37
43 G
7

Digitized by Google

J. Muller sculps.

Digitized by Google

Digitized by Google

JOH. JACOBI HOFMANNI

SS. Th. Doct. Profess. Histor. & Graec. Ling. in Academ. Basil.

LEXICON VNIVERSALE,

HISTORIAM SACRAM ET PROFANAM
Omnis aevi, omniumque Gentium;
CHRONOLOGIAM AD HAEC VSQVE TEMPORA;
GEOGRAPHIAM ET VETERIS ET NOVI ORBIS;
PRINCIPVM PER OMNES TERRAS FAMILIARVM
Ab omni memoria repetitam
GENEALOGIAM,
Tum
MYTHOLOGIAM, RITVS, CAERIMONIAS,
Omnemque Veterum Antiquitatem, ex Philologiae fontibus haustam;
VIRORVM, INGENIO ATQVE ERVDITIONE CELEBRIVM
Enarrationem copiosissimam;
Praeterea
ANIMALIVM, PLANTARVM, METALLORVM, LAPIDVM, GEMMARVM,
Nomina, Naturas, Vires,
Explanans.

EDITIO ABSOLVTISSIMA,
Praeter Supplementa, & Additiones, antea seorsum editas, nunc suis locis ac ordini insertas,
VBERRIMIS ACCESSIONIBVS, IPSIVS AVCTORIS MANV
novissime lucubratis, tertia parte, quam antehac,
AVCTIOR, LOCVPLETIOR:
INDICIBVS ATQVE CATALOGIS
REGVM, PRINCIPVM, POPVLORVM, TEMPORVM, VIRORVM
ET FEMINARVM ILLVSTRIVM, ANIMALIVM, PLANTARVM;
Tum praecipue
NOMINVM, QVIBVS REGIONES, VRBES, MONTES, FLVMINA, &c.
in omnibus terris, vernacula & vigenti hodie ubique lingua appellantur;
Caeterarum denique rerum memorabilium,
ACCVRATISSIMIS INSTRVCTA.

TOMVS PRIMVS
Literas A, B, C, continens.

LVGDVNI BATAVORVM,
Apud JACOB. HACKIVM, CORNEL. BOVTESTEYN,
PETR. VANDER AA, & JORD. LVCHTMANS.

MDCXCVIII.
Cum peculiari Praepott. D. D. Ordinum Hollandiae & West-Frisiae Privilegio.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLUSTRISSIMO AC EXCELLENTISSIMO

VIRO

D. ANTONIO HEINSIO,

SUPREMO HOLLANDIAE AC WEST-FRISIAE

SYNDICO,

MAGNI SIGILLI CUSTODI,

FEUDORUM VICE SACRA ADMINISTRO,

SOCIETATIS ORIENTALIS CURATORI,

NUPER

LEGATIONIS NOBILISSIMAE,

AB

PRAEPOTENTIBUS FOEDERATI BELGII ORDINIBUS

AD EUROPAEAE PACIS CONCILIATIONEM

RISVICUM MISSAE,

PRINCIPI,

ETC. ETC.

VIR ILLUSTRISSIME,

SI qui sunt, qui tum praeteritis tum praecipue nostris temporibus, praeclare de Republica Literaria esse meriti, censendi sint; horum primarios jure dixerimus esse illos, qui in id incubuerunt, ut ad Scientias breviorem faciliоremque studiosis earum aperirent viam; idque

omnium optime conficiendis ejusmodi LEXICIS, in quibus ordine Alphabetico per compendium traderentur illa, quae late ac diffuse in Scriptorum tum recentiorum, tum antiquiorum monumentis essent comprehensa. Ita nimirum factum est, ut primo intuitu exhibeantur nunc exprompta ante oculos, quae antea non nisi cum difficultate & molestia per tot libros quaerebantur; & saepe etiam frustra: quoniam vel imperitioribus ipsi Auctores nonnunquam ignorabantur; vel etiam Auctores ii omnes tanto numero, magnis impensis erant comparandi; quod haud raro per tenuiorum facultates minime licet, tantam molem & quasi Oceanum librorum congerere: unde apta plurimorum ingenia reprimebantur ac destituebantur, quo minus Eruditionis suum studium explerent, ac expetitam doctrinam consummarent. Quare nunquam satis laudati sunt illi, qui LEXICA, hoc est, uberrimum omnium Scientiarum penu, improbo labore procuderunt. Inter hos tam bene de ipsa Eruditione merentes, suo jure eminet dudum Auctor hujus, quod nunc Tuis, VIR ILLVSTRISSIME, oculis subjicitur, Operis; quod viginti abhinc annis Genevae ope typorum primum luci dabatur, ac ab omnibus scientiarum amantibus adeo perquirebatur, ut brevi tempore post penitus distractum ac dimissum fuerit. Quod Auctorem postea excitavit, ad idem illud Opus secundis curis limandum ac augendum; adeo ut prae sua copia cum priori Editione neutiquam foret comparandum. Assiduum itaque ei impendit laborem, atque ante hos tres annos feliciter coronidem imposuit; nobisque illud commisit, typis nostris Hollandicis, longe eminentissimis, denuo publicandum. Nos vero nulli neque labori, neque sumptui, quo id exquisite ac digne absolveretur, parcendum esse rati, in partes vocavimus multos Eruditos Viros, qui Opus hoc expenderent; a calce ad verticem percurrerent, ac supplerent ea, quae ad haec usque tempora deessent; quales sunt insigniores illi tituli de ARAVSIONE, PACIS CONVENTV RISVICENSI, ac istiusmodi plures: quos omnes suis locis ac ordini curavimus inseri.

inferi. Adeo ut in Praeclariſſimo hoc Opere pateat omnigenarum Scientiarum Bibliotheca, ſummo labore, ſumptu, ingenio, judicio, eleganter conquiſita: Quilibet Sapientiae ſtudioſus ſuum hîc comperiat adminiculum: Nullae memorabiles, inter homines notae, ſint res, quin hic ſuum ordinem locumque habeant; velut de omnibus fuſius in Praefationibus agitur.

Opus hoc vere inſigne, VIR ILLUSTRISSIME, Deo favente, ad umbilicum perducebamus ſimul atque Europae illuxiſſet illa diu optata PAX: quandoquidem vero hic toties de harum Regionum Antiquitate, Situ, Regiminibus, Principibus, Gubernatoribus, Foederibus, & ſimilibus memoratur; propterea exiſtimavimus, Opus illud neutiquam in lucem debere progredi, niſi frontem gerens praeſignem nomine ejus, cujus potiſſimum opera, conſilio, prudentia, ſolertia magnum illud EVROPAEAE PACIS FOEDVS percuſſum eſt. Eum vero Te praecipue agnovimus, EXCELLENTISSIME DOMINE; ut qui tanta Tua cum laude, gloria, ſplendore, in tanto honoris faſtigio ſublimis ad clavum cariſſimae nobis Patriae & Reipublicae ſedeas; eandem Rempublicam, tam potentem, tam verendam, tam omnibus omnium temporum Annalibus memorabilem, ſumma cum fide & caritate adminiſtrans.

Suſtinemus, VIR ILLVSTRISSIME, hoc Clariſſimi Auctoris Opus debita cum reverentia Tibi ſacrum facere; ſperantes fore, ut benigne interpreteris hanc audaciam noſtram: imo ut placido vultu accipias qualecunque hoc pro certiſſimo argumento debitae noſtrae venerationis, ac gratorum animorum, quos erga Te propter Tua in communem Patriam merita gerimus; quoſque hac allocutione noſtra publice teſtatos facere, nulli ſumus veriti.

Omnipotens in coelis Deus Tibi porro ſummisque honoribus Tuis faveat; Tecumque omnibus Tuis perpe-

tuam & animi & corporis felicitatem, ac beatitatem indulgeat. Eidem Supremo illi Numini vota suscipimus pro salute Tua, quo in longam insuper annorum seriem, REIPVBLICAE LIBERTATIS ASSERTOR, ECCLESIAE COLVMEN, JVRIS ET AEQVI VINDEX, AFFLICTORVM PRAESIDIVM, vivas atque floreas; quod sincere, pie ac caste voveri, Tibi persuadeas ab iis, quorum candorem ubi perspexeris, favore & benevolentia efficies, ut sentiamus, nos abs Te, EXCELLENTISSIME DOMINE, haberi pro fidelibus Supremorum nostrorum Magistratuum civibus ac subditis, quales & sumus, & erimus,

VIR ILLVSTRISSIME,

NOBILISSIMO NOMINI TVO

Obsequentissimi ac Devotissimi

JACOBVS HACKIVS
CORNELIVS BOVTESTEYN
PETRVS VANDER AA
JORDANVS LVCHTMANS.

TYPOGRAPHI
LECTORIBVS.

QVOD si unquam per typos nostros Reipublicæ Literariae decus promovere, & Vestris, Lectores Benevoli, commodis servire nos velle, re ipsa comprobavimus; id utrumque nunc cum maxime à nobis praestitum esse, hocce, quod exhibemus, Opere constabit, opinamur, liquidissime. Nostrae autem hujus operae ut aliquam Vobis reddamus rationem, per Vestram benevolentiam pauca præfari liceat. Nemini nimirum non notum est, qua aviditate & favore exceptum fuerit Joh. Jacobi HOFMANNI, Viri Clarissimi, LEXICON VNIVERSALE, ubi id primum ante viginti annos Genevae ederetur; tum quam non minori studio direptum fuerit ejusdem Operis Supplementum aliquot annis post ab eodem Eruditissimo Auctore divulgatum. Quum itaque exemplaria, quibus Eruditionis reconditae amantes aegre carebant, desiderari coepissent, ac frustra quaererentur, multorum suasu & impulsu consilium inivimus, idem Opus nostris typis ac sumptibus recudendi; rati fore, ut non exiguam ab elegantioribus hominibus mereremur gratiam. Ea quum nobis sederet sententia, ante omnia in id curam nostram intendimus, ut tam laudatum Opus non nisi consummatissimum denuo in publicum prodiret. Commodum itaque intellecto, Clarissimum Auctorem post utramque Editionem priorem varia ad idem Opus pertinentia congessisse, & ipsum ab iteranda publicatione non abhorrere; per literas eum compellavimus, ut siquas ad pristinum Opus suum accessiones haberet expromptas, eas cum nobis, novam & perfectam Editionem molientibus, tum Erudito Orbi ne invideret. Huic petitioni nostrae cum liberaliter satisfecisset Vir Clarissimus, ac innumera supplementa, novasque lucubrationes, propria manu conscriptas, transmisisset; nullam in nobis moram de publico bene merendi esse volentes, confestim Vniversum Opus praelis subjecimus. In quo quid praestiterimus, singulatim & ordine edocere lubet.

In hac nempe nova Editione, Continuationem sive Supplementum Editionis primae, in sua loca divisimus ac digessimus; ut omnia ad ordinem Alphabeti uno tenore cohaererent. Quo facto immensum quantum Lectoris commoditati consuluimus; ut, quae antea in prima Editione non comparentia, in Continuatione investiganda erant, nunc continuo oculis subjecta habeat. Similiter egimus in ordini suo inserendis illis, quæ novissime ab Auctore manuscripta nobiscum communicata sunt.

Deinde opem imploravimus multorum Eruditorum hominum, & ad hujusmodi rem aptissimorum; quibus id negotii dedimus, ut Graecos Scriptores, Geographos, Cosmographos, Hydrographos, Itineraria, evolverent; locorum & rerum nomina, de quibus in hoc Lexico agitur, ad illa corrigerent, emendarent, restituerent; nova, quae apte ac cum judicio intexi possent, ex illis fontibus haurirent, ac sic praesens Opus quam absolutissimum redderent.

Eorundem quoque Eruditorum opera & sedulitate factum est, ut quae loca Sacrorum Bibliorum, Historicorum, Oratorum, Poetarum, Graecorum ac Latinorum, in prioribus Editionibus per Typothetarum socordiam, aliamve quam incuriam, perperam citata, allegata, memorata, innumeris in locis fuerant; nunc restituta sint atque instaurata, ante relecta, revisa, & examinata; Libri, Capita, Versus, Numeri, additi: nec non ea loca, quae antea vel plane non, vel primis tantum verbis posita fuerant, nunc, ubi opus fuit, integra descripta ac inserta. Omnia insuper nomina propria, in Sacris literis obvia, accurate ostensa & explicita sunt, una cum expositione Sacrorum rituum, ac antiquitatum.

Manifesta quoque vitia contra genium linguae, & ipsam syntaxin, quae priores Editiones foedaverant, nunc expurgata, atque eluta.

Praeterea ne in ullo aliquo nostra diligentia & cura desiderari culparive posset, summo opere contendimus ab iis, quos satis aptos & idoneos ad id adhibuimus, ut Rerum quarumvis Memorabilium Indices ac Catalogos, Operis calci adsuendos, vel nove conficerent, vel factos emendarent; & ad totius Operis corpus universum, atque unum nunc redditum, accommodarent. Summo itaque labore appensus est Index, sive Vocabularium Generale Regionum, Urbium, Pagorum, Arcium, Fluminum, &c. quemadmodum illa propriis nominibus, sua quaeque in lingua, insigniuntur; tum quomodo apud Geographos, Historiographos aliosque Scriptores Latine dicuntur: atque haec omnia ita, ut singularium descriptionem facile in ipso Lexico invenire sit. Insuper addidimus peculiarem Catalogum, ac luculentam descriptionem Naturae Animalium, Plantarum, Fructuum, &c.

Denique quod ad ipsos Typos ac Papyros, quibus usi sumus, attinet; nostro judicio, nihil exquisitius, ac elegantius dari possit: quippe qui nullis sumptibus, nulli labori pepercerimus; quemadmodum ipsi per Vos, Lectores Benevoli, facile perspicitis. De ipso Opere quid dicemus nos? Quis ignorat id omnium Eruditorum suffragio dudum censeri quasi pro gemma & vermiculato opere, prae omnibus hujus generis libris locum principem obtinente? Neque ullus alius, quam Auctor noster, existimatur istiusmodi Opus tanto cum Lectorum fructu, tantaque sua cum laude aggressus esse; quandoquidem haec sit parva quidem, sed absoluta quasi Bibliotheca, qua immensa librorum aliorum copia supersederi possit, & hic istorum medullae reperiantur repostae. Quare nulli nos quidem dubitamus, quin hac tam praecellentis foetus publicatione nostra, omnium, qui Scientias amant, gratiam simus promerituri; quod unum vovemus. Valete.

JOH.

JOH. JACOBI HOFMANNI

DE

LEXICO SVO VNIVERSALI,

tum primum edito, tum deinceps ac præcipue nunc, plurimis Accessionibus aucto,

PRÆFATIO.

BENEVOLE Lector! talem enim Te sibi præsens hoc Opus jam tum pollicebatur, quum susciperetur: neque vero alio id aggressus sum fine, quam ut Publico, si fieri posset, id inserviret, ac Juventutis Studiosæ ardorem, compendiosiore res præclaras cognoscendi methodo solaretur. Nimirum, ut Te diu non morer, LEXICON VNIVERSALE, succincto scribendi genere comprehendens Historiam omnis ævi, cum Sacram tum Profanam, Gentium omnium ac Personarum, a condito Mundo ad nostra usque tempora, in quacumque gente, dignitate, professione, religione, secta, virtute, Illustrium, non omissis etiam iis, qui exstantioribus nævis orbi innotuerunt; summo cum labore nostro constructum, publicæ quondam luci dederamus. Cum vero id Opus nostrum primum vulgaremus, neutiquam ita id venditavimus, quasi nullis postea accessionibus augendum; nullis lacunarum suppletionibus perfectius aliquando reddendum; nullis errorum, si qui irrepsissent, restitutionibus limatius denuo procudendum censeremus. Minime vero. At jam tum provideramus, fore, ut, sicut in omnibus vel minimi negotii rebus fieri amat, multo magis in hoc tam vasti & immensi moliminis opere, dies diem esset doctura. Quare ubi id animo providissem, pollicitus tum quoque Tibi sum, me quanta possem, brevitate lacunas, quæ occurrerent, pro viribus completurum; sicque & Tibi porro litaturum. Hujus datæ fidei non immemor, id operam deinceps enixe dedi, ut aliquando me promissorum meorum fide, ac tanti oneris, quod unius hominis humeris longe esse gravius quotidie experiebar, ulteriore cura molestiaque exsolverem. Dum itaque in ea incumberem, quæ ad scopum facerent, simul alia sese offerebant infinita, quæ, non minus Publico profutura, eadem methodo enarrari, jure quodam suo postulabant; tanto fidentius, quo major utriusque Operis futura erat affinitas; & Prius, quod *Nominum* præcipue *propriorum* seriem exhibebat, ut Alterum succederet, *Nomina appellativa*, eadem ratione in fronte præferens enixius invitare videbatur. Tum vero ego quoque comperi, *sic fieri in rebus humanis, ut omnia debeantur tempori, & aggressos parva, successu operis, majores spiritus sumere: ut Ligus ille Marianus, dum cochleas consectatur, studio legendi paulatim in summum montem egressus, victoriæ viam Imperatorem docuit.* quæ magni Auctoris verba sunt. Nec, quantumvis maxime volebam, tantæ rei cogitationem, importunius meam imbecillitatem indies obtundentem, excutere fui potis; quo minus post varios flexus, ac ἐκκλίσεις frustra tentatas; præsertim postquam animum altiori igne ad id incalescere sensi, tandem manus darem, & omnibus mentis meæ corporisque viribus in unum contractis, temporis insuper, nimium propere nobis elabentis, voluminibus arcte comprehensis, iisque quæ jam evaserant, tantum non e fuga retractis, aggrederer. Itaque post impensos ac exhaustos novos labores, accidit tandem, ut pristino Operi nostro alterum tantum accederet, & ad te, Lector Benevole, nostra cura processerit *Continuatio* totidem voluminibus distincta, comprehendens infinitam rerum copiam; quarum quasdam ante obiter, ac velut προγεύματος vice adspersas, tum plenius executi fuimus; reliquas de integro elaboratas cuilibet solidæ πολυμαθείας studioso spectandas exhibuimus. Verum enim vero ubi favor & studium hominum totam hanc Editionem brevi tempore diripuisset ac quasi devorasset; & Exemplaria ubique desiderari inciperent; animo denique proposui, Vniversum Opus ad verum consummationis fasti-

 gium

gium perducere, atque eo ipſo utilitati Lectorum meorum quantum poſſem proſpicere. Primo itaque novas curas poſui in relegendis, reputandiſque omnibus iis, quæ jam edita fuerant; ea emendare ac limare juvit; ubi majora & fuſiora aliqua argumenta contractius, ut fieri debuerat, enarrata erant, paſſim nunc addidi Scriptores tum Veteres tum Recentes; ad quos Lectorem, plura de re quapiam & diſtinctiora ſcire cupientem, rejicerem: idque, inquam, feci innumeris in locis, quoties neceſſe erat. At multo majorem & laborioſiorem operam ſumpſi, in variis ac infinitis rebus (de quibus in prioribus agere ſuperſederam; quæ tamen ob Operis affinitatem cum maxime requirebantur) nove tractandis, inque loca ſua & ordines digerendis: loquor de ingenti multitudine Cæſarum, Principum, Virorum bello togaque Illuſtrium, Celebriorum Scriptorum, Theologorum, Juris-Conſultorum, Medicorum, Philologorum, Hiſtoricorum, Poëtarum, Pictorum, aliorumque Artificum, ad hæc uſque tempora; quorum omnium Nomina, Origines, Res geſtas, Opera, Artificia, quam diligentiſſime perſecutus ſum. Inſuper nova etiam plurima ad Hiſtorias pertinentia, ex Archivis, Cimeliarchiis, & reconditioribus Monumentis deprompſi, atque ita diſpoſui, ut reliquis facili negotio adtexi & intexi poſſent. Adeo ut hæc univerſa, continenti ordine & ſerie collocata, ſi conſideres & computes, novum plane Opus jure dixeris.

Hoſce igitur labores noſtros, ultimis curis elaboratos, digeſtos, & expolitos, Celebri Leidenſium Typographorum Societati, eos typis ſuis elegantiſſimis procudendos flagitanti, conceſſi. Quorum induſtria, & impenſiſſima opera lubens lætuſque intelligo eſſe factum, ut hoc Opus noſtrum in oris Batavis nunc lucem adſpiciat nitidiſſima forma veſtitum; immenſa vitiorum, errorum, ſphalmatum, quæ negligentia priorum Typothetarum denſo numero invaſerant, mole expurgatum; ſingulis præterea, quæ tum in prima Editione, tum in Continuatione, tum in noviſſimis Supplementis, diviſa fuerant, continuata ſerie compoſitis, locoque & ordini ſuo inſertis: allegationibus locorum ex omnis generis Scriptoribus, ſi quæ male ſeſe haberent, fideliter emendatis ac reſtitutis; adhibitis ad id Viris ſolertibus, eruditis, exercitatis. Quo officio Optimi illi Typographi magnam à me, majorem a te, Lector Benevole, non poſſunt non iniiſſe gratiam; ut qui ſua opera noſtris laboribus adjuncta, ſolidum tibi & perfectiſſimum lucubrationum noſtrarum uſum præſtent. Non omiſerunt quoque Viri diligentiſſimi ea inſerere, quæ ad poſtremorum horum temporum rationem pertinerent; tum rerum memorabilium addere capita, titulos, indices, catalogos.

Cæterum ut Præfationis noſtræ filum perſequar, ac tecum de ipſo Opere loquar; univerſo Opere, ſemel atque iterum ad incudem revocato; habes, ut ſupra tetigimus, quæ circa Hiſtorias, Sacram & Profanam; tum Auctores, indolem geniumque Populorum, cum utriuſque fortunæ celebrioribus momentis; incunabula, viciſſitudines Imperiorum, Regnorum, Principatuum, Rerumpublicarum, Societatum, Monaſteriorum, Collegiorum, &c. Res pace belloque geſtas; & omnia quæ gentem aliquam dignam reddunt Annalium memoria; inque his, qui præ cæteris caput extulere, ſuccincta deſcriptione, Tibi ſpectandi proponuntur, Viri, Feminæ, regiminis eminentia, factorum gloria, dictorum acumine, ſcriptorum ἀκριβείᾳ, inventorum felicitate, nævorum quoque vel raritate, vel enormitate, aliiſque conſpicui. Non omiſſa quoque eſt illuſtrium inprimis Familiarum, olim hodieque florentium, Genealogia, Progonologia, ſive Majorum ab omni memoria repetita ſeries. Diligentia quoque noſtra verſata eſt circa Geographiam, ac deſcriptiones locorum veteris novique orbis, quorum aliqua ad nos notitia pervenit; Regionum, Urbium, Vicorum, Viarum; ſingularium quoque Ædificiorum, arte vel uſu memorabilium; Regiarum, Templorum, Turrium, Gymnaſiorum, Theatrorum, Pyramidum, Aquæductuum, Arcium, Murorum, &c. Montium porro, Collium, Vallium, Specuum, Fodinarum, Sylvarum, Deſertorum: Æquorum quinetiam, Fretorum, Fluminum, Lacuum, Torrentium, Paludum, Sinuum, Portuum, Promontoriorum, Inſularum, Peninſularum, Scopulorum, Iſthmorum, Ventorum, Turbinum, &c. Unde erit facile percipere horum noſcenda; Regionum, exempli gratia, dotes, limites, loca ad earum juriſdictionem pertinentia; Eccleſiarum Fundatores, Reditus, Diœceſes: Civitatum Conditores, Privilegia, Inſignia: Vicorum, Viarum, Villarum, prærogativas ac fata: Montium tum exteriorem faciem, Arborum, Plantarumque variarum diſcriminibus viſendam; tum internas opes, quibus viſcera eorum turgent, deſideria hominum prolicientes: Marium naturam, partes Terræ, quas alluunt vel interluunt, ventos quibus obnoxia ſunt, uſus, pericula: Fluviorum fontes, decurſum & oſtia, eorumque ut & Fontium, Lacuum, &c. admiranda, hominumque

circa

circa hæc omnia conatus. Expositam item invenies Chronologiam, accuratissimamque omnium Temporum rationem. Præterea in unum fasciculum comprehensa exhibentur, quæ pertinent ad Descriptionem Animalium, Avium videlicet, Quadrupedum, Piscium, Amphibiorum, Reptilium, Insectorum, Zoophytorum; Hominis inprimis, ac quæ in illo & circa illum, nobis consideranda proponit Sapientissimus Conditor; Armorum porro, Machinarum, Munimentorum, totiusque Rei Militaris; Artium omnis generis, & Artificum, Operumque insigniorum; Exercitationum, Experimentorum; eorum quæ inventa sunt necessitati, commoditati, luxui; Colorum; Dogmatum, Factionum, Hæresium, Sectarumque inter Philosophos Christianosque vigentium; Conciliorum, aliorumque Conventuum Ecclesiasticorum, qui in Provinciis Vrbibusque celebrati, cum brevi enumeratione Præsidum, Canonum, &c. Elementorum, & quæ in iis; Lapidum, Gemmarum, Margaritarum, Metallorum, Meteororum, Mineralium; Mensurarum, Ponderum: Rei Cibariæ, Oeconomicæ; Ministrorum utriusque sexus; Morum ac Consuetudinum; Supellectilis, Instrumentorum, Vasorum: Dignitatum, Honorum; Statuum, Conditionum, Titulorum, Nominum, Prænominum, Cognominum, Epithetorum, Officiorum, Ordinum; Ornamentorum & Insignium; Virtutum, Vitiorum: Hortorum, Plantarum, Arborum, scilicet Stirpium, Florum, Fructuum, Aromatum, Herbarum, Fructicum, Radicum: Judiciariæ Rei, Legum, Pœnarum, Mulctarum, ac Suppliciorum, Præmiorum: Fabularum, Deorum, Dearum, Heroum, Dæmonum, Geniorumque superstitiosæ Antiquitatis, cum Mythologia, Sapientiæ ac Religionis arcana sub aspero hoc cortice abstrusa, enucleante: quæque in his cunctis difficultatis aliquid habere videantur, Philologiæ ope fideliter enodantur: Præterea exhibentur descriptiones Idolorum ac Statuarum; Rituum, Cærimoniarum omnigenarum; Sacrorum ac Superstitionum; eorum quæ ad Magiam & Sortes; Festorum, Ludicrorum, Ludorum, Civilium, Publicorum, Privatorum: Rei tandem Agrariæ, Rusticæ, Vehiculariæ, Venaticæ, Nauticæ, Civilis, Medicæ, Musicæ, Architectonicæ, Astricæ, Nummariæ, aliarumque; cum verbis formulisque solennibus; omnis ævi, citerioris, medii, veteris, ex omnium Gentium, celebriorum inprimis, Hebrææ, Græcæ, Romanæ, monumentis sacris & civilibus erutæ. Religio namque nobis fuit quidquam in his, quantumvis infinitis, statuere vel proponere, quod non idonea subnixum esset auctoritate. In testimonium itaque identidem videbis advocatos Auctores, è quibus hoc Opus collectum; tum priscis, tum recentibus, optimis atque præstantissimis, editis ac ineditis. Nummis quoque, Marmoribus, Inscriptionibus, &c. in consilium adhibitis. Et quidem ea diligentia, ut libros & capita, aliquando etiam paginas, sectiones, paragraphos, notaverimus; quo & de candore nostro ac fide (non enim unquam sine Teste loquimur) certus esse possis, & si prolubium subeat, prolixior rerum, quas per fastigia tantum sæpissime tradere coacti fuimus, cognitio ex ipsis fontibus hauriri queat. Nec dum cessatum, sed præterea habes Catalogos, operi passim suis locis insertos, Provinciarum, Vrbium, Castrorum, Arcium, Castellorum, aliorumque locorum; Æquorum, Montium, Lacuum, Paludum, &c. Personarum item ac Rerum aliarum memorabilium; Verbi causa, Delphinorum, Constabulariorum, Marescallorum Galliæ: Admirallorum, seu Thalassiarcharum, ac Justitiariorum Magnorum Angliæ; Torneamentorum in Imperio Romano celebratorum; Epithetorum, quibus Dii apud Gentiles insigniti: Auctorum inprimis ac Commentatorum, in quemque S. Scripturæ librorum extantium, &c. Subnexi sunt in fine indices varii, quo eorum beneficio Liber tibi fructuosior redderetur: Nomenclator nempe μιξόγλωττος, locorum præcipue, deinde personarum, subinde officiorum ac rerum in quacunque lingua, celebrioribus in primis Europæ linguis, nomina in fronte exhibens. Index post hunc rerum locupletissimus, qui res in hoc Lexico memorabiles, quæ in serie Operis non apparent, vel quarum auctores saltem in apice occurrunt, per locorum communium titulos curioso Lectori citra prolixas ambages, ob oculos ponat, sicque in eodem Polyantheam insuper vel Polymnemona tibi offerat: quæque tandem alia in usum tuum, cui unice, post Dei gloriam, industria nostra velificata est, esse videbantur. Quo facilius veniam spero, si forte, quod rerum humanarum, meæ præsertim imbecillitatis, fatum est, hic, ibi impegero. De ordine, quo Viri Illustres Familiæque collocatæ, neminem spero litem moturum; ut ut enim annisus sim, hic eum observare, quem illis convenire credidi, fieri tamen haud quaquam potuit, ut non sæpe lucubranti sese nullo ordine ingesserint; ubi malui illos etiam non suo loco admittere, quam morosa sollicitudine plane omittere & negligere. Quare te, Lector Benevole (ad quem ut non pœnitendi impensæ lectionis redeant fructus, Deum veneror, qui, pro immensa

mensa sua benignitate, miseros nos, quod Apostolus ait, ἐνδυναμῶσαι ἀπὸ ἀσθενείας, inter amoris sui arcana habet; ut sic commodum quidem ad nos, salusque; ad se vero gratiarum actio & gloria omnis, nullo fine terminanda, redundet) etiam atque etiam rogatum volo, ut si quid in tantæ molis Opere, quidquam rerum eo pertinentium, vel omissum penitus; aut mancum mutilumve; aut etiam minus ex vero relatum; vel Personarum Rerumque dignitati non satis conveniens, deprehenderis, pro humanitate tua, non veniam solum dare, sed & monere, mecumque necessarias communicare notitias, haud graveris, idque quanto possum opere rogo, ingentis id & nunquam obliterandi beneficii loco habiturus.

A Veritatis deviare tramite
Proclive nobis: ille laudes & decus
Non pœnitendum jure vindicat suo,
Qui, qua meandum prævius monstrat viam,
Facemque præfert: Huic secundus ambulat,
Quisquis monenti rectiora obtemperat,
Sequiturque presso moriger vestigio,
Ad alta Veri subvehentem limina.

VALE.

A prima

A

A Prima litera Alphabeti, in omnibus fere linguis; paulo alia tamen ejus pronuntiatio apud Orientales, quàm apud nos. Apud Latinos veniæ & absolutionis erat nota, uti C. condemnationis. uti docet Pier. *Hieroglyph. l. 7. c. 23.* *Alpha* Græcorum, in mystico sensu, initium denotat, sicut finem *Omega*. Utriusque literæ Servator mundi se comparat, Apoc. c. 1. v. 8. vide Epiphan. *in Anchorato.* Origen. *tractat. 1. in 5. Joh.* Pier. in *Hieroglyph. l. 47. c. 34.* Græcis hæc litera Ἀρὰ, id est, *comminatio* dicitur, quod in Sacris passim litera *A* comminationes divinas ordiatur. Sixt. Senens. *Biblioth. l. 3.* Etiam imperfectionis nota est, secundùm *Gloss.* ad Gratiani *Can. postquam 13. quæst. 2.* Ω *est ultima litera Græcorum, & A prima, & designat Ω consummationem & perfectionem; A initium & imperfectionem. &c.* Macri Fratres *Hierolex.* In ratione numerandi, *quam haud ab omnibus receptam, & si aliquando receptam, desuetudine jam abolitam*, notat Baron. A annos 500. designabat, ut exteræ Alphabeti literæ alios numeros, de quibus vide infrà, in *Numerales Notæ*. Apud Ugutionem *MS.* *versiculus* iste de litera *A.* occurrit:

Possidet A. numeros quingentos ordine recto.

Eidem verò literæ, si recta linea superaddatur, 5000. significat. Sed & Musica nota est, & in superscriptione cantilenæ, *ut altiùs elevetur*, admonet: ut ex Notkero *in Opusc.* cui tit. *Quid singulæ literæ in superscriptione significent cantilenæ*, edito Tom. V. *Antiq. Lect.* Canisii *Part. 2. p. 739.* &c. docet Car. du Fresne *Gloss.* Vide infrà in *Nota Musica*. In Insignibus porrò ejusdem usus est. A namque *cum gladio & pugione*, vetus Dietrichsteniæ Familiæ fuit tessera, ut quam Conrado S. Chuenzelio, qui circa initium Seculi XIV. vixit, filioque ejus Chiloni, qui Henrici II. lineam clausit, tribuit Bucelinus, apud Phil. Jac. Spener. *Oper. Herald. Part. II. l. 2. c. 21.* ubi *de Principibus, Comitib. & Baronib. de Dietrichstein.* Sed & *A nigrum in fasciis argenteis*, gestant Barones & Comites Althaunii, apud eundem ibid. *Part. 1. Sect. IV. Membro 5. §. 2.*

A. D. apud priscos notæ erant, *ante diem* significantes: quod imperiti Scriptores cùm ignorarent, pro *a. d.* scripserunt *ad*. Rectè igitur illud esse animadvertendum, monuit *Paul. Manut.* quòd, ubi apud Ciceronem in expressis libris legitur, *Ad 4. Kal. Ad 6. Id. Ad 3. Non.* & similia; in vetustioribus libris legatur, *A. D.* Pratejus apud Joh. Calvin. *Lex. Jur.*

A. D. P. apud Val. Probum est, *Ante diem pridie.* Sic *ante diem pridie Nonas*, est quod Græci dicunt, πρὸ μιᾶς Νωνῶν. Unde apud Æl. Lamprid. *in Alex. Sev. Ex actu urbis ad pridie Nonas*, scribit & distinguit Salmas.: *ex actu urbis A. D. pridie Nonas*, &c. Quod etiam ante eum Casaubonus adnotavit, *Not. ad h. l.*

A. T. M. D. O. Valerio Probo denotat, *Aio te mihi dare oportere*: quæ personalis actionis fuit formula, quia persona rei nominatim in agendo notabatur; & stricti judicii, quia simpliciter, ut Cicero ait, asperè & directò oportere, de certa definitaque summa dicebatur. *Aio* verò antiqui pro *affirmo* & contendo dicebant, auctore Nonio; unde Ciceroni *aientia* dicuntur, quæ Græci, forensi & litigiosâ voce, κατηγορικὰ, Hotom. apud Calv. *Lexic. Jur.*

A Commentariis dicebantur, qui præerant commentariis, id est, qui in commentariorum custodias referebant & velut diarium earum conficiebant. Hos Ascon. ut & Jurisconsultus *Commentarienses* vocat. Spiegel. apud Eundem. Vide infrà in voce hac.

A Cubiculo, primò qui Principali cubiculo Minister adscriptus est. vide infrà in voce *Cubicularius*: Item *Præpositus Cubiculi*.

A Fiblis Præpositus, vide infrà.

A Libellis vocabantur, qui Principi in libellorum supplicum negotio inserviebant. Joh. Calv. *ubi suprà.* Vetus *Inscr.* D. M. QUADRATO. SCRINIARIO. A. LIBELLIS. id est, *Scriniario libellorum*: ut *Scriniarius ab Epistolis*, pro *Scriniarius Epistolarum*. Nempe sic dicebantur, qui in officio scrinii libellorum vel epistolarum scrinium gerebant. Salmas. *ad Æl. Lamprid. in Alexand. Sev.* Vide infrà in voce *Scriniarii*, &c.

A AA AAD AÆ

A Memoria, nomen officii in Imperat. Aula, apud Æl. Lamprid. in *Alexand. Sev. Postmeridianas horas subscriptioni & lectioni Epistolarum semper dedit operam, ita ut ab Epistolis & Libellis & a Memoria, semper assisterent. Nonnunquam etiam, si stare per valetudinem non possent, sederent, relegentibus cuncta Librariis & iis, qui scrinium gerebant.* Græcè οἱ Μνήμης ἀσηκρῆται. Intelliguntur nempe *Magistri Memoriæ*, seu *Proximi Memoriæ*, aut *a Memoria*, qui primi & principes erant in scrinio *Memoriæ*. vide infrà ad *Memoriam*.

A Pedibus, *Ad Pedes*, *Circumpedes*, Pedisequi dicebantur apud Romanos servi, qui Dominum comitantes sequebantur; cùm contrà Amici, obsequium facientes, anteirent, hinc *Anteambulones* & *Antepedes* vocati. Salmas. *ad Treb. Pollionem in Claudio.*

A Pendice, vide infrà.

A Pugione, nomen ministerii apud vett. Romanos non ignobilis, de quo Æl. Lamprid. *in Commodo*. *Tuncque primum tres Præfecti Prætorio fuere, inter quos libertinus, qui à pugione appellatus est.* Ubi cùm nonnulli, Libertinum hunc reliquorum duorum tantùm ministrum esse volunt, falluntur: major enim contrà hujus, quàm reliquorum dignitas & honor fuit, ut cui pugio, Imperii insigne, esset commissus. Salmas. *ad h. l.* vide infrà in voce *Pugio*.

A Punctis dicebatur, qui præerat reditui aquariorum. Frontin. *de Aquæduct. l. 2.*

A Secretis, dicti sunt, qui ab ore Principis imperia accipiebant diplomatum scribendorum, edictorumque, quæ in consilio selecto secreti consuevere. *Secretorum Notarii* appellantur Fl. Vopisco *in Aureliano*: *Mnestheum quendam pro notario secretorum habuerat.* Vocem Græci etiam Barbari usurparunt, Ἀσηκρῆτις dicentes. Sed & nomen declinabile finxerunt, ὁ Ἀσηκρήτης, τοῦ Ἀσηκρήτου: quemadmodum Latini recentiores *Asecretam* dixere, ex illo Ἀσηκρήτης, Πρωτοασηκρῆτιν iidem quoque appellavere, quem alii πρωτονοταρίους, &c. Hodie *Secretarii*. Salmas. *ad l. c.* Vide infrà, ubi de *Notariis Secretorum*.

A Studiis, nomen servi literati apud Romanos, qualis Alexius fuit in Attici domo apud Cic. *l. 5. Ep. 20.* & *l. 7. Ep. 2.* & *l. 16. Ep. 15.* vide quoque infrà, voce *Liberti*.

A Veste, vide infrà *Vestiarium*, &c.

AA, amnis Belgii, in Transisalana provinc. Stenovicum urbem alluit, & postea in sinum Australem se exonerat, ad *Blockzill* fortalitium, in eadem provinc. Hinc à quibusdam *Blokzill Aa* dicitur.

AA amnis in Galliâ Belgicâ, apud Atrebates scaturiginem habens, civitates Sanctum Audomarum, & Tervannam, Morinosque populos alluit, Flandriam à Picardiâ distinguit, atque disterminat, ac tandem in mare Britannicum effunditur. Ortel. *in Theat. Orb. Terr.* Prope locum, ubi post Caletum Anglis ereptum, Gallos prælio superatos refert Strada *l. 1.* A. C. 1558. *Velicer* Sidonio,

Bructerus ulvosâ quem Velicer abluit undâ.

Ubi tamen malim *Vel Nicer*; sic enim legitur in editionibus Sirmondinâ, Colvianâ, & Savaronianâ. Baudrando *Velicer*, est fluv. Westphaliæ, similiter *Aa* dictus, qui Bockholtiam alluit, & in Isalam veterem excipitur, infra Anholtium, oppid. in Zutphaniæ Comitatu.

AA, amnis Westphaliæ, Monasterium urbem alluens, & post duo milliaria Germanica in Amasium se exonerans.

AA, fluvius Westphaliæ, Stenfortiam oppid. Monasteriensis diœceseos alluens, & postea in Vechtam fluens, 2. leuc. infrà in Boream.

AA, vel AAS, fons Bearniæ, *des Arquebuzades* dictus: quia virtus ei peculiaris inest, vulnera sanandi, quæ sclopetorum ictibus infliguntur. Davity in *descript. Europæ*.

AADA, AADE, fluviolus Brabantiæ, Helmontium opp. rigans, & dein Buscoducum, ubi Dommelæ & Diesæ jungitur, & duabus ab hinc leucis in Mosam fluvium se exonerat.

AADA, vide *Adua* vel *Abduas*, infra. Tschud. Rhætia.

AÆTIUS, nomen proprium viri. Valer. Flaccus *l. 7. Argon.* Ita priores editiones. Atqui nec *Aætius* viri alicujus proprium nomen est, sed epitheton Absyrti, fratris Medeæ; nec in 7. Valerii libro invenitur, sed octavo, *vers. 379.* ac ita legendum,

- - - - Illinc Aetius heros,
Obsidet adversâ tenteria Thessala classe.

Vide Nic. Lloydium *Dictionar.* infra voce *Aeta.*

AAHOLTIUM, Germanicè *Aholz*, S. *Haholz*, al. & *Haholtzen*, nomen prisci Comitatus in Westphalia, quem Imperio vacuefactum A. C. 1010. Henricus II. Imperat. Ecclesiæ Paderbornensi concessit, postea Bernardo Comiti Lippiensium conditori, Lotharii Imp. Duci bellico, ab hoc feudi lege collatum. In eo *Lemgovia*, *Detmold.* & alia. vide Spenerum *Oper. Herald. Parte Spec. l.* 1. c. 54. §. 1. & 9.

AAHUSIUM, oppid. Westphaliæ, in ditione Episcopi Monasteriens. ad alterum fluvium *Aa*, qui postea cadit in Leggam. Tribus leucis distat à Cœsfelda, & 5. ab Oldesalia, in Merid.

AAIN-CHARIN, vicus celebris, in montanis Judææ, 2. milliar. ab Hierosolymâ, in ruderibus civitatum Sacerdotalium extructus. Hic Zacharias & Elisabetha, S. Johannis Baptistæ parentes, commorati, Davity in *descript. Asiæ.*

AAMA-CULLANDIN, Rex Æthiopiæ, seculo 8. *Genebr. Victoris.*

AANETA, Provincia, d'*Angus*, in Scotia. Ei Mernis à Borea Gouvre ad Merid. & mare Germanicum ad Ortum. Fortè Veterum *Horestia* est, Anglis *Forestia.* Camden *Brittan.* Buchan. *l.* 2.

AAR, V. ARULA vel AROLA. Alius ejusdem nominis fluv. est in Comitat. Waldeccensi, & in Bavaria.

AAR, celeberrima 90. illarum Insularum, quæ à Fionia Daniæ dependent Pet. Mont. *in Mere.*

AARAK, una ex præcipuis Persiæ urbibus. vide *Hyrcania*, De Valle.

AARAM, vel ZAGRAB.

AARASSUS, urbs Pisidiæ, ex Artemidoro apud Strab. *l.* 12. fortè *Ariassis* Ptolomæi.

AARON, filius Amram, frater Mosis, Hebræorum primus Pontifex consecratus, fratris sui verba populo referebat, quòd ille balbus esset: Ad Levitici Sacerdotii administrationem à Deo per Mosem vocatus, & confirmatus hoc modo. Cùm Israëlitarum quidam indignè ferrent, in solum Aaronem collatam sacerdotii dignitatem, præcepit Dominus Mosi, ut à singulis Israëlitarum familiarum principibus singulas virgas acciperet, & suâ cujusque in virgâ nomen scriberet, easque in Oraculi tabernaculo reponeret; futurum enim, ut quem Dominus virum elegisset, ejus virga fructificaret: quod cùm fecisset Moses, postridie tabernaculum ingressus, vidit Aaronis virgam, Leviticæ familiæ principis, fructificavisse, floresque edidisse, & amygdala peperisse. Num. c. 17. Latinè *mons*, sive *montanus*, aut *docens*, vel *concipiens*. Philo Allegoricè, (uti solet) Mosen menti, Aaronem verbo similem facit. Πάντα γὰρ ταῦτα τῷ λόγῳ συμβέβηκεν, ὃς ἀδελφός ἐστι διανοίας, *Omnia, hæc*, inquit, *sermoni accidunt, qui frater mentis est.* Lib. *Quòd deterius potiori insidere soleat.* Pater fuit IV. filiorum, *Nadab. Abihu, Eleazaris* & *Ithamaris*, è quibus duo priores *mortui sunt coram Jehova, quum offerrent ignem extraneum coram Jehova in Deserto Sinai*, Numeror. c. 3. v. 4. & c. 26. v. 61. reliqui duo binas constituerunt Familias Sacerdotales, ut videre est infrà. Obiit in vertice montis Hor, juxta terminum terræ Edomæorum, quò ipsum cum fratre Mose & filio Eleazare, qui ipsi in Pontificatu successurus erat, ascendere jusserat Deus, *Ibid.* c. 20. v. 23. & *seqq. Quumque viderent totus ille cœtus exspirasse Aaronem. Fleverunt Aaronem triginta diebus tota domus Israelis*, *vers. ult.* Tempus mortis accuratè notatur. *Ibid.* c. 33. v. 33. & 39. *Mortuus anno quadragesimo ab exitu Israelitarum è terra Ægypti, mense quinto, primo die ejus mensis. Erat autem Aaron natus centum viginti tr[es] annos: quum moreretur in Hore monte* vide quoque Deuteron. c. 10. v. 6. Ante Mosen fratrem mense 7. Ejus filii duo *Eleasar* & *Ithamar*, binas constituerunt familias Sacerdotales; ut dictum: quarum prior tantùm Pontificalis fuit. Numerorum c. 20. v. 28. *Et exuens Moses Aaronem vestibus ipsius, induit eis Eleasarem filium ipsius. Et mortuus est Aaron ibi in vertice montis.* Turbata autem postea successio. Heli enim Pontifex *Ithamarides* fuisse creditur; sed hujus posteri Pontificatu rursus exciderunt, Salomonis tempore per Abjatharem. Quo amoto, ad veram stirpem honor iste postliminiò rediit, per Zadocum *Eleasaridem*, 1 Reg. c. 2. v. 27. Vide Fr. Burmann. *Synops. Tom. I. l.* 4. c. 8. §. 18. & 19. ut & infrà *passim*, inprimis ubi de Hebræorum *Pontifice Summo.*

AARON, filius Mahdi, Arabibus *Harun*, vel *Harschid-Billa*, 24. Calipha Babylonius, Saracenorum Amirrhas, eâdem nocte, quâ imperium inivit, nuncium de nato sibi filio accepit, quem *Maimon* appellavit; cùm verò in Asiæ provincias exercitum trecentorum millium militum duxisset, ad turpe fœdus perpulit Nicephorum Imperatorem, qui pactus est, se ei daturum annuè trecenta millia aureorum, tributum capitis Imperatoris, & tria pro capite filii sui. A Carolo M. munera accepit, eidemque vicissim misit. Paulus *l.* 24. A. C. 803. Sigebert. *in Chronico*, & Zonaras. Cùm regnasset annos 23. mortuus anno Hegiræ 193. A. C. 809.

AARON, Magus quidam insignis, qui cùm gratiâ & auctoritate plurimùm apud Manuelem Comnenum Imperatorem posset, Magiæ accusatus est, & excæcatus, cùm simulacrum testudinis prolatum esset, in quo erat imago hominis, qui ambos pedes habebat in compedibus, & pectus clavo transfixum: deprehensus est etiam evolvens librum Salomonium, qui cùm legebatur, legiones dæmonum adducebat, subinde interrogantium, cur accersiti essent, ac jussa alacriter exequentium. *Nicetas*, *Car. Steph.*

AARON, Persarum Rex, qui ingentia munera, inter quæ horologium mirâ arte concinnatum, & Elephas, Carolo M. primo Romanorum Imperatori misit. Æmil. *l.* 3. An idem cum *Aarone*, filio *Mahdi*? vide supra, it. voce *Araschid.*

AARON-BEN-ASER, celebre inter Rabbinos nomen. *Genebr.* A. M. 476. Serar. *l.* 1. c. 8. *de Rabbinis.*

AARONIS Virga, vide infrà. *Virga Aaronis.*

AASAR, civitas in tribu Judæ, nunc verò vicus grandis ostenditur eo nomine, pergentibus Ascalonem de Azoto. Hieron. *in locis Hebr.*

AASBAI, Latinè *confidens in me*, vel *frater circumdans*, aut ex Hebræo & Syro *frater senectutis*, אחסבי filius Machati, pater Elipheleth, unus ex fortibus Davidis, 2 Sam. c. 23. v. 34.

AASTARI, filius Assur ex Naarâ. 1 Paralip. c. 4. v. 6.

AAVAILLE, Familia Flandriæ nobilis, cujus insignia *Rhombos cyclotretos* (Germ. *Rund aufgebrochene rauten*, Gall. *Rustres*) *cæruleos tres in aurea parma, fasciæ rubeæ adjectos*, esse docet Cl. Spener. *Operis Herald. Parte Gener.* p. 192. §. 24. ubi usum hujusmodi rhomborum rariorem esse, addit.

AB, quintus mensis Hebræorum, jejunio celebris, Zach. c. 8. v. 19. Partim Junio, partim Julio nostro respondens: Judæis, ut ait Abarbanel, ominosus & quo hostibus suis obvii esse & expositi consuevere. Illo namque mense decrevit Deus olim, ut in deserto morerentur, quotquot obmurmuraverant. Et die nonâ ejusdem, desolatum est utrumque Templum, tàm primum, quàm secundum: Alexandriæ quoque amplissima Judæorum Synagoga est eâdem vastata. Sed & ex Anglia, Gallia & Hispania hoc ipso mense pulsi sunt, &c. Idem, apud Bochart. *Hieroz. Part.* I. *l.* 3. c. 16. vide quoque Torniell. *A. M.* 25. 45. *num.* 11. 44. & 64.

AB Ægris Cubiculariorum, & *Ad ægros Cubiculariorum*, dictus est apud Romanos, qui ægros ex Cubiculariis curabat, Salmas. *Not. ad Jul. Capitol. in Gord. Tertio.*

AB Epistolis, nomen ministerii aulici, Æl. Lamprid. *loc. suprà cit. in Alexandro Severo*, *Post meridianas horas subscriptioni & lectioni Epistolarum dedit operam, ita ut ab Epistolis semper assisterent*, &c. Gr. Οἱ τῶν ἐπιστολῶν προεστῶτες: id est, Magistri Epistolarum, qui etiam *Proximi ab Epistolis* seu *Epistolarum* vocabantur, eo quod in scrinio Epistolarum primi essent ac principes, vide infrà in voce *Scrinium*: Hi Comitivæ dignitatis, ut & reliquorum scriniorum proximi, præfulgebant *l.* 10. *Cod. Theodos. de Prox. Scrin.* *Ad similitudinem proximorum, qui in scriniis militantes Comitivam dignitatibus adornantur: hi quoque qui priores in scrinio Dispositionum fuerint & Comitivæ acceperint dignitatem*, &c. Salmas. *loc. cit.*

ABA, tyrannus Hungariæ, in vico Scebe à suis cæsus est, & in proximâ æde sepultus; non multis à morte annis cadaver ejus effossum est; ubi sudarium & paludamenta fuêre incorrupta, & vulnera obducta, cicatrice curatâ; ideoque ex æde rusticâ, ad cœnobium Saranense ab eo exstructum translatum est cadaver. Bonfin. *l.* 2. *dec.* 2.

ABA, Xenophanis filia, quæ Olbi, Ciliciæ urbis, tyrannidem, quam pater procuratorio nomine administrabat, cultu, obsequiisque, ab Antonio & Cleopatrâ sibi impetravit. Strabo *l.* 14.

ABA, & ABÆ, civitas Phocidis, cujus cives *Abantes* dicebantur: qui posteà relictâ patriâ Eubœam incoluêre, quæ etiam ab ipsis *Abantis* dicta est. Strabo *l.* 10. *Aba* etiam Cariæ urbs Stephano; oppidum quoque in Arabiâ felici Ptolemæo, hujus longitud. 86. 30. latitud. 130.

ABA, vel AVA, unum ex 4. Regnis Insulæ *de Ximo*, tertiæ partis Japoniæ, Tursell. *l.* 4. c. 1.

ABA, mons Armeniæ majoris Plinio *l.* 5. c. 24. in Caranitide Præfectura: qui & *Capotes* nominatur, à Simyrâ urbe 12. mill. pass. in Boream distans, ex quo Domitius Corbulo Euphratem nasci voluit. Vulgò apud incolas, *Caicol.* teste Theveto. vide Cl. Salmas. *Exercit. Plin.* p. 624.

ABABA, Maximini senioris, Romani Imperatoris mater, gente Alana; hunc ex marito Gotho, in Thracia, peperit, Jul. Capitolin. Victor. Ita verò Capitolin. in *Maximino*: *Et patri quidem nomen Micca, matri* Ababa *fuisse dicitur.* Quæ nomina barbara aliter quoque scripta repeiuntur. Regius enim, *Micca*, habet & *Hababa*: Jornandes in *Rebus Geticis*, *Mecca*, & *Ababa*: in *Regnorum Success. Micca*, & *Abagna*: Robertus à Porta, *Matha* & *Abala.* Jornandes ex Symmacho, *in Thracia natus, à patre Gotho, nomine Mecca, matre Alana, quæ* Ababa *dicebatur.* Sed & matris nomen aspirant membranæ, scribuntque *Hababa.* Casaub. & Salmas. *ad h. l.*

ABABILO, aves ignotæ, seu potiùs fabulosæ, quarum mentio in Alcorani *Surata*, cui titulus est, *Elephas.* Eo enim anno, quo Mahometes natus est, Deum in Abyssinos, qui Maccham obsessuri venerant, immisisse infelix Auctor fingit, *aves ababil, à quibus impetiti sint lapidibus ex sigil*, id est, ex luto præduro in gehennæ igne cocto eorumque nominibus inscriptis, quos ii lapides feriebant. Quæ verò sint hæ aves *Ababil*, nondum constat inter doctos, neque verò constabit unquam. Asserit *Said Ben Gabir*, avem esse quæ degit & pullos edit inter cœlum & terram, rostro avis & caninis pedibus. At Achrama vult, avem esse viridem è mari ortam, cui caput sit leoninum. Et Ibnoabas, *ut baisan*, quæ est ardeæ species. Ibada verò Ben Musa, conjicit esse sturnos: Et Aisa, species hirundinum, quales in Mecchano Templo degunt. Quid si upupas voluerit, quas Hispani à Mauris, ut videtur, *abubillas appellant*: quærit Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 6. c. 14. vide quoque infrà *Abarni.*

ABACÆNA, Ἀβάκαινα vel Ἀβάκαινα Ptolemæo, civitas Medorum.

ABACÆNUM, Ἀβάκαινον Stephano & Diod. Siculo. Ἀβάκαινα, Ptolemæo; urbs Siciliæ, non procul à Messanâ. *Abgrus ager* sunt qui putant hodiè appellari, inquit Tho. Fazellus. Incolæ *Abacænini.* Vide Cluver. *de Sicil. Ant.* p. 386. Est etiam urbs Carica teste Herodiano Grammatico, quam tamen invenire se non potuisse ait Stephanus. אבכנ *Abacæn* dictam putat Bochartus Pœnorum linguâ, quibus אבך *Abac* est extollere. Rudera siquidem hujus urbis ex Fazello & Bonfinio describit Cluver. pro-

prope Tripium oppidum, *inedito, & undiquaque prærupto monte.*

ABACARES, populi Americæ meridionalis prope flu. Maderam, qui postea cadit in fluvium Amazonum, versus Cayanam provinc. teste *Texeira*.

ABACHES, Lydiæ popul. hodie *Habaches*, in 5. Communitates divisus. Marmol. *l.* 8. *c.* 1.

ABACINATUS seu ABBACINATUS, apud Sanutum *l.* 3. *part.* II. *c.* 1. Qui (Henricus Dandulus Dux Venetorum) *à Græcis fertè abacinatus quasi visum amisit.* Italis similiter *Abbacinato*, est oculis privatus & excæcatus, præsertim per ferrum candens, aut pelvim ferream, vel æream (Italis Gallisque *Bacinum* dictam unde vocis etymon) oculis excæcandis objectam. Quem excæcandi morem perantiquum esse, constat ex Platone in *Gorgia*, & ex Laberio apud A. Gell. *l.* 10. *c.* 17. ubi de Democrito Philosopho ita legimus:

Democritus Abderites, Physicus Philosophus,
Clypeum constituit contra exortum Hyperionis,
Oculos effodere ut posset splendore æreo.
Ita radiis Solis aciem effodit luminis,
Malis benè esse ne videret civibus.

Plutarch verò *l.* περὶ πολυπραγμοσύνης, Democritum objectu ac repercussu igniti speculi sibi visum ademisse tradit, ἀποσβέσαι φησὶ τὴν ὄψιν ... ἐρείσαντα, καὶ τὴν ἀπ᾽ αὐτῶν ἀνάκλασιν δεξάμενον, *Lumenque suæ oculis speculo ignito, hujusque repercussionem bonis ex*cipientem, &c. Transit à priscis ad recentiora tempora, Unde apud Langium in *Chron.* A. C. 1102. *Henricus Rex Anglorum, Robertum Ducem Normanniæ, fratrem suum à Hierosolymis reversum, regnum suum inquietantem, bello victum cepisse, & ei lumen, pelvi candente & valdè ignescente apposita, extinxisse* legitur: quam ipsam historiam his verbis narrat Will. Thorn. in *Chron. lib.* 2. *c.* 8. *Instetit erga Barones suos, & impetravit ab eis, quod prædictus Robertus deberet excæcari & excæcari cum bacili ardenti:* Ubi perperam *bacilli* præfert codex editus: nec enim rectè *batillo* emendat Somnerus; idem autem *bacile* & *bacinum*, ut docet Car. du Fresne. Sic Henr. Dandulus *abacinatus* est à Græcis, ut diximus: de quo eodem Joh. Bapt. Egnatius *de Exempl. Virorum Illustr. Venetæ Civitat. l.* 9. *c.* 12. *Qui Legatus*, inquit, *ad Manuelem Imp. missus, cujus pulsu hominibus planè orbatus est, candente lamina ærea ejus oculis objecta, quam ille intueri continuò cogeretur,* &c. Imò hodieque in Oriente frequentissimum esse, Itinerariorum Scriptores docent, præprimis Petrus de Valle & Joh. Bapt. Tavernier, uterque in *Itinerar. Pers.* Ea autem arte & hodierni & vett. hoc in negotio versari consuevere, ut, cum vellent, visu penitus privarent; cùm vellent, hebetarent solum, & minuerent, ut sic non penitus homines excæcarentur, sed quasi per tenebras in posterum viderent; quod de Henrico Dandulo præfato observavit du Fresne *Not. ad Villharduinum num.* 14. & ex Sanuto *l. c.* ubi de eo ait, *quasi visum amisit,* colligere est. Certè & Ægid. Menagius in *Originibus Ital.* verbum hoc *abacinare*, non à *bacino*, ut Commentatores Boccacii & Jac. Pergaminus, sed à *bacio*, quæ vox Florentina locum *opacum* sonat, deducit. Cui sententiæ roborandæ facit quod ἀμβλυωπίαν Græci illum appellarunt oculorum morbum quo *pupilla effunditur & dilatatur acies que ejus hebescit*, uti describitur à Celso *l.* 6. *c.* 6. & Hesychio: fortè propterea, quia qui per μύδρον, seu *ferrum candens*, excæcabantur, eorum ita exsiccabatur omnis oculorum humor, ut illorum acies hebesceret & visus dilataretur, proindeque, si non esset omnis videndi facultas adempta, diffuso eo spiritu, per quem videtur, omnia minora, quàm sint, viderent. Verùm, licèt verum sit, evenire sæpe, ut per ... excæcati, lumine non priventur omnino, sed quasi per tenebras videant, prior tamen vocis *abacinare* originatio, quâ à *bacino* deducitur, potior videtur, ut ex antedictis patet. Vide quæ de hac excæcandi homines ratione fusè habent Anna Comnena *Alexiad. l.* 15. *p.* 480. Pachymeres *l.* 3. *c.* 10. Joh. Villaneus *l.* 2. *c.* 13. *l.* 8. *c.* 16. &, qui maximam horum partem suggessit Car. du Fresne *Glossar.* de aliis verò excæcandi rationibus, infrà in *Excæcandi more.*

ABACISTA, apud Guil. Malmesburiensem *Histor. Angl. lib.* 2. *cap.* 10. de Gerberto Remensi. *Abacum certè primus à Saracenis rapiens, regulas dedit, quæ à sudantibus Abacistis vix intelliguntur;* Fr. Fridericum II. Imp. *de Venat. l.* 2. *c.* 42. *Conjungendo pollicem extensum pollici & replicet indicem ad extremitatem pollicis & erit modus, secundum quem Abacistæ tenent septuaginta cum manu, & alii digiti ejusdem manus replicentur in palmam sub duobus illis digitis, ut firmius sustineantur, ad similitudinem tenentis numerum ternarium, & sic ex replicatione indicis, super pollicem & trium digitorum in palma sub illis, tenent manum ad formam Abacistæ, tenentis septuaginta tria:* dictus est, qui *Abaco* operam dat, Ratiocinator, Supputator, Latinis; Ἀβακιστὴς Græcis; Barbaris *Algorista*, Italis olim *Abbachiere*, nunc *Abbachista*; Ab *Abaco* nempe Arithmetico, seu mensa pulvere respersa, in quo numerorum notas Arithmetici olim delineabant: Unde Martian. Capella ejusmodi *Abacum* definivit, *mensulam hyalini pulveris respersione coloratam.* Persius *Sat.* 1.

Nec qui abaco numeros, & secto in pulvere metas
Scit risisse vafer.

Ubi de contemptore Philosophiæ loquitur, qui Arithmeticam & Geometriam ridebat. Figura autem ἐν ἀβάκι διδοῦ, *in abaco & secto pulvere*, h. e. in abaco pulvere conspersi & multis lineis Geometricis ac numerorum notis secto: & fallitur Vir doctissimus, qui *Abacum* Arithmeticis tribuit, *pulverem* Geometris, nam *abacus* pulvere conspersus utrisque inserviebat: Aristophanes in *Nubibus.*

Κατὰ τῆς τραπέζης καταπάσας λεπτὴν τέφραν,
Κάμψας ὀβελίσκον, εἶτα διαβήτην λαβὼν,

de Socrate loquens. At Logistis & Calculatoribus *abaci* & æra pærsto erant sine pulvere, Salmas. *ad Tertullian. de Pall.* vide infra in voce *Arenarius.* Hinc pro ipsa arte supputandi seu ratiocinandi, apud Henr. Knyghton *Chron. l.* 1. *c.* 3. *Omnium liberalium artium peritus, Abacum præcipuè, lunarem computum & cursum noverat.* Quam à Saracenis Hispanis didicisse, regulisque inclusisse, primum legimus Gerbertum Remensem, apud Guil. Malmesburium *loc. cit.* & alibi, ubi eum *Astrologiam, Abacum, cæterasque artes* inde hausisse, memorat. Jan. Gruterus *Inscript. p.* 114. & Car. du Fresne *Glossar.* vide quoque infra, in voce *Abacus.*

ABACOA, insula Americæ septentrional. & una ex Lucajis, versus Bahamam & oram Floridæ. Distat ab insul. *Lucajoneca* 18. leucis Hispanicis, estque in mari Boreali, sub Anglis. Herrera *c.* 7. Oviedo, *l.* 2. *c.* 6.

ABACOT, pileus Augustalis Regum Anglorum, duabus coronis insignitus. Vide Henr. Spelman. *Glossar. Archæol.*

ABACUC, Latinè *luctator*, vel *amplexans*; propheta: prædicit cladem Judæis à Babyloniis inferendam: consolatur tamen eosdem, quòd hæc calamitas non futura sit perpetua. Inter illius tempora & Danielem in foveam leonum sub Dario conjectum, centum ferè anni intercesserunt. Fabulosum itaque, quod de Belo & Dracone in Apocryphis refertur.

ABACUC, martyr quidam temporibus Claudii Cæsaris.

ABACUS, Cercelæ regionis apud Indos metropolis, quæ *Granata* vulgò vocatur. Marc. de Nizz. in Relat. longitud. 250. 50: latitud. 36. 10.

ABACUS, quasi ἄνευ βάσεως, *absque fulcro*, mensa Logistarum de pariete suspensa: item tabella numeraria: Cujusmodi mensam seu tabellam numerariam, qualis apud vett. Romanos in usu erat, delineavit descripsitque F. Ursin. ut & Ciaccon. *in Explic. Inscr. Duilliane & Lib. de Numm.* ac Ant. Augustin. *Numism. Dial.* 9. Et quidem typus ejus, ab Auctoribus his exhibitus, Romanus est, in quo notæ numerales ad antiquas propiùs accedere videntur: Usus sanè is, quem satis superque indicant calculi ductiles & reductiles, capitati, undeviginti, oblongis alveolis inserti. Calculi quatuor inferiores, unitatis vim singuli obtinent, applicati tamen numero intercalato. Superior ille singularis & unicus, item admotus quinque unitates notat. Alveoli unciarii extra ordinem sex calculos continent, quinque infra, unum suprà, qui omnes XI. colligunt, pro recepta unciæ divisione in XII. solemnes partes. Semuncia, sicilicus, & semisicilicus seorsum comparent, ut videre est in icone ejus, à Pignorio quoque exhibita *Comm. de Serv.* Alium Marc. Velserus Augustanus publico dedit, qui sic habet: Adversa *Abaci* pars XIX. foraminibus oblongis vel alveolis est distincta. Quorum octo superiores singuli singulos claviculos ductiles habent, utrinque capitatos, ne excidant: Septem inferiores, claviculos habent quaternos, octavus quinque. Notæ interjectæ Θ. I. X. C. ∞. CCIↃↃ. CCCIↃↃↃ. ΙΧΙ. Præter duplicem ordinem istum, ad dextrum latus tres etiam alveoli, quorum qui S. & Ↄ. signati, singulos, 2. duos claviculos habet. Claviculi itaque XLV. omnino, omnes mobiles. Partis aversæ eadem species, & quod pro foraminum ratione necesse, totidem alveoli, claviculi item hinc quoque capitati seu umbellati: cæterùm notæ nullæ, nec numeri, sed ad *Abaci* angulos pro pediculis lunulæ quatuor, paulo magis, quàm claviculi extantes, quò hi scilicet liberi duci & reduci queant. Usus, quantum datur intelligi, ut in XIV. alveolis, quibus numeri interjecti, claviculi singuli inferiorum alveolorum, tot sive asses, sive quid aliud, cujus calculus ponitur, significent, quot interscriptus numerus alveoli claviculus unicus, uno plus quàm inferiores omnes simul accepti. Exempli causa, claviculi sub I. singuli singulos nam I. unum est; omnes simul quatuor: superior autem quinque significat, ergo junctim novem colligunt. Sit addendus decimus, reducentur isti claviculi, & primus sub X. movebitur, inde secundus, tertius, quartus ad XL. usque, superior addet L. ut colligantur XC. In centenariis, millenariis & reliquis par ratio, cùm abaci numeri per classes dispositi ad novies centena millia excurrant. Alveolus sub Θ. quinque claviculos habet, totidem unciarum indices: superior una amplius, h. e. sex uncias, exprimit, ut unciæ XI. conficiantur, quibus si duodecima adjicienda explendo assi, reducentur isti, & ducetur sub I. unus. In tribus alveolis ad dextrum latus, singularis claviculus S. semunciam notat; singularis item Ↄ. sicilicum, h. e. quartam unciæ partem, nam Demetrius Alabaldus Ↄ. sicilici notam esse scripsit, duo demum 2. singuli duellas singulas, id est, tertias unciæ partes, vide formam hujus *Abaci* Augustani apud Pignorium præfatum *edit. ult.* cui eam inseruit Andr. Frisius, unde priscam calculandi rationem, quemadmodum & ex Volusio Mæciano accuratè disces. De *Abaco* Sinensi, adi Theophil. Spizelium *de Re liter. Sinens.* Atque huc respexisse videtur Solon, apud Laërtium, ubi ait: *Tyrannorum familiares calculis persimiles videri: quandoque enim maximi esse quandoque minimi pretii.* quod dictum Orontes, an Oræstes, gener Regis Artaxerxis, ad illam computandi artem retulit, quæ digitorum inflexione constat. apud Plut. *Apophth.* Eminet autem in tabella Vet. novenarius, cujus ea laus est, auctore Marciano *lib.* 7. ut primi versus finem teneat; comprobatâ etiam à nostris ratione, qui notas numerales Arabum, quas *cifras* appellamus, eodem limite arctaverunt. Cui verò ratiocinium in familia obtigerat, *Ratiocinator* seu à *Rationibus* dicebatur, huicque muneri in domo Cæsarum præficiebatur Libertus, ut ex vet. marmore Lanuvino patet. Sed à calculis seu lapillis minutis, quos antiqui in manu tenentes numeros componebant, dictus est *Calculator* Servus, &c. vide Pignor. *loc. cit.* & infrà, ubi de *Calculis* ac *Calculatoribus*, it. de *Numerariis.*

ABACUS, mensa in qua vasa & pocula ad cœnam reponi solita. *Glossæ vett. Abaci deifica*, Μετρίται. *Glossæ vet.* MSS. *Corbejenses*, *Abacus vel Abax pars capitelli, vel tabela in*fera,

joria, vel mensa marmorea in qua antiqui mittebant calices. Juvenal. *Sat.* 3.

> *Lectus erat Codro Proculâ minor urceoli sex.*
> *Ornamentum abaci: nec non & parvulus infrà*
> *Cantharus, & recubans sub eodem marmore Chiron.* &c.

Erant autem hujusmodi *Abaci*, qui ministerium sustinebant, seu Delphicæ, figuræ rotundæ. Unde *Orbes Lacedæmonius* eadem, pro *Abaco* ex marmore Laconico:

> *Et Lacedæmonium pytismate lubricat orbem;*

quod vulgò, sed malè, de pavimento accipiunt Eruditi. Logisticæ verò, ut & columnatum *Abaci*, quadrati fuere: quam formam parietum quoque *Abacis* fuisse verisimile est, quorum cum mentio fiat apud Vitruv. *l.* 4. *c.* 1. & *l.* 7. *c.* 4. de illis quædam addere visum est. Cùm Veteribus ad ornatum parietum nota non essent psilotapetes, quibus hodiè totos parietes obtegimus & obtendimus, ad ornamentum saltem in communi & promiscuo usû non essent; aliis modis exornare eos fuere soliti, ut videre est infrà in voce *Paries*. Inter quos & hic erat, quòd illis *abacorum* formis speculorumque orbibus ex vitro aut alio pellucido lapide distinguerent, imò & vitreis quadraturis insertis inducerent. Et specula quidem, quæ in parietes ornamenti causâ inserebantur, rotunda fuisse, Seneca docet *Ep.* 87. *abacos* autem parietum formâ fuisse quadratâ, verius est. Sic enim alternatim distinguebantur parietes *abacorum* speculorumque divisionibus (de quibus ita Vitruv. *l.* 7. *c.* 3. *Ipsaque tectoria* abacorum *ac speculorum divisionibus inter se prominentes habent expressiones*) h. e. figuris quadratis & orbiculatis prominentibus. Unde *specula* & *abaci* junctim positi, apud hunc auctorem, parietibus decorandis. Ita etiam apud Plin. *l.* 35. *c.* 1. *Non placent jam* abaci, *nec specula in cubiculo nitentia.* Ita verò utraque inserebantur in parietes & immittebantur ut emblemata in pocula; ut non malè hinc *abaci* speculaque *parietum emblemata* vocarentur. Quemadmodum vitreæ quoque istæ quadraturæ quibus domum suam induxerat Firmus apud Vopiscum, parietum planè emblemata fuerunt: ita enim in parietes illas fuere immissæ ac insertæ, ut in vas solent emblemata, quam ob causam dicit, *insertas bitumine aliisque medicamentis. Insertas*, id est, immissas in parietem & illigatas. *Inserere* namque ἐμβάλλειν est, unde *hæc inserta*, ἔμβλημα. Itaque non sic commissæ sunt & continuatæ quadraturæ hæ, ope bituminis aliorumque medicamentorum, ut unum esset ac continuum vitrum, quo Firmi domus erat inducta, ut voluit Vir magnus; sed bitumine insertæ & illigatæ erant, ut in pariete fixæ ac colligatæ tenerentur, &c. Salmas. *ad Vopisc. in Firmo.* Vide quoque Bernardinum Baldum *de verborum Vitruvian. signific.* ut & infrà in vocib. *Credentia* & *Ministerium*, it. *Navis*, *Patina*.

ABADIR, lapis est, teste Prisciano, à Saturno pro Jove devoratus. Cùm enim esset in fatis, ut Saturnus à Filio proprio regno pelleretur, id ut evitaret, quoscunque ex Ope uxore partus suscipiebat, devorabat. Eam ob causam, Ops Jovem in lucem editum servari cupiens, nixûs tempore Corybantes accivit, qui strepitu suo infantis vagitum tegerent; quod cùm frustra esset, Saturnum decepit lapide in os ejus injecto, qui *Abadir* dictus est. Hac fabulâ, allegoricè *Tempus* indigitari videtur *edax rerum.* vide *Bætylus*, & Voss. *de Theol. Gent. l.* 6. *c.* 39.

ABADON, Latinè *exterminans*, vel *perditio*. Apocal. 9. Græcâ Ἀπολλύων. Lege Ἀβαδδών. Satanæ epitheton.

ABÆ, Phocidis oppidum Strab. vide *Aba*. Phocensium urbs est, inquit Pausanias in *Boeotico*) à Philippo Macedone, cùm cæteras evertisset, ob id relicta, quòd ejus populus sacrilegii expers esset. Nomen habet ab *Aba* Heroë, ut *Steph.* & *Suidas* prodiderunt. Est etiam *Abæ* πόλις Ἰταλίας Stephano, eadem fortè quam Ptolemæus Ἄβαι vocat, exiguâ vocalium commutatione, in quâ α longum Ionicâ dialecto vertitur in η. *Cluver.*

ABÆ, Lyciæ locus ubi Apollinis fanum erat, ut habet Sophoclis Scholiastes in Oedipo tyranno.

ABÆA, eadem quibusdam cum Hira aut Oechalia, de qua Homer. Iliad. l. 10. (*Chlores* teste Moletio) oppidum in sinu Messeniaco, non procul à Pheris, cujus populi *Abæatæ*: sic dicta, teste Pausania, ab Abante Lyncei, & Hypermnestræ filio. Erat in eâ vetustissimum Apollinis oraculum, in quo dabantur responsa priusquam Delphis darentur, quod ab exercitu Xerxis incensum est, Unde etiam Apollo *Abæus* dicebatur. Plin. *l.* 1. *c.* 6. Pausan. *l.* 10. Vide *Abea*.

ABÆI, Phocensium regionis populi in Phocidem ab Argis commigrarunt, atque illic Apollinis templum construxerunt.

ABÆLARDUS Petrus, & Arnoldus Brixiensis, præterquam quod in Deo *Compositionem* statuerent, ac Personarum Deitatis *gradus*, ita ut Pater Deus esset gradu *summo*, Filius *minore*, Spiritus S. *infimo*, Pelagianam insuper hæresin renovabant & mortem Christi non λύτρον, sed *exemplum* tantùm patientiæ fuisse quod imitemur, & *incentivum* dilectionis mutuæ delirabant circa A. C. 1110. & 1143. à Bernardo & Anselmo refutati, vide Bern. *de Lib. Arbitrio & Gratia* ac *Epistola* 190. ut & infrà voce *Abaillardus*. Sententiam Abælardi de Trinitate postmodum secutus est Guil. Porretanus Episcop. Pictaviens. damnatus Concilio Rhemensi A. C. 1148. & confutatus a Bernardo. Palinodiam cecinit. *Magdeb. Centur. XII.*

ABÆRA, Arabiæ desertæ urbs Ptolemæo.

ABÆUS, frater Rabbæ, Fil. Nachmoni, præses Scholæ, Floruit A. M. 4000. juxta supputationem R. Ganz. *in Chronol. Rabbinorum* Ei successit in schola Mochuza *Raba* Fil. Josephi. Eodem Tempore Hillel floruit, *ibid.*

ABAGA, Tartarorum rex, & Armeniæ, fil. Haalonis, illius adeò famosi, seculo 13. Hierosolymam recuperavit. *Sabellicus.*

ABAGAMEDRI, regio terræ Tigremahon, in Imperio Abyssinorum Monarchæ. Sanut. *l.* 11.

ABAGARUS, Edessenorum Toparcha (erat ea gens ultra Euphratem, cujus Reges omnes sic dicti, sicut Ptolomæi in Ægypto,) scribitur etiam *Abgarus* & *Augarus*. Magis tamen placet *Agbarus*. Certè ἄγβαρος Arabica vox est, quæ *potentissimum* significat. vide Henr. Vales. ad c. 13. *l.* 1. *Hist. Eccles. Euseb. Pamph.* & infrà *Abgarus*.

ABAGARUS, Osrhoënorum & Edessenorum Rex, ad Severum transfugit, traditisque obsidibus liberis, fidem suam auctoravit, sagittariorumque vim magnam misit auxilio. *Herodianus.*

ABAGARUS, Persarum Rex, quem subegit Severus Imperator. *Spartian.*, *Xiphil.*

ABAGAS CAN, Rex Tartarorum, armis recuperato Turciæ regno, cujus imperium Tartari A. C. 1280. sibi pepererant, Parvanam Turciæ præfectum, quod eam regionem Ægypto Sultano proditorie vendidisset, medium dissecuit, carnes inter alias epulas coxit, & cum proceribus suis devoravit: quod ut interim, ne sic quidem sibi pro injuria satisfactum esse. Fulgos. *l.* 9.

ABAGES, vel ABAGI, Scythæ populi Sacis vicini, ad fidem Christi, temporibus Justiniani Imp. conversi, ut ex Procopio memorat Evagrius, *l.* 4. *c.* 22. & *Zonaras*. Aliqui *Abasges* legunt.

ABAGI, Insula & Regnum Japoniæ, unum ex illis, quæ à Niphonia dependent, Solier. *Hist. Eccles. Japoniæ*, *l.* 1. *c.* 1.

ABAHIUS, Nilus fluvius dicitur (ut scribit Paul. Jovius *l.* 18. *Hist.*) quasi *amnium pater*, quòd post longum, & tortuosum cursum, totam aquarum molem in multa cornua diffundat. Aliis *Abbahuptes*, *Abacchius* tamen legit *Lelius Bisciola* doctiss. philologus, vocemque putat partim Hebraicam, vel Syriacam, partim Græcam esse. *Ab* enim Hebræis *pater* est, & Græcis χέω *fundere*, quia *fluminum pater* Nilus. Quanquam hybridæ istiusmodi notationes meritò pro illegitimis sint habendæ.

ABAIBÆ, Abaibe & Abibe, montes excelsi Americæ meridionalis in provinc. Carthaginis novæ, prope sinum Urabæ.

ABAILLARDUS Petrus, ex Armoricis oriundus, Philosophus Parisiensis, Pelagii opiniones revocavit, Arrianismique & Nestorianismi suspectus. Spiritum S. *animam mundi* esse statuit. A. C. 1140. vide S. Bern. *Ep.* 191. Baron. A. C. 1140. Petrum Cluniac. *l.* 5. *Ep.* 20. A Bernardo & Anselmo tandem ad palinodiam adactus, cum Ecclesia in gratiam rediit, G. Hornius *Histor. Eccl. N. T. Period.* III. *Artic.* 3. §. 7. Vide & infrà *Arnoldus Brixiensis*: & suprà *Abælardus*.

ABAL, fil. Asser patriarchæ, Jacobi filiorum octavi. Joseph. *Antiq. Jud. l.* 2. *c.* 4. Lege *Abarus*, Ἄβαρος enim scribitur Josepho.

ABALA, Oppidum in Africâ Troglodytarum, non procul à rubro mari, *Plin. l.* 6. *c.* 29.

ABALA, portus Messaliæ proximus, ad quem aufugit Cæsar adversus Pompejum dimicans, cum unico armigero, destitutus servis, amicis, & satellitibus. Appian. *l.* 5. *Civil. Bell.* Quòd autem ait *Messalæ proximus*, vereor ne errorem commiserit auctor, locum pro homine substituens, Messalam scil. pro Messalâ. Sic enim sequitur apud Appianum. *Quem quidem è navibus ad rem cognoscendam decurrentes, invenerunt animo defectum & corpore, ac translatum nunc in hoc, nunc in aliud scaphium, quo magis hostem fallerent, pervenerunt in Messalam à mari in via. Ad Messalam deportarunt, qui non longe aberat.* Nic. Lloydius.

ABALGARIS, Asiæ civitas in Media Provinc. Marc. Paul. *l.* 1. *c.* 5.

ABALI, populi Indiæ Plin. *l.* 6. *c.* 19.

ABALITES, sinus maris Troglodytici, ita dictus ab *Abali* ejus regionis oppido maritimo. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

ABALLABA vel ABELLABA, Britanniæ insulæ urbs *Lib Notitiarum*. Sita est in Westmorlandiâ Brigantum regiunculâ: solâ vetustate suspiciendâ, nimirum Romano seculo statio erat Maurorum Aurelianorum. *Appleby* hodiè vocatur. Camden. *Baudrando* est oppidum Angliæ Borealis, in Westmaria Provinc. ad Itunam fluvium.

ABALLO, vel ABALLONE, oppid. Galliæ Celticæ in Ducatu Burgundiæ inter Augustodunum & Antissiodorum, inde 51. hinc 18. milliar. Gall. distans. *Avallon* nunc vocatur. longitud. 20. 55. latitud. 46. 56. *Baudrando* est oppidum situm ad Cussinum fluvium, 10. leucis ab Antissiodoro, in meridiem & ab Augustoduno 18. leucis tantùm in Boream, in planitie. Hujus muros sponte corruisse A. C. 1003. Roberto eam obsidente narrant, Continuator *Aimoini*, *Mezeray*, Duplex *in Roberto*. Caput est pagi *Aballanensis*, qui in divisione Regni à Carolo M. factâ *Avalensis* in *Capitul.* Caroli Calvi *Avalisus*, vulgo *l'Avalonois* dicitur. In hoc ager Vicelacus ubi, qui ante annos 500. scripsit, *Hugo Pictaviensis*. Monasterium Vicelacense à Gerardo Com. fundatum memorat. Significat autem *Avalon* vet. linguâ Gallicâ & Britannicâ, *pomum*, Hadr. Vales. *Not. Gall.*

ABALUS, Græcè Ἄβαλος, Solvens cultus, Euseb. *Præp. Evang. l.* 5. *c.* 5. Sed Ἄβαλον vocat Plut. *de Def. Orac.* vide infrà *Solym.*

ABALUS, Oceani Germanici Insula in qua nonnulli crediderunt electrum ab arboribus fluere Plin. *l.* 37. *c.* 2. Ideò, si eo ando homo mersus in flumen non appareret amplius, centum annis funus illi faciebant, & manes ita expiabant. *Baltiam* eam vocat Timæus.

ABAMOTH-BAAL, oppidum in tribu Ruben, *Jos.* 13.

ABANA, locus Capuæ, apud Cic. *contra Rullum*. Mendum hic procul dubio pro *Albana*. Vide orat. *pro lege Agraria*, Enem versus.

ABANA seu *Havana*, aliàs *Insul. S. Christophori*, celeberrima Antil-

cillarum, à Christoph. Columbo sic appellata. Hic ab A. C. 1625. Hispanis frustra contranitentibus, sedem Galli fixerunt. Amœna admodum & fertilis. vide *Histor. Antillanam*, c. 19. it infrà, ubi *de Antillis & Christophori Insula*, it. ubi de *Insul. S. Christophori*.

ABANA, Latinè *lapideus*, vel *ædificatio*, sive *pater obsecro nunc*, limpidissimus, & jucundus Damasci fluv. qui in Decapolitana regione è radicibus montis Libani exortus, meridionale ac occidentale Damasci latus alluit, indeque per planitiem Archadob defluens in mare Syriacum effunditur. Varia est lectio in Hebræo codice nam legitur אמנה *Amanah*. Idem cum Græcorum *Chrysorrhoa*, & Arabum *Adegele* videtur. Bellon. *l.* 3. *c.* 4. Davity *in descript. Asiæ*.

ABANBUS, fluv. Æthiopiæ superioris cadit in Nilum, paulo supra Meroën Insul. Aliis est *Abawi*, Ptolemæo *Astapus*.

ABANCAJUS, fluv. provinc. de Lima, Americæ meridionalis in Peruvia. Cadit in fluv. Xauxam, non procul à Cusco Civit. Rigat oppidulum *Abancay*, oriturque propre Andes montes. *Herrera*.

ABANNÆ vel *Abanni*, Africæ populi, Caprariensibus vicini, quos utrosque bello subegit Theodosius. Amm. Marcel. *l.* 29.

ABANNATIO, ἀπενιαυτισμὸς Græcis, annuum denotat exilium, quod indici olim apud Græcos, illis solebat, qui involuntariam cædem commisissent, Budæus *in Annotat. l. aut facta.* 16. §. *eventus*, *ff. de pæn.* vide Calvin. *Lexic. Jurid.* Sicariorum enim ἐκ προνοίας pœna erat mors, & bonorum publicatio. Meminit pœnæ hujus seu exilii Euripides *Oreste*.

> *Καλῶς ἔθεντο ταῦτα πατέρες οἱ πάλαι.*
> *Εἰς ὀμμάτων μὲν ὄψιν οὐκ εἴων περᾶν,*
> *Οὐδ' εἰς ἀπάντημ' ὅστις αἷμ' ἔχων κυροῖ.*
> *Φυγαῖσι δ' ὁσιοῦν, ἀνταποκτείνειν δὲ μή.*
> *Rectè statuerunt ista Patres prisci.*
> *In oculorum conspectum non permittebant venire,*
> *Neque in occursum quisquis sanguinis reus esset:*
> *Exilio mulctabant, verum vero non occidebant.*

Unde Claud. Saturnin. *l. singul. de Pœnis Paganorum*: *Et ideo apud Græcos exilio voluntario fortuiti casus luebantur, ut apud præcipuum Poëtarum scriptum est.*

> *Εὖτέ με τυτθὸν ἐόντα Μενοίτιος ἐξ Ὀπόεντος*
> *Ἤγαγεν ὑμέτερόνδ', ἀνδροκτασίης ὕπο λυγρῆς,*
> *Ἤματι τῷ ὅτε παῖδα κατέκτανον Ἀμφιδάμαντος,*
> *Νήπιος, οὐκ ἐθέλων, ἀμφ' ἀστραγάλοισι χολωθείς:*

Locus est *Iliad.* ψ. Exilium verò in annum erat, ex hac lege, *Τὸν [illegible] φόνον φεύγειν ὅλον ἐνιαυτὸν, μὴ [illegible] τῆς πατρίδος*, *Qui alium casu fortasse necabit, annum extra Patriæ fines exulato.* Quam laudat Scholiastes Euripidis in *Hippol.* Isaacius Tzetzes *ad Lycophronem*, & Hesych. Intra hoc tempus oportebat homicidam placasse eos, quorum jus erat illum cædis postulare: deinde redibat peractis sacris, quibus à cæde lustrabatur, qua de re hæc sonuit lex: *[illegible]*. *Qui alium casu fortuito necassit, in annum deportator, donec aliquem è cognatis occisi placarit, revertitor vero peractis sacris & lustrationibus*, apud Demosthenem *c. Aristocrat.* è quo discimus, *Abannationem* seu ἀπενιαυτισμὸν hancce deportationem fuisse; Nam damnato cædis fortuitæ, pœnæ pendendæ locus certo spatio circumscribebatur: intra vero hoc annuum tempus oportebat placasse aliquem è cognatis occisi: Hesych., *Αἰδέσασθαι*, *[illegible]*. Ulpian.: *[illegible]*, &c. Quanquam &, si ante judicium & *abannationem* adversarios placasset homicida, aut eum ipsum, quem morti dabat, annuo hoc exilio non multabatur, uti docet Demosthen. *c. Naυsim.* Item *c. Pantænet.* Hanc *αἴδεσιν* seu *placationem* sequebatur homicidæ *κάθαρσις* seu *lustratio*, quæ sanguinis fiebat ablutione ab iis, qui *Pharmaci* dicebantur, Eustath. *Od.* χ. Quin etiam Dominus, si quem servum suum occidisset, quamvis nemo ab illo repeteret, ex his Legibus tenebatur volens *ἀπέχεσθαι ὧν ἐν τῷ νόμῳ*, *abstinere à sacris*, *καὶ καθαρθῆναι*, & *purgari*, Antipho *Orat. c. Choreut.* De his autem fortuitis cædibus, apud Athenienses, judicabant Ephetæ in illo Foro, cui à Pallade erat nomen, prorsus eodem ordine, quo Areopagitæ de præmeditata cæde judicare consuevere, vide infrà ubi de *Homicidio*. Atque illi, qui in hoc Foro causâ vicerant, inter cæsa porrecta hostiarum, illos Judices, qui secundum se pronuntiaverant, justè pronuntiasse testabantur: sin aliter esset, sibi & familiæ suæ exitium imprecati, Judicibus optima quæque & faustissima voventes, &c. Hujusmodi porro imprudentem homicidam, ultra terræ occisi patriæ fines, persequi & exagitare non licebat, ex lege Draconis, memoratâ Demosthenis *Orat. c. Aristocrat.* *[illegible]*, *Si quis imprudentem homicidam, qui solum verterit, extra Atticam exagitarit, secumque Lege tenetor qua is, qui intra Atticam civem Atheniensem exagitarit.* Itaque inter sicarios reputabatur, & dabatur, adversus illum cædis actio: At non dabatur adversus eum, qui homicidam detulisset, *ἐπ' αὐτοφώρῳ* deprehensum occidisset, aut rapuisset in jus ad Magistratum, si homicida iis non abstinuisset, quibus illi erat interdictum: Qua de re ab eodem Dracone legem latam, memorat idem Auctor *ibid.* Arcebantur enim Homicidæ sacris, foro, territorio urbis, aliisque, exilii sui tempore, quò si venissent, periculum sibi creabant, licebatque illos deferre ac in jus rapere, &c. At si quis imprudens in certaminibus alium necasset, aut insidiantem, aut ignotum in prælio, aut in uxore, vel matre, vel sorore, vel filia, vel concubina, vel eâ, quam in suis liberis habebat, deprehensum, cædis ergò non exulabat, quam legem describit iterum Demosthene. ubi suprà. Etiam si vis illata vi repelleretur, impune erat ex Lege ibidem memoratâ, cujus causas in *Miloniana* Cic. aperit. Sed & tribunal *Φρεαττοῖ* erat, quod ἐν Φρεαττοῖ vocabatur, in quo jus dicebatur illis, qui, cum imprudentes aliquem morti dedissent, solum vertebant: si igitur nondum placatis & exoratis occisi cognatis, quibus in jus vocantibus damnati fuerant, accusarentur scientes etiam alium occidisse, de nave causam dicebant, Judicibus in terra sedentibus, quorum sententiâ si damnarentur, pœnas dabant voluntariæ cædis: at si secundis absolverentur suffragiorum calculis, solum nihilominus vertebant ob imprudentem cædem. Judicabant autem & hîc Ephetæ, uti apud Harpocrationem legimus. Quòd si tandem is, qui cædem fecerat, sive sciens sive imprudens, protinus se fugæ daret, pedemque strueret, aut omnino ignotus esset, ita ut judicio se non vadaret, judicabatur tamen in tribunali, quod ἐπὶ Πρυτανείῳ dicebatur, Pollux *l.* 8. In quibus omnibus Tribunalibus præmittebatur in jus vocatio, deinde audiebantur testes, sequebatur contendentium *διωμοσία*, denium jus dicebant Judices, &c. Vide Sam. Petitum *Comm. in LL. Attic. l.* 7. *tit.* 1. *de Sicariis*, & infrà ubi de *Homicidii causis*.

ABANTA, Urbs juxta Parnassum, ubi Apollinis sacra. *Phavorinus*.

ABANTES, Ἄβαντες populi ex Traciâ oriundi, qui finibus suis egressi, in agro Phocensi oppidum condidêre, quod à duce suo nomine *Aban* vocavêre, ipsi quoque à nomine oppidi *Abantes* vocati. Hi postea in Eubœam transgressi, quæ tunc *Macris* dicebatur, à suo, relictique nomine oppidi, *Abantidem* illam vocârunt. Hos Herodot., *l.* 1. inter Ionas commemorat: Homerus ὄπιθεν κομόωντας, *ab occipitio comatos* vocat, ex peculiari gentis more. Ajunt enim antiquos Curetas Chalcidem habitasse, cum verò bellum iis de agro Lilantæo inferretur, hostesque ipsos anteriore comâ prehensos in terram affligerent, fronte attonsâ comam in occipitio tantum aluerunt. Ideo *Curetes* à *tonsurâ* vocati sunt, & Statuæ hoc habitu apud ipsos visuntur. Eustath. in *Hom.* Alios dixit Orpheus *in Argonauticis* juxta Pontum. Vide Steph. *de Urb.* & de prioribus quoque hic infra, in voce *Abantis*.

ABANTES, populi (inquit Pausan. *in Eliacis*) ex Eubœâ octo navibus ad Ceraunia delati, Thronium, in regione quam Abantidem appellarunt, construxêrunt, quam tandem amiserunt, & postea Corcyram deducti sunt: אבס *abas* autem, unde *Abantes*, Ebraicè est *saginare*, hinc אבוסים שור Prov. *c.* 15. *v.* 17. Theodotion rectè reddidit *σιτευτόν*, Vulgatus verò *vitulum saginatum*. Inde factum à Phœnicibus verbale nomen *abas* pro pecudum saginatore, cujus plurale Phœnicium esset אבסים *abasim*, sed Græcâ flexione est Ἄβαντες. Itaque ut à *boum pascuis* insula *Bohemo* & *Eubœa*; ita incolæ *Abasis* vel *Abantes* appellati sunt à boum saginatione. *Bochart*.

ABANTES, fluvius in finibus Apolloniatum. Sabel. *l.* 8. *Enn.* 6.

ABANTIAS, Patronymicum est à nomine *Abas*, quo significatur vel filia, vel neptis Abantis. Apud Poëtas ferè pro Danaë ponitur, Abantis ex Acrisio nepte, vel pro Atalantâ nepte ejusdem ex Jasio.

ABANTIDAS, post Cliniam Arati patrem, Sicyoniorum tyrannidem occupavit; sed ab indigenis quibusdam paulo pòst interemptus est. Pausan. *in Corinthiacis* & Plut. *in Arato*.

ABANTIS, tractus Epiri in Chaonia provinc.

ABANTIS, Straboni, aut *Abantias*, Plinio, Ἀβαντὶς Stephano & Suidæ, insula maris Ægæi, toti illi Græciæ littori opposita, quod à Sunio Atticæ promontorio, hodie *Capo delle Colonne*, ad Thessaliam usque extenditur, angustissimoque freto, quem Euripon appellant, à Bœotiâ dirempta. *Macris* olim ob situs longitudinem dicta: postea ab Abantibus, Thraciæ populis qui relictâ Abâ, Phocensis agri oppido, in hâc insulâ sedes suas fixerunt, dicta est *Abantis* & postremo *Eubœa*. Hodie *Negroponte*. Chalcis etiam vocabatur, & *Asopis*; Ὄχη etiam & Ἑλλοπία. Ælianus de *An.* 12. 36. prodit eam à poëtis Ἀργιβοίαν *Argibœam* appellari, eo quòd in eâ boves ferè omnes albi nascantur. vide *Eubœa*. Inde *Abantæus*, Ovid. *Met.* 15.

> *Nuper Abantæo templo Junonis in Argis.*

ABANTONIUM, Aubanton, oppid. Galliæ in Picardia provinc. in regione Tirascia. Distat à Rupe Regia 6. leucis, à Gusia autem ad rivum cognominem, prope fontes Oesiæ fluvii 9. leucis.

ABANVIVARIENSIS, comitatus superioris Hungariæ. Cujus caput *Cassovia*, versus confinia Poloniæ. Vide infrà *Cassovia*, nec non voce *Hungaria*.

ABAORTÆ, populi ad Indum fluvium. Plin. 6. 20.

ABAQUE, vel YABAQUE, una ex Lucajis. Herrera, *c.* 7.

ABAR, vide *Abarin*.

ABARA, Armeniæ oppidum. *Cedrenus*. Vide *Abrotonum*.

ABARADIRA, Africæ Episcopatus, apud Vict. Uticensem.

ABARANUM, oppid. Armeniæ majoris, juxta fluv. *Araxem*, ubi persæpe degit Archiepiscopus Naxivanensis.

ABARATHA, Taprobanæ insulæ oppidum. Ptol. Palat. M. S. *Abarathitha*.

ABARAZA, Syriæ urbs inter Cyram & Edessam. Anton. *in Itiner*.

ABARAUM, & *Aboraas*, oppid. Africæ, in Guinea regione ad fluv. *de la Volta*, in mediterraneis, 25. leucis à mari distans.

ABARBANEL, aliis *Abravanel*, *Abrabanel* Constant. L'Empereur. Calvino *Barbanel*; Clarissimus Judæorum Rabbinus; floruit circa A. C. 1500. Intellexi nuper integrum Abarbanelem in Turciâ duobus magnis voluminibus excusum nactum esse amicum meum, Gualter. Keuchen.; quod si verum est, est quod sibi gratuletur, nam liber est summè commendatus. Buxt. *Bibl. Rabin.* vide & infrà *Isaac Abravanel*.

ABARBAREA, una Najadum, ex quâ Bucolion maximus natorum Laomedontis Æsepum genuit & Pedasum. Hom. *Il.* ζ.

Ἐκ δ᾽ μετ᾽ Ἀλ... ... , ὃς ... ...
Νῆσ᾽ Ἀ᾽βαρίσατο ... ...
... ...
Περι... γενεῆ.

ABARBINA, Hyrcaniæ urbs, *Ptol.*

ABARCA, vel SANCTIUS ab ARCA, à certo calceamenti genere sic dictus, tertius Navarræ Rex (adversus Saracenos prosperè pugnavit, Arragoniæ regnum auxit. Volaterran. Rituis. Aliis primus Arragoniæ & Pompelonæ, seu Navarræ, & Vasconum rex dicitur; regnavit annos ferè viginti & unum, trucidato in pugnâ adversus Castellanos successit Garsias Sanctius. Ex Theuda uxore, tres filios, quinque filias reliquit. A. C. 926. *Mariana, de Marca.*

ABARCA, calceamenti genus Hispanis, quo non olim solùm, sed hodieque utuntur, repandorum calceolorum instar, ex caprina seu boaria pelle confectum, ad aspera & montosa loca peragranda aptum, ac propterea pastoribus ac rusticanis hominibus maximè familiare. A cujusmodi calceo cognomentum *Abarcæ* inditum tradunt Sanctio Navarræ Regi, qui Regnum iniit A. C. 905. quod in illud primùm venisset, *tubatus & calceatus, ac si esset pastor*, ut est in *Histor.* Pinnatensi. De eodem sic Lucas Tudensis, *Fecit sibi & suis militibus de coriis crudis & ligatis virtutibus, rusticorum more, calceamenta, quæ vulgariter Avarcas & Baralliones vocant, & nocte Alpes Roscidæ vallis per nives transiit.* Vide Roderic. Toletan. *de Reb. Hispan. l.* 5. *c.* 22. Blancam *Commentar. Rerum Aragoniæ.* & Sebast. Covarruv. *in Thesaur. Linguæ Castellanæ*, laudatos Car. du Fresne *Glossar.*

ABAREN, filius Mattathiæ, filii Johannis, 1 Macc. *c.* 2. *v.* 5.

ABARES, Asiatici Boreales populi, circa Caucasum, Callisto.

ABARI, Scythica Hamaxobiorum gens, Turcis finitima, à quibus malè affecti sunt, & littora maris Euxini relinquentes ad Bosphorum venerunt. Evagr. 5. 1. *Abares* Nicephoro.

ABARIM, Latinè *transitus*, pluralis numeri, sive *transeuntes*, aut *furores*, vel *prægnantes*: aut Syriacè *frumenta*: Mons altissimus, & ascensu difficillimus, Amorrhæorum, & Moabitarum regionem à Chananæâ terrâ disterminans, ubi Moses Israëlitarum dux sapientissimus vitam finivit. Num. *c.* 27. *v.* 12. 13. Josephus *Jud. Ant. l.* 4. *c.* 8. ait hunc montem è regione Hierichuntis situm esse. In Valle inter media *Baras*, planta est cognominis, noctu lucens. *Davity.* Fuit penultima mansio Israëlitarum ex Ægypto proficiscentium. Inde enim in campestribus seu planitie Moab ad Jordanem castra metati sunt. Montis autem Abarim partes fuêre *Nebo*, & *Phasga.*

ABARIMON, Scythiæ regio juxta Imaüm montem, in quâ sylvestres vivunt homines, aversis post crura plantis eximiæ velocitatis, passim cum feris vagantes. Hos in alio non spirare cælo, ideoque ad finitimos reges non pertrahi, neque ad Alexandrum M. pertractos, Beton itinerum ejus mensor prodidit. Plin. *l.* 7. *c.* 2.

ABARINUS, vulgò *Navorino*, oppid. Peloponnesi, in ora Messeniæ, apud Coryphasium promontorium & Pylum. vide *Pylus.*

ABARIS, Viri nomen à Perseo occisi; Ovid. *Met.* 5.

Caucasiumque Abarin, Sperchionidenque Lycetum.

Quin & alterius viri nomen ab Euryalo interfecti. Virg. *Æn.* 9. *Fadumque, Hebesumque subit Rhœtumque Abarimque* malè enim in prioribus edd. *Padum, Hebusum, Rhesumque* legitur. Valeat itaque per me licet prior editio, in qua montis, vel fluvii nomen apud Ovidium habetur.

ABARIS, Scytha quidam celebris, Seuthæ fil. Apollinis iter ad Hyperboreos descripsit, & multa alia; hic ab Apolline sagittam accepit, quam jaculans, & ipse cum ea ferebatur; itaque populos velocissimè transiens, per eam reponsa dabat, unde *αἰθροβάτης* dictus est. Jamblichus Pythagoræ discipulum fuisse asserit; Aliis Solone antiquior est, scripsit oracula regionibus quas peragravit, prædixit iis quoque terræ motus, pestes & similia. Legatus Athenas veniens, ad suos Hyperboreos rediit, nihil comedens. Trojanorum Palladii Simulacrum ex ossibus Pelopis dicitur fecisse, ut Firmicus habet. Vide plura de eo apud Voss. *de Poët. Gr. p.* 16. *&* 17. & Maussac. *ad Harpocrationem. p.* 8.

ABARIS, in *Fragm.* Manethonis apud Josephum C. *Apionem l.* 1. *p.* 1039. urbs Ægypti in Nomo Saite, ad Orientem Bubastici fluvii, *ἀπὸ τῆς ἀρχαίας θεολογίας καλουμένη*, *ab antiqua Theologia vocata*: postmodum à Salate, primo Rege Pastorum qui illam *ἐπικαιροτάτην, opportunissimam* invenit, instaurata murisque & præsidio militum 240000. munitissima reddita *Pithom* (quam ædificasse Israëlitæ in Sacris dicuntur) inde & *Pelusium* dicta est. *ubi* Ἄβαρις vocat Ptolemæus Mendesius apud Euseb. *præparat. l.* 10. *c.* 12. primam *Θεῶν βασιλείαν* Syncellus in magno annorum Cyclo, ex *vet. Chronico, p.* 51. *Robur Ægypti* etiam Ezechielis tempore habebatur, *c.* 30. *v.* 15. qua de vide plura apud Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* VIII. *p.* 100-109. & infra voce *Pelusium.*

ABARITANI, Episcopalis loci meminit in Africâ propriâ Victor Uticensis, hinc *Abaritanam arundinem* habet Plin. *l.* 16. *c.* 36.

ABARITARUM regionis in Indiâ meminit Curt. *l.* 9. *c.* 1. Verum de hac lectione ambigere se ait *Janus Gebhard. Exercitat. ad Q. Curt.* vide *Arabitæ.*

ABARNUS, Phocensium urbs. Hesych. *Ἄβαρνις Φωκέων φυλή.* Idem.

ABARNUS, vel ABARNIS, urbs & regio Parianæ ad Propontidem. Hecatæus & Ephorus *Abarnidem* ad Hellespontum collocant, & Lampsaci arcem esse volunt. *Steph.*

ABARON, Latinè *robur* vel *fortitudo*, fil. Mattathiæ, filii Joannis. 1 Macc. *c.* 2. *v.* 5. *Eleazar* quoque dictus.

ABARRAZA, Syriæ urbs inter Cyrrham, & Edessam. Anton. *in Itiner.*

ABARSIS, Locus Episcopalis in Jure Orientali. Ortel. *in Thes. Geogr.*

ABARTHOMIUS. vide *Abdolonymus*

ABARUS, nomen proditoris cujusdam, Arabum primarii, qui M. Crassum Syriæ Præfectum, expeditionem in Parthos suscipientem, astutè in calamitosum excidium compulit. Appian. *in Parth. Mazeras* Floro *l.* 3. *c.* 11. qui Syrum fac. *Ariamnes* autem Plut. *in vita Crassi.*

ABAS, mons apud Syros, unde Euphrates oritur, aliis Armeniæ majoris. Vide *Aba.*

ABAS, Armeniæ majoris fluv. ubi Pompejus Albanos prælio fudit. Plut. *in Pomp.*

ABAS, Metaniræ fil. à Cerere in lacertam, seu ascalabum aut stellionem, animalculum homini infensissimum, Plin. *l.* 29. *c.* 4. conversus, quòd à matre susceptam hospitio molestè tulisset, & rem divinam honori illius institutam irrisisset. Cæl. Rhodig. *l.* 19. *c.* 4. vide & Ovidii *Metamorph. l.* 5. *fab.* 7.

ABAS, *antis*, Rex undecimus Argivorum, Lyncei et Hypermnestrâ conjuge filius, (sunt tamen qui Beli filium faciunt) vir bellicosus, & acerrimi ingenii, Pater fuit ex Ocaleâ geminorum, qui in utero dissiderunt, Apollodor *l.* 2. scil. Prœti & Acrisii, & avus Persei, à quo postea Argivorum reges *Abantiadæ* dicti sunt. Regnavit annis 23. Euseb. vide Pausan. *in Phoc.*, Petavium, &c. Eum in regno excepit Prœtus, quem vide: Erechtheo apud Athenienses regnante.

ABAS, apud Thuscos regnavit annis 15. Ab hoc positi sunt *Abii*, Thusci. Manetho, A. M. 2584.

ABAS, vel XA ABAS, celeberrimus Persiæ Rex à rebus gestis *Magnus* dictus. Hic Achmeto I. Imper. Turcico adhuc juvene, Taurisium & Erzerum recuperavit. Adjecit postmodum Imperio suo Regna Babyloniæ, Ormus & Candahar. Plura de ipso vide apud Mercator. *tom.* 10. Petr. inprimis de Valle, qui ejus aulam & castra diu secutus est, *Itiner. tom.* 2. *&* 3. Obiit A. C. 1629. postquam regnasset, ann. 42.

ABAS, Filius Cymei & Hypermnestræ, Danai filiæ, Abarum Phocensium Urbis conditor & Vates, quo Lysander Laced. usus est: ejus statua olim Delphis spectabatur, Paus. *in Phoc.*

ABAS, Melampodis fil. Pausan. *in Atticis.*

ABAS, comes Æneæ. Virg. *Æneide* 1.

Jam validam Ilionei navem, jam fortis Achatæ,
Et quâ vectus Abas, & qua grandævus Aletes,
Vicit hyems.

ABAS, dux Thuscus, qui Æneæ suppetias tulit; à Lauso interfectus. Virg. *Æn.* 10. *Unà torvus Abas, &c.*

ABAS, Græcus, cum Androgeo eâ nocte quâ incendebatur Troja, occisus à Trojanis. Ejus clypeum Æneas in agro hostili Ambraciæ, epigrammate addito consecravit:

Ære cavo clypeum, magni gestamen Abantis.
Postibus adversis figo. Virg. *Æn.* 3.

ABAS, Centaurus, Ixionis & Nubis filius, venator insignis. Ovid. *Met. l.* 12.

ABAS, Saracenus quidam Christianis infensissimus, de quo Paul. Diacon., *l.* 22. *Rerum Rom.*

ABAS, Sophista quidam, qui historicos quosdam commentarios, & Rhetoricen scriptam reliquit. Suidas. vide Voss. *l.* 3. *de Hist. Gr.*

ABASA, insula proxima Æthiopibus in sinu quodam maris Erythræi, Pausan. *Eliacis poster.*

ABASCANTOS, unum ex nominibus Æonis, qui Deus erat Valentini hæretici, Tertull. *contra Gnosticos*, *c.* 1.

ABASCI, Ἀβασκοὶ Arriano, Scythiæ populi quorum Justinianus in suis Novellis meminit, *Abasgos* appellans. Procop. *Persicorum lib.* 2. Christianos, & jamdudum Romanis amicos dicit fuisse.

ABASCUS, Sarmatiæ Asiaticæ fluv. qui se in pontum Euxinum fundit.

ABASENI, Arabiæ gens, Steph. Ἡ χώρα τῶν Ἀβασηνῶν σμύρναν φέρει, καὶ ὄσσον, καὶ θυμίαμα, *regio Abasenorum myrrham fert, & Osson, & thus*; qui non intelligit Africæ *Abasenos* vel *Abyssinos*, sed Arabiæ, à quibus Africani sunt oriundi. Hi porro *Abasenis* Adramitis vel Chatramotis, erant proximi. Uranius apud Steph. Μετὰ τοὺς Σαβαίους Χατραμωτῖται, καὶ Ἀβασηνοί.

Horum ducem *Abrahetb*, eo ipso anno quo natus est Mahometes, magno elephante vectum cum multis copiis venisse ut Mecchanum templum exscinderet, sed ab avibus *ababil*, jactis in ejus militumque capita lapidibus ex *siggil* (ita Turcæ vocant Arabesque lapides in inferorum igne excoctos & induratos, cum eorum, in quos cadebant, nominibus inscriptis) fuisse interfectum, tradit infaustus Alcorani auctor *cap. de Elephante*. Ad quam fabulam Damir quoque Arabs alludit, cum varias hirundinum species recenset. *Singulare unitatis*, inquit, *est simenna. Hujus species multæ sunt in templis Charami Mecchanæ urbis, quæ in templi tecto nidificant, in Abrahami statione, ac porta filiorum Scibæ. Quidam asserunt, aves esse ababil dictas, per quas Deus castigavit socios elephantis*: apud Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 1. *c.* 10. vide quoque suprà in voce *Ababilo.*

ABASGI, pastores latrociniis dediti. vide *Novell.* 142. *c.* 2. & Gothofredum *ibid*, & ad *l. si quis II. verb. pastor. C. de arcu.* Joh. Calv. *Lexic. Jurid.*

ABASITIS, Mysiæ Asiaticæ tractus, in quo Ancyra urbs. *Strabo.*

ABASSARUS, à Cyro præfectus restaurando templo Hierosolymitano. Josephus *Ant. Jud. l.* 11. *c.* 1.

ABASSENA, pars Æthiopiæ, unde ad Ægyptios omnis aquarum copia. Franc. Alvarez Regis Lusitani ad Regem Abassenæ legatus, *Itinerar. c.* 146. *In Abassena hyems incipit media Junii.*

no, desinit medio Septembri: toto tempore ingentes sunt pluviæ, unde crescit Nilus. Et Is. Voss. de *Nili orig. c. 15. Quidquid in Ægyptum affluit aquarum, id omne Æthiopiæ tribuendum & quidem isti Æthiopiæ, quam* Abassenam *hodie appellant*: Ibidem terminos ejus *inter VIII. & XVI. gradum latitudinis Borealis constituit.* Vide *Abassini.*

ABASSIA, regnum magni Negus. Vide *Abyssini.*

ABASSINI, vide *Abyssini*, vel *Abyssini.*

ABASSUS, oppidum majoris Phrygiæ ad Tolistobojorum fines. *Liv. l. 38. c. 15.*

ABASTANI, libera Indorum gens, circa Indum fluv. Arrian. *l. 6.*

ABASTER, unus ex tribus equis, qui currum Plutonis trahunt: i. e. *Niger.* Sicut alter, Metheus, *obscurum*, tertius Nonius, *tepidum* notat. Boccat. *l. 8. c. 6. Genealog.* Alii, ut Claudian. *sub finem l. 1. de raptu Proserp.* quaternos ei attribuunt: Orphnæum, Alastorem, Æthonem & Nectæum. Quibus indigitari volunt solicitudinem, cæcitatem, pravas artes, ardorem ingentem, & mortem tandem æternam, in quam auri sacra fames mortales conjicit.

ABATHUBA, Marmaricæ vicus. *Ptol.*

ABATIA, oppidum in municipio Federicorum & Vendraminorum. P. Bembus *l. 9.*

ABATIS, in *Distichis* Magistri Cornuti seu Johannis de Garlandia,

> *Sunt Amphos, Piscina, Batos, Abatis, Coros, Orcham.*

Ubi *Gloss. A Bato dictum Abatis, est mensura, qua mensuratur præbenda avenæ, quæ datur equis in abatia, vel alias ad hujus officium deputatis.* Hinc *Abatis* nomen officii, Papias: *Abatis, subauditur Præpositus, idest, qui batos, idest, mensuras regias, dispersit.* Alibi *Abatis, qui præest mensuris.* Batus autem, ut Guil. Brito habet in *Vocab. MS.* in Gallico, *Provender, sc. prebendarium vas, cum quo avena distribuitur equis.* Brevilequus: *Abatis qui vel cum bato dividit avenam, vel alia frumenta.* Unde Ebrardus Bethun.

> *Abatis ad cenam, dat equis Abbatis avenam.*

Nempe talis dictus est *A batis*, ut *A secretis*, *A calicibus*, qui scil. bato præest. Cujus munus quale fuerit, bellè describitur, in *Bulla aurea* Caroli IV. Imper. *c. 27. Imperatore vel Rege ipso, in sede regia, sive solio Imperiali sedente, Dux Saxoniæ officium suum agat hoc modo. Ponetur enim ante ædificium sessionis Imperialis vel Regis, acervus avenæ, tantæ altitudinis, quod pertingat usque ad pectus vel antelam equi, super quo sedebit ipse Dux, & habebit in manu baculum argenteum & mensuram argenteam, quæ faciant in pondere 12. marcas argenti; & sedens super equo, primo mensuram eandem de avena plenam accipiet, & famulo primitus venienti ministrabit eandem: quo facto, figendo baculum in avenam, recedet & Vicemareschallus ejus, puta de Pappenheim, accedens, vel eo absente Mareschallus Curiæ, alterius avenam ipsam distribuat.* Unde colligitur *Abatis* & Marescallorum idem officium fuisse. Jam verò palàm & publicè in Magnatum ædibus avenam officialibus ac domesticis distribui consuevisse, à Camerariis & Senescallis, docet ex vet. *Poem. Gall. MS. de Parise la Duchesse*, & ex Bertrando Clerico in *Poem.* de Girardo Viennensi iisdem MS. Car. du Fresne. Vide & Spelmannum *Glossar.*

ABATON, ædificium erectum à Rhodiis, ad protegendum Artemisiæ tropæum, quod religione impediti diruere non poterant. Cæl. Rhodig. *l. 13. c. 33. Artemisiam, inquit, narrare non desinunt Græci, quæ devictis Rhodiis, classe exustis insulamque domuerit, erectâ in urbe Rhodo statuâ, quæ civitati stigmata inurere videretur. Quem locum objectum mox Abaton dixere, quoniam tropæa movisse, religio erat.*

ABATOS locus ultra Ægyptum, & Æthiopes, juxta paludem Stygem; ab α privativâ particulâ & βαίνω, id est vado, sive *ascendo*, quæ loca Græci *Abata*, Latini *Invia*, sive *Avia* vocant. Sen. Nat. Quæst. *l. 4. c. 6. exiguo ab hoc spatio petra dividitur, ἄβατον Græci vocant, nec illam ulli, nisi antistites calcant.*

ABATOS, insula Ægypti in palude Memphiticâ; sic dicta, quia *inaccessa*; lini, & papyri copiâ olim celeberrima, quibus tum in scribendo usi: cætera inaccessa. Ibi Osiris rex sepultus fuerat. Lucan. *l. 10.*

> *Hinc, Abaton quam nostra vocat veneranda vetustas,*
> *Terra potens, primos sentit percussa tumultus.*

ABAUCHAS, nomen viri, cujus amicus fuit Gyndanes hujus meminit Lucianus, in dialogo cui nomen *Toxaris.*

ABAUGI, Hunnorum gens videtur fuisse apud Procopium.

ABAUHII, fluv. superioris Æthiopiæ, qui recepto Tagazino, in Nilum se exonerat. Marmol. *l. 10. c. 10.*

ABAZEA, vide *Sabazia.*

ABBA, vide *Abbas.*

ABBA, Africæ urbs Carthagini propinqua Polyb. *l. 14.*

ABBACOMITES seu *Abbacomites*, Comites dicti sunt ac Nobiles quibus olim à Regibus datæ erant Abbatiæ & Ecclesiæ jure beneficii, seu, ut ajunt, in *Commendam.* Hinc de Hugone Gerbertus *Ep. 17 Sicut nosti, ait Hugo, quem vestrâ linguâ Abbacomitem dicitis, uxorem duxerit.* De eodem Hugo Flaviniacensis *Chron. part. 2. c. 15. Cui tamen plurimum restitit Hugo Autissiodorensis, qui Abbacomes dictus est, cujus cognatam Constantiam Robertus (Rex) habebat uxorem.* Idem *Abbas-Comes* vocatur Baldrico *Chron. Camerac. l. 1. c. 70.* &c. Factum autem illud, ob Reip. necessitates & tuitionem, à Regibus Franciæ, observat Car. du Fresne, ex *Capitulis* Caroli M. *l. 5. c. 181.* Concilio Aquisgran. II. *c. 3. Can. 19.* Meldensi, A. C. 845. can 9. Synodo ad Theodonis villam in *Capitul.* Caroli C. *tit. 2. c. 3.* & 5. Ivone Carnotensi *Ep. 181.* &c. Et quidem id primum fecisse Carolum Martellum consentiunt Scriptores omnes, eoque nomine *æternaliter perditum* seu damnatum clamavere quidam, ut est apud Baron. A. C. 889. *num. 31.* Post quem, invalescente sensim usu complures ejusmodi *Abbates* facti leguntur. Inter quos Matfridus Comes, qui Abbatiam S. Dionysii *regio tenebat jure beneficiario*, sub Lothario Imp. apud Doubletum: Adelinus Comes, qui ex concessione Caroli Calvi *Rector Monasterii S. Petri & S. Paventii*, constitutus est, apud Miræum *Cod. donat. piar. l. 1. c. 18.* Isaacus Comes Cameracensis, qui eodem jure regiam ac locupletem Abbatiam S. Gaugerici tenuit, apud Baldricum *Histor. Camerac. l. 1. c. 70.* ut alios Comites innumeros omittam, quos Monasteriorum atque Ecclesiarum sese inscripsisse *Abbates*, apud Auctores passim legitur. vide eorum aliquos apud Besliium *Hist. Comit. Pictav. c. 1.* Atque hi seculares Abbates statuebant *Decanos, qui curam haberent Monachorum*, uti discimus ex Continuatore Aimoini *c. 42.* Interdum etiam Monachis ipsis præerat Monachus cum nomine ac titulo *Abbatis.* cujusmodi Abbates, *Abbates Monasticos* etiam fuisse appellatos, observat Hemereus in *Augusta Viromanduorum pag. 114.* ex Serm. de *Tumulatione* S. Quintini. Eaunde Reges ipsi, qui Proceribus istis successerant, sese perinde *Abbates* inscripserunt: ita Reges Philippus I. Ludovicus VI. atque adeo Duces Aurelianensis *Abbates Monasterii S. Aniani Aureliani.* inscripti leguntur, apud Hubert. in *Histor.* ejusdem Eccl. Qua de re sic *Chron.* Turonense: *Obiit Hugo præpotens Abbas Ecclesiæ beatissimi Martini & Dux Francorum. Inde Galliæ Reges sibi nomen assumunt Abbatiæ Protectoris S. Martini: & in primo ingressu Regis in Ecclesiam recipitur cruce erectâ a Clero ejusdem Ecclesiæ & præstat juramentum conservationis privilegiorum.* Sed & Duces ac Comites Galliæ eosdem sibi arrogavere titulos, ut hæreditarios, cùm & Monasteriorum bona non modica sibi retinuissent ac asseruissent, ex quo eorum decessores jure beneficiario ab Regibus easdem Ecclesias impetrarant; quas, ut Ducatus ac Comitatus suos, quos eodem jure h. e. ad vitam possidebant, ad posteros, inclinata & profligatâ Regum auctoritate, transtulerunt. Hinc passim legimus, Duces Aquitaniæ *Abbatum S. Hilarii Pictaviensis.* Comites Andegavenses *S. Albini & S. Licinii.* Comites Pontivenses *S. Richarii*, Comites Viromandenses *Abbatum S. Quintini*, titulis fuisse usos. Cujusmodi verò Abbatiarum & Monasteriorum invasiones ac usurpationes non semel prohibitas, observat præfatus du Fresne, præsertim in *Capitul.* Caroli M. *l. 6. c. 321.* Verùm licet Pontifices ipsique Episcopi erga Reges ac Principes, ut à Monasteriis seculares submoverent, Ecclesiasque Monachorum juri addicerent, subinde instarent; vix tamen id obtinuere, nisi sub initium Capevingorum seu tertiæ Regum stirpis, ut infrà dicetur: cùm ii hac excusatione se tuerentur, res Ecclesiasticas sublatas ex integro restituere non posse, *ne suæ Reip. militiam defraudare viderentur*, ut est in *Ep.* Nicolai I. Pontif. Rom. *ad Odonem Episc. Belvac.* apud Loisellum, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* ut & infrà in vocibus *Abbas*, *Abbatia* & *Archiabbas.*

ABBÆVILLANUS Johannes, vide *Johannes.*

ABBARUS, Solemne Regibus Arabum nomen, ut *Ptolemæi Ægyptiis.* Alii & Græci habent *Acbarus.* Ursinus prodit in numismate æreo Gordiani Pii Imp. exstare Αὐτ. κ. Γορ. Βασιλεὺς in cujus numismatis alterâ parte caput ipsius regis diadematum cum titulo Ἐδεσσέων signatum esse, in alio autem ejusdem Gordiani numismate item æneo, teste eodem Fulvio, rex ipse camelo insidens impressus est cum eodem titulo. Camelus autem Arabum insigne est. vide etiam *Abgarus.*

ABBAS, vide *Abas.*

ABBAS, Gall. *Abbé*, Germanis, *Abt*, vel *Apt.*, à voce Chald & Syr. אבא, quæ ex Hebr. אב *Pater* ortum trahit, nomen est dignitatis, in Communione Romana non Secularis minùs, saltem olim, quàm Ecclesiasticæ. Et quidem, quod posteriores, ut de illis priùs dicam, attinet: Cùm olim non in Ecclesiis solùm, à Catechesium Magistris, sed & in Episcopiis seu Episcoporum domibus, ut & Monasteriis, sacra Sapientia traderetur, posteaque, cùm non omnes Episcopi ad id munus apti essent, cœtus Canonicorum emergerent, qui Collegia Scholasque, quæ in Ecclesiis Cathedralibus erant, regerent, collegiorum præfecti *Præpositi*: Monasteriorum verò *Abbates* dici cœperunt, utrique tamen Episcopis subjecti. Qui omnes, nempe *Episcopi*, *Præpositi*, *Abbates*, ab Imperatoribus Principibusque primitus constituti, & hi quidem *per baculum & ferulam* investiri solebant, usque ad tempora Friderici I Barbarossæ, quibus Pontifices ad se jus istud traxere. Ita antiquis temporibus, sine Imperatorum Principumque, aut Advocatorum, qui Cœnobiis à Superioribus dari erant, scitu & auctoritate, *Abbatibus*, circa prædia redditusque ad Cœnobia pertinentes nihil licebat, viguitque hæc formula: *Complacuit mihi Abbati N. una cum consensu fratrum, nec non Advocato nostro N.* vide infrà in voce *Advocatus.* Successu temporis Episcopi Abbatesque, quorum consiliis frequenter Principes usi, multum auctoritatis in Aulis sensim nacti sunt, factumque inter alia, ut quatuor *Abbates Imperii, Fuldensis* videl. *Weissenburgensis*, *Campidonensis*, & *Murbacensis*, an ab Ottone III. an à Carolo IV. crearentur. Donec, lite inter Imperatores Pontificesque de Investitura, accerrimè fervente, hisque tandem prævalentibus, plurima Monasteria Romanæ sedi excusso non Principum modo, sed & Episcoporum, quibus à primævæ institutionis tempore parere tenebantur, jugo, se submiserunt. Quo pacto, à Pontificibus, Bullas exemtionis *Abbates* nacti, varia insuper privilegia, decimas quoque, consecuti sunt, opibus potentiâque hoc pacto indies crescentes. In quos abusus Bernardus, ipse postea Abbas Claravallensis, graviter sed frustra invectus est. Paulo post enim, jus etiam cudendæ monetæ, ut & supremam in criminalibus causis potestatem adepti, tandem in Principum numerum recepti sunt, à Carolo IV. Imp. quæ dignitas Basilio, Cassiano, Benedicto ipsi olim ignota, *Benedictinorum Cœnobiorum Abbatibus*, præprimis collata legitur. apud Stumpfium *l. 5. de Turgovia, c. 4.* Sed & *Abba*, seu *Abbas*, Secularium olim titulus apud Gallos fuit, etiam Baronibus, Comitibus, Ducibus Principibusque tributus. vide supra: nempe secundùm Canonistas *Abbas potius* (*sic*) *esse*, & *non Presbyter*: Et Joh. de Turre Cremata super *Distinct. 64.* etiam

La-

Laicus, inquit *potest esse Abbas*, vide & *dist.* 93. *à Subdiacono*. Sed nec ipsi Monachi olim Clerici erant, ut *Caus.* 16. *q.* 1. *c.* 40. & *Dist.* 93. *c.* 5. in *Gloss.* ad verbum *Abbas*. Dispositio autem *Abbatiarum*, penes Reges fuit & Fundatores: statutumque fertur à Bonifacio III. qui floruit A. C. 610. ut Clerus & Populus Episcopos eligerent, Reges autem Abbatias conferrent: quas illi ideo suis Nobilibus & Ministris largiti sunt. Hoc ipsum fecisse videntur Carolus M. & Ludovicus Pius Impp. sub initio regnorum suorum; vide Auctorem *vitæ Ludov. Pii*, & Aimoin. *in Gest. Franc. l.* 5. *c.* 1. & 36. Cùm autem Laici, nimiâ suâ rapacitate, non solum Cœnobia, sed & Episcopatus compilarent, relicto vix Episcopis ac Cœnobitis, unde viverent, Carolus M. A. C. 789. regni sui 21. hæc omnino prohibuit. edicto Aquisgrani hoc fine publicato: Paternoque exemplo motus Ludovicus Pius lege cavit, *ut Episcopi per electionem Cleri, & Populi suæ diœcesis; Abbates ex suis Monachis à se ipsis eligerentur. Capitular.* Caroli & Ludovici *l.* 1. *titt.* 84. & 86. Verùm *Carolus* Calvus, Ludovici filius iterum fratrem uxoris suæ *Bosonem* mox *Regem* futurum Abbatiâ S. Mauritii donavit; aliasque alias integrè, alias divisim tradidit, Aimoin. *l.* 5. *c.* 24. & 34. Hinc ipsi illustrissimi bellicosissimique Proceres seculares *Abbates* dicti sunt. Unde idem c. 24. *Gens Normannica peregisset inchoata, nisi Hugo per Gallias* Abbatis *honore præditus, strenue Remp. gubernans, eorum temerarias compescuisset ausus*: Et Abbo. *in obsid. Lutetiæ l.* 2.

Tempestate sub hac Hugo Princeps obit Abba.

De alio Hugone *Abbate*, Annales Francor. incerti Auctoris in A. C. 881. *Rex*, inquiunt, *in Galliam profectus, Hugonem Himbarii R. ex Waldrada filium ad se venientem, in suum suscepit dominium, & ei* Abbatias *& Comitatus in beneficium dedit*, &c. Hoc modo Robertus Comes seu Marchio Parisiorum, sub excessu Caroli Simplicis. A. C. 921. Hugo M. Dux Francorum, sub ingressu Regis Rodulphi A. C. 923. & Hugo Capetus, qui Rex Franciæ evasit, A. C. 987. Avus nempe Pater & Filius, *Abbatum* titulos assumsere, Aimoin. *l.* 5. *c.* 41. 43. & 45. Nec immeritò, cùm opulentissimas Abbatias S. Dionysii, S. Germani à Pratis, S. Martini Turonensis pariterque alias plures, quasi hæreditariò possiderent. Interim consuetudini huic vehementer ab Ecclesiasticis reclamatum est, Flodoard. *hist. Remensis Eccl. l.* 4. *c.* 7. Nihilominus illa diutiùs perstitit: Unde Suidegerus *in Chron. Dionysiacis*, scribit: *Qui in Chronicis* Abbates *dicuntur, non sunt Monachi, sed Barones, & Proceres seculares, quibus Rex Abbatias fruendas ad tempus concedit.* Paradinus quoque refert *in Annal. Burg. l.* 2. A. C. 1103. se vidisse monumenta complura, in quibus Proceres Galliæ his nominibus usi sint, *Dux & Abbas: Comes & Abbas.* Idem profert Chartæ veteris exemplar, in quo *H. de Bello loco Abbatiam Saviginiaci, Antecessorum suorum & suam semper fuisse & esse debere*, contendit: è quo liquet, Abbatias alias hæreditariò fuisse concessas. Non deleverunt autem Proceres, quas acceperunt, Abbatias, sed cum *Abbatis* nomine, Monachos emunxerunt Abbatiarum proventibus atque pinguedine, prædiis inter milites suos dispartitis, Decanisque aliquando substitutis, qui Abbatiarum curam satis frugaliter administrarent, vide Aimoin. iterum *l.* 5. *c.* 34. 42. 43. & 44. Hugo tandem Capetus, postquam Rex factus est, Monasteria cœpit Ecclesiasticis cedere; & succedente in regnum filio ejus Roberto I. A. C. 999. in desuetudinem sensim Seculares hi *Abbates* abiere, ut ex eodem Aimoino patet c. 34. *dicto*: Mansere tamen eorum apud Scotos Anglosque rudera, usque ad hæc tempora. Neque verò mos hic intra Occidentis fines sese continuit, sed & inde in Orientem transiit; uti patet ex Joannis Patr. Antiocheni, qui sub XII. seculi initium vixit, opusculo haud pridem à Jo. Bapt. Cotelerio edito, quo demonstrare conatur, ὅτι οἱ τὰ Μοναστήρια διὰ δωρεῶν λαμβάνοντες, εἴτε Ἀρχιερατικῶν, εἴτε Βασιλικῶν, καὶ ἐκ τῶν μοναστηρίων κέρδη ἔχοντες, ἀσεβοῦσι. *Quòd ii, qui pro muneribus Monasteria capessunt, sive Pontificalia sive Imperatoria seu Regalia, quique lucrum ex iis, capiunt, impietatis rei fiant.* Ubi pauca superfuisse docet Monasteria sua tempestate, quæ vitis Laicis ad vitam, vel duorum aut trium hæredum, quo modo apud Gallos precariæ dari solebant, non essent collata à Principibus, graviterque proin invehitur in ejusmodi Χαριστικαρίους, i. e. *Beneficiarios*, ut vocat. Verùm tantopere hæc consuetudo radices egerat, ut Theod. Balsamo *ad can.* 13. *VII. Synodi* hæc ipsa Præsulis hujus scripta improbare non fuerit veritus. Idem.

ABBAS, Genuensibus dictus est Prætor, seu Rector Populi. Unde in conventionibus initis inter Carolum Regem Siciliæ, & Commune Genuæ A. C. 1307. in *Biblioth.* Regia, non semel mentio fit, *Nicolai Frambe. Abbatis populi.* Quâ eadem nomenclaturâ præterea donatus est is, qui Peraensibus seu Galatinis (vid. in voce *Pera & Galata*) conterraneis imperitabat, eò à Republica Genuensi Legatus seu *Consul*, ut aliæ Europæ nationes, vocant, missus. Ita enim hac de re Pachymeres *l.* 13. *c.* 27. Γενουΐται μὲν ἐν οἷς τῇ πόλει ἄρτι πρῶτον ἐπέβησαν τὸν αὐτῶν ἐπιτελοῦντα Ἀββᾶν ἀξιώματος δηλοῖ δὲ ἡ φωνὴ τὸν ἡγούμενον. Ἔχει δ' οὗτος τὴν τοῦ δήμου προστασίαν, ὡς παρὰ Ῥωμαίοις ὁ Πραίτωρ τῆς Δήμου πάλαι. *Genuenses igitur, qui in urbe, jam primùm à suo Senatu* Abbatem *cùm accepissent: Significat autem hoc vocabulum Ducem, habetque talis Præfecturam populi, sicut apud Romanos Prætor olim Urbanus.* Vocis rationem hinc arcessit du Fresne, quòd præcipuæ nobilitatis viros Genuenses olim *Antianos* seu *Pegentas* vocaverint, quomodo apud Suidam Δημογέροντες, οἱ τοῦ δήμου ἐπίλεκτοι, olim dicti. Hesych. γέροντες, ἔντιμοι, *senes, honorati. Abbas* autem seu *Abba*, quæ Syriaca vox est, Latinis *Patrem* notat. Augustin. *Ep.* 177. *Paulus dicit Romanis, In quo clamamus, Abba Pater, in uno nomine duabus utitur linguis: dicit enim Abba Hebræo vocabulo Patrem & Latinè nominat identidem Patrem.* Hinc Ebrardus Bethun. in *Græcismo*,

Abba Pater signat, hinc Absalon exit & Abbas.

Et Fortunatus *l.* 3. *Poëm.* 10. ad Paternum Abbatem,

Nominis officium jure, Paterne, geris, &c.

Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque eum in *Appendice*, ubi Brixiæ Decurionum Primores & Mediolani Collegiorum ac Sodalitiorum, imò Mercatorum atque Opificum Præfectos, *Abbates* etiamnum appellari, observat ex Octav. Ferrar. *in Originib. Linguæ Ital.* & Dante *in Purgat. Cant.* 26.

ABBAS Abbatum, titulus insolens & inauditus, quo in Synodo Romana se ipsum appellavit Pontius Cluniacensis Abbas. Quam ob causam à Joh. Cajetano Papæ Cancellario cum esset interrogatus, Cluniacenses à Casinensibus, an hi ab illis Regulam accepissent, atque is respondisset, non Cluniacenses modo, verùm omnes in Romano orbe Monachos Regulam S. Benedicti à Casinensi accepisse Cœnobio: Ergo regessit Cancellarius, prærogativa hæc Casinensi Abbati jure debetur. Petr. Diacon. *Chron. Casin. l.* 4. *c.* 61. Et certè, apud Leonem Ostiensem *l.* 2. *c.* 54. Oddo Cluniac. Abbas, cùm Casinum venisset, & ab Abbate Casinensi Theobaldo Pastoralis baculus ei offerretur in processione, illum accipere renuit, dicens, *contra fas omne se ducere, quempiam Abbatum manu pastoralem præferre virgam, ubi Benedicti Vicarium, Abbatum scilicet omnium* Abbatem *adesse contingeret.* Concessisse autem Casini Abbati id prærogativæ, ut cæteros ejusdem ordinis Abbates in consessibus præcederet, discimus ex *Bulla* Paschalis II. A. C. 1113. in *Bullario* Casinensi *tom. II. p.* 130. & *Charta* Lotharii Imp. A. C. 1137. *Ibid. p.* 157. Etiam Nicolaus I. Pont. Rom. Desiderium Abbatem Casinensem *Vicarium suum* constituit, *ad correctionem omnium Monasteriorum & Monachorum* intra præfinitos limites, in *Bulla*, quam descripsit Angelus à Nuce *ad l.* 3. *Leon. Ostiens. c.* 13. Et in Canone Missæ, ejus mentio fit, in sua quasi Episcopali jurisdictione, quod nulli alii Abbatum concessum est, Angelus de Nuce *Not. ad Chron. Casinense l.* 1. *c.* 4. &c. In Germania omnium Abbatum Primus Abbas Fuldensis est, qui proin in Comitiis sedet ad pedes Imperatricis, cujus Cancellarius est. Hornius, non Germaniæ solùm, sed & Galliæ Abbatum eum Primatem facit *Orb. Politic. p.* 185. In Britannia Insulæ S. Columbani Abbatis successores præcipui fuere olim, eò quòd Britanniæ ille fuisset Apostolus; imò Episcopis etiam antelati. Vener. Beda *Histor. Anglic. l.* 3. *c.* 4. *Habere autem solet ipsa Insula Rectorem semper Abbatem Presbyterum, cujus juri & omnis provincia & ipsi Episcopi ordine inusitato debeant esse subjecti.* Sed & Abbati Ordinis Cisterciensis, concessu Innocentii VIII. A. C. 1489. præ aliis indultum, ut Sacros Ordines possit conferre, Subdiaconatus scil. ac Diaconatus. Abbas itidem S. Pauli Romæ, ex privilegiis Innocentii III. A. C. 1203. Honorii III. A. C. 1218. & Gregorii IX. A. C. 1236. quando ordinatur Sacerdos à Papa, habet facultatem canendi Missam Pontificaliter in Patriarchico altari ejusdem Basilicæ &c. Fuit & in Ecclesia Constantinop. dignitas quædam, quæ Ἀρχων τῶν Μοναστηρίων dicebatur, cujus meminit Theosterictus in *Vita* S. Nicetæ *num.* 43. & Johannes Cantacuzenus *l.* 1. *c.* 50. Unde apud Byzantios Hegumenus seu Abbas Monasterii *Dalmatii* dicti, cæteris Monasteriis quoad supremam in disciplina Monastica potestatem præfuisse legitur: quo nomine dicitur idem Dalmatus in Concilio Ephesino, Πρεσβύτερος καὶ Ἀρχιμανδρίτης, πατὴρ μοναστηρίων, *Senior & Archimandrita, Pater Monasteriorum.* Ita *Catholicus* seu *Abbas* & *Hegumenus Universalis* dictus reperitur Eutychius, antequam Patriarchatum Constantinop. consequeretur, quòd omnium in Urbe Imperatoria Monasteriorum cura ei esset demandata, ut tradit in *Vita* illius Eustathius *num.* 18. S. Benedictum tandem Abbatem Anianæ, ab Imperatore cunctis in Regno suo Cœnobiis præfectum, ut *sicut Aquitaniam Gothiamque, ita etiam Francos, salutifero imbueret exemplo*, tradit Ardo illius discipulus *c.* 8. *num.* 36. vide quoque *Chron.* Farfense *p.* 671. Plura verò apud Car. du Fresne *Glossar.* & Macros Fratres *in Hierolexico* passim, inprimis in voce *Abbas*.

ABBAS Canonicorum, nempe Regularium, aliàs quoque *Abbas Canonicus*, cujus mentio in Concil. Aquisgran. II. *c.* 2. opponitur *Abbati Monachorum can. seq.* vide quoque *Capitul.* Caroli M. *l.* 5. *c.* 79. *Præceptum* Ludovici Pii pro Monasterio S. Columbæ Senon. Concilium Parisiense *c.* 37. Ordericum Vitalem *l.* 6. *Ep.* 276. *Tom. IV. Hist. Franc.* &c. Refert Molan. *de Canonic. l.* 2. *c.* 5. esse quasdam Canonicorum Ecclesias in quibus *Abbas* sit secularis Præposito dignior (cujusmodi in Diœcesi Leodiensi 12. recensentur in *Chron.* Leodiensi in *Richario c.* 43.) qui quidem *Abbates* nominetenus ita nuncupentur, nullo cæteroquin Abbatum habitu, atque adeò nec mitrâ nec pedo donati, etsi primum in Canonicorum consessu locum obtineant. Negatque, hanc Abbatum nomenclaturam supremæ Collegiorum Canonicalium dignitati inditam, quòd in iis, ubi superest, Ecclesiis vel Collegiis primitus Monachi fuerint, cùm pro certo haberi debeat in plerisque, ubi adhuc ea appellatio viget, tales neutiquam eos exstitisse, apud Eund. vide quoque suprà, ubi de *Abbacomitibus*.

ABBAS Capellæ Palatinæ, primitus dictus est, qui Palatino Oratorio seu Sacello erat præfectus, *Presbyter* quoque *Palatii*, postea *Capellanus* dictus. *Vita* S. Sulpicii Pii Episc. Bituricensis *num.* 10. de Chlotario R. *Illico Episcopum poscit ut pro salute sua ac exercitus sui licentia daretur, ut vir beatus in suis castris* Abbatis *officio potiretur* id est, ut Capellæ Regiæ præesset. Quam eandem *Abbatis* dignitatem Angilberto Archicapellano, sub Carolo M. tribuit Hadrianus Pontifex Idem *Primicerius Palatii* Alcuino *Ep.* 42. *Sanctæ Capellæ Primicerius*, eidem *Ep.* 79. *Sacri Palatii Antistes*. Hildnino apud Agobardum *Ep. ad Proceres Palatii*: *Clericorum* tandem *Summus*, Hincmaro *in Ep. ad Carolum* C. de vita Dionysii, dictus reperitur. Dignitas ejus *Abbatia Palatini Oratorii*, vocatur in *Vita* Desiderii Episc. Cadurc. *c.* 1. &c. vide, Car. du Fresne in voce *Capellani*.

ABBAS Cardinalis, dictus est apud Auctores, cui privilegium ac nomen *Cardinalis* est indultum: quod obtigisse in perpetuum Abbati Cluniacensi (de cujus prærogativis suprà quoque actum) refert Hugo Monachus Cluniacensis *Ep.* ad Pontium Abbatem Clu-

Cluniacens. ubi Calixtum Pontif. Roman. cùm venisset Cluniacum, *communi fratrum assensu assidentium largitum esse Cluniacensi Ecclesiæ speciali & propria sua, ut Abbas Cluniacensis semper & ubique Romæ fungatur officio Cardinalis*, idque Bulla ac privilegio edito statuisse fertur. Aliâ notione in *Bulla* Urbani II. A. C. 1097. apud Joh. Mabillon. *Vet. Ord. S. Bened. Tom. IV. p.* 448. occurrit *Abbas Cardinalis*: *Placuit --- ut utrique loco sicut antea fuerat, Abbas Cardinalis [illegible]*. Ibi enim *Abbas Cardinalis*, exponitur Car. du Fresne *Abbas in Capite*, ut habet Charta Guilielmi Episc. Trecensis, apud Augustin. du Pa. in *Stemm. Pontem.* p. 17. Gall. *Abbé en Chef, en titre*. Agitur namque de duabus Abbatiis simul unitis & hac Bulla à se invicem separatis, quibus dati sunt *Abbates* proprii ac *Cardinales*, Car. du Fresne *Glossar*. Vide quoque infrà *Regesta Cardinales*.

ABBAS Catholicus, it. *Hegumenus Universalis*, Eutychius, antequam Patriarcha evaderet, dictus est, quod [illegible] in novo Romæ Monasteriorum cura ei [illegible] esset Eustathius, in *Vita* ejus. Vide quoque supra *Abbas* [illegible].

ABBAS Chorepiscopus, qui Chorepiscopi munus obit, apud Petaudum p. 148. &c.

ABBAS Palatii, idem cum *Abbate Capellæ Palatinæ*, vide suprà.

ABBAS Præbendarum S. Matthæi, apud Corbeiam dictus Radulphus Archidiaconus Pontivensis, in veteri Charta Fundationis duarum Præbendarum, in Ecclesiâ Folliacensi ad Corbejam A. C. 1211. in *Spicilegio* Acheriano *Tom. XIII.*

ABBAS Secundarius, seu *Secundus* in *Regula* S. Benedicti c. 65. de Præposito: *Qui æstimantes se secundos esse Abbates, assumentes sibi tyrannidem, scandala nutriunt*. Et apud Sidonium *l.* 7. *Ep.* 17. *Quæso ut Abbas sit Frater, Auxanius [illegible] Congregationem, tu vero & supra Abbatem*: dictus est Præpositus Monasterii, seu, ut hodie eum vocant, *Prior*, quod vices ageret Abbatis primarii. Vide Savaronem *ad Sidonium* & Car. du Fresne *Glossar*.

ABBAS Superbus. Vide infra *[illegible]*.

ABBASSI, seu ABBASCHI, popul. Georgiæ regionis Asiæ, in limite provinc. Mingreliæ ad Orientem, ubi inest [illegible] mill. pass. ad coercendos eorum incursus. *Abcassi* etiam dicuntur.

ABBATES, etiam dicti in Ecclesiâ Romanâ ii, quos *Curatos primarios*, Gall. *Curez Primitifs*, appellant. Ex veterib. enim instrumentis an Car. du *Fresne* constare, Parochiales omnes Ecclesias & civitatis & diœcesis habuisse Ministrum unum maximum, alterum medium, tertium infimum: quorum primus *Abbas*, *Custos*, & tandem *Rector*; medii *Presbyteri* & tandem *Capellani*, infimus *Sacrista* appellatus fuerit, qui Abbati & Presbyteris inserviens, peregerit minora in Ecclesia momenti negotia. Addítque, *Abbatem* ejusmodi seu Rectorem curam habuisse *[illegible]*, eique licuisse per se ipsum ministrare Sacramenta: Sed præsertim illius munus fuisse, ut universæ Parochiæ invigilaret, videretque an Presbyter officio suo rite fungeretur, ex Michaele Monacho in *Sanctuario Capuano*, & Ughello *Ital. Sacr. Tom. VII. p.* 500. & *seqq.* Aliis Latinis Græcisque Scriptoribus *Abbates*, in genere, dicti sunt Monachi omnes, præsertim senio ac vitæ sanctimonia venerandi: quâ notione hodie *Patres* quoque vulgo appellantur. Lexicon Gr. MS. Reg. Cod. 2062. Ἀββᾶς ὁ γέρων, ὁ πατήρ, *Abbas Senex Pater*. Hinc *mille Abbates sub uno Archimandrita* esse dicuntur, in *Regula* S. Columbani c. 7. ut & apud Epiphan. *de Locis* 55. [illegible] *Monasterium Monachos seu Patres mille continet & cellulas mille*: in iis sed. non numeratis, qui vulgo Monasterio & Monachis inservire consuevère, &c. Hinc Johannem Ducam Cæsarem, à Byzantinis, quos ille cum Alexio Comneno obsidebat, per contumeliam τὸν Ἀββᾶν vocitatum esse, quia propter affectatam tyrannidem à Michaële nepote in Monasterium detrusus & Monachus factus fuerit, refert Anna Comnena *Alexiad. l.* 2. Sic *l.* 15. Basilium Monachum Bogomilicæ hæreseos auctorem, τὸν δαιμονιώδη Ἀββᾶν, *Dæmoniacum Monachum*, & Cohen. Monachum, qui Philippicum imperaturum vaticinatus fuerat, ψευδαββᾶν, *Pseudo-Monachum*, appellant. Ut alios omittam, quos laudatos vide apud Car. du Fresne *Glossar*. Fuisse tamen ex Monachis sanctitate & vitæ integritate illustribus, qui, *Patris* nomen à se amoliti, *Fratrum* compellatione contenti fuerint, docet Bernardus *Ep.* 62. Guigo prior Majoris Carthusiæ, apud Petrum Venerabil. *l.* 1. *Ep.* 20. ipseque Petrus *Ep.* quæ inter Epistolas Bernardi extat 151. Quod etiam probâsse videtur Hieron. *Ep. ad Gal. l.* 2. & in *Matth. l.* 4. *nullum Patrem vocandum nisi Deum*, ex Evangelio docens, &c. Propriè verò & communiter *Abbates* dicuntur, Præfecti in Monasteriis, ut vidimus suprà, quibus proxima post Episcopos dignitas, quos prout tam in sessionibus, quam in subscriptionibus, immediate sequuntur. Quod enim de S. Columbani Abbatis successoribus in Britanniâ Insul. suprà diximus, ex Bedâ; peculiari illis privilegio est indultum. Ab Episcopis mitrâ, annulô atque sandaliis distinguuntur quorum usu *Abbatibus* (nisi per privilegium speciale, ut infra videmus) interdictum. Bernard. *Ep.* 42. *ad Henricum Senon. Archiepiscop. Verùm apertè indicant quoniam horum quid cogitent, dum multo labore ac pretio [illegible] Apostolica adepta privilegia, per ipsa sibi vendicant insignia Pontificalia, utentes & ipsi more Pontificum mitra, annulo atque sandaliis. Sane si attenditur rerum dignitas, non Monachis abbores prelatio; si ministerium, solis liquet congruere Pontificibus* &c. Hinc Petrus Blesensis, qui floruit A. C. 1200. vehementer increpatus est Wilhelmum, in Sicilia Monachorum Abbatem, Pontificalia indumenta usurpâsse: *Detestamini*, inquiens *Ep.* 9. *quidam nimium vester, quam Dominus Papa vos [illegible] proprii capitis & aliis ornamentis Episcopalibus insignivit. De benedictione gaudeo, sed insignia Episcopalis Eminentiæ in Abbate nec approbo, nec accepto. Mitra enim & annulus & sandalia in alio, quam in Episcopo, superba quædam ratio est*. Sed nec in Canone Missæ *Abbatum* ulla mentio (exceptô Casinensi, de quo suprà) verum in Abbatiis quæ sunt nullius diœcesis, vicinior Episcopus, ad quem pro ordinationibus solet recurri, statim post Pontificem nominatur, omissô Abbatis nomine, Gavant. *in Rubr. Miss. part.* 3. *tit.* 8. apud Macrum in *Canon. Missæ*. Inter etiam qui Mitræ baculique jus habent, ad distinctionem Episcoporum, Baculo uti debent Abbates pendente velo, neque in sacris solemnibus septem candelas, sicut Episcopi, sed sex solum adhibere possunt, quod dicetur infrà, in voce, *Abbates Mitrati* &c. Porro anniversaria magna solennitate Abbatis anniversarium a Monachis celebrari consuevisse, legimus in *Vita* Euphrosinæ Sanctarum catalogo in Communione. Roman. illatæ: *Cùm autem dies anniversarius, quando ordinatus est, [illegible] Monasterii --- majus est hoc autem de Ecclesiâ ad Refectorium, [illegible] eum ad anniversarium Abbatis*, apud Dominic. Macrum *Hierolex.* De *Abbatibus Imperii* vide infra.

ABBATES Canonici dicti, qui Presbyteri, non Monachi fuère, qualis Grimoaldus, undecimus Abbas S. Galli fuisse legitur, apud Metzger. ad sub fin. secul. 9.

ABBATES Episcopi, in Siciliâ olim Catanæ & Montis Regalis Abbates vocati sunt; eò quod, cùm a Regibus Siciliæ extructa essent ibi in lo[illegible] Monasteria, eorum Abbates, postmodum à Romanis Pontificibus Episcopi ferè creati, eorumque Ecclesiæ Cathedrales factæ: eâ tamen conditione, ut qui Abbas à Monachis eligeretur, esset & Episcopus. *Bulla* Urbani II. Pontific. pro erectione Episcopatus Catanensis, apud Rochum Pirrum: *Præterea decernimus --- ut quicunque in prædicta Ecclesia a Monachis electus fuerit in Abbatem, nostra Papali quoque gratia debeat in Episcopum --- [illegible], Abbas & Episcopus & Monasterium regulariter & Clerum & Episcopum [illegible], Rege [illegible]*. Ita Theobaldus primus Montis Regalis Monasterii à Guillelmo Rege Siciliæ A. C. 1176. conditi Abbas, in variis Chartis, *Abbas & [illegible] Regalis Monasterii S. Mariæ novæ, seu Abbas & Episcopus* nudè inscribitur, apud eundem Pirrum. Vide *Metropolim* Salisburgensem *Tom. III. p.* 190. & infrà in *Episcopus Abbas*. Fortunatus *l.* 5. *Poem.* 1. de Cæsario Arelatensi Episcopo:

Qui fuit Antistes Arelas, de sorte Lirinis,
Et vir [illegible] Monachus Pontificale decus.

Car. du Fresne *Glossar*.

ABBATES Exempti, à jurisdictione Episcopi seu Ordinarii & nullô à Romanâ sede dependentes ex speciali privilegio, acriter exagitantur à S. Bernardo *de Consider. l.* 3. *c.* 3. & 4. ut & Petro Blesensi *Ep.* 68. & 90. De his scribit Matthæus Paris A. C. 12[illegible] statutum fuisse Romæ a Pontifice, *ut quilibet [illegible] tunc [illegible], Romanam Curiam adiret confirmationem & [illegible]*. Vide Bosquetum ad *Epist. Innocentii III. Pont.* quem laudat Car. du Fresne *in Glossar.* & infrà in voce, *Monasteria Exempta*. Istiusmodi *Abbates* autem, qui habent usum mitræ, *[illegible] tantum aurifrigiatis, non tamen aureas vel argenteas laminas aut gemmas habentibus uti possunt; sicut non Exempti simplicibus & albis planis, de privileg. in sext. c.* 6. apud Macrum. *Hierolex.*

ABBATES Imperii, vide infrà *Abbatia*.

ABBATES Laici, & *Abbates* Milites, vide infrà in *Laici* & *Milites*.

ABBATES Mitrati dicuntur, quibus Episcopalia ornamenta, id est, Mitram, Sandalia, Chirothecas ac Annulum deferendi à Pontificibus Roman. indidem jura indulta sunt: quod non Episcopi duntaxat, quorum privilegiis hôc modô derogatum, graviter tulêre sed ipsi interdum *Abbates* improbavêre: Unde ejusmodi *Mitratos* acerbius perstrictos legimus à Bernardo *Ep.* 42. Petro Blesensi *Ep.* 90. (uti quoque supra vidimus) & Thomâ Cantipratano *de Apibus l.* 1. *c.* 6. utrùmque Episcoporum querela est, *[illegible] jura Episcoporum insatiabiliter ambire*, ut est in *Chron. C[illegible]* 4. *c.* 80. & tamen incredibile dictu, quam latè hoc privilegium indultum legatur. Unde cùm offenderentur Episcopi, quòd in conventibus Ecclesiasticis Abbates, quibus mitræ jus erat, ab Episcopis non distinguerentur, hoc discrimen instituit Clemens IV. ut in Synodis Exempti mitris aurifrigiatis, sed sine laminis aureis vel argenteis gemmisque; non-Exempti simplicibus albis & planis, in posterum utantur, uti suprà quoque dictum, in aliis verò locis utrisque iis uti mitris liceat &c. At in Ordine Præmonstratensi Abbates mitrâ aut chirothecis non utuntur, ex communi consilio Abbatum ejusdem Ordinis, *ne forsan ex ipsis supercilium elationis quis sumat* &c. verba sunt Innocentii III. Pontif. *l.* 1. *Ep. p.* 128. qui istud Decretum suô firmavit. Possunt autem tales Abbates, qui jus mitræ habent, non tantum sacras res, in quibus sacra unctio, ut vocant, non adhibetur, benedicere: sed & calices, patenas & altaria portatilia consecrare. Quin cum licentiâ Ordinarii & cum speciali Privilegio, possunt confirmationem conferre. In collatione tamen minorum Ordinum, facultas hæc limitata est ad eorum subditos additaque suspensionis pœna ordinantibus dimissoriales concedentibus, A.C. 1641. Diana *part. VII. tract. II. resolut.* 41. Sed & limitantur Abbatum facultates, quoad benedictionem paramentorum & similia, nempe illa tantum, quæ propriis eorum Ecclesiis inservire debent. Sacror. Rituum congregationis decretum à Gavanto, sub die 24. Augusti A. C. 1609. relatum, quod ad instantiam Spoletani Episcopi innovatum, sub 30. Sept. A. C. 1628. Imò eadem Congregatio 28. Augusti A. C. 1619. consuetudinem à Tamburino *Tom. I. Disp.* 22. *quæst.* 2. *num.* 1. adductam penitus abrogavit. Porro tales non possunt Ecclesias profanatas reconciliare, nisi cum aquâ ab Episcopo benedictâ, Idem Tambur. *Disput.* 21. *quæst.* 12. In sacris quoque solemnibus septem candelas in Altari accensas habere iis non licet; cùm hoc Episcopis solum sit concessum; unde Brancatio Cardinal. instante apud Alexandrum VII. septima candela, quam contra edictum Sacra congregatio Rituum 20. Januar. 1628. adhibere crepebant, ita ablata & remotè Pontificaliter celebrandi modo præscriptus est &c. Ita Macri Fratres *Hierolex.* Quando autem mitræ usus permi-

tùs *Abbatibus* concessus fuerit, incertum est. Aliqui id factum volunt, tempore Urbani II. circa. A. C. 1091. concessamque primò dicunt mitram Petro Cluniacensi Abbati, qui tamen ob humilitatem eâ noluerit uti. Alii multo antè, nimirum A. C. 1040. S. Justinæ Patavinæ Abbati à Leone IX. id indultum contendunt, quando scil. Pontifex hic à sua Montis Gargani peregrinatione redux, tunc in transitu Casinensis Monasterii ibique in Dominica Palmarum, Sacrum celebrans, ejusdem loci Abbati & Successoribus, sandaliis, dalmaticâ chirothecisque in solemnibus celebrationibus induendi facultatem concessit, ut auctor est Leo Ostiensis *l.* 2. *c.* 82. Sed & antiquiorem hanc prærogativam esse, ex Bullario Casinensi *tom.* 1. *const.* 2. *num.* 2. quidam probare conantur, ibi enim legitur, quòd 4. Kal. Maj. A. C. 643. Theodorus Papa, rogatus à Rotharich, Longobardor. Rege & Gudiberga Regina, id privilegii Bobiensi Abbati confirmaverit, cùm ab Honorio I. jam concessum esset. Quibus tamen non obstantibus, Abbatialem mitram demum cœpisse circa A. C. 1000. cùm à Sylvestro II. Placentino S. Savini Abbati ea concessa esset, dicunt alii. Imò recentiorem adhuc esse, patet ex verbis Petri Blesensis suprà laudati, è quibus apertè colligitur, Pontificalia indumenta non fuisse ejus ævô Abbatibus communia; floruit autem ille A. C. 1100. vide eosdem *Macros* &c. Neque verò Pontificum solùm donum hæc mitra fuit, sed interdum quoque illi potestatem Legatis suis dedêre, jus mitræ Abbatibus, quos ad id eligerent idoneos, concedendi, cujus exemplum rei ex *Historia* Monasterii S. Nicolai Andegavensis affert *Car. du Fresne*, citatque porrò Goffridum Vindocinensem *l.* 2. *Ep.* 27. Chronicon. S. Sophiæ Beneventan. *p.* 689. & Decreta Colomanni Hungar. Regis *l.* 2. *c.* 17. vide ejus *Glossar.* Spelmanno *Abbates* Mitrati, seu *Generales*, aliàs *Abbots Soveraans*: quasi *Superiores*, vel *superiorem non agnoscentes*, ii dicti sunt in Angliâ olim, qui in suis Monasteriis, aut intra terminos constitutos, nulli Episcopo subjecti, jurisdictione fruebantur Episcopali, mitramque proin induebant; &, Baronis dignitate ornati, Parlamentariis assidebant Comitiis: quod aliis quidem Abbatibus permissum non erat. Sic in Parlamento anni 49. Henrici III. duo supra centum Abbates & Priores Brevi Regiô convocati leguntur: annô primô Eduardi II. quinquaginta sex vocati sunt: donec decrescente Cleri potentiâ & æstimatione, Eduardi III. ævô, vix trigesimus secundus vel tertius repertus est; quô ipso numerô deinceps languescente, tandem subsecuta est Monasteriorum catalysis sub Henrico VIII. vide Henr. Spelman. *Gloss. Archæol.*

ABBATES Monastici quinam dicti olim, vide suprà in *Abbacomites.*

ABBATES Regales, qui etiam *Abbates ad Palatium pertinentes*, dicebantur olim, qui Monasteria Regalia, indè à Rege pendentia, Græcè Βασιλικὰ Μοναστήρια, possidebant. Hi non nisi ab ipsis Imperatorib. aut Regibus, vel certè eorum consensu ac nutu, instituebantur, deligebantur & investiebantur, neque Episcoporum jurisdictioni ullatenus suberant. Cùm verò illorum Abbatiæ ex fundis Regiis dotatæ essent, *in militiam ire & Regalitati servire* tenebantur, ut est in *Diplomate* Henrici Imperat. A. C. 1063. pro Monasterio S. Maximini Trevirensis, quod à Duchesnio descriptum est, in *Hist. Limburgensi p.* 29. Etiam, perinde ac Episcopi, Buticulario Franciæ centum solidos iidem exsolvere tenebantur, quoties Abbatialis dignitatis confirmationem à Rege expetebant, vel fortè cùm eidem fidelitatis præstabant sacramentum. Ad id sanè *Abbatem* S. Sulpitii Bituricensis & *Abbatem* S. Dionysii in Francia Aresto A. C. 1265. damnatos esse, docet ex 1. *Regesto* Parlamenti *fol.* 147. & *Stylo* antiquo Parlamenti *Part.* 6. §. 36. Car. du Fresne *Glossar.* Et meminit Alexander III. Pontif. Roman. *Ep.* 162. ex iis, quæ habentur *Histor. Franc. Tom. IV.* hujusce præstationis *ab Abbatibus Regalibus*, Franciæ Buticulariis fieri solitæ, licèt frustra contrà reclamarent. Nec omittendum de hocce jure Buticulariorum & de hominiis & Sacramentis fidelitatis ab Abbatibus, Regibus præstitis, extans insigne *Diploma* in Tabulario S. Genovefæ Paris. quod idem Car. du Fresne in voce *Monasteria Regalia* his verbis descripsit: *Anno Dom.* 1282. *die Jovis in cœna Dom. videlicet* 8. *Kal. April. Frater Guillelmus dictus de Autissiodoro, novus Abbas S. Genovefæ Paris. per provisionem summi Pontificis, comparuit coram Dom. nostro Rege Franciæ Philippo, apud Montem Argi, in Camera ipsius Regis, & obtulit dicto Regi, quod paratus erat ei facere nomine prædictæ Ecclesiæ, quod debebat. Atque respondit Consilium Regis, quod homagium debebat facere dictus Abbas & fidelitatem jurare, & Prior & Conventus dictæ loci per literas pendentes Regalia petere. Dictus verò Abbas juramentum fidelitatis statim obtulit facere, quod fecit sub hac forma: Allatum fuit Missale, & datum in imaginibus ejus & fictâ cruce ejus appositâ, & tunc juravit, quod Regi in omnibus fidelis esset, & quod secreta Regis fideliter servaret, & quod Regi bonum & fidele consilium daret, si super hoc requireretur. De homagio autem faciendo & regalibus petendis, dilationem petiit, donec super his cum conventu suo deliberasset: quæ dilatio concessa est ei. Ad hæc præsentes fuerant Decanus S. Martini Turon. tunc Cancellarius Regis & Guillelmus de Crepi Notarius Regis, Dom. dictus Granche Mile, Frater Gaufridus Cancellarius & Frater Legerus Canonicus S. Genovefæ. In Parlamento sequenti circa festum Ascensionis Domini venit dictus Abbas ad Regem in Camera sua, & fecit homagium sub his verbis Gallicè*: Sire, je devien vostre hom liges, & vous promés leauté jusque à la mort. *De Regalibus petendis dixit Abbas, quòd Papa supplêverat per literam, quam miserat ei super provisione sua, quod Conventus & Prior facere debuissent: quod Rex gratanter acceptavit. Pro droituris Curiæ Regis super præmissis solvit dictus Abbas in omnibus ad dictum Magistri Gaufridi de Templo & Magistri Petri de Conde Clericorum Regis* 25. *libras Paris. videlicet ipsi Regi pro Senescallia* 10. *libras Paris. domino Johanni de Acon* 100. *solid. pro Buticularia, Domino Johanni, dicto Præcio* 10. *libras Paris. pro Cambellaria*: apud eundem Car. du Fresne *Gloss.* vide quoque infrà *Abbatiæ Liberales.*

ABBATIA, ipsum *Abbatis* regimen ac gubernatio, in Concil. Meldensi A. C. 845. *c.* 10. ut habet Idem *Car. du Fresne* communiter Monasterium, cui *Abbas* præest, vel *Abbatissa*. Horum *Abbatiarum*, cujusmodi in Imperio varii sunt; qui dividuntur in *Singulares & Collegiales*: eò quòd alii singula suffragia, alii non nisi collegialia ac conjuncta habeant, in Collegio Principum. Singulares dicuntur Germanis *Gefürstete Abteyen*, quia quilibet horum Abbatum Imperii Princeps est, atque inter eos eminet Abbas Fuldensis, qui Cancellarius est Imperatricis, & omnium, non Germaniæ solùm, sed & Galliæ Abbatum Primas: quo nomine non Episcopo solùm Hildesiano, sed & Archiepiscopo Coloniensi, in Comitiis Imperii, semel atque iterum litem movit. vide infrà in voce *Fulda*. Collegiales iterum dividuntur in *Suevicos & Rhenenses* etsi aliqui eorum ad alios quoque Circulos Imperii pertineant: utrorumque indiculum dabimus infrà. Præter has verò *Abbatias* etiam aliæ sunt, sed Principum aliorum ditioni additæ atque adeò seculares factæ. Sic inter alias, *Abbatia* Hirsfeldensis, cum Præfecturis quibusdam aliis, titulô Principatus, Hasso-Cassellanis Landgraviis accessit, vigore pacis Monasteriensis, A. C. 1648. *Instrum.* Pacis art. XV. Vide Georg. Horn. *Orb. Imp. p.* 184. & 257.

Abbatiæ in Imperio Singulares

Fulda, dignitate, potentiâ, divitiis supra reliquas omnes eminens. — Elwanga. *Elwangen.*
Campodunum. — Berchtesgada, *Berchtesgaden.*
Sangalla, quæ *Abbatia* condita fuit A. C. 630. ipsa verò civitas libertatem suam pecuniâ redemit. Vide suô locô — Corbeja.
Prumia.
Stavelo.
Weissenburgensis Abbatia: item Luderensis & Murbacensis in Alsatia.

Abbatiæ in Imperio Collegiales

Suevicæ.

Weingarden. — *Zwyfalten.*
Salemonsweyer. — *Marchtal.*
Schussenriedt. — *S. Peter.*
Petershausen. — *S. Heimeran*, &
Ursperg.

Rhenenses.

Quedlinburg. — *Hervorden.*
Essen. — *Andlau.*

Vide L. Otton. Menckenium *Notis ad Horn.* ubi Luderensis & Murbacensis *Abbatiarum* in Alsatia immedietati cautum docet Pacificationis Monasteriens. §. *Teneatur Rex Christianissimus*; notatque inter *Abbates* Principes sedem etiam habere Magistrum Ordinis S. Johannis per Germaniam.

ABBATIÆ Liberales, in *Charta* Ottonis Imperat. *in Metropoli Salisburg. Tom.* 3. *p.* 344. aliàs *Monasteria Libera*, item *Regalia seu Imperialia*, ut apud Innocentium III. *l.* 13. *Ep.* 19. alibique passim, dicuntur Monasteria, quæ in Fiscis Regiis extructa & ab ipsis Regibus dotata, ab omni jurisdictione Episcopali exempta erant, nullique alii præterquam Imperatori aut Regi subjecta. Quorum propria quoque prærogativa fuit, ut eorum Abbates non nisi ab ipsis Imperatorib. aut Regibus, vel certè non sine eorum nutu, instituerentur, deligerentur & investirentur: cujusmodi investituras non nisi per baculum, perinde ac Episcopatuum, fieri consuevisse, docet *Charta* Henrici II. Imperat. A. C. 1012. apud Ughellum in *Episcopis Faventinis*. Hinc scribit Sugerius *in Ludovico VI.* Adamo Abbate Sandionysianô mortuô, se in Abbatem à toto conventu electum quidem: Sed quia *inconsultò Rege* id factum, electionem hanc à Rege ratam non fuisse habitam. Quia verò Abbatiæ istæ Regales ex fundis Regiis dotatæ erant, hinc earum Abbates *in militiam ire*, aliaque præstare tenebantur, de quibus vide suprà in voce *Abbates Regales*. Sed & id juris competebat Regi in hujusmodi Monasteriis, *quod utendo jure suo Regio posset Monachum vel Monialem in eis, in principio sui Regiminis, post suam coronationem, ponere*, ut Car. du Fresne docet ex *Regesto Parlament. Olim fol.* 26. Annatas denique talium Abbatiarum ad Regem spectâsse, legas apud eundem Car. du Fresne ubi de *Monasteriis Liberis.*

ABBATIOLA, in *Capitulis* Caroli Calvi A. C. 853. *c.* 5. *Missi inquirant de Capellis & Abbatiolis, ex casis Dei in beneficium datis*, alibique passim; *Capellam* denotat, sacellum, seu *minus*, ut vulgò in Ecclesia Roman. loquuntur, *beneficium*. Quam in rem observavit Car. du Fresne, in veterib. Foris Navarræ, *l.* 1. & 2. *Curas* appellari *Abbadiados*. Cujusmodi Ecclesiarum Parochialium bona quod Laici possiderent jureque in iis patronatûs gauderent, *Abbates Milites*, item *Abbates Laici*, & indè *Abbates* olim, postea, *Abbatiani* dicti sunt, in Gallia, apud Benearnenses, Bigorritanos & in vicinis provinciis, ubi infinitus illorum numerus est. Horum ædes, à quibus ista jura dependent, ut plurimum Ecclesiis annexæ sunt, censenturque illi Nobiles, atque adeò à *talliis* & tributis immunes sunt, perinde ac agri iis attributi, ut qui quondam bonorum Ecclesiæ pars fuêre. Nempe *Milites*, Comitum & Ducum exemplo (de quibus vide suprà in voce *Abbacomites*) bona Ecclesiastica, ut aliis locis, sic quoque in Gallia, invaserunt: eâ nimirum tempestate, quâ bellis intestinis ac Normannorum irruptionibus tota conflagrabat Gallia; vel certè Ecclesiæ ipsæ ac Monasteria bonorum suorum protectores illos elegêre, quibus, ut in sui tuitionem ac protectionem eos obstringerent, partem bonorum Ecclesiasticorum ipsasque decimas concessêre. Quod idem factum esse apud Hibernos & Wallenses Silvester docet Giraldus *Itiner. Cambr. l.* 2. *c.* 4. *Hæc Ecclesia, sicut & aliæ plures per Hiberniam & Walliam, Abbatem Laicum habet. Usus enim inolevit & prava consuetudo, ut viri in Parochia potentes, tanquam Oeconomi, seu potius Ecclesiarum Patroni & Defensores a Clero constituti, postea processu temporis auctâ cupidine totum jus sibi usurparent, & terras omnes cum exteriore possessione sibi impudenter appropriarent, solum altaria cum decimis & obventionibus Clero relinquentes & hæc ipsa filiis suis Clericis & cognatis assignantes. Tales itaque defensores, seu potius Ecclesiarum destructores, Abbates se vocari fecêre, & tam nomen indebitum, quam rem quoque sibi assignari præsumpsêre.* vide Cujacium *Feud. l.* 1. *c.* 1. Catellum in *Histor. Occitan. p.* 617. 628. Marcam in *Histor. Benearnensi l.* 11. *c.* 28. & qui hos lau-

laudat Car. du Fresne in voce, *Abbates Milites* & *Abbates Laici*.

ABBATISCELLA, German. *Appenzel*, pagus prædives, & unus ex 13. pagis Helvetiæ ad fontes *Sittera* amnis. Distat a Curia 12. a Fano S. Galli 4. leucis. vide infra, voce *Helvetia*.

ABBATISSA, Monasterii Virginum præfecta. *Abbatissæ quæ Sanctimonialibus præesse videntur*, in Synodo Paris. A. C. 829. *l. 1. c. 18.* quas *Car. du Fresne* successisse dicit in locum Diaconissarum, quæ in sacris Liturgiis ac Synaxibus sequiori olim sexui præiverunt, de qua re alibi. Hæ *Matres Monasteriorum* quibusdam, *Matres Monachorum* Johanni de Janua: *Antistita* in vet. *Charta*, quam laudat Hieron. Henninges in *Geneal.* Rhætiæ Curiensis Principis: *Archimandritissa*, in *Novell.* Justiniani 4. & 109. *Episcopa*, Macro &c. *Eas foras evagari, aut intra cellas resistere, suisque voluptatibus deservire*, prohibet Ludovicus Pius *Ep.* ad Sicharium Archiepiscopum Burdigalensem. De iisdem Fratres Macri *Hierolex.* *Abbatissa nequit sub pæna excommunicationis seu aliarum censurarum subditis præcipere, ... de pæna & remissione . . . . in virtute S. Obedientiæ . . . . pens. Diaconi. Potest tamen . . . . regulæ, Superiorum . . . . facultatem concedere . . . . & . . . . ac formam . . . . judiciorum, ... fol. . . . . Quod vero . . . . Suarez . . . . tom. 2. . . . c. 19. num. 44. Quando numerum non . . . . conjectando . . . . contra nomen vel . . . . prohibitis &c.*

ABBATISVILLA, urbs comitatus Pontini non antiqua valdè, ut nomen indicat. Sedes est judicis præsidialis. *Monte.* Celebris evasit, post extructo. Carolovingorum sedes Comitum Pontinorum. Quorum origo hæc. Scribit *Hariulphus l. 4. c. 12.* *Hugonem primo Ducem, postea Regem Francorum, ob Barbarorum cavendos incursus, Abbatisvillam Centulensibus Monachis abstulisse, castrumque fecisse*, i. e. munivisse, *eique Hugonem Militem*, generum suum *præposuisse*, cui & Forestivillam Centulensium dicioni subtractam tradiderit: *Hugonem patrem, Advocatum dictum esse, quod Ecclesiæ S. Richarii Defensor fuisset a rege Hugone constitutus: quo in signo nomine etiam Angelramnum ejus filium . . . . contentum*; donec Boloniensi Comite victo acie ac cæso, & Adeluja nobilissima Comitissa, quam in matrimonio Comes habuerat, uxore ducta, Comitis nomen accepit, atque ad successores suos transmisit. Sed & jam antea Ingelardus Abbas Centulensis *Abbatisvillam*, intram *Encre* & dominium Medardum seu S. Medardum *Domart*, Villas S. Richarii donasse, vendidisse & oppignerasse legitur. Ex villa postea sub Comitibus suis, in oppidum non contemnendæ magnitudinis, crevit. Sedet ad ripam Summæ, in finibus Ambianorum, novem circiter leucis à re habens. Vulgo *Abbeville*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* A S. Richario condita creditur, Moreri ... *Hist.*

ABBEFORTIA, oppidulum Norvegiæ, cum portu maritimo, in præfectura Aggerhusiana. Ab Ansloga, versus Occident 15. leucis German. distans, a Stavangria autem 20. circiter.

ABBEN-TYBON, Rabbinus temporis celebris, seculo 14. *Genebr.*

ABBO, Monachus, scripsit Lutetiæ obsidionem, quâ eam Normanni Danique satis arctè cinxerant, duobus libris, carmine admodum inculto, A. C. 891. *Sausay.* Alius, ejusdem nominis, Abbas *de Fleury*, scripsit vitas Paparum. Obiit A. C. 1003. Voss. *de Hist. Lat. l. 2. c. 38. & 41.*

ABBREVIATOR, nomen officii, in Cancellaria Pontificis Roman. cujusmodi ministri LXXII. ibi sunt à *Summariis Supplicationum* quoque dicti. Munus illorum est, *incumbere ad Bullarum plicatia*, apud Macrum *Hierolex.* dividunturque in tres classes: utpote è quibus duodecim dicuntur *de parco majori*, ac Prælati sunt habitoque violaceo utuntur; alii viginti duo vocantur *de parco minori*, reliqui omnes *Examinatores* appellantur; occupati etiam sunt in collatione Bullarum. Cæterum possunt esse Laici ac uxorati. Nomen habent à voce *Breve*, quæ epistolam denotat Pontificiam, vel quia breviori stylo formatur, vel à German: *Brieff*. In quorum Brevium officio primarius dicitur *Protonotarius Abbreviator*. *Exceptores* verò ab *excipiendo*, ejusmodi ministri in eadem Curia appellantur: quod tamen nomen ad Notarios quoque extenditur, ut quibus in scribendo *abbreviationibus* uti solenne est, in *Hierolex.* Macri *loco ante citat.* vide de abbreviatione Scribarum Notariorumque infrà passim, imprimis in voce *Nota*, *Scribendi modus*, *Tachygraphus* &c.

ABCTURIUM, aliis *Abgatorium* vel *Abcetorium*, idem quod *Abecedarium*, vox recens, contracta quasi ex *Abecetorium*, occurrit in *libro Sacramentorum* Gregorii M. ubi de Ordine ad Ecclesiam dedicandam: *Deinde incipit Pontifex de sinistro angulo ab Oriente, scribens per pavimentum cum cambuta sua* Abcturium, *usque in dextrum angulum Occidentis* &c. Ita enim præferre Codicem Remensem, monet Menardus, ubi alii habent A. B. C. unde conficitur *Abcturium* esse *Abecedarium*, seu Alphabeti literas, *Abiccì* Italis. At Codex Ecclesiæ Senonensis temporis sub Menardo Archiepiscop. habet *Abecenarium*. Ita ergo in dedicationibus Ecclesiarum literas Alphabeti, in pavimento, describere pedo suo pastorali consuevêre Antistites Latini, de quo more agunt præter *Menardum* Scriptores, qui de *Ritibus Eccles.* scripsêre. vide Car. du Fresne *Glossar.* & infra, voce *Alphabetum*.

ABDA, pater Adoniram, 1. Reg. *c. 4. v. 6.* Latinè *servus*, vel *servitus*.

ABDADA, Galatiæ urbs. *Ptol.*

ABDAGESES, nobilissimus Parthorum, Pater Sinnacis. *Tacit. l. 6. Annal. c. 36.* qui à Romanis advocatô Tiridate, tum aulâ & novo rege potiebatur. *Ibid. c. 43.*

ABDALA, Saracenus, Toleti Rex, Tiresiam Alphonsi quinti Veremundi filii, uxorem duxit; quæ, impari hôc conjugiô servatâ patriâ, post Abdalæ decessum sese in perpetuum cœnobio dicavit. *Vasæus*...

ABDALA, Mahumeti Pseudo-prophetæ pater, conditione servus qui in camelis ductitandis subserviebat mercatoribus: quô moriente, Mahumetus ejus filius in lucem est editus; Fuit Ethnicus; & Eminam Judæam uxorem habuit. *Paul. Diaconus*, *Theophanes*, *Zonaras*, *Cedrenus*, *Petr.* *Abbas Cluniacens.* *Baron.* A. C. 630.

ABDALA, frater Arabum Caliphæ, thronum, in quem, mortuô Jezido fratre, ascenderat, armis tueri coactus, æmulum Marvanum, in prælio occidit. Verum ab hujus filio, ad Euphratem victus, primò Damascum, dein Cairum pervenit, sed à neutris receptus, cum in Græciam cum famulo transire vellet, agnitus atque occisus est, cùm unicum annum regnâsset. A. C. 686. Marmol. *l. 2. c. 8.*

ABDALA, XVII. Calipha Arabum, duobus æmulis, Abdalâ, filiô Ali & Amino, memorabili fraude, sublatis: fere mox in Christianos ... contra Leonem IV. qui Constantino Copronymo successerat, copias misit, atque Hierosolymis Christianos sua quisque certa in manibus notas habere jussit, queis ab aliis dignoscerentur. A. C. 781. *Marmol.*

ABDALA Berbere, ex montanis Atlantis oriundus, auctor sectæ Mohasedinorum, i. e. *Unitariorum*. Hic Afris tribûs Mahamudæ in suas partes pertractis, ingenti sectatorum exercitu stipatus, Regem Marocci vitâ regnôque privavit. Marmol. *l. 23.*

ABDALA Muley, Marocci Cherifus, unà cum patre, promontorium d' Aguer Lusitanis eripuit, egregiis contra Reges hostes fortitudinis speciminibus editis. Postmodum solus regnavit, relictô ex Æthiopissa filiô successore, P. Jovius *l. 7.* *Marmol.*

ABDALA, Rex Tremesinus, Fratri Buhamu, ope Hispanorum in regnum restitutô, successit: sed mox ab Alfaquis quibusdam & Barbarossa persuasus, Hispanis annuam pecuniam à fratre pendi solitam dare recusavit. Eo mortuo substitutus filiorum junior. At major natu, Abdala, ad Carolum V. regnum recuperaturus, se recepit. Cujus opibus inxus æmulum vicit, ipsa metropoli captâ & direptâ. Sed insolentiâ Hispanorum offensi subditi, ipse tandem à suis quoque militibus delectus, atque proditione occisus est. A. C. 1546. Marmol. *l. 5. c. 11.*

ABDALA, Alfaqui i. e. concionator Mahometanus, de secta Mohaydinorum, insurrexit contra Cherifum Mahumet, Regem Marocci, & in monte Nefusa, qui tamen est Atlantis, homines *Derendeten* seu *Abires* dicti, plurimos Barbaros congregavit, A. C. 1543. insignis Magus habitus. Sed mox ab exercitu Regis, in quo plurimi Christiani erant, captus & capite truncatus est. Marmol. *l. 3. c. 41.*

ABDALA, vel ABDELASIS, insignis bellator Maurus, qui à Turcis, pro quibus tamen fortissimè pugnaverat, A. C. 1550. male habitus, ipsis hostem se præbuit acerrimum, occisus tandem, post multa egregiè fortiterque gesta. Idem. *l. 5. c. 37.*

ABDALA, Rex Persarum, & XXVII. Calipha Babyloniis, exhæredatus à Patre, fratribus tamen successit, armis animôque illustris. Græcos sæpius fudit, & parte Candiæ occupatâ, ipsum regnum Neapolitanum Calabriamque terrore sui complevit. Obiit A. C. 833. cum 8. regnavisset, Imperiumque insigniter ampliâsset. Mirkondus *Chronol.*

ABDALA, fil. Aven Maugy, Regis Saracenorum, pulsus regnô armis dolisque fraternis, à Carolo M. in illud restitutus est. *Dupleix.*

ABDALA. Lopæ Regis Toleti fil. qui Patre à Mahomete pulsô, Cæsaraugustam recuperavit, tenuitque cum posteris suis. *Mariana*. Fuerunt plurimi alii hujus nominis, Reges Persarum, Saracenorum, Æthiopum in Ægypto, Africa & Hispania. E quibus saltem addam, Regem Marocci, qui Xerifo Mahometi successit, & post 17. annorum regnum obiit A. C. 1574. Alterumque qui conciliatore Jannetino Moratâ Genuensi, fœdus iniit cum Philippo III. Hispan. Rege, A. C. 1607. & biennio post, à Mago quodam, sibi ab avunculo & æmulo Muley Zidan immisso, interemptus est.

ABDA-LABENI, Urbs Regni Tremissani, in Africa. Olim *Sidi*, Marmol. *l. 5. c. 33.*

ABDALMUTALIB, Arabs, Mahumeti avus, qui tantâ corporis formâ & pulchritudine excelluit, ut eum omnes mulieres admirabili amore prosequerentur. *Abben Chelis* ...

ABDALONIMUS, longâ cognatione Sidoniorum stirpi regiæ annexus, sed ob inopiam, suburbanum hortum exiguâ stipe colens, ab Hephæstionis hospitibus, (cui ab Alexandro permissum ut quem eô fastigiô è Sidoniis dignissimum arbitraretur, constitueret regem) cæteris prælatus, rex constituitur: cùm forte steriles herbas eligens hortum repurgaret, illi cum regiæ vestis insignibus intrant. Tum rege eô salutatô, alter ex his, *Habitus*, inquit, *hic, quem cernis in meis manibus, cum isto squalore permutandus tibi est: ablue corpus illuvie æternisque sordibus squalidum. Cape regis animum, & in eam fortunam qua dignus es, istam continentiam profer, & cùm in regali solio residebis, vitæ necisque omnium civium dominus, cave obliviscaris hujus status, in quo accipis regnum, imo hercule propter quem.* Aliis studiô factum prosequentibus, aliis indignantibus & criminantibus, admitti eum Alexander protinus jussit: diuque contemplatus, *Corporis*, inquit, *habitus famæ generis non repugnat, sed libet scire inopiam quâ patientiâ tuleris.* Tum ille, *Utinam*, inquit, *eodem animo regnum pati possim. Hæ manus suffecêre desiderio meo, nihil habenti, nihil defuit.* Magnæ indolis specimen ex hoc sermone Abdalonimi cepit vir maximus. Itaque non Stratonis modò regiam supellectilem attribui ei jussit, sed pleraque etiam ex Persicâ prædâ; regionem quoque urbi appositam ditioni ejus adjecit. Curt. *l. 4. c. 1.* Justin. autem *l. 11. c. 10.* paulo aliter. *Insignis*, inquit, *præter cæteros fuit Abdalonimus, rex ab Alexandro Sidoni constitutus, quem Alexander, cùm operam oblocare ad puteos exhauriendos hortosque irrigandos solitus esset, miserè vitam exhibentem, regem fecerat, spretis nobilibus, ne generis id, non dantis beneficium putarent.* Diodor. Sic. *l. 17. c. 46.* *Ballonymum* vocat, non Sidonis sed Tyri regem constitutum. Alioqui *Abdolominum* vocant. Plut. autem de fortunâ Alexandri Orat. II. *p. 340. B.* corruptissimè legit *Alynomum*. In historiâ etiam falsus est, nam Paphi regnum accepisse scribit.

ABDARA, Ptolemæo, *Abdera*, Straboni. Hispaniæ Bæticæ oppid. hodie *Almeria*, aliis *Vera*. Clusio autem *Adra*.

ABDARAM, Saracenus, Hispaniæ rex, à Radamiro, Gallæciæ rege superatus, Luitprand. *l.* 5. *c.* 1.

ABDARISTENSES populi. Plin. *l.* 4. *c.* 10. Rectiùs, (ut puto) *Audaristenses*.

ABDAS, Persarum Episcopus, virtutibus plurimis adornatus. Is zelo divino non mediocriter imbutus, πυρεῖον *i. e.* focum eorum, seu Vestam destruxit. Πυρεῖα namque illi seu Πυραθεῖα, templa vocabant, in quibus ignem perpetuum servabant. Deum enim arbitrabantur ignem esse. Theodoret. *l.* 5. *c.* 39. vide in *Continuatione*, ubi de *Pyratheis* hujusmodi, quæ erant Septa ingentia, in quibus ara, & in ara Ignis jugi Splendore ardens, quem Magi patrio ritu venerabantur. *Audam* alii hunc Episcopum vocant, quam vocem infrà vide: ex diversa namque pronuntiatione diphthongi au. diversa hæc Scriptio.

ABDASTARTUS, Tyri Rex. Regnavit annis novem. Joseph. *contra Appion. l.* 1. *p.* 1043. fil. fuit Baleazari Regis vixit ann. 29. regnavit ann. 9. insidiis quatuor filiorum Nutricis suæ peremptus. Ejus tempore Salomon à vero Dei cultu defecit. Successit fil. nutricis senior, quem Menander Ephes. non nominat, per annos 12. Is Sesostri in maritimis belli Asiatici negotiis auxilio fuisse videtur *Marshamo*. Illum excepit *Astartus*, quem vide.

ABDECALLAS, martyr, à Sapore rege Persarum ob confessionem Christi capite truncatus est, unà cum Simone episcopo Seleuciæ & Ctesiphontis. Hist. Trip. *l.* 3. *c.* 6.

ABDECAMMARNUS, Saracenorum, & Hispaniæ rex, A. C. 826.

ABDEEL, Latinè *servus Dei*, vel *nubes abundantiæ Dei*. Pater Selemiæ *Jerem. c.* 36. *v.* 26.

ABDELA, urbs circa Mesopotamiam. *Cedrenus.*

ABDELÆ, Scytharum populi videntur apud *Nicephorum*, quos quoque *Ephtalitas* vocat Ortel. *in Thes. Geogr.*

ABDELATIF, magnus Tartarorum Chamus, ex familia Chynguisi & Teymurlangi ultimus, oriundum se ex famoso illo Tamerlane jactavit. Obiit A. C. 1542. Texeira, *l.* 2. *c.* 58.

ABDELCADER, in regnum Maroci est evectus ab Almohadis, post Ceyedi, regis eorum, mortem. Mox civilibus obortis turbis, in Numidiam profugus, à regni usurpatore occisus est. Garibay *l.* 26. Jean Leo. *part.* 1

ABDELMALECK, Saracenorum Calipha IX. Mawyam II. excepit, vicit Justinianum Rhinotmetum fœdifragum, regnavit ann. 21. obiit A. C. 726. Successore Oelidò I. *Cedrenus.*

ABDELMONUS, Africæ Rex, patre figulò natus cui, cùm juvenis adhuc esset, regnum Arabiæ prædixerat Aventumerthus Astronomus insignis, eumque in eo acquirendo postea adjuvit: adscivit enim sibi quendam, qui Almohali vocabatur, & cœpit librum Mahumetis, qui dicitur Alcoranus, exponere & docere, ac Caliphæ de Baldac (qui est Papa Arabum, & descendit generationis lineâ, de semine Mahumetis) contraria prædicare, & contra regem Almonidum Abbadem, qui tunc regnum in Africâ obtinebat, rebellare. Itaque Abdelmonus, adjutus superstitione Almohali, (ut consiliis Aventumerthi) regem interfecit, & totum regnum obtinuit Africanum, atque apud Maroccum sedem suam statuit. A. C. 1147. in Hispan. progressus, Saracenos omnes in suas partes pertraxit; In Christianos crudelis admodum. Ei in regno successit Aveniacob filius. Roderic. Toletanus *l.* 7, *Hist. c.* 10. Fulgosus *l.* 3. *c.* 4.

ABDEMELECH, seu *Muley Moluc*; regnis Fezzæ & Moroci exutus est à Mahomete nepote, sed à Selimo, Imperat. Turcarum adjutus, æmulum, licet Sebastiani Lusitaniæ regis armis subnixum, ingenti prælio fudit, 4. Aug. A. C. 1578. Ipse tamen victor, mox in lectica obiit, Mahomet paludibus absorptus, Sebastianus vero captus, vel, ut Hispani dicunt, in prælio occisus est. Thuanus, Labbæus *Chronol.* Alii.

ABDEMELECHUS, Latinè, *servus regis*, vel *servus consilii*, Æthiops eunuchus, Sedeciæ regis servus, Hieremiam prophetam intercessione suâ è cœnoso barathro funibus eduxit, (triginta hominibus adhibitis) in quod à proceribus Judæorum conjectus fuerat propter vaticinia; Ob hanc pietatem promisit *Abdemelecho* Dominus, sese illum defensurum contra hostes Chaldæos, ne in illorum manus veniret. Jerem. *c.* 38. *v.* 8. Ebraicè *Ebedmelech*.

ABDEMENEPH vel **ABDIMENEP**, vide *Abdemonaphes*.

ABDEMON, puer quidam Tyrius, qui solvebat omnia problemata à Salomone Hierosolymorum rege Hiromo regi Tyriorum proposita. Joseph. *Jud. Ant. l.* 8. *c.* 2. & *l.* 1. *contra Appion. p.* 1042. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron. ad Sec. XIV.* ubi de *Hiromo rege*. Ita autem Menander Ephesius Josepho citatus: Ἐπὶ τούτου δέ τις Ἀβδήμουνος παῖς νεώτερος, ὃς ἀεὶ ἐνίκα τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέτασσε Σολομὼν ὁ Ἱεροσολύμων βασιλεύς, *Sub hoc erat adolescens quidam Abdemonus, qui parabolas semper solvebat, quas Hierosolymorum Rex Salomo proponebat.* Sed & vicissim Salomoni eundem proposuisse, quas cùm Salomo non solveret, pecunias Hiromo (ut pacti inter illos inter) retulisse, habet Dius *rer. Phœnic.* Scriptor, eidem Josepho laudatus, vide infrà *Hiromus*.

ABDEMON Tyrius, potitus post ejectum Evagoram Cypro, amicus regis Persarum, sed ab eodem Evagorâ, recuperante patriam expulsus est, Olymp. XCVII. annò secundò.

ABDEMONAPHES, Ismaëlita, mercator insignis, qui Mahumetum impostorem emerat; quò mortuô, ejus uxorem ipse duxit Mahumetus. Vide etiam, *Abdimonaphes*.

ABDEMONUS, vide *Abdemon*.

ABDENAGO, Latinè, *servus claritatis*, vel *servus ardens*, aut *faciens splendorum*. Nomen viri, qui & Azarias dicitur. *Dan c.* 1. *v.* 7. Hebr. *Abednego*

ABDERA, oppid. Hispan. Bæticæ in orâ Australi regni Granatensis, ab Almeriâ (quæ in Episcopali sede successit) 4. leuc. in Austrolybicum. Aliquibus *Abdara*, sed *Abdera* Pomp. Melæ, *l.* 2. *c.* 6. cui tanquam Hispano, magis fidendum censeo. Quin & Steph. Ἄβδηρα πόλις τῆς Ἰβηρίας. Hodiè cum articulo, *Altdra*, pro *Alabdera*. Strabon *l.* 3. Ἄβδηρα, Φοινίκων κτίσμα καὶ αὐτή, *Abdera etiam ipsa Phœnicum opus*. longit. 18. 12. latitut. 36. 30. vide Marin. Sicul. *l.* 20.

ABDERA, urbs est Thraciæ maritima, non procul à Nessi fluminis ostio, a Teiis *Olymp.* 31. condita, hinc natum proverbiale ænigma, Ἄβδηρα καλὴ Τηΐων ἀποικία, *Abdera pulchra Teiorum Colonia*, quò significamus, non deesse, quò confugiamus, si quis præter modum pergat esse molestus; de quo vide Voss. ad Melam. *p.* 35. Dicta ab Abdero, Herculis deliciis, à Diomedis equis dilacerato, & ibi humato; in cujus honorem, Hercules, postea quàm pugnasset cum Diomede, *Abderam* condidit, quæ postea collapsa *Clazomenæ* à Clazomeniis ex Asia venientibus, qui eam in majorem formam redegerunt, vocata est. Sequentibus temporibus *Asprosa*, hodiè *Asperosa* dicitur. Solin. *c.* 10. ab *Abdera* Diomedis sorore conditam scribit, & cognominatam. Ejus meminit Ovid. *in Ibin.*

Aut te devoveat certis Abdera diebus.

Ephoro tamen Ἄβδηρα plurali numero. Sic & Pomp. Melæ *l.* 2. *c.* 2. *Urbs quam soror ejus suo nomine appellavit, Abdera.* Hic lacus *Bistonis* propè, in quo nihil supernatat, teste Plin. *l.* 4. *c.* 11. & *Pomp. Mela*. Populi *Abderitæ*, & *Abderitani*, hinc adagium *Abderitica mens*. Abderitanos enim stuporis mentis obnoxios scribit Cic. *l.* 1. de Nat. Deorum. Plin. quoque *l.* 25. *c.* 8 apud Abderam pascua esse testatur, in quibus equi pasti in rabiem vertuntur, quemadmodum apud Potniam asini. Martial. *l.* 10. *Epigr.* 25.

Abderitanæ pectora plebis habes.

Imperium Abderiticum. Cicer. *l.* 7. *Ep.* 7. *ad Attic.* Laudat Mela *l.* 2. *c.* 2. Abderam, *quòd Democritum Physicum tulit.* Atqui non solum Philosophum hunc urbs ista dedit, verùm & Protagoram, & Anaxarchum; præterea Hecatæum historicum, & Nicænetum, plurimosque alios insignes viros, ut meritò dixerit Stephanus, Πάντες Ἀβδηρῖται ἐν τῷ τῶν λογογράφων ἀναγράφονται. Cum in omnium illustrium virorum catalogis crebri passim essent Abderitæ. Nescio itaque quare Juvenalis *l.* 4. *Sat.* 1. hanc *Vervecum patriam* vocet, nam quòd multi apud Abderitas insani nascerentur, aut fierent, quis hoc stupori tribuat? cùm insania non hebetes & stupidos, qui nil habent quod perdant, sed maxima plerumque invadat ingenia. Quamvis autem Hippocrates, *l.* 3. *Epidem.* complurium Abderitarum meminerit, quorum febres conjunctæ fuerint cum delirio, non tamen ex tam inamœno morbo natum esse puto proverbium illud de malo Abderitico; sed potius ex affectu jucundissimo, qui ipsorum febribus succedere solebat, ut testatur Lucian. *de Conscribend. Hist.* Omnes namque Musicæ & Poëticæ studebant; carmina Poëtarum recitantes sibi invicem, & passim in plateis histrioniam agentes. Tam elegans insania non cadit in crassos & pituitosos, nedum in *vervecea* capita, quæ (si verum est paradoxum Stoïcum) semper delirant. *Voss. in Melam p.* 135. A soricibus ranisque novas sedes quærere coacti, in Macedoniam pervenerunt, ubi à Cassandro benignè recepti, A. M. 3650. vide Cœl. Rhodig. *l.* 16. *c.* 31. Arrianum, *l.* 1. *Lloyd.*

ABDERA est *Asperosa*, *Nigro* & aliis, propè lacum Bistonium.

ABDERAMA, Princeps Mahometanorum in Hispan. successit Patri suo Abraham, A. C. 821. & 30. ann. non sine laude, imperium tenuit. Labbæus *Chronol.* Alius, Rex Cordubæ, obiit A. C. 901. regni sui 50. Cui successit Albacan, fil. *Idem.*

ABDERAMA, Rex Arabum, in Hispan. qui Cordubæ sedebant, cum ingenti Maurorum exercitu Castellam vastavit. Hacque cum Arragonia, Navarra & Lusitania devictâ, Galafiram, in Regno Toletano, frustra primò obsedit: alter Hispaniæ destructor dictus. At sequenti annò & hâc potitus est, turpissimam pacem Regibus, Aurelio, aliisque extorsit, qua quotannis centum puellas tyranno objicere coacti sunt. Tandem insigni Moscheâ Cordubæ extructâ obiit 50. annò regni, A. C. 790. Marmol. *l.* 2. *c.* 10.

ABDERAMA, Rex Cordubæ, inducias cum Ramiro, Castellæ rege, pactus, mox contra datam fidem in illum movit, centum puellarum annuum tributum deposcens. Sed ab hocce victus in posterum regno exornando incubuit. Primus in nummis Arabicis nomen suum expressit. Hujus tempore, Angli Ulyssiponam frustra obsedêre: A. C. 846. obiit, relictis 42. filiis. Marmol. *l.* 2. *c.* 23.

ABDERAMA, dictus *Excitator Legis*, in Regno Cordubæ, majori natu prælatus est. Hic sæpius victus à Dom. Garcia & Pompejopoli aliisque urbibus exutus, cùm tot cladium causam in Christianorum Mahometanorumque conjugia, quæ priùs permiserat, rejiceret, conjuges fideles cum liberis ad fidem abjurandam tormentorum metu adigere annisus est, plurimis tamen mortem præferentibus. Obiit A. C. 958. Regni, 50. Marmol *l.* 2. *c.* 2.

ABDERAMA, Almansoris fil. ultimus ex stirpe Abdaramarum Cordubensium. Hic voluptatum mancipium, belli curâ neglectâ, à Mahomete, rebellium in Hispan. Arabum Duce, venenò necatus, hunc successorem habuit, A. C. 1062. Marmol. *l.* 2. *c.* 28

ABDERAMA, Aliatanis Regis Mahometani, in Hispan. filius, captâ Toletò, A. C. 809. incolarum 6000. occidit Marmol. *l.* 2. *c.* 21.

ABDERAMA, occisò nepote, Satiæ principatum, in regno Maroci invasit. Sed vicissim ab Ali Ben Guecimin, juvene urbis primario, cui cum Abderamæ filia stupri erat consuetudo, interfectus est, in Moschea fortè preces fundens. Marmol *l.* 3. *c.* 33

ABDERAMA, Saracenorum Rex, evocatus ex Hispan. ab Eudone Aquitaniæ duce (qui Carolo Martello Gallorum regi vitabat

impar erat) 400 millibus Saracenorum, velut exploratâ victoriâ; in Galliam ad ulteriores sedes proficiscebatur: adversus quem copias suas instruit Martellus, mittitque ad Eudonem, ut reconciliationem gratiæ faceret, simultatumque memoriam patriæ Galliæ, religionique condonaret, nec secum cuncta in omne tempus everteret. Quibus motus Eudo clandestinum fœdus cum Franco init, fidemque dat communi saluti se non defuturum; præstitque id re ipsâ; nam cùm ad Turonum urbem signa, inter Ligerim & Carum fluv. contulissent, & jam æquo pugnarent Marte, Eudo cum suis castra Saracenorum diripuit, quâ clade Saracem territi, fugam fecêre; ad 375. millia barbarorum cecidêre. A. C. 725. *Æmil. l. 2. Sigebertus. Alb. Krantzius* & alii. Sunt qui *Abderamus* legunt.

ABDERANA, Saracenorum Rex, duce Aburmane, agrum Barcinonensem, Gerundensemque devastavit. *Bio[illegible]*, Dec. 2. A.C. 827.

ABDERITÆ, vide *Abdera*.

ABDEROLOGUS, apud Tatianum Syrum de Demetrio Abderita, *Quid dicemus? Nisi juxta communem* Abderologus *est homo Abderis natus*: homo est garrulus & loquax. Erat enim antiquorum proverbium, Ἀβδηρόλογος, pro *garrulo & mendace*. Nam *Abderam*, Thraciæ civitatem multarum fabularum fuisse inventricem, constat, & de ea concinnè Arnob. *l. 5. adv. Gentes p. 164. Abdera, Abdera, quæ res fiat mortalibus credenda, talis si apud te esset ita fabula conflata*, vide Dominic. Macrum *Hierolex*.

ABDERUS, unus fuit eorum qui ab equis Diomedis, Thraciæ regis interfecti & devorati sunt. Maternus in Val. Flacci *Argonaut*.

ABDESTARTUS, vide *Abdastartus*.

ABDI, Mahumedi idem, qui Turcis Arabibusque *Alla*, Græcis Θεός, Persis *Syre*, Magis *Orsi*, Ægyptiis *Teut*, Latinis *Deus* est; nempe Marsilius Ficinus observat *Argum. in Platonis Cratyl.* omnes gentes atque linguas præcipuum Dei nomen quatuor solum literis pronuntiare: unde Hebræis inprimis celebri isto nomine tetragrammate appellatur. Quem equidem literarum in divino nomine quaternionem etiam à *Clemente Alexandr. l. 5. Strom.* animadversum deprehendit Pfanner. in *System. Theol. Gentil. pur. c. 11. §. 11.*

ABDI, vel ABDAI, pater Cis Levitæ. 2 Chron. *c. 29. v. 12.* Item fil. Maloch, filii Azabiæ, 1 Chron. *c. 6. v. 7.* Item fil. Elam, Esdr. *c. 10. v. 26.* Latinè *servus*, aut *servitus*, vel *nubes abundans*.

ABDIA vel ABDIAS, Latinè *servus Domini*; vulgò *Obadiah*. pater Jesmaja, 1 Chron. *c. 27. v. 19.* Alius, Levita, præfectus operis domus Dei, 2 Chron. *c. 34. v. 12.* Tertius, dispensator domus regis Ahab, 1 Reg. *c. 18. v. 3. Le maistre d'hostel.* Quartus, propheta σύγχρονος Amos, quem D. Hieron. sub Ahab fuisse refert. Quintus, Episcopus quidam Babyloniæ, temporibus Apostolorum, cujus decem libri de certamine Apostolorum planè sunt supposititii, quod pluribus argumentis evincit Voss. *de Hist. Græc. l. 2. c. 9.*

ABDICANDI jus, inter patriæ potestatis apud Athenienses jura fuit, quam in rem scripta lex: [illegible]. *Parentibus abdicare liberos jus esto*, apud Demosth. *in Bœot.* Nec verò liberos tantùm, quos genuerant, sed etiam adoptivos, ut constat ex ejusdem *Orat.* [illegible]. Non *abdicabantur* autem, nisi causâ cognitâ & probatâ apud judices. Quintilian. *Declam.* 283. & Lucian. *in Abdicato*; Tum verò præconis voce pronuntiabatur, [illegible] negare hunc filium suum esse amplius, uti discimus ex Platone *de LL. l. 11.* atque ita excidebant patris familiâ, *Hesiod.* non tamen civitatis jure, Plato *loc. cit.* Sed & in patris potestate erat, *abdicatum* reducere, [illegible], *Lucian.* ubi *suprà*, reducem verò denuo *abdicare* fas non fuisse, tradit *idem*. Præcipuæ *Abdicationis* causæ ibidem recensentur, his verbis: [illegible]. *Deinde quid est omnium, quod accusat? Quod obsequium, quam circa filiô dignum prætermisi? Quando foris cubui? Quas intempestivas potationes, quas comessationes objecit? Quis lenus? Quis leno pulsatus est? Quis accusavit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt, ob quæ lex præcipue permittit abdicare.* Vide quoque infra *Coryla*. At Romanorum legibus *Abdicatio* comprobata non est, uti patet è Rescripto Imperat. Diocletiani & Maximiani Augg. *l. 6. C. de patr. pot.* vide quoque *l. 9. C. eod.* Interim ablegare filios & è conspectu suo abire jubere poterant Parentes, ut exempla apud *Val. Maximum l. 5. c. 8.* liquido probant. vide Sam. Petitum *Comm. in leges Atticas l. 2. tit. 4.*

ABDIEL, fil. Guni, è tribu Gad, 1 Chron. *c. 5. v. 15.* Latinè *servus Dei*, aut *nubes abundantiæ Dei*.

ABDILA, in Hispania impiissimus Christianorum persecutor, sub Justino, de quo Antonin. *l. 15. c. 15.*

ABDIMELECH, Saracenorum Rex, Africam invasit, è qua per Johannem Magistrum militum fugatus est. *Æmil.* vide & *Abdelmaleck*.

ABDIMONEPHES, Ismaëlita, locuples mercator, temporibus Heraclii, circa A. C. 612. Magmet, seu Machumetem, Turcarum prophetam emit, qui postea viduam heri uxorem duxit, Pomp. Lætus. Vide *Abdemonaphes*.

ABDIR, apud Priscianum *l. 1.* Bdellium, Abdir, *genus lapidis*; idem est cum *Abaddir*: lapis videl. Βαίτυλος, quem pro Jove Saturnus devoravit. Salmas. *ad Solinum p. 150.* vide quoque in voce *Abadir*.

ABDIRANUS, Saracenorum Rex, adversùs Carolum M. potentissimè dimicavit. Garduam transgressus, Burdegalam diripuit, omnique impietate defœdavit. *Sabellic.*

ABDITANA, *Arricana*, teste *Lud. Marmoliô*, oppid. Africæ apud Tunetum seu Tunesim urbem, olim urbs Episcopalis sub Archiepiscopatu Carthaginensi.

ABDIU, Propheta ex Sichem, agro Lechtachamar oriundus: ter semicenturionem egit: hunc cum Elias Propheta pepercisset, relictô Rege suô, Eliæ adhæsit, 2 Reg. *c. 1. v. 13.*

ABDOLONYMUS, vide *Abdalonimus*.

ABDOMEN, Græcè ἐπιγάστριον, λαγών, ὑπογάστριον, quod sub umbilico est ad pubem. Item pinguedo quævis, de qua hic passim vocibus *Adeps*, *Omentum*, *Trapeza* &c. Crocodili *Abdomen* tam suaviter fragrare, ut moschum etiam superet, dicemus infrà voce *Zibetha*.

ABDON, Latinè *servus*, aut *nubes judicum*, vir Dei, Hieroboamo super altare excelsorum, filiisque ipsius mortem interminatus est: cui intercminanti manum arescere fecit: contra præceptum domini in domo pseudo-prophetæ comedit; quamobrem cùm reverteretur Hierosolymam, in via à leone est interfectus. Historia 1 Reg. *c. 13.* nomen autem viri, quod sciam non exprimitur. *Nic. Lloydius*.

ABDON, filius Michai, vel Micha, 2 Chron. *c. 34. v. 19.* qui 2 Reg. *c. 22. v. 12. Achobor* dicitur; nomen item civitatis in tribu Aser, Jos. *c. 21. v. 30.* quæ, cum suburbanis suis, Levitis separata est. Fuit & nomen 15. Judicis in Israële. Judic. *c. 12. v. 12.* Joseph. *l. 5. Ant. Jud.* Torniel. *A. M.* 2871. & 2879.

ABDON, Regulus quidam Christianus ex Corduba, Persarum urbe, oriundus; unà cum Senna etiam regulo, qui cùm Christianos (quos Decius Babyloniæ captivos invenitos, Cordubam secum abduxerat, variisque cruciatibus ad mortem usque mulctaverat) sepelivissent, accusati apud Decium, Romam pertracti sunt; ibi cum ad aras ducti sacrificare noluissent, leonibus & ursis objecti sunt: at cùm feræ membra sanctorum non attigissent, gladiis interfecti sunt. Bergomensis, *l. 8.* Vincentius. *l. 11. c. 4.*

ABDUA, fluv. Galliæ Cisalpinæ, qui *Addua* etiam dicitur, Plin. *l. 3. c. 16.* nunc *Adda* Leandro. Fluit in lacum tandem Larium. In veterib. Strabonis libris legere est Ἀδούας, vox quasi Germanica, notans decursum, vel casum potiùs aquæ, quòd inde Rhenus decidat. Hic Maximilianus I. Imperat. Venetos, qui A. C. 1507. Romam ad coronam petendam tuto transitum negaverant, Papæ Gallisque junctus, acie devictos, universâ ferè continente exuit, vide Scriptores *Rerum Italic.*

ABDUCILLUS, Princeps Allobrogum, vide *Ægus*.

ABDULA, fil. Almonstanzeri illustrissimus Saracenorum in Persia Calypha regnavit ann. 15. mens. 6. à Tartaris, cladem à patre ejus acceptam vindicaturum euntibus, victus ac ab Olacusane Tartaro obtruncatus: Sicque post captum quoque Bagdetum sive Babylonem, Calyphatus à longo tempore sedem, universum regnum Persicum Tartarorum subiit jugum: è quibus novis Persiæ Regibus, primus fuit Chinguis, quem vide. Factum id autem A. C. 1258.

ABDULA, Tartarorum Chamus, sub finem præcedentis seculi. Hic finibus Persiæ vastatis, 32. urbes in provinc. Corasan cepit, sed adveniente rege Xa Abas retrocessit. Postmodum cum majoribus copiis reversus, Turbet occupavit; hosti ad pugnam invitanti, respondit, *à Majorum moribus se nequaquam recessurum*. *Relatio* Juan de Persia.

ABDULAC, Rex Fezzæ, ignavus & mollis, cùm Christianis Ceuten occupantibus se non opponeret, subditorum odium incurrit, & à Viziro suo, unà cum 6. filiis strangulatus est. Marmol. *l. 4. c. 35.*

ABDULASIS, Hispali sedem imperii tenens, Roderici Regis viduam, quæ Afra erat, duxit, ejusque suasu auream coronam capiti imposuit: unà proin cum uxore, eò quòd Mahometis legem violâsset, in Moschea quadam occisus. Marmol. *l. 2. c. 12.*

ABDULMALIC, VII. Calipha Arabum, cadaver Jezidi, æmuli sui, refossum comburi, cineresque in auras dispergi jussit. Mox, Armeniam à Caim Abispa sibi ereptam recuperavit, præcipuis incolarum, quòd cum hoste senserant, vivis exustis. Obiit annô 707. regni 21. Marmol. *l. 2. c. 9.*

ABDULMALIC, Hispaniæ eâ parte, quam Arabes tenebant, potitus, in Africa Urbem *Tanger* aliasque plures expugnavit. Indeque reversus, æmulum Abecium occidit. Tandem Carthagenâ Christianis ereptâ, obiit. Marmol. *l. 2. c. 14.*

ABDULMALIC, Arabum in Hispan. Calipha, ab æmulo Abul Hagex, occisus. Idem *Ibid.*

ABDULMALIC, Regis Fezzani fil. in Hispaniam trajecit, Regi Granatæ contra Christianos suppetiaturus. Inde re fortiter gestâ à Patre revocatus est, à quo regnis, Tremissanô & Tunetanô, occupatis, in Hispaniam reversus, in Christianos milites incidit, & fugâ elapsus, postquam, in senticetis delitescens, mortuum se simulâsset, deprehensus, lanceâ trajectus obiit, A. C. 1339. *Idem*, *l. 2. c. 31.*

ABDULMALIC, frater Muley Hasceni, Tunetanum regnum occupavit, pulsô & excæcatô nepote, qui parentem prius candente pelvi similiter visu privaverat. Regnavit 36. dies. *Idem l. 6. c. 16.*

ABDULMUMEN, Rex Saracenorum in Africa, ab Abdala, Mohavedinorum authore, in thronum evectus est. Hic legitimum Regni Marocci hæredem, adhuc infantem, propriis manibus strangulavit, Urbemque in pulverem redigi & cribrô succerni, sicuti juraverat, jussit. Mox omnibus splendidis extructis, quidquid stirpis Almoravidarum supererat, persequi instituit. Tandem plurimis regnis sibi subjectis, cum in Hispaniam trajecturus esset, obiit A. C. 1156. Marmol. *l. 2. c. 34.*

ABDULVATES, nomen erat Regum Tremissanorum, qui ex familia Magaroarum & Zinhagiorum orti, totâ Africâ pepulerunt Abderamas, circa A. C. 386. Hi quidem primò à Romanis pulsi, sed à Gothis imperio restituti sunt, donec Mahometis successores Africâ potirentur. Verùm propriis viribus in regnum redierunt, 300. annis eo potiti. *Idem l. 2. c. 28.* & *l. 5. c. 11.*

ABDUS, Eunuchus Parthus, præcipuus post Sinnacem in Arta-

tabanum conjurationis, ut repudiatô Artabanô Phrahaten Româ regem arcesserent. Verùm specie amicitiæ vocatus ad epulas lentô venenô occubuit. Tacit. *l. 6. c. 31.*

ABEA, *Ptolemæo* Peloponnesi urbs est, ad sinum Messeniacum. Pausan. dicit olim *Ireη* appellatam: Hodie *Calamata*, teste Sophianô. vide *Abea*.

ABEACUS, Siracum Rex, qui sunt populi ad radicem Caucasi, apud Strab. *l. 11.*

ABEATÆ, populi in Achaja, non procul ab Aliphiteis & Pyrgensibus. Plin. *l. 4. c. 6.*

ABECEDARIUM & *Abecenarium*, vide suprà *Abcdarium*.

ABECEDARIUS Psalmus, apud Augustin. *Enarrat. in Psalm. 118. conc. 32.* dictus reperitur, cujus versus quilibet à primis literis alphabeti incipit. Cujusmodi est Psalmus ille, quem scripsit idem contra Donatistas, de quo hæc ille *Retractat. l. 1. c. 20. Psalmum, qui eis cantetur, per literas feci, sed usque ad V. literam: Tales enim Abecedarios appellant.* vide *vitam Isidori Hispal. & Car. du Fresne*, ut & Macruro, in *Glossar. ac Hierolex.* in voce *Psalmus*.

ABECI, Maurus, absente Abdulmalicô, Cordubæ regnum invasit, Amirumque se & Macelemninum vocari jussit. Sed à legitimo Rege, ex Africa reverso, occisus est. Idem *l. 2. c. 14*

ABED, filius Jonatha, Esdr. *c. 8. v. 6.* Latinè *servus* vel *operarius*.

ABEDONE, nomen urbis *Varrino*.

ABEL, per א, Latinè *luctus*; locus Palæstinæ, Judic. *c. 11. v. 33.* Item 1 Reg. *c. 15. v. 20.* Ubi Josephus *Abellane* legit.

ABEL, per ה in principio, Latinè *vanitas*, *sive anhelitus*; aut Syriacè *vapor*, filius Adami, à Caino fratre suo interfectus; falsus itaque Josephus, ubi ait, τεχνικός ἦν τὸ ποιεῖν. quod autem illic sequitur (nimirum *Ant. Jud. l. 1. c. 3.*) verissimum Ἄβελος μὲν ὁ νεώτερος δικαιοσύνης ἐπεμελεῖτο, καὶ πάσαις ταῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ πραττομέναις παρεῖναι τὸν Θεὸν νομίζων, ἀρετῆς προὐνόει. h. e. *Abel justitiam colebat, & omnibus actionibus suis Deum præsentem ratus, virtuti operam dabat*, & proinde Salvator τὸν δίκαιον eum indigitat, *justum* Matth. *c. 23. v. 35.* & D. Joannes, 1 *Ep. c. 3. v. 12.* rationem reddens, cur frater ejus eum occiderit, ait, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. *quia opera ejus mala erant, fratris autem ejus justa*: vide plura apud Philonem, lib. *de Sacrif. Abelis & Caini*.

ABEL, Daniæ Regnum invasit occisô Ericô fratre, cujus cadaver in mare projici jussit. Sed in bello contra Frisones occisus, & locus sepulturæ ejus spectris infestatus est. Crantz, *l. 7. c. 21.* Spondan. *A. C.* 1250.

ABEL, vel ABELA, nomen trium urbium facit D. Hieron. in *Locis Hebr.* Unius quidem in terra Ammonitarum, in septimo lapide Philadelphiæ, quæ nomen retinet, hic Jephthe dimicavit. Secundæ, in duodecimo à Gaderis milliario contra Orientalem plagam. Tertiæ in Phœnice, inter Damascum & Paneadem.

ABELARDUS, vel ABÆLARDUS, D. Bernardi ἀντίπαλος, scripsit opera quam plurima, in uno volumine edita operâ & studio *Francisci Amboesii*. vide *Abelardus & Abailardus*.

ABELBUEL, urbs in terra Ruben, unde Elizeus propheta. *Dorotheus*.

ABELFEIDUS, *Cosmographus*, *Ptolemæo*, (ut putatur) major & doctior; à Postello ex oriente Venetias allatus, qui ante annos 300. vixisse, & princeps Assyriæ, Syriæ, & Persidis fuisse traditur. Neander *Geogr. part. 2.* Lege tu *Abalpheda*, & vide Voss. *de Mathemat. c. 43. Nic. Lloydius*.

ABELIA, Indiæ locus apud *Zongram*.

ABELIANI vel ABELOITÆ, Hæretici in agro Hipponensi sic dicti, erant conjuges, nec tamen consuetudine conjugali utebantur, sed puerum & puellam adoptabant, qui mortuis eâdem conditione succederent, ut narrat Augustinus ad Quod-vult-Deum. *Hæres. 87.* Nitebantur locô Pauli, 1 Cor. *c. 7. v. 29.* Οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι. At cur sic dicti? Ab Abele, inquies. Ita Augustin. cunctanter, & ex relatu aliorum. Quod quis quæso intellexerit, quum his hæreticis non videatur quicquam fuisse commune cum Abele. Fallor, aut eò penetraverat fabula, quæ totum Orientem jam pridem pervagata est, Adamum post Abelis necem ab uxore abstinuisse per annos 130. Ita Judæi doctores. Inde autem Arabicum verbum ex *Abele* factum תאבל *theabbala* est ab uxore continere se. Giggejus תאבל אדם h. e. *Adam ab Eva se abstinuit ob necem Abelis*. Eodem exemplo *Abelonii* dici potuêre, qui ab uxoribus se continebant. Hoc certò certius, *Punicam declinationem* huic nomini Augustinum tribuisse. *Bochart*

ABELINATES, Plinio *l. 3. c. 11.* Italiæ populi qui *Protropi* cognominantur; item alii, qui *Marsi* cognomen habent: circa Apuliam utrique.

ABELLA, fluv. Samogitiæ in Polonia, cadit in Niewazam fluvium prope Kievdany. *Copp.*

ABELLA, Campaniæ oppid. sed in vulgatis authorum exemplaribus est *Avella*. Ex Ptolemæo tamen, (qui Romanorum ferè ubique per Italiam secutus vocabulorum formationes) colligerim, *Abella* pronunciâsse Romanos, habet enim unà cum Strabone Ἄβελλα; alioqui scripturus erat Ἄβελλα. Apud Virg. *Æn. l. 7. v. 740.* jam inde antiqui Grammatici capite suô nomen hoc detruncârunt in hunc modum,

Et quos maliferæ despectant mœnia Bellæ.

Silius autem Italicus (quem Virgilii simiam verissimè dixeris) *Abella* habet hoc versu *l. 8.*

Surrentum, & pauper sulci Cerealis Abella.

De origine oppidi, Justin. *l. 20. c. 1. Jam Nolani, Abellani, nonne Chalcidensium coloni sunt?* Ambrosius Leo, qui de hac sua patria tres libros scripsit, tradit eam à priscis Græcis Ἄβελλα à venti vertigine hunc tractum perflante, dictam fuisse, à posteris verò Latinis Avellam. *Avella* autem, ut dixi, vulgò perhibetur, unde *Avellanæ nuces* Macrobio *Saturnal. l. 3. c. 18.* *Nux*, ait, *Avellana*, *seu Prænestina*, *quæ est eadem*, *ex arbore est*, *quæ corylus dicitur.* Longitud. 38. 15. latit. 41. 5. *Nic. Lloydius*.

ABELLA, Indiæ locus, apud *Zonar.*

ABELLABA, *Appleby*, oppid. Albionis in Cumbria regione & Comitatu Westmariæ, ad Itunam fluv. vide *Aballaba*.

ABELLINUM, urbs Episcopalis Hirpinorum, sub Archiepiscopo Beneventano. Populi *Abellinates* Plinio *l. 3. c. 11.* dicuntur. Bapt. Porta *l. 1. Villæ suæ*, scribit duo esse in Italia oppida, quæ vulgò *Avello* & *Avellino* vocantur, an hoc *Abellinum*, illud *Abella*? Ortelius in *Thes. Geogr.* longitud. 38. 10. latitud. 41. 6. Titulo Principatus olim clara, in regno Neapolitano & provinc. Principatûs ulterioris. Ejus Episcopatus unitus est cum Frequentino: prope fluv. Sabbathum, à quo distat uno tantum milliar. media inter Beneventum ad Boream & Salernum, ad meridiem & 30. milliar. Neapoli ortum distat.

ABELLIO: eò quoque inclinat animus (inquit Cl. Vossius *l. 2. de Idol. c. 17.*) ut *Abellionem* non alium quàm Solem, nec aliunde quàm à *Belo* dictum putem. Firmat opinionem meam, quod & Pamphylii & Cretes, sic dixêre. Hesych. Ἀβέλιον, ἥλιον. Παμφύλιοι. Idem Ἀβέλιος, Ἥλιος. Κρῆτες. Et fortasse è Cretico Ἀβέλιος; Nam veteres Romani *Apello*, ut pro *bonus*, *benus*, pro *bonne*, *bene*; unde *bene*. *Nic. Lloydius*.

ABELMAIA, sic in 2. Paralip. *c. 16. v. 5.* *Abelmea* D. Hieron. oppid. Palæstinæ, inter Neapolim Samariæ, & Scythopolin Galilææ.

ABEL-MAIM, Latinè *luctus aquarum*, civitas, (quam sub narrat historia *Paralipomenon*, 2 Chron. *c. 16. v. 5.*) Rex Asa per Benhadad Syrum expugnavit. 1 Reg. *c. 15. v. 20.*

ABEL-MEHULA, Latinè *luctus infirmitatis*, aut *luctus chori*, *vel tympani*: Sive ex Hebr. & Syro, *luctus venæ*, nomen loci, Judic. *c. 7. v. 22.* & 1 Reg. *c. 4. v. 10.* Hieron. *in Locis Hebr.* ait vicum esse in Aulone.

ABELONII & *Abeliani*, Hæretici ab *Abele* nomen sibi arrogantes: quem cùm imitari se assererent, à matrimonio abstinebant, omnia conjugatorum paria, marem & fœminam, adoptabant, illosque hæredes ac successores declarabant, de quibus vide Augustin. *Ep. ad Quod-vult-deum*, Fratres Maccabæos *Hæreticos*. vide suprà *Abeliani*.

ABEL-SATIM, Latinè *luctus spinarum*, seu *declinationum*, aut *prævaricationum*. Non procul à Jordane locus, in deserto ad Meridiem Moabitarum. Num. *c. 33. v. 49.* Illic fuit 42. mansio Judæorum. Dicitur & *Sitim*, sive *Setim*. Num. *c. 25. v. 1.*

ABELTERIUM, Lusitaniæ urbs Antonino inter Olysipponem & Emeritam; Simlerus legit ab *Elterio* divisum.

ABEN BOEN, Latinè *lapis pollicis*, aut *pollex*, vel *lapis boen*; à filiis Ruben sic appellatus est terminus filiorum Judæ: jacet in valle contra orientem; in via regia ad Adonim; Magnus est in modum clibani, & videtur esse marmor. Bredenbach *itin. 6.* Hieron. *in Locis Ebr.* Videatur Andreas Masius *in Jos. c. 5.*

ABENDONIA, vel ABBENDONIA, oppidum in Comitatu Berchesiæ, 5. mill. pass. ab Oxonio distans; Sheovesham primum Saxonibus, inde *Abbandune*, dictum, ab Abbatia procul dubio (inquit Camdenus) potiùs quàm ab Ableno Hibernico nescio quô Heremitâ, ut quidam scripserunt. *Locus erat* (ut habet vetustus liber Abbendonensis) *in planitie*, *visu desiderabilis*, *paululùm ultra villam*, *quæ nunc vocatur Sunningwel*, *inter duos rivulos amœnissimos*, *qui locum ipsum*, *quasi quendam sinum*, *inter se concludentes*, *gratum cernentibus præbent spectaculum*, *& opportunam habitationi subsidium*. *Sheovesham autem ipsa olim dicta*, *civitas famosa*, *aspectu desiderabilis*, *divitiis plena*, *agris circundata uberrimis*, *vernantibus pratis*, *diffusis campis*, *& gregibus lactifluis*. *Hic sedes regia*, *hic*, *cum de regni præcipuis & arduis negotiis tractaretur*, *concursus fiebat populi*. Vulgò *Abington*. vide Camdenum *in Berchesia*.

ABEN-EL-HACH, Arabs, Damasci oriundus, Rex Cordubæ à secuis, qui Aleataranum, legitimum suum Dominum, suspendiô necaverant, dictus est. Hic, victis prioris Regis filiis, præ lassitudine, aliis venenô, obiit, sextô regni mense. Marmol. *l. 2. c. 14.*

ABEN-EZER, vel EBEN-EZER, Latinè *lapis adjutorii*; locus in Palæstinâ, 1 Sam. *c. 4. v. 1.* inter Maspha & Sen, teidem *c. 7. v. 12.* *Corraus* vocatur hic locus à Josepho. Hic cum castra haberent Israëlitæ, profligati à Philistæis arcam testamenti adferri voluerant, tanquam tutiores futuri, Deô præsente, sed mox & ipsi cæsi & arca capta est. Quod autem *Corræum* à Josepho vocatum hunc locum asserit author, vereor ne mendum sit. *Coreæ* quidem apud Joseph invenio, *de Bello Jud. l. 1. c. 5.* juxta Pellam, & Scythopolin; cæterum an locus iste sit *Aben-ezer*, alii videant. *Nic. Lloydius*.

ABENEZRA, fil. Rab. Abraham fil. Meyr. insignis fuit Philosophus, Astronomus, & Theologus, qui commentaria præclara in tota Biblia conscripsit. *Commentarium suum in 12. Prophetas minores absolvit in* Urbe Rhodo, A. C. 1145. mortuus annô ætatis suæ 75. Ob insignem Doctrinam & Sapientiam suit κατ᾽ ἐξοχὴν dictus חכם i. e. *Sapiens*, Buxtorf. Unde Mayero in Philol. Sacra. *Meritò audit sapientissimus Hebræorum*. Obiit in insul. Rhodo, A. C. 1217. secundum *Genebrard*. Apud Davidem Ganz *Chronol. rerum & Rabbinorum*, *sub secundo Templo* ex versione Guil. Henr. Vorstii occurrit *Abenezra*, prænomine Moses, Musicus & Sapiens eximius: composuit librum *Haarugat habosem*, i. e. *Area Aromatica*, p. 132. *ad ann.* 840. *Millenarii* vide

ABEN-HUT, Maurus doctissimus, & ex præcipuis Regni Granatensis. Hic in potestatem munitissimis urbibus redactis, *Reformator legis* dici voluit. Postea in bello contra Christianos, ab aliquo suorum necatus est, A. C. 1234. Marmol. *l. 2. c. 28.*

ABEN-JOSEPH, primus regnum Lerzæ occupavit, post obitum Fratris, qui hanc provinciam gubernaverat, & cum nepote, cu-

cujus tutor erat relictus, satis feliciter bellum gessit. Idem *l.* 2. *c.* 38.

ABEN-MAHAMED, celebris Arabs, Cordubæ & Toleti Rex factus, magnô animô Almohadarum inimicis se opposuit. *Ibid.*

ABEN NEDDIN, librum de Philosophis Arabibus scripsit, teste Mersennô, *Præfat. in Apollo in Conica.*

ABEN-TAAMON, fil. Abdalæ, VI. Caliphæ Damasci, Abdulmicum, qui patrem occiderat, fugiens, in Mauritaniam Tingitanam appulit, ibique regnô constitutô, contra Romanos & Gothos, multa prosperè gessit, Post quæ *Amiras* & *Meccimanus*, sicut Arabes Caliphæ, dici voluit. Marmol. *c.* 2 *l.* 9.

ABEN-VERGA, Rabbinus, scripsit tabulas Astronomicas. Voss. *de Mathemat.* c. 35. §. 50.

ABENCHAMOT, celebris in Barbaria Dux, fusus à Lusitanis, sed mox unius uxorum captivæ inclamatione, animatus pugnâ redintegratâ, victor evasit, eâ receptâ. Diego de Torrez, *Histor. Cherifforum*, c. 21.

ABENNA, vel ABINNA, apud Lucium Ampelium *in Descr. Orbis*, *Ad occasum magnum Mare, idem Atlanticum, quod commercium totius humani generis perogitur. Hoc intrat in fretum Gaditanum inter duos montes clarissimos, Abinnam atque Calpen, ob impositas Herculis columnas*: idem cum Abila mons est. Sic enim & apud Solinum c. 23. *pro Calpe & Abila montibus*, scripti omnes Codices habent. *Calpe & Abinna montibus*. Nec aliter apud *Marcianum* Eustathius *ad Dionysium Perieg.* notat, necio quem sequutus, Calpen & Abylam eandem esse, quæ verò vocetur *Abenna* à Barbaris, κυνηγετικὴ Græcè dici: unde saltem illud colligitur, *Abilam* & *Abennam* synonyma esse. Salmas. *ad Solin. p.* 287.

ABENSPERGA, Urb. Bavariæ superioris ad fluv. Abens. Munster. *l.* 3. Sub Comitibus olim propriis, è quibus Babo Dn. *in Abensperg* dicitur 32. filiorum & 8 filiarum pater fuisse, ac decessisse A. C. 1030. Sub Imperio fuère, & adhuc. A. C. 1489. decem pedites subministrabant, Zeilerus *Itinerar. Germ. Parte* 2. *p.* 12. Recens iterum locus Familiæ inter Sueviæ Comites concessus est, & subscripsit A. C. 1654. *Ernestus Comes in Abensperg & Traun.* inter Sueviæ proceres receptus, ob emptum Comitatum *Egloff*, A. C. 1662. vide Phil. Jac. Spenerum, *Artis Heraldicæ Parte Spec. l.* 11. *c.* 100. ubi *de Comitib. de Traun. & Abensperg.* eorumque ex veterib. *Abenspergis* origine: aliquid etiam voce *Babo*.

ABEONA, Dea ab antiquis culta, quæ abeundi facultatem præstaret Augustin. *l.* 4 *c.* 5. *de Civ. Dei.* vide & *Adeona*.

ABER, Ciuæus, vel *Hebr.* Kenæus sive Cenites: è posteris Hobabi Mosis soceri: tentorium olim haud longè à civitate Azor in valle Sennim versus Vulturnum, 4. à Castro regio, contra Africum autem [illegible]stro Zabul, tribus milliaribus, tetenderat: ubi Jael uxor [illegible]ram hospitiô exceptum, sopitum interfecit. Brocard. *Itin* 3. [illegible] c. 4. v. 17.

ABERA, oppid. Arabiæ desertæ, versus Petræam.

ABERAVONIUM, oppid. Angliæ, in Walliâ, & Glamorganensi Provinciâ, in ora, ad ostia Avonis fluv.

ABERCOVONIUM, seu ostium Covonii fluv. oppid. Angliæ, in Walliâ, & Arvoniâ provinc. in ora. Distat Denbighiâ 15. milliar. Angl & 9. Bongariâ. Alias *Conovium*, quod vide.

ABERDONIA, & ABERDONA olim *Devana*, vulgò *Aberdeen*, urb. Scotiæ episcopalis, & Emporium, & Academia, in ora Orientali; ab Andreapoli ejus metropoli, supra 60. mill. pass. in Circiam. Salmonum hic ingens piscatus. longitud. 18. 12. latitud. 58. 40. Munster. *l.* 2. Lesle *Descript.* Buchan. *l.* 1.

ABERDONIA *Nova*, urbs Scotiæ, in Provinc. Mariæ, non procul ab ostio fluv. *Done*.

ABERDORA, oppid. Scotiæ Septentrionalis in ora in Buguania provinc. Distat Aberdoniâ, 30. milliar. Scotic. in Boream.

ABERDURA, oppid. Scotiæ meridionalis in Comitatu Fifæ, ad æstuarium Forthæ Edimburgo 7. leucis distat.

ABERFRAUU, urbs insul. Anglesey. *Du Val.*

ABERGENNIUM, oppid. Angliæ, in Walliâ, & Comitatu Monumethensi, ad fluv. *Uske*. vide *Gobannium*.

ABERIDES, Deus Ethnicorum, qui deinde Saturnus appellatus est; Cœli & Vestæ fil.

ABERISTYVIUM, oppid. Angliæ in Walliâ, in ora littorali ad ostia fluv. *Ilswith*, in Cereticâ provinc. vide *Tybius*.

ABERNÆTHUM, postea Andreapolis, *S. Andrews*, urbs Scotiæ archiepiscopalis, & Academia, in orientali ora; inter Edinburgum 20 & Aberdonam supra 60. milliar. in Circiam.

ABERNETHUM, in Strathernia, Scotiæ provinc. primaria olim Pictorum. Ejus Episcopat. inde Andreapolim translatus est, procurante Kennetho, Rege Scotiæ vide *Abernæthum*.

ABES, Latinè *ovum*, sive *cænosus*, aut *limus*, nomen civitatis in tribu Issachar, *Jos. c.* 19. *v.* 20.

ABESAMIS, Omanorum urbs in Arabiâ Felici, Plin. *l.* 6. *c.* 28. aliis *Besamissa*.

ABESAN, Bethlehemita, mortuô Jephthâ, judicavit Israël septem annis, habuit 30. filios, & totidem filias, quas omnes maritis tradidit: similiter filiis omnibus uxores dedit: foràs misit filias, filiorum autem uxores domum suam introduxit. Judic. *c.* 12. *v.* 8. Latinè *pater scuti*, aut *patris scutum*, vel *arma*, aut *pater frigiditatis*. Rabbi Sol. & Chald. Paraphr. hunc Abesan, Boos esse dicunt. *Ibzan* autem Ebræis dicitur.

ABESDONIA, vide *Aberdonia*.

ABESSALOM, Latinè *pater pacis*, sive *pater consummationis*, sive *pater retributionis*, aut *patris pax*, sive *patris consummatio*, sive *patris retributio*: Pater Maacha, sive Michaiah, matris Abiam 1 Reg. *c.* 15. *v.* 2. qui 2 Chron. *c.* 13. *v.* 2. dicitur *Uriel*.

ABES[illegible], Arachosiorum oppid. apud Hermandrum fluv. Plin. *l.* 6. *c.* 23.

ABETHARIM, ut habet ex Genesi 22. D. Hieron. quô locô alios *terram exploratorum* interpretatos scribit. Alias *A'ĝagim* legunt LXX Interpr.

ABGARUS, Rex Edessenorum in Mesopotamiâ Exemplar epistolæ, ab eo ad Christum scriptæ, recitat Euseb. *l.* 1. *Hist. Eccl. c. ult.*

ABGARI etiam cujusdam Regis orientalis meminit Jul. Capitolin. *in Antonino Pio*, *c.* 9. ubi Casaubonus ait, familiare id nomen esse Regulis orientis *Abgarum*, velut plures Græcorum scribunt Ἀκβαρον. Persidi. etiam Rex quidam *Abgarus* Spartiano nuncupatur *in Severo*, *c.* 18. vide *Abagarus*.

ABGATHA, Latinè *pater torcularis*, vel *torcular patris*, Eunuchus Ahasveri, regis Persarum. Esther. *c.* 1. *v.* 10.

ABGATORIA & *Abgatorium*, idem cum *Abecedario*, elementum cujuscunque scientiæ. Ita Patricius *Hibernus Apostolus* dictus, libellos quosdam à se conscriptos, doctrinæ Christianæ elementa continentes appellavit, uti loquimur, apud *Matthæum Westmonaster.* de illo loquentem: *Abgatoria quoque* 145. *& eo amplius scripsit, totidem Episcopos ordinavit*, &c. Est autem formata vox ex tribus primis literis Alphabethi, *A. B. C.* quam postremam literam ut *K.* pronunciant *Hiberni*: unde factum, ut *Abketoria* primum ab iis, deinde ad molliorem sonum paulatim deflectente usu, *Abgatoria* & *Abgetoria* dicta sint Car. du Fresne *Glossar.* vide quoque suprà in *Abecedarium*.

ABGILLUS, Scriptor Frisius; auctor *Historiæ Caroli Mag.* fabulis refertissimæ. Suffrid. *de Script. Frisiæ.* vide & *Johannes*.

ABI, vel ABIA, mater Ezechiæ Regis 2 Chron. *c.* 29. *v.* 1.

ABIA, fil. Samuëlis. 1 Sam. *c.* 8. *v.* 2.

ABIA, sive *Abiam*, fil. Roboami ex Maacha filiâ Abessalom, quartus Judæorum Rex; hic pravum se, ac paternorum vestigiorum æmulum præstitit: orantibus tamen Deum ejus militibus, vicit ipsum Jeroboam: tunc corruêre 500000. virorum fortium ex Israël, confossa à viris Judæ. Regnavit Abia tribus ferè annis. 1 Reg. *c.* 14. *v.* 31.

ABIA, fil. Jeroboami, 1 Reg. *c.* 14. *v.* 1. Alius ἐφημερίας, octavæ classis sacerdotum, à Davide in 24. classes distributorum, ex quâ ortus est Zacharias pater Joann. Baptistæ, 1 Chron. *c.* 24. *v.* 10. Luc. *c.* 1. *v.* 5.

ABIA, Herculis filia, Hylli nutrix, in Iram civitatem secessit, quam de suo nomine *Abiam* appellavit, ibique fanum ejusdem nominis condidit.

ABIA, civitas maritima in Messeniâ, quæ à Saltu Poreino 20. potissimum stadiis distat. *Iram* olim nominârunt: & etiam est ex 7. oppidis quæ Agamemnonem Achilli promisisse Homerus scripsit.

ABIA, Fluv. Asiæ, in Tartaria, & provinc. Zagataja, cadit in Oxum.

ABIADENE, provinc. Assyriæ, juxta Tigrim fluv.

ABIASAPH, sive *Abisaph*, Latinè *pater congregans*, sive *pater consummans*, vel *finiens*; filius Coræ. 1 Chron. *c.* 6. *v.* 33.

ABIASARIS, Rex maximæ Indorum partis, qui se cum regno suo Alexandri Macedonis potestati subjecit. In hujus ditione dracones prodigiosæ magnitudinis nutriebantur. Sabellic. *l.* 6. *Enn.* 4. vide *Abisares*

ABIASARI, vide *Biasari*.

ABJATHAR, Latinè *pater excellens*, aut *pater residuus*, vel *remanentis*, sive *pater explorationis*, vel *contemplationis*, aut *pater funiculi* fil. Ahimelech sacerdotis, 1 Sam. *c.* 22. *v.* 21. & ipse Achimelech. Marc. *c.* 2. *v.* 26.

ABIB, Hebr. אביב qui alias ניסן *Nisan*, mensis primus anni Hebræorum sacri, à quo veris initium, partim Martio, partim Aprili nostro, respondet. Arabes *mensem grandescentis segetis*, Græci τ̃ μηνα τ̃ νέων, supple καρπῶν aut χλόην aut σπερμάτων, *mensem novarum frugum* appellant; *abib* enim Hebræis *spicam* aut *recentem* notat. Tum scil. in Judæa, ut ait *Philo*, τὰ μὲν ἐκ γῆς ... πρὸς τελεσφορεῖται, *maturescunt segetes ad vitam necessariæ*. Ita Delphis unum mensium *Βύσιον* dici creditum fuisse, quasi *Φύσιον*, legimus; quia, cùm Ver incipit, τὰ πολλὰ φύεται, *multa nascuntur*. Plut. in *Hellen.* Quare idem *Nisan* quoque appellatus sit, vide infrà. Cum verò anni septimus prius fuisset hic mensis, post exitum ex Ægypto cœpit pro primo haberi, divinô jussu, Exodi *c.* 12. *v.* 2, sed in sacris tantùm: civilis enim anni primus mansit *Tisri*, cujus initium circa Autumnum, quemque non anni solùm, sed & mundi fuisse initium, *Jos. Scaliger*, *Sethus Calvisius*, *Christianus Schotanus*, atque alii magnô numerô asserunt, iis rationibus, quas non refellunt, qui in diversâ sunt sententiâ. Hujus autem mensis *Abib*, die XIV. Pascha voluit, mactari Deus. Levitici, *c.* 23. *v.* 5. ut alia omittam, vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior l.* 2. *c.* 50.

ABIBALUS, Tyriorum Rex Salomonis contemporaneus, & amicus. Joseph. *l.* 1. contra *Appion.* apud *Nic. Hoyman.* Antiquissimus eorum Tyri Regum, qui in Historiis memorantur, priorum enim nomina & memoria intercidit. Ei successit fil. Hieronymus Davidis, R. Salomonis fil. ejus amicus, de quo suo loco. Ex *Annalibus Tyriis*, quorum fragmentum eximium, ex *Menandro* interprete, recitat Josephus *loc. cit.* vide Joh. Marshamum *Canone Chronico ad Sec.* XIV. & XV.

ABICE, vel ABICA, Ponti regio, circa Borysthenis ostia; *Stephano Hylæa*.

ABIDA, Latinè *pater scientiæ*, vel *scientia patris*, fil. Madian, filii Abrahæ. Gen. *c.* 25. *v.* 4.

ABIDA, Cœlesyriæ oppid. *Ptol.*

ABIDA, seu *Abilep*, mons in regno Fessano, olim *Ampelusia*. Quibusdam est altera columnarum Herculis. Johann. Leo *p.* 3.

ABIDAN, Latinè *pater judicii*, fil. Gedeonis. Num. *c.* 1. *v.* 11.

ABIDDENSIS, Loci Episcopalis in Africa, meminit *Collatio Carthag.*

ABIDENUS, qui & *Abydinus*, de Chaldæorum & Assyriorum rebus scripsit. Vide *Voss. de Hist. Græc. l. 1. c. 9.*

ABJECTIO Baculorum, inter ritus olim erat, in reverentiæ signum adhiberi solitos, ad Euangelii lectionem; quemadmodum & *statio* ac *capitis retectio*: Quæ tria unicô versiculo attigit Hildebertus *Opere metricô de sacrif. Missæ*

Plebs baculos ponit, stat retegitque caput.

Ubi *statio* & *positio* sive *abjectio baculorum*, vel spectat depositionem ensis per accinctos, uti nunc assolet, cùm acceditur ad sacram mensam: Nam præ reverentiâ, & ad testandam subjectionem, qui accincti sunt, ponunt gladios, quos, non est novum, dici *baculos*, cum plerumque vagina & operimentum externum ensis, intus abditi, ut baculus viatorius, quâ de re alibi ex *Martiali* ipsoque Christo, vetante usum hujusmodi virgæ seu baculi, esse intus abditô velut gravidi, cum simplicis virgæ usum alibi concedat Apostolis viatoribus. Vel certè, [illegible] *baculos*, cum audiebatur Evangelium, erat, baculum [illegible], qui ad manum esset alteri, *abjicere* seu deponere, ad significandum, non esse opus alio præsidiô, homini Euangelio auxiliô [illegible]. *Selectus ac Ritus [illegible]. 2.*

ABIEL, Latinè *pater meus Deus* fil. Seror. 1. Sam. *c. 9. v. 1.* pater Ner. 1. Sam. *c. 14. v. 51.* nomen item cujusdam alterius, 1. Chron. *c. 11. v. 32.* qui 2 Sam. *c. 23. v. 30.* dicitur *Abialbon.*

ABIES, firmissima in operibus, cùm recta statuitur. Plin. *l. 16. c. 42. Firmissima in rectum abies, eadem valvarum repagulis & ad quæcumque libeat intestina opera aptissima, sive Græco, sive Campano, sive Siculo fabricæ artis genere spectabilis, ramentorum crinibus pampinato semper orbe se volvens ad incitatas runcinarum tractus.* Sic Theophrastus, firmam dicit esse lignum, si modò in rectum collocetur, at firmulissimam longè abietem hôc modô positam, *l. 5. c. 7.* Eadem *valvarum repagulis*, vel *paginis*; duplices enim hæ & complicantur replicanturque, ut librorum paginæ: *Et ad quæcumque intestina opera*, &c. Ergo valvæ ex intestino opere, ad quæ sola medulla *Abietis* adhibita; ejectô tortulô, h. e. circulô corticeô vel ligni alburnô, quod medullam ambit ut ex Vitruvio *l. 2. c. 9.* discimus. Plinius quoque, *l. 16. c. 39.* ubi de *Abiete*, *Ad Fabrorum intestina opera medulla fectili optime quadrifariam materia & mollior quàm cætera.* Talis enim est in eâ parte quâ proxima terræ est, quadruplici nempè venarum cursu fluviata. Dixerunt autem Latini hujusmodi venarum cursus in arboribus *flavos* ac *[illegible] arborem*, quæ venis distinguerentur: & quidem quæ quadrifidos earum cursus haberet, ut *Abies*, [illegible] seu [illegible] patrii appellavêre Græci, sicut quæ bifidos, [illegible] seu [illegible]: &c. Vide infrà, ubi de *Intestino opere* & plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solinum p. 133. & seqq.* uti de *Abietum Sylva*, in vitro repræsentatâ, adspectantium stuporem, itidem infrà lemmate *Metallicæ plantæ*: de muribus verò Moscicis Ponticisque *in Abietum cavitatibus fastigiisque* nidificantibus, infrà *Mures Moscovitici.*

ABIETA, Jazygum Metanastarum in Hungaria, versus Tibiscum fluv. oppid. *Ptolemæo*. *Abrieta* legunt Latini interpretes. Ortel. *in Thes. Geogr.* Nunc *Agria.*

ABIEZER, Latinè *pater adjutorii*, sive *patris adjutorium*, vel *pater atrii*, aut *patris atrium*; fil. Manassæ. Jos. *c. 17. v. 2.* Unus ex fortibus David. 2. Sam. *c. 23. v. 27.* Alius item. Jud. *c. 6. v. 34.*

ABIGABAON, Latinè *pater collis*, sive *pater calicis*, vel *scyphi*, aut *pater dorsi [illegible]*. Vertendum ex Hebræo, *princeps Gabaon*, cujus nomen erat Jahiel, & uxor ejus Maacha. 1 Chron. *c. 8. v. 29.*

ABIGAIL, Latinè *pater exultationis*, vel *patris exultatio*, nomen uxoris Nabal. 1 Sam. *c. 25. v. 3.* uxor David, mortuô maritô. Est & filia Naas, soror Zeruiæ, mater Joab. 1 Chron. *c. 2. v. 16.* 2 Sam. *c. 17. v. 25.* B. Ambrosius *Ep. 13. paternæ gratiæ rorem* Abigail interpretatur.

ABIGAS, Mauritaniæ fluv. ex Aurasio monte prorumpens. *Procopius.*

ABIGENSIUM, civitatis meminit *Liber provinciarum* in Galliâ Aquitanicâ primâ, sed *Albigensium* legit alius codex. *Albic* est Cœnali. Ortel. *in Thes. Geogr.*

ABIHAIL per ח in penultimâ, Latinè *pater fortitudinis*, aut *pater exercitus*, sive *pater divitiarum*, aut *pater [illegible]*, vel *pater [illegible]*: Pater Suriel, principis Mohalitarum. Num. *c. 3. v. 35.* Ubi corruptè legitur *Abihaiel*, uxor item Roboam, filii Salomon. 2 *Chron. c. 11. v. 18.*

ABIHAIL, per י in penultimâ Latinè *pater laudis*, vel *laudo*, uxor Abisur, filii Semei, filii Onam. 1. *Chron. c. 2. v. 29.*

ABII, Populi (aut [illegible] placet) Scythiæ, aut, ut alii malunt, Thraciæ; Hellespontum [illegible] temporibus [illegible], Alexandro M. [illegible], cùm esset Maracandæ, Curt. *l. 7. c. 6.* Ita dicti, vel quod Abianum amnem accolant, vel quod in [illegible] degentes, [illegible], & in cœlibatu viventes, vitam humanam agere non videantur. Alii *Abios* dictos putant, quòd, in pace degentes, nemini vim inferant, ab α privat. & βία; violentia. Certè Homerus Il. [illegible] appellat, h. e. *hominum justissimos*. Sunt quoque qui inde *Abios* dictos putant, quod, more [illegible] gentium, arcu non utantur: ab α privat. & βιός, arcus. Vide Steph. & Bochart. *Phaleg. l. 3. c. 9.*

ABILA, quæ Lysaniæ cognominatur, ab ejus præside, nempe Lysaniâ, ut testatur Euseb. *Demonstr. l. 8.* Cœlesyriæ urbs est *Ptolemæo*, Polybio, *l. 5. c. 71.* & Plinio, *l. 5. c. 18.* Stephanus duas urbes habet hujus nominis in hoc tractu, unam in Phœniciâ, alteram circa Jordanem, ubi locus Palmetum, Abella Josepho *Antiq. Jud. l. [illegible]. c. 5.* *Abilene* vocatur D. Lucæ, *c. 3. v. 1.* hodie *Belinas*. Regionis instar fuit & in Regnum contributa, sub nomine *Tetrarchiæ*. [illegible] *l. 5. c. 18.* De Urbibus Syriæ Decapolitanæ, *Intervenitant [illegible] hæ urbes [illegible], regionum instar singulæ, & in Regna contribuuntur, Trachonitis, Paneas, Abila, Arca* &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 576.*

ABILA, & ABYLA, ad fretum Gaditanum, è regione montis Europæi Calpes, in Africâ mons est. Nomen ex Punicâ linguâ *montem altum* exponit *Avienus*, in oris maritimis:

Abilam vocat Gens Punicorum, mons quod altus barbarè.

Siquidem *Abila* Pœnis erat עבי־לא abillâ, quod *montem altum* exponi nequaquam miror, cum עבים Jeremiæ *c. 4. v. 29.* *Hieronymus* interpretetur *ardua*. Illud huic monti apprimè convenit, qui à *Dionysio* describitur,

[illegible]

Itaque hæc *Festi* versio posset ferri, nisi alia occurreret aptior, quâ עב [illegible] exponitur *sylva*. Patet illud ex ipso *Jeremiæ* loco, quem indicavimus; ubi pro עבים *abim*, Græci, [illegible], h. e. *sylvas* reddunt; *Abilam* enim, (velut Græci Ἀβύλην) montem fuisse sylvosum constat, ex his Strabonis, *l. 17.* [illegible] Ἀβύλαν, [illegible]. Sunt qui pro *Abyla*, transpositis literis *Alybam* scribunt, id est, על אבא *al aba*, eâdem sententia. *Dionys. Periegetes*, [illegible] Ἀβύλα [illegible], una scil. ex Herculis columnis. Ἀβίλα *Hesych.* Ἀβύλη *Suidæ*. *Nic. Lloydius.*

ABILAMARODACHUS, *Josepho*; vide *Abimadatocum*, it. *Evilmerodach.*

ABILENI, apud *Goltzium* sunt in nummo *Antiochi Britannici*, ab *Abilena* fortè.

ABILIUS, secundus Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus, Anniani successor. Euseb. *l. 3. c. 14.*

ABILIUS, qui antè *Aollius*, voce Græcâ, à civium congregatione vocabatur; Romuli, ex Hersiliâ Sabinâ, fil. vel ut alii volunt; Hostilii cujusdam ex eadem Hersiliâ. Plut. *in Romulo.*

ABILONCÆ, Syriæ populi, Polyb. *l. 5.*

ABILUUM, Germaniæ urbs. *Ptol.*

ABIMADATOCUS, vide *Evilmerodach.*

ABIMAEL, fil. Jechtan, nepos Heber. Gen. *c. 10. v. 25.* Latinè *pater à Deo*, vel *de Deo.*

ABIMELECH, Rex Gerar, qui Saram, Abrahami conjugem, in uxorem acceperat; ob quod peccatum, *Josephus* cum totâ familiâ lethali morbô correptum fuisse refert, mortemque illi Deum in somnio denunciasse; hinc bonus ille Rex, etsi ethnicus, ad agnitionem veri Dei venit, Saram, antequam ei appropinquasset, Abrahamo restituit, eumque placidè objurgatum, singulari munificentiâ regiis donis afficit, hospitium ei liberum in regno concessit, quâcunque regni parte placeret. Oravit autem, Deum Abrahamus, & Deus Abimelechum ipsum curavit, uxoremque ejus, ac ancillas, ut parerent, clauserat enim Dominus omnem uterum in domo Abimelechi, Gen. *c. 20. v. 18.* Apparet autem, fuisse communem appellationem regum Philistææ gentis. Ideo in titulo Psalmi 34. nomen Abimelech tribuitur Achis, regi Gath, ad quem fugit David. 1 Reg. *c. 21. v. 12.*

ABIMELECH, Latinè *pater regis*, sive *regum [illegible]*, Gedeonis ex concubinâ fil. cùm grandior factus esset, [illegible] propinquorum (avunculorum præsertim) studiô, favore, [illegible] & labore, Sichemitis persuasum est, ut illi principatum deferrent, dederuntque Abimelecho 70. argenti laminas è fano *Baal-berith*, hôc argentô egentium, flagitiosorumque colligit manum, & in domum patris sui in Ephrâ sive Ophrâ venit, & metuens, ne si in vivis manerent 70. fratres, imperandi etiam dulcedine tangerentur, & illi insidiarentur, si non omnes, saltem aliqui: eos per satellites, latronesque suos capi jussit omnes, deinde, (quasi facinoris alicujus rei comperti essent) mortis in illos sententiam dedit, sicque demum in uno eodemque supplicii loco, super uno lapide jugulari curavit; & occisi sunt omnes, unô exceptô, Jothamo scil. filiô minimô, qui absconditus fuit. Nefariô hôc parricidiô in fratres perpetratô, in urbem Sichem rediit, illorum adhuc calenti sanguine respersus, viros Sichem & universas familias urbis Millo congregavit, ab iisque Rex creatus est, & regnavit annis tribus. Tandem inter Regem & populum immisit DEUS malum spiritum, ut mutuis sese sceleratis damnis exitiisque conficerent. Incipiunt ergo Sichemitæ *Abimelechum* detestari, & illi insidias struere, ab illo vicissim capitur Sichem, occisique quotquot contrariæ partis erant, & urbs penitus excisa, & quidem ita ut totum ejus locum ac solum sale conspergerent. Inde venit ad oppidum *Thebes*, & dum turris (quam oppugnabat, & ad quam confugerant viri omnes ac mulieres) ostium exurere niteretur, à fœminâ, quæ illi fragmen molæ in caput dejecit, oppressus est, sed ne à fœminâ trucidatus diceretur, armigerum suum rogavit, ut gladiô eum transfoderet; quod & ille perfecit. Judic. *c. 9.*

ABINA, ultimus *Gemaricorum* auctor *Halichot Olam*, celebre inter Hebræos nomen, mortuus & annô obsignationis Thalmud, nempe 426. juxta *R. Dav. Gans.* Vide quoque infrà *Scbara.*

ABINA, Susianæ urbs, apud *Ptol.*

ABINADAB, Levita pietate illustris, Joseph. *l. 6. Ant. Jud. c. 2.* tectô suô arcam excepit, cùm Cananæis [illegible] abduceretur, cujus cura filio ejus Eleazaro commissa. 1 Sam. *c. 7. v. 1.*

ABINADAB, fil. Isai patris David. 1 Sam. *c. 16. v. 8.* fil. Saul, 1 Chron. *c. 8. v. 33.* & præfectus Salomonis, 1 Reg. *c. 4. v. 11. & 14.* Latinè *pater voventis*, vel *voti*, sive *pater principis*, vel *pater spontaneus.*

ABINDONIA, seu ABENDONA, ABINGTON, oppid. Angliæ, in Comitatu Berchensi, ad Confluentes Occhæ & Tamesis. Aliis *Abona.*

ABINNA, nomen urbis. *Suidas.* *Abenna*, vide *Abenna.*

ABINOAM, Pater Barach, ducis exercitus Judæorum, Judic. *c. 4. v. 6.* Latinè *pater pulchritudinis*, vel *pulchritudo*, aut *pater [illegible]*.

ABIOLICA, sex mille passus ab Eburoduno versus Velontronem distat, nomen hoc, spatium, & situs, conveniunt vico hodiè vulgò *Ballet* dicto, *Castri*. In monte Jura, sub Bernensium jurisdictione, in præfectura [illegible]. Observant tamen alii, vicum hunc non antiquum esse adeo, ut *Antoninus* ejus meminisse potuerit, imò quondam *Sancta Crux* nomen tulisse. Ex veteribus enim actis o-

sten-

Renfitur, locum Baut fuisse, tempore Sabaudiæ Comitum, ex-tirpatum a tribunatu quibusdam, unde hodieque incolarum lingua accentum retinet Sabaudicum, Plantinus *de antiq. Helvetiæ locis*.

ABIOSUS Iohannes, vide *Iohannes*.

ABIRA, Pharusiæ urbs. *Lib. Notitiarum*.

ABIRAM, Latinè *pater celsitudinis* vel *elevationis*, aut *pater fraudis* vel *proditionis*, primogenitus Hiel, instauratoris Jericho. 1 Reg. c. 16. v. 34. Item fil. Eliab. frater Dathan. Num. c. 16. v. 1. Socius seditionis Choræ adversus Mosen & Aaronem motæ, unà cum ceteris hiatu terræ absorptus.

ABIRIA, pars Indiæ intra Gangem, juxta *Patalenem*. Latinè *Iberia*, *Ptolemæo*. Apud quem tamen *Sabiria*, Græcè Σαβιρία dicitur.

ABIS, fluv. in Danubium influens, qui & *Absus* dicitur. *Antoninus*.

ABISA, Arabiæ Felicis urb. *Ptol.*

ABISAC, vel ABISHAG, Latinè *patris ignorantia*, vel *patris error*, sive *patris exprobratio*, vel *errorem*, aut *pater mugitus* carus, virgo adolescentula, quæ calefaciebat regem Davidem, senio, & frigidiorem confectum 1 Reg. c. 1. v. 3.

ABISAI, Latinè *patris munus*, vel *pater muneris*, fil. Sarviæ, sororis Abigail, frater Joab. 1 Sam. c. 26. v. 6. Inter fortes Davidis 2 Sam. c. 23. v. 18.

ABISAMA, civitas Arabiæ Felicis, *Ptol.*

ABISARIS, Regio Indiæ ultra Hydaspem, amnem, *Arriano*, Ἀβισάρου. Apud Strabonem, *l.* 15. Ἀβισάρου χώρα. *Diodor. Sicul.* Embisarum, Arrianus *Abisaren*, Curt. *l.* 8. c. 12. *Abisaren* vocat. Verum est, quod Diodor. *l.* 17. *Embisari*, & Arrianus *l.* 5. *Abisaro*, itemque Curt. *l.* 8. c. 12. *Abisarae* mentionem faciunt, & pro eodem habent Regem verò hic vocant non regionem. *Nic. Lloydius*.

ABISCA, provinc. Americæ meridional. in Peruvià regione prope fontes fluvii *Tapy*, cadentis in fluv. Amazonum. Distat 50. circiter leucis, ab urbe Cusco in Ortum.

ABISONTES, populi inter Alpinas gentes. Plin. *l.* 3. c. 20. Aliis *Ambisontes*.

ABISSENSIS, Plebs in Africa. *Collat.* Carthagin. *Abissenensis*, iidem eadem, ni fallor.

ABISSINI, vel ABASSINI, vel ABYSSINI, Æthiopiæ populi, vide *Abyssinia*.

ABISSUE, fil. Phinees, filii Eleazar, filii Aaronis. 1 Chron. c. 6. v. 4. fil. item Bela, filii Benjamin. 1 Chron. c. 8. v. 4.

ABISSUR, Latinè *pater muri*, aut *pater bovis*, sive *pater cantantis*, vel *pater aspicientis*, aut *pater rectitudinis*; fil. Onam, filii Jerahmeel. 1 Chron. c. 2. v. 29.

ABISTAMES, an *Abistamenes*, Cappadociæ ab Alexandro præpositus, petente Ciliciam, Curt. *l.* 3. c. 4.

ABITACUM, prædium Sidonii, *l.* 2. *ep.* juxta lacum Galliæ apud Claromontem urb. in Arvernis, qui nunc *Sarlièvia* vulgò dicitur teste *Masson.*

ABITAL, Latinè *pater roris*, mater Saphatiæ, filii David. 2 Sam. c. 3. v. 4.

ABITELLO, infame vestis genus Italis, quod Hispanis *Sambenito* dicitur, pœnitentibus, ut gestent, imponi solitum. Cùm enim in Communione Romana pœnitentibus ac reconciliatis Ecclesiæ, variæ irrogentur pœnæ, peregrinatio, relegatio, detrusio in Monasterium, mulctæ pecuniariæ &c. omnium usitatissima est *gestatio Crucium in vestibus pœnitentialibus*, quibus induti omnium ludibriis ac contumeliis, licet atrocissimis, & à vilissimis hominibus illis illatis, exponuntur. Cruces autem non semper eodem modô hujusmodi vestibus affixæ fuerunt. Primò enim duas cruces gestare tenebantur, ita dispositas, ut utraque harum suæ papillæ responderet, juxta *Concil. Tolosan.* A. C. 1229. & Dominici *Loricati*. Postea, ut peccatores patentius omnium oculis exponerentur, sive adversi sive aversi essent, decretum ut unam ante pectus, alteram retro inter spatulas gestarent. Imò nonnunquam & tertia addita, in capucio, vel in velo, *ex Addit. Conc. Biterr.* c. 26. Vestis autem illa olim erat livida, ad modum scapularis Monachi, sine capucio facta, & cruces illi impositæ croceì coloris erant erectæ, unum scil. brachium erectum, alterum transversale, aliquando pro gravitate delicti erant duo brachia transversalia. Nunc verò in Hispania palliamentum hoc est crocei coloris, & cruces illi impositæ obliquæ, *S. Andreæ cruces* vulgò dictæ, rubeæ: quod *Saccum benedictum* appellant, quia antiquitus, ut ait *Lud. à Paramo*, istiusmodi sacci, à pœnitentibus sponte assumti, benedici solebant: quem morem, quia labente tempore exolevit, Inquisitio, in hæresis detestationem, renovavit. Imponuntur enim hæ cruces illis, qui *hæresibus crediderunt*, ac nonnunquam illis quoque *qui eas dogmatizaverint*, ita tamen ut communiter ab Episcopis seu Inquisitoribus moniti, à suis erroribus resiliant. Atque his quidem cruces aut ad tempus tantum aliquod deponuntur, aut si ad totam vitam, post annorum aliquot gestationem in alio sermone seu actione fidei, rursus deponuntur, vel ob infirmam valetudinem, vel etiam ob insignem pœnitentis humilitatem & veram conversionem. In aliis verò difficilius dispensatur. Hunc vestitum porrò qui injussu abjecerit aut domi servilitre occultaverit, ut impœnitens habetur punitorque. Imò vestitus ille pœnitentium & facinus hæreticorum damnatorum, *Sambenito* scil. seu *Abitello* & *Samarra*, suspenduntur in ea Ecclesia, in cujus parochia habitârent, in memoriam sempiternam, inscriptis & renovatis in illa nominibus Hæreticorum, simulque delictis ac hæresibus eorum. Quæ insignia qui inde furari ausit, ut contemptor religionis ac Judicum fustibus seu flagellis castigatur aut ei mulcta imponitur, aut is in exilium ejicitur, Eymericus, *Director. Inquisitor. part.* 3. Simancas *de Catholic. Institut.* tit. 47. Alii, nec non hîc *passim*, inprimis ubi de *Cruce* et *Crucesignatis*.

ABITINENSES, Africæ populi, apud Augustin. *contra Parmen.*

ABITURÆ, civitatis nomen. in Grammat. *Augustini*.

ABIU, Latinè *pater ipse*, vel *pater est*, fil. Aaron cum fratre Nadabo, quod peregrinum ignem altari intulissent, cœlitus igne tactus. Exod. c. 6. v. 23.

ABIUD, Latinè *pater laudis*, vel *confessionis*, fil. Bela, filii Benjamin, 1 Chron. c. 8. v. 3. Alius ejusdem nominis, divisor terræ Canaan, Numer. c. 34. v. 17. Tertius, filius Zorobabelis Matth. c. 1. v. 13.

ABJURANDI patriam ritus, indigitatur apud Ebrardum in *Græcismo*.

Abjurat patriam, nunquam rediturus in illam:

ubi *abjurare*, est terram, vel provinciam natalem ejurare, relinquere, in exilium abire. Sic apud Arnoldum Lubecensem *l.* 2. c. 41. *Dux per tres annos terram abjuravit*, &c. & in lege Friderici Imperat. apud Conradum Urspergensem: *Item, imperio per annum & diem abjuret*, &c. Apud Anglos inprimis *Abjuratio* vocabatur juramentum, quod qui feloniam commiserat, & feriandæ vitæ in Templum aut Cœmeterium refugisset, jurare solebat, perpetuò exilio extra patriam se extorrem fore, quò mortalem crimini pœnam sic evitaret: uti discimus ex Willelm. Stamfordio in *Placitis Coronæ l.* 2. c. 40. ubi addit, eam legem à S. *Edwardo* Confessore primum fuisse institutam. Cum igitur aliquis capitali crimine perpetrato ad Sanctuarium confugiebat, Asyli gaudebat jure: tum verò coronator seu Judex coronæ ad eum accedens, ab eo excipiebat delicti confessionem, quâ editâ ut infra 40. dies regnô excederet, imperabat. Sic reus a Sanctuario seu Templo, asyli jure gaudente, excedebat, suâ camisia & tunicâ indutus, cum cruce ex ligno confecta in manibus quæ signum erat servandæ per religionem vitæ, ut ait Polydorus Virgilius. *Abjurationis* autem sacramentum his verbis conceptum legitur, apud *Stamfordium* prælaudatum: *Hoc audis, Domine Coronator, quod ego sum latro bidentium, vel alicujus alterius animalis, vel homicida unius, vel plurium, & felo Domini Regis Angliæ. Et quia multa mala & latrocinia, vel hujusmodi in terra feci, abjuro terram Domini Regis Angliæ. Et quod debeo me festinare versus portum de tali loco, quem mihi dedistis & quod non debeo exire de alta via: & si fecero, volo quod sim captus, sicut latro & felo Domini Regis, & quod ibi talem locum diligenter quæram transitum & quod non expectabo illic, nisi fluxum & refluxum, si transitum habere potero, & nisi tanto spatio transitum habere potero: ibo quotidie in mare usque ad genu tentans transire; & nisi hoc potero infra quadraginta dies continuos, mittam me iterum in Ecclesiam, sicut latro & felo Domini Regis. Sic me Deus adjuvet*, &c. Prolixius de hoc ritu ita habent *Jura & Consuetudines* Normannorum c. 24. apud Car. du Fresne: *Confugiens autem ad Ecclesiam, vel ad loca sancta, per octo dies potest in Ecclesia morari, nonâ autem die ab eo est inquirendum, utrum exponere se voluerit justitiæ laicali vel se tenere Ecclesiæ. Quoties cunque cum voluerit, se justitiario potest reddere laicali, vel tenere Ecclesiæ. Si autem se tenere voluerit Ecclesiæ, patriam foris jurabit in formam, præsentibus Militibus & aliis fide dignis, qui super hoc, si opus fuerit, valeant recordari. Hoc autem audiant omnes assistentes, quod tu de cætero in Normanniam non intrabo, nec aliquod malum vel detrimentum propter hanc prisonam per te vel per alium dictæ terræ facies, vel habitatoribus ejusdem facere procurabis: Sic Deus & sacrosancta te adjuvent. Hæc verba prætaxata de se debet exprimere. Et hoc facto ab eo audiatur, per quam partem Normanniæ exire elegerit; & eidem secundum distantiam quantitatem terminus competens assignetur exeundi: nec extra ultra unius noctis spatium in ulla villa potest immorari, nisi gravi & evidenti infirmitate teneatur, nec ad loca reverti jam transacta, sed per viam ab eodem expressam debet metas exire Normanniæ. Postea verò de eo, ut de forbanizato deviando, vel capiendo in omnibus agendum est.* Adde c. 82. & plura de hâc re vide apud Bractonum *l.* 3. *tract.* 2. c. 16. *Stamfordium* & *Rastallum in Expositione vocum obscurar. in legib. Anglicis*, quos laudat præfatus *Glossarii* Auctor, ut & infra in voce *Pax Ecclesiæ*. Interim Clericum, ob feloniam profugum ad locum sacrum, ibi mansisse incolumem, neque coactum fuisse, ut Regnum abjuraret, docet ex *Provinciali Eccl. Cantuariensis l.* 3. *tit.* 29. Non absimilem apud Danos *Abjurationis* olim viguisse ritum, docet Sueno in *LL. Castrensibus* c. 14. ubi de reo læsæ Majestatis: *Hac itaque forma convenerunt decernentes, si quem Rex de proditione vel crimine Majestatis, &c. donec ita velisicans ventis cesserit, ut intuentium se aspectui subduxerit: aut si Favonio non favente, remorum nisu impulerit, donec remotum aspectu cunctorum oculis subtraxerit, in littore tenentur præstolari. Ubi verò paulo longius provectum in pelago delitescere existimaverint, classicô clangore terna vicibus vociferantes, atque contradictionis peraspici signare debent. Si autem in solo natali extiterit, & prædicti sceleris crimen incurrerit, universum militare collegium ad notoriæ infestationem cum comitatu tenetur, usque memoris fronte præstolari, donec se adeo recedendo removerit, opaca quælibet tesqua legens, ut eorum clamorem aut vociferationem exaudire non valuerit. Deinde universa commilitonum legio totis una viribus trina vociferatione valide proclamabit, ne aliquando ad eos via redire possit. Qui facto hac lege tenentur astricti, ut, si quisquam commilitonum, uno saltem conatu aut telo superior, illi postmodum occurrerit, eumque non invaserit, ejusdem ignominiæ & probrosæ nuncupationis saltem improperio teneatur.* Vide quoque Saxonem Grammaticum *l.* 10. laudatum eidem. Est & *Abjuratio*, inter species purgationis olim usitatæ, de qua vide infra in voce *Duellum*.

ABJURATIO, in Communione Romana ab Hæretico confesso & pœnitente, hoc modo exigitur. Publicè in Ecclesia præsente omni populô, coram *abjuraturo* ponitur liber Evangeliorum, tum ipse, depositô capucio, & genibus flexis, ac manibus ad librum positis, legit *abjurationem*, vel, si legere non possit, verba illi præit Notarius seu Clericus aliquis, altâ voce, ut ab omnibus audiatur. Atque hujusmodi abjuratio præscribitur omnibus ab hæresi redeuntibus, aut quacunque ratione de hæresi suspectis, nemine, quantumcunque privilegiatô & in dignitate constitutô; imò nec pueris 14. & puellis 12. annor. exceptis, juxta decretum Concilii *Tolosani* A. C. 1229. c. 11. & Biterr. c. 31. Quæ si scribere sciat reus, abjurationi à se factæ addere subscriptionem tenetur: aliàs Inquisitor & Notarius pro illo subscribent. Quô factô ab excommunicatione solvitur, & certa quædam mandata sibi servare jube-

tur, leviora, graviora, pro ratione delicti sui: alter enim agitur cum Hæretico abjuraturo, alter cum suspecto tantum Hæreseos. Formula *Abjurationis* olim in Inquisitione Tholosana usitata, aliquoties occurrit *in libro Sententiarum* ejus, haud pridem in lucem primùm prolato à Phil. à Limborch, de quo vide infra. In Historiâ Eccles. duæ nobis occurrunt insignes Abjurationis formulæ ab Ecclesiâ Romanâ eximiis quibusdam Doctoribus præscriptæ, una est Berengarii, altera, & quidem prolixa satis Hieron. Pragensis, d. 15. Sept. A.C. 1415. qui tamen mox animô resumptô hanc suam abjurationem in Synodo Constantiensi magnâ constantiâ revocavit; suisque proin penult. die mensis Maji A.C. 1416. pronuntiatus, declaratus & damnatus Hæreticus, ac in hæresim relapsus, excommunicatus, anathematizatus, utque talis brachio seculari traditus, rogoque impositus. De Berengario vide suô locô. Qui enim abjurare vel renuerit, vel abjurationem factam revocaverit, Curiæ seculari traditur, pœnâ Hæreticis in Ecclesia illa solitâ afficiendus. Inprimis verò *Abjuratio* exigitur à Doctoribus, quos *Dogmatistas* vocant, uti illustri exemplô Petri Uxamensis Doctoris Salmanticen. docet Bzovius *ad* A. C. 1479. Plura apud præfatum à Limborch *Historia Inquisit. l. 4. c. 31.* ubi *de pœnis ac pœnitentiis salutaribus, quæ abjurantibus imponi ab* Inquisitoribus solent, *& sequ.*

ABLACTANDI ritus, conviviô solenni die quô ab uberibus removebatur infans, insignis, occurrit Geneseos c. 21. v. 8. Vide infrà ubi de *Puerperio* nec non in voce *Infans*.

ABLACUS, fluv. Danubium ingrediens, *Altkamerm*.

ABLAQUEARE, corruptô sermone, ut in sexcentis aliis factum est, pro *ablacuare*, h. e. lacus & fossas circa arborum radices facere, ut non obscurè indicant *Columella l. 4. c. 8.* & *Palladius l. 2. c. 1.* qui *lacuum* & *lacuscularum* passim in ablaqueationibus meminerunt: Sic *laqueata tecta*, pro *lacuata*, lacubus nimir. quod genus est ἐγγλυπτὰ, distincta; & *laquearia* pro *lacunaria*. Unde & *lacunata vestis Isidoro*, quæ lacus quadratos haberet, τοῖς πλινθίοις διειλημμένη. Et in Italia *Sublaqueum* oppid. cui vicini tres lacus, &c. Facit autem *Ablaqueatio*, ut refrigerentur arborum radices, Plin. *l. 17. c. 19.* Alicubi ablaqueant, *perflatusque admittunt*. Eâ enim radices afflantur & nudantur: Quomodo omnes arbores quæ coluntur, ablaqueatione meliores fiunt, ut de myrrhæ arbore inprimis *Plin.* docet. Unde inter culturæ arborum genera communia, *Ablaqueatio* recensita, Theophrasto *Hist. l. 2. c. 8.* Fit verò rastrô seu σκαφῇ, unde *Solino* hæc duo distinguens, *c. 33.* ubi de myrrha, reprehenditur à Salmas. *ad Solinum. p. 518.*

ABLATA, oppid. Armeniæ primæ in limite, versus Cappadociam.

ABLATILES, veterib. Mensæ, vide infrà *Mensæ rotundæ*.

ABLAUDUS, vide *Ablavius*.

ABLAVIUS, Ægyptius, præfectus Prætorianus, A.C. 330. Quô annô Constantinopolis (quæ & nova Roma) dedicata est. Anno sequenti Consul factus, à Constantino cæditur. Alii *Ablatius*.

ABLAVIUS, an *Ablaudus*, Gothorum historiam composuit. Jornandes *de rebus Geticis l. c. 4.* & 14. Vide Voss. *de Hist. Lat. l. 3. p. 690.*

ABLAVIUS Murena, Præfectus Prætorio, sub Valeriano Imperat. cujus ad illum epistola extat, apud Trebellium Pollionem in *Claudio c. 15.*

ABLETES, populi non procul à Pergamo, qui parent Mysis. *Strabo.*

ABLIALA. Albaniæ urbs, *Ptol.*

ABLUERE, apud Virgilium, *Æn. l. 2. v. 719.*

> - - - - *donec me flumine vivo*
> *Abluero*:

vocabulum solenne, de quo infrà *Viva aqua*, ut & alibi passim, inprimis ubi de *Lavandi ritu*, *Lustratione* &c.

ABNAQUII populi Americæ septentrional. in nova Anglia in Mediterraneis. Jacobus Cartier *in Itiner.*

ABNER, Latinè *patris lucerna*, vel *patris novale*, princeps militiæ Saul, fil. Ner, patruelis & Socer, ut quidam volunt, Saul. 1 Sam. *c. 14. v. 49.* Interficitur à Joab. 2 Sam. *c. 3. v. 27.* Davide insciô, qui tum composuisse creditur Psalmum 139.

ABNOBI, montes Germaniæ, pro locorum diversitate, varia sortiuntur nomina: in Franconia namque *Steigerwald* vocantur; eorum pars circa Mœnum fluv. *Otterwald* appellatur; & inter Hassiam, & Franconiam *Spessart* dicuntur, Pirckheimerô autore, *Die Baar*, Willichiô, & Ticudô testibus. Tacit. *sub initio De morib. Germ. Danubius*, inquit, *molli, & clementer editô montis Abnobæ jugô effusus*. Plin. *l. 4. c. 12.* de eodem amne, *ortus hic in Germaniæ jugis montis Abnobæ, ex adverso Rauraci Galliæ oppidi, multis ultra Alpes millibus*. Αὔνοβα *Ptolemæo*, cujus interpretes Latinè reddiderunt *Aunobæ montes*, & quidam *Aunobas*, alii etiam Aunobæ, quasi pluralis numerus esset, τὰ Αὔνοβα ὄρη. Eos decepit locutio nova & peregrina, quô pluralis numerus jungitur singulari, ὄρη τὰ καλούμενα Αὔνοβα. In *Taciti* quibusdam exemplaribus vocabulum *Abnobæ* corruptum legitur *Arnobæ*, & in aliquibus *Arbonæ*, A Marciano Capellâ *Ad Novem* dici admonuit Rhenanus, sed corruptè, pro quo viri eruditi restituerunt *Abnovam*, ex quo haud ineptè quidam conjecerunt, ipsis Germanis montis vocabulum fuisse, *die Abnowe*, à quo Latinis, Græcisque facta vocabula *Abnoba*, *Aunoba*, & *Abnova*. Rauraci montes sunt *Ammiano l. 21. c. 8.* Cluverio id montium jugum est, quod ab Rheni, Araræque confluentibus Septentrionem versus, ad oppid. usque *Pfortzheim*, inter Rhenum, ac Danubii fontem, Nicrumque sternitur. *Germ. Ant. l. 3. c. 48.* Plura hanc in rem vide apud Virum illustr. Jac. Ottonem *Commentar. ad Beat. Rhenanum Rerum Germanic. l. 3. p. 418.*

ABNOCTARE vide infrà *Nox*. Idem inter justas abdicationis causas apud *Athenienses*, recensetur Luciano, τὸ ἔξω νυκτερεύειν, *quoties foris cubat*: vide suprà ubi de *Abdicandi jure*. Imò trinoctii absentiâ usum, in Romanorum matrimoniis, annuum, interrumpi consuevisse, habes infrà ubi de *Concubitu*.

ABOA, Urbs episcopalis Sueciæ, sub Archiepiscopo Upsaliensi, ad fluv. Aurajoki in Finnonia Meridionali; prope littus maris Baltici: Provinciæ metropolis. In diœcesi 50. parochiæ. Revaliâ distat 25. leuc. Germ. Ab Alandia Insul. 14. *Tres Poll.*

ABOBRICA, Lusitaniæ oppid. insigne, uti vobat Plin. *l. 4. c. 20.* propter situm nempe, quem ei Mela tribuit, *l. 3. c. 1.* ubi tamen vulgò *Adrobricum*, & lib. MSS. *Adrebricam*. Vide Voss. *ad illum locum*. Oppidum etiam Hispan. Tarraconensis, in ora, prope Bracaram, nunc *Villa de Conde* fortè.

ABOCCIS, oppid. Æthiopiæ. Plin. *l. 6. c. 29.*

ABOCELLUS, apud Blesensem *Serm. 41.* *Non parcas pauperi exaculeate, & faciant fenem abocellum.* Et alibi, ad Judices, *Noli sequi retributiones, ne faciant te fenem abocellum*. *Semicæcum*, Macro: *cæcum* Car. du Fresne notat, unde Galli *Aveugle*, & Ital. *Avocolare*, formârunt. Cæterùm de Excæcandi variis modis *infra* dicetur:

ABOCHARANA, urbs Felicis Arabiæ, sita in monte edito ad 7. passuum millia angustô colle, ut vix duo simul valeant proficisci. Ibi asservatur regius Thesaurus Sultani. Lud. Barth. *in reb. Arabiæ Fel. l. 2. c. 8.*

ABODIACUM, sive ut *Ptolemæo* scribitur, *Abudiacum*, oppid. quod hodie vulgò *Tuessen* dicitur. Vindeliciæ urbs.

ABODRITI, populi German. tempore Caroli M. ubi nunc Pomerania superior, prope mare Balticum. Vide *Abotriti* & *Aborichæ*.

ABOEDUS, quæ Græcè Ἄβοεδος apud Auctorem *Itinerarii*, vide Salmas. *ad Solin. p. 452.* Ut & in voce *Abydus*.

ABOEOCRITUS, dux Bœotiorum, cum mille aliis Bœotiis cæsus apud urbem Chæroneam, in quodam prælio contra Ætolos. Plut. *in Arato*.

ABOLANI, populi in Latio, Albensibus proximi. Plin. *l. 5. c. 2.*

ABOLLA, Siciliæ oppid. *Stephano*, & *Suidæ*.

ABOLLA, pallium erat Philosophicum, longum ac fusum: unde Poëtæ *facinus majoris Abollæ*, facinus est à Philosopho & quidem sanctiorem vitam professo patratum. Hinc etiam cum *Abolla* Cynicos induxit Martial. *l. 4. Epigr. 53.*

> *Cinca quem cadi tegit uxor Abolla grabati.*

Præterea vestis etiam militaris fuit, sed prorè brevior ac pretiosior, purpurea, namque sic de *Ptolemæo* Rege Tranquillus *in Calig. c. 35.* *ingressum spectacula convertit oculos hominum fulgore purpureæ Abollæ*. Pallium porro erat, quo extra urbem Romani usi. Inde Juvenal. *sat. 4. v. 76.*

> ——— *raptâ properabat* Abollâ
> *Pegasus*, &c.

Et Martial. *l. 8. Epigr. 48.*

> *Nescit cui dederit Tyriam Crispinus* Abollam,
> *Dum mutat cultus, induiturque togam.*

Papias *duplicem amictum* hoc vestis genus fuisse dicit, quod accepit à Servio, qui ad illud Virgilii *Æn. l. 5. v. 421.*

> ——— *Duplicem ex humeris abjecit amictum*,

Duplicem amictum, inquit, *i. e. Abollam, quæ duplex est, sicut chlamys*. Ubi malè *Servium Marcellus* reprehendit, *Abolla* enim ut dictum, Cynicorum fuit, quos *duplici panno patientia velat*, apud *Horatium l. 1. ep. 17. v. 25* vide Octav. Ferrarium *de re Vestiar. l. 2. c. 12.* Humilium tandem, senem aliorumque indumentum, uti nocant Eruditi *ad illa* Nepotis *in Datame c. 3.* *Ipse agresti duplicique amiculô circumdatus* &c.

ABOLLAGIUM, in *Charta* veteri Tabularii Castri-Melandi, *Abollagium nemorum de Niebier*, quod abollagium *eidem nobili pertinebat, ratione suæ Castellaniæ de Castro meliandi*: dicitur *Inventio apum*, in Tabulario S. Benigni, apud Perardum *p. 95.* *Inventionem etiam vasorum apum, ubicumque illis contigisset, dederunt, atque in silvis & planis suis*. Gall. *Troeve de vaisseaux d'els*, in *Consuetud. Hannoniensi c. 106. art. 13.* *Espave d'avettes*, in Turon. *tit. 3. art. 17.* *Espave d'abeilles, art. 14.* &c. Jusque est, quod habet dominus feudi, in apum, quas Galli *abeilles* vocant, examinibus, quæ in silvis nemoribusque vasallorum reperiuntur, apud Car. du Fresne *Glossar.* Alias quoque *Abellagium*.

ABOMINARIUM, apud Joh. de Janua, *liber, ubi abominationes scribebantur*. Id.

ABOMINATIO Ægyptiorum, Exodi c. 8. v. 26. *Non convenit ita facere, quia abominationem Ægyptiorum sacrificabimus Domino Deo nostro* &c. *Et si sacrificaverimus abominationem Ægyptiorum* ante *eorum oculos, nonne lapidabunt nos?* Denotat *capras, boves & oves*, quibus in abominabilem idololatriam abutebantur Ægyptii: Gentium enim idola *abominationes* appellant Sacri Scriptores, vide Deuteron. *c. 7. v. 25.* & *c. 12. v. 31.* 2 Reg. *c. 23. v. 13.* Esdr. *c. 9. v. 1.* Esaiæ *c. 44. v. 19.* &c. Vel *sacrificium*, quod Ægyptiis erit *abominationi*, nequaquam perpessuris, ut ea immolemus animalia, quæ ipsi colunt: quô modò accipiunt Chaldæi Interpretes. Unde colligimus, brutorum cultum, jam antequam Israëlitæ ex Ægypto excessissent, apud Ægyptios usurpari cœpisse. Imo Genes. c. 43. v. 32. jam legimus, Ægyptios non potuisse panem comedere cum Hebræis, *quia id Hebræis erat abominatio*: quæ ultima verba sic interpretatur Jonathan. *Quia bestias quas Ægyptii colunt, Judæi comedunt*. Nec multo aliter Onkelos & Arabs Parisiis editus, *quia eorum cibus his est abominationi*. Quia in parte non solum Judaici, sed & Græcanici, mores, cum Ægyptiacis erant ἀντίθετοι. Unde est, quod apud Athen. *l. 7.* Comicus *Anaxandrides* Ægyptios ita deridet:

> Οὐκ ἂν δυναίμην συμμαχεῖν ὑμῖν ἐγώ,
> Οὔθ' οἱ τρόποι γὰρ ὁμονοοῦσ', οὔθ' οἱ νόμοι
> Ἡμῶν, ἀπ' ἀλλήλων δὲ διέχουσι πολύ.
> Βοῦν προσκυνεῖς, ἐγὼ δὲ θύω τοῖς θεοῖς.
> Τὴν ἔγχελυν μέγιστον ἡγεῖ δαίμονα.
> Ἡμεῖς δὲ τῶν ὄψων μέγιστον πολύ.
> *Ego esse vester non queam commilito.*

Quam

Quando nec [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Quæ [illegible]

[illegible] Ægyptio Græcum hominem [illegible], ejusque [illegible] Herodotus l. 2. c. 41. Quosdem quoque [illegible], quod Ægyptii [illegible] pastores [illegible] Gen. c. 46. v. 34. [illegible] pecora non solum [illegible] sed & mactare [illegible]. Unde [illegible] pastores Ægyptios [illegible] patrem, [illegible], quæ [illegible] pro [illegible], &c. Vide Sam. Bochart. [illegible] l. 2. c. 34. & 35.

ABONA, ABONIS, vel ABON, oppid. & fluv. Albionis. Oppidum [illegible], teste Camdeno, & fluv. [illegible] nominatur. A Venta Silurum 9. mill. pass. ex [illegible]. Antonino dictum. Sed aliud est [illegible], [illegible], è regione P[illegible] urbis. [illegible] Avon flumen Britannicè significat, Camdeno teste.

ABONITICHOS, i. e. [illegible], Galatiæ oppid. Ptolemæo, & Arriano in Periplo, Petro Bellonio & [illegible] hodie dici scribunt; [illegible] dicitur, in ora maris Euxini inter Teuthraniam ad occidentem & [illegible] ad ortum. Lucianus in Pseudomanti refert, eundem Alexandrum impostorem petiisse à principe Romano, ut [illegible] vocabulo, [illegible] vocaretur. Stephano est [illegible] juxta Euxinum Pontum, cujus populi dicuntur Abonotichitæ. [illegible] Ptolemæo [illegible] 6.

ABONNATI, Dominorum feudalium subditi dicuntur, apud recentioris ævi Scriptores, quorum præstationes ex condicto, pacto vel privilegio ad certam ac definitam pecuniæ, aut alterius rei solutionem sunt limitatæ, ita ut aliis [illegible] non sint obnoxii, quemadmodum sunt homines de corpore, vel servi, quibus pro libitu onera domini imponunt. Vox conficta ex *bouna*, [illegible], limes: nam, ut agri certis limitibus determinantur, ita ejusmodi *abonnatorum* præstationes suis finibus, limitibus, ac conditionibus constant, quas domini servare tenentur. Inde verbum *abonnare*, in *Charta* A. C. 1298. *Ipsum Hugonem & Benevenutam de Tisseio ejus uxorem abonnamus & liberos esse volumus, — ab omni talia, corveia, &c. pro 4. libris [illegible] — in festo S. Remigii anno singulo persolvendo*, &c. Indidem *Abonnagium*, ibid. à quo diversum est *Abonagium*, de quo vide infrà in voce *Bonna*.

ABOR, vel HABOR, circa Mediam regio. 2 Reg. c. 17. v. 6. ad Gozan fluv. Villæ quoque nomen esse in Media, scribit *Herren*.

ABORACA, urbs in Sarmatia Asiatica, vicina mari Euxino. *Strabo*.

ABORAS, Græcè Ἀβόρας, flumen Mesopotamiæ, apud Strabonem l. 16. Ptolemæo [illegible]: sicut [illegible] & [illegible], idem nomen *Chaboras* & *Ofroene* eadem provincia. Salmas. ad *Solin*. p. 409. Vide in voce [illegible].

ABORIENSE, oppid. Africæ propriæ. Plin. l. 4. c. 4.

ABORIGINES, Italiæ populi qui in Siculorum agros successerunt. Nomen eorum unde originem cœperit, ostendere voluit *Festus Pompeius* his verbis: *Aborigines appellati sunt, quod errantes convenerint in agrum, qui nunc est populi Romani, fuit enim gens antiquissima Italiæ*. Eandem, simulque duas alias adfert hujus vocabuli originationes Dionys. Halicarn. l. 1. c. 10. *Aborigines*, inquit, [illegible], *Italiæ indigenas, alii [illegible] esse, nominisque ei impositum esse*. [illegible] *i. e. quod posteris suæ originis ab se fuerint auctores. Alii* [illegible], *erroris [illegible] vagantes sedibus, & e multis regionibus* [illegible] *[illegible]. Hi itaque vocabulum ad conditionem hominum [illegible]*. Ἀβοριγῖνας [illegible], *i. e. qui ab erroribus vocantur Aborigines*. Primam etymologiam Virg. innuere videtur *Æn.* l. 7. v. 177. in his:

Quin etiam veterum effigies ex ordine avorum
Antiqua ex cedro, Italusque paterque Sabinus
Saturnusque senex, Janique bifrontis imago
Vestibulo adstabant, aliique ab origine Reges.

Ubi *Servius*, *Ab origine reges* pro *Aboriginum reges*, sed est metrô prohibitus. Tertiam originationem tradit idem Dionysius aliquanto post, his verbis, [illegible] Ἀβοριγῖνας [illegible]. Quam etiam Virg. firmare videtur *Æn*. l. 8. v. 321. ubi de Saturno,

Is genus indocile, ac dispersum montibus altis
Composuit, legesque dedit. ——

Græcè Ἀβοριγῖνας dicas. Vide Suidam in *Aborigines*, & Portinotas ad [illegible] *Nic. Lloydus*.

ABORRAS, Straboni, l. 16. *Chaboras* autem *Ptolemæo*, Mesopotamiæ fluv. Anthemusiam urbem præterfluens, non procul ab Euphrate. [illegible] est apud *Zosimum*, & *Marcellinum*. [illegible], [illegible] est Æliano l. 12. *de Animal.* c. 30. [illegible], vocat. (nescio quô auctore) [illegible] *Latus*. [illegible] nominatur in tabula Geographica videtur. *Hermes* autem possit nominari ex Olympio, in vita *Jul. Pont.*

ABORTUM promovere, per legem *Corneliam* [illegible] vetitum. Erant enim, quæ fœtum, antequam in lucem legitimè ederetur, adhuc in utero materno vix concepturum [illegible] (quæ [illegible] φάρμακα, & simpliciter [illegible] Græci, Latini quoque *Abortionum pocula*, dixere, vide [illegible] aliosque ad *Amm. Marcellinum* l. 16 c. 10. *Suidam*, *Harpocrationem*, *Hesychium*, voce [illegible]) expellere tentabant, intentatâ latenter: quod tamen omnes boni detestabantur & communis rabidi profligabantur. A. Gellius l. 12. c. 1. *Quod [illegible] fit [illegible] communique odiô dignum, [illegible] primordiis [illegible]*, [illegible] *ut [illegible]*. Hinc tam olim mulieres, quæ id conabantur, homicidii tenebantur [illegible], quàm

si editum necassent. Augustin. [illegible] 111. *Malè [illegible] potest [illegible]*. Ut [illegible] omnes, donec [illegible] Mosis [illegible] in quatuor [illegible], ante 35. vel 36. [illegible] prodiisse [illegible] conventio fuit. Puniebatur autem apud Romanos olim [illegible] modò exilio, modò capite, *l.* [illegible] *ad Leg. Cornel.* [illegible] *l.* 38. § 5. *l.* 19. *D. de Pœn.* si nempe fœtus esset [illegible], *formatus* in humanam speciem & vitalis. Sed &, cum [illegible] recens conceptum artibus quibusdam [illegible] Fœminæ [illegible], [illegible] illud non minus homicidii [illegible] Tertullianus *Apolog.* c. 9. [illegible], *conceptum utero, dum adhuc [illegible], dissolvere non licet. Homicidii festinatio est, prohibere [illegible] animam [illegible] ferentem [illegible]; Homo est, & qui est [illegible] est, & [illegible] in semine est*. Vide quoque Augustin. Qu. 80. in *Exod.* & [illegible] Qu. 48. Cujacium insuper [illegible] l. 19. c. 9. & qui scriptum [illegible] illustrarunt [illegible] *C. [illegible] & Jac.* [illegible], ad eas p. 290. [illegible] *medicamentum epoti*, [illegible] *autequam pariant*.

ABORZUS. Vide *Herzo*.

ABOS, mons Armeniæ majoris *Ptolemæo*, Latini *Abus* dicunt. E quo Euphrates ortus, contra Occidentem fluens, ubi Armeniam minorem [illegible], [illegible] urbi. Sinuat aliquot millibus supra Zimaram, [illegible] ad Meridiem detorquet alveum [illegible]. Est autem [illegible] & Niphates, pars & fragmentum montis Tauri, quæ [illegible] perpetuant ab Occidente, ubi Taurum penetrat Euphrates, ad Orientem, ubi maximus, ut habet *Strabo*, ubi de fontibus Euphratis. Vide Salmas. ad *Solin.* p. 611. & *seqq.*

ABOTIS, civitas Ægypti *Stephano & Suidæ*.

ABOTRITI, qui vulgò *Prædenecenti*, populi contermini Bulgaris, Daciam, Danubio adjacentem incolunt. Sic nominat Anonymus in [illegible] bos interpretis vitiô vocari apud Procopium, contendit *Hadr. Junius*.

ABOGA, Urbs Hiberniæ, in Mediâ provinc. ad Bovindam fluv. 10. mill. pass. distat à Droghedâ in occasum, & 27. à Dublinio, in Circium, Kilmorum versus.

ABRA, Græc. [illegible], ancilla, seu famula honoratior, Gall. *Fille de Chambre*, cujusmodi ditiores ad honesta servitia seu ministeria domi suæ alunt. *Gloss. Græc. MSS. Reg.* [illegible] *Abra domestica & circa manum famula. Chronic. Casauriense*, l. 3. *Dum puellas cum [illegible] delectabilis [illegible]*, *Abra [illegible] circa calcaria longam [illegible], quâ erat indutus. Vita S. Gudilæ virgin.* c. 2. *Præcunte ejus Abrâ, cum laterna præeunte*. In libro inprimis *Judith* crebrô occurrit; Unde apud Anshelmum, ubi de Juditha: *Cum [illegible] Principem, qui [illegible] manipulorum militibus, equitatu & peditatu gloriantibus, orbem trementem terruit, [illegible]*: pro gl. [illegible], unâ voce *Abra* legi jubet Gronovius *Observat. in Eccl.* [illegible]. 8. Domnizo de *Vita Mathild.* l. 1. c. 2.

Reginam claram, famulam simul ejus & Abram
[illegible]

Vide quoque infrà in *Dula*. Sed & pro [illegible] vocem sumi, legitur apud Hesych. Ἄβρα, [illegible]. *Abra, ancilla, pellex. Abræ, juvenculæ ancillæ*. Unde *Vitas* [illegible] MS. *Qui uxores habent, contineant se ab [illegible] ante Pascha & Natale Domini & omni Dominicâ*, apud Car. du Fresne *Gloss*. Nempe facilior in talibus, utpote semper ad ministeria domestica [illegible]bus, dominorum lapsus, [illegible] quod illa in ancillis communis Lege non vindicabant. Cum libidinem in [illegible] cauponæ, pocula [illegible] ministrantes, [illegible] Constantinus M. [illegible] Christianus, [illegible] *Cod. de* [illegible]. Quemadmodum & alienæ ancillæ stuprum, utut non omnino impunitum, citra tamen [illegible] periculum erat, [illegible] D. [illegible] Vide Brisson. *ad L. Jul. de Adult.* p. 223. [illegible] &c. Plantarum [illegible] c. 11. § 24

ABRAAM, Episcopus quidam, qui totô sui episcopatus tempore, nec pane, nec aquâ, nec lecto, nec igne usus est, neque leguminum ullum genus, neque cocta olera gustavit, [illegible], cichoreis, apio, aliisque crudis [illegible] contentus, hospitalitate tamen frugali erga omnes usus, [illegible] aliis sumere semper exhortans, ipse interim nihil prorsus gustans. Vide *Abraham*.

ABRACADABRA, de quo nomine interpretando *Wendelinus & Scaliger*, forsan etiam *Salmasius*, & *Kircherus* frustra laborârunt. An Deum hôc nomine appellari [illegible]? Aut hôc characteribus [illegible] suam exerere oportet? Tamen [illegible] curandum morbum Hemitritæum, si creda. *Sereno Sammonico* [illegible] Præceptum (ad A. C. 120. [illegible] 13. Habes de his egregium exemplum, apud Q. *Serenum Sammonicum*, antiquum medicum & [illegible] (Hæreticum) in apparatu [illegible], qui præcepta medica carmine scripsit Heroicô, & ad curandum morbum Hemitritæum his characteribus conscribendum curavit amuletum, ad collum ægrotantis appendendum, continens ABRACA, junctis aliis elementis, quæ ipsam portentosum ipso sonitu [illegible]. Versus poëtæ hi sunt subsequentes:

Inscribis chartæ quod dicitur ABRACADABRA
Sæpius, & subter repetis, sed detrahe summam,
Et magis atque magis desint elementa figuris,
Singula quæ semper rapies, & cætera figes,
Donec in angustum redigatur litera conum.
His lino nexis collum redimire memento.
Talia languentis conducent vincula collo,
Lethalesque abigent (miranda potentia) morbos.

Figura talis est.

ABRACADABRA
ABRACADABR
ABRACADAB
ABRACADA
ABRACAD
ABRACA
ABRAC
ABRA
ABR
AB
A

Fuit autem ille *Abraxa* seu *Abraxas Basilidis* summum Numen, à quo reliqui dimanarent, alias *Abraxas*. Vide infra.

Abraxas, Basilidi Hæretico, qui sub Hadriano Imperat. vixit, summus fuit Deorum, à quo Dii omnes reliqui ortum suum accepissent, quique Angelos septem cœlorum septem præsides, ac præterea eorum trecentas sexaginta quinque virtutes contineret, juxta anni dies, idque ob septem literas, numeralemque earum valorem, quæ simul collectæ numerum CCCLXV. conficiunt. Complures vidisse se *Car. du Fresne* refert gemmas, nominis hujus *Abraxas* inscriptione notatas, quas *Basilidiani* amuleti vice, contra morbos malosque Dæmones, inservisse ait, atque inter eas præclaram inprimis illam, in Musæo Canonicorum Regularium Sanctæ *Genovefæ* Paris. in quâ hæc verba: ΑΒΡΑΣΑΞ. ΑΔΩΝΑΙ. ΔΑΙΜΟΝΩΝ. ΔΕΞΙΑΙ. ΔΥΝΑΜΕΙΣ. ΦΥΛΑΞΑΤΕ. ΟΥΛΠΙΑΝ. ΠΑΥΛΕΙΝΑΝ. ΑΠΟ. ΠΑΝΤΟΣ. ΚΑΚΟΥ. ΔΑΙΜΟΝΟΣ. Hoc est, ABRAXAX. ADONAI. DÆMONUM. DEXTRÆ. VIRTUTES. SERVATE. ULPIAM. PAULINAM. AB. OMNI. MALO. DÆMONE. Idem hanc item Auctores citat Baronium ad A. C. 120. num. 10. Gassendum de *Vita* Peiresc. p. 16. *Chiffletium*, &c.

ABRACES, dux copiarum Artaxerxis. Xenophon. *l.* 1. *Cyroped.*

ABRACHUS, eximius Astrologus & celebris in omni supputatione Hebræorum, memoratur R. Davidi Ganz. *Chronolog. Historia sub Templo secundo*, A. M. 534 *Millenarii* iv.

ABRACUNIUM, oppid. Armeniæ majoris ad fluv. *Alingeacum*, ubi multi Catholici degunt sub clientelâ Persarum. 5. Milliar. ab Abarano distat.

ABRADATAS, Rex Susorum fuit, & maritus Pantheæ nobilissimæ matronæ, quam cùm, à Cyro captam, castè & liberaliter haberi præter spem intellexisset, ad eam accedens quæsivit, quid sibi illa faciendum censeret, quo pro tanti principis beneficio gratiam aliquam referret: cui cùm illa respondisset, ut enitereur se tanto Regi quàm simillimum præstare, statim in aciem profectus, strenuè pugnans occubuit: cujus corpus ad se delatum cùm Panthea aspexisset, acinace seipsam confodit, capite super viri pectus recumbens, ut è jugulo profluens sanguis, mariti vulneribus infunderetur. Xenoph. *in Cyroped.*

ABRAGANA, Sericæ urbs, apud *Ptol.*

ABRAHAM, Latin. *pater multitudinis*, Patriarcha, filius Tharæ; *Abram*, *h. e.* pater excelsus, prius dictus. Natus est post diluvium annis ducentis nonaginta duobus; ante Mosen quadringentis viginti quinque: mortuus est ætatis anno centesimo septuagesimo quinto, eumque Isaacus & Ismaël filii, sepeliverunt in duplici cavernâ agri, quem ab Ephrone Hethæo vivus redemerat. Gen. *c.* 25. *v.* 9. *pater fidelium* vulgò dicitur & *amicus Dei*. 2. Chron. *c.* 20. *v.* 7. Esaiæ *c.* 41. *v.* 8. & Jacobi *c.* 2. *v.* 23. Syracid. *c.* 44. *v.* 19. Ἀβραὰμ, μέγας πατὴρ πλήθους ἐθνῶν, καὶ οὐχ εὑρέθη ὅμοιος ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, &c. Vide plura de Abrahamo apud *Philonem*, *Josephum*, & *Suidam*. Fuit autem nomen *Abrahæ*, ut Euseb. *l.* 9. *Præp. Evang.* testatur, etiam apud Ethnicos celebratum. Nam & Hecatæus librum de Abrahamo nominatim scripsit; (quod ipsum signatur à Josepho *l.* 1. *Jud. Ant.* *c.* 7. ubi sic scribit, [illegible] (Abrahamo scil.) [illegible]. Et *Alexander Polyhistor*, Abrahamum natum ait decimâ post inundationem generatione, in Camarine Babyloniæ urbe, quam alii *Uriam* vocant, quod Græcè Χαλδαίων πόλιν sonat, (quod me non intelligere profiteor) inventorem apud illos Astrologiæ, justitiâ & pietate tantâ: ut Numini gratissimus, jussus sit ab eo in Phœniciam migrare: quam gentem rationem siderum, aliasque magnas, & præstantes artes docuit. Ita facillimè Regi eorum conciliatus est. Nic. Damascenus *l. Historiar.* 4. Damasci Abrahamum regnâsse scribit profectum ex Chaldæâ cum exercitu. Hinc in Chananæam venisse, quæ & postea Judæa dicta est, magnamque sui ac diuturnam apud Damascenos reliquisse memoriam, villamque ibi ostendi, quam Abrahami domum nuncupent. Cumque Chananæa fame premeretur, in Ægyptum abiisse; congressumque cum Ægyptiis sacerdotibus, multum eis profuisse, & ad rerum cognitionem, & ad pietatem, rationemque morum & vitæ. Nempe N[illegible], *Herodis Mag. amicus, ut origines patriæ illustrissimi Patriarchæ* [illegible] *nobilitaret, patrem familias antè-nomen, ad morem [illegible], regis nomine decoravit*, *Marsham.* Can. Chron. *sec.* 4. Alexander Heliopolin venisse eum perhibet, nec professum se Astrologiæ inventorem, sed à majoribus suis, jam inde ab Enocho, traditam sibi per manus. Divinæ Philosophiæ, Mathematicorum, & Grammaticorum inventor quoque dicitur. Polyd. Virgil. *De Invent. Rerum l.* 1. *c.* 6. In Saturni cultum fuisse, discimus ex Eusebio *Præp. Evangel. l.* 1. *Saturnus igitur, quem Phœnices Israëlem nominant, quemque post obitum in sidus ejusdem nominis consecrârunt, Cum [illegible] in loco regnaret, ex filium unicum ex Nympha quadam indigena, [illegible] haberet, quem propterea Jeoud dixere, vocabulo hodieque [illegible] linguæ Phœnicia, cumque in gravissimum belli periculum [illegible], eum ipsum regio ornatum habitu in ara ad hoc extructa immolavit.* Ubi tria hæc videmus, Israëlem esse Phœniciæ Regem vetustissimum; eundem ac Saturnum: fuisse Israëli filium μονογενῆ unigenitum, unde Jeoud dictus sit Phœnicibus: illum esse à parentibus immolatum. Quæ non aliunde originem duxêre, quàm quòd Israëlem nepotem Porphyrius (is enim *loc. cit.* loquitur) confuderit cum avo Abrahamo, cui mandatum, ut sacrificaret Deo filium μονογενῆ. Sic enim est Genes. *c.* 22. *v.* 2. *Accipe filium tuum, unicum tuum.* Ubi unicum Hebraicè dicitur יחיד, *Jechid*: quod valdè convenit cum Phœnicio *Jehoud*. Nempe hæ linguæ solâ differebant dialecto; & sanè in *Orphaicis* etiam, sive *Onomacriticis*, Abrahamus vocatur μονογενής. Ubi *Abrahamus* & *Isaacus* confunduntur, uti superiùs *Abrahamus* & *Jacobus*. Vide Gerh. Joh. Voss. *de Orig. ac Progr. Idolol. l.* 1. *c.* 18. Eidem non minus, ac Orpheo & Christo sacra fecisse Alexandrum Severum legimus, apud Æl. Lampridium. *c.* 29. *Si facultas esset, i. e. Si non cum uxore cubuisset, matutinis horis in Larario suo (in quo & divos Principes, sed optimos electos & animas sanctiores, in quibus & Apollonium, & quantum Scriptor suorum temporum dicit, Christum, Abraham, & Orpheum, & hujusmodi Deos habebat ac Majorum effigies) rem divinam faciebat.* Quod apud Mahometanos hodieque fit, Persas inprimis, vide apud Schich Sadi Poëtam Persicum in *Pers. Rosarum Valle*, & P. de Valle *Itinerario*, Tom. 2. & 3. Nec omittendum, quod ad iter ejus in Ægyptum suprà indigitatum, *hunc primum extraneorum fuisse, qui in Ægyptum penetrârit: nec longam ejus in Ægypto fuisse moram, nec proin infra Ægyptum transiisse: adeoque eo Hieropolis non malè ab Eupolemo apud Eusebium eum collocari: sed nec numerorum siderumque scientiam ab illo Sacerdotes Ægyptios didicisse*, observare præfatum Marshamum *Ibid.* ubi de *Abramo in Ægyptum*.

ABRAHAM, Rex Æthiopiæ, pro Deo cultus ab Æthiopibus, ob revelationes, quas habuit, inter quas, & hæc recensetur quòd monitus sit à Deo, ut si velit suis hæredibus firmum & tranquillum relinquere imperium, filios omnes, uno natu majore exceptô, monti includat, quasi custodiâ asservatos, nec quenquam inde elabi patiatur, nisi quem in successorem eligeret, quam consuetudinem etiam posteri & successores observârunt, inprimis apud Abyssinos. Alvarez. *Hist. Æthiop.* *c.* 58.

ABRAHAM, vel IBRAHIM, Bassa, Ottomanni postremi nostrâ memoriâ Turcarum Imperatoris filius, cum repudiatâ matre, in Persiam ad Sultanum concedens, bellum adversus patrem gessit, quô per patris insidias sedatô, dum se revocato filio Imperii totius habenas traditurum affirmat, dumque patris præceptô filius ad ejus genua devolutus veniam petit, à duobus Janitzaris, fortissimô arcus nervô ad collum devolutô, miserè suffocatus est. *Hist. Turcica.*

ABRAHAM, Eremita Ægyptius, grandem (jam defectis ætate parentibus) hæreditatem mox habiturus, non expectavit; sed ut nolens discedens, in solitudine sibi cellam constituit: deinde illis vitâ defunctis, cùm ad capiendum tantarum opum patrimonium vocaretur, tantùm illud fecit, ut pedem locô non efferret: porrò per procuratorem ita egit, ne quid sibi reliquum foret, sed rebus divenditis, pecunia omnis pauperibus, viduisque & pupillis divideretur: illi nihil omninò supellectilis erat præter catinum, vestemque cilicinam, & rusticum sagum. Marullus *l.* 3. *c.* 6. Sabellicus *l.* 8. *c.* 5.

R. ABRAHAM, auctor libri *Juchasin*. Item auctor libri *Zeror hammor*. Et *Abraham* de Balmis, auctor *Mikne Abraham*, floruêre A. M. 5269. juxta R. Ganz.

ABRAHAM fil. David scripsit *Animadversiones* in Jad Maimonidæ, in *Gemaram*, it. librum *Bahale nephes*, magnum syntagma de Judiciis, A. M. 4958. Juxta *eund.*

ABRAHAM Pragensis, eximius Judæorum Doctor, scripsit explicationem in Rasi, & *Hagiha in Thur Orach Chajim*, sicut *Ela gibbor Jephelath*, defunctus A. C. 103. Millenarii vi. juxta *R. Ganz.*

ABRAHAM Zacuth, Rabbinus celebris, auctor libri *Juchasin*; de quo vide R. Dav. Ganz. *d. l.* ad A. 262. *Millenarii* vi. Fuit & R. *Abraham* fil. Chija, eximius Astrologus qui obiit A. M. 4865. Juxta eund. Item fil. Dior, qui scripsit librum *Kabbalæ*, A. M. 4921. It. fil. David, auctor libri *Chaschub*, it. de Astrologia & libri *Cabala Rabd*, A. M. 4940.

ABRAHAMUS, Marocci Rex, pugnâ victus à seditioso quodam Elmahelo, & urbe exclusus, cùm nullam salutis, & regni recuperandi spem superesse videret, uxorem charissimam à tergo vehens, equum ex altissimâ rupe præcipitem egit. Leo Africanus *l.* 2. *c.* 45.

ABRAHAMUS, Avarorum Princeps. Aventin. *l.* 4.

ABRAHAMUS Ortelius, vide *Ortelius*.

ABRAHAMUS Bucholcerus; vide *Bucholcerus*.

ABRAHAMUS, vide *Aben-Ezra*.

ABRAHAMUS, Rabbi. Author *fasciculi myrrhæ*, seculô 15. *Abraham* Levita 12. *Abraham* Parisonius 14. *Abraham* Balsamon. 16. Ut & alius Levita, author libri *Abodath Levi*. *Abrahamus* Cat, auctor Algebræ, inter 12. subtilissima ingenia recensitus à Cardano *de Subtil. l.* 16.

ABRAHETH, Rex Abasenorum, in Arabiâ Felici intimâ, eôipsô annô, quô natus est Mahometes, magnô elephante vectus, cum multis copiis venisse, ut Mecchanum templum everteret, sed ab avibus *Ababil*, conjectis in ejus milites lapidibus in inferorum igne excoctis & induratis repulsus legitur, in Alcorano *Azoatâ* 115. *tit. Elephas*. Vide supra.

ABRANITIS, vide *Auranitis*.

ABRANTUS, oppid. Portugalliæ, ad Tagum fluv. 8. leucas supra Scalabiscum, in Ortum.

de ABRASO libello, in quo, præter mulieris nomen, omnia adjurationis vocabula inscripta erant, bibendi mos & lex suspectæ mulieri, apud *Hebræos* in judicio, injuncta, vide infrà voce *Zelotypia*.

ABRAVANEL, Rabbinus celeber, unus inter exules Hispaniæ, scripsit Commentarium in 24. libros Sacros. *Maasche Mischnah*, *Mahene Jeschuha*, *Maschmiah Jeschuha*, *Jeschuhat Meschicho*, *Hethoret Zekenim*, *Rosch amana*, *Zebach Pesach*, *Nachalat Aboth*, *Schamaim Chadaschim*, *Mapheloth Elohim*, *Zedek Holamim*, *Lekahat Nehim*, uti recenset *Author Schalschelet Kabbala*. Floruit circa

A.C. 269. Millenarii [illegible] juxta calculum R. Ganz suprà laudati. Vide & [illegible]. Rabbinos vero illis coævos, eorumque scripta, apud [illegible].

ABRAVANNUS, in *Ptolemæo* promontorii nomen est in Britanniæ Novantibus; voce conflata ex duabus, ut rectè docet *Camden.*, nempè *Aber* & *Rhian*, itaque *Abravannus* est ostium fluminis *Rian*, vel *Rian*, qui sibi loci erat in mare: *Aber* enim, unde Gallis *Havre* vernacula vox, est ostium fluminis. Neque hoc solùm, sed & amnium confluentes apud Britannos eâdem voce appellantur. Id nos docet Cambrensis scriptor, qui floruit ante annos propè quingentos, Sylvester Gyraldus, illius verba sic se habent, *Itinerarii Cambriæ l. 2. c. 1. Aber linguâ Britannicâ dicitur locus omnis, ubi fluvius in fluvium cadit: & in descriptione Cambriæ l. 5. Aber Britannicè dicitur locus omnis, ubi aqua in aquam cadit.*

ABRAXAS, unus ex Diis, qui ab Hæreticis inducti sunt barbaris & incognitis nominibus, quem Basilides pro numine summo colebat, nomine prorsus fictitio; sed quod literis contineret numerum dierum, quos annus habet absolutus. Unde & B. Hieronymi suspicio erat, Ἀβράξαν esse non alium quam Persarum Mithram, hoc est, Solem, qui annuo cursu hoc spatium conficit. De Basilidis autem hoc numine, sive eo Dæmoniorum principem, sive solem, sive utrumque significârit, vide Irenæum *l. 1. c. 23.* Tertull. *De Præscript. c. 46* Epiphan. *Hæres. 24.* Hieron *adversus Lucifer. & l. 1. in Amos*, Item *Augustin. Theodoret. & Damascen.* in iis quæ de hæreticis tradiderunt. Forsasse ab Ægyptiis & Græcis id haustum, qui nomen Nili fluminis, in suis characteribus, symbolicè tantùm numerum anni dierum comprehendere affirmabant. Hôc pactô.

α.	1.
β.	2.
ρ.	100.
α.	1.
ξ.	60.
α.	1.
ς.	200.
	365.

N.	50.
E.	5.
I.	10.
Λ.	30.
O.	70.
Σ.	200.
Summa	365.

vide *Hierolexicon* Dominici Macri, suprà *Abracax*, & infrà *Azazel*.

ABRECH, Hebr. אברך, nomen ut *Onkelos ait*, ex אב *ab*, i.e. *Pater*, & רך *rech*, h.e. *Rex* compositum; Pharaonis jussu, ante Josephum Ægypti Proregem acclamari solebat. Rabbi Juda confiatum arbitratur ex אב *pater*, & רך *tener*; ut *Pater* dicatur, ratione senilis prudentiæ; *tener*, propter juvenilem et teneram ætatem: Nam. 30. duntaxat annorum erat quum ad præfecturam Ægypti fuit evectus. Et quamvis, quia ברך *barach*, interdum significat *geniculare seu genu flectere*; eo *Aquila* & vulgatus Interpres, transferat, *genuflecte*, idque favente etiam Aben-Ezra: tamen B. Hieron *Quæst. Hebr. in Genes.* hanc de *Patre ac tenero* expositionem disertim præfert isti; de *adgeniculatione*. Nec ulla appellatio Josepho accommodatior, quam *Ab* seu *Patris*: quippe qui Nutritius fuit totius Ægypti; quales per tralationem *Patres* dicti: ut nutrix Plauto *altera mater*. Hinc ipse Josephus *Genes. c. 45. v. 8.* ait fratribus suis, se constitutum esse לאב לפרעה in *Patrem Pharaonis*. Et ab hâc origine, sequentibus temporibus ortum est *Apis* nomen, quô Josephus in sacris nuncupatus est ab Ægyptiis: *is* enim solùm vocis productio est, *Ap* verò, ex Hebr. *Ab*, ortum. *Patrem* designat. Vide Gerh. Joh. Vossium *de orig. & progr. Idolol. l. 1. c. 29*

ABRELIA, Ἀβρηλία, Regionis cujusdam nomen *Phavorino*.

ABRENTIUS, ab Annibale custodiendis Tarenti muris præfectus, qui cùm in amorem formosæ puellæ, cujus frater in Roman. exercitu erat, incidisset; hujus suasu urbem Q. Fabio Max. prodidit. Polyæn. *l. 8.*

ABRENUNTIARE *Diabolo & pompis ejus*, solennis est formula, in Baptismo usitata jam ab antiquo. Cùm enim quis baptizandus ad Ecclesiam venit, priusquam immergeretur, interrogatus Ministro: Utrum abrenuntiaret Diabolo & pompis ejus, respondere tenebatur, *Abrenuntio*. Ἀποτάσσομαί σοι Σατανᾶ, [illegible] *Abrenuntio tibi, Satana, & pompæ tuæ, & cultui tuo*, apud Johann. Chrysostom. *ad Antioch. Homil. 21.* Vide quoque Cyprian. *Ep. 7* Tertullian. *de coronâ Milit.* Alios. Car. du Fresne *Gloss.* & infrà, ubi *de Exsufflatione*.

ABRETIA, sic olim dicta est Mysia. *Plin. l. 5. c. 30.*

ABRETIA, Nympha, à quo Mysia dicta est *Abrettane*, quod mox sequitur.

ABRETTANE, & ABRETTINE, vel ABRETTENE, [illegible] Μυσία, [illegible] *Phavorinus*. Inde *Abrettanus* Jupiter, Mysius Deus, ab Abretâ, quæ est Mysia, sic vocatus: cujus sacerdos fuit Cleon, latro priùs insignis, deinde Antonii, postea Augusti militiæ præfectus. *Nic. Lloydius*

ABRI, gens Talantiorum ad Adriam, vicina Chelidoniis. Steph. ex *Hecatæo*.

ABRIA, provinc. Scotiæ Borealis. *Loquabria* quibusdam. Versus Occidentem, ubi alii Epidii populi. Ibi & lacus cognominis.

ABRICIUM, vide *Abritum*.

ABRIFTA, vide *Aberta*.

ABRINATÆ, populi Pontici *Stephano Byzantino*.

ABRINCA, amnis nomen, qui vulgari nunc vocabulô *Aare* & *Ahr* dicitur, mediô fermè situ inter Antennacum, & Bonnam apud Sinciacum oppidum Rheno miscetur. Longitud. 28. 50. latitud. 49. 15. Aliis *Obrinca*, vel *Obrinca*, ὁ Ὀβρίγκας, *Ptolemæo*, quod vide.

ABRINCATUI, Galliæ Lugdunensis populi *Plinio l. 4. c. 18.* & Ἀβρινκάτουοι quoque *Ptolemæo*. *Abrinca* urbs Armoricæ est in *l. Notit. Imperii in inferiori* Normanniâ, prope mare & montem S. Michaëlis, inconfinio Brittanniæ ducat. Moret. *Avranches*, hodie Scaligero, & Vineto in *Ausonium*. Hic Concilium habitum A.

C. 1172. quô in mortem Thomæ Cantuariensis inquisitum. *Annal. Angl.* Sedes hebent hi populi ad Senunam & Sevam flumina, & in *Notit. Imp. Abrincateni* passim inter legiones Pseudo-comitatenses 18. appellantur; urbs autem eorum *Abrincatæ*: *Præfectus militum Dalmatarum Abrincatis*, in tractu Armoricano: sic apud Gregorium Turonens. *l. 9. c. 20.* Orderico *Abrinca* dicitur *l. 5.* Tertium tenet locum in provinc. Lugdunensi 2. juxta *veter. Notit. Gall.* situsque ejus sic describitur à Britone *Philippidos l. 8.*

> — — Obstruit Abrincas,
> *Colle situs inter Sevam Senunamque supino.*
> *Pisciferos amnes, multô salmone feraces.*

Hodieque montana urbs est marique proxima: caput pagi *Abrincatini*, vulgò l'*Avranchin*, vide Hadr. Valesi *Notit. Gall.* Nec omittendum, quatuor fluvios apud Abrincatuos, in colle Brimbalio, *la butte de Brimbal*, oriri, suô quemque alveô in diversa decurrentes, Sevam, de quo suprà, Viriam, Egrannuam & Nigram aquam, de quibus vide *suo loco*.

ABRITUM, Mœsiæ alicubi locus, ubi Decius imperator occubuit. *Pomp. Lætus*. *Abricium* Thraciæ locum vocat *Cedrenus Alexandria*.

ABROCOMAS, vel ABROCOMES (utrôque enim modô legitur, Ἀβροκόμας *Suida*, Ἀβροκόμης *Herodoto*) Darii fil. fuit, ex Protagune, fratris Atarnis filia, atque unus ex præcipuis Persarum Satrapis, qui unà cum Xerxe in expeditionem profectus, à Lacedæmoniis cæsus est ad Thermopylas.

ABRODIÆTUS, cognomen Parrhasii, pictoris nobilissimi: Latinè *delicatè vivens*, & *elegans*. Ælian. *l. 9. Hist. Var. c. 11.* refert eum purpureâ veste usum fuisse, caput aureâ coronâ redimire solitum, scipionem gestare aureis claviculis circumdatum, calceorumque ansas ligulis aureis obstringere, ut non immeritò se *Abrodiæton* cognominaret. Vide *Parrhasius*.

ABRODITI vide *Arborichi*.

ABROLEVA, locus circa Thraciam videtur, *Miscel. Hist. 23*.

ABRON, Atheniensis, de sacrificiis, & festis veterum Græcorum scripsit. *Steph.* [illegible] Scripsit & Περὶ Παρωνύμων: cujus operis idem meminit in *Argos*, *Athenæ*, & alibi sæpius. Alius fuit *Abron* Phryx aut Rhodius Grammaticus, Tryphonis discipulus, qui Romæ Rhetoricam docuit; servis parentibus procreatus, ut ex Hermippo tradit *Suidas*. Alius quoque *Abro* Lycurgi fil. de quo Plut. *in X. Orat.* Alius item *Abro* Dexippi hospes, apud eundem, *in Erasist.*

ABRON, Argivus quidam vitæ perditissimæ, solutissimæ, luxuriosissimæ; unde Proverb. *Abronis vita*, apud Erasmum ex Zenodoto. Est & *Abro* quidam, de quo Plin. *l. 35. c. 10.* *Mirantur*, inquit, *Abronem Samii*, inter opera Apellis numeratur.

ABRONICUS, nobilis Atheniensis fuit, Lysiclis fil. cujus fideli, strenuâque operâ usus est Themistocles in bello Persico, & in legatione apud Lacedæmonios. Herod. *l. 8.* Thucyd. *l. 1.*

ABRONIUS *Silo*, Poëta Latinus tempore Augusti, discipulus Porcii Latronis, qui obiit Olymp. 194. Scripsit fabulas aliquot versibus. *Senec.*

ABRONOMUS, vide *Abrocomas*.

ABROTA, Gente Bœota, Nisi ex quatuor Ægei Atheniensium Regis filiis ultima uxor, fœmina prudens & pudica, quam à marito sueru habita, hinc liquet, quod, ut ei mortuæ æternam memoriam constitueret, jussit [illegible], *vestitum ferri*, qualem ea gestisset: Stola autem ab ea [illegible] dicta est. *Et visitur Deus mulieris gloriam adscripsisse, nam Megaridas feminas*; Niso autem Megaris in divisione regni forituto obtigerat, *vestem mutare sæpius volentes*, *Oraculo prohibita sunt* Plut. *Quæstion. Græc.*

ABROTINI, Urbs Mysiæ. Vide *Abretini*.

ABROTONUM, nomen proprium meretricis. Lucian. *in Dialog.*

ABROTONUM, Themistoclis Mater Plut. *in Them.* *Æliano Abrotonus* vocatur. Locus est *Var. Hist. l. 12. c. 43.* [illegible]

ABROTONUM, Africæ urbs ad mare mediterraneum, *Straboni* & Plinio *l. 5. c. 4.* circa Syrtim. *Stephanus* ex Ephoro ait, eandem esse cum Neapoli. At in *Strabone* Neapolis est Leptis; rursus in Mela *l. 1. c. 7.* & *Plinio*, Neapolis, Abrotonum, & Leptis, sunt 3. urbes diversæ. Abrotonum herba est notissima, quæ Arabicè vocatur [illegible] *Caisum*, an ex eâ nomen traxerit Abrotonum urbs, quærant peritiores. Ego (inquit Bochart. *Phaleg c. 24.*) *Abrotonum* pro *Abaritano* oppido dici suspicor, quod ex *Abara* factum sit, ut ex *Membressâ*, *Membressitanum*, ex *Macula*, *Maculitanum*, &c. nempè *Abara* עברא i. e. trajectus, aut vadum, dici potuit, propter vada ad vicinum locum. Strab. *l. 17.* [illegible] Ἀβρότονον πόλιν. Sic in provinciâ consulari alia fuit *Abara*, Carthagini propior, à quâ, in Africæ notitia, denominatur *Felix Abaritanus*, qui cum aliis Episcopis in exilium missus est, annô sextô Regis Hunerici. Indidem *Abaritana arundo*, de quâ Plin. *l. 16. c. 36.* *Aucupatoria arundo à Panhormo laudatissima, piscatoria Abaritana, ex Africa*. Unde colligas etiam illam Abaram aquas habuisse vicinas. Sed & voce compositâ עבר עדר *Abarheder*, vel *Abarhedera*, i. e. *trajectus gregis* dicta est Byzacenæ urbs; unde in Notitia, *Præsbyterum Abaraderensis*; & prope Jordanem בית עברה *Bethebara*, i. e. *domus transitus* dicebatur locus, in quo Johannes baptizabat. Johan. *c. 1. v. 28*

ABRUCHANIA, oppid. Transylvaniæ. Vide *Autariatæ*.

ABRUFALIS, populi Romani socius, à Perseo Macedonum Rege expulsus. Liv. *l. 2. Dec. 5.*

per ABRUPTA eundi artificium, vide infrà *Unca* [illegible] voce *Tichobates*.

ABRUPTIO corrigiæ, inter calceandum, mali apud Roma-

BIBLIOTECA

[illegible] in [illegible] loco, adeout suscepta negotia vel relinquerent [illegible], vel in aliud tempus differrent: ut diserte [illegible] Cicer. [illegible] *Qui si [illegible], periculosum [illegible]* [illegible]. Portendere tempore enim hoc Veteres credebant, rem [illegible] haud feliciter progressuram, aut [illegible] interturbatum iri: quemadmodum iis, quibus [illegible] calceamenti corrigiam [illegible], non parvo [illegible] impedimento est [illegible]. Unde qui [illegible] Glossa, quæ dicitur *Ordinaria*, [illegible] locum illum Isaiæ c. 5. v. 27. *Non rumpetur corrigia calceamenti ejus*; [illegible] sic interpretatur; *Non impeditur [illegible]*: ut eam significet, [illegible] nullâ retardandum, quin brevi [illegible] in hostes [illegible] tela, vindice [illegible], contorturus. Et hæc ratio est, cur veteres Tabellarii atque [illegible] excalcearent [illegible] apud [illegible] quod [illegible] Vespasianus apud Sueton. c. 8. Vide [illegible] c. 21.

ABRUS, [illegible] in Thracia urbs [illegible], [illegible] de quo vide [illegible] ad *Tragos.* [illegible].

ABRUSI, vide *Præcutii*.

ABSAGI, populi ad Caucasi radices, memorati Anastasio in *Hyp.* [illegible] per Sirmondum in 8. edit. p. 245. *Ad [illegible]* [illegible] juxta Absagorum & [illegible] Absos [illegible] flumen per Armeniam postea transire, auctor est Plin. l. 6. c. 4. & 9.

ABSALOM, Latine *pater pacis*, *consummationis*, vel *retributio*, [illegible], fil. Davidis ex Maacha, filia Talmai regis Gessur, Israelitarum sui temporis formosissimus: fratres suos, filios regios, ad convivium invitat, fratremque Ammonem, propter stupratam sororem suam [illegible], inter vina obtruncat; hinc majora ausus, patrem & regnô, & vitâ spoliare conatur: prælio autem cum paternis ducibus commisso terga dare compellitur, [illegible] quercûs [illegible] involutus, & capite adhærens, tribus hastilibus à Joabo perimitur. Corpus ejus in foveam projectum, lapidibus superinjectis tegitur; [illegible] liberis nullam sui reliquit memoriam, præter columnam à suo nomine dictam, quam sibi vivens in agro ipse erexerat. 2. Sam. c. 18. Fuit etiam *Absalom* pater Mattathiæ & Jonathan. 1. Macch. c. 11. v. 69.

ABSALOM, Episcop. Roschildiensis, in propaganda fide Christiana, Woldemari, Danorum Regis, adjutor, Saxo Gramm. l. 14.

ABSANDER, decimus nonus Atheniensium Rex, regnavit annis decem. Nic. *Lloydius*. Alii Acastus Rex XIX. [illegible] II. Vide ibi.

ABSARUS, amnis Iberiæ, seu Armeniæ minoris in Pontum defluens, qui eum [illegible] montibus Armeniam claudit. [illegible], aliis *Apsarum* & *Apsarus*. Castelli quoque nomen est. Plin. l. 6. c. 4.

ABSCONSA, apud Lanfrancum in *Decret.* c. 4. [illegible] in abscon[illegible] [illegible] Liber [illegible] S. Victoris MS. c. 16. aliique ejusdem voci meminerunt, quâ notatur [illegible] laterna, quâ Monachi ut plurimum utuntur in [illegible] dormitorii. Per aphæresin [illegible] & [illegible] non semel in [illegible] Floriacensi. [illegible] vita S. [illegible] l. 3. [illegible] Anglico Test. 4. p. 171. 531. apud Car. du Fresne Gloss. Vide quoque infra in [illegible].

ABSCONSÆ Stellæ, apud Firmicum, [illegible] [illegible] apud [illegible] occidunt, [illegible] Syrodicæ appellatæ [illegible] cum Sole, & *absconsæ*, quia radiis Solis occultantur. [illegible] ab his acronychæ, quæ tunc oriuntur, cum Sol occidit. Salmas. ad Solin. p. 711.

ABSELIUS Guilielmus, vide *Guilielmus*.

ABSENS, vide infra *Absjicus*.

ABSENTATUM Vinum, apud Æl. Lamprid. in *Heliogabalo*, c. 21. *[illegible]* ita enim habet optimus codex, cum vulgo legatur *absinthiatum* [illegible] pro *absinthiato*. Sic enim cum scripsisse Latinos [illegible] Græci [illegible] qui vocem hanc Latinam [illegible] [illegible] *absinthium* vel *absinthium* pro [illegible] [illegible] Salmasius qui [illegible] apud eundem Lampridium paulo ante [illegible] adjutus a Codice Palatino, qui habet [illegible] Apud [illegible] Salmas. [illegible] Græci [illegible] Alexandro Trall. lib. 8. [illegible] &c. Vide etiam [illegible] Plinium [illegible] verò potu, præmium [illegible] in [illegible] certamine, ubi de [illegible] ad tractatum [illegible] ejusdem [illegible] in judicio mulieris suspectæ, apud Hebræos, ubi de *Zelotypia*.

ABSENTEM se facere, formula vetus, quæ sæpius occurrit, in Charta Mathildis Comitissæ, quam descripsit Baronius ad A. C. 1102. [illegible] alteri [illegible]. Sic *Absens* pro abstinens seu excommunicatus, in Capitul. Caroli Mag. l. 7. c. [illegible] ubi de [illegible] [illegible] Christiana [illegible] [illegible] abstinebat parte ab [illegible] Ecclesiæ seu habebatur pro excommunicato: apud Car. du Fresne *absens*. Vide quoque infra *Absentum*.

ABSENTIUM. Vide supra *Absentatum*.

ABSEPHUS, Bus. Afr. apud [illegible], oppid pessimum, ex quo Priapus sui [illegible] Plinius *Aitspecti.* l. 5. c. 32.

ABSEUS, giga., Terræ & Tartari fil. Hyginus in *præfat. Fab.*

ABSIDA, vel APSIDA, Græc. Ἀψὶς, fornicis curvatura Glossar. Græc. & Lat. [illegible] apud Hieron. l. 2. in [illegible] *In [illegible]*, & [illegible] quod Græco magis convenit est. [illegible] autem cameram, & [illegible] appellant, [illegible] pictam, cum contra solo pavimentum [illegible] signatum. Quam differentiam [illegible] cum enim eodem opere tessellato cum & [illegible] & pavimentum contexebantur [illegible] camera & parietes decorarentur, [illegible] vocat, quod in solo ponitur; [illegible] quod in parietibus, in cameris vero & [illegible]. [illegible] Anastasius in [illegible] [illegible] Ubi manifeste [illegible] pavimento, [illegible] Salmas. ad Spartian. in [illegible] In Ecclesia [illegible] Romanâ *Absida* dicitur, pars ædi. sacræ [illegible] in qua Altare collocari solet, sic appellata, quod [illegible] [illegible] Templo & proprio fornice tecta ac convoluta. Greg. Turon. [illegible] *Vitis Patrum* c. 7. *Ante* [illegible] absidam [illegible]. Petr. Damiani l. 4. Ep. 8. [illegible] &c. i. e. tetrachorum, seu potius, presbyterium. Hugo Flaviniacens. in *Chron.* p. 111. [illegible] Vide quoque [illegible] in *Vit.* S. Ildefonsi Episcopi Toletani. [illegible] Joh. Mabillonii *Tom.* 1. p. 158. & quæ in hanc sententiam plurima collegit Car. du Fresne *Glossar.* Dominico Macro, lateralis est Ecclesiæ pars post Altare hæmisphærica, ex Paulino Ep. 12. ad Sever. & Greg. Turonens. in *Vit.* Gregorii, & quoque [illegible] &c. vocatur. Aliquando pro ipsa sede Episcopali accipitur, quæ in ejus medio collocari solet: quo sensu vocem capit vide [illegible] apud Augustin. [illegible] [illegible] Hincque [illegible] Pontificalis sedes, utpote eminentior [illegible] apud [illegible] Ep. 101. ad [illegible] [illegible] absidæ gradibus, [illegible] thronum [illegible] &c. Vide Macrum in [illegible] & infra quoque in [illegible] &c. Etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Consulum Andegavensium [illegible] 16. Absida [illegible] de [illegible] &c. Agit autem ibi de Relatione corporis S. Martini &c. Hinc *absidatus*, h. e. cameratus, seu cameratus, in absidis seu arcûs formam tectus. Glossar. Lat. Græc. [illegible] apud Victorem [illegible] *Roma* reg. 4. & Senatorem l. 4. Ep. 51. Car. du Fresne *Glossar.* De *absidibus*, quæ lances erant rotundæ cælatæque quandoque & tabulæ, vide l. *cum aurum* 19. §. 6. & ibi Gothofredum ff. de aur. & arg. legato.

ABSILÆ, vide *Apsilæ*.

ABSIMARUS, Tiberius, 67. Romanorum Imperator, A. C. 1697. Leontium, qui imperium invaserat, naribus infirmatô [illegible] truncatô, [illegible] pœna affecit. Per Exarchum Theophylactum, cum Italiam turbaret, Justinianus, ope Bulgarorum, restitutus est, ipse autem, cum [illegible] capite plexus. Regnavit annis septem. Æmil. l. 2. *Theophanes*, *Cedrenus*, *Zonaras*, *Baron.* A. C. 696. 701. 705.

ABSINTHIATUM Vinum, apud Æl. Lamprid. in *Heliogabalo*, c. 21. [illegible] [illegible] Neque prodigium hoc [illegible], quoties [illegible] [illegible] unguentis aut croco, ut ante dixerat Lamprid. temperati præcepisse. [illegible] [illegible], quæ [illegible], & quod proprie [illegible] dicitur. Quod factô [illegible] ut [illegible]. Erat enim mos, ut cum exissent Veteres e solio, biberent [illegible] sed hoc fere [illegible] & qui delicatiores se curabant. At hic cum ad balneas suas populum promiscue admitteret, eundem quoque ad [illegible] *ipse cum populo lavaret* [illegible] *quod* [illegible] *habeget*. Pro *absinthiatum*, alias legere *absentatum*, diximus supra.

ABSINTHII populi, teste Herodoto l. 6. juxta Pontum ha-

ABSINTHII, populi, (teste Herodotô l. 6.) juxta Pontum habitant, ubi [illegible] nomina habetur. Vide *Apsynthus*.

ABSIS, Græc. [illegible] & *Apsis*, fornix est, arcus, hæmisphærium & quod in [illegible] arcuatum construuntur. Hinc arcus Imperatorum triumphales Græci *Apsides* vocant, Cœl. Rhodig. *Antiq.* [illegible] Apud Ecclesiasticos rei Scriptores, modo significat Episcoporum subsellia, vide Augustin. *Ep.* 23. modò Chorum vel [illegible], ut vocant, i. e. [illegible] in Ecclesia cancellis inclusum, Clericorumque cœtui destinatum: apud Leonem Marsican. l. [illegible] 19. Greg. Turonens. [illegible] 31. & 32. Canonem 5. Synodi Carthagin. [illegible] Augustini habetur: modo Fornicem, vel Loculum arcuatum [illegible], qui super altare posito, simulachra conservabantur, ut patet ex Ruperto *de Casibus S. Galli* c. 9. & Ekkehardo jun. c. 6. modo Atrium vel porticum Ecclesiæ, Angl. *a Cross-Isle*. Vide Spelmannum *Gloss.* & hic in *Abside*.

ABSITH, Europæ circa Dardaniam locus est, Niceph. l. 18. c. 38.

ABSITRIS, amnis per Sisiclassos populos fluens. Plin. l. 6. c. 26.

ABSOLOM, pater Mathatiæ & Jonathæ, quorum frequens mentio, 1 Machab. [illegible]

ABSOLVERE defunctos, in Communione Romana est dicere *Collectam* mortuorum, *Absolve Domine animas famulorum defunctorum*. Odo Episcop. Paris. in *Præceptis Synodal.* §. 7. *Sacerdotes, audito Parochianorum suorum obitu, statim absolvant eos, cum Psalmis pro defunctis, & collecta.* Hinc in Statutis Ordinis de Sempingham p. 781. *Patres & matres, fratres & sorores, & [illegible] defuncti fratrum [illegible] Ordinis, in annuo Capitulo, [illegible] debent absolvi*, &c. Et in *Vita* S. Gilberti Institutoris ejusd. Ordin. *Recitatis Sanctorum [illegible] & absolutis defunctis*, apud Car. du Fresne *Glossar.* Quid autem *Collecta* sit, dicemus infra.

ABSOLUTE ordinari, dicebantur olim in Ecclesia Romana qui non uni alicui certæ ecclesiæ, vel pago adscribebantur, cujus Ecclesiæ interessent, sed simpliciter in Sacerdotum numerum allegabantur: Quod vetitum Conciliô Londinensi A. C. 1125. *Nullus in Presbyterum, nullus in Diaconum, nisi ad certum titulum, ordinetur: Qui verò absolutè fuerit ordinatus, sumtâ careat dignitate.* Ut & jam prius in Concil. Chalcedonens. can. 6. Hinc [illegible] postmodum factæ ejusmodi ordinationes, & [illegible]; seu [illegible] omnes ordinari cœpit, atque in ipsis Presbyterorum & Diaconorum, ut & Subdiaconorum ordinationibus, ab Episcopis, nominati statim tituli sunt, quibus inscriberentur, &c. Vide Car. du Fresne in voce *Titulus*.

ABSOLUTIO, in eadem communione, dicitur deprecatio brevis in fine Psalmorum cujuscunque nocturni, ante lectionum recitationem; ita dicta, quia tunc terminabatur nocturnum, & cum essent tria nocturna in officio, tunc psallentes ter discedebant à Choro, ad quiescendum, sicque tribus *absolutionibus* dividebatur matutinum. Vel ita dicta est, quia in ea à Domino munditia cordis, ad rectè lectiones percipiendas, poscitur. *Absolutiones* verò, in horis Canonicis potiores dicuntur, scil. ad primam, duæ sunt, una, quæ *Absolutio Capituli* dicitur; altera quæ *Absolutio* [illegible] seu *brevis*, quia finitâ primâ solebant omnes congregari in Capitulo Monachi, ubi audiebant aliquam S. Scripturæ brevem lectionem, postquam auditam, à Capitulo discedebant, obtentâ Superioris benedictione: quod etiamnum hodie in Choro fit, & [illegible] dicitur, estque excerpta alia & longioris lectionis particula. Sed & *Absolutio* vocantur illa, quæ proferuntur circa cadaver, vel tumulum, de qua vide Domin. Macrum *Hierolex.*

ABSOLUTIONIS Dies, vulgò [illegible], Feria dicitur in Ecclesia Romana quinta, ante Pascha, quia Pœnitentes absolvi solebant. Johannes Episcop. Abrincensis *de Officiis Eccl.* p. 41. *Ipso die hora [illegible] Populus in [illegible] convenient [illegible] Episcopus [illegible], convocatio pœnitentium & absolutio, chrismatis & olei consecratio, juxta Episcopalem ritum ordinetur: ubi vero defuerit, [illegible], quem Populus, prostratis in terra cum lachrymis & gemitu absolutionem criminum a majori Sacerdote accipiant*, &c. Car. du Fresne *Glossar.*

in ABSOLUTO, in libris Coloniarum, *Cæterum in absoluto remansit*: terminus est Agrimensorum, pro *Absolutum*. Apud illos autem *absolutum* dicitur, quod assignatum ac limitatum non est. Sic *in soluto*, pro *solutum*, quod idem cum *absolutum*. Dicebantur autem *relicta ac soluta*, illa loca, quæ propter sterilitatem relinquebantur, nec assignabantur, aut mensuris vel limitibus obligabantur. Aggenus, *Hæc autem sunt loca, quæ in soluto remanent, quæ aut in saxosis & sterilibus locis sunt, aut in paludibus, ubi nulla potuit exerceri cultura.* Pingues enim agri tantùm, aut illi in quibus cultura exerceri poterat, assignatione dividebantur ac metabantur. Virgilius Ecl. 1. v. 71.

Impius hæc tam culta novalia miles habebit?
Barbarus has segetes?

Unde *metatus ager*, de assignato vel opimo & pingui, apud Horatium, l. 2. *Serm. Sat.* 2. v. 114.

——— *Videas metato in agello?*
Cum pecore & gnatis fortem mercede colonum.

Vide. Salmas. *ad Solin.* p. 681.

ABSOLUTORIÆ Literæ, apud Hug. Flaviniacensem in *Chron.* p. 234. dicuntur quæ re confectâ, Missis ac Legatis dantur, cùm domum remittuntur. In Concil. verò Burdigalensi A. C. 1262. [illegible] quibus Pontifex excommunicatum, ab excommunicatione à se *absolutum* esse, denuntiabat: apud eundem *Glossarii* Auctorem, Car. du Fresne.

ABSORIS, oppid. in insula Minervæ, conditum à Colchis, qui cum Absyrto Medeæ fratre missi fuerunt ab Æeta illius patre, ad persequendam Medeam, quæ cum Iasone profugerat. Ibi enim serpentium multitudini resistere non possent, Medea ab iis rogata, lectas eas in tumulum fratris ibi mortui conjecit, quæ adhuc ibi permanent, si quæ autem extra tumulum exit, debitum naturæ persolvit. Hyginus *in fabulis.* num. 23.

ABSORUS & ABSYRTIS, apud *Melam* l. 2. c. 7. maris Illyrici duæ insulæ sunt. *Absyrtides* pluraliter [illegible] *Straboni*, & *Orpheo in Argonaut.* At hic easin mari infructuoso describit, Euxino nempe Ponto. Apud *Apollon.* [illegible] circa Rhodani ostia. [illegible], pare Venetis, estque Episcopalis sub Archiepiscopo Jaderensi, & parva est admodum circuitu. Alia. *Civitas Absarensis*.

ABSTERSORIA, in inventario sacris Ecclesiæ Romanæ Visitatio Thesaurariæ, S. Pauli Londinensis A. C. 1295. *Duo abstersoria de panno lineo, cum extremitatibus consutis de serico ad extergendum digitos post perfusionem in majori altari*, &c. Apud Eund. Car. du Fresne.

ABSTINENTES, apud Cyprian. seu Auctorem *de Singularitate Clericor.* [illegible] abstinentes dici & [illegible] carnibus & [illegible] Iidem videntur, qui *Continentes*, vel qui jejunia observabant, & à certis ciborum generibus abstinebant: In *Vita* S. Præjecti Mart. posster. num. 7. [illegible] hac voce intelligi. Apud Philastrium verò [illegible] sic dicuntur Hæretici, in Hispania, Gallia & Aquitania, [illegible] &c. Idem Car. du Fresne. Vide quoque Macrum in *Hierolexico*.

ABSTINENTES, Hæretici Galliam & Hispan. turbantes, seculo 3. quo tempore, Diocletianus & Maximianus sæviebant. Ex Gnosticis & Manichæis oriundi, conjugium carnisque usum damnabant, divinitate Spir. S insuper negatâ. An iidem cum Hieracitis? Philastr. c. 26.

ABSTINENTIA à certis ciborum generibus, à mulieribus [illegible] inter Sacrorum apud Gentiles ceremonias, vide infrà in *Castimonia*, alibique passim. Sed & abstinentia inter Albigensium olim ritus, ad receptionem in communionem eorum præparatoria. Vide infrà *Consolamentum*, in voce [illegible].

ABSUS, Palæstinæ fluv. *Vibio Sequestri.*

ABSYNTHIUM, in *Consuetudin. Floriacensibus* p. 405. *Hi tribus diebus post [illegible], qui voluerit, bibat de absynthio melle conf. [illegible] Refectorarius [illegible] præparavit, & [illegible]*. Potio est mellita, Monachica, ut interpretatur Car. du Fresne *Glossar.* Vide suprà [illegible].

ABSYNTHUS, urbs Thraciæ, cujus incolæ *Absynthii*, vide *Apsynthus*, & *Ænum*.

ABSYRTES, vel ABSYRTUS, Colchorum fluv. in Adriaticum mare se exonerans, ab *Absyrto*, à Medeâ ibidem interemptô, sic appellatus. Lucan. l. 3. v. 190.

Colchis, & Adriaticum spumans Absyrtos in undas

Tolle comma, & scribe *Absyrtus*, quomodo id nomen scribitur apud Plin. l. 3. c. 26. *Straboni* l. 7. quoque & *Steph.* Hæc enim *Absyrtus*, *Colchus*, i. e. *Colchica* vocatur, quia Medea, & frater ejus Absyrtus (ibi laceratus) ex Colchis erant. Grotius, in *Lucan loc. cit.*

ABSYRTIDES, insulæ in Adriatico mari, vel juxta Istrum, à fratre Medeæ, ibi interfectô, nomine Absyrtô, sic appellatæ. Strabo l. 7. [illegible] Vide Steph. in [illegible], Melam. l. 2. c. 7. Plin. l. 3. c. 26.

ABSYRTIUM, Insula maris Adriatici Plin. l. 3. c. 26.

ABSYRTUS, Æetæ, Regis Colchorum & Hypsææ fil. aliô nomine *Ægialeus* dictus, quem soror ejus Medea cum Iasone discedens, membratim discerptum, circumquaque disjecit, ut sequentem se patrem in colligendis ossibus occupatum moraretur, ne eam in fuga retraheret, unde locus ille dictus est *Tomos*, i. e. *dissectio*, & fluv. juxta quem id fecit, *Absyrtus* vocatus. Sunt tamen qui *Absyrtum* non ex eadem matre cum Medeâ, sed ex Idyia, Oceani filiâ, natum tradant. Alii non à sorore discerptum volunt, sed per Istrum fluv., cum fugientibus in Illyriam pervenisse. Fuit insuper *Absyrtus*, (teste Suida) Nicomediensis miles quidam, qui cùm sub Constantino ad Istrum militaret, librum utilissimum scripsit de medicandis equis, & de curâ animalium, quem in Bibliotheca Antonii 6. Comitis Mediolanensis, asservatum esse refert *Calepinus*.

ABU SAYD, Rex Marocci & Fessæ, rebus in Hispania, contra Christianos infeliciter gestis, in Africam reversus, obiit, A. C. 1302. *Marmol. Johan. Leo.*

ABU, seu ABU HEUN, ope Petri, Castellæ regis, patre Abul-Hasem, Rege Marocci devictô, ipsi regna, Tunetanum & Tremissenum, tributaria reddidit. Abdalam regem Granatæ, missô Æthiopicô pileô, qui venenô infectus erat, interemit, A. C. 1396. Fuit idem nomen plurimorum Caliphatum Persiæ.

ABUBAKAT, aliis *Abubekrum*, Socer Mahometis, Alcoranum peculiariter interpretatus est, *Muphty* Saracenorum dictus. Se primum constituit Calipham, i. e. *Successorem*, vel *à-Deo-datum*, qui Sedem primò Cufæ, deinde Babylone habuerunt. A. C. 640. Mirkondus *Chron.* Aliis etiam *Abubacher*, *Abubaquer*, vel *Abubecher*: cum excepit Hamar, seu Omar 1. post regnum annor. 2. mens. 6. quò durante varia crudelitatis documenta dedit. Cedrenus in *Heraclio.* Vide *Omar* 1.

ABUCINI Portus, in Gallia Lugdunensi, vel Sequanorum, ut habet *Liber Provinciarum*.

ABUDIACUM, oppid. olim geminum Vindeliciæ, (nunc pagus in Bavaria) unus inter Ratisbonam & Abutinam, *Abach*, vulgò. Alter apud Rosenhemium oppid. *Happing*, in Norici finibus. Sunt qui *Fussen* interpretantur, h. e. Fauciacum oppid. Sueviæ in Comitatus Tyrolensis confinio. Sed situs repugnat. longitud. 34. 14. latitud. 48. 54.

ABUDIUS RUSO, functus ædilitate, dum Lentulo Getulico, sub quo legioni præfuerat, periculum facessit, quod is Sejani filium generum destinâsset, ultro damnatur atque urbe exigitur, Paulô. L. Vitelliô Consulib. Tacit. l. 6. *Annal.* c. 30.

APU-

ABUGANA, regio regni Angotiu, in Abyssinia, ubi templum Christianorum celebre, *Imbra Christos*. Sanut. *l.* 11.

ABUHAMA, Insul. provinciæ Garetæ, in regno Fessano. *Marmol.*

ABUIA, aliis *Abaca*, una ex Insulis Philippinis in Asia, inter Luzoniam & Mindanaum Insulas.

ABUJAFAR, Saracenorum Calipha XX. Saphio successit, regnavit annos 5. exstinctus A. C. 758. Successore Mahodi-Billâ, quem vide.

ABULA, urbs Episcopal. Hispaniæ Tarraconens. in Castella veteri. Ptol. Hodie *Avila*. longitud. 16 latit. 41. 10. Media fermè inter Madritum & Vallisoletum. Sub Archiepiscopo Compostellano.

ABULA, clara est S. Teresiæ natalibus. Quibusdam *Arbucala* & *Albucella* juxta Adajam fluv. Hinc Abulenses montes, *Sierra d'Avila*, in illo tractu.

ABULA, oppid. Americæ meridional. in Peruvia, & provinc. *de los Quixos* dicta juxta fluv. Napum. *Quito* civitas in Eurum distat. 15. leuc. Hispanic.

ABULA FONTANA, oppidulum Hispan. in Castella Veteri 6 leucis Segoviâ distans.

ABULHUSENI, populi Africæ, in regione Dara, prope regnum Marocchi.

ABULITES, Persa, Susæ præfectus, civitatem & regionem adjacentem Alexandro tradidit, qui Satrapiam regionis eidem Abulito restituit. Curt. *l.* 5. *c.* 2. Diodoro, *Abuletes*, vel *Abulentes*. *l.* 17. Vide Jani Gebhardi *Exercit. ad Curt. l.* 5.

ABULPHEDA, Arabs, Cosmographus insignis, Vossio laudatus *de Scient. Mathem. c.* 43. §. 10. vide suprà, *Abulfeda*.

ABUMALACH, Saracenorum, & Hispan. Rex, cum Carolo M. fœdus iniit.

ABUNDANTIUS, Consul Romanus, A. C. 393. ab Eutropio accusatus in exilium pellitur ab Arcadio, A. C. 406.

ABUNDIUS, Martyr in Hispaniæ urbe Hispali, sub Maximiano Imperatore, die 10. Decemb.

AD S. ABUNDUM, vulgò *S. Aon*, vel *Saint Haon*, locus est Galliæ, in pago Bellojocensi, non procul ab Ulfeo castello *Urfe*; inter Rodumnam Segusianorum ad Ligerim & Montem Maurilionis *Montmorillon*, *Massonas*. Inter loca Cluniaco subjecta. Hadr. Vales. *Not. Gall. in voce Castra Lotum.*

ABUPUS, vel potius *Abus*, Britanniæ fluv. magnus, qui Bedæ *Humber* dicitur. Vide infrà.

ABUS, est potiùs æstuarium, in quo confluunt Urus, Derventio, Ara & Trenta. In Oceanum Germ. se exonerat, inter Eboracensem & Lincolniam provinc.

ABUS, fluv. Epiri, in finibus Apolloniatum.

ABUS, vel ABAS, Mons Armeniæ majoris. Vide *Aba*. Pariedri montis pars est, ex quo Euphrates profluit, *Catcol* à Gregorianis, teste Toverto dictus.

ABUSACUM, vide *Abusiacum*.

ABUSACUS, Soldanus Ægypti, qui per 5. annos multum negotii Rhodiensibus Equitibus exhibuit. Obiit A. C. 1499.

ABUZAID, Rex Persarum, per uxorem, *Amir Coipon*, filiam Veziri sui, quam, marito ejus patreque occisô, duxerat, regnum non infeliciter administravit; A. C. 1337. quod tandem à Tamerlane subjugatum est. Mirkondus *Chronol.*

ABUSIACUM, sive ut alii codices habent, *Abusacum*, & *Abuzacum*, vulgò *Fuessen*, oppid Rhætiæ, ad Lycum fluv. intra montium angustias situm, quod propterea *Fauces*, (unde *Faucense* Cœnobium) etiam Latinè dicitur, à Campidonâ 5. leuc. in Eurum, in via quæ ad Tridentum ducit, occurrens. longitud. 32. 50. latitud. 47. 28.

ABUSINA, *Antonin*, & *Lib. Notit.* oppid. Vindeliciæ in Bavariâ; *Abensperge* *Aventino* dicitur. longitud. 34. 5. latit. 48. 44. Ad fluv. *Abensi*.

ABYDON, ONIS, regio Macedoniæ, *Steph.* & *Suid.*

ABYDOS, vel ABYDUS; urbs Asiæ a Milesiis condita, Gyge Lydorum Rege permittente, qui totius Troadis imperium habuit: cui Sestos in Europâ opponitur, angusto intercedente mari; à casu virginis Hellespontô nuncupatô Musæus:

> [illegible]
> [illegible]. Ovid. *Trist.* 1. *Eleg.* 11. v. 27.
> *Quaque per angustas vecta male virgine undas*
> *Seston Abydenâ separat urbe fretum.*

Id cum Asiam ab Europâ dividat, Xerxes ponte conjunxit. Sidon. Apollinaris. *Carm.* 11.

> - - - *Nec tantæ Seston junctura Abydo*
> *Xerxes classis erat, tumidas cum sterneret undas,*
> *Et pontum sub ponte daret.*

Lucan. *l.* 2. v. 672.

> *Tales fama canit tumidum super æquora Xerxem*
> *Construxisse vias, multum cum pontibus ausus,*
> *Europamque Asiæ, Sestonque admovit Abydo,*
> *Incessitque fretum rapidi super Hellesponti.* Idem *l.* 6. v. 55.
> *Tot potuere manus adjungere Seston Abydo,*
> *Ingestoque solo Phryxeum elidere pontum.*

ABYDOS GEMINA Val. Flacco dicitur, *Argonaut. l.* 1. v. 284. Appropinquantibus enim apparet gemina, propter Sesti vicinitatem:

> - - - *Diviniqùe procul non æquore visa*
> *Cœperat a geminâ discedere Sestos Abydo.*

Dicitur autem hæc *Abydos*, & hoc *Abydum*. Inter alia autem celebris fuit sapore ostreorum. Ennius in *Hedypatheticis*, sive *Hedyphageticis*:

> *Mures sunt Æni, ast ostrea plurima Abydi.*

Quod pari verborum numerô expressum ex illo Archestrati apud Athen. *l.* 3. *c.* 13.

> [illegible]

Catullus in Priapeu. *Carm.* 18.

> *Hellespontia ora cæteris ostreosior oris.*

Virg. *Georg. l.* 1. v. 207.

> *Pontus, & ostriferi fauces tentantur Abydi.*

Populi *Abydeni*, qui cum à Macedonum Rege tam arctâ obsidione coangustarentur, ut nulla liberandæ obsidionis spes superesset, multitudinem tanta invasit rabies, ut se, suasque uxores & liberos, ferrô, flammis, & omni genere mortis crudelissimè interficerent, ne in hostis potestatem venirent; quam historiam imprimis memorabilem fusissimè narrat Liv. *Decad.* 4. *l.* 1. [illegible], dicuntur futilia, ac nullo prorsus pretiô digna *Steph.* & *Suid.* quod Abydeni molles & effœminati haberentur: & quibus olim is mos fuerat, si quem civem, aut hospitem acciperent convivio, præterea in sacris & solemnibus epulis, ut post unguentum, & coronas, infantes à nutricibus inducerentur, circumferrenturque suaviandi. Obstrepentibus igitur infantulis, & aliis, incompositis clamoribus, minus suave & gratum reddebant convivium. Hos etiam nomine male audiebant Abydeni, quod insignes calumniatorum artifices essent; comme id minime placeret, atque hâc de causâ non tutum esset omnibus illic versari. Hinc natum proverbium, [illegible] h. e. *ne temere Abydum* (*naviges*, intellige) quô admoneris, ne quod grave periculum suscipias, sine causa idonea. [illegible], *Hesychio* dicuntur Sycophantæ, à verbo [illegible], quod est efferri, & parum modestè se gerere. Est item Abydus Ægypti oppid. hodie *Elbum*, *Ortel.* Vel *Abutich*, testibus *Castaldo* & *Molet*, inter Ptolemaidem ad Arcton. 22. & Diospolim ad Meridiem 28. millia pass. à Memphi 190. in Austrum, Syenen versus. Ibi Memnonis regia, & templum Osiridis. Ibidem & Magnatum sepulchra, *Ægyptiorum enim, qui fortuna & potentia præcipui, studiose ambiunt Abydi humari, ut idem cum Osiride habeant sepulchrum*, Plut. *de If. & Osir.* Nempe This, in Thinitarum hinc dictorum regno, urbs primaria fuit, usque ad Sesostris tempora: postquam verò Memnon regiam in *Abydo* construxit, This posthabita est, fitque, *Abydus urbs magna & secunda post Thebas*, Strab. *l.* 17. Est etiam Japygiæ civitas in Italia. *Steph.* Vide Patrum *ad Musæum*. Leon. *p.* 8. 16. longitud. 55. 50. latitud. 42. 10.

ABYDUS, Phrygiæ arx est munitissima Turcarum & una ex Dardanellis ad Bosphorum Thracium, Olim Episcopalis nunc Metropolitana teste *Miræo*.

ABYLA, mons excelsus Mauritaniæ Tingitanæ Calpæ monti, qui in Hispaniâ est, oppositus, quos ambos Herculis columnas dicunt, olim perpetuo jugô conjunctos, sed ab Hercule separatos: & sic intromissum terris mare, quod hodie Mediterraneum vocatur. In his Hercules columnas fixisse dicitur, cum boves Geryonis vestigaret, perinde ac ultima ibidem esset orbis meta. Dionysius in *Perieg.*

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible] - - - - -

Ubi multa Eustathius; & notandum est *Abylam* dici à Græcis, & non *Abylam*, idque forte per Metathesin. vulgò *Ximiera*, Hisp. *Sierra de las Monas*, Gall. *mont des Singes*, Belg. *Schimmelberg*. Distat à Calpe, ubi Gibraltar est, monte Hispan. 18. mill. pass. estque prope Septam Urbem. vide *Abila*. longitud. 15. 10 latitud. 35. 40.

ABYLA, Syriæ oppid. juxta quod sitæ sunt Area, Ampeloessa Gabe. Plin. *l.* 5. *c.* 18. vide *Abila* longitud. 68. 45. latitud. 33. 10.

ABYLLI, populi juxta Nilum, Troglodytis vicini *Steph.*

ABYLON, vel ABYDON, Ægypti urbs, Athen. *l.* 15. ubi spinæ semper florentes proveniunt.

ABYNDI, populi regni Sindæ; in India intra Gangem, commercio cum Europæis clari, Texeira. *l.* 1. *c.* 23.

ABYSSINI, Æthiopiæ interioris populi Christiani. Veterem habent religionem, sed ex Hæreticorum erroribus confusam. Eorum Imperator vulgò *Grand Negus*, quibusdam *Preste Jan*. sed pravé. Abyssinis dicitur *Bellul Ivan*, i. *Johannes Altissimus*, Chaldæis *Ivan Encoune*, i. *Johannes pretiosus & magnus*. Verus autem *Preste-Jan*, Princeps Tartarorum fuit, in regno Asiæ Tenduc. Abyssinorum autem nomen fortè ex voce Arabica *Elhabaschi*, quâ Æthiopes & Sarraceni Imperatorem hunc insigniunt. Antiquissimis temporibus ex Arabia in Africam transierunt. *Abyssinos* certè Arabiæ Felicis populos fuisse, & in Æthiopiam Africanam transgressos esse, ex *Urano Stephanus* testatur. Arabes eos vocant *Habassi*: ipsi autem sese Chaldæos profitentur & eâ in sacris linguâ utuntur. Regum eorum catalogus quidem extat, sed antiquissimi admodum in obscuro sunt. Reginam Sabæ, quæ ad Salomonem accessit, eorum ordini per errorem inserTam ait *Hornius*, sed non desunt Viri eruditi, qui Abyssinorum illam Imperatricem fuisse contendant. Multis controversum est, quod de Candace idem habet, de qua Actorum c. 8 namque ex *Strabone*, *Plinio* & *Dione Cassio* discimus, fuisse sub Ægypto Æthiopum Regnum [illegible], cujus Reginæ communi nomine *Candaces* fuerint appellatæ, atque ab hac, per Eunuchum ejus à *Philippo* baptizatum, Christianam Religionem se accepisse, hodieque gens gloriatur. Sub *Justiniano* dein i. Imperatore, Rex Æthiopum *Axumitarum Adad seu David* memoratur, ad fidem Christi itidem conversus: à quo tempore illa *Æthiopia* inter medios Barbaros, Religionem Christianam, sed innumeris permixtam erroribus, retinuit, &c. Pendunt autem *Abyssini* tributa Saracenis, Ægypti & Turcæ, cujus causam cùm quidam afferant hanc esse, quod, cum fontes Nili in Abyssinia sint, ipsumque illud flumen, à cujus incrementis pendet fertilitas & salus Ægypti, per eam labatur, eô interclusô & aversô universam *Ægyptum* fame urgere possent:

possent: *Herm.* [illegible] id esse ait; Aliis non adeo id absurdum [illegible], cum [illegible] & [illegible] [illegible] detecti possit, [illegible]. Habe tamen [illegible] partem [illegible] [illegible] in [illegible] Bachan [illegible] parent, [illegible] quatuor [illegible] Imperatoris qui [illegible] Europam [illegible] est. Vide Georg. Hornium [illegible], [illegible] Regni [illegible], [illegible], &c. [illegible] [illegible], [illegible], de [illegible], de [illegible], de *Bara*, de *Bazagate*, de [illegible], de [illegible], de [illegible], de [illegible], de [illegible], de [illegible], de *Tigremahon*, de [illegible], de [illegible] & [illegible] usque ad [illegible] [illegible] *Aegypti*. Quæ tamen loca pleraque, utpote à mari & commerciorum [illegible] remota, tabulis Geogr. non designantur, vel [illegible] [illegible]. Vide Auctorem [illegible] [illegible] [illegible], imprimis Ludolphum *Histor. Abyss.* nec non [illegible] vocibus [illegible] & [illegible].

ABYSSINIA, regio Africæ, in Æthiopiâ superiori. Fuit [illegible] regnum [illegible], [illegible] per Galas populos valde [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] Abyssinæ partem, quæ hoc tempore paret Imperatori, illa adeo [illegible] est, [illegible] [illegible] [illegible]. Hispaniam, & ut eius Imperator sit [illegible] Regi [illegible] [illegible] [illegible], portorum quippe regni [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], littoralem vero [illegible] [illegible] [illegible] Arabes jam olim occupavere Mauri: ita ut hic Abyssinæ Rex nullum possideat portum, nec mari possit [illegible] per Turcicas [illegible]. Quum enim latissime extendebatur ejus Imperium ab ortu in occasum, a [illegible] nempe finibus Arabiæ usque ad terminos Regni *Goiame*, non tamen excedebat maxima ejus longitudo leucas Germanicas 160. Summa verò latitudo a provinciâ *Alaba* usque ad *Magazane*, seu confluentem Nili & Tacazæ fluviorum, i. e. a latitudine Boreali 8. graduum usque ad gradum 16. erat leucarum Germanicarum centum & viginti. [illegible] *Petrus Infans*, regnum Abasleum habere in ambitu leucas Lusitanicas 672. i. e. leucas Germanicas 504. Posteriori qui ex hoc regno pervenêre ad nos, referunt [illegible] hujus Regis adeo imminutam esse, ut vix dimidiam partem terrarum possideat, quas [illegible] [illegible]. Solæ enim supersunt provinciæ, *Tigre*, *Dembea*, [illegible], [illegible], [illegible], *Nara*, & pars Xoæ. Harum præcipua est regnum *Tigre*, cujus prorex, *Tigre Mahon* dictus, eandem præbuit ut nonnulli *Tigre Mahon* distinxerint à regno *Tigre*. Sed neque regnum [illegible] ab hoc distingui debet. Minores autem Provinciæ, quæ huic etiamnum parent, sunt illæ, *Magaza*, *Salut*, *Ogara*, [illegible], *Sagalda*, *Semen*, *Salaua*, *Oseca*, & *Dola*. Olim vero hæ provinciæ regno ejus continebantur, *Angote*, *Doaro*, *Ogge*, *Bali*, *Adea*, *Aiemale*, *Oxelo*, *Gane*, *Betzamora*, *Gutague*, *Bazama*, *Bagame*, *Cambate*, *Doxa*, *Gamar*, *Couch*, *Damut*, *Mota*, *Aura*, *Huteca*, *Orgate*, *Gedem*, *Morabet*, *Marz*, & *Bizamo*. Sed A. C. 37. superioris seculi Galarum populi Abassenis à meridie contermini, provinciam *Bali* ingressi, non tantum ipsam, sed & *Fatigar*, *Doara*, *Ogge*, *Bizamo*, *Oifate*, *Angote*, *Cambate*, & alias provincias occuparunt. Vide Gautier in *Chronogr.* Spond. A. C. 1524. *num.* 15. & 17. 1535. *num.* 1. & 1555. *num.* 15. Vide quoque *Æthiopia*.

ABYSTÆI, gen. Libyca *Ptolemæo*.

ABYSTRUM, Magnæ Græciæ urbs apud *Ptolemæum*, quam hodie [illegible] vocari scribit Barrius in sua *Calabria*.

ABZIRITANUM, Africæ oppid. Plin. *l.* 5. *c.* 4.

ABZOÆ, populi ad Oceanum Scythicum. Plin. *l.* 6. *c.* 13.

ACA, regio Numidiæ, tres urbes continens, ab [illegible] Libyæ contermino. Ad Hileias spectat, Arabum genus, qui, sub Caliphâ Caimò, Africam ingressi. Opulenta olim, sed bellis civilibus adeò attrita, ut incolæ hodie inopem vitam, fructibus palmarum pro frumento venditis ægrè sustentent. Gramm. *Afr. l.* 10. *c.* 12. Marmol. *l.* 7. *c.* 8.

ACA, civitas Phœnicum, quæ postea *Ptolemais* dicta est Straboni. Plinio *l.* 5. *c.* 19. autem dicitur *Ace*, quæ quondam Colonia fuit Claudii Cæsaris. vide *Ptolemais*.

ACABE, fons. *Ptol.* [illegible] [illegible] [illegible] *Acabe*, [illegible], i. e. *extrema*. Situs enim est fons in Africæ extremis, propè fines Cyrenaicæ. *Tabulæ Ptolemæi* perperam habent *Chuzambari*, & *Cabe*, pro *Zuchabari*, & *Acabe*. [illegible].

ACABE, mons in finibus Ægypti ad sinum Arabicum. *Ptol.*

ACABENI, Mesopotamiæ regio, *Ptol.* *Acabi*, Hebræis dici ex D. *Hieronymo* ait Montanus. *Harab* ab Hebræis pro *Nisibi* haberi scribit.

ACABIS, villa in Cyrenaicâ regione. *Ptol.*

ACACALIS, nympha, quæ ab *Apolline* compressa, in Cretâ filios edidit, Phylacidem, & Philandrum. *Pausan.* & Apollon. *in Argon.* Alia fuit ejusdem nominis Minois filia, de quâ Pausan. *in Arcad.* Vide *Acacis*.

ACACESIUM, urbs Arcadiæ, ab Acacò Lycaonis filiò dicta, *Steph.* à quo etiam *Acacesius* Mercurius cognominatus est, qui eum educavit. Pausan. *in Arcad.*

ACACHUMA. *Ptol.* *Acharna*, urbs Æthiopiæ, Majoridæ seu Reginæ Sabæ [illegible] sedes. Marmol. *l.* 10. *c.* 23.

ACACIA, Græcè Ἀκακία, arbor quibusdam, quæ propriè & absolutè *Dioscoridi* [illegible], *Ægyptia Spina*, è cujus siliquis, foliis & fructu succus multiplex. olim usus, in Medicinâ, hodie in totum ignotus est. Propterea [illegible] succus seu [illegible] Spinæ Ægyptiæ, cujus usu deperdito, succus prunorum successit: Unde est, quod [illegible] infimæ Græciæ Medici [illegible] interpretantur. Vide de hac arbore, è qua 18. remedia petita olim & succo ejus, late disserentem Salmas. *ad Solin. p.* 534. & seqq.

ACACIA, Græcè Ἀκακία, *Innocentia* est, apud Tertullian. *de cultu fœmin. c.* 6. Vide Cl. Suicerum *Thesaur. Eccles. in* [illegible], & [illegible], ubi modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quo [illegible], ipse Dominus noster *Acacia* appellatur. Hebr. [illegible] [illegible] [illegible] vitæ, quo Acaciæ vocari [illegible], Psalm. [illegible] [illegible], ad intelligendum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] interpretantur [illegible] vocibus [illegible] apud Sacros & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sunt [illegible] dein [illegible] pro involucro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Imperat. ad [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] memoriam: [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible]. Dictum autem sic [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam maxime conservet. [illegible] [illegible] *Histor.* [illegible] [illegible] ait, fuisse [illegible] ex panno purpureo confectum, [illegible] [illegible] terrâ vel arenâ plenum, [illegible] [illegible] [illegible] à Codino, ubi de Imperatore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] *Acaciam* [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Quam eandem [illegible] [illegible] *Acacia* [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] terram vel arenam, [illegible] [illegible] vocat. Hoc [illegible] [illegible] *Acacia* depingitur in Michaelis Palæologi Imperat. effigie, quam Car. du Fresne exhibet [illegible] [illegible], [illegible] in aliis Theodori Lascaris junior, ejusdem Michaelis & [illegible] [illegible] imaginibus, quas ex Codice Augustano [illegible] Georgii Pachymeris [illegible] [illegible] Hieron. Wolphius, voluminis [illegible] præfecat. [illegible] ergo quod Consules & Imperatores [illegible] in [illegible], dextrâ [illegible], quod [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] similiter gestant, mappa videtur fuisse; vel etiam codicilli Consulares, seu Magistratuum omnium insignes: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Græciâ, *Acacia* nempe. de qua dictum &c. Vide quoque infrà in vocibus *Mappa*, item *Volumen*.

ACACIUS, Episcop. Berrhœensis eruditione & Virtute clarus. In gratiam tamen Eudoxiæ, Theophilo se junxit, & cum [illegible] Imperatoris annos, Nestorium apud Theodos. juniorem defendit, postmodum tamen hujus hæresi archæ sectatores ad meliorem frugem reducere conatus. Theodoret. *l.* 5. *c.* 23. Baron. [illegible].

ACACIUS, Patriarcha Antiochenus, cujus tempore ingens terræ motus. Evagr. *l.* 2. *c.* 12. Alius, Episcopi Melitenæ in Armeniâ, qui interfuit Concilio Ephesino, A. C. 431.

ACACIUS, Alexandrinus, dux belli sub Adriano, propter confessionem Christi de nuce arbore suspensus est. Hist. 1 [illegible]. *l.* 5. *c.* 11. Alius etiam hôc nomine martyr, sub Decio Imperatore.

ACACIUS, Episcopus Cæsareæ in Palestinâ, A. C. 340. Arianus fuit in Synodo Seleuciana & Constantinopolitanâ. Hist. Trip. *l.* 5. *c.* 34. 35. 36. Hujus sectatores *Acaciani* item *Anomæi* dicti.

ACACIUS, Patriarcha Constantinopolitanus, vir imprimis pius, & Leoni Imperatori gratissimus. Vide Nicephor. *in Chron.* *Suid.* Item Rhetor insignis, qui Libanii & Juliani temporibus floruit. *Idem.*

ACACIUS, Episcopus quidam, Ecclesiæ suppellectilem argenteam, auream que divendidit; & milites Persas fame prope enectos, non tantum refecit, sustentavitque, sed redemptos ad regem suum remisit. Socrat. *Hist. Eccles. l.* 7. *c.* 21.

ACAD, vel ACHAD, vide Babylon.

ACADA, Natoliæ fluv. hodie *Sangary*, in mare magnum se exonerat. *Castald. Belon.*

ACADAMA, Syriæ urbs ad Euphratem. *Lib. Notit.*

ACADEMIA, ex usu commune, sive, ut vulgò loquuntur, appellativum factum sit, propriè tamen ita dicebatur [illegible] extra Athenas locus, in quo Philosophiam primus docuit Plato. Sunt qui derivent ab ἑκὰς & δῆμος, *seorsim a populo* [illegible] [illegible] à populari consuetudine. Basilius *orat. de* [illegible] [illegible] *Platonem ferunt, cùm animo percepisset* [illegible], *quod in corpore profecisset* [illegible], *de industria Academiam elegisse, locum* [illegible] *maxime* [illegible], [illegible] [illegible] *bonam corporis dispositionem, velut superfluam* [illegible] *vitæ* [illegible]. Alludit ad Ἀ[illegible], & δῆμος *populus*. In Academia siquidem acuebantur hominum ingenia: aut ab ἄκος, i. e. *Medela*, & δῆμος, quod ibi sit [illegible] [illegible], officina sanandi animos. Alias quoque ejus generis allusiunculas [illegible]; sed certum est fuisse prius Ἑκαδημία, ac sic vocari ab *Ecademo* Heroe, quod (præter *Suidam*) ex Timonis versibus probat *Hesych.* [illegible] ex [illegible] verò & [illegible], Laërtius, uterque [illegible] *Platone*. Retinet eodem Horat. *l.* 2. *Ep.* 2.

Adjecere Bonæ paulo plus artis Athenæ;
Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,
Atque inter silvas Academi quærere verum.

Quamquam in quibusdam libris *Academi* legitur. Quòd autem penultima vocis *Academia*, nunc correpta invenitur, nunc porrecta; id ex eo est, quod Græci nunc Ἀκαδημία dicant, nunc Ἀκαδημεία. Corripuit itaque Claudian. *Paneg. Manl. Theod.* 3. *v.* 94.

In Latium spretis Academia migrat Athenis.

Et Sidonius *in Epithal. Polemii v.* 120

Obvia & quanquam totis Academia sectis.

Produxit Cicero *l.* 1. *de Divinat. c.* 13. cum ait,

Inque Academia umbriferâ, nitidoque Lyceo,
Fuderunt claras fœcundi pectoris artes.

Nec non Laurea Tullius, de quo infrà. Cicero autem villam quandam suam, hodie *Bagn. di Tritola*, ab Averno lacu Puteolos tendentibus, impositam littori, celebratam porticu & nemore *Academiam* appellavit, ab exemplo Atheniarum, ibi compositis voluminibus. In eam Laurea Tullius è libertis ejus, carmen scripsit, quod legitur apud Plin. Semotent. *l.* 3. *c.* 2.

Quo tuo Romanus vindex [illegible] lingua,
Sylva loco meliùs surgere jussa viret,
Atque Academiæ celebratam nomine villam,
Nunc reparat cultu sub potiore Vetus:
Hic etiam apparent lymphæ non ante repertæ:
Languida quæ infuso lumina rore levant.
Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori
Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope,
Ut, quoniam totum legitur sine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ.

Hesych. Ἀκαδημία, γυμνάσιον, ἢ τόπος. Addit *Phavorinus* [illegible]. *Nic. Lloydius.* In hac Academia ridere non licebat, cujus rei rationem reddentem vide Ælian. *Var. Hist. l.* 3. *c.* 35. Ab *Academo*, ubi Plato docere solitus est, *Academica* secta nomen habuit, quæ loci quoque nomine subinde venit. Unde *Academia* triplex apud auctores, *Vetus, Nova* & *Media*. Plato *Veteris* princeps fuit, atque demum sic vocari incepit, postquam *Arcesilas* alteram induxit. Fuit illa mixta ex Heraclitica, Pythagorica & Socratica: unde iis, qui uno Socrate contenti erant, miscellâ hac corrumpere Philosophiam genuinam Plato visus fuit. Vide Laertium *in Platone*, [illegible], Apulejum *de dogm. Plat.* &c. Decem vero sunt Dialogi, quibus omnem Philosophiam comprehendisse existimatur, teste [illegible] *unum esse Deum, summum opificem universi: sed præter eum statuit Deos [illegible], Dæmones & Heroas quibus & ipsis sacra fieri jussit*, vide Augustin. *de C. D. l.* 9. *c.* 8. & 11. Idem *mundum cæpisse [illegible] est, [illegible] materiam quæ Deo coæternam statuit*, quem errorem è Platone Hermogenes hæreticus hausit. *Ideas porro asserit*, Peripateticis impugnatas, &c. à SS. Patrum non paucis rejectas: qua parte creduntur Gnostici præivisse, vide Irenæum *adv. hæreses l.* 2. *c.* 19. Tertullian [illegible] &c. Valentino inprimis, qui circa A. C. 150. è Theogoniâ Hesiodi [illegible]. Deos & è Platone Ideas mutuatus, cum Johanneo hæc Evangelio miscuit. Nisi forte malè de Ideis intellectus Plato est. Ei in *Academia* successit Speusippus, cui Xenocrates *Chalcedonius*, Polemo *Atheniensis*, Crates *Atheniensis* & Crantor *Solensis*. Hujus discipulus Arcesilas *Mediæ* auctor ἀκαταληψίαν & ἐποχὴν induxit, docuitque: *Nihil [illegible] posse, eoque in omnibus esse cohibendum assensum.* Sic, cum Philosophia ad *summum jam incrementum pervenisset*, verba sunt Lactantii *l.* 3. *c.* 6. *repentè extitit Academia tanquam senectus ejus, quæ illam* (ignorantiâ introductâ) *confeceret jam deflorescentem.* Discipulus Arcesilæ fuit Lacydes, Lacydi Telecles & Evander, cui Hegesippus Pergamenus Laërtio, *Hegesilaus* Clementi, ultimus Academiæ mediæ assertor successit: Qui enim Hegesippum excepit Carneades Cyrenæus, *Novam* is seu tertiam Academiam fundavit: quæ à mediâ duplici ratione differebat. Primò enim Arcesilas è rebus verum sustulit, Carneades aliquid verum aut falsum esse fassus est, saltem negavit in nobis [illegible] seu artem judicandi verumque à falso discernendi esse; vide Cicer. *in Lucullo*. Dein Carneades quidem assensum cohibuit ob rei incertum, non tamen negavit aliquid esse probabile, aut contrà: quale nihil Arcesilas, Vide Cicer. *Acad. Qu. l.* 4. *c.* 6. Post Carneadem docuit Clitomachus *Carthaginensis*, in quo successio Academiæ novæ desiit. Quidam triplici huic Academiæ addunt quoque *Quartam*, cujus Philo & Charmidas Clitomachi successore auctores fuêre, quæque paulo propius ad veterem accessit; & *Quintam*, ab Antiochô fundatore, qui veterem Academiam instauravit, nisi quod [illegible] Stoicis accederet, *Antiochiam* dictam. Post hunc, qui sequentibus seculis Platonis dogmatis insisterent, pro *Academicis* Platonici dici maluerunt. Vide sui suo loco, & plura in hanc rem, apud Voss. *de Philosoph. Sectis c.* 12. 13, 14 & 15. & Georg. Hornium *Histor. Philosophica l.* 3. *c.* 20. De *Academiis Hebræorum, Græcorum, Romanorum, Christianorum*, aliquid infra ubi de *Canonicorum Collegiis*: item vocibus *Collegium*, *Schola*, &c.

ACADERA, Indiæ urbs. Curt. *l.* 8. *c.* 10.

ACADINUS, fons est Siciliæ, juxta Dellos lacus, Palicis fratribus sacer, ad quem juramenti veritatem explorare solebant ad hunc modum. Juramenti verba tabulis ligneis inscribebant, quas in fontem dejiciebant, quæ supernatantes juramenti integritatem, demersæ perjurium indicabant.

ACADRA, oppid. in Arabia Felici *Ptolemæo*.

ACADRÆ, populi Asiæ in Sinarum regno, ubi nunc provinc. *Quichen*, *Hucuan*, teste *Nic. Sanson*.

ACADUM, Syriæ urbs videtur, apud Sophronium *de peregrinatione D. D. Petri & Pauli*.

ACAFRAN, fluv. regni Tremissæ in Africa. Olim *Quinalaf*, nunc *Vavirel*, Marmol. *l.* [illegible] 20. 39. 40.

ACALANDRA, oppid. Italiæ, in Lucaniâ, trans Apenninum, in provinc. Basilicata, ad fluv. Salandrum.

ACALANDRUS, seu ACALYNDRUS. Flumen in sinu Tarentinô, non procul à Metapontô. Plin. *l.* 3. *c.* 6. Strabo *l.* 6. *Hodie* di *Roseto* hodie. Ab aliis *Salandrella*, teste *Cluv.*

ACALANTHIS, nobilissimæ canis nomen, unde est illud Aristophanis in Pace [illegible] Vide Cæl. Rhodig. *l.* 17. *c.* 18. & Erasmum in *Chil.*

ACALARITES, fluvii nomen apud Eustath. *in Il.* Homeri. certè Iliad. [illegible] epitheton Oceani fuit:

[illegible]

l. c. [illegible], inquit ibidem *Scholiastes*, nam [illegible], *Nic. Lloydius*.

ACALE, Arabiæ Felicis urbs. *Ptol.*

ACALIS, Minois filia, Sidonum & Oaxi, ex Apolline, mater. Aut demum *Acali* [illegible].

ACALYNDRUS, vide *Acalandrus*.

ACAMANTIDES, Philosophus Heliopolitanus. *Suid.*

ACAMANTIS, olim dicebatur Cyprus, ab *Acamante* promontoriô. [illegible] *Steph.*

ACAMANTIS, Una ex decem tribubus Atheniensium, ita dicta ab *Acamante*, Thesei filio. *Suid.* Hic postmodum urbem in Phrygiâ cognominem statuit. *Steph.*

Demi Tribus Acamantidis.

Agnus.	Hephæstiadæ
Cholargia Cephale.	Hermus, seu Hermi.
Cholargus Cholargi	Itea
Cicynna.	Prospalta.
Eiridæ.	Sphettus.
	Thoricus.

Vide Alexand. Rossæi *Archæologiam*.

ACAMANTIUM, urbs in majori Phrygiâ, opus *Acamantis*, filii Thesei, qui cum in expeditione adversus Solymos se strenue gessisset, locum urbis condendæ à patre impetravit.

ACAMANTIUS, Philosophus Heliopolita. *Suid.*

ACAMAPIXTLI, primus Rex Mexicæ, quem incolæ à Rege Culhuacanæ acceperunt, quo ex stirpe illæ priores Regis fuerent. Hic Urbem auxit [illegible], & moriens Mexicanis libertatem novum Regem eligendi reliquit, licet ipsemet improlis non esset. A Costa *l.* 8. *c.* 8. 9. & 10.

ACAMARCHIS, nympha marina, quam Oceani filiam esse volunt. Diodor. Sic. *l.* 6.

ACAMAS, unus ex Thracum principibus, qui in auxilium Trojanorum venerunt. Homer. *Il.* β. Fuit & fil. Antenoris, qui tempore belli Trojani celebratus, & Diis similis habebatur. Fuit præterea mons & promontor. in Cypro, unde Cyprus etiam *Acamantis* dicebatur. Hodie *Crusocco*, Item *Capo di S. Epifanio*.

ACAMPSIS, Colchidis fluv. Arrian. *in Periplo*.

ACAN, Latinè *tribulatus*, vel *turbator*, vel *antemurale*, fil. Eser, filii Seir Horræi. *Gen. c.* 36. *v.* 28.

ACANES Major, & ACANES Minor, Urbes duæ Africæ, in Guineâ regione in mediterraneis.

ACANNÆ, emporium circa Rubrum mare *Steph.*

ACANTHINA Vestimenta, memorantur Varroni apud Servium *in Æn. l.* 1. *v.* 653. *Cum dempti sunt aculei, ex his [illegible] confecere vestem; hinc vestimenta acanthina appellata.* Nempe ab *acantho* herba illis nomen, utpote quæ texi consuevêre ex lanugine, quâ folia acanthi solent obduci, de quo vide Plin. *l.* 24. *c.* 11. Unde Servium corrigit *Salmasius*, vestes in similitudinem acanthi ornatas & confectas hîc [illegible] accipientem & sic intelligentem versum Poetæ:

Et circumtextum croceo velamen acantho.

Hic enim *acanthus* purpura est, quæ extremam vestis oram circumibat. Namque virgæ illæ, quæ in extremam vestis eunt, ad oram infimam currentes, cum [illegible] foliis, & [illegible] & [illegible] Græci, sed & [illegible] dixêre *Hesych.* [illegible] seu virgas & animal & plantas & [illegible]. Vide Salmas. ad *Vopiscum Aurelian. c.* 45. Acanthi autem genus *acanthium* est, araneosa habens lanugine obducta folia. [illegible] Et multo ante eum Plin. [illegible] *Folia acanthi per extremitates & araneosa lanugine obducta, quâ collectâ etiam vestis [illegible] bombycinis similis fiunt in Oriente.* Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 4. *c.* 28. & Salmas. *Exercitationum ad Solin. p.* 557.

ACANTHINE, Arabici sinus insul. apud *Ptol.*, *Augustino Stuckio*, proxima Daphninæ & inter insulas Magorum & Orneon.

ACANTHO, mater quarti Solis, apud Arnobium *adv. Gentes l.* 4. *Quinque Soles quartus [illegible], quem Rhodi peperit heroicis temporibus Acantho.*

ACANTHON, Mons Æoliæ, Plin. *l.* 4. *c.* 2.

ACANTHOS, Græcè Ἄκανθος, [illegible], Urbs Ægypti, non procul à Memphi, in eodem latere. Ibi eo videlicet ab arbore Ægypti celebri, quæ *acantha*, h. e. *spina*, nomen adepta, quod in eâ esset spinæ Thebaicæ ingens lucus. *Stephanus*, [illegible] *Acanthus Memphis distans stadiis trecentis viginti & centum, in qua spinæ Thebaicæ [illegible].* Ubi alteram vocat, quia prima, quæ ibi recensetur, Urbium, hoc nomine in Thraciâ erat. Continebat arbor hæc, unde Urbi nomen, flores Coronariis & Medicis, in totum diversa ab Acaciâ, spinosâ & ipsâ arbore, in eâdem Ægypto nascente, quæ succum è foliis & fructu expressum dabat multi usûs in Medicinâ, ut diximus. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 612. & *seqq.* Fuit & herba separata ejus nominis, *Paderos* quoque dicta, de qua idem *p.* 335. 545. & 1128. Sed & limbus vestium, *Acanthus* dictus, occurrit apud Virgilium, *Æn. l.* 1. *v.* 653. ubi *velamen croceo acantho circumtextum*, tunica est per extremitatem oræ infimæ limbum habens croceum, ad instar *acanthi*, flexibilis virgulti. Hinc *Hesych.* [illegible], &c. Vide eundem *p.* 905. & supra, quoque in *Acanthina*.

ACANTHUS, puer regius, in florem sui nominis conversus. Cujus folia occasionem præbuerunt ornamentis pulcherrimis sculpturæ. Vide Virgil. *Ecl.* 3. Ex Acanthis triumphum Cælestis, Portuò devictâ, vide apud. *Vellej. Paterc. l.* 2. *c.* 56. Est etiam civitas Ægypti prope Memphim. Plin. *l.* 4. *c.* 10. Scalig. [illegible]. Item oppid. in Macedoniâ, sive Atholâ, quæ est urbs Acanthiorum, in quâ mutas esse cicadas *Steph.* scripsit. [illegible]. Item aliud in Asia juxta Sinum Persicum, quod olim *Dulopolis* vocabatur. Plin. *l.* 5. *c.* 28. Item Insul. quædam Plin. *l.* 5. *c.* 31.

ACANTHUS, Pusilla, Urbs Ægypti.

ACANTHUS, urb. Olymp. 31. *Condita*, & *Stagira*, in Isthmo, extimque montis Atho, Euseb. *Chron.* 1363. De *Acantho* a barbaris deserta & [illegible] inter Amtron & Chalcedenicos, adi *Pet.* laudatum Joh. Stat. [illegible] Sec. XVII. ubi *de Græcorum Oriens*. Vide [illegible].

ACAPARAM, urb. in littore Ponti Euxini. Cnip. Veter. ab Davin [illegible].

ACAPEATÆ, populi circa Mæotim. Plin. *l.* 6. *c.* 7.

ACAPIS, fluv. Asiæ apud Lazos populos.

ACARNA ligna, Græcis Latinisque, quæ fumum non emittunt accensa, aliàs [illegible], Ulpiano l. 167. ff. [illegible] ligna [illegible] fumum faciant: cujusmodi tabernam patet Pertinacem Imperat. in Liguria exercuisse & coctilia paratis ac vendidisse, legitur apud Jul. Capitolin. in Vita Imperat. hujus. Artem hoc modo [illegible] parandi pauci Theophrastus describit Hist. l. 5. [illegible] [illegible]. Auxernum fumo fac [illegible] & si qua alia [illegible] furnos [illegible]. Cum verò accensa [illegible] fumum & [illegible], [illegible] extincti [illegible]. Erant & alii rationes illiusmodi ligna parandi: Nam, ut Cato docet, [illegible] fumo [illegible]. Atque ista fuerunt, quo olim admirati. Anacharsis dixit, [illegible] Fumum quidem et [illegible] [illegible]. Ferè enim, qui coctilia[illegible] faciebant, degebant in montibus aut silvis, ut Pertinaci pater in Apennino. Erant autem hæc ligna, neque multum a carbonibus diversa & non [illegible], sed [illegible] folia. Unde legitur apud Trebellium Pollionem in Claudio, c. 14. [illegible] quod [illegible], &c. Vide Salmas. ad loc. cit. & infrà, in [illegible], [illegible] voce Coctilia.

ACAPULCUM, urb. Americæ in novâ Hispan. cum portu, in orâ maris pacifici in provinc. Mexicanâ, & castro permunitô. 80 leucis Hispan. distat a Mexico in meridiem.

ACAR, Latinè [illegible], sive [illegible], vel truncus, fil. Ram, primogeniti Jerameel. 1 Chron. c. 2. v. 27.

ACARA, oppid. in mediâ Pannoniæ. Item, in octavâ Italiæ regione, non procul à Regio Lepidô. Strabo l. 5.

ACARAGA, oppid. Americæ meridionalis in regione Paranâ, & ad Paranam fluv. Aliter Nativitas beatæ Virginis, distatque 45 leucis Hispan. a fluv. Argenteô.

ACARASSUS, urbs Lyciæ. Steph.

ACARIA, fons in agrô Corinthiô, apud quem Iolas Eurystheo caput amputavit. Strabo l. 8.

ACARMAN, vel CARMAN, Arabiæ Felicis urbs. Ptol.

ACARNANIA, quæ antea Curetis appellata fuit, teste ibus Pausaniâ & Plinio l. 4. c. 1. regiuncula & pars Epiri est, inter medio sinu Ambracio. Plin. l. 4. c. 2. In hac est oppid. Leucas. Mar. Niger scribit, hodie hanc Despotato vulgò dici. Hanc autem regionem Achelous amnis ab Ætoliâ dividit, vel (ut Strabo) Pindus mons, qui Achelourn parit. Steph. Incolæ Acarnanes, quos annum sex mensibus computare solitos, scribit Macrobius Saturnal. l. 1. c. 12. Molliciei, & lasciviæ apud veteres notati leguntur, apud Lucianum in Meretricio; unde proverbium, porcellus Acarnanius, in lascivos. In Acarnaniâ autem, ut in Epiro, gignuntur equi, corpore & viribus maximi, eximiique pretii, hinc aliud manavit proverbium, [illegible], de re quâpiam insigni. Clades Laconum in Acarnaniâ acceptas, describit Thuc. l. 2. Fuit & civitas non procul à Syracusis (Cicer. in Pison. c. 40.) in quâ Olympii Jovis antiquum fanum fuit, quæ à Gothis exusta est. Item, regiuncula Ægypti. Serv. in l. 5. Æn. v. 298.

ACARNAS, vel ACARNAN, mons Atticæ admodum lapidosus. Senec. in Hippol. Act. 1. v. 20.

--- --- Vos, quà tepidis
Subdita austris, frigora mollit
Durus Acarnan. ---

ACARNE, oppid. circa Magnesiam. Plin. l. 4. c. 9.

ACARON, civitas Palæstinæ quæ Cæsarea vocatur. Plin. l. 5. c. 14. Scribitur aliàs Accaron, Hebr. Ekron, i. e. exstirpatio. Jos. c. 15. v. 45. 46.

ACARRA, urbs Achaiæ. Steph.

ACASIS, filia Minois, quæ ex Apolline filios habuit, Cydonem & Oaxem, à quibus Cydonia & Oaxe, Cretæ urbes. Steph.

ACASTA, nympha, Oceani & Tethyos filia. Hesiod. in Theogon. v. 356.

ACASTUS, Peliæ Thessalorum Regis fil. venator sagittis clarus. Ovid. Metam. l. 8.

--- Jaculoque insignis Acastus.

Uxorem Cretheidem, sive Hippolytem duxit, quæ cum Peleum amaret, neque ille contrà hujus amori obsequi vellet, ultrò eum de stupri appellatione apud virum accusavit. Itaque Acastus, Peleo occasione venationis causâ in saltum Pelii montis abductô, ibique omnibus armis spoliatô, feris lacerandum cum præbuit. Verum Chiron, sive is Mercurius fuit, interveniens, acceptâ Vulcani machærâ, Peleum liberavit: qui postea domum reversus, Acastum cum uxore interfecit. Hor. l. 3. Od. 7.

Narrat pene datum Pelea Tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens.

Vide Pindarum Nem. carm. 4. & 5.
Ovid. Met. l. 11.

--- Magnetas adit vagus exul, & illic
Sumit ab Æmonio purgamina cædis Acasto.

Ex Fastorum l. 2.

Alcidem Peleus, ipsum quoque Pelea Phoci
Cæde per Æmonias solvit Acastus aquas.

ACASTUS, Archon Athen. 7. [illegible] II. post Medontem præfuit ann. 36 [illegible] tempora Davidis Regis. Sub illo [illegible] Ni auctore contigit. Illum excepit Archippus. Joh. Marshamus. Canon Chron. ad Sec. XIII.

ACATHARTUS, i. e. impurus, ingens sinus in mari Arabicô, versus Ægyptum. Strabo l. 16.

ACATHISTUS Hymnus, vigilia maximè solennis, Sabbato quintæ hebdomadæ Quadragesimæ, in matutinis in honorem B. Virginis, observata, in Ecclesiâ Græcâ, in memoriam multiplicis liberationis à Barbarorum incursionibus, quam ejusdem sanctiss. Virginis apud Deum pro urbe Constantinop. intercessioni adscripserunt. Gr. [illegible], i. e. sine sessione, totâ enim illâ nocte stando celebrabatur, dum in honorem Deiparæ hymni laudesque incessanter canebantur. Ita enim [illegible] ex Bibliothecæ Bavaricæ quodam M. S. [illegible] [illegible], [illegible] Acathistum, [illegible]. Dominic. Macer [illegible] hanc vigiliam institutam censuit, in memoriam [illegible] Matris Virginis, quæ cum Josepho Bethlehemum Sedes Græcorum [illegible] appareat, teste [illegible] Cardin [illegible] frater [illegible], victoria, quam Heraclii Imperat. tempore adversus Chosroæ Persarum Regis legatum cœperunt, obtinuerunt, hymnus originem a [illegible], [illegible] Sed & Acathistus, ipsius B. Virg. [illegible] in Typica Sabæ, c. 12. & 35. Menologio, mense Martio, apud Cedrenum, & Marcum Hieromonachum de Typica [illegible] c. 31. [illegible] C. [illegible] Triginta Lectiones, voce illæ: plura apud Meursium l. [illegible].

ACATON, urbs Æoliæ.

ACATUCCI, Hispaniæ oppid. Antonin.

ACAVATHA, Syriæ urbs. Liber Notit.

ACAUNUM, Monasterium in loco vallis Penninæ vel Sedunensis Acauno, apud illustre fecerunt Sepulcra Martyrum legionis Felicis Thebæorum, Mauritii commilitonumque ejus ibi occisorum, Exuperii, Candidi, aliorumque, quos Gregorius Turon. Agaunenses vocat. Extruxit illud Sigismundus Burgundionum Rex fil. Gondobaldi, domibusque & Basilicis magnificè ornavit, ac prædiis locupletavit. Gregor. Turonens. Fredegarius, Aimonius, &c. Hodie vocatur S. Maurice en Valais, Gallicè, Martinac, aliàs S. Mauric & S. Moritz. Fuerunt et in Monasterio duæ olim Basilicæ, altera S. Johannis Apostoli & Evangelistæ, altera B. Mauritii ceterorumque Commartyrum. Significat autem Agaunum veteribus Gallis saxum vel petram, & Cl. [illegible] ac Nostro Tarnaiæ, vel Tarnada videtur, in Tab. [illegible] Vide infra in voce Agaunum.

ACAXIUM, oppid. provinc. Farmæ, in Insul. Japoniæ in Asiâ. Distat a Meacô, urbe primariâ Insulæ 25. leucis, teste Bractil.

ACAXUTLA, portus Americæ Septentrional. in orâ maris Pacifici, in novâ Hispaniâ & regione Guatimalâ, 7 leucis ab oppidô S. Salvatoris.

ACBARUS, vide Abbarus.

ACCA, seu ACCAS Episcopus Hagulstadensis, Bedæ [illegible]. De cujus scriptis, vide Voss. l. 2. de Hist. Lat. p. 278. Obiit A. C. 740. inter Sanctos relatus, in Cod. 141. Bibl. Sangermanæ.

ACCA, soror & comes Camillæ. Virgil. Æn. l. 11. v. 820.

ACCA LARENTIA, Faustuli regis pastoris uxor, quæ Romulum, & Remum lactavit, & maternâ solertiâ gubernavit. Hæc vocata est Lupa, eo quòd nobile scortum fuit; tales enim, ob avaritiam, lupæ nuncupantur. Servius. A Gellius, l. 6. c. 7. Acca Larentia corpore vulgus dabat, pecuniamque emeruerat ex eo quæstu uberem. Ea, testamento (ut in Antiatis historiâ scriptum est,) Romulum regem, ut alii, populum Romanum bonis suis hæredem fecit. Ob id meritum à flamine Quirinali sacrificium ei publicè fit, & dies è nomine ejus in Fastos additus. Vide Voss. de Idol. l. 1. c. 12.

ACCA Tarutia, uxor Tarutii, nobilis Tusci. Vide Scalig. in Varron. de L. L. p. 78.

ACCABICONTICHITÆ, populi sunt in Mauritaniâ, non procul ab Atlante monte, Steph.

ACCABICUS Murus, oppid. circa Herculis columnas, à Carthaginensibus conditum. Steph.

ACCABUSSARE, vox mediæ ætatis, apud Car. du Fresne, in Statutis MSS. Massiliensis Urbis l. 5. contra eos, qui ludendo [illegible]: Et si illos 12. denarios dare & solvere non poterit, accabussetur, [illegible] cum vestibus, quas tunc deduxerit, in portu Massiliæ, [illegible], quod est in Portali Colliæ, a quo ad Portale S. Martini [illegible], quæ [illegible]. Idem quod [illegible], in mare demittere. Græcis [illegible]. Gall. baigner la Cale, est enim Oceanici. Calassa, [illegible] in [illegible], pronò capite proludit. Pœna in meretrices & lenones vulgò dicta, [illegible] apud Burdigalenses, quà in caveâ ferreâ inclusi in mare demittuntur & subitus navem denuo submerguntur. Vide Consuetud. Soloffon tit. 16. art. 6. & quæ de hac pœnæ specie observat Cleiracus ad leges maris Oleronensis art. 51. laudatus præfatô Car. du Fresne Glossar.

ACCADIA, provinc. novæ Franciæ, in Americâ Septentrionali, Nova Scotia ab Anglis dicta, qui illam occuparunt. Sed reddita fuit Francis pace Bredanâ. Ibi locus præcipuus est Portus Regius.

ACCADIA, Urbs Principatus ulterioris in regnô Neapolitanô. Davity.

ACCARA, oppid. Africæ in Guinea regione duplex, nempe magnum & parvum, in orâ, inter fluv. de la Volta, & fortalitium S. Georgii de Mina.

ACCARON, civitas Philistinorum, juxta Azotum, Jamnitorum portum, Lamnias Ptolemæi esse vult Postellus. Vide Gesner. Palæstina. Celebris fuit Idolo Beelzebub. 2 Reg. c. 1. v. 6.

ACCAS, vide Acca.

ACCENDENTES, vide infrà Accolythi.

ACCENDONES, apud Tertullian. de Pall. c. ult. Vivam & accendone. & omni gladiatorum ignominia togatis productum ex correctione Salmasii, cùm prius legeretur & vindices. Lanistæ sunt, quos nondum eos vocare Tertulliano libitum est, quòd gladiatores accenderent & excitarent ad pugnam. Idem ad Martyres: Nec tantum ego sum, ut vos alloquar. Sed tamen & gladiatores perfectissimos, non tantum Magistri & Præpositi sui, sed etiam idiotæ, & supervacui quique adhortantur de longinquo, ut sæpe de ipso populo dictata profuerint. Ubi Magistri & Præpositi gladiatorum lanistæ sunt, qui eos de propinquô adhortabantur & accendebant, dictataque illis sugge-

tebant. Ideoque & cum gladiatoribus productos dicit heic Auctor, ut pugnaturis adsisterent, & ad fortiter faciendum incitarent. *Accensores* itaque sunt [illegible], ab *accendo*, ut *Comedones* à *comedo*, &c. Virgilius: *Æn. l. 7. v. 550.*

Accendamque animos insani Martis amore.

Et alibi: *Æn. l. 6. v. 165.*

Ære ciere viros, Martemque accendere cantu &c.

Togati hi fuêre, ut & gladiatores; unde togam inter gladiatoria Commodi instrumenta & ornamenta recenset, in *Pertinace*, Jul. Capitolin. *c. 8.* quorum hi tamen, cùm pugnarent, illas deponebant. Vide Salmas. *ad Tertullian. loc. cit. p. 473.*

ACCENSI, Magistratuum apud Romanos ministri erant qui accirent: unde Ælii versus:

Ubi primùm Accensus clamavit meridiem, &c.

Livius de Decem-Viris Consularibus, *Penes Præfectum Juris*, inquit, *duodecim fasces erant*, & *Collegis novem singuli* Accensi, *apparebant*. Non autem solùm accire ad Prætorem, sed etiam, molestis interpellatoribus silentium imponere, eorum erat, unde Cicer. *Ep. ad fratrem: His rebus nuper C. Octavius jucundissimus fuit, apud quem primum Lictor quievit, tacuit* Accensus, *quoties quisque voluit dixit & quam voluit diu*. Dabatur autem id muneris Libertis. Hinc idem ad Appium cum scribit, Pausaniam, Lentuli libertum, *Accensum* suum vocat. *l. 3. Ep. Famil. 7.* Vide Thom. Dempster. *Antiquit. Rom. l. 7. c. 48.* his apud Anglos similes ii, quos vocant *Bayliffs*, erant, Thom. Godwin *Antholog. Hist. Rom. l. 3. sect. 2. c. 6.* Sed & *Accensi* militum genus, vide infrà *Milites*.

ACCENSIO lucernarum, Ægyptiorum festum, de quo vide infrà *Lucerna*. Item Hebræorum, vide *Luminum Festum*.

ACCENSOR, idem cum Delatore. Gloss. Lat. Græc. *Accensor*, [illegible], [illegible], [illegible]. In Gloss. vero Græc. Lat. [illegible] est *Lator*, *institutor*. Ubi *Car. du Fresne* judicat legendum *Delator*: quia apud Hesych. [illegible] dicitur esse [illegible] *Magistratus Athenis eorum, qui crimina deferebant*. Postea translata vox, ad denotandum *Acolythum*, cui incumbit cura accendendi lumina in Ecclesia. Hesych. [illegible], [illegible], [illegible] Græcis recentioribus [illegible]. Hinc apud Honorium Augustodunens. *l. 3. c. 64.* *Acolythus, qui est accensor luminum*, vide in voce *Acolythus*, & plura in hanc rem, apud Car. du Fresne *Glossar.*

ACCEPTA, vide infra *Datarius*.

ACCEPTOR, vox Latio veteri cognita, teste Sosipatrô *l. 10.* in usum dein revocata à Scriptoribus medii ævi & in *LL.* antiquis frequens: in Salica *tit. 7. §. 1. 2. 3.* Burgund. *add. 1. c. 11.* Longobard. *tit. 104. §. 18. 19. 20.* &c. *accipitrem* notat, qui Hebr. נץ nets, quòd ejus volatus velocissimus sit. Unde Græcis modò [illegible], modò [illegible], modò [illegible] [illegible], Hesiod. *in* [illegible] *v. 210.* Homer. *Iliad. v. 237.* & *Odyss. v. v. 86.* Unde de Francisci I. Regis Gall. accipitre, qui unâ brevi nocte, è Vilerix castro, Londinum se contulit & notis suis agnitus, ad dominum remissus est, Thuanus *de Re Accipitraria*.

- - - - - - - - Fugit ille per auras
Perpetuus emansor, rapidisque per alta pennis
Tormento propérat, volucrique citatior Euro,
Et Tartessiaco dum Sol lavat æquore crines,
Rursus & Eoâ mortales lampade tingit,
Oceanum supra fertur Tamesinque Britannum,
Londini & fessus tandem super astitit arce.

Quam ob causam, apud Ægyptios, *accipiter* ventorum fuit symbolum, ut testatur Orus *l. 2. c. 14.* nec defuêre, qui ob id ipsum Soli eum fuisse consecratum dixerint. Eustath. *Od. o.* & proin [illegible] Græcis nominatum. Quemadmodum idem *sacer ales* Virgilio *Æn. l. 11. v. 721.*

Quam facilè accipiter saxo sacer ales ab alto.

Quamvis alii ideo sic dictum malint, quòd Ægyptiis ex sacris animalibus nihil fuerit tam sacrum, quàm ibis & accipiter: utpote apud quos, si quis aliud animal invitus necavisset, ad Sacerdotum arbitrium multabatur, at *quisquis ibin aut accipitrem necaverat, sive volens aut invitus necasset, eum mori necesse erat*. Herodot. *Euterpe*. Quin hodieque *Sacrum* censent, inter accipitrum aut falconum species; quam tamen vocem non Latinam, sed Arabicam, esse, docet Bochart. ex *Sakra*, quòd *acute videre* denotat &c. Est autem hæc avis venatui aptissima, ob ipsam hanc perspicacitatem: unde *Accipitraria* venationis mentio jam apud Ctesiam in Photii *Excerptis*, *Indi lepores & vulpes venantur non canibus, sed corvis, milvis cornicibus & aquilis*: quod ex eodem Ctesia pluribus explicat Ælian. *l. 4. c. 26.* Et in *Mirabilib.* docet Aristoteles, quâ arte, circa Thraciæ Amphipolim [illegible], *ex pagis & agris pueros ad aviculorum aucupium egredientes pueri, accipitres in aucupii societatem assumunt*. Quod idem narrat Antigonus *Histor. 34.* Vide quoque Plin. *l. 10. c. 8.* Gesnerum *in Avibus p. 24.* ex Græca Paraphrasi Oppiani *Ixeutic.* Apulejum *Apolog. 1.* Jul. Firmicum Mathes. *l. 5. c. 7. & 8.* Alios. Unde non *abs re dicit quis*, cur Chrysostomus ad locum Hiobi *c. 39. v. 29.* Accipitres posuerit in censu [illegible], *rerum inutilium, quæque frustra videantur esse*: Et responderi quidem posset, magnum virum, ut erat severus admodum virtutis custos, rigidusque satelles, potuisse hujusmodi aucupia habere pro superfluis, & iis accensere, in quibus tempus inutiliter teritur. Sed, quod fortè verius, pleraque hæc parum sunt ad rem, neque accipitrarii aucupii vetustatem satis arguunt. Nam quæ ex Ctesia de Indis, ex Philosopho de Thracibus, ex Plinio de Cratero afferuntur, rudimenta sunt artis, eaque solùm apud Barbaros, nondum apud Græcos recepta. Et apud Martial. *l. 14. Epigr. 216.*

Prædo fuit volucrum, famulus nunc aucupis, idem
Decipit & captas non sibi mæret aves:

ut & Oppianum *loc. cit.* Accipiter aves decipit, aut percellit, nondum capit. Et in *Apulejo*, aucupandis avibus quæritur: non ut ipse capiat, sed ut captantibus adsit. Solus *Firmicus* qui sub Constantino vixit, aucupii hujus disertè meminit, sed de mendo non sine ratione Bocharto suspectus. Interim certum est, illud non diu post Chrysostomum floruisse: Namque meminit ejus, qui statim sequitur, Prosper. *de Vita contempl. l. 3. c. 17.* & Sidon. Apollinaris passim, inprimis *Panegyr. ad Avitum Imperat.* & *Consul.* A. C. 456.

Quid volucrum studium, dat quas natura rapaces
In vulgus propè cognatum? Quis doctior isto
Instituit varias per nubila pingere lites?
Aliite vincit aves, celerique per æthera plausu
Hoc nullo melius pugnator militat ungue.

Exinde crescente luxu, cùm in Gallia Clerici quoque canes & accipitres alerent, vetuerunt id multa Concilia toto VI. Seculo, Agathense *can. 55.* Epaonense *can. 4.* & Matisconense II. *Can. 13.* Unde patet, errâsse Leandrum & Pancirollum, qui Frederico Barbarossæ, Pandulfum item Collenutium, qui Henrico VI. Imperatori aucupii hujus inventum tribuunt. Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l. 2. c. 19.* &c. Cum autem *Accipitris* variæ sint species, *Sacer* inprimis sic dictus memorabilis est, & illa, quam *Alsphak* Arabes vocant, avis pulcherrima, minima rapacium, quæ passeres venatur; aut etiam, secundum Damirem attagenes, columbas & turtures, nisus scil. seu sparverius: ut & ille, quem *triorchin* seu *buteonem* appellant, de quibus vide *suo loco*. In *LL.* Alamannorum *tit. 99. §. 20.* occurrit *Acceptor*, *qui aucam mordet*, qui *Gansbapich* voce German. dicitur in *L.* Bajuvar. *tit. 20. § 2.* Ibid. *Acceptor qui gruem mordet*, German. *Cranichhapich*. in *L.* iterum Bajuvar. *tit. cit. §. 3.* *Acceptor*, qui anates persequitur, *Anetapich*: cujusmodi anatum hostes *Lanerios* Galli vocant, ut observat Albertus M. *de Animal. l. 23. c. 8.* &c. apud Car. du Fresne *Glossar.* Nec omittendum, migratoriam quoque avem esse *Accipitrem*, saltem plerasque ejus species, solo buteone & æsalone exceptis, quos semper apparere tradunt, Philosophus *Histor. Animal. l. 8. c. 3.* & Plin. *l. 10. c. 8.* Atque hinc verba illa Hiobi *c. 39. v. 29.* *An per prudentiam tuam plumescit accipiter, expansis alis suis versus Austrum?* nonnulli sic reddunt, *Numquid per prudentiam tuam volabit accipiter alis ad Austrum expansis?* ut sensus sit: *An providentiæ tuæ debet id imputari, quod ingruente hyeme, ad Australes Mundi plagas volat accipiter?* Sed &, uti aquila, ita etiam accipiter, Solem inconnivis oculis intueri traditur, neque inde quidquam offendi, Ælian. *l. 10. c. 14.* ob quod ipsum, Ægyptii Horo, i. e. Soli vel Apollini, avem hanc sacram esse voluêre &c. Plura hanc in rem vide apud Bochart. *Hieroz. dicta P. II. l. 2. c. 19.* & infrà voce *Accipiter*.

ACCEPTORIA Ars, ab *Acceptor*, i. e. *Accipiter*, Glossæ veteres Lat. Græc. *Acceptor* [illegible], [illegible]: Vox frequens in antiquis Legibus, nec Lucilio neglecta, qui dixit:

Exin acceptorem & sonipes

Ars est accipitraria, quam non fuisse ante Frider. Barbarossam jam existimavit *Blondus*, qui circa A. C. 1246 captâ jam Parmâ, aves *rapaces & cicures, præter usitatas in Italia multas, in quibus falcones, chilvones, astures & gerfalchi albi*, populo in spectaculum conspiciendas dedisse Imperatorem refert. At ex antiquis Legibus constat, non solùm inventam eam esse ante 1000. plus minus ann. sed pro more etiam nostri seculi & disciplinæ, à Gallis Germanisque fuisse illustratam, vide in L. Salica *tit. 7. §. 1. 2. & 3.* in *LL.* Ripuariis *tit. 36. §. 11.* in *LL.* Frisonum, Bojorum *tit. 20. §. 1.* &c. Imò tantum admirationis in hoc voluptatis genere posuêre olim Veteres, ut lege etiam prohiberent, ne quis spatham vel accipitrem suum in ipsam capitis redemtionem cogeretur dare, scil. cùm hic non minus esset vitæ solatium, quàm illa libertatis vindex atque præsidium: Quin & ipsos, qui vel canem vel accipitrem alterius furtim subtraxissent, omni ludibriô & dedecore sugillandos decernerent: Burgundiones in *LL.* *juxtam Additam. 1. tit. 10.* Imo & majorem adhuc hujus artis antiquitatem loqui videtur, quòd in Notitia Occidental. Imperii, Ordo militum, qui *Sagittarii Venatores* dicti sunt, auspicium nominis sui, accipitrem gerunt in clypeo, pro insigni. Taceo Gaufredum I. Brit. Ducem Romam carpentem, à muliere, cujus gallinam accipiter ejus invaserat, lapidis ictu necatum, A. C. 1008. Certè Rex Angliæ Alvredus, inter bella, omnem venandi artem egisse, Aurificesque & Artifices suos omnes, Falconarios, Accipitrarios, Caniculariosque docere non destitisse legitur. Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.* Vide suprà *Acceptor*.

ACCEPTORIUM, nomen libri, in *Ep. 41.* Bonifacii Moguntini Archiepiscopi *Libellum quendam habeo, qui non est major acceptorio duarum septimanarum, quem ego legere cupio*. Ubi videtur intelligi, inquit *Car. du Fresne*, tot foliis constitisse librum, quem sibi dari cupiebat, quot officium Ecclesiasticum duarum septimanarum continebat: At cur id *Acceptorium* appelletur, negat se planè assequi, nisi legendum sit *Exceptorio* aut *Excerptorio*, in *Gloss.*

ACCESSUS, seu ACCESSIO, de Mari, cùm crescit, Lat. *Venilia*, vide *ibi*. Item de Nilo. Seneca, *l. 4. Natural. Quæst. c. 2.* *Nilus autem per quatuor menses liquitur, & æqualis illi accessio est.* Quod *Herodot.* de eodem flumine loquens, [illegible] vocat, unde vox [illegible] orta: [illegible] *dem Nilus à Solstitio æstivo abundare per centum dies: Cùm verò in hoc dierum spatium accesserit* (id est, excreverit) *tum retro redit ac rejicit.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 436.*

ACCETTURA, urb. Basilicatæ, in regno Neapolitano Daviy.

ACCHITÆ, populi Arabiæ, juxta collum rubri maris. Plin. *l. 6.*

l. 6. c. 28. apud *Steph.* sunt Ἀκχαιοὶ ἐπὶ τῷ αὐχένι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

ACCHO, *Litus compressus*, vel *constrictus*, Palæstinæ locus, Judic. c. 1. v. 31. qui *Ptolemais* vocatur, uti censet *Franc. Junius*.

ACCI, *Ptolemæo* Hispaniæ Tarraconensis oppid. Episcopale olim *Acitho* dictum. *Vasæo*, & *Ambr. Mor.* *Guadix* interpretantur. longitud. 18. 6. latitud. 37. 55. *Baudrando*, *Acci*, *Guadix*, ad radices montium, juxta fontes fluv. *Guadalentum*, 12. leucis à Gienno in Eurum, Mauris erepta A. C. 1489.

ACCIA, seu ATIA, filia Juliæ, sororis Cæsaris & M. Atii Balbi, qui, cum Præturam exerceret, unus ex 20. fuit, qui in Campania plebi agros distribuerunt, ex lege Julia. Augusti Cæsaris mater. Sueton. *Vitâ*, c. 4.

ACCIA, Urbs Corsicæ, olim Episcopalis nunc in ruinis jacet, in parte Orientali Insul. Episcopatus vero unitus est Marianensi.

ACCIAJOLUS Rainerius, Dux Athenarum, quas, postquam Imperatorib. Græcis subfuerant, ab Arragonibus occupatas, his eripuerat, cum uxor ejus Eubœa nullam ei prolem masculam peperisset, filium nothum reliquit Antonium, cui moriens Bœotiam cum Thebis, Venetis vero Athenas legavit; quod factum tempore Petri Zani Venetæ Reipubl. Ducis. Sed iis rursus potitus Antonius, Nerium successorem habuit. Vide Franc. Rossæum *Archæol. Att. l. 1. c. 7.* Fuit & Franciscus *Acciajolus*, ultimus Athenarum Dux, quem Mahometes II. intellecto id agi, ut Athenæ Principi Bœotiæ traderentur, à Zogane, Peloponnesi Præfecto, in vincula conjici jussit. Idem *ibid.* Vide quoque Chalcocondylam *l. 9.* &c. & in voce *Acciolus*.

ACCILLA urbs Siciliæ. Liv. *l. 24. c. 35.*

ACCINCTI, vide infrà *Cinch. Cinctus Gabinus*.

ACCIOLUS, *Acciajolus*. Vide Donatus *Acciajolus*.

ACCIPERE, verbum mysticum Arnobius *l. 7. adv. Gent.* *Quod Tellus est mater, consimiliter Gravida accipienda est scrofa.* Ita θεοῖς ὑποδέχεσθαι Græci frequenter ajunt. Artemidorus *l. 5. c. 14.* Οἱ γὰρ ἐν ἱερατικῷ γενόμενοι, ... τοῖς θεοῖς καὶ ὑποδέχονται αὐτούς. Vide Heraldum *ad Arnobii l. p. 269.* Aliam notionem ejusdem sacram, vide infrà in *Crypta Sacra*, item *Cabbala*.

ACCIPITER, apud Ægyptios venti fuit symbolum, teste Orô *l. 2. c. 15.* ob summam volatus ejus celeritatem, quâ id imprimis accipitrum genus, quod à palumbis necandis φασσοφόνος vocatur, præstat, ut Porphyrius docet *de abstinent. l. 5.* Victoriæ item, uti & Noctua, cui suppetias ferre solet, vide Pier. *Hieroglyph. l. 20. & 21.* Apud Tentyritas, Ægypti gentem, pro Numine cultus est, Ælian. *Hist. Animal. l. 10. c. 4.* Σέβουσι δὲ οἱ Τεντυρῖται ἱέρακα. Quod idem de Philarum incolis (hæ in confinio Ægyptiorum atque Æthiopum sitæ sunt) tradit Strabo *l. 17.* Quare tum Tentyritas, tum Philæos, capit Voss. cum Cicer. *de Nat. Deor. l. 3. c. 10.* *Accipitres* ait *Barbaros esse pro Diis*. Caussam cultûs subjicit Diodor. Sic. *l. 2.* quia Ægyptum purget à cerastis, scorpiis, aliisque animalibus: quam quoque rationem ex eo adducit Euseb. *de Præpar. Evang. l. 2.* Aliam addit idem Diodor. διὰ τὸ ... τοῖς ἱερεῦσι γράμματα φέρειν ... Imo & tertiam, quam ex ipso pete, si placet. Unde & apud Hermopolim simulachrum fuit Typhonis, equi fluvialis, cui *Accipiter* insisteret cum serpente depugnans, teste Plut. *de Isid. & Osir.* Contrà Copitæ, qui crocodilos venerabantur, Accipitres, tanquam numinis sui hostes, agebant in crucem, ut idem Ælian. refert, rationem utriusque cultus hanc adferens, Εἰκάζουσι δὲ τὸν μὲν κροκόδειλον ὕδατι, ... οἱ δὲ τὸν ἱέρακα πυρί, ... *At illi quidem crocodilum assimilant aquæ: & propterea etiam venerantur. Hi verò Accipitrem comparant igni: & ideirco aderant.* Ex quibus patet, non injuriâ à quibusdam vocari in dubium, quod *Strabo* ait, avem hanc à tota Ægypto coli. Vide Voss. *de Idolol. l. 3. c. 100.* De venatione, quæ fit ope *Accipitris*, in voce *Acceptor*, *Falco*, item *Protohieracarius*, *Sacer*, *Sacer aies*: uti de gemma inde dictâ, voce *Hieracites*. Sed & *Accipiter* seu circus, Græcè ἱέραξ, lupi genus apud Oppianum *Cynegetic. l. 3.* à cursus velocitate sic dictum, vide infra, voce *Lupus*. De *Accipitris* avi. usu Heraldico ut aliquid addam, inter Insignia Comitum *de Sprinzenstein* in Austria Superiori occurrit *Accipiter* (Germ. *ein Sprintz* seu *Habich.*) nativo colore insidens *argenteis rupibus* seu trunco telluri infixo, haud dubie Dynastiæ Sprinzensteinensis quam sibi (*Riccion* in præsens seu *Ritzorum* nomine nota) compararunt, tessera. Inter Budingenses Dynastas (qui jam cum Comitibus Ysenburgicis coaluerunt) Helengis, dinonis hæres, sigillô dicitur usa, insignitô mulieris figurâ, longâ veste, & dextra *Accipitrem impositum gestantis*. Quod verò non tam Familiare σῆμα fuisse, quàm ex consuetudine illius Seculi (floruit autem Sec. XIII.) quô nobiles & illustres fœminas illô habitu suam sigillis imprimere imaginem solitas constat, usurpatum, judicat Cl. Spenerus. Etiam Habspurgici olim Comites (Archiducum Austriacorum progenitores:) *Accipitres* duos scuto suo comites dare soliti sunt, fortè ob nomen *Habich*, unde castro, *Habspurg* quasi *Habichsburch*, hincque illustrissimæ familiæ, appellationem indicatam volunt &c. Vide quoque infrà *Falco*.

ACCIPITRUM Civitas, urbs prope Thebas. *Strab. l. 17.*

ACCIPITRUM Insul. seu Hieracum, *Isle de S. Pierre* Gallis, *Isola di S. Pietro*, Italis, Insula parva in ora Australi Sardiniæ.

ACCISI, populi ad Mæotim paludem. Plin. *l. 6. c. 7.*

ACCITANA, colonia est in Hispan. citeriore, in conventu Carthaginensi. Plin. *l. 3. c. 3.*

ACCITUM, urbem fuisse Hispan. Bæticæ in antiquis inscriptionibus author est *Clusius*, dicimusque hodie *Finiana* nominari.

ACCIUS, tragœdiographus, natus parentibus libertinis, *druinsculus*, Cicer. *ad Attic.* & *Lucius scriptor serreus* appellatur, quòd dum tragœdias ex Sophocle in Latinum verteret, talem se præstiterit. Quintilian. *l. 10. c. 1.* pro suo candore, id vitii in tempora rejicit. Tanti eum fecit Brutus, ut ejus versibus, & templa & monumenta ornaverit, eique simulatô, statuam in æde Camenarum prægrandi staturâ posuerit, cum alioqui pusillus fuerit.

ACCIUS, Pisaurensis, cujus accusationi Cicer. pro Cluentio respondit, quemque in Oratore suo inter claros Oratores refert: fuit alius *Accius* Navius, vel Nævius, cujus idem Cicer. in *Divinat.* meminit. Vide *Attius*.

ACCIUS Tullius, Volscorum princeps, Romanis semper infestus, quibus, Coriolanô adjuvante, bellum intulit. Livius *l. 2. c. 35.* & Plut. *in Coriolano*.

ACCLAMANDI ritus, Principibus aliisque, olim atque etiamnum usitatus est. De Principibus vide tum alibi, tum suprà, in voce *Abrech*. De Philosophis Rhetoribusque dicemus in voce *Sophis*: pauca tamen & hic prælibatum. Formulam proponit Cicero *de Orat. l. 3.* *Bene & præclare! Belle & præclare!* vel, ut Græci; καλῶς, ἀπαθῶς, σοφῶς. Vide Plut. *de Audit.* Exemplum habes apud A. Gellium *l. 1. c. 5.* ubi de Musonio Philosopho. Idque, usque ad adulationem, fiebat. Philostrat. *in Alexandro Seleuciensi*: Εὐσταλὴς δὲ ὑπὸ τοῖς Ἀθηναίοις ἔδοξεν ὡς καὶ βόμβῳ ἐπαινεῖν αὐτὸν ... *Ita bene compositus Atheniensibus videbatur, ut & bombo sive acclamatione etiam tacentem illum exciperent, laudantes decorum ejus staturam.* Addebant nonnunquam, nutum, gestum, manuumque plausum, Quintilian. *Institution. l. 5. c. 2.* *Ai non, inquit, pronis atque succinctis ad omnem clausulam non exsurgunt modo, verum etiam excurrunt, & cum indecora exultatione conclamant.* Unde & Themistius Euphrades Orat. cui tit. *Sophista*, Ἆρ' οἴεσθέ με ... *Putatisne igitur, ô Viri, me illud indigere vestris plausis vel acclamationibus, quibus etiam exultando me copiose semper soletis excipere, quando verba ad vos habeo.* Imo plaudendi quoque & *Acclamandi* Ars fuit apud Romanos, ita ut concentum quendam ederent, uti discimus ex Plin. *initio Panegyr.* Tacito *Annal. l. 14.* Suetonio *in Nerone c. 20.* Vide Jac. Oiselium JC. *Notis in Gellium loc. cit.* & *l. 9. c. 15.* & *hic infra*.

ACCLAMATIO, applausus festâ vociferatione à Populo repetitus, occurrit *l. 1. C. de Quæstor. & Magistr. officior.* *Qui Quæsturæ honore viguerint, acclamatione solita excipiantur.* Item *l. 3. in pr. C. de offic. Rect. provinc.* *Similiter justissimos & vigilantissimos judices publicis acclamationibus collaudandi damus omnibus potestatem.* Vide Gothofred. *ad hanc l. verb. proferamus processus*, ubi. *Provinciarum Rectoribus prodeuntibus* quoque *acclamari* solitum fuisse, legitur. De acclamatione Senatus, legas apud Vulcatium Gallican. *in Avidio Cassio, c. 13.* ubi de Antonino Pio, *Hunc ejus commentarium Senatus his acclamationibus prosecutus est* &c. Nempe mos *acclamandi*, è Theatris primum in *Fora* (is locus erat ...) inde in Senatum translatus est, contra veterum disciplinam. Quod ubi semel factum, quidquid in Theatricis illis acclamationibus fieri consueverat, idem & in illis; quamvis non dubitemus, ægrè initio & paucis auctoribus, modicè ac verecundè à Conscriptis Patribus morem fuisse admissum: Sed, ubi accessit usus & consuetudo, facilè vetustas ipsa omnem deformitatis hujus sensum in hominum etiam sapientissimorum, animis extinxit, semelque consuetudo recepta auxit indies, ut ad ravim usque, & uti Victor alicubi loquitur, usque *ad vocis defectum*, clamaretur. Græci vocarunt ἐπιβοήσεις, item κραυγάς, istiusmodi vociferationes: Et *acclamare* reddiderunt κραυγάζειν, ἐπιβοᾶν, ἀναβοᾶν, ἐπιφωνεῖν. ἐπικραυγάζειν quoque atque ἐπικραυγάζειν *Evagrius*, quibus tamen verbis non quamcunque acclamationem, sed immodicam solum illam indigitavit. Non temerè autem, quid quisque vellet, acclamabant, sed, ut in choris, erat aliquis cujus vox cæteris præiret; hic formulam *acclamationis* concipiebat, reliquâ turbâ nil nisi acceptas ab eo voces reddente. Ars vero adhibita & in concipiendis acclamationibus, quas ideo *Plin. Secundus Cantica* appellavit: & in acclamando; modulatione enim quadam utebantur, canentibus non absimiles. Atque ut in rusticis quibusdam cantilenis fieri videmus, ut idem repetatur sæpius; sic qui acclamabant, non semel aut iterum, sed sæpius eadem verba resonabant. Unde id in Actis adnotatum quoque, atque hinc apud *Historiæ Aug.* Scriptores legas sæpe, *Dictum quinquies*, *dictum vicies* & similia. *Trebellius* vero in *Claudio*, c. 4. etiam sexagies atque octuagies idem acclamatum observat; adeò illâ tempestate mos acclamandi invaluerat. Formulæ porrò *acclamandi* aliæ erant solennes & communes; aliæ certis negotiis propriæ. Capitolin. in *Maximo & Balbino c. 13.* *Inde in Senatum itum est: ubi post illa, quæ communia solent esse fausta, dictum est* &c. Appellat *communia fausta*, voces usurpari solitas in omni acclamatione fausta. Quæ ἐγκώμια acclamationes nihil aliud nisi vota erant & laudationes; ferè autem à votis incipiebant, ut inter alia, in elegantissima illa narratione, quæ habetur in Cod. Theodosiano *l. 7. tit. 20.* *Præfectorum & Tribunorum acclamationes ita incipiunt: Auguste Constantine, Dii te nobis servent: vestra salus, nostra salus: vere dicimus, jurati dicimus.* Interdum & versibus acclamatum: qualis illa apud *Tertullian.* acclamatio,

De nostris annis addat tibi Jupiter annos &c.

Quamvis autem hic mos satis vetustus sit, ipsæ tamen acclamationum formulæ & earum exempla non inveniuntur, apud vetustiorem alium Capitolinô, & cæteris *Historiæ Aug.* Scriptoribus. Cujus rei causa, quòd omnes, quæ in his libris proferuntur acclamationes, ex Actis publicis ab Auctoribus descriptæ sunt. Lamprid. in *Alexandro Sev. c. 6.* *Adclam acclamationes Senatus, quibus id decretum est. Ex Actis Urbis a. d. prid. Non. Martias.* Non sunt autem eæ in Acta publica cœptæ referri, ante Trajani tempora; cujus honori hoc primum fuisse delatum, docet Plinius *Panegyr. c. 75.* Post illa verò tempora etiam Historici factas cuique Principi acclamationes cœperunt in literas referre, idque magno studio & diligentiâ, ut videre est apud Auctores præfatos; & *Dionem* in iis, quæ apud *Xiphilinum* reliqua sunt. Migravit deinde mos hic è Senatu in ... quoque civilia coetus, neque Principibus solùm, sed & Quæstoribus, & Rectoribus provinciarum acclamari cœptum, uti di-

dimus. Imò & in omnibus Ecclesiasticis conventibus idem olim est factitatum: Vetus enim Ecclesia & [illegible] morem usurpavit & illas ipsas etiam formulas retinuit, quas habent Auctores Historiæ Augustæ laudati diversis locis. Hi populi in sacris Conventibus acclamabant, hi & Patres ipsi in Synodis suis. Atque ut Senatorum acclamationes in Acta publica relatæ, numero etiam adnotato, quoties quidque dictum fuisset: Sic & vetus Ecclesia, cùm in Acta Synodica [illegible] ipsi & [illegible], dixêre, tum in alia Gesta Ecclesiastica, habitas acclamationes per Notarios suos pari diligentiâ referebat. Ita in [illegible] ordinationis Eradii, cùm illum Augustin. jam senex apud clerum & populum successorem sibi diceret: post ista Augustini verba, *Presbyterum Eradium successorem mihi volo*, sequuntur ista: *A populo acclamatum est: Deo gratias, Christo laudes*: dictum est vicesies. *Exaudi Christe, Augustino vita*: dictum est sexdecies. *Te Patrem, te Episcopum*, dictum est octies. *Cumque reticeretur, Augustinus Episcopus dixit, non opus est* &c. mox, *a Notariis Ecclesiæ, sicut cernitis, excipiuntur quæ dicimus, excipiuntur quæ dicitis: & meus sermo & vestra acclamatio in terram non cadunt. Apertius ut dicam, Ecclesiastica nunc gesta conficimus. Sic enim hoc esse, quantum ad homines, confirmatum volo.* A populo acclamatum est trigesies sexies, *Deo gratias, Christo laudes*: *Exaudi Christe, Augustino vita*: dictum est tredecies, & sub finem: *Hic mihi respondere vestra opus est — de hac [illegible] aliquid acclamate. A populo acclamatum est, Fiat*, dictum vicies quinquies. *Dignum est, justum est*: dictum vicies octies. *Fiat, fiat*, dictum quaterdecies. *[illegible]*, dictum vicies quinquies. *[illegible] gratias agimus*, dictum tredecies. *Exaudi Christe, Eradium conserva*, dictum octies decies. Quæ planè gemina sunt iis, quæ in Claudium Imperat. Senatores dixere, cùm illi Imperium deferretur, apud Trebellium Pollionem *loc. cit.* Eodem modô in Actis Synodi Ephesinæ Oecum. III. Cœlestino & Cyrillo, duobus Christianæ Religionis columinibus, acclamatum est venustissimè: [illegible]. Quibus non dissimiles, quas in aliâ Synodô habitas refert Evagrius *l. 2. c. 17.* Ibidem non multo aliter in Dioscoridem acclamatur, quàm apud Lamprid. in Commodum mortuum, [illegible], &c. Vide Acta Conciliorum, ut & infrà in voce *[illegible]* & *Polychronion*. Earum verò acclamationum, quibus excipere atque adeò interpellare solitæ Episcopos concionantes & in Patrum sermonibus, & in eorum vitis crebra est mentio. Acciderat admirandæ sanctitatis Vir B. Augustin. eum morem non invitus tulisse atque adeò non improbâsse, quod ex *l. 4. de Doctr. Christ. c. 26.* aliisque locis, intelligere licet. Non ita *Johann. Chrysostomus*: qui vir divinus, ut erat austeriore ingeniô, morem tot seculorum improbavit damnavitque. Extant integræ homiliæ, quibus id unum agitur, ut plausus omnes & acclamationes de concionibus sacris tollantur. quod cùm Vir ille tantus neque auctoritate neque facundiâ suâ potuisset obtinere, ipsô tandem temporis tractu correctum esse & è piorum synaxibus sublatum, hodiè videmus: magnô argumentô, non quidquid olim factum est, id semper esse melius, Salmas. *ad Scriptores Hist. Aug.* passim, inprimis apud Volcatium Gallicanum V. C. *in Avidio Cassio c. 13.* Vide quoque infrà *Laudes*, it. *Senatusconsultum*.

ACCLINI corpore honoratiores Salutandi mos, memoratur Arnobio *l. 7.* ubi de variis honorantium aliorum ritibus, *Ut si quispiam vià potentissimi nominis atque auctoritatis viri, vià decedat, assurgat, caput revelet, vehiculoque desiliat: tum deinde salutet acclinis, anxiarum [illegible] pavidas trepidationes imitatus.* Luciano in *Timone*, [illegible]. Ubi [illegible] id vocat &c. Vide de attonitis hujusmodi abjectissimorum hominum salutationibus plura apud Heraldum *ad Arnob. p. 264.* ut & infrà aliquid verbo *Deveneror*.

ACCO, rector exercitûs Senonum, in expeditione contra Gallos. Cæsar *Com. l. 6.*

ACCO, mulier jam decrepita, cùm faciem, (quam ad speculum explorabat) senio deformatam conspiceret, animi ægritudine in insaniam lapsa est: Cæl. Rhodig. *l. 16. c. 2.* Inde *Accissare* veteres dixerunt pro ineptire, delirare, vel insanire. Utcunque traditum est à moribus Accûs aniculæ, adeò ineptæ, atque deliræ, ut & cum imagine suâ in speculô redditâ, tanquam cum alterâ muliere colloqueretur, & vestes nondum pertextas à telâ detrahere soleret atque induere. Hinc manavit Proverbium [illegible] in eum qui sibi placet, seseque quasi in speculo contemplatur. Illud etiam in moribus peculiare habuit prædicta mulier, ut recusaret quod maximè cupiebat. Unde ab ejus quoque nomine *Accissandi* tum vocant, fictam scil. dissimulationem. Cicer. *l. 2. ep. 19. ad Attic.* *Hoc etiam, certe [illegible] perulse [illegible], quid tum [illegible] tam diu*, h. e. *quid dissimulamus*. De hoc adagio vide *Suidam*. & *Olympiodor*. Terriculamenti cujusdam nomen est *Plut.* cujus metu matres solent puellos in officio continere, & à peccando deterrere. *Nic. Lloydius*.

ACCOLTIUS Benedictus, vide *Benedictus*.

ACCUA, Italiæ oppid. *Livius l. 24. c. 20.*

ACCUBARE, apud Jul. Capitolin. in *M. Antonino Philos. c. 2.* *Duodecimum annum ingressus, habitum Philosophi suscepit, & deinceps tolerantiam, cùm studeret in pallio & humi cubaret, vix autem matre agente, instratò pellibus lectò accubaret*: propriè de triclinaribus lectis, quæ & *Accubita* dicebantur & *Accubationes*, cùm *cubare*, de cubicularibus lectis diceretur. Sed & de lucubratoriis lectulis *accubare* usurpatum, de quibus multa ad *Suetonium* Salmas. neque dubium, de iis Capitolin. intelligendum esse. *Accubationes de tectis ac lectis &*, quidem præteritis, habes apud Æl. Spartian. in *Ælio Vero c. 5.* Ubi *accubitationes* tamen vel *accubita* legi debere, monent Casaubon. & Salmas. Vide infrà.

ACCUBITA seu ACCUBATIONES, Græcis [illegible], quod Rechonarius vertit Wilta nus. Al. [illegible] Glossis, [illegible] Lexico Græc. MS. Regio, definiuntur, [illegible], lecti modo [illegible], & Balsamon ad can. 74. Synodi Trull. ut & Johann. Episc. Citri in Responsis ad Cabasilam, *Accubitum* vocatur, [illegible], Omni lecti apparatu ornatus & [illegible] Plut. in Romulo &c. Causa inde petitur. Occurrit vox apud Æl. Lamprid. in *Heliogab. c. 24.* *Nec cubuit in accubitis, nisi quæ pilum leporinum haberent, aut plumas perdicum subalares, &c.* Nempe *Accubita* recentioribus dicta sunt, quæ Veteribus *lecti*. Juvenalis vetus Interpres ad Satyram 4. *Apud Veteres Accubitorum usus non erat, sed lectuli [illegible] sternebantur*. Cùm Veterum lecti tricliniares & pollentium [illegible], quasi pronus directi ac facti [illegible], *Accubitorum* forma longiùs recesserat à lectis tricliniaribus priorum. Sed tamen nihil admodum ab iis differebant. Postquam verò ab illis recesserunt Triclinia, & forma eorum mutata & pro Tricliniis *Accubita* & *Sigmata* dici cœperunt. Unde Hieronymus Ezech. c. 40. v. 21. *Accubita vertit, quæ [illegible]*, interpretatus est. Tum figura eorum semicircularis cœpit, atque inde Sigma nomen invenit: conjunctis lectis, non seorsim ut triclinia, semper unum mensæ latus à convivis liberum præstitere, quâ videl. fercula inferebantur, ne supra humeros & capita accubantium aut inter latera, cum magnâ incommoditate convivarum, inferenda essent, &c. Quò eminùs respiciens vetus ille Interpres, *Accubita*, i. e. *Sigmata*, [illegible]. Fuêre igitur discubitorii lecti, *Accubita*. Sed viliores & leviores operæ, quales erant militum in castris. *Suidas*. [illegible] ΑΚΟΥΜΒΙΤΟΝ [illegible]. Interim etiam deliciatiores lectos ad discumbendum sic fuisse dictos, non Latinis tantùm, sed etiam Græcis scriptoribus, constat. Inde ex dicto can. 74. Concilii in Trullo, & observatione Patrum addito can. At Canon, [illegible]. Quæ verba itidem exponuntur in *Pandectis* Juris Canonici Græcor. [illegible] &c. In Ep. Valeriani Aug. ad Zosimianum Procurator. Syriæ, *Accubitalia Cypria* sunt, quibus instruebantur & insternebantur Accubita, *vestes de [illegible]* Tertullian. de Pal. c. 4. [illegible] eorum, [illegible] sunt, *Accubita*, toti nempe, quibus ad mensam accumbitur: nam [illegible] est ad mensam accumbere. & [illegible] *accubitus*. Quæ tricliniares aut accubitales vestes, acu pictæ opere variorum & auro purpuraque insignes erant, ut patet ex Luciano in Conviv. *Lapitharum*, [illegible]. *Accubitum purpura substernatis* & Corn. Nepote apud Plin. *l. 9. c. 39.* *Quâ purpura (Tyriâ dibaphâ) quæ non jam triclinaria facit?* Imò vestes de purpurâ tantùm illâ, sed & aurô clavatæ, ut & mantelia, quibus mensæ sternebantur & mappæ: quorum mentio multis locis apud *Historiæ Aug.* Scriptores, &c. Hinc Tertull. *loco cit.* pavonum tribuit *plumam vestem & quidem de cataclitis, [illegible]* [illegible]. Quemadmodùm porrò accubitiones olim à numero lectorum distinguebantur, erantque alii [illegible], alii [illegible], [illegible] & ita deinceps: sic [illegible], atque ita alia. Luithprandus *Hist. l. 6.* [illegible] *Hippodromum, Aquilonem versus, mirae & altitudinis & pulchritudinis, quæ Decennea cubita vocatur: quod nomen ab re, seu ab apparentibus causis sortita est: dicunt enim Græci, [illegible]*, Salmas. mavult, *Accubita enim à cubando vel [illegible] dicere*. Sed & Cœnationes ipsas dixere *Accubita*. Anastasius de vitis Pontificum *in Gregorio III.* *Accubita, quæ fuit ad B. Petrum [illegible] posita, à fundamentis noviter restaurans atque depinxit.* Sic etiam *in Leone III. & IV.* Porrò, etiam ad alios, quàm ad Græcos Latinorum hoc verbum transiisse, è Rabbinorum scriptis apparet, in quibus [illegible] sunt *Accubita*. Vide Salmas. *ad Lamprid. loc. cit.* atque infrà, in vocibus *Sigma & Stibadium*, quasi idem, quod *Accubita*, *Vir. Cl.* significare ait.

ACCUBITA, cœnaculum *Romæ*, ubi Pontifex olim Romanus festivitatibus quibusdam solennibus epulum clero dabat: Meminit ejus Anastasius Bibliothecar. in *Leone IV.* qui hoc ædificium à Leone III. Antecessore suo erectum restauravit, cujus vestigia unà cum tribuna musivo depictâ adhuc extant, in latere posteriore Domus Pœnitentiariæ Lateranensis Basilicæ & ex diligentia Cardin. Barberini Antiquitatum restauratoris vigilantissimi ac Græcè Latinèque [illegible] studiosissimi [illegible]. De hoc etiam quæ cænaculo Ordo Romanus refert, quod in Paschæ fest. [illegible], antequam Pontifici caterva famulatorum, ad Vesperarum celebrationem in Lateran. Basilica, *descendebant Primates [illegible] ad Accubita, invitante Nomine Vicedomini, & bibebant ter*. Dominic. Macer. *Hierol.* x. Vide *supra*.

ACCUBITA Novendecim, Græc. [illegible], locus in Aulâ Constantinop. Vide *supra*.

ACCUBITALIA, vestes erant, quibus *Accubita* vel tricliniares lecti sternebantur: quæ communiter [illegible] dicimus *supra*. Hinc *Accubitalia Cypria*, apud Trebellium Pollionem in *Claudio c. 14.* Et videntur quoque mantelia eodem nomine, quod valdè suadet similis locus [illegible] Valeriani. Imperat. ubi *Accubitalia Cypria* nominantur, &c. Vide Salmas. *Not. ad Tertullian. de Pall. p. [illegible]*.

ACCUBITALIA Triclinia, sese Roma Monasterium vocatur Orderico Vitali *l. 2. p. 412.* [illegible]: [illegible]. *Cruciatum quidem [illegible]*

[illegible] *quæ habebat è regione Refectorii* [illegible]. Hinc *Accubita* appellata [illegible] in quibus Pontifice è Clero & Laicis præcipuis [illegible] accipiebant, post sacra peracta, de quibus [illegible] aliquid supra, & multa alia, apud Car. du Fresne in Constantinop. Christiana, [illegible] XIX. [illegible] agit prolixè in Chartâ Conradi Imperat. A. C. 1145. [illegible] occurrunt, significantque [illegible] prandii seu pastus, Gall. *Droit de gîte & de past*, [illegible]

ACCUBITOR, Græcè [illegible], dignitas in Aulâ Constantinop. duplex, de qua infra aliquid voce [illegible], it. *Sigillum*.

ACCUBITORIUM, Locus in quo accumbentes vescebantur. De eo vetus Scholiast. Juvenalis Sat. 5. v. 17. *Apud veteres Accubitoriorum* [illegible], *mandu[c]abant* [illegible] *unde* [illegible] *appellantur*. Postera, tribus seculis inter Græcos usurpata dictio, unde in Lexicô Meursii [illegible], ex Æliô Lampridio in Commodo & Sanct. [illegible], necnon ex Paul. Diacono [illegible] Constantino V. observatum est. Vide [illegible]

ACCUMBENDI Ritus. *Majores nostri*, inquit Servius, *sedentes* [illegible], more à Laconibus & Cretensibus acceptô, *Varrone teste*. Imò & apud populum Dei id in usu fuisse, antiquissimis temporibus, ostendit Buxman. *Comm. in l. Reg.* Et Isid. *l.* 20. *c.* 11. *Apud veteres*, inquit, *non erat usus accumbendi; unde & consedere dicebantur*. Postea, ut Varro habet *de Vita Pop. Rom.* viri *discumbere*, mulieres *sedere*, quia turpe visum est in muliere accubitus: sequentibus demum temporibus, etiam mulieres cum viris accumbere cœpêre, Val. Max. *l.* 2. *c.* 1. quod demum videtur factum, post Asiam devictam, Græcamque. Ritum accumbendi hîc modò describit Lipsius *Antiqq. Lect. l.* 3. *p.* 94. [illegible]

[illegible]

— — — *Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos.*

In mensa tamen [illegible]. Accumbebant *autem* [illegible] *parte corporis in cubitum* [illegible] [illegible] Summus, Medius, Imus [illegible] Vide quoque Dionys. Lambinum [illegible] Hieron. Magium *de Antiquorum prandiis & cœnis*, & Hieron. Mercurialem *Artis Gymnasticæ l.* 1. *c.* 11. qui etiam addunt, discumbentes [illegible] vescebantur, eô corporis situ mansisse [illegible] cervical reclinâsse [illegible] Apulejus *Metam. l.* 6. [illegible] Ovid. *Amor. l.* 1. *Eleg.* 4.

Nec premat [illegible]

Hunc [illegible] *pectore pone caput.*

Vide insuper Val. Max. *l.* 2. *c.* 1. Cicer. 2. [illegible] A. Gellium *l.* 7. *c.* 11. Thom. Dempster. *Antiqq. Rom. l.* 5. [illegible] *c.* 18. Ciacconium *de Triclin. Rom.* &c. Græcorum idem planè mos, à quibus cum priores mutuati sunt: nisi quod scabellum insuper pedum haberent [illegible] dictum, quale Juno Somno admovisse apud Homerum legitur, *Il.* [illegible]

[illegible]

Et mulieres in convivium non deducerent, Cornel. Nepos *præfat. Vitar.* Apud Macedones, insuper, Rex accubabat, & cum eo majores Principes ac Amici, sed nobiles pueri, qui ex Regiâ cohorte erant, sedebant, ut & ii, qui feram extra retia nondum confecissent, ut infra videbimus voce [illegible] Vocabatur illorum mensa, quæ similiter [illegible] ad imitationem Tripodis Delphici, eratque in magnâ apud illos veneratione, quippe Jovi Xenio consecrata. Apud Hebræos eadem consuetudo, [illegible] Lucæ *c.* 16. *v.* 22. Matth. *c.* 8. *v.* 11. [illegible] Quibus inde *Accumbe* [illegible] *Messibe*, i. e. *accubitus in orbem*, & phrasis invitandi convivas, *discumbe*, [illegible] Observasse autem jam tempore Ezechielis Prophetæ, patet ex hujus prophetiæ 23. *v.* 41. Vide quoque Amos *c.* 2. *v.* 8. & plura de his apud Thom. Godwin [illegible] *Moses and Aaron l.* 5. *c.* 1. ac Franc. Rossæum *Archæol. Att.* [illegible] Addam hoc unum: Nempe, remitissimum morem fuisse, super pellibus discumbere. Ovid. *l.* 1. *Fastor.*

Qui poterat pelles [illegible]

Vide quoque infra in vocibus, *Convivium*, *Mensa*, *Triclinium* &c. Eundem apud Hebræos discumbendi ritum in scholis [illegible] fecisse [illegible] quos *Sortes* vocabant, [illegible] dicemus infra voce. *Rab.*

ACCURSIUS, Florentinus nob. in Jurisprudentia, primus totum Jus Glossis illustravit. Gesner. *in Bibl.* Vir magni ingenii & singularis industriæ dicitur Bartholomæo; *Mercur. Instit. Flor.* & *Ling.* Professus est Bononiæ, A. C. 1230. ubi etiam sepultus est. Tanta est Accursii authoritas, ut ex ejus sententiâ causa judicanda sit, quoties [illegible] alicujus interpres ei adhæret. Duck *de authorit. Jur. Civ. Rom.* [illegible] 8. Vide [illegible]

ACCUSATIO, vide infrà *Clamare*, *Judex*, *Ordo* [illegible]

ACCUSIORUM Colonia, [illegible] urbs Delphinatûs in Gall. hodie Gratiani polis, vulgò *Grenoble*. Vide [illegible]

ACE, Oppid. Phœnices. [illegible] alias Ptolemais. In Sacris *Acho*, Judic. *c.* 1. *v.* 31.

ACEDIA, Græc. Ἀκηδία, in genere, *tristitia*, *molestia*, *anxietas*, [illegible] Suidæ. In specie Cassiano de Cœnob. *Instit. l.* 10. *c.* 1. & Collat. 5. *c.* 2. 9. *tædium est & anxietas cordis, quæ infestat Anachoretas & vagos in solitudine Monachos*. Melancholiæ certæ species est, quæ Monachorum propria, ita appellatur ab Hieronymo [illegible]. Eam belle Guigo Prior Carthusiæ & [illegible] *c.* 24. describit his verbis: [illegible]. De eadem Aldhelmus Episcopus [illegible] *c.* 6. sic habet,

[illegible] Acedia [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ACEDOSA, vicus Judææ: Joseph. *de bello Jud. l.* [illegible]

ACEDUM, vulgò *Ceneda*, urbs Marchiæ Tarvisinæ, Venetis subjecta.

ACELA, urbs Lyciæ, ita dicta ab Acelo, Herculis & Malidis, Omphales famulæ, filio. *Steph.*

ACELUM, Venetæ regionis oppid. vulgò nunc *Azolo* & *Asola* dictum. Paulo Diacono *Acelum* est, *Rerum Longobardicarum l.* 5. *c.* 26. Apud *Ptol.* in plerisque exemplaribus est Ἄκεδον, in unô Vaticanô reperit *Cluverius* Ἄκελον. Vide Plin. *l.* 3. *c.* 18. Hinc fuit *Acelinus* Romanus, sævitiâ famosus inter recentiores Historicos. *Leander* dicit hodie *Monerlo* appellari. longitud. 33. 20. latitud. 45. 16.

ACEMA, mons in Alpibus, à quo profluit amnis Varus. Plin. *l.* 3. *c.* 5. alias *Cema*.

ACEMETI, melius *Acœmeti*, Græc. Ἀκοίμητοι, dicti sunt Græcis Monachi nonnulli Byzantini, eô quòd per totam noctem ac diem continuò, in varias classes divisi, ad canendas divinas laudes occupati sic essent, ut una classis alteri succederet, non interruptô sacri cantici officiô [illegible] dicas, vel *Insomnes*, quemadmodum Evagrius *Hist. l.* 3. *c.* 19. illos appellat in tit. *de Cyrillo*, *Monachorum*, [illegible] Iidem *Studita* dicti sunt à nobilissimô quodam viro, nomine *Studio*, Monasterii illius conditore. Dominic. Macer *Hierolexic.*, videsisque infra in *Studita* & paulo post hic in *Acemeta*, item *Acémetes* [illegible]

ACEMUM, urbs Asiæ, in Insul. Sumatrâ vide *Achem*.

ACEMUS, Calipha Saracenorum V. post Ali regnavit dies 6. nullo facto clarus. Eum excepit Mawya.

ACENA, Græcè Ἄκαινα, antiquis Ἄκαινα, Columellæ *Actus*, recentioribus *Acna*, mensuræ genus, apud Heron. Agrimensorem. maxl X. pedum [illegible] facit [illegible] apud Heron. Geodæt. [illegible] 18. h. e. pedes duodecim, sed pedes hic Italicos intelligit. Propriè vero Acenæ [illegible] ferro acuminatæ, quibus boves stimulabantur: inde demum per [illegible] mensurandorum agrorum modus. Salmas. *ad Solin. p.* 683.

ACENCRIS, Ægyptiorum Rex. Regnavit annos 12. mens. 1. fuit in serie Regum Thebanorum ordine XLVII. successit Oro, [illegible] annos 12. mens. 5. [illegible] per annos 66. mens. 2. cui successit [illegible] III. quem vide.

ACENIPO, Hispaniæ Bæticæ oppid. *Ptol.* [illegible]

ACENTETA, Græc. Ἀκέντητα, apud Plin. *l.* 37. *c.* 2. ubi de de Crystallo, [illegible] Apulejus *l.* 2. [illegible] appellat [illegible] Nempe [illegible] Vide Salmas. *ad Solin. p.* 104. [illegible] Crystallina [illegible]

ACEPHALI, Clericorum genus, memoratum Isidoro *de Eccl. Offic. l.* 2. *Duo sunt genera Clericorum, unum Ecclesiasticorum, sub regimine Episcopali degentium, alterum Acephalorum* [illegible] *ad*

atque aberrationes, sola neque vita complectitur & vagis. De iis actum in Concil. Mogunt. can. 22. Meldensi A.C. 845. Can. [illegible] Parisiensi can. 10 Ticinensi A.C. 850. can. 18. Melfitano, A.C. [illegible] can. 9. Vide quoque Capitular. Caroli C. l. 6. c. [illegible] Burchardum l. [illegible] c. 226. &c. Apud Reginonem, A.C. 860. Hucbertus, [illegible] Tiete bergæ concubinæ Lotharii, [illegible] dicitur, [illegible], ut est in [illegible] Metensibus. A.C. 864. fuerat [illegible], ac proinde Clericatûs regulis minimè addictus. Aliis verò sic vocatur, quod Monasterium ejus ab Ordinarii jurisdictione esset exemptum. Vide infrà in voce [illegible] &c. In LL. Henrici I. Anglorum Regis c. 21. [illegible] appellantur, qui nec Regem, nec Ecclesiam, nec Barones, aut Dominos Feudales agnoscunt, cum pauperes sint & nullum *tenementum* possideant, ratione cujus eos, ut [illegible] sua, recognoscant. Car. du Fresne *Glossar.* In [illegible] Romanâ *Acephalum* dicitur concilium seu conventus [illegible], absque Pontificis Romani auctoritate, congregatus, *can. [illegible]* apud Carol. Magnum [illegible].

ACEPHALI, Hæretici quidam sic dicti, quod nullus eorum certus auctor inveniatur. Hi cum Eutyche, duarum in Christo substantiarum proprietatem negant & unam in ejus personâ prædicant naturam, circa A.C. 500. Niceph. l. 18. c. 45. Georg. [illegible], sic dicti sunt omnes Synodi Chalcedonensis adversarii, ac primò illi cum [illegible] Alexandriæ cœpit, cum Petrus Mongus Henoticon & Synodum Chalcedonensem suscepisset, tunc etiam qui ab ejus communione se separabant, Acephali nominatos, an ob caussam jam indigitatam, an quòd à Patriarcha, capite suo descivissent. Hi Concilio prælato quotidie anathema dicebant, idque tacere abnuentes cum [illegible] persequebantur, duce ac antesignano Petro Gnaphæo Patriarcha Antiocheno, divisi in plures alia sectas, *Severianos*, *Acesphalitas*, [illegible], *Tritheitas* &c. vide Auctorem cit. [illegible] Nov. Test. Part. [illegible] 3. 6. 48. & 49. adde Evagrium l. 3. c. 31. Forbesium *Instruction.* l. 1. c. 14. Alios.

ACEPHALITÆ, Hæretici quidam sic appellati, quòd nullum suæ hæreseos auctorem agnoscerent, quasi [illegible], de quibus, præter Isidorum *l.* 8. *c.* 15. & Adonem Viennensem in *Chronico* vide *Notas Sirmondi ad Facundum Hermianensem.* Iidem cum *Acephalis*, de quibus suo locô.

ACER, S. Marini, mons Æmiliæ, cum oppidô in Italiâ. Est Respubl. sui juris, habent sub se 12. pagos. A mari Adriatico 10. milliar. & à [illegible] milliarib. distat. In limite Ducatus Urbinis versus Romandiolam provinc. Ex montis hujus radice prodit flum. Ariminum, vulgò *Marecchia.*

ACER, in laminas præcipuè secabatur, ejusque ligni colore [illegible] olim. Plin. l. 16. c. 43. *Hæc prima origo luxuriæ [illegible] alterius ligni e pretiosiore corticem fieri, ut [illegible], excogitatæ sunt & ligni bracteæ. Nec satis: [illegible] cornua, dentes secare, lignumque ebore distinguere, mox [illegible] & in mari quæri. Testudo in hoc secta: Neroneque portentosis ingeniis, principatu Neronis, inventum, ut [illegible] quærantur, [illegible]*, sic Acer descripsit. Ubi *Acer* [illegible] intelligendum, de testudine, quæ aceris colorem accipiebat [illegible], quæ verus acer sic videbatur. Meminit idem terebinthi & cedri, cum hæc tria lignorum genera in laminas secabantur præcipuè, ut essent lectorum ornamenta, hæc etiam maximè in pretio. Unde testudinem sectam ad eosdem usus, harum trium lignorum coloribus postmodum pingebant. Nempe è bruscô & mollusco, quæ sunt *aceris tubera*, magni pretii opera fiebant: & quidem è molluscô ejus tubere, tum pugillares fiebant, tum lecti lectorum, & laminæ sectiles, quibus [illegible] superinducebantur. Nam viliori lignô laminas superinducebant è pretiosiore. Plin. [illegible] c. 16. *Si magnitudinem mensarum hoc lignum caperet, haud dubiè præferretur citro, nunc tantum pugillaribus [illegible] aut laminis [illegible].* Ex bruscô etiam mensæ fiebant, *ibid.* [illegible] &c. Vide Salmas. ad [illegible] p. 418. & infra [illegible] de poculis ex hac arbore infra, voce [illegible].

ACERATA, vide *Acerra.*

ACERATUS, apud Herodotum *l.* 8. est nomen [illegible], qui solus, reliquis fugientibus, remansit Delphis, Xerxe copiis suis Delphos oppugnante.

ACERBUS *Marcus*, vide *Ovi Marcus.*

ACERINA, Bruttiorum Colonia, in magnâ Græciâ, ab Alexandro [illegible] capta. Livius *l.* 8. *c.* 24.

ACERNA, in Necrologio Ecclesiæ Paris. apud Car. du Fresne, pro *Acerra*, nec Ecclesiæ Romanæ [illegible] sacra est. Alii & *Pyra* dicunt, in Ordin. Romanô ubi quæ illam [illegible], Capsa vel *Pyxis* [illegible] appellatur, [illegible] aliud ad Ecclesiæ illius Titularem olim spectabat: cum hodie ad Decanum pertineat, &, [illegible] celebrat Papa, tum primi Presbyteri sit. Dominic. Macer [illegible], vide etiam infra, in vocibus *Acerra*, [illegible] & [illegible].

ACERNE, ACERNUM, urbs parva Principatûs ulterioris, 15. milliar. à Salernô in Ortum, alia urbs Picentinum episcopal. sub Archiepiscopô Salernitanô, inde 20. mill. passuum, à monte Corvinô, 7.

ACERONIA, Agrippinæ ancilla, in navi fusili, dum se Agrippinam esse, & ut subveniretur matri Principis, clamitat, navalibus telis confecta est. Tacit. *Annal.* l. 14. c. 5.

ACERRA, ara fuit, Festo teste *Ara*, quæ ante mortuum poni solebat, ut in illa defuncti amici quotidie odores incenderent. Alii dicunt, arculam fuisse thurariam, ubi videl. thus reponebant. Sic Glossarium vetus, *Acerra thuraria*, [illegible]. De illa, *legem* XII. Tab. *ne acerra adhibeantur*, interpretatur [illegible], de Ara potius accipiendum id dicens, ut vetet lex, aras, quæ proxime sepulchra erant, cum thure incensisque odoribus obiri. Thom. Dempster. *Antiqq. Rom.* l. 8. c. 6. Et quidem ex *Acerra* eminus digitis acceptum thus injiciebant aris, cum cultu suo vulgari defungebantur [illegible] Dei [illegible] solebant, uti ceterâ [illegible] præstabant, ut & [illegible] Romanâ aram cumulabant, verum acerra ipsa, thus in ea infundebant, Arnob. l. 7. adv. Gent. [illegible] Id quod *acerra* propriè, [illegible] dicitur. Imò nec [illegible] plena liane nonnunquam est [illegible], docemur ex Ovid. *de Ponto* l. 4. *Eleg.* 8.

Nec quæ de parva pauper Dis libat acerra
Thura, minus grandi quam data lance valent.

Et *Eleg.* 9.

Thuraque [illegible]
[illegible] &c.

Vide Delrio. Heraldum ad [illegible].

ACERRÆ, antiquissima Campaniæ urbs, non longè à Neapoli, quam Clanius amnis præterfluit, cujus frequenti inundatione aptam penè exinanivit. Virgil. l. 2. *Georg.* v. 225.

— — Vacuis Clanius non æquus Acerris.

Silius Ital. *l.* 8.

[illegible] contempta [illegible] Acerra.

Civitatem quidem nominis habet Plin. [illegible] l. [illegible] c. 14. cum *Vatia* cognomine. Oppidum in plerisque Plinii exemplaribus l. [illegible] legitur *Acerræ*. Græci [illegible], modò simplici, modò geminato [illegible] perscriptô. Siquidem sive Appianus [illegible] scribunt: In [illegible] In [illegible] Steph. [illegible], patriotè linguâ græcâ, atque Clavin. Discernit [illegible] Acerratum [illegible] Plin. *Marcellus* [illegible], atque, [illegible]. Polybio *l.* 2. *c.* 34. [illegible] ut erudit. [illegible], & [illegible] in agro Neapolitano. *Acerræ*, [illegible] pagus est ad Padum, in agro Ticinensi, [illegible] dicitur, alius *Acerra*, sed [illegible] legitur apud Polyb. [illegible]. Vide *Acerra*.

ACERRIS, oppid. Laccetanorum, in Hispan. hodie *Cerro* in Catalonia provinc. ad Neguerlam fluv. versus montes Pyrenæos, relictis [illegible].

ACERRONIUS, prænomen Cn. Proculi Consulis cum collega C. Pontio Nigrinô. An. U. C. Cond. 784. vide & *Cajus.*

ACERSECOMES. Apollinis epithetum. Sed [illegible] eâ voce utitur pro catamito, sive puero intonso, Sat. 8.

— — [illegible]
Venditur [illegible].

Conflatum ex [illegible] & [illegible], sive Domino ejus futuro [illegible], ut [illegible] unde Horat. *Epod.* Od. 15. v. 127.

— Intonsisque agitaret Apollinis aura capillos.

Et alibi *l.* 1. *Carm.* Od. 21.

Intonsum, pueri, dicite Cynthium.

Macrob. *Saturnal.* l. 1. c. 17. Nic. Lloydius.

ACERVANDI lapides in viâ mos, olim certo in usu. Phurnutus de *nat. Deor.* c. 1. de Mercurio, [illegible], *collocatur, ac Trivius & Dux dicitur &c. [illegible] quilibet ex prætereuntibus [illegible] quiddam ac commune ob ipsam faciem, ut [illegible] Mercurium, [illegible] bonum significet, [illegible] offerat, aut ut Mercurii collectionem [illegible] facere [illegible], ut [illegible] ex parvis partibus [illegible]*. Sed [illegible] veterum superstitione, satis infrà dictum, [illegible] voce [illegible] jam aliquid dictum. Simile quid fecisse Mahometum perhibent ad sepulchrum Pseudo prophetæ sui, [illegible], in quo absconditus fuerat Sergius Monachus [illegible], qui [illegible] quilibet eorum lapidem projecere [illegible], ex hac occasione. Cum in hoc puteo Monachus latuisset, prope prædicante Mahomete & columbam inde emitteret, quæ ad aurem ejus granum frumenti capessere solita assueta, Spiritus S. ille & Pseudo prophetæ divina oracula insusurrare à miserrima turba, credebatur: Mahometes, ne id agnosceretur, operâ humanâ patratum, jussit, ut unusquisque de multitudine circumstanti, lapidem in puteum projiceret, cum non deceret (ut seductor ajebat) quenquam eô, unde Spiritus S. in columbæ specie prodiisset, unquam ingredi. Quo pactô, perfidi hujus dolô, Sergius in puteo lapidibus obrutus est, mansitque ab eo tempore ad nostram ætatem mos, ut quotquot peregrinationem hæc in loca susceperint, in ejus memoriam, lapidem eodem dejicerent. Dicitur autem puteus ille [illegible] Arabice h.e. *puteus* [illegible]. Sed & moles terræ [illegible] in Italiâ, prope Polum, in Diœcesi Tiburtinâ in monte habeat positam, ut in ingressu illius lapidem quisque injiciat ubi famosum quendam virum [illegible] humatum esse tradunt. Vide hac de re plura apud [illegible] in [illegible]. [illegible] *Hermes* [illegible] juxta versionem Natal. Comitis *Mythologiæ* l. 5. c. 5. de spelunca Mercurii, inter alia sic canit:

At [illegible]
Mercurii [illegible] speluncam, [illegible]
Deponit bona, [illegible]
[illegible] &c.
[illegible]

Quem *lapidum acervum* [illegible], & [illegible], ut & quæ de [illegible] Mercurii [illegible] Salomone [illegible] acervo & Ecclesi. [illegible] mentionem [illegible], sed de his [illegible] infra.

ACERVETIS, oppid. Thraciæ, postea Calato dictum. Plin. *l.* 4. *c.* 11.

ACERVUS lapidum, in viis Mercurio olim sacer erat, unde & Mercurius dictus [illegible] in *Glossis.* [illegible] congeries [illegible] *cacumine* [illegible]. Nempe viator quisque in acervum injiciebat lapidem,

dem, ut sic cresceret, ac facilius viam monstraret, eaque lapidum congeries Mercurio (vitatum Præsidi, unde & in biviis, triviis, quadriviis Hermæ) erat sacra, quia in via indicanda præstaret vicem linguæ, Mercurio dedicatæ. Quam vero rationem Gentiles sint commenti, de jactu lapidum à Deorum singulis, cùm Mercurius interemptu Argi reus ageretur, eam ex Anticlide videsis, apud Didymum ad Odyss. l. π. v. 471. annotatione extremâ, in illud,

Ἤδη ὑπὲρ πόλιος, ὅθι Ἕρμαιος λόφος ἐστί,

Jam ad locum urbi imminentem, ubi Mercurialis est acervus.

Item apud Etymologici M. auctorem, voce Ἑρμαῖον, ubi *Xanthum* ejus historiæ laudat testem, Lydiacorum scriptorem *Straboni*, *Plinio*, *Hephæstioni*, *Æliano*, memoratum. Fluxit ab hoc ritu proverbium apud Hebræos, *Spargit lapidem in Merkolis*, de quo Drusius *Proverbior. classe* 1. l. 2. *Prov.* 14. Vide Proverb. Salomonis c. 26. v. 8. ubi pro *Mercolis*, sive *Merkolis*, habes *Margemah*, qua de re dictum, in voce *Mercurius*. Vocavêre autem Græci hosce ἑρμαίους λόφους, teste *Didymo* ubi *supra*. Ἕρμακας vocat Nicander in *Theriacis*:

Τὸν τε ϰ ἐσϰαλὰς τε Ἕρμακας ὀκναίουσι.

Feraium, inquit, *sive serpentem alit in vepribus & lapidum cumulis latitantes sive delitescentes*. Ubi sic *Scholiastes*, *Hermakas*, *Mercuriales* ac *lapidosos locos*, *sive Hermakas*, *lapides coacervatos in honorem Mercurii*. Neque vero apud Græcos solum, sed & apud Indos atque Arabas, hæc lapides jaciendi viguit consuetudo: hodieque in usu est apud Muhammedanos, non quasi eam Muhammedes tradiderit, sed quia apud Saracenos repertam non mutavit. Qua de re Auctor Christianus, qui Arabicè adversus Muhammedanos, scripsit, sic habet, apud Vincentium Bellovacens. *Specul. Hist. l.* 4. *Duarum Indiæ gentium, quæ vocantur Zezemen & Abarachma, antiqua consuetudo fuit, nudos & decalvatos, magnisque ululatibus personantes simulacra Dæmonum circuire, angulos quoque osculari & projicere lapides in acervum, qui quasi pro honore Dei existimabatur: Inde est, quod in libro Salomonis dicitur Qui projicit lapidem in honorem Mercurii. Faciebant autem hoc bis in anno, Sole existente in primo gradu Arietis, & rursum, cùm esset in primo gradu Libræ, h. e. inter Jovem & Saturn. Hæc ergo consuetudo cum ab Indis ad Arabas descendisset, eamque suo tempore apud Meccham, in honorem Veneris, Mahumed celebrari reperisset: sic illam manere præcepit, cum tamen cætera idololatria vestigia removerit. Illud vero soli Veneri in illa celebratione dicitur exhiberi, quòd eam, ut lapidi retro, i. e. sub genitalium membris, projecerentur, eo quod Venus illis maximè partibus dominetur. Unde id adhuc hodie fit, in domo Dei illicita, quam vocant.* E quibus videmus, ritum, qui à gentibus aliis in honorem Mercurii fieri solebat, cum à Saracenis præstitum esse honori Veneris. Fortè propterea, quòd Orienti Mercurius, quatenus rationis Præses, Sol crederetur, quatenus orationis, quatenus Hecate sive *Luna*, quæ & Venus Orientis. Cum igitur gentes aliæ Mercurium colerent, quatenus Sol esset: Saraceni sive Arabes coluêre eundem, quasi foret Venus sive *Luna*; atque eam in præcipuâ dignitate haberent. Vide Voss. *de Idolol. l.* 2. *c.* 32. Et infrà *Lapis*, *Scorpio*, *Terminus*. Jac. Ouzelium *Animadversion. ad Minucium Fel. p.* 13. *& seqq.* ubi inter alia de more hujusmodi Ἑρμαίων seu Ἑρμαίων λόφων ungendi quoque ac religiosè colendi.

ACES, fluv. in Asiâ, Parthorum regionem irrigans, de quo Herodot. *l.* 3.

ACESÆ, civitas Macedoniæ, cives *Acesæi*. *Steph.*

ACESAMENÆ, civitas Macedoniæ, ab *Acesameno*, qui in Pieriâ regnavit. *Steph.*

ACESANDER, Cyrenaicæ historiæ conditor, cujus primum librum citat Apollonii interpres, *in l.* 4. *Argon.* Quædam etiam de Batto Cyrenarum conditore ex hoc Acesandri opere refert, Pindari Scholiastes *in Od.* 4. *Pythior.* & aliquantò post, ejusdem verba adducit de Eurypyli genere. *Voss. l.* 3. *de Hist. Græc. p.* 314.

ACESEPHBES, inferioris Ægypti Rex XI. post Amasin præfuit ann. 12. Suphide II. apud Memphitas regnante. Ei successit *Acheres*, quem vide.

ACESEUS, Patareus acupictor nobilis fuit qui primus unà cum Helicone Charistio, peplum Palladis, quæ Athenis in arce colebatur, pinxit. Unde etiam nobilia opera & insigni arte confecta, vulgari Proverbio *Acesei & Heliconis opera dicebantur*. Erasm. *in Adag.*

ACESIA, pars Lemni insulæ, à Philoctete sic dicta, qui hic curatus est. *Philostratus.*

ACESIAS, imperitus medicus, qui dum cuidam podagrico mederi vellet, morbum & dolorem auxit, unde proverb. *Acesias medicatus est.* Erasm. *in Adag.*

ACESINE, *Thucydidi*, *Asines Plinii*, *l.* 3. *c.* 8. *Onobala Appiani*. Siciliæ fluminis nomina sunt *Fazello*, qui dicit illud hodie vulgò *Cantara* nuncupari, Saracenicè *Alcantara*. *Urbem* habet *Acesinas*. Est & *Acesines* fluv. Persarmeniorum, qui se in Euphratem exonerat. Procop. *l.* 1. *Persic.* vide *Acesines*.

ACESINES, fluv. idem qui Tanais. *Steph.*

ACESINUS, fluv. Persiæ, qui in Indum fluv. cadit, magnus & navigabilis; circa quem ferunt arundines tantæ magnitudinis nasci, ut singula internodia incolis præstent vicem navigii. Plin. *l.* 4. *c.* 12. Idem *l.* 17. *c.* 11. *Commutiere amnes Acesinus, & Ganges.*

ACESIUS, alias *Acesas*, natione Patarensis, nobilis artifex, qui primus unà cum Helicone Carystio, peplum Palladis Poliadis contexuisse fertur: vide *Aceseus*.

ACESIUS, epitheton Apollinis, apud Pausan. *in Attic.*

ACESIUS, Novatianorum Episcopus, sub Constantino Imperat. *Sud.* Socr. *l.* 1. *c.* 7. Niceph. *l.* 8. *c.* 10. Sozom. *l.* 1. *c.* 22. Baron. *A. C.* 325.

ACESODORUS, Megalopolita, *de Urbibus* scripsit, teste Stephano *in* Μεγάλη πόλις. Nisi fortè *Acestodorus* legendum fuerit, de quo infrà.

ACESSÆUS, nomen cujusdam nautæ, qui propter ignaviam ita prorogare solebat navigationem, ut se diceret lunam magis opportunam expectare. Unde proverb. *Acessæi luna*, in cunctatore. Erasm. *in Adag.*

ACESTA, urbs Siciliæ, ab Aceste Rege sic nominata, quæ postea *Segesta* dicta est. In hac partem suorum Æneas reliquit, cum peteret Italiam. Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 718.

Urbem appellabunt permisso nomine Acestam.

Meminit *Steph.* populorum qui Ἀκεσταῖοι, Plinio *Acestæi l.* 3. *c.* 8.

ACESTADORUS, vide *Acestodorus*.

ACESTÆI, populi, Plin. *l.* 3. *c.* 8.

ACESTE, Siciliæ urbs *Steph.* Item, Nutrix filiarum Adrasti. Stat. *Thebaid. l.* 1.

ACESTES, fil. Crimisi, fluminis Siciliæ, ex Egestâ Trojanâ muliere. Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 36.

- - - - Occurrit Acestes
Horridus in jaculis, & pelle Libystidis ursæ,
Troïa Crimiso conceptum flumine mater
Quem genuit. veterum non immemor ille parentum.

Hic, jam senex, primo Anchisem & Æneam Italiam petentes hospitio excepit, & mortuum Anchisem unà cum Ænea in Eryce monte Siciliæ sepelivit. Demum iterum à Carthagine descendentem Æneam, quo illum venti impulerant, suscepit, ubi Æneas conditâ invalidis loco civitate, Acestam eam vocavit. Servius *ad illud Virg. Æn. l.* 1. *v.* 554.

Troïoque a sanguine Clarus Acestes.

Rem fusè explicat his verbis. Cùm Laomedon promissam murorum mercedem, Neptuno, & Apollini denegasset; Neptunus iratus, Trojæ immisit cetos, qui eam vastarent. Unde Apollo consultus, cum & ipse irasceretur, contraria respondit dicens, objiciendas nobiles puellas belluis. Quod cùm sæpe fieret, timens Hippotes quidam nobilis filiæ Segestæ, cum Laomedonti Regis Hesiona jam, orta seditione, esset religata, imposuitam eam navi misit quo sors tulisset. Hæc ad Siciliam delata, à Crimiso fluvio, in ursum vel canem converso compressa, edidit Acestem, qui ex matris nomine civitatem Trojanus condidit, quæ hodiè *Segesta* nominatur. Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 105.

Famaque finitimos, & clari nomen Acestæ
Excierat. - - - - -

Idem *ibidem*, *v.* 711.

Est tibi Dardanius divinæ stirpis Acestes.

Et Ibid. *v.* 387.

Hic gravis Entellum dictis castigat Acestes.

Ubi Servius, *Gravis vel ætate, vel moribus*, Ideoque inter senes numeratus ab eodem, *Æn. l.* 5. *v.* 573.

Cætera Trinacrii pubes senioris Acestæ
Fertur equis. - - - - -

Meminit ejusdem Ovid. *Met. l.* 14.

Ad sedes Erycis, fidumque relatus Acesten,
Sacrificat. - - - - -

Et Sil. *l.* 14. *Miscuerant Phrygiam prolem Trojanus Acestes,*
Trojanaque Helymus. - - - -

ACESTES, fluv. Indiæ navigabilis, juxta quem Alex. Mag. Bucephala urbem condidit.

ACESTIDES, fornaces ferreæ, prægrandesque, in quibus fit Cadmia. Dioscorides *l.* 5.

ACESTIUM, nomen mulieris, de quâ Pausanias *in Atticis*: Acestium, inquit, Xenoclis, qui ex Sophocle Leontis filio prognatus est, filia fuit. Huic ad Leontem usque atavum, omnes gentiles, Cereris ministros, quassantes facem, dum viveret, videre contigit. Nam primum, in eo vidit Sophoclem fratrem, dein Themistoclem conjugem, eoque mortuo Theophrastum filium. Hæc illius fortuna commemoratur.

ACESTODORUS, Historicus, citatur à Plut. *in Themist.* ubi ex eo refert, Xerxem, ante pugnam Salaminiam, classem & aciem speculatum fuisse, in Megaridis confinio, super colles quos *Cerata* appellant. Meminit & Etymologus *in* Δαιδάλειον.

ACESTOR, de Cyrenarum urbe opus conscripsit. Citatur ab Apollonii scholiaste, *Argonaut.* 2.

ACESTOR, vel ACESTORUS, Tragicus Poëta, sed peregrinus & barbarus existimatus, propterea que dictus *Saces*. Nam Saces Thraces sunt. *Theopompus* eum & Mysum & Sacam vocat, in Tisameno. Vide Græca Scholia in *Aristoph. Crabrones*, *& Aves.*

ACESTORIDES: Archon apud Athenienses A. M. 1460. Fuit etiam *Acestorides* Corinthius, Syracusarum Imperator de quo Diodor. Sic. *l.* 19.

ACESTORIDES, quatuor vulgavit libros *de quaque urbe fabulosorum*, quibus multa quidem vera retulit sed multa etiam fabulosa adspersit, & propterea, ut calumniam effugeret, μυθικὰ ipse inscripsit: simul ut titulo jucunditatem operis indicaret. Auctor Photius *Thremate* 198. Prosâ scripsisse, interque alia, quædam de monstrosâ hominum quorundam formâ in Indiâ, testis est Tzetzes *Chil.* 7. *Hist.* 144.

ACESTOS, vide *Acestium*.

ACETABULA, Græci ὀξίδες & ὀξύβαφα, item ἐμβάφια, seu ϰοτύλαι, vasa, quæ embammati continendo serviebant, Pollux. Item candelabrorum scyphi. Candelabra enim Veterib. fiebant in modum lancis vel *Acetabuli*, uncinum in medio habentia, quibus infigebatur candela, cum pediculo, quo manu tenebatur. Unde, quod unicò tantùm constabat, *acetabulo*, Μονοβάμϐυλον, quod ex duobus, Διβάμβυλον vocârunt recentiores Græci: qui βάμβυλον vel βαμβύλον fecerunt, ex Lat. *bombulam*. h. e. ὀξύβαφον. Salmas. ad Solin. p. 375. Cæterùm *Acetabulum*, inter mensuras liquidorum, sesquicyathus erat. Vide *Collegii Romani Societat. Jesu. Animadversion p.* 22. *edit. Amstelod.* A. C. 1678. & infrà, ubi de Veterib. *Mensuris*.

ACETARIA, dicta sunt olera, quæ cruda ex aceto & sale edebantur, Græcè [illegible] ut &, quæ aceto & sale condiebantur; cujusmodi condimenta [illegible] Græcis. Hæc male confundit cum *Fructu Mensis* Veterum *Hortus Mercuriale*, hôc enim nomine comprehendebantur Veteres omnes cibos, qui cruda esui sunt, quique opera ignis non indigent, ut manducentur, [illegible] & [illegible] Græci vocant. Inter quos locum habuère ostrea, cetum, & lactucæ crudæ aliaque acetaria, quæ una cum pomis in epilogo cœnæ usurpari consueverunt, donec illa ab extremo agmine in frontem migravère, à secunda mensa in primam, illis ordinem suum servantibus, ut Plut. notat *Sympofiac. Quæst. l.* 8. *c.* 98. *Acetariorum* dein nomen proprium factum, [illegible], *intuborum*, nempe quæ cocta ex aceto edebantur, namque & de coctis oleribus, ex aceto edi solitis, vocem *Acetariorum* usurpatam esse tradit *Dioscorides*. Cùm verò Plin. *l.* 19. *c.* 4. disertè *Acetaria* à Latinis appellata dicat, quæ absque ignis operâ semper essent parata: Sic Salmas. *Acetaria*, à *Salgamis* & *Oxyporis* distinguit, ut *Acetaria* dicat, omnia olera, quæ recentia ac cruda ex aceto vorarentur; *Salgama*, quæ sale & aceto condita servarentur: *Oxypora* tandem, quæ ex pluribus speciebus composita unâ tritis mixtisque, quibus etiam addebantur acetum, vide eum *ibidem p.* 1273. & infrà quoque in voce *Escaria. it. Oxypora.*

ACETES, Solis & Perseidis fil. apud Colchos regnavit. Phryxum, Athamantis fil. fugientem hospitio excepit, eique Chalciopen filiam nuptui dedit, Apollodor. *l.* 1. *Biblioth.*

ACETES, Evandri armiger. Virg. Æn. *l.* 11. *v.* 30.

Corpus ubi exanimi positum Pallantis Acetes
Servabat senior, qui Parrhasio Evandro
Armiger ante fuit. - - - -

ACETUM, præcipui olim in condimentis usûs, inde [illegible] per excellentiam Græcis dictum: nec Silphii minor commendatio. Unde [illegible] & [illegible] jungit Aristophanes *in Avibus.*

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Et Lynceus Samius Theophrasti, apud *Athenæum*, describens *Ptolemæi* convivium, memorat *vulvam aceti & lasere conditam*, in eodem pulpamento conficiendo junctum utrumque fuisse docens. Quæ causa, quòd Aristophanes stylum Euripidis, quòd nimis concinnè & opiparè esset conditus, [illegible] & [illegible], *acetatum & laseratum*, vocare fuerit solitus &c. Illud verò aquâ dilutum vini fuit locô militibus olim Romanis aliisque pauperioris sortis hominibus: Unde genus quoddam ejus Patres familiàs vini numerô habuisse, dicitur *l.* 2. §. 1. *ff. de opt. leg. l.* 1. & 9. *ff. de tritico, vino vel ol. leg. & alibi.* Qui milites cùm sequiore ævô ad vinum prolaberentur, *Pescennius Niger*, priscæ frugalitatis retinens, *jussit vinum in expeditione neminem bibere, sed acetô universos esse contentos*, apud Spartianum *c.* 10. Idem servorum fuit potus, de quibus dicemus infrà: vide quoque voce *Posca*. Captivos quod concernit, Georgius Monachus de Manasse Judæorum Rege, [illegible], inquit, [illegible]. Et tradidêrunt eum pedicis æneis, adduxerunt Babylonem & erat vinctus in carcere, porrigebaturque ei exiguus è furfure panis & aquæ parum cum acetô, ad mensuram, ut animam utcunque traheret. Reficiendis item iisdem adhibebatur, quos supplicii pavor exanimaret: quemadmodum hodieque deliquium animi patientes ejus usu refocillari videmus. Inde & in Historiâ Passionis legimus, è militibus *currentem quendam*, quum acceptam spongiam implevisset acetô & circumposuisset *calamô*, *dedisse ei, ut biberet*, Matth. *c.* 27. *v.* 48. Quam ii non eô fine, quem diximus, sed potiùs locô, Christo acetum impii præbuerunt, non humanitatis officium, sed barbaræ immanitatis specimen exhibituri, ut implerentur Prophetiæ. Hinc Lucas *c.* 23. *v.* 36. verbô [illegible], sceleratam eorum mentem ostendit. Quum autem non legamus, in monte Calvariæ ullam fuisse habitationem; & modicô saltem intervallô eum locum ab urbe sejunctum fuisse constet, non abs re quærunt aliqui, unde illud *vas acetô plenum*, cujus mentionem facit *Johannes Evangelista*? Respondet *Nonnus* & existimat, propinquas domos aliquas fuisse, ubi fit vas illud repertum, vel in alios usus paratum, vel in gratiam fortasse puniendorum,

- - - - [illegible]
[illegible]
- - - - *Et paratum erat in vicino loco*
Acetô vas plenum.

Additque *Maimonides* pleraque omnia ad supplicii apparatum necessaria ab hominibus piis solita fuisse parari privatô studio sumtuque, Nempe vas, spongiam, *acetum*, arundinem, hyssopum, vide Isaac. Casaubon. *Exercit.* 16. *num.* 88. Cleopatram ex duobus per omne ævum maximis unionibus, alterum *aceti* in tabem resolvisse liquefactumque sic absorbuisse, videbimus alibi, & agnoscit vires has aceti, præter Vitruvium *l.* 8. *c.* 3. Plinius *l.* 23. *c.* 1. Mox alios quoque pretiosam hanc ingluviem imitatos legimus. De Clodio, *Æsopi Tragœdi* filio, Horat. *l.* 2. *Sat.* 3.

Filius Æsopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies solidum absorberet, acetô
Diluit insignem baccam, &c.

Vide quoque Salmas. *ad Solin. p.* 1119. Sed & aceti in excæcandis hominibus usus, ut infrà videbimus: ejusdem in nares infusio inter servilês fuit pœnas, vide ubi de Servis.

ACEUM, oppid. Colchidis, juxta Phasidis.

ACHA, nomen Rabbini celebris, scripsit librum *Schealtot* Raf Achæ, R. Gans. ad *A.* 4110.

ACHA, urbs regionis Hegoviæ in Suevia, *Munster.*

ACHA & ACHZA, fluv. Germ. in Bavariæ Ducatu per lacum Chimum labitur, & postea in Oenum fluv. se exonerat.

ACHAB, Israëlitarum Rex septimus. Regnavit annis 22. Impietate omnes antecessores suos superavit, Jezabel filiam Ethbaal duxit uxorem, in bello adversus Benhadad occisus est, A. M. [illegible]. Vide 1 Reg. *c.* 16. & seqq. 2 Paral. *c.* 18. Item alius ejusdem nominis Pseudo-propheta, tempore regis Zedechiæ Jer. *c.* 29. *v.* 21.

ACHABRON, vide *Petra Achabron.*

ACHABYTOS, mons est Rhodi excelsus, in cujus cacumine Jovis extabat templum. *Diodor. Sic.*

ACHACIB, Palæstinæ locus, Judic. *c.* 1. *v.* 31.

ACHACICA, & *Achiacica*, oppid. Americæ in Nova Hispan. & Mexicanæ provinc. ubi argenti fodinæ, 18 leucis distat ab urbe Angelorum, in Boream.

ACHAD, civitas in quâ regnavit Nimrod. Gen. *c.* 10. *v.* 11. quæ nunc dicitur *Nisibin*. Vide *Acabene*, & *Ancobia*, *&* *Achar*. Addit *Ferrarius, locus Palæstinæ trans Jordanem fluv. in quo Jacob patriarcha obiit*. Nescio quid sibi vult. Jacobum certè in Ægypto naturæ debitum persolvisse, sacra pagina testatur. Suspicor itaque, quòd locum lamentationis intelligit, ubi Joseph instituit patri suo luctum 7. diebus, Gen. *c.* 50. *v.* 10. qui tamen non *Achad*, sed *Atad* dicitur. *Nic. Lloydius.*

ACHADIA, vulgò *Arvagdaune*, urbs parva Hiberniæ in Connacia, & in Comitatu Gallivensi, episcopalis sub Archiepiscopo Tuamensi, teste *Bytetio*.

ACHÆA, Ceres cognominata est, *Suidâ* teste, ab eo luctu & anxietate i. e. [illegible], quam habuit, dum Proserpinam quæreret. Plut. *l. de Isid. & Osir.* Bœoti, inquit, Achææ Cereris ædes movent, eamque festivitatem [illegible] nominant, à questu videlicet, & gemitu Deæ ob filiæ Proserpinæ raptum. *Nic. Lloydius.*

ACHÆA, Pallas dicta, cujus templum, referente Aristotele *L. de mirab.* in Italiâ, apud Daunios Apuliæ populos fuit. In quo antiquitùs fuisse tradit cùm alia tùm secures & enses, cæteraque Diomedis, ejusque sociorum arma. Hujus templi custodes canes fuisse perhibentur, qui Græcis advenientibus blandirentur, cæteris mortalibus agrestes & feri.

ACHÆA, Sarmatiæ Asiaticæ vicus ad Pontum Euxinum. *Ptol.* Incolæ *Achæi*. Orchomeniorum colonia; de quibus Ovid. *Pontic. l.* 4. *Eleg.* 10.

Nec potes infestis conferre Charybdin Achæis.

ACHÆÆ *Petra*, rupes abscissæ ejus montis, ex quo Jordanus effluit, super quibus Samos civitas condita est. Strabo, *l.* 8.

ACHÆI, Thessaliæ populi: *Stephano* in [illegible]. Item gens, circa Pontum Euxinum, in Sarmatia Asiatica, testibus *Ptolemæo*, *Plutarcho*, *Ovidio*, *Plinio*, & *Dionysio*. Achæos etiam in Ponto habet, Strabo *l.* 9. Orchomeniorum colonos. Testis est Plut. *in Arato*, *Achæos*, ductu Arati Sicyonii, expugnatâ Acrocorintho, arce munitissimâ, & profligato Antigonô, præsidium imposuisse 400. armatorum, 50. canum, totidemque venatorum, qui in arce alebantur. Idem refert *in Philopœmene*, Messenios captivos ab Achæis lapidibus obrutos & immolatos fuisse ad tumulum Philopœmenis. A. Q. Cæcilio victi sunt. Vide Livium Epit. *l.* 52. & *Cilicia*.

ACHÆIA, collis in Carysto. *Steph.*

ACHÆIUM, locus Troadis, Tenedo oppositus. *Strabo.*

ACHÆMÆNES, Africæ propriæ gens. *Ptol.* vide Bochart. *Phaleg. l.* 4. *c.* 30.

ACHÆMEA, urbs, in qua species magnorum cervorum. *Etymolog.*

ACHÆMENES, Rex Persarum. Horat. *Carm. l.* 2. *od.* 12.

Num tu quæ tenuit dives Achæmenes,
Permutare velis crine Lyciniæ.

Amm. Marcellin. *l.* 19. *c.* 2. reddit, *Rex Regibus imperans*: De Sapore enim verba faciens, Persis Saporem, & Achæmenem appellantibus, & Artaxerxem, *Rex Regibus imperans*, & *bellorum victor*, interpretatur. Antiquissimus est, qui in hac gente, cujus ante captivitatem obscurum fuit nomen, occurrit. Meminit ejus Herodotus, *l.* 7. *c.* 11. Pater fuit Cambysis, avus Cyri, quô genitus Cambyses (ex conjectura) Theispei frater, Hystaspis proavi, Cyrum prosevit Cambysis patrem, *Regis* nomine, honoris ergò insignitum, à *Xenophonte*. Hic, Mandane, Darii Medi filiâ ductâ, ex illa CYRUM progenuit, qui ex Persis primus, post Darium & Cyaxarem, avum socerumque suum, in hac gente imperavit. Hinc *Achæmenidarum* Tribus, maximæ inter Persas æstimationis, Herodotus *l.* 1. *c.* 125. Unde Cambyses moribundus obtestatur Persas *præsentes*, *maximè Achæmenidas*, *ne permittant imperium rursus redire ad Medos*, Idem *l.* 3. *c.* 65. quô pactô ad Darium, Hystaspis filium & ipsum Achæmenidam, regnum devenit. Sed & in genere Persæ hinc *Achæmenidæ* dicti, vide Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* XVIII. & infra voce *Achæmenida*.

ACHÆMENIA, pars Persidis ab *Achæmene* Ægei filio sic dicta, teste *Stephanô*. Unde *Achæmenius* Horat. *Epod. Od.* 13.

- - - - *Nunc & Achæmenia*
Perfundi nardo juvat - - - -

Et *Carm.* 3. *Od.* 1.

- - - *Nec Falerna*
Vitis Achæmeniumque costum

Lucanus *l.* 8. *v.* 224.

Passus Achæmeniis latè decurrere campis.

Idem *l.* 2. *v.* 49.

- - - - *Achæmeniis decurrunt Medica Susis*
Agmina. - - - -

Stat. *l.* 5. *Sylv.* 3.

Atque Achæmenium secludit Zeugmate Persen,

Auson. *in Epigr.* 37.

- *Laudes Achæmeniæ Orientis gloria telæ.*

ACHÆMENIDÆ, non populi Persidis, ut voluère Plin. *l.* 6. *c.* 23. & Solinus *c.* 57. Sed familia vel tribus fuère, apud Persas

gar-

gardæ. Patronymicum enim hoc nomen est, ab *Achæmene*, qui ad Persicum genus suum referebat, unde Ἀχαιμενίδαι tribus, e qua reges *Persidis* originem duxerunt. Fuit autem ille *Achæmenes* Astyagis pater, Cyri avus, uti patet ex ordine, quô Majores suos Xerxes recenset, apud *Herodotum*. Perseus vero, ad quem ipse principium originis suæ referebat, per filium vel nepotem suum Persen, genti *Persarum* nomen dedit: Inde iidem Περσῶν βασιλῆες, *Persidis Reges*, apud Apollodorum *Biblioth. l.* 2. qui, utpote ex Achæmene oriundi, *Achæmenidæ* appellati sunt. Hos Cambyses, apud *Herodotum*, quum Magi Regnum occupâssent, præcipuè compellat, & obtestatur, ne post ejus mortem Regnum ad Medos iterum transire paterentur, aut in Magorum potestate relinquerent. *Stephano* Ἀχαιμενία appellat [illegible], h.c. [illegible]: *Strabo* Ἀχαιμενίδην φύσιν, & Persidis interiora colere dicit, usque ad Carmaniæ fines, cum Patischoreis ibus & Magis &c. Vide Salmas. *ad Solin*. p. 1182. & 1183 & suprà *Achamenes*.

ACHÆMENIDES, unus ex sociis Ulyssis Virg. *Æn. l.* 3. v. 613.

Sum Patria ex Ithacâ, comes infelicis Ulyssi,
Nomine Achæmenides. - - - -

Qui fugientibus Græcis cæteris cum Ulysse, apud Cyclopas derelictus est, postea tamen Æneæ ad eundem locum naviganti comes factus, Cyclopum manus effugit. Nannius *l.* 7. *Miscellan*. legendum contendit *Agamenides*, quasi sic dictus esset ab eventu, quod nimirum diu manserit in speluncâ Polyphemi. Ad quod Maro ipse videatur alludere, locô prædictô v. 616.

Hic me dum trepidi ex crudelia limina linquunt
Immemores socii, vastô Cyclopis in antro
Deseruêre - - - -

Cùm præsertim nullum proprium nomen temerè vel à *Virg*. vel *Homer*. usurpetur. *Nic. Lloydius*.

ACHÆORUM Littus, in Cyprô est, apud *Ptol*. A Græcis appellatum fuisse *Adriage*, nunc verò pagum esse, & *Acuthon* vocari scribit Lusignanus. *Achæorum Castra*, Strab. *l.* 13. *Achæorum Portus*, Plin. *l.* 4. c. 12. *Porto bon*, teste *Nigrô*: in Troade est, ad Sigæum Promontorium. Item, in Æolide, circa Myrinam, *Straboni*. In Peloponnesô, *Pausan*. Taurosèytharum portus est ad Pontum Euxinum *Ponto*, aliis *Palikes portus*, vide & hic infrà.

ACHÆORUM Statio, apud Plinium *l.* 4. c. 11. *Deinde promontorium Chersonesi Mastusia, adversum Sigeo, in cujus fronte obliqua Cynossema, ita appellatur Hecubæ tumulus, Statio Achæorum*: non est statio, Achivorum *bellantium*: Namque illa in Asiâ apud *Sigæum*, ubi & *Achæorum Portus*, de quâ idem *l.* 5. c. 30. & Mela *l.* 1. c. 18. *Hinc Sigæum fuit oppidum: hic Achivorum bellantium Statio*. Sed de statione id accipiendum Achivorum *discedentium*, quam Achæi Trojâ captâ, quum classem solvissent ab Iliacis littoribus, in Chersonesô fecerunt. Ibi enim aliquot dies commorati sunt, dum Polyxenam *Achillis* Manibus immolant & alias res ad discessum necessarias constituunt, *Argumentum Hecubæ* Euripidis, μετὰ τὴν Τροίας ἅλωσιν οἱ Ἕλληνες, καθορμισθέντες ἐν τῇ ἀντιπέραν χεῤῥονήσῳ τῆς Θρᾴκης, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἦσαν. Ibidem Hecuba necem Polydori filii in oculos Polymnestoris, qui eum occiderat, vindicavit, & ipsa quoque ibidem mortua, tumulum sortita est, nomine Κυνὸς σῆμα &c. Cæterùm *Achæi* origine Phthiotæ fuêre, hôcque nomine Græcos semper intellexêre Romani. Vide Eundem *ibid. passim*, imprimis p. 142. 167. & 858.

ACHÆUM, Civitas ulteriorem Tenedorum regionem attingens, Strab. *l.* 13.

ACHÆUS, Rex Lydiæ, cùm nova tributa à populo vellet extorquere, in factione populari suspensus est, pedibus sursum versum erectis, & capite in aquas Pactoli demissô. Ovid. *in Ibin*.

Utve vel interea capiti suspensus Achæus,
Qui miser auriferâ teste pependit aquâ.

ACHÆUS, Dux seu Prætor Seleuci, Antiochi filii, quem ultus, regnum invasit, ab Antiocho occisus. Polyæn *l.* 4.

ACHÆUS, Zuthi fil. homicidiô per imprudentiam perpetratô, in Laconicam profugit, & effecit, ut qui ibi habitabant, *Achæi* dicerentur. Strabo *l.* 8.

ACHÆUS, Eretrius Poëta tragicus, paulò junior Sophocle. floruit *Olymp*. 82. Pythodori, & Pythodoridis fil. qui cùm 43. vel secundum alios, 30 vel. 24 fecerit fabulas, semel dumtaxat vicit. Inter alias, ejus est: Κύκνος, nam sic apud Athenæum pro Κόκλος scribi debere, observatum *Turnebo* & *Casaubono*. Ejusdem Μοῖραι, Athenæo *l.* 7. Fuit & alter *Achæus*, Syracusanus junior, qui & ipse Tragœdias decem scriptitavit. *Suidas*. Vide & *Diog. Laert*. qui *Achæi* cujusdam mentionem facit, in vitâ Menedemi. *Achæi* quoque historici meminit Pindari scholiastes in *od.* 7. *Olymp*. Videndum autem, an idem sit Ἀχαιός, quem cum Pherecyde jungit Arati Scholiastes quô locô de Hyadibus tractat, atque *Achæum* 4. Hyades statuisse ait. At alius puto Ἀχαιός, cujus historicum opus celebrat Nicandri Scholiastes in *Theriaca*. Nisi magis placet, alterutrô locô esse librarii vitiô peccatum.

ACHÆUS, puer quidam, qui Hipparinum, Syracusiorum tyrannum, à militiâ revertentem, ac bene potum, de stupro se sollicitantem, alium quendam esse existimans, in tenebris interfecit. Parthenius *in Amator*.

ACHÆUS, qui Calices cognominatus, Vir singularis stultitiæ, fictile vas pulvinaris locô capiti supponebat: verum quia duritie ejus offendebatur, paleis implevit, ut molliùs cubaret. Eustath. in Odyss. X.

ACHÆUS, fluv. qui se in Pontum Euxinum exonerat. Arrian. *in Periplô*.

ACHAJA, triplici notione sumitur. *Primò*, est Græciæ regio, quam *Ptol. Helladem*, *Plin. Junior Græciam* vocat. Terminatur à septentrione Thessaliâ juxta amnem Sperchium, sinum Maliacum, & Oetam montem. Ab occasu Acheloô amne, ultra quem mox Epiri tractus incipit. Ab oriente terminatur in Septentrionem reflexum & Ægæo ac Myrtoô mari pulsatur, usque ad Sunium promontorium. A meridie, alii Peloponnesus objicitur, & Isthmô quinque mill. pass. lato, cum Peloponnesô conjungitur. hodie *Livadia* vocatur in recentibus tabulis. *Achajam* autem dictam volunt, vel ἀπὸ τοῦ ἄχους, à dolore, propter crebram aquarum inundationem, vel ab Achæo rege, ut placet *Etymologo*. *Secundo*, Achaja est Peloponnesi regiuncula, quæ à *Ptolemæo Propria* cognominatur, ad differentiam alterius illius Achajæ, quam *Hellada* vocari diximus. In fluv. ejus Selemno locus amantum pristinorum oblivio, tradit Pausan. *l.* 7. Vocatur & aliis nominibus *Ionia*, *Lo*, & *Olenus Diodoro Sic.* *Ægialus Pausan.* & *Plin.* *l.* 4. c. 5. idque vel ab Ægialo rege, vel propter urbes in litore dispositas, unde incolas Pelasgos *Ægialeos*, i. e. litorales appellatos fuisse Herodot. *in Polyhymn.* qui Danaam dictam quoque tradit, unde Græci *Achivi*, *Achæi*, & *Danai* dicti: *Romanam aliam nunc appellari* scribit *Jac. Castaldus*. Describitur à Plinio *l.* 4. c. 5. & Pausan. *in Achaicis*. Hodie sub Turcicô jugô, perpetuis bellis exinanita. *Tertiò*, *Achaja* abusivè usurpatur pro totâ Peloponnesô, nunc vulgo *Morea*. Hinc Apulejus *Metam.* 6. Lacedæmoniam in Achajâ collocat. Hujus præcipuas urbes eleganti carmine complectitur Ovid. *l.* 6. *Metam. Fab.* 8.

Finitimi proceres coeunt, urbesque propinquæ
Oravêre suos ire ad solatia reges:
Argosque, & Sparte, Pelopeiadesque Mycenæ,
Et nondum torvæ Calydon invisa Dianæ,
Orchomenosque ferax, & nobilis ære Corinthos,
Messeneque ferox, Patræque, humilesque Cleonæ,
Et Nelea Pylos, nec adhuc Pittheia Trœzen,
Quæque urbes aliæ bimari clauduntur ab Isthmô.

In *Achajam* hanc Sabaudicæ Familiæ jus quæsitum, matrimoniô Philippi Thomæ filii & Isabellæ de Villehardouin, quæ filia & hæres Gulielmi Principis Achajæ atque Moreæ fuit. &, cùm Philippo nuberet, jam vidua Philippi Andini & Florentii Hannonii fuerat. Philippum autem Carolus Andium, belli vexavit A. C. 1306. ut promitteret, principatus hos se vendere velle, quod & factum. Sed nepos ejus Amedeus recuperandis avitis principatibus, *Bullâ* ad id impetratâ à Pontifice A. C. 1387. cum Venetis fœdus pepigit. Verum conatus ejus successu caruêre: frater vero illius Ludovicus, cùm prole careret, extinctus A. C. 1418. Amedeum Ducem hæredem reliquit, ad cujus posteros ac successores prætensio continuata: unde in Scuto Sabaudici ultimi Ordinis prima areâ *cruce rubra balthei cœrulei* deferente *Achajam* hodieque notari volunt, monente Spenerô *Artis Herald. Parte Spec.* p. 339. §. 31. Vide & Limnæum *Jur. Publ. l.* 5. c. 14. 17. Imò & sumitur *Achaja* pro omnibus regionibus, quæ se concilio Achaicô adjunxerunt, & à Romanis in provinciam redactæ, commune hoc *Achajæ* nomen sortitæ sunt, quæ libertate donata à Domit. Nerone, Plin. *l.* 4. c. 5. & 9. inclusa. Plin. *l.* 2. c. 90. &c. De Vinô Achaicô vide Plin. *l.* 14. c. 18. Fuit etiam *Achaja* Rhodi insulæ urbs, à Solis filiis condita. Diodor. Sic. *l.* 5. Cujus etiam meminit *Athenæus*. Item Messeniæ fons, prope Dorium urbem. *Pausan*. Item civitas Cretæ. *Gesner*. &c. Vide & *Achivi*.

ACHAJACHALA, munimentum fluminis circuitione vallatum, *Ammian. Marcellin*. Euphratis nempe & circa Mesopotamiam, existimat Ortelius, *in Geogr. Sac*.

ACHAJÆ Flos, Ἀχαιῶν ἄνθος, dicta *Achaja* est. Vide *ibi*.

ACHAJAS, Silonius Vates, qui Jeroboamo Regnum Israëliticum prædixit, per novum pallium in 12. partes divisum, quarum decem illi obtulit. 1 Reg. c. 11. v. 29.

ACHAICARUS, Vates quidam apud Bosporanos. Strab. *l.* 16.

ACHAICUM Bellum, Olymp. 158. ann. 1. Urb. cond. 606. P. Corn. Scipione Africano Æmiliano, & C. Drusio Consulib.

ACHAICUM Mare, Achajæ Græciæ provinc. adjacens, ubi Meridiem & Occidentem spectat.

ACHAICUS, civis Ecclesiæ Corinthiacæ, ad B. Paulum in Asiam delegatus, unde primam ad Corinthios Epistolam retulit. 1. Cor. c. 16. v. 17.

ACHAIS, is, & *Achaida*, æ. sicut Persis & Persida; Thebais & Thebaida; Ptolemais, Ptolemaida.

ACHAIS, tractus Lydiæ, circa Mæoniæ fluv. Steph. *in dictione Mæonia*. Est etiam oppid. situm ad Orientem plagam maris Hircani, non procul ab Oxô amne, quod *Heraclea* dicebatur, donec ab Antiocho Seleuci filio instauratum, *Achais* cœpit appellari. Vide Plin. *l.* 6. c. 16.

ACHAIUS, Scotorum Rex, prudentiâ insignis. Repulit Hibernorum irruptionem & cum Carolô M. fœdus iniit, missô, ut creditur, celebri illo Alcuinô, ad reprimendas Anglorum Piratarum in Gallicum & Germanicum mare incursiones; cujus fœderis memoriæ causâ, jubente Leone, aureô flamine depictô, Scotis Principibus insigni, duplicem tractum (ut dicunt) contrapositis liliis consitum addidit Achajus. H. Boëthius *l.* 10. Obiit A. C. 819. regni. 19. Lesleus *l.* 5. *Histor. Scotic*.

ACHALDÆUS, apud Pausan. *l.* 4. Dux ab Aristomene interfectus.

ACHALE, Insul. circa Malacam Hispan. *Sext. Avienus*.

ACHALY, Saracenorum Rex, qui post Caliphani, Mahumeto successit, A. C. 657.

ACHAMÆ, Lybiæ interioris gens, *Ptol*.

ACHAMANTYS, Danai filia, quæ Echominum occidit. Hyginus. *Fab.* 170.

ACHAMI, Arabiæ Urbs, ubi Eupolemus tradit, Davidem naves præparâsse, quæ in Urphen vel Ophir navigarent. Eusèb. *l.* 9. *Præp. Evang*.

ACHAMOT, unum ex nominibus, quæ Diis suis vel Æonibus tribuit Valentinus hæreticus. Tertullian. *l. contra Valentin*.

ACHAN, Israëlita, crimine anathematis convictus, ac damnatus, ab omni populo lapidibus obrutus fuit, & omnia quæ illius erant, igne consumpta fuerunt. Congregatus fuit super eum magnus lapidum acervus qui hodie permanet; vocatumque est nomen illius loci, vallis *Achor*. Josuæ c. 7. v. ult. De quo Achane Prudentius in *Psychomachia*. v. 535.

Viderat & Jericho propria inter funera, quantum
Posset nostra manus, quum victor concidit Achan
Cædibus insignis, murais & strage superbus,
Succubuit capto victus ex hostibus auro,
Dum vetitis insigne legens anathema favillis,
Mersus ruinarum spolia infaustabilis hausit.

ACHANA, fluv. in Arabiâ Plin. *l.* 6. *c.* 28.

ACHANI, vel **ACHARNI**, populi juxta Scythiam. *Steph.*

ACHAR, Zebedæi fil. Item civitas quæ nunc *Ajitis* appellatur.

ACHARA, Civitas vicina Sardibus. Strab. *l.* 14.

ACHARACA, vel **CHARACA**, pagus Nysæorum haud procul ab urbe, Plutonis, ac Junonis templo, ut & Charoinô antrô nobilis. Strabo *l.* 12. & 14.

ACHARBAS, vir Didonis, apud Solin. *c.* 27. *Acerbas* Justino, *l.* 18. *c.* 4. *Sichæus* Virgilio, *Æn. l.* 1. *v.* 347. Græcis Σιχαρβᾶς. Latini *Sicharbam* dixêre. Salmas. *ad Solin. p.* 325.

ACHARDÆUS, fluv. è Caucaso in Mæotim defluens, Copiis *Mercatori*, *Zygra Enzio*.

ACHARDUS, Episcopus Abrincensis, in Normanniâ, A. C. 1162. Continuator *Chronici Sigeberti*.

ACHARENSES, Siciliæ populi Cicer. 3. *in Verr.* Circa Syracusas, *Fazello*, qui putat ibi hodie *Carrane* esse.

ACHARITANUM, oppid. liberum in Africâ propriâ quà spectat tractum Cyrenaicum, Plin. *l.* 5. *c.* 4.

ACHARIUS, vel **FLAVIUS ACRINUS**, Severini adversus Alanos Equitum magister, Ferrariam condidisse dicitur; ortus ex *Caio Actio*, vide *Actius Caius*.

ACHARMAN, Urbs Arabiæ Felicis, ubi Thamydeni populi teste *Brietio*.

ACHARNA, oppid. Græciæ in Atticâ Regione totius ejus tractus potentissimâ, pars tribus Oeneidis. Thucyd. *l.* 2. *Steph.*

ACHARNI, vide *Achani*.

ACHARNIS, vir senatorius atque militaris, qui occurrens Mario, & non salutatus, à Marianis occiditur. Signum enim suis dederat Marius, ut omnes, à quibus salutatus non respondisset, resalutaretque, necarent. Plut. *in Mario*, de quo Lucanus, *l.* 2. *v.* 113.

- - - - - Spes una salutis
Oscula pollutæ fixisse trementia dextræ

ACHARRÆ, urbs Thessaliæ.

ACHAS, vide *Achaz*.

ACHAS, oppid. contra Tripolim, in radicibus Libani. *Isid.*

ACHASA, Scythiæ extra Imaum regio. *Ptol.*

ACHASELUTA, Civitas in tribu Isaschar. *Hieron.*

ACHATAGIA, Regio Indiæ, inter Indum & Gangem fluv.

ACHATARA, *Ptolemæo* Sinarum urbs. Græcus *Ptolemæi* codex legit *Acadra*. Est & apud eundem *Acadra* in Indiâ extra Gangem.

ACHATES, delicium Arsinoës, de quo vide Salmas. *ad Solin. p.* 829.

ACHATES, Siciliæ fluv. *Plinio*. *Cantara* vocat *Leander Albertus*, apud quem lapis *Achates* generatur. De quo Sil. *l.* 14.

Et relucentem splendentis gurgite Achatem.

Vibius Sequester *de flum.* *Achates Siciliæ, ubi pari nomine lapillus generatur, unde gemmæ fiunt* Plin. *l.* 37. *c.* 10. *Achates in magna authoritate fuit, nunc in nulla est, reperta primum in Siciliâ juxta flumen ejusdem nominis.* Solin. *c.* 11. *Achatem lapidem Sicilia primum dedit, in Achatis fluminis ripâ repertum, non vilem, cum ibi tantum reperiretur.* De memorabili Pyrrhi Achate, vide Plin. *l.* 37. *c.* 1. & 10. *Achates* etiam fidus Æneæ comes fuit Virg. *Æn. l.* 1. *v.* 316. A solitudine dictus, quæ Principum perpetuus comes.

ACHATES, fluv. *Diodor. Sic.* hodie *Drillo*, in valle Neetinâ, in mare Africum cadit, 6. mill. pass. à Terrâ Novâ in Eurum.

ACHATES Gemma, reperta primùm in Siciliæ fluvio *Achate*, unde nomen accepit, Solin. *c.* 5. Ausonio *in Mosella*. *v.* 316. *Doras* vocatur, ubi de Arsinoës templo,

Spirat cum tecti testudine Dorus Achates. &c.

Quia Sicilia Doricè loquebatur, in qua primùm lapis repertus. Communiter rubentibus & albis venis distinguitur, rostisque quibusdam aquariis & versatilibus in Germaniâ politur ac teritur. Aichspiert Orpheo dicitur præstantissimus inter omnes & maximâ potentiâ præditus, ut qui leonis impetum frænare ac sistere posse creditus est. Gestatus ad custodiam gestantis proficit eumque gratiorem reddit; Servio ad Virg. *Æn. l.* 1. *v.* 178. quod tamen de jaspide Plinius *l.* 37. *c.* 9. hic affirmat: qui, unius coloris, Athletas invictos præstat, eidem. Indicæ nemorum & animalium facies reddunt, hinc magno in pretio; Salmasii. *Achates* rubentium cenium globum graphicè repræsentat. Ex eo, ut & Porphyrite columnæ quoque fiebant, Lucan. *l.* 10. *v.* 115.

- - - - stabatque sibi non segnis Achates
Purpureusque lapis &c.

Vide Salmas. *ad Solin. passim*, imprimis *ad loc. cit.* ubi inter alia de Magico ejus usu varia congessit. Ad figurarum aptam imprimis hanc gemmam, dicemus infra. Ut & hoc superaddam: In *Museo Kircheriano* Romæ, ostenduntur *Agathæ* albæ & nigræ & variis ductibus intermixtæ, è Senensibus agris. Orientalis, ex Persiâ; *glaucocyanei coloris*, ex Siciliâ, *viridis*, ex Bohemiâ, *violacei*, ex Belgiô allatæ. Item alia Elliptica, ad speculum levigata, in qua miro venarum flexu Heroicæ viraginis effigies cernitur, *Gamaam* vocant. Vide *Collegii Romani Societ. Jesus. Museum Amstelodami editum* A. C. 1678.

ACHATIUS, Palæstinensis Episcopus, Constantini Imperatoris temporibus.

ACHAZ, Rex Judæ, successit Jothamo, annô 17. Pekah regis Israëlitici, regnavit ann. 16. Homo impius, hypocrita, inconstans, religionum rituumque externorum stultus imitator. Esai. *c.* 7. *v.* 1.

ACHAZI Solarium, de quo Esai. *c.* 38. *v.* 8. *Salmasio*, res singularis fuit, & visendæ potius raritatis gratiâ constitutum, quàm ad ullum usum moremque colligendarum horarum institutum. Veteres enim Judæi nullam Solariorum ad hunc usum notitiam habuêre, sed à Romanis demum accepêre, [illegible] & Græci antiquissimi, Gnomonica & Sciotherica vasa habuerunt, sed quæ Astrologi potius Astronomique teneret, quam Populo, ut quæ æquinoctiales tantum indicarent diei partes &c. Vide eum ad *Solin. p.* 658.

ACHAZIB, urbs tribus Aser, Judic. *c.* 1. *v.* 31. quæ etiam *Achzib*, Jos. *c.* 19. *v.* 29. dicitur. Tribus quoque Judæ. Jos. *c.* 15. *v.* 43.

ACHBALUCMAGNI, oppid. Asiæ in Cathajâ regione, non longè à Cambalo in provinc. *Taiafu*, juxta lacum. Significat, *Urbs alba*, sub M. Chanô.

ACHEDORUS, fluv. Macedoniæ, Apolloniam à Thessalonicâ dividens, *Ortelius*.

ACHEDRUS, Hippothoontidis tribus pars. *Steph.* vide *Acherdus*.

ACHELNOTUS, Cantuariensis, qui brachium S. Augustini Papiæ, uno talentô auri, & centum argenti emptum, nulli Venturam. Vincentius, *l.* 25. *c.* 25.

ACHELORIUM, fluvium habet Polyænus *l.* 8. circa Thessaliam.

ACHELOUS, Acarnaniæ in Epirô fluv. *Straboni*, ab Achelôô Rege sic dictus. A Pindô ortus, & Ætoliam ab Acarnaniâ dividens in sinum Maliacum defluit. *Aspropotamo* [illegible], *Negro*, *Geromlea*, [illegible] *Anovitano*, *Thoas* olim incolis à celeritate dictus, teste *Strabone*. Item *Thestius* & [illegible], ut auctor est Plut. *l. de flum.* hodie *Pachicolamo*. Inde adjectivum *Acheloius*, pro aquam. Virg. *Georg. l.* 1. *v.* 9.

Poculaque inventis Acheloïa miscuit uvis.

Veteres enim aquam omnem, *Acheloum* nuncupavêre, quòd primus hic fluv. post diluvium erupisse è terrâ fertur. Sive quòd, *Achelous* in Græciâ omnium fluviorum celeberrimus fuit. Sive quòd *Achelous* quidam primus vini mixtionem cum aquâ in Græciâ invenerit, docet hoc Eustath. in 2. *Iliad.* ait enim, omnem montem editum dici Idam, ὥσπερ ὕδωρ πᾶν Ἀχελῷον. Ephorus quoque *l.* 1. *Hist.* [illegible] Ἀχελῷον [illegible], ἐν ταῖς θυσίαις. Unde Euripid. *in Androm.* [illegible] verrendam domum Ἀχελῴου [illegible], h. e. *Acheloi* [illegible]. Cocopius *in Heracl. l.* 6. ait *Acheloum* primâ omnium linguâ dictum *Acheloüs*, quæ tres voces signant, *Aquarum* [illegible] Alexander Heliodo dicitur [illegible] *v.* 340. h. e. argenteos vortices habens, ac proinde Dionysius *v.* 407.

[illegible]

Nic. Alexiph., vide & [illegible]

ACHELOUS, fil. Oceani & Terræ, seu Tethyos, ut habet Servius *in Virg. Georg. l.* 1. *v.* 9. vel, ut *Theodontius*, Solis & Terræ. Hic cum Hercule duellô certavit pro Dejanirâ, Oenei Calydoniæ regis filiâ. Sed videns Herculem fortiorem, se vertit primò in Serpentem, deinde in Taurum, cui Hercules amputavit cornu, quod Copiæ, cornu Fortunæ datum est. Sed posteà Achelous Amalthææ cornu Herculi dedit, atque ita suum recepit. Tandem ab Hercule victus, se in sui nominis fluvium, genuinô cornu mutilatum occultavit. Ovid. *Met. l.* 9.

- - - - Vultus Acheloüs agrestes
Et laceram cornu mediis caput abdit in undis.

Idem *Ep.* 9.

Cornua flens legit ripis Achelous in udis,
Truncaque limosa tempora mersit aqua.

Et *Ep.* 15.

Ut ferunt Alcides, Acheloïa cornua fregit,
Dum petit amplexus Deianira tuos.

Propert. *l.* 2. *Eleg.* 34.

Nam rursus licet Ætolus referas Acheloï,
Fluxerit ut magno fractus amore liquor.

Stat. *l.* 7. *Theb.*

- - - - - Acheloïos utrinque
Deformem cornu vagus [illegible] Acarnan.

Certè, *Achelous* Græciæ fluv. duobus locis per fines Perrhæborum, in Maliacum sinum effunditur. Et hoc Poetis solenne est, ut fluvios Tauris similes configurent, Horat. *l.* 4. *Carm. Od.* 14. Sic *Tauriformis volvitur Aufidus*; quoniam cum impetu erumpentes, tauris similem edunt gemitum, vel, ut Hellanicus sentit; quia terram sulcare tanquam boves videntur, vel, ut aliis placet, quia circa ripas fluminum tauri magnæ [illegible] pascua adhuntur. Factus esse draco fingitur, quia flexuosi cursu deferuntur flumina. Cum idem allidet aliquando imbribus non augeatur, ac placidus sit, humanam formam sumpsisse dictus est. Porro Hercules, ut ait Strabo *l.* 10. Oeneo affinitate conjunctus, & ingenue mortales beneficus, fluvium Acheloum temere & cum impetu regionem infestantem, aggeribus & aquæductibus coërcuit, & extra ripas [illegible] aquam in multis locis deductam, quæ omnem regionem vastabat, utilissimam reddidit. Inde dictus est ille fluvium cornu [illegible] destrinxisse, & pro illo rerum copiam, seu Amalthææ cornu accepisse; fluv. igitur paulatim exsiccatus, eô factô fabula [illegible], quæ in honorem Herculis ficta est, & prudentiam ad minuta recommenda,

moda & pericula avertenda necessariam & perutilem esse demonstrat. Hinc *Acheloïdes* seu *Achelotides* Sirenes dictæ, à Patre Acheloo. Ovid. *Met. l.* 14.

- - - - - Acheloïadumque relinquit
Sirenum scopulos.

ACHELUS, nomen viri proprium Val. Flacc. *l.* 3. *v.* 138.

Ambrosium Pelias, ingentem Amycum Achelum
Sternit. ubi alii *Echelum.*

ACHEMES, Ægypti Præses. A. M. 3477.

ACHEMON, qui & *Achmon*, unus Cercopum, qui unà cum fratre Bassalô, nullo non injuriarum genere in obvium quemque debacchabatur. Hisce mater erat Sennonis nomine, mulier fatidica, quæ filios cavere jussit, ne quando in Melampygum inciderent. Evenit autem, ut Hercules aliquando sub arbore quâdam dormiret, armis in eandem reclinatis. Accesserunt Cercopes fratres, & Herculem sub arbore dormientem ipsius armis aggredi tentârunt. At ille protinus insidias sentiens, correptos, ac vinctos de clavâ à tergo suspendit, leporum more, atque ad eum modum gestabat. Capitibus itaque pendentes deorsum demissis, posticum Herculis tergus, pilis horridum, atque hispidum viderunt. Quapropter materni moniti memores, hæc de re inter se confabulantur. Quod simul ac audivit Hercules, cognomine delectatus, & in risum solutus, vinculis eos liberatos dimisit. Erasmus in proverbio, *Ne in Melampygum incidas.* Meminerunt hujus fabulæ *Suidas & Nazianzenus.*

ACHEMUM, urbs perampla & regni cognominis caput, in Insul. Sumatrâ, in Indiâ, cum portu, in orâ Septentrionali Insulæ. Aliter *Acenum.* Distat 800. mill. pass. à Malaccâ in Circium, 210. ab orâ proximiori Peninsulæ Indiæ extra Gangem in Occasum, & 40 ab urbe Pedir. Ejus Rex obtinet etiam regna *Pedir & Pacem* vicina. Vide Linschot. *c.* 19. Spilberg. *c.* 14.

ACHENCHERES, vel Achencheres, vide *Acencheris.*

ACHEQUI, Rex Japponiæ, qui legitimô Principe *Nobunanga*, eo quod pro Deo adorari vellet, necatô, ab uno Ducum ejus, qui filii occisi Regis partes tuebatur, prælio victus & à rusticis interceptus est. Mendoz. part. 2. *l.* 1. *c.* 29.

ACHERÆ, vide *Acerræ.*

ACHERDUS, pars tribûs Hippothoontidis. *Steph.* Unde *Acherdusius*, *Demosth.*

ACHERIMI, populi Siciliæ. Cicer. *Verrinâ quintâ.*

ACHERIUS, quibusdam *Herelius*, Orator tempore Augusti Cæsaris, cui tanta orationis celeritas fuit, ut & vitium fieret, & tractata Cæsaris Augusti sententia ad id circumferretur, *Acherium nollet sufflaminandus est.* Is cum libertinum reum defenderet quòd patroni concubinus fuisset, dixit, Impudicitia ingenuo crimen est, in servo necessitas, in liberto officium. Cœl. Rhodig. *l.* 15. *c.* 11.

ACHERNÆ, maximus vicorum, in Atticâ. Thucyd. *l.* 2.

ACHERO, *Hesych.* Ἀχερὼ ὁ Ὦπις, καὶ Ἑκάτη ἡ Ἴφις, καὶ Γῆ ἡ Δημήτηρ ἡ αὐτή.

ACHERON, fil. Cereris absque patre, quem cùm in abdito Cretæ specu peperisset (is autem lucem aspicere, ob Titanas, Cereris genus extirpare conatos, non auderet) ad inferos deduxit; ibi autem fluv. amarissimus, qui primus excipit mortuorum animas, effectus est. Alii Titanis, & Terræ filium faciunt, & ob id à Jove ad inferos dejectum volunt, quòd sitientibus Titanibus aquas præbuisset. *Acheron* autem (i. e. *gaudio carens*) fluv. fingitur excipere defunctorum animas: quia cùm morituri sunt homines, subtristis quidam torpor mentem animumque ita labefactat, ut propinqua mors esse facilè sentiatur. Tunc enim Conscientia, rerúmque gestarum memoria animum perturbat, quæ palus est omnibus primùm trajicienda, ut fabulosè fingitur à Poëtis; neque enim potest in hâc præteritæ vitæ investigatione animus non magnopere commoveri. Cereris autem, sive Terræ filius hic fluv. dicitur, quoniam universa animi molestia & perturbatio, aut ex acquirendarum aut servandarum studio nascitur. Hic fluv. potum Titanibus adversùs Jovem pugnantibus præbuit, quoniam multæ iniquæ cogitationes adversùs Dei mandata insurgunt, quas si animus diutiùs aluerit, à sanctâ Dei lege desciscit, & in brutorum naturam delabitur. Præterea dicitur esse gustûs insuavissimi, quoniam vitæ nostræ ratio & recordatio, si diligenter perpendatur, multas habet insuavitates. Plura legat Mythologiæ studiosus apud *Lil. Gyraldum*, & *Nat. Comitem.* Lucano *adustus* dicitur, *l.* 3. *v.* 16.

Præparat innumeras puppes Acherontis adusti
Portitor. - - - - - - - - - -

Statio *dirus*, *l.* 2. *Silv.* 6. *v.* 80.

- - - - - - - - - - - - - - - - - Jam littora duri
Sæva Phlegetontis, durumque Acheronta videbas.

Virgilio *avarus*, *l.* 2. *Georg. v.* 492

Subjecit pedibus, strepitumque Acherontis avari.

Senecæ *mœstus*, in *Troade*, *Act.* 1. *v.* 17.

Quod mœstus Acheron parcat.

Silio *tristis*, *l.* 3.

Tristis ubi Acheron, fumo crassoque veneni
Æstuat. - - - - - - - - - - -

Dicitur etiam *Acheruns*, vel *Acherunt.* Unde apud Plautum in *Amphitryone*, *Act.* 4. *sc.* 2. — *ulmorum Acheruns*: h. e. vorago, & dissipator virgarum. Ex ulmis autem virgæ fiebant; unde alibi verberonem servum appellat ulmitribam. Idem *Captiv. Act.* 5. *sc.* 4.

Vidi ego multa sæpe picta, quæ Acherunti fierent
Cruciamenta, verum enim verò nulla adæque est Acheruns
Atque ubi ego fui in lapicidinis.

Idem in *Bacchidibus*, *Act.* 2. *sc.* 1.

Rogitare, colere mavelim ego Acheruntica.

ACHERON, etiam Epiri fluv. juxta Pandosiam urbem, ex Acherusiâ, palude Thesprotiæ, profluens, multisque flexibus anctus in sinum Ambraciam influens, hodiè *Velichi*, seu *Fiume Negro*, Ἀχέρων *Ptolemæo*, *Acheros* Livio *l.* 8. *c.* 24. *Straboni* tamen per *o* scribitur. Cui etiam *Acheron* fluv. Elidis, regionis in Peloponneso. Est etiam fluv. Bruttiorum in Italiâ Straboni, *l.* 6. Vide etiam *l.* 7. & 8. quem *Niger Bassento*, *Leander* autem *Savuto* appellat. Barrius vero in *sua Calabria* scribit, eum *Campanaro* hodie dici. In hoc, Alexander Molossorum Rex à Lucanis trucidatus est, Dodonæâ deceptus oraculô, quô jubebatur Acherusiam aquam, Pandosiamque urbem cavere. Est etiam fluv. Riphæorum montium, Orpheo in *Argonaut.* Item Bithyniæ fluv. qui juxta Heracleam in Pontum Euxinum exit. Qui postea *Soonautes* dictus est, auctore Apollonio, & Tzetzâ in *Lycophr.* Habet hoc tractu Plin. *l.* 6. *c.* 1. quoque inter alia flumina *Sonautem.* Ab *Acone*, *Mariandyn. Aconitum* appellatur; unde Hercules canem infernalem eduxit, Tzetza Interpret. *Acheron* autem dicitur ab Hebræo אחרון *Acharon*, h. e. *ultimum*, *extremum*, sive quod longissimè abest. Hinc σκότος ἐξώτερος *Matt.* 22. 13. *Nic. Lloydius.*

ACHERONTIA, civitas parva Apuliæ, in monte sita, quam, ob hoc, *nidum* appellat Horat. *Carm.* 3. *Od.* 4.

- - - - - Mirum quod foret omnibus,
Quicumque celsæ nidum Acherontiæ
Saltusque Bantinos, & arvum
Pingue tenent humilis Ferenti.

Fuit etiam Magnæ Græciæ urbs mediterranea, hodie *Matera Leandro*; populi *Acherontini.*

ACHERONTIA, vulgo *Acerenza*, seu etiam *Cirenza* accolis, urbs est hodie in Basilicatâ, provinc. Regni Neapolitani prope Bradanum fluv. ad radic. Apennini, 10. milliarib. Venusiâ distans in Eurum, & 21. à Materâ in Occasum. Deficit indies, estque parva admodum, & ejus Archiepiscopatui unitus est Materolanus seu Materanensis.

ACHERONTICI libri, memorati Arnobio *l.* 2. *adv. Gent.* *Neque quod Etruria libris in Acheronticis pollicetur*: de *Sacris Acherontiis* ceremoniisque agebant, auctoremque habebant Tagem, si fidei Servio, qui ad Virgiliana hæc *Æn. l.* 8. *v.* 398.

Nec pater omnipotens Trojam; nec Fata vetabant
Stare, decemque alios Priamum superesse per annos;

ista habet:

Atqui supra ait, debita! Sed sciendum, secundùm aruspicinæ libros, & Sacra Acheruntia, quæ Tages composuisse dicitur, fata decem annis quadam ratione differri; quod nunc dicit Vulcanum potuisse fieri. Ergo non est contrarium. Nam Fata differuntur tantùm: nunquam penitùs immutantur. Iidem Etrusci Arnobio in præced. *Sed hanc immutationum dilationem Etrusci libri primo loco à Jove dicunt posse impetrari, postea à Fatis.* vide ad eum Des. Heraldi *Animadversiones.*

ACHEROPOETA, ex Græco Ἀχειροποίητος, *non manu facta*, apud Anastasium *Biblioth.* in *Stephano* III. *Stephanus procedens in Litania, cum sanctissimâ imagine Jesu Christi, quæ Acheropoëta nuncupatur*: dicitur imago, quam Salvatoris nostri esse volunt, mirabilis, quam à Divo Lucâ inchoatam & ab Angelis perfectè absolutam fuisse, in vetustis Basilicæ Lateranensis monumentis haberi, tradit *Dominicus Macer*, addítque confirmari ex Joh. Lateranensi Diaconô, apud Onuphrium Panvinium *ex opusculo MS.* in quo de hac Basilica loquens ista habeat: *Super hoc altare est imago Salvatoris mirabiliter super quadam tabula depicta, quam Lucas Evangelista assignavit, sed virtus Domini, Angelico perfecit opificio.* Idem add. in *Ceremoniali MS.* Benedicti Sancti Petri Canonici, in Angelica S. Augustini de Urbe Bibliothecâ conservato legi, *quòd in die Paschæ, antequam Papa ad Basilicam S. Mariæ Majoris pro solemni missa celebranda iter faciebat, Capellam S. Salvatoris ingrediebatur, ubi album pluviale deponebat, & unà cum Diaconibus & Cardinalibus paratis suscipiebat sacra paramenta, usque ad dalmaticam, ac mox hanc figuram Salvatoris detegebat, ejus pedes osculando & altâ voce dicebat: Surrexit Dominus de Sepulchro, Alleluja; ac se ponebat in sede: deinde Diaconorum Prior osculabantur eosdem figuræ pedes & ad Papam accedens, pro suscipienda Pace, Papa proferente, Surrexit Dominus verè. Tunc Prior, Et apparuit Simoni, respondebat. Idem Diacones, Cantorum Primicerius, Basilicæ Prior - - - faciebant & qui post, Pontifex induebatur planetâ & pallio, cum mitra in capite & ad aliam Marianam Basilicam properabat. In vigiliâ verò Assumtionis Deiparæ ejusdem Redemtoris iconem, herbâ ocymo & aquâ ad pedes lavabat Pontifex, ac illam processionaliter ad eandem Basilicam propriis suis manibus deferebat.* Quem morem, usque ad Pii V. tempora durâsse, scribit Sebast. Fabrinus *tract. de Jubilæo Anno Sancti* 1660. *c.* 18. Idem Macer pergit: *Creditur esse hanc eandem iconem, quæ nunc in Sancto Sanctorum asservatur, quò feminæ ingrediendi facultatem non habent, & antiquitus solus Papa accedebat ad celebrandum.* Nempe hodie Imago non comparet, & super illa acriter disceptant Bened. Mellinus *tract. de Oratorio S. Laurentii* & *Franciscus Grimaldus.* Thomas quoque Aquinas, *Angelici Doctoris* titulo in Romana Ecclesiâ insignis, relationi de admiranda hac icone non magnopere fidit, cùm 3. *part. quæst.* 25. art. 3. *unde & B. Lucas dicitur depinxisse Christi imaginem quæ Romæ habetur.* Vide Macrum utrumque *Hierolex.* & Salmas. *ad Solin. p.* 856. Item infra, *Acheropitos.*

ACHERRÆ, urbs inter Padum, & Alpes, vide *Acerræ*

ACHERRÆ, seu ACERRÆ, hodie *Gera*, castrum Ducatus Mediolanensis, in Laudensi agro, ad confluentes Serii, in Adduam fluv. 2. milliarib. à Piceleone, & 12. à Cremonâ in Occasum uti à Placentiâ in Boream, teste *Bruto.*

ACHERRES, Rex Ægyptiorum, Successor, secundùm quosdam, cognominis Regis, quem S. Literæ *Pharaonem* vocant, cum quo Mosi res erat, regnavit annis 7.

ACHERSUNDA, Insul. Norvegiæ in orâ littorali & meridionali, cisque parva & versus Fridericoshaldum.

ACHERUSIA, vulgo *Lago della Collucia*, palus inter Capuam, & Aversam, per aperta plana prope Cumas diffusa. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Diodor. Sic. *l.* 2. de sepulcris Ægyptiorum, qui Heliopolim accolunt, tradit paludem esse *Acherusiam*, in quam im-

mittantur cadavera in ulteriorem ripam deferenda: navim verò ipsam quâ trajiciuntur, Barin, h. e. onerariam, & nauclerum Charontem linguâ illorum appellari. Inde nata de Charonte, qui animas transvehebat Stygem, fabella. Vide egregia hanc in rem, apud Pet. de Valle, *Itinerar. tom.* 2. *Acherusia* etiam Chersonesus circa Heracleam Ponti sive Mariandynorum in Bithyniâ ad Pontum Euxinum, unde Herculem Cerberum ex inferis eduxisse credunt *Xenophon*, & *Eustath. ex Diodoro*. Est item specus ibidem. *Apollonio*, & Pomp. Melæ *l.* 1. *c.* 19. Hujus meminit Amm. Marcellin. quoque, & addit ab accolis [illegible] vocari. *l.* 22. *Acherusiam* quoque ibidem. *Apollon.* & Plin. *l.* 6. *c.* 1. Cum verò Sil. *l.* 14. ait,

Serpit [illegible] Acherusia pestis.

Non de palude intelligendus est, uti sentit *Ferrarius*, *Nic. Lloydius.*

ACHESCUS Ocaras, Rex Thebaidis in Ægyptô XXI. post Apappum Maximum, præfuit ann. I. à Proceribus suis interemptus: quorum perfidiam quô pactô ulta sit Nitocris Soror, cui regnum parricidæ detulerant, vide infrà voce *Nitocris*. Illô tempore Jacobus Patriarcha habitabat in terrâ Goshen interioris Ægypti sub Ramesse Tubaete. Regnum Memphiticum verò & Thiniticum regnum Thebano accesserat jam sub Apappô. Vide ibi.

ACHETUS, seu ACITHIUS, *Ptolemæo*, ut nonnullis videtur *Fiume di noto*, fluv. Siciliæ, apud Netum urbem fluens. Acithius verò (de quo *Ptol.*) longe hinc in oram occiduam fluit. Sil. *l.* 14. *Et Netum, & Mutic, pubesque liquentis Acheti.* Populi, *Achetini*, *Tullio*.

ACHEUS, Rex Tauri.

ACHIA, sive, *Achias*, fil. Achitob. 1 Sam. *c.* 14. *v.* 3. fil. item Jerameel. 1 Paral. *c.* 2. *v.* 25.

ACHIAB, nepos Herodis M. qui eum inhibuit, ne se cultrô, quem petierat ad pomum decorticandum, confoderet, Joseph. *l.* 17. *Jud. Ant. c.* 9.

ACHIDANA, Carmaniæ fluv. *Ptol. Achindana* Interpretibus.

ACHILA, sylva ad dextram deserti Ziph. 1 Sam. *c.* 26. *v.* 3. *Sycel*: apud *Joseph.*

ACHILIA, Insul. in orâ Connaciæ Provinciæ in Hiberniâ, prope Comitatum *Majo*, satis parva.

ACHILLÆUS, vel, AQUILEUS, Zenobiæ parens, in cujus gratiam Palmyreni præfectum, & milites præsidiarios Aureliani occiderant. Propter seditiones in Ægyptô excitatas, feris expositus, & ab iis dilaniatus est. *Vopisc. in Aurel. Pomp. Laetus.* *Achillæus* fil. Domitillæ, Eunuchus sub Domitiano, Tarracinæ decollatus est.

ACHILLAS, initiô lector scholæ Ecclesiæ Alexandrinæ. Euseb. *l.* 7. *c. ult.* dein Episcopus ejusdem Ecclesiæ, Arium, qui Meletii haeresin amplexus, à Petrô priore Episcopô ex Ecclesiâ pulsus erat, denuo recepit ut officiô diaconi fungeretur. Mortuô post annum Episcopatûs Achillâ, cùm in petitione Episcopatûs Alexander Ario præferretur, Arius dolore repulsæ motus, hæresin Arianam sparsit. Tripart. Hist. *l.* 1. *c.* 22. Vide Baron. *A. C.* 310. & 311.

ACHILLAS, Ptolemæi exercitûs ductor, cui demandata fuit cura cædis Pompeii. Plut. *in Pomp.* Lucan. *l.* 8. *v.* 538.

Sceleris delectus Achillas.

ACHILLAS, nobile Galliarum oppid. à Gothis multâ vi expugnatum, donec imminente Aetiô non impunitè abscesserant, *Prospero* teste. *Arelatas* habet Prosper Aquitanic. Sed Arelati hanc historiam tribuit Chron. Wandal. ut *Viguerius* annotavit, ita ut *Arelas* pro *Achillas* restituendum videatur. Ortel. *in thes. Geogr.*

ACHILLAS, vir quidam, qui cùm calvariam mortui saxo petiisset, resiliente in frontem lapide percussus est. *Auson. Epigr.* 72.

ACHILLEA, aliàs *Achillis*, *dromos*, *Achillis cursus*, peninsula est non procul ab ostiô Borysthenis, ad formam gladii in transversum porrecta, ab exercitatione Achillis nomen habens. Dionysius *Perieg.* [illegible] Herodotus *l.* 4. [illegible] vocat. Pomp. Mela *l.* 2. *c.* 1. *Achillem infestâ classe mare Ponticum ingressum, ibi ludicrô certamine celebrâsse victoriam, & cum ab armis quies erat, se ac suos cursu exercitavisse memoratur. Ideo dicta est* [illegible]. *Tendera* hodiè, teste *Nigro*. Fuit etiam *Achillea*, insula Sarmatiæ Europææ ante ostia Borysthenis, quæ & Macaron, & Leuce & Heros, ut quidam volunt, dicebatur. Dionysius Alexandrin. *p.* 79.

[illegible Greek verses]

Amm. Marcellin. *l.* 22. *c.* 8. *In hâc Taurica insulâ, Leuce sine habitatoribus ullis Achilli est dedicata. In quam, si fuerint quidam forte delati, visâ antiquitatis vestigiis, templôque, & donariis eidem heroi consecratis, vesperi repetunt naves. Aiunt enim non sine discrimine vitæ illic quenquam pernoctare.* Autor Peripli ponti Euxini, ab *Isaaco Vossio* editus, [illegible] & Leucen insulam pro iisdem habet. Subdit ex Demetriô, Thetin filio suo hanc insulam concessisse, Achillemque in eâ habitasse, ac templum ibidem in honorem ejus extructum fuisse. Inde est quod Q. Calaber *ad finem l.* 3. *Paral.* Neptunum introducit, matrem Achillis consolantem in hunc modum.

[illegible Greek verses]

Nullam hic avem volare, Plin. *l.* 10. *c.* 29. habet & Strabo *l.* 11. Hodiè *Cacrasia*, teste *Nigro*. *Nic. Lloydius.* Est etiam *Achillea* apud *Ptol. Pauf. & Max. Tyr.* insula, & urbs ad ostium Istri Boreal. gemina, nova & vetus, vulgo *Kilia*. Vide *Steph.*

ACHILLEA, fons Mileti, cujus aqua salsissima scaturit, dulcescit autem defluxu. Hic lotum Achillem dicunt, cùm Strambelum filium Telamonis, Lesbiis auxilio venientem, superâsset. Vide Freinshem. *Supplementis in Curt. l.* 2. *c.* 7. Athen. *l.* 2. *c.* 2. Voss. *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 10.

ACHILLEIDÆ, quinam dicti: Vide infrà [illegible].

ACHILLEJENSES, populi, circa Macedoniam aut Illyricum, Xenoph. *l.* 3. *Hist. Gr.*

ACHILLES, Illyrii fil. *Appianus.*

ACHILLES, Pelei & Thetidis fil. quem adhuc infantem mater Stygiis undis immersit: quamobrem invulnerabilis toto corpore factus est, præterquam in eâ pedis parte, quâ comprehensus ab ipsâ fuerat dum ablueretur. Traditus est educandus Chironi Thessalo, sub quo bellicis artibus, ac Musices exercitiô proficeret, unde postmodum iram ejus, quæ tot negotia Trojanis exhibuit, citharæ cantu mirabiliter sæpe permulsiam. Athen. *l.* 14. post Theopompum, *l.* 46. annotavit, Stat. *Achill. l.* 1. *v.* 526.

Quis rapit ingentem mecum Chironis alumnum?

Juvenal. *Sat.* 7. *v.* 210.

- - - - Metuens virgæ jam grandis Achilles
Cantabat patriis in montibus. Et cui non tunc
Eliceret risum Citharœdi cauda Magistri?

Quod autem dixit *metuens virgæ*, idem ante illum cecinit Ovid. *l.* 1. *de Arte*,

Qui toties socios, toties perterruit hostes,
Creditur annosum pertimuisse senem.
Quas Hector sensurus erat, poscente magistrô
Verberibus jussas præbuit ille manus.

Per *patrios* autem *montes*, Pelion intellexit Satyricus. Is enim mons Thessaliæ, & illic nutritus Thetidis fil. Ita enim mater ipsa apud Stat. *Achill. l.* 1. *v.* 38.

- - - - Quid cum cunabula parvo
Pelion, & torvi commisimus antra magistri?

Hunc autem cùm mater ex oraculis didicisset in expeditione Trojanâ periturum, si eò cum cæteris ducibus proficisceretur, jam adultum inter Lycomedis regis filias, furtim occuluit, & ne proderetur, muliebri habitu eum induit: ubi cum aliquandiu delituisset, Deidamiam regis filiam vitiavit, ex quâ Pyrrhum suscepit. Ovid. *Met. l.* 13.

Præscia venturi genetrix Nereia leti
Dissimulat cultu natum, deceperat omnes,
In quibus Ajacem, sumptæ fallacia vestis.

Hor. *Carm.* 1. *Od.* 8.

Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Trojæ
Funera: ne virilis
Cultus in cædem, & Lycias proriperet catervas.

Postremò tamen ab Ulysse astu compertus, ad bellum ductus est. Troja enim absente Achille expugnari non poterat. Arma, quæ nullâ humanâ vi penetrari possent, à Vulcano, Thetidis rogatu, illi fabricata sunt. Porrò, in bellô post multas res præclarissimè gestas, ubi ob ereptam sibi ab Agamemnone Briseida indignatus est, ut aliquandiu bellô abstinuerit, neque ullis precibus reduci potuerit. Verùm Patrocli amici conjunctissimi morte permotus, denuo ad bellum profectus, Hectorem interfecit, quem mortuum, & curru alligatum, ter circum urbis muros raptavit (& hæc omnia in Patrocli ultionem) ac demum Priamo corpus vendidit. Virgil. *Æn. l.* 1. *v.* 487.

Ter circum Iliacos raptaverat Hectora muros,
Exanimumque auro corpus vendebat Achilles.

Meminit Propert. *l.* 2. *Eleg.* 8.

Fortem illum Æmoniis Hectora traxit equis.

Ovid. *Amorum. l.* 2. *Eleg.* 1.

Raptus & Æmoniis flebilis Hector equis.

Vetus Poeta, apud Tullium *l.* 1. *Tuscul. c.* 44.

Vidi, videre quod me passa ægerrime,
Hectorem quadrijugo curru raptarier.

De redemptione cadaveris Hectorei Tragœdiam scripsit Ennius, quam *Hectoris Lytra* sive *Lytra*, inscripsit, quæ sic dicta a luendo, i. e. solvendo pretio, cujus rei argumentum tractâsse adolescentem Lucanum ex Statiô apparet *l.* 2. *Silv.* 7. *v.* 54.

Ac primum, teneris adhuc in annis
Ludes Hectora, Thessalosque currus,
Et supplex Priami potentis aurum.

Magnô pretiô redemptum esse innuunt Homeri [illegible], h. e. infinita redemptionis pretia. Cedrenus ait, portata à Priamo ad redimendum Hectorem [illegible], aurum, argentum, pretiosam vestem. Inde Hor. *l.* 1. *Od.* 10. de hâc re loquens, *dives Priamus*, inquit à Scaligero laceratus. *Cassiodorus*,

Priamus quantô pretiô sepeliendum Hectorem redemit.

Diffidet tamen Plut. Nam *orat.* 2. *de Alex.* [illegible] loquitur de *Achille* [illegible] h. e. *ut autem parvo pretio cadaver Hectoris redemptum reddidit.* Occisus tandem à Paride, dum conjugium Polyxenæ speraret: ictâ telô ei pedis parte, quæ Styge tincta non erat, & in Sigæo sepultus est. Plin. *l.* 4. *c.* 12. Tantæ fortitudinis fuisse fertur, ut (teste Gellio *l.* 2. *c.* 11.) insigni fortitudine duces *Achilles*, sicut L. Sicinius Dentatus, & Q. Coctius, apud Val. Max. *l.* 3. *c.* 2. *num.* 21. appellentur, & argentum vocetur *Achilleum*, quod sit insuperabile. Mythologi *Achillem* Imperatoris præstantissimi effigiem esse demonstrant, fortes autem viri voluptatum illecebris potius, quàm vi externâ sæpissimè obtruncantur. *Achillem* tamen Euphorion videri nuncupatum, quod non [illegible], i. e. Cerealibus cibis primùm sit connutritus, verum

idm ex insaniâ, medullis animalium, Leonum inprimis, mox & [illegible] venatu comparatis. Versus Euphorionis hi sunt, quemadmodum citantur ab [illegible]:

[illegible]
[illegible]

Sunt qui, [illegible] tradente, dici *Achillem* opinentur, quòd bellis viciis tristitiam immitteret. Alii quod Ilienses mœrore confecerit. Non desunt, qui ab ἄχος *dolor*; & λύω, *solvo*, nuncupatum eum contendant, quia medicus fuit. Sed hæc inepta forsan, & ridicula. Illud autem non perinde vulgatum, aliorum dici Thetidem interdiu filium ambrosiâ ungere solitam, & noctu sub igne occultare, quò quicquid in eo mortale foret, eximeret, donec, à Peleo deprehensa, irata se subduxit. Apollonius 4. *Argonaut.* v. 869.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Dictus hinc fuit *Pyrisous*, quasi ab igne servatus, & postea *Achilles*, ab exusto labro, quod, dum lingeret infans, Ambrosiâ non fuisse perunctum fingitur. Agamestor *Thetidis Epithalamio*;

[illegible] Ἀχιλλεύς
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Vide Tertullian. *de Pallio l.* 4. & *l. de Anima*, c. 46. *Nic. Lloydius.*

ACHILLES, quidam à B. Irenæo Valentiam in Hispaniam missus, ad Evangelii prædicationem; fumô suffocatus est.

ACHILLES alter, Maximus Imperat. dictus est, apud Jul. Capitolin. in *Maximinis* c. 4.

ACHILLES Germanicus, cognomen, ob res fortissimè gestas, Alberti Electoris Brandenburgici, quô

Plura suis nemo commisit prælia signis,
Plus neque diverso laudis ab hoste tulit.
Belliger inde tuus, Germania, dictus Achilles
Quem tua invicti nomine terror erat.

Georg. Sabin. Natus is est A. C. 1414. patre Friderico I. Electore obiit A. C. 1486. Pater, præter complures alios, Johannis, qui *Electoralem* lineam continuavit, & Friderici, qui *Franconicam* priorem orsus est. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Histor.*

Fridericus ACHILLES, fil. Friderici Ducis Wirtenbergici, defuncti A. C. 1608. virtute & literis probè excultus, *Consultatione de principatu provinciarum Europæ*, habitâ & vulgatâ innotuit, cùmque per corporis molem ad exteros ei ire non liceret, Geographicis ac Historicis studiis aliisque artibus ingenium exercuit. Habitandum per fraterna pacta accepit Neostadium, ad Cocharum, nephritide & catharris enectus, A. C. 1631. Ejus frater maximus natu fuit, Joh. Fridericus. Vide Phil. Jac. Spenerum *Syll. Geneal. Hist. in Famil. Wirtenbergica.*

ACHILLES TATIUS, Alexandrinus, nisi *Tatii* potius, putà fil. aut libertus dici debeat, literis consignavit ἱστορίαν σύμμικτον, in qua multorum magni nominis virorum meminerat, teste *Suida*; qui addit præterea, sui memoriam reliquisse opere Etymologicô, nec non libro de Sphæra. Hujusce fragmentum superest, *Isagoge* [illegible] *in Arati Phænomena*, ex Bibliotheca Florentina, à *P. Victorio* primum edita, & à *Dionys. Petavio* in Latinum versa. Meminit præterea Suidas *Achillis* [illegible], in quibus deponit Τὰ κατὰ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα. Valde hoc Amorum opus epigrammate suô laudat, sive *Photius Patriarcha*, sive potius *Imperator Leo*. Et sanè nihil Eustathii, & Prodromi Cyri Amores, ad illos Heliodori, vel Achillis Tatii. Cùm autem opus hoc conderet, fuisse gentilem, ea ostendunt, quæ de puerorum amoribus scribit, atque alia. Ab Hier. Commelino, ex *Bibliotheca Palat.* editum opus hoc, ab *Annibale Cruccio Mediol.* Latinè versum est. Tandem tamen fuisse Christianum, atque ad Episcopatum etiam pervenisse, ex *Suida* discimus. Vide Phot. *Biblioth.* c. 87. Voss. *de Hist. Gr. l.* 3. *p.* 315. & *de Scient. Mathem.* c. 33. §. 29.

ACHILLEIS, opus est Statii Poëtæ, quo *Achillis* pueritiam descripsit, totam ejus vitam persecuturus, nisi immatura ejus mors tam insigne opus nobis invidisset.

ACHILLEUM, oppid. Troadis, juxta tumulum *Achillis*, à Mitylenæis conditum, ubi classis ejus steterat, propemodum intercisse scribit Solin. c. 43. Exiguum pagum facit ex eo Strabo. *Achillitidem* hujus agrum vocat Laërtius, in *Pittaco*. Plin. *l.* 5. *c.* 30. Fit & castellum prope Smyrnam, & locus in Sicilia, & vicus & portus Mesenes. [illegible] Portus est in Laconica, circa Tænarum Promontor. *Pausanias*. Locus ante Tanagræam Bœotiæ Urbem, *Plut.* Nec non oppid. & Promontor. Sarmatiæ Asianæ ad Bosphorum Cimmerium & fauces Mæotidis paludis. *Cano di Croce*, *Villanovano* & *Moles.* Mileti fons est dulcissimæ aquæ, Athenæo, *l.* 2. Vide *Achillea*.

ACHILLEUS & NEREUS, à Petro baptizati, impium idolis cultum præstare recusantes, sub Domitiano, avulsis à cervice capitibus, SS. Martyrum chorum auxerunt. Vincent. *l.* 10. *c.* 15.

ACHILLEUS, Vide *Achillea*.

ACHILLINUS, miles Belisarii, Romæ ad portam Pincianam, solus impetus Gothorum repressit. *Procop.* Portus *Achillæ*.

ACHILLIS Lucus, vide *Hecate*.

ACHILLIS Statua, in Sigeo fuit, ubi & *Achilleon*, quô nomine Strabo tumulum Achillis, Plin. *l.* 5. *c.* 30. oppid. agnoscit. Habet autem statua hæc aurem foratam & elenchum inde pendentem. Servius ad *Æneid. l.* 1. *Sane apud Sigeum Achillis statua fuisse dicitur, quæ in ima, i. e. extima aura parte elenchum more fæminei habuerit.* Et Tertullian. *de Pallio*, de eodem loquens, *Aurem quoque foratu effæminatam, quam illa apud Sigeum statua servat.* Porrò ore tantum Imago Achillis expressa, non integra statua fuit. Hinc voluit dicta Ampelo *de Memoria Achillis*, h. e. imago ore vel pectore tenus expressa. &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 870. & infrà in voce *Clypeus*: item *Strongyle*.

ACHILLIS Tumulus, in Sigeo. *Ibid.*

ACHIM, fil. Sadoc, Matth. c. 1. v. 14. ex majoribus Christi.

ACHIMAAS, pater Achinoam, uxoris regis Saul. 1 Sam. c. 14. v. 16. fil. item Sadoc Sacerdotis, 2 Sam. c. 15. v. 36. fide in Davidem illustris.

ACHIMAN, gigas ex posteris Anach. Num. c. 13. v. 23.

ACHIMELECH, nomen Sacerdotis, de quo tristissimam historiam, vide 1 Sam. c. 22. v. 1. Item fil. Abjatar, 2 Sam. c. 8. v. 17. qui 1 Chron. c. 18. v. 16. *Abimelech* dicitur.

ACHIMENES, fil. Bacchimonis, filii Persei, qui Achimenis populis nomen dedit, quibus imperavit, à quo Achimenia regio. Lege *Achemenes* & sic in seqq.

ACHIMENES, Jobatis, vel Ariobatis regis Lyciæ filia, & uxor Bellerophontis, *Achemene* legendum puto.

ACHIMENIA, regio ab *Achimenide* denominata; lege *Achæmenia* & *Achæmenide*.

ACHIMITENSES, apud Liberatum Diaconum in *Breviar.* c. 18. *per quendam Monachum Acimitensem* &c. aliter *Acymetensis*; ita enim meminit *Cyrilli Abbatis Acymetensis* Nicolaus I. Pontif. Roman. *Ep.* 10. *Aquimetensis* quoque, namque Monasterium *Aquimitum* memorat Gelasius pontif. *l. adv. Nestorium & Eutychem*, Monachi fuêre Byzantini qui rectiùs *Acœmeti* appellantur, ex Græc. Ἀκοίμητος, de quibus vide infra *suô locô*.

ACHIMOTH, fil. Elcana. 1 Chron. c. 6. v. 25.

ACHINDANA, vide *Achedana*.

ACHINNAS, Rex Æthiopum, vixit circa tempora Pharamundi, primi Regis Francorum. Regnavit 5. annos. *Davity.*

ACHINOAM, nomen uxoris regis Saul, 1 Sam. c. 14. v. 49. Uxor item David, ex Jezreele 1 Sam. c. 25. v. 43.

ACHIOCHARUS vel ACHIACHARUS, Tobiæ ex fratre nepos. De quo multa Salian. *A. M.* 33. 16.

ACHIOR, dux filiorum Ammon. Judith. c. 5. v. 5. &c. Salian. *A. M.* 3346.

ACHIRA, locus Episcopalis sub Patriarchatu Constantinop. *Balsamoni.*

ACHIRAM, fil. Benjamin. Num. c. 26. v. 38.

ACHIROE, Nili filia, ex Sithone marito, Martis filio, Thraciæ Rege, filias duas concepit, Pallenæam, & Rhœteam, quarum illa Pallenæam urbem Thraciæ nomine suô vocavit, Hæc vero Rhœteam Troadis locum.

ACHIROPICTOS, pro Ἀχειροποίητος, vox hybrida, occurrit in Charta Tancredi Siciliæ Regis apud Ughellum *in Archiep. Rossanensibus*, *Ingressi venerabilem Ecclesiam Archiepiscopatus Rossani, in qua reverenda imago Sanctæ Dei genitricis Mariæ, quæ dicitur* - - - Achiropictos *colitur* &c. De ea sic Car. du Fresne, *Ita inquit*, in *Glossar. appellabant quasdam Deiparæ imagines, quas divinitùs, nec arte humanâ pictas putabant, de quibus Commentarium scripsit Jacobus Gretserus.* Vide quoque suprà in voce *Acheropœta*.

ACHIS, *Manethoni* Memphitarum Rex VI. quem Tosorthis antecessit, Siphuris excepit: regnavit ann. 47. Venephe Ti[illegible]itis, & Diabie Thebanis, imperitantibus. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron.*

ACHIS, Gethæorum Rex Palæstinus qui Davidem exulem cum 600. comitibus succepit, cuique civitatem Sicleg inhabitandam dedit, quæ postmodum civitas Davidis appellata est: cum quem etiam in expeditione contra Judæos comitem habuit cum 200. sociis, ejus virtuti plurimùm confisus. 1 Sam. c. 21. v. 10. & c. 27. v. 2. Apud hunc Regem cùm delituisset David, composuit, secundùm quosdam, *Psalmum.* 56. & cùm liberatus esset, Psalmum 34.

ACHISAMECH, pater Ooliab, de tribu Dan, Exod. c. 31. v. 6.

ACHISARIS, oppid. *Achisarmi* populi, Plin. *l.* 6. *c.* 30.

ACHITÆ, vide *Achæta*.

ACHITOB, pater Abimelech sacerdotis. 1 Sam. c. 22. v. 9. Item pater Sadoc. 2 Sam. c. 8. v. 17.

ACHITOPHEL, Gilonita, consiliarius Regis David, apud quem tantâ æstimatione habitus fuit, ut quicquid diceret, de cœlo prolatum ducêretur: tantâ verò perfidiâ, ut de comprehendendo Davide daret consilium: tantâ improbitate, ut Absoloni author esset, thorum paternum, luce clarâ coram populo, contaminandi. Cùm autem suum consilium utile repudiaretur, indignatione ictus, & præ impotentia laqueô sibi fauces interclusit. 2 Sam. c. 15. 16. 17.

ACHIVI, ante Heraclidarum Καθόδον dicebantur, qui Argos & Lacedæmonem incolebant. Hi jam ab Heraclidis, Temeno & Aristodemo, ejecti, extra Peloponnesum non abiêre, sed pulsis ex Ægialo Ionibus. XII. eorum urbes occupârunt, quæ dein *Achaja* dicta: Iones autem in domicilii contentum ab Atheniensibus recepti sunt. Pausanias *Achaicis*. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron. ad Sec.* XIII. ut & aliquid supra voce *Achaja*. Alias *Achivi*, pro omnibus Græcis, Synecdochicè. Vide *Græcia*.

ACHLADÆUS, apud Pausan. *l.* 4. dux est, quem Aristomenes interfecit.

ACHMAT, fil. major natu Bajazetis secundi, IX. Turcarum imperatoris, à Selymo fratre minore, imperium ambiente, strangulatur, patre & alterô fratre necatis. *Hist. Turc.* Vide *Achomates*, & *Acomates*.

ACHMENII, vide *Achæmenii*.

ACHMET, I. hujus nominis & XVIII Imperat. Turcarum,

Pa-

Patri Mahometi III. successit, 15. ann. ætat. Fratrem unicum, in Monasterium detrusum, vivere permisit. Per Bassam Cigajam, in Persia, infeliciter rem gessit, amissô Taurisiô & Erzerô. Transylvaniam verò, Valachiam & Moldaviam, per Botscaium, qui contra Imperatorem German. rebellaverat, recepit, & Betleni Gabor contra Bathoreum favit. Tandem in bello contra Persas, Polonos, & Cosacos infeliciter, cum majoribus viribus rem gesturus esset, obiit, A. C. 1617. imperii 14. ætat. 30. *Continuator Chalcocondylæ, Leunclav. Bonseru.*

ACHMET II. aliis Mahometes IV. Ibrahimo patri successit, A. C. 1648. Candiam aliquot locis tenus Venetis eripuit; cum Imperat. Leopoldo inducias vicennales pepigit A. C. 1664. quas de novo confirmavit A. C. 1671. sed non expectatô earum terminô, cum ingenti exercitu Hungariam ingressus, ad Viennam contendit, acriterque at frustrà oppugnavit A. C. 1683. à quo aliis quoque infeliciter actis, soliô dimotus, Solimannum III. fratrem successorem nactus est, quem vide.

ACHMET III. an *Urchanes* II. Solimannum III. excepit, qui hodieque bello, cum Imperat. Leopoldo, gravi implicitus est.

ACHNÆ, urbs Thessaliæ, & alia Bœotiæ. *Steph.*

ACHNE, insul. apud Plin. *l.* 5. *c.* 31. Sic enim ait, *Rhodiorum insulæ Carpathus, quæ mari nomen dedit, Casos, Achne olim.*

ACHO, Norvegiorum Rex, Arrainam & Boitam, quæ solæ ex Hebridibus Insulis adhuc Scotis parebant, fame Scotiam infestante sexennium, subegit, mox in Scotiam cum classe 150. navium transmisit, *Ar* castellum expugnavit: Sed Alexander III. Scotorum Rex acie victor, quinque suorum millibus amissis, viginti quatuor hostium millia delevit ad *Largu* oppid. A. C. 1263. Acho fugiens, cum eâdem nocte classem tempestas in ipso portu oppressisset, cum quatuor reliquis in Orcades reversus, cum in sequens ver novam expeditionem adornaret, moritur. H. Boëthius *l.* 13.

ACHOALI, Arabiæ Felicis populi Plin. *l.* 6. *c.* 28.

ACHOBOR, fil. Michæ, consiliarius regis Josiæ. 2 Reg. *c.* 22. *v.* 12. Item pater Baal-hanan, 7. regis in Edom. Gen. *c.* 36. *v.* 39.

ACHOLA, urbs Africæ. *Ptol.* forte *A. Hirtii Acilla, Acholla Livio.*

ACHOLIUS, Historicus, floruit ætate tum Valeriani, filiique Gallieni, tum Claudii quoque ac Aureliani. Magister admissionum Valeriani fuit, & ejus acta libris aliquot scripsit, ut author est Flav. Vopiscus *in Aurelian. c.* 17. Idem contexuit Alex. Severi vitam, ut videre est apud Lamprid. *in Alexandro c.* 48. Vide Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 4.

ACHOLIUS, Episcop. Thessalonicensis, generosè se Gothis opposuit. Ambros. *Ep.* 19. Theodosium M. baptizavit, Socr. *l.* 5. *c.* 6. Interfuit Concilio Constantinop. A. C. 381. &c. Baron. *A. C.* 378. 381.

ACHOLIS, Eunuchus quidam, præpositus sacri cubiculi, quem D. Germanus Ravennæ, maligni Spiritus vexatione liberavit. Sigon. *l.* 13. *Imp. Occid.*

ACHOLLA, urbs Libyæ non procul à Syrtibus, Colonia Melitæorum. *Steph. Cholla Appiano.*

ACHOLOE, una ex Harpyiis. *Hygin. Fab.* 14.

ACHOMÆ, & *Achomeni* populi Arabiæ Felicis *Steph.*

ACHOMATES, Bajazetis Turcarum Imperat. fil. qui se ipsum Asiæ Regem designavit, tandemque à parte Turcarum electus est. *P. Jovius.* Vide & *Achmat.*

ACHON, Consiliarius, Suenoni Saxoni malè consuluit.

ACHONRITA, urbecula Hiberniæ, in Connachtia provinc. Deficit indies. Est in Letrumensi Comitatu, prope lacum Alyne; & vix 6000. pass. à Letrumo in Boream. Episcopalis est sub Archiepiscopo Tuamensi.

ACHOR, vallis in tribu Judæ, Jos. *c.* 15. *v.* 7. ad Septentrionem Jericho, haud procul à Gilgal, à tumultu & turbatione Israelitici populi appellationem habens, & non ab Achan sacrilego, qui ibi lapidatus est propter anathematis furtum. Jos. *c.* 7. *v.* 26.

ACHOREUS, Rex inferioris Ægypti XII. post Acesephtrem, regnavit ann. 9. Siriô apud Thebanos imperante. Eum excepit Armyses; vide *ibi.*

ACHORIS, Ægypti locus, ubi Appelles Monachus. Sozom. *l.* 6. *c.* 28. Callisth. *l.* 11. *c.* 34.

ACHORUS, Aliis *Myiodes* vel *Myagrus*, Idolum, quod invocare solebant Cyrenaici, ut muscas multitudine pestilentiam inferentes interimeret. *Plin.* Hunc autem non *Acharon*, sed *Acharon* vocat Nazianz. *orat.* 1. *adv. Julian.* Vide & Plin. *l.* 10. *c.* 28.

ACHORUS, tertius Ægyptiorum Rex, regnavit ann. 12.

ACHORUS, quartus Ægypt. Rex, regnavit ann. 9. Vide *Achorem.*

ACHRADINA, pars Syracusarum, & insul. in vicinia. Egregiam ejus descriptionem Cicero exhibet, *Verr.* 6. vide & *Steph.*

ACHRADUS, *vicus*, tribus Atticæ. *Steph.*

ACHRIANA, urbs Hyrcaniæ. *Steph.*

ACHRIDUS, vide *Prima Justiniana.*

ACHRIS, urbs in sublimi colle, proximè lacum maximum, unde Drinus fluv. versus Septentrionem effluit, deinde versus Occidentem deflectens, in Ionium mare se exonerat, ad Illsum castellum. *Cedren.* & *Curopalates*; Bulgariæ metropolis & regia erat. *Ochrida* nunc vocari existimat ex Barletio *l.* 11. & eandem cum *Lychnido* esse putat Ortelius *in thes. Geogr.* vide *Taurcsium.*

ACHRON, Palæstinæ locus, Jos. *c.* 9. *v.* 43. Ἀκκαρὼν habent LXX.

ACHRONA, vide *Ochrona.*

ACHRUA, *Ptol.* civitas Arabiæ Felicis.

ACHSA, filia Caleb. 1 Chron. *c.* 2. *v.* 49. quæ Judic. *c.* 1. *v.* 12. *Axa* scribitur.

ACHSAPH, urbs in tribu Aser, Jos. *c.* 11. *v.* 1. quæ *c.* 19. *v.* 25. dicitur *Axaph*, *Hieronym.* *Chasaph* dicitur, in 8. lapide Diocæsareæ, ad radicem mont. Thabor, in campestribus sita. *Dilherr.*

ACHYRUM, Urbs Poloniæ ad Vorsklam fluv. in Volhinia inferiori & confinio Moscoviæ, cum arce in monte. Distat à Borysthene, 24. leucis Polonicis in Boream. *Guill. le Vasseur.*

ACHZIB, Palæstinæ locus, Jos. *c.* 15. *v.* 44. In tribu Aser, *Hieron.* cui Dippa est, in nono milliario Ptolemaidis, pergentibus Tyrum. Alia ab *Achsab*, & eadem cum Ecdippa. Vide *Ecdippa.*

ACIAPONDA, oppid. Indiæ extra Gangem, in ora sinus Bengalæ & Regni Pegu, cum portu 80000. pass. ab Arachamo in meridiem.

ACIARIUM, mediô ævô dicta est indurata ferri acies Græcè στόμωμα. Nam στομοῦν, *indurare*, Glossæ exponunt, imò *indurare aciem*, Plin. *l.* 34. *c.* 14. unde *Acier* Gallorum de Chalybe. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1078. & 1095.

ACIBALIANA, Africæ locus. *In Collat. Carthag.*

ACIBI, populi Sarmatiæ Europææ ad fontes Borysthenis Septentrionales.

ACICHORIUS, dux in ea expeditione, quam Galli adversus Pæoniam susceperunt. *Pausan.*

ACICULA, vide infrà *Spinula.*

ACIDALIA, Veneris epitheton, vel quia injicit curas, quas Græci (inquit Servius) ἀκίδας vocant, vel certe à fonte, *Acidalio*, qui est in Orchomeno Bœotiæ civitate, in quo se Gratiæ lavant, quæ Veneri sunt sacratæ. Ipsius enim & Liberi filiæ sunt. Virg. *Æn. l.* 1. *v.* 723.

—— At memor ille
Matris Acidaliæ ——

ACIDALIUS Valens, Vitstochiensis, scripsit *Notas in Curtium & Tacitum*, *Conjectanea in XII. Panegyricos vett.* *Varias Lectiones & Castigationes in Vell. Paterculum*, *Plautinarum divinationum & interpretationum l.* xx. *Orationes*, *Epistolas*, *Poemata*. Vide Barthium *Adversar. l.* 50. *c.* 9. Placcium *de Scriptoribus Anon.* & Anton. Teissier *Eloges des Hommes Sçavans*. Obiit A. C. 1595. ætat. 28.

ACIDALUS, fons est in Campania, ægris oculis mederi consuetus.

ACIDAS, Peloponnesi fluv. apud *Pausan.* cujus vetus nomen *Jardanus* fuisse scribit.

ACIDIOS, Loci in Italia nomen, *Antonino*, inter Venusiam & Grumentum.

ACIDIRÆ, vide *Dacides.*

ACIDON, fluv. Triphyliæ in ora maritima. Strabo *l.* 8.

ACIDULUS, fontis nomen in agro Venafrano, sic dictus, ob aquas subacidas. Plin. *l.* 31. *c.* 2. De *Acidulis* verò aquis, vide aliquid infrà voce, *Fons Venus*, it. *Lyncestes.*

ACIDUSA, Vide *Glauca.*

ACIENSES, Italiæ populi Albensibus, & Albanis proximi. Plin. *l.* 3. *c.* 5.

ACILA, promontor. & urbs Arabiæ Felicis contra Diram urbem & promontor. Æthiopiæ, sinu Arabicô intercedente. *Ocila* Plinio. *l.* 6. *c.* 28. *Ocela Ptol.* emporium Arabiæ ad sinum Arabicum *Zebem*, teste *Nigro*. Sed *Pharmaphi* teste, *Capo-Celi* potius dicitur, promontor. ad sinûs Arabici fauces, olim Emporium Arabiæ, ex quo, teste *Plinio*, in Indiam navigabatur. Vide *Ocelis*. Est & *Acila*, Africæ civitas, Hirtius *c.* 33. *Nu. Hayd.*

ACILENUS, vide *Achilinum.*

ACILIA Augusta, Germ. *Aicheburg*, oppid. olim Vindeliciæ, nunc pagus Bavariæ, apud Straubingam urbem à Ratispona 6. leucis in ortum.

ACILIA, gens plebeia Romæ fuit, à Trojanis oriunda, teste *Herodiano*. Hanc verò gentem abjectam fuisse & obscuram inde apparet, quòd postremò omnium eorum, quorum originem veteres ad Æneam referunt, honores adepta fuerit.

ACILIA, mater Lucani.

ACILIA Lex, à C. Acilio, Tribuno Plebis an. Urb. Cond. 556. C. Corneliô Cethegô, Q. Minuciô Rufo Consulib. lata, jussit, *Ut quinque Coloniæ in oram maritimam deducerentur. Duæ ad ostia fluminum Vulturni Liternique: una Puteolos, una ad castrum Salerni, his Buxentum adjectum: trecenæ familiæ in singulas.* Vide Livium *l.* 32. *c.* 29. Item *Acilia* Calpurnia lex, an. Urb. Cond. 684. à M. Aciliô Glabrione & C. Calpurniô Pisone Consulib. sancita, ambitum compescuit, his verbis: *Ut qui ambitus damnati essent, neque Magistratum caperent, neque in Senatum lege liceret. & pecunia mulctarentur.* Cicer. *pro Muræna*, *pro Cornelio* & *in eam* Asconius. Causam ferendæ legis indicat Dio *l.* 36. Hæc postea, ut etiam pœna ferretur, licentiâ ambitus ob Catilinæ & Antonii audaciam augescente, censuit Senatus C. *Julio Cæsare*, *Cajo Martio Figulo Consulib.* an. Urb. Cond. 689.

ACILISENE, seu ACILISENA, Græcè Ἀκιλισηνή, præfectura Armeniæ majoris, sita inter Taurum montem & alveum Euphratis, cum recto cursu ad Occidentem pergit, priusquam ad Meridiem avertatur, *Strabo*: de quâ vide pluribus agentem Salmas. *ad Solin. p.* 620. ut & in voce *Acilisene.*

ACITIUS, vulgo *Aci* nunc, teste *Fazello*, fluv. Siciliæ, denominatus ab *Aci*, juvene quodam Siculo, qui à Polyphemo interfectus, Galateæ nymphæ amasiæ suæ precibus in fontem sui nominis à Neptuno conversus fuit. Vide *Acis.*

M. ACILIUS Aviola, Legatus Tiberii in Galliis, quartô ipsius, & secundô Drusi consulatu Gallos, rebus novis studentes compescuit, anno Urb. Cond. 771. Tacit. *Annal. l.* 3. *c.* 41. Hic Consularis ille quibusdam esse creditur, qui in rogo revixit. Val. Max. *l.* 1. *c.* 8. num. 12. quod si verum sit, falsa sint necesse est quæ feruntur in prioribus editionibus, scil. quinque an. Urb. Cond. 806. cum Q. Atinio Marcellino consul fuit, quando Claudius Imperat. obiit. Sed cum aliis hic à priori fuerit, quia Tiberio Cæsari hoc opus dedicaverit Valerius.

ACILIUS Aviola, [illegible] sub Vespasia[illegible] [illegible] se [illegible].

ACILIUS Aviola, Collega cum Cornelio Pansa, an. Urb. Cond. [illegible]

ACILIUS Aviola, Collega [illegible] Imperat. an. Urb. [illegible]

ACILIUS Balbus, Collega cum T. Qu. Flaminio. an. Urb. Cond. [illegible]

M. ACILIUS [illegible] cum [illegible] Catone, an. Urb. Cond. [illegible] [illegible] auctor

M. ACILIUS [illegible] ingens [illegible]

C. ACILIUS [illegible] Locus est ele[illegible]

[illegible] cum Crispino Marco Rufiniano [illegible]

[illegible] ACILIUS [illegible] an. Urb. Cond. [illegible] esse, cujus An[illegible]

C. ACILIUS Glabrio [illegible] Tribunus plebis cum Q. [illegible] inter cives & [illegible]

M. ACILIUS C. F. L. N. Glabrio [illegible] A. 558. [illegible] Conf. A. 561. [illegible] ad Thermopylas [illegible] Idem X. [illegible] cum [illegible], [illegible] a [illegible] desitum. [illegible] Pietatis in [illegible]

M. ACILIUS Glabrio M. F. Duumvir, Aedem Pietatis in foro [illegible] cum Antiocho ad Thermopylas [illegible] omni[illegible] an. Urb. Cond. [illegible] quandam mulier[illegible] alueras. De aede autem [illegible] dictus Val. Maxim. l. 2. c. [illegible] ob quod factum [illegible] impunitas concessa, [illegible]

M. ACILIUS Glabrio, superioris, ut putatur, fil. legem A[illegible] in qua ne compe[illegible] [illegible] & Judex Cicerone [illegible] provinciam

M. ACILIUS Glabrio, [illegible] Ciliciam provinciam [illegible]. Cons. inde post biennium, [illegible]

M. ACILIUS Glabrio, superioris fil. avunculo Scauro repe[illegible] in judicio [illegible] sed & ipse bis a Cicerone in judicio [illegible] & legatus Cae[illegible] Proconsul Siciliae sub Caesare, & legatus Cae[illegible] Dyrrhachii Pom[illegible] Oricio. Meminit ejus Tullius. Qui cum cum [illegible] in bello civili, praefuit Orico. [illegible] Caes. [illegible] Graeciam missum scribit.

L. ACILIUS Glabrio, refertur a Portio Catone in declama[illegible] deprehensus fit [illegible]

M. ACILIUS Glabrio, Cons. sub Domitiano an. Urb. Cond. 843. Hujus filium Domitianus in[illegible] Collega in eo honore Ulpii Trajani. Hujus filium Domitianus invisum [illegible] quod cum feris pugnaret, revera autem propter [illegible] robur. Nam in Albano Leonem confecit. Juvenal. Sat. 4. v. 94.

Profuit ergo nihil misero, quod cominus ursos
Figebat Numidas, Albana nudus arena
Venator [illegible]

M. ACILIUS Glabrio, Cons. sub Adriano an. Urb. Cond. 874. Ad hunc Consulem scripta Epistola Hadriani Imperat. [illegible] Pan[illegible] dect. l. 48. De accusationibus, & refer. l. 22.

Anicius ACILIUS Glabrio, Cons. cum Theodosio Juniore Imperat. Fuerunt & multi alii Glabriones sub Imperatoribus Pio, Commodo, Pertinace, Valeriano, Severo, Antonino, haud du[illegible] bie omnes gentis Aciliae.

ACILIUS, praenomine Manius, legatus Caesaris. l. 3. de Bel. [illegible] [illegible] praenomine tantum Acilia familia usa est.

ACILIUS Rufus, [illegible] sub Trajano.

ACILIUS Severus, Cons. & praefectus urbis sub Constantino M. an. Urb. Cond. [illegible]

ACILIUS Sthenelus, de quo Plin. l. 14. c. 4. Summam ergo [illegible] adeptus est gloriam [illegible] in agro Nomentano [illegible]

ACILIUS Strabo [illegible] a Cyrenensibus, quod a Claudio di[illegible] ceptator agrorum missus, quos Rex Apion populo Romano cum re[illegible] gno reliquerat, potestate praetoria usus fuerat. Tacit. l. 14. Annal. c. 18.

ACIMINCUM, vide [illegible]

ACINA, Arabiae oppid. Plin. l. 6. c. [illegible]

ACINACAE, [illegible] populi [illegible]. l. 6. c. 11.

ACINACES, nomen gladii apud [illegible] Occasione veteris la[illegible] apud [illegible] Martis simulachrum fuit, apud Herodot. l. 4. cui Scythae [illegible] quotannis hostias, cum aliorum pecorum, tum [illegible]. Huic [illegible] Petri Aragonum Regis, de quo vide infra [illegible] voce Sard. de vagina ejus, [illegible] Persis [illegible] genere [illegible] Tiaras.

[illegible] de [illegible] Persis [illegible] Acinasis in Persia.

ACINASIS, Colchidis fluv. Arrianus in Periplo.

ACINCUM, vide [illegible]

ACINDINUS, Antiochiae [illegible] temporibus Constan[illegible] Tertullian [illegible]

ACINIPPO, oppid. Hispaniae Baeticae. Plin. l. 3. c. 1. quod idem, Acinippo dictum [illegible]

ACINUS, [illegible]

ACIPENSER, Graece [illegible] quibusdam dictus, ob similitu[illegible] dinem quandam cum [illegible] maximus est piscis, maximoque in pre[illegible] tio. Vide Plin. l. 9. c. 17. [illegible] Acipenser, [illegible] Semper pisces omnes [illegible] nam ad os versa est [illegible] & tamen in pre[illegible] Idem, [illegible] tio non [illegible] Martialis [illegible] Cic. & [illegible] Imperatorum mensis [illegible] [illegible]

Ad Palatinas [illegible]

[illegible]

Qui cum non longe [illegible] nullus in [illegible] Caesar & [illegible] [illegible] apud Macrobium [illegible] quod [illegible] cum [illegible] Directe quo[illegible] Imo non [illegible] sed semper fuit [illegible] Trajani [illegible] [illegible] Archestratus [illegible] [illegible] Rhodiensem vult esse [illegible] Vide Salmas. ad [illegible] sed porcellio [illegible] [illegible] cum oppido cognomine [illegible]

ACIRIS, vulgo [illegible] Regni. Fluv. cum oppido cognomine [illegible] Tarentinum in Lucania [illegible] per Magnam Graeciam in sinum Tarentinum [illegible] apud Metapontum [illegible] inter [illegible] & [illegible] urbes [illegible] Calabriae [illegible]

ACIRIS, fluv. etiam [illegible] dicitur, vulgo Agri. Vide [illegible] habetque [illegible] vicum, qui Terra [illegible] dicitur.

ACIRO, vide [illegible]

ACIS, Fauni & Symaethidis nymphae fil. pulcherrimus pastor Siculus, quem cum Polyphemus amaret, & ab eo [illegible] alias eodem saxo illius periit, cujus Galatea misertta in flumen [illegible] qui in Aetna monte oriens in ma[illegible] fontem [illegible] nomen permutavit, qui in Aetna monte oriens in ma[illegible] re Siculum defertur. Ovid. Met. l. 13.

- - - Acis in amnem
Versus - - -

Idem Fast. l. 4.

Praeterit & cygnum, herbifer Aci, tuum.

Sic dictus autem [illegible] inquit Theo[illegible] cum Scholiastes. Bochart. a Syro [illegible] quod [illegible] [illegible] significat. Fecundo nunc ab eius [illegible] [illegible] Theo. Fascello. Leander eundem cum Batheo Polimen putat. Me[illegible] minit ejus Theocritus [illegible]

[illegible]

Ovid. [illegible] vocat. Helyin. Aces, [illegible]

Idem Idyl. 11. [illegible] Meminit & Silius l. 14. [illegible]

Quique per [illegible] Acis [illegible] undis.
Et dulci gratum Nereidi perlabitur undis.
Aemulus [illegible] Polypheme calens,
[illegible]
Et [illegible] Galatea [illegible]

Prima syllaba corripitur a Claudiano l. De Raptu Prosorp. l. 3.

Laetus erat prope flumen Acin [illegible]
Saepe [illegible] nondum [illegible]

Eodem modo in veteri epigrammate nondum edito:

[illegible] Galatea [illegible]
[illegible] Acis.
[illegible]
Nam [illegible] Amor.
Nec tamen [illegible] Pharetra.
Ipsa Cupidinea cedunt [illegible]
Calet & in mediis flammis [illegible]

Aetyla non tanta est hujus epigrammatis [illegible], ut priorem fal[illegible] lacem communem credamus, ideoque doctissimus N. Heinsius le[illegible] git.

Laetus erat prope flumen Acin. - - - -

Extra Cluverius in antiquissimo codice prius invenerat. Flavius Poetis [illegible] dici quis nescit? Sic Flavius [illegible] Alpheus, &c. Acis etiam Sophron dicebatur Plin. l. 4. c. 12. Movet haec fabula [illegible] unius animos eorum [illegible] posse, cui mutua antipathia colluditur, & inimicum [illegible] caute fugiendum. Vide Acilius & Acilius.

ACISCULUS, idem valet quod Dolabella. Erat inter cogno[illegible] mina gentis Valeriae. Nummus vetus L. VALERIUS ACI[illegible] SCULUS. Meminit Quintil. l. 6. Instit. c. 3. Prudent. Hym. 7. v. 17.

Afra Carthago tua promet ossa
Ore facundo Cypriane Doctor:
Corduba Acisclum dabit, & Zoëllum,
- - - Tresque coronas

Idem,

ACITANI, gens Hispana apud quam Martis simulacrum radiis ornatum, maximâ religione colitur; quod *Neton* vocant. Macrob. *l. 1. Sat. c. 19.* Aliis *Accitani.*

ACITAVONES, populi inter Alpinas gentes. Plin. *l. 3. c. 20.*

ACITHIUS, Siciliæ fluv. apud *Ptolemæum*, quem *Fazellus Borgi*, *Leander Acellino* nomen habere ait. *Acithius* Cluverio. Vide *Acis.*

ACITODURUM, Galliæ oppid. Ortelius *in thes. Geogr.*

ACITON insul. prope Cretam Plin. *l. 4. c. 12.*

ACIUS, *Jaci* teste *Josiâ Simlerô*, locus Siciliæ apud Catinam urbem.

ACLEA, locus Diœceseos Dunelmensis in Anglia, ubi aliàs Concilium Anglicanum sub Hadriano primo. Est juxta fluvium *Skyre*, 9. milliar. Anglicis à Dunelmo in meridiem.

ACLEREMATI, vide *Exclerismati.*

ACLIS, vide infrà *Catejas.*

ACLISENA, civitas in Armenia minore Strab. *l. 11.*

ACLIULFUS, Theodorici cliens, Suevis præfectus.

ACMA, sive *Fulgurita*, villa est apud *Antoninum*, sive locus in Africa propria. Vetustior codex legit *Acma*. Ortel. *in thes. Geogr.*

ACME, Judæa, ancilla Juliæ Cæsaris uxoris, corrupta muneribus ab Antipatro, Herodis filio, falsis confictis literis Salomen, Herodis sororem, de insidiis accusavit: sed re detectâ, Acme à Cæsare occisa est. Joseph. *Jud. Antiq. l. 17. c. 8.*

ACME, Septimii amasia, cujus meminit Catul. *Epigr. 46.*

Acmen Septimius suos amores,
Tenens in gremio, mea, inquit Acme, &c.

ACMEDÆ, hodie *Hebrides*. Vide *ibi.*

ACMENÆ, nymphæ Veneris, quarum ara extabat in Olympia. Pausan. *l. 1. Eliac.*

ACMODÆ, vel ACMODES, insulæ Silurum *Selsæ*, vulgò *Sillis*, septem. insulæ mari. Brittannico, Britanniæ minori adjacentes, à Leona urbe 8. leuc. distantes, quæ ab aliis *Sorlinges* appellantur, sed hæ Albioni adjacent, à 7. insulis diversæ, inter illas & promontorium Albionis extremum ad occidentem, sitæ; inde ad 8. leuc. recedentes. Quamobrem insulæ Silurum (qui sunt populi Albionis) ab *Acmodis* diversæ esse videntur. Vide infrà. [illegible]

ACMODÆ, seu ÆMODÆ insulæ, teste *Cluverio & Sansone*, hodie *Iles de Schetland*, in mari Caledonio, suntque sub dominio Regis Daniæ. Earum præcipua *Mainland* dicta, extenditur ad 60. mill. pass. vide *Schetlandia.*

ACMONIA, urbs Phrygiæ magnæ, Episcopalis sub Archiepiscop. Laodiceno, Eumeniæ finitima, ab Acmone, Manei filio condita *Steph.* populi *Acmonenses.* longitud. 59. 50. latitud. 39. 22.

ACMONIA, *Ptolemæo* Daciæ urbs est, ad Danubium, apud pontem Trajani, à Severo Imperat. condita, & *Severinum* dicta. Severin Mano dicitur.

ACMONIDES, Cyclops ab ἄκμονος. h. e. *incude*, sic dictus. Quæritur ideo inter eruditos, utrum Saturnus, an Cœlum sit intelligendus apud Theocrit. vel potius Simmiam Rhodium, *in Alis*, cum ait, [illegible] Ἀκμονίδαν. Sanè *Scholiastes* ad hæc verba sic annotavit: Ἀκμονίδαν λέγει τὸν Οὐρανόν. Non displicet, si potiùs intelligamus Cœli filium. Quippe Patronymicum est ex Ἄκμων, quo non *incus* modò notatur, sed etiam *Cælum*: quod sic dicitur, quasi ἀκάμων, sive ἄκμητος h. e. *indefessus*. Nec enim Cœlum seu sidera unquam circuitu perpetuò fatigantur. Nisi malis, ipsum Cœli patrem sic dictum, deque naturâ ejus colligi ex naturâ Cœli, quia parentes ac liberi ejusdem esse soleant participes naturæ: utrique sententiæ favet *Hesychius*, sic enim ille, Ἀκμονίδης, ὁ Χάρων, καὶ ὁ Οὐρανός. Ἄκμονος γὰρ παῖς. Ac continuò subditur, Ἄκμων, ἀκάματος, Κρόνος, Οὐρανὸς ὁ πατὴρ, ὑπὸ δὲ Χαλκιδέων ἄκμων. Vide Eustath. *in Il. Σ.* & Etymologum in Ἄκμωνος. *Nic. Lloydius.*

ACMONIUM, civitas quædam est, & nemus circa Thermodoontem.

ACNA, recentioribus *Acra.* Vide *Acrna.*

ACNONIA, vide *Agrœus.*

ACO, Catulinus Philomatius Cons. & præfectus urbis sub Constantiis principibus, Limenii collega.

ACOEMETI, Græcis Ἀκοίμητοι dicti sunt Monachi, apud Byzantium, quòd in eorum monasteriis divinum officium noctu, diuque, nullo interpositô cessationis intervallô, celebraretur & cantaretur, divisâ hunc in finem in tres cœtus Monachorum sodalitate, ita ut peracto, à primo, in Ecclesia officio, secundus & mox tertius succederet; sicque nullâ horâ Ecclesia à laudibus & canticis vacaret. Auctor instituti, secundum Nicephorum Callistum *l. 15. c. 23.* Marcellus fuit Apamiensis, cujus festum agunt Græci 29. Decembris secundùm Græcos, & auctorem *Vitæ Marcelli*, Alexander Abbas, cui ille in ea dignitate successit, [illegible Greek] Ἀλέξανδρος [illegible Greek] *Primo quidem [illegible] Cœnobium [illegible] facturi [illegible] Martyris [illegible] Posteà verò ad ipsas Ponti fauces usque [illegible] constitutum [illegible] quidem, sed [illegible] pulcherrimum, [illegible] Dei laudes decantandi deponerent, [illegible] Domum [illegible]*. Florebat verò Alexander hic A. C. 420. de quo etiam videri potest Anonymus in *Vita* [illegible] c. 5. apud Bollandum 15. *Januar.* Monasterii autem τῶν Ἀκοιμήτων, *Acœmetensium* seu *Non dormientium*, Constantinopoli meminerunt passim Scriptores, Theodorus Lector *l. 1.* Evagrius *l. 3. c. 18. 21.* Theophanes, Cedrenus *in Leone*,

Alii. à Græcis dein continuos ejusmodi & incessantes in Ecclesia cantus ac Officii celebrandi mos, ad Monachos Occidentales transiit, ut quoque jam antiquitùs in Ecclesia Romana maximè in Monasterio Agaunensi, à *Sigismundo Burgundiæ* Rege erecto ac fundato. Ita enim in Charta dotationis, seu potius in Synodo Agaunensi, Victorius Episcop. Gratianopol *Recte nunc* ait, *mihi videtur, ut secundum piissimam devotionem Domini Regis & psallendi institutionem, fiant autem Norma, i. e. Granensis, Isiana, Jurensis, & Meldensis, & caeteri, ut succedentes sibi in officia Canonica, i. e. Nocturna, Matutina, Prima, Tertia, Sexta, Nona & Vespertina, in hac die, noctuque* [illegible] *Domino famulentur.* Sed & ipse Dagobertus, in Monasterio *S. Dionysii* à se constructo & fundato, *ordinem Psallentium, instar Monasterii Agaunensium, & S. Martini Turonensis, ut ibidem laus Dei perenniter haberetur, instituit*, ut scripsit Anct. Silvius in *Chron. Moissacensi*. Idem de Monasterio *S. Benigni*, à Gunthranno Rege itidem ad *Agaunensis* Monasterii imitationem, constructo formatoque tradit *Chronicon Divionense M. S.* ut & de Monasterio *Luxoviensi*, cujus S. Columbanus auctor fuit, Bernhardus in *Vita S. Malachiæ*. vide quoque *Chartam* Pipini Regis pro Monasterio *S. Dionysii*, apud Doubletum *p. 703.* & *Præceptum* Regis Chlodovæi pro eodem. S. Aldhelmus *de laude Virgin. c. 26.*

In quis semper decem Monachorum midia florent,
Cantibus assiduis & Psalmis carmine crebro, &c.

Epitaphium Ratmberti Episcopi Virdunensis,

Te veteres penes struxere, novosque relinquit
Hac adeo meres, in qua noctuque diuque,
A Monachis laudes divinæ persolvantur, &c.

Sic itaque ejusmodi Monachi Græcis Ἀκοίμητοι dicti sunt, quod diu noctuque psallerent in Ecclesia, nullaque horâ vacarent à laudibus divinis, quos ex eo *laudis perennis* nomine agnoscunt Scriptores Latini. Ἀκοιμήτου ψαλμῳδία dicitur, Ignatio Diac. in *Vita* Nicephori Patriarchæ Constantinop. ἀκοίμητος δοξολογία, Johanni Euchaitæ p. 32. 33. quam ille in Ecclesia Sophiana à Constantino Monomacho institutam ait: *indesinens psalmodia*, in *Vita* S. Angilberti Abbatis Centulensis *c. 2. num. 16. sic ad mensam, sic ad lectos, sic ad omnia omni tempore cubant* (Monachi Centulenses) *ut indesinens psalmodia in Ecclesia Salvatoris omni tempore permaneret.* Ita & lucernas ἀκοιμήτους appellarunt Græci, quæ in templis perpetuò arderent, ut est apud Ignatium Diac. in *Vita* S. Nicephori Patriarchæ *num. 7.* Pachymerem *l. 2. c. 21.* Anonymum *de locis Hierosolym.* Alios. Hinc perperam vir doctus *de Monachis primitivæ Ecclesiæ l. 1. c. 9.* censuit, dictos *Acœmetas*, quod insomnes & nunquam connuventes oculis perpetuis se vigiliis exercerent. Sed & *Maier* cum Studitis male hosce Acœmetos confundit, uti inferius pluribus videbitur. Vide hanc in rem omnino Car. du Fresne *Glossar.* & suprà, in *Acœmetis* ac *Acœmitensis*,

ACOEMETUM, vide *Irenæum.*

ACOETES, vir pauper, & ut indicat etymon vocabuli, *carens cubili*, cujus tenuitatem eleganter exprimit Ovid. *Met. l. 3. Fab. 8.*

Ille metu vacuus, nomen mihi (dixit) Acœtes,
Patria Mæonia est, humili de plebe parentes.
Non mihi, quæ duri colerent pater arva juvenci,
Lanigerosve greges, non ulla armenta reliquit.
Pauper & ipse fuit, linoque solebat & hamis
Decipere, & calamo salientes ducere pisces.
Ars illi sua census erat. Cum traderet artem,
Accipe quas habeo studii successor, & hæres
Dixit, opes: moriensque mihi nihil ille reliquit,
Præter aquas: unum hoc possum appellare paternum.

ACOLA, Mœtiæ oppid. ad mare Caspium. *Ptolem.*

ACOLIS, Urbecula fuit, in Insul. Tenedo, in mari Ægæo, à parte Asiæ.

ACOLITANUM, oppid. liberum in Africa propria, ab ea parte, quâ Cyrenaicam spectat. Plin. *l. 5. c. 4.*

ACOLUTHUS, vide mox dicenda. At Ἀκολουθία, in *liturgicis* Græcorum libris, Gerasimo Vlacho *Thesauro quadrilingui*, *Officium est.* Τελετή. Ὄργια. Μυσταγωγία. Τυπικὸν. Τύπος. Κανών. *Typicum* Sabæ c. 12. Ἀκολουθία [illegible] *Hymnus resurrectionis destinatus non canitur*: troparium nempe diei Dominicæ proprium. Cujusmodi Ἀκολουθίας in *Euchologio* viginti octo recenseri notat Meursius in *Gloss.* Sic Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, *Ceremonia Baptismi est*: ibi enim ordine describuntur ritus, qui à Græcis circa Baptismum observantur. Ἀκολουθία γινομένη ἐπὶ [illegible] *Officium arrhabonis [illegible] nuptiarum*, ubi recensentur omnes ritus circa τὴν [illegible] copulationem observari soliti. Ἀκολουθία ἐπὶ [illegible], *Officium in siccitate & pluviarum penuria*: ubi quibus ritibus ac verbis pœnam hanc deprecari conveniat, enarratur. Reliquas ex ipso *Euchologio* pete. Vide quoque Joann. Meursium *Glossar.* & J. C. Suicerum *Thes. Eccl.* nec non infrà voce *Sequentia*, è Græco expressâ.

de ACOLYTHIS Franciscus, vide *Franciscus.*

ACOLYTI, dicti olim Stoici, eò quòd pertinaces suæ inhærerent sententiæ, postmodum ordo aliquis Clericorum sic dici cœpit. Godeau, *de Ordin. sacra.*

ACOLYTUS, proximus in Ecclesia Romana Hypodiaconatui gradus, unus ex quatuor Ordinibus minoribus, ut patet ex Synodo Romana Sylvestri *can. 7.* ubi Episcopo parere jubetur Presbyter, Diaconus Presbytero, Diacono Hypodiaconus, huic *Acolythus*, Acolytho Exorcista, cui Lector. Dictus à Græco κωλύω, *prohibeo*, quasi *Non prohibitus*. secundum Dominic. Macrum *Hierolex.* seu potius ἀκολουθεῖν, *sequor*, ut vult ejus Frater; sunt enim hi velut famuli Ecclesiastici, usibus Ecclesiæ ministerii deputati, ut cereos deferendi &c. Sed ita *Acolythos* scribendum. *Gloss.* Græco-Lat. Ἀκόλουθος, *sequutor, pedissequus consequens*, *Hesych.* Ἀκόλουθος [illegible] *Acoluthus puer, pater.* Certè *Acoluthos* nominantur Gregorio *l. 7. Ind. 2. Ep. 7.* &c. Sustinebat antiquitus *Acolythus* patenam involutam, sicut modo Subdiaconus facit, à quo eam

Archi-

Archidiaconus accipit, & osculatam dat uni ex Diaconis tenendam, ad [illegible], *Martene de Eccles.* [illegible] *c.* 18. Similiter & fistulam in manu habebat, per quam hauriebat tunc populus vinum in Eucharistia. Hodie officium ejus est, cum Missa celebratur, cereo, fere accenso, & cum cereo eidem ardente Diaconum, ad canendum Evangelium accedentem, sequi &c. Quæ omnia *Ordo* Romanus & *Liber Sacramentor.* S. Gregorii his verbis complectitur: *Acolythi, cum ordinantur, primum quidem ab Episcopo doceantur, qualiter in officio suo agere debeant, sed ab Archidiacono accipiant ceroferarium cum cereo, ut sciant se ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari; accipiant & urceolum vacuum ad suggerendum vinum in Eucharistia*, ut Codex MS. Senonensis [illegible] *Episcopi; Accipiat urceolum ad suggerendum vinum & aquam in Eucharistiam sanguinis Christi.* Vide hanc in rem Auctores citatos Car. du Fresne *Gloss.* & infra *Ceroferarius*. Totum mansio seu exedra juxta Templum, aut secretarium ejus, *Acolyti* quoque vocatum, Anastasius Biblioth. in *Gregorio IV.* *Fecit enim juxta Acolytum* [illegible] *parvum* &c. Romæ tria genera *Acolythorum* reperies, *Palatinos* scil. qui Pontifici inserviunt, *Stationarios*, qui adsistunt in Templis, ubi stationes celebrantur, & *Regionarios*, qui administrant cum Diaconis, in urbis regionibus, habes apud Macrum *Hierolex*. Et quidem de primis ita *Ceremoniale Rom. l.* 3. apud Car. du Fresne *Gloss.* *Acolythi Sedis Apostolicæ ordinantur, qui cum Pontifex apud* [illegible] *paramenta & ministri in Ecclesia est celebraturus, & induitur sacris vestibus, circumstant genuflexi, & ornamenta subministrant Diaconis Cardinalibus* &c. Inter officia aulica Constantinop. *Acolythos* fuisse, discimus ex Codino, qui Præfectum *Barangorum*, i. e. militum Byzantinæ cohortis Imperialis, appellatum sic fuisse tradit. Vide quoque in vocibus *Acolyti*, *Anagnostæ*, *Archiacolythus*, *Ceroferarius*, *Corbiculagium* & *Patera*.

ACOMA, locus in monte, ex præcipuis novi regni Mexicani in America Septentrionali.

ACOMATES, Bajazethis II. Turcarum Imperat. fil. à Selymo fratre prælio victus, & laqueo sublatus est. Circa A.C. 1513. *Jovius.*

ACON, seu PTOLEMAIS, *Acre*, urbs Episcopalis Syriæ, sub Archiepiscopo Tyrensi. Vide *Ptolemais*. Celebris est fortitudine Equitum S. Johannis Hierosolymit. qui illam per tot annos fortiter propugnârunt.

ACON, vel ACCON, Vide *Acre* & *Ptolemais*.

ACON, vide *Aco*.

ACONÆ, Græcè Ἀκόναι, apud Theophrastum *Hist. Plantar. l.* 9. *c.* 18. vicus Mariandynorum; *Solino Aconæ*, portus *Heracleæ*: nempe vel portus *Heracleæ*, vel non longe ab Heraclea fuit, in regione Mariandynorum, in quibus etiam Heraclea Pontica sita erat. Unde *aconito* nomen volunt nonnulli. Et certè in *Aconæis cautibus* nasci tradit *Nicander*,

- - - - [illegible]
[illegible]

Ubi Ἀκοναῖοι [illegible] sunt Heracleotici agri, ab *Aconis* loco dicti: in quarum cautium summitate ac vertice plurimum ac præstantissimum *aconitum* provenit. Sed aliud etymon suggerit Ovid. *l.* 7. *Metam. Fab.* 22.

Quæ quia nascuntur durâ vivacia caute,
Agrestes aconita vocant. &c.

de quo vide Salmas. *ad Solin. p.* 881. & *seqq.* ut & infrà in voce *Cos*.

ACONE, portus Heracleæ, Bithyniæ civitatis, Lyco fluv. oppositus, proventu etiam noxiarum herbarum celebris. Nunc nunc *Maiena*, & aliis. *Aconis* fluvii hic meminit Ferrarius, ex Val. Flacc. *l.* 4. *v.* 600.

Quid memorem, quas Iris aquas, quas torqueat Acon!

Atqui *Arcon* illic legendum monent interpretes. Meminit etiam *Aconis* herbæ, ex qua aconitum venenum conficitur, teste Dioscoride *l.* 4. Addit denique, sunt qui *Aconæ Lagula* nunc dici scribant. Vide *Acone*, apud *Stephanum*, qui & insulam hôc nomine facere videtur, è regione Eudemonis civitatis Chalcedonis, propter cotes plurimas illic nascentes dictam. *Nic. Lloydius.*

ACONITES, populi sunt montani, prope Sardiniam insulam. Strab. *l.* 5.

ACONITUS, Collis circa Heracleam Ponticam, ut refert *Natal.* ex *Nicandro*, ab *Aconite* herba ibi crescente fortè dicta. Ortelius in *thes. Geogr.*

ACONTES, unus ex 50. filiis Lycaonis. Apollod. *l.* 3. *Biblioth.*

ACONTEUS, venator egregius, à jaculando, ut videtur, sic dictus. Stat. *l.* 7. *Thebaid. v.* 590.

——— *donec flammatus Aconteus*
Strage virûm, cui fueta feras prosternere virtus,
(Arcas erat) ——— ———

Silius *l.* 16.

Et cujus nunquam fugisse hastilia cervi
Pirrhaidæ [illegible], *venator Aconteus.*

ACONTIAS, vide infrà *Jaculus*.

ACONTIMACARIA, Arcadiæ oppid. *Pausanias* divisim mavult legere. *Sylburgius Acontium & Macaria*.

ACONTISMA Macedoniæ aditus angustissimus. Ammian. *l.* 26. *Acontisma* locus est, in confinibus Thraciæ & Macedoniæ, inter Neapolim & Topirum. Vide Lazium. *de R. P. R. l.* 12. *c.* 1.

ACONTIUM, oppid. Arcadiæ, ab Acontio Lycaonis fil. Est & aliud Eubœæ. *Steph.*

ACONTIUS, juvenis ex Ceâ insulâ in Delum ad Dianæ sacra profectus, amore Cydippes nobilis puellæ exarsit: sed cum eadem potiri non posset, novam fraudem commentus, in pomo hos versus scripserat:

Juro tibi sanctæ per mystica sacra Dianæ,
Me tibi venturam comitem sponsamque futuram.

Hoc pomum Acontius jecit in sinum Cydippes, quæ versus legens juravit imprudens, & illi nubere etiam morbo coacta est. Unde illud:

Qualis suit malum, quod littera cincta Acontî,
Quæ [illegible], capta puella suâ verbis erat.

Vide Ovid *Ep.* 19. & 20. & *Jacobus*.

ACONTIUS, Magnesiæ mons, vel Bœotiæ. Plin. *l.* 4. *c.* 7. Strab. *l.* 9.

ACONTOBULUS, Asiæ minoris locus, apud Appollon. *l.* 2. sub Hippolytæ Amazonum reginæ imperio, in Leucosyria.

ACOR, apud Cyrenaicos pro maximo muscarum Deo colitur. vide *Achoras*.

ACORACA, Syriæ Urbs, in Chalybonitide regione, *Ptolem.*

ACORES, vide *Azores*.

ACORUM, legitimus Antiquorum calamus aromaticus, de quo vide Salmas. *ad Solin. p.* 1040.

ACOSTA, vel *Zacosta*, M. Magister Melitensis, Castellanus gente, octavam nationem, Castellanam & Lusitanam scilicet adjecit: turrem S. Nicolai, in ingressu portus, in Insul. Rhodo, ubi prius Cocollus stabat, extruxit. Pacem cum Turcis mare tutulavit, obiitque A. C. 1467. *Histor. Melita.*

ACQUAVIVA, vide *Aquaviva*.

ACQUI, vide *Aqua*.

ACRA, seu *Japygia*, Plin. *l.* 3. *c.* 11. alias Japygium, & Salentinum, M. Græciæ oppid. mediterran. Salentinis *Ptolemæo*. *Capo di Leuca*, & *Capo di S. Maria* hodiè dictus *Leand.* *Steph.* verò *Acra Japygiæ* urbs est, aliquibus *Hydrunte* dicta, ut ipse subdit. Vide *Ampeium & Japygium*. Promontorium *Acra*, alia *Steph.* in Italia est in Lobera: in Scythia: in Cypro: ultra Tigrim: supra Antiochiam: apud Daphnensium: item in Acarnania (cujus etiam apud *Polyb.* mentio est) circa Brundusium: in Sicilia, a Syracusanis condita, hæc fortè est Acræa *Ptolem.* Est & *Acra*, apud Hannonem, Africæ Urb., ad Oceanum Atlanticum: Item vicus Tauricæ Chersonesi, ad os Bosphori, *Plinio* & *Straboni*: Sarmatiæ quoque Europeæ, apud *Ptolem.* *Acra* etiam dicebatur, mons in inferiore civitate Hierusalem olim eminens, & undique declive.

ACRA, vicus in Mæotide, Strab. *l.* 11.

ACRA Lepte, Drepani finis promontorii, in sinu Arabico, in parte Troglodytarum, apud Plinium *l.* 6. *c.* 29. Significat autem Græca vox Ἄκρα, summitatem, eminentiam, sed & portum ut plurimum, naturalem, sub litorum promontoriis positum. Unde [illegible] ἄκρα, apud *Dionysium*,

[illegible]
[illegible]

Certè promontorii Patarei ex Veteribus nemo meminit, sed portum Pataricum intelligit *Dionysius*. *Scylax*, [illegible]. Similiter portum Telmissensium, *Strabo* vocat ἄκραν [illegible]. Idem *Scylax*, [illegible]. Nempe portubus ut & promontoriis sinus finiuntur. Sic Mela, *l.* 1. *c.* 15. *Sinus portu & Tauri promontorio sinum Pamphyliæ grandem claudit.* Sinus Lyciæ alter Crago promontorio & Telmissi portu includebatur. *Strabo* ἄκραν [illegible] appellat, sub qua portus. Ita & Patara promontorium aliquam editi litoris habuisse videtur, quæ portum efficiebat. Hinc ἄκραν [illegible] vocat *Dionysius*, intra quam Chelidonias ait esse sitas. Idem *alibi* canit, Illici sinus ad Occidentalem terminum esse ἄκραν [illegible],

[illegible]

Ergo inter illum terminum ad Orientem sitæ Chelidoniæ, in sinu, qui determinatur Patarensi portu, ab una parte, ab altera Tauri promontorio quò modò ibi litus [illegible], ubi sita sunt Patara, in cujus peninsulæ extremo Portus Patarorum ἄκρα *Dionysio* dictus: Quia peninsularum ejusmodi vel litorum [illegible] partes extremas in mare excuntes, etiamsi nullos habeant impositos montes, ἄκρας quoque Græci vocârunt. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 784. & 785. De *Acra terra*, mercæ argenti ab Argumentoribus assimilata, inf. à voce *Libra*.

ACRABA, civitas Mesopotamiæ, *Ptol.*

ACRABATA, Urbs una ex undecim Judææ Toparchiis, forte tertia, à qua Acrabathena, vel Acrabitena regio & toparchia nomen habet. *Hieron.* & *Josephus*.

ACRABATANUS, Æthiopiæ lacus, prope Estamenam aut Astaboram fluv. cujus accolas pepulit [illegible], *Scorpionum multitudo inexpugnabilis*; ubi perperam Ἀ[illegible], pro Ἀκραβατηνοί, ab Æliano vocati *Hist. l.* 17. *c.* 40. censet Bochart. *Acrabatan* enim à scorpionibus dictum contendit, cum עקרב *acrab*, pro scorpione, non solùm ab Hebræis & Syris sed & à Chaldæis, Arabibus & Æthiopibus usurpetur. Sed & Græci Asiæ partem à scorpionum copia, nominârunt Σκορπιοφόρον χώραν, ut ex *Ptolemæo* constat: Nec desunt, qui Scorpianos populos indidem dici conjectent, apud *Stephanum*, tamquam ex *Herodoto*, quod tamen non probatur eidem Bocharto *Hieroz. Part. poster. l.* 4. *c.* 29.

ACRABATHENA, oppid. Plin. *l.* 5. *c.* 14. Vide Bochart. *Hieroz. loc. cit.*

ACRABIM, vel ACRABIS, quod D. Hieronym. *ascensum scorpionis* vertit, mons à scorpiis dictus, qui in eo loco abundant, urbe superædificatâ: est in limite tribus Judæ meridionali, atque adeo totius terræ promissæ, proximus mari mortuo, in montibus Seir. *Weissemb.*

ACRACANUS, fluv. ab Euphrate ortus, quem à Nabuchodonosore, unà cum Aracale fluv. obstructum scribit, ex Abadino, Euseb. *Præp. Evang. l.* 9.

ACRACARNES, Aliis *Anacyndaraxes*, Rex Assyriorum, Pater Sardanapali. Euseb. *Chron.*

ACRADINA, vel ACHRADINA, arx Syracusanorum, quam Marcellus Roman. Imperat. cepit. Plut. in *Marcello*. [illegible] Cicer. *Verrin.* 4. *Altera autem est urbs Syracusis, cui nomen Acradina est, in qua forum maximum, pulcherrimae porticus, ornatissimum Prytaneum, amplissima est curia, templumque egregium Jovis Olympii.* Vide *Achradina*.

ACRÆ, Peloponnesi mons, *Pausan.*

ACRÆ, seu ACREÆ, *Ptolemaeo*, Siciliae urbs, à Syracusanis habitata, hodie *Palazzolo* vocari ait *Fazellus*, alii *Acremonte*. *Agra* apud *Antoninum*. Ejus meminit Sil. *l.* 14.

Non Thapsus, non e tumulis glacialibus Acrae.

Vide Cluver. *Sicil. Antiqu. l.* 2. *p.* 353.

ACRÆA, Dianae cognomen, quod Acron mons apud Argivos fuerit, in quo Dianae templum construxit Melampus, quando Proetidas purgavit. *Hesych.* *Sophocl.* Ibidem Venus culta. *Acraea* etiam Juno dicta est, cujus oraculum fuit in Megarea. Strab. *l.* 8.

ACRÆÆ, vide *Acra* & *Acrae*.

ACRÆPHIA, oppid. Boeotiae, à quo *Acraephius* Apollo dictus. *Steph.* & Herodot. *l.* 8. *Acraephium* est etiam apud Strab. *l.* 9. *Acraephiaeum* *Pausaniae*. *Agraphia* *Ptolemaeo*. *Arene*, ut quibusdam visum *Homero*.

ACRAGALLIDÆ, gentes inquilinae, olim juxta Athenas habitabant. Æsch. *contra Cteziph.*

ACRAGAS, unus ex statuariis, qui in admiratione summa fuerunt. Plin. *l.* 34. *c.* 12.

ACRAGAS, civitas Siciliae, & Thraciae & Euboeae & Cypri, & Æoliae. Est & fluv. Siciliae *Stephano* & *Polybio* *Dragò* hodie. Vide *Agrigent.*

ACRAMAUMORIUM, locum Cretae nominat *Cassi. Dionys.*, ubi mel optimum. *Acram Amnorum* forte legendum distinctim. Ortelius *Thes. Geogr.*

ACRAMELÆNA, i. e. *nigrum promontorium*, in Bithynia, ad pontum Euxinum est, circa Bosphorum. Arrian. *in Periplo.*

ACRAPAGES, Rex Assyriorum. Euseb. *in Chronico.*

ACRATH, Africae oppid. *Velez de Gomara* *Marmolio*. incolis *Dreza Zelis*, aliis *Agenta*, aliis *Mezemma*. Est autem urbs Mauritaniae Tingitanae litoralis, contra Malacam Hispaniae urbem inde 80. leuc. longitud. 15. 50. latitud. 34. 55. Oppid. hodie regni Fezani, in provinc. Errifis in ora maris Mediterranei.

ACRATHOS, vide *Athos* & *Acroathon*.

ACRATUS, libertus Neronis, ad dona & simulachra Numinum, per Asiam atque Achajam abripienda missus, cunctae flagitio promtus. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 45. Ex civitate Pergamena, cum statuas quoque & picturas avehere conaretur, vi ab oppidanis prohibitus est. Idem *l.* 16. *c.* 23.

ACRATUS, bacchanorum genius Athenis spectabatur, cui os duntaxat extra parietem extabat. Pausan. *in Att.*

ACRAVISCI, populi Pannoniae inferioris, juxta Scordiscos Plin. *l.* 3. *c.* 25.

ACRE, civitas Apuliae, ab aliquibus Hydrusa dicta. Est & alia, quae portum in se Brundusium habet; alia in Syracusanis, item in Euboea, Scythia, Cypro, Acarnania; alia supra Antiochiam; alia denique ad Tigrim fluv. *Steph.* vide *Acra*.

ACRE, urbs & portus Phoeniciae, commerciorum frequentiâ celeberrimus, mercatoribus ex omnibus mundi angulis certatim illuc confluentibus: quae causa illi tandem ruinae fuit. Sub Imperatorib. Romanis celebris erat Claudii Imperat. colonia. Dein Arabum subiit jugum, capta à Christianis, A. C. 1104. quibus Genuenses classem navium 70. subsidio miserant. *Gulielmus Tyrius*. Sed *A. C.* 1291. vel 1292. à Sultano Mulec-Serato vi expugnata est. *Spond. A. C.* 1291. *n.* 6.

ACREDULA, Ciceroni eadem cum ulula, quâ expressit ὀλολυγὼν Arati,

Et matutinis Acredula *vocibus instat.*

Ὀλολυγὼν sane *Theophrasti*, quae in summis jugis sola canit, ulula est: dicta ab *acri* & acuta voce, quam edit, qualis est mulierum ejulantum; [illegible] Itaque fallitur *Liceras*, qui *acredulas* uno loco exponit ranas parvas, in sicco vel in agris commorantes; quas ab *agris* dictas putavit: & aliô *lusciniam* esse scribit. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 318.

ACRENSES, populi Siciliae. Plin. *l.* 3. *c.* 8.

ACREPHIUM, mons Thebanorum Strabo *l.* 9.

ACRIA, *Ormo*, teste *Meletio* oppid. Laconicae maritimum ad ostium Eurotae. *Ptol.* qui illud vocat [illegible]. Est item oppid. Hispaniae Plinio *l.* 4. *c.* 18.

ACRIBA, Peloponnesi Urbs, Lacon. *l.* 9.

ACRIDE, Africae oppid. Diodor. *l.* 20.

ACRIDES, quarum mentio Matthaei *c.* 3. *v.* 4. [illegible], Isidoro Pelusiotae, viro docto & proxima Palaestinae loca incolenti, *Ep.* 132. [illegible], *non sunt animalia scarabeis similia, ut imperitè quidam existimant:* Subjicit autem, [illegible], *sed summitates herbarum & aliarum plantarum*, puta fruticum & virgultorum vel arborum. Verùm omnino fallitur vir pius & doctus: nam diversissimae res Graecis sunt ἀκρίδες & ἀκρόδρυα, quas duas voces ut ipse confunderet, contra omnem Graecorum usum loquendi, ea sola ratio videtur effecisse, quod sciebat, inter alimenta eorum, qui erant rigidissimi jejuniorum observatores, fuisse ἀκρόδρυα, h. e. *fructus arborum*. Hinc Epiphanius *contra Haeres. l.* 3. austeritatis intendendae circa jejunia varios gradus commemorans, ultimum facit eorum, qui abstinerent diebus stationum, etiam [illegible], *à fructibus & pomorum oleum*, i. cum [illegible], ut docet Casaubon. *ad Athen. l.* 4. *c.* 6. Mabo mirum ἀκρίδες has Johannis herbae fuere genus, Monachis in Syria appositae solitae, ut Jac. de Vitriaco *Histor. Hierosolym. c.* 53. à Surianorum quodam Monacho se accepisse scribit.

Locustae itaque fuere, quarum aliquas edules fuisse, non in Judaea solùm & aliis regionibus Orientis, sed etiam in Graecia, & opposita Asia, multis jam probârunt Viri eruditi. Et certe, apud veteres Poëtas, non solum ἀκρίδες ponuntur, inter vilia pullatae plebeculae cibos, sed etiam [illegible], quod vilissimum insecti genus, formicas, ut volunt Grammatici, affine est. Conjungit utrumque Nicophon Poëta antiquissimus, in *Fabula*, quam inscripserat, [illegible], *Veneris ortum*, ubi vilissimum describens victum, [illegible], inquit, [illegible]. Item *Aristophanes*, qui inter res edules, *& serphos & locustas* meminit. Imo Theophylactus *Ep.* cujus initium, [illegible], cicadas & locustas oppido lautum inter rusticos fuisse convivium docet: [illegible]. Cicadas quoque, locustis simillimum animalculum Musicum, in cibi usum verti consuevisse, testis est Ælianus *H. N. Anim. l.* 12. *c.* 6. ut alia omittam. Vide Isaac. Casaubon. *contra Baron. Exercit. XIII. n.* 7. & infra in voce *Locusta*.

ACRIDOPHAGI, Æthiopiae populi, deserto contermini: veris tempore, flante Zephyro & Libyco, locustas permagnas artificiose capiunt, quas sale superinfuso diutius servant; Hic est solus eorum per omne tempus locustarum victus: neque enim pecora nutriunt, neque pisces edunt, procul à mari positi, neque ullum aliud vitae adminiculum habent. Corpore leves sunt, veloces cursu, & vitae brevis, ut qui longissime vivunt, quadragesimum non excedant annum: finis eorum non solum mirabilis est, sed etiam incredibilis: nam propinquante senectâ pediculi alati, non solum varii, sed specie horridi ac turpes in corporibus nati, ventrem primò, tum pectus deinde, totum corpus parvo tempore exedunt: qui morbum patitur, primum veluti scabiei cujusdam prurìtu affectus, corpus scalpit, voluptate simul & dolore perceptis, deinde exorientibus pediculis, simul effluente sanie, morbi acerbitate ac dolore percitus, unguibus magno cum gemitu corpus lacerat: tanta vero vermium copia effluit, aliis super alios tanquam ex perforato vase scaturientibus, ut deleri nequeant: & hôc pactô sive cibi, sive aëris causâ miserum sortiuntur vitae finem. Vide Diodor. Sic. *l.* 3. *c.* 3. & 29. *de rebus antiquis*, Agatarchidem, & Strab. *l.* 16. Plinius de similibus in Parthia populis loquitur, *l.* 11. *c.* 29. De aliis in Libya, Hieron. *l.* 2. *contra Jovinian.* & *comment. in Johan. c.* 4. De S. Joh. Baptista, vide Matth. *c.* 3. *v.* 4. & quae suprà dicta.

ACRII, Vulgo *Monte Syrei*, montes Siciliae insulae.

ACRILLÆ, urbs Siciliae, non procul à Syracusis. *Steph.* vide Cluver. *Sicil. Antiqu. p.* 184.

ACRIO, Philosophus Pythagoricus, cujus meminit Cicer. *l.* 5. *De Fin.*

ACRIPHIA, vide *Acraephia*.

ACRIS Odor, idem cum acuto, Graecè δριμὺ. de quo vide Salmas. *ad Solin. p.* 32. 82.

ACRISIONE, urbs Peloponnesi apud Argos, ab Acrisione Acrisii regis filia nomen habens: unde *Acrisioneus*, nomen gentilitium. Virg. *Æn. l.* 7. *v.* 410.

Acrisioneis Danae fundasse colonis.

Ubi *Servius* agnoscit patronymicum, *Acrisioneis*, *ait*. Nam cognomen ab *Acrisio* forma illa patronymica abunde satis. *Servii* tamen hunc (*Sola enim venerat*, *non cum colonis*) jam sol[illegible] elatus. Alter *Cerda*, quinenim vetat (inquit) ut ex Graecia coloni affluxerint, ad saltem Danaës jam regnae, jam excitatam urbem? Deinde secum sibi facit *Servius*. Nam si colonis, certè aliunde: atque adeò nihil obstat, etiam si conjungat cum *Danae*, non cum *Colonis*. *Nic. Heinsius.*

ACRISIONIDES, Perseus Acrisii nepos, Ovid. *l. Met.* 5.

Verùm in hunc heroem, male illum vile Medusa
Acrisioniades, adhuc in pectore - - -

ACRISIUS, teste Eusebio, *libro temporum*, Abantis Argivorum Regis fil. ex Ochalea conjuge, Mantinei filia, ac frater Proeti, cum quo, cum in utero matris adhuc esset, dissidere coepit: Ubi verò per aetatem potuêre, de regno certare non dubitârunt: Sicque belligerantes, primi clypeos invenerunt: inde victor Acrisius Proetum Argis exegit, ipse verò imperium patris occupat, in serie Regum Argivorum XIII. Danaën ex Eurydice Lacedaemonis filia genuit: quâ natâ Acrisius oraculum consuluit, an marem filium postea habiturus esset: respondit oraculum, nullum quidem marem habiturum, sed cum manu ejus, qui ex filia nasceretur, moriturum: qui, ad effugiendam praenuntiatam mortem, filiam in quadam turri saxeâ aeneâ reposuit, servarique jussit, ne quis posset ad eam accedere. In ejus gremium Jupiter versus in auri guttam, ex tegulis se demisit: à quo praegnans effecta, Perseum genuit: quod cum rescisset Acrisius, ab Jove compressam filiam minimè credens, eam unà cum filio in arca lignea conclusam in mare dejecit, quae cum in Seriphum insulam Jovis voluntate delata fuisset, Dictys piscator eâ effractâ, vidit mulierem cum infante, quos ad regem Polydecten perduxit, qui eam in conjugio habuit, & Perseum educavit in templo Minervae: quod cum rescisset Acrisius, eos ad Polydectea morari, repetitum eos profectus est, qui cum venisset, Polydectes pro eis deprecatus est: Perseus Acrisio avo suo fidem dedit, se eum nunquam interfecturum: qui cum tempestate retineretur, Polydectes moritur: cui cum funebres ludos facerent, Perseus objectô Gorgonis capite Acrisium convertit in saxum, vel disco misso, quem venius distulit in caput Acrisii, eum interfecit, ita quod voluntate suâ noluit, Deorum factum est. Hyginus *Fab.* 63. *Euseb. Servius.* Vide *Danae*, & *Perseum*. Regnavit ann. 31. ad quem annum ult. *Argivorum*, inquit Eusebius, *regnum desiit, quod stetit annos DXLIV. usque ad Priscum, qui regnavit annos LVIII.* *Num.* 79. 4. Interim constat, post *Acrisium* tam Argis regnatum esse, quam Mycenis: Eusebius autem, praetermissis Argivis, ad Mycenas transiens,

ficus. Acrisio subjungit Sthenelum, Eurysthe & Atreo largitur annos 108 usque ad initia Agamemnonis, incerta aliorum tempora esse, tanquam certioribus ea assignant. Acrisii autem tempora celebrantur inprimis inter Oracula Delphica, cujus prima vates, Phemonoë, Icarii uxor, Acrisio responsa dedit. Clemens Alexandrin. Stromat. l. 1. tum Pelopem advenam, ex Phrygia in Græciam, qui res Græcas insigniter immutavit. Vide Ioh. Marshamum Canone Chron. ad Sec. xi. ubi & Dispensationem Amphictyonias ab Acrisio institutas, addit, de successore vero Acrisii aliquid voce Megapenthes. Fuit & Acrisius alter, Laertæ pater, Ulyssis pater & Jovis filius, dicente Ulysse apud Ovid. Metamorph. l. 13.

> *Nam mihi Laertes pater est, Acrisius illi,*
> *Jupiter huic, &c. - - - - - - - -*

Ubi tamen castigatiores codices Arcesius habent.

ACRITAS, extremum Bithyniæ promontorium Ptolemæo, juxta Bosporum Thracium, cujus dicit hodie usque nomen retinere. Stuckius hoc idem putat Promontorium Nigrum, quod μέλαιναν ab Apollonio, Orpheo, & Theocrito appellari. Acritas etiam Messeniæ promontorium Capo di Gallo teste Verbano cum aliis. Mela l. 2. c. 3. Plin. l. 4. c. 5. Inter Methonem ad Boream & Coronem ad Austrum proximas urbes. Insulæ est etiam nomen Cedreæ.

ACROAMATICI seu ACROATICI Libri Veterum, indigitantur A. Gellio l. 20. c. 5. Commentationum suarum artiumque, quas discipulis tradebat Aristoteles - - - - duas species habuisse dicitur, alias erant — ἐξωτερικὰ — alias ἀκροατικὰ. Ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως nempe dicta, i. e. à discendo, uti Suidas exponit, qui soli ad ἀκροατικοὺς λόγους admittebantur, erantque familiares ac quasi domestici: cum ad ἐξωτερικοὺς λόγους, non discipuli solum & qui in Præceptoris disciplinam sese dederant, sed quilibet è populo, accedere possent. Atque sic personarum ratione Exoterica disceptationes ab Acroaticis differebant. Sed & materia utrobique diversa. Ἐξωτερικὰ enim dicebantur, pergit Gellius, quæ ad Rhetoricas meditationes, facultatem argutiarum, civiliumque rerum notitiam conducebant. Ἀκροατικὰ autem vocabantur, in quibus Philosophia remotior subtiliorque agitabatur, quæque ad naturæ contemplationes, disceptationesque Dialecticas pertinebant. Vide quoque Plut. Alexandro. Cicer. vero de Finibus l. 5. ut & Alexander & Eustathius, aliique, de iisdem rebus Aristotelem, in Acroaticis quidem subtilius atque ad limandam veritatem aptius; in Exotericis autem, probabilius, atque ad opinionem efficiendam accommodatius, disserere solitum ajunt. Temporis porro discrimen. Disciplina, iterum Gellius, quam dixi Ἀκροατικὴν, tempus exercenda dabat in Lyceo matutinum - - - ἐξωτερικὰς vero auditiones exercitiumque dicendi eodem loco vespera faciebat — atque eum ἀκροατικὸν [illegible] appellabat, illum alterum supra indicato. Sed &, Exotericis Scriptis vulgo emissis, Acroatica ut arcana abscondebantur, aut si & illa ederentur, brevius & obscurius conscribebantur, quam ut ab iis, qui ἀκροαταὶ non erant, possent intelligi. Unde conquerenti Alexandro, quod disciplinas interiores, quibus ab ipso eruditus esset, libris editis evulgasset, rescripsit, Philosophus, neque editas eas esse, neque non editas, quoniam solis auditoribus cognobiles essent, apud eundem Gellium &c. Vide Salmas. Commentariis in Epictetum & Simplicium p. 228. & seqq. aliquid etiam infra voce Exoterica.

ACROATHON, Thraciæ oppid. in summo cacumine montis Atho, Mela l. 2. c. 2. authore. Ptolemæus Ἀκρόθωον appellat. Stephanus Ἀκρόθωος, Thucyd. l. 4. Ἀκρόθωοι. Herodot. l. 7. Ἀκρόθωον. Cima di monte santo hodie. Acrothon Plin. l. 4. c. 10. Ejus incolas dimidio plus cæteris mortalibus vivere, nec ibi cineres aqua dilui, aut ventis evolvi, scribit Solin. c. 17. & Pomp. Mela loc. cit. Vide Atho. Acroathon hodie à Græcis ἅγιον ὄρος, in ea parte Macedoniæ, quæ nunc Jambolo dicitur.

ACROCERAUNII, agrestes ferique homines, qui Chimæram montem incolunt. Hi A. C. 1537. cum in Butrotino littore Solymannus Turcarum Imperat. haberet castra, immane consilium susceperunt tabernaculi regii noctu invadendi, concitante eos Damiano quodam latronum duce abstrusiorum collium, qui sunt inter rupibus, peritissimo. Non reformidabant ullum vel certæ necis periculum vitæ rerum omnium egentes, idemque latrocinii assueti, & nullos certos colentes Deos, ut incredibili præda, atque usitati facinoris gloria potirentur, si longe maximum terrarum orbis Imperatorem in tabernaculo sepultum, & frustra tot custodiis cohibitum confoderent, magno siquidem silentio ferarum more, sese intimaturos concubia nocte in stationem facile sperarant. Sed barbaris ad id audendum facinus paratis fortuna defuit: conspectus enim Damianus in arbore ex fragore abruptæ frondis, ubi erat semipensilis & speculabundus, à Janizeris est comprehensus, & per tormenta detectis, quæ parabat, insidiis, jussu Imperatoris belluæ capax modo decerptus est: unde mox magna illis agrestibus clades illata, emissis scilicet in eos Alapis & Azapis, venationis modo, ad trucidandam, & quam maxime possent, delendam horridæ atque infamis gentis stirpem: ab hac enim genus ducunt Heiducis maritimi prædones, Dalmatiæ scopulis assueti: & Haidones à Turcis Martelosi dicti, qui Illyricis nemoribus interterant, & cunctis mortalibus ex professo hostes, usque ad interiores Pannoniæ limites latrocinia exercent. Jovius l. 36.

ACROCERAUNIUM, promontor. Epiri, in angustias maris Adriatici emissum, inde dictum, quasi Acroceraunium montibus sit vicinum, hodie Capo della Linguetta. Secundum Acroceraunia, Servio sunt montes excelsi in diversis locis, sic dicti propter altitudinem, & jactus fulminum. Nam ἄκρα dicitur mons, vel summitas, & κεραυνὸς fulmen. Et ut ait Horat. l. 2. Carm. Od. 10. Feriunt summos Fulmina montes. Et ante eum Lucret. l. 6. v. 420.

> *Altaque cur plerumque petit loca, plurimaque hujus*
> *Montibus in summis vestigia cernimus ignis?*

Horum autem alii sunt in Epiro, dividentes Ionium mare ab Adriatico, alii sunt inter Iberiam & Armeniam, qui tamen Ceraunii Plinio, l. 5. c. 27. Horat. l. 1. Carm. Od. 3.

> *Qui siccis oculis monstra natantia,*
> *Qui vidit mare turgidum, &*
> *Infames scopulos, Acroceraunia?*

Et Ovid. l. 2. De remed. Amoris,

> *Hæc tibi sunt Syrtes, hæc Acroceraunia, vita*

Monti della Chimera hodie, vel Ceraunii dicti, teste Alphonso, & Leandro. Pausanias autem divisit hoc nomen in Atticis, Ἄκρον τὸ ... ὁ Κεραύνιον λέγεται. Ita etiam Dionysius Ὄυρεα τ' ἀκρότατα ... Κεραύνια κικλήσκουσι. Sic Virg. Æn. l. 3. v. 506.

> *Provehimur pelago, vicina Ceraunia juxta.*

ACROCHIRISMUS, vide infra Gymnastica it. Strangulatio.

ACROCOMÆ, populi Thraciæ, à capillorum longitudine dicti, quod antias in fronte mulierum more dimissas gestarent. Author Homerus in Catalogo, quemadmodum e diverso, Abantes priora capitis tondebant. Vide Joh. Marshamum Canone Chron. Sec. VIII. sub initium, ubi de hoc tonsuræ genere pluribus, nec non hic passim.

ACROCORINTHUS, mons Peloponnesi excelsus, inter duo maria, Ægæum scil. & Ionium. Vertex ipse Veneri sacram habet ædiculam, infra verticem Pyrenen fontem, haud affluentem, sed perspicuas aquas habentem, in radice Corinthum urbem, Strabo l. 8. cui instar propugnaculi erat. Vide & Plin. l. 4. c. 4. Pausan. l. 3. Plutarch. in Arato dicit, eum è media Græcia eminere. Stat. Theb. l. 7.

> *Jam prono Gradivus equo Ephyrea premebat*
> *Litora, qua summas caput Acrocorinthus in auras*
> *Tollit. — — — — — — — —*

Corophe forte apud Polyæn. l. 4. de Demetrio, Ortel. in thes. Geogr.

ACRODRYA, Græce Ἀκρόδρυα, & ὀπώρα, sic distinguuntur Græcis Scriptoribus Res Rustica, ut Latinis Nuces & Poma. Ἀκρόδρυα enim ea vocabula proprie censent, quæ foris lignum habent, quæque eadem κάρυα dicta; Qua voce omnia Acrodrya Atticos intellexisse, ex Athenæi Epitomatore notat Salmasius, Sic namque is, οἱ Ἀττικοὶ ... [illegible], ubi tamen incertum, an per ἀκρόδρυα intelligat omnes omnino fructus arborum, qui foris lignum habent, an eos tantum, qui exteriorem habent corticem ligneum & intus id, quod edule. Auctores Geoponicon hoc sensu accepere, de iis scil. qui ἔξωθεν ξύλον foris habent, quo in genere nuces omnes sunt. Alii ἀκρόδρυα, de omnibus arborum frugibus usurpant. At Theophrastus, qui ἀκρόδρυα à malis & nucibus separat, eo nomine baccas & fructus sylvestres censuit. Qua de re vide eruditè disserentem Salmas. ad Solin. p. 168. & seqq.

ACROLISSUS, arx est, in colle supra Lissum Illyrici urbem, Strabo l. 7.

ACROLITA, vel ACROLITHA statua, apud Trebellium Pollionem in XXX. Tyr. c. 12. Hujus uxor Calpurnia (Titi nempe) fuit sancta cujus statuam in templo Veneris adhuc videmus Acrolitham (prius legebant Argoticam) sed auratam, Græc. ἀκρόλιθον ἄγαλμα, statua est lapidea. Sic monolithas columnas dixit Laberius, Sic monolithos cum provincia despoliatus, columnas monolithas labellas lenis. Similiter itaque Acrolitha statua, ἀκρόλιθος, ἀκρόλιθον ξόανον in Epigrammate nondum edito.

> *Μὴ μ' ἄζε ... [illegible]*
> *Οὕτως ἀκρόλιθον ... [illegible]*
> *Ne erne ô homo lanulam, sed considera*
> *Sic acrolithæ & me modum statua. &c.*

Salmas. ad loc. cit.

ACROLOCHIAS, promontor. Ægypti, ad Pharum, versus Orientem, Straboni, forte idem cum Lochias Ortel. in thes. Geogr.

ACROMA, vide Atticus fons.

ACROMATA, apud Æl. Lampridium in Alexandro Sev. c. 34. Nanos & nanas & moriones & vocales & exoletos, & omnia acromata, & pantomimos Populo donavit. Ita in veteri editione legebatur, nec aliter præferunt scriptum libri manu exarati: In Notis quoque Senecæ acroma legitur & acromaticus. Idem ergo quod Acroamata, ut ἀκροαταὶ pro ἀκροαματικοί: In vetustissimis enim membranis Glossarum Græcolatin. quæ servantur in Biblioth. Puteana, Auditorium est, ἀκροατήριον. Et Acroama, apud C. Nepot. legitur Attico c. 14. Nemo in convivio ejus aliud acroama audivit, quam anagnosten. Ubi Casaubonus, Solebant, inquit, sub finem cœnæ admitti, qui partim suis recitationibus, partim dictis factisque ridiculis sessores convivas exhilararent. Audiebantur etiam Cantores, Tibicines Citharœdi - - — Acroamata uno verbo Græci Latinique omnes hos vocant. Vide quoque Plut. Sympos. l. 1. Macrobium, Athenæum, Senecam de Vita beata. Psellum &c. Aliter Auditores, in vetusta quadam Chronographia ex Græco versa. Habet similiter Laodicea, Circenses, & Tyrus, & Berytus, & Cæsarea. Sed Laodicea mittit aliis civitatibus aurigatores optimos, Tyrus & Berytus mimarios. Cæsarea Pantomimos, Heliopolis Choraulas maxime, quod à Libano Musæ illis inspirent divinitatem dicendi, aliquando autem & Gaza habet bonos auditores. Ubi nemini dubium potest esse, inquit Salmasius, quin apud Græcum Scriptorem fuerit. Ἔχει δὲ ἡ Γάζα ... ἀκροάματα, quod ille vertit, Auditores. Vide Salmas. Not. ad Æl. Lamprid. loc. cit. & infra Kabbala; item ubi de Catechumenis, & voce Sigla.

ACROMERUS, Cattorum Princeps. Tacito l. 11. Annal. c. 16. Catumerus.

ACRON, Ceninensium Rex, quem ob raptus Virginum Sabinarum Romulus singulari certamine vicit, teloque trajecit, & spolia ejus opima, i. e. causa trecenta, Jovi Feretrio dicavit, Plut. in Rom. Etenim, inquit, Ferire apud Romanos erat Vulnerare sagittis. De hoc Acrone vide Propert. l. 4. Eleg. 11. cujus titulus, Quare Jupiter Feretrius dictus! Ab eo enim dicitur Cenina.

> *Tempore quo portis Ceninum Acronta petentem,*
> *Victor in eversum cuspide fundis equum.*

Item *Herculem*, vel quia oriundus ab Hercule, vel quia Centinenses Herculem colebant: vel quia fortis, & bellicosus ut Hercules. *Ibidem*:

Acron Herculeus, Cæninâ ductor ab arce,
Rerum tua quondam sedibus corpus erat.

Vide Dion. Halicarnass. & Plut. in *Romulo*.

ACRON, Medicus Agrigentinus, Athenis unà cum Empedocle philosophatus est, antiquior Hippocrate. Scripsit lingua Dorica, de Medicina librum. In Siculis Empiricam à Dogmatica separavit primus, Galen. 1. *meth.* & Plin. *l.* 29. *c.* 1. Pestilentia Athenis grassante, affectis opem tulit salutarem, accensis in proximo ignibus. Plut. *in Isid.* & *Suida*. *Acron*, etiam nobilis Grammaticus, qui Horatium enarravit.

ACRONERISON, vide *Alsburgum*.

ACRONEUS, nomen Principis Phæacum, Homer. *Odyss.* 8.

ACRONIUM, locus circa Phrygiam. *Hist. misc. l.* 21.

ACRONIUS, in Alpibus lacus est, Pomp. Mela *l.* 3. *c.* 2. nostri *Constantiensem* vocant. *Brigantinum* Plinius. *l.* 9. *c.* 17. *Brigantinus Ammiano*. *Podamicus* recentioribus nonnullis; est autem lacus Helvetiorum maximus, quem *Bodensee* Germani vocant. Cluverio tamen, & rectius, Acronius & Brigantinus duo sunt lacus; Is quidem, *Cellersee* ab oppido Cella: Hic autem *Bodensee* dictus. Etiam *Undersee* dicitur lacus hic Acronius, & quidem, *Acronium* dici vult *Vadianus*, apud *Melam*, quod gelu nunquam obduretur. Græci autem Oceanum glacialem *Cronium*, i. e. Saturnium & frigidum tardumque appellârunt, auctoribus *Ptolemæo* & Plinio *l.* 4. *c.* 13. Vide Jac. Ottonem *in R. Rhenan.*

ACRONYCHA Stella, Græcè ἀκρόνυχος, dicitur quæ ἀκρονυχὶ oritur, seu *vespertinum ortum* facit, habetque Solem adversum in contraria parte occidentem. Quamvis enim ἀκρονυχίαν Græci recentiores de utroque noctis tempore acceperint, tam matutino, quam vespertino: quia utrumque tempus τὰ ἄκρα τῆς νυκτὸς constituit: adeoque ἀκρονυχίους vocârunt, ortus & occasus siderum matutinos vespertinosque. Jo. Tzetzes *Hesiodi ἔργα*,

Τὰς ἀκρονύχους ἡ καλεῖ δύσεις, δέλαις,
Ἀνατολὰς τε ἢ δύσεις τῆς ἀκτῖνος.

Veteres tamen Græci magis propriè ἀκρόνυχον, de primo noctis incunti tempore usurpârunt, quàm de extremo fluentis, & ἀκρονύχους ortus ea sidera dixerunt, quæ vesperi oriuntur, non quæ matutino, stellas ipsas, quæ in ortu vespertino sunt, ἀκρονύχους vocantes. Hesiodus ἀκροκνέφαιον vocat, in Ἔργ. v. 565.

Ἀρκτοῦρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο,
Πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος &c.

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 710.

ACROPATHOS, Mediæ majoris fluvius, & Susianæ rex.

ACROPOLIS, arx Athenienfium. Athenæ enim in tres partes dividebantur: Acropolin, Astv, & Pyreæum portum. *Acropolis* etiam urbs Libyæ apud Steph. Est etiam alia ejusdem nominis in Æolidâ, teste eodem. Incolæ *Acropolitæ*, vel *Acropolenses*. Sacra erat Athenienfium *Acropolis* Minervæ, quæ proin Catullo in *Argonaut.* dicitur Diva,

- - - - - *retinens in summis urbibus arces.*

Superstes est hodieque, & validô tenetur Janizerorum præsidiô. De illa Hugo Favolius *Hodœp. Byz. l.* 3.

Arx tantum celebris hoc tempore mansit eodem
Quæque anguste jugo est, vastu prospectat in undas
Æquora, & circum diffusa mapalia, & omnes
Externo indigenas necnon tutatur ab hoste.
Nobilis arx, toto quâ non est altera Grajo
Nota magis regno, validisque instructior armis &c.

In fastigio turris Lunulæ eminent Turcicæ aurô longè lateque splendentes, herbæ etiam genus quoddam peculiare, quæ noctu insigni fulgore micet, in latere montis, cui Acropolis insidet, proditur memoratur. Pars muri, *Pelargica* olim dicta, ab *Hyperbio* & *Euryalo*, qui, quod peregrè advenissent, πελαργοὶ, *ciconiæ*, vocati sunt; altera pars, quæ *murus Cimonius*, à Cimone Miltiadis filio arci circumdata est. Accessus erat per unicam portam, porticu celebri, quæ *Propylæum* dicta, insignem. Vide Franc. Rossæum *Archæolog. Attical* 1. *c.* 2.

ACROPOLIS, oppid. in littore provinc. Principatus citerioris in regno Neapolitano.

ACROPOLITES Georgius, vide *Georgius*.

ACROREI, urbs Triphyliæ. *Steph.*

ACRORIA, Eliensis tractus, ex Xenoph. *l.* 7. *Gr. Hist.* ubi Thraustum ejus oppid. nominat.

ACROSPHYSIA, fœminei calceamenti genus. Vide *Fenuri*.

ACROSTICHIA, in *Constitut. Apostol.* *Alius quidem Psalmos Davidis canat, populus verò initia versuum, quæ dicuntur Acrostichia, succinat.* Ἀκροστιχὶς enim *initium versuum* significat. Vide Cæl. Rhodig. *Antiqu. Lect.* l. 23. *c.* 19. & Macrum *Hierolexic.* De *Acrostichide* Sibyllina JESU CHRISTI nomen præferente, quam etiam Ciceroni & in tuos libros translatam refert Eusebius, vide judicium Casauboni *Exercitat.* 1. §. 10. Tobiæ Pfanneri, *in System. Theol. gentil. purior.* c. 1. §. 10. & quæ mox dicemus. Meminit certè, præter Dionysium *l.* 4. Cicer. *de Divinat. l.* 2. ἀκροστιχίδων, in Sibyllinis carminibus observatarum, quæ quanquam in falsitatis suspicionem argumentumque trahi soleant, à crimine tamen isto certè Christianorum alienæ, quas Ciceronis ætas nondum habuit: quâ ratione illorum cadit argumentum, qui piâ fraude hujusmodi carmina à Christianis supposita fuisse contendunt. Memorabilis autem inprimis *Acrostichis* illa, quam ex Carminibus Sibyllæ Erythrææ de Judicio extremo Eusebius modo laudatus affert, *de Vita Constantini l.* 5. sive *Orat. ad Cœt. Sanctor.* c. 18. & Augustinus *de Civ. Dei l.* 18. *c.* 23. *sic sonans*:

Ἰδρώσει γὰρ χθών, κρίσεως σημεῖον ὅτ' ἔσται.
Ἥξει δ' οὐρανόθεν βασιλεὺς αἰῶσιν ὁ μέλλων,
Σάρκα παρὼν πᾶσαν κρῖναι καὶ κόσμον ἅπαντα.
Ὄψονται δὲ θεὸν μέροπες πιστοὶ καὶ ἄπιστοι,
Ὕψιστον μετὰ τῶν ἁγίων ἐπὶ τέρμα χρόνοιο,
Σαρκοφόρων δὲ ψυχὰς ἀνθρώπων ἐπὶ βήματι κρινεῖ.
Χέρσος ὅτ' ἄν ποτε κόσμος ὅλος καὶ ἄκανθα γένηται,
Ῥίψουσιν δ' εἴδωλα βροτοὶ καὶ πλοῦτον ἅπαντα,
Ἐκκαύσει δὲ τὸ πῦρ γῆν, οὐρανὸν ἠδὲ θάλασσαν,
Ἰχνεῦον ῥήξει τε πύλας εἱρκτῆς Ἀΐδαο
Σὰρξ τότε πᾶσα νεκρῶν ἐς ἐλεύθερον φάος ἥξει,
Τοὺς ἁγίους, ἀνόμους δὲ τὸ πῦρ αἰῶσιν ἐλέγξει.
Ὁππόσα τις πράξας ἔλαθεν, τότε πάντα λαλήσει.
Στήθεα γὰρ ζοφόεντα θεὸς φωστῆρσιν ἀνοίξει.
Θρῆνος δ' ἐκ πάντων ἔσται, καὶ βρυγμὸς ὀδόντων.
Ἐκλείψει σέλας ἠελίου, ἄστρων τε χορεῖαι.
Οὐρανὸν εἱλίξει, μήνης δέ τε φέγγος ὀλεῖται.
Ὑψώσει δὲ φάραγγας, ὀλεῖ δ' ὑψώματα βουνῶν.
Ὕψος δ' οὐκέτι λυγρὸν ἐν ἀνθρώποισι φανεῖται.
Ἶσα δ' ὄρη πεδίοις ἔσται, καὶ πᾶσα θάλασσα
Οὐκ ἔτι πλοῦν ἕξει· γῆ γὰρ φρυχθεῖσα κεραυνῷ,
Σὺν πηγαῖς ποταμοί τε καχλάζοντες λείψουσι.
Σάλπιγξ δ' οὐρανόθεν φωνὴν πολύθρηνον ἀφήσει,
Ὠρύουσα μύσος μέλεον καὶ πήματα κόσμου,
Ταρταρόεν δὲ χάος δείξει, τότε γαῖα χανοῦσα.
Ἥξουσιν δ' ἐπὶ βῆμα θεοῦ βασιλῆες ἅπαντες.
Ῥεύσει δ' οὐρανόθεν ποταμὸς πυρὸς ἠδὲ γε θείου, &c.

Quæ Latinè refert Augustinus *loc. cit.* rectius atque ad acrostichidis formam sic reddidit Valesius versificè. *Eusebio d. l.*

Judicii signum, tellus sudore madescet.
Et cælo tunc Rex veniet per secla futurus.
Scilicet ut carnem præsens dijudicet orbem.
Visuri que Deum infidi sunt atque fideles,
Sublimem in carne humana sanctaque caterva
Cinctum, completo qui tempore judicet omnes.
Horrida tunc tellus dumis sylvescet acutis,
Rejicient simulachra homines auroque metalla.
Inferni portas solvet simul impete rumpens
Squallentes manes & pura luce fruentur.
Terros atque bonos judex tunc flammis probabit.
Voce patens factum, quod gessit quisque, loquetur,
Subdolaque humani pandentur pectora nutu.
Dentium stridor erit, gemitusque & luctus ubique,
Et Sol astrorumque chorus peruntere calore
Inferni consistent, Luna quoque pariter peribit.
Fundo extremas valles conjunget ab imo,
In terris nihil excelsum spectare licebit,
Idaque planities montes æquabit: & æquor
Insuetum rati siabit: adustaque fulmine tellus.
Uni depereit fragrans cum fontibus amnis.
Stridula de cælo fundet tuba sibila cœtu
Supremum exitium lamentans, fataque Mundi,
Et subito Stygium chaos apparebit hiatu:
Reges devenium stabunt cuncti ante tribunal,
Undaque sulphurea descendet ab æthere flamma.
At cuncti in terris homines mirabile signum
Tum cernent oculis, fatalis optabile signum:
Omnemque id justis erit in cœtu origo,
Rursus offensis dolor atque offensa Mundi &c.

In hac *acrostichide*, ex primis versus cujusque literis, componuntur hæc verba ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΘΕΟΥ ΥΙΟΣ ΣΩΤΗΡ, ut *Constantinopoli* (?), Eusebii Interpres, felicior illô, cujus interpretatione usus Augustinus est, congruarum literarum vocibus versum quemque inchoans, *Valesius* item, reddiderê, JESUS CHRISTUS DEI FILIUS SERVATOR. Ex quarum quinque vocum initialibus literis, alia ἀκροστιχὶς oritur, ΙΧΘΥΣ i. e. PISCIS: quo nomine mysticè Christum intelligi, Augustinus monet *d. l.* ubi *Troch. Cæsgum* adi eo quod in hujus mortalitatis abysso, velut in aquarum profunditate, sine peccato esse potuerit, quemadmodum nihil falsedinis à marinis aquis pisces afficiantur. Vide omnino Pfannerum ubi *supra*, necnon c. 10. §. 13. & infrà voce *Ichthys*, contra hoc veto Anton. van Dalen, uti Sibyllina carmina, ita & Ἀκροστιχίδας sic dictas, quarum Cicero *de Divin. loc. cit.* meminit, pro callidis semper, à prudentioribus, habitas impostorum inventis, eruditè contendit, *de Oracul. Dissertat.* 2. *p.* 468. & *seqq.* Certè ipse Cicero quantam iis fidem adhibuerit, ibidem his docet: *Callidè, qui illa (carmina Sibyllina) composuit, perfecit, ut, quodcumque accidisset, prædictum videretur. — Adhibent etiam latebram obscuritatis — — Non esse autem illud carmen furentis, cum ipsum Poema declarat — tum vero ea quæ Ἀκροστιχὶς dicitur, cum deinceps ex primis versus literis aliquid connectitur, ut in quibusdam Ennianis — — Id certè magis attenti est animi, quam furentis. Atque in Sibyllinis, ex primo versu cujusque sententiæ, primis literis illius sententiæ carmen omne prætexitur. Hoc scriptoris est, non furentis; adhibentis diligentiam, non insani. Quamobrem Sibyllam quidem sepositam & conditam habeamus &c.* In specie de *Acrostichide Eusebiana*, quam nec Pfannerus pro genuina habet, idem van Dalen, *Ex illis, inquit, videmus, eam opus esse hominis per otium in Museo suo aliorum credulitati illudere studentis: quam & stropham nulla sui fraus, non solum in Eusebio & Augustino, sed & multis aliis, eos hic nimis inconsideratè sequentibus. Nec magis hæc credenda Eusebius, quam ubi refert — — Flavium Josephum scripsisse, eo tempore, quo crucifixus est Dominus noster J. C. ex adyto Templi vocem emissam dicentium, Migremus hinc: quum tamen constet ex ipso Josepho, eum minimè hanc historiam referre ad tempus Passionis, sed ad postrema tempora obsidionis Hierosolymitanæ, quæ annis circiter 42. postea accidit.* *Dissertat.* 1. *p.* 39. Vide quoque infrà ubi de *Sibyllinis Carminibus*. Nec omittendum,

Dio-

Dionysium quoque *loco eodem laudato*, Acrostichidibus, hujusmodi adeo non fidem habere voluisset ut potius illas pro *solœcismo* notâ assumserit, dum ait: [illegible Greek], ex Vassonis Commentariis Theol.

ACROSTOLIUM, Græcè Ἀκροστόλιον, in nave dicitur summa pars proræ, sicut ἄφλαστον, Latinè *Aplustre*, summa pars puppis: Græci tamen τὰ ἀκρόστολα etiam ἀκρωτήρια expoluerunt, h. e. *proræ summitatem*. Est autem prora propriè pars navis anterior, quæ à carina usque ad caraſtroma pertingit, quæ velim facit & frons navis est. Quæ ad proram verò addita inſuper exſtruuntur, ea ad ornamentum potiùs ac decorem navis, quàm ad usum adhibentur, recurvata nempe ligna, quæ ad ornandas ejus extremitates attingunt. *Extrema* Græci vocant & ἄφλαστον, sed in puppi propriè ἄφλαστον, in prora [illegible], cujus pars summa κόρυμβος, ut dictum. Supra ἀκροστόλιον verò tabula erat [illegible] vocata, item [illegible], ubi nomen navis inscribi solebat, & oculi navis pingi. Sic Κῆτος, nomen navis, quâ Andromeda abducta est, juxta Coacrem, ab insigni navis *cete* &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 572, 573. & infra in voce *Parasemus*, item *Prora*.

ACROTADUS, Insul. in Sinu Persico Plin. *l.* 6. *c.* 23. ubi tamen *Salmas.* legi jubet *Aradus* vel *Cataeamara*, vide eum *Exercit. Plin. ad Solin. p.* 118.

ACROTATUS, fil Cleomenis. Regis Spartanorum, ante patrem obiit. Quò defunctô fil. ejus Areus suffectus, quod Cleonymus, Acrotati frater, ægerrimè ferens, Pyrrhum in Laconicam vocavit. Hic Areus filium, patri cognominem, reliquit successorem. Pausan. *l.* 1. Plut. *in Agide*.

ACROTATUS Arei fil. prioris nepos, cujus amore deperiens, Chelidonis, uxor Cleonymi, patris Arei, acerbas amanti marito juxtaque infames præbuit nuptias: neque enim eorem latebat ullum ab uxore cum fastidiri, ita cùm ad publicam domestica accessisset ægritudo, irâ & animi dolore conflictantibus, Pyrrhum Regem Epirotarum Spartam attraxit. Pyrrhô urbem oppugnante, Acrotatum senes & mulierum caterva præclarè certantem contemplati sunt. Cum jam mediâ urbe stationem suam repeteret cruentus & exultans elatusque victoriâ, celsior ac pulchrior Lacænis est visus, Chelidonidemque quod talem haberet amatorem, prædicaverunt beatam: præterea grex senum sequutus conclamavit, Perge Acrotate, & complectere Chelidonidem, tantùm bonos Spartæ procrea. Plut. *in Pyrrho*. Successorem habuit filium Areum. II.

ACROTERIA, ex Græco Ἀκρωτήρια, in ædibus. Vide *Fastigium*, it. *Pinnacula*.

ACROTHON, vide *Acrothos*.

ACROVENTUM vulgo *Governo*, pagus Italiæ apud Padum, ubi is Mincium fluv. excipit, in agro Mantuano inter Mantuam 10. & Concordiam apud Mirandulam 16. mill. pass. haud procul à Benedicti cœnobio. Hic Leo Pontifex Max. Attilæ obviam venit.

ACRURIUS, vide *Galeta*.

ACSA, *Acza*, fluv. Asiæ, in Georgia regione, in mare Caspium se exonerans, prope urbem Zinach, in Zuinia regione.

ACSAPH, urbs Aser. Jos. c. 11. v. 1.

ACSTEDA, oppid. Germaniæ inferioris in Ducatu Bremensi, ad fluv. *Lun.* in ditione Suecorum, Bremâ 6. milliar. Germanic. in Boream, & paulo minùs Scadâ distat in occasum.

ACTA, vel ACTE, Attica regio ut Gellius testatur *l.* 14. c. 6. Plin. *l.* 4. *c.* 7. Causam nominis explicat Strabo *l.* 9. in hunc sensum. Atticam apud Veteres, *Acten*, i. e. litus appellatam esse constat, & nomine derivatô, pro *Actica*, *Atticam* esse nuncupatam, quoniam maxima illius pars ad mare est extensa, & angusta, oblonga verò latus, & porrecta, montibus usque Sunium subjectur. Hermol. *in Plin. loc. cit.* *Acten* dictam scribit ab Actæone, vel Actæo rege, ut Favorino placet, & Lycophroni, qui Actæos vocat Athenienses. Dicebatur & Atthis, ab Atthide, Cranai regis filia. *Eustath.* Inde *Actæus*, *Atticus*. Virg. *Ecl.* 2. v. 24.

Canto, quæ solitus, si quando armenta vocabat,
Amphion Dircæus in Actæo Aracyntho.

Ubi tamen *Servius*, *Sanè Aracynthus mons est Thebanus, unde Actæo littorali debemus accipere, non, Atheniensi.* Ovid *Metl.* 1. *Fab.* 8.

Separat Aonios Actæis Phocis ab arvis

i. e. Atheniensibus, seu Atticis. Inde etiam *Actæus*, i. e. *Atheniensis*, Virg. *Georg.* 4. v. 463.

Atque Getæ, atque Hebrus atque Actias Orithyia.

Nec non *Actiacus*. Ovid. *Ep.* 21.

Cur mea Actiacas miseram me mittis in oras!

Et *Fast.* 1.

Frondibus Actiacis comptos redimita capillos.

Denique *Actia*. Virg. *Æn. l.* 3. v. 280.

Actiaque Iliacis celebramus litora ludis

Et Hor. *l.* 1. *Ep.* 18.

- - - - - - Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur.

Vide & *Actium*.

ACTA, apud Thucyd. *l.* 4. locus est vicinus Atho monti, ad Ægæum Pelagus. Vide *Atle*.

ACTA, secretum, & amœnum litus dicitur. Virg. *Æn. l.* 5. v. 613.

At procul in solâ secretæ Troades Actâ
Amissum Anchisen flebant. - - - - -

Cic. in *Ver. ult c.* 35.

In actâ cum mulieribus jacebat ebrius.

Corn. Nepos, sive, ut alii, Æmyl. Probus, *in Agesilao, c.* 8. *Cum in actâ cum suis accubuisset sine tecto, & stramento humi*, &c. Prudent. *contra Symmachum*:

Invenit expositum secreto in littoris actâ.

Parco alius, qui usi hîc voce, videlicet *Turpilio* citato à Nonio, Val. Flacco *Argon.* 5. *Hilerorum*, & S. Ambrosio 5. *Hexaem.* Unicum producam Plut. cujus verba, 4. *Sympos. Qu.* 4. I. ita se habent, *Quid bene sapiens [illegible] quod ad oblectationem se [illegible]. Hodie in actâ cœnabimus? [illegible], quid [illegible], ut [illegible], suavissimam esse [illegible]. Non quidem propter pisces, aut lapillos (qui cum in littore Lecythum & Capparim [illegible]? Sed quod [illegible] pisces [illegible] sint [illegible]. [illegible] quod omnium aliorum [illegible] a marine.* &c. *Lexidem.*

ACTA, strictè propriéque dicuntur gesta ab eo, qui togatus in Republ. cum potestate imperioque versatus est. Sic apud Ciceronem *Philipp.* I. *Acta Cæsaris* & *Commentarii*. Inde quæ per Magistratum gesta in literas publicas relata sunt. Vide Plin. Jun. *l.* [illegible] *ad Fabium*. *Acta* [illegible] tope, *Acta publica* & *commentarii* [illegible] seu *Magistratuum* [illegible]. *Acta* igitur libri seu tabulæ erant, in quibus scribebantur res gestæ Principis, aut Potestatis etiam Leges, Cic. 1. & 2. *Philipp.* &c. Postea cum [illegible] factum, ut literæ omnes, de quocumlibet Judicum sententiæ perscriptæ, *Acta* tum nomine censerentur. Item quodcunque apud Jus dicentem, ad causam sive publicam sive privatam pertinens, gestum, cujusque auctoritate literis mandatum esset, [illegible]. Græc. [illegible]. Gall. *Registre*. Vide Calvinum *Lexic. Jurid.* & infra *Regestæ*. Scribi autem olim consuevere *Acta*, in linteis libris, ut dicetur suo loco. Vide quoque in voce *Elephantini libri*, & asservabantur in Æde Saturni, de quo etiam *infra*.

ACTA Conciliorum, una, cum Canonibus, colligi & recitari cœpêre, postquam iidem priùs Canones in unum corpus fuerunt congesti, qui modus colligendi multum profuit ad lectionem & seriem rei gestæ. In iis enim plerumque recensentur disputationes & argumenta de dogmatibus fidei, quæ ab Hæreticis & contra eos ventilata sunt. Cujusmodi collectores non fuerunt ab ultima antiquitate. Socrates *Hist. Eccl. l.* 1. c. 5. [illegible Greek], *[illegible] Sabinus, qui [illegible] Heracleæ [illegible] Thraciæ [illegible], Episcopus, [illegible] quæ variis Episcoporum Conciliis [illegible], in unum [illegible] collegit* &c. E quibus discimus, cum ante hunc Sabinum Episcopi jam varia Concilia scriptis complexi edidissent, illum *Acta* hæc omnia & Concilia in unum volumen composuisse. Non tamen ex fide: subdit enim Socrates: Quin etiam non nulla deditâ operâ prætermisit, quædam etiam pervertit: quæ autem ad eum exitum, quem sibi proponeret, facere videbantur, omnia diligenter exerpsit &c. Postea *l.* 2. c. 13. [illegible Greek] [illegible], *Macedoniani propugnator*, — *Epistolas [illegible] in collectione rerum in Conciliis gestarum*, [illegible], &c. Hinc itaque Synodicarum Collectionum duo genera facit Christ. Justellus *Præfat. ad Cod. Can. Eccles. Afric.* unum, quod *Conciliorum Acta*, ad dogmata & fidei doctrinam spectantia & [illegible Greek] vel [illegible] dicta, *Hist. Eccles. l.* 3. c. 11. continebat: alterum, quod Canones Conciliorum, ad disciplinam Ecclesiasticam factamque [illegible] pertinentes ac [illegible], in Calchedonensi Concil. *act.* 4. 11. & 15. nuncupatos, complectebatur. Unde frequens [illegible] & Κανόνων distinctio, apud Græcos *Ecclesiasticæ Historiæ* Scriptores. Ac Synodalium quidem Gestorum monumenta supersunt pauca &c. Hactenus Justellus. Vide quæ hanc in rem habet Gerh. von Mastricht *Hist. Juris Ecclesiastici num.* 141.

ACTA Pilati, vide infra *Pilati Acta*.

ACTA Zone, apud Pomponium, [illegible] Nicandro. Eminentia autem litora & promontoria, Græcis Ἀκταί. Poeta, [illegible]. Sic locum quendam Ephesi, collis nempe pagum urbi imminens, [illegible], h. e. *asperum Actam*, vocat Hipponax apud *Strabonem*,

[illegible Greek verse]
[illegible Greek verse]

Qui postea [illegible] appellatus. Vide infrà in *Prion*.

ACTACIANUS Suetonius, vide *Suetonius*.

ACTACOTTES, populi feroces, qui insulam Brittannicam, vulgo Angliam, totam dirripuerunt. Amm. Marcellin. *l.* 27. Post Pictos antiquissimi, Septentrionalia Britanniæ incolebant, præfato Auctori primùm memorati, qui eos ex Hispaniæ Cantabria oriundos atque inde in Hiberniam inigrantes, tandem in Scotia sedem fixisse dicit. Vide B. Rhenanum *Rerum Germanic. l.* 2. & ad illum Jac. Ottonis Viri ill. *Commentar. p.* 229.

ACTÆA, una ex Nereidibus, ab *Acte*, i. e. littore dicta. Idem quoque Cereris epitheton fuit, quæ *Attica* etiam dicta. Vide suprà *Acta* vel *Acte*.

ACTÆON, fil. Aristæi, ex Autonoë conjuge, unde *Autonoeius heros* ab Ovidio dictus est. Venationi addictus, cùm in Valle Gargaphie ad fontem limpidum recessisset, à Diana nuda conspecta contumax lacessitus est, atque in cervum mutatus, quem sui ipsius canes discerpserunt. De quo figmento sic scribit *Fulgentius*. Anaximenes, inquit, qui de picturis antiquis disseruit, ait *l.* 2. Actæonem venationem dilexisse, qui, cum ad maturam pervenisset ætatem, consideratis venationum periculis, i. e. quasi nudam artis suæ rationem videns, timidus factus est. Sed cùm venandi periculum fugeret, affectum tamen canum non deposuit, quos inaniter pascendo, penè omnem substantiam perdidit, & ob hanc rem à suis canibus devoratus est. Quamquam de Actæone aliter in Commentariis Apollonii *l.* 4. Ipsum scil. non Aristæi, sed Melissi filium: nec à canibus suis pro cervo, sed à Bacchi Orgia celebrantibus laniatum fuisse traditur. Sed receptior est Ovidii sententia, ait enim, *l.* 2. *Trist. Eleg.* 1.

In-

Inspexit Actæon vidit sine veste Dianam,
Præda fuit canibus non minus ille suis.

Itemque Seneca in *Theb. Act.* 2. *v.* 13.

Quo gemugatis celer
Per saxa montis jaculi Actæon suis
Nova præda canibus

Et quo subit illud Claudiani in *Ruf.*

- - - - *Aut subito mutatum Actæona cornu*
Traderet, insontes Latonia virgo molossis.

Etiam hoc Silianum. *l.* 12.

Fama est, cùm laceris Actæon flebile membris
Supplicium lueret, spectata in fonte Dianæ,
Attonitam novitate mali fugisse parentem
Per freta, Aristæum. - - - -

Hæc fabula nos ad beneficia in bonos viros conferenda adhortatur, ac retrahit à benè merendo de ingratis, qui sæpius pro acceptis beneficiis, simultatis causas aucupantur, seque, vel quavis levissima de causâ iratos fingunt, ut sic deletum appareat quidquid in eos collatum est. Et canibus certè ejusmodi adulatores aptissimè comparantur. Monemur præterea, ne simus curiosi in rebus ad nos minimè pertinentibus, quoniam multis periculosum fuit res arcanas aliorum cognovisse, aut principum, civitatum, summorumque virorum, aut Dei præcipuè, cùm vel minima suspicio arcanorum ejusmodi conscios facile possit opprimere. Actæonis ossa Orchomenios olim horrendo phantasmate liberârunt, quod saxum magnum gestans, totam regionem vastabat: unde accolæ Delphos profecti acceperunt ab Oraculo, ut omnia Actæonis ossa asportarent, eaque sepelirent; quo facto, illico liberati sunt. *Pausan.* Plut. autem *in Sertorio*, duos ait Actæones fuisse, alterum à canibus, alterum ab amatoribus discerptum. *Gargaphius* dicitur Ovidio *Met. l.* 3. item *Hyantius*, siquidem Bœotii, unde oriundus erat, antiquitus *Hyantes* vocabantur, Plin. *l.* 4. *c.* 7. A Nonno *in Dionysiacis*, κυνοσπαράκτης dicitur h. e. *à canibus discerptus*. Σκύλαξ, *audax*, λαγωθήρας, *lepores venatus*. Φιλοκυνηγέτης, *amans scopulos*; λεοντοφόνος, *leonum interfector*. Nic. *Hornan.* Hujus, ut & Diomedis Thracis, fabulam enucleans, Theo Sophista *Progymnasm. c.* 6. Διομήδης ὁ Θρᾷξ, inquit, ὡς ἱπποτροφίᾳ χρησάμενος, ἐλέχθη ὑπὸ τῶν ἵππων ἀναλωθῆναι· ὥσπερ καὶ ὁ Ἀκταίων ὑπὸ τῶν κυνῶν, *Diomedes autem Thrax, quod in equis alendis bona sua consumsisset, ab equis devoratus dictus est: quemadmodum à canibus Actæon.* Neque aliter de *Actæone* Palæphatus, qui proin *præda canum* non minus eleganter dicatur, quàm *præda caballorum*, Prætor ille Ludos edens, apud Juvenalem *Sat.* 11 *v.* 193.

Interea Megalesiacæ spectacula mappæ,
Idæum solenne colunt, similisque triumpho
Præda caballorum Prætor sedet - - -

Nempe Prætor hic, dum triumphantis ritu habituque Circensibus præsideret, magnum se virum putabat, quum reverà esset *caballorum Præda*, h. e. prodigâ illâ impensâ in equis aurigisque alendis, exercendis, producendis comederetur miser, patrimoniumque exhauriret, interiret &c. Vide Joh. Fred. Gronov. *Observation. l.* 4. *c.* 14.

ACTÆON, Melissi Corinthii fil. æqualium suorum longè formosissimus ac pudentissimus: cujus multi amatores fuerunt, præ cæteris Archias de Heraclidarum familia, divitiis & opibus super cæteros Corinthios pollens: quem cùm pellicere non posset, vim statuit adhibere, ac puerum rapere. Ita comissabundus ad Melissi ædes profectus est cum amicorum & servorum agmine, tendebatque abducere puerum: Sic obluctantibus patre & amicis, accurrentibusque insuper vicinis ac retrahentibus, Actæon, laceratus interiit. Plut. *in Amatorio.*

ACTÆUS, unus ex 6. dæmonum numero, qui Græcis *Telchines* dicti, quique intuitu suo omnia fascinâsse dicebantur. Hunc credidit prisca terram Stygiâ aquâ irrigare, hincque pestem, bellum, famem, cæteraque calamitatum publicarum genera excitare. Vide *Telchines.* Duos horum nominat Strabo, *l.* 10.

ACTÆUS, mons circa Thermodoontem fluv. *Lycophron.*

AGTANIA, vulgò *Heiligland* teste *Ortelio*, insula maris Germanici in alto, contra Albis fluv. ostia, Ditmarsiæ oræ adjacens. Plin. *l.* 4. *c.* 13. Sub dominio Ducis Holsatiæ.

ACTARIUS, pro *Actuario* seu Commentariensis, occurrit in veteri *Inscr.* apud Baronium ad a. Martii ACTARIUS LEG. VII.

ACTE, Neronis liberta, quam parum abfuit, quin matrimonio sibi conjungeret. Sueton. *in Neron. c.* 28. Ex Asia oriunda, cujus genus Nero ad Attalum Regem porrigebat, ut splendidiorem eì adstrueret. Item Horarum una, quarum nomina recenset Hyginus *Fab.* 183.

ACTE, regionis nomen in Peloponneso, teste Theophrasto *l.* 8. *Plantar.* item Plutarcho in *Demetrio & Arato.* Locus circa Athum montem est, apud Thucydidem *l.* 4. *circa finem.* Est quoque Acarnaniæ, Magnesiæ, Ioniæ, & Bospori urbs, ut refert *Steph.* Vide *Attica*, it. supra *Acha.*

ACTIA, Soror Cæsaris. Plut. *in Cicerone.*

ACTIA, mater Augusti Cæsaris Imperatoris, in Apollinis templo obdormiens, visa est cum dracone commisceri, peperitque expletis ad pariendum mensibus: at hæc antequam pareret, somniavit viscera sua sublime in cœlum ferri, & in totum terrarum orbem diffundi. Sueton. *in Aug. c.* 94.

ACTIA, ORUM *Suidæ*, Ludi quinquennales Actiaci, Apollini Actio instar Olympiorum dicati: qui prius & à finitimis agebantur: sed ab Augusto honorificentius celebrati fuerunt, postquam Antonium & Cleopatram navali prælio ante Actium superâsset, curâ eorum deinde Lacedæmoniis demandatâ. Hæc Strabo *l.* 7. *Stephanus*, tertio quoque annô celebratos fuisse tradidit tribusque certaminibus fuisse insignes, gymnicô, equestri & navali. Vide Plut. *in Antonio.* Horum meminit & Servius in illud Virg. *l.* 3. *Æn. v.* 280.

Actiaque Iliacis celebramus littora ludis.

Vide *Actium* & *Agonales.*

ACTIANUS fundus, juxta Pisaurum, ab *Actio* tragœdiarum scriptore. *Hieron. in Euseb.* Melius *Accianus*: est qui *Ferrariensis* interpretatur. Ortel. *in Thes. Geogr.*

ACTINE, vide *Actinum.*

ACTINUS, Solis fil. e Græcia in Ægyptum profectus, Astrologiæ præcepta tradidit. *Diodor.*

ACTIO Fidei, & ejus pompa, in Ecclesia Romana ultimus Inquisitionis est actus, olim *Sermo Generalis de Fide* dictus, quô plures religionis causâ rei, aliquando centum aut ducenti, in publicum spectaculum, ad varia pœnitentiarum & suppliciorum genera, horrendis vestimentis induti, producuntur: quâ fini Inquisitor diem quendam Dominicum seu festum eligit, ut major sit hominum ad hoc spectaculum confluxus. Designatô die, jussu Episcopi seu Inquisitoris, Curati omnium Ecclesiarum illius civitatis vel loci, in quo solennitas hæc peragetur, peractâ concione publicè Clero ac Populo, insinuant Inquisitorem in tali Ecclesia habiturum de Fide Sermonem generalem, omnibusque eò confluentibus promittunt indulgentiam consuetam, videl. XL. dierum, indicantque illô die nullum alium in ea civitate fore sermonem. Idem nuntiari curant, in domibus Religiosorum, qui communiter Verbum Dei prædicant, & eorum Superioribus indicari, ut quoniam Inquisitor in tali Ecclesia Sermonem generalem de Fide faciet, omnes alios Sermones suspendat, utque quilibet Superior quatuor vel duos fratres, prout videbitur, mittat, qui Sermoni & sententiis ferendis intersint. Quod si aliquis, sive Hæreticus impœnitens, sive relapsus, tradendus sit Curiæ seculari, Episcopus & Inquisitor indicant Ballivo loci, ut tali die ac horâ sit cum sua familia in tali platea seu loco ad recipiendum de Foro suo quendam Hæreticum, quem ei sint tradituri, & ut eâdem die seu pridie manè voce præconis per omnem civitatem, omnibus in locis & vicis, quid futurum sit, promulgari curet. In plerisque Tribunalibus Inquisitionis, maximè apud Hispanos, celebris consuetudo est, ut pridie *Actionem Fidei* in cumulum incendii rubri solenniter deferantur, cujus flammis damnati exurantur. Sed & pridie ejus diei, quô rei è carcere ad publicum actum Fidei adducuntur, *comam ac barbam deponunt*: ipsô dein solennitatis die, captivi omnes ornatu, quô in spectaculum sunt producti, induuntur. Datur autem omnibus *vestis nigra alba linea distincta*, cum femoralibus ad talos usque pertinentibus, *pedibus & capite nudis*, nisi quod mitra infamis ornantur personæ viles & abjectæ, pro atrocioribus calumniis. Hæreticis pœnitentibus aut de vehementi suspectis, datur insuper Saccus benedictus, crocei coloris vestis, in pectore & tergo crucem S. Andreæ rubei coloris ostentans, *Sanbenito* vulgò, vide infrà. Reliquis, quorum delicta leviora, præter nigram vestem alia non datur: singulis verò datur cereus extinctus, & funis collo innectitur. Quibus verò supplicium ignis destinatum est, *Samarra* induuntur, de qua suô locô. Quo factô singulis humi sedere conceditur, ut nova mandata expectent: rogosque imponendi in vicinum conclave deducuntur, ubique Confessarii adduntur, qui ipsos ad mortem præparent & ad fidem convertant. Circa horam quartam ministri omnibus panem & ficum distribuunt; circa ortum Solis Ecclesiæ Cathedralis major campana sonat, conveniunt in domum Inquisitionis reorum Fidejussores, vide infrà: quibus ita præparatis, Inquisitor sese prope portam domus Inquisitionis collocat, comitatus Officii Inquisitorii Notariô, qui omnium reorum nomina ordine legit, incipiens ab iis, qui minùs deliquerunt, donec tandem ad gravissimè delinquentes perveniat. Rei singuli ordine exeunt, quisque cum fidejussore suo, qui ei in processione latus claudat. Processionem præcedunt Monachi Dominicani, quod auctor Ordinis ipsorum etiam Inquisitionis fuerit inventor. Vexillum Inquisitionis præfertur, de quo suô locô. Tum sequuntur rei cum suis fidejussoribus: quorum illi, qui levius deliquerunt, cum in processionem exiêre, sequitur imago Crucifixi: succedunt, qui ad mortis supplicium educuntur. Tandem circumferuntur statuæ in hæresi defunctorum, indutæ Samarrâ, nec non ossa è sepulchris eruta & cistæ nigræ, in qua dæmones & flammæ undique sunt depictæ, inclusa, ut in cineres redigantur. Cum ita per plateas urbis præcipuas ab omnibus spectandi circumducti sunt, tandem Templum in quo Sermo de Fide habendus est, intrant, quo de Inquisitione disseritur, ordinariè Dominicano concionante. Illô finitô, duo Lectores tandem cathedram alternis ascendunt, atque sententias in singulos altâ voce prælegunt. Inde, qui à mortis supplicio liberi sunt, absolvuntur & certis ritibus, virgis imprimis adhibitis, Ecclesiæ reconciliantur: quâ actione durante multiplexque captivorum in templo panem edit & ficus prædictos. Postea leguntur sententiæ ad mortem damnatorum, hique ad Judicem secularem deducuntur, qui illos extremô suppliciô afficiat; dum reliqui à suis Fidejussoribus in carcerem Inquisitionis sine ullo ordine reducuntur. Ita quidem in Lusitania aut India Lusitanica, paulo aliter in Hispania, uti videbimus, ubi de *Patrio De Inoce.* Executione peractâ, rei pœnitentes & reconciliati, ut dictum, in carcerem reducuntur, & die sequenti producuntur in Auditorio Inquisitorum, admonitique ut injunctas pœnitentias humiliter impleant, mittuntur quisque ad locum sibi per sententiam assignatum. Qui ad triremes damnati, ad carceres judicum secularium transmittuntur, quidam virgis per præcipuas urbis plateas cæduntur, alii gestanda est vestis *Sanbenito*, vel quotidie, vel diebus solummodo Dominicis ac festis. Geæ, antequam dimittantur, prius instruuntur in doctrina & ritibus Ecclesiæ Romanæ, dein datur ipsis schedula, quâ continentur pœnitentiæ ipsis injunctæ, imponiturque præterea silentium, ne quidquam enuncient eorum, quæ tam ad mensam, quàm in aliis Inquisitionis locis dixerunt, viderint audiverint &c. Eâdem die omnium ad mortem damnatorum effigies, ad vivum expressæ, in templum Dominicanorum deferuntur ac suspenduntur, ut ab omnibus videri possint, ubi quid cæteroquin soleat, discere est ex Ludovico à Paramo *de Orig. & Progr. officii S. Inquisitio-*

nis

Ibid. l. 2. tit. 2. c. 5. num. 9. 10. 11. Plura hanc in rem vide apud Phil. à Limborch *Historia Inquisitionis l. 4. c. 41.* nec non hic passim, de alio in primis infamiæ monumento, infra voce *Lusitania*.

ACTIO Missæ, quid sit in eadem Communione, vide *Canon Missæ*.

ACTIOLINUS, Patavinorum tyrannus, de quo P. Jovius *l. 1. Vir. Illustr.*

ACTIONES Synodorum, à Synodorum sessionibus distinguendæ, cùm in uno interdum consessu plures causæ vel *Actiones* expediri soleant. Sic in Synodo quidem Chalcedonensi sex primæ sessiones, totidem omnino actiones continent, singulæ singulas. At sessio septima tres actiones complectitur, septimam, octavam & nonam. Octava iterum unicam actionem, nempe decimam. Denique Synodi universæ sessiones, sive ut Liberatus *c. 13.* vocat, Secretarii, fuere duodecim, *Actiones* verò sexdecim. Sirmondus *ad Facundum Hermian. l. 5.* ex eodem Liberato, apud Car. du Fresne *Glossar.*

ACTIPUS, Judex urbis in tribu Aser, ut Josephus tradit, qui eam quoque *Accen* vocat. Lege *Achsaph*.

ACTIRI, gens Hunnica in Asia, *Suid.* Vide *Hun.*

ACTISANES, Æthiopum Rex, qui Amasin Ægypti regem, suis crudeliter imperantem, regnô deturbavit, Ægyptumque summâ æquitate rexit. Hic latrocinia novô more compescuit, sontes neque morte plectens, neque linquens impunitos. Constitutô quippe de iis judiciô, reos omnes in unum cogens, amputatis naribus, in ultima deserti ire compulit; ibique civitatem condidit, ab excisis naribus *Rhinocuram* appellatam. Ea in Ægypti, Arabiæque finibus, haud procul à mari sita, omnibus vitæ commodis caret: nam omnis vicina regio salsa est, intra urbis mœnia unicus est puteus, & is inutilis, utpote aqua ejus gustu amarâ. Hos autem eo in loco posuit, ne suis moribus vicinas gentes inficerent, neve eorum erga reliquos injuriæ essent occultæ, sed ut tanquam in eram desertam relegati, omnis re egentes, cogente necessitate victum sibi quærerent. Fissis itaque calamis, quos ex vicinis agris collegerant, longa sibi retia fecêre, quibus juxta litus, per plura stadia dispositis, ex captis coturnicibus, victum sibi comparârunt. Diod. *l. 1. c. 60.* vixit circa Jephthæ tempora, A. M. 2810. *Nic. Lloydius.*

ACTITES, vide *Καλλαϊνή*.

ACTIUM, Epiri oppid. & promontor. ubi Augustus, devictis navali prœliô Antoniô & Cleopatrâ an. Urb. Cond. 724. A. M. 4024. A. C. 30. unde illustris Epocha orta, & *Actiaci anni* originem ceperunt, urbem condidit, & *Nicopolin*, à *Victoria* nominavit. *Plut.* Figalo hodie dicitur. Hinc *Actia*, *orum*, *Ludi* quinquennales. Vide supra, *Actia*. long. 46. 30 lat. 39. 15. Vide & *Antium*.

ACTIUS, Romanorum Consul. *Eusebius.*

ACTIUS, Mediolanensis Princeps. Paul. Jovius *l. 2. de Vir. Illustrib.*

ACTIUS III. Estensis Princeps: is ut paternas opes & principatum occuparet, Opizum II. patrem in lecto jacentem oppressit: deinde fratres pepulit, ut filio Elisco, qui naturalis tantum erat, principatum relinqueret. Fulgosus *l. 9. c. 11.*

ACTIUS, Apollo dicebatur variis de causis, imprimis tamen ab *Actio*, promontor. & civitate Acarnanum celebri. Virg. *Æn. l. 8. v. 704.*

> *Actius hæc cernens arcum intendebat Apollo*
> *Desuper.* — — — — —

Propert. *l. 4. Eleg. 6.*

> *Actius hinc traxit Phœbus monumenta, quod ejus*
> *Una decem vicit missa sagitta rates.*

Idem *l. 2. Eleg. 34.*

> *Actia Virgilium, custodis littora Phœbi,*
> *Cæsaris & fortes dicere posse rates.*

Et Sil. *l. 15.* — — *Phœbi vidit situs Actia templa.*

ACTIUS, Centurio, custodiæ & supplicio Drusi, Germanici filii à Tiberio additus, Tacit. *l. 6. Annal. c. 24.*

ACTIUS, vel ACCIUS, Tragœdiarum scriptor inter colonos Pisaurum deductus, à quo & *fundus Accianus* juxta Pisaurum dictus: in scribendis Tragœdiis, sententiarum gravitate, verborum pondere, personarum authoritate gravissimus; ejus meminit Horat. *Serm. l. 1. Sat. 10.*

> *Nil comis Tragici mutat Lucilius Acci?*

Idem *de Art. Poetica*

> — — — — — *Hic & in Acci*
> *Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.*

ACTIUS Labeo, Poeta fuit indoctus tempore Persii Iliada Homeri versibus Latinis adeo insitè transtulit & obscurè, ut nec sua ipse cognosceret, *Gyraldus.* Voss. *de Poet. Lat. c. 3.*

ACTIUS Nævius, augur, novaculâ cotem præcidit, spectante Tarquiniô Prisco rege; quo factum est: ut & à Rege, & populo, semper in rebus dubiis consuleretur. Flor. *l. 1. c. 5.* Liv. *l. 1. c. 36.*

ACTIUS, Sincerus Sannazarius, vir rari ingenii, magnæque nobilitatis, cùm in conspectu Frederici Regis esset inter Physicos quæstio, quid præcipue conferret oculorum perspicuitati? aliique feniculi afflatum dicerent, alii vitri usum, aliique aliud: at ego, (inquit) *Invidiam ajo, siquidem majora & pleniora omnia videre facit.* Pontan. & Panormitan. Vide *Sannazarius*.

ACTIUS, prænomine Cajus, ex Romanis civis Atestinus fuisse fertur, circa A. C. 190. Ex cujus posteris Forestum, Aquilegiæ adversus Attilam defensorem, Acharium, de quo supra: Marcellum Valentiniani III. Ducem, adversùs Vandalos, Sabinianum Illyrici præfectum, aliosque enumerant, serie continuâ usque ad Azonem, Guelficæ posterioris lineæ conditorem. Alii verò *Actiam* stirpem in Caji trinepote Bonifacio, & ejus filio Valeriano, qui A. C. 590. prœliô Longobardorum in Francos occiderit, defecisse statuunt, vide Phil. Jac. Spenerum *Syllog. Geneal. Histor. in fam. Guelfica.*

ACTON, Pisidicis & Myrmidonis fil. frater Antiphi. Appollod. *in Bibliotb.*

ACTONUS Radulphus, vide *Radulphus*.

ACTOR, comes Herculis contra Amazones, in quo bello vulneratus, cùm retrò domum abire vellet, in itinere mortuus est. Item Astyoches pater. Hom. *Il. 6.* Item, Menœtii, ex Ægina, parens, Ovid. *l. 1. Trist. Eleg. 8.* Alius fuit, Auruncus, Virg. *Æn. l. 12. v. 93.*

> — — — *Validam vi corripit hastam*
> *Actoris Aurunci spolium.* — — —

ACTOR, Neptuni fil. ex Agamede, Augei filia. Hyginus *Fab. 157.*

ACTOR, fil. Deionis, Phocidis Regis, ex Diomeda conjuge, Xuthi filia, frater Cephali. Apollod. *l. 1. Biblioth.*

ACTOR, unus ex Argonautis, Hippasi fil. ex Peloponneso. Hyginus *Fab. 14.*

ACTOR, honestissimô præ reliquis servis locô atque gradu, apud Romanos, fuit, utpote qui rei dominicæ procurationis primas sibi vindicabat. Rabanus Maurus *de Institut. Cler. l. 1. c. 17.* *Quoniam enim actor prudens & bonus fuit, quid sit domini sui, & omnis substantiæ modus & redigit apud se totas possessiones, instrumenta erogentia.* Irenæus *adv. Hær. l. 4.* *Quis igitur erit fidelis Actor bonus & sapiens, quem præponet dominus supra familiam, ad dandum cibaria in tempore.* Apulejus *Metam. l. 8.* *Servus quidam, cui cunctam familiæ tutelam dominus permiserat suus* &c. Ejusdem meminit Plautus *Asinar. Actu 2. Sc. 4.*

> *Nam si facit noster senex, fidem huic non esse habitam,*
> *Succenseat, quoi omnium rerum ipsus semper credit.*

Hinc familiæ contradistinguitur, apud Columellam, *de Re Rust. l. 1. c. 7.* *Inopia, ut & Actor & familia pereat.* Et hi videntur fuisse, quos Æl. Donatus *Majores domus* appellat. Quod enim apud Terentium *in Phorm. Actu 2. Sc. 1.* Demipho ita Getam alloquitur,

> — — — — — — — — — — — D. eh.
> *Bone custos, salve! columna verò familiæ:*

Id ille ita interpretatur, *Columen culmen, an columen columna? Unde Columella apud veteres dicti sunt majores domus.* *Lucilius 22.*

> *Servus neque infidus domino, neque non si quoiquam*
> *Tutus, Columella hic sitû Metrophanes.*

Ita enim legendum hoc distichon. Huc que referenda sanctio Theodorici Regis apud Papinianum *tit. 4.* qui pretium occisi *Actoris* centum solidis taxavit. Neque abunde fuit Julii Pauli JC. sententia existimantis, animadvertendum esse severissimè in eum, qui Actorem corrupisset, ut qui posset rationes dominicas intercidere, vel adulterare vel etiam rationem sibi commissam turbare. Imò, etiamsi is, qui Actum domini gessisse diceretur, *in commissum ceciderat, non vendebatur, sed erat eo, vel bono arbitratu, admittio dabatur*, ex rescripto D. D. *Severi & Antonini*, *l. 16. ff. de Publ. & Vectig.* Quod & Justiniano Aug. observatum, 4. *Pon.* *Instit. de inper.* nec injustè sanè, ideoque rectè Juvencus *Histor. Evang. l. 3.* servos, à Patrefamilias missos, ad colonos agricolas, ut vineæ fructus perciperent, *Actores* interpretatur:

> *Tum longinqua petit, sed fructus tempore certò*
> *Actores famulos mittit, quibus portio jura*
> *Cultorum, certâ ruris mercede deretur.*

Vide quoque infrà *Major Domus*. Quoniam verò unus non omnia poterat, adjutoribus suis non carebat *Actor.* Scævola *l. 4. ff. de Statulib.* *Item quæro, an ea quæ exacta sunt per adjutores ejus (Actoris) neque Calendario illata sunt, aut fraudulenter acta, huic adscribi possint, cùm esset hic præpositus.* Calendario nempe præponebatur aliquando servus quispiam, ut pecunias domini exigeret crederetque, qui à *Calendario* dictus est. *Actor* verò secundarum in familia. *Dispensator* fuit, sive *Progagator*, de quo Irenæi locus laudatus intelligendus, vide *suo loco*. Item à *Frumento* dictus, qui & ille pertinente, qui frumenta asservabant, *ab Ephemeride* nomen accepit. Vide Laur. Pignorium *Comm. de servis.* Reperiuntur *Actores servorum*, *Actores bonorum*, *Actores prædiorum fundorumque*, apud Columellam *l. 1. c. 7. & c. 8.* Apud Sueton. *in Domitian. c. 11.* habemus *Actorem summarum*, qui rationibus dispungendis præerat; aliasque observabat, de quibus vide Titum Popmam *l. de Operis servorum*, aliosque.

ACTORES Ecclesiæ, dicti propriè, qui res, bona, possessiones & facultates Ecclesiarum administrabant, velut earundem Oeconomi vel Villici: seu, ut Pithœus in *Comitibus Campaniæ* censet, *Advocati & Defensores Ecclesiarum.* Quâ ratione occurrit vox apud Justinianum in *Novell. 5.* Gregorium M. *l. 3. Ep. 9.* & 53. Marculfum *l. 2. form. 4.* Flodoardum *Hist. Rem. l. 2. c. 17. 18.* Alios, laudatos præfato *Glossarii* Auctori: quem vide etiam de *Actoribus Regis*, *Fisci Regii*, *provinciarum & Villarum*.

ACTORES Templi, iidem cum Exorcistis, vide *infrà*.

ACTORIDES, Patroclus, nepos Actoris. Is enim ex Æginâ, quam ei Jupiter à se vitiatam, uxorem dederat, Menœtium genuit: Menœtius autem relictâ Æginâ, Opuntem in Locris se contulit, & ibi Patroclum genuit. Ovid. *Met. l. 13. Fab. 1.*

> *Reppulit Actorides sub imagine tutus Achillis.*
> *Troas ab arsuris cum defensore carinis.*

Val. Flacc. *Arg. l. 1. v. 146.* cum scribit, à Clyto, ardenti quercu occisum.

ACTORIDES, fratres, à Patre *Actore*; à matre Molione, *Molionidæ* dicti, congenui fuerunt aurigæ & concordes, alter habenas & lora, alter scuticam & flagellum moderabatur: duo utrrque capita, quatuor manus, totidemque pedes, unum verò corpus habuisse dicuntur: hos cùm Hercules vincere nequiret, insidiis intercepit. *Pherecydes*, *Mnaseas*, *Piedarus*, alii. *Nic. Lloydius.*

ACTORIS, Ulyssis ancilla. Homer. *Od. 23.*

ACTORITUM, vide *Nevium*.

ACTORIUS Naso, Historicus Romanus; memoratur Suetonio in *Julio* c. 9. Suspicatur Vossius, cum vixisse Julii Cæsaris temporibus, vel summum Augusti, ac Tiberii. *Nic. Lloyd.*

ACTRIDA, oppid. Arabiæ felicis. Plin. *l. 6. c.* [illegible]

ACTUARIUS, Medicus Græcus; quem inter Medicos incertæ ætatis collocat Voss. *de Philosoph. c.* 11.

ACTUARIUS, officii nomen: sic enim propriè olim appellati, qui annonam à susceptoribus accipiebant, dato pittacio, in quo continebatur, quantum accepissent, eamque dein militibus erogabant, ut Car. du Fresne colligit ex *tit. Codicis* Theodos. *de Erogatione militaris annonæ. l.* 11. 16. 24. 28. & *tit. de Numerariis & Actuariis l.* 3. 5. 10. 14. 15. Erant autem tot *Actuarii*, quot numeri militares, ut docet *lex* 16. *de Erogat. milit. ann.* Meminêre eorum Ammianus *l.* 20. *c.* 5. & *l.* 25. *c.* 10. *Eutropius*, *l.* 9. *c.* 7. Aur. Victor *in Victorino* & Trebellius Pollio in *Victorino*, *c.* 6. apud quem Præatius vocem *Actuarius*, proprium hominis nomen esse putans, *A'c* [illegible] vertit, cum [illegible] debuisset, Casaubonus *ad loc. cit.* vide quoque Schott. ad *Aur. Victor. loc. cit.* Ab hujusmodi autem *Actuario*, *cujus uxorem stupraverat composita fallacia, Actrogena* [illegible] *esse Victorinum*, tradit Pollio *loc. cit.* Pratejo, apud Joh. Calvin. *Lex. jurid. Actuarius*, cujus meminêre Imperatores *in l. Actuarii & l. pen. C. de erog. mil. ann. & l. Actuarios C. de num. & Actuar.* Novella 108. alibi, Græcis [illegible] seu [illegible], est actorum scriptor sive custos, quique ratiocinia pertractat: Quorum quidam ærarii Comitum *l.* 3. *C. de div. offic.* alii Palatinorum numerorum rationes tractant, *d. l. Actuarii*: alii Præfecti Prætorio: alii Scholæ, de quibus *d. Novella* 108. &c. *Actuarius* verò *limes*, apud Agrimensores, dictus est ab *actus* latitudine, qui viam populo dans agrum per jugera discriminabat. Nam duo *actus* (ita illis [illegible], seu agri *spatium certum*) quadrati (quorum quilibet fiuntur pedibus 120) jugerum faciebant, cujus eadem erat latitudo cum unius actus longitudine, vide Salmas. *ad Solin. p.* 677. 678. & infrà *Quintus Sat.* 11. ubi de Legg. *Sempronius*. Hinc *Actuarii pali Hygino*, qui defigebantur inter centenos vicenos pedes, dicti ab *Actus* longitudine, quæ per 120. pedes porrigebatur, Car. du Fresne *Glossar.*

ACTUS, vide hic suprà.

ACTUS Apostolorum, apud Anastasium in *Sylvestro* Pontifice & in *Chron. Bajuvar.* Liber Canonicus Novi Testam. idem cum *Acta Apostolorum*, vide suo locô. Sic apud *Turribium* Asturicentem Episcopum in libris Apocryphis recensentur *Actus S. Thomæ*, *Actus S. Andreæ*, *Actus S. Johannis*, *quos sacrilego ore Leucius conscripsit.* Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà *Paterni liber.*

ACUANITÆ, Hæretici, quorum ductor *Acuas*, Manetis discipulus, cum Manichæis communia habuêre delira, Baron. *A. C.* 277. *num.* 42.

ACUARII, memorantur Anastasio *Bibliothecar.* in versione Synodi VIII. *act.* 4. [illegible], [illegible], [illegible] &c. *Acuarii*, *stabularii*, *veterinarii seu Medici equorum*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

ACUBICULA, *in LL.* Francorum Basileæ editis *l.* 1. *c.* 75. *Feminæ (in die Dominico) opera textilia non faciant nec capulent vestitus, nec consuant*, vel acubicula faciant: *Mensfio* est ab [illegible] Græc. de qua voce vide suprà. Sed in mendo hunc locum cubare, advertit Spelmannus ex *Capitulis Caroli M. l.* 1. *c.* 81. ubi, cum eadem verba legantur, pro *Acubicula*, extat *Acupictile*, quam genuinam esse lectionem ipsa verba, quæ præcedunt, satis indicant. Contra Legem hanc recentiorum militat consuetudo, utquat Car. *Macer*, qui tenent, penicillo & acu pingere in die festo non esse prohibitum. Vide eum, cum fratre Dominico, in voce *Acupictile*, & Car. du Fresne in *Acubicula*.

ACUENSII, vide *Nacuensis*.

ACUES, Rex Arcadum, qui Lacedæmonios Tegeam proditione obtinentes stratagemate occidit. Vide Polyæn. *l.* 1. *c.* 11.

ACUISDA, Mauritaniæ Stiphensis Urbs Episcopalis. *Victor Uticens.*

ACUINCUM, vide *Aquincum*.

ACUINUS, civis Romanus qui cædis Cæsaris particeps videri cupiebat. Appian. *bell. Civil.* 2.

ACULA, sive *Aquula*, *Acqua Pendente* oppid. Hetruriæ, locô sublimi apud Paliam flumen, aquis abundans, cujus populi à *Plin. Aquenses* nominantur. Sunt qui aquas Taurinas esse volunt. Episcopali sede decoravit Innocentius X. A. C. 1647. locô Castri diruti.

ACULEI Serpentum, vide *Polypoh.*

ACUMETENSE, seu **ACUMITENSE** Monasterium, Vide *Irenæum*, & suprà *Acœmetæ*.

ACUMINATI Calcei, vide *Rostra*. Pilei, vide *Pileus*.

ACUMINCUM Legio, *Ptolemæo* Pannoniæ inferioris urbs, ad Istri ripam. *Acumincum* legit Amm. Marcellin. *l.* 19. *Acimincum Antonin.* Camerz interpretatur *Szalankemen*. Aliis *Zalonkemen*. Niger verò titulus *Peramis* dici. Sed *Acumincum* malè habet.

ex **ACUMINIBUS** Auspicium, indigitatum Arnobio *adv. Gentes l.* 2. *Cùm parati bella, signum monstratis ex ære* — *Martium discrimen obeuntes spem præsumitis*, & ex Acuminibus *auspicatur*: totum militare fuit, Cicer. de Divinat. *l.* 2. *Bellicam rem Majores nostri administrari nisi auspicato noluerunt: quam multi anni sunt, cùm bella à Proconsulibus & Proconsulibus administrantur, qui auspicia non habent; itaque nec amnes transeunt auspicato, nec tripudio auspicantur.* Nam ex Acuminibus quidem, *quod totum auspicium militare est*. Idem de Nat. Deor. *l.* 2. *Itaque maxima Reip. partes in his bellis, quibus Resp. salus continetur, nullis auspiciis administrantur, nulla perennia servantur, nulla ex Acuminibus, nulli viri vocantur.* Vide Hadr. Turnebum *Adversar. l.* 22. *c.* 12.

ACUMULUM, oppid. Aprutii ulterioris in Italia, ad fluv. Truentum, 12. mill. pass. distans à Nursia urbe, in ortum, & paulo plus ab Asculo, in Circium, in limite Umbriæ, ad radices Apennini.

ACUPEDES, Latinis veterib. dicti sunt, qui Græcis [illegible], quasi *acutipedes*. Inde *acupedium* *Festus* interpretatur, *cui præcipuum erat in currendo acumen pedum.* Gloss. *acupedium*, [illegible]. Sic Pindarus [illegible], i. e. *acumen pedum*, eleganter dixit. Et quidem [illegible], propriè de fullonibus dictum, dum saltu illô suô fullonicô vestimenta condensant. *Glossæ*, *addensator*, [illegible]. Aliæ *Glossæ*, [illegible], *acupedum addensatio*. *Titinnius argutum pedibus*, de fullone, quod idem ac [illegible]. Sic *argutarii canes* vel *arcutarii* in *Lege Salica* sunt *acupedes*, quos & *vertagros* dicebant. Quia autem fullones, dum vestimenta cogerent & densarent, saltabant, hinc *danser* hodieque Galli dicunt pro *saltare*. Nam & qui saltant, [illegible]: quam [illegible] & micationem argutationemque pedum in saltantibus, *Homerus* eleganter expressit,

Μαρμαρυγὰς θηεῖτο ποδῶν — — —

Equi quoque [illegible], & tolutim badissantes, [illegible] & crebris densisque saltibus terram feriunt ac crura altiùs tollendo quasi saltitant. Inde *tricenarii* dicti, quod gressibus intricatis & minutissimè cribratis incedant: nam crebrâ genuum inflexione & alternis crurum voluminibus, gradu per minutias factô, incessum suum celeriter impediunt expediuntque; non verò longis & extensis passibus plenôque gradu spatium carpunt quod cantherii faciunt. *Suidas*, [illegible] ait. *Hesych.* [illegible], [illegible]. Vide infrà ubi de *Asturconibus*, *Tolutariis & Tricenariis equis*.

ACUPHIS, Legatus Indorum ad Alexandrum M. *Plut.*

ACUPICTILE, in *l.* Francorum *l.* 1. *c.* 75. emendatâ, ut visum, item apud Anastasium Bibliothecar. in *Leone IV.* opus est *acu pictum*: Isidor. *Orig. l.* 19. *c.* 22. *Acupicta vestis*, *acu texta*, *aut acu ornata*. *Eadem & Phrygia*. Virgilio *Pictum acu*, *Æn. l.* 11. *v.* 777.

Pictus acu tunicas — — — —

Aliàs simpl. *pictum* &c. Unde *Acupictura*, cujus Artifex *Hesychio* dicitur [illegible], [illegible], quo de artificio pluribus agemus infrà in vocibus, *Babylonicum*, *Phrygiones*, *Plumarii* &c.

ACUR, Indiæ intra Gangem urbs, *Ptolemæo*.

ACUS, vide *Pariades*.

ACUS, Chunorum Rex, singulari certamine occisus, à Ladislao, Ungariæ Rege, in Danubii ripa. Bonfin. *l.* 4. *Dec.* 2.

ACUS, vulgò *Aguha* Lusitanis, *l'Aiguille* Gallis. Insul. maris Æthiopici seu Barbarici. Dicitur etiam *Isle de Gale*, distatque 900. mill. pass. ab ora Zanguebariæ in ortum, [illegible] à parte Septentrionis Madagascariæ. Hinc *Acuum* promontor. *Cap. des Aiguilles*. Caput extremum & præcipuum Promontorii Bonæ Spei.

ACUS, Græc. [illegible], Bellonæ inventum, ut *Hygino* placet, matronis in componendis crinibus adhiberi solita est; hinc *crinalis* dicta Apulejo *Milesiar. l.* 8. Item *discriminalis*, Varroni *l.* 4 *de L. L.* Nec discernebat modò illos, ac discernebat, juxta illud Claudiani *Epithal. Hon. & Mariæ*,

Ipsa caput distinguit acu — — — —

Sed & in cirros contorquebat, quò comtiores essent fœminæ, pulchrioresque ingenui pueri, aut ipsæ Deorum effigies. Hinc & *acus Matris Magnæ*, inter septem pacta, quæ Imperium Roman. tenebant, memorata Servio *ad Æn. l.* 7. *v.* 188. Eadem *calamistrum* quoque *dicitur*, *quod calefacta in quo cinere capillos crispat* &c. Porrò picturæ inserviebat seu vernis texturæ vestium, Plin. *l.* 8. *c.* 48. *Picta vestis jam apud Homerum fuisse, unde triumphales nata, acu facere id Phryges invenerunt, ideoque Phrygiones appellati sunt.* Inventio itaque in Phrygia, usus in Assyria, & præsertim Babylone, Plin. *ibidem, paul. post*, *colores diversos picturæ intexere Babylon maximè celebravit.* Unde Βαβυλώνια [illegible]. *Babylonicis coloribus variegatam vestem*, hæreditatiò obvenisse *M. Catoni*, refert Plut. *in ejus Vita* &c. Vide Thom. Dempster. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 35. & hic infrà ubi de Tyrannorum, adactis intra digitorum ungues *acubus* miseros excarnificantium crudelitate aliquid, voce *Ungues*.

ACUS, in *Ordine Romano* *Pallio superinducitur & configitur per acus in planeta retro & ante*, & alibi non semel, ubi de Pallio Pontificis sermo est: item apud Brunonem Signiensem *de Vestim. Episcopalibus*, *Acus autem non ad pungendum*, *id est*, *non propter hujus vitæ compunctionem*, *ut quidam putant*, *sed ad planetam paliumque pungendum inventæ sunt*. *Quædam enim ansulæ antiquitùs in planetis positæ erant*, *quibus acus inserebantur*, & *pallium simul cum planeta firmabant*, *ne à suo loco pallium moveretur.* *Acusulam* notat seu *spinulam*. Gall. *Esplingle*, quâ Pallium Archiepiscopale constringitur seu configitur. Propriè verò *Acus* pars fibulæ dicitur, quâ illa clauditur & adstringitur: Trebell. Pollio *in Claudio*, *c.* 14. *Fibulam auream cum acu Cyprea unam.* Ubi, malè *Cyprea* quidam legunt: non enim ab ullo Cypriorum artificio dicta est, sed ab *cypro*, h. e. *ære cyprio*, quod nunc *cuprum* vocamus, vide infrà, in *Acus cyprea*, & *Fibula*. Fortunatus *l.* 8. *Poem.* 4.

Chrysolitha auratam fibula claudit acum.

Salmas. ad *loc. cit. Pollionis* & Car. du Fresne *Glossar.* &c. Inter minimas vilissimasque res *Menandro*, in qua tamen pravâ concupiscentiâ peccari posse agnoscit, tanti habens affectûs voluntatisque sanctitatem, ut ne hujus desiderio deslibari voluerit. Unde gravissimum compescendæ libidinis illius præceptum, apud Pfannerum *System. Theol. Gentil. c.* 21 *§.* 25.

— — — *Μηδὲ βελόνης*, ὦ φίλτατε,
Ἐπιθυμήσῃς ποτ' ἀλλοτρίας.
Neve acum, *charissime*,
Alterius unquam concupiscito.

Et,

Μηδὲ βελόνης ἅμμα ἐπιθυμῇς Παμφίλη,
Ὁ γὰρ Θεὸς βλέπει σε, πλησίον παρών.
Acum nec ipsam Pamphile attingas velim:
Namque aspicit prope cunctis hoc semper Deus.

Vide quoque Justinum Martyr. *l. de Monarch.* & Clementem Alexandr.

xandr. *l.* 5. *Strom.* Sed ex tantilla quoque re loccellum glutinumque captavit, quarum [illegible] neminem [illegible], ludit [illegible] generis artifices, [illegible] venit olim, Alexandro ex India reversi, & *[illegible] in hunc usum fecerat, tam certo [illegible] ut nunquam ab [illegible] aberraret*, uti narrat Tyrius *Dissert.* 19. Qua de [illegible] etiam Quintilianus verba facit. *l.* 2. *c.* 20.

ACUS Crinalis, vide [illegible]. Ea etiam ad figendas coronas adhibita videtur, ex Tertulliano *de Pall. c.* 4. *[illegible] hydra [illegible] sagittas [illegible], [illegible]; at post monstra [illegible] coronam [illegible].* Dicit enim hic Auctor, sagittas illas Herculis, tigendis monstris olim adsuetas, apud Omphalem foeminei corollis [illegible] adhibitas, detersis prius sanguine, quo erant infectæ, indignatur, Herculeas illas sagittas apud Omphalem in acus vicem & usum versas esse: Adeoque per [illegible] intelligit crinalem acum, quæ ex majorum genere erat. Hæ cum obtusiores essent, acuebantur pumice vel cote, non secus ac graphia: Spiculum autem pro *acu* crinali aut discriminali, etiam apud *Martianum* Capellam est:

Crinale spiculum pharetris deprome Cupido
[illegible] capillum solvere.

Et in Græcis *Epigrammatis*, pumicem, Græc. [illegible], in instrumento [illegible], semel atque iterum reperias. Vide Salmas. *Not. in Tertullian. loc. cit. p.* 292.

ACUS Cyprea, apud Trebellium Pollion *fibulam auream cum acu cyprea unam*, in *Vita* Claudii *c.* 14. ita enim habet Codex Palatinus, uti *Gruterus* testatur, cum aliis: nullis enim legatur *Cameam Cypriam*; non ab ullo Cypriorum artificio dicta est, sed ab *cypro*, h. e. ære cyprio, quod nunc [illegible] vocamus, nempe æs rubrum, Spartiano in *Pescennio cyprum* dictum. Ita enim in veterib. libris, *[illegible] ex ære vel cypro [illegible] superpositi esse dicuntur*. Inde hoc loco *acus cyprea*; cujus multa apud *Marcellum* mentio: *Lacertam viridem, quem Græci [illegible] vocant, capite [illegible] acum cupream [illegible], quam longe valuerit, trajicies.* Idem alibi. *Lacertam viridem [illegible] acu cuprea [illegible], [illegible], Ꝯ [illegible]*. Item, *[illegible] acu cuprea [illegible] & sanguine ejus [illegible] palpebras contingo.* Sed & aliis locis apud eundem, & *acus cupreæ* & *annuli cuprei* & *vasa cuprea*, memorantur. Salmas. *ad Trebellium loc. cit.*

ACUS Discriminalis, dicta est *quæ capillos mulierum ante frontem dividit*, *Nonnius.* Qui ornatus *discrimen* dictum Latinis, (vide infra) in Græcis [illegible] & [illegible]. Et quidem *acu* hac omnes mulieres crinem à fronte dividebant, etiam illæ quæ operosius ornabantur: atque hoc discrimine mulieres à virginibus distinguebantur, nam Virgines cirratæ erant, & crinem in vertice concumulatum, & colligatum gerebant, absque ulla [illegible], mulieres cum crinibus erant usque a fronte divisis. Tertullian. *de Virgin. Velandis*: *[illegible] se mulieres intellexerunt, vertunt capillum & acu lasciviore comam sibi [illegible], crinibus a fronte divisis, apertam professæ mulieritatem.* Præter hanc vero acum *Acus Crinalis* erat seu comptoria, *quâ ornatorum crinium compago retinebatur, ne laxius flueret*, *Isidor.* De ea Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 24.

Tenuia ne madidi violent bombycina crines:
Figat acus sparsas sustineatque comas.

Nempe illâ omnes annuli comarum in capite jam ornato fixi continebantur, ne fluerent laxius. Idem *l.* 2. *Epigr.* 66.

[illegible] toto peccaverat orbe comarum
Annulus incerta non bene fixus acu &c.

Aliàs nihil prohibet, quin eadem *Acu crinali* ac *discriminali* usi sint, tum ad capillum distinguendum, ac à fronte dividendum, tum ad annulos & cirros crinium retinendos. Quod vero *calamistrum* cum *Acu* crinali idem facit *Nonius*, assensum non impetrat. Quamvis enim ad torquendos etiam capillos eâ uti potuerint, diversa tamen res fuit & diversi usûs utrumque. Acus namque crinalis aurea erat, distinguendis ac continendis capillis, calamistrum vero ferreum, inter ferro torquendis ac vibrandis. Quam in rem plura vide apud Salmas. *ad Solin. p.* 761.

ACUS Semiramia, vide in vocibus *Acupictile*, *Babylonicum*, *Plumarii*.

ACUS Foramen, vide infrà, in *Cavelum*.

ACUSI, locus Cappadociæ, ubi Basiliscum Imperatorem cum uxore & liberis interfectum, tradit *Callistus*. *Cucusum*, *Cedreno*. Vide *Cucusus* & *Lymnus*.

ACUSILAUS, Atheniensis Rhetor, Galbâ imperante sese Romam contulit, ibique ludum aperuit, tanto cum successu, ut moriens Atheniensibus decem myriadas aureorum ex fœnore partas reliquerit. *Suidas*.

ACUSILAUS, & Damagetus, fratres, victores in Olympicis certaminibus, patrem Diagoram per celebrem conventum gestârunt, in quem & flores conjecerunt Græci, & beatum propter filios appellârunt. Pausan. *l.* 2.

ACUSILAUS, Historiographus Argivus, cujus testimonio Josephus utitur, *l.* 1. *Jud. Ant. c.* 4. Genealogias quasdam conscripsit, ex æneis tabulis, quas pater ejus domi [illegible], nescio quid fodiens, invenerat. *Suid.* Voss. cum de septem sapientibus egisse ait. *l.* 4. *de Hist. Gr. c.* 2. Verum imposuit ei locus Clementis, qui *l.* 1. *Strom.* de *Acusilao*. Οἱ δ' Ἀκουσίλαον τὸν Ἀργεῖον ἐγκατατάττουσι τοῖς ἑπτὰ σοφοῖς, ἄλλοι δὲ Φερεκύδην τὸν Σύριον. E quibus verbis de sapientibus scripsisse frustra quis collegerit. Vixit autem πρὸ τῶν Πελοποννησιακῶν, teste Dionys. Halicarn. *de Thucyd. Charactere, sive dicendi genere*. Vide Jonsium de *Script. Hist. Phil. l.* 1. *c.* 3. *Nic. Lloydum*. Hujus vero *Acusilai*, aliorumque auctoritate, statuit Africanus τὸν Ἀπίδος χρονογραφίας terminum *Ogyge diluvium, quod regnante Argis Phoroneo, contigit annis MXX. ante primam Olympiadem*, vide Eusebium *Præpar. Evang. l.* 10. *c.* 10. & Joh. Marshamum [illegible] *Can. Chron.* qui putat à Phoroneo Thebaidis Regis

Ogyge [illegible], quem idem *Acusilaus* vocat *Primum hominem*, apud Clementem Alex. *l.* 1. *Strom.* [illegible] *Regem*, ut Antiochides eundem appellat, apud *Pliniam*, rerum Græcarum decretorum.

ACUSIO Colonia, (nempe *Acusiorum colonia* ut *Cluver.* cum aliis legit, nam Ἀκουσίων *Ptolemæo* est) Galliæ Narbonensis urbs, postea *Gratianopolis* ab Instauratore dicta, vulgo *Grenoble*, uti *J. Peidas* scribit. *Cularo* aliquando appellatam fuisse quidam volunt, ex antiqua inscriptione, quæ in hujus urbis porta legitur. longitud. 20. 30. latitud. 44. 20.

ad ACUTA, vide infrà *Ad acuta*.

ACUTÆ, insulæ, quas Poëta *Thoas* vocat, vicinæ Echinadibus. Strabo l. 8. vide *Dulichium* & *Oxia*.

ACUTARII, seu ARGUTARII Canes, vide suprà *Acupedes*.

A CUTHEIS, scripsit *de Gestis Spalatensium*, usque ad A. C. 1452. *Editus* à Johanne Lucio *in Hist. Dalmat.* Car. du Fresne in *Nomenclat. Script.* [illegible].

ACUTI Cyprii, apud *Palladium*, clavi sunt ærei: ex Cypro, vel ære Cyprio facti; de quibus vide Salmas. *ad Solin. p.* 1 [illegible].

ACUTIA, P. Vitellii uxor à Lælio Balbo majestatis postulata ac Cn. Acerronio, C. Pontio Consulib. damnata. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 47.

ACUTIA, *Stephano* Hispaniæ Urbs est, ex *Strabone*, qui tamen hodie *Acontia* legit. Vaccæorum ad Durium fluvium est. Aquitanos, hos populos vocat idem *Steph.*

ACUTIATOR, in *Glossis* [illegible], *Samiarius*, *cotiarius*, *acutiator*. Hinc *acutiare*, Græc. [illegible]. Donade. in [illegible] nondum edito:

[illegible]

Vide Salmas. *ad Vopiscum in Aureliano c.* 7. & infrà in *Samia testa*.

ACUTICUS, Poëta Latinus composuit elegias quasdam, quæ Plauto tribuebantur. Voss. *de Poetis Lat. c.* 1. *p.* 8.

ACUTUM, in coloribus, idem cum *claro* & *excitato*, Græcè [illegible] & [illegible], quum videl. color lumine intentiore & clariore excitatur, quod fit, cum plus luminis, quam coloris, inditur, Sicut contrà, cùm color nimis oneratur & saturatur, tum fuscior & obscurior, atque adeò tristior evadit. Quod Græci [illegible], [illegible] &c. Latini *dilutum*, *pleniorem*, *saturum* &c. vocant. Interdum tamen, quia pleniori ac saturatiori colori etiam accedit lumen intentius ac vegetius, ista discrimina confunduntur. Vide infra [illegible].

ACUTUS, fluv. Galliæ, in Occitania. Castrum rigat & Vaurum urbes, & post in Tarnum se exonerat.

ACUUM Promontor. vide *Acu*.

ACYLAS, Philosophi nomen, qui commentarios conscripsit de Syllogismis. *Suidas*.

ACYLINA, urbs Illyriæ. *Steph.* cives *Acylinæi*.

ACYNDINUS, & Proculus, Conf. Roman. A. Urb. Cond. 1093.

ACYNDINUS, vel *Acindinus*, Barlaamo se junxit, quorum opiniones in Synodis Constantinopolitanis damnatæ. Vide Jac. Pontanum, *l.* 2. *c.* 4. *in notis in Cantacuzenum*, Et Continuatorem Baron. *A. C.* 1337. *n.* 11. & 1450. *n.* 20.

ACYPHAS, urbs una ex Tetrapoli Dorica. *Steph.*

ACYS, vide *Acis*.

ACYTTUS, insula circa Cydoniam Cretæ. *Steph.*

ACZUDIA, oppid. Valachiæ, vulgo *Aczud*, infra Backoviam, ad fluv. *Misovo*.

AD, sæpe locorum nominibus præponitur, ex familiari loquendi formula, [illegible] *ad quercum* [illegible] cujusmodi exempla passim proferunt *Itineraria* veteri Antonini & Hierosolymitanum & Peutinger. *Tabulæ*. Ita apud Marcellinum *l.* 27. Mediolani locus occurrit *ad [illegible]* appellatus: Et Pontes in Pictonibus castrum, *ad Pontes* vocatis scribit Anonymus in *Miraculis S. Eutropii Episc. Santonens. n.* 22. Eodem loquendi more recentiores Græcos loqui, ostendit Car. du Fresne *in Descript. S. Sophiæ num.* 18. cui & Dafnensis Palatium ad Antiochiam, [illegible] dictum, quasi εἰς τὴν Δάφνην, credere jubet. Sic docet Spohius in *Itiner. Græciæ*, Thebas *Stiva*, Constantinopolim *Stambol* vel *Stimbol*, Lemnum Insulam *Stalimene* Athenas *Satina*, a peregrinis vocari per errorem; cum incolæ *S'tiva*, *S'timbol*, *S'ti Lemno*, *S'Athina* eodem pronuntient, cùm iter ad hæc loca indigitant, pro εἰς Τίβα, εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν Λῆμνον, εἰς Ἀθήνας: aliàs Thebas *Thiva* vocent &c. Adde suprà, si placet, Theosterictum in *Vita* S. Nicetæ Hegumeni *num.* 28.

AD Acuta, apud Tertullian. *de Pallio c.* 5: *Si pergam ad acuta tecum, plus toga læsit Rempubl. quam lorica*: idem est ac *acutis*. Quasi dicat, si pergam acutis & decretoriis armis tecum pugnare, non prolusoriis ac hebetibus Ovid. *l.* 3. *Artis am.*

Ponite jam gladios hebetes, pugnetur acutis.

Idem ibid.

Sic ubi prælusit rudibus puer ille relictis,
Spicula de pharetra promit acuta sua.

Sic *ad certum pugnare*, eidem Tertulliano *adversus Marcionem l.* 2. *Hic prolusorium quasi de primo adhuc & de longinquo: sed hinc jam ad certum & comminus pugnaturus, video aliquas etiam nunc producendas, ad quas decertandum erit, lineas.* Acuta nempe tela, præpilatis & exercitoriis heic opponuntur. Uti autem *ad acuta* dicitur pro *acutis*, ita *ad plumbatas cæsus*, in veteri passione, pro *plumbatis*: & apud *Vegetium*, *ad fundam lapides jacere*, *ad conum infundere*, *ad harundinem perforare* &c. Salmas. *ad Tertull. loc. cit. p.* 428.

AD Ægros cubiculariorum, qui ægros ex cubiculariis curabat: Idem *ab Ægris* dictus est, Salmas. *ad Jul. Capitolin. in Gordiano tertio c.* 25.

AD Aleam, ad tabulam, ad latrunculos ludere, dixere recentiores, pro *aleâ ludere*, *tesseris*, *latrunculis*: Flav. Vopiscus in *Proculo*, *c.* 13. *Nam cùm in quodam convivio ad latrunculos luderetur.* Sic

ACITANI, gens Hispana apud quam Martis simulacrum radiis ornatum, maxima religione colitur; quod *Neton* vocant. Macrob. *l. 1. Sat. c. 19.* Aliis, *Accitani*.

ACITAVONES, populi inter Alpinas gentes. Plin. *l. 3. c. 20.*

ACITHIUS, Siciliæ fluv. apud *Ptolemæum*, quem *Fazello* Birgi, *Leandro* *Acilino* nomen habere ait. *Acithus* Cluverio. Vide *Acis*.

ACITODURUM, Galliæ oppid. Ortelius *in thes. Geogr.*

ACITON, insul. prope Cretam. Plin. *l. 4. c. 12.*

ACIUS, *Jaci* teste *Josia Simlero*, locus Siciliæ apud Catinam urbem.

ACLEA, locus Diœceseos Dunelmensis in Anglia, ubi aliàs Concilium Anglicanum sub Hadriano primo. Est juxta fluvium *Skern*, 9 milliar. Anglicis a Dunelmo in meridiem.

ACLEREMATI, vide *Faclerematti*.

ACLIS, vide infra *Catepa*.

ACLISENA, civitas in Armenia minore. Strab. *l. 11.*

ACLIULFUS, Theodorici cliens, Suevis præfectus.

ACMA, sive *Fulgurita*, villa est apud *Antoninum*, sive locus in Africa propria. Vetustior codex legit *Acma*, Ortel. *in thes. Geogr.*

ACME, Judæa, ancilla Juliæ Cæsaris uxoris, corrupta muneribus ab Antipatro, Herodis filio, falsis confictis literis Salomen, Herodis sororem, de insidiis accusavit: sed re detectâ, Acme à Cæsare occisa est. Joseph. *Jud. Antiq. l. 17. c. 8.*

ACME, Septimii amasia, cujus meminit Catul. *Epigr. 46.*

Acmen Septimius, suos amores,
Tenens in gremio, mea, inquit, Acme, &c.

ACMEDÆ, hodie *Hebrides*. Vide ibi.

ACMENÆ, nymphæ Veneris, quarum ara extabat in Olympia. Pausan. *l. 5. Eliac.*

ACMODÆ, vel ACMODES, insulæ Silurum *Sillim*, vulgò *Silley*, septem insulæ maris Britannici, Britanniæ minori adjacentes, à Leona urbe 8. leuc. distantes, quæ ab aliis *Sorlings* appellantur: sed hæ Albioni adjacent, à 7 insulis diversæ, inter illas & promontorium Albionis extremum ad occidentem; sitæ; inde ad 8. leuc. recedentes. Quamobrem insulæ Silurum (qui fuere populi Albionis) ab *Acmodis* diversæ esse videntur. Vide infrà.

ACMODÆ, seu ÆMODÆ insulæ, teste *Cluverio & Sansone*, hodie *Iles de Schetland*, in mari Caledonio, unaque sub dominio Regis Daniæ. Earum præcipua *Mainland* dicta, extenditur ad 60. mill. pass. vide *Schetlandia*.

ACMONIA, urbs Phrygiæ magnæ, Episcopalis sub Archiepiscop. Laodiceno, Eumeniæ finitima, ab Acmone, Manei filio condita *Steph.* populi *Acmonenses*. longitud. 59. 50. latitud. 39. 25.

ACMONIA, *Ptolemæo* Daciæ urbs est, ad Danubium, apud pontem Trajani, à Severo Imperat. condita, & *Severinum* dicta. *Severino* Mario dicitur.

ACMONIDES, Cyclops ab ἄκμονος, h. e. *incude*, sic dictus. Quæri video inter eruditos, utrum Saturnus, an Cœlum sit intelligendus apud Theocrit. vel potius Simmiam Rhodium, in *Alis*, cum ait, [illegible] Ἀκμονίδαν. Sanè Scholiastes ad hæc verba sic annotavit: Ἀκμονίδαν λέγει τὸν Οὐρανόν. Non displicet, si potiùs intelligamus Cœli filium. Quippe Patronymicum est ex Ἄκμων, quo non *incus* modò notatur, sed etiam *Cœlum*; quod sic dicitur, quasi ἀκάμων, sive ἄκμητος h. e. *indefessus*. Nec enim Cœlum seu sidera unquam circuitu perpetuò fatigantur. Nisi malis, ipsum Cœli patrem sic dictum, deque naturâ ejus colligi ex naturâ Cœli, quia parentes ac liberi ejusdem esse soleant participes naturæ: utrique sententiæ favet *Hesychius*; sic enim ille, Ἀκμονίδης, ὁ Χάρων, καὶ Οὐρανός. Ἄκμονος γὰρ υἱός. Ac continuo subditur, Ἄκμων, ἀκάματος, Κρόνος, Οὐρανός [illegible]. Vide Eustath. *in Il.* Σ. & Etymologum in Ἀκμων. *Nic. Lloydius*.

ACMONIUM, civitas quædam est, & nemus circa Thermodoontem.

ACNA, recentioribus *Acra*. Vide *Acena*.

ACNONIA, vide *Agonius*.

ACO, Catulinus Philomatius Cons. & præfectus urbis sub Constantiis principibus, Limenii collega.

ACOEMETI, Græcis Ἀκοίμητοι dicti sunt Monachi apud Byzantinos, quod in eorum monasteriis divinum officium noctu, diuque, nullo interposito cessationis intervallo, celebraretur & cantaretur, diviâ hunc in finem in tres cœtus Monachorum totalitate, ita ut peracto, à primo, in Ecclesia officio, secundus & mox tertius succederet: sicque nullâ horâ Ecclesia à laudibus & canticis vacaret. Auctor instituti, secundum Nicephorum Callistum *l. 15. c. 23.* Marcellus fuit Apamiensis, cujus festum agunt Græci 29. Decembris secundum Græcos, & auctorem *Vitæ Marcelli*, Alexander Abbas, cui ille in ea dignitate successit, [illegible] *Et cum quidem factus, Alexander juxta viam sacram inclyti Martyris Menæ ædem extruxit.* [illegible] Florebat verò Alexander hic A. C. 420. de quo etiam videri potest Anonymus in *Vita ipsius*, c. 4. apud Bolandum 15. *Januar.* Monasterii autem τῶν Ἀκοιμήτων, *Acoemetorum* seu *Non dormientium*, Constantinopoli meminerunt passim Scriptores, Theodorus Lector *l. 1.* Evagrius *l. 3. c. 18. 21.* Theophanes, Cedrenus *in Leone*, Alii. à Græcis dein continuos ejusmodi & incessantes in Ecclesia cantus ac Officii celebrandi mores, ad Monachos Occidentales transiit, ut quæque jam antiquitus in Ecclesia Romana maximè in Monasterio Agaunensi, à *Sigismundo Burgundiæ* Rege erecto ac fundato. Ita enim in *Charta* donationis, seu potius in Synodo Agaunensi, Victorius Episcop. Gratianopol. *Refert* ait, *nobis videtur, ut ... devotionem Domini Regis & psallendi institutionibus, fiant novem Normæ, i. e. Gramenses, Ifsana, Juvensis, & Meliensis, & cæteræ, ut succedentes sibi in officiis Canonicis, i. e. Nocturnis, Matutinis, Prima, Tertia, Sexta, Nona & Vespertina, in hac die, noctuque indesinenter Domino famulentur.* Sed & ipse Dagobertus, in Monasterio S. Dionysii à se constructo & fundato, *ordinem Psallentium, instar Monasterii Agaunensium, & S. Martini Turonensis, ut ibidem laus Dei perenniter haberetur, instituit*, ut scripsit Andr. Silvius in *Chron. Marcianensis* Idem de Monasterio S. Benigni, à Guntranno Rege itidem ad *Agaunensis* Monasterii imitationem, constructo formatoque tradit *Chronicon Divionense* M. S. ut & de Monasterio *Luxoviensi*, cujus S. Columbanus auctor fuit, Bernhardus in *Vita S. Malachiæ*. vide quoque *Chartam* Pipini Regis pro Monasterio *S. Dionysii*, apud Doubletum p. 703. & *Præceptum* Regis Chlodovæi pro eodem. S. Aldhelmus *de laude Virgin. c. 26.*

In quis nempe decem Monachorum millia fuerunt,
Cantibus assiduis & Psalmis, carmine crebro, &c.

Epitaphium Raimberti Episcopi Virdunensis,

Te veteres poni struxere, novosque relinquis
Hæc ædes mores, in qua noctuque diuque,
A Monachis laudes divinæ vociferantur, &c.

Sic itaque ejusmodi Monachi Græcis Ἀκοίμητοι dicti sunt, quòd diu noctuque psallerent in Ecclesia, nullaque horâ vacarent à laudibus divinis, quos ex eo *laudis perennis* nomine agnoscunt Scriptores Latini. Ἀκοίμητος ὑμνῳδία dicitur, Ignatio Diac. in *Vita* Nicephori Patriarchæ Constantinop. ἀκοίμητος ὑμνῳδία, Johanni Euchaitæ p. 32. 13. quam ille in Ecclesia Sophiana à Constantino Monomacho institutam ait: *indefessus psalmodia*, in *Vita* S. Angilberti Abbatis Centulensis c. 2. num. 16. *sic ad mensam, sic ad lectos, sic ut omnia omni tempore exibant* (Monachi Centulenses) *ut indeficiens psalmodia in Ecclesia Salvatoris omni tempore permaneret*. Ita & lucernas ἀκοιμήτους appellârunt Græci, quæ in templis perpetuò arderent, ut est apud Ignatium Diac. in *Vita* S. Nicephori Patriarchæ *num.* 7. Pachymerem *l. 3. c. 23.* Anonymum *de locis Hierosolym.* Alios. Hinc perperam vir doctus *de Monachis primitivæ Ecclesiæ l. 1. c. 9.* censuit, dictos *Acoemetas*, quod insomnes & nunquam conniventes oculis perpetuis se vigiliis exercerent. Sed & *Macer* cum Studitis malè hosce Acoemetas confundit, uti inferius pluribus videbitur. Vide hanc in rem omnino Car. du Fresne *Glossar.* & suprà, in *Acemeti* ac *Achamitenses*.

ACOEMETUM, vide *Irenæum*.

ACOETES, vir pauper, & ut indicat etymon vocabuli, *carens cubili*, cujus tenuitatem eleganter exprimit Ovid. *Met. l. 3. Fab. 8.*

Ille metu vacuus, nomen mihi (dixit) Acœtes,
Patria Mæonia est, humili de plebe parentes.
Non mihi, quæ duri colerent pater arva juvenci,
Lanigerosve greges, non ulla armenta reliquit.
Pauper & ipse fuit, linoque solebat & hamis
Decipere, & calamo salientes ducere pisces.
Ars illi sua census erat. Cum traderet artem,
Accipe quas habeo studii successor & hæres
Dixit, opes: moriensque mihi nihil ille reliquit,
Præter aquas: unum hoc possum appellare paternum.

ACOLA, Mediæ oppid. ad mare Caspium. *Ptolem.*

ACOLIS, Urbecula fuit, in Insul. Tenedo, in mari Ægæo, à parte Asiæ.

ACOLITANUM, oppid. liberum in Africa propria, ab ea parte, quâ Cyrenaicam spectat. Plin. *l. 5. c. 4.*

ACOLUTHUS, vide mox dicenda. At Ἀκολουθία, in *Liturgicis* Græcorum libris, Gerasimo Vlacho *Thesauro quadrilingui*, Officium est. Τελετή. [illegible] *Typicum* Sabæ c. 12. [illegible], *Hymnus resurrectioni destinatus non cantatur*: troparium nempe diei Dominicæ proprium. Cujusmodi Ἀκολουθίας in *Euchologio*, viginti octo recenset totas Meursius in *Glossar.* Sic Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, *Ceremonia Baptismi est*: ibi enim ordine describuntur ritus, qui à Græcis circa Baptismum observantur. Ἀκολουθία [illegible], *Officium arrhabonum futurarum nuptiarum*, ubi recensentur omnes ritus circa τὸν μνηστῆρα copulationem observari soliti. Ἀκολουθία ἐπὶ αὐχμῷ [illegible], *Officium in siccitate & pluviarum penuria*: ubi quibus ritibus ac verbis pœnam hanc deprecari conveniat, enarratur. Reliquias ex ipso *Euchologio* pete. Vide quoque Joann. Meursium *Glossar.* & J. C. Suicerum *Thes. Eccl.* nec non infrà voce *Sequentia*, è Græco expressa.

de ACOLYTHIS Franciscus, vide *Franciscus*.

ACOLYTI, dicti olim Stoici, eò quod pertinaces suæ inhærerent sententiæ, postmodum ordo aliquis Clericorum sic dici cœpit. Godeau *de Ordin. sacris*.

ACOLYTUS, proximus in Ecclesia Romana Hypodiaconatus gradus, unus ex quatuor Ordinibus minoribus, ut patet ex Synodo Romana Silvestri *can.* 7. ubi Episcopo parere jubentur Presbyter, Diaconus Presbytero, Diacono Hypodiaconus, huic *Acolytus*, Acolyto Exorcista, cui Lector. Dictus à Græco κωλύω, *prohibeo*, quasi *Non prohibitus*, secundùm Dominic. Macrum *Hierolex.* seu potius ἀκόλουθος, *sequor*, ut vult ejus Frater, sunt enim hi velut famuli Ecclesiastici, altioribus Ecclesiæ ministeriis deputati, ut cereos deferendi &c. Sed ita *Acoluthi* scribendum *Gloss.* Græco-Lat. Ἀκόλουθος, *sequaces, pedisequus consequens*. *Hesych.* Ἀκόλουθος ὁ παῖς [illegible] *Acoluthus puer, puer.* Certè *Acoluthus* nominantur Gregorio *l. 7. Indict. 2. Ep. 7.* &c. Sustinebat antiquitùs *Acoluthus* patenam involutam, sicut modò Subdiaconus facit, à quo eam Archi-

Archidiaconus accipit, & osculatam dat uni ex Diaconis [illegible] ad [illegible], Amalar. de Eccl. off. [illegible] c. 18. Si[illegible] & [illegible] in manu habebat, per quam [illegible] po[illegible] in Eucharistia. Hodie officium ejus est, cum Missa ce[illegible], [illegible] accensos, & cum [illegible] ardente Diaco[illegible], ad eundem Evangelium accederent, sequi &c. Quæ [illegible] Romanus & [illegible] S. Gregorii his verbis complectitur: *Acolyti*, [illegible], *primum quidem ab Episcopo* [illegible] [illegible] *in officio suo* [illegible] [illegible] [illegible] *Ecclesiæ* [illegible] [illegible] [illegible] *Eucharistia*, ut Codex MS [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *ad suggerendum vinum & aquam in* [illegible] Vide hanc in rem Auctores citatos Car. du Fresne [illegible], & infra [illegible]. Eorum mansio seu ca[illegible] juxta Templum, aut secretarium ejus, *Acolythia* quoque vo[illegible], Anastasius Biblioth. in *Gregorio IV*. [illegible] Romæ tria genera [illegible], [illegible] qui Pontifici ministrant, [illegible], qui assistunt in Templis, ubi stationes celebrantur, & [illegible], qui ministrant cum Diaconis, in urbe regionibus, habes apud [illegible]. Et quidem de primis ita [illegible] Car. du Fresne [illegible] *Apostolicæ* [illegible], *qui cum Pontifice* [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] &c. Inter offi[illegible] aulica Constantinop. *Acolythus* [illegible], [illegible] ex Cedre[illegible], qui Præfectum [illegible], i. e. militum Varangorum cohortis Imperialis, appellatum [illegible] tradit. Vide quoque in vocibus [illegible], *Augusta*, *Archicantator*, [illegible], [illegible] & Patrus.

ACOMA, locus in monte, et [illegible] regni Mexicani in America Septentrionali.

ACOMATES, Bajazethis II. Turcarum Imperat. fil. à Selymo fratre prælio victus, & laqueo sublatus est. Circa A. C. 1513. [illegible]

ACON, seu PTOLEMAIS, *Acre*, urbs Episcopalis Syriæ, sub Archiepiscopo Tyrensi. Vide *Ptolemais*. Celebris est forti[illegible] Equitum S. Johannis Hierosolymit. qui illam per tot annos [illegible].

ACON, vel ACCON, Vide *Acre* & *Ptolemais*.

ACON, vide [illegible].

ACONÆ, Græce Ἀκόναι, apud Theophrastum *Hist. Plant.* l. 9. c. 18. [illegible] Mariandynorum; [illegible], potius *Heracleæ*, nempe vel portus *Heracleæ*, vel non longe ab Heraclea sun, in regione Mariandynorum, in quibus etiam Heraclea Pontica sita erat. Unde [illegible] nomen volunt nonnulli. Et certè in *Aconis* [illegible] nasci tradit *Nicander*,

- - - - [illegible] Ἀκοναῖς.

[illegible]

Ubi Ἀκοναῖοι [illegible] sunt Heracleotici agri, ab *Aconis* loco di[illegible] in quorum [illegible] summitate [illegible] plurimum ac præstantissimum [illegible] provenit. Sed aliud etymon suggerit Ovid. l. 7. *Metam.* Fab. 22.

Quæ quia nascuntur durâ vivacia caute,

Agrestes aconita vocant. &c

de quo vide Salmas. ad *Solin.* p. 881. & *seqq.* ut & infrà in voce [illegible]

ACONE, portus Heracleæ, Bithyniæ civitatis, Lyco fluv. oppositus, proventu etiam [illegible] herbarum celebris. Nominant *Mela*, & alii. *Aconas* duros hic memorat [illegible], ex Val. Flacc. l. 4. v. 600.

Quâ [illegible], quâ [illegible] aquas, quas torqueat Acon!

Atqui *Acone* illic legendum monent interpretes. Meminit etiam *Acones* herbæ, ex qua aconitum venenum conficitur, teste Dioscoride l. 4. Addit denique, sunt qui *Acone* [illegible] nunc dici [illegible]. Vide *Acone*, apud *Stephanum*, qui & insulam hoc nomine facere videtur, è regione Eudæmonis civitatis Chalcedonis, propter cotes plurimas illic nascentes dictam. [illegible] *Lipsius*.

ACONITES, populi sunt montani, prope Sardiniam insulam. Strab. l. 5.

ACONITUS, Collis circa Heracleam Ponticam, ut refert [illegible] *Nicandro*, ab *Aconito* herba ibi crescente fortè dicta. Ortelius ex [illegible].

ACONTES, unus ex 50. filiis Lycaonis. Apollod. l. 3. Biblioth.

ACONTEUS, venator egregius, à jaculando, ut videtur, sic dictus. Stat. l. 7. *Thebaid.* v. 590.

- - - - [illegible] *Aconteus*

Strage virûm, [illegible] *feras* [illegible] *verso*.

(*Aconteus*) - - - - - - -

Silius. l. 16.

Et cujus [illegible] *fugisse* [illegible]

[illegible] *Aconteus*.

ACONTIAS, vide infra [illegible].

ACONTIMACARIA, Arcadiæ oppid. *Pausanias* distinctum mavult legere. [illegible] *Acontium* & *Macaria*.

ACONTISMA Macedoniæ aditus angustissimus. Ammian. l. 26. *Acontisma* locus est, in confinibus Thraciæ & Macedoniæ, inter Neapolim & Topirum. Vide Lazium de R. P. R. l. 12. c. 1.

ACONTIUM, oppid. Arcadiæ, ab Acontio Lycaonis fil. Est & aliud Euboeæ. *Steph.*

ACONTIUS, juvenis ex Ceâ insulâ in Delum ad Dianæ sacra profectus, amore Cydippes nobilis puellæ exarsit: sed cum eidem potiri non posset, novam fraudem commentus, in pomo hos versus [illegible]:

Juro tibi sanctæ per mystica sacra Dianæ,

Me [illegible] comitem [illegible] *futuram.*

Hoc pomum Acontius jecit in sinum Cydippes, quæ versus legens juravit imprudens, & illi nubere etiam morbo coacta est. Unde dixit:

Qualis fuit malum, quod [illegible] *Acontius*,

[illegible]

Vide Ovid [illegible] 20. & 21. & [illegible]

ACONTIUS, Magnesiæ mons, vel Boeotiæ. Plin. l. 4. c. 7. Strab. l. 9.

ACONTOBULUS, Asiæ minoris locus, apud Apollon. l. 2. sub Hippolyte Amazonum reginæ imperio, [illegible].

ACOR, apud Cyrenaicos pro muscarum [illegible] Deo colitur. vide *Acoron*.

ACORACA, Syriæ Urbs, in Chalybonitide regione, *Ptolem.*

ACORES, vide *Azores*.

ACORUM, legitur in Antiquorum calamus aromaticus, de quo vide Salmas. ad *Solin.* p. 1049.

ACOSTA, vel *Acugna*, M. Magister Melitensis, Castellanus gente, octavam [illegible], Castellanam & Lusitanam nationes adjecit: turrem S. Nicolai, in ingressu portus, in Insul. Rhodo, ubi prius Colossus stabat, extruxit. Pacem cum Turcis inire recusavit; obiitque A. C. 1467. *Histor. Melita.*

ACQUAVIVA, vide *Aquaviva*.

ACQUI, vide *Aqua*.

ACRA, seu *Japygia*. Plin. l. 3. c. 11. alias Japygium, & Salentinum, M. Græcis oppid. mediterran. Salentin. *Promont.* *Capo di Leuca*, & *Capo di S. Maria* [illegible] dicitur [illegible]. [illegible] vero, *Acra Japygiæ* urbs est, aliquibus *Hydruntum* dicta, ut ipse [illegible]. Vide. *Japygia* & *Japygium*. Promontoria [illegible] in Italia [illegible] in Scythia: in Cypro ultra [illegible] supra Antiochiam: apud Daph[illegible]: item in Acarnania [illegible] apud [illegible] mentio est) circa Bucadelium: in Sicilia, a Syracusanis condita, hæc forte est *Acræ Ptolem.* Est & *Acra*, apud Hannonem, Africæ Urbs, ad Oceanum Atlanticum: Item vicus Tauricæ Chersonesi, ad os Bosphori, *Plinio* & *Straboni*: Sarmatiæ quoque Europææ, apud *Ptolem.* *Acra* etiam dicebatur, mons in interiore civitate Hierusalem olim [illegible], & undique declivis.

ACRA, vicus in Mæotide. Strab. l. 11.

ACRA Lepte, Drepani [illegible] promontoria; in sinu Arabico, in parte Troglodytarum, apud Ptolem. l. 6. c. 29. Significat autem Græca vox Ἄκρα, summitatem, eminentiam, sed & portum ut plurimum, naturalem, sub litorum promontoriis positum. Unde [illegible] ἄκρα, apud *Dionysium*.

[illegible] χελιδονίας [illegible]

[illegible] ἄκρα

Certè promontorii Pataræ ex Veteribus nemo meminit, sed portum *Pataricum* intelligit *Dionysius*. *Scylax*, [illegible]. Similiter portum Telmissensium, *Strabo* vocat ἄκραν [illegible]. Idem *Scylax*, [illegible]. Nempe portubus ut & promontoriis sinus finiuntur. Sic Mela, l. 1. c. 15. [illegible] *promontoriis sinum Pamphylium* [illegible] *claudit*. Sinus Lyciæ alter Crago promontorio & Telmissi portu includebatur. *Strabo* ἄκραν [illegible] appellat, sive quia portus. Ita & Patara promontorium aliquam editi litoris habuisse videtur, quæ portum efficiebat. Hinc ἄκρας [illegible] vocat *Dionysius*, intra quam Chelidonias ait esse sitas. Idem alibi canit, Issici sinus ad Occidentalem terminum esse ἄκρην [illegible],

[illegible]

Ergo inter illum terminum ad Orientem situ Chelidoneæ, in sinu, qui determinatur Patareum portu, ab una parte, ab altera Tauri promontorio quò modò ibi littus [illegible], ubi sita sunt Patara; in cujus peninsulæ extremo Portus Patarorum ἄκρα Dionysio dictus: Quia peninsularum [illegible] vel litorum [illegible] partes extremas in mare excurrentes, etiamsi nullos habeant impositos montes, ἄκρας quoque Græci vocitant. Vide Salmas. ad *Solin.* p. 784. & 786. De [illegible], marcæ argenti ab Agrimen[illegible] assimilata, infra voce *Libra*.

ACRABA, civitas Mesopotamiæ, *Ptol.*

ACRABATA, Urbs una ex undecim Judææ Toparchiis, [illegible], à qua Acrabathena, vel Acrabatena regio & toparchia nomen habet. *Hieron.* & *Josephus*.

ACRABATANUS, Æthiopiæ lacus, prope Estamenam aut Astaboram fluv. cujus accolas populi [illegible], *Scorpionum* [illegible], ubi perperam Ἀκαβαῖοι, pro Ἀκραβαῖοι, ab Æliano vocari *Hist.* l. 17. c. 40. censet Bochart. *Acrabatas* enim à scorpionibus dictum contendit, cum עקרב *acrab*, pro scorpione, non solum ab Hebræis & Syris sed & à Chaldæis, Arabibus & Æthiopibus usurpetur. Sed & Græci Asiæ partem à scorpionum copia, nominârunt [illegible] χώραν, ut ex Ptolemæo constat. Nec desunt, qui Scorpianos populos inidem dici conjectent, apud *Stephanum*, tanquam ex *Herodoto*, quod tamen non probatur eidem Bocharto *Hieroz. Part. poster.* l. 4. c. 29.

ACRABATHENA, oppid. Plin. l. 5. c. 14. Vide Bochart. Hieroz. *loc. cit.*

ACRABIM, vel ACRABIS, quod D. Hieronym. *ascensum scorpionis* vertit, mons à scorpiis dictus, qui in eo loco abundant, urbe superædificatâ, est in limine tribus Judæ meridionali, atque adeo totius terræ promissæ, proximus mari mortuo, in montibus Seir. *Hottingh.*

ACRACANUS, fluv. ab Euphrate [illegible], quem à Nabuchodonosore, una cum Aracale fluv. obstructum scribit, ex Abydeno, Euseb. *Præp. Evang.* l. 9.

ACRACARNES, Alius *Anacyndaraxes*, Rex Assyriorum, Pater Sardanapali. Euseb. Chron.

ACRADINA, vel ACHRADINA, arx Syracusanorum, quam Marcellus Roman. Imperat. cepit. Plut. *in Marcello*. [illegible] (Ἀχραδινὴ καλεῖται) Cicer. *Verrinâ 4. Altera autem est urbs Syracusis, cui nomen Acradina est, in qua forum maximum, pulcherrimæ porticus, ornatissimum Prytaneum, amplissima est curia, templumque egregium Jovis Olympii.* Vide *Achradina*.

ACRÆ, Peloponnesi mons. *Pausan.*

ACRÆ, seu ACREÆ, *Ptolemæo*, Siciliæ urbs, à Syracusanis habitata, hodie *Palazzolo* vocatur: at *Fazello*, aliis *Acremonte*. *Agra* apud *Antoninum*. Ejus meminit Sil. *l.* 14.

Non Thapsus, non e tumulis glacialibus Acræ.

Vide Cluver. *Sicil. Antiqu. l.* 2. *p.* 353.

ACRÆA, Dianæ cognomen, quòd Acræo monte apud Argivos fuerit, in quo Dianæ templum construxit Melampus, quando Prœtidas purgavit. *Hesych. Sophocl.* Ibidem Venus culta. *Acræa* etiam Juno dicta est, cujus oraculum fuit in Megarea. Strab. *l.* 8.

ACRÆÆ, vide *Acra* & *Acræ*.

ACRÆPHIA, oppid. Bœotiæ, à quo *Acræphius* Apollo dictus. *Steph.* & Herodot. *l.* 8. *Acræphium* est etiam apud Strab. *l.* 9. *Acræphinum Pausaniæ*. *Agriphia Ptolemæo*. *Arne*, ut quibusdam visum *Homero*.

ACRAGALLIDÆ, gentes iniquissimæ, olim juxta Athenas habitabant. Æsch. *contra Ctesiph.*

ACRAGAS, unus ex statuariis, qui in admiratione summa fuerunt. Plin. *l.* 33. *c.* 12.

ACRAGAS, civitas Siciliæ, & Thraciæ & Eubœæ & Cypri, & Æoliæ. Est & fluv. Siciliæ *Stephano* & *Polybio Dragò* hodie. Vide *Agrigent.*

ACRAMAUMORIUM, *locum Cretæ* nominat *Cass. Dionysius*, ubi mel optimum. *Acram Amoriam* fortè legendum distinctum. Ortelius *Thes. Geogr.*

ACRAMELÆNA, i. e. *nigrum promontorium*, in Bithynia, ad pontum Euxinum est, circa Bosphorum. Arrian. *in Periplo.*

ACRAPAGES, Rex Assyriorum. Euseb. *in Chronic.*

ACRATH, Africæ oppid. *Vel* *de Gomara Marmolio*. Incolis *Deyrat Bedis*, aliis *Ageza*, aliis *Mezemma*. Est autem urbs Mauritaniæ Tingitanæ littoralis, contra Malacam Hispaniæ urbem inde 80. leuc. longitud. 15. 50 latitud. 34. 55. Oppid. hodie regni Fezzæ, in provinc. Errifæ in ora maris Mediterranei.

ACRATHOS, vide *Athos* & *Acrathon*.

ACRATUS, libertus Neronis, ad dona & simulachra Numinum, per Asiam atque Achajam abripienda missus, cuicunque flagitio promtus. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 45. Ex civitate Pergamena, cum statuas quoque & picturas avehere conaretur, vi ab oppidanis prohibitus est. Idem *l.* 16. *c.* 23.

ACRATUS, bacchantium genius Athenis spectabatur, cui os duntaxat extra parietem extabat. Pausan. *in Att.*

ACRAVISCI, populi Pannoniæ inferioris, juxta Scordiscos. Plin. *l.* 3. *c.* 25.

ACRE, civitas Apuliæ, ab aliquibus Hydrusa dicta. Est & alia, quæ portum in se Brundusinum habet; alia in Syracusanis, item in Eubœa, Scythia, Cypro, Acarnania; alia supra Antiochiam; alia denique ad Tigrim fluv. *Steph.* vide *Acra*.

ACRE, urbs & portus Phœniciæ, commerciorum frequentiâ celebratissimus, mercatoribus ex omnibus mundi angulis certatim illuc confluentibus: quæ causa illi tandem ruinæ fuit. Sub Imperatorib. Romanis celebris erat Claudii Imperat. colonia. Dein Arabum subiit jugum, capta à Christianis, A. C. 1104 quibus Genuenses classem navium 70. subsidio miserant. *Gulielmus Tyrius*. Sed *A. C.* 1291. vel 1292. à Soltano Mulec-Seraro vi expugnata est. *Spond. A. C.* 1291. *n.* 6.

ACREDULA, Ciceroni eadem cum ulula, quâ expressit ὀλολυγόνα Arati,

Et matutinis Acredula vocibus instat.

Ὀλολυγὼν sanè *Theophrasti*, quæ in summis jugis sola canit, ulula est: dicta ab *acri* & acuta voce, quam edit, qualis est mulierum ejulantium: ἀπὸ τῆς ὀξείας φωνῆς ὀλολυζουσῶν. Itaque fallitur *Isidorus*, qui *acredula* uno loco exponit ranas parvas, in sicco vel in agris commorantes; quas ab *agris* dictas putavit: & aliô *lusciniam* esse scribit. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 318.

ACRENSES, populi Siciliæ. Plin. *l.* 3. *c.* 8.

ACREPHIUM, mons Thebanorum Strabo *l.* 9.

ACRIA, *Ormou*, teste *Moletio* oppid. Laconicæ maritimum ad ostium Eurotæ. *Ptol.* qui illud vocat [illegible]. Est item oppid. Hispaniæ Plinio *l.* 4. *c.* 12.

ACRIBA, Peloponnesi Urbs, Lacon. *l.* 9.

ACRIDE, Africæ oppid. Diodor. *l.* 20.

ACRIDES, quarum mentio Matthæi *c.* 3. *v.* 4. ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον, Isidoro Pelusiotæ, viro docto & proxima Palæstinæ loca incolenti, *Ep.* 132. [illegible], *non sunt animalia scarabæis similia, ut imperitè quidam existimant*: Subjicit autem, [illegible], *sed summitates herbarum & aliarum plantarum*, potiùs fruticum & virgultorum vel arborum. Verùm omnino fallus est vir pius & doctus. nam diversissimæ res Græcis sunt ἀκρίδες & ἀκρόδρυα, quas duas voces ut ipse confunderet, contra omnem Græcorum usum loquendi, ea sola ratio videtur effecisse; quod sciebat, inter alimenta eorum, qui erant rigidissimi jejuniorum observatores, fuisse ἀκρόδρυα, h. e. *fructus arborum*. Hinc Epiphanius extremo *l.* 3. austeritatis intendendæ circa jejunia varios gradus commemorans, ultimum facit eorum, qui abstinerent diebus stationum, etiam ἀπὸ ἀκροδρύων καὶ ὀπώρας, *à fructibus & pomis eorum*, i. enim e. ὀπώρα, ut docet Casaubon. *ad Athen. l.* 4. *c.* 6. Multo minus ἀκρίδες hæ Johannis herbæ fuêre genus, Monachis in Syria apponi solitæ, ut Jac. de Vitriaco *Histor. Hierosolym. c.* 53. à Syrianorum quodam Monacho se accepisse scribit.

Locustæ itaque fuêre, quarum aliquas edules fuisse, non in Judæa solùm & aliis regionibus Orientis, sed etiam in Græcia, & opposita Asia, multis jam probârunt Viri eruditi. Et certè, apud veteres Poëtas, non solùm ἀκρίδες ponuntur, inter tales pullatæ plebeculæ cibos, sed etiam κόρεις, quod vilissimum insecti genus, formicis, ut volunt Grammatici, affine est. Conjungit utrumque Nicophon Poëta antiquissimus, in *Fabula*, quam inscripserat, Ἀφροδίτης γοναί. *Homerus* etiam, ubi vilissimum describens victum, [illegible], inquit, [illegible]. Item *Aristophanes*, qui inter res edules, *& serpho & locustas* meminit. Imo Theophylactus *Ep.* cujus initium, [illegible] caricas & locustas oppidò lautum inter rusticos fuisse convivium docet: [illegible]. Cicadas quoque, locustis simillimum animalculum Musicum, in cibi usum verti consuevisse, testis est Ælianus *Hist. Anim. l.* 12. *c.* 6. ut alia omittam. Vide Isaac. Casaubon *contra Baron. Exercit. XIII. n.* 7. & infrà in voce *Locusta*.

ACRIDOPHAGI, Æthiopiæ populi, deserto contermini: veris tempore, flante Zephyro & Libyco, locustas permagnas artificiosè capiunt, quas sale superinfusò diutius servant; Hic est solus eorum per omne tempus locustarum victus: neque enim pecora nutriunt, neque pisces edunt, procul a mari positi, neque ullum aliud vitæ adminiculum habent. Corpore leves sunt, veloces cursu, & vitæ brevis, ut qui longissimè vivunt, quadragesimum non excedant annum: finis eorum non solùm mirabilis est, sed etiam incredibilis: nam propinquante senectâ pediculi alati, non solùm vani varii, sed specie horridi ac turpes in corporibus nati, ventrem primò, tum pectus deinde, totum corpus parvô tempore exedunt: qui morbum patitur, primùm veluti scabiei cujusdam pruritu affectus, corpus scalpit, voluptate simul & dolore perceptis, deinde erumpentibus pediculis, simul effluente sanie, morbi acerbitate ac dolore percitus, unguibus magno cum gemitu corpus lacerat: tanta vero vermium copia effluit, aliis super alios tanquam ex perforato vase scaturientibus, ut deleri nequeant: & hoc pactò sive cibi, sive aëris causâ miserum sortiuntur vitæ finem. Vide Diodor. Sic. *l.* 3. *c.* 3. & 29. *de rebus antiquis*, Agatarchidem, & Strab. *l.* 16. Plinius de similibus in Parthia populis loquitur, *l.* 11. *c.* 29. De aliis in Libya, Hieron. *l.* 2. *contra Jovinian.* & *comment. in Johan. c.* 4. De S. Joh. Baptista, vide Matth. *c.* 3. *v.* 4. & quæ suprà dicta.

ACRII, Vulgo *Monte Syri*, montes Siciliæ insulæ.

ACRILLÆ, urbs Siciliæ, non procul à Syracusis. *Steph.* vide Cluver. *Sicil. Antiq. p.* 354.

ACRIO, Philosophus Pythagoricus, cujus meminit Cicer. *l.* 5. *De Fin.*

ACRIPHIA, vide *Acræphia*.

ACRIS Odor, idem cum acuto, Græcè ὀξύς. de quo vide Salmas. *ad Solin. p.* 22. 82.

ACRISIONE, urbs Peloponnesi apud Argos, ab Acrisione Acrisii regis filia nomen habens: unde *Acrisioneus*, nomen gentilitium. Virg. *Æn. l.* 7. *v.* 410.

Acrisioneis Danae fundâsse colonis.

Ubi *Servius* agnoscit patronymicum *Acrisioneis*, *videt*. Non capio; nam ab *Acrisio* forma illa patronymica abludit satis. Servii tædium hunc: *Sola enim vocatur, non cum colonis*: jam soli? alias. Alter Cerda, quid enim vetat (inquit) ut ex Græciâ coloni affluxerint, ad famam Danaës jam reginæ, jam excitantis urbem? Deinde secum sibi facit *Servius*. Nam si coloni, certè aliunde: atque adeò nihil obstat, etiam si conjungat cum *Danae*, non cum *Colonis*. Nic. *Heinsius*.

ACRISIONIDES, Perseus Acrisii nepos, Ovid. *l. Met.* 5.

Verum in hunc heros, mutilatam cæde Medusæ

Acrisioniades, adegitque in pectus. - - - -

ACRISIUS, teste Eusebiô, *librô temporum*, Abantis Argivorum Regis fil. ex Ochalea conjuge, Mantinei filia, ac frater Prœti, cum quo, cum in utero matris adhuc esset, dissidere cœpit: Ubi verò per ætatem potuêre, de regno certare non dubitârunt: Sicque belligerantes primi *clypeos* invenerunt: inde victor Acrisius Prœtum Argis exegit, ipse vero imperium patris occupat, in terra Regum Argivorum XIII. Danaen ex Eurydice Lacedæmonis filia gignit: quâ natâ Acrisius oraculum consuluit, an marem filium postea habiturus esset: respondit oraculum, nullum quidem marem habiturum, sed eum manu ejus, qui ex filia nasceretur, moriturum: qui, ad effugiendam prænuntiatam mortem, filiam in quadam turri (alias æneas) sepeliit, servarique jussit, ne quis posset ad eam accedere. In cujus gremium Jupiter versus in auri guttam, ex tegulis se demisit: à quo prægnans effecta, Perseum genuit: quod cum rescisset Acrisius, ab Jove compressam filiam minimè credens, eam unà cum filio in arca lignea conclusam in mare dejecit, quæ cum in Seriphum insulam Jovis voluntate delata fuisset, Dictys piscator eâ effractâ, vidit mulierem cum infante, quos ad regem Polydecten perduxit, qui eam in conjugio habuit, & Perseum educavit in templo Minervæ: quod cum rescisset Acrisius, eos ad Polydecten moratum, repertum est profectus est, quò cùm venisset, Polydectes pro eis deprecatus est: Perseus Acrisio avo suo fidem dedit, se eum nunquam interfecturum: qui cum tempestate retineretur, Polydectes moritur: cui cum funebres ludos facerent, Perseus objecto Gorgonis capite Acrisium convertit in saxum, vel discô missô, quem ventus distulit in caput Acrisii, eum interfecit, itaque quod voluntate suâ noluit, Deorum factum est; Hyginus *Fab.* 63. *Euseb. Servius.* Vide *Danae*, & *Perseus*. Regnavit ann. 31. ad quem annum ult. *Argivorum*, inquit Eusebius, *regnum desiit, quod steterat annis* DXLIV. *usque ad Pelopem, qui regnavit annis* LVIII. Num. 7. 4. Interim constat, post *Acrisium* tam Argis regnatum esse, quàm Mycenis: Eusebius autem, prætermissis Argivis, ad Mycenas transiens.

tem, Albius subjungit Sebastium, Eurysthea & Atreo largitur annos 108. usque ad initia Agamemnonis, incerta aliorum tempora illis, tanquam certioribus, assignans. Acrisii autem tempora celebrantur inprimis tum Oraculo Delphico, cujus prima vates, Phemonoe, Icarii uxor, Acrisio responsa dedit: Clemens Alexandrin. Stromat. l. 1. tum Pelopis adventu, ex Phrygia in Græciam, qui res Græcas insigniter immutavit. Vide Joh. Marshamum Canone Chron. ad Sec. 11. ubi & Dispensos Amphictyones ab Acrisio institutos, ad fin. de successore vero Acrisii aliquid voce Megapenthes. Fuit & Acrisius alter, Laertæ pater, Ulyssis avus & Jovis filius, dicente Ulysse apud Ovid. Metamorph. l. 11.

Nam mihi Laertes pater est, Acrisius illi,
Jupiter huic, &c. - - - - - - - - -

Ubi tamen castigatiores codices, Arcesius habent.

ACRITAS, extremum Bithyniæ promontorium Propontidis, juxta Bosporum Thracium Gyllius dicit hodie usque nomen retinere. Steph. hoc idem putat Promontorium Nigrum, ἀκρω μέλανα ab Apollonio, Orpheo, & Theocrito appellari. Acritas etiam Messeniæ promontorium, Capo di Gallo teste Sophiano cum aliis. Mela l. 2. c. 3. Plin. l. 4. c. 5. inter Methonem ad Boream & Coronem ad Austrum proximas urbes. Insulæ est etiam nomen Cedreæ.

ACROAMATICI seu ACROATICI Libri Veterum, indigitantur A. Gellio l. 20. c. 5. Commentationum suarum artiumque, quas discipulis tradebat Aristoteles - - - duas species habuisse dicitur, alias enim -- ἐξωτερικὰ — alias ἀκροατικὰ, Ἀπὸ τῆς ἀκροάσεως nempe dicta, i. e. ab Auditione, uti Suidas exponit, qui soli ad ἀκροάσεως λόγων admittebantur, erantque familiares ac quasi domestici: cum ad ἐξωτερικοὺς λόγους, non discipuli solum & qui in Præceptoris disciplinam sese dederant, sed cuilibet è populo, accedere possent. Atque sic personarum ratione Exoterica disceptationes ab Acroaticis discrebant. Sed & materia utrobique diversa. Ἐξωτερικὰ enim dicebantur, pergit Gellius, quæ ad Rhetoricas meditationes, facultatemque argutiarum, civiliumque rerum notitiam conducebant. Ἀκροατικὰ autem vocabantur, in quibus Philosophia remotior subtiliorque agitabatur, quæque ad naturæ contemplationes, disceptationesque Dialecticas pertinebant. Vide quoque Plut. Alexandro. Cicer. vero de Finibus l. 5. ut & Alexander & Eudemus, aliique, de iisdem rebus Aristotelem, in Acroaticis quidem subtilius atque ad limandam veritatem aptius; in Exotericis autem, probabilius, atque ad opinionem efficiendam accommodatius, disserere solitum ajunt. Temporis porro discrimen. Disciplinæ, iterum Gellius, quam dixi Ἀκροατικὰ, tempus exercendæ dabat in Lyceo matutinum - - ἐξωτερικὰς vero auditiones exercitiumque dicendi eodem loco vesperi faciebat — atque eum tum δειλινὸν περίπατον appellabat, illum autem supra ἑωθινὸν. Sed &, Exoterica Scripta vulgò emissis, Acroatica ut arcana abscondebantur, aut si & illa ederentur, brevius & obscurius conscribebantur, quàm ut ab iis, qui ἀκροαταὶ non erant, possent intelligi. Unde conquerenti Alexandro, quod disciplinas interiores, quibus ab ipso eruditus esset, libris editis evulgasset, rescripsit, Philosophus, neque editas eas esse, neque non editas, quoniam solis auditoribus cognobiles essent, apud eundem Gellium &c. Vide Salmas. Commentario in Epictetum & Simplicium p. 118. & seqq. aliquid etiam infra voce Exoterica.

ACROATHON, Thraciæ oppid. in summo cacumine montis Atho, Mela l. 2. c. 1. au hore. Ptolemæo Ἀκρόθωον appellat. Stephanus Ἀκρόθωοι. Thucyd. l. 4. Ἀκρόθωοι. Herodot. l. 7. Ἀκρόθωον. Cima di monte santo hodie. Acrothon Plin. l. 4. c. 10. Ejus incolas dimidio plus cæteris mortalibus vivere, nec ibi cineres aquis dilui, aut ventis evolvi, scribit Solin. c. 17. & Pomp. Mela loc. cit. Vide Atho. Acroathon hodie à Græcis ἅγιον ὄρος, in ea parte Macedoniæ, quæ nunc Jamboli dicitur.

ACROCERAUNII, agrestes ferique homines, qui Chimæram montem incolunt. Hi A. C. 1537. cum in Buthroto littore Solymannus Turcarum Imperat. haberet castra, immane consilium susceperunt tabernaculi ejus noctu invadendi, concitante eos Damiano quodam latronum duce, abstrusorum collium, qui sunt iniquis rupibus, peritissimo. Non reformidabant ullum vel certæ necis periculum viri rerum omnium egentes, alroque latrociniis assueti, & nullos certos colentes Deos, ut incredibili præda, atque usitati facinoris gloriâ potirentur, si longè maximum terrarum orbis Imperatorem in tabernaculo semisopitum, & frustra tot custodiis confisum confoderent, magno siquidem silentio ferarum more, sese insinuaturos conculcata nocte in stationem facilè sperârant. Sed barbaris ad id audendum facinus paratis fortuna defuit: conspectus enim Damianus in arbore ex fragore abruptæ frondis, uti erat semipensilis & speculabundus, à Janizeris est comprehensus, & per tormenta detectis, quæ parabat, insidiis, jussu Imperatoris belluæ captæ modò discerptus est: unde mox magna illis agrestibus clades illata, emissis scilicet in eos Asapis & Azapis, venationis modò, ad trucidandum, & quam maxime possent, delendam horridæ atque infamis gentis stirpem: ab hac enim genus ducunt Haiducki, maritimi prædones, Dalmatiæ scopulis assueti, & Haidones à Turcis Martelosii dicti, qui Illyricis nemoribus aberrant, & cunctis mortalibus ex professo hostes, usque ad interiores Pannoniæ limites latrocinia exercent. Jovius l. 36.

ACROCERAUNIUM, promontor. Epiri, in angustias maris Adriatici emissum, inde dictum, quod Acroceraunius montibus sit vicinum, hodie Capo della Linguetta. Siquidem Acroceraunia, Servio sunt montes excelsi in diversis locis, sic dicti propter altitudinem, & jactus fulminum. Nam ἄκρον dicitur summum, vel summitas, & κεραυνὸς fulmen. Et ut ait Horat. l. 1. Carm. Od. 10. Infames scopulos Acroceraunia. Et ante eum Lucret. l. 6. v. 420.

Altaque cur plerumque petit loca, plurimaque hujus
Montibus in summis vestigia cernimus ignis?

Horum autem alii sunt in Epiro, dividentes Ionium mare ab Adriatico; alii sunt inter Iberiam & Armeniam, qui tamen Ceraunii Plinio, l. 5. c. 27. Horat. l. 1. Carm. Od. 3. - -

Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui vidit mare turgidum, &
Infames scopulos, Acroceraunia?

Et Ovid. l. 1. De remed. amoris,

Hæc tibi sunt Syrtes, hæc Acroceraunia, vita

Monti della Chimera hodie, vel Ceraunii dicti, teste Alpheti, & Leandro. Pausanias autem distinxit hoc nomen in Atticis, Ἄκρα Τάναρ, & Κεραυνίων ὄρος. Ita etiam Dionysius: Οὔρεα τ' ἠλίβατα τὰ Κεραύνια καλέουσι. Sic Virg. Æn. l. 3. v. 506.

Provehimur pelago, vicina Ceraunia contra.

ACROCHIRISMUS, vide infra Gymnastica & Strangulatio.

ACROCOMÆ, populi Thraciæ, à capillorum longitudine dicti, quod antiam frontis muliebrium more demissam gestarent. Author Homerus in Catalogo, quem admodum è diverso, Abantes priora capitis tondebant. Vide Joh. Marshamum Canone Chron. Sec. VIII. sub initium, ubi de hoc tonsuræ genere pluribus, nec non hic passim.

ACROCORINTHUS, mons Peloponnesi excelsus, inter duo maria, Ægæum scil. & Ionium. Vertex ipse Veneri sacram habet ædiculam, infra verticem Pirenen fontem, haud affluentes, sed perspicuas aquas habentem, in radice Corinthum urbem, Strabo l. 8. cui instar propugnaculi erat. Vide & Plin. l. 4. c. 4. Pausan. l. 1. Plutarch. in Arato dicit, eum è mediâ Græciâ emicare. Stat. Theb. l. 7.

Jam procul Oraculum (?) equo Ephyrea premebat
Litora, qua summas caput Acrocorinthus in auras
Tollit. - - - - - - - - -

Coryphe fortè apud Polyæn. l. 4. de Demetrio, Ortel. in thes. Geogr.

ACRODRYA, Græcè Ἀκρόδρυα, & ὀπώρα, sic distinguuntur Græcis Scriptoribus Rei Rusticæ, ut Latinis Nuces & Poma. Ἀκρόδρυα enim ea vocanda propriè censent, quæ foris lignum habent, quæque eadem κάρυα dicta, Quâ voce omnia Acrodrya Atticos intelligere, ex Athenæi Epitomatore notat Salmasius, Sic namque is, οἱ Ἀττικοὶ κ. οἱ ἄλλοι δὲ [illegible], [illegible] ἀκρόδρυα [illegible] λέγουσι, ubi tamen incertum, an per ἀκρόδρυα intelligat omnes omnino fructus arborum, qui foris lignum habent, an eos tantum, qui exteriorem habent corticem ligneum & intus id, quod edule. Auctores Geoponicorum hoc sensu accepêre, de iis scil. qui ὀστῶδη foris habent, quo in genere nuces omnes sunt. Alii ἀκρόδρυα, de omnibus arborum frugibus usurpant. At Tryphonis, qui ἀκρόδρυα à malis & nucibus separat, eo nomine baccas & fructus sylvestres censuit. Quâ de re vide eruditè disserentem Salmas. ad Solin. p. 168. & 169.

ACROLISSUS, arx est, in colle suprà Lissum Illyrici urbem, Strabo l. 7.

ACROLITA, vel ACROLITHA statua, apud Trebellium Pollionem in XXX. Tyr. c. 32. Hujus uxor Calpurnia, (Titi nempe) fuit femina cujus statuam in templo Veneris adhuc videmus Acrolitham, (prius legebant Argolicam) sed auratam. Græc. ἀκρόλιθος, ἀκρόλιθον, statua est lapidea. Sic monolithas columnas dixit Trebellius, Sic acrolithas: cum provinciam dispoliavit, columnas monolithas laodicenas. Similiter itaque Acrolithos statua, ἀκρόλιθος, ἀκρόλιθος ξόανον in Epigrammate nondum edito.

Μή μ' ἐσίδῃς ἀτέχνως ὦ χλαῖνα, ἀλλὰ Θεωρεῖ,
Οὕτως ἀκρόλιθον καὶ ἐγὼ τὸ ξόανον.
Ne cave ô homo lenalam, sed considera
Sic acrolithæ & me modum statuæ. &c.

Salmas. ad loc. cit.

ACROLOCHIAS, promontor. Ægypti, ad Pharum, versus Orientem, Straboni, fortè idem cum Lochias Ortel. in thes. Geogr.

ACROMA, vide Altera frons.

ACROMATA, apud Æl. Lampridium in Alexandro Sev. c. 34. Nanos & nanas & moriones & vocales & exoletos, & omnia acromata, & pantomimos Populo donavit. Ita in veteri editione legebatur, nec aliter præferunt scriptum libri manu exarati: In Nerone quoque Senecæ acromata legunt & acroamata. Idem ergo quod Acroamata, ut κρατήρα pro ἀκρόαμα. In vetustissimis enim membranis Glossarum Græcolatin. quæ servantur in Biblioth. Puteana, Auditorium est, ἀκροατήριον. Et Acroama, apud C. Nepot. legitur Attico c. 14. Nemo in convivio ejus aliud acroama audivit, quam anagnosten. Ubi Casaubonus, Solebant, inquit, Sub finem cœnæ admitti, qui partim suis recitationibus, partim dictis salsisque ridiculis fessorum convivas exhilararent. Audiebantur etiam Cantores, Tibicines Citharœdi - - - Acroamata non verbo Græci Latinique omnes hos vocant. Vide quoque Plut. Sympos. l. 1. Macrobium, Athenæum, Senecam de Vita beata, Epistolam &c. Alias Auditores, In vetusta quadam Geographia ex Græco versâ, Ecce singulas Laudata. Cæsarea, & Tyrus, & Berytus, & Cæsarea. Sed Laodicea mittit aliis civitatibus aurigatores optimos, Tyrus & Berytus mimarios. Cæsarea Pantomimos, Heliopolis Choraulas maximè, quod à Libano Musæ illis inspirent divinitatem dicendi, aliquando autem & Gaza habet bonos auditores. Ubi nemini dubium potest esse, inquit Salmasius quin apud Græcum Scriptorem fuerit. Ἔχει δὲ ἡ Γάζα καὶ ἀγαθὰ ἀκροάματα, quod ille vertit, Auditores, Vide Salmas. Not. ad Æl. Lamprid. loc. cit. & infra Kabeiria, item ubi de Catechumenis, & voce Vigiliæ.

ACROMERUS, Cattorum Princeps. Tacito l. 11. Annal. c. 16. Catumerus.

ACRON, Cæninensium Rex, quem ob raptus Virginum Sabinarum Romulus singulari certamine vicit, teloque trajecit, & spolia ejus opima, i.e. cæsum ornatus, Jovi Feretrio dicavit, Plut. in Rom. Etenim, inquit, Ferire apud Romanos erat Vulnerare significat. De hoc Acrone vide Propert. l. 4. Eleg. 11. cujus titulus, Quare Jupiter Feretrius dicatur? Ab eo enim dictum Cænina.

Tempore quo portis Cæninum Acrona petentem,
Victor in eversum cuspide fundis equum.

Item *Herculeus*, vel quia oriundus ab Hercule, vel quia Ceninenses Herculem colebant: vel quia fortis, & bellicosus ut Hercules. *Ibidem*:

Acron Herculeus, Ceninâ ductor ab urbe,
Roma tuas quondam finibus terror erat.

Vide Dion. Halicarnass. & Plut. in *Romulo*.

ACRON, Medicus Agrigentinus, Atheniis unâ cum Empedocle philosophatus est, antiquior Hippocrate. Scripsit linguâ Doricâ, de Medicina librum. In Sicilia Empiricem à Dogmatica separavit primus, Galen. l. *meth.* & Plin. l. 29. c. 1. Pestilentiâ Athenis grassante, affectis opem tulit salutarem, accensis in proximo ignibus. Plut. in *Iside*, et *Osiride*. *Acron*, etiam nobilis Grammaticus, qui Horatium enarravit.

ACRONERISON, vide *Asaburgum*.

ACRONEUS, nomen Principis Phæacum, Homer. *Odyss.* θ.

ACRONIUM, locus circa Phrygiam. *Hist. misc.* l. 21.

ACRONIUS, in Alpibus lacus est, Pomp. Mela l. 3. c. 2. nostri *Constantiensem* vocant. *Brigantinum* Plinius. l. 9. c. 17. *Brigantia Ammiano. Podamicus* recentioribus nonnullis; est autem lacus Helvetiorum maximus, quem *Bodensee* Germani vocant. *Cluverio* tamen, & rectius, Acronius & Brigantinus duo sunt lacus, Is quidem, *Cellersee* ab oppido *Cella*: Hic autem *Bodensee* dictus. Etiam *Untersee* dicitur lacus hic Acronius; & quidem, *Acronium* dici vult *Vadianus*, apud *Melam*, quod gelu nunquam obduretur. Græci autem Oceanum glacialem *Cronium*, i. e. Saturnium & frigidum tardumque appellârunt, auctoribus *Ptolemæo* & Plinio l. 4. c. 13. Vide Iac. Ottonem in *B. Rhenan*.

ACRONYCHA Stella, Græcè ἀκρόνυχος, dicitur quæ ἀκρονυχῶς oritur, seu vespertinum ortum facit, habetque Solem adversum in contraria parte occidentem. Quamvis enim ἀκρονυχίαν Græci recentiores de utroque noctis tempore acceperint, tam matutino, quam vespertino, quia utrumque tempus τὰ ἄκρα τῆς νυκτὸς constituit: adeoque ἀκρονύχους vocârunt, ortus & occasus siderum matutinos vespertinosque. Io. Tzetzes in *Hesiodi Ἔργα*.

Τὰς ἀκρονύχους ἐπιτολὰς ...,
Ἀνατολὰς τε καὶ δύσεις τῶν ἄστρων.

Veteres tamen Græci magis propriè ἀκρόνυχον, de primo noctis ineuntis tempore usurpârunt, quam de extremo finientis. & ἀκρονύχι ortu ea sidera dixerunt, quæ vespere oriuntur, non quæ matutino, stellas ipsas, quæ in ortu vespertino sunt, ἀκρονύχους vocantes. Hesiodus ἀκροκνεφαῖον vocat, in Ἔργ. v. 565.

Ἀρκτοῦρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο,
Πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος &c.

Vide Salmas. ad Solin. p. 720.

ACROPATHOS, Medix majoris sinus, & Susianæ rex.

ACROPOLIS, arx Atheniensium. Athenæ enim in tres partes dividebantur: Acropolin, Astu, & Pyreæum portum. *Acropolis* etiam urbs Libyæ apud *Steph.* Est etiam alia ejusdem nominis in Æoliâ, teste eodem. Incolæ *Acropolitæ*, vel *Acropolitæ*. Sacra erat Atheniensium *Acropolis* Minervæ, quæ proin Catullo in *Argonaut.* dicitur Diva,

--- --- *retinens in summis urbibus arces.*

Superstes est hodieque, & validò tenetur Janizerorum præsidiò. De illa Hugo Favolius *Hodœp. Byz.* l. 3.

Arx tantùm celebris hoc tempore montis eodem
Quoque angusta jugo est, valdè prospectat in undas
Aequoris, & circum dispersa mapalia, & omnes
Extremo ruderum necnon tutatur ab hoste.
Nobilis arx, totâ quâ non est altera Grajâ
Nota magis regno, validisque instructior armis &c.

In fastigio turris Lunulæ eminent Turcicæ aurò longè latèque splendentes, herbæ etiam genus quoddam peculiare, quæ noctu insigni fulgore micet, in latere montis, cui Acropolis insidet, progignasci memoratur. Pars muri, *Pelargicum* olim dicta, ab *Hyperbio & Euryalo*, qui, quòd peregrè advenissent, πελαργοὶ, ciconiæ, vocati sunt: altera pars, quæ *murus Cimonius*, à Cimone Miltiadis filio arci circumdata est. Accessus erat per unicam portam, porticu celebri, quæ *Propylæum* dicta, insignem. Vide Franc. Rosseum *Archæolog. Attica* l. 1. c. 2.

ACROPOLIS, oppid. in littore provinc. Principatus citerioris in regno Neapolitano.

ACROPOLITES Georgius, vide *Georgius*.

ACROREI, urbs Triphyliæ. *Steph.*

ACRORIA, Elidis tractus, ex Xenoph. l. 7. *Gr. Hist.* ubi Thraustum ejus oppid. nominat.

ACROSPHYSIA, fœminei calceamenti genus. Vide *Femina*.

ACROSTICHIA, in *Constitut. Apostol.* *Alter quidem Psalmos David canat, populus verò extrema versuum, quæ dicuntur* Acrostichia, *succinat.* Ἀκροστίχιον enim *extimum versuum* significat. Vide Cæl. Rhodig. *Antiq. Lectionum* l. 11. c. 19. & Macrum *Hierolexic.* De *Acrostichide* Sibyllina JESU CHRISTI nomen præferente, quam visam Ciceroni & in suos libros translatam refert Eusebius, vide judicium Casauboni *Exercitat.* 1. §. 10. Tobiæ Pfanneri, in *Systemat. Theol. gentilis* purioris c. 1. §. 10. & quæ mox dicemus. Meminit certè, præter Dionysium l. 4. Cicer. *de Divinat.* l. 2. ἀκροστιχίδος, in Sibyllinis carminibus observatum, quæ quanquam in falsitatis suspicionem argumentum eque trahi soleant, à carmine tamen isto certè Christiani aliena, quem Ciceronis ætas nondum habuit: quâ ratione illorum cadit argumentum, qui piâ fraude ejusmodi carmina a Christianis supposita fuisse contendunt. Memorabilis autem inprimis *Acrostichis* illa, quam ex Carminibus Sibyllæ Erythrææ de Judicio extremo Eusebius modò laudatus affert, de *Vita Constantini* l. 5. sive *Orat. ad Cœt. sanctor.* c. 18. & Augustinus de Civ. Dei l. 18. c. 23. *sic sonans*:

Ἰδρώσει γὰρ χθὼν, κρίσεως σημεῖον ὅτ' ἔσται.
Ἥξει δ' οὐρανόθεν βασιλεὺς αἰῶσιν ὁ μέλλων,
Σάρκα παρὼν πᾶσαν κρῖναι καὶ κόσμον ἅπαντα.
Ὄψονται δὲ θεὸν μέροπες πιστοὶ καὶ ἄπιστοι,
Ὕψιστον μετὰ τῶν ἁγίων ἐπὶ τέρμα χρόνοιο,
Σαρκοφόρων δ' ἀνδρῶν ψυχὰς ἐπὶ βήματι κρινεῖ,
Χέρσος ὅτ' ἄν ποτε κόσμος ὅλος καὶ ἄκανθα φύηται.
Ῥίψουσι δ' εἴδωλα βροτοὶ καὶ πλοῦτον ἅπαντα,
Ἐκκαύσει δὲ τὸ πῦρ γῆν, οὐρανὸν ἠδὲ θάλασσαν,
Ἰχνεύον ῥήξει τε πύλας εἱρκτῆς Ἀΐδαο.
Σὰρξ τότε πᾶσα νεκρῶν ἐς ἐλεύθερον φάος ἥξει,
Τῶν ἁγίων, ἀνόμους τε τὸ πῦρ αἰῶσιν ἐλέγξει.
Ὁππόσα τις πράξας ἔλαθεν, τότε πάντα λαλήσει.
Στήθεα γὰρ ζοφόεντα θεὸς φωτῆρσιν ἀνοίξει.
Θρῆνος δ' ἐκ πάντων ἔσται, καὶ βρυγμὸς ὀδόντων.
Ἐκλείψει σέλας ἠελίου, ἄστρων τε χορεῖαι.
Οὐρανὸν εἱλίξει, μήνης δέ τε φέγγος ὀλεῖται.
Ὑψώσει δὲ φάραγγας, ὀλεῖ δ' ὑψώματα βουνῶν.
Ὕψος δ' οὐκέτι λυγρὸν ἐν ἀνθρώποισι φανεῖται.
Ἶσα δ' ὄρη πεδίοις ἔσται, καὶ πᾶσα θάλασσα
Οὐκ ἔτι πλοῦν ἕξει· γῆ γὰρ φρυχθεῖσα κεραυνῷ
Σὺν πηγαῖς, ποταμοί τε καχλάζοντες λείψουσι.
Σάλπιγξ δ' οὐρανόθεν φωνὴν πολύθρηνον ἀφήσει,
Ὠρύουσα μύσος μέλεον καὶ πήματα κόσμου,
Ταρτάρεον χάος δείξει, τότε γαῖα χανοῦσα.
Ἥξουσι δ' ἐπὶ βῆμα θεοῦ βασιλῆες ἅπαντες.
Ῥεύσει δ' οὐρανόθεν ποταμὸς πυρὸς ἠδὲ θεείου, κτλ.

Quæ Latinè refert Augustinus loc. cit. melius atque ad acrostichi formam sic reddidit Valesius version. *Euseb.* d. l.

Judicii signum, tellus sudore madescet,
Et cælo tunc Rex veniet per sæcla futurus,
Scilicet ut totum præsens dijudicet orbem.
Visuri que Deum injusti sunt atque fideles
Sublimem in carne humana sanctaque caterva
Cœlitum, completo qui tempore judicet omnes.
Horrida tunc tellus dumis sylvescit acutis,
Rejicient simulachra homines auroque metalla.
Inferni portas facto simul impete rumpens
Squalentes manes & pura luce fruentur.
Terret atque bonos judex tunc flamma probabit.
Vocem patens facinus, quod gessit quisque, loquetur,
Subdolaque humanis pandentur pectora nostra.
Denique stridor erit, gemitusque & luctus ubique,
Et Sol astrorumque chorus pervertere cursum
Inferni distulerint, Luna quoque flamma peribit.
Fundo cernentur valles consurgere ab imo.
In terris nihil excelsum spectare licebit,
Iamque planities montes æquabit: & æquor
Intactum rate stabit: solidaque fulmine tellus.
Una dehiscet siccatum cum fontibus amnis.
Stridula de cælo pandet tuba flebile carmen
Supremum exitium lamentans, fataque Mundi,
Et subito stygium chaos apparebit hiatu:
Reges divinum stabunt cuncti ante tribunal,
Undaque sulphurea descendet ab æthere flamma.
At cunctis in terra hominis mirabile signum
Tunc cernent oculi, fidelis optabile signum:
Omnium id justis vitæ est melioris origo,
Rursus ultus dolor atque offensio Mundi &c.

In hac *acrostichide*, ex primis versuum cujusque literis, componuntur hæc verba ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΘΕΟΥ ΥΙΟΣ ΣΩΤΗΡ, ut *Christophorsonus*, Eusebii Interpres, felicior illô, cujus interpretatione usus Augustinus est, congruarum literarum vocibus versuum quemque inchoans, Latinè item, reddidere, JESUS CHRISTUS DEI FILIUS SERVATOR. Ex quarum quinque vocum initialibus literis, alia ἀκροστιχὶς oritur, ΙΧΘΥΣ i. e. PISCIS: quo nomine mysticè Christum intelligi, Augustinus monet d. l. ubi *Lambertus* Carpentarium addit eo quod in hujus mortalitatis abysso, velut in aquarum profunditate, sine peccato esse potuerit, quemadmodum nihil salsedinis à marinis aquis pisci affricatur. Vide omnino Pfannerum ubi suprà, nec non c. 20. §. 13. & infrà voce *Sibylla*, contra hos vero Anton. van Dalen, uti Sibyllina carmina, ita & Ἀκροστιχίδας sic dictas, quarum Cicero *de Divin. loc. cit.* meminit, pro callidis semper, a prudentioribus, habitas impostorum inventis, eruditè contendit, *de Oraculis Dissertat.* 2. p. 458. & *seqq.* Certè ipse Cicero quantam iis fidem adhibuerit, iisdem his docet: *Callide, qui illa* (carmina Sibyllina) *composuit, perfecit, ut, quodcunque accidisset, prædictum videretur. Adhibuit etiam latebram obscuritatis ---- Non esse autem illud carmen furentis, cum ipsum Poema declarat --- tum vero ea quæ Ἀκροστιχὶς dicitur, cum deinceps ex primis versus literis aliquid connectitur, ut in quibusdam Ennianis --- Id certè magis attenti est animi; quam furentis. Atque in Sibyllinis, ex primo versu cujusque sententiæ, primis literis illius sententiæ carmen omne prætexitur. Hoc scriptoris est, non furentis; adhibentis diligentiam, non insani. Quamobrem Sibyllam quidem sepositam & conditam habeamus &c.* In specie de *Acrostichide Eusebiana*, quam nec Pfannerus pro genuina habet, idem van Dalen, *Ex illa*, inquit, *videmus, eam opus esse hominis per etiam in Majestatem suo aliorum credulitate illudere finxerim: sunt & successores nulla fuit fraus, non solùm in Eusebio & Augustino, sed & multis aliis, cos hic nimis inconsideratæ sequentibus. Nec magis hic credendus Eusebius, quam ubi refert --- Flavium Josephum scribere, eo tempore, quo crucifixus est Dominus noster J. C. ex adyto templi voces erupisse dicentium: Migremus hinc, quam tamen constet ex ipso Josepho, eam minimè hanc historiam referre ad tempus Passionis, sed ad postrema tempora obsidionis Hierosolymitanæ, quæ annis circiter* 32. *postea accidit*, *Dissertat.* 1. p. 39. Vide quoque infrà ubi de *Sibyllinis Carminibus*. Nec omittendum

Dio-

Dionysium quoque *loco eodem laudato*, Actosik hdibus, hujusmodi adeo non fidem haberi voluisset ut potius illis pro *obelus* notâ assumserit, dum ait: [illegible] ex Vassonis Commentar. Thes.

ACROSTOLIUM, Græcè Ἀκροστόλιον, in nave dicitur summa pars proræ, sicut ἄφλαστον, Latinè *Aplustre*, summa pars puppis: Græci tamen [illegible] etiam ἀκροστόλιον expolierunt, h. e. *proræ summitatem*. Est autem proræ propriè pars navis anterior, quæ à carina usque ad catastroma pertingit, quæ etiam facies & frons navis est. Quæ ad proram vero addita in altum eriguntur, ea ad ornamentum potiùs ac decorem navis, quam ad usum adhibentur, recurvata nempe ligna, quæ ad ornandas eius extremitate [illegible]. [illegible] Græci vocant & ἀκροστόλιον, sicut puppis propriè [illegible], in prora [illegible], cujus pars summa ἀκροστόλιον, ut dictum. Supra ἀκροστόλιον vero tabula erat [illegible] vocata, item [illegible], ubi nomen navis inscribi solebat, & oculis navis pingi. Sic Κῆτος, nomen navis, quâ Andromeda abducta est, juxta Cononem, ab insigni navis *ceto* &c. Vide Salmas. ad Solin. p. 172, 173. & infra in voce [illegible], item Prora.

ACROTADUS, Insul. in Sinu Persico Plin. *l.* 6. *c.* 25. ubi tamen *Salmas.* legi jubet *Arados* vel [illegible], vide eum *Exercit. Plin. ad Solin. p.* 118.

ACROTATUS, fil. Cleomenis, Regis Spartanorum, ante patrem obiit. Quo defuncto fil. ejus Areus suffectus, quod Cleonymus, Acrotati frater, ægerrime ferens, Pyrrhum in Laconicam vocavit. Hic Areus filium, patri cognominem, reliquit successorem. Pausan. *l.* 3. Plut. *in Agide*.

ACROTATUS Arei fil. prioris nepos, cujus amore deperiens, Chelidonis, uxor Cleonymi, patrui Arei, acerbius amanti marito puraque infames præbuit nuptias: neque enim civem latebat ullum ab uxore eum fastidiri, ita cùm ad publicam domestica accessisset ægritudo, irâ & animi dolore confusus, Pyrrhum Regem Epirotarum Spartam attraxit. Pyrrhô urbem oppugnante, Acrotatum senes & mulierum caterva præclarè certantem contemplati sunt. Cum jam mediâ urbe stationem suam repeteret cruentus & exultans elatusque victoriâ, celsior ac pulchrior Lacænis est visus, Chelidonidemque, quod talem haberet amatorem, prædicaverunt beatam: præterea grex senum sequutus conclamavit, Perge Acrotate, & complectere Chelidonidem, tantum bonos Spartæ procrea. Plut. *in Pyrrho*. Successorem habuit filium Areum II.

ACROTERIA, ex Græco Ἀκρωτήρια, in ædibus. Vide *Fastigium*, it. *Pinnacula*.

ACROTHON, vide *Acrathon*.

ACROVENTUM vulgo Governo, pagus Italiæ apud Padum, ubi is Mincium fluv. excipit, in agro Mantuano inter Mantuam 10. & Concordiam apud Mirandulam 14. mill. pass. haud procul à Benedicti cœnobio. Hic Leo Pontifex Max. Attilæ obviam venit.

ACRURIUS, vide *Galata*.

ACSA, *Acsa*, fluv. Asiæ, in Georgia regione, in mare Caspium se exonerans, prope urbem *Zinzab*, in Zinzia regione.

ACSAPH, urbs Aser. *Jos. c.* 11. *v.* 1.

ACSTEDA, oppid. Germaniæ inferioris in Ducatu Bremensi, ad fluv. *Lun.* in ditione Suecorum, Bremâ 6. milliar. Germanic. in Boream, & paulo minùs Stadâ distat in occasum.

ACTA, vel ACTE, Attica regio ut Gellius testatur *l.* 14. *c.* 6. Plin. *l.* 4. *c.* 7. Causam nominis explicat Strabo *l.* 9. in hunc sensum. Atticam apud Veteres, *Acten*, i. e. littus appellatam esse constat, & nomine derivato, pro *Actica*, *Atticam* esse nuncupatam, quoniam maxima illius pars ad mare est extensa, & angusta, oblonga vero lata, & porrecta, montibus usque Sunium subjicitur. Hermol. *in Plin. loc. cit. Acten* dictam scribit ab Actæone, vel Actæo rege, ut Favorino placet, & Lycophroni, qui Actæos vocat Athenienses. Dicebatur & Atthis, ab Atthide, Cranai regis filia. *Eustath.* Inde *Actæus*, *Atticus*. Virg. *Ecl.* 2. *v.* 23.

Canto, quæ solitus, si quando armenta vocabat,
Amphion Dircæus in Actæo Aracyntho.

Ubi tamen Servius, *Sane Aracynthus mons est Thebanus, unde Actæo littorali debemus accipere, non, Athenienses*. Ovid. *Met. l.* 2. *Fab.* 8.

separat Aonios Actæis Phocis ab arvis

i. e. Atheniensibus, seu Atticis. Inde etiam *Actias*, i. e. *Atheniensis*. Virg. *Georg.* 4. *v.* 463.

Atque Getæ, atque Hebrus atque Actias Orithyia.

Nec non *Actiacus*. Ovid. *Ep.* 21.

Cur tamen Actiacas misera me mittis in oras?

Et *Fast.* 3.

Frondibus Actiacis comptos redimita capillos.

Denique *Actius*. Virg. *Æn. l.* 3. *v.* 280.

Actiaque Iliacis celebramus littora ludis

Et Hor. *l.* 1. *Ep.* 18.

- - - - - - Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur.

Vide & *Actium*.

ACTA, apud Thucyd. *l.* 4. locus est vicinus Atho monti, ad Ægæum Pelagus. Vide *Athos*.

ACTA, secretum, & amœnum littus dicitur. Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 613.

At procul in sola secretæ Troades Acta
Amissum Anchisen flebant. - - - - -

Cic. *in Verr. ult. c.* 23.

In actâ cum mulieribus jacebat ebrius.

Corn. Nepos, sive, ut alii, Æmyl. Probus, *in Agesilao c.* 8. *Cum in actâ cum suis accubuisset [illegible]*, &c. Prudent. *contra Symmachum*:

Invenit expositum secreta in littoris actâ.

Parco alii, qui usi hâc voce, videlicet Theophilo citato à Nonio, Val. Flacco *Argon.* 3. [illegible], & S. Ambrosio [illegible]. Unicum producam Plut. cujus verba, 4. *Sympos. Qu.* 4. Lampr. sic se habent, *Quod bona pars [illegible]* [illegible]. Hodie in actâ cœnabimus [illegible], [illegible]. Non quidem propter [illegible], aut [illegible] [illegible] Capparim [illegible] [illegible] [illegible]. *Mr. Hoeschel.*

ACTA, strictè propriéque dicuntur gesta ab eo, qui togatus in Republ. cum potestate imperioque versatus est. Sic apud Ciceronem *Philipp.* 1. *Acta Cæsaris* & *Acta [illegible]*. Inde quæ per Magistratum gesta, in tabulas publicas relata sunt. Vide Plin. Jun. *Epist.* [illegible]. *Acta* [illegible] sæpe, *Acta publica* & [illegible] [illegible]. [illegible] vocant, [illegible] libri seu tabulæ erant, in quibus scribebantur res gestæ Principum aut Populi aut etiam Leges, Cic. 1. & 2. *Philipp.* &c. Postea vero [illegible] factum, ut literæ omnes, de [illegible] [illegible] sententiæ perscriptæ, *Acta* nomine censerentur. Item quodcumque apud Jus dicentem, ad causam sive publicam sive privatam pertinens, gestum, ejusque auctoritate literis mandatum esset, [illegible] *l.* 2. *C.* [illegible]. Græc. [illegible], Gall. *Regestes*. Vide Calvinum *Lexic. Jurid.* & infra *Regesta*. Scribi autem olim consueverre *Acta*, in linteis libris, ut dicetur suo loco. Vide quoque in voce *Elephantini libri*, & asservabantur in Æde Saturni, de quo etiam *infra*.

ACTA Conciliorum, unà cum Canonibus, colligi & recitari cœpère, postquam inde prius Canones in unum corpus fuissent congesti, qui modus colligendi maximum profuit ad historiam & [illegible] rei gestæ. In iis enim plerumque recensentur disputationes & argumenta de dogmatibus fidei, quæ ab Hæreticis & contra eos ventilata sunt. Cujusmodi collectores non fuerunt ab ultimâ antiquitate. Socrates *Hist. Eccl. l.* 2. *c.* [illegible] [illegible], *fiunt [illegible]* [illegible] & [illegible]. Exemplum rei subjicit [illegible] [illegible] [illegible], *qui Heracleæ [illegible] Thraciæ [illegible]*, *Ep.* [illegible] *legit* &c. [illegible] dicemus, cum ante hunc Sabinum Episcopum varia Concilia [illegible] complexi [illegible] & Concilia in unum volumen composuisse. Non tamen ex fide [illegible] dit eum Socrates: Quin etiam [illegible] debitâ ope [illegible], quædam etiam perverterit, quæ autem ad [illegible] sibi propotuerat, tacere videbantur, omnia diligenter excepit &c. Postea *l.* 2. *c.* 11. [illegible] *Macedonianæ propagator*, — *Epistolas tum in collectione rerum in Conciliis gestarum*, [illegible], &c. Hinc itaque Synodicarum Collectionum duo genera facit Christ. Justellus *Præfat.* ad *Cod. Can. Eccles. Afric.* unum, quod *Conciliorum Acta*, ad dogmata & fidei doctrinam spectantia & [illegible] vel [illegible] dicta, *Hist. Eccles. l.* 3. *c.* 11. continebat: alterum, quod Canones Conciliorum, ad disciplinam Ecclesiasticam spectantes [illegible] pertinentes ac [illegible], in Calchedonensi Concil. *Act.* 4. 11. & 13. nuncupatos, complectebatur. Unde frequens [illegible] & [illegible] distinctio, apud Græcos *Ecclesiasticæ Historiæ* Scriptores. Ac Synodalium quidem Gestorum monumenta supersunt pauca &c. Hactenus Justellus. Vide quæ hanc in rem habet Gerh. von Mastricht *Hist. Juris Ecclesiastici num.* 143.

ACTA Pilati, vide infra *Pilati Acta*.

ACTA Zone, apud Pomponium, Ζωναία ἀκτή, Nicandro. Eminentia autem littora & prominentia, Græcis Ἀκταί. Poëta, Ἀκτῇ [illegible]. Sic locum quendam Ephesi, collis nempe jugum urbi imminens, [illegible] Ἀκτήν, h. e. *Asperam Acten*, vocat Hipponax apud *Strabonem*,

[illegible]
[illegible] Ἀκτῆς.

Qui postea [illegible] appellatus. Vide infrà in *Prion*.

ACTACIANUS Suetonius vide *Suetonius*.

ACTACOTTES, populi feroces, qui insulam Britannicam, vulgo Angliam, totam diripuerunt. Amm. Marcellin. *l.* 27. Post Pictos antiquissimi, Septentrionalia Britanniæ incolebant, præfato Auctori primum memorati, qui eos ex Hispaniæ Cantabria oriundos, atque inde in Hiberniam migrantes, tandem in Scotia sedem fixisse dicit. Vide B. Rhenanum *Rerum Germanic. l.* 1. & ad illum loc. Ortonis Viri ill. *Commentar. p.* 229.

ACTÆA, una ex Nereidibus, ab *Acte*, i. e. littore dicta. Idem quoque Cereris epitheton fuit, quæ *Actæa* etiam dicta. Vide supra *Acta* vel *Acte*.

ACTÆON, fil. Aristæi, ex Autonoë conjuge, unde *Autonoëius heros* ab Ovidio dictus est. Venatum abductus, cùm in Valle Gargaphie ad fontem limpidum recessisset, à Diana nudâ conspecta convitiis lacessitus est, atque in cervum mutatus, quem sui ipsius canes discerpserunt. De quo figmento sic scribit *Fulgentius*. Anaximenes, inquit, qui de picturis antiquis disseruit, ait *l.* 2. Actæonem venationem dilexisse, qui, cum ad maturam pervenisset ætatem, consideratis venationum periculis, i. e. quasi nudam artis suæ rationem videns, timidus factus est. Sed cùm venandi periculum fugeret, affectum tamen canum non deposuit, quos inaniter pascendo, penè omnem substantiam perdidit, & ob hanc rem à suis canibus devoratus est. Quanquam de Actæone aliter in Commentariis Apollonii *l.* 4. Ipsum fuit, non Aristæi, sed Melissi filium: nec à canibus suis pro cervo, sed à Bacchi Orgia celebrantibus laniatum fuisse traditur. Sed receptior est Ovidii sententia, ait enim, *l.* 2. *Trist. Eleg.* 1.

Inspexit Actæon nudam sine veste Dianam,
Præda fuit canibus non minus ille suis.

Itemque Seneca in *Theb. Act.* 1. v. 13.

Qua peragrans celer
Per saxa montis jacuit Actæon suis
Nova præda canibus:

Ex quo fubit illud Claudiani in *Ruf.*

- - - - *Aut juncto mutatum Actæona cervo*
Tradere trepidanti Latonia virgo molossis.

Etiam hoc Silianum *l.* 12.

Fama est, cum laceris Actæon flebile membris
Supplicium lueret, spectata in fonte Diana,
Attonitum novitate mali fugisse parentem
Per freta, Aristæum. - - - -

Hæc fabula nos ad beneficia in bonos viros conferenda adhortatur, ac retrahit à benè merendo de ingratis, qui sæpius pro acceptis beneficiis, simultatis causas aucupantur, seque, vel quavis levissima de causa iratos fingunt, ut sic deletum appareat quidquid in eos collatum est. Et canibus certè ejusmodi adulatores apposite comparantur. Monemur præterea, ne simus curiosi in rebus ad nos minimè pertinentibus, quoniam multis perniciosum fuit res arcanas aliorum cognovisse, aut principum, civitatum, summorumque virorum, aut Dei præcipuè, cum vel minima suspicio arcanorum ejusmodi conscios facilè possit opprimere. Actæonis ossa Orchomenios olim horrendo phantasmate liberârunt, quod saxum magnum gestans, totam regionem vastabat: unde accolæ Delphos profecti acceperunt ab Oraculo, ut omnia Actæonis ossa abs portarent, eaque sepelirent; quo facto, illico liberati sunt. *Pausan.* Plut. autem *in Sertorio*, duos ait Actæones fuisse, alterum à canibus, alterum ab amatoribus discerptum. *Cadmeius* dicitur Ovidio *Met. l.* 3. item *Hyantius*, siquidem Bœotii, unde oriundus erat, antiquitus *Hyantes* vocabantur, Plin. *l.* 4. *c.* 7. A Nonno *in Dionysiacis*, [illegible] dicitur, h. e. *à canibus discerptus*. [illegible], *audax*, [illegible], *lepores venatus*, [illegible], *amans scopulos*, [illegible], *leonum venator. Nic. Henelius.* Hujus, ut & Diomedis Thracis, fabulam enucleans, Theo Sophista *Progymnasm. c.* 6. [illegible], inquit, [illegible], *Diomedes autem Thrax, quod in equis alendis bona sua consumpsisset, ab equis devoratus dictus est: quemadmodum à canibus Actæon.* Neque aliter de *Actæone* Palæphatus, qui prout *præda canum* non minus eleganter dicatur, quàm *præda caballorum*, Prætor ille Ludos edens, apud Juvenalem *Sat.* 11. v. 191.

Interea Megalesiacæ spectacula mappæ,
Idæum solenne colunt, similisque triumpho
Præda caballorum Prætor sedet - - -

Nempe Prætor hic, dum triumphantis ritu habituque Circensibus præsideret, magnum se virum putabat, quum revera esset *caballorum Præda*, h. e. prodigâ sua impensâ in equis aurigisque alendis, exercendis, producendis comederetur miser, patrimonium exhauriret, interiret &c. Vide Joh. Frid. Gronov. *Observation. l.* 4. *c.* 24.

ACTÆON, Melissi Corinthii F. æqualium suorum longè formosissimus ac pudentissimus: cujus multi amatores fuerunt, præ cæteris Archias de Heraclidarum familia, divitiis & opibus super cæteros Corinthios pollens: quem cùm pellicere non posset, vim statuit adhibere, ac puerum rapere. Ita comissabundus ad Melissi ædes profectus est cum amicorum & servorum agmine, tendebatque abducere puerum: Sic obluctantibus patre & amicis, accurrentibusque insuper vicinis ac retrahentibus, Actæon laceratus interiit. Plut. *in Amator. 2.*

ACTÆUS, unus ex 6. dæmonum numero, qui Græcis *Telchines* dicti, quique intuitu suo omnia fascinâsse dicebantur. Hinc creditu priscis terram Stygiâ aquâ irrigare, hincque pestem, bellum, famem, cæteraque calamitatum publicarum genera excitare. Vide *Telchines*. Duos horum nominat Strabo, *l.* 10.

ACTÆUS, mons circa Thermodontem fluv. *Lycophron.*

ACTANIA, vulgo *Heiligland* teste *Ortelio*, insula maris Germanici in alto, contra Albis fluv. ostia, Dithmarsiæ oræ adjacens. Plin. *l.* 4. *c.* 13. Sub dominio Ducis Holsatiæ.

ACTARIUS, pro *Actuario* seu Commentariensis, occurrit in veteri *Inscr.* apud Baronium ad 17. Martii ACTARIUS LEG. VII.

ACTE, Neronis liberta, quam patam abfuit, quin matrimonio sibi conjungeret. Sueton. *in Neron. c.* 28. Ex Abaci minda, cujus genus Nero ad Attalum Regem porrigebat, ut splendorem ei adstrueret. Item Horarum una, quarum nomina recenset Hyginus *Fab.* 183.

ACTE, regionis nomen in Peloponneso, teste Theophrasto *l.* 8. *Plantar.* item Plutarcho in *Demetrio & Arato*. Locus circa Athon montem est, apud Thucydidem *l.* 4. *circa finem*. Est quoque Acarnaniæ, Magnesiæ, Ioniæ, & Bospori urbs, ut refert *Steph.* Vide *Attica*, it. Supra *Acta*.

ACTIA, Soror Cæsaris. Plut. *in Cicerone*.

ACTIA, mater Augusti Cæsaris Imperatoris, in Apollinis templo obdormiens, visa est cum dracone commisceri, peperitque expletis ad pariendum mensibus: at hæc antequam pareret, somniavit viscera sua sublime in cœlum ferri, & in totum terrarum orbem diffundi. Sueton. *in Aug. c.* 94.

ACTIA, ORUM *Suidæ*, Ludi quinquennales Actiaci, Apollini Actio instar Olympiorum dicati: qui prius & à finitimis agebantur: sed ab Augusto honorificentius celebrari fuerunt, postquam Antonium & Cleopatram navali prælio ante Actium superâsset, curâ eorum deinde Lacedæmoniis demandatâ. Hæc Strabo *l.* 7. Stephanus, tertio quoque anno celebratos fuisse tradidit tribusque certaminibus fuisse insignes, gymnico, equestri & navali. Vide Plut. *in Antonio*. Horum meminit & Servius in illud Virg. *l.* 3. *Æn.* v. 280.

Actiaque Iliacis celebramus litora ludis.

Vide *Actium* & *Agonales*.

ACTIANUS fundus, juxta Pisaurum, ab *Actio* tragœdiarum scriptore *Gromatico* Eusebii. Melius *Accianus*: est qui *Sarnatiano* interpretatur. Ortel. *in Thes. Geogr.*

ACTINE, vide *Ægyptum*.

ACTINUS, Solis filius, è Græcia in Ægyptum profectus, Astrologiæ præcepta tradidit. *Diodor.*

ACTIO Fidei, & ejus pompa, in Ecclesia Romana ultimus Inquisitionis est actus, olim *Sermo Generalis de Fide* dictus, quod plures religionis causâ rei, aliquando centum aut ducenti, in publicum spectaculum, ad varia pœnitentiarum & suppliciorum genera, horrendis vestimentis induti, producuntur: quâ fine Inquisitor diem quendam Dominicum seu festum eligit, ut major fit hominum ad hoc spectaculum confluxus. Designato die, jussu Episcopi seu Inquisitoris, Curati omnium Ecclesiarum illius civitatis vel loci, in quo solennitas hæc peragetur, peractâ concione publicè Clero ac Populo, insinuant Inquisitorem in tali Ecclesia habiturum de Fide Sermonem generalem, omnibusque eo confluentibus promittunt indulgentiam consuetam, videl. XL. dierum, indicantque illo die nullum alium in ea civitate fore sermonem. Idem nuntiari curant, in domibus Religiosorum, qui communiter Verbum Dei prædicant; & eorum Superioribus indicari, ut quoniam Inquisitor in tali Ecclesia Sermonem generalem de Fide faciet, omnes alios Sermones suspendat, ut itaque quilibet Superior quatuor vel duos fratres, prout videbitur, mittat, qui Sermoni & sententiis ferendis intersint. Quod si aliquis, sive Hæreticus impœnitens, sive relapsus, tradendus sit Curiæ seculari, Episcopus & Inquisitor indicant Ballivo loci, ut tali die ac horâ sit cum sua familia in tali platea seu loco ad recipiendum de Foro suo quendam Hæreticum, quem ei sint tradituri; & ut eâdem die seu pridie manè voce præconis per omnem civitatem, omnibus in locis & vicis, quod futurum sit, promulgari curet. In plerisque Tribunalibus Inquisitionum, maximè apud Hispanos, celebris consuetudo est, ut pridie, *Vexillum Fidei* in cæmiterium incendiis rubro solenniter deferatur, cujus flammis damnati exurantur. Sed & pridie ejus diei, quo rei è carcere ad publicum actum Fidei adducuntur, *comam ac barbam* deponunt: ipso dein solemnitatis die, rapiunt omnes ornatu, quibus in spectaculum sunt producti, induuntur. Datur autem omnibus *vestis nigra alba linea distincta*, cum femoralibus ad talos usque protensis, *pedibus & capite nudis*, nisi quod mitra infami ornantur persenex viles & abjectæ, pro atrocioribus calumniis. Hæreticis pœnitentibus aut de vehementi suspectis, datur insuper Saccus benedictus, crocei coloris vestis, in pectore & tergo crucem S. Andreæ rubei coloris ostentans, *Sambenito* vulgo, vide infrà. Reliquis, quorum delicta leviora, præter nigram vestem alia non datur: singulis vero datur cereus extinctus, & funis collo innectitur. Quibus vero supplicium ignis destinatum est, *Samarra* induuntur, de qua suo loco. Quo facto singulis humi sedere conceditur, ut nova mandata expectent: rogoque imponendi in vicinum conclave deducuntur, ubique Confessarii adduntur, qui ipsos ad mortem præparent & ad fidem convertant. Circa horam quartam ministri omnibus panem & ficum distribuunt; circa ortum Solis Ecclesiæ Cathedralis major campana sonat, conveniunt in domum Inquisitionis reorum Fidejussores, vide infrà: quibus ita præparatis, Inquisitor sese propè portam domus Inquisitionis collocat, comitatus Officii Inquisitorii Notario, qui omnium reorum nomina ordine legit, incipiens ab iis, qui minus deliquerunt, donec tandem ad gravissimè delinquentes perveniat. Rei singuli ordine exeunt, quisque cum fidejussore suo, qui ei in processione latus claudat. Processionem præcedunt Monachi Dominicani, quod auctor Ordinis ipsorum etiam Inquisitionis fuerit inventor. Vexillum Inquisitionis præfertur, de quo suo loco. Tum sequuntur rei cum suis fidejussoribus: quorum illi, qui levius deliquerunt, eum in processionem exêre, sequuntur imago Crucifixi: succedunt, qui ad mortis supplicium educuntur. Tandem circumferuntur statuæ in hæresi defunctorum, indutæ Samarrâ, nec non ossa è sepulchris eruta & cistæ nigræ, in quâ dæmones & flammæ undique sunt depictæ, inclusa, ut in cineres redigantur. Cum ita per plateas urbis præcipuas ab omnibus spectandi circumducti sunt, tandem Templum in quo Sermo de Fide habendus est, intrant, ubi de Inquisitione disseritur, ordinariè Dominicano concionante. Illo finito, duo Lectores tandem cathedram alternis ascendunt, atque sententias in singulos altâ voce prælegunt. Inde, qui à mortis supplicio liberi sunt, absolvuntur & certis ritibus, virgis imprimis adhibitis, Ecclesiæ reconciliantur: quâ actione durante unusquisque captivorum in templo panem edit & ficus prædictos. Postea leguntur sententiæ ad mortem damnatorum, hique ad Judicem secularem deducuntur, qui illos extremo supplicio afficit, dum reliqui à suis Fidejussoribus in carcerem Inquisitionis sine ullo ordine reducuntur. Ita quidem in Lusitania aut India Lusitanica, paulò aliter in Hispania, uti videbimus, ubi de *Porta Dei* inter. Executione peractâ, rei pœnitentes & reconciliati, ut dictum, in carcerem reducuntur, & die sequenti producuntur in Auditorio Inquisitorum, admonitique ut injunctas pœnitentias humiliter impleant, mittuntur quisque ad locum sibi per sententiam assignatum. Qui ad triremes damnati, ad carceres judicum secularium transmittuntur, quidam virgis per præcipuas urbis plateas caeduntur, aliis gestanda est vestis *Sambenito*, vel quotidie, vel diebus solummodo Dominicis ac festis. Græ, antequam dimittantur, priùs instruuntur in doctrina & ritibus Ecclesiæ Romanæ, dein datur ipsis schedula, quæ continentur pœnitentiæ ipsis injunctæ, imponiturque præterea silentium, ne quidquam enuntient eorum, quæ vel ad mensam, quam in aliis Inquisitionis locis, dixerunt, viderunt audiverint &c. Eâdem die omnium ad mortem damnatorum effigies, ad vivum expressæ, in templum Dominicanorum deferuntur ac suspenduntur, ut ab omnibus videri possint, ut fieri id observari solet, discere est ex Ludovico à Paramo *de Orig. & Progr.* officii S. Inquisitionis

nuel. 1. *tit.* 2. *c.* 5. *num.* 9. 10. 11. Plura hanc in rem vide apud Phil. à Limborch *Histor. Inquisition. l.* 4. *c.* 41. nec non hic passim, de alio insigni crudelitatis monumento, infra voce *Lucium*.

ACTIO Missæ, quid sit in eadem Communione, vide *Canon Missæ*.

ACTIOLINUS, Patavinorum tyrannus, de quo P. Jovius *l.* 1. *Vit. Illustr.*

ACTIONES Synodorum, à Synodorum sessionibus distinguendæ, cùm in uno interdum consessu plures causæ vel *actiones* explicari soleant. Sic in Synodo quidem Chalcedonensi sex primæ sessiones, totidem omnino actiones continent, singulæ singulas. At sessio septima tres actiones complectitur, septimam, octavam & nonam. Octava iterum unicam actionem, nempe decimam. Denique Synodi universæ sessiones, sive ut Liberatus c. 13. vocat, Secretarii, fuere duodecim, *Actiones* vero sexdecim. Sirmondus ad *Facundum Hermian. l.* 5. ex eodem Liberato, apud Car. du Fresne *Glossar.*

ACTIPUS, Judææ urbs in tribu Aser, ut Josephus tradit, qui eam quoque *Actem* vocat. Lege *Achsiphus*.

ACTIRI, gens Hunnica in Asia, *Suid.* Vide *Hun.*

ACTISANES, Æthiopum Rex, qui Amasin Ægypti regem, suis crudeliter imperantem, regnô deturbavit, Ægyptiisque summâ æquitate imperavit. Hic latrocinia novô more compescuit, sontes neque morte plectens, neque linquens impunitos. Constructô quippe de iis judiciô, reos omnes in unum cogens, amputatis naribus, in ultima deserti se compulit; ibique civitatem condidit, ab excisis naribus *Rhinocoluram* appellatam. Ea in Ægypti, Arabiaque finibus, haud procul à mari sita, omnibus vitæ commodis caret: nam omnis vicina regio salsa est, intra urbis mœnia unicus est puteus, & is inutilis, utpote aquâ ejus gustu amarâ. Hos autem eò in loco posuit, ne suis moribus vicinas gentes inficerent, neve eorum erga reliquos injuriæ essent occultæ, sed ut tanquam in oram desertam relegati, omni re egentes, cogente necessitate victum sibi quærerent. Fissis itaque calamis, quos ex vicinis agris collegerant, longa sibi retia fecêre, quibus juxta littus, per plura stadia dispositis, ex capris coturnicibus, victum sibi comparârunt. Diod. *l.* 1. *c.* 60. vixit circa Jephthæ tempora, A. M. 2840. *Nic. Lloydius*.

ACTITES, vide *Κακοάκτη*.

ACTIUM, Epiri oppid. & promontor. ubi Augustus, devictis navali prælio Antonio & Cleopatrâ, an. Urb. Cond. 724. A. M. 4024. A. C. 30. unde illustris Epocha orta, & *Actiaci* anni originem ceperunt, urbem condidit, & *Nicopolim*, à *Victoria* nominavit *Plut. Strabo* hodie dicitur. Hinc *Actia*, *orum*, *Sudæ* quinquennales. Vide supra, *Actia*. long. 46. 30 lat. 39 15. Vide & *Actium*.

ACTIUS, Romanorum Consul. *Eusebius*.

ACTIUS, Mediolanensis Princeps. Paul. Jovius *l.* 2. *de Vit. Illustr.*

ACTIUS III. Estensis Princeps: is ut paternas opes & principatum occuparet, Opizum II. patrem in lecto jacentem oppressit: deinde fratres pepulit, ex filio Elisco, qui naturalis tantum erat, principatum relinqueret. Fulgosus *l.* 9. *c.* 11.

ACTIUS, Apollo dicebatur variis de causis, imprimis tamen ab *Actio*, promontor. & civitate Acarnanum celebri. Virg. *Æn. l.* 8. *v.* 704.

> *Actius hæc cernens arcum intendebat Apollo*
> *Desuper.* ----------

Propert. *l.* 4. *Eleg.* 6.

> *Actius hinc traxit Phœbus monumenta, quod ejus*
> *Una decem vicit missa sagitta rates.*

Idem *l.* 2. *Eleg.* 34.

> *Actia Virgilium, custodis littora Phœbi,*
> *Cæsaris & fortes dicere posse rates.*

Et Sil. *l.* 15. --- *Phœbi vadis citus Actia templa.*

ACTIUS, Centurio, custodiæ & supplicio Drusi, Germanici filii à Tiberio additus, Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 24.

ACTIUS, vel ACCIUS, Tragœdiarum scriptor inter colonos Pisaurum deductus, à quo & *fundus Accianus* juxta Pisaurum dictus: in scribendis Tragœdiis, sententiarum gravitate, verborum pondere, personarum authoritate gravissimus; ejus meminit Horat. *Serm. l.* 1. *Sat.* 10.

> *Nil comis Tragici mutat Lucilius Acci?*

Idem de *Art. Poetica*

> ---------- *Hic & in Acci*
> *Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.*

ACTIUS Labeo, Poeta fuit indoctus tempore Persii. Iliada Homeri versibus Latinis adeo inscitè transtulit & obscurè, ut nec sua ipse cognosceret. *Gyraldus*. Voss. *de Poet. Lat. c.* 3.

ACTIUS Navius, augur, novaculâ cotem præcidit, spectante Tarquinio Prisco rege; quo factum est: ut & à Rege, & populo, semper in rebus dubiis consuleretur. Flor. *l.* 1. *c.* 5. Liv. *l.* 1. *c.* 36.

ACTIUS, Sincerus Sannazarius, vir rari ingenii, magnæque nobilitatis, cùm in conspectu Friderici Regis esset inter Physicos quæstio, quid præcipuè conferret oculorum perspicuitati? aliique fœniculi estitionem dicerent, alii vitri usum, aliique aliud: at ego, inquit, *Invidiam ajo, siquidem majora & pleniora omnia videre facit.* *Pontan. & Panormitan.* Vide *Sannazarius*.

ACTIUS, prænomine Cajus, ex Romanis civis Atestinus fuisse fertur, circa A. C. 440. Ex cujus posteris Forestum, Aquilegiæ adversus Atilam defensorem, Achatium, de quo supra: Marcellum Valentiniani III. Ducem, adversus Vandalos, Sabinianum Illyrici præfectum, aliosque enumerant, serie continuâ usque ad Azonem, Guelficæ posterioris lineæ conditorem. Alii verò *Actiam* stirpem in Caii trinepote Bonifacio, & ejus filio Valeriano, qui A. C. 590. prælio Longobardorum in Francos occiderit, defecisse statuunt, vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Histor.* in *fam. Gallica*.

ACTON, Pisidice & Myrmidonis fil. frater Antiphi. Appollod. *in Biblioth.*

ACTONUS Radulphus, vide *Radulphus*.

ACTOR, comes Herculis contra Amazonas, in quo bello vulneratus, cùm retro domum abire vellet, in itinere mortuus est. Item Astyoches pater Hom. *Il.* β. Item Menœtii, ex Ægina, parens, Ovid. *l.* 1. *Trist. Eleg.* 8. Alius fuit, Auruncus. Virg. *Æn. l.* 12. *v.* 93.

> --- *Validam vi corripit hastam*
> *Actoris Aurunci spolium.* ----

ACTOR, Neptuni fil. ex Agamede, Augei filia. Hyginus *Fab.* 157.

ACTOR, fil. Deionis, Phocidis Regis, ex Diomeda conjuge, Xuthi filia, frater Cephali. Apollod. *l.* 1. *Biblioth.*

ACTOR, unus ex Argonautis, Hippasi fil. ex Peloponneso. Hyginus *Fab.* 14.

ACTOR, honestissimô præ reliquis servis locô atque gradu, apud Romanos, fuit, utpote qui in rei dominicæ procuratione primas sibi vindicabat. Rabanus Maurus *de Univers. l.* 1. *c.* 17. *Quoniam enim actor prudens & bonus fuit, qui substantiam ...* [illegible] *omnes substantias mobiles & ... apud se teneat possessionis ... originalis.* Irenæus *adv. Hær. l.* 4. *Quis igitur erit fidelis Actor bonus & sapiens, quem præponet dominus supra familiam, ad dandum eis cibaria in tempore.* Apulejus *Metam. l.* 8. *Servus quidam, cui ... familiæ tutelam dominus permiserat suus* &c. Ejusdem meminit Plautus *Asinar. Act.* 2. *sc.* 4.

> *Nam si sciret noster servus, fidem hanc non esse habitam,*
> *Succenseat, quoi omnium rerum ipsus semper credit.*

Hinc familiæ contradistinguitur, apud Columellam, *de Re Rust. l.* 1. *c.* 7. *Itaque, ut & Actor & familia peccent.* Et hi videntur fuisse, quos Æl. Donatus *Majores domus* appellat. Quod enim apud Terentium *in Phorm. Act.* 2. *sc.* 1. Demipho ita Getam alloquitur,

> ------------ D. *ob.*
> *Bone custos, salve! columen verò familiæ:*

Id ille ita interpretatur, *Columen culmen, ut columna columnas!* Unde *Columellæ apud veteres dicti servi majores domus.* *Lucilius* 22.

> *Servus neque infidus domino, neque inutilis quicquam*
> *Lucili, Columella hic situs Metrophanes.*

Ita enim legendum hoc distichon. Huc que referenda sanctio Theodorici Regis apud Papinianum *tit.* 4. qui pretium occisi Actoris centum solidis taxavit. Neque aliunde fluit Julii Pauli JC. sententia, existimantis, animadvertendum esse severissimè in eum, qui Actorem corrupisset, ut qui posset rationes dominicas intercidere, vel adulterare vel etiam rationem sibi commissam turbare. Imò, *etsi servus*, qui Actum domini gessisse diceretur, *in commissum ceciderat*, non vendebatur, *sed ... vero boni ... Actor ... dabatur*, ex rescripto D. D. *Severi & Antonini*, *l.* 16. *ff. de Publ. & Vectig.* Quod & Justiniano Aug. observatum, 4. *Paræ. Instit. de usur.* nec injuriâ sanè, ideoque rectè Juvencus *Histor. Evang. l.* 3. servos, à Patrefamiliâs missos, ad colonos agricolas, ut vineæ fructus perciperent, *Actores* interpretatur:

> *Tum longinqua petit, sed fructus tempore certo*
> *Actores famulos mittit, ipsis partes jubeat*
> *Cultorum, certâ vitis mercede daretur.*

Vide quoque infra *Major Domus*. Quoniam verò unus sibi omnia poterat, adjutoribus suis non carebat *Actor*. Scævola *l.* 40. *ff. de Statulib.* *In ... quæ exacta sunt per administrationem* (*Actoris*) *neque Calendario illata sunt, aut ... alia, hunc adscribi posse, cum esset hic præpositus.* Calendario nempe præponebatur aliquando servus quispiam, ut pecunias domini exigeret crederetque, qui à Calendario dictus est. *Actor* verò secundarum in familia, *Dispensator* fuit, sive *Prærogator*, de quo Irenæi locus laudatus intelligendus, vide *sui loco*. Item à *Frumento* dictus, quod & illi pertinent, qui diurna asservabant, ab *Ephemeride* nomen adepti. Vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis*. Reperiuntur *Actores* etiam *Actores bonorum*, *Actores* ex *amicorum fundorumque*, apud Columellam *l.* 1. *c.* 7. & *c.* 8. Apud Sueton. *in Domitian. c.* 11. habemus *Actorem summarum*, qui rationibus dispungendis præerat; aliaque observabat, de quibus vide Titum Popmam *l. de Operis servorum*, aliosque.

ACTORES Ecclesiæ, dicti propriè, qui res, bona, possessiones & facultates Ecclesiarum administrabant, veluti earundem Oeconomi vel Villici: seu, ut Pithœus in *Comment. Campaniæ* censet, *Advocati & Defensores Ecclesiarum*. Quâ ratione occurrit vox apud Justinianum in *Novell.* 3. Gregorium M. *l.* 3. *Ep.* 9. & 53. Marculfum *l.* 2. *form.* 4. Flodoardum *Hist. Rem. l.* 2. *c.* 17. 18. Alios, laudatos præfato *Glossarii* Auctori: quem vide etiam de *Actoribus Regis*, *Fisci Regii*, *provinciarum & Villarum*.

ACTORES Templi, idem cum Exorcistis, vide *infra*.

ACTORIDES, Patroclus, nepos Actoris. Is enim ex Æginâ, quam ei Jupiter à se vitiatam, uxorem dederat, Menœtium genuit: Menœtius autem relictâ Æginâ, Opuntem in Locris se contulit, & ibi Patroclum genuit. Ovid. *Met. l.* 13. *Fab.* 1.

> *Reppulit Actoriden sub imagine tutus Achillis,*
> *Troas ab arsuris cum defensore carinis.*

Val. Flacc. *Arg. l.* 1. *v.* 146. eum scribit, à Clyto, ardenti quercu occisum.

ACTORIDES, fratres, à Patre *Actore*; à matre Molione, *Molionidæ* dicti, congeniti fuerunt aurigæ & concordes, alter habenas & lora, alter scuticam & flagellum moderabatur: duo utrique capita, quatuor manus totidemque pedes, unum verò corpus habuisse dicuntur: hos cùm Hercules vincere nequiret, insidiis intercepit. *Pherecydes*, *Musæus*, *Pindarus*, alii. *Nic. Lloydius*.

ACTORIS, Ulyssis ancilla. Homer. *Od.* 23.

ACTORITUM, vide *Neritum*.

ACTORIUS Naso, Historicus Romanus; memoratur Suetonio in *Julio* c. 9. Suspicatur Vossius, cum vixisse Julii Cæsaris temporibus, vel summum Augusti, ac Tiberii. *Nic. Lloydius.*

ACTRIDA, oppid. Arabiæ felicis. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

ACTUARIUS, Medicus Græcus; quem inter Medicos incertæ ætatis collocat Voss. *de Philosoph.* c. 13.

ACTUARIUS, officii nomen: sic enim propriè olim appellati, qui annonam à susceptoribus accipiebant, dato pittacio, in quo continebatur, quantum accepissent, eamque dein militibus erogabant, ut Car. du Fresne colligit ex *tit. Codicis* Theodos. *de Erogatione militaris annonæ*, *l.* 11. 16. 24. 28. & *tit. de Numerariis & Actuariis l.* 3. 5. 10. 14 15. Erant autem tot *Actuarii*, quot numeri militares, ut docet lex 16. *de Erogat. milit. ann.* Meminêre eorum Ammianus *l.* 20. *c.* 5. & *l.* 25. *c.* 10. *Eutropius*, *l.* 9. *c.* 7. Aur. Victor *in Victorino* & Trebellius Pollio in *Victorino*. c. 6. apud quem Pamelius vocem *Actuarius*, proprium hominis nomen esse putans, [illegible] vertit, cum [illegible] debuisset, Casaubonus *ad loc. cit.* vide quoque Schott. ad *Aur. Victoris loc. cit.* Ab hujusmodi autem *Actuario*, *cujus uxorem stupraverat, composita factione, Agrippinæ percussum esse Victorinum*, tradit Pollio *loc. cit.* Præterea apud Joh. Calvin. *Lex. jurid.* *Actuarius*, cujus meminêre Imperatores *in l. Actuarios & l. pen. C. de erog. mil. ann. & l. Actuarios C. de num. & Actuar. Novella* 108. alibi, Græcis [illegible] seu [illegible], est actorum scriptor sive custos, quique ratiocinia pertractat: Quorum quidam ærarii Comitum *l.* 5. *C. de div. offic.* alii Palatinorum ministerorum rationes tractant, *d. l. Actuarii*: alii Præfecti Prætorio: alii Scholæ, de quibus *d. Novella* 108. &c. *Actuarius* verò *limes*, apud Agrimensores, dictus est ab *actus* latitudine, qui viam populo dans agrum per jugera discriminabat. Nam duo *actus* (ita illis [illegible], seu *agri spatium certum*) quadrati (quorum quilibet finitur pedibus 120) jugerum faciebant, cujus eadem erat latitudo cum unius actus longitudine, vide Salmas. *ad Solin.* p. 677. 678. & infra *Quintus Sat.* ii. ubi de Legg. *Semproniis*. Hinc, *Actuarii pali Hygino*, qui desigebantur inter centenos vicenos pedes, dicti ab *Actus* longitudine, quæ per 120. pedes porrigebatur, Car. du Fresne *Glossar.*

ACTUS, vide hic suprà.

ACTUS Apostolorum, apud Anastasium in *Sylvestro* Pontifice & in *Chron. Bajuenj.*, Liber Canonicus Novi Testam. idem cum *Actis Apostolorum*, vide suo loco. Sic apud *Toribium* Asturicensem Episcopum in libris Apocryphis recensentur *Actus S. Thomæ*, *Actus S. Andreæ*, *Actus S. Johannis*, *quos sacrilego ore Leucius conscripsit*. Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà *Passionalis liber*.

ACUANITÆ, Hæretici, quorum seductor *Acuas*, Manetis discipulus, cum Manichæis communia habuêre deliria, Baron. *A. C.* 277. *num.* 41.

ACUARII, memorantur Anastasio *Bibliothecar.* in versione Synodi VIII. *act.* 9. [illegible] &c. *Acuarii*, *stabularii*, *veterinarii seu Medici equorum*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

ACUBICULA, *in LL.* Francorum Basileæ editis *l.* 1. *c.* 75. *Feminæ (in die Dominico) opera textilia non faciant nec consuant vestimenta, nec consuant, vel acubicula* [illegible]: *Meursio* est ab [illegible] Græc. de qua voce vide suprà. Sed ut incudo hunc locum cubare, advertit Spelmannus ex *Capitulis Caroli M.* *l.* 1. *c.* 81. ubi, cum eadem verba legantur, pro *Acubicula*, extat *Acupictile*, quam genuinam esse lectionem ipsa verba, quæ præcedunt, satis indicant. Contra Legem hanc recentiorum militat consuetudo, inquit Car. *Macer*, qui tenent, penicillo & acu pingere in die festo non esse prohibitum. Vide eum, cum fratre Dominico, in voce *Acupictile*, & Car. du Fresne in *Acubicula*.

ACUENSII, vide *Nacuensis*.

ACUES, Rex Arcadum, qui Lacedæmonios Tegeam proditione obtinentes stratagemate occidit. Vide Polyæn. *l.* 1. *c.* 11.

ACUFIDA, Mauritaniæ Stiphensis Urbs Episcopalis. *Victor Uticens.*

ACUINCUM, vide *Aquincum*.

ACUINUS, civis Romanus qui cædis Cæsaris particeps videri cupiebat. Appian. *bell. Civ. l.* 2.

ACULA, sive *Aquula*, *Acqua Pendente* oppid. Hetruriæ, locô sublimi apud Peliam flumen, aquis abundans; cujus populi à *Plin.* *Aquenses* nominantur. Sunt qui aquas Taurinas esse velint. Episcopali sede decoravit Innocentius X. A. C. 1647. locô Castri diruti.

ACULEI Serpentum, vide *Palpoch.*

ACUMETENSE, seu **ACUMITENSE** Monasterium, Vide *Irenæum*, & suprà *Acœmitensis*.

ACUMINATI Calcei, vide *Rostra*. Pilei, vide *Pileus*.

ACUMINCUM Legio, *Ptolemæo* Pannoniæ inferioris urbs, ad Istri ripam. *Acimincum* legit Ammi. Marcellin. *l.* 19. *Acumincum Antonin.* Camerar. interpretatur *Salankemen*. Aliis *Zalankemen*. Niger verò scribit *Varadin* dici. Sed *Acumincum* malè habet.

ex **ACUMINIBUS** Auspicium, indigitatum Arnobio *adv. Gentes l.* 2. *Cùm parati bella, signum militaribus ex arce ---- Martium discrimen obeuntes spem præjuncti, & ex Acuminibus auspicatis*, totum militare fuit. Cicer. de Divinat. *l.* 2. *Bellicam rem Majores nostri administrari nisi auspicato noluerunt. quam multi anni sunt, cum bella à Prætoribus & Proconsulibus administrantur, qui auspicia non habent; itaque nec amnes transeunt auspicato, nec tripudio auspicantur. Nam ex Acuminibus quidem, quod totum auspicium militare est.* Idem de Nat. Deor. *l.* 2. *Itaque maxima Reip. partes in his bellis, quibus Reip. salus continetur, nullis auspiciis administrantur, nulla perennia servantur, nulla ex Acuminibus, nulli viri vocantur.* Vide Hadr. Turnebum *Adversar.* *l.* 22. *c.* 12.

ACUMULUM, oppid. Aprutii ulterioris in Italia, ad fluv. Truentum, 12. mill. pass. distans à Nursia urbe, in ortum, & paulo plus ab Asculo, in Circium, in limite Umbriæ, ad radices Apennini.

ACUPEDES, Latinis veterib. dicti sunt, qui Græcis [illegible], quasi *acutipedes*. Inde *acupedium Festus* interpretatur, *cui præcipuum erat in currendo acumen pedum. Gloss. acupedium*, [illegible]. Sic *Pindarus* [illegible], i. e. *acumen pedum*, eleganter dixit. Et quidem [illegible], propriè de fullonibus dictum, dum saltu illô suô fulloniô vestimenta condensant. *Glossæ*, *addensatur*, [illegible]. Aliæ *Glossæ*, [illegible], *acupedium addensatur*. *Titinnius argutari pedibus*, de fullone, quod idem ac [illegible]. Sic *argutarii canes* vel *acutarii* in *Lege Salica* sunt *acupedes*, quos & *vertagos* dicebant. Quia autem fullones, dum vestimenta cogerent & densarent, saltabant, hinc *dessare* hodieque Galli dicunt pro *saltare*. Nam & qui saltant, [illegible]: quam [illegible] & micationem agitationemque pedum in saltantibus, *Homerus* eleganter expressit,

Μαρμαρυγὰς θηεῖτο ποδῶν ---------

Equi quoque [illegible], & tolutim badissantes, [illegible] & crebris densisque saltibus terram feriunt ac crura altiùs tollendo quasi saltitant. Inde *trimenti* dicti, quod gressibus intricatis & minutissimè cribratis incedant: nam crebrâ genuum inflexione & alternis crurum volutationibus, gradu per minutias fractô, incessum suum celeriter impediunt expediuntque; non verò longis & extentis passibus plenóque gradu spatium carpunt quod cantherii faciunt. *Suidas*, [illegible] ait. *Hesych.* [illegible]. Vide infrà ubi de *Acutariis Asturconibus*, *Tolutariis & Trimetrariis equis*.

ACUPHIS, Legatus Indorum ad Alexandrum M. *Plut.*

ACUPICTILE, in *L.* Francorum *l.* 1. *c.* 75. emendatâ, ut visum, item apud Anastasium Bibliothecar. in *Leone* IV. opus est *acu pictum*. Isidor. *Origin. l.* 19. *c.* 22. *Acupicta vestis*, *acu textilis*, *aut acu ornata. Eadem & Phrygia.* Virgilio *Pictum acu*, *Æn. l.* 11. v. 777.

Pictus acu tunicas -------

Aliàs simpl. *pictum* &c. Unde *Acupictura*, cujus Artifex *Hesychio* dicitur [illegible], quo de artificio pluribus agemus infrà in vocibus, *Babylonicum*, *Phrygiones*, *Plagæ in acu artificium*, *Plumarii* &c.

ACUR, Indiæ intra Gangem urbs, *Ptolemæo*.

ACUS, vide *Peristales*.

ACUS, Chunorum Rex, singulari certamine occisus, à Ladislao, Ungariæ Rege, in Danubii ripa. Bonfin. *l.* 4. *Dec.* 2.

ACUS, vulgò *Agulha* Lusitanis, *l'Aiguille* Gallis, Insul. maris Æthiopici seu Barbarici. Dicitur etiam *Isle de Gale*, distatque 900. mill. pass. ab ora Zanguebariæ in ortum, ter 300. à parte Septentrionis Madagascariæ. Hinc *Acuum* promontor. *Cap. des Aiguilles*. Caput extremum & præcipuum Promontorii Bonæ Spei.

ACUS, Græc. [illegible], Belsenæ inventum, ut *Hygino* placet, matronis in componendis crinibus adhiberi solita est; hinc *crinalis* dicta Apulejo *Milesiar. l.* 8. Item *discriminalis*, Varroni *l.* 4. *de L. L.* Nec dirimebat modò illos, ac discernebat, juxta illud Claudiani *Epithal. Hon. & Mariæ*,

Ipsa caput distinguit acu --------

Sed & in cirros contorquebat, quò comtiores essent fœminæ, pulchriorésque ingenui pueri, aut ipsæ Deorum effigies. Hinc & *acus Magnæ Matris*, inter septem pignora, quæ Imperium Roman. tenebant, memorata Servio ad *Æn. l.* 7. v. 187. Eadem *calamistrum* quoque dicitur, quod calefacta in cinere cinere capillos crisparet &c. Porrò picturæ inserviebat seu verius texturæ vestium, Plin. *l.* 8. *c.* 48. *Pictas vestes jam apud Homerum fuisse, unde triumphales natæ; acu facere id Phryges invenerunt, ideoque Phrygiones appellati sunt.* Inventio itaque in Phrygia, usus in Assyria, & præsertim Babylone; Plin. *ibidem, paulò post*, *colores diversos picturæ intexere Babylon maximè celebravit.* Unde [illegible], *Babylonicis coloribus variegatam vestem*, hæreditariò obvenisse *M. Catoni*, refert Plut. *in ejus Vita* &c. Vide Thom. Dempster. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 35. & hic infrà ubi de Tyrannorum, adactis intra digitorum ungues *acubus* miseros excarnificantium crudelitate aliquid, voce *Ungues*.

ACUS, in *Ordine* Romano *Pallio superinduitur & configitur per acus in planeta retro & ante*; & alibi non semel, ubi de Pallio Pontificis sermo est: item apud Brunonem Signiensem *de Vestim. Episcopalibus*, *Acus autem non ad pungendum, id est, non propter hujus vitæ compunctionem, ut quidam putant, sed ad planetam palliumque jungendum inventæ sunt. Quædam enim ansulæ antiquitus in planetis positæ erant, quibus acus inserebantur, & pallium simul cum planeta firmabant, ne à suo loco pallium moveretur.* *Aculam* notat seu *fibulam*, Gall. *Espingle*, quâ Pallium Archiepiscopale constringitur seu configitur. Propriè verò *Acus* pars fibulæ dicitur, quâ illa clauditur & adstringitur: Trebell. Pollio *in Claudio*, c. 14. *Fibulam auream cum acu Cyprea unam.* Ubi, malè *Cypria* quidam legunt: non enim ab ullo Cypriorum artificio dicta est, sed ab *cypro*, h. e. *ære cyprio*, quod nunc *cuprum* vocamus, vide infrà, in *Acus cyprea*. & *Fibula*. Fortunatus *l.* 8. *Poem.* 4.

Chrysolitho auratam fibula claudit acum.

Salmas. ad *loc. cit. Pollionis* & Car. du Fresne *Glossar.* &c. Inter minimas vilissimasque res *Menandro*, in qua tamen pravâ concupiscentiâ peccari posse agnoscit, tanti habens affectûs voluntariíque sanctitatem, ut ne hujus desideriô delibari voluerit. Unde gravissimum compescendæ libidinis illius præceptum, apud Pfannerum *Syst. Theol. Gentil.* c. 11. §. 27.

--- Μηδὲ βελόνης, ὦ φίλτατε,
Ἐπιθυμήσῃς ποτ' ἀλλοτρίας.
Neve acum, charissime,
Alienam unquam concupiscas.

Et,

Μηδὲ βελόνης [illegible],
Ὁ γὰρ θεὸς βλέπει σε, [illegible].
Acum nec ipsam Pamphile attingas velim:
Namque aspicit præsens tuos hoc semper Deus.

Vide quoque Justinum Martyr. *l. de Monarch.* & Clementem Alexandr.

xandr. *l.* 5. *Strom.* Sed ex tantilla quoque re loccellum [illegible] captavit [illegible], Babylonem [illegible], Alexandri ex India [illegible] *in hunc usum ferrat* [illegible] Tyrius [illegible] 19. Qua de [illegible] etiam Quintilianum [illegible] 10.

ACUS Crinalis, vide [illegible]. Ea etiam ad [illegible] coronas ad [illegible] videtur, ex Tertulliano *de Pall. c.* 4. [illegible] Dicit enim hic Auctor, sagittas illas Herculis [illegible] monstris olim assuetas, apud Omphalem [illegible] adhibitas, [illegible] sanguine, quo erant infectæ, [illegible]. Herculeas illas sagittas apud Omphalem in acus vicem & usum versas esse: Adeoque per [illegible] intelligit eandem acum, quæ ex majorum genere erat. Hæ cum obtusiores essent, acuebantur pumice vel cote, non secus ac graphia: Spiculum autem pro acu crinali aut discriminali, etiam apud *Martianum Capellam* est:

Crinalis spiculum pharetra deprome Cupido
Lutea capitum [illegible]

Et in Græcis *Epigrammat.* [illegible]. Græc. [illegible], in instrumento [illegible], semel atque iterum reperias. Vide Salmas. *Not. ad Tertullian.* [illegible] 191.

ACUS Cyprea, apud Trebellium Pollion *fibulam auream cum acu cypria unam*, in *Vita Claudii c.* 14. ita enim habet Codex Palatinus, ut [illegible] testatur: [illegible] non ab illo Cypro [illegible] dicta est, sed [illegible], h. e. ære cyprio, quod nunc [illegible] vocamus, nempe æs rubrum; Spartiano in *Pescennio* [illegible]. Ita enim in veteribus libris, [illegible] ex ære vel cypro [illegible]. Inde hic locô *acus cyprea*, cujus multa apud *Marcellum* mentio: [illegible] Item, [illegible] Sed & alia [illegible] apud eundem, & *acus cypria* & [illegible], memorantur. Salmas. *ad Trebell.* [illegible]

ACUS Discriminalis, dicta est *quæ capillos mulierum ante frontem dividit*, *Nonius*. Qui ornatus [illegible] dictum Latinis; vide infra in Græc. [illegible]. Et quidem acu hac omnes mulieres crinem à fronte dividebant, etiam illæ quæ [illegible]: atque hoc discrimine mulieres à virginibus distinguebantur, nam Virgines [illegible] erant, & crinem in vertice congestum, & colligatum gerebant, absque ulla [illegible], mulieres cum crinibus erant utrique à fronte divisis. Tertullian. *de Virgin. Veland.* [illegible] Præter hanc vero acum *Acus Crinalis* erat seu comptoria, [illegible] *Isidor.* De ea Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 24.

Tenuia ne madidi violent bombycina crines,
Figat acus sparsas sustineatque comas.

Nempe illâ omnes annuli comarum in capite jam ornato fixi continebantur, ne fluerent laxius. Idem *l.* 2. *Epigr.* 66.

[illegible]
[illegible] *acu* &c.

Aliàs nihil prohibet, quin eâdem *Acu crinali* ac *discriminali* usi sint, tum ad capillum distinguendum, ac à fronte dividendum, tum ad annulos & [illegible] crinium retinendos. Quod vero [illegible] cum *Acu crinali* [illegible] *Nonius*, [illegible]. Quamvis enim ad [illegible] etiam capillos, eâ uteruntur, diversa tamen [illegible] utriusque. Acus namque crinalis aurea erat, distinguendis ac componendis capillis, calamistrum vero ferreum, iis ferro torquendis ac vibrandis. Quam in rem plura vide apud Salmas. *ad* [illegible] 761.

ACUS Semiramia, vide in vocibus *Acupictile*, *Babylonicum*, *Plumaria*.

ACUS Foramen, vide infra, in *Camelus*.

ACUSI, locus Cappadociæ, ubi Basiliscum Imperatorem cum uxore & liberis interfectum, tradit *Cedrenus*, *Curopal.*, *Cedrenus*. Vide *Candid.* & *Lyman*.

ACUSILAUS, Atheniensis Rhetor, Galbâ imperante sese Romam contulit, ibique ludum aperuit, tanto cum successu, ut moriens Atheniensibus decem myriadas aureorum et fœnore partas reliquerit. *Suidas*.

ACUSILAUS, & Damagetus, fratres, victores in Olympicis certaminibus, patrem Diagoram per celebrem conventum gestârunt, in quem & flores conjecerunt Græci, & beatum propter filios appellârunt. Pausan. *l.* 2.

ACUSILAUS, Historiographus Argivus, cujus testimonio Josephus utitur, *l.* 1. *Jud. Ant. c.* 4. Genealogias quasdam conscripsit, ex æneis tabulis, quas pater ejus domi suæ, [illegible] fodiens, invenerat. *Suid.* Voss. cum de septem sapientibus egisse ait, *l.* 4. *de Hist. Gr. c.* 1. Verum imposuit ei locus Clementis, qui *l.* 1. *Strom.* de *Acusilao*. [illegible] E quibus verbis de sapientibus scripsisse frustra quis collegerit. Vixit autem [illegible], teste Dionys. Halicarn. *de Thucyd. Charactere, sive decendo genere*. Vide Jonsium *de Script. Hist. Phil. l.* 1. *c.* 1. *Nic. Lloydius.* Hujus vero *Acusilai*, aliorumque auctoritate, statuit Africanus [illegible] terminum *Ogygi diluvium, quod regnante Argis Phoroneo, contigit annis MXX ante primam Olympiadem*, vide Eusebium *Præpar. Evang. l.* 10. *c.* 10. & Joh. Marshamum [illegible] *Can. Chron.* qui proin à Phoroneo Thebaidis Regis Ogygis [illegible], quem idem [illegible] vocat [illegible], apud Clementem Alex. *l.* 1. *Strom.* [illegible], ut Annalibus eundem appellat, apud [illegible], tertium Gazæorum ducem [illegible].

ACUSIO Colonia, [illegible] cum alii legit, nam [illegible] Galliæ Narbonensis urbs, postea [illegible] ab Instauratore dicta, vulgo [illegible], ut J. [illegible] scribit. [illegible] appellatam fuisse quidam volunt, ex antiqua inscriptione, quæ in hujus urbis porta legitur. longitud. 20. 30. latitud. 44. 10.

ad ACUTA, vide infra, *Ad acuta*.

ACUTÆ, insulæ, quas Poëta *Thoas* vocat, vicinæ Echinadibus. Strabo *l.* 8. vide *Dulichium* & *Oxea*.

ACUTARII, seu ARGUTARII Canes, vide supra *Acutaedes*.

A CUTHEIS, scripsit *de Gestis Spalatensium*, obiitque A. C. 1452. *Editus à Johanne Lucio in Hist. Dalmat.* Car. du Fresne in *Nomenclat.* [illegible]

ACUTI Cypri, apud [illegible], clavi sunt ærei ex Cypro, vel ære Cyprio facti, de quibus vide Salmas. *ad Solin.* p. 1075.

ACUTIA, P. Vitellii uxor à Lælio Balbo majestatis postulata ac Cn. Acerronio, C. Pontio Consulib. damnata. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 47.

ACUTIA, *Stephano* Hispaniæ *Urbs* est, ex *Strabone*, qui tamen hodie *Acontia* legit. Vaccæorum ad Durium fluvium est. Aquitanos, hic populos vocat idem *Steph.*

ACUTIATOR, in *Gloss.* [illegible], *Samiator*, [illegible]. Hinc *acutiare*, Græc. [illegible]. Desiderio [illegible] nondum edito: [illegible]

Vide Salmas. *ad Vopiscum in Aureliano c.* 7. & infra in *Samia testa*.

ACUTICUS, Poëta Latinus composuit elegias quasdam, quæ Plauto tribuebantur. Voss. *de Poetis Lat. c.* 1. *p.* 8

ACUTUM, in coloribus, idem cum [illegible], Græcè [illegible], quum videlicet color lumine intensiore & clariore excitatur, quod fit, cum plus luminis, quam coloris, inditur, Sicut contra, cum color nimis [illegible] & saturatur, tum fuscior & obscurior; atque adeò tristior evadit. Quod Græci [illegible], [illegible]. Latini [illegible], *plenum*, *saturum* &c vocant. Interdum tamen, quia pleniori ac saturatiori colori etiam accedit lumen intensius ac vegetius; ista discrimina confunduntur. Vide infra [illegible]

ACUTUS, fluv. Galliæ, in Occitania. Castrum rigat & Vaurum urbes, & post in Tarnum se exonerat.

ACUUM Promontor. vide *Acus*.

ACYLAS, Philosophi nomen, qui commentarios conscripsit de Syllogismis. *Suidas*.

ACYLINA, urbs Illyriæ. *Steph.* cives *Acylinæ*.

ACYNDINUS, & Proculus, Conss. Romani. A. Urb. Cond. 1093.

ACYNDINUS, vel *Acindinus*, Barlaamo se junxit, quorum opiniones in Synodis Constantinopolitanis damnatæ. Vide Jac. Pontanum, *l.* 2. *c.* 40. *in notis in Cantacuzenum*, Et Continuatorem Baron. *A. C.* 1337. *n.* 11. & 1350. *n.* 20.

ACYPHAS, urbs una ex Tetrapoli Doricâ. *Steph.*

ACYS, vide *Acis*.

ACYTTUS, insula circa Cydoniam Cretæ. *Steph.*

ACZUDIA, oppid. Valachiæ, vulgò *Aczud*, infra Backoviam, ad fluv. *Mills*.

AD, sæpe locorum nominibus præponitur, ex familiari loquendi formula, [illegible] ad quædam loca: cujus rei exempla passim proferunt Itineraria vetera Antonini & Hierosolymitanum & Peutingeri *Tabulæ*. Ita apud Marcellinum *l.* 27. Mediolani locus occurrit *ad Innocentes* appellatus: Et Pontes in Pictonibus castrum, *ad Pontes* vocari scribit Anonymus in *Miraculis S. Eutropii Episc. Santonensis c.* 22. Eodem loquendi more recentiores Græcos loqui, ostendit Car. du Fresne in *Descript. S. Sophiæ num.* 18. qui & Dafnensem Palatium ad Antiochiam, [illegible] dictum, quasi [illegible], credere jubet. Sic docet Spotius in *Itiner. Græciæ*, Thebas *Stiva*, Constantinopolim *Stimbol* vel *Stambol*, Lemnum Insulam *Stalimene*, Athenas *Setines*, à peregrinis vocari per errorem; cum incolæ *S' tiva*, *S' timbol*, *S' ti Limno*, *S' Athias* quidem pronuntient, cum iter ad hæc loca indicant, pro [illegible] &c. Adde supra, si placet, Theostericum in *Vita S. Nicetæ Hegumeni num.* 28.

AD Acuta, apud Tertullian. *de Pallio c.* 5: *Si pergam ad acuta tecum*, *plus toga lædere Rempubl. quam lorica*: idem est ac *acutis*. Quasi dicat, si pergam acutis & decretoriis armis tecum pugnare, non prolusoriis ac hebetibus Ovid. *l.* 3. *Artis am.*

Ponite jam gladios hebetes, pugnetur acutis.

Idem ibid.

Sic ubi prælusit rudibus puer ille relictis,
Spicula de pharetra promit acuta sua.

Sic *ad certum pugnare*, eidem Tertulliano *adversus Marcionem l.* 4. *Hic prolusionem quasi de primo adhuc & de longinquo: sed hinc jam ad certum & cominus pugnaturus, video aliquos etiam nunc prædicendos, ad quos demonstratum erat, lineas.* Acuta nempe tela, præpilatis & exercitoriis heic opponuntur. Ut autem *ad acuta* dicitur pro *acutis*; ita *ad plumbatas cadere*, in veteri passione, pro *plumbatis*: & apud *Vegetium*, *ad fundam lapides jacere, ad arcum intendere, ad batualia pertentare* &c. Salmas. *ad Tertull. loc. cit. p.* 428.

AD Ægros cubicularius, qui ægros ex cubicularis curabat: Idem *ab Ægris* dictus est, Salmas. *ad Jul. Capitolin. in Gordiano tertio c.* 25.

AD Aleam, ad tabulam, ad latrunculos ludere, dixere recentiores, pro *aleâ ludere*, *tessera*, *latrunculis*. Flav. Vopiscus in *Proculo*, *c.* 13. *Nam cum in quodam convivio ad latrunculos luderetur.* Sic ad

ad Judices ludere, apud Spartian. in *Severo*, *Nullum alium inter pueros ludum nisi ad Judices exercuit.* Sic *ludere ad tabulam*, dixit Paulus Diaconus *de gestis Langobardorum l.* 1. *c.* 20. *Horum itaque variis Rex indubitanter fidens, dum ipse securus ad tabulam luderet.* Ubi *ad tabulam ludere*, est quod Græci recentiores dixêre ταβλίζειν, &c. Salmas. *ad Vopiscum. in Proculo c.* 13. Vide eundem *ad Lamprid. in Heliogab.*

AD Digitum pugnare, pro *digitis pugnare*, dixêre Veteres quod uno verbo, *micare*. Quintilian. *l.* 8. *c.* 5. *Contra tandem fortem gladiatores, cujus modo feci mentionem*, ad digitum *pugnare.* Ita in vetustissimo & optimo codice Bongarsii legit Salmas. cùm vulgo edatur, *At digito pugnare.* Incertus auctor veteris Epigrammatis, *ad digitum concurrere* dixit,

Lex erat ad digitum positâ concurrere palmâ.

Quem versum de micatione itidem accipiendum judicat. *Decernere digitis*, apud Calpurnium *Eclog.* 2.

Et nunc alternos magis ut distinguere cantus
Possetis, ter quisque manus jactate micantes,
Nec mora, decernunt digitis.

Igitur *ad digitum pugnare*, & *digitis pugnare*, idem; ut *ad manum saltare* & *manibus saltare*, quod est χειρονομεῖν, *gestiulari*, Pantomimorum proprium: *ad tibias canere* pro *tibiis canere.* Lamprid. in *Heliogabalo*, *c.* 32. *Ipse cantavit, saltavit, ad tibias dixit*, &c. Salmas. *ad Fl. Vopiscum in Carino c.* 19.

AD Fiblas seu à *Fiblis*, vide infrà in *Fibula.*

AD Fistulam dicere, Appul. *l.* 6. item *ad tibiam*, apud Æl. Lamprid. *Heliogab. c.* 32. *Ipse cantavit, saltavit, ad tibias dixit.* &c. est fistulâ canere, & tibiis. Græcè [illegible] αὐλὸν φθέγγεσθαι, & αὐλῷ φθέγγεσθαι, &c. Salmas. *ad loc. cit.*

AD Fratre suo, pro *ad fratrem suum*, apud Jul. Capitolin. in *Vero. c.* 22. Vide Salmas. ibi, & *ad Æl. Lamprid. in Heliog. c.* 9.

AD Judices ludere, puerile ludi genus, apud Spartian. in *Sever.* Vide infrà *Judices.*

AD Manum saltare, χειρονομεῖν, Pantomimorum fuit, vide in *hac voce.*

AD Mauros, pro *Præfecto Maurorum*, apud Jul. Capitolin. in *Gordiano tert. c.* 25. ubi sic legit Salmas. *Quid facerem, quod ad Mauros me venderet & consilio cum Gaudiano & Reverendo & Montano haberet, vel laudaret singulos, vel vituperaret.* Nam *Præfectus à Mauris*, & *Præfectus ad Mauros* & *Præfectus Maurorum*, dicebatur: Sicut *Procurator à rationibus, ad rationes & rationum: præpositus à fiblis, ad fiblas & fiblarum* &c. Videtur autem hic *ad Mauros*, vel præfectus Maurorum, multum in aula potuisse, sub puero Gordiano, eô tempore, quô mater ejus & Imperium & Imperatorem ipsum regebat, Salmas. *ad loc. cit.*

AD Memoriam dictare, apud Flav. Vopiscum in *Caro c.* 8. *Junius Calpurnius qui ad memoriam dictabat, talem ad præfectum Urbis super morte Cari epistolam dedit*: dicebatur, qui memoriæ dictator erat, & ὑπομνηματογράφος [illegible] Græcis dicebatur. *Patrere ad memoriam*, dixit Spartianus, *in Pescennio c.* 7. Vide infrà in *Patere.* Sic *procurare ad alimenta & procurare ad vicesimam*, dicebatur qui alimentorum erat Procurator, & vicesimam procurabat &c. Salmas. *ad Vopiscum. loc. cit.* Vide quoque infrà in *Memoria*, & *Scrinium.*

AD Pedes, à *Pedibus* & *circumpedes*, servi pedisequi sunt; sicut *anteambulones* & *antepedes*, dicti amici, obsequium facientes. Sed & cursores sic appellatos reperimus: Inter servos enim erant olim ad hoc ministerium deputati, quorum mentio frequens apud Scriptores *Histor. Aug.* aliosque passim. Sic Severus nunquam nisi servis suis cursoribus usus legitur: inter aulici quoque ministerii obsequia cursores fuisse, sub posterioribus Imperatoribus, discimus ex *Corripp.*

- - - - - Jamque ordine certo
Turba decanorum, cursorum, in rebus agentum.

Hinc mentio *L.* 10. *Cod. de div. offic. Decanorum partis Augustæ, cursorum partis Augustæ*: ubi magnus Cujacius cursores interpretatur veredarios. Sed cursores pedibus omnino obsequium præstabant & mandata perferebant, Unde & *Extrapedes* quoque vulgò dicti. *Glossæ, Extrapes*, ταχυδρόμος, ἔξωθεν ἐπιτρέχων: At veredarii in equis currebant, suntque quos hodie *Currerios* Galli vocant. Cursores hodieque habentur in comitatu ac ministerio Principum, quos iidem vulgò *Valets de pied*, h. e. Servos à *pedibus*, vocant. Claudius Salmas. *ad Lamprid. in Alexandro Severo c.* 42.

AD Responsum, dicti olim οἱ τῷ ἐπὶ τῶν ἀποκρίσεων [illegible], quas *adresponsa* qui faciebant, erant Secretarii, vel à Secretis. Hinc qui Vopisco in *Divo Aureliano c.* 36. dicitur *Notarius Secretorum*, is *Zosimo* vocatur τῷ ἐπὶ τῶν ἀποκρίσεων [illegible]: id quod erat propriè munus Secretariorum. Locus autem, ubi Princeps τὰς [illegible] ἀποκρίσεις audiebat, *Secretum* vocabatur, ut discimus ex *Cedreno.* Iidem *Apocrisarii*, item *Referendarii* quoque appellati sunt: nam [illegible] & [illegible] & *notarii* res eadem. Græci recentiores [illegible] eos vocârunt: atque ita rectè apud *Suidam* [illegible], ubi [illegible] est, pro [illegible], quò modò vocem hanc scriptam se legisse, in vetustissimo codice Epigrammatum Græcorum, ait Salmas. *Not. ad Flavium Vopiscum loc. cit.* &c. vide plura infrà post *Adara.*

ADA, altera uxor Lamechi, Gen. c. 4. v. 20. cui peperit 77 liberos, Joseph. *Jud. Antiq. l.* 1. *c.* 2. Uxor etiam Esau, filia Elon. Gen. c. 36. v. 2. Item filia Hecatomni, Cariæ regis, & Artemisiæ soror, quæ Hidrieo fratri nupsit. Strab. *l.* 14. Defuncto marito Olympiad. 109. annô primô successit, ac provinciam rexit ann. 4. Ejecta à fratre minimo Pexodoro, Olymp. 109. annô 4. Hæc postmodum Alexandro obviam profecta, Alindis urbe traditâ, eum in filium adoptavit. Deinde ab eo totius Cariæ præficitur. Curt. *l.* 2. *c.* 8. Strabo. *l.* 8.

ADA, *Hesych.* Ἀδά, ἡδονή, [illegible], ὑπὸ Βαβυλωνίων, ἡ Ἥρα.

ADA, Plinio *l.* 3. *c.* 19. *Addua*, Straboni *Adua*, aliis *Adda*, fluv. est Italiæ, qui in jugis Rhæticis seu Braulio monte ortus, inde Occasum rectô tramite petit, ac Larium lacum ad latus ingreditur. Vide Stumpf. *l.* 10. *de Rhætis c.* 7. & suprà in voce *Abdua.*

ADA, *bar* Ahaba, eximius Astrologus Hebræorum, cujus supputatio revolutionum fuit verior & accuratior, quàm calculatio revolutionis Samuelis Jarchinæi: quô quò die obiit, natus est Raf *Ada*, R. David Ganz *Chronol. Initio Millenarii V.* Auctor verò *Juchasin.* probat duos fuisse *R. Ada* vide *ibi.*

ADACHA, Palmyrenæ urbs. *Ptol.*

ADACHSUNIA, Mons Africæ in regno Fezzæ in provinc. *Chaus.*

ADAD, Rex Edom quartus, Gen. c. 36 v. 36. *Adad* etiam Assyriorum summus habebatur Deus, cui etiam Deam Atergatim uxorem assignabant, per *Adad*, solem per Atergatim, terram significantes, quod ex his duobus cuncta crederent procreari. Macrob. *l.* 1. *Saturnal. c.* 23. Ejus simulachrum formabatur radiis inclinatis in terram: hujus verò sursum versis. Significat autem Adad *Unum.* Ab eo nomen *Adad* Regibus Syriæ tam Sophenis, quàm Damascenis, commune fuit: ut sunt cœlestes plerique Orientalium Regum tituli. Vide infrà *Adadus*, it. *Ader*, & *Adodus*, nec non voce *Ben-Adad.*

ADAD, seu *David*, Rex Æthiopum Axumitarum, ad fidem Christi conversus est, principatu Justiniani I. Imperat. à quo tempore Æthiopia illa inter medios barbaros religionem Christianam sed innumeris deformatam erroribus, retinuit. Georg. Hornius Orb. *Imp.*

ADADA, est apud *Ptolemæum* Palmyrenæ urbs. *Adatha* putat dici Ortelius *in libro Notitiar.* etsi Phœniciæ ibidem adscribatur: sed *Adada* habet idem liber in Euphratensi regione. Est & locus in Palæstina, in tribu Judæ sic dictus Josuæ *c.* 15. *v.* 21.

ADADATA, civitas Pisidarum, ad Taurum montem. Strab. *l.* 12. *Ptolemæo Adada.*

ADADENSIS, Episcopus Pisidiæ, fuit in Concilio Constantinopolitano primo.

ADADEZER, fil. Rehobi, Rex Syriæ Zobææ, à Davide victus, 2 Sam. c. 8. v. 3. 5. & 1 Chron. c. 18. v. 3. 5. idem cum *Adado* Damasci Rege, vide infrà.

ADADREMMON, urbs juxta Jezraëlem, quæ hodie vocatur *Maximianopolis.* Zach. c. 12. v. 11. Hic Josias Rex occisus est à sagittariis Nechao, regis Ægypti.

ADADUS, puer Idumæus è regio sanguine Edom, qui cùm Joabus, Davidis regis Polemarchus, omnes Idumææ mares sex menses natos interfecisset, solus cum quibusdam servis patris sui in Ægyptum fugit, ad Pharaonem, cui Pharao Raphim uxoris suæ sororem in matrimonium dedit. Is morte Davidis auditâ, patrium regnum recipere conatus, sed frustrà. Rezoni Eliadæ filio latronum duci, qui Damascum occupaverat, se conjunxit & Syriæ regnum occupavit. & Salomoni Regi Deô ei propter idololatriam infensô, adversarius extitit. 1 Reg. c. 11. v. 14. 15. 16. Alius ab Achabo, Israelis Rege bis prælio captus, atque amicè habitus ac liberatus, post initam pacem, cum injuriarum loco beneficia accepisset, iterum Judæis bellum intulit: atque ut ostenderet quàm ingratè Achabi regis meritorum memoriam servaret, milites suos, illis aliis in prælio, quantum possent, parcere, vimque in unum Achabum ad eum perdendum vertere. Fulgosus *l.* 5. *c.* 3. Torniel. *A. M.* 3058. Vide hic infrà.

ADADUS, Damasci Rex, à Davide cum viginti duobus Syrorum millibus occisus. 2 Sam. c. 8. v. 3. 4. 5. Vide Joseph. *Jud. Antiq. l.* 7 *c.* 5. qui ab eo *Adrazarum*, Aræ filium, Syriæ Sophenæ Regem, diversum facit. huicque illum in auxilium properantem, adducit. *Ibid.* & *c.* 6. Sed hic Damasci, & reliquæ Syriæ Rex à Davide ad Euphratem victus, idem est cum *Adadezere* fil. Rehobi, cujus in Sacris mentio, seu *Adrazaro* Josephi, qui ante pugnam tam Sophenæ, quàm Damasci Rex unus erat, cujusque copiæ à Davide fusæ sunt, tam quæ ad Euphratem, 2 Sam. c. 8. v. 3. 5. quàm quæ ex provinc. Damascena auxilio tandè venerunt, 1 Chron. c. 18. v. 3. 5. post cladem demum, Regni Damasceni peculiaris & Syriaco contradistincti, initium contigit, auctore Rezone, qui, profligatô domini sui Adadezeris exercitu, Damascum fugerat; vide infrà *Rezon.* De eo sic *Fragm. Nic. Damasceni Histor. l.* 4. apud Joseph. *Antiqq. loc. cit. Longò post tempore, indigenarum quidam nomine* Adades, *cæteris potentior, Damasci & reliquæ Syriæ, præter Phœniciam, regnum obtinuit. Hic — apud Euphratem victus, se Regem* [illegible] *declaravit. Illo defunctô, posteri ejus ad decimam usque generationem regnarunt*, Adadi omnes dicti. *Ex his potentissimus, ordine tertius, abolere volens ignominiam avi Samariam vastavit.* De nominis origine suprà. Vide quoque aliquid voce *Tol.*

ADÆ, *arum*, oppid. Asiæ. Strab. *l.* 13.

ADÆI, Arabes. Ægypto finitimi. *Ptol.*

ADÆRATIO, ἐξαργυρισμός, ab *adærare*, pretium addicere, ære æstimare, ad æris pretium redigere, Græc. ἐξαργυρίζειν, item χαλκίζειν. *Glossæ*, *Adærat*, ἐξαργυρίζεται, [illegible]: illis enim χαλκὸς etiam pro argento sumitur. Unde ἄχαλκοι, pauperes ac malè nummati, & ἀχαλκεῖν, nummorum penuriâ laborare. In Epigrammate.

—— —— —— Εἰ γὰρ ἀχαλκῶ,
Μηδὲν ὑφαίνω, Σοὶ τὸ γ' [illegible] &c.

Est igitur *adæratio*, taxatio & æstimatio rei. *Glossæ præf. æstimationem*, τὴν συντίμησιν, τὸν ἐξαργυρισμόν, τὴν [illegible]: ubi notandum, συντίμησιν ita Græcè dici, ut *conspectum* dixit A. Gellius *l.* 19. *c.* 10. *Ostendebatque depictas in membranulis varias species balnearum, ex quibus cum elegisset unam formam speciemque, interrogavit quantum esset pecuniæ conspectus ad totum opus absolvendum. Pecuniæ* nempe *conspectus est* [illegible] & summa pecuniæ, ad earum balnearum absolutionem: *Glossæ*, συντίμησις, *taxatio.* Salmas. *ad Treb. Pollionem in Claudio. c.* 14. Hinc *Adæratæ annonæ*, *l.* 32. *Cod. de Erogat. milit. annonæ*, cùm scil. annonæ in ære persolvuntur, &c. Vide quoque Casaubon ad

Treb-

Theophrasti Charact. p. 332. & Jac. Gothofredum *ad l.* 28. *Cod. cit.*

ADÆUS, Mitylenæus de statuariis librum reliquit. Athen. *l.* 13. ubi citatur [illegible]. Est item *Adæus*, qui [illegible], h. e. librum de *affectione* seu *dispositione*, ab eodem memoratur, *l.* 11. Vide Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 39.

ADÆUS, Atheus quidam nomine singulari, singularis ipse [illegible]. Gallus gallinaceus ex eo cognominatus, quod cristam in capite gestaret, teste Athenæô *l.* 6. *c.* 8.

ADAGARII, vide *Satagarii*.

ADAGOUS, *Hesych.* [illegible]. Existimet aliquis rescribendum, *Adadu*. Facilius subscriberem, nisi exponeret [illegible], *Deus femarum*. Salmas [illegible] legit.

ADAIA, sive *Adaias*, fil. Ethan, filii Zamma. 1. Chron. *c.* 6. *v.* 41. Fil. item Jeroboami. 1 Chron. *c.* 9. *v.* 12. pater Ididæ, matris Josiæ. 2 Reg. *c.* 22. *v.* 1.

ADALBERO, Metensis episcopus. *Euseb.* *Adalbero Babius* Genuensis episcopus. *Idem.*

ADALBERTUS, Præceptor Ludovici IV. Episcopus Augustanus evasit. Scripsit vitam Haruolphi, Abbatis d'*Ellwangen*, ubi & ipse prius Abbas erat, & obiit, sub Henrico Aucupe, A. C. 921. Voss. *de Histor. Lat. l.* 2. *c.* 39.

ADALBERTUS, Episcopus Pragensis, primò Bohemis, dein Hungaris, tandem Prussis concionatus, ibi obiit. Surius, 23. *April.* Baron. *A. C.* 983. 996. Vide *Adelbertus*.

ADALBERTUS, Archiepiscopus Magdeburgensis, totius Sclavoniæ Metropolit. A. C. 971. Alius, Hamburgensium vel Bremensium Episcopus vitæ parum laudatæ. Baron. A. C. 1065. Vide *Adelbertus*.

ADALBERTUS, Eporregiæ Comes circa *A.* C. 1405. *Crispinianus.* Vide *Audbertus*.

ADALBULAS, locus in Mauritania Cæsariensi, *Antonin.*

ADALDAGUS, Archiepiscopus Hamburgensis, qui tres Episcopatus in Jutia constituit, Sleswicensem, Ripensem, & Arusiensem, cum per annos quinquaginta trium Othonum Imperatorum curias secutus fuisset, cancellariam administrasset, & multa, quæ extant Imperatorum nominibus, decreta & constitutiones concepisset. Crantzius *l.* 4. *Saxon. c.* 3. & *l.* 3. *Metrop. c.* 16. & 26.

ADALGARIUS, Aquitanus nobilis. Paul. Æmil. *l.* 1.

ADALGARIUS, Monachus in Corbeiensi cœnobio Remberti socius, tandem ei successit in Episcopatu: à Formoso Romam vocatus, ad dicendam causam, de suo jure in Bremensem Ecclesiam, non venit, neque legatum eò misit. Studio propagandæ religionis Christianæ ad gentes Aquilonares, sacerdotum collegium instituit. Præfuit Ecclesiæ annos viginti, & mortuus est A. C. 909.

ADALGISIUS, Longobardus, Salerni princeps, Beneventi defensionem acceperat à Ludovico Secundo Lotharii filio: Græcorum verò promissis illectus, ad eos defecit cum omnibus Samnii, Lucaniæ & Campaniæ oppidis: at cùm Ludovicus recepisset omnia oppida, quæ defecerant, Adalgisius in Corsicam Insulam fugit. *Chron. Philip. l.* 4.

ADALGOTHUS, undecimus Archiepiscopus Magdeburgensis, qui sub Henrico IV. Imperat. instituit, ut quotannis, per Quadragesimæ singulos dies, centum pauperibus singuli panes cum singulis halecibus tribuantur. Crantzius *l.* 4. *metrop. c.* 12.

ADALIA, fil. Aman filii Amodatha. Esth. *c.* 9. *v.* 8.

ADALINGI, seu ADELINGI, vide infra: aut *Ethelingi* seu *Edlingi*, vox Saxonica, Nobiles denotat & natalium splendore illustres, in [illegible]. Keronis. L. Angliorum & Werinorum *tit.* 2. 3. 4. 5. ubi trifariam hominum conditionem apud Saxones distributam observare est, in *Adalingos* seu Nobiles, Liberos & Servos, quod Nithardus confirmat *l.* 4. Ex *Athel*, seu *Ethel*, nobilis, à qua voce sine dubio Anglosaxonica illa, *Ethelredus*, *Athelstanus*, *Ethelbaldus*, *Ethelulfus*, *Ethelwardus*, Regum Anglosaxonum familiaria nomina, ortum cepêre. Ab hac igitur originatione dictos putant *Adelingos*, Regum præsertim filios & hæredes, qui ipsis successuri erant, uti discimus ex LL. Eduardi *c.* 35. *Rex verò Eduardus Edgarum filium eorum secum retinuit, & pro suo nutrivit: & quia cogitabat hæredem eum facere, nominavit*, Adeling, *quem nos dicimus Domicellum. Sed nos indiscrete de pluribus dicimus, quia Baronum filios vocamus Domicellos, Angli verò nullum, nisi natos Regum.* In LL. Hoeli Boni, *Urchrichiad*, *i. e. Edling, qui post Regem habet succedere* &c. Sic apud Simeonem Dunelm. *de Gest. Angl. A. C.* 868. *Fifredus, i. e. Clito Adeling.* Apud Henricum Huntindon. *l.* 5. *Beorngirt plius Britimodi Adeling.* Et *l.* 6. *Quidam Anglorum Edgar Adeling promovere volebant in Regem* &c. Hinc *Adelingege* Insula, *i. e. Nobilium Insula*, dicta est, apud Roger. Hovedenum A. C. 887. & in Charta Alfrici Regis in *Monastico Angl. Tom. I. p.* 203. *Ad Insulam Clitonum, quæ Anglice usitato nomine Adelingaig nuncupatur*: unde *Clitones* & *Adelingos* synonyma esse colligitur. Car. du Fresne *Glossar.* qui & hanc in rem laudat Orderic. Vitalem *l.* 12. *p.* 855. 869.

ADALUALDUS, Agilulfi fil. Longobardorum Rex à populo puer adhuc salutatus, atque insignis regiis decoratus in Circo, patre ipsô assidente. Cum ad eum Eusebius, ab Heraclio Imperatore, legatus venisset, sive jussum Imperatoris, sive consilium suum secutus, Adaluualdo è balneo exeunti poculum specie salutiferum dedit: quô epotô rex desipere, ac planè mentis impos esse cœpit: quod ubi sensit Eusebius, ipsum & juvenem, & amentem impulit, ut propriæ securitatis causâ principes Longobardorum è medio tolleret: cœpta inde cæde, ac jam duodecim è primoribus interemptis, ne malum longius serperet, cæteri Longobardi ipsum A. C. 624. tumultu exortô, regnô cum regina matre Theodelinga exegerunt. Sigonius *l.* 2. *Regni Italici.*

ADALULFUS, quidam summo inter Longobardos locô natus, qui Gundebergam Arioaldi Longobardorum Regis uxorem de stupro interpellare ausus, cum repulsam contumeliamque tulisset, veritus ne ab ea proderetur, Regem adiit, & apud eum reginam proditionis falsò accusavit: cujus verbis Rex fidem habens, uxorem in arctam custodiam conjecit, atque per triennium habuit. Post tertium annum Clotarius Rex Francorum, mulieris misericordiâ motus, legatos ad Arioaldum misit, perperam fecisse arguens, quod Gundebergam ex regio Francorum sanguine ortam injusta causa damnâsset, atque honore suo dispoliasset. Rege autem se justam causam habere dicente, Ansoaldus e legatis unus, Facilè id tibi assentiemur, inquit, si quem ex reginæ familiaribus, singulari cum accusatore commissô certamine, reginam ipsam permiseris expiare (hæc erat antiqua Longobardorum consuetudo, ut crimina vel maxima singulari prælio purgarentur, quæ postea in leges translata, per multa tempora observata est): quibus dictis Pitto quidam, ab Ariperto reginæ consobrino productus cum Adalulfo est comparatus. Certamine inito, a veritate, victoria stetit: itaque prostratô Adalulfô victus Arioaldus reginam è custodia eduxit, atque in antiquum locum gratiæ honorisque restituit. Sigonius *l.* 2. *regni Italici.*

ADALUNGA, Vide *Haubertunga*.

ADAM, nomen primi hominis à Deo conditi. Gen. *c.* 2. *v.* 15. Vide Joseph. *Antiq. l.* 1. *c.* 7. De duabus columnis, quæ ei attribuuntur. Augustin. de *C. D. l.* 18. *c.* 38. Pamelius *in Tertullian.* Nomen etiam commune, quô Deus virum & fœminam appellavit. Est & nomen urbis, Jos. *c.* 3. *v.* 10. Cæterùm de Adamo, vide Suidam in voce *Adam*, *Josephum*, *Philonem Judæum*, &c. Eum horâ sextâ vespertinâ, conditum fuisse, Origenes meditatur *tract.* 35. *in Matth.* quam opinionem sequitur Theophylactus *in Math.* & alii, qui eàdem horâ Christum, *alterum Adam*, cruci affixum fuisse, opinantur: unde *Theophylactus*, *Quâ igitur horâ Deus hominem condidit, eâdem & lapsum curavit.* Et Cyrillus Hierosolymit. *Quô tempore eversio fuit, eôdem rursus facta est reparatio*, *catech.* 14. Atque hâc horâ (quæ una ex septem horis Canonicis est in Ecclesia Romana) ab antiquis Patribus magis fervidas preces fundi consuêvisse, tradit Domin. Macer in *Hierolex.* in *Hora Canonica*. Feriâ seu die hebdomadis sextâ eundem lapsum esse, quâ Christus lapsum morte suâ reparavit, asserit idem, atque propterea in qualibet feria sexta quadragesimali institutum esse a Pio V. ut Psalmi Pœnitentiales recitarentur. Addit, circa de sententia vide judicium Caroli fratris ejus, in voce *Psalmus*. Sepultum fuisse in monte Golgotha, ubi Dominus noster crucifixus est, Augustinus habet *Serm.* 71. *de Temp. Et dignum erat, fratres, ut sanctus ille pretiosus etiam corporaliter pulverem antiqui peccatoris, dum dignatur stillando contingere, redemisse* [illegible]. *Hieronymus* verò Adamum in civitate Hebron tumulatum esse, statuit: Vide eosdem Macros in *Golgotha*. In memoriam lapsus ejus & hinc ortæ corruptionis, quæ totum genus humanum pervagatur, *Civerum diem* in eadem Communione celebrari, refert Rupertus *de divin. offic. l.* 4. *c.* 10. Inprimis verò Halberstadiensium in *Saxonia* festivitatis hujus ritus is memorabilis, quem Æn. Sylvius in *Europ.* suâ hôc modô memorat *c.* 2. *Inquirebant*, inquit, *in hac die scelestiorem civium, quem lugubribus indumentis vestiebant, ac capite velatô in Ecclesiam conducebant, ex qua peractis divinis officiis, illum expellebant. Hic per totum Quadragesimæ tempus nudis pedibus in civitate perambulabat omnesque Ecclesias visitando, minimè* [illegible] *nec cum ullo unquam loquebatur, erat tamen alternatim ad mensam inter Canonicos invitatus: dormiebat post mediam noctem, tandem postea ab omnibus peccatis & enormitatibus commissis absolvebatur & deinceps* Adam *appellabatur*, &c. Vide eosdem Auctores in voce *Cinerum dies*. Plura de hoc generis humani Auctore ac Capite, statu ejus utroque aliisque huc pertinentibus, vide præter suprà jam citatos, inprimis apud Franc. Burmannum *Synops. Theol. Christ. Part.* 1. *l.* 2. *sect.* 2. *c.* 3. & *seqq.* ut & hic passim, inprimis voce *Isis*.

ADAM, Græcis *Κρόνος*, Latinis *Saturnus*. Gallis *Dieu*, Germanis *Mannus*. In tribus ejus filiis trium Saturni liberorum memoria deprehenditur. Quippe *Abel* est *Pluto*, primus morti, & sepulcro, i. e. inferis traditus. *Cain* est *Neptunus*, habitans in terrâ *Nod*, vagus semper, & instabilis. *Seth Jupiter*, pater filiorum Dei, in cujus familiâ invocatum nomen Jehovæ. *Hornius.*

ADAM de Barkinge, Historicus, sub Johanne Angliæ Rege Voss. *de Histor. Lat. c.* 56.

ADAM de Bremen, scripsit historiam Ecclesiasticam à Carolo M. ad Henric. IV. in qua fidem in Septentrione propagatam enarrat: Item, de situ Daniæ edidit opusculum. Vixit circa. A. C. 1070. *Idem Vossius.*

ADAM Goddam, Anglus, circa A. C. 1330. scripsit in 4. libros sententiarum. Bellarm. *de Script. Ecclesiast.*

ADAM de Muremuth, Canonicus Londinensis scripsit duo Chronica sui temporis, circa A. C. 1380. Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 3. Vide & *Ademar*.

ADAM vel ADMAH, urbs Pentapoleos. Gen. *c.* 10. *v.* 10. Urbs igne cœlesti consumta. Vide *Adama*.

ADAMAN, cognomine *Coluda*, Scriptor Scotus, circa A. C. 699. Voss. *de Hist. Lat. l.* 1. *c.* 27. & *de Scient. Mathem. c.* 67. §. 15. *c.* 70. §. 2.

ADAMANA, urbs Asiæ in Cœlesyria. 15. leucis distat Damascô.

ADAMANTÆA, Jovis nutrix, cui à Junone, in Cretensi Insulâ, nutriendus datus est: illa eum in cunis in arbore suspendit, ut neque cœlô, neque terrâ, neque mari inveniretur: & ne pueri vagitus exaudiretur, impuberes convocavit, eisque clypeola ænea & hastas dedit, & jussit eos circa arborem euntes crepare. Hyginus *Fab.* 139.

ADAMANTIS, Indiæ extra Gangem fluv. *Ptolem.*

ADAMANTIS fragmentis, auro inclusis, sculpi alias gemmas, Plinius *l.* 37. *c.* 4. auctor est: hodie *Adamante* in minutissimum pulverem contritô cæteras gemmas poliunt Gemmarii. Sed & *Adamas* a ditione, sicut ipsum ferrum, ob eandem rationem, lapis ille Cyprius dictus est, quò adamantes ipsos ac reliquas gemmas scalpi, sicut quæ ferro resistunt, hujus scalpturæ cedere coguntur, scribit Solinus *c.* 52. Imò nec scalpebantur solum hôc lapide gemmæ,

mæ, signaculis faciendis, sed & perforabantur, ut filo ad monilia inserta & collo suspendi possent &c. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 1101. & infrà ubi de *Cantio. Armeniis de Cypriis.*

ADAMANTIUM, Bisinani Principis oppid. est in Calabria inferiore. *Merellus.*

ADAMANTIUS, Præfectus Urbi: quidam legunt *Amantium*. Vide epigraphen l. 12. *C. tit.* tit. 13. C. *de add. priv.* Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* Item cognomentum Origenis, de quo sic Photius *Biblioth. Origenem* Adamantium *cognominatum ex eo tradunt, quod rationes, quas collegerat, adamantinis quibusdam quasi vinculis non absimiles viderentur.* Unde sumta occasione, aliqui Scriptores, ut Augustin. Sophronius Episcopus Hierosolymitanus & Epiphanius, duos fuisse Origenes crediderunt: qua de re vide Macrum *in Hierolexico.*

ADAMAS, à Cotye, Thraciæ Rege, puer testes exectus; ob quam injuriam, postea grandior factus, ab eo defecit. *Aristot. Pol. l.* 5. c. 10.

ADAMAS, fluv. in sinu Gangetico. *Ptol.*

ADAMAS, Græce, Ἀδάμας, de variis dicitur. De ferro, & lapide Cyprio, ut vidimus; de auri nodo ac flore, seu spuma: De lapide galactite, quo Magi olim vel Deos evocabant, vel Manes eliciebant; item, quo Deorum mentem inflectebant & pacatam hominibus eorumque sacrificia reddebant: quem proin ἀναγκίτην & ἀδάμαντα appellatum Orpheus scribit:

> *Τὸν ἐκάλεσσαν ... ἀναγκίτην ἀδάμαντα*
> *Λᾶαν, ὅτι γνάμπτει μακάρων νόον, ὄφρα θυηλὰς*
> *Ἀνδρῶν ... [illegible]*
> *Quem veteres quidem anancitem* adamantem
> *Vocabant, quoniam inflectit Beatorum mentem, ut sacrificia*
> *Aspicientes, velint terrigenarum misereri.*

De herba quadam summæ in Veterum itidem Magiâ efficaciæ, ut quâ admotâ, Leones hiatu laxô resupinari, scribit Plin. *l.* 24. *c.* 18. quæ hanc ob causam *adamantis* dicta. De gemma imprimis principe, quam non inter gemmas solùm, sed etiam in rebus humanis, maximum pretium habere scribit Plin. *l.* 37. *c.* 4. proximum margaritis, tertium smaragdis locum tribuens. Alios tamen primas margaritis, secundas *adamantibus*, tertias smaragdis, opalis, carbunculis, topaziis, concedere, notat Salmas. *ad Solin.* p. 239. Ejus eximium ac præstantissimum genus in crystallo, secundum & illi proximum in auro nasci, dicitur *idem* ubi supra: Sed fallitur, *Plinium* non satis assequutus, qui cum scripsisset, optimum genus adamantis in auri metallis nasci, mentionem subjecit Indici, *non in auro nascentis, sed quadam crystalli cognatione.* Ubi non crystallum matricem adamantis, sed nascendi eodem modô & facie crystallo similem esse Indicum hunc adamantem, docet; namque & inter cautes nascitur & colore translucidô & laterum sexangulô nitore in mucronem turbinatus est, ut crystallus. Aliàs totô orbe diversis regionibus nascuntur & temperaturâ in totum diversis. Crystallus in frigidioribus locis, glacie multis annis durata firmatur; *Adamas* calidis regionibus, & intra biennii spatium, quod mirabile est, perficitur. In India, quæ *adamantum patria est*, crystallus non invenitur: In Scythia contrà Crystallum ferentes nulli Adamas &c. Sed nec in aurifodinis repertu adamantis, ullus Veterum meminit; & Diodor. qui *l.* 3. multis exponit rationem fodiendi auri, & lavandi, & molendi, & coquendi, quæ in χρυσωρυχείοις Ægyptiis vigebat, ad confinia Arabiæ & Æthiopiæ, adamantem, in illis auri metallis inveniri, nullo verbô prodidit, vide quæ de his habet Tavernier *in suo Itiner. Indiæ.* Hodie Indi magni faciunt Adamantes de *Roche* veteri cognominatos, præcipuè quos Natura perficit, nullâ arte politos: *Naifs*, quasi *Nativos* ita dictos: quis enim ambigere queat, quin ex Latino dictio illa descenderit. Vide quæ de gemmarum hac nobilissima Salmas. habet *ad Solin. passim*, ubi *Adamantes Indicos* invictos esse igni, hinc ἀδάμαντας *Diodoro* appellatos, at durissimum hunc lapidem in minutissimum conteri pulverem, addit.

ADAMASTOR, apud Claudianum *Damastor* dici putatur, in *Gigantomachia*:

> ----- *Sævusque Damastor,*
> *Ad defectionis patriam dum quæreret hostes.*

Sidon. Apollinaris: *Porphyrion Pangæa rapit, Rhodopenque Damastor.*

ADAMI, civitas in tribu Nephtalim, quæ imperio urbis Neceb subjecta erat. Dicta est *Adami*, quod Hebræis rubrum significat, à soli, in quo sita est, rubedine *Josue*, c. 19. v. 33. *Adami Anneceb* legunt 70 Interpretes. Vide *Adama*.

ADAMI Melchior, vide *Adam*.

ADAMI Spelunca, locus in tribu Juda in rupe, ubi feruntur Adam & Eva flevisse Abelem filium suum, à Caino fratre interfectum, annis centum: & in qua visuntur lecti eorum saxei, habentes in longitudine 30. pedes. fons item in spelunca scaturit, de quo bibisse feruntur primi parentes nostri. Broc. & Breidemb. *Itin.* 6. Saligniac. *tom.* 10. c. 5.

ADAMIANI, vel, ADAMITÆ, Hæretici ab Adam nominati, quia imitantur in Paradiso nuditatem, quæ fuit ante peccatum. Credebant enim quod nuptiæ futuræ non fuissent, si nemo peccâsset. Nudi itaque mares, feminæque conveniunt, nudi lectiones audiunt, nudi celebrant sacramenta. Hæresis planè horrenda, à Carpocratianis invecta, & à nonnullis fanaticis (proh pudor!) nostrô seculô renovata. Quos Gentibus, quæ Deum ignorant, viliores meritò dixeris. Siquidem optime Ennius apud *Ciceronem*,

> *Flagitii principium est nudare inter cives corpora.*

Et Gyges apud Herodot. *Musâ primâ*. Ἅμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένῳ συνεκδύεται καὶ τὴν αἰδῶ γυνή, h. e. *mulier exutâ tunicâ, & verecundiam pariter exuit.* De his vide Clem. Alex. *l.* 3. & 7. *Strom.* Eorum similibus, Genebr. *in Alex.* 2. An aliquæ in Polonia & Anglia reliquiæ? Botet *part.* 3. *l.* 1.

ADAMUS Wenceslaus, Dux Teschinensis, patri Wenceslao *Adamo* A. C. 1569. successit. Hic in aulâ Christiani I. Electoris Saxonici educatus, postea in bello Turcico strenuè se gessit, & A. C. 1617. supremus Silesiæ Capitaneus constitutus, atque sequente annô mortuus est, postquam ad Romanam communionem transiisset: in qua etiam, qui ei ex *Elisabetha Curlandica* natus est, Fridericus Willielmus adolevit, qui nostrâ memoriâ morte sua totam Mieslai, Superioris Silesiæ Ducum sator, lineam terminavit, Spenerus *Sylloge Geneal. Histor.*

ADANA, urb. Ciliciæ *Ptolemæo*. Vulgo *Adena*, vide *Steph.* longitud. 66. 40. latitud. 35. 10. Urbs item ad Euphratem *Steph.* Item, Arabiæ Felicis mediterranea, *Eidem*.

AD ANGELOS, vide *Angelorum locus*.

ADANI Insul. *Ptolemæo* ἡ τοῦ Ἀδάνου, hinc *Adan* absolutè apud *Plinium*, & ex eo Solinum c. 56. *Ab Indiæ promontorio ad Malichu insulam affirmat esse quindecim centena millia passuum: a Malichu ad Sceneon decem viginti quinque millia, inde ad Insulam Adan centum quinquaginta millia* &c. Ex Græco Ἀδάνου vel Ἀδάνος. *Hesych.* Ἄδανος, ... Unde nomen proprium Ἄδανος, qui fortè primus hanc Insulam detexit. Plerique enim illi Insulis Arabici sinus & Rubri maris nomina imposita sunt ab Alexandrinis Mercatoribus, qui in Indiam navigabant, aut a gubernatoribus vel etiam ducibus, quos mittebant Ptolemæi Reges, ad ea maria exploranda & navigationem Indicam periclitandam. Unde pleræque earum ab iis cognominatæ sunt, qui primi eas detexerunt, aut navem ad eas appulerunt vel in eas descenderunt. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 1203.

ADANI, ORUM, duæ insulæ in Arabiâ Felici *Ptolemæo*. Vide Voss. *in Melam*. p. 302.

AD ANSAM, Angliæ urbs apud *Antoninum*, *Ithancester Camdeno*.

ADAOVI, populi Africæ interiora Guineæ.

ADAPA, Gallatiæ forte oppid. apud *Cedrenum*. Hoc Basilius Macedo Imperat. multa vi, sed frustra oppugnavit. *Zonaras Adata*.

ADAPERA, vide *Apera*.

AD AQUAS, *Antonino*, quas idem *Ad Lavacra* cognominat, Siciliæ urbs, quam *Simlerus* ... vocari dicit.

AD AQUAS SALSAS, Monasterium sic dictum, & extructum ab Heraclio Imperat. atque ab illo *Heraclianum* nominatum, scribit Otho Frising. *l.* 5. *c.* 9.

AD AQUILAM, vide *Aquila*.

AD AQUILAS, Atticæ locus apud *Pausaniam*. Locus est etiam vicesimô à Ravennâ milliari. Sic item appellatur vetustus pagus prope Treviros, quem vulgo *Igle*, vel *Aigle* dicunt. Item, oppid. Normanniæ. Ad Rillam fluv. vide *Aquila*.

ADAR, 8. Rex in Edom. Gen. *c.* 36. *v.* 39. qui 1 Chron. *c.* 1. *v.* 46. dicitur *Adad*. Item, villa & terminus terræ Chanaan. Num. *c.* 34. *v.* 4. Nomen etiam mensis apud Hebræos, respondentis nostro Februario, Sigon. *de Rep. Jud.* Torniel A. M. 2545. n. 38. Item, fil. Balæ, filii Benjamin. 1 Par. *c.* 8. *v.* 3.

ADARA, vicus magnus *Stephano*. Eadem est tertiæ Palæstinæ locus inter Areopolin, & Characmobam. Locus corruptus, ac è *Stephano* ipso restituendus. Ἄδαρα ... [illegible] ... & Ἀρεόπολιν.

ADARA, villa in finibus Diospoleos, juxta Thamnaticam regionem. Est & civitas tribus Ephraim, teste Hieronym. *in loc. Hebr.* Oppid. etiam Hiberniæ, in Momonia, provincia ad fluv. Mayum. 12. mill. pass. à Limerico distat in meridiem; deficitque indies.

AD ARAS, Hispaniæ urbs, inter Hispalim & Cordubam.

ADARBIGANI, vide *Ardabigara*.

AD CABALLOS, vide *Tiberiacum*.

AD CALCULOS, vide *Pfeyhn*.

AD CANDIDAM CASAM, locus Provinc. Berniciorum. *Bedæ* Insula videtur.

AD CAPRÆ *paludes*, vide *Caprilla*.

AD CAPSU *Julians*, locus Africæ. *Scheda* 3. *Peutingeriana*.

AD CASAS *Cæsarianas Antonino*, quas idem *ad Fines* appellat, locus est in Italia, quem *Simlerus S. Cassiano* vocari ait, in Tuscia.

AD CENTESIMUM, locus Italiæ 107. mill. pass. ab urbe distans, versus Adriam. *Antonin.*

AD CENTURIONES, vide *Centuriones*.

AD CEPASIAS, vide *Cepasia*.

AD COLUMELLAS, locus est sexto à Ravenna lapide, quo *Hier. Rubeus* scribit Majoranum Augustum in Imperatorem creatum.

AD CRISPAS, vide *Crispe*.

AD DECIMUM, vulgò *Borghetto*, oppid. Italiæ, 10. mill. pass. ab Urbe, Anconam versus.

AD DECIMUM *frumentum*, vide *ad Septimum*.

AD DIANAM, vide *Diana*.

AD DRACONES, in Mauritania Cæsariensi locus, item in Armenia majori. *Antonin.*

AD DUODECIMUM, locus inter Mosam & Rhenum. *Tab.* 3. *Peutingeriana*.

AD DUOS *pontes*, locus Hispan. inter Bracaram, & Asturicam. *Antonin.*

AD FICOS, vide *Ficus*, & *Sylvestr.*

AD FINES, vulgò *Pfin*. oppid. non Rhætiæ, ut scribit *Ortel.* sed Helvetiæ. Item oppid. Belgii in Hannoniæ & Leodiensis ditionis confinio, ad Sabim fluv. a Montibus 4. leuc. in Ortum Namurcum versus. Vulgo *Tim. ad Fines* quoque in Liburniæ, & Pannoniæ confinio, hodie *Samagout*.

AD FRATRES, locus in Mauritaniâ Cæsariensi *Antonin.*

AD GALLINAS, villa Cæsarum in ipsa Tiberis ripa. Vide Cluver. *Ital. Antiq.* p. 527. Antea *Vejentanum*. Plin. *l.* 15. *c.* 30. & Sueton. in Galba. *c.* 1.

AD GALLUM *Gallinaceum*. Vide *Via*.

AD GRADUS. Vide *Misselmerum*.

AD HERCULEM, apud *Antoninum*, videtur *Ortelio* Ligorno Etruriæ portui, ad mare mediterraneum. *Ad Herculem Castra*, sic nominat *Antoninus* Pannoniæ locum: item circa Gades. *Ad Herculem*, & *Castra Herculis*, sunt in libro *Notitiarum*, duo diversa loca Pannoniæ. Vide *Herculis*, & *Herculis portus*.

AD INNOCENTES, locus apud Mediolanum, ubi Diocles & Diodorus quosdam memoriam coluisse Christianos, testis est Amm. Marcellin. *l*. 27. *c*. 7.

AD LAPIDEM, locus Angliæ; *Stoneham*, teste Camdeno.

AD LAPIDES *atros*, vide *Lapides*.

AD LARODAS, vide *Ad Lypus*.

AD LIPPOS, Hispan. Bæticæ locus, inter Salmanticam & Emeritam. *Antonin*.

AD MALUM, Liburniæ urbs. *Antonin*.

AD MARCIUM, locus non procul à Lanuvio. *Liv*. *l*. 6.

AD MARCUM, vide *Margum*.

AD MARIOS, vide *Mercurium*, eò locò quò significat loci nomen.

AD MARTIS, Italiæ locus inter Narniam, & Mevaniam, *Antonin*. Item locus inter Segusium & Brigantionem in Alpibus, fortè *Martis vertex Amm. Marcellino*.

AD MATREM *Magnam*, cœnobium præclarum Hirpinorum in monte excelso, ab Abellino urbe 4. mill. pass. distans, vulgò *M. Vergine*. Ubi caput totius Ordinis cognominis.

AD MAUROS, pagus Norici in Austria. *Liber*. *Notit*. *Mauerkirchen Lazio*.

AD MORUM, locus Hispan. inter Acci & Carthaginem Spartariam. *Antonin*.

AD MUROS, Austriæ oppid. *Antonin*. *Sameron Lazio*.

AD MURUM, villa Albionis in Angliæ Scotiæque confinio *Walltown*, teste *Camdeno*.

AD NONUM, Venetiæ *Mestre*, oppid. Marchiæ Tarvisinæ, prope Venetias, ad Musonem fluv.

AD NOVAS, vide *Nova*.

AD OCULUM *Marinum*, Africæ locus in *tabula Peutingeriana*, à *M. Velsero* edita.

AD OLIVAM, locus Mauritaniæ Cæsariensis, apud *Antoninum*. *Olivæ* forte inter Cæsaream Carthaginem &c.

AD PALATIUM, vicus inter Tridentum & Veronam. *Antonin*. *Palazzo* hodie *Cimbro*.

AD PALUDES, locus Arabiæ *Strabonis*. *Arabicas Paludes* vocat *Suidas*.

AD PERTICAS, prope Ticinum, *S. Maria delle Pertiche*, vicus Italiæ, in Ducatu Mediolanensi, prope Paviam.

AD PINUM, locus in Samnio. *Antonin*.

AD PISTORES, vide *Pistoria*.

AD PONTEM, Hispaniæ locus circa Gades. *Antonin*. vide *Pons* & *Pons Ælii*.

AD PONTUM, oppid. Albionis in Anglia, *Pons Ælius* in *Libro Notitiarum* medium inter Lindum urbem, & Verometum oppid. 19. mill. pass. Londinum versus. *Paunton*, teste Camdeno. Item Hispan. locus circa Gades. *Antonin*.

AD PORTUM, locus Mauritaniæ Cæsariensis: *Scheda* 3. *Peutingeriana*.

AD PUBLICANOS, Galliæ Narbonensis locus. *Antonin*.

AD PULVINOS, locus maritimus in Sardinia. D. Paulinus *ad Macar*.

AD PUTEA, in Hispania locus *Antonino*, inter Lamentum & Cæsaraugustam: *Ad puteos* mavult scribere *Hieronymus Surita*.

AD PYRUM, urbs Germaniæ superioris videlic. Spira. Vide *Pyri mons*.

AD REGIAS, Mauritaniæ Cæsariensis locus. *Antonin*.

AD ROTAM, *Antonin*. *Vinetus* scribit, eam esse Numidiæ urbem, quam D. Augustin. *l*. 3. *contra Cresconium*, *Rotariam* vocat.

AD RUBRAS, Hispaniæ Bæticæ locus, circa Anæ fluv. ostium.

AD RUBRAS PETRAS, Italiæ locus: ejus meminit Martial. *l*. 4. *Epigr*. 64.

Et Fidenas veteres, brevesque Rubras

AD SALICES, circa Danubii ostia locus in Mœsia inferiore *Antonin*.

AD SALINAS, vide *Publicus* vicus.

AD SEPTEM ARAS, vide *Septem aræ*.

AD SEPTEM *fratres*, urbs Mauritaniæ Tingitanæ, sic dicta ab æqualitate septem montium; vulgo *Ceuta*. Vide *Septem fratres*.

AD SEPTIMUM, locus Hispaniæ inter Asturicam & Tarraconem. *Antonin*. *Surita* legit, *Ad Decimum Septimum*.

AD SEX *Insulas*, & *ad tres Insulas*, loca Mauritaniæ Tingitanæ. *Antonin*.

AD SILANUM, Galliæ locus circa Garumnæ fontes. *Scheda* 1. *Peutingeriana*.

AD SORORES, pagus Hispaniæ Lusitanicæ apud Emeritam urbem. *Antonin*. *Val de Fuentes*, teste *Jac*. *Helgeo*.

AD STABULUM, in Mauritania Cæsariensi. *Scheda* 3. *Peutingeriana*.

AD STATUAM, ad fretum Mamertinum locus. Vide *Mamertinum*.

AD STATUAS *Colossas*, urbs Hungariæ ad Danubium. *Lib*. *Notit*. *Lazio Colocza*. Item locus inter Aretium & Clusium Tusciæ urbes. *Antonin*. Et in Hispania circa Sucronem. Vide *Celosia*.

AD TITULOS, Liburniæ urbs. *Antonin*.

AD TRES *Insulas*. Vide *ad Sex Insulas*.

AD TRICESIMUM, vide *Tricesimum*.

AD TURREM, Sardiniæ urbs *Antonino*, *Turres* vocavit *Vict*. *Uticensis*. Vide *Pubium*.

AD TURRES, *Antonino* Italiæ urbs: in Calabria sita est: & *Blanda* dici scribit *Barrius*. Eadem *Antonino* in Liburnia quoque urbs. Vide *Turris*.

AD URSUM *pileatum*, locus urbis Romæ, ubi nunc ædes S. Balbinæ.

ADARCHIAS, sive ut *l*. 8. *c*. 1. scribitur *Adarias*, in exercitu Alexandri omissum apud Alicarnassum à junioribus prælium, unus maximè, & quidem jam ætate provectus, accendit. Idcircò à rege in fortitudinis præmium Chiliarchiâ donatus, Curt. *l*. 5 *c*. 2.

ADARCHIDÆ, gens Libyca. *Steph*.

ADARESER, fil. Rehob, rex Sabæ. 2 Sam. *c*. 8. *v*. 3.

ADARI, Arabiæ Felicis oppid. *Ptol*.

ADARIMA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol*.

ADARSA, civitas juxta quam Judas Machabæus cum tribus millibus profligavit Nicanorem. 1 Machab. *c*. 7. *v*. 40.

ADARUPOLIS, urbs Persica. *Steph*.

ADASA, Palæstinæ locus, Josuæ *c*. 15. *v*. 37.

ADASATHRA, *Ptolemæo*, *Adisathra* Interpreti, Indiæ intra Gangem oppid.

ADASER, nomen urbis 1 Macchab. *c*. 7. *v*. 45. Lege *Adasa*.

ADASPIOS, populos Asiæ habet Orosius *l*. 3. *c*. 18. ab Alexandro M. subjugatos. *Adbarpios* legit membraneus codex manuscriptus *Ortelii*. *Aspios* hôc tractu novit *Arrianus*. Vide *Hydaspes*.

ADASTRUS, Phryx.

ADATA, vide *Adada*, & *Adapa*.

ADATTHA, Armeniæ majoris urbs in Rhavenæ præfectura. *Ptol*.

ADAUGMAGDUM, Africæ urbs, apud *Antoninum*.

ADAZER, urbs 1 Macchab. *c*. 7. *v*. 45.

ADBARIS, vide *Barium*.

ADBEEL, fil. Ismaelis. Gen. *c*. 25. *v*. 13.

ADBELUM, oppid. Plin. *l*. 5. *c*. 24. 37. Vide *ad Belum*.

ADBUCCILLUS, Galli cujusdam nomen apud Cæs. *Bell*. *Civ*. *l*. 3. *c*. 59.

ADCANTUANNUS, dux Aquitanicus. Cæsar *de bello Gall*. *l*. 3. *c*. 22. ubi tamen Maximus Planudes, seu quisquis alius vetus Græcus Interpres *Adiatunnum* legit.

ADCRESCENTES, in *l*. 11. *Cod*. *Teodos*. *de Re milit*. & *l*. 6. *et* 7. *Cod*. *de Tyron*. & *l*. 10. *Cod*. *de Classic*. dicti potissimum milites γνήσιοι, seu, qui non militabant, sed, militaribus numeris adscripti, in locum legitimorum militum amissorum subrogabantur, ut ita numerus si quando esset imminutus, repararetur: ad quarum *LL*. illustrationem adhibendus omnino Auctor vetus subditus *Notitiæ Imperii* *c*. 5. *Supplementa* appellantur in *l*. 9. *Cod*. *Teodos*. *de Tyron*. *l*. 3. *Cod*. *de Tabular*. & apud Amm. Marcellin. *l*. 21. Gall. *les Recrues*, milites scil. qui in locum amissorum adcrescunt. Adde *l*. 7. *Cod*. *Theod*. *de Cursu*, Car. du Fresne *Gloss*.

ADDÆA, Mesopotamiæ urbs, *Ptolem*.

ADDANIS, *Marciano* fluv. Carmaniæ est, quem *Ptolemæus* *Andanim*, Arrianus *in Indicis* *Anamin* vocat, [Greek text, illegible] *Et navigantes stadia centum, appellunt ad fluvium Anamin: regio autem Armozia dicitur*. Vide Salmat. *ad Solin*. *p*. 31. 70.

ADDAR, Palæstinæ locus, Jos. *c*. 16. *v*. 5. in sorte Benjamin. Hieronym. *in Locis Hebr*.

ADDARAM, in Palæstina locus. Jos. *c*. 15. *v*. 3.

ADDAS, aliis *Theodoricus*, & *Theodulfus* secundus Rex Saxonum, in Northumbria Angliæ. Idæ successor, regnavit ann. 32. seculo 6. *Polyd*. *Virgil*. *l*. 4.

ADDEMNE, locus in tribu Nephthalim. Hieronym. *in Locis Hebr*.

ADDENSATOR, ἐξεπωδιστής, *Gloss*. *i*. *e*. *fullo*. Aliæ *Gloss*. ἐξεπωδία, *acupedium*: qua de voce vide *supra* *addensatio*. Ἐξεπωδίζω namque seu *tripudiari pedibus*, propriè de fullonibus dictum, dum saltu illò suò fullonicò vestimenta condenstant. *Titinnius de fullone*, *Terra hæc est, non aqua, ubi tu solitus argutaris pedibus, cretam dum compescis, vestimenta qui lavas*. Quia autem illi, dum vestimenta cogerent & densarent, saltabant, hinc *densare* hodieque Galli dicunt, pro saltare, illorum enim *danser* est à Latino densare &c. Salmas. *ad Jul*. *Capitolin in Maximinis*, *c*. 3.

ADDENSE, municipium, in Mauritania Sitiphensi. *Amm*. *Marcellin*.

ADDEPHAGIA, Edacitas, Dea Siculorum, Ælian. *Var*. *Hist*. *l*. 1. *c*. 27. Hujus templum in Sicilia visebatur, Cœl. Rhodig. *l*. 7. *c*. 11.

ADDERE Circenses, apud Æl. Lamprid. in *Commodo*, *c*. 16. *Circenses multos addidit, ex libidine potius, quam religione & ut dominos factionum ditaret*. Ubi minus rectè in membranis, *edidit*. Contrà eadem *in Antonino Pio*, *Circenses addidit*, non ut vulgo ait; est vel dierum *ludos*, seu *spectacula*, multiplicare, vel bigarum adjectione & missuum multitudine, seu multiplicatione spectaculum protrahere, quod interdum fieri consuevisse, vel Suetonii unius verba loci declarant. Addam unum ex ejus *Nerone* *c*. 22. *Neque dissimulabat velle se palmarum numerum ampliare: quare spectaculum multiplicatis missibus, in serum protrahebatur, ut domini quidem jam factionum dignarentur, nisi ad totum diei cursum greges ducere*. Casaubon. *ad Lamprid*. *loc*. *cit*.

ADDEXTRATORES, vide infrà *Adextratores*.

ADDI, pater Melchi. Luc. *c*. 3. *v*. 28.

ADDIANUM, Africæ propriæ urbs, circa Hipponem Regium: *Antonino*. Vide *Diana*.

ADDI-

ADDICERE, verbum Augurale, vide infrà Solistimum tripudium.

ADDICTI, vide infra Debitores.

ADDIDA, urbem Judææ habet Joseph. *Jud. Antiquit. l.* 13. super montem sitam, unde Judææ campi patescunt. *Adida* est 1 Machab. c. 12. v. 38. *Addus* legit D. Hieronym. vide *Adida*.

ADDIRDAGA, vox Syriaca, *piscem magnificum* denotans, unde *Atergatis*, quæ alias *Derceto*, & sub piscis specie colebatur. vide Salmas. *ad Solin. p.* 574.

ADDO, fil. Joab. 1 Paral. c. 6. v. 21. Pater item Baraclnæ. Aliàs *Iddo*. Item nomen Prophetæ. 2 Paral. c. 9. v. 29. Vide etiam *Adon*.

ADDOMIN, in tribu Judæ, hodie Maledomim vocatur. D. Hieronym. *in Loc. Hebr.*

ADDON, nomen loci, Nehem. c. 7. v. 61. qui & *Adon*, Esdr. c. 2. v. 59.

ADDUA, fluv. Galliæ Cisalpinæ, qui, ut nonnullis placet, Larium lacum ingreditur, & ex eo integer emergens in Padum influit: bonos quidem pisces nutrit, & potissimum timulos. Plin. *l.* 2. c. 103. *Adua* dicitur *Polybio*, *Aduas Straboni*. *Davity*. fluv. Vallis Telinæ habet, cujus sabulo aurum permixtum nitet. Claudian. *de 6. Consulatu Honorii*,

- - - - *Celer Addua nostrâ*
Sulcatur ferro. - - - -

Idem *ibidem*,

Colla levant pulcher Ticinus & Addua visu
Cæruleus. - - - -

Idem *alibi*,

Addua quo scissas spumosior incitat undas.

Sidonius Apollinaris,

Ulvosum Lambrum, cæruleum Adduam, velocem Athesim.

Nic. Lloydius.

ADDUA Glarea, *Gierra d' Adda*, regiuncula Italiæ, in Ducatu Mediolanensi, inter *Adduam*, & Serium fluvios, celebris victoriâ Ludovic. XII. Francorum Regis contra Venetos, prope vicum *Agnadello* in illo tractu.

ADDUS, Civitas in tribu Ephraim sita in monte, unde patebat longè prospectus in subjectum campum.

ADDUS, fluv. Vallis Telinæ aurifer, *Davity*. Vide *Addua*.

ADDYMA, oppid. Mauritaniæ Cæsariensis mediterraneum. *Ptol. Ted. Velez*, ut aliquibus videtur.

ADEA, regnum Africæ, in ora Orientali Æthiopiæ, ubi Magadoxium Urbs cum portu, in Zanguebaria regione. Vide Sanut. *l.* 12.

ADEBA, Ilercaonum urbs in Hispan. *Ptol.*

ADEDA, oppid. Hispaniæ, ubi forsan *Ampolla*, ad ostia Iberi fluv. in Cataunia Provinc. *Sanson* est *Adobra* supra Dertusam.

ADEDI, vicus Arabiæ Felicis, *Ptol.* vide *Aden*.

ADEL, Sueciæ Regis fil. an nepos Gothari Regis Sueconum & Gothorum. Obiit, equo excussus, ad fores templi Dianæ. *Histor. Suec.*

ADEL, regnum Africæ, in ora Orientali Æthiopiæ, cum urbe cognomine versus fauces maris rubri, in Zanguebariæ regione ad *Adelum* fluv. vide *Histor. Æthiop.* Urreta. *l.* 1. c. 32. Marmol. *l.* 10. c. 7. Aliis *Aucaga*. Vide ibi.

ADELA, Ludovici Gallorum Regis filia, quam Ricardus Anglus ob suspicionem violatæ virginitatis repudiavit. Polydor. Virgil. *l.* 13. & 14. & Ludovic. Vives [illegible]

ADELARDUS, Abbas quidam, qui corpus Edgari Regis Anglorum Glastoniæ integrum, & non corruptum inveniens, cùm angustè loculo includere non posset, scindit, unde ex templo sanguis promanavit largus: quo viso exterritus, temploque egressus, brevi post obiit. Vicentius *l.* 25. c. 13.

ADELBAIS, vel potiùs *Adelheis*, vidua Lotharii Imperatoris, Ottoni M. postmodum nupsit, Ottonis Junioris, Henrici, Brunonis & filiæ cognominis quam Hugo Capetus duxit, ex illo mater. Flodoard. *in Chron.* Paul. Æmil. *l.* 3. baron. *A. C.* 973. Vide *Adelheis*, & *Adelheidis*.

ADELBERO, Bojorum Dux, Cunegundæ Imperatricis frater. Aventinus *Hist. Bavarum*.

ADELBERTUS, ultimus Italiæ Rex, ab *Ottone* I. *Imperat.* captus ac in Bavariam relegatus est, quo facto Italia Imperio Germanico est subjecta A. C. 969. Hornius *Orb. Imper.*

ADELBERTUS, Dux Alsatiæ, fil. Ethiconis seu Athici, (qui Ducatum hunc, à Theodorico Rege nactus, Eberheimii habitavit;) fundator fuit templi, quod *S. Stephano* Argentinæ dicatum: Pater Eberhardi, fundatoris Monasterii *Murbacensis* A. C. 724. Luitfridi, qui Comites Neckergavios & Suntgavios protulit, ac Masonis. Fratrem habuit Ethiconem seu Hettonem, à quo Austriaca familia orta, vide Phil. Jac. Spenerum *in Fam. Austr.* & infrà in voce, *Albertus*.

ADELBERTUS, Babembergæ Regulus, ab Attone Moguntiæ Episcopo, ultra fidem datam, inique traditur Ludovico regi hosti suo capitali.

ADELBERTUS, Episcopus Pragensis, Bohemos ob malam vitam deserit: Ungarorum plurimos, cum Stephano Rege convertit: in Polonia Archiepiscopus Gnesnensis creatus docuit: sub finem seculi 10. Vide infra.

ADELBERTUS, sive Albertus, Bavariæ Comes, ab Henrico III. Imperatore, Archiepiscopatum Hamburgensem & Bremensem assecutus, Metropolitanus Aquilonarium regnorum, cum sub Henrico IV. puero Imperii gubernacula teneret, in eos qui vel in regem Henricum manus injecissent, vel Ecclesiastica bona invasissent, animadversionem meditatus, conspiratione principum, Hannonis præsertim Coloniensis Archiepiscopi, ex aula pulsus, ab Ordulfo & Magno Saxoniæ Ducibus, fortunis omnibus exutus, alienâ misericordiâ per triennium exul vixit. In gratiam receptus ab Imperat. cum Coloniense quoque in gratiam rediit, & Vicedominatum adeptus est. Gloriæ ita tum indulsit, ut non jam Latino more Ecclesiastica vellet obire ministeria, sed nescio quâ Græcorum consuetudine per tres missas, quibus adsisteret, ubicunque esset, duodecim modulari præcepit officia, omnia magna quærens, omnia mirabilia, omnia gloriosa, divinis & humanis in rebus: & ideo dicitur fumo delectatus aromatum, & fulguratione luminum, & tonitruis altè boantium vocum: quæ omnia traxit à lectione Vet. Testamenti, ubi majestas Domini dicitur apparuisse in monte Sinai: plurima insuper ambitionis suæ indicia protulit: tandem gravissimâ dysenteriæ morbo correptus, & usque ad ossa attenuatus spiritum exhalavit, A. C. 1061. Crantzius *l.* 4. & 5. *Metropol.*

ADELBERTUS, Eporedix Marchio, qui Berengarii gener erat, atque ex filia ejus Gisla Berengarium genuerat, eum qui post & ipse regnum Italiæ tenuit: tanta sanctitate ab ineunte pueritia fuit, ut si à venatione fortè reverteus in pauperem incidisset, neque præsentem pecuniam, quam ei daret, habuisset, cornu, quod pretiosum collo gestabat, daret, & post ab eo, quanti æstimaret, redimeret. At mox regnandi libidine accensus, ut Lambertum regem, sic post etiam socerum de regno deturbare studuit. Sigonius *l.* 6. *regni Italici*. De *Adelberto*, seu *Berengario*, qui regnô Italiæ, ab Ottone 1. cedere coactus est, 6. seculô. Vide Genebrard. *in Chron.*

ADELBERTUS, Hamburgensis Archiepiscopus profusissimus & ambitiosissimus, videns ecclesiam suam, quam Adaldagus, decessor suus principum molestiâ liberam fecerat, iterum in id ipsum recidisse, summô nisu conatus est eam reddere pristinæ suæ libertati, ita ut nec dux, nec comes, nec aliqua judiciaria persona ullam jurisdictionem haberet in suo archiepiscopatu: quod cum per summum multorum odium fieri non posset, totus ad auxilium palatii confugit, nec sibi, nec suis, nec ecclesiæ pepercit. Cæsarem Henricum III. & aulicos placando, dum-modo id efficeret, ut ecclesia liberaretur: proinde tantos visus est in curia labores tolerâsse, ut indefatigabilem ejus constantiam miratus Cæsar, ad omnia reipublicæ consilia primum illum habere voluerit: expeditiones in Hungariam, Vandaliam, Italiam, Flandriam cum Cæsare fecit multas. Ædificiorum & pompæ splendore etiam cum regibus certans, humilitatem solis exhibuit servis Dei, pauperibus & peregrinis, adeo ut sæpe, antequam cubitum iret, triginta aut amplius mendicantibus ipse genu flexô pedes lavaret: principibus autem seculi & coæqualibus suis humiliari nullo modô voluit. Crantzius *l.* 4. *Metropol.* sed hoc forsitan ambitioni tribuatur, majoribus vel paribus cedere nolle, ne se inferiorem esse fateare, minoribus per omnia cedere, quibus te superiorem esse nemo non sciat. Conspiratione principum imperii, ab aula Henrici IV. Imperat. ejectus, nunquam balneo usus est, neque hilaris visus est, raroque concessit in publicum: ex dysenteria decumbens, ex qua etiam periit, tanta fuit animi magnitudo, ut nunquam ab aliquo vellet sustentari, nunquam emittere vocem doloris. Crantzius *l.* 5. *Metropol.*

ADELBERTUS, Moguntinensis Archiepiscopus, Henricum filium contra Henricum I. Imperatorem patrem concitavit: Imperatorem contra Paschalem II. Papam irritavit: Calixto II. ut Imperatorem excommunicaret, author fuit, unde bellum neque civile in Germania exortum est. Saxonibus, ut rebellarent Imperatori, suasit. Aventinus *l.* 6. Frisingensis *l.* 7.

ADELBERTUS, Lucæ Marchio, suasu uxoris suæ Bertæ, inquieti ingenii fœminæ, occultè adversus Lambertum Imperatorem exercitum comparavit, in societatem ascitô Hildebrando comite, regni cupiditate accensus: Lambertus autem, cùm per aliquot dies assiduis venationibus intentus cognovisset, Albertum cum diversis & infirmis copiis superare montem Bardonem, ne tempus in accersendo majore exercitu tereret, strenuos centum, quos secum in armis habebat, milites sumpsit, ac properè adversus hostem eduxit. Illi ex monte in campos ad burgum S. Domnini degressi, cibo ac potui largiùs indulserunt, ac quieti se tradiderunt. Lambertus Placentiâ silentiô noctis profectus, ac rapido agmine factô eos oppressit: ipse Adelbertus in præsepio, cùm ibi fortè latitaret, est captus. Sigonius *l.* 6. *regni Italici*.

ADELBERTUS, Episcopus Pragensis, A. C. 997. in Prussiam profectus, populum illum à gentili suo errore avertere conabatur: sed frustra hanc sibi sumens operam, ab eis occisus, corpusque ejus in minutas partes dissectum, avibus in escam objectum est. Vide supra.

ADELBERTUS, Wormatiensis Episcopus, Frater Rudolphi Ducis Sueviæ, corpore monstrosô (altero enim pedum claudus) supra modum vorax, corpore ita obesô & crassô fuit, ut aspicientibus incuteret horrorem: atque ipsâ adipis mole tandem suffocatus est, A. C. 1070. Chronicon Hirsaugiense.

ADELBERTUS, cognomento Ursus, Orientalis Sclaviæ Dominus, qui profligatis oppressisque Sclavorum contumacibus ad Havelam Albimque degentibus, Hollandos, Flandros & Rheni accolas substituit, quibus urbes & oppida rursus incolenda dedit. Helmoldus *in Sclavorum Chronico*, c. 89.

ADELBURGIS, matrona quædam in Falderensi parochia, in villa Horgene, Vicelino Episcopo Aldeburgensi, Vandalorum Apostolo, propter vitæ simplicitatem admodum familiaris: hanc post luminibus orbatam ille consolari frequentiùs solebat: post obitum ejus vidit mulier cæca in visione nocturna assistentem sibi Vicelinum, & de statu suo percunctantem: cui illa, quæ (inquit) mihi salus, quæ in tenebris sum, & lumen non aspicio? ille statim protendens dextram, signum crucis oculis ejus impressit, adhibens benedictionem, & abiit: manè factô evigilans mulier, visu recepto, prona cecidit in terram, prorumpens in gratiarum actionem: si fidem meretur Crantzius *l.* 4. *Vandal.* c. 23

ADEL.

ADELDAGUS, Episcopus, trium Othonum cancellarius, qui Haraldum Daniæ regem baptizavit, & multos doctores ad Septentrionales misit.

ADELEIS, Rutenorum Regis filia, uxor Henrici IV. Imperat. in quam cum acerbum odium concepisset, in carcerem conjectam omni contumeliarum genere afficiendam ac prope lacerandam suscepera: itaque ad cætera illata probra cum Nicolaitarum more multis eam stuprandam prostravisset, idem Conrado etiam filio ut faceret, imperavit: addidit male flagitio contumeliam. His de rebus Adeleis cum forte pateret e carcere evasisset, ad Mathildem Lombardiæ & Tusciæ principem, Henrici hostem, in Italiam se recepit, ac supplex misericordiæ ejus subsidium imploravit. Mathildis benigne exceptam Urbano II. Pontifici commendavit. Urbanus verbis mulierem consolatus, atque ut in monasterium iniret hortatus, remisit domum. Sigonius l. 9. regni Italici.

ADELETA, uxor Lotharii Imperat. quo defuncto a Berengario, qui Veronæ Imperator declaratus fuerat, in Gardensem arcem relegata, ibi ad id inopiæ redacta est, ut, emendicato per nuntium cibo, calamitosam tueretur vitam: ergo clam ex Garda profecta, ad Aleardum Veronæ antistitem se contulit: is, quia locum, ubi tam illustris fœmina latere posset, non habebat, eam ad Accionem avunculum suum, quondam Lotharii amicum, clandestine misit: cujus opera tam diu in suburbana quadam ad decimum lapidem latuit, quoad Othoni primo, uno Accione auspice, nupsit. Otho illam in Germaniam duxit, habuitque ex ea filium, qui Otho Secundus est postea cognominatus. Sabellicus l. 4. Decad. 1.

ADELFATUM, Ἀδελφᾶτον Græcis recentioribus, congregatio est & confraternitas, ab Ἀδελφός, frater. Ii enim omnes etiam fratrum nomine, qui [illegible], præfecturis & œconomiis & ministeriis, et muneribus & officiis, quæ illis adsunt, quæ dicuntur Adelphata, Balsamon ad 37. in Trull. ubi alia vocis notio. In donatione MS. facta Monasterio Calinensi a Tersello, ubi fit mentio fratris ejus Faustini, legitur: Una cum Faustino nostro exadelpho charissimo, apud Dominic. Macrum in Hierolexico. In Vita MS. Magnobodi Episcopi Andegavensis c. 26. Adelphi dicuntur Monachi, Fratres Græce ἀδελφοί. Vide Meursium in Ἀδελφᾶτον, citatum Car. du Fresne Glossar.

ADELGERION, Regulus Germani a Clodovæo I. victus, Ducalique dignitate contentus esse coactus est. Quidam illum faciunt primum Bavariæ Ducem; Amm. Marcellin.

ADELGISIUS, Desiderii Longobardorum Regis fil. Æmylius.

ADELGISUS, Azorenorum Longobardiam infestantium Soldanus, qui legatum Capuanorum & Beneventanorum, ope a Basilio Imperat. Constantinopolitano imploratâ redeuntem, lectis quas ferebat literis, securi eum confodit ictibus. Cuspinian. in Basilio, ex Zonara & Cedreno.

ADELHAIS, aliis Praxeda, uxor Henrici II. de qua vide Bertold. & Baron. A.C. 1094. 1095. Fuit idem nomen commune pluribus illustribus fœminis ex Francica, Sabaudica, Germanicaque familiis principalibus. Vide Adelaida & Adelheidis.

ADELHARDUS, Hirsaugiensis cœnobii monachus, religiosus & doctus, ex gravissimo capitis dolore visum amisit: ac post cessantibus doloribus, annis, fere 20. & tribus supervixit. Dono prophetiæ illustris erat cæcus: triennio enim ante & diem, & horam sui obitus fratribus indicavit: Monasterii vastationem quæ post annos 80. sequuta est, vivis coloribus ac si ejus spectator fuisset, depinxit. Mortuus A. C. 934. ætatis 78. Trithemius in Hirsaugiensi Chronico.

ADELHEIDIS, Friderici Saxoniæ Principis uxor, formâ venustâ, sed libidinum flammis furens, posthabito mariti sui thoro, cum Ludovico Thuringiæ Marchione clam consuevit, & ut honestate conjugii facinus tegeret, cum adultero de tollendo conjuge consilium init. Itaque die quadam mœchus equitum turmâ stipatus ad colloquium evocat Adelheidem: quo finito, arci, vicinam sylvam ingreditur, atque in ea venari incipit. Adultera ex composito virum in balneis tum existentem accedit, magnamque animi indignationem simulans, ipsum timiditatis arguit: quid Ludovicum ad arcem suam venari patiatur. Fridericus paucis comitantibus Ludovicum insequitur: ibi cum ex verbis ad verbera perventum esset, Fridericus occubuit, A. C. 1065. Itaque Ludovicus & Adelheidis matrimonium nefarium contraxere. Chronicon Merseburgense l. 2. c. 12.

ADELHEIDIS, Monialis quædam in partibus Rheni, in oppido Bingen: claruit A. C. 1140. cum ad templum itura sese exquisite ornasset, in via pedem arboris radici tanto impegit impetu, ut corrueret: elevata a pedisequis dixit, hæc quarto hæc corporis mei ostentatio & salus, animæ meæ resurrectio & salus: protinusque deposito mundo muliebri, tugurium quoddam ad parietes ecclesiæ ingressa est, & toto vitæ tempore se in eo continuit: frequenter rapta est in somnis, & didicit quæ non solum eloqueretur, sed quod Latine aliis dictaret: multa etiam prædixisse fertur Nauclerus generat. 39. Hiller. Ulmensis.

ADELHELMUS, Durotellus, Inæ Anglorum Occidentalium regis ex patre nepos, in Bladunensi, vel Malmesburiensi cœnobio educatus, omnes Theologos suæ ætatis superavit: moritur A. C. 709.

ADELICIA, Lotharinga, Henrici primi, Anglorum Regis, uxor. Polydor. Virgil. l. 11.

ADELINDA, Caroli M. Imperat. concubina, ex qua Theodericum procreavit. Calvisius.

ADELINGUS, a Saxonico Ædel, vel Adelan, i. e. nobilis, genus, Anglosaxonibus olim usurpatum pro Regia Sobole, & Regum successore, quem Galli Dominicum vocabant, apud Marculfum. Scriptores Latini ejus ætatis Clitonem Britanni vocabant &c. Ex Canuto tamen ea Legum veteri Interprete, & Lambardo recentiore etiam Regni Magnates, præsertim Comites & illustriores: imo ex Nithardo l. 4. omnem Saxonicam Nobilitatem, sub Adelingorum appellatione censitam olim, colligit Spelmannus Glossar. Archæol. quod nec dum apud Germanos antiquatum. Est autem Ing. Saxonica paragoge, pro filio vel juniore unde Edmunding, fil. Edmundi, Saling, Harling, Caroling, a Sala, Harlen, Carolo, profecti: Nordlings, (ita Normanni dicti sunt) quasi filii Aquilonis: hodie ab Anglis Dani Easterlings, quasi Orientis Soboles, appellantur, Idem. Vide quoque supra Adaling.

ADELITTI, & Almoganeri, populi Hispanis ita dicti, qui ex volatu avium, ex voce, ex ferarum occursu aliarumque rerum plurimarum ariolantur quid boni malique sit eventurum, deque auguriis omnibus prognostica libros habent diligentissime scriptos. Horum alteri sunt duces ac velut magistri, alteri comites ac discipuli. Est & alia horum peritia, investigare transitus non equorum modo jumentorumque, sed hominum quoque, per vestitam, per nudam, per duram humum, per lapides, per saxa, ut nec numerus eorum, qui transierunt, eos unquam fallat, qui apposita voce Investigatores dici possunt. Laurentius Valla l. 1. Historiarum.

ADELLUM, Hispaniæ oppid. Antonino.

ADELMAN, Episcopus Sebusianorum, scripsit contra Berengarium, de præsentia corporis Christi in S. cœna, Circa A. C. 1060.

ADELMUS, vel ADHEMARUS, ob eruditionem & probitatem, magno apud Carolum M. in pretio. Scripsit Historiam Franciæ, quam Aimoin suæ totam inseruisse se fatetur, l. 4.

ADELON Adelingus, nomen Frisii cujusdam, qui sub Carolo M. de moribus Frisiorum scripsit, Abgillæ σύγχρονος, de quibus vide Voss. l. 2. de Hist. Lat. c. 32.

ADELPHENA, Francorum Regis filia, sumpta in matrimonium a Theodorico. Eusebius.

ADELPHII, Hæretici, vide Messalian, it. Euchitæ & Precatores. Iidem aliis Adelphiani.

ADELPHIUS, Consul Romanus Ætii collega an. Urb. Cond. 1192.

ADELPHIUS, Rauracensium Episcopus, (Basilea autem Rauracorum caput) primæ synodo, quam Franci post receptum Christianismum, A. C. 514. Aureliis celebrarunt, interfuit, atque alteri posteà, sub Childeberto Rege A. C. 537. ibidem coactæ, Asclepius presbyter, Adelphii vicarius, subscripsit. Urstisius Histor. Basil.

ADELPHIUS, Historicus, Marco Antonino familiaris, qui ejus in Parthos expeditionem conscripsit, in qua & ipse adfuit, & præfuit. Strabo l. 11. Quanquam non displicet conjectura Casauboni legentis Δέλλιος. Ita sane eum appellant Plutarchi codices in Antonio. Dionis quoque similiter vocatus, ex quo & prænomen ejus discimus, nam Quintum Dellium vocat. Vide quæ de eo prodidit, l. 49. & 50. Sed Marci Senecæ Suasoria prima dicitur Dellius, uti & L. Senecæ, l. 1. de Clementia, c. 10. quanquam ibi vulgo sit Dellium, Sed Dellius legi debere, jamdudum Lipsio observatum, ad l. 1. Annal. Taciti. Etiam Horatii l. 2. Ode 3. ad Dellium scripta est, imo in plerisque diserte legas Q. Dellium, ut illa quæ ante seculum Basileæ cum Acronis commentariis prodiit: at nimis audacter pro eo Cruquius, contra omnium codicum fidem L. Gellium reponit. Nic. Lloydius.

ADELPHIUS, Proconsularis vir, cujus uxor fuit docta illa Proba Falconia, cujus Virgiliani Centones hodie leguntur.

ADELPHONNESUS, vide Proconnesus.

ADELPHUS, Chaucorum Princeps, cum valida manu, a Carolo M. Francorum Rege, in Britannos missus victor rediit.

ADELSTANUS, vel ETHELSTANUS, Angliæ Rex, Edoardi ex concubina fil. regnavit laudabiliter, ann. 16. Saxonice gemma, sive lapis pretiosus: nam Ethel, seu Adel est Nobilis, Camdeno.

ADELVALDUS seu ADOLOALDUS, Langobardorum in Italia Rex, patri Agilulfo successit A. C. 616. regnavit usque ad A. C. 626. Phocæ tyranno coævus, Paul Diac. Langobard. l. 4. c. 31. Successit Arioaldus.

ADELUARDUS, prædicator ab Adelberto Hamburgensi metropolitano missus in Sueoniam. Crantzius l. 4. Metrop. c. 33.

ADELULFUS, Angliæ Rex, qui A. C. 851. vulgatâ Leonis IV. Pontificis sanctitate permotus, venit Romam, ac benigne exceptus, cum ad basilicam S. Petri adisset, damnatus voti, regnum suum tributarium ecclesiæ Romanæ constituit, singulis familiis nummo argenteo in annos singulos obligatis. Sigonius l. 5. regni Ital.

ADELUS, Gothorum & Sueonum Rex, parta de Danis magnâ victoriâ, fanum Dianæ Scythicæ pro agendis gratiis ingressurus, subito equi lapsu attritus periit. Joannes Magnus l. 8. c. 22.

ADEM, Arabiæ Felicis Emporium, celeberrimi nominis, quo ex Æthiopia, India, & Perside negotiatores conveniunt. Urbs est magnifica, situ, & structurâ bene munita; ædificiorum nitore, atque frequentiâ celebris, muro & præcelsis septa montibus, in quorum summitatibus ardentes faces navigantibus portum ostendunt. Peninsulæ formam quandam obtinuit, nunc autem hominum industriâ, undique aquis ambitur. Osorius in Hist. Emanuelis, & Munster. Cosmog. l. 5. Aliis Aden. Capta fuit A. C. 1538. a Turcis, qui a paucis annis inde ejecti fuere. Aliâs Arabia dicta fuit. 100 mill. pass. distat a faucibus maris rubri, in Ocelam, & totidem a Saba in Eurum. Vide Aden.

ADEMARUS, Chronicon Aquitaniæ scripsit, cum Chronologia. Circa A. C. 1110. Voss. l. 3. c. 6. de Hist. Lat.

ADEMNI, vide Adama.

ADEMON, seu ÆDEMON, ultutus herum, Ptolemæum, quem Caligula occidi curavit, Sueton. in Calig. c. 35. Mauritaniæ populos ad defectionem, sed infeliciter, sollicitavit, Plin. l. 5. c. 1. Dion. l. 60.

ADEMPRUM, vel ADEMPRIVUM, Cæsari Nostradamo in Hist. Provinc. p. 198. jus quoddam fuit, a Comitibus Provinciæ subditis suis impositum, ad expensas faciendas, pro maritandis seu nuptum collocandis filiabus, pro expeditionibus Hierosolymi-

lymitanis obeundis & pro terris acquirendis: quô casu eadem esset vis vocabuli, ac *Aunin*, de quo infra. Sed non solius Provinciæ terminis circumscriptam hanc vocem esse, cùm in Occitania, atque adeo in Hispania etiam, *Adempra* nota fuerint, sumique ut plurimum pro qualibet præstatione, docet Car. du Fresne. Origo vocis, ab *adimendo seu adempta* rebus, accersitur Dion. Salvaingo in *Tract. de Jurisd. domin. c.* 40. Et certe legitur in *Charta* Wilhelmi Regis Rom. A. C. 1252. in *Probat. Histor.* Sabaud. *Nec non a lempta, quæstio, talliæ aliasve exactiones, conjectas* &c. Ita *ademptio* in veteri Charta, apud Columbum *in Episcopis Sistaricensibus l.* 3. *num.* 13. idem sonat, quod *tolta*, apud præfatum Car. du Fresne *Glossar.*

ADEN, superioris Æthiopiæ urbs, A. C. 1513. ab Albuquerquio frustra obsessa, Marmol. *l.* 10. *c.* 18. Maffæus, *l.* 5. *hist. Ind.* A Turcis capta, A. C. 1538. à Persis, A. C. 1605. Vide plura in *Adene*.

ADEN, mons argentifer, in regno Fezzæ, Marmol. *l.* 4. *c.* 119.

ADENULFUS, Aquinatum Princeps, Hostiens. *l.* 3. *c.* 11.

ADENYSTRÆ, Castellum permunitum, in Asia. Theodos. ex *Dione*.

ADEODATUS, Romanus Episcopus. *Euseb.*

ADEODATUS, dictus est Francorum Rex, Philippus Augustus quòd publicis votis ritè conceptis Ludovico Patri natus esset. Ludovicus item XIV. hodie feliciter regnans. Item, Jovinianii Romani fil. post Vitalianum Pontifex, *Sigebertus*, *Baron. A. C.* 676.

ADEODATUS, D. Augustini nothus, annorum ferè 15. ingeniô multos graves doctosque viros præcelluit.

ADEONA, Dea ab Ethnicis culta, quòd *adeundi* facultatem præstaret. Augustin. *de C. D. l.* 4. *c.* 7. Vide *Abeona*.

ADEPS, Judæis olim interdictus, utpote res Deo sacra ac devota Levit. *c.* 3. *v.* 16. *Omnis adeps Domini erit.* Et *v.* 17. *Nullum omnino adipem, nec sanguinem comedetis.* Et Levit. *c.* 7. *v.* 23. *Non comedetis adipem bovis, aut ovis aut capræ.* Et *v.* 25. *Quisquis comederit adipem ex pecudibus ex quibus offertur, quod igni absumendum est, e populo suo exscindetur ille, qui comederit.* Proinde Heli Sacerdotis filiis objicitur, ut grave crimen, quod victimarum carnes rapiebant, antequam adipem adolevissent, 1 Sam. *c.* 2. *v.* 14. 15. &c. Et quidem, in holocaustis tota victima igne absumebatur, in pacificis & peccatis viscera solùm & *adeps*, quod etiam in Agno Paschali obtinebat, ut alia omittam. Interim circa legem hanc observant Magistri, 1. ejus violatæ reum esse, non qui per errorem, sed qui per superbiam, comederit, idque [illegible] *quantum oliva crassa est* 2. Non omnem omnino *adipem* prohiberi, sed solùm bovis, ovis & capræ, quæ tria animalia Deo offerebantur. Levit. *c.* 7. *v.* 23. 25. 3. Prohiberi sub pœna mortis *adipem*, quò teguntur exta, renes & ilia, quem adoleri jubet Deus Levit. *c.* 3. *v.* 9. 10. Unde analogicâ ratione concludunt, eum adipem prohiberi, qui carnem ambit, non qui in media carne latet, &c. Quæ, ut & hujus generis alia, habentur apud Maimonidem *in de vetitis cibis c.* 7. §. 1. 5. 8. &c. Duplex autem apud Hebræos *Adipis* nomen, vulgare [illegible] *cheleb*, & minùs aliàs obvium [illegible] *peder*, quod occurrit Levit. *c.* 1. *v.* 8. 12. & *c.* 8. *v.* 20. ubi de bove, hædo & agno, seu ariete, res est. E quibus posterius hoc, non simpliciter *adipem* notat, sed *adipem a carne separatum*, a verbo [illegible] *parad*, quod *separare* est, per metathesin, Levit. *c.* 3. *v.* 9. & *c.* 4. *v.* 35. ut in unum collectus & in ignem conjectus alat flammam, quâ victimæ reliquæ partes citiùs & faciliùs absumantur. Qua ipsa de causa, ut post Talmudicos observant *Selomo* & *Kimchius*, in victimæ capite, cùm in ignem conjiciebatur, *adeps tegebat locum decollationis*, qui alioqui tabo & sanguine diffluens potuisset flammam extinguere: cujus ritûs vestigia sunt Exodi *c.* 29. *v.* 17. ubi viscera capiti & membris, & Levitici *c.* 9. *v.* 20. ubi *adipes* victimæ pectori superponuntur. Ut Græci, Jovi facientes sacra, apud Homerum, *Iliad.* β. *v.* 423.

> *Μηρούς τ' ἐξέταμον, κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν.*
> *Femora inciderunt & adipe cooperuerunt*, &c.

Gentiles verò ab *adipis* esu non abstinuisse, discimus ex eodem Poëta *Il.* X. *v.* 501. ubi, ut Astyanactem molliter vixisse doceat, dum pater ejus Hector in vivis fuit, ait:

> *Μυελὸν οἶον ἔδεσκε καὶ οἰῶν πίονα δημόν*,
> *Solo in adipe agnino vixit, pinguique medullâ.*

Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. Prior. l.* 2. *c.* 45. & infrà aliquid voce *Tracta*. Ad usum luminum & condiendos cibos adhibitum recentiori ævô *adipem*, discimus ex *Descript.* bonorum Monasterii Sanctimonialium Deiparæ Suession. A. C. 858. *Adipis modii* 100. *ad diversa Monasterii luminaria & ad condiendos cibos Sanctimonialium vel supervenientium hospitum.* Et Charta Carol. C. pro Monasterio Sangermanensi. *Et pro modio uno adipe.* A quo tamen abstinentiam certo tempore, imperant Statuta Cluniacensia Petri Venerabilis *c.* 15. *Statutum est, ut omni die Adventus Domini, excepta prima Dominica, ab adipe, quia in Lotharingia solum usui esse solebat, omnes abstineant.* Et quidem de *adipe* seu sevo in conficiendis candelis suâ ætate adhibito, testatur etiam Augustin. *de Morib. Manich. l.* 2. *Quid de adipe responderebitis qua prope omnes Italiæ lucernas illuminat?* apud Car. du Fresne. *Glossar.* Vide & infrà *Cauda* uti de gato ex *adipe porcino* fieri solito, infrà voce *Liquamen*. Item *Lumbus*, *Medulla*.

ADER, Idumæus, regiô genere. Vide *Adadus*. Melius *Josepho* sic dicitur, qui Hebræis *Ben-Adad*, *Ruffino Adazer*, Justino *Ador*, qui Damascenos quosdam Reges inconsultè recensens, *Post Damascum*, ait, *Azelus*, *mox Adores*, *& Abraham & Israel Reges fuere.* Epiph. *l.* 36. *c.* 2. quam in rem vide Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* XIII. ut & infrà voce *Ben-Adad*.

ADER vel EDER, i. e. Turris gregis, locus juxta Bethlehem, ubi Angelorum chorus in ortu Domini cecinerunt, & Jacob olim pecora sua pavit.

ADIRBAJON, vel ADIRBETZON, provinc. Persiæ, commerciô Russorum, Polonorum & Moscorum, alumen & glastum inde petentium, celebris. *Davity.*

ADERBONA, oppid. Germaniæ in Pomerania superiore ad Oderam fluvium, paulo infra Stetinum, sub Suecis.

ADERBURGUM, oppid. Germaniæ ad fluv. Oderam, in media Marchia Brandeburgensi, 9. leucis à Stetino.

ADERCON, urbs Hispaniæ *Strab.*

ADES, sive *Hades*, Græcis Inferorum Deus, quem Latini *Ditem* & *Plutonem* vocant: ita dictus ab *a* privat. & *εἴδω videre*, quod in densissimis Inferorum tenebris, noctemque profunda perpetuò agens, nihil cernere videatur. Non enim absque lucido aëre (qui apud Inferos nullus est) visio potest fieri. *Etymolog.* *Ἅδης, χωρίον ἀφεγγές, σκοτεινὸν καὶ ζοφερὸν καταγώγιον.* Item *Hades* Molossorum Rex cujus filiam, nomine Coram, apud Acherontem fluv. conatus est rapere Pirithous, unde factus est fabulæ locus, Pirithoum ad Inferos descendisse, & uxorem Ditis Persephonem: quæ & Cora Græcis dicitur, rapere voluisse. Plut. *in Theseo* Coel. Rhodig. *l.* 7. *c.* 15. Qui tamen regem hunc non *Adem* sed *Aidoneum* vocat.

ADES, i. e. *Orcus*, locus in Bithynia videtur circa Nicæam, ex *Zonara & Cedreno*: *Plutonem* vertit Cabius, apud *Cur. palatium*.

ADESA, Lyciæ fluv. Chomam urbem præterfluens. Plin. *l.* 5. *c.* 27. Item fluv. German. *Etsch* qui ex Alpibus scaturiens, in sinum Venetum delabitur. *Cluver.*

ADESER vel ADHESIR, Persarum Rex, Sitoi successit, regnavit an. dimidium nullô factô clarus. Eum excepit Sarbara, quem vide.

ADESSUS, vide *Bauessus*.

ADESTE, adestote Dii, formula in Veter. precibus usitata, memoratur Arnob. *adv. Gent. l.* 1. *sub fin. Fingit enim mos suum cuipiam Numinum supplicare dicentem:* adeste, adestote Dii *Penates, tu Apollo, tuque Neptune* &c. Servio item ad *Æn. l.* 8. *Sic vocatur in precibus Tyberinus, Adesto Tyberine cum tuis undis.* Unde Dii *præsentes*, & *propitii*. Vide Barn. Brissonium *formulas l.* 1. *p.* 70. 71. Et infrà *Adventus*, *Epiphanes*, *Præsentes*.

ADEXTRATORES, Cencio Camerar. in *Ceremoniali MS.* dicuntur, Papalis mitræ delatores, quia ipsi ad Papæ *dextram* incedebant, quando equitabat ad Ecclesiam aliquam visitandam, Dominic. Macer in *Hierolex*. Meliùs *Addextratores*, namque *addextrare* vel *addextrare*, apud citerioris ævi Scriptores, tegere latus dextrum, ad dextram cujuspiam stare, incedere, considere est. Baldricus in *Chronico Camerac. l.* 3. *c.* 58. *Eam (Imperatricem) in processionem Dominus Episcopus addextravit.* Clemens IV. Pontifex Roman. apud Odoricum Raynaldum A. C. 1311. *num.* 11. *Cum ipse Pontifex equum ascenderit, teneat stapedium sellæ ejus, & arrepto freno aliquantulum ipsum addextret.* Sic *Sponsam addextrare*, habet Bernardus *Serm. in Cantic.* 77. *num.* 1. hodieque *Addextrare* Florentini dicunt, pro *andar à la staffa de Prencipi*, i. e. Principi ad equum inservire, Car. du Fresne in voce *Addexterare*.

ADGANDESTRIUS, Chattorum Princeps, ad Tiberium, & Senatum Roman. literas misit, quibus Arminii mortem promittebat, si patrandæ neci venenum ad se mitteretur, cui responsum est, *Non fraude, neque occultis, sed palam, & armatum Populum Romanum hostes suos ulcisci solere.* Quâ gloriâ æquabat se Tiberius priscis Imperatorib. qui venenum in Pyrrhum regem vetuerant, prodiderantque. Tacit. *l.* 2. *Annal. sub fin.* vet. lat.

ADGENICULANDI Confessoribus ritus, apud Tertullian. occurrit *de Pænit. c.* 9. *Presbyteris advolvi, charis Dei adgeniculari*; ubi de iis, qui publicam pœnitentiam agebant, sermo est, quique ad Ecclesiæ fores, ad Sacerdotum pedes sese prosternebant: item ad Confessorum, qui, in tormentis quoque fidem confessi, tanquam Martyres habebantur. Hos enim per *Charos Dei* intelligi docet Cyprianus *Ep. ad Demetr. Deo charos domi servas.* Sic prostrationis *Epiphanio* à populo exhibitæ, meminit Hieronym. *Pedes deosculari*, *& fimbriam vellere*, *Ep. ad Pammachium* &c. Quæ eadem reverentia hodieque in Ecclesia Romana à Patribus vocalibus Domitiaci, quem sibi pro Sancto habent, religiosè observatur: *Statim enim ac electus est eorum Generalis, dum suam possessionem capit in sessione sui stalli ad Chorum, omnes pedes ejus osculantur*, Macri *Hierolex*. Sed de hac re infrà pluribus agetur in vocibus, *Genu*, *Osculum*, *Pes*.

ADGUESIRENSIS, Episcopus in Africa. *Collatio Carthaginensis.*

ADHARNAHA, oppid. Hetruriæ, *Liv.*

ADHEMARUS Guilielmus, vide *Gaucelmus*.

ADHERBAL, Micipsæ fil. Masinissæ nepos, à Jugurtha aliquoties victus, frustra Romanorum auxiliô imploratô, demum Cirtæ deditione factâ, excruciatus necatur. Sallust. *in bello Jugurthino*.

ADHERBAS, apud Justinum *l.* 18. *c.* 4. auctore Græcô quôdam dictus est Elisæ maritus: id enim Punicum nomen *Adherbal*, Græcâ terminatione. Sic Gronovius ibi legi vult, cùm aliàs habeatur: *Elisa maritum, quem Sichæum Virgilius, Acerbam vel Acherbam tradunt.* Vide eum *Observat. l.* 4. *c.* 10.

ADHERGENA, vel ADHEGENA, urbs regni Bagamidri in Abyssinia *Du Val.*

ADHESIR, vide *Adeser*.

ADHILE, oppid. Asiæ in ditione magni Mogolis, & provinc. Tatta, non procul ab ostiis Indi fluvii.

ADIA, Villa in tribu Simeonis, juxta Gazam. Hieronym. *in Loc. Hebraic.*

ADIABAS, vide *Adiabene*.

ADIABATÆ, Æthiopiæ populi contra Meroën Nili insulam. *Adiabaræ* Plin. *l.* 6. *c.* 30. Hos aliqui *Megabaros* vocant. *Megabredi* dicuntur *Ptolemæo*. Aliis *Adiabaræ*.

ADIABENE, Assyriæ regio. *Suidas* & *Stephanus* scribunt, hanc quoque *Mesenen* vocari, quòd mediô locô inter Euphratem ac Tigrim sita sit, unde & *Mesopotamia* dicitur. Verùm falluntur, uti posteà docebimus in *Mesene*. Est autem *Adiabene* Assyria, propriè sic dicta, regio scilicet circa Ninum. Plin. *l.* 5. *c.* 12. *Ultra Armeniam Adiabene, Assyria ante dicta.* Amm. Marcellin. *l.* 23. *c.* 6. *Intra hunc circui-*

tam *Adiabena*, *Assyria prisci temporibus vocitata*. In Hebræorum libris [illegible] est [illegible] Græci sic dictam putarunt, quod propter fluviorum amplitudinem & frequentiam [illegible] Sed hunc errorem Ammianus jam pridem correxit, *Adiabenes* dici [illegible] fluminibus *Diava*, & *Adiava*, Dava autem, vel si malis, *Diava*, Chaldæis est [illegible]. Itaque flumen *Diava* idem, quod Græcis [illegible], & articulo præfixo [illegible] est [illegible], sive [illegible]. Populi vocantur *Adiabeni* Strabon, quem locum doctissimus *Casaubon.* prætereundum [illegible]. Is autem est, [illegible] οἱ Ἀδιαβηνοὶ [illegible]. In quem Vir maximus in Strabonem ita scribit, *Hesychius*, [illegible] Græci Ἀδιαβηνοὺς [illegible] [illegible] Hæc ille quidem acute, ut solet. [illegible] vero aliter, nempe mutilaté [illegible] Illi autem *Hesychio* sunt Ἀδιαβηνοί, qui intra [illegible] & [illegible] annum præ se ferunt. Nic. [illegible]

ADIABENUS, Agiras, Judæus quidam miles, qui cum duobus aliis Tito Hierosolymam oppugnante, [illegible] cibi, per medias Romanorum legiones evolarunt, & ignem aggeribus injecerunt: quibus nec audaciores, nec terribiliores ulli eo in bello apparuere, cum non secus atque ad amicos in agmen hostium irruerent. Josephus l. 6. c. 12. *bell. Jud.*

ADIABLA, Albaniæ civitas. Ptol. l. 5. c. 12.

ADIANTUM, planta. Vide inf. à *Melanthea planta*.

ADIAPHORISTÆ, dicti paulo post Reformationem cœptam, qui de *Adiaphoris* certabant, occasione libri *Interim*, unde inter Evangelicos natum fuit grave schisma, quosdam illud [illegible] [illegible] aliis duce Melanchthone putantibus, [illegible] tanquam *Adiaphora* posse admitti, quod bellum satis [illegible] *Adiaphoristicum* dictum est. Certè tenendum hic ego Melanchthonem, non paucis virum, unde Calvinus de ipsius moderatione conqueritur, *Adiaphora* [illegible] *ceremonias* [illegible] censens. Vide eum *Ep.* 15. Ep. 115. [illegible] de ceremoniis aliquibus in Anglia retentis, quas idem [illegible] vocabat, Zanchium in *Epistolis*: adde Hornbeeck *Summ. Controv.* p. 651. M. Adami *Vitâ Flacii Illyrici*, Alios: & quæ dicemus infra voce *Interim*.

ADIATORIX, Domnecli cujusdam Galatiæ Tetrarchæ fil. fuit, qui cum apud Heracleam Ponticam, Coloniam Romanorum missam nocte una jussu Antonii jugulasset, paulo post in prælio Actiaco captus & in triumpho circumductus, unà cum filio jugulatus est. Strabo l. 12. 14.

ADICARA, oppid. Arabiæ, in ora inferiori sinus Persici. Alii [illegible]

ADIDA, Judææ Urbs, Joseph. l. 13. *Jud. Antiq.* c. 21. & *bell. Jud.* l. 4. c. 2. [illegible] Ptolemæi in Cœlesyria videtur Ortelio. Eadem forte cum *Adida*.

ADIDOS, vide *Adida*.

ADIEL, nomen Principis, 1 Paral. c. 4. v. 36. Item fil. Jezra. 1 Paral. c. 9. v. 12.

ADIENUS, fluv. circa Pontum Euxinum, Ἀδιῆνος *Arriano*, de [illegible] apud authores silentium.

ADIGERMARUM, Urbs & patria Eleusii, qui vitam S. Theodosii Archimandritæ descripsit. Circa Asiam minorem. Ortel. in *Thes. Geogr.*

ADILISIUS, mons, Plin. l. 4. c. 7. Lege *Adylisus*. Est autem in Græciâ.

ADIMA, Numidiæ fluv. Item oppid. Moscoviæ, ad Moxam fluv. in Morduâ 70. milliar. à Moscua urbe, in Ortum.

ADIMANTUS, quem, quod candidam gestaret cristam, *Aristophanes* Λευκόλοφον appellat, unus ex Atheniensium Præfectis, qui parti copiarum navalium præerat. Vide Auctorem Scholior. in *Ranas* p. 281. l. Hic cum navibus suis à Spartanis captus, in vita conservatus est, reliquis omnibus occisis, quod prius decrevissent omnes captivos trucidare, solo illo non suffragante. Xenoph. *Hist. Græc.* l. 2. Pecunia eum à Spartanis corruptum refert, Pausan. l. 4.

ADIMANTUS, Platonis frater. Laërtius l. 3. Fuit etiam hoc nomine Corinthiorum dux, qui cum Themistocli exilium objiceret, *Nam tu tu*, respondit Themistocles, *exulem quempiam esse, qui [illegible] habeat [illegible]* Suidas.

ADIMANTUS, Rex Phliasiorum, qui cum Jovem sua indignum sacrificiis judicaret, ab eo fulmine percussus est. Ovid. in *Ibin*.

ADINGTHONA, oppid. Angliæ, cum castro, in Surria provinc. 7. milliar. Angl. Londino in meridiem distans.

ADIOCHUS, Martyr sub Flavio Claudio, virgis atrociter cæsus, cum per integri diei spatium manibus inversis pependisset, demum vestè consutus est. Sabellic. *Ennead.* l. 7.

ADIPSON, vide *Gerram*.

ADIRI, fori Romani vox, de qua vide Gronovium ad *Senec. Hercul. Fur.* v. 733.

ADIRIS, vide *Atlas*.

ADIS, Polybio l. 1. Carthaginensium urbs in Africa est.

ADISAGA, vide *Adisaga*.

ADISAMAM, Taprobanæ urbs, *Ptolemæo*.

ADISATHARA, vide *Adisathra*.

ADISATHRUS, Indiæ intra Gangem mons: & *Adisathri* ibidem populi, *Ptolemæo*, qui Xathri forte *Arriano*.

ADISDARA, Indiæ intra Gangem oppidum. *Ptol.*

ADITES, vocantur Attici à [illegible] atque luminarchæ [illegible] Fœminæ vero dicuntur *Atticæ*. Plautus, *Sandales tam atticæ clementer non facta est*, inquit, *minore occupavit*. De his Ammian. Marc. *Aet.* l. 9. v. 648

Attingere ante faut, subinque ad lamina collat.

Ubi Servius, *Adire fas est*, [illegible] *honore*, [illegible] *&* [illegible] *Deos* [illegible] Quod & Plautus docet in *Aulul.* [illegible] Act. 2. l. 4. [illegible] Hi, [illegible] Principalium [illegible] [illegible], etiam dicti sunt &c. Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* Vide infra de his plura, in voce [illegible].

ADITHA, villa juxta Diospolim. Hieronym. in loc. *Hebr.*

ADITHAIM, Palæstinæ locus, Jos. c. 15. v. 36. Ἀγιθαΐμ 70. Interpretibus.

ADITIALIS Cœna, ab *aditu*, apud Salmas. *ad Capitolin.* in *Antonino Philos.* c. 27. & infra *Cœna*, item *Locus*.

ADITTHA, in *Libro Nomin.* [illegible] pro Arabiæ [illegible] legitur.

ADITU frequenti sepulchra honorandi ritus, memoratur eidem Capitolino c. 3. [illegible] Magistris [illegible] ut imagines [illegible] Larario haberet, ut sepulchra eorum aditu, [illegible] [illegible] semper honoraret. Ita membranæ Palatinæ atque ita [illegible] verba propria fuisse monumentorum, [illegible] *aditus*, *ambitus*. Hinc illa in titulis sepulchrorum [illegible] *iter*, *aditus*, *ambitus*, [illegible] &c. [illegible] *ambitus*, [illegible] Item *iter*, *aditum*, *ambitum*, [illegible] *ossa inferre* [illegible] In aliis, *huic monumento iter*, *aditus*, *ambitus*, [illegible] Frontin. [illegible] Lib. Et in alio, [illegible] *sepulchrum* [illegible] *aditum*, [illegible] *tempore* [illegible] est, [illegible] Nempe frequentes *adibant*, veteres monumenta eorum honorabant, quos in vita habuerant charos, iisque sacrificabant, & rosis ac floribus ornabant. Propert. l. 2. *Eleg.* 13.

[illegible] *Manorum*

Hoc iter ad lapides [illegible], &c.

Hinc libertos ingratos [illegible] etiam, ab accessu suis sepulchris prohibebant, ita in titulo caventes: *Sibi & suis Libertis Libertabusque* [illegible] *excepto* [illegible] *liberto*, *quem veto propter delicta sua aditum*, *ambitum*, [illegible] *habeat* [illegible] *monumento*. Salmas. ad Capitolin. loc. cit. De *Adito templorum* apud Gentiles, sic Octavius Minuc. Felic. *Quædam fana semel anno adire permittunt* [illegible] *Est quo* [illegible] *non licet*, & [illegible] [illegible] Eorundem Cereris & Proserpinæ fanum [illegible] semel tantum quotannis licuisse ingredi, Pausanias [illegible] tradit. Idem Romæ Dindymenæ matris [illegible] [illegible] *olim* [illegible] aperiri solitum ait, quod & de Eurynome [illegible] legas. At templum apud Eleos Plutonis, licet quotannis semel aperiretur, à nemine tamen, nisi [illegible], *adiri* fas erat, Idem *Eliac.*: qui nec adeo prisca Neptuni [illegible], [illegible] Alcium, de duabus [illegible] [illegible] rerum vide. Porro viris adire nefas erat templum Bonæ Deæ, Cereris, Vestæ. Et quidem à Bonæ Deæ etiam masculæ picturæ, Cereris, canes quoque mares exclusi. Vestæ sacra intendere viris [illegible] visere, sed in iis pernoctare capitale. Fœminæ contrà *aditu* Herculei fani, apud Macrob. *Saturnal.* l. 1. c. 12. Sylvani item, apud Catonem *de Re Rust.* c. 83. prohibitæ sunt. Nec ad ejusdem Herculis sacra servi admissi. Val. Max. l. 1. c. 1. &c. Vide Wowerium cæterosque ad *Minucium*, ut & hic passim. Græci [illegible], hoc dixere. Sed & de Diis, *adire* M. Tullius, *Ad Deivos adeunto caste*. Nempe, quia eorum simulacra *venerabilibus* [illegible] *adibantur*, ut ait Arnobius *adv. Gentes* l. 1. An quia Supplicum more? Dicuntur enim propriè supplices *adire* eos, quibus supplicant; Græcè hinc [illegible] dicti [illegible]. Vide Desid. Heraldum *Animadversion. ad Arnobii locum* p. 30. ut & paulo post, ubi verbum *adorare* quoque quasi [illegible], seu *adprecari* Græcè [illegible], idem cum *adire ad Deos*, primitus fuisse, ostendit.

ADJUTOR, ab ADJUVANDO, quomodo dicti sunt olim, qui Magistratibus seu potius Officialibus quibusvis, levandi laboris causâ, adjungebantur, ut iis vel ægritudine præpeditis vel multitudine negotiorum obrutis, opem ferrent, l. 10. Cod. *de numerar.* l. 12. [illegible] 3. Cod. *de [illegible] off.* & in Notitia Imperii Roman. per sæpe. Græc. [illegible] Suidas, [illegible] Gloss. Græc. Lat. *Adjutor* [illegible] Senator l. 6. Ep. 6. Adjutor etiam *Magistri nostri præsentatur obtutibus*, ut [illegible] *beneficii* [illegible] *ejus præsidium*, *qui nobis præstat fidele servitium*. *Adjutores* & [illegible] *diversorum officiorum*, *leg.* 20. Cod. *Theodos. de Palatin. sacr. largit.* Vide hic paulo infra. Occurrit etiam *Adjutor* in Coquina Regia, in *Ordinat.* Hospitii Ludovici IX. Regis Gall. A. C. 1261. &c. apud Car. du Fresne *Glossar.*

Adjutores diversorum officiorum, *apud Auctores*, *occurrentes*.

Adjutor Comitis rei privatæ in *ll.* 16. 17. 20. Cod. *Theodos. de Palatin.* & l. 4 *de Exercitor.*

Adjutor illustris Comitivæ sedis, in *Collat.* 1. *Carthagin.* & apud Paulinum *Ep.* 10. [illegible]

Adjutor Commentariensis, l. 5. Cod. *Theodos. de custodia reor.* qui [illegible] dicitur Prochoro de *Rebus gestis S. Johannis Evang.*

Adjutor Commentariorum officii Viri Cl. & Spectabilis Proconsulis, in *Collat.* 1. Carthag.

Adjutor Sacri Consistorii, Græcè [illegible], in Concilio Calchedon. *Act.* 14.

Adjutor Cornicularii, in *Notitia* Imperii non semel, in *veteri Inscr.* apud Gruterum 561. 11. &c. In *Collat.* 1. *Carthagin.* fit mentio Exitatii *Adjutoris* Cornicularii. *Inscr.* nondum edita, in loco *Catoura*, dicto, haud procul Aleppo: ΑΦΙΕΡΩΣΕ. ΙΜΙΑΔΙΩ. ΡΗΓΕΙΝΩ. ΤΩ. ΕΧ. ΟΥΑΠΙΑΣ. ΡΗΓΙΑΝΗΣ. ΚΑΙ. ΑΙΜΙΛΙΟΥ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ. ΣΤΡΑΤΕΥΣΑΜΕΝΩ. ΕΤΗ. Ε. ΙΟΗΘΩ. ΚΟΡΝΙΚΟΥΛΑΡΙΩΝ. ΥΠΑΤΙΚΟΥ. ΖΗΣΑΝΤΙ. ΕΤΗ ΚΑ. ΜΗΝΕΣ. ΑΜΕΜΠΤΑΝΗ. ΜΟΙ ΤΟΥΓΜΕΤΟΥΣ, apud Car. *du Fresn.*

Adjutores electi de Scutariis, in *Notitia Imperii*.

Adjutor Eleemosynæ in *Codicillo* Philippi Pulchri Regis Franciæ apud eund. Car. du Fresne *Glossar.*

Adjutor ab Epistolis, dicebatur is qui Magistrum seu Proximum ab Epistolis adjuvabat,

Salmas. ad *Lamprid. in Severo* c. 11.

Adjutores Fourrerii, in *Ordinat.* Hospitii S. Ludovici Galliæ Regis apud *Car. du Fresne.*

Adjutor à Libellis, in *veteri Inscr.* operam ferebat Magistro Libellorum. Salmas. *loc. cit.*

Adjutor Magistri Officiorum *l.* 3. *Cod. Theod. de Agentibus in reb.* &c. [illegible] in Concilio Chalcedon. *act.* 3.

Adjutores à memoria, seu *Memoriales de Scriniis*, in *Notitia Imperii*. *Adjutores Scrinii Memoriæ*, in *Novell. Constitut.* Justiniani *de Adjutor. Quæstor.* edita à Franc. Pithœo: dicebantur, qui Magistro Memoriæ opitulabantur. Salmas. *d. l.*

Adjutor Numerorum Viri Cl. & Spectabilis Vicarii, in *Collat. Carthagin.* 2. c. 1. & *Collat.* 3. c. 169.

Adjutor Palatinorum officiorum, *in l.* 4. *Cod. Theodos. de Exact. l.* 17. *Cod. de Palatinis*, idem qui *Adjutor Magistri Officiorum*.

Adjutor Præfecti Annonæ, in *veteri Inscr.* apud *Gruterum*.

Adjutor Præfecti Prætorio, in *l.* 8. *Cod. Theodos. de Numer.*

Adjutor Præfecti Urbis, seu *Urbani Officii*, in *l. ult. Cod. de Offic. Præf. urb.* & apud Symmachum *l.* 10. *Ep.* 36.

Adjutor Præsidis, in *Actis* S. Nestoris Episcopi & Martyris, *num.* 6.

Adjutor datus Prætori peregrino, in *veteri Inscr.* apud *Gruterum* 1986.

Adjutor Primicerii Tribunorum Notariorum in *Notitia* quæ subjecta est *Novellæ* 8. Brissonius in *Prætermiss.*

Adjutor Provinciæ, apud Valerium Probum de *Not.* ADI. P. *Adjutor Provinciæ*, vel *Patriæ*, vel *Populi*.

Adjutor Quæstoris. [illegible] de quibus *Novell.* 18. Ministri Quæstoris, quos sibi ex scriniis memoriæ, libellorum & epistolarum, elegit propositis SS. Euangeliis. *Officium Quæstoris* dicuntur *Novell.* 120. Vide *Novell.* integram de *Adjutoribus*. Calvin. *Lexic. Jurid.*

Adjutores Quæstoris sacri Palatii, in *l.* 15. *Cod. de Proxim. Sacr. Scrin.*

Adjutor à rationibus, qui Proximo Rationalium adjungebatur. Salmas. *loc. cit.*

Adjutor à tabulis, seu *Adjutor Tabulariorum*, qui proximo Tabulariorum opitulabatur, Salmas. *ubi supra*.

Adjutore. de Schola Numerariorum, in *Notitia Imperii*.

Adjutor Secretorum, Græcè [illegible], in Concil. Chalcedon. *Act.* 1.

Adjutor Tutelæ, quem solebat Prætor permittere Tutoribus, constituere iis, qui non possunt sufficere administrationi tutelæ *l. solet.* 13. *ff. de Tutelis*. Brissonius apud Calvin. *Lexic. Jurid.*

Adjutor Urbani officii, vide *Adjutor Præfecti Urbis.*

ADJUTRIX, legio prima; cognomine Legionis Romanæ, cujus meminerunt Imperatores in *l. ult. C. de apparitor. Præfect. Prætor.* & *l. ult. C. de castr. peculi.* in qua, *Adjutrix nostra Reip.* pro *Adjutrice nostra Reip.* vulgo perperam legitur, Brissonius in *Prætermiss.*

ADJUVENSE, vide *Juvense*.

ADLAVUS, barbarorum Northumbrorum in Britannia rex, Ethelstano, in propinqua Insula regnantis, exercitu prælium; cum hostium ordines videre cuperet, mimi susceptâ personâ ac mulieri, ad Ethelstani tentoria profectus cecinit, munera accepit, & fortunæ felicitate magis quam ratione adjutus, incolumis domum se recepit. Fulgosus *l.* 9. *c.* 8.

ADLENTARE barbam, est eam mollem reddere ac flexibilem, apud *Cantacuzenum*. *Gloss.* Isid. *Lentandus, flectendus.* Quod officium erat non ignobile in aula Græc. unde Orderic. Vitalis *l.* 7. *de filiabus Roberti Wiscardi*: *Officium illarum erat, dum Imperator* (Constantinopolitan. Alexius Comnenus) *de strato surrexisset, manusque suas ablueret, & mappulam & pectinem eburneum afferre, & barbam Imperatoris pectere.* Vide Academicos Cruscanos in voce *Allentare* & Car. du Fresne in *Glossar.*

ADLOCUTIO, in nummis, vide infrà *Hiemem*, ut & voce *Adlocutiones*. Formula *Adlocutionis* ad militem olim erat, *Fortis esset ac fidus* de qua vide Cl. *Lindenbrogium ad Amm. Marcellinum l.* 15.

ADMANUENSES, in Concilio Oscensi æræ 636. *can.* 2. *Quod si quidquam malum de quoquam* (Clerico) *fama detexerit, per veram & certissimam Clericorum probationem, vel veterum* Admanuensium ——— *omnia argutissime perquirantur*, videntur esse, qui *manu* jurant seu manibus sancta Euangelia tangentes. Nam *jurare super sacra*, i. e. Euangelia, vetantur Clerici, ut quorum assertio pro Sacramento erat: unde *Fide digni* dicti sunt. Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà, in voce *Fide digni*.

ADMATHA, Principis nomen Esther c. 1. v. 14. Item, Palæstinæ Urbs *Liber Nomenum*.

ADMEDERA, vide *Amedara*.

ADMETA, filia Erysthei, Sacerdos fuit Junonis Argivæ annis 58. Syncellus p. 172. a. Notantur autem ejus anni, quia [illegible], *Argivi à Sacerdotibus* (Junonis) *numerabant tempora*, Scholiastes *Thucyd.* vide infrà passim, inter alia, ubi de *Hellanico Lesbio*.

ADMETE, nympha, Oceani & Tethyos filia. Hesiod. *in Theogon.* v. 349.

ADMETES, Turcarum Rex, de quo *Bembus*. Fortè pro *Achmetes*.

ADMETUS, Rex Pheræorum, populorum Thessaliæ, cujus armenta pavisse fertur Apollo novem annos, ob interfectos Cyclopas, divinâ potestate spoliatus. Callimachus *Hymn. in Apol.*

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]

Cùm autem apud Admetum ipsum perquàm humaniter esset habitus, ad referendum patrono beneficium, impetravit à Parcis, ut cùm illarum jussis Admeti fatalis dies volveretur, hâc lege mortem effugeret, si quis reperiretur, qui illius vice mortem vellet oppetere. Cum itaque dies mortis adesset, neque quisquam inveniretur mortis vicarius, recusantibus conditionem amicis omnibus Alcestis uxor, capitis sui dispendio, vitam mariti redemit, Ovid. *de Art. Am. l.* 3.

> *Fata Pheretiadæ conjux Pagasæa redemit.*

Idem *Ponticorum l.* 3.

> *Si mea mors redimenda tuâ (quod abominor) esset,*
> *Admeti conjux, quam sequeretur, erit.*

Senec. *in Medea, Actu* 3. v. 56:

> *Conjugis fatum redimens Pheræi.*

Stat. *l.* 3. *Silvar.*

> *Ergo Thessalici conjux pensare mariti*
> *Funus.* ——————

Vide Orpheum. Callimach. Apollod. *l.* 1. *Biblioth.* Fulgent. *in Myth.* Nat. Com. *Heyne*. [illegible]

ADMETUS, inter Duces Alexandri M. corporis & animi robore insignis, cum ad Tyrum hostium impetum fortiter sustinuisset, & securi eidem medium caput fissum esset, exspiravit. Diodor. Sic. *l.* 17. *c.* 45.

ADMETUS, Poëta temporibus Neronis, qui (ut Lucianus *in Demonacte*) obscuri nominis fuit. Hic cum Demonacti aliquando dixisset, se unius versus epigramma, h. e. monostichon scripsisse, quod testamento cavisset, ut sepulchro affigerent, quod tale erat;

> [illegible]
> *Terra cape, Admeti sponsam, eamm ipse petivit.*

Ridens respondit Demonactes, bonum est, Admete, hoc monostichon. Sed voluissem ipsum pridem tuo sepulcro inscriptum fuisse.

ADMEZATORES, in Regno Neapolitano & Sicilia, Arbitri sunt ex privatorum consensu electi, ad decidendas supremô jure quæstiones & lites, *qui nullam aliam jurisdictionem habebant, nisi quæ ab eligentibus conferebatur eisdem*, ut est in *Constitut.* Friderici *l.* 1. *Constitut. Sicular.* tit. 79. quos idem Imperator in posterum fieri prohibuit. Vox ficta ex Italico *Mezzo*, i. e. medius, Gall. *Mediateur*: cujusmodi Judices seu Arbitros, *Aristoteles* [illegible] & [illegible] vocat. Eandem [illegible] apud Byzantinos fuisse dignitatem, vult Meursius *in Gloss.* sed Car. du Fresne [illegible], Curiæ Constantinopolitanæ officiales, quorum operâ Princeps utebatur in expediendis negotiis: aut certè quibus intermediis ad Principem patebat accessus, dictos fuisse contendit, quod apud Francos olim Referendariorum fuit munus. Colligit autem id ex Cantacuzeno *l.* 3. *c.* 15. & *l.* 4. *c.* 29. ubi vocem [illegible] ita sumit: ex Niceta item in *Man. l.* 1. *c.* 23. & Ducâ *Hist. Byzant.* c. 22. & 33. ubi Veziros Turcicos [illegible] appellatione donat, quòd nempe per eos Turcicus Sultani res omnes, quà privatas, quà publicas conficiant. Vide Eum *Glossar.* & infrà, voce *Mediatores*.

ADMINICULATOR, ab *Adminiculando* dictus, officium olim erat in Ecclesia Romana pro defensione viduarum, pupillorum, aliorumque hujusmodi humanâ aliâ ope destitutorum, erectum. *Stephanum Adminiculatorem*, quem post Cardinales Primicerium & Secundicerium nominat, Luithprandus habet *Histor. l.* 6. *c.* 6. Aliàs *Consiliator* & *Defensor*. Vide in his vocibus Macer *Hierolex.* Carolo du Fresne septimus fuit ex Officialibus Romanæ Ecclesiæ, viduarum, pupillorum egenorumque curam gerens; quod munus hodiè *pauperum Advocatus* obit, ex *Panvinio*. Vide eum in *Glossar.* ut & infrà, ubi de *Pauperibus*.

ADMINISTRATOR, qui provinciam *administrat*, Præses: apud Æl. Spartian. in *Pescennio Nigro*, c. 7. *Administratio. Hic tantæ fuit auctoritatis, ut ad Marcum, Antoninum primùm, dein ad Commodum, scriberet, quum videret provincias facili administrationum mutatione subverti*, i. e. *Administratorum*. Sic infrà Lamprid. *in Alex.* c. 10. *Orationes*, pro *Oratoribus* habet, uti *Regna* pro *Regibus* Florus, *l.* 1. *c.* 18. *pulsis Regnis*: *Matrimonium Cæsaris*, pro *conjuge Augusti*, Marcellus. *Præfecturam* pro *Præfecto*, Valerianus *Ep. ad Ablabium P. P.* apud Pollionem *in Claudio c.* 14. Sic *Ludus* pro Ludione, unde Lanistæ *Ludi magistri* in optimis *Glossar.* & in Aula Constantinopolit. Cura Palatii, pro eo *qui Palatium curat* &c. Salmas. *Not. ad Spartianum & Pollionem locis cit.* Apud Legulejos Anglos, *Administrator* dicitur is, cui defuncti bona administranda ab Ordinario committuntur, cum nulli extant executores Testamentarii, quorum quidem bonorum usque ad eorum valorem tenetur, & non ultra, nisi ea dissipâsse convictus fuerit. Hic si decesserit, ad hæredes ejus non transit administratio, sed alius ab Ordinario decernitur ac eligitur *Administrator*. Vide Rastallum *in Expositione vocum LL. Anglic.* quem laudat. Car. du Fresne in *Glossar.* in Ecclesia Romana *Administratores* quinam dicantur, videbimus infrà, voce *Intercessores*.

ADMINOCINUS, Bellini, Batavorum Regis, fil. à C. Caligula in deditionem acceptus est. Eutrop. *l.* 7.

ADMIRABILIS, nomen summi Peruanorum Dei, quem *Usapu* patrio sermone vocant, vide infrà in voce hac, it. *Pachacamak*.

ADMIRABILIS, ADMIRALIUS, ADMIRATUS; vide in *Admirallus*, *Amir* & *Amiral* infrà.

ADMIRALIS, Insul. in ora littorali Novæ Zemblæ, ad Septentrionem Moscoviæ.

ADMISSIONALES Ministri, Lampridio *in Alex.* c. 4. memorati, fuêre, qui Suetonio *Vespas.* c. 14. *ex officio Admissionis* dicebantur, *Trepidum eum interdictâ aulâ sub Nerone, quærentemque quidnam ageret, aut quo abiret, quidam ex officio admissionis simul expellens, abire Morboniam jusserat.* Officium eorum exprimit Macrob. *Saturn. l.* 2. *c.* 7. *Dum ista narrantur, unus è familiaribus, cui provincia erat, admittere volentes dominum convenire, Euangelum adesse nuntiat cum Disario*: Proin & turba officiosa, talem in aula Cæsarum Officium aliquem præfuisse judicat *Pignorius*, vide infrà, ubi de *Officialibus*. Seneca, *de Beneficiis & Constan. & De Ira*, *cohortem primæ admissionis*, *Admissionum, ex adversariorum castris conscriptam esse*, meminit, *de Clem.* c. 10. *l.* 1. Unde non unicam tantum fuisse *Admissionem* discimus;

quod

quod idem pluribus innuit, *de Bessis l.* 6. *c.* 33. *Est proprium superbiæ magnæ, ostium claudere ac tectum sui liminis & pro honore dare, ut ostio suo propius assideat, ut gradum prior intra domum ponat, in qua deinceps multa sunt ostia, quæ receptos quoque excludant.* Nec alios, quam *Admissionales*, innuit molestus ille nugator, apud Horatium *l.* 1. *Sat.* 9.

. . . . Haud mihi deero:
Muneribus servos corrumpam, non, hodie si
Exclusus fuero, desistam.

In aula Cæsarea his *Magister Admissionum* præerat. Amm. Marcellin. *l.* 15. *c.* 5. *Summissis verbis per Urgentia interiore, ut conditum erat bellicis præstantissimus frustraque graviter rejiciens, excitatus & per Admissionum Magistrum (qui mos est honoratior) accito eodem, ingresso consistorium offertur purpura* &c. Qui & *Magister* simpliciter dictus est, unde apud Cassiodorum *Variar. l.* 6. legitur formula Magisteriæ dignitatis. Corippus certe *l.* 3.

Ut Latus Princeps solium conscendit in altum,
Membraque purpurea præcelsus veste locavit,
Legatos Avarum jussos intrare Magister,
Orantes, sese vestigia sacra videre
Clementis domini, quos voce & mente benignos
Imperat admitti.

Idem paulo post:

Verum ut contractis pateretur summa velis
Ostia & aurati moverunt atria tecti,
Cæsareumque caput diademate fulgere sacro
Te gazis suspexit Avar.

Velum nempe obtendebatur foribus cubiculi Imperatorii, ut oculos arceret; qui mos a Romanis Principibus ad Barbaros quoque fluxit, ut de Theodorico Wisigothorum Rege legimus apud Sidonium Apollinarem *l.* 1. *Ep.* 2. Hinc, cum apud Auctores laudentur, Vespasianus, Marcus Antoninus & Alexander Severus Imperatores, quod *salutantium patente cubiculo, ministris Admissionalibus remotis*: dicitur de *Alexandro* in specie, quod salutari consueverit, *patente velo.* Magistro vero ipsi, quem diximus, is videtur adsignatus vicarius, quem *proximum Admissionum* vocat Ammianus *l.* 22. & *Adjutorem Magistri* Cassiodorus *Variar. l.* 6. Vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis.* Affines *Admissionalibus* servis, Scrutatores fuêre, in aula à Claudio primùm instituti, qui ad Principem salutandi vel quâ alia causâ venientes excuterent. Sueton. *Claud. c.* 35. *Salutatoribus scrutatores semper apposuit & quidem omnibus & acerbissimos: quos tamen Vespasianus, ut omnes jure* &c. Idem in *Vespas. c.* 12. Hinc *Admissionales Cancellarii* dicti in *Notitia Imperii* ut quidam volunt, tametsi eadem *Admissionum Cancellariis* præferat, ita ut diversa fuerint officia. Aliàs *Admissionales Palatini*, qui una cum Palatinis feminarum & Largitionalibus Palatinis separantur à militibus Castrensibus *l.* 7. *Cod. Theodos. de privilegiis eorum qui in sacr. Pal. Quique in servitiis militant, quique inter Agentes in rebus plenam vigilantiam militiam exercent.* Admissionales etiam *& qui ab Cancellis officiis quoque Comitatensibus sive privatis largitionibus obsecundant*, &c. Eorum munus, *Officium Admissionum*, dicitur Suetonio in *Vespas. c.* 14. *Officium Admissionum*, *l.* 11. *Cod. de Provin. cor. qui in sacr. Pal. mil.* & *Officium Admissionalium*, *l. ult. C. de div. off.* Nam plures erant, eorumque diversa munia, uti dictum, ita ut alii aliis in causis ac negotiis ad Principem admitterent, ut ille Hamiltus dicitur *Legationum Admissionalis*, apud Herennium Philonem *seq. ad Capitol. Salmas.* quatuor erant *Admissionum* decuriæ, quibus singulis singuli præerant Proximi, quorum unusquisque illius decuriæ, cui præerat, *Magister* dicebatur. Omnes autem erant sub *Magistro Admissionum*, cui quatuor illæ decuriæ cum suis Proximis parebant: quod & in aliis Augustæ domûs officiis in usu fuit, *Not. ad Hist. Vopisci in Carin. c.* 8. Ipsum autem Admissionum officium, sub dispositione Magistri officiorum, ponitur in *Notitia Imperii Rom.* Bullenger *in Excerpt.* &c. Vide quæ hanc in rem præterea congessere Theodorus Marsilius, Pancirolus, Savaro, Henr. Vales. Jacob. Gothofredus, Car. du Fresne *Glossar.* Alii.

ADMONITOR, in ordinationibus Conciliorum, non raro dicitur, qui recentioribus *Magister Ceremoniarum*, quod omnia ea, quæ agenda essent, *admoneret*. Macer in *Hierolex.* Cum *Portitore præcepti* conjungitur, in *l.* 9. *Cod. Theodos. de Execut. Compulsor, Exactor*, Admonitor *Portitorve præcepti. Agens in rebus* &c. apud Car. du Fresne *Glossar.* Hinc *Admonitoria* Epistola, quâ Iudex absentem in jus vocat; quod eam *Admonitor* adferat, Lindenbrog. *Form.* 116. apud Eundem Car. du Fresne.

ADMONT, vide *Aemon.*

ADMORTIZATIO, translatio prædiorum in manum mortuam, seu prædiorum acquisitio, facta a Monasteriis & Collegiis religiosis vel etiam Laicis, quæ semel acquisita, in commercio, mutationibus aliisque prædiorum oneribus obnoxia esse desinunt, nec adventitia feudorum commoda producunt, e. g. *Laudimia, Ventes, Mariages*, tributa &c. Quæ translatio seu acquisitio fieri non potest, nisi Principis ac domini consensus intervenerit; cui de damno *Manus mortuæ* tenetur cavere, tertiâ totius pretii parte semel exsolutâ. Nam ex Lege communi Laicæ Basilicæ prædiorum incapaces sunt &c. Exstant tamen complures Chartæ, paulò ante A. C. 1300. ut ait *Car. du Fresne*, quibus Superiores, seu, uti hic vocantur, *primi & secundi domini feudales*, prædia huic Ecclesiæ concessa *admortizant*, ita ut ea in posterum in *manu mortua teneant*, additâ tamen clausulâ, *quantum in eis est*, vel *quantum ad ipsos pertinet*: qui certe superiorum dominorum in ejusmodi prædiis, Ecclesiis concessis, consensus propterea necessarius est, quod inde feudorum servitia minuuntur. In hujusmodi vero *Admortizationibus* quale jus fuerit Prælatorum Franciæ, qui Pares sunt, observat idem ex Regesto Parlamenti. A. C. 1277. *Quatenus Prælati Pares admortizare possunt. Concordatum per Principum ill. ... hunc modum. Ordinatum fuit per Concilium Domini Regis, Rege præsente, quod Archiepiscopus Remensis & Episcopi Pares Franciæ admortizare non possunt suum dominium, nec feuda, quæ ab ipsis tenentur immediatè: sed sua retrofeuda poterunt admortizare. Alii vero Episcopi, qui non sunt Pares, nec domanium suum, nec feuda sua, nec retrofeuda poterunt admortizare*, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* ubi tamen aliud Arestum ex cod. regiis A. C. 1290. affert, sic sonans: *Quod si Comes Nivernensis aliquas Ecclesias & personas caritative admortuavit, vel posuit in manibus Burgensium, vel personarum ignobilium, ob remunerationem servitiorum, vel ob aliquam aliam gratiam sine receptione alicujus pecuniæ, hoc sibi sufficiebat. Sed si aliquid admortizavit, vel in manibus burgensium, vel personarum ignobilium posuit, pro pecunia, dominus Rex utendo jure suo potest & poterit ad eadem assignare.*

ADNUMISTA, ille erat, cui incumbebat milites in libello signare, quæ nota *Adnumerum* dicebatur. Dominic. Macer. *Hierolex.*

ADO, Episcopus Viennensis, Historicus, scripsit de sex mundi ætatibus usque ad A. C. DCCCC claruit A. C. 980. *Bodinus*, Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 37

ADOALDUS, Rex Longobardorum, vide *Atrevaldus.*

ADOBATUS Miles, *in veteribus Statutis Paduæ*, quæ extant in publico Urbis tabulario, occurrit; præcipitur enim ibi, ut qui electus fuerit Potestas Vicentiæ, *faciat se fieri Militem adobatum*: est miles, qui ceremoniis consuetis militiæ dignitatem ac cingulum est adeptus; à verbo *adobare*, quod armis instruere, militare cingulum alicui conferre, significans, ex voce *adoptare* ducit originem: nam qui aliquem armis instruit ac militem facit eum quodammodo in filium adoptare credebatur. Senator *l.* 4. *Ep.* 2. *Per arma*, inquit *posse fieri filium, grande inter gentes constat esse præconium: quia non est dignus adoptari, nisi fortissimus meretur agnosci.* Eundem ritum *adornare armis* appellat Order. Vitalis *l.* 3. *p.* 467. *Deinde ab eodem Duce decenter est armis adornatus*, &c. Vide plura in hanc rem, apud Car. du Fresne *Glossar.* & infrà, in vocabulo *Miles*, item *Neoptolemus.*

ADOBRICUS, vide *Adrobicus.*

ADODUS, Ἄδωδος βασιλεὺς θεῶν, apud Sanchoniatonem, *in Fragm.* apud Euseb. extante, *Præpar. Evang. l.* 1. qui cum Astarte, & Demaroonte regnasse dicitur in Phœnice. Assyriis etiam colebatur, teste Macrobio, qui & vocabulum interpretatur; Saturn. *l.* 1. *c.* 23. *Deo, quem summum maximumque venerantur Adad nomen dederunt, ejus nominis interpretatio signat unus.* Vide quoque *Adad* suprà.

ADOGIT, in extremâ parte Scandiæ gens, apud *Jornandem.*

ADOLESCENS, Græce Ἔφηβος. Vide infra *Ephebus.*

ADOLFUS seu ADOLPHUS, Dux *Slesvici*, familiæ *Schawenburgicæ*, fil. Gerardi Holsati, ad sceptrum Daniæ, post mortem Christophori Palatini, vocatus, ob ætatem sese excusavit, Danisque Christianum, ex sorore Hedwige nepotem, commendavit; qui regnum nactus A. C. 1448. seq. anno in *Dania & Norvegia* coronatus est, primus hujus nominis: inter cujus posteros Johannes *Adolphus* & Christianus *Adolphus*, Duces *Holsatiæ*, in familia Sonderburgica à Spenero memorantur in & imprimis.

ADOLFUS, frater Christiani III. Daniæ Regis, qui familiæ *Gottorpino-Holsaticæ* conditor, Carolo V. in obsidione *Metensi* militavit, *Dithmarsos* A. C. 1552. non sine sanguine domuit, in divisione hæreditatis Johannis fratris, præter *Dietmarsiam, Insul. Femeram, Nordstrandiam & præfecturam Tunderen* obtinuit: Pater, ex Christiana Hassiaca Johannis *Adolphi*, qui Archiepiscopatui primùm *Bremensi*, tum & *Lubecensi* Episcopatui præpositus, primus ea in dignitate maritus, obiit A. C. 1616. relictis Friderico, à quo *Gottorpina* linea continuata, Johanne, qui lineam *Eutinensem* condidit, & *Adolpho*, qui A. C. 1631. prælio Lipsiensi, à Rege *Sueciæ* captus vitâ mox excessit, ex vulnere.

ADOLFUS cognomento *Simplex*, fil. Rudolfi Electoris *Palatini*, successit Patri A. C. 1319. Sed, naturâ quietis amantior, brevi pòst fratri Rudolfo cognomine *Cæco*, cessit: cujus post 26. annos tertius frater Rupertus successor fuit. In eadem familia *Adolphus* Johannes, fil. Johannis Casimiri, Ducis *Bipontini*, frater Caroli Gustavi, *Sueciæ* Regis, in Polonia fraternis auspiciis militavit: Dein in Prussia rem gessit, adhuc superstes.

ADOLFUS, fil. Gerhardi cognomine *Bellicosi*, Comitis *Oldenburgici* cum fratre Ottone, Canonico Bremensi & Coloniensi bellô *Dietmarsico* periit A. C. 1500.

ADOLFUS Wilhelmus, Dux *Vinariensis*, fil. Wilhelmi, frater Joh. Ernesti, qui Vinariæ habitat, Suecis in Dania militavit, ac Isenacum sortitus est maritus Mariæ Elisabethæ, filiæ Augusti Ducis Guelferbytani, haud pridem defuncti, &c. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Hist.*

ADOLFUS, primus qui in illustri hac familia memoratur (quô superiorem tamen Dietericum *Textor* recenset, liberorum decade florentem) *Hassiæ* Præfectus, Comitatui *Nassoviæ* regendo præfuit annos 21. sub finem seculi VII. Ex uxore Clodunda, Weibrechti *Saxoniæ* Ducis filia, genuit Weibrechtum *Nidæ* Comitem & Dietericum, in Comitatu *Nassoviæ*, Patris successorem.

ADOLFUS, fil. secundo genitus Georgii, ex Johanna (Philippi Comitis *Bavaræ* filia) Isabellam sibi junxit (Henrico Comite *Sancto-Paulino & Ligniaco* genitam) atque ex ea suscepit *Isabellam, Johannam, & Othonem*: quo in nuptiis interemptô, ad Othonem propatruum Comitatus devolutus est, à quo vulgata genealogiæ series initium capit.

ADOLFUS, fil. Johannis Comitis ex Margaretha (filia Engelberti Comitis *Marcarum & Cliviæ*) paternam avitamque ditionem adjectâ *Dietza* auxit, allatâ ipsi à sua, Gerhardi Comitis *Dietzensis* filia ac hærede. Sed utriusque genita cognominis matri filia Godofredo Comiti *Diepholt & Cuningen* marito, Comitatum *Dietzensem*, dotis loco attulit. Obiit A. C. 1420. Frater Engelberti minoris natu, qui *Bredam, Polanam & Leccam*, matrimonii jure, obtinuit.

ADOLFUS, fil. Johannis (qui *Cattimelibocensi* Comitatu &c.

[illegible] *Nassoviæ* fines auxit) geniti Guilelmi, ex posteriore ejus uxore, Juliana Stolbergia, frater maximi natu Gulielmi Auriaci, Belgicæ libertatis auctoris, bellô egregius, sed præmaturâ morte exstinctus est. Prima militiæ rudimenta bellô inter Suecos Danosque contr[illegible] posuit: inde Cæsari in *Hungaria* contra Turcas fortem navavit operam. In Gothanæ arcis obsidione postea Augusto, Saxoniæ Electori, præstò fuit. Fratri tandem Ludovici, *laudatissimo Duci*, ut eum *Grotius* vocat, in expeditione *Groeningana Frisiacaque* comes ante ipsa hostium tormenta globô trajectus est, circa A. C. 1574.

ADOLFUS, fil. Johannis Comitis ex Magdalena Waldeccia, priore ejus conjuge (frater major natu Joh. Mauritii *Americanâ* expeditione inclyti) natus A. C. 1586. Belgicâ quoque militiâ inclaruit, sed brevis ævi fuit idem. Cum enim animosius, quam cautius, pugnaret, in mediam hostium aciem temere, occisus est A. C. 1608. ætat. 22. Noviomagi, cui gubernando præfectus erat, sepultus.

ADOLFUS, ex filiis Ludovici Henrici Comitis *Nassoviæ* & Catharinæ Comitis *Sayno-Witgensteinæ*, natus A. C. 1629. cum fratre Philippo, Canonicus *Magdeburgensis*, in *Groningana* Academia Studiis operam navavit. Uxorem sibi junxit Elisabetham Carolam Holzapfeliam, &c. Atque hi omnes surculi fuere Lineæ *Dillenburgicæ*.

ADOLFUS Comes *Nassoviæ*, lineæ *Weilburgensis*, fil. secundo-genitus Walravi, lineæ hujus Auctoris, ex Adelheida (Dieterici Comitis Catimelibocensis filia) frater Diether sive Theodori, Archiepiscopi Moguntini, Patri in Comitatu successit, Imperator postea Romanus. Vide suô locô. Ex Imagina Gerlaci Comitis Limburgii filia pater fuit Henrici, qui maturè obiit, Ruperti, qui ductâ Guttâ Wenceslai *Bohemiæ* Regis filiâ, socero fortem operam navavit, Regum monumentis illatus; Gerlaci, qui in Nassovia ditione Patrem excepit, Walravi, qui Mathildem Ludovici Comitis Palatini filiam conjugem meruit; *Adolphi*, Patre Imperatore nati Adelheidæ, Monasterium ingressæ Imaginæ & Mathildis, quæ Rudolfo Bavariæ Duci Comiti Palatino nupsit. E quibus Gerlaco cum tres essent filii, *Gerlacus*, *Adolfus* & *Johannes*: primus Archidiaconus fuit Moguntinus, reliqui duo hæreditatem ita diviserunt, ut *Adolfus* patri in Comitatu *Wisbadensi & Idsteino* succederet, Johannes vero *Weilburgi* Comitatum obtineret, unde in duas lineas familia divisa est.

ADOLFUS I. modò dictus, contractiori quàm pater avusque limite habitans, obiit A. C. 1370. postquam ditioni [illegible] præfuisset. Suscepit ex Anna, Friderici Burggravii Norimbergensis filia *Adolfum*, Spiræ primum Episcopum, inde Archiepiscopum & Electorem *Moguntinum*: Johannem, Archiepiscopum itidem ac Electorem; Gerlacum & Johannam Henrico Comiti *Hanovicensi* nuptam.

ADOLFUS II. Gerlacô præfatô genitus, ex uxore Bertha Comitis Westerburgen filia decessit A. C. 1426. Pater, ex Margaretha, Bernhardi Marggravii Badensis filia, *Adolfi*, qui Patrui [illegible] in Archiepiscopatu & Electoratu *Moguntino* successit; Johannis, Margaretæ Cœnobii Novi Antistitæ, Annæ Eberhardo Epsteino nuptæ & Agnetis Conradi *Weinsbergii* [illegible].

ADOLFUS III. fil. natu major Johannis modò memorati, ex Maria (Engelberti Comitis Dillenburgici filia) frater Philippi, qui sub Maximiliano I. exercitum duxit, *Wisbadensem* domum otiô propè languescentem & intra agri sui terminos conclusam, operâ consilii Maximiliani I. Imperatori dandi & præfecturâ provinciarum *Geldriæ* ac *Zutfaniæ* feliciter gestâ, splendidiorem reddidit; defunctus A. C. 1504. Et ex Margaretha Comite Hanoviensi nati sunt Philippus, qui primus Comitum Wisbadentium Lutheri reformationem amplexus est, & Margaretha, Ludovico *Weilburgensi* agnato elocata.

ADOLFUS IV. Philippô prædictô genitus, A. C. 1518. uxorem sibi junxit Franciscam filiam Limburgensis, successoremque habuit fratrem Balthasarem, in cujus nepotibus linea extincta & ditiones ad Ludovicum Comitem *Nassoviæ Weilburgensem* ac Saraepontanum devolutæ sunt. Cyriacus Lentul. in *Geneal. Principum Nassov.* Mox vide *Adolphus*, paulò post.

ADOLIUS, fil. Acatii, Armenus genere. Cœl. Rhodig. *l.* 22. *c.* 46.

ADOLPHUS de Nassau, Cel. D. E. Aug. XXXII. Occidentis Imperat. VIII. Idib. Jan. creatus. Olym. 1[illegible] an. 1. Urb. Cond. 2045. A. C. 1292. Imperii negotia cum per annos 6. menses totidem, dies aliquot. Ab Alberto, in prælio, propè Wormatiam occisus, postquam Imperiô motus esset ab Electoribus. Vide Vigner. [illegible] 1294 &c.

ADOLPHUS, Vir Cl. prænom. *Clodius* in occidente Cons. Olym. [illegible] an. 2. Urb. Cond. 12[illegible]. A. C. 451.

ADOLPHUS, Comes Holsatiæ, à Danorum jugo patriâ liberatâ, in Livonia etiam contra Ethnicos multa præclarè gessit. Crantz. *l.* 8. *Saxo.* Spond. *A. C.* 1239. n. 23.

ADOLPHUS, Princeps Anhaltinus, Comes Ascaniæ, Mersburgensis Episcopus, factus A. C. 1514. regnavit annos duodecim, & mortuus A. C. 1526. Chronicon *Fresch*. [illegible] *l.* 3. c. 56.

ADOLPHUS, fil. Gothari, Suecorum Regis domitor Danos. *Histor. Suec.* Alius Nassoviæ genus, occisus est, A. C. 1608. Grot. *Annal. Belg. l.* 17.

ADOLPHUS, Vide *Castrum Adolphus*.

ADOMINATIO, contraria abominationi, in *Glossario vet. inedito*, apud Barthium. Vide *Du bene*.

ADOMMIM, Mansio, Jos. *c.* 15. *v.* 7. & *c.* 18. *v.* 17.

ADON, Cynaræ, regis Cypriorum, & Myrrhæ fil. *Boccatius*. Item nomen loci. Vide *Addan*.

ADONA, vide *Adana*.

ADONACRIS, vide *Adonacris*, & *Odacris*.

ADONAI, nomen Dei apud Hebræos, Dominus Latinè, quod creaturæ cunctæ dominetur. Hoc [illegible] Hebræi, [illegible] in nomen Dei tetragrammaton, quod ineffabile dicunt, [illegible]. Per idem jurare, quoties sanctiùs jusjurandum se velle [illegible] gere. Hinc in Gemara Babylonia [illegible] *fol.* 35. a. legitur ita: *Adjuro vos ego* [illegible] tive in [illegible], [illegible] generatim juramentum [illegible], [illegible] dum adjurantium) [illegible] minum, etenim de juramento per Numen ipsum sic verba capiebantur: *Sed si adjuravero, per Cælum & Terram, liberi erant, nec juramento ejusmodi obligari. Per Aleph Daleth* (Adonai) *per Jod He* (Tetragrammaton seu *Jah*) *per Eloha, per Zabaoth, per Gratiosum, per Misericordem, per Tardum ad iram, [illegible] cognomina, obstringebantur.* Joh. Seldenus de *Synedriis Veter. Hebræorum l.* 2. *c.* 11.

ADONEUS, Bacchi nomen apud Arabas.

ADONIA, *orum*, festa Adonidi dicata. Amm. Marcellin. *l.* 22. *c.* 9. *Evenerat iisdem diebus, annuo cursu completo, Adonia celebrari, ritu veteri, Amato Veneris (ut fabulæ fingunt) apri dente ferali deleto.* Cum planctu autem celebrabantur ad luctum Veneris repræsentandum. Cujusmodi Adonia, celebrata olim a Babyloniis, Syris ac Ægyptiis, in quibus Venus *Salambo* appellata est, eo quod epitheton erat proprium Veneris, Adonidem [illegible] plangentis. Hinc *Salambonem exhibere*, quâ phrasi de Heliogabalo utitur Æl. Lamprid. in *Vita ejus*, *c.* 7. *Salambonem etiam omni planctu & jactatione Syriaci cultus exhibuit*; est Venerem imitari, dum Adonidem lugeret ac plangit. Quod, addit Lampridius, *omen sui [illegible].* Quemadmodum & de Juliani adventu Antiochiam Amm. Marcellin. *ubi loc. cit. Evenerat iisdem diebus, annuo cursu completo, Adonia ritu veteri celebrari, amato Veneris, ut fabulæ fingunt, apri dente ferali deleto, quod in adulto flore sectarum est indicium frugum. Et visum est triste, quod amplam urbem Principumque domicilium introeunte Imperatore tunc primum, ululabiles undique planctus & lugubres sonitus audiebantur.* Vide infrà in *Salambo*.

ADONIAH, sive *Adonias*, quartus filiorum David ex Agguth. 1 Paral. *c.* 3. *v.* 2. Videns patrem exactâ ætate, summoperè confectum, & viribus deficientibus infirmum, consilia de regno adipiscendo cum Joab polemarcho, & Abiathare, sacerdote summo, miscere cœpit, quorum operâ coronam sibi ipsi, contra voluntatem & decretum patris, quo Salomon rex declaratus fuit, imposuit: tandem jussu Salomonis regis à Benaia occiditur, A. M. 3030. propter expetitam Abisag in uxorem. 1 Reg. c. 1. & 2. Vide *Joseph. Torniel. Salian.*

ADONIBEZEK, Chananæorum rex, cui Israelitæ manuum ac pedum pollices abscinderant, qui tunc dixit: *Mercedem [illegible] patior. Septuaginta reges, amputatis manuum ac pedum pollicibus, colligebant sub mensâ meâ ciborum reliquias: sicut feci, ita mihi reddidit Dominus.* Judic. c. 1. v. 5. Joseph. *Jud. Antiq. l.* 5. *c.* 2. Salianus *A. M.* 2621.

ADONIRAM, fil. Abda, qui erat super tributa Salamonis, quique triginta millibus hominum præfectus fuit, qui materiam cedrinam & pineam in Libano monte cæderent, ad Templi ædificationem. 1 Reg. [illegible] 4. & 5.

ADONIS, *idis*, fil. Cynaræ, Cypriorum regis, & Myrrhæ ejus filiæ, quem Venus in deliciis habens, [illegible] in Idalio nemore venabatur, primò ætatis flore, apri dente sub inguine percussus periit, atque à Venere post multas lacrymas in florem Adonium, qui est sanguinei coloris, transformatus est. Alii dicunt, eum in fluvium cecidisse, dum pulchritudinem suam nimium contemplaretur. Hunc *Ausonius* cum *Plauto Adoneum* vocat, *Vulgo* autem *Adon* dicitur. Ex quia Myrrha [illegible] est, *Adonem* genuisse fingitur. Ideò autem Venerem eum amisse dicunt, quod hoc genus pigmenti sit valde fervidum: *Hieronym.* eundem esse cum Thammuzo Hebræorum putat, unde in Ezechiele *c.* 8. *v.* 14. legitur, *Ecce ibi mulieres sedebant plangentes Adonidem.* Ubi intelligi vult, testis Idololatriam celebratam in honorem *Adonidis*, in qua plangitur quasi mortuus, & postea reviviscens canitur, & laudatur. Quamquam nonnulli tortasse rectius exponunt de planctu, qui fiebat propter mortem Osiridis ab Ægyptiis, quorum ritus imitabantur Judæi. Macrobius *l.* 1. *Saturn. c.* 21. accipit *Adonidem* pro Sole, & *Adonidem*, pro more Grammaticorum, ab [illegible] deducit. De eo festivissime Theocritus *Idyl.* 15. & Bion. *Idyl.* 1. qui eum [illegible], Veneris vocat, [illegible] enim Assyriorum regem fuisse dicunt. Quin & Orpheus in *Hymnis* Solem esse censet, cum illum rebus omnibus præbere nutrimentum, & esse germinandi authorem dixerit in his:

[illegible]

I. e. Josephô Scaligerô interprete,

Cœle Deus, Vultuose, alimentum nobile rerum,
Pulse, pare cunctis, [illegible] semper Adonis,
Occide & Redivive [illegible] vertentibus anni.

Finxerunt autem antiqui, qui Adonin Solem esse putârunt, illum ab apro, hirsutâ & asperâ ferâ [illegible], quia aspera sit hyems, & hirsuta, sub quâ Solis vires paulatim deficiunt. Ex eo amplexu Veneris est amica, quoniam per aëris temperiem viret illa, cùm fruges, ut semen, [illegible] opus non ingreditur. Cum Sol igitur in sex Australibus signis extiterit, per Sagittarium incedens, tum dicitur *Adonis* apud inferos morari. Cùm vero signa Borealia longiores dies fecerint, tunc est apud Venerem, per quam omnis venustas atque testis inest, eâque de causâ illum ait *Orpheus*, modo esse apud superos, modo apud inferos. Alii, inter quos Theocritus [illegible], *Adonin* semen tritici esse statuunt, quod sex menses degit absconditum, sex mensibus illum habet Venus, h. e. aëris temperies. Verba ejus hæc sunt: [illegible]

A [illegible]

[illegible Greek] Templum habuit in Byblo Phœniciæ urbe. Virgil. in *Gallo*.

Et formosus oves ad flumina pavit Adonis.

Unde *Theocrito* dicitur [illegible Greek], *pulcher*, [illegible Greek], h. e. multum *amabilis*; [illegible Greek], *rofeos habens lacertos*; [illegible Greek], formosus, *supra quam dici potest*. Et à Nonno [illegible Greek], *gratiosus*, & [illegible Greek], *desiderabilis* vocatur. Propertius l. 2. *Eleg.* 13

Testis qui niveum quondam percussit Adonim.

De hoc latè Ovid. *Met.* l. 10. Notandum autem, inquit *Bochart.* עדן *eden*, *fuavem*, & אדון *adon*, *dominum*, unde dictus *Adonis*, easdem habere radicales. Indeque factum, ut *Adonis* Græcè diceretur [illegible Greek] h. e. *suavis*, tanquam ab עדן, i. e. *suave* facto nomine. *Hesych.* [illegible Greek]. Sed & [illegible Greek] pro [illegible Greek] ex verâ significatione. Idem *Hesych.* [illegible Greek], quod idem est ac *Adon*, i. e. *dominus*. Quod Hesychium ipsum non latuit. [illegible Greek], inquit, [illegible Greek]. Sed & id ipsum [illegible Greek] Lacedæmoniis. *Hesych.* [illegible Greek], *Adonis*. Et Gingram, aliud *Adonidis* Phœnicium nomen idem significare infrà docebimus in *Gingras*. *Adonidis horti*, pro instructissimis, cæterum de rebus ad voluptatem tantum, nullam autem utilitatem comparatis. Sic dici etiam [illegible Greek] annotat Eustathius. Vide Athen. p. 89. Philostratum l. 7. c. 14. Zenobium p. 17. Diogen. 177. Eustath. in Od. λ Plut. in *Sympos.* l. 4. q. 5. Alex. Rossæi *Mystagog. Poet. Nic. Lloyd.* Ejus simulachrum asservatur, in musæo Kircheriano Romæ. Vide *Collegii Romani Societ. Jesu Musæum*, editum *Amstelodami A. C.* 1678. Plura infrà in *Tamuz*.

ADONIS, *fluv.* Phœniciæ, *Adonius Ptolemæo* & *Luciano*, qui scribit eum oriri e Libano, & circa Byblum in mare effundi, quotannisque cruore infici, ipsumque mare magnâ parte purpureum efficere. *Cano* & *Nahrabrahim* incolis, teste *Guil. Tyri.* & *Pallesio*.

ADONIZEDECK, Rex Ierusalem, Vide ejus historiam, *Jos.* c. 10. v. 1. 2. 3. Latinè *dominus justitiæ*.

ADOPISSUS, Lycaoniæ in Cappadocia Urbs, *Ptol.*

ADOPTIANI, nomen Hæreticorum, *Christum secundum humanam naturam non nisi adoptione & gratiâ esse Dei Filium*, asserentium, auctoribus Felice & Elipando in Hispania Episcopis. Unde & *Feliciana* hæc hæresis dicta est & ex Nestorianismo ortum traxit, sed damnata Synodô Francofurtanâ, à Carolo M. convocatâ A. C. 794. quâ decretum: Christum verum esse Deum, verum in eadem persona hominem: *in Divinitate Dei Patris Filium; in humanitate hominis matris filium: verum in utraque substantia Dei Filium verum, non adoptivè, sed propriè, unum verum Deum, unum Filium, non duos Filios, licet aliud propter Deum, aliud propter hominem, non tamen alium & alium.* Vide Georg. Hornium *Histor. Eccl.* ex edit Leydecker p. 160.

ADOPTIVA, fœmina, in Concilio Bracarensi 1. c. 15. & in *Collect.* Canonum Martini Braccar. c. 32. adscititia, [illegible Greek] est. Car. du Fresne *Glossar.* Vide infrà in voce *Agapetæ Sorores*, item *Sorores devotæ*.

ADOPTIVI Filii, vel saltem *Filioli*, dicti olim, qui baptizabantur, ut Patrinus *Patris spiritualis & adoptivi* appellatione insigniebatur; namque *adoptari per Baptismum*, dicebatur is, qui ad Baptismum ab aliquo offerebatur, pro quo ille spondebat apud Ministrum baptizantem. Huic idem Patrinus in signum velut adoptionis legitimæ, munus aliquod eidem filiolo, tanquam successionis suæ portiunculam, conferebat, quod *filiolatum* vocabant. *Hesych.* [illegible Greek] (alii emendant [illegible Greek]) [illegible Greek]. Monachus Sangall. l. 2. c. 29. de baptiz. Normannis: *Qui à primoribus Palatii quasi in adoptionem filiorum suscepti* &c. Sic de Heroldo Danorum Rege Rembertus in *Vita* Anscarii Archiepiscopi Hamburgensis. *Ipse* [Ludovicus Pius] *de sacro fonte suscepit, sibique, in filium adoptavit.* Dudo de *Actis Normannorum* l. 3. p. 101.

Quin & adoptivam prolem suscepit ab alma,
Excellensque salutiferi baptismatis unda, &c.

Vide quæ hanc in rem congessit Car. du Fresne in *Dissertat.* 22. ad *Joinvillam* p. 274. & infrà *passim*: aliquid etiam supra, voce *Abelonii*, it. *Adobatus* ac infra *Pallium*. Cæterum ex usitata *Adoptionum* apud veteres Romanos formula, nomen adoptari in *anus* desinebat. Unde Pomponius Atticus à Q. Cæcilio adoptatus Q. *Cæcilius* Q. *fil. Pomponianus Atticus* dictus Ciceroni l. 3. *ad Attic. Ep.* 20. ipse autem adoptans *nomen ferre* jubebatur, l. *pen.* & *si* & l. *falsa*, §. *si sub non* D. ad SCtum *Trebellian.* Hinc apud Ovidium Jupiter ad Venerem, de Cæsaris [illegible] l. 15. *Met.*

- - - - Qui nomina hæres
Impositum feret unus onus - - - -

Vide Angelum Politian. *Miscellan.* c. 32. Anton. Augustinum *Emendat.* [illegible] l. 3. c. 8. Alios.

ADOR, & *Adores*, vide *Ador*.

ADOR, Syriæ oppid. Joseph. *Jud. Antiq.* l. 3.

ADORAIM, vide *Aduram*.

ADORAM, fil. Jectan. Gen. c. 10. v. 25. Item Officiarius Davidis, qui præerat tributo, 1 Paral. c. 18. v. 10. Idem, vel alius à populo lapidatus sub Rehabuamo. 1 Reg. c. 12. v. 18.

ADORANDI, ritus, is erat apud Veteres qui describitur Minucio Felici in *Octav.* *Cæcilius simulacro Serapidis denotato, ut vulgus superstitiosus solet, manum ori admovens, osculum labris impressit.* Hinc Plin. l. 28. c. 2. *in adorando, dextram ad osculum referimus*, & Apulejus in *Apolog.* *Nulli Deo ad hoc ævi supplicavit; nullum templum frequentavit; si fanum aliquod prætereat, nefas habet adorandi gratiâ manum labris admovere.* Unde *labratum osculum* ejus, qui sic in *adorando* manum labris admovebat & osculabatur, Vide infra in voce *Jacere*. it. *Labratum osculum*. Atque ita Numina sua olim, Deorumque simulacra venerabantur. Inde ritus ad Imperatores translatus est, Principesque. De Persis Trebellius Pollio in *Triginta Tyrann.* c. 30. ubi Zenobiæ mentione factâ, *Adorata*, inquit *est more Persarum*: quod tamen Heliogabalum cœpisse, vetuisse autem Severum *Lamprid.* refert. Mos vero adorandi apud Persas auctore Cyro, apud Arrianum l. 4. talis erat: Genu flexo, proni procumbentes in terram, fronte humum feriebant, ac terram osculabantur, Curtius l. 6. c. 6. & l. 8. c. 5. Val. Max. l. 7. c. 3. Joseph. Jud. *Antiq.* l. 10. c. 3. Martial. l. 10. *Epigr.* 73. Alii. Quem ritum [illegible Greek] dixisse Græcos C. Nepos *Conon.* c. 3. docet, ab hoc Artaxerxi negatum, ut Alexandro M. à Callisthene, ab Ismenia Thebanorum legato callide intervertum potius, quàm exhibitum, ab hodierno Indorum Rege denuo in usum revocatum, ut videre est apud Frid. Hildebrandum *ad Nepotem d. l.* plura apud Barn. Brissonium *de Regno Persarum* l. 1. Lucianus, reductis post terga manibus Persas adorasse Reges suos addit, in *Navigio*, vide quoque Petr. Pithœum *Adv. subcis.* l. 1. Jo. Frid. Gronovium *Not. ad Livium* l. 9. c. 18. ubi de *Adorandi* voce, Schottum aliosque *ad C. Nepotem cit. loc.* Sed & Imperatores Romanos *adoratos* esse, certum, quamvis non eodem, quo Persæ, modo. Unde *adorandæ sacræ purpuræ* tam frequens in libris mentio, & *sacros vultus adorare*, sæpius legitur apud Auctores, &c. Salmas. *ad Trebellii loc. cit.* Quam in rem plurima congessit Jacobus Gotofredus ad *leg. un. Cod. Theodosiani de Præpositis sacri cubiculi*. Vide quoque infrà, ubi de phrasi *Purpuram adorare* & *Salutandi ritu*. Addam hic saltem, quæ Calvin. *Lexic. Jurid.* suggerit: *Adorare*, inquit, *Principem ejusque purpuram, est venerari, salutare, ad Principis genua accidere, genua flectere i. e. manu labris admotâ, & tactâ deinde Principis purpurâ, vel genu complexo* &c. l. *unic. de Comit.* & *Tribun. Schol.* l. 12. C. Sic *adorare Principis æternitatem*, legimus l. 2. *de fabric.* l. 11. C. Priscus venerationis istiusmodi apud Israëlitas gestus erat, *in faciem procidere*, Persico similis sed eo simplicior in Sacris literis frequens apud Europæos; Jam Principibus Regibusque genua flectuntur caputque submittitur &c. *Adorare ludos*. Seneca dixit, missilia Principum, quæ, Ludis ferventibus, in populum venerabundum spargebantur, de quibus *suo loco*: vide quoque hic infrà.

ADORARE, est ex origine vocis *ori admovere*, seu *osculari*; Unde Hiobus c. 31. v. 26 & 27. *Si vidi Solem, cum fulgeret, & osculatus sum manum meam ore meo* &c. i. e. *si Solem adoravi*. Nempe in osculo præcipuus semper *adorandi* ritus collocatus fuit. Vide Geverh. Elmenhorstium & Des. Heraldum *ad Arnobium*, ubi [illegible] paulo ut & infra *Aliqui*. Plenior autem gestus adorantium talis erat, ut, velatô capite, dextrâ manu labris admotâ, priore digitô in erectum pollicem residente, corpus dextrorsum circumagerent, ut ex Lucretio l. 5. Macrobio *Saturnal.* l. 1. c. 8. Plutarcho *Quæst. Rom.* 10. Apulejo *Afini* l. 4. *Minucio Felice*, aliisque liquet. Imo & [illegible] solitis, & vertere sese ad Orientem & coronam simulachro imponere & assidere ad orandum; Sueton. *Vitellio* c. 7. Plut. *Apologia* & l. *de Orat.* Vide de adorantium gestu habitu, motu, flexuque corporis Barn. Brissonium *Formular.* l. 1. Petr. Pithœum *Adversar.* l. 1. c. 3. Jac. Ouzelium aliosque *ad Minucium Fel.* &c. Qui salutandi mos à Diis ad Cæsares postea transferri cœpit, ut visum, & Vitellius quidem, *miri in adulando ingenii, primus C. Cæsarem adorari ut Deum instituit. Cum reversus ex Syria non aliter adire ausus esset, quam capite velato, circumvertensque deinde procumbens.* Diocletianus dein sibi non tantùm eum honorem deferri voluit, quod & sub insecutis Principibus ex parte mansit, verùm etiam, gemmarum ornamenta suis calceamentis addidit, ut sibi, tanquam Deo, divini honores per pedum oscula deferrentur: eo à Pontificibus Romanis sequentibus seculis receptô, & ad hanc nostram ætatem observatô. Qua de re sic Balduinus *de Calceo* c. 27. *Cùm Pontifices priorum agnoscerent, universos passim Christianos ad suorum pedum oscula provocare, crucem calceis suis adsuxi curaverunt. Quo factum, ut Christiani homines eum honorem, quem Pontifici per pedum ejus oscula libenter ibant delatum, cruce in ipsius sandaliis perspectâ, in Christum præsertim referrent, atque adeò ipsum ore contingere impressisque labiis suaviari viderentur.* Quod autem dictum de *velato capite*, confirmatur ex Plauto *Amphitr.* Act. 5. Sc. 1. ubi, ab Alcmenâ parturiente, Dii opertô capite invocantur: *Curculione* item *Act.* 3. *Sc.* 1. ubi quidam opertô capite Æsculapium salutat. Sic Alopsus vates, apud Val. Flaccum l. 2. v. 253. Manes venerando, caput obnubit: & respexit eò Lucretius l. 5. v. 1197.

Nec pietas ulla est, velatum sæpe videri,
Vertier ad lapidem atque omnes accedere ad aras:
Nec procumbere humi prostratum, & pandere palmas
Ante Deum delubra. - - - -

Idem apud Hebræos quoque olim ac Romanos obtinuit: quorum hi omnibus Numinibus sacra faciebant capite tectô, præterquam Saturno, Herculi & Honori, cujus rei causas investigat Plut. *Quæst. Rom.* 11. & 13. & quia hic erat mos patrius Romanorum, ritum illum Saturno sacrificandi *institutum peregrinum*, *Saturnal.* l. 1. c. 10. ac *Ritum Græcanicum*, l. 3. c. 6. vocat Macrob. Contrariò planè more *Christiani* adorant, capite nudô, vide Solerium *de Pileo sect.* 2. &c. De situ *adorantium* Orientem versùs, aliisque huc pertinentibus, dicemus alibi, imprimis ubi de *Invocationis* & *Precandi ritu*. Addam saltem, in *adoratione* Saturni, Veneris & Solis, Orientales gentes, non manum non ad os sed *ad pectus* admovisse adnotari *Seldeno*, ut infrà videbimus voce *Pectus*. Sed &, quoties locum sacrum prætergrederentur Gentilium religiosiores, modò prætatô soliti erant *adorare*, ac secum tacitas preces concipere. Ovidius *Met.* l. 6. *Fab.* 5.

Ipse ducem dederat, cum quo dum pascua lustro,
Ecce lacus medio sacrarum nigra favillâ
Ara vetus stabat, tremulis circumdata cannis,
Restitit, & pavido Faveas mihi, murmure, dixit
Dux meus; & simili, Faveas, ubi murmure, dixi.

vide & infrà *Loca*.

ADORES, apud *Justinum* vide *Ador*.

ADO

ADOREUS, mons Phrygiæ, ex quo Sangarius fluv. erumpens per Phrygiam labitur in Bithyniam. Vide *Dindymus*.

ADORFUM, oppid. Germaniæ in Voigtlandia, in ditione Electoris Saxoniæ, ad fluv. *Elster*.

ADORIANUM, oppid. Transylvaniæ, in confinio Hungariæ, juxta fluv. Berethon.

ADORIS potio apud Arnob. *l.* 5. *adv. Gent.* ubi de Baubo, quæ hospitio Cererem accepit: *Adulâsse afflictam mulierem, reficiendi corporis rogat curam ut habeat, fitientiadoris aggerit potionem* [illegible]. *Cyceonem quem nuncupat Græcia*, uti ex veteri Codice Regiæ Bibliothecæ lectionem veram restituit. *Salmas.* cum in editionibus inepte legeretur, *fitienti ardori*. est cyceon, h.e. potus farinâ vel polentâ commixtus. Ovid. de eadem anu verba faciens *l.* 5. *Met. Fab.* 7.

.... lymphamque roganti

Dulce dedit, tosta quam coxerat ante polentâ.

Ubi *tostam ante polentam*, vocat farinam, ex hordeo prius tosto, quæ in vinum addebatur. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 328. & infrà in voce *Polenta*: uti de *Adoreo* præmio militari, ubi de *Militibus*.

ADORSI, apud Tacit. *Annal. l.* 12. *c.* 15. 16. 19. gentis nomen circa Bosphorum; *Aorsi* legit *Lipsius*.

ADOSYGNE, vide *Alosygne*.

ADOVACRIS, Rex fuit Herulorum, qui A.C. 475. tanta cum manu in Italiam irrupit, ut terrore perculsus Augustus sponte purpuram poneret Paul. Diaconus *l.* 16.

ADPUNCTARI, vulgò Gallis dicuntur, quibus salarium constitutum est: Commoda enim & salaria militiæ, quæ *solatia* appellant Imperatores in *Codice*; Justinianus *puncta* dixit, *Cod. de Advocatis divers. judic.* Salmas. *ad Spartian. in Hadriano. c.* 9.

ADRA, Illyrici urbs. *Ptol. Zeranæ* hodiè, *Odura Moletio*. Castellum nunc esse tradit *Mar. Niger*. Item Phœniciæ urbs: & civitas Arabiæ Petreæ. *Ptol.* Et oppid. Syriæ Cœles, i. e. Cavæ. Idem. Vide *Adra* vel *Edrai*.

ADRABÆ, campi quidam sic dicti. *Ptol.* In Austria sunt, uti *Lazius* docet, & *Markfelt* hodie vocantur.

ADRACH, Palæstinæ regio. Zach. *c.* 9. *v.* 1. in Cœlesyria, unà cum oppido ejusdem nominis, distante à Bostra 25. milliar. *Sedrach* est 70. *Interpretibus*.

ADRAGIA, pars Persiæ est, in *Historia Miscell. c.* 18.

ADRAI, vide *Edrai*.

ADRAISTÆ, Indiæ populi sunt, circa Indi fluminis partem superiorem degentes, ut tradit Arrian. *l.* 5. *Andresti* sunt Diodoro Sic. *l.* 17. Malè apud Orosium *l.* 3. *c.* 19. *Arastæ* & *Adrastæ*.

ADRAMA, Cœlesyriæ *urbs*, *Ptolemæo*.

ADRAMELECH, fil. Sennacherib, Regis Assyriæ, quem à fratre Sarassaro adjutus occidit. 2 Reg. *c.* 19. *v.* 37. Esa. *c.* 37. *v.* 39. Item Deus Sepharvaim, 2 Reg. *c.* 17. *v.* 31. Latine *magnitudo vel potentia regis*. Vide infrà.

ADRAMELECH, Idolum Assyriorum, quod sibi fabricati erant Sepharvaimitæ, in cujus honorem filios suos flammis exponebant & urebant: illud idem Idolum Samaritani coluerunt. 2 Reg. *c.* 17. *v.* 31.

ADRAMILES, vide *Pfifferiuch*.

ADRAMIRE, in sacramentis ac testimoniis, apud recentioris ætatis Scriptores, frequens: significat, cavere, promittere, obligare se coram Judice, rem quampiam se facturum, v. g. juraturum, testes adducturum, aut duello jus suum probaturum. Unde phrases, *Testimonia seu testes adhramire*, *Vadium adhramire*, *Arramire bellum seu duellum*, apud Auctores laudatos Car. du Fresne *Glossar*. Vocis originem *Beslius* ab *Affirmare*; *Wendelinus* à *Rama* seu *Ramallum*, quod est locus, in quo judicia exercentur, deducit. Bosquetus *ad Epistolas Innocentii III.* ab *arrha* arcessit, quod qui *adhramiebant* facturos se quidpiam, arrham dabant, seu mittebant, fortè chirothecam aut festucam, ut est in formula I. inter *Formulas* incerti Auctoris: quam sententiam videtur amplecti Bignonius *Notis ad L. Salic.* ubi *adchramire* idem vult esse, quod, *arrer* apud Gallos, ab *arrha data*, apud *Eundem*.

ADRAMIS, & ADRAMIN, nomen viri proprium.

ADRAMITÆ, Arabiæ Felicis populi, apud *Ptolemæum*. *Theophrastus* habet [illegible] locum in eadem Arabia, ubi thus, myrrha, & cinamomum gignuntur. Vide *Atramitæ*.

ADRAMITTA, vide *Adramyte*.

ADRAMYTTIUM, & ADRAMYTTEOS, olim Pedasus, Plinio *l.* 5. *c.* 30. autore, Troadis oppid. quod nunc *Landramiti* dicitur, *Nigro* teste. *Adramyttium Ptolemæo*. Hinc *sinus Adramyttenus*, hodiè *Golfo de Landramiti*. Olim *Idæus sinus*, in quo plures Lelegas olim habitâsse author est *Homerus*, teste Strabone, *l.* 13. Adramyttio autem vicinæ erant Thebæ Hypoplaciæ, quin eandem urbem multi faciunt. *Etymologus*. [illegible]. Ita etiam *Phavorinus*, & *Jo. Lydus*, & Lydum secutus *Ortelius*. Sed & Livio, *l.* 37. Atramytteum & Thebes campus idem sunt. *Atramytteum*, inquit, *hostiliter eunte sublì petit, agrum opulentum, quem vocant Thebes campum, carmine Homeri nobilitatum*. Saltem Thebæ incertum nomen utrumque est, inquit Bochart. *in Chanaan l.* 1. *c.* 8. & à luto sumptum. De Thebarum nomine alibi. *Adramyttium* autem est [illegible] *Adramedi*, h. e. *regia lutoli*. *Mud* siquidem Phœnicum significat *lutum*, *Philo Byblius*, [illegible], & exponit [illegible], [illegible]. *Nic. Lloydius*.

ADRAMYTTIS, Lyciæ insula. *Steph.*

ADRAMYTTUM, vide *Thebæ*.

ADRAMYTTUS, vide *Adrumetum*.

ADRANA, urbs Thraciæ parum supra Beniricen, quæ etiam *Adrene* dicitur *Steph. Leunclavius* in Bithynia ponit, haud procul à Prusa, dicitque à Turcis *Edrenos* vocari. *Adranæ* fauces commemorat Zosimus, *l.* 2. sed circa Pannoniam. Est etiam fluv. Cattorum in Germania. Tacito *l.* 1. *Annal. c.* 56. *Adranus*. *Adera* hodie dici existimat *Altkamerar*, sed is ubi locorum sit, non addidit. *Eder* ex eo facit Junius, in sua *Batavia*, scribit etiam eum in Fuldam evolvi, & hoc ex tabulis veterum esse constat.

ADRANTIS, Mansio, in Pannonia, circa Celiam, *Antonin.* *Lazius* putat, hunc locum in *Dragemel* incidere, castellum hoc in ripa Savi. Ortel. *in Thes. Geogr.*

ADRANUM, Siciliæ mediterranea urbs est. Plut. *in Paral.* Vel in Ætnæ montis radicibus, fluv. habens ejusdem nominis, teste *Stephano*. *Aderno* dicitur *Fazello* & *Aretio*. Ejus meminit Sil. Italicus. *l.* 14.

Adranum, Ergetiumque simul, telâque superba

Longaria Melite. ...

Ubi alii *Hadranum*, longitud. 38. 54. latitud. 37. 100.

In hac urbe fanum erat *Adrani*, Dei in Sicilia plurimùm culti. Diodor. Sic. *l.* 14. [illegible] Ἀδρανόν. Plut. in *Timoleonte*. [illegible]. Ælianus *de Anim. l.* 11. *c.* 20. [illegible]. Hesych. voce Παλικοί, Palicos Deos asserit hujus Adrani esse filios. Vide Bochart. *De Phœn. Colon. l.* 1. *c.* 28. De canibus hujus fani, mirabilem historiam idem Ælianus *loc. cit.* refert. *Nic. Lloydius*.

ADRANUS, Deus cui sacra erat Adranum civitas.

ADRAON, urbs Arabiæ majoris seu desertæ, episcopalis sub Archiepiscopo Bostrensi. Vide *Adratum*.

ADRAPSA, *orum*, urbs Bactrianæ. Strab. *l.* 15. longitud. 100. 50. latitud. 41. 30.

ADRASII, Æliano *l. Animal.* 15. *c.* 25. Interpretes *Gedrosii* legunt.

ADRASSON, Episcopatus sub sede Seleuciensi Caliciæ: alias sub sede Becerra Arabiæ. *Guil. Tyrius*.

ADRASTA, nympha, Oceani filia, Jovis nutrix. *Hyginus*, *Fab.* 182.

ADRASTIA fons Sicyoniæ apud *Pausaniam l.* 2. *Adrastia* montem habet Plut. *in Lucullo*: circa Bithyniam *Adrastii* Campi sunt *Trago* circa Parium: prope Cyzicum, haud procul ab Ida, ut existimat *Ortelius*.

ADRASTIA, regio non longè à Troade, quæ est in Mysia ab Adrasto rege dicta, qui primus Nemesis, i. e. Fortunæ, templum ædificavit, *Adrastiamque* vocavit. Ibi & Apollinis oraculum celebre. Strab. *l.* 13. Pausan. *l.* 2.

ADRASTIA, Jovis ac Necessitatis filia, scelerum vindex acerrima, quam nemo flagitiosus, neque magnus, neque parvus, vi aut clam effugere potest. Aliò nomine *Nemesis* dicitur, ejusque sedem Ægyptii Sacerdotes supra Lunam constituerunt, ut inde, velut regina, & arbitra, hæc inferiora despectaret. Strabo. *l.* 13. nominis rationem refert ad Adrastum regem, de quo supra. *Phornutus* autem [illegible], quasi [illegible], quod nihil eam impediat, nihil frustretur, nihil ea infectum relinquat, vel, ut *Pausan.* ait, [illegible], quod scilicet nemo nocens meritam pœnam unquam effugerit, etiamsi aliquando tardius eum assequatur. Virg. sive potius Catullus, *in Ciri*,

Ut fecitere iulando, quod nec finat Adrastea,

Lædere utrumque uno studeas errore parentem.

Quam nominis rationem Apuleius afferit *l. de Mundo*, qui de Græco est, quem Aristoteli nonnulli tribuunt. *Idem fatum*, inquit, *Μοῖραν vocant, quod ex partibus constat, quod unicuique attributa sua sit ascripta, Adrasteam eandem, quasi ineffugibilis necessitas ultionis.* Mart. Capella *l.* 1. *Intra consiliorum regis (Jovis) quædam fœmina, quæ Adrastia dicebatur, urnam cælitem, superamque sortem, irrevocabili rapiat celeritate torquebat, excipiebatque ex volubili orbe decidentes sphæras peplo infleris pectoris linamine.* Intelligit Græcam *Εἱμαρμένην*. Vide plura apud Strabon. *l.* 13. Pausan. *l.* 7. Stat. *Theb.* Macrob. *Saturn.* *Nic. Lloydius*.

ADRASTUS, Talaonis, & Eurynomes fil. Rex Argivorum, post patrem, qui Thebanis bellum intulit pro Polynice genero suo; sed utrumque multis occisis rediit re infectâ. Stat. *Theb. l.* 5. *v.* 18.

Dux Talaonide, cuique ut forte sub armo

Stabat, & admisit manu Polynicen in hastam.

In honore fuit apud Megarenses, teste Pausaniâ *in Atticis*. Nam eum apud se diem suum obiisse referre, mortis vero causam senectutem fuisse, & Ægialei filii obitum. Hinc *longævus* Papinio Statio, *l.* 4. *Theb. v.* 74.

Proximus longævo profert Dircæus Adrasto.

Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 480.

Parthenopæus, & Adrasti pallentis imago.

Statio *Inachius* dicitur, ab *Inacho* Argivorum rege, *Theb. l.* 2. Et *Perseius*, utpote à Perseo Jovis filio, & Argivorum rege oriundus, *l.* 3. Vide Diodor. Sic. *l.* 4. *c.* 67. Herodot. *l.* 5. *Hygin.* *Apollodor.* Ei in regno Argivo successit gener Tydeus, [illegible]. Theocrit. *Idyll.* 24. *v.* 128. Sed & *Adrastus* Sicyonis regni auctor fuit, cum enim Argis ejectus esset, Sicyonem profugus ad Polybum, eo mortuo ipse regnum obtinuit, Pausan. *l.* 2. [illegible], Pindar. *Nem.* 9. & Pythia ibi in honorem Apollinis Pythii instituit, cujus agonis obscura sunt vestigia in Marmore Arundel. anno Attico 325. Sane Sicyonii in ipso foro [illegible] Adrasto posuerunt, hostiis & festis illum honorantes, ac ejus infortunia choris Tragicis decorantes, Herodot. *l.* 5. *c.* 67. unde *Pausaniæ* Sicyoniorum Rex est, XVII. *Eusebio* XXIII. *Homero* autem primus; qua de re vide Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* XI.

ADRASTUS, Gorgii fil. dum Athim Crœsi filium suæ fidei creditum, in venatione, apri loco percussisset, se super ejusdem tumulum contrudit. Herodot. *l.* 1.

ADRASTUS, Philosophus, qui de Peripateticis posterioribus,

bus. Aristotelis [illegible] in publicas scholas induxit, & juventuti [illegible] [illegible]. *Steph.*

ADRASTUS, [illegible] de quo vide in dictione [illegible].

ADRASUS, vide [illegible].

ADRATENI, urbs in Hellesponto meminit *Chalcedonense Concilium.*

ADRATUM, Arabiæ urbs, quæ recipitur ad Bostrenem metropolim: nunc dicitur civitas [illegible]. Guil. Tyrius, *l.* 16. *c.* 10.

ADRAZARUS, Sophenæ Rex. Vide *Adadezer.*

ADREGIN, Angliæ regia villa in [illegible] provincia, ad [illegible] fluvium: postea dicta fuit [illegible].

ADREMMON, Zachar. *c.* 12. *v.* 11. oppid. est vicinum urbi Jezrael [illegible], [illegible] tempore *Maximianopolis* vocatam esse. [illegible] etiam [illegible].

ADRENE, vide *Adrane.*

ADRESPONSUM, vide supra in *Ad*, ac infra in *Responsales* & [illegible].

ADRESTE, Helenæ ancilla, Homer. *Od.* 4. *v.* 123.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ADRESTIA, vide *Adrastea* & *Parium.*

ADREVALDUS, seu ADOALDUS, Rex Longobardorum: Agilulfi fil. cum matre Theodelinda, [illegible] Arioaldo Ariano, A. C. 626. à [illegible] pulsus est. *Paul. Diacon.*

ADREUS, Numinis cujusdam nomen. [illegible] [illegible].

ADRI, Arabiæ Petrææ urbs, *Ptolem.* Hujus Episcopum Arabitum vocat [illegible].

ADRIA vel HADRIA. *Steph.* & *Ptol.* Romanorum colonia in Piceno, quartâ Italiæ regione, 12. mill. pass. à mari distans, in qua ager ipse [illegible] dicebatur, [illegible] [illegible], quod & [illegible] fuit appellatum. Item urbs Græciæ Illyrico maritima [illegible]. Item oppid. ad Padum amnem à Tuscis conditum, [illegible] portu imprimis clarum, unde [illegible] [illegible] mare, hodie *Golfo di Venetia*, quod vulgò *Adria* quoque dicitur, & à poëtis tempestuosum valde describitur.

Catull. *Epigr.* 4.

Minacis Adriatici litus.

Horat. *l.* 1. *Od.* 33.

Libertina fretis acrior Adriæ
Curvantis Calabros sinus.

Idem *l.* 3. *Od.* 9.

—— *Levior cortice, & improbo*
Iracundior Adria.

Idem *l.* 3. *Od.* 3.

—— *Neque Auster*
Dux inquieti turbidus Adriæ.

Senec. *in Thyeste, Actu* 2. *v.* 361.

[illegible]
Ventosi tumor Adriæ.

Lucano *l.* 5. *v.* 614. [illegible] dicitur:

—— *Sensit tumor vagus Adria ponti.*

Eustath. *in Dionys.* ait quosdam Ionium & Adriaticum mare pro eodem habere, addit autem [illegible] [illegible]. Vide Cluver. *Ital. Antiq. l.* 4. *c.* 17. ut & *in Ill. lib.*

ADRIA, Apuliæ urbs, in colle, 4. mil. pass. à mari Adriatico distans. Estque Ducatus domus Aquavivæ, in regno Neapolitano 10. mill. pass. à [illegible] civitate.

ADRIA, fluminis nomen, Strabonis *l.* 7. Inde Adriatico mari nomen, ut ipse addit: Vide *Atria*, [illegible], & *Hadriaticum.*

ADRIÆ, [illegible], habet Strabo, ad ostia Matrini fluminis in Italia.

ADRIÆ Insulæ meminit D. Hieronym. in ep. quadam ad D. Augustin. [illegible] forte hodie, in medio sinus Hadriatici. *Scopulum* tamen esse [illegible] Vide [illegible].

ADRIANÆ, Locus in Cyrenaica regione *Antonino.* *Adrianæ* civitatis meminit quoque Cassiodorus *Variar.* 1. *ad Senatorium.* Vide [illegible].

ADRIANE, in *Itinerario* Antonini, urbs Cyrenaicæ, de qua sic ibi: *Beronice* Mill. Pass. XXX. Adrianæ Mill. Pass. XXIX. *Theucira* XVIII. *Ptolemais* XXVI. eadem cum *Hadrianopoli*, in *tabula* Peutinger. ubi legimus, *Beronice* XXIII. *Hadrianopoli* XXV. *Tauchira*, *Ptolemaide.* Una est ex duabus illis urbibus, quæ *Hadrianopolis* nomine proprie, nec unquam aliter appellatæ sunt: altera enim in Thracia fuit. XXIV. Mill. Pass. distans à [illegible], de qua consule veteres *Itineraria* & *Tabulam* Peutingeri. Aliæ septem aliæ fuêre urbes, quarum cives pro [illegible] sese jactaverunt & ita appellari voluerunt, quæ tamen sub prioribus nominibus, quæ ante Adrianum Imperatorem habuerant, remanserunt. Certè [illegible] Thraciæ [illegible] dicta: Stratonicea quoque urbs Macedoniæ, [illegible], retinens ab *Adriano* & *Hadriani* urbe [illegible]. Neocæsarea urbs Pontica, [illegible]. Mursa urbs Pannoniæ [illegible], quæ [illegible] Palmyrem quoque in Syria, [illegible] appellati sunt, ab Imperatore [illegible] quibus adde [illegible] urbem Mysia, Philostrato memoratam: quam tamen Salmas. eandem esse ait, cum *Adrianothera* &c. Vide omnino Spartian. in *Hadriano*, c. 20. ubi habet: [illegible] [illegible], multas civitates Adrianopolis appellavit, ut ipsam Carthaginem (quæ tamen nova appellatio ne eo quidem adhuc vivente obtinuit) & *Athenarum partem.*

ADRIANI, Vide *Barigma.*

ADRIANI, Tribus Atheniensium XIII. de qua vide infra voce *Tribus.*

ADRIANISTÆ, Sectatores Simonis Magi, Baron. A. C. 34. Item discipuli Adriani Hamstedii, Anabaptistæ Spond. A. C. 1580. n. 14.

ADRIANOPOLIS, urbs Thraciæ ad Hebrum fluv. emporium, & metropolis, & ante captam Constantinopolin, regia Turcarum. *Adrianopoli* hodie, & [illegible] Turcis, [illegible], longitud. 51. [illegible] latitud. 43. 15. Fuit & Urbs Ætoliæ, & Pisidiæ & Bithyniæ, Ferrario [illegible] *Adrianopolis.*

ADRIANOS, vide [illegible].

ADRIANOTHERÆ, urbs Mysiæ non magna, alias *Adrianæ*, ab Imperatore [illegible]. Meminit ejus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ADRIANUS, ager in Piceno, Plin. *l.* 3. *c.* 13. & 14. ab Adria Romanorum colonia.

ADRIANUS, Imperator Roman. qui post vexatos Christianos, morbo aquæ intercutis periit. Vitam ejus inter cæteros conscripsit Ælius Spartian. Moriens hos versus fecisse dicitur, *c.* 25.

Animula, vagula, blandula,
Hospes, comesque corporis,
Quæ nunc abibis in loca,
Pallidula, rigida, nudula,
Nec, ut soles, dabis jocos.

Mirum autem, quare Spartiano hi versiculi parum videntur elegantes, cum ita mox judicat: 26. Videbimus alibi, inquit *Casaubon.* quantum illi Scriptores (*Historiæ Augustæ*) poëtica facultate valuerint. Multa enim de Græcis a se versa his libris inseruerunt: præ quorum venustate scilicet sordere [illegible] debuerunt. Nobis verò hi dimetri mollissimi, & melioris seculi elegantia dignissimi cum videantur, etiam Græcè idem fecimus [illegible] dicere tuâ hoc potius balbutire est:

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Subdit Historicus ut prædictus, *c.* 26. *Nec multo meliores fecit & Græcos.* Atque extant nonnulli adhuc, non quales hic Criticus judicat, sed qui meritò [illegible], cæterorum quos amisimus, ingens desiderium in nobis excitent. Quare etiam non desyêre, qui argutias illius mirarentur. Hujusmodi est, quod apud Theophylactum Simocattum, scriptorem eximium inter Græcos recentiores, observabamus, epistola illa, quæ incipit: [illegible]. Clauditur autem sic. [illegible] [illegible] [illegible]. *Hadrianum* sine dubio imitatus, qui ægro & mendico homini, à quo fuerat his versibus compellatus,

[illegible]
[illegible]

Respondit hoc argutissimo disticho:

[illegible]
[illegible]

Nic. Lloydius.

ADRIANUS, vide *Hadrianus.*

ADRIANUS, Luculli legatus. Plut. in *Lucullo.*

ADRIANUS, Rhetor, patriâ Tyrius, docuit Athenis mul[illegible] cum, victûsque sumptu. Amatus est magnopere à Marco Antonio & Romam ab eodem ductus. Herodis discipulus fuit, & Aristidis æmulus. Inter alia, [illegible] consignavit. Vide *Suidam*, & Voss. *l.* 3. *c.* 6. *de Hist. Lat.*

ADRIANUS *de veteri Ligno*, & Adrianus *Barlandus*, Flandri, Historici. Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 6. Vide & *Johannes Baptista.*

ADRIANUS *Metius* & Adrian. *Romanus*, celebres Mathematici.

ADRIANUS Turnebus, vide *Turnebus.*

S. ADRIANUS, seu RAVANELLA, celebris Hispaniæ mons, à Pyrenæis se extendens Compostellam Gallæciæ usque. [illegible].

ADRIAS & SENON, nomina sunt fluminum in Ionium sinum confluentium: sic Isacius *in Lycophronem.* Ortelius videtur existimare esse eadem cum *Atriano* & *Senna.* *Stephanus* etiam Adriam fluvium habet, circa Adriam urbem: quæ *Ptolemæo* non longè ab Atriano flumine est. Vide *Athesis* & *Idicem.*

ADRIENI, Arabiæ populi, Stephano in urbe [illegible], [illegible], ut existimat *Ortelius.*

ADRIMACHIDÆ, vide *Adyrmachidæ.*

ADRINUS, locus Episcopalis in *Jure Orientali*, cujus Episcopus Alexander [illegible] non [illegible], legunt *Callistus*, *Socrates*, *Tripartita Historia.* [illegible], *Hadrianopolis* legit.

ADRIS, unus fluviorum in Indum defluentium *Ptolemæo*, [illegible] habet Græcus codex. Vide *Hydraotis.*

ADRIUS, mons, vide *Ardion.*

ADROBICUM, in Hispania Tarraconensi urbs Callaicorum, in ora litorali, *la Coronna*, aliis *Caranicum* dicitur. Portum habet capacissimum & tutissimum, distatque 9. leucis Compostellâ. Sed alius Caronium est Flavium Brigantium.

ADROBRICA, Hispaniæ urbs in Artabris, Pomp. Melæ *l.* 3. *c.* 1. Aliis *Adobrica.*

ADROBUS, fluv. Asiæ, in Tartaria Moscovitica. Influit in Volgam fluv. aliis *Caramin.*

ADRODERE, vox propria [illegible], potum [illegible] [illegible], quam de Regione, demonerie Galli dicunt. *l.* 1. *Cod. Theod.* [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adroduns, tanquam hi [illegible]

[illegible] repudiantibus [illegible]. Hinc de bello Monetariorum, sub Aureliano, [illegible] *Europ.* [illegible] *dixit*, [illegible] *[illegible] effet.* Ubi *[illegible] aetium*, dixit pro *[illegible]*. Alii [illegible] Cato in [illegible]

[illegible], [illegible] longe, formam.

Non tamen idem penitus, *vitiare* & *[illegible]* pecuniam: *Corrodere* enim est extremum circulum *[illegible]*; vitiare autem *adulterare* est: adeoque si [illegible] seu corrosione ponderis quantitas minuebatur, absque mixtura vilioris metalli, quod fiebat, cum adulterabatur pecunia. Sed nec soli [illegible] nummos *corrodere* & pondere imminuunt, verum etiam aerugo id facit & nummos reddit leviores. Cassianus Monachus *Collat.* 1. [illegible] 22. *[illegible], quarum [illegible] aerugo [illegible] ad [illegible] Smaragdum ad [illegible], at [illegible] depensa [illegible].* Idem [illegible] *[illegible] pondus [illegible] & antiquam glossam:* Alibi quoque *[illegible]* & *corrodere* conjungit. Hinc *[illegible] nummi* dicti, quos aerugo nondum adroliflet, in quibus character vetustate obsoletus & evanidus non esset, sed integer & inde expressius appareret &c. Salmat. *ad [illegible]* 18. vide quoque infra, *[illegible] monetam*, voce *Moneta*, it. *[illegible] & [illegible].*

ADROMENTUM, oppid. Plin. *l.* 5. *c.* 4.

ADRON, Arabiae civitas: in *Synodo Constantinopol.* V.

ADROS, vide *Holmus.*

ADROTTA, urbs Lydiae maritima. *Steph.* Incolae *Adrottem.*

ADRUBÆ, vel ADRUBRAS, Locus Mauritaniae Caesariensis, *Antonin.*

ADRUMENTINA seu HADRUMENTINA COLONIA, apud Ael. Spartian. in *Didio Juliano*, *c.* 1. *Maternus* (avus) ex *Adrumetina Colonia*; melius *Adrumetina*, ut in Palatino codice legit Salmas. Nam *Adrumetum* Latinis, ut Graecis Ἀδρύμης, vide in hac voce.

ADRUMETUM, Africae propriae urbs, in ora maris Mediterranei, vide *Africa*. Sallustius in *Jugurtha c.* 19. ubi de Phoenicum colonis in Africa; *Adrumetum, Leptim, aliasque urbes in ora maritima condidere.* Straboni *l.* 7. est Ἀδρύμη. *Stephano* Ἀδρύμης. *Ptolemaeo* Ἀδρύμητον. A multis cum spiritu scribitur *Hadrumetum*. Est autem non incelebris urbs maritima in Byzacio, Africae regione fertilissima, inter Carthaginem & Syrtes. Plin. *l.* 5. *c.* 4. ubi de Byzacio, *Hic oppida libera Leptis, Adrumetum, Ruspina, Thapsus.* Adrumeti autem nomen *Scaliger*, & ex eo *Drusius*, *Casaubon.* aliique viri in his literis primarii, [illegible], *atrium Plutonis*, & *Acheronticum* explicant, ac si idem sit quod Ebraeis [illegible]. Sed tunc esset *Adramota*, non *Adrumetum*. Ut taceam nihil esse causae, cur sic diceretur, neque enim Adrumetina regio importuosa est, aut venenatorum feras, aut, vel soli, vel aquarum, vel aeris vitio pestilens & insalubris. Quin *Frugiferam* vocant veteres Inscriptiones, qualis est haec apud Smetium, COLONIA CONCORDIA ULPIA TRAJANA AUG. FRUGIFERA HADRUMETINA. Et merito, cum Byzacenus ager, cujus Adrumetum est metropolis, sit inter locos Africae ferracissimos. Plin. *l.* 17. *c.* 5. cum ait esse *centena*, & *quinquagena fruge* [illegible]. Et *l.* 18. *c.* 10. ex eo ipso probat, tritico nihil esse fertilius, *utpote cum e modio, si sit aptum solum, quale in Byzacio Africae campo, centeni quinquageni modii reddantur.* Varro de R. R. *l.* 1. *c.* 44. *In Syria ad Gadara, & in Africa ad Byzacium item (dicunt) ex modio nasci centum.* Hannibal apud *Sil. Ital. l.* 3.

- - - - - Seu [illegible] Byzacia condi
Rura, magis centum Cereri fruticantia culmis.

Porro cum Syris *[illegible]* sit *centum*, & *[illegible]* sonet, Ἀδρύμη, vel Ἀδρύμητον idem videtur esse quod [illegible] vel [illegible] h. e. *regia centum*, seu *centenarium*, supple [illegible] h. e. *mensuratum*. Bochart. *l.* 1. *Chanaan c.* 24. longitud. 36. 45. latitud. 32. 40. Hodie vulgo *Mahometta*, unde sinus adjacens *Golfo di Mahomete*. Arabibus urbs *Hamamatha* dicitur. Episcopalis quondam, & Concilii A. C. 394. habiti sedes, cujus canones cum reliquarum Synodorum canonibus confusi, sub nomine Canonum Ecclesiae Africanae. Marmol. *descript. Afr.* Mercator. Gesn. Baron. *Annal.*

A[illegible]RUS, Hispaniae fluv. *Antonino*, ubi loco *Arar* forte legendum censet Ortelius. Alii *Durium* legere malunt, & *Dorium* intelligunt.

ADRUS seu ISRUS, seu HESRUS, dictus est olim, qui postea *Arroux* fluv. Galliae in Æduis, in agro Augustodunensi. Vide *Arotius*.

ADRYME & ADRYMES Vide *Adrumetum*.

ADRYX, urbs Syracusiorum. *Steph.*

ADSCRIBTITII, vide infra, *Ascriptitii.*

ADSESSORES, Graece πάρεδροι: Vide infra in voce *Paredri*.

ADSESSORIA, libri erant, de iis rebus scripti quas agi videbant Jurisconsulti cum *Assessores* essent: a Paulo, [illegible] & *[illegible]* 12. *ff. de [illegible]* [illegible] & *Bassiano*; apud Joh. Calvinum *Lexic. Jurid.* Munus vero Adsessorum & functio, *Adsessura* dicitur *l. fin. ff. de Proxenet.* de voce *Adsessura* vide Gothofredum ad *l.* 16. *Cod. [illegible]*.

ADSTRICTUS color, idem cum *presso* seu *[illegible]* seu *austero*, quem Graeci [illegible] vocant. Plinius *l.* 9. *c.* 15. de confectione purpurae, *[illegible]*, [illegible] *austerum* [illegible]. Sic *[illegible]* color, qui & pressus idem ac nigricans, [illegible] opponitur, hoc claro & acuto, quem Graeci [illegible] dicunt, qui tamen duo colores [illegible] in gradu colorum [illegible] opponantur, in eodem tamen simul esse possunt, sed diversis respectu. Tyria enim purpura nigrior & *[illegible]*, [illegible] apparebat, *[illegible]* autem [illegible] nitorem ac lumen assulgebat. Plinius eodem loco, *Laus ei [illegible]*

color [illegible] concreti [illegible], idemque [illegible] refulgens. At excitati & diluti, ut & austeri & diluti, simul esse nequeunt, nec tamen minus. Excitatus igitur & pressus, seu [illegible], licet inter se diversi, ex aequo tamen utrique diluto contrarii sunt; excitatus & acutus color in cocco, pressus & [illegible] in purpura, [illegible] ut Plinius ait, [illegible]. Tyria purpura utrumque habebat, acumen luminosum cocci & nigritatem [illegible], utrumque purpura nigra: neutrum habebant dilutiora, ut conchylium &c. Salmas. *ad Tertull. de Pall.* [illegible].

ADSURGENDI honorationibus ritus, memoratur Arnobio *adv. Gent. l.* 7. *[illegible]*, assurgere [illegible] &c. Valerius item *[illegible]* 2. *c.* [illegible] *[illegible], adsurgere, [illegible] apud Nonium in *Aperire*, & in *Surg.* Unde *adsurgendi* verbo, in honore exhibendo, absolute uti, Apuleius *Apolog.* l. 1. Sueton. *Julio*, c. 78. A. Gellius *l.* 6. *c.* 4. Macrob. *Saturnal. l.* 1. *c.* 4. Item Plin. *l.* 16. *c.* 4. ubi de eo qui civicam coronam virtute belli adeptus est, *Accepta* [illegible] *[illegible], etiam ab Senatu, in more est.* Vide God. Stewechium *[illegible] Arnobium*, [illegible].

ADTEIATIS, oppidi ager est, in *libro de Limitibus*. Vide *Atteiatum*.

ADUA, vide *Addua*.

ADUACA, est in ditione Leodiensi, *Tongeren* vulgo, ad fluv. *Jecker*. 4 leuc. a Leodio distans. Vide *Atuacatum*.

ADUAS, vide *Abana*.

ADUATICI, Belgarum populi de quibus multa apud *Caesarem*. *Dioni Atuatici.* Horum urbs, ut quidam volunt, Duacum, hodie *Douay* dicitur, Academia Flandrorum non obscura. Sed alius *Aduaticos* in Brabantia locantur, eorumque urbem Posfumduren, *[illegible]* volunt. Est autem juxta Mosam in Hollandiae, & Geldriae confinio ab Antwerpia 12 leuc in ortum. Duacum vero, teste *Guicciardino*, urbs est Catuacorum, quos Caesar eo loco describere videtur. Vide infra. Hos ex Cimbris Teutonisque procreatos scribit Caesar & praeter caetera oppida atque castella, unum oppidum egregie natura munitum habuisse, postea que fuisse, inter Eburones Regnum Ambiorigis, ac Catuvolci, & Nervios. Eosdem contra populum Romanum conjuravisse & in communi Belgarum concilio ad id bellum pollicitos esse 19. millia armata, *l.* 2. *Bell. Gall. c.* 4. prodit. Ibi enim *Aduatuci* pro *Catuacis* legendum esse, non dubitat Hadr. Valesius *Notit. Gall.* *Dioni Atuatici* eos vocat, fuitque Nervios fuisse, & Cimbros, a quibus orti animo ac virtute similes, ait. Quae propria illorum sedes, ambigitur. Vide Auctorem paulo ante laudatum. *Sanson & Ortelio Aduatici*, populi fuere, ubi hodie Comitatus Namurcensis, provinc. Belgii parva, cujus caput Namurcum ad Mosam fluv. ubi recipit Sabim, Vide & *Atua*.

ADUATICUM, pagus Belgii in Brabantia, *Tongerloo* Huberto *Leodio* vocata. Vide *Aduaca*.

ADVENÆ, in *L.* Longobard. *Capit.* Car. M. & Caroli C. &c. Sunt alienigenae extranei, ut vulgo *Albani*, Gall. *Aubains*, qui dimisso proprio domicilio alio migrant & alibi sedes figunt. In hos praecipuum dominorum jus illud fuit, quod, si nullis relictis liberis morerentur, eorum bona domino cederent. Eosdem vendicare & sequi poterant domini priores & in patriam revocare &c. Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infra *Albani*.

ADVENTIA. Urbs apud Allobroges, condita supra Ararim fluv. tempore Vespasiani. God. *Fuerrae[illegible]*.

ADVENTUS, Consul Romanus. *Euseb.* Item nomen viri, cui olim suum *Polyhistora* Solinus dedicavit, uti ex praefatione ejus patet: qui quis fuerit, ignoratur. Sane Romanum, hoc nomen, cujus & apud *Herodianum l.* 4. *c.* 12. mentio, qui tamen Ἀδουέντον vocat, Graecorum more. Quemadmodum *Adventus*, in *Basilicis* & *Basilicorum Glossis* Ἀδουέντος est. Vide Salmas. ad *Solin.* p. 3.

ADVENTUS, dictum tempus quod Natale Domini praecedit, constans 4. septimanis, in Ecclesia Romana licet non idem semper fuerit habitum dierum & Dominicarum numerus: nam in Missa Ambrosiana *de Adventu Domini* sunt sex Dominicae & prima subsequitur festum S. *Martini* &c. Meminit ejus Rupertus *de Divin. off. l.* 3. *c.* 1. *Tempus, quod Dominicae Nativitatis [illegible], recte Adventus nuncupatur, quia [illegible] Ecclesia [illegible] contemplationem Adventus Domini [illegible] Adventus autem [illegible] Domini [illegible] quibusque [illegible] Magistra, dum [illegible] est [illegible], [illegible]* &c. apud Car. du Fresne *Glossar.* Secundum Domnum *Maceram* incipit tempus hoc a S. *Andreae* festo, apud Latinos, a die 14. Nov. vero apud Graecos, quod etiam antiquitus in Ecclesia Romana observatum ait, unde S. *Martini Quadragesima* fuerit dictum. Idem addit, in Concilio *Matisconensi*, per hoc tempus feria 2. 4. & 6. jejunium fuisse institutum, hunc ejus morem in Gallia primum introductum a Ruperto Episcopo Turonensi ex *Hist.* [illegible] *l.* 10. *c.* 31. desuetumque a quibusdam jejunii receptisse, privatos [illegible], et Ordine. Rom. [illegible] *Eccles.* donec circa A. C. 1270. Urbanus V. Pontificatus sui initio omnibus Clericis in Curia sua versantibus quotannis hujus jejunii necessitatem imposuerit. Reliqua, quae de *Adventu* addit, ita habent: *Hoc tempore [illegible], [illegible] Adventus [illegible] venturum, [illegible] in [illegible] non dicitur, Gloria in excelsis Deo; nec Te Deum in matutino ---- [illegible] ---- At [illegible] ---- relinquitur Alleluja, [illegible] Dominica [illegible] Dominica vacans dicebatur [illegible], [illegible] Nativitatis in hac Dominica [illegible]*

[illegible] Domini , *neque Evangelium ejusdem dicitur in hac missa — quia in præcedenti [illegible] fuit. Quare in Adventu [illegible] memorantur [illegible] — in Hispania [illegible] &c.* Valefium in *[illegible]*. In eadem Ecclesia, *Adventus* dicitur translatio reliquiarum Sancti alicujus apud [illegible]. At *Jucundus Adventus*, est tributum Domino exolvi folitum, cum primum ad aliquam dignitatem perveniunt, ut cum ad Regnum Reges evehuntur. Computus Thesaurariorum Franc. A. C. 1316. *Pro dono facto Regi racione jucundi adventus sui & exercitus Flandriæ* &c. *Turonen.* apud [illegible], cui hanc in rem laudat Gregorium *Histor. Turon.* l. 4. c. 14. Concilium Lateranense IV. can. 47. & Choppinum *de Sacr. Polit.* l. 2. tit. 8. §. 11. addeq; ab Episcopis etiam exactas ejusmodi præstationes in eorum *jucundo adventu*, legi in *Gestis* Abbatum S. Germani Autissiodor. c. 18. in *Conflict.* Siculi l. 3. tit. 18. & apud Hubertum in *Probat. Histor.* Ecclesiæ S. Amani c. 61. Vide quoque infrà *Intronisatio*.

ADVENTUS Augusti, in nummis antiquis Romanis, est ἐπιφάνεια Numinis Majestatisque ejus, atque sic scribitur, ADVENTUS AUG. Nempe *præsentiam sæpe Dii suam declarant, sæpe visa forma Deorum*, ut Cicero ait *de Nat. Deor.* l. 2. creditæ sunt: unde Ethnicus quidam, apud Arnobium, Templorum originem deducit, *adv. Gent.* l. 6. Atque hujusmodi Epiphaniæ seu manifestatione, Iliades, apud Diodorum Sic. l. 1. Dearum Matrum Engyin Siciliæ, apud Ciceron. *Verr.* 4. Deorum patriorum maximè & beneficiorum, apud Dion. Chrysostomum *Orat. Tarsic.* 1. celebrata. Apollo 6. mensibus hybernis apud Pataram Lyciæ civitatem sex æstivis apud Delum responsa dedit, Servius *ad Æn.* l. 4. v. 143.

> *Qualis ubi hybernam Lyciam Xanthique fluenta*
> *Deserit* &c.

Hincque Maximinus ad Tyrios scribens, civitatem eam τῶν [illegible] [illegible], Celebrem a numinum adventu fuisse, ait apud Euseb. *Hist.* l. 9. c. 7. [illegible] ad vel fieri credebatur, *[illegible] & [illegible]*, Dio Chrysostom. d. l. Ignis subitis & insolito delubri splendore apparitionem testantibus. Claudian. *Rapt.* l. 1.

> *Jam mihi cernuntur trepidis delubra moveri*
> *Sedibus, & clarum dispergere culmina lumen,*
> *Adventum testata Dei* —

Adulatio demum hanc Ἐπιφανείας vocem ad Reges Orientis traxit: atque Ἐπιφανὴς, cognomen Antiocho Syro, Nicomedi Bithyno, Tigrani Armenio, & Arsaci Partho, datum, ut ex Appiano, Josepho, & nummis liquet. Quantum exempló Cajus Cæsar sibi statuam Hierosolymis, sub nomine *Jovis Epiphanis*, i. e. *Præsentis* seu *Apparentis*, poni jussit &c. Sic ergo *Adventus* Augusti velut Dei, in nummis celebratus, Valensis *Divinitas*, *[illegible]*. Occasio Gentilibus, ex *Theophaniis* Israelitarum, Jacobi præcipuè, Gen. c. 32. v. 30. Mosis, Exod. c. 33. v. 11. ac Prophetarum, qui inde *Videntes* dicti, 1 Sam. c. 9. v. 9. Vide Joh. Marshamum *Can. Chron. Sec.* IV.

ADVERSARIA, ab ADVERSA, sicut *Opisthographa*, ab aversa parte, dicebantur schedæ, in quibus extemporalia scripta & nondum emendata olim adnotabantur; rationes imprimis ac diurna, quæ postea in mundam chartam, & quæ ab una parte tantum scribebatur, transferebantur. Vide Scaligerum *l. de Papyro advers.*, Guilandinum. De la Cerda sic postea vocari ait Commentaria alicujus textus seu scripturæ, eò quod hæ notæ fierent in eo libro, ex parte textui oppositâ: hinc ipse suum opus *Adversaria sacra* appellavit. Dominic. Macer *Hierolex.*

ADVERSITORES, Servi apud veteres Romanos, de quibus vide infrà, *Fam.*

ADULA, *Straboni* mons inter Alpes, ex quo Rhenus fluit versus Septentrionem, inque contrariam partem Addua in lacum Larium, qui ad Comum est, delabitur. In quibusdam *Straboni* exemplaribus scribitur Ἀδούλας. S. Gothard, Jo. [illegible] *Der Vogel* [illegible] *Ext. Wilhelmo*; qui addit eum sic ab accolis vocari. Crispaltum bodie appellari scribit Jovius in *l. De Larii lacus descriptione*. Ejus partes sunt montes *Crispalberg*, unde Rhenus anterior effluit: & *Vogelberg*, unde posterior oritur; *Mons Furck*, unde Rhodanus & Ticinus, & *Mons Grimsel*, unde Arola fontes habent. Nic. Lloydius: Principem inter Rhætica juga locum tenet, diciturque Ἀδούλας Straboni l. 4. Illius summitas *der Vogel*, aut *Vogelberg*. Rhætis *colmen del ucello* aut *oscello*, vel *Montagna del uccello*, Italis *monte del Uccello* vocatur, annotante *Candido*. Secundum alios *Mons S. Bernardini*; *Brabtum* simpliciter nuncupat vernacula, *Sancti Vigenetes*. Gotthardi, Crispalti & Lucumonis montes sub *Adula* comprehendit. Vide Joh. Bapt. Plantin. *Helvet. Antiq. & Nov.*

ADULATORES vide infra *Alexandro colace*.

ADULI & ADULITÆ, vide *Adula*.

ADULITON, Ἀδουλις, *Stephano*, Ἀδουλὶ *Ptolemæo*, Æthiopiæ sub Ægypto urbs. & Emporium ad sinum Arabicum, [illegible] vulgò, *Erco* aliis. Nonnulli apud *Stephanum* Panis insulam vocant. Populi *Adulitæ* Plinio l. 6. c. 29. qui [illegible] inter Ptolemaidem, & Diren 5. dierum navigatione distare scribit. Vide Guil. Stukium ad *Arr. Periplum* p. 10. longitud. 67. latitud. 11. 40.

ADULLA, vide *Odolla*.

ADULLAM, nomen civitatis, Jos. c. 12. v. 15.

ADULLIAM, circa Hasidinam Orientalem habet *Protegerm. tabul.*

ADULTA Nox, apud Avienum in *Arateis*,

> ---- *Vel cum [illegible] tuba*
> *Scorpius exoriens [illegible] tempore noctis adultæ,*
> *Hic matutino venienti procul æquore Chelam*
> *Fugit ex [illegible],*

Ubi Scorpium orientem, *noctis adultæ* tempore facit: est illud tempus seu illa pars noctis, quâ ea finem accipit, adveniente die. Scorpius enim matutinus oritur. Quo sensu idem *matutinam noctem* posuit, de noctis supremo tempore, quod Aratus dixit ἀκρόθι νυκτὸς. Mira tamen hæc locutio videtur, *adultam & matutinam* vocare quod extremum est atque ultimum. Repugnat enim Veterum Latinorum usus, quibus *Adulta nox* potius de media nocte dicitur; quemadmodum *adulta æstas* & *adulta hyems*, inter primam & extremam media est. Sic *Matura dies*, Virgilio, *Æn.* l. 10. v. 257. plena est, & clara, dubiæ & incertæ luci, qualis sub crepusculo est, opposita. Sed Græci τὸ ἀκρὸν vocant, non solum quod extremum est, verum & quod perfectum & in summo perfectionis constitutum. Res enim omnes, ubi certum statumque floris sui cacumen ascenderunt, postea decidunt ac retro feruntur. Inconsummatæ dum sunt, ἀκμὴν suam obtinent. Sic ætas ea demum perfecta est, quæ modum habet nec amplius perfici potest. Quia autem plures sunt ætatum differentiæ, in singulis hoc ἀκρὸν & τέλειον consideratur: sicque virilis ætas ea demum matura est, quæ amplius non habet, quò virilior fieri possit. Senectus etiam maturitate suâ censetur, quam ubi assequuta est, in decrepitam fertur. Unde *matura senectus*, & *maturi senes* Poetis, &c. Omnia tandem, quæ τέλεια sunt, etiam ἐν τῷ ἄκρῳ consistere videri debent: & sanè utrumque ab eadem origine. Inde igitur est, quod Avienus *maturam & adultam noctem* [illegible] ἄκρον [illegible] [illegible] posuit, quia omne maturum & *adultum* etiam ἄκρον. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 719. & 720.

ADULTERA, priusquam convincitur, suspecta est: de qua Lex sic sonat Numer. c. 5. v. 12. *Si viri cujuscumque uxor declinaverit, & — immunda facta fuerit — adducet vir ille uxorem suam ad Sacerdotem, adducetque cum ea sacrificium pro ea — adducet itaque illam Sacerdos & stare eam faciet ante Dominum. Assumet quoque Sacerdos aquas sanctas in vase fictili & de pulvere, qui fuerit in pavimento Tabernaculi, tollet — & ponet in aquam* &c. Vide infrà, ubi de *Amaris aquis* & *Zelotypia*. Maritum autem Zelotypum, cum hic intelligunt Magistri, qui præmonuerat uxorem, ne deinceps in secreto esset cum aliquo, sive patre ejus, sive fratre, nedum aliis plus dissitis, sive gentili sive servo, idque coram testibus; quæ nihilominus cum ipso, de quo præmonita erat, in secreto esset occultata, idque testibus item probaretur. *Quantillo tempore possit frixura posset*, i. e., *quantillo tempore ovum* (gallinæ) *& assari posset & absorberi* &c. Adulterio ritè probato, pœna mors fuit apud Hebræos, at non idem mortis genus cuilibet *Adulteræ*: Quod enim adulterium committebatur in uxore, quæ filia Sacerdotis non erat, eaque aut nuptâ, aut tantum desponsatâ, strangulatione puniebatur. Levit. c. 20. v. 10. & Deuteron. c. 22. v. 22-23. Verba Legis sunt, *Morte interficiatur, tam adulter, quam adultera.* Si desponsata esset virgo, necdum nupta, lapidatio utriusque pœna erat. Ubi verò Sacerdotis erat filia, ipsa comburenda, adulter autem strangulandus erat, Levit. c. 21. v. 9. Et quidem de adultera desponsata, nec dum nupta, juxta Hebræorum placita, capiendum illud, quod habetur in historiola illa sacra *Adulteræ* in Evangelio Johannis c. 8. v. 4. *Magister, hanc deprehendimus in ipso facinore adulterii. In lege autem nostra Moses præcepit, ut hujusmodi feminæ lapidarentur.* de qua periocha fusè agit Seldenus *Uxor. Hebr.* l. 3. c. 11. &c. Ubi vero capitali supplicio plectebantur adulteri, apud Judæos, sic juxta Philonem *l. de Josepho* etiam cuilibet non capite plecti jure potuere, saltem deprehensi à deprehendentibus. Certè Solonis lex erat, [illegible] μοιχὸν λαβὼν, ὅ, τι ἂν βούλητ' χρῆσθ, *Si quis adulterum deprehenderit, de eo quod libuerit, statuat.* Et de maritali jure hic receptissimo, Cato *Or. de Dote*, apud A. Gellium l. 10. c. 23. *In adulterio uxorem tuam si deprehendisses, sine judicio impune necares*, cui consonæ XII. Tabb. *Mœchum in adulterio deprehensum impune necato.* Atque aliæ, quæ citra sunt mortem pœnæ, pro deprehendentis arbitrio irrogatæ, uti discimus ex Scholiaste Aristophanis *Pluto*, Juvenali *Sat.* 10. Martiali l. 3. *Epigr.* 43. Aliis. Unde illud Syncerasti apud Plautum in *Pœnulo Actu* 4. *sc.* 2. MI. *Quid agis?* SY. *Facio, quod manifesto mœchi haud ferme solent.* MI. *Quid id est?* SY. *refero vasa salva.* Cujusmodi jus, mœchum deprehensum mutilandi, apud *Anglos* quoque olim viguit, non alii tamen, quàm marito, concessum. Etiam de deprehensis impunè occisis, à Patre sive naturali, sive adoptivo, idque ex *lege Julia*, luculenta sunt in jure Cæsareo testimonia, quod juris marito illic negatur, nisi in domo sua deprehendantur & adulter persona infamis sit. Atque non judicatos ita impune necari adeo postea receptum est, etiam inter Christianos, ut generali nomine *Legis mundanæ* in Jure Pontificio designetur, *Caus.* 33. *quæst.* 2. c. 6. Et quæ morem planè receptum redolent, occurrunt apud Hincmarum in *Respons.* de divortio Bosonis & uxoris suæ & Nicolaum I. *Ep.* ad Rodolfum Archiepiscop. *Bituricensem*. Certè ab JC Tis admitti solet, ut planè licitus, in Foro saltem contentioso: An in foro quoque conscientiæ, quæstio est celebris, negantibus quidem omnino Viris consultissimis & eandem ejusmodi peccatum esse, asserentibus &c. Porrò in *Partitis* quoque Hispanorum *Legesque* Lusitanorum, receptum est hoc jus vetus Cæsareum, uti item in populorum aliquot aliorum mores. Imo & ex jure Justinianeo, si suspicetur vir quempiam uxoris suæ pudicitiæ insidiari, & post tres denuntiationes, quibus omnimodus uxoris & insidiantis congressus vetetur, *invenerit eum convenientem suæ uxori, quidem in sua domo aut ipsius adulteri, aut in popinis, aut in suburbanis, permittitur licentia marito propriis manibus talem perimere*, *Auth. Coll.* 8. *tit.* 18. c. 15. Utut autem se res habuerit, jus illud deprehensos occidendi, quod prædicat *Philo*, neque in Susannæ pro deprehensa habitæ historia, neque in adulteræ in *Evang. Johannis* causa, omnino admissum videtur. Quod vero ad illa *Philonis* attinet, quibus adulterium morte passim multandum, uti apud Hebræos, asseri videtur: certe, dum vixit *Philo*, ne Ægyptus quidem, inter quos ille, pœnæ ejusmodi usus erat forensis, uti nec *Athenis* sive *in Romanis*, ut de aliis taceam. De Ægyptiis diserté Diodor. Sic. *Bibliotb.* l. 1. c. 78. *Adulterum apud eos vi, compressum, geni-*

talium abscisione ; *sine vi* , *mille plagis adultero* , *narium detruncatione adulteræ irrogandis punitum* , licèt seculis vetustissimis adulteras quasdam à Sesostri Rege vivicomburio plexas idem memoret *Ibid. c. 59.* Athenis autem si quis reus peractus [illegible] , *Judicum erat in eum pro arbitrio animadvertere* , *excepto ferro* , ut disertè legitur apud Demosthenem *Orat. in Neæram.* Utrum autem ex jure Cæsareo veteri pœna adulterii fœtendis esset vitæ amissio , sæpè disputatum est , scil. an à Lege Julia aliaque vetustiori. Sed à Viris doctissimis demonstratum , ex jure recepto pœnam ejusmodi non irrogandam fuisse , antequam ab Augustis Christianismus exciperetur ; Sed relegationem , aliamve citra mortem coërcitionem. Quamvis certum sit , ab Augusto etiam suas Leges egrediente adulteros morte punitos aliquos , ut & postea ab Opilio Macrino , qui *adulterii reos semper vivos simul incendit junctis corporibus* , ut de eo *Jul. Capitolin. c. 12.* Vulgò autem habetur Constantinus M. auctor primus Legis , de morte adulteris ex jure Cæsareo irroganda. Et sanè in Codice *Justinianeo* occurrit rescriptum ejus ad Evagrium de accusatoribus adulterii , ad cujus calcem adjicitur , *Sacrilegos autem Nuptiarum gladio puniri oportet* , circa A. C. 326. Vide *l. 30. quamvis Cod. ut ad leg. Jul. de Adult.* Constantius dein ac Constans culeum aut vivicomburium introduxêre : sub Valentiniano & Valente , Cethegus Senator adulterii reus delatus *cervice penitus abscissa* , uti refert Amm. Marcellin. *l. 28. c. 1.* quâ eadem pœnâ fœminas aliquot illustres tunc temporis , ob idem crimen , adfectas , addit. *Leo* tamen & *Majoranus Augg.* relegatione perpetuâ in reos animadvertêrunt , circa A. C. 459. donec *Justinianus* jus hoc de morte puniendis adulteris constans voluit esse ac perpetuum. Orientali autem jure Cæsareô recentiori ὁ μοιχὸς καὶ ἡ μοιχαλὶς [illegible] , *Adultero & Adulteræ nares præciduntur.* Sic Harmenopulus *Prochir. l. 6. §. ult.* Addit Michael Attaliates *Synopsi tit. 70* [illegible] , *verberatas & tonsas* : Etiam *adulteram* exulem fieri bonisque spoliandam. Seculis recentioribus morte , verberibus , multâ aliterque pro variis gentium moribus atque aliter punitur id crimen : & ubi cognitio ejusdem ad Forum spectat solum Pontificium , excommunicatione & pœnitentiæ solennis sive ritu ipsô publicô seu redemptione , vide plura hanc in rem apud Joh. Seldenum præfatum in *Uxore Ebraica l. 3. c. 11. & seqq.* cui adde Jac. Cujacium *Observat. l. 6. c. 11.* B. Brissonium *ad L. Jul. de Adult.* Theod. Marcilium *ad Institut. Justiniani* & infrà dicenda in *Adulterium.*

Pœna Adulterorum , apud varias gentes

apud *Anglos* , adulterium verò emendari sanxit Henricus I. *c. 11. & 12.* At *LL.* Edmundi Regis *c. 4.* Adulter ut homicida punitus. Canutus verò adulterum exiliô , adulteram narium auriumque truncatione , punivit , in *LL. part. 2. c. 6 & 50.* Vide quoque suprà.

apud *Aragonenses* , secundum Foros antiquos , *si conjugatus aut conjugata erant deprehensi in adulterio , amittebant vestes suas & solvebant 60. solidos de calumnia. Si conjugatus cum conjugata --- solvebant dictam calumniam duplicatam --- aut flagellabantur.* Michaël del Molino *Repertor. Furor. Aragon.*

apud *Bohemos* , pœna decapitatio fuit , teste *Vitâ* S. Adalberti Episcopi Pragensis *num. 9.*

apud *Francos* , adulteri nudi per urbem aut villam traducebantur , quod *currere* & *trotare* apud eos dictum , vide suô locô.

apud *Hispanos* , adulteri castrabantur , *Luc. Tudensis* de Bamba Rege , vide Luithprandum *l. 6. c. ult. LL.* Ælfredi Regis *c. 25* Saxonem Gram. *Histor. Dan. l. 5. p. 77.* &c.

apud *Mahometanos* , mulier quatuor testibus Musulmannis convicta , detineri jubetur in ædibus suis , ad mortem usque. in Alcorano *Azoara Lit. 8.* At *Azoara 34.* centum sunt ictus , quibus in adulterio deprehensi flagellantur. Sequitur in Alcorano , quod pœnam auget , *Adulter minime ducat , nisi adulteram aut associantem seu participem facientem , nec ducat adultera nisi adulterum aut associatorem. Hoc vero credentibus seu Musulmanis est interdictum.* Vide infra in *Associanti.*

apud *Polonos* , dum adhuc pagani essent , adulter *in pontem mercati ductus per follem testiculi clavo affigebatur & novaculâ prope positâ , hic moriendi sive de his absolvendi dura electio dabatur* , Dithmarus *l. ult. p. 106.*

apud *Saxones* , *olim si mulier maritata ---- adulterium perpetrâsset , aliquando cogebant eam propriâ manu per laqueum suspensam vitam finire : & super bustum illius incensæ & concrematæ corruptorem ejus suspendebant. Aliquando congregato femineo exercitu , flagellatam eam mulieres per pagos circumquaque ducebant virgis cædentes & pungentes minutis vulneribus cruentatam & laceratam de villa ad villam mittebant & occurrebant semper novæ flagellatrices , usque quò eam aut mortuam aut vix vivam derelinquerent* , Petrus Opmerus in *Chronologia p. 345.* Vide quoque Tacitum *de Mor. Germ. c. 19.*

in *Ungaria* , adulteras vivas defodere , moris est.

apud *Wisigothos* olim , *Adulter & Adultera* marito adducebantur : cui , si adulter filios non haberet , hujus bona cedebant , ut extat in *L. Wisigothorum l. 3. tit. 4. § 1. 3. 12.* Ut alias gentes in præsens non attingam. Addam tantùm , in Cantio , provinc. Angliæ , Regem olim *adulterum* , Archiepiscopum *adulteram* habuisse , & illum quidem 8. sol. 4. denarios persolvere coactum fuisse ; hanc verò tantundem &c. Domesdei apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide etiam , quod hic laudat , Chronicon Belgicum *p. 672.*

ADULTERARE monetam , non idem cum *adulterare* , ut visum suprà. Multis verò modis monetam *adulterabant* olim hodieque Monetarii , aut miscendo & adulterando inter se metalla , ut aurum argentô , argentum ære , æs plumbô : aut adulterinam monetam clam excudendo , ut sub Constantino fecisse , testis est lex 1. *Cod. Theodos. de falsa mon.* aut secernendo separandoque metalla , ut argentum ab ære , quemadmodum Monetarii quidam sub eodem Constantino fecerunt , ut indicat *l. 6. tit. ead.* his verbis : *Comperimus nonnullos Flaturarios majoris pecuniæ non minus criminose , quam crebre , separato argento ab ære purgare.* Majorinæ enim illæ pecuniæ argentô ære mixtô flabantur. Flaturarii autem argentum separabant , & æs solum in figuranda moneta exhibebant , in quo non mediocre compendium faciebant Monetarii : quæ separatio vulgo *flagratio* dicta est , teste Isidorô in *Gloss.* ubi legimus , *flagrare* , *metalla secernere.* Ipsa verò adulterina pecunia & falsa cusione formata , *paracharacta* dicitur *Cassiano* & *paracharactes nummus* , vide infrà. Quonam autem horum modorum vitiata fuerit pecunia , sub Aureliano Imperatore incertum , certè *fuit sub eo Monetariorum bellum* , *Felicissimo rationali auctore* , *quod acerrime sevissimeque compescuit* , *septem tamen millibus suorum militum interemtis* , apud *Flav. Vopisc. c. 38.* ad quem vide Notas Casauboni & Salmasii , ut & aliquid , uti infra de *Plumbea Solidus.*

ADULTERI , Scriptoribus Ecclesiasticis dicuntur , qui civitatis Episcopô adhuc superstite , ejusdem Episcopatum invadunt aut quempiam ad Episcopatum promoveri patiuntur , Episcopô adhuc vivente. Episcopus enim spirituales nuptias cum Ecclesia sua contrahere ipsis dicitur. Liberatus Diaconus *c. 14. Cumque super hoc multa dubitatio processisset , volentibus civibus memoriam proprias ordinare , ne Adulteri viderentur* (Dioscorô quippe vivente) *nominè in Proterium universa sententia declinavit.* Et *c. 17. Porro Heraclius , ut jam dictum est , Petrum latenter restituerat , quem ipsis Zeno Imperator expulit , tanquam hæreticum & Adulterum* &c. apud Car. du Fresne *Glossar.*

ADULTERIUM , primus inter Gentiles pœnâ affecisse legitur Hiectus Argivus , apud Alexandr. *Genial. dier. l. 4. c. 1.* quem alii *Hiettum* vocant , vide Pausan. *Bœot.* Ægyptii *Adulteros* mille plagis cæsos castrârunt , Laur. Rhodomannus in *Diodor. Sic. l. 2. c. 3.* quorum severitatem Romanos quoque secutos esse innuit Horat. *Sat. 2. l. 1. v. 46.*

------ Quin etiam illud
Accidit , ut cuidam testes , caudamque salacem
Demeteret ferrum.

Apud alios tanti flagitii pœna erat , membrorum detruncatio artuumque mutilatio & præsertim aurium nariumque , ut ipso vultu sceleris atrocitatem loquerentur , Adr. Turneb. *Adversar. l. 28. c. 46.* Martial. *l. 3. Epigr. 85.*

Quis tibi persuasit nares abscindere mœcho ?

Combustione porro punita esse *Adulteria* , patet ex sacris , vide Gen. *c. 38. v. 24.* Mosaica postea lex lapidatione illa ulta est , vide Ezech. *c. 16. v. 38.* quam pœnam simpliciter *mortem* vocari , probant quidam , ex Levitici *c. 20. v. 10. Morte puniatur.* Alii tamen generali hôc vocabulô suffocationem , utpote mitius mortis genus , cùm favores ampliandi sint , hic intelligunt. Apud Græcos pœna in viris [illegible] & [illegible] fuit , quo alludit Juvenal. *Sat. 10. v. 317.*

------ Quosdam mœchos & mugilis intrat.

Vide infrà *Paratillein* et *Raphanus.*

Fœminas verò templorum aditu arcuerunt , quæ si matronarum habitu incederent , cuique obvio vestes illarum dilacerare jus erat. Apud Romanos antiquissimis temporibus , cognati unà cum viro de adultera judicârunt : juxta legem à Romulo latam , *Adulterii convictam , vir & cognati , uti volent , necanto.* Insequutus dein *Numa* aliam , super eodem crimine , legem tulit , cujus capita : *Pellex aram Junonis ne tangito , si tanget , Junoni crinibus demissis agnum fœminam cædito* , apud Festum Pomp. *l. 14.* M. Fabius matronas stupri damnatas pecuniâ mulctabat , Liv. *Dec. 3. l. 5.* Alii relegatione , vide Sueton. *in Aug. c. 65.* dotis amissione , vide Senec. *Controv. 5. l. 1.* gladiô , vide Sueton. *in Julio c. 48.* dejectione è Saxo Capitolino , vide Senec. *l. 1. Declam. 3.* &c. Tandem ab Augusto lata Lex Julia est , coërcendis adulteriis stuprisque , Sueton. *in eo c. 34.* in cujus laudem Horat. *l. 4. Carm. od. 5.*

Nullis polluitur casta domus stupris ,
Mos , & lex maculatum edomuit nefas :
Laudantur , simili prole puerperæ :
Culpam pœna premit comes.

Ejus capita hinc inde dispersa collegit Barn. Brissonius , illaque eleganti commentario explicavit. Sequentibus temporibus , velut obsoletam , postliminii jure reduxit Domitianus. Unde Martial. *l. 6. Epigr. 2.*

Lusus erat sacræ connubia fallere tedæ ,
Lusus & immeritos execuisse mares.
Utraque tu prohibes , Cæsar.

Pœna , relegatio. Ancyrana Synodus *Can. 7. Adulterum à participatione sacrorum mysteriorum excludi septem annis integris.* Moscovitæ in partes dissecant ; Nonnullæ gentes *ferrea catena collo adulteri saxa alligabant , ut , omnibus ædibus expulsus , sola terræ fragmenta sexus à corruptela arceret* , Olaus M. & ex illo Corn. Scribonius Graphæus *Epit. l. 6. c. 12.* Apud eundem *l. 14. c. 6. Mulier adulterans , testimonio sex virorum deprehensa , perdit dotem , & quidquid possunt tulit in cohabitatione vitæ* : quæ lex non barbara , sed Romana videri posset , vide suprà. Plato adulterum Magistratu arcendum censuit , *de Legg. 9. l. 8.* De veterib. Germanis Tacitus *de mor. Germ. c. 19. Adulterorum pœna* , inquit , *præsens & maritis permissa. Accisis crinibus nudatam coram propinquis expellit domo maritus , ac per omnem vicum verbere agit* , &c. Plura vide apud Thom. Dempster. *Antiqq. Rom. l. 8. Paralip. ad c. 24.* Bernieggerum *Quæstion. in Tac. Germaniam 101. 104.* &c. Adjiciam hoc unum , quod ne inter milites quidem adulterari potuerit , apud Romanos , ut habet Menander *fictus l. 4. ff. 9. 7. de Re milit.* Plura hanc in rem retro dicta sunt.

ADULTUS , Jupiter cognominatus , ut etiam Juno *Adulta.* Nam præcipuè in connubiis Ethnici Deos quinque invocabant , Venerem , Suadelam , Dianam , Jovem Adultum , & Junonem Adultam. Plut. *in Problem.* Vide infra *Nuptiæ.*

ADUM, flumen *Hygeno*, circa coloniam Claudiam.

ADUNATUS, [illegible] in veteris *Gloss.* Græc. Lat. *Adunatus in tabula*, i. e. ad unum redactus calculum, ὁ μονῶν, cum uno calculo solo relictus: cui calculus unus in suo loco sedeque relictus est, cæteris à collusore captis. In ludo enim calculorum tum tesserarum, quam πεττείας Græci dicunt, lineæ, in quibus disponebantur calculi, χῶραι vocabantur. Hinc μονόχωρος, tam in tesseris, quàm in latrunculis, lusor ille, qui omnibus suis calculis spoliatus & victus abibat, utpote qui ad unum esset redactus. Unde Aristæneto in *Epistolis* nomen infelicis aleatoris ac tabulæ, μονόχωρος *l.* 1 *Ep.* 15. Porrò loca illa in alveo seu tabula lusoria, etiam νόμους appellare consueverunt. Etymologicum magnum, [illegible], ad loca, quæ habet Palamedis tabella. [illegible] quoque vocabant: Latini *mandras*. Martial. *l.* 7. *Epigr.* 71. v. 8.

Mandris & vitreo latrone clausus.

Auctor Panegyrici,

— — — — — Hic ad majora movetur,

Ut citus & fracta prorumpat in agmina mandrâ.

Item *septa*, *valles*, *carceres*, &c. Salmas. *ad Vopisc. in Proculo.* Car. du Fresne vocabulum hoc unum est ex nominibus *locorum* in tabula, alia fuere *Antigonus Divus* &c. ex Agathiæ *Epigr. l.* 1. *Anthol. c.* 61.

ADUNICATES, populi in Gallia Narbonensi. Plin. *l.* 3. *c.* 4.

ADVOCARE, in *LL.* Inæ Regis, apud Bromptonum *c.* 52. 59. in *LL.* Ethelredi *part.* 2. *c.* 9. *part.* 3. *c.* 10. & in *LL.* Eduardi Regis Saxonicis, i. est rem factam agnoscere, seu in se suscipere, Gall. *advouer*: furtis imprimis venditam. Erat enim olim in more positum, ut si quis rem furtò surreptam mercatus, eandem alteri vendidisset, atque is porrò rem illam cuiquam alienâsset, idemque fecissent alii præterea plures; Domino tamen per leges licerer, rem suam ubivis deprehensam suo sibi jure vindicare. Tum verò ejus, quem penès erat res deprehensa, partes erant, venditorem proferre, causæque illum *advocare*, ut is venditionem præstaret atque in se susciperet. Is demum causæ advocatus alium citabat aliquem atque ita alio alium advocante, in ipsum tandem furti auctorem culpa transferebatur; quod ipsum Franci Veteres dicebant, *Voucher à garant*, quod idem est ac *Appeller son garant*. A cujusmodi rerum venditarum *advocationibus*, translata postmodum vox est, ad id, quod quis ut suum, aut à se factum, agnoscit. Concilium Lugdun. A. C. 1274. *c.* 22. *Recognoscendo seu profitendo ab illis ea, tanquam a Superioribus se tenere, seu ab ipsis eadem advocando, prout in quibusdam partibus Galliarum vulgariter dicitur advouër.* Chron. Nangii A. C. 1296. *Nihil ab eo se tenere in feudo aut quoquo modo alio advocabat*, &c. apud Car. du Fresne *Glossar.* Alias *Advocare*, est advocatum postulare, vel sub Advocati patrocinio se collocare, Gall. *s'advouer de quelqu'un.* In Charta Margaretæ Comitis Flandriæ pro Ecclesia Tornacensi A. C. 1250. *Ita tamen quod dictus Episcopus & successores sui, nos & successores nostros Comites Flandriæ, qui pro tempore fuerint, si indiguerint auxilio, advocabit, nec alium dominum secularem poterunt advocare*, &c. Hinc *Advocati Ecclesiarum*, qui jura, bona & facultates Ecclesiarum tuebantur: quibus id muneris conferebatur, ut essent, qui in publicis judiciis eorum causas defenderent & actoris vel rei partes agerent. Hos tum primum post Consulatum Stiliconis institutos, innuit Synodus Carthagin. *can.* 99. *pro causis Ecclesiæ*; à diversis muneribus, *Defensores* & *Causidicos*, quoque dictos. Erant autem ex ordine *Scholasticorum*, i. e. *Advocatorum*, *qui in actu erant — defensioni causarum*, ut est in Cod. Canonum African. *c.* 97. antiquitus: Nam Ecclesia suos antea Defensores habebat, sed ex ordine Ecclesiastico, qui etiam *Oeconomi* dicti, atque inde Defensorum Laicorum origo manavit, cum aliàs Clerici Laicorum Forum terere & litibus causisque vacare vetarentur. Postmodum id muneris attributum viris militaribus ac potentibus, ut essent, qui non linguâ duntaxat, sed & armis jura tuerentur Ecclesiarum, quarum protectionem in se recipiebant. Hôc modò Ecclesia Romana contra Longobardos, Reges Franciæ & Imperatores Occidentis sibi *Advocatos* delegit. Unde Carolus M. *Advocatus S. Petri*, in *Vita* ejus: Pipinus *Defensor Romanus* apud Baron. A. C. 761. *num.* 18. Conradus Imperator. *Advocatus Pacificus*, apud Browerum *Antiqq. Fuldens. l.* 3. *c.* 17. Fridericus I. *Ecclesiæ Romanæ Defensor*, apud *Radevicum* &c. dicti occurrunt. Quem morem imitatæ reliquæ, quæ sub ipsis Principibus saepe tum interdum hostium & usurpatorum patebant injuriis, suos quoque sibi *Advocatos* sumsere. Et primitus quidem eligebantur illi in præsentia Comitum, ab ipsis Episcopis seu Abbatibus, ut est in *L.* Longob. *l.* 2. *tit.* 47. §. 2. 4. 7. facultate hoc faciendi Ecclesiis indultâ à Regibus Principibusque, cum hujusmodi Formula, quæ habetur in *Charta* veteri Caroli Regis Franciæ pro Frotario Archiepiscopo Burdegalensi & Ecclesia S. Juliani, in Comitatu Brivatensi, *Liceat eis quemcunque sua sponte elegerint*, Advocatum *habere*, *ipsumque* Advocatum, *nemo præsumat temerario ausu distringere, sed nostra coram Comite Palatii res jam prædicti Martyris, videl. S. Juliani, absque alicujus inquietudine vel morarum dilatione liceat inquirere* &c. Vide & alias, apud Auctores, magnò numerò laudatos Car. du Fresne in *Glossar.* Interdum petebantur *Advocati* ab ipso Principe, à quo deligebantur, vel ab ipsis ultrò dabantur, vel ab ipsis Episcopis; aut tandem à Pontifice: Nonnunquam Ecclesiarum fundatores ipsi earum *advocatiam* sibi posterisque reservabant, ut videre est in *Chron. Montis Sereni* A. C. 1127. Tenebantur autem *Advocati in illo Comitatu*, in quo erant Ecclesiæ, *proprium habere hereditatem*, uti cavetur in *Capitul.* ex *L.* Salica & Gundobad. *c.* 14. Itaque per hos Episcopi, Abbates & Sacerdotes, in jure respondebant, atque in prima litis contestatione juramentum calumniæ subibant: unde *L.* Longob. *l.* 2. *tit.* 47. §. 8. singulis Episcopis, Abbatibus & Abbatissis concessit, ut duos *Advocatos* habeant, unum qui causam prosequatur, alterum qui sacramenta deducat. Intererant igitur Comitum placitis & ut Patroni, Ecclesiarum suarum jura tuebantur. Eorundem in distractionibus ac alienationibus rerum Ecclesiasticarum requirebatur consensus: ac donationes aut restitutiones Ecclesiæ cum fierent, illas habebant ratas. Munus denique illorum erat, Monasterii bona *ab omni rapina & violentia custodienda illæsa* conservare, ut est in Charta Eberti Bambergensis Episcopi in *Metropoli* Salisburgensi *tom.* 1. *p.* 19. Abbatibusque à consiliis esse, in rebus majoris momenti, uti legimus in *Chron. Lauresham. p.* 74. Sequentibus temporibus *Advocati* plenæ judicia exercuere jusque dixêre Ecclesiarum suarum vasallis: Ter autem in anno, quemadmodum Comites, *placita* sua seu *mallos* tenebant, quæ *tria generalia placita* dicuntur, in Charta Adalberonis Episcopi Metensis A. C. 1065. apud *Meurissium*. Quæ ne gratis tenere viderentur, concessa iis est ex recepto usu tertia *bannorum* seu mulctarum pars, quæ in reos & injustè litigantes decernebatur: ita tamen, ut nihil præterea possent exigere, cum partes duæ aliæ in usus Ecclesiæ cederent, quæ quidem tertia pars Judicum semper fuit in mulctis judiciariis, ut constat ex *L.* Bajuvar. *tit.* 2. *c.* 16. Unde passim *Tertii banni* Advocatorum mentio in veterib. Tabulis. Item *tertii denarii*, *tertiæ partis compositionum*, *tertiæ partis legum* &c. quò modò tertia hæc pars consueverat appellari. Præter hanc verò partem, tenebantur Ecclesiarum Præsules, dum hæcce obirentur placita, *Advocato* famulisque eorum certa ac definita præbere cibaria, ut docet Car. du Fresne ex *Charta* Henrici III. Imperatoris pro Monasterio S. Maximini Trevirens. apud Nicol. Zyllesium & ex *Juribus Bambergensis* Ecclesiæ pro Advocatis, in *Metropoli Salisburgensi tom.* 1. *p.* 50. Sed *Advocati* senioribus ejusmodi commodis ac emolumentis non contenti, alia insuper jura in Ecclesiarum prædiis non sibi duntaxat asseruêre, sed & ipsa interdum usurpavêre prædia, tantumque eorum rapacitas ac tyrannis crevit, ut sæpe à Principibus summoverentur, aliis substitutis: unde *damnosi* & *cupidi* appellantur in *Capitulari* 1. Caroli M. A. C. 802. Vide quoque *L.* Longobardorum *l.* 2. *tit.* 47. §. 1. Ut igitur eorum exactiones & usurpationes coërcerentur, Principes operam identidem Pontificesque adhibuere. Hinc in *Concilio Remensi* A. C. 1148. *can.* 6. & *Lateranensi* sub Innocentio III. *c.* 45. *Præter jus & beneficium antiquitus constitutum sibi aliquid accipere vel usurpare* vetantur. Inde etiam provisum, ut ratæ haberentur *Advocatorum* præstationes, quæ *legitima Advocatorum jura* dicuntur Ditmaro *l.* 2. *p.* 22. & ut in Diplomatibus, in quibus de eorum institutione agitur, describerentur ea, quæque habentur in *Gestis* Abbatum *Laubiensium p.* 663. in *Codice* Donat. piar. *c.* 95. in *Hist.* quoque Guinensi *p.* 191. apud Hemereum in *Augusta Viromand. p.* 96. &c. Quibus adjunge *Bullam* Nicolai Pontificis ad Theodoricum *Virdun.* Episcopum exscriptam Car. du Fresne in *Glossar.* Nonnunquam autem eorum stipendia erant, pro lubitu Abbatum, uti dicimus ex *Chron. Montis Sereni* A. C. 1127. Tandem verò, cùm eò devenit rerum status, ut cuilibet sua jura armis & bellô prosequi ac tueri liceret, Episcopi cæterique Præsules, quibus arma ferre in Conciliis toties fuerat interdictum, non jam *Advocatis*, qui res suas in placitis ac mallis defenderent & tutarentur, opus habuêre, sed militibus ac proceribus, qui suos in prælium vasallos possent educere. Hinc ut *Advocatos* suos ac Proceres, quos ad sui tutelam adsciscebant, magis sibi devincirent ac obstringerent, bonorum Ecclesiarum suarum partem indulsêre, quæ clientelari jure ab ipsis Ecclesiis in feudum possiderent, & hâc saltem ratione, tanquam Ecclesiarum vassali, earum bellis interesse tenerentur. Sic *totam terram S. Crucis* (Ecclesiæ Aurelianensis) *Fulco Episcopus pro adjutorio sui Hugoni potentissimo Belvacensi dederat*, A. C. 652. apud Hadoindum Episcopum Cenom. in *Testam.* cujus *Brissonius* meminit. Vide præter alios Justellum in *Histor. Turenensi p.* 19. Quapropter fidei sacramentum seu hominium Præsulibus Ecclesiarum *Advocati* præstabant, cujus rei multa apud Auctores mentio. Neque tamen id semper obtinuit: nam interdum *Advocati*, ratione Advocatiæ, Regi vel Principi obnoxii erant, si nempe ab eo Ecclesiis essent dati. Cùm enim Princeps jure Monarchiæ Ecclesiarum omnium Regni sui *Defensor* sit & *Advocatus*, si quem iis tutandis Advocatum destinat, Regius is omninò vassallus est. Potiori jure si Rex ipse *Advocatus* institutus fuerit & electus ab Ecclesiâ, vel Ecclesiam construens ac dotans, Advocationem sibi reservârit & alii commiserit: tunc enim *Advocatus* delegatus Regem, ut *Majorem Advocatum* Dominum agnoscit &c. Ejusmodi igitur *Advocatorum* erat, necessitate compellente, res & facultates Ecclesiarum bellô tutari, earumque milites ac vasallos in aciem educere; præterea, si in legalem expeditionem submonerentur Episcopi & Abbates, eorum vasallis ducem se præbere: in quibus occasionibus, quid itidem apparatum expeditionis præstandum esset, definitum erat. Hinc apud Malbrancum *de Morinis l.* 8. *c.* 46. in *Charta* Balduini Comit. Flandriæ A. C. 1056. pro Monasterio S. Martini, legit Car. du Fresne: *Ut quicunque* Advocatus *fuerit in Regalem expeditionem iturus, unum baconem & unum pensum casei et unum equum ad summariam, vel pro his unam marcam argenti ab Abbate accipiat.* Sed & eorum erat, Ecclesiarum vexilla, cum in propriis Ecclesiarum bellis, tum etiam in Regalibus expeditionibus, deferre. Unde de *Advocato* Tornacensis Ecclesiæ distichon hoc extat, apud Buzelinum *Gallo-Flandr. l.* 3. *c.* 9.

Signifer Ecclesiæ vexilla movere gratis,

Et Castellanus feudum capit à Cathedrato.

Vide infrà in voce *Signifer*. Interdum verò, *Advocati* ipsi advocationes suas aliis in beneficium seu feudum dabant, vel quod potioris longè dignitatis essent, quàm ut Ecclesiarum & Monasteriorum expeditionibus interesse possent, ut Reges ac Principes, vel quod propriis bellis districti aliis vacare non possent: vel potius, quod Ecclesiæ prædia in longinquis essent regionibus, aut in exteriorum Principum territoriis jacerent. E quo factum, ut tot essent fere *Advocati*,

quoe majora Ecclesiæ prædia: atque hi minores Advocati, qui ab Ecclesiarum Advocatis prædiorum tutelas in se recipiebant. *Subadvocati*, *Vicedefensores*, *Proadvocati*, *Secundi Advocati*, *Postadvocati*, *Viceadvocati* &c. dicti passim leguntur: sicut contrà priores, illi Advocati, quibus hi clientelæ ratione obnoxii erant: *Majores* & *Principales* & *Summi Ecclesiarum Advocati*, vocabantur. Ita in *Historia* Landgraviorum Thuringiæ c. 143. Rudolfus Saxoniæ Dux *Advocatus Generalis* nuncupatur Archiepiscopi Moguntini. Verùm cùm ejusmodi Subadvocatorum multitudine ac exactionibus gravarentur Ecclesiæ, abrogati tandem illi sunt in Concilio *Remensi* A. C. 1148. *can.* 6. &c. Vide plura in hanc rem apud Car. du Fresne *Glossar.* & Auctores ei laudatos.

ADVOCATA Evæ, apud Irenæi interpretem *l.* 4. *c.* 19. *Quemadmodum Eva per Angelicum sermonem seducta est, ut effugeret Deum, prævaricata verbum ejus: ita & hæc* (Maria scil.) *per Angelicum sermonem Evangelii sata est, ut portaret Deum obediens ejus verbo. Et sicut illa seducta est, ut effugeret Deum, sic hæc suasa est obedire Deo: ut Virginis Evæ Virgo Maria fieret* Advocata. *Et quemadmodum adstrictum est morti genus humanum per Virginem, solvatur per Virginem* &c. consolatrix est, seu ea, in qua habemus consolationis aliquam materiam. Sic enim Interpres hic vetus verbum Græcum παρακαλεῖν accepit, pro consolari: quemadmodum Tertullianus Græcissans, *advocare languentes* dixit, *contra Marc. l.* 4. *c.* 14. & *advocationem* ac *risum* conjunxit *de Patient.* c. 11. *contra Marc. l.* 4. *c.* 5. &c. Vide quæ notavit Rigaltius in *Glossario Tertullian.* Accepit autem Eva cum posteritate sua in B. Virgine consolationem maximam, quatenus ex ea *semen* illud exortum est, *quod serpentis caput contrivit.* Chamierus *Panstrat. Tom. II. l.* 8. *c.* 5. Et Rivetus *Apolog. pro Sanctiss. Virgine Maria l.* 2. *c.* 2.

ADVOCATENSIS, loci in Africa, mentio est, in *Collatione* Carthaginensi.

ADVOCATI Urbium ac Regionum, quoque occurrunt passim apud Scriptores. Sic Berchtoldus Dux Zeringensis, *Dei & Imperiali gratia Thuregici loci legitimus Advocatus* seu *Kastvogt* (quasi *Castri tutor*) inscribitur in *Charta* A. C. 1187. & A. C. 1210. Henricus Comes Lovaniensis *Comes & Advocatus patriæ Brachbantensis* dicitur, in *literis* A. C. 1086. apud Miræum *Notit. Ecclesi. Belg.* c. 109. Theobaldus Comes Ferretensis ab Adolfo Romano Rege *Terræ Alsatiæ Advocatus institutus est, qui eam contra Gallorum insultus tueretur*, in *Annalib. Colmar.* ad A. C. 1293. Dux Rudolfus — — *Advocatus terræ in Suevia*, dicitur apud *Henr. Rebdorffensem* &c. Quò etiam pertinet, quod habet Raymundus de *Agiles*, dum ait, captis Hierosolymis, cùm de Rege creando ageretur, Episcopos respondisse, *Non debere ibi eligi Regem, ubi Deus passus & coronatus est — — sed esset aliquis* Advocatus, *qui & civitatem custodiret, & custodibus civitatis tributa regionis divideret & reditus.* Vide *Dodechenum* A. C. 1120. apud quem Godefridus *S. Sepulchri Advocatus* dicitur, Albertum Aquensem *l.* 5. *c.* 2. & Laurentium Leodiensem in *Histor. Episcopor. Virodunens.* p. 293. At non desunt, qui plerosque ex Proceribus istis existimant hosce sibi arrogâsse titulos, non quòd revera has provincias, ut earum *Advocati*, regerent; sed quòd Monasteriorum ac Ecclesiarum in iis sitarum defensores ac Advocati essent. Quemadmodum Albertus Austriæ Marchio, Lepoldi fil. primogenitus, *factus* legitur *Advocatus omnium Monasteriorum terræ Austriæ*, in *Histor. Cœnobii Mellicensis*, i. e. Marchio: ita ut Dux Zeringianus Ecclesiæ Zurigensis, Comes Lovaniensis Ecclesiæ Nivellensis in Brabantia sita, *Advocati* fuerint &c. Vide *Car. du Fresne.* Etiam alii quidam *Advocati* occurrunt, *Matriculares*, Ecclesiæ matricis Cathedralis, in veteri *Charta*, apud *Wiguleum* Hondium in *Metropoli Salisburg*, *tom. II. p.* 254. *Advocati Cameræ & Imperii*, qui publicæ pecuniæ functionem & procurationem Imperatoris vice gerebant; *Advocati* hinc *Fisci* & tandem *Fiscales* dicti: qui erant sub *Cameræ nomine*, quorum cum Ducibus æquata habebatur potestas, apud Goldastum *Tom.* 1. *Rerum Alamannic.* p. 180. *Liberi Advocati* mentio fit, *Chron.* Senoniensi *l.* 2. *c.* 17. apud eundem Car. du Fresne *Glossar.* ut de *Advocatis* sive Causidicis veterum Romanorum nihil hic addam, nisi hoc, quòd *Togatorum* nomine non rarò veniant apud Auctores: cujus appellationis quæ fuerit causa, vide infrà in voce *Togati.* Hinc *Advocatia*, Gall. *Advouerie*; pensitatio, pro protectione Domino præstari solitâ &c.

ADVOCATIA, apud Baldricum in *Chron. Camerac. l.* 1. *c.* 10. *Abbatis* Advocatiam *usurpavit*: est protectio seu tutio. Aliàs denotat *Advocati* munus, jus, officium, ut *l.* 1. *Feud. tit.* 1. §. 1. alibique. Sic *Advocatiæ* Imperii mentio fit in *Chron. Cassin.* c. 35. Porrò, præstatio quæ fit Advocatis, in *Charta* Everardi Archiepisc. Salisburg. A. C. 1231. in *Metrop. Salisburg. Tom.* III. p. 65. Etiam, Advocati infeudati districtus, in *Speculo Saxon. l.* 1. *artic.* 35. §. 1. & apud Albertum Stadensem A. C. 1059. Jus quoque præsentandi Ordinario aliquem ad Beneficium vacans, Angl. *Advowson*, in Littletone *sect.* 10. 180. Vide infrà *Advocatus* & *Patronus.* Tandem, datio Campionis, qui *Advocatus* & *Advocator*, Gallis *Avoué* dicitur, in *Charta* Blanchæ Comitissæ Campaniæ de divisione terrarum, inter filias Baronum A. C. 1212. in *Tabular. Campaniæ Thuan.* Vide quoque infrà in *Vicaria*, namque & sic nonnunquam vocem sumi, docet Car. du Fresne *Glossar.* De *Advocatia provinciali Alsatiæ*, Germ. *Landvogtey Hagenau*, (qui Hagenoja inter X. Alsatiæ urbes huc pertinentes præcipua fuerat) quam Sigismundus Imperator Palatino oppigneraverat, Maximilianus I. bello *Bavarico* durante, ut ereptam suæ adscripsit genti; ab illis tamen & posthac retentam, Carolus V. cum præfectura Ortenaviæ, 80000. floren. & 10000. nomine expensarum Lucemburgicis rectum vindicavit. Vide Phil. Jac. Spenerum in *Familia Palatino-Bavar.* & apud Chiffletium *in Alsatia vindic.* c. 9.

ADVOCATUS Ecclesiæ Spelmanno duplex: alius causarum *Forensis*, alius feudi: Hic hæreditarius, ille dativus. Causarum *Advocati* à Principe dabantur, ad respondendum in colloquiis judicialibus, *Can.* 99. Synod. Carthag. *Post Consulatum Stilicoms* ... *ducta est Advocatorum defensio, pro causis Ecclesiæ.* Capitul. Caroli, *l.* 5. *cap.* 31. *Defensores Ecclesiarum, vel de potestate sæcularium vel donatos ab Imperatore sint poscendi*, vide quoque *l.* 7. *cap.* 308. Ecclesiæ *Advocati* ratione feudi sunt ipsi fundatores eorumque hæredes, hodie *Patroni* dicti: quod genus advocationis etiam terminus competit ex jure Canonico, quæ & ideo *Advocata* dicuntur, & in illis Ecclesiis jus præsentandi habent. *Advocati* Monasteriorum seu Cœnobiorum, erant Tutores religiosi, congregationibus à Principibus Regibusq; constituti, ne qui divino cultui destinati essent, politicis vacare negotiis cogerentur. In Cod. Theodosiano *Procuratores*, ab aliis *Vice-Domini*, seu *Oeconomi*, Germanis *Kastenvogte* seu *Schirmherren* dicti. Horum munus erat, non solum Cœnobia, sed etiam eorum jura possessionesque tueri, villis servisque imperare, Monasterii nomine juramenta exigere, quæ ad vitæ alimoniam & censum Cœnobiorum pertinebant, curare, reditus omnes in numerato habere, ut belli necessitate ingruente, quantum Principibus quodvis Cœnobium pendere necesse haberet, in promtu esset, & si quæ alia: quibus ideirco de judiciorum fructibus & emolumentis pars aliqua cedebat, neque Conventui, citra illorum consensum, bonorum immobilium quidquam alienare licebat. Dignitas hæc, non nisi maximæ autoritatis Viris à Principibus olim collata est, unde Hugonem Ducem, qui postea Rex Francorum evasit generum suum cognominem, *Advocatum Ecclesiæ S. Richarii constituisse*, refert Hariulfus *l.* 4. *c.* 12. additque, *insigni hic nomine, etiam Angilramnum ejus fuisse contentum*; qui demum, Boloniensi Comite victo acie ac cæso, & Adelberta ejus uxore sibi junctâ, Comitis nomen accepit, quæ Comitum Pontivorum origo, &c. Vide Hadr. Valesi. *Notit. Gall.* in voce *Abbatisvilla*, infrà in *Comites* & de *Advocatis* pauperum, suprà in voce *Administrator.* Reperitur & *Advocatus* provincialis, apud Historicos, German. *Landvogt.* Sic Fridericum VII. ex familia *Zeringio-Teccia*, apud Carolum IV. Imperatorem gratiosum, *Advocatum* provincialem *Sueviæ & Alsatiæ* factum esse legimus, quæ dignitas ad filios quoque ejus transiit, apud Phil. Jac. Spenerum *in Famil. Badensi.* Plura de voce hac, vide apud Henr. Spelmannum *Gloss. Archaeol.* & *supra.* Hinc *Advocatissa*, mulier nobilis, cui jure Feudi Advocatio alicujus Monasterii competebat &c.

ADVOCATUS, etiam passim pro Patrono, cui jus competit præsentandi Ordinario ad Beneficium vacans. Cùm enim sæpè Monasteriorum Fundatores *Advocatiam* sibi posterisque reservarent, inde postmodum manavit jus Patronorum, quos *Advocatos* alii vocant, qui jus habent præsentandi, ut dicetur infrà, ubi de *Patronatus jure*: vide quoque quæ retro dicta sunt, in voce *Advocare.* Item Tutor, Ballivus, qui nomine tutorio, res pupilli administrat ac tuetur. Sic in *Charta* Petri Decani Trecensis A. C. 1207. *Notum facimus, quod charissima Domina nostra &* Advocata *nostra Blanche* &c. Gall. *Advouerie* vel *Vouerie*: Car. du Fresne *Glossar.* vide quoque infrà *Prolocutor.*

ADVOCATUS Fisci, vide infrà in *Fiscus* & Fisci *Advocatus.*

ADURA, *Ayre*, Urbs Aquitaniæ, vide *Aturres.*

ADURAM, vide *Adoram.*

ADURNUM, oppid. Angliæ in comitatu Sussexiæ, *Edrington* Camdeno.

ADURUM, loci nomen, in *Codice* Theodosiano: ubi Anianus hunc eundem jussu Alarici Regis edidit.

ADUS, Ciliciæ urbs, Steph. in verbo Ζώνυγα: juxta Syagram & Laërtem. Vide *Addada* & *Ombracnia.*

ADUSA, Epiri fluv. Apolloniæ propinquus.

ADYLISUS, Plinio *l.* 4. *c.* 7. Bœotiæ mons. *Adulisum*, alio codice legitur. *Ortel.*

ADYRMACHIDÆ, populi interioris Libyæ, *Adyrmachitæ Ptolemæo.* Herodot. *l.* 4. *c.* 168. ponit eos in litore Mediterranei maris, prope Ægyptum, in Marmarica, quos Ægyptiis ait moribus fuisse similes, & solâ veste diversos: Πρῶτοι Ἀδυρμαχίδαι Λιβύων κατοίκηνται, οἳ νόμοισι μὲν τὰ πλέω Αἰγυπτίοισι χρέωνται, ἐσθῆτα δὲ φορέουσι οἵην περ οἱ ἄλλοι Λίβυες, h. e. *Colunt Ægyptum versus Lybiam primi Adyrmachidæ, qui iisdem ferè quibus Ægyptii legibus utuntur, sed vestem gestant qualem & alii Libyes.* Quæ potuit esse ratio nominis Adyrmachidarum; Nam Arabicè [illegible] *addermach*, est vestis genus. Bochart. *in Phaleg. l.* 4. *c.* 29. Plura de his, mirabili impetenti vindictæ cupiditate eorum, nuptiis, &c. Cæl. Rhodig. *l.* 18. *c.* 38. Herodot. *l.* 4. *in Melpom. c.* 168. 169. *Nic. Lloydius.* Vide *Marmarica.*

ADYRUS, vide Capiti.

ADYTOS, locus in Ægypto circa Memphin videtur, ex Germanico Cæsare in *Arati Phænom.*

ADYTUM, templi apud Gentiles locus, quem adire non licet: τὸ ἀδύνατον μαθεῖν ἢ ἰδεῖν. Item Βῆμα seu Σηκὸς Græcis. Cæsar *de Bello Civ. l.* 3. *c.* 105. *Pergami in occultis & remotis templi, quò præter Sacerdotes adire fas non est, quæ Græci* ἄδυτα *appellant.* Ubi Rhellicanus interpres, *Græca vox adytum, secretum & penetrale sacrum dicitur.* Jul. Firmicus, *l. de errore profanar. religion. in Adytis habent idolum Osiridis sepultum.* Hinc oracula reddebantur. Senec. *Thyeste Actu* 4. *sc.* 1.

> *Responsa dantur certa, dum ingenti sono*
> *Laxantur adyto fata.*

Ad imitationem Sancti Sanctorum in Templo Salomonico, à simia Dei Satana, excogitatum. Diversum tamen videtur à *Penetrali*, de quo infra, ubi honoratiorum cadavera recondi, & pretiosissima quæque abdi solebant, ut metus præsentis Numinis sacrilegos deterreret: Item à *Delubro*, ubi sacrificaturi sese abluebant. Isidor. *l.* 15. *c.* 4. & somnia captabantur. Virg. *Æneid. l.* 8. &c. Vide Dempster. *ad Rosin. l.* 2. *Antiqq. Roman. c.* 2. & Salmas. ad *Solin.* p. 1212. ubi Adyta hujusmodi plerunque subterranea fuisse addit: ut & infrà in voce *Crypta.* Neque verò secretior ædis so-

fidem paganicæ, sed & Templi apud Christianos pars, solis sacrorum Ministris patens. [illegible] dicta est, recentioribus Græcis Aἴρα. Leo Ostiens. [illegible] Cassinensi [illegible]. *Fiat* [illegible] *cum amore,* [illegible] *hinc inde fluctuantibus*, apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide infra *Bema*.

ADZELLA, oppid. Livoniæ Ducatus prope Treideram fluv. [illegible] Suecis [illegible] *Absel*, & juxta fluv. *Aa*.

ADZIGERI, [illegible], & [illegible], Cannus Tartariæ regnum præfuit in pace. Cui Haider fil. successit A. C. 1444. Neugebaur *l. 6.* Miechov [illegible].

ÆA, nomen puellæ venatricis, quæ Phasidis fluvii amplexus fugiens, Deorum miseratione in sui nominis insulam versa est. Val. Flacc. *Argonaut. l. 5. v. 425.*

[illegible] in patriis [illegible] membris Æam
[illegible] amore [illegible] pavidas [illegible] vilarentas
Virgine [illegible] metu: [illegible] & jam
Defessam [illegible] Deus [illegible] undis.

Quod propterea fictum est à poeta, quia Æam insulam, sive urbem Colchidis Phasis fluvius præterfluit.

ÆA, Colchidis metropolis ad Phasim amnem, *Æœolis* Ptolemæo, *Leontocome* hodie, teste *Baudr.* longitud. 72. 30. latitud. 45. 30. Vide Plin. *l. 6. c. 4.* Marul. *l. 5.*

— — *Quantum Phasis, quantum Æa recessit.*

Sic enim legendum esse, non *Æta*, docet Gronov. *ad Livium*: imò omnes illos locos, ubi *Æta* dissyllabum, vitiatos esse docet Heinsius *ad Ovid.* Vide Joan. Fred. Gronov. *Observ. l. 4. c. 21.* Eam postea *Dioscuriadem*, tandem *Sebastopolin*, dictam esse, discimus ex Stephano in voce *Σεβαστόπολις*, & Arriano in *Periplo Ponti Euxini*. *Plinius* tamen & *Æam* & hanc Sebastopolin à Dioscuriade facit diversas, apud Salmas. *ad Solin. p. 193.* Sane Dioscuriada, quasi suo adhuc tempore integram, memorat *Ammianus* &c. Est quoque Africæ urbs. Sil. *l. 3.*

Æaque Trinacriis Afris permixta colonis.

Vide Oea. Est & in Thessalia urbs. Item Macedoniæ fons circa Amydonem urbem. Vide *Æas*.

ÆACEA, Ludi in Æaci Regis memoriam, in Ægina celebrati.

ÆACIDARUM familia omnis ferè, diversis oblatâ nece, occubuit. Achilles enim, ut *Homerus* tradidit, ab Alexandro Priami filio & Apolline interfectus est. Pyrrhus ejus fil. oraculi jussu, à Delphis occisus est. Pausan. *in Attic.*

ÆACIDAS, fil. Neoptolemi, frater Olympiadis, Rex Epiri. In odium subditorum incurrens, quod continuis contra Macedonas bellis, illos atteteret, fugit è regno, relictô filiô Pyrrhô vix bimô, qui educatus apud Glaucum Illyriorum Regem, deinde [illegible]. Justin. *l. 17. c. 3.*

ÆACUS, Jovis ex Europa, sive ex Ægina fil. Hic apud Oenopiam (sic quidem legunt, sed nisi mendum sit apud *Strabonem*, *Oenonem* legendum est) regnâsse dicitur, quam, ex nomine matris, *Æginam* nominavit. Ovid. *Met. l. 7. Fab. 25.*

Oenopiam veteres appellavere: sed ipse
Æacus Æginam, genitricis nomine, dixit.

Ubi, cum ob pestem defecissent homines, Jovem oravit, ut formicas, quas videret, homines faceret, & exauditus eos *Myrmidonas* ex etymo vocavit. Ovid. *ubi supra*.

Vota Jovi solvo, populisque recentibus urbem
Partior: & vacuos priscis cultoribus agros,
Myrmidonasque voco, nec origine nomina fraudo,
Corpora vidisti, mores quos ante gerebant
Nunc quoque habent, parcum genus est, patiensque laborum,
Quæsitique tenax, & qui quæsita reservent.

Endeida Chironis filiam in uxorem duxit, ex qua Telamonem genuit, & Peleum. Deinde è Psamathe Nerei filia compressâ genuit tertium, Phocum, quem Peleus occidit. *Æacum* autem tantæ justitiæ fuisse dicunt, ut apud inferos animarum creditus fuerit à Plutone delectus judex cum Minoe, & Rhadamantho. Horat. *l. 2. Carm.* Od. 13.

Quam pene furvæ regna Proserpinæ,
Et judicantem vidimus Æacum.

Propert. *l. 4. Eleg. 12.*

Aut si quis posita judex sedet Æacus urna,
In mea sortita vindicet ossa pila.

Ovid. *Met. l. 13.*

Æacus huic pater est, qui jura silentibus illic
Reddit, ubi Æoliden saxum grave Sisyphon urget.

Idem *in Ibin.* — — *Tristique*
Æaco in pœnas ingeniosus erit.

ÆACUS, fluv. Stephano, circa Narrabonitem portum. In dictione *Narbon*.

ÆÆ, Insula Colchidis circa Phasim, Apollonio *l. 3.* *Satabella* dicta ab Hertzerslemio. Vide *Circæum*.

AÆA, ita Circe dicta est (inquit Turnebus Advers. *l. 7. c. 14.*) Homeri exemplo. Dictum epitheton à peninsula *Æa* sita ad Phasim amnem, ut idem sit ac *Colchica*. Sic Eustathius *in 9. Odyss.* Αἰαία, [illegible] Αἶα [illegible] Κολχίς [illegible]. Aliunde autem fortasse trahatur possit hujus vocis etymon. Ἠὼς Græcis Aurora est, inde syllabarum mutatione, quæ frequentissima illis est, Αἰαίη potuit dici, quasi Ἠῴη [illegible] *Matutina* vel *Eoa*. Adjuvat hanc conjecturam, quod Circe non solum fertur Solis filia, ut & Virg. asserit *Æn. l. 7.* verum in illa insula Sol dicatur nasci, & Aurora domicilium suum habere. Homer. Od. [illegible]

Νῆσον ἐς Αἰαίην, ὅθι τ' Ἠοῦς ἠριγενείης
Οἰκία καὶ χοροί εἰσι, καὶ ἀντολαὶ Ἠελίοιο.

Fuit etiam *Æa* insula in mari Tyrrheno, non modicô olim freto ab Italia dirempta, hodie vero continens, ita tamen ut paludibus undique cincta insulæ speciem præ se ferat. *Plin.*

ÆAMENE, Nabatæorum regio, *Steph.*

ÆANIUM, lucus, & *Æana* fons est, apud Strabonem *l. 7.* Macedoniæ in Locris.

ÆANTIDES, unus ex Pleiade Poëtarum, qui sub Ptolemæo Philadelpho claruerunt. Voss. *de Poet. Græc. p. 64.*

ÆANTIDES, Hippoclis fil. Lampsacenorum tyrannus, magnæ apud Darium regem authoritatis. Eurydicen, Hippiæ Atheniensium tyranni filiam, uxorem duxit. Thucyd. *l. 6.*

ÆANTIS, Julio Polluci in Atticæ tribubus. Hujus meminit quoque Plin. *l. 1.* Conviviales, Nomen habet ab Ajace Telamonio, in cujus, licet peregrini, honorem, Alcmæon Atheniensium Archon, qui antiqua nomina Tribuum novis mutaverat, tribum istam sic appellavit.

Δῆμοι, i. e. Populi seu municipia Tribûs Æantidis.

Aphidna.	Rhamnus.
Oenoe seu Marathon.	Tricorythus.
Psaphis.	Trichoritus &c.

Vide Rodiarum, *Archæol. Attic.*

ÆANTIUM, oppid. Troadis in Sigæo, ab Ajace illic sepulto sic dictum. Plin. *l. 5. c. 30.* Item Magnesiæ promontorium, eodem authore, *l. 4. c. 9.* Insula quoque apud eund. *l. 4. c. 12.* circa Thraciæ Chersonesum, ut videtur. Urbs Pelasgiotarum in Macedonia est *Æantium Ptolemæo*. Vide *Æas* & *Aphetæ*. Imò in Rhœteo littore, ubi Ajax sepultus, unde et nomen, sicut in opposito littore Sigæo, Achillis Fanum ac sepulchrum fuit. Solin. *c. 40.* *In Rhœteo (contra Sigæum) littore, [illegible] & Mitylenæi, ad tumulum [illegible] Thessali, Achillem sepultum considerunt, quod propemodum interest, diis interpositis quadraginta ferme stadiis in eisdem oris [illegible] littoris ab hominum [illegible] alterum oppidum, cui Æantio datum nomen est, Rhodii extruxerunt.* Strabo, ut Achillei oppidi non meminit, sic nec Æantii, forsitan quia nulla tunc oppida hoc nomine: Sed *Æantion* nomen esse littoris ait, in quo fuerit tumulus Ajacis &c. Qua de re Salmas. *ad Solin. p. 870.*

ÆAPOLIS, vide *Theapolis*.

ÆAS, Epiri fluv. ex Macedonia defluens, in Ionium mare se exonerat. Lucan. *l. 6.*

Parvus in errasum: sed parvo gurgite Æas
Ionio fluit inde mari:

Ovid. *Met l. 1. Fab. 11.*

Apidanusque senex, lenisque Amphrysus, & Æas.

Aous, teste Plinio. *l. 3. c. 23.* *Vajussa* nunc, ut nonnullis videtur. Solus autem Ovidius in fabula ista, flumen hoc Peneum ingredi dicit, & convenire cum reliquis Thessaliæ fluviis ad Tempe. Sed profectò non unum in illa Penei descriptione errorem committit. Nam quid Æanti, quid Amphryso, quid Sperchio cum Peneo, aut Thessalicis Tempis? Quia hæc flumina ex Pindo oriri legerat, ideo quoque existimavit ea confluere, & in Peneum exonerari. Confundit præterea Inachum Argiæ Peloponnesiacæ cum Inacho Epiri, qui iisdem atque Æas oritur montibus. Illud præterea quàm ineptum,

— — — *Vocant tempe, per quæ Peneus ab imo*
Effusus Pindo spumosis volvitur undis.

Nam si è Pindo oritur, quomodo potest spumosas volvere undas? Verum hoc procul dubio est librariorum flagitium, vel saltem ita interpretandum, ut postea docebimus. Ut autem ad Æantem redeam, Apolloniatarum id erat flumen, teste Pomponio, *l. 2. c. 3* vicinumque admodum erat mœnibus ipsorum, non verò Epidamniorum Ita enim scribenda Val. Maximi verba, *l. 1. Capite de Ominibus*, ut habent veteres nonnulli libri: *Atque Epidamnii flumen vicinum mœnibus, nomine Æantem, in aliquot [illegible] dixisse.* Apolloniatæ siquidem ab Epidamniis opem postulabant. Responderunt illi, *Habetis Æantem, ab eo petite auxilium.* Quis non videat lusisse eos in nomine fluvii, & tamen miror ineptias Interpretum ad hunc locum. If. Voss. *in loc. cit. Melæ p. 150.*

ÆATUS, Philippi fil. Beotorum hostis acerrimus, sororem habens Polycleam, ambo ab Herculis stirpe genus ducentes: oraculum extabat, Qui primus ex hoc genere, transmissô Acheloô, terram attigerit, urbem cum imperio teneбit: cum exercitus flumen transiturus esset, Polyclea pedem obligavit, inquiens, plantam sibi vulneratam esse: rogatque fratrem Æatum, ut se trans fluvium portet: ille nihil mali suspicatus, sed, tanquam sorori inservire volens, scutum armigero tradidit: sublatâque in humeros Polycleâ, alacriter per fluvium vestigia ferebat: qui cum ad ripam appropinquasset, illa prævectum exilit, & conversa ad fratrem inquit, Mihi regnum debetur ex oraculi sententia, nam prima omnium terram ingressa sum: Æatus, intellectô dolô, nequaquam ægrè animô tulit: sed puellæ solertiam amplexus, eam in uxorem duxit: simulque imperii gubernacula tenentes filium *Thessalum* genuerunt, à quo civitatem etiam *Thessaliam* nuncuparunt, Polyænus. *l. 8. c. 44.*

ÆBISOCI, vel EBISOCENSES, vide *Aquisgranenses*.

ÆBUDÆ, vide *Ebudæ*.

ÆBURA, urbs Hispaniæ Tarraconensis. *Steph.* Hodie *Talavera*, *Beuterro* teste.

ÆBUROBISINGESIA, Lusitaniæ urbs, *Phlegon Trallianus*: vocem corruptam putat *Ortel.* Vide *Ebora*.

ÆBUTIANUS, Præfectus memoratur Lamprid. in *Commodo, c. 6.* *Præfectum etiam Æbutianum inter hos et interemptum [illegible] Cleander cum aliis duobus quos ipse delegerat, præfectus effectus.* Sic enim legendum, cum alias *Ebutianus* habeatur, monet *Salmas.*

ÆCALUM, castellum Indiæ. *Steph.*

ÆCANA, urbs episcopalis Apuliæ Dauniæ. *Troja* nunc appellatur.

ÆCANI, populi Tuscorum, quos devicit Camillus, eorumque urbem vastavit. *Plut.* Vide *Æqui*.

ÆCHILENSII, vide *Coracus*.

ÆCHMAGORAS, fil. Herculis, ex [illegible] Phillone, filia Alcimedontis [illegible]: qui cum [illegible] fuisset, ab Alcimedonte, una cum matre Phillone, in proximo monte [illegible] fuit: [illegible] cum pica imitaretur, ad [illegible] vocem, quam [illegible] esse credidisset, Hercules [illegible] habens [illegible], puellam & a se genitum puerum agnovit, amboque vinculis liberavit. Pausan. in Arcad.

ÆCHMALOTARCHA, Græcô nomine, [illegible] Hebr. *Principes exilii* seu *captivitatis*, etiam *Capita* [illegible], Esr. c. 1. v. 5. & c. 8. v. 16. & c. 9. v. 1. dicti sunt apud Hebræos, qui Populo in captivitate Babylonica detento præfuêre. Ipsa enim captivitas [illegible] fuit, & populus in ea tam leniter habitus, ut & sedes haberent agrosque sibi assignatos, quos colerent atque inde vitam sustentarent, Jerem. c. 29. v. 5. & suis moribus non solum vivere permitterentur, verum etiam regimen quoddam proprium haberent, sub Capitibus Tribuum seu Æchmalotarchis: qui præter [illegible] quoque in commune bonum præfecturis fungebantur & re[illegible] apud Regem precurabant, ut de Daniele Sociisque ejus legimus, Daniel. c. 2. v. 48, 49. & c. 3. v. 30. & c. 5. v. 29 & c. 6. v. 29. Ordinario vero jure dicebantur ex disciplina [illegible] [illegible] [illegible], sed scholastica potius quam forensis, [illegible] mixta. [illegible] doctorum consessus non solum [illegible] *Cathedra*, sed & ipso nomine *Sanhedrin* seu Synedrium postea appellabantur. Unde Salomo Ben Virga verba faciens de Principibus Ebræorum in Babylone & Perside [illegible], *Tempore*, inquit, *in Doctorum* [illegible], *tempore, quo Israëlita* [illegible], *sibi* [illegible] *Principem, quem Nasi vocant* & *Caput* [illegible] [illegible] *Academiarum Rectores* & [illegible] *Populi* [illegible] & [illegible], & [illegible] *qui in regno essent*, [illegible] [illegible] *magna* [illegible]. *Hic se*[illegible] [illegible], *in qua* [illegible] *Princeps* & *bina sedes a dextra ejus* & [illegible], *Rectoris Academiæ Sora* & *Rectoris Academiæ Pumbedithæ* &c. apud *Seldenum*. Et de Principibus his Gemara Babylonica ad tit. *Sanhedrin*, c. 1. *fol.* 5. 1. *Traditur*, *juxta illud*, *Non recedet sceptrum a Jehuda*, [illegible] Æchmalotarchas *seu* Principes captivitatis, *qui* [illegible] *Israëlitas* [illegible], *atque juxta illud ibi*, *Et legislator è medio pedum ejus*, [illegible] *Hillelis*, *qui legem publice docerent*. Ubi glossa refert, *Gubernant seu coercent populum*, *quatenus scil. facultas eis permissa est a Regibus Persicis* &c. vide Joh. Seldenum de *Synedriis veter. Ebræor.* l. 2. c. 4. §. 10. & c. 7. §. 1. Extendebat se autem jurisdictio illorum, non in duas tantum illas tribus simul in carcerem conjectas, *Juda* scil. & *Benjamin*, sed & in multos Israëlitarum, qui se antè Judæos appellaverant, 2 Chron. c. 11. v. 1. & c. 34. v. 17. 18. quibus etiam se adjunxerunt multi è 10 tribubus in Media degentibus, teste *Josepho*: verbô Judæos omnes, quod nomen, non de tribu Juda duntaxat, sed reliquis quoque Israëlitis, qui cum Juda agebant, usurpari cœpit in ipsa hac captivitate, vel proximè ab ea, Fr. Burmann. *Synops. Theol. Christ.* part. 1. l. 4. c. 16. §. 4. 5. 6. Hi porro Æchmalotarchæ ex tribu solùm Judæ eligebantur, mansitque institutum hoc ab antiquissimis temporibus, ad hodierna usque tempora, in urbe *Bagdad*, si fides habenda Rabbinis, atque inter hos Benjamino Tudelensi, qui prolixè admodum hac de re agit in suo *Itinerar.* Nec obstat historia de Hyrcano captivo, qui è tribu Levi, Josepho narrata l. 15. *Jud. Antiq.* c. 18. ejus enim facti peculiaris erat ratio & jus extraordinarium. Nam alioqui certissimum est, caput Babylonicæ Captivitatis non potuisse tunc creari, nisi è tribu Judæ & familia Davidica. Et observant Magistri differentiam inter hunc, & *Nasi*, i. e. Synedrii Principem in Terra sancta, quod Æchmalotarcha Babylonius necessario crearetur è posteris David, cum *Nasi* è qualibet tribu potuerit initiari. His vero, soluta captivitate & reductione in patriam Populi, successere *Duces*, quorum primus *Zerubabel*, ultimus *Joannes Hyrcanus* fuit, de quibus vide inf. à [illegible]. Ubi autem Judæi [illegible], i. e. *prisca dispersione*, Æchmalotarcham habuêre Principis loco in partibus Orientis, sic prorsus οἱ [illegible], *posteriore dispersione* Judæi, qui Hierosolymis solo æquatis fuêre superstites & per omnes Mundi plagas sunt divisi, *Patriarchas* habuêre, quibus parerent, ceu legitimis Principibus & à Davide ortis: qui quidem non creabantur, sed nascebantur. De quibus vide Origenem [illegible] l. 4. c. 1. Epiphanium *Disputat. contra Ebion.* & Theodoretum *Dial.* 1. quorum hic prolixè observat, non è tribu Juda tales fuisse, licet pro talibus vulgò haberentur &c. Isaac. Casaubon. *Exercitat.* contra *Baronium* 1. §. 2. Vide quoque infrà aliquid, voce *Patriarcha*.

ÆCHMIS, Arcadum Rex Polymestori patri successit, Theopompô apud Spartanos regnante. Pausan. *Arcadic.*

ÆCHMIS, fil. Briaci, cum Spartanis bellum gessit. *Pausan.*

ÆCHTARCHUS, vel ÆCHMALOTARCHUS, i. e. *captivorum Dux*, nomen ejus, quem Judæi Sorobabelem [illegible], prope Babylonem, [illegible]. Origen. l. 4. *de Princip.* Vide *Æchmalotarcha*.

ÆCITUS, lacus Apolloniæ. *Vibius.*

ÆCLI, Αἰκλοι, [illegible] pro *Æqui*, vide *Æqui*.

ÆCLUS, viri nomen. Strabo l. 10. [illegible], *Post* [illegible] *Troja* [illegible] & *Cothus* [illegible], *Athenis profecti habitaverunt*, *ille quidem Eretriam, Cothus vero Chalcidem*.

ÆCULANI, populi Italiæ, quos inter Hirpinos habet Plin. l. 3. c. 11. Vide *Æculanum*.

ÆCULANUM, Hirpinorum in Italia oppid. episcopale 20. circiter mill. pass. à Benevento distinum, hodie *Frigento* vocatur; Aliis [illegible] [illegible], Αἰκούλανον, [illegible], [illegible]. Appian. bell. Civil. l. 1. [illegible] [illegible]. Oppidani, *Æculanenses*, vide *Fricentum*.

ÆDEMON, *Ptolemæi* libertus, [illegible] a C. Cæsare in [illegible] est. Plin. l. 5. c. 1. Vide *Ædemon*.

ÆDEPSUM, vel ÆDEPSUS, oppid. Eubœæ, ubi sunt Herculis Thermæ. Plin. l. 4. c. 12. Strabo. l. 10. *Steph.*

ÆDES, non idem cum Templo. Gellius l. 14. c. 7. *Non omnes ædes sacras templa esse* [illegible]. Varro de L. L. l. 6. *Quod addit templa ut sint devota*, [illegible], *quia* [illegible], [illegible] *templum est*, & [illegible] *ædem sacram esse templum*, & [illegible] *esse quæ in urbe Roma* [illegible] *sunt templa*, [illegible]. Olim enim, ut Scaliger ex eodem ibid. l. 4. observat, leges, *Ædium* in *Ædibus* ipsis in postibus earum ponebantur, quæ inter alia continebant, utrum *Ædes* illa esset templum, nec ne. Hinc Festus in *Opima spolia*, *Harum ædis lex nulla extat*, *neque templum habeat nec ne*, *scitur*. Adponebantur etiam leges dedicationis, quamvis [illegible] *Ædes* sacræ fiebant [illegible] sine exauguratione transferri poterant. Hinc ad Trajanum Plinius l. 10. *Ep.* 58. *Dispice ergo Domine, an putes ædem, cujus nulla lex* [illegible] [illegible] [illegible] *transferri*. Nempe Templum inauguratum seu per Augures constitutus locus erat. Unde Lampridius in *Severo*, c. 6. *Cum Senatus frequens in Curiam*, h. e. *ædem Concordiæ*, *templumque* [illegible] [illegible] *convenisset*: addit *templum inauguratum*, quia Romæ erant plures Concordiæ *Ædes*, sed cæteræ, exceptâ hâc, quæ in Fœro posita, inaugurata non erant. Non autem coisse Senatum in loco per Augures non constituto, notum. Quam ob rem *Templum* [illegible] *augurio consecratum*, *ut illuc conveniret Senatus*, *ubi* [illegible]. Servius ad illud *Æn.* l. 7. v. 153. - - - *augusta ad mœnia Regis*. Vide Jac. Oiselium JCtum ad Gellium loc. cit. & infrà voce *Templum*, [illegible] *Vesta*. Hinc *Ædiles* dicimus: de quo mox.

ÆDES, postquam in cavernis habitandi prisco mortales tædium cepit, e luto fabricari cœperunt, inventore [illegible], Celei [illegible], qui circa tempus illud, quo fuit *Joseph* Proregi Ægyptius fluunt, [illegible] in nidis construendi, industria accuratius observatâ, idem in domibus conficiendis, experiri statuit. Postmodum eo usque luxus crevit, ut ex ebore Achabus, Israël Rex, ex auro, Nero Imperator: ut alios omittam, ædificare non dubitârint. Qua de re cùm & alibi dictum sit, addam pauca de laxitate *Ædium* apud Veteres, quæ tanta, ut aliquot servorum myriadas non difficulter continerent. Seneca certè *Epist.* 90. [illegible] *populorum tecta*, *domos* [illegible], non semel meminit. Equidem hæc sunt *Ep.* 114. *ubi luxuriam late felicitas fudit*, *cultus primum corporum esse diligentior incipit*, *deinde* [illegible] *laborabit*: *deinde in ipsas domos impenditur cura*, *ut in latitudinem ruris excurrant*, *ut parietes advectis trans maria marmoribus fulgeant*, *ut tecta varientur auro*, *ut lacunaribus pavimentorum respondeat nitor* &c. Quæ eadem Juvenal. carmine expressit, *Sat.* 4. v. 5.

Quid refert igitur, quantis jumenta fatiget
Porticibus? quanta nemorum vectetur in umbra?
Jugera quot vicina Foro, quas emerit ædes?

Nec verò non respondebant hisce spatiis aulæ æmulæ urbium, capaces populi, & *Cænationes* & *Portica* & *Vestibula*, *Atria*, *Peristylia*, *Bibliotheca*, *Pinacotheca*, *Balnea* & alia ad decorem Majestatis perfecta & publicorum magnificentiam comparata. Verbô, domorum ea fuit amplitudo, ut *domum*, prout temporis conditio exigebat quibusdam membris uterentur [illegible], l. [illegible] ff. *de usu* & *habitat.* Vide Pignorium *Commentar. de Serv.* Neque vero in Urbe tantum, sed & ruri laxitatis extremæ *Ædificia* prisci possidebant, adeoque cùm aulas habitarent illustres viri, [illegible] [illegible], velut more Persarum, regias quasdam construxisse, Strab. auctor est. Hinc Plin. l. 36. c. 15. nihil illis magis mirandum fuisse in toto terrarum orbe testatur, atque addit montes perfossos, valles coæquatas. Quin & maria constrata *Sallustius* refert. De Lucullo, quem *ob injectas moles mari* & *receptum suffossis montibus in terras mare*, *haud infacete magnus Pompeius Xerxem togatum vocare assueverat*, ut loquitur Paterculus, l. 2. c. 33. Vide etiam Plinium l. 9. c. 54. & Varronem *de R. R.* c. 17. Et hæc complures privati factitabant: de Gordianorum villa, audi Capitolin. c. 32. *Est* [illegible] *villa via Prænestina*, *ducentas columnas in tetrastylo habens*, *quarum* 50. *Carysteæ*, *Claudianæ* 50. *Synnadicæ* 50. *Numidicæ* 50. *pari* [illegible] *sunt*. *In qua Basilicæ centenariæ tres*: *cætera huic operi convenientia*, &c. De Insulis quæ erant *Ædes* grandiores, sic dictæ, quod non jungerentur communibus parietibus cum domibus vicinis, quales *Sex. Rufus* & *P. Victor* olim Romæ non paucas recensuerunt, vide infra. Quod verò de servorum multitudine diximus, confirmatur ex *Athenæo*, Romanorum quosdam eorum [illegible] quosdam 20000. habuisse, nec ut quæstum ex iis facerent, sed ut asseclas haberent, scribentes. Jac. Oiselius JCtus *Not. ad l. Gellium*. Ut quædam addam de *Ædibus*, Constitutio Hadriani Imperatoris, memoratur, apud Spartianum in *Vita ejus*, *Constituit inter cætera*, *ut in nulla civitate domus aliquis transferenda ad aliam Urbem ullius materiæ causâ dirueretur*. Unde colligunt nonnulli, promulgatam ab Hadriano fuisse, de non diruendis ædibus aliquam constitutionem: cujus [illegible] [illegible] hodie in libris Juris Civ. Roman. mentio extet nusquam, judicat *Isaac Meursius* ad aliud Senatusconsultum, verba Spartiani referenda esse, quod Hadriano imperante quinti ejus anni Consulib. Aviola & Pansa factum est. Cavêre Patres eo decreto, ne ex æquis ædibus junctæ sunt, tollere, negotiationis & promercii causâ vendere, emere, legare liceret, [illegible] [illegible] eandem suam, quò demolitetur, vendere liceret aut legare. Auctores sunt, Paulus l. 52. *de contr. empt.* Ulpianus l. 41. *de legat.* [illegible], [illegible] alii multi: nam hujus Senatus Consulti frequens in Digestis mentio. Sed & multo antè Vespasiani legem idem fuerat cautum; ut testatur Alexander Severus l. 2. *Cod. de ædif. priv.* Nec mirum est, ut ab Imperatore jus dicatur constitutum, quod eo imperante Ordo amplissimus decreverit &c. Hoc itaque ait Spartianus, constituisse Hadrianum, ne transferendæ ullius materiæ causâ ad aliam urbem, in ulla civitate, domum aliquam diruere fas esset. Materiæ autem in aliam urbem solitæ transferri sunt, tigna, marmora, [illegible] & quod majoris, parietum [illegible] partes. Plin. l. 35.

l. 44. c. 14. Lavdavome [illegible] *lateritius* [illegible] *opus tesserinum* [illegible] *Romam deportavê-re*, [illegible] *Varro*. [illegible] Vide Salmas. [illegible] ut de more possessorum nomina [illegible] infra voce *Patet*.

ÆDESIA, mulier Ægyptiaca, uxor Hermiæ, & Syriani Philosophi propinqua, tum que castitatis, & probitatis exemplar, [illegible] scripsit Suidas.

ÆDESIUS, gente Cappadox, Jamblichi scholam & in contubernium [illegible] nobilitate generis [illegible] facile [illegible], sed censu exiguo. *Vitam ejus* scripsit Eunapius Sardianus, quem vide.

ÆDESSA, EDESSA *Livio & Polybio*, urbs in Emathia, non longe a Pella, *Ægæ* postea vocata Trog. *l. 7. Videtur Sophiano* longit. 46. 50. latitud. 41. 18.

ÆDICULA, apud Minucium Fel. *Templum quod ei*, Deo, *exstruam, cum totus hic mundus eum capere non possit? & cum homo latius maneam, intra unam ædiculam vim tantæ Majestatis includam?* Idem cum *Æde exigua*: Tibulli, *l. 1. Eleg. 10.*

> *Pauper erat* [illegible]
> *Stabat in exigua ligneus æde Deus.*

Cum tugurio, [illegible] Arnobii *l. 6.* [illegible] aliorum. Nempe receptaculum simulachri, in Ædibus sacris, alibique Gentilium. Petronius, *Præterea grande armarium in angulo vidi, in cujus Ædicula erant Lares argentei*: Appulejus *Metam. 3.* In ipso fere meditullio Eponæ Deæ simulachrum residens *Ædicula*. Juvenalis *Sat. 8.*

> *Ipsi deerat Lares, si quod spectabile lignum,*
> *Si quis in Ædicula Deus unicus - -*

Vide quoque Tertullian. *de Idolol. c. 8.* In his non asservata solum, sed & circumlata idola, discimus ex *Euterpe* Herodoti, [illegible] Vide Jac. Ouzelium *Animadversion. Minucianis p. 188. & 199.*

ÆDILES. Nomen primo illorum apud Romanos quibus ædificiorum cura erat commissa. Varro *l. 4. de L.L.* Dein, Magistratibus tribui cœpit, qui bini prius ex populo, dein etiam ex Patriciis eligebantur. Hi postremi *Curules* dicti, quia in Curulibus sellis sedendi jus habebant. Officium erat, cavere, ne quæ rixæ in ludis orirentur, ædificia qua privata qua publica curare, & nihil omittere eorum, quæ ad ornandam urbem & civium tranquillitatem conservandam spectarent. Primus ad honores gradus. Athenis [illegible] dicti sunt, à quibus Cratetem quod præter morem sindonem gestaret, reprehensum esse, refert *Laertius*. Theophilus [illegible] vocat, vide Pompon. *l. 2. ff. de orig. juris*, & Fenestellam *de Magistr. Rom.* Dion. [illegible] *d. l.*

ÆDILES Plebis, Ludorum maximè gratia creati, vide Gronov. *Observat. l. 4. c. 21.*

ÆDILIS, apud Varronem Nonio laudatum, *Quum illo venio, video Gallorum frequentiam in Templo, qui dum essent* [illegible] *hora*, [illegible] *Ædiles signa* [illegible] *Deam Gallantes vario* [illegible]: Ædituus est seu Æditimus, [illegible] Vide Salmas. *ad Solin. p. 1087.* Hinc *Æditus*, in *Charta* Joleanni Episcopi Tervanensis, An. Ludov. Regis 26. apud Folcardum *vol. 1. Miracul.* Bertini *c. 7.* *Æditatem seu custodiam ipsius Basilicæ &c.* Et in alia Lieberti Episcopi Camerac. A. C. 1066. in *Histor.* Camerac. Joh. Carpentarii: *Æditatem verò & Præpositatum, quæ* [illegible] - - - - *huic Ecclesiæ contuli*: Custodis Templi munus ac dignitas est, in Collegiis Canonicorum in Ecclesia Romana. Car. du Fresne *Glossar.*

ÆDIPSUS, Eubœæ Insul. Urbs, *Ptolom.* [illegible] *Strab. & Steph.* vide *Edepsus*.

ÆDITUI vel ÆDITIMI, apud Gentiles, ædium sacrarum custodes, Adr. Turnebus *Adversf. l. 14. c. 11.* Græcè [illegible] item [illegible], quam vocem Latinam fecit Scævola JCtus *l. 20. ff. de* [illegible] *i. e. ceremoniarum sacrarum Doctores*, dicti leguntur, apud Jul. Pollucem *l. 1.* [illegible] *num. 31. &c.* Atque à nonnullis cum Nomophylacibus confunduntur. Sueton. *Aug. c. 5. se esse possessorem ac velut Ædituum soli quod Divus Augustus* [illegible] Vide Thom. Dempster. *Antiqq. Rom. c. 11.* Æditui quoque dicuntur Varroni apud *Nonium*, ut supra vidimus. In Ecclesia Romana *Ædituus* seu Ostiarius, gradus Ecclesiasticus est: cujus meminit Frodoardus in *Hadriano Pontif.*

> *Amplus Æditurus locupletem dotibus ædem.*

Unde *Æditare*, in veteri Inscr. *Æditavit ann. X.* apud Car. du Fresne *Glossar.* vide quoque infrà voce *Mansionarius*, it. *Nomophylaces*, & *Sabbatum*.

ÆDON, mons Thraciæ. vide *Ædon*.

AEDON, uxor Zethi regis, fratris Amphionis, Itylum filium per errorem nocte interfecit, putans eum Amaneum, vel Amandeum Amphionis filium fuisse, invidebat enim uxori Amphionis, quod illi sex essent masculi, quæ cognoscens optavit mori, miseratione tamen Deorum in carduelem versa Itylum deflere dicitur. Boccat. *l. 5.*

AEDON, Pandarei Ephesii filia, quæ Polytechno fabro Colophone Lydiæ habitanti, nupsit, plurimumque temporis suaviter cum eo vixit, unico filio procreato, cui nomen Itys. Fuerunt autem felices, quamdiu Deos debito honore affecerunt: at postquam inani voce gloriati sunt, magis se invicem amare, quam Jupiter & Juno se mutuo diligant; Juno offensa Eridem ad eos misit, quæ contentionem operum injiceret ipsis. Pastulum restabat Polytechno ad currulem sellam conficiendam, & Aedoni, ad pertexendam telam: Itaque hanc sponsionem ineunt, ut uter ipsorum celerius opus suum absolvisset, ei alter famulam daret. Cumque telam perficit Aedon, Junone opus adjuvante: cui invidens victoriam Polytechnus, ad socerum proficiscitur, simulans se ab uxore missum, ad adducendam secum sororem Chelidonem: & Pandareus nihil mali suspicatus, filiam Chelidonem ei committit: eâ Polytechnus, in sylva virginitatem eripit, tonsoque capite, aliis eam vestibus induit: mortemque minatus, si quid horum unquam Aedoni indicâsset; ita domum reversus, eam uxori loco ancillæ ex pacto tradit. Aliquamdiu soror eam operi exigendo [illegible], donec Chelidonis cum urna ad fontem, prolixè suam deplorans calamitatem, à sorore exaudita est. Postquam se mutuo agnoverunt & consalutaverunt, malum illico Polytechno sunt machinatæ: filium ejus in frusta conciderunt, carnes in ollam conjectas coxerunt: cumque Aedon viro suo mandâsset, ut Polytechnum eas juberet edere, ipsa cum sorore ad patrem Pandareum pervenit, indicavitque in quas incidisset miserias. Polytechnus cognito se de filii sui carnibus epulatum fuisse, eas ad patrem usque insecutus est: at famuli Pandarei eum, quod tantum familiæ Pandarei probrum intulisset, correptum insolubili vinculo constrinxêre, corpusque melle inunctum in pascua projecerunt. Ubi cum muscæ assidentes eum divexarent, Aedon ob pristinam miserata amicitiam, eas abigebat: Quod cum deprehendissent parentes & frater, odio motati eam statuerunt interficere. Sed Jupiter Pandareum miseratus, antequam in domum ejus graviora inciderent mala, eos omnes in aves convertit, quæ partim ad mare usque provolârunt, partim in aërem subvolârunt: Pandareus mutatus est in haliæetum, mater Aedonis in alcyonem, statimque se in mare volucrum dejicere, sed Jupiter id prohibuit: atque hæ aves navigantibus sunt secundæ. Polytechnus in pelecanem transiit, quod ei Vulcanus fabricanti securim dedisset, atque ea avis fabris fausta visa est. frater Aedonis upupa evasit, quæ avis terra marique est auspicata: idque magis si conjungitur haliæetum aut alcyoni. Aëdon quæ est luscinia, circum fluvios & nemora filium Itym deplorat. Chelidonis hirundo facta est, hominum contubernalis, Dianæ consilio, quod invita virginitatem amittens, plurimùm invocâsset Dianam. Antonius Liberalis ex Boei *Ornithogonia*.

ÆDONIS, insul. Ægypti maris. *Ptol.* hæc fortasse *Platea* Herodoto dicitur in *Melpomene*, quam inter Gigamas & Adyrmachidas describit.

ÆDUI. *Hedui* Plinio *l. 4. c. 18.* & aliis, Galliæ Celticæ populi potentissimi, quorum regio Burgundiæ Ducatus, & urbs Augustodunum; à Sequanis populis alterius Burgundiæ, Arari fluvio divisi. Horum tractus hodie *l'Autunois* dicitur, ab eorum urbe præcipua, *Autun*, ad Arotium fluv. continebatque olim majorem partem Ducatus Burgundiæ ubi tractus Augustodunensis, Carolensis, Alexiensis & Cabillonensis, sed hodie multò minor est Valesio. *Edui* dicuntur *Cæsari*, *Straboni* & Plutarcho in *Cæsare* [illegible], *Edui* quoque *Melæ l. 3. c. 2.* ac *Plinio*, nonnunquam & cum aspiratione *Hedui*. Cæteri, quos sequi melius, *Æduos* scribunt. Habuêre Ligerim, vel potius Elaver & Ararim terminos; cùm multa essent Æduorum oppida ad Ararim, ad Ligerim autem Noviodunum. Primi omnium inter Galliæ gentes plurimis Senatusconsultis *Fratres Populi Romani* appellati sunt, Cæsar, & Eumenius *in grat. act. Constantino Aug.* &c. nomine ingenuâ & simplici charitate, & vetere ac perpetuâ erga Romanos fide quæsito. Primi quoque Senatorum in urbe jus adepti sunt, Tacit. *l. 11. Annal. c. 25.* a fœdere antiquo cum Romanis, *Ædui Fœderati Plinio* vocantur. Iidem post Massilienses, primi ansam Romanis intrandæ atque occupandæ Galliæ Narbonensis dedêre, cùm apud eos de Allobrogum Arvernorumque injuriis essent conquesti, Florus *l. 3. c. 2.* Nec Galliam Narbonensem modò, sed etiam Celtas, Belgas & Aquitanos, omnemque adeo Galliam Romanis tradidêre. Quippe cùm Galliæ totius factionis essent duæ, atque alterius principatum tenerent *Ædui*, alterius Arverni ac Sequani, ortóque inter ambos bellô, à Sequanis, qui Germanorum auxilia advocaverant, *Ædui* bis victi acie gravi jugô premerentur: *Princeps Æduorum* [illegible] *Romam ad Senatum venit, & recusato consessu, quem offerebatur, scuto innixus peroravit, impetravitque ope, Romanum exercitum, Cæsaremque in Rhodanum primus adduxit*, Eumenius suprà laudatus: quod idem docet Cæsar *de bello Gall. l. 7. c. 75.* [illegible] ubi *Æduis eorumque clientibus Segusianis* cæterisque, millia hominum armatorum XXXV. ad Alesiam obsidione liberandam à Gallis esse imperata, refert. Et certè etiam postea, sub Imperatoribus Romanis Augustodunum, caput *Æduorum*, fabricam habuit loricariam, ut patet ex *Notitia Imperii*. Erant olim clientes illorum *Senones*, *Segusiani*, *Ambibareti*, *Aulerci Brannovices & Brannovii*, Cæsar *loc. cit.* Etiam Mandubii, in eorum finibus fuêre. Ambarrosque, necessarios ac consanguineos Æduorum fuisse, scribit Idem *l. 1. c. 11.* quos Livius inter *Æduos* ac Allobroges ponit, ac cum illis Alpes transgressos, in Italia sedem cepisse ait, *l. 5. c. 34.* Bojos Gallos demum, qui in agrum Noricum transierant, Noreiamque occupaverant, reversos in Galliam & una cum Helvetiis victos à Cæsare, eorumque reliquias, permissu victoris, in *Æduorum* finibus collocatas fuisse, legimus. Nec omittendum, quod Cæsar *l. 2. de Bello Gall. c. 14.* scribit, *Bellovacos omni tempore in fide atque amicitia civitatis Æduæ fuisse*, ob idque Divitiacô deprecatore apud ipsum tutos fuisse. Nihilominus Æduis clientibus suis Segusianis, & Augustodunum Æduorum Lugduno Segusianorum (quod Metropolis caputque totius Galliæ Lugdunensis seu Celticæ facta est à Romanis) postpositum est, ob dignitatem Coloniæ, quam à Romanis, Galliarum dominis, Galliæ Celticæ urbibus cunctis præponi oportuit. Sed & dici potest, fuisse quidem Lugdunum in agro Segusianorum, non ideo tamen eam urbem horum, sed Romanorum fuisse, cum colonia fuerit Romana. Divisa autem fuit & distracta gens in duas Provincias. Quippe caput *Æduorum* Augustodunum, præterea Cabillonum & Matisco oppida illorum, provinciæ Lugdunensi primæ, à Romanis sunt attributa, at Noviodunum, *Æduorum*, seu Nivernum, Lugdunensi quartæ vel Senonicæ, quod in aliis quoque usu venit. A pecuniâ imprimis & opulentia

commendantur, à Tacito *Annal. l. 3. c. 43.* unde ii *perennem, arma*, [illegible] dextulisse Valeriu. Vitellianarum partium [illegible], [illegible] & Sacrovir, cum Augustodunum occupavisset, [illegible]. Vide præfatum Val. *Notit. Gall.*

ÆDUSII, loci Romanorum juxta Galliam Celticam. *Steph.*

ÆETA, vel ÆETES, Colchorum Rex, Solis filius ex Persa Oceani filia, liberos habuit Medeam, Absyrtum, & Chalciopen. Ad hunc Phryxus Athamantis fil. pervenit, & aureum vellus detulit: quod cum ille diligentissime servaret, ejus causa bellum gessit cum Argonautis, tandem vero ab Iasone, Medeæ filiæ proditione, & spoliatus, & regno pulsus est, sed tum senex ab eodem in idem restitutus. Cal. Rhodig. *l. 22. c. 25.* Val. Flac. *de Argonaut. l. 1. v. 43. l. 3. v. 495.* &c. Hinc *Æetæus* adjectivum. Catull. *in Argonaut.*

Fluctu quondam prognata vertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas,
Phasidos ad fluctus, & fines Æetæos.

Hinc etiam *Æetias* patronymicum pro Medea. Ovid. *Met. l. 7.*

Concipit interea validos Æetias ignes.

Item *Æetis*, pro eadem. Val. Flacc. *l. 6. Argon. v. 481.*

- - - Ingens Æetida perculit horror.

Denique *Æetine*. Idem, *l. 6. Argon. v. 542.*

Nec minus Æolia proles Æetia Phryxus
Fertur & ipsa parens - - - - - -

Vide etiam *Absyrtus*.

ÆGA, nympha, quæ ex Oleno nata Jovis nutrix fertur fuisse. Quidam Panis uxorem dicere. *Hyginus. Poetic. Astronom. l. 2. c. 13.* Item promontorium Æolidis, non procul à Caico fluvio. *Strab.* Est etiam Phocidis regionis fluv. & oppid. Æmoniæ.

ÆGA, vel ÆGE, Amazonum regina, à qua Ægæum mare, in quo periit, nomen sumpsisse vult *Festus Pompeius*.

ÆGA, insul. maris *Ægæi*, in ora Asiæ, inter Chium & Tenedum, à qua mare *Ægæum*, vide *Canus*.

ÆGABRO vide *Bebra*.

ÆGADES, Insul. versus Siciliam. Vide *Ægathes*,

ÆGÆ, Macedoniæ oppid. Plin. *l. 4. c. 10.* *Melibœam* quoque vocari scribit *Steph.* quem consule. Olim vocabatur *Edessa*, [illegible], non [illegible], uti perperam legitur in vulgatis *Ptolemæi* exemplaribus. Aliquanto vero remotior à mari erat Edessa, sive Ægæ, atque Pella. Palus quippe illa, in qua sita erat Pella, mari erat vicina. In illam vero paludem duo incidebant flumina, Axius & Ludias. Per Ludiam [illegible] erat ad Ægas sive Edessam. Non recte *Ptolemæus*, qui Ægas, sive Ægam; & Edessam distinguit, & hanc ad Erigonem, illam ad Haliacmonem collocat, cum eadem sit, ut apparet ex Justino *l. 7. c. 1.* sitaque sit ad Ludiam amnem, ut *Anonymus* testatur, qui *Sylvam* nomine prodit. Urbs vero hæc non modo appellabatur Αἰγαί, sed & Αἰγαία & Αἰγέα. Sic quoque Theophrastus *libello de ventis*, cum dicit aquilones Ossæ & Olympo impactos, contrarios nubibus ferri, [illegible], [illegible] Αἰγέας τῆς Μακεδονίας, [illegible] τὸ Βορέαν. Ita scribendum: male enim Ἀγέας habent vulgata exemplaria. Ab hoc oppido *illustri* est Αἰγεάτης, & forma Macedonica Αἰγεάδης. Nihil itaque mutandum apud *Justinum*. Porro quamvis regia ex hac urbe translata sit, morem tamen mansisse, ut Ægis, vel Ægeis reges sepelirentur, colligi poterit, non ex Plinio tantum, *loc. cit.* verum & ex Diodoro Sic. *l. 19.* If. Voss. *not. in Melam. p. 139. 140.* Est etiam urbs Ciliciæ, de qua Lucanus, *l. 3. v. 227.*

Mallos, & extremæ resonant navalibus Ægæ.

Nic. Lloyd.

ÆGÆA, Αἰγαία, nomen duarum urbium, ut scribit *Ptolemæus*, quarum una in Emathia, altera in Mauritania. Commemorantur & à *Strabone* duo hujus nominis opida, quorum unum ad Amanum montem, alterum in agro Laconico collocat.

ÆGÆÆ, oppidulum Ciliciæ, ubi navium statio. *Strab.* Vide *Ægæ*.

ÆGÆI, vide *Ætæi*.

ÆGÆIS, tribus Attica ab Ægeo, Pandionis filio. *Steph.* Vide *Ægeus*.

ÆGÆON, unus ex 50. Lycaonis filiis. Apollod. *l. 3. Bibliothec.*

ÆGÆON, sævus & immanis, Cœli & Terræ fil. qui uno ictu centum scopulos in Jovem contorquebat. Victus demum, alligatus est a Neptuno scopulo Ægæi maris. Stat. *l. 1. Achilleid. v. 209.*

Audierat duros laxantem Ægæona nexus.

Hesych. Αἰγαίων, [illegible], ὁ Βριάρεως, ἢ ὁ Ποσειδῶν. Dictus est autem *Ægæon*, ut quidam volunt, à γαίω, i. e. *superbio*, unde γαίων, & per appositionem αἰγαίων, & per pleonasmum, αἰγαίων. Hunc Homer. *Il. α. v. 403.* ab hominibus quidem Ægæonem; à Diis vero, *Briareum* vocari tradit, in his:

[illegible] Οὔλυμπον,
Ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δέ τε πάντες
Αἰγαίων', ὁ γὰρ αὖτε βίῃ οὗ πατρὸς ἀμείνων,
Ὅς ῥα [illegible] κύδεϊ γαίων,
Τὸν [illegible].

Alii dicunt *Ægæonem* immanem piratam fuisse, & sic nominatum ab insula deserta in Ægæo mari, quæ *Æge* vocatur, in qua subsidebat more piratarum. Centum geminus autem ideo dictus est, quod centum homines remigio deservientes haberet in manibus, de quo Ovid. *l. 2. Met.*

- - Balænarumque prementem
Ægæona suis immania terga lacertis.

Claudian. *l. 1. De Raptu Proserp.*

- - - - Rursusque [illegible]
Ægæon [illegible] de corpore nodis,
[illegible] mota.

Virg. *l. 10. Æn. v. 565.*

Ægæon qualis, centum cui brachia dicunt
Centenasque manus, quinquaginta oribus ignem
Pectoribusque arsisse, Jovis cum fulmina contra
Tot paribus streperet clypeis, tot stringeret enses.

Tot, i. e. centum Plato *de Legg. l. 7.* [illegible], [illegible], *Si quis Geryonæ, aut Briarei naturam habeat, cum contimanus sit, centum etiam albeo [illegible] posse*. Notandum est autem, hic *Virgilium* ab *Homero* dissentire, nam apud *Homer.* *Ægæon* auxilio est Jovi, cum autem contra Jovem armant versus *Maronis*. Præterea in re fabulosa sibi consonat Poeta. Nam cum det centum brachia, totidemque manus, consequens est, ut quinquaginta tantum capita, & pectora. Græci ab se ipsis dissident. Nam Æschylus *in Prometh.* Typhonem, qui idem est cum Ægæone, facit [illegible], & Pindar. *Od. 4.* [illegible]. Cui enim sunt centum brachia, ut *Homer.* dixit, quomodo esse possunt centum capita, ut *Æschylus* & *Pindarus*? Atque adeo prudenter Plutarchus *de malignit. auctorem*, [illegible]. Nonnus autem de Ægæone, *l. 31.* indefinite [illegible], *multiceps*, ac proinde etiam indefinite [illegible], quibus multiplices quoque facit manus. Itaque etiamsi res fabulosa sit, esse debet consequens. Quin diligenter cavit Poeta, ut adderet *ut dicunt*, solens hoc suo more, nam quæ incerta sunt, & fabulosa, famæ attribuit. *Nic. Lloydius.* Certe *Ægæon*, gigas, idem cum Briareo. *Scholiastes Apollonii*, [illegible] Αἰγαίων [illegible] Βριάρεως [illegible] Αἰγαίων [illegible]. Idem paulo post, Βριάρεως [illegible] Αἰγαίων [illegible], *Briareus autem & Ægæon & Gyges idem appellatur.* Hunc ex Eubœa profugum, in *Phrygiam se recepisse*, ibique obiisse tradit Tatianus *ad Fund.* Post fata, divinis honoribus cultus est, à Carystiis & Chalcidensibus; deditque Carysto nomen, *Ægæa*, unde mari vicino, *Ægæi* quoque appellatio data. Vide Salmas. *ad Solin. p. 178.* & in voce *Ægeus*.

ÆGEONIS Promontor circa Rhindaci fluminis ostia, Apollon *l. 1.* & ejus Scholiast.

ÆGÆUM Mare, vulgo *Archipelago*. Turcis *Acdenis*, teste *Leunclavio*, i. e. *Mare album*, ut opponitur Ponto Euxino, quem *Caradeniz* appellant, i. e. *Mare nigrum*, pars maris Mediterranei Europam ab Asia dividens, in quo insulæ plurimæ Cyclades sunt, & Sporades. Dionysius, *v. 131.*

[illegible]
[illegible] Κυκλάδας [illegible].

Mare Ægæum intelligit, quod vastum gurgitem habere supra dixit. Artemidorus in *Oneirocritic.* *l. 2. c. 12.* [illegible]. Vide ad *locum istum* Nicolaum Rigaltium. Nomen quod attinet, ab *Æga* insula, prope Eubœam, Neptuno sacra dici asserit Appollonii Scholiastes *l. 1.* Et Conon *ibidem* ab *Ægæa Carystia*, i. e. à Carysto Eubœæ, quæ & *Ægæa* dicebatur. Et Strabo *l. 8.* ab *Ægis* ejusdem Eubœæ, oppido. Tamen idem *l. 13.* ab *Æga* Æolidis promontorio deducit. Plin. *l. 4. c. 11.* ab *Æge* scopulo inter Tenedum & Chium; & *Festus* vel a crebris insulis, quæ procul aspicientibus videantur species αἰγῶν h. e. caprarum, vel ab *Ægea* Amazonum regina, quæ ibi perierit, vel ab *Ægeo* Thesei patre, qui in *Ægæum* se dederit præcipitem, de quo longam fabulam texit *Suidas*, nisi fallor, ex *Nicocrate*, quem refellit *Apollonii Scholiastes*. Ubi rursus alii ad *Ægæum* referunt Neptuni nomen in Pherecyde, alii ad *Ægæonem*, de quo supra. Alii denique sic appellatum volunt [illegible], à Percantia capra, quod non capio. An legendum [illegible], vel Οὐρανίας, ut significetur capra cœlestis?

- - - - Oleniæ sidus pluviale capellæ.

Uti vocatur à poeta Ovid. *l. 5. in Fastis* qua exoriente, ut ait Suidas in Αἰγες, venti vehementius spirant. Horat. *l. 3. Carm. Od. 1.*

Nec sævus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hœdi.

Ovid. tamen, *Met. l. 14. fab. 17.* occidentibus Hœdis tempestatem, & maris commotionem tribuit,

Sæva illa freta surgunt cadentibus Hœdis.

Unde [illegible], flare in modum turbinis & *Ægæum Pelagus* dicitur, quod maxime terribile est. Ita *Suidas*. At Isacius in *Lycophronem* à terrestri capra deducit, quia hoc mare [illegible], *capræ ad instar agitatur*. Sed his relictis, jam conabimur aliquid afferre vero propius. Hebræum עז *az*, i. e. *validum*, *durum*, *asperum*, quandoque maris est epitheton, ut Esai c. 43. v. 16. *Sic dixit Dominus, qui dat in mari viam*, [illegible] *& in aquis asperis semitam*. & Nehemiæ c. 9. v. 11. *Et mare divisisti coram iis, & per medium mare sicco pede transierunt, & persecutores eorum projecisti in profunda tanquam lapidem*, [illegible] *in aquas asperas*, utrobique agitur de mari Rubro, quod absorpsit Ægyptios, & Ebræis fuit pervium, cujus aquæ merito appellantur asperæ. cum [illegible] habeat [illegible], [illegible], *asperum*, *navigatu difficilem*, *importuosum*, *inaccessum*, *atque omnino terribilem*. Ita de eo *Agatharchides*, *Strabo*; *Diodorus*, & *Arrianus*. Nec in *Ægæo* clementior est navigatio. Constantinus Porphyrogenneta *Themate 17.* Τὸ δὲ Αἰγαῖον πέλαγος [illegible]. Val. Flacc. *l. 1. v. 629.*

- - - - Quanto premitur se sustulit Ægæon!

Sic etiam invenies & *Ægæona* pro *Ægæo* usurpatum. Stat. *l. 5. Theb.*

- - - - Dolore fessum
Pectus, & immensi quas spumifer abstulit Ægæon.

Apud eundem eodem *libro*,

Dum pelagi venisset & Cycladum Ægæum.

Hesych. Αἰγαῖον, [illegible] Κυκλάδας [illegible]. Heraclides Sinopensis *Anthol. l. 3. c. 22.*

- - - - Αἰγαῖον [illegible].

Hinc [illegible] Αἰγαῖον [illegible] de iis dicitur, qui in summo discrimine versantur. *Erasmus* hoc adagium citat ex *Æliani epistola*. Est & aliud

non

non dissimile ex Luciano *de Syria*, [illegible] [illegible], [illegible] i. e. [illegible] scapha; *Ægæum transeuntes*. In eos, qui rem supra modum arduam levi opera conficere tentant, quibus tertium addi queat, ex Cicer. *l.* 3 *de Legg.* *Excitabat fluctus in simpulo Gratidius, quos post filius ejus Marius in Ægæo excitavit mari.* Itaque tam Ægæum quam Rhœtum mare habet [illegible] *aquas asperas*, unde dici potuit à Phœnicibus, mare [illegible] i. e. *Rhœteum*, & *asperum*. Quod cur *Ægæum* veteres reddiderint, statim patebit. Apud Ebræos [illegible], *asperum* & [illegible] *capra*, non modo conjugata, sed & iisdem scribuntur literis, & solum punctis differunt diversitatem tamen habent. Nempe ut hinc Græce [illegible] dicitur [illegible], ut Grammatici observant; ita Ebraicè [illegible], [illegible] nominata est ab asperitate pilorum, quorum usus in ciliciis, vestis omnium asperrima. Inde factum ut mare [illegible], [illegible], diceretur, tanquam a capra sumpto nomine. Idque eo libentius, quod ab [illegible] *capra* Græce, unde [illegible], alludit ad Ebræum [illegible], & videtur ex eo natum, quod jam alii observârunt. Vide Steph. in [illegible]. *Nic. Lloydius.*

ÆGÆUS, Neptunus dictus ab *Æga* Eubœæ insula. Strabo. *l.* 9. Item flue. apud Apollonium *l.* 4. Corcyræ insulæ esse addit ibidem *Scholiastes*. Fit & campus & regio in Phocide, quem Eustath. *in Dionys.* [illegible] vocat. *p.* 22.

ÆGAGÆES, mons Asiæ, ubi vipera serpens reperitur; lege *Ægagea*, Ita enim Nicandro dicitur in *Theriacis v.* 218

- - - - [illegible]

[illegible]. Ubi Scholiastes: [illegible], ἢ Αἰγαγέης, ἢ [illegible] [illegible].

ÆGALEOS, vel ÆGALEUM, Atticæ mons è regione Salaminis. *Herodot. Thucyd. Tzetz.*, *Ægalæ* Plinio *l.* 4. *c.* 7. & Solino *c.* 13. [illegible] apud Istrum, Sophoclis in *Oedipo Coloneo* Scholiast. Item mons Messaniæ apud Strabonem, Stat. *l.* 12.

Dixit &, Ægaleos nemorum Parnesque benignus.

ÆGAN, Græcè Αἰγαν & Αἰγαῖον, apud Val. Flacc. *l.* 1. Argon. *v.* 629.

--- *Quantò fremitu se sustulit Ægon.*

& Stat. *l.* 5. *Thebaid. v.* 55.

---- *Quà [illegible] adlidit Ægon*

pro, *Ægæo* mari. Vide Salmas. ad *Solin. p.* 826.

ÆGARA, Lydiæ urbs. Vide *Ægæ*.

ÆGARES, Insulæ, de quibus Liv. *l.* 1. *Dec.* 3. apud has à Carthaginensibus male pugnatam. Vide *Cannæ*.

ÆGAS, locus Eubœæ, unde *Mare Ægæum* dictum volunt.

ÆGAS, vocat Polyb. *l.* 1. locum circa Dauniam in Italia.

ÆGATEOS, nomen Regis apud Strabonem. *l.* 8. sub quo antiqua Pylos Messeniæ civitas erat. Ridiculè. Legendum enim *Ægaleos*, de illo enim agit Geographus, & sub illo Pylon sitam esse scribit.

ÆGATES, Promontorium Æolidis, nunc *Cane* & *Cava*. Steph. ab Artemidoro [illegible] in Nominativo dicitur. Vide *Canæ*.

ÆGATES, insulæ Africi maris contra Carthaginis sinum. Ita ab omnibus vocatur, non *Ægades*, quod volebat Cluver. Nam si hoc esset, media syllaba brevis foret, ut in *Sporades*, *Cyclades*, *Stœchades*. At verò Silius producit, *l.* 1. *v.* 61.

—— —— *Arce Ægates abitere parentum*

Dederat, & Siculo demersere æquore puppes.

Addit Mela, *l.* 2. *c.* 7. *Romanâ clade memorabiles*. Et hanc quoque lectionem vitiosam putant, vel errasse [illegible]. Neutrum verum est. Clades hic est, non quam acceperunt, sed quam dederunt Romani Carthaginensibus, de qua vide Liv. *de* 3. *l.* 1. cui locutioni simile est illud Virg. *l.* 2. *Æn. v.* 436.

—— —— —— *Et vulnere tardus Ulyssi.*

H. e. eo vulnere quod inflixit Ulysses. De quibus reciprocis vocabulis vide A. Gellium. *l.* 9. *c.* 12. *Aræ* dicuntur Virgilio, ut quibusdam placet, quod ibi fœdera icta fuere inter Carthaginenses & Romanos, Lutatio Consule. Vide Cluver. *Sicil. Ant. l.* 2. *c.* 16. [illegible] est [illegible], quæ Siciliæ proxima est. *Propter à Sejanus* vocantur. *Servius.* vide *Ærusa*, & *Ætusa*. *Nic. Lloydius.*

ÆGATHES sunt tres Insulæ ad partem Occidentalem Siciliæ, nempe Phorbantia, Hiera & Ægusa, nunc *Levenzo*, *Maretamo*, & *Favagnana*.

ÆGE ad *Cumas*, Hellesponti locus, in *Asiâ*.

ÆGEAS, Proconsul Romanus, post Andream Apostolum martyrio affectum, correptus à malo Spiritu, momento expiravit.

ÆGEAS, vide *Tragus* & *Ægeas*.

ÆGEIS, tribus Attica *Hesych.* & *Steph.* fortè Αἰγηΐς *Pollucis*:

Municipia Tribus Ægeidis.

Alæ Araphenides	Eleë thias
Araphen.	Erietia.
Bate.	Gargettus.
Chollidæ.	Icaria, seu Icarius.
Colyttus.	Ionidæ.
Cydantidæ.	Plotheia.
Erchea	Philaide.
Erikia.	Trochea.

Vide Alex. Rossæum *Archæol. Attic.*

ÆGELI, populi in Media. *Steph.* Αἰγηλοί.

ÆGELION, Macedoniæ Urbs circa Ægeum Pelagus, quam Liv. *l.* 31. *c.* 46. ab Attalo oppressam scribit.

ÆGEMON, post [illegible] bellum Leuctricum, Thebanorum & Lacedæmoniorum [illegible] conjugium [illegible]. *Pausanias*.

ÆGEON, alias *Briareus*, fil. Titanis et Telluris, centimanus gigas, Jovem quem tel [illegible] Dii è cœlo pellere tentarunt exturbatum, tutatus est, Homer. *Il.* a. Alii eum solum in pugna Gigantum contra Deos, centum saxa in Cœlum contorsisse dicunt. Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 287. Vide *Ægæon* & *Briareus*.

ÆGERE, Urbs, & Ægerius lacus, Romæ proximus, à quo *Ægerius lapsus*. Vide *Egeria*.

ÆGERIA, vide *Egeria*.

ÆGESSI, *Lycophroni*. Italiæ populi sunt *Ligures*. Alii *Angessi* legunt.

ÆGESTA, Hippotæ filia, mater fuit Ægesti (quem *Acesten* vocat *Virg. Æn. l.* 1. *v.* 554.) Ex Crimiso flumine in canem converso, Servius ad *Æn. l.* 1. & 6. rem sic narrat: *Hippotes filiam suam Egestam* [illegible], *[illegible], [illegible], & [illegible], quo [illegible] tempore, quæ ad Siciliam, Crimisus fluvius concubuit cum ea versus in canem, unde Acestes natus est, vel, ut quibusdam videtur, Ægestus. Hic [illegible] ut esset [illegible], [illegible] effigie canis [illegible] habuerunt.* Strabo Αἴγεστον Trojanum nominat, qui à Philoctete missus, in Siciliam, *Ægestam* matri nomine condidit. Dionys. Halicarn. similiter Αἰγέστην vocat & Αἴγεσταν urbem ab eo conditam. Certè Αἴγεστος nomen apud Græcos proprium. *Ægesti*, populi Thesprotiæ, apud *Steph.* [illegible] sic dicti, à Duce quodam *Ægesto*, & Αἴγεστος Numitoris filius, apud *Dionysium*. Item alius *Ægestus*, apud eundem, Deûm Penatium Pontifex Lavinii. Ab hoc itaque *Ægesta* filio, urbs *Ægesta* condita est, de qua vide *suo loco*, & plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 111. & 112. ubi *Ægestam* urbem, ab *Acesta*, diversam esse docet.

ÆGESTA, ultra Drepanum & Erycem fuit antiqua imprimis, celebrisque, ac potens urbs; eadem nonnullis *Acesta*, & Latinis auctoribus *Segesta* vocitata. Αἴγεστα dicta fuit plerisque scriptoribus Græcis, è quorum numero sunt *Lycophron*, *Dionys. Halicarn. Diodorus*, *Strabo*. Sed antiquior formatio fuisse videtur Ἔγεστα quam *Thucyd. Plin.* & *Steph.* numeriusque antiquis referunt. Festus. *Segesta, inquit, quæ nunc appellatur, oppid. in Sicilia est, quod creditur Æneas condidisse, præposito ibi Egesto, qui eam Egestam nominavit; sed præposita est ei S. litera, ne obscœno nomine appellaretur, ut factum est in Malevento, quod Beneventum est.* Segestanum emporium legitur apud Ptol. *l.* 3. *c.* 4. Vide Cluver. *Sic. Ant. l.* 2. *c.* 2. Vide & supra. *Nic. Lloydius.*

ÆGESTÆI, populi Epiri, in ora maris Adriatici, prope ostium Acherontis fluv. Populi Thesprotiæ, *Steph.* Vide *Thesprotia*.

ÆGESTUS, Græcè Αἴγεστος, Virg. *l.* 1. *Æn. v.* 554. *Acestes*, Dux Trojanus, *Ægesta* Urbis in Sicilia conditor. Vide suprà *Ægesta*.

ÆGETA, vide *Ageta*.

ÆGETINI, Calabrorum gens mediterranea Plin. *l.* 3. *c.* 11.

ÆGEUS, Athenarum Rex fil. Neptuni; duas habuit conjuges, Æthram Pitthei regis filiam, ex qua Theseum suscepit, & Medeam, quam ab Iasone repudiatam, non solùm hospitiô excepit, sed illam etiam sibi matrimoniô copulavit, & ex ea, ut placet Justinô, *l.* 42. *c.* 2. Medum filium habuit. Successit quidem in regno Pandioni regi, revera patri. Eô autem regnante, Atheniensibus bellum intulit Minos Cretæ rex, ob cædem Androgei filii, legesque durissimas eis imposuit, ut scil. quotannis septem juvenes nobiles in Cretam mitterentur ad Minotaurum, qui tribus annis forte missi sunt; quarta autem sors obtigit Theseo, qui maximô patris Ægei dolore navem conscendit: & cùm omnia navigii ornamenta nigra essent, & navis velum, habuit in mandatis à patre, ut si contingeret in agendis rebus cum felicem sortiri exitum, rediens navi album velum apponeret, amotô nigrô, ut eminus sortem ipsius nosceret. Theseus autem Ariadnes consiliô victor, mandatorum paternorum immemor, non amotô velô nigrô rediit. Ægeus verò excelsâ turri prospectans nigrum velum, Theseum mortuum arbitratus, ex turri se dejecit in mare, quod ab ipso vocatum est *Ægæum*, & mortuus, ab Atheniensibus liberatis, & *Neptuni Filius*, & *Marinus Deus*, in solatium Thesei, consecratus est. Hæc ex Plut. *in vita Thesei*, & *Servio*. Hinc patronymicum *Ægides*. Ovid. *Met. l.* 8. *Fab.* 2.

Protinus Ægides raptâ Minoide, Diam

Vela dedit. —— ——

ÆGEUS, Pandionis fil. Atheniensium Rex IX. regnavit ann. 42. Hic ab Homero, *Il.* A. *v.* [illegible], ut quidam volunt Αἰγείδης dictus est. Successerat verò patri non ex asse, sed ex quadrante utpote in quatuor Pandionis filios, *Ægeum*, *Lycum*, *Pallantem* & *Nisum* Atticâ, post patris obitum, divisâ, Strabo *Geogr. l.* 9. sic quidem, ut *Ægeo* regio circa urbem, Lyco Diacria, Paralia Pallanti & Megaris Niso, cederent. Ad quem modum XII. Atticæ urbes, a Cecrope olim congregatæ in IV. partes distributæ sunt, ut una esset [illegible], in suburbana & mediterranea *Ægei* ditione, altera [illegible], in Australi & littorali Pallantis sorte, tertia [illegible], sive [illegible], in portione Lyci, Eubœæ opposita; (in qua mons Parnes & Brauron Atticæ municipium) quarta Megaridis, in Scironio littore, quæ Niso obtigit. Sub eo Hercules floruit, sterilitas Athenis saugum contigit & consultô Apolline, Theseus in Cretam missus est, Minos II. [illegible], Argonautica expeditio suscepta &c. Vide Joh. Marshamum *Canon Chron. ad Sec.* XI. Illi successit Theseus, quem vide.

ÆGEUS, pater ex Medea Achæmenis, unde *Achæmenidæ*, familiæ Regiæ in Persia olim nomen. *Steph.*

ÆGIÆ, Laconiæ oppid. *Pausan. l.* 3. Αἰγιαί *Steph.* Æolidæ etiam *Ægæ* *Dioscor.* unde crocum advehitur.

ÆGIALA, vel ÆGIALE, Amorgi [illegible] insulæ urbs. *Hyali*, *Sophiano. Begialis Ptolemæo*, ut quidam volunt. longitud. 53. 10. latitud. 37. 40.

ÆGIALE, una ex Phaëtontis sororibus, quæ flentes in arbores populos versæ sunt, lacrymæque earum in electrum durare dicuntur, *Heliades*que appellatæ.

ÆGIALE, Adrasti, vel ut alii volunt, Ægialei filia, Diomedis uxor, quæ, marito apud Trojam bellum gerente cum Cyllabaro Stheneli filio rem habuit: quod ubi Diomedes comperisset,

domum reverti noluit, verecundiâ ductus, sed in Italiam vectus, regni partem à Dauno [illegible] est. Quidam dicunt, eam Naupliu, patris Palamedis, [illegible] adhæsisse aliem. [illegible] autem ait Diomedem Sthenelo filio Cometæ commisisse domum, & uxorem. Sed Venerem, quia à Diomede vulnerata fuisset, talem Ægialæ [illegible] immisisse, ut cum omnibus juvenibus quàm turpissimè viveret, præcipuè autem cum Cometa consuesceret. Serv. in l. 11. Æn. [illegible] Sil.

Quæsita est Ægiale, quæsita est Atthidos relinquu.

Dicitur & *Ægialea* penultimâ productâ, Græcè Αἰγιάλεια. Ejus meminit Dionysius Periegetes [illegible]:

[illegible]

Nic. Lloydius. Vide Diomedes.

ÆGIALEA, Insula gemina, una maris Cretici apud Peloponnesum, *Cerigo* [illegible], Cytheræ proxima. *Eadem* [illegible], *Egla*, *Ægle* & *Strea*. Altera, teste Plinio, l. 4. c. 12. insula maris Ionii, circa Echinadas, Ætoliæ adjacens, parva quidem, & [illegible] potius videtur quam insula, unde illi hodiè nomen non est. Vide *Argos*, [illegible], *Peloponnesus*.

ÆGIALEUS, Adrasti fil. ex Demonassa: unus ex septem, quos vocant *Epigonos*, i. e., filiis ducum ad Thebas cæsorum, missis ad Thebas, ut injurias paternas vendicarent, eo quod insepulti eorum patres jacuerant, solus ex illis periit, cæteri sex victores redierunt: à Laodamante necatus. Hyginus *Fab.* 71. Apollodorus l. 3. *biblioth.*

ÆGIALIA, Antiochidis tribus, Phavor. in *Lexic.*

ÆGIALIUS, vide [illegible].

ÆGIALOS, seu ÆGIALIUM, vide *Achaia*.

ÆGIALOS, primum dicta est Sicyon, ab *Ægialeo* Rege, eum postmodum ab altero Rege Sicyone, nomen accepit. Euseb. apud Salmas. *ad Solin.* p. 142.

ÆGIALUM, mons Asiæ minoris, *Colten.* In Galatia videtur Ortelio, & idem facit *Ægialus*. Vide *Ægilum*.

ÆGIALUS, Phoronei fil. cui Apis, postquam Argis regnasset, in Ægyptum transiens, regnum Achaiæ reliquit. Alii *Ægialeum*, Inachi filium ex Melia Oceanitide faciunt, & ab eo *Ægialeam* dictam, quæ postea Peloponnesus à Pelope vocata est. Item frater Medeæ, aliô nomine Absyrtus dictus. Item primus Sicyoniorum Rex, qui regnavit ann. 52. à quo, ut quidam volunt, Peloponnesus *Ægialea* dicta. Fundavit autem hoc regnum, circa A. 2041. ante Christum Natum [illegible] Europs [illegible]. [illegible] regnum hoc Ann. 900. *Augustin.* 959. *Euseb.* 962. Alii aliter dubitasse scribunt. Vide *Petav.* [illegible] *Turnel.* & Ricciol. *Chron. Reform.* t. 1. l. 3. c. 1. n. 2. p. 124. Unde populi Sicyonii *Ægiali* dicti. Nic. *Lloydius*, vide *Sicyon*.

ÆGIALUS, locus inter Sicyonem & Buprasium, & alius [illegible] Ponto, cum vico ejusdem nominis. Item mons in Æthiopia juxta Ægyptum. *Steph.* Item urbs Asiæ minoris prope Cromnam, juxta Homeri versum, *Il.* 2. v. 855.

Κρῶμνάν τ' Αἰγιαλόν τε καὶ ὑψηλοὺς Ἐρυθίνους

Ubi tamen pro *Αἰγιαλὸν*, Strab. l. 12. scribit quosdam legere *Kobialon*. Vide *Steph.* Est etiam mons cum urbe in Galatia, teste *Cedreno*, *Cagisli Leunclavio*. Est & Vicus ejusdem nominis in Asia minore *Steph.* Item Urbs in Thracia juxta Strymonem, & alia, quæ *Magna* cognominatur: & in Æthiopia juxta Nilum: Item secundùm Pontum, post Carambin promontor. eidem *Steph.* Eandem cum dicta Arriani putat [illegible]. *Suidas* habet hujus nominis urbem in Amorgo Insul. *Ægialum Sophian.* vocat. *Nic. Lloydius*. Vide *Ægaleum*, *Achaja*, & *Ægina*.

ÆGIAS, argentarius quidam, qui Arato Sicyonio, in liberanda à tyrannide Sicyone, socius fuit.

ÆGICOREUS, Attica quædam antiqua tribus. *Steph.* & Pollux l. 8.

ÆGIDA, nomen unius è Gorgonibus, vel monstri cujusdam ignivomi: à cujus sævitia populos Minerva liberavit, ejusque exuviis clypeum suum obduxit. Virg. l. 8. *Æn.* v. 354. 435. Cicer. l. 3. *de nat. Deorum.*

ÆGIDA, oppid. Istriæ [illegible]. Quod cùm dirutum esset, à Justino Imperatore restauratum, *Justinopolis* nomen accepit. Hodiè *Capo d' Istria*, Ital. *Copar* Slavis, [illegible] German. Sedet in rupe, 700. pass. à terra, ab una parte, & [illegible] ab altera. Ponte junctum est continenti. Plin. l. 3. c. 19. *Leander*, Ortel. Vide *Justinopolis*.

ÆGIDIANÆ, dictæ sunt Constitutiones Marcæ Anconitanæ, quas, in Statu Ecclesiastico [illegible] vocant, [illegible] Generale facere, extra vero eum non valere, docet Albericus Gentilis *de Libr. Juris Can.* c. 3. Vide quoque infrà, ubi de *Regula Cancellariæ*.

S. ÆGIDII, villa Galliæ, ad Rhodanum, vulgò *S. Gilles*, Monasteriô veteri insignis, quod *Monasterium S. Ægidii in valle Flaviana* vocat Ludovicus Aug. in *Statuto de Monasteriorum oneribus*.

ÆGIDION, vel ÆGIDIORUM, vide [illegible].

ÆGIDIUS, Francorum Rex, regnavit ann. 8. quem Childericus [illegible]. Vide infra. *Ægidii* autem à Gallis luxatum est in *Gilles*, [illegible] *Gilles*, [illegible] cum eum nomen fuisse videtur, quia primus [illegible], Atheniensis erat. [illegible] Græcè idem [illegible]. Quidam autem trahunt *Giles* à *Julius*, & [illegible]. Quod [illegible] à *Gelliano*. *Nic. Lloydius*.

ÆGIDIUS, Romanus, [illegible] præfectus, à Gallis, qui Childericum I. [illegible] est. Apud hunc, [illegible], Childerici fidelissimus amicus, tantum valuit, ut nihil [illegible]. Quare Ægidium in [illegible] desiderium illis post Regis [illegible]. [illegible] Childericus, cui dimidiam partem antea [illegible], ex compacto in hunc finem, olim divisi, miserat, Ægidium vicit & regnô iterum exturbavit. Gregor. Turon. l. 2. *Fredegarius*, *Aimoinus*, *Sigebertus*. Vide Narbo.

ÆGIDIUS, Archiepiscop. Remensis, post Mappinum, qui A. C. [illegible] obiit, in aula Childeberti Austrasiæ Regis plurimum valuit. Sed accusatus conjurationis in Regem à Sonnatio [illegible], in vincula conjectus, atque in concilio Metis indicto, A. C. 590. convictus, depositus & Argentinam relegatus est. Gregor. Turonens. l. 6. [illegible] *seqq.* Aimoin. l. 3. c. 50. 51. Flodoard. l. 2. c. 2. Moter. in *Diction. Hist.*

ÆGIDIUS Columna, Romanus, *Doctoris fundatissimi* titulô insignitus, Archiepiscop. Bituricensis, à Philippo Pulchro, filiorum institutioni adhibitus: Scripsit *de Regimine Principum*, contra Bonifacium VIII. A. C. 1302. obiit A. C. 1316. Aventin. Edidit quoque alia in Philosophia & Theologia opera, satis probæ notæ: Sabellicô, t. 2. *Ennead.* 7. l. 9. testante, à temporibus S. Augustini, illô neminem neque copiosiùs neque accuratiùs scripsisse. Vide quoque Cornel. Curtium *in elog. Vir. Ill. Ord. S. Augustini*. Hujus enim Generalis Ægidius fuerat; Josephum Pamphilum, in *Chron. August. Trithem.* [illegible], *Bergomensem*, [illegible], *Genebrardum*, &c. Dictus idem Ægidius de Roma. Vide Moter. in *Diction. Hist.*

ÆGIDIUS Carillus, Hispanus, Cardinalis nobilissimus, legatus Innocentii VI. Pontificis in Italiam missus, eam pacavit: arces plurimas ædificavit per annos quinque. Bononiæ collegium impensis propriis construxit: cui & reditus magnos pro scholasticis Hispanis pauperibus alendis assignavit. Obiit Viterbii, sepultus Assisii: inde multò post humeris peregrinorum, jubilei gratiâ Romam petentium, peccatorum veniam omnibus tam sanctum onus subeuntibus pollicente Pontifice, Toletum in Hispaniam delatus est, & denuo sepultus. Tarapha *de reb. Hispan.* Platina, & Hieron. Garimbertus, l. 3. *de vita Pontif.*

ÆGIDIUS, Argentinensis, eques auratus, qui tribus acielus conjugum Saracenos vicit, duosque eorum duces occidit. Hier. Boethius, l. 14.

ÆGIDIUS, Eremita quidam, quem Carolus M. Imperator, ut pro peccato suo occulto oraret, [illegible].

ÆGIDIUS Fontana, Patavinus, cùm post irruptionem Attilæ cum patriciis familiis in æstuaria Veneta concessisset, primus fuit, qui leges novæ civitati Venetorum dedit, quæ ab Authore ipso etiamnum hodie *Sanctiones Ægidianæ* appellantur. Bernardin Scardeonius l. 3. *class.* 13. *Hist. Patavin.*

ÆGIDIUS, Atheniensis monachus, quoniam miraculis clarere cœperat, jactantiæ occasionem fugiens, patriam reliquit, & ad eremum se contulit. Marul. l. 1. c. 4.

ÆGIDIUS, Atheniensis, Græcus medicus & philosophus: mox D. Benedicti sectam professus, sub Tiberio secundo, A. C. [illegible], multa scripta posteritati reliquit, ut, de Pulsibus librum unum, item de Venenis unum: Vulneratus à venatore sagittâ, noluit vulnus sanari, ut assiduis doloribus exerceretur. Bergomensis, & Volaterranus, l. 21. & Vincentius l. 23.

ÆGIDIUS, Monachus Cisterciensis, scripsit vitas quorundam Episcoporum, Voss. *de Hist. Lat.* l. 3. p. 691. Item, Carmelita, Bruxellis natus, à Maximiliano I. magni habitus, auctor historiæ Brabantinæ, & Chronici Carmelitici. Obiit A. C. 1500.

ÆGIDIUS Bossius, Mediolanensis, scripsit de Caussis criminalibus, sub finem seculi præteriti. Ægidius Moncurtius, auctor *Repromnium [illegible]* A. C. 1508. [illegible] Mussius, Abbas Tornacensis, scripsit Chronicon, à Christo Nato usque ad A. C. 1348. Voss. *de Hist. Lat.* l. 3. c. 1. Alius de Reya, *Flandrus*, [illegible] condidit. Voss. *de Hist. Lat.* l. 3. p. 620. Henriquez *in Menol.*

ÆGIDIUS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

ÆGIDIUS Petrus, Albiensis, per 40. annos perlustratâ Græciâ, Asiâ & Africâ, tum ut [illegible] Græcorum scripta colligeret, tum [illegible] habuit à Francisco I. Rege, tum ut suum regionum odisceret, post obitum illius, è piratarum [illegible] manibus ægrè elapsus, in aula Cardinal. Armeniaci asylum reperit; sed dum [illegible] in consignandis [illegible] observaverat memorabilibus vitæ, defatigatus, in febrem incidit sibi lethalem, defunctus A. C. 1555. ætat. 65. Scripsit ac in lucem emisit, *Descriptionem Bosphori Thracii*, *Descriptionem Urbis Constantinopolis*, [illegible], *de Elephanto*. Vertit Latinè *Commentarium Theodoreti in XII. Prophetas min.* & XVI. *libros Historiæ animalium* [illegible]. Sed & Petrus Bellonius Cenoman. qui [illegible] ejus fuit [illegible] & [illegible] supprestô Ægidii nomine, varia illius evulgasse sub suo nomine creditur. Thuanus *Histor.* Vide Eloge: Anton. Teissier P. 1. & aliquid infrà voce *Petrus*.

ÆGIDIUS Tschudus, Helvetius, Medicus & Geographus insignis, auctor variorum operum. Obiit A. C. 1572. Vide [illegible].

ÆGIL, seu AIGIL aut *Eigil*, sub Ludovico Pio, circa A. C. 818. Abbas Fuldensis, scripsit quædam Ascetica, habuitque pro successore Rabanum Maurum. Voss. *de Hist. Lat.* l. 2. c. 33.

ÆGILA, insulæ nomen Plin. l. 4. c. 12. [illegible] mill. pass. à Cythera, eademque à Phalasarna Cretæ oppid. 25. mill. pass. Alias *Ægyla*. Ejus meminit Dion:

Αἰγιλίη [illegible] Κύθηρα, [illegible]

Ubi Eustath. [illegible], inquit, [illegible]. Item Urbs Cyrenes. *Ægila Ptolemæo*, *Ægila* adhuc in recentioribus tabulis. Est etiam Laconiæ [illegible], *Pausan. in Messen.* ubi matronas festum Cereris agente, frustra adortum Aristomenem Bellô Messeniaco II. Illas enim ope Numinis, [illegible] & cultris verubusque armatas, quibus ad mactandas hostias & torrendas carnes uti ferrant, vim repulisse, ipsumque Aristomenem tædibus percussum cepisse, refert. Vide quoque *Lacedæmon*.

ÆGILEUS, Cynædus quidam. *Martial.*

ÆGILIA, Insul. inter Cretam & Peloponnesum. *Steph.* [illegible] est, ut tradit *Herodot.* Item, tribus Antiochidis, *Steph.* Item, Atticæ tribus *Athenæ*, vide *Ægialia* & *Begialia*.

ÆGILIPS, urbs Acarnaniæ. *Strabo*. Et locus in Epiro. *Steph.* [illegible] *Homer.* [illegible] 633.

[illegible]

[illegible] Vide vero [illegible] deducatur, vide Lexicographos. Dicitur etiam contracte *Ægips*. *Nic. Lloydius*.

ÆGILIUM, insul. maris Tyrrheni apud Columnam sitos. Vide *Dianium*, *hodie Gilio*, *Igilium Rutilio*. Vide Ægil. In ditione Magni Ducis Hetruriæ. Ibi unicum pagum cum castro.

ÆGILODES, sinus Laconiæ. *Plin. l.* 4. c. 5.

ÆGILON, insula inter Cretam & Laconicam, item regio quædam in Laconia, & pars tribûs Atticæ cujusdam ab *Ægila* heroë, vide *Caprasia*.

ÆGILOPS, vide *Ægilops*.

ÆGILUM, locus Asiæ minoris est *Zonaræ*: *Ægilum* legit Cuspinianus: *Ægialum* Curtes. *Ortel*. *Ægilum* promontor. habet *Lycurgus* idque in Peloponneso. Vide *Ægium*.

ÆGILUS, locus in Attica Regione ubi una tribus urbis Atheniensis habitabat, Ab *Ægilo* Heroë sic dictus, teste *Athenæo*. *Ægilenses* ficus meminit quoque Demosth. in *Neæram*.

ÆGIMIUS, senex ætate provectissimus, quem Anacreon tradidit ad ducentesimum usque annum vixisse. Plin. *l.* 7. c. 48.

ÆGIMO, urbis nomen, apud *Suid*.

ÆGIMORUS, insula Libyæ, *Steph.* vulgò *La Galetta*. *Ægimorus* Livio *l.* 30. c. 29. & *Caput*, *Ægimuri* Plinio, *l.* 5. c. 7. qui eas contra Carthaginensem sinum ponit, atque, eas verius scopulos, quam insulas esse.

ÆGIMUS, Rex Doriensis, circa Oetam. Steph. in *Dymen*.

ÆGINA, Asopi regis Bœotiæ filia, quam Jupiter amavit & in ignem conversus compressit, ex qua postea Æacum, & Rhadamanthum suscepit. Item insul. in qua Æacus regnavit, olim Oenopia dicta, hodie *Engia*. Vide *Æacus*. Fama est hujus incolas aliquando omnes peste fuisse absumptos, ita ut solus Æacus fuerit superstes, qui cum graviter ferret insulæ solitudinem, Jovem precatus est, ut aliquo pacto homines repararet, ita dicens, ut refert Ovid. *Met. l.* 7. *Fab.* 25.

Jupiter ô, dixi, si te non falsa loquuntur
Dicta sub amplexus Æginæ Asopidos isse,
Nec te, magne Pater, nostri pudet esse parentem;
Aut mihi redde meos, aut me quoque conde sepulchro.

Jupiter autem illis precibus commotus, formicas in homines mutavit, qui vocati erant *Myrmidones*, i. e. *Formicarii*, Qui ideo sic dicti inquiunt Mythologi quia formicarum more terram fodientes, & in cavernis habitantes, frugalitati & parsimoniæ studuere. Populi *Æginetæ*, vel *Æginatæ*, unde Paulus *Ægineta* Medicus Græcus, de quo vide Voss. *de Philosophia*, c. 11. Primi autem Æginenses monetam excuderant, teste Æliano, *Var. Hist. l.* 12. c. 10. [illegible]. Inde etiam *Æginetic*[illegible], quod olim in pretio fuit. Plin. *l.* 34. c. 2. Hi Dario, in omnes Græciæ urbes legatos mittenti, sponte se submiserunt. Potentes olim mari, & insignes Athletæ. Herodot. *l.* 6. Fuit etiam urbs ejusdem insulæ episcopalis olim sub archiepiscopo Atheniensi, nunc metropolis, à Megaris 100. stad. in meridiem longitud. 50. 25. latitud. 38. 32. Vide Steph. in *Aiginæ*, ubi tres *Æginas* recenset, Meursi. *l.* 1. *de gent. Dem.* c. 17. Athen. *l.* 4. Incolas quisquiliarum, inquit Vir Magnus) In Ægina insula saxosa & sterili, cujus ambitum *Strabo* & *Palladius* definiunt stadiis 180. Plinius *l.* 4. c. 12. verò 20. mill. pass. quondam habitasse Myrmidonum myriadas 47. Pindari Schol. *in Od.* 8. *Olymp.* [illegible]. *Nic. Lloydius*.

ÆGINA, Aristodemi, Spartanorum Regis uxor. Herodot *l.* 6.

ÆGINA, nunc *Engia* arcem habet à Turcis excitatam in tutelam sinus Saronici, quæ ab illis *il Golfo d' Engia* hodie dicitur.

ÆGINAPS, Insul. Peloponnesi. *Hesych.*

ÆGINETA, Arcadum Rex, successit Pompo, sub quo Lycurgus leges promulgavit Spartæ. Eum excepit fil. Polymestor. Pausan. *Arcadic.* Eo tempore Spartæ regnabant Archelaus & Charillus.

ÆGINETA Paulus, vide *Paulus*.

ÆGINETES, oppid. & fluvius Paphlagoniæ. *Steph.*

ÆGINI, populi de quibus hæc Nonnus ex *l.* 4. *Histor.* Salernæ, *Tum vulgares e ud. Ægines ac Peruginos ejus falli mentionem propter*[illegible]. In Italia esse videntur.

ÆGINIUM, oppid. Thessaliæ, prope Acheloum fluv. in Græcia. In Pieria est apud Plinium *l.* 4. c. 10.

ÆGINUM, Illyriorum oppid. Plin. *l.* 4. c. 10. *Stephano Aiginion*.

ÆGIOCHUS, Jupiter dictus est, quod corio capellæ Amaltheæ usus fuerit pro scuto, quando contra Titanas dimicavit, quasi [illegible]. Allegoricè autem quod procellas immittat, i. e. [illegible]. Nonnullis placet deduci ab [illegible], i. e. cibus, & [illegible], capra, quod, cum puer esset, à capra nutritus fuerit. Vide Lactant. *l.* 1. *Inst.* c. 21. *Nic. Lloydius*.

ÆGIOCHUS, in Creta locus, ubi Jupiter à capra enutritus est. Diodor. Sic. *l.* 1.

ÆGION, oppid. Achaiæ. Plin. *l.* 4. c. 5. Vide *Ægium*.

ÆGIPAM, Æthiopiæ sub Ægypto, oppid in Nilo ripa. Plin. *l.* 6. c. 30.

ÆGIPAN, à priscis Pan est cognominatus, quod pedes caprinos haberet. Inde *Ægipanes* homines nudi, leves, & caprinos pedes habentes. Propert. *l.* 3. *eleg.* 16.

Mollis Dircæos pat [illegible] *Thebæ*,
Capripedes calamo Panes [illegible] *canent*.

Mela *l.* 1. c. 8. *Blemmyis capita absunt: vultus in pectore est. Satyris, præter effigiem, nihil humani. Ægipanum quæ celebratur, ea forma est.* Satyrorum autem Ægipanumque in Libya eodem modo, iisdemque penè verbis meminit Plin. *l.* 5. c. 8. Solinus, c. 31. & *Martianus Capella*. Nemo tamen addit, qualis fuerit forma Ægipanum.

Posteriores deos ignorasse facile crediderim, an vero *Lucani* etiam ignoraverit, non animus quærere. Sane neque in forma hujus monstri conveniunt, si tamen monstris accensenda sunt ea quæ sunt mera Græculorum commenta. Salmas. in *Notis ad Solin.* ex Parallelis Minoribus Plutarchi adstruere conatur, Ægipana idem esse, quem Romani Sylvanum vocant. Sed vero vaste nobismet *[illegible]* neque enim quidquam certius, quàm libellum istum esse prorsus Plutarcho indignum, cum nugacissimus sit, ac ejusdem planè auctoris, atque sit ille de fluminibus, qui & ipse nomen Plutarchi præ se fert. Porro tantum inter se dissident Sylvani & Ægipanes, ut difficilius aliquid reperias, in quo conveniant, quam in quo discrepant. Ægipanes enim non ut Sylvani cum humana facie pingebantur, verum caprinâ prorsus, [illegible] capiti erant superne. Pingebantur præterea cum cauda piscis. Causa omnium hæc est, Ægipan Jovis fil. ex capra Boetera esse fingitur, quam etiam Oleniam vocavêre. Alii Jovis collactaneum faciunt, natumque ex *Æga Panis* conjuge; hunc, *Ægipana* dictum aiunt. Juvisse hic dicitur Jovem in bello contra Typhonem. Quia autem primus invenit concham marinam, quâ inflatâ, terrorem Panicum injecit, ideo caudam piscis huic adfingi. Hujus imaginem in cœlo ajunt esse Capricornum. Theon ad *Aratum*: [illegible], Scholiastes Germanici, *Capricornus*, [illegible] *Ægipanos, habet enim posteriorem partem piscis, priorem capræ.* Ita quoque Hyginus *Fab.* 196. & alii, licet in cæteris hujus fabellæ partibus non conveniant. Causam verò quamobrem cum cauda pingebatur, hanc reddit idem Theon; [illegible]. Aliam causam verò reddit *Hyginus*, & *Germanici Scholiastes*, verum de eo nos ad ipsum Aratum, verba sunt *Is. Vossii in not. ad loc. cit. Melæ*. Dii faxint promissis steterit. Porro Ægipanum crebræ effigies occurrunt in antiquis Ægyptiorum monumentis nempe Satyri [illegible]. *Nic. Lloydius*.

ÆGIPLANCTUM, montem habet Æschyl. *in Agamemn.* Circa Corinthum opinatur *Ortel.*

ÆGIRA, urbs inter Ætoliam & Peloponnesum. Item Achajæ in Peloponneso oppidum. *Tem. Homero*, ut *Pausan.* docet, *Hyperesia* vocatur. *Hyperium* quoque dictam tradit *Steph.* G[illegible] *Ægira* scribit, & etiam [illegible] nuncupari ait. hodie [illegible], vel *Xylocastro* dicitur *Mario Nigro*. Est etiam Insulæ in Achaja nomen, Plin. *l.* 4. c. 5.

ÆGIREA, pars Ithacæ Insul. apud *Steph.* Vide *Crocylion*.

ÆGIRCIUS, fluv. Aquitaniæ, Ausceios & Lactoram Urbes alluit, & in Garumnam influit, ad alteram supra Agennum leucam. Vulgo *l' Egers*, aut *le Gers*. De quo Fortun. *l.* 1.

Labitur hic quoniam tonnato Ægircius haustu.

Dicitur quoque *Ægirtius*.

ÆGIROESSA, Æoliæ urbs. Herodot. *l.* 1.

ÆGIRSIUS, vide *Ægircius*, & *Ægirtius*.

ÆGIRUM, Lesbi insulæ urbs, inter Methymnam & Mitylenen, ubi angustissima est insul. *Strabo*. Gerras, *Nigro* teste.

ÆGIRUSA, oppid. Megaridis non longè ab ipsis Megaris, quod & *Ægosthena*, teste *Pausania*, dicebatur.

ÆGIS, Atticæ tribus. *Pollux*. Vide *Ægeis*.

ÆGIS, scutum Jovis, [illegible], i. e. à capra. Nam ille à capra Amalthæa nutritus est, cujus mortuæ pelle scutum suum operuit. Capram autem postea vitæ restitutam, & alia pelle obductam inter astra collocavit, seque ob capræ memoriam *Ægiochum* appellari voluit. Virg. *Æn. l.* 8. v. 352.

- - - - Arcades ipsum
Credunt se vidisse Jovem, cum sæpe nigrantem
Ægida concuteret dextrâ, nimbosque cieret.

Scutum vero Palladi dedit, cui ipsa Medusæ caput imposuit, quod qui intuebantur, protinus lapidescebant. Virg. *ubi supra* v. 435.

Ægidaque horriferam, turbatæ Palladis arma,
Certatim squamis serpentum, auroque poliebant,
Connexosque angues, ipsamque in pectore Divæ
Gorgona desecto vertentem lumina collo.

Nic. Lloydius.

ÆGISOLIÆ, Galen. in *libr. de Victus rat.* *Ejusmodi Vini in locis Ægisoliæ campestribus, magnus est proventus.*

ÆGISTE, Arabiæ felicis Urbs, *Ptolom.*

ÆGISTHENA, vide *Ægirusa*.

ÆGISTUM & ÆGISUM. Vide *Ægyssus*.

ÆGISTUS, Thyestis fil. ex Pelopea ejusdem filiâ, quem infantulum mater, tegendi sceleris causâ perdendum feris exposuit in sylvis, sed a pastore inventus, ejus beneficio nutritus est, & inde [illegible] dictus, quod nutritus sit à capra. Vide Ælian. *Var. Hist. l.* 12. c. 42. Hic provectioris ætatis Atreum, impellente tamen patre, interfecit, & ejusdem filium Agamemnonem inter epulas, adjuvante uxore Clytæmnestrâ, quâ etiam turpissimè usus est, obtruncavit. Postremo ab Oreste Agamemnonis filio, patris, mortem ulciscente, è medio sublatus est. Homer. *Od.* α. v. 35.

[illegible]
[illegible]

Ovid. *l.* 1. *De Remedio Amoris*, v. 161.

Quæritur Ægisthus, quare sit factus adulter?
In promptu causa est, Desidiosus erat.

Ægisthum autem gemens & indignabundus Pompeius, C. Cæsarem vocare solebat, ob adulterium cum uxore sua Mutia, quam tamen postea repudiavit, quamvis ex ea jam tres liberos suscepisset. Sueton. *in Cæs.* c. 50. apud. *Nic. Lloyd.*

ÆGISTHUS, Beli pastor fil. hunc tamen *Apollodorus* Ne-

ptuni & Libyæ filium facit, & Ægyptum vocat) & Danai frater: lege & vide *Ægyptus*.

ÆGITAURUS, vide *Taurus*.

ÆGITHARSUS, promontor. Siciliæ inter Drepanum, & Segestanum emporium, *Ptol.* Quod vocabulum ex Αἰγίθαλλος corruptum esse *Diodori* & *Zonaræ* historiis colligit Cluver. *de Sicil. Ant. l.* 2. *p.* 243. *Capo de S. Vito* hodie. *Brietio* vero est, *Capo di S. Theodoro*.

ÆGITHIUM, oppid. Ætoliæ in monte, à mari 8. mill. pass. distans. *Thucyd. l.* 3.

ÆGITNA, oppid. Liguriæ nomen in Polybii *Fragm.* 34. sed idem videtur *Ægitho* vocare, ut annotavit *Fulvius*.

ÆGIUM, Achajæ propriæ oppid. *Ptol.* ubi Jovem à capra nutritum ferunt, unde oppid. nomen. Αἶγα enim capram Græci dicunt. *Ufitza Mario Nigro, Bestizan Kyriaco Anconitano* dicitur. Vide *Lasium*.

ÆGLE, Æsculapii & Lampetiæ filia minima. Item, sellatrix quædam. Apud Martial. *l.* 1. *Epigr.* 95.

ÆGLE, Hesperi Italiæ regis filia, vide *Hesperides*. Alia fuit nympha, Solis & Neææ filia, Græcè *lux*, seu *splendor*. Virg. *eclog.* 6. *v.* 20.

Addit se sociam, timidisque supervenit, Ægle,
Ægle Naiadum pulcherrima. ——— ———

ÆGLE, insul. vide *Syme*.

ÆGLES, athletæ Samii nomen, qui cùm per omnem ætatem mutus fuisset, in sacro tamen certamine, cùm in sortitione fraudem admitti videret, nimiô loquendi desideriô linguæ vincula rupit, ac distinctè, quàm diu vixit, locutus est. Val. Max. *l.* 1. *c.* 8. Gellius. *l.* 5. *c.* 9.

ÆGLESBURGUS, vulgò *Ailesbury*, oppid. Angliæ in Bukingamiæ Comitatu, ad fluv. Tamam. Distat Oxonio 14. milliar. Anglicis.

ÆGLETES, Apollinis cognomen, quô nomine celebrabatur in Anaphe insul. quæ Sporadum una. Apollon. *Argonauticon l.* 4.

- - - ἐς Ἀπόλλωνα φωνήεις
Αἰγλήτην Ἀνάφης τιμήορον ἱδρύσαντο.

Nominis rationem anteà indicavit his verbis v. 1714.

- - - Αἰγλήτην μὲν ἐϋσκόπου εἵνεκα αἴγλης
Φοῖβον κικλήσκοντες - - -

Nic. Lloydius.

ÆGLOGE, Neronis Imperatoris nutrix. Sueton. *Neron. c.* 50.

ÆGLON, Moabitarum Rex, ab Aiotho occisus. Sabellic. *l.* 8.

ÆGOBOLUS, Bacchus apud Potniam celebratus, de cujus nomine hæc historia proditur. Cùm ibi Dionysia incolæ celebrarent, ita in contumelias acti sunt & furorem ob ebrietatem, ut Bacchi sacrificulum interimerent; quapropter à Deo irato gravi pestilentiâ affecti sunt. Cives hâc de causâ Apollinem consulentes, responsum acceperunt, ut Baccho formosissimum puerum immolarent, quod cùm Potnienses per multos annos fecissent, capram demum, à Baccho edocti, pro puero supposuerunt, unde illi cognomen. Gyraldus *Synt. de Dis.*

ÆGOCEROS, i. e. *Capricornus*, animal in quod poëtæ tradunt se Pana transformâsse, & in aquam se dejecisse, cùm in Ægypto unà cum reliquis Diis Typhona Gigantem acerrimum Deorum hostem fugeret. Sed Jupiter hujus ingenium admiratus inter astra eum collocavit. Lucret. *l.* 5. *v.* 613.

Nec ratio Solis simplex, ac recta patescit,
Quo pacto æstivis è partibus Ægocerotis
Brumales adeat flexus: atque inde revertens
Cancri ut vertat metas ad solstitiales.

Lucanus *l.* 9. *v.* 536.

Par geminis Chiron, & idem quod Carcinos ardens
Humidus Ægoceros. - - - -

Idem *l.* 10. *v.* 211. ——— ——— *rapidos quà Sirius ignes*
Exerit, & varii mutator Circulus anni
Ægoceron, Cancrumque tenet. - - -

Nic. Lloydius.

ÆGOCORIS, tribus quædam antiqua apud Athenienses, *Steph.* Vide *Ægicoreus*.

ÆGOLIUS, is cùm in antrum Jovis apibus sacrum in Creta ingressus fuisset, mellis exhauriendi causâ, à Jove in avem sui nominis mutatus est. Antoninus Liberalis *in Metamorph.*

ÆGON, Rex Argivorum, primus creatus, postquam defecit Heraclidarum familia, ex qua regem eligere mos illis antiquitùs erat: ii namque per oraculum sciscitantes, qui rex creari deberet, responsum acceperunt, Aquilam id ostensuram: paucisque admodum post diebus, Aquila supernè delapsa super Ægonis domo consedit, atque ita omnium consensu Ægon Rex creatus est. *Nic. Lloydius.*

ÆGON, pastor apud *Theocritum* & Virg. *Ecl.* 3. quô etiam nomine promontorium Lemni dictum est. *Ægon* etiam Carysti, Eubœæ civitatis, princeps. Ponitur item aliquando *Ægon* pro *Ægæo mari.* Stat. *l.* 5. *Theb. v.* 88.

——— ——— *Vestigiaque absentibus Ægon*
Metas, & ingentis pervisus litora ponti.

Val. Flacc. *l.* 1. *Argon. v.* 628.

——— *Vix litore puppem*
Solvimus, & quanto fremitu se sustulit Ægon!

Aristot. *in meteor.* Αἴγων fluv. est Africæ, ex Æthiopiæ montibus nascens. Vide *Ægeum*.

ÆGON, pugil quidam in Zacyntho insula, qui taurum ferum calcibus prehensum è monte in urbem pertractum Amaryllidi donavit: & 80. placentas solus comedit: de eo Theocrit. *Eidyll.* 4.

ÆGONES, Galliæ Cisalpinæ populi *Polybio*, ubi hodie *Vicovenza* oppidulum, ut putat *Leander*. Aliis *Egones*.

ÆGONIA, vel ÆGONEA, urbs Meliensium. *Steph.* Lege *Meliensium*. Lycophron *in Cassandra*

Οἱ δ᾽ αὖ [illegible]

Rhianus Αἰγωνέαν eam vocat. *l.* 16.

ÆGOPHAGOS, Juno dicta apud Lacedæmonios, quòd ibi capræ illi immolarentur. Cæl. Rhodig. *l.* 18. *c.* 5. Emendandus obiter Hesych. apud quem corruptè legitur Αἰγοφάγος, Ἥρα ἐν Σπάρτῃ, ubi rescribendum Ἥρα. Huic Deæ coronam imponebant, quæ Ἰλάσιον dicebatur. Vide Athenæum *l.* 15. & Meursium *Miscellan. Lacon. l.* 1. *c.* 5. *Nic. Lloydius.*

ÆGOPATHALMOS Gemma, dicta est in qua glaucum cingitur albicante colore, ut in caprarum oculis. Sicut in gemma, quæ *Beli oculus* vocabatur, color albicans nigram pupillam ambit: *Lycophthalmos* vero quatuor colorum est, ex rutilo sanguinea: in medio nigrum candidô cingitur, ut luporum oculis, quibus per omnia similis. Plin. *l.* 37. *c.* 11. &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 726.

ÆGOS *potamos*, i. e. *Capræ fluvius*, Anglicè *Goatsbrook* diceretur. Thraciæ Chersonesi oppid. est Plinio, *l.* 2. *c.* 58. *Straboni*, Æmylio Probo, *l.* 6. *c.* 4. & Pomp. Melæ *l.* 2. *c.* 2. Plutarchus in *Alcibiade*, ad Hellespontum situm esse scribit. *Jo. Tzetzes* quoque ejus meminit, tanquam urbis Thraciæ. Ad hujus fluvii ostia classis Atheniensium à Lysandro capta fuit. Plinius *l.* 2. *c.* 58. refert, ibi ostendi lapidem magnitudine vehiculi, colore adustô, quem Anaxagoras Clazomenius è Sole casurum prædixerat.

ÆGOSAGÆ, Galatæ, Αἰγοσάγαι, Asiæ populi erant apud Attalum Regem, quibus Asiam debellavit, ut tradit Polyb. *l.* 5. Hos idem Attalus postea ad Hellespontum habitandum dedit. Eosdem alio in loco *Rhigosagas* vocat. Utroique *Tolistobogos* legere mavult *Ortelius*.

ÆGOSTHENA, urbs Megaridis. *Steph.* populi *Ægosthenenses*. Vide *Ægirusa*.

ÆGOSTHENIA, Phocidis in Achaja urbs. *Ptolemæus*.

ÆGOSTIS, lacus & urbs Locridis, apud Stephanum ex *Epaphrodito*.

ÆGRI, bis ac ter de die ab Adriano visitati, apud Spartian. in *Vita ejus c.* 9. *Ægros bis ac ter die, & nonnullos Equites Romanos ac libertinos visitavit, solatiis refovit, consiliis sublevavit*, &c. Ubi *solatia* pro *salariis* ac alimentis non solùm sequior & posterior ætas; sed etiam illa, quæ optimæ & antiquæ proprior, accepit. Exempla passim obvia & jam pridem ab eruditis viris hoc observatum, in Cod. Theodos. *solatia pro mercedibus præstita*. Cassiodorus *Variar. l.* 5. *Hæc solicitudo nostra prospexit, ut accepta mercedibus competentibus pedatura murorum omnes in commune subeatis, qui municipio jungimini: quatenus accommodatô solatiô securius impleatur, quod paucis inexplicabile fortasse cognoscitur.* Sed hoc Cassiodori loco *solatium* pro mercede malè accipi, docet *Salmas.* Commoda autem & salaria militiæ, *solatia* appellant Imperatores in Cod. Justinianus etiam *Pauca* dixit. *Refrigerium* etiam pro solatio vel salario dixerunt, & *refrigerare*. Tertullian. *refrigerare indigentibus*. & ἀναψυχὴ in *Novellis* Justiniani pro salario. Vide Salmas. *ad Spartian. loc. cit.* qui etiam paulo post de eodem Imperatore *ægros multos in hospitiis vidisse*, addit: ubi *videre* pro *visere* esse, monet Casaubonus *ad loc. cit.* Ab *Ægris* Cubiculariorum, dictum fuisse, qui ægros cubiculariorum curabat, volumus suprà, in voce *Ab*: Adde quæ infrà dicemus, vocibus *Infirmarium*, *Invalidi*, *Nosocomium*, *Orfanotrophium*, *Parabolani*, *Pileolum*, ubi de *Pendetandi ritu*, *Posse*, *Probatica*, *Retrochoros*, *Valetudinarium* &c.

ÆGRITIA vide *Egritia*.

ÆGUA, Αἴγουα, Hispaniæ Bæticæ urbs, non procul à Corduba, *Straboni*. Vide *Hegua*.

ÆGULA, Αἴγουλα, *Dionysio Afro* est insul. matre Cretici, Amniso septentrionalior.

ÆGUS & ROSCILLUS, Allobroges duo fratres, Abducilli filii, qui, Principatum in civitate, multis annis obtinuerunt, singulari virtute homines, quorum operâ Cæsar, omnibus Gallicis bellis optimâ fortissimâque usus erat, à Cæsare ad Pompejum defecerunt. Cæs. *de bello Civil. l.* 3. *c.* 59.

ÆGUSSA, *Steph.* insul. Libyæ, quam incolæ *Catriam* vocant. Græcè Αἴγουσσα. Vide Bochart. *de Phœn. col. l.* 1. *c.* 27. Aliis *Æthusa*. Vide *Æthusa*.

ÆGY, urbs Spartæ finitima, cujus incolas (*Ægytas*) cùm *opinio esset ad Arcadas, ad Arcades propensos fuisse*, Lacedæmonii suspicarentur, Archelaô Rege cum ex altera familia Charillus adhuc, eam exciderunt, Pausan. *Laconic.* Erat eo tempore Arcadum Rex Polymnestor, quem vide.

ÆGYLA, sive *Ægila*, vide *Ægila*.

ÆGYLODES, sinus circa Laconicam Plin. *l.* 1. *c.* 6.

ÆGYNA, locus est, *in Thesauro* Gesn. fortè pro *Ægina*.

ÆGYPANES, Africæ populi semiferi, in interius regionibus Pomponio *l.* 1. *c.* 4. & Plinio *l.* 5. *c.* 8. Vide & *Ægipan*.

ÆGYPIUS, Anthei fil. Nomionis Nepos, in extremis habitans Thessaliæ finibus, cùm à Timandra vidua pecuniâ datâ impetrâsset, ut ipsi ad se domum venienti corporis sui potestatem faceret: Neophron Timandræ fil. id ægrè ferens, Ægypii æqualis, multis donis Bulidem Ægypii matrem pellexit, ut cum ea domum suam deductâ rem haberet: horam deinde maturè cognoscens, quâ ad Timandram erat Ægypius venturus, suam matrem domô emisit, atque ejus locum matrem Ægypii introduxit, se ad eam rediturum simulans: Ægypius nihil eorum, quæ machinatus erat Neophron, cognoscens, cum matre corpus commiscuit, Timandræ nomine. Eum somnô jam captum Bulis agnovit, arreptôque gladiô oculos filio eruere, & seipsam necare statuit. Apollinis interim voluntate somnô Ægypius solvitur: intellectisque Neophronis insidiis, in cœlum sublatis oculis omnia secum abolere optavit: Jupiter porrò eos in volucres mutavit, factique sunt Ægypius & Neophron ægypii i. e. vultures cognomines, minor tamen corpore Neophron: Bulis in mergum abiit, cuique Jupiter alimentum tale destinavit, ut nihil terrâ editum edat, sed tantum oculis piscium, avium, aut serpentum vescatur: Timandra in parum est mutata: neque unquam eôdem locô hæ aves visæ sunt. Anton. Liberalis *in Metamorph.*

ÆGY

ÆGYPSUS, Getica urbs, in summo montis vertice sita, juxta Danubium. Ovid. de Ponto l. 4. [illegible] & l. 1. Eleg. 9. Gardenius Merula ad hunc locum scribit ex Plin. l. 6. [illegible] hujus populos vocari: [illegible] Ortel. [illegible] & Ægisum Procopii 4. [illegible] in Thracia [illegible] Ægisus, [illegible] Notitiae, quam in Moesia Inferiori statuit: haec Moesia enim una ex Thraciae regionibus est apud posteriores sive mediae aetatis scriptores: quam & Getae quondam habitavere. Vide infra.

ÆGYPSUS, urbs ad ripam Istri fluvii, ab Ægypso conditore. Ovid. Ponticorum l. 1. Eleg. 8.

Stat vetus urbs ripae vicina binominis Istri,
Moenibus & positu vix adeunda loci.
Caspius Ægypsos (de se si credimus ipsis)
Condidit, & proprio nomine dixit opus.

vide ibi Nicolaum Heinsium. Rursus l. 4. Eleg. 7.

Non necat Ægypsos, quae te subeunte recepta
Sensit in arbitrio nil iter esse suo:
Nam dubium est, posset melius defensa manere,
Celsa erat in summo nubibus aequa jugo.

Nic. Lloydius.

ÆGYPTI Paralia, locus circa Pelusium, quem latrones inhabitant. Strabo.

ÆGYPTIA, vide Larissa. Item cognomen Minervae, de qua vide infra.

ÆGYPTIACA Tesserula, longè operosior & ingeniosior Palamediacâ, una cum hac Graecis in usu fuit. Haec enim solis quinque calculis, quos [illegible] Graeci dicunt, ab utraque lusorum parte tractabatur, absque tesseris: illa vero tota Philosophiae & ad rationem Astronomicam composita fuit & excogitata, quae tesseris calculisque in tabula duodecim lineis exarata ludebatur, quam propterea Romani [illegible] appellabant. Hinc narrat Plato in Phaedro primos omnium Ægyptios invenisse [illegible] Ubi Graeci Commentatores monent, [illegible] minime à Platone designari Graecis usitatam, cujus Palamedes auctor, sed [illegible] i. e. tabulam, quae duodecim lineis constellata cursum Solis ostendebat per XII. Zodiaci signa. Atque haec fuit omnino vetustissima tabula, in qua tesseris calculisque ludebatur: quem quidem ludum philosophiâ multâ refertum esse scribunt; tabulam enim tesseriam illam, quam calcamus, Mundi plagam significare, duodecim scriptus, sive duodecim lineis [illegible] quidam vocarunt, XII. Zodiaci signa denotare, per septem tesseras, quae in [illegible] habebantur, septem Planetas repraesentari per pyrgum, altitudinem coeli. Quem tamen ipsum ludum & hanc ipsam [illegible] plerique Auctores non Ægyptiis, sed Palamedi tribuunt, & ab eo primum inventam scribunt. Suid. [illegible] sic enim recentiores Graeci [illegible] vocant, ex Lat. Tabula: [illegible] Tabula, lusus [illegible] Palamedes vero multa sapientia imbutus, ad oblectationem Graecorum [illegible] &c. Cum itaque Hesych. [illegible] distinguit, manifestò simpliciorem illam intelligit, quae meris calculis, absque ullo tesserarum jactu, exercebatur: quam vero alio loco [illegible] interpretatur [illegible] de ista duplici accipit, in qua & tesserae jactabantur, & ad earum jactum calculi movebantur: de qua etiam accipiendi Auctores, quoties [illegible] loco [illegible], & [illegible] loco verbi [illegible] usurpant. Hesych. [illegible] Inde apud Aristaenetum l. 1. Ep. 21. [illegible] sunt tesserae: in hoc enim ludo [illegible] sunt tesserae, in illo altero simplici sunt [illegible] h. e. calculi, &c. Salmas. ad Fl. Vopiscum in Proculo, c. 13. Plura vide infrà passim, inprimis in voce Palamedes, it. ubi de Tabula Lusoria.

ÆGYPTIACA Praefectura, titulus honorarius, sine re, nonnullis conferri olim ab Imperatoribus solitus. Sic apud Ael. Spartian. Hadriano, c. 7. Daciâ Turboni creditâ, titulo Ægyptiacae Praefecturae (h. e. ait Salmas. insulis Praefecturae Ægyptiacae) quo plus haberet auctoritatis, ornato. Ubi videmus Daciae praefectum etiam titulo hujus Praefecturae participare Adrianum, h. e. insignia illi detulisse Praefecti Augustalis. Quemadmodum ornamenta Consularia cum alicui deferebantur, non Consulem eum factum designabant, sed titulo tantum & nomine tenus. Fuit autem hoc Tiberii institutum, ut referunt Tacitus l. 1. Ann. c. 8. Tranquillus in Tiber. c. 63. providentis alicujus praefecturam alii deferre, nomine tenus, aliis eam regendam credere. Ægyptiacae vero Praefecturae honor illis deferebatur, quia inter praefecturas Ordinis Equestris propriae, Augustalis Ægypti praecipua fuit dignatio. Neque novum est, ornatiori & insigniori titulo majoris ordinis viros ergo decernantur. Vide Ep. Valeriani Aug. ad Procuratorem Syriae de honoribus Aureliani Tribuni Leg. ubi inter alia, Hec autem omnia [illegible] Tribuno sed quasi Duci, detuli, quia Vir talis est, ut etiam plura deferenda sint. Vide Salmas. & Casaubon. ad loc. cit.

ÆGYPTIACA [illegible], seu rara condienda mortuis, talis erat. Non humabant solum cadavera, eaque tingebant pretiosis unguentis & fasciis involuta condebant in sepulchris, quod de Judaeis legimus, sed exenterabant insuper & condiebant, ut in plura secula servari possent. Unde hodieque mumiae sepulchrorum in Ægypto reperiuntur & eruuntur, de quibus infra. Sic autem odoribus condita domi apud se in loculis, et rei destinatis, inclusa locis theca vel loculis asservabant: quia periculum a furto te nullum. Quos loculos [illegible] vocat Herodotus. Sed & [illegible] dicebantur, unde [illegible] idem vocat. Actius [illegible] nominat l. 14. [illegible] Vide Salmas. ad Solin. p. 1180. & plenius hac re infra, in voce Condituri.

ÆGYPTIACI Dies, inter Christianos prohibiti. Ne observetis dies, qui dicuntur Ægyptiaci, aut calendas Januarias, in quibus cantiones quasdam & [illegible] & ad [illegible] quasi in principio anni, bono fato augurii [illegible] Prohibentur in Ep. Bonifacii Episc. ad Zachariam Pontif. Rom. in Tom. III. Concilior. p. 429. [illegible] Ven. A. C. 1681. ista leguntur: Sicut affirmant, Porticum se vidisse annis singulis in Romana urbe & juxta Ecclesiam S. Petri in die vel nocte, quando Calendae Januariae intrant, paganorum consuetudine Choros ducere per plateas, & acclamationes ritu gentilium & cantationes sacrilegas celebrare & mensas illa die vel nocte dapibus onerare & nullum de domo sua ignem vel ferramentum vel aliquid commodi vicino suo praestare velle. Dicunt quoque, se vidisse ibi mulieres pagano ritu phylacteria & ligaturas in brachiis & in cruribus ligatas habere & publice ad vendendum venales, ad comparandum aliis offerre. Non obstante enim interdicto, desque [illegible] mansit haec superstitio Romae, usque ad tempora Zachariae. Imo hodieque alicubi tanta servorum insolentia est, ut quasi de jure sibi debitum ejusmodi proventum, quem Mangas vocant, exigant. Vide Dominic. Macrum Hierolex. in voce Strena.

ÆGYPTIACUS Sinus, Vide Erythraeum.

ÆGYPTII, Belgis hodie dicuntur, qui aliis Zigeuni. Vide in hac voce.

ÆGYPTILLA, gemma Ægyptia quaedam. Ugutio.

ÆGYPTINI, Æthiopes Ægyptiis finitimi.

ÆGYPTIORUM Christianorum festa, vide infrà ubi de Coptitis.

ÆGYPTIORUM Mons, Locus sic dictus, Apameensi agro in Syria proximus, Straboni, cui quoque vicus est inter Carabathmum & Paraetonium Libyae. Ægyptiorum Monasterium sic dictum, habetur in Prato Spirituali, distans 12. mill. pass. ab Anazarbo secundae Ciliciae. Nic. Lloyd.

ÆGYPTIORUM Sacerdotes, videantur infrà Prophetae. Item Herm. Herberti ital. quod illam regionem ultra 40. annos integros incoluit, observationibus coelestibus in coelo nunquam nubilo, & libris Ægyptiorum Sacerdotum evolvendis continuò vacans, de quo vide Fortun. Licetum in Hier. Isiacal. [illegible]

ÆGYPTIS, regiuncula Peloponnesi est apud Pausaniam in Arcadicis: dicit enim Carnionis fluminis fontes esse in Ægyptide: pro qua Amasaeus Ægyptidi [illegible] Ægytae populos, idem Pausanias eodem in tractu nominat, pro quibus idem interpres Ægineas substituit. Primam vocem ubique retinendam censet Ortelius, cum his idem Pausanias eam repetat: tum quod Stephanus hujus quoque meminerit in dictione [illegible], ubi nominat: Ægyptum Oppidum. Nic. Lloydius.

ÆGYPTIUM Canistrum, Ægyptium scirb, in mulieris suspectae judicio adhibita. Vide Zelotypiae.

ÆGYPTIUM Mare quod Ægyptum alluit. Eustathio Pharium & Parthenium. Sic quoque Amm. Marcellin. l. 22. c. 15. à Parthenio urbe, ubi refert Ortelius.

ÆGYPTIUS, cognomen Herculis, vide infrà.

ÆGYPTUS, Rex Æthiopum, à S. Mattheo, ut horum traditio habet, ad Christi fidem conversus. Marmol. l. 10. c. 11.

ÆGYPTUS, a quo Ægypto regioni nomen secundum quosdam, Beli filius & frater Danai ex Neptuno & Libya ortundus, qui cum 50. haberet filios, totidem eos fratris sui filiabus matrimonio conjunxit, quae a patre Danao, cum oraculo praedictum fuerat, ab uno generorum suorum regno pulsum iri, instructae, primâ à nuptiis nocte suum quaeque maritum interfecerunt, praeter unam Hypermnestram, quae Lynceo viro suo pepercit.

[illegible] in parentem
Splendide mendax, & in omne Virgo
Nobilis aevum

Uti loquitur Horat. l. 3. Carm. Od. 11. Vide Euseb. Hygin. Fab. 170. Ovid. Ep. Heroid. 14. Eustathium, &c. Lynceus autem postea pulso Danao, Argivorum regnum invasit: & ann. 69. regnavit.

ÆGYPTUS, ex Mausoli, Cariae Regis, ministris, qui, Melenum missus, ad communicanda cum proditoris consilia ferè deprehensus fuit, sed, quo astu evaserit, vide Polyaen. l. 6.

ÆGYPTUS, Ciceronis libertus, l. 16. ep. 15. Ad Tyronem.

ÆGYPTUS Turcis Elmesr, Africae regio, licet à Ptolemaeo in Africa describatur, teste Melâ l. 1. c. 9. in 2. partes dividitur. Una inferior, quae & Delta, ad occidentem Bechria, & ad ortum Errif, teste Jo. Leone, dicitur. Altera Superior, vulgo Sahid, & olim Thebais dicta: est autem Meridiem versus, & ad Syenen usque procedit. De antiquitate Ægypti, ac disciplina Sacerdotum, quos prophetas vocant, innumerabilia pene authoribus memorantur. Huc Daedalus, Melampus, Pythagoras, Homerus, Solon, Musaeus, Plato, Democritus, Apollonius Tyanaeus, compluresque alii eruditionis gratiâ profecti, dogmata Ægyptiorum in suam quisque patriam retulêre. Primi quidem Artium inventores putantur Ægyptii. Dionysius Periegetes:

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Ubi per [illegible] Scholiastes [illegible] intelligit. Sanè Diodor. Sicul. l. 1. Ægyptiis [illegible] tribuit, Hinc Ægyptus Terrarum parens appellata est, ut tradit Crinit. Et Macrob. Saturnal. l. 1. c. 14. Ægyptum vocat artium matrem. Et de Somn. Scip. l. 1. c. 19. incolas ejus appellat omnium Philosophiae disciplinarum parentes. & c. 21. de iisdem: Quos constat primos omnium coelum metiri, & metiri ausos. De agricultura Ægyptiorum nos plura in Nilo. De fertilitate Dionys.

[illegible]

Quam tamen Nilo suo plurimum debet, qui

— Viridem Ægyptum nigra fecundat arena,

Uti loquitur Virg. *Georg. l. 4. v. 291.* Et Strabo *l. 17.* ait, *Nisi-lem* [illegible], *quicquid non attingeret Nilus.* Et certè fidem huic facerit, si maximè alia non suppeterent testimonia, Ægypti Encomium à veteribus usurpatum, quo *publicum orbis horreum* est appellata. Hæc nomine olim Libyam potentissimam præ se contempsit Ægyptus angusta. Unde Proverb. *Sulas:* [illegible] Quod Græcis distichis expressit Antiphilus.

> [illegible]
> [illegible]

Sed non moras faciemus in re tam nota; videat studiosus lector Wendelinum, *Admiranda Nili c. 21.* Hujus divitias & opes ostendunt etiamnum tot opera immortalia, ut sunt Pyramidum vastissimæ moles, tot stupendæ altitudinis ex solido marmore Obelisci, Colossi, Sphinges, Statuæ, Labyrinthi, totque Deorum delubra, quorum plura solum Ægyptus, quam aliæ omnes regiones exhibet, teste oculato *Herodoto* ex antiquis, ex recentioribus *P. de Valle*, qui magnifica horum mirandorum rudera accuratissimè descripsit, *Itiner. tom. 1.* Fuisse autem Ægyptios ab initio Idolorum cultores vanissimos, non tantum docent sacræ literæ, sed etiam profani authores affatim. Unum nomino Juvenalem, *Sat. 15. v. 1. s.*

> *Quis nescit, Volusi Bithynice, qualia demens*
> *Ægyptus portenta colat? Crocodilon adorat*
> *Pars hæc: illa pavet saturam serpentibus Ibim.*
> *Effigies sacri nitet aurea Cercopitheci,*
> *Dimidio magicæ resonant ubi Memnone chordæ,*
> *Atque vetus Thebe centum jacet obruta portis.*
> *Illic cæruleos, hic piscem fluminis, illic*
> *Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam. &c.*

Post Christum autem ex Diva Virgine natum, ex hac eadem Monachorum, Eremitarumque agmina primum enata, indeque per totum orbem Christianum devagata, ex primitivæ Ecclesiæ monumentis discitur. A priscis incolis, inquit Bochart. *l. 1. Phaleg. c. 1.* Ægyptus vocabatur *Chama*, vel *Chemia*, i. e. *terra Cham*, quomodo illam appellat Psaltes Ps. 78. v. 51. Plutarchus *in Iside* autem, qui ignorabat Ægyptios à Chama oriundos, à terræ nigredine putavit ita nominari, [illegible] Et vero Geneseos c. 30. ubi de coloribus pecudum Labanis & Jacobi, [illegible] *cham* pro *nigro* quater occurrit v. 32. 33. 35. 40. *Chemia* tamen potius videtur ad *Chamum* pertinere, ut & apud *Steph.* aliud Ægypti nomen compositum [illegible], & in ipsa Ægypto pagi [illegible]. Hebræi *Mizraim* vocant, quam vocem Doctissimus Bochart. *l. 4. Phaleg. c. 24.* non nomen hominis esse putat, sed regionis, ac proinde *Misraim* credit factum per compendium ex *Masoraim*, nam singulare ejus est [illegible] *Masor*, Id in scriptura occurrit aliquoties. 2 Reg. c. 19. v. 24. *Siccabo plantis pedum meorum omnes rivos Masor*, i. e. Ægypti. Et Esajæ c. 19. v. 6. *Et siccabuntur flumina Masor*, ubi Kimchius, *Masor, idem quod Misraim.* Rursus Michææ c. 7. v. 12. *Et à Masor usque ad fluvium*, h. e. ab Ægypto usque ad Euphratem, qui sunt termini terræ Chanaan. Porro [illegible], *Masor* est *munitus locus*; nomen ergo ab argumento sumptum, neque enim ulla regio est naturali situ tutior. [illegible] (inquit Diodor. *l. 1.*) [illegible], idque probat in sequentibus longa inductione. Ab occasu scil. desertum habet macellum, à meridie Nili Cataractas, & montes Æthiopiæ, ab ortu item eremum & barathra, & paludem Serbonidis, ab Aquilone mare importuosum; nam ab Joppe Phœniciæ usque ad Parætonium Libyæ nullus est portus præter Pharum. Hæc postquam pluribus docuit Diodor. ita concludit: [illegible] Hæc ille *l. 1.* Et *l. 15.* de Ægyptio Nectanebi, Persis adventantibus, [illegible] Ita etiam Strabo *l. 16. Jam inde*, inquit, *ab initio Ægyptus fuit valde pacata*, [illegible] Sed & Ægyptus potuit dici *Masor* ab angustiis, quia [illegible] est coarctari, & [illegible], *angustum* sonat. Angusta enim est Ægyptus, quod omnes sciunt, & à mari Syenem usque tota patet in longitudinem, unde est quod Ægyptios Esaias appellat [illegible] h. e. *gentem in longitudinem protractam*, vel *extensam*, c. 18. v. 2. Vox autem dualis *Mizraim* docet duplicem esse Ægyptum, de quo supra. Ægyptus etiam olim *Ferra* sive *Aëria* dicta. Schol. Apollonii Rhodii in *dicit Aegyptum.* [illegible]

> - - - - - [illegible]

Thessaliam ita nuncupari ait, [illegible] Atque vetustissimum hoc ei fuisse nomen volunt prisci, & antequam Ægyptus diceretur. Eusebius in *Chronico* sub Melis tempora [illegible] Ac proinde Apollinarius illud Psalmistæ Psal. 113. *In exitu Israëlis ab Ægypto, &c.* ita vertit.

> [illegible]
> [illegible]

Restat jam ut aliquid de Græco vocabulo dicamus. Etymologus postquam varias produxit hujus vocis notationes, concludit, [illegible] Quin & Hesychium [illegible] interpretatur. Videatur omnino Scaliger in Festum, voce *Ægyptini.* Psychus quoque ad *Levit.* [illegible] v. 6. *Ægyptus*, ait, [illegible] vocatur, unde *Æthiopes Stephano & Eustathio* dicitur. Verum de hac re audiamus Doctissimum virum *Samuelem* [illegible]. Sic enim ille, *Ægyptus* [illegible] Græcis dicta, non à Danai fratre *Ægypto*, ut communis fert opinio, sed ab illa Thebanidos urbe Copto, quæ Ægyptiorum & Arabum commune emporium fuit, ut scribit Plin. *l. 6. c. 23.* Hinc tota illa regio [illegible] Koptos, dicta fuit. Nam Ebræis [illegible], est insula, provincia, unde forsan [illegible] Græcorum. Postea vero pro [illegible] dicta est [illegible], nam [illegible] & [illegible] sunt literæ commutabiles, ut in [illegible], *Gobius* &c. Vide *Coptus*, & de nomis Ægyptiorum, in *Nomi.* Ægyptus à fulminum casu est immunis ob nimium solis ardorem; siquidem calidi siccique terræ halitus in varias admodum tenuesque, & infirmas nubes densantur. Plin. *l. 2. c. 50.* Siquidem in Ægypto non pluit. Zachariæ c. 14. v. 18. *Quòd si familia Ægypti non ascenderit, neque advenerit, super quos non est imber.* Claudian. *Epigr. X. de Nilo.*

> *Solis qui Pharias proferente vomere terras,*
> *Nubila non sperat tenuirum condensa cœlum,*
> *Nec graviter flantes pluviali frigore Coros*
> *Invocat, aut arctum varias [illegible] rubescens.*
> *Ægyptus sine nube ferax, imbresque serenos*
> *Sola tenet, secura poli, non indiga venti.*

Tibull. *l. 1. eleg. 7.*

> *Te propter nullos tellus tua postulat imbres,*
> *Arida nec pluvio supplicat herba Jovi.*

Lucan. *l. 4. v. 446.*

> *Terra suis contenta bonis, non indiga mercis,*
> *Aut Jovis, in solo tanta est fiducia Nilo.*

Inde *bibula* Statio, ob nimiam siccitatem dedicta. Locus est in *Theb. l. 4. v. 708. s.*

> *Et patrii nodosi fontis expectat hiulca*
> *Ægyptos, donec Pharius alimenta rogatus*
> *Donet agris* - - - - - - - - - - - - -

Eam ob rem Ægyptus Melæ *l. 1. c. 9. terra expers imbrium* dicitur. Seculi autem nostri admiratores, & hoc quoque antiquorum simplicitati adscribunt. Unà omnes voce contendunt, imbres in Ægypto non minus frequentes esse atque alibi locorum. Alexandriæ enim & in itinere Memphim versus, pluvias se expertos esse contendentes, oculati & complures testes affirmant. Sed desinant rogo, boni viri non veteribus, sed sibi illudere. In inferiori Ægypto, quæ mari vicina est, nonnunquam pluvias descendere, non illos fugit. Proclus *in Timæum l. 1.* [illegible] Vide Voss. *ad Melam. p. 49* & infra. De Ægypto sic *Baudrandus*: *Ægyptus*, est Africæ regio celeberrima, non autem Asiæ, sub potestate Turcarum ab A. C. 1517. A Gallis *l'Egypte* dicitur, ab Italis & Hispanis *l'Egitto*, Indigenis *Chibili*, Arabib. *Bardamasser*, Extenditur à Septentrione in Meridiem, per 500. mill. pass. nempe à mari Mediterraneo usque ad Syenem. Eam interfluit Nilus fluv. cujus inundationibus annuis fœcundatur. Ab Oriente habet deserta Arabiæ, ab Occidente Libyam, à Meridie Æthiopiam, & à Septentrione mare Mediterraneum. Habet primariam urbem Cayrum ad Nilum amplissimam, & alias Sultanorum Regiam. Ægyptios tanquam viles & sordidos, onera instar asinorum corpore vectare solitos *Suid.* scribit, Unde apud *Aristoph.* *Ægyptum laterifer*, vide infrà. Eam juxta Kircherum à Septentrione distendunt Mediterraneum pelagus atque Nili ostia: ab Ortu Erythræi maris cingulum concatenatis veluti montibus in Æthiopiam usque extentum: à Meridie horrida cataractarum præcipitia: ab Occasu cùm sabulosus Libyæ Oceanus, tum continuata montium series, Erythræis fere parallela, in explicatæ fasciæ formam, juxta *Strab.* aut melius, in extenti brachii figuram, cujus manum seu palmam Delta Niloticum refert, & varia fluminis divaricatione, veluti manum in digitos dispescit. Divisa olim fuit in 30. Nomos seu Præfecturas: Postea in *Inferiorem*, quam Geographi *Delta* appellant, *Mediterraneam & Superiorem.* Pinguedo soli tanta, ut incolæ ejus luxuriam arenâ solo mixtâ temperare cogantur. Ejus historia hæc: Primorum Regum Dynastias, exhibet Kircherus *Oedip. Tom. 1. Synt. 1.* Iis deletis Persæ sceptrum regni hujus capessiverunt? Inde, intercedentibus paucissimis, & tributariis Persarum, ad Ptolemæos devolutum est & partem Quartæ Monarchiæ constituit. Exspiravit dein regnante *Cleopatra*, & provincia Romanorum esse cœpit, vide infrà ubi de *Comite Ægypti* ac diviso horum Imperio Græcis paruit, usque ad A. C. 7[illegible]4 quo *Ægyptii* denuo sibi Regem crearunt, è genere Muhammedico, quem *Calipham* dixere: à quo deinde & Successores ejus hoc sumpsere nomen, usque ad A. C. 1053. quo Almerico Christiano, Hierosolymorum Rege Calipham urgente, ille Sultani Syriæ Regis auxilium imploravit, à quo missus Sarraco, pulsis Christianis, Calipham simul in vincula conjecit Regnumque usurpavit, jubens se in posterum, non Regem, sed à Principis sui nomine *Sultanum* vocari. Sic nomen hoc ibi primum auditum, & postea inter servos, qui regnum ad se traxere, ac tandem Mammeluchos conservatum est, usque ad A. C. 1517. quo in fidem acceptô, sed paulo post ab ea recedente Sultanô Tummanbajô, Selimus Turcarum Imperator *Ægyptum* iterum in provinciam redegit, Tommanbajum verò Alcairi publicè suspendio peremit. Vide P. Martyr. *Leg. Bab. l. 3.* Leunclav. *Pand. n. 27.* &c. Et de rebus Ægyptiacis plenissimè differentem Athan. Kircherum *in Prodromo Ling. Coptica & Oedipo Ægypt.* ac *Obelisco Pamphylio.* Sed præcipuè Joh. Marshamum Equ. Anglum *Canone Chronici*, ubi intervallum à diluvio MCCCCC. annorum, ad res Ægypti pertinens, in duas partes distinguit: quarum prior continet annos DCC. ab initio *Misor* usque ad incursionem *Pastorum*, quo temporis spatio *Ægyptus* in diversas partita Dynastias, (*Thebanam*, cujus caput Thebæ Ægypti seu Diospolis, *Superioris Ægypti*, cujus metropolis Memphis, *Inferioris Ægypti*, cujus præcipua urbs Heliopolis) & secura pace potita, neque bellum cum exteris, neque commercium exercuit, posteriores alteros DCC. annos persequitur, ad adventum *Pastorum*, ad expeditionem Sesostris in Asiam, quibus temporibus Ægyptus à Pastoribus diutissimè oppressa, tandem à servitute liberata in Monarchiam coaluit. Post quæ res Ægypti splendidissimas refert, & Imperium amplissimum *Sesostris* ad successores transmissum

[illegible] : refert [illegible], [illegible] [illegible], alteram Ægypti servitutem, alteram [illegible], idque [illegible] tempore [illegible]. Historiæ autem [illegible] [illegible], non quod [illegible] per Annales [illegible]. [illegible], ob [illegible] [illegible]. Tandem [illegible] [illegible]. Chronologia, [illegible] Græcæ per Olympiadas, [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] Regnum, [illegible] [illegible], post [illegible] Babyloniam, Assyriam, Babyloniam, Medicam, Lydiam, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] præcellentem [illegible] hæc [illegible]. De quo Opere [illegible] [illegible], vide [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1670. [illegible]. Adde dicenda, voce Babylon, Euphrates, [illegible], [illegible], [illegible]. Tibet. Ag. Tri. &c.

Urbes Ægypti clara: quarum [illegible] asterisco notantur.

Abydus episcopalis. * Alexandria patriarchalis. Anthedon. Antinopolis episcopalis. Athribis.
* Babylon nova. Berenice. Bubastus. Busiris episcopalis.
Canobus seu Canopus. Casium. * Coptos episcopalis.
Dionysias. Diospolis magna. Diospolis parva.
Gerra.
Heliopolis episcopalis. Hermopolis episcopalis. Heroopolis.
* Lycopolis episcopalis.
Mendes. * Memphis. Myosormus.
Naucratis episcopalis. Nilopolis episcopalis.
Ostracine episcopalis.
* Pelusium episcopalis. Pharos. Ptolemais ad Nilum. Altera ad sinum Arabicum.
Rhinocorura episcopalis.
Sais episcopalis. Sebennytus episcopalis. * Syene episcopalis.
Tanis episcopalis. Tentyra episcopalis. * Thamiatis episcopalis.
* Thebæ, Thmuis episcopalis.

Nunc pro majori parte intereunt, & partes Ægypti à Nilo fluvio remotiores ferè incultæ jacent, præsertim versus Libyam.

ÆGYPTUS, peculiaris quædam Ægypti regio, in *Libr. Notit.* qui eam in 6. Provincias dividit, quarum hæc una. Vide *Cama.* Populi verò seu incolæ totius Ægypti, *Ægyptii*, qui apud se ab orbe primordio primos homines fuisse ferunt, cùm propter soli fertilitatem, aerisque temperiem, tum propter Nilum, qui multa ob limi ubertatem generat animalia, & suapte naturâ nutrit. Nam in Thebaidos agro gignuntur mures, quâ ex re multum stupent homines, cùm priorem quorundam partem, pectore tenus animatam, in limo moveri videant, posteriorem nondum inchoatâ, sed informi. [De quo Ovid. *Met. l.* 1. *fab.* 8. v. 422.

Sic ubi deseruit madidos septemfluus agros
Nilus, & antiquo sua flumina reddidit alveo,
Æthereoque recens exarsit sidere limus,
Plurima cultores versis animalia glebis
Inveniunt, & in his quædam modò cœpta sub ipsum
Nascendi spatium, quædam imperfecta, suisque
Trunca vident numeris: & eodem in corpore sæpe
Altera pars vivit, rudis est pars altera tellus.

Mela *l.* 1. *c.* 9. *Nilus glebis etiam infundit animas, ex ipsaque humo vitalia effingit. Hoc eo manifestum est, quod ubi [illegible] [illegible], ac se [illegible] reddidit, per humentes campos quædam nondum perfecta animalia, sed tum primum accipientia spiritum, & ex parte jam formata, ex parte adhuc terrea visuntur.* Verum hoc esse sub quoque suffragio comprobat Plinius, & murium exemplo ostendit *l.* 9. *c.* 58. *Omnibus his*, inquit, *fidem Nili inundatio affert, omnia excedente miraculo: quippe detegente eo musculi reperiuntur, inchoato opere genitalis aquæ terræque, jam parte corporis viventes, novissimâ effigie etiamnum terrena.* Testis etiam Diodor. Sic. *l.* 1. *c.* 2.] Verum Psammeticho regnum adepto, cùm incessisset cupido dignoscendi, qui tandem primi hominum extitissent, ex eo tempore didicerunt Ægyptii, Phrygas fuisse primos, se verò secundos. *Diod.* & *Herod.* vide etiam hac de re historiam festam & lepidam in *Psammeticho.* Ut & hæc addam: Ægyptum plerique volunt Nili fluminis invectu paulatim fuisse aggestam, ac proinde illam *Ephorus* appellat [illegible], *Herodotus* [illegible] [illegible]. Atque ex eo ipso Æthiopes se esse Ægyptiis antiquiores esse probabant, quod cùm Ægyptus olim esset mare, tandem [illegible] [illegible] [illegible], *Nilo per incursus suos limum ex Æthiopiâ ferente*, facta esset terra continens. Cui rei probandæ multa afferunt. 1. Quoniam Nilus abundat limi [illegible], cedere pelagus & removere nonnihil à [illegible]. 2. In Ægypti montibus conchylia reperiri. 3. puteos & fontes quotquot sunt falsam habere & amaram aquam, ac si reliquiæ maris in iis subsisterent. 4. Denique Pharum insulam, hodie solum 7. stadiis aut fortassis mill. pass. ab Alexandriâ dirimitam, Homeri verò ævo noctis & diei cursu ab Ægypto distitisse, ut idem testatur, Od. [illegible] 356. Constat tamen, Ægyptum semper in eadem fuisse situ, nam ut cætera taceam, Tanis Ægyptiorum olim regia non procul à Tanitico Nili ostio, jam extabat tempore Mosis. Psal. 78. v. 12. *Quæ mirabilia fecit in terra Ægypti, in campo Taneos.* Quin antiquissima urbs, in qua dicimus à [illegible] Abrahamum diu vixit, Gen. c. 13. v. 18. & c. 23. v. 2. non nisi septennio ante Tanim fuit condita, Num. c. 13. v. 22. Itaque fabulis, historia Isidis, & Ori, & Osiridis, quâ nihil antiquius habent Ægyptii, multorum meminit locorum in infima Ægypto, ut quæ illo ævo jam extiterint. Sic in Plutarcho *de Iside*, & *Osiride* legas, arcâ inclusum in mare fuisse [illegible], [illegible] [illegible] per Nili ostium *Taniticum*, & postmodum à Busiride sepultum, aut ex alii [illegible]

[illegible], Taphosiride: Et Orum Buti educatum, & Pelusium appellatum ab Iside conditum. Sed & Trojanis temporibus eodem ut Menelaum Canobi [illegible] [illegible], unde Pharus aberat solum 120. stadiis. Itaque falsissimum est, quod ab Homero [illegible] traditur, à Pharo in Ægyptum totius & diei cursum fuisse, adeoque cursum navis,

--- [illegible] [illegible] [illegible],
--- *[illegible] quam [illegible] [illegible] sequuntur.*

Navis enim integrum diem [illegible] secundo procedens, [illegible] flu-[illegible] & [illegible], [illegible] [illegible] longum, [illegible] pro centum & [illegible] [illegible], [illegible] mille & [illegible]. Id [illegible] malo [illegible] Atlantis [illegible] *Ægyptus.* [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *patera*, [illegible] [illegible]. Sed [illegible] Ægypti quicquam ex Nili [illegible], ad [illegible] [illegible] est, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] Alexandria [illegible] [illegible] [illegible], tamen semper [illegible] [illegible], & [illegible] à Pharo distabat olim, tantum hodie [illegible] distat, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mill. pass. Aristides [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Amm. Marcellin. *l.* 22. *c.* 16. *Insula Pharos, ubi Protea cum Phocarum gregibus diversatum, Homerus [illegible] [illegible]: à [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].* Hæc Veteres. Nihilo magis credo, quod habet Plutarchus *de Iside*, omnes Ægypti fontes, & puteos, esse amaros. Fontem Solis prope Heliopolim nullus describunt, sed amarum esse nullus observat, ut nunc quemquam alium in Ægypto, quod quidem sciam. Jam quod de conchyliis in summitate montium [illegible] *[illegible] Herodotus*, [illegible] [illegible], malo referre ad signa generalis inundationis, quæ in diluvio contigit. Quo [illegible] faciunt hæc Theophrasti *apud [illegible] de mundi [illegible]*: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], h. e. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Itaque etiam in Numidia Pomp. Mela *l.* 1. *c.* 6. aliquid observat simile. *Interius*, inquit, & longe satis à litore [illegible] [illegible] [illegible] *[illegible] [illegible], spinæ piscium, [illegible], ostreorumque fragmenta, saxa attrita [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible], infixæ cautibus anchoræ. Alia & hujusmodi signa, [illegible] [illegible] [illegible] ad ea loca pelagi, in campis nihil alentibus esse [illegible] [illegible].* Et Ovid. *Met. l.* 15.

- - - Vidi factas ex æquore terras,
Et procul a pelago conchæ jacuere marinæ,
Et vetus inventa est in montibus anchora summis.

De Ægypto plura qui volet, præter Geographos, Auctoresque [illegible] laudatos, *Herodotum*, *Diodorum*, *Plutarchum*, *[illegible]*, *Heliodorum* consulat. Ex recentioribus adde P. de Valle, *Itiner. tom.* 1. qui, paulo post initium seculi hujus, inter alias regiones distitas, hanc quoque solicite perlustravit, eamque exactissimè descripsit, Ut alios omittam. Partes ejus ut dictum, à Nilo fluv. remotiores fere incultæ nunc jacent, præterquam Libyam versus; cùm olim numeraret [illegible]. Urbium & ultra. Adinventiones [illegible], admirabiles adeo fuêre in nectendis machinis Ægyptii, ut hinc tractum fuerit proverbium,

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Αἰγύπτιοι.

De versutis, & ut ait Plautus in *Pseud. Act.* 1. *sc.* 5. consutis doli dictitatum. Torqueri potest & in perplexas Sophistarum argutias, ac syllogismorum inexplicabiles labyrinthos, aut in Sycophantas & delatores, qui vera falsis permiscendo, nectunt calumnias. *Ægyptii* præterea, quod gestandis oneribus quantum non satis honestum facti ut consueverunt [unde & Αἰγύπτιοι dicti] in jocum proverbialem abierunt, hoc adagio,

[illegible] [illegible] [illegible] Αἰγύπτιοι.

De molestis diei laborum, ac moribus intolerandis, seu fastu prætergredit. [illegible]. Hinc aliud est, *Ægyptius laterifer*, [illegible] [illegible] Aethiopiam *Arabes.* Quadrare videtur in lorem dictum, atque infimæ sortis hominem, vel potius in eum, qui molestis negotiis (puta LEXICIS CONFICIENDIS) premitur. *[illegible]*. Sed & Ægyptum *novam gentem, & novandis*, *quàm gerendis rebus aptiorem* vocat Q. Curtius *l.* 4. *c.* 1. Synesius in *[illegible]* [illegible] per translationem [illegible] pro dolosè [illegible] usurpat. Strabo *l.* 17. [illegible] [illegible] vocat, *homines imbelles*, h. e. ad rem gerendam ineptos. Polybius *l.* 15. ait, esse *hos Ægyptios [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] dum [illegible] [illegible].* Plato in [illegible] *c.* 58. appellantur [illegible] & *[illegible] [illegible].* Philo in *Flaccum* scribit, esse Ægyptios natura instabiles, & è minimis scintillis fusos magnas seditiones accendere. Et Vopiscus in *Saturnino* *c.* 7. *Sunt Ægyptii viri ventosi, furibundi, jactantes, [illegible], atque adeo vani, liberi, novarum rerum usque ad cantilenas publicas cupientes.* Et mox ex epistolâ Adriani c. 8. *Ægyptum totam didici levem, pendulam, ad omnia famæ momenta volitantem &c.* *Genus hominum [illegible], [illegible].* Ergo Suetonio in *Cæs.* c. 35. teste, verum est Cæsar *Ægyptum provinciam facere, ne [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] novarum rerum materiam esset.* Plura suggerent Geographi, *Ptolemæus*, *Strabo*, *Plinius*, *Pomponius Mela*, *Solinus*, *Ortelius*, *Mercator*, *Cluverius*, *Bertius*, *Merula*, *Maginus*, *Sempilius*, *Golnitzius*, *Sanso* &c. Hist. Historici, *Herodotus*, *Diodorus Siculus*, [illegible] *Manetho*, *Eusebius*, *Justinus*, *Diogenes Laertius*, *Moschus & Berosus*, [illegible], *Appianus*, *Alexandrinus*, *Procopius*, [illegible] [illegible], *Nazarius*, [illegible], *Tertullianus*, *Saturnus*, *[illegible] Celsum*, *Gassendus*, *P. Jovius*, [illegible], [illegible], *Alexander*, [illegible], *Plato*, *Dorus*, & jam supra dicti Philologi, [illegible] [illegible], *Curtius*, *Ausonius*, *Jamblichus*, *Lucianus*, Cl. [illegible].

Eusebius, *Plutarchus*, *Macrobius*, *Suidas*, *Ælianus*, *Cal. Rhodiginus*, *Pierius*, &c. Chronologi, tandem alii que, *Petavius*, *Scaliger*, *Calvisius*, *Riccioli*, *Cerderinus*, *Pouhetus*, *Marsham*, *Thevenotius*, *Gravius*, *Pignorius*, *Villamontius*, *Radzivilius*, *Pacinus*, *Mantegazzas*, *Vans*, *le Blanc*, *Balinus*, *Jarricus*, *Joh. Leo*, & supra omnes prælaudatus *Morisonus*.

ÆGYPTUS, inter antiqua Nili fluv. nomina: Homero Αἴγυπτος, Od. ξ. v. 258. an quod [illegible], *sub Capri figura* supinus, ut *Goropio Becano* placet? vide Eustathium [illegible] in *Homerum*.

ÆGYRA, vide *Ægira* & *Phelloe*.

ÆGYRPANI, vide *Ægyrpani*.

ÆGYS, Αἰγύς urbs Laconica. item Arcadiæ locus. Vide Steph. in *Caryste*.

ÆGYSSUS, vide *Ægyssus*.

ÆGYSTUS, fil. Plisthenis, Clytemnestræ adulter, occiso ejus marito Agamemnone, Regnum Mycenarum invasit, sed septennio post, A. M. 2878 ab Oreste, fil. Agamemnonis, una cum adultera, occisus est, Vell. *l*. 1. *c*. 1. Euseb. in *Chron.* Hyginus, *Fab.* 117. 244 *Euripid.* Ovid. *l*. 2. *de Remed. Amor.* v. 161. De hoc tritum illud:

> *Quæritur Ægysthus, quare sit factus adulter?*
> *In promptu causa est, desidiosus erat.* Vide *Ægisthus*.

ÆIANES, Græciæ populus habet Pausan. in *Phoc.* Cnemidis montis accolæ fortè. *Ænianes* mavult legere Ortel.

ÆLANA, urbs Arabiæ Petrææ ad intimum ferè sinus Arabici recessum, ubi *Jotham*, *Jeramæm*, a Sina monte 60. mill. pass. distat. *Stephano* Αἴλανα dicitur. Glaucus *vicum* appellat, Arabicorum *l*. 5. *Eltor* hodie, teste *Villamont.*, *Aila* vero Nigro. Flavius Josephus dicitur *Pracrvao*, quem Plin. *l*. 6. *c*. 28. scribit, aliis *Ælaniticum*, ab *Artemidoro Alaeniticum*, & à Rege Juba *Leanitcum* nominatum. *Leanites Agatharchidi* dictus. Vide Bochart. *Geogr. Sacr. p.* 761. itemque Lipenium *De navigatione Salomonis Ophiritica*, *Sect.* 2. *p*. 115. longitud. 65. 00. latitud. 29. 51.

ÆLAS, Suburbanum Carthaginis. Procop. *l*. 1. *Vandal.*

ÆLBURGUM, urbs episcopalis in ea parte Daniæ, quæ *Cimbrica Chersonesus* olim, hodie *Jutlandia*. Dicta ab anguillis, *Aalen* German. quarum commercium ibi ingens. *Mercat. Dania*.

ÆLESHAMIA, oppid. Angliæ in Nortfolcia provinc. Distat à mari German. 8. milliar. Angl. & totidem à Norvico.

ÆLETANI, populi intra Iberum, usque ad montem Pyrenæum, & Pompejana Tropæa habitantes. Strabo *l*. 3. Vide *Lalatani*.

ÆLIA & Helia, duæ gentes Romanæ, quæ cum à plurimis confundantur, factum, ut in libris ultimæ vetustatis, ubi de Adriano Imperatore sermo, *Helius*, pro *Ælius*, scribatur. Sic *Helium* Verum, *Helium* Spartianus, *Helium* Lampridius, iidem semper. Cum de nomine e. g. Adriani vel adeo ambigi non possit, quod *Æliam* urbem & alia multa ejusdem appellationis loca, ab eo, constet esse denominata. Mirum verò, quod Græcorum vetustissimi Critici de hoc nomine observant: quia Hadrianus dicebatur *Ælius*, propterea & exteros Augustos *Ælios*, & Augustas *Ælias* appellari. Orion: [illegible] *Ælius*, *Adrianus* vocabatur; unde ab ipso Imperatore Ælii & Imperatrices Æliæ audiunt. Quod ut verè de Imperatoribus sui temporis diceret Orion, qui proinde sub Hadriano (cui & panegyricum scripserat) proximos tantum Augustos vidit, quos constat Hadriani nomen assumpsisse: at de uxoribus Imperatorum excusari vix potest. Cum neque Sabina *Hadriani*, neque Lucilla *Ælia Veri*, neque Faustina *Antonini Pii*, aut altera Faustina *Marci*, *Æliæ* reperiantur nominatæ, neque in scriptis historicis, neque in sculptis lapidibus aut nummis. Casaubon. ad *Spartian. in Hadrian. c*. 1. Vide quoque in voce *Ælius*.

ÆLIA, nomen urbium haud paucarum, quas *Ælias Hadrianas* appellavit Adrianus Imperator, quarum & in scriptis veter. & in saxis adhuc memoria durat. Imo etiam non defuere aliæ, quæ per ambitiosam levitatem *Hadrianopoles* aut *Ælias* sese ultro indigitarent. Erat enim illis temporibus usitatissimum hoc adulationis genus, quo novorum semper Augustorum gratiam civitates captabant: quod observat Dio, carpitque, notans, in potestate Senatus hoc fuisse antea, non in arbitrio civitatum, *quæ* [illegible], inquit, [illegible], *quæ sibi ipsa prohibitum* [illegible], catalogos nominum suorum contexere, *l*. 54. Idem *ibid*.

ÆLIA, vide *Elsatama* & *Hadrianopolis*. Sed & *Ælia*, Jerusalem cognominata, quod eam *Ælius* Adrianus Imperat. Roman. restaurari curavit. *Steph*.

ÆLIA Aug. Mercurialis Thænitt. Vide *Thena*.

ÆLIA Capitolina, colonia, vide *Hierosolyma*.

ÆLIA Adriana, urbs Africæ, vide *Zama*.

ÆLIA Catulla, nobilissima & ditissima matrona, quæ annos octuaginta nata, in ludis à Nerone institutis saltavit. *Xiphilinus*.

ÆLIA Lex, lata à Q. *Ælio* Tuberone Tribuno plebis, P. Corn. Scipione Afric. 2. T. Sempronio Longo Consulib. ann. 559. Urb. Cond. voluit: *Ut Latinæ coloniæ duæ, una in Brutiis, altera in Thurino agro deducerentur*. Liv. *l*. 34. & 35. Alia à Q. *Ælio* Pæto Cons. cum M. Junio Penno lata, an. Urb. Cond. 598 hæc fuit: *Ut quoties cum populo ageretur, Augures de cælo servarent, Magistratus & obnuntiandi & legibus intercedendi potestatem haberet*. Hujus, ut & Fufiæ, crebra apud Auctores mentio est. Fuit & lex *Ælia Sentia*, lata à Sexto *Ælio* Cato, C. Sentio Saturnino Consulib. an. Urb. cond. 756. *Ut* [illegible] *qui tetra pœnæ causa vincti a Domino, quibusve stigmata inscripta fuerant, quive propter noxam torti nocentesve inventi, quive traditi, ut ferro aut cum bestiis depugnarent, quive in custodiam conjecti fuissent, si manumitterentur, non cives Romani, sed dedititiorum numero essent*. i. e. ut ne connubium, neque commercium, neque testamenti factionem haberent. Dempster. *Antiq. Rom. l*. 8. *c*. 15.

ÆLIA Petina, è familia Tuberonum, Claudii Cæsaris uxor, ex qua Antoniam genuit, sed repudiata, inducta Messalina.

ÆLIA Ricina, seu potius *Helvia Ricina*, urbs Piceni excisa, ex cujus ruinis *Macerata* urbs Episcopalis condita est. *Ferrar.* Et excisa successit *Recanatum*, urbs Episcopalis Piceni in colle, & in ditione Pontificia, 6. mill. pass. ab ora maris Adriatici.

ÆLIÆ Calendæ, occurrunt apud Æl. Lamprid. *c*. 11. in *Commodo*. *Calendas Ælias, et* [illegible] *Sacerdotes*, *XIII. Calendas* [illegible], *Pisone & Juliano Coss.* [illegible] *Germanicum* XIV. Calendas Ælias, *ut* [illegible] *pro Calendis Juniis*. Cum enim Commodus nova mensibus nomina imposuisset, ut Januarium *Amazonium*, Februarium *Invictum* seu *Invictum* &c. sic Junium *Ælium* appellasse legitur, apud *Dionem*. Vide Salmas. *ad cit. loc.*

ÆLIANA, Ponti urbs. In *Libro Notitiæ*.

ÆLIANUS, cognom. *Claudius*, Præneste oriundus, Sophista Romanus, à Philostrato maximè laudatus, quod Romanus homo tam probè Atticissaverit, tamque eleganter peregrinam à patria vocem retinuerit. Scripsit De Animalibus, De Varia historia; De Re militari, quæ omnia ad nos pervenere. Fuit auditor Pausaniæ sub Adriano Imperatore, Græcis ob eloquentiam Μελίγλωττος, & Μελιφθόγγος dictus, itemque *Facundus* à Martiale *l*. 12. *epigr*. 24.

> *O jucunda, Covine, solitudo,*
> *Carruca magis, essedoque gratum*
> *Facundi mihi munus Æliani.*

Vide Suid. Voss. *de Hist. Græc. l*. 2. *c*. 11.

ÆLIANUS Lucius, vide *Lucius*.

ÆLIANUS Meccius, Italus Medicus, qui pestilentia ingruente, author fuit, ut theriaca uterentur homines: eâ multos servavit, plurimos præservavit: eum commendat Galenus *l. de Usu theriacæ*, ob experientiam & humanitatem.

ÆLICE, vide *Elice*.

ÆLIEORUM, [illegible], & *Æliotarum*, [illegible], meminit *Thesaurus* Goltzii ex nummis: ab *Alo*, vico Arabiæ Felicis, ut suspicatur *Ortelius*, ejus quoque apud *Ptolemæum* memoria est.

ÆLIOPOLIS, vide *Heliopolis*.

ÆLIOTORUM, vide *Æliorum*.

ÆLIUS, & ÆLIA, nomina sunt propria Romanorum, carent a pica voce, Perottus *de Eliorum familia*. Quæ Romæ admodum pauperrima fuit, adeo ut sedecim eodem tempore Ælii fuerint, quibus una domuncula erat, ubi nunc sunt *Mariana monimenta*, & unus in agro Vejentano fundus. Eadem gens nullum ante scrupulum argenti habuit, quàm Paulus, Perseo rege devicto, Quinctio Ælio Tuberoni genero suo quinque pondo argenti ex præda donaret. Val. Max. *l*. 4. *c*. 4. Hinc *Ælia serie* pro Æliorum familia. Claudian. *in laud. Serenæ*, Hispaniam alloquens;

> *Dives equis, frugum facilis, pretiosa metallis,*
> *Principibus fecunda piis, tibi secula debent*
> *Trajanum, series his fontibus Ælia fluxit,*
> *Hinc senior pater, hinc juvenum diademata fratrum.*

Videatur *Adrianus*, *Corduo*, *Marcus*, *Sabinus*, *Verus*, &c.

ÆLIUS, Miles quidam Romanus qui lethali morbo correptus, ut fortiter interiret, sibi ipsi manus intulit.

ÆLIUS Adrianus, Romanus Imperator. Vide *Adrianus* & *Hadrianus*.

ÆLIUS Adrianus, Afer, Adriani Imperatoris, *consobrinus Trajani Imperatoris* fuit, Spartianus in *Adriano* c. 1. Nempe Ælio Ælii Hadriani Imperatoris avo conjux fuit Ulpia, *M. Ulpii Trajani* soror, Trajani Augusti amita: hinc Trajanus Imperator & pater Hadriani Cæsaris ut ex fratre & sorore nati amitini invicem fuerunt, quos etiam *consobrinos* nominare Latini assuevere, ut & JCti notat. Junxit is sibi Domitiam Paulinam Gaditanis ortam, atque ex ea Hadrianum genuit Imperatorem & sororem ejus Paulinam, nuptam Serviano. *Ibid*.

ÆLIUS Antoninus Pius, vide *Marcus*.

ÆLIUS Catulus, vide *Sextus*.

ÆLIUS Celsus, inter Nobiles Senatoresque, jussu Severi Imperatoris occisus. Æl. Spartian. in *Severo* c. 13. *Occidit autem sine causa dicenda hos nobiles, Mummium Secundinum, Asellium Claudianum, Claudium Rufum* ——— Ælium Celsum, *Julium Rufum* &c.

ÆLIUS Commodus Verus, vide *Lucius*, item *Lucius Annius*.

ÆLIUS Corduenus, apud Æl. Spartian. in *Pescennio Nigro*, c. 4. Dux militiæ sub Commodo fuit non incelebris, qui sic de Pescennio: *Pescennium fortem virum novi & tribunatus jam duos dedi: ducatum mox dabo, ubi per senectutem Ælius Corduenus Remp. recusaverit*.

ÆLIUS Donatus, Grammaticus, D. Hieronymi præceptor, Romæ cum Victorino rhetore, ethnicus *Præconius* dictus, quod pater ejus præconium faceret, & *Stylo*, quod orationes nobilissimas scriberet. Volaterran. *l*. 13. *c*. 3. *Aubertus*. Sigonius *l*. 5. *Imper. occident*. Cum de Juliani Imperatoris, Apostatæ morte nuntius Romam perlatus esset, proclamabundus dixit: *Quomodo Christiani dicunt Deum, suum esse patientem & ἀνεξίκακον?* nihil iracundius, nihil hoc furore præsentius, ne modico quidem spatio indignationem suam perferre potuisse. *Nic. Lloyd*.

ÆLIUS Gallus, ordinis equestris vir, Arabiam Felicem primus subegit, ab Augusto Imperatore missus. Plin. *l*. 6. *c*. 28. Hujus amicitia usus est Strabo Geographus, & cum eo Nilum navigavit, totamque ferè Ægyptum lustravit, ac bonam etiam Africæ partem. Testis ipse *Strabo*.

ÆLIUS Gordianus, inter Alexandri Severi Imperatoris Consiliarios censetur Æl. Lamprid. c. 68. *Et ut scias, qui viri in ejus consilio fuerint, Fabius Sabinus, -- Domitius Ulpianus, -- Ælius Gordianus, Imperatoris pater, & vir insignis, Julius Paulus* &c. Ubi cum locus maximè mutilatus sit, censet Salmas. olim apud Auctorem fuisse scriptum, *Ant. Gordianus, Gordiani Imp. pater, & ipse Imp. vir insignis*; adeoque de alio aliquo Gordiano somniare, qui istâ tempestate vixerit & in consiliis fuerit Alexandri Severi, præter hunc Gordianum Imperatorem & Imperatoris filium, ineptum esse judicat; atque de filio magis quam de Patre hæc capit, cùm enim Pater etiam sub Alexandro fuerit & apud illum plurimum valuerit, & Proconsul in Africam missus sit, ratio est, quod hunc Gordianum inter JCtos medium collocat, quasi qui & ipse JCtus fuerit. Quod de Gordiano filio verum, quem & Præturam Urbanam Alexandro auctore tenuisse, refert in ejus Vita Capitolin. ideoque ipsum de jure quoque respondisse, addit. *Ælius* autem, pro *Afranius*, temere irrepsit; ita enim ejus illud nomen scriptum in vetere nummo argenteo *Salmasii*. IMP. M. ANT. GORDIANUS. AFR. AUG. P. M. TR. COSS. PP. Salmas. *ad Lamprid. loc. cit.*

ÆLIUS Gracilis, tempore Neronis, Belgicæ legatus. Tacit. *l.* 13. *Annal. c.* 53. Ubi tamen *Lipsius* e libris *Ælius Gracchus*, *Mutius* autem *A. Gracchus*.

ÆLIUS Grammaticus, cognomine duplici fuit, nam & *Præconinus*, quod Pater ejus præconium fecerat, vocabatur: & *Stilo*, quod orationes nobilissimo cuique scribere solebat, tantò optimatum favore, ut Metellum Numidicum comitatus sit in exilium. Sueton *de illustr. Gramm. c.* 3. Plin. *l.* 9. *c.* 35. testimonium ejus citat adversus Fenestellam.

ÆLIUS Junius Cordus, apud Scriptores *Historiæ* Aug. passim reprehenditur, tanquam Ἀκριβολόγος & Scriptor minutiarum, ut in *Clodio Albino* à Julio Capitolino & in *Gordianis*, itemque *Maximo & Balbino*, quæ vitæ ab eodem Auctore scriptæ sunt. De eo sic idem in *Opilio Macrino*, c. 1. *Ego, qui vitas aliorum scribere ordiar, officium est digna cognitione perscribere. Et Junio quidem Cordo studium fuit, eorum imperatorum vitas edere, quos obscuriores videbat: qui non multum profecit. Nam & pauca reperit & indigna memoratu, asserens se minima quæque persecuturum: quasi vel de Trajano aut Pio aut Marco sciendum sit, quoties processerit, quando cibos variaverit & quando vestem mutaverit & quos quando promoverit; quæ ille omnia exsequendo, libros mythistoriis replevit* &c. Vide in voce *Cordus Ælius*.

ÆLIUS Lamia, Syriæ præpositus: sed ob metum à Tiberio Romæ retentus: ac tandem urbi præpositus, obiit senex Ser. Galbâ, L. Sullâ Consulib. extremo anni: cujus mors funere censorio celebrata. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 27. Vide & *Lucius*.

ÆLIUS Lampridius, Historicus, qui scripsit de vita Didii Juliani, Commodi, Heliogabali, & Severi. Vide *Lampridius*.

ÆLIUS Ligo, vide *Paetus*.

ÆLIUS Marcellus, vide *Lucius*.

ÆLIUS Mamia, Formianus, libertini fil. ultimæ senectutis, L. Libonem apud Censores accusabat: in quo certamine cum Pompejus M. humilitatem ei, ætatemque exprobrans, ab inferis illum ad accusandum remissum dixisset: Non mentiris (inquit) Pompei, venio enim ab inferis L. Libonem accusaturus: sed dum illic moror, vidi cruentum Cn. Domitium Ænobarbum flentem, quod summo genere natus, integerrimæ vitæ, amantissimus patriæ, in ipso juventutis flore, tuo jussu esset occisus: vidi pari claritate conspicuum Brutum, ferro laceratum, querentem id sibi prius perfidiâ, deinde etiam crudelitate tuâ accidisse: Vidi Cn. Carbonem acerrimum pueritiæ tuæ, bonorumque patris tui defensorem, in tertio consulatu catenis, quas tu ei injici jusseras, vinctum, obtestantem te, adversus omne fas & nefas, cum in summo esset imperio, à te equite Romano trucidatum: vidi eodem habitu & quiritatu prætorium virum Perpennam, sævitiam tuam execrantem: omnesque eos unâ voce indignantes, quod indemnati sub te adolescentulo carnifice occidissent. Val. Max. *l.* 6. *c.* 2. Alii *Helvium* legunt.

ÆLIUS Marcianus, JCtus quem Didius Julianus Imperator jusserat occidi, sed elapsus discrimini, postea in consilio Alexandri fuit: multa in Jure scripsit. Vide *Marcianus*.

ÆLIUS Maurus, Phlegontis Tralliani Libertus, memoratur Æl. Spartiano in *Severo Imper. c.* 20. *Legisse me apud Ælium Maurum, Phlegontis Tralliani libertum, memini, Septimium Severum immoderatissime, quum moreretur, lætatum, quod duos Antoninos pari imperio Reipub. relinqueret.* Ubi in Palatino est, *Phlegontis Adriani libertum.* Et quidem Phlegon hic Adriani Imperatoris fuit libertus: qui ut videtur, *Adrianus* etiam vocatus est, ex Patroni nomine, proin forte scriptum, apud Ælium Maurum *Phlegontis Hadriani liberti libertum.* Salmas. *ad loc. cit.* vide & *Maurus*.

ÆLIUS Melissus, nostrâ memoriâ fuit, (inquit Gellius *l.* 18. *c.* 6.) Romæ summi quidem loci inter Grammaticos, sed majore erat literarum jactantiâ & σοφιστείᾳ, quàm operâ. Is præter alia, quæ scripsit complurima, librum edidit *de loquendi proprietate*, ubi *matronam* eam esse dicit, quæ semel peperit, quæ sæpius *matremfamilias*, sicuti sus quæ semel peperit, *porcetra* dicitur, quæ sæpius *scrofa*.

ÆLIUS, Neronis libertus, rei familiari Principis in Asia impositus. Tacit. *l.* 13. *Annal. c.* 1. Vide ELIUS. nam sic rectius scribitur.

ÆLIUS Pætus, fil. Sexti, vel Publii, sine prænomine vir Romanus, cui jus dicenti cum in capite picus consedisset, aruspexque affirmasset, conservato eo, fore domûs ipsius statum felicissimum, Reip. miserrimum, occiso autem, in contrarium utrumque cessurum, è vestigio picum morsu suo in conspectu senatus necuit: decem & septem militum familiam, eximiæ fortitudinis viros, Cannensi prælio amisit. Respublica verò procedente tempore ad summum imperii fastigium excessit. Val. Max. *l.* 5. *c.* 6. Hunc autem aliqui non *Ælium*, sed *Lælium* fuisse, & *Lelio*, non *Ælio* petiisse volunt. *Catius* etiam nonnullis dicitur. Vide & *Pætus*, & *Quintus* & *Sextus*, it. *Cajus*.

ÆLIUS Pertinax, Ligur, patre Successo libertino, mercatore lignariæ natus, literis & calculo dedit operam puer, in Græcis imprimis eruditus: Sulpitium Apollinarem audivit, post quem Grammaticam publicè professus est à patre *Pertinacis* nomen accepit, cum P. Ælius solum vocaretur, eo quod lignariæ negotiationi pertinaciter intenderet: à Mar. Antonino Senator factus provincias consulares quatuor rexit: mox à Commodo, cum Perenne legato, ad exercitum in Britanniam missus, seditiones multas compressit: postremò Proconsul Africæ factus, exstincto Commodo, ab exercitu, consentiente senatu, Imperator delectus, sexagenario major, invitus ad imperium, cujus nomen ut invidiæ plenum aversabatur, accessit: Imperatoriis possessionibus nomen suum inscribi prohibuit, dictitans non esse illas propria imperantium, sed communes Romanorum, & publicas esse: cum Senatus eum hortaretur, ut uxorem suam, *Augustam*, filium *Cæsarem* nominaret, satis dixit esse, quod ipse invitus imperet: tandem à præfecto prætorii Læto, consciò Didiò Julianò, sextò Imperii mense, in palatio suo interfectus est. Capitolin. *in Ejus vita*.

ÆLIUS Saturninus, Poëta Satyricus, qui quod in Tiberium versus composuerat, ab eo in senatum ductus, e Capitolii rupe præcipitatus est. Dion Nicæus *in Tiberio*.

ÆLIUS Sejanus, Consul Romanus, apud Tiberium tantâ fuit authoritate, ut ei pro collega in imperio haberetur, sed clarus cœpit Tiberium præ se nihili facere, Prætorianos, aliosque omnes sibi conciliare, Tiberius re cognitâ, caute ac pedetentim depressit hominem. Dion. *l.* 58. Vide *Sejanus*.

ÆLIUS Serenianus JCtus inter Papiniani discipulos & eos, qui Alexandro Severo Imperatori à consiliis fuere, recensetur Lampridio in *Alexandro Sev. c. ult.* --- *Catilius Severus, cognatus ejus, vir omnium doctissimus, Ælius Serenianus omnium vir sanctissimus, Quintilius Marcellus &c.* Idemque *Cajus* Baronio, cum Cappadociæ Præside, cujus meminit Firmilianus Episcopus Cæsareæ in Cappadocia *Ep. ad Cyprianum*: Casaubon. *ad Lamprid. loc. cit.*

ÆLIUS Sextus Catus; hic; teste Cicerone *l.* 1. *de Oratore*, prudentiâ, & Juris Civilis scientiâ præditus hoc carmine celebratur ab Ennio;

Egregie cordatus homo Catus Ælius' Sextus.

Censuram cum M. Cethego egit, in quâ in spectaculis senatum secreverit à populo, cùm antea in promiscuo spectabant. Liv. *l.* 4. *dec.* 4. Hic, cùm legati Ætolorum in consulatu, prandentem in fictilibus, adiissent, missa ab his vasa argentea non accepit, neque aliud habuit argenti ad supremum vitæ diem, quàm duo pocula, quæ Lucius Paulus socer ei ob virtutem, devicto Perseo rege, donasset. Plin *l.* 33. *c.* 11.

ÆLIUS Spartianus, Historicus scripsit de vita Hadriani, Antonini Pii, & Marci Aurelii: claruit A. C. 240.

ÆLIUS Stilo, vide *Ælius Donatus*.

ÆLIUS Successus, mercator, cùm lignariæ negotiationi pertinaciter inhæreret, *Pertinax*, dictus est, ejusque fil. P. Ælius Pertinax postea Imperator, exstincto Commodo, creatus fuit. Capitolin. *in Pertinace c.* 1.

ÆLIUS Tubero, L. Pauli nepos; nullo in oratorum numero, sed vita severus, & congruens cum ea disciplina, quam colebat; paulò etiam durior: Itaque honoribus majorum respondere non potuit. Fuit autem constans civis & fortis, ac imprimis Graccho molestus. Vide plura de eo apud Ciceron. *Orat. pro Murena*, & voce *Quintus*.

ÆLIUS, Tuberonis nepos, Ligarium apud Cæsarem accusavit, quem Cicero luculentâ oratione defendit.

ÆLIUS Pons, hodie *Ponte di S. Angelo*, teste *Marliano*, pons urbis Romæ, quo in Vaticanum, ex urbe itur, apud molem Hadriani.

ÆLIUS Verus Cæsar, post adoptionem ab Adriano Imperatore dictus est, qui antea L. Ceionius Commodus Verus dicebatur, gener fuit *Nigrini*, Adriano formâ commendatus. Ob hujus adoptionem Imperator ludos Circenses dedit & donativum populo ac militibus expendit: ipsum Præturâ honoravit ac statim Pannoniis imposuit, decreto Consulatu cum sumtibus, eundem secundum mox Consulem designavit. Quem cùm minùs sanum videret, sæpissimè dictavit, *In caducum parietem nos inclinavimus & perdidimus quater millies H. S. quod populo & militibus pro adoptione Commodi dedimus.* Quod paulò post eventus docuit: accepto enim largius antidoto, acriore catharticò ingravescente valetudine, per somnum periit, ipsis Kal. Jan. quare ab Adriano votorum causâ lugeri est vetitus, ne auspicatissimi diei religio luctu violaretur. Post obitum ejus, Imperator valetudine tristiore ingruente, adoptavit Arrium Antoninum, qui postea Pius dictus est, vide Ælium Spartianum in *Adriano. c.* 23. Vitam ejus idem Auctor scripsit, ubi inter alia, *c.* 2. *Nihil habet in vita sua memorabile*, inquit, *nisi quod tantum Cæsar est appellatus: non testamento, ut ante solebat, neque eo modo, quo Trajanus adoptatus est; sed eo prope genere, quo nostris temporibus -- Maximianus atque Constantius Cæsares dicti sunt: quasi quidam Principum filii viri & designati augustæ Majestatis heredes*, &c. Postea tamen, *c.* 3. *Provinciæ, cui præpositus fuerat, non displicuit. Nam bene gessit rem vel potius feliciter -- mediocris Ducis famam obtinuit.* Et in seqq. *c.* 5. *Memor familiæ suæ, comptus, decorus, pulchritudinis regiæ, oris venerandi, eloquentiæ celsioris, versu facilis, in Rep. etiam non inutilis.* Leviora sunt quæ addit, ut quod tetrapharmacum invenerit, quod lectum cum ventibus quatuor anaclinteriis primus fecerit, quod cursoribus suis exemplo Cupidinum alas appofuerit eosque ventorum nominibus vocitaverit &c.

Pater fuit *Antonini Veri*, qui adoptatus est à Marco. Statuæ ei, jussu Adriani, per totum orbem colossææ positæ, templaque in nonnullis Urbibus facta sunt. Idem *Ibid.*

ÆLIUS Xiphidius, præfectus Ærarii, sub Valeriano Augusto, cujus ad illum de Consulatu Aureliani epistolam, historiæ suæ inserit. Flav. Vopisc. in *Vita Aureliani Imp.* c. 12. Sic meminit *Ælii* Celestini Præfecti Urbis sub Tacito Imp. idem auctor in *Tacito* c. 7. *Ælii* Sabini Historici, Jul. Capitolin. in *Maximino Jun.* c. 6. *Ælii* Scorpiani Consiliis, idem Vopisc. in *Probo* c. 11. *Ælii* Varronis in *Firmo* c. 4. &c.

AELLA, vide *Aellinam*.

AELLO, trium syllabarum, genitiv. *Aellus*, nomen unius Harpyiarum, ita dicta, quasi [illegible], h. e. *aliena tollens*. Nihil dici potest absurdius. Alii itaque malunt à turbine & procella sic appellatam, quæ Græcis *ἄελλα* dicitur. Quod satis innuit Val. Flacc. *l.* 4. v. 450.

> ---- *Harpyiæ semper mea pabula servant;*
> *Et nunquam majore locus, licet omnes*
> *Devenit, æger intorto seu turbine nimbus.*

Ovid. *Met.* 13. *Fab.* 7.

> ---- *Stropadumque recepter*
> *Portabat rapidis exterritus alet Aello.*

Fuit etiam nomen unius ex canibus Actæonis, apud eundem Ovid. *Met. l.* 3. *Fab.* 2.

> *Prævalidusque Lacon, & cursu fortis Aello.*

ÆLUÆONES, *Ptolemæo*, *Helvecones* Tacito, *in Germ. c.* 43. populi Germaniæ quorum urbs *Elbing*, à Gedano 9. leuc. in Boream putatur. Sed hæc in Prussiâ, non in Germania est. At sub Germania olim Prussia censebatur.

ÆLURI, *Αἴλουροι*, apud *Suidam* populi sunt, inter quos & Gallos Alpes sunt: & utique apud hos Æluros accidisse, ut crebra castella essent, Gothisque ab antiquo ibi excubias egisse, in dictione *Ἄλπεις*. Horum meminit quoque Zonaras *tom.* 3. Ælurorum Ægypti civitatem sic dictam à felibus, habet Leunclavius ex *Zon. Chronogr.*, in *Pandectis* [illegible]. Vide paulo infra.

ÆLURUS, Pseudepiscopus Alexandrinus.

ÆLURUS sive Felis, ab Ægyptiis cultus, teste Herodotô *Euterpe*: qui addit, mortuum domi, tonsum talis atque ita Bubastum deferri, ut sacra in urbe sepeliretur. De cultura quoque testis Cicer. *de Legg. l.* 1. & *de Nat. Deor. l.* 1. & *Tusc. Quæst.* 15. Diodor. Sicul. *l.* 1. Juvenal. *Sat.* 15. & Plut. *Sympos. l.* 4. *quæst.* 5. E quibus Juvenal. *venerantur*, inquit, *v.* 7.

> *Illic æluros, hic piscem fluminis* ---

Sic enim ibi legendum: non *cæruleos*, ut est in vulgatis, optimè monuit Brodæus *Miscellan. l.* 7. *c.* 2. Etiam cultum hunc inter alios, memorat Clemens Rom. vel alius vetus, sed suppositiuus, Scriptor, *Recognit. l.* 5. *Alii Ægyptiorum bovem, qui Apis dicitur, colendum tradidere, alii Hircum, alii [illegible], nonnulli Ibim, quidam Serpentem, Piscem quoque & Cepas & Ciconiam, [illegible] pro Numinibus habendas esse [illegible]*, &c. Ubi per *Gattas* plane *Æluri* seu feles intelligendi: quo pacto posterioribus seculis loquuti sunt. Imo & Græci similiter sed mixto-barbaris *γάτος* & *γάτα* [illegible] ut ex Callimachi Scholiaste patet; atque idem liquet ex Evagrio *l.* 6. *c.* 24. ubi ait: [illegible], *conjectura pro fele Cattam dicit*. Vide Gerh. Joh. Vossium *de Idol. l.* 3. *c.* 74. Hinc *ne fando quidem auditum*, inquit Cicer. *Tuscul. l.* 5. *crocodilum aut ibim aut felem violatum ab Ægyptio*. Et in obitu animalis, supercilia, luctûs testandi ergo, radere soliti sunt, uti Herodotus *Euterpe* docet. Causam cultûs Diodorus suggerit *dicto loco* quod felis contra aspidum aliorumque serpentium morsus utilis esset: [illegible]. Cæterum, quæ animalibus hujusmodi Ægyptii templa constituebant, ea superba erant & *fabuminibus elata [illegible]*, ut ait Arnob. *l.* 1. Unde Celsus, Christianorum fidem Ægyptiorum superstitioni comparans, apud Ægyptios ampla splendidaque templa cultusque religiosos admodum, & mysteriorum religione augustos, magnum aliquid portendere videri: in interiora autem progressis feles ibi conspici, aut simias aut crocodilos, aut hircos, aut canes &c. refert apud Origenem *l.* 3.

ÆLUS, vide *Halus*.

ÆLYZIA vide *Halyzea*.

ÆMARII, nomen illustris olim in Gallia Familiæ, de qua hic infra aliquid, ut & voce *Monthium*.

ÆMARORUM *Mons*, oppid. Galliæ Narbonensis *Strab.* vulgo *Montelimar*, in Delphinatu ad Rhodanum fluv. in Provinciæ confinio inter Valentiam 8. & Avenionem in meridiem 13. leuc. Aliis *Montilium Adhemari*, seu, *Mons Adhemari*.

ÆMATE, vide *Emate*.

ÆMATHIA, vide *Emathia*.

ÆMATHION, Æthiopum Rex, ab Hercule in bello superatus.

ÆMERA, vide *Epidaurus*.

ÆMILIA, vide *Æmylia*.

ÆMILIA Clara, mater Didii Juliani Imperatoris ex Petronio Didio Severo, Æl. Spartian. *in Didio* c. 1.

ÆMILIA Lex, cujus auctor M. *Æmilius* Dictator. 2. an. Urb. Cond. 319. fuit, *Ne censura, quæ usque ad quinquennium fuerat, plus quam annua ac semestris esset.* Livius l. 4. c. 24. Alia à Cn. Genutio Aventinensi, *L. Æmilio* Mamercino Consulib. an. Urb. Cond. 390. lata, volebat *ut qui Prætor Maximus esset, Idibus Sept. clavum pangeret*, Liv. *l.* 7. *c.* 3. Alia, mortuô Sullâ, à M. Æmilio Lepido Consulib. lata, *ciborum genus & modum præscripsit*, A. Gell. *l.* 2. *c.* 24.

S. ÆMILIANI, vulgò S. *Emilion*, aliàs S. *Milion*, castellum Galliæ, dominantibus in Aquitania Anglis, una erat ex *filiolis*, ut vocabantur, civitatis *Burdegala*: cujus Major & Jurati, urgente bellô, quosdam è suis hisce oppidis & castellis præficere solebant, Hadr. Valel. *Notit. Gall.* Vide quoque *Æmilianum*.

ÆMILIANUS, Asiæ Proconsul, sub Imperatore Severo, cum Nigro, qui Byzantium tenebat, ab Imperatore hostis appellatus; deinde victus in Hellesponto à Severi ducibus, Cyzicum primùm confugit atque inde in aliam civitatem, in qua eorum jussu occisus est. Æl. Spartian. *in Severo c.* 8.

ÆMILIANUS Hieronymus, vide *Hieronymus*. Sed & quære vocem *Æmylianus*.

ÆMILIUS Junius Consul cum Atilio Severo, principatu Commodi, in exilium actus est, Lampid. *in Comm. c.* 4. *Juncus* vocatur Ulpiano *l.* 28. *Dig. de fideicom. libert.* *Factum est Senatusconsultum, Æmiliô Juncô & Juliô Severô Consulib.* Alibi Consulum horum nulla mentio, quare utra lectio sit verior, pronuntiare non licet. Casaubon. *ad Lamprid. loc. cit.*

ÆMILIUS Lætus, præfectus Prætorio, sub Commodo, deterruit hunc, ne urbem incendio deleret, apud Lamprid. *ibid.* c. 15.

ÆMILIUS Parthenianus, memoratur Vulc. Gallicano in *Avidio Cassio*, c. 5. ubi affectatores tyrannidis, jam inde à veteribus historiæ tradidisse dicitur.

ÆMIMONTUM, vox Græcorum recentiorum *Αἰμιμόντον*, originis mere Latinæ, facta est ex *Æmo monte*, quâ Thraciæ provincia monti huic subjecta indigitatur: Cui proin illi hanc appellationem ab *Æmimonto* quodam, qui primus in illis locis regnaverit, frustra ajunt indictam, Salmas. *ad Solin. p.* 1311.

ÆMINIUM, Lusitaniæ oppid. mediter. *Ptol.* quod, ut *Volat.* putat, hodie *Agueda* dicitur. *Varrerius* autem Conimbra esse docet. Vide *Minium*.

ÆMINIUS, fluv. Hispan. ab Minio 200. mill. pass. ut ex *Varrone* tradit Plin. *l.* 4. *c.* 22. Vide *Limæa*.

ÆMNESTUS, Enneatium Tyrannus, à Dionysio majore subornatus, ut ejus rebus studeret. Postquam vero, neglectô Dionysiô, sibi dominatum vindicavit, à Dionysio subversus est. Diodor. Sic. *l.* 14.

ÆMON, vir, cujus meminit Ovid. *in Ibin hoc versu*.

> *Nec tibi si quid amas felicius Æmone cedat.*

Hic cùm Rhodopen filiam turpiter amaret, in montem obduruit unà cum ea, Diis talem infamiam vindicantibus. *Domit. Calderin.* *Eginatus* verò ex *Euripide* scribit, hunc fuisse Creontis filium natu minorem, Menœcei, cui se pro patria devovit, fratrem cui Antigone Oedipi filia desponsata fuerat. Illâ verò patrem in exilium secutâ, Æmon à Sphinge dilaniatus est. Æmon, ut alii tradunt, tantô amore dilexit Antigonem, ut ad mortuæ tumulum sese interfecerit. Propert. *l.* 2. *eleg.* 8.

> *Quid? non Antigones tumulo Bœotius Æmon*
> *Corruit ipse suo saucius ense latus?*
> *Et sua cum miseræ permiscuit ossa puellæ,*
> *Quâ sine Thebanam noluit ire domum.*

Item, fil. Deucalionis, vide *Æmonia*. Item viri nomen, apud Statium, *l.* 8. *Theb. v.* 498.

> *Sternebat adversos etiamnum Ismenius Æmon.*

ÆMONA, Asiæ urbs primaria. Cicer. *pro Luc. Flacco*.

ÆMONIA, regio Græciæ ab Æmo monte, cui propinqua est, vel ab Æmone Deucalionis filio dicta, aliô nomine olim Pyrrha, à Deucalionis uxore, dein Straboni, *l.* 9. Thessalia. Horat. *l.* 1. *Od.* 37.

> ------- *Aut leporem citus*
> *Venator in campis nivalis*
> *Æmoniæ.*

Inde *Æmonius*, h. e. *Thessalicus* Ovid. *Trist. l.* 3. *Eleg.* 11. v. 27.

> *Hector erat tunc cum bello certabat, & idem*
> *Tractus ab Æmonio noverat Hector equo.*

H. e. ab equo Achillis Thessali. Idem. *l.* 4. *Eleg.* 1.

> *Tertius & abductâ Lyrnesside tristis Achilles*
> *Æmoniâ curas attenuasse Lyrâ.*

i. e. *Thessalicâ*. Quidam *Hæmoniam* scribunt.

ÆMONIAM, Histriæ maritimam urbem, ac hodie *Citta Nova* vocatam scribit *Leander* longitud. 36. 25. latitud. 45. 20. Ego verò, quis veterum hujus urbis in Histriæ regione ad mare sitæ meminerit, planè ignoro. *Æmonam* Pannoniæ urbem habet Plin. *l.* 3. *c.* 25. & *Æmonam* quoque in Norico *l.* 3. *c.* 24. Quam *Jul. Capitolin.* *Hemonam* vocat. *Ptol.* *Emonam* urbem statuit inter Italiam & Noricum, quam eandem esse puto cum *Æmona Plinii. loc. cit.* Hanc *Mercator* Cremonam dicit vocari, at cum *Simlero* potius crediderim, Carniolæ caput, vulgò *Leg* teste *Lazio*, quod hodie etiam *Leubach* dicitur, & vulgus Latinum *Labacum* nominat. In ea enim urbe extat vetus Romana Inscriptio, in qua ÆMONIÆ fit mentio, Paret Venetis ab A. C. 1270. rarosque habet incolas, ob aëris gravitatem. *Nic. Hondius*.

ÆMONIDES, nomen viri proprium. Virg. *Æn. l.* 10. v. 537.

> *Nec procul Æmonides, Phœbi Triviæque sacerdos.*

Ubi Servius, *Hoc nomen licet possit esse patronymicum, quia in des exit, ut dicamus Æmonis filius; tamen melius est, ut id proprium esse dicamus, quia nunquam etiam nomen ejus aut præmissum est, aut secutum. Ergo simile est patronymico, ut sit Æmonides, sicut Tracydides.*

ÆMUNDUS, Historicus, qui scripsit de Ducibus Burgundiæ, Flandriæ, Brabantiæ, Hollandiæ, à bello Trojano usque ad Carolum V. Imperatorem: Claruit A. C. 1520.

ÆMUS, sive *Hæmus*, Rex fuit Thraciæ potentissimus, qui Rhodopen Strymonis fluv. filiam duxit uxorem. Hi in tantam arrogantiam elati sunt, ut Æmus se esse Jovem, Rhodope Junonem se esse prædicarent, seseque tanquam Deos adorari ju-

jubérent. Quâ insolentiâ Jupiter iratus eos in montes commutavit. Ovid. *Met. l. 6. Fab. 4.*

Thracia tenet Rhodopen habet angulus unus & Æmum,
Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam,
Nomina summorum sibi qui tribuere Deorum.

Idem *Ep. 2. Heroid.*

Qua patet umbrosam Rhodope glacialis ad Æmum.

ÆMUS Mons Thraciæ. Vide *Hæmus.*

ÆMYLIA GENS, Romæ imprimis illustris, à Mamerco Pythagoræ Philosophi filio dicta, cui propter unicam humanitatem, quam Græci αἱμυλίαν vocant, cognomen fuit *Æmylius*, vel *Æmilius*. Scribitur vero *Æmilia* in veteribus libris, & lapidibus. Ex hac Familia fuit Paulus *Æmilius*, qui in Consulatu suo Persen Macedonum regem bello vicit, captumque in triumpho duxit. Item & *Æmilius Lepidus*, quem Plin. *l. 7. c. 53* refert, cum cubiculo egredi pararet, nihil mali sentiens, offenso ad limen pollice, repente obiisse. Item *Æmilius Scaurus*, homo factiosus & subdolus, de quo multa Salust. *in Jugurth.* Vide etiam *Macer*, *Scaurus*, &c.

ÆMYLIA, virgo Vestalis, ex nobilissima Æmyliorum familia, de qua Val. Max. *l. 1. c. 1.* & Dionys. Halicarn. *l. 2.*

ÆMYLIA, uxor majoris Africani. *Suidas*. Vide etiam Val. Max. *l. 6. c. 7.*

ÆMYLIA, nomen Italicæ fœminæ, quæ duodecimo conjugii anno, in virum transiit, & uxorem duxit. *Continuat. Vigenerii.*

ÆMYLIA LEPIDA, Juveni Druso nupta, crebris criminibus maritum insecuta, quanquam intestabilis, tamen impunita egit, dum superfuit Pater Lepidus. Post à delatoribus corripitur, ob servum adulterum: nec dubitabatur de flagitio. Ergo omissâ defensione finem vitæ posuit. Tacit. *l. 6. Annal. c. 40.*

ÆMYLIA Musa, liberta locuples, cujus intestatæ bona in fiscum petita, Tiberius Cæsar Æmylio Lepido, cujus è domo videbatur, tradidit. Tacit. *l. 2. Annal. c. 48.*

ÆMYLIA, regio Italiæ, quæ & Flaminia, & Romandiola etiam dicitur, in qua sunt urbes *Ariminum* Græca Colonia, *Cesenas*, *Sapina*, *Faventia*, *Ravenna*, *Forum Livii*, *Bononia*, *Ferraria*, & *Imola*, prius etiam dicebatur *Doria*, ut Sempronius habet. *Lombardia di qua del Pò*, i. e. Lombardia cis Padum, dicitur *Leandro*. Marshamo VIII. est Italiæ regio, juxta divisionem Augusti, à via dicta, de qua infra, & à Flaminia, utpote regione VI. distincta, *Canonic. Chron. Sec. XVII.* Ejus meminit Martial. *l. 6. Epigr. 85.*

Funde tuo lacrymas, orbata Bononia, Rufo:
Et resonet totâ planctus in Æmyliâ.

Subest ejus pars magna Pontifici, alia Ducibus Parmensi, Mutinensi, Mantuano & Mirandulano.

Urbes Æmyliæ Episcopales hujus temporis,

Ariminum *Rimini.*	Forum Popilii, *Forlimpopoli.*
Bononia, *Bologna.*	Julia.
Cervia, *Cervia.*	Mutina, *Modena.*
Cesena, *Cesena.*	Parma, *Parma.*
Comaclum, *Comachio.*	Placentia, *Piacenza.*
Faventia, *Faenza.*	Petra Honorii, *Bertinoro.*
Ferraria, *Ferrara.*	Ravenna, *Ravenna.*
Forum Cornelii, *Imola.*	Regium, *Reggio.*
Forum Livii, *Forli.*	Sarsina, *Sarsina.*

Episcopatus Fori Popilii Petram Honorii, seu Britinorium translatus est à multis annis, & Forum Popilii deficit in dies.

ÆMYLIA Monumenta, sic dicta Basilica & Porticus ab *Æmiliis* exstructa. *Æmilius* Paullus postea cum C. Marcello consul duas Basilicas, veterem refecit, novam locavit. Novam interventu bellorum civilium non perfecit ipse, *Appianus* eam exstructam vult è pecunia 1500. talentorum, quam à Cæsare acceperat, ne ei adversaretur. Perfecit sub Augusto Paullus *Æmilius*, qui Consul anno DCCXX. Urb. Cond. & postea censor. Eam incendio consumptam refecit XX. annis post alius *Æmilius*. Dein post annos XXXV. iterum collapsam firmavit ornavitque Manius Lepidus.

ÆMYLIA Via, ab Æmylio consule dicta, quæ à Placentia Ariminum usque perducta est. Martial. *l. 3. epigr. 4.*

Romam vade liber, si veneris unde requiret,
Æmiliæ dices de regione viæ.

Ferrarius sic habet: *Æmylia* Via ab Arimino Placentiam usque, imo usque Dertonam, atque ab Arimino usque Aquileiam, & à Pisis per Hetruriam Dertonam usque urbem Liguriæ perducebatur. Ex quo tres esse vias Æmilias intelligis ab Æmilio Consule stratas.

ÆMYLIANA, Oretanorum in Hispania oppid. *Ptolem.* Item, Locus Romæ, extra portam Frumentariam, vel ut alii, Flumentanam, in urbis tamen continentibus, sive suburbiis: appellatus ab Æmiliorum familia, sicut ab eadem dictus *Vicus Æmylianus*, qui fuit in regione urbis septimâ vix latæ.

ÆMYLIANUS, Africanus minor primus appellatus fuit, Pauli Æmilii fil. eo quod ex Æmilia gente in Scipionum familiam, fuerit insertus, post quem & alii plerique ejusdem familiæ viri clarissimi, & triumphales eodem cognomine dicti fuere. Juvenal. *Sat. 8. v. 2. 3.*

- - - - Pictosque ostendere vultus
Majorum, & stantes in curribus Æmylianos.

Fuit etiam alius, Clodii Albini collega, item Peregrini, nec non Aquilini.

ÆMYLIANUS, Ægypto à Galieno Imperatore præfectus, Imperator voluit appellari. Sed captus à Theodoto, Galieni duce, fauces in carcere elisas fuit. *Trebell. in Galieno c. 4. & 5.* Alius Dux militum, sub Severo.

ÆMYLIANUS Libycus, limiti Sarmatico in Mœsia à Decio præpositus est, nec à Gallo submotus: is itaque cum Scythæ, solertissimum latrocinandi genus, contenti tributo non essent; id pro concione suis militibus pollicitus est, si hostes vicissent. Præmio accensi vicerunt. Reversus in Mœsiam Æmilianus præmia persolvit. Hoc successu adeo gratus victori exercitui fuit, ut ab eo sit Imperator appellatus, ad hos motus opprimendos Gallus, cum filio profectus, non profecit. Æmylianus ad Senatum scribit, se Imperatorem lectum, promittit se Mesopotamiam, & Armenias recuperaturum, depulsurum undique hostes. Ut vero priusquam opus aggrederetur, qui in alpibus erant milites, Valerianum Imperatorem faciunt, tunc qui sub Æmyliano erant, ne civili bello, & cognato sanguine se inficerent, eum ob humilitatem generis trucidant: Valeriano, ob generis nobilitatem, & laudatissimos mores, sese dedunt. Vixit Æmylianus annos 40. imperavit menses 3. *Pomp. Laet.* Eutrop. *l. 9. Bapt. Egn. Aur. Vict.* Orosius *l. 7. c. 22.*

ÆMYLII, ab *Æmylo*, Ascanii Trojani Æneæ filii filio deducti. Videatur *Virg. Progeniem fatorum, l. 1. Æn. v. 19.* Nam progeniem Æneæ & Julii vocare videtur Scipionem Paulli Æmilii filium, qui Imperator Carthaginem excidit; Populum autem legiones Romanas, quæ ab iisdem etiam genus trahebant. *Plut.* *Æmilios* à filio quodam Pythagoræ Mamerco dictos ait, cui consentit *Sextus Pompejus*: *Æmiliam* gentem, scribens, appellatam dicunt à *Mamerco*, Pythagoræ Philosophi Filio, cui propter unicam humanitatem cognomen fuit. Ex Albanis Latina, in urbem à Romulo accita, Patricia majorum gentium gens, quæ *Mamercini*, *Barbulæ*, *Privernatis*, *Pauli*, *Lepidi*, *Macri*, *Bucæ*, *Porcinæ*, *Scauri* & *Liviani* cognomina tulit.

ÆMYLIUS, apud Sybarim oppid. Italiæ, erat spectatæ venustatis adolescens, mirum in modum venandi studiosus. Uxor autem novella cum in alterius puellæ complexu ipsum esse opinaretur, in saltus egressa delitescebat. Conquassatis autem arbusculis, canes occursant, & ut feram discerpunt. Hæc Clitonymus *l. 2. rerum Sybariticarum*, apud Plut. *in Parallel. c. 14.*

ÆMYLIUS Æliamus, Consul. Roman. L. Vectii collega.

ÆMYLIUS Barbula, vide Quintus.

ÆMYLIUS Censorinus, crudelissimus Siciliæ tyrannus. Hic, si quis nova quædam tormenta, & inusitatum cruciandi genus excogitasset, summis eum muneribus prosequebatur. Quidam igitur Aruntius, nomine Paterculus, equum ex ære fabricatum, ut in eum excruciandos homines injiceret, Æmylio, donavit. Ille autem tum denique ad æquitatis cogitationem conversus, muneris authorem primum in eum intrusit, ut quam cæteris pœnam excogitarat, primus ipse subiret, atque pateretur. *Plut. in Parall. l. 7. c. 5.* Ab hoc *Æmilii* dicti, qui sævè imperant.

ÆMYLIUS *Lepidus*, qui cum adhuc puer esset, in aciem progressus, hostem interemit, civem servavit: cujus tam memorabilis operis index est in Capitolio statua bullata, & incincta prætexta senatusconsulto posita. Val. Max. *l. 3. c. 1.*

ÆMYLIUS Lepidus, Triumvir fuit cum Antonio & Octavio, Africam sortitus cum viginti legionibus, eoque imperio elatus, primas sibi partes vendicabat, Octaviumque spernebat, nec auxilium contra Sextum Pompejum petentem juvit. Quare postea ab eodem & spoliatus exercitu, & supplex, concessâ vitâ, apud Circeios relegatus in perpetuum fuit. Flor. *l. 4. c. 6. 7.*

ÆMYLIUS Longinus, primæ Legionis desertor, cædem Dillii Voculæ, Legati, maturavit. Tacit. *Hist. l. 4. c. 59.* Sed ab ala Byzantina, conjectis in obvium telis, interfectus, scelerum pœnas dedit. Ibid. *c. 62.*

ÆMYLIUS Macer, Veronensis poëta, tempore Augusti Cæsaris. Scripsit libros de avibus, serpentibus, & herbis. Ovid. *l. 4. Trist. Eleg. 10.*

Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
Quæque necet serpens, quæ juvet herba, Macer.

Iliacus cognominatus est, ab eodem Ovidio, quod belli Trojani gesta ab Homero relicta descripserit. *l. 2. de Ponto. Ep. 10.*

Tu canis æterno quicquid restabat Homero,
Ne careant summa Troica bella manu.

ÆMYLIUS Mamercus, ter Dictator, Fidenates deficientes in potestatem cum oppido recepit. Censuræ honorem, qui antea per quinquennium gerebatur, anni & sex mensium spatio finivit. Quamobrem Censores eum tribu moverunt, octuplicatoque censu ærarium fecerunt. *Volater.* Vide *Cajus*, *Lucius*, & *Titus*.

ÆMYLIUS Mamertinus, vide *Lucius*.

ÆMYLIUS Marcus, vide *Marcus*.

ÆMYLIUS, Pacensis, urbanarum cohortium tribunus à Galba exauctoratus, tanquam suspectus. Tacit. *Hist. l. 1. c. 20.* Cui ademptum tribunatum Otho reddidit & summam expeditionis cum Ant. Novello & Suedio Clemente, contra Galliam Narbonensem commisit. *Ibid. c. 87.* In obsidione Capitolii pugnam ausus, à Vitellianis obtruncatur. *l. 3. Hist. c. 73.*

ÆMYLIUS Papinianus, Hostilii Papiniani & Eugeniæ Graciliæ fil. Scævolæ discipulus, procurator fisci post Septimium Severum fuit, ejusque ad imperium evecto, amicissimus ei, & ut quidam volunt, affinis etiam per secundam uxorem, præfectus prætorio fuit constitutus: in quo magistratu Paulum & Ulpianum discipulos suos, assessores habuit. Severus moriens ei filios suos commendavit: quorum Antoninus Bassianus Caracalla Getam fratrem interemit. Parricidium hoc cum Papinianus excusare nollet, in conspectu tyranni à militibus concisus est, ætat. anno 38. vel 36. Fertur etiam cum raptus à militibus ad Palatium traheretur occidendus, prædixisse, dicens, Stultissimum fore, qui in suum subrogaretur locum, nisi appetitam crudeliter præfecturam vindicaret. *Herman.* Ex ejus ludo innumerabiles civilis scientiæ proceres exierunt, qui ab eo *Papinianistæ*

sunt dicti. Filius quoque ejus cùm triduo ante quæstor opulentum munus edidisset, interemptus est à Caracalla. In Jure plurima scripsit.

ÆMYLIUS Pappus, Censor cum C. Fabricio Lucino, P. Cornelium Ruffinum, qui bis consul, & dictator fuerat, senatu movit, nullam aliam ob causam, quàm quòd comperisset cum cœnæ gratiâ decem pondo argenti habuisse. Livius *in Epitome l.* 14. & Bruionius *l.* 3. Consul. de Gallis triumphavit, an. urb. cond. 528. *Goltzius.* Vide & *Quintus.*

ÆMYLIUS Paulus, Consul, cum C. Terentio Varrone; temeritate collegæ inire pugnam cum Annibale coactus, apud Cannas cecidit; cujus cadaver inventum hostis honorificè tumulavit. *Volaterran.* Hujus fil. *L. Æmylius Paulus*, primò Consulatu, quem post tres repulsas adeptus erat, de Liguribus triumphavit. Liv. *l.* 5. *dec.* 5. Vide *Paulus Æmylius.* item voce *Cippus* & *Lucius.*

ÆMYLIUS Pons, qui & Sublicius, pons Romæ sic à conditore dictus, à quo lapideus constructus, nunc excisus, & *Marmoratus* dictus. De quo Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 32.

Cum tibi vicinum se præbeat Æmylius pons,

ÆMYLIUS Porcina, de quo Cicer. *in Bruto: c.* 25. *Marcus Æmylius Lepidus, qui est Porcina dictus, iisdem temporibus ferè, quibus Galba, sed paulo minor natu, & summus Orator est habitus, & fuit, ut apparet ex orationibus, scriptor sane bonus. Hoc in Oratore Latino primùm mihi videtur, & lenitas apparuisse illa Græcorum, & verborum comprehensio, etiam artifex, ut ita dicam, stylus. Hunc studiose duo adolescentes ingeniosissimi & prope æquales, C. Carbo, & Tib. Gracchus audire soliti sunt.*

ÆMYLIUS Rectus, Ægypti præfectus constitutus, à Tiberio Cæsare, cum deprehensus fuisset nimium à populo exegisse, super ea re iratus Tiberius rescripsit, se tonderi velle suas oves, non deglubi. Dion. Nicæus, *in Tiberio.*

ÆMYLIUS Regillus, de quo Liv. *l.* 7. *dec.* 4. *L. Æmylio Regillo, qui classe præfectum Antiochi regis devicerat, extra urbem in æde Apollinis, cum senatus datus esset, auditis rebus gestis ejus, quantis cum classibus hostium dimicasset, quot inde naves aut demersisset, aut cepisset, magno consensu patrum Triumphus navalis est decretus. Triumphavit autem Cal. Febr. In eo triumpho undequinquaginta coronæ aureæ translatæ sunt.*

ÆMYLIUS Scaurus, nobilis & pauper. Nam pater ejus, quamvis patricius, ob paupertatem carbonarium negotium exercuit. Idem primò dubitavit, honores peteret, an argentariam faceret; sed eloquentiæ consultus ex ea gloriam peperit. Ædilis, juri reddendo magis, quàm muneri edendo studuit. Prætor adversus Jugurtham pugnavit, ejus tandem pecuniâ victus Consul legem de sumptibus & libertinorum suffragiis tulit. Plinius *de viris illustribus. c.* 72. Cicer. *pro Fonteio c.* 7. *Ecquem*, inquit, *hominem vidimus, ecquem verè commemorare possumus parem consilio, gravitate, constantiâ, cæterisque virtutibus, honoris, ingenii, rerum gestarum ornamentis M. Æmylio Scauro fuisse? Tamen hujus, cujus injuratî nutu propè terrarum orbis regebatur, jurati testimonio, neque in C. Fimbriam, neque in C. Memmium creditum est.* Hujus fil. *M. Æmylius Scaurus*, Syllæ privignus fuit. In Ædilitate sua fecit Theatrum, opus maximum omnium, quæ unquam fuêre humanâ manu facta, non temporariâ morâ, verùm etiam æternitatis destinatione. Plin. *l.* 36. *c.* 15. Vide *Scaurus.*

ÆMYLIUS, Victor, de eo extat Parmæ tale epitaphium, à Paulo Manutio relatum, uti testatur Hieron. Mercurialis *l.* 1. *de Gymnastica. c.* 12. *D. M. L. D. Æmilio Victori, qui tridiè natalem suum vicesimum & secundum prima in pensilis (balneo scilicet) posita, urgente fato, ipse sanum necavit se. L. Æmilius Victor Principalis &, Ælia Venetia filio pientiss. & sibi.*

ÆMYLIUS, adjectivè aliquando sumitur. Horat. *in Arte ad Pisones*,

Æmylium circa ludum faber imus & ungues
Exprimet, & molles imitabitur ære capillos.

Propert. *l.* 3. *Eleg.* 2. *de Ennio poeta*,

Et cecinit Curios fratres, & Horatia pila,
Regiaque Æmylia vecta tropæa rate.

ÆNA, Arabiæ Felicis urbs *Ptol.* eidem & *Suidæ*, Macedoniæ urbs. *Ænia* regio apud eundem *Stephanum*, quam quoque *Æantium* vocari scribit.

ÆNAN, confinibus Thamnam, locus nunc desertus, & proximus Thamnæ vico grandi, qui situs est inter Æliam & Diospolim.

ÆNARE, Insula circa Ioniam. Plin. *l.* 5. *c.* 31.

ÆNARIA, insul. in sinu Puteolano, nunc *Ischia*, ab oppidi coxendicis imaginem præferentis, in monte, figura. Cupresso abundat; Thermisque, quæ calculosis salubres. Plin *l.* 3. *c.* 6. Cornel. Severus *in descriptione Ætnæ* ex Scaligeri recensione.

Dicitur insidiis flagrans Ænaria quondam,
Nunc extincta superque satisque; Neapolin inter
Et Cumas locus est, multis jam frigidus annis.

Stat. *l.* 3. *Sylv.* 5. *v.* 104.

Ænariæque lacus medicos, Stabiasque renatas.

Plin. *loc. cit.* *Ænaria*, inquit *à statione navium Æneæ, Homero Inarime dicta, Græcis Pithecusa, non à simiarum multitudine, ut aliqui existimavère sed à figlinis doliarorum.* Quæ omnia, inquit Bochart. *l.* 1. *Chanaan. c.* 33. sunt perabsurda. Neque enim *Homerus* Inarimen dixit (licet id sequantur Virg. *l.* 9. *Æn. v.* 716. Ovid *l.* 14. *Met.* Lucan *l.* 5. *v.* 101. Statius *l.* 2. *Sylv.* 2. *v.* 76. Silius *l.* 8. & 12. aliique) sed distinctis vocibus: Εἰν Ἀρίμοις. Et ab *Ænea* non diceretur *Ænaria*, sed *Ænearia*, aut *Æneæ* portus, & à doliis *Pithœcusa*. At à simiis est Pithecusa, ut in Africa Pithecusæ, de quibus Diodorus *l.* 20. [Greek text illegible] h. e. *regionem invasit simiis scatentem, & tres urbes ab illis animalibus denominatas, quas Græca lingua more Pithecusas interpretaris.* Sic Pithecusam insulam dici volunt à Cercopibus, in simias à Jove mutatis, ac deinceps eò translatis. Ita Lycophron *in Cassandra.* Ovid. *Met. l.* 14. *fab.* 3. & Phavorinus *in* [Greek] & [Greek], ubi usurpat ipsa verba Scholiastis *in Lycophronem.* Quin & *Ænaria*, vel *Inarime* primum nomen eidem refert Servius *in Æn. l.* 9. à magno *Salmasio* sic emendatus, *Inarime nunc Enaria dicitur, &c. quia in eam ad contubernium simiæ misse sunt, quas Græcorum lingua Arimas, i. e. enaros dicunt, ob quam causam Pithecusam etiam vocitant.* Nempe ut *simia* dicitur, quia *sima* est, ita *enaris*; quia *sine naribus*; enaris enim est ut *elumbis*, *elinguis* &c. Itaque ab *enaribus*, i. e. simiis Ἐνάρια *Enaria* scribendum, quomodo legere est in Plutarchi *Mario.* Hæc Bochart. *Is. Vossius* autem ridiculum esse ait *Salmasium*, cum *Enariam* dici jubet, ac dictam tradit ab *enaribus*, i. e. simiis, quia sunt *sine naribus.* Locum Servii, quem adfert ex *Strabone* emendandum vel puer videat. Ab ærifodinis dicta est hæc insula, ut enim ab *ære* fit *ærarius*, sic ab *aheno* facta est *Ahenaria* vel *Enaria* prodigiosæ siquidem fertilitatis est hæc insula, non iis tantùm quæ summâ tellure nascuntur, sed & metallis adeò abundat, ut tota aurô, argentô, ære, ferrô, sale, aliisque fossilibus videatur subsisteri, ut mirum prorsus sit, tantam varietatem in tam brevi spatio naturam inclusisse. Verùm postquam auri illic defectæ sunt venæ, verisimile est desiisse incolas æra scrutari, quorum tamen copiam aquæ è visceribus insulæ prodeuntes ipsô odore ac gustu testantur. Habet Urbem probè munitam cum arce, in scopulo ab insula quasi sejuncto, ubi aliâ. asylum Ferdinandi Regis Neapolitani tempore Caroli VIII. Franciæ Rege qui totum Regnum subjugaverat, intra paucos dies. Eam pluribus descripsit C. Nepos. Gallus. Vide *Inarime.*

ÆNARIUM, Jovis lucus in Achaja juxta Oleum oppid. in quo Achæi de rebus communibus consultum conveniebant. Strabo *l.* 8. *Arnarium* alibi vocat.

ÆNAUTE, Græc. Ἀειναῦται, quasi dicas, *Semper-nautæ*, Magistratus quidam apud Milesios, inquit *Hesych.* Plut *in Quæst. Græcan.* sic fuisse quosdam ex potentioribus apud Milesios appellatos ait, qui conscensis navibus de maximis rebus consilia agitare consueverint, procul à terra; dein cùm ratam habuissent aliquam sententiam, fuerint reversi. Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.*

ÆNDA, Civitas in tribu Simeonis, quam Asa, Rex Juda, expugnavit & subvertit. 2. Paral. *c.* 14. *v.* 13. 14. Hieronym. *in Locis Hebr.*

ÆNEA, vel ÆNEIA, Macedoniæ urbs, 15. mill. pass. à Thessalonica adversus Pydnam posita, fertili agrô, ut eam describit Liv. *l.* 44. *c.* 10. *Moncastro* hodie vocari scribit *Nardus.* Ab Æneâ conditam ait Liv. *l.* 40. *c.* 4. Ejus meminit Herodot. *l.* 7.

ÆNEA, apud Gregorium M. *l.* 9. *Ep.* 40. *Pervenit ad me, quia in ea Ecclesia, quæ Ænea dicitur, sitâ in Hierosolymorum urbe, vestra Ecclesiæ jurgia nascantur.* Ab *æneis* foribus seu valvis, nomen accepit; juxta *Altaserram.* Car. du Fresne verò legit ἡ Νέα, ἡ Νία, i. e. nova Ecclesia. Vide Luithprandum *l.* 3. *c.* 8.

ÆNEA Testa, vide *Chalcus Ceramus.*

ÆNEADES, Græc. Αἰνεάδης, apud Virg *Æn. l.* 3. *v.* 18.

Æneadasque meo nomen de nomine fingo:

nomen urbis, quæ aliis Ænea, in Chersoneso, cui nomen *Pellene*, ab *Ænea* conditæ: quam durâsse usque ad Imperium successorum Alexandri M. diruram dein à Cassandro, & Æneadas Thessalonicam, tum recens exstructam, translatos, ait *Dionys. Halicarn. l.* 1. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 161. & infrà in voce *Ænos*: nec non *Latium.*

ÆNEÆ, vide *Athos.*

ÆNEÆ Fullonicæ, apud Plin. *l.* 27. *c.* 10. *Hippophaëston nascitur in spinis, ex quibus fiunt æneæ fullonicæ:* ex spinis contexebantur ad vestes pectendas & radendas; non ex *ære.* Ad linum porro pectendum simile instrumentum non ex spinis fiebat, sed ex ferro: quod tamen idem *Æneum* vocat, *l.* 19. *c.* 3. ubi de lini medulla, *Et ipsa tamen pectitur ferreis æneis, donec omnis membrana decorticetur.* Vitiosum igitur utrumque & corruptum, pro *Ineæ*, de qua voce infra.

ÆNEAS, Anchisæ & Veneris fil. princeps Trojanus, post longos errores in Italiam pervenit ad Evandrum ac Tyrrhenos, apud quos regnavit Tarchon junior ann. 20. Primus fuit Latinorum Rex, regnavitque post soceri Latini mortem ann. 1. Turnum vicit, ejusque sponsam Laviniam accepit conjugem. Aborigenibus dein cum suis conjunctis, post varias urbes conditas, tandem in prælio contra Tuscos occisus est. In Numici ripa à suis conditus, Jovis Indigetis nomen accepit. Dionys. Halicarn. *l.* 1. *Hist. Rom.* Liv. *l.* 1. *c.* 1. 2. Aur. Victor. *l.* 1. *Orig. Rom.* Fingunt autem, hunc fuisse Veneris filium juxta Simoëntem natum. Virg. *in libris Æn.* Ulyssi Homerico per omnia similem facit, virum fortem & bellicosum, cui per varios & maris & terræ errores in Latium venerit. Convenit inter omnes ferè authores, Trojam ab eo & Antenore proditam fuisse, quapropter ubique illam culpam diluit, ut Romanorum gloriæ, qui ab eo traxerunt originem, consulat. Trojâ dirutâ, patrem Anchisen seniò confectum humeris impositum ab hostibus liberavit. Unde versus in Neronem,

Quis neget Æneæ magni de stirpe Neronem?
Sustulit hic Matrem, sustulit ille Patrem.

Dum autem Ascanium filium suum & Penates secum defert, Creusam uxorem in itinere amisit; Hinc in Macedoniam transiit: unde ulterius profectus Anchisen in Sicilia apud Drepanum mortuum reliquit. Africam nunquam vidisse, ne dum Didonem multi testantur, quapropter totum 4. Æneidos librum confictum

[illegible] omnes confirmant. Alii dicunt, Æneam captivum una cum Andromache datum fuisse Neoptolemo Achillis, filio, ac in Thessaliam deportatum, ut scriptum est à Lesche, poëtâ Græco, qui parvam Iliadem composuit, cujus versus refert Natalis Comes l. 4. c. 13.

[illegible]

Nic. Lleodun.

ÆNEAS, unus ex iis legatis, quos Lacedæmonii, octavô belli Peloponnesiaci anno, finiendæ controversiæ ad Athenienses miserunt. Vide Scholia in Aristoph. Equit. p. 336. F.

ÆNEAS Gazæus, vir eruditus, sub Zenone Imperatore scripsit eximium de immortalitate animæ tractatum, quem Theophrastum appellavit. Bellarminus de Script. Eccl. Seculo 5.

ÆNEAS Sylvius, quartus Latinorum Rex regnavit ann. 31. Alius ejusdem nominis, qui A. C. 1458. factus est Pontifex Romanus, ac dictus Pius 2. Scripsit longe plurima, quæ recenset Platina in ejus vita. Vide Voss. de Hist. Lat. l. 3. c. 7.

ÆNEAS Tacticus, floruit temporibus Aristotelis, cujus è [illegible] sive Commentariis de arte Imperatoria superest [illegible], [illegible], Tacticon, & Obsidionalis liber. In quo non tam obsidentibus, quam obsessis dat præcepta. Hujus manuscriptum codicem in Bibliotheca Vaticana extare refert Gesnerus in Biblioth. Suidas perperam vocat De [illegible]. Verùm inscriptio est [illegible], uti nuncupat Polybius l. 10. denique Ælianus in Tacticis. Primus divulgavit Casaubon pater, qui & notas adjunxit. Tacticorum verò Æneæ epitomen fecit Cineas Thessalus, Consiliarius Pyrrhi, Epirotarum regis, quorum meminit Cic. l. 9. Ep. 25. Vide Voss. de Scient. Math. c. 48. §. 3. 4. & l. 4. de Hist. Græc. c. 11. Nic. Lloydius.

ÆNEATORES, vide infrà Cornu.

ÆNEIA, quæ postea Ianiculum. Dionys. Halicarn. l. 1. Troadis quoque urbs. Strab. l. 13. & Steph. Eidem Thraciæ locus ad Pallenem insulam Dionys. Halicarnass. [illegible]. Vide Ænus.

ÆNEIS liber de rebus gestis Æneæ, ut Achilleis. Statius ad finem Theb. ipsam alloquens,

Vive precor, nec tu divinam Æneida tenta,
Sed longè sequere, & vestigia semper adora.

Ovid. Trist. l. 2. circa fin.

Et tamen ille tuæ felix Æneidos auctor
Contulit in Tyrios Arma virumque toros.

ÆNEOS, oppid. Thraciæ liberum, cum Polydori tumulo. Ciconum quondam regio. Plin. l. 4. c. 11.

ÆNESIDEMUS, illustris Argivorum Imperator fuit, qui cùm Argis à Philocle obsideretur, nec urbem tueri posset, impetratâ à militibus abeundi facultate, ipse honestè in præsidio sibi credito occumbere maluit, quam cum dedecore in patriam reverti. Liv. l. 32. c. 25. Item Philosophus quidam Pyrrhonicus. Laërt. l. 9. c. 61.

ÆNESIPHYRA, Marmaricæ portus, Ptol.

ÆNESIPPA & ÆNESIPACTA, vide Œnesippa.

ÆNESIUS, Iupiter, dictus ab Æno monte. Vide Ænus.

ÆNETUS, Demetrii Præfect. Ephesô præsidere jussus: sed astu Lyci & fraude Andronis oppid. amisit. Polyæn. l. 5. c. 19. Vulgo Latina Versio propagat. [illegible].

ÆNETUS, quinquertio in Olympia victor declaratus, acceptâ coronâ statim è vita excessit, præ gaudio. Ejus statua Amyclis visitur. Pausan. in Lacon.

ÆNEUM Frumentum, memoratur in l. unic. Cod. Theodos. de frum. Carthagin. in qua traditur, alios penstitatum fuisse obnoxia certa tempora seu prædia vel agros, atque adeo Magistratus seu Duumviros Carthagine. Sed quale illud fuerit, omnino non constat, cum apud alios Scriptores vox hæc non reperiatur. Vide quæ in hanc rem habet Jac. Gothofredus ibi. Ærariæ verò annonæ, quæ adæratæ in pretiis exhibebantur, occurrunt ll. 34. 35. 36. Cod. Theodos. de Erogat. milit. annon. Car. du Fresne Gloss.

ÆNEUS, vide Œneus.

ÆNEUS, Cyzici pater. Hinc Ænides.

ÆNEUS Serpens seu Saraph. Hic jussu in deserto erectus est, ut morsi à Serapheim, i. e. Hydris seu Chersydris, ut interpretatur vocem Bochart. Israëlitæ, ejus aspectu sanarentur, Numeror. c. 21. v. 9. Hinc Christum adumbravit, Johan. c. 3. v. 14. cujus tres rationes afferuntur varie. Fuit primò, serpentem illum serpentium, qui morsu adurebant, figuram quidem, venenum tamen non habuisse: prout in similitudine carnis peccati fuit Christus, Roman. c. 8. v. 3. omnis à peccato immunis. Secundò, æneum fuisse, non aureum, & è viliore metallo conflatum, ut nobis Christum exhiberet, in quo non fuit forma, neque decor, Esai. c. 53. v. 2. Tertio, divinum Christi robur significari æris firmitate & perennitate. Unde Poëta, Horat. l. 3. Carm. Od. 30.

Exegi monumentum ære perennius.

Quarto, inter omnia metalla æs maximè sonorum. Unde Claudian. de quarto Consulatu Honorii v. 150.

Non te progenitum Cybeleius ære sonoro
Lustravit Corybas.

Itaque per æs rectè designari Christum crucifixum & prædicationem ejus, cujus sonus exivit in omnem terram, Rom. c. 10. v. 18. Sed duo potissimum hic observanda. Nempe I. Christum in crucem fuisse sublevatum, sicuti serpentem in perticam, Johann. loc. cit. & c. 12. v. 32. ubi de exaltatione Christi vox [illegible] & [illegible], alludendo ad erectionem. serpentis in perticam, occurrit: Hinc & hoc causa, Hebræis [illegible], Græcis [illegible], dicebantur, cruci suffixum [illegible]. Itaque significabant fore, ut Christus, pro peccatis se offerens, exaltaretur in cruce. II. A Dæmone inflicta vulnera, Christi in crucem sublati fidei aspectu, sidei videl. de qua Hebr. c. 11. v. 1. & 27. perfectè sanari, uti solus serpentis aspectus Israëlitas à morte tum eximebat; si qui enim, in Israëlè recusarent, aut oculos alio averterent, spem salutis non habebant ullam. Sed neque alterius aspectu, verùm propriô Israëlitæ sanabantur, uti nos, ex fide nostra, non aliena vivimus, Habacuc c. 2. v. 4. Tamen uti simul esse poterat visus etiam imbecillior: ita ex morte nos eripit fides adhuc infirma, modo vera sit ac sincera. Atque ut semel morsus & visis serpente sanatus, si rursus morderetur, ad idem remedium confugiebat: ita si post restitutionem denuo in peccata labamur, eadem occurrat fides, quæ prius. Denique, ut illi, tam præsenti auxiliô freti, angustam mortem & [illegible] parum timebant: sic fideles qui Christô nituntur, Dæmonum minimis nihili facientes, cum fiducia exclamant, O mors, ubi est victoria tua? o sepulchrum, ubi est stimulus tuus? 1 Cor. c. 15. v. 55. Israëlitas tamen nemo dixerit, hujus medicinæ fiduciâ tam insulse processisse, ut serpentes ad morsum ultrò provocarent: ita cavendum, ne Christi gratia & auxilio freti, in tentationes sponte ruamus. Licetiam serpens hic, tanquam gratiæ Dei illustre symbolum, tamen per se nihil poterat. Auctor libr. Sapientiæ c. 16. v. 7. Sed CHRISTUS vitam habet in se absconditam, Coloss. c. 3. v. 3. & vivificat quoscunque vult, Johann. c. 5. v. 21. Serpentis aspectus solos Israëlitas fuit salutaris. fides in Christum & Judæis & Græcis, Galat. c. 3. v. 28. Ille intuentes à corporis morte sic eximebat, ut morti tamen adhuc essent obnoxii. Hic, nempe Christus, tam ab animæ, quam à corporis morte, in æternum nos liberat, Joh. c. 11. v. 26. In diem unum aut alterum durabat ænei serpentis virtus, at Jesus Christus heri & hodie idem est, & in secula, Hebr. c. 13. v. 8. Itaque serpentem æneum colere nefas fuit, & tam eximium divinæ virtutis monumentum merito contrivit Ezechias, cum Israëlitas ei adolere animadverteret, 2 Regum c. 18. v. 4. At nos Christum [illegible] omnes Angeli, Hebr. c. 1. v. 6. Denique, cùm contritus fuerit serpens æneus, quem colebant Israëlitæ, contrà illi contererentur, qui debitum Christo cultum denegabant, Psalm. 2. v. 9. &c. Licet autem Moses non dicat, in quo præcisè loco Æneus serpens erectus fuerit, probabile tamen est, locum illum fuisse Phenon seu Phinon, memoratum Numer. c. 33. v. 42. qui Idumææ locus fodinis æris valde insignis fuit, & Patribus Fenon, Phenon, Fenno, dicitur, unde Phænsia vel Phænesia metalla, etiam profanis scriptoribus celebrata, ut dicemus infra suo loco. Neque fortasse sine mysterio in his ipsis fodinis, ubi tum Israëlitæ degebant, ipsum æs, ex quo conflatus fuit serpens æneus. Sic enim significari potuit, corpus, quod assumsit Christus, non aliunde fuisse illatum, sed ibi natum & formatum, ubi in carne manifestatus est. Bochart. Hieroz. Part. poster. l. 3. c. 13. Vide quoque infrà Nehustan.

ÆNI, sinus Arabici insula. Ptol.

ÆNI, Pons, Oetingen vulgo, oppid. Norici in Bavaria ad Œnum fluv. Scribitur & Œnipons.

ÆNIA, urbs Macedoniæ, 15. mill. pass. Thessalonicâ distans, Liv. l. 44. c. 10. Item, urbs Perrhæborum, non procul ab Acheloo, Strab. l. 14. Vide Steph. in Ænia. Populi Ænianes & Æneatæ.

ÆNIADÆ, vide Œniadæ.

ÆNIANES, populi, postea Paravæ vocati, cùm fugati Molossiæ regionem circa Avum fluvium occupassent. Plut. in quæst. Græc. sed [illegible] Græcus codex legit [illegible], Parabæi, ab Abo fluvio alii scribunt, ut ait Steph. ex Rhiano. Ænianes Straboni & Herodoto sunt Thessaliæ gentes ad sinum Maliacum: Epicnemidiis Locris vicini, ad Œtam montem, gentile ab Ænia. Strabo quoque Ænianes in Media habet. Ibidem Æniorum urbem, in Vitia. Plinio l. 4. c. 2. Ænienses in Ætolia. Ænianes alios esse in Ponto, quos Parsios vocant, ait Steph. ex Strabonis l. 14. Nic. Lloydius.

ÆNIANES, populi Epiri, inter Ætolos & Molossos, remotiores ab urbe Episcopali Joannina in Ortum, in Thessalia, versus Œtam montem. Vide Ioannina & Cassiope.

ÆNICUS, Atheniensis, priscæ Comœdiæ poëta, fabulas multas conscripsit, à Polluce & aliis memoratas. Voss. de Poet. Græc. c. 6.

ÆNIGMA, in veterib. Gloss. Monetæ, ut auctor est Jac. Gothofredus. At in Gloss. Isidori, est figura aut typus, sive species, nempe monetæ. Certè ita usurpat etiam Prudentius in Hymno S. Laurentii, v. 118. [illegible]. Item, v. 95. En Cæsar agnoscit suum Nomisma nummis [illegible]. Ubi Wowerius mavult Ænigma legi. Ænigmata enim & notæ variarum rerum nummis insculpebantur, ut notum. Græci [illegible], item [illegible], aliquando & [illegible] appellabant. Vide modo dictum Wowerium Not. ad Minucium p. 121. & Car. du Fresne Gloss. Cæterum Ænigmata, in ampliatione Sensu dicuntur. Vide ibi, ut & aliquid, nec Graphice, uti de Ænigmatica Veterum Theologia Philosophiaque hic passim, vocibus Hieroglyphica, Mysterium, Schema, Sphinx, Symbolum &c.

ÆNIOCHI, populi Sarmatiæ Asiaticæ. Vide Heniochi. Lucan. l. 2. v. 591. [illegible].

Æniochi, magnoque crepat vellere Colchis.

ÆNIPONTANA Familia. Vide Œnipontana.

ÆNIUS, fluv. Perrhæborum. Steph. Item, Troadis. Strab. l. 13. Lo-

ÆNNODIUS, Cicinensis Episcopus, cui Hormisda Pontifex multa dedit privilegia, atque etiam primum sellique locum, à sinistra Pontificis, inter Episcopos, ob rectè & constanter administratam legationem ad Anastasium Imperatorem. Bernard. Sacchus l. 8. [illegible] Histor.

ÆNNUM, parvum oppid. pro quo alii [illegible] scribunt: Plin. l. 6. c. 29. ad sinum Arabicum est, à parte Occidentali. Ortelius. [illegible] Melæ l. 3. c. 8. est [illegible].

ÆNOANDRUM, vide Cedrium.

ÆNOBARBUS, vel potius [illegible] Domitius appellatus, quoniam Castor & Pollux cùm de victoriâ nunciarent Domitio, ipseque minimè crederet narrantibus, malas barbamque manibus permulserunt, & ita ex fusca in flavam converterunt; unde à barba rutila, æneique coloris, Ænobarbus dictus, quod postea Domitiorum cognomen fuit.

ÆNOCAUMA, mons excelsus Æthiopiæ versus meridiem, æternis ignibus ardens. Mela l. 3. c. 9. Sed hodie in plerisque exemplaribus [illegible] legitur. Ex Annonis Periplo hausit Pomponius, qui tamen non dicit hunc montem perpetuis ignibus flagrare, sed noctu tantum talem apparuisse, verba ejus hæc sunt. [illegible] Mons iste hodie [illegible] appellatur. Adeo altus, ut à ducentis & amplius millib. passuum nonnunquam sit conspicuus. Latera ejus perpetuò virent odoratis omnis generis arboribus; vertex æternis stringitur nebulis, quas ne ardentissimus quidem Sol unquam dispellere, ac vix perrumpere possit. Hinc fit ut continuis fulminibus ac tonitruis, noctu præsertim, percutiatur, quorum fragor à navigantibus ad 50. millia passuum exaudiri potest. Sonitum istum Lusitani attribuunt leonum rugitui, ac ea propter monti nomen indiderunt Serra Leona. Is. Voss. in Observat. ad Melam loc. cit.

ÆNON, locus Palæstinæ ad Jordanem fluv. ubi D. Joannes Baptista baptizabat, à Scythopoli 8. mill. pass. in Austrum. Locus his non confundendus cum [illegible], ut Baronius facit, propterea quod utramque vocem significare fontem dicit Hieronym. Hic enim ipse duo loca situ separata commemorat, quorum alteri nomen Ænon, alteri Ænon: habet autem id ab Eusebio, cujus verba [illegible]. [illegible] Ænon, desertum nunc locus est, propinquum Thamona, etiamnum habitatus regionibus, inter Æliam & Diospolim. Ænon autem est, in eo loco apud quem baptizatum fuit, in ulla [illegible]. Hæc Euseb. de Ænon, inter loca Mosi memorata, respiciens locum Gen. c. 38. v. 14. ubi LXX vocem Hebr. [illegible] vertentes Ænon; Hebræi verò, ut Hieronym. monet, non pro loci nomine accipiunt, sed bivium interpretantur: propriè est [illegible]. De Ænon verò idem Eusebius ita: [illegible] Ænon prope Salem, ubi baptizabat Johannes [illegible] & ostenditur etiamnum locus, 8. millibus Scythopoli [illegible], prope Salem & Jordanem. Sic ergo Ænon fuit prope Diospolin sive Lyddam ab ea parte Jordanis, quæ mare respicit: Ænon verò vicina Scythopoli ad alteram Jordanis ripam sita, nec procul à flumine. Sed & appellationis multum differunt: Ænon enim Hebræis est [illegible], at Ænon, apud Syros & Judæos Interpretes scribitur [illegible]. Hebr. [illegible] & [illegible]. Vide Isaac. Casaubon. [illegible] contra Baron. § 25.

ÆNONA, castrum Illyrici. Plin. l. 3. c. 21. Nona Nigro Venetus patet, clique probe munita, & a majori parte mari præcincta 30. mill. pass. distat Jaderâ, in Boream, Scritam versus 35. Contra Gissam insul. 4. mill. pass. distantem.

ÆNOS, oppid. Thraciæ liberum, Enos Sophiano. Poltyembriam vocat Apollodorus apud Stephanum, cui etiam A[illegible] dicitur, quem vide in [illegible]. Ab Ænea conditum scribit Mela l. 2. c. 2. longitud. 52. 56. latitud. 42. 10. Hodie Græcis Eno, Turcis [illegible]. Olim etiam Ænum & Ænos. Nic. Lloydius. Imo longe ante Ænean condita (contra Chersonesum Thraciæ, in Melane sinu, ad ostia Hebri fluminis) utpote quæ auxilia ad Trojam misit. Callimachus & Euphorion à socio Ulyssis dictam scripsere illic sepulto, eo tempore, quo missus est ad frumenta portanda, ut refert Servius, in Virg. l. 3. Æn. v. 17. Habuit in propinquo Polydori tumulum, à Polymestore necati, qui eam Chersonesum obtinebat, &c. Cum [illegible] ergo urbe, quæ aliter Æneades, confundunt hanc [illegible] Auctores. Sed nec Ænea ab Ænea, verum Ænus, dicenda fuisset: manifestum enim urbes [illegible] usque ad extrema Græciæ tempora, ut ex [illegible] patet, cùm [illegible], à Cassandro condita Thessalonicâ, cum aliis oppidis vicinis destructa jam esset. Salmas. ad Solin. p. 165.

ÆNOSTADIUM, oppid. Germaniæ, ab Æno fluv. dictum, quo tantum distinguitur à Patavio, prope Danubium fluv. Subest Episcopo Patavino, estque situm inter Bavariam & Austriam.

ÆNOTHERUS, Gigas quidam, ortus ex Turgia, pago Sueviæ. Carolo M. Imperat. equo merens flumina quæ pontibus juncta non erant, pedibus quasi trans terram trahens, superare solitus fuit. Venedos Avaresque hostes, ut fœnum medium demetebat, & in mucrone avicularum hasta, velut cuspide, fixos, humeris suspendebat. Aventin. l. 4. [illegible].

ÆNUM, oppid. pro quo alii Phlosteram scribunt. Plin. l. 6. c. 29. Est autem ad sinum Arabicum in parte occidentali.

ÆNUM, alium à priore, vide [illegible], habet in Thracia fundat. ab Æno, Cyzici fratre, denominatum. [illegible] Steph. Thessaliæ urbs. Est apud Lectus Oresto [illegible]: & circa Thapsacum, ad Euphratem fluv. Cephaleniæ Insulæ mons est, apud Strab. l. 7. ubi Ænei Jovis templum. [illegible] & [illegible] prope Ossam: Item, locus in Rhedonorum [illegible], Steph. Eadem est insula, juxta Astabam [illegible]. Est & Græcæ urbs, ab Ænea condita, Serv. in l. 1. Æn. Vide Oenus & Cephal.

ÆNUM, vide in [illegible] Aquæ [illegible].

ÆNUS, fluv. Rhætiæ vulgo Inn, qui inter Noricos & Vindelicos confinium facit, Danubioque ad Patavium urbem recipitur. Oritur in Rhætia, ex monte Maloia, 4. leuc. Curia, à Ilavenna, in Ortum. Alii Oeni dicunt [illegible], apud Venonei tribus lacubus in [illegible] Algebar [illegible]. Item mons in Cephallenia, in quo Ænesii Jovis templum fuit.

ÆNYRORUM, [illegible] & Cœvstes [illegible], Thasi insulæ, meminit Herodotus in Erat. [illegible] sunt Hesych.

ÆNYSIPHYRA, vide Asisfryra.

ÆOLI, populi in Cappadocia.

ÆOLIA, & ÆOLIS olim latè admodum accepta. Græci enim omnes extra Isthmum, exceptis Atheniensibus, Megarensibus & Doriensibus Parnassi accolis, Æoles [illegible], Strabo l. 8. Plin. l. 5. c. 30. Mela, l. 1. c. 2. Ptolemæo, aliisque. Alias propriè sic dicta regio, mari Ægæo exposita, inter Troadem ad arctos, & Ioniam ad meridiem. Populi Æoles ab Æolo Hellenis filio dicti, qui relictâ patriâ in Asiam trajecerant, subsidentes in Mysia minore fixæ, Æolidem vocarunt, quæ Sarcam hodiè, teste Castaldo, dicitur. Dionysius de situ orbis.

[illegible]

[illegible]

Contigit hæc migratio prima ex tribus celeberrimis [illegible] in Asia Colonias, quatuor annis ante Ionicam, de qua suo loco, Strabo l. l. Sed ista non erat nunc [illegible]. Profectionis auctor erat Orestes, [illegible] Penthilus Thebanus erat, sed hic nihil perfecerunt. Tandem Orestes fil. Lesbum occupavit, annis 60. post Trojæ captum, sub Heraclidarum reditu. Eodem tempore Cleua & Malaus (ipsi quoque de stirpe Agamemnonis) Cumam condiderunt. Archelaus Penthili fil. coloniam duxit in Cyzicenam, circa Daskylium, Gras usque ad Granicum fluv. progressus est, Strabo ibid. Gras, Echelai fil. Penthili nepos, Lacedæmoniorum auxilio, regionem inter Ioniam & Mysiam, quæ Æolis dicitur occupavit. Tanta fuit Æolicæ expeditionis molitio, nec nisi ab Orestis (cujus libros Heraclidæ patriâ pepulerant) pronepote tandem, circa Ioniæ migrationis fere tempora, perfecta. Urbium maxima & præstantissima Cuma. Hæc & Lesbus quasi metropoles fuere reliquarum, quæ numerò sunt XXX. erant, ut videre est apud Herodotum l. 1. c. 149. 150. 151. ubi Smyrna, quæ ratione per Ionas ablata sit à systemate XII. Urbium Æolicarum enumerat, addit. Vide quoque Joh. Marshamum Canone Chron. Sec. XIII. ubi de Æolica migratione.

ÆOLIA, celebratur à Poëtis proventorum patria, eò quòd insulares venti varii sint, est enim [illegible] ventis. Virg. Æn. l. 1. v. 57.

---- Loca fœta furentibus Austris

Æoliam venit. ----

ÆOLIÆ, septem insulæ inter Italiam & Siciliam quarum nomina sunt Lipara, Hiera, Strongyle, Didyme, Ericusa, Phœnicusa, & Euonymus, de quibus suis locis. Hodie Lipari, Volcano, Stromboli, Saline, Panari, [illegible] & [illegible]. Habent civitatem Episcopalem in Insula Lipara, probè munitam. Male habitæ sunt ab Ænobarbo, A. C. 1544. Alii nominibus Vulcaniæ, & Hephæstiades vocarunt. Plinio appellari scribit Dionysius in Per.

[illegible]

[illegible]

[illegible] Ab Æolo sic dictæ. Harum Strongyle, fumos exhalat, ventorum præsagos. Plin. l. 3. c. 8. & 9. Strabo l. 6. Mela, l. 2. c. 7. Diodor. Sic. l. 5. Cluver. l. 2. c. 14. Nic. Lloydius.

ÆOLICA, urb. Æolidis forte ab Amazone quadam sic dicta. Eustath.

ÆOLIDA, Civitatem habet Eustath. in Tenedo Insula. Aliam videtur Herodot. describere l. 8. in Achaia, circa Thermopylas.

ÆOLIDES, dictus est Ulysses ab Æolo, qui filium habuit Sisyphum, ex quo natus est Ulysses. Virg. Æn. l. 6. v. 529.

---- Comes additur unà

Hortator scelerum Æolides. ----

Nam Anticlea fil. fuit, quæ ante Laërte nuptias clam cum Sisypho Æoli filio concubuit, unde Ulysses natus est; Quod et apud Ovid. Ajax etiam objicit. l. 13. Met. v. 31.

---- Quid sanguine cretus

Sisyphio, furtisque & fraude simillimus illi

Inserit Æacidis alienæ nomina gentis.

Item Misenus tubicen Æolides dicebatur. Virg. Æn. l. 6. v. 164.

Misenum Æoliden, quo non præstantior alter

Ære ciere viros, Martemque accendere cantu.

Bene autem tubicen Æoli fil. esse fingitur, quia sonus è vento creatur. Nic. Lloydius.

ÆOLII, Insulam quoque peculiarem habet Paul. inter Æolias: Ex omnibus Æolus sola Lipara habitatur, ut docet Steph. Marcella. Mare inter has Insulas & Siciliam Æolium Pontum nominat Silius l. 14. Celebrantur Æoliæ à Poëtis pro ventorum patria, eo quod insulares venti varii sint, est enim [illegible] ventus. [illegible].

ÆOLIUM, Thraciæ Chersonesi oppid. Steph. Plin. l. 4. c. 11. sic vocat Scymnum hujus Chersonesi, in qua Lacus oppid. Attica civitas quoque videtur apud Steph.

ÆOLIUM Instrumentum, quod sine ullo humano contactu, solo fortiori venti impulsu choreas tacentes, adeo admirabile sunt genus efficit, ut sola sonitus insolentiâ auditores in stuporem det. Namque hi mox campanarum clangorem e longinquo se percipere autumant, mox videntur ex tubarum organi tibias cantantes audire: dubiique hærent, an experte cujusdam tubicinis, ci-

Citharœdique ludentis jocos sonoros percipiant, asservatur in *Mus[illegible]* [illegible]. Hac construendi rationem præscribit Auctor: *de [illegible]* [illegible] & in *[illegible]*, hoc modo: Ex ligno [illegible] instrumenta confici solent, instrumentum conficiatur [illegible] palmos longum, latum duos, profundum unum, hoc deinde [illegible] chordis æqualibus ex intestinis [illegible] vel etiam pluribus paucioribusque instruatur. Porro modus concordantiæ [illegible] per tertias, aut secundas, sed debent omnes chordæ in unisono, aut per octavas unisonas, aut omnes in uno tono concordes esse. Modus applicationis talis sit, ut, ubi ventus [illegible] per [illegible] rimam [illegible] aut [illegible] cogatur transire, qui tunc [illegible] instrumentum, ut necessario omnes chordas radat. Auctor tunc absque ulteriori dispendio [illegible] aperit, atque valvis fenestræ [illegible] spatio aperto, [illegible] adeo [illegible] harmoniæ genus exhibet solius venti impetu, ut nemo, nisi arcani conscius, unde sonus ille harmonicus oriatur, ne conjectura quidem assequi possit. Vide quoque *[illegible]* Auctoris, & Georg. de Sepibus in Collegio Romano [illegible] p. 51. Ibidem Magnus est Æ[illegible], pilis [illegible], quam [illegible] vocant [illegible], flantem ventum intra cuniculi [illegible] designans. *Vide item Æolia*, &c. p. 4.

ÆOLIUS [illegible], vide infra *Mosserus*, item *Sambucus*.

ÆOLUS, ventorum imperator, vel potius (ut quidam putant) quæstor, Hippotæ fil. fuit, ut inquit Ovid. *in Epist. Leandri, quæ est Heroid.* 18.

[illegible], [illegible] moderatus [illegible]:
Imperet Hippotades [illegible] mihi [illegible].

Sic Apollonius *l.* 4. *Argonauticorum*,

[illegible]

Matrem Æolo fuisse Meneclam, Hyllis Liparensis filiam, memoriæ prodidit Euthydemus Atheniensis *in l. De [illegible]*. At Eudemus Cnidius *in l. 2. de [illegible]*, Lipyram Aulonis Caretis filiam matrem Æoli fuisse maluit. Nec defuerunt, qui Jovis filium putaverint. Scribit Diodor. *l.* 5. *c.* [illegible]. Æolum Vulcaniis insulis imperasse (quæ ab eodem postea Æoliæ sunt nominatæ) pium fuisse ac justum regem, & perhumanum erga hospites, ac nautas docuisse velis uti, præterea ex diligenti ignis observatione prædicere solitum, qui venti futuri essent, atque inde locum datum fabulæ, ut ventorum Rex fingeretur. *Dionysius* eum commendat ob humanitatem in hospites,

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Plutarchus *l. De [illegible]*, *Diis Charissimum* vocat. Horat. *l.* 1. *Carm. Od.* 3. *v.* 3. *ventorum patrem*. Fuisse hunc Regem Thuscorum Sostratus scribit *rerum Thuscanicarum l.* 2. & Plut. *in Parall.* Ovid. *Met. l.* 14. *v.* 224.

Æolon [illegible] Thusco regnare profundo,
Æolon Hippotaden, cohibentem carcere ventos.

Quod autem de ignis observatione dixit *Diodorus*, capiendum fortasse de fumo ex incendio Plinio *l.* 3. *c.* 9. & Solino, *c.* 12. qui scribunt, Æolum, cum regnaret in Strongyle, ex eius insulæ fumo, quinam flaturi essent venti, in triduum prædicere solitum, undeque existimatum ventos Æolo paruisse. Tradit *Hyginus*, Æolum fuisse hominem astrologiæ peritissimum. Sic etiam Palæphatus c. 18. [illegible] Strab. *l.* 1. asserit, Æolum ventorum regem dictum fuisse, quia per fluxum & refluxum aquarum [illegible] tempestatum, ac surgentium ventorum signa multo ante prædixerit, quæ cum ad prædictum tempus evenerint, credidit vulgus mortalium ventos esse in ejus potestate, quos possit, cum liberet, emittere. Homer. *Odyss.* 10. *v.* 21.

[illegible]
[illegible]

Apollonius *Argonaut. l.* 4.

[illegible]

Quintus Smyrnæus, *l.* 14. ita habet.

[illegible]
[illegible]
[illegible]. Vide quæ sequuntur.

Audiamus Latinos. Virg. *Æn. l.* 1. *v.* 52. *f.*

- - - Hic vasto rex Æolus antro
Luctantes ventos, tempestatesque sonoras
Imperio premit, ac vinclis, & carcere frenat.
Illi indignantes magno cum murmure montis
Circum claustra fremunt. Celsa sedet Æolus arce
Sceptra tenens, mollitque animos, & temperat iras.
Ni faciat, maria, ac terras, cœlumque profundum
Quippe ferant rapidi secum, verrantque per auras.
Sed pater Omnipotens speluncis abdidit atris.
Hoc metuens, molemque & montes insuper altos
Imposuit, regemque dedit qui fœdere certo
Et premere, & laxas sciret dare jussus habenas.

Ovid. *Met. l.* 11. *Fab.* 10.

Nec [illegible] fretis tangat.
Quæ [illegible] Hippotades [illegible], qui carcere fortes
Contineat ventos, & [illegible], æquora placet.
Cum [illegible] ventis,
Nil illis vetitum est, [illegible]
Omne, & omne fretum: [illegible] quoque nubila vexant,
Et [illegible] ignes.

Val. Flac. *l.* 1. *v.* 586.

- - - - - Hinc [illegible]
[illegible], Æolus [illegible]
Rector erat, [illegible] Calpes

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible], quem possit vereri
[illegible] - - - -

Stat. *Sylv.*

Et pater Æolio qui frangit carcere ventos,
[illegible] per æquora mundi
Spiritus [illegible] nubila pereunt.

Claudian. *l.* 1. *de Raptu Proserpinæ*,

- - - [illegible]
[illegible]
[illegible] grandine [illegible]
[illegible], campos [illegible]
[illegible]
Æolus [illegible]
[illegible] procella.

Bochart. *in Chanaan. l.* 1. *c.* 33. Græcos hanc fabellam à Phœnicibus didicisse verisimile putat, quibus [illegible] (vel Græcè [illegible]) est [illegible], *turbo*, *tempestas*. Hinc Rex *Æolus* creditur à Phœnicibus esse Rex [illegible], i. e. *tempestatum*. [illegible].

ÆOLUS, Hellenis fil. qui ventorum rationem invenisse dicitur, ut tradit Plin. *l.* 7. *c.* 56. Ab aliis tamen alius existimatur, quibus magis accedo. Tres enim fuerunt Aeoli, unus qui in insulis à se denominatis regnavit, atque ex earum fumo ventorum rationes deprehendit: vide *Æolia*. Alter qui in Hetruria regnavit. Cujus filii fuerunt Macareus & Canace. Tertius vero *Hellenis* fil. cui tres fuerunt liberi, *Cretheus*, *Athamas* & *Salmoneus*. *Idem*.

ÆON, nomen ab Hæretico *Valentino* [illegible], quam in 30. Deos seu Æonas distinxit, partim mares, partim femellas: Ex quorum commixtione Servatorem mundi ortum esse. Tertullian. *contra Valent.* Iren. *l.* 1. *c.* 4. Epiph. *hær.* 31. Ejus sectatores, *Ptolemæus seu Valentinus* [illegible] dictus *[illegible]*, &c.

ÆON, Insul. in Atlantico mari. Tertullian. *de Pall. c.* 2. Vide *Atlantis*.

ÆORA, Græc. [illegible], festum in honorem Erigones, Ægysthi ex Clytemnestra filiæ, celebratum apud Athenienses [illegible]. Ita enim, præter alios quosdam, censet *Etymologici magni* Auctor. Plerique tamen illud institutum ferunt in memoriam Erigones, filiæ Icarii, quæ ob pietatem in patrem, in cœleste Virginis signum conversa dicitur, Hygin. *Fab.* 224. Vide Hesychium in [illegible], Voss. *de orig. & progressu idolol. l.* 1. *c.* 13. Meursium imprimis *Græcia Feriata l.* 1.

ÆORPATA, vide *Amazones*.

ÆOS, Typhonis fil. quem quidam scribunt Paphon civitatem condidisse, cum tamen sint qui Pygmalionis opus id esse scribant. Vide etiam *[illegible]*.

ÆPALIUS, Rex quidam, partis alicujus Græciæ, qui cum è regno suo pulsus fuisset, Herculis ope atque opera restitutus est; in cujus beneficii memoriam, crebro humanitate erga Oetam exemplo gratiam reddidit: quippe Hyllum inter ejus filios natu maximum adoptavit, qui regni successionem postea suscepit, posterisque transmisit. Strab. *l.* 9.

ÆPASIUS Campus, circa Lepreum Peloponnesi, Strabo *l.* 8.

ÆPATIACUS PORTUS, litoris Saxonici, in Belgica, teste *Not.*

ÆPEI, *[illegible]*, vide *Hermus*.

ÆPEIA, Thuria dicitur Pheris conterminus; sita vero est in excelso colle, unde nomen sortita est, item urbs Laconiæ, & alia Cretæ, & alia Cypri ad Clarium amnem, postea *Soli* nuncupata Plut. *in Solone*. Vide *Corone*, *Methone*, & *Thuria*.

ÆPHULLI, locus Archiepiscopalis in *[illegible]* Ponti. *Orientali*.

ÆPISYNANGIS, Asianus ager. Theophr. *l.* 4. *de Causis Plant.*

ÆPIUS, athleta quidam, qui arroganter de pugilatione & insolenter loquutus, ubi obstrepitum ageret est ei: [illegible] (inquit) quod ad pugnam sum ineptus? ridicule facti ostentationem athleticam ignaviæ & languoris molliens confessione. Plut. *De [illegible]*.

ÆPOLIUM, Urbs Sarmatiæ Europææ, circa Tyram & Istrum, fluvios. Plin. *l.* 4. *c.* 12. *[illegible]* quidam codices: *Obolium* quoque, ut *Dalechampius* scribit.

ÆPOS, mons juxta quem sita est civitas Hypæpæ. Cæl. Rhodig. *l.* 14. *c.* 1.

ÆPULO, Istrorum, seu Histrorum Regulus, cum A. Manlii castra cepisset, opimæque prædæ incubaret, vino, epulisque indulgeret, à Romano milite ex fuga reversa invaditur; ipse autem, raptim à suis in equum impositus Nesactium fuga elapsus est, quem insecuti Manlius & Junius Consules oppidum vi ceperunt, ille vero ne vivus in hostium potestatem veniret, sese gladio trajecit. Florus tamen *l.* 2. *c.* 10. à C. Claudio Pulchro captum scribit, ac vino impositum, & cum subinde crapula & capitis errore laboraret, captum sese vix & ægre, postquam experrectus esset, didicisse. *Vid. Florus*.

ÆPY, urb. fuit sub ditione Nestoris, quam bene munitam dixit Homer. *Il.* 2. *v.* 592. Non longe autem aberat à Thryo oppido Elidis in Peloponneso, Pisatidis urbe, Statius *l.* 4. *Theb. v.* 180.

Qui Thryon, & [illegible] montibus Æpy.

Meminit quidem Strabo. *l.* 8. [illegible] Messeniæ urbem esse scribit, & veterem quidam poetæ locum de illa citat, is autem est Homeri [illegible].

[illegible]

Hinc *Æpy[illegible]*, Stat. [illegible]

[illegible] & [illegible].

ÆPYTUS, Messeniorum Rex Chresphontis & Meropes fil.

qui in Arcadia apud Cypselum avum maternum fuit educatus, occisô Polyphonte, qui matrem ejus invitam duxerat, regnum paternum recuperavit, Apollodor. *l.* 2. Ab hoc Reges Messeniorum Αἰπυτίδαι sunt appellati, quod & Pausanias *in Messeniacis* notatum. Eustathius *ad Il. Hom. l.* 2. *v.* 603.

> Οἳ δ' ἔχον Ἀρκαδίην, ὑπὸ Κυλλήνης ὄρος αἰπύ,
> Αἰπύτιον παρὰ τύμβον - - - - - - -

[illegible] inquit, [illegible] ἡ Ἀρκαδία, [illegible] Vide Hesych. *in* Αἰπύτιον. Ejus tempore Agis Eurysthenides & Sous Procides Spartæ, Lajas vero in Arcadia, regnârunt. Illum verò in regno Messeniaco excepit Glaucus, quem vide. Ab illo successores *Æpytidæ* dicti, ut vidimus: è quorum familia cum primô bellô Messeniacô (quod cum Lacedæmoniis illis intercedebat) virginem immolari Oraculum Delphicum jussisset, Lycisci filia forte ducta est, quâ profugâ, Aristodemus filiam suam ultro obtulit, Olymp. 9. Vide Pausan. *l.* 4. & hic, vocibus *Aristodemus*, ac *Lyciscus*.

ÆPYTUS, Elati fil. Arcadum Rex: cùm templum Neptuni equestris, in monte Halesio, prope Mantineam, vetitus licet, intrâsset, marinæ aquæ è sacris latebris erumpentis vi subitâ excæcatus, non multò pòst in venatione à sepe serpente ictus interiit: sepultus est in Sepia, monte Arcadiæ. *Homer.* ejus meminit, & Pausan. *in Arcadicis*.

ÆQUANA, urbs est in provinc. Terræ laboris in ora sinus Neapolitani modicò situ ese, inter Surrentum & Stabias, estque parva admodum.

ÆQUANA Juga, montes Picentinum, Vico ac Surrento urbibus imminentes (hodie *Montagna di Sorrento*) sic ab *Æqua* urbe excisâ, cui Vicus successit, nominati, quam *Ortelius* cum Æcanâ urbe longè diversâ confundit: quô nomine etiam urbs ipsa *Æquana* nominatur, nunc *Vico di Sorrento*. Sil. *l.* 5.

> *Æquanâ, & Zephyrô Surrentum molle salubri.*

ÆQUATIS Velis procedere, vide infra *Passare vela*.

ÆQUESILICI, Hispaniæ Tarraconensis populi, apud Plin. *l.* 3. *c.* 3. Forte *Aquæ Sibuoru* *Ptolemæi*, ut suspicatur Ortel.

ÆQUI, populi in Latio, qui Tiburi montes imminentes incolebant. *Æquicola* Virg. *l.* 7. *v.* 746.

> *Horrida præcipuè cui gens, assuetaque multô*
> *Venatu nemorum, duris Æquicula glebis.*

Sil. Ital. *l.* 8.

> *Quique Anienis habent ripas, gelidôque rigantur*
> *Simbruviô, rastrisque domant Æquicola rura.*

Populi *Æquicoli* Ovidio *Fast. l.* 3.

> *Quintum Laurentes, bis quintum, Æquicolus acer.*

ÆQUICULANI, Plinio *l.* 3. *c.* 12. dicuntur. *Æcani Stephano* ac *Dion. Halicarnasseo*. Vide Cluver. *de Ital. Ant. l.* 2. *c.* 16. Hos Q. Cincinnatus, Dictator ab aratro, sub jugum misit: Posthumius Tubertus rebellantes domuit, Fabius 40. urbibus mulctavit, *Maximi* hunc nomen meritus. Liv. *l.* 3 & 4.

ÆQUI Dii, pro *ambiguis*. Observatum sæpe à Viris doctis, *suos, meos, nostros*, Deos, loca, tempora, pro secundis & faventibus incepto nostro; *alienos*, pro adversis & qui malo damnoque sint; *communes* tandem seu *æquos*, pro ambiguis, quibus aut pars utraque aut neutra fidit, Latinis dici. Ovid. *Met. l.* 15. ubi Jupiter ad Venerem,

> *Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.*

Tibullus *l.* 3. *Eleg.* 3.

> *At si pro dulci reditu quæcunque voventur,*
> *Audiat aversâ non meus aure Deus.*

Auctor *Ciris*,

> *Nunc tremere instantis belli certamina dixit,*
> *Communemque timere Deum.*

Tacit. *Annal. l.* 1. *c.* 68. *Non hic sylvas, non paludes, sed æquis locis æquos Deos.* Iis locis, ubi neutra pars habet aliquid iniqui, omnia cætera æqualia, parem fortunam, parem aleam & reliquum Virtutis certamen. Inde *l.* 16. *c.* 33. *Exitiosique omnibus fortunis & in multum actus, æquitate Deûm erga bona malaque documenta.* Quasi dixisset, *æquis Diis erga bona malaque documenta*, h. e. utraque sine animadversione, sine præmio pœnave merita transmittentibus. Hoc enim erat, in quo maximè iis providentiam culpabant. Val. Flacc. *l.* 4. *v.* 1.

> *Atque ea non oculis Divûm pater amplius æquis*
> *Sustinuit.*

Commovebatur enim, nec in promiscuo erat illi, quid fieret: secus ac de Diis *Tacitus*. Malum fuerat documentum Egnatii, qui patronum prodiderat & scelere fruebatur: bonum Æsclepiodoti Cassii, qui labentem amicum non deseruerat & bonus publicatis in exilium pellebatur. More igitur paganô cœlum vituperat & crimen accusat Fati. *Æquitate* Deûm, i. e. per æquitatem, per patientiam Deorum, immotis Diis, neque ad præmium aut pœnam flexis, &c. Joh. Frid. Gronov. *Observ. l.* 4. *c.* 17.

ÆQUICIUS, Valeriæ Urbis monasterii Abbas. Marul. *l.* 2. *c.* 5.

ÆQUILANUM, vide *Æculani*.

ÆQUILIBRATOR Regis, nomen muneris, quô insignitus donationem factam Majori Monasterio à Roberto de Sabulio (*Sable*) & uxore A. C. 1067. subscripsit quidam Baldricus, statim post Episcopos: quem subsequuntur, Ingenulfus Magister Pincerna, Radulfus Dapifer, Waleranus Camerarius, &c. ubi *Equilibrator* aut *Æquilibrator Regis*, Car. du Fresne ait, est, qui alias *Magister Regis* seu Pædagogus dicitur. Tum enim Philippus Rex vix ætatis annum attigerat [illegible] 14. Sic autem appellatus fortè, quod puerum herilem in *æquilibrio* *retineret*, ut loquitur *Tobias*, seu vitæ æquilibrare, continere: cujusmodi munus illius est, quem *Gouverneur du Roy*, hodie Galli dicunt, quemque olim *Bajulum*, in Aula præsertim Constantinop. dixerunt. Car. du Fresne *Glossar.* Alias *Æquilibrator* Latinis qui *Zygostates* Græcis, qua de voce vide *suo loco*.

ÆQUILIUM, Carnorum Veneta ditionis urbs. *Città nova* nunc, *Leandro Alberti* teste.

ÆQUIMELIUM, locus Romæ, ubi domus Melii cujusdam solô æquata fuit. Spurius enim Melius ob frumenti largitionem in suspicionem affectatæ dominationis venit, & cùm ad populi fidem fugeret, à Servilio Hala equitum magistro deprehensus, & occisus est, domusque ejus diruta, & *Area Æquimelia* dicta. Liv. *l.* 1. *dec.* 4.

ÆQUINOCTIA ambo, Cynocephali sedentis hieroglyphicô indigitari consuevêre, apud *Ægyptios*. Factum hujus animalis natura est, ut per æquinoctia duodecies in die urinam reddat, æquali semper inter duodenas vices observatô spatiô; quod similiter facit in duabus æquinoctiorum noctibus, uti legimus apud *Orum Apollinem*. Hinc à *Trismegisto* diei æquinoctialis in XII. partes divisio tradita: factum postea, ut in horologiis suis aquariis Ægyptii cynocephalum exsculperent, cujus ex veretillo aqua profflueret, quâ justè duodenæ illæ partes diei *Æquinoctialis*, totidemque noctis dividerentur. Ne verò aqua profusius efflueret, quàm par esset ad justam horæ mensuram servandam, aut rursus æquô parciùs manaret, avulsô è cynocephali caudâ pilô, ad ejus instar tenue ferrum parabant, quo attemperabant aquæ fluxum, ut habet idem *Orus*. His itaque rebus atque hujus animalis magisteriô edocti Ægyptii diem naturalem æquinoctialem XII. horarum fecerunt & noctem similiter æquinoctialem totidem, adeoque horarum XXIV. verum diem, quô & nox comprehenditur, qui fit unô cœli circumactu. Atque hic dies est Astrologorum, quem Umbri quidem olim, ut & hodierni Mathematici à Meridie incipiunt: Babylonii verò & Ægyptii olim Astrologi ab Ortu Solis auspicati, eum viginti quatuor partium seu horarum æqualium constituebant, easque partes à die in noctem continuabant. Quô modô soli dies Æquinoctiales duodecim partibus constabant, noctesque totidem; etenim cùm 24. horæ junctim in νυχθήμερον computantur, omnium horarum par est intervallum. At cùm duodecim horis omnis dies divisus notatur, crescendi ac decrescendi inter ipsas horas alterna mutatio est, ut rectè Hyginus scribit, *de limit. constit.* Post Horologia verò & Horas inventas, omnis dies duodecim partes habere cœpit, quas *Horas* dixêre, &c. Ægyptios Græci quoque antiquissimi Astronomi secuti, in disciplina rerum cœlestium, ex arte Gnomonica dirigenda, eandem cum illis viam instituerunt, & diem similiter divisum in 24. partes æquales observarunt, ex quibus 12. partes diebus Æquinoctialibus Solis attribuerunt. Quæ sunt [illegible], quæ Græcos à Babyloniis sumpsisse cum *polo* & *gnomone*, scribit *Herodotus*. Nam πόλος & γνώμων, non aliis tunc quàm Mathematicis serviebant, nec alias diei partes designabant. Et quidem Solstitia & *Æquinoctia*, & quæcunque alia exploravêre ex umbrarum momentis, ad æquinoctialis gnomonis umbras & per 12. diei Æquinoctialis partes, ea deprehendisse constat. Quæ certè fuit apud illos vetustissimos Græcos Astronomos magnopere exagitata multumque desudata investigatio Solstitiorum & *Æquinoctiorum*. Inter quos Anaximander, ex umbrarum ratione & arte gnomonica, cùm Æquinoctia & Solstitia investigâsset, Lacedæmone gnomonem statuit, quô illa ostenderentur. Meton dein Atheniensis Heliotropium Æthyum constituit in Pnyce: cujusmodi Heliotropia, ad formam Horologii descripta, & quæ *Horologia Æquinoctialia* vocare posses, alii postea certatim erexêre. Sed ista, ut dictum, horarum adhuc usu ignoratô, solis Mathematicis usui erant, nullius planè usus in vita civili, nisi quatenus Populus ex iis discebat, quando futuri essent, Solstitiorum & Æquinoctiorum dies. Quod tamen & ipsum scitu non parsimoniam, nec parvi usûs est, in rebus Rusticis procurandis. Ideo publicis locis Urbium ejusmodi machinæ ab Astrologis ponebantur, ut Populus ex iis disceret, quô die *Æquinoctia* & Solstitia essent observanda, quot dies adhuc superessent usque ad illud & illud Æquinoctium sive Solstitium, quot dies ab alterutro præteriissent. Cæterum ad partes diei observandas, tempusque prandii aut cœnæ statum cognoscendum, aut cujuscunque negotii, cui tempore condictô esset occurrendum, aliâ methodô, ex umbra videlicet pedibus metienda, utebantur, &c. Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 732. *& seqq.* ubi de more Persarum veterum *sub initium Æquinoctii verni*, nuptias celebrandi, infrà lemmate *Nuptiale tempus*.

ÆQUINOCTIUM, Pannoniæ inferioris oppid. *Antonin.* *Vischmend Simlero*.

ÆQUITAS, seu Justitia, cum libra & cornucopia, pro Virgine Astræa plerisque habita est: Aliis Isidem vel Cererem eam facientibus; item Fortunam, quæ omnes cum cornu copia fingi pingique consuevêre, &c. Vide Gorlæum *Dactyliath.* & Salmas. *ad Solin. p.* 1136. ut & infra passim, inprimis in voce *Justitia* item *Virgo*. Vetus *Inscr. p.* 76. sic habet: FORTUNÆ. PRIMIG. SIGNUM. ÆQUITATIS. NIGRINIA. AUXESIS. CUM. FELICE. AUG. LIB. ET. SUIS. D. D. D. D. apud G. Elmenhorst *ad hæc Arnobii adv. Gent. l.* 4. *Orat. ...*, *militia, pax, æquitas, & cætera - - - - quânam ratione, quô vid intelliget possunt Dii esse atque ad Superorum concilium pertinere.*

ÆQUUM, Colonia & oppid. Dalmatiæ mediterraneæ à Salona 21. mill. pass. in Cæcium ab Epidauro 44. in Boream *Ulavi*, seu *Chiavi Vallenterane*, *Chigute* verò *Jac. Luccaro Ragusæo*. longitud. 42. 59. latitud. 42. 15.

AER, quàm vastum corpus sit, argumentô est quod (ut *Tycho Brahe* se observâsse scribit) ab Terra usque ad Lunam sint semidiametri terræ 52. quemodo is, ut colligit *Christoph. Rothmannus*, major erit centies millies globô terræ aquæque. Ejus usus multiplex, cùm sustollere mentes humanas deberet ad cultum ejus, qui Aëra creavit; contrà evenit, ut nimiâ cæcitate Veteres deprimerentur

[illegible] Ægyptios, per [illegible] [illegible] Neptuni Achmetes [illegible] Idem Hermann. [illegible]

---- [illegible]

[illegible] ----

Virg. Georg. [illegible] v. 419.

[illegible], &c.

Pertinet [illegible] Jovem, quatenus Aër est, Dijovis & Diespiter. Varro [illegible] Vide quoque Aul. Gellium [illegible] Junonis vero nomine, quamvis Luna etiam ac Terra [illegible] illa [illegible] est. [illegible] Et forte Selene hinc ea dicta, [illegible] Argivorum, [illegible] Junonem Argis [illegible] Juno [illegible] Vide Gerh. Joh. Vossium [illegible] de [illegible] Philosophi [illegible] infra voce *Thermometrum*.

Nomina, quibus Aër olim cultus.

Diespiter dictus est infimus apud Græcos Aer.	[illegible], ob aëris perspicuitatem, Juno dicta.
Dijovis.	Minerva, apud Ægyptios, aer purissimus.
Juno, supremo & purissimo proximus.	Sospita apud Romanos.
Jupiter, supremus & purissimus, alias [illegible] dictus apud Romanos.	Venus Urania, apud Ægyptios & Arabes.

AER, quoque olim censitus. Æl. Spartianus in *Pescennio Nigro*, c. 7. [illegible] Id tempore etiam avaritia Principum tandem factum est [illegible] vide Jac. Capellum [illegible] c. 7. [illegible] apud Salmas. [illegible] vide quoque infra [illegible]

AER, in communione Romana dicitur velum, quo cooperitur calix, [illegible] forte ab imagine [illegible] Dominus. Macri *Hierolex*.

AER Balneorum, Græcis dictus est, qui ex aqua [illegible] pro ut est temperata, modo tepidus, modo calidus: ad quem calefaciebant se, quibus domi foci parandi non erat copia. *Aristophanes*.

[illegible]

Ubi [illegible] Alexander [illegible] de Salmas. [illegible] quæ [illegible]

ÆRA, [illegible] Hispani [illegible] Hac usi Hispani, usque ad A. C. [illegible] ante Christum Natum. [illegible] 1. annum I. Olymp. & 6. Romæ. *Æra Seleucidarum*, [illegible] in An. 442. Urb. Cond. [illegible] ante Christum Natum à Seleuco Nicanore, in Syria, [illegible] Alexandrum M. [illegible] A. C. 331. Vide [illegible] De *Æra* [illegible], vide in *Dedicationo*, De *Æra Actiaca*, [illegible]

ÆRA seu ERA, item *Hera*, [illegible] eo quod Veteres *æra* vocabant in rationibus, [illegible] Rufus Festus in [illegible] *Spartia* [illegible] Hinc absolute *Æra* pro capitulo, apud Bernaldum Presbyter. *de reconcil. lapf.* p. 272. [illegible]

[illegible], &c.

Vide infra in voce *Hera*. Atque hinc rationem annos numerandi Hispanis olim familiarem, *Æram* dictam nonnulli volunt. Alii tamen a voce *Æs* deducunt, quod in ære [illegible] Augusti [illegible] Hispania [illegible] Regnis Hispanicis [illegible] & in Hispaniis [illegible] in Aragonia A. C. 1350 [illegible] Rege qui tum Segoviæ [illegible] A. C. 1383, in Lusitania denique A. C. 1415, a quo tempore [illegible] annum Christi publicis instrumentis [illegible] Vide *LL. Partidas* seu Alfonsinas part. 3. [illegible] Vide [illegible] A. C. 1274. [illegible] Æra [illegible] A. C. 527. [illegible] Justinianum Imperat. [illegible] Vide infra in vocibus [illegible] & plura hanc in rem, præter Auctores præfatos, apud Macros in *Hierolexico*. Tandem *Æra* [illegible] Luithprandus in *Legat*. [illegible] Constantinop. [illegible] Sic apud Dudonem de *Actis* [illegible] p. 11. [illegible] & Salmas. *ad Solin.* p. 686. ubi de modo [illegible] *æra* explicandi & mensuram areæ per *æra* & calculo colligendi agens, *aeram* apud *Epaphroditum* & *Vitruvium Rufum*, semper poni pro [illegible] dato, atque hinc *Novam æram*, de numero [illegible] h. e. [illegible] ejus per æra & calculos [illegible] Arithmeticæ imperitiore. *Ibid.*

ÆRA, urbs Macedoniæ, alia Ioniæ, [illegible] juxta Hellespontum. [illegible] apud *Plin.*

ÆRARIÆ Annonæ, vide supra [illegible]

ÆRARII, vide infra ubi de Veterum [illegible]

ÆRARIUM, locus est pecuniæ publicæ, ad futuras necessitates, asservandæ destinatus. [illegible] Vide [illegible] Romanos Tribuni [illegible] Quæstores [illegible] Nam a Quæstoribus ad Præfectos [illegible] Augusto ad Senatores, denique sub Claudio [illegible] Quæstores [illegible] Saturni, quod [illegible] Val. Publicola, vel ob reverentiam [illegible] Duplex autem [illegible]

vocant, quod, in exteriori Iano, communis Reip. census & ordinaria tributa in eo recondebantur: Alterum *Sanctius* seu *sanctum*, ad ultimos Reip. laborantis casus aurum vicesimarium celans, quod, in penitiore ædis recessu asservabatur. In quo tabulas simul publicas custodiri patet ex Cicer. *Act.* [illegible] C. *Verrem*. Hoc initio belli civilis Pompejanorum Consules, urbe excedentes, clauserant, clavibus secum ablatis: Sed Cæsar in urbem veniens, nihil prius visum agi dignum, quam eo effracto rapere, quidquid opulentiæ fuerat congestum, vide Appianum Alex. *Bell. Civ.* l. 2. Florum l. 4. c. 2. Cicer. *ad Attic.* l. 7. *ep.* 12. &c. Fuisse autem a Cæsare rapta *auri pondo* 4136. *argenti pondo* [illegible] prodit Freculphus *Chron. tom.* 1. *l.* 7. c. 8. ex P. Orosio l. 6. c. 15. *Moneta* quoque dictum est. Præter hæc duo, fuit etiam *Ærarium* largitionum seu rerum privatarum Augusti & Augustæ &c. Vide Thom. Dempster. *Antiqq. Rom.* l. 7. c. 31. & *Paralip. ad illud caput.* Apud Persas quoque publicam pecuniam Magnatibus asservandam committere, moris fuit: Unde Tyridates *gazæ* [illegible] memoratur, Curtio *l.* 5. c. [illegible]. Et de Darii ad reconstructionem Templi Hierosol. pecuniam permittente, loquens Josephus *Ant. Jud.* l. 11. c. 4. [illegible], illam depromtam esse scribit. Nata autem hæc vox, ex celebri thesauri regii reponendi oppido Gaza: Unde hujusmodi custodes [illegible] dicti. Asservabant & hæc pecunia plerumque in templis. Hinc templi Hierosolymitani opulentiâ Pompejus illectus, huc venit, thesaurosque diripuit. Græciæ quoque totius *Ærarium* in insul. Delo fuit, & templum Delphici Apollinis, propter opes in eo depositas, a Brenno Gallorum Duce petitum, narrat Justinus. l. 24. c. 6. 7. Locupletatum, ut & illud addam, Romanum *Ærarium*, ex devictorum hostium pecuniis: annuis sociorum pensionibus: hæreditatibus, quarum vicesimam extranei, qui hæreditatem adibant, ærario pendere tenebantur: ex prudenti opum administratione &c. Manumissi quoque vicesimam exsolvebant. At Constantius Imperat. *Opes* [illegible] *privata* [illegible], *apud eos tradidit, in area verò Principum clausas, steriles que ac infructuosas* judicavit. Apud mediæ ætatis Scriptores, *Ærarium* seu Fiscus, synonyma. Æl. Spartian. in *Adriano* c. 6. *Damnatorum bona in fiscum privatum redigi vetuit, omni summâ in ærario publico receptâ. In fiscum privatum*, [illegible]; quasi alius esset Fiscus, præter privatum Principis. Nempe *Fiscus* & *Ærarium* hic synonyma, & *privatum Ærarium ac privatum Fiscum* appellant hi Auctores, [illegible]; publicum autem, Populi Ærarium, cum propriè *Fiscus* de Principis ærario dicatur. Sic Volcatius Gallicanus in *Avidio Cassio*, c. 7. *Bona proscripti Antonius in privatum ærarium congeri noluit, quare Senatu præcipiente in ærarium publicum sunt relata.* Et Dio aliique Scriptores Græci, [illegible] opponunt, privatum nempe Ærarium publico. Salmas. *ad l. c.* De pecuniis pupillarum & viduarum in auxilium ærarii Roman. collectis vide infrà ubi de *Pupillaribus pecuniis*, voce [illegible].

ÆRARIUM Majus, apud Lamprid. in *Antonino Diadumeno* c. 4. *Die quâ natus est, pater ejus purpuras tum forte Procurator jam Ærarii majoris inspexit* &c. est *Ærarium sacrum*, cujus Præfectus aurum, argentum quod ex provinciarum tributis cogebatur, vestes, omnes species publicas, quidquid denique sanctiori Principis ærario inferretur, curabat. Sub eo Præfecti baphiorum, textrinorum, Magistri lineæ vestis, Magistri privatæ Mutilegulì, Gynæciarii: unde non mirum, si Macrinus hic, cum hanc procurationem ageret, inspectionem purpurarum probationemque curæ habuit. Stat. Papinius de hoc munere ita, *l.* 3. *Sylv.* 3. *v.* 86. *f.*

—— jam creditur uni
Sanctarum digestus opum, partæque per omnes
Divitiæ populos, magnique impendia mundi:
Quidquid ab auriferis ejectat Iberia fossis,
Dalmatico quod monte nitet, quod messibus Afris
Verritur, æstiferi quidquid terit area Nili,
Quodque legit mersus pelagi scrutator Eoi,
Et Lacedæmonii pecuaria culta Galesi,
Perspicuæque nives, Massylaque robora & Indi
Dentis honos, uni parent commissa Ministro.

Ubi per *sanctas* illas *opes* nihil aliud intelligere possumus, quàm *sanctius*, ut dicebatur, vel *sacrum Ærarium*, cujus Præfecto, omnia, quæ hic recensentur, suberant, atque insuper Monetam: addit enim,

Ausonia quidquid crepat igne moneta.

Quod idem omnino ejusdem officium fuit, posteriorum quoque Imperatorum ævo, sed nomen mutatum: nam pro *Ærario sacro* dixere *Largitiones sacras*, & Præfectum ærarii sacri *Comitem Sacrarum Largitionum*, magnifico plane vocabulo, quasi ad nullam aliam rem Ærarium Princeps haberet, quàm ad largiendum. Sic res etiam privatæ Principis, *Largitiones* dicebantur: atque hæ non tantùm in auro & argento, gemmis ac vestibus reliquisque mobilibus consistebant, sed etiam in domibus palatiisque, prædiis & possessionibus rebusque soli erant positæ. Ut olim igitur duo ærania, *publicum* & *privatum Principis*, sic sub posterioribus Imperatoribus duæ largitiones, *sacræ* & *privatæ*, tamque publicum, quàm privatum, *Principis ærarium* dictum est. Hinc de Comite sacrar. Largitionum Claudianus, *de Cons. Mallii* v. 38.

Hinc sacræ mandantur opes, orbisque tributa,
Possessique modum [illegible] *auri*, &c.

Idem planè dicens, quod *Stat. sacras* scil. *opes*, quas ille *sanctas opes*, [illegible] quod *Statii* tempore *Ærarii sacri Præfectus* dicebatur; Claudiani verò ætate, *Præpositus* vel *Comes sacrarum Largitionum*. Hinc *Sacræ Largitiones* in [illegible], pro *ærario* [illegible], & *largitionales* tituli, in Cod. Theodos. species omnes publicæ, quæ Ærario inferebantur. Vide infrà, ubi de *Largitionibus*. *Sacrum* [illegible] pro *Sacro Ærario*, *Lex.* 4. *Cod. de Divers.* [illegible] i.e. in sacrum ærarium. [illegible] Græcè [illegible] dici, notat Cujacius, *loc. cit.* &c. Vide Salmas. *ad Lamprid. loc. cit.* & infrà quoque voce *Patrimonium*, it. *Secreta*: ut & de *Ærario sacro* Hebræorum, sequentem, *Tributa* & *Sacrum*.

ÆRARIUM Saturni, occurrit apud. Jul. Capitolin. in *M. Antonino Philos.* c. 9. ubi de hoc Imperatore [illegible], [illegible] *ita munivit, ut primus juberet apud Præfectos Ærarii Saturni unumquemque civium natos liberos profiteri, intra tricesimum diem nomine imposito.* Ibi etiam Acta publica servabantur, de quibus accuratissimè Viri docti. Idem Auctor in *Gordiano* [illegible], c. 4. *Iulium Gordianum* [illegible] *Antonius & ipsos illustravit, cum apud Præf. ærarii Ærarii more Romano profiteretur, publicis actis ejus nomen inferens.* Non verò Marcus, hujus instituti primus auctor, sed vetus inventum in melius reformavit. Et hoc dicebatur, *natos liberos profiteri*, nomine scil. illô & illis eos deferre, nec nomen tantùm, sed etiam cognomen Actis publicis inferere. Casaubon. & Salmas. *ad loc. cit.* Plura hac de re nos alibi passim.

ad ÆRARIUM in beneficia deferre, vide infrà, *Beneficiorum liber*.

ÆRARIUS Mergus, Pertinax Imperat. ex Lucilio, ob avaritiam, dictus est. Jul. Capitolin. in ejus *Vita*, c. 9. *Avaritiæ suspicione privatus non caruit, quum apud vada Sabatia oppressisset fœnore possessores, latius suos tenere fines. Denique ex versu Luciliano Agrarius mergus est appellatus.* Pro quo, legi jubet Salmas. *Ærarius mergus*: Sic enim dictus est *Lucilio* fœnerator quidam improbus, quod fœnore & ære alieno homines mergeret, Satyricè simul & Poeticè: allusione factâ ad *mergi* etymon. Obærati autem & oppressi ære alieno homines, *ære alieno mersi* dicuntur Scriptoribus Latinis, & ita sæpe in *jure*. Sic apud *Plutarchum* dicuntur [illegible], qui ære alieno merli vix emergere possunt. Id tamen Pertinaci nomen adhæsit ex *Luciliano* versu, non quod latius suos teneret fines, sed quod oppressis fœnore possessoribus id faceret, eosque mergeret usuris, *Ærarius* seu *Ærarius mergus* dictus est. Et quidem eleganter *Lucilius* fœneratorem & loculionem, qui debitores ære in fœnus dato mergeret & opprimeret, *ærarium mergum* appellavit: nam *mergus*, qui mergit, a mergo, ut *promus*, qui promit, a promo: condus qui condit & similia sexcenta. *Mergere* verò pro perdere & profligare, eleganter etiam de bonis ac de censu dixit Plin. l. 9. c. 17. *At nunc* [illegible] *alliumque propè jam mortalis alimenta plura,* [illegible] *mergit*. Imò nec *mergere* tantùm, sed etiam *jugulare* & *trucidare* fœneratores dicuntur. *Ausonius*,

- - - - - - - - - *Velox inopes usura trucidat*, &c.

Salmas. *ad Capitolin. loc. cit.*

ÆRARIUS Missus, dicebatur olim in Circensibus, missus vigesimus quintus, quod de collatione Populi exhiberetur. Viginti quatuor enim certamina seu missus quaternarum quadrigarum unâ die exhibere legitimum ac solenne fuit, quibus sic nonaginta sex quadrigæ currebant, olim autem vigesimus quintus addebatur, (ut ita centum cursus per diem certarent) qui *Ærarius*, ut dictum, *appellatus est.* Vide infra in voce *Missus*, item ubi *de Factionibus*.

ÆRI Docti, nullum genus, vide infrà *Mitis*.

AEREA, vulgò *Ayr*, Urbs Scotiæ meridionalis in ora Glottæ æstuarii, in Covalia provinc. juxta Æream fluv. 40. mill. pass. a Candida Casa in Boream, & 34. a Glascoa in Africum.

AEREA Mola, vide *Mola*.

ÆREA *Via*, vide *Lactea*.

ÆREI Clavi & Panes, vide infrà.

ÆRENOSI, Hispaniæ populi, apud Polybium *l.* 3. corruptam lectionem judicat *Ortelius*: & Ausetanos habet isto loco Liv. *l.* 21. *c.* 23.

ÆREOLUS Nummus, vide infrà *Chalcus*, it. *Obolus*.

ÆRETICA, Armeniæ minoris regio. *Ptol.*

AEREUM Vectigal, vide suprà *Æs*.

ÆRGITIA, vulgo *die Ergetz*, amnis in agro Basiliensi, Liechstallum urbeculam alluens. Hic e convallibus sex prorumpens, singulis fluviolis, seu torrentibus auctus, rectà Boream contra decurrens, & priscam olim Rauricam interfecans, Rheni undis miscetur. Urstisius, *epit. Hist. Basil.* c. 2. Vide [illegible].

ÆRIA, vel AERIA, vel etiam *Feria*. Vide *Ægyptus*. Fuit etiam *Æria* urbs Celtica, & alia Cretæ; item insula Thasus sic dicta. *Steph.* Vide etiam *Creta*, *Thasus* & [illegible].

ÆRIA, vel AERIA, oppid. Galliæ Narbonensis in Delphinatu ad Rhodanum, sic quod in excelsis locis situm appellata. Plin. *l.* 3. c. 4. *Aire* hodiè, teste Cluver. [illegible] longitud. 25. 31 latitud. 43. 40. Item oppid. Belgii in Artesia, ad Lisam fluv. non longe a Tervanna, e cujus ruinis crevit. Urbs est nova & culta; situ & arte permunita. Theatrum sæpe belli Hispanico-Gallici. Cum arce, vulgo *Aire*, inter Audomarum, & Bethuniam.

ÆRIANI, Arium Hæretici, ab *Ærio* Presbytero nomen habentes, dolente quod in Episcopatu Eustathius ille prælatus esset. A. C. 340. sub Constantino. Filium aiunt diversæ naturæ à patre, ut instrumentum ab opifice, diversum esse: Spiritum S. esse diversum, sicut locus & tempus diversa sunt ab iis, qui in utroque dicti: nam hæ, *Ex quo*, *Per quem*, *In quo*, inter se differunt, ita etiam personæ Trinitatis. Nuptias damnant, abstinentiam urgent, unde etiam *Encratitæ* dicuntur. Pascha celebrare prohibent, quia Pascha nostrum immolatum sit, Christus. Epiph. *hær.* 75. Augustin. *hær.* 53. Onuphrius, A. C. 340.

ÆRIAS, antiquissimus Cypri Rex, templi Paphii conditor. Tacit. *Hist. l.* 2. c. 3. [illegible] *l.* 3. [illegible] 62.

ÆRIMONTANUS. Vide *Hermann. Ærimontanus*.

AERINUS Color, Græcis [illegible], idem cum cœlino seu cæruleo, hoc sensu in translatione est Ovid. *l.* 3. *Art. Amat.* 173.

Aëris ecce color, tum cum sine nubibus aër,
Nec tepidus pluvias concitat Auster aquas.

Et talis est flante Boreâ. Hinc *aerinas* oves, apud Tertullian. *de Habitu Mul.* *Non placet Deo, quod ipse non produxit, nisi si non potuit*

nia purpureas & æternas [illegible] pulvere. Ubi malè vulgò *Lanceolam*, cudunt & [illegible] interpretantur, quo nomine calor nullus dictus est. Varii enim coloribus florum Ver pingunt, non solum viridi herbarum. *Colores* varii, pro eodem, [illegible]. Sic [illegible] Græcis & [illegible] eadem, quæ videl. cœlo autumnali maritimo similis, *Beryl* quoque, ob caussam præfatam vocata, *Turkesia* hodie dicitur. Quæ gemma felix habetur & bonum ominis etiamnum: olim etiam pro amuleto gestata est. Hinc *Dionysius* [illegible] canit esse,

[illegible]
[illegible]

Orpheus [illegible] vocat & multa de *Aereis* Jaspidis potentia ac felicitate narrat &c. In *Jaspide* vero gemma, non ullatum hunc *aerium*, sed suo quodam modo viridem magis, quam cæruleum aëris colorem, commendat Plin. *l. 37. c. 9.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 101. & 566.*

ÆRIUS, vide *Misenum*.

ÆRO, apud Plin. de Templo Ephes. *l. 36. c. 14.* *Summa miraculique epistylia tantæ molis attolli potuisse. Id consequutum ex ille æronibus arenæ plenis, molli pulvino, super capita columnarum exaggerato, paulatim exinaniendo imo, ut sensim totum insideret*, ubi *beronibus* vulgò, seu *erronibus*: Græcæ verbum originis, [illegible], *sportam* vel *fiscinam* notat, quâ aliquid tollitur, vel fertur. Infima Græcia [illegible] vocavit. Donatus in Phorm. Terent. *Act. 1. sc. 2.* *Phormio non a formula, sed phormione sportea, quam nos eronem (?) vocamus dicimus & pro consuetudine.* Græce etiam [illegible] &c. Nempe ut Epistylia tantæ molis attolli & supra pulvinos, h. e. capita columnarum, imponi possent, hanc rationem init *Ctesiphon*. *Ærones* arenâ plenos tam multos congessit, ut ex his molem veluti montis clivum statuerit, eamque super capita columnarum exaggeraverit, per eum clivum moles Epistyliorum perducta ascendit ad summum. Cum in summo fuit, æronibus nempe illic imposita, ut sensim tota moles in cubili sideret, exinanivit imos ærones: quo pactò paulatim epistylia subsidebant: donec, omnibus vacuefactis, in suo cubili tota moles posita quievit. Vide Salmas. *ad Solin. p. 812.*

AEROMANTIA, ars divinandi per aërem, una ex sex Magiæ Persicæ speciebus. Vide &. *Hydromantia.*

ÆROPE, Atrei uxor quæ, adulteriò à Thyeste Atrei fratre corrupta, duos filios peperit, quos postea Atreus fratri comedendos apposuit. Ovid. *Trist. l. 2. v. 391.*

Si non Æropen frater sceleratus amasset,
Aversos Solis non legeremus equos.

Item Cephei filia à Marte compressa, quæ ex partu interiit, nihilominus tamen infans ejus supervixit, ac *Æropus* à matre dictus est. Pausan. *Arcad.*

ÆROPOLITÆ, gens apud Sozom. *l. 7. c. 15.* in Arabia.

ÆROPUS, Epirotarum exercitus Dux, à quo cùm multa accepisset Pyrrhus, nec illi per mortem rependere potuisset; Credita, inquit, pecunia hæredibus creditorum solvi licet; at gratias nisi scientibus iis quibus debentur, persolverit, vir honestus & gratus offenderit.

AEROPUS, tutor *Orestis* Archelai Macedonum Regis filio datus; qui pupillo sublato regnum invasit, perque annos sex tenuit. Mortuus Olymp. XCVI. annò secundò ex morbo, relictò successore filiò Pausaniâ, qui tantùm annum imperium tenuit.

AEROPUS & DAMASIPPUS, Duces in Exercitu Philippi Macedonis, in Thebanos bellum gerentis: qui ex cauponâ Psaltriam conductam castris induxerunt. Hac re cognitâ Philippus utrumque ducem voce Præconis terminis regni sui exegit. Polyænus *l. 4. c. 2.*

ÆROPUS, mons Chaoniæ Liv. *l. 2. Dec. 4.*

ÆROSA, sic olim antiqui Cyprum insulam vocârunt, quòd in ea plurimum æris nascatur. Author *Sextus Pompejus.* Vide *Cyprus.*

AEROSTATICA, pars Statices, vide *Statice.*

ÆRRADI, Indiæ intra Gangem populi *Ptolemæo.* *Cirradei* sunt interpreti, & rectè, nam idem paulo post horum regionem *Cirradiam* nominat. *Ortelius.*

ÆRRONESIA, Insula est apud Nicetam, inter Aulonem & Siciliam.

ÆRUSCATORES magnæ Matris, Græc. *Μητραγύρται*, dicti fuêre olim Galli, Cybeles Ministri, eo quòd stipem mendicandò cogerent. Sed & idem in Isidos sacris factum esse, discimus ex Ovidio *de Ponto l. 1. eleg. 1. v. 37.*

Ecquis ita est audax, ut limine cogat abire
Jactantem Pharia tinnula sistra manu?
Ante Deum Matrem cornu tibicen adunco
Cum canit, exiguæ quis stipis æra negat?

Nempe unum idemque Numen Cybele ac Isis fuit, ut ostendit pluribus Voss. *de Idol. l. 2. c. 56.* Romæ autem non nisi ad paucos, eosque præfinitos dies, colligere hanc stipem licuit: idque, ne implerent animos superstitione, quam rationem affert Tullius *de LL. l. 2.* Atque *Æruscatores* quidam etiam Carthagine obtinuit B. Augustini temporibus, ut ex eo ostendit Voss. *c. 55.* Habebant vero tintinnabula, quorum sonitu homines in se averterent: Unde Romæ Sacerdos Deæ Syriæ cum pera ac tintinnabulo, inter antiqua monumenta, hodieque visitur, vide & infra *Menagyrta.* Mos non absimilis apud Italos hodiernos, qui *D. Antonii* fratres nuncupantur, & passim eleemosynam colligentes, si tum atque in vicos pervenerint, tintinnabula movent. Imprimis autem veteribus illis Italis mendicabulis comparandi, Religiosi quidam seu Hypocritæ inter Turcas Saracenosque, qui vitam solitariam, inter lupos, cervos, ursos, capreolas, aliasque hujusmodi feras, degere amantes, in cellis suis, harum quasdam alunt, ut vitæ sanctitate præditi appareant, re ipsâ tamen, ut multitudine cicurandis domitisque istiusmodi animalibus, tempus & otium fallant. Cum vero à prætereuntibus pascto, sive eleemosynas offerri vident, latebris suis relictis prodeunt, [illegible], ursum vel cervum manu ducentes, è quorum collo pendet tintinnabulum, quo eos, qui dant quod sunt, [illegible] &c. Vide Hieron. Magium *de Tintinnabul. c. 7.* *ubi quosdam Religiosos* [illegible].

ÆRYNDELÆ, urbs Asiæ Episcopalis sub Archiepiscopo Petracensi & Patriarcha Hierosolymitano, *Mirae.*

ÆS, abæne, sine quo vox sonusque fieri non possunt, ut è voce definitione, apud *Gellium*, *Ausonium* aliosque patet. Gal. Martius Narniensis *l. de doctrina promiscua.* Nullum namque ex metallis perinde ac æs sonorum: Unde *Dodonæum æs*, Proverbiò dictum, in hominem improbæ atque importunæ loquacitatis. Ausonius, *Ep. 25. v. 23.*

Nec Dodonæi cessat tinnitus aheni.

In sacris vim habere non modicam olim creditum. Ideo Sacerdotes *æreis cultris* utebantur, ut ex *Non. Marcello* discimus: & Ovid. in *Metamorph. l. 7.* Medeæ *falcem æream* attribuit. Idem in *Fast.* *l. 4.* *æris tinnitu* Inferorum umbras in sacris Lemuralibus ab ara expelli dixit. Alexander quoque Aphrodisæus in *suis Probl.* [illegible], *æris sono* malos Spiritus depelli, eamque ob rem in Lunæ defectu æra moveri fuisse in more positum: quemadmodum etiam *Livius*, Ovidius, *Lucanus*, alii, deficiente & quasi laborante Lunâ æra concuti, scriptum reliquêre, annotante Cœl. Rhodigino *Antiq. lect. l. 19. c. 10.* Utrumque in usum nobilia olim *Temesæa æra*: de priori, Ovidius *Fast. l. 5.*

Rursus aquam tangit, Temesæaque concrepat æra,
Et rogat, ut tectis exeat umbra suis.

de posteriori, vide Hadr. Junium *Animadvers. l. 3. c. 11.* Inter Christianos etiam esse, qui æris tinnitu dæmones fugari credant, docet Polydorus Virgilius *de Invent. rerum l. 6. c. 11.* Unde, cùm ventorum aut grandinis injuria timetur ab his cavit, Dæmonum operâ, vineis, arboribus, frugibusque calamitas non raro immittitur, campanæ plurimis in locis pulsari solent: an quod campanarum, ut pote divino cultui consecratarum, strepitu illi terreantur? an quod æs sonus, aërem maximè diverberans, scindens & confringens, tempestatum ventorumque vim diluget, vide Hieronym. Magium *de Tintinnabulis c. 14.* Sed sint ista superstitioni affinia, probat imprimis in sacris *Æris* usum, quòd in Tabernaculo Temploque Hierosolymitano *Æs* frequenter adhibitum legimus, præter aurum, argentum, serici ac lanarum fila aliaque. Nam ei se in Atrio occurrebat, *Altare æneum*, Exodi *c. 40. v. 29.* de quo infrà, in voce *Altare.* Ponè illud, Tabernaculum versùs, stabat *Labrum æneum*, cujus locò *Mare æneum* struxit Salomo, 1 Reg. *c. 7. v. 23.* ex quo aqua 12. siphonibus promanabat, ut duodecim Sacerdotes, ad ingressum Tabernaculi, ex eo lavare possent. Exod. *c. 30. v. 18.* Sustinebant illud 12. boves ex ære, ei antique & alia minora lavacra ei adposita abluendis victimarum carnibus, 1 Reg. *c. 7. v. 38.* & 2 Chron. *c. 4. v. 2. 6.* Imò, quamvis in utroque Tabernaculi Thalamo, supellex omnis ex auro esset, tamen & in ipso Adyto seu Sanctò Sanctorum, Cherubinorum, qui è Propitiatorio eminebant, ex eodem cum illo auro confecti, pedes, quorum extrema pars vitulinum calcem referebat, instar lævigati *æris* refulsisse, tradit Ezechiel *c. 1. v. 7. & c. 10. v. 4.* &c. De *Æneò* serpente, diximus, suprà. De *Æneis* calceis Empedoclis habes aliquid infrà, voce *Ver.* Græcè *χαλκός*, è quo composita vide infrà.

ÆS Captum, apud Plin. *l. 7. c. 28.* ubi de Siccio Dentato, è *Fisco æris X. capti æris XX. millibus*, est æs captivum seu prædatitium, è præda nimirum ac hostium in Ærarium publicum redactum: quod æs militibus ante triumphum solebant elargiri Imperatores, pro cujusque dignitate ac meritis. Nempe duplex hic Dentati præmium, & quòd à Populo donatus ex Ærario decem millibus æris & quòd ab Imperatore suo viginti millibus. Vide Salmas. *ad Solin. p. 48.*

ÆS Corinthium, res plerisque valdè notitia, nec à maxima Scriptorum parte origo ejus longius arcessitur, quàm ab excidio Corinthi urbis, quæ à L. Mummio Achaico diruta est. Vide ibi. Plin. *l. 34. c. 2.* *Ex illa vero antiqua gloria Corinthium maxime laudatur. Hoc casus miscuit, Corintho, cum caperetur, incensa.* Sic Florus *l. 2. c. 16.* Orosius *l. 5. c. 10.* Isidorus, ridiculè in Hannibalem pridem factô, functum trans ferens Corinthi à Romanis captæ [illegible], *l. 16. c. 19.* Alii. Sed mirum est, hanc fabulam tot habuisse assertores, cùm invictô argumentò eam refellat *Plinius* ille ipse, qui primus evulgavit, cum quem multò ante Corinthum captam seculò defuisse observat sculptores illos fictores, quorum omnia signa *Corinthia* appellantur: Quin horum unum Phidiam annis plusquam trecentis hanc cladem præcessisse. Quid quod hujus narrationis neque vola nec vestigium est in Strabone, qui de Corintho tam multa habet, nec in Aristide [illegible], nec in Pausaniæ Corinthiacis, nec in Dionis Chrysostomi Orat. 37. quæ tota in Corinthi est laudem, nec in Scriptore ullo alio. Solum in Plutarchi libro *de Pythiæ Oracul.* Alii Corinthi domum unam arsisse dicunt, in qua cùm auri argentique non-nihil esset, æris autem magna vis, confusa illa in eandem massam, ex eo metallo, cujus major inerat pars, *Corinthii æris* nomen acceperit. Alii Artificem quendam fabrum Corinthi fuisse, cui cùm incidisset in thecam auri plenam eamque sibi asseruisset, ne ad referendum memoriam, distrinxisset in minutas particulas atque ea paulatim æri admiscuisse, adeòque illam temperaturam esse [illegible] magna libi opes comparaverit postea. Sed neutri rem [illegible] dicunt cùm excisa est Corinthus: *Plutarchus* verò utramque sententiam, [illegible], asserit non casu [illegible]. Nec desunt, qui aurichalcum, cujus meminit apud Hesiodum [illegible] *in Herc. v. 122.* est [illegible] Poëtam Scutifilii [illegible] Corinthia æris speciem fuisse putant. In quo numero [illegible] Interpretes [illegible], qui [illegible] æs Corinthium, hoc est æra, fuisse refert omnia vasa, quæ fecit Hiram Reg. Salomoni

[illegible] Dei, 1 Reg. c. 7. v. 45. Unde [illegible] ex [illegible] [illegible] Corinthium æs [illegible] non [illegible] sed & [illegible] [illegible] tempore Templum condidit, i. e. [illegible] plus [illegible] Corinthi [illegible] &c. Materia [illegible] ex ære, argento & auro simul conflatis, [illegible] diversa [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] generatim est [illegible] & [illegible], [illegible] argento [illegible] proximè accedens, in quo [illegible], alterum, in quo auri [illegible] Tertium, in quo [illegible] omnium temperies fuit. In quibus [illegible], [illegible] vox apud [illegible] semel [illegible] occurrit [illegible] [illegible] [illegible]. Cor. [illegible] species secunda appellari potest, in qua auri cum ære mixtura prævalet &c. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l. 6. c. 16.*

ÆS Coronarium, in Cypri æris generibus, [illegible] in laminas, [illegible] [illegible], [illegible] ita Plin. l. 34. c. 8. Indenomen adeptum, teste Isidoro l. 16. c. 19. Græcis [illegible], & [illegible], i. e. [illegible] Pollux, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Chalcitis, [illegible] Chalcosphona, [illegible] [illegible] [illegible]. Hesych. [illegible], [illegible] Chalcosphea, quæ ex æris specierum [illegible] sunt. Nicander de dracone in *Theriac.* v. 443.

[illegible]
[illegible]
[illegible] Infra autem [illegible]
Sub [illegible] est chalcospha,

i. e. [illegible], aurum referens, ut [illegible] Scholiastes habet. Proinde Philosophus [illegible] [illegible] [illegible] Elench. elenchum veri Syllogismi speciem habere dicit, quomodo lithargyrum & stannea videntur esse argentea, [illegible] [illegible], [illegible] autem aurea, &c. Hinc [illegible] in singulas uncias sex adderentur auri scrupuli, i. e. quatuor æris partibus quinta, fiebat Pyropum æs, ita dictum, quod ignem fulgore suo referret; de quo vide infra, in voce *Pyropum.*

ÆS Dodonæum, vide infra, *Æs Sonorum.*

ÆS Ductile, ex Isidor. Æs enim [illegible] primùm funditur, dein ducitur. Non omne tamen ductile est [illegible], è quo Caldaria fiunt, scribit Plin. l. 34. c. 8. Et quidem olim cum funderetur, in Massas [illegible] formabatur, quod hodieque fit: cujusmodi panes Græci [illegible] appellabant. Unde [illegible], [illegible] [illegible] Pollux. [illegible] illi æris fusilis in [illegible] fornace [illegible], atque ibi [illegible] & [illegible] [illegible], ut Æs ductile fieri posset: quod etiam in regulas ducebatur [illegible] [illegible] Græcis dicebatur & [illegible], *Bractea* & *Ductile* [illegible], ut videre est apud *Isidorum*. Hi verò [illegible] [illegible], i. e. [illegible] ac indurabantur, in regulas Æris Ductilis, [illegible] dicti sunt, Plinio loc. cit. Erant autem [illegible] [illegible] regularum, quibus modo [illegible], apud [illegible]. [illegible], partibus [illegible] in suâ [illegible], *[illegible]*, quemadmodum [illegible], Græcè [illegible], dicuntur ex regulis æris, quem clavi ex ære fiunt. Clavi enim fiebant ex illis regulis, & quæcumque alia opera ex ære ductili procudebantur. Hanc [illegible] Cyprium [illegible] meminit *Palladius*, & [illegible] [illegible], & apud Salmas. ad Solin. p. [illegible]. & 1078. ubi inter alia de [illegible] Æris adulteratione, [illegible] [illegible], h. e. [illegible] ex [illegible] æris, fiebat, ut [illegible] vendi posset, ex *Plin.* & *Dioscoride.*

ÆS Latinum, ex Alumine, in *Museo* Kircheriano, Romæ: ut & ex [illegible], Eadem Æra nunc alia argentea, alia colore, argento & plumbo temperata, Vide *Collegii Romani Societ. Jesu Museum* p. 41. & 42.

ÆS Indicum in *Mirabil.* Philosopho sic describitur: *Aiunt æs esse in India tam lucidum & purum & [illegible], ut colore ab auro non dignoscatur. Sed & inter Darii pocula esse aliquot [illegible], de quibus antè, quam ex [illegible], [illegible], utrum ærea vel aurea sint.* Græcè, [illegible]. Ubi [illegible], vocat Persica pocula ex eo facta Philosophus. Sic à *Dipno [illegible]* & à [illegible] [illegible], inter pocula memorantur, apud Athenæum l. 11. Vide infra in voce [illegible]. An [illegible] [illegible], Esdr. c. 8. v. 27. ubi inter vasa Deo consecrata, censentur vasa [illegible], [illegible], *[illegible]*. LXX. habent [illegible] [illegible] Vulgata & Chaldæo, *Vasa [illegible]*, Arab. [illegible], Syrus [illegible] Cerevisiæ, [illegible], [illegible]. Sed *[illegible]* vasa [illegible], & *[illegible]*. An [illegible] in mente habendum illud æs, ex quo mare Æneum & vasa sacra conflavit Salomon, si verè scribit Josephus *Jud. [illegible]*, [illegible] [illegible] [illegible]. Sed hoc ille de suo finxit, cum Scriptura solum vocet, [illegible] [illegible], 1 Reg. c. 7. v. 45. An [illegible] *[illegible]* Ezechielis, certè auri fulgorem, ut videmus, tam [illegible] [illegible], ut ab eo non possent solo visu dignosci. Sam. Bochart. ubi suprà.

ÆS Mosynæcum, Philosopho [illegible] [illegible], *splendore & candore excellens*, Bocharto [illegible] [illegible] est orichalcum album, [illegible] duas [illegible] orichalci characteristicas notas habens. Nec [illegible] album describunt, [illegible] [illegible] plerique [illegible]. [illegible] etiam [illegible] [illegible] l. 12. v. 87.

[illegible] aura [illegible] [illegible].

[illegible] est [illegible], qui album dici tradit, [illegible] comparatione, [illegible] [illegible], quem [illegible] orichalcum, album [illegible]. [illegible] Scholiastes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], refert: Cujusmodi [illegible] orichalcum in Phrygiæ urbe Andira fieri consuevisse, testatur [illegible] post Strabonem l. 13. [illegible] Hebræi orichalcum [illegible], [illegible] album dicebant, atque [illegible] [illegible] Græca vox [illegible] quam *[illegible]* [illegible] reddit, Apocal. c. 1. v. 15. &c.

ÆS Persicum, vide supra, *Æs Indicum.*

ÆS Pheneatium, [illegible] æneum conflatum esse conjicit Bochart. [illegible]. Vide supra [illegible].

ÆS Pyropum, vide infra [illegible].

ÆS Regulare. Vide supra [illegible].

ÆS [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible], quod [illegible] [illegible] prope Chalcedonem, [illegible] [illegible] esse [illegible], ex Aristotele [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] *[illegible]*, [illegible] [illegible] [illegible] *[illegible] Apollinis*, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] inscriptum [illegible], *[illegible]* [illegible]. Ubi verba hæc, [illegible] [illegible], Æs hoc pro orichalco habitum esse, [illegible]. Bochart. [illegible].

ÆSA, urbs Thraciæ finitima Pallenæ. *Steph.*

ÆSACUS, fluv. Trojanus ad Idam montem. Item Priami fil. ex Alyxothoe Dymantis filia, [illegible] [illegible] [illegible] delectatus. Iste cùm Hesperiam, seu Eperiem [illegible] forma puellam videret, adeò ejus amore captus est, ut in silvas eam sequeretur, quæ fugiens morsu serpentis est occisa, ipse autem amoris impatiens, acrique dolore concussus, se de scopulo in mare præcipitem dedit, cujus Thetis miserta, eum in mergum transformavit. Vide Ovid. *Met. l. 11. ad finem.*

ÆSAGEA, mont. nomen. Homer. *Hymn. in Apoll.* v. 40.

[illegible]

ÆSALO, inter accipitrum species, [illegible] perspicacissima, nisi nos fallit: Arabum [illegible]: hinc ob oculorum præstantiam Jobo commendata, c. 28. v. 7. *[illegible]*, quod [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] vulturem, [illegible] [illegible] vero [illegible] intellige. Idem, una cum [illegible] [illegible], teste Plin. l. 10. c. 8. cùm aliàs inter migratorias aves Accipitrum plerasque species censeantur. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l. [illegible]. & part. poster. l. 2. c. 14.*

ÆSANIFORUM, meminit *Thes.* Goltzi, ex Agrippinæ numo.

ÆSAPUS, vel ÆSEPUS, Plin. l. 5. c. 32. & *Ptol.* fluv. Mysiæ in Asia, ex Ida monte profluens, ac in Hellespontum apud Cyzicum urbem influens, *[illegible]* in tabulis recentioribus. Homer. Item, *Æsep.* Bucolionis fil. apud eundem. *Il.* [illegible]. v. 21. *Il.* [illegible]. v. 21. Sed [illegible]. *Æsopus.*

ÆSAR, vel ÆSARAS, fluv. Magnæ Græciæ, in mare Ionium se exonerat, juxta Crotonem. Ovid. *Met. l. 15. v. 22.*

Pareat, age, [illegible] [illegible].
I, pete [illegible] [illegible] Æsaris undas.

Hinc *Æsareus*. Ovid. *ubi supra* v. 54.

[illegible] Æsarei fauces [illegible] ora.

[illegible] est Græcis hic fluv. Malè ergo, *Æsaru* multi ex vetustioribus codicibus, & pejus *Hajus*. Dionys. [illegible]

[illegible] [illegible] Αἰσάρου [illegible].

Hylian à *Thucyd.* appellari putat [illegible], qui dicit eum hodiè *Esaro* vocari. Vide Cluver. *Ital. Ant.* l. 4. c. 15. [illegible].

ÆSARIS, Thraciæ fluv. apud Lucam urbem. *Auser.* Plin. l. 3. c. 5. [illegible] dicitur.

ÆSARONENSII, Sardiniæ populi, apud *Ptol.*

ÆSARUS, [illegible] & [illegible], *Æsar.* Ovid. l. 15. *Met. loc. cit.* Magnæ Græciæ fluv. circa Crotonem: Hujus meminit etiam *[illegible]* & *[illegible]*, [illegible] dicit eum per mediam urbem fluere. Idem [illegible] in Sicilia fluvium sic dictum [illegible]: *[illegible]* [illegible] appellari putat [illegible], qui eum hodie *Esaro* vocat. Vide [illegible].

ÆSCHINES, Atheniensis Orator, Demosthenis æmulus, cujus [illegible] extant [illegible] [illegible], & [illegible] epistolæ, *Musæ* dictæ. Præter hunc alii septem claruere. Primus, Philosophus, Socratis discipulus. Secundus, [illegible] Oratoriam conscripsit. Tertius, ex Arcadia [illegible]. Quartus, Mitylenæus, quem *[illegible]* vocabant. Quintus, Neapolitanus, Philosophus Academicus, Melanthii Rhodii discipulus. Septimus, Milesius, scriptor. Octavus, statuarius. Laert. l. 2. in vita *Æschinis*. Voss. *de Sect.* Athen. c. 4. §. 5. & de [illegible] *Philos.* c. [illegible]. Porrò [illegible] Æschines, cum oratorem, [illegible] [illegible] [illegible]. Demosthenes, Rhodii [illegible] [illegible] [illegible] Demosthenes, ob quam depulsus [illegible] in exilium, mirantibusque [illegible], [illegible] magis miraturos [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] l. [illegible]. c. [illegible]. Cum Rhodum secessisset, instituit [illegible] [illegible] habere, & declamare [illegible] [illegible] *[illegible]* fecisse circa Demetrii tempora, [illegible] verò [illegible] [illegible], non satis constare. Postea Samum cum venisset, ibi paulò post obiit. Plut. *de [illegible] Orat.*

ÆSCHINES, Chius Empiricus, qui multos vel solo aspectu perimebat, Empiricus sophista, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicamentum [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].

ÆSCHINES, Empiricus Atheniensis, [illegible] hominum [illegible] [illegible] & [illegible] hoc medicamentum vocabat [illegible] Plin. l. 28. c. 4. Item nomen [illegible] tribus fecit, quæ [illegible] Montanistarum hæresi [illegible] pullulârunt. Hi præter reliquos errores, Jesum Christum Filium Pa-

Patremque in SS. Trinitate esse, fabulati sunt. Epiphan. & Philastr. de Hæres.

ÆSCHINES, Charini vel Lysaniæ fil. Socratis Discipulus, quem inter alios Dialogos Suidas censet scripsisse Axiochum. Ejus meminit Aristophan. Comœd. l. 114. E.

ÆSCHINES, Atrometi fil. Atheniensis omnium gloriosissimus & vanissimus. Vide Schol. & Aristoph. Vesp. v. 451. 519.

ÆSCHRION, Mitylenæus versificator, inter comites Alexandri M. Aristotelis familiaris, maximéque dilectus, ut tradidit Menander Alexandrinus in l. de disciplinis Aristotelis. Idem fortè est cum illo, quem cum exercitu per insidias Hanno Olymp. 118. an. 2. oppressit, de quo Diodorus Sic. l. 20. Vide etiam Nicand. Iliam in Theriacis, & Voss. de Poet. Græc. c. 8. Fuit etiam Æschrion quidam Samius Iambographus, teste Athenæo, l. 8. c. 3. ubi, ut & l. 7. c. 12. ex ejus Iambis nonnihil citatur. Hujus fortè est, Κέντρα, cujus l. 7. citat Tzetzes ad Lycophronem fol. 121. Fuit quoque Æschrion medicus, quem laudat Galenus alicubi. Hujus omnino liber est de Agricultura, quem citat Plin. l. 1. inter Authores, itemque Varro de R. R. l. 1. c. 1. Antiquissimus autem omnium est Æschrio ille, à quo in Samio tribus Æschrionia appellationem sortita est, cujus meminit Herodot. l. 3. c. 26.

ÆSCHYLUS, duodecimus Atheniensium Judex, seu Archon perpetuus, in Marmore Arundel. ubi Medontidæ (h. e. Medontis primi Archontis posteri) Ζωὰς ἀρχὰς citantur usque ad Æschylum. regnavit ann. 23. Hujus anno 2. Iphitus ludos Olympicos in Elide, ut quartò quoque anno celebrarentur, magnâ totius Græciæ conventione, instituit, quod quatuor annorum spatium Olympias appellatum est, atque ex hoc tempore apud Græcos anni ab Olympiadibus digeri ac nominari solent. Prima autem Olympias incidit in A. M. 3174. secundum Hebræum, circa natalem Romuli & Remi, 407. annos post Trojæ excidium, Nic. Heyn. hanc verò vulgatam Olympiadem esse Iphiteam demum XXVIII. quâ Corœbus Eleus stadium vicerit, verum autem Olympiadum primam insidisse in tempora Pherecleis Archontis VIII. regnante in Judæa Azariâ seu Uziâ, docet Joh. Marshamus pluribus Canone Chron. ad Sec. XV. tum enim Olympia ab Iphito, Lycurgo & Cleosthene, instituta seu potius instaurata, anno æræ Atticæ 699. alteroque 108. annis ante vulgatam epocham, discimus ex Phlegonte, qui in Fragm. [illegible], inquit, [illegible] Ab Iphito Corœbum Eleum numerantur Olympiades viginti octo, h. e. anni 108. uti Eratosthenes interpretatur, apud Clementem Alexandr. Strom. l. 1. Interim Corœbi Olympias, in usum Chronologicum à Græcis recepta, & pro stabili fixa est termino, à quo putare tempora Græci cœperunt: consensu postmodum Chronographorum exortum protegente, & Epocham ab omni controversia vindicante. Parum enim interest rei Chronologicæ, utrum Corœbi Olympias sit verè prima, an sit postulatitia, dummodo stabilis sit terminus, a quo putantur tempora. Joh. Marshamus Canone Chronic. ad Sec. XVI. Eum excepit Alcmæon ultimus τῶν διὰ βίου Ἀρχόντων quem vide: prius tamen Syracusas, coloniam Corinthiorum, Archiam Corinthium deduxisse, anno 21. Æschyli, addit ex eodem, ibid. p. 499.

ÆSCHYLUS Corinthius, frater uxoris Timophanis tyranni, per quem Timoleon persuadere conabatur fratri, ut tyrannidem deponeret. Plut. in Timol.

ÆSCHYLUS, Rhodius, cum Peuceste Macedone, dedito Ægypto præpositus. Curt. l. 4. c. 8.

ÆSCHYLUS, frater Cynægiri, bellicâ primùm gloriâ celebris, dein tragœdiographus, qui cum sensisset, oraculo quodam de se ruinâ periturum, ex urbe Siciliæ, in quâ morabatur, egressus locô apertô consedit; super quem Aquila volitans, testudinem quam pedibus gerebat, super caput ejus, splendore illius decepta, (erat enim crinibus vacuum) tamquam super petram, ut fractæ testudinis carne vesceretur, elisit, quo ictu peremptus est. Primus teste Horatiô, gravitate personarum & coloris distinctione usus est. Sic enim ille, in Arte Poetica v. 278.

Post hunc personæ pallæque repertor honestæ
Æschylus, & modicis instravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui nitique cothurno.

Hinc Æschyleus. Propert. l. 2. Eleg. 34.

Desine & Æschyleo componere verba cothurno.

Eumenidum, quibus colubri pro crinibus primus inventor. Pausan. in Atticis. Impietatis nomine condemnatus, quomodo evaserit, docet Ælian. Var. Hist. l. 5. c. 19. Vide etiam Val. Max. l. 9. c. 12. exemplo 10. Voss. de Græc. Poet. c. 4. Cæterùm de variis Æschyli videsis doctissimum virum Tho. Stanleium Comment. in Æschylum, in principio. Nic. Lloydius.

ÆSCULANUS & ARGENTINUS, Dii quidam sic dicti sunt, Æris, & Argenti, i. e. locupletandorum hominum potestatem habentes. Budæus l. 5. de Asse. Item Æsculanus, vel Æs, Deus sub cujus nomine Pecunia culta est Romæ. August. de C. D. l. 4. c. 21.

ÆSCULAPII, de his Nonus ex Sifenna: Castra de Paulo conventu removet, ut crebro ferreâ pœnitu, procedendo posset in fines Æsculapiorum pervenire.

ÆSCULAPII Insul. Vide Tiberina.

ÆSCULAPIUM Fanum, vide Alicar.

ÆSCULAPIUM, lucus, inter Berytum & Sidonem. Strabo. Æsculapium incolas hujus vocat Ausonius apud Nonium, in voce Protinus. Alius in Coo insula, Lactant. l. 2. de origine erroris, c. 7. Æsculapii Puteum quendam celebrat Aristides.

ÆSCULAPIUS, Apollinis ex Coronide nympha fil. quam Ovid. dicit è Larissa fuisse, & Phlegyæ filiam. l. 5. Met. Homer. in Hymn. 15. v. 1. 5.

Ἰητῆρα νόσων Ἀσκληπιὸν ἄρχομ' ἀείδειν
Υἱὸν Ἀπόλλωνος, τὸν ἐγείνατο δῖα Κορωνίς
Δωτίῳ ἐν πεδίῳ, κούρη Φλεγύου βασιλῆος.

Quæ Coronis postea rem habens cum Æmonio juvene, cui Ischys nomen fuerat, ab Apolline sagittis confixa est. Sed is postea factipœnitens, sectô ejus uterô conceptum e se eduxit infantem, cumque Æsculapium appellavit, tradiditque Chironi, sub quo medicinæ studuit. Plut. in Convivio. l. 9. q. 14. Pindarus, Od. 3. Pausan. l. 2. Lactant. Instit. l. 1. c. 10. Ovid. Met. l. 2. Fab. 9.

Non tulit in cineres labi sua Phœbus eosdem
Semina, sed natum flammis uteroque parentis
Eripuit, geminique tulit Chironis in antrum.

Jamque hujus artis peritum, Dianæ precibus Hippolytum ab equis discerptum vitæ restituit, quâ re motus Jupiter fulmine eum occidit. Virg. Æn. l. 7. v. 770.

Tum pater Omnipotens, aliquem indignatus ab umbris
Mortalem infernis ad lumina surgere vitæ,
Ipse repertorem medicinæ talis & artis
Fulmine Phœbigenam Stygias detrusit ad undas.

Porrò Æsculapium fulmine occisum fuisse à Jove testantur, Pindarus & Euripides apud Clem. Alex. in Protreptico, ubi etiam addit, [illegible]. Marcus autem Tullius De Nat. Deor. l. 3. paulo aliter hæc tradit, ubi tres Æsculapios fuisse refert. Primum Apollinis fil. fuit, quem Arcades colunt, qui specillum invenisse, primusque vulnus obligavisse dicitur. Secundus, secundi Mercurii frater, is fulmine percussus dicitur humatus fuisse Cynosuris. Tertius, Arsippi & Arsinoes, qui primus purgationem alvi dentisque evulsionem, ut ferunt, invenit, cujus in Arcadia non longè à Lusio flum. sepulcrum & lucus ostenditur. Sunt autem, qui Æsculapium Messenium fuisse tradunt, sed Epidauri mansisse, unde Epidaurius dictus. Cæterum Romam accitus urbem ipsam gravi pestilentiâ liberavit, in cujus honorem insigne templum intra illâ Tiberis, de qua Sueton. in Claudio c. 25. illi construxerunt, coluerúntque eum in specie serpentis. Nam Romani in Epidaurum profecti tempore pestilentiæ, ut Æsculapium Romam portarent, serpens grandis navem ingressus est, quem illi Deum Æsculapium esse rati, secum duxerunt. Ovid. Met. l. 15. Veteres gallum gallinaceum ei immolabant, Cyrenenses capram. Duos habuit filios arte Medicâ præstantes, Machaonem, & Podalirium, filias verò Hygiæam, Æglen, & Panaceam. Medicinam plurimum amplavit, ob eamque rem in Deorum numerum receptus est. Duo ejus filii bellô Trojanô Agamemnonem secuti, non mediocrem opem communicantibus attulêre. Æsculapium ait Pausanias in Achaicis, nihil aliud esse quàm aëra, cujus filia fuit Hygiæa, i. e. bona valetudo. Est enim aëris temperies non hominis solùm, sed cunctis animalibus saluberrima. Jure optimô igitur antiqui Apollinem Æsculapii patrem esse finxerunt, atque ipsum Æsculapium salubrem vim de sole, animis, corporibusque mortalium sufficientem, i. e. sanitatis artificem, quia solis calor universis elementis dominatur. Non defuerunt autem, qui locum datum fuisse fabulæ de Æsculapio tradiderunt, quod mortuos ab inferis revocaret, quia nonnullos, quorum conclamata spes esset, vitæ ac sanitati restitueret per vim medicamentorum, unde fabulati sunt antiqui, Plutonem apud Jovem conquestum fuisse, quòd suum imperium mortalis medicus cassaverit. Ideòque fulmine percussum fuisse à Jove inquiunt, quod accidit paulò ante Trojana tempora. De nomine sic Bochart. part. 1. Hieroz. l. 2. c. 55. Æsculapius, inquit, fortassis Phœniciè dictus est איש כלבי Iscalabi, h. e. vir caninus. Scilicet in insula Æsculapio Gr. Canes adhibentur ejus templo, quoda ab [illegible]. Cæterùm de Æsculapio, librum singularem scripsit doctissimus juvenis Thomas Gaileus, Med. Bac. Coll. Wadh. Oxon. quem ex variis authoribus, Græcis juxta ac Latinis, multô labore ac judicio compilavit. Fabulosam Æsculapii historiam egregiè exponit, Alex. Rossæus in Mystag. Poetico. Ut verbum addam de oraculis, per Æsculapium, seu potiùs ipsius prophetis Asiaticis, usque ad tempora Antoninorum, Romæ editis, testatur inscriptus lapis sive tabella marmorea, quæ creditur olim stetisse in templo illius suprà memorato, quæque etiamnum in ædibus Maffæanis servatur, à Grutero Thesauro suo inserta, pag. 71. ubi & versionem ejus Latinam ex Græco habes. Idem verò & templum & oraculum Ægis in Cilicia habuit, teste Eusebiô de Vita Constantini l. 3. Pergami quoque & alibi passim, in quibus illius templis Fanaticis, vel omnibus, vel saltem in plurimis, insomnia captari solita, constat. Quod ridiculè imitatur Aristophanes Pluto, ut notum. De conceptis autem curationibus ac miraculis, Inscriptio tabellæ supra memoratæ videri potest, apud Gruterum d. l. & Anton. van Dalen Med. Doct. de Oraculis Ethnicorum Dissertat. 1. p. 100. 101. adde eundem Dissertat. 2. p. 328. 329. De Æsculapio verò Ægyptiorum antiquissimo, vide voce Tosorthrus.

ÆSCULAPIUS, Siciliæ Procurator, Olympiodorô memoratur; qui statuam consecratam in Sicilia collocatam, ad ignem Ætnæ compescendum & barbaros transitu freti prohibendos, refert: eâ postmodum ab Æsculapio hoc eversâ, Siciliam multis damnis affectam esse per barbarorum incursiones & ignis Ætnæi exundationes, addit. Vide infrà, Consecratio: uti de Passere Æsculapii, voce Passer.

ÆSCULAPIUS, Philosophus, author operis alicujus Arithmetici. Voss. Part. 1. de Scient. Mathem. c. 50. §. 12.

ÆSEPUS, fluv. Lyciæ sub Ida monte. Quartennam Oppianus l. 1. de Aucupio, montem sic nominat eo loco. Item Bucolionis fil. Homer. Il. 6. v. 21. Vide Æsepus.

ÆSERNIA, seu ESERNIA, Plinio l. 3. c. 12. Livio l. 27. c. 12. & aliis: Sernia hodie & Isernia, Samnitum urbs in Italia, ad radices Apennini, sensimque deficit, à paucis habitata, de qua Sil. l. 8. v. 567.

Et quos aut Rufæ, aut quos Æsernia, quosque
Obscuris incolis Herdonia misit ab agris.

Popul. Æserrini. longitud. 38. 70. latitud. 41. 45.

ÆSER.

ÆSERNINUS, vide *Æserninus*.

ÆSI, *Hesych.* Αἶσι, θεοὶ ὑπὸ Τυῤῥηνῶν.

ÆSIA, fluv. Gall. Belgicæ, inter Campaniam & Picardiam in Sequanam fluens, Sarra infletacum, & oritur in Tirafica regione. Hodie Latinis Ifata vulgò, Oise. Vide *Oesia*.

ÆSIAS, Trapezita Sicyonius, apud quem occasio nata Aratro Acrocorinthum per proditionem quatuor fratrum Syrorum, uperâ tamen præcipuâ Ergini capiendi. Vide Polyæn. *l.* 6. *in Arato*.

ÆSICA, pagus Albionis in Cumbria, teste *Camdeno*, vulgò *Netherby*. In littore maris Hibernici.

ÆSIMEDES, Atheniensium Rex XV. à Medonte primo Archonte & Ἄρχων numerando, secundus & Δωδεκάτης seu Decennalium, excepit Charopem, dominante adhuc in Ægypto Sabba rege Æthiope. Ejus anno quinto Amphea Messeniorum a Spartanis capta bellô Messeniacô I. originem dedit: regnavit ann. 10. Successore Clidicô, vide & ... Item navarcha Corcyreniorum. Thucyd. *l.* 1.

ÆSION, civis nobilis Atheniensis, cujus illud de Demosthene exstare fuit judicium, ut diceret, illum non solùm Athenâ tum dignum civitate esse, sed & supra Athenas. Plut. *in Demost.*

ÆSIPUS, vide *Æsepus*.

ÆSIS, Umbriæ civitas, *Ptolemæo* Αἶσις, & *Straboni* Αἶσιον, unde Plinio *l.* 3. *c.* 14. oppidani sunt *Æsinates*. Idem *l.* 11. *c.* 42. quod est de diversitate caseorum. *Æsinatem* ex Umbria, longitud. 37. ... latitud. 43. 15. Item Umbriæ fluv. Strab. *l.* 5. Exterius ... Α..., & ita Latina vox apud Plin. *loc. cit.* At apud Melam *l.* 2. *c.* 4. corrupte *Æsis*, & apud P... obliquus casus & Α... in pro Αἴσιος. Plut. *in Pompejo* Α... habet pro Αἴσιν. Apud Appianum *Civil.* *l.* 1. Α... ποταμός est. Sil. *l.* 8

Quis Æsis regnator erat, fluvioque reliquit
Nomen, & a se populus tum dixit Æsinos.

vulgò *Esino*. In mare Adriaticum se exonerat, inter Anconam & Senogalliam.

ÆSISIUM, *Ptolemæo* Umbriæ oppidum, quod *Leandro Asisi* dicitur. *Ejusum* est sine diphthongo in *Oriqualibus*, quæ Catoni nomine dicuntur ... *Æsisium* est in ... D. Francisci patria, *Asium* fortè *Strabonis*. *l.* 4. *Æsisium* à *Propertio*, ... appellari scribit Zacharias Lilius in *suo Orbis breviario*: ex hoc forte versu, *l.* 4. *Eleg.* 1.

Scandentes ... arx consurgit vertice murus.

ÆSITÆ, Arabiæ desertæ populi, *Ptolemæo*. *Æsitæ* legunt *Interpretes*.

ÆSIUM, in colle Piceni, urbs episcopalis in ditione Pontificia. *Ptol.* *Æsi*. Hodie *Jesi*. Distat Senogalliâ 12. milliar. in meridiem: *Fabriano* autem 18. milliar. in Circium.

ÆSIUM, urbs in itinere ab Otriculo, Ariminum versus dextram. Strabo. *l.* 5. Vide *Æsium*; sic enim legendum.

ÆSIUS, amnis in ora Bithyniæ. Plin. *l.* 5. *c.* 32.

ÆSON, Crethei fil. frater Peliæ, regi Thessaliæ, & pater Jasonis, qui ab eo vocatur *Æsonides*. Tum Jasonis rogatu, annositate decrepitum, suis veneficiis, refusibus ætati restituit Medea. Ovid. *Met.* *l.* 6. Item, fluv. Thessaliæ, cum oppido cognomine cadit in Metam fluvium. Item Urbs Magnesiæ, apud *Apollonii Scholiastem*. Thessaliæ, Steph.

ÆSONENSES, populi Hispan. citerioris, quorum oppid. *Æsona*, nunc *Isona*, pagus Catalauniæ, teste *Andrea Schotto*.

ÆSOPUS, Phryx, Philosophus & fabulator clarissimus, condiscipulus ... fervus, tempore Crœsi Lydorum regis, cui fabulas suas dicavit. Nomen à nigredine forte obtinuit. *Æsopus* enim & *Æthiops* idem significant. Hujus vitam *Maximus Planudes* conscripsit, quæ fabulis Æsopi vulgo præfigi solet. Quintilianus *l.* 1. *c.* 9. *Igitur fabellas, quæ fabulis nutricularum proximè succedunt, narrare sermone puro, & nihil ... exsurgente ... condiscant ...* Idem *l.* 5. *c.* 11. *Illæ quoque fabulæ, quæ etiamsi ab Æsopo originem non acceperunt, (nam videtur earum primus auctor Hesiodus) nomine tamen Æsopi maximè celebrantur, ducere animos solent, præcipuè rusticorum & imperitorum qui & simplicius quæ ficta sunt audiunt, & capti voluptate, facilè iis quibus delectantur, consentiunt.* A. Gell. *l.* 2. *c.* 29. *Æsopus ille è Phrygia fabulator haud immeritò sapiens existimatus est, cùm, quæ utilia monitu suasuque erant, non severè, non imperiosè præcepit & censuit, ut Philosophis mos est, sed festivos delectabilesque apologos commentus, res salubriter, ac prospicienter animadversas in mentes animosque hominum, cum audiendi quadam illecebra, induit.* Hinc proverbium apud *Suidam*, Ne *Æsopum* quidem trivisti, de vehementer stupidis & imperitis. Vide Aristoph. *in Avibus*. *Erasm. Chil.*

ÆSOPUS, libertus Demosthenis, consciis adulterii quod patronus admiserat, tortus obstinatissimè perseveravit non prodere, donec alii coarguentibus confessus, Demosthenes ipse fatetur. Macrob. *Saturn.* *l.* 1. *c.* 11.

ÆSOPUS, cognom. Clodius, Tragœdus, amicitiâ Ciceroni conjunctus, de quo *l.* 6. *Ep. Fam.* 1. Horat. *l.* 2. *Ep.* 1.

Quæ gravis Æsopus, quæ doctus Roscius egit.

In maximas opes ex histrionica pervenit, adeo ut Sestertium centies in patina stetit. Val. Max. *l.* 8. *c.* 10. & *l.* 9. *c.* 1. Filium reliquit adeo divitem simul & prodigum, ut is uniones aceto liquefactos cænis apponeret. Plin. *l.* 10. *c.* 51. Horat. *l.* 2. *Sat.* 3.

Filius Æsopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies solidum exsorberet, aceto
Diluit insignem baccam. ....

Item *Æsopus*, Anagnostes Mithridatis eruditissimus, Scripsit de laudibus Mithridatis, & de Helena, Suida teste. Item orator clarissimus Laertio *l.* 1. *in Vita Chilonis*. Item Historiographus qui Anaximenis & Philippi temporibus floruit. Plut. *in Solone*.

ÆSOPUS, Tragœdus, histrio facetissimus, & γελωτοποιός, cujus meminit Aristophan. *Vesp.* *v.* 469.

ÆSQUILINUS mons, vide *Æsquilia*.

ÆSSUI, vide Esliii.

ÆSTATES Autores, ut Templis Veterum. Vide *Vita aurea*.

ÆSTIEI, & ÆSTII, populi Sarmatiæ, inter Vistulam fluv. & sinum Finnicum, ubi hodie Prussia & Livonia. Hinc *Estia* Estonia, provinc. Livoniæ.

ÆSTIMATIO Capitis, vide *Mors*.

ÆSTIVA, Servius ad *Georgic.* *l.* 3. *v.* 472. sunt loca umbrosa, in quibus per æstatem pecora vitant Solis calorem. Et Luctatius ad illud *Papinii Statii* in *Theb.* *l.* 1. *v.* 363.

- - - - *Quibus* ... *pastor æstiva Lycæi.*

Æstiva, inquit, *dicuntur stabula, tempore æstatis umbrosa*, &c. Narrat nempe Varro *R. R.* *l.* 2. Romanos pecora alibi hibernatum, alibi *æstivatum*, egisse, ad eum ferè modum, quo alibi hiberna, alibi æstiva, pro eorum militibus. De ejusmodi *Æstivis* Arnobius *adv. Gent.* *l.* 3. ... *armentorum*, inquit, & pecorum gregibus *Pales* præsunt ... *custodes* ... & ... *morbos* ... *Æstivis* ... ad quem vide *Elmenh.* Godesc. Stewechi. Apud Recentiores idem vox occat, sed in singulari feminina est. Charta Sancti Regis Aragonum æræ 1053. apud Marinæum in *Hisp.* ... *l.* 21. *c.* 27. ... *cum* ... *quam* ... æstivâ, ... Tabularium S. Petri Generensis, apud Marcam in *Hispan.* *Benedicti l.* 9. *c.* 3. ... *de* ... *B. Petro totam* ... *partem* ... *Estivas*, ... Tabularium S. Savini Levitanensis apud *Eund.* *c.* 9. *Prædictam vallem*, ... & *Monachi S. Savini liberam* & *quietam possideant* ... *neque* ... *bestias suas*, ... *ubique sunt*, *nisi per voluntatem Abbatis S. Savini ad Estivas illas* ... &c. Unde *estivare* pecora dicuntur quæ in *Æstivis* seu pascuis æstate pascunt. Varro de *R. R.* *l.* 2. *c.* 3. *Itaque greges ovium longe abiguntur ex Apulia in Samnium æstivatum* &c. ... A. C. 1127. apud eundem Marcam *l.* 5. *c.* 29. ... *in Æstivis* ... *Estives* ... 361. Gall. dicitur ... pecora dumis ... Hodieque apud Occitanos ... & ..., colunt appellantur pastura & medietas, ab *æstivis*, in quæ pecora sua illi abigunt. Vide Carol. du Fresne *Glossar.* ... *Æstiva* & *Æstivare*.

ÆSTIVA Cœna, apud Tertullianum *de Anima c.* 32. *Tamen ut & ... in ... non magis ... quam in* ... *æstiva cœna post assum*, (ubi de Empedocle loquitur, qui in ignivomam Ætnæ voraginem se projecit & ut Pythagoræ transfigurationis assertor a Tertulliano ridetur:) proverbialis locutio est cum duabus vocibus sequentibus, *post assum*; quam Pamelius in *Exper. Proverb. Tertull.* sic capit, ut dicat, antiquos in cœna solitos fuisse apponere quasdam assatas linguas, de quibus ipse autumat locutum fuisse suum Auctorem. Maro vero *Æstiva cœna*, est in his verbis æstuans ac ardens rogus, qui *inferiarum* seu *ferialis cœna* apud veteres Romanos appellabatur. Unde Catullus eccinit. *Epigr.* 60.

Vidistis ipso rapere è rogo cœnam.

Et Persius, *Sat.* 6. *v.* 33.

- - - - *Sed cœnam funeris hæres*
Negliget, iratus. - - - -

Sic enim Empedocles jam assus in flammas Ætnæ, se in *æstivam* & ardentem funeris cœnam exhibuit, &c. Vide Matrum utrumque *Heraldum*. in voce *Thaumas*.

ÆSTIVALES Feriæ, vide infra *Feria*.

ÆSTIVALIA, in Clement. de *Statu Monach. c.* 1. Æstivalibus *largis aut botis albis* ... ocreæ sunt, calceorum species, quibus æstate utebantur. *Gloss. Lat. Gall.* Ocrea, *hosa*, ... ad Clementinam, ... & ... *quibus in æstate utor* & ... *apud S.* ... *Botti albi*, ... *quod de crure*, & *ligantur quandoque* & ... (stivalares) ... Hinc per aphæresin *Stivale*, apud Cæsarium *Miracul. l.* 12. *c.* 29. & in ... Legationis Ambassiatorum Ludovici Ducis Andegav. ad Judicem Sardiniæ A. C. 1378. *Ocrea sive Stivalla de corio albo, more Sardico* — ... Unde Italorum *Stivali* & Germ. *Stiefel*: Galli hodie *Bottes* dicunt. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & Macrum *Hierolex.* in voce *Bota*.

ÆSTIVUM Aurum, apud Juvenal. *Sat.* 1. *v.* 28.

Ventilet æstivum digitis sudantibus aurum,
Quem vix ferre queat majoris pondera gemmæ.

Non est *Semestre aurum*, quod Viri magni volunt: multum enim differt utrumque. Delicatum & mollem hic notat Poeta, Crispinum, qui, cum vix ferre posset majoris ponderis gemmam, annulum faciendum curabat ex auro leviore, per æstatem præsertim gestandum, ne digitus in sudorem datent graviores: inaudita & inusitata mollitiei argumentum. *Æstivum* igitur *Aurum*, de annulis levibus, ut vestes tenues *levitate æstiva* Plinio, & *Cicris* ... Plauto *Mercatore*, *Actu.* 2. *sc.* 1. qua levi statione instructus est. At *Semestre aurum* annuli sunt, quos Tribuni semestres gerebant, pro insigni suæ dignitatis, ut suo loco videbimus. Vide Salmas. ad *Solin.* *p.* 450.

ÆSTRÆUM, oppid. Macedoniæ. *Ptol.* populi *Æstræi*.

ÆSTRI, vide *Histri*.

ÆSTRIA, Hadriatici maris insul. ut author est Pomp. Mela *l.* 2. *c.* 7.

ÆSTUARIUM, vide *Aestuar.*

ÆSTUNI, nomen municipii videtur, apud Cassiodorum *l.* 1. *Variar.* *num.* 9. *Epist.* alia lectio. Unde Theodoricus Rex jubet colu-

columnas & lapides vetustatis invidiâ demolitos Ravennam devehi. *Este* putat Ortelius *in Venetia*, unde *Estensium* Familia. Facilè enim hinc per Brentam fluvium & mare istinc navigatio. *Nic. Lloydius.*

ÆSTYES, Germaniæ populi, qui dextrò maris Suevici litore alluuntur. Tacit. *in German. c.* 45.

ÆSTYI, vide *Hastæ*.

ÆSUIUM, vide *Urfus Locus*.

ÆSULA, oppid. in montibus inter Tibur & Præneste. Horat. *Carm. l.* 3. *Od.* 29.

> - - - - - *Eripe te moræ,*
> *Ne semper udum Tibur, & Æsulæ*
> *Declive contempleris arvum.*

Populi, *Æsulani*. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Vide *Esula*.

ÆSYETES, vir ex cujus sepulcro ad Trojam extructo speculabatur Polites, quod in navibus suis facerent Græci. Homer. *in Catalogo.*

> Εἴσατο δὲ φθογγὴν υἷι Πριάμοιο Πολίτῃ,
> Ὃς Τρώων σκοπὸς ἷζε ποδωκείῃσι πεποιθὼς,
> Τύμβῳ ἐπ' ἀκροτάτῳ Αἰσυήταο γέροντος,
> [illegible] Ἀχαιοί.

ÆSYMA, urbs Thraciæ. *Steph.* Castianiræ patria, ex quâ Priamus Gorgythionem suscepit, qui in bello Trojano ab Ajace fuit interfectus. *Hesych.* Αἴσυμα, πόλις Τρωϊκή. Vide *Oesyma*.

ÆSYMNETÆ erant, qui parem regiæ dignitati potestatem habebant; unde Dictatoris imperium traxisse originem creditur. Alex. ab Alex. *l.* 4. *c.* 23. Helych. Αἰσυμνᾷ, βασιλεύει, ἄρχει. *Æsymnetes* etiam Bacchi cognomen, cujus rationem prolixè exponit Pausan. *in* [illegible] vide & hic infrà.

ÆSYMNUS, Megarensis quidam, qui Regum tyrannidem perosus, consuluit Apollinem, quò potissimum modò Megarenses Remp. feliciſsimè possint administrare; Cumque responsum esset, *Si cum pluribus consultarent*: arbitratus id ad mortuos pertinere, qui vivorum numerum longè superant, tumulum heroibus extruxit, qui ab ipso *Æsymnium* dictus est; Curiam quoque, quæ ambitu suo tumulum includebat, arbitratus ita futurum, ut ipsi etiam mortui ipsorum consultationibus interessent. Pausan. *l.* 1. Item unus è Principibus Græcorum ab Hectore interfectus. Homer. *Il.* 11.

ÆTAS, nudè, quæ vulgò *Majoritas*, dicitur, cùm quis suæ tutelæ est. Unde qui nondum ætatem hanc attigit, *infra ætatem esse* dicitur, in *LL.* Longobard. *l.* 2. *tit.* 29. §. 2, 3. 4. *&c.* *Intra ætatem constituti*, in *l.* 5. *Cod. Theod. de Sponsal.* Aliàs *Ætas perfecta*, 25. annorum, in *L. ult. Cod. de His qui ven. æt.* & alibi passim, contrà *imperfecta*, pupillaris, in *l.* 9. *Cod. Theodos. de Sponsal.* & *ultim. Instit. de Attiliano tutore* &c. Etiam *plena ætas*, majoritas, ætas 21. annor. Quoniam Attach. *c.* 91. §. 2. *De herede vero cùm sit* 14. *annorum, vel ultra, usque ad plenam ætatem, si se maritaverit sine licentia domini sui, &c.* In Charta Johannis Regis Hierosolym. A. C. 1214. apud *Car. du Fresne*, *Scire vos volumus, quod consuetudo antiqua & per jus approbata talis est in Regno Franciæ, quod nullus ante viginti & unum annos potest vel debet trahi in causam de re, quam pater ejus tenuerit sine placito, cum decesserit.* Vide *Jus Feudale* Saxonum *tit.* 18. §. 2. *Legitima* quoque *ætas*, quæ apud Longobardos fuit annor. 19. in *LL.* Longobard. *l.* 2. *tit.* 29. §. 1. & *LL.* Luithprandi Regis *tit.* 74. §. 1. In specie, *Ætas Baronia* in Charta Matthæi Ducis de Montmorenciaco A. C. 1274. quâ quis nempe à tutela liber Baroniam seu terram suam tueri potest, ætas itidem 21. annorum. In veter. verò *Consuetud.* Franciæ *l.* 1. in masculo est 15. ann. in fœmella 14. Hæc *Ætas plena* in Burgensibus est, *cùm heres denarios discretè sciverit numerare & pannos ulnare & alia negotia paterna exercere; Sic non definitur tempus sed per sensum & maturitatem suam*, apud Bractonum *l.* 2. *c.* 37. In milite, quem vulgò *Chevalier* Galli dicunt, est 21. annorum completorum, ita ut 22. attigerit, apud Eundem *ibid.* in Fœminis, quoad Feudum Militare, est 14. annorum completorum, in Regiam Majest. *l.* 2. *c.* 41. §. 3 seu 15. annorum, ut vult Bractonus *loc. cit.* Quoad matrimonium autem, 12. annorum expletorum, in *LL.* Luithprandi Regis *tit.* 86. &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* Nec sine gravi ratione Juvenes ante 25. *ætatis* annum ad honores publicos non admittunt *LL.* Civiles, namque animorum impetus tales nondum regere apti sunt, nec ullam adhuc rerum experientiam habent. *Cicer. Juvenibus nec animus rebus gerendis occalluit, nec usum dedit benè suadendi.* Unde hodieque in Imperio Romano Electorum filii ad hæreditarii Electoratus administrationem non admittuntur, ante annum ætatis 18. In Imperatore tamen ætas definita non est: electus enim est Otto III. puer, Henricus III. annô 12. Henricus IV. annô 8. Fridericus II. annô 20. Wenceslaus annô 15. Carolus V. annô 19. plerumque tamen & hic ætas matura attenditur, &c. Vide plura infra in voce *Major*, it. ubi de *Villia* seu *Villia Lege annali*, quæ unicuique Magistratui idoneam ætatem definivit.

ÆTÆÆI, Arabiæ Felicis populi, *Ptolemæo*. *Ægæi* sunt apud *Interpretes*.

ÆTÆI, populi Græciæ, Æschini *de falsa legatione*.

ÆTARE, Africæ Propriæ urbs, *Ptolemæo*. *Apari* Interpretibus.

ÆTERNA Domus, in veterib. Inscriptionibus literatisque lapidibus, vocatur domus Q. Cæcilii Equitis Romani familiaris L. Luculli, quem T. Pomponium Atticum, suum ex sorore nepotem, hæredem fecisse ex dodrante memorat Corn. Nepos *in Attico c.* 5 Vide Schottum *ad Vita hujus c. ult.*

ÆTERNITAS, Dea à Veteribus culta, cujus imaginem Tempus esse dixerunt *Hermes Trismegistus*, & *Plato*. Describitur verò copiosè à Claudian. *in Paneg. de laudibus Stiliconis*. Apud Ægyptios *Sole* & *Luna* designabatur: Cùm enim putarent elementa æterna esse, Αἰῶνα σημαίνοντες ἥλιον καὶ σελήνην γράφουσι, Horus Apoll. *Hieroglyph.* quod ab aliis quoque gentibus usurpatum esse, patet ex statere Syriaco, in honorem Apollinis Epiphanis percusso, ubi stat heros dextra Solem, super caput Lunam, habens, ad *Æternitatem*, seu Regis ἀιδιότητα, designandam. Apud Romanos quoque, in Divi Vespasiani & Divi Hadriani nummis, *Æternitas* Dea stat stolata, singulis manibus Solis & Lunæ radiata capita tenens. Transiit inde in titulos Imperatorum, è quibus Constantius, post victum Magnentium, inter alia, *Æternitatis suæ* titulum sumpsit, falsè Arianos ridente Athanasio, quod Cæsari, fautori suo, *Æternitatem* tribuerent quam Filio Dei negarent &c. Vide quoque infrà *Divinitas* alibisque passim.

ÆTERNIUS, prænomine *Aulus*, Patricius & Consularis, Tribunatum plebis gessit.

ÆTEROCAMA, vide *Sebura*.

ÆTETA, mulier quædam ex Laodicea Syriæ urbe, quæ etiamnum cum marito degens, è fœmina vir exiit, cui nomen *Æteus*, præside Athenis Macrinô: Romæ consulatum gerentibus L. Lamiâ, & Æliano Vetere: hunc ipse quoque Phlegon Trallianus Adriani libertus *l. de Mirab.* & longævis se vidisse scribit.

ÆTHÆA, Laconiæ oppid. unum ex centum, *Steph.* ex Thucyd. *l.* 1. Vide *Æthea*.

ÆTHALE & Ilva, velut diversæ urbes & Insulæ recensentur *Ptolemæo*, quæ sub diversis nominibus eædem erant. Salmas. *ad Solin. p.* 485. Vide in voce *Æthalia*.

ÆTHALIA, insul. Tyrrhenorum, Αἰθάλη *Stephano*. Polybius *in Fragm.* etiam Lemnum insul. *Æthaliam* vocat. Vide *Chios* & *Ilva*,

ÆTHALIDÆ, pars tribus Leontidis. *Steph.*

ÆTHALIDES, præco, Mercurii fil. cui quandoque inter mortuos, quandoque inter vivos esse licere concessum est. Apollonius *Argon. l.* 1.

> [illegible]
> Αἰθαλίδην κήρυκα θοὸν, τῷ περ τε μέλεσθαι
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible] - - - - - -

Hunc à patre impetrâsse ferunt, ut & vivus & mortuus omnium quæ gererentur memoriam haberet. Eum se fuisse gloriari solebat Pythagoras. Laërt. *l.* 8. *c.* 4. *Nic. Lloydius.*

ÆTHALOES, circa Trojam torrens, prope Scepsiam. Strabo. *Aidoneus* fortè Pausaniæ. *l.* 10.

ÆTHEA, una ex centum urbibus Laconiæ. *Steph.*

ÆTHERIA, vide *Æthiopia*.

ÆTHERII, populi subter Ægyptum, qui postea ab *Æthiope* Vulcani filio, *Æthiopes* vocabantur. Plin. *l.* 6. *c.* 30.

ÆTHES, Dux Dromichætæ, Thracum Regis; qui titulô transfugæ ad Lysimachum venit. Ubi cùm fidem invenisset, Macedonas in magnas conjecit difficultates. Tunc conflictantes fame sitique Dromichætes adortus tum ipsum Lysimachum, tum omnes qui eum sequebantur, excidit. Erant verò cæsorum è parte Lysimachi centum millia. Polyænus *l.* 7. *c.* 25.

ÆTHICIA, Urbs & regio Thessaliæ, populi *Æthices*. *Steph.* *Hesych.* Αἴθικες ἔθνος τῆς Θεσσαλίας [illegible] Δολοπία.

ÆTHICUS, Cosmographus, de quo Voss. *Hist. Lat. l.* 3. *p.* 692. Itemque de Scient. Mathemat. *c.* 70. §. 1. Fuit alius Paphlago, cujus meminit Q. Smyrnæus *l.* 6.

ÆTHICUS Ister, Geographus contexuit duplicem orbis descriptionem, post Constantinum, quarum altera apud *Orosium* tota legitur. Eidem adscribitur à quibusdam *Notitia Imperii*, edita inter annos Christi 400. & 453. ut *Pancirollus* demonstrat. Ut & *Itinerarium Antonini*.

ÆTHIOPIA, Diana cognominata est, teste *Steph.*

ÆTHIOPIA, incolis *Abexin*, & *Abissia* nostris, regio Africæ amplissima, cis & ultra Æquatorem extensa, gemina *Una* sub Ægypto inter Nilum & sinum Arabicum latè patens, in qua Meroë insula; Cujus urbes primariæ olim Napata, Meroë, & ad sinum Arabicum Ptolemais & Adule; Dire, Mosylon & Aromata ad sinum Barbaricum. *Altera* ultra Æquatorem, veteribus non satis cognita. *Steph. Baudrando* Æthiopia dividitur in superiorem & inferiorem. Et quidem *Æthiopia superior* seu *interior*, quæ aliter sub Ægypto, latè sumpta continet Imperia Abissinorum seu Abissiniam, Nubiam, Regna Mujaci & Macoci, & Zanguebaram; strictè autem continet tantum Abissiniam, quæ *Abissinia* ab Italis, & *Abissinie* a Gallis dicitur, & à quibusdam *le pais du Prestre-Jean*; sed abusivè. Vocatur enim Imperator illius tractus *le grand Negus*. Verùm *Æthiopia inferior* seu *exterior*, ea meridionalior est totius Africæ pars, quæ antiquis prorsus incognita fuit, à Lusitanis proximè elapsô seculô inventa & perlustrata, incipit occasum versus supra fluv. Zaire, non longè ab Æquatore; & totam complectens litoralem Africæ partem ultra ipsum Æquatorem, Abissinorum regnum ab hac parte circumambit usque ad fretum Arabicum; & continet Regna Monomotapæ, Mouemugi, Girungbombæ, & Congiorum Cafrorum, & regionem Galarum.

Partes Æthiopiæ superioris, seu Abissiniæ.

Regnum Tigre.	Ambiancativa
Provinciæ. Amara.	Quara
Angotina.	Sova.
Fatigara.	Ogara.
Dambea.	Dobassa
Xaoa.	Ambiama.
Damuta.	Magaza.
Bagamidri.	Beleguanza.

Salma	Agag.
Galabela.	Narea.
Sagueda.	Dahla, & aliæ multæ provinciæ,

ex quibus Angotina, Damota, Fatigara, & aliæ per Galas occupatæ fuerunt ultimò seculò.

Æthiopia superior, seu Abissinia raras habet urbes. Præcipuæ totius regionis sunt in præsentia,

Amara.	Chaxumum.
Sova.	Ambadara.
Zet.	Quara.
Ambamcativa.	Zastan.
Angote	Farra.
Darubea.	Adhegera.

In tota Abissinia nulla urbs regia certa est. Quocunque enim Rex seu Imperator cum aula sua proficitur, ibi fixis tabernaculis, regia esse putatur.

Populi *Æthiopes*, omnium primi, ut veteres Ethnici crediderunt; De quibus Diodor. Sic. *l.* 4. ita disserit. Et quidem simile veri est, inquit, eos, qui sub meridiem habitant, primos è terra fuisse homines natos, nam solis calore terram, quæ humida est, arefaciente, atque omnibus vitam dante, decens fuit, locum soli propinquiorem primò naturam animantium tulisse. Iidem quoque omnium primi Deos coluerunt, & ab iis hoc præmium pietatis tulêre, quòd nunquam ab externis regibus subacti fuerint. De hominum autem origine aliter sacra Scriptura. Hos *Isidorus* à Chus, filio Cham, ortos fuisse scribit. Bochart. vero, decem argumenta profert quibus *Lud* esse Æthiopiam, & *Ludim* Æthiopes probat. Geogr. Sacr. *l.* 4. *c.* 26. Æthiopum nigror secundùm Plinium *l.* 3. *c.* 78. ex vicini sideris ardore provenit. Longè alia mens Isaaco Vossio *Notis ad Pomp. Melam*: cujus verba apponam. *Versa est*, inquit, *p.* 304. *consuetudo in Naturam, quod etiam Macrocephalis olim contigisse auctor est Hippocrates: Quanto in longius esset caput, tantò generosiores habebantur. Infantum itaque ex utero demum prodeuntium capita primo manibus, deinceps etiam fasciis comprimebant, ut speciosa & naturali exuta, oblongam induerent figuram. Hoc ut fieret: primo arte opus fuit, deinceps vero consuetudo abiit in naturam, ac etiam absque curatura capita instar columellæ longa habuêre. Nec aliam esse existimo causam nigritiei Æthiopum. Qui non omnino erant atri, quod esset turpe illis, succis & unguentis nigricantibus (hæc sunt Æthiopum stagma) suorum colorem atro permutarunt. Transiit & hic ars in naturam, quoque olim erat artificialis, nunc est naturalis color.* Hæc ille. Notandum autem, (quod suprà innuimus) duas olim fuisse Æthiopias, secundùm Homericum illud. Od. *α.* v. 22. 23.

> Ἀλλ᾽ ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ᾽ ἐόντας,
> Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν,
> Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ᾽ ἀνιόντος.

Hinc Author De *Mirabilibus Sacræ Scripturæ l.* 1. *Æthiopiam alteram esse in multis locis historiarum, scripturæ asseruntur, de qua in Ecclesiastica historia probatur, quod ex parte Indiæ adhæret.* Quidquod Chaldæam etiam Æthiopiæ nomine comprehendisse veteres putantur? Siquidem Corn. Tacitus de Judæorum antiquitate verba faciens, *Hist. l.* 5. *c.* 2. ait, eos, *Æthiopum prolem* fuisse, quorum majores ab Ur Chaldæorum provenisse sat novimus. Strabo itidem, Phœniciam à nonnullis *Æthiopiam* vocari autor est *l.* 1. Εἰσὶ δ᾽ οἳ καὶ τοὺς Αἰθίοπας εἰς τὴν καθ᾽ ἡμᾶς Φοινίκην μετάγουσι. Huc facit Homericum illud, Od. 4. v. 84.

> Αἰθίοπάς θ᾽ ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβούς.

Æthicus etiam Tigridis fluvii caput in Æthiopiâ collocat. *Fluvius Tigris*, inquit, *etiam ipse de monte Caucaso quasi nascitur, cum aliquot temporibus sub humo cum desapit, Æthiopiam currere ex vastitate superno egressus proditur.* Quinimò Sagi vel Zagri incolæ (mons is est trans Tigridem) Æthiopum natio perhibentur. *Hesych.* Σαγκοί (lege Ζαγροί) Αἰθίοπες. Porrò in urbe τῆ Σουσιανῇ in Æthiopia ponuntur ab Epiphanio in *Ancorat. num.* 58. Susianæ etiam incolæ olim inter Æthiopas habebantur. Memnon enim, qui à Susis ad bellum Trojanum in Priami auxilium pervenit, *Æthiopum* rex ab Hesiodo vocatur, *in Theog. v.* 984.

> Τιθωνῷ δ᾽ Ἠὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστὴν
> Αἰθιόπων βασιλῆα. — —

Unde Pindarus Olymp. Od. 2. eum vocat Ἀοῦς παῖδ᾽ Αἰθίοπα. Virg. *Æn. l.* 1. *v.* 755.

> *Nunc quibus Auroræ venisset filius armis.*

Cæterùm, de Æthiopia, præter auctores retrò laudatos, consulatur *Vigeleus*, *Ludolphus*, *Jarricus*, *Lopezius*, *Marmolius*, *Joh. Leo*, *Vincentius le Blanc*, *Sanutus*, *Maffæus*, *Clüverus*, *Sanson*, *Du Val*, Joh. Marshamus *Canone Chron.* &c. Vide quoque *Abissinia*, *Congum*, *Monomotapa*. Nec omittendum, quòd Æthiopiæ non nullis, ac aliis Zonæ Torridæ partibus, quotidiana totorum ferme quinque mensium pluvia incumbit, cujus causas ex Æthiopicis montibus, iis maxime, qui, inter Æquatorem & Tropicum hibernum collocati, Australem Æthiopiam triplici velut catenâ in Orientem, Meridiem & Occidentem deductâ distendunt, eruditè arcessit Athan. Kircherus *Oed. Ægypt. Synt.* 1. *c.* 7. Possident autem *Æthiopes* Christiani Reges magnam partem Africæ mediterraneæ, gentisque suam receptis gentis traditionibus ad Salomonem listarunt. Regem sapientissimum referunt, è quo Maquedæ Reginæ Sabæ fil. *Melech* progenitus fuerit, à quo hodierni Reges orti, vide Dam. à Goes *de Mor. Æthiopum*. Hunc porro inter primos, qui Christo nomen dederunt, se collocant: & alii quidem Philippum Apost. alii Matthæum, alii Eunuchum Reginæ Candaces, (quod commune Reginarum nomen fuisse, ex Plinio *l.* 6. *c.* 29. patet) primum eorum statuunt Euangelistam. Solus *Scaliger* Christianismi Æthiopici incunabula refert ad annum 25. Justiniani, quod ex *Cedreno* quoque Baronius habet ad *A. C.* 545. Sed ut vel de Æthiopiæ, quæ nunc is hodie constat regnis, parte vel restauratione aliqua meliorigendum. Censet enim Hottingerus *Topogr. Eccl. c.* 3. *n.* 7 initium Christianismi facit, quod Reginæ, de qua Act. *c.* 8. *v.* 27. nomen fuit: Incrementa Abrahamo & Azbæ fratribus: *Regnantibus* Naleko & sequentibus aliquot debere, prout Zara-Jacobò imperante, Regni res, *i. e.* politicæ fuerant florentissimæ. Æthiopes porro iis polluêre viribus, ut soli causam Christianorum contra Muhammedanos cum successu egerint, cujus rei insigne exemplum occurrit *Histor. Sarac.* Elmac. *p.* 83. in Cyriaco, Gregalium Regem Æthiopiæ fuisse, comperit *Ludolphus*; qui centies mille equitibus nigris, rem Christianam ita juvit, ut clementius per Ægyptum Christiani haberentur. Aliud exemplum habet Pocock. *in Specim. p.* 61. Superiori seculò amplissimi Imperii hujus status multum declinare cœpit. Cum enim Liban-Dugiul à Granio, Rege Adel imperiò suo penè fuisset exutus, per Legatos, Emanuelis Lusitaniæ Regis ope imploratâ, multis copiis, ut & fil. ejus Claudius, qui A. C. 1540. rerum potitus est, ita est adjutus, ut, à rebelli subdito liberatus restitueretur. Quâ occasione, edita non modò apud Lusitanos Patris, sed ipsius etiam filii Claudii confessio est, ne Judaïsmi suspicio illis fraudi esset, ex circumcisione, abstinentia carnis suillæ, &c. orta. Mox Claudius quoque, qui Granium vicit, pacemque Æthiopibus restituit, Lusitanis auxiliatoribus distribuit agros, relicto exercitui liberò Religionis: Quâ ratione & Patribus Societatis in Regnum patuit aditus Æthiopibus aliquandiu non multum molestis, donec initiò hujus seculi Susneus, Batluden fil. Minæ Regis nepos, cæsò cum liberis Rege Jacobò, Regnum occupavit. Tum demum Regis aucupati gratiam eidem persuaserunt, ut novâ Religione novum regnum stabiliret, quod & factum est: ritibus Ecclesiæ Roman. passim, plebe multùm tremente, introductis. Sed Basilides fil. qui A. C. 1632. successit, pristinos ritus reduxit, Metropolitâ secundùm priscum morem, ex Ægypto, ab Alexandrino Patriarcha, petitò. Catalogum Regum vide apud præfatum Dam. à Goës *Ser. Hispan. T.* 2. Habent autem Reges sedem aulæ incertam, nec plus triduò uno in loco commorantur, nec proles regia in comitatu est, sed seorsim in monte Amara educatur, ne circa sic subditus & seditionibus occasio præcidatur. In ritibus cibi capiendi, id peculiare habent, quod tres patinæ simul cibo apponuntur. una panis, altera igni, tertia cinere instructa: Quarum hac mortis, illâ inferni, illâ redemptionis memoriam sibi refricari dicunt. Vide Nicol. Godignum *de reb. Æthiopum*. Lud. de Urreta *Historia Ecl. Politica, Natural y Moral de los grandes y remotos Reynos de la Etiopia*, Auctorem anonymum *Hist. orbis terr. Geogr. & Civ.* &c. & de linguâ *Æthiopica*, in voce *Africa*. De *Æthiopum* verò variis Ritibus, infra in voce *Baptismus*, *Campanæ*, *Hebdomas Major*, *Sabbathum Enoch*, &c. De Jejuniis imprimis Feletacum *de Quadrag. c.* 11.

ÆTHIOPIS, Poëma Arctini Milesii, Poëtæ celebris, quem Hieronymus ad 5 Olymp. refert, *Eumelus Poëta, qui Bugoniam & Europam: & Arctinus, qui Æthiopiam composuit & Ilii Persin.* Hoc hodon verò *Æthiopica* sunt. Vide *infra*.

ÆTHIOPIUM, regio Lydiæ apud Hyllum prope Euripum; unde Diana *Æthiopia* dicta. *Steph.* Eubœæ quoque locus, apud *Suid.*

ÆTHIOPIUS Oceanus, vide *Boricus*.

ÆTHIOPS, fluv. Africæ, in Æschyli Promontorio.

ÆTHIS, dux Dromichætis, Thracum regis, quomodo Lysimachum dolò circumvenerit, vide Polyænum *Strat. l.* 7. *c.* 25.

ÆTHISIPHON, vide *Chalane*.

ÆTHLE, vide *Chios*.

ÆTHLIUS, Jovis ex Protogenia fil. Endymionis pater. *Hesiod.* primus Eliensium Rex. Item Historicus Samius, Athenæus *l.* 14. ubi tamen vulgò corruptè est Ἠθλίου pro Σαμίου; sed veram lectionem vidit Casaubon. *ad eum librum c.* 10. Quæ de Junone Samia cum scripsisse ait Clemens *in Protrept.* ea sine dubio fuêre ex ipso opere. Horum quoque librorum meminit Etymologus in Νέον, ubi ait eum scripsisse de finibus Samius. Æthlii quoque nomen Arnobio *l.* 6. ubi vulgo legebatur *Ethelius*, restituit Theod. *Canterus*.

ÆTHON, appellatus est Erisichthon, propter nimiam ingluviem. *Lycophr.* *Hesych.* *Ælian.* *Athenæus*. Item unius ex Solis equis nomen, *i. e.* *Ardens*. Ovid. *Met. l.* 2. *Fab.* 1.

> *Interea volucres Pyroeis Eous, & Æthon,*
> *Solis equi, quartusque Phlegon, hinnitibus auras*
> *Flammiferis implent* — —

Item equus Pallantis. Virg. *Æn. l.* 11. *v.* 89.

> *Post bellator equus, positis insignibus, Æthon*
> *It lachrymans, guttisque humectat grandibus ora.*

Apud Homer. Æthon est equus Hectoris. *Il.* θ. *v.* 185.

> Ξάνθε τε καὶ σὺ Πόδαργε, καὶ Αἴθων, Λάμπε τε δῖε.

Apud Claudian. verò Plutonis *l.* 1. *de Rapt. Proserp.* extr.

> *Orphnæus crudele micans, Æthonque sagittâ*
> *Ocyor, & Stygii subliμis gloria Nycteus*
> *Armenti, Ditisque nota signatus Alastor.*

Item *Æthon* vir quidam, qui ita pedendi vitiò laborabat, ut in templo Capitolino abstinere non potuerit. Sed affectus hôc supplicio, ut trideò cœnaverit domi, didiceritque comprimere nates, ne eâdem pœnâ iterum afficeretur, nam alienâ mensâ victitabat. Martial. *l.* 12. *Epigr.* 78.

> *Multis dum precibus Jovem salutat*
> *Stans summos resupinus usque in ungues,*
> *Æthon in Capitolio pepedit:*
> *Riserunt comites, sed ipse Divum*
> *Offensus genitor trinoctiali*
> *Affecit domicœnio clientem.*

ÆTHRA, Oceani & Tethyos filia, uxor Atlantis, filii Japeti, qui ex ea duodecim filias, & unum filium Hyantem suscepit, qui in Libya à serpente occisus est, cujus mortem cum quinque soro-

tres nimium deflerent, luctu contabuerunt, sed Jovis commiseratione inter Deas sunt translatæ, *Hyadesque* à fratri nomine [illegible] [illegible], vide A. Gell. l. 13. c. 9. Ovid. l. 6. *Fast.* & l. 1. *Trist. Eleg.* 10. dictæ. Reliquæ, eo quod [illegible] superstites manfissent, *Pleiades* sunt appellatæ. Item mater Thesei, Pitthei filia. Uxor Ægei, vide *Ægeus*, & quæ Plut. *in Theseo* habet. Ovid. *in Ep.* 10. *Ariadnes.*

Nec pater est, Ægeus, nec tu Pittheidos Æthra
Filius, auctores saxa fretumque tui.

ÆTHRADARAN, pagi nomen in Persia.

ÆTHREA, Rhodus insula, olim sic dicta. Incolæ *Æthrei* *Steph.*

ÆTHRIA, vide *[illegible]*, & *Thasus.*

ÆTHRIBUM, loci nomen apud *Zonaram.*

ÆTHRURIA, vide *Hetruria*, & *Tuscia.*

ÆTHUSA, inter Apollinis amatas, memoratur Arnobio *adv. Gent.* l. 4. *Nunquam [illegible] Latonius [illegible], castissimas atque puras, Æthusas, Hypsipylas, Marpessas, Zeuxippas & Prothoas, Daphnas & [illegible], [illegible] appetisse [illegible]?*

ÆTHUSA, quæ & *Ægusa*, teste Plinio, l. 3. c. 8. insul. Siciliæ. Sed apud Ptol. diversæ sunt. Æthusa enim *Lampadusa* teste *Fazello*, dicitur; inter Melitam, & Africam sita: Ægusa vero *Favagnana*, nominatur, Lilybæo vicina, inter Hieram & Phorbantiam 10. mill. pass. distans a Drepano urbe 20. in Africum. Vide *Ægates* & *Cossyra[illegible]*.

ÆTHYA, epitheton Palladis. Cœl. Rhodig. l. 14. c. 18.

ÆTHYAS, scopulus, i. e. fulicæ, in Megarensium agro. Pausan. l. 1.

ÆTHYSSEI, populi Libyæ, Marmaridis vicini, *Steph.*

ÆTIA, vide *Chemmis.*

ÆTIA, τὰ Αἴτια, ita Callimachus librum suum inscripsit, quem *de causis & rationibus sacrorum* edidit. De quo Martialis l. 10. *Epigr.* 4.

Si non vis, Mamurra, tuos cognoscere mores,
Nec te [illegible] legas Ætia Callimachi.

Quæ Propert. l. 2. *Eleg.* 34. *[illegible] somnia Callimachi* vocat.

AETIANI, Hæretici dicti ab Ætio Antiocheno Cœlesyriæ artifabro primum, deinde sophista, mox medico: dicti etiam *Eunomiani*, ab Eunomio Cappadoce successore Aëtii; *Anomœi* quoque, *Troglitæ, Exucontii*, & *[illegible]*. Deum se exacte cognoscere tanquam sensibile quid asserunt, non autem per solam fidem. Trinitatis tres diversas substantias esse ajunt, ut auri, argenti, æris, filium à Patre creatum, Spiritum Sanctum à filio, filium ex non existentibus. Rebaptizant Catholicos & Arianos: baptizant tantum in mortem Christi, & caput ad pectus usque semel in aquam immergunt. Vide *Ætius.*

ÆTINE, oppidi nomen, *Hesych.*

ÆTINIUM, oppid. Macedoniæ, quod *Athenæum* Livio l. 38. c. 1. nominatur, Triccæ urbi apud Thessaliæ fines finitimum. *Atino* hodie.

AETITES, Lapis est, qui è nido aquilarum sumitur, cujus binissimè genera describit Plinius, l. 36. c. 21. Sane nihil gemmeum habet, sed omnia lapidis, non colore, non lævore, non nitore ullo commendandus. Interim sine hoc lapide aquilas non fœtificare scribit *Plinius*. Eum ergo, ad partus facilitatem conciliandam, aut faciendum ne abortiva pariant aut [illegible], nido suo inferunt. Inde duplex hæc virtus lapidi ipsi inesse creditur, [illegible] enim est & [illegible]. Tertia à *Dioscoride* additur, τὸ [illegible], *quod furos redarguat*, pani impositus. Est autem *aetites* hic rotundus, subrufulus & candidus; cæterum adeo frigidus, ut igne vinci non possit: quam ipsam ob causam adhiberi ab aquilis, ait *Servius*, ne nimio calore suo coquant ova, quibus incubant, &c. Alius est *[illegible]*, seu potius *Aetitis*, inter gemmas *Plinio*, à colore Aquilæ, quæ candidam habet caudam cognominatus: quos duos perperam confundit Solinus c. 37. utriusque in unum virtutes conferens, his verbis: *Aetites & fulvus est & tereti positione, alterum lapidem intrinsecus cohibens: cujus crepitu sonorus est, cum movetur, quamlibet [illegible] illum non internum scrupulum facere, sed spiritum [illegible] dicant. Hunc aetiten Zoroastres præfert omnibus, maximamque illi tribuit potestatem. Invenitur aut in nidis aquilæ aut in littoribus Oceani: in Persiæ tamen plurimus. Subnexus [illegible] detrudit à [illegible] [illegible]* ad quem locum vide Salmas. *ad Solin.* p. 711. *& seqq.* & infra in voce *[illegible]*.

ÆTIUM, municipium in Italia, *Frontinus.*

ÆTIUS, Consul Roman. Valerii collega, ex agricola Magister Equitum factus, à Bonifacio bello victus, deinde Hunnorum præsidio pristinæ dignitati restitutus.

ÆTIUS Consul, *Studii* collega, à Valentiniano prosperitati ejus invidente, eamque pertimescente occidi jussus est. Procop. l. 5. *Cap.* [illegible]. A. C. 454. Gregor. Turonens. l. 2. c. 7. & 8. *Nic. Lloyd.* [illegible]. Potius is Dux [illegible] Hunnorum, Italiam ingressus est, A. C. 425. sed mox à Valentiniano III. delinitus, Hunnis ad sua remissis, in Imperatoris gratia tantum brevi valuit, ut *Gallicarum Patricius*, quod nomen dignitatis erat à Constantino M. institutæ, crearetur. Hic Comitis Bonifacii (qui de Imperio egregiè meritus, ad Principatum Libyæ Occidentalis & ingentes in Africa opes ascenderat) favorem nomenque insigne, sibi officere ratus, illum apud Imperatorem rebellionis reddidit suspectum, tantumque effecit, ut neci is traderetur, sic, æmulo remoto, potentior. Missus in Gallias, Francos inde pepulit, qui Clodionis Regis auspiciis, partem ejus ad Rhenum satis amplam occupaverant, A. C. 428. sequente anno, ab Arelatis obsidione, non minùs feliciter Gothis summotis. Hinc tanta ejus existimatio, ut *Dextra & Pulcrum Imperii* vulgò audiret: cui cumulus accessit, cùm Attilam Gallias ingressum, Francorum Gothorumque auxiliis subnixus, ingenti prælio vicisset. Unde cùm Romam esset reversus, quartà vice Consul factus, cum Studio A. C. 454. tanto cum plausu populi exceptus est, ut ægrè id ferens Imperator, mox calumniatoribus ejus patuerit, quorum machinationibus contra Ætium irritatus tandem propriâ manu eum necavit, teste Cassiodoro ad A. C. prædictum. Procopius tamen mortem ejus paulò aliter narrat l. 1. Hoc certum est, aliquem hoc [illegible] [illegible], Imperium tantopere concussum esse, ut ab eo tempore in pristinam gloriam redire nunquam valuerit. Vide quoque Prosperum *in Chron.* *Idatium*, Gregor. Turonens. l. 2. c. 7. & 8. &c. Fuit autem *Ætius* primum Consul, cum Valeriano, A. C. 432. secundum cum Sigisvuldo A. C. 437. tertium cum Symmacho A. C. 446. Unde Britonum literæ *Ætio ter Consuli* inscriptæ, de quibus vide in voce *Anglia.*

ÆTIUS, Medicus Græcus, cujus libri extant, & quædam epistolæ. Vide Voss. *de Philosoph.* c. 11.

AETIUS, à quo *Aetiani*, quos vide, ex Antiochia Syriæ oriundus, Constantini Magni Imperatoris temporibus, pauper ab initio, aurificinam ob inopiam exercuit: ut interdiu studiis operam dare posset, ab aliis sua hominibus aurum quod noctu elaborarat mercede, petere solebat; brevi in studiis ita excelluit, ut Antiochiæ in disputationibus publicis etiam senes exagitaret, & superaret, ob eamque immodestiam ejectus fuit à Catholicis, inde Medicus factus & Philosophus, & ad Arianismum propter Categorias Aristotelis male intellectas lapsus, Antiochiæ à Leontio Diaconus ordinatus, cum contentiosis disputationibus de Deo, suæ quoque sectæ homines intricaret, pro heterodoxo habitus, in exilium pulsus est. Sozom. l. 5. & Epiph. l. 1. *tom.* 1. *hæresi* 76. Theodoret. l. 2. c. 27. Augustin. *hær.* 54. *Suid.* Socrat. l. 2. c. 28. Volaterranus l. 13. c. 1. *Anthropol.* Hist. Trip. l. 5. c. 11. At *Joan. Baptista Montanus* Aetium, cujus opera medica circumferuntur, Amydenum fuisse ait, ex Amyda Mesopotamiæ urbe.

ÆTIUS, Patritius, cùm sensisset, Irenem Caroli M. nuptias quærere, ut utraque Imperia denuo conjungerentur, tantum effecit, ut negotium impediretur. *Theophan.* *Cedren.*

ÆTIUS, Archidiaconus Paris. Prætextatum Archiepiscopum Rhotomagensem à Fredegonde sine causa criminis læsæ Majestatis accusatum, masculè defendit. Circa A. C. 575. Greg. Turonens. l. 5. c. 18. Concil. *tomo.* 5.

ÆTIUS Labeo, Poëta qui Iliada Homeri, ita obscurè vertit, ut nec sua ipse cognosceret: Floruit ætate Persii. Gyraldus *Dial.* 8. *Hist. poet.*

ÆTNA, Cœli & Terræ filia, quam cùm compressisset Jupiter, Palicos Deos peperisse scribunt. Servius *in illud Æn.* l. 9. v. 585.

---- Pinguis ubi & placabilis ara Palici.

ÆTNA, mons Siciliæ, prius *Inesium* appellatus, uti tradit *Volaterranus*; perpetuò igne terribilis, & quandoque globos igneos longè emittens. Virg. *Georg.* l. 1. v. 471.

---- Quoties Cyclopum effervere in agros
Vidimus undantem ruptis fornacibus Ætnam,
Flammarumque globos, liquefactaque volvere saxa!

Circa radices amœnissimus est multis fontibus & fruticibus. Sub hoc monte Jupiter Gigantes fulmine percussos dejecit, ut Poëtæ fabulantur. Quare autem Ætna flammas evomat, Trogus l. 4. c. 1. explicat his verbis, *Siciliæ terra est cavernosa, & fistulosa, quo fit ut ventorum flatibus pateat, unde ignis concipitur, intrinsecus sulphur habet & bitumen, ubi ventus per spiramenta cavernarum luctatus, diu luctatus concipit ignem, sic Ætnæ durat incendium. Motus ergo ventorum causa incendii est.* Hæc ille. Ovid. *Met.* l. 15. v. 340.

Nec, quæ sulfureis ardet fornacibus, Ætna
Ignea semper erit, neque enim fuit ignea semper.
Nam sive est animal tellus, & vivit, habetque
Spiramenta locis flammam exhalantia multis;
Spirandi mutare vias, quotiensque movetur,
Has finire potest, illas aperire cavernas.
Sive leves imis venti cohibentur in antris;
Saxaque cum saxis, & habentem semina flammæ
Materiam jactant, ea concipit ictibus ignem, &c.

Cœlestem columnam eam vocat *Pindarus*, hodiè Italis *monte Gibello*, Gall. *le mont Gibel*, dicitur. *Ætna*, inquit *Bochartus*, vel [illegible] *attana*; *caminus, fornax*, vel [illegible] *Ætuna*, *caligo*. Primæ originationi favent hæc Poëtarum loca. Virg. *Æn.* l. 3. v. 579.

---- Ingentemque insuper Ætnam
Impositam ruptis flammam exspirare caminis.

Claud. Mar. Vict. l. 2.

Non aliter quam dum ruptis sæva Ætna caminis
Egerit immissis [illegible] sulfurea flammis.

Hos caminos Græci [illegible] vocant. Schol. Aristoph. *in Vesp.* [illegible] [illegible], adducitque Æschylum, qui cum relatu ad Ætnam,

[illegible] [illegible] Αἰτναῖος [illegible].

Posterius Etymon firmare videtur Lucretius l. 6. v. 640.

Extulit que ardorem longe, lateque favillam
Differt, & crassa volvit caligine cœlum

Vide doctissimum authorem Geogr. Sacr. l. 1. c. 28. p. 579. cum Leandro Alberti, *descr.* *Siciliæ*, p. 76. & *seqq.* *edit.* *Venet.* 1581. Ætnam pulcherrime descripsit Corn. Severus. Optimè autem Virgilius & brevissimè *Æn.* l. 3. v. 571.

---- Horrificis juxta tonat Ætna ruinis,
Interdumque atram prorumpit ad æthera nubem
Turbine fumantem piceo, & candente favillâ,
Attollitque globos flammarum, & sidera lambit;
Interdum scopulos, avulsaque viscera montis
Erigit eructans, liquefactaque saxa sub auras
Cum gemitu glomerat, fundoque exæstuat imo.

Super hunc montem ignem simul & nivem videas; ad latera, hinc vineas, inde sylvas. De Nive Silius l. 14. v. 67.

Summo cana jugo cohibet (mirabile dictu)
Vicinam flammis glaciem, æternoque rigore
Ardentes horrent scopuli, stat vertice celsi
Collis hyems, calidaque nivem tegit atra favilla.

Claudian. *l.* 1. *de Rapt. Proserp.*

Sed, quamvis nimio fervens exuberet æstu,
Scit nivibus servare fidem, pariterque favillis.
Durescit glacies tanti secura vaporis,
Arcano defensa gelu, fumoque fideli
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.

Incendia hujus montis frequentia, sed inprimis terribilia fuerunt A. C. 1536. 1566. & 1579. Sic 1669. 4. fluvios igneos eructavit, quamplurimis in vicinia locis vastitate illatâ, præsertim in agro Catanensi, ubi 15. castra cremata sunt. De ejus variis incendiis vide porrò *Cluverium, Bembum*, Nat. Comitem, *l.* 17. *&* 30. Est etiam civitas Siciliæ ad radices Ætnæ sita, Inessum prius dicta, ab Hierone condita *Steph.* vulgò *Centorbe, Leandro Atorno. Massæ* autem *Faccio*. Populi *Ætnenses*. Ponitur *Ætnæ venator* pro montis *Ætnæi*. *Cantharus* pro ingenti. Item *Ætnæus*, cognomen Vulcani. *Ætnæi lacus* habet Ovid. *de Ponto Eleg.* 10.

ÆTOLI, Græciæ populi, qui lanceas invenisse dicuntur: ob assidua bella, victusque munificentiam ære alieno oppressi fuerunt: uno tantummodò pede calceati in bellum ibant, sinistrô, secundum Euripidem *in Meleagro* quem sequitur Maro *Æn. l.* 7. *v.* 689. ubi de Hernicis Anagninis a Pelasgis oriundis ita scribit,

——— Vestigia nuda sinistri
Instituère pedis, crudus tegit altera pero.)

At dextrô secundùm Aristotelem *in l.* 2. *de Poetica*: ubi *Euripidem* reprehendit, quoniam dextrum nudum esse oportet, ut in motu agilior sit, sinistrum tectum, in quo velut centro moretur. Macrob. *l.* 5. *Saturn. c.* 18.

ÆTOLIA, ab ÆTOLO, vide infrà: qui pulsus à Salmoneo Rege Epeorum & Pisæorum, huc concessit: authore *Xenophonte*, Achajæ regiuncula est, Epiro, Acarnaniæ, & Locris finitima. Urbes, hic olim celebres, Chalcis, Arachthe, Olenæ, Calydon, Oenei Regis sedes. Populos Ephyros, Timphæos, Dolopes &c. hic locat Plin. *l.* 4. *c.* 2. *Hyanthis* olim dicta fuit, teste *Stephano*. Cicer. *in Pisonem*: *Ætoliam, quæ procul à barbaris disjuncta gentibus, in sinu pacis posita, medio ferè Græciæ gremiò continetur, decedens miseram perdidisti.* Dionysius Periegetes.

Τῆς δ' ὑπὲρ ἐς πρόσειαν ὑπὸ σκοπιὴν Ἀκαρνᾶνες,
Αἰτωλῶν πεδίον μέγα, τὸ διὰ μέσου
Σύρεται ὕδασιν ἄγων Ἀχελῷος ἀργυροδίνης.

Ubi *Scholiast.* [illegible] Αἰτωλοὶ μὲν τοὔνομα ἀπὸ τοῦ Αἰτωλοῦ τοῦ Ἐνδυμίωνος. Ovid. *Amor. l.* 3. *Eleg.* 6.

Nec tanti Calydon, nec tota Ætolia tanti.

Artinia hodie, teste *Nicetâ*, & *Lepanto*, à multis *parva Græcia*; quibusdam *il Despotato*, sub dominio est Turcarum. Ætoli autem petaces erant, ac improbi, adeò ut qui tales essent, proverbiô *Ætoli* dicerentur, teste *Stephano*, *à petendo omnia*, Græcè αἰτεῖν ὅλα, ut quidam volunt. Vide Plin. *l.* 4. *c.* 2. Strab. *l.* 8. & 10. Pausan. *Eliac.*

ÆTOLUS, Martis, vel Endymionis fil. cæde per imprudentiam perpetratâ, fugit in eam regionem, quæ postea ab ipso *Ætolia* dicta est, ibique genuit filium Pleuronem, à quo urbs Ætoliæ sic dicta Hujus autem duo filii fuêre, Curetes & Calydon, à quibus rursus aliis urbibus nomina data sunt.

ÆTOMA, Græcè Αἴτωμα fastigium domus, in quo statuas olim & imagines constitui solitas fuisse, notat Vopiscus *in vita Floriani c.* 4 Spartianus *in Pescennio c.* 12. *trichorum* vocat. Cujusmodi fastigia cùm prius Templorum ac Ædium sacrarum propria essent, primus Cæsar fastigium habere cœpit in domo sua, inter alia divinitatis insignia, quæ illi fuêre attributa: quod insequentes eum Cæsares imitati sunt, & postea etiam alii Proceres usurpârunt, ut ex Statio *l.* 1. *Sylv.* 3. *v.* 58. constat. Privatorum verò domus tecta plana habuêre, non in altum hôc modò surgentia trichora, vel triangulari specie. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1213. & infrà passim, inprimis ubi de tectorum *Fastigiis*, ut & in voce *Trichorum*.

AETOS, inter antiqua Nili fluvii nomina, vide infra *Nilus*.

ÆTOSA, Italiæ Urbs, apud *Phlegont. Trallianum*. Unde Poilia, Polla Longæva.

ÆTU, Episcopatus nomen in *sanctionibus* Pontif. Impp. Oriental.

ÆTUATII, Helvetiæ populi *Strab.* Cæsar *l.* 6 *Belli Gall. Ætuates* vocat, quorum oppid. *Tavetsch* ad Rhenum, ab Uria seu Tauro urbe Helvetica 3. leuc. Hodiè propriè *Cauus*, à Canis primâ syllabâ productâ, sive *Grisones*, vulgò Oppid. Ilantium habent. Sub quo Glenner fluv. ex valle Lugnitia descendens, ab hoc Rheni fonte, à dextris suscipitur.

ÆTULIA, Armeniæ minoris portio, quam alii *Ætulanem* vocant. Αἰτουλανὴ *Ptolemæo.* Vide Voss. *ad Justin. l.* 14. *c.* 1.

ÆTUS, Nilus olim sic dictus, ut ex *Lycophr.* notat *Cæl. Rhodig.* Lege *Ætos*, Græcè enim Ἀετὸς est, à cursûs velocitate scil. sic dictus, quod volatum *aquilæ* propemodum æquare videretur. Est & in Scythia fluv. qui cum Promethei agrum uberem aliquin crebris inundationibus infestaret, fecit locum fabulæ, ut Promethei continuò renascens jecur ab aquila exedi diceretur. De utroque vide Cæl. Rhodig. *l.* 7. *c.* 20. *l.* 20. *c.* 13.

ÆTYMANDRI, Asiæ gens, *Ptol.*

ÆVEI, Palæstinæ populi, quorum metropolis Gabaon, & horum civitas Gaza. Hieronym. *in loc. Hebr.*

ÆVITERNI, Dii à Veteribus appellati, quòd sempiternò ævô permaneant; qualis Jupiter, quem sic vocavit *Ennius*. His boves tali immolati, *Plin.* Sic *Æviternus* & *Æviternus*, Dii *Platoni* dicti, i. e., *immortales*. Ut Apulej. explicat, *de Deo Socratis*.

ÆX, insula scopulosa, in mari Ægæo, inter Tenedum & Chium, quæ capræ speciem procul aspicientibus præbet, unde & nomen accepit. Αἲξ enim Græcis capram significat. Ab hâc insulâ mari Ægæo nomen factum fuisse tradit Plin. *l.* 4. *c.* 11. Est & urbs Marsorum in Italia. Item Nympha, Jovis nutrix, quam astris inseruit.

ÆXONE, pagus in Attica: *Halicarnasseo* & *Straboni*. Cecropidis tribum vocat *Steph.* & *Suidas*. *Æxonides* & *Æxonios* diversos habet hoc tractu Strabo. *l.* 9. Thrasylli patria est *Æliano*. Vide *Hala*.

ÆXONES, Atticæ populi dicacitate, maledicâque virulentiâ insignes, adeò ut αἰξωνεύεσθαι figuratum verbum sit, quô denotetur intoleranda mordacitas. Vide *Steph.*

ÆXONIA, urbs Magnesiæ, & Æxone, pars tribus Cecropidis.

ÆZÆI, vide *Lycaones*.

ÆZALA, Armeniæ majoris oppid. *Ptol.* *Picazu*, Interpretes.

ÆZANIS, *Ptol.* Phrygiæ majoris urbs.

ÆZARI, Marmaricæ nomi gens, *Ptol.*

ÆZICA, pars Thraciæ. *Steph.*

AECRIXIS, mons Insulæ cujusdam. Vide *Sitthiance*.

AFER, Hadriani Imperatoris Romani pater. Spartian. *Hadriano c.* 1. *pater Ælius Hadrianus cognomento Afer fuit.* *Xiphilinus*, ὁ δὲ Ἀδριανὸς, πατρὸς μὲν Ἀδριανοῦ Ἄφρου ἦν. *Suidas*, ὁ δὲ τὸ γένος Βουλευτοῦ πατρὸς, [illegible] Ἄφρου, [illegible]. Lege quæ sequuntur. Non dubitabis è *Dione* totum locum esse descriptum. *Cedrenus* contra, non *Dionem*, sed *Breviatorem* ejus secutus malè cepit ejus verba, inquit enim, ὁ δὲ Ἄφρος τὸ γένος. Sed in talibus solens more suô Græcus ille fallitur. *Casaubon. in Spartianum, loc. cit.* Non igitur ortu, sed cognomentô sic dictus est, & constat satis, multas gentium Romanarum familias hoc cognomen frequentâsse. Adrianum vero stirpis Italicæ, aut, ut dicam verius, Italo-Hispanicæ fuisse, vel *Dio* docet, cum Hadrianum Τραϊανοῦ πολίτην, sicut Spartian. in *Severo, c.* 21. *Trajani municipem* vocat. Et *Xiphilinus* fortè scripsit, ὁ δὲ Ἀδριανὸς Σπανὸς τὸ γένος, Ἀδριανοῦ τοῦ Ἄφρου ἦν, Hispaniam enim Græci modò Σπανίαν dicunt, modò Ἱσπανίαν, &c. Unde malè Cedrenus de hoc *Afro*, ὁ δὲ Ἄφρος τὸ γένος. *Erat autem genere Afer.* Namque & *Suidas* illum sic ὀνομάζεσθαι, *nominatum esse*, disertè ait Casaubon. *loc. cit.*

AFER, aut potius *Apher*, Ἀφὴρ. Vide *Africa*.

AFFACÆ, vide *Aphaca*.

AFFARA, civitas tribus Benjamin. Jos. *c.* 18. *v.* 23.

AFFAREA, civitas in tribu Zabulon, Hieronymi ætate villa erat in sexto milliario urbis Legionis, contra Septentrionem. Hieron. *in loc. Hebr.*

AFFATOMIÆ, in veterib. *Gloss.* apud Pithœum dicuntur *donationes, quæ fiunt, festucâ in sinum ejus, cui donabatur, projectâ*, quâ scil. ille in possessionem rei sic mittebatur. Vide L. Salicam *tit.* 48. qui inscribitur: De *Affatomie*. Sub Lodovico Pio Imperatore dubitatum esse, quid hæc vox sibi vellet, colligitur, ex ejus *Capitulari* 1. A. C. 819. *c.* 10. ubi definitur *traditio*: *De Affatomia, dixerunt quod esset traditio.* Car. du Fresne *Glossar.* Dicitur etiam *Affatimus*, apud Marculf. in *Formul.* Unde *Affatimire* vel *Adfatimire*, seu, ut habet Editio Heroldi, *Adfatimire*, in L. Ripuar. *c.* 42. 1. c., donare per *Affatomiam*, seu per *Adfatimum*, ut est *c.* 48. & 49. *Epistolæ adfatimæ, occurrunt in Formul.* ex Lindenbrog. 19. 1. c. Chartæ donationis, apud eundem *Glossarii* Auctorem. Vide quoque Dominic. Macrum in *Hierolexico*.

AFFECTIVA Imaginum adoratio, dicitur in *Histor.* Miscella & apud *Anastasium*, ubi *Theophanes* anno 10. Leonis Isauri habet, [illegible] προσκύνησις, *relativa venerabilium imaginum adoratio*, quæ *affectu & charitate animæ nostræ ad vultum faciei imaginis aptatur*, ut ait Synodus Romana sub Stephano IV. Pontifice, *act.* 4. de qua multa habet Car. du Fresne, *Not. ad Alexiadem p.* 291. & in *Descr. Ædis Sophianæ*. Sed quid de Imaginum cultu sentiendum, diximus in voce *Iconomachi*.

AFFIDATI, apud ejusmodi ætatis Scriptores dicuntur *Advenæ*, qui se domini alicujus patrocinio ac tutelæ, fide datâ ac sacramentô interpositô, addicebant & commendabant: unde & *Commendati* & *Recommendati* dicuntur, in *Constitut.* Siculis *l.* 3. *tit.* 7. & 8. ubi homines demanii *affidatos* vel *recommendatos* habere nulli licet, nisi licentiâ à Principe impetratâ, aut jure hôc jam antè quæsitô cujusmodi Jus in eo regno Barones habebant. *Charta* Wilhelmi Regis Siciliæ A.C. 1179. apud Ughellum *Tom.* 7. *p.* 984. *Potestatem indulsimus ad opus Ecclesiæ* 25 *homines affidandi, juxta usum & consuetudinem Ecclesiarum & Baronum illarum partium, qui potestatem habent homines affidandi.* Quibus affine aliquid habebant Clientes Romanorum & Soldurii Gallorum veterum. A verbo *affidare*, quod est fidem suam alicui obstringere, fidem dare, fide datâ polliceri, promittere, obligare se: de quo, ut & derivatis ejus variis multa congessit Car. du Fresne *Glossar.* in voce *Affidare*, & *Affiduciare*.

AFFILE, Colonia Italiæ Vide *Pessejus*.

AFFIRMATIVI Hæretici, in Foro Inquisitionis Romanæ dicuntur, qui habent eorum, quæ sunt fidei, errorem in mente, & verbô vel factô ostendunt, se modis prædictis habere pertinaciam in voluntate, eamque coram Inquisitore constituti apertè confitentur. Eymericus *Directorio Inquisitorum Part.* 2. *Qu.* 34. De *Negativis* vide infra

AFFLATI, vide *Camere*, item *Didyme*.

de AFFLICTO Matthæus, vide *Matthæus*.

AFRA, Rex Æthiopiæ seculô 9. *Genebrardus*.

AFRA, Afiacæ civitas, Josephô, *Jud. Ant. l.* 1. *c.* 23. sic dicta ab *Aphra* Abrahami filio, teste Cleodemô: sic quoque apud Eusebi. *l.* 9. *Præpar. Evangelicæ*.

AFRA, arx munita, in ora Zaharæ, à Cherifo Mahumet, qui Rex terræ Sus erat, extructa. Ibi perpetuum præsidium, ad Arabum deserti excursiones compescendas, in aditu Numidiæ. Solum Palmis caprisque frequens, sed oryzæ & frumenti minus ferax. Marmol. *l.* 9. *c.* 20.

AFRANIA, Licinii cujusdam uxor, apud Val. Max. *l.* 8. *c.* 3. *ex.* 2 quæ muliebris verecundiæ oblita, suas per se causas agebat, & importunis clamoribus tribunal obstrepebat. Hinc factum est, ut mulieres perfrictæ frontis, & matronalis pudoris oblitæ, *Afraniæ* per contumeliam dicerentur.

AFRANIUS, poëta Comicus, teste Cicer. *in Bruto*, homo peracutus in fabulis ac disertus, quod in Togatis excelluit, inquit Quintilian. *l.* 10. *c.* 1 utinamque non inquinâsset argumenta puerorum fœdis amoribus, mores suos fassus. Suet. *in Ner. c.* 11. Voss. *de Poet. Lat. c.* 1. Et *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 11. Horat. *Ad Pisones*, *l.* 2 *Ep.* 1.

Dicitur Afrani toga convenisse Menandro.

Ausonius *epigr.* 71.

Quem toga facundi scenis agitavit Afrani.

Item Pompeji dux, qui Arabas juxta Amanum subegit; cum Petreio, à J. Cæsare in Hispania devictus, Suet. *in Cæs. c.* 34. Vide Plut. *in vita Pompeji*, & *de gubern. Rep. c.* 24 Strab. *l.* 3. Item Consul. Romanus, Asclepiodoti collega. Item alius *Burrhus* cognomine, de quo vide Tacit. *Annal. l.* 12. *c.* 42. & infrà voce *Lucius.*

AFRANIUS Potitus, homo plebejus, cùm ad ægrotantem C. Caligulam dixisset, se moriturum libenter, si Cæsar inde convalesceret: Cajus hoc juramentum confirmari voluit, & postea quam convaluisset, hominem occidi jussit, ne pejerâsse videretur. *Dion.*

AFRANIUS Quinctianus, Senatorii ordinis, mollitie corporis infamis, & à Nerone probroso carmine diffamatus, ut contumelias ulcisceretur in Neronem, Principe C. Pisone conjuravit. Tacit. *l.* 15 *Annal. c.* 49.

AFRICA, quæ & *Libye*, Græcè dicitur, ab α privativo, & φρίκη horror, quasi sine frigore (ita enim veteres Grammatici nugari amant) una ex tribus orbis terræ partibus, in meridiem vergens, mari Mediterraneo ad arctos, Oceano ad occasum, meridiem, & ortum, ac sinu Arabico perstricta. Dionysius *de situ orbis.*

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]

Mela *l.* 1. *c.* 4. *Africa ab Oriente parte Nili terminatur, pelago à cæteris.*

Silius Italicus *l.* 1. ubi de Libya:

> *Terminus huic roseos amnis Lageus ad ortus,*
> *Septeni impellens tumefactum gurgite pontum.*
> *At qua diversas clementior aspicit Arctos,*
> *Herculeo dirimente freto diversa propinquis*
> *Europes videt arva jugis: ultra obsidet æquor,*
> *Nec patitur nomen proferri longius Atlas &c.*

Moterio, *in magno Diction. histor.* terræ continenti Asiæ per Isthmum 15. milliar. germanic. committitur, quam proin Peninsulam totius Orbis maximam dicit. In Ægyptum, Marmaricam, Africam propriè dictam, Mauritaniam, Libyam interiorem, Æthiopiam & Ægysimbam veteribus ignotam, ultra Æquatorem divisa. Sciendum verò, Africam seu Libyam multis accipi modis; tribus tamen potissimum. Vocabulum istud cùm latissimè patet, tùm tertiam olim habitati orbis partem complectitur; Angustissimè vero patet, cùm pro Carthaginensi ditione, aut pro illo saltem Africæ tractu litorali accipitur, qui ab Ampsagâ fluv. usque ad Phycuntem extenditur. Tertio verò, Africa aut Libya vocatur, quidquid Afri aut Libyes tenent. Itaque tum præter Africam propriè dictam (quicquid autem inter Mauritaniam & Cyrenaicam jacet, id Africæ propriè dictæ tribuitur) totam quoque comprehendit Libyam interiorem usque ad Æthiopas, & Ægyptios. Excipitur enim, ut plurimum, Cyrenaica Pentapolis, Numidia vetus, & Mauritania. Nam & Mauri & Numidæ pro adventiciis habebantur. Longitudo *Africæ* inter promont. Viride, quod maximè occidentale est, & Cap. *Guardafuy*, quod orientalissimum, est 80. circiter graduum: Latitudo inter promont. Hermetaeum & Caput Bonæ Spei est ferè graduum 70. In Africa mediterranea, apud Vett. *Numidiæ, Libyæ, Æthiopiæ, Garamantum* audiebantur nomina, ac hodienum describuntur *Biledulgeridia, Nigritarum regio, Abyssinia*, & si quem specialiora capiunt nomina, *Borno, Barnagasso, Monbza, Ambianacativa, Tigremahon, Hangur, Belegauzze, Agag, Xoa & Gojam.* Sed mera in hisce adhuc obscuritas est. Cujus causa, quia pleraque ista loca à mari eoque commerciorum usu remotiora sunt, ac proinde à nostris minus frequentantur. Accedunt deserta maxima, præcipitia ingentia, Solis fervor, animalium noxiorum vis prodigiosa, aliaque quæ accessum peregrinantibus difficilem præbent. Ne dicam ipsos incolas impedimento adventui esse, tum ob inopiam, cum qua plerique illorum conflictantur, aliis innotescat, tum, ut urbes, quæ maximam partem solo situ munitæ sunt, maneant inexploratæ. Commendantur ex Africæ linguis, Coptica, Æthiopica & Songaica. Quarum prima, ex antiqua Ægyptiaca & Græca conflata est: altera Abyssinis, in meditullio regionis, usitata, duplex, una vulgaris est, altera Chaldaicæ affinis, quâ in sacris utuntur & historias scribunt. Tertia, nempe Songaica in usu est apud Astomos olim dictos, incolas nempe regionum Scombayæ, Musimundæ, Zenetæ, Guineæ, Guzulæ, Heæ & Sus. Ad littora verò maris Rubri & Mediterranei Arabica viget. Auctor anonymus *Historiæ Orbis terrarum Geogr. & Civ.* *Africa* verò ut aliquibus placet, dicta est linguâ Arabicâ Ifrik, à verbo *faraka*, *divisit*. Cur autem sic dicatur, duæ sunt opiniones, quarum prior hæc est, quod ea terræ pars sit ab Europa mari Mediterraneo, ab Asia vero flumine Nilo separata. Altera quòd hoc nomen ab *Ifrico* quodam Africæ rege deductum videatur. Matthæus Retsius, ab Hebræo *Aphar*, quæ vox *pulverem* significat, deducit. Est enim Africa regio calidissima. Hinc Silius Italicus. *l.* 1.

Abstrusi Libye torquetur fabula Cancri.

Et Virg. *Ecl.* 1. *v.* 65.

At nos hinc alii sitientes ibimus Afros.

Quin & Oppian. *l.* 4. *Cyneg.* Libyam vocat [illegible] γαῖαν, eandem itidem [illegible], supra [illegible]. Eumenius Rhetor. *Libyæ arva sitientia.* Manil. *Astronom. l.* 4.

Poenis arenosis Afrorum pulvere terris
Exsiccat populis. - - - - - - - -

Synesius *Ep.* 67 [illegible] Λιβύας, quod à Dionysio procul dubio desumptum v. 181.

[illegible]

Africam Joseph. *Jud. Ant. l.* 1. *c.* 16 ab Ophre filio Madianis, Abrahami nepote, deducit. Sic enim ille, [illegible] Sed vulgares has Africæ etymologias merito tenuis Bochartus ὁ μέγας, & à fertilitate suâ nomen traxisse summopere contendit *in Chanaan l.* 1. *c.* 25. *p.* 536 פרק *Pharaca* inquit Arabicè fructare significat, & פרק *fructu*, *spica*. Hinc à Pœnis [illegible] *Africa* factum, & terra Africa ad verbum est *terra spicæ*, vel *spicarum*, phrasi merè Punicâ. Qualem esse Africam propriè dictam, i. e. Libyæ partem Carthagini vicinam, neminem latet, qui vel à limine litterarum planè rudis. Baudrando de Africa sic loquitur: Africa à Gallis, *Afrique*, ab Hispanis & Italis *Africa*, ab Arabibus *Ack Sekar*, & ab Indis *Befrath* dicitur: estque una ex tribus terræ partibus antiquis cognitis. Sed Lusitani hisce ultimis temporibus detexerunt meridionalem ejus partem nondum Europæis notam, præsertim versus oram littoralem meridionalem & insulas. Regio tota fœcior in Mediterraneis, ubi sterilis & pene deserta multis in locis, vel arenis sterilibus obducta, vel multo ac maleficô animalium genere infesta, vel inopiâ aquarum. Olim Romanorum tempore divisa fuit in sex provincias & Ptol. eam distribuit in 12. regiones. Sed hæc divisio intelligenda est de ea tantùm parte, quæ Romanis paruit. Tunc enim ultra Lunæ montes Meridiem versus incognita erat. Nunc sic dividitur:

Africæ regiones.

Ægyptus	Marmarica
Æthiopia	Mauritania Cæsariensis
Æthiopia sub Ægypto	Mauritania Tingitana
Africa propriè dicta	Meroë
Agisymba	Nigritarum terra
Byzacena	Nubia
Cyrenaica	Numidia
Delta pars Ægypti	Tripolitana
Getulia	Troglodytica.
Libya	

Africæ regiones præcipuæ hujus temporis.

Ægyptus, *l'Egypte.*	Guinea, *la Guinée.*
Æthiopia inferior sub qua regna Monomotapæ, & Monemugi, *la Basse Ethiopie.*	Nigritia, *le pays des Negres.*
Æthiopia superior, seu Abyssinia, *la haute Ethiopie ou l'Abyssinie.*	Nubia, *la Nubie.*
Barbaria, *la Barbarie.*	Zaara, seu desertum, olim Libya interior, *le Zaara, ou desert.*
Biledulgerid, *le Biledulgerid.*	Zanguebaria, *le Zanguebar*, & insul. Madagascaris, seu S. Laurentii, quæ etiam insula Delfina dicitur, *l'Isle Dauphine*, & aliæ versus oram.
Cafrorum ora, *la Coste de Cafres.*	
Congi Regnum, *le Congo.*	

Africæ urbes clariores hujus temporis, fænum Baudrand.

Adea, *Adea.*	Melinda, *Melinde.*
Adrumetum, *Hamamethe.*	Mina, *Saint George, de la Mine.*
Alexandria, *Alexandrie.*	Monomotapa, *Monomotapa.*
Amara, *Amara.*	Mozambicum, *Mozambique*
Aphrodisium, *Africa.*	Quiloa, *Quiloa*
Barva, *Barva.*	Ruficurum, quæ Algira aliis, *Alger.*
Beninum, *Benin.*	Septa, *Ceuta.*
Bugia, *Bugie.*	S. Salvator, in regn. Congi, *S. Salvatore.*
Butua, *Butua.*	Syene, *Asuan.*
Cairus, *le Caire.*	Sofala, *Sofala*
Chaxumum, *Chaxumo.*	Thebæ, *Means.*
Constantina, *Constantine.*	Tingis, *Tanger.*
Dambea, *Dambea.*	Tripolis, *Tripoli.*
Damiata, *Damiete.*	Tunetum, *Tunis.*
Fezza, *Fez.*	Utica, *Biserte.*
Loanda, *S. Paul de Loanda.*	
Magadoxa, *Magadoxo.*	
Marochium, *Maroc.*	

Africa propriè dicta, *Ferraria*, Zeugitana Plin. *l.* 5. *c.* 1. regio & pars Africæ mari Mediterraneo, quod Africum dicitur, exposita inter Mauritaniam ad occasum & Cyrenaicam ad ortum: in qua Tunetanum regnum, cujus olim caput erat Carthago. Urbes illius olim claræ, præter Carthaginem, Utica, Thabraca, Hadrumetum, Leptis magna; & intus, Cirta, [illegible] Veneria, Thysdrus, Bulla regia, Ulma. Nunc clarent Tunetum, Utica, Hippon regius, Tripolis. Africa hæc leones plurimos gignit & serpentes, teste Plin. *loc. cit.* ac Solinô *c.* 30. Ea nunc unà cum Mauritania *Barbaria* nominatur. Africæ hujus meminit Martial. *l.* 2. *ad Germanicum Epigr.* 2.

Creta dedit magnum, majus dedit Africa nomen.

De eadem Claudian. *l.* 1. *de laudibus Stilichonis v.* 18.

Quæ fores Latium, Latio quod reddita servit
Africa, hinnum quod vobis libera Mauro.

Romanorum tempore à Proconsule regebatur, nec sub dispositione Vicarii, sed nec sub Præfecto quidem Prætorio Africæ fuit: cùm reliquæ provinciæ Africæ latè dictæ, Consularis Byzacii, Na-

midis, Præsides Tripolitanæ, Mauritaniæ Sitifensis, Mauritaniæ Cæsariensis, sub dispositione Viri spectabilis Vicarii Africæ fuerunt, ut habet *Notit. veter. provinciar. Romanar.* Nempe sub dispositione Vicariorum Provinciæ Consulares & Præsidiales ferè omnes, quarum etiam Rectores iidem suberant; nullæ verò Proconsulares erant, quum Proconsules longè supra Consulares ac exteros Rectores essent. Habuit solum annonæ præfectum, ejus sub dispositione &c. Vide Salmas. ad Solin. p. 806.

Africæ propriæ olim urbes maritimæ clariores.

Thabraca	Aphrodisium
Hippon regius	Hadrumetum
Utica	Ruspæ
Carthago	Ruspina
Tunes	Tacape
Clupea	Leptis magna
Neapolis	Neapolis, & Tripolis

Urbes Mediterraneæ

Cirta	Suffetula
Lambesia	Tebeste
Assurus	Sicca Veneria
Madaura	Musulti
Tagasta	Tuburbis
Lares	Aquæ regiæ
Thysdrus	Byzacium.

Vide sis porrò doctiss. Auth. Geogr. Sac. Bochart. loc. cit. Chr. Ortel. Marmol. l. 1. c. 5. Diego de Torres, Johan Leonem, &c. Inde, *Afer*, ut *Armentarius Afer*. Virg. Georg. l. 3. v. 344. *Vagus Afer*. Lucan. l. 4. v. 677. & 684. *Afra avis*. Horat. in Epod. Od. 2. Item *Africanus* adjectiv. & Scipionis cognomentum.

AFRICA, quæ olim Adrumetum, Urbs regni Tunetani. A Calipha Mehedi de Carvan capta & munita, pòst in Siculorum quorundam piratarum manus devenit, qui *Africa* illi indidêre nomen. Quâ cùm sequenti tempore Rex quidam Maroci potitus esset, eandem à Carolo V. devicta, & destructa est. Marmol. l. 6. c. 28.

AFRICANÆ, pro pantheris apud Plinium l. 8. c. 17. de Pantheris, ubi, postquam docuit illud genus in Africa Syriaque esse creberrimum, addit: *Senatusconsultum fuit vetus, ne liceret Africanas in Italiam advehere*; ubi per *Africanas* solas intelligit pantheras. Quo modo capiendus Servius ad illud Virgilii, l. 5. Æn. v. 37.

— — In pelle Libystidis ursæ:

Aut reverà ursæ, inquiens, *aut feræ Africanæ*, pardi nempe aut pantheræ, non leonis, ut putabat Lipsius: Inde *Libycæ pelles* pretiosæ, pantherarum scil. & pardorum, quas sola maculatum varietas commendabat. Salmas. ad Vopiscum in Aureliano. c. 34. Vide quoque infrà *Libyca fera*, it. *Panther*.

AFRICANÆ Gallinæ, apud Varronem de R. R. l. 3. c. 9. *sunt grandes variæ, gibberæ, quas Meleagridas appellant Græci. Hæ novissimæ triclinium genianum introierunt e culina, propter fastidium hominum. Veneunt propter penuriam magnò.* Ubi cum Meleagridibus easdem facit, quod & Plinio l. 10. c. 26. tantum non visum est. Certè magnam cum illis similitudinem habuerunt. Columella l. 8. c. 2. *Africana est, quam plerique Numidicam dicunt, Meleagridi similis, nisi quod rutilam galeam & cristam capite gerit, quæ utraque sunt in Meleagride cærulea.* In capite scil. tuber habent, sive gibbam rutilam, unde gibberas eas esse Auctores ajunt: at in Meleagridibus Græcorum insigne corporeum, velut clavus rotundus è capite exit, quòd maribus ultra rostrum propendet, dum in venerem incitantur & fœminas ambiunt. Sed & patriâ differunt. Meleagrides enim è Bœotia, *Africanæ*, è Numidia: porrò, *varius ingenium*, Africanarum proprium est, de quo vide Plinium. loc. cit. Interim, cùm Græci Numidicas gallinas parùm videantur novisse, magis notas propioribus Romanis, si qui Græcorum veter. famâ ad se perlatas memoraverunt, Μελεαγρίδας eas nominârunt, ob similitudinem prælatam. Hodie Galli *Indicas* vocant gallinas illas, quas Veter. Meleagridas, non quod ex India primùm advectæ, sed quia quidquid ex transmarinis locis affertur, *Indicum* vulgò solet appellari: *Africanas* verò *Gallinas Guinea* vocant. Vide Salmas. ad Solin. p. 871. & 872. ut & infrà, ubi de gallinis Numidicis.

AFRICANI Maj. Castra, vide *Castra*.

AFRICANUS, Alexandri Cæsaris Consiliarius, doctissimus Juris professor, Papiniani discipulus. Lamprid. in Alexand. Sever. c. ult. Idem in Gern. literis doctus. Eutrop. l. 6.

AFRICANUS, Poeta Ennio laudatus, cujus cæcitatem deplorat Lactantius, l. 1. Instit. c. 18.

AFRICANUS Julius, primus Christianorum Chronologus. Vide *Julius Africanus*.

AFRICANUS Sextus, nobilis Juvenis à nuptiis Silanæ deterritus ab Agrippina, impudicam & vergentem annis dictitante; non ut Africanum sibi seponeret, sed ne opibus & orbitate Silanæ maritus poteretur. Pro Sextus legit Lipsius *Sex.* ut sit prænomen, [illegible] cum nobilitatem à Julio Antonio Marcellæ marito, cui cognomen Africano [illegible] fil. I. Antonius in l. 4. *Annal.* & hic [illegible] ad l. 13. c. 19. Taciti. In censu per Gallias agendo conflictatus est æmulatione cum Q. Volusio Tacit. l. 14. Annal. c. 46.

AFRICANUS Victor, vide *Victor*.

AFRICANUS, Cognomine Scipionum. Vide *Scipio*.

AFRICERONES, vide *Campi* [illegible].

AFRICUM Pelagus, Ptol. quod Africam propriam à Septentrione alluit. *Punicum mare* Flori, l. 2. c. 2. *Maur. Oceanus*. Juvenal. Sat. 10. v. 148. 149. [illegible] Dionys. Afro, cujus inundatione interdum Syrtim majorem attolli dicit.

AFRICUS, venti nomen ab Africa spirantis, inter Austrum & Zephyrum. Virg. Æn. l. 1. v. 89.

— — — Creberque procellis
Africus — — — —

Horat. Carm. l. 1. Od. 1.

Luctantem Icariis fluctibus Africum.

Idem Carm. l. 3. Od. 23.

Nec pestilentem sentiet Africum
Fœcunda vitis.

Senec. Nat. Quæst. l. 5. c. 16. *Africus furibundus ac ruens ab Occidente hyberno.*

AFRODISIUS, fluv. qui steriles reddit mulieres.

AFRODISIO, pro *Aphrodisio*, in veteri *Itinerario*; quô modo recentiores sæpe loquutos deprehendimus. Sic enim *Aterno*, Græcè Ἄτερνον, pro *Aternum*, *Pano* pro *Panopolis*, *Lato* pro *Latopolis*, *Heracleo* pro *Heracleopolis*, passim habent. Hieronym. advers. Jovinianum l. 2. *Unde & urbes quoque apud eos ex animalium vocabulis nuncupantur. Leonto, Cyno, Lyco, Busiris, Thmuin, quod interpretatur hircus.* Salmas. ad Spartian. in Adriano Cæs. c. 10.

AFRUM, Palæstinæ Urbs. *Liber Notitiar.*

AFUFENIENSIS, Africæ loci Episcopalis nomen in *fragm.* Vict. Utic.

AGA, provinc. regni Abyssinorum. Idem nomen Capitanei generalis Janitzerorum, in Turcia. *Chalcondylas.*

AGA, mons è quo Araxes & Euphrates oriuntur, quem Strabo & Ptol. *Abum* vocant. Hermol. in Plin. l. 6. c. 9.

AGABA, Palæstinæ urbs Josepho *Jud. Ant.* l. 13. c. 24.

AGABANA, circa Persidem castellum. Amm. Marcellin. l. 27. c. 12. Vide *Agamana*.

AGABO, Rex Æthiopiæ fratricida; de quo mira fabulantur hujus gentis historici.

AGABRA, Turdetanorum in Hispan. oppid. *Vasæo* authore; qui hodie *Cabra* dici ait. longitud. 16. 20. latitud. 37. 40.

AGABUS, nomen Prophetæ, qui prædixit famem illam, quæ sub Cæsaris Claudii imperio accidit. Actorum c. 11. v. 28. Idem Cæsareæ arrepto Pauli Apostoli cingulo, & colligatis suis manibus ac pedibus, sic te Hierosolymis Judæi colligabunt, dixit. Actorum c. 21. v. 10.

AGALYTUS, Olympiadas consignavit. Suidas in Κηφισόδωρος.

AGACLYTUS, libertus Veri, auctoritate & potentiâ pollens. Jul. Capitolin. in Marco Antonino Philos. c. 15. *Multum sane potuerunt liberti sub Marco & Vero, Geminus & Agaclytus: cui Patronus dedit, invito Marco, Libonis uxorem.* Idem Capitolin. in Vero. c. 9.

AGACTURI, populi quidam, aliàs *Agathuri* Plin. l. 6. c. 28.

AGAD, civitas in tribu Issachar, sita ad radices montis Hermon. Hieronym. in loc. Hebr.

AGADES, regnum Africæ, cum Urbe cognomine muris præcincta, in Nigritiæ regione, versus lacum Guardæ. Est etiam alter locus *Agades*, juxta fluv. Ghir, in mediterraneo Africæ.

AGADEZ, provincia Æthiopiæ, Libyæ proxima, cum urbe cognomine. Hic magna mannæ copia, & ingentes è mercibus extraneis reditus Principis, qui tributarius est Regis Tombutensis. Marmol. l. 9. c. 9.

AGADOTH, seu MIDRASCHIM, Rabbinis dicuntur, qui Græcis λόγια, αὐξήσεις, explicationes uberiores & prolixæ res: Caminus vocem vertit, *Extensio*: Dicitur autem *Extensio*, i. e. varias Scripturarum interpretationes, homiliarum in genus, cùm Scripturarum mysteria auditoribus explicantur. Et quidem Elias quoque in *Thisbi* sic est interpretatus: אגדה פשט לשון, *est in uno extensione.* Casaubono tamen magis probatur, quod idem Elias alibi adnotat, vocem esse deductam ab Hebr. נגד *indicavit, explicavit.* Nam & res & vox originem videntur habuisse, à præcepto Dei, apud Mosen Exodi c. 13. v. 8. cujus versiculi prima vox est והגדת *vehig gadtha*, i. e. *& annunciabis.* Cui voci respondet apud Paulum, in explicatione Sacramenti antitypi, καταγγέλλετε, *annunciate*, 1 Cor. c. 11. v. 26. Vide Isaac. Casaubonum *Exercitat. XIV.* ad *Annales Ecclesiast. Baronii* §. 7.

AGAETUS, Scytharum Rex.

AGAG, Rex Amalecitarum. Circa A. M. 2961. Ejus historiam vide 1 Reg. c. 15. *Samuel.*

AGAG, Regnum & Urbs Æthiopiæ superioris versus lacum *Zaire*, inter Nilum fluv. & provinc. Ambiam & Novam.

AGAGAMMATÆ, populi circa Mæotim. Plin. l. 6. c. 7. Aliis *Agamantes*, & *Agamatæ*.

AGAGES seu JACCHÆ, populus interioris Africæ ferocissimus, regnum Congi, circa A. C. 1560. aggressi, illud ingenti cæde cabatum tandem occuparunt, sub Rege Congi Alvaro I. qui cum suis, qui cladi superstites erant, in exiguam Insulam Zaire flumins compulsus, extremas ibi sustinuit ac ineffabiles miserias, barbaris interea totô regnô crudelissime grassantibus. Qui rumor cùm pervenisset ad Sebastianum Portugalliæ Regem missô cum copiis Franciscô de Govea, bellum intulit Jacchis tam felici successu, ut paulo pòst totô Congô expellerentur. Sic restitutus Alvarus, obiit circa A. C. 1580. Causam regni tam miserè vastati referunt Congenses, in susceptam sub Johanne II. Lusitaniæ Rege religionem Christianam, Lusitani potiori jure, in eandem contemptam ac neglectam habitam. Georg. Hornius *Orb. Imp.* p. 467. Plura vide infrà passim, imprimis ubi de *Congensi Regno*.

AGAGRIANÆ Portæ, Syracusis: erat hic magna frequentia sepulchrorum, ut ait Cicer. l. 5. *Tuscul.* *Achradinæ* fortè legendum, ut digitò monstravit *Cujacius* [illegible].

AGAGULA, in Gloss. Isidori, Lenocinator, pantomimus, idem forte cum *Agaso*, in iisdem, ubi *Minister* [illegible] *Regiæ* definitur. Car. du Fresne, *Gloss.* vide infrà in voce *Minister*. Ejusdem fortè notionis, *Agaga* est, in *Traga*. Petronii de Cœna Trimalchionis. *Non omnia artificia servi nequam narrat, agaga est, at curabo, stigmata habeat.*

AGAI, locus, a quo Bethel non multùm distat. Hebraicè *Ai* scribitur, cujus parvas tantum ruinas extare scripsit suo tempore D. Hieron. *in loc. Hebr.*

AGALASSES, Indiæ populi, circa Indi fluminis partes superiores. Diodor. Sic. *l.* 17. quos ab Alexandro Magno expugnatos tradit.

AGALLA, Arabum urbs, in Palæstina, Joseph. *Jud. Ant. l.* 14. *c.* 2.

AGALLIS, Corcyræa fœmina, in arte Grammatica perita, cui inventionem pilæ nonnulli ascribunt. Vide Cæl. Rhodig. *l.* 8. *c.* 1. Meursium, *de ludis Gr. p.* 5. Voss. *de Philol. c.* 2. §. 3.

AGALLOCHUM, Græcis ἀλόη vel ξυλαλόη, aloë est aromatica, ab excellenti odore *Arbor Paradisi* vulgo dicta: unde thymiamatum vice adoleri, scribit *Dioscorides*. Pro citro arbore Atlantica, ex qua fiebant mensæ citreæ, à Græcis quibusdam acceptum fuisse, discimus ex Auctore Anonymo Περὶ [illegible]. Forte quòd *agallochum* maculas similes habet ligno citri: unde *Dioscorides Scribon.* [illegible] esse dicit &c. qui etiam lignum ejus pro despotinate Veteribus fuisse addit. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1054. *& seqq.* ut & infra ubi de *Aloë aromatica*.

AGALMA, vox Græca, Ἄγαλμα, [illegible]. simulachrum est, *gratum exemplar, res afferens gaudium*, uti monet Spelman. in *Gloss.* In 2. Concil. Niceno, statuam animalis alicujus denotat, ad differentiam imaginis, quæ creaturam rationalem repræsentat, ac *icon* dicitur; secundum Macrum *Hierolex.* Communiter statua quæcunque, signum, simulachrum, quæ velut templorum apud Gentiles ornamenta erant. *Hesych.* ἄγαλμα, ξόανον, [illegible]. *Et ornamenta* quidem vocat Liv. *l.* 4. *Ornamenta urbis, statuæ & tabulæ pictæ, & quidquid pretiosæ fuit gratiæ, ad naves delatum.* Vide quoque eum *l.* 32. & 38. Unde Theatrum *ornatum* dicebant, quùm festis diebus in eo simulachra collocarentur. Ovid. *de Art. l.* 3.

> *Aurea quæ pendent ornato signa theatro,*
> *Inspice quàm tenuis bractea ligna tegat.*

Ubi ornatum est [illegible], uti contra templa his ornamentis destituta [illegible] vocat Agathias *l.* 5. Vide Desid. Heraldum *ad Arnobium l.* 6. ubi, Simulachrum Dei, cui conditum erat templum, Numen templi proprium habitum, cætera ad ornatum pertinuisse tantum, addit, ex Servio *ad illud Georgic. l.* 3.

> *In medio mihi Cæsar erit* — — —

In *Gloss. MS. Agalma dicitur expressio vel imago sigilli*, ἄγαλμα *simulachrum*. Martianus Capella de Pallade *l.* 6.

> *Quam dextrà apprenant humeri, quæ agalmata singunt.*

Charta Edgari Regis pro Westmonasteriensi Ecclesia A. C. 968. *Ego Dunstanus hanc libertatem crucis agalmate signavi.* Dudo Dec. S. Quintini *Præfat. ad Ælia Normannorum*,

> *Alloquiis crebris, virtutum agalmate pingere*, &c.

Aliud quid videtur vox sonare, apud Ragnerium Monachum Cellensem in *Mirac. S. Gisleni. Corpus sindone munda diligenter circumvolutum & sub agalmatis clave propriæ obseratum, in vasem unà, deponunt.* Ubi *Agalma clavis* forte est sigillum clavi impressum, cujusmodi passim habent Antiquariorum scrinia, Car. du Fresne *Gloss.* Sic paulo antè, *crucis agalmate*, &c. Vide quoque infra, ubi de *Clavibus signandi ritu*, alibique. Inde *Agalmatothecas*, quas in Atrio unà cum Pinacothecis aliisque elegantiarum receptaculis asservare consuevisse Romanos veteres docet Laur. Pignorius *comm. de Servis.*

AGAMANA, Mesopotamiæ oppid. *Ptol.* Idem fortè cum *Agabana Marcellini.*

AGAMEA, vel **AGAMIA**, promontor. & portus circa Trojam. *Steph.*

AGAMEDE, oppid. Lesbi insulæ. *Steph.*

AGAMEDES & TROPHONIUS, adytum Delphicum ex quinque lapibus construxerunt, cujus meriti nomine quum ab Apolline præmium postulâssent, quod ille optimum homini duceret, post diem tertium in lecto mortui reperti sunt. Vide Cicer. *l.* 1. *Tusc. c.* 114. Plut. *in Consol. ad Appoll.* Pausan. *l.* 8. & 9.

AGAMEMNON, Atrei ex Ærope fil. ut Homer. *Il. α.* ait, Plisthenis verò, ut Hesiod. *in Stemm.* & frater Menelai, Mycenarum & Argivorum Rex à Perseo IX. ab Atreo (sub quo Pelopidæ Perseidas regno summoverunt) IV. quasi ἄγαν μένων h. e. *perseverans*, qui omnium Græcorum consensu Imperator delectus, ad expeditionem Trojanam profectus est, ubi plurimos labores, & maximas Principum simultates pertulit. Ilio capto, inter alia, Cassandra Priami filia ei in sortem cessit, quæ etiam mortem ei prædixit, sed ille verbis ejus minimè fidem habens, ad uxorem Clytæmnestram, cui domi cum quibusdam liberis relictæ imperii curam crediderat, reversus, ab Ægistho Thyestis filio, qui omnia prius tacitè occupaverat, imo & uxorem stupraverat, simulatâ amicitiâ, & Clytæmnestræ consensu, in litore, seu ut aliis placet, in convivio, quod ingens ei uxor paraverat, interfectus est, postquam ann. 18. regnâsset. Quod facinus Orestes Agamemnonis & Clytæmnestræ fil. ægre ferens, Ægisthum & matrem in vindictam patris occidit, & patri in regno successit. Quæ omnia elegantissimè prosecutus est Sophocles *in Electra*, Euripides *in Oreste*, & Seneca *in Agamemnone*. *Agamemnonis hostiæ*, in deorum & persuasu difficiles dicuntur, inde natum, quod Agamemnonem jam divitiis in Troja facturum boves effugerent, vixque multò negotiò comprehensus, reductus est. Quadrabit etiam in eos, qui nolentes & coacti quidpiam, agunt. Olim in sacris spectabatur, ut hostia lætis, ac volens adstaret, quod si refractariè fune præfugisset, infaustum omen habebatur. Videtur & huc posse referri, quod Agamemnon in Aulide filiam Iphigeniam sacrificavit, sed admodum invitus. *Zenodot.* Quam tabulam quidam ex historia filiæ sepulchræ etiam traxisse volunt. *Petav.* Hinc *Agamemnonius.* Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 838.

> *Eruet ille Argos Agamemnoniasque Mycenas.*

Erat verò *Agamemnon* non Mycenæorum solum & Argivorum, sed & Sicyoniorum, Corinthiorum, aliarumque urbium Rex, adeoque omnibus reliquis Græciæ Principibus major & potentior. Certè Homero toties [illegible] Ἀγαμέμνων, & *Il. β. v.* 108.

> [illegible]
> *Insulis multis & Peloponneso toto imperare:*

interprete illustri *Marshamo Canone Chron. Sec.* XII. ubi *de Bello Trojano*. Hinc Ἀγαμεμνόνεια φρέατα, *Agamemnonii putei*, proverbialiter de admirandis operibus dicebantur. Ajunt enim, illum & circa Aulidem & passim in Græcia puteos effodisse, ne per æstum aquarum inopiâ laborari posset. Author *Zenodot.* Item, *Agamemnonii fontes*, fontes quidam tepidi Ioniæ apud Smyrnam urbem abeâ 5. mill. pass. distantes. *Philostrat.*

AGAMEMNONIA, in Attica, Græcorum classis in Trojam conjurantium statio. Pompon. Mela *l.* 2. *c.* 3.

AGAMESTOR, Archon Atheniis [illegible] seu *perpetuorum* XI. post Theseum præfuit, ann. 24. Illi successit Æschylus: circa tempora, quibus Ægyptus, post Thuorum ultimum Thebanorum Regem, in varios minutos dominatus est divisa. Joh. Marshamus *Canone Chron. pag.* 412.

AGAMIA, promontor. & portus Troadis, apud *Suid.* & *Steph.* ex Hellanico. Dicta etiam *Agame*.

AGAMIDIDES, fil. Ctesippi, Herculis nepotis. Rex partis alicujus Græciæ, Pausan. *l.* 3. *de Laced. Reg.*

AGAMIUM, oppid. agri Novariensis apud Sessitem fluv. à Novaria 16. mill. pass. Incolæ *Agamini*, ex marmorea antiqua *Inscriptione*. Ibi B. Panacea Virgo & Martyr præcipuò honore colitur. Vulgò *Aghem* seu *Ghem*.

AGAMNESTOR, XI. Atheniensium princeps, qui regnavit ann. 20. Vide suprà.

AGAMNESTOR, vel **AGANESTOR**, Academicus quidam, de quo lepidam historiam lege apud Plut. *in Dipnos. quæst.* 4. §. 4.

AGAMUS, Urbs, circa Heracleam Ponticam, *Steph.*

AGAMZUA, Mediæ oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 14. An *Aganzaga*va? *Ptol.*

AGANA, it. **AGAN**, seu **PAGAN**, una ex Insulis Latronum, in Asia & Oceano Orientali, inter Insul. *Chamochoan* & *Guagam*.

AGANAGARA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.* *Mercator Aganara.*

AGANGINÆ, Libyæ interioris populi. *Ptol.*

AGANICE, vide *Aglaonice*.

AGANIPPE, fons Bœotiæ celebris ad Heliconem montem, haud procul à Thebis in Permessum fluv. labens, Musis sacer, à poëtis maximè celebratus. Claudian. *in Paneg. Mallii Theod. v.* 171.

> *Communis fessus Helicon, fluxitque Aganippe*
> *Largior.* — — —

Hinc *Aganippeus*, Propert. *l.* 2. *Eleg.* 3.

> *Et quantum Æolio quum tentat carmina plectro;*
> *Par Aganippeæ ludere docta lyræ.*

Itemque *Aganippis*, Ovid. *l.* 5. *Fast. v.* 7.

> *Dicite quæ fontes Aganippidos Hippocrenes*
> *Grata Medusæi signa tenetis equi.*

Nomen quod attinet, *Aganippe*, inquit Vir maximus, Bochart. *in Chanaan l.* 1. *c.* 16. est אגן אביבא *Aganabba*, i. e. ad verbum, *crater viroris*, h. e. *viridis*, quia fontis crater est,

> *Margine gramineo patulos succinctus hiatus.*

Agan autem propriè est *crater*, Ita reddunt Græci Interpretes Exod. *c.* 24. *v.* 6. & Cant. *c.* 7. *v.* 3. Sed quâ metaphorâ Græcè [illegible], eâdem Syriacè אגנא *agana* dicuntur in fossis ac fontibus aquarum conceptacula. Sic in Chaldæo Paraphraste, Judic. *c.* 4. *v.* 11. [illegible] *vallis craterum*, interprete Kimchiô ager est, in quo sunt lacunæ craterum instar, aquis plenæ. *Aganippe* etiam *Enippe* dicta est, i. e. עין אביבא *en-ibbe*, h. e. *fons viroris*. *Vibius Sequester* qui perperam in montibus recenset: *Aganippe Bœotiæ, ante Enippe dicta*. *Nic. Lloydius.*

AGANTINUS, vide *Agathyrsum*.

AGANUS, urbs Ponti, circa Heracleam, *Steph.* Ἀγανὸς dicitur.

AGANZAGAVA, vide *Agamzua*.

AGANZIÆ, vide *Berigæ*.

AGAOSI, populi Æthiopiæ superioris in regno Bagamedri, inter fluv. Nilum & Tagazzam.

AGAPÆ, convivia, quæ in Ecclesia primitiva post sacram Synaxin, inter Christianos, celebrabantur, in ipsis templis, charitatis mutuæ, unde illis nomen, conciliandæ & confirmandæ ergò. Sed jam S. Pauli tempore abusus irrepsit, 1 Corinth. *c.* 11. *v.* 17. Unde postmodum abolita. Tertullian. *Apol. c.* 39. Minutius Felix, *in Octavio*. Clem. Alex. *Pædag. l.* 2. &c. Habebant autem solebant antiquitus, tempore natalitio, exequiali, & nuptiali, secundum Greg. Nazianz. *Spelmanno Agapæ*, convivia erant fraterna Ecclesiastica certis priscis temporibus, ex collatis donis, instructa, ad Christianam charitatem fovendam, & pauperes recreandos, quod utrumque ipsa vox, quæ Græca est, notat. Earum mentio Ep. Jud. *v.* 12. Οὗτοί εἰσιν, ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, *Hi sunt in Agapis vestris maculæ*. ubi alii reddunt, in *epulis*, Erasmus, *inter charitates vestras*. Illas pulchrè describit Tertullian. *in Apolog. c.* 39. ubi, inter alia, *Cœna*, inquit, *nostra de nomine rationem sui ostendit, vocatur enim ἀγάπη, id quod dilectio penes Græcos est*. Sublatæ sunt ob abusus. Concilio Laodiceno A. C. 364. Vide ejus *can.* 25. Conc. 3. & 6. Constant. A. C. 69 *can.* 74. *Quod non oportet in Dominicis locis vel Ecclesiis eas quæ dicuntur Agapæ, i. e. charitates facere, & intus in domo comedere & accubitus sternere.* Et Dist. 42. *c.* 1. *Qui faciunt Agapas, i. e. convivia pauperibus exhibent.* In eadem *Distinct.* occurrit quoque *Agape*, non semel.

mel. Quandoque etiam pro Cœna Domini vox usurpata reperitur. Vide Spelmannum *Gloss.* Secundùm alios, *Agape* seu convivium sacrum, non unius generis apud Veteres fuit. Instruebant enim hi *Agapas*, trium inprimis rerum gratiâ. *Nuptiarum* videl. in quibus invitabatur ipsemet Episcopus, dicebanturque *Agape Nuptiales* seu *connubiales*, *Festivitatum* sanctorum Martyrum, quæ appellabantur *Agape Natalitiæ*, & fiebant in templis, & *Funerum* seu *Exequiarum* tandem, quæ *Agape Funerales* nominabantur; de quibus ultimis Clemens *l. 8. Const.* (ut dicuntur) *Apostolic. C. 44. qui in exequiis mortuorum ad convivium funebre invitati estis, ordine & timore Dei epulamini, ut possitis preces pro defunctis exhibere Deo.* Earum magnificentia à S. Paulino, de Alethio, qui pro Rufina uxore, in Basilica Vaticana, eas celebrârat, scribente, his commendatur: *Patronos animarum nostrarum pauperes, qui totâ Româ stipem meritant, multitudinem in Aulam Apostolicam congregâsti* (pauperes enim, inter alios his conviviis fuisse adhibitos, docet Origenes *in Hiob. l. 10.*) *Pulchrè equidem tanti operis ut spectaculo pascor. Videre enim mihi videor tota illa religiosa miserandæ plebis examina, illos pietatis divinæ alumnos tantis influere penitus agminibus, in amplissimam gloriosi Petri Basilicam, ut pro januis atrii, & pro gradibus tamen spatia coarctentur*, *Ep. 31.* &c. Postea, ut dictum, abusu invalescente & hæc & illa convivia, omnesque *Agape* desierunt, Conciliorum interdictô; Remanet tamen simile quiddam hodieque in Orientali Ecclesiâ, ubi Festivitatum & Funeralium tempore, convivia sacra publicè exhibentur, quamvis non intra Templa, sed penès ipsa sub dio, vel in privatis quoque ædibus, juxta id, quod Gregorius *l. 9. Ep. 71.* Anglis noviter ad fidem conversis perscripserat, permittendo eis scil. ut non longè *à templis, in tuguriis virentibus, frondibus fabricatis, talia convivia recolerentur.* Cujusmodi convivium sumptuosissimum Montis Libani, cui ipsemet interfuit, *Dominic. Macer* descriptum habitum A. C. 1624. cùm Papæ nomine ad Patriarcham accessisset. Celebratum id fuit in Basilica Patriarchali *Deiparæ Assumptionis*; præsentibus Episcopis, magnâ Clericorum catervâ & innumerabili Populi confluxu: cùm solô hôc die in Cœnobio isto manducandæ carnis & animalium mactandorum facultas concedatur. At Patriarcha cum cæteris Monachis & Episcopis ejusdem Ordinis, seorsim comederunt; Antonii enim Abbatis Regulam secuti etiam tum à carne, adeoque in perpetuum indispensabili lege abstinent, &c. Etiam verò in ruralibus Insulæ Melitensis Ecclesiis, quum festum aliquod celebratur, solent, post Vesperarum solennitatem, buccellas una cum fructibus populo distribuere: Græci autem placentas & subcinericeos panes distribuunt, at in exequiis dant frumenti granum coctum & benedictum, quod condimentis variis edulcare solent, & Κόλυβα vocant, quâ de rem vide infrà in voce *Cœna*, & plura hanc in rem apud Macros Fratres in *Hierolexico*: Addo Glitem, quod & in aliquibus Galliæ Hispaniæque locis *Agapas* adhuc in usu esse, refert *Casaubon*, & videtur tale aliquid colligi posse, ex lapide S. Ildefonsi Altaris in *Æde* sacra Hispanorum S. Iacobi Romæ, ex iisd. &c. Quia verò communibus illis conviviis, de quibus suprà, pauperes adhibebantur, eorumque quodammodo causâ illa peragebantur; hinc factum, ut postmodum *Agape*, pro eleemosyna sumeretur. Unde B. Augustinus Fausto Manichæo respondens, qui Christianos sacrificia vertisse in *Agapes* & idola in martyres &c. calumniabatur, *Agapes nostræ*, inquit, *pauperes pascunt, sive frugibus, sive carnibus. l. 20. contra eum, c. 4. & 20.* Et veteres *Glossæ ad can. 7.* Concilii Laodiceni, convivium pauperum *Agapen* vocant. Hergerus Lobiensis in *Vita S. Ursmari*:

Indicens Agapen *simul & Jejunia crebra*,

Inde *Agapen ad ostium petere*, in *Vita* Vedali Benedicti *num. 5. per singulos dies Agapen facere pauperibus*, in *Vita* Alberti Abbatis Cambronensis *num. 13.* ut alia omittam. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & Auctores illic magnô numerô hanc in rem laudatos. Salmas. inprimis *de Iure Attico & Rom. c. 3. & 4.* Apud eundem discimus ex Marculfo *l. 1. Form. 51.* vocem, *Agape*, i. e. Latinè *Charitas*, titulum etiam fuisse olim honorarium: Ita enim hic, *Coronæ fraternitatis vestræ* Agapen *ergo nos semper plurimâ jure flagrantem litterarum serie non omittimus excitare.* Vide Ionam *Præfat. in Vitam S. Columbani.* Ita & Græci Ἀγάπην non semel usurpant, docente *Meursio*, &c. Plura hanc in rem vide apud virum Cl. Ioh. Casp. Suicerum *Thesaur. Eccles.* in hac voce: adde infrà dicenda, voce *Charitas*, item *Diaconus.*

AGAPENOR, præfectus classis Agamemnonis. Homer. *Il.* β. Item Ancæi fil. Lycurgi nepos, qui captâ Iliô, in Cyprum tempestate delatus est, ubi Paphum urbem condidit, & fanum in urbe opulentissimum. Pausan. *in Arcad.*

AGAPETA vel AGAPETES, Græc. Ἀγαπητὰς, nomen, quô Clerici olim notati, quod cum mulieribus ac virginibus, quas domi suæ sub *Agapetarum* seu *Dilectarum* appellatione illi detinebant, prava commercia habere dicerentur. *Papias*, *Agapeta*, *Lenocinator & qui cum feminis illicite conversatur propter Clericum.* Nempe erant *Agapetæ* virgines seu viduæ, quæ sub specie cœlibatus ac virginitatis, nuptiis nunciô missô, cum Clericis in eadem domo habitabant, ac, ne quæ pravi commercii suspicio esset, sese invicem *Dilectos* & *Dilectas* appellabant, vel etiam *Fratres* ac *Sorores*. *Agapetæ* nempe [illegible], *Amicæ dictæ, quæ Christo nubere vovit*: Græci eas [illegible] vocant. Hieronymo dicuntur *Adoptivæ Sorores*, *Ep. 22. ad Eustoch.* *Sorores devotæ* aliis, &c. Hi Constantinopoli inprimis, charitatis Christianæ prætextu, sub eodem tectô habitabant: quod non tantùm à Viris sanctis reprehensum acriter, sed & aliquoties in Conciliis damnatum est. Hinc S. Hieronym. *Ep. 22. ad eandem*: *Unde in Ecclesiam Agapetarum pestis introiit? unde sine nuptiis aliud nomen uxorum? imò unde novum concubinarum genus?* Idem *ad Oceanum, de Vita Clericorum*, de Clericis agit, *qui Agapetas amplius quàm [illegible], quàm Cingulum.* Nunquam itaque tandem Clerici hi Sororibus hisce dilectis mittere coacti sunt, D. Chrysostomô minis

minerio sui, ex Imperatoria sede, illos magno cum zelo cingente. Neque verò solùm viri istiusmodi *Agapetas* secum habuêre, sed & feminæ domi suæ suos, *Agapetos*, quod itidem illis prohibitum. Iulianus Antecessor *Constit. 5. & Novell. 6. Nulla autem facultas Diaconissis tributa est, habere secum quosdam velut fratres sive cognatos, seu quos dicere solent*, Ἀγαπητοὺς. Vide Epiphanium *Hær. 63. & 79.* Chrysostomum *Serm. contra Concubinarios*, & quæ notârunt Pithœus *ad Iulianum Antecessorem*, ac Iacobus Gothofredus *ad leg. 44. Cod. Theodos. de Episcop.* laudati Car. du Fresne *Glossar.* ut & Macer *Hierolex.* Vide & *Agapetæ*.

AGAPETÆ, Virginum societas, de qua Hieronym. *Ep. 2.* de cujus abusu vide Pallad. *Dialog. de vita Chrys.* abolitione, Baron. *A. C.* 398. & 1119. Item, secta Hæreticorum, cui quædam Hispana mulier Agape nomen dedit. Prateol. in voce *Agapeti*.

AGAPETUS de Duro Cornu, Abbas Campidonensis, qui collegit insignem Bibliothecam, quæ ex negligentia per candelam accensa conflagravit: ille mœrore animi extinctus est, A. C. 817. Bruschius *in Monasteriis*.

AGAPETUS, hujus nominis *primus* circa A. C. 535. Ioanni II. in Pontificatu succedit, & cum eruditorum virorum copia non esset, de publicis scholis consilium proponit, sed non auditur, quum bellum ingrueret: Hactenus enim tantum privatæ scholæ fuerant. Obiit, 11. mense Pontificatus, Nicephorus *l. 17. c. 9.* Item alius, hujus nominis *secundus*, A. C. 949. successit Marino Papæ; Othonem contra Berengarium accivit, & sedit ann. 9. mens. 7. Leo Hostiens. *l. 1. & 2. Flodoardus.* Baron. *A. C. 946. 955.*

AGAPETUS, Synadorum urbis Phrygiæ Pacatianæ Episcopus sectæ Macedonianæ, ad Orthodoxam fidem postea conversus. Socrates *l. 7. c. 3.*

AGAPETUS, Imperatoris Anastasii in Consulatu collega. An. Urb. Cond. 1127.

AGAPETUS, apud Præneste puer 15. annorum, sub Aureliano Principe martyrium passus est.

AGAPIS, Alexandrinus Philosophus, in eloquentiæ studiis educatus, in medicinam commentarios edidit, Byzantii ludum aperuit, magnâ doctrinæ famâ, ingeniique solertiâ. Voss. *de Philosop. c. 13.* Alius, Philosophus Atheniensis, post Proclum Marini Neapolitani discipulus, *Suidas*. Tertius, Cæsareæ Palæstinæ Episcopus.

AGAR, virgo Ægyptiaca, Abrahæ ancilla, ex qua Ismaelem habuit, permittente Sara uxore. Vide Gen. *c. 16. v. 1.* *Advenam* significat, teste *Comestore*. Item nomen oppidi. A. Hirtius *l. 1. de Bello Afric. c. 76.*

AGARA, Indiæ intra Gangem urbs, *Ptol.* Vide *Barad.*

AGARACES, ager Armeniæ, in quo bolus Armenius reperitur. *Ætius.*

AGARENI, Arabiæ populi ab *Agar* prædicta denominati, nunc *Saraceni*, ut vulgo volent, dicti; in quos profectus Traianus Cæsar cum exercitu, eorum oppid. *Agaram*, mœnibus nudavit, eos tamen nunquam potuit in acie superare, tempestate cœli, tanquam divinitus, diremptus. *Dio Cassius*. Strab. *l. 16.*

AGARIA, provinc. Castellæ novæ continet Ducatus de Pastrano, & de L'Infantado, ut & Marchionatum de Monte majore. Davity *tom. 1. de Europa.*

AGARIA, Vide *Agria*.

AGARISTA, Clisthenis filia, adeò formosa, ut ad habendas ejus nuptias celebrata sint procorum spectacula & certamina, quò speciosissimi quique Græciæ adolescentes confluxerunt. Herodot. *l. 6.* & Ælian. *Var. Hist. l. 12. c. 24.*

AGARISTIA, vel AGARISTE, Hippocratis filia, quæ Xantippo nupsit, visa sibi est in somnis parere leonem, & paucos post dies peperit Periclem. Plut. *in Pericle.* Herodot. *l. 6.* & *Suidas.*

AGARLAVÆ, Africæ Propriæ locus *Antonino.*

AGARRHA, Susianæ urbs apud *Ptol.*

AGARUM, promontor. in Sarmatia Europæa. *Ptol.*

AGARUS, Sarmatiæ Europææ fluv. *Ptol.* quem *Sagarim* Ovid. *l. 4. Ep. 10. ex Ponto v. 47.* vocat, in Bosphorum se exonerat, *Ptol.* *Sheret* hodie *Mercator*. Urbis etiam nomen, *ibid.* à qua & fluvio nomen *Agarico* radici datum creditur. Cœl. Rhodig. *l. 18. c. 8.* Plin. *l. 25. c. 9.*

AGASIA, Britonum Regis filia, Dursto, Scotorum tyranno nupta, postea repudiata, H. Boeth. *l. 2.*

AGASIAS, vir fortis & bellò clarus, ex Stymphalo Arcadiæ oppido, de quo Xenophon Ἀναβάσ. *l. 6.*

AGASICLES, fil. Archidami II. Spartanorum Rex clarissimus, ex Proclidarum Familia XIII. cujus extat aureum illud apud *Plut.* Apophthegma; Nullum esse firmius stabiliendi regni præsidium, quàm si Rex ita subditis imperet, ut parentes liberis. Vide Plut. *in dict. Lacon. c. 48.* Eum excepit Ariston fil. quem vide.

AGASO, nomen servi. Horat. *l. 2. Serm. Sat. ult.*

- - - - *Si patinam pede lapsus frangat Agaso.*

Agasonem equidem nomen servi esse fateor, sed appellativum hôc loco, non proprium. *Festus*: *Agasones*, *equos agentes*, i. e. *ductores*. Sumitur autem locô prædictô pro hippocomo, seu equisone, uti apud Persium. *Sat. 5. v. 76.*

- - - - *Hic Dama est non tressis agaso.*

Ita vetus *Scholiastes*, *Agaso propriè dicitur servus qui jumenta curat.* *Casaubon.* ab ἄγω deducit, unde ἀγάζω, ac inde ἀγάζων. Sed & *Agaso*, domesticus, assecla, buccellarius, scurra, [illegible] sunt. *Glossæ* veteres: [illegible], [illegible] ὁ [illegible]; ubi ὁ [illegible] Græcis dicitur, quem Latini *statorem* vocant, qui semper stat ad domini jussa paratus, nec ab ejus latere desistit: Hinc [illegible] & [illegible], servi nomen, in Comœdiis Græcis & apud Latinos Comicos *Parmeno*, idem cum *agasone* seu *scurra*, quem posterior ætas *buccellarium* vocavit. Sed & pro quolibet

liber fervo Agasonem usurpatum esse, docent optimæ Glossæ, apud quas ita legimus, [illegible] Hinc [illegible] Agaso [illegible] quo [illegible] sed musculum, quod [illegible] Maximè verò speciatim Agaso sic vocatur minister domesticus afinorum. Unde [illegible]

Et [illegible] Agaso [illegible]

In leg. 2. *Cod. Theod. de Cohortal.* Agasones dicuntur Servi [illegible] Stationariorum. Vide Salmas. ad [illegible] in Heliogabalo c. 33. & [illegible] c. 61. ac Car. du Fresne Glossar. [illegible] de Agasone filio Dionysio Siciliæ tyranno, Frontinum ad [illegible] l. 4. c. 2.

AGASSA, Thessaliæ, aut saltem Macedoniæ Urbs, Liv. l. 45. c. 27. [illegible] Ottinus, [illegible] Tegale.

AGASTHENES, Rex Eleorum, pater Polyxeni, qui navibus sua gentis præfuit in expeditione Trojana. Homer. in Catal.

[illegible Greek verses]

AGASTROPUS, Pæonis fil. inter primos Trojanorum bellatores, à Diomede vulneratus in coxa mortem obiit. Homer. Il. λ. v. 338.

[illegible Greek verses]

AGASTHUS, Atheniensium Archon 2. regnavit ann. 36. legitur [illegible]

AGASUS, portus. Plin. l. 3. c. 11. vulgò *Porto Greco*. Locus in ora Apuliæ Dauniæ in Italia, prope montem Garganum, in provinc. Capitanata.

AGASYLLIS, Hammoniaci arbor, dicta est apud Dioscoridem, [illegible] quam falso Metopon vocat Plin. l. 12. c. 23. *Ergo Æthiopia* [illegible] *Hammoniaci lacrimam stillat in arenis suis*, [illegible] *etiam ab Hammonis oraculo, juxta quod gignitur arbor, quam Metopon vocant, resinæ modo aut gummi.* Vide Salmas. ad Solin. p. 35.

AGATHA, Catinensis virgo (Volaterranus habet, Carthaginensis) sub Quintiano Siciliæ proconsule, fidiculis equuleoque vexata, quod Diis thura dare nollet; mamillis deinde tosta, cui & una adempta est, nec non super prunas testis permistas aliquandiu voluta: tandem plurimis aliis tormentis vexata, martyrio decorata est. Marulus l. 5. c. 6. Fulgosius l. 3. c. 3. & Sabellicus l. 5. c. 8.

AGATHA, *Ptol.* Strab. l. 4. Plin. l. 3. c. 4. & Steph. urbs est & insula provinciæ Narbonensis, quondam Massiliensium. [illegible] qui scribit hanc a nonnullis Historiographis quoque *Civitas Nigra* appellari. Agathenæ, i. e. *Bona Fortuna* à Timosthene dici tradit Steph. longitud. 24. 50 latitud. 42. 40. Item urbs Campaniæ Episcopalis sub Archiepiscopo Beneventano, inde 16. mill. pass. Capuam versus. Est & insula Lyciæ, & urbs Phocidis, quam aliqui Agatheam vocant. Steph.

AGATHA, Urbs Occitaniæ, 7. leucis distat Narbone, Montempessulanum versus 10. in ora maris Mediterranei & sinus Leonum, prope ostia Arauraris fluv. Dicta autem *Bona Fortuna* videtur à Massiliensibus, quorum ἀποικία illam Strabo l. 4. vocat, cùm in agro Volcarum Tectosagum capto conderetur, ob alicujus prælii felicem eventum: sicut iidem Nicæam vocavêre, ob victoriam ex Liguribus relatam. Sed jam Plinii ætate, conditoribus suis non amplius paruit. Nimirum Massiliensibus dedentibus sese Cajus Cæsar abstulerat omnia, præter libertatem, & suis eos agris oppidisque spoliaverat. In veteri Notit. inter provinc. Narbonensis primæ civitates octo, nunc quintô locô, nunc & sæpius quartô locô ponitur civitas Agathensium, post Narbonem videl. Tolosam & Beterras. Notitia autem Galliæ veterrima, quæ Honorii principatu composita videtur, ejus non meminit, quod forsan tum civitas aut sedes Episcopatus nondum erat. Certè non ante Messalæ V. Cl. Consulatum, seu A. C. 506. quò in hac urbe Concilium habitum est in S. Andreæ basilica, quæ hodieque major urbis est Ecclesia, Episcopatus Agathensis quisquam meminit. Huic autem Synodo interfuit atque subscripsit [illegible] *Episcopus civitatis Agathensis anno* 22. *regni Alarici Regis.* In Gothorum enim regno, i. e. in Septimania vel Gothia, sitam, memorat Gregor. Turonensis. *Hist. Franc.* l. 6. c. 2. & Appendix Chronici Fredegarii inter regionis Gothicæ urbes [illegible], illam ponit: quam cum Nemauso & Biterris Carolus Dux & Princeps Francorum Saracenis ademit. Vulgò *Agde* dicitur. Vibius Sequester *l. de Flum.* meminit *Cyrta* fluvii Massiliensium, juxta Agatham, in mare Gallicum effluentis, quem Galli linguâ patriâ *Arauraim* vocabant, incolæque nunc *Erau* appellant. Fortè enim Massilienses, cum urbem conderent, Bonum Agathensi Græcum dedêre nomen, & à flexuosis recursibus, quasi [illegible] illud Cyrtam dixêre. Insulam urb. proximam cognominem *Ptolemæus* habet, sed nulla est nunc ei adjacens, præter *Brescoum*, vulgò *Bresco*, nisi fortè hæc ipsa à Massiliensibus linguâ suâ Agatha quoque vocata fuit: Hodie verò Blasco insul. continenti juncta, injectâ mari mole, & urbi pro portu est, *Hadr. Vales.*

Loca Diœcesi Agathensi contenta.

Agatha, *Agde*	Marcellianum, *Marcillan.*
Araura sive Cessero ad Arauratium fluvium à Monasterio S. Tiberii, S. Tiberi, & corruptè S. Tubery dicta.	Mesua, *Meze.*
	Montaniacum, *Montagnac.*
	Pinetum, *Pinet.*
	Piscenæ, *Pezenas.*
	Villa magna, *Ville magne*, Monasteriô veteri illustris,
Florentiacum, *Florensac.*	
Lupianum, *Lupian.*	&c.

AGATHA, nomen gemmæ, vide suprà *Achates.*

AGATHA Gothorum, seu *Agatha* [illegible], urbs Principatus ulterioris in regno Neapolitano Episcopalis sub Archiepiscopo Beneventano.

S. AGATHA, Principatus Calabriæ ulterioris prope Rhegium. Item, Ducatus provinciæ Capitanatæ.

AGATHARCHIDAS, Dux Corinthiorum. Thucyd. l. 2.

AGATHARCHIDES, Historicus Samius, in secundo rerum Persicarum laudatur Plut. in Parall. Minor. c. 2. [illegible] c. 213. 217. Diodorus Sic. l. 3. Joseph. contra Apion. l. 1. Eundem Plut. [illegible] Fortasse idem est, ac Cnidius, de quo vide Voss. *Hist. Græc.* l. 1. c. 20 & l. 3. p. 316. Vixit hic sub Ptolemæo Philometore, primusque veram Niliaci incrementi causam literis mandavit, apud Diodor. Sic. l. 1. [illegible] *Æthiopiæ montibus accidit* [illegible] Quod cum [illegible], Callisthenes, [illegible], Homeri conjectura, [illegible] Strabo l. 17. Postea verò res certius innotuit sub Ptolemæis, maximè Philadelpho, qui [illegible] Idem ibid. Vide quoque [illegible]

AGATHARCHUS, nomen viri, qui stadium vicit Olympiade 61. imperante Athen. Heraclide. Dionys. Halicarn. l. 4. Item classis Syracusanæ præfectus. Thucyd. l. 7. Item Pictor, qui cum apud Zeuxim nimiâ celeritate se animalia depingere gloriaretur; Ego verò, inquit Zeuxis, longo tempore. Nam in opere faciundo promptitudo ac celeritas haud potest stabilem gravitatem, & exquisitam pulchritudinem rebus adjungere. Plut. in Pericl.

AGATHEMERUS Orthon, in lucem edidit Hypotyposes Geographicas, quas inter alios hujus argumenti scriptores, juris publici fecit *Is. Voss.* Ut Pater promiserat, de Philologia c. 11. § 8.

AGATHERNUS Clanthas, vide [illegible]

AGATHI *Dæmonis*, Insul. est apud Steph. in Indico mari. Est & fluvii nomen, in inferiori Ægypto. Ptol.

AGATHIA, Phocidis Urbs. Steph. ex Hellanico.

AGATHIAS, sive ut se in Epigrammatis vocat, Agathias, historicus Græcus, natus Myrinæ, quæ in Asia veterum Æolensium colonia fuit, ad ostia Pythici fluminis, ut ipse in *Præfatione* ait, ubi & se patre Memnonio propagatum asserit, ac juri & legibus operam dedisse, unde & *Scholasticus* vocabatur, qui aliô nomine Advocatus dicitur. Erant enim [illegible] collegia Jurisperitorum. Fuit autem Advocatus Smyrnæ, testante Suida, qui eum [illegible] Σχολαστικὸν vocat. Præter Epigrammata multa, quæ in *Anthologia* habemus, condidit libros 5. *de Imperio & rebus gestis Justiniani*, nec tamen omnia de eo refert, sed inde, ut ipse ait, cœpit, ubi desiit *Procopius*. Etiam Δαφνιακὰ, atque alia, partim prosâ, partim carmine exaravit, ut *Suidas* testatur; imo meminit ipse in *Præfatione historiæ suæ*, ubi se à puero ait admodum carmine fuisse delectatum, et panxisse hexametro versu poëmata quædam amoribus, & ejusmodi illecebris variegata, eaque *Daphniaca* appellari. Dictione utitur tersâ & floridâ. Gentilem fuisse præter alia ostendit illud φασὶ, quo l. 3. utitur, cùm sermo sit de Martyrio B. Stephani. *Nic. Lloydius.*

AGATHICUM, oppid. terræ motu collapsum, sub Anastasio Imperatore, scribit *Amm. Marcellin.* Comitatus Asiæ minoris fortè.

AGATHIRNUM, vide Agathyrsus.

AGATHO, Pontifex Romanus tantæ mansuetudinis & humanitatis, ut neminem à se unquam dimiserit tristem. *Platina.* Vide & *Agathon.*

AGATHO, Atheniensis, vir monstrosæ fortitudinis, & magnitudinis, tempore Adriani Principis, & Herodis Attici, de quo vide Philostratum in [illegible] Alius Agathon.

AGATHO, Historicus Samius. Plut. in parall. Vide infra.

AGATHO, Philosophus Pythagoricus, frequens antithetis, adhibitus quondam convivio ab Archelao Rege, cujus erat familiarissimus interrogatusque ab eo, cùm jam esset annorum 80. an robur adhuc ullum servaret? Sanè, inquit, non solum Ver, sed Auctumnus solet bona & prosperitatem afferre. Ælian. *Var. Hist.* l. 13. c. 4. Item Samius Historicus, & duo Poëtæ, Voss. *Hist. Græc.* l. 3. p. 317. & *Poët.* c. 6. & 7. Fil. Priami, Homer. *Il.* ω. Præfectus tandem arcis Babyloniæ, Curt. l. 5. c. 2. & l. 10. c. 1. Vide etiam *Agathon.*

AGATHO, tibicen, cantilenarum suavitate mirum in modum amores deliniens, cujus more, musicæ non dissimiles fuisse perhibentur. Laboravit enim infamiâ mollitiei. Hinc factum est Proverb. *Agathonis cantio*; quod rectè dicetur de oratione blandâ magis, quam frugiferâ. Primus chori Tragici cantum instituit. Aristotel. in Poetic.

AGATHOCLEA, Ptolemæi scortum. Justin. l. 30. c. 2.

AGATHOCLES, Babylonius, sive Cyzicenus, utrôque enim modo ab Athenæo appellatur, l. 9. & 12. Cyzicenorum res scripsit. Fuit præterea alter, Chius, rei Rusticæ scriptor, de quo Varro l. 1. c. 1. & Columella l. 1. c. 1. Est & Agathocles Atracius, qui de piscibus, solutâ oratione scripsit. Item Agathocles Samius, qui de Pessinuntiorum Republica, & Agathocles Milesius, qui de Fluminibus scripsit.

AGATHOCLES, Archon Athenis, Olymp. 1[illegible]. An. 4.

AGATHOCLES, Macedo, ex urbe Pella, Pater Lysimachi.

AGATHOCLES, Peripateticus, qui cum apud Demonactem jactaret, sese & solum & primum esse Dialecticorum: respondit ei Demonax, si solus es, qui primus esse potes? si primus, qui solus? Erasm. l. 8. Apophtheg.

AGATHOCLES, Siciliæ tyrannus, ad regnum maiestatem ex humili & sordido genere pervenit. Quippe patre figulo natus, non honestiorem pueritiam, quam principia, originis habuit. Siquidem formâ, & corporis pulchritudine egregius, diu vitam stupri patientiâ exegit. Annos deinde pubertatis egressus, libidinem à viris in fœminas transtulit. Post hæc apud utrumque sexum famosus vitam latrocinio mutavit. Tandem cùm Syracusas concessisset, gregarium militum sortitus, in omne facinus

promptissimus fuit; nam & manu strenuus, & linguâ facundus fuit. Brevi itaque centurio, ac deinceps tribunus militum factus, ac ad postremum, in locum demortui ducis Damasconis suffectus est, cujus uxorem adulterio cognitam, post mortem viri in matrimonium accepit. Nec contentus, quod ex inope dives repente factus est, piraticam adversus patriam exercuit. Saluti autem ei fuit, quod socii capti tortique de illo negaverunt. Bis occupato imperium Syracusanorum voluit, bis in exilium actus est. Postremò, dux patriæ contra Carthaginienses sæpè pugnavit. Obiit an. ætat. 72. regni, 28. Multa de eo Justin. l. 22. & Polybius l. 15. sub finem. Plut. Apophth. 26. &c. Hujus exemplô ad modestiam omnes hortatur Ausonius, elegantissimô epigrammate, quod sic se habet, num. 8.

> *Fama est, fictilibus cœnâsse Agathoclea Regem,*
> *Atque abacum Samio sæpe onerâsse luto.*
> *Fercula gemmatis cum poneret aurea vasis,*
> *Et misceret opes pauperiemque simul.*
> *Quærenti causam, respondit: Rex ego qui sum*
> *Sicaniæ, figulo sum genitore satus.*
> *Fortunam reverenter habe: quicumque repentè*
> *Dives ab exili progrediêre loco.*

Quamvis Agathoclem apud figulum educatum tantum, non natum Plut. scriptis lib. De sua ipsius laude.

AGATHOCLES, Lysimachi fil. in eo bello, quod cum patre gessit adversus Getas, Lysimachis sibi fugâ consulente, captus est. Tandem patri redditus, Lysandram Ptolemæi Lagi & Eurydices filiam duxit uxorem, atque in Asiam navibus transgressus, Antigoni regnum in suam ditionem redegit. Ephesum præterea urbem ad mare condidit, in quam Lebadios Colophoniosque, deletis eorum urbibus, migrare compulit, ut Phœnix Colophonius, Poëta Iambicus testatur, qui patriæ eversionem carmine deflevit. Tandem Lysimachus jam ætate provectus, Arsinoën Lysandri sororem cepit uxorem, quæ quoniam liberis timebat, ne Lysimachô mortuo, in Agathoclis jura venirent, de ejus nece cogitâsse fertur. Alii Agathoclis amore captam Arsinoën prodiderunt, ac eum curâsse occidendum, quod ejus concubitum assequi nequiret. Quo occisô Lysandra ad Seleucum cum liberis confugit. Ad postremum verò Lysimachus consertâ cum Seleuco acie longè lateque fusus, occubuit. Pausan. in Att. & Strabo l. 13. Alius fuit Agathocles, Curt. l. 10. c. 4. qui, cùm Hephæstionem defunctum flesset, parum abfuit, quin occideretur.

AGATHOCLES, Historicus Græcus Babylone oriundus. Scripsit de Republ. Cyzicenorum. Athen. l. 1. 9. & 12. Solin. c. 1. Cicer. l. 1. de divinat. Alius, Chiensis, de agricultura, Varro & Columella, l. 1. c. 1. & Plin. l. 22. c. 22. Tres alios, vide apud Voss. de Hist. Gr. l. 3. p. 316. f.

AGATHOCLIS Insulæ duæ, in Sinu Arabico, apud Ptol. Agathoclis turris, in Africa locus, 30. ab Utica distans milliario. Appian. in Punicis.

AGATHODÆMONES, apud Lamprid. in Heliogabalo, c. 28. *Ægyptios dracunculos Romæ habuit, quos illi* (dicere volebat *Phœnices*) *Agathodæmones vocant*: cognomen nempe Græcum hoc draconum fecit Philon Byblıensis apud Eusebium de Præpar. Evangel. l. 1. c. 7. postquam Phœnices & Ægyptios, auctore Taauto, docuit draconum & serpentum naturæ divini aliquid attribuisse: Φοίνικες ἠ, inquit, [illegible] ἀγαθὸν δαίμονα [illegible] Αἰγύπτιοι Κνὴφ ἐπονομάζουσι, *Hoc autem animal, Phœnices agathodæmona vocant, & Ægyptii similiter Cneph appellant.* Et Servius in hæc Poëtæ Virg. de vipera. Georg. l. 3. v. 417.

> - - - - - - *Cœlumque exterrita fugit.*

i. e. inquit, *tectis gaudet, ut sunt ἀγαθοὶ δαίμονες quos Latinè Genios vocant.* Quò Lucanus alludens, de draconibus dixit l. 9. v. 727.

> *Vos quoque, qui cunctis innoxia Numina terris,*
> *Serpitis, aurato nitidi fulgore dracones,*

Et Ser & Isidori Sirena (imo Siren) *Sirena*, ait, *sunt in Arabia serpentes cum alis.* Et Eucherius, *Sirenæ in Esaja dæmones, aut dracones magni, cristati pariter & volantes.* Et multo antè Hieronym. in Esaj. c. 13. v. 22. *Sirenæ autem* תנים *vocantur, quas nos aut dæmones aut monstra quædam vel certè dracones magnos interpretati sumus, qui cristati sunt & volantes.* Melius *Sirenes* dixissent, quas Poëtæ multò aliter describunt, &c. Atque hinc fortè Arabicum nomen *Agadaimon* ortum, quò draconis aliquod denotari genus, Avicenna refert. Hujusmodi verò dracones deliciarum causâ aut superstitionis domi alii consuevisse, ex loco citato Lampridii patet, & multa in hanc rem dixit Casaubon ad Suetonium Aug. 2. l. 3. At quid de aliis addunt Auctores, merito rejicit Bochartus, cùm fabula hæc à Mythologis Poëtisque solis originem traxerit: apud quos tamen *alatorum draconum* nomine, vel ob cursum obliquum ac verè serpentem, vel ob insignia, quibus illustres erant, naves indigitari, Eruditis notum. Vide Samuelem hunc Bochart. Hieroz. part. poster. l. 3. c. 14. & infra passim.

AGATHON, Siculus, Pontifex 81. Obiit A. C. 682. Vide Anastas. Baron. A. C. 678. 682.

AGATHON, Abbas, qui lapillô assiduè ori injectô tacere didicisse fertur: idque ab eo annos tres observatum, ut etiam cùm fari vellet, expeditum sibi foret. Marulus l. 4. c. 6.

AGATHON, ab Alexandro Magno arci Babyloniæ præsidere jussus. Curt. l. 5. c. 1. Ob avaritiam & crudelitatem in populum à Rege vinctus, post reditum ex India, asservari jussus l. 10. c. 1. Fuit verò oriundus Pydnâ, teste Diodoro Sic. l. 17. parte posteriore.

AGATHON, Episcopus Panormitanus, de quo Marulus l. 4. c. 12.

AGATHON, Alexandrinus, ex ordine militari, cùm quosdam petulantes cadaveribus martyrum illudentes cohibuisset, iram clamorem vulgi in se irritavit: oblatus igitur judici, cùm in confessione Christi persisteret, capite damnatus est. Henic. Erhard.

AGATHON, Poëta Comicus Samius, Platonis philosophi præcipuus amicus, cujus fabula ἄνθος inscripta, ab Aristotele celebratur. Gorgiam in iambicis imitatus est: eum fœdô amore Pausanias figulus amavit, de quorum amatoriis contentionibus, Ælian. l. 2. Var. Histor. c. 21.

AGATHON, Samius Historicus, libros edidit rerum Scythicarum. Plut. l. de Fluv. Ἀγάθων ὁ Σάμιος ἐν β' Σκυθικῶν. Idem citat secundum περὶ ποταμῶν, uti & facit Stobæus Serm. de morbis, & molestiarum in eis solutione. Ex Agathone hoc quædam de Busiride hospites mactante, postea que ab Hercule interfecto refert Plut. in Parall. min. c. 38.

AGATHON, Tragicus Poëta, mollitiæ infamis. Ab alio Comicus perhibetur Socratis discipulus, moribus egregiis & vitâ lautus. Symposium Platonis, in ejus convivio, conscriptum fuisse ajunt, multis eô Philosophis congregatis. Contulit se ad Archelaum Macedoniæ Regem. Scholiast. Ranas Aristoph. Act. 1. Sc. 2.

AGATHON, Priami fil. Homer. Il. ω. v. 249.

> Νέστορά τ' Ἀντίφονόν τε, Πάμμονά τ' Ἀγάθωνά τε δῖον.

AGATHONIS, Insula sinus Arabici, versus Ægyptum. Ptol.

AGATHONYMUS, de Persiæ rebus egit. Plut. lib. de Fluv.

AGATHOPOLIS, urbs Galliæ Narbonensis Ptol. postea mons Pessulanus, vulgò *Montpellier*. Aliis est *Magalone*, Massiliensium opus, in Agatha Insul. Hæc periit, Episcopatu Montempessulanum translatô. Insula autem nomen retinet *Maguelone*. Vide *Magalona* & *Monspessulanus*. Fuit etiam urbs Thraciæ Episcopalis sub Archiepiscopo Hadrianopolitano. Vide quoque *Agatha*.

AGATHOSTHENES, in Asiaticis carminibus citatur à Germanico in Arateis, ubi ex eo narrat, Cynosuram fuisse Jovis nutricem, unam ex Idæis nymphis. Nec dubito, quin idem opus signet Tzetzes Chil. 7. Hist. 144. ubi aliqua de mutandis hominum formis tradidisse testatur. Voss. l. 3. de Hist. Græc. p. 317.

AGATHOSTRATUS, contra Ptolemæi Regis Navarchum insignem obtinuit victoriam. Videtur Rhodius fuisse. Polyæn. l. 5.

AGATHUSA, insul. unguentô nobilis, sic à Callimacho nuncupata. Vide *Telos*.

AGATHUS-DÆMON, Alexandrinus, scripsit de mundo, secundùm sententiam Ptol. Voss. de Hist. Græc. l. 4. p. 302. & de Scient. Mathem. c. 42.

AGATHUS-DÆMON, apud Ptolemæum, ubi de Nilo, Μέγα Δέλτα καλεῖται, καθ' ὃ ἐκτρέπεται ὁ μέγας ποταμὸς καλούμενος Ἀγαθὸς Δαίμων, ὃς ῥεῖ διὰ τοῦ Ἡρακλεωτικοῦ στόματος, εἰς τὸν καλούμενον Βουβαστικὸν, ὃς ῥεῖ διὰ τοῦ Πηλουσιακοῦ στόματος, *Magnum Delta vocatur, ubi diverticulum facit magnus fluvius, dictus Agathus-Dæmon, qui per Heracleoticum ostium defluit, Bubastiacum autem ex se faciens, qui effluit per ostium Pelusiacum*: major est Nili pars, quæ per ostium Heracleoticum sive Canopicum in mare exit. Idem Agathos-dæmon, ἐκτρέπει εἰς τὸν [illegible] fluv. qui exit ostiô Pelusiacô, h. e. diverticulum ex se facit, cui nomen est Bubastiaci fluminis; qui proin amnis ἐκτροπὴ tantùm est, ab auctore flumine deducta: quæ postea alias atque alias subinde ectropas generat, quæ per diversos exitus in mare devolvuntur. Vide Salmas. ad Solin. p. 477.

AGATHYLLUS, Arcas Poëta elegiographus: à Dionys. Halicarn. laudatur in iis, quæ de adventu Æneæ in Italiam prodidit. l. 1. de Antiq.

AGATHYRNUM, sive AGATHYRIUM, Ptol. vel Agathyrsum Straboni & Plinio. l. 3. c. 8. oppid. Siciliæ. Sil. l. 14.

> *Defuerunt Agathyrna manu, genitaque Lacone*
> *Tyndaris.* - - - - - -

Oppidum hoc condidisse fertur Agathyrnus, Æoli, Regis ventorum, fil. Illi enim sex filii erant, quorum Ἀγάθυρνος [illegible] Ἀγαθυρνῖτις χώρας, [illegible] Ἀγάθυρνον. Ita Diodor. Sic. l. 5. Græcis enim semper suppetit fabularum penu inexhaustum, unde urbium quamlibet vetustarum conditores depromant. Bocharto autem l. 1. Chanaan c. 27. *Agathyrnæ* nomen desertum valere, ex Punico [illegible] *Hakkathurna*, vel *Hakkathera*, quasi [illegible] dixeris. Nempe urbem hanc probant Fazellus & Cluverius esse oppid. S. Marci, de quo ille Dec. 1. l. 8. c. 4. *In sublimi colle, agro & mari ad passuum mille millia promontorii S. Marci incubat oppidum.* Et mox. *Ad ejus arcem in rupe sitam.* Videtor Cluver. Sicil. Ant. l. 2. c. 5. Nic. Lloydius.

AGATHYRSA, vide *Nivolia*.

AGATHYRSI, populi Scythis vicini. Ubi nunc provinc. Cargapolia & Vologhda, in Moscovia, teste Brietio. Hieronym. Hi multum habent auri sine avaritia, sine invidia. Atqui populi sunt, mollities perquam deditissimi, si Herodoto fides, cujus verba, Melp. 4. hæc sunt: Ἀγάθυρσοι δὲ ἁβρότατοι ἄνδρες εἰσὶ, καὶ χρυσοφόροι τὰ μάλιστα. Vide & Plin. l. 4. c. 12. A scriptoribus etiam plurimis *Picti* dicuntur, idque quoniam versicoloribus vestibus induuntur, quanquam alii de nativo colore intelligunt. Sed non hic litem hanc dirimendi locus. Virg. l. 4. Æn. v. 146.

> *Cretesque, Dryopesque fremunt, pictique Agathyrsi:*

Solin. c. 20. *Gelonis Agathyrsi collimitantur, cæruleo picti, fucatis in cæruleum crinibus, nec hoc sine discrimine. Nam quantò quis altero præstat, tanto propensiore nota tingitur, ut sit indicium humilitatis minus pingi.* Dicti autem sunt, uti nonnullis placet, ab Agathyrso Herculis filio, vel, ut Pisander vult, ἀπὸ τοῦ θύρσου τοῦ Διονύσου, inquit Suidas. Bochartus verò l. 4. Phaleg. c. 2. Agathyrsos à Thracas deducit (qui Græcis Θρᾷξ) quod ipsum nomen, inquit, ultimâ sui parte videtur alludere ad Thracas. Immanes vocat Juvenal. Sat. 15. v. 125.

> *Sauromatæque truces, aut immanes Agathyrsi.*

Nic. Lloydius.

AGATHYRSUS, Geloni frater, Herculis fil. Steph. à quo populi Agathyrsi nonnullis dicti sunt, de quibus vide Salmas. ad Solin. p. 189. & in voce Agathyrsi.

AGATHYRSUS, *Straboni* Siciliæ promontor. *Agathyrsus Ptol.* *Agathyrna* Liv. *l.* 26. *c.* 40. *Agathyrnum*, Plin. *l.* 3. *c.* 8 Capo *S. Vito* hodie, ut *Leander* fides. *S. Fratello*, si Cl. *Aretio*. Alii tamen *S. Theodoro* interpretantur. Vide Nambio.

AGATINNUS, vel AGANTINNUS, vide *Agathyrnum*.

AGATIRNA, vide *ibidem*.

AGAVA, Africæ, in Pentapoli regione oppid. *Ptol.* *Audax* Latini codices habent.

AGAVE, Cadmi & Hermiones filia, Echioni Thebano nupsit, ex quo Pentheum filium suscepit, qui cum abstemius esset, ac propterea Bacchi sacra despicaretur, ab ipsa matre, reliquisque Mænadibus, inter Bacchanalia, jam Rex Thebarum, membratim discerptus est. Horat. *l.* 2. *Sat.* 3.

Quid, caput abscissum demens cum portat Agave
Nati infelicis, sibi tum furiosa videtur?

Fabulam hanc copiose tractat Ovid. *l.* 3. *Met.* & ante illum Theocritus *Idyll.* 26. Plut. *de Superst.* c. 8 Vide Mythologos. Lubet hic adnotare, quomodo Poetæ passim exemplo hoc pro similitudine utantur. Lucan. *l.* 1 *v.* 574.

- - - - - - *Thebanam qualis Agaven*
Impulit, aut sævi contorsit tela Lycurgi
Eumenis. - - - - - - - - - - - - -

Statius Theb. *l.* 11. *v.* 318

- - - - - - *Penthea qualis*
Mater ad infausti sceleris culmina montis,
Praemissum sævo caput abstulit Lyæo.

Seneca Tragœdus *Herc.* [illegible]

- - - - - *Qualis attonita & furens*
Cadmeïs mater abstulit nato caput.

Claudian. *l.* 2. in *Eutrop.*

Qualis Aonio Thebas de monte reversæ
Mænades, infectæ Penthei sanguine thyrsis,
Cum pater venatus a.rox, maternaque rotatum
Conspexere caput, spissa caligine pigent,
Et tabam desisse dolent.

Vide *Pentheum*.

AGAVE etiam fuit Statii poetæ Tragœdia. Juvenal. *Sat.* 7. *v.* 87.

- - - - - - - *Sed cum fregit subsellia versu,*
Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agaven.

AGAVI, populi, ut putant, Septentrionales, quos Homer. *circa initium l.* 13. *Il.* dixit, gentem fuisse innocentissimam; utque sine divitiis, equino lacte victitet. Vide Scholiastas *in locum.* *Hesych.* Ἀγαυοί [illegible].

AGAUNUM, Helvetiorum oppid. quod rupibus undique cingitur, apud Rhodanum fluv. in confinio Vallesiæ regionis inter Sedunum ad ortum 14 & Genevam ad Occidentem 50. mill. pass. hodie *S. Maurice*. longitud. 28. 25. latitud. 45. 39. Olim etiam *Tarnade* dictum. Nobilitatum est martyrio S. Mauritii & Sociorum. Vide B. Rhenanum *Rerum Germanic. Nov-Antiquarum l.* 3. *cum Notis* Viri Cl. Jac. Ottonis *p.* 485. *& seqq.*

AGAVUS, unus è novem Priami filiis post Hectorem interemptum superstitibus. Homer. *Il. ult.*

AGAZZIRI, gentis nomen, circa Vistulæ amnis ostia, *Agathias & Jornandes.*

AGBARUS, vide *Abgarum.*

AGBATANA, vide *Ecbatane.*

AGBUS, Rex Æthiopiæ A. C. 100. *Genebrard.*

AGDAMEA, Phrygiæ urbs, apud *Socr.* & Callistum, *l.* 14. *c.* 39. cujus Episcopum Optimum nominat. *Agradamia* apud Ivonem, *ad calcem Epistolarum*: *Agdamia* sine a in secunda, in Tripartita historia *l.* 12. *c.* 8. *In jure Orientali Graeco-Romano* legitur, longè diversa lectione.

AGDAMI, civitas Arabiæ Felicis, *Ptol*

AGDEI, populi quidam, Plin. *l.* 6. *c.* 7. Aliis *Agræi.*

AGDENITES, Carmaniæ populi *Ptol.* quos Græcus codex ignorat.

AGDESTIS, vel AGDISTUS, mons Phrygiæ prope Pessinuntem oppid. ubi Attis sepultus. Pausan. *in Atticis.* Quin & mater Deûm sic nuncupata. *Hesych.* Ἄγδιστις ἡ αὐτὴ ἡ μήτηρ θεῶν. Idem docet Strabo *l.* 12. ubi vulgo Ἀγδίστις legitur, unde *Lil. Gyraldus* Eristin credebat. Sed rectum est Ἄγδιστις vel Ἄγδιστις. Est autem *Agdestis*, nunc lapis, nunc juvenis ex eo natus, nunc ipsa Cybele. Voss. *l.* 1. *de Idolol. c.* 20 Inde *Agdestius* apud Arnob. *l.* 5. *adv. Gent.*

AGDUS, petra immodicæ vastitatis in Phrygiæ finibus, ex qua Deucalion & Pyrrha sumpserunt lapides, quos Themidis mandato, in orbem mortalibus vacuum jactarunt. Arnob. *adv. Gent. l.* 5. Vide Voss. *de Theol. Gent. loc. cit.*

AGEDI, Sarmatiæ Asiaticæ populi, Plin *l.* 6 *c.* 7.

AGEDICUM, vide *Agendicum* & *Agedincum.*

AGEDINCUM, oppid. Galliæ, in finibus Senonum, ubi *sex legiones in hibernis collocasse se*, refert Cæsar *Bell. Gall. l.* 6. *c.* 44. Ibidem sequenti anno *duas legiones atque impedimenta totius exercitus reliquit.* Idem *l.* 7. *c.* 10. Non modo enim propter magnitudinem mœnium eque urbis, sed etiam propter opportunitatem loci ad Icaunam, inter Ligerim & Sequanam positi, valde Romanis placuit ac pro armamentario proque castris nonnunquam *Agedincum* habitum est. *Agedincum* Ptolemæo dicitur, aliis *Agendicum*, sed propriè ac incorruptè nomine caput hoc Senonum *Agedincum* vel *Agetincum* vocatum est olim, quo nomine postea deperdito, Gentis suæ appellationem suscepit. Unde Amm. Marcellin. *l.* 16. *Senonas* vocat, *oppidum opportunum.* In *Notit. Gall. veter.* in provinc. Lugdunensi Senonia seu Lugdunensi quarta collocatur, dicturque *Metropolis civitas Senonum*, vulgo *Sens*, contractè Senonum nomine. Hic Decentius Cæsar Magnentii August. frater, cognita ejus clade, è fascia laqueum sibi ad elidendas fauces confecit, penitque: ibidem Amphitheatrum quoque fuisse, principatu Aureliani, docet *passim* Columbæ Virginis, &c. Vide Hadr. Valesii *Notit. Gall.*

AGEDUNUM, vulgo *Ahun*, oppid. Galliæ in Marchia Lemovicensi, ad Crausiam fluv. seu Crotam, ut *Vales.* vocat.

AGELAS, statuarius peneratus, Polycleti magister. Item sextus Corinthiorum Rex, regnavit ann. 30. Vide [illegible].

AGELASTUS, dictus Crassus, avus Crassi apud Parthos interempti, quem tradunt semel tantum in vita risisse, quod factum est, cum videbat asinum carduos comedentem, dixitque ob id, *Similem habent labra lactucam.* Cicer. *de finib.* *l.* 5. Plin. *l.* 7. *c.* 19.

AGELASTUS, Petra in Salamine insula, secundum Scholia *in Aristoph. Equit.* p. 335. G. vel secundum alios rupes in Attica, haut procul à Callichoro puteo: ita dicta, quod ibi sedens Theseus ad inferos descensurus: vel quod ibi sedens Ceres lacrimans, cum quæreret filiam. Nam raptam à Plutone Proserpinam cum frustra noctes diesque cum face investigasset, docta ab Hermionensibus casum, irata Superis deseruit Cælum, & fœminæ forma induta venit Eleusinem, ubi in Rupe consedit postea *Agelaste*, h. e. risûs experte, dicta. Vide *Iresia.*

AGELAUS I. seu *Agelas* III. ex Heraclidis Corinthiorum Rex, Ixioni patri successit, præfuit ann. 37. Prumnide filio successore.

AGELAUS II. ex eadem familia Corinthiorum Rex VI. Bacchidi patri, à quo *Bacchidarum* nomen posteris hæsit, in regno successit, regnavit ann. 30. Eum excepit Aristomedes. *Diodorus* apud Syncellum *p.* 179.

AGELAUS, Apollodoro *l.* 2. qui Diodoro Sic. *l.* 4. *Lamon*, vide *ibi.*

AGELAUS, fil. Damastoris, procus Penelopes. Homer. Od. 20.

AGELE, Tribus Attica. *Phavorin.*

AGELLIA, epitheton Minervæ, quasi ἄγουσα λείαν. i. e. prædam abducens. Cæl. Rhodig. *l.* 24. *c.* 18. lege *Agelea.*

AGELIUS, Novatianorum Episcopus, de quo vide Socr. *l.* 5. *c.* 10. Sozom. *l.* 7. *c.* 12. Baron. *A. C.* 383.

AGELOCUM, Angliæ oppid. ad Trentam fluv. in comitatu Notinghamiensi; *Adholme*, sive ut *Camdeno* placet, *Littleburgh.* Vide *Segelocum.*

AGEMACHUS, Dux Messeniorum, qui Nicone pirata multis injuriis ac damnis cives afficiente, insidiis interceptas per eum Pheras Peloponnesi recepit. Polyæn. *l.* 2. *c.* 35.

AGEMON, frater Aristodemi VIII. Corinthiorum ex Heraclidis Regis, hôc defunctô, pro Teleste adhuc per ætatem regni non capace, regnum administravit ann. 16. post quem Alexander regnum occupavit, à Teleste tandem sublatus. *Diodor.* apud Syncellum. *Pausan.* Eusebius *Chron* è quibus Telestis avunculum Agemonem *Diodor.* vocat.

AGEMYTHA, Indiæ extra Gangem urbs, *Ptol.*

AGENDA, Æ, vox Ecclesiæ Romanæ. Dicuntur autem *Agendæ*, munia Canonica, statutis temporibus agenda, ut officium (quod dicitur) Matutinum & Vespertinum *Capitular.* Caroli *l.* 6. *c.* 234. *Si quis Presbyter, inconsulto Episcopo, Agendam in quolibet loco voluerit celebrare, ipse honori suo contrarius existit.* In plurali neutro reperitur, apud Bedam, *in vita Augustini*: *Per omne Sabbathum, à Presbytero loci illius, Agenda eorum solenniter celebrantur.* A verbo *agere*, de quo *Glossar.* R. Johannis apud Lydium: *Ut facere significat laudare, sic agere Matutinas & Vespertinas horas dicere*, vide Spelmann. *Glossar. Archæol.* Car. *du Fresne* *Agenda*, in Ecclesia Romana, officium Missæ seu sacra Liturgia; sic dicta, quod veteres *agere Missas* dicerent: nam *Missæ* generatim pro quovis officio erat Benedictus in *Regul.* *Cæterum verò Agendis ultima pars ejus orationis (Dominicæ) dicatur, ut ab omnibus respondeatur; Sed libera nos a malo.* Idem c. 3. Agenda *Matutina & Vespertina non transeat*, &c. In specie, Sacra notat, quæ pro defunctis ibi celebrantur; ut & officium vel Missam pro defunctis. Quâ notione aliquando simpliciter *agenda* dicitur: Beda *in Vita Augustini*, Angl. Apostoli. *Per omne Sabbathum à Presbytero loci illius, Agendæ eorum solemniter celebrantur.* Et Anastasius Biblioth. in *Leone* II. Pontifice. *Hic fecit constitutum* [illegible] *ut Mater quondam Episcopi* (Ravennatis) *anniversarias* [illegible] Agenda *celebrentur.* Aliquando *Agenda Mortuorum* seu *Defunctorum* in Synodo Carthagin. II. *can.* 9. apud Gervasium Tillebertensem MS. *part.* 3. *de Otiis Imperial. c.* 18. *Post Agendam mortuorum* [illegible] *orator possint deambulandi* [illegible]. Ex apud Reginonem *de Ecclesiast. Discipl.* *Similiter ordinem & preces in exequiis atque Agendis defunctorum*, &c. Hinc *Agendi dies*, in quibus *Agenda* seu Ecclesiastica officia peraguntur: & *Agenda diei*, i. e. officium diei seu Festi, apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque Macros fratres in *Hierolexico.*

AGENDICUM, oppid. Galliæ Celticæ in finibus Senonum, medium ferè inter Lutetiam Parisiorum, & Trecas, inde 19 hinc 16. leuc. à Senonibus verò 12. in Boream distans, vulgo *Provins*, longitud. 24. 30. latitud. 48. 20. Aliis est urbs ipsa *Sens*, Archiepiscopalis ad Icaunum fluv. quæ aliàs Burgundiæ, nunc Præfecturæ Campaniæ accensetur. Vide *Senones.*

AGENNUM, seu AGINUM Ausonio, *Ep.* 24. *v.* 79. *Agennum Ptol.* & *Antonino*, *Agedincum*, *Scholi Statio.* *Aginnum* [illegible], vulgò *Agen*, urbs Aquitaniæ præclara ad Garumnam fluv. Cujus meminerunt Plin. *l.* 4. *c.* 19. & Ausonius *loc. cit.*

Sarranum ut sibi Burdigalam mox purgat Aginnum.

longitud. 23. 15. latitud. 44. 08. Patria est Jos. Scaligeri: Cujus circumjacens regio, *le pays d'Agenois*, Aginnensis tractus, mirè fertilis & rigua est. Episcopalis est sub Archiepiscopo Burdigalensi. Ejus præter jam dictos, meminêre, Strabo, Plinius, *Gregorius Turonensis*, *Apollinaris* &c. Ex quo item *Mulierem*, *Flav. Vincent.* Scaliger, *Sammar.* Johannes imprimis Darnalius, qui de *Antiquitatibus & agri Aginnensis*, librum edidit peculiarem. Comprehendus est hoc

ager, inter Petrocoriensem, Armaniacum, Caducensem & Vasatensem, tractus. Hinc Agennensis Moneta, quæ Agenni cusa, memoratur, in Charta Episcopi Agennensis A.C. 1246. in Regesto Tolosanæ Cameræ Comput. Paris. apud Car. du Fresne in voce Moneta.

AGENOR, Rex Phœnicum, Beli regis fil. Sil. l. 1. v. 88.

- - - - - - Stat gloria gentis, Agenor.

Progeniem ejus narrat Steph. in Thaso. Apollodorus l. 3. de Agenore: [illegible] Nonnus l. 3. Dionysiac.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Εἰς Θήβην μετὰ Μῆλον, ἐς Ἀρκαδίην μετὰ Θήβην.

AGENOR, Rex Argivorum, pater Crotopi, qui Iaso patruo successit. De hoc vide Pausan. Nic. Lloydius. Triopæ fil. fiuque Iasi frater, namque Agenor, quem cum multo equitatu invasisse Argos, docet Scholiastes Homeri, ad illud Ἄργος ἱπποβότοιο, Il. γ. v. 75. ejusdem tolò Trochilus, Eleusine postea [illegible], patria cessit, & uxore ductâ Eleusine Eubuleum & Triptolemum genuit. Agenor nempe, equitatu valebat, & cives in exilium pellebat, Pausan. Attica p. 25. Ei successit fil. an Crotopus, an Pelasgus? Joh. Marshamus Canon Chron. ad Sec. VI. Mythica enim hæc Græcorum tempora, καὶ ἄδηλα a Veteribus conservata, & in Chronica à recentioribus conjecta, non usquequaque certa sunt & explorata, Idem ibid.

AGENOR, Antenoris fil. Homer. Il. 21. v. 579.

Ὣς Ἀντήνορος υἱὸς ἀγαυοῦ δῖος Ἀγήνωρ
Οὐκ ἔθελε φεύγειν πρὶν πειρήσαιτ' Ἀχιλῆος.

AGENOR, Mitylenæus, de Musicâ scripsit, teste Aristoxenô l. 2. Music. Incertæ ætatis. Vide Voss. de Scient. Mathem. c. 59. §. 19.

AGENORIA, Dea à Romanis sic dicta, quòd ad agendum excitaret. Glossar. vetus, Agenoria, ἡ τοῦ ἐπιβαλεῖν ἐπιμελουμένη. Jam uxor Capellæ. Item Agenona, industriæ Dea, ut Strenua, & Stimula. Templum habebat, in monte Aventino. Liv. l. 1. c. 33. Plin. l. 15. c. 29. Augustin. de C. D. l. 4. c. 16.

AGENTES, apud Hyginum, Limitibus, secundùm suam Legem latitudines dabimus & aperti in perpetuum cogemus. Plurimum cum Agentibus præstas adligari perpetua relinquere, sunt qui limites agunt, Agrimensores. Salmas. ad Solin. p. 678. Aliàs Agentes, qui rebus agendis præsunt & à Proceribus iis præficiuntur. Agentes potentum, in Concilio Aurelian. IV. can. 26. Agentes Monasterii, in Chron. S. Vincentii de Vulturno p. 687. Agens Regis, in Charta Odoardi Dom. Flamensis A.C. 1328. In genere, Officiales ac Ministri Regii, quorum munus Actio inde appellatur. Gregorius Turonensis l. 6. c. 19. Mittit nuntios Comitibus, Ducibusque & reliquis Agentibus, ut collectô exercitu in Regnum germani sui irrumperent. Hodieque titulus in usu, de infimo Legatorum genere, qui res Principum, aliquo in loco sedem fixam habentes, agunt ac procurant. Vide Car. du Fresne Glossar. & hic infrà.

AGENTES in Rebus, dicti olim, qui Principis jussis obsecundabant, eorumque mandata in provincias deferebant: Magistriani quoque appellati, quod sub Magistro Officiorum militarent, Græcis Μαγιστριανοί; Item Curiosi, in Gloss. Græc. Καγκελλάριος, [illegible]: quâ voce significatur, qui mandata Principis exequeretur; ad quod officium Magisteriani vel Agentes in rebus maximè adhibiti sunt. Vide infrà suo locô. Principes quoque: Nam ex schola Agentium in rebus Principes mittebantur, ad gubernanda officia civilium administrationum: hinc Περίπολος in Glossis Legalibus exponitur ἔξαρχος τῶν πολιτικῶν τάξεων, &c. Successerunt autem in locum Frumentariorum, seu Γραμματηφόρων, qui non tantùm cursus publici procuratores & prosequutores, fuere, sed etiam exigendis vectigalibus operam dederunt & compellendis ad solutionem pensionum provincialibus. Lex est in Cod. Theodos. tit. de exactionibus, quæ ita habet: Neque Agentes in rebus, neque sacrarum vel privatarum largitionum officia Palatina, ex quacunque causa, ex quocunque titulo Fiscalia debita, cum ad provinciam mittuntur, possessores per se audeant convenire, sive id ex præterito reliquum trahatur, seu præsentis temporis tributum solvi conveniat. Quam legem Honorius & Theodosius tulerant, admonitu Legatorum Achivorum: sed eandem paulò pòst abrogatum, antiquâ consuetudine restitutâ, ut largitionum titulorum exactio per Agentes in rebus & Palatina obsequia celebraretur. Vide Legem seq. tit. quô suprà. Curiosi quoque, qui olim cum Frumentariis iidem, postea ex corpore Agentium in rebus ad cursum regendum, sumpti sunt, sublatis scil. Frumentariis, neque cursum tantùm publicum procurabant, sed & vectigalium exigendorum curam habebant: institutum à Diocletiano, qui, Frumentariis penitus sublatis, Curiosos ex corpore Agentium in rebus per singulas provincias misit, ad curas agendas, & idem munus obeundum, quod olim Frumentarii, quos ad explorandum annuntiandumque, si qui fortè motus exsisterent, institutos, ait Victor. Vide infrà ubi de Curiosis & Frumentariis, ac plura in hanc rem, apud Salmas. ad Histor. Aug. Scriptores passim, maximè ad Spartianum in Hadriano, c. 11. & Jacob. Gothofredum ad tit. Cod. Theodos. de Agentibus in rebus, ubi copiosè de eorum Munere, Scholis ac Privilegiis. Titulus eorum honorarius Devotissimus, Καθωσιωμένος, vide infrà Devotus.

AGENUM, vide Garites.

AGER, dictus, in quam terram quid agebant, & unde quid agebant, fructûs causâ, Varr. De eo cavit lege Solon, ne Athenienses sui, quantum agri vellent, tantum compararent, Μὴ κτᾶσθαι γῆν ὁπόσην ἂν βούληταί τις, Agrum, quantum voluerint, ne possidento: Cujus meminit Aristotel. Politic. l. 2. c. 8. causamque illius aperit, nempe bonorum æqualitatem habere vim aliquam ad civilem societatem. Sed male est, quod modum agri, de quo legem tulerat Solon, planè ignoramus. Apud Romanos veteres Lex Stolonis vetabat, plus D. jugera habere. M. Varro de R. R. l. 1. c. 2. Nam Caj. Licinium Stolonem & Cn. Tremelium Scrofam video venire: unum, cujus Majores de modo agri legem tulerunt. Nam Stolonis illa lex, quæ vetat plus D. jugera habere Civem Romanum. Vide Samuelem Petitum Comment. in LL. Attic. 5. tit. 2. Postmodum verò multum mutavit, agrorumque dividendorum causâ gravissimæ seditiones ortæ sunt. Vide infrà, ubi de Agrariis Legibus aliisque. Quemadmodum & de ritu Agros lustrandi, in voce Ambarvalia. De Agrorum limitibus ac terminis fusè egit Salmas. ad Solin. Apud Hebræos primitiæ omnium fructuum Agri Deo sacri erant, Numer. c. 18. v. 12. licet distinctè tantùm frumenti, olei, vini & lanæ ovium mentio fiat, Deuteronom. c. 18. v. 4. Unde religiosiores ipsa etiam olera & hortorum herbas in eum censum vocabant, Matth. c. 23. v. 23. Præcipua autem oblatio erat primitiarum Area, quos simul ac maturuissent fruges, ad Templum deferre mos erat, quæ propriè Primitiæ appellabantur. Imo & fructuum omnium, quibus primitias offerebant, etiam solvebant Decimam, Deuteron. c. 14. v. 22. Vide infrà, ubi de Decimis, ac Primitiis. Apud Romanos, in familiâ rusticanâ, fuit quoque Agri colendi præfectus, Laur. Pignorius Comm. de servis &c.

AGERE, de tibia, vide infrà Tibia.

AGER ROBUSTORUM, locus in Gabaon. 2 Sam. c. 2. v. 21.

AGERENSEM AGRUM, nominat Cicer. de lege Agraria, contra Rullum, Asiæ minoris videtur.

AGERINUS, libertus Agrippinæ, cui ad Neronem à Matre misso, Anicetus gladium inter pedes abjecit, tum quasi deprehenso, auctore Agrippinâ illum Principi exitium esse molitum. Tacit. l. 14. Annal. c. 6. & 7.

AGERVA, vide Lebedontis.

AGESANDER, insignis Statuarius fuit ex Rhodo insula qui unà cum Polydoro & Athenodoro Laocontem marmoreum fecit in domo Titi Vespasiani Imperatoris omnium artificum opera longè superantem. Plin. l. 36. c. 5. Reperta est hæc statua Romæ, in ruderibus palatii Vespasiani; sub finem seculi præteriti. Item Lacedæmoniorum legatus. Thucyd. l. 1.

AGESIANAX, in Aratum commentatus est. Voss. de Scient. Mathem. c. 33. §. 21.

AGESIAS, Archon Athenis. Olymp. 114. An. 1.

AGESIAS, Syracusanus Olympionica, Sostrati fil. Item alius, Cyrenaicus, Philosophus Platonicus, prohibitus à Ptolemæo in scholis docere, aut legere, quoniam, immortalitatem animæ suadendô, multos ad mortem compulerit, ut Cleombroto Ambraciotæ accidit. Cicer. in Tusc. Qu. l. 1. c. 34. Aliis autem Hesias vocatur. Vide etiam Hegesias.

AGESIDAMUS, Locrensis Epizephyrius, nobilis Olympionica, in quem, pugilatu vincentem, Pindarus hymnum cecinit.

AGESIDES, Lacedæmoniorum Rex.

AGESILAUS I, Lacedæmon. Heraclides, fil. Doryagi, seu Dorysli, pater Archelai, Herodot. Sub eo leges à Lycurgo latæ, Pausan. l. 3. Euseb. Chron. Fuit ab Eurysthene VI. tutelam Charilli Polydecte geniti ex altera stirpe eodem Lycurgô gerente. Brevis ævi successorem habuit filium præfatum. Vide Archelaus.

AGESILAUS II. Lacedæmoniorum Rex, Archidami III. fil. post mortem Agidis fratris sui Rex constitutus, cum Artaxerxe Mnemone bellum gessit, Phrygiam diripuit, quasdam civitates cepit, Tissaphernis exercitum, qui ei bellum indixerat, ad Pactolum fluv. fudit. Athenienses & Bœotios apud Coroneam urbem Peloponnesi vicit. Brevi corporis staturâ fuit, & alterô pede claudus, maximâ tamen virtute præditus. Regnavit ann. 41. Justin. l. 6. c. 2. Corn. Nepos, l. 17. Plut. in Vita. Diodor. Sic. l. 14. & 15. Cum multi effigiem ejus vellent, nunquam eam fieri passus est. Illi successit Archidamus IV. fil.

AGESILAUS, Atheniensis, Themistoclis frater, speculator in Xerxis exercitum missus, tametsi pater ejus Neocles eum utramque manum per quietem amisisse vidisset. Is itaque inter barbaros, habitu Persico, confusus, quendam ex regis stipatoribus, nomine Mardonium interfecit, existimaverat enim, eum esse Xerxem. Cum igitur à circumstantibus captus & ligatus ad regem deductus esset, eum ad Solis aram immolaturum offendit. In quâ dextram imponens, cum aliquandiu sine supplicii, ne ullô quidem emissô gemitu tolerâsset, tandem adjecit, Hujusmodi Athenienses omnes esse universos. Quod si fidem non haberet, lævam quoque, inquit, injiciam. Ea res autem cum Xerxi pavorem incussisset, servari eum imperavit. Plut. in Paral.

AGESILAUS, Plutonis cognomen, quòd scil. populos agat. Est enim mortuorum ac inferorum Deus ab Ethnicis existimatus. Callimachus Hymn. in Pallad. Lavacrum.

Φερσεφόνη μεγάλω ἐν... Ἀγεσιλάῳ.

De quo ex Menandro & [illegible] plura Athenæus.

AGESILAUS, Historicus Græcus scripsit de rebus Italicis. De quo vide Plut. in Parallel. c. 24.

AGESINATES, populi Galliæ, Pictonibus vicini. Plin. l. 4. c. 19.

AGESIPOLIS, I. Rex Lacedæmoniorum, Pausaniæ Regis fil. qui speciosam sæpe victoriam retulit. Xenophon. l. 4 & 5. Histor. Græc. Pausan. l. 3. regnavit ann. 14. successore, fratre Cleombrotô. Fuit justus, moderatus, pacificus ac patriarum religionum observator. Obiit morbô ad Olynthum, Olymp. centesimæ annô primô. Vide quoque Polyæn. l. 2. Xenophontem l. 5. Hellen. Euseb. Chron.

AGESIPOLIS, II. fil. Cleombroti, Spartanorum Rex, brevis ævi. Pausan. l. 1. Plut. in Agesilao. Lac. Successorem habuit filium Cleomenem II. quem vide.

AGESISTRATA, mater Agidis, virtutibus opibusque illustris, cujus vitam descripsit Plut. in Agide. Vide Agis.

AGE-

AGESISTRATUS, de arte machinali scripsit. Vitruvio teste, qui ejus meminit præfat. l. 7.

AGESSUS, urbs Thraciæ. Steph. A'γεσσὸς meminit Gelt. [illegible], et Gordiani [illegible].

AGESIA, vide [illegible].

AGETA, Mœsiæ superioris urbs, Antonino.

AGETA & ÆGETA, habet Lib. Notit. utrumque in Dacia Ripensi.

AGETES, vel AGETIS, Apollinis fil. ex Cyrene virgine, in Pelio monte Thessaliæ rapta, frater Aristæi. Hunc alii nunc Agrea, nunc Argæum vocant. Justin. l. 13. c. 7.

AGETHAIM, vide [illegible].

AGGÆUS, sive Haggæus, vide ibi, nomen prophetæ, quasi [illegible] vel [illegible], vel [illegible]. Hunc & Zachariam LXX. interpretes psalmos quosdam adscribunt. Unde [illegible],

[illegible] A'γγαίου καὶ Ζαχαρίου.

AGGARITANUS, Episcopus a loco Africæ sic dictus, [illegible] Aggaritanus est in Collat. Carthagin.

AGGENUS Urbicus, de agris, eorumque finibus scripsit; quem cum Siculo Flacco, ac Hygino Gromatico primus typis divulgavit Adrianus Turnebus, quos verò postea illustravit Nicolaus Rigaltius. Voss. de Scient. Mathem. c. 27. §. 10.

AGGER, unum ex Nili sui nominibus, postquam ex lacu Heptagono profluxit. [illegible] apud Hermol. Barbar. in Plin. l. 5. c. 9.

AGGER Imperatrix, apud Amm. Marcellin. l. 18. & 19. Agger publicus, l. 2. Cod. Theodosian. ne quis in palat. maneat & l. 4. & 5. Cod. eod. de itinere mun. Iter est publicum seu via militaris, quæ etiam simpliciter Agger dicta est, in Gloss. Agger, strata via publica; & apud Servium ad l. 5. Æn. v. 273. Agger est media strata eminentia coaggeratis lapidibus strata. Vide infra in voce Via, & plura in hanc rem, apud Bergerium de Viis Imperii, laudatum Carolo du Fresne Gloss. Salmatio ad Solinum, Aggeres dictæ sunt omnes viæ publicæ stratæ, tam in Urbe, quàm extra Urbem. Equidem intra Urbem, in iis Aggeribus, juxta domos arbores plantatas, ut in tecta scanderent Zizyphaque imprimis ac tuberes ad hunc usum expetitas fuisse, Malum item Medicam vel citrium, addit. Ita certè Plin. l. 15. c. 14. ubi de Zizyphis ac tuberibus, Divi Augusti novissimis temporibus in castra sata, baccis [illegible] quam mala, [illegible] Aggeribus præcipuè decora, quoniam in tecta jam sylvæ [illegible]. Vide Salmas. d. l. p. 609. Pulchram illiusmodi viæ publicæ descriptionem habes apud Paulinum Petronium de vita Martini l. 4. v. 143.

[illegible] quà publicus Agger
Porrigit [illegible] per plana [illegible] [illegible]:
Ut via [illegible] [illegible] atque [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible],
Et [illegible] in [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] atque ut [illegible] [illegible] [illegible] profundum;
Sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Resurget, haud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
Sed [illegible] [illegible] [illegible] prodigiosus &c.

De Aggere Militari vide infra etiam ubi de Oppugnatione urbium. In Sabacone Æthiope Ægypti Rege humanitatis argumentum fuit, quod capitalium facinorum reos non addixerit morti, sed Aggeribus: quo pacto [illegible] maximè habitæ, sublimiores factæ sunt, quam pridem à Sesostre, Herodot. l. 2. c. 137.

AGGERES Nili, in Cod. tit. de Aggeribus Nili non rumpendis, Plinio l. 5. c. 9. moles dicuntur, Solino c. 32. tumuli: Ubi ingressus Leonem ortus Siria. ex [illegible], [illegible], omnibus tumulis totam [illegible] [illegible] &c. Tumulus enim idem, quod Agger, hinc tumuli in Nilo aggeres sunt, quæ Græcis Χώματα vocantur, ad emittendas aquas aut avertendas fieri solita. Diodor. Sic. l. 1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Dicit autem, ubi ingressus Leonem, Solinus; rectius dixisset, Sole Leonem transeunte, ut Plinius de Nili exundatione verba faciens. Per totum enim Leonis signum Nilus abundantissimè intumescit, nec consistit, priusquam in Virginem Sol transgrediatur. Unde Ægyptii [illegible] Nili [illegible] Leone repræsentabant, ut scribit Orus. Vide eundem Salmas. ubi suprà p. 431.

AGGERES Sepulchrales, vide infrà ut & voce Tumulus.

AGGERHUNA, arx Norvegiæ, in intimo sinu Ansloensi, unde nomen præfecturæ Aggerhusianæ, quæ totius Norvegiæ est Meridionalior. Sub dominio Regis Daniæ. Hæc quæ una est ex 5. Regis hujus in Norvegia præfecturis, amplis proventibus & divitiis [illegible] [illegible] Daniæ Regi fructuosa est. Urbem principalem habet Ansloam, Episcopalem sedem. Schoter Hispan. Mundi [illegible].

AGGESTUM Terræ, in veterum sepulchris. Cum enim non omnium esset, sepulchra habere ædificata, tam in Judæa, quàm in terra Græca & apud Romanos; vilior turba cadavera sua [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] desuper humò cumulabat; quod Aggestum terræ Latini Tumulum, Græci χῶμα vocabant. Super illud autem statuebant cippos lapideos, Græcè [illegible], qui nomen & [illegible] [illegible] [illegible], quod erat inscriptio monumentalis [illegible]. Sic tumulos cum cippo ad memoriam defunctis impositos, dicebant [illegible], Atticis Σῆμα &c. Qua de re vide [illegible], ut & apud Salmasium d. l. p. 1214.

AGGI, sive Haggi, fil. Gad Patriarchæ. Gen. c. 46. v. 16.

AGGIVA, vide [illegible].

AGGRAMMES, Gangaridarum & Pharrasiorum Rex, patre tonsore natus, qui vir diurnis quæstu tamen propulsabat, sed propter hanc rem haud [illegible] [illegible] fuit Reginæ, à qua cum in propinquum amicitiæ locum fuisset admotus, sub specie tutelæ liberorum ejus, invasit regnum, necatisque pueris Aggrammem generavit [illegible], vilemque popularibus, magis paternæ fortunæ, quam suæ memorem. Q. Curtius l. 9. c. 2. [illegible], Diodor. Sic. l. 17.

AGGRAVATIO, in [illegible] Synodalibus Nicolai Episcopi Ardegavensis A. C. 1292. c. 4. Apud Carolum du Fresne in Glossario, est repetita ac iterata excommunicatio. Vide quæ suprà diximus in voce [illegible].

AGGRINÆ, Græciæ populi videntur, apud Ciceronem, in L. Pisonem c. 37. [illegible] in Dolopum regionem demigratos.

AGGYA, Atticæ locus, [illegible].

AGHEAMIA, Provincia Syriæ videtur, in Historia de Judæis [illegible]. Eid. de Dann.

AGIADÆ, Hesych. A'γιάδαι γένος ἐν Λακεδαίμονι, ἐξ οὗ βασιλεῖς [illegible] ἀπὸ Ἄγιδος.

AGIALIA, olim Apia, ab Api 4. Sicyoniorum rege nuncupata, nunc Peloponnesus. Eadem Ægialea dicta est.

AGIAS, Historicus, res Argolicas memoriæ mandavit. Athen. l. 3. Item, Locus in Argia Diodor. Sic. l. 12.

AGIASMUS, Græcè Ἁγιασμὸς, hodiernis Græcis dicitur ritus ille seu ceremonia, qua quolibet mense primâ Dominicâ renovant aquam benedictam, eaque populum aspergunt, i. e., Benedictio seu Sanctificatio: Destinant autem duobus mensibus, Januario sc. ad solennem benedictionem Epiphaniæ, in qua baptismum Christi celebrant, & Septembri, quo hanc benedictionem transferunt, in decimam quartam ejusdem, propter festum Exaltationis S. Crucis, ubi in aspersione loco aspergilli, frondibus ocymi utuntur. Dicunt enim, super [illegible] [illegible], ubi erat Christi Crux defossa, ocymum excrevisse, ideo Βασιλικὸν, i. e., Regium dictum, quod jussu Helenæ crucis inventricis inde esset evulsum. Vide Dominic. Macrum Hierolex. in voce [illegible].

AGIDOS, Cypri urbs, nunc Bargion templi, inter Lapatham & Aphrodisium. Etiam Siciliæ, inter Anemurium & Ashincem, Strabo. Vide Nagidos.

AGIGÆUS, Hesych. Ἀγιγαῖος, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

AGILA, XV. Rex Visigothorum, in Hispan. Theodisili, Principis scelerati, successor A. C. 548. nihilò melior. Superbiâ proin intolerabilis cunctis, occisus est, A. C. 554. regni 5. [illegible], Gregorius Turonensis. Grotius Præfat. in Historiam Vandalo-Goth. Eum excepit Athanagildus, quem vide.

AGILARIA, Oppid. Hispaniæ, cognomentô de Campor, in Castella Veteri. Distat Burgis urbe 14. leucis in Boream & 5. à fontibus Iberi fluv.

AGILAUS, tertius Corinthiorum rex, regnavit ann. 36.

AGILEUS, unus ex Ephoris, qui graviter vulneratus à sociis Cleomenis, solus evasit. Plut. in Cleomene.

AGILIS, vir, quem Poëtæ cum Tirynthia pube in bello Thebano fuisse commemorant.

AGILIUS Raimundus, vide Raimundus.

AGILLÆ, vide Cære.

AGILLÆI, vide Geleæ.

AGILOLFINGI, dicti sunt, qui erant de genere Ducum Bavariæ, in L. Bajuvar. tit. 2. c. 20. è quibus omnes Bavariæ Duces olim sumebantur, §. 3. Meminit eorum Chron. quoque Fredegarii c. 52. Quidam ex Proceribus (Austriæ) de gente nobili Ayglolfinga, nomine Chrodoaldus, apud Car. du Fresne Glossar. Vide de hac Familia illustrissima, & Nobilibus Potamicis hodieque ex illa superstitibus plurima, apud Jac. Ottonem Nobilis in B. Germani Rer. Germanic. l. 3. ex Gabr. Bucelini Soc. Jes. Deductione Geneal. edita A. C. 1680.

AGILULPHUS, ex Duce Taurinensi, maritus Theodelindæ, viduæ Anthandis Regis, & sic Rex Longobardorum in Italia IV. A. C. 590. vel 91. Orthodoxus & potentissimus. Obiit A. C. 616. regni 25. Paul. Diac. l. 3. c. 14. & l. 4. c. 1. & 15. Successit Adelvaldus.

AGIMYTHA, vide Agemytha.

AGINEES, fontis memoria est in antiquo lapide in Hispania. Vide [illegible] Inscr. Smetii.

AGINENSES, ab AGINNO Galliæ in Occitania urbe, dicti sunt, qui alias [illegible]: apud Robertum de Monte in Chron. A. C. 1178. [illegible] idem.

AGINIS, Susianorum pagus, ad Pasitigrim fluv. Arrian. in Indicis.

AGINNA, Iberiæ Asiaticæ urbs. Ptol.

AGINNATÆ, vide Saliæ.

AGINNUM, vide Agennum & Gerites.

AGION, mons in Scythia, Stephano in voce [illegible], Mons Sanct. nomen etiamnum habet in Sarmatia Asiatica Herbersteinius. Idem Steph. habet Ἄγιον in Scythia locum, ubi Æsculapius colebatur. Vide Constantinopolis.

AGIOS Adrianos, vide Mycene.

AGIOS, vide Constantinopolis.

AGIOSYMANDRUM, Græcis recentioribus aliisque Christianis sub Turcica tyrannide degentibus, dicitur instrumentum ligneum, quod campanæ loco, in convocandis cœtibus, adhibere coguntur, cum campanarum usus, ne forte sonis earum ad rebellionem homines concitentur, à Turcis prohibitus sit. Ab ἅγιος, Sancto, & σημαίνω, [illegible], quasi Ἁγιοσήμαντρον, [illegible]. Cujusmodi lignea instrumenta Veteribus jam in Orientali Ecclesia fuisse in usu, docet Macer ex Synod. VII. ubi dicitur de Anastasii martyris reliquiis: Cum [illegible] [illegible] (Cæsariæ) [illegible], omnibus [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnes [illegible] [illegible], ligneaque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed in funeralibus tantum fuisse adhibita, colligunt quidam ex Cæsario l. 2. c. 4. ubi ait: [illegible] tabula, cum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Fratres, [illegible] [illegible] [illegible], &c. Vide eundem Macrum in Campana, & infra, in Semantrum.

AGIOSYDERUM, vide infra Hagiosiderum.

AGIRIA, Hispaniæ urbs *Antonino*, inter Cæsaraugustam & Lemminum. Vide *Agra*.

AGIS, I. Rex Spartæ, successit Patri Eurystheni, annumque regnavit, circa A. M. 1992. Euseb. *Chron.* Ab eo successores posterique Eurysthenis omnes dicti *Agidæ*, Pausan. *l.* 3. Successit Echestratus fil. quem vide: ut & voce *Sous*, qui ex Proclidis tum Rex Spartæ fuit: sub quibus ambobus Ilotas in servitutem esse redactos, Joh. Marshamus *Canone Chron.* ex Plut. *Lycurgo* docet.

AGIS, II. Lacedæmoniorum Rex, cum Atheniensibus cruentissima bella gessit. Illorum provinciam igne ferroque vastavit: Græcas civitates libertati restituit. A suis civibus occisus est in carcere, quod juxta Lycurgi leges bona publicare vellet. Plut. in *Agide*.

AGIS, III. fil. Archidami III. bello Epidaurio Argolicam terram vastavit, prælio ad Mantineam victor. Dein in agro Attico, Deceleam munivit, totoque belli Peloponnesiaci rem fortiter feliciterque gessit. Thucyd. *l.* 4. 5. & 8. Ei successit *Agesilaus* II. frater, postquam regnasset ann. 27. quorum annus 1. secundus erat belli Peloponnesiaci seu *Archidamici* a patre dicti, anno 9. pax *Nicia* facta; anno 18. Lacones Siculis auxilia miserunt; anno ultimo Athenæ a Lysandro sunt captæ, anno 4. Olymp. 93. Archonte Athenis Alexio. Collega fuit Pistoanactis primo, dein Pausaniæ, quos vide.

AGIS, IV. fil. Archidami IV. Græciam ad excutiendum Macedonum jugum sollicitat, a Pharnabazo & Autophradate pecunia navibusque juvatur, ab Antipatro vincitur, cæditurque. Q. Curt. *l.* 6. *c.* 1. Diodor. Sic. *l.* 17. *c.* 48. & 63. Justin. *l.* 12. Vide *Eudamidas. I.*

AGIS V. Fil. Eudamidæ II. in carcere strangulatus, Ephororum decreto: successorem habuit Eurydamidam filium, quem vide, ut & Pausaniam *Laconicis*.

AGIS, Poëta Argivus, pessimorum carminum, post Chœrilum conditor, cœlum Alexandro aperiebat, Herculemque & Liberum patrem, & cum Polluce Castorem novo numini cessuros esse jactabat. Curt. *l.* 8. *c.* 5.

AGIS, Eurysthenis majoris Aristodemi liberorum fil. ab hoc genus Eurysthenis *Agidas* appellant. *Pausan. l.* 3.

AGIS, quidam legunt *Agias* Areas, unus ex illis ducibus Græcis, qui Cyro contra fratrem Artaxerxem militarunt. Comprehensus quoque perfide a Tissapherne est & ad Regem missus. Polyæn. *l.* 7. *c.* 18.

AGIS, Archidami fil. Lacedæmoniorum Rex, octo millibus Græcorum, qui ex Cilicia profugi domos repetierant, contractis, bellum Antipatro Macedoniæ præfecto molitus, Curt. *l.* 4. *c.* 1. Sed in prælio femoribus hasta perfossis ac lancea nudo pectori infixa occubuit, Lacedæmoniorum quinque millibus & trecentis quinquaginta amissis. *l.* 6. *c.* 1. initio. Successit Patri, Olympiadis centesimæ octavæ anno tertio. Vide supra.

AGISULFUS, Longobardorum Rex, tempore Gregorii M. Pontifici Romani pacem cum Romanis fecit: in cujus memoriam composuit Pontifex introitum, *loquetur Dominus pacem* &c. qui in Missa SS. Gervasii & Protasii, in Communione Romana habetur, quod eo die pax conclusa. Vide Macrum in voce *Introitus*. Aliis *Agilulfus*, vide in hac voce.

AGISYMBA, regio Africæ amplissima in Austrum ultra Æquatorem extensa, plures regiones sub se continens. *Ptol.* Hodie Zanguebar. *Zangue* autem idem sonat, quod *niger* Latinis; a nigris enim totus hic tractus colitur, *Jo. Barroso*, & *Garcia ab Horto* auctoribus. *Zanzibar M. Paulo Veneto*, quam non sine maximo errore insulam credit, describitque ab insula Madagascar versus meridiem eamque in circuitu habere duo millia milliariorum addit. *Ortelius Melocam*, nescio qua auctoritate, vocat *Hieronym.* Girava. *Nic.* [illegible] *Agisymba* regio erat, ubi nunc regna Monemugi & Monomotapa in Mediterraneis, seu in Æthiopia interiori.

AGITA, vide *Agatti*.

AGITARE, apud Lamprid. in *Commodo*, c. 8. *Voluit etiam in Circo quadrigas agitare*, verbum Circensibus Ludis proprium. In his enim *Agitatores* dicti aurigæ, *qui agitandis equis exercebantur*, *l.* 1. *Cod. de Spectac.* qui equos Curules in Circo agebant & agitabant, *Gloss. Græco Lat.* [illegible] *Agitator* &c. Cujusmodi homines, ut & Pantomimi ac Histriones, recensentur inter homines viles ac infames, in *l.* 4. *Cod. de Spectac.* Iique omnino sunt, de quibus ista habet Concilium Arelatense I. can. 4. De Agitatoribus, *qui fideles sunt, placuit eos, quamdiu agitant, a communione separari*. Eadem statuuntur in Arelat. II. A. C. 452. can. 20. ubi *Agitatores* sive *Theatrici* dicuntur, &c. Nempe plerique tales Magicis artibus uti credebantur, ut adversariorum suorum equos in certamine frangerent, & impedirent, sicque palmam consequerentur, quod ex *l.* 9. *Cod. de Malef.* colligitur, ut & ex S. Hieronymo in *Vita Hilarionis*, Ammiano *l.* 26. & Senatore *l.* 3. *Ep.* 51. Car. du Fresne *Glossar.* Vide & hic in voce *Agitator*.

AGITATIO, in Sacris, vide infra, *Primitiæ*, it. *Theruma*. Ceremoniæ nempe in sacrificiis quibusdam V. T. genus fuit, quorum oblatio fiebat *agitatione* versus Orientem, Occidentem, Meridiem & Septentrionem, ad ostendendum, in quatuor mundi partibus debere sacrificia ad laudem numinis divini offerri. Cod. Talmud *Menacoth.* c. 5. *fol.* 61. 62. Vide Rabbi Salomonem in *Exod.* c. 29. v. 24. Quam ceremoniam exprimit verbum [illegible] *agitavit, ventilavit*, & per synecdochen *obtulit*. Exod. *loc. cit.* it. cap. 35. v. 22. & Levit. c. 9. v. 21.

AGITATOR Servus, inter eos erat Romanis, e quibus dominus non voluptatem solum, sed & lucrum facere, operas illorum locando, consueverat. Tales enim erant, præter alios Artifices, Gladiatores, *Agitatores*, Funambuli, Palæstritæ, Alii. Et quidem *Agitatoris* servi meminit Paulus JC. *l.* 42. *ff. de* [illegible] *Piner*, [illegible] *propositi*, [illegible] *Agitatorem* [illegible]. Quæ verba [illegible], quæ apud Suetonium legent Caligul. c. 55. *Agitatori Cythero commissatione quadam in apophoretis, vicies HS. collata*: & in Veteribus monumentis nota: erit præmia decreta *M. Aurelio* [illegible] *Agitatori* [illegible]. Ligorius *de Servis*. Vide supra ut & ubi de Ludis *Circensibus*; *Factionibus* &c.

AGIUM, vide *Agio*.

AGLA, Hispaniæ oppidum. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

AGLA, oppid. regni Fezæ in Africa, prope flur. Guargam, in Habata provinc.

AGLAIA, una Gratiarum, alio nomine Pasiphaë dicta. Græce [illegible] *lætitiam* sonat, læti enim in dandis beneficiis esse debemus. Vide *Charites*.

AGLAIS, Megaclis filia, mira gulositate & voracitate mulier, ut quæ carnium libras decem, panis chœnicas quatuor, & vini congium, sive sextarios sex, unica cœna absumeret. Cæl. Rhodig. *l.* 15. *c.* 19.

AGLAON, *Hesych.* [illegible]

AGLAONICE, Hegemonis filia, astrologiæ perita, & eclipses Lunæ, quando futuræ essent, prævidens, illamque se cœlo deducere jactitans, quæ ob id postea in magnas calamitates incidit, adeo ut in proverb. abierit, [illegible] *Lunam detrahit*, ut refert Apollonius *l.* 4. quo utimur, quoties aliquis sua jactantia in calamitatem incidit. *Aglaonice*, Plut. *de def. Or.* c. 12.

AGLAOPE, una Sirenum, & *Aglaophone* alia. Vide *Sirenusæ*.

AGLAOPES, Æsculapius Lacedæmoniis. *Hesych.* [illegible]

AGLAOPHON, pictor nobilissimus, cujus meminit Plin. *l.* 35. *c.* 9. Cicer. *l.* 3. *de Orat.* Athen. *l.* 10. Ælian. *de Animalibus*, *l.* 17. *c.* 47.

AGLAOSTHENES, qui corrupte in libris nonnullis est *Agiasthenes*, imo & *Anaxisthenes* vocatur, historiam rerum Naxicarum contignavit. Strab. *l.* 6. Plin. *l.* 4. *c.* 12. Vide Voss. *Hist. Gr.* p. 318.

AGLAUROS, filia Erechthei Regis Athenarum antiquissimi, a Mercurio in saxum mutata, de qua Ovid. *Met. l.* 2. *Hesych.* [illegible] (lege [illegible]) [illegible] *Aglauros, filia Cecropis, apud Athenienses autem per illam jurabant: erat vero Sacerdos Minervæ.*

AGLAUS, Psophidius, Arcadum pauperrimus, ab Apolline felicior Gyge judicatus, quod agelli sui limites nunquam egressus esset, parvuli ruris fructibus contentus. Plin. *l.* 7. *c.* 46. Val. Max. *l.* 7. *c.* 1. ex. 2.

AGLIA, vide *Zellia*.

AGLIBOLUS & Malachbelus, Dii Palmyrenorum, quæ Arabiæ olim civitas: illorum mentio in vet. Inscr. apud Gruterum p. 81. [illegible] *Aglibolo & Malachbelo, Patriis Diis*, quæ Palmyrenæ inventa est. Sed cum de utroque apud veteres Scriptores silentium sit, animales, an naturales fuerint Dii, in obscuro est. Etymon eorum nemo hactenus attulit. [illegible] *Aglibolus* videtur ex Arabicis [illegible], *al-bal*, h. e. ad verbum, *pone super corde*: Sententia est, *Pone cogitationem*, sive *curam*, *animo*. Quam Arabicorum illorum mentem esse, docent *Aben-Ezra* & *Dav. Kimchi*. Sic illius Dei nomen fuerit, sive ex eo, quod Deus ægre de nobis, ut ita providentiam signet divinam: sive etiam, quia cogitationes nostras exploret, unde *renes scrutari* dicitur in Scripturis: sive, quia assidue cogitandum de Deo moneret; ut nomen hoc hominum commendet Dei cultum. Sed & deduci possit ex [illegible] *agol*, i. e. *rotundus*, & [illegible] *baal*, h. e. *potens dominus*. Ut sit potens rotundi sive Orbis terrarum, vel orbium æthereorum seu cœlestium dominus. Sane Hebræis similiter Deus [illegible] *baal schamaim*, h. e. *dominus cœli*, pro quo Phœnices *Beel-samen*, quod idem est, [illegible], ut ex *Philone Byblicensi* cognoscimus. At *Malachbelus* fortasse ex [illegible], *melech*, i. e. *Rex* & [illegible], *baal*, i. e. *dominus*: ut valeat *Dominum ac Rectorem Universi*. Vide Gerh. Joh. Vossium *de Idolol.* *l.* 1. *c.* 26. Salmasius, eorum in antiquo monumento simulachra in marmore sculpta habentur virili habitu, [illegible] succincta & armata, eorumque alterum Lunam pictam in humeris habet & cothurnis innexam est, hastile manu gestans. Sol nempe, addit, Sol & *Luna*, nam & Lunam marem Deum esse credebant masculinoque eam nomine ac sexu nuncupabant plerique Orientis populi, ut videre est in hac voce: Et quidem [illegible], Solem esse plane sibi persuadet Salmas. [illegible] Lunam; sed quare ita dicti sint, ambigit, *Not. ad Vopiscum in Aureliano*, c. 31.

AGLIPH, Civitas in tribu Juda.

AGLOG, locus alicubi ad Euphratem teste *libr. Proprietatum Elementorum* qui Aristoteli falso a quibusdam adscribitur.

AGLON, Palæstinæ locus, Josuæ c. 15. v. 39.

AGMANISPHE, vide *Amanispha*.

AGMANTUM, villa Galliæ, memoratur Aimoino *l. de translatione SS. Martyrum Georgii & Aurelii* [illegible], A. C. 858. ubi scribit, Usuardum & Odilardum Monachos, jussu Hilduini Abbatis, eorum non multo ante sub Habdarrahmane Rege Cordubæ corpora domum detulisse, & in munitissima Cœnobii sui Sancti Germani cellis, villa *Agmanto*, ubi tum pars major fratrum Monasterii S. Germani, metu Nortmannorum residebat, loculis inclusa collocasse. Vulgo *Esmans*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AGMET, urbs provinciæ Marocci, 6. milliar. a metropoli distans, ad radicem Atlantis, sedes olim Imperii. *Ptol.* [illegible]. Vide Marmol. *l.* 3. *c.* 45.

AGMINALES Equi, seu *Paraveredi*, ut habentur in *l.* 4. & 6. *Cod. Theod. de curs. publico*, ubi dicti sunt, qui per agmen, [illegible], *agminatim*, prope civitates nutriebantur & habebantur ad cursus publicos. Mentio eorum quoque in *l.* 18. *D. de muneribus & honor. Patrimoniorum sunt munera, quæ* [illegible] *possessionibus sive patrimonio indicuntur, veluti Agminales equi, vel mulæ & angariæ atque veredi.* Vide hic passim, imprimis ubi de *Angariis*, *Cursu publico* & *Paraveredis*.

AG-

AGMONIS, Galliæ fluv. circa Sithiense monasterium, *Vita S. [illegible]*.

AGMUNDESHAMUM, opid. Angliæ in Bukingamia provincia.

AGNA, Mauritaniæ Tingitanæ fluv. *Ptol.*

AGNANUS, Episcopus Aurelianensis tempore Attilæ, sanctitate clarus. *Prosper*, *Cassiod.* Isidor. [illegible] Greg. Turonens. *l.* 2. *c.* 7. Circa A. C. 451.

AGNEDA, Scotiæ Metropolis, vulgo *Edinburgh*, ad Fortheam fluv. *Alata Castra Ptolemæo*, *Castra* [illegible] *Agnedum*, & *Castra Puellarum* posterioribus. Vide *Alata Castra*.

AGNELINUM, vulgo *Agnelin*, oppid. Transylvaniæ, juxta fluv. Harbach. 5. milliar. German. à Cibinio.

AGNENSIS Pag. mentio fit in *Vita S. Pauli*, sicut & Leonis pagi, i. e. *d'Ack* & *de Leon*, in Britannia minori. Vide Hadr. Valesi. *in voce Batha*.

AGNES, fil. Gulielmi, Pictonum Reguli, uxor Henrici III. Imperatoris, qui *Niger* dictus. Mater Henrici IV, quo adhuc minorenni, administravit Imperium per 5. annos, magnâ prudentiæ famâ. Obiit, A. C. 1077. Abbas Urspeg. Bertold. Lamberti *Chron.* Baron. A. C. 1056. 1074. 1077.

AGNES, filia Alberti I. Imperatoris, uxor Andreæ, Hungariæ Regis: post Patris obitum, in Helvetia plerumque commorata, sæpè inimicitiis fratris Alberti cum Helvetiis pacis arbitram egit, hisque Specie sanctitatis imponere conata est. Ut enim versuta erat, quoties fratres imparatos videbat, inducias aut pacem conciliavit, ut interea illi militem comparare, & se commode adversus Helvetios instruere possent, cum interea præ se ferret, non alio nisi pacis studio & Helvetiorum commiseratione, ista à se fieri. Vide Simlerum *Ilb. Helvet.* Spenerum *Syll. Geneal.* &c.

AGNES, Petro Courtenæo in uxorem tradita, à Philippo Augusto A. C. 1184. *Robert. san-Mari.* Item, uxor Gulielmi, Scotiæ Regis. Obiit A. C. 1231. Item, filia Ottocari, Bohemiæ Regis Friderici Imperatoris Uxor, Spond. *A. C.* 1234. Item, filia Ludovici S. uxor Roberti, Burgundiæ Ducis.

AGNES, Carolo VII. Galliæ Regi grata. *Monstrelet*, *Dupleix*, Spond. *A. C.* 1456. *n.* 12. & 13.

AGNES, Virgo & Martyr, tempore Diocletiani, Ambros. Prudentius *in hymnis*.

AGNESLUS, seu AGNELLUS, X. Archiepiscopus Ravennensis, Rubeus *l.* 5. *Hist. Ravenn.* Item Episcopus Christianorum, in regno Fezzæ & Marocii, sub Miramolino, A. C. 1233.

AGNI Cornu, promontor. prope Bolbiticum Nili ostium. Strabo *l.* 17. *Hesych.* Ἀγνὶ κέρας, ἢ Κῶλος [illegible], [illegible].

AGNIADELLUM, vicus Ducatus Mediolanensis celebris victoriâ Ludovici 12. ad versus Venetos. A. C. 1509. Distat Cremâ 8. mill. pass. estque in tractu *Addua Glarea* dicto.

AGNICES, vel AGNICIS, fluv. in Tigridem influens. Plin. *l.* 6. *c.* 27.

AGNIFER, cognomen Præcursoris Domini. *Præfat. Missalis* Hierosolymitanor. Equitum Argentorati impressi A. C. 1505. qui liber in Cardin. Barberini Bibliotheca Romæ asservatur. *In honorem & gloriam Omnipotentis Dei & gloriosæ Semper-virginis Mariæ, nec non Agniferi Præcursoris D. Johannis Baptistæ.* Sic autem is dictus est, quod in picturâ *Agnum ferat*, in signum immaculati illius, quem digitô monstravit, exertâ manu; quam antiquitus Antiochiæ asservatam, posteaque Rhodiis Equitibus, à Bajazete Turcarum Imperatore muneri missam esse, hodie verò in Conventuali Ecclesia Melitæ, inter cimelia sacra, servari, dicunt quibus talia scribere credereque volupe est. Vide Macros Fratres in *Hierolexico*, ut & infra in *Agnus Dei*.

AGNINA, in *Gloss.* Græco-Lat. ἀρνειοι agina, apud Annam Comnenam *Alexiad.* *l.* 8. *p.* 230. [illegible] *Sed Salomon se lupinam seu* agninam contendens, laudatam Car. du Fresne *Glossar.* *Agnina* pellis, una cum lana, in vestium usum maximè commendatur Medicorum filiis, ut quales vestes, *[illegible]* seu *[illegible]* Græci dixêre, non solum plus caloris quam ovillæ conferant, sed & dorso renibusque plurimum prosint. Cujusmodi vestimentum [illegible] est, si vocis origo spectatur, nam Græcè [illegible] *agnus* est. Et [illegible] Chaldæis non solum *agnum*, sed & vestis limbum, cui *agnina* assuebatur, significat. Sic Psalm. 133. v. 2. in Chaldæa paraphrasi: *Sicut unguentum bonum, quod effusum super caput, descendit super barbam* — *quod descendit super* agnum *vestis ejus*, i. e. super oram vestis ejus agninâ pelle subsutam. Græci habent, [illegible], quod ferè idem est. Nam [illegible], primò [illegible], vellus significante, seu *ovis pellem cum lana.* Secundo sic dicta est [illegible] cum hujusmodi pelle assuta, hoc enim morem fuisse prisci, docent Etymologus & Cyrillus in *Lexico* nondum edito. Hinc Eustathius in [illegible] [illegible], *Prisci etiam talibus ovillam pellem adsuebant, ut quam maximè exteriora vestium attererentur*, &c. Vide quoque infrà voce *Vitula*. Sed lana potior in vestibus usus fuit. Unde Salomon Proverb. *c.* 27. *v.* 26. *Agni ad vestitum tuum*. ubi *agnorum* nomine non [illegible] vel [illegible], i. e. *agnina pelles*, intelliguntur, ut hoc cum aliis hucus hic eos non opponeret Rex Sapiens, quod modò opponit, cum addit: *Et hirci sunt in pretium agri.* Pelles enim capriuæ, æquè ac ovillæ in vestium usum adhibentur & utrisque commune nomen melotæ. *Agni* igitur *ad vestitum* [illegible] i. e. [illegible], vel ovilla. Quamvis enim alicubi etiam e pilis caprinis panni texi consueverint, tamen id infrequentius est, neque in Judæa receptum fuit. Et quidem agni nomen Chaldæum [illegible] à lana deductum est, quæ in maribus quidem villosior est. Theocritus *Idyll.* 12.

—— Ὅσσον ἔαρ χειμῶνος [illegible],
—— *Quanto ver agni suâ villosior est.*

Sed in agno est tenerior & tactu mollior, atque eô ipsô plus in pretio. Proin le Martial. *l.* 5. *Epigr.* 38.

Parka [illegible] mihi agna,
Agna [illegible] mollior Phalanto.

Aut *Phalantî* potius, quia ad Galæsum amnem Tarentum condidit Phalantus, &c. Sam. Bochart. *Hieroz. Par. prior. l.* 2. *c.* 43. Vide quoque infra in *Pullum*, & *Pepino* [illegible] de *Agno*, hostiâ Deo gratissimâ, & infra aliquid *Maximæ hostiæ* [illegible] cantorum voce [illegible], ad homines vox translata, uti & ovis, simplices scil. innumeque malos, & parum callidos, apud Græcos præsertim, quibus [illegible] & [illegible] tales passim significat. Aristophanes *Pace*,

[illegible]
[illegible]

Cui priori [illegible] in *Equitibus*, qui [illegible] & [illegible] *Aesplenio*. Hinc & *balare* de iisdem usurpatum, ut videbimus.

AGNIO, vulgo *Aa*, fluv. Belgii. Oritur in Boloniensi Comitatu suprà vicum *Rumilly le Comte*, dein Audomaropolim rigat, & infrà Gravelingam, Flandriæ urbem in mare evolvitur.

AGNITA, vel AGNITAS, Æsculapii cognomen apud Spartanos, apud quos ejus Dei simulachrum ex agno, quæ planta est, erat exsculptum. Cæl. Rhodig. *l.* 18 *c.* 5.

AGNO, seu HAGNO, una ex nymphis, quæ Jovem educârunt, à qua & in Lycæo fons appellatur, cujus ea olim fuit vis, ut re divinâ ibi à Lycæi Jovis sacerdote extaesis peractâ, & rite precibus, quercûque ramô aquâ leviter commotâ inde densior exsurgeret vapor nebulæ assimilis, qui non multò post nubes effectus, largos imbres demittebat. Pausan. *in Arcad.* & inde Cæl. Rhodig. *l.* 13. *c.* 17.

AGNO, monetam auream signavere Franci, jam inde à Ludovici IX. temporibus. Et quidem *Denarii aurei cum Agno*, Gall. *Denier d'or à l'Aignel*, typum exhibet Car. du Fresne *in Gloss.* ubi de *Moneta*. Philippus deinde Rex, cæteris monetis prohibitis, præter Turonenses, Parisienses & Burgenses, *Florenos ad Agnum* cudi jussit, A. C. 1311. Similiter sub Ludovico Hutino, omnis moneta præter auream cum *Agno* vetita est, A. C. 1314 sub Philippo postea Magno & Carolo Pulchro, iidem *Denarii cum Agno*, in usu fuit cum inscript. XIS REX, sub Agno, circa A. C. 1333. Item Johannis Regis principatu iterum cusi sunt denarii, in quibus effictus *Agnus*, quem Dei dicunt, sub cujus pedibus scriptum, IOH. REX, cum inscr. AGNVS. DEI. QVI. TOLLIT. PECCATA. MVNDI. MISERERE. NOBIS, in aversâ parte cruce florigerâ expressâ, cum 4. liliis, uno scil. in angulo quolibet, Gall. *Florin à Aignel d'or fin.* Sub eodem *Semisses Denariorum ad Agnum*, vulgo *Demi-Deniers à l'Aignel*. Post quem, sub Carolo VI. *Agni* aut *parvi Agni*, Gall. *Moutons ou petits Moutons*, veterib. *Agnis* similes prodiere, præterquam quod sub Agno scriptum est, K. F. RX. De quorum omnium valore aliisque huc pertinentibus vide Car. du Fresne *loc. cit.* ut & infrà in voce *Moneta*, item *Regia*.

AGNODICE, virgo medicinam discere cupiens, abscissâ comâ, habitu virili sumptô, se Herophilo cuidam tradidit in disciplinam, à quo probè edocta parturientium mulierum morbis medebatur, quas scitu sui clam certas faciebat. Tandem à medicis dolentibus, se ad fœminas non amplius admissos, in judicium pertracta, quod dicerent hunc esse illarum corruptorem, coram Areopagitis tunicâ allevatâ se fœminam esse ostendit. Tunc Athenienses legem emendarunt, artem medicam discere mulieribus ingenuis permiserunt. Hyginus *Fab.* 274.

AGNOITÆ, Hæretici, Theophronii Cappadocis, qui se Eunomio junxerat, sectatores. Dei omnisscientiam in dubium vocârunt, circa A. C. 370. Niceph. *l.* 12. *c.* 30.

AGNOITÆ, Hæretici, ab *ignorantia* sic dicti, quòd novissimam horam Christo, etiam *quoad Deitatem*, ignotam esse arbitrarentur. Cæl. Rhodig. *l.* 1. *c.* 14. Baron. *A. C.* 535. & 563. Georg. Hornius *Histor. Eccl. Novi Test. Period.* 1. *Artic.* 3. Iidem & *Themistiani*, vide ibi.

AGNOMEN vide *Nomen*.

AGNON, Niciæ fil. Samiô bellô, quando à Pericle insul. devicta est, dux fuit. Bellô Peloponnesiacô contra Potidæam cum validis copiis profectus, morbi vi inde, irritô incepto, abscedere coactus est. Hic Amphipolin condidit. Sed cùm postea in bello ad Brasidam Amphipolitani defecissent, illi, quoniam ad urbem ipsorum victor in acie ceciderat, coloniam ceu conditori adscripserunt, dejectisque Agnonis monumentis ad Brasidam honorem transtulerunt. *Thucyd.*

AGNON, arboris nomen. Quintil. *l.* 1. *Instit. c.* 17.

AGNON, municipi Sterix tribûs Pandionidis, Pater Theramenis.

AGNON, fil. Niciæ, fame cum exercitu se dedere coactus, in bello Potid. Thucyd. *l.* 2.

AGNON, Tejus, Alexandri M. præfectus. Plin. *l.* 33. *c.* 3.

AGNONIA, oppid. Thraciæ juxta Amphipolim. *Steph.*

AGNONIDES, Rhetor, vel potius Sycophanta Atheniensis, qui accusavit Phocionem apud Polyperchontem, quod Piræum Nicanori prodidisset. Damnatô & cicutâ exstinctô Phocione cum desiisset esse, quem odisset Populus, rebusque ipsis perspexisset, qualem magistrum custodemque temperantiæ ac justitiæ amisisset, statuam ei æneam posuit: hunc *Agnonidem* vero communi omnium suffragiô damnatum necavit. Plut. & Corn. Nepos, *in Phocione*.

AGNORUM juge sacrificium, in V. T. celebre fuit, quô videl. agni duo in die offerebantur, unus manè, alter vesperi Exod. *c.* 29. *v.* 38. donec id morte suâ CHRISTUS, cujus victimam æternæ virtutis pro nobis offerendam id sacrificium Israelitis significabat, aboleret, juxta prædictionem Dan. *c.* 9. *v.* 26. 27. Erat autem agnus sacrificio aptus, jam ab octavo die. Ita namque statutum in Lege Exod. *c.* 22. *v.* 30. *Septem diebus sit cum matre sua & die octavo reddes illum mihi.* Vide quoque Levit. *c.* 22. *v.* 27. Quibus Mosis legibus confer hæc Plin. *l.* 8. *c.* 51. *Sues puros sacrificio die quinto partus esse, pecus die octavo.* Itaque, cum in lege toties *agnum anniculum* Deus sibi postulat offerri, non significatur agnus præcisè

[illegible], sed agnus ab octavo die usque ad annum completum. Bochart. *Hieroz.* c. 46. Anno vero secundo tales hostias ideo non accepit Deus, quia tum demum puræ & intactæ esse debuerunt, cum libido tum accendi in iis soleat, Aristotel. *l.* 5. *c.* 14. Ut igitur non aberrarent hic Judæi, pecorum natalia ephemeridibus suis inscripsisse, credibile judicat idem Bochart. *Ibid. c.* 50. quem de *Agno* in genere, *Agno* imprimis *Paschali* fuse agentem, vide *libro dicto c.* 43. *& seqq.*

AGNOS, vide *Agno*.

AGNOS, vel AGNUS, pars Demetriadis tribûs in Atticâ. Phrytechus, referente *Stephan.*, ad Attalidem tribum refert, quam sententiam confirmat *Inscr.* XIII. *Tribuum*, cujus meminit *Spon.* Sed, cum Attalis una fuerit ex recentioribus Tribubus, facile fieri potuit, ut *Demus* hic vel Acamantidi, vel Demetriadi, quæ postea *Ptolemais* appellata est, dempta fuerit ut Attalidi tribueretur. Nomen ei ab arbore *Agno casto*, cujus magna ibi copia. Hinc ortus, *Agnusius* dictus est. *Inscr.* Athenis,

ΛΥΣΙΚΛΗΣ ΒΙΟΤΤΟΥ ΟΗ
ΘΕΝ ΕΧΟΡΗΓΕΙ ΟΙΝΗΙΣ
ΦΥΛΗ ΠΑΙΔΩΝ ΕΝΙΚΑ
ΠΑΜΦΙΛΟΣ ΑΓΝΟΥΣΙΟΣ
ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ ΚΗΦΙΣΟΔΩ
ΡΟΣ ΗΡΧΕΝ.
LYSICLES FILIVS BIOTTIOE
ENSIS EDIDIT LVDOS OENEIDIS
TRIBVS JUVENTVS VICIT
PAMPHILVS AGNVSIVS
COMPOSVIT CEPHISODO
RO ARCHONTE.

Uti interpretatur Jac. Sponius *Itinerar. Græciæ Tom.* III.

AGNOS, Æolidis tribus gens. *Hesych.* Ἄγνος, [illegible]. Lego [illegible], nulla enim fuit [illegible]. Tum legendum est Ἄγνος, ut pridem emendavit Meursius, *De Pop. Attic.* 2.

AGNOTES, populi Celticæ juxta Oceanum. *Steph.* Vide *Agnagnotes*.

AGNUS, Græcis vocatur calicis in Eucharistia velum, fortasse quia in eo *Agnus* pingebatur. Idem & *Aer* dictum, ut vidimus. Hinc Germanus Patriarcha Constantinopol. in *Theor. Velum*, *Aer sive Agnus est*, *& dicitur esse vice lapidis, quo munivit Joseph monumentum, quod obsignavit*. Eodem velo antiquitus apud Latinos Græcosque Sacerdotis faciem moribundi cooperiri fuisse solitam, refert Gregorius Pontifex cognomine *Magnus*, *in Evangel. Homil.* 37. Dominicus & Car. Macri *Hierolex.* in *Velum*.

AGNUS Aureus, inter ornamenta Ecclesiarum recensetur, apud Anastas. *in Vitis Pontif.*

AGNUS Dei, in Communione Romana precatio dicitur in Missa à Sergio Papa ordinata: quam tamen aliqui antiquiorem faciunt, id solum Sergio tribuentes, quod ter *Agnus Dei* in Missa proferri voluerit, cum antea semel tantum diceretur. In hujus prolatione, omnes, qui sunt in Choro, genua flectunt, &c. Vide Macros Fratres *Hierolex.* in hac voce, ut & in [illegible]. Sed & numismata sacra ex cera confecta, in eadem Communione, *Agnus Dei* vocantur, eo quod *Agni* figuram, in symbolum Christi patientis, habent impressam; cujus rei historiam verbis Sirmondi ad Ennodium, sic tradit Car. du Fresne: *Mos erat, ut ex cereo Paschali, qui Sabbato Sancto consueta precibus sacratus fuerat, particulæ decerperentur, ac populo die Dominica post Albas, post S. Communionem distribuerentur, unde suffitum in ædibus suis facerent, vel agros vineasque munirent adversus Dæmonum præstigias, aut contra fulgura et tempestates. Quod quidem mos olim extra Urbem duntaxat: Romæ enim cereo Paschali vice ceram oleo perfusam benedicebat Archidiaconus, unde particulas in Agnorum effigiem expressas asservabat, populo [illegible], die qua dictum, distribuendas. Unde origo postmodum data cereis Agni cælestis imaginibus, quæ à Pontificibus ipsis augustiore ritu consecrari, [illegible]*; ut passim *Ordo Rom.* Alcuinus *de Off. divin.* Durandus *Ration. l.* 6. *c.* 79. Amalarius, Alii. *Chron.* Dolense editum à Labeo, A. C. 1306. *Clemens PP. V.* — — *Agnus Dei magnam copiam consecravit.* Et narrat Zucchius in *Histor.* Mogunt. *Gregorium M. Theodelindæ Agilulfi Regis uxori bina ejusmodi numismata* — — *misisse auro alligata, quæ adhuc in ea civitate conservantur* &c. Cum vero antiquitus distribui consueverint, ut Amalarius scribit, *intra Octavam Paschæ* & variè variis temporibus consecrari: hodie Papa primo Pontificatûs sui annô illa benedicit, deinde quolibet septennio eodem ritu detergentur, ad Octavam Paschæ. Sacrista tamen, auxilio Clericorum & Religiosorum ea ante annum præparat ac Pontifex feriâ tertiâ Paschæ indutus amictu, albâ, cingulo, stolâ & mitrâ, aquam benedicit, infundens balsamum & chrisma, dicitque aliquas preces in Ceremoniali descriptas; dein linteis præcinctus, cum Cardinalibus similiter assistentibus, immergit illa in aqua benedicta, ac extracta extendit supra munda mantilia, ut exsiccentur, ubi Papa illa denuo benedicit. Postea in capsis reponuntur & conservantur, usque ad Sabbatum in Albis: quo die, dicto in Missa *Agnus Dei*, & peractâ communione, Subdiaconus accedit ad ferendum pelvim cum his numismatibus refertum, præcedente cruce & ad portam Sacelli Pontificii perveniens, altâ voce hæc verba intonat: *Pater sancte, isti sunt Agni novelli, qui annunciaverunt vobis, Alleluja, modo venerunt ad fontes, repleti sunt claritate, Alleluja*. Eadem verba repetit in medio Sacelli & tertio tandem ante solium Pontificis: quæ postmodum Papa Cardinalibus primo distribuit, qui intra suas mitras ea recipiunt: Inde donantur Episcopis aliisque Prælatis. Quæ ceremoniæ Gregorium M. [illegible] narrat Walfridus [illegible] 22 exponit Alcuinus Flaccus *de divin. Offic.* Vetustæ, quæ [illegible] Ecclesia Romana hisce numismatis [illegible], ea plane sunt, quas *Agne Dei immaculato, qui tollis peccata Mundi*, soli adscribunt sacræ Pandectæ, ut ex versibus videre est, quos una cum tribus *Agnus Dei*, Græcorum Imperatori donô misit Urbanus V. ita sonantes:

Balsamus & munda cera cum chrismatis unda.
Conficiunt Agnum, quod munus do tibi magnum
Peccatum frangit, ut Christi sanguis, & angit,
Prægnans servatur simul & partus liberatur.
Dona defert dignis, virtutem destruit ignis,
Portatus munde, de fluctibus eripit undæ.

Hinc ea *sacra ejusmodi confiunt possunt ea tangere*, ut habet Aroc. *c.* 9. *quæst.* 31. eaque columbis ornare sub pœna excommunicationis, ex Constitut. Gregorii XIII. de anno 1572. prohibetur. [illegible] vendere illa licet, Riccull. *Lumin. Eccles. l.* 1. *c.* 9. &c. Vide Fratres Macros in *Hierolex.* ut & Car. du Fresne *Glossar.* Bullis Ethnicorum successisse Baron. ait *ad A. C.* 58. *num.* 76. *Cum infantibus pectori et bullas ad avertendas fascinationes ex turpitudine configuratas, vel alias superstitionibus ad [illegible] suspenderent, ad ea abolenda [illegible] placuit, superstitione in Religionem mutata, ex opposito sacris ceris bullis certis, quas, Agni Christum referentis imagine impressas, gerere in Christo gestarent.* Patres vero VI. Concilii Constantinopolitani, Christi imaginem in *Agnus* sculptam improbârunt, dicentes: *Quod sunt figuræ & umbræ legis veteris, jubentque ut Agnus Dei humana tantum figura repræsentetur.* Ubi Caranza, *Prohibentur depingi Sanctum in columbæ figuram & Magos sub stella & Christum sub specie agni, sed humana forma.* Adjiciam hoc unum de voce priori significatu, quod *Anastasius* habet: *Sergius PP. instituit, ut tempore confractionis Dominici Corporis, Agnus Dei à Clero & Populo decantetur.* Et quod Baronius, postquam ter ut proferretur, institutum esset, ter quoque *Miserere nobis* in fine fuisse additum, donec ob continua schismata & calamitates ediceretur à Johanne XXII. ut tertiâ & ultimâ vice subjungeretur, *dona nobis pacem*: veterem tamen in Basilica Lateranensi morem hodieque retineri, in *Annalib. Eccles.* ad *A. C.* 701. ex Auctoribus, etiam.

AGNUS Dei, effictus in moneta Joannis Franciæ Regis vide *supra*. Cujusmodi monetæ, Galliæ Regibus olim usitatæ, originem accessit Petitorius, ab insignibus vexillorum præcipuo, quo cruce signati contra Albigenses in bello usi. Namque inde *Agnus Dei*, pro insignibus, toti etiam Franciæ Clero, & compluribus Ecclesiis Cathedralibus, ipsique urbi Tolosanæ mansit. Sed & Hispaniam suos habuisse *Agnos Dei*, memorant Covarruvias *de Veterum numism. collatione c.* 5. *num.* 9. & Mariana *l. de Ponderibus & Mensuris c.* 22.

AGNUS Paschalis, illustris CHRISTI venturi, in Veteri Testamento typus, vide infrà *Paschalis Agnus*. Hic illud solum indigito, quo pactô *Agnus* ille in furno accenso assatus DOMINI nostri crucifixionem repræsentaverit. Non enim solum assandus erat *Agnus*, ut figuraret ardorem iræ divinæ in impios, quo Messiam torreri oportuit, ad expianda electorum delicta, quorum se vadem stiterat, unde graves illæ querelæ, Psalm. 22. *v.* 15, 16. Sed & ipse assationis modus magnum hic momentum habuit, qui in Maimonide sic describitur, *l. de Paschate c.* 8. *sect.* 10. *Cum eum assant, a medio ore usque ad posteriora transfigunt eum veru ligneo & subjecto igne in medio furno suspendunt.* Illum igitur ut assarent, non versabant in veru ferreo, more nostrô, sed veru ligneô transfixum suspendebant, quod Christum in cruce pendentem utcunque referebat. Maximè si hæc Justini vera sunt, *Dial. cum Tryphone*, [illegible]. *Agnus enim assus, in figuram crucis similem conformatus, ad ignem torretur. Nam veru unum ab infimis partibus ad caput usque adactum perfigitur & aliud rursus ad interscapulum, cui appenduntur agni manus (seu pedes anteriores.)* Quidni vero illi hac in parte credamus, viro non solum sancto, sed & rerum Judaicarum peritissimo, ut qui Sichemis, Palæ Samaritanô, natus est, Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 50. Similem planè assandi agnum seu ovem ritum hodieque, apud Tartaros quosdam, solenni in festivitate, perdurare, memorat Joh. Baptista Tavernier *Itinerar. Pers. & Ind. Part.* 1. [illegible] operi suo inseruit, quam quis credat ex ipsis Justini verbis expressam.

AGNUS Paschalis, in Ecclesia Romana hodie dicitur, qui *juxta Romanam consuetudinem in Pascha benedicitur, non ad altare, sed ad communem mensam*, ut est in Micrologo *c.* 54. Benedictionis formulam exhibet *Ordo Romanus*. Car. du Fresne *Glossar.*

AGNUS Paschalis, vide infra *Pascha*.

AGOBARDUS, Archiepiscopus Lugdunensis Carolo M. familiaris. Imaginum cultum rejecit, & cum Ludovici Pii filiis favere diceretur, depositus est. Sed restitutus, obiit, A. C. 840. Baron. *A. C.* 823 &c.

AGOBEL, olim *Vitiana*, urbs regni Tremesini in Africa, Marmol. *l.* 5. *c.* 16. Item urbs provinciæ Hea, in regno Maroci, Idem *l.* 3. *c.* 4.

AGOCE, Æthiopiæ sub Ægypto urbs. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

AGOGÆ, fossæ Hispanis dictæ, in quibus aurum eruebatur apud Plin. *l.* 33. *c.* 4. vox Græca: Græcis enim nominibus adeo concepta erant omnia auraria [illegible] in Hispania vocabula, ut fossas etiam vocaverint *agogas*. Aurum vero ipsum fossione sic quæsitum dixerunt *arrugiam*, [illegible], quod itidem ex Græco [illegible], & distinguitur a [illegible], quod [illegible] dicebant & [illegible], vide quæ hanc in rem affert Salmas. *ad Solin. p.* 1076. At Ἀγωγαὶ, Epiphanio in Carpocratian. *Hæresi*. Illicita sunt, ut & Irenæo *l.* 1. *c.* 20. ubi Latinô vocem donatam habet, *Excitationes & incantationes*. *Amatoria quoque & agogima*, *& qui dicuntur Paredri & Oniropompi, & quæcunque sunt alia vanitas, apud eos studiose exercentur.* Eadem Christiana alia. Vide Desid. Heraldum *Adversariis*, *ad Arnobium adv. Gentes l.* 1. & alibi [illegible], vox [illegible].

AGOLA, urb. Africæ, in Æthiopia superiore prope Amaranti montem.

AGON, locus est certaminis Romæ, qui Circus Flaminius dicebatur, ponitur pro ipso certamine. Est quoque nomen proprium

prium apud Plut. Item Æthiopiæ dux. Dicitur autem *Agon* ab α privativo, & [illegible] angulus, quasi [illegible] non angulofo, sed [illegible]. [illegible] Lexicon.

AGON, Athleta, quem [illegible] Minos, præmium [illegible] Athenis [illegible] Cretensis Taurus [illegible] crudelis, & Minos a [illegible] superavit. Tandem vero factum est, ut a Theseo in palæstra vinceretur, ob quod Athenienses [illegible] liberati sunt. Plut.

AGON Capitolinus, a Diocletiano institutus, ad imitationem Agonis Olympici. Circa A. C. 85. Censorin. c. 18. Vide infra Agones Capitolini.

AGON Gymnicus, quem Panathenaicon vocant, Athenis actus.

AGON Nemeacus, [illegible] ab Argivis actus post cædem [illegible] Archemori [illegible] Olymp. 51. Nemea autem celebrabantur post [illegible], quæ agebantur die 24. mensis Gorpiæi.

AGON Olympicus, ab Hercule institutus, a quo usque ad primam Olympiadem supputantur anni 430. Euseb.

AGON Solis, ab Aureliano celebrari jussus, A. C. 270. Euseb. Chron.

AGONALES ludi, Actiaci, quos Augustus Actiacis litoribus, devicto Antonio, statuit, ad quod respicit Virg. l. 3. Æn. 180.

Actiaque Iliacis celebramus litora ludis.

AGONALES Salii, dicti sunt duodecim Sacerdotes, quos Numa [illegible] Marti cognomine Gradivo consecravit: Iidem Palatini, a monte cognomine, item Quirinales appellati sunt, [illegible] Salii. Quemadmodum & montem Quirinalem *Agonalem* quoque vocatum legimus.

AGONALIA, festa erant apud Romanos, in honorem Jani mense Januario quotannis celebrari solita, ut est apud Ovid. *Fast.* l. 1. Aut certe in honorem *Agonii* Dei, ut *Festus* tradit, qui rebus agendis præesse putabatur. Eo die Rex sacrorum arietem immolabat, ut tradit Varro l. 5. de L. L. Nominis multiplex reperitur ratio, aut enim ex ritu sacrorum, in quibus minister [illegible] stringens gladium ad [illegible] arietem, rogabat *Agone*? Quam opinionem sequitur Ovid. *Fast.* [illegible] his verbis:

Nomina esse putat, [illegible] causa magistri,
[illegible] qui feriente, cadit,
Qui [illegible] [illegible] colitur,
Semper Agatne [illegible] [illegible] agit.

Alii ad *Agonem* montem, in quo illa sacra fieri solebant, qui postea Quirinalis dictus est, referunt. Alii a certamine [illegible] putant, quod hisce feriis antiquitus soleret celebrari. Nam Græci certamina & ludos ἀγῶνας appellabant. Hujus sententiæ fuisse videtur Ovid. [illegible]

Pars etiam, [illegible] ætate priorum
Nomina de [illegible] [illegible]
Et [illegible] dicebat Agonia [illegible],
[illegible] [illegible] causa mea.

Inde Ἀγώνιοι θεοί, οἱ [illegible] Hesych. & Ἀγὼν χαλκεῖος, [illegible] Idem. Vide Agonium.

AGONALIS Circus dictus, nunc Piazza Navona, platea pulchra, & ampla Romæ, splendidissimis ornata ædificiis, fontibusque & Obelisco, in medio [illegible], ab Innocentio X.

AGONAX, Zoroastris præceptor in arte Magica. Quem Plin. l. 30. c. 1. [illegible] vocat.

AGONENSIS Porta, quæ & Collina, & Quirinalis. Hodie Porta Salara.

AGONES, qui percutiebant victimam apud Romanos, quod ex more priusquam ferirent, populum rogabant, Agone? [illegible] Agonia.

AGONES, populi Insubriæ, quorum regio La Valle Gegia hodie dicitur, teste Gaudentio Merula, in agro Ticinensi. Sed [illegible] inter Apenninum montem & Padum describit, ac post eos Bojos, deinde Senones recenset. Et [illegible] Merula & Leander (qui eos inter Ferrariam & Ravennam [illegible]) ætate deprehenduntur, isti hi populi [illegible] loca migrarunt.

AGONES Capitolini, a Domitiano Imperatore primum instituti sunt, [illegible] Sergia Cornelio Dolabella Consulatum, exemplo ludorum Olympicorum. Celebrabantur præmiis [illegible] quinquennali per annos [illegible] Artificum. In illis & [illegible] post [illegible] totam urbis expectationem, tandem [illegible] Sed coronam non impetravit. Unde Juvenal. Sat. [illegible]

——— *Sed cum [illegible] [illegible],*
[illegible] [illegible] Pater [illegible] [illegible].

Hunc agonem exerciti conflatum cum agone Albano, ab eodem Imperatore instituto. [illegible] Capitolinum, [illegible] Romæ non [illegible] magnum animum, [illegible] per Capitolinos agones [illegible] ad tempora [illegible] Capitolinus [illegible] c. 14. Certum tempore agonis [illegible] Romæ [illegible] in eo [illegible], Rhetores, [illegible] ab ipso Imperatore [illegible] capiebant: Unde forte laureatorum [illegible] [illegible] autem, qui in agonibus Capitolinis [illegible], [illegible] & ramis [illegible]. Secundum vero coronæ & palmæ [illegible]: ut ex Ausonio Ep. [illegible] liquet,

Et quæ [illegible] palma Poetica pulset,
[illegible] est, qui mea palma caret.

Sed & distinguendi sunt [illegible] a ludis Capitolinis, qui [illegible] Camillo, in honorem Jovis Capitolini, [illegible] Capitolio a Gallorum furore servato, [illegible] Romæ institui legimus apud [illegible] c. [illegible] a ludis Quinquennalibus, quos Augustus instituit, [illegible] apud Actium Antonio, [illegible] appellati sunt, vide Thom. Dempster. [illegible] c. 19. [illegible]

AGONES [illegible] Vide [illegible].

AGONIA, fluv. Insubrum per Laumellinam regionem agri Ticinensis in Padum fluens. Vulgo la Gogna.

AGONICLITÆ, Hæretici, 8. seculi quod precantes [illegible] nollent, sic dicti. [illegible]

AGONIDA [illegible] Hispaniam habet [illegible]. Avienus.

AGONIDES, Phocionis accusator, ipsemet capite damnatur. Plut.

AGONIS, liberta Veneris Erycinæ. Cicer. [illegible] 1.

AGONISTARCHA, in veteribus Gymnasiis is fuisse videtur, qui certaminum publicorum Præfectus erat, quæ in Amphitheatris & Gymnasiis, ubi Athletæ [illegible] publico, [illegible] producti, [illegible]. Ejus habetur mentio in hac vetusta inscriptione apud Ligorium:

APOLLINI INVICTO.
SACRUM.
M. AURELIUS M. AUG.
LIB APOLLONIUS.
AGONISTARCHA. COM
MODIANUS.

Diversus certe erat a Gymnasiarcho, & Xystarcho, quorum ille inter Gymnasiorum Magistros primum, hic secundum obtinebat locum, ut & a Præfecto ludi, Gymnaste, Progymnaste, Pædotriba, de quibus omnibus vide accurate differentem Hieron. Mercurialem de Arte Gymn. l. 1. c. 11.

AGONISTICI, Donatistarum sectæ in Africa ramus, qui pervagari ad castella oppidaque tempore nundinarum, fingendo se justitiæ ministros esse, varia scelera committebant. Horum meminit Optatus Milev. l. 3. [illegible] Agonisticos [illegible]. Iidem Montenses, Romæ præcipue, nuncupati sunt, eo quod in montibus cœtus suos habebant. [illegible] quoque, Circelliones, Catropitæ, Coropitæ &c. dicti sunt. Vide Martyres Fratres in [illegible].

AGONIUS, Deus rebus agendis præsidens, cujusque festa Agonalia dicebantur: quamvis aliqui ejus sacrificia sic dicta velint, quod in montibus fiebant quos Agonales vocabant. Inde Agonus dies, quo Agonium hostiam immolare solebant: Ovid. l. 1. Fast.

Nomen Agonalem credo habere diem. Vide Agonalia.

AGONOTHETA, Græce Ἀγωνοθέτης, agonum moderator, præses ac judex: apud Æl. Spartian. in Adriano Cæs. c. 13. [illegible] Agonotheta [illegible], in Ludis nempe Liberalibus, seu Dionysiis, quæ ille celebraverat jure Magistratus, quem olim maximum apud Athenienses gesserat, i. e. Archontis. Scribit enim Pollux [illegible] Liberalibus solitum: [illegible], Archon [illegible] Dionysia seu Liberalia & [illegible], tum Certaminibus. Addit Dion, de eodem Adriano tum Cæsare facto, verba faciens, [illegible], i. e. in veste, quam de more gestare Archontes consueverant, quoties Dionysiis præsiderent. Candidam vestem Sueton. in Domitiano c. 4. [illegible] togam [illegible] & eodem plane modo ac Tertullian. Togam Romanam vocat Pallium [illegible]: quia Toga Romanis, quod Græcis Pallium. Suetonii verba sunt, Certamini præsedit crepidatus, purpureaque amictus toga Græcanica, capite gestans coronam auream. Sed apud Græcos, pro genere ludorum, diversa Agonothetæ vestis fuit. Nam in alia Musicis præsidebant, in alia Gymnicis, ut [illegible]. Neque vero [illegible] Agonothetæ [illegible] seu præsidebant: nam in Ludo sacro universæ Græciæ communibus seu Panellenum, Hellanodicis præsidentibus, ad latam solebant Athlothetæ. Casaubon. & Salmas. Not. ad Spartian. [illegible] in Gloss. Græco Lat. Ἀγωνοθέτης, Munerarius dicitur, de qua re multa habet P. Faber. Agon. l. 1. c. 18. Apud recentiores vero Scriptores, pro Agonista, bellatore seu pugile, usurpatum, docet Car. du Fresne Glossar.

AGONUS, Ἀγωνος, [illegible] Hesych. Vide Caliza & Quiriale.

AGOPIER, Armeniæ regionis oppid. Curopalat. Ampieron Cedreno.

AGORA, seu AGORUM, oppid. Italiæ, Venetæ ditionis, in Bellunensi agro, ad [illegible] fluv.

AGORA, oppid. in Chersoneso, Steph. hodie Malgara Agoranum [illegible], Europæ, oppid. in Hellesponto, Steph. Thraciæ, putat Ortel. Idem forte cum Agnes.

AGORACRITUS, Parius Statuarius, Phidiæ discipulus: Plin. l. 36. c. 5. Hic creditur Veneris Rhamnusiæ signum effinxisse. Nam cum de facienda Venere cum Alcamene discipulo contenderet, suffragiis impetrare populi, nomine suo [illegible], adeo [illegible] communitas est, ut signum illud Nemesin appellaverit, eaque lege vendiderit, ne Athenis esset. Id ponebatur in Rhamnunte pago Atticæ, quod M. Varro omnibus signis prætulisse dicitur.

AGORANOMI, apud Athenienses omnique in Piræeo, & totidem in urbe erant magistratus, qui in foro venalia inspectabant, & curabant, ut [illegible] omnia modeste agerentur, ac ne venditores aut emptores mendacium dicerent. Vide infra in Foro, [illegible] voce [illegible].

AGORANIS, Indiæ fluv. in Gangem effluens. Arrian. de Ind. [illegible] in secunda legit quidam codex.

AGORÆA, vel AGORÆA, Minerva, i. e. Forensis, a Lacedæmoniis culta. Pausan. & Cæl. Rhodig. l. 14. c. 4.

AGORES, [illegible] meminit Historia Miscellanea l. 16 in quo pontem [illegible] Justinianum Imperatorem, in Thracia videtur, [illegible] Agoram forte.

AGORENSIS Cariæ civitas, apud Steph.

AGOREUS, Mercurius dictus, quod ejus statua in medio foro poneretur. Jupiter item sic dictus eadem de causa.

AGORITÆ, Gens in Sarmatia Asiatica. Ptol.

AGOTUS, vulgo le [illegible], amnis Galliæ, in Aquitania, alluit Vauram la [illegible], multosque amnes defert in Tarnem, qui

in Garumnam cadit, vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Agameia*.

AGOULTIUS Gulielmus, vide *Gulielmus*.

AGRA, locus Persidis, ex quo Ilissus fluv. oritur, & ubi Diana venata esse fertur, unde *Agræa* dicta. Item Susianæ urbs *Ptolemæo*, & Arcadiæ Plinio *l.* 4. *c.* 6. ubi legitur plurali numero *Agræ*. Item regio Leanitarum in Arabia. Plin. *l.* 6. *c.* 28. Incolæ *Agræi*. Steph. *Agrei* dicuntur Dionysio, uti videre est in his:

[illegible]

AGRA, urbs Asiæ, in imperio M. Mogolis, ad fluv. *Gemne* & in provinc. Agra. Ibi persæpe commoratur Magnus Mogol; estque civitas perampla, dives, elegans. 150. leucis distat à Civitate *Laher* 35. ab urbe *Delli*, 70. ab urbe *Amere*.

AGRA, vel AGIRIA, varia enim lectio, Africæ urbs in *Concilio* Carthaginensi sub D. Cypriano habito.

AGRABAT, vide *Acrabatena*.

AGRADARUS, Rex Persarum, posteà Cyrus dictus, à Cyro Persidis fluvio. Strab. *l.* 15.

AGRADATUS, fluv. vide Cyrus.

AGRADIESIS, Mipiis meminit lapis antiquus, in Smetu *Volumine*, [illegible] Italiæ videtur.

AGRÆ, oppid. est mediterraneum Arcadiæ Plin. *l.* 4. *c.* 6. Item Atticæ regiuncula, Dianæ ἀγροτέρας templo insignis. Cæl. Rhodig. *l.* 20. *c.* 7.

AGRÆA, vide *Agra*.

AGRÆI, & AGRENSES sunt Plinio, *l.* 6. *c.* 28. *Dionysio & Stephano*, Arabiæ Felicis populi: in Arabia deserta sunt *Agræi* apud *Ptol.* Alii sunt quoque ab his in Ætolia Livio *l.* 32. *c.* 34. & *Straboni*: qui iisdem etiam locum *Agræum* dictum habet, cujus incolas *Ephyros* vocat; Thucyd. *l.* 5. *Agræam* regionem. Vide *Agris* & *Arabia*.

AGRAGALLIDÆ, vide *Agragallidæ*.

AGRAGAS, vel ACRAGAS, Siciliæ fluv. circa Agrigentum urbem à qua nomen accepit. *Draco* hodie *Fiumecello* & *Acrone*. Item mons Siciliæ non longè à Gelâ, muris quondam cinctus, habens in summitate oppid. ejusdem nominis, alio nomine *Agrigentum*, unde Empedocles Philosophus, & Phalaris Tyrannus originem duxerunt. *Mare à Nigro* hodie nominatur, ab Anonymo quodam *Gergenti*. Quattuor præterea hujus nominis urbes commemorat *Steph.* quarum primam in Thraciâ locat, secundam in Eubœâ, tertiam in Cypro, quartam in Ætoliâ. Nobis impræsentiarum de Agrigento Siciliensi agendum. Ubi veteres optimos equos alere, & eosdem in Græciam ad Agones transmittere consueverant. Virg. *Æn. l.* 3. *v.* 703.

Arduus inde Acragas ostendit maxima longè
Mœnia, magnanimûm quondam generator equorum.

Græci optimè Ἀκράγαντα legunt. Post Hypsæ ostia (inquit Bochart. *l.* 1. *Phaleg. c.* 29.) statim se offert Agrigentum, urbs olim celeberrima, eaque secundum Syracusas, Siciliæ fuit amplissima. In quâ, si Laertio credimus, *l.* 8. *in vita Empedoclis c.* 63. Μυριάδες ὀκτακόσιαι ... h. e. *habitabant hominum octingenta millia*. Octingenta, inquam, non *Octoginta*, ut perperam habet Cluverius. Sed cum res planè superet fidem, adeoque sit falsissima, ego mendum esse in numeris, qui cùm per literas numerales compendiosè scriberentur, facile potuerunt π. & [illegible] permutari: quâ ratione fa[c]tum, ut pro viginti myriadibus, octingentæ scriberentur. Neque enim habuisse Agrigentum supra 20. myriades, h. e. 200. incolarum millia, his verbis docet Diodor. Sic. *l.* 13. *p.* 370. [illegible] Agrigentum autem anno post Gelam conditam centum & octo, i. e. 600. annis circiter ante Christum, Gelenses condiderunt, [illegible] Thucydidis verba sunt *l.* 6. Neque aliter *Stephanus*, & Pindar. Scholiastes *Olymp.* 2. Urbis autem tyrannidem invasit Phalaris, An. 181. Urb. Cond. per ann. 16. Dein Persia eà potita. Unde autem fluv. huic derivetur, jam disquirendum. Quod ut intelligatur, notandum est, Agrigenti duas fuisse partes, quarum una Græcis Ἄκρα, sive *arx* appellabatur, & à Polybio, *l.* 8. sic describitur. [illegible] Hanc *Arcem*, ipsâ Agrigenti urbe volunt esse multò vetustiorem. Itaque antiqua hæc, *Arx* cuicunque tandem fuerit, Punicè [illegible] dicebatur, & articulo præfixo *Haccarag* [illegible], & proximus fluv. *Nahar Haccarag*, fluv. Arcæ, seu Arcis. longitud. 37. 18. latitud. 36. 10. De Sale Agrigentino, vide Plin. *l.* 31. *c.* 7. Bo. *Hendon*.

AGRAGIENSIS Classis meminit marmor inscriptum, Romæ.

AGRAMMES, vide *Aggrammes*.

AGRAMONTIUM, Oppid. Hispaniæ, in Catalonia provinc. ad amnem *Sio*, inter Solsonam & Ilerdam Urbes, in planitie Urgeliensi.

AGRANI Populi Arabiæ Felicis.

AGRANI, oppid. Babyloniæ regionis. Plin. *l.* 6. *c.* 26.

AGRANTOMAGUM, Galliæ urbs, *Antonino*: circa Rhedones videtur. Vide *Argantomagum*.

AGRARIA LEX, quæ ferebatur de agris populo dividendis Liv. *l.* 2. *c.* 41. Seditionum, & excidii sub J. C. Cæsare Reipubl. occasio. Vide Cicer. pro *Lege Agraria*. Florum *l.* 3. *c.* 1. & 13. Appian. *l.* 1. *Bell. Civ.* Primum à Sp. Cassio tertium Consule an. Urb. Cond. 277. promulgata perferri non potuit, neque unquam sine magno Reipublicæ motu, sive agitata. Ejus varia fuere capita, sed præcipuum id; quod possessores veteres agrorum possessione exturbabat: ut illa Licinia Tribunicia, *Ne quis plus D jugera agri possideret*, contra plebi divideret, eam pertulit, an. Urb. Cond. 385. atque mox, quod filium emancipando, mille jugerum possideret & legi fraudem fecisset, suâ lege X. mill. æris damnatus est Auctor. Ab hac deinceps quieta civitas fuit usque ad T. Gracchi Tribunatum, qui legem Liciniam, quantumvis nobilitate, quæ per eam sedibus patriis movebatur, refragante, pertulit, an. Urb. Cond. 620. &c. Plura vide apud Thom. Dempster. *Antiqq. Rom. l.* 8. *c.* 8.

Leges Agrariæ præcipuæ

Appuleja, lata an. Urb. Cond. 651.	Ælia Licinia.
	Livia.
Bæbia.	Mamia.
Cassia an. Urb. Cond. 267.	Rubria, post captam Carthaginem.
Cornelia an. Urb. Cond. 673.	
Flaminia an. Urb. Cond. 525.	Sempronia duplex an. Urb. Cond. 620.
Flavia.	
Julia an. Urb. Cond. 691.	Servilia an. Urb. Cond. 690.
Licinia an. Urb. Cond. 377.	Thoria.

Titia &c.

AGRARIÆ, vigiliæ seu excubiæ. Modestus de *Vocabulis Militar.* *Sive ad vigilias vel agrarias faciendas, sive ad opus aliquod, vel ad custodiam campi exeunt milites* &c. Scriptor Tacticus, post *Notit. Imper. c. penult.* *Vigilia & agrariis excurrendis*. Hinc vigilias & *Agrarias* jungit quoque Vegetius *l.* 3. *c.* 22. & *l.* 3. *c.* 8. facitque mentionem *Stationum agrariarum*, Amm. Marcellin. *l.* 14. 16. 25. 31. A verbo *agrare*, quod idem ac compositum, *peragrare*, [illegible], & apud recentiores Græcos [illegible]. *Hesych.* [illegible], &c. Inde, *Agrarienses*, in *l. un Cod. Theodos. de Lusoriis Danubii*, navigii species sic dictæ, quod *agrarias*, i. e. vigilias & excubias exercerent. Quomodo Byzantini quoque ἀγράρια vocabant naviculas aut lembos, quibus Imperatores fretum Constantinopol. emetiebantur, cum peregre ibant & in suburbana palatia secedebant, de quibus non semel Constantinus Porphyrog. *de Administr. Imperii c.* 51. & Anna Comnena *l.* 6. & 7. Sed & erant *Agraria*, naves piscatoriæ, [illegible] apud *Theophanem*, eadem quæ Nicetæ, [illegible], *piscium capturæ inservientes*, in *Isaacio Angelo l.* 1. *num.* 6. Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque Henr. Valesi. de voce eadem, & Salmas. *ad Spartian. c.* 13. nec non infrà aliquid, ubi de *Lusoriis navibus*.

AGRARIÆ Viæ, quæ & *Vicinales*: vide infrà, *Publicæ viæ*.

AGRARIUS Mergus, vide suprà *Ætarius*.

AGRAS, vide *Agra*.

AGRAULE, tribus quædam Athenis *Steph.* & Plut. *in Alcib.* Est & Athenensium locus, in Sardinia, *Steph.* Vide *Agraule* & *Aryles*.

AGRAULOS, filia Cecropis (forsan *Aglauros*) & Minervæ cognomen. *Harpocration.*

AGRAUONITÆ, Illyrici populi, Liv. *l.* 45. *c.* 26.

AGRE, oppid. Lydiæ, *Steph.*

AGREABLE, Insul. Regni Fessani. Marmol. *l.* 4. *c.* 49.

AGREDA, urbs Americæ Meridional. in regno Popajani, parva ad montium radicem, sub Hispanis.

AGREDICUM, vide *Agredicum*.

AGREI, populi Plin *l.* 6. *c.* 28.

AGRESPHON, [illegible], h. e. de ejusdem nominis virisillustribus scripsit, teste Suida in [illegible].

AGRESTES, indocti & literarum rudes Christiani olim à Gentilibus habiti. Apud Minucium in *Octavio*, *Indignandum* (ait Cæcilius) *audere quosdam, & hos studiorum rudes, literarum profanos*, *certum aliquid de summa rerum ac majestate decernere*, de Christianis loquens. Qui promiscuè ἀγράμματοι Luciano Peregr. [illegible], in Actis *c.* 4. *v.* 13. *turba imperita & literarum ignara* Asclepiadi apud Prudentium dicuntur in *Romano Mart.* *v.* 81.

Popularis quidam sub colore gloriæ
Illiterata credidit frequentia.

Nempe quia Christiani literas seculares phaleratásque verborum, Apostolos imitati minus colerent, ut peritus postulabantur ac ruditatis, scriptaque eorum ob styli simplicitatem spernebantur quasi ab indoctis profecta. Arnob. *l.* 1. *Sed ab indoctis hominibus & rudibus scripta sunt.* Vide quoque Lactantium *l.* 5. *c.* 1. & 2. & *l.* 6. *c.* 21. Chrysostomum 1. *ad Cor. c.* 1. *Homil.* 3. Nazianzenum *Or.* 2. *in Julian.* Isidorum *Pelus. l.* 4. *Ep.* 27. 28. 30. Theodoret. *ad Græcos Serm.* 5. [illegible]. Theophilum ad Autolycum *l.* 1. Tatianum *contra Græcos init.*, Justinum *Apol.* 1. Clementem Recogn. *l.* 1. Alios. E quibus discas, ad ipsos Scripturæ sacræ ad contemtum & vilipendii fuisse extensum. Verum uti sermonis stribiliginem & verborum vitia Gentes objiciebant Christianis, illósque propterea rudes, ac agrestes vocitabant: ita Christiani contrà, per irrisionem politos, doctos & elegantes appellabant. Arnob. *l.* 2. *Vos jam sapientiæ conditis, atque intelligentiæ veritatis, nescio quid aliud videtis & profundum Deum ô festivi ac sapientia tenetis & factis patet.* Prudentius ubi suprà.

Vos eruditos miror & doctos viros
Perpessa vita quos gubernat regula
Nescire [illegible] *divina vel mortalia* &c.

Vide Desid. Heraldum ad *Arnobium*, eundem aliósque ad *Minucium*.

AGRESTINUS, Monachus Gallicanæ Ecclesiæ quietem turbat, sub Clothario Rege. Baron. A. C. [illegible].

AGRESTIS, nomen proprium Pani in libro de *Agror.* [illegible] [illegible] *possessionem consecravit: alii dicunt* Agrestis, *Pastoribus* [illegible] dici

duxit Orientem, cui est in confinio locus positus, à quo inter duo plures [illegible]. Sunt etiam qui Panem eundem cum Sylvano faciant, [illegible] epitheton tid ad Panem, qui imus erat rusticus Deus. *Agrestis* [illegible] significat: & proprium Panis est, quem [illegible] Poetæ [illegible] Magistri. Apud Athenienses [illegible] vocabatur, i. e. [illegible] vel [illegible]: Sed & Arcades apud Arcades idem epitheton, [illegible]. Ἀγρεύς & [illegible] *Agrestis* vel [illegible] *Apollo* cognominatus est, ut interpretatur [illegible]. Hunc vero *Faunum*, *Agrestem* appellatum Ovidio Vir eruditus [illegible] autumat, l. 4. *Fast.*

— Nec, dum [illegible], abit
Agrestis Fauno supposuisse pecus.

Sed recta [illegible] lectio, *Agresti Fauno* &c. Salmas. *ad Solin. p.* 414. qui [illegible] & Fauna diversos esse, pluribus docere probat.

AGRIA, sive AGARIA, regio Sarmatiæ. Ubi agaricum nascitur. Item urbs Iazygum, in Hungaria superiore. [illegible], *Erla* seu *Eger*, à Solymanno frustra obsessa, sed tandem à Mahomete III. A. C. 1596 subacta. Turcis nunc paret; parva sed munita. Ad amnem *Agriam*, qui [illegible] ab hinc leucis cadit in Tibiscum fluv. *Nic. Hondius*. Recepta est bello Hungarico hodierno durante.

AGRIÆ, popul. Pæoniæ, inter Æmum & Rhodopen. *Steph.* Ab Agriane fluv.

AGRIANE, oppid. Asiæ minoris, in Cappadocia, prope *Irim* fluv.

AGRIANES, *Herodoto* fluv. circa Thraciam. Vide *Agria*.

AGRIASPÆ, vide *Arimaspi*.

AGRIAULIÆ, gens Attica. *Hesych.* *Agraule* fortè *Steph.*

AGRICOLA, socer Cornelii Taciti, cujus vitam Tacitus ipse conscripsit. Item Consul Romanus Clementiani collega. Item alius, Eustathii collega, quorum ætate Constantinus Imperator obiit. *Capitolin.* Paul. Æmil. l. 1.

AGRICOLA Georgius, vide *Georgius*.

AGRICOLA Iohannes, vide *Iohannes*.

AGRICOLA Iulius, vide *Iulius*.

AGRICOLA Rodolph. natus prope Groningam, Imperatori Maximiliano charus, trium LL. Philosophiæ, Theologiæ, Antiquitatis, Poëseos, Musicæ, Graphices &c. peritiâ celebris. Epitomen historiæ conscripsit, in gratiam Philippi Electoris Palatini, ut & alia, quorum catalogum apud Trithemium habes. Obiit A. C. 1485. Heidelbergæ, ubi Philosophiam docuit. *Bembus*, *Erasmus*, &c. Vide etiam *Rodolphus*.

AGRICULTURÆ Princeps, *Varroni*, qui alias *Vitulum*[illegible], it [illegible], cujus voce infra vide.

AGRIGENTUM, vide *Acragas*.

AGRII, populi quidam, qui & Cynomolgi. Strab. l. 16.

AGRII, Thraces sic dicti. *Hesych.* [illegible]. Idem [illegible]. Fortè leg. [illegible], vel [illegible].

AGRILLIUM, oppid. Asiæ minoris, in Bithynia 5. mill. pass. distat Niceâ urbe.

AGRIMELISSA, *Hesych.* [illegible]. Forte leg. *Hegesianus*, vel *Hegesianax*.

AGRINAGRA, Indiæ intra Gangem urbs, *Ptol.*

AGRINIUM, Acarnaniæ urbs, Polyb. l. 6. & Diodor. Sic. l. 19.

AGRIODOS, ab Ovid. inter canes Actæonis numeratur, & ab agresti seu fero dente nomen habet Ovid. *Met.* l. 3. *Fab.* 2.

Labros, & Agriodos, & acuta voce Hylactor

AGRIOLEONTES, legit apud Capitolin. in *Gordiano III.* c. 33. Scaliger, ubi alii habent *Archoleontes*, intelligitque hîc nomine Leones feros, qui mansuetis opponuntur; & certe videtur locus favere, qui sic habet: *Fuerunt sub Gordiano Romæ* — *leones mansueti* 60. — *agrioleontes* (ut Scaliger legit) 10. Sed non probat hanc lectionem Salmas. cum Veteres codices habeant, *argoleontes*; Unde is, mutata una literâ, scribit, *Argoleontes*, h. e. albi leones, quorum meminit Alexander *Ep. ad* Aristotelem. Vide infra.

AGRIONIA, festa erant apud Bœotios, quæ in honorem Bacchi quotannis celebrabantur. Varia autem Baccho cognomenta veteres tribuerunt, atque, ut omittam quæ nihil ad institutum præsens faciunt, eorum duo sunt, benignitatis, Μειλίχιος i. e. *Mitis*, & [illegible], quod explicat *Virg.* l. 1. *Æn.* v. 738. cum *Lætitiæ datorem* appellat. His adjectantur ista Crudelitatis, Ἀγριώνιος & [illegible], atque Plut. inter se componit in *Antonio*. Nam cum Antonius vellet se Liberum Patrem dici, habitu quoque & comitatu Liberi veniret Athenas, [illegible], inquit, [illegible]. *Civitas erat plena Bacchum ipsum reclamantium, Lætitiæ datorem, & Mitem; talisque fortè nonnullis erat, pluribus autem Crudelis, & Ferus.* Idque omnino germanum est dicterio Romanorum, in Antonii collegam Cæsar. Augustum, Apollinem ornatu se jactantem, *Cæsarem plane esse Apollinem, sed & Tortorem, quo cognomine is Deus, quadam in parte urbis colebatur.* Sueton. in *Aug.* c. 70. Baccho igitur, Agrionio dicatum est festum, *Agrionia*. De quibus nihil habeo quod in medium proferam, præter duo Plutarchi loca, quorum alter est, l. 8. *Sympos.* quæst. 1. ubi tradit apud [illegible], in Agrioniis, Bacchum, ceu fugitivum à mulieribus investigari, easque facto quærendi fine, dicere, apud Musas illum occultari. [illegible]. *Nos itaque inquit apud nos in Agrioniis mulieres Bacchum quærunt, tanquam fugitivum, deinde finem quærendi faciunt, dicuntque eum ad Musas confugisse, atque apud eas latere: moxque paulo post, cœna facta, sibi invicem ænigmata & griphos proponunt.* Quâ ceremoniâ nihil aliud significari puto, quàm depravatos hominum mores, animosque ferociâ temulentos, ad tam-

instrictum Musarum commercio revocari. Alter locus est in *Quæst. Græcis*, ubi refert Minyæ filias, furore correptas, etiam humanarum carnium appetentes, Leucippumque [illegible], filium Hippasum prædandum [illegible]; Quæ causa sunt, cur Minyæ posteros ab Agrionio festo gladio Bacchi sacerdos arceret. [illegible]. *Et quotannis fugiunt in Agrioniis à sacerdote Bacchi stricto gladio, & quam deprehenderit interimere. Et quidem necavit ætate nostra Zoilus sacerdos. Nic. Lloydius.* Vide etiam *Menelaus*, it. *Omadius*.

AGRIOPAS, Olympionicen Hilloctam tertiit. Plin. l. 8. c. 22. Item Cinyræ filius pater, qui regulam & metalla, forcipem, item marculum, vectem & incudem invenit. Plin. l. 7. c. 56.

AGRIOPE, Agenoris uxor Lactantio in 2. l. *Theb.* Statii, & Hyginus *Fab.* 6. quæ tamen [illegible], *Telephassa*, *Argiodore* & *Antiochus* vocatur. Fuit alia quidem nominis, quam *Hermesianax* Orphei uxorem fuisse vult, quam tamen cæteri omnes Eurydicen vocant.

AGRIOPHAGI, atque *Moschophagi* populi Æthiopum occidentem versus, qui, teste Solino, c. 33. solum Pantherarum, & leonum carnibus vescuntur, Regem habentes unoculum. *Agriophagos*, habet *Ptol.* in India intra Gangem. Vide *Cyclopes*.

AGRIPPA, Latinum vocabulum est, dictum ab eo, quod ægros, i. e. difficiles partus faciat; Cui malo quo pacto obviam itum à Romanis, vide Plut. l. 7. c. 8. vel dicitur ille Agrippa, qui in nascendo prius emittit pedes. Gellius, l. 16. c. 16. Nonius c. 9. Plin. l. 7. c. 8. *In pedes procedere nascentem contra naturam est, quo argumento appellantur Agrippæ, ut ægre parti.* At Salmas. summus, ac eruditissimus vir, & usu & origine Græcum esse nomen, [illegible], *Extremitatibus.* Primus ostendit, cum prius prænomen esset, quo priscis temporibus Regem Albanorum Agrippam Silvium primum, deinde Menenios & Furios usos esse constat; Sequentibus temporibus in cognomen transiit apud Romanos in Vipsaniorum, Asiniorum & Hateriorum familiis.

AGRIPPA, Augusti gener, navali victoriâ contra Sextum Pompeium insignis. Virg. *Æn.* l. 8. v. 682.

Parte alia ventis, & Dis Agrippa secundis
Arduus, agmen agens.

Horat. l. 1. Od. 6.

Scriberis Vario fortis, & hostium
Victor, Mæonii carminis alite,
Quam rem cumque ferox, navibus, aut equis
Miles te duce gesserit.

Nos, Agrippa, neque hæc dicere, &c.

AGRIPPA, fil. Posthumus M. Vipsanii Agrippæ, ab avo Augusto, in Planasiam insulam relegatus, ibi Tiberii jussu, sublatus est, Tacit. l. 1. *Annal.* c. 5. Unus ex servis ejus, herum se simulans, parum abfuit, quin ingentes turbas daret. Idem l. 2. c. 39.

AGRIPPA, cognomento Castoris, vir apprimè doctus, contra 24. Basilidis hæretici volumina, quæ contra Euangelia ille scripserat, acerrime disseruit. *Hieronym.*

AGRIPPA, vide *Julius*.

AGRIPPA, Mathematicus sub Domitiano, in Bithynia, Lunam Pleiadibus junctam observavit, 29. Nov. A. C. 92. Ptol. l. 7. c. 3. D. Haterius *Agrippa*, Consul cum Sulpitio Galba, A. C. 22. M. Asinius *Agrippa* Consul, cum C. Corn. Lentulo, A. C. 25. Vide & *Marcus*.

AGRIPPA, Philosophus Scepticus. Laërt. l. 9.

AGRIPPA, Furius Medullinus, ac Titus Quin. Capitolinus Barbatus, Consules Romani, Æquos, Volscosque vicerunt.

AGRIPPA, Iulius Philo, Tribunus militum.

AGRIPPA, M. fil. Aristobuli, magni Herodis filii, à Tiberio Cæsare conjectus in vincula, sed à Caio liberatus, Rex Iudææ factus est, regnavitque ann. 7. Postea Claudius Cæsar regnum ejus confirmavit, omne Herodis imperium & Lysaniæ adjiciens, tetrarchiamque quoque Philippi Bathanæam Trachonitidem &c. Joseph. *Iud. Ant.* l. 19. c. 4. Is Jacobum Apostolum gladio interfecit, & Petrum in carcerem detrusit. Act. c. 12. v. 1. 2. Item Herodes *Agrippa*, secundus Galilæorum tetrarcha, Herodis, primi Iudæorum Regis, fil. qui CHRISTUM illusum remisit ad Pilatum. Fil. defuncto Herode, Chalcidis Rex designatus est à Cl. Tiberio, A. M. 4011. Christi. 40. Vir prudens, Hebraïcè Latinèque doctus. Berenices maritus, de quo in Actis Apostolorum. c. 26. v. 30. Vide infrà, & Juvenal. Sat. 6. v. 156.

— Deinde adamas notissimus, & Berenices
In digito factus pretiosior: hunc dedit olim
Barbarus incestæ, dedit hunc Agrippa sorori,
Observant ubi festa mero pede sabbata reges,
Et vetus indulget senibus clementia porcis. Nic. Lloydius.

Accuratius itaque *Agrippa I.* Magnus, cognomine *Herodes*, fil. Aristobuli ex Berenice, Romam missus, paulo ante mortem Herodis Antipæ, patrui sui, ingenii & manus liberali, plurimorum in Tiberiana aula, Antoniæ inprimis, quæ Drusi uxor erat, animos sibi conciliavit. Sed quia supra sortem largus erat, sumptibus impar Româ discessit, quo cum postea reversus esset, quod amicitiam cum iis, qui Tiberio suspecti erant, contraxisset, in vincula conjectus est. Inde à Caio Caligula liberatus, auream pro ferrea catenam accepit, quam, ut se gratum testaretur, in Templo Hierosolymitano appendit. & ditionem Philippi, concessu Imperatoris, occupavit. Accessere postea, quas Herodes Antipas possederat, quibus Claudius Imperator Samariam Iudæamque superaddidit, Ioseph. *Ant. Jud.* l. 18. & 19. Ut item genti faceret gratum, S. Iacobum Apost. gladio interfecit, & Petrum in carcerem detrusit, Act. c. 12. v. 1. 2. 3. Tandem,

cum bellum meditaretur contra Sidonios Tyriosque, Cæsarea, ab adulatore populo, honoribus divinis mactatus, cùm minimè refragaretur, neque gloriam Deo cederet, ab Angelo percussus, vermibus esca vivus factus est, A. C. 40.

AGRIPPA, hic ultimus Judæorum Rex à Vespasiano missus Romam, sententiam novi Principis de bello Judæorum sciscitatum. Posteà creatò à legionibus Imperatore Vespasianò, per occultos suorum nuncios excitus ab urbe, ignarò adhuc Vitelliò, celeri navigatione properavit. Sub hoc Hierosolyma excisa, ille Tito & Vespasiano honoratus, Romæ obiit. A. C. 100. Egesipp. l. 4. c. 21. Tacit. l. 2. Hist. c. 81. Joseph. Jud. Antiq. l. 20. de Bell. l. 2. & 3. Nic. Lloydius. Latius ita: Agrippa II. fil. Herodis Agrippæ, ultimus Judæorum Rex successit Patri annò ætat. 17. sub tutela Cuspii Fadii, et à Claudio Imperatore addito, à quo Chalcidem quoque nactus est, A. M. 4011. A. C. 49. cui postea alias quatuor urbes Nero adjecit. Vir fuit prudens, Hebraicè Latinéque doctus, maritus Berenices, de qua Juvenal. Sat. 6. v. 156. Cum hac Cæsaream venit, ut S. Paulum Apost. qui ibi captivus detinebatur, videret audiretque, Actor. c. 24. v. 13. Posteà, ob lenitatem suam, in tantum suæ gentis pervenit odium, ut lapidibus in eum conjectis illum pellerent, postquam futuras calamitates præsagâ mente illis prænuntiâsset. Romam itaque delatus cum uxore, Vespasiani consiliò, sententiam novi Principis de bello Judæorum sciscitatus est. Posteà, creatò à legionibus Imperatore Vespasianò, per occultos suorum nuntios excitus ex urbe, ignarò adhuc Vitelliò, celeri navigatione ad Vespasianum se recepit. Sub eo Hierosolyma excisa, ipse Tito & Vespasiano honoratus, Romæ obiit, post excidium Urbis an. 30. A. C. 100. Vide Joseph. Ant. Jud. l. 20. Bell. Jud. l. 2. & 3. Egesippum l. 4. c. 21. Tacit. Histor. l. 2. c. 81. Dion &c.

AGRIPPA Menenius, cognomentò Lanatus, dux à Romanis electus adversus Sabinos, de iis triumphavit. Et cùm plebs à patribus secessisset in Aventinum, quòd tributum & militiam tolerare, nec revocari posset, Agrippa apud eam verba faciens, *Humani enim*, inquit, *cum ventrem otiosum viderent, ab illo discordârunt, & suum illi ministerium negaverunt. Cum autem eo pacto & ipsi quoque deficerent, intellexerunt, ventrem cibos acceptos per omnia membra dividere, & sic cum eo in gratiam redierunt: Sic Senatus & Populus, quasi unum corpus, discordia pereunt; concordia valent.* Liv. l. 2. c. 32. Dionys. Halicarnass. l. 6. Florus, l. 1. c. 23. Plut. in Coriol.

AGRIPPA Sylvius, Tiberini Sylvii fil. duodecimus Latinorum Rex, summotò patri in regno successit, & cum ann. 41. regnâsset, moriens Romulum Sylvium reliquit hæredem. Dionys. Halicarnass. l. 1. c. 8.

AGRIPPA, Vipsanius. Vide *Vipsanius*.

M. AGRIPPA Consularis, patruus Severi Imperatoris apud Æl. Spartianum in *Vita* hujus. c. 1.

AGRIPPA Col. Colonia est in *Thesauro Goltzii*, ex nummo *Agrippa Patrona*, ibidem: *Agrippæ Stagnum*, Romæ, est apud Tacit. *Annal.* l. 15. c. 37. &c.

AGRIPPA Henricus Cornelius, à Nettesheim dictus, Juris Utriusque & Medicinæ Doctor, armatæ insuper militiæ Eques auratus, C. S. F. scripsit plurima, inter quæ eminet *de vanitate scientiarum* liber. Reliqua enim, quæ de Magia edidit, dubiæ auctorem famæ reddunt. De cane nigro, qui ad moribundi pedes se vitiendum præbuit, vide alios. Obiit A. C. 1534. ætat. 48. Gratianopoli. In hunc Agrippam, Poëta quidam sequente disthchò lusit:

> *Sunt vana hæc humana, licet: Sed vanus eris,*
> *Hic à latratu te didicisse Sophe.*

Vide Anton. Teissier *Eloges des Hommes sçavans*, *Volum.* 2.

AGRIPPENSES, Bithyniæ populi Plin. l. 5. c. 32.

AGRIPPIANA Septa, locus Romæ, apud Æl. Lamprid. *in Alexandro Sev.* c. 26. *Basilicam Alexandrinam instituerat, inter Campum Martium* & Septa Agrippiana, *in latum pedum centum, in longum pedum mille, ita ut tota columnis penderet.*

AGRIPPIAS, vide *Anthedon*.

AGRIPPINA, cognomine *Vipsania*, filia Agrippæ, neptis Cœlii Attici, cui Cicero Epistolas inscripsit. Uxor Tiberii, sed ab eo repudiata, ut Juliam duceret, Augusti filiam. Sueton. *in Tiberio*, c. 7. Susceperat autem ex Tiberio Drusum. Vide Tacit. l. 1. *Annal.* c. 6. Dion. Sueton. *loc. cit.*

AGRIPPINA, M. Agrippæ filia, neptis Augusti, & uxor Germanici, quem etiam in Syriam comitata est: ubi quum ille, missò à Cn. Pisone venenò, interiisset, cineres ejus in Italiam reportavit & Juliæ familiæ monumento intulit, Pisonemque judiciò persequuta ad spontaneam necem adegit. Postremò apud Tiberium Cæsarem, nullò suo meritò in invidiam adducta, inediâ sibi mortem conscivit. Vide Tacit. l. 1. 2. 3. 5. Sueton. *in Tiberio*, c. 52. Ejus icon asservatur in Musæo Kircheriano, Romæ, uti legitur *in Musæo Collegii Romani Soc. Jesu*, edito *Amstelodami*, A. C. 1678. Item Julia *Agrippina*, Germanici, & superioris Agrippinæ filia fuit, quæ primùm C. Domitio Ænobarbo nupsit, cui Neronem peperit, mortuoque Domitiò, novò quòdam exemplò cum Claudio Cæsare patruo suo secundas nuptias contraxit, quem, ut Neroni filio suo expeditam ad Imperium viam sterneret, venenatò boletò sustulit. Tandem infinitis nobilissimorum virorum cædibus grassata, immissis Neronis jussu percussoribus, multis vulneribus confossa est, illud identidem clamans, *Feri ventrem, qui monstrum tam ferum tulit.* Uberiùs ejus vitam vide latius apud Tacit. l. 4. *Annal.* c. 75. l. 12. *Annal.* c. 7. 22. 25. &c.

AGRIPPINA, sive potius *Agrippinensis* Colonia urbs est celeberrima ad Rhenum fluv. sui pene juris, & omnium urbium Germaniæ maxima cum Moguntiæ, Ubiorum metropolis, nomen habens ab *Agrippina* Neronis matre, quæ, ut potentiam suam etiam natis erat splendidius ostenderet, sociisque etiam nationibus potentiam suam ostentaret, Veteranorum coloniam eò deduci imperavit. Vide Tacit. l. 12. *Annal.* c. 27. Ibi Academia antiqua, quæ A. C. 1388. publicè renovata est, ornataque privilegiis, Pontifice similibus. Ex adverso urbis fuit olim Divitense munimentum, nunc *Duitsch*, cum ponte Rheni, extructum à Constantino M. sed à Brunone Episcopo destructum est, A. C. 955. Vide *Colonia* & *Ubii*.

AGRIPPINUS, vide *Paconius*.

AGRIPPUS Histrio, cujus meminit Jul. Capitolin. in *Vero*, c. 8. *Habuit & Agrippum histrionem, cui cognomentum erat Memphi, quem & ipsum è Syria, velut tropæum Parthicum adduxerat, quem Apolaustum nominavit.* alias scribitur *Agrippus* seu *Agrippinus*. Sed nomina hæc purè Romana sunt, hic verò histrio de gente Syrorum: Unde & *Memphis* illi cognomentum, & *Agrippus* nomen. Ἄγριππος autem nomen Græcum, sed & Ἀγρίππας potuit dici, aliter tamen libri omnes. An verò *Agrippus* hic idem sit cum Apolausto, cujus mentio in *Inscr.* veteri Romanâ lapidis, vide infrà.

AGRIS, *Ptol.* Carmaniæ urbs. *Steph.* Ἄγριδα est.

AGRISIUS, 14. Argivorum Rex, regnavit ann. 13. Vide *Acrisius*.

AGRIUS, Parthaonis, Martis filii, fil. Thersitis pater; cujus nihil præter nudum nomen ad nos pervenit. *Boccatius.* Item frater Oenei Diomedis avi. Homer. *Il.* ξ. v. 115.

> Πορθεῖ γὰρ τρεῖς παῖδες ἀμύμονες ἐξεγένοντο,
> Ὤικεον δ' ἐν Πλευρῶνι, καὶ αἰπεινῇ Καλυδῶνι,
> Ἄγριος ἠδὲ Μέλας, τρίτατος δ' ἦν ἱππότα Οἰνεὺς
> Πατρὸς ἐμοῖο πατήρ. ——

Fuit & *Agrius* Ulyssis ex Circe fil. cum Latino fratre. Hesiod. in *Theog.* v. 1013. *Nic. Lloydius.*

AGRIUS, fluv. regni Neapolitani in Basilicata provinc. Cadit in sinum Tarentinum. Oritur supra Marsicum novum, ex Apennino monte.

AGRIZANA, vide *Alpinus* & *Argizala*.

AGROILA, vide *Agraulie*.

AGROETAS, rerum Scythicarum scriptor, cujus meminit Apollonii Scholiastes in l. 2. Idem in 3. rerum *Libycarum* citatur ab eodem in l. 4. Meminit ejusdem Steph. in Ἀμαξικὸς.

AGROIRA, vide *Attalia* apud Steph.

AGROLAS, una cum Hyberbio ad arcis Atheniensis radices domicilia habuerant, omnemque ambitum murorum arcis fecerunt, præter eam particulam, quam Cimon Miltiadæ fil. construxit. Pausan. in *Att.*

AGRON, primus qui inter Heraclidas Sardis regnavit. Herodot. l. 1. Melitis. *Argon*, quod vide. Item Rex Illyriorum, qui cum Ætolos superbissimos populos bellò superâsset, tantâ se lætitiæ gaudio vini copiâ obruit, ut pleuritide correptus subitò extinctus fuerit. Polyb. l. 2. c. 4. Item Medicus insignis, qui accensis in proximo ignibus, Atheniensibus magnâ vi pestilentiæ graviter infestatis, salutarem opem tulit. Cæl. Rhodig. l. 24. c. 21. Item Nini fil. quod in agris natus esset, sic dictus. Idem l. 13. c. 5.

pro AGRORUM fructibus, preces ad Deos Ethnici faniores fuisse passim leguntur; quam eandem in rem sacrorum Solemnia publicè instituta, Romæ Feriæ Sementinæ, Arvalia (quæ qui curabant, *Fratres Arvales* dicti) alia, ut Rodolph. Hospinianus pluribus docet de *orig. Festor.* c. 8. *fol.* 32. & *seqq.* Vide quoque Car. Sigonium *de antiq. Jure Civ. Rom.* l. 1. c. 19. & Jac. Gottofredum *Dissertat. de interd. Christian. cum Gentil. nunc.* t. p. 9. Sed & messes optimas feracesque vindemias eos à Diis suis petiisse, Arnob. auctor est *adv. Gent.* l. 6. Hujusmodi precum formula illustris occurrit, apud Ovid. *Fast.* l. 1. v. 677. f. ubi coram agrorum Diis, qui (ut isti putabant) iis erant præfecti, commendans, precatur:

> *Frugibus immensis avidos satiate colonos,*
> *Ut capiant cultûs præmia digna sui.*
> *Vos date perpetuos teneris sementibus auctus,*
> *Nec nova per gelidas usta sit herba nives.*
> *Cum serimus, cœlum ventis aperite serenis;*
> *Cum latet, ætherea spargite semen aquâ.*
> *Neve graves cultis, Cerealia dona, cavete,*
> *Agmine læsuri depopulentur aves.*
> —— —— *Crescat Scabra rubiginis expers,*
> *Nec vitio cœli palleat ægra seges.*
> *Et neque deficiat macie, neque pinguior æquo*
> *Divitiis pereat luxuriosa suis.*
> *Et careant loliis oculos vitiantibus Agri,*
> *Nec sterilis culto surgat avena solo.*
> *Triticeos fœtus, passuraque farra bis ignem,*
> *Hordeaque ingenti fœnore reddat ager &c.*

Vide Tob. Pfannerum *System. Theol. Gentil. purior.* c. 16. §. 14.

AGROS, Regionis nomen, *Steph.* Loci nomen circa Propontidem, *Cedreni*.

AGROSPI, oppid. ad Nili ripam, in Æthiopia, sub Ægypto. Plin. l. 6. c. 30.

AGROSUS, mons, ubi nunc Roma, ad quem Faunus ab Evandro ex Arcadia pulsus concessit, quem ipse postmodum Palatinum appellavit.

AGROTERA, Dianæ cognomen. Cæl. Rhodig. l. 20. c. 7.

AGRYLE, vel AGRAULE, pars tribus Erechtheidis Athenis, & oppid. in Sardinia Atheniensium colonia. *Steph.*

AGUBENI, Arabiæ desertæ gens. *Ptol.*

AGUENSIS, plebium Africa. *Collat. Carth.* an pro *Agnensis*, ab Agna. Vel potius *Aquensis*, ab *Aquis*.

AGUILARA, nomen domini in Castellano Regno, sub proprio Comite ex familia Arellanorum. In hac enim Joann. Rami-

tus de *Arellano*, gratissimus Henrico II. Regi, ab ipso, dominiis de [illegible] *Aguilar* &c. donatus est: in cujus posteris Alfonsus Ramirez [illegible] I. [illegible] creari meruit, pater Alfonsi Ramirez, [illegible] de [illegible] & *Mercatores* genuit, ac majores natu Carolo de *Arellano* Comitem de *Aguilar*, qui ex Joanna de Zuniga [illegible] Ramirum suscepit. Qui & Anna [illegible] natos Philippum Ramirum I. pater fuit ex Maria de Zuniga Philippi Ramiri II. qui sibi junxit Joannam M[illegible], atque ex ea pater fuit Joannis, Ramiri, Joannæ & Mariæ, Ibid. [illegible] Spenerus *Theatr. Nobil. Europ.* Part. [illegible] & infra in Familia *Arellana*.

AGUILLONIUM, Gall. *Aiguillon*, Urbecula lepida Galliæ, ad [illegible] ubi recipit Lotum, in Aquitania, Ducatus titulo clara. In Agennensi agro & regione feraci sita est. Agenno 4 leucis, Nerac [illegible].

AGUILA vel AGALA, moneta in Gloss. Arab. Lat. apud Car. du Fresne Gloss.

AGULANI, recensentur passim à Scriptoribus Rerum Hierosolymitanarum, inter populos, qui Saracenis vel Turcis parebant tum, cum Franci Syriam sunt ingressi. Sed an hæc appellatio gentis sit an sectæ, incertum; cum illi Publicanis ac Azymitis [illegible] garis: [illegible] De *Agulanis* id unicè prodit Guibertus *Gestorum Dei l.* 5. c. 8. *Est[illegible] quos Agulanos appellant, tria numero millia exstitisse ferunt, qui neque gladios, neque lanceas aut sagittas, nulla penitus arma formidant, quia omnes ex parte cum equis, tam equi eorum, ferro [illegible] Hi nihil armorum [illegible] in bello, præter gladios, [illegible] habent.* Quibus consona refert Robertus Mon. l. 6 & Baldricus l. 5. apud Fund.

AGULHÆ Caput, *Cap. des Aiguilles*, in Africa. Vide *Acuum caput*.

AGUNTUM, oppid. Siciliæ, *Ptol.* Noricí item oppid. vulgò *Inneen*, longitud. 33. 32. latitud. 46. 17. Etiam *Gurkfeld* alibi [illegible] Alius est *Dinlach*, oppid. Brixinensi tractus, in Tyroli Comitatu ad montium radices, juxta amnem *Rienz*, 9. mill. pass. ab oppid. [illegible] Cluv.

AGURIUM, Siciliæ urbs. *Ptol.* Agyrinos populos habet Plin. l. 3. c. 8. *Sanderus* scribit, *Augurium Augusta* esse, & hodie S. Philippo *Agyrone* appellari, cui assentitur *Leander*. *Agyreus* legit [illegible] Agyrinenses apud Cicer. Or. 2. in *Verr. c.* 65. sunt. Diodor. Sic. geminatò γγ scribit, & idem alio in loco *ἀγύριον* per γ in primâ. l. 4. 14 & 16.

AGUSTA, mihi extat ante 600. annos scriptus, corruptè pro *Augusta*. Unde oppid. *Famagusta* Hispaniæ, quæ olim *Fama Augusta*. Sic *Arastia*, pro *Artramia* &c. Vide Salmas. ad *Solin. p.* 45. & infrà passim.

AGUSTRUS, fluv. Galliæ, l'*Agout*. Vide *Acutus*.

AGUTI, vel AGITA, Insul. inter Siciliam & Africam: *Antonius*.

AGUZII, vide *Oguzii*.

AGYAMARIA, Episcopalis locus, sede Scytopoleos *Guil. Tyrius*.

AGYLÆUS Henricus, *Nomocanonem Photii* Latinè vertit, post *Gentianum Hervetum*, qui ambo versione Latine primi prodierunt, sine textu Græco. Sed posterior illa *Agylæi* duplici nomine præ illa *Herveti* commendatur. Namque & plenior est, utpote ex pleniori exemplari Græco facta, & magis accedit ad stylum Jurisconsultorum. Unde quamvis Græcè & Latinè edito Nomocanone Parisiis primum est, cum *interpretatione* Gentiani præfatis & *Commentariis* Balsamonis, ex Typographia Regia: Henricus tamen postea Justellus in *Biblioth. Juris Canon. Vet.* accuratius eundem Græcè itidem & Latinè, ex interpretatione *Agylæi*, edidit, una cum iisdem Balsamonis Commentariis, additis diu desideratis Photii *Prolegomenis*, ab Ussero Archiepisc. Armachano & aliis ex MSS. citatis: *ita tamen ut quæ in ea defecerant, versione nova suppleverint, quæ cum Græco non omninò congruerent, emendaverint, mutatis etiam nonnullis, quæ minus propriè in rebus Theologicis viderentur translata*, ut ipse Justellus ait in *Præfat.* Vide Gerhardum von Mastricht *Histor. juris Eccl.* num. 244.

AGYLEUS, sive ut Macrob. l. 1 *Saturn.* c. 9. & rectius, *Agyieus*, Apollo ab Atheniensibus dictus, quod ei in viis publicis fuerat urbis ex responso statutus altaribus sacrificaretur. Ἀγυιαὶ enim illis viæ dicuntur, quæ sunt contra pomoeria. Horat. l. 4. *Carm.* Od. 6

Dauniæ defende decus Camenæ
---- *Levis Agyieu.*

AGYLINAVADA, vide *Thrasumenus*.

AGYLLA, Tusciæ civitas, à conditore appellata. *Servius*. Vide *Cære*. Virg. *Æn.* l. 8. v. 478.

Haud procul hinc saxo incolitur fundata vetusto
Urbis Agyllinæ sedes: ubi Lydia quondam
Gens, bello præclara jugis insedit Etruscis.

Dionys. Halicarn. l. 1. [illegible] Strabo l. 5. [illegible] Diversam insuper innuit Lycophron in *Cassandra*, ubi Ἄγυλλα memorat [illegible], 2. [illegible] *Agylla juxta*. Quin & Liv. l. 5. *Agyllinum oppid.* expressè vocat. Unde Dionys. Halicarn. *loc. cit.* [illegible] dicitur. Nic. *Lloydius*.

AGYLLEUS, luctator Cleonæus, staturæ prægrandis, nec minor Hercule. Stat. *Theb.* l. 6. v. 836.

---- *Levat ardua contra*
Membra, Cleonæa Stirpe, patriaque Agylleus,
Herculea nec mole minor. ---- --

AGYNNII, Hæretici, circa A. C. 694. A carne & conjugio abstinebant. Deum utriusque auctorem esse inficiati.

AGYRANIS, vide *Agyrus*.

AGYRENIA & AGYRINI, vide *Agurium*.

AGYRIS, Rex Cypri & socius Persarum ab Evagorâ victus fuisse [illegible] apud Artaxerxem, ab Amathusiis, Soliis & Citiensibus. Diodor. Sic. l. 14. [illegible]

AGYRIS, Agyrinensium tyrannus, cum quo Messenii pacem fecerunt. Diodor. Sic. l. 14. qui post Dionysium toto Siciliæ erat potentissimus. Nam circumjectis munimentis propemodum omnia habebat in manu & populi [illegible] urbi Agyrinensium imperabat: [illegible] in illâ haud paucorum [illegible] [illegible] Præterea magnam opum vim ex bonis interemptorum opulentissimorum civium in arce [illegible] Hunc Dionysius major, cum Magone Siciliam occupanta [illegible] Olymp. XCVII. anno primo [illegible], traxit in societatem. [illegible] l. 446.

AGYRIUM, Siciliæ urbs. Ptolem. [illegible] Ἀγύριον, [illegible] verò Ἀγυρίον vocat. [illegible] Ἀγύριον dicitur, unde vulgare vocabulum hodie *Agiron*. Populi [illegible] Tullio, Or. [illegible] 65. *Agyrini* Plinio l. 3. c. 8. [illegible] Diodor. Sic. l. 22. [illegible] procul dubio mendosè pro [illegible] Origo hujus oppidi tam vetusta est, ut Herculis fabulis adscribatur prisci mortales. Quâ de re vide Diodor. Sic. cujus patria fuit l. 4. & 14 & 16. Posterioribus etiam temporibus celebrem fuisse urbem patet ex Cicer. *Verr.* 3. *Agyrinensis* [illegible] *Sed* præ omnibus aliis rebus maximè celebrem reddidit ille, qui sub nomine operis sui ita scribit. [illegible] Docti sciunt quem velim. *Nic. Lloydius*.

AGYRIUS ab Atheniensibus, Thrasybulo, ad Eurymedontem fluv. ab Aspendiis interfecto, subrogatur Dux. Olymp. XCVII. An. 3. Diodor. Sic. l. 14.

AGYRTÆ, Sortilegi, Circumforanei, in triviis olim atque aliis locis publicis prostantes, divinationes peragentes, credulo illudebant populo, uti per eos, quos *Ciarlatani* Itali hodie vocant, ludicri gratiâ [illegible] exercentur. Celebantur autem tales Homericis, Virgilianis, aliisque versibus, ac per illos [illegible] reddebant. Et quidem Romæ in Circo, ad aggerem ubi spatiati ejus, atque ibi ad *Phalas Delphinorumque columnas*, ut Juvenalis, Sat. 6. v. 590. ait, [illegible] suas ac præstigias, hominibus de fortuna sua conjecturâ, sua aut alia consultum venientibus vendirabant. Hîs erant tabellæ in quibus versus singuli erant descripti, atque in ea, talorum arbitratu jactis, divinationes peragebant, quæ proin tabella, ut Casaubonus monet ad *Histor. Aug.* Tom. 1. p. 15. Græcis vocabatur [illegible] sive [illegible] Vocabantur enim sortilegi hi propriè *Agyrtæ*. Unde apud Suidam inter alia, [illegible] (ubi antea [illegible] vocaverat [illegible]) habemus. [illegible] *Ipso accusabatur, quòd ominans quasi hæreret circa aratula ac perpetuò Agyrtis esi familiaris sua fortuna committeret.* Plura de hoc hominum & divinationis genere, vide apud Anton. van Dalen *De Oraculis Dissertat.* II. ubi de pœna iis insligi solita, Cratisiragio videl. voce *Crura*. Adde dicenda voce *Circumforanei*.

AGYRTES, patrem interfecisse dicitur. Ovid. *Met.* l. 5.

---- *Et qui genitore infame Agyrtes*

Item nomen tubicinis apud Stat. l. 2. *Achil.* v. 50.

---- *Tecum dona ferens, adsit Agyrtes,*
Occultumque tubam tacitus ac portet in aulas.

AHA, Rabbinus celebris, Sæcul. 7. Ab hoc scripti *Secilteth*, cujus inter Judæos magnum est nomen. Gelsdr. *Ubra*.

AHALA, Servilorum cognomen. Ita enim scribunt nummis non *Hala*. Cicer. autem in *Oratore* significare videtur *Ala* scribendum esse. *Manutius*.

AHALAB, Latin. *fratres cordis*, sive *lactens*, vel *lactans*, aut *adeps*. Nomen urbis. Josue c. 1. v. 31.

AHARA, Latin. *frater redolens*, aut *pratum adeem*, fil. Benjamin, 1 Paral. c. 8. v. 1. qui Gen. c. 46. v. 21. Gerad dicitur.

AHAREEL, Latin. *alter exercitus*, sive *mansimas exercitus*: aut *alter acies*, sive *novissimus dolor*: aut *ovi fratris*: fil. Aram. 1 Paral. c. 4. v. 8.

AHARNA, oppid. Etruriæ. Liv. l. 10. c. 25.

AHASBAI, Latin. *confidens in me* vel *frater circumdans*: aut ex Ebræo & Syro *frater florens*, fil. Machati. 2 Sam. c. 23. v. 34.

AHASIAS, octavus Israëlitarum Rex, regnare cœpit an. 17. regni Jehosaphat, regnavitque ann. 2.

AHASTARI, Latin. *copia*, vel *veredarius*, sive *festinatio currum*, aut *explorator*, sive *frater* [illegible] vel ex Syro & Ebræo *principes tutiores*, vel *principes exploratorum*. Filius Ashet ex Maara. 1 Paral. c. 4. v. 6.

AHASVERUS, qui est Darius Hystaspis fil. hinnitu equi Rex Persarum confirmatus, regnavit ann. 36. *Herodotus*. Repudiatâ uxore suâ Vasthi, Estheram matrimonio sibi junxit. Esth. c. 2. v. 17. Alii Xerxes hic videntur, nec sine ratione.

AHAVA, Latin. *essentia*, sive *generatio*, fluvii nomen. Esdr. c. 8. v. 21.

AHAZ, Latin. *apprehendens*, sive *possidens*, aut videns, fil. Micha. 1 Paral. c. 8. v. 35. Item alius Nehem. c. 11. v. 13. Sed lege *Ahazi*.

AHEMREMMON, tribus Judæ locus. Josue c. 15. v. 32. ut vertit D. Hieronym. Apud [illegible] Interpretes duo loca sunt *Ain* & *Rimmon*. Ad tempore D. Hieronymi [illegible] vocabatur.

AHENOBARBUS, cognomen Domitiorum, quod primus tulit Cn. Domitius, & ad suos posteros propagavit. Quidam scribunt *Ænobarbus*, sed in antiquis lapidib. ac monumentis semper est *Ahenobarbus*.

AHENUM Flammeum, inter veterum Bohemorum Insignia. Datum enim ab Ottone I. Imperatore Wenceslao Duci an. ab Ottone II. [illegible] Fixa fuit capiti, aquilam nigram in [illegible] argenteo, refert Hæping. *de Jur. Insign.* Part. III. c. 6. cui Otto I.

adjecisse fertur *Aquilam flammeam*, in Archidapiferiæ signum, quam Boleslaus I. Dux in Curia Imperiali solenni obtinuit. Verum Hagecius datam eandem Boleslao [illegible], sed in pœnam, ob cæsum fratrem Wenceslaum, contendit: *Und wurde der, das der Herzogen in Böhmen [illegible] dem Keyser das Wasser in einem Kessel [illegible]*. Germanis notat [illegible] *der Kuchen [illegible] Wasser [illegible]*. Cujus pœnæ memoriale omnino sed Boleslao personalis. *Matth. Dresserus* [illegible] *Herzog* [illegible] addit. Item *Crux* [illegible], in palum disposita [illegible] & minio transversim denticulata, in solo argenteo, cum tribus serpentibus aureis, uno introrsum, duobus extrorsum, ad ansatum ante erumpentibus, inter Ducum Escalonæ in Hispania Insignia, Pacheco gentis symbolum est, apud Jo. Jac. Chiffletium de *Equ. Aur. Velleris*, num. 151. Vide quoque infrà Oila.

AHER, Latin. *alter*, sive *posterior*, aut *novissimus*. Nomen viri. 1 Paral. c. 7. v. 12.

AHI, Latin. *frater meus*, fil. Somer. 1 Paral. c. 7. v. 34.

AHIA, Latin. *frater Domini*, fil. Sisa, princeps exercitûs Salomonis. 1 Reg. c. 4. v. 3. Pater Baasa. 1 Reg. c. 15. v. 27. Fuit & propheta quidam Silonites. 1 Reg. c. 11. v. 29.

AHIALON, seu ELON, *Ajalon* aut *Addon*, Zabulonita XI. Judex Israelis. Judic. c. 12. v. 11. *Tornel. Salian.*

AHIALON, [illegible] 70. Interpretibus locus Palæstinæ, Jos. c. 19. v. 33. Urbs est à Salomone ædificata. 2 Paral. c. 11. v. 10. hæc *Elon* 70. Interpret. est, & *Elon* Josepho *Jud. Antiq.* l. 8.

AHIAM, Latin. *frater matris*, aut *frater genitoris*, fil. Sarar. 2. Sam. c. 23. v. 33. qui 1 Paral. c. 11. v. 35. dicitur fil. *Sachar*.

AHIAR, D. Hieron. *Avar*. 70. Interpret. Assyriæ regionis populi videtur. 2 Reg. c. 17. v. 30.

AHICAM, Latin. *frater resurgens*, vel *frater vindicationis*, fil. Saphan. 2 Reg. c. 22. v. 12.

AHIE, quæ & *Achalgai*, pro hoc interpretatur *Symmachus*, in *Cellibus*: est autem è regione quondam Moab. nunc Areopoleos, ad Orientalem plagam: sic D. Hieron. in *Loc. Hebraeis*.

AHIEZER, vel ACHIEZER, Latin. *frater adjutorii*, vel *fratris adjutorium*, aut *fratris atrium*, fil. Ammihadai, princeps tribûs Dan. Num. c. 10. v. 25.

AHILUD, Latin. *frater natus*, pater Josaphat illius, qui erat à commentariis Davidi. 2 Sam. c. 8. v. 16.

AHIMAAZ, Latin. *frater meus consiliarius*, Sadoci fil. sacerdos Magnus, cujus ætate Shemaia & Iddo prophetarunt. Item socer Saulis. 1 Sam. c. 14. v. 50. Item gener Regis Solomonis 1 Reg. c. 4. v. 15.

AHIMAN, Latin. *frater præparatus*, sive *frater dextra*, aut *frater meus quid?* Nomen viri. 1 Paral. c. 9. v. 17. Fil. Enach. Jos. c. 15. v. 14.

AHIMELECH, Latin. *frater meus Rex*: vel *frater Regis*, sive *consilii*, unus ex filiis Ithamar. 1 Paral. c. 24. v. 3.

AHIN, Latin. *frater vini*, vel *fratres*, fil. Semidæ. 1 Paral. c. 7. v. 19.

AHINADAB, Latin. *frater spontaneus*, aut *frater voventis*, vel *voti*, sive *fratris principis*, fil. Addo. 1 Reg. c. 4. v. 14.

AHIO, Latin. *frater ejus*, fil. Abigabaon 1 Paral. c. 8. v. 14. Fil. item Jehiel 1 Paral. c. 9. v. 37. Fil. Abinadab. 2 Sam. c. 6. v. 3.

AHION, Latin. *intuens oculus*, vel *fons*, nomen urbis. 1 Reg. c. 15. v. 20. In tribu Nephthalim, quam Benhadab Rex Syriæ cepit.

AHIRA, Latin. *frater iniquitatis*, sive *frater pastoris*, aut *pallens*, vel *fratrem confringens*, fil. Enam, princeps tribûs Nephthali. Num. c. 1. v. 15.

AHIHUD, Latin. *frater unitatis*, vel *acuminis*, aut *ænigmatis*, sive *oculi*. Nomen viri. 1 Paral. c. 8. v. 7.

AHISAHAR, Latin. *frater auroræ*, vel *nigredinis*, fil. Balam. fil. Jadiel, filii Benjamin. 1. Paral. c. 7. v. 10.

AHISAR, Latin. *frater principis*, *directionis*, vel *cantici*, aut *frater insidiarum*. Præpositus domûs Solomonis. 1. Reg. c. 4. v. 6.

AHIUD, Latin. *frater laudis*, vel *confessionis*, fil. Salomi, princeps tribûs Aser. Num. c. 34. v. 27.

AHMET, Præfectus Ægypti, sub Saracenis, A. C. 878. cepit Antiochiam, & familiæ suæ Syriæ atque Ægypti regnum vindicavit, Damasci sedem. Opibus, eleemosynis & immensâ prole inclytus. *Histor. Sarac.* Vide & *Achmet*.

AHOBAN, Latin. *frater filii*, vel *fratris fil.* sive *fratris intelligentiæ*, aut *frater ædificans*, vel *absconditus*, fil. Abisur, filii Semei, filii Onam. 1 Paral. c. 2. v. 29.

AHOD, Hebraicè *Ohad*. Latin. *laudans*, sive *confitens*, fil. Simeonis Patriarchæ. Gen. c. 46. v. 14.

AHOD, Latin. *laudans*, sive *confitens*, fil. Balan, filii Jadihel, filii Benjamin. 1 Paral. c. 7. v. 11.

AHOD, Latin. *unitas*, vel *gaudium*, sive *ænigma*, vel *acumen*; nomen viri. 1 Paral. c. 8. v. 7.

AHOE, Latin. *tribulus*, vel *spina*, sive *fraternitas*, aut *hamus*, fil. Bela, filii Benjamin. 1 Paral. c. 8. v. 4.

AHOHITES, Latin. *frater vivus*, aut *tribulus*, vel *spina mea*, Zalmonis cognomen. 1 Paral. c. 27. v. 4.

AHOI, Civitas in tribu Juda. 1 Paral. c. 11. v. 12. & 29.

AHORI, Græcis Ἄωροι, [illegible] dicti sunt, quos ante tempus mors immatura rapit, ut fructus qui acerbi adhuc & immaturi accidunt. *Hesychius*,

[illegible] ἄωροι [illegible]

Aliter [illegible], quasi [illegible] obeant, cùm [illegible] dicantur [illegible], qui violentâ carnis decedunt. Hinc in Magorum sacris differentia τῶν [illegible] & τῶν Ἀώρων. Tertullian. *de Animâ*, *Aut optimum est [illegible] Aoros, aut pessimum [illegible], ut [illegible] etiam [illegible] quibus [illegible] Magi [illegible] Ostanes & Dardanus & [illegible] & Nectabis & Berenice. Publica [illegible] est, quæ animas etiam [illegible] ætate [illegible] morte [illegible], etiam prænea [illegible] defunctas [illegible]*

[illegible] pollicetur. Opinio enim multorum fuit, non receptos Inferis, qui funere acerbo præcepti essent, nec eos, qui violento genere mortis erepti forent, nec illos, qui sepulturæ honore caruissent, sed animas solum maturâ ætate solutas & supremâ ratis honore donatas. Et quidem, *[illegible]* tamdiu in superis errare [illegible] credebant, donec in morte [illegible] tempus explessent, quod in vita non expleverant. Horum autem, ut & *[illegible]* animas solas in Necromantia magicis artibus [illegible] opinabantur, quia de propinquo evocarentur, nec avellendæ essent ex intimis Inferorum sedibus. Aliam reddit rationem idem Scriptor. *Quod credibile videatur, eas potissimum animas ad vim & injuriam facere, quas per vim & injuriam [illegible] & immaturum fine extorsit.* Sic Ἄωροι diversi à Βιοθανάτοις; aliquando tamen in eundem hominem concurrit & violenta mors, & immatura, ut simul ἄωροι sint & βιαιοθάνατοι, quemadmodum de Didone Virg. *l. 4. Æn. v. 696.*

Nam quia nec fato, meritâ nec morte peribat,
Sed misera ante diem

Quodnam vero illud tempus sit, ante quod qui decedunt, ἄωροι [illegible] decedunt, aliaque huc pertinentia, vide apud Salmas. *ad Solin. p. 1119.* Apud Persas Parthosque olim immaturâ sic morte defunctis, ne oculi luce lucis eluderent propinqui, inde equos impositos, instigatosque eò, corvorum prædæ exponebant. Quod si ab re animali esum esset, dextrum ejus oculum priùs à corvis laceratum, felicem eum judicabant, sin sinistrum contrà. Cum feminis aliter agebant. Eas enim ad montana deferebant, fameque necabant: ac entres, qui hoc modo obiissent, prædicabant felices. Quæ duo genera mortis Strabo, Casperis id tribuens videtur confudisse *l. 11.* Vide quoque Petrum Texeiram *Compendii Mirkondi* & J. B. Tavernier *Itin. Pers.* ubi morem veterem ex parte perdurare, apud Gaures, refert.

AHUMAI, Latin. *fratrem aquarum*, vel *frater aquarum*, fil. Jahath. 1 Paral. c. 4. v. 2.

AHUSA, oppid. Scaniæ in Suecia, ad mare Balticum, prope Christianostadium. Dantor [illegible], cum portu commodo, in ditione Suecorum paucis ab hinc annis.

AHYLAM, 70. Interpret. *Elath*, loci nomen, 2 Reg. c. 14. v. 22.

AJA, per א Latin. *vultur*, vel *hen*, sive *ubi est?* aut *insula ejus*; fil. Sebeon, filii Seir Horræi. Gen. c. 36. v. 24. Item pater Rispha Saulis concubinæ. 2 Sam. c. 3. v. 7.

AJA, per ע Latin. *acervus*, civitas tribûs Ephraim. 1 Paral. c. 7. v. 28.

AJA, Insul. Galliæ in Aquitania, cellam olim habuit, ad Cluniacum pertinentem. Vulgo *Isle d'Aix*: estque in Oceano Santonico ac Freto Santonica, non multum dissita à Castro Aliono, *Castel d'Aillon*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Oja*,

AJA, apud Hebræos accipitris species est, quam Veteres, *Æsalonem*, Germani *Smerle*, Galli *Emerillon*, appellant. Nomen est à clamore, ut enim aquilarum clangere est, milvorum jugere vel lipare, accipitrum pipare & crocitare corvorum: ita *Jaja* secundum Arabes, huius avis proprium est: unde ipsâ Hebræis dicta videtur איה, *Aja*. Quod minimè novum esse, docet Varro *de L. L. l. 4.* *Pleræque (aves) à suis vocibus, ut hæc, upupa, cuculus, corvus, hirundo, ulula, bubo: item hæc, pavo, anser, gallina, columba.* Inter Accipitris sacri species tertio loco recensetur *Dæmon*, de quo sic inter alia: *Quod in nomine Bohemi [illegible] adhibuisse dicitur. Cum sol ei [illegible] alaudam [illegible] fuisset, & [illegible], cum illa sese efferret & demitteret, nec [illegible], donec cepisset; id [illegible] avem [illegible] ad vitam [illegible]*. Albertus *l. 23. c. 24.* quantitate *minimum* est (inter accipitres) *nulli tamen animo & audacia cedit* &c. Itaque *Gulielmus [illegible] refert, se harum avium aliquando operâ gruem cepisse, [illegible] & [illegible] potest.* Sed oculorum imprimis perspicaciâ pollet, unde homines vivaces oculos habet & maximè perspicaces, cum vulgari adagio *Smerillons* oculos habere Galli dicunt, quia tales hæc habet avis. Et Arabum quoque Poetæ oculos ejus mirum commendant. In quibus *Amr* apud Damiram, *Ipsa videt & penetrat, cujus oculi sunt ferè fulvi & nigri tamquam toti crystallini, plus quam [illegible]*. Et Abu Nawas, in *libr. de Accipitribus*, de eadem ave verba faciens, ad ipsum miré laudat verbis, quæ in hocce distichon compegit Bochartus, *Hieroz. seu de Animalibus S. Script. Part. 2. l. 2. c. 8.*

Cæsar atque oculo nunquam fallentibus usus,
Et quod vorator non videt, illa videt

Unde de ejus oculis legimus Job c. 28. v. 7. *Semitam non novit avis, neque eam vidit oculus ejus.* Ubi de fodinis agit, unde hominum industriâ metalla eruuntur: quæ cùm in intimis terræ visceribus lateant, *harum semitam*, inquit sacer Scriptor, *non novit Ajit*, i. e. avis non cognovit, sed [illegible], quod genus multò perspicacius est. Hæc in priore disticho, & in altero huic parallelo, *Neque eam vidit oculus* [illegible], i. e. [illegible], licèt illa avis inter rapaces etiam oculatissima sit, & tàm cernat acutum, quàm aquila, aut serpens Epidaurius, &c. Plura hanc in rem vide apud Auctorem præfatum.

AJABIRA, oppid. Americæ, in Peruvia, versùs lacum Titicacam, 17. leucis Hispanis hinc distantem, Cusco autem 35. in meridiem.

AJACIS Murus, vide Nam [illegible].

AJACIS Tumulus, vide *Æantium*.

AJALON, Latin. *cervus*, vel *quercus*, aut *fortitudo*, sive *cervus*, nomen civitatis à Roboamo constructæ, 2 Paral. c. 8. v. 11. Item nomen, Jos. c. 10. v. 12. Civitas de tribu Dan data Levitis, Jos. c. 21. v. 24. Civitas refugii 1. Paral. c. 6. v. 69. Fuit & altera civitas in tribu Zebulon. Judic. c. 12. v. 12.

AJANTIUM, vide *Æantium*.

AJAS, Ægypti mons ad sinum Arabicum, *Ptol.* Fluvii nomen est *Sophi.* ex Latino fluendo. *Æas*, Latinis.

AJATH.

AIATH, Latin. *bora*, sive *conterens*, urbs quæ Hebræis vocatur *Hai*, Esai. [illegible]

AJAX, Telamonis fil. ex Hesione filia Laomedontis, fortissimus Græcorum post Achillem, cum Hectore congressus est, a quo discedens, gladio donatus est. Achille postea mortuo, cùm Ajax sibi donari arma tanquam legitimo hæredi peteret, quod ea Ulysses sua eloquentia a judicibus accepisset, per omnia sua infamiæ, per multa pecora, ac impetum ac eam corpore præstantem occidit, credens se Atridas & Ulyssem interemisse. Verum ad mentem tandem rediens, cùm se factum comperisset, præ dolore compulsus, gladio, quem Hector ei dederat, in loco deserto se transfixit, cujus cruor in hyacinthum florem, vel, ut aliis placet, in florem sui nominis transformatus fuit. Quod eleganter Ovid. expressit, *Metamorph.* l. 13. Fab. [illegible]

[illegible] & in pectus, tum denique vulnera passum,
Qua patuit ferro, letalem condidit ensem.
Nec valuere manus infixum educere telum
Expulit ipse cruor, Rubefactaque sanguine tellus
Purpureum viridi genuit de cespite florem,
Qui prius Oebalio fuerat de vulnere natus.
Litera communis mediis pueroque viroque
Inscripta est foliis: hæc nominis, illa querelæ.

Hos autem qui dicunt Ionici regulas, ostendit has literas A I A I. [illegible] Græci fabulantur, totam fuisse insulam, [illegible] tempore [illegible]. Hujus sepulchrum una cum Achillis, visse visum Alexandrum M. refert. Diodor. Sic. l. 17. c. 17. Vide Plutarch. *Dipnos.* l. 4. q. 3. [illegible] est autem, [illegible], h. e. *[illegible]*. Vide Sophocl. [illegible] *Flagellifero*. Item Ajax Tragœdiæ nomen, quam Æsopus, non sæpe aptè folebat. Cicer. l. 1. *Offic.* c. 31. Item alia Tragœdia, quam magno impetu aggressus Augustus, non succedente stylo, abolevit, quærentibusque amicis, quidnam Ajax ageret? Resp. Ajacem suum in spongiam incubuisse. Sueton. in *Augusto*. c. 85. *Nic. Lloydius*.

AJAX, Oilei fil. Rex Locrensium, velox pedibus, hastæ vibrandæ peritus, capta Troja, Cassandram virginem & vatem in templo Palladis vitiavit: Quam ob causam domum repetens fulmine a Pallade occisus est. Virg. *Æn.* l. 1. v. 43.

—— Pallasne exurere classem
Argivum, atque ipsos potuit submergere ponto,
Unius ob noxam, & furias Ajacis Oilei?
Ipsa Jovis rapidum jaculata e nubibus ignem,
Disjecitque rates, evertitque æquora ventis:
Illum exspirantem transfixo pectore flammas
Turbine corripuit, scopuloque infixit acuto.

Vide, ut hic Ajax pereat fulmine transfixus, & scopulo, idque ope Palladis, infixus. Alii vero censent illum naufragium evasisse, in his Tzetzes Lectus *Hist.* l. 1. [illegible] Sed Virgilius suo argumento serviens, & Homerum secutus, illum naufragio obruit. Ad. [illegible] Græcus vates *Od.* 4. & Seneca in *Agamemnone*; Sed omnes dissident. Nam Homerus interitum ejus Neptuno tantum tribuit, Virgilius tantum Palladi, Seneca utrique. Quod autem supra, Ajacem pedibus velocem fuisse scribit hujusce Dictionarii compilator, Homerum habet authorem, apud quem *Il.* 2. v. 66. Ajax hic non semel vocatur

—— [illegible]

Unde Horat. l. 1. *Od.* 15. *Celerem sequi Ajacem.* Longè minorem Ajace Telamonio fuisse indicat Homer. *Il.* 2. v. 527. [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Idem.

AJAX alter, Maximinus, qui postea Imperator, a militibus ob fortitudinem cognominatus est. Jul. Capitolin. in *Maximino*, c. 4. *[illegible] Heliogabali, [illegible] & quem alii Herculem, alii Achillem, alii Ajacem vocabant, ab eximia [illegible].*

AJAX, nomen elephantis Alexandri M. Jovi sacri. Vide *Ictavus*. Item unus ex elephantibus Antiochi, Plin. l. 8. c. 5.

AJAX, fluv. a Lycophrone sic dictus, hodie *Pausa*, teste *Gabr. Barrio*. Est autem in Magna Græcia & per fines Crotoniatarum fluit ac mare apud Lacinium promontor. subit. Sed scribendum videtur *Æas*. [illegible]

AIAZZO, Urbs Episcopalis cum portu, in ora Occidentali Corsicæ Insulæ. Item urbs Ciliciæ. Veteribus *Issus*. Item sinus maris, in Syria, inter [illegible] Alexandrettam sita est.

AICHSTADIENSIS Reginaldus, seu Renaldus, vide *Renaldus*.

AIDAN, Gorani fil. 49. Rex Scotiæ. Vicit Saxones & Pictos, magnaque prudentia regno præfuit, ann. 27. Obiit A. C. 606. [illegible] *Hist.* [illegible] Item Episcopus Scotiæ, qui Oswaldum Angliæ Regem eundem baptizavit, Obiit A. C. 651. Idem l. 3. c. 1. & 14.

AIDONEUS, Pluto appellatus, regnavit tempore Lycei Regis Argivorum, atque Erechthei Regis Atheniensium, *Euseb.* Item Molossorum Rex, qui Theseum carceri tradidit, eo quod filiam suam Proserpinam una cum Pirithoo rapere voluerit, non procul ab Acheronte fluv. unde factus est fabulæ locus, Theseum ad inferos descendisse, & Proserpinam Ditis uxorem rapere voluisse. Plut. in *Theseo*. Floruit circa Trojam. Pausan. l. 10.

AIELLO, Ducatus regni Neapolitani in Calabria exteriori sub dominio Principis de Massa, *Du Val.*

AII, Indiæ intra Gangem populi. *Ptol.*

AILA, urbs Palæstinæ, quæ & *Elath*, dicitur. 2 Reg. c. 14. v. 22. Vide *Æleim*. Græcis enim variè scribitur, Αἰλὰ, Αἰλὰμ, Αἰλαμ, [illegible]. Ascon vocat Glaucus [illegible] & Strabo, l. 16. Hinc sinus Ælaniticus, & Αἰ[illegible] quoque: qui Ἐλανίτης; alii, & postea [illegible]. Avitus de sinu Arabico,

Et tamen [illegible]
[illegible]

Quem sinum inter Syriam & Arabiam Felicem intimum fundi sui bis [illegible] Arabiam Petræam intelligens, quæ Syria sive Judææ conterminus est. Episcopus [illegible] Petri, in Concilio Nicæno memoratur. Vide plura de Urbe ac sinu inde denominatis, apud Salmas. ad *Solin.* p. 481.

AILAM, Latin. *pecudes*, aut *portæ*, vel *Seculum*, fil. Sesac. 1 Paral. c. 8. v. 24.

AILATH, sive AILOTA, Latin. *cervi*, vel *portæ*, aut *cerva*, vel *robustus*, civitas regni Edom ad mare Rubrum, quam Ozias reædificavit. 2 Paral. c. 26. v. 2. Vide & *Aila*.

AILIM, vide *Elim*.

AILON, idem forte cum *Avalon*, vide *Hevilas* & *Ophir*.

AILZA, Insul. Scotiæ, seu verius scopulus, prope Gallovidiam provinc. & in Glottæ æstuario, 4. milliar. Scotic. distat ab ora Gallovidiæ.

AIMILIUS, vide *Sulpitius*.

AIMILUS, alter Ascanii fil. unde volunt quidam *Æmilios*, gentem Romanam Patritiam maximum generis, Pontificatu maximo, duobus Principatibus Senatus, Dictaturis quinque, magisterio Equitum unum, consulatibus supra quadraginta, conduxit triumphisque XV. tribunatibus militum consulari potestate duodecim decoratam. Vide *Æmilius* & *Amulius*.

AIMOINUS, sub Carolo M. Ludovico Pio, & Lothario, scripsit historiam Franciæ, magna cum cura, ut & Acta quædam. Præsulis tecellum [illegible], & digna arca Ecclesiasticas magno animo spreuit. Obiit circa A. C. 840. vel, ut aliis paulo post, cum Lutetia a Normannis obsideretur. Du Breuil, in *præfat.* *Aimonii*. Voss. de *Hist. Lat.* l. 2. c. 34.

AIMON, vel HAIMO, Episcopus Halberstadiensis Alcuini discipulus scripsit Alteriea quædam. Bellarm. de *Script. Eccles.*

AIN, idem cum *Catote*. Flor. Wigorniensis p. 590. de Ludovico Balbo Rege Franciæ: *Pater [illegible] Æthelbaldum [illegible], qua [illegible]* Ajn, [illegible]. Quo forte & ista Aleuin. pertinent, de quodam Anglo Saxonum Rege *Poem.* 3.

Tertius accepit sceptrum [illegible]
Qui [illegible]
[illegible]

Vide Car. du Fresne in *Gloss.* & in *Appendice*. An vox *primecerium* totam [illegible] erat hæreditatis, quæ ad primogenituram, ætatis privilegio, pertinet, dicitur, apud medii ævi Scriptores: & Gallis *Aisné*, primogenitus est. Vide infra de *Primogenitis*.

AIN, Latin. *oculus*, sive *fons*, civitas est in territorio Judææ versus Orientem. Num. c. 34. v. 11. Quæ deinceps Levitis data fuit. Jos. c. 21. v. 16. Juxta hanc Saul produxit exercitum contra Philistinos. 1 Sam. c. 29. v. 1. *Hieronymo* [illegible] dicitur.

AINA, vide *Hasa*.

AINAON, vel ADINAON, Insul. Asiæ, in ora Meridionali Sinensium, cum urbe cognomine. *Du Val.*

AINZA, vel INSA, Urbecula Hispaniæ in regno Arragoniæ. Olim caput parvi regni de *Sobrarbe*, ad fluv. Cingam, ubi recipit *Aram* fluv. ad radices Pyrenæorum.

AINZIA, regiuncula Scotiæ Septentrionalis in Buquania provinc. versus oram & ostia *Spey* fluv. ubi Finlaterum castrum.

AJON, Monachus Anglus, sub Othone II. scripsit memorabilia sui temporis. Voss. de *Hist. Lat.* l. 2. c. 5. Item, fil. Arichæ, Dux Beneventi, cui Rotharius Longobard. Rex, ad se à Parente misso, venenum propinavit. *Paul. Æmil.*

AIRE, alias *Vicus Julius*, Gregor. Turonens. l. 9. c. 7. Urbs Vasconiæ. Vide *Aturensis*. Item, urbs Artesiæ, vide *Aeria*. Item, Urbs Scotiæ, in Comitatu Kylensi.

AIRIACUM, Vicus Burgundiæ in diœcesi Antissiodorensi. Ubi Concilium sub Benedicto VIII.

AIRUS, vulgo *Ara*, fluv. Scotiæ Septentrionalis. Cadit in Speiam fluv. in Buquania provinc. & ortum habet in Marria provinc. ex monte Grampio.

AISTULPHIUS, Rex Longobard. in Italia XX. post Rachisium fratrem, Exarchatum invasit, Romam obsedit, territorio longè lateque vastato, sed a Pepino, quem Stephanus Papa contra ipsum acciverat, ad pacem adactus est. Obiit in venatione A. C. 756. successore Desiderio ultimo, Rege, quem vide. P. Æmil. Anastas. in *Zacharia*. Sigonius *Regn. Ital.* l. 3. Baron. *A. C.* [illegible] &c.

AITO, seu ATTO vel HAITO, Episcopus Basileensis a Carolo M. ad Nicephorum Imperatorem missus, A. C. 811. Iter hoc descripsit, rediit, obiitque A. C. 836. in monasterio Augiæ, German. *Reichenaw*. Hermann. Contracti *Chron.*

AITONUS, vel HAITONUS, nepos Aitari, Armeniæ Regis consobrinus *Aito* [illegible] Carthus, in aulam Clementis V. se contulit, ubi de Tartaris librum Gallicè Nicolao Salconio dictavit, A. C. 1307. Voss. de *Hist. Lat.* l. 3. c. 62. Leunclav. *Hist. Turc.* c. 1.

AIULLIUS, Latinus, homo neoteram, Cicer. *pro Cluentio*. Editio Gruteriana legit *Avillius*, unde Janus Gulielmus *A. Villius* fecit.

AIURENSIS, Episcopus in Africa. *Collat. Carth.*

AIUS, Deus Romanorum dictus, ab *aio*: quod *audiit*. Nam olim Romæ audita vox e silentio noctis clarior humana voce, quæ juberet magistratibus nunciari, Gallos adventare, & ut providerent, ne Roma a Gallis caperetur. De Cultu ejus, vide A. Gell. l. 16.

l. 16. c. 17. & alio memorabili casu, vide Augustin. l. 4. c. 11. C. D. Val. Max. l. 1. c. 7. ex. 1. & 2. Plut. in [illegible] Cicer. l. [illegible] c. 69 de divinat. Liv. l. [illegible] c. 30. [illegible] Nic. Lloyd. [illegible]

AIXIN, vide [illegible].

AIY, vide [illegible].

AIZAR, Rex Æthiop. seculo 9. acceptus, a Sabata, quæ, postquam pluribus jam Regibus [illegible], ipsa thronum occuparat. Genebr.

AIZUA, provinc. Insulæ Japoniæ, in Asia. Oppid. habet cognomine, in ora Orientali.

AKAKIA Martinus, vide Martinus.

AKETON, apud Thom. Walsinghamum in Edwardo III. *Induetus autem fuit [illegible] quidem [illegible], quam Aketon vulgariter appellamus*: Sagum militare est, quod alias Gambesonem vocabant, ex Gall. *Hoqueton* aut *Hauqueton*, seu potius ex Cambrico Britannico [illegible], lorica, dupla, duplodes, apud Boxhornium in *Lexico antiquæ Linguæ Britannicæ* [illegible]. Hoqueton, ex Græco [illegible] dictum vult Perionius. Eadem notione [illegible] occurrit, in Statutis primis Roberti I. Scotiæ Regis apud Car. du Fresne [illegible].

AKEVETA, urbs Insul. Maragnan, in Brasilia. Sanson. c. 31.

AKIBAS, celebris Rabbinus, seculo 2. Genebr. Chron. Hieronym. [illegible] 8. [illegible] & [illegible] c. [illegible] 4. Zacut. Baron. [illegible] C. 137. Fuit illustris prodromus Pseudochristi Bar Chochæ, inter Doctores Mishnicos clarissimus, atque acerrimus Christianorum hostis. Floruit autem circa tempora Adriani Imperatoris. Gerh. Heur. Vossius. *Observation. ad Chronologiam R. David Ganz*, ad ann. 700. ubi & duorum recentiorum ejusdem nominis Rabbinorum, quorum unus circumferatur auctor liber *Jetzira*, alter *Otiot Rabbi Akiba*, meminit.

AKIOKLI, vide Katakokli.

AKLE, Rex Æthiopiæ seculo 1. otio vitiisque deditus, *Chronol. Æthiop.* [illegible].

AKROCZIM, urbs Palatinatus Massov. in Polonia, cum arce satis firma. A Varsovia dependet, Ortel.

AKYTANIA, vide [illegible].

ALA, oppid. Ciliciæ, quod [illegible] Johanni Tzetzæ est Chil. 7. num. 149. inde Aleius Campus, juxta Mallum, inter Cydnum & Sinarum fluvios, testibus Strabone, [illegible], Plinio l. 5. c. 27. & Eustathio in Homer. ubi de Bellerophontis fabula. Vide Aleius.

ALA, vide Tama.

ALA, tabella, in qua juxta Græcorum ritum erat forma ordinationum scripta, quæ incipit, Divina gratia, &c. Patriarcha veterani [illegible] sinistrâ alam accipiens, legit, in Archierat. part. 7. apud Macrum Hierolex. Alia vocis notio est, in [illegible] Monasterii S. Bertini, *Omnes tonellus [illegible], sive cervisia, [illegible] dabit 2. den.* Hic enim cerevisiam notat. Dan., ut auctor est [illegible], Oel, & Angli Ael vocatam. Unde Godali Teutonum, quasi Goedael, proba cerevisia, in Regesto Cameræ Comput. sign. [illegible] fol. 10. *[illegible] Godalarum seu cervisiarum, quæ [illegible] Episcopus [illegible] in villa [illegible], [illegible] pars ad [illegible] Episcopum ratione dictarum godalarum spectante*, &c. apud Car. du Fresne Glossar. in voce Gala.

ALAB, vel AHALAB, urb. Palæstinæ, de cujus cultores pristinos tribus Aser primus [illegible] expellere non potuit. Judic. [illegible] 31. Hieronym. in [illegible].

ALABA, civitas Hispaniæ citerioris Plinio l. 3. c. [illegible] Nunc vicus tantum Arragoniæ. Ad fluvium Xalocam. Item Regio Hispaniæ, hodie Alava. Populi, Alabenses. Vide Marian. l. 8. c. 1. Item, insula ante Taprobanam, Ptol. Vide Alava.

ALABAGIUM, Carmaniæ promontorium. Ptol.

ALABANA, Arabiæ Felicis oppid. Ptol.

ALABANDA, civitas Cariæ mediterranea Episcopalis sub Archiepiscopo Stauropolitano, inter Antiochiam ad occidentem & Stratonicen ad ortum. Ejus meminit Juvenal. Sat. 3. v. [illegible]

> *Hic Andro, ille Samo, hic Trallibus aut Alabandis*
> *Esquilias, dictumque petunt a Vimine collem.*

Item urbs ejusdem regionis numero singulari Stephano, prope Mæandrum fluv. adeo opulenta, ut in proverbium abierit, [illegible]. Hinc Menecles & Hierocles, fratres, ut & Apollonius Molo, Oratores insignes oriundi. Nomen habet ab equo, quem Alam Cares vocant, & [illegible], quæ vicit etiam apud eosdem denotat. Græci Alabandicos libellos pro barbaris capiunt, & Alabandicum opus pro re inepta. Longitud. 57. 40. latitud. 39. 15. Nic. Lloydius.

ALABANDUS, Cari fil. à quo Alabanda dicta. Item Deus Alabandensium. Cicer. *de Nat. Deor.* l. 3. c. 15. *Alabandum*, inquit, *quidem sanctius Alabandenses colunt, a quo est urbs illa condita, quam quemquam nobilium Deorum, apud quos non inurbane Stratonicus, ut multa, tum quidam ei molesto, Alabandum Deum esse confirmanti, Herculem negaret, Ergo, inquit, mihi Alabandus, tibi Hercules sit iratus.*

ALABASTER, apud Plinium de rosa l. 21. c. 4. *Quæ nunc recentissima [illegible] in [illegible] alabastrum [illegible], paullatim rubescens dehiscit ac [illegible] calyce mediæ suæ includens amplexa [illegible]*, Floro [illegible] est quem etiam [illegible], cum dicatur, vocat:

> *[illegible] ipsa [illegible],*
> *Altera Purpureas [illegible] majore [illegible],*
> *Tertia [illegible].*

Nempe rosa primum in alabastron fastigatur, dein in calices se pandit. Salmas. ad Solin. p. [illegible].

ALABASTRA, Græcè [illegible] & [illegible] [illegible], oppid. Ægypti, in Arabica & Orientali ejus parte, [illegible] quoque [illegible] forma cum ex lapide, qui [illegible] excavatur. [illegible] autem [illegible], unguentaria vasa, ex onyche lapide, quem [illegible] etiam inde appellatum, [illegible] in alabastron excavatum, facta. Salmas. ad Solin. p. [illegible] ubi Plinius [illegible] urbem [illegible] alibi, addit. Hinc Alabastron regio apud Epiphanium. Vide hic infrà.

ALABASTRA, urbs Phrygiæ, Steph. Vide supra.

ALABASTRINUS, mons Ægypti, Ptol.

ALABASTRUM, mons Ægypti, Plin. Item oppid. circa Topasium [illegible]. Idem l. 5. c. 9.

ALABASTRUM proprie dicitur, quod [illegible] vel [illegible], vas vel instrumentum aliquod ad gerendæ apium, [illegible], pro [illegible]. Unde & [illegible] pertica vel tollos gerendis [illegible] accommodæ, & [illegible] quoque unguentaria & ex lapide Alabastrites, qui & onyx, candida & mollis [illegible] est, & in vortices maculosus, [illegible] ipsi candidæ [illegible] colores. [illegible], quantum ad varietatem colorum. Sennadicum marmor simile fieri [illegible], columnas ex [illegible] tradens, [illegible]. Fuit autem Sennadicus lapis candidus, Sarg [illegible] vel [illegible] intertinctus, ob hanc prout macularum similitudinem & quod in eundem usum converteretur, [illegible] etiamque ac [illegible] dictus. Ex eo veteres vasa excavabant, & eodem nomine appellabant, postea veteribus è vitro aliave materia unguenti [illegible] conficere [illegible] pellent, etiam hæc Alabastra dicta sunt, prorsus ut [illegible] dicebatur etiam aurea ac argentea, teste Senecâ l. 5. de Benef. c. 13. quæ tamen proprie è buxo fiebat, & nomen à re invenerat. Sic enim [illegible] antiquitus [illegible] fuerat atque usus, quàm [illegible], ejus appellatio etiam ferro tributa est, & ut elegantes Grammatici Græcorum dicunt, [illegible]. Sic [illegible], aliaque sexcenta. Proin rectè Euphemius, communem usum respiciens, [illegible], [illegible], in Evangelica Historia, Dominus unctus est, [illegible], i. e. [illegible], interpretatur. Similiter etiam Etymologici M. Auctor, postquam dixisset, [illegible] esse [illegible] alabastrum esse vasculum lapideum [illegible] addit mox [illegible] ex qualibet materia. Confirmat sententiam Epiphanii, quod Marcus c. 14. v. 3. capitis notat, id vas, quando unctus est Dominus, fuisse confractum; [illegible], quod si observâsset, [illegible] Auctor, intellexisset planos fuisse atque impostores, qui olim Constantinopoli [illegible] unguentarium vendiderunt, quasi illud ipsum esset, è quo Christus fuerat unctus. Nam præter lapidis, aut potius vitri fragmina, nullæ potuerunt antem illius Alabastri esse reliquiæ. Unde a Theodosio M. vas illud, velut adulterinum, è medio sublatum esse, memorat [illegible]: [illegible], i. [illegible], quod [illegible] Christo, & multa [illegible], à Magno [illegible] sed a Theodosio Magno deleta. Vide Isaac. Casaubonum Exercit. 14. Neque vero potoria solùm & unguentaria vasa, sed etiam columnæ ex Alabastrite lapide fiebant & pavimenta. De columnis vide Plinium, qui plures & ampliores se vidisse fatetur, l. 36. c. 8. & l. 37. c. 10. De pavimentis Lucan. l. 10. v. 115.

> *[illegible] Stabatque [illegible] Achates,*
> *Purpureusque lapis, totaque effusus in aula*
> *Calcabatur onyx.*

Ubi ex achate & porphyrite lapide columnæ, ex onyche pavimenta, &c. Cum autem varii coloris fuerint alabastritæ, [illegible] candidi habebantur, contrà pro[illegible] abundi [illegible] maximè melleo colore, in vortices maculosi atque non translucidi, ut videre est apud eundem Plinium l. [illegible]. Optimi è Carmania venirent, postea è Cappadocia, &c. Vide Salmas. ad Solin. p. [illegible]. Hodie [illegible] vocatur genus candidissimi marmoris, quale [illegible] est vel Lugdunum, non a candore, sed [illegible] alabastrites, quasi [illegible]: Hunc enim ex plurimum [illegible] & inter alabastritarum genera etiam candidum reperiebatur. Formam vero [illegible] unguentariorum quod attinet, non malè [illegible] formam bullam productam vel [illegible], quod Arabibus dicitur Naf [illegible] seu mammam, quæ Græcis [illegible]. Qui formâ etiam lapides reperiuntur, velut guttæ aquæ cadentes & [illegible] suam productam [illegible], &c. [illegible] 1114.

ALABASTRUS, fluv. Troadis ex Ida monte oriens. Plin. l. 5. c. 30.

ALABON, urbis & fluminis nomen est apud Stephanum, ubi autem locorum, tacet: [illegible], etiam fluv. est [illegible] forte in Sicilia, cum Ptolemæo & Diodoro Sic. l. 4. [illegible] nominatur. Ortelius putat, eundem esse cum [illegible] Plutarchi in Timoleonte, & [illegible] Vibii. Vide [illegible].

ALABONA, Hispan. urb. circa Cæsaraugustam. [illegible].

ALABONS, locus in itinere a Mediolano, per Alpes Cottias Arelate, Vapincum inter & Secusteronem, [illegible], nunc vulgo Talard dicitur. [illegible], vide & Valesium Not. Gall. Ecclesia ejus ad Monaster. [illegible], Gregorio Turonensi Episcopi celebratur pertinet.

ALABUTA, una ex præcipuis urbibus, in ora regionis Madegascar. Thevet.

ALABUNTIS, hodie [illegible], castrum Delphinatus, ad Druentiam fluv. 3. leucis à Sistarica in boream Vapincum versus 7. Vide [illegible].

ALABURIUM, Syriæ civitas. Steph.

ALABUS, Siciliæ fluv. Jacobonio, a Pachyno [illegible] versus [illegible] [illegible]. [illegible] dicitur l. 14.

> *[illegible] est [illegible] [illegible].*

Apud Hesychium legimus [illegible]. An [illegible] modo, alii viderint. Certè [illegible] Diodor. Sic. l. 4. & [illegible] A[illegible]. [illegible] quoque, [illegible] pro [illegible]. [illegible] Est etiam [illegible]. Apud Plut. in Timoleonte, A[illegible] pro A[illegible]. [illegible]

Alabon amnem Hyblæ proximum Bochartus l. 1. c. 28. dictum putat ab [illegible] Alaba, i. e. dulcedine, voce Arabicâ quidem, sed à verbo [illegible] delectâ, quod Syris etiam est [illegible], i. e. [illegible], unde & nomen [illegible] mellis epitheton, Ezech. c. 3. v. 3. & alibi passim. Nic. Lloyd.

ALACHIS, vide Alabon.

ALACHROÆ, populi Africæ juxta Aras Philænorum, qui etiam Lotophagi appellantur. Plin. l. 5. c. 4.

ALACRIS Mons, vulgo [illegible], in Calesio, Galliæ regione, prope Atrebas, sylvâ amœnissimâ ejusdem nominis clarus: à quo tres viri S. Nicolai, S. Jacobi & B. Mariæ, Alacris montis nomine censentur. Hadr. Vales. Not.

ALACRITAS inter veterum [illegible], Vide infrà de Diis.

ALACU Dulce, locus in Africa Collat. Carthag.

ALA Flaviana, quæ & Flaviana Castra & [illegible], urbs Pannoniæ superioris ad Danubium in Hungariæ confinio munitissima, Austriæ caput, Academia, & emporium, à Buda 41 leuc. in occidentem Ratisponam versus 57. [illegible] Ptolemæo. Vindobona, Antonino Vindomana, al. [illegible] Germanis, [illegible] Turcis, Vienna Italis. longitud. 39 10 latitud. 48 22. Frustra obsessa a Turcis, A. C. 1529. Ibi persæpe commoratur Imperator, estque validissimum firmamentum [illegible]. Hæc malè confunditur cum Ala Flaviana, testibus [illegible], Clerico, aliis. Vide [illegible].

ALA Miliarensis, sedes Episcopalis in Mauritania Cæsariensi. Vict. Utic.

ALA Nariscа, urbs Germaniæ in Bavaria Transdanubiana; Episcopalis proprio pater Episcopo, hodie [illegible], quasi Quercopolis. longitud. 31. 45 latitud. 48. 50.

ALA Nova, oppid. Pannoniæ superioris in Austria ad Danubium. [illegible]. Hic palatium & deliciæ Archiducum Austriæ.

ALADIN, Sultanus Ægypti & Damasci, fil. Saladini illius, qui Palæstinam Christianis eripuit, aliquoties à Christianis victus. Baron. A. C. 1195. Marmol. l. 2. c. 36. Item plures alii Principes Arabum, Persarum, Saracenorum, aliorumque Mahometanorum.

ALÆ, Urbs Ciliciæ, Hermolao, in Plin. l. 5. c. 27.

ALÆ, in avibus quod in piscibus pinnæ; in navibus remi, quæ inde occasione sumtâ quoque repertæ sunt. Hinc ob alarum velocitatem Accipiter ventorum symbolum & Soli olim sacer fuit. Imprimis verò columbarum alæ celebres, quas pennis sibi David optat Ps. 55. v. 7. ut celeri fugâ se subducat ex imminenti periculo. Ubi R. Kimchius notat: [illegible], supra petram aut super arborem fugere & caput [illegible], alarum unam [illegible], & alterâ volare, [illegible], apud Bochart. Hieroz. part. post. l. 1. c. 2. &c. Earum motum maximè observatum in auguriis & auspiciis notum. Unde Propert. l. 4. Eleg. 1.

> *Hoc neque arenosum Libyæ Jovis explicat antrum,*
> *[illegible] commissa fibra [illegible] Deos,*
> *Aut si quis motas cornicis senserit alas,*
> *Umbraque nec Magicis mortua prodit aquis.*

Plaudunt autem propriè, cum [illegible] aves. Virg. Æn. l. 5. v. 515.

> *Jam vacuo lætam cœlo speculatus & alis*
> *Plaudentem nigra figit sub nube columbam.*

Quæ vox postea in scenam translata. Vide Casp. Barthium Animadv. [illegible] ad Statium l. 2. Theband.

ALÆ Æxonides, locus Atticæ, ad Tribum Cecropidem pertinens, haud procul Athenis, prope Æxonem, unde ei nomen. Græcè Ἀλαὶ Αἰξωνίδες, unde Ἁλαιεὺς, qui de hoc demo. Inscr. Athenis in theatro Bacchi,

ΝΙΚΩΝ
ΑΙΣΙΟΥ
ΑΛΑΙΕΥΣ.

Vide quoque [illegible] Gruteri, laudatas Sponio Itiner. Græc.

ALÆ Araphenides, Græcè, Ἀλαὶ Ἀραφηνίδες, locus itidem Atticæ, pars Apomirinthus, Braurone & Marathone non procul, ubi Templum olim & statua Dianæ Tauricæ, cujus meminêre Euripides & Callimachus. Steph.

ALÆ Cubiculum, occurrunt primùm apud Spartian. in Ælio Vero Imperat. c. 5. ubi Cuspidine [illegible] Cubiculum alas apposuisse, eisque vestarum [illegible], hortum alium, alium Nerum, & [illegible], ceterasque nominibus appellari legitur. Erat tamen [illegible] ante Molemum [illegible], i. e. [illegible] seu [illegible] ordo, quibus Imperatores & Præsides provinciarum, [illegible] usque utebantur, de quibus vide quæ scribit Casaubon. ad Sueton. l. 2. Allusit huc eleganter, magnus Rhetor Aristides [illegible], in Romam, ubi postquam dixit, Romanum Imperium [illegible] Orbem [illegible] regere sedentem, addit: [illegible], veniet ala, [illegible]. Sed de hac re plura infra passim, imprimis ubi de Pavo & [illegible].

ALÆ Draconum, vide infrà, Alas. Dracones.

ALÆ, in Exercitu Romanorum Socii dicebantur, quia plurimùm utraque in alis, corpus illud Legionum tegebant: alæ Cornua. Hinc, alæ dextra & sinistra: quarum utraque habebat Equites & Pedites, illos quidem numero duplo, cùm latè Socii per oppida & agros sparsi copias facilius in habere & mittere [illegible], at Romani, nec centum millia, [illegible], & in una urbe haud tam commodè haberent. J. Lipsius de Milit. Rom. Dial. 7. vide quoque infrà, [illegible], Vexillarius.

ALÆ Flaviæ, vide Ala Flavia.

ALÆ in Templis, propriè sunt ad latera Ædis, columnarum ordines sive porticus, apud Vitruvium l. 6. c. 4. Unde hodieque columnata Templorum latera Alas Galli vocant, les Ailes de l'Eglise. Strabo parietes hic vocat, qui utrinque pronaum circumcludebant, de Templo quodam apud Thebas Ægyptias: [illegible]. Sed Vitruvius [illegible], idcircum genus ostendit, quod columnas in fronte & postico & circa ædem utrinque haberet. Aliæ [illegible], etiam Græci dicunt, qui in circuitu deambulationes haberet, quas [illegible] Græci appellavêre, &c. vide Salmas. ad Solin. p. 1218. & infra passim.

ALÆ in Vestibus, Græcis [illegible] & [illegible], anguli dicuntur, seu [illegible], cujusmodi duas ab utroque latere pallium habebat, in parte inferiori, duas in superiori, unde [illegible] vel [illegible]. Propriè tamen sic vocabantur anguli, qui circa imum vestis, ab alarum similitudine. Apertis quidem & divisis in medio vestimenti partibus ab utroque latere fluitantes, avium alas haud malè referunt, ut in amiculis Spartanorum Virginum & tunicis Carthaginensium quadratis. Unde Servus Plautinus in Pœnulo. Act. 5. sc. 2. quendam sic tunicatum, [illegible], ab hujusmodi alis appellat.

> *[illegible] avis alis est, quæ [illegible] adveniet, &c.*

Vide infrà in voce [illegible] item [illegible].

ALÆTHILA, vide [illegible].

ALÆSA, urbs Siciliæ olim Episcopalis sub Archiepiscopo Syracusano. Vocabulum ejus varie apud auctores, scriptum reperitur. Nam Ptolemæo, Ptolemæo ac Straboni est Ἄλαισα. Diodoro Ἄλαισα. Antonino [illegible], Ciceroni 2. Verrin. 7. Halesa, unde oppidani Plinio l. 3. c. 8. Halesini. Et inscriptione antiquâ sæpius reperitur Ἀλαισα [illegible]. Quæ apud Columellam legitur Halesus, l. 10.

> *[illegible] Siculi [illegible] Halesi.*

Apud Sil. Ital. l. 14. sic legitur,

> *Venit ab amne trahens nomen Gela, venit & Hesa.*

Verùm cum nullum uspiam reperiatur Siciliæ oppidum Hesa, credibile est scripsisse Silium,

> *---- ---- Venit Alesa.*

Describitur a Diodoro l. 14. in colle, 8 stad. à mari dissito. Tamen ad mare portum habebat, de quo Cicer. Verrin. 3. Condita est anno circiter 420 ante Christum, vel, ut nonnullis visum, ab Archonide Herbitensium præfecto, vel, ut alii, à Pœnis. Diodor. [illegible]. Cui sententiæ Alæsini libentius accesserunt, quia cum Herbita eum Alæsa magnitudine, & opibus haudquaquam esset conferenda, pudebat illos eam sortitam originem. Locum enim fuisse Alæsæ inter urbes Siciliæ clarissimas docet Cicer. l. 13. Ep. 32. In Halesina civitate tam lauta, quam nobili. Et Verr. 3. c. 73. Siciliæ civitates multæ sunt, Judices, ornatæ, atque honestæ, ex quibus imprimis numeranda est civitas Halesina. Nullam enim reperietis, aut officiis fideliorem, aut copiis locupletiorem, aut authoritate graviorem. An hinc [illegible] Alisa, vel, quod idem est [illegible] Aliza, i. e. exultabunda, Punicè nominata est? Quô epithetô in Scriptura insigniuntur urbes, quæ divitiarum nomine gloriantur, & insolescunt. Sic Tyrus, Esai. c. 23. v. 7. Et Nineve, Zeph. c. 2. v. 15. Et Jerusalem, Esai. c. 22. v. 2. & c. 23. v. 7. Ut ut hoc sit, verisimile est [illegible] (aliza) i. e. exultabundum, Punico vocabulo dictum esse fontem Alesini Agri, de quo Solinus c. 11. In Halesina regione fons [illegible], cum [illegible] tibiæ, exultabundus ad cantus elevatur, & quasi miretur dulcedinem vocis, ultra margines intumescit. Et Priscianus in versione Dionysii Periegetis,

> *Hic & Halesinus fons est, mitissimus undis,*
> *Tibia quem excitat cantu saltare solutus*
> *Magnam, & [illegible] tantum evanescere plenis.*

Hic, inquam, fons Alesini agri ad cantum cum exultatione intumescere creditus, verè ne, an secus, nil nostrâ refert, cum à Pœnis appellatus esset [illegible] (ain Alisa) fons exultabundus, Inde regioni postmodum, & urbi & amni vicinis inditum nomen. Bochart. l. 1. Phaleg. c. 27. Videtor Cluver. Sicil. Ant. l. 2. c. 4. Nic. Lloyd.

ALÆUS, pater Auges seu Augeæ, quæ ex Hercule Telephum suscepit. Vide Auge.

ALAF, Saracenorum in Asia Rex, cepit Edessam opulentissimam Christianorum civitatem. Conrado [illegible] Ludovici [illegible] frustra ejusdem recuperationem conati sunt. Baron. A. C. 1148. Marmol. l. 2. c. 34. Ab eodem cum [illegible], qui Balduinum II. Regem Hierosolymitanum captum per annum detinuit. [illegible].

ALAGONIA, urbs libera Laconum. Pausan.

ALAGONIUS, fluv. Hispaniæ in regno Legionis. Cauriam Urbem alluit, & postea cadit in Tagum, supra Norbam Cæsaream.

ALAHAMARUS, aliàs Mahomet Abusaid, primus Rex Granatensis, ex Pastore, depulsis Almohadis: Ejus successores Alahamares dicti, regnârunt ann. 250. donec à Ferdinando & Isabella ejecti. A. C. 1492. Mariana l. 13. c. 19. Marmol. l. 2. c. 38.

ALAHGABAL, nomen Syriacæ Idoli, unde Antoninus Heliogabalus Imperator Romanus cognomen habuit. [illegible] & [illegible] significat Deum [illegible], sed quis nomen ille Deus fuerit, aut à quo nomine ita appellatus, non explicant satis. Quod enim Casaubonus sic ferè Carmelum Deum fuisse dictum illud idolum, quod in monte Carmelo [illegible] erat, opinatur. Sed ubi mons [illegible] aut Gabalus, a quo nomen acceperit his [illegible] Deus? [illegible] neque voleitat, Deum [illegible] Gabalitarum nomen fuisse, cd rationem [illegible] Deum quem [illegible], fuisse appellatum. & [illegible] Numen Gabalitarum dici, quod in Emissena [illegible] templum haberet. Fuit autem [illegible] Emissæ Deus, & ut in urbe Heliopolitana, qua Emisseni, neque erat, cum Syris [illegible] Solem colebant in montis effigie, quem [illegible] cœlo delapsum credebant, hinc Alagabal dictus Sol apud illos, quasi Deus [illegible]. Hujus enim simulachrum erat ingens rude saxum ac [illegible], in modum plane montis vel rupis. Herodianus l. 5. c. 3. [illegible]

[illegible] *Lapis est ingens, inferiore parte orbiculatus, sed in acumen fastigiatus, coni autem ei figura est. Credunt eum caelitus delapsum, et eminentias quasdam breves ac typos ostendunt.* Quæ planè mentis seu monticelli effigies. Sequitur, [illegible] *hunc Solis non elaboratam esse volunt, sic aspicientes, &c.* Extructum autem in præfato urbe Idolo huic templum magnificentissimum est, à Phœnicibus. Unde *Festus Avienus*, ubi urbis hujus meminit, inter alia,

> *Denique flammicomo devota pectora Soli*
> *Vitam agitant. Libanus frondosa cacumina turget,*
> *Et tamen his celsant sacrati fastigia templi.*

Et quidem non extra Urbem, ut quibusdam doctis visum, sed in ipso Urbis meditullio. Vopiscus in *Aureliano*, c. 25. *Emissam victor Aurelianus ingressus est, ac statim ad templum Heliogabali tetendit, quasi communi officio vota soluturus. Verum illic eam formam Numinis reperit, quam in bello sibi faventem vidit. Quare & illic templa fundavit ... & Romæ Soli templum posuit, majore honorificentia consecratum*, &c. Solem enim, non Jovem, ut nonnulli voluerunt, hoc nomine ab Emissenis cultum esse, lapides docent, in quibus conjunctim, SOL, ALAGABALUS, nominatur: nummi item, quorum hæc *Inscr.* SACERD. SOLIS. DEI. ELAGAB. & *Dio* ac *Herodianus* Ἥλιον sine ulla dubitatione interpretantur. E qua ipsa voce discimus, pleraque Orientis gentes, sed præ reliquis Emissenos, Solem præcipuò cultu olim veneratos esse. Ut enim Athenienses τὴν Θεὸν simpliciter cùm dicerent, Minervam intelligebant: sic isti Solem communi nomine [illegible] *Deum* dixerunt. In unaquaque autem urbe peculiare cognomen habebat: Sicut enim Emissenorum *Elagabalus* fuit; sic Palmyrenorum *Malachbelus* & *Aglibolus*, Babyloniorum *Belus*, aliarum gentium hoc Numen aliter dictum est. Eidem *Alagabalo* Heliogabalus Imperator jam factus, qui priùs in urbe Emissa sacerdos ejus fuerat, in eo loco vel vico, in quo olim fuerat Faustinæ Templum ab Antonino Marco fundatum, templum sumtuosissimum extruxisse, legitur apud Spartian. in *Caracalla*, c. 11. Vide infrà in voce *Alala*: & plura in hanc rem apud Casaubon. & Salmas. *ad Lamprid. in Heliogabalo*, c. 1. & Fla. Vopisc. *in Aureliano loc. cit.* ut & in vocibus *Elagabalus* & *Heliogabalus*.

ALALA, Enyo, Dea bellica. Ἀλαλὰ πολέμου θυγάτηρ. Plut. *de fraterno amore*. Vide Henr. Steph. in Ἀλαλά.

ALALA, vicus sub Tauri montis radicibus, in quo Faustinæ primùm templum à Marco Antonino; postea Alagabalo Deo aliud ab Heliogabalo jam Imperatore factum est. Spartianus in *Antonino Caracalla*, ubi sic: *Habet templum ---- in quo (loco) postea fil. hujus Bassiani Heliogabalus Antoninus sibi, vel Jovi Syrio, vel Soli (incertum enim id est) templum fecit.*

ALAÆI, insulæ parvæ plures in sinu Arabico, in quibus testudines reperiuntur. Arrian. *in Periplo mar. Erythræi*.

ALALCOMENÆ, urbs Bœotiæ, denominata à Bœotorum *Alalcomeneo*, ut Plut. *in Helen.* refert, p. 337. Edit. Steph. afferens simul causam nominis. Hanc Alalcomenas, inquit, nobilitavit Tiresiæ sepulchrum & Minervæ templum, unde Poeta, Ἀθηναίη Ἀλαλκομενηΐς. Nempe Minerva credebatur nata esse Alalcomenis, & ibi erat in summo cultu. Itaque cùm parva esset, & in plano extructa urbs, semper tamen ἀπόρθητος, intacta, & inviolata mansit, quia ob Deæ reverentiam [illegible] *Ab omni vi omnes abstinebant*. Ita habetur apud Strabonem. Putat igitur Vir Magnus, *Alalcomeneum* factum nomen ab [illegible] *Ela Alcumna*, i. e. *Dea invicta*, vel *contra quam nemo insurgit*, [illegible] *Melec Alcum*, i. e. *Rex invictus*, Proverb. c. 30. v. 31. Vide Strab. *l.* 7. *c.* 9. Pausan. *l.* 9. Homer. *Il.* δ. Plut. *quæst.* 43. *Nic. Lloydius*.

ALALCOMENIS, inter Minervæ epitheta. Vide *Alalcomenæ*, *Alalcomenia* & *Minerva*.

ALALCOMENIUM, oppid. Bœotiæ, ad lacum Copaidem, inter Haliartum & Coronæam, templo Minervæ clarum. *Steph. Stat. Theb. l.* 7. v. 330.

> *Ducis Ithoneos, & Alalcomenæa Minervæ*
> *Agmina.*

ALALIA, urbs Corsicæ, Phocæorum colonia. *Herodot.*

ALALIS, Palmyrenæ urbs juxta Euphratem. *Ptol.*

ALALON, Vallis nomen in Chananæa, à Christianis *Lenæ vallis* dicta.

ALAMANDAR, Rex Saracenus errorem Severi sectatorum, de impassibilitate naturæ Christi, lepidò commentò de S. Michaelis Archangeli morte, refutat. Anastas. *Chron. Cedren. Niceph.* Baron. A. C. 529. 531.

ALAMANDINÆ, seu ALAVANDINÆ, apud recentiores, gemmæ sunt, quæ *Alabandicæ* olim dictæ ab *Alabanda*, Cariæ urbe, de quibus Plin. *l.* 37. c. 7.

ALAMANES, statuarius Atheniensis, Phidiæ discipulus, cujus opera Athenis plura memorantur. *Plin.*

ALAMANI, populi Germaniæ vicini. *Steph.* Vide *Alamanni* & *Alemanni*.

ALAMANNI, seu ALEMANNI, non una Germanorum gens, sed convenæ ex variis gentibus collecti. Quibusdam quasi *Almanni* i. e. *omnes viri* dicti sunt, aliis sic appellari videntur ab Hercule Alemanno, quem à Germanis antiquitùs cultum Historiæ testantur, cujus idolum *Alemann*, in Augiæ majoris insula prope Constantiam servatum diu fuit, donec Maximiliani I. Imperatoris precibus Oenipontem translatum est. Sunt etiam, qui ab *Alemo*, Tuisconis filio, nominis arcessunt originem. Sed non tanta ejus antiquitas, celebritasque ortum circa A. C. 200. cum Antoninus Caracalla *Alemannicus* jam dicatur, circa A. C. 214. apud Æl. Spartian. *in Anton. Caracalla* c. 10. Primum autem hoc nomen sumsere, circa Herciniam sylvam, habitantes Germani, qui consilia de Romanorum jugo excutiendo agitantes, mox socios nacti sunt Rheni accolas, Vindelicos item & ex parte Helvetios, quos sub Rhætia provinciæ nomine continere fastidium cepit. Hi itaque postquam in unum coierunt, neque ulla harum gentium nomine suo decedere vellet, communiter se *Alamannos*, quasi *Allerley männer*, appellavere. Paulò post longè latèque nomen eorum & potentia crevere, circa utramque imprimis Acronii lacus ripam: & pars ea Vindeliciæ, quam Alamanni Romanis eripuerant, *Alemanniæ* nomen adoptavit, quod Helvetiæ quoque contigit, quam Rusà fluv. tenus in potestatem redegerunt. Romanis perpetuò infesti, quorum arces hinc inde in Helvetiis impositas, non paucas subverterunt, circa A. C. 260. Sed victi postea à Constantino Chloro, prope Aventicum, trans Rhenum retrocesserunt, arcibus à victore, quo adhuc arcerentur, magnâ curâ refectis. Ab eo tempore aliqua quies, imò & Erocus, Rex eorum, in aula Constantini honoratus degit, circa A. C. 309. verùm mox rebellantes, à Constantino, iterum domiti sunt brevi. Cum hujus dein filio Constantio, Gundomado & Vadomario fratribus, Alamannorum Regibus, res primo, dein fœdus fuit. Donec, ob crebras irruptiones, Alamannis Lintgoviam Sueviamque incolentibus, bellum indixit, illosque ingenti prælio superatos denuo repressit, circa A. C. 357. Nihilominus Lugdunum usque paulò post excursione factâ, in reditu intercepti, & magna ex parte à Ducibus Constantii cæsi sunt, circa A. C. 360. quo tempore primùm vicos suos, cæsis arborum ramis, munire cœperunt. Sed Barbatione, unò ex Ducibus Romanis post hæc superatò, animos resumsêre, septemque illorum Reges, Chonodomarius, Vestralpus, Urius, Ursicinus, Serapius, Suomarius & Hortarius, junctis viribus Rhenum transgressi, Alsatiam rapuêre, à Juliano prope Argentoratum acie superati, & Chonodomariò captò, Vadomarium quoque victor paulò post in Helvetico solo deprehensum cepit, atque in Hispaniam relegavit. Hinc iterum quies, donec in Alsatiam de novo irruptione factâ, à Gratiano Imperatore sunt repulsi. Post Valentinianum III. tandem *Alamanni*, victis Romanis, in Helvetia firmum fixêre pedem, & gentis Gallicæ mores linguamque suam nascuêre. A quo tempore Helvetia, in *Burgundiam* (nam Burgundiones sub Honorio Helvetiam ingressi, alteram ejus partem suam fecêre) & *Alamannicam* divisa cœpit: obtinuerùntque hi populi duas regionis totius partes, ab ortu Rusam fluv. versùs, in quibus Turgovia, Pagusque Tigurinus, *Pagi Alemannici* nomine diu celebris, & urbes Aventicum, Bada, Castrum Solium, Certiacum, Vitodurum, Constantia, Arbor felix, &c. utramque gentem Rusà seu Ursà fluv. dirimente. Sequentibus temporibus à Chlodovæo Francorum Rege prælio ad Tolbiacum victi & sub jugum redacti sunt, A. C. 499. è cujus filiis Theodoricus Franciæ Orientalis ac *Alemanniæ* Rex salutatus est, quò titulò alii quoque, qui ei successêre, usi sunt. Sub Childeberto Rege Leuthfridus Dux Sueviæ & *Alemanniæ* creatus est: cui Uncelinus, sub finem seculi 6. Sigebertus A. C. 630. aliique successêre, inter quos Diethold[illegible], Odiloni Bavariæ Duci junctus, Francicum jugum, sed frustrà, excutere conatus est. Carolinorum dein familiâ declinante, à Conrado Imperatore A. C. 916. Burcardo I. Ducatus concessus est, quò in Italia cæsò, Hermannus I. ei est suffectus: quem excepêre gener Ludolfus Saxo A. C. 948. Burcardus II. A. C. 955. Otto fil. Ludolfi A. C. 966. Conradus A. C. 982. Hermannus II. qui Sueviæ, *Alemanniæ*, ac Alsatiæ Ducatum tenuit, A. C. 997. Hermannus III. fil. A. C. 1004. Ernestus I. A. C. 1012. Ernestus II. fil. A. C. 1015. quò extinctò A. C. 1038. sub Henrico III. Imperatore Ducatus *Alemanniæ* Sueviæque Imperio est unitus. Quæ post hæc gesta, vide apud Stumphium *l.* 4. *de Helvetiis*. & plura de gente, apud Amm. Marcellin. *l.* 14. c. 10. *l.* 16. c. 12. *l.* 26. c. 5. 6. &c. Procopium *Hist. Goth.* Herm. Contractum *in Chron.* *Fredegarium*, *Aimoinum*, *Walafridum Strabonem*, &c. infrà quoque voce *Marcomanni*, &c.

ALAMANNICUS, cognomen Antonini primùm Caracalli Imperatoris de victa ea gente. Æl. Spartian. in *Vita ejus* c. 10. *Quum Germanici & Parthici & Arabici & Alemannici* (scribe *Alamannici* ita enim perpetuò Græci Ἀλαμανοὶ) *nomen adscriberet, nam Alemannorum gentem devicerat*. Ita Aur. Victor de eodem c. 21. *Alamannos gentem populosam, ex equo mirificè pugnantem, devicit*. Atque hæc antiquissima hujus gentis in Historia Romana mentio est: Nam id nomen ante hæc tempora obscurum, aut penitus ignotum, ne tum quidem in magna celebritate versabatur. Quam ob causam scribit Fl. Vopiscus in *Proculo Tyr.* c. 13. *Nonnihil tamen Galliæ profuit: nam Alemannos, qui tunc adhuc Germani dicebantur, non sine gloriæ splendore contrivit.* Ubi in eo quidem errat Vopiscus, qui *Alamannorum* gentem, seu nomen potiùs, ante Proculi tempora innotuisse negat; inde tamen rectè hoc colligas, nondum tum temporis fuisse multum celebre. At ipsius Vopisci ævò notissimi erant: ut de quibus multa Amm. Marcellin. in Constantini rebus & sequentium Augustorum. *loc. cit.* Sic Arnobius, æqualis Scriptor, aut natu non multo Vopiscò grandior, eorum meminit: *l.* 1. *Si Alamannos, Persas, Scythas idcirco voluerunt devinci, quod habitarent & degerent in eorum gentibus Christiani.* Nisi fortè hoc ita conciliès, ut dicas, multo quidem ante Proculum de nomine cognitos fuisse *Alamannos*, sed pro certa duntaxat Germanorum gente quam prope Mœnum Caracallus devicit: postea verò, & non nisi demum post Proculum, ab hac populosa gente totius Germaniæ nomen inditum, ita ut Germani omnes *Alamanni* dicerentur, quod nondum factum erat, cum Proculus Imperium arriperet. Casaubon. & Salmas. *loc. cit.*

ALAMAT, VI. & ultimus Persarum, ex stirpe Usun Cassanis, Rex, ab Ismaele primo Sophorum, thronò deturbatus & occisus. Michael. *Hist. Pers.* Marmol. *l.* 2. c. 39. Spond. A. C. 1499.

ALAMATA, Urbs juxta Euphratem, Palmyrenæ regionis. *Ptol.*

ALAMATH, vel ALEMETH, עלמת Latin. *occultatio*, sive *juventus*, aut *juvenla*, vel *super mortem*, fil. Beor, filii Benjamin. 1 Paral. c. 7. v. 8 fil. item Jare 1 Paral. c. 8. v. 36. c. 9. v. 42.

ALAMBATER, vulgo *l'Isle de Dieu*, Insul. Asiæ, in littore provinciæ Guzarate, in India, cum portu & castro permunito Lusitanorum, tutissima alias a Turcis objectio. Alius est Guzarat oppid. & Baraide est *Diu*.

ALAMINUS, nomen officii, apud Saracenos, de quo sic Vitalis Episc. Oscensis *de Magistratibus Saracenorum Hispan.* *Est etiam inter Saracenos Officium, qui Alamin, i. e. fidelis, lingua Arabica appellatur, qui debet cuilibet mensuras, non excedentes duas scalas terminare, & exercet in Curia Zavalmedina apparitoris officium vel sagionis. — Idem dictus Iudicis, quæ publice debet pro Rege perquirere*, apud Car. du Fresne *Glossar*.

ALAMIRUS, Princeps seu Calipha Tarsi, secul. 9. cum innumerabili Saracenorum exercitu Imperio subjectas terras invasit, ab Andrea Scytha, Præfecto Orientis, victus, & capite plexus. Marmol. l. 2. c. 20.

ALAMONTEM, Urbem habet *Anton.* in Gallia Narbonens. Vide *Alabontes*.

ALAMUS, Albaniæ oppid. *Ptol.*

ALANA, urbs Æthiopiæ sub Ægypto. Plin. l. 6. c. 29.

ALANÆI, populi sunt apud Eusebium *l. 6. præparat.* quos carnibus alii scribit, pane minime vescentes.

ALANDIA, Insul. maris Balthici inter Sueciam in Finlandiæ littore. Vide *Olaus* *Insul. Relat. Suec*.

ALANDRI, fluminis fontes, sunt in Phrygia majore; ut putat ex *Livio l.* 38. c. 18. *Ortel.*

ALANI, populi Sarmatiæ Europææ haud procul à Mæotica palude incolentes, Roxolanis finitimi, qui nunc *Lithuani* dicuntur, ut quidam putant. Meminit eorum Lucianus *in Toxari*, qui dicit, eos cultum & linguam communem habere cum Scythis. Juxta Tanaim fluv. & Mæotidem paludem describit eos Joseph. *de bell. Jud.* *l.* 7. Itemque fere Claudian. *l.* 1. *in Ruf.*

— — Patriamque bibens Mæotin Alanus.

A *Dionysio* Ἀλανοὶ Ἀρήιοι vocantur, cui concinit Lucan. l. 8. v. 223.

Et sequeret duros æterni martis Alanos?

Equestris rei studiosos fuisse innuit idem *Dionysius*, cum ait, Ἱππήλατοι φῦλον Ἀλανῶν. Unde Martial. l. 7. *Epigr.* 29.

Nec te Sarmatico transit Alanus equo.

Amm. Marcellin. scribit *l.* 31. *c.* 2. Alanos dici, quos prisci Massagetas dixerunt. Jul. Capitolin. *in Marco Antonino c.* 22. eos ponit in parte Daciæ. *Ptol.* verò in ea Scythiæ parte, quæ est extra Imaum. Alius intra Imaum, prope fluv. Carambucem. *Bertius.* Hi juncti Vandalis, Suevisque, ut & postea Gothis, sub initium seculi 5. trajecerunt Rhenum, & Moguntiâ, Vormatiâ, Remis, Ambianô &c. captis. Prosper. Cassiod. *in Chron.* *Orosius*, &c. tandem à Vallia Visigothorum Rege victi, A. C. 418. hinc in Hispaniam Africamque transierunt. Salvian. *l.* 7. *de Provid.* Jac. Ottius JCtus *ad B. Rhenanum* *l.* 1. &c. De illis sic *Valesius*: *Alani* Scythica gens, Tanais ante, tum Danubii accolæ, exciti à Stilicone una cum Vandalis in Galliam sese effudêre. Præerant iis Goar & Respendial Reges: è quibus Goar ad Romanos cum suis transiit, ac in Gallia remansit, ubi Jovinum Moguntiaci Imperatorem salutandum curavit. Reliqui adjunctis Vandalis & Suevis, ductu Respendialis, Hispaniam intrârunt A. C. 409. Qui in Gallia remansêre, Valentiniani Principatu, in duas partes videntur esse divisi, & alteri ad Ligerim, alteri ad Rhodanum, in agro Valentino, sedem cepisse, hi Sangibano, illi Eocharico Regi parentes. Certe Constantius de *Vita B. Germani l.* 2. Eocharicum ferocissimum Alanorum Regem ac idolorum cultorem vocat, & cum comitibus suis ferratis ad coercendos Armoricos rebelles ab Aëtio missum esse dicit: quem idem fortè cum popularibus circa ripam Ligeris collocavit, ut metu finitimorum Barbarorum Armorici in fide continerentur. Hi postea se ita Britannis, in tractum Armoricum transgressis, immiscuêre, ut multi Britannorum Reges ac Duces præter cæteros *Alani* vocati sint, nec ullum hodieque in ea provincia notius sit nomen. Nec alios Alanos designare voluit Sidon. *l.* 4. *ep.* 1. quum *paludicolas Sicambros* i. e. Francos, *Caucasigenas Alanos* & *equitaturos Gelonos*, vel Tassalos memorat: quorum ferociam timeri a Gallis ait, stolidamque bellorum inquietudinem ac subito sine causa irascentium ridet atque contemnit. Alteri Alanorum parti præfuit Sangibanus vel Sambida, quem *Prosper* scribit, tractum Valentinum desertum ab Aëtio locum domicilii accepisse, & A. C. 442. resistentes possessores agris expulisse. Sangibanum Aurelianos, ubi cum Alanico præsidio erat ab Aëtio positus, Attilæ tradere voluisse, ac instructâ acie adversus hunc, tamquam virum suspectum, in medium agmen una cum suis collocatum esse, tradit *Jornandes*. Iidem cùm finitimam partem Galliæ incursionibus postea vastarent, Majorianum Augustum expeditionem in illos paravisse, à suis interfectum esse, idem est auctor. Hactenus Vales. *Notit. Gall.* De primis Alanorum sedibus, ita Procopius Cæsar. *Goth. Hist. l.* 4. *Quidquid terrarum de Caucaso ad Portas Caspias extenditur, Alani tenent, gens libera & Persis plerumque fœderata Romanisque infensa alias.* Idem *Hist. l.* 1. Scytas & *Alanos*, Gothicam nationem facit. Vide Hug. Grotium *Hist. Suecorum, Gothorum & Vandalorum*. De *Comitibus Alaniæ*, infra. Eorum regio *Alania*.

ALANIA, Episcopatus, *in Sanctionibus Pontificis Orientalis Imperii* circa Byzantium ab ubi, in Europa aut Asia.

ALANICUS, inter cognomina Justiniani Imperatoris sic dictus ab *Alanis* devictis: quos *Ptol.* in parte Scythiæ collocare videtur, Capitolin. *in Marco Antonino c.* 22 in Daciæ parte, Joseph. *de Bell. Jud.* *l.* 7. inter Tanaim & Mæotidem, Plin. *l.* 4. *c.* 12. & Amm. Marcellin. *l.* 31. *c.* 2. in Sarmatia Europæa. Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* Cum horum Rege Pharasmane, qui de *immunitas stipendiis querebatur*, non sine motu, pacem composuisse Adrianus Cæsar legitur apud Spartian. c. 13. Jam nempe a Domitiano malum id in Rempubl. introductum est, ut annuis muneribus gentium barbararum pacem redimere cœperint Romani: quod perniciosissimum exemplum retinuêre omnes deinceps Principes in utroque Imperio. Sed consuluerunt existimationi suæ Romani Imperatores, utcumque, cum pensionem quotannis annuam, quæ verum erat tributum, honestiore vocabulo *stipendia* nominârunt, aut *munus*: Herodian. *l.* 1. c. 2. & 6. *Eusebius*. Eosdem dein *sæpe moventes refrenavit* Antoninus Pius, apud Jul. Capitolin. *in vita ejus, c.* 5. & 9. Cum iisdem postea & Marco Antonino res fuit; apud Eund. c. 22. *Gentes omnes ab Illyrici limite usque in Galliam conspiraverant, ut Marcomanni, Varisti, Hermunduri — Roxolani, Basternæ*, Alani, *Peucini* &c.

ALANITICUS Sinus, juxta mare Rubrum, qui & *Elaniticus*.

ALANORSI, populi Scythici, ad Septentrionem ultimi, *Ptol.* Vide *Agathyrsi*.

ALANQUERA, oppid. in Lusitania versus Tagum fluv. distat 9 leucis Ulyssipone. Vide *Jeronica*.

ALANTE, urbs Arcadiæ, quam Theopompus *in Historia Philippica*, *Alanteam* appellat. *Volaterran*.

ALANTONIS, Hispaniæ urbs, *Antonin.* 8. mill. pass. à *Pampelone*.

ALANUS, Dux Armoricæ, Normannos ingenti prælio superavit, A. C. 890. Rheg. *l.* 2. *Baron.*

ALANUS, Episcopus Autissiodorensis, inter auctores *Collectionis Decretalium* secundæ. Hujus enim tres memorantur Auctores, *Gilbertus* & *Alanus*, qui *Bernardum Circam* imitati, collegerunt Decretales eorum Pontificum, qui post *Gratianum* hunccè (primum Collectorem) vixêre. Quibus nomen & gloriam præripuit *Johannes Gallensis* seu *Vallensis*, Volterris natus, qui 12 annis post primam collectionem (quæ circa initium seculi XIII. facta est) Pontificum, Bernardô inferiorum, Decretales seu Rescripta, ex utriusque *Gilberti* & *Alani*, collectionibus congessit; quibus etiam Cœlestinus III. addidit, ut infrà videre est. Mastricht *Hist. Juris Eccl.*

ALANUS de Lynna, Anglus, sub Henric. VII. scripsit quædam in *Josephum*, *Antiquit.* *Historiam Longobard.* *Chronica* Roberti Hovedeni, &c. Voss. *l.* 3. c. 5. *de Hist. Lat.*

ALANUS Deochus, seu *de Teukesbury*, Anglus, scripsit historiam Thomæ Cantuariensis. Baron. A. C. 1161. Alanus *de Insulis*, Doctor Paris. dictus *Universalis*, *Trithem.* Alanus Capuæ, & Alias *Parenus*, celebres exactô seculô, quorum hic de *Mysteriis* dialogos edidit. Genebr. *in Chron.* Possev. *appar. Sacro.* Vide & *Guilielmus*.

ALANUS, Scythiæ fluv. Item mons Sarmatiæ, *Steph.* Item Gothorum dux, sub quo Gothi propter intolerabilem Maximi avaritiam Thraciam, Epirum, & Thessaliam vastârunt, cædibusque replêrunt, Valentem fuderunt, qui in fuga jaculô vulneratus cecidit, acceptusque vili tugurio inter fomenta expiravit. Diacon. *l.* 11 Hist. Trip. *l.* 8. c. 14. *Alanus* Sclavonicâ linguâ *canis* est, ut putat *Jos. Scaliger*. Sic apud Romanos dictus *Canianus* & *Caninius*. *Camdenus* putat nostrum *Alan* Britannicâ linguâ corruptum esse ab *Alanus*, sicut *Vecellianus* transiit in *Guildalan*.

ALANUS, vulgò *Alan*, fluv. Angliæ, in Cornubiam provinciam in mare se exonerat, propè oppid. *Padstow*.

ALAPA, apud Phædrum *l.* 2. *Fab.* 6. ubi de Tiberio Imperatore cùm in Misenensem villam venisset,

Ex alticinctis unus Atriensibus

— — — — —

Alveolô caput ligneô conspergere

Humum æstuantem, come officium jactitans:

Sed deridetur. Inde notis flexibus

Præcurrit alium in Xystum, sedans pulverem.

Agnoscit hominem Cæsar, remque intelligit.

— — — — — —

Tum sic locuta est tanti Majestas Ducis:

Non multum egisti; & opera nequicquam perit,

Multo majoris alapæ mecum veneunt.

Græcè Ῥάπισμα, manumissionis signum, quæ videl. vindictâ fiebat. Dicere vult Imperator Libertas, quam istâ tuâ sedulitate ambis, tam exiguô pretiô à me neutiquam datur. Nam cùm dominus servum hôc modô manumittere vellet, tenebat vel caput, vel aliud membrum servi, dicebatque, *hunc hominem liberum esse volo*, & cum dicto eum circumagebat, significans se ei potestatem facere abeundi quò vellet, simulque *alapam* infligebat. Unde Claudian. *de* 4. *Consul. Honorii*.

In civem rubuere genæ. — —

Et Persius *Sat.* 5. v. 76.

— — Heic Marci vivi, quibus una Quiritem

Vertigo facit, &c.

Vide Marcilium *ad hanc Sat.* Brissonium *Antiq. l.* 3. *c.* 11. Signum *de Antiquit. Juris Civ. Rom. c.* 6. Alios. Cujus ritus vestigia etiam sequenti ævo occurrunt. Hinc, *Alapa* apud recentiores, ictus appellatus est, qui tyroni ad dignitatem militarem promovendi collo aut humeris, ense vel gladio, quô *Miles*, & sic quasi liber fiebat, infligebatur. Militaris nempe ordo, qui quasi dicebatur, facultatem dabat utendi armis militaribus suique juris militem efficiebat. Magnum Chron. Belgicum A. C. 1247. *Pueri nempe milites moderni temporis, patrimoniis intenderet, donec sumpto [illegible] cingebantur, saltem per alapam militarem consequerentur dignitatem*. Lambertus *Ardensis*, *Eustem Comitis, in signum militiæ gladio militari & calcaris fuit militi accinctus, & alapam collo ejus infligit, &c.* Sic de militari inauguratione Wilhelmi Comitis Hollandiæ in Regem Romanum electi, cum à Bohemiæ Rege in ade [illegible] accipienda, Militari cingulô instructus est, legimus apud Joh. de Beka in *Chron.* III *Episc. Traject.* circa A. C. 1247. *Illi itaque dilecti Rex Bohemiæ [illegible] dedit ictum in collo tyronum, sic dicens: Ad honorem Dei Omnipotentis te*

militem ordine, ac in nostro collegio te gratanter accipio. Similiter Franciscum de Carraria, *[illegible] matrem, & cum palma cum percussione super [illegible] : Esto bonus miles & patriæ fidelis,* apud Auctorem *[illegible] Campanum l. 11. c. 2.* Triplicem percussionem memorat Ceremoniale Roman. *l. 1. sect. 7.* de Milite, a Pontifice facto, *[illegible] ter [illegible] percutit [illegible] [illegible] dicens: Esto Miles pacificus, strenuus, & Deo devotus.* Quam ternam percussionem observat etiam Car. du Fresne, in *Actis* Parlamenti Paris. A. C. 1415. ubi enarrat, quemadmodum Sigismundus Imperator qui caussis dijudicandis, Caroli V. Regis permissu, in suprema Curia præsidebat, Guidonem Pallellum *Militem* fecerit, quod de Senescalli Belliquadrensis officio, cum Guilhelmo Signeto Milite litiganti, objiceretur, nondum militare adeptum cingulum, cum Senescallus aut Baillivus nemo fieri posset, nisi esset Miles, &c. Sed ex [illegible] id honoris ab Imperatore Signeto contigisse patet. Hujusmodi autem *Alapas* Galli *colées* appellant, quod collo infligerentur: primumque istius auctorem Mythologi quidam famosum illum Arturum Britannum faciunt. Vide Auctores magnô numerô præfatô *Glossarii* Auctori laudatos, & infra, voce *Bossa* item *Gladius*. Apud eundem Lotardus Beth. Breviloquum secutus, dicentem, *Alapa est fucata percussio, sicut colaphus colli,* habet:

Dic alapam malæ, colli colaphumque, &c.

ALAPAM dare vide supra. Sed & *Alapam dandi,* & aurem torquendi in testimonium, situs alius occurrit in *LL. Ripuarior. tit.* 60. §. 1. *[illegible] ab alio comparaverit, & testamentum accipere non potuerit, si mediocris res est cum 6. testibus — si magna, cum 12. ad locum traditionis accedat, & sic eis præsentibus pretium tradat & possessionem accipiat, & unicuique de parvulis alapas donet, & torqueat auriculas, & postmodum testimonium perhibeant.* Quod fortè propterea factum, ut testes postmodum, cum in rei gestæ testimonium advocarentur, in memoriam revocarent, se ibi [illegible] cæsos aut auribus vellicatos esse, apud Eund. Vide quoque infra in voce *Auris*. Histriones porro os [illegible] percuti & *alapis* batui ut risum moverent, patiebantur, vide infra *[illegible] alapa digni*: uti de ritu *alapas infligendi* servæ, quam unam in templum matronæ introducebant, in Matralium Festo, ubi de eo. At per *Alapam* seu *Colaphum* contrario ritu servos sibi fecit Joculator quidam, qui dux viæ fuerat Carolo M. pergenti in Italiam, contra Longobardos. Cùm enim hic ab Imperatore veniam nactus esset petendi quod vellet, in monticulum quendam ascendens, cornu inflavit suum, & quam longè sonus pertigisset, agros homunesque sibi dari postulavit. Nec frustratus est ejus votum Carolus. Itaque descendens is, *per [illegible] & arva, & interrogans, quos inveniebat, Audisti, inquit, sonitum tubæ? [illegible] se dixisset, Etiam audivi, dabat illi mox colaphum dicens, Tu, inquit, es meus servus.* Quô pactô satis amplum dominium sibi quæsivit: Servi autem, quos hoc pactô suos fecit, à cornu ejus *Transcornati* dicti sunt, ut Idem ex *Chron.* Novaliciensi docet.

ALAPENI, populi Arabiæ Felicis. *Ptol.*

ALAPIA, vide *Nesis*.

ALAPISTA, apud Arnobium *l.* 7. mimus est ac ludio, cujusmodi homines, ludis comœdiisque exactis, sibi invicem *alapas* infligebant, ut spectatores ad risum commoverent. Unde *Alapistarum strepitus* apud *Arnobium*, uti etiam testatur Scaliger pro *palpitatorum strepitus*. At *Alapator*, [illegible] exponitur, in *Excerptis* veterum *Glossar.* p. 275. quia petulantes ac jactabundi colaphos aliis gaudent incutere, uti ait Voss. apud Eundem, *Gloss.*

ALAPTA, plurali numerô locus Thraciæ.

ALAPUNTIS, Galliæ Narbonensis urbs. *Antonin. Talars. Simlero.*

ALARES, Pannoniæ populi habet Tacitus *l.* 15. *Annal.* c. 10. Sed non gentis nomen, verùm militum ab *ala*, putat Ortel.

ALARIA. Vide *Alaxia*.

ALARICUS, Græcè Ἀλάριχος, Claudian *de bello Getico*.

Rumpe omnes Alarice moras: hoc impiger anno,

Alpibus Italiæ ruptis, penetrabis ad urbem.

Nomen id fuit duobus Regibus Gothicis, quorum alter Romam sub Honorio cepit, Attalô Imperatore constitutô, sed iterum propter ignaviam dejectô, vide S. Zim. *l.* 5. 8. 9. Oros. *l.* 7. Baron. *A. C.* 395. alter cepit quidem eandem, sed per fraudem occisus est, A. C. 506. Vide Gregor. Turonens. *l.* 2. *c.* 25. 36. 37. Baron. *A. C.* 484. 506. *Alaricus* Anglis dictus est *Alric*, Normannis *Aloric*, & significat *regnum sive opes & potentiam*, quasi dicas *Allrich*: nam *ric* est *regnum*, item *dives*, *potens*, Germanis; *Ricco* Italis, *Rico* Hispanis, *Riche* Gallis. *Alberic* [illegible] [illegible], ut *Plutarchus*, Cratei. Prior Visigothorum Rex II. Athanarico successit, regnavit ann. 13. successorem habuit Ataulphum, de quo infrà. Adde prædictis Auctoribus Procopium *Vandal.* *l.* [illegible] Isidorumque *Era* 447. Posterior, Visigothorum Rex X. Eurico successit, regnavit ann. 23. ac successorem habuit Gesalricum, de quo infrà. Theodorici Ostrogothorum in Italia Regis gener, *Paulus Diacon.*

ALARODII, populi circa Pontum, de quibus Herodot. *l.* 3. & 7. [illegible]

ALARONS, vulgo *Talars*, Oppid. Delphinatus, ad Druentiam fluv.

ALARUS, fluv. Persidis in Hircania. Cadit in mare Caspium.

ALAS, regio quædam Attica, urbi Carystus vicina. *Euripides*.

ALASCO, seu IOH. DE LASKO, nobilis Polonus, ab Eduardo VI. ad Reformationem in Angliam vocatus, Ecclesias ibi Belgicam & Gallicam ordinavit. Subsecutâ dein persecutione, in Daniam, cum fidelium cœtu trajecit, ubi hi malè habiti, partim Vismariam, partim Rostochium devenêre. Ipse, Francofurti Ecclesiâ Peregrinorum [illegible], in Patriam [illegible] Magnatum Ministrorumque literis revocatus redit, post 20. Annor. exilium. Obiit autem A. C. 1560.

ALASARNA, Coorum gens apud *Hesychium*.

ALASI, oppid. Africæ interioris à Corn. Balbo expugnatum.

ALASIA, metropolis, in *[illegible] Patriarchatuum Orientali*, fortè *Alasia Strab.*

ALASTIGI, vel ALOSTIGI, Hispaniæ populi Plin. *l.* 3. *c.* 1.

ALASTOR, Plutonis equorum unus, quorum nomina ponit Claudian. *l. 1. de Rapt. Proserp. circa fin.*

Orphnæus crudele micans, Æthonque sagittâ

Ocyor, & Stygii crudelis gloria Nycteus

Armenti, Ditisque nota signatus Alastor,

Item unus sociorum Sarpedonis ad Trojam ab Ulysse occisi. Ovid. *Met. l.* 14.

Quid referam Lycii Sarpedonis agmina ferro

Devastata mea? cum multo sanguine fudi

Coeranon Iphitiden, & Alastoraque Chromiumque

Item Nelei fil. Nestoris frater, autore Asclepiade apud *Parthenium*.

ALASTORES, Dæmones quidam, qui calamitates, pestes, & famem in terrâ disseminant. Vide *Telchines*. *Alastoras* apud *Plut.* *malos Genios* exponit *Tho. Morus.*

ALATA, civitas Arab. Felicis. Item alia Arabiæ Desertæ. *Ptol.*

ALATA Castra, urbs Scotiæ, quæ & *Castrum puellarum* vulgò *Edingburg* vel *Edenburg*. Vide *Agneda*. Olim *Edinodunum* dicta putatur, teste *Buchanan*. Græce Πτερωτὸν στρατόπεδον. longitud. 17. 12. latitud. 57. 10. *Castra exploratorum Antonini* hic statuit *Talbotus*.

ALATI Dracones, apud Poëtas passim occurrunt. Lucan. *l.* 9. *v.* 729.

—— —— ducitis altum

Aëra cum pennis —— ——

Hinc currum Cereris alatis draconibus vehi finxêre: Orpheus in *Hymno Cereris*,

Ἅρμα δρακοντείοισιν ὑποζεύξασα χαλινοῖς,

Currus (volucrium) draconum frænis subjungens.

Ovid. *Met. l. 5. Fab.* 11.

—— —— geminos Dea fertilis angues

Curribus admovit frænisque coërcuit ora.

Et medium cæli terræque per aëra vecta est.

Et *Fastor. l.* 4.

—— —— —— iugque dracones

Transit & alternis sollicitat axe Ceres, &c.

Quo ipso curru Triptolemus in Scythiam vectus, Lynco Scythiæ Regi dixit apud Ovid. *d. l.*

—— —— veni nec puppe per undas,

Nec pede per terras, patuit mihi pervius æther.

Nempe Cereris,

[illegible]

[illegible]

Currum per aërem agitans serpentinum,

Varia specie [illegible] draconum [illegible] flagellabat.

Ita Nonnus *Dionysiac. l.* 13. Eum enim *alatis draconibus* vectum, per totum terrarum orbem, misit Ceres, ut frumenti usum hominibus indicaret, uti docent Hyginus *Fab.* 147. & *Astronom. l. 3. c.* 13. *in Ophiucho*, Servius in *Georgic.* &c. Alii. Similiter Medeam, hujusmodi currum à patre Sole accepisse, tradunt Euripides in *Medea*, Apollodorus *Bibliotk. l.* 1. Ovid. *Met. l. 7. Fab.* 2. 5. 10. 11. &c. Neque mirum, hoc eodem curru quandoque Cererem vehi, cùm illa Solis quoque filia & Medeæ soror fuerit. Hinc, in Apollonio *Argonautic. l.* 3. illa in Italiam venit,

—— —— [illegible]

Et Val. Flacci *l. 7. v.* 180

—— —— Ut [illegible] Cererem rapuêre dracones, &c.

A Poëtis Mythologisque transiit opinio ad alios. Hieron. certè in *Esaj. c.* 13. *Cristati sunt*, inquit, *& volantes.* Augustin. *de Genesi ad lit. l. 3. c.* 9. *Dracones autem in aëre [illegible] perhibentur.* Alii. Quibus ex recentioribus accedunt, Jovius *l.* 18. *Afferunt Georgiani Regni incolæ, in vallibus dracones gigni alatos.* Scaliger quoque, *Quædam genera draconum alas habent*, ut alios omittam. Sed alis usque cartilagineis tam vastam molem attolli, nemo facilè in animum sibi induxerit: Maximè cùm nihil tale Philosophi tradant, nec Historici fideles. Nam, quod ajunt, Strabonem *l.* 16. Indicis ac Libycis draconibus alas tribuere, habetur quidem in Xylandri versione, at in Græco textu longè aliud est: Neque iis alas [illegible], sed [illegible] *herba [illegible] dicitur.* Quod ex Iphicrate videtur sumtum, qui ejusdem Strabonis *l.* 17. in occidua Æthiopia δράκοντας λέγει μεγάλους, [illegible]. Nec à mystico dracone, qui in cœlo, i. e. in summo aëre, cum Michaële pugnâsse dicitur, Apocalypseos *c.* 12. *v.* 7. ad naturalem valet argumentatio. Quamvis ille ipse draco mysticus alas habere nusquam legatur. Quin [illegible] esse, ex eo colligas, quod mulierem aquilinis alis avolantem non insequitur, sed, quod unum potest, amnium vim in eam evomit, *v.* 14. 15. Ut in aquilæ cum dracone pugna apud Nicandrum in *Theriacis*, cùm aquila volatu ex periculo se eripit,

—— [illegible]

[illegible]

—— Volantem [illegible] frustra insequitur (draco)

In spiras convolutus, obliquis & torvis oculis illam intuens.

Elatam enim in sublime non potest attingere, &c. Poetarum ergo id commentum est. Sed *draconum* nomine naves iis indigitari discere simpli Veteres ut in Eusebii *Chron.* Philochorus, cum sub Eleusinis Rege Celeo, Triptolemum tradit, *[illegible] delatum urbibus frumentum distribuisse, & per alatum serpentem, navem significari, cui figura [illegible] ex parte fuerit.* Adde, si lubet *Draconis* nomine potuisse insignem navem, quæ pro insigni draconem habuit; ut, apud Plut. de *Virt. mulier.* putans Chimærum à Bellerophonte

occisus

excisus, [illegible] in puppe dracones habebant pro insigni. Et apud Euripidem in Iphigenia, in Aulide, Boeoticis navibus pro signo fuit Cadmus

Χρύσεον δράκοντ' ἔχων [illegible]

Aureum draconem habens, in navium rostris.

Quò pertinet, quod in Fabulis, qui draconibus vehuntur, non nisi è maritimis, nec nisi ad maritima loca proficiscuntur. Sic Ceres, Proserpinam quærens, cum totam Siciliam absque draconibus peragrâsset, etiam insulæ littora tandem adiit,

Qua simul ut venit, frenatis curribus angues
Jungit, & æquoreas sicca pererrat aquas;

Apud Ovid. *Fastor. l.* 4. Et Circe ex Colchide draconum curru vehitur in promontor. Italiæ Circejum: Medea, liberis cæsis, Corinthô Athenas. Triptolemus Athenis Patras, Achaiæ maritimam urbem, ubi Eumeli filius Antheas, exemplô Triptolemi, dracones jungere ausus, de curru excussus periit, i. e. naufragium fecit, cum navigandi imperitus mare attentâsset, uti legimus apud Pausaniam in *Achaicis*, &c. Vide Bochart. *Hieroz. Part.* [illegible] 3. c. 14.

ALATIUM, oppid. in Hierapoli, juxta Emesam, quod & *Elatium* dicitur. Hermol. *in Plin. l.* 5. *c.* 23.

ALATRIUM, urbs Hernicorum, quod & *Aletrium* & *Alatrum* Frontino, & *Catoni*, ubi tamen Kemhemius *Aletrium* reponit, vel *Alatrium*. Straboni certè *Aletrium* dicitur. Plautus in *Capt. Act.* 4. *sc.* 2. HEG. *Certum?* ERG. [illegible] HEG *Vide sis.* ERG. [illegible] HEG. *Quid tu per barbaricas urbes juras?* Populi *Alatrinates* Livius *l.* 9. *c.* 42. 43. & *Aletrinates* Plin. *l.* 3. *c.* 5. Vulgo *Alatri* longitud. 37. latitud. 41. 40.

ALAVA, Urbs antiqua Scotiæ meridionalis prope fontem Tinnæ. Teste *Ortelio*.

ALAVA, provinc. Hispaniæ, aliàs Navarræ; nunc autem Castellæ annexa à multis annis, prope Iberum fluv. Cujus præcipua urbs Victoria, est inter Navarram, Ipuscoam & Iberum fluv. Ibi olim Varduli populi.

ALAUDÆ, dicuntur Suetonio, *in Julio, c.* 24. Galli Legionarii, cui Legioni nomen ab *alauda*, quâ Galli galeritam avem indigitârunt. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 547. ut & infra voce *Aloe*. Priscorum certe Gallorum insigne Alaudam fuisse, vel ex Thuano discas. Ita enim ille *l.* 56. *A curiosis observatum, dum verba faceret, Monlucius, toto eo tempore, Alaudam veterum Gallorum insigne, in summo malo,* [illegible] *& modulato cantu Monlucii Orationem velut prosecutam* [illegible]. Hodie *Alaudæ tres aureæ*, in area cœrulea expansæ, inter insignia Comitum Turzoniorum, in Austria, conspiciendæ, donô Ferdinandi I. At *Alaudæ* (alaquilæ) *aureæ quinque*, cum fascia argentea in rubeo solo expansæ, in scuto Gabrielis Comitis Ortenburgii visuntur. Totidem *volantes*, in scuto cœruleo, vetus Austriæ tessera fuit; cujus originem refert Cl. Spenerus haud absurdè ad LEG. X. ALAUDARUM, quod cognomen illius legionis fuit, quam defendendo flumini ad Danubium contra Decebalum hostem collocavit Trajanus. Rationem cognominis legionis hanc reddit *Oesterreichischer Spiegel der Ehren l.* 2. *c.* 1. *Von den* [illegible] *welche den Namen der Lerchen* [illegible] *haben, oder weil sie Lerchen auf den Panier führten, dahero nachmahls die Marggrafen von Oesterreich fünf güldene Lerchen in blauem Feld zum Wapen behalten.* Unde *Reg. Betul.*

Romulidum e bellis signum [illegible] *alauda*
In [illegible], [illegible] *mane.*

Unde & apex vetus Austriacæ galeæ erat *Alauda hastata*, sed coronata. Vide præfatum Spenerum *Oper. Herald. Parte* 2. *l.* 1. *c.* 9. ubi de domo *Austriaca* &c.

ALAVINUS, Barbarorum, qui à Valente Imperatore ripam Danubii incolendam impetravêre, Dux. Hi, [illegible] armis arreptis Lupicinum primò, dein ipsum Imperatorem vicerunt. Hist. Tripart. *l.* 8. *c.* 14. Paul. Diacon. *l.* 1. *c.* 11. *Continuat. Eutrop.*

ALAUNE, oppid. Britanniæ *Ptol.* Vide *Landunum*. Dicitur etiam *Alauna Camdeno*, vulgo *Allerton*, in Damniorum finibus, inter Galatam 12. & Galacum 19. mill. pas. Mediolanum versus, à Clanoventa 50. (*Camdeno Whitur*, inter Cumbriam & Northumbriam.)

ALAUNI, Norica gens, ubi nunc pars Stiriæ & Archiepiscopatus Salzburgensis. Olim etiam *Anos* [illegible] teste *Sanson. Ptol.* Alia Sarmatiæ. Idem. Horum regio *Vohinia*, teste *Lev. Decio*, putatur in regno Poloniæ, inter Poloniam ad occasum, Lithuaniam ad ortum; & Russiam ad meridiem sita, cujus urbs primaria Luceoria. Vide *Alan*.

ALAUNIUM, Galliæ Narbonensis urbs. *Ortelius.*

ALAUNIUS, fluv. inter Iliacam & Tritantonem, per agrum Durotrigum juxta *Christchurch* fluens. *Avon Ortelio. Haeton Ptol.*

ALAUNUS, vulgò *Alne*, seu *Northtyne* ex *Tabalorio* fluv. Albionis in Northumbria per *Alnewick* in mare fluens. Item, Mons Sarmatiæ Europeæ *Ptol.*

ALAVONA, Vasconum oppid. in Hispania *Ptol.* vulgo *Alagon*, longitud. 20. 00. latitud. 42. 15. juxta Salongam fluv. qui paulo infra cadit in Iberum.

ALAZIA, oppidi nomen. Strabo *l.* 12. Apud quem sic Hecatæus: [illegible] *Dic. Undique.*

ALAZON, gens finitima Scythis. *Steph.* Item fluv. ex Caucaseis montibus in Cyrum amnem defluens, Albanosque ab Iberis discriminans. Val. Flacc. *l.* 6. *Argonaut. v.* 102.

Hiberos quos terga Noa, [illegible] *fremens*
Errat, & toto non audit Alazone ripa.

ALBA, Romuli fil. Æneæ nepos, cujus fil. nomine Romanum condidit Romam, secundum Alcimum [illegible].

ALBA Sylvius, Latini Sylvii fil. [illegible] Latinorum Rex, patri successit in regno, qui cum anni. 39. regnâsset, filio suo Epito mortuus imperium reliquit. Ovid. *Met. l.* 14. *v.* 16.

— — *Cuncta* [illegible], *Alba Latinum,*
Epitus [illegible].

ALBA, specula & castellum non longè ab Ascalone contra incursiones Barbarorum extructum in tractu Simeon.

ALBA fluv. Hispaniæ citerioris, per Catalaunium in mare apud Blandas delabens a Barcinone 9. leuc. in [illegible], teste *Hornio*. Item, Urbs Portugalliæ Episcopalis sub Archiepiscopo Olysiponensi, nota obsidione & clade Hispanorum. A. C. 1659. Vide *Elva*.

ALBA, fluv. Gall. in Bregio, ab angusto alveo *Albeta* dictus, vulgo nunc *Aubete*, alias *Aubette*. Alluit Basilicam Rayate, Ameracum, vulgo *Ammy*, & infra Columbarienses Castrum in majorem Mucram devolvitur. Est etiam *Albeta* fluviolus, in Biturigibus Cubis, vulgo dictus *l'Aubois* vel *Aubon*, qui Ligerim recipitur. Est porro *Alba* fluviolus, *Albe* vel *Abe* nuncupatus, Arduennæ silvæ, qui in Uram effluit. Item amniculus *Alve*, qui in Mosellam labitur, post Levitam Ausonio in *Mosella* memoratus. His omnibus à colore aquarum nomen videtur inditum, unde & Tiberis *Albula*, *Albisque* Germaniæ fluv. Hadr. Vales. *Not.* [illegible]

ALBA, fluv. Germaniæ celebris, qui aliàs *Albis*. Spartian. in *Didio Juliano*, c. 1. *Post Cauchos, Germaniæ populi, qui Albam fluvium accolebant.* Ubi Codex Palatinus *Albam*: Excerpta autem Spartiani *Albam* habent. Vopiscus quoque *Albam* vocavit, in *Probo* c. 13. *Cæsis prope quadringentis millibus qui Romanum occupaverant solum, reduxit ultra Nicrum fluvium & Albam* [illegible].

ALBA, species vestis seu tunicæ, à candore sic dicta. Trebellius Pollio in *Divo Claudio* c. 17. *Vestem* [illegible] 16. *Albam* [illegible] *paragaudem trimetrem unam.* Nempe familiare est, in re Vestiaria, ut solo adjectivo sine substantivis nominentur: sic dicimus [illegible], *veneta, prasina* & similia, apud Latinos. Ita igitur *Albam* hic Gallienus & paulo antè Valerianus, *Albam subsericam unam, cum purpura Sarrana* [illegible]. Intelligendum autem, non togam, ut cùm prætexta dicitur, sed tunicam, uti declarat Vopiscus in *Aureliano*, c. 46. *cùm darentur tunicæ subsericæ lineæ paragaudæ.* Et vetus Glossologus, qui *Fastos Siculos* congessit, [illegible]: nam [illegible], tunicam, dixerunt, uti est in *Gloss.* [illegible] *album* significat; [illegible] verò & [illegible] corruptus est hellenismus, cujus exempla passim obvia in recentiorum libris, pro [illegible] & [illegible]. Subserica autem sunt hæc tunica, i. e. cujus stamen solum erat sericum: nam holosericæ vestes in privatorum usu non erant. Morisque erat ornare illas tunicas *albas* subsericas vel purpurâ, ut illa fuit, cujus facta mentio à Valeriano; vel paragaude, ut apud Pollionem *loc. cit.* Vid. Salmas. & Casaubon. *ad l.* Sed & longè postea, *Albas* fuisse promiscui usus, ex eo colligitur, quod Laicis in Monasteriis degentibus tribuat Lanfrancus Cantuar. Archiepiscopus *Ep.* 11. Quin etiam, *Alba*, pro muliebri amictu usurpata videtur, apud Bertham Monialem in *Vita* Adelaidis Virg. *num.* 27. Tandem in Ecclesia Romana in Clericorum usum cessit: *Papias, Alba, vestis est Sacerdotalis linea & stricta, quæ Camisia dicitur & Poderis & Talaris & Subucula.* Et quidem ad certum tempus restrictum. Concilium Carthagin. IV. *can.* 4. *Diaconus tempore oblationis tantùm, vel lectionis, Alba utatur.* Albis tamen promiscuè in Templo & extra, Clericos fuisse usos, docent Leo IV. *de Cura Pastor.* Riculfus Episcopus Suessionensis in *Statutis* A. C. 889. *c.* 7. & Rheginon *de Vita & convers. Presbyter.* c. 66. ubi Presbyteri vetantur in Alba, *quâ in suo usu stantur, Missas cantare.* Porro, *Albas* ejusmodi Sacerdotales opere Phrygiô interdum exornatas, colligere est ex Ekkehardo *de Casibus S. Galli c.* 10. *Inter quæ præter casulas sericas, cappas & stolas, Alba* [illegible] *Philologia nuptias* [illegible], quales scil. descripserat olim *Martianus Capella &c.* *Alba* verò hæc vestis, quia ex lino albo conficiebat. Gracilis tamen ex serico varii coloris, ferèque cœrulea utuntur, præcipuè Episcopi eorum: quô colore ex antiquis Romanis musivis picturis apparet, etiam Papam uti consuevisse, sed revera tunicella hæc erat, ab *Alba* distincta, quæ albæ superinduebatur. Ante amictum Ambrosiani & Maronitæ [illegible] induunt, de *Alba* nigri coloris, loquitur *Sacerdotale* Alberti Castellani, ubi in die Parasceves sic disponit: *Parantur etiam quatuor Sacerdotes, vel duo ad minus, induti camisiis nigris cum amictu, cingulo ejusdem coloris.* Antiquitus in manicis, in pectore, humeris & fimbriis [illegible], etiam textilia frusta assuebantur; quem usum hodieque retinent in eadem Communione Regularium Ecclesiæ & Pontificia Capella, quod etiam ponitur in amictu à Regularibus S. Bonifacii Ferentini Episcopi Alba in Cathedrali Viterb. asservata, ejusmodi frusta Anaglyca habet, ac etiam in ejusdem amictu similiter, in quo Graphicis literis minutisque margaritis tetragrammaton nomen Dei elaboratum visitur, &c. Vide plura hanc in rem apud Auctores laudatos Dominico Macro in *Hierolexico*, & Car. du Fresne *Gloss.* nec non infra, ubi de vestium *Lumbo*. Hinc *Albas* gerere & *esse in Albis* & *Albatis*, dicuntur iisdem Clerici, dum *Albis* induti procedunt vel officia Ecclesiastica peragunt, apud Eosdem. Vide quoque Henr. Spelmannum in *Glossar.*

ALBA, quoque dicitur vestis candida, quam induebant olim recens baptizati, imperium & innocentiæ, quam profitebantur, symbolum: *idem* [illegible], in *Maronio* Bacchi nummi *p.* 84. Statim enim, atque de fonte unde egrediebantur, stolâ albâ induebantur. Lactantius *Carm. de Resurr.*

Candidus egreditur, nitidis exercitus undis.

Paulinus *Ep.* 12.

Inde parens sacro ducit de fonte Sacerdos,
Infantes niveos corpore, corde, habitu. &c.

Ordo Romanus hæc verba Episcopi addit, unicuique baptizatorum stolam dantis albam, *Accipe vestem candidam & immaculatam, quam perferas ante tribunal D. N. J. Christi, in vitam æternam.* Octo dies integros in albis baptizatos fuisse, postea cum cereis ardentibus, repræsentatos, refert Concilium Rothomag. vel potius præcipit A. C. 1059. seu 19. Vide quoque Conradum Urspergensem ad A. C. 1124. Datas autem fuisse *Albas* sumtu Ecclesiæ, innuit Gregorius M. *l.* 9. *Ind.* 1. *Ep.* 2. Vide etiam Car. du Fresne *Glossar.* & *ad Alexiadem.* Dum itaque durabat hoc octiduum, *in Albis positi* & *Albati* dicebantur recens baptizati. Paul. Warnefridus *de Gestis Longobard. l.* 6. *c.* 15. de Theudoaldo Rege Anglorum. *Cum Romam venisset, a Sergio PP. baptizatus* [illegible] *in Albis constitutus, ad regna cœlestia migravit.* Ejusdem Regis Epitaphium.

Fonte renascentis quem Christi gratia purgans
Protinus albatum vexit in arce poli.

Postea verò deponebant Sabbatô, ante Octavas Paschæ. *Ordo Romanus* [illegible] *Sabbatum ante Octavas Paschæ, quo die albas tollunt* [illegible] *baptizati.* Alibi, *Sabbato infra Albas*, Albatis, [illegible] *Sabbato sancto baptizati fuerant, albas* — [illegible]. Mox sequitur *benedictio aquæ ad albas deponendas.* Proin dixit Jobius Monachus apud *Photium* non fine ratione, [illegible] *cum octavo albas deponerent.* Galli hunc ritum *Depaulies* dicebant: quæ vox non ita pridem in Picardia adhuc obtinuit, ubi, octavo post infantium baptisma die, agebantur convivia & singulis totius ferè agnationis puerulis erogabantur placentulæ, idque [illegible] appellabant &c. Atque inde etiam *Alba* hebdomas, quæ Pascha subsequitur, appellata est. Rabanus *de Instit. Cler. l.* 2. *c.* 10. *Quos septem dies Albas vocamus, propterea, quia in his hi, qui baptizati sunt, albis per totam hebdomadam utuntur vestibus.* In *Ep.* 9. Gelasii I. & apud Johannem Diaconum in *Vita* Gregorii M. *l.* 4. *c.* 81. *Albæ Paschales.* Ipsa quoque Dominica quæ *Albarum* hebdomadem subsequitur, *Alba* vocatur. Vetus *Pœnitentiale* MS. *A Pascha usque in Albas* &c. apud eundem Car. du Fresne. Vide quoque infra in voce *Dominica* [illegible].

ALBA Augusta oppid. Galliæ Narbonensis in finibus Vivarensium, a Vivario urbe ad 6. leuc. in occasum distans. *Aubenas*, teste *Jacobo Dalechampio* longitud. 24. 45. latitud. 43. 34. Alias est *Viviers*.

ALBA Colone, vide *Colone*.

ALBA *Dea*, vide *Albunea*.

ALBA Firma, vide *Firma*.

ALBA Græca *Belgrade* Gallicè *Nandor, Alba* Hungaricè, *Griechisch Weissenburg* Germanicè, urbs munitiss. Hungariæ, in Rasciæ provinc. ad confluentes Savi in Danubium in colle sub Turcis ab A. C. 1520. malè pro *Taurino* ponitur, è cujus ruinis crevit. *Nic. Lloydius.* Bellò præsenti Hungaricò a Christianis recepta, iterumque amissa, A. C. 1690.

ALBA Helviorum, vel *Helvorum*, urbs Galliæ Narbonensis in Arvernorum, & Ruthenorum confinio sub Archiepiscopo Bituricensi quæ & Albiga posterioribus dicta est, hodie *Alby*. Vide *Albiga*. Alias est *Viviers*, ad Rhodanum fluv. in planitie Vivariensis tractus caput, in Occitania regione.

ALBA *Julia*, sic dicta a Julia Augusta M. Aurelii Antonini matre, prius Apulum, hodie *Weissenburg*, & Hungaricè *Gyula Fejérvár*, urbs Transylvaniæ, ac Principis sedes, colonia Daciæ Episcopalis sub Archiepiscopo Colocensi, inter Claudiopolim, & Cibinium, utrimque 7. leuc. à Corona 18. longitud. 47. 00. latitud. 46. 50. sita est prope fluv. Marisum. Vide *Apulum*.

ALBA Linea, *Cassiodoro*, ubi omnia minima maxima Circi notat, memoratur, *in Circo, non longe ab ostiis in utrumque podium quasi regula directa producta linea, ut quadrigis progredientibus inde certamen oriretur, ne, dum se præpropere conantur elidere, spectandi voluptatem viderentur populo abrogare.* Sed quid hôc nomine velit, quærunt Eruditi. In Circo enim Romano nullus hujusmodi lineæ usus esse potuit: cùm equi & currus intra carceres continerentur, repagulis vel cancellatis foribus oppositis coërciti, petiulquam signum daretur emittendi; signô verò datô, unô eodemque tempore laxatis repagulis, è carceribus effusi sese proriperent exilirentque. Olympiæ quidem emittendi currus & equi ejusmodi linea prætenta seu funiculo cohibebantur, ut ante signum datum exirent, utque in æquo limite committerentur: Sed ibi nulli erant [illegible] h. e. *carceres repagula* & *fores* saltem pandendæ, ut in Circo Romano. Nisi fortè per *Albam Lineam* cretam Circi intelligat, quæ nihil aliud fuit, quam linea in solo ipso ex creta, quasi ad regulam, ducta ac directa. Certè *Albam* suam *Lineam* non *longe a carceribus protractam* ait, qui omnino locus cretæ in Circo fuit. Addit, *Ut quadrigis progredientibus inde certamen oriretur.* Sic à cretæ loco certamen auspicabantur, utpote qui non longum abesset a carceribus. Unde *Chrysostomus* [illegible], h. e. *cretam*, pro Circi principio posuit, a quo certamen initium, [illegible]. Et fieri potest ut *Cassiodorus* lineam hanc Circi cum linea stadii, quæ [illegible] & [illegible] dicta, unde cursus auspicium sumebatur, confuderit. Sed nec cretam i[n] loco in Circo notatam fuisse volunt Veteres, ut certamen & cursus inde auspicaretur, verum ad victoriæ metam ac finem distinguendum. Hinc *cretam* palmæ locum interpretatur Solinus &c. Vide Salmasium *ad eum pag.* 915. & *seqq.*

ALBA Longa urbs in Latio, ab Ascanio Æneæ fil. condita. Tibull. *l.* 2. *Eleg.* 5.

Albaque ab Ascanio condita Longa duce.

Dicta autem *Alba* ab *alba sue*, ibidem ab Ænea inventa. Propert. *l.* 4. *Eleg.* 1.

Et stetit Alba potens albæ suis omine dicta.

Virg. *Æn. l.* 3. *v.* 389.

Cum tibi sollicito secreti ad fluminis undam,
Littoreis ingens inventa sub ilicibus sus,
Triginta capitum fœtus enixa jacebit,
Alba solo recubans, albi circum ubera nati,
Is locus urbis erit, requies ea certa laborum.

Ut augurio vulturis Roma, bovis Thebæ, sic ostento suis Alba condita. Legendi Liv. *l.* 1. *c.* 7. & Dionys. Halicarnass. *l.* 1. Juvenal. *Sat.* 12. *v.* 72.

---- *Tum gratus Iulo*
Atque novercali sedes prælata Lavino,
Conspicitur sublimis apex, cui candida nomen
Scrofa dedit, lætis Phrygibus mirabile sumen,
Et nunquam visis triginta clara mamillis.

Idem *Sat.* 6. *v.* 177.

Atque eadem scrofa Niobe fœcundior Alba.

Qu. Ennius in *Annalibus.*

Olli respondit Rex Albaï Longaï.

Virg. *l.* 1. *Æn. v.* 275.

---- *Multa Longam vi muniet Albam.*

Longa autem vocabatur à *longo tractu*. Liv. *l.* 1. *c.* 3. *Ascanius florentem jam, atque opulentam urbem matri, seu novercæ reliquit, novam ipse aliam sub Albano monte condidit, quæ a situ porrectæ in dorso urbis Longa Alba appellata.* Hodie etiam *Alba* dicitur. *Sorbis* autem, *Leandro Alberto* vocatur. Dionys. Halicarnass. *l.* 1. ubi de Alba Longa. [illegible], inquit, [illegible]. longitud. 36. 26. latitud. 41. 15. *Nic. Lloydius. Baudrando, Alba* in ruinis jacet, prope tamen est Albanum urbs, quæ ex ejus ruderibus crevit; estque Episcopatus unus ex sex antiquioribus Cardinalibus tribui solitus. Distat Româ 14. mill. pass. Principatus titulô gaude Sabellorum & vinô suô celebratur. Initium regni Albani cœpit, annô post captam Trojam 32. ætatis Ascanii 22. à quo ad Procam usque, undecim Reges præfuêre, Sylvius I. qui post Ascanium regnavit ann. 29. Æneas Sylvius ann. 31. Latinus Sylvius ann. 51. Alba ann. 39. Capetus, quibusdam Atys dictus, ann. 26. Capys ann. 28. Calpetus ann. 13. Tyberinus ann. 8. Agrippa ann. 33. Alladius, aliis Romulus Sylvius vocatus ann. 19. Aventinus ann. 37. Post quem Procas regnavit ann. 13. relictis duobus filiis Numitore (è cujus filia Romulus Remusque nati) & Amulio. Vide Dionys. Halicarnass. *l.* 1. Thom. Dempsterum, *Antiq. Rom. l.* 1. *c.* 1. &c.

ALBA Maritima, olim *Bandona*, dein *Belgrada*, & *Belgradum*, Civitas fuit Croatiæ maritimæ, nunc Dalmatiæ. Destructa est, & vulgo *Zara vecchia*, Slavis *Biograd*, dicta etiam *Alba maris*, [illegible].

ALBA, Marsorum civitas, ad lacum Fucinum, ubi eam describit Strabo *l.* 5. his verbis: [illegible]. Unde Plin. *l.* 3. *c.* 12. *Albensium Alba ad Fucinum lacum.* Interjacet autem campus, quem lacus interdum inundare solet. Sil. Ital. *l.* 8.

---- ---- *Interiorque per udos*
Alba sedet campos, pomisque rependit aristas.

Appianus in *Annibalicis*. [illegible]. Ad discrimen id factum est. Unde Varro *de L. L. l.* 7. *Cum duæ sint Albæ, ab una* (Longa scil.) *dicuntur Albani, ab altera Albenses.* [illegible] adhuc vocari tradit. Vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 767. longitud. 37. 30. latitud. 42. 01.

ALBA Pompeja, Urbs Ducatus Montisferrati; sed ab eo avulsa paucis hinc annis, pace initâ Cherasci, pater Sabaudiæ Duci, multas experta vices hisce ultimis temporibus, deficitque indies, à paucis habitata. Vide infra.

ALBA Pompeia, colonia & urbs Liguriæ, sub Archiepiscopo Mediolanensi ad Tanarum fluv. Ejus meminit Plin. *l.* 3. *c.* 5. in descriptione Liguriæ. *Ptol.* item Liguriam describens, [illegible]. Dio Cassius *l.* 73. [illegible]. Vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 85. longitud. 29. 18. latitud. 43. 35.

ALBA Regalis, urbs Pannoniæ superioris in Hungaria Citdanubiana intra paludem, olim Regum coronatione, & sepulturâ celebris. *Stuhlweissenburg* hodie sub Turcis, a Buda supra 30. mill. pass. quæ à Strigonio in Austrum recedit; à Viennâ 40. leuc. in Eurum, Vesprimio urbi Episcopali vicina ad 3. leuc. longitud. 41. 10. latitud. 74. 08. ad fluv. *Sarwitze*.

ALBA Sebutiana, seu *Sebusiana*, *Weissenburg*, Urbs Alsatiæ in ditione Franciæ Regis pace Monasteriensi juxta Lutram fluv. Estque una ex 10. urbibus Præfecturæ provinc. Vide *Vissemburgum*.

ALBA Spina, [illegible] *Dioscoridi*, Veteribus ad vivas sepes faciendas inserviit: nec hodie illa communior in hunc usum. Auspicatissimam nuptiis fuisse, Plinius refert *l.* 16. *c.* 18. quod & *Varro* confirmat apud Nonium his verbis *de vita Pop. Rom. l.* 2. *Quom a nova nupta ignis in face afferretur, foco ejus sumptus, quum fax ex spina alba esset, et eam puer ingenuus afferret.* Cujus ratio causa, non tantùm, quòd qui Sabinas rapuerant, ex ea faces habuêre, sed etiam quod ad omnia alia felix & fausta crederetur arbor. Flos è baccis illius coronatis utebantur. Theophr. *l.* 6. *c.* 13. ut & flore. Plin. *l.* 21. *c.* 11. *Coronatis videlicet & Spinæ flore* [illegible]*: quippe cùm spinæ albæ* [illegible] *inter oblectamenta quoque commiscetur.* Sed & veneficia arcere credebatur, si *in domibus alta visa fuit*, idem Plin. Unde Ovid. *l.* 6. *Fastor.*

Virgaque Janalis de Spina sumitur alba.

Et post paulo

Sic fatus virgam, quâ tristes pellere posset
A foribus noxas, hæc erat alba, dedit &c.

Vide in hanc rem plura, imprimis de fructus hujus variis speciebus, apud Salmas. ad *Solin. p.* 273. & 442. Et. Pomey. *Albæ Spinæ* Florem sic describit: *Flos hic gemmulis, flos* [illegible], [illegible] *dorsi, staminibus è medio tenuibus fibi, odore præcipuus, nunquam felici-*

tatem

[illegible] *ut fragilis* [illegible] *nil aque* [illegible] *pinctum ad speciem.*

ALBA Fucentia, Italiæ Urbs, inter Tiburtum & Corfinium. [illegible] corrupte, pro *Alba Fucentia*. Vide *Alba*.

ALBA vallis, vide [illegible].

ALBA Vestis, Regiæ olim dignitatis insigne, non minus ac purpurea. Hinc notat Val. Max. l. [illegible] c. 6. *Imperatoribus* [illegible] *album aut purpureum* [illegible]. Et de alba veste, qua Herodiani Dominum induerunt, recte notat [illegible], coloris hunc olim receptum in Regum insignibus. Itaque licet scribat Hieronym. in [illegible] c. 17. Veteres Reges [illegible] quodam limbo esse usos, certissimum est tamen, diademata Regum [illegible] alba, ut [illegible] Casaubon. [illegible] l. 1. c. 79. & propterea in Pompejo fasciæ cretatæ ac candidæ [illegible] præbuerunt, quasi ille Regnum affectaret. Sicut idem ostendit ad [illegible] l. 2. c. 81. Sed & Sacerdotum insigne alba vestis, apud Gentes erat, & cum sacris operabantur, tam Sacerdos, quam ille qui sacrificium exhibebat, albati fuere. Unde Athen. Prytanes sacra facientes [illegible], eodemque habitu Curiam ingrediebantur, [illegible], teste Plutarcho [illegible] & Theophrasto in Charact. [illegible]. De [illegible] Pontifices Max. apud Hebræos, vide infra in voce *Pontifex*, & plura hanc in rem apud Isaac. Casaubon. [illegible] c. 73.

ALBA [illegible] Plinio l. 3. c. 1. [illegible] *& Virgao*, oppid. Hispaniæ Bæticæ. [illegible] *Marmolejo* [illegible]. Porro, [illegible], oppid. Germaniæ apud Nicri fluv. ulteriorem ripam [illegible] in Sylva Nigra & ducatu Wirtembergensi nominatur. Item urbs Cretæ. [illegible]

ALBA fluv. Hispaniæ citerioris apud Emporias mari exceptus, ex quo [illegible] appellatur. Alter in Gallia Narbonensi [illegible] dictus. Alius in Campania Gallo-Belgica vulgo [illegible]. Ortus in limite Burgundiæ deinde per Campaniam fluens, Barum rigat, hinc [illegible] aliquot fluvius in Sequanam se exonerat. Dicitur etiam [illegible]

ALBACE, Heracleæ Cariæ locus. Suidæ in voce *Dyogenianus*.

ALBÆ, apud Æl. Lamprid. in [illegible] *Heliogabalo* c. 21. [illegible] *& eritam cum albis* [illegible]. Mox, *Albis præterea* [illegible] *pisis* [illegible] *margaritæ sunt*, [illegible] vocat Tertullian. [illegible]. Hinc Suidas, [illegible]. Anastasius in *Leone IV.* [illegible] *& margaritis* [illegible] &c. ubi, ut [illegible] smaragdi, sic albæ margaritæ. Ibidem, [illegible] Item in *Leone V.* [illegible] *margaritis* [illegible]. Ita cum ubique tria hæc genera gemmarum jungit, albas, prasinas, hyacinthinas, h. e. margaritas, smaragdos & hyacinthos. Vide eundem in Gregorio IV. [illegible] Sergio II. &c. [illegible].

Crystallum, electrum, aurum, ostrum, concha alba, smaragdus.

Alibi,

Ordinibus [illegible] *albæ, smaragdus inest.*

Et,

Quando pavimentis albæ, [illegible] *inest.*

Sic enim ille Poëta loqui solet & sic asyndetos efferre, ut variis locis apud illum videre est, Salmas. ad *Lampridium* [illegible]. Ratio [illegible] in promptu, quippe *margaritarum dos* [illegible], ait Plinius l. 9. c. 35. *est in candore, magnitudine, orbe, levore & pondere*. Nec est, quod [illegible], non omnes margaritas candere, cum in aliis rufus, in aliis [illegible] coloris, ut apud eundem Plinium alicubi legimus. Androsthenem item Athenæo memoratum & Eustathium [illegible]. Nam margaritarum candere maxime proprium, atque proin [illegible] : Itaque, licet margaritarum quædam rufæ, fulvæ & gilvæ sint, nemo tamen aliquid rufum, aut fulvum, aut gilvum, *ut margaritam* esse, dixerit. Nec obstat, quod Threnorum c. 4. v. 7. Jeremias de Nazaræis dicit, [illegible] *pulchriores* [illegible], quæ de margaritis [illegible] Bochartus ostendit. Namque, [illegible] apud Hebræos, [illegible], significat : eo quod utrique colori, candido & purpureo [illegible] commune est ut [illegible] habeant. [illegible] Propheta his verbis [illegible] Judæorum Nazaræos [illegible], sed [illegible], ut margaritas, quæ a candore [illegible] nomen habere multi putant ; [illegible]. Unde [illegible], ita etiam [illegible]. [illegible] l. 34. margaritam appellat [illegible] : & Arabice [illegible] & [illegible], [illegible] quorum aliud margaritam in genere, hoc proprie [illegible]. [illegible] margaritifera [illegible] tamen [illegible], quod ad Indorum linguam pertinere vult [illegible] vocabulum esse credit, [illegible]. Phœnices enim in Indiam navigare cœperunt, [illegible] Salomonis, & Phœnicia lingua [illegible], clarum, purum, [illegible]. Hinc Isai. c. 49. v. 2. *Sagitta* [illegible], ubi utrobique verbum hoc. Itaque, ut a [illegible], [illegible] geminata, [illegible], dicuntur, 1. Regum c. 4. v. 23. [illegible] dici potuit : quod certe nomen maxime convenit conchæ margaritiferæ, quæ reliquas intorte, claritate & puritate longe superat [illegible] &c. Atque hinc margarita lapis [illegible], quod idem est, dicitur. Et Psidas v. 128. de æthere vel cœlo ait,

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] margaritam.

Quod tamen quo sensu capiendum, vide eundem Bochart. *Hieroz. Part. post.* [illegible]

ALBAMALA Gall. *Aumale*. Urbs Galliæ, in Normannia provinc. ad initium fluv. Boxinæ. Ducatus titulo ornata. 14. leuc. Rothomago, 8. Bellovaco distans. Vide *Albamana*.

ALBAMANA, vide [illegible].

ALBAMARLA, oppid. Galliæ in diœcesi Rotomagensi, olim Comitatus, nunc Ducatus titulo illustre, ad flumen [illegible] vel Aucum, vulgo [illegible] dictum in confinio pagorum Rotomagensis & Bellovacensis, veteri [illegible] Benedict. novum & sine parum insigne, vulgo *Aumale*. A colore soli sui nomen nactum videtur. *Marna* enim, quam Plinius l. 17. c. 6. [illegible] veteres *Margam* appellarunt, genus albæ terræ est, quo agricolæ frigidum solum [illegible]. Velocasses & Bellovaci [illegible] & *Marlam* vocant ; quam agricolæ, quum in summa tellure [illegible], mox [illegible]. Hinc & nomen est castro *Marna*, vel *Marla*, in pago Laudunensi, *Marle*, vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* & supra in [illegible].

ALBANA urbs & emporium Albaniæ ad Caspium mare, quod ex illa [illegible] nominatur, vulgo enim urbs illa *Bachu* dicitur. Item urbs Arabiæ Felicis *Ptol.*

ALBANENSES, Hispaniæ populi *Ptol.* Vide *Alba*.

ALBANENSES, iidem qui [illegible] & [illegible] *Arnoldus* [illegible], ab *Albano* civitate sic nuncupati. Rayneius vero [illegible] c. 6. [illegible] distinguit, sic tamen ut eorum sectatores agnoscat. Car. du Fresne *Glossar.* Vide infra [illegible].

ALBANI Hieronymus, Vide *Hieronymus*.

ALBANI, alias *Advenæ*, seu [illegible] seu *Adventitii*, qui videl. ex dominorum suorum prædiis vel dominiis, in aliorum dominorum prædia vel dominia veniunt & in iis sedes suas figunt. Quo nomine primitus Scoti insigniti, quibus [illegible] *peregrinandi pene* [illegible] *versa erat* ; ut ait Walafridus Strabo de *Vita S. Galli* l. 2. c. 47. indeque vox traducta est ad omnes extraneos, qui in locum aliquem, [illegible] ergo, transmeabant : nam *Albanos* & *Albanicos* appellatos fuisse constat, ex *LL.* Eduardi Confessoris c. 35. Vide quoque Buchananum *Hist. Scot.* l. 2. Alii tamen quasi [illegible], tales dicti videntur. Mentio eorum in *Diplomate* Lotharii & Ludov. Regum Franciæ in Bulla Benedicti VII. &c. apud *Car. du Fresne*. Iidem [illegible] dicti [illegible], in *Statuto* Philippi Pulchri Regis Franciæ A. C. 1301. Unde Gallorum *Aubene* seu [illegible], jus est, quod habet fiscus in Albanorum decedentium bonis. Et quidem in hujusmodi homines jura dominorum fuere varia. Interdum enim præstabant ii quotannis certum censum domino, uti est in *Charta* Ludovici Regis Francor. A. C. 1115. Et cum nullis liberis relictis decederent, bona eorum dominis cedebant, quo de jure multa scripserunt Choppinus & Baquetus libro *de Domanio*. Præterea eos investigare & sequi poterant priores domini ac in patriam revocare, ut habet *Charta* Mathildis Domini Teneremondæ A. C. 1221. apud Miræum in *Don. Belg.* l. 1. c. 92. ubi Albani dicuntur, & *Consuetudines* Municipales Galliæ, quæ hujus juris passim meminerunt &c. Hinc *Albanare*, in Albanorum ordinem redigere, vel eorum loco habere : ita ut iisdem præstationibus & obsequiis quis obnoxius sit, quibus ceteri *Albani*. Joh. Hocsemius in [illegible] c. 9. *Ex communi consilio* [illegible] *Principes* [illegible] *Burgenses*, [illegible] *parere nolentes*. *Albanos fecerunt*, [illegible]. Vide quoque *Chartam* Philippi Aug. Francorum Regis A. C. 1222 ex Tabular. Episcopi [illegible] in Bibl. Puteana, apud præfatum *Car. du Fresne*. Ubi *Albanos facere*, est, in advenarum eos ordinem redigere, ademto jure civitatis, quo tanquam cives seu burgenses gaudebant : longe enim potior Burgensium conditio fuit, adeo ut in contumeliam [illegible] nomen verterent, utpote conditione aliorum servili proxima. Lambertus Ardensis, *Sed dum contra eos* [illegible] *ser-vili conditione* [illegible] *verberum* [illegible] *properaverint*. In [illegible] A. C. 1403. quod descriptum legitur in Magno [illegible] p. 29. statuitur, nullum fieri posse Albanum, nisi Burgensis sit, *Nul ne* [illegible], [illegible]. Vide saepius laudatum Car. du Fresne *Glossar.* De Peregrinorum vero apud Veteres Hebræos conditione, vide Seldenum *de Jure Nat. & Gent. juxta Disciplin. Veter. Hebr.* & infra suo loco.

ALBANI, Hæretici, qui seculo 8. Manichæorum deliria interpolarunt. Prateol. in [illegible]. Gautier *Chronogr.* *secul.* 8.

ALBANIA, sic a populorum colore nominata, regio Asiæ maris Caspii ad ortum incumbens, Iberiæ ad occidentem & Atropatiæ ad meridiem contermina. *Zuiria*, magna ex parte, & [illegible] ad Occidentem [illegible] vero ad Arctos *Niger* & *Castald.* Urbes clariores Albana & Oeca. Hanc Plin. describit l. 6. c. 10. In Albania traunt [illegible], quosdam pupilla glauca oculorum acie, a pueritia statim canos, qui [illegible] plus quam interdiu cernant. Plin. l. 7. c. 2. Meminit & A. Gellius l. 9. c. 4. Vide Solin. c. 15. Populi *Albani* quos Justinus l. 42. c. 3. dicit ab *Albano* Italiæ monte nomen tenuere, unde inde secuti fuerunt Herculem, cum, extincto Geryone, armenta ejus per Italiam duceret.

ALBA-

ALBANIA, regio Græciæ, quæ olim Epirus & pars Macedoniæ Occidentalis. Ferè tota paret Turcis, populosa valde & Christianis referta, quæ *Albanois* Gallis. Hinc milites *Capeleti* vulgò dicti. Vide Volaterr. *Geogr. l.* 8. Chalcondyl. *in Mahomete* 2.

Albaniæ urbes clariores hisce temporibus.

Aulon, *la Valona.*	Dyrrhachium, *Durazzo.*	Lissus, *Alessio.*
Butrotum, *Butrinto.*		Ochrida, *Locrida.*
Croia.	[illegible]	Scodra, *Scutari.*

ALBANIA, Scotia sic dicta, teste *Hectore Boethio*, nunc etiam *Albania* pars Scotiæ mediterraneæ vocatur.

ALBANIA, vulgò *Albegna*, fluv. Italiæ, in Tuscia, in sinum Telamonensem defluens, prope Urbatellum. Vide *Albinia*.

ALBANIÆ Portæ, memorantur *Ptolemæo*, de quibus, vide Salmas. ad *Solin.* p. 800.

De S. ALBANO Guilielmus, vide *Guilielmus.*

De S. ALBANO Nicolaus, vide *Nicolaus.*

De S. ALBANO Radulphus, vide *Radulphus.*

De S. ALBANO Rogerius, vide *Rogerius.*

De S. ALBANO Theodericus, vide *Theodericus.*

ALBANOPOLIS, urbs Macedoniæ mediterraneæ Albanorum metropolis, à Dyrrachio supra 40. mill. pass. & à Lisso 35. in ortum. longitud. 46. 20. latitud. 41. 26.

ALBANUM, vulgò *Albano*, Latii villa circa Velitras, ab urbe Roma ad 20. mill. pass. via Appiâ distans. Vide *Alba Longa.*

ALBANUM, urbs Asiæ, in Armenia majori. Ubi S. Bartholomæus Apostolus martyrio coronatus. Nunc [illegible], sita sic Albana ad Caspium mare.

ALBANUM Mare, dictum est mare Caspium, ab *Albanis*, qui circa eam incolunt. Plin. *l.* 6. c. 13. [illegible] vero usque ad mucronem ipsum Udinos [illegible] Scythiæ populos. Vide Salmas. [illegible] 180.

S. ALBANUS, martyr in Britannia pro Christi nomine [illegible] gratia confessionem [illegible] comprehendendum, demò primum, [illegible] vestibus occultat, [illegible] liberet persequendum dedit. Hic trans Tamesis alveum cum mille [illegible] pede, [illegible] fluvialibus, carnificem convertit, & una secum pati martyrium fecit.

ALBANUS, Episcopus Philippensis, sede suâ Arrianorum in fidiis dejectus, Romam ad Leonem Papam inde ad D. Ambrosium Mediolanum concessit. In Germania postmodum, cum Arrianis doctoribus obstreperetur, sub Theodosio Juniore capite mulctatus, martyrium subiit. Ursitis. *Hist. Basil.*

ALBANUS, mons, & lacus in Italia. Mons hodie vocatur *Monte Albano*, abest à Roma 16. mill. pass. apud Albam urbem Horat. *l.* 2. *ep.* 1.

Dictus Albano [illegible] in monte [illegible].

Lacus vulgò *[illegible]*. Ejus meminit Propert. *l.* 3. *eleg.* 21.

[illegible]

Item *Albanus*, mons Pannoniæ superioris in Norici & Japygiæ confinio; *Albius Straboni*, [illegible] teste *Lazio*. Item fluv. Albaniæ in Asia, in mare Caspium influens. [illegible] & alii.

ALBARA, Syriæ urb. circa Phœniciam. *Gul. Tyrius.*

ALBARAZINUM, Urbs Aragoniæ Episcopalis. Vide *Lobetum.*

ALBARII & ALBINI, qui dealbant, eorum opus *Albarium* quod calce [illegible] fit: cum *Tectorium* fiat arenatâ calce vel marmoratâ. Hinc [illegible] proprium *dealbare*, sicut horum *linire* & *polire*. Græci tamen [illegible], quam tectores, [illegible] vocant. Vide infra *Albus*, et *Tectus.*

ALBAS & ALBE, Fluvius Tiberis. Vide *Albula.*

ALBASPINÆUS Gabriel, vide *Gabriel.*

ALBASUS, Arabica mulier, [illegible] legit *Bochart.* in *Alcanum*, quod de Hecuba Græci fabulantur. Vide Bochartum *Hieroz. part. prior. l.* 2. *c.* 15.

ALBATENIUS Princeps Syriacus, Astronomus insignis, seculo 9. Alias *Albategnius* [illegible] dictus, vide Voss. *de Scient. Mathem.* [illegible] Galeni libros primus in Arabum sermonem convertit, teste *Joh. Serapione.* Idem scripsit Commentarios in [illegible].

ALBATI, una erat ex quatuor Circi factionibus, vide infrà suô locô.

ALBATI Milites, apud Treb. Pollionem in *Gallieno* c. 8. *Jam primum* [illegible] *Equestrem* [illegible], Albatos [illegible]. Qui nempe alba gestabant, de quibus suprà [illegible]; nam videntur illa alba propter militem festis diebus festivæ pompæ destinatæ. Ita *Alba* Tribunis datur, easque subitanea, apud eundem in *Claudio* [illegible] *Zosimum.* [illegible] 14. [illegible] nempe Claudio Tribuno Martiæ quintæ legionis [illegible] Albam [illegible] *purpura* [illegible], &c. Apud Scriptores Christianos *Albati* quinam dicantur, diximus in voce *Albæ*: vestes nempe Christi, qui in Baptismo factæ hinc nithuæ nomen [illegible], videlicet.

ALBAVERÆ gemmæ, apud Anastasium Bibliothecar. in *Benedicto* III. [illegible] gemmis albaveris, & [illegible] in *Gregorio* IV. [illegible], *habentem Nativitatem* [illegible] *habentem in capite* [illegible] *gemmas albas* 176. [illegible] 22. *Cum certis albaveris*, [illegible] &c. *Marco* sunt candidissimæ gemmæ circulis [illegible] gemmæ subpurpureæ, seu purpureo [illegible]: Verum etiam Græcis [illegible], quod *purpureum* denotat, diximus infra, in hac voce.

ALBAYAD, oppid. Africæ, prope paludem Nube, in Nigritis [illegible].

ALBE, Cretæ Urbs, *Steph.*

ALBECHOUVA, in *Divisione* Regni Lotharii memorata, seu pagus *Albechove*; haud dubiè à fluv. Alba, vulgò *Albe* vel *Alb* nuncupatus: Oritur hic apud vicum Albam [illegible], à Selme villa atque castello non multum distantem & in Uram effunditur. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ALBELLA, fluv. Rhætiæ prope pagum Tuscanum, ab ortu labitur.

ALBENACUN vulgò *Aubenas*, oppid Galliæ, in Vivariensi tractu, ad fluv. *Ardesche.*

ALBENSIUM Civitas, nunc *Vivario*. In provinc. Viennensi [illegible] hodiè Cornali, vide *Alba* & *Albegaunum*. Item *Alpes Albenses*.

ALBERGA & ALBERGIA seu ALBERGÆ, idem quod diversorium seu refectorium, in [illegible] Equitum Hierosolymitanor. Cujusmodi *Albergæ*, septem sunt in Melitensi Conventu, separatim pro septem nationibus, quas Linguas vocant: Prima, pro Provincialibus Galliæ, secunda Alverniæ & Delphinatus, tertia Franciæ, in qua Aquitani & Campani Galliæ; quarta Germaniæ in qua & Poloni, quinta Italiæ, sexta Aragoniæ, cui Catalauni & Baleari ci associantur, septima, Castellæ simul & Lusitaniæ. In quibus *Albergis* quæque linguarum harum seu Nationum, tum epulatum, tum negotiorum in commune tractandorum causâ, congregari solet: quemadmodum etiam habent Capellas in Templo Conventuali separatas, in quibus accedunt [illegible] hæ nationes, ad ferenda suffragia, cum Magnus Magister eligendus est, in Conclavi. Hinc *Albergare*, in *Bulla* Calixt. *Tom. II. Constitut.* 62. & 68. i. e. hospitio excipere. *Albergaria* item, solutio ex pacto debita pro comestione, *de jure Patron. cap. præter.* [illegible] etiam, obligatio hospitiò excipiendi milites, apud Sigonium *de Regno Ital. l.* 7. In *Bullario* tamen Casin. præfato, [illegible] *Constit.* 6. quod [illegible] diversorium [illegible] nomine indigitatur. Vide Macros Fratres in *Hierolex.* & infrà in voce *Hemergium.*

ALBERGATIUS Nicolaus, vide *Nicolaus.*

ALBERICUS, fil. Ethonis seu Hettonis, nepos Ethiconis seu Athici cognomine, *Ludovici*, Alsatiæ Ducis, genuit Eberhardum, qui tandem Monachus factus est. Hoc natus Eberhardus Junior Luterense Monasterium ad mortem usque, quæ circa A. C. 9[illegible] eum rapuit, non desiit vexare. Filius fuit Hugo Comes, communis trium familiarum ex Alsatico hac procedentium, *Lotharingicæ*, *Dagsburgicæ* & *Habsburgicæ*, per filios Gerhardum, Hugonem & Guntramum cognomine *Divitem* pater. Vide Phil. Jac. Spenerum *Syllog. Geneal. Histor.*

ALBERICUS, Marchio Tusciæ, ab Hugone Capeto & Ottone Imperatore electus. Circa A. C. 941. *Luitprand.* Item Archiepiscopus Bituricensis seculô 12. Item Diaconus, qui contra Berengarium scripsit, Baron. A. C. 1059.

ALBERSTROPHIA, oppid. Lotharing. Metensis Episcopatus, 4. leucis à Marsalio.

ALBERTI Leo, vide *Leo.*

ALBERTINA, Familia in Gallia illustris, refertur ad Jacobum *Alberti*, qui ad Regem Franciæ Ludovicum, Claromontium Arvernorum, pro Napoleone Patre, quem Florentini [illegible] suis depulerant, auxilium implorans venerit & demum sedem ibi fixerit. Ex ea laudatur Stephanus Episcopus Claromontanus, qui dein Avenione Papa [illegible], sub nomine Innocentii VI. A. C. 1352. Tres fratres hoc seculô, Carolus, Conestabilis Franciæ, Duces Luyneos dedit: Honoratus, Dux de *Chaunes*: Leo ab uxore, Dux Lucenburgi dictus est. E quibus Carolus, maritus Mariæ Rohaneæ pater fuit Ludovici Caroli Marchionis *d'Albert*, avus Caroli Honorati Marchionis *d'Albert*, Ducis *de Chevreuse*, cui nupsit Johanna Maria Colberta, filia Joh. Baptistæ Colberti Marchionis de *Seignelay*. Honoratus *d'Albert*, ex Anna *de Rochefort*, pater fuit Honorati de *Chevreuse*, avus Henr. Ludovici Duc. *d'Ailly* Ducis *de Chaunes*, quô nata est Catharina Carola *d'Albert*, *d'Ailly de Chaunes*, uxor Johannis Baptistæ Gastonis de Foix Duc. *de Randan*. Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatr. Nobil. Europ. tom. III.*

ALBERTONIUM, oppid. Africæ in ora regni Barcæ versus Ægyptum. Aliis *Paratonium.*

Imperatores Romani

ALBERTUS I. Imperator. Hunc pater Rodolphus I. Austria A. C. 1281. Augustæ donavit; ut verò sese vivo Rex Romanorum eligeretur, obtinere non potuit. Electus dein à Principibus aliquot Imperator, contra Adolfum Nassovium, qui Austria illum exuere conabatur, cum prælio victum interemit, hinc coronatus Aquisgrani A. C. 1299. Bohemiam aliosque frustra tentavit, Ecclesiasticos autem Electores, bellò se adortos, A. C. 1301. coërcuit: à Marchionibus Misniæ, quos condemnaverat, fortiter repulsus. Philippi Pulchri Franciæ regnum à Papa oblatum suscipere negavit; Helvetiis [illegible], apud quos novum Principatum moliebatur, graviter [illegible] est, plurium Monasteriorum Advocatiâ obtentâ, & Comitibus aliquot, ut à se feuda acciperent, perductis, viam ad illum sibi paravit. Hos cum alii nepotes, Suitenses etiam se subjicere recusarent, [illegible] Præfectorum [illegible], de qua illi conquerebantur, non castigavit, unde primi fœderis fundamenta A.C. 1308. Quos conatus bellô vindicaturus eodem annô à Johanne nepote, cujus bona tutoris nomine [illegible], aliisque conjuratis trucidatus est eô locô, cui dein vidua Elisabetha filia Mainradi Carinthiæ Ducis Cœnobium *Konigsfelden* superstruxit. Pater fuit ex ea Friderici Pulchri, contra Ludovicum Bavarum, electi Imperatoris: Rudolfi cognomine *Mitis*, Bohemiæ Regis: Leopoldi, qui Suitiam Alsatiamque tenuit: Ottonis qui Stiriam [illegible] Henrici Coadjutoris Moguntini, Alberti Sapientis, qui stemma propagavit & Agnetis Hungariæ Reginæ. Successit Henricus VII.

ALBERTUS II. cognomine *Heroicus*, fil. *Alberti* IV. Austriæ Ducis à Sigismundo Imperatore socero suo primùm Moraviam tenuit, hinc post ejus mortem Bohemiæ Ungariæque regnum.

Post

Post [illegible] A. C. 1438. Imperium etiam accepit, ter unô annô coronatus. [illegible] Polonum è Bohemia amovit, factiones attrivit; [illegible] Amurathem ad solvendam Albæ Græcæ [illegible], ex eliu pepomum soluto ventre, obiit A. C. 1439. Pater Ladislai posthumi, Hungariæ Regis. Successor in Imperio fuit Friderico III.

Principes varii.

Ex Familia Austriaca.

ALBERTUS vel ADELBERTUS, cognomine *Dives*, fil. Werneri [illegible] Habspurgi Comitis, maritus Ite Bogamiæ [illegible], Landgraviatum Alsatiæ titulum primus gessit. Pater Rudolfi, [illegible], pater Rudolfi I. Imperatoris & Rudolfi cognomine [illegible], e quo illustri Comites Habspurgi, Laufenburgi [illegible] orti sunt. Albertus hic Sapiens lectus Dux expeditionis [illegible] adversus Saracenos, ad Acraton extinctus est.

ALBERTUS I. Dux Austriæ, vide *Albertus I. Imperat.*

ALBERTUS II. cognomine *Sapiens*, vel *Contractus*, quod [illegible] fraude Medicorum [illegible] debilitatus esset, [illegible] dictum [illegible] Johannam, ultimi Comitis Ferretensium [illegible], inter agnatum Johannem & Helvetios pacem fecit. Sed A. C. [illegible] bellum cum Tigurinis, quam ob causam [illegible]. Cum Venetis etiam in Foro Julio & Marchia Tarvisina [illegible] A. C. 1353 & cum bellum recrudisset A. C. [illegible], Wirtenbergicum quoque Comitem [illegible] Helsenbergensem [illegible]. [illegible] Pater fuit Rudolfi [illegible], Alberti III. Austriaca & Leopoldi Tirolensis lineæ conditorum.

ALBERTUS III. cognomine [illegible], quam vel ipse uxori [illegible]. Cum Henrico Schauenburgo & [illegible] gessit. Pater fuit Nobil. Leopoldi, [illegible] Viennæ [illegible] & *Alberti*, de quo infra.

ALBERTUS IV. cognomine [illegible], seu *Mirabilia mundi*, fil. [illegible], cum Jodoco Moravia Marchione rem habuit [illegible] Artium peritus & erudito- [illegible].

ALBERTUS V. Vide *Albertus II. Imperator.*

ALBERTUS, è familia Tirolensi, (cujus Leopoldus Alberti Sapientis fil. auctor fuit,) fil. [illegible] ex Cimburgi Masovia, [illegible] cognomen [illegible] tulit. Fundator Academiæ Friburgensis, à Friderico III. Imperatore fratre, [illegible] ob Ladislai hæreditatem, bellum [illegible] A. C. 1463. [illegible] à fratre, quo postea [illegible]. Vide & infra.

Ex Familia Palatino-Bavarica.

ALBERTUS, fil. minor natu Ludovici, (cui pater fuit Otto fil. Ludovici Imperatoris) ex Margareta Hollandica: cum fratre Wilhelmo, [illegible] A. C. 1378. Hollandiam cum Comitatibus junctis adiit: Pater Wilhelmi & Johannis Episcopi Leodiensis, contra quem Jacoba Wilhelmi filia, [illegible] Comitatus [illegible].

ALBERTUS, cognomine [illegible], fil. Ernesti, (quem Johannes auctor familiæ Monacensis, progenuit) Bavariæ Dux, educatus apud Wenceslaum Imperatorem [illegible] Bohemiæ non esset ignatus, à majori Procerum [illegible] parte, ipsero Ladislao Alberti II. Imperatoris filio, Rex [illegible] Bohemos ad fidem [illegible] A. C. 1460 ad extremum sepultus est, Musicâ & nonnunquam venationibus oblectatus. Eo, præter alios, natus

ALBERTUS, cognomine *Sapiens*, Bavariam unione partium divisarum, & successione Landshuto Ingolstadiensi, quæ bellô Bavaricô vindicata [illegible]. Nec parum Maximiliani I. Imperatoris affinitas, [illegible] Palatinæ, [illegible] calamitas [illegible] Eo genuit Wilhelmus, Patri successor, [illegible] & Fridericus, Aventinus [illegible] Wilhelmo natus est

ALBERTUS, Ferdinandi I. Imperatoris gener, Pontifici & Jesuitis, [illegible] Ingolstadii & Landshuti collegia splendidissime [illegible]. Nihilominus A. C. 1556 [illegible], cum [illegible] Ferdinandus Imperator [illegible] [illegible] Communione integra, & [illegible] [illegible] A. C. 1564. Legationique habuit [illegible] Ratisponensium, [illegible] A. C. 1566 [illegible] Comitis Hagensis A. C. 1567 [illegible] à Maximiliano II. Imperatore [illegible] fil. Wilhelmus, [illegible] nomen [illegible] Ferdinandus [illegible] Episcopus [illegible] & Hildesheimensis, demum [illegible] Archiepiscopus, Elector Coloniensis.

ALBERTUS, fil. minor natu Wilhelmi præfati, frater Maximiliani, [illegible] A. C. 1584 [illegible] & Electoratus [illegible] Georgii Ludovici Landgravii [illegible] Bavariæ [illegible] Sigismundus natus A. C. [illegible] & hoc [illegible] Maximilianus [illegible] A. C. 1621 ad Fridericum Coloniæ & Episcopatum Leodiensem, [illegible] defunctus.

Ex Familia Saxonica.

ALBERTUS, cognomine [illegible], Dux Saxoniæ, fil. Henrici cognomine [illegible] Thuringiæ Landgravio [illegible] A. C. 1249. Landgraviatum sibi vindicavit; uxorem Margaretam filiam Friderici II. Imperatoris in gratiam pellicis Cunegundæ ab Isenberg, pellime habuit: [illegible], Ottolandiam & Lusatiam, in qua [illegible] filii Margaretæ successere, sibi asserentes [illegible] Apitii, ex Cunegunda [illegible], Captus postea à filiis, [illegible] Rudolfi I. Imperatoris liberatus. Brandenburgicas & Anhaltinos adversus filios [illegible], [illegible] bellum, quod [illegible] A. C. 1290. Post quæ re desperatâ ditiones vendidit Adolpho Imperatori, qui tamen contra filios infelix fuit, [illegible] & successores ejus Alberto [illegible] horum tandem causâ triumphante. Decessit Erfordiæ [illegible], in summa rerum egestate, A. C. 1314. [illegible] Fridericus cognomine *Admorsus*, vel [illegible], Germanus [illegible].

ALBERTUS, fil. Ernesti, Electoris Saxoniæ Electoratum Moguntinum, sed brevi tempore, gessit, [illegible] mortuus A. C. 1484. Item fil. Johannis Ducis Vinariensis, Henaci habitavit.

ALBERTUS, cognomine *Animosus*, *Rolandus*, *Dextra Imperii*, Friderici cognomine [illegible], Electoris Saxoniæ fil. secundò genitus, frater Ernesti Electoris [illegible] cœpit. Ipse militari laude clarus, de Friderico III. Imperatore & ejus filio Maximiliano optime meruit, Matthiâ Hungariæ Rege ad [illegible] compulsô, Maximilianum dein à Belgis captum in libertatem asseruit, cujus in Belgio *Locumtenens* relictus, contra reliquos rebelles & Gallos quoque non parum egit. In virtutis præmium & sumtuum [illegible] Frisiâ et cum Groninga concessâ, quam hæreditariô jure Imperii vicarius regeret, bellis continuis cum Frisiis implicitus, obiit. Pater ex Sidonia, filia Georgii Podiebradii Bohemiæ Regis Georgii, Henrici (quo natus Mauritius Electoratum in hanc lineam intulit) & Friderici.

Ex Familia Brandenburgica.

ALBERTUS, cognomine *Achilles Germanicus*, aliis *Ulysses*, fil. Friderici I. Electoris Brandenburgici, fratri Friderico cognomine *Ferreo*, in Electoratu successit. Bellô Bohemicô sub Cæsare tyrocinia posuit, A. C. 1438, inde Ura [illegible], adversus Polonos, Dux datus est. Tum Ludovico Gibboso contra Patrem fortiter adstitit, A. C. 1444. Principum dein 17 auxiliô Norimbergenses, à superioris Germaniæ [illegible] adjutos, aggressus, 8. prælis victor, [illegible] victus est. In bello Moguntino, Adolfo Nassovio contra æmulos adstitit, A. C. 1461. ab Imperatore belli Dux constitutus, sed annô sequente ad [illegible] victus est. Inde A. C. 1470. Fratri successor, a Pome [illegible] Stetinensem & Pomeraniæ Ducatum à se in feudum accepturum, [illegible]. Sequenti annô Imperialium copiarum ad Novesium, contra Carolum Burgundum Dux fuit. Obiit A. C. 1486 Miles fortissimus, & [illegible] quoque peritissimus: Auctor insuper Legum fundamentalium domus, & confraternitatis cum Saxonibus ac Hassis. Calvaria ejus Hailsbrunnæ, ubi sepultus, [illegible] ossa nullæ futuræ, imo nec vestigia, apparent. Ejus filii, Johannes Electoralem lineam continuavit & Fridericus Franconicam ortus est.

ALBERTUS, cognomine *Alcibiades Germanicus*, fil. Casimiri, Culmbacensis lineæ auctoris, Fridericô præfatô geniti, conjunctis studiis fere semper cum Mauritio Saxone, æquali suo, Cæsari militavit: fœderis dein contra Joh. Fridericum Electorem Saxoniæ & Philippum Hassiæ Landgravium icti Dux, A. C. 1547 Rochlicii captus est. Inde liber Magdeburgum A. C. 1552. cum Mauritio obsedit, captus, cum adversus Cæsarem moveret, rerum [illegible] cuique [illegible]. Et postea ad transactionem [illegible] Magistrum Teutonicum, Norimbergenses, Bambergensem, Herbipolitanum, Spirensem, Wormatiensem, Episcopos: Moguntinum item ac Trevirensem Archiepiscopos, ditionibus misere, incendiis & [illegible] vastatis, ad iniquas adegit conditiones: tantô sui terrore sparsô, ut quæcunque incederet, diffugerent, aut mutatâ veste ordinem dissimularent Sacerdotes: Nec Passaviensi transactione voluit comprehendi. Tum Lucemburgensis Ducis, & Lotharingiâ vexatâ, Regis Franciæ nomine prætento: tandem Cæsari reconciliatus, Antuehusam ad Mussipontem [illegible]: cum autem per Franconiam rerum [illegible], ex à Ferdinando Rege Romanorum bellum [illegible], [illegible] prælio ad Sivershusam, à Mauritio superatus est A. C. 1553. Nihilominus continuatô bellô, ad Brunsuicam [illegible] profligatus, mox succubuit: novaque proscriptione A. C. 1554. [illegible], in Galliam se recepit: tandem, Regis intercessione, acceptâ publicâ fide, in Germaniam redux A. C. 1557 ex [illegible], & [illegible] intemperanter acta morbô contractô, decessit Pfortzhemii, A. C. 1557. Vide Sleidan. l. 26. Thuan. l. 1. c. 19.

ALBERTUS, prioris patruus, in eo Magister Ordinis Teutonici cum esset, nec homagiô se Regi Poloniæ obstringere vellet, bellô à Rege petitus A. C. 1521. post impetratas inducias, nec obtenta auxilia, Ordinibus etiam provinciæ pacem & contra Religionem [illegible] expetentibus, se submisit, parte Borussiæ, in feudum Ducatus nomine ad hæredes transmittendum, accepta, parte Regi relictâ. Ipse Religioni Evangelicæ nomine datô, Academiam Regiomonte instituit, Fratribus è Bohemia pulsis locum perfugii dedit. In religione Osiandrismo, [illegible], Funccii, Horstii, aliorumque [illegible] abutentium machinationibus turbatus, obiit A. C. 1568. Pater *Alberti Friderici*, quô extinctô A. C. 1618. Borussia Georgio Wilhelmo Electori collata est, vide Thuan. l. 38. & 61. Sleidan. l. 22. &c.

Ex Familia Brunsuicensi.

ALBERTUS, cognomine *Magnus*, fil. Ottonis Ducis Brunsuicensis, [illegible] Johannis [illegible] lineæ familiæ conditoris, hanc continuavit. In bello Ottocari Bohemiæ Regis adversus Henricum M. Misniæ, à quo captus est. Sophiæ Brabantinæ adstitit: Lubecenses quoque contra Johannem Comitem Holsatiæ defendit. Eô, præter alios, genuit, Henricus cognomine *Mirabilis* lineam Grubenhagianam & *Albertus* cognomine *Pinguis*, Brunsuicensem orti sunt. Pater hic fuit

Magni cognomine *Pii*, Ottonis cognomine *Largi*, & Ernesti Gottingensis. Magnus, inter alios, natus, *Albertus* Archiepiscopus Bremensis, quod Hermaphroditus esset, à Decano contumeliose accusatus est, vide Spenerum *Syllog. Geneal. Hist.*

Ex Familia Wandalica.

ALBERTUS, fil. Johannis cognomine *Theologi*, Dux Megapolitanus, cum fratre Johanne, Imperii Princeps est creatus, a Carolo IV. Imperatore A.C. 1348. Bello adversus Lud. Romanum, Marchionem Brandenburgicum, ob Stargardiam, quod data ei conjuge filia sua Ingelburgi compositum: tum ob Rugiam adversus Barnimum, Bogislaum & Uratislaum Pomeranos feliciter gestô celebris. Pater, inter alios fuit *Alberti*, ad regnum Sueciæ, adversus Magnum Smeeck vocati, quô genuit Ericus & *Albertus*, ambo improles, vide hic infra.

ALBERTUS, Dux Megapolitanus à Suecis Magni tyrannidem, cujus ipse ex sorore nepos erat, non ferentibus, Rex electus, Magnum vicit. Mox & ipse ex otio in tyrannidem prolapsus, nobilitatem sensit inimicam. Unde à Margareta, filia Valdemiri Daniæ Regis vidua Haqui, nuru Magni, cruentô prælio, A.C. 1388. superatus, post septennalem captivitatem, regnô se abdicavit. Joh. Magnus, *l.* 21. Crantz. *l.* 5. *Hist. Svec.* Pater fuit duorum filiorum, ut diximus.

ALBERTUS cognomine *Formosus* fil. Magni, Dux Megapolitanus, belli quam pacis amantior. Cum fratre Henrico, adversus Lubecenses, inde Carolo V. in obsidione Geldriæ militavit. Post mortem Friderici Daniæ Regis in regno cum Christophoro Oldenburgico, partes Christiani II. caperit, & Hafniam contra Christianum III. defendit, sed dedere se & veniam petere coactus est. Pater inter alios, Johannis *Alberti*, & Ulrici Episcopi Suerinensis, qui & ipsi docti & literatum amantes, simul Rostochiensem Academiam, à Johanne & patruele ejus *Alberto* A.C. 1415. fundatam, insigniter dotarunt. Iidem, quidquid in Politica & Ecclesia Megapoli salubriter institutum habet, retert acceptum. & Joh. Albertus quidem Ducatum omnem, ad normam Augustanæ Confessionis reformavit, tum A.C. 1552. fœderi pro defensione Religionis & libertate Landgravii icto dedit nomen, ipseque expeditioni interfuit. Post hæc cum urbe Rostochio, ut & fratre Ulrico, ipsi res fuit, obiit A.C. 1577. Pater ex Anna Sophia Brandenburgica Johannis & Sigismundi Augusti: quorum ille in ipso ætatis flore A.C. 1592. abreptus, filios reliquit Adolfum Fridericum, Suerinensis & Joh. *Albertum*, Gustrovianæ, linearum auctores. Ex quibus hic Reformatis accessit, exstinctus A.C. 1636. Pater autem fuit, ex Eleonora Maria Anhaltina, Gustavi Adolfi nati A.C. 1633. quem tutor patruus Matri invitæ ereptum in Augustana Confessione educari curavit.

Ex Familia Anhaltina.

ALBERTUS I. cognomine *Ursus* seu *Pulcher*, fil. Ottonis M. seu Divitis, ex familia Ascania, contra Sorabos fidam operam cum Imperio præstitisset, à Conrado III. Imperatore Marchiam Brandenburgicam, antiquis Marchionibus ex familia Stadensi & Pribislao Henrico exstinctis accepit. Postea cum Henrico Leone, cum cujus Patre Henrico ob Saxoniam contenderat, universam Slavicam nationem perpetuis bellis vexavit, & tantum non exhausit. Eidem Principatus Brandenburgicus & vicinia omnem ferè cultum suum ac nitorem debet. Pater fuit, ex Sophia Reineccia, quam A.C. 1169 moriens viduam reliquit, præter Sigfridum Archiepiscopum Bremensem, Anselmum Episcopum Havelbergensem & Henricum Præpositum Magdeburgensem, Ottonis Brandenburgicæ & Bernardi Saxonicæ lineæ, conditorum.

ALBERTUS II. fil. Ottonis I. præfati, fratri Ottoni II. in Electoratu successit, Friderico II. Imperatori gratulimus, cum Pomeranis Boleslao ac Casimiro bellum habuit. Pater ex Mechtilde Lusata Johannis & Ottonis III.

ALBERTUS I. fil. Bernardi, (cujus Pater Albertus Ursus quoque fuerat) educatus in aula Friderici II. Imperatoris hunc in expeditione sacra adiit A.C. 1228. & ad Pelusium fortiter se gessit. Idem cum Lubecam à Waldemari Imperio vindicaret, Imperatori militavit: anteà quoque A.C. 1223. ad preces Volquini Episcopi in Livoniam, domandis Gentilibus, exercitu ductô. Gener fuit et Helenæ filia Ottonis IV. Imperatoris, cum eo à Comite Suerinensi captus. Obiit A.C. 1260. Pater, præter alios, Alberti II. qui lineam Electoralem Saxonicam, in familia Ascania, continuavit & Johannis, qui Lawenburgicam condidit.

ALBERTUS II. Patri in Electoratu Saxonico successit, cum Gunthero Archiepiscopo Magdeburgensi bellum variâ Fortunâ gessit. Periit secundum aliquos, in solennitate coronationis Alberti I. Imperatoris turbâ oppressus. Eô, inter alios, ex Agnete Rudolfi I. Imperatoris filia natus est Rudolfus successor, & Albertus Episcopus Pataviensis.

ALBERTUS III. fil. Wenceslai Electoris, fratris Rudolfi III. in Electoratu successor, A.C. 1418. cum A.C. 1422. in saltu Lochavienti venaretur, & cum uxore Offega Olsinica in casa rustica divertisset, orto incendiô, ex quo nudus aufugere coactus est; tantum concepit terrorem ut paucos intra dies exstinctus, Electoralem hanc lineam terminaret, dignitate in Misnicam familiam translatâ.

ALBERTUS I. Princeps Anhaltinus, fil. Sigfridi, Servestanæ lineæ auctoris, ex Catharina Gleichia: genuit ex Elisabetha Brandenburgica Woldemarum seniorem, qui A.C. 1367. prælio Magni Torquati Brunsuicensis adversus Hildeshemios cecidit, & Albertum Juniorem.

ALBERTUS II. cognomentô Junior, fil. prioris, Pater fuit Johannis, ipsô natus.

ALBERTUS III. cognomine *Claudus* Cœthensis lineæ conditor. Hic cum fratre Sigismundo, pro Marchia Brandenburgensi, quam Sigismundus Imperator Burggravio Norimbergensi concesserat, 6000. aureos accepit. Eô genitus, præter alios,

ALBERTUS IV. & Adolfus, cujus filii Wilhelmus ordini Minoritarum addictus, ac Adolfus Episcopus Mersburgensis, (cui Lutherus theses suas de *Indulgentiis* inscripsit) lineam clausêre.

Ex Familia Prussica.

ALBERTUS, Dux Monsterbergicus, gener Johannis, ultimus ex familia Sagano-Glogovia, sub finem seculi 15. Idem nomen fuit etiam veterum Teccæ Ducum: sex Principum ex vetere familia Ascania. Marchionis Anspacensis, A.C. 1620. Joachimô Ernestô genitus: Comitis item Leonsteinii, qui Eques Hierosolymitanus, Græciam, Syriam, Ægyptum ac Arabiam perlustravit; Supremus dein Equitum Præfectus Philippo II. Hispaniæ Regi in Belgio & Gallia, Regi dein Galliæ adversus Condæum militavit, exstinctus A.C. 1587. &c. De quibus omnibus vide Phil. Jac. Spenerum *Syll. Geneal. Histor.*

Comites Nassoviæ.

ALBERTUS Georgii, Johanne cognomine *Severo* geniti, fil. ex priore ejus uxore Anna Amalia Saræpontana, natus est Dilleburgi A.C. 1596. Studiis probè imbutus, ad militiam animum applicuit, turmæque Equitum præfectus, in Belgio Federato, obiit globi ictu A.C. 1626.

ALBERTUS, Philippi Comitis Weilburgensis, ex Anna Comite Mansfeldia (filia *Alberti*) fil. Saræpontanam ditionem, Adolfô ultimô illius rami exstinctô, hæreditariô jure ad se devolutam Weilburgensi ditioni denuo junxit, postquam illa avulsa inde fuisset ab A.C. 1429. quô Philippô Weilburgi & Sarbrugii Comite geniti Philippus & Johannes paternam hæreditatem divisêre. Obiit A.C. 1626. ex Anna Gulielmi Auriaci Principis sorore, Annæ Amaliæ (quæ Othoni Comiti Solmæ Sonnenwaldensi nupsit) Julianæ, Catharinæ, Ludovici, Georgii Philippi, *Alberti* (ante se per astra mortui) Gulielmi (cui uxor Isenburgica obtigit) Elisabethæ (Georgio Witgensteinio elocatæ) Julianæ, Annæ Sibyllæ (Petro Ernesto Baroni Crechingenti in uxorem datæ) Johannis Casimiri (cui Elisabetha, Georgii Landgravii Hassiæ filia uxor obtigit) Magdalenæ, Annæ Ottiliæ (quam Gulielmus Comes Witgensteinius sibi junxit) & Ernestæ, pater: è quibus Ludovicus Patri successit. Cyr. Lentulus *Geneal. Princ. & Comit. Nassov. MS.*

ALBERTUS, Austriæ Dux, Basileensium hostis acerrimus, audito ingenti terræ motu, quô urbs illa concussa erat, odium in commiserationem vertit & ruinas suas refecturos adjuvit. Urstis *Hist. Basil.* Joh. Fabri *Hist. Svev.* *l.* 1. *c.* 14.

ALBERTUS, Archidux Austriæ, Rudolphi Imperatoris frater, fil. Maximil. II. & Mariæ, sororis Phil. II. Hispaniæ Regis primò Cardinalis, dein Lusitaniæ Prorex, porro Belgii Gubernator, A.C. 1596. prudentiæ varia edidit specimina. Mortuô Philippô, deposuit purpuram, & infantem Isabellam duxit, quæ dotis locô Belgium ei attulit, cum Burgundiæ Comitatu A.C. 1598. Victus à Mauritio Nassovico ad Neup. Ostendam triennium obsedit, usque ad A.C. 1604. Secutæ induciæ duodecennales, A.C. 1609. Sub quarum finem, obiit, A.C. 1621. Grotius *Annal. Belg.*

ALBERTUS, Bavariæ Dux, prudentiâ & moderatione insignis, recusavit oblatum Bohemiæ regnum, post mortem Alberti II. Imperatoris, ne Ladislao, ex Regina Elisabetha, post matris obitum nato, tanquam legitimo hæredi præjudicaret. Æn. Sylvius *Hist. Bohem.*

ALBERTUS, Marchio Brandenburgensis *Achilles*, aliis *Vulpes* Germaniæ dictus, circa A.C. 1450. Cujus historiam habent Trithem. *in Chron.* Crantz. *Metrop.* *l.* 11. *c.* 48. Æn. Sylvius *Eur.* *c.* 39. Campanus, *l.* 6. *ep.*

ALBERTUS Brandenburgensis, Magnus Magister ordinis Teutonici Evangelium amplexus, Sigismundum I. Poloniæ Regem hostem sensit, sed omissô Magni Magistri, & assumptô Prussiæ Ducis titulô, pax inita A.C. 1525. Duxit postmodum Dorotheam, Danorum Regis filiam, virtutibus inclytam. *Surius*, Gaguin. *l.* 11. Spond. A.C. 1525.

ALBERTUS vel ADELBERTUS, Henrici IV. Imperatoris Cancellarius, Archiepiscopus Moguntinus. Cujus historiam vide apud *Abb. Ursperg.* & Baronium A.C. 1112. 1121 1125.

ALBERTUS, Patriarcha Hierosolymitanus, de quo vide Onuphr. Genebr. Spond. A.C. 1203. *n.* 5. & 1205. *n.* 13.

ALBERTUS Magn professione Augustinianus, genere Patavinus, Thomæ Aquinatis præceptor, in Academia Parisiensi Encyclopædiam, ac præsertim Theologiæ scientiam hausit, quam in universa postea disseminavit Italia. Alii Germanum faciunt Dominicanum, in Sueviæ agro Lavingensi, ex Regulis Bolstadiensibus ortum, & Episcopum Ratisbonensem fuisse, sed sponte resignatô Episcopatu, ut studiis vacare commodius posset, Coloniæ vixisse, ibique A.C. 1280. vitæ 87. obiisse. Vide Leand. *l.* 1. *de Viris Illustr.* Voss. *de Scient. Mathem.* *c.* 16. §. 9. *c.* 10. §. 8. & *c.* 43. §. 10. *Albertus* Germanicè significat *Albright*, ut *Epiphanius*, *Phædrus*, *Eudoxus*, *Lucillus*, *Illustris*, *Fulgentius*. Nam *Bert*, & *Beort*, est *illustris*, *clarus*, ut *Alfricus*, & *Rhenanus* interpretantur. Et *Bertha* Domina Germana apud Græcos dicta est Eudoxia, ut ait *Luitprandus*. Et qui olim *Ecbert*, *Sebert*, *Ethelbert*, in recentioribus scriptis vocantur *Ecbright*, *Sebright*, *Ethelbright*. Camdeno, Ni. *Lloydius*. *Et Maximi cognomen Gymnasiorum omnium consensu, nisi publico sibi Christiana verecundia reliniusset, deferebat*, Jovius *in Elogiis*. *In dicenda Cathedram super & Barbarum: inter Peripateticos tamen nomen celeberrimi*, Cœl. Rhodig. *l.* 2. *c.* 11. *Vir eruditione admiranda, quem divinarum rerum pauca, humanarum forte nulla latuerunt*, Sixt. Senensis *in Biblioth.* *Necromantiæ immeritò accusatus*, Labbæo. Dominicanus quibusdam fuit ex nobilissima Dynastarum Bolstatensium familia, Lauingæ natus, Guil. Croweus *Elencho Script. in S. Scripturam.* Ejus *in utrumque Test. Commentaria* extant inter Opera in fol. tomis 21. Lugd. 1651. *Idem.*

ALBER-

ALBERTUS Aquensis, scripsit occupationem Hierosolymitanam.

ALBERTUS Argentina, Chronica composuit, sub Carolo IV.

ALBERTUS Bavus, celebris Musicus.

ALBERTUS Castellanus Chronologiae auctor.

ALBERTUS Croppus, Medicus Batavus, Geometra egregius, &c. Vide [illegible] Voss. de Scient. Mathem. p. 404. [illegible]

ALBERTUS Crantzius, vel *Hamburgensis*, quia ibi Theologiam docuit, Scripsit Historiam Ecclesiasticam cui nomen *Metropolis*, aliaque plura. Vide Auctores modo laudatos.

ALBERTUS Durerus insignis pictor Germ.

ALBERTUS Philippus, vide [illegible]

ALBERTUS, vide quoque [illegible]

ALBETERRA oppid. Ducatus Fogelsheimensis. *Abrel.*

ALBEXIS, inter vestimenta sacra, [illegible] Ferdinandi I. Hispaniae Regis [illegible] apud Yepezium in Chron. Ord. S. Bened. tom. VI. [illegible] *Albex aurea texta*, apud Carolum Fresne *Glossar.* in voce *Albexis*.

ALBI, Campi, vide *Leucopedion*.

ALBI Denarii, *Petit Denier*, moneta Gallica, in grossorum speciem, cusi sub Ioanne Rege Franciae [illegible] & [illegible] in [illegible] parte, templo coronato & Inscriptione TURONUS CIVIS, cum limbo liliato. Quorum Typum exhibet Car. du Fresne in voce *Moneta*. Qui eosdem vocat [illegible] Sub Carolo V. prodiit moneta, nudam Crucem praeferens, & Inscriptionem FRANCORUM REX. & SIT NOMEN DNI BENEDICTUM, in aversa vero parte literam K. coronatam inter duo lilia, & DEI GRATIA, in limbo liliato. [illegible] Sub Carolo VI. [illegible] crucem [illegible] pedatam inter [illegible] praeferentes, cum Inscriptione SIT NOMEN [illegible] KAROLUS FRANCORUM REX. Typum idem exhibet [illegible] Sub Henrico VI. Rege Angliae, [illegible] cum binis scutis Franciae & Angliae [illegible] tempore Caroli VII. Regis, qui cum [illegible] bello cum Anglis [illegible] & cauda [illegible] infra HENRICUS, in circulo, SIT NOMEN [illegible] & supra HENRICUS [illegible] FRANCOR ET ANGLIAE REX. [illegible] &c. ut videre est apud eundem [illegible] item *Albus* [illegible] sub Carolo VII. *Albus* [illegible] Caroli VIII. ut & [illegible] sub Ludovico XI. eodem Carolo VIII. Ludovico XII. & Francisco I.

ALBI Montes, vide [illegible]

ALBIA, vide *Albis Hist.* [illegible] populi *Albienses* [illegible]

ALBIA vulgo [illegible], oppid. Germaniae in Carniola provinc.

ALBIA, [illegible]

ALBIA Terentia, Mater Salvii Othonis, patre equite nata.

ALBIANA oppidum, seu potius pagus Corsicae mediterraneae [illegible]

ALBIANA Castra, pagus Hollandiae inter Lugdunum & urbeculam [illegible] quam [illegible] Male apud *Antoninum* legitur [illegible]

ALBIANUM, Novi Urbe [illegible]

ALBIATUM, & ABIATUM, cognomento Crassum, vulgo [illegible] oppid. Insubriae ampl [illegible] Mediolanensi.

ALBICI populi Aquitaniae, Sol Caesar eos in Gallia Narbonensi supra Massiliam describit. l. 1. Bell. Civ. c. 34. Vide Albiciaq. [illegible] Caesar de bello civ. loc. cit. vocat, barbaros homines, qui in [illegible] Massiliam incolebant. Ac ibidem [illegible] Albicos [illegible] Massiliensibus [illegible] Incoluerunt autem hi populi montes Salyorum, a civitate Massilia ad Cebenna [illegible] fere pertinentes. [illegible] Apollinarem [illegible] Trogo atque Iustino [illegible] Strabonem [illegible] Massiliam a Commun [illegible] Regem [illegible] Massiliae [illegible] Alpes Salyis attribuit [illegible] In [illegible] apud Sirmondum [illegible] Gallia [illegible] Narbonensis [illegible] Albiensis [illegible] Aquensis [illegible] vulgo [illegible] Hadr. Vales. Notit. Gall. Vide quoque [illegible]

ALBICUS, Archiepiscopus Pragensis, a [illegible] Bohemiae Rege factus, Ioh. Husso [illegible] Circa A. C. 1410. [illegible]

ALBIDIA, femel atque iterum Wilhelmo Brittoni *Philipp.* [illegible] 4. & 9. dicitur Anglia, quae *Albion* olim. Car. du Fresne *Glossar.*

ALBIDIUS, vir quidam, qui cum luxu facultates suas prodegisset, ac novissime domum, quae sola restabat, incendio perdidisset, Cato [illegible] *Quod comedi non potuerat, id combussit.* Macrob. Saturnal. l. 2. c. 2.

ALBIENSIS Comitatus provinc. Hungariae iuxta Albam Regalem in ditione Turcarum.

ALBIETA, Lacus [illegible] populi Dionys. Halicarn. l. 1. *Albulanus* [illegible]

ALBIGA, urbs antiquissima Gall. Episcopalis Cadurcis [illegible] vulgo *Albi*, longitud. 22. 16. latitud. 43. 49. Ad Tarnem, [illegible] amnem: Caput [illegible] Albigensium, [illegible] Vide Caesar. l. 7. de Bell. Gall. c. 7. [illegible] Populi [illegible] & [illegible] quorum [illegible] nomen fuerit [illegible] & Cadurcos, ad [illegible] tamen [illegible] pertinuisse videntur. [illegible] apud Goltzium reperiuntur: & memoratur in [illegible] provinc. & civitatum Galliae [illegible] atque inter octo provinciae Aquitanicae primae civitates quarto loco ponitur; quam recentiores in septimum retrudunt. Ex Episcopis [illegible] Concilio Agathensi A. C. 506. & Concilio Aurelianensi quarto, [illegible] Viventius: [illegible] memorant [illegible] Lucas & [illegible] Constantinum ad [illegible] Servant ubique verus nomen [illegible] agent [illegible] Gall. [illegible] Ludovicum Imperatorem Rex Aquitaniae, A. C. 796. Postea nomen gentis transiit etiam in nomen sectae, vide infra.

Albigensi Dioecesi contenta loca.

Albiga seu Albia	Insula.
Placia, *Blaye.*	Rapistagnum, *Rabastens.*
Castrum novum Liventie, *Chasteau-neuf de Lers.*	Regalis mons, *Realmont.*
Confluentes, *Conflans.*	Vaccaria
Galliacum, *Gaillac.*	Vauvin, *Vaur.*
	Villa nova.

Ex illa vero detractum est Dioecesi. Castrensis, pagi *Albigensis* vetus portio, insignia [illegible]

Castrum seu Castra, sedes Epise. *[illegible], Castres en Albigeois.*	Rupes curva, *Roque courbe.*
Ferraria.	Mons rigidus aut Mons reductus *Montredon.*

ALBIGENSES, ab *Albiga* seu *Albigio*, de quo supra, dicti, alias *Catari, Publicani, Patarini, Gazari*, ob varias rationes: *Pasagini*, ab exilio: aliisque nominibus a doctoribus suis appellati, contra immensam Pontificum in rebus fidei auctoritatem, quam sibi tribuerent, insurgentes, ut quidam primo Italiae partibus, maxime quidem in Insubria seu Lombardia, dein & in Gallia, prope [illegible] Tholosatam, & in ditione Albigensi, sub Friderico Barbarossa prodiere. Hi Papam Antichristum, Ecclesiam Romanam veram magnam fornicationum pronuntiabant, ac plerarumque Sacramentorum & dogmatum ex parte [illegible] Quos Alexander Papa, [illegible] concilio convocato, damnatos [illegible] quo pacto dispersi, alibi etiam doctrinam [illegible] in Bohemia imprimis. Adversus eosdem Dominicus Calaguritanus, fundator Ordinis Praedicatorum 12. ann. Tholosae, in qua Provinc. [illegible] frequentes erant, [illegible] fertur. Interim tamen Albigensium numerus in dies crescebat sic ut coetus numerosos variis in locis haberent in Gallia imprimis & [illegible] ut apud Sigon. l. 18. dicatur: *tot haereses non tantum [illegible] in Italia, & iam Zizania segetes incipit suffocare.* Hinc in Bohemiam, Bulgariam, Croatiam, Germaniam coetus eorum [illegible] P. Aemil. l. 6. Platina, in Innocentio III. Cum Valdensibus, qui eodem tempore prodierunt, a plurimis hactenus iidem habiti, quod dogmata communia complura haberent, nisi [illegible] cum doctrina, tum institutis ac ritibus, ab illis probe distinguendi. Communia illorum dogmata fuere: 1. *Iuramentum [illegible]* 2. [illegible] *Ecclesia Romana [illegible]* 3. [illegible] 4. [illegible] 5. [illegible] *Ecclesiae Romanae* [illegible] 6. [illegible] 7. *Iesum Christum* [illegible] 8. *Homines in spiritualibus corporibus* [illegible] 9. [illegible] 10. [illegible] &c. De ritibus ac institutis eorum vide hic passim vocibus [illegible] E quibus omnibus conspicuum est, sicut [illegible] consultat, eodem [illegible] in suis [illegible] ecclesiae [illegible] dogmata [illegible] Mirandum vero magis, quod seculo [illegible] barbaro [illegible] expeditum, quam quod quibusdam [illegible] Nec omittendum, ieiunasse illos hebdo-

[illegible] in pane & aqua. Porrò duo illorum fuisse genera, *Perfectos* & *Receptos*, de quibus [illegible] plura apud Phil. à Limborch *Historia Inquisit. l.* 1. c. 8. & *seqq.* ubi & de [illegible] *Albigenses* & *Waldenses* [illegible]. Vide & infra *Waldenses*. Addam hoc solum quod dicti sint Gall. *Albegeois*. Ita enim habet titulus Coronæ Gulielmi de Podio Laurentii, *Incipit Chronica* [illegible] *de Podio Laurentii super historia* [illegible] *Albigensium vulgariter appellatis, Albegeois*, &c. apud Car. du Fresne in Gloss.

ALBIMANA, vel ALBINIANA, *Antonin.* [illegible] Hollandiæ vicus, inter Lugdunum & Trajectum. Cohortis tertiæ [illegible] meminit, ex vetusto lapide *Gruter.* *Albiniana*, est in tabula Peutingeriana. Vide [illegible].

ALBINA, [illegible] Romana, mater Marcelli, discipula S. Hieronymi, [illegible].

ALBINÆUS, Jesuita Gallus, cui cùm Franc. Ravaillacus regicidium Henrici antea agitatum confessus esset, posthmodum interrogatus, cur non rem detulisset, *se hoc donum a Deo obtinuisse*, respondit, *ut* [illegible] *absolutionem*, [illegible], *quæcumque sibi fuissent confessa*. A. Rivetus, *in Jes. Vap. c.* 12. Lud. Lucius *Hist.* [illegible].

ALBINGAUNI, apud Flav. Vopisc. *in Proculo Tyr. c.* 12. *Proculo patria Albingauni fuêre, positi in Alpibus Maritimis*, [illegible] *bilis, sed Majoribus latrocinantibus, atque adeo pecore ac servis &* [illegible] *bus, quæ abduxerat, satis dives. Fertur denique eo tempore, quo sumsit Imperium duo millia servorum* [illegible]. Vide *Albingaunum*.

ALBINGAUNUM, urbs Liguriæ litoralis Episcopalis sub Archiepiscopo Genuensi. Apud Melam *l.* 2. c. 4. [illegible] per incuriam librariorum [illegible] legitur *Albigaunum*. Atque eodem modo apud Ptol. Ἀλβίγαυνον. Flav. Vopisco in vita Proculi [illegible] dicitur plurali numero *Albingauni*. *Patria*, inquit, *Albingauni fuêre*, *positi in Alpibus maritimis*. Strabonis tempestate haud magni fuisse momenti patet ex eo, quòd [illegible], h. e. *urbeculam* appellet, cùm e diverso Albium Intemelium vocet [illegible], *urbem magnam*. Hodie *Albenga*, longit. 29. 10. latitud. 43. [illegible] subest Dominio Reipubl. Genuensis. Ad Rutubam amnem in plano sita, è cujus regione Insula est exigua, & vetus scopulus, vulgo [illegible] *Albenga*, olim *Gallinaria*. Urbs aliàs dives, nunc deserta. *Nic. Lloydius*.

ALBINGI, populi Germaniæ, utramque Albis fluvii ripam colentes, de quorum traductione in Brabantiam, Flandriam & vicina loca, à Carolo M. factâ, vide B. Rhenanum *Rerum Germ. l.* 1. cum Not. Jac. Ottonis JCti.

ALBINI *Villa*, vide *Salinæ*.

ALBINI & ALBANI, Tectores, parietes tectoriis seu incrustationibus inducunt, *Glossæ Græco-Lat.* [illegible], *Dealbator*, Albinus, teste [illegible], *Dealbator*. Eorum opus *Albarium*. Vide supra *Albarium* & infra [illegible].

ALBINIANA, vide *Albimana*, & hic infrà.

ALBINIANÆ, locus [illegible] memoratus, aliàs *Albimana*, item [illegible], ab Albino aliquo dictus, vulgo nunc *Alfen* vel *Alphen*, vicus [illegible] Hollandiæ, inter Lugdunum Batav. & Trajectum, vide *Albiniana*, [illegible] *Albimana* & *Albinianas* nuncupat, ac Pratorium Agrippinæ *Roomburg*, vicum propinquum Lugduno, exponit.

ALBINIUS *Philippus*, vide *Philippus*.

ALBINOVANUS Celsus, comes & scriba Neronis, ad quem scribit Horat. *Ep. l.* 1. *ep.* 8.

Celso gaudere, & bene rem gerere Albinovano.

ALBINOVANUS Pedo, Poeta Ovidio æqualis, qui eum *sidereum vocat*, Pandere [illegible] *sidereusque Pedo*. Atque ad eundem est ejusdem elegia decima libri [illegible]. Scripsit de navigatione Germanici, quem [illegible] refert M. Annæus Seneca, *Suasor.* 1. Etiam epigrammata scripsisse, colligit Voss. *de Poet. Latin.* c. 2. p. 32. ex Martial. *l.* 2. *epigr.* 77. At superest elegia ejus in mortem Drusi sanè elegantissima, & ideo eo poetâ digna. Elegia verò in obitum Mæcenatis ei falsò tributa videtur, licet aliter sentiat *Jos. Scaliger*.

ALBINTEMELIUM, seu ALBIUMINTIMILIUM Tacito, *l.* 2. *Hist. c.* 13. *Vintimilium Varroni*, urbs Liguriæ litoralis. [illegible] Plinio, *l.* 3. c. 5. *Straboni*, & *Antonino Albium Intemelium* dicitur. Urbs Episcopalis est sub Archiepiscopo Mediolanensi, [illegible] tamen Genuensium. Vulgò *Vintimiglia*. Populi *Intemelii* Liv. [illegible] 41. Vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 65. longitud. 28. 30. latitud. [illegible].

ALBINUS, Imperator Roman. dictus quòd exceptus sit utero candidissimus, contra consuetudinem puerorum, qui nascendo solent rubere, cùm secundinæ [illegible] erumpunt menstruo fluore perfusi, [illegible] Juvenal. *Sat.* 7. v. 195.

——— ——— *Modò primos incipientem*
Edere vagitus, & adhuc à matre rubentem.

Cæl. Rhodig. *l.* 15. c. 22. Familiâ fuit nobili, Adrumetinus tamen ex Africa. A Commodo per literas Cæsar esse jussus, Imperium nihilominus [illegible] accepit, & [illegible] sibi esse à Severo insidias intelligens, consilio [illegible] ejus Ducibus potior fuit. Post autem Severus ipse, [illegible] apud Senatum ut hostis judicaretur, *Albinus*, [illegible] profectus, acerrimè fortissiméque pugnavit in Gallia, non sine Fortunæ varietate. Denique, cùm solicitus Augures consuleret, responsum illi est, venturum quidem in potestatem ejus *Albinum*, sed non vivum, nec mortuum: quod & factum est. Nam, cùm ultimum prælium commissum esset, innumeris suorum cæsis, plurimis fugatis, multis etiam deditis, Albinus fugit, &, ut [illegible], se ipse percussit: ut alii, à servo suo percussus, semivivus ad Severum deductus est. Filium habuit unum, cui Severus primò pepercit, postea verò eum cum Matre percussit, & in profluentem abjici jussit. Mores ejus [illegible], pessimi fuerunt, si Severo hosti credimus: at ex Marci Epistolis constat fuisse virum

cum militem jussisse. Gulosus fuit Cordo, at militaris disciplinæ adeò tenens, ut [illegible] nunquam pepercerit: in vestitu [illegible], agricolandi peritissimus, ita ut etiam *Georgica* scripserit. A Senatu tantum amatus est, quantum nemo Principum, &c. Vide Jul. Capitolin. in *Clodio Albino c.* 4. & infrà, in voce *Clodius*, quod illi prænomen fuit, unde & *Clodius* simpliciter dictus est.

ALBINUS, Judææ præfectus. Joseph *Jud. Ant. l.* [illegible] c. 8.

ALBINUS, vir Prætorius, qui à Romanis ad Syllam, tempore belli Socialis missus legatus, saxis ac fustibus à Syllæ militibus mactatus fuit. Plut. *in Sylla*.

ALBINUS Clodius, Consul Roman. Anglorum Gallorumque Dux, à Severo apud Lugdunum victus est, ann. 199. capútque ejus Romam missum. Herodian. *l.* 3. c. 7. *Dion*. Spartian. *in Severo*, 6. & 11. *Lamprid.* Capitolin. *in Albino*. Item alius, Consul, Maximi collega, Tertius, collega Prætextati; Quartus, Amantii, Quintus, Theodosii.

ALBINUS Lucceius, vide *Lucceius*.

L. ALBINUS, plebeius Romanus, fugiens Gallos, ex rheda uxorem liberósque descendere jussit, ut Vestales, quæ cum sacris fugiebant, illuc imponeret. *Livius*. Plut. *in Camillo*. Val. Max. *l.* 1. c. 1. ex. 10.

LUCII ALBINI, duo inter Oratores referuntur à Cicerone, *in Bruto*, qui extare amborum orationes scribit, ex iisque, Lucium, simplicem & antiquum esse, Spurium verò doctum ex disciplina Stoicorum.

A. POSTH. ALBINUS, Consul cum Lucullo, an. Urb. Cond. 603. Res Romanas Græcè sermone scripsit. Gellius *l.* 11. c. 8. ubi etiam refert, ut Albinus veniam sibi impertiri petierit, quòd homo Romanus Græcâ oratione uteretur: M. Cato autem propterea eum festivè [illegible], quod maluerit culpam deprecari, quàm culpâ vacare. Idemque legere est apud bonorum scriptorum Lavernam Macrobium, *in proœmio Saturnalium*. Narrat id Plut. *in Catone*, sed paulo aliter, ac pro *Albino* vocat *Aulum* [illegible]. Catonis judicium sequitur Suidas *in* [illegible]. Albinum verò defendentem vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 1. c. 20. Quinimo præter historiam Græcam etiam Annales Latinos hic scriptor reliquit, teste Macrobio, *Saturnal. l.* 2. c. 16. *Nic. Lloydius*.

ALBINUS, ut pluribus jam supra memoratis quidam alii adjiciantur, quoque fuit Consul, tempore quo Odoacer in Italiam venit, *Cassiod.* Item Poeta Latinus qui Annales Romanos metro scripsit. Voss. *de Poet. Lat. c.* [illegible]. Item Præfectus, cujus meminit Greg. Turonens. *l.* 4. c. 18. Episcopus quoque apud eundem, *l.* 6. c. 7.

ALBINUS Posthumius, vide *Posthumius*.

ALBINUS Rufus, vide *Rufus*.

ALBIOECI, iidem cum *Albicis*.

ALBIOLANI, vide *Albicis*.

ALBION Mareoticus, Neptuni, ex Amphitrite conjuge quartus fil. Patris ductu Britanniam intrans, regnum ibi vi tenuit, A. M. 2220. qui, subactis Samotheacis & Cassiis, Celtarum, Oceanorum & Neptunicolarum nominibus, cœperunt dein *Albiones* dici. Primus in Britannia astrorum scientiam ac varia navium genera docuit. Ad Rhodani ostia, cum Bergione fratre, lapidum imbre a Jove interemptus est, quod Herculi transitum impedire voluisset. A. M. 2262. Ante Christum Natum 1708. regni 43. Diodor. Sicul. *l.* 4. Mela *l.* 2. c. 5. *Nic. Lloydius*.

ALBION seu ALVION, *Ptolemæo*, quæ & *Britannia*, insul. maxima Europæ in Oceano, Galliæ, & Germaniæ adjacens; à Gallia 30. mill. pass. in Boream distans. In Britanniam primam (quæ est Anglia, vulgo *England*) & Britanniam secundam (quæ est Scotia, *Scotland* vulgo incolis dicta) duo regna divisa, inter Cantium promontor. ad ortum & Belerium promontor. ad occidentem, ad 400. mill. pass. lata; Longa verò inter austrum & septentrionem supra 800. Angliæ regia est Londinum, Scotiæ Edinburgum; tametsi nostrâ tempestate rex Scotus, Anglis regibus deficientibus, utrique dominatur. *Albion* autem quidam [illegible] insulam dictam putant, alii ab *Albione* Neptuni filio, qui ibi regnavit. Vide Plin. *l.* 4. c. 16. Alii potius à rupibus, quæ eminus albæ apparentes, occasionem præbuerunt Insulæ denegendæ. Prius *Samothea* dicta est, à Samothe Gallo, nam Galliæ continenti olim jungebatur Albion. Verstegan. c. 4.

ALBION Nova, pars Americæ septentrionalis regio scil. de Quivira, in regno Mexicano detecta à Francisc. Drak, Equite Anglo, A. C. 1579. & ab ipso *Nova Albion* dicta. Regio perampla, sed nondum bene cognita Europæis, neque etiam versus eam litoralem. An pars terræ [illegible]? Ejus Rex Elisabethæ Reginæ se ac suos subjecit, ac Draconi coronam imposuit, sed propter nimiam distantiam, atque etiam regionis inopiam, Anglos ab eo tempore ejus curam omnino abjecisse, refert Georg. Hornius *Orb. Imp. p.* 481. & 484.

ALBIPHEDA, vel ABILPHEDA, Arabs Cosmographiæ peritissimus. Vide Postell. *præf. in Cosmogr.*

ALBIS, vulgo *Elbe*, Germaniæ fluv. in finibus Silesiæ oriens, in meridiem primum, deinde in occidentem, posteà in septentrionem per Bohemiam Misniam, & Saxoniam, auctus Multâ, Egrâ, Salâ, ac Orellâ, in Oceanum fluit, infra Hamburgum urbem Holsatiæ maximam; [illegible], Dresdâ, Torgâ, Witteberga, Magdeburgo, Luneburgóque urbibus præclaris eò irrigatis. Vide infrà. Lucan. *l.* 2. v. 51.

Fundat ab extremo flavos Aquilone Suevos
Albis, & indomitum Rheni caput ---- ——

Dicitur eodem nomine Græcis auctoribus Ἄλβις, Strab. scil. *l.* 7. ac *Ptolem.* Dioni verò *l.* 54. est [illegible], ubi tamen corruptus est casus Genitivus [illegible] pro [illegible]. Nomen habere à numero, indicat Fabricius in *Misnicis*, fontium nempe 11. sive amnium in eum influentium. *Elve* enim & *Elbe* Germanis *undecim* significat. Bohemis verò, apud quos originem sumit, *Labe* dicitur. Poste-

riorum seculi scriptoribus *Albis* dicitur. Porrò hic fluv. mediam fecat Germaniam. Nomen ipsum id indicat. Nam ea vox *Albe* enim significat Scal. in *Hypercritice*. Vide Munster. l. 3. *Cosmogr.* Cluver. l. 3. *Introd. Geogr.* Budiamùs in monte, *das Riesengebirge*, i. e. *Gigantum juga*, ortus in Bohemia *Labe* dicitur. Suscipit Moldam fluv. dein Egram ex monte piniféro fluentem, post Salam ac Orrellam, & per Saxoniam superiorem fluens, inde per inferiorem, inter Ducatus Bremensem & Holsatiæ, infra Glucstadium Oceano Germanico miscetur. Vide *Albing*.

ALPIS, vide supra, *Alba* «*ejus* caussâ.

ALBISTRUM, oppid. Bruttiorum mediterraneum in Calabria citeriori, ad Apennini montis radices, hodie *Ursomarso*, teste Gabriele Barrio.

ALBITIUS Bartholomæus, vide *Bartholomæus*.

ALBIUM Intemelium, vide *Albintemelium*.

ALBIUS, nomen viri apud Horat. l. 1. *Sat.* 4.

Semper Albius ære.

Et ibidem,

Nonne vides, Albi ut malè vivat filius utque
Barrus inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis velit.

Item *Albius*, cognomen Tibulli. Idem Horat. l. 1. *Ep.* 4.

Albi, nostrorum sermonum candide judex.
Quid nunc te dicam facere in regione Pedanâ?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat.

ALBIUS, mons Iapydum (*Brezamer-wald* incolis) ingens, ex quo Colapis fluv. profluit, qui & *Albes* dicitur, ad ortum dentem ubi *Albium* oppid. Pars est Alpium Helveticarum, inter Tigurum & Tugium: ubique patentis. Memoratur in Ep. Ludovici Imperat. *Albiffius* Rugerio Thuricensi, S. Galli Monacho, nominatur, Joh. Bapt. Plantinus *Helv. antiq.* & *nov.*

ALBO, prænomine Joseph. Rabbinus, composuit librum *Hikarim*, ann. 180. Millenarii VI. juxta supputationem Rabbi Ganz. *Chronol. Rabbinorum sub Templo II.*

ALBO castellum est montanum Galliæ, non longè à Rhodano, inter Viennam & Tegnam positum, vulgò *Albon*. A quo Dalfini Viennenses *Albonis Comites* se vocavêre. *Dauphins de Viennois & Comtes d'Albon.* Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ALBO seu ALBUS, *Quaternio liber est, in quo Sanctorum nomina scribuntur.* Harulfi *Chron. Centulense* l. 4. c. 17.

Albo Angelicanus lucida quo pandata nostra
Cernitur, hos retinet semper qui crimine albos:

apud Car. du Fresne *Glossar.*

ALBOCELLA, Vaccæorum urbs mediterranea in Tarraconensi regione *Ptol. Arbocala* Livio l. 21. c. 5. puto & *Arbocala Stephani.*

ALBOCENSII, Daciæ populi *Ptol.* Urbs *Cafone*, Ungaris *Romeska*, teste *Ruæo*.

ALBOFLEDA, Soror Clodhari Regis cum fratre baptizata. Gregor. Turonens. l. 2. c. 31.

ALBO-GALERUS, pileus erat apud Romanos, solius Flaminis Dialis, factus ex hostia alba, Jovi cæsa, quæ *Albi* diceba tur. Illi affigebatur apex virgulâ oleagina. Ejus nomen ex antiquis monumentis exhibet Rosin. *Antiq. Roman.* l. 3. c. 15.

ALBOHOZEN Haly, fil. Abenragelis, Arabs seculô 9. clarus, scripsit de Astrologia Judiciaria quod opus Alphonsus 10. Castellæ Rex Hispanicè edi curavit, jam etiam Latinè habetur. Voss. *de Scient. Mathem.* c. 35. §. 27. & c. 37. §. 14.

ALBOINUS, Audoini seu Audoini fil. Longobardorum in Pannonia Rex, Gepidas bellô olim infractos extinxit; Sub Justino II. in Italiam à Narsete e Pannonia evocatus, annô regni Pannonici 16. Longobardorum Dynastiæ II. auctor fuit: A. C. 568. post extinctum in Teja Ostrogothorum regnum 15. in eadem Italia. Quâ memorabili victoriâ apud suos elatus, regnavit circiter ann. 30. tandemque uxoris Rosimundæ, quæ filia erat Cunimondi Gepidarum Regis à se victi & interfecti, dolô necatus est, A. C. 57. Vide Blond. Dec. 1. l. 4. P. Diac. l. 1. & 2. Ei successit Cleph.

ALBONENSES, Illyrici Populi. Plin. l. 3. c. 21.

ALBONICA, Hispaniæ Urbs *Antonino*, inter Laminium & Cæsaraugustam.

ALBONUS, Ungariæ Rex, Petrô ob libidinem & sævitiam pulsô, designatus, regnavit annum unum.

ALBORAK, Mahometis jumentum, quô Mecchâ Hierosolymam vectus est noctis unius parte decimâ, inde in coelum usque erectus, rediit Mecchanı, post multa cum Deo & prioribus Prophetis habita colloquia, ut fabulantur Arabes. Nempe *ponebat*, ut *inde* *pedem poneret ad ejus quem conspiceret*. Unde probant superâsse septem coelos septem passibus, quamvis quingentorum annorum itinere singulos ab invicem distare dicant. Equo id alii, alii asino, mulo nonnulli similius fuisse putant: plerique coloris albi, qui colorum nobilissimus est. Sterilem autem & contumacem fuisse addunt, cùm illud Mahometes conscendit, quia nullum hominem sessorem antea habuerat. At plurium sententia est, Abrahamo etiam & Ismaëli, & Prophetarum aliis illud inservisse. Sed cùm inter Jesum & Mahometem diu quievisset, nempe per annos ferè sexcentos, non facilè se submissurum fuisse dicunt, nisi à Gabriele monitum, quem à tergo vectum fuisse quidam asserunt: quod tamen alii negant, ut hanc prærogativam soli Mahometi vindicent, qui proinde die resurrectionis eâdem vecturâ peculiari Prophetam hunc suum usurum dicunt. *Alborak* autem est *ex* *burak*, sic dictus, *quod fulgure velocius*. Vide delirium hoc Arabicum inter cætera eorum animalia monstrosa narrantem Bochartum *Hieroz. Part.* 2. l. 6.

ALBORNOZIUS, Cardinalis & Archiepiscopus Toletanus, in Hispania & Italia gestis rebus clarus. Obiit A. C. 1367. l' Escal in ejus vita. Sanderus in *Elog.* Albi, *Elog. Cardinalium*. Mariana, l. 17. c. 10.

ALBOTI, Macedoniæ populi *Ptol.*

ALBRETANUS Henricus, vide *Henricus*, it. *Ludovicus*.

ALBRETUM, oppid. & Ducatus Galliæ, in Vasconia. Hinc Johanna Albretana, Henrici M. mater. Vide *Lebretum*. Hinc nomen Familiæ *Albretanæ*, seu *Lebretanæ*, cujus antiquus splendor est. Primus in ea legitur Amanævs A. C. 1050. pater filii cognominis, in expeditione Hierosolymitana: Insigniter autem clarus Arnoldus Amanævs, quem Carolus V. Rex à partibus Anglicis ad se adstraxit, & fil. ejus Carolus Comes Trecensis atque Conestabilis Galliæ, Carolo VI. unicè charus, & prælio Azincurtiano cæsus A. C. 1415. Hujus fil. Carolus genuit Johannem & Arnaldum: quorum hic Dominus de *Orval* fuit, filiusque ejus prætensionem in Nivernium & Rhetelium à conjuge accepit, atque filiabus rebeuit, ille Alanum Magnum genuit, Johannis, cui Regnum Navarræ conjux Catharina Fuxia attulit, fortuna adversa eripuit. Patrem. Johannes filius Henricus titulum Regni retinuit & ad filiam Johannam, Antonii Borbonii uxorem, Henrici IV. Regis Franciæ matrem transmisit: cujus Majores exhibet Spenerus præstante *Theatro Nobil. tom.* 1. Alia linea *Albretanorum de Miossens*, quam ab Ægidio Alani M. fratre derivant, & in ea Cæsar Phœbus, Marescalli dignitate inclytus, in Gallia superest. Idem *ibid.*

ALBUCILLA, mulieris nomen est apud Tacit. l. 6. c. 47. sed admodum impudicæ, & multis adulteriis infamis.

ALBUCIO, vulgò *Aubusson*, locus Galliæ, in finibus Lemovicum, unde nobilis Familiæ de *Albucione*, Gall. d'*Aubusson*, nomen. Vicecomitis Albucensis excommunicati, mentio fit in Concil. Lemovicensi habito A. C. 1034. Marchionis hujus loci, apud Gerardum Episcopum Cadurcensem in *ep. ad Fridericum Imp.* Dictus fortè ab *Albucio* primo possessore. *Vales.* in *Notit. Gall.*

ALBUDINUS, vide *Lambros*, *Aqua*.

ALBU-HASCEN, Rex Fessæ, post Jacobum, Regi Granatensi Abul-Hagex, contra Christianos, auxilia summisit. Postea Regem Tremesianum regnô pepulit, & potentissimus Africæ Regum evasit. Odiô tandem in Christianos furens cum ingenti exercitu in Hispaniam trajecit, A. C. 1340. Sed Tarifâ frustra obsessâ, & copiis cum magnâ strage victis, in Africam reversus, & à filio cognominis Petri Castellani auxilio subnixo, potentiâ suâ exutus est. Marmol. l. 3. c. 38.

ALBUKIR, si Alkazuinio Scriptori Arabi credimus, sunt aves albæ, quæ quotannis certô tempore conveniunt ad montem *Gebal attair* nomine, quasi montem avium dicas, in Ægypti Thebaide prope Ansenam (i. e. Antinoum) urbem Mariæ Ægyptiæ, matris Abrahami, filii Prophetæ, & super eum montem volant. In hoc autem foramen est (seu potius pedica) in quod omnes & singulæ caput immittunt eximuntque, dein in Nilum descendentes, iterumque redeunt, unde venerant, neque id facere desinunt, donec una earum in foramine retineatur. Tum vero agitatur & manet suspensa. Quô factô reliquæ statim avolant, nec in monte earum ulla amplius visitur, usque ad idem tempus anni sequentis. Interea avis, quæ suspensa est, postquam multa agitatione se liberavit, avolat & avibus sui generis demum jungitur. Sed hæ in illam irruentes, rostrisque sui diverberantes, ad foramen redire cogunt, ubi iterum suspenditur, illis rursus discedentibus. Addit Sacerdos Abubecrus Daulensis, illius urbis ex oculatis testibus se audivisse, aves duas hærere in foramine, cùm annus est fertilis, unam cùm est medius, nullam cùm est sterilis. Quæ ferè ad verbum Alkazuinius, sed de more suô fabulosè, cum neque alii Arabes, neque Coptitæ in *Lexicis* & *Nomenclatoribus* suis hujus avis uspiam meminerint. Sam. Bochart. *Hieroz.* part. 2. l. 6. c. 14.

ALBULA, qui & Tiberis, teste Plinio l. 3. c. 5. sic ab aquarum *albedine* dictus. Ἄλβουλα *Dionysio Halicarnasseo*, & apud Eust. in *Dionys.* Ἄλβουλος. Virg. *Æn.* l. 8. v. 330. seq.

—— Asperque immani corpore Tybris,
A quo post Itali fluvium cognomine Tybrim
Diximus: amisit verum vetus Albula nomen.

Ovid. l. 4. *Fast.* ubi de Hercule,

Venit & a tanto est Albula pota Deo.

Liv. l. 1. c. 3. *Pax ita convenerat, ut Etruscis Latinisque fluv. Albulam, quem nunc Tiberim vocant, finis esset.*

ALBULA, altera, quæ & *Albulates* Plinio l. 3. c. 13. fluv. Piceni in Aprutio, per fines Prætutianorum, inter Asculum, & Interamniam urbes fluens in mare Hadriaticum. *Liberata* hodiè nomen habet; uti tradunt *Blondus*, & *Leander*.

ALBULA, aqua quædam in agro Tiburtino, quæ (ut Strabo testatur) vulneribus medentur. Martial. l. 1. *Epigr.* 13.

Itur ad Herculei gelidas quâ Tiburis arces,
Canaque sulphureis Albula fumat aquis.

Item *Albulæ*, plural. numero. Idem l. 4. *Epigr.* 4.

Quod siccæ redolet palus lacunæ,
Crudarum nebulæ quod Albularum.

ALBULA vel ALBETA, vide suprà in voce *Alba* fluv. Apud Gregorium verò in *Reg.* l. 12. *Ep.* 7. quid vox hæc noteт, vide suprà in *Albe*.

ALBUCENSIS, Urbis Episcopalis in Hispania meminit *Concilium Toletanum*. In Mauritania Cæsariensi *Victor Uticens.*

ALBUM, promontorium Africæ. Plin. l. 3. *in Procem.* Item aliud in Phœnicia, non procul à Tyro. Idem. l. 5. c. 19.

ALBUM, minium est quasi candidum, quod Græcis *Λευκόφαιον*, Salmas. *ad Solin.* p. 180. Vide infra ubi de *Candida*, & *Creta*, in primis verò, ubi de *Nivea* *cubere*.

ALBUM, Græcis recentioribus *ἄσπρον*, monetæ genus, vide infra *Asprum*.

ALBUM Mare, vide *Mare album*.

ALBUM Opus, seu *Albarium*, opus est Albariorum seu Albinorum & à Tectorio in eo differt; quod qui parietes dealbant, opus etiam tectorium faciunt: nam & Tectorium est omne opus Albarium, non tamen omne Tectorium Albarium est, sed illud duntaxat, quod sola calce constat. Tectorium fit arenata calce, vel marmorato, Albarium calce mera. Græci tamen κονιατὰς vocant tam Albarios quam Tectores. Ita *Hesych.* & alii, Car. du Fresne *Gloss.* in voce *Album*, ex Salmas. ad Solin. p. 1229. a.

ALBUM Prætoris, in *Clement. de Judiciis* c. 1. *Tabulas Edicti*; *in quo Prætoris* locus erat dealbatus, ubi Prætoris Edicta adscribebant. Gloss. ibid. apud Macrum *Hierolex*.

ALBUMAZAR, vel ABOASSAR, Philosophus, Medicus, & Astrologus insignis, natione Arabs, educatus tamen in Africa. Plurima scripsit, de quo vide Gesnerum in *Biblioth.* Jos. Blanc. in *Chronol. Mathemat.* Voss. de *Scient. Mathem.* c. 35. §. 4. Vixit seculo 9.

ALBUNA, Dea, quæ in nemore quodam agri Tiburtini colebatur, putantque esse Ino Athamantis uxor, quæ viri furorem metuens, è scopulo cum Melicerta filio se in mare præcipitavit. Ovid. *Met.* l. 4. fab. 13. Panvin. l. 1. Lactant. l. 1. c. 6. Alii Nympham fuisse volunt, aquarum ibi salubriter manantium præsidem, Plin. l. 31. c. 2. Alii Sibyllam Tiburtinam fuisse volunt. Ibid. *Gloss. Albunea*, *mater Matuta*. Scribit *Albunea* ex Lactantio fuisse unam e Sibyllis decem. Ita Virgilio, l. 7. *Æn.* v. 81. & *Glossis* veteribus. In quibus, *Albunea* Græcis duobus nominibus indigitatur Λευκοθέα, & Βακχὶς, Latini vero utrumque complexi *Albuneam* dixerunt, suo verbo. Meursius *Gloss.*

ALBUNEA Silva, & *Albuneæ fons*, apud Tybur urbem, & Anienem flu., nunc etiam *Albune* vulgo dictus. Virg. *Æn.* l. 7. v. 82.

– – – lucosque sub alta
Consulit Albunea, nemorum quæ maxima sacro
Fonte sonat. – – –

Horat. l. 1. Carm. Od. 7.

Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,
Quam domus Albuneæ resonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus.

Tibullus *Albunea* vocat. l. 2. eleg. 5.

Quasque Albana sacras Tiberis per flumina sortes
Portarit sicco pertuleritque sinu.

Nic. *Lloydius*.

ALBUNEA, vulgò *Albona*, fluv. Italiæ, in Ducatu Mediolanensi & agro Novariensi. Dicitur & *Albonea*, inque Padum influit.

ALBUQUERCUM, Oppid. Hispaniæ, in Extremadura provinc. a limite Portugalliæ 2. leucis in clivo, prope Geboram amnem.

ALBUQUERCUS Alphonsus dictus Magnus, ab Emanuele, Lusitaniæ Rege in Indiam missus, plurima Regna sub ejus jugum misit, acinque cum Persarum Rege à quo muneria accepit, iniit. Obiit A. C. 1515. in portu Goensi, cum ægre ferret successorem sibi datum. *Barros*, *Maffeus*, *Marmol.*

ALBURACIS, fluv. Galliæ Narbonensis, vulgò *l'Ariege*, in Occitania, cadit in Garumnam paulo supra Tolosam. Aliis *Aurigera* olim *Alega*. Quod vide.

ALBURGUM, seu ÆLBURGUM, urbs Daniæ Episcopalis sub Archiepiscopo Lundensi. In Jutia, ad sinum Limicum, *Limfort*.

ALBURNUS, mons Lucaniæ apud Silarum fluv. *Alburno*, teste *Cittadino*, & *Scipione Mazella*. Virg. *Georgic.* l. 3. v. 146.

Est lucos Silari circum, ilicibusque virentem
Plurimus Alburnum volitans, cui nomen asilo
Romanum est, œstron Graii vertere vocantes.

Observet lector loci hujus Deum dictum etiam *Alburnum*, ut inde Romanum morem teneat, qui Deos locorum eodem nomine appellabant, quo ipsa loca. Tertullian. l. adversus Gentes, & contra Marcion. l. 1. c. 18. *Vetus erat decretum, ne quis Deus ab Imperatore consecraretur, nisi à Senatu probatus, ut M. Æmylius de Deo suo Alburno*. Fuit etiam *Alburnus* nobilis declamator. *Seneca*. Item nomen proprium apud Ausonium in *Mosella*, v. 126.

Quis non & virides, vulgi solatia, Tincas,
Norit? & Alburnos prædam puerilibus hamis? Nic. *Lloydius*.

ALBUS, lacus Tartariæ Asiaticæ, in regione Cataja, versus civitatem Cambalum.

ALBUS, moneta argentea in Britannia Armoricana, tempore Alani Ducis, circa A. C. 1080. valens sex denarios Turonenses, de ea sic Chronographus eundem l. 1. *Histor. Brit.* *Tum temporis currebat in Britannia moneta argentea, valens quinque aliis argenteis sex denarios Turonenses, & parvi denarii, qui vocitabantur in Britannia, & in qua quidem moneta erant insculpta duo hermina, & in opposito tres hermina; in capite quidem moneta margine seu circumferentia, erat scriptum*, Moneta Alani, Dei gratia Britonum Regis. Sic *Albus*, apud Car. du Fresne, ex Ægidio Aur. Vallis Mon. in *Histor.* Episc. Leod. c. 121. *Reditus in multis bladorum, alborum, & centum marcis Leodiensis*, Et Chron. Valentinensi, *Pro quo habemus ad communem usum 40. solidos albarum* – moneta est argentea minutior, Gallis *Blanc*, Italis *Bianco*. Vide Bizarum *Persica* p. 455. ut & hic in vocibus *Blancardi*, item *Blanca*.

ALBUS Mons, German. *Blanckenberg*, Gallis *Blamont*, quasi *Blancmont*, oppid. est Lotharingiæ, cujus Comes Henricus memoratur in Chronico Senonensi. Item *Montblanc*, prope Glastoniam, Hisp. Valentinam, vid.

ALBUS MORUS, vide *Leuconche*.

ALBUS PAGUS, locus est medius inter Berytum & Sidonem, ubi Antonius cum militibus suis Cleopatram expectavit. Plut. Locus item ad sinum Arabicum. Antonin. in Periplo maris Erythræi.

ALBUSAMA, vulgò *Conejo*, Insul. Africæ, in Mediterraneo mari in ora regni Fezzæ, Sannia. Vide *Errorum Insul.*

ALBUTIUS, Celtiberorum Princeps; cui captam sponsam pulcerrimam P. Scipio Africanus restituit illibatam. *Plut.* hunc *Luceium* vocat, Val. Max. *Indibilem* l. 4. c. 3.

ALBUTIUS, vel ALBUCIUS, Canidiæ pater, homo insigniter avarus & sordidus. Quando eo obstinatius comparandis servis mittebat, mortem eis minitabatur, nisi pro ejus voluntate comparassent. Alii autem scribunt, cum ille convivatetur, servis officia distribuisse, & antequam aliquis peccasset, consuevisse, dicentem, vereri se, ne cum peccassent, cædere illi postea non vacaret. Horat. Sat. 2. l. 2.

– – – – – Hic neque servis
Albuti senis exemplo, dum munia didit,
Sævus erit, – – – –

ALBUTIUS SILVIUS, V. Rex Latinorum successit Patri Silvio, decessit; An. regni 39. Mundi 3026. Vide Euseb. *Chron.* Dionys. Halicarn. l. 1. c. 8.

ALBUTIUS SILUS, Novariensis orator, receptus in Planci oratoris contubernium: jam vero senior, ob vitium vomicæ Roma Novariam rediit, convocataque plebe, causis, propter quas mori destinasset, in concione redditis, abstinuit cibo. Sueton. de *Illustr. Rhetor.* c. 6.

T. ALBUTIUS, Philosophus, discipulus Epicuri, cujus *M. Varro* meminit, dicitque, eum Satyras scripsisse Luciliano stylo. Nam & *Lucilius* eum ut Græca insectantem verba notat his verbis,

Græcum te, Albuti, quam Romanum atque Sabinum,
Municipem Ponti, Titi, Anni, centurionum,
Præclarorum hominum, ac primorum, signiferumque,
Maluisti dici: Græce ergo prætor Athenis,
Id quod maluisti, te, cum ad me accedis, saluto:
Χαῖρε, inquam, Tite: Lictores, turma omnis, cohorsque
Χαῖρε, hinc hostis Muti, Albutius, hinc inimicus.

Vide Cicer. l. 1. de *Nat. Deor.* & l. 5. *Tusc.* & l. 1. *de finibus*.

ALCACAR, cognomine, *Quivir*, metropolis provinc. Asgar, in ora Barbariæ, à Jac. Almanzor, Fezzæ Rege condita, ut inde commodius in Granatense Regnum trajectus esset. Ab Alphonso V. Rege Lusitaniæ capta, A. C. 1468. *Joh. Leo*, Marmol. l. 1. c. 6. & l. 4. c. 41. Sanut. l. 4. Alia, in Castellæ Regno urbs.

ALCADETA, Oppid. Hispaniæ in Vandalitia.

ALCÆOS Populos Centuripi vicinos quidam constituêre.

ALCÆUS, Herculis avus, à quo ut quidam volunt, *Alcides* dictus fuit Hercules. *Apollodor. Diodor. Sic. Euseb.*

ALCÆUS, Lydus, Herculis ex Cleolao filio nepos, pater fuit Argonis, primi Lydorum Regum Dynastiæ II. quæ *Heraclidarum* dicitur, auctoris. Herodot. l. 1. c. 7. Vide *Argon*, *Cleolaus*, it. ubi de *Atyadis*, quibus Heraclidæ successerunt.

ALCÆUS, poeta Lyricus, Lesbi, urbe Mitylene oriundus, floruit Olymp. 44. an. 2. ut Euseb. in *Chron.* tradit. Et firmatur, tum eo, quod Periandri temporibus vixisse dicat Herodot. l. 5. tum inimicitiis; quas gessit cum Pittaco septem sapientum uno, qui claruit Olymp. 42. uti Diog. Laert. testatur in *ejus vita*, quem adeò amatum fuisse scribunt, ut authoritate sui carminis multos ex civitate ejecerit. Unde Horat. l. 4. Od. 9. *Alcæi minaces Camœnas* vocat. Fuit hic magnificus, brevis, diligens, & plurimum Homero similis, de quo Quinctilian. l. 10. c. 1. Cicer. l. 4. *Tuscul.* & alii. Ejus è prælio profugi arma reperta, hostes in Sigæo, in templo Minervæ, suspenderunt. Herodot. *Terpsich.* Fuit alius *Alcæus*, Comœdiæ veteris scriptor, quem decem Comœdias reliquisse author est *Suidas*. Earum *Endymion* memorant Pollux l. 9. *Pasiphaë*, eidem l. 10. quâ cum Aristophane Athenis certavit. *Alcæo* etiam citantur ejus *Palæstra*, *Nuptiæ sacræ*, *Sorores stuprum passæ*, *Ganymedes*, & *Callisto*. Alium vide apud Ælian. *Var. Hist.* l. 9. c. 12. Nic. *Lloydius*.

ALCAI, mons celsus & tetricus, in Fezzæ regno, à primariis regni habitatus, & puto munitissimus. Marmol. l. 4. c. 80.

ALCAIDA, nomen Judicis & præfecti urbis, in Barbaria. Vide eundem, l. 4. c. 22.

ALCAIMUS Marcus Antonius, vide *Marcus Antonius*.

ALCAIRUM, Ægypti urbs, de cujus nominis origine sic Bochartus in *Phaleg.* l. 2. c. 26. Arabica lingua, inquit, quæ inter Ægyptiam & Hebræam media esse creditur, קהר *cahara* est *vincere*. & קהר Cahir *Victorem*, unde nomen אלקאהרה, *Alcahera*, i. e. *Victrix*, urbi Cairo, quia Muazzus illam ædificavit in Horoscopo Martis אלקאהר אלפלך qui *vincit orbem*. Ita reddenda erant Elmacini verba *Histor. Saracen.* p. 227. quæ doctissimus interpres multo aliter accepit. Nic. *Lloydius*.

ALCALA, nomen in Hispania familiæ Ducalis, accessit Comitibus de los *Molares* & Marchionibus de *Tarifa*, oriundis è stirpe Henriciorum, *Henriquez*, è quibus Petrus fil. alter Friderici Castellæ Admiralis, ab uxoribus Beatrice & Catharina, quæ germanæ & filiæ Peratani de Ribera erant, successionem & nomen de *Ribera* suæ domus, cum officio supremi Judicis Andalusiæ, intulit. Ejus ex Catharina præfata fil. Ferdinandus Henricus de Ribera, de *los Molares*, ex Agnete Portocarrera suscepit Ferdinandum Ducem *Alcalæ*; qui & Johanna Cortesia natus Ferdinandus Marchio Tarifæ, ex Anna Girona, genuit Ferdinandum, Ducem *Alcala*, maritum Beatricis, filiæ Christophori de Mora Marchionis de *Castel-Rodrigo*, Petrumque Gironium maritum Antoniæ Portocarreræ, Marchion. *Alcala de la Lameda*. Spenerus *Theatr. Nob. Europ.* *Tom.* I. Petrus vero præfatus, ex Antonia uxore, genuit Annam Mariam Luisam Portocarreram Ducem Alcalæ, Marchion. Tarifæ, Comit. *de los Molares*, quæ nupsit Antonio Johanni Ludovico *de la Cerda Duci de Medinaceli*. Idem *Tom.* 2.

ALCALA REGALIS, oppid. Hispaniæ, in regno Granatæ & confinibus Vandalitiæ: 9. leucis Granatâ distat.

ALCALA S. JUSTI. Vide *Complutum*.

ALCAMENES, nonus Rex Spartanorum, ex Agidarum familia, patri Telecloo successit, & ann. 37. regnavit. Hujus tempore bellum

lum Heloticum fuit, quibus auxilia tulerunt Argivi, sed malo suo tempore à Spartanis prælio victi, vide Helot. Eptidem collega Nicandri Argivorum hostiliter ingressus magno eam damno affecit: cui cum successisset fil. Theopompus, apud Messenios autem Antiochus & Androcles Phintæ filii regnarent, inter utrumque populum levissimas ob causas simultas orta est, quæ non ita multo post, cum Euphaës Antiocho & Androcli successisset, in apertum bellum erupit, anno 2. Olympiadis nonæ, quatum prima ad annum 3. regni. Graæum ab Lysicle relatum, quod Alcamenes Amphiam, Messeniorum oppid. Laconiæ finitimum, non indicto bello, occupavit & post diuturnam quandam reversus est. Reliqua vide, voce Polydorus, cui patrem in regno excepit. Pausan. Laconic. Cæterum fuit abstinentia & justitiæ quoque laude clarus, vide egregia ejus dicta, apud Plut. in Apophth. Lacon.

ALCAMENES, Achæorum Dux, Pausan. in Achaic. Quin & statuarius ejusdem nominis fuit Praxitele coætaneus, cui Agoracritum Parium condiscipulum in facienda Venere suffragio populi Atheniensis superavit. Plin. l. 36. c. 5. Meminit ejus Lucian. in Hermotimo, itemque de Imaginibus, & opera ejus plura recenset Pausan. l. 8. Vide etiam Plut. de Gen. Athen. Rep. c. 12.

ALCAMENES, Sthenelaidæ fil. præfectus quarundam navium Lacedæmoniorum, ab Atheniensibus interfectus. Thucyd. l. 8.

ALCAMUS, oppid. Siciliæ, ad radices montis in valle Mazarensi 50. mill. pass. Palermo, & totidem Drepano distans.

ALCANDER, unus è comitibus Sarpedonis, Lyciæ Regis, ab Ulysse ad Trojam occisus. Ovid. Met. l. 13.

Alcandrumque Haliumque Noemonaque Prytanimque

Item adolescens Lacedæmonius, qui Lycurgo oculum baculo eruit, adversus quem noluit animadvertere Lycurgus, sed misso confluentium numero, eum domum introduxit, sibique ministrare jussit. At Alcander, cum Lycurgi mansuetudinem perspiceret, plurimo amore eum postea prosequebatur. Plut. in Lycurgo, & in Apophth. Lacon. c. 89. Item Alcander, qui poëtane, an alius generis scriptor fuerit, non video unde colligi possit, nisi forte ex loco Clement. Alex. quem profert Voss. de Poët. Græc. p. 85.

ALCANDRE, Polybii Thebani, hominis ditissimi, uxor. Homer. Od. δ. v. 126.

Ἀλκάνδρῃ Πολύβοιο δάμαρ, ὃς ἔναι᾽ ἐνὶ Θήβῃς
Αἰγυπτίῃς, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται.

ALCANITIUM, oppid. Hispan. in Aragonia, ad fluv. Guadalope. Rarus incolas habet.

ALCANOR, vir proprium, cujus meminit. Virg. Æn. l. 10. v. 338.

Huic frater subiit Alcanor, &c.

ALCANTARA, vide Norba Cæsarea.

ALCARATIUM, oppid. Hispaniæ in Castella nova, aliter Villanova, juxta fluv. Guadarmena. Hinc montes dicti Sierra de Alcaraz.

ALCARSUS, vide Calycadnus.

ALCATARANUS, post Abdumalicum, Rex Cordubensis, cùm plus æquo peregrinis Mahometanis, Damascenis imprimis, faveret, suorum odium incurrit, sed vicit hos prope Toletum. Ipse autem à prioribus postmodum captus & de muris pinna suspensus est. Marmol. l. 2. c. 14.

ALCATH, aliàs Elcath, civitas quæ cum suis suburbanis de tribu Aser data est Levitis. Jos. c. 21. v. 31. Hieronym. de locis Hebr. litera E.

ALCATHEA, nominatur ab Authore Scholiorum in Aristophanis Equites, mater Pausaniæ Regis, qui contra patriam cum Persis conspiravit, uxor Cleombroti, quæ ab aliis Theano vocatur, ut notat Janus Gebhardus, ad Nepotis Pausaniam.

ALCATHI, Villa in Cypro Insula. Jul. Pol.

ALCATHOE, urbs eadem cum Megaris in Achaja. Ovid. l. 1. Trist. Eleg. 11.

Et quos Alcathoes memorant e mœnibus ortos.

ALCATHOUS, Pelopis fil. qui cædis Chrysippi fratris suspectus Megara venit, occisoque leone, qui multos, & in iis Megarei Regis filium Euippum occiderat, affinis Megareo gener in regnum successit. Pausan. l. 1. Item Alcathous Trojanus Hippodamiam, Anchisæ filiam in uxorem duxit, & in pugna apud Trojam ab Idomeneo Cretensi occisus est. Homer. Il. μ. v. 93.

ALCAYDUS, nomen Judicis, apud Saracenos Hispanicos, quem Judicem Hispani Christiani suis in urbibus appellare consueverunt. Vitalis Episcop. de Magistratibus Saracenorum. In quibusdam locis Judices, in quibusdam Alcaydi, illi justitiæ nuncupantur. Charta Lorbatensis, apud Sandovallium in Pamela, Christiani habeant suum Comitem, de sua gente, & illi componant inter eos lites & non mactabunt hominem, sine jussu de Alcayde seu Alvacide Sarraceno, &c. A Saracenis postmodum transiit vox & dignitas ad ipsos Hispanos Christianos. Unde Alcaidus Hamet, seu Merinum aut Cavaurum, qui de meretricibus ac adulteris cognoscebat, Officialis olim quidam in Aragonia dictus est. Alter Alcaidus, in Charta Adelfonsi Regis Aragoniæ, apud Blancam p. 640. & in Concil. apud Pennam Isidem A. C. 1162. can. 33. ubi Alcaides vel Majores vel alii Rectores civitatum, memorantur. Vide Oihenartum Notit. Vasconiæ l. 2. c. 6. &c. Michaëlem del Molino in voce Alcaydus & Adelantatum, laudatur. Car. du Fresne Gloss.

ALCE, canis nomen apud Xenophontem, l. de Venatione. Item una è canibus Actæonis apud Ovid. Met. l. 3. Fab. 2.

Et Dromas, & Canache, Sticteque, & Tigris & Alce.

Item nomen meretricis. A. Gellius l. 4. c. 14. Item urbs Hispaniæ in Celtiberia, quam Gracchus ad deditionem compulit. Liv. l. 40. Dec. 4.

ALCEDO, nomen loci, apud Daretem Phrygium, unde Thoas classem Græcis adveterat: sed Calcedonia legendum haud dubiè: Ortelii codex manuscriptus, ut ipse refert, Calcedon habet.

ALCENOR, vir fuit Argivus, qui in ea pugna qua 300. Argivi cum totidem Lacedæmoniis de finibus certârunt, solus cum Chromio ex suis superstes, hostibus quoque omnibus, uno Othryade excepto, ad internecionem deletis, Herodot.

de ALCENSIA Nicolao, vide Nicolaus.

ALCES, Bithyniæ fluv. Plin. l. 5. c. 32.

ALCES, apud Solin. c. 23. ubi de Germania, Est & alces mulis comparanda, adeo propensi labro superiore, ut nisi recedens in posteriora vestigia, non queat depascere. Ita Solin. Cæsari, Germanis natus animal, quoniam alces: sed nec cubitum, ut existimant, flexu requiescere. Propterea non cubat, cum dormitura est, &c. Græcis est ἄλκη & ἀλκή. Pausan. l. 5. & 9. Cujus animalis etiam meminit Capitolin. in Vita Gordiani, c. 3. & in Gordiano, &c. Sed mirum, quantum de eo inter se Auctores dissentiant. Plin. l. 8. c. 15. Septentrio autem & camelo vocat, juvento similem facit. Solinus, loc. cit. mulis comparat: quia jumentum minorum pro mula accepit. Præterea quod de labro ejus alces proponit addit, Plinius de Machli memorat, quæ fera est Scandinaviæ Insulæ, similis Alci. Cæsar l. 6. Bell. Gall. c. 27. figuram Alcis capreæ facit similem, eadem pellis varietate, sed magnitudine paulo antecedentem. Pausan. Alcis figuram describit, naturam cervum inter et camelum medium. Ubi mirum autem, certo utrumque cum Cæsare convenit: Nam capreæ & cervi, quamvis magnitudine, haud fermè distant, & varietas pellium in capreis & hinnulis eadem. Quod addit de facie camelina, cervina, ubi cum Plinio facere videtur, quia proceritatem cervicis Alci tribuit. Cæsar porro Alces cornibus mutilas tradit. Pausanias contra, loc. cit. ἄλκη ... ἄρρενι δὲ ἐπὶ τῶν ὀφρύων κέρας ... Ita Alces quidem & cornua in superiore labrum mares, fœminæ vero inquinatum. Qua in parte cum Cæsare magis convenit Plinius, quàm cum Pausania: etenim narrat, ex capraciis sit procerita & auritum, jumento similem esse, nihil dictum de cornibus. At inter divisim Cæsar & Plinius, quod hic machlin nullas suffraginum flexuras esse prodit, Cæsar Alces cætero non dissimilem esse Machlin Alci idem Plinius faceret, &c. Quæ de re vide plura apud Salmas. ad Solin. p. 231. Cornua Alces & duas ungulas, alterumque in Musæo Kircheriano Romæ, cujus editor ita de hoc Animali scribit: Alces, Germ. Elend, vulgo Gran-bestia, animal est, quod speciem mediam inter equum & cervum, quod Olaus M. Onagrum vocat, aures habet & aures prominentes, cornua fere tantum cervi, sed ... & latitudine, Debitarum Russiæ fera est. Porrecta ... ut non solùm equum ... ossibus & ... verum etiam plurimique hominum animas. Ungula ejus ... sinistri pedis, ... ab auctoritate Regula ... epilepticis ... examinatur. Magnes etiam ejus ... & ... si forte in ... longitudine ... aut ... aut ex ea annulus confiscitur, p. 29. Inter insignia Suecica, Alce, 9. globum continens Gestriciæ provinc. digma est, vide Phil. Jac. Spenerum Oper. Herald. Part. 2.

ALCESTE, vel ALCESTIS, Peliæ fil. uxor Admeti Regis Thessaliæ, quo ægrotante, responsum fuit ab oraculo, quod brevi moreretur, nisi aliquis amicorum pro eo mortem se traderet. Quod cum omnes recusarent, ipsa promptissimam se obtulit. Juvenal. Sat. 6. v. 653.

— — Spectant subeuntem fata mariti
Alcestim; & si similis sit permutatio detur,
Morte viri cupiant animam servare catellæ.

Ab Ovidio Pagasæa dicitur, à Pagasis urbe Thessaliæ, l. 3. Metamorph. v. 19.

Fata Pheretiadæ conjux Pagasæa redemit,
Proque viro est uxor funere lata suo.

A Claudian. Thessala. De laud. Serenæ v. 12.

— — — — Conjuge redempto,
Cujus mortalis percepit Thessala fato,
Inque suos migrare virum non abnuit annos.

Plura apud Euripid. in Alceste. Vide Admetus.

ALCESTERIA, oppid. Angliæ, in Warvic. provinc. ad amnem Trow. Alncester. Distat Warwico 11. milliar. Angl.

ALCETAS Rex Molossorum, longâ serie generationum regnum suam ad Pyrrhum Achillis filium referens. Alius, qui sub Alexandro M. dux fuit. Utriusque meminit Suidas. Pausan. l. 1. Item octavus Macedonum Rex, regnavit ann. 29. Denique Alcetas, Historicus Græcus, scripsit de iis, quæ Delphis dicata erant, Athen. l. 13. ubi citatur ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς ἀναθημάτων.

ALCETAS, Molossorum Rex, profugus ad Dionysium Syracusanum, eum ope ejusdem & Illyriorum in regnum restitutus est, cum Epirotarum plures decem millia exsi essent. Olympiad. XCVIII. anno quarto. Diodor. Sic. l. 15. n. 464. Hunc in societatem Atheniensium adduxit Timotheus.

ALCETES, Arymbæ fil. Æacidâ fratre natu major, Epirotarum Rex, sed impotentis iracundiæ vir, atque ideo à patre expulsus, cum in Epirotas quoque sævire ac furere inciperet, tandem conspiratione facta, una cum liberis de medio sublatus est. Cui interfecto, Epirotæ Pyrrhum Æacidæ filium substituerunt. Pausan. in Phocic.

ALCETTIENSIUM, meminit vetus lapis, in Austria, Lambachi. Lazius in Reip. Rom.

ALCHABITIUS, Astrologus Arabs, seculi 12. Scripsit quædam in Astrologia & Optica. Voss. de Scient. Mathem. c. 62. §. 4. & c. 64. §. 1.

ALCHASAR, regio, unde Euphrates oritur.

ALCHERIA, aliis Algueria seu Alqueria, voces propriæ Majoricensibus, apud quos Alqueria significat lugar de pocas casas como de marbas, Beled. i. e. villam paucorum domorum, quam Galli Hameau vulgo vocant. Origo vocis ab Arabibus seu Mahometanis, qui, dum Baleares Insul. possidebant, villas appellarunt voce Arabica deducta ab Alcharia, quæ idem ac pagus significat, ut ait Joh. Dametus in Historia generali del Regno Balearico, p. 273. unde etiam origo nominis urbis celeberrimæ, Capri. Neque aliunde Valentes hau-

hàuserunt suum *alcacerria*, quibus id idem sonat, ut auctor est Oyhenartus. Hinc *Alcacerria* vel *Alcabria*, ex Hispan. *Alcaçar*, vox itidem Arabica, ut habet [illegible] *Cobarruvias*, nox [illegible] domum, castellionem, domum regalem sonat, quasi [illegible] *Casarea*, domus Regi. Pactum [illegible] inter Iacobum Regem Aragonum & Nobiles Aragonenses de conquirendis Balearibus Insulis, datum Barcinone A. C. 1229. 5. Kl. Sept. *Et nos similiter habeamus partem omnium prædictorum, secundum numerum Militum & hominum armatorum, qui nobiscum fuerint, retentis nobis Alcacerriis & [illegible] Regum, in civitatibus, ultra debitam portionem nobis competentem.* Ita Ms. Charta: sed apud Dameium prædictum loc. cit. p. 203. habetur *Alcabri* [illegible] 8. [illegible], &c. Paulo aliter tamen de vocis notione disserit Michael del Molino in *Repertorio Fororum Aragon.* voce *Feria*: *Et feriæ, quia Alcaçaria, de qua fit mentio in dicto foro antiquo, est quidam locus, seu quædam platea parva, in qua fiebant congregationes, ad emendum & vendendum vestes & suppellectilia domus & alia mobilia*, apud Car. du Fresne Glossar.

ALCHYMIA & CHYMIA, hodie dicitur, quam Veteres *Χυμείαν*, item [illegible] passim vocavêre. Eadem [illegible], *Sacra Ars*, appellata, cujus & Pythagoram scientem fuisse volunt. Unde Lexicon hujus Artis in antiquis libris sic inscribitur: [illegible]. Et alibi [illegible] interpretantur [illegible], *auri effectionem*. Cujus inventores Ægyptios faciunt Zosimus, Stephanus, Cleopatra & alii Græci Archemistæ, qui recentiori ævo illiusmodi flatores dici cœpêre. Nominis ratio in incerto: Interim cum omnium rerum, quæ ad hanc scientiam pertinent, vocabula, ab usu & consuetudine communi subtraxerint Auctores sui & peculiarem sibi Dialectum vindicaverint, solis Mystis tanti arcani intellectam, conjicit *Salmas.* fornaculam sive caminum, in quo argentum & aurum fundebatur, quod ore hianti & patulo esset, [illegible] vocavisse, i. e. [illegible], unde [illegible] dein ipsa ars. Sed & Auctores Artis hujus Græci [illegible] quendam, vel [illegible] Prophetam nomine magnis laudibus celebrant & inter præcipuos nominant, qui divinam hanc scientiam repererint & amplificârunt; *Zosimus* imprimis Panapolita, qui illius sæpe meminit. Unde ab hoc *Cimes* fortè vel *Cheme* Propheta, ut aliis vocatur, [illegible] nomen accepit. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 1097. & infrà in voce *Chemia* & *Cremia*.

ALCHIDAS Rhodius, Cupidinem nudum Praxitelis manu factum adamavit, atque in eo amoris vestigium reliquit. Plin. *l.* 36. c. 5.

ALCHIMACHUS, pictor nobilis. Plin. *l.* 35. c. 11.

ALCHINDUS, Arabs, inter 12. subtilissima ingenia Cardani, *l.* 16. *Subtil.* Scripsit de sex qualitatibus.

ALCHIONE, mons Macedoniæ. Plin. *l.* 4. c. 10.

ALCHIPPE, oppid. Fucino lacu haustum. Plin. *l.* 3. c. 12. Alii tamen *Archippe* scribunt.

ALCIACUM, vulgo *Auchy le Chasteau*, oppid. Artesiæ provinciæ juris Gallici ad Alzham fluv. 4. leucis ab Hedino, in meridiem.

ALCIATUM, vulgò *Alzato*, oppidul. Ducatus Mediolanensis in Italia. Vide *Alziatum*.

ALCIATUS Andreas, JCtus Mediolanensis, Jurisprudentiæ Repurgator, à Francisco I. in Galliam accitus, Avenione, Avarici, Aurelianique docuit. Dein Papiæ, Bononiæ, Ferrariæ, Papiæ, ubi obiit A. C. 1550. Scripta ejus in Jure plurima, & Emblemata extant. Forster. *de Jurisc.* Morig. *Hist. Mediol.* Vide & Anton. Teissier *Eloge.*, *Vol.* 2.

ALCIATUS Franciscus, vide *Franciscus*.

ALCIATUS Paulus: vide *Paulus*.

ALCIBIADÆ, calceamenti virilis genus. Vide *Vir* & hîc infrà.

ALCIBIADES, Imperator Atheniensis fuit, summo locô natus, naturæque & ingenii donis excellentibus exornatus: rursus verò omni vitiorum genere deformatus, nisi quantum eum ab iis retraxit disciplina Socratis, cui se erudiendum tradidit. Vitam ejus prolixè descripsit Plutarchus Græcè, Latinè verò perbrevem eleganter Corn. Nepos. Vide etiam Thucyd. *l.* 5. 6. 7. 8. Xenoph. *Hellen.* *l.* 1. *Theopomp.* &c. Hic Alcibiades in ludum quendam ingressus, cùm apud magistrum Iliada Homeri postulatam non invenisset, alapam ei impegit satis duram, atque eum imperitum esse, & similes sui pueros efficere dixit. Mortem ejus, quod attinet, de ea sic Justin. *l.* 5. c. 8. *Quem* (Alcibiadem) *cum profectum ad Artaxerxem Persarum Regem comperissent, citato itinere miserunt, qui eum interciperent: a quibus occupatus, cum occidi aperte non posset, vivus in cubiculo, in quo dormiebat, crematus est.* Contrà verò habent Plut. & Corn. Nepos, *in ejus vita*, ut jam vidit Clar. Berneggerus. *ib.* Verba Cornelii *l.* 7. c. 11. in mendo cubant. *Illi enim eum ferro aggredi non audebant, noctu ligna contulerunt, circa domum [illegible], in qua quiescebat, eam succenderunt*, &c. Non attinet virorum doctorum super hunc locum conjecturas apponere. Lege, *circa domum Seuthenam*. Similiter autem locus est in confinio Phrygiæ & Galatiæ. *Nic. Lloydius.*

ALCIDÆ, Dii apud Lacedæmonios sic nuncupati. *Hesych.* [illegible] *Lacedæmonios.*

ALCIDÆ Statuæ, vide *Cybe.*

ALCIDAMAS, Ceus, pater Ctesyllæ, in columbam mutatæ, apud Ovid. *Met. l.* 7. *Fab.* 12.

Transit & antiquæ Carthæa mœnia Cea,
Qua pater Alcidamas placidam de corpore natæ
Miraturus erat nasci potuisse columbam.

Vide *Ctesilla*. Hanc etiam filiam Alcidamantis, Poëtæ hic indigetam, vocat Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* IV. ubi de *Oraculis Ægypti*.

ALCIDAMAS, luctator insignis. Stat. *Theb.* 10. v. 498.

------ *Tuque ô spectate palæstra*
Omnibus, & super Nemeæ in pulvere felix
Alcidama.

Idem *l.* 6. v. 759.

Taygeti conspectus nudo de plebe Laconum
Prosilit Alcidamas.

Item Eleates Philosophus, Gorgiæ Leontini discipulus. *Suid.* Quintilianus verò inter oratores eum numerat. *l.* 3. c. 1. Atque extant ejus aliquot orationes in volumine orationum Rhetorum Aldino.

ALCIDAMIDAS, Dux Messeniorum, post Aristodemi Regis mortem, Ithome à Spartanis expugnatâ, è Messenia Rhegium commigravit, Strabo *l.* 6. Ab illo quartus Anaxilas seu Anaxilaus fuit, Rheginorum Tyrannus, de quo infrà. Vide Pausan. *l.* 4.

ALCIDAMUS, Rhetor antiquus, imprimis nobilis. Mortis laudationem, & de Musica scripsit. Cicer. *l.* 1. *Tuscul. Qu.* An idem cum priore? Diog. Laërt. *in Protagora*, *l.* 9. *Suid.* Quintil. *l.* 3. c. 1. Plut. *de vit. Orator.* c. 6 & 8.

ALCIDAS, à Lacedæmoniis, cum 23. triremibus, ad occupandam Corcyram missus. Thucyd. *l.* 3. c. 8.

ALCIDES, Minerva cognominata est à Macedonibus. Liv. *l.* 42. c. 51. de Perseo Rege bellum adversus Romanos suscipiente. *Ipse*, inquit, *centum hostiis sacrificio regaliter Minervæ, quam vocant Alciden, confecto, cum purpuratorum, ac satellitum manu Citium profectus est.* Item Herculis cognomen, ab Ἀλκὴ, i. e. robur, vel ab *Alcæo* avo paterno, ut vult *Herodot.*

ALCIDZURI, vide *Bossi*.

ALCIMACHUS, pictor nobilis. Plin. *l.* 35. c. 11.

ALCIMEDE, uxor Æsonis, & Iasonis mater, teste *Pherecyde*. Quamquam *Homeri enarrator* Æsonem ex Polymela Iasonem genuisse scribit. Ejus meminit Val. Flacc. *Argon. l.* 1. v. 296.

------ ------ *Hinc ingens Æson*
Et pariter vigil Alcimede spectatque tenetque.

Vide *Alcymede*.

ALCIMEDES, Poëta Tragicus, Megarensis. *Suidas.*

ALCIMEDON, cælator insignis. Virgil. *Eclog.* 3. v. 36.

---- *Pocula ponam*
Fagina, cælatum divini opus Alcimedontis.

ALCIMEDON, campus in Arcadia. Pausan. *in Arcad.*

ALCIMENES duo fuêre, Megarensis Tragicus, & Atheniensis Comicus, uterque *Suidæ* memoratus. Posteriorus *[illegible]*, & *[illegible]* citat *Athenæus*. Item *Alcimenes* inter Achæos, gloriâ, genereque vir primarius, cujus meminit Plut. *in Dione*. Item alius, Epirota, Demetrii comes, omnium audacissimus, ac robustissimus. Plut. *in Demetrio*.

ALCIMOENNIS, Germaniæ urbs. *Ptol.* Quidam ejus locô *Ulmam* ponunt.

ALCIMUS, Lydorum Dynastiæ II. quæ *Heraclidarum* fuit, Rex, sed quotus, ignoratur. Vir religiosus & mitis, quo regnante quilibet in pace & divitiis securè vixit. Unde annô 7. regni ejus, tota Lydorum gens vota fecit, ut ad eorum bonum totidem anni illi adderentur; quod & factum, Xanthus *Lydiacorum* auctor, apud Suidam, *in Xanth.* Sub eodem, Ascalum Hymenæi fil. Tantali fratrem in Syria ex suo nomine urbem, Ascalonem condidisse, tradit idem, apud Stephanum in Ἀσκάλ. Vide [illegible] [illegible].

ALCIMUS, Siculus, Italica consignavit. Athen. *l.* 10. & Fest. Pomp. in *Roma*. Item orator, sui temporis facilè princeps. Laërt. *in Stilpone*. Item Lydorum Rex, pietate, ingeniòque mitissimo insignis. Cæl. Rhodig. *l.* 19. c. 29.

ALCIMUS, Judæus transfuga, & proditor, à Demetrio, seu Lysia summus Judæorum Pontifex constitutus, quamvis de sacerdotum genere non erat. 1 Machab. c. 7. v. 9. & 2 Machab. c. 14. v. 3. Vide Joseph. *Jud. Antiq. l.* 12. c. 17. Salian. Tornicl. *A. M.* 3843. n. 2. 3841. n. 2. & 3845. n. 1.

ALCIMUS, Rhetoricam Burdigalæ docuit, cujus meminit Hieronym. *in Chron. Eusebii*, A. C. 360. & Ausonius 2. *Epigr. de Professor. b.* v. 1.

ALCIMUS Avitus, Archiepiscopus Viennensis, circa A. C. 500. Refutationes Arianorum, Nestorianorum, Eutychetis & Pelagii; item Epistolar. libros 9. Homilias, & poëmata scripsit, ex quibus sex libelli, præcipuas Geneseos & Exodi historias enarrantes, supersunt. Gregor. Turonens. *l.* 2. c. 34. Ado Vienn. *in Chron.* Venant. Fortun. Bellarm. *de Scriptor. Eccl.* Baron. *A. C.* 494. 509. & 520. reponit: *Alcimus* Ecdicius Avitus, Isicii Senatoris ac postea Viennensis Archiepiscopi fil. Aviti Imperatoris nepos, Apollinaris Valentinæ Ecclesiæ Episcopi frater, Patri suo in Archiepiscopatu Viennensi successit, ex Labbæo. Adde, Alcimus veteri *Aviticæ familiæ fuit, caput atavus, proavus, pater, avunculus, frater, dignitatibus Ecclesiasticis clari fuêre.* Ille id. Cat. *test. cent.* Præfuit Concilio Epaonensi A. C. 517. & Lugdunensi, & Sigismundum Burgundiæ Regem ab Arianismo ad fidem convertit, Baron. *in Annal.* Obiit die 5. Febr. A. C. 523. Opera ejus in 8o. Parisiis prodiêre, A. C. 1643.

ALCINOR, Argivus, in pugna contra Lacedæmonios, ab utraque parte trecentis confligentibus, victor obiit. Herodot. *l.* 1.

ALCINOUS, Nausithoi fil. Homer. *Od.* 7. Rex Phæacum in Corcyra insul. justissimus, dicente Orpheô in *Argonaut.*

[illegible]

Virg. *Georg. l.* 2. v. 87.

----- *Pomaque & Alcinoi silvæ.*

Ferunt horum pomariorum tantam fuisse fertilitatem, ut maturis fructibus novi statim succederent. Stat. *l.* 1. *Sylv.* 3. v. 81.

Quid bifera Alcinoi referam pomaria? [illegible]
Qui nunquam vacuis prodiisse in æthera ramis.

Ju-

Juvenal. *Sat.* 5. v. 149.

—— —— Illa [illegible]
Poma dari, [illegible] palleat odore,
Qualia perpetuus Phæacum autumnus habebat.

Ovid. [illegible] 1. *Eleg.* 10.

[illegible] Alcinoi poma benigna agri.

Propert. *l.* 1. *Eleg.* [illegible]

Nec mea Phæacis æquent pomaria silvæ.

Plin. *l.* 19. c. 4. *[illegible] est, quàm Hesperidum hortos ac Regum, Adonis & [illegible].* Meminit etiam, præter vulgares alios, [illegible] Alcinoi Theophilus Patriarcha Antiochenus. [illegible], [illegible] tangere [illegible]. E. Nazianzenus; *Carm. ad Vitalianum* proverbialiter:

[illegible] Alcinoi

Tapeta [illegible].

Alcinoi apologus, dicitur de longis & ambitiosis fabulamentis, refertur a Diogeniano, & Julio Polluce *l.* 6. Sumptum ex Historia Odyssea, ubi Ulysses in convivio Alcinoi Phæacum Regis prodigiosas fabulas, & portentosa mendacia commemorat de Lotophagis, Læstrygonibus, Circe, Cyclopibus, atque id genus aliis plurimis miraculis, teste [illegible] Phæacum [illegible]. Hoc proverbio usus est Plato *de Republ.* [illegible] 10. Jul. Pollux, [illegible] 4. & *l.* 6. c. 16. Virg. *l.* 2. *Georg.* Plin. *l.* 19. c. 4. Tertullian. *de Pallio* [illegible] 2. *Nic. Lloydius.*

ALCINOUS, Philosophus, epitomen compofuit dogmatum Platonis. Eam edidit doctissimus vir Dan. Heinsius Græc.-Lat. unà cum Maximo Tyrio, Lugd. Batav. 16[illegible] in octavo.

ALCINUS, unus ex filiis Hippocoontis. Apollodor. *l.* 3.

ALCIONIUS, Petrus, vide Petrus.

ALCIPHRON, Magnesius Philosophus, Alexandri temporibus, *Suidas.*

ALCIPPE, Martis ex Agraulo filia. Apollodor. *l.* 3.

ALCIPPE, fil. Oenomai, [illegible] Marpessæ fuit, quæ cum ab Ida rapta esset, pater raptorem [illegible], [illegible] in fluvium & [illegible] evasit. Plut. *in Parall.* Item, filia [illegible] Gigantis. Cœl. Rhodig. *l.* 14. c. 11. [illegible] Alia, quæ Elephantum peperit, Plin. *l.* 7. c. 3.

ALCIPPE, rustica mulier, cujus sæpe meminit Theocritus. Virg. *Eclog.* 7. v. 14.

Quid facerem? neque ego Alcippen, nec Phyllida habebam,
[illegible]

ALCIPPUS, civis Lacedæmonius, inter suos maximæ authoritatis, patriaque [illegible], [illegible] ab [illegible] partes in Rep. [illegible]. De cujus uxore Democrita, lege memorabilem historiam, apud Plut. *in* [illegible] 5.

ALCISTHENE, mulier pictricis nomen. Plin. *l.* 35. c. 11.

ALCISTHENES, Archon Athenis, Olymp. 102. annô 1.

ALCISTHENES, Sybarita ditissimus, cujus mentio fit in *mirabilibus* Aristotelis. Nisi fortè legendum [illegible].

ALCITHOE, Thebana mulier, quæ, cum Bacchum, ejusque orgia contemneret, cæterisque mulieribus facta celebrantibus, cum sororibus & ancillis lanificio operam daret, ab irato Baccho in vespertilionem commutata est, telæ autem in vitem & hederam. Ovid. *Met. l.* 4. *Fab.* 1. Docet hæc fabula, cultum divinum non negligendum, [illegible] Numinis [illegible] esse [illegible]. [illegible] tandem ex impiorum pœnis gloriam Justitiæ suæ manifestare solere. *Nic. Lloydius.*

ALCLUITH, oppid. Scotiæ, apud Cludam fluv. vulgò *Dunbritton*, teste *H. [illegible]*.

ALCMÆON, Amphiarai vatis, & Eriphyles fil. Hunc pater, ad bellum Thebanum profectus, [illegible] Eriphylen in se aperuit, ejusque fraudis [illegible] vindictam tribuit [illegible] patre memor præcepti, ut in patrem [illegible], in furorem [illegible] factus est, [illegible]. Hunc fabulæ [illegible] adducunt, quum postea ob matris cædem Alcmæon furiis agitaretur, venisse ad fluv. Phlegeum, à quo lustratus est, & cum filiam ejusdem Alphesibœam duxisset, donato illi monili, quod matris Eriphyles fuerat, uxorem illam [illegible] cum [illegible] do ad Acheloum fluv. post ea tempora [illegible], placuisseque ipsi Callirhoë Acheloi filia, [illegible], quod [illegible] conjugi dederat, etiam huic, [illegible], pollicitum esse. Ad quod repetendum cum profectus esset, à fratribus Alphesibœæ, Themene, & Axione, occisum esse, qui tamen & ipsi ab eodem [illegible] vulneribus periit, [illegible] sicut [illegible] Ovidio [illegible], à filiis Callirhoës, quos Jupiter [illegible] Deo, [illegible], in ultionem patris occisi sunt. Vide *Met.* [illegible] 9. *Fab.* 10. Pausan. *l.* 8. Euseb. *Anni* 817. ab *Abraham.* *A. M.* 2741. Virg. *Æn. l.* 6. v. 445.

—— —— Mæstamque Eriphylen,
Crudelis nati [illegible] vulnera, cernit.

Propert. *l.* 3. *Eleg.* 4.

Aut Alcmæonise furiæ, aut jejuna Phinei.

ALCMÆON, Syl. fil. Thrasymedis nepos, cum reliqua Nestoris progenie, e Messenia ab Heraclidis, [illegible] pulsus, Athenas venit, à quo *Alcmæonidarum* gens [illegible] incluruit, Pausan. *l.* 2. Ex hac Megacles postea, Cylonis, [illegible] postera, factus est. [illegible] Herodotus, [illegible] *l.* 5. c. 71. Vide Callisthenes, *Megacles*, Nicias.

ALCMÆON, ultimus ex perpetuis Atheniensium Archontib. post Æschylum, regnavit annis [illegible] Sabbatum Achaeum in Ægypto regnans, [illegible] esse [illegible]. Plato. [illegible] vocat [illegible] *Atheniensium Regem*, videl. non à Medonte Archonte primo, sed a Cecrope; namque *Cecropem Regem*, [illegible] etiam Archontas perpetuos, [illegible] & decennales, [illegible] apud [illegible], [illegible] voce *Archon.* Ei successit Charops, fil. Æschyli, in decennali dignitate, [illegible] Megacles. [illegible] etiam [illegible], [illegible], à quo alius est ille, qui in *Delphicum* [illegible] [illegible].

ALCMÆON, Philosophus Crotoniates, fil. Pirithi, discipulus Pythagoræ. [illegible] Historiam scripsit. Vide Diog. Laert. in *Alcmæone* [illegible] 8. Clem. [illegible] Euseb. [illegible]. Cæl. Aliusq. [illegible] Plutarchus [illegible].

ALCMAN, Poeta Lyricus, Olymp. 27. cum Ardys Lydiæ imperaret, [illegible], [illegible] Lacedæmonium, lingua [illegible] Dorica. [illegible] vero [illegible] ab Alcmane Messenio, [illegible]. Vide Voss. de *Poet. Græc.* p. 11. c. 13. Pausan. *l.* 3. Euseb. [illegible]. Plut. [illegible] *Vid.* [illegible] Plin. *l.* 11. c. 33.

ALCMANIA, civitas Cariæ mediterranea, alias *Heraclea* dicta. *Steph.*

ALCMARIA, oppid. German. in Hollandia, Seu potius West-Frisiæ, egregiè munitum, unde repulsus [illegible] Hispanus, A. C. 1573. [illegible], quod olim huic [illegible] aliis quasi [illegible], [illegible]. *Alcmar* enim Germanis [illegible] lingua [illegible]. Longitud. 26. 00. latitud. 52. 46.

ALCMENE, & Alcmena, *Alcmena*, Electryonis Mycenarum ex [illegible] Regis fil. & Lysidices filia, Amphitryonis uxor, cui hæc [illegible], ut mortem fratrum suorum à Teleboensibus, ulcisceretur. In qua expeditione cum Amphitryo versaretur, Jupiter in Alcmenam ardens, forma ejus assumptâ, quasi ab expeditione rediens, [illegible] ad eam accessit. Illa autem maritum esse suum credens cum eo concubuit, [illegible] Amphitryone prægnans esset, concepitque, & sic geminos peperit, Iphiclum ex Amphitryone, & Herculem ex Jove. Ovid. *Metam.* 9. *Fab.* 5.

[illegible] Lenaus [illegible]
Argolica Alcmene, perrexque puerpera vota.

Vide Plaut. *Amphitruonem.* Diodor. Sic. [illegible] 4. c. 9. Ovid. *Met. l.* 9. *Fab.* [illegible] De ejus sepulchro & conjugio Rhadamanthi, Plut. *in Lysandro.* Imagine a Zeuxide picta, Plin. *l.* 35. c. 9.

ALCMENIDÆ, Athenas à tyrannide Pisistrati liberarunt, Herodot. *l.* 5. *Thalya.* Pausan. *in Attic.* Vide etiam Plut. in eo quæ contra *Herodot.*

ALCOBASA, monasterium celeberrimum Ordinis S. Benedicti in Portugallia.

ALCOBRICENSES, vide *Arcobriga.*

ALCOCERUM, Salmarum, oppid. Hispan. in Portugallia, ad fluv. *Zadaon.*

ALCOMENÆ, civitas Ithacæ, & alia Illyriæ. *Steph.*

ALCON, Cretensis, aliis fil. Erechthei, Principis Atheniensis sagittarius [illegible], cujus filium cum draco invasisset, tanta arte direxit sagittam, ut ea caperent in serpentis desisteret vulnere, nec transiret in filium. Servius ad *Virg. Eclog.* 5. v. 11.

[illegible] Alconis habes laudes, aut jurgia Codri.

Item faber argentarius, Ovid. *Met. l.* 13. *Fab.* 5.

Argento [illegible] Therses [illegible] fabricaverat Alcon
[illegible], & longo cælaverat argumento.

Alius apud Statium *l.* 6. v. 556.

—— [illegible] Sicyonius Alcon.

Alius Hippocoontis fil. cujus sepulchrum describit Pausan. *l.* 3.

ALCON, Martis fil. Alius, Amyci fil. qui ad aprum Calydonium venerunt. Hygin. *Fab.* 173.

ALCON, unus ex Hippocoontis filiis. Apollodor. *l.* 3. Vide supra.

ALCONA Pomeceiana, Galliæ Narbonensis portus, 18 mill. pass. à Telone Martio. *[illegible]*. Vide *Narbona.*

ALCORANUS, liber, quem impius Mahometes una cum magistro [illegible] Sergio monacho, ac tecum [illegible] Judæo, consarcinavit, partim ab Hebræis, partim a Christianis mutuans. Fit autem ea vox ex articulo Arabico *Al*, & nomine *Coranus*, quod vel *lectionem*, vel *collectionem* denotat. Hujus historia paucis sic habet. Post Mahometis obitum, cum, ubi [illegible], diversi commentarii in eum extarent, Mohavias Calipha Babylonius, convento Damasci [illegible], [illegible] dissidentes conciliare conatus est. Quare [illegible] è toto numero doctissimis selectis, quem [illegible] includi, & scribere jussit, quod quisque optimum censeret. Sic productum est liber, qui *Alcoranus* dicitur, reliquis [illegible] projectis, & omni contradictione [illegible] prohibitâ. Nihilominus 4. inde sectæ ortæ. Quarum prima & maxime superstitiosa *Melchitarum*, [illegible] & Arabes. Secunda, [illegible] dicta, traditiones Ali confirmans, & rationi magis conveniens, Persis. Tertia *Omari*, & Libertinas Turcis. Quarta tandem & simplicissima, *Odmani*, Tartaris celebratur.

ALCORANUS Arabicus, cum [illegible] Solimannum Imperatorem Turcarum, asservatur in Musæo Kircheriano Romæ, ut refert Auctor *Collegii Romani* [illegible], [illegible].

ALCTA, Siciliæ mediterranea urbs, *Aetna* Ptolemæo, ubi MS. Palatin. *Aeta.*

ALCUDIA, oppid. Insulæ Majoricæ noviter munitum, cum portu 7 leucis ab urbe Majorca distat.

ALCUINUS, Anglus, vir eruditissimus, variis & reconditis disciplinis ornatus, primum apud [illegible] literarum operam dedit, [illegible] effectum [illegible], ut Carolo Magnus, cujus præceptor fuerat, Parisiis erexerit Gymnasium, [illegible] excitaverit præcipuus. De eo Cornelius in hunc modum scripsit [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] ac *discendi*, [illegible] S. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] quoniam [illegible], [illegible] ipse vocatus, [illegible], [illegible], [illegible]

inatatus, clarus, scientia plenus, & cum aliis precipuè dignus qui semper in hominum memoria versetur, qua natura omnium, quæ sub sole geruntur, magis dinoscat, & occulta mirabilium ab initio rerum causas ad se ipsum cognitionis ardentia inflammentur. Obiit A. C. 804. Vide Bellarmin. de Script. Eccles. Sigebert. & Genebr. Chron. Voss. de Hist. Lat. l. 2. c. 30. Baron. A. C. 761. Aliis Albinus, item Albinus Flaccus Alcuinus, Eboraci oriundus, ubi etiam docuit, fuit S. Ecgberti Magister, Bedæ Venerab. contemporaneus, Caroli Regis Francorum, à quo in Gallias evocatus fuit, Præceptor, Abbas primo Cantuariensis, dein Turonensis, Baron. Bellarm. &c. Opera ejus in fol. prodiêre Parisiis A. C. 1617. & alibi. Obiit paralysi, die Pentecostes, Maji 19. A. C. 804. in Cormeriaceno Cœnobio sepultus, Labbæo.

ALCYMEDE. Iasonem omnes ex Æsone genitum consentiunt. De ejus matre non usque adeo inter scriptores convenit. Apollonius & Valerius Alcymeden Clymenis filiam fuisse scribunt: Stesichorus Eteoclymenen, Pherecydes Alcimeden Phylaci filiam. Herodot. Polyphemen Autolyci. Andron in abbreviatione Tragœdiarum Teucri, Laodices filiam, Iasonis matrem fuisse autumat. Natus est autem ex his duobus solus Iason, ut sentit Apollon. Ibycus filiam etiam eis dicit fuisse Hippolyten nomine. Diodor. Sic. etiam filium alterum, Promachum.

ALCYNOE, Sacerdos Junonis Argivæ tertia; cujus Sacerdotii annô 26. qui in tertiam ante Troica ætatem incidit, genti Siculi ex Italia migravit, referente Hellanico Lesbio, qui per Sacerdotum harum tempora historiam deduxit, laudato Dionys. Halicarn. l. 1.

ALCYONE, vel ALCINOE, una ex Pleiadibus, ex Atlante, & Pleione nata, quæ placuit Neptuno: ex quo peperisse volunt Alcyonem, conjugem Ceycis Regis Trachiniæ. Bocat. l. 4. A. Gell. l. 3. c. 10. Pausan. l. 3.

ALCYONE, vel HALCYONE, Neptuni fil. Ceycis uxor, quæ, cùm ad Oraculum vir ejus navigans naufragium fecisset, doloris impatiens, se submersit, ac Deorum commiseratione in avem sui nominis mutata est. Ovid. Met. l. 11. Theocr. Schol. Idyll. 7. Ἀλκυόνη θυγάτηρ Μάκαρος ἢ Αἰόλου, γυνὴ δὲ Κήϋκος. Servius autem ad Virg. Georg. l. 1. v. 399. notat nominativum esse Alcyone, cùm de muliere dicitur: cum de avibus, hic & hæc Alcyon, h. & hæ Alcyones. Putant debere scribi Halcyon; dici enim Ἀλκυόνα, ὅτι ἐν τῇ ἁλὶ κύει. Vide Aristot. Hist. Animal. l. 9. c. 14. & l. 5. c. 8. Varron. de L. L. l. 6. Schol. Apollonii p. 52. & Schol. Aristoph. in Ornith. Nic. Lloydius. Vide Ceyx.

ALCYONE, Eveni fluvii filia, quæ & Marpessa dicta est, uxor Idæi, quam Apollo cùm rapuisset, non dubitavit maritus, sumptô arcu & sagittis, uxorem ab eo repetere, quod cùm frustra conatus esset, parentes filiæ casum lugentes, commutatô nomine, Alcyonem eam appellârunt, quod fatum superiori Alcyoni non dissimile sortita videretur. Homer. Il. 9. Vide Ida & Marpessa.

ALCYONE, Meleagri conjux, quæ ob mariti mortem, luctu decessit. Hygin. Fab. 174.

ALCYONE, oppid. Thessaliæ, teste Plinio, l. 4. c. 7. ad sinum Maliacum, ex cujus ruinis Methone oppid. extructum, ad quod Philippus, Alexandri M. pater, alterô oculô orbatus est.

ALCYONE, vide Halcyone.

ALCYONEUS, Antigoni fil. de cujus virtute, & Patris, post filii obitum, constantia, vide Laërt. l. 4. Plut. in Pyrrho. Item Gigas quidam, Porphyrionis frater, ab Hercule telis confossus: cujus filiæ, quas septem numerant, ob patris mortem in mare præcipitatæ, ab Amphitrite in Alcyones sunt mutatæ. Vide Suidam, Natal. Com. l. 7. c. 1. Cœl. Rhodig. l. 14. c. 21. Claudian. l. 3. de Raptu Proserp.

—— Fractane jam compage Vesevi
Alcyoneus per stagna poles Tyrrhena cucurrit?

ALCYONIUM, Stagnum immensæ altitudinis; Nero enim Imperator, junctis quàm plurimis funibus profunditatem ejus non potuit explorare; quod & Ampitarum fons dicebatur, teste Pausania. l. 2.

ALDARUS Johan. Historicus Anglicus Hiberniam & Scotiam descripsit. Voss. Hist. Lat. l. 3. part. 2. p. 708. Vide & Johannes.

ALDEBERGA, urbecula Germaniæ in Saxonia superiore in confinio Bohemiæ, versùs Albim flur. Subest Electori Saxoniæ.

ALDEBERTUS, insignis impostor Gallus. De cujus erroribus, vide Baron. A. C. 743. 745.

ALDEBURGUM, urbecula Germaniæ in Holsatia, cujus sedes Episcopalis inde Lubecam est translata, A. C. 970. Aliter Oldenburg, unde tractus cognominis in Wagria regione.

ALDEBURGUM, Oppid. Angliæ, in Suffolcia provinc. & in ora mari German. Vide Ikenum.

ALDEGISIUS, Desiderii Longobardorum Regis fil. à Carolo Magno victus & in carcerem conjectus. Aliter Theophanes, apud Baron. A. C. 774. fertur.

ALDEGUS, fluv. territorii Veronensis. Cadit in Athesim, in ditione Veneta.

ALDENARDUM, vulgò Oudenarde, urbs Flandriæ munita, inter Gandavum atque Tornacum, & interfluente Scaldi fluv. dividitur; sub Galliæ Rege. Arcem habet validam, Pamele dictam, in medio urbis. Nic. Lloydius. Pace Neomagensi Hispanis reddita est A. C. 1678. Dicitur etiam Aldenarda, Wilhelmo Britoni, Audenardense castrum, incolis Oudenaerde: origo vocis ex alden & arda, quasi dicas Vetera pascua: Incolæ enim pascua arden vocant. Hadr. Vales. Not. Gall.

ALDENBURGUM, oppid. Germaniæ, in Misnia, cum castro, unde Duces Aldenburgenses, è domo Saxonica. Vide Altenburgum.

ALDENBURGUM, Comitatus in Westphalia, qui ab ortu ad Visurgis ripam, provincias Stegingiam (è regione Bremæ ac Delmenhorstæ subjectam) Stadlandiam in quinque, Butiadiam in septem parochias tributam, & huic subjectam Ieveriam, Frisiæ partem 18. parochiis insignem complectitur: ad occasum Amerlandiam ad Amasim fluvium porrectam, in medio Metinos habet: ad Boream Frisia & Oceano: ad meridiem diœcesi Monasteriensi terminatur, Merc. Item Ducatus & urbs Franconiæ, sub Archiepiscopo Moguntino, Maester.

ALDEBRANDUS, vel HILDEBRANDUS Rex Longobard. post Luitprandum, obstinatiam mox pulsus, Rachim successorem habuit. Platina in Zacharia, Baron. A. C. 744.

ALDERMANNUS, Saxon. Ealdermann, i. e. πρεσβύτερος, Senior, Magistratus species. Apud Anglo-Saxones, multipliciter occurrit: 1. Pro Senioribus vel Superioribus, in quavis præfectura; ita Principes & Rectores provinciarum, Comites, Præsides, Senatores, Tribunos, generali nomine, appellabant Aldermannos. 2. Pro particularibus Magistratibus: Sic reperitur apud Historicos: Aldermannus totius Angliæ, Aldermannus Regis, Comitatûs, Civitatis, Burgi, Castelli, Hundredi & Novemdecimorum: de quorum potestate facilè non est definire, interim omnes, pro more suæ classis, Jurisperitos fuisse, liquet è LL. Divi Eduardi, c. 35. Aldermannus olim simpliciter dictus est Æthelstanus, Dux Orientalium Anglorum (qui præ insigni potentia Half-king, i. e. Semirex, appellatus est) nec non filii ejus Æthelwoldus & Aelfwinus, qui clariori etiam titulô, Aldermannus totius Angliæ salutatus est, ut ex Epitaphio ejus, in Ecclesia Ramesiensi, quam A. C. 969. fundavit, patet. Ubi idem fortè titulus hic designat, quod inferiori seculô Capitalis Angliæ Justitia, vide infrà in voce Justitia. Aldermannus Regis nuncupatus videtur, vel quod à Rege constitutus esset, vel quod judicia Regia exerceret in provincia sibi credita, non ut perpetuus Magistratus, sed per occasionem delegatus, eorum instar, quos olim Missos dominicos vel Justitiarios ad Assisas hodie Angli appellant. Aldermannus Comitatûs, propriè fortè fuit Prætor seu Justitiarius Comitatûs, (quales apud Saxones Sagiberones) Archiepiscopô & Satrapâ inferior, Episcopo verò æqualis. Delictorum enim in Episcopum & Aldermannum par contumacia, par pœna fuit, ut liquet ex LL. Alvredi: par item capitis æstimatio in LL. Æthelstani. Unde medium locum is tenuit, inter Satrapam seu Comitem & Vicecomitem, summæque fuit dignitatis, qui Episcopo tum in æstimatione tum in munere junctus, cum eo simul Comitatum regebat, illô secundùm divinum, istô secundùm humanum jus, judicia publica exercente. Sic enim in Comitatu simul consedisse videntur, Comes, qui Reipubl. partes tueretur; Episcopus, qui Ecclesiæ, & Aldermannus, qui legem diceret & exponeret. Penes eundem fuit, arma tractare, & suæ ditionis vires ciere, ut contumaces frangeret, & justitiam publicam promoveret, ex Alvredi LL. c. 38. De furibus etiam cognoscere, ex LL. Inæ MS. c. 34. Nec eô inconsultô sedem cuiquam mutare licuit, ex LL. iisdem Alvredi c. 33. Aldermannorum Civitatis, Burgi seu Castelli, officium: *Leges & libertates & jura & pacem Regis, & justas consuetudines Regni, & antiquas à bonis prædecessoribus approbatas, inviolabiliter, & sine dilatione, modis omnibus pro posse suo servare: Cùm verò inopinatum vel dubium vel malum contra Regnum vel contra coronam Domini Regis, fortè in balivia sua subitò emerserit, pulsatis statim campanis, convocare omnes & universos*, &c. ex LL. Divi Eduardi Confessoris, c. 35. Quæ tamen ad Prætores potius, quos Majores & Ballivos appellant, quàm ad Aldermannorum ordines (hodie in usu in quavis Civitate & Burgo) referenda existimat, Henr. Spelman. Glossar. Archæol. Vix enim hi Ordines apparuerunt Richardi I. tempore, quò novi ministerii antiqua nomina indui cœpêre. Aldermannus Hundredi seu Wapentachii, sequitur, & Aldermannus Novemdecimorum, quorum hic unde dictus est; quod sicut in Decania, Decanus novem præfuit hominibus, sic in duplici Decania, ipse Vicenarius novendecim reliquis est præpositus: ille, qui toti centuriæ imperitabat; fortè idem cum Hundredi Præposito, & qui hodie dicitur Seneschallus Hundredi. Plura vide apud præfatum Spelmannum. Hinc Aldermannia, apud Wilhelm. Thorn in Chron. A. C. 1278. *Nicolaus Abbas cum consensu sui Conventus concessit & dimisit caisam Magistro Nicolao, Aldermanniam de Westgate, quæ tunc ad dictum Monasterium pertinebat —— reddendo inde annuatim —— 10 lib. sterlingorum pro omnibus servitiis*. Præpositura est, seu Præfectura castri vel villæ, Gall. Prevosté: quâ voce notant ejusmodi villas & prædia, quæ ad Monasteria aut Canonicorum Collegia spectant & Monachis aut Canonicis ad vitam vel ad certum tempus cum reditibus conceduntur. Car. du Fresne in Glossario.

ALDESCUS, Sarmatiæ Europææ fluv. qui se unà cum Panticape ex Riphæis montibus oriens in mare glaciale exonerat. Dionys. Perieg. v. 314.

Κεῖθι γὰρ Ἀλδήσκοιο καὶ ὕδατα Παντικάπαο
Ῥιπαίοις ἐν ὄρεσσι διαβρέχουσιν κελεύθους.

Suidas. Ἀλδήσκος ποταμὸς πρὸς τῷ βορέᾳ. Apud Priscianum in margine pro Aldesco, Ardesco scriptum reperi, & eundem Ardiscum, Ἀρδίσκος, teste Eustathio, fluv. Scythiæ est, cujus etiam meminit Herodot. Musa prima. Nic. Lloydius.

ALDESTANUS, Angliæ Rex. Vide Adelstanus.

ALDHELMUS, vel ADELMUS, & corruptè Anthelmus, frater Inæ Regis Saxonum Occidentalium, Loriumque Episcopus multa scripsit, obiitque A. C. 709. Beda l. 5. Hist. Ang. c. 19. Voss. de Poet. Lat. c. 5. & de Scient. Mathem. c. 34. §. 15. c. 51. §. 3. & c. 67. §. 11. Trithem. Chron.

ALDIA, mulier subdita. *Tradimus cum omnibus —— servis & ancillis, Aldiis & Aldiabus, colonis & colonabus*, in quodam Privil. Caroli M. apud Tortigium de Fund. Cremæ, ubi Auctor hic notat, Aldiones & Aldianas in conditione differre à servis seu mancipiis & colonis; & eosdem esse ait, cum clientibus & convictoribus, Italicè Massari & Santi dictis. Dom. Macro in Hierolex. Aldius, & Aldio est servus, factus liber, cum hypotheca aliqua servitu-

tis erga Dominum, cujus filius *Aldio*, & filia *Aldia* seu *Aldiana* dicti: quæ omnia [illegible] Henrici I. pro [illegible] Ecclesia habentur, [illegible] apud Baronium ad A. C. 1014. Cæt [illegible] fuit ex genere servorum, tametsi peculiaris & propria sint servorum species, ab aliis in [illegible] diversa, unde inter servos crebro recensentur, in *LL. Longobard.* l. 1. tit. 6 §. 4. tit. 7. §. 17 tit. 8. §. 1. 2, 3. aliisque passim. [illegible] dicitur, qui [illegible] patronum. [illegible] quæ Lindenbrogius laudat, [illegible] Quæ posterior descriptio firmatur ex *L. Longob.* [illegible] tit. 23. § 33. [illegible] Atque inde [illegible] conditionem dicuntur, [illegible] in Italia, qui [illegible] & [illegible] in Francia, eod. l. [illegible] tit. 10. habebantque Patronos perinde ac Liberti. 2. tit. 15. §. 1. & tit. 44. §. 1 4. Manumittebantur autem, seu ab opere eximebantur, non in Ecclesia, ut Servi, sed per chartam, l. 2. tit. 14 § 5. Salinatio idem qui [illegible] atque [illegible] lo, sæpe junctim ponuntur in veterib. Longobardorum [illegible]. Hique erant propter [illegible] & militares ministri, qui & [illegible] & [illegible] quod omnino [illegible] ad bellum comitabantur [illegible] vide [illegible] De [illegible] vocis vide [illegible] Ab eadem origine [illegible] dicti sunt, [illegible] officiales Regum recenset [illegible] Carol [illegible] quæ extat in Chron. [illegible] Aldionarius [illegible] conditionis fuisse quam [illegible] & [illegible] & Aldiariæ, quæ [illegible] Ludovici & [illegible] Imperatorum [illegible] &c. Plura de his vide apud Car. du Fresne [illegible] & [illegible] voce [illegible].

ALDHAZIHH, Astrologus Arabs, Auctor operis *Arithm.* Voss. [illegible] c. 54. §. 2.

ALDOBRANDINUS, Sylvester, vide *Sylvester*.

ALDROVANDUS Ulysses, Bononiensis, incomparabilis Naturæ [illegible], varietate doctrinæ [illegible] temporum, re[illegible] credit [illegible] [illegible] Philosophiæ, Medicinæ & Rei Herbariæ, [illegible] habuit [illegible] Matrem [illegible] gemmas, lachrymas, radices, herbas, lapides, animalia, gemmas, [illegible] mundi [illegible] videntur, ejus voluntate asservantur [illegible] in Curia Bononiensi, magnifice apparatu, & [illegible] conspectu ac frequenti experimentis. Quod si [illegible] Theophrastum [illegible] Chrysippum [illegible]. Atque in Capi [illegible] Consulem [illegible] Severum Sulpicium [illegible] &, quod omnem fidem excedit, Origenem [illegible] librorum volumina edidisse [illegible] hæc laus Aldrovando [illegible] ut qui non impari [illegible] Veterum [illegible] plenam, recentiorum vero ampliorem reddidit. [illegible] editione, cæterum familiam [illegible] fines redactus, ut in Xenodochio Bononiensi [illegible] A. C. 1605. decesserit. [illegible] *de Metallis* [illegible] *Ornithologia* tomi III. [illegible] *Historiam*, lib. [illegible] Sunt [illegible] *De [illegible]* [illegible] *De [illegible]* [illegible] *De [illegible]* [illegible] *De [illegible]* [illegible] & quæ reliqua [illegible] Vid. J. [illegible] Imperialem *Musæo Histor.* & Fichetum [illegible].

ALDUABIS Celtarum fluv. oriens circa montem Juram, Sequanos ab Helvetiis dividens, lapsusque per comitatum Burgundiæ, Vesontionem Sequanorum oppidum, ut circino circumductum pene totum cingit: Deinde [illegible] urbem præterfluens, circa [illegible] non longe a [illegible] urbe, Arari fluvio miscetur. Gallice [illegible], apud Cæsarem l. 1. *Bell. Gall.* c. 38. *Aldu[illegible]*, vel, ut alii, [illegible]. Græcus tamen Interpres [illegible] reddit. [illegible] est *Ptolemæo*.

ALDUAINUS, Rex Saxonum Occidentalium seculo 5. ab Ina regno [illegible] Polyd. Virg. l. 4.

ALDUINUS, Abbas S. Joh. Angeli circa A. C. 1025. Baron. [illegible] sub Carolo Simplici, qui regnum hanc [illegible] reddidit usque ad Annatum, cujus filia [illegible] nupsit. [illegible]

ALDUS, cognom [illegible] Manutius, frater Fr. Aldi &c. varia scripsit, & inter humaniorum Literatorum instauratores nomen meruit. Obiit Romæ, A. C. 1597.

ALE, Regnum Barbariæ. Hic pueri animalium figuras [illegible] & Rex bellum gesturus, suos, mirabili commento, ad [illegible] Sanut. l. 7. Jarr. l. 5. c. 44.

ALEA, urbs Arcadiæ, Thessaliæ, & Carpetanorum. *Steph.* Quem vide in *A[illegible]*.

ALEA, [illegible] Frodoardo in *Chron.* memoratus, apud Fanam in [illegible] Belg. cum flumen [illegible], vulgo, [illegible] Laudunensem [illegible] Verba Frodoardi in rebus A. C. 922. hæc sunt: [illegible] ad super *Aliam*.

ALEA, [illegible] Theuth, ut scribit Plato in *Phædro*, [illegible] & exercitio [illegible] receptaque, ut inter dicta præterea illud cautum apud Ulpianum sit, *ut non [illegible]* *qui alea ludendo causa [illegible]*. Ejus usum rem antiquam vocat Justinianus [illegible] quod [illegible] Joh. Saresberiensis [illegible] Alea, [illegible] *Hinc tessera, [illegible]* [illegible] Juvenal Sat. 14. v. 4.

Si damnosa senem juvat alea.

Eam pro quolibet ludo in quo Fortuna & casus dominantur, accipiunt, adeoque etiam pro tessera ac talo. L. Senec. in *Claud. Apocolocynt.* [illegible].

Cumque recollectos auderet mittere talos,
Lusuro [illegible] semperque petenti
[illegible] per ipsos
Fallax [illegible] alea [illegible].

Cui quoque, ut & latrocinio comparatur, ab Aristotele *Ethic. ad Nicom.* [illegible] Certe Romæ legibus penitus interdicta, datô Ædilibus negotio, animadvertendi in [illegible], ut qui indisciplinam civium publicam peccarent. Martial. l. 5. *Epigr.* 85.

[illegible]
[illegible] aleator.

Sed tempore Saturnalium saltem ea ludere licuisse, videtur innuere Horatius l. 3. od. 24.

— Nescit equo rudis
Hærere ingenuus puer,
Venarique timet, ludere doctior,
Seu Græco jubeas trocho,
Seu malis, vetita legibus alea.

Lusere tamen ea viri Principes, M. Cato & Artaxerxes, Plut. in *Cato*. Augustus, Sueton. c. 71. *Lutron. & P. Victor.* Claudius Cæsar, Sueton. c. 33. Domitianus Aug. apud eundem c. 21. Verus apud Jul. Capitolin. c. 4. Theodoricus quoque Gothorum Rex [illegible] Sidonius Apollinar. l. 1. *Ep.* 2. &c. Germani olim, tanto furore, ut cum omnia defecerant extremo ac novissimo jactu de libertate, & corpore contenderent, uti videbimus infra, ubi de *Sponsionis in Foro apud Romanos faciendæ ratione.* Hinc proverb. *Jacere aleam*, vide Thom. Dempster. *Antiqq. Rom.* l. 5. [illegible] c. 1. & hic infra.

ALEÆ lusus, cum ludo calculorum male a nonnullis confunditur, putantibus [illegible] seu [illegible] Græcorum, Latinorum *calculos* esse. Calculorum enim lusus, idem cum Latrunculorum, apud Græcos Latinosque solis calculis peragebatur, nullis tesseris: quare *Aleam* non habebat, sed solam artem. Itaque [illegible] est Græcorum, tesseris calculisque constans, artique pariter ac fortunæ obnoxia, quam Romani aliter *Tesseras*, *Tabulam*, *Duodecim scripta*, appellarunt. Adhibebantur nempe tesseræ ad illum lusum, nec in solis calculis res erat posita ut in ludo Latrunculorum: unde Græci [illegible] modo pro calculis, modo pro tesseris accipiunt, ludumque ipsum modo [illegible], modo [illegible], vocant. Quanquam autem plures *Aleæ* species & artes essent, hanc proprie tamen & per excellentiam *Aleam* appellarunt, quæ cum tesseris & calculis in tabula vel alveo lusorio luditur: de quo ludi genere accipienda sunt, quæcunque in Veterum libris de damnosa & vetita legibus alea dicta occurrunt. Vetustus habetur codex Virgilianus continetque versibus & de [illegible] inscriptus, qui totam hanc in tabula calculisque ludendi rationem luculentissime exponit: cujus carminis initium ita omnino habet,

DE ALEA.

Artis opus raræ, tua si mihi certa voluntas,
Expediam dulces, donum cæleste, Minervæ.
Tu rerum [illegible] usum, nunc ipsa vocat res,
Et [illegible] agitatur [illegible].

Isidor. Origg. l. 18. c. [illegible] *Alea, id est, lusus Tabulæ*, [illegible] *a Græcis*, [illegible] Alea, [illegible]. Sed de *Alea* multa nugæ solennes Isidori. *Lusum Tabulæ* vero cum vocat, per synecdochen loquitur. In tabula enim lusoria, ut hodie apud nos, sic olim apud Veteres duplex præcipue ludus ludebatur calculorum sed seu Latrunculorum, & tesserarum, quem & *Tabulam* & *Aleam* & XII. *Scriptorum*, [illegible] appellabant; quoniam tabulæ pars, quæ tesseris serviebat, duodecim scriptis erat notata, in quibus ponebantur calculi per quas lineas seu scripta movebantur, variasque positus ac situs accipiebant, ex vario tesserarum jactu. Hinc vetus Epigramma de Tabula,

Dispositus [illegible] sub jactu calculus adstat,
[illegible] candidus atque rubens:
Et quamvis [illegible] scriptorum tramite currant,
Is capiet palmam, quem bona fata juvant.

Scriptorum tramitem vocat scripta illa sive lineas, per quas calculi currebant; [illegible] vocat Agathias in [illegible] de eodem lusu: [illegible] etiam Isidor. [illegible] 16. [illegible] & [illegible] iterum Græci, unde [illegible], infelix tabulæ lusor, qui ad unum sol calculum redactus erat, quippe omnes suos calculos amiserat. Nam in hoc lusu vincebatur, qui cum paucioribus calculis erat relictus, imo qui omnes ad unum amittebat. *Capsa* & *Sepes* Latini, Græci [illegible], vocarunt quoque hæc scripta, de quibus vide suo loco. Porro, in hoc lusu ars cum fortuna certabat, cum fortuna ex tesserarum jactu, ars, in calculorum dispositione, posita esset. Licebat itaque, quod forte male cecidisset, id arte corrigere,

rectè scil. ludendo & peritè calculos ponendo. Hinc illa Comici, Terent. *Adelph. Act. 4. sc. 7.*

Ita vita est hominum quasi cum ludas tesseris,
Si illud, quod maximè opus est jactu, non cadit,
Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas.

Qui proin malè jactârat, malè jacta non dabat, sed artem pro fortuna adhibebat & in melius reponere tentabat, quod infeliciter ceciderat. Contra Ovidius præcipit *l. 2. artis amat.* amanti, cum amica sua ludenti, ut & malè tesseras jactet & malè calculos moveat, sicque de industria perdat & se vinci patiatur

Seu ludet, numerosque manu jactabit eburnos,
Tu malè jactato, tu malè jacta dato.

Jactabantur tesseræ, dabantur calculi, & ex vario tesserarum jactu variè per scripta & lineas movebantur ac disponebantur calculi, quam [illegible] calculorum vocat Agathias *Epigrammate* in tabulam Zenonis, ubi totò illo narrat, qualis situs vel ordo ac positio calculorum fuerit, nigrorum alborumque; *ordinem* nominat: *Quatuor* [illegible] *Ep. 23. l. 1.* Aristænetus, apud quem infelix ex æquo amator ac aleator, quoties cum rivalibus suis luderet, adeo præ amore nihil videbat, ut sæpe ex jactu tesserarum, quem ipse fecerat, non suos, sed adversariorum calculos, moveret ac ordinaret. Quotiescunque autem aliquis hunc lusum ludens calculum dedisset & mox pœnitentiâ ductus, datum reducere ac revocare vellet, licebat hoc ei facere, modo fieri concederet is quicum ludebatur. Cicer. *in Hortensio apud Nonium: Ita tibi concedo, quod in duodecim scriptis* [illegible], *ut calculum reducas, si te alicujus dati pœnitet:* Quod Græci dicunt [illegible], *calculum reducere,* ut videre est apud Platonem in *Hipparcho.* Unde per metaph. [illegible] est apud *Hesychium*, &c. Cùm igitur jaci propriè dicerentur tesseræ, dari calculi, hinc *jactus* videtur propriè vocari debuisse tessera, quòd jaceretur; *datus* autem calculus, quod daretur: at Galli vicere, quia hodie *datos* vel *dados* vocant tesseras, *jactus* verò calculos. Unde *jacti* vel *jactones* iis hodieque dicuntur calculi, quibus in putandis rationibus utuntur. Sed & Græci [illegible], i. e. *jactus*, non tantum tesserarum jactus, sed etiam tesseras ipsas nuncupârunt, item [illegible]. *Epigr.* Græcum in [illegible],

[illegible]
[illegible]
Neque verò cum viceris, te magnifaces, neque destitutus
Dolo, culpam [illegible] *tesseram*

Et quemadmodum [illegible] Græci & pro *tesseris* & pro *calculis* usurpârunt, sic Latini etiam tesseras posuerunt, [illegible] & [illegible]. *Glossæ*, *tesseræ*, [illegible], [illegible]. Græci quoque recentiores, [illegible] tam de calculis, quàm de tesseris, dixêre, &c. Calculi verò sive [illegible], quibus in tabula ludebatur, erant rotundi, numerò quindecim, tesseræ tres &c. Vide infrà. Cùm autem *Aleæ* seu *Tabularum ludi* inventor dicitur Palamedes, ut inter alia videre est apud Sophoclem in *Tragœdia* cognomini, non intelligendus is est, quem hactenus descripsimus, sed [illegible] simplex & solis quinque calculis ab utraque ludentium parte tractari solita, absque tesseris. Quinque enim calculos unusquisque lusorum habebat in quinque lineis ponendos, hinc [illegible] *Sophocli*. Sic decem lineas habebat tabula in qua ludebatur & unam præterea mediaruam, quæ inter decem illas protensa [illegible]. Operosior verò illa & ingeniosior [illegible], de qua hactenus, Ægyptiorum est [illegible], tota Philosophicè & ad rationem Astronomicam composita & excogitata, uti diximus suprà in voce [illegible]. Vide plura hanc in rem apud Salmas. *Not. ad Flav. Vopisc. in Proculo* p. 136 & infrà passim, inprimis in *Tabula Trica*, & *Tricteraium*.

ALEANDER Hieronymus, vide *Hieronymus*.

ALEBAS, Rex Larissæorum, qui à suis satellitibus obtruncatus est. Ovid. *in Ibin:*

Quique putas fidos, ut Larissæus Alebas,
Vulnere non fidos experiare tuo.

ALEBECERII, popul. Galliæ Narbonensis Plin. *l. 3. c. 4.*

ALEBUS, fluv. Hispan. circa Baleardes.

ALEC, vide infrà *Halec*, it. *Maria*. Eorum captura abundantissima, circa Rugiam insulam olim celebris, postea apud Scanienses increbuit, hinc ad Norvegos, ab his ad Scotiæ Angliæque oras migravit, ubi frequentissima in hunc diem exercetur & Europæ quòdam modò sufficit, ex quo artem muriâ hunc piscem condiendi Guil. Buckeldius Belga invenit atque ut durare & longè latèque asportari posset effecit, circa A. C. 1416. De periodo hujus piscatus ita Camdenus in *Britannia*, *Halecei Britanniam nostram, non sine divino consilio, numerosis examinibus quotannis circumnatant. Circa solstitium æstivum ex alto littora Scaniæ petunt, quo tempore quam pinguissimi sunt, & statim diverdantur. Inde Angliæ littora adeunt, & ab Augusto mense ad Novembrem optima & uberrima eorum est captura, à Scarborough usque ad Tamisis ostium. Postea aliqua vehementi procella in Britannicum mare deferuntur, & inde ad Chersonesi atque natalina se* [illegible] *effirant; hinc Hiberniam utrimque* [illegible] *in Septentrionalem Oceanum, circumnavigata Britannia, se transferunt & ad Fretum, quasi subsistunt.* Hæc copia effecit, ut Belgis facile concederetur illis in locis piscatus, sicut Seldenus amplius ostendit, qui dominium hunc Anglorum maris argumentum extruit, *Mari clauso l. 2. c. 22.* Alii, ut conventionis, quàm tituló Imperii piscatum hunc esse malunt. Vide Ioh. Henr. Boeclerum *Dissertat. de Cis. Maritima.*

ALECTA, urbs Episcopalis Galliæ Narbonensis hodiè *Alette*. Ad Atacem fluv.

ALECTO, Furia infernalis, Latinè *incessans* dicta, ab α privat. & [illegible] *desino*, quia cupiditas nunquam satiatur. Ovid. *Ep. 2.*

Alecto brevibus torquata colubris.

Virgilius, *Æneid l. 7. v. 324.*

Luctificam Alecto dirarum ab sede sororum
Infernisque ciet tenebris, cui tristia bella,
Iræque, Insidiæque, & Crimina noxia cordi.

quod ait *luctificam*, idem invenies apud Ovid. *Met. l. 4. Fab. 13.* ubi Tisiphonem sororem suam

— — — *Luctus comitatur euntem.*

Eadem ibidem affert secum *Et fletus & lachrymas*. *Alecto* quoque apud Claudian. *l. 1. in Rufin. v. 31.* inter alios comites sequitur,

Scissa maerens velamina Luctus.

Girald *Hist. Deorum Synt. l. 5. 6. 8. 12.* *Aucd. Suidas*, Orph. in *Hymn. Nic. Lloydius.* Vide *Furiæ*, *Eumenides* &c.

ALECTOR, fil. Anaxagoræ, patri in Argivorum regno successit, ipsum genuit & Capaneum, qui fuit unus ex septem ducibus Argivorum apud Thebas. *Volaterr.* *Alectoris propugnaculum* circa Borysthenis ostia habes apud *Dionem Prusæum*. Successit ipsi Iphis, quem vide

ALECTORIA Gemma, seu *Alectorius Lapis*, memoratus in *Excerptis* Solini Metricis,

Est & Alectorius gallorum in ventre lapillus,
Ut faba, crystalli specie, pugnantibus aptus.

In ventre enim galli gallinacei, crescere ac coalescere dicitur, Sicut Draconitia, in capite draconis. Quod verò addit, *pugnantibus aptus*, confirmatur a Solino c. 4. ubi de Milone, *Victor omnium certaminum, quæ obivit*, Alectoriâ *usus traditur*, *qui lapis specie crystallinâ* &c. Et Plinio *l. 37. c. 10.* *Alectorias vocant, in ventriculis gallinaceorum inventas, crystallina specie, magnitudine fabæ: quibus Milonem Crotoniensem usum in certaminibus, invictum fuisse videre volunt.* A voce [illegible], seu [illegible], *gallus* in genere & per excellentiam *gallus Persicus* seu *Medicus*, à tiara sive cristâ rectâ, quam capite gerit. Salmas. *ad Solin. passim, inprimis p. 187.*

ALECTRYON, teste *Luciano*, adolescens fuit Marti adeò familiaris, ut adulterii, quod Veneri ille committebat, conscius adhiberetur, forisque custos apponeretur, ne Solis interventu adulter apprehenderetur. Verum cum ille somno captus negligentius excubias ageret, amantes à Sole comprehensi sunt, & ad Vulcanum delati, catenisque adamantinis, multo ante in eum usum paratis, impliciti. Quo nomine Mars indignatus *Alectryonem* in avem sui nominis transformavit, quem *Gallum* Latini vocant, qui etiam hodiè, veteris negligentiæ memor, Solis adventum cantu suo prænunciat.

ALECTRYONES, h. e. *Galli Gallinacei*, vocitati fuerunt militari lasciviâ olim Cares, propter galeas cristis insignes, teste Plutarcho in *Artaxerxe*. Quomodo etiam nostrâ tempestate certam militum manum, quâ se adversus inopinos hostium insultus tuentur Clivenses, nostrates *Die Hanenfedern* appellant.

ALECTRYOPOLIS, urbs Macedoniæ inter Philippos & Thessalonicam, vulgò *Alesterosori*.

ALECTUM, posteà *Dei Donum*, vulgò *Dondy* seu *Dundee*, teste *Camdeno* cum aliis, oppid. Scotiæ in ora ad ortum ad ostia Tai fluv. inter Andreapolin, & Brechinum.

ALECTUS, militum præfectus, Carausium Aremoricæ usurpatorem, occidit: ob vitia autem suis exosus redditus, & à Constantio Asclepiodoto Præfecto excubiarum Diocletiani similiter interemptus est. Victor, *de Cæsaribus*.

AL EDRISI, seu NUBIENSIS Geographus, præclarè ante annos 500. orbem in septem climata descripsit. Tempore Rogerii I. utriusque Siciliæ Regis, A. C. 1153. Hunc ex Arabico Latinum fecêre *Gabriel Sionita* & *Johannes Hesronita*, *Maronitæ*.

ALEGRANCA, parva Insul. prope Canarias, cum portu commodo & aliquot arcibus. Grammaius, *Afr. l. 9. c. 5.*

ALEIUS Campus, locus Lyciæ, in quem cecidit Bellerophontes, cùm à Pegaso ab œstro agitato excuteretur: Sic dictus, quòd in eo cæcus errâsset Bellerophon, donec periret. Dionysius *Pereg. v. 872.*

[illegible]
[illegible]

A vagando itaque *Aleius* dictus. Homer. *Il. 6. v. 201.*

[illegible]
[illegible]

Eustathius verò aliam tradit nominis originem, videl. [illegible]. *Nic. Lloydius.*

ALELE, Africæ urbs, circa Syrtin Minorem Plin. *l. 5. c. 5.*

ALEMANNI, *Stephano Alamani*, Arnobio *l. 1. Alamanni*, ut diximus retro, populi Germaniæ, Galliæ Belgicæ, & Rhætiæ proximi, in Suevia quondam incolentes. Nunc omnes *Germani*, *Alemanni* communiter vocantur. Quos *Quadratus*, rerum Germanicarum scriptor apud *Agathiam*, non à *Lemanno* lacu, aut ab *Alemanno* fluvio dictos putat, sed quòd plerique Germaniæ populi in unum coiêrunt. Siquidem *All* Germanicâ linguâ idem significat quod *Omnis*, *Man* verò idem quod *homo*. Ut dicti sint *Alemanni*, quasi *omnis generis hominum colluvies & permistio*. Alii verò sic dictos putant, quòd *toti viri* essent, & bellatores fortissimi. Horum regio *Alemannia* nominatur, hodiè *Alemagna*. De qua Claudian *de laud. Stilicon. l. 1.*

Ornatis pangique suo Alemannia pigne.

Vide B. Rhenanum *Rerum German. Nov. Antiq. l. 2.* alibique passim, & ad eum *Notas* Cl. Viri Iac. Ottonis haud pridem editas.

ALEMANNIUS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

ALEMANNUS, fluv. Germaniæ ex Suevia ortum habens, ac per Auream urbem nunc Aichstatum in Danubium inter Ingolstadium & Ratisponam influens. Vulgo *Altmula*, vel *Altmul*.

ALEMANNUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

ALEMUSII, Atticæ populi apud quos est Cereris Legiferæ, & Proserpinæ templum. Pausan. *in Atticis*.

ALENCONIUM, oppid. Galliæ Celticæ Ducatûs titulò insigne, ad Sartam fluv. vulgò *Alençon*, teste *Rob. Canali.* longitud. 12 10. latitud. 48 26.

ALENCONIUS Philippus, vide *Philippus*.

ALENITICUM, vide *Alaunium*.

ALENS, Cor Insulæ locus, *Töetz.* Etiam fluv. *Ejusdem Schol.* Vide *Hales*.

ALEN-

ALENTAKIA, regio Ducatus Livoniæ, in Esthonia provinc. prope Narvam urbem, sinum Finnicum inter & Peipum lacum, in ditione Suecica.

ALENTIO, vulgò *Alençon*, oppid. est Galliæ ad Sartam flumen cum titulo Ducatus: caput pagi *Alentinensis*, vulgò, l'*Alençonnois*. Mentio apud Auctorem *Vitæ de Gestis Consulum Andegavorum*, cum ait: *Rex Henricus ... Comitatum Andegavensis Fulconis custodibus, ex arce Alentionis ... fuere pulsi*. Hodie corrupte dicitur *Alenconium*, vide ibi, & Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ALEON, fluv. Plin. l. 5. c. 29. circa Ioniam Afiæ. Forte *Ales* Pausan. l. 7.

ALEOPETRA, Insula in Mæotide.

ALEPTIMUS, loci nomen in Africa, *in Concil. Carthag.* sub D. Cypriano habito. Corrupte forsan pro *Leptiminum*.

ALEPUM, metropolis civitas provinciæ Comagenæ, olim sub proprio Sultano, sicut Damascus, Iconium, Nicæa & Ninive, postquam Saraceni à Turcis pulsi essent, ut diremus ubi de *Mahumede* II. nunc tertium locum obtinens inter civitates Turcicas: illustris arce, 12. item ornata portis, tribusque suburbiis, Christianis ut plurimum habitata ad fluvium Singam sita est, canalemque habet seu aquæductum, quo multi fontes in publicum & privatum civium usum in civitatem ducuntur. Ibi famigeratum est emporium. Frequentia ejus incolarum inde colligi potest, quod A. C. 1585. in ea ejusque suburbiis trium mensium spatio obierint hominum centum viginti millia. *Natal. Metel.* Quibusdam *Hierapolis*, aliis Larissa, nonnullis Berœa Veterib. Vide Claves *P. de Valle*, *Pauletum*, &c.

ALERA, vulgò *Aller*, fluv. Germ. in Saxonia inferiori Verdam urbem alluit, & postea in Visurgim cadit. Vide *Allera*.

ALERIA, colonia & urbs Corsicæ maritima, in ora orientali sub Archiepiscopo Pisano, excisa, manente Episcopatu, à Mariana, urbe etiam extincta, 30 mill. pass. in ortum distans. Plin. l. 3. c. 6. & Ptol. longitud. 32. 20 latitud. 41. 15. Vide *Valerius Col.* Coloniam in Corsicam deduxit Sulla, *Aleriam*, Marius Marianam: Postquam excisa fuisset à L. Scipione, uti legimus apud Florum l. 2. c. 2. *Lucio Cornelio Scipione, quam jam Sicilia, suburbana esset populi Romani provincia, serpente latius bello, in Sardiniam adnexamque Corsicam transiit: Olbiæ hic, ibi Aleriæ Urbis excidio incolas terruit.* Hinc vetus *Inscr.* Scipionis hujus ad portam Capenam haud pridem effossa:

HIC. CEPIT. CORSICA. ALERIAQUE. URBE.
DEDET. TEMPESTATIBUS. ÆDE. MERETO,

apud Salmas. *ad Solin.* p. 29.

ALERUS Johannes. vide *Johannes*.

ALES, fluv. Ioniæ frigidissimus, juxta Colophonem urbem fluens, qui Plinio *loc. cit.* *Aleon* dici videtur.

ALES, Superba, apud Martial. l. 6. *Epigr.* 55.

Quod semper casiaque cinnamoque
Et nido niger alitis superbæ
Fragras plumbea Nicerotiana.

Phœnix est, vide Salmas. *ad Solin.* p. 103. ut & infrà in hac voce.

ALESA, urbs Siciliæ. Vide infra & *Halesa*.

ALESA, condita ab Archonide Erbitensium duce, in tumulo octo stadia à mari distante, deductis in eam mercenariis & aliis convenis, quos belli cum Dionysio metus Erbitam compulerat. Cùm ob opportunitatem maris ocyus incrementum cepisset, aliæque in Sicilia ejusdem nominis urbes essent, conditor illam à se *Archonidion* nominavit. Posterioribus temporibus & opibus ex maris commerciô auctos & immunitate à Romanis donatos, puduit originis fex, turpe ducentes ex humiliore se civitate ortundos esse. Quidam ab Carthaginiensibus conditam fuisse asserunt, quo tempore Amilcar cum Dionysio pacem fecit. Vide *Halesa*.

ALESATIA, German. *Elsass*, hodiè Alsatia, Gallis olim *Aussois*, vel l'*Aussois*, item *Aussay* nunc l'*Alsace*, regio Germaniæ superioris jam inde à Principatu Ludovici Pii, ante annos 830. Ducatus titulô insignis. In Annalibus Bertinianis *Ducatus Helisatiæ* appellatur, poniturque inter Ducatum Ripuariorum & Ducatum Alamanniæ. Divisio Regni Lotharii A. C. 870. facta *Elisatium* Basiliensi pago pagum proximum facit, in eoque duos Comitatus ponit, Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Imò jam à Theodorico Rege Francorum, Ethico seu Athicus cognomine *Adelricus*, fil. Leudesii Majoris-Domus, ab Ebroino circa A. C. 680. cæsi, Ducatum Alesatiæ nactus, Ebenheimi habitavit, maritus Berswindis, cujus soror Blidechildis Chilperico II. Regi nupserat. Ei successit in Ducatu hoc fil. Adelbertus, huic fil. Eberhardus, fundator Monasterii Murbacensis, A. C. 724. quorum lineâ brevi extinctâ hæredem dicitur habuisse Guntramum Habspurgensem, familiæ hujus Augustæ satorem. Hujus enim Pater Hugo Comes, abnepos Ethonis seu Hettonis, soni fratris Adelberti Ducis erat communis, per tres filios, trium familiarum ex *Alsatia* a procedentium, Lotharingicæ, Dashurgicæ & Habspurgicæ Pater fuit. Adelbertus postea seu Albertus Dives, ex Guntramo ... posteris, avus Rudolfi I. Imperatoris *Landgravii Alsatiæ* titulum primus tulit, &c. Vide plura in voce *Alsatia*.

ALESCA, vide *Alesta*.

ALESIA, vulgò *Alais*, urbs Galliæ, in Occitania inferiori provincia ad Gardonem. Distat 5. leucis ab Uceria, 10. item à Ponte S. Spiritus, in Nemausensi tractu, ad radices Gebennarum montium.

ALESIA, oppid. Mandubiorum, *in colle summo, admodum editô loco* Cæs. l. 7. *Bell. Gall.* c. 68. *cujus collis radices duo duabus ex partibus flumina subluebant*: in vulgatis exemplaribus, *Alexia*. Ab Hercule ex Iberia per Celticam revertente conditum, teste Diodorò Sic. l. 4. & ... *Alesiam* ... Alexia, dictum: Liberum perstitit, donec à Julio Cæsare, quem *ibi a Gallis obsessum* Tacitus refert, l. 11. *Annal.* c. 23. receptum & una cum cæteris Celtis Galliisque Imperio Romano subjectum est, aut, si Florol. 3. c. 10. fides, flammis solo æquatum. Situm est in extremis Æduorum finibus, caput pagi *Alesiensis*, qui hodieque Episcopo Augustoduni Æduorum paret. Hodie *Alise*, proxima vico Flaviniaco, in Ducatu Burgundiæ, & regione Alsesia, nunc in vici formam redacta, nomen priscum retinet, *Alise* vulgo: estque colli declivi imposita, ad cujus radices amniculi Lutosa, *Lose*, & Olera, *Oserm*, decurrunt, in Brennam *Brenne*. Pagus vero *Alesiensis*, vulgò *Auxois*, vel cum articulo l'*Auxois* & l'*Aussois*, recentioribus Latin. corrupte *Alsisum*, castellis & vicis quibusdam cognomen dedit, imprimis Pelliaco vel Paulliaco, *Pouilly en l'Auxois*; Malliaco castello, *Mailly en Auxois*, Sinemuro, *Semur en l'Auxois*, Tejo vel Traco, *Ty en l'Osey*. Meminit urbis, quam *ab alendo* dictam vult, Ericus Monachus *de Vita S. Germani* l. 4. *ubi sic canit*:

Te quoque Cæsareis fatalis Alesia castris
Haud jure abnuerim calamo committere nostris,
Quæ quod alas proprios propriaque pane colonos,
Nomen adepta quoniam signata putaris,
Te hunc Eduas Ch.... fumans tutatam,
Aggressus quondam sævo certamine Cæsar,
Nunc restant veteris tantum vestigia castri.

ALESIA, vide *Alexia*.

ALESICHORIUM, Æsch. in Ep.

ALESINI, Arabes circa Persicum sinum. *Strabo*.

ALESIUM, oppid. Peloponnesi Strabo l. 8.

ALESIUS, Scelumis fil. unus ex procis Hippodamiæ, vel secundum alios, Cargetis fil. unus ex illis qui cum Pelope advenêre. Item oppid. Elidis. *Steph.* Et mons Arcadiæ non procul à Mantinea, sic dicta ab errore Rheæ. Pausan. l. 8.

ALESIUS Alexander, vulgò *Alexander de Ales*, Scotus Theologus insignis, ob religionem patriâ pulsus, in Saxoniam venit, ac Lipsiæ docuit annos 20. Phil. Melanchthoni familiaris. Opera ejus, *Liber contra decretum Episcoporum Scotiæ*, *Liber Scripturas linguâ maternâ legendas*, *de Verbi auctoritate*, *Responsio ad XXXII. articulos Theologorum Lovaniensium*, *Catechismus*, *Ordinatio Ecclesiæ*, *Commentarii in Johannem*, *ad Timotheum*, aliaque complura, enumerata Antonio Teissier *Eloges des Hommes Sçavans*, *Volum.* 1. Obiit Lipsiæ, A. C. 1565. Alius ejusdem nominis, Theologus Anglus, floruit A. C. 1228. *Doctoris irrefragabilis* encomiô clarus.

ALESTES, fluv. Hispan. per Bracarum urbem fluens, teste *Vasæo*, vulgò *Rio di Braga*, *Cavado* nonnullis, sed hic *Celandus* veteribus dictus.

ALESUS, Siciliæ fluv. *Pittineo*, teste *Fazello*, Aletam oppid. alluens, ac in mare inter Cephalodium & Halesam influens. Item Tusciæ fluv. juxta Alsium fluens, *Sanguinaria*, teste *Ortelio*.

ALETA, oppid. geminum; unum Illyrici in Dalmatia mediterranea *Mosle* hodiè, teste *Nigro*. Alterum Siciliæ eversum, ubi nunc oppid. S. Marci, teste *Fazello*. *Alerya Ciceroni* dicta videtur, ut rudera testantur.

ALETHA, postea Maclovium, seu Maclovipolis vulgo *S. Mallo*, urbs Galliæ Celticæ in Britannia minori, sub Archiepiscopo Turonensi. Parva, sed dives & munita, emporium celebre, & statio navium commoda, in Aaronis Insula cum castro. Vide & *Alectia*.

ALETHES, Corinthiorum primus Rex, ex Heraclidis, fil. Hippotæ, circa tempus *Heraclidarum Reditus* (facti sub Temeno, Cresphonte & Aristodemo) regnum hoc, quod Sisyphidæ hactenus tenuerant, occupavit, & ad posteros ultra annos 300. transmisit, usque ad Prytanes & Cypseli tyrannidem. Fuit vir insignis, urbem auxit, & regnavit ann. 38. post quem è posteris maximus natu semper in regnum successit, iique dicti successores ejus *Heraclidæ*, usque ad Bacchidem, quem vide. Itaque *Alethem* excepit Ixion Syncellus p. 179. Pausan. l. 2. Euseb. *Chron.* Item nomen proprium viri Trojani & unius ex Æneæ sociis. Virg. *Æn.* l. 1. v. 125.

— *Grandævus Alethes*.

Sic dictus, quia ἀληθής, i. e. verax fuit, vel potiùs à fide & veritate, quæ præcipuè est in senibus. Nam

Αἰεὶ ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται.

i. e. *In juvenibus fides perpetuò fluctuat*.

ALETHIA, una ex Apollinis nutricibus.

ALETHIÆ, i. e. *Veritatis fons*, in India, apud Brachmanes. Dion *Or.* 35.

ALETHINA, vide infrà *Alithina*.

ALETHIUM, oppid. Languedociæ, ad pedes montium Pyrenæorum. Vide *Alecta*.

ALETIDES, sacrificia quædam Atheniensium, pro Icario & Erigone, quæ oscillis agebantur. Cùm vero in finibus Atheniensium multæ virgines sine causa suspendiô mortem sibi consciscerent propter Erigonem, habitô ab Apolline oraculô, sacrificium solenne instituerunt, quod publicè, privatimque faciebant, & id *Aletides* appellabant, quòd Erigone sola cum cane ignotû patrem Icarium mendica perquisiverit: ab ἀλᾶσθαι errare.

ALETIUM, Salentinorum urbs. *Ptol.* Σαλεντίνων μεσόγειοι πόλεις Ἀλήτιον, quod vocabulum nunc corruptum legitur Σαλέντια, vulgò *Lecce*. Hodie urbs Episcopalis est sub Archiepiscopo Hydruntino, inter Brundusium ad occasum & Hydruntum ad ortum, 24. mill. pass. primaria regionis, ac totius regni, post Neapolin, clarissima, à Tarento 50. mill. pass. longitud. 42. 30. latitud. 40. 25.

ALETRINI, vide *Aletrium*.

ALETRIS, vide *Lebris*.

ALETRIUM, Strabon Latii oppid. est: *Alatro* nunc dici scribit *Leander*: incolas *Aletrinates* habent Plin. l. 3. c. 5. & Cicer. *pro Cluent.* c. 16. & 17. item ut ... in Gothis ... in Hernicis sunt Liviô l. 9. c. 42. sed perperam secunda. *Aletrium* populi apud Plinium l. 3. c. 11. sunt aliqui, circa Apuliam.

ALETUM, civitas olim non ignobilis Galliæ, in provinc. Lugdunensi tertia, quæ à Metropoli Turonicæ nomen habet. Ejus meminit Notit. Imper. his verbis: Sub dispositione spectabilis Ducis tractus Armoricani & Nervicani Præfectus militum Martensium Aleto. Veteres autem Notitiæ provinciarum Galliæ nullam ejus urbis mentionem faciunt, quæ in tractu Armoricano posita, præsidium militare cognomine Martensium habuit, Præfecto suo parentium, & dispositioni Ducis tractus Armor. & Nervic. subjectorum, ut à latrociniis ac prædationibus Francorum & Saxonum, ea tum maria quotidianis incursionibus infestantium, defenderetur. Inter Britannos Episcopos, qui à Nomenoio Regulo virgas & annulos abjicere coacti sunt, Salacunem Aletensem memorant, circa A. C. 850. Alberi Episcopi meminit Robertus de Monte in Chron. 1181. ut & Maclovii vel Macliavi Britanni, qui & Machutes dictus est. Caput fuit pagi cognominis dictumque videtur Britann. linguâ Guich-Aleth, quasi burgus seu vicus Aletensis. Visuntur hodieque rudera murorum & portus eo in loco, castrumque Solidorum Solidor. Diruto verò Aleto, sedes Episcopalis translata est in peninsulam S. Maclovii, mille plus minus passibus inde distantem & Oceano ferè circumfusam, quæ urbs S. Maclovii S. Malo, vel S. Malo de l'Isle vocitatur. Rinctum fluv. vulgò Rance ab uno latere, sicut mare ab altera, Aletum olim alluisse, docet Auctor Vitæ Macrutu, apud Hadr. Valesi. Notit. Gall.

ALETUM, tumulus ad portum Novæ Carthaginis: Polyb. l. 10. Vide Aletha.

ALEU, Arabiæ Felicis Insula, Plin. l. 6. c. 28.

ALEVADÆ, Illustris & regia, è Thessalia Larissæ familia, à Thessaliæ Rege Aleva dicta. Ejus meminit Ovid. in Ibin. Vide Platon. in Menon. Sexton. Pausan. l. 7. Athenæum l. 12. Plut. περὶ φιλαδελφίας, c. 42.

ALEVADES, Thessaliæ populi, apud Pausaniam in Laconicis: item Platoni, Sozomeno, Aristidi, & Polyæno l. 4. c. 2. num. 18. Æliano quoque Animal. l. 8. c. 11. Circa Larissam, & Ossam montem fuêre. Ipsos Larissæos hic cognominat Diodor. Sic. l. 15.

ALEUS, Rex Arcadum, post Ægyptum, egregiis fanis extructis famam adeptus. Vide Pausan. l. 8.

ΑΛΕΞ. in nummo Justiniani Imperat. Alexandriæ nota est, ubi moneta cusa. Præter sedem enim Imperii Constantinop. olim sub Imperatorib. Monetariæ Officinæ in Oriente fuêre, Alexandriæ, Antiochiæ & Cyzici. Et quidem Alexandrinam Monetam præ cæteris spectat nummus æreus Justiniani præfatus, in cujus aversa facie I. & B. intra Christi monogramma describuntur, cum hisce characteribus: ΑΛΕΞ qui Alexandriæ cusum denotant ubi maxima Basilica dedicata erat Joanni Baptistæ, qui per I. & B. indicatur. Car. du Fresne Dissertatione de Infer. ævi Numism.

ALEX, Locrorum fluv. terminusque Brutiorum, quos à magna Græcia separat, agrum item Locrensem olim à Rhegino dividens. Dionysius v. 367.

[illegible]

Theocrito Ales dici videtur, Alesso hodiè vocari scribit Leander. Aliis Halex est. Peculiare quiddam de cicadis hujus loci narrat Strabo l. 6. [illegible] Idem habet Plin. l. 11. c. 27. nec non Pausan. in Eliacis, cui Cæcinus hic fluv. dicitur. Aliter verò hæc refert Ælian. de Animal. l. 5. c. 9. Ait enim, [illegible]

ALEX, seu, ALECE. fluv. parvus Calabriæ ulterioris, in mare Ionium se exonerat. Vide infrà.

ALEXAMENES, Ætolus, Nabidis tyranni Lacedæmonii interfector, mox à Lacedæmoniis ipsis in regia obtruncatur Liv. l. 35. c. 34.

ALEXANDER, I. Rex Macedonum decimus, fil. Amyntæ, frequens Olympionices. Legatos Megabyzi, ad Patrem missos, lascivientes occidit, regnumque non tam Persici Regis munificentiâ, quàm propriâ virtute, auxit. Obiit an. regni 42. Justin. l. 7. c. 3.

ALEXANDER, II. fil. Amyntæ 2. à fratre juniore Ptolemæo per insidias occisus est. Sed hic fratricidio partum regnum vix quadriennium tenuit. Cui successerunt reliqui fratres Perdiccas & Philippus pater Alexandri M. Diodor. Sic. l. 15. & 16. Justinus in Eurydicem, Amyntæ uxorem, horum malorum originem rejicit, l. 7. c. 5.

ALEXANDER, III cognomento Magnus, (ob quam caussam Græci [illegible], pro θαυμαστός, admirabile, dixerunt, quod ad l. 13. Sch. Heinsius observat p. 132.) Philippi Macedonum Regis, & Olympiadis fil. quamlibet Olympias nobiliorem ei patrem acquirere affectaverit, cum se cum dracone gravidam affirmaret. Ita tamen & ipse erat, ut Diis genitus videretur. Peragravit orbem, rectoribus Aristotele & Callisthene usus. Subegit Asiam, Armeniam, Albaniam, Cappadociam, Syriam, Ægyptum, Taurum, Caucasumque montes transgressus est. Bactros domuit, Medis & Persis imperavit. Cepit Indiam, emensus omnia, ad quæ Liber prius accesserat. Formâ fuit supra hominem augustâ, cervice celsâ, lætis oculis, & illustribus malis ad gratiam rubescentibus, reliquis corporis partibus non sine majestate quadam decoris. Tanto honore homines ingenio & scientia præstantes prosecutus est, ut Homeri scripta scrinio Darii Persarum Regis includi, ac tanquam pro statico servari jusserit: & Pindari vati familiæ, penatibusque pepercerit, cùm Thebas caperentur, & Aristotelis Philosophi patriam condiderit. Plin. l. 7. c. 29. Edixit autem, ne quis alius ipsum, quam Apelles, pingeret, quàm Lysippus ex ære duceret, quàm Pyrgoteles sculperet. Plin. l. 7. c. 37. Demum verò victor omnium, inter voluptates, quas vincere non potuit, periit, morbo ex violentia contracto apud Babylonem, ut post Arrianum, & Senecam, Solinus, c. 14. prodit; quanquam plures sint, qui veneno extinctum scribant, cùm annos 12. regnâsset. Dies verò mortis ejus nos latet. Scio verba Lampridii in Severo, c. 5. [illegible] Magnus excessit è vita. Utinam verò diem, quam notât, charactere certo designasset. Nam tempus mortis Alexandri patere perspicuè veteribus indicatum, scimus quam varie doctissimi etiamnunc hodie prodant. Joannes vero Chrysostomus non obscure affirmat, diem, quo Alexander M. excessit, certo indicari non posse. Sic enim scribit Hom. 26. in posteriorem ad Corinthios. [illegible] Quamquam possis dicere cum Onuphrio, natum esse Alexandrum Maximæ 4. Kal. Julii, sed tamen non nimis huic [illegible] fidendum. Annum vero mortis Alexandri ignorare nos non sinit Josephus l. 1. contra Apionem, [illegible] h. e. Alexandrum vero profitetur eosdem mortuum fuisse Olympiad. 114. videlicet ineunte, adeo ut Olympiades 113. elapsæ sint, & primus annus Olymp. 114 jam curreret. Vitam ejus ac res gestas luculenter scripserunt tres optimi authores, Qu. Curtius, Plut. & Arrianus.

[illegible]

Josephus Gorionius in ea historia, quam Ebraicè conscripsit in usum popularium suorum, Alexandri patrem ait neque Philippum fuisse, neque Hammonem Deum, sed Magum quendam Ægyptium, qui in specie Hammonis venerit ad Gabriam (sic enim appellat) uxorem Philippi; ex quo congressu natus sit Alexander. Ait enim Magum illum, cui nomen Nactenabor, (alias Nactegibor, fortè legendum Nectanebus, vel Nactenabus, de quo mentio apud Plutarchum & Nepot. in Agesilao) quondam imperitasse Ægypto. Cumque ex astrorum scientia prævidisset, quod etiam post evenit, fore, ut Persæ potirentur Ægypto, deserto regno, clam omnibus fugisse Antiochiam: inde porro habitu, qualis esse solet procerum Babyloniæ, venisse in Macedoniam ad Philippum Regem, ibique cum in aula versaretur atque in summo honore esset, captum amore Olympiadis, cui, quid [illegible] esset, non opinione communicabat cum viro: noctu venisse ad eam in forma Hammonis Dei, atque hinc natum Alexandrum, vulgo creditum Hammonis filium. Hujus Historiæ auctores citat Josephus, Strabonem Cappadocem, Nicolaum Damascenum, Titum Romanum, nec non Ægypti sapientes, quos ait conscripsisse de rebus gestis Alexandri. Drusius Miscell. cent. 1. c. 40. Eum, ut & Philippum Amyntæ, universi Macedones divino cultu prosecuti sunt. Justinus l. 24. c. 5. Nunc civitatem amissorum suorum ... ante, nunc excidia urbium metuebant, nunc Alexandri Philippique, Regum suorum nomina, sicut Numina, in auxilium vocabant. Ubi sermo est de Macedoniæ statu, Gallis in eam irrumpentibus, post cladem Ptolemæi Ceraunii. Idem ab Ionibus factitatum, apud quos, supra Clazomenios, latere eo, quod Chalcidenses occupârant, fuit lucus Alexandro M. sacer: ac certamen etiam communi Ionum nomine peragebatur, quod Ἀλεξάνδρεια dixêre, ut de utroque auctor est Strabo l. 14. Sed & aras Alexandro M. Cæsar que Augusto consecratas, ad Borysthenem, memorat Amm. Marcellin. l. 22. c. 8. Porro creditus est in somnis apparere & quæ agenda essent præcipere; quam famam commento suo firmavit Eumenes & Plut. c. 11 de alio insomnio. Antiochus II. Soter, qui cum Gallis pugnaturus, hoc somnio audaciam militibus fecit, Alexandrum adstitisse sibi, atque tesseram daret, ὑγιαίνειν, jussisse, ita victoria potitum. Nec levis honor fuit. Ara Alexandri in Oriente olim observata, Not. ad Supplem. Curtii l. 10. extrem. Imò sequiore ævo inter Romanos, luxu in immensum aucto, aurea ejusdem Regis numismata calceis ad pretiosiorem ornatum, jungi consuevisse, discimus ex Chrysostomo, qui Homil. ad Pop. Antiochenum, Quid vero, ait, dicet aliquis de incantationibus aureis Alexandri Macedonis numismata pedibus ... Dic mihi, hanc sunt spes nostræ, ut, post crucem Domini, gentilis Regis in imagine spem salutis habeamus: Nempe, etiam Christiani, hos enim Chrysostomus alloquitur, Gentilium imitati luxum ac superstitionem, ad bonum prosperi eventûs omen, Alexandri auream imaginem calceis annexam solebant gestare, quem ritum aureus ille Ecclesiæ Doctor merito reprehendit, in Macrianorum familia olim superius observatum, Dicebatur enim juvari in omni actu suo qui Alexandrum expressum vel auro gestitarent vel argento, Treb. Pollio in XXX. Tyr. c. 14. ubi de Quieto. Vid. & Ben. Balduinum de Calceo antiq. c. 18. & 22. nec non infra Divinatio.

ALEXANDER, Magni ex Roxane fil. à Cassandro cum matre, peremtus. Justin. l. 15. c. 2.

ALEXANDER, I. qui & Jannæus: Aristobuli frater. Rex Judæis constituitur à Salome, sive Alexandra, ejusdem Aristobuli uxore relicta, quæ mariti fratres, inter quos erat is Jannæus, statim è vinculis liberat, A. M. 3858. ante Christum natum 104. Jannæus fratrem regni æmulum occidit. Contra Ptolemaidem & Gazam, quæ à Judæis rursus defecerant, movit, cladem maximam à Ptolemæo Lathyro accepit, ad Jordanem. A Cleopatra Ægypti Regina, Ptolemæi hujus matre, opem implorat, quæ ne filius subactâ Judæâ in Ægyptum irrumperet, validâ cum manu in Cyprum abire cogit. Maxima populi multitudo ab Alexandro defecit, sed adjutos etiam à Demetrio Rege Syriæ, vicit, quorum potentissimos octingentos, dum cum concubinis cœnat, crucifigi jubet, liberosque & uxores eorum coram ipsis adhuc viventibus, mactari. Post hæc Jannæus hic, sive Alexander crapulæ indulgens, in morbum incidit, quartanâque febri postquam tribus annis laboravit, obiit annô regni 27. Vide Joseph. Antiq. Jud. l. 13. c. 19. 20. & 21. & l. 1. de Bell. Jud. Torniel. Salian.

ALEXANDER, II. Aristobuli fil. Judæam invasit, cujus exercitum Gabinius vicit. Joseph. Jud. Ant. l. 14. c. 11. & de bell. Jud. l. 1. c. 17. Salian. Torniel.

ALEXANDER, fil. Herodis M. ex Mariamne, cum fratre Aristobulo, jussu Patris innocens strangulatur. Joseph. Jud. Antiq. l. 16

l. 16. & c. 1. *ucl.* [illegible] post hunc venit Pseudo-Alexander quidam, cujus historiam vide apud Joseph. l. 17. c. 14.

ALEXANDER, Telesterpilii, Corinthi regnum occupavit, per annos 25. ab eo tandem submotus, cum successorem habuit. Vide *Telest.*

ALEXANDER, Cassandri fil. Macedonum Rex, regnavit cum Antipatro fratre annos 3. Hic matrem Thessalonicam, à fratre occisam, ulturus, à Socero Lysimacho impeditur, & à Demetrio, Antigoni filio interimitur. Justin. l. 16. c. 1. Euseb. *Chron.*

ALEXANDER, I. Epirotarum Rex, Olympiadis frater, Arymbæ in Molossorum regno successit, Timoleum Leptinem ad deditionem coegit, [illegible] exulatum misit, civitati libertate donata. Diodor. S. [illegible] 16. Vide etiam Justin. l. 17. c. 3. Strab. l. 6. Liv. l. 9. Oros. [illegible] 3. A. Gellium, l. 17. c. 21.

ALEXANDER, II. Pyrrhi fil. Epirotarum Rex, regnum Macedoniæ oppugnavit, sed à Demetrio pulsus & regnò exutus est, quod tamen ab Acarnanibus adjutus recuperavit. Justin. l. 26. c. 2. & 3.

ALEXANDER, I. Rex Syriæ, post Epiphanem, à Demetrio Sotere, legitimo hærede, filio Nicanore, & socero Ptolemæo Philometore, [illegible] regno an. 5. pulsus, secundum Eusebium, 10. vero secundum Josephum, in Arabiam confugit, ubi et caput à Zabdiel demptum. 1. Machab. c. 10. & 11. Joseph. l. 13. *Jud. Ant.* Justin. l. 35. c. 1. & 2. Strabo, l. 17. *Euseb.* Sulpic. Severus, &c.

ALEXANDER. II. Zebenna dictus, Rex Syriæ evasit, ope Ptolemæi Physconis, victo [illegible] Nicanorem. Sed postea spretus ab hujus filio Antiocho Grypo superatus regni an. 2. occiditur. Joseph. *Ant. Jud.* l. 13. c. 18.

ALEXANDER Ptolemæus I. Rex Ægypti nonus. Ptolemæo Lathuro fratri [illegible], ope Cleopatræ matris; quæ [illegible] socium firmaret, [illegible] Lathurum primo, dein [illegible] Alexandrum molita [illegible], vide apud Joseph. l. 13. *Ant. Jud.* c. 20. & 21. Justin. l. 39. c. 3. Euseb. *Chron.* Sed occisâ ab Alexandro, quod facinus peregit Alexandrum, hoc pulsô, Lathurum ab exilio in thronum revocarunt.

ALEXANDER, II. Ptolemæus prioris fil. in Insul. Co educatus, in Mithridatis venit potestatem. Inde liberatus ad Syllam confugit, à quo in regnum restitutus, sed 19. die post coronationem à subditis occisus est. Appian. l. 1. *Bell. Civ.*

ALEXANDER, III. Ptolemæus Ægypti, post Alexandrum II. Fratrem, Rex, postquam satis feliciter regnasset, anni 17. præfuisset, à subditis pulsus Tyri obiit Populò Romanò hærede dictò. Cicer. *Orat.* 1. & 2. *pro Rullo.*

ALEXANDER I. *Severus*, vide *Severus.*

ALEXANDER, II. Constantinopolitanus Imperator septimus. Basilii Imperatoris fil. Vir luxu & ignaviâ perditus, regnavit ann. 1. & mens. 2. Obiit A. C. 912. *Curopalates*, *Cedrenus*, *Baron.*

ALEXANDER, natione Phryx, apud Carthaginem Imperator dictus, à Constantini exercitu jugulatus est. Eutrop. l. 11. Baron. A. C. 326.

ALEXANDER, I. Scotorum Rex pietate & justitiâ illustris, obiit [illegible] A. C. 1124. Lesle l. 6. *Buchanan*, *Genebrard.*

ALEXANDER, II. fil. Gulielmi, [illegible] cognomine Scotorum Rex feliciter contra Anglos pugnavit, mox Henrici III. sorore ducta pacem cum [illegible]. Obiit A. C. 1249. an. regni 19. Lesle l. 6. Polydorus *Hist. Angl.*

ALEXANDER, III. prioris fil. Norvegiæ Regem vicit, & Hebudas Insul. congiâ pecuniæ vi Scotiæ adjecit regno. Obiit equi lapsu A. C. 1286. regni 37. Lesle l. 6. Buchanan. l. 7. Boët. l. 13.

ALEXANDER, primum Lithuan. Dux, dein Polon. Rex obiit A. C. 1506. regni 5. ætat. 46. Taciturnus, tenaxque, at maxime liberalis. Michov. l. 4. c. 82. *Spondan.*

ALEXANDER, I. Romanus, post Evaristum, Papa, sub Adriano martyriô coronatus A. C. 132. Pontificatûs 10. Euseb. l. 4. *Hist.* c. 4. Augustin. *ep.* 165. Irenæus l. 3. c. 3.

ALEXANDER, II. Mediolanensis post Nicolaum, Pontifex, cui ab Episcopis Cisalpinis Antipapa Honorius II. oppositus est, qui tamen obiit A. C. 1064. [illegible] Concilium [illegible] in [illegible], & Mathildis Comitissæ ope plurima perfecit, Lucensis [illegible] Ecclesiastic. ademit. Obiit A. C. 1073. Pontific. 12. *Nauclerus*, *Volaterr.* *Onuphr.* *Sigebert.* *Platina*, *Lambertus*, *Genebrard.* &c.

ALEXANDER, III. Adriano IV. successit, cui Victor IV. Friderico Imperatori [illegible], oppositus est. Hocque mortuo, Paschalis III. & Calixtus III. [illegible], & post triennalem absentiam à Romanis revocatus est. Venetiis Fridericum Imperatorem pedes [illegible] imperio [illegible], abusus [illegible] Ps. 91. v. 13. [illegible] Anglia [illegible], Thomam Cantuar. Henricum II. Angliæ Regem [illegible]. Obiit, A. C. 1181. Pontificatûs 22. Authores prædicti, *Baronius.*

ALEXANDER, IV. post Innocentium III. Papa, sub quo Guelphorum & Gibellinorum factio Italia [illegible]. Cum Manfredo, belli & indulgentiis certavit, Angliam exactionibus vexavit, contra [illegible], Venetorum & Genuensium dissidiis impeditus est. Obiit A. C. 1261. Pontificatûs 4. Præter supra laudatos, [illegible], Joh. Faber, l. 6. [illegible]

ALEXANDER, V. Cretensis, in Concilio Pisano, post Gregorium 12. Papa electus, liberalitate insignis. Dixit se fuisse divitem Episcopum, pauperem Cardinalem, Papam mendicum. Obiit Bononiæ A. C. 1410. Pontificatûs 10. mense, vide supra. Item, Monstrelet l. 1. c. 62. & [illegible]

ALEXANDER, VI. Hispanus *Borgia*, ex illustri regni Valentiæ stirpe, Paparum [illegible], cui Cæsar [illegible] suo, Ecclesiæ gravis fuit. Quem [illegible] Ferdinando, Maurorum victori, Catholici titulum concessit, atque inter eum & Lusitaniæ Regem, Indias divisit. Hoc sedente etiam Carolus VIII. Galliæ Rex Neapolitano regnum [illegible], Tandem cum Cardinalibus quibusdam venenum parasset, ipse per errorem epoto hausto, obiit, A. C. 1503. Pontificatûs 11. Vide insuper Marian. l. 26. c. 2. Guicciard. l. 1. &c.

ALEXANDER, VII. Senensis, ex Chisiorum familia, post Innocentium X. Pontifex evasit, postquam Pacificatorem in Imperio [illegible], tanquam Nuntius [illegible] impedimenti [illegible]. Venetos, ut Jesuitas reciperent, pecunia [illegible] contra Turcas juvit. Ludovicum XIV. ob legatum suum à Corsis [illegible], multis tentatis, Pyramide erecta, & Corsis in perpetuum rejectis, placavit. Thomam Villanovanum & Franciscum Salesium Sanctorum [illegible], Regem Marocchi baptizavit, cum [illegible] de S. Virginis [illegible], Romam [illegible] obiitque A. C. 1667. ætat. 69. Pontificatûs 12. Scripsit *[illegible]*, [illegible], Coloniæ impressas. Adde, quæ infra habentur in voc. *Campania*, *Alexander VII.* [illegible], ut & [illegible]. Hinc *Alexandrinus* Obeliscus, [illegible] XIII. illius, qui Romæ [illegible], ab *Alexandro* [illegible] VII. Pontif. [illegible]. [illegible] nomen habet. [illegible] epigraphe ad quodlibet quatuor laterum abaci ornantur. In quorum uno [illegible]: *Alexander VII.* [illegible], [illegible], *hieroglyphicis notis* [illegible] A. K. In altera facie, *Alexander VII. P. M.* [illegible] A. K. In tertia, *Alexand. VII. P. M.* [illegible] A. K. In ultima vero, *Hunc* [illegible] *Alexander VII. P. O. M.* [illegible] *Ægyptiace* [illegible] A. K. Vide Georg. de Sepibus *Collegii Romani Societ.* Jesu Musæo p. 12. Vide quoque infra *Minerva* [illegible].

ALEXANDER, VIII. Prius *Petrus Ottobonus* Venetus, successit Innocentio XI. A. C. 1689. Avenionem à Galliæ Rege recepit, Nepotismum [illegible], obiit A. C. 1691. sedis anno 1. [illegible], successore Innocentiô XII.

ALEXANDER, Episcopus Alexandriæ, contra Arium Zelotes, obiit A. C. 325. Athanasiô successore designatô. Epiph. *Hær.* 69. Socr. l. 1. c. 5. 6. & 8. Theodoret. l. 1. c. 26. Sozom. l. 2. c. 1.

ALEXANDER, Episcop. Hierosolymitanus postquam 40. annos Ecclesiam rexisset, & insignem Bibliothecam Hierosolymæ collegisset, sub Decio martyrii coronam obtinuit. Euseb. l. 6. c. 8. l. 9. c. 14. Hieronym. *de Script. Eccl.* Baron. A. C. 199. 230. & 253.

ALEXANDER, primus Patriarcha Constantinopolitanus, Metrophano Episcopo successit A. C. 317. Ario vehementissimè restitit. Socr. l. 1. c. 5. & l. 2. c. 4. Sozom. l. 2. c. 28. & l. 3. c. 3. Theodoret. l. 1. c. 14. Rufin. l. 1. c. 12.

ALEXANDER, Patriarcha Antiochenus post impium Porphyrium, pacem Ecclesiæ reddidit, dissentientibus reconciliatis. Obiit A. C. 408. & 411.

ALEXANDER, Cardinalis Florentinus, vide Leo X.

ALEXANDER, *Ludovisius*. Vide Gregor. IX.

ALEXANDER, fil. Johannis Junioris Holsatiæ Ducis Sonderburgicæ lineæ conditoris, hanc continuavit; cui in regimine successit fil. Johannes Christianus, pater Christiani Adolphi. Reliqui ejus alteri fuere, *Alexander* Henricus, transitu ad Romanæ communionem S[illegible]cra & indignô matrimoniô contractô notus. Ernestus Guntherus, Georgius Fridericus, Augustus Philippus, [illegible] dignum [illegible] è familia Oldenburgica, dein Mariæ Sibyllæ Nassoviæ, maritus, Hollandorum Primo, inde Imperatoris Leopoldi in Hungaria miles & Phil. Ludovicus, General. [illegible] apud Cæsareanos eodem bellò præfectus, Phil. Jac. Spenerus *Sylloge Geneal. Histor.*

ALEXANDER, fil. Ludovici cognomine *Niger*, (qui Stephani secundo genitus fil. & Ruperti Imperatoris nepos fuit,) Dux Bipontinus, Patri successit, ex morbo pustularum *Claudius* & *Valetudinarius* cognominatus. Agnatum Electorem in Bavarico Bello non parum vexavit, communis Pater, ex duobus filiis Ludovico & Ruperto, tandem linearum Bipontinæ & Lucelsteinæ. Idem.

ALEXANDER, seu *Alexandrinus*, cognomine *Æmilianus*, unus ex Triginta Tyrannis Romanorum, de quo sic Treb. Pollio c. 21. [illegible] *Ægyptum peragravit & quantum potuit barbarorum gentes* [illegible] *subsecutus*. Denique Alexander vel Alexandrinus (*nam incertum adhuc habetur*) *virtutum merito vocatus est.*

ALEXANDER, vide *Paris.*

ALEXANDER, alter dux triginta juvenibus Petram altissimam Indiæ, Aornum nomine, conscendere aversâ parte jussis, ab Alexandro Magno [illegible]. Curt. l. 8. c. 11.

ALEXANDER, Myndius, Historicus, cujus Plut. meminit in C. *Mario*, [illegible] de duobus vulturibus exercitum ejus sequentibus. Item Monachus quidam, qui scripsit de Inventione S. Crucis, quem edidit *Gretserus.*

ALEXANDER, Philosophus Epicureus, qui primus quæstionem, utrum prius, *Gallina an ovum*, proposuit. Plut. in *Dipnos.* l. 2. quæst. 3. Gassendus, in *Vita Epicur.* l. 8. c. 6.

ALEXANDER, Præsidii per [illegible] præfectus, qui edictô insigni spectaculô [illegible] cum hominum concursu, quos postea sub numeratis [illegible] misit. Vide Polyæn. l. 6. c. [illegible]

ALEXANDER, Thessalus, [illegible], multis confœderatis [illegible] tributo distribuit in [illegible]; [illegible], ut cum hostium navi appropinquasset, hi [illegible] jaculis uterentur, ut plurimis [illegible]. Polyæn. l. 6. c. 27.

ALEXANDER, Lysimachi & Macridæ fil. Idem l. 6. c. 12.

ALEXANDER, vide *Tiberius.*

ALEXANDER, fil. Æropi, vir fortis & Alexandro M. gratus. Freinshem. *Supplem. in Q. Curtii l. 2.*

ALEXANDER, Lyciæ præfectus, supplementa militum Alexandro M. duxit. Q. Curt. l. 7. c. 10.

ALEXANDER, Lithuaniæ Dux victoriis inclytus. Novagardiam [illegible] subjecit, illam adeo in Septentrione celebrem. Crantz. l. 13. [illegible] c. 20.

ALEXANDER, ærarius faber, à Paulo Satanæ traditus: Vide 1. Tim. c. 1. v. 19. 20. 2. Tim. c. 4. v. 14. 15. An idem cum Alexandro Samaritano, de quo Euseb. l. [illegible] c. 10.

ALEXANDER, Hæreticus, discipulus Valentini, Tertullian. *l. de carne J. Christi* c. 16.

ALEXANDER, Magus Apollonii Thyanæi discipulus sub Antonino Pio, Serpentem, quem Æsculapium esse dixit, fictis oraculis Romanis illusit. Baron. A. C. 145. Lucian. *in Vita ejus.*

ALEXANDER, quidam genere Phryx, disciplinâ medicus, vitæque ac morum probitate cunctis charus. De amore concitatus, cùm assisteret tribunali, nutibus ad confessionem hortabatur eos, in quos tormenta & quæstiones exercebantur, ita ut omnibus, qui adstabant, palam fieret, quid in animo gereret. Cumque id populi tumultu, conclamârunt adversus eum, qui jussus à Præside in medium [illegible], & quis esset, interrogatus, Christianum se esse liberâ professione, testabatur, quem continuo Præses bestiis adjudicavit. Euseb. [illegible] c. 2.

ALEXANDER ab ALEXANDRO, sive Neapolitanus, [illegible] celeberrimus, tam in Patria quàm Romæ Jura publice [illegible]. Fori taedium pertæsus, residuum vitæ in [illegible] & studiis humanioribus exegit. reliquit *Genialium dierum libros* 6. Quos multiplici doctrinâ esse refertos, scriptoremque esse [illegible] Philelphi, judicium est Hornii. Solent *apologia adversus Alexandrum* [illegible] L. Reiske tamen, neque Voss. *de Hist. Lat.* c. 8. Sunt enim libri illi, promptuarium antiquitatis, veterisque historiæ; etsi nec pauca in eo sint ad verborum proprietatem, aliaque studia pertinentia. Claruit A. C. 1475. Fuisse Joviani Pontani æqualem, suis [illegible] primis operis verbis. Atque alibi indicat, se in adolescentia Philelphum jam senem audivisse Tusculanas Ciceronis quæstiones enarrantem. Item refert ætate suâ Nicolaum Perottum, & Domitium Calderinum, Martialis apophoreta, magnâ contentione Romæ prælegisse juventuti. Item Georgii Trapezuntii, Theodori Gazæ, Hermolai Barbari, Raphaelis Volaterrani, ac Pauli Cortesii ut æqualium meminit. Unum autem hoc merito in [illegible] præclaris commentariis improbari solet. quod eorum, unde profecisset, dissimularet auctores. Sed huic vitio medicinam fecit doctissimus Tiraquellus, qui [illegible] ad fontes [illegible], unde quæcunque hausisset, indicavit. Vide Hier. Gilbertum *Thesauro* [illegible] Quenstedium, Freherum &c. Plures Alexandros, si desideret lector, [illegible] consulat Vossium, Meursium, ac Jonsium *de Script. Hist. Philosoph.*

ALEXANDER, Aphrodisiensis, Aristotelis interpres, quô [illegible] melius mentem Philosophi assequi soles, ut loquitur Voss. [illegible] Gem. Ac proinde Bembo. l. 2. Ep. [illegible] Alexandrum Aphrodisiensem [illegible] libros ab [illegible] tam [illegible] legit magnâ cum voluptate, cum eum Philosophi causâ, [illegible] &c. Vide Voss. *de Sectis Philos.* c. 17. §. 16. 17.

ALEXANDER Atrebas, Historicus seculo 12. Alius *Andersoni*, [illegible] supplementorum Apollonii. Alius [illegible], Veronensis, Medicus & Philosophus. Auctor Diarii *belli a Carolo Siculo gesti*. Alius [illegible], Rogerii Siculi Regis historiam scripsit. Alius Cortesius, [illegible] Corvini encomiastes. Alius [illegible], Ariani commentator. Alius [illegible], Capucinus, auctor [illegible]. Alius [illegible], Philosophus & Mathematicus insignis. Alius [illegible], [illegible]. Alius *Somersetensis* vel *Seaford*. Anglus prosâ & versu celebris.

ALEXANDER Emesenus, sub Commodo Imperatore defectionem molitus, misere periit. Æl. Lamprid. *in Commodo* c. 8. [illegible] Alexandri [illegible]. Ad quæ verba, [illegible], quærit Casaubon. [illegible] Alexander Emesenus, de quo est apud Dionem [illegible]. Vide Dionem, ubi de puero ejus delicato, dignam habes lectu historiam.

ALEXANDER Ephesius, cognomento Lychnus, sive Lucerna, inter illos, qui Ephesum illustrârunt, reponitur à Strabone. l. 14. [illegible] eundem & Remp. [illegible] gessisse, & historias scripsisse, & [illegible] de rebus cœlestibus, ac orbe terrestri edidisse. Vide Eustath. *in Dionys.* v. 553. meminit Steph. in [illegible] & [illegible] eum eundem Asiam ac Lybiam [illegible]. Voss. *l. 3. de Hist. Græc.* p. 115.

ALEXANDER Farnesius, Parmæ Dux, Caroli V. nepos, bellis [illegible], & Belgii administratione illustris. Obiit A. C. 1592. [illegible] Gerdesius & Strad. *de Bello Belgico*. Item, 2 Cardinales. Vide [illegible].

ALEXANDER Grammaticus oppidi Gothicô natus, de [illegible] historia sive materia 34. volumina reliquit, peritissimus ætatis suæ.

ALEXANDER de Hales, *Doctor irrefragabilis*, Thomæ Aquinatis præceptor, varia scripsit. Circa A. C. 1240. Bellarmin. *de Script. Eccl.*

ALEXANDER Lyncestes, inter complices Philippeæ cædis, veniam [illegible] Alexandro M. nactus, quem ipse primum Regem salutaverat, fidam postea ipsi navavit operam. *Arrian.* Freinshem. *Supplem.* [illegible]

ALEXANDER *de Medicis*, Florentiæ Dux, Caroli V. gener, vitiis [illegible], misere periit A. C. 1537. P. Jovius l. 38.

ALEXANDER Pertus, vide *Pertus*.

ALEXANDER Pheræus, in Thessaliâ tyrannidem apud Phereos exercuit. De quo Cicer. *Offic.* l. 2. c. 9. cujus verba apponam. *Quid? Alexandrum Pheræum, quo animo vixisse arbitramur? qui cum uxorem Theben admodum diligeret, tamen ad eam ex epulis in cubiculum veniens barbarum, & eum quidem compunctum notis Thraeciis, destricto gladio jubebat anteire, præmittebatque de stipatoribus suis, qui scrutarentur arculas muliebres, & ne quod in vestimentis telum occultaretur, exquirerent. O miserum, qui fideliorem & barbarum, & stigmaticum putaret, quam conjugem. nec eum fefellit opinio, ab ea enim est ipse propter pellicatus suspicionem interfectus.*

Ovid. *in Ibin.*

Inque tuo thalamo jugulere more Pheræi,
Qui datus est ferro conjugis ense suæ.

Hujus meminit Plut. & Corn. Nep. c. 5. *in Pelopida*, Diodor. Sic. l. 15. Pausan. l. 6. & Val. Max. l. 9. c. 13.

ALEXANDER Polyhistor, multa philologica & historica reliquit. Floruit Olymp. 173. quà in Ægypto iterum regnavit Ptolemæus Lathyrus, bellumque in Græcia gerebat L. Sylla. De hoc Alexandro ita scribit *Suidas*. *Alexander Milesius, qui & Polyhistor, & Cornelius cognominatur, propterea quod captus, Cornelio Lentulo fuit venditus, ejusque pædagogus factus est, & postea manumissus. Fuit autem Romæ Syllæ temporibus. Laurenti periit, ædibus, in quibus erat, flammâ consumptis: quod ubi uxor ejus audivit, laqueô vitam finivit. Fuit verò Grammaticus, Cratetis discipulus: & libros scripsit innumeros, & de Româ libros quinque, in quibus ait Hebræam fuisse mulierem, Mosô nomine, cujus scriptum sit lex Hebræorum.* Hæc Suidas. Sed quod Alexandrum facit Milesium, in eo repugnat Stephanus, ubi eum natum dicit Cotyaei, civitate Phrygiæ ejus, quæ [illegible], vel Hellespontia, vel etiam minor appellatur. Atque hunc [illegible] ὁ Κοτυαεὺς vocatur Etymologo in [illegible] & [illegible]. Eidem *Stephano* dicitur fuisse fil. Asclepiadæ, ac scripsisse [illegible] in [illegible]. Nam ne hunc Asclepiadæ filium alium à Polyhistore putem, facit, quod iisdem vocatur γραμματικὸς, πολυΐστωρ. Multa quoque idem adducit passim, quæ scripsit; sed quædam eorum permisisse ad illos omnigenæ historiæ libros, plane censeo. Nominat vero [illegible], sive [illegible], cujus operis etiam meminit Plut. *de Flum.* Item [illegible], de qua ab eo fuisse scriptum, etiam auctor est nobis Etymologus in [illegible]. Item, *Ægyptiaca*, *Carica*, *Lyciaca*, *Libyæ periplum*; *de Asia*, *Paphlagonia*, *Syria*, *Cypro*, *Ponto Euxino*, *Europa*. Item [illegible], [illegible]. Primum [illegible] advocat Apollonii Schol. in l. 4. Athenæus quoque l. 11. citat eum [illegible]. Plut. *pene initio libri de Musica*, exarasse librum ait, quô Phrygios Musicos collegit. Ad hæc [illegible]; citatur à Laërtio *in vita Pythagoræ* & *Socratis*, quô opere docuisse videtur, ut Philosophorum alii aliis successerint. Etiam edidit [illegible], sive [illegible] Priori modô appellat Laërtius *in Pythagora*: posteriori Clem. Alex. l. 1. *Strom.* & Cyrillus l. 9. *adversus Julianum*. Idem Clemens l. 1. citat librum [illegible], uti quoque Euseb. l. 9. *de Præp. Evang.* c. 17. Ubi pene integrum ejus librum exscripsit. Iisdem & illustre ejus elogium habemus, ubi [illegible] vocatur. Nec dubium, quin hoc opus significet Justinus Martyr *Cohortatione ad Græcos*, ubi eos refert, qui Mosis meminerunt, ut ducis & principis Judæici. Et sane nulli obscurum est, quantum illi debeat Plinius ipse, quippe quem toties ad partes advocet in *Historia Naturali*. Meminit ejus quoque Chalcidius, *commentariis in Timæum Platonis* & Agathias Scholasticus l. 2. *Historiæ suæ*, item Joseph. *Jud. Ant.* l. 1. c. 16. Ejusdem de diluvio, & altera de turri Babylonis testimonium adfert Cyrillus *lib.* l. 1. *contra Julianum* ex Voss. *l. 1. de Hist. Græc.* c. 22 [illegible].

ALEXANDER Spartanus, ab Argivis, per fines Tegeandis regionis irrumpentibus, occisus cum 100. dum eos ingressu prohibere conatur. Diodor. Sic. l. 15.

ALEXANDER Sulpitius. Vide *Sulpitius*.

ALEXANDER Tartagnus, JCtus Imolensis fuit, Patavii, Ferrariæ & Bononiæ annos prope triginta jus civile interpretatus est. relictique libris compluribus, obiit A. C. 1475. ætat. 50. Hottomannus apud Joh. Calvinum *Lexic. Jurid.*

ALEXANDRA, Judæorum Regina, vidua Aristobuli, cujus fratres, prius in captivitate detentos, libertati restituit, Alexandrô Jannæô, natu maximô, in thronum evectô. Joseph. l. 13. *Jud. Ant.* c. 20.

ALEXANDRA, cognomine Salome, Judæorum Regina, uxor Alexandri Jannæi, filium Hyrcanum sacerdotio præficit, Pharisæis universæ Judæorum Reip. administrationem commisit, regnavit ann. 9. Vid. Joseph. *Ant. Jud.* l. 13. c. 24. Torniel. A.M. 3979. Fuit & Alexandra quæ & Cassandra dicebatur, Priami filia, ac vates, cujus gratiâ, hôc ipsô nomine Lycophronis Tragœdia inscribitur.

ALEXANDRA, filia Hyrcani, mater Aristobuli & Mariamnæ, uxor Herodis, superba femina, cum ad Cleopatram fugam pararet, cum filio, deprehensa & una cum ipso necata est. Joseph. l. 1. *de Bell. Jud.* c. 17. Torniel. A.M. 4019. n. 2. 4020. n. 1.

ALEXANDRA seu ALEXANDRIA, filia Cassii Tyranni, memoratur Jul. Capitolino in *Marco Antonino Philoso.* c. 26. [illegible] *Cassium* [illegible] *puniri* [illegible], *non jussit. Fuit autem Cassio & antiquis media parte* [illegible] *patrimonium, & auri atque argenti* [illegible], [illegible] *Alexandria filia Cassii, & Druentianus gener liberam vagandi potestatem haberent, commendati* [illegible]. Et Vulcatio Gallicano *in Avidio Cassio*, qui eadem pene verba cum repetiisset, addit c. 9. *Vexatioque, non*

quasi Tyranni pignora, sed quasi Senatori, videlicet in summa severitate [illegible] *damnatis* [illegible] *solvent.* In [illegible] utrumque [illegible] *Alexandrina* vocatur, nec [illegible]. [illegible] tamen in codice Regio & Puteano *Alexandria* legi, itaque [illegible], sed parum refert, inquit Salmas. *Alexandria* [illegible] scribatur, cum utrumque idem sit. Nam [illegible] & similes. Sic herba, quae *Alexandrina* vocatur, aliis *Alexandrina* dicitur [illegible]. *Est & Alexandrina herba et planta, alias Alexandrea, cujus foliis coronabantur Alexandriae* [illegible] &c.

ALEXANDRA, filia Bartholomaei Scalae, Florentini, Latine Graeceque doctissima. Angel. Polit. *in Epigr.* Obiit A. C. 1506. Voss. [illegible].

ALEXANDREA Laurus. Vide infrà *Alexandrina*.

ALEXANDRI Arae, itineris & victoriarum ejus termini, haud longe à Tanai sive Jaxarte flum. Plin. *l.* 6. *c.* 16. [illegible] *flumen Oxus. Ultra Sogdiani, oppidum Panda,* [illegible] *oppidum ab Alexandro magno conditum. Arae ibi sunt ab Hercule* [illegible] *ac Semiramide atque Alexandro* [illegible] *ab illa parte terrarum* [illegible] *flumine* [illegible] *Alexander* [illegible] Atque haec est Alexandria, quam [illegible] vocat, in ultimis Sogdianorum finibus sita. Ptol. ad Tanaim [illegible] *Alexandri* [illegible]: Sed hic Tanain ab illis longe [illegible], Alexandria ultima [illegible] ambiguitate [illegible] decepti Scriptores. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin.* [illegible] & infra in voce [illegible].

ALEXANDRI Lectus, in ludo talorum, ab *Alexandro* nomen accepit, in Alexandri [illegible] Ephesi tumulo [illegible] qui cum mortem obiisset, [illegible] cippo tumuli [illegible] quaestus [illegible] factum, qui vocabatur *Alexander*, [illegible] factum illum calo[illegible] bebant, qui [illegible] dicebatur; Unus unionem indicabat, qui Graecè [illegible] dictus. Hinc *Epigr.*

> [illegible]
> [illegible]

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1221. & infrà in voce *Talus*.

ALEXANDRIA, urbs [illegible] *Aegypti* in ora ab ostio Canopico 12. mill. pass. [illegible] opus Alexandri M. Caput urbium, Amm. Marcell. [illegible] Herodian. [illegible] Turcis, & [illegible] urbs Patriarchalis & emporium celebre [illegible] Indiam [illegible] per universam Europam distribuenda advehuntur. Olim ante [illegible] clarior. Ipsa [illegible]. Ad ostium portus Insula Pharos est, quae jam [illegible] mole terrae adjacet, ubi turris Pharos nunc destructa. Super cujus rudera arx est Turcarum, cui juxta portum alteram arcem habent. Vide Curt. *l.* 4. *c.* 8. Strab. *l.* 17. Plin. *l.* [illegible] 10. Belon. *l.* 2. *c.* 14. Sanut. *l.* 9. Leon. *p.* 8. P. de Valle Amman. [illegible]. Plura apud Salmat. *ad Solin.* [illegible]. Hinc *Alexandrea*. Propert. *l.* 3. *Eleg.* 10.

> *Noxia Alexandrina, dolis aptissima tellus.*

Ob [illegible] clementiam, incolae passim apud scriptores [illegible] maximè notati sunt, velut apud Quinctilianum *l.* [illegible] 8. & Ammian. Marcellin. [illegible]. Et ante [illegible] *Alexandrina* [illegible] apud Caesar. *l.* 3. *de Bell. Civ. c.* 110. Inde Ovid. *Trist. l.* 1. *eleg.* 2.

> *Non ut Alexandri claram delatus in urbem,*
> *Delicias videam, Nile jocose, tuas.*

Aër illic adeò temperatus est, ut quolibet die solem videant; unde, ob delicias, per excellentiam [illegible] dicitur, [illegible] Athenae, & urbs Roma. longitud. 48. [illegible] latitud. 31. [illegible] Variae hic Concilia. Vide 1. 2. 3. *tom. Concil.* Athanas. Cyrill. Evagr. [illegible]. Ibidem officina Monetaria sub Imperatoribus olim celebris fuit, vide suprà AAAE. *Secunda*, Albaniae, ad Caucasi radices, & ostium Caspium [illegible] urbs, & emporium regionis praecipuum, [illegible] Turcis, quasi portae ferreae, & incolis [illegible] à Tauresio, seu Ecbatanis, regia Persarum, itinere 20. dierum distans in Boream, ubi ex Asia in Scythiam per angustias transitur. [illegible], Arachosiae, [illegible] hodie, teste [illegible], regionis metropolis ad Arachotum fluv. à Prophthasia, regiâ Drangarum 515. mill. pass. distans in Ortum Indiam versus, longitud. [illegible] latitud. [illegible] Alia est [illegible], urbs [illegible] Indiae [illegible] Gangem, sub [illegible] magni Mogolis. Quarta, Ariae, [illegible] & aliis, quod nomen est etiam ipsi provinciae, urbs primaria, & regia ad Arium fluv. inter Hecatompylon, regiam Parthiae ad occasum 575. mill. pass. & Bactra, regiam Bactrianae in ortum 484. mill. pass. Sunt qui [illegible] velint longitud. [illegible] latitud. 38. [illegible] Quinta Carmaniae, [illegible] teste [illegible], urbs regia, & regionis primaria, inter Armuzium, & Arium [illegible] latitud. [illegible] Sexta, Ciliciae, seu Syriae in confinio, urbs [illegible] in sinum [illegible] Turcis, teste [illegible] Gallis. Emporium celebre, longitud. 68. [illegible] latitud. 36. [illegible] Septima, [illegible] hodie dici putatur in tabulis recentioribus, urbs [illegible] & emporium earum regionum. [illegible] Anno 1178. à Mediolanensibus, Placentinis & Cremonensibus condita, urbs Liguriae [illegible] ad Tanarum [illegible] ampla & permunita, sub Archiepiscopo Mediolanensi unde 52. mill. pass. in Austro-Libycum, media ferè inter Genuam ad ortum & Augustam Taurinorum ad occasum. Ab Alexandro tertio Pontifice Episcopalis effecta, à quo & nomen habet, cum prius Caesarea diceretur. [illegible] & [illegible] admirandae, vulgo *Alessandria della Paglia*, sic per contemptum dicta, à Frider. I. Imperatore in Ducatu Mediolanensi. Longitud. [illegible] latitud. 44. 54. Nona, Troadis, quae & Troas, quod nomen etiam regioni est, quae & Phrygia minor, urbs Archiepiscopalis sub Archiepiscopo Cyziceno. Nunc [illegible] *Alexandrouna*, ac Turcis [illegible] teste [illegible]. Plures Alexandrias si velit lector, consulat Curt. *l.* 7. Plin. *l.* 6. *c.* 16. 23. & 25. [illegible].

ALEXANDRIA, Commoda Togata, à Commodo Imperatore Carthago [illegible] appellata est, ut habet Ael. Lamprid. in [illegible] ejus c. 17. [illegible] *Alexandria* [illegible] *Romam etiam Carthaginem Alexandriam Commodam togatam appellavit* [illegible] *Africanam, Commodianam* [illegible].

ALEXANDRIA, Poloniae urbs nova in Volhinia superiori provinc. ad [illegible].

ALEXANDRIAE Tribunal, dicebatur olim, quem Caesares Alexandriam [illegible], ad jura reddenda. Sine publico enim consilio, non Judice contentum erat, quem Caesar dederat, à quo sub Julio Caesare, Alexandriam, in Romanorum cessere potestatem, ordinatione Aegypti sic per Augustum factâ, ut habet Dio *l.* 51. qui, cum hos [illegible] videret [illegible] Labuslic [illegible] exemplum in Campanorum ritum, cum receptâ Capuâ victor Populus Romanus, Leges imposuit. [illegible] Liv. *l.* 26. *c.* 16. *Alexandriam* [illegible] *tamquam* [illegible] *Senatus* [illegible] *Magistratus* [illegible] *publico* [illegible] *ad* [illegible] *fore* [illegible] *Roma* [illegible]. Quod obtinuit usque ad principatum Severi, qui jus Curiae Alexandrinis concessit. Ael. Spartian. in *Vita* ejus c. 17. *Alexandrinis* [illegible] *publico Consilio* [illegible] —— *Multa* [illegible]. Posteà [illegible], & cum lege Augusti legem Senatus Populique Romanorum [illegible] Alexandrinus non posset, [illegible] mutatum lege Antonini Severi [illegible] *Dione*. Vide de Curia Alexandrina in *Cod. de Decurionibus*, & Casaubon. *ad Spartian*.

ALEXANDRIANI Sodales, apud Ael. Lamprid. *in Severo*, ubi de hujus consecratione verba facit. c. 63. *Datus fuit & Sodales, qui Alexandriani appellati sunt, addita & festivitas* [illegible], *atque ipsum, quae hodieque Romae religiosissime celebratur* [illegible] *die*: ab *Alexandro* sic dicti sunt, quemadmodum Marciani Sodales, Antoniniani, Aureliani & similes. Quare malè editum *Alexandrini*, ab Alexandria enim urbe, cives *Alexandrini*. De Alexandro autem hoc in Deos relato, vide Casaubon. & Salmas. *Not. ad loc.*

ALEXANDRIDES, Lacedaemonius, sororis filiam duxit, ex qua Dorieum Leonidem & Cleombrotum suscepit.

ALEXANDRIDES, Delphicus, testis adducitur à Plut. in *Lysandro*; nisi malis *Anaxandrides*. Vide Voss. *de Hist. Graec. l.* 4. *p.* [illegible].

ALEXANDRINA, dicta olim, quae à Polymitariis texerentur, quorum stragula, quod multis [illegible] texebant, *polymita* inde Graecis vocabantur: Hunc enim texendi modum & artem Alexandriae primum institutam esse, refert Plin. *l.* 8. *c.* 48. ubi ait, *Plurimis* [illegible] *texere, quae polymita appellant, Alexandria instituit.* Non acu operabantur autem Alexandrini illi Polymitarii, sicut Phrygiones Plumariique, sed pectine, cum in tela & textrinis [illegible] artem suam exercebant et per hoc veré proprièque texebant. Interim tantum [illegible] & industria ut majore ferè varietate eorum opera distinguerentur, quàm quae acu Babylonicâ aut Phrygiâ picta essent. Hinc Martial. pronuntiare non dubitat, Babyloniam acum Alexandrino pectini cedere debere, quod hoc ejus *Ep. l.* 14. *ep.* 150. testatur, cui lemma impositum, *Cubicularia polymita*:

> *Haec tibi Memphitis tellus dat munera: victa est*
> *Pectine Niliaco jam Babylonis acus.*

Certum igitur est, [illegible] *Alexandrina* polymita, tam varia olim texi consuevisse, tamque variis coloribus & picturis interstincta, quam ipsa Babylonica solebant & Phrygionica opera, quae acu pingebantur. Nam & [illegible] & belluarum & hominum & avium aliarumque rerum formae exprimebantur, haud secus atque in Babylonicis. Unde *Alexandrina belluata* [illegible] memorat Plautus, in *Pseudolo Act.* 1. *sc.* 2. haec polymita indigitans,

> *Neque Alexandrina belluata conchyliata tapetia.*

Et meminit *Alexandrinum* veli Anastasius, duodecim phasianos intextos habentis, in *Gregor.* IV &c. Salmas. *Not. ad Vopiscum in Carino Imp. c.* 20. Plura in hanc rem vide infrà ubi de *Polymitariis & Polymitis*.

ALEXANDRINA Aqua, seu *Alexandrinae Thermae*, Romae ab Alexandro Severo extructae, meminit Ael. Lamprid. in ejus *Vita* c. 25. *Opera veterum Principum* [illegible] *multa* [illegible] *Neronianae* [illegible], *quae Alexandrinae* [illegible] *Opera* [illegible] *appellavit* &c. Vide Urbis descriptiones, in Regione IX.

ALEXANDRINA Basilica, instituta Romae ab eodem Imperatore inter Campum Martium & Septa Agrippiana, in latum pedum centum, in longum pedum mille, ita ut tota columnis penderet: quam tamen efficere morte praeventus non potuit. Vide Ael. Lamprid. [illegible] c. 26.

ALEXANDRINA Faba, ab Aegyptia distincta, licet *Alexandria Aegypti* esset. Faba enim Aegyptia, quae in ponderibus [illegible] pendebat, quam Graeca, verum [illegible] *Aegyptia* [illegible] *Alexandrina* verò, quae in iisdem ponderibus [illegible] habet, minus quidem pendebat, quam Aegyptia, at magis, quàm Graeca. Quamvis

quippe obolos pensabat Ægyptia faba, tres *Alexandrina*, duos Græca. Adamantius *de Ponderibus*, Ὁ κύαμος ὁ Αἰγύπτιος ἕλκει ὀβολοὺς τέσσαρας, ὁ Ἀλεξανδρινὸς ὀβολοὺς τρεῖς, ὁ δὲ Ἑλληνικὸς ὀβολοὺς δύο. Unde apud Neophytum Monachum *in Lexico Herbar.* faba Ægyptia appellatur, ὁ μέγας κύαμος, *magna faba*: & talis nascebatur in tota Ægypto, Alexandriâ solô exceptô, ubi peculiare fabæ genus proveniebat, minus quam in reliqua Ægypto. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 981.

ALEXANDRINA Laurus, apud Plin. *l.* 15. *c.* 30. *Est & Alexandrina, quam aliqui Idæam, alii Hypoglotton, alii Daphniten, alii carpophyllon, alii hypelaten vocant.* corruptè, pro *Alexandrea Laurus*. Non enim ab *Alexandria* urbe, sed *Alexandro* Paride, quòd eâ coronari solerent in agonalibus certaminibus nomen accepit, hinc *Stephanos* quoque *Alexandri* dicta, apud *Plin. eundem*, uti de daphnoide. Fuisse autem in ludicris his certaminibus exercitatum Paridem, discimus ex hoc Poetæ,

Solus qui Pariam solitus contendere contra &c.

Vide Salmas. *ibidem*, p. 404. & infrà *Chamædaphne*.

ALEXANDRINA Purpura, ab eodem Alexandro Sev. nomen habuit. Lamprid de eo, c. 40. *Purpuræ clarissimæ non ad usum suum, sed ad matronarum, si quæ aut possent, aut vellent, certe ad vendendum gravissimus exactor fuit: ita ut Alexandrina purpura hodieque dicatur, quæ vulgo Probiana dicitur, idcirco quod Aurelius Probus baphii præpositus id genus murici repererit.* Sensus est, clarissimæ purpuræ genus, *Probianum* vulgo ætate sua appellatum, ab inventore quodam Probo, *Alexandrianum* etiam fuisse dictum, de nomine *Alexandri*, quod clarissimam purpuram solitus esset exigere. Clara itaque omnis purpura generali appellatione dicebatur *Alexandrina*: quod claræ purpuræ gravissimus & fastidiosus exactor olim extitisset Alexander: Hinc & illud etiam purpuræ genus longe clarissimæ, ab Aurelio Probo repertum, & vulgo *Probianum* ab eodem dictum, *Alexandrinum* quoque vocabatur: quod erat nomen commune omnium clarissimarum purpurarum jam inde ab hoc Alexandro &c. Salmas. *ad loc.*

ALEXANDRINÆ Thermæ, vide suprà *Alexandrina Aqua*.

ALEXANDRINI Pueri, Romanis olim in delitiis, ob dicacitatem. Stat. *l.* 5. *Sylv. ult. v.* 66.

Non ego mercatus Pharia de puppe procaces
Delicias, doctumque sui convitia Nili
Infantem linguaque simul salibusque protervum.

Pueruli vocat Arnob. *adv. Gent. l.* 4. ubi de numero plurativo Deorum: *Jamdudum nos piget ad eum locum venire, in quo vitam tenere non possunt non tantum puerulis & procaces, verum etiam seria.* Atque hic est λάγνος ἐκεῖνος Ἀλεξανδρεωτικὸς, de quo Lucianus *aurea Dissertatione de iis, qui mercede conducti circa Magnates sunt.* Plura infrà voce *Cubus*, it. *Puer*.

ALEXANDRINI Sodales, vide suprà *Alexandrini*.

ALEXANDRINUM Opus, apud sæpius jam dictum Lamprid. ubi de eodem Alexandro Imperatore loquens, c. 25. ait, *Alexandrinum opus marmoris de duobus marmoribus, h. e. Porphyretico & Lacedæmonio, primus instituit, Palatii exornandi hoc genere marmorandi*: non est marmorationis genus è duobus marmoribus, quod jam Claudii & Neronis temporibus Romæ cognitum est, ut discimus ex Plin. *l.* 35. *c.* 1. & iis quæ *ad Manilii Sphæram barbaricam* accuratè disputat Josephus Scaliger, de variis vermiculationis & Musivi operis generibus, quemadmodum & Seneca quoque, Alexandrina marmora contra Numidicas crustas temporibus suis distinguit, memorat *ep.* 86. Sed novum illius marmorationis aliquod genus, è Porphyretico & Lacedæmonio, Salmas. *Notis ad hunc loc.*

ALEXANDRINUS Calamus, Celso vocatur calamus Indicus, quia ab India in Arabiam, hinc in Syriam, indeque *Alexandriam* perlatus, ex hac urbe cum cæteris orientis aromatibus Romam afferretur. Vide infrà in voce *Calamus*.

ALEXANDRINUS Julius, vide *Julius*.

ALEXANDRINUS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

ALEXANDRINUS Obeliscus, vide infrà *Obeliscus*.

ALEXANDRIUM, oppid. Palæstinæ littora inter Tyrum ad Boream & Ptolemaidem ad Austrum teste *Zonarâ*, proximas urbes. *Scandalium* hodiè *Guilielmo Tyrio*.

ALEXANDROCOLACÆ, Græcè Ἀλεξανδροκόλακες, h. e. *Alexandri adsentatores*, Chareti, apud Athenæum *l.* 12. *c.* 9. ubi Alexandrum, ut quos *Dionysiocolaces* nominare solebant, *Alexandrocolaces* nuncupari eos palam, passum esse, refert. Ita hæc pestis, *perpetuum malum* REGUM, etiam Alexandrum, aliàs virtutibus, & rebus gestis jure *Magnum*, corruperat: ac *mellitos hos laqueos* ceperat, uti Curtius *l.* 8. *c.* 5. & *Diogenes Laërtius*, loquuntur. Nec est quod inde se entrecâsse putemus, cùm aut Dinocratis commentum de monte *Athone ejus effigiem transfigurando*, respueret, aut librum Aristobuli, in quo *singulare ejus certamen cum Poro* supra veri fidem tradiderat, in Hydaspem projiceret, apud Lucianum *de conscrib. Histor.* tanquam adulationi infensus. Non enim nascebatur assentationi, sed quod nullô artificiô mendacium tegens, risum potius atque contemtum sibi apud homines, quam admirationem, excitatura videretur. Fuêre autem inter hos *Alexandrocolacas* Agis quidam Argivus & ex Sicilia Cleo, præcipui, memorati Curtio dict. loc. ad quem vide *Freinshemium, Loccenium, Raderum.* Alios.

ALEXANDROPOLIS, Parthorum urbs ab Alexandro M. condita. Plin. *l.* 6. *c.* 25. cujus tamen hodiè nulla extant indicia.

ALEXANDROVIUM, oppid. Poloniæ, in Podolia, & Palatinatu Bracla vensi, non longè à fluv. *Bog*.

ALEXANUM, hodie *Alessano*, urbs Salentinorum Episcopalis sub Archiepiscopo Hydruntino, inter Hydruntum & Gallipolim, ad 20. mill. pass. Leucæ urbi excisæ, apud Japygium promontorium, cui successit, propè pagum, ab Aletio 15. longitud. 42. 40. latitud 40. 10.

ALEXARCHUS, Historicus, quem in tertio Italicorum citat Plut. *in Parall. c.* 7. Servius etiam ad Virg. *l.* 3. *Æn. v.* 334. Alexarchum Historicum Græcum (sic vocat) testem laudat de Epiri, & Campaniæ nomine. Voss. *de Hist. Græc. p.* 339.

ALEXAS Laodicenus, qui Antonium, cui à Timagene erat conciliatus, ab Octavia disjunxit, & Cleopatræ conjunxit, suæque perfidiæ Cæsaris jussu luit pœnas. Plut. *in Antonio.* Joseph. *de Bell. Jud. l.* 1. *c.* 15.

ALEXENOR, fil. Æsculapii & Lapetiæ.

ALEXIA, & ALESIA, ita habet Codex Fulvii Ursini & P. Ciacconii. Dio *l.* 40. Ἀλεσία. Plut. Ἀλησία, *Castaldus Halegium*. *Ptolemæo Rigarum*, hodiè *Alise*, urbs eversa Mandubiorum in Gallia Celtica metropolis olim, nunc pagus, testibus *Vigenereo*, & *Paradino*, apud Flaviniacum castrum, & Semurium oppid. Burgundiæ, à Semurio 2. leuc. ab Augustoduno urbe 16. in Boream, inter Lingones 19 & Nivernas 26. Ab Hercule conditum tradit Diodor. Sic. *l.* 5. Quidam illam *Arras* falso indigitant, cùm illa sit in Belgio. Vide Cæsar *de Bell. Gall. l.* 1. & 6. *Cluver. Du Val.* Ab *Alexia*, tractus circumjacens etiam nunc *Alexiensis* dicitur, vulgò *l'Auxois*, inter Divionensem & Autissiodorensem tractus.

ALEXICACOS, i. e. *malorum depulsor*, Apollo vocatus est, Arrian. *l.* 8. Pausan. *in Attic. & Eliacis*, ideò illi nomen inditum ait, quod à pestilentiæ morbo, in bello Peloponnesiaco, populum liberaverit. Quod nomen Hercules postea est adeptus. Macrob. *l.* 1. *Saturn. c.* 17. Est autem ἀλεξίκακος propriè *in malis adjutor, averruncator*, ὁ τὰ κακὰ ἀλέξων, hominum defensor, qualem verè Ecclesia Christum agnoscit, & Gentes falsò suum Herculem & Apollinem. *Nonnus* ἀλεξίκακα ὕδατα vocat aquas salutares, quibus in regeneratione abluimur. Ἀλεξίκακοι etiam δαίμονες à veteribus dicebantur, qui nocumenta, & diras arcere, amolirique existimabantur, qui & ἀποτρόπαιοι & ἀποπομπαῖοι, & λύσιοι, φύξιοι & σώζιοι vocabantur. Pollux *l.* 5. *Hesych.* Ἀλεξίκακοι θεοὶ, ἀποτρόπαιοι κακῶν. Vide & Cœl. Rhodig. *l.* 2. *c.* 10.

ALEXINUS, Eliensis Eubulidis Milesii discipulus, vir acer, & contentionis viribus ac terris clarus, Zenonis inimicus, dum nataret in Alpheo fluv. arundinis acumine læsus, fatô functus est. Erat autem Philosophus Eristicus φιλονεικότατος, *rixarum studiosissimus*, ut inde ἐλεγξῖνος *contradictorius* dictus sit, apud Laërt. *l.* 2. *Euclide*, ubi nomen hoc ejus ἐλεγξῖνος restituendum ex *Hesychio Milesio*. Neque modò Zenoni Stoico se opposuit, sed exemplô magistri sui Eubulidis Aristotelem quoque perstringere non erubuit. Aristocles *l.* 7. *de Philosophia* eum ἀπομνημονεύματα κατασχεδιάσαι scripsisse ait, in quibus fingat Alexandrum in colloquio cum patre Philippo habito, Aristotelis præcepta fuisse calumniatum, & Nicagoram Hermiem præceptorem sibi elegisse. Hermippus quoque *l.* 1. *de Aristotele* apud Athenæum *l.* 15. Alexini in Aristotelem petulantiam notat. Porrò *Laërtius* autor est, eum non modò πρὸς Ζήνωνα, sed etiam πρὸς Ἔφορον τὸν ἱστοριογράφον scripsisse: quod si *ad*, non *adversus Ephorum*, ea verba sint interpretanda, Ephorus ad Olymp. 110. circiter vixit. *Nic. Lloydius.*

ALEXIO, Medicus, Ciceroni familiaris, cujus meminit idem Cicer. *l.* 13. *ad Att. ep.* 15.

ALEXIPPUS, Medicus Alexandri. Plut. *in Alex.*

ALEXIS, Samius, libros de finibus Samiorum conscripsit, teste Athenæô *lib.* 12. 13. Item *Alexis* Thurius, Poeta Comicus ante Menandrum, reliquit plures fabulas. Vide Suidam.

ALEXIS, Asinii Pollionis servus, sic dictus quasi *sine responsione*, ac superbus. Alii verò ab λέγω *curo*, derivant, quod Poëta curarum stimulis in eo amando torqueretur, unde Virg. *Eclog.* 2. *v.* 6.

O crudelis Alexi, nihil mea carmina curas?

Alii ab ἀλέξω *arceo*, quòd cum fastidio Poëtam à se arceret. Virg. *ubi supra, v. ult.*

Invenies alium, si te hic fastidit Alexis.

Mæcenatis puerum fuisse innuit Martial *l.* 7. *Epigr.* 28.

Et Mæcenati Maro cùm cantaret Alexim.

Item *l.* 8. *epigr.* 56.

Jugera perdiderat miseræ vicina Cremonæ,
Flebat & abductas Tityrus æger oves.
Risit Tuscus eques, paupertatemque malignam
Reppulit, & celeri jussit abire fugâ.
Accipe divitias, & vatum maximus esto,
Tu licet, & nostrum, dixit Alexin ames.

Vide Servium in Virg. *Eccl.* 2. *Nic. Lloydius.*

ALEXIUS I. Comnenus, fil. Isaci Imperatoris Constantinopolitani, inclusô in Monasterium Nicephorô Botoniate, imperiô potitus, divisis inter fratres terris, cùm sumptuum non suppeteret satis, sacris manus injecit, & exactionibus subditos crudeliter vexavit. Conatus God. Bullionei, terram S. recuperaturi eunti, sufflaminavit, ab eo prope Epidamnum victus. Obiit A. C. 1118. ætat. 70. Imperii 37. Anna Comnena hujus filia *in Vita ejus*, *Zonaras & Glycas*, qui in eo finiunt. *Baron. Onuphr.*

ALEXIUS II. fil. Manuelis Comneni, Andronico à Patre commissus, ab eodem, an. ætat. 15. interficitur, cadavere in mare abjectô. Qui hâc perfidiâ non contentus, viduam insuper defuncti, Ludovici Junioris Franciæ Regis filiam sibi invitam despondit. A. C. 1183. *Nicetas. Guil. Tyr. Genebrard. in Chron.*

ALEXIUS III. *Comnenus & Porphyrogenitus* dici voluit, cùm antea *Angelus* cognominaretur: Fratrem Isaacum imperiô & oculis privavit, à quo è Turcica captivitate liberatus erat. Sed hujus fil. Venetis Gallos in Orientem cogitantes permovit, ut arma contra Alexium verterent. Quem etiam, Urbe captâ, pepulerunt, an. Imperii 8. legitimô Imperatore Isacô restitutô. *Nicet. Robert. San. Marth.*

ALEXIUS IV. *Junior*, post Isacum patrem, Imperatorem ab

ab Alexio Duca, alias *Marzuflo* strangulatur. Cui Balduinus Flandriæ Comes successit A. C. 1204. Vide Georg. Logothetam. *Hist. Const.* Nicet. [illegible] A. C. 1204. [illegible] & 12.

ALEXIUS, Patriarcha Constantinopolitan. A. C. 1025. 1043. *Baron.* [illegible]. Alius, qui [illegible] Angelum Imperatorem [illegible] a Sacerdote [illegible] occidisset. Zonar. *l.* 6. Alius, Cil[illegible] in Ant[illegible] dedit, &c.

ALEXIUS, a Rodiis & Epistolis Attico, sive Amanuensis de quo Cicero in Epist. [illegible].

ALEXIUS Aristenus, Diaconus Ecclesiæ Constantinopolitanæ, [illegible] appellat Gilb. Genebrardus *l.* de *Trinitate*, inter Græcos Canonistas, Zonaram æquat. Scripsit Epitomen Canonum, jussu Johannis Comneni Imperatoris, ut observat Leo Allatius [illegible] quod factum seculi duodecimi anno trigesimo. In culcatur opusculum, [illegible] A[illegible]. Ejusdem auctoris fragmentum penes se habere, refert [illegible], cujus titulus [illegible]. Continet autem opusculum hoc Epitomen tantum seu Indicem Codicis Canonum Ecclesiæ universæ, secundo ordine priorum Conciliorum, Nicæni videl. Ancyrani, Neo-Cæsariensis, Gangrensis, Antiochens., Laodiceni, Constantinopolitani, Ephesini & Chalcedonensis, multa tamen numerorum serie, additis in principio Canonibus Apostolicis, cum Sardicensibus, Africanis XXII. Trullensibus, utroque Epistolis Canonicis Basilii, [illegible] Christ. Justellus, *Præfat.* Part. [illegible] *Juris Canon.* [illegible] qui & opusculum seu compendium hoc Canonum Græce Latineque in eadem *Bibliot.* publici juris fecit. Omni arte collectionem hanc carere, & valere tantum in subsidium memoriæ compositam esse, judicat Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Eccles.* 281. & 282. Post *Aristenum*, Constantinus Harmenopulus, *Epitomen Canonum* edidit, vide infra.

ALEXIUS Michalowiz, fil. Michaelis, Magnæ Moscoviæ Dux, post Patrem A. C. 1645. prudentia inclytus. Cujus specimina Legationes in Galliam, Venetias &c. missæ [illegible] dederunt.

ALEXIUS Myndius, puerum Alexium veneno interemit. *Anon.*

ALEXON Myndius, fecit libros narrationum fabulosarum, Diog. Laërt. in *Thale*[illegible] ubi citatur [illegible].

ALEZIUM, oppid. Lutgdocia, Vicecomitatus titulo insigne. *Merul.*

ALFANUS, Archiepiscopus Salernitanus, secul. 12. Martyrum quorundam historiam versibus scripsit. Baron. A. C. 1107.

ALFAQUAQUUS, nomen Officii seu Dignitatis, apud Gregorium Lopez [illegible], 31. [illegible] Alfaquaquus [illegible] semper [illegible], [illegible] &c. Vox Hispanica seu potius Arabica: sicut & [illegible], quod in Foro Aragonensi, [illegible] Principi debetur, apud Michaelem del Molino in Repertorio, Car. du Fresne *Glossar.*

ALFAQUINI, Maurorum, qui forte in Hispania adhuc occulti latent, velut Sacerdotes. J. Royas de *Heret.* Part. 1. [illegible] 552. *In* [illegible] *Alfaquini* [illegible] *& campestres* [illegible] *ad eorum ritum & publicas caeremonias.*

ALFATERNA, idem quod *Nuceria*, ultima Campaniæ urbs, trans Vesuvium montem in valle, quam Sarnus amnis efficit, sita. Diodor. Sic. *l.* 19. [illegible] Populi *Alfaterni* Plin. *l.* 3. *c.* 5. Vide *Nuceria*.

ALFELDA, Oppidul. Germaniæ & Saxoniæ inferioris ad Leinam fluv. in Episcopatu Hildesiensi, juris tamen Brunsvicensis. Haldesio & G[illegible] 3. leucis distat.

ALFELLANI, populi Italiæ. Plin. *l.* 3. *c.* 11.

ALFENUS, quibusdam quoque *Varus*, sutrina relicta, Romam venit, & sub Servio Sulpitio JCtus insignis evasit, Consul etiam post P. Vinitium. Vide A. Gellium, *l.* 6. *c.* 5. Horat. *l.* 1. Sat. 3. Item præclarus JCtus discipulus Papiniani, sub Severo, Genebr. in *Pertinace*. Vignier. A. C. 224.

ALFENUS Varus, Castrorum præfectus apud Vitellianos. Tacit. *Histor. l.* 2. *c.* 29. Dein prætorianarum cohortium, una cum Julio Prisco: Victis partibus ignaviæ infamiæque suæ superfuit. Ibid. *l.* 4. *Histor. c.* 11.

ALFERTONIUM, vulgo ALFRETON, oppid. Angliæ in Comitatu Darbiensi, juxta Ambrum amnem 8. mill. Angl. a Darbia urbe.

ALFERUS, in Charta Adelfonsi Imperatoris Hispaniæ, æræ 1188. [illegible] & in alia æræ 1215 [illegible] Alferi Imperatoris, apud Yepezium *Tom.* 7. p. 418 & in Bull. Cluniacensi p. 1416. Hispanis Vexillifer est seu Vexillarius. Cujus vocis originem ex Latino [illegible] accersit Ambrosius Morales [illegible] Hisp. *Tom.* 2. [illegible] 7. Oycnarthus in *Notit. Vasconiæ l.* 2. *c.* 4. & alii, quos laudat Ægid. Menagius in *Origin.* [illegible] p. 41. & 912. Sed Car. du Fresne eorum sententiam præfert, qui eam ab Arabico deducunt, [illegible] Vide quæ hac de dignitate apud Navarros, apud Oyhartum [illegible] Hinc *Alferezia*, vexillum Alferi, in veteri Charta, apud eundem Yepezium *Tom.* 4. p. 17.

ALFES, Rabbinus, auctor *Siphra & Siphri*. Genebr. *Chron. secul.* 4.

ALFONSUS, vide *Alphonsus*.

ALFORDIA, German. Aldorf oppid. Angl. in Lincolnia provinc. versus orientem litore dum 4. milliarib. Anglicis.

ALFREDUS, M. Anglorum Rex, fratri Ethelredo successit A. C. 878. qui & *Ealfredus*, & *Alvredus* dictus est, debellavit Danos, & unicus sui seculi Mæcenas fuit. Hujus viri, mirentam [illegible] laudant, res gestas scripsit [illegible], [illegible] fuit etiam plurimum eruditum, quod Alfredo Regi [illegible] præceptor fuit, & [illegible] plane reliquit. Eelandus [illegible], in *Cygn.* [illegible] Ita doctos evexit, ut Grammaticos, Philosophos, Rhetores, Historicos, Medicos & Poetas in vulgaris habuerit. Imo Architecturæ ac Geometriæ peritissimus. Balæus de *Script. Britan.* Cent. 2. Hunc Alfredum, jam regem natus annos, operam literis, atque ita doctus evasit brevi, ut D. Gregorii dialogos, opus Boethii de Consol. Philos. & Psalmos Davidicos Latine in patrium (hoc est, Saxonicum) sermonem verterit, quo a cunctis facile intelligerentur. Sic quoque Orosium & Bedam Anglice vertit. Obiit A. C. 900. regni 29. [illegible] Westmonaster. Polyd. Virgil. *Hist.* [illegible] 5. Genebrard. [illegible]

ALFREDUS, nomen duorum Historicorum Anglicor. apud Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 48.

ALFRICUS, cognomine Grammaticus Archiepiscop. Cantuariensis scripsit varia, obiit A. C. 1006 Voss. *de Histor. Lat. l.* 2. *c.* 41.

ALGA, *Theophrasto* [illegible] i. e. *fucus*, qui duplex: [illegible] seu marinum, qui in mari quidem nascitur, sed propius terram ad litora, & [illegible] vel [illegible], quod [illegible]. Nominatur autem marina *Alga* seu fucus fingendo aptus: Sed Cretensem solum, quem quidem adeo alligari memorat Plinius, ut postea elui non possit, *l.* 32. *c.* 6. Theophrastus vero Cretico fuco lineas & lanas vestimentaque tingi, [illegible], quam purpura, [illegible] est, docens, hanc *Algam* colorem committere, nec re [illegible], unumque Unde & Pseudonymus Democritus, inter eos colores, [illegible] recenset, quos [illegible] vocat, [illegible] magis [illegible]. Tingebant ergo eo colore lanas, sed [illegible] unctum ac siccante. Unde idem Plinius, [illegible] quæ conchyliatæ vestis tincturam ejus colore præparatam, refert, *l.* 26. *c.* 10. Atque ab hac *Alga* seu [illegible] marino, tingendis vestibus idoneo omnis tinctura *Fuci* nomine dicta est. Alius ab eo Fucus, quo Mulieres ad expingendas genas utebantur, non enim *Algam* [illegible] hic fuit illius usus esse, [illegible], sed [illegible] Syriacæ radiculæ, de qua vide infra in voce [illegible], & plura hanc in rem apud Salmas. ad *Solin.* p. 1146. & seqq.

ALGARBIA, pars Hispaniæ exigua, Portugalliæ subjecta, sub Alphonso III. cum titul. regni, cujus caput Tavira. Habet a septentrione Portugalliam, ab Ortu Andaluziam, ab Occasu autem & Meridie clauditur Oceano, *Moretum Merlat.* Reusend. *de Ant.* l. 4.

ALGARIUM, urbs Sardiniæ maritima, in ora occidentali vulgo *Algheri*.

ALGARRIA, provinc. Castellæ Meridionalis, in Hispania; cujus limites periere. Ejus caput olim *Guadalaxara* erat. Toletum atque Madritum in illo tractu censentur.

ALGAZEL, Arabibus dicitur dama [illegible], quam ex Alberto, qui multa ab Arabibus didicit, Gesnerus sic describit p. 106. de *Animal.* *Est & sui generis Avicennæ Algazel, quam Albertus damam nominat libro vigesimo secundo his verbis: Dama bestia est magnitudine capreæ, figuræ & pilo* [illegible] *cervi cornua habens, sed plana, longa & acuta* [illegible] *autem cursu velox, [illegible], cornupetans adversus bestias.* [illegible] *vocatur Algazel.* Atque hujusmodi animal Bochart. judicat intelligi posse voce Hebr. ראם *Reem* vel רים *Rem*, quam *Monocerotem* vulgo interpretantur; imo *Reem* speciem Oryx esse. Nam cum longa habet cornua, merito dicere potuit David, in Psalmis, (92. v. 11.) *Attolles cornu meum sicut Reem*, cum acuta, & iis fere erat adversus bestias, benedixit Moses de Josepho *Deuter. c.* 33. *v.* 17. & [illegible] *Reem sunt cornua ejus, quibus feriet populos*, rursus David, [illegible] Quamvis enim apud nos damæ & capreæ sint animal pavidum & fugax, non necesse est, ut ubique terrarum sic se habeant. Hinc de damis Martial. *l.* 4. *Epigr.* 35.

Frontibus adversis molles concurrere damas
Vidimus & fati sorte jacere pari

Et *Epigr.* 74.

Aspicis, imbelles tentent quam fortia damæ
Prælia? tam timidis quanta sit ira feris?
In mortem parvis concurrere frontibus ausint,
Vis, Cæsar, damis parcere? mitte canes.

Quasi plus periculi ipsæ sibi mutuo creent, quam canes infestissimi &c. Vide Bochart. *Hieroz.* Part. prior. *l.* 3. *c.* 27 & infra passim imprimis in vocibus *Monoceros*, *Oryx*, *Reem*.

ALGEBRÆ, regulæ numerandi Arabibus dictæ sunt; Joh. Schreveli [illegible] *Algebra* [illegible] *Regularum inventionem* [illegible] *Regio* [illegible] *Al-* [illegible] *Algebra*. Hinc *Algebra*, Scientia numerorum, de qua sic Pseudo Ovidius de *Vetula* *l.* 1.

Sed quia de ludo fecimus sermo, quid illo
Pulchrius est, longo exercitio [illegible]
Quem de nostris numeri plerique per artem
Invenere, [illegible] apud Arabes
[illegible] Algebræ, [illegible] &c.

Et *l.* 2.

Algebræ mentor, qui ludus Arithmeticorum;

apud Car. du Fresne *Glossar.* Idem quoque notat *Algorismus*, vox itidem Arabica, Hispanis, *Algoarismo*, de qua vide Clavium *Algebræ*, *c.* 1.

ALGERIA, Urbs Africæ, in Barbaria regione ampla & dives, sed piratica [illegible]. Cum portu capaci & munita atque valida. Ab ea Regio adjacens dicitur regnum Algerii. Ubi olim Mauritania Cæsariensis & Sitifensis cum Numidia. Dividitur in 5.

provincias & caput habet Algerium, aliàs Rusucurum, quod vide. Reges olim habebat proprios, nunc quandam Reipubl. formam servat, sub clientela Turcarum, sed ad subsidium tantum. Marmol. l. 5. Mercator, Relatio d' Aranda. Cùm priùs sub Regno Tremiseno esset, defecit propriô sibi Rege constitutô; quorum ultimum, nomine Selimus, à celebri illo pirata Horruccio Barbarossa A. C. 1515. occisus est. Ita Regnô Algerio potiti piratæ, urbem hanc ab eo tempore in hunc usque diem, commune omnium piratarum Maris Mediterranei receptaculum fecerunt. Georg. Hornius Orb. Imper. p. 473. Vide quoque infrà in vocibus Barbarossa & Hariadenus.

ALGERUS, Leodiensis, circa A. C. 1130. de Gratia, L. Arbitrio, & Corpore ac Sanguine Dn. Nostri Jesu Christi contra Berengarium scripsit. Bellarmin. de Auct. Eccles.

ALGESSASA, inter monstrosa, seu potiùs fabulosa Arabum animalia, portentosa illis dicitur bellua, quam Antichristus equitaturus sit, ut res novas investiget. Id enim propriè gassa. Ibno-Saida & alii latere illam dicunt in Maris insulis: Abu David Segestanus vero in mari Kolzem, i. e. Rubro degere, desinit, ex triginta illorum historia, qui ex Meccha portu Giodda in solventes, appulerunt ad Insulam, in qua illis occurrens hæc bellua mira narrare ... Vide Bochart. Hieroz. Part. posterior. l. 6. c. 13.

ALGIA, saltus Galliæ, in Lexoviis, primum memoratus Adelelmo, Sagiensi Episcopo, in vita S. Opportunæ virginis: situs est inter duos amniculos, seu inter S. Petrum & S. Barbaram loca ita dicta, ex una parte; ex altera Condate ac Macerias Aleberes, habetque ad caput vicum Saltum Algiæ, vulgò Saut d' Auge, & corruptè Seldauge nuncupatum. Dedit nomen circumjacenti pago, qui, in Normannia fere ferè, à Cadomo ad civitatem Lexoviorum pertinet, peregrinis Basilicam S. Barbaræ, nobile Monasterium Canonicorum Regularium, petentibus notissimus vulgò, quoque Auges. Eum memorat Guil. Britto Philippidos l. 6. his verbis:

> *Non tot in Autumnis rubet, Algia tempore pomis,*
> *Unde liquare solet siceram sibi Neustria gratam.*

Et l. 5.

> ——— ——— ——— ——— Siceramque tumentis
> *Algia potatrix.*

Proximus urbi Lexoviorum est vicus, Pont Algiæ dictus, Gallicè Pont d' Auge, vide Hadr. Valesii Not. Gall.

ALGIDUM, Latii oppid. Tusculo finitimum, ab urbe Roma paulo supra 12. mill. pass. distans, Rocca del Papa. longitud. 36. 10. latitud. 41. 40. Item Algidum nemus, Selva dell' Agito, Silva Latii cum monte cognomine. Hinc Algidus nomen gentile. Ovid. Fast. l. 6.

> *Venerat in campos Algida terra suos.*

Horat. l. 1. Od. 21.

> *Vos lætam fluviis, & nemorum comam,*
> *Quæcunque aut gelidò prominet Algido.*

Idem l. 3. Od. 23.

> *Nam quæ nivali pascitur Algido*
> *Devota, quercus inter, & ilices.*

Item l. 4. Od. 4.

> *Duris ut ilex tonsa bipennibus*
> *Nigræ feraci frondis in Algido.*

Est & ... adject. Plin. l. 19. c. ...

ALGIDUS Axis, i. e. Borealis. Apud Prudentium in Symmachum l. 2. v. 532.

> *Stravit jutas duliere, exercitus andeus*
> *Pervasit, gelido quem miserat Algidus axe.*

Hactenus legebatur. Sed unde tantam gloriam Algido monti, ut exercitus ab Italia profectus dici queat ab Algido missus, ut quidem Gifanius interpretatur, nec aliam mentem verba recipiunt, inquit Gronov. Aliis vocabulo hôc Prudentius communi utitur: ut Katrnere. Ubi terra vel fata algida. In Euphem. sive algida noctis axis: ubi idem Gronovius jubet plorare codicem, et quo ostentatur: Boreæ algida pro, Græci enim & Βορέας & ἄρκτος dicunt. At isto loco Bongarsianus,

> ——— gelidam quem miserat algidus axis.

Quæ lectio propior est illi lectioni, quam in membrana Rottendorfii inventam idem probat:

> *Pervasit, Boreæ quem miserat algidus axis.*

Loquitur nempe de exercitu Augusti in bello Actiaco, qui dicitur à gelido axe profectus, quoniam Ægypto opposita non medio in Occidentem, sed etiam Septentrionem spectat & propterea est Italia. Vide Johann. Frider. Gronov. Observat. in Eccles. c. 5.

ALGONQUII, populi Novæ Franciæ, in America Septentrionali versus fluv. S. Laurentii, inter Montem Regium oppid. & Magnum lacum, ubi aliquot Francorum Coloniæ.

ALGOTHUS, I. Sueciæ Rex post Adulphum ... Alarichus II Tutor successor. Rassos tributarios reddidit. Erat Pomeranus.

ALGOVIA, Regio Germaniæ in Suevia, inter Danubium & Licum flu. & lacum Constantiensem. Ibi Augusta Vindelicor. Campodunum, Isna, Vangena, Memminga & Biberacum, ab Alamannis nomen accepit, quasi Alamanngaw, i. e. terra vel ager Alamannorum, vide Stumpfium l. 4. de Helvet.

ALGOZIRIUS, Hispanis vulgò Alguazir, in Curia General. Cataloniæ Cervariæ celebrata, sub Petro III. Aragon. Rege A. C. 1344. idem quod ... vel Vizir ..., quò nomine Justitiarii dignitas apud Arabes designatur. Rodericus Toletanus, in Histor. Arab. c. 10. ... qui ... Vocem retinent ... Hispani, apud quos Alguazil est Officialis Præfecti vel alius judiciorum executor, ... habent LL. Alfonsinæ seu Partida part. 2. tit. ... l. 20. Vide quoque Repertorium Michaelis del Molino in hac voce, laudatum Car. du Fresne Glossar.

ALHACA, vel ALHARAM, Maurorum in Hispania Rex, obiit A. C. 821. regni 26. Cui Abderamus fil. II. successit. Mariana.

ALHACA, Rex Cordubæ, obiit A. C. 976. regni 16. Hissenô filio successore relictô, sub Mahometis Almansoris tutela.

ALHAMA, urbs olim munita Hispaniæ in regno Granatæ; alias Artigi, quod vide.

ALHARITS, Muaviæ fil. primus apud Arabes aucupii per sacros auctor fuit. Est autem sacre, Gall. Sacre, vox Arabica, à verbo Sakara, quod inter cadere significat, & denotat accipitrum seu falconum speciem certam, cujus aucupium supra reliquas omnes aves rapaces mirabile esse scribit Alkazuinius, cum sacri duo in capreæ oculos involantes, aut eam aliis diverberantes detineant, donec in venatorum manus incidat. Ideo mirarus, avem tantillam in gruem insilire audere &c. apud Bochart. Hieroz. Part. poster. l. 2. c. 19.

ALHASOR, herba è qua saccharum Tigala conficitur, ita enim petendum esse in Officinis Constantinopolitanis, ait Bellonius, Observation. l. 1. c. 76. Hoc adeò fervidum est, ut eò vulgò utantur, tanquam efficacissimò philochrô ad coitu depraanda. Manat autem id ex ipso frutice, uti disertè testatur Serapio, qui scribit ex oculis & sedibus foliorum exire. Ex genere tithymallorum verò plantam esse tradunt plerique. Vide Salmas. ad Solin. p. 1312. & 1313. ut & infrà, ubi de Saccharo.

ALHAZEN, Arabs, scripsit de Optica, Crepusculis, &c. circa seculum 11. Blancanus sec. 11. Voss. de Scient. Mathem. c. 26. §. 7. & 35. §. 13.

ALHERDON, nobile propugnaculum Scotiæ, ad mare Germanic. Merul.

ALI, gener Mahometis, Calipha IV. Saracenorum, auctor Legis Imemiæ, Persas sectatores habuit, quorum primi Caliphæ ab ipso descenderunt. Post mortem Otmanni, successit per insidias, Moaviæ imperio, occisus est. Et symbolum fuit, Adoro Deum Dominum meum sincerâ corde. Regnavit ann. 4. mens. 6. Obiit, A. C. 659. Marmol. l. 2. c. 2. 1. & 5. Successit Acemus.

ALI, Rex Cordubæ, occisus ab Alcatato, cui propterea omnium Arabum odium in se concitavit. Marmol. l. 2. c. 29.

ALIACMON, & HALIACMON, Plin. l. 4. c. 10. Pelecas, Sophrano, Platamona Moletio, fluv. Macedoniæ, illam à Thessalia separans, ac in Ægeum mare, inter Pydnam & Dium influens. Amnis rapidissimus & præceps. Aliagmon. Claudian.

de ALIACO Petrus, vide Petrus.

ALIADORA, seu ALIOLA, Insul. maris Æthiopici, inter Africam & Insulas Madagascaris, prope Insulas S. Spiritus & Comoros.

ALIÆ, insulæ Æthiopiæ, in Adulico sinu. Plin. l. 6. c. 29. Eliæ Straboni vocantur.

ALIAPTU, Mahometanus factus, ut Calipha Persiæ fieret. Urbem Suldaniam condidit, Damascum cepit, obiit A. C. 1316. Texera l. 2. c. 53.

ALIARIA, Comagenæ urbs. Antonin. Item, uxor Sempronii Gracchi, ob adulterium cum Julia, in Insul. Cercina, occisi.

ALIARTUM, Bœotiæ oppid. à M. Lucretio expugnatum. Liv. Dec. 5. l. 2. longitud. 51. 50. latitud. 37. 45.

ALIARTUS, & HALIARTUS, oppid. geminum, unum Bœotiæ, ad Copaidem lacum, juxta Permessum fluv. Alterum in Peloponneso in ora Messeniæ, Neocastro teste Nigro, Moleto autem Arcadia. Eius meminit Stat. Theb. l. 7. v. 274.

> *Gurgitibus: quemumque novo Aliartus aristis*
> *Invidet.*

Longitud. 48. 50. latitud. 15. 40.

ALIATAN, Rex Arabum in Hispania A. C. 801. à Carolo M. primum, dein quoque ab Alphonso II. Castellæ Rege insigni clade affectus, amissâ etiam Ulyssiponâ: victus quoque à Ludovico Pio, obiit A. C. 819. Barcinonem obsessurus. Marmol. l. 2. c. 18. 21. 22.

ALIBACA, Pentapolis regionis urbs in Africa. Ptol.

ALIBALUCHIA, Insul. maris Caspii, in littore Hircaniæ, in ditione Persarum, prope Mokan desertum, & ostium Araxis fluv.

ALICA & ALICULA, genus vestis vel togæ, ex Græco ἄλιξ, ικος, quod Græcis chlamydis fibulatoriæ genus est. Hesych. Ἄλιξ ... χλαμὺς ... autem abbr. ... i. e. manuleatam, interpretatur. Unde ... tunica Severi, in Vita Alexandri. Lamprid. c. 33. Salmas. ad Pollionem in Gallieno c. 16. Vide & hic infrà.

ALICADRA, Mediæ urbs. Ptol.

ALICANUM, Pannoniæ urbs. Antonin.

ALICHORDA, Bactrianæ oppid. Ptol.

ALICIA, SALEMI, oppid. Siciliæ Occidentalis Mazaram versus, 15. milliar. Hinc fluv. cognominis.

ALICIS, Laconiæ urbs, & Atticæ tribus. Diodor. Sic. Strabo.

ALICIUM Caput, Capo dell' Alice, promontor. Italiæ & Calabriæ citerioris in mare Ionium excurrens.

ALICTUM, oppid. Histriæ, hodie Isola.

ALICULA, chlamys fuit & quidem puerilis, apud Romanos ac inter vestimenta puerilia ab Ulpiano D. de auro arg. legat. recensita. Infantes enim olim, ac putiones, aut nudi, aut clamydulâ semitecti incedebant, quam, quia velut alas haberet, Aliculam dixerunt. Hinc Martial. l. 12. Epigr. 83.

> *Bruma diebus, feriis quæ Saturni*
> *Mittebat ... Aliculam mihi propter:*
> *Nunc mittit ... alicam, factus es tu ...*

Ubi per Aliculam vestem, per Alicam verò potionem intelligit, quam à pauperioribus festivo illo die mitti solitam fuisse, docet idem l. 13. Epigr. 6.

Nos

Nec Alicam, [illegible] poterit [illegible] mittere dixit,
[illegible]

Vide Octav. Ferrarium & Ke[illegible], part. 2. l. 1. c. 1.

ALIENIGENA, idem cum [illegible] & [illegible], in l. 2. Cod. Theodos. de [illegible], in Regesto Philippi Aug. Herouvalliano; in [illegible] Friderici c. 290. & Monastico Angl. Tom. I. p. 618. Vide supra. Legibus Angliæ vernaculis [illegible], dicuntur ii, quorum parentes, atque adeo ipsi [illegible] extra Regni metas nati, in Regnum veniunt commorandi gratiâ. Horum liberi, dummodo [illegible] ipsi non sint ex hostibus Regis, non alienigenæ erunt, sed Angli [illegible], si quis Regnicola cum Regis licentia regno excedat, ejus liberi alienigenæ non erunt. Rastallus apud Car. du Fresne Glossar. Pro hæredes [illegible] sunt [illegible] 16. [illegible] 1.

ALIENUS CÆCINA, Galbæ quæstor in Bætica, quem impigrè in partes suas transgressum legioni in superiore Germania præposuit. Mox compertum publicam pecuniam avertisse, ut peculatorem flagitari jussit. Cæcina ægre passus miscere cuncta & privata vulnera Reipubl. malis operire statuit. Tacit. l. 1. Hist. c. 52. [illegible] rectè [illegible] negat [illegible] Cæcina [illegible], nam Cæcina non cognomen, sed nomen familiæ fuisse constat ex alio Cæcina, qui C. Cæcina Largus dicitur in inscriptione fratrum arvalium, & alio item, qui in basi statuæ Vespasiani Imperatoris dicitur C. Cæcina Pætus. Hic autem ipse [illegible] Cæcina habetur apud [illegible] in antiquo lapide iisdem literis inscriptus. Nomina vero familiarum apud Romanos omnibus literis scribebantur, cum prænomina unicis tantùm aut ad summum tribus literis notarentur.

ALIFA, vide *Allifa.*

ALIGER, *Mercurii* Cognomen, vide infra.

ALIGERIUS Ludovicus, vide *Ludovicus.*

ALILÆI, Arabiæ Felicis populi quos cum Gasandis conjungit Diodor. Sic. l. 3.

ALIMELA, regio Lyciæ. *Steph.*

ALIMENTA, uxori a marito ex officio conjugali præstanda; quod si non fieret, licuit uxori apud Hebræos (quibus & aliæ gentes in [illegible] officii conformes) in Foro adversus maritum eo nomine agere, ubi ex sententia [illegible] [illegible]. Et quidem, si temporis [illegible] mariti, personæ & alimenta in universum ex sententia ei essent ita subministranda, decernebatur uxori panis quotidianus, qui diebus [illegible] profestis [illegible], bis [illegible], seu prandio ac cœna, sufficeret; Sabbatô autem, tribus: isque sive hordeaceus, sive triticeus, pro loci & temporis ratione. Et pro more eorum, qui è vulgo [illegible] erant, in eodem loco seu regione, integræ valetudinis ac homines frugi, quantitas ejusdem panis est definita. Adjiciebatur aliud edulii alicujus genus; velut legumina, oleraque, quæ cum pane comederentur, præter fructus & oleum, quod tum cibo inserviret, tum luminibus. Etiam vini aliquantulum, ubi contra mores non erat, feminas vinum bibere. Quin Sabbatis caro sive piscium, sive quadrupedum, sive volucrium mundorum, pro more loci, ei insuper debebatur. Quolibet item hebdomade, *obolus argenteus ob necessaria sua,* à marito ei solvendus erat, ut habetur in [illegible] tit. Cethuboth. c. 5. Gem. *Babylon. fol.* 74. seu *ob rerum minutias,* ut ait *Jacobus* Bretnorius, Angl. *to buy pawns.* Quô non, ut oportuit, ei præstitô, opificium ejus in illius cedebat compensationem, non ut aliàs, in mariti commodum. Quòd si adeò inops maritus esset, ut neque hæc posset præstare, ex sententia forensi divortiô ab illa factô, dotem pro qualicunque bonorum copia refundere cogebatur. Alii autem, qui [illegible] erant, ut pro opulentia, quâ pollebant, alimenta uxoribus præstarent, [illegible] [illegible] decerni, &c. Quòd si peregrè profecto maritô, alimenta sibi à Foro peteret uxor [illegible], ante trimestre à peregrinationis initio seu mariti discessu, elapsum, sententiam secundum eam non ferebant: præsumebatur enim, neminem ædes suas rebus familiaribus [illegible] per tantillum tempus necessariis vacuas relinquere. Illô autem tempore exactô, [illegible] volantes ex sententia Fori lictores in bona mariti, ea in alimenta uxoris vendebant; saltem, si libellum dotalem apud Acta uxor edidisset. Imò & uxori ipsi licuit bona ita absentis mariti, ob eandem causam, vendere, nec in Foro agere; putatis post [illegible] pretii rei venditæ atque alimentorum, sive redeunte maritô, sive cùm exigeret ipsa, post mortem ejus, ab hæredibus dotem suam. Maritum [illegible] custodiam tradita bona, in uxoris alimenta, vendi jubebat [illegible]. Quod si maritô peregrè profectô, [illegible] sibi mutuo aliunde acciperet uxor; maritus vero redux præstitô sacramento se, cum proficisceretur, [illegible], quæ alimentis [illegible] sufficerent, reliquisse affirmaret, minimum ex [illegible] [illegible]: aliter, absque maritus &c. Vide Joh. Seldenum Uxor. Ebraic. l. 3. c. 5.

ALIMENTARIA Compendia, apud Jul. Capitolin. in Pertinace Imperatore c. 9. [illegible] Trajano debebantur, [illegible]: Græci [illegible] Gloss. *Compendia,* [illegible]. Videtur hoc dicere Capitolinus: non omnibus *alimentariis* debita fuisse alimenta; sed iis solum, qui admissi sunt à Trajano primum ad perceptionem frumentariam, i. e. quinque illis millibus ingenuorum puerorum, quibus frumenta dari primus Trajanus instituit, uti diximus ex Plinio Panegyr. Casaubon. *ad loc.* de cujus sententia, plura vide apud Lipsium [illegible] *de Frumentatione,* & hic infra.

ALIMENTARII Pueri & puellæ, ab Imperatore Trajano primitus instituti, ab Hadriano postmodum liberalitatis aliquod incrementum accepêre. Pius deinde, in honorem Faustinæ, novas puellas alendas fecit, quas *Faustinianas* appellavit. Post eum Marcus & Verus ob conjunctionem & participationem Imperii, novorum nominum pueros & puellas alendos præceperunt, apud Jul. Capitolin. in *Marco* [illegible] c. 7. [illegible] *& Verum eum appellavit* — *filiamque suam Lucillam fratri despondit. Ob hanc conjunctionem pueros & puellas novorum nomi*num (ita enim corrigit Salmas. pro *hominum*) *frumentariæ percepti*oni *adscribi præceperunt.* [illegible], [illegible]: Cum enim darent nomina sua, qui adscribendi erant huic frumentariæ perceptioni, pueri puellæque, ideo *novorum nominum* dicuntur: quod præter illos & illas, quorum nomina jam habebantur adscripta, qualesve jam instituerant [illegible], Marci & Veri [illegible], adscribebantur, &c. Salmas. ad Capitol. Vide quoque infra *Novæ puellæ.* Sic colonarum quoque, municipiorum & aliarum Urbium pauperibus alimenta instituere sæpe soliti sunt boni Principes; quorum liberalitatis extant [illegible] testes multi lapides. Imo nec soli Principes, sed & privati interdum, genus hoc liberalitatis usurpâsse, testatur de se ipso factum Plinius Jun. *Ep.* 8. l. 1. *& Ep.* 18. l. 2. Vide quoque hic infra.

ALIMENTORUM Cura, apud Veteres Romanos, solicitè habita. Unde de Marco Antonino Philosopho Capitolin. c. 11. *de alimentis,* [illegible], *publica* [illegible]. Ad quod caput referri potest, quod antea dictum de novorum nominum pueris puellisque ad frumentationem vocat., lege ejusdem. Itemque sequentia hæc in eod. c. verba, *Rei frumentariæ graviter providit,* quorum illud pertinet, ad alimenta eorum, qui pane gradili alebantur, hoc ad universi Populi Romani commoda; cui soliti Imperatores summa curâ prospicere ex Ægypto, Africa, Sicilia, frumenti atque aliarum specierum [illegible]. Sed providit Marcus & privatorum alimentis: namque [illegible] l. 8. D. *de [illegible].* Excerpta ex oratione Marci, quibus [illegible] explicantur, quæ sunt ab illo instituta circa alimenta testamento relicta, aut mortis causâ donata, Casaubon. ad locum, qui prius cogitat, an non hic legendum sit, *De alimentis publicis* [illegible]. Huic nimirum dignitatem curæ illa commissa; unde Pertinax, juvenis, per oppida & vicos ad viam Æmiliam hanc curam [illegible], ætate jam provectus, post multos & magnos honores, eam curam in Urbe [illegible], legitur, apud Lampr. c. 2. & de Didio Juliano Ael. Spartian. c. [illegible] [illegible] *interiorem* [illegible]. *Post hoc* [illegible] *in Italia* [illegible]. Nec boni solum, sed & mali Principes, hac de re movere solliciti. Hinc classem Africanam, quæ subsidio esset, si forte Alexandrina frumenta cessassent, instituisse, eamque e Commodianam Herculeam appellâsse, Commodus dicitur, apud Lamprid. c. 17. Quamvis enim jam ante eum frumenta, ex Africa Romam devehebantur, ille tamen hoc instituit, ut per certos homines, impensa publica, ad illam Alexandrinæ (quam Augustus instituit) Africana quoque curarentur: de quibus vide in [illegible] Lipsii *Electis* &c. Infra quoque passim, [illegible] *Frumentum.*

ALIMUS, [illegible], pars tribus Leontidis in Attica. *Steph.* Græcè Ἄλιμος, castellum maritimum prope portum Phalereum, ubi diximus ex [illegible] & cognominis planta marina, unde dicta nomen. Jac. Sponius *Itinerar. tom.* 3. [illegible] olim non minus celebria, ac sacra Isiaca, Bacchi orgia, sacra Sabaziorum, Cybeles Deûm Matris, Bonæ Deæ, Cotyttia, Veneris Colias, alia: quæ pleraque sordidæ [illegible], & quæ curatissimè regebantur, [illegible] signa, ipsa [illegible] & sanctitatis quasi [illegible] [illegible], cum præsertim pleraque arcerentur, qui publicô aliquo scelere se polluissent. Vide Athenagoram Orat. pro Christian. Clem. Alexandr. *Protrept.* p. 7. & *seqq.* Arnob. *adv. Gent.* l. 4. Augustin. *de Civ. Dei* l. 2. c. 4. & 5. & l. 7. c. 20. 21. & 26. ex Gentilibus Cicer. de *Harusp. Respons.* & ex recentioribus Tob. Pfannerum *Theolog. Gentil.* [illegible] c. 1. § 11.

ALIMUS, Græcè Ἄλιμος, absque aspiratione apud Solinum c. 17. ubi de Creta Insul. *Herba* [illegible] *dicitur, quæ admorsa diurnam famem prohibet* [illegible] *in Creta est.* Itaque hinc ei nomen, quæ eum famem & famem arceat pharmaca, ἄλιμα & [illegible] vocant Græci, unde [illegible] hanc herbam Glycyrrhizam putat esse Salmasius, quam [illegible] ab effectu [illegible] vocat. Plin. l. 11. c. ult. *Quidam exigui gustu famem ac sitim sedant, conservantque vires, ut butyro, hippace, glycyrrhiza.* Idem l. 22. c. [illegible] de eadem. *His durare* [illegible] *ab* [illegible] *adipsos appellavêre.* Quod si adipsos dicta, quia sitim sedet, quidni & alimos [illegible]? Sed & Athenæus meminit l. 2. [illegible], quam & [illegible] vocatam asserit. Verùm [illegible] & adversus famem valebat, cui admiscebantur malva, &c. Vide Salmas. ad Solin. p. 174. & 175.

ALINGUS, *Alyn,* lacus Hiberniæ, in Connachtia provinc. inter Comitatum *Letrim* & *Roscomen.* Eum præterfluit Senus fluv.

ALINDA, urbs Cariæ Episcopalis sub Archiepiscopo Stauropolitano, mediterranea, Mylasis & Stratoniceæ propinqua. [illegible] vocat. Arrianus l. 1. longitud. 57. 15. latitud. 39. 00.

ALINDOEA, urbs Macedoniæ. *Steph.*

ALINGA, [illegible], vicus Galliæ vetustissimus, in Turonibus, ad flumen Ligerim, nunc *Langé.* Ibi post deletum Fanum, abstersoque vicanis à Martino Episcopo Ecclesiam constitutam esse, tradit Gregorius Turonens. *Histor. Franc.* l. 10. ubi eum vicum [illegible] vocat: Recentiores *Lingiacum* vocavêre. Vide Hadr. Vales. Notit. Gall.

ALINGO, oppid. Galliæ, in Vasatibus, ad Garumnam fluv. unde Burdegalam secundo amne deferunt, Gall. [illegible], item truncato capite *Longo.* Sidon. Apollinar. in *Ep.* ad Trigetium vocat [illegible], docetque eum inter Cossionem Vasatum & Burdegalam Bituricum Viviscorum positum esse & vix 12. mill. pass. Burdegali distare. Vide [illegible] portus.

ALINGONIS Portus locum circa Garumnam fluv. Sidonio Apollinari l. 8. *Ep.* Vulgo *Langon* in Vasatensi regione. Vix 2. leuc. [illegible] castro distans.

ALIOHAR Arabibus margaritum per excellentiam dicitur: nam omnes gemmas vocant [illegible]. Quæ vox [illegible] detorta est, *Jouiaux* & *Jouiaux.* Eorum [illegible]. Galli vocant supellectilem omnem gemmariam, quâ mulieres [illegible],

inde *Jocalia* & *Jocalitatis* geminata. Certè Latini veteres *Jocalem* dixêre id omne, ex quo aliquis voluptatem caperet, & in quo maximè acquiesceret, Græci παίγνιον. Vitruv. *l.* 4. *c.* 1. *Post sepulturam ejus, quibus ea viva Joculis delectabatur, nutrix collecta & composita in calatho pertulit ad monumentum,* &c. Salmas. *ad Solin.* p. 1123.

ALION, urbs Albionis in Cumbria, ab Eboraco 55. mill. pass. in occidentem & à Carleolo 42. in meridiem longitud. 17. 16. latitud. 55. 01. Ad ostia fluv. *Lune* in ora maris Hibernici. Vide *Lancastria.*

ALIPHA, & ALLIPHA, vide *Allifa.*

ALIPHANUS, Scyphus parvus, *habens parvam formam ad modum vitri gutturati.* Breviloq. apud Car. du Fresne *Glossar.* qui etiam addit dici, quasi *alens sophorem.*

ALIPHERA, urbs Arcadiæ, quæ (teste Polybiô *l.* 4. *c.* 77.) in summitate collis arcem & æneam statuam Minervæ, à cæteris specie ac magnitudine longè differentem, habuit. Lil. Gyraldus Syntag. *l.* 11.

ALIPILI, inter Gymnasticos servos, memorati Senecæ, *Ep.* 56. ad vellendos ab aliquibus corporis partibus, & præcipuè alis pilos adhibebantur: nisi velimus, ut docti Viri censuerunt, pro *pilicrepis ac alipilis*, apud eum *pilicrepos ac alipeces* legere, quasi in Gymnasiis fuissent, qui à pediculis purgarent homines; quorum tamen sententiam non probat *Mercurialis*, cùm Juvenalis certò faciat testatum, fuisse in thermis, qui ab alis pilos avellerent, ubi servos suos describens Persico ait, *Sat.* 11. *v.* 156.

Nec pupillares defert in balnea raucus
Testiculos, nec vellendas jam præbuit alas.

atque hi modò volsellis ad id obeundum fuêre usi; modò pumices adhibuêre [illegible] usurparâ, quam in evellendis è virorum corporibus pilis maximum honorem obtinuisse, fatetur Plin. *l.* 14. *c.* 20. eò tandem ventum, ut, psilothrô & dropace adhibitis, pilos arcerent. Plin. Valerianus *l.* 3. *c.* 52. [illegible] *in balneo* [illegible], *sine ulla* [illegible], *sed* [illegible] *succurrendum est, & monstrandum, quemadmodum effici possit, ut evulsi pili non renascantur.* [illegible] *est, ut, priusquam* [illegible], [illegible] *pili auferantur.* Et Martial. *l.* 3. *Epigr.* 74.

Psilothro faciemque leves & dropace calvam:
Numquid tonsorem, Gargiliane, times?

A. quo ministerio in veterib. Lexicis *Alipilarius* δρωπακιστής appellatur. Vide Hadr. Turnebum *l.* 27. *c.* 10. Quod autem axillas olim vellerent, & lævigarent cum toto corpore, ad mollitiem adscribendum est. Sed inter fallacias & præstigias venditorum hæc erat, quod Mancipiis hoc pactô pubertatem venalium arcerent. Ad quam turpitudinem præterea institutæ fuerunt in urbibus officinæ, ubi molles pice obliti à vulsoribus, depiles ac glabri fiebant. Nec alio pertinebant, in Commodiana supellectili, Samnitica vasa, memorata Capitolino in Pertinace *c.* 8. neque malè omninò Ælianus *de Histor. Animal. l.* 13. Tarentinos notat & Tyrrhenos, ex vitiis studuisse ut mulieres fierent: primi quippe Tarentini cutem corporis lævigâsse leguntur, apud Athenæum *l.* 12. Apud Lacedæmonios vero rigidioris disciplinæ tenaces, Ephori lege & edictô cavisse, ne in balnea inferretur pix, utque omnes depilatores explodentur, tradit Suidas in [illegible]. Vide Hieronym. Mercurial. *de Arte Gymnast. l.* 1. *c.* 12. & Laur. Pignorium *Comment. de Serv.*

ALIPIUS, Antiochenus, auctor *descriptionis Veteris Orbis*, sub Constantino & Constante Latinè editæ.

ALIPIUS, S. Augustini [illegible]. Vide Augustin. *ep.* 8. Hieronym. *ep.* 82. Baron. *A. C.* 388. 394. 411. 419. Item, Antiochenus quidam, qui Geographica quædam scripsit. Amm. Marcellin. *l.* 23. *c.* 1.

ALIPTA, inter servos olim balneatores, ita enim voce Græcâ Latio donatâ dicebantur, qui dominum lavantem ungebant, aliàs *Unctores* dicti. Senec. *Ep.* 56. *Cum in Aliptam* [illegible] *plebeja* [illegible], *audio crepitum illisæ manus humeris, quæ, prout plana pervenit, aut concava, ita sonum mutat.* Infra, *Alipton cogita, tenuem & stridulam vocem, quò sit notabilior,* [illegible] *mentem, nec unquam tacentem, nisi dum vellit alas, &* [illegible] *pro se clamare cogit.* Opelici unctoris meminit Martialis *l.* 12. *Epigr.* 71. Pantheræ, Secundionis, Erotis, antiqua monumenta: sustulitque hujusmodi miniftei Commodum Imperat. teste [illegible]: [illegible] *per Ministeria negotia (* [illegible] *) fautibus, quasi esset exercens, brachiorum modo validus* [illegible]. Allusit huc Horatius *l.* 2. *Sat.* 7.

— — — — jusserit ad se
Mæcenas serum sub lumina prima venire
Convivam; nemon' oleum feret ocyus? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, fugisque.

Aliquando vero pro unctorum Magistro, *Aliptes*, ut apud Mur. *de* [illegible], & Cæl. *Aurelianum* sæpius videre est. Etiam nonnunquam pro Gymnasta sumitur, quem *Julius Pollux* [illegible], *Plato* verò *Pædotribam* vocat: quamvis alii à Gymnasta Pædotribam distinguant, vide Mercurialem suprà laudatum *de Arte Gymnast. l.* 1. *c.* 12. Erant autem *Aliptæ* instrumenta, strigiles, lintea, guttus. Senec. *Ep.* 95. [illegible] *lintea & strigiles* [illegible], *&* [illegible] *Nunquam monstrat Deus. Quid ni? ipse humano generi ministrat.* Juvenal. *Sat.* 3. *v.* 261.

— — [illegible] fervens patella
Jam lavat, & bucca foculum excitat, & sonat unctis
Striglibus, plenô componit lintea guttô.
H[illegible] *varie* [illegible] *— —*

Ampulla aheræ & lenticula, cujusmodi Romæ nactus est [illegible], ut Appul. [illegible] *forma*, [illegible], [illegible], Pignorius: ejus exemplum, ut & antiquæ strigilis, subjiciens, *Comment. de Serv.* Vide ministerium *Aliptæ* egregiè

ridentem Epictetum, apud Arrianum *l.* 3. *c.* 26. & plura huc facientia infra, ubi de *Unctore* [illegible].

ALIPTA, cognomen Andreæ Cretensis Archiepiscopi à Græcis ei tributum, quòd composuisset magnum illum canonem, quô peccatores ad pœnitentiam cohortatus est, & ad superandos spirituales conflictus excitavit. Quam ob causam Feria 5. post Dominicam V. Quadrages. ut Rituale Græcorum habet, legebatur, & *Tr*[illegible] dicebatur is canon. Vide infra in *Canon*, *Damascus Orthodoxus*, ut & ubi de *Triodio*. Quasi, *ad conflictum exercitator*, voce ex Veterum palæstra mutuatâ. Quâ eâdem eleganter etiam Gregorius Nazianzenus usus est, quando epithetô hoc sanctos Confessores ornavit, qui pro fide in Christum variis tormentis exercitati vitam nihilominus retinebant & exemplô monitisque suis cæteros ad martyrium fortiter subeundum hortabantur. *Horum Athletarum multorum plerique superârunt, alii ad mortem usque dimicantes ideo videl* [illegible], *ut victoriæ suæ essent superstites, nec in ipso certamine animam efflarent, sed aliis victoris Aliptæ, vivi Martyres, spirantes columnæ, tacitaque præconia relinquerentur*, Orat. *in laudem S. Basilii*: apud Macros Fratres *Hierolex.*

ALIPTERIUM, Græcè Ἀλειπτήριον, Cæc. Plinio *l.* 2. *Ep.* 17. *Unctuarium* aliàs *Elæothesium*, quarta erat olim Gymnasiorum pars, in quâ luctaturi aliaque exercitationes aut balnea initurii, ungebantur redungebanturque: de qua prolixè infrà in voce *Unctuarium*.

ALIPTICE, olim pars Medicinæ; nec in Gymnasiis tantùm aut Circo (nam & Circum suos habuisse *Aliptas*, notat *ad Vopiscum in Saturnin. c.* 8. Casaubon.) sed etiam in Iatrice olim *Aliptæ* noti fuêre: qui non solùm ad conservandam valetudinem, vires acquirendas, bonumque colorem conciliandum adhibebantur, sed etiam ad recuperandam sanitatem interdum. Nam & extitisse olim nonnullos, qui longos morbos *Alipta* tractandos curandosque committerent, docet compositum ex Medico & Unctore nomen, Ἰατραλείπτης. Plin. *l.* 29. *c.* 1. *Prodicus Selymbriæ natus, Discipulus ejus, instituens quam vocant Iatralepticen, unctoribus quoque Medicorum & mediastinis vectigalia invenit.* Ubi Iatraliptas Unctores *Medicorum* reddit; quos *Aliptas* contemtim vocat Hadrianus *Ep.* quam Saturnini vitæ inseruit Flav. Vopisc. *c.* 8. *Ægyptum — — totam didici* [illegible] *— — Nemo illic Archisynagogus Judæorum, nemo Samarites, nemo Christianorum Presbyter, non Mathematicus, non Aruspex, non Aliptes.* Quasi dicat, nullam esse in Ægypto religionem, plures autem esse, nullam artem aut professionem, quæ non Sarapin colat: ab omnibus igitur eum adorari, quamvis diversæ religionis hominibus; omnium etiam Artium professores eidem devotos esse. Illic, inquit, qui Sarapim colunt, Christiani sunt: & devoti sunt Sarapi, qui se Christi Episcopos dicunt: nemo illic Archisynagogus Judæorum nemo Samarites, nemo Christianorum Presbyter, non Mathematicus, non Aruspex, non Aliptes, *qui non Sarapin colat*, quæ verba hôc locô subaudienda sunt. Uti autem hic *Aliptas* cum Aruspicibus & Mathematicis conjunxit Hadrianus, ita Medicos paulo ante Vopiscus; cujusmodi in Ægypto, qui utramque hanc simul profiterentur, complures fuisse, eo magis verisimile est, quod hæ artes & studia ibi plurimùm vigerent. Vide Casaubon. & Salmas. *Not. ad Vopisc. loc. cit.*

ALIQUIS, apud Tertullian. *Apologet. c.* 11. *Quot tamen potiores viros apud Inferos reliquistis! aliquem de sapientia Socratem: de justitia Aristidem.* Et *c.* 12. *o impiæ voces! ô sacrilega convicia! Infrendite, inspumate: iidem estis qui Senecam aliquem* [illegible] *& majoribus de vestra superstitione perorantem reprehenditis.* Idem cum *vicino quo* Arnob. *adv. Gent. l.* 4. *Hylam* [illegible] *quem diligit*, *i. e. Herculis.* Sic Græci [illegible] quandoque eleganter dicunt, quum aliquem perstringunt. Aristophanes [illegible] τις, & [illegible] &c.

— — — [illegible]
[illegible]

Ubi [illegible], *aucus* [illegible], h. e. *nôs ipsi.* Eâdem Fab. [illegible] & alibi sæpius. Similiter Plautus, *Amphitruone Act.* 1. *sc.* 1. Olet homo quidam malo suo &c. Desid. Heraldus *Animadversionibus ad Arnob.* [illegible].

ALIRUNNA, vide *Alyrumna.*

ALISARNA, urbs Troadis. *Steph.*

ALISCA, Pannoniæ urbs. *Antonin.* *Almas* Lazio. Simlerus *Agarats* vocat.

ALISINCUM, memoratum Æthico *in Itiner.* ab Augustoduno Lutetiam Parisiorum, inter Augustodunum & Decetiam, illinc 22. hinc 24. mill. pass. fortè nunc *Anisi* vocatur, Hadr. Valesi. *Notit. Gall.* in voce *Decetia.*

ALISO, oppid. Germaniæ inferioris ad fluv. *Ysel* in Rhenum influentem, vulgo *Ysselburg.* Hadrianus autem Junius *Wesel* vocat. Vide Rhenanum *Rer. Germ.* *l.* 3. Item fluv. Alisonem oppid. (de quo supra) alluens, ac in Rhenum, seu fossam Drusianam apud Desburgum, influens.

ALISO, vulgo ALME, amnis Germaniæ influit in Lippam, haud procul Paderbona. Cluver. oritturque prope vicum *Almen*, in Westphalia.

ALISONTIA, vel ALISUNTIA vulgò *Alsitz* fluv. Gall. Belgicæ per ducatum Luxemburgensem in Mosellam supra Treviros una cum Sura influens; qui & *Alsa* aliis nominatur *Alsentia*. Scalig. ad Auson. c. 1. *Alsa* interpretatur, & *Alisontiam* reponendum esse suspicatur, & sic legit Ausonii locum *in Mosella*, *v.* 371.

Stringit frugiferas [illegible] *Alisontia ripas.*

Ubi alii *Alisuntia.* *Not. Lugdun.* Totum est pagi Valbrensis, & nonnullis quoque *Alsa* dictum, nomine ad *Alisontiam* in veterib. tabulis indigetatam, proximè accedente. Allapsi montem S. Johannis, Lucilburgum *Luxemburg*, villam Crepham *Crauthem*, intra *Mersch* Villare *Villers* inde Arattro *Alert* auctus, apud Erchebergum in Suram effunditur. Scaliger malè *Ala* vel *Alsa* explicatur, hic enim Gallis *Alve* dictus, ad vicum cognominem effluit in Mosellam,

plu-

paulo supra *Elz* fluvioli & Mosellæ confluentem, Latinisque *Alsontia* nuncupatur est. Habet ab *Alsontia* vel *Alisontia*, vallis proxima nomen, quæ Alisontiâ irrigata, *Alsontiensis* sub Ottonibus dicta est: item pagus German. vocatus *Elsichowe*, cujus mentio fit in divisione regni Lotharii, inter Basiniacum & Varaich: quod territorium *Elsgaugium* vocatur, in *Vita* S. Wandregisili Verodunensis, Abbatis Fontanellæ, ubi ille Monasterium in possessione sua extruxisse dicitur. Meminit *Alisontiæ* Ausonius in *Mosella*, & Saræ, in quem devolvitur, non minorem facit, hoc disticho:

Nec minor hoc, tacitum qui per sola pinguia labens,
Stringit frugiferas ferax Alisontia ripas.

ALISTA, Corsicæ oppid. *Ptol.* *Ila Prate.* Aliis est *Porto Vecchio*, portus cum oppido in sinu, qui *Golfo Arsiano*. In parte Meridionali Corsicæ.

ALISUM, urbs libera Sueviæ ad Neccarum fluv. vulgò *Hailbrun*, vel *Hailbrun*, i. e. *salutis fons*, longitud. 30. 20. latitud. 51. 50.

ALISUS, urbs Germaniæ in ora Boreali maris Baltici, inter Sundam & Rostochium *Ptol.* *Parthen Viltanovano*, seu potius *Bart*, longitud. 35. 00. latitud. 52. 35. In ducatu Pomeraniæ sub Suevis, vide *Bardum*.

ALITERIUS, Jupiter vocatus est, & Ceres *Aliteria*, quòd in publica fame servâssent molitores, ne farina diriperetur, quod in Aristophane notant *Grammatici Plut.* & *Pollux*.

ALITHINA, melius *Alethina* vestis, ex Græco Ἀληθινή, vera, i. e. *purpurea*. Anastasius Bibliothecar. in *S. Zacharia*. *Similique & vela serica alithina quatuor*: alibique passim. *Ep.* Michaelis Balbi & Theophili Imperatorum ad Ludovicum Pium, apud Baronium *A. C.* 824. *Tyria duo, blattas veras duas, diarodina duo*, &c. Græca habuerunt, ἀληθινάς. Sic *Metrophanes* ait, *τινὰς τὰ ἀληθινά ...*, *verò colore inficere*, Græcique inprimis recentiores crebro hac notione vocem usurpant. Moschopulus MS. ad *Agapetum c. 4.* ..., *τὸ κόκκινον βάμμα, ὅπερ λέγουσιν οἱ νεώτεροι τὸ ἀληθινόν*. *Hesych.* Κογχύλη. χρῶμα ἀληθινόν, &c. Trebellius Pollio in *Divo Claudio c. 17.* *Chlamides veri luminis*, i. e. *coloris*, reddit. *Verus* enim *color* Latinis per excellentiam purpureus dictus est, atque inde etiam, secundum *Salmas.* *Holovera* vestes dictæ, quæ totæ ex illo vero colore essent. h. e. totæ ex purpura, seu in quibus utraque pars texturæ, subtemen & trama scil. purpurâ tincta essent. *L. Theodosiana*, *quæ tinctæ conchylii nullius alterius permixtione subtexta sunt*, seu, *quæ omni ex parte textura conchylii colore infecta*, interpretatur, &c. Verus itaque color, ut Græcis ἀληθινὸν χρῶμα, de purpura. In libro *de Cœna Dom.* qui Cypriano inscribitur, multa genera vestium cùm enumerentur, quas diversis ex S. Scriptura personis tribuit Auctor, apposité & accommodaté ad cujusque vitam, aut vitæ actum aliquem insignem, inter cetera sic habetur, *Abiron nigram*, *Annas Persicinam*, *Isaac natinam*, *Paulus Tharsicinam*, *Petrus operariam*, *Josephus pseudo-alethinam*, *Jesus columbinam*. Ubi Josepho *pseudo-alethinam* vestem tribuit, eo alludens, quòd falsò creditus est pater Domini. Sicuti nempe *alethina* vestis est purpurea, sic *pseudoaletina*, quæ, cùm non sit ex purpura, purpuram tamen imitatur. Vide Salmas. *Not. ad Pollionem loc. cit.* & *ad Solin.* p. 1152. nec non infrà voce *Vera*.

ALITROPHAGI, apud Amm. Marcellin. *l. 23. c. 6.* corruptè pro *Anthropophagi*, quos vide. Salmas. ad *Solin.* p. 989.

ALJUBAROTA, Vicus Hispaniæ in Portugallia, celebris victoria Johannis Regis Lusitan. contra Castellanos, A. C. 1385.

ALIUM, oppid. in Elide, regione Peloponnesi.

ALIX, i. e. *Adelas*, aliis *Elisabetha*, uxor Ludovici Junioris Galliæ Regis. Item, Cypri Regina, cum filia cognomine quæ bellum gessit, cum Theobaldo 4. Comite Blesensi, compositum, A. C. 1229. Item, uxor Ludovici Crassi, filia Humberti Sabaudi. Item, Sponsa Richardi, Angliæ Regis. *Dupleix*, &c. *Mezeray*.

ALIZONES, vide *Halizones*.

ALIZUBEIR, Mahometis Dux fortissimus, sed mirè ineptus, nec curari equum, nec vestes mundari voluit. Marmol. *l. 2. c. 1.*

ALKINDUS Jacobus, vide *Jacobus*.

ALKOVA, Arabibus seu *Alkubba*, conclave est camerati operis, quò lectus circumdatur, Hebr. *Kubba*, Numerorum c. 25. v. 8. ubi Zimri & Kosbi scortantibus, ingressus est Phinees in *Kubba*, & utrumque perfodit; θάλαμος est seu conclave, in quo Sponsæ thorus. Aliter Arabibus *Ommoluoda* i. e. *mater testudinis*, quia camerati erat & testudinei operis: Græcis χελώνη, Judithæ c. 14. v. 15. ubi truncum Holofernis Bagoas projectum reperisse legitur, ἐπὶ τῆς χελώνης, uti *Bochartus* legit: quam vocem malè ὁδὸν seu *limen* interpretatur *Suidas*; cùm chelonis non fuerit prope limen januæ, sed in intimo tabernaculo, in quo etiam ipse Imperatoris lectus. Fuit igitur thalamus Holofernis, cum Juditha, ut putabat, concubituri, in hujusmodi *Kubba* seu *Alkobba*, quæ cur Græcis χελώνη dicatur, ex dictis patet. Forrasse etiam χελώνη à materia dicta est; olim enim in Magnatum lectis & spondis multum fuisse testudinis usum, notissimum est. Qui luxus in Oriente primùm usurpatus, tandem & Romam devenit, tempore, quod à Plinio notatum est his verbis, *l. 9. c. 11.* *Testudinum*, inquit, *putamina secare in laminas*, *lectosque & repositoria his vestire*, *Carbilius Pollio instituit*. Ex *l. 16. c. 43.* *Testudo in hoc lecta. Nuperque portentosis ingeniis principatu Neronis inventum, ut pigmentis perderet se*, &c. Hinc Martial. *l. 12. Epigr.* 67.

Gemmantes primâ fulgent testudine lecti.

Juvenal. *Sat.* 11. v. 94.

Qualis in Oceani fluctu testudo nataret.
Clarum Trojugenis factura & nobile fulcrum, &c.

Sam. Bochart *Hieroz.* *Part. prior. l. 4. c. 8.* Vide infra passim.

ALLA, oppid. Tridentinæ Diœceseos in Italia, ad Athesim fluv. Item, fluv. Poloniæ, in Prussia Ducali. Cadit in Pregelam fluv. infra Alterburgum oppid. ad castrum *Vilavv*, alluitque Gustat & Hilbergam.

ALLABUS, fluv. Siciliæ, vide *Alabus*.

ALLADIUS, qui & *Remus*, seu *Aremulus*, vel etiam *Romulus Silvius*, Agrippæ fil. XII. Latinorum Rex, regnavit ann. 19. Ob impietatem fulmine ictus interiit. Dionys. *l. 1.* Aliter Euseb. *Chron.* A. M. 4199. A. C. 855.

ALLAH, vox Arabica, Deum notans, Turcis frequenti in usu. *Charta* Albozacem Regis Mauri Conimbricensis A. C. 734. apud Sandovallium in *Rege Pelagio*, *Si Christianus fuerit*, *(inquit) ad aliquidam vel dixerit malè de* Allah *vel Mahomet*, *fiat Maurus*, *vel mactent eum*, apud Car. du Fresne *Glossar.* vide quoque *Alla*.

ALLANTE, urbs Macedoniæ, & Arcadiæ. *Steph.* Populi *Allantenses*. Plin. *l. 4. c.* 10.

ALLARIA, vel ALLORIA, civitas Cretæ. *Steph.*

ALLASSON, apud Flavium Vopisc. in *Saturnino*, c. 8. *Calices tibi allassontes versicolores transmisi*, *quos mihi Sacerdos Templi obtulit*, *tibi & sorori meæ specialiter dedicatos*, *quos tu velim festis diebus conviviis adhibeas*. Putat Salmas. legendum, *Calices tibi allassontes*, *i. e. versicolores*, namque *allasson*, inquit, *calix & versicolor* idem. Sic enim dicitur is, qui colores mutat, & alió modò refulget, cùm aspicitur; alió, cùm suspicitur atque etiam alió, cùm despicitur & colores alternat, ut in collis columbarum videmus. Galli *couleur changeant*, h. e. *colorem mutantem*, vocant, & ad verbum ἀλλάσσοντα. Et quidem, vitrum olim, ut etiam nunc, in varios colores tingebatur ac pingebatur, nec *enim alia*, inquit Plin. *l. 36. c. 26.* *materia sequacior*, *aut etiam picturæ accommodatior*. In Ægypto verò ex vitro fiebant calices versicolores pertusissimi, quos Hadrianus *d. l. loc.* ἀλλάσσοντας vocat. Et narrat Strabo *l.* 16. se à Vitrariis Alexandrinis accepisse, esse quandam in Ægypto terram *vitrariam*, sine qua hujusmodi calices versicolores perfici nequirent. Unde non parvi muneris locô tres hujuscemodi versicolores & *allassontes* calices Serviano misit Hadrianus; πολυτελεῖς & ποικιλόχροα, *pretiosi ac varii coloris Straboni* dictos. Quamvis itaque, ut idem scribit *ibid.* Romæ Vitriarii multa commenti essent & ad vitreorum colores & ad eorundem tornandorum facilitatem, tantaque ex eo vilitas eorum fuerit, ut vulgò poculum vitreum asse venundaretur, unde de iis Martial. *l. 14. Epigr.* 93.

Nos sumus audacis plebeja toreumata vitri,
Nostra nec ardenti gemma feritur aqua.

Vide infrà in *Andares*. Tamen Ægyptiaci ex vitro calices versicolores atque *ἀλλάσσοντες*, longè fuêre pretiosissimi. Diversitate igitur & operositate vitreorum, ut Vopiscus in *Tacito* c. 11. ait, celebris olim Ægyptus ferebantur. Nam, præter illos *allassontas*, alia etiam ibidem pocula fingebantur arte manuque pretiosâ: de quibus Idem Poëta, *l. 14. Epigr.* 115.

Aspicis ingenium Nili, quibus addere plura
Dum cupit, hoc quoties perdidit auctor opus,

Quorum artificium non in colorum varietate, sed in sculptura & cælatura, visebatur, ut videmus infrà, ubi de poculis *Diatretis*. Plura vide apud Salmas. *ad Vopisc.*

ALLATIUS Leo, vide *Leo*.

ALLATURA, urbs Moscoviæ in regno Cazani, ad Camam fluv. Raris habitata colonis.

ALLECTI, seu ALLECTORES, Λογογράφοι, veteri Glossatori, apud Cujacium *Observat. l.* 11. c. 26. sic dicti, quod suscipiendis tributis fiscalibus *allegentur*, *l.* 11. 12. & 13. *Cod. Theod. de suscep. præpos.* & *arc.* Eorum officium *Allegatio* in *l.* 11. *Cod. eod.* & *Allectura*, in *Inscr. Lugdunensi* apud Gruterum p. 375. *l. Bello* -- *Allectori Galliarum ob allecturam fideliter administratam*. Apud quem *Allectores* non semel occurrunt alibi quoque, ut p. 146. & 471. Vide Sidon. Apollinar. *l. 5. Ep.* 7. & *ibi* Savaronem, ut & Jacobum Gothofredum *ad l.* 15. *Cod. Theodos. de Susceptor.* Car. imprimis du Fresne, ubi multa habet de voce *Allegare*, in *Glossar.* Alia notio vocis *Lud. de Senator.* ubi *Allecti* sunt, qui, propter inopiam, ex Equestri ordine in Senatorum numerum sunt adsumti. Ulpianus in *tract. de Decurionibus*, *spurios posse in ordinem allegi*, h. e. numero addi, scribit. Quid sit *allectus in l. 1. Cod. de incolis*, Accursium non intellexisse, ait Spiegelius apud Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.*

ALLECTUM, vide *Alectum*.

ALLEDIUS Severus, prænomine *Titus*, eques Romanus, principalem gratiam impulsus Agrippinæ, ut fratris filiam exemplô Claudii sibi matrimonio jungeret, C. Pompejo, Q. Veranio Consulib. Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 7.

ALLELUJAH, Hebr. vox, i. e. *Laudate Deum*. Augustin. *de Divers. Serm. l. c.* 1. *Nota*, *quia* Alleluja *Latinè dicitur*, *Laudate Deum*. Arnobius Jun. in *Psalm.* 104. Alleluja *in illo Psalmo principium sumsit*, *quam qui interpretantur*, *Gloria Deo*, *Creatori omnium*; *verum dicunt*, &c. in Psalmis Davidicis frequens, & Hebræorum hymnus, à quibus ad Christianos transiit, apud quos in bello inclamari solitum fuisse, testantur Constantinus de *Vita* S. Germani & Ordericus *Vitalis l.* 11. p. 889. apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide infrà. In Ecclesia Romana sæpius adhibetur in Ecclesiast. Officiis, tempore Damasi Pontificis in Latinam Ecclesiam ex Hierosolymitana introductum primitus. Gregorium dein Magnum non Paschali solum tempore, sed per totum annum, illud cantari voluit, ut refert Baronius ad *A. C.* 584. *num.* 27. Imo & in funeralibus quoque cani consuevisse, docet Hieronym. *Ep. ad Ocean.* more hodieque à Græcis retentô; & ad horum imitationem, ab iis qui Officium Gothicum seu Mozarabicum in Hispania servant. Idem Gallicanam quoque facere Ecclesiam, ait modò dictus Baronius *ad A. C.* 100. At Latinus ritus canticum hoc, utpote mœstitiæ minùs conveniens, omittit: Sicut & jam ex Alexandri secundi jussu à Septuagesima, usque ad Sabbathum Sanctum, omitti cœpit, eo quod in hoc tempore merita Protoplasti incipiat memoria. *Mic. dae. de ... dist.* 1. Eundem Pontificem, bis repetit ad Vesperas præcedentis Sabbathi Dominicæ Septuagesimæ, ordinâsse, refert præfatus iterum Baronius ad *A. C.* 1073. Sed nec dicebatur in Circumcisionis die,

vi-

vide infra in *Coronamissa* Domini. Quando verò omittitur, dicitur [illegible] Alleluiah in fi[illegible] [illegible] quod tamen in effectu penitus nequaquam differebat. Porro non addebatur, in Antiphona B. M. Offerti, quod cantatur in C[illegible], tempore Paschali, [illegible] 28. [illegible] A. C. [illegible]. At Benedictini Monachi in septem tantum, Quadragesimae tempore, illud omittebant, [illegible] Ritui Romano [illegible]. Ex decreto Concilii Toletani c. [illegible] non canebatur Kalendis Ianuar. quia tum [illegible] Ecclesia & [illegible] celebrabat [illegible] et Gentilibus ad crapulam tum & oblectamenta verbis contraria superet vestigia. Unde [illegible] Graeci decantant in [illegible] ex [illegible] dispositione, excepta feria [illegible] & sexta. In sabbatho, quod *Sanctum vocant*, celebrante Pontificaliter Episcopo, subdiaconus, peracta Epistola, [illegible] *Reverende mi Pater*, inquit, [illegible] *gaudium magnum, quod est Alleluja*, ad quod Episcopus juxta [illegible] *Alleluja*, vide [illegible] c. 27. In tabul. Antiphon. [illegible] noct. & [illegible] in Apostolorum nocturno tertio [illegible] *Alleluja*, quale idem fiat in Dominica tertia Adventus, vide ibidem, & plura hanc in rem, apud Macrum [illegible] in *Hierolex*. Cas. de *Festis* de [illegible] in communione Romana usu, sic [illegible] *In omnibus Festis Alleluja cantatur a Paschate ad Pentecosten ab antiquo* [illegible] *tempus Dominicis* [illegible] *tempore* [illegible] *Unde & in Dominicis* [illegible] *Epiphaniae, usque ad Septuagesimam, & in Dominicis, quae sunt ab octava Pentecostes, usque ad* [illegible] *cantatur*. De eodem *Regula Mag.* [illegible] 28. [illegible] Alleluja [illegible] Alleluja & [illegible] In Africanis Ecclesiis, non omni tempore, sed Dominicis [illegible] post Dominicam resurrectionem, [illegible] resurrectione Domini [illegible]. Unde dicit [illegible] Quare autem omnes Ecclesiae ac Nationes totius Universi, [illegible] celebrant, in [illegible]. Hebraicam hanc vocem adeo constanter retineant, rationem reddit [illegible] *ideo, ut per talis consonantiae devotionem, omnis adunetur Ecclesia, quia & unus est una fide* [illegible] *& ad illam* [illegible] *linguarum*, [illegible] post Pentecosten [illegible] Ecclesiae temporibus non [illegible] Ecclesiam solum, sed & extra, in saecularium ore [illegible] fuisse hoc canticum, ex Sidonio l. 2. Ep. [illegible] ostenditur [illegible]:

Curvorum hinc chorus helciariorum,
[illegible] Alleluja [illegible]

Sed & nautis [illegible] ad Ecclesiam usque pertinebit [illegible] sequentia,

Ad Christum [illegible]

Unde nauticum hoc celeusma [illegible] fuisse patet. De Agricolis simile quid habet Hieronymus, [illegible] Alleluja *decantat*. De Militibus [illegible] supra, & [illegible] ad [illegible] Virginis [illegible] 442. [illegible] Alleluiah [illegible] Etiam ante [illegible] ad preces & sacra commercia [illegible] fideles. Hieronymus, idem refert, *Ep.* 27. *ad Eustoch.* ubi, [illegible] *Alleluja* [illegible] *nisi* [illegible] &c. Nec omittendum, quod [illegible] Franciscus Alvarez *Itinerar.* c. 41. Monasterium in Aethiopia repertum, cui *Alleluja* nomen, propterea, quod [illegible] Eremita quidam non modicae sanctitatis ab Angelis canticum hoc decantari audiverit. Inde enim [illegible] factum, ut Superiorem Monasterii illius, quod tunc de novo [illegible], [illegible] *Alleluja* id appellare, rogaverit, apud Marcum [illegible] [illegible].

ALLEN, vox, quam Ludovicus II. Dux Borboniensis Symbolice [illegible] usurpavit, quod tamen postea [illegible] vocabulum. ESPERANCE, i. e. Spes. Legitur autem vox illa [illegible] characteribus aureis [illegible] exarata, in [illegible] in Oratorio, quod superiori Castelli Molinensis Capellae adjacet & in Capella Borbonensi, ad Impatam, [illegible]. Vide Orationem [illegible] in *Vita* hujus Ludovici [illegible] & [illegible] *Tractat. Honor.* p. 767. [illegible] in hanc rem [illegible] de Fiefne [illegible].

ALLENDORFIA, Urbecula Germaniae in Langraviatu Hassiae [illegible] ad fluv. Verram.

ALLERA, vulgo ALLER, & ALRE, fluv. Germaniae in Saxonia inferiore cadit in Visurgim infra Verdam Urbem, quam allure Ocrae in Ducatu Magdeburgensi [illegible] Gifornam & Cellam urbes, recipitque fluvios Ocaram & Lenam in Luneburgensi Ducatu.

ALLERBURGUM, oppid. Pol. in Prussia Ducali ad Allam fluv. [illegible] in Pregelam.

ALLERIAE, vulgo ALLIERES vel ALLIERES, castellum Galliae in Cenomanis, memoratum Orderico Vitali *Histor.* l. 12.

ALLIA, fluv. Italiae, qui à Crustuminis montibus, praealto definens alveo, Tiberino amni miscetur, quadragesimo ab urbe lapide: ubi magna strage Romani à Gallis, duce Brenno, profligantur. Plut. in *Camillo*. Liv. l. 5. c. 37. Florus l. 1. c. 13. *Eutrop.* Hinc *Alliensis dies* dicta, quasi infaustus. Sil. l. 5.

--- Horrifer sese extulit Allia ripis

Virg. *Aen.* l. 7. v. 717.

Quique secans infaustum interluit Allia nomen

Lucan. l. 7. v. 409.

Et damnata diu Romanis Allia Fastis.

Ovid. *de Arte* [illegible] l. 1. v. 413.

Tum [illegible], quo [illegible] Allia luce
[illegible] sanguinolenta [illegible].

Idem in *Ibin* v. 219.

[illegible] Fastis, [illegible] Allia nomen.

Cicer. l. [illegible] ad Attic. ep. [illegible] [illegible] *Alliensem* [illegible] Intelliget certe severitatis a Viriis gesta est, [illegible] *Alliensi* [illegible] Verba sunt Suetonii *in Julio*, c. 11. [illegible]

ALLIENUS, Praetor Siciliae sub Caesare. Hirtius. *Bell. Africano* c. 2.

ALLIFAE, vel ALIFA, & ALIPHA, Italiae juxta Aeserniam, prope Vulturni ripam, oppid. in provinc. Terrae laboris, in planitie, ad radices Apennini, vulgo *Alife*. Sil. l. 8.

[illegible] Parthenope ac [illegible]
Allifae, & [illegible]

Prima oppidi mentio fit apud Liv. l. 8. c. 25. *Eodem tempore & in Samnio* [illegible] *Tria oppida in potestatem venerunt*, *Allifae*, *Callifae*, *Rufrium*. Idem l. 9. c. 38. C. *Marcius Rutilus Allifas de Samnitibus* [illegible]. Diodor. Sic. l. 20. [illegible] Oppidani *Allifani*. Plin. l. 3. c. 5. Hinc *Allifanus ager*. Silio l. 12.

--- Hinc Allifanus Iaccho
Haud inimicus ager.

Horat. l. 2. Sat. 8.

Inverant Allifanis vinaria tota

Nunc in ruinis jacet. [illegible] Ad eandem urbem memorabili praelio cum Samnitibus conflixit Fabius Proconsul, uti hic memorat idem Livius l. 9. c. 42. Q. *Fabius Proconsul, ad urbem Allifas, cum Samnitium exercitu signis collatis confligit*, [illegible] [illegible] *Hernicum dixerat*, [illegible] [illegible] *Romam ad Senatum misit*, &c. Quod cum agere passi essent Hernici, novum hinc bellum ortum, *quod concilium populorum habentibus Anagninis, omnes Hernici nomine populo Romano* [illegible].

ALLIGATI Colores, Latinis dicuntur, qui non facilè eluuntur nec fucum remittunt. Plin. l. 32. c. 6. de alga marina, *Tingendis etiam lanis ita colorem alligant, ut elui postea non possit.* Sic idem l. 9. c. 38. de pelagio & buccino, *Buccinum per se damnatur, quoniam fucum remittit. Pelagio admodum alligatur*, [illegible] Graeci [illegible] dicunt & [illegible] vocant medicamenta, quae colorem alligant, ac retinent. Hinc Chemici Graeci in rebus tingendis tria requiri sanciunt, [illegible], quâ corpora rarefacienda sunt, ut colorem bibant; [illegible], quae ipsa tinctura est, & [illegible], [illegible], quod superinducitur medicamentum, quo tinctura alligatur & ex fluxa fugacique haesura redditur ac permanens. Alii pro [illegible] [illegible] Quidam & quartum addebant, [illegible], Latini [illegible] dicunt, Galli [illegible], &c. Qua de re vide Salmas. ad [illegible] p. 1145.

ALLIRROTHIUS, fil. Neptuni, qui cùm Pater à Minerva inventione oleae superatus esset, & proprietate Athenarum excidisset, [illegible] sacram in arce Athenarum enatam excidere intendit. Sed ictu securi aberravit, eamque cruribus suis tam graviter impegit, ut ex plaga interiret. Unde Olea [illegible] vocari coepit, quasi [illegible], tali seu mortis caussa.

ALLIUM, urbs inter Pyrgum, & Ostiam.

ALLIUM, nomini ut cepe & porrum, inter Aegyptiorum olim Numina: de quibus sic Prudentius contra *Symmachum* l. 2. v. 465.

--- Quos [illegible]
[illegible] Nilum [illegible] in hortis,
Porrum & cepe Deos imponere nubibus ausi,
Alliaque [illegible]

Unde irridendi Aegyptii, qui ista damnant pari stultitia aequales Deos colere: materiam sumens, apud eundem, Romanus Martyr *Hymn.* 14. v. 259.

Augere porrum, inquit, vel [illegible]
[illegible] cepe, [illegible] allium, &c.

Vide Tob. [illegible] *Theol. Gentil.* [illegible] p. 1. C. 1. Ab ejus esu Veteres gallis gallinaceis pugnaturis animum addidêre: unde [illegible], pro forti & animoso, [illegible], quem in galli ad pugnam incitantur, [illegible]. Auctor Graecus apud Salmas. ad Solin. p. 1186. De qua gallorum gallinaceorum commissione publica Athenis olim & etiamnum in Anglia, statis temporibus instituta, infra dicemus. Vide quoque infra [illegible].

ALLIUS Fuscus, vir Consularis, interfectus, qui Commodi Imperatoris jussu occisi memorantur Aelio Lampridio in *Vita* hujus c. 7. [illegible] ex Consularibus, Allium Fuscum, Caelium Felicem, [illegible], &c. De eodem forsan hanc refert tabula marmorea apud [illegible], C. ALLIUS C. F. FUSCIANUS. Casaubon. Not. ad *Lamprid.* [illegible]

ALLOBROGES, Galliae Transalpinae populi, qui Narbonensibus attribuuntur. Siti sunt juxta Rhodanum, nunc Sabaudienses, Delphinates & Pedemontani, victoriâ Fabii, & Catilinae conjuratione noti. Tacit. l. 1. *Histor.* c. 66. Strab. l. 4. Claver.

Urbes primariae Allobrogum.

Civaro, *Chembery*.	Maurianâ, *S. Jean.*
Geneva, *Geneve*.	Tarantasia, *Moustiers.*
Gratianopolis, *Grenoble*,	Vienna, *Vienne.*

AL-

ALLOBRYGES. *Prolemeo*, Polyb. *l.* [illegible] autem A'λλό[illegible] [illegible] *Steph.* Horat. in *Epod. Od.* 16.

Novisque rebus infidelis Allobrox.

Juvenalis *Sat.* [illegible] de *Rufo*

Rufum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.

De origine [illegible] ita vir magnus *De Pharo colonis* [illegible] *c.* 41. Apud utrosque [illegible], [illegible], *hoc regionem vel terram* sonat, ut Syris [illegible] & *bel*, vel *vici* [illegible], [illegible] vel [illegible], & Syris [illegible]. Inde a Gallis dicti *Allobroges*, qui montanum Sabaudiæ regionem obtinebant. Hoc [illegible] [illegible], quam quod scribit vetus Juvenalis Scholiastes, [illegible] *Allobroges quoniam broge Galli agrum dicunt, alla autem aliud, dicti igitur, quia ex alio loco translati.* [illegible]. Eorum origo licet incerta sit, certum tamen est, eos latum imperium & potens habuisse nomen, ita ut illorum regio comprehenderet hodiernam Sabaudiam, Delfinatum & confinales provincias, [illegible] enim Viennam *Allobrogum* facit metropolim. Et Cæsar *l.* 1. *Bell. Gall. c.* 6. eorum extremorum Helvetiorumque finibus proximum Genevam dicit. Joh. Baptist. Plantinus *Helv. Antiq. & Nov.* Circa Cicer. *in Orat.* 3. *in Catil.* de *Allobrogum* Senatu ac populo refert, *Homines Gallos ex civitate male pacata, quæ [illegible], quæ posset Romano bellum facere & posse [illegible] velle videatur, [illegible] [illegible] [illegible]* [illegible] totius provinciæ Galliæ vel Narbonensis: sicut apud Cæsar. *l.* 7. *Bell. Gall. c.* 64. Vercingetorix Allobrogum *[illegible] principibus pecunias, civitati autem imperium totius Provinciæ*, [illegible] legitur. Cabar. VIII. *Allobrogum* [illegible] [illegible], apud Goltzium memoratur: Eorum perduellium [illegible] millia apud fluvium Isaram, prælio commisso, adversus Allobrogum Regem Arvernorumque gentes, ad 6. Idus August. excidisse, Q. Fabium M. Consulem [illegible] *Allobrogicum* nominatum, refert Plin. *l.* 7. *c.* 50. Quidam *Allobrogum* olim volunt fuisse, quidquid terrarum diœcesibus Viennensi, Genevensi, Gratianopolitanâ ac Maurienensi continetur: è quibus Viennensis maximâ ex parte in Delphinatu est, aliquantulum in pago Vivariensi: Gratianopolitanæ parœciæ major portio in Delphinatu, minor in Sabaudia: Genevensis verò tota in Sabaudia, ut & Maurienensis tota. Ut appareat, *Allobroges* ex æquo in Delphinatu & Sabaudia sedes habuisse; cui sententiæ accedit Hadr. Valesi. *Notit. Gall.* in voce, *Vienna Allobrogum.* Trans Rhodanum illos habuisse vicos possessionesque, scribit Cæsar *de bello Gall. l.* 1. *c.* 6. quod verum esse vel ex eo apparet, quod hodieque pars aliqua diœceseos Viennensis, in Helviorum seu Vivariensium finibus jacet; quos trans Rhodanum esse, nemo nescit. Cicero, *Allobrox* à discipulis, ob eloquentiam, sæpè dictus legitur. Q. Curtius Rufus Rhetor insignis Romæ, Viennâ Allobrogum oriundus. Unde Juvenal. *Sat.* 7. *v.* 213.

Sed Rufum, atque alios cædit sua quemque juventus:

Rufum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.

Hunc *[illegible]*, inter undecim Rhetores claros, quorum *Vitas* à Suetonio scriptas perierunt, in duobus codicibus prisces tertium nominatum, Scriptorem Vitæ Alexandri Magni fuisse scribit.

ALLOBROX, apud Celtas eo tempore regnavit, quo Pharao Cenchres in mari Rubro periit. Berof. *l.* 5.

ALLOBROX, XV. Gallorum Rex. Berof. *l.* 5. Dupleix, *l.* 2. *c.* 16. Vide supra.

ALLOCUTIONES Sponsales, dicebantur olim Epithalamia, quibus Sponsos ipsos Auctor alloquebatur. Cujusmodi est illud Gallieni apud Trebellium Pollionem *in Gallieno*, *c.* 11. de quo ita hic auctor: *Fuit Gallienus — oratione, poëmate atque omnibus artibus clarus. Hujus illud est Epithalamium, quod inter centum Poëtas præcipuum fuit. Nam cum fratrum suorum filios conjungeret, & omnes Poëtæ Græci Latinique Epithalamia dixissent, idque per dies plurimos, quum ille manus Sponsorum teneret, ut quidam dicunt, sæpius* [Salmas. legit *crepitans*], nempe convivio nuptiali; *ita dixisse fertur,*

Ite, ait, ô pueri pariter sudate medullis

Omnibus inter vos, non murmura vestra columbæ,

Brachia non hederæ, non vincant oscula conchæ.

Tale & illud, quod in vetustissimo codice *Epigrammatum* nondum editorum reperit idem *Salmas.* Abiti cujusdam, sub titulo Sponsalis allocutionis, ad hunc modum:

ABITI ALLOCUTIO SPONSALIS.

Lines constricto de pectore vincula solve:

Et Dominæ te crede tuæ: nec candida lædas,

In quibus ora vide, vel ne contacta repugnet.

Est in nocte timor, non est in nocte periclum,

Hæc volo contendat, vincet, cùm victus ille.

Sed Sponsam tantùm alloquitur hic Avitus, Gallienus Sponsum & Sponsam. Vide Salmat. ad *Pollionem loc. cit.* & supra *Adlocutio.*

ALLODIUM, vide infra *Alodis.*

ALLOERA, Lydiæ urbs, *Attalia*, postea dicta. *Steph.*

ALLON, Latinè *quercus*, vel *fortis*, pater Sephe. 1 Paral. *c.* 4. *v.* 37.

ALLONESUS, vulgò PELAGNASI, Insul. Archipelagi, in ora Macedoniæ, versus Thermaicum sinum.

ALLOPHYLI, vide *Philistæi.*

ALLOQUI, propriè de Diis. Plautus *Amphitruone Act.* 1. *sc.* 1.

- - - Numero mihi in mentem fuit

Dis advenientem gratias pro meritis agere, atque alloqui.

Græcè [illegible]. Euripides *Hercule Fur.*

[illegible Greek verses]

Affari de precibus, capiunt Arnob. *adv. Gentes l.* 6. ubi templa à Gentilibus extrui, & in illis simulachra reponi solita refert, ut eos (Deastros suos) *possent coram & comminus contueri, affari deprecari, & cum præsentibus quodammodo conversationum colloquia miscere.* Sic enim stulti Gentiles templorum suorum idolorumque fabricam excusabant, ut in simulachris suis Deos habitare, imo nec Deos esse nescientibus rebantur. Hinc & *adorare* dixerunt, quasi *orare ad*, Græcè [illegible], h. e. ad imaginem Dei conversum orare, ut hoc discimus ex Euripidis *Hippolyto* [illegible].

[illegible Greek verses]

Alios quoque Deos, [illegible] *fore precibus*, uti vidimus suprà, voce *Adoro.* Neque alia certè de causa domi suos Penates & Deos domesticos habebant nisi ut illos *alloqui* seu affari de proximo & ad eos preces suas concipere possent. Quam causam subindicat Prudentius *contra Symmachum l.* 1. *v.* 206.

Sacratumque domi lapidem consistere, parvus

Spectarat, matrem que illic pallere precantem.

Mox humeris positus nutricis, trivit & ipse

Impressis silicem labris; puerilia vota

Fudit, opemque sibi caeca de rupe poposcit,

Persuasumque habuit, quod quis velit, inde petendum.

Sed rideri stultitiam hanc ipse Lucianus, [illegible]. Senec. *Ep.* 41. *Non exorandus ædituus, ut nos ad aurem simulachri, quasi magis exaudiri possimus, admittat.* Vide Desid. Heraldum ad *Arnobium locum.*

ALLORIA, urbs Cretæ, ut ex Polyhistore refert *Steph.*

ALLOTRIGES, populi in tractu septentrionali Hispan. Strabo *l.* 3. Ubi Casaubon. [illegible].

ALLUCITA, apud Petronium Arbitr. *Centum me allucitæ molestabant*: Græcè [illegible] est, quod *ad lucem* seu lucernam pervenire nitatur. Unde *Allucinari* nonnulli, quod [illegible] interpretatur vana somniare. Vide *Petrum [illegible] ad Petronium* Jan. Douzæ. *Nemo*, vero aberrare, non consistere, verbum ad denotat. *Sunt quidem deliratissimæ mentis & corporis hallucinationes.* Vide Stewechium *Electorum* [illegible] *l.* 2. & infrà *Alucita.*

ALMA, mons est in Mœsia superiori prope Sirmium, quem Probus Imperator *Eutropio* teste, vineis conseruit. Item *Alma* Hetruriæ fluv. *Antonin.* [illegible] *Leandro.*

ALMA, sic vulgò fluv. Tauricæ Chersonesi, illam quasi bifariam separans. Cadit in mare nigrum.

ALMA Redemptoris, Antiphona in honorem B. Virginis composita dicitur, ab Hermanno Contracto, qui floruit A. C. 1054. ab Hebræa voce *Alma*, quæ Virginem significat. Meminit ejus *Sacr. Rit. Congreg.* A. C. 1616. in Officio pro Carmel. Discalc. *Quando Officium in d. Marie purificatione transfertur, prædicta Antiphona continuatur etiam per totam Octavam: quod fiet ubi cum Octava celebratur. Octava enim est ejusdem festi continuatio.* In subjuncta oratione, quæ dicitur post Nativitatem, omittitur clausula consueta, *Qui tecum vivit &c.* Causam vide apud Dominic. Macrum in *Hierolexico.*

ALMAARAB-IBNI-CATHAN, aliàs Araba dictus, Camii nepos, qui *Arabiæ* nomen dedisse fertur, sicut à fratre ejus Sabo *Saba*, & altero Petro *Petra* quibusdam videtur dicta. Marmol. *l.* 1. *c.* 28. Sed potius vide Bochart. *in Phaleg. l.* 2. *c.* 7.

ALMAGRUM, oppid. Hispaniæ in Castella, in tractu *la Mancha*, dicto. Item, *Almaguer*, oppidulum Americæ meridionale in regno *de Popayan*, in monte situm, ad fontes fluv. Cauca.

ALMANA, Tuticæ fluv. Scribitur & *Amiana*, hodie *Albegna* dicitur.

ALMANISCÆ, locus ad Olinam flumen non semel memoratus Orderico *Hist. l.* 13. alibique. Vulgo etiamnum *Almenesches*, Sales inter & Argentonium, Hadr. Valesi. *Notit. Gall.* In *Statutis* verò Massiliensibus *MSS.* apud Car. du Fresne A. C. 1276. Alamanesca *Chlamys*, *cum penna & cum caputio vel almussa*, vestimenti genus est.

ALMANIUS Jacobus, vide *Jacobus.*

ALMANSOR, I. Joseph. Rex Maroci, à Mauris in Hispaniam vocatur. A. C. 1158. aliquoties victus est à Christianis. Reversus dein cum majoribus copiis, in obsidione Santarenii, in Portugalli, sagittâ ictus periit. Marmol. *l.* 2. *c.* 35. *Mariana*, *Vasæus.*

ALMANSOR, II. Jacobus, cognomine *Amir & Mocclemin*, prioris fil. potentissimus Africæ Regum evasit. In Hispan. transgressus cum innumeris copiis, quas publicatione *Gaziæ*, i. e. sacræ militiæ, collegit. Ibi omnium suæ sectæ caput factus & memorabilem victoriam d'Alarcos nactus est. Inde in Africam redux, Marocum recepit, & rebelles, contra datam fidem, occidit. Quam ob rem reprehensus à quodam Marabuto, vagari per mundum cœpit, obiitque pistor Alexandriæ. Marmol. *l.* 2. *c.* 36. Gualt. Raleigh *in Mahometis Histor.*

ALMARASIUM, oppidulum Hispan. in Extramadura provinc. juxta Tagum fluv.

ALMATH, Latinè *occultatio*, sive *juventus*, aut *secula* vel *divisim super mortem*, & tunc est *Al-muth*, civitas in tribu Benjamin. Cum suburbanis, Levitis data. 1 Paral. *c.* 6. *v.* 60. Item fil. Bechor, filii Benjamin. 1 Paral. *c.* 7. *v.* 8.

ALMAZANUM, oppid. Hispan. in Castella veteri juxta fluv. Durium.

ALMEDESSUS, vide *Halmydissus.*

ALMENACH seu ALMANACH, Ephemeris seu Kalendarium, quod nomen ab Arabibus impositum censet Jos. Scaliger. *ad Manilium & Propertium*, conflatumque id ex articulo Arabum *al*, & Græcorum voce [illegible], *menses*. Alii ab Ægyptiis longè ante Arabas celeberrimis olim Astrologis, profectum vocabulum asserunt, cùm constet ex Porphyrio, appellationem *Almenac* & descriptionem *Almenachicam* [illegible] ipsius ætate etiam passim usitatam fuisse, apud Ægyptios, ex ipsius verbis, quorum Eusebius meminit *de Præparat. Evang. l.* 3. *c.* 4. Ita ut sic appellarint prædictionem rerum maximè contingentium ex ordine seriéque mensium digestas atque descriptas. Vide Olaum Wormium in *Fastis Danicis l.* 1. *c.* 1. apud Car. du Fresne *Glossar.* et infrà *Kalendarium.*

ALMENDRALEGIUM, oppid. Hispaniæ in Extremadura.

ALMENE, civitas ad Euxinum Pontum. Steph.

ALMENTIA, sive ALMANTIA, oppid. Galliæ Belgicæ in Lotharingia olim præcipuum, vulgo [illegible], [illegible] quoque oppid. Orestidis reg. Macedoniæ, ab Axione non longe distans in ortum hiberni. [illegible] longitud. 46. [illegible] latitud. 39. 40.

ALMENUM, Harlinga, Frisiæ oppid. in Belgio fœderato ad mare Germanicum, amplum & permunitum.

ALMEON, Princeps Arabs, Mathematicus insignis, secul. 11. Item, alius, cognomine Almansor, Planetarum Canones. Mathemat. Voss. de scient. Math. c. 35. § 1. & 14.

ALMERIA, urbs Hispan. Bæticæ litoralis, sub Archiepiscopo Granatensi, [illegible].

ALMERIA, quæ & Villa [illegible], oppid. Americæ, in nova Hispania, & provinc. Tlascalæ, in ora sinus Mexicani Novum [illegible] ad ortum cognomi [illegible].

ALMERICUS I. frater Balduini, Hierosolymorum Rex VI. Ægyptum [illegible], Alexandriam cepit, & reddidit Soldano. Cairum autem, propter fidem violatam, a Soldano, obsedit. Obiit A. C. 1173. Regni 12. Guil. Tyr. l. 19. Genebr. Chron. Blond. l. 4. Æmil. l. 3.

ALMERICUS, II. Guidonis frater, Rex Cypri primum, postea quoque, Hierosolymis a Saladino captis, Rex Judææ. Sedit [illegible], absumptus Apiarum esu, obiit A. C. 1205. Et Hugo fil. in Regno Cypri successit. Sanut. l. 3. c. 2. [illegible] Terræ Sanctæ.

ALMERICUS, fil. Simonis Montfortii, post Comitatum Tolosanum terrasque vicinarum [illegible] Ludovico VIII. Galliæ Regi [illegible] Conestabilis evasit. Dein comes Theobaldi, Navarræ Regis, [illegible] Orientem, ab infidelibus captus est, & cum inde liberatus esset, [illegible] in Italia A. C. 1249. Continuat. [illegible] sacr. l. 1. [illegible].

ALMERICUS, Hæreticus, qui docebat ideas in mente divina creare, & creari. Hunc Innocentius III. cremari justit Lutetiæ. Vetus [illegible] Amelricus, vel Amalricus Germanice est [illegible], i. e. semper dives, & potens, juxta Lutherum. Gallice scribitur Aumery, sicut Tiery pro Theoderico, Henry pro H[illegible], Frery pro Frederico, [illegible].

ALMERICUS Arnoldus, Archiepiscopus Narbonensis, primus contra Albigenses inquisitor. Item Patriarcha Hierosolymitan. Guil. Tyr. l. 19. [illegible] Baron. [illegible] A. C. 1159. 1180.

ALMERICUS, Carnotensis Doctor Parisiensis, circ. Dequo vide Prateol. de Her. Sander. Her. 153. Gaguin, l. 6. Vincent. l. 29. c. 107. Antonin. part. 3. tit. 19. c. 1. § 7. Spond. A. C. 1204. n. 17. Ejus Sectatores in Concil. Parisiensi, A. C. 1209. damnati de morte nequecdum [illegible]. Vide supra.

ALMERINUM, Oppidul. Hispaniæ, in Portugallia, in provinc. Estremadura, ubi Reges degere consueverant, ad Tagum ex adverso Santarenæ oppid.

ALMINIUM, seu ALMISSA, Urbs Dalmatiæ. Vide Peguntium.

ALMISSUM & DALMISIUM, seu DALMASIUM oppid. Dalmatiæ recentioris, [illegible] Chulmiæ, ad ostium fluminis Cetinæ. [illegible], Slavé. Non est antiquum Delminium, quod erat civitas mediterranea.

ALMITAS, in Vita S. Adhalardi & apud Ermentarium in Vita S. [illegible] Sanctitas est. Quem titulum compellationum olim fuisse, discimus ex Marculfo l. 1. Form. 6. Desiderio Episcopo Cadurcen. Ep. [illegible] Sigeberto Moguntino Episcopo Ep. 5. Beda in Vita S. Cuthberti Episcopi. Alii, laudant Car. du Fresne Glossar.

ALMO, fluv. Romæ vicinus, ex via Appia in Tiberim defluens, [illegible], vel [illegible], & h. Rivo d'[illegible]. Inco, sacra quæ Cybelæ fiebant, lavabantur. Ovid. Fast. l. 4. v. 337.

> Est locus, in Tiberim qua lubricus influit Almo,
> Et nomen magno perdit in amne minor.
> Illic purpurea canus cum veste sacerdos
> Almonis dominam, sacraque lavit aquis.

Lucan. l. 1. v. 600.

> Et lotam parvo revocant Almone Cybelen

Val. Flacc. l. 8. v. 239.

> Sic ubi Mygdonios planctus sacer abluit Almo,
> [illegible] Cybele, festaque per oppida tæda,
> Quis modo [illegible]
> Cogeret aut ipsi quid jam meminere minister!

Stat. l. 5. Sylv. 1. v. 222.

> Est locus ante urbem, qua primum nascitur ingens
> Appia, quaque Italo gemitus Almone Cybele
> Ponit, & Idæos jam non reminiscitur amnes.

Martial. l. 3. Epigr. 47.

> Capena grandi porta qua pluit gutta,
> Phrygiumque matris Almo qua lavat ferrum.

Claudian. de [illegible], v. 120.

> Praetereo [illegible] Phrygiosque Almonis leones.

Vide Amm. Marcellin. l. 23. c. 6. Nic. Lloydius.

ALMOCABAL, nomen Magistratus cujusdam Saracenici, apud Mauros Hispanos. Charta Alfonsi VIII. Regis Castellæ, æræ 1219. apud Antonium Yepezium Tom. VII. [illegible] Almocabal [illegible] &c. apud [illegible], vero Capitaneus peditum Hispanis est. Vide [illegible] Alfonsini part. 2. tit. 22. leg. 4. Ibid.

ALMOCHIQUI, populi Americæ in Nova Francia, ad Meridiem oppid. Quebec, ubi olim Coloniæ Francorum.

ALMOGAVARES, vide infra Almugavares.

ALMOHADÆ, nomen familiæ in Regno Fezzæ & Marocci, olim Regnantium. [illegible] Regnum Fezzanum Omniadæ [illegible] circa A. C. 8[illegible] Zenetis successerunt, circa A. C. 9[illegible] Almoravidæ pepulerunt, A. C. [illegible], quos ipsos exturbarunt Almohadæ, A. C. 1139. cum Ludimagister quidam, nomine, [illegible] species [illegible] reformandæ, comparato exercitu Abrahamum, ultimum Almoravidarum Regem, prælio superavit, ac in tantam adegit desperationem, ut se de rupe quadam in mare cum equo præcipitaret. Quo pacto potitus Africa Ludimagister Regem se fecit, ac paulo post defunctus successorem habuit Abdulmumen, cujus in tantum potentia crevit, ut in sola Africa Regnum ejus in longitudinem 90. dierum iter complecteretur ac in Hispania, usque ad Aragoniam, magnam Castellæ & Lusitaniæ partem occuparet. Ei successit Jacobus Almansor, qui majus adhuc incrementum addidit. Posthumdum vero, cum Mahomes [illegible], in Hispania, ad Navas Tholosanas, ingentem cladem accepisset, circa A. C. 1210. profugus in Africam, paulo post ibi obiit. Secutum dissidium inter filios ejus, quos decem reliquit: qui cum secum invicem gravissime colliderentur, occasio hinc præbita est defectionis [illegible], singulis pene harum Præfectis nova sibi Regna constituentibus. Ita ex naufragio Imperii Almohadarum varia per Hispaniam Africamque Regna, nimir. Regnum Granatæ, Fezzæ & Marocci, Thremesinum, Tunetanum, Tripolitanum aliaque minora, originem cepere: & quidem Fezanum Regnum Merini obtinuere, de quibus vide infra. Georg. Hornius Orb. Imper. p. 470.

ALMOKTADY Bila, Persarum Calipha, Rachedi successor, recepit ea, quæ prædecessorum Duces sibi rapuerant. Obiit A. C. 1161. regni 24. Item, alius, etiam Almokladi dictus, qui obiit Hegiræ A. C. 487. Texeira l. 2. c. 41. & 48.

ALMOMOR, Synagogæ Judaicæ mensa. Joh. Math. Tiberinus in Actis S. Simonis a Judæis necati num. 4. Cucurrit super almemor [illegible] est enim Almemor mensa quædam, ante Altare, ubi Psalmos, Amphonas, Hymnosque decantant, apud Car. du Fresne Glossar.

ALMON, viri proprium apud Virg. Æn. l. 7. v. 531.

> Hic juvenis primam ante aciem stridente sagitta,
> Natorum Tyrrhei fuerat qui maximus, Almon
> Sternitur, [illegible]

ALMON, oppid. Thessaliæ. Plin. l. 4. c. 8. Item civitas Bœotiæ, quæ ab Hellanico male Salmon dicitur. Steph. Item pater Laræ nymphæ, ex qua Mercurius Lares peperit. Item civitas tribûs Benjamin. Jos. c. 21. v. 18. eadem & Almath.

ALMON, vulgo ALMONDE, fluv. Scotiæ meridionalis in provinc. Lothiana. In Forthæ æstuarium se exonerat.

ALMONSTAGEM, ultimus Calipha Babylon. ex Abæ familia, a Tartaris occisus, A. C. 1258. Alius, qui obiit, A. C. 1244. Alius qui mortuus est, A. C. 1180. Texeira; l. 2. c. 50. 54. Vide Almostanzer.

ALMONUS, fluv. Germaniæ, quo in tota Germania nullus pisculentior. Juxta Kelheim in Danubium se exonerat, in Palatinatu superiore: Vulgo Altmul. Alii Alemannus, quod vide.

ALMOPIA, Macedoniæ pars, sic dicta ab Almope Gigante, Neptuni & Athamantidis filio. Steph. Almopes populi, Plin. l. 4. c. 10.

ALMORAVIDÆ, Mauritaniæ Regno Zenetos pepulerunt, ipsi postea ab Almohadis prædictis exturbati. A. namque C. 1052. Lamtuni, Almoravides, Africæ populi ad montem Atlantem, creato Rege, Zenetorum Imperio finem imposuerunt, ac in Africa & Hispania latissime imperare cœperunt. Primus Regum fuit, Abul Thesfin, seu Texufin, qui sedem Regni posuit in urbe Achmed. Ejus successor Josephus, qui universam Africam, usque ad Ægyptum & Nigritarum regionem, sibi subjecit, trajecto in Hispaniam exercitu, pene universam occupavit, de quo Rodericus Toletanus in Histor. Hispan. & Saracen. condidit quoque urbem Marocum, quæ ab eo tempore Regni sedes, deserta Fessa, esse cœpit: Quomodo vero postea, Almoravidis hos Almohadæ everterint, diximus supra. Vide Hornium loc. cit. p. 470. & infra in voce Amoravim.

ALMOSTADIUM, oppid. Sueciæ, in Smalandia provinc. in limite Blekingiæ.

Caliphæ Babylonis.

ALMOSTANZER, I. Almokladi successor, ædificator celebris, opulentus & subditis charus, regnavit ann. 25. menses 6. extinctus A. C. 1129. successore Almostarchedo.

ALMOSTANZER II. post Almostangetum, regnavit ann. 9. menses 8. literarum fautor. Obiit A. C. 1180. Eum excepit Nazer Ladin, sub quibus ambobus Tartari mirifice sunt depraedati. Vide infra Tajaba.

ALMOSTANZER, III. Alzaheri successor, populis acceptus, bello felix, vicit Tartaros, regnavit ann. 17. extinctus A. C. 1244. successore filio Abdula, quem vide.

ALMUCIUM seu ALMUTIUM, Almucia seu Armutia, insigne indumentum, seu amiculum, quo in Ecclesia Romana Canonici caput humerosque tegebant. Joh. de Janua in Voce Flamen, Quicunque erat Sacerdos, in signum Sacerdotii deferebat Almucium. In Miraculis Massiliensibus MSS. idem est cum caputio. Wilh. Thorn. in Chron. A. C. 1330. Quæsivit Episcopus, in quali habitu esset, responsum est, quod in tunica de [illegible] & almucia sine cucullis: cuculla nempe caput, reliqua almucia humeri tegebantur. Usus ejus quam vetus, ex Histor. Tornacensi colligitur, in qua mentio fit picturæ cujusdam Liberti Canonicorum Decani, Almutiam super humeros habentis, defuncti autem A. C. 1050. Ejus capucio antiquitus Canonicos, tempore divini Officii, caput texisse, apparet ex Concilio [illegible]. Et Ecclesiam ingredientes, non capucia, sed almutias, vel birreta teneant in capite. Quod etiam perspicitur in lapidibus sepulchralibus, Romæ præcipue; unde usque ad hanc ætatem in Gallia obtinet. Unde moris esse aliquibus in locis, ait Joh. Commanus Histor. Tornac. Tom. III. c. 51. quod, cum novitius Sacerdos primam Missam celebraturus est, accedat ad Altare cum almutio in capite. Hodie tamen Ceremoniale Episcop. l. 1. c. 18. habet, Qui [illegible] almutium, [illegible] ad brachia [illegible]. Quando portari, quando non, debeat, Statuta Ecclesiæ Viennensis tradunt, apud Joh. [illegible] c. 26. de Canonicis: A festo S. Martini usque ad Pascha portabant caput tectum [illegible], & a Pascha usque ad [illegible] portabant superpelliceum sive capa [illegible] in capite, capellum de griso, quem vulgariter almuciam vocant. Modus gestandi

hic erat, secundum *Car. du Fresne*: Primum *Almutiæ* caput operiebant, ita ut a capite pellis pars retro penderet, quæ tegeret collum, pars verò ea, quæ caput operiebat, formæ esset quadratæ & quatuor velut cornua effingeret, ut patet ex picturis antiquis Canonicorum, in Regia Cameræ Computor. Paris. de Fundat. Comit. [illegible] in Bellovacen. & ex Molinetto de [illegible] Canonic. Regular. postea in humeros brachiisque gestari cœpêre, ad *velut Almuciorum* [illegible], usque *Mantel*, quasi caput detegant. Atque hinc [illegible], unde epitomi pileorum, quos Bonnets quarrez Galli appellant, ut [illegible]. Non enim alia sunt, quam *almuciarum* pars quæ caput tegebat, rejecta cauda, atque tum desiêre, cum *almuciæ* vel in brachio vel supra humeros gestari cœperunt. Vide Fauchetum *Origin. Franc.* l. 4. c. 15. [illegible]. Sed & *almucias* fuit Monachorum propria. Clemens. V. Pontif. Roman. in Concilio Vienn. ut *Almucias de panno nigro vel pellibus*, *caputiorum loco*, [illegible]. Etiam Cardinalium insigne, *Almutiam* [illegible] fuisse, docet Car. Macer in *Glossa*. Imo & virorum, qui non Ecclesiastici, *Almucia* sunt, ut didicimus ex *Statutis* Massiliensibus MSS. apud Car. du Fresne, ad A. C. 1293. aliisque auctoribus ei laudatis. Hinc coronam super *Almuciam* Rex deinde legitur, in *Ceremoniali* Romano l. [illegible] *Imperator* [illegible], *deposita almucia*, [illegible]. Quam & ipsas feminas id genus amictus gestasse, suggerit idem du Fresne, ex *Computo* Stephani de la Fontaine Argentarii Regii A. C. 1350. Capitiorum *Almucias* que dicebant, [illegible] Compotorum, dictæ est. Synonyma sunt, *Armutia*, ut diximus, & *Amicia*, quo modo [illegible] *Monastican* Angl. *Tom. III.* par. 2. p. 30. Diminutivum *Almucella*, in *Testam.* Raimundi Regis Aragoniæ [illegible] 1090. apud Martorrum in *Histor.* Pinnatensi. Hinc vetus Rotul. A. C. 1234. [illegible] Almucellis *ad* [illegible] *Reginam* &c. Quod ad [illegible] etymon, [illegible] *Marci* corruptam esse vocem dicit, ab *ἀμοχος*, humerus, quæ vis [illegible] ex animalibus, humeris de hominibus dicatur. Unde [illegible] dictorum potius contendit, ex eo quod *super armos* feratur. Apud eundem Molanum de *Canon.* l. 3. c. 5. & 8. eamque vult nominatam, à Teutonico, quo [illegible] à *Almutzen*, [illegible] notat, [illegible] *ab* [illegible] capitis, unde *Almucia*, quasi [illegible], dicta sit, ex, ut auctor est *Isidor* & [illegible] l. 19. c. 25. [illegible] vestimenta. Alii, inter quos Joh. Cognatus *Hist. Tornac.* l. 2. Hand. [illegible] *pilei*, de [illegible] quæ appellatione [illegible] almuciæ, in Tetlan. Rodolfi [illegible], Decani S. Petri Lovaniensis A. C. 1438. [illegible] *almucia*, dicta *Bonte-Mutzen*, h. e. pileus ex pellibus confectus: cui consona habet J. Banck in *Taxa Cancellariæ Romanæ*. Certè *Almucias* Petrus Damianus l. 5. *Ep.* 16. de Clerico [illegible], ita describit: *ita ut caput ejus* [illegible] *pellis obtegeret* &c. apud præfatum Car. du Fresne *Glossar.*

ALMUDAYNA, in *Usatica* Regni Majoric. A. C. 1248. in Edicto apud Joh. Dameturn in *Histor. Regni Balear.* alibique, idem forte, quod Hispanis & Aragonensibus [illegible]. In [illegible] apud modo dictum Dameturn [illegible] *Almudayna*, [illegible], & demerum, quæ in castrum. Vide infra in voce Zavalmedina.

ALMUGAVARI, Hispanis *Almogavares*, Milites Hispani, ob enim magnitudinem celebres: quos quidam ab Avaribus seu Hunnis, qui primitus Hispanias & Gallias infederunt, alii, quod ex Arabibus & Saracenis Hispano genus ducerent, sic appellatos volunt. Pachymeres l. 11. c. 13. & Nicephoro Gregorâ l. 7. Ἀμογάβαροι dicuntur: *Almogavares*, in *II.* Alfonsi *part.* 2. *tit.* 22. *leg.* 2. ubi ita vocantur Equites, peditum re pectu denique *Almogavares*, in veteri *Chron.* Gall. in Camera Comput. Parisiensi. Meminit eorum Jos. Scaliger *l.* 1. *Ep.* p. 245. *Almogavares*, *sunt milites*, quasi *Almogavare*, Item Lucas Tudensis æra 1271. Rodericus Toletanus de *Rebus Hispan.* l. 9. c. 16. Moncada *Histor. Catalan.* c. 7. Car. du Fresne *Histor. Urbis Byzantinæ* l. 6. c. 24. & *Glossar.* ubi hos perperam *Almugavaros*, cum *Almogavaris*, de quibus Notæ Imperii, confundere addit.

ALMUNECARA, oppid. Hispaniæ in ora littorali Granatensis regni. Aliis *Almuñecar* Vid. & Ex. [illegible].

ALMUS, Sisyphi fil. Pausanias *Corinth.*

ALMUS, cognomen Ludovici Pii Imperatoris Caroli M. genito, in *Chron.* S. Vincentii de Wlturno, p. 694. & apud Leonem Ostiensem l. 1. c. 18. *Ludovicus imperator*, *qui cognominatus est* Almus vel *Pius*. Vide Brissonium in *Formulis* p. 50. laudatum eidem du Fresne *Glossar.*

ALMUS, Hungariæ mons, quem Probus Imperator [illegible] vineis, ex Istria [illegible], [illegible] *Aurel.* Victor [illegible] *Alpatanis* & *Tarquinæ*, [illegible] dicitur, teste *Lazio*. [illegible] vero *Jacobo Lucano*. Vopiscus *Almum* habet, quem vide *in Probo*, c. 18.

ALMUSERIFUS, nomen Magistratûs cujusdam Saracenis apud Mauros Hispanos, memoratur in *Charta* Alfonsi VIII. Regis Castellæ æra 1211. apud Anton. Yepez in *Chron.* Ordinis S. Benedicti tom. VII. [illegible] *Almuxerifus*, neque *Almogavaris* [illegible] *veteres*. Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque supra in [illegible] *Almoxaribal*.

ALMUTAZAPHUS, apud *Eund.* Magistratus est apud Aragonenses, cujus munus est intrare domos & inspicere [illegible] ademeas per quirere, ponderare panes, mensurare vinum &c. Uberiùs de voce agit Michael. [illegible] in *Repertorio*.

ALNA, pag. Hannoniæ, 3. leuc. à Laubaco oppido distans, hodie *Alne*, & *Aulne*.

ALNATEF, aut NATEF, Arabibus est bdellium putum aut margaritum putum. Proprie enim *Natef* apud eos nomen est tamidæ vel capitati longioris & rotundi, ad instar dactyli vel phœnicobalani, Hinc bdellium, *Almatef*, quia ex genere gummium est, quæ dum guttatim ex arbore fluunt, nunc rotundiore formâ, nunc longiore & cylindraceâ concrescunt. Margaritum item *Alnatef*, imprimis ex stalagmitarum genere, quæ velut guttæ aquæ cadentis & tractu pendulo suum [illegible], balani productioris formam non malé retinent. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 1154.

ALNENSIS, seu ALNETENSIS seu ALNIENSIS tractus vulgo *pais d'Aunis*, regiuncula Galliæ, ad mare Aquitanicum, detracta ex Santonensi territorio, [illegible] ubi clara fuit Rupella [illegible].

ALNEVICKUS Martinus, vide *Martinum*.

ALNEVICUM, oppid. Angliæ, in Northumbria provinc. ad fluv. Alaunum, ubi Guillelmus, Scotiæ Rex captus fuit ab Anglis 3. milliaris. distat ab ora Oceani Germanici.

ALOA, numero plurali festivitas fuit agricolarum Athenis, quæ subvectis ex agris frugibus celebrabatur. Sic dicta, quod in *area*, quæ Græcè Ἀλῶα dicuntur, præcipue moras traherent homines; unde & Cererem Ἀλωάδα, i. e. *areas repletum*, veteres nuncupârunt. Gyraldus in *Syntag.* *Hesych.* Ἀλῶα ἑορτὴ Δήμη[illegible], Aloa [illegible] *festum Athenis*. Cujus verò Dei fuerit, haudquaquam exprimit, ut neque Harpocration, & *Suidas*, qui tamen ex *Philochoro* nominis originem exponunt. Ἀλῶα ἑορτὴ ἐστιν Ἀθήνησι, [illegible] [illegible]. Addit *Harpocration*, [illegible] [illegible]. Aloa tamen non simpliciter aream significat, sed [illegible]. Quare *Philochorus* indicare videtur, hoc festum ab Agricolis observatum, cum ad messem accingerentur. Verum Eustath. ad *Il.* [illegible]. Cereris & Bacchi factum ait esse quo tempore [illegible] in terra frugibus agitatur. [illegible] [illegible] [illegible] Et quidem immediate fructuum primitias abscissæ oportuit; quia non licebat Aloorum die sacrificare, aut hostias immolare, quarum aliorum carnes in visceratione [illegible] adultis tantum certi & pingues, quorum nidore [illegible] Deos arbitrabantur. Apud Athenæum, l. 13. Demosthenes in *orat. contra Neæram* Archiæ sacrorum Antistiti exprobravit. [illegible] [illegible] *Nic. Lloydius.*

ALOCIÆ, tres insulæ ad Orientale latus peninsulæ Cambricæ, Sanctque hodie *Lesso Rem* & *Anholt* in sinu Codano, & juris Danici.

ALODIS, seu ALODIUM, Gall. *Aleu*, *Aleu Franc* seu *Franc aleu*, prædium est liberum, nulli servituti obnoxium, ideoque Feudo oppositum, quod hoc semper alicui subjaceat servituti. Item hæreditas, quæ nobis obvenit, à parentibus, *acquisita* contraria; quam ideo Beatus Rhenan. *Rerum. Germ.* l. 2. inseparabilem esse ait [illegible] a familia, quia & ideo *an oder* vel *alod* dici Germanis ad Spelmanum. Feudum dicit, quod absque Domini licentia, nec ad extraneos etiam transiret, nec ad filios aut nepotes. *Alodium*, quod per omnem hæredum seriem discurreret, & cuivis è populo, etiam reclamante Domino, dari posset & venundari; Propterèaque *Alodium* dici existimat, à Saxon. *alod*, quasi *populare*: Sicut Feudum sit prædium dominicale, *Alodium* populare. Dicitur etiam *Alodium*, terra libera, quam quis à nemine tenet, nec recognoscit, licet sit in alieno districtu & jurisdictione: ita quod solum est sub dominio districtus & jurisdictionem & jurisdictionem. Apud Goldastum in *Comm. ad Eginhard.* ponitur vox simpliciter, pro fundo vel prædio, ac quavis hæreditate. Alibi *fundus* dicitur apud *Sigebertum*, Ro[illegible] interpretatur &c. Henr. Spelmannus in *Glossar.* Car. du Fresne *Alodis* quivis fundus est. Dudo de *Actis Romanor.* l. 2. *Dedit itaque filiam suam*, *Gislam nomine*, *uxorem illi Duci*, *terramque determinatam in alodo & in fundo*, *à fluvio Eptæ* &c. Ubi *fundus*, & *alodus* idem sonant, quod proprium immobile, quo modo Galli dicunt, *Domaine en fond*, *en heritage*, *en propre*. Unde *Alodium*, idem esse dicunt, quod prædium i. e. possessio, hæreditas, à beneficio diversum in eo, quod hoc ad vitam tantum datur. Et quidem in *LL.* Salica, Bajuvar. Ripuariorum & Anglorum semper [illegible], in contextu per vocem *hæreditas* redditur; alibi per *proprietatem*, *proprium* &c. Hinc phrases, *dare in Alodem*, *relinquere in Alodem*: & *hæreditatem in Alodem* dicuntur, quæ in proprietatem dantur, apud Eadmerum *Histor.* l. 1. p. 18. Proin interdum *Alodium* opponitur *comparato* seu *acquisito*, in *Formula* veter. apud Bignonium: licet aliàs sæpe etiam pro *comparato* usurpetur. Porro *Alodium* inde positum, sæpe pro prædio immuni & quod nulli præstationi aut oneri obnoxium est, usurpatur, imò quod ab omni quoque servitio reali & personali liberum: licet illius possessor dominum agnoscat, à quo illud tenet in *Feudum honoratum*. Charta Bertrandi de Montelauro A. C. 1274. *Vendo* ---- *trado*, *cedo*, *pro libero & franco & absoluto immuni alodio*, *tamen cum consilio D. Petri Regis Aragonum ut Domini Montispessulani* [illegible] *teneatur in feudo & pro feudo honorato*, *pro præstatione census*, *usatici*, *canonis & alterius servitii*, *tam realis*, *quam personalis & alterius cujuslibet generis*, *omnes res*, *quas habeo* - - *in decimaria de Terminis* &c. Hinc *tenere in alodium*, in *Consuetud.* Pictav. *tenir en aleu*. Quod item aliquando cum adjectione, *Alodium liberum* dicitur Duplex autem illud, alterum *Nobile*, Gall. *Aleu noble*, quod jurisdictionem seu superiorem in justitiam habet, & nulli homagio aut fidei obstrictum feudali; nullique laudimiis obnoxium est. alterum *Villanum*, Gall. *Aleu roturier*, quod jurisdictione instructum non est. Quæ ambo, etsi immunia & libera dicantur, à superioritate alterius tamen non continentur: unde *Alodium liberum* aliquatenus feudum est, sed immune à servitio, feudalibus, tamen diversum à Feudo Franco quod licet liberum à servitio, domino tamen obnoxium est. Interim sæpe *Alodia* nullos agnovisse dominos; colligere est ex veterib. Tabulis. Unde inter alia in *Registro*

Comitatus Tolosæ, apud Car. du *Fresne*, extat homagium Bernardi V. Comit. Convenarum, præstitum Raymundo Comiti Tolosano, A. C. 1244. in quo agnoscit, quod *feuda*, quæ [illegible] *Dn. Comite Tolosæ, ipse & [illegible] tenet* [illegible] *erat alodium proprium* &c. Quare verò *Alodiera* prædia sua interdum sit in feuda ultro converterent, servitiisque feudalibus sese adstringerent, præclare aperit Lambertus Ardensis: *Audivimus* [illegible] *qui dicebat, quod antiqui Nobiles* [illegible] *Ghisnensi terra manentes* [illegible] *postquam* [illegible] *Pastoris quondam & S. Pauli atque Ghisnensium Comes* [illegible] *feodo* [illegible] *& terram* [illegible] *dedit, ut hæreditas, a viris nobilibus sive Episcopi, sive Abbatibus, sive* [illegible], [illegible] *etiam quibuscunque Ecclesiarum Prælatis* [illegible] *ut majores* [illegible] *& sub majorum protectione in* [illegible] *sua in feodum* [illegible] *prædia. Hæc autem sunt ea, quæ per eandem & ad eundem Episcopum de alodiis suis prædiis in feudum commutavit Adela* &c. Vocis etymon quod attinet, *Cujacius Alodium* dictum vult quasi *sine laude*, quod ejus possessor sit sine *lode* & nemini sit *Leodes*, i. e. vassallus: seu, quod libera sit possessio, sine recognitione feudi, alienabilis & absque laudemio solutione, quod *Lods* Galli, ita Maret in *Heredes*. *Bodinus*, [illegible] auctoris efficitum vocabulum censet, quod qui prædia cõ jure habent, *laudare*, *h. e. nominare* [illegible] *non tenentur*. *Rhenanus* & *Vulcanius* à Germ. [illegible] ut dictum deducunt, quod ea bona familiis commoda essent: ex *ὁλόκληρος*, [illegible], sors quæ ad aliquem hæreditate pervenit. Alii item à German. *lot*, i. e. *sors*, quasi *allodium* sit prædium, quod sine sorte obvenit; vel etiam a voce *old* ejusdem linguæ, i. e. *vetus*, *antiquum*, apud *Aventinum*, quæ notatio *Bignonio* judice, ad hæreditatem & paternam terram significandam, proxime accedit. Ut alias originationes Caroli du *Fresne* memoratas omittam; qui addit, plerosque e doctioribus existimare, vocem esse primigeniam Francicam, quæ *prædium*, ac rem propriam, & jure possessam, denotet, vide eum cumprimis de hac materia disserentem, in *Gloss.* Sunt quoque, qui vocis hujus sensum ad Cæsaris jam aurem pervenisse olim credant, qui legionem, quam in Gallia conscripsit, a vocabulo Gall. *Alaudam* vocasse legitur, apud Suetonium *in Vita* [illegible] *c.* 14. Hinc *Alodiarii* vel *Alodiatii*, qui alodia tenebant, adeoque de prædiis suis, inconsultis quibuslibet Dominis, pro libitu statuebant. Inter quos præstantiores erant, qui Gallis *Leudes Francs*, h. e. *Nobiles*, militiam ex arbitrio tractantes, nullius Domini imperio evocati, nullaque feudali gravamine coerceri sui juris homines, sed qui dominum tamen agnoscebant, & fidelitatem jurantes, censum Domino quantulumcunque pendebant. Alii vero de nemine se tenuisse asserunt: ac si, Hannoniorum more, à Deo & Sole suum accepissent patrimonium. Vide Henr. Spelmann. *Gloss.* *Alodium* &c. Sed & sic vocari nonnunquam, qui [illegible] seu prædium Domino obnoxium tenent, docet idem Car. du *Fresne*, vide supra.

ALOE, nomen duabus diversissimi generis plantis commune; alteri arbori aromaticæ, ad thymiamata vulgo usurpatæ; alteri, herbæ, ex qua succus catharticus amarissimus eliciebatur, qui etiam *ἀλόη* nomine censetur. Isidor. [illegible] *arom. Aloa in India atque Arabia* [illegible] *arbor odoris suavissimi ac summi. Denique lignum ejus* [illegible] *thymiamatum adolere* [illegible]. At [illegible] *seq. de Herba*, [illegible] *herba amari* [illegible]. Prioris mentio fit, apud Septuaginta in Cantic. c. 4. v. 14. item Psalmo 45. v. 9. & Proverb. c. 7. v. 17. ubi semper *σμύρνα* & *ἀλόη*, *myrrha & aloe*, junguntur. Indis, [illegible] *Ἀγάλ*, quod est contractum ex *Ahaloth*, voce Hebraica unde [illegible] quod idem, nomen accepit. Taprobanæ incolæ, h. e. *Zeilan*, vocant [illegible], apud alios reperimus *Agallochum*. Vulgus *Arborem Paradisi* appellasse videtur, ab excellentia odoris. Sed & *ξυλαλόης*, pro ligno aromatico frequens mentio, apud recentiores Græciæ Medicos, præcipue in unguentorum ac thymiamatum compositionibus, vide Aëtium *l.* 16. in compositione unguenti, Regii thymiamatis, unguenti liquidi [illegible] &c. [illegible] etiam Græcis hæc arbor; quod genus odorati ligni Arabibus *Haud* [illegible], h. e. *lignum*, dicitur. Eo vinum quosdam colorare solitos fuisse, Plut. tradit *Symp. l.* 6. *c.* 7. [illegible] Nisi potius hoc de santalo, vel alio quodam ligno, ad tingendum apto, quod *ἀλόης* nomine comprehendunt *Patr.* intelligas. Nam ubi de conditura Domini Nostri Joh. c. 19. v. 39. *Aloen* eandem, (quamquam minus recte) calamum aromaticum interpretatus est,

[illegible]

Qua in re fortassis & vestibulum, quo optimam hodie Aloën vocant Indi, suffragari illi videntur. *Calambac* enim dicunt, quibusdam & *Calambuco* scribitur. Et sorte jam Nonni ætate hæc appellatio obtinuit: Indicæ namque orientes species, cum lingua sua, ad nos pervenerunt & passim ab antiquo denuò dicuntur. Porro non alia *Aloë*, quam hæc aromatica, condiendis cadaveribus, ab Ægyptiis adhibita. Etiam Judæi, qui non condiebant quidem, sed tamen plurimis cum unguentis ac aromatibus defunctos suos sepeliebant, eadem usi sunt. Sic ad ungendum & pollingendum CHRISTI corpus, Nicodemus apud Joannem dicitur attulisse *μίγμα σμύρνης & ἀλόης* [illegible], c. 19. v. 39. *mixturam myrrhæ & aloës*, [illegible] *pondo*: quæ ambo [illegible] dicuntur [illegible]. Et Mulieres, apud Marcum c. 16. v. 1. & Lucam c. 24. v. 1. dicuntur emisse & præparasse, *ἀρώματα*, inter quæ *Aloe* quoque fuit. Sed & aliis [illegible] conditum, agallochum [illegible] lignum Veteres [illegible], & [illegible] tradit *Dioscorides*. [illegible] *Aloe* [illegible] Plin. [illegible] qui idem Aloen cum [illegible] quod [illegible] compoluisse scribit. [illegible], Mesue [illegible] Cathartica, in Medicinis magni æstimatur. [illegible] *Paris* [illegible] *præstantissima* [illegible] prædicatur, [illegible] *perfecta medicamenta* [illegible]. Vide de utraque plu-

tibus disserentem Salmas. *ad Solin. p.* 1151. *& seq.* uti de *Aloë* in ad præputia circumcisa reglutinanda, infra voce *Recutiti*. Optimam aloen ex Indiæ insula Socotora afferri, dicemus infra in hac voce. Adde, quæ dicemus voce *Xyloaloe*.

ALOEUS, Gigas, cujus filii dicuntur Martem vulnerasse, à quo patronymicum *Aloeus* fuit. Titanis ac Terræ fil. cui conjux fuit Iphimedia, quam cum violasset Neptunus, duos ex eo peperit filios, Othum & Ephialtum, qui & *Aloidæ* dicebantur, quos Aloeus educavit ut suos. Et cum novem digitis singulis mensibus crescerent, Gigantibus adversus superos bellum parantibus, nec ob senium Aloeus ad illud accedere posset, misit geminos adjutores qui Apollinis & Dianæ telis confixi perierunt. Horum meminit Homer. *Il.* ε. v. 385.

[illegible]
[illegible]

Item Od. λ. v. 304.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Q. Smyrnæus *Paral. l.* 1. v. 515.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Virg. *Æn. l.* 6. v. 582.

Hic & Aloidas geminos, immania vidi
Corpora, qui manibus magnum rescindere cœlum
Aggressi, superisque Jovem detrudere regnis.

Lucan. *l.* 6. v. 410.

Impius hinc prolem superis immisit Aloeus,
Inseruit celsis prope se cum Pelion Astris,
Sideribusque vias incumbens abstulit Ossa.

Claudian. *de Bello Getico*, v. 67.

Quid mirum si regna labor mortalia vexat?
Cum geminos fratres, genuit quos asper Aloeus,
Martem subsiderent vinclis, & in astra negatas
Tentasse munire vias, [illegible]
Pene [illegible], cœlesti machina bello.

Nic. Lloydius.

ALOGI, Hæretici, qui Verbum Divinum negabant, atque adeo nec Euangelium Joannis nec Apocalypsin ejus admittebant: quasi *sine Verbo*, *ἄνευ λόγου*. Item Equi, in *Donat.* Constantini: *Concessimus omnia indumenta, & dignitatem regiarum alogatem*: quasi *ἄνευ λόγου sine ratione*. Unde *Alogator* & *Protologator*, Equitum Dux, Macri Fratres in *Hierolex.* De Hæreticis prælatis, vide quoque in voce *Alogiani*.

ALOGIA, in *Gloss. Lat. MS.* Reg. Convivium Græc. Breviloquo, *Convivium sine sermone, quia antiqui* [illegible] *prandebant*. In alio *Gloss.* Græc. *MS.* Reg. *ἀλογία* [illegible]. Usurpat vocem Augustin. *Ep.* 86. *Qui possumus Dominum aliqua referre* [illegible] *cantare: Saturasti Domine animam* [illegible]. Et infra, *Quid est autem Alogia, quod verbum ex Græca lingua usurpatum est, nisi cum epulis indulgetur, ut a* [illegible] *unde animalia ratione carentia* [illegible] *aloga: quibus similes sunt ventri dediti, propter quod* [illegible] *convivium, quo* [illegible] *dominatur, ingurgitatione* [illegible] *quodammodo obruitur, Alogia, nuncupatur.* Quo pertinet, quod Justus Lipsius, quoties in itinere ad convivium eundum erat, quærentibus quorsum iret, respondere solitus est, *Procuratum* [illegible], ad rationem, Augustino [illegible], alludens. Vide *Fragmenta* Petronii *p.* 44. & Car. du Fresne *Gloss.* [illegible].

ALOGIANI, Hæretici sic vocati, quasi *sine Verbo*, quia Domini verbum recipere noluerunt, Joannis Apocalypsin & Euangelium respuentes, in quo Dei fil. Verbum Patris appellatur. Horum hyperaspistes postmodum Theodotus Coriarius Byzantinus fuit. Tertull. *de Præscr. l.* [illegible] Epiph. *hær.* 51. 54. Augustin. *de hær. c.* 31. Euseb. *l.* 5. *c.* 39. Baron. *A. C.* 196.

ALOIUM, civitas Thessaliæ, juxta Tempe. *Steph.*

ALONE, insula juxta Cyzicum. Item Paphlagoniæ civitas. *Steph.* Etiam apud Scriptores Britannicos Lancastrensis urbs *Alone* dicitur. Item, *Alone*, vel *Alone*, Hispaniæ Tarraconensis urbs. *Ptol.* Fuit verò Massiliensium colonia, uti testatur *Steph.* cui *Alone* dicitur *Ἀλωνὴ*, inquit, [illegible] *Μασσαλίας*. Græcum igitur oportet esse vocabulum, ut ergo [illegible] &c. [illegible] *ἁλὸς* sit *Ἀλωνὴ*; Præstantissimo enim sale & olim, & nunc quoque abundat. Atque hoc solo argumento convinci possunt, qui *Alonam* hodie putant esse *Alicante*, cum ea urbs nullas habeat salinas. Certum est autem, Alonam esse id oppid. quod olim Arabes *Iadome*, Hispani verò *Guardamar* vocant, situm in peninsula ad ost. Taberis flu. quem vulgò Segurum vocant. Ibi enim illic, & præstantissimæ salinæ, eòque ipso loco veteres Alonam describunt. longitud. 11. 10. latitud. 38. [illegible] *Ric. Lloydius*.

ALONI, populi Mesopotamiæ. Plin. *l.* 6. *c.* 26.

ALONTIGICELI, populi Hispaniæ. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

ALONTIUM, urb. Siciliæ in ora occidentali eversa, inter Halæsam & Agathyrnum, 12. mill. pass. distita. Ex ruinis S. Philadelphi oppidi constructum est, & proinde S. *Filadelpho* hodie dicitur, [illegible].

ALOPE, mulier à qua dicta *Alope* Thessaliæ civitas, de qua

apud Homer. Il. B. v. 682. & Plin. l. 4. c. 7. Orpheus in Argonauticis. [illegible]

Alia est Arcadiæ, alia Ponti, unde Penthesilea nata est, quarta circa Bebrycum, [illegible] Steph.

ALOÆ, Gracorum [illegible] Æthiopiæ. [illegible]

ALOPE, [illegible] Neptuno dilecta, memoratur Arnobio adv. Gent. l. 4. [illegible]

ALOPECE, seu ALOPECIA, Strab. & Paul. [illegible] Taurus dicitur [illegible] Item alia in mari Ægæo [illegible] Hesych. [illegible]

ALOPECE, Græcè Ἀλωπεκή, demus erat Atheniensis, ad Antiochidem tribum pertinens. [illegible] ad Occidentem [illegible] Heros Archemolus tumulum habuit. [illegible] Tom. III. [illegible]

ALORUS, Peraliæ in Macedonia urbs. [illegible] Plinio, l. 4. [illegible]

ALOS, [illegible] urbs in Peloponneso. Hesych. Item Arcadiæ urbs Stephano, alia Phthiotidis Plinio, l. 4. [illegible] & Thessaliæ Etymologo.

ALOSANGA, Indiæ intra Gangem urbs. Ptol.

ALOSTUM, urbs Belgii, Flandriæ Imperialis caput, ad Teneram [illegible] media inter Bruxellas & Gandavum. Immunitatis [illegible] sub Hispanis, Aelst Belgis.

ALOUS, [illegible] Steph.

ALPAIDIS, vel ALPHAIDIS, uxor Pipini, mater Caroli Martelli. Dupleix, in Childeberto II.

ALPATRAGIUS, vel ALPETRAGIUS, Mathematicus. Voss. de Scient. Mathem. c. 64. [illegible]

ALPENACUM, [illegible] Underwalden, in Helvetiis, in parte [illegible] Hic, eisdem die, quo ad Morgartum [illegible] A. C. 1315. [illegible] Comites [illegible] [illegible]

ALPENOR, Vates, ab Ulysse [illegible]

ALPENUS, Locrorum metropolis apud Thermopylas. Herodot. l. 7.

ALPES, montes sunt excelsi, qui Italiam separant à Gallia, Helvetia, Rhætia, [illegible] & Germania. [illegible] Alpes Germanis dicti, qui multis [illegible] varia, pro locorum diversitate, [illegible] Sunt enim 1. Alpes Carnicæ, 2. [illegible] 4. Noricæ, 5. Juliæ, 6. Maritimæ, [illegible] 7. Penninæ, 8. [illegible] 9. [illegible] 10. [illegible] 11. [illegible] 12. [illegible] & 13. Summæ [illegible] [illegible] Quam & Varro [illegible] Per hos montes Annibal in Italiam trajecit, aceto viam faciente. Liv. l. 21. c. 37. [illegible] Juvenal. Sat. 10. v. 153.

[illegible] Opposuit natura, Alpemque nivemque.

[illegible]

Ubi [illegible] Alpibus, [illegible] passim Poëtæ. [illegible] Horat. Serm. l. 2. Sat. 5. [illegible]

[illegible] Alpes.

Hinc [illegible] Claudiano [illegible] & Alpinæ [illegible] Ovidio [illegible] [illegible] Alpes [illegible] Catull. Epigr. 11.

[illegible] gradietur Alpes.

Sil. Italicus l. 2. [illegible]

[illegible] Alpes, [illegible]

Quin & Servius in illa Virgilii verba, quæ sunt [illegible] Æn. v. 31. [illegible] montes, [illegible] [illegible] Bochart. [illegible]

[illegible] Alpes. Ovid. [illegible]

[illegible] Alpes [illegible]

Claudian. l. [illegible]

[illegible] ab Alpe

Pro tractu Alpium, vide [illegible] l. [illegible] Plin. l. 3. c. [illegible] c. 4. Strab. l. 4. & 5. Tacit. [illegible] Histor. c. 55. Marian. [illegible] Tauri, de Germania [illegible] [illegible] & copiosissimè omnium de Alpibus, [illegible]

Cluver. Ital. Ant. l. 1. c. 30. &c. Alpium tractus [illegible] à litore maris Gallici inchoantes. Maritimæ, [illegible] & Cottiæ, [illegible] à Gallia Narbonensi dividunt [illegible] Mons [illegible] Monte Vesulo. [illegible]

Cottiæ, quæ & Cottianæ [illegible] Taurinis [illegible] dominantur. Principatus [illegible] dicuntur. [illegible]

Graiæ, M. S. Bernardo parvo, teste Fortuna, Allobrogas, hinc Salassos à Salassis, [illegible] Augustam [illegible] mons apud [illegible] [illegible] Montem [illegible] S. Bernardi majoris [illegible] te Valesia.

Penninæ, Tacit. [illegible] Histor. [illegible] M. S. [illegible] quæ ab Allobrogibus & Sedunis partem Principatus Pedemontani & Insubriæ, dividunt.

Summæ, Adula mons alias, M. [illegible] Helvetios ab Italia [illegible] Rhetorum [illegible] & [illegible]

Lepontiæ, Plin. [illegible] Summis, ubi Rhenum ortum habet, jungentur, ubi Lepontii populi, [illegible]

Rhætiæ, Plin. [illegible] & Tacit. [illegible] Juga Rhætica, [illegible] Rhætos à [illegible] Athesis per Venetos [illegible]

Tridentinæ, [illegible] M. [illegible] Corcola [illegible]

Noricæ, Ammi. Marcellin. l. 15. quæ apud Melam l. 3. c. 7. mons Taurus dicuntur, [illegible] Tirolensem, Salisburgensem tractum, & Carinthiam [illegible] Villacum [illegible] [illegible] aliisque nominibus appellatæ.

Juliæ, Tacit. l. 3. Histor. c. 8. quæ & Carnicæ Ptol. & aliis dicuntur, inter Noricos & Carniam [illegible] Vinedicis, & Forum Julium, [illegible] Venetorum [illegible] intercedentes, atque in Hadriaticum mare [illegible] Quæ Alpes [illegible] [illegible] Apennino [illegible] [illegible] Vide [illegible] Part. 1. [illegible] 8. [illegible] Alpium [illegible] Job. Bapt. Plancinum Histor. Ant. & Nov.

ALPES, quoque Pastoris montana, quo æstate pecora aguntur & pascuntur, [illegible] Alpes, [illegible] Pass. [illegible] [illegible] Alpes [illegible] Friburgi [illegible]

ALESSA, oppidum Celtiæ regionis. Plin. l. 3. [illegible]

ALPHA, [illegible] longè ab Aquileja.

ALPHA, [illegible]

ALPHABETUM, [illegible] [illegible]

ALPHABUCELIS, [illegible] Marsorum. [illegible] ut aliqui [illegible]

ALPHANI, Doctores in Fermano regno, [illegible]

ALPHANI, vel **ALPHINI**, & **ALPINI**, vicus prope Thermopylas, item metropolis Locrorum. *Steph.* Sed legendum *Alpeni*. [illegible] eum Ἀλπηνοὶ habet.

ALPHANUS, Archiepiscopus Salernitanus, seculô 11. *Possevinus*; *Baron.*

ALPHARABUS, Arabs, Philosophus & Astronomus insignis, secul. 10. Genebr. *in Sylvestro* II. Blancanus *Chronol. Mathem.* [illegible]

ALPHARAGES, equi Arabicis generosi. Vide infrà in voce *Farius equus.*

ALPHATERNI, vide *Alfaterna.*

ALPHEA, Diana, ex eventu sic dicta, quòd Alpheus amore Dianæ percitus, Ortygiam usque eam sit insecutus, ac mox destiterit: ob idexstructò ibi Deæ templô, illi conciliatum est de facto cognomen. *Cæl. Rhodig.* l. 13. c. 14.

ALPHENUS JCtus. memoratur Æl. Lampridio in *Alexandro Severo*, c. [illegible], inter eos, qui in Principis hujus fuêre consilio: *Domitius Ulpianus juris peritissimus* — — *Julius Paulus juris peritissimus* — — *Pomponius legum peritissimus*, Alphenus, *Africanus*, *Florentinus* — *qui omnes juris Professores, discipuli fuere splendissimi Papiniani & Alexandri Imperatoris familiares & socii, ut scribit Acholius & Marius Maximus*. Ad quem locum notat Casaubon. ex Pomponio *Alphenum Varum* sæpe legi in Pandectis, sed antiquissimum, Servii Sulpitii discipulum: hunc verò cognominem alium fuisse Alexandri temporibus, aliunde non constare, adeoque jure hic id nomium esse suspectum.

ALPHENUS, vel **ALFENUS**, nomen sutoris apud Horat. *l.* 1. *Sat.* 3.

> — *Ut Alphenus vafer, omni*
> *Abjecto instrumento artis, clausaque tabernâ,*
> *Sutor erat* — — —

ALPHES Junior nepos Rabbi Isaac Alphes, auctor *Schebarim*, floruit A. M. 4942. juxta *Chronologiam Rabbinorum* R. Dav. Ganz.

ALPHESIBOEA, Phlegii, fluv. filia, quam Alcmæon, donatô illi monili, quod Eriphyle matri detraxerat, in uxorem duxit. Propert. *l.* 1. *Eleg.* 15.

> *Alphesibœa suos ulta est pro conjuge fratres;*
> *Sanguinis & chari vincula rupit amor.*

ALPHESIBOEUS, pastor quidam apud Virg. *Ecl.* 5. *v.* 73.

> *Saltantes Satyros imitabitur Alphesibœus.*

Ab ἀλφῶ invenio, & βοῦς, quasi inveniens boves. *Nic. Lloydius.*

ALPHEUS, Latin. *millesimus*, vel *doctus*, vel *dux*, Pater Jacobi Apostoli Matth. c. 10. v. 3. Marc. c. 3. v. 14. Luc. c. 6. v. 15.

ALPHEUS, vir doctissimus, Juris Professor. Lamprid. *in Alexand.* c. [illegible]

ALPHEUS, fluv. Elidis, Arcadiæ civitatis, juxta Pisas decurrens, qui longô cursu, receptis inter ea aliquot majoribus & ferme 140. minoribus fluviis, in Achaia demergitur, ibique terrâ absorptus, & subter mare defluens, ex Græcia decurrit ad Arethusam, fontem Siciliæ, ubi in mare Siculum cadit. *Moschus.*

> Ἀλφειὸς μετὰ Πῖσαν ἐπὴν κατὰ πόντον ὁδεύῃ,
> Ἔρχεται εἰς Ἀρέθουσαν ἄγων κοτινηφόρον ὕδωρ.

Virg. *Æn.* l. 3. v. 694. *Alpheum fama est huc Elidis amnem*
> *Occultas egisse vias subter mare, qui nunc*
> *Ore, Arethusa, tuo Siculis confunditur undis.*

Ovid. *l.* 5. *Met. Fab.* 10. & *l.* 3. *Amorum, eleg.* 6. *v.* 29.
> *Quid? non Alpheon diversis currere terris*
> *Virginis Arcadiæ certus adegit amor?*

Lucan. *l.* 3. *v.* 176. — *Populisque per æquora mittens*
> *Sicaniis Alpheus aquas.* — — —

Stat. *l.* 1. *Sylv.* 2. *Tumidæ sic transfuga Pisæ*
> *Amnis in externos longe flammatus amores,*
> *Flumina demersa trahit intemerata canali:*
> *Donec Sicaniis tandem prolatus anhelis*
> *Ore bibit fontes: miratur dulcia Nais*
> *Oscula, nec credit pelago venisse maritum.*

Quòd ait *dulcia oscula*, idem est quod innuit Virg. *Ecl. ult.* v. 4.
> *Sic tibi, cum fluctus subterlabere Sicanos,*
> *Doris amara suam non intermisceat undam.*

Huc alludit Gregorius Nazianzenus, *in epitaphio Basilii* Καὶ οὕτως, inquit, [illegible] Loquitur de Alpheo. Idemque Libanius *in Progymnasm.* [illegible] Idem Stat. *l.* 1. *Theb.* v. 271.
> *Fluctivaga qui prætervehitur unda*
> *Sicanios longe relegens Alpheus amores.*

Sil. Italic. *l.* 14. v. 54.
> *Hic, Arethusa suum piscoso fonte receptat*
> *Alpheum, sacræ portans insignia coronæ.*

Claudian. *l.* 1. *de raptu Proserp.* — *Alpheus Graiis angustus accensus*
> *Tendere ad Siculos etiam sine perdit amores.*

Sidon. Apollinar. *carm. ad Felicem.* — *Per ima ponti*
> *Alpheus fluit, atque transmarina*
> *In [illegible] unda conjugavit.*

Consentiunt Historici, aliique scriptores Plin. *l.* 2. *c.* 103. *Arethusa fons Syracusanus, in quem redduntur jacta in Alpheum.* Vide etiam *l.* 4. *c.* 5. Ammian. Marcellin. *l.* 15. *c.* 4. *Alpheus oriens in Arcadia, conjunctus fontis Arethusæ aquis, scindens Ionium mare, ut fabulæ ferunt, ad usque amatæ conjugis progreditur.* & ante utrosque Mela *l.* 2. *c.* 7. Ubi de Sicilia: *Abeo ad Pachynum ora quæ exterius Ionium mare [illegible], hæc fert illustria, Messanam, Tauromenium, Catanam, Megaridem, Syracusas, & in iis mirabilem Arethusam. Fons est, in quo [illegible] jactata, Alpheum amnem, ut diximus, Peloponnesiaco litori infusum: unde ille creditur non se consociare pelago sed subter maria, terraque depressus, huc agere alveum, atque hic se rursus extollere.* Quin & Strabo *l.* 6. ait, Alpheum sumere originem in Peloponneso, & per mare sub terra in Arethusam fontem terminari; vide etiam *l.* 7. 8. quamobrem finxerunt Poëtæ, Arethusam venatricem deamatam ab Alpheo fugisse per subterraneos cuniculos in Ortygiam, quam Alpheum fuisse insecutum. *Pausanias* dictum existimat, quod *Alphos*, vitiliginis speciem, curet. Hunc fluvium Ethnici nonnulli pro Deo coluerunt, cui & statuam, & communem aram cum Diana erexerunt, eumque amicum Jovis fecerunt, ob rationes satis lepidas, quas Pausan. *l.* 5. refert. Consecuta fuit etiam ipsa Arethusa postmodum divinos honores, ut ait Nicanor Samius *l.* 5. *de fluminibus*. Siquidem mos fuit Ægiensium, qui populi fuerunt Achajæ, liba sumta ex ara salutis in mare projicere, quæ se mittere Arethusæ Syracusias testarentur, sicut refert Melanthes *l.* 3. *de sacrificiis*. Quoniam verò non animi solùm, sed etiam corporis mundities Deo gratissima existimanda est, idcirco aquam illam, quæ vim haberet purgandi, sacrificiis accommodatam esse Ethnici sanxerunt, & fluvium ipsum, qui hujusmodi aquam suppeditaret, existimârunt esse Jovi amicissimum atque acceptissimum. Alii Mythologi divinam vim animorum nostrorum, virtutisque normam, per hujusmodi fabulam explicârunt, quippe quòd sicuti materia appetit formam, ut suum proprium bonum, (cùm ipsa per se inutilis sit, & otiosa appareat) sic anima nostra virtutem, tanquam formam suam expetit. Hæc causa est, cur *Alpheus* fingebatur sequi *Arethusam*, cum ἀλφὸς sit *macula*, sive imperfectio, & ἀρετὴ *virtus* à Græcis nominentur. *Orfea* seu *Rofea*, hodiè dicitur, teste *Sophiano* & *Carbon* seu *Darbon* nautis vocatur. *Nic. Lloydius.* Plura vide apud Petrum de Valle. *Itiner. tom.* 4. Inde *Alphæon*, lacus vitiligines tollens. Plin. *l.* 31. *c.* 2.

ALPHINUS, in latrunculorum seu Scaccorum ludo, persona, quam Galli *le Fol*, Itali *Alfino* vocant. Alanus in *Parabolis*,

> *Sic inter scachos Alphinus cuncta excat,*
> *Inter aves bubo &c.*

Pseudo-Ovidius *de Vetula l.* 1. ubi de eodem ludo:
> *Sex species saltus exercent, sex quoque Scaci,*
> *Miles & Alphinus, Rochus, Rex, Virgo, Pedesque.*

Infrà,
> *Oblique salit Alphinus &c.*

Apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide Hieron. Vidam, qui eleganti Poëmate ludum hunc descripsit, & infrà, ubi de Calculis, *Latrunculis*, *Scaccorum ludo*, *Zatrikio*.

ALPHIUS vel **ALFIUS**, fœnerator insignis, à quo primùm profecta fertur celebris illa sententia, videl. *vel optima nomina non appellando fieri mala.* Ejus meminit Horat. *in Epod. Od.* 2.

> *Hæc ubi locutus fœnerator Alphius,*
> *Jam jam futurus rusticus:*
> *Omnem relegit Idibus pecuniam,*
> *Quærit Calendis ponere.*

ALPHIUS Avitus, Poëta Historicus, sub Severo. Voss. *de Histor. Lat. l.* 1. *c.* [illegible] *p.* 694. Diversus ab *Avito Alcimo*, Poëta Christiano.

ALPHONSUS, I. Hispaniæ Rex, *Catholici* titulum à Julio II. impetravit. Victoriis contra Mauros clarus. Mariana *Hist. Hisp.* Baron. *A. C.* 738. 744.

ALPHONSUS II. Hispaniæ Rex, cognomine *Castus*, 50. Virginum tributum Saracenis antea pendi solitum sustulit, illosque, Ulyssiponâ captâ, magnâ clade affecit, A. C. 793. Ximenam Sororem, se invito, Sanctio Sardiniæ comiti nuptam, in monasterium detrusit, maritô ejus excæcatô, filium vero eorum Bernard, de Carpio, educari sollicitè jussit: qui adultus, cum parentum libertatem precibus obtinere non posset, aulâ & spe regni decessit. Obiit Alphonsus A. C. 824. *Rodericus*, *Marianus*, *Marmol.* regnavit ann. 41.

ALPHONSUS, III. Hispaniæ Rex, cognomentô *Magnus*, Abdalæ & Mahometi, fortiter restitit, in Ecclesiasticos beneficus. A Garcia filio regnô se abdicare coactus est, cui feliciter præfuerat, ann. 40. A. C. 883. Obiit, an. 887.

ALPHONSUS, IV. Hispaniæ Rex, *Monachus* cognomine, qui Monasterio se incluserat, è quo thronum repetiturus, excæcatus est, A. C. 927. Ambros. Moral *l.* 16 *c.* 7. 9. 10. regnavit ann. 5. mens. 7.

ALPHONSUS, V. Hispaniæ Rex, Veramundi fil. Correxit leges Gothorum, A. C. 1020. bellum cum Mauris gessit, sagittâ in obsidione urbis *Viseo*, in Lusitania interfectus, A. C. 1027. *Marianus*, Genebr. *in Chron.* regnavit ann. 29.

ALPHONSUS, VI. Hispaniæ Rex, regnavit ann. 43. Cognomine dictus *Strenuus*. Plurimis urbibus Mauros exuit, Henrico Burg. primo Portugalliæ Regi filiam Teresam uxorem dedit, 6. uxorum maritus. Ejus tempore Cid & Rodrigo, illi adeo celebres, vixêre. Obiit A. C. 1109. ætat. 70. *Marian.* *Roderic.*

ALPHONSUS, VII. Hispaniæ prius jam Arragoniæ & Navarræ Rex, prioris nepos, Urracam uxorem, ob mores, repudiavit, Castellanô Regnô, quod per eam adeptus erat, post. 2. ann. relictô. *Bellator* nomen meruit, 29. præliis inclytus. Imperator Hispaniæ dici voluit, & pluribus urbibus è Maurorum potestate ereptis, obiit, in pugna. A. C. 1157. regnavit ann. 30. Vide prædictos auctores.

ALPHONSUS, VIII. Hispaniæ Rex, Raimundi, Burg. Comit. ex Urraca fil. cognomentô *Bonus*, Imperatorem se coronari jussit, per Archiepiscopum Toletanum A. C. 1135. Post obitum Alphonsi VII. cum Navarræ & Arragoniæ Regibus feliciter bellavit. Obiit in expeditione contra Mauros, A. C. 1157. Castellæ regnô, Sanctio filio, & Legionis, Ferdinando Juniori relictô, vide supra. Regnavit ann. 35.

AL-

ALPHONSUS, IX. Castellæ Rex, cognomine *Nobilis*, re[illegible] Saracenos [illegible]. Ex Leonora, Angliæ Regina, [illegible] Blancam, Ludovici IX. Galliæ Regis matrem. Obiit A. C. 1214. Ætat. [illegible] Marian. [illegible] Va[illegible].

ALPHONSUS, X. Hispaniæ Rex, post Patrem Ferdinandum [illegible] Philosophum & Mathematicum [illegible] Imperium [illegible] A. C. 1284. [illegible] Rex [illegible] Alexandri [illegible] Gothis [illegible] Nam Alphonsus [illegible] Hispaniarum. A. C. 740. a Gothis [illegible].

ALPHONSUS, XI. In cuius Rex [illegible] Arragoniæ [illegible] A. C. 1[illegible] Successorem habuit [illegible].

ALPHONSUS, I. Arragoniæ & Navarræ Rex. Vide supra [illegible] VII.

ALPHONSUS, II. Obiit Perpiniani, A. C. 1196. Vide Marianam, [illegible] *Hisp.* [illegible] Vasæum [illegible].

ALPHONSUS, III. [illegible] Petrum III. patrem Rex, A. C. 1285. Obiit 1291. [illegible] Mariana [illegible].

ALPHONSUS, IV. [illegible] Patri successit [illegible] Obiit A. C. 13[illegible] Mariana [illegible].

ALPHONSUS, V. [illegible] *Magnanimus*, Patri Ferdinando successit [illegible] A. C. 1442 [illegible] A. C. 1458 [illegible] de Rebus Antiquis [illegible].

ALPHONSUS, I. Lusitaniæ Rex quoque Mauritanorum [illegible] A. C. 1139. [illegible] Alphonsum VII. Castellæ Regem & Mauros [illegible] Obiit A. C. 1185. [illegible] Mezeray [illegible].

ALPHONSUS, II. cognomine Crassus, Sanctio I. Patri successit [illegible] Obiit A. C. 1223 [illegible].

ALPHONSUS, III. [illegible] Alexandrum IV. [illegible] Obiit A. C. [illegible] Mariana [illegible].

ALPHONSUS, IV. cognomine *Audax*, Alphonso XI. Hispaniæ Regi [illegible]. Obiit A. C. 1357. [illegible] Vide supra.

ALPHONSUS, V. [illegible] Obiit A. C. 1481. Ætat. 49. regni 43. Auctores supra laudati.

ALPHONSUS, VI. Patri Johanni VI. successit, A. C. 1656. [illegible].

ALPHONSUS, I. Rex Neapolis & Siciliæ, vide *Alphons.* V. Rex Arragon.

ALPHONSUS, II. successit patri Ferdinando I. [illegible] A. C. 1495 [illegible].

ALPHONSUS, [illegible] Ludovici VIII. Galliæ Regis [illegible] Ludovici IX. [illegible] A. C. 1271. Mezeray [illegible].

ALPHONSUS, Comes [illegible] A. C. 1148 [illegible] A. C. 1147 [illegible] Mariana [illegible].

ALPHONSUS [illegible] A. C. 1415 [illegible] Alphonsus Tostatus [illegible] apud Bellarm. [illegible].

ALPINUS, Scotiæ Rex post Dongalum, [illegible] contra Pictos, tandem tamen [illegible] caput & occiderunt, A. C. 83[illegible] Buchanan. [illegible].

ALPINUS, Cornel. [illegible] Mecœnatis Auctore filii bella descripsit [illegible] Horatio [illegible] carminibus [illegible].

Vide Pagelin. [illegible] Vossium [illegible].

ALPINUS, [illegible] Helvetiorum [illegible].

ALPINUS [illegible] Vespasiano [illegible].

ALPINUS Prosper, vide [illegible].

ALPINUS, [illegible] Veronensis, cadit in Athesim [illegible].

ALPINUS [illegible] Antonino Pio [illegible] Alpinum [illegible].

ALPNACHUM, vulgo [illegible] in Helvetia [illegible].

ALPONOS [illegible] Episcopalium [illegible].

ALPUXARA, vulgo [illegible] in regno Granatensi [illegible] & Almeriam.

ALRADUS [illegible] Rex [illegible].

ALRESFORDIA, opp. l. Angliæ, in Hantonia provincia [illegible].

ALRICUS, fluv. Sueviæ [illegible].

ALS [illegible].

ALSA, fluv. Fori Julii, Aquilejam præterfluens. Plin. l. [illegible] [illegible] Constantinus [illegible] Est & [illegible] Vide [illegible] Alsatia [illegible].

ALSADIMUS [illegible].

ALSATIA, vulgo [illegible] Germaniæ [illegible] Helvetiis [illegible] Rhenus [illegible] Lotharingiam [illegible] Germaniæ [illegible] IX. [illegible] Romanorum [illegible] Rudolphi [illegible] Hagenoa [illegible] & [illegible] Vide [illegible].

Alsatiæ urbes [illegible]:

Argentina, *Strasbourg*.	Mo[illegible], *Molsheim*.
[illegible]	[illegible]
Colmaria, [illegible]	Schlestadium, *Schlestadt*.
[illegible]	[illegible]
Haguenoa, *Hagenau*.	Turchhemium, *Turckeim*.

Landavia, *Landau*. Vissemburgum, *Weissenburg*.

Ex quibus quædam præfatô bellô muris nudatæ, Selestadium autem de novo munitum est.

ALSHEICH, seu XEQUE, h. e. *Senior* vel *Presbyter*, titulus honorarius, apud Arabas, non quidem Sanctis, ut quidam volunt, aut ut alii, illustribus mediæ conditionis; sed tum senioribus & doctioribus moraliter; tum Viris in Republ. principibus civiliter tribui solitus. Sic Eben Sina seu Avicenna, Medicus ille celeberrimus nominatus est, *Alsheich*, i. e. Senior *Princeps*, seu *Senior & Princeps* ob singularem, quâ pollebat, scientiam; atque in *Synopsi propositorum sapientiæ* Arabum, edita Parisiis A. C. 1614. citatur aliquoties nomine *Alsheich*, i. e. *Senioris & Principis Aben Sine*. Mahumedes quoque ille Ben David, in *Geomet*. fronte vocatur *Alsheich*, i. e. Senior *sapiens*, seu *venerabilis*. Et inter auctores Chymicos habetur *Senior Zadith*, fil. Hamuelis ex Arabico olim traductus, qui & simpliciter *Senioris* nomine insigniri solet. Liber ejus inscribitur, *Senior de Chemia*, in quo etiam *Ordinis Senioris* mentio &c. Notio vero vocis hujus et dignitatis Arabum tempore occurrit, quo spectat Tyriorum ille supremus Magistratus, quem *Senem tantum appellatum esse*, ait Antonius. *Hispan. Part.* 2 tit. 17. c. 9 §. 7. Alibique legimus in Phœnicia quosdam *præfecisse sibi Capitaneum, quem ipsi*, Alsheich, h. e. *Veterem seu Senem vocant*, in *Fortalitio Fidei* l. 4. c. de *Diversit. paganor.* &c. Vide Joh. Seldenum *de Synedriis* l. 1. c. 14. & in voce *Senior*.

ALSENA, Insul. Daniæ, in mari Baltico, ad litus Orientale Slesuicensis Ducatus a quo exiguô distat freto. Ibi magnifica arx Sunderburgum Ducum Holsatiæ, & castrum Nordeburgum.

ALSFELDIA, urbs in Germaniâ.

ALSIATUM, pagus non obscurus agri Mediolanensis, hodiè *Alciat*, Andreæ Alciati JCti clarissimi patria. *Ferrar*.

ALSIETINA *Aqua*, & *Augustina* [illegible], aquæ ductus viâ Claudiâ ab urbe Roma 14. mill. pass. distans, Romam usque perductus.

ALSIUM, ultra Pyrgos ad ostia Tiberina euntibus fuit oppid. cujus antiquam originem indicare voluit Sil. Italicus *his versibus*, *l.* 8.

> *Nec non Argolico dilectum litus Halæso*
> *Alsium, & obsessi campis squalentibus Fregenæ.*

Ita legendum, non *Fregella*. Strabo *l.* 5. [illegible], i. e. oppidulum suâ ætate vocat. [illegible] Vide Plin. *l.* 3. *c.* 5. Rutilii tempore villam tantum fuisse patet ex hoc distichio:

> *Alsia prælegitur tellus, Pyrgique recedunt,*
> *Nunc villæ grandes, oppida parva prius.*

Populi *Alsienses*. longitud. 35. 55. latitud. 41. 40. *Nic. Lloydius*.

ALSIUM, vulgo creditur *Palo*, castrum gentis Ursinæ, in Ducatu Braciano, ad mare Tyrrhenum.

ALSONA, oppid. Galliæ Narbonensis in Occitania provinc. ad fluv. *Fresquet*, inter Carcassonam & Fanum S. Pauli, in Arvernis inferiori *Auzon*. Vales. *Notit. Gall.*

ALSTEDIUS Johannes Henricus, vide *Iohannes Henricus*.

ALSTERA, fluviolus German. in Holsatia, cadit in Albim, juxta Hamburgum.

ALSUANGA, oppid. Livoniæ, in Ducatu Curlandiæ, in ora maris Baltici.

ALSULEGIAN, vide infrà *Gymnastica*.

ALSUS, Achaiæ in Peloponneso fluv. qui è Sipylo monte in Hermum fluit. Pausan. *l.* 7. *in fine*.

ALSUS, nomen pastoris. Virg. *Æn. l.* 12. *v.* 304.

> *Sic rigidô latus ense ferit. Podalirius Alsum*
> *Pastorem, &c.*

ALTA, fluviolus Angliæ, in Lancastrensi Comitatu. Cadit in mare Hibernicum, prope Altmutham oppidulum.

ALTA, it. ALTEN, & ALTENBOTTEN, fluv. & æstuarium Norvegiæ, in Finmarchia provinc. versus Boreale Promontor. in Vardhusiana præfectura.

ALTA, Petra, Abbatia illustris est Galliæ, in alto monte posita quæ *la Haute-Pierre* vulgò, in Lotharensium finibus, inter Mediani Monasterium & Senonias, nisi potius est *Moutier Haute-Pierre*, cella Cluniacensis, ad fluvium Lupam in Sequanis, Hadr. Vales. *in voce Justina*.

ALTA Rhætia, arx Rhætiæ in altissimo monte sita, prope pagum Tuscanum, ubi fluv. Abella aborto labitur.

ALTA Ripa, oppid. German. superioris ad Rhenum, in Palatinatu, vulgo *Altrip*: vicus est Valentiniani Augusti ad Olybrium P. V. rescripto nobilis, Valentiniano N. P. & Victore Consulib. Vales. *Notit. Gall.*

ALTABA, Africæ propriæ urbs. *Antonin.*

ALTADAS, vel ALTHADAS, Africano *Sethos*, XI. Assyriorum Rex, otium, & vitæ tranquillitatem secutus fertur, eò quod stultum esse duceret multis laboribus defatigari, amplificandi regni causâ, quoniam ea res ad nullam hominum salutem & utilitatem, sed ad detrimentum potius, atque servitutem pertineret. *Berosus*. A. M. 2354. Euseb. *Chron.*

ALTAHAIM, vetus Rhætorum urbs, ubi Synodus habita, A. C. 917. *Tom.* 9. *Conciliorum*.

ALTAI & ALTHAI, montes Asiæ in Tartaria vera sed Septentrionali, ubi sepulcra Regum Tartariæ, versus urbem Caracoram & regnum Mongul Quibusdam *Belgian*.

ALTANUM, Calabriæ oppid. *Antonin.* hodiè *Soreto*.

ALTANUS, in *Gloss.* Saxon. Ælfrici, Vulcanum seu Mercurium sonat. Vide infrà *Woden*.

ALTAO, urbs Mauritaniæ Cæsariensis. *Ptol.* Aliis *Atao*, quod *Caiao* hodiè dici ferunt.

ALTARARIUS, idem, quod *Altarista*, vide infrà.

ALTARE, unus erat ex tribus sacrificandi locis apud Gentes, ab *altitudine* dictus. *Superis enim Diis offere, ara Terrestribus, Cælestibus autem extructis foveis sacra facere Gentiles*: unde denominata etiam *sunt* Altaria, *ad quæ*, *cum participabant*, *manibus altius porrigebant*, Servius. Erat enim ara humilior, & vix e terra eminebat, imò secundum quosdam in ea occultata, *Altare* verò supra terram erectum stabat, Græcis Βωμὸς, item Ἐσχάρα [illegible], quasi vallum, vel agger, ex aggestu terræ factus. Certè Scholiastes Euripidis in *Phœnissis*, notat, ad *Altare* per aliquot gradus fuisse ascensum. Hoc cum erigebant Græci, quemadmodum & cum Idolum aliquod consecrabant, solebant femorali, certò habitu induræ, [illegible] *collis legumina vel ollas circumgestare*, Diis offerendas. Aristophan. *in Pluto*.

> [illegible]
> [illegible]
> *- - Ollas, quibus Numen*
> *Dedicabimus, sumens in caput fers.*

Communiter autem fiebat *Altare* ex terra congesta, & tum [illegible], i. e. *tumulus* vocabatur. Similiter ex cinerum aggestu nonnunquam extruebatur, aliquando ex terra sanguine macerata, deinde lapidibus, & aliquandò etiam ex ligno fiebat: Figurâ nonnunquam oblongâ, quadratâ item, sed plerumque orbiculari. Loca, ubi Altaria stabant, *Excelsa* dicta sunt, toties in Sacris Israelitis Ethnicizantibus a Prophetis exprobrata. Unde Sophocles *in Trachiniis*: [illegible] In quæ verba Scholiastes: [illegible] i. e. *Unusquisque unam fecit nuncupatur*, *quia altissimo Deo in altissimo loco sacrificia offerre convenit*, ut nempe eò facilius sacrificantium è propinquiori loco preces exaudirentur. Adde, quod *Altaria* in sublimibus locis minus erant profanationis periculo exposita, unde [illegible] & [illegible] eidem Scholiastæ dicuntur. Vide Franciscum Rossæum *Archæologiæ Atticæ l.* 6. *c.* 3.

ALTARE apud Hebræos, *a quibus Altarium usus ad Gentes transiit*, in Tabernaculo, duplex erat, *Æneum*, in Atrio, & *Aureum*, in Sancto. Et illud quidem, de quo vide Exod. *c.* 40. *v.* 29. decem cubitos Aulæum versus a Tabernaculo remotum, confectum erat, è putrissima cedro, quinque cubitos longum ac tres altum. Obducebatur illud undique laminis æneis, ac mediô spatiô ænea itidem lamina, foraminibus plena, sacrificiorum cineres egerebat, in circuitu 4. annulos habebat quibus vectes inserebantur, quoties Arca à Levitis transferenda erat, partesque quatuor ejus anguli ære munitæ, paulo altius extra *Altaris* limbum, extabant. Atque ea erant *Cornua Altaris*, sanguine libationum & victimarum alligationi destinata *Vincite victimam festivam funibus usque ad cornua Altaris*. Psalm. 118. *v.* 27. Vide quinque Exod. *c.* 27 *v.* 1 - - 8. Et hoc quidem fuit *Altare holocausti*, cui inserviebat reliquum instrumentum ejus, Crateres, Lebetes, Forcipes, Fuscinulæ, Palæ &c. Exod. *c.* 27. *v.* 3. juxtaque illud dispositæ columnæ, cum uncis ferreis, ad excoriandas victimas; duplex item in Templo mensarum lapidearum ordo, quibus vasa aurea & argentea, ad oblationem necessaria & præparatæ sacrificii partes imponebantur, Ezech. *c.* 40. *v.* 41. Illud, nempe *Aureum*, cedrinis tabulis deauratis constans, unius cubiti longitudinem ac latitudinem habebat, Exodi *c.* 30. *v.* 1. *& seqq.* Super quo bis de die suffitus adolebantur, tum à Pontifice tum à reliquis Sacerdotibus. Semel autem quotannis solemnium modò odores in eo incendebat Pontifex atque illud piaculari victimæ sanguine expiabat ac lustrabat, Exod. *c.* 30. *v.* 10. dicebaturque *Altare suffitus*: In Templi Salomonici porrò Atrio *Altare holocaustorum* à Mosaico, cum magnitudine, tum materiâ, differebat: utpote 32. cubitos in infimo ambitu, in supremo vero 24. in longitudine ac latitudine 20. in altitudine 10. continens, ut videre est 2. Chronic *c.* 4. *v.* 1. Non autem, ut prius, ære solum obductum, sed ex solidô ære constructum ac septem varios annulorum ordines habebat, juxtaque columnas quasdam & mensas marmoreas, ad sacrificiorum usum: Medium verò cingebat filum coccineum, ad sanguines discernendos: & subtus ducebant canales, qui victimarum sanguinem in proximum torrentem derivarent &c. Vide Franc. Burmannum *Synops. Theol. Christ. tom.* 1. *l.* 4. *c.* 14. *&* 15. *Altare* hoc *æneum*, *quod fuerat coram Jehova* usque ad tempora Achazi, Rex hic impius, qui in gratiam Tiglath-Pilesers Regis Assyriæ, aliud erigi curaverat, ad similitudinem illius Altaris, quod Damasci viderat, *longius amovit ab interiore ipsius domus*, *ne esset inter suum Altare & domum Jehovæ*: *posuitque illud ad latus sui Altaris*, *Aquilonem versus*, 2. Regum *c.* 16 *v.* 14. adeoque sic ab usu removit: Quemadmodum & Manasses Rex *toti exercitui cælorum Altaria extruxit*, *in Atriis domus Jehovæ*, 2. Regum *c.* 21. *v.* 5. Sed hujus filius Josia, utrisque abolitis, *Altare Dei* restituit, 2. Reg. *c.* 23. *v.* 12. *& seqq.* donec expugnatis per Babylonios Hierosolymis Templôque destructô, illud cum reliqua supellectile in hostium manus pervenit, *c.* 25. *v.* 11. *& seqq.* Post elapsum verò captivitatis tempus, *Altare Dei Israelis ad offerendum in eo holocausta*, denuo *extructum est*, Esræ *c.* 3 *v.* 2. mansitque, donec exhibitô Messiâ, omnibusque umbris impletis Romani sub Vespasiano Reipublicæ Ceremoniisque Judæis finem imposuêre, qua de re alibi.

ALTARE, hodieque in communione Romana erigi solet, in eminentiori Ædis sacræ parte, teste Walafr. *de Rebus Eccles. c.* 6. Bedâ *l. de Tabernac.* Ruperto *de divin. Offic. c.* 30. &c. Vide quoque infrà, *Mensa Domini*. Et quidem antea, ad significandam Christi unitatem, unicum in Ecclesiis erat, quod prout Eusebius in *Encomio* pro Paulino Tyri Episcopo *Histor. Eccl. l.* 10. *c.* 4. *Unigenitum Altare* appellavit. Postea in quolibet Templo complura fuêre Latinis, meminitque tredecim eorum in una Æde Gregorius. *Ep.* 50. *l.* 10. *ad Palladium*. Lapideum aliud omnino esse voluit, *can.* *Altaria si non fuerint lapidea*. in quo, ubi Episcopus Diœcesanus celebravit, neminem eodem die, absque ejus licentia, idem facere licere, ajunt; quam observationem Græci extendunt etiam ad simplices Sacerdotes, ita ut

us eòdem die ad vetum Altare uno Presbytero sacrum facere [illegible]. In [illegible] vero Altaribus quatuor Basilicarum Urbis Romæ Patriarchalium [illegible] præter Papam celebrare licet, nisi quod Jacobus [illegible], S. Pauli Abbas ex privilegio Bonifacii VIII. A. C. 1300. *Ep.* 48. hanc facultatem pro altari majori ejusdem Basilicæ accepit, a quo tempore Successores ejus, qui Sacerdotii ordinem a Pontifice acceperint, idem privilegium retinent. Sed & Cardinales, cum in uno ex præfatis Altaribus sacro defungi cupiunt, Breve à Pontifice accepto, ad id idoneï habentur. Ipse Pontifex antiquitus, in Sabbato quatuor Temporum Decembris, cum in Altari S. Petri celebrabat, pro conferendis Ecclesiasticis Ordinibus, ab uno ad aliud Altare discedebat. *Dominus Pontifex* [illegible] *Sell. Majori* [illegible] *facit ingeniculationes, facta reverentia ad Altare* [illegible], *quia in hoc Altari nullus* [illegible] *nisi a Romano Pontifice*, Benedic. Can. S. Petri *Ceremoniale* [illegible] Bibl. S. August. de Urbe. Porro inter cætera sunt apud eosdem *Altare*, ubi SS. ut dicunt, reliquiæ quiescunt, [illegible] qua de re vide infra in voce *Pitheum*. Ad quem finem *Altaria* à multo antiquitus separata erant. Cujus ritus hodieque Græca Ecclesia retinens est, quæ etiam tanta reverentia Altaria colit, ut ad ea accedere nulli Laico permissum sit &c. Plura hanc in rem vide apud Macrum, Fratres *Hierolex.* Sed & *Altare*, partem Templi, in quo erectum altare conspicitur, denotare, discimus ex Gregorio Turonensi *Hist.* l. 2. c. 14. Ecclesiam præterea, ut ajunt significat, vel obventiones ac reditus Altaris seu Ecclesiæ, maxime decimam Ecclesiasticam, apud Gallos imprimis. Concilium Claromont. A. C. 1095. *can.* 3. *Ecclesiæ, quæ vulgari vocabulo apud eos* (Gallos) *altaria nuncupantur*. Unde *Altaria* vel *Altaria* & *Decimæ*, conjunctim Decimæ Ecclesiarum dicuntur, quæ ad ipsas Ecclesiarum Præsides pertinent, quasque sæpe à Laicis usurpatas esse, docet Charta Philippi Regis Franciæ. A. C. 1096. in Chron. Monaster. Johannis de Vineis, c. [illegible] *Sed postmodum mortui, qui intrant in Orbem terrarum, qui exploratores Laicos & Pseudo-Clericos* [illegible] *tantum creaverunt, ut quidam Altaria vel Decimas in beneficia extorquerent, quidam vero* [illegible] *hæreditatem, converterent, &c.* Vide Car. du Fresne *Gloss.* & plura de variis circa hæc Laicorum Ritibus, sic infrà. Hinc *Altaragium*, seu *Alteragium*, vel etiam *Altelagium*, obventio Altaris, apud Eund.

ALTARE, seu ARA, in Circo Olympico, memoratur Pausaniæ *l.* 5. ubi de Ludis aliis. Cum enim duplex in Circo carcerum ordo esset, qui [illegible] capiebantur à cetratorum, unus ad sinistram primæ metæ, alter ad dextram, in medio utriusque partis [illegible] ejus, qui machinationem movebat, quâ omnia ostia aperiebantur. *Altare* nempe. Græce *Βωμός*, circa mediam proram Circi [illegible] figuram quippe habuit [illegible], quæ satis lata erat, quæque discriminabat utrumque ordinem ostiorum, Januæ Consulum vel ostio, quod ad medium Circi spatium patebat Romæ, respondens. Ad hujus Aræ vel primarum metarum partem dextram, omnes currus, emittendi ad currendum, stare debebant, quoniam rectô cursu ad ultimam metam circumflectendam pertendebant: cum paulo aliter se res haberet in Circo Romano, uti diximus supra in voce *Alba Linea*, plura vide apud Salmas. *ad Solin. p.* 901.

ALTARE Portatile seu *Viaticum*, Durando *Ration.* *l.* 1. *c.* 7. *num.* 14. *quod per viam portatur: Altare lapideum* seu *Viaticum*, Hugoni Flavinac. *Chron. p.* 145. *Lapis Consecratus*, Anselmo *l.* 3. *Ep.* 159. *Tabula Itineraria*, in Ord. Rom. *Ara* [illegible] *quoque Balsamari*, Altariolum est, quod in eadem Communione loco Altaris omnino lapidei, usurpatur. Atque hoc ab Episcopo consecratum, itidem ex lapide esse debet a. Martyrum habere reliquias, sine quo celebrare nemo potest, nisi Pontificis Romani dispensatione, qui inter alia privilegia Missionariis Propagandæ Fidei, ut vocant, concedere solet, ut in casu necessitatis absque tali Altariolo sacra conficiant. Debet autem hujusmodi *Altare portatile* quoque spatium habere commodum, *ut Calicem & hostiam capiat*, uti loquitur Navarr. in *Manual.* c. 25. *num.* 1. In duas verò partes divisum ac plicatile, libri instar, Sacro inservire nequit, quia istiusmodi Altariolum symbolum unitatis Christi personalis esse ajunt, &c. Vide Macros Fratres in *Hierolex.* atque infrà passim imprimis in voce *Antimensium*, & *Viaticum*.

ALTARE S. Sedis, vide infrà *Apostolicum*.

ALTARE Testimonii, quod præcaturi filii Ruben, Gad & dimidia tribus Manasse in testimonium legi. Mosaicæ super ripam Jordanis, in tribu Benjamin extruxerunt.

ALTARE complectendi ritus ad fidem faciendam, memoratur in Chron. Monast. Sereni A. C. 1126. *In Ecclesia B. Petri Altare complexus, quasi ad probandum, quod Hostiam pro femina commutatam fuisset, ita se obligavit, ut si* [illegible] *Marchiones, ipse sua corpora perderet familiam*, apud Car. du Fresne in *Glossar.*

ALTARE denudandi ritus, in eadem Ecclesia, usitatus est. Tis autem *Altare* [illegible] in Feria 5. Cœnæ Domini, quâ nuditatem Christi in passione significari, ait Alcuinus *de Off.* [illegible]. Meminitque *Ord.* Romanus ceremoniæ hujus Feriâ 6. Parasceves observari solitæ. Scilicet ad illa verba Evangelicæ passionis, *Partiti vestimenta mea*, duo Diaconi auferebant Altaris mappam, in quo sic denudato consumebatur Eucharistia à sepulchro delata. Abusus autem ille, quo olim à Sacerdotibus implorabatur divina vindicta, uti refert Gregorius Turonens. *de Glor. Martyr. l.* 1. *c.* 70. abrogatus est in Concilio Toletano XIII. *can.* [illegible] 26. *quæst.* 1. Denudabantur enim Altaria, extinguebantur luminaria ac tandem ipsa Officia divina deserebantur. In Ecclesia Ambrosiana denudantur Altaria Feria 6. Parasceves, parietesque velis sanguinei coloris cooperiuntur, &c. Vide Dominic. Macrum *Hierolex.* Nudantur ibidem & lavantur quoque Altaria, in Cœna Domini, uti refert Car. du Fresne *Glossar.*

ALTARE lavandi ceremonia, in Communione præfata, non minus in usu est. Et quidem, in prædicta Feria 5. *lavantur Altaria hyssopo, vino & aquâ*, quorum illud cum symbolum unctionis Christi à Magdalena adhibitæ, illa, cum sanguinis & aquæ è Christi latere prorumpentis signa esse velint, ideo Rocardus illos melius tacere putaret, [illegible] ipso die tantum Cathedrales [illegible]. Lavare solent, Romæ tamen in Basilica Vaticana, ut & Dominicana Feriâ quinta à Cœnâ. In Ecclesia Græca solus Patriarcha munere hôc defungitur & Metropolitanus suæ Ecclesiæ, qui aquâ primo benedicta, deinde aquâ rosaceâ, ex *Euchologio* præscripto, Altaria lavant. Aspersionem autem Altaris, quæ aqua fit benedictâ singulis Dominicis per annum, Baptismum Salvatoris repræsentare dicunt, eamque omittunt, cum Eucharistiæ Sacramentum in illo expositum est: quemadmodum nec cruce Altare signant in principio Evangelii Johannis in fine Missæ, eo quod ipsemet Auctor benedictionum ibi adsit, Gavant. *Part.* 4. *tit.* 19. *in rubr.* [illegible], apud Dominic. Macrum in *Hierolex.* Adde Car. du Fresne, in Cœna Domini quoque, nudari & lavari Altaria consuevisse, in *Glossar.* Vide supra.

ALTARE osculatur semper Sacerdos, in præfata Communione, antequam Populum salutet tribuatque pacem: ajunt enim, *pacem a Christo Domino* [illegible] *petendam esse*, [illegible], apud eundem *Macrum*. Et quidem, si ex dispensatione Pontificis reliquiæ in Altari non sint appositæ, Sacerdos ante introitum Altare osculatum omittendum esse verba illa, *Quorum reliquiæ hic sunt*, & tunc osculandum, quando dicit, *Indulgentiam* [illegible], ait apud eundem Gavant. *Part.* 2. [illegible] 4. *in Rub. Missæ.*

ALTARE velandi mos, similiter apud eos in usu: imprimis notabilis ceremonia fuit, quæ in nocte siebat Natalem Domini præcedente. Tribus nempe velis cooperiebant Altare, nigro, albô & nigrô: è quibus hoc auferebant, in fine primi nocturni, quo obscuritatem temporis ante legem significari, tertiô volunt, illud in fine secundi nocturni, in signum temporis Legalis, illud autem in fine tertii & ultimi, in symbolum Legis Gratiæ, Joh. Beleth. *de Divin. Offic.* c. 69. & Durandus *Ration.* [illegible]. Eadem ceremonia iterabatur ad matutinum Paschæ, post quamlibet lectionem, cum non nisi tunc unicum habeatur nocturnum. In Hispania, per totum Quadragesimale tempus extendunt Velum ante majorem aram, dum in Ferialibus recitantur horæ & canitur Missa, nec retrahitur, nisi cum Evangelium canitur, in elevatione hostiæ, ut vocant, & calicis, in Sacerdotis postremam super Populum orationem. At in Feria IV. majoris hebdomadæ penitus aufertur, ad verba illa Evangelii: *Et velum Templi scissum est.* Vide iterum Dominic. Macrum *Hierolex.* & suprà ubi de *Altaris denudatione*.

ad ALTARE jurandi ritus, vide infrà ubi de *Jurandi ritibus*.

ALTARI caput imponendi ceremonia, in signum professæ subjectionis & obedientiæ occurrit apud Arnoldum de *Miracul. S. Emmerammi l.* 1. *c.* 12. *Qui capita cum manibus religiose Altari S. Emmerammi* [illegible], *professi sunt, se Martyri perpetuo servituros.* Et in *Vita Virgilii Episcopi Juvavensis c.* 7. *Ad Juvavense Monasterium* [illegible] *caput suum in servitium Dei declinavit, singulis annis, quamdiu vixit, in signum subjectionis suæ aliquod obsequium illuc persolvendo*, apud Car. du Fresne *Glossar.* Contra ad *Altare*, vel circa *Altare*, item *ante cornu Altaris*, manumissionem fieri solitam, dicemus infrà ubi de illa.

in ALTARI offerendi ritus, apud Marculfum *l.* 1. *Form.* 1. de donationibus, quæ fiebant Ecclesiæ, earum instrumentis super Altaria positis, quo solemniores essent, ac ita ipsi Deo eas factas esse constaret: memoratur in L. Alemannorum c. 1. §. 1. ubi de donationibus factis Ecclesiæ: *Et qui hoc facere voluerit, per chartam de rebus suis ad Ecclesiam, ubi dare voluerit, firmitatem faciat & testes sex vel septem adhibeat, & nomina eorum ipsa charta contineat, & coram Sacerdote, qui ad eandem Ecclesiam deservit, super Altare ponat, & proprietates de ipsis rebus ad ipsam Ecclesiam in perpetuum permaneant.* Adde L. Bajwar. c. 1. §. 1. Cujusmodi traditionis & oblationis formula extat in Capitul. Caroli Magni *l.* 6. *c.* 285. Vide præfatum Carolum du Fresne *Glossar.*

ALTARIA Trichora, apud Paulinum *Ep.* 12. *ad Sever.* *Reliquias Apostolorum & Martyrum intra Absidem trichora sub Altaria jacent*, quod fieri, multis exponit *Commentator* Paulini. Sed *trichoram sub Altari* legendum, monet Salmas. qui hanc vocem ad *Absidem* referens, eam *trichoram* vocari ait, quod esset tribus concavitatibus firmata, seu quod illa Absis sive Concha major, tribus concavis recessibus firmata, duas alias conchulas dextra lævaque haberet, ut ex Paulini latere probat.

[illegible]
Κόγχαις ἀμφοτέρωθεν [illegible]

Et Paulino *eod. ep.* *cum duabus dextra lævaque conchulis intra spatiosum sui ambitum absis simata lateat.* Quid enim *Altaria* legi non possit, inde patere addit, quod unicum tantum Altare in templis eo tempore haberetur. Vide eum *ad Solin. p.* 1212.

ALTARIS Anniversarium, sicut & anniversarium dedicationis Ecclesiæ, in eadem Communione, antiquitus celebrari consuevit, uti discimus ex Macro in *Hierolex.* ubi de *Altaris* consecratione varia.

ALTARISTA, in *Monast.* S. Catharinæ Suec. Sacellanus, seu Vicarius Ecclesiæ, qui Altari servit, cuique assignari solent emolumenta, quæ Presbyteris & cantoribus proveniunt, ratione Altaris. Meminit officii hujus Bulla Urbani V. A. C. 1368. apud Waddingum ubi inter alia hæc habentur: *Te, Altaristam* (quod idem ac *Altarista*, altaris Papæ & Principis Apostolorum [illegible] *plantatum* — *confirmamus & etiam deputamus, ac recipimus* [illegible] & *singulas oblationes, obventiones, ac fructus* — [illegible] *Altare pervenientes*, &c. Vide iterum Car. du Fresne *Glossar.* Dominico Macro sic dictum par-

particulari Canonicus Ecclesiæ Vaticanæ, cui incumbit majoris Altaris ejusdem Templi curam habere, & conservare pallia, ei à Subdiacono Apostolico tradita, illaque in vigilia Apostolorum Petri & Pauli, Altari illi superimponere, quæ postmodum Archiepiscopis conceduntur. Idem, tempore, quo Episcopi fidem faciunt ad limina, ut ajunt, facta venientibus quolibet triennio seu pro Ultramontanis Præsulibus, quolibet lustro: atque etiam ter quavis hebdomade ad minimum cuncta illius Basilicæ altaria invisit. Facultatem insuper habet ab Urbano V. & Innocentio VI. concessam, eandem Basilicam, si forte per effusionem sanguinis vel alio quovis modo violata ac polluta fuerit, aquâ ab Episcopo benedictâ reconciliandi, ut loquuntur, &c. Altararius Canonicus talis dicebatur, circa A. C. 1482. ut patet ex MSS. in ejusdem Basilicæ Archivo conservatis. cui postmodum, ordinatione Sixti IV. Adjutus successit, qui inter alia, singulis diebus, vel saltem quâlibet septimanâ semel, Altaria Templi hujus visere tenetur. Vide Macros Fratres passim, imprimis in voce Altararius.

ALTARIUM Redemptiones, in eadem sæpius dicta Ecclesia Romana vocabantur quædam præstationes, quæ dabantur Episcopis, quotiescumque Ecclesiarum, quæ Monachorum juris erant, Personæ mutabantur. Nam cum Ecclesias omnes Episcopi sibi vindicent, capituli interdum Monasteriis aut Capitulis Canonicorum donabant aut à fundatoribus donari permittebant, retentâ eâ præstatione, quæ Redemtio Altaris dicta est, veluti in signum dominii, quod Ecclesia matrix sibi reservabat, atque à leo tricesimatis ipsius Ecclesiæ decimis, vide infra in voce Persona. Siquidem Altaria Congregationibus Canonicorum vel Monachorum per personas darentur, mutatis personis in manus Episcoporum redibant, nisi essent per eorum scripta vel privilegia confirmata, ut est in Concilio Claromont. A. C. 1095. can. 7. Hæc itaque Altarium redemtio, venditionis nomine donata est, quod à Monachis post mortem vel immutatione personæ redimi dicerentur: quod prohibitum fuit, salvo Episcoporum censu annuo, eod. Concil. can. 3. & Nemausensi A. C. 1096. Imo & jam prius id vetuerat Leo XI. Pontifex Roman. apud Wibertum in Vita illius p. 86. Venditionis altarium anathemate prohibuit: sed constituit ut partes decimarum, ad Episcopum pertinentes, aut quisque Præsul sibi teneret aut cui vellet tribueret, partem autem ad Altare pertinentem propriis Pastoris Ecclesiæ gratis concederet. Eodem facit Charta Rogerii III. Episcopi Catalaun. Altaria hæc habenda personis — eo jure, ut quando personæ obierit, persona alia à Monachis oblata restituatur, sine muneris acceptione, &c. Relevationes quoque istiusmodi redemptiones appellatas esse, eò quòd inventæ hæ essent, instar redemptionum feudorum, quæ Relevationes dicuntur, observat Car. de Fresne, atque hôc nomine Consuetudinem quandam inauditam venisse addit, quâ Vicecomes Thoarcensium Haimericus exigebat ab Abbate S. Albini, qui noviter onus susceperat Abbatiæ, equum unum centum solidorum, aut solidos centum pro mutatione & relevatione Abbatis. Dicebat enim — quòd quicunque noviter crearetur Abbas in Monasterio S. Albini, prædictum pro sua ordinatione prædictum solveret Vicecomiti, ex veteri Notitia apud Chatloneum ad Historiam Innulfianam Cottari. Remotâ igitur & à Synodis interdictâ redemptione, postmodum Altaria sub censu annuo contulere Episcopi, in quem tamen etiam abusum graviter invehitur Goffridus Vindocinensis l. 3. Ep. 12. cum per annos singulos cujusvis cogere ab Ecclesiis, annua seu plurimorum annorum simonia sit. Extant Chartæ istius abusus testes complures in Tabulario S. Dionysii, & alibi, de quibus, ut & plura in hanc rem, vide apud Car. du Fresne in Glossar.

ALTAVILLA, oppidul. Principatus citerioris in regno Neapolitano, ad Sabbatum fluv. Paucis constat incolis.

ALTDORFIUM, vicus cultissimus in colle, caput Uriensis pagi in Helvetia. Item Castellum Sueviæ vetus, nunc Weingarten appellatum, Monasterio celebre, juxta Ravensburgum, olim cum hoc, sub Comitibus celeberrimus, qui rarâ felicitate, non adeò longi temporis ævo, ad suprema provecti, latissime per Germaniam imperitavere, Saxoniam, Bojariam, Noricumque, totumque qui Rhenum Albimque interjacet, tractum, ditione complexi. Quin huc etiam fortis benignitate Guelphica res (hæc enim ex Comit. Altorfensibus) progressa, ut Pomeranorum quoque, Obotritorum sive Mechelburgiorum aliorumque Sclavorum Vandalorumque Principes obnoxios haberent. Florentissimam Domum Henricus Superbus, ac fil. ejus Henricus Leo adflixere, major rerum humanarum ludibrio, destructores magnitudinis quam ipsi condiderant, secundis rebus ad superbiam prolapsi pulsique, accessit vicinorum invidia, qui tantam prope se crescentem molem sibi posterisque periculosam rati, convellendæ tam formidolosæ sibi potentiæ occasiones avide quærebant arripiebantve: unde illa in Henricos crimina sive vera, sive pro veris vulgata acceptaque, & Superbus postea Leo, Saxonia Bojariaque Cæsaris Proceruumque sententiâ tertium provoluti, nihil tandem ex tanto fortunarum cumulo quam Brunsvicensem atque Luneburgi Comitatus retinuerunt, eosque ad posteros propagarunt. Tob. Pfanner. de præcip. Germaniæ Principum Gentib. c. 5. ubi de Gente Brunsvico-Luneburgica. Vide quoque Aventin. Annal. Bojor. l. 6. Goldastum ad Rudolf. Tureg. Histor. c. 2. Rer. Alemannic. Tom. 1. Part. 1. &c.

ALTEIA, fluvius Galliæ, in Picardia, Authie accolis, alluit vicum nominis sui, Teuceram Tieure, Douencum Doulens, Rumiacum Rumigny, Alciacum Auxi, Vicum ad Alteiam Visme Authie, Adlullam Arroulle, vicum in tabula Peutingeriana unà cum Teucera memoratum, Pontes Pont à Setame, alias Pont d'Authie, locum Æthico notum inter Ambianos & Gesoriacum, dictumque fuit pontibus, quos plures habet fluvio impositum, hicque in Oceanum effluit. Prope ostium ei flumen est Quantia la Canche. Vide Hadr. Vales. Notit. G. E.

ALTELLUS, Romulus dictus, quasi in terrâ altus à lupâ, sive quod inde alitur, sive quod rebus gestis altus, h. e. excelsus & gloriosus esset, seu quòd à Latio, Sabinorum Rege, in colloquium postulatus, alternis vicibus cum audierit, nam sicut à macro macellus, ita ab altero Altellus. Festus Pompejus.

ALTEMBERGA, oppid. Transylvaniæ, 6. milliar. Germanic. distat ab Alba Julia in colle, prope Zalatnæ fodera.

ALTENA castellum Germaniæ, in Westfalia, prius Wulfeshagen vocatum, olim sub proprio Comite, ex familia Cliviaca. Hæc enim cum in Clevensem & Tesserbandensem lineas esset distincta, in Eberhardo & Ruperto filiis Ludovici, qui obiit A. C. 829. Clivensibus titulus suus duravit, donec ipsi esse desiere. Tesserbandus non idem nomen suis amor; quippe qui periit A. C. 850. Theodoricus ejusque fil. Adolfus, ab Altena castello, Eberhardus Adolfi frater, à Bergensi terra, denominari maluere, uterque ab Henrico Aucupe vocatum dimissi. Displicuit tamen postea & velut contemnit etiam Alteræ nomen, quod imperante Friderico II. Adolfus, Marcæ Comitatus vocabulo, comparatâ sibi Marcâ commutavit. Hodie sub Electore Brandenburgico est. Vide Tob. Pfanner. de præcipuis Germ. Principp. gentibus c. 2. ut & in voce Clivia.

ALTENBURGUM, urbs Germanica in Misnia, ad fluv. Pleiss. Ducum Sedes, ex Saxonica domo. Item, oppid. Hungariæ inferioris permunitum prope Danubium, sub Austriacis. Ovar Hungaris: Pisoniarum, Altenburgum vocatur, ubi celebre Colloquium Theologorum habitum est A. C. 1568. in quo, præsidente Johanne Wilhelmo Saxoniæ Duce ex familia Vinariensi, Wittenbergenses confessionem inter Lutherum & Melanchthonem, in doctrina, vita & morte, fuisse docuere; Flacianæ contrà, Johannes nempe Wigandus, Joh. Cœlestinus, Irenæus, Rosinus, Selneccerus, Kirchnerus, contenderunt, tam extimam Lutheri & Philippi dissensionem esse, tamque separationem tantam quanta est inter æstatem & hyemem ... Ita re infectâ discessum, vide Chytræum in Saxon. ad A. C. 1568. Accepit hanc urbem Albertus Dux Saxoniæ, cognomine Degener, dotis nomine, à Friderico II. Imperatore, cujus filiam Margaretam duxit: ex arce dein Altenburgica Conradus Kauffungus, Ernestum & Albertum, filios Friderici cognomine Placidi, A. C. 1455. noctu abduxit, concepto in heriem odio, sed in silva à carbonariis captus, utrumque mox reddidit, & scelus supplicio expiavit. Nacta est deinceps Altenburgicam, in divisione hæreditatis Joh. Wilhelmi, retro memorati, Fridericus Wilhelmus, ejus maximus natu fil. qui cum Joh. Georgio Brandenburgico admotus tutelæ Christiani II. administravit Electoratum, in Reformatis acer: Eo, inter alios, natus Fridericus Wilhelmus, fratrum minimus, sed eorundem, & postea Joh. Ernesti patruelis, ex parte hæres, auspiciis Electoris agnati, in Lusatia A. C. 1614. exercitum duxit; Pater ex Magdalena Sybilla agnata Friderici Wilhelmi. Vide Phil. Jac. Spenerum Syll. Geneal. Histor.

ALTENIUS, Cariæ mons, qui scorpiones procreat; advenis quidem innocuos, incolis vero perniciosos & infestos. Alexand. ab Alexandro l. 2. c. 17.

ALTERCATIO, nomen Libri Gennadio in Scriptoribus Ecclesiasticis laudati, ubi meminit libri Altercationum Juliani Episcopi Capuani. Eidem memorantur Altercationes, quas Eugenius Carthagin. Episcopus cum Arianorum Præsulibus per internuntios habuit, absque contemptu. Sic, qui haud pridem editi sunt à Luca Acherio Tom. X. Spicil. Consultationum Zachæi Christiani & Apollonii Philosophi libri tres, hoccce titulo inscribuntur, in Codice Lemovic. Altercatio Apollonii Philosophi cum Zachæo Christiano. Nempe Altercatio, άντιλογία denotat λογομαχίαν, ut Gloss. habent Latino-Græca. Dialogum videl. & collationem, sed propriè partium inter se dissidentium, apud Car. du Fresne Glossar.

ALTERNIA, Carpetanorum in Italia urbs. Ptol.

ALTERNIS Diebus jejunandi mos Veterum, vide infrà verbo Superponere.

ALTES, Peloponnesi urbs ad Cladaum amnem, qui in Alpheum fluit. Xenoph. Hist. Græc. l. 7. Altis à Pausania in Eliacis vocatur.

ALTEUS, Tusci filius, regnavit ann. 20.

ALTHA, Babyloniæ urbs. Ptol.

ALTHÆA, Thestii filia, Oenei Regis Calydonis uxor, cui inter alios filios Meleagrum peperit: quo nato audivit fata circum ignem dicentia, tam diu natum victurum, quamdiu stipes, qui tunc ardebat, abigne inconsumptus maneret. Hunc itaque asservavit in eum diem, quo omnes filios præter Meleagrum in quâdam seditione occubuisse intellexit; quem ut etiam mortuum audivit, stipitem concremavit. Cujus facti postea pœnitens, laqueo vitam finivit, uti tradit amplissime Diodor. Sic. l. 5. Ovid. tamen Met. l. 8. scribit, eam gladio sese transverberasse, atque ita occubuisse, acto, inquit, per viscera ferro. Seneca in Medea, Act. 4. v. 779.

> *Pia sororis, impia matris facem,*
>
> *Ultrix Althæa, vides. —*

Ovid. Trist. l. 1. Eleg. 7. v. 17.

> *Utque cremasse suum fertur sub stipite natum*
>
> *Thestias, & melior matre fuisse soror.*

ALTHÆMENES, coloniæ in Cretam Dux, Cissi fil. fuit, illius qui Argos condidit, eâdem tempestate quâ Procles Spartam. Strabo l. 10. Cissus, Κισσός, vocatur à Pausania l. 2. & Temeni, qui Argos occupavit, fil. dicitur. Diodor. Sic. l. 5. c. 9. Catrei Regis Cretæ fil. est, qui cum ab oraculo percepisset, à se patrem occisum iri, in Insul. Rhodum se contulit, & templum Jovis Atabyrii, in monte cognomine extruxit. Quò cum Pater, filium quærens, pervenisset, ab eo ignotus occisus est.

ALTHEA, urbs Olcadum. Vide Steph. & Olcades

ALTHENUS, fluv. sanans omnium animalium ulcera, ope Podalirii. [illegible]

ALTHEPUS, Neptuni fil. Ægyptiorum Rex, à quo Ægyptus [illegible] cognominatur. [illegible] l. 12. c. 9.

ALTILIA, Liguriæ oppid. [illegible]

ALTILIA, seu ALTHELIA, oppid. Italiæ, ad fluv. Sabatum in Calabria.

ALTILIA, Gall. *Authie*, fluv. Galliæ in Picardia. Dulendium oppid. rigat, & cadit in Oceanum, in Pontivo tractu. Oritur autem in confinio Artesiæ, supra vicum *Authie*.

ALTILIA, peculiari ratione saginata, quæ in mensa Salomonis quotidiè absumebantur, indigitari voce *Barbarum*, 1. Regum c. 4. v. 23. [illegible] barbatos *saginatos*, Græci interpretibus videtur, unde [illegible] habent, quasi significentur [illegible], exque gallinacei generis. De qua interpretatione quid sentiendum, vide Sam. Bochart. *Hieroz. part. poster.* l. 1. c. 19. & infrà in voce *Barbarum*. Apud Car. du Fresne, *Altilia* in congregatione ministrari, *Regula S. Aureliani* versum esse legimus, quem vide in *Glossar.*

ALTILIUS, Gabriel, vide *Gabriel*.

ALTINGUS, Menso, A. C. 1523 traditur in obsidem Carolo, Duci Geldriæ, [illegible] Ordinum Drentiæ. Hujus nepos cognominis, primus, Albanis temporibus, in agrum Groningensem semen [illegible] Theologus Emdanus gravissimus, obiit A. C. 1612. ætat. [illegible] Pater [illegible], qui Heidelbergæ primum per 9 ann. deinde Groningæ per ann. 17 Theologiam docuit. Præfuit hic cum aliis viris doctis Recensioni novæ Versioni Novi Testam. & librorum Apocryphorum. Gloriæ duxit, ab adversariis, *Theologus Scripturarius* [illegible] dici. Scripsit plurima: inter quæ eminent *Theologia Didactica*, *Catechetica*, *Polemica* & *Problematica* [illegible], [illegible]: quæ duo postrema scripta *Jacobus*, fil. ejus, Theologiæ in eadem Groningana Professor, post obitum patris edidit. Obiit autem A. C. 1644. ætat. 61. Vide *Altingii vitam à Maresio* [illegible] *Groning. editam*, nec non Paul. Freherum *Theatro Virorum eruditione clarorum*.

ALTINUM, urbs olim in litore Venetiæ florentissima, juxta Aquilejam. Plin. l. 3. c. 18 ab Attila destructa. *Leand.* hodie *Altino*, *Torcello* verò *Villanovano*. Incolæ Altinates. Hujus urbis lana erat in pretio. Martial. l. 14. Epigr. 155.

Velleribus primis Apulia, Parma secundis
Nobilis: Altinum tertia laudat ovis.

Vide Cluver. *Ital. Ant.* p. 161. &c. longitud. 34. 50. latitud. 45. 20. Hic Concilium habitum, A. C. 802. Tom. 7. *Concil.* Vide & *Annales Pithæi*.

ALTINUM, quod & *Altinum*, oppid. Pannoniæ inferioris ad Danubium in Hungaria. *Lazius Tolna* vocari ait, *Sandero* verò *Bosach* videtur, longitud. 42. 33. latitud. 45. 25.

ALTINUS, nomine *Julius*, detectâ conjuratione Pisonianâ tanquam suspectus, non tamen convictus, in insulas maris Ægæi expulsus à Nerone. Tacit. l. 15. *Annal.* c. 71.

ALTIS, lucus juxta Olympiam, Jovi sacer, unde Jupiter *Altius* dictus.

ALTISOLIA, oppid. Hungariæ superioris juxta fluv. Gran. In Comitatu Bistriciensi, & in regiuncula [illegible].

ALTISSIODORUM, oppid. in Gallia, *Auxerre* vulgò, vide *Autissiodorum*. longitud. 24. 41. latitud. 46. 29.

ALTITUDO, titulus Regum honorarius in veteribus Tabulis Regum Franciæ, apud Cantuariam in *Antiquit. Trecensib.* Bessium in *Concil. Franc.* Acherium *Spicileg. Tom. XII.* &c. cujus loco Græci [illegible] & [illegible] usurpant. Ita enim jam Pindarus *Olymp. od.* 2. [illegible] Vide Eustath. ad Dionys. *Perieg.* p. 1. col. 2. laudatum sæpius memorato *Glossarii* Auctori *Car. du Fresne* Turcarum Imperatorum proprius hodie titulus est, *Hautesse* Gallis.

ALTMANUS, Episcopus Papiensis, & Legatus Pontificius in German. contra Henricum III. Imperatorem. Baron. A. C. 1058 1090. &c.

de ALTO Prato Raimundus, vide *Raimundus*.

ALTOMONS, Belgii pagus, cum cœnobio: in Hannonia, quod nunc *Omont* dixerunt. Ad Sabim fluv.

ALTOMONTIUM, oppid. in Calabria inferiori ad amnem *Grondo*, vitibus & fructiferis arboribus undique septum est, unde salis fodinæ mille passibus absunt: vulgò dicitur *Altomonte*. Fuit terræ motu deformatum.

ALTONIUM, oppid. Angliæ, in Hantonia provinc.

ALTORFIA, oppid. German. in Franconia, cum castro & Academia recenti, à Noribergensibus erecta. A. C. 1579. prope *Schwarzach* fluviol. In limite Palatinatus superioris. Etiam *Altorfium* & *Altorpium* dictum est. Olim sub Comitibus celeberrimis quorum originem quidam referunt, ad Welfonem Alemanniæ Principem & [illegible] Comitem, filium Ethichonis Alsatiæ Ducis. Hic Warinus pater dicitur fuisse Isenbardi, duodecim Welforum genitoris, è quibus præcipuos Welfo Comes [illegible] & Ravensburgi nominatur. Hunc parem fuisse volunt Judithæ uxoris Ludovici Pii Imperatoris, & Conradi Comitis: quo natus Conradus Dux partium Rhæticarum [illegible], Comes Linguonum, Regum Burgundiæ conditor, & Ethico vel Henricus, à quo propagata Comitum *Altorfiorum* gens, cui in Welfo Ducatus Bavariæ accessit. Defecit autem familia in Welfo III. [illegible] Carinthiæ, nepos Azonis Atestinorum vel Estensi, in illam gentem, Welficum nomen intulit. Vide Phil. Jac. Spenerum in *Famil. Guelphica*, & infrà in voce *Welfo*.

ALTORFUM, vulgò *Altorff*, vicus Helvetiæ, pagi Uraniorum, unius ex XIII. Helvetiorum pagis præcipuus, ubi secundum Stumphium l. 6. *de pago Tigur.* publici Gentis conventus haberi solent. Sunderus tamen ad Beroldingæ, qui locus mediæ horæ itinere ab Altorfio distat, fieri docet, *Descr. Helvet.* Vide quoque *Altdorffium*, [illegible]

ALTRICUM, seu ALTRIACUM, memoratum in libro *de Vita S.* [illegible] *Episcopi* [illegible], locus fuit seu vicus Galliæ, proximus Autissiodoro, & in [illegible], in quo Episcopi Autissiodorenses sepeliri solebant: hodie [illegible]. Hadr. Vales. in *Notit. Gall.* meminit quoque *Altriaci*, ad Axonam, quod *Autry* vocari vulgo ait.

ALTRINGAMUM, oppid. Angliæ, in Cestria provinc. prope amnem Bogay [illegible] Lancastriæ.

ALTUM VILLARE, vel ALTUS-VILLARIS, locus & Monasterium Galliæ, ad [illegible] Matronam, inter Sparnacum & Castellionem. Cujus auctor Nivardus fuit Remorum Antistes, circa A. C. 650. illudque Berchario Abbati, cum Basilica B. Petri, multisque prædiis suis donavit, ubi ipse Monachique ejus ex præscripto Columbani viverent, teste Frodoardo. *Auctor* etiam auctor est, Berchariam, Childerico Francorum Rege ac Nivardo Episcopo adnuentibus, in *Altovillari* Cœnobium, in latere montis, duasque basilicas condidisse, quæ à Nivardo, parentibus provinciæ Optimatibus ac Antistitibus, sint dedicatæ. Vulgò *Haut Villers*, vel *Auvillers*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ALTUS, locus prope Thessalonicam, *Steph.*

ALTUS MONS, Monasterium Belgii, in Hannonia, ad ripas Sabis fluminis, quo Ansbertum Episcopum Rotomagensem Pippinus Dux ac Princeps Francorum relegavit. Vulgò *Haut-Mont*, locus est Melbodio oppid. Hannoniæ proximus. Monachi Benedicti institutum ac regulas sequuntur. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ALTUS, Mutus, Alius, *Altavilla*, urbs regni Neapolitani in Barana provinc. Principatus titulò clara. Alias *Petina* quibusdam.

ALVA, Latin. *ascensio ejus*, sive *prævaricatio ejus*, civitas Idumæorum. Gen. c. 36. v. 40.

ALUACA, Mediæ oppidum. *Ptol.*

ALUAN, Latin. *superior*, vel *excelsus*: aut Syriacè *perversus*, filius Sobal. Gen. c. 36. v. 23.

ALVARADI, flumen Americæ, in nova Hispania & provinc. *de Guaxaca*, in mare Boreale se exonerans.

ALVARILUS seu ALVARIDUS, Judex apud Arabes, seu Saracenos olim in Hispania. Vide suprà in voce *Alcaydus*.

ALVAROTUS, JCtus, Patavii natus, Leges ibidem publicè interpretatus est, nonnullisque Commentariis relictis, prope septuagenarium circa A. C. 1453. vitâ excessit. Hotomannus in *Prætermissis*, apud Joh. Calvinum *Lexic. Jurid.* Vide & *Jacobus Alvarotus*.

ALVARUS I. Rex Congi præfuit, post Henricum Regem, è cujus Prædecessoribus primus Johannes, sic in Baptismo nominatus, à Johanne II. Portugalliæ Rege A. C. 1491. ad Christianam fidem conversus est. Sub eo Agages seu Jacchæ populi interioris Asiæ ferocissimi, Regnum *Congi* invaserunt, illudque ingenti exhaustum cæde in potestatem redegerunt: Rege *Alvaro*, cum paucis, qui cladi superfuêre, in exiguam Insul. fluvii *Zaire* compulso, ubi extremas ac ineffabiles sustinuit ærumnas. Donec, devastatitam horrendum in modum Regni nuntiô permotus Sebastianus, Lusitaniæ Rex misso cum copiis Francisco Govia, Jacchas iterum exturbaret, Alvarô restitutô A. C. 1560. & *seqq.* Ei successit

ALVARUS II. circa A. C. 1580. Georg. Hornius *Orb. Imper.* p. 467. & 468.

ALVARUS Capralis, ab Emanuele, Lusitaniæ Rege in Indiam missus, detexit Brasiliam, A. C. 1500. postea ab Americo Vespucio exactius visam. Osor. l. 2. Maffæus l. 2.

ALVARUS Didacus, Hispanus, patriâ Methymnensis, sive *de Medina*, Ord. Præd. Episcopus Tranensis: *Ingeniô candidus, moribus suavis, Theologus integer & in controversiis de prædestinatione ut plurimum Orthodoxus*. Twissio *contra Corv.* c. 10. *sect.* 2. Floruit sub finem seculi præcedentis. Ejus extant *in Esajam Commentarii*, 2. *Tom. in* 4. *Romæ*. A. C. 1599. 1602. 1609.

ALVARUS, vel ALVAREZ Franciscus, Regis Lusitaniæ, ad Regem Abassenæ Legatus, veram incrementi Nili causam à Thrasyalce Thasio per conjecturam indigitatam, ab Agatharchide exploratius traditam, ipse [illegible] confirmat, *Itiner.* c. 146. *In Abissenis*, inquiens, *hyems incipit medio Junii, desinit medio Septembris: quo tempore ingentes sunt pluviæ, unde crescit Nilus.*

ALVARUS, de Luna, 30. annorum spatiô, Johannis II. Castell. Regis gratiâ, & hinc opibus florens, tandem gravissimorum criminum reus, capite plexus est, quod per aliquot dies in patina publicè expositum, ut sepulturam emendicaret. Huic Astrologus prædixisse fertur, illum moriturum Cadahalsi, quod cùm ille interpretaretur de loco suæ ditionis, iste de ferali pegmate intellexit. Æn. Sylv. *descr. Europæ*, c. 47. Mariana l. 20. 21. 22. Alius, Cordubensis, Historicus, Voss. l. 3. *de Hist. Lat.* c. 4. Item, Comes quidam ab Honorio II. excommunicatus. Spondan. A. C. 1217. Vide & *Franciscus*, & *Pelagius*.

ALUCA, seu ALOTA, oppid. aliàs Corsicæ, nunc vicus in ora occidentali prope [illegible]

ALUCITÆ, Tabernales, dicuntur Petronio apud Fulgentium, quos ipsemet *culices*, [illegible] interpretatur: qui *tabernarii*, à tabernis, h. e. *popinis*, quô solô sensu *tabernas*, Hadriani imperatoris & *Petronii* temporibus etiam, ut videtur, appellabant. Notum enim de Hadriano illud,

Ego nolo Florus esse,
Ambulare per tabernas
Latitare per [illegible], &c.

apud Spartian. *in Hadrian.* c. 16. ubi *tabernas* mox *popinas* interpretatur Cæsar. Locus Petronii est; *Nam cantu alucitæ tabernales infestabant*. Vide Salmas. *ad Spartian. loc. cit.* & suprà *Alucita*.

ALVERNI, vel ARVERNI, aut AVERNI, populi Aquitaniæ, qui cùm se à Trojanis ortundos esse dicerent, audebant se Romanorum fratres appellare. Vide *Averni*.

ALVERNI, vulgo AUVERS, vicus non ignobilis Galliæ, in Velocassibus ad [illegible], supra [illegible]. Ejus mentio in *Actis Synodi Suessionis* habitæ A. C. 861. quam Ludovicus Abbas Monasterii S. Dionysii *in Alverno* [illegible], præter cætera, Monachis suis attribuit. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ALVERNIA, provinc. Galliæ perampla. Dividitur in superiorem & inferiorem, ejus primaria est Claromons. Vide *Arverni.*

ALVERNUS, mons Tusciæ, in Italia, & agro [illegible].

ALVERTONIA, oppid. Angliæ in Eboracensi provinc. ad Uviscam fluv.

ALVEUS, in quo Veteres lavabant, occurrit apud Jul. Capitolin. in [illegible]: *Fuit & aliud signum futuri imperii. Nam cum Clodio Albino, [illegible] ut parvuli domus ejus in testudinibus alveis lavarentur, [illegible] patri ejus munere piscatoris allata est: quod ille homo literatus omen accepisse & testudinem [illegible] atque infantulo ad [illegible]* [illegible]. Imo non pueri solum in *alveo*, sed olim etiam viri lavabantur, illa Veterum duritie ac parcitate, cum balnea nondum luxuries invenisset aut invexisset. Sed & *Alvei* in balneis, qui Græcis [illegible], Latinis *Descensiones*, recentioribus Græciæ incolis [illegible], unde [illegible] & [illegible]. Dicebantur & *Tinæ*, vel *Tinæ*. &c. Puerile. vero *Alvei*, in quibus infantes excaldabantur, quod attinet, & illi [illegible] & [illegible] Græcis dicebantur: etiam [illegible] Latinis. *Gloss.*, [illegible], *scaphisterium.* Aldhelmus *Capisterium* [illegible], de *Laudib. Virgin.* ubi *Capisterium* est, pro *scaphisterium* vel *scaphisterium*: quemadmodum & reperitur *capsterna*, pro *[illegible]*, h. e. [illegible], apud Plautum [illegible] 4. sc. 1. & Nonium in *Capsterna*. Nisi forte *scaphisterium* magis ibi positum est pro *alveo*, in quo infantulis linteamenta lavabantur. Vide Salmas. *Not. ad Capitolin. loc. cit.* Aliàs *Solium*, & Græcè quoque [illegible]. Quâ voce posterior e etiam [illegible] vei dicti, quibus cadavera sua Persæ Græci, aliique, qui corpora defunctorum non cremabant, solebant condere. Erant illi ex lapide ut plurimum facti, cui natura est corpora cito absumere, qualis fuit Assius lapis, quem & [illegible] propterea Græci nuncuparunt. Vide infra in hac voce. Postea tamen mansit [illegible] appellatio quibuslibet mortuorum loculis etiamsi ex alia materia fierent; hodieque Galli *sarcelum* quamvis sepulchralem arcam appellant, voce ex *sarcophagus* detortâ. Porro hi *Alvei*, ad modulum corporis facti erant, ac totum cadaver, quam longum erat, recipere poterant; hinc ab *urnis*, in quibus cineres cadaverum crematorum apud Romanos condebantur, diversi. Habuêre autem similitudinem solii seu alvei, in quo lavabantur, unde nomen. Vulgò Galli dicunt *un Auge*, ex Latino sequioris seculi *Albium*, pro *Alveo*. Sic [illegible], in qua Cyri corpus jacebat, Curtius *solium*, h. e. *alveum*, est interpretatus *l.* 10. *c.* 1. Et Florus *l.* 4. *c.* 11. de Cleopatra, *Ibi maximo* [illegible] *induta cultu in differto odoribus solio, juxta suum se collocavit Antonium.* Similiter *fictilibus soliis multos condi maluisse*, Plinius ait, *l.* 35. *c.* 12. Et in solio, è chernite lapide facto, Darii corpus quievisse, scribit Theophrastus *de Lapid.* Vide quoque infrà in vocibus *Arca* & *Solium*: Et plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1203. & 1204.

ALVEUS Lusorius, memoratur Plinio *l.* 37. *c.* 2. ex actis triumphorum Pompeji Magni: *Translatus alveum cum tesseris lusorium è gemmis duabus, latum pedes tres, longum pedes quatuor*; tertia enim pars longitudinis adjiciebatur ut plurimum in illis lusoriis alveis fabricandis, cujusmodi etiam hodieque forma nostrorum alveolorum est, quæ *tablaria* dicimus. Aliter *Tabula Lusoria*, unde ipse ludus, qui aliàs *Alea*, *Tabula* quoque appellatus est, quo nomine totam ludi complexionem intelligunt Auctores, tesseris calculisque constantem & in tabula seu alveo lusorio consuetam: Tria namque totum hunc constituebant ludum, tesseræ & calculi, cum tabula lineis XII. conscripta. Græcis [illegible] & [illegible]. Cujusmodi *Alvei* seu Tabulæ veteris Lusoriæ formam, ex *Thesauro Antiqq. Inscript.* Gruteri prolatam, subjicit curiosi Lectoris oculis, apud Vopiscum in *Proculo*, 13. Salmasius, cujus inscriptio sic habet mixobarbara:

ΟΛΙ ΠΕΖΟΝ
ΤΟΝ ΙCΤΑ
ΒΟΛΙΑ
IC XC
NI KA
ΚΕ ΒΟΙΘΙ ΤΟΙC ΓΡΑ
ΨΑΝΤΑC ΑΘΤΟΝ
ΚΑΙ ΠΕΖΟΝ
ΤΑC ΙC ΤΑ
ΒΟΛΙΑ
ΑΜΗΝ

Quæ verba ita constituenda esse ait: [illegible]. E quibus apparet, hanc tabulam Christiani hominis fuisse. Nam & crucem in medio figendam curavit & *Christi*, nomen IC. XC. scribendum, [illegible] Christiane. Impiè quoque *adjutorem* [illegible] *alearum*, legibus veritam bonisque moribus constitutam, omnibus etiam Christianis impermissam; postea que solis interdictam Clericis, ut diximus supra, in *Alea*, & plura infrà, ubi de *Tabula Lusoria*, seu *Tesseraria*.

ALUL, alias HALUL, civitas in tribu Juda, Jos. c. 15. v. 58.

ALUMBRADOS, vide *Illuminati.*

ALUMEN, apud Dioscoridem, [illegible], *optimum est scissile*, & [illegible]. Quod [illegible] accepit, vide Salmas. cuius predicato, [illegible], *lumen*, [illegible] calore, Plin. *l.* 35. *c.* 15. Inde [illegible] *margarita*, quæ limpidi sunt & liquidi candoris, ut est liquidum alumen. Eo enim inficiebantur lanæ colore claro. Idem, *Quarum inficienda claro colore lanas, candidum liquidumque utilissimum.* Unde & margaritæ *alumi* dictæ, quæ exaluminatæ. Sed & pelles *exaluminabantur*, ut candorem clarum acciperent. Idem ibid. Unde *aluminatæ*, pelles confectæ & *alutæ*. Servius, *Unde & aluta pellis alba per naturam.* Imò per alumen. Nam & *alumen* Latini *alumen* dixêre. Sed & Aluminis genus est, quod inficit, ut galla, hinc tristes & obscuros lanis coloresque inficiendis legimus adhibitum, &c. Vide Salmas. *ad Solinum passim, imprimis p.* 1166. Porro, *Alumine* illitas legimus in hostium turres bellicas, ne ignem conciperent. Amm. Marcellin. *l.* 20. *c.* 11. *Machinas Romanorum Persæ [illegible] maxima nitebantur, & assidue malleolos & incendiaria tela torquentes laborabant incassum: ea re, quod lamminis sectis & centonibus erant operta materiæ plures, alumine dirigentes, ut ignis per eas laberetur.* Et certè inungendi *Alumine* materias morem mansisse, etiam alibi videmus. Ex *Alumine* Æs factitium, asservatur in Musæo Kircheriano Romæ. Vide Georgium de Sepibus in *Collegii Romani Societatis Jesu Musæo*, & supra in voce *Æs.*

ALUMNA, epitheton Cereris, quod frugum beneficio alantur homines, Martian. Capella *l.* 1. sive, ut alii volunt, quod terra omnes nutriat. Orpheus in *hymno*,

[illegible]
Terra mater omnium, Ceres cunctis subministrans.

Auctor *Carminis ad Messalam*,

- - - - - - - - *Communis* Alumna
Omnibus injecta tellus tumulavit arena.

ALUNTIUM, oppid. Siciliæ [illegible] *Ptol.* [illegible] verò *Phalarid.*, *Dionys.* *Diodoro Sic.* imo Cicer. *Verr.* 4. & Plin. *l.* 3. *c.* 8. Aliis *Haluntium*. *Aluntium* autem ex עליות *aloth*. *Aluntium* ex עליות *aloth* factum putat Bochart. *in Chanaan l.* 1. *c.* 27. *Aloth* verò & *Alath* idem sunt: nisi quod prius Ebræum, alterum est Phœnicium. Tale quid occurrit in Plauti Pœnulo, *Act.* 5. *sc.* 1. *alonyth Dea*, & *byuyth fuit*. Adde *beryth*, *potens*. Unde [illegible] apud *Steph.* עליות *aloth*, i. e. *celsa*, *sub.* מקומות *mecomoth*, *loca*. Itaque Aluntio nomen à situ. Erat enim in loco edito. Cicero *Verrinâ quartâ.* *Cum Aluntium venisset prætor laboriosus & diligens, ipse in oppidum accedere noluit, quod erat difficili ascensu.* Th. Fazellus *Dec.* 1. *l.* 9. *c.* 4. *In colle edito, & mari prominenti, infra S. Philadelphi oppidum, Aluntium vetusta urbs jacet.* Rectè *vetustam* appellat, cùm Trojanis temporibus putetur jam stetisse. Dionys. Halicarn. *l.* 1. ubi de Æneæ profectione in Italiam, [illegible]. Vide Cluver. *Sicil. Antiq. p.* 293. *Nic. Lloydius.*

ALUONA, Liburniæ urbs *Ptol.* longitud. 36. 50. latitud. 43. 30.

ALUS, seu ALUUS, vel HALUS, Arcadiæ vicus, quem *Æsculapii fanum* quoque vocant. Pausan. in *Arcad.* quamquam ibi potius legendum sit *Caus*, ut ex *Stephano* ostendit *Sylburgius.*

ALUS, Latinè *commistio*, seu *aspersio*, locus ad quem descenderunt filii Israëlis proficiscentes in terram Chanaan. Num. c. 33. v. 13.

ALUTA, Daciæ fluv. *Ptol.* *Aluata Mercatori*, *Lazius* & *Sambucus* scribunt, *Olth* Hungaris, & *Alth* Germanis dici.

ALUTÆ, Gentes Illyricæ in conventu Scardonico. Plin. *l.* 3. *c.* 21.

ALUTARII, vide infrà *corduberarii*.

ALUTRENSES, Alpini populi Plin. *l.* 3. *c.* 19. *Ledro* oppid. putat *Simlerus*, à quo *Ledrensis* [illegible].

ALUVA, vulgò ALWAY, oppid. Scotiæ Australis juxta Tavi æstuarium, in Fifa provinc.

ALUUM, Histriæ oppid. mediterraneum. *Algona Leandro.* Vulgò *Albona*.

ALYATTA, regio Bithyniæ, [illegible]. *Steph.* Inde *Alyattenus.*

ALYATTES I. Lydorum, ex Heraclidis, seu Dynastiæ II. Rex XX. successit Ardyso, regnavit ann. 14. Eum excepit Meles. Eusebius *in Chron. num* 1239. Vide *Ardysus*, & *Meles*.

ALYATTES, Lydorum Rex Mermnadarum, quæ tertia Dynastia, III. post Sadiatten, Crœsi pater, Cimmerios Asiâ pepulit, cum Medis bella gessit, obiit, in bello contra Milesios, *A. M.* 1496. regni 35. Usus fertur in exercitu Musicis instrumentis. Herodot. *l.* 1. Euseb. *Chron.* Huic extructum est monumentum apud Sardes, maximâ impendii parte ab ancillis, quæ omnes apud Lydos corpore quæstum faciunt, in hoc opus collatâ. *Nic. Lloydius.* Circa ejus tempora Cyaxares III. à Scythis victis Medis, & Necho Ægyptiis adhuc imperitabant: Draco autem Legislator Athenis florebat. Post sexennale bellum cum Cyaxare prælecto *sub Eclipsi cum eo* pactus est: Cimmerios, qui sub avo ejus Ardye, Sardes ceperant, jam demum ex Asia pepulit, Strabo *l.* 13. regnavit ann. [illegible] dum in Media Astyages IV. Cyaxares in Ægypto Psammis, Apries, Amasis Nechoni successêre. Eum excepit fil. Crœsus. Joh. Marshamus *Chron. Can. ad Sec.* XVIII. Inde *Regnum Alyattei* apud Horat. *l.* 3. *Carm. Od.* 16. pro ditissimo, quanquam alii possent aliquis legere *Alyattici*, ut [illegible], *Achillei.*

ALYBA, regio non procul à Mysia. Homer. *Iliad.* 2.

[illegible]
[illegible]

Hellanicus scribit, esse paludem Ponticam. Vide *Chalybes.*

ALYBAS, alias Metapontium, in Italiâ, vel Thraciæ civitas. Inde *Alybantes*, *Steph.*

ALYBE, una ex Herculis columnis. Vide *Abyla.*

ALYCÆA, Arcadiæ oppid. Pausan. *l.* 8.

ALYGÆUS, Scironis fil. qui à Theseo interfectus, locò Megarensis agri nomen dedit. Plut. in Theseo. Item urbs Peloponnesi. Steph.

ALYCHME, urbs in quâ Archemas Mercurius colitur. Steph.

ALYDDA, Phrygiæ majoris oppid. Ptol. Ludag hodiè, longitud. 50. 00. Latitud. 41. 10.

ALYMNE, urbs Phrygiæ majoris. Steph.

ALYRUMNÆ, apud Jornandem de Rebus Get. c. 24. Reperit in populo suo quasdam magas mulieres, quas patrio sermone is ipse Alyrumnas cognominat: Magæ fuêre apud Gothos; quas à nomine etiamnum Germani magas, Alrunas vocant, à voce Rune, ut vult Ol. Wormius in Monum. Danic. p. 524. 525. in Literatura Runica. 3. & in Fastis Danicis, l. 1. c. 1. & l. 3. c. 3. ubi Runæ ait Danos literas suas, figurarumque ductibus à ceteris aliis discrepantes, olim generatim vocasse, quarum quasdam, ad res gestas consignandas & ad scribendum, alias ad Magicas incantationes ac præstigias, Veteres usos fuisse addit. Hinc vero Runa Runer literas illas, h. e. Runa antiqua seu nobilas, utpote in permutatis aliorum plerumque earum abusu cedente, dictas esse alicet: eos autem, qui in eisdem instructi, quique Astronomiæ & Magiæ operam dabant, Runer; item Alrunner, quod in re literaria ceteris præcellerent, esse appellatos, nomine ipsis quoque feminis, harum rerum peritis, tributo: è quo vocem, Aruna, Alrunnas & Alyrumnas effinxerint Scriptores, seu potius depravaverint. Runarum sane nomen literis omnibus Danicis attributum constat, quas quidem in teretibus longioribus baculis, Sprimkepple dictis, non atramento, pigmento aut colore illevisse, verum cultellis incidisse, docet præter Fortunatum Saxo Grammaticus l. 4. & Bernoldus Notis in Saxonem MSS. apud Car. du Fresne Glossar. Vide quoque infrà ubi de Runis Literis.

ALYSIUS, Bacchus, ἀπὸ τοῦ λύειν, i. e. à solvendo, sic dictus. Cæl. Rhodig. l. 7. c. 15.

ALYSIUS Jupiter, colebatur in quodam Cretæ promontorio, ubi lucus templumque habuit celebre: sic dictus [illegible].

ALYSONII, populi, quos cum Mysis, & Lydis, & Cabaliis, & Hygennensibus conjungit Herodot. l. 3.

ALYSSUS, fons Arcadiæ in Peloponneso, morsus rabidi canis sanans. Pausan. in Arcad. [illegible] h. c. Abest ab oppido stadia haud amplius duo fons frigidæ aquæ, fontem obumbrat platanus. Si quis ex rabido canis morsu, vel vulnus, vel noxam quamve malè traxerit, aquâ haustâ statim sanatur: è re itaque ipsa fontem Alysson (quòd per eum sedetur rabies nimirum ab α privativo, & λύσσα, insanire) nominant.

ALYTARCHA, Græca vox Ἀλυτάρχης, præsidens ad Spectacula, Sacerdos erat Antiochiæ, cujus officium ἀλυταρχίαν dicebatur, Car. Macer. Hierolex. Occurrit vox in leg. 2. Cod. Theodos. de Equo Curuli, ubi Alytarcha Varius Phoenices, Cujacio & Jacobo Gothofredo dicti sunt, qui ludis, in honorem Deorum celebratis, olim [illegible], h. c. [illegible] præessent. Nam Rhabdophori seu Mastigophori ab Eleis Ἀλύται vocatos, scribit Auctor Etymologici. At Petrus Faber Semestr. l. 1. c. 18 ab ἀλύειν, quod est lætari, exultare, vocabuli originem accersit, vultque Alytarchas appellatos, quasi publicæ voluptatis Arbitros seu Tribunos voluptatum, uti quoque appellabantur. Namque in ludis usu veniebat, ut lætarentur, exultarent ac præ gaudio dissolverentur ipsi latores, vide Car. du Fresne Glossar. Auctor Etymologici Ἀλυτάρχης ὁ [illegible] ἀγῶνι Θεωρίας ἄρχων. In Syria Ludorum Præsidem Sacerdotem, sic vocatum esse, notat Cujacius Observat. l. 2. c. 13. apud Joh. Calvinum Lexic. Jurid. Vide eundem Cujacium ad l. 3. Cod. de Offic. Com. Orient.

ALYXOTHOE, filia Dymantis, ut Ovid. testatur Met. l. 11. Fab. 11. in his:

> Quamvis est illum proles enixa Dymantis,
> Æsacon umbrosâ furtim peperisse sub Idâ
> Fertur Alyxothoe.

Hæc ex Priamo peperit Æsacum, qui postea in mergum, cùm Hesperiæ amore arderet, versus est. Vide tabulam apud Ovid. ubi suprà Nic. Heinsii.

ALZAA, vulgò Alzheim, oppid. in Palatinatu Rheni, 5. leucis Moguntiâ Vormatiâque distans. Male habitum ultimò bello Germanico.

ALZAHER, vel ALTHAHER BILLA, Calipha Persarum, successit Patri Nacero, unicumque annum regnavit. A. C. 1227. Texeira l. 2. c. 52.

ALZATREC, Mauritanis latrunculorum ludus est, ex articulo Arabico al & Græcâ voce Ζατρίκιον, quâ hac in gente recentiori ævo ludum hunc dictum esse, ostendunt Eruditi. Græcis enim deberi hunc ludum nemo amplius ignorat, à quibus ad Persas etiam cum nomine transiit, quibus Zatrang vel Xatrang hodieque ludus hic appellatur, Hispani Axedrez vocant, voce à Mauritanis mutatâ, qui voces penè innumerabiles è Græco & Latino in suam linguam traduxerunt. Salmas. ad Solin. p. 1130. Vide infrà in voce Latrunculorum ludus, item Zatricium.

ALZILA, vide suprà Azila.

AM, urbs Armeniæ, in qua fuêre 100000. ædes, 1000. templa. Capta à Tartaris A. C. 1219. duodecimò saltem obsidionis die. Vincent. l. 31. c. 95. Antonin. tit. 19. c. 3. §. 9.

AMA, Græcè Ἄμη, Latinè Batillus, seu potius Vatillum. Duas autem res ama significabat, olim apud Græcos, & instrumentum fossorium, cui simile est & illud quod ad ignem paratum est, & vas terendæ aquæ aptum, sicut planè & σκάφη & σκαφεῖον: tum σκάφη & ἄμη idem. Postea Græci, ut distinguerent ἄμην, quæ ad ignem ministrat, ab illa, quæ fodiendi est instrumentum, illam ἀμίδα vocaverunt, hanc vero sivêrunt nomen habere, quod prius: donec lapsu temporis σκαφεῖον etiam dici incepit illud instrumentum, quod propriè ἄμη dicebatur, nec igni serviebat, sed fodiendæ terræ adhibebatur. Unde ad Aristophanem illud,

> [illegible]

ἄμαι, inquit Scholiastes, [illegible]. Ama igitur fossorium instrumentum. Polluci inter agricolarum σκεύη, l. 10. & Hesiodo, inter instrumenta hortorum: apud quem perperam eruditi nonnulli viri amam accipiunt instrumentum restinguendo incendio, cujus apud JCtos mentio. Gall. Une pele de fer, ou un louchet. ἄμην appellant quoque Græci, Latini upupam etiam, vel upupam uti docet Salmas. ad Plautum in Captivis, Actu 3. sc. 4. ubi de servo in lapicidinas dato, ait Comicus,

> Nam ubi illo adveni, quasi patricio puero aut monedula,
> Aut anati aut coturnici ---- ---- --
> Itidem haec mihi advenienti upupa, qui me delectem, data est.

Quamvis upupa non ea quidem planè formâ, nec idem instrumentum cum ama: Nam hæc ad terram fodiendam & latior, unde σκαφεῖον πλατύ exponitur à Grammaticis: illa ad eruendos lapides & acuta, & non malè referens upupæ caput cum rostro, &c. Hamas vero, quarum in restinguendis incendiis usus, quod concernit, sunt illæ vasa ampla, ad continendam aquam, quæ siphonibus inde hauriebatur & exprimebatur, ad ignem restinguendum: quam ob rem siphones & hamas junctim posuit Plinius l. 10. Ep. 42. Habebantur hæ aquâ plenæ & siphones juxta parati, in publico positi, unde dispositas hamas dixit Juvenal. Sat. 14. v. 305. quæ nempe cum aqua semper in publico stabant. Vide infrà in voce Hama. Adeoque hama vas aquarium & Græcis quoque ἄμη: ut ex Hesychio discimus & diminutivo ejus ἀμίς. Cato certè de R. R. c. 135. hamas cum urnis & urceis nominat: & amarum argentearum singulis ferè paginis mentio est, apud Anastasium Bibliothec. inter scyphos, pateras, & calices; vide imprimis eum in Sylvestro. Papiæ Amæ sunt vasa, in quibus sacra oblatio continetur, ut vinum. Quâ notione etiam diminutivum Amula sumitur, in Ordin. Roman. alibique passim. Quare Dominic Macer, Am vel Amula, inquit, Italicè Ampollina, vas est ad usum Altaris sacrificii. Addit frater ejus Carolus, Urceolus, Græci Acratophorum vocant ---- e quo vocabulo Græci fortasse ammam vocant [illegible] Sacrificio destinatum, quasi in ama, i. e. urceolo positum, in Hierolexico, &c. Est insuper apud recentiores, Ama, Sextarium, & Hama, majus dolium vinarium, unde German. Ahme. Nec omittendum, quod circa significatum Hamæ, quo instrumentum incendio sedando adhiberi solitum diximus intelligi, observat Luc. Holstenius Notis ad Passion. SS. Perpetuæ & Felicitatis, qui Amas non vult fuisse vasa aquaria, ut Salmasium docere vidimus, sed falces grandiores seu ferramenta recurva, longissimis contis suffixa, qualia incendii compescendi aut extinguendi causâ passim in Gallia alibique conspiciuntur: Quæ causa est, inquit, quod l. 12. §. 21. Dig. de Instruct. leg. amas & harpagones conjungit.

AMAA, seu AMNIA, Plinio, l. 4. c. 22. urbs Lusitaniæ, quæ nunc Portus alacris, vulgò Portalegre nominatur.

AMAAD, Latin. populus testimonii, aut populi transitus: vel præda, sive populus sternutatio; civitas tribus Aser. Josuæ c. 19. v. 26.

AMACASTIS, Indiæ intra Gangem urbs. Ptol.

AMACAUM, vulgò Macao, urbs Sinarum in ora provinc. Canton, in Insul. sub ditione Lusitanorum, emporium celebre & dives. Aliis Amacao. Munita est, sub clientela tamen Regis Sinarum. Ferrar. Receptam à Sinensibus A. C. 1668. referunt Europæi, inde reduces.

AMACAXI, seu AMACACHES, populi Americæ in Brasilia regione, in mediterraneis, versus præfecturam fluv. Januarii.

AMACCURA, Africæ urbs D. Augustino.

AMACHAN, Arabum castrum. Hist. Miscell. l. 23.

AMACI, Hispaniæ Tarraconensis populi. Ptol.

AMACTION, Præfectus regiæ cohortis, in exercitu Seleuci, apud Polyæn. l. 4. c. 9. in Seleuco.

AMACUSA, Insul. oblonga, & provinc. Japoniæ Insul. in Asia, cum urbe cognomine in ea parte, quæ Ximo dicitur. Alias incolis referta Christianis.

AMADABATUM, urbs Asiæ in India. Vide Amadabathum.

AMADATHI, Latinè conturbans legem, vel mensura Hebraicè Ammadatha. Pater Aman. Esther. c. 3. v. 1.

AMADEUS, Sabaudiæ Dux. Porrò Sabaudiæ Ducum nomen Aimé (i. e. Amatus, ut René est Renatus) Latinè vocatur Amadeus, quasi amans Deum: ut Theophilus. Utuntur nunc ferè Amius, ut differat [illegible] Aimée mulierum nomine. Vide Amedeus.

AMADOCA, palus & civitas Sarmatiæ Europææ, ad Borysthenem, fortè nunc Kiow. Item Amadoci montes & populi in eadem Sarmatia. Ptol. Steph. [illegible] vocat, ac terram eorum Ἀμαδοκίαν.

AMADOCUS, Rex Thraciæ, qui cùm Seuthæ vires exercitus tradidisset, ab eo eversus est. Aristot. l. 5. Polit. c. 10. Diodor. Sic. hunc vocat Medocon. Videatur Xenophon l. 4. Ἀναβ.

AMAE, Hesych. Ἀμαί [illegible], Emanuel [illegible]. Vide Seldenum de diis Syris. p. 207.

AMAGARARI, vide suprà in voce Almugavari.

AMAGE, Medosacci, Sarmatarum Regis uxor, justitiâ & fortitudine insignis. De qua Polyæn. l. 8. c. 56.

AMAGETROBIA, vulgò Mazieres, urbs Galliæ. Alii scribunt Magetrobia, Magstat, urbs Lotharingiæ. Quidam libri habent Admagetobria, linguâ veteri Gallicâ am Magrot tobel. Vide Magetrobia.

AMAGRIA, Insul. Maris Baltici Hafniæ Urbi primariæ Daniæ adjacens ab Oriente, nutrix ejus dicta, eique ponte juncta.

AMACUANA, Insul. Americæ Septentrionalis & una ex Lucaiis Insulis supra Hispaniolam.

AMAHALOTH, Hebræis dicuntur *Psalmi graduum & ascensionis*, qui videl. tum canebantur, cùm ascendebantur quindecim Templi Salomonici gradus; quales fuêre Psalmi illi quindecim à Psalmo 120. usque ad 135. Vide Buxtorfium *in Lexic. Hebr.*

AMAIA, urbs Episcopalis Hispan. Tarraconensis in Cantabris, inter Burgos & Legionem, ubi Leovigildus, Gothorum Rex, Romanos fudit. Aliis videtur *La Maya* oppidum in Vaccæis.

AMAL, Latin. *labor* aut *iniquitas*. Fil. Helem 1 Paral. c. 7. v. 35.

AMALABERGA, filia Amalefredæ, soror Theodorici Regis Ostrogothor. vidua Thrasimondi. Vandal. Regis nupsit Hermenfrido, cui Balinus, Thuringiæ Rex, Pater, cum duobus fratribus Baderico & Berthero ditiones partiendas reliquerat. Huic, qui jam Badericum necaverat, mensæ dimidiâ tantùm parte tectæ commentô, animos addidit uxor, ut fœdere cum Theobaldo Rege Metensium ictô, Bertherum quoque è medio tolleret. Quod factum. Sed fratricida mox in Theobaldum versus, ab eo, Clotarii Suessionum Regis ope adjutô, victus & præcipitiô necatus est, uxore ad cognatos vix fugâ elapsâ. Gregor. Turonens. *l.* 3. *c.* 4. & 7. Aimoin. *l.* 2. *c.* 9. *P. Æmil.*

AMALARICUS, post Gesalricum sub tutela primum avi sui Theodorici Veronensis Ostrogothorum Regis fuit; adultus Gothorum in Hispania Rex XII. Chlotildem uxorem, Clodovæi filiam ipse Arianus, malè tractavit, à fratribus proin ejus victus. Obiit in fuga, A. C. 531. Gregor. Turonens. *l.* 3. *c.* 10. Isid. *Chron. Goth.* Procop. *l.* 1. Grotius *Præfat. in Historiam Vandalo-Gothicam*, alii. Eum excepit Theudis.

AMALARICUS Augerius, Historicus sub Urbano V. cui Chronicon alphabeticum Paparum dedicavit. Voss. de *Hist. Lat.* *l.* 3. *c.* 1.

AMALARIUS Fortunatus, Episcopus Trevirensis, obiit A. C. 814. postquam tractatum suum, *de Baptismo*, Carolo M. obtulisset. Brouverius *de Episc. Trevir.* Sirmondus, *in notis ad Theod. Aurel.*

AMALARIUS Fortunatus, Discipulus Alcuini, sub Ludovico Pio, a quo ad Gregor. IV. missus est, A. C. 830. Spondan. *in Epitome A.* C. 831. *n.* 2. Steph. Durandus, *l.* 3. de *Ritibus Eccl.* *c.* 17. Bellarm. *de Script. Eccl.* Fuit diaconus Metensis, scripsitque *libros* 4. *de Ecclesiasticis officiis.* Item *de Ordine Antiphonarii.*

AMALASUNTHA, Theodorici seu *Theoderici*, Ostrogothorum in Italia Regis I. filia, Græcè Latinèque perdocta, ut & plurimarum aliarum linguarum perita; ex Eutharico Cilliga, Athalarici Gothorum Regis II. mater, cum quô imperavit ipse fil. 8. annos. Hæc, mortuô filiô, A. C. 634. Theodatum cognatum in consortem imperii legit. Verùm ingratus hic ac perfidus, eam paulò post relegavit, tandem etiam obtruncari jussit, A. C. præfatô. Cujus mortem Justinianus Imperator ulturus, Belisarium contra Gothos misit, illosque gravissimis cladibus affecit. Procop. *l.* 1. *de bell. Goth.* Cassiodor. *l.* 10. *ep.* 2. 3. 4. & *l.* 11. *ep.* 13. *Jornandes.* Successit Theodatus, quem vide.

AMALCHIUM, Oceani septentrionalis pars, quâm vulgò mare glaciatum vocant. Plin. *l.* 4. *c.* 13.

AMALECH, Latin. *populus lambens*; vel ex Ebræo & Syro, *populus percutiens*; Fil. Eliphaz ex Thamna concubina. Gen. *c.* 36. *v.* 12. Erat autem nepos Esau. A quo *Amalechitæ*, pars Idumæorum vicini Judææ, versus meridiem, maledictioni divinitùs destinati, vide Gen. *c.* 14. *v.* 7. Exod. *c.* 17. *v.* 8. 9. 10. Deuteron. *c.* 25. *v.* 17. 18. 1 Sam. *c.* 15. *v.* 7. 8. 1 Paral. *c.* 1. *v.* 36. Joseph. *l.* 2. *Jud. Ant.* *c.* 1. Stephano Ἀμαληκῖται, qui ipsos Ἐβραίους vocat. De his Joseph. *Jud. Ant. l.* 3. *c.* 2. [illegible]

Hanc Amalechitarum in Israëlem cum vicinis conjurationem innuit Psalmista, Ps. 83. *v.* 8. Quam sic in Paraphrasi sua expressit *Vir doctissimus undiquaque* Dionysius Petavius:

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Jacobus Dupontius, Græcorum Poëtarum nostri seculi [illegible]:

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Et ante utrumque Apollinarius *Ps.* 82.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Nic. Lloydius.

AMALI, gens olim in Gothos nobilissima cui servierunt Ostrogothi. Ejus meminit Jornandes *de Rebus Getic.* *Ordinant super se Regem Athalaricum, qui erat post Amalos secunda nobilitas.* Et paulo post, *Quia nemo de Amalo deliberat, praevaluisset regere.* Sub finem, *Hunc igitur* [illegible] *& Amalorum nobilitas.* Vide quoque Senatorem *l.* 4. *Ep.* 39. *l.* 5. *Ep.* 43. *l.* 8. *Ep.* 9. *l.* 9. *Ep.* 1. & 25. *l.* 10. *Ep.* 2. *l.* 11. *Ep.* 1. & 13. Atque inde dixêre nomina, *Amalaberga*, *Amalafreda*, *Amalaricus*, *Amalasuntha*, & similia Principum virorum fœminarumque, in hac celebri gente, apud Jornandem aliosque, qui de *Rebus Gothicis* scripsêre, ut docet Car. du Fresne *Gloss.*

AMALOBRICA, Hispaniæ urbs inter Salmanticam & Complutum. *Antonin.*

AMALON, Campaniæ Dux, à puella, cui vim illaturus erat, in cubili occisus. Gregor. Turonens. *l.* 4. *c.* 27.

AMALPHIS, urbs Archiepiscopalis Italiæ, ubi Joannes Goia, sed habet *Ferrar.* Flavius Goija, primus usum pyxidis nauticæ invenit, circa A. C. 1300. unde *Panormitanus*:

Prima dedit nautis usum magnetis Amalphis.

Vide Lipenium *de navigatione Salomonis Ophiritica*, p. 394. longitud. 38. 35. latitud. 40. 52. In Principatu citeriori provinc. regni Neapolitani cum titulo Ducatus. Vulgo *Amalphi*, Gall. *Melfi.* Aliis tamen *Melfi*, Latin. *Melphia*, urbs Episcopalis Basilicatæ est.

AMALTHEA, nutrix Jovis. Melisius cum Rex Cretæ duas filias haberet, Amaltheam & Melissam, quæ Jovem caprinô lacte & melle nutriverunt. Alii dicunt nutricem eam fuisse capram, & Amaltheam dictam, Melissi autem filias Adrasteam & Idam fuisse. Hæ nutriverunt illum lacte cujusdam capræ, cui nomen erat *Amalthea*; quam Jupiter, jam adultus, ob acceptum beneficium in sidera cum duabus capellis ejus, *Arato*, 2. stell. Aurig. dictis, retulit. Hujus alterum cornu nymphis nutricibus dedit, videl. officii præmium, hanc adjiciens facultatem, ut quicquid optâssent, id illis ex eo cornu largiter suppullularet. Ovid. *Fast. l.* 5. *v.* 115. paulò diversius fabulam narrat hoc pactô:

Nais Amalthea Cretaa nobilis Idâ
Dicitur in sylvis occuluisse Jovem.
Huic fuit Hœdorum mater formosa duorum,
Inter Dictæos conspicienda greges.
Cornibus aëriis, atque in sua terga recurvis:
Ubere, quod nutrix posset habere Jovis.
Lac dabat illa Deo, sed fregit in arbore cornu:
Truncaque dimidiâ parte decoris erat.
Sustulit hoc Nymphe; cinctumque recentibus herbis,
Et plenum pomis ad Jovis ora tulit.
Ille, ubi res cœli tenuit, solioque paterno
Sedit, & invicto nil Jove majus erat;
Sidera nutricem, nutricis fertile cornu
Fecit; quod dominæ nunc quoque nomen habet.

Rem aliter narrat Diodor. Sic. *l.* 4. *c.* 5. & rursum aliter, *l.* 5. *c.* 2. Vide loca ipsa; ut & Strab. *l.* 10. Lactant. *l.* 1. *c.* 22. *contra Gentiles.* Hinc proverbium, *Amalthea cornu*, quô utimur, quoties affatim omnia superesse significamus. Horatius *in Carmine Seculari*, v. 59.

---- ---- Apparetque beata pleno
Copia cornu.

Idem *l.* 1. *Ep.* 12. extr.

---- Aurea fruges
Italia pleno diffudit Copia cornu.

Ovidius tamen hoc ad Acheloum refert, *Met. l.* 9. *v.* 85. *s.*

---- Rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit, truncaque a fronte revellit.
Naiades hoc, pomis & odoro flore repletum
Sacrârunt, divesque meo bona Copia cornu est.

Nic. Lloydius.

AMALTHEA, Demophile vel Hierophile, Sibylla Cumana. Hanc *Servius* ait obtulisse Tarquinio Regi novem libros, in quibus erant fata & remedia Romana, & pro his poposcisse 300. Philippeos aureos, qui tunc temporis pretiosi erant, ideòque Rex libros emere nolebat. Aliô die, tribus libris incensis, reversa est, & tantundem poposcit. Item tertiô aliis tribus incensis cum tribus reliquis venit, pro quibus, 300. Philippeos, quantum postulaverat pro novem libris, accepit. Lactant. *l.* 1. *c.* 6. Tibull. *l.* 2. *Eleg.* 6.

Quicquid Amalthea, & quicquid Marpesia dixit.

AMALTHEUM, nomen Gymnasii, quod in villa sua habuit T. Pomp. Atticus, omni eruditionis genere refertum. Cicer. *ad Attic. l.* 1. *Ep.* 13. *Ego te arbitror, cæsis apud Amaltheam tuam victimis, statim esse ad Sicyonem oppugnandum profectum.* Alibi, *Epigrammatis tuis, quæ in Amaltheo posuisti, contenti erimus.* Et *Ep.* 16. *Velim ad me scribas, cujusmodi sit Ἀμαλθεῖον tuum: quæque historia de Amaltheia habes, ad me mittas.* Vide Hadr. Turnebum *Adversar. l.* 11. *c.* 16.

AMALTHEUS Hieronymus, & Joh. Baptista, fratres, ex Marchia Trevisana, quorum ille Philosophus & Medicus, hic Philologus Græcus & Latinus, ambo Poëtæ Latini eximii fuêre. Ut & Cornelius, tertius frater, quorum omnium poëmata unô volumine prodierunt. Ex his medius, apud 3. Pontifices gratiâ floruit, ac Tridentini Concilii Cardinalibus à Secretis fuit. Vide Joh. Matt. Toscan. *Pepla Italiæ l.* 4. Gregor. Giraldum *de Poëtis sui temp. l.* 2. *Thuanum* &c. nec non Anton. Teissier *in Elogiis.*

AMANA, mons Ciliciæ, qui & *Amanus* dicitur, & Ἀμανὸν *Stephano.* Alii putant esse montem Cappadociæ. Lucan. *l.* 3. *v.* 244.

Cappadoces, duri populus non cultor Amani.

De Ciliciæ monte Amano multi Salomonem egisse volunt cùm dicit, Cantic. *c.* 4. *v.* 8. *Mecum a Libano sponsa, mecum a Libano venies, contemplaberis a vertice Amana, a vertice Senir, & Hermon, è lustris leonum, è montibus Pantherarum.* Quibus in speciem non parum favet, quod mons Amanus abundat feris. Cervorum è monte Amano Ælianus ita meminit, *l.* 5. *de Animal. c.* 56. [illegible] Et Oppianus *Cyneg.* 3. memorat lupi genus plane eximium, densis

pilis, labiis aeneis, immenso robore praediti, degentis super nivosa, Tauri juga.

[illegible]

Ex Val. Flac. l. 1. Argon. v. 488. Cujusdam venationes circa montem Amanum ita describit eleganter, ut solet, rubet

— Haud aliter [illegible]
Venator cum [illegible] [illegible], quae [illegible]
Urget equum, [illegible] tigres
Quae [illegible] [illegible]
Mater [illegible] Amano.

Proinde, dum Ciliciam provinciam administrabat Cicero, à Caelio rhetore rogatus est, ut exinde Romam, ad ludos, panthera ad se mitteret. Ita habet Plut. in Cicerone. [illegible] Sed [illegible] legendum pro [illegible]. Ad Caelium enim e Cilicia scribit Cicero l. 2. ep. 11. *De Pantheris, per eos qui venari solent, agitur mandato meo diligenter.* Et statim sequitur jocus, quem Plut. [illegible] refert, de fuga Pantherarum è Cilicia in Cariam, quod ceterum, nihil cuiquam insidia nisi in Ciceronis provincia, nisi sibi, fieri. Tamen Amana apud Salomonem non potest esse Ciliciae Amanus. Primo, Quia in Judaea & vicinis locis est scena [illegible] dramatis. Secundò, Quia Libanus, Amana, Senir, & Hermon usurpantur ut Synonyma. Itaque, ut Hermon & Senir, ita etiam Amana est pars Libani montis, è quâ oritur fluv. ejusdem nominis, qui b. & m. permutatis, etiam *Abana* dicitur in Ebraeo textu. 2 Reg. c. 5. v. 12. Sed Chaldaeus interpres habet *Amana*. Interim vero tam Ciliciae mons [illegible], quam Libani pars, *Amana*, à firmitate nomen habent. Id enim Ebraeis est [illegible] *amana*, ab [illegible] dicitur. Nam quod Amanum dici volunt, quia Orestes [illegible], ridiculum est, in quo Vir magnus *de Phan.* Celer. l. 1. c. 5. *Nic. Lloydius.*

AMANA, Insul. Americae Septentrionalis, una ex Lucajis, sub Anglorum dominio.

AMANDAE, Indiae populi. Plin. l. 6. c. 19.

AMANDRA, Regio ad Nilum fluv. in quatuor populos divisa, Peutelaitas, Assagalitas, Cetetas & Absoos. Plin. l. 6. c. 20. Urbs etiam in Aethiopia, Cephei Regis regione. Suidas.

AMANDRATUS, inter Persarum Deos, de quo vide aliquid, voce Omanus.

AMANICAE Pylae, vel *Porta Ptolemeo*, quae Curtio l. 3. c. 8. & Straboni *Amanides*, Polybio *Menide* sunt sine A. Plinius l. 5. c. 20. *Portas Amani montis* vocat, h. e. angustias, sive fauces ejusdem. *Stretto di [illegible]* Ramusio. *Portella* Mario Nigro. Syriae Portae sunt ex iisdem Ptolemeo, aut non longe ab hinc distantes. Ciliciae Portas Plinius quoque hoc tractu describit l. 5. c. 27.

AMANOIDES, Ciliciae promontorium Pomp. Melae l. 1. c. 13. sic dictum, quòd formam effigiemque Amani circumnavigantibus exhibeat. Haec est Hermolai Barbari conjectura (inquit Voss. ad [illegible]) cum prius legeretur, [illegible]. Multis tamen de causis non potest haec lectio probari, cùm nulla prorsus ratio fingi possit, cur promontorium aliquod Amano magis simile esse dicatur, quàm alteri monti. Praeterea mons iste non est Amano similis, sed Amanus ipse. Amanus enim vocatur ea etiam Tauri pars, quae Ciliciam à Cataonia dividit. Duobus verò diversis jugis in mare excurrit, totumque sinum Issicum amplectitur, ut inquit Strabo. Alterò quidem jugo Syrias & Amanides Portas efficit, alterò verò Cilicias Portas, & hoc, cujus hic Mela meminit, promontorium. Sed usus obtinuit, ut solae illae Portae, quae Syriae Portis vicinae sunt & Isso urbi, dicantur Amanides, cùm tamen quatuor Amani Portas veteres recenseant. Itaque non *Amanoides*, sed vel *Amani*, vel *Amanidum* illud promontorium appellasse Mela. Sed profectò, quod semper ferè, id ipsum quoque hic locum habere puto, ut lectio veterum librorum, aut saltem quae ei proxima est, eadem quoque sit verissima. Legendum enim *Ammodes*, [illegible] Graeci vocârunt, cujus nominis promontoria etiam alibi terrarum occurrunt. *Nic. Lloydius.*

AMANTANI, populi Pannoniae inferioris Ptol. *Amantes* Plinio l. 3. c. 25.

AMANTES, Graecè [illegible], populi Illyrici, originem trahentes à Phocensibus Abantibus. Forum meminit Callimachus,

[illegible]
Qui & Amantinam [illegible] Oricum,

apud Salmas. *ad Solin.* p. 178.

AMANTES, Solem olim viri, feminae Lunam precabantur. Ex eadem hanc, quod, cùm ea Endymionem amâsset, non sit verisimile, feminas eam eodem morbo laborantiu non opitulaturam: Quod vero amori magis apta nox, cui Luna praeest. Vide Euripidem in *Hippolyto*, cujus Scholiastes multa in hanc rem, Theocritum *Eidyllio* 8, Senecam *Hippolyto*, v. 406. & seqq. ubi Phaedrae ad Dianam preces, quae incipiunt,

Regina [illegible] &c.

Inprimis vero Cael. Rhodig. l. 5. c. 6.

AMANTIA, urbs Pannoniae inferioris Episcopalis sub Archiepiscopo Colocensi, *[illegible]*, vulgo *[illegible]*. Alii vero *Almus*, oppid. inter Budam, & Altinum, ad Danubium, à Buda 8. leuc. esse videtur. Alii *Alsbach*, oppid. ejusdem tractu, apud Danubium, inter Buda [illegible] & Valcovariam; à Bathâ 2. leuc. longitud. 41. 50. latitud. 46. 40.

AMANTIA, urbs Bruttiorum littoralis *Cedreno*, apud sinum Napitinum ex adverso Tropaeae, sub eodem Episcopo cui Archiepiscopo Rhegino subest, in Calabria citeriore à Consentia 16. mill. pass. longitud. 40. 12. latitud. 39. 15. Quibusdam *Adimanta*, atque in ora maris Tyrrheni, in ditione Principis Bisignani. Arcem habet eminente munitam juxta Olivum amnem. Item oppid. Macedoniae Maritimum in ora occidentali apud Celydnum fluv. ostia, inter Aulonem & Oricum oppid. Epiri, nunc *Porto Raguseo*, Acroceraunii, intervallis [illegible] [illegible] hodie *P. Amantea*. longitud. 44. 30. latitud. 40. 30. Item *Amantia* oppid. Helvetiae, vulgo *Amandé*, vide *Amantia*, longitud. 27. 40. latitud. 48. 44.

AMANTINI, populi fuêre in parte Illyrici, quae dein *Epirus nova* dicta.

AMANTIUS, Arcadio Imperatori à cubiculis per Porphyrium Episcopum Gazensem effecit, ut Imperator Idolium, quod Gazae erat, destrueret. Socr. l. 6. c. 6. Sozom. l. 8. c. 4. Baron. A. C. 401. Alius, praefectus cubiculi Anastasii, à Justino Imperatore occisus, quod gratiâ abusus Domini sui, Eutychianis contra fideles faveret. Evagr. l. 4. c. 1.

AMANTIUS Bartholomaeus, vide *Bartholomaeus*.

AMANTRICAE, oppid. Italiae in Aprutio, ad fontes Trucuti & pedes Apennini. Principatus titulo gaudet. Alias *Amatricium*.

AMANUENSIS, vide infra *Scriptor*.

AMANUM, portus, alias oppidul. *Portugalete*, in ora Biscaiae, paulò infra Bilbaum, ad ostia Nervae fluv.

AMANUS, Deus apud Persas, teste Strabone, l. 11. ubi narrat, ut à Persis in Hyrcania templum sit conditum Deae Anaitidos, [illegible].

AMANUS, pars Tauri montis, ad Euphratem & Melitenen pertingens, ubi Commagene Cappadociae adjacet, Strab. l. 11. Vide Salmas. *ibid.* p. 630. in voce *Amana*.

AMAPAIA, provinc. Novae Andalusiae in America meridionali prope fluv. *Orenoque*.

AMARA, civitas Arabiae Felicis, non procul à Mera metropoli. Ptol. Armeniae item urbs. Cedreno.

AMARA, mons excelsus Aethiopiae cum Regno cognomini & urbe. Ibi servantur filii & consanguinei Regis Abyssinorum, in custodia, quò defunctò, Imperii successor educitur, estque juxta Regna *Bagamidr.* & *Belegianze*. Etiam *Ahamara* scribitur.

AMARACUS, puer, Cynarae Regis Cypri unguentarius, qui casu lapsus, dum ferret unguenta, fregit Alabastrum, magnumque ex confusione odorem creavit, unde optima unguenta *Amaracina* dicuntur. Hic deinde cùm animò dolore contabuisset, in herbam odoriferam ejusdem nominis, de qua, vide Plin. l. 21. c. 11. & 22. Deorum miseratione, commutatus est. Dicitur & Sampsychus; vulgò *Majoranam* vocant. Ejus meminit Virg. *Aen.* l. 1. v. 693.

At Venus Ascanio placidam per membra quietem
Irrigat: & fotum gremio Dea tollit in altos
Idaliae lucos, ubi mollis amaracus illum
Floribus & dulci aspirans complectitur umbra.

Catullus *Epigr.* 62. v. 7. *Cinge tempora floribus*
Suaveolentis amaraci.

Inde *amaracinum*, Gellius in fine *Noctium Atticarum*: *Vetus adagium est, Nihil graculo cum fidibus, nihil cum amaracino sui.* Lucret. l. 6. v. 967.

Denique amaracinum fugitat sus, & timet omne
Unguentum, nam setigeris subus acre venenum est

Nic. Lloydius.

SAMARACUS, ut & Iris, *herbae sunt quarum floris, i. e. oleum, [illegible]*, *quibus pauca & alia alii miscent*, Plin. l. 13. c. 1. Cyzicenum autem inprimis commendatur Veteribus. Hinc *Amaracinum unguentum*, de cujus conficiendi ratione, vide Theophrastum & Dioscoridem ubi de *Amaraco* & Salmas. *ad Solin.* p. 466. & 468. Vide quoque infra *Maronem*, & *Sampsuchum*.

AMARANTHUS, oppid. Lusitaniae non obscurum, inter Lamacum, & Bracaram, à qua 8. leuc. abest, in ortum, ad fluv. Tamagam, vulgò *Amarante*.

AMARANTI, Colchidis populi *Amarantii* montis incolae, à quo Phasis fluv. ingens Colchorum oritur.

AMARANTUS, Plinio auctore, *spica purpurea est verius*, *quam flos aliquis & ipse sine odore. Mirum in eo, gaudere decerpi & laetius renasci. Provenit Augusto mense, durat in autumnum. Alexandrino palma, qui decerptus asservatur. Mirumque, postquam defecere cuncti flores madefactus aqua reviviscit & hibernas coronas facit. Summa ejus natura in nomine est appellatum, quia non marcescat. In nomine & cyani color, item chrysis. Omnes autem hi flores non fuere in usu Alexandri Magni aetate — manifestum est postea placuisse. A Graecis repertos quis dubitet? non aliter Italia usurpante nomina ille sum? & c. l. 21. c. 8.* Eum sic describit Franc. Pomey: *Flos est Amarantus, maximè flos, cùm nec turgescat in calycem, nec dehiscat in florem, nec in folia explicetur, nec certam induat, sed in quamvis possim figuram tenere luxuriet. Cristam citius dixeris herbescentem & sanguinem, innumeris contextam filis sanguine purpurae, multifariè textis nitibus; at posite adeò nitentem splendescunt, ut segmentum bombycinum heteromalli transisse potius intueri te credas, quàm florem, quem etiam tum celerius fulgore, tum vivere [illegible], heteromallum vincit & obscurat, ex quo cognomentum vulgò sortitum est*, HETEROMALLI VICTOR FLOS. Gall. *Passe velours.* De ordine Equitum, cui ab hoc flore nomen, instituto à Christinâ Regina Sueciae, consule modernos Scriptores.

AMARCOLI, apud Hebraeos olim officii Ecclesiastici genus, de quo vide aliquid infrà, voce *Ostiarius*, it. ubi de *Pontificatu* [illegible].

AMARDI, populi Asiae apud mare Hyrcanum, gens fera inter Bactrianos & Sogdianos, apud Oxum fluv. Mela. l. 1. c. 2. & l. 3. c. 5. *Amardi* Plinio, l. 6. c. 17. *Mardi* Ptolemaeo, de quibus suo loco.

AMARDUS, Mediae fluv. Ptolemaeo, l. 6. c. 2. & Plinio, l. 6. c. 16. Cadit in mare Caspium. Forte *Mirza* hodie.

AMARI fons, circa Arsinoen ad sinum Arabicum. Strab.

AMARIACAE, Caduliorum populi Ptol. *Amariaci* Plinio & Stephano vocantur. Vide & hic infra.

AMA

AMARSACI, perperam *Ptolomeo* dicuntur, qui *Austriaci* alii, populi Mediæ. Meminit eorum Solin. c. 51. *At Caspium ad Orientem versus est fauces, quod Direum appellatur, cujus ubertati non est quod usquam comparetur.* [illegible] *Tapyri*, Amaraci, *Hyrcani*. Ad quem vide Salmat. p. 983.

AMARIAS, Latin. [illegible] *Dominus*, aut *exaltatio Domini*: vel ex Syro & Hebræo, [illegible] Pater Godoliæ. Zeph. c. 1. v. 1. Fil. Meraioth, 1 Paral. 6. v. 7.

AMARISPII, Bactrianæ gens. *Ptol.*

AMARMOCHDUM, oppid. Africæ in Æthiopia inferiori & [illegible], in Regno Melinda, 4.. leucis Hispan. ab urbe Melinda.

AMARSIAS, nauta fuit, qui Theseum in Cretam ad Minotaurum navigantem vexit. Simonides, [illegible] *Plut. in vita Thesei.*

AMARTHEAS, Saites, Ægypti Rex, regnavit ann. 6.

AMARTIGENIA, Græcè [illegible], i. e. *Peccati ortus*, seu generatio, nomen operis, quod scripsit inter alios Prudentius Poëta Christianus. Vincentius Bellovac. *Composuit & libellos*, quos [illegible], *Apotheosis*, *Psychomachia*, Amartigenia [illegible], *Amartiam pugna*, *de origine peccatorum*. Dominic. [illegible] *Heresex.*

AMARTUS, Græciæ urbs Homero, quam [illegible] i. e. *herbosam vocat*, [illegible]

[illegible]

AMARUA, seu AMARUSA, Hyrcaniæ oppid. *Ptol.*

AMARUM, in coloribus, idem quod *austerum*, *plenum*, *saturum*, &c. Sic [illegible] Græcis in tinctura vel colore, quod valdè coloratum est. Epiphanius de Smaragdo, [illegible] Et Neronianus quidem amarus, [illegible], h. e. austerus colore & viriditate acerba. Similiter Plut. *Vita Sullæ*, [illegible], de Sullæ oculis, dixit *acerbam & amaram glaucitatem*. [illegible] &c. Vide Salmat. ad Solin. p. 201. ubi Isidorum, de *viridi colore* propriè *amarum* dici asserentem, testem.

AMARUMAIA, fluv. Americæ meridionalis oritur in Vilcabamba provinc. in Peruvia, versus Cuscum Civitatem & post longum cursum cadit in fluv. Amazonum, prope Tauricos populos.

AMARYSIA, Dianæ cognomen, vide *Amarynthus*.

AMARYLLIS, rusticæ nomen, cujus *Theocritus*, & *Virgilius* meminerunt. Virg. *Eclog.* 1. v. 31.

Postquam nos Amaryllis habet, Galatea reliquit.

Quo loco signat *Amaryllis* Romam, ubi Tityrus nactus est libertatem; Galatea Mantuam, ubi fingit se servum fuisse. Politianus l. 1. Epist. ait, Romam arcano nomine Amaryllida nuncupatam, facto & [illegible], sive Anthusam, vulgatò Romam; Poëtamque putat allusisse ad nomen arcanum, & ab amore malè deduci. Sed contra eum pugnat Poëta, qui nomen enunciat, neque putandus est fecisse contra religionem. Tenuit sacrum illud & arcanum Romæ nomen ut sicut enunciare Plin. l. 3. c. 5. [illegible] habetur: [illegible] Soranus, luitque mox pœnas. Habeo itaque eruditioni, & judicio Nannii Miscellan. [illegible] Græcè incile est, per quod aqua ad irrigationem derivatur. Tradit autem Fab. Pictor, Argeum campum, qui 7. montibus includitur, inundationibus Tiberis inhabitabilem fuisse, sed Vertumno sacris factis, aquas in alveum reversisse. Itaque ab incilibus, quibus siccata est palus, Roma dicta est Amaryllis, ex D. la Cerda, Not. *Literar.*

AMARYNCEUS, Epeorum Rex, in Buprasio sepultus, Strabo l. 8. ex *Homer. Iliad.* v. 63.

[illegible]

AMARYNTHUS, fluv. inter Arcadiam & Triphyliam, qui in Alpheum deferatur, *Arenas* hodie, ut à nonnullis indigitatur. Insulæ quoque Eubœæ vicus est, in quo Diana colebatur, quæ inde *Amarysia* dicta est. Imo pro insula Eubœa ipsa usurpatur apud Pausan. l. 1. unde id desumpsit *Steph.*

AMAS, mons in Laconica Regione. Pausan. l. 3.

AMASA, Latin. *populum parcens*, sive *populum tollens*, vel *populum [illegible]*, fil. Abigail sororis David, cujus pater Jether dicitur 2 Sam. c. 17. v. 25. Dux summus copiarum, sub Absolomo primum, dein sub Davide Rege à Joabo per insidias occisus. 2 Sam. c. 19. v. 13. & 1 Reg. c. 2. v. 32. Joseph. *Hist. Jud.* l. 7. c. 9. & 10. Torniel. A. M. 3005. Fil. Hadali, 2 Paral. c. 28. v. 12.

AMASAI, per א. Latin. *fortis*, vel *robustus*: fil. Bani 1 Paral. c. 6. v. 46.

AMASAI, per ע. Latin. *populi munus*, vel *cum munere*. Fil. Elcana. 1 Paral. c. 6. v. 24. Pater item Mahath. 2 Paral. c. 29. v. 12.

AMASENUM, oppid. Africæ, in Nigritia, juxta lacum Bornu, & in cognomine Regno prope Nigrum fluv.

AMASENOS, Volscorum fluv. in Latio. Vide *Amasenus*.

AMASEUS Romulus, vide *Romulus*.

AMASIA, German. civitas. *Ptol.* Hodiè *Marpurgum*, longitud. 30. 33. latitud. 50. 41. Item urbs Ponti, Mithridatis M. & Strabonis Geographi patria, dicente ipso l. 12. ubi de Amasia: [illegible] Addit, eam miturum in modum apparatam esse cum providentia hominum, tum naturâ loci, longitud. 65. 52. latitud. 43. 10. Turcis *Amasia*, et præcipui Beglerbeiatibus seu præfecturis Turcicis in Anatolia. Item fluv. Germaniæ inter Albim & Rhenum, juxta Embdam Frisiæ orientalis metropolim in Oceanum illabens. *Strabo*. [illegible] est *Embda*, urbs ampla & munita cum portu, caput Frisiæ Orient. Batavis oppignerata, ad ostia Amasiæ fluv. vide *Embda*.

AMASIA, sive AMASIAS, Latin. *fortitudo Domini*, pat Josaphat, 2 Chron. c. 4. v. 34. Item fil. Helciæ, filii Amaziah, 1 Paral. c. 6. [illegible] Nomen item sacerdotis. Amos c. 7. v. 12. Denique Rex Judæ, qui regnavit ann. 29. Idumæos vicit. Denique occisus est in Lachish. A. M. 3217. Vide de eo plura, 2 Reg. c. 12. v. 21. c. 14. v. 1. 2 Paral. c. 24. & 25. Joseph. *Ant. Jud.* l. 9. c. 11. Sulp. Severum l. 2. *Hist. Sacr.* c. 81. Torniel. Salian.

AMASIAS, per ע. Latin. *onus Domini*. Fil. Zechri, 2 Paral. c. 17. v. 16.

AMASIS, inferioris Ægypti Rex X. post Amenemen: regnavit ann. L. successor Acerephris, quem vide.

AMASIS I. qui & *Amosis* vel *Amos Pharao*, Ægypti Rex, A. M. 2311. *Euseb.* Vide infra *Amosis*.

AMASIS II. ex gregario milite, Apriæ ut *Herodot*. *Pardamide*, ut Athen. l. 15. Rege occiso, Rex Ægypti electus. Turbatis enim Babyloniorum, sub quorum fide à Nabuchodonosori tempore Ægypti Reges fuerant, rebus & inclinata eorum fortuna, Ægyptus recuperata libertatem & commercia recuperare, ac Regnum instaurare cœpit. Syria quidem nunquam recuperata, sed Cyprum obtinuit tributariam. *Usser.* Herodot. l. 2. [illegible] Idem l. 2. c. 181. adversus Arabas bellum gessit, *prosperitate* [illegible] Polyæn. l. 7. c. 13. [illegible] Naucratim in emporium concessit: cum regnâsset ann. 44. [illegible] Herodot. l. 3. c. 14. obiit sub adventum Cambysis (cui negatam sibi filiam irati) in Ægyptum, annô 3. Olymp. 63. annô Nabon. 223. *Diodor. Sic.* illi attribuit annos 55. Sub eo Ægyptum maximè floruisse, tuncque urbes habitatas esse 20000. idem Herodot. l. cit. c. 177. tradit. *Legislator* [illegible] *dicitur*, habuitque successorem, Psammetichum II. ultimum Regum Ægypti postremum, quo victo à Cambyse, Ægyptus Monarchiæ, Persicæ primum, inde Græcæ, postmodum Romanæ, accessit. Hodie, post Saracenos, Turcis subest. Cæterùm ejus tumulus fuit una Pyramidum. Lucan. l. 9. v. 155.

Non mihi Pyramidum tumulis avulsus Amasis
Atque alii reges, Nilo torrente natabunt?

Egregiò commentò *Simulacri ex pelvi facti* vilipendium sui subditis retudit. Herodot. l. 2. Euseb. *Chron.* Diodor. Sic. l. 1. c. 95. Legem condidit, *ut unusquisque quotannis apud præsidem rationem vitæ suæ redderet, demonstraretque unde viveret, aut qui quæstu sustentaretur, qui hoc non faceret, morte afficeretur.* Quam legem Solon ab Ægyptiis transtulit ad Athenienses. Plut. in *Symposio*. Quum ab amicis carperetur, quòd ubi à somno manè in multum diem rerum administrationi vacâsset, reliquum verò temporis lusu, risu, & cute curandâ traduceret, respondit, ut refert Herodot. l. 2. [illegible] &c. Hunc Ælianus numerat inter eos, qui potationibus celebres fuêre, *Var. Hist.* l. 2. c. 41. Extat hodiè una ejus epistola elegantissima ad Polycratem, de expetenda fortuna non usquequaque secundâ, sed laboribus & molestiis temperatâ, in qua scribit Amasis: [illegible] Plura de eodem vide apud *Herodotum*, Item voce *Canonum*. *Amasis*, peditum Darii dux, contra Cyrenenses missus. Herodot. l. 4.

AMASIUS, Germaniæ fluv. in ejus Oceanum influens, *Ptol.* *Amasia*, *Straboni*. *Amisia* Tacito, l. 1. *Annal.* c. 60. *Amisius* Plinio l. 4. c. 14. & Pomp. Melæ l. 3. c. 3. *Ems* hodie. Fontes habet in Westphalia & Diœcesi Paderbornensi, prope vicum *Rambsel*: recipitque fluvios, Heisbum, Beveram, Aam & Hassum, in Diœcesi Monasteriensi & amnem, *Suste*, ad arcem Lieroort, in Frisia Orientali, vide *Amisia*.

AMASSI, populi circa Maeotim. Plin. l. 6. c. 7.

AMASSUS, vid. *Tamassus*.

AMASTRIS, Xerxis uxor, vide *Amestris*.

AMASTRIS, Dionysii Tyranni Heracleæ uxor, soror Darii, quem Alexander M. devicit, urbem cognominem ex quatuor pagis compulit, *Strab.* de qua vide in *Amastra*.

AMASTRIS, urbs Paphlagoniæ, in ora maris Euxini, quæ & *Amastrum*, ex quatuor urbibus, seu pagis proximis, Sesamo, Cytoro, Cromna ac Tejo, magnam in urbem crevit, media ferè inter Tejum, & Cytorum, Cromnæ propior, ab Heraclea Pontica 68. mill. pass. in ortum distans. Ejus meminit Catull. *Epigr.* 4. v. 13.

Amastri Pontica, & Cytore buxifer

Val. Flacc. l. 6. v. 554.

Peditem pedes haurit, Amastrus.

Ita vulgo, & apud *Ferrarium*. Sed legendum:

---- *Peditem pedes haurit, Amastrum.*

Et est viri nomen proprium. Hodie Amastris *Famastro*, vel *Samastro* dicitur. Hinc *Amastriacum* Ovid. in *Ibin*:

Aut ut Amastriacis quondam Lenæus ab oris
Nudus Achillea destituatur humo.

longitud. 60. 41. latitud. 44. 25. Ni. *Hendio.*

AMASTRIS, fluv. Bithyniam & Pontum rigans. *Natal.*

AMASTRUS, ex ducibus auxiliaribus Persæ, contra Æeten, Colchorum Regem, occisus ab Argo, Phryxi filio. Val. Flacc. l. 6. v. 554.

AMATA, Latini Regis uxor, mater Laviniæ, & soror Veniliæ Deæ, quæ ne videret Æneam generum, laqueò gulam fregit. Virg. *Æneid.* 7. v. 343.

Cessa petit, tacitumque obsidet limen Amatæ,

Item, *Amata* vocabatur à Pontifice virgo Vestalis, cùm ad Vestæ mysteria capiebatur, quod prima, quæ hoc ritu capta fuerat, eò nomine vocaretur. A. Gellius. l. 1. c. 12. Vide *Vestales*.

AMATÆ, Indiæ populi. Plin. l. 6. c. 20.

AMA

AMATHA, Arabiæ Regio, quæ & *Amathe* vocabatur, teste *Steph.* ubi fortè pro [illegible] legendum [illegible]. Certè verba sequentia [illegible], talem quendam numerum videntur. populi *Amathæi*. Item urbs Phœniciæ, & Siciliæ. *Steph.* Item, Villa, in vicinia Gadaræ, in monte sitæ, ad cujus radices aquæ calidæ erumpunt, balneis desuper ædificatis, quæ ad sanitandam corporum valetudinem fuere commodæ. Gen. c. 36. Hieronym. *in loc. Hebr.* [illegible]

AMATHUS, [illegible], duæ Pylon urbem, Nestoris patriam, praeterlabens.

AMATHUS, *huntis*, Cypri urbs, Veneri sacra, unde tota insula *Amathusia* dicta, ut est apud Poet. Virg. *Æn. l.* 10. *v.* 51.

Est Amathus, est celsa mihi Paphus, atque Cythera,
Idaliæque domus - - -

Ab aquis calidis vocabulum sumpsit, quòd aquarum vapor Syrô sermone *Amatha* dicitur. Egesippus *de excidio Hierosol.* *Amathon* autem, inquit Bochart. *l.* 1. *Chanaan* c. 3. etiam Phœnices habuit conditores, vel ex familia [illegible] *Amath*, filii Chanaan, vel ex Siniis, si Jonathani credimus, qui Gen. c. 10. *v.* 17. pro Sinæis habet [illegible], *Amthusæos*, i. e. *Amathusios*, ut Hierosolymitanus [illegible] *Cyprios*, i. e. Cyprios. Ut ut sit, *Amathusii* pro Phœnicibus esse habitos, etiam ex Theopompo scimus, quem, Historiarum *l.* 12. narrasse testatur Photius: [illegible], i. e. quomodo Græci, qui cum *Agamemnone* (ad Trojam militaverant) *Cyprum obtinuerint*, *iis ejectis* qui cum Cinyra erant, (i. e. Phœnicibus) è quibus reliqui sunt *Amathusii*. Porrò Amathunte pro Deo celebratur Adonis, quem cum Ægyptio Osiride nonnulli confundentes, Adonin Osiridem appellabant. Hinc *Steph.* [illegible]. Hæc tam vera sunt, quàm quod sequitur; vel ab *Amathunte*, Herculis filiâ, sive *Amathunte*, vel ab *Amathusa* matre Cinyræ. Incolas hujus urbis ita Venerem, propter hospites immolatos, mutasse in cornutos boves:

Unde etiam nomen traxere Cerastæ,

Si Ovidio credimus, *Met. l.* 10. *Fab.* 6. Metallis eam abundare testis est idem Ovid. *l.* 10. *Met. Fab.* 1.

Piscosamque Gnidon, gravidamque Amathunta metallis.

Inde *Amathusiacus*. Idem Ovid. *l.* 10. *Met. Fab.* 6.

- - - - *Placato credere sibi*
Læticæ vatibus, Amathusiacasque bidentes.

Ubi alia exemplaria habent *Amathusiacas*. [illegible] longitud. 61. 45. latitud. 35. 00 Item *Amathus*, Laconiæ oppid. *Nic. Lloydius.*

AMATICA, aliter S. *Thomæ*, urbs Americæ, in nova Hispan. & provinc. de *Honduras*. Extructa ab Hispanis, A. C. 1597. Eique pars circumsit.

AMATINI, populi in Epiro. Cæsar. *l.* 3. *de Bell. Civ.*

AMATISSA, vulgò L' AMASSE, fluv. Galliæ, inter eos qui Turonicum pagum à Meridie alluit, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AMATITUCUS, fluv. Americæ, in nova Hispan. & provincia Soconusci. Cadit in mare Pacificum, vers. fines limites provinc. Guaxacæ.

AMATIUS, vulgò AMATO, fluv. Italiæ, in Calabria ulteriore in mare Tyrrhenum influit, versus S. Euphemiam oppid. oriturque ex Apennino monte. Aliis *Lametus*.

AMATUS, Archiepiscopus Burdigalensis, A. C. 1088. Legatus Gregorii VII. in Hispan. Vide Baron. *A. C.* 1075. 1077. & 1079. Alius qui Petri & Pauli vitam, aliasque versibus scripsit, circa A. C. 1060. Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. c. 46. & *Poet. Lat.* c. 6.

AMAXAMPEUS, Scythiæ fons, qui Hypanium fluv. amaritudine inficit. Græcis [illegible] sacræ viæ, ex Herodot. *l.* 4.

AMAXIA, vel AMAXITA, verus Troadis urbs, ad 12. Diis ab Agamemnone dicata, celebris. *Steph.* Item Ciliciæ *urbs*, lignis navalibus abundans, Strab. *l.* 14. Vide Plin. *l.* 5. *c.* 9. & 30. Hanc M. Antonius Cleopatræ muneri dedit.

AMAZENES, seu MAZENES, Oaractæ Insul. Regulus, Mithropastem ex Ogyride Insul. desertâ, ad se confugientem, benignè excepit, & duæ navigationis usque ad Susa, Macedonibus cum Nearcho, eò profectus est. Arrianus in *Indic.* [illegible]. Macedones verò Oaractam Insulam, ad quam Alexandri naves appulerant, hujus nominis memoriæ ergò appellârunt. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1180.

AMAZONES, bellicosæ mulieres, magnam Asiæ partem occupavêre. Sic dictæ, quod alterâ ex mammis careant, ab α, *sine*, & μαζὸς *mamma*, unde & *unimammæ* dictæ fuerunt. Eoque Virg. alludisse videtur, *Æn. l.* 11. ubi de Penthesilea. *v.* 496.

Aurea subnectens exertæ cingula mammæ.

Mamma illa dextra fuit. Hippocrates *l. de Aere, Locis & aquis*, ubi sermo est de Amazonibus: [illegible]. Diodor. Sic. de illis loquens: [illegible]. Curt. *l.* 6. c. 5. *Mammam dextram*, & addit rationem hanc, *ut arcum facilius intenderent, et tela vibrarent.* Eustath. verò sic dictas putat, quòd sine pane, qui μάζα Græcis dicitur, lacertis, testudinibus, atque id genus feris alerentur. Alii ab ἅμα ζῆν appellatas volunt, quòd unanimiter viverent sine viris, quasi Ἀμαζῶσαι. Masculos liberorum, si quos genuissent, claudos fecisse ac debiles, ne ullum facinus viro forti dignum edere possent, Sextus Empiricus autor est *l.* 3. *Pyrrhon. Hypotyposeon.* [illegible]. Earum originem, Regnum, res gestas, & demum interitum copiosè describit Justinus *l.* 2. c. 4. Diodor. Sic. *l.* 3. c. 11. 53. 54. & *l.* 5. c. 2. Idem etiam *l.* 4. c. 4. 28. Plin. *l.* 6. c. 7. & 11. Herodot. *l.* 4. Præter has Scythicæ Amazonas, alias quoque ponit in Libya, quarum historiam ibi latiùs persequitur. Unde Sil. *l.* 2. Habitantem Harpalyces filiam, *Amazonidum* occidit. Justinus verò non videtur, ut alii, Amazonum gentem in Hyrcania ponere, sed ad Mæotim, & Tanaim. Nam, inquit, *l.* 12. c. 3. 21. dictum minere concedo in Hyrcania occurisse Alexandro. Rectius fatè. Neque enim ullus Geographorum, Amazonas alibi collocare, quàm ad Mæotim, unquam dubitavit. Eòque etiam de causâ *Mæotides*, ac *Tanaides* appellari nemo nescit. Senec. *in Hippolyto. Actu* 2. *v.* 399.

Qualis relictis frigidi Ponti plagis,
Egit catervas Atticum pulsans solum,
Tanaitis, aut Mæotis, & nodo comas
Coegit, emisitque, lunata latus
Protecta pelta: talis in sylvas ferar.

Curtius tamen *l.* 6. c. 5. Hyrcaniæ finitimam facit Amazonum gentem, sed ut alii. *Erat, inquit, ut supra dictum est, Hyrcaniæ finitima gens Amazonum* &c. Dicuntur & *Amazonides*. Virg. *Æn. l.* 1. *v.* 490.

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis
Penthesilea furens - - -

Propert. *l.* 3. *Eleg.* 13. *v.* 13.

Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Thermodontæis turba lavatur aquis.

Item *Amazon* in singulari numero. Virg. *Æn. l.* 11. *v.* 648.

At medias inter cædes exultat Amazon.

Martial. *l.* 9. *Epigr.* 104. *v.* 5.

Peltatam Scythico discriminat Amazona nodo.

Præter peltas, secures quoque habuisse Amazonas testatur Horatius *l.* 4. *od.* 4. *Quibus*

Mos unde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli.

Senec. in *Agamemnone* 216.

Non ipsa pharetras, & securigera manu
Peltata [illegible] - - -

Claudian. *l.* 2. *de Raptu Proserpinæ. v.* 62.

Qualis Amazonidum peltis exultat abunnis
Pictaque [illegible] *populata virago*
Hippolyte niveas ducit post prœlia turmas:
Thermodontiaco Tanain pe[illegible] secuti.

Inde *Amazonius*. Stat. *l.* 5. *Sylv.* 3. *v.* 131.

- - - - *Amazonia latus intercludere pelta.*

Et Plin. *l.* 12. c. 5. scribens de ficu Indicâ, *foliorum latitudo peltæ effigiem Amazoniæ habet.* Cæterùm de Amazonibus fabulosa esse omnia putat Strab. *l.* 11. quem, si s, consule. *Melanes* eas vocat *Jornandes*, nisi corruptus sit locus. *Nic. Lloydius.*

AMAZONIA, dicta à Commodo Imperatore Martia, concubina ejus famosa, quâ literas signâsse legitur apud Julium Capitolin. in *Clodio Albino*, c. 2. imagine ejus in signatorio suo annulo insculptâ. *Habebis præterea dandi stipendii* - *liberam potestatem: quos & super hoc ad Præcuratores meos literas misi, quas ipse signatas accipies signo Amazoniæ: & quum opus fuerit, Rationalibus dabis, ne te non audiant,* &c. Sic autem appellavit eam, quòd illam pictam in Amazone maximè diligeret: unde & ipse *Amazonio* habitu in arenam descendit atque inter varia cognomina, duo hæc unicè amavit ac constanter retinuit, *Exuperatoris* & *Amazonii*, cùm alia sibi inde mutaret ac deponeret. Dio, [illegible]. Atque titulus hic videtur Salmasio intelligi apud Æl. Lamprid. in *Commodo*, c. 17, nomine *effeminati*: *Coloßi autem caput dempsit quod Neronis esset ac suum imposuit, & titulum more solito, subscripsit, ita ut illum gladiatorium & effeminatum non prætermitteret.* Ubi fortè per *gladiatorium* intelligit Exuperatorii cognomen, per *effeminatum* verò *Amazonii*, quô ex amore concubinæ suæ vocari volebat. Sed & cùm mensium nomina mutâsset idem, Januarium, Ἀμαζόνιον, i. e. *Amazonium* appellavit, uti discimus ex eodem Dione, & Decembrem [illegible], i. e. *Exuperatorium*, contra quàm *Lamprid.* c. 11. habet, qui Novembrem *Exuperatorium*, Decembrem autem *Amazonium* fuisse dictum, ait: *Menses quoque in honorem ejus pro Augusto Commodum, pro Septembri Herculeum, pro Octobri Invictum, pro Novembri Exuperatorium, pro Decembri Amazonium, ex signo ipsius, adulatores vocabant.* Amazonius autem *vocatus est ex amore concubinæ suæ Marciæ*, &c. Vide Salmas. *Not. ad loc. cit.*

AMAZONIA, regio Amazonum. Vide suprà.

AMAZONICUS, inter Tauri montis epitheta, à gente *Amazonum* ei tributum: sicut idem *Moschicus*, *Coraxicus*, *Caspius* & *Hyrcanus* à simili causa dictus est. Habet autem Paryadres mons (quod & ipsum Tauri cognomen) à dextra montem Hyrcanum & Caspium, à læva Moschicum, *Amazonicum* & Coraxicum. Vide Ptol. [illegible] & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 788.

AMAZONIUM, locus in Attica, ubi Theseus Amazonas vicit. Item Cumæ civitas, ubi Amazones habitabant. Est & *Amazonium* in Bœotia. Vide *Steph.*

AMAZONIUS, Apollo à Lacedæmoniis sic dictus. Pausan. in *Lacon.* Item *Amazonius*, mons in Asia, præter cujus radices Thermodon amnis labitur, sic dictus ab *Amazonibus*, quæ illic habitârunt. Aliis *Amazonum* Plin. *l.* 6. c. 3.

AMAZONIUS Mensis, dictus est ab adulatoribus Commodi Imperatoris December, ex signo ipsius & amore concubinæ Marciæ, quam pictam in *Amazone* diligebat: imò propter quam & ipse Amazonico habitu in arenam Romanam procedere voluit. [illegible], in honorem Imperat. pro Augusto *Commodum*, pro Septembri *Herculeum*, pro Octobri *Invictum*, pro Novembri *Exuperatorium* dixere. Æl. Lamprid. in *Vita Commodi* [illegible].

AMAZONUM [illegible], vulgò *Rio de las Amazonas*, fluv. ingens Americæ meridionalis. Oritur prope Quitum ci-

vitatem Regni Peguani; dein ad ostia fluvii Coel, Napoli, aliisque, [illegible] Cantolino, & [illegible], ubi recipit fluv. Xaovangum [illegible], & post a[illegible] gat provinc. Sutnam, Canfuarum, [illegible] Apan [illegible], [illegible], Taravam aliaque. Recepit [illegible] fluvios Anima[illegible], [illegible], aliaque, post [illegible] seu [illegible] in mare [illegible], secerotioni in[illegible] Italiam & [illegible] Regionem. Quibusdam [illegible], ab Inventore, [illegible] chamo Hispano A. C. 1541. Ostium ejus [illegible] insulis [illegible] Hispani eas complectit. A Costa, l. 2. c. 6. Du Val. [illegible].

AMB. in [illegible] Magnentii, cum in aversa facie Christi monogrammate [illegible], cum [illegible] SALUS DD. NN. AUG. ET CAES. [illegible] AMB. [illegible], ubi moneta cusa, [illegible] Freher. [illegible] & in Gallia Magnentium regnasse, [illegible]. Vide [illegible].

AMBACIA, oppid. Galliae, in Turonensi provinc. quod Ligeri [illegible], propter summam loci amoenitatem, est Francorum Regum [illegible]. Vulgo *Amboise*. Nic. *Hegino* longitud. [illegible] lat. 47. 33. Vetustissimum est castrum, quod [illegible] Amboniensis, ab [illegible] dictum esse existimat. Est enim prope ad confluentes Amasiae [illegible] & Ligeris. [illegible] vero [illegible] hunc *Ambacum* olim dictum, qui loco nomen suum dederit, putat. Primus omnium ejus meminit Sulpic. Sever. *de Vita S. Martini* [illegible] 1265. Gregor. Turonens. *de mirac. Martini* [illegible] 2. vocat vicum *Ambaciensem*, ubi tum pontem navalem Romani operis fuisse refert. Gesta Consulum Andegavensium, [illegible] tempore Optimates, in *Ambaciensi* [illegible] fuisse docent. [illegible] domum [illegible] lapideae, Fulconum de Tornne[illegible], domum [illegible], quae ab ipso *Mons [illegible]* dicebatur, & [illegible] Fulconis Comitis de Magduno, [illegible] Consulis Andegavensis Fulconis Rechini, [illegible] vocabatur. [illegible] [illegible] autem lapidea Sulpicii [illegible], apud eam, [illegible]. [illegible] dicebatur, intra urbem fuisse [illegible]. Gesta Dominorum Ambaziensium, nunc [illegible], [illegible] ab [illegible] aqua, [illegible] a duobus fluviis. Hadr. Valef. *Notit. Gall.* Vide [illegible].

AMBACTI, apud Caesarem *l. 6. Bell. Gall. c. 14.* ubi de Equitibus Gallicis agit, [illegible] [illegible] Glossae [illegible] [illegible] Vox Gallica vetus, [illegible] *Ambactus* [illegible] *Ambactus* [illegible] Reliquit quoque [illegible] in Germania & Belgio [illegible] In [illegible] Hassiacis passim, aliisque [illegible], [illegible] corpora dicuntur, quae [illegible] caput [illegible] Unde & [illegible] Belgico idiomate, *Ambachtman* quasi [illegible] tales, penes quos [illegible] Regiones [illegible] in Comitatu [illegible] aliquando [illegible] in [illegible] *Ambachte*, vel *Ambochte*, ut testatur Freher. *Orig. Palat.* l. 1. Apud Kilianum, *Ambacht*, [illegible] Lexicon [illegible] apud Lipsium [illegible] *Ep.* 44. *Ambachtman*, [illegible] Quam [illegible] ministerium, ministrare, & [illegible] dederit. At Salmas. *libro de Usuris*, c. 9. p. 265. [illegible] & in Cod. MS. habetur post haec Festi verba: [illegible] Vide Eundem ad *Flavii Vopisc.* in *Carino* c. 10. Pitharum, *Adversar.* l. 1. c. 8. Pontanum in *Gloss.* Turnebum in [illegible] l. 14. c. 22. Cluverium *Germ. Antiq.* l. 1. c. 8. & 11. Car. du Fresne [illegible] & voce *Ambascia*.

AMBADARA, Urbs Aethiopiae superioris ad Nilum, in Regno Bagameder, ad pedes montium, inter Sovam & Dambeam provincias Abyssinorum.

AMBAR, vide *Ambarum*.

AMBARRI, Galliae Celticae populi Caesar. *l. 1. Bell. Gall. c. 11.* Necessarii & consanguinei erant Aeduorum; Quos quidam opinantur [illegible], alii, pro parte [illegible], alii [illegible]. *Ambarri* enim vel *Ambarrae* dicuntur Gallis, civitatum [illegible] adhuc extitit. Oppidum autem [illegible], pagi [illegible], Ptolem. *Ind.* Horum regio, teste [illegible] est [illegible] in [illegible] inter Matisconem, & Burgundiam. Alii [illegible] Nivers.

AMBARVALE, sacrum ad arva & segetes lustrandas apud Romanos, [illegible] & religione celebrabatur, *Ambarvalis hostia*, ut ait Festus *apud Macrob.* [illegible] *quae rei divinae causa circum arva ducitur* [illegible], *qui pro frugibus faciunt, seu sacrificant*. *Ambarvalis*, [illegible] Servius, in *Virgil. Eclog.* 3. v. 77. [illegible] *hostia*, *quae ambit arva* [illegible], *vel*, *Ambarvalia sacrificium* [illegible]. Porro Ambarva [illegible] de porca [illegible] & gravida, aut vitula fieri consueverat. Unde Virgil. *Eclog.* 3. v. 77.

Cum faciam vitula pro frugibus [illegible]

Tamen Tibull. *l. 2. Eleg.* 1. v. 15. de sacro pro frugibus loquens ait:

Cernite fulgentes ut eat sacer agnus ad aras.

Sed solvat hanc litem Tibull. *l. 1. Eleg.* 1. v. 20. cum antiqu.

Vos quoque felicis quondam, nunc pauperis agri
Custodes, fertis munera vestra, Lares.
Tunc vitula innumeros lustrabat caesa juvencos:
Nunc agna exigui est hostia parva soli.
Agna cadet vobis, quam circum rustica pubes
Clamet, Io messes, & bona vina date.

Hanc victimam, maturis frugibus, ter circum arva ducere solebant, eamque post sequentes clamabant, ex quibus unus quercu coronatus [illegible] cum [illegible] Cereris laudes decantabat, & postquam vino ac lacte libasset, antequam fruges meterent, porcam Cereri immolabant. Virgil. *Georg. l. 1. v. 343.*

Cuncta tibi Cererem pubes agrestis adoret:
Cui tu lacte favos, & miti dilue Baccho,
Terque novas circum felix eat hostia fruges,
Omnis quam chorus & socii comitentur ovantes,
Et Cererem clamore vocent in tecta, neque ante
Falcem maturis quisquam supponat aristis,
Quam Cereri torta redimitus tempora quercu,
Det motus incompositos, & carmina dicat.

Nic. Lloyd.

AMBARVALE Carmen, apud Fl. Vopiscum, in *Divo Aureliano*, c. 20. [illegible] dictum est quod [illegible] Romanos, cum quo festo minime confundendum est Ambarvalium, de quo apud eundem paulo post. Aperte etiam Servius ambo distinguit, [illegible] *Eclog.* 3. v. 77. [illegible] *ambarvale*, [illegible] *Ambarvalia* [illegible]. Idem ad *l. 1. Georg.* v. 345.

Terque novas circum felix eat hostia fruges.

Dicebatur, *Ambarvalis hostia*, [illegible] *de porca* [illegible] *& gravida* [illegible]. Quae sacrificia erant annua & pro frugibus fiebant, [illegible] fruges hostia ducebantur, de quibus *Ambarvalibus* [illegible] est Tibull. *l. 2. Eleg.* 1. v. 1.

Quisquis adest, faveat: fruges lustramus & agros,
Ritus ut a prisco traditus extat avo.

Nempe [illegible], intelligit, quo fruges & arva lustrabantur: quod non animadvertentes in magnum errorem impulit doctissimum Virum, qui apud Poetam hunc *l. 1. Eleg.* v. 21. corrigit:

Tunc vitula innumeros lustrabat caesa juvencos,
Nunc agna exigui est hostia parva soli.

Ibi Sal. [illegible] corrigit [illegible] *agro*, atque Tibull. ibidem *Ambarvale* [illegible] exequitur. [illegible] i. e. cum fiunt sacra pro frugibus, [illegible] rustici pleni agris, i. e. novis frugibus pleni & magnam spem [illegible] loco magnam frugum copiam [illegible]. &c. Vide Salmas. *ad Vopisc. loc. cit.*

AMBARUM sive AMBAR, Graecis similiter Ἄμβαρ teste Aëtio, Gall. *Ambre*. Ital. [illegible], odoramenti genus. [illegible] *in Vita S. Sebastiani Martyris*, apud Carolum Macrum in *Hierolex.* Aliarum [illegible] Scriptori Arabi est Piscis, [illegible] *qui seu marinus*, qui e mari in terram ascendit, ut fruges depascatur, [illegible] phocae, [illegible] superiore & naribus, bovem aut vitulum refert. Nempe phocae creduntur *ambarum* prodere ro[illegible], deinde egerere. Unde Pandectarius, *Azel* [illegible] *ambarum*. Et hic Serapionis c. 196. *Mala est & illa ambra, quam devorat* [illegible] *in mari* [illegible] *quae* [illegible] Damir, [illegible] vocat, [illegible] ambarum [illegible] Hinc Pet. [illegible] de Insul. Madagascaria [illegible] Et Scaliger *Exercit.* 104. §. 12. [illegible] Marco [illegible] Etiam in Euangelium Aethiopicum Matth. [illegible] *ambra*, teste Damire, balaena autem [illegible] quam ut ad [illegible] Itaque haec phocae convenit magis, de qua in Oppianus *Halieutic. l. 5.*

[illegible Greek verses]

Nec tragulas conjecto valent [illegible]
Nam perdura cutis validos obtegit undique membra.

Sed sive a [illegible], aut a phoca, [illegible] *ambarum*, aut etiam a piscatu, quod Asphaltum [illegible] *in mari* [illegible] [illegible] Res Arabicae merito suspecta est, quia [illegible], [illegible] ambarum [illegible] alii [illegible] animalis, esse asserunt, addit: [illegible] *in mari* [illegible] *ambari* [illegible] Temporis [illegible] In quibus verius constat ambarum de mari Balthico, in Asiatica, circa Damascum & Regiomontum, ubi [illegible] propellitur, ita ut absque ullo labore possit a quovis colligi. Et quidem, quanto [illegible] provenit ambarum seu succinum, Germaniae [illegible] est copia & nobilitas, ut alterum fanam facile obtineret: multi e Veteribus sunt, qui, praeter Germanicum, succinum aliud nullum agnoscant. Tacit. *de morib. Germanor.* c. 45. & Cassiodor. *Var.* [illegible] *Ep.* [illegible] Verisimile vero est, cum in Balthici maris insulis & peninsulis hoc [illegible] extudisse. Ita enim Veteres multi, inter quos Diodor. Sic. *Galliae* nomine tam late sumto, ut etiam

Germaniam complectatur: *Ex adverso Scythia, quæ supra Galliam*, [illegible] *Pytheas*, à Gottonibus (seu [illegible]) [illegible] cum Succorum Scandinavia eandem [illegible] *Hoc & Timæus credidit, sed insulam Baltiam vocavit*; ut alia omittam, de quibus consulas Plinium vide l. 37. c. 2. &c. Sed hac de re vide plura infra, [illegible] *Flustra* & [illegible] & apud Sam. Bochart. *Hieroz.* [illegible] c. 15. Gall. [illegible] Borussiacum, [illegible] Brandeburgicum spectat, [illegible] alind est, [illegible] *sue*. Rapidis Terc-[illegible], quasi species quædam gummi, quod in mari congelatur & [illegible] continet. Ejus [illegible] cum Imperatore convivio Proceres [illegible] odorem fundunt [illegible] magnopere venerantur [illegible] Petunt autem ambarum [illegible] Batavia, Metropoli Hollandorum in India Orientali, &c. Præter hanc ambram aliud ambaræ genus est, quod [illegible], Gall. *Ambre gris* vocatur, quod [illegible] & [illegible], obscurum est. In Orientalibus [illegible] Manbu [illegible] est, quamvis [illegible] aliquid [illegible] Europæum, Britannico imprimis, reperiatur. Maximi [illegible] litore est prope Melindam, imprimis [illegible] qui [illegible] appellatur, [illegible] & Heraclea [illegible] apud præfatum [illegible] *Pars* l. [illegible] 23.

AMBASCIA, [illegible] Latine idem, quod [illegible] *Ambascia* vel *Ambasia*, servitium vel opera mercede conducta: [illegible] idem pro [illegible] In *L. Burgund.* [illegible] *per annum certe aut* [illegible] Veteres Latini denotarunt [illegible] circumagitur: ambagere, [illegible] verbum, pro circumagere, ut *ambire*, pro circuire. Græcis [illegible] *Ambactus*, [illegible] Hinc nacta *Ambasciare*, Hispanis *Embaxador*, pro Legato, i. e. famulo seu cliente, cui Legati [illegible] res quæpiam mandatur perferenda, ut placet Scaligero, Salmasio ad *Helenam* [illegible] *Tom.* 1. p. 806. [illegible] tamen à German. [illegible] originem derivat, cui subscribunt [illegible] *Ambasciator* [illegible], qui operas [illegible] ad obeundam legationem, quod certè quidam [illegible] Legatorum negotiatione indignum censeat. Vide præter [illegible] Ægidio M[illegible], Albertum Acharisium, [illegible] qui ab Hebræo etymon arcessunt. Ita ergo *Ambascia* idem est quod jussio, seu munus alicui commendatum, Gall. [illegible] *Ambasciare*, legationem obire seu potius nomine alterius quidpiam efferre, nunciare, referre. *Ambasciatum*, apud Hincmarum *Ep.* 13. *ad Ludov.* III. *Regem*, Legati [illegible] relatio; in Capitulari vero [illegible] *Ambascia* dicebantur [illegible], qui ab Episcopis aut Abbatibus interponebantur, ad donationem [illegible] Ecclesiis ab Imperatorib. aut Regibus [illegible]. Has enim donationes *ambasciasse*, i. e. suo interventu obtinuisse, [illegible] Chartæ subscribebant, in quibus semper mentio fiebat, has donationes ad illorum preces factas fuisse. Charta Caroli Calvi A. C. 877. apud Miræum in *Donat. Belg.* [illegible] *Imp.* [illegible] *Ambasciante*. Alia Carlomanni Regis Franciæ [illegible] Regni, Indict. I. [illegible] *Comes ambasciaverunt*, aliisque passim: [illegible] Regina, [illegible] Anglorum Regis uxor, [illegible] *ad Palmerum* p. 119. [illegible] *Legatus præsens Regis* [illegible], *Rege annuente*, [illegible] &c. Vide plura hanc in rem apud Car. du Fresne & Henr. Spelmannum in Glossar.

AMBASCIATOR, in Synodo Constantinopolit. V. p. 14. apud Labbeum [illegible] *Ambasciator* [illegible] est, qui [illegible] A voce *Ambascia*, cujus mentio fit in [illegible] *Ambascia* [illegible] Basil. [illegible] &c. Vide supra. Hodie *Ambassadeurs*, Gall. *Ambassadeurs*, propriè dicuntur Legati [illegible] *Legati*, *Nuntii*, [illegible] item *Ambasciatores*, tam *Ordinarii*, quam *Extraordinarii*. Quæ [illegible] *Ambasciatores*, [illegible] apud Principem, ad quem mittebantur, [illegible] Alio vero tempore. *Ordinarii* [illegible] Principis Aulæ perpetuo manere solent, item commercia [illegible] Principis. *Extraordinarii* [illegible] *Legatis* [illegible] majoris splendoris ergo [illegible] Hi [illegible] &c. [illegible] Vide accurate [illegible] *Ambassadeurs*, [illegible] 1674.

AMBASIA, Gall. *Amboise*, urbs Turonum, ad Ligerim cum arce, à Carolo VIII. ibi nato exstructa. Hic Ordo Equitum S. Michaelis, à Ludovic. XI. institutus, 1 Aug. A. C. 1469. De Ambosiana conspiratione, vide Thuan. l. 24.

AMBASTÆ, Aliæ populi, in Regione Sinarum, ubi nunc [illegible]

AMBASTUM, [illegible] Asia. Ptol.

AMBASUM, metropolis [illegible] Steph.

AMBATÆ, Aliæ populi [illegible]

AMBAUTÆ, [illegible] Ptol.

AMBE, Arabiæ Felicis urbs.

AMBEGNA [illegible], vide [illegible]

AMBENUS, [illegible], qui in bello Colchico occidit [illegible] Orontem. Val. Flacc. l. 6. v. 551.

AMBENUS, [illegible] mons, apud Tyrum fluv. & Ophiusam, [illegible] Val. Flacc. l. 6. v. 84.

[illegible] *Ambenus*, & [illegible] *Ophiusa* [illegible]

AMBER, fluv. Germaniæ, in Bavaria, cadit in Isaram, paulo supra Landshutum. Vide *Ambra* & *Amera*.

AMBERGA, Urbs German. ad fluv. [illegible], caput Palatinatus superioris [illegible] Bavariæ, a [illegible] annis.

AMBERTA, vulgò AMBERT, [illegible] ab Agapeto Pontifice, qui A. C. 946. Romæ sedere cœpit, inter [illegible] Cluniaco subjectas In Æduis est. Vide Hadr. Valesi. *Not. Gall.* [illegible] *Carcolicas*.

AMBIAMUM, Urbs & Regnum Æthiopiæ superioris versus Zaflan lacum.

AMBIANCATIVA, Urbs & Regnum Abyssiniæ, prope Nilum fluv. inter Nubiam & Regnum Bagamidri.

AMBIANTINUM, vicus German. apud Confluentes, ubi Caligula Cæsar natus est. Sueton. in Calig. c. 8.

AMBIANUM, vel AMBIANENSIS civitas Galliæ Belgicæ præstantissima, Episcopalis sub Archiepiscopo Remensi, S. Firmines, unus antiquissimorum ejus [illegible] provincia, sic dicta ab *ambientibus aquis*, quibus undique circumdatur. Antea vero dictam volunt *Samarobrivam*, vel pontem [illegible], restauratamque ab Antonino Pio, ejusque filio Aurelio, vulgo *Amiens*. Mentio ejus in præclaro Magnentii nummo [illegible] vidimus supra in A. M. B. Arcem hic munitissimam Henric. IV. extruxit, postquam illam ab Hispanis captam recuperasset, A. C. 1597. Fuit olim [illegible] de Pequigni. Patria P. Eremitæ, Sylvii, Riolani, Fernelii, &c. Mo[illegible] *Act.* [illegible] Populi *Ambiani*, sive *Ambianenses*, quos Plin. cum Bellovacis conjungit l. 4. c. 17. Hos Cæsar. l. 2. *Bell. Gall.* c. 4. inter Belgas, qui contra populum Romanum conjuraverant, numerat & 10. mill. armata ad bellum pollicitos esse ait, eosque inter Bellovacos ac Nervios ponit, ac utrisque facit finitimos, sicut sunt hodieque, Bellovacos inter & Camaracenses sive Nervios siti. Eosdem ad Alesiam obsidione Romanâ liberandam, à Principibus Galliæ imperata esse 5. mill. hominum tradit, vulgò *les Amienois*. In *Notit. Imper.* *Equites cataphractarii Ambianenses*, in vexillationibus Comitatensibus numerantur, ut & in veteri [illegible] apud Goltzium. Plin. l. 5. c. ultimo, qui agros Galatiæ in Phrygia insedere Gallorum Tolistobios & Voturos & *Ambianos* vocari scribit, &c. Vide infra Caput [illegible] *Samarobriva*, Ambianorum ab incolis olim vocata est, circa quam cum tribus legionibus hyemavit Cæsar, secum habens Trebatium JCtum, ad quem Cicer. l. 7. *Famil. Ep.* 11. scribens & jocans [illegible] *nostra plura erit, quam* [illegible] *Samarobrivæ*. Item, [illegible] *Quid tu* [illegible] *Trebatium, &* [illegible] *Samarobrivam* [illegible]. Claudio Ptolemæo [illegible] *Samarobriva* prope Teucteram [illegible], qui vicus est ad flumen Altipam. Sic autem dicta est veteri Belgarum linguâ, quasi *Samaræ* aut *Samaræ pons*; hodieque enim apud eam pontes sunt ad Samaram, qui recentioribus *Samara Sumna* ac *Somona* dicitur. Eadem civitas *Ambianensium* vocatur Sulpicio Severo *de Vita S. Martini* ac in veterib. *Notitiis*, inter 12. provinciæ Belgicæ civitates [illegible] ultimum locum, etiam civitati Sylvanectum postpositam; sed in recentioribus octavo est, Noviomago, Sylvanectis, Bellovacis Laudunoque prælata: Remensi [illegible] Regia [illegible] In Codicis Theodos. [illegible] 8. Valentinianus, Valens & Gratianus Augusti referibunt *Ambiani*, (nomine generis, quod veteri deposito urbs assumsit, more multarum Galliæ civitatum) qua in urbe Gratianus à patre suo Valentiniano Augustus, consentiente exercitu, fuerat appellatus. Ex 8. in Gallia fabricis, ultima *Ambianensis spatharia et scutaria*, fuisse legitur: estque etiam hoc tempore [illegible] in [illegible] armamentarium, in quo arma tormentaque bellica fabricantur ac servantur. Lati sunt populi hujus fines, inter Caletos ac Morinos, Nam & pagus Pontivus, Sumnam inter ac Alteiam flumina Comitivæ titulo insignis, & aliqua portio Comitatus Attrebatici, *Ambianensis* finibus ac diœcesi hodieque continentur, nec non pagus Vinemacensis *le Vimeu*, inter Auciam, & Suminam flumina jacens, ut & ager inter Alteiam & Quantiam. Nam Monasteriolum ad Quantiam ad Ambianos quoque pertinet & [illegible] ab Aucia flumine usque ad Quantiam. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* [illegible] 23. & 26. [illegible] 49. 50.

Loca Ambianensia.

Abbatisvilla	Lanconaum, seu oppid. S. Walarici.
Caducum Ceret.	
Corbeja.	Monasteriolum.
Concontitium Crotoy	Pinquiniacum.
Durocort [illegible]	Pons [illegible]
S. [illegible]	Pons [illegible]

AMBIANUS Guido, vide Guido.

AMBIANUS Hugo, vide [illegible]

AMBIATI, populi [illegible] l. [illegible] 38. Apud Solin. c. 41. *Ambiani* dicuntur, sed [illegible] vel *Ambitum*.

AMBLATINUM, Vicus German. apud Confluentes ad Rhenum, ubi C. Caligula natus [illegible] Alii *Ambitarvium* vocant.

AMBIBARETI, populi [illegible] quos Cæsar hiematum causa C. Antistio Rhegino [illegible] nullisse se commemorat [illegible] Et forte erant [illegible] vel alteri his proximi [illegible] & [illegible] Non. Vi[illegible], & [illegible] Vulgo [illegible], regio [illegible] Alii tamen Helen fuisse dicuntur, ubi nunc Viracen[illegible].

AMBIBARII, populi Celtarum, inter Aremoricas civitates, Oceano [illegible], haud procul [illegible] & [illegible] circa B[illegible] & N[illegible], in regno Francorum siti. [illegible] prope montem S. Michaelis.

AMBIDRANI, populi Norici, ubi nunc pars Orientalis Stiriæ, [illegible].

AMBIGATUS, Celtarum Rex, tempore Tarquinii Prisci, qui ob majorem [illegible] suorum multitudinem, quam ut commodè alere regnum [illegible] possent, Bellovesum, & Sigovesum, sorores suæ filios, cum [illegible] parte ad quærendas novas sedes, alterum in Italiam, alterum ad saltus Hercyneos misit. Liv. l. 5. c. 34. Du[illegible] Vide [illegible] & *Sigovesus*.

AMBILIATES, populi Galliæ Celticæ, quorum oppid. [illegible] *Ambelle*, [illegible] in Britannia minori, ubi charta [illegible] conficitur: [illegible] longitud. 17. 50. latitud. 47. [illegible] meminit Cæsar l. 3. *Bell. Gall.* c. 9. cum ait: So[illegible], *Lexovios*, *Namnetes*, Ambiliates, *Diablintes* [illegible]. De Venetis, Unellis et Coriosolitibus loquitur. Po[illegible] inter Briocenses Macloenses [illegible], Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AMBILICI, populi Norici, ubi nunc pars Occidentalis Stiriæ, sub Austriacis.

AMBIORIX, Rex dimidiæ partis Eburonum, Cæsar *de Bell. Gall.* l. 5. c. 24. [illegible] c. 30. Imperia erant ejusmodi, ut non minus haberet in se juris multitudo, quam ipse in multitudinem, c. 5. c. 27. Germanum nomen [illegible] esse [illegible]. Hic plurimos Romanorum in insidias [illegible] occidit. Dein Legionem Q. Ciceronis aggressus à Cæsare occisus est, cum 60000. Gallis. Cæs. l. 5. *Bell. Gall.* Dion. l. 40. Oros. l. 6. c. 9. Dupleix, *memor. Gall.* l. 4. c. 35. 36.

AMBIRKELETUS, Eugenii V. Scotiæ Regis fil. ante regnum optimus, [illegible] potius pessimus. Bello contra Pictos [illegible], nô [illegible] sagittâ, incertum quâ missâ manu, confixus. A. C. 697. Lesl. l. 4.

AMBISONTII, populi Norici, ubi nunc Carinthia provinc. in Germania, juxta Dravum fluv.

AMBITIO, apud Solin. [illegible] de Britannia, *Navigant autem vimineis alveis, quos circumdant ambitione tergorum bubulorum*: est [illegible]. Uti apud Tertullianum *de Pallio*, *Cum latioris purpuræ ambitio & Galatici ruboris superjectio. Saturnum commendat.* Ubi ambitio *latioris purpuræ*, est laticlavia tunica, quâ corpus ambitur, ut *Galatici ruboris superjectio*, pallium coccineum, humeris superjectum. Idem nempe quod [illegible]. Aliàs quid *Ambitio* significet, notum. Cum [illegible] sæpe jungi [illegible]. Sic Tacitus [illegible], *Ita celebre [illegible] ad [illegible] venalis [illegible] gratia [illegible]*, h. e. ut Heraldus interpretatur, [illegible]. Qui & ad [illegible] l. 7. *Et ambitionis & gratiæ* [illegible] *in D[illegible] Ambitio*, ait, [illegible], *quâ* [illegible] *populari* [illegible] *& [illegible] volunt*. Adserisque hanc in rem Livii locum l. 43. c. 11. [illegible]. Unde, pergit, [illegible], *qui hac ambitione ad favorem grassantur. Sic ambitiosi Consul,* [illegible] c. 14. *ambitiosus & indulgens Dux*, alibi: [illegible] Ab ambiendo, seu circumeundo, quod inter [illegible] adulationi [illegible] apud Athenæum [illegible] l. 4. c. 7. [illegible] Sæpe hinc pro [illegible] idem [illegible] contradistinguit & [illegible] intelligit. Quæ enim pretiosa ac magni facta sunt, ea ambitio conse[illegible] solet. Græci tamen [illegible], h. e. [illegible], pro caro & pretioso usurpârunt. [illegible] quæ nobis [illegible] merito magni habenda: &c. Salmas. ad [illegible] l. 2. c. 6. & 219.

AMBITUS [illegible], lege [illegible] vide.

AMBITUS Musalis, [illegible] quod vide.

AMBIVI[illegible], populi Phrygiæ de quibus Solin. c. 43. *Galatiam [illegible] Ambiani [illegible] Tolistobogi, Trocmi & [illegible]* [illegible] Salmas. neglegentiam Auctoris, quod in populis Gallorum [illegible] appellata [illegible] partem Phrygiæ occupârunt. Nam Trocmi, [illegible] & [illegible] regionem [illegible] Tolistobogi, [illegible] & [illegible] Alii tamen Auctores [illegible] præcipua gentes Gallorum [illegible] quæ in [illegible], *Tolistobogi*, *Trocmi* & *Tectosages*. Vide [illegible].

AMBIVARITI, populi Belgarum inter Rhenum & Mosam. Putantur [illegible] Brabantiæ partem incoluisse, in qua Buscum-Ducis, [illegible] & Antwerpia.

AMBLA, Gall. [illegible], Vegetio *Ambulatura*, vox Latina & ex Latinorum consuetudine facta [illegible], pro resonatione, à retono [illegible] vel curatura, à curo &c. [illegible] l. 4. c. 6. [illegible] ambulatura [illegible] Molle [illegible] significat ac delicatum [illegible] commi gressum, Græcis [illegible] dictum, quæ vox non tantum illam cursus speciem notat, quem Galli [illegible] vocant: Sed & mollem illam & delicatam compositam vestitam, qualem exhibent, cum manus [illegible] commode [illegible] vel Alt[illegible]. [illegible] interpretatur [illegible] Græci [illegible] per excellentiam [illegible], de hoc mollis [illegible] gressu. Quemadmodum [illegible] Latini. Unde præ[illegible] [illegible] alii [illegible] idem [illegible] Plinius [illegible] & [illegible] ad dictum, simpliciter & absolutè. Ad hunc tolutarium [illegible] gressum, quod proximè accederet [illegible] equorum [illegible] & [illegible] etiam illum [illegible]. Quamvis enim [illegible] & [illegible] cum [illegible] & succussatione [illegible] faciat, [illegible] tamen ad lenitatem & mollitiem vecturæ, quale in [illegible] est, edomabantur. Qua in re [illegible] solebant, qui [illegible] alteruttum modi. Nam de mollitieque [illegible] gressu [illegible] & numerose [illegible] erigere & mollienda gratique [illegible] commovere; quâ arte postquam [illegible] quandam ambulatu [illegible] inter [illegible] & tripudiantes, atque tum [illegible] &c. Vide [illegible] passim, & in hanc rem plura, apud Salmas. *ad Capitolin. in Maximin.* [illegible] c. 3.

AMBLADA, urbs Pisidiæ. *Steph.* Straboni l. 12. [illegible] Inde [illegible] *Ambladensis* eidem Straboni, quod [illegible].

AMBLAVA, & AMBLAVIA, fluv. in ducatu Lucemburg. apud Stabulum monasterium, in Agrippinensium confinio vulgò *Amblève*. Alius ab illo, non constat, [illegible] alluit Stabulum Monasterium, [illegible]. Nomen est quoque loci, in Tungrorum finibus, qui non procul à Monasterio Stabulensi, à fluvio cognomine dictus est. Fuit olim Villa publica, in sylva Arduenna ac subjecta collis planitie posita, Caroli Austrasiorum Ducis, de Neustrasiis victoria, ac Regis Chilperici Ragenfredique Præfecti Palatii fugâ, nobilis. Hanc vulgo [illegible] vocatur, vicus autem ab eodem hodie nomine appellatur, sibi incompertum esse ait Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AMBLIDUM, castrum Galliæ, [illegible] memoratum, [illegible] A. C. 941. ubi à Roberto & Rodulfo [illegible] Remis expulsis detentum, ab Hugone vero, [illegible] captum atque combustum dicit. Vulgo *Ambly*, [illegible] Sumum Bato [illegible], apud [illegible] in Mosam [illegible] & [illegible] ville [illegible]. *Idem.*

AMBO, Walafrido Strabo [illegible] ab ambiendo, aliis melius à Græco [illegible], i. e. *ascendo*, pulpitum est seu tribunal vel [illegible] quod gradibus ascenditur. Paulus Warnefridus in *Episcopis Met.* in Chrodegango: *Construxit etiam ambonem auro argentoque decoratum*, [illegible] *per* [illegible] *ante* [illegible]. Arabes *Mambar* vocant, præponendo more suo literam *M.* & in illo Euangelii loco, Matth. c. 23. v. 2. ubi Vulgatus Interpres legit, *Super cathedram Moysi sederunt*, habent illi: *Super Mambar* &c. Alter Latinis *Analogium* quoque, quod in eo Verbum Dei legatur ac annuntietur: Græci tamen recentes [illegible] plurium illum & repositorium vocant, in quo ponitur liber sustentandus, dum legitur, Ital. *Leggio*: Porto [illegible], *Lectorium*, *Lectrinum*, *Pulpitum*, *Pyrgus*, *Suggestus*, *Lampinum* item, ut videre est, apud Macri Fratres in *Hierolex*. Patebat ad *Ambonem* duplex olim ascensus, ut ex Scheltrato probavit Car. du Fresne in *Descript.* [illegible] *Sophiæ* [illegible] 75. & firmatur insuper ex Durando *Ration.* l. 4. c. 24. num. 17. [illegible] Ambo [illegible] gradibus [illegible] *alter* [illegible] *alter à dextris*, [illegible] *versus Orientem* [illegible] *versus Occidentem* [illegible] Amstasium gradum [illegible] & [illegible] vocat, in *Sylvestro Papa*. In *Ambone* autem legebantur Lectiones, Epistola & Euangelium, [illegible] & eundem, cum in *Ambone* parte superiore duo essent gradus, alter [illegible] alter [illegible] in illo Euangelium legebatur, in illo Epistola. *Ordo Rom.* [illegible] *qui lecturus est, ascendit in ambonem, ut legat, non tamen in superiorem gradum*, [illegible] Neque verò Lectiones tantum & Euangelia, sed etiam conciones, aliaque quæ ad Populum recitanda erant, in ambonibus recitabantur & exhibebantur. Marianus [illegible] [illegible] Annales Francorum ad A. C. [illegible] *Papa, in B. Petri* [illegible] ambonem conscendit, [illegible] De orationibus, [illegible] in *Ambone* [illegible] ad populum habitis, [illegible] Epiphanius [illegible] c. 4. [illegible] *Super ambonem* [illegible] *solebat* [illegible] Item Magister de [illegible] c. 4. [illegible] Sic Socr. l. 6. c. 5. [illegible] *super ambonem* [illegible] *quo ipse* [illegible] *ad Populum verba faceret*, [illegible]. Unde Prudentius *Peristeph. Hymn.* 4. de *Hippolyt.* v. 225.

Fronte sub adversa gradibus sublime tribunal
Tollitur, [illegible]

Sed & coronatos [illegible] Imperatores [illegible] testatur Theophanes p. 405. 418. 419. 426. & Auctor incertus post eundem Theophanem p. 431. Imo & e [illegible] facere [illegible], à Sacerdotibus [illegible] partim faventibus, Populum [illegible] ad prava consilia & [illegible] publ. [illegible] docet [illegible] Aug. Thuanus [illegible] Gallicanum Rerum [illegible] fub Henrico III. Reg. [illegible] &c. Ceterum, [illegible] Romæ veteres [illegible] in [illegible] S. Clementis, S. Pancratii & S. Laurentii extra muros, testatur Car. du Fresne [illegible]. Vide quæ de [illegible] Sophiæ idem congessit [illegible] & [illegible] Salmasio *Ambo* [illegible] Lapideo [illegible] Templi, ad [illegible] Ventrem enim ait [illegible]

tum [illegible] Græci vocant, [illegible] [illegible]. Unde [illegible] quod [illegible] [illegible]. Vide etiam [illegible] [illegible] Templi [illegible] [illegible]:

[illegible verse, seven lines]

Vide Salmas. [illegible] & infra [illegible] voce *Umbo*.

AMBOGLANNA, apud [illegible], [illegible] Cambeccum, vulgo [illegible], apud [illegible] Britanniæ [illegible]. Verum Camdenus [illegible] Wallmanz.

AMBOHITSMENI, populi [illegible] insulæ Madagascar, [illegible] [illegible].

AMBOINA, Insula [illegible] in Asia non procul a Moluccis, [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] A. C. [illegible] [illegible] a Lusitanis, A. C. 1535. ad [illegible].

AMBOLA, [illegible] & vallis [illegible] Africæ, in [illegible] [illegible] Mendoza. [illegible] [illegible].

AMBOLAGIUM, [illegible].

AMBON, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

AMBOSIA, [illegible].

AMBOSIANI, Georgiæ, vide *Georgia*.

AMBOSIANI, [illegible].

AMBOTA, [illegible] ad Wardanum [illegible].

AMBRA, [illegible] ad [illegible] quidem [illegible].

AMBRA, vide supra [illegible].

AMBRACIA, [illegible] Epiri [illegible] Acheronti [illegible], R Pat. [illegible] 29. [illegible] Alexander [illegible] Macedo [illegible] Augustus Nicopolim, [illegible] cum [illegible] Antonium [illegible] Actium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Regum Epiri [illegible] Quod [illegible] [illegible] Polybium [illegible] [illegible] XXXVIII [illegible] XII [illegible]. Nihil [illegible] [illegible] valde exiguum fecit hunc sinum [illegible] [illegible] qui non sunt planè [illegible] Voss. [illegible] [illegible] [illegible] Inachum & [illegible].

AMBRACIDES, [illegible] gemus, vide *Ambr*[illegible]

AMBRACUS, Epiri oppidum. *Steph.*

AMBRETA, Gall. [illegible], carduus & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Fr. Pomey [illegible].

AMBRISIUS, fluv. Afr., in [illegible] Æthiopicum [illegible] *Lisanda* & *Loja*, Oceano [illegible] [illegible].

AMBRO, [illegible] Germaniæ in Bavaria [illegible] leucas à Fussena urbe, [illegible] Tirolensi, vide [illegible].

AMBRO, [illegible] Abscheme [illegible] *Quem P*[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Lib. & *King*, de eodem Adamo loquens.

Dum vetitum legit [illegible] [illegible].

Ecrusfin[illegible] [illegible] [illegible] Vid [illegible] Cato [illegible] Sardin[illegible] in Carm.

[illegible verse, two lines]

Et iterum

[illegible verse, two lines]

Ubi per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Vide [illegible] [illegible] Galli [illegible] populo vocem hanc [illegible] deducunt Macri Fratres [illegible].

AMBROCIUS, pagus fuit Hispaniæ Lusitaniæ ubi nunc Placentia [illegible].

AMBRODAX, Parthorum urbs. *Steph.*

AMBRONES, gens [illegible], quæ subitâ inundatione maris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Festus & [illegible] Helvetiorum, ubi nunc [illegible] [illegible] [illegible] Helvetiorum. Qui [illegible] Mario, in Provincia, magna clade affecti. [illegible] propè Aquas Sext. Plut. in *Mario*. Liv. [illegible] Eutrop. [illegible] Oros. [illegible] Strabo [illegible].

AMBRONIACUM, vel [illegible] *Ambroniacum*, Monasterium est [illegible] Gallicæ, apud [illegible], in diœcesi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Abbatiam [illegible]. Vide [illegible].

AMBROSIA, [illegible] festum apud [illegible], quæ *Lenæa* & *Chœa* [illegible] [illegible] Romanis [illegible] Brumalia, mense Decembri celebrari [illegible] [illegible].

AMBROSIA, seu AMBROSII VICUS, seu *Ambrebu*[illegible], Urbs Angliæ, ad [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] Ambresbury, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Aurelio Ambrosio [illegible] [illegible] modò tam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Chartres [illegible] [illegible] 300 pedes [illegible]. Hic Arthus Rex [illegible] & Uterpendrago & Constans sepulti, [illegible] [illegible].

AMBROSIANI, seu PNEUMATICI, enthusiastinos, [illegible] Pratcol. Gavertus, [illegible] 16.

AMBROSIANUM, in [illegible] Benedicti, ubi sermo de Matutinis [illegible] Hymnum significat *Te Deum*, a D. Ambrosio compositum, [illegible] *Vita S. Caroli* [illegible] *Te Deum laudamus*, [illegible] Vide infra in voce *Hymn*[illegible] [illegible] Ecclesia Mediolanensis [illegible] de quo Macri Fratres [illegible].

AMBROSII Mon., & Vicus, vide supra *Ambrosia*.

AMBROSINI, [illegible] Mediolani [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Mediolanensium [illegible] Azone [illegible] [illegible] A. C. [illegible] Ambrosium [illegible] [illegible] Mediolanenses [illegible] [illegible] Mediolani [illegible] [illegible] Archiep. [illegible] 1014.

D. AMBROSII [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub Maximo [illegible]

Quanta porro loquendi libertate apud Theodosium Imperatorem sit usus, ipsum divino vinculo ligans, vide in dictione *Theodosius*. Et Hist. Tripart. *l.* 9. *c.* 40. Obiit A. C. 397. Vide Bellarm. *de Auth. Eccl.* Augustin. *l.* 6. *Confess.* Hieronym. *in Catal.* & *Chron.* Sigebertum, A. C. 481. 484. Onuphr. A. C. 369. Genebr. *in Chron.* Paulinum in *Vita Ambros.* *Nic. Lloydius*: Ambrosii fuit filius, quem Pater Patricius Romanus, Symmachus nomine, Galliarum Praefectus in Galliis genuit è Frangipanorum familia, ut placet Laudino, inquit *Lloydius*. E Praefectura Liguriae atque Aemyliae factus est Episcopus Mediolanensis. *σύγχρονος* fuit S. Basilio & Nazianzeno, charus quinque laudatissimis Imperatoribus, Valentiniano majori, Gratiano, Valentiniano jun. Theodosio M. & Honorio, *Pareus*. Opera ejus 3. Vol. fol. prodierunt Basileae A. C. 1592. & alibi saepius, ultimo tomis 5. fol. Coloniae Agrippinae A. C. 1616. De illo sic inter alia *Erasmus*: *Sit linguarum ac scripturarum peritior Hieronymus, sit elaboratoris phraseos Hilarius, [illegible] Augustinus, alius item dotibus excelluerit alius. Sed [illegible] Literas, [illegible] Christianum Episcopum, sic [illegible] cum summa [illegible].* Idem quem vocat Doctorem mellifluum vocant. *Hegesippi* auctorem fuisse, sunt qui asserant, inter quos Ludov. Vives ad *Augustin. de Civ. Dei l.* 18. *c.* 3. Certe hoc duce praeferunt editiones, ut & MS. Gassendum Scriverianum. Sed *Erasmo* vix credibile videtur: *Scaligero* Auctor est infimae vetustatis: *Barthius* increpat Monachorum intaper impudentiam, qui Ambrosium interpretem affinxerint. *Gronov.* non valde repugnat, si quis aetate adolescentiori aut in coronidis Pontificatus sui [illegible] hoc lusisse directum Antistitem contendat: Ita nulla apud utrumque genuina germana reperiuntur, quibus bene exactis vix possis pati, quin unum esse & professorum nomen auctoris sui & hujus dissimulantis illud scripti auctorem exclames, inquiens. Vide eum *Observat. in Eccles. c.* 1. Anacephalaeoseos tamen, quae Hegesippo adjicitur, non idem est Autor. Haec enim 5. Libris *de Hierosolym.* Ex quo constans, centum quidam verius est, quam, quod vocatur *Anacephalaeosis*, ex superioris operis particulis hinc inde depromtis consutus. Vide eundem Gronov. *cap.* 54.

AMBROSIUS, Cyzicenus, à Peleo in nocturno conflictu occisus, Val. Flacc. *l.* 3. *v.* 138.

AMBROSIUS, vir eundam & genere, & literis, satis clarus, cùm Valentini dogmatis sectator extitisset, secundum veritatem Catholicae fidei ab Origene convictus, ac tanquam veri luminis splendore radiatus, relictis errorum tenebris, ad Ecclesiae Catholicae lucem splendoremque conversus est. Euseb. *l.* 6. *c.* 12. 13. 15. 17. Hieronym. *de Script. Eccl.* Baron. A. C. 219.

AMBROSIUS, nobilis Aurelianensis, sumpsit in Anglia purpuram, sub Zenone Imperatore & Barbaris restitit magnâ cum laude. Ecclesiasticam disciplinam ibi restituit. Gildas Sap. Beda, *l. de* 6. *aetatibus*, *in Zenone*, & *l.* 1. *Hist. Angl. c.* 16. Adam *in Chron.*

AMBROSIUS Aubertus, secul. 8. Item *de Camaldoli*, doctrinâ inclytus. Ab Eugenio IV. ad Concil. Basileense missus, coram Emanuele Imperatore Graecè peroravit literatae. Constantiae mortuus. A. C. 1490. De cujus scriptis vide Bellarm. *de Script. Eccl.* Voss. *l.* 3. *de hist. Lat. c.* 5. Volaterran. *l.* 21. Sic Ambros. *Contarenus*, à Venetis ad Ussuncassanem Persarum Regem missus, iter hoc descripsit. Obiit. A. C. 1497. Alios Ambrosios vide apud *Bellarm. Spondan. Genebr. Possevin.* &c.

AMBROSIUS Calepinus, Bergomensis, Ordinis D. Augustini, quo tempore Ludovicus Sfortia Mediolanensibus dux praeerat, floruit. De quo vide Jo. Trithemium, Abbatem, *de Eccles. Script.*

AMBROSIUS Catharinus, Politus, natione Hetruscus, patriâ Senensis, Sixti Senensis Praeceptor, Dominicanus, primum Minorensis Episcopus, dein Archiepiscopus Compsanus in regno Neapolitano. Ejus extant Comm. S. Scripturae, *Enarrationes in* 5. *priora capita Geneseos*, *in Epist. S. Pauli*, *in Epistolas Canonicas*, *Comm. in Apocalypsin* &c. Sixto Senensi, *vir ingenii viribus valens*, *disciplinarum omnium exercitus*, & *eloquentiam Hetruscam quam Latini facundia praepotens.* Possevino, *vir acris ingenii ac judicii*, *aliquis tamen opus non probantur.* Proin & Bellarminus *caute ejus opera legenda* monet. Obiit senex A. C. 1553. Neapoli, *Labbeus*.

AMBRUARETI, populi Galliae Lugdunensis inter Ligerim & Icaunam flum. ubi nunc pars provinc. Nivernensis. Vide & *Ambivareti*.

AMBRUSSUM, Aethico memoratum in Itiner. vulgò *Ambrez*, 15 milliar. à Nemauso, Galliae locus est, in Volcis Arecomicis. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AMRYON, Theocriti Chii vitam scripsit, ut Laertius in *Aristotele* vita author est: ubi ex eo refert maledicum hoc Theocriti epigramma in naturae promuscondum Aristotelem:

> Ἑρμίω Εὐνούχου ἠδ' Εὐβούλου ἅμα δούλου
> Σῆμα κενὸν κενόφρων τεῦξεν Ἀριστοτέλης.

Cujus sententiam, licet duriusculè, sic expressit:

> *Hermiae Eunuchi, & servi monumenta Eubuli,*
> *Mente inani inane extruxit Aristoteles.*

Apud Etymologum in *ἀναχάραξιν* citatur ὁ Ἀβρύων. Fortassis idem est Voss. *de Hist. Graec.* *l.* 3. *p.* 320.

AMBRYSUS, nomen duarum urbium, quarum unam Strabo locat in Phocide, alteram in Boeotia. Quidam *Amphryssum* rectè dici affirmant. Pausan. *l.* 10. *Ambrosos* quandoque vocatur, ab heroe simili nomine.

AMBUARITI, Galliae Lugdunensis populi, inter Ligerim & Icaunam flu. Caesar. *Bell. Gall. l.* 7. *c.* 75. Glareanus [illegible] putat, qui alibi *Ambivareti* dicuntur *Ambarri*. Quos vulgò *Ambrun*, & *le pays d'Ambrunois*. Aliis *Ambruareti*, quod vide.

AMBUBAJAE, teste *Acrone*, mulieres tibicinae, Syrorum linguâ dicuntur. Alii Latinum putant, & venire ab *ambi*, pro *am*, h. e. *circum*, & *Bajae*, suntque mulieres impudicae, circa Bajas versantes. *Cruquius* censet *Ambubajas*, vel potius *Ambubejas* esse agyrtas, omnium morborum remedia vanissime pollicentes, atque ita dici ab *ambubeja* herba, ex qua pharmacopoei conficiebant τὸ παγχρηστον, h. e. medicamentum ad omnes morbos utile. Sed vera est *Acronis* sententia. Nam Syris אבובא *abbub*, est tibia, sive fistula, sed Arabes inferunt ו אנבובא *anbub*. Tamquam autem, & maluere Syros verò tibicines & tympanistas Romae fuisse docebit ille locus Juvenalis, *Sat.* 3. *v.* 62.

> *Jam pridem Syrus in Tiberim defluxit Orontes,*
> *Et linguam, & mores, & cum tibicine chordas*
> *Obliquas, nec non gentilia tympana secum*
> *Vexit & ad circum jussas prostare puellas.*

Sunt igitur Ambubajae mulieres, & prostituendo, & tibiarum cantu sese sustentantes. Hanc *ἐτυμολογίαν* sequuntur *Jos. Scaliger. Is. Casaub.* &, ut arbitror, quotquot Syriace sciunt. Horat. *l.* 1. *Sat.* 2. *v.* 1.

> *Ambubajarum collegia, pharmacopolae,*
> *Mendici, mimae, balatrones, hoc genus omne*
> *Maestum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli.*

Habet & Suetonius *in vita Neronis*, *c.* 27. *Nic. Lloydius*.

AMBULA, vel AMBULIUM, intybum erraticum seu cichorium dictum est, quod radices longas & multas spargat ac emittat, quae sub terra proserpunt & vagantur, flexuosa atque hâc & illâc decurrentibus, quibus fruges necantur, suntque radicibus, velut pedibus multis, *ambulet* ac decurrat. Certè *pedes intybi* apud Lucilium occurrunt.

> *Intybus praeterea pedibus praetensus equinis.*

Ubi describit rusticam coenam à Satyrico & enumeratis multis herbis, versum illum subjicit, observant Grammatici. Ipsa verò vox *Ambulus*, apud Plinium *l.* 20. *c.* 8. *Erraticum apud nos, intybum quidam ambuleiam (seu ambulam) appellavere. In Aegypto cichorium vocant, quod sylvestre sit.* Dicta autem haec herba *ambula*, ut à *resono*, *resona*, à *axi*, *axia*, quae *axiat*, haurit; *oras*, quae ornat, intubus nempe vestit. Salmas. *ad Solin. p.* 820.

AMBULANS Statua, quâ methodô confici possit, vide infrà, in *Archytae columba*.

AMBULATIO, non tantùm de actu ambulandi, sed & de loco: Ulpianus JCtus. *Et si fortè voluptuarium hoc praedium, viridaria, vel gestationes vel deambulationes arboribus infructuosis opacas atque amoenas habens.* Ubi *Gestationes* & *Deambulationes* loca sunt, in quibus olim Romani gestabantur aut deambulabant, certo passuum numero observato, quem in deambulando Ciceronem adhibuisse, testatur Plut. *in Cicer.* Sic in Gymnasiis veterib. prope Xystum & duplicem Porticum, hypaethrae *ambulationes* fuisse leguntur, quas Graeci *παραδρομίδας*, Romani Xysta dixêre, in quas per hyemem ex Xysto sereno coelo, Athletae prodeuntes exercebantur. Fiebant autem sic, ut essent inter duas porticus sylvae aut platanones, in quibus ambulationes inter arbores perficiebantur, ibique ex opere signino stationes erant. Vide Hieron. Mercurial. *de Arte Gymn. l.* 1. *c.* 6. In urbe vero, *ambulationi* inprimis inserviebat porticus Pompeja, item Octavia, de quibus vide *suo loco*, ut & voce *Peristylum*: quemadmodum de *Ambulationes* multiplici specie ac usu, iterum Mercurialem *de Arte Gymn. l.* 5. *capp.* 11. & 12. ut & infra aliquid voce *Inambulando* it. *Pensiles Hort.*, *Via*, *Xysti*. Addam saltem, in Septis *ambulationem* ante coenam, multum in usu apud Veteres fuisse, ex Thoma Dempstero *Collectan. l.* 6. *initio*, & Casp. Barthio *Animadvers. ad Stat. l.* 4. *Sylv.* 6. *ad verba initialia*,

> *Forte remittentem curas, Phoeboque levatum*
> *Pectora, cum patulis tererem vagus otia septis,*
> *Jam moriente die, rapuit me coena benigni*
> *Vindicis.*

AMBULATOR, vide infrà *Periodeuta*.

AMBULATOR equus, apud Adelbertum Abbatem Heidenheimensem, *Dum reliquias Richardi Regis ad Ecclesiam proprie deferret*, Ambulatorem adsignicras. Ekkehardum junior. *de Casibus S. Galli*, *c.* 15. Ambulator, *cui ipse insederat*, *alacriorem equorum post se sentiens equitare coepit.* Alios: idem qui *Tolutarius* Senecae, *Ep.* 87. *Gradarius* Lucilio, *Asturco* Plinio *l.* 8. *c.* 42. dicitur, cui mollis pedum, alternô crurum explicatu, glomeratio est. Gall. *Haquenée*, *Cheval d'amble*, Italis *Ambiante*, Hispanis *Cavallo amblador*. Non à Graeco *ἀμβλύνειν*, sed quod ipsum nomen dulcè prae se fert, à Latino *ambulare*, quod per excellentiam de illo sive de equorum gressu, sicut τὸ βαδίζειν, apud Graecos, dici, ostendimus, suprà, in voce *Ambla*.

AMBULATORES, *Gregorio Thessalonicensi* dicuntur, qui *Balsamoni* hodieque etiamnum Graecis *Exarchi*, *Zonarae Periodeutae*, Synodo Constantinopol. *Visitatores*; officium videl. Ecclesiasticum apud Graecos, in Concilio Laodiceno, institutum, pro illis terris ac castellis, in quibus statuere Episcopos non conveniret. Macer *Hierolex.* in voce *Periodeuta*. Vide & infrà passim.

AMBULATORIA Turris, vide infrà *Turris*.

AMBULATORIUM, in *Vita S. Aniani Episcopi Aurelianensis* apud Halsecrum: *Porticus fiat in Domo per extra ambulatorium [illegible] sanctorum pignora* &c. pedatura murorum seu mensium est, *[illegible]* Constantino Porphyrogenn. *de adminis. Imper. c.* 29. *[illegible] Hermenopulo*, *in Gloss. Latin-Graec.* *[illegible]*, Gallis *Rempart*, Car. du Fresne *Glossar.*

AMBULATRI, populi falsè Galliae, in Aquitania, prope Vasates.

AMBULII, Castor & Pollux à Laconibus sic nuncupati. Pausan. *l.* 3.

AMBURBALE, sacrificium in ambiendis, & lustrandis urbibus. Lucan. *l.* 1. *v.* 592.

Mox

Mox [illegible] & totum [illegible] urbem [illegible]
[illegible] sulco,
[illegible]

AMBURBIALES, [illegible] quæ circum terminos urbis Romæ ducebantur. [illegible]

AMBURBIUM, apud Vopisc. in Aureliano c. 20. *Iuvet [illegible] templum [illegible] urbe, [illegible] lustrata urbe, cantata carmina,* Amburbium [illegible], [illegible] apud male cum Ambarvalibus [illegible], qui ad [illegible] esse. Sed apud [illegible], ut idem ille Vir summus existimavit. Hæc [illegible] quæ circum terminos urbis Romæ ducebantur. Sed aperte [illegible] ab *Ambarvali* Servius distinguit, [illegible] *Ambarvalis* [illegible] intelligendum, quomodo apud *Lucanum* legimus, [illegible] lustratam urbem [illegible]. Urbs enim [illegible] lustrabatur: arva & agri, ambarvali, vide Salmas. [illegible]

AMBUSTA, Græcè [illegible], dicuntur Plinio *l.* [illegible] *c.* 6. 8. &c & [illegible], pustulæ ex igne vel aqua fervente exspersa in corpore [illegible] unde multa [illegible] apud eos. [illegible] & [illegible] *ambustæ* Claudii apud [illegible], [illegible] ad fomites utebantur. [illegible] capitalis [illegible], apud Valerium Max. [illegible] multi [illegible] condemnatæ, [illegible] publico judicio [illegible] Quidam [illegible], primus [illegible] [illegible] evadit. [illegible] tum [illegible] contigit [illegible] nondum [illegible] notis adhuc manentibus. [illegible] condemnati fuerant [illegible] Juvenal. Sat. 8. [illegible]

[illegible] quam fulmine [illegible]
[illegible] damnatur Senatu.

Qui [illegible] fulmen occiderit. Nam quos fulmen [illegible] corpore [illegible] [illegible] Fabius ille, qui [illegible] [illegible] tamilia [illegible] cognomen dedit. [illegible] apud Virgil. *l.* 2. *Æn. vers.* 648.

[illegible] hominum Rex
[illegible]

i. e. [illegible] & *ambustos* nominare [illegible] dixere, quorum totum corpus [illegible] ut Phaëtontem & Capaneum. Horat. *l.* 4. *Carm. Od.* 11.

Terret ambustus Phaëton avaras
Spes.

Quod [illegible] *qui quoque modo fulmine [illegible]*, dixere Græci. Salmas. *ad Solin. p.* 819. & 842.

AMBUSTUS, cognomen Fabiorum. Plin. *l.* 7. *c.* 41. Hoc [illegible] Fabius [illegible], quod [illegible] esse ambustus, [illegible] Fest. Vid. [illegible]

AMCOTELTUM, vulgo *Am [illegible]* mons celsus in [illegible] Hassiæ, [illegible] parte, quæ vulgo [illegible] dicitur, 7. leuc. German. a Schaltolo [illegible]

AMDENAGER, nomen Regum [illegible], cujus Reges vocantur [illegible] Dicitur autem [illegible] tractus, qui inter Imperium Magni Mogolis & Regna Malabarica situs est, hodieque [illegible] in sex Regna, in quibus præcipuum est Regnum [illegible] Georg. Horn. [illegible] p. 445.

AMEDEUS I. Comes Sabaudiæ & Mauriennæ, dictus Cauda, quia Verona [illegible] Henrici III. Imperatoris [illegible] comparatum, quem [illegible] Obiit A. C. 1048. [illegible], [illegible] Patrem Humbertum. [illegible] Guichenon. Successit Odo frater.

AMEDEUS II. Odonis patri successit, Alexandrum II. contra Richardum Normannum defendit, Henricum IV. Imperatorem in Italiam comitatus, cum eum Gregorio VII. reconciliare [illegible] Obiit A. C. 1095. Cui Humbertus II. fil. successit. [illegible] Cureg.

AMEDEUS III. [illegible] Pedemontii & Lombardiæ Comes, Henrici V. Imperatoris in Italiam comes, Imperii Comitis titulo decoratus est. [illegible] cum Ludovico [illegible] expeditione susceptâ, obiit Nicosiæ, Cypri [illegible] metropoli, A. C. 1149.

AMEDEUS IV. Patri Thomæ successit, a Friderico II. Dux [illegible] Augustæ & Vicarius Imperii [illegible] donatus. Obiit A. C. 1253. [illegible]

AMEDEUS V. Magnus, felix bellator, Sabaudiæ plurimas regiones adjunxit [illegible] Henrico VII. Imperatori, Clementi V. & Johanni XXII. apprime charus. Obiit [illegible] cum Andronicum Imperatorem [illegible] A. C. 1323. ætat. 74. principatus 38. [illegible]

AMEDEUS VI. Viridis Comes dictus, Principum clarissimus, [illegible] Francorum Regem contra Eduardum [illegible], cum Joanna [illegible] Ordinem [illegible] instituit, Johannem Palæologum a Bulgaris liberavit. [illegible] & Papam [illegible] Apulia [illegible] Ludovicum Andegavensem. Neapoli Regem A. C. 1383. Principatus 40. [illegible] Andreas Favinus, &c.

AMEDEUS VII. Rufus cognominatus, [illegible] contra hostes [illegible] Carolo VI. Gallorum Regi [illegible] prosperitatem redegit, [illegible] A. C. 1391. [illegible]

AMEDEUS VIII. primus Sabaudiæ Dux, post prudens ad-[illegible]

quod annorum regimen [illegible] in eremum [illegible] de Ripaille, ubi [illegible] dux delectatus. Postea à Concilio Basileensi Papa [illegible] A. C. 1440. Felicis V. nomen assumsit, [illegible] Nicolao, Cardinalis [illegible] contentus. Obiit A. C. 1451. ætat. 69. Æneas Sylv. *l.* 7. [illegible] Guichenon, Platina, Onuphr. Genebr. [illegible] Spondan. A. C. 1434. &c.

AMEDEUS IX. Patri [illegible] successor, ob [illegible] administrationem [illegible] Obiit A. C. 1472. ætat. 37. Baron. de Prince. [illegible] &c.

AMEDEUS [illegible] Coccius [illegible]

AMEDEUS de Talaru, Archiepiscop. Lugdunens. à Carolo VII. ad [illegible] A. C. 1432.

AMEDEUS, [illegible] Lusitan. author libri cui [illegible] Marc. Olysipone [illegible] Spond. A. C. 1471. Duo comites [illegible] &c. Vide quoque [illegible]

AMEL, regnum Africæ [illegible] maris Atlantici, [illegible] fluv. Nigrum [illegible]

AMELA, [illegible] Mediæ. *Ptol.*

AMELANDIA, Insula maris Germanici, in littore Frisiæ Occidentalis, sub Batavis, [illegible] 6. leuc. Gallic. Leovardia distat in Boream, [illegible] versus Boream [illegible] versus meridiem [illegible] rat. Hic magna [illegible] copia. Guicciard. [illegible] Belg.

AMELAS, oppidum Lyciæ. Plin. *l.* 5. *c.* 27.

AMELECH, vel HAMELECH, [illegible] *Rex*, sive *consiliarius*, pater Joas, 1. Reg. c. 22. v. 26. Item alius, de quo Jeremias c. 38. v. 6.

AMELES, fluv. apud inferos, cujus aquam nullum vas continere potest. Plato *l.* 10. *de Rep.* [illegible]

AMELESAGORAS, Clem. Alex. *Strom. l.* 6. Melesagoras, antiquissimus Historicus. Voss. *de Hist. Græc.* [illegible]

AMELIUS, Philosophus Apameus, discipulus Plotini, Porphyrii magister, [illegible] Ammonius & Origenes [illegible] Vopisc. [illegible] A. C. 215. Voss. *de Philos.* c. 17. [illegible]

AMELIANUM, corrupte [illegible] Milhau, oppid. Galliæ est, in Volcis Arecomicis, Diœcesique Nemausiensi. Ab *Æmilio* nomen accepit. Caput est [illegible] vulgo *le territoire de Milhau* dicitur. [illegible]

AMELIUS Petrus, vide [illegible]

AMELLUM, apud Virg. *Georg. l.* 4. *v.* 271.

[illegible]

Melissophyllum est, quem [illegible] describit, paulò post. *v.* 274.

Aureus ipse, sed in foliis quæ [illegible]
Funduntur, [illegible] purpura nigræ.
Sæpe Deûm [illegible] torquentur aræ.

Nempe melissophylli flore olim coronari solitæ Deorum aræ, alias in coronamentis frequentari. Idem. *ibid. v.* 62.

[illegible] Huc tu jussos asperge sapores,
Trita melisphylla, & cerinthæ ignobile gramen.

Vide quoque Plin. *l.* 21. *c.* 9. & infra in voce [illegible], plura vero hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 102.

AMELONGUS, Romualdi Regis Longobardorum miles, cui tantum robur extitit, ut Græcum quendam [illegible] ictu baculi [illegible] excusserit, & in aera supra caput suum extulerit. Paul. Diacon.

AMEN, ob veritatem CHRISTUS sic dictus. Apocalyps. c. 3. v. 14. [illegible] In calce orationis optantis est particula & idem significat quod *fiat*. Est etiam asseverantis particula, & significat *verè*, seu *fideliter*. Suidas. [illegible]

AMEN, ab Hebræis translatum ad Christianos, in Communione Eucharistica, a Populo dici solebat, ad verba Ministri. Ambros. *de Sacram. l.* 4. *c.* 4. [illegible] Amen. [illegible] Corpus Christi [illegible] Amen, [illegible] Quod etiam hodieque in usu est, Ambrosiano [illegible] Communione Romana, ad Clerici responsionem in Missa, [illegible] celebrans concludit, voce submissa [illegible] [illegible] rationem exponit [illegible] Lucas. Similiter ad confessionem [illegible] quando Clericus explicit, [illegible] respondet. In die vero Paschæ, celebrante solemniter Papâ, ad illa verba ante orationem Dominicam posita, [illegible] Chorus non respondet *Amen*, pro more, [illegible] Papa pergit [illegible] ut legere est in Ceremoniali Rom. [illegible] quod [illegible] Pater in [illegible] fieri [illegible] Amen [illegible] monumentorum Christi [illegible] significari dicit [illegible] Innocentium III. *de [illegible]* c. 12. [illegible] in eadem [illegible] cùm solemniter [illegible] Episcopus, ad quamlibet orationem [illegible] ceremoniarum Romanarum. Directorium [illegible] Pontificale [illegible] [illegible] Missæ [illegible] Amen [illegible] [illegible] A. C. [illegible] Dagobertus Galliæ Rex [illegible] a [illegible] [illegible] *Amen* respondisse [illegible] [illegible] illud est, quod Ablavius [illegible] [illegible] hac voce Amen [illegible] tempore in hoc [illegible]

Auctor veritatis [illegible] *ipse est veritas Deus est; Nos vero veritatis prosequi* [illegible], apud eund. *Hares.* [illegible] De triplici Hebræorum [illegible].

AMEN, apud Arnobium *l.* 7. [illegible], *species placentæ*, *Hesych.* Vide Desid. Heraldum ad [illegible].

AMENANUS, Siciliæ fluv. ad Ætnam mont. *Strab.* qui hodie [illegible] dicitur [illegible]. [illegible] *Strab.* videtur in *Catane*, sed ita lege [illegible], ac obiter emenda Ovid. *Met.* l. 15. *fab.* 3

Nec venientes volvit Amaseno arenas

Nunc fluit, interdum suppressis fontibus aret.

Scribe *Amenanus*, & ne dubites, Strabonem audi de hac ipsa re & fluvio loquentem, l. 5. [illegible]. Apud eundem Ovid. *Fast.* l. 4. ubi:

—— *Amenaque flumina cursu*

Præterit. —— lege, scribe *Amenanque*, &c.

Emendationes istas [illegible] primum debes, lector, deinde *Philippo Cluverio*, novissime *Nicolao Heinsio*. Nic. Lloydius.

AMENEMES, interemtis Ægypti Rex IX. post Sesonchosim præfuit ann. 20. Suphide I. regnante apud Memphitas. Eum excepit Amasis, quem vide.

AMENEMES seu AMMENEMNES, (nomine ex *Ammone* & *Mene* composito) Rex Ægypti post Ramessem, Thebanorum Regum penultimus, præfuit ann. [illegible], sed memoriâ nihil dignum gessit, post Ramessem præfatum Thebani nominis splendore [illegible] evanescente. Joh. Marshamus *Canon Chron.* ad *Sec.* XVI. ex *Africano*, *Eusebio*, *Syncello*.

AMENEMES, vide *Scemiophris*.

AMENIDES, scriba Darii, ultimi Persarum Regis, postea Alexandro operam dedit; [illegible] Evergetis, qui & Arimaspi, præpositus. Curt. *l.* 7. *c.* 3.

AMENOCLES, Corinthius, Græcorum primus *Triremi* Corinthi & Sami ædificavit: quam prius Græci [illegible], naviculis [illegible] usi sint. Exinde Græci rebus maritimis studiosius operam dederunt, & latrocinia sustulerunt. Primumque 40. post *Amenoclis* ad Samios adventum circiter anno, Navale prælium, omnium quæ novimus vetustissimum inter Corcyræos & Corinthios commissum est. Thucydides *l.* 1. anno scil. 1. Olymp. 29. quo tempore Prytanes annui Magistratum adhuc Corinthi gerebant. Joh. Marshamus *Canon Chron.* *Seculo* XVII. ubi de *Corinthi Regibus*.

AMENOPHIS, Ægypti Rex, regnavit ann. 31. *Euseb.* Edictum de necandis Hebræorum pueris proposuit, cui per obstetricum pietatem satisfactum non fuit: quod tamen cum historia ægrè conciliaveris. Vide *Bean*.

AMENOPHIS I. Manethoni, *Amenophthis* Africano, Thebanorum in Ægypto Rex XL. Chebroni successit, bellum cum Pastorum Rege Peribate continuavit, regnavit ann. 27. menses 7. cum excepit Amesses soror, juxta eundem Manethonem apud Josephum contra *Appionem* l. 1. Vide Joh. Marshamum *Canon Chron.*

AMENOPHIS II. in eadem serie Rex XLV. Thummosi successit. Pastores, postquam ab hoc expulsi fuissent in Ægyptum reversos, post annos [illegible] iterum expulit, anno 511. a quo Ægyptum invaserant, sicque tota Ægyptus sub unum caput redacta est. *Concupivit videre Deos*. Joseph. contra *Appion*. regnavit annos 30. menses 10. successorem habuit Orum. Sub eo *Æthiopes migrarunt ab Indo flumine & juxta Ægyptum consederunt*, *Eusebius* & *Syncellus*, apud Joh. Marshamum *Canon Chron.* *Sec.* XIII. ubi Regem hunc *Memnonem* & *Lapidem loquentem* quidem habitum addit: Item eundem ubi de *Thropitis* agit, ad *Sec.* IV. & infra voce *Memnon*.

AMENOPHIS III. in eadem serie Rex LIV. excepit Ramessem Miammun, regnavit annos 19. menses 6. successorem habuit Sethosem, qui primus genti gloriam immensam extulit. Vide ibi.

AMENOPHIS IV. alius Ægypti Rex, qui Græciam, Syriam, & Phœniciam sub ditionem adjunxit, Scythas subegit, atque in Thraciam exercitum duxit. *Vexoris* a Justino *l.* 1. *c.* 1. & *Orosio* dici videtur, ab aliis *Sesostris* nuncupatur, *Memnon*, quem vide.

AMENOPHIS, alius quoque Ægypti Rex, Herodoto *Pheron* dici videtur, *l.* 2. Ob impietatem (quia in Nili exundatione sumptum spiculum in medios vortices extorsit) excæcatus, rursusque post undecim annos oraculo monitus, ut oculos abluerct lotio mulieris, quæ unicum virum cognovisset, paruit, & visum recepit. Vide de hoc *Euseb.* *Græcam*. Joseph. *contra Appion.* l. 1. *c.* 5. Plin. *l.* 36. [illegible] *Pharon*.

AMENOPHTHIS, decimus Pastorum in Ægypto Rex Nephelcheres successor, tempore Amuthartæi in Thebaide regnantis, præfuit ann. 9. circa extrema Iudicis Israelitarum Judicis. Illum excepit Osochor. Joh. Marshamus *Canon Chron.*

AMENTUM, vide *Jaculum*: quod ita utique in *Hippolyto* Senecæ occurrit. *v.* 812. & *seqq.*

Amentum digitis tende prioribus,

Et toto jaculum dirige brachio:

ubi ex *Sex. Pompeio Amentum*, quo, ut mitti possent, vinciri consueverunt jacula sive solidatum lora: vocemque e Græco [illegible], vel quod aptentur ea ad mentum trahentes, ortam ducit Desid. [illegible].

AMERA, urbs Antorum circa Mæotidem paludem. *Procop.*

AMERBACHIUS Basilius, vide *Basilius*.

AMERBACHIUS Bonifacius, videlicet Fil. Joh. Typographi nobilissimi, JCtus excellens, & in Academia Basileensi, per annos complures Professor, Reipubl. Christianæ cum docendo, tum de jure respondendo, plurimum profuit. Obiit A. C. 1562. ætat. 67. Pater Basilii JCti, & ipsius inter celeberrimi. Hujus Bibliothecæ instructissimæ, [illegible] et legato, cimelia Erasmiana insigne hodieque Bibliothecæ Academicæ præfatæ urbis ornamentum sunt. Plura de celeberrima Amerbachiorum Basiliensium familia, vide apud Christ. Urstisium, *epitom. Hist. Basil.* c. 19.

AMERBACHIUS Vitus, Vedinga Bavarus, discipulus primarius [illegible] Lutheri & Melanchthonis, inde ad Latinos rursus transiit, Professor Ingolstadii factus, inter sui ævi doctissimos, Sanderus *Biblioth.* & Pantaleon *Prosop.* part. 3. Ejus opera, *Antiparalipomenon* [illegible] *de laudibus Patriæ*, & *de ratione studiorum*, *Commentaria in Ciceronem de Officiis*, *Paraphrasis Orat.* [illegible], *Commentaria in varias* [illegible] *Orationes*, *Enarrationes Epistolarum Familiarium*, *Duplex interpretatio in Poemata Pythagoræ & Phocylidis*, *in Meteora* [illegible] *Pontani*, *Epigrammata Ovidii quosdam libros*, *de Anima liber*, *Epigrammata & Epitaphia*, *Scholia in Capitulationes Caroli M.* [illegible] *Ovid. & Eccles.* aliaque, quorum exactum Catalogum habes apud Anton. Teissier *Eloges des Hommes savans*, *Vitum* V. Obiit A. C. 1557.

AMERIA, civitas Umbriæ, ante Persicum bellum annis nongentis [illegible] quatuor condita, teste Catone apud Plin. *l.* 3. *c.* 14. Unde *Amerina retinacula* pro viminibus. Virg. *Georg.* *l.* 1. *v.* 265.

Atque Amerina parant lentæ retinacula viti.

Stephano [illegible] vocat. Conditorem nescio cujus nationis, aut conditionis hominem, indicavit [illegible] *Ameria*, *urbs in Umbria*, *ab Amero sic appellata*. Fuisse municipium Romanorum testantur *veteres inscriptiones*. Hinc Tullius *Orat. pro Sexto Roscio*, ubi crebro nominat *Amerinum municipium*, *Amerinum* vocat Roscii patriam. Coloniam paulo post Augusti jussu eo deductam ait Frontinus *l. de Colon.* *Ager*, inquit, *Amerinus*, *lege Imperatoris Augusti est adsignatus veteranis.* *Amerina salix* a Plinio *l.* 24. *c.* 9. & aliis plurimum commendatur, uberrimum enim ibi provenit, quæ substrata toris, Venerem cohibere creditur, amica castitati. Unde [illegible] salix a veterib. dicta. Hinc *Amerina*, genus pyrorum. *Stat.* *l.* 1. *Silv.* [illegible] *v.* 18.

Et mollis Amerina non perusta.

Plinius inter serotina pyrorum genera numerat, quem vide *l.* 15. *c.* 15. longitud. 35. 40. latitud. 42. 23. *Nic. Lloydius.*

AMERCIAMENTUM, vox Fori Anglici & Scotici, a verbo *amerciare*, (quod significat mulctam seu pœnam pecuniariam pro delicti modo & qualitate in reum decernere) Mulcta est, seu pœna, alias *Merces*. Anglo-Saxonibus olim *Wite*, mulcta scil. quæ levioribus delictis imponitur. Namque quæ majoribus, *Wita major*, quæ gravissimis, *Campgian* dicta est. Origo vocis a Gall. *Mercy*, i. e. *Misericordia*, quo modo etiam mulcta ipsa interdum nuncupatur, seu quod soleat irrogari crimen confitenti & *misericordiam* flagitanti: seu quod, qui delinquit, sit in *misericordia* Legis vel Principis, qui pro arbitrio mulctam infligit. Apud Veteres autem, certo boum, ovium aut aliorum animalium numero æstimari consuevisse mulctam, auctor est A. Gellius *l.* 11. *c.* 1. quod in Scotia quoque obtinuisse, dicetur infra in voce *Vacca*. Car. du Fresne *Glossar.*

AMERIÆ, vulgo *Aymeries*, castrum Hannoniæ provinc. ad Sabim fluv. in Belgio, inter Quercetum oppid. & Avennas. Male habitum hoc bello Gallico.

AMERIAS, vel AMERIUS, Macedo, de origine vocum scripsit. *Suid.* *Athen.* *Voss. de Philol.* c. [illegible] §. 16.

AMERICA, quæ ob immensam suam longitudinem (Circulum enim utrimque, Arcticum & Antarcticum pertingit, & transit) Novus orbis hodie vocatur, veteribus incognita mansit usque ad A. C. 1492. quo primum a Christophoro Columbo Genuensi, & Americo Vespucio Florentino, a quo ei nomen, A. C. 1497. detecta est, quod humanæ admirationis modum excedere videtur. Considerata namque cum antiquorum in describendo orbe terrarum diligentia, & amplissimorum Imperiorum ad perquirendas regiones commoditate, opportunitateque, tum humani generis dira atque insatiabili auro atque argento inhiante cupidine nihil non tentante, quibus hæ regiones incredibili copia abundant, tam diu potuisse orbi nostro latere, homines docti non semel mirati sunt. *Nic. Lloydius.* Contrarium tamen suadere videtur, Plato *Tim.* tom. 3. p. 24. *edition.* *H. Stephani* Cui *Crator*, *Origenes*, *Porphyrius*, *Proclus*, *Marsil. Ficinus* suffragantur: Nec dissentit Tertull. *de Pall.* c. 2. & *Apolog.* c. 40. ut *Eusebius* & *Pamelius* ostendunt. Adde quod Diodor. Sic. *l.* 5. scribit de Phœnicibus quibusdam, in Insulam fertilissimam Africæ oppositam convectis. Qui insuper docet, Periplo omnem lapidem movisse, ut Europæis hæc regio maneret ignota. Sic Autor *L. de Mundo* ait, ultra magnam illam Insulam, quæ Europam, Asiam, Africamque continet, adhuc alias esse. Vide Plin. *l.* 2. *c.* 92. Arnob. *l.* 1. *contra Gent.* Becan. *l.* 9. *de Antverp.* Turneb. *l.* 20. *Advers.* c. 11. Pamelium in Tertull. *de Pallio*, 2. n. 25. & c. 40. n. 518. *Apologet.* Voss. de *Scient. Mathem.* c. 42. §. 10. Tota autem hæc pars hodie circumnavigata est. A Septentrione in Meridiem descendit sub forma duarum peninsularum, quæ tenui Isthmo 17. leuc. discernuntur. *Ortel.* *Franciscus Lopez Gomara*, & *Hieron. Girava Tarraconensis* ejus provincias & partes una cum variarum gentium in ea habitantium moribus descripserunt. Extant etiam in Hispanica, ac Italica & Anglica lingua non pauci alii scriptores, qui hujus orbis situm, solum, fertilitatem, & statum exactè depingunt. Acosta, *l.* 1. *c.* 1. Herrera *l.* 1. Cluver. *l.* 6. *Magin.* *Cruceus*, *Vincent. le Blanc*, *Maffeus*. &c. Regio patet in longitudinem 750. milliar. Germanica, in latitudinem vero 425. *Europæis Americam* persæpe *Novus Orbis*, dicitur, sed improprie India Occidentalis, *les Indes Occidentales* Gallis, *West Indien* Belgis: Non tantum ab Hispanis, qui illam denominationem primi usurparunt, sed etiam a Belgis, Anglis, & aliquando a Francis, quod eodem fere tempore detecta sit ad Occidentem, quo ad Orientem India reperta est. Clauditur ab Occidente mari Australi seu Pacifico, ab Oriente mari Boreali & Æthiopico, & Meridiem versus freto Magellanico & freto Maireo. A septentrionale ejus fines sunt incogniti neque hactenus ab hac parte perlustrati. Multas ejus partes tenent Regi Hispaniæ, uti Peruvia, Nova Hispania, & aliæ regiones. Quasdam autem versus oram maritimam partes Franci, Angli, Batavi, Lusitani, atque Sueci. Ibi incolæ cultiores redditi sunt post Euro-

peorum

prorum adventum. Sed qui mediterranea incolunt loca, mores pristinos adhuc retinent. Dividitur autem in *Septentrionalem* & *Meridionalem*.

AMERICA Septentrionalis, quæ & *Mexicana* dicitur, à Mexico urbe præcipua, habet à Septentrione terras Arcticas incognitas, ab Occidente & Meridie fretum Anianum & mare Pacificum seu Australe, ab Oriente autem sinum Mexicanum, & mare Boreale.

Americæ septentrionalis regiones.

Canada, quæ & Nova Francia, *le Canada*, ou *Nouvelle France*.
Estotilandia, *Estotilande*.
Florida, *la Floride*.
Nova Anglia, *Nouvelle Angleterre*, Anglis *New England*.
Novum Belgium, *Nouveau Pays-bas*, Batavis *Nieuw Nederlandt*.
Nova Dania, *Nouveau Dannemarck*.
Nova Hispania, seu regnum Mexicanum, *la Nouvelle Espagne*, ou *le Mexique*, Hispanis *Nueva España*, o *Mexico*, ubi *Jucatan*, *Nicaragua*, *Nova Gallicia*, *Mechoacan*, *Guatemala*, & *Hondura* provinciæ.
Novum Regnum Mexicanum, alias Nova Granata, *le Nouveau Mexique*.
Virginia, *la Virginie*.
California Insula, *l'Isle de Californie*.
Cuba insula, *l'Isle de Cuba*.
Hispaniola insula, *l'Hispaniola Isle*, ou *S. Domingue*.
Terra nova insul. *l'Isle de Terre-neuve*.
Aliæ multæ insulæ Antillarum nomine contentæ.

Urbes præcipuæ Americæ septentrionalis.

Amstelodamum novum, *Nouvel Amsterdam*. Angelopolis, *Cividad* [illegible]. Antequera, *Antequera*.
Dominicopolis, *S. Domingo*, Gallis *S. Domingue*.
Emerita, *Merida*.
Fanum S. Joannis de Portu divite, *S. Juan de Puerto rico*.
Guadalaxara, *Guadalajara*. Guatimala, *S. Jago de Guatimala*.
Havana, *la Havana*.
Mechoacanum, *Mechoacan*. Mexicum, *Mexico*, quæ totius illius partis facile princeps.
Novum Plimuthum, *Nouveau Pliymouth*. Panucum, *Panuco*. Pomeiocum, *Pomeiok*.
Quebecum, *Quebec*.
S. Augustini Fanum, *S. Augustin*.

AMERICA Meridionalis, quæ etiam *Peruviana* nuncupatur à Peruviæ regno, habet ad Septentrionem mare Boreale, ad ortum Oceanum Æthiopicum, ad Austrum mare Magellanicum, fretaque Magellanicum & Maireum, ad occasum autem mare Pacificum, seu Australe.

Americæ meridionalis regiones.

Brasilia, *le Bresil*.
Chile, *le Chili*.
Guajana, *la Guiane*.
Magellanica, *la terre Magellanique*.
Nova Andalusia, *Nouvelle Andalousie*.
Novum regnum Granatense, *nouveau royaume de Grenade*.
Paraguaya, *le Paraguay*.
Parana, *Parana*.
Paria, *Paria*.
Popajani tractus, *le Gouvernement de Popajan*.
Peruviæ regnum, *le royaume de Perou*.
Terra firma, *la Terre ferme*.
Terra ignium, *Terre de feu*, Hispanis *Tierra del fuego*.
Tucumania, *le Tucuman*.
Venezuela, *la Venezuele*.

Urbes præcipuæ Americæ meridionalis.

Arequipa, *Arequipa*. Argentea, *la Plata*. Arica, *Arica*.
Baeza, *Baeça*. Bonus aër, *Buenos Ayres*.
Carthagena Nova, *Nouvelle Carthagene*. Civitas S. Fidei, *S. Fe de Bogota*. Cusquinum, [illegible] Corum, *Coro*. Cuscum, *Cusco*. Fanum S. Jacobi, *S. Jago*. Fanum S. Sebastiani, *S. Sebastiano de Rio de Janeiro*.
Guaira, seu civitas Regia, *Guaira*.
Lima, quæ & civitas Regum, *Lima, los Reyes*.
Manoa, *Manoa el dorado*. Maranonum, *S. Luis de el Maranon*.
Olinda, *Olinde de Fernambuco*.
Panama, *Panama*. Pasta, *Pasto*. Popayanum, *Popayan*. Portus omnium Sanctorum, *la Baya de todos los Santos*, seu *Saint Salvador*. Portus fecundus, *Porto seguro*. Potosium, *Potosi*.
Quitum, *S. Francisco de Quito*.
Santa Marta, *Sainte Marthe*. Siara, *Siara*.
Trugillum, *Trugillo*. [illegible] Cæterum qui Columbo inventæ Americæ gloriam detractum eunt, referunt ipsam à Navarcho, quem *Alphonsum Sanchez de Huelva*, item *Andream Hispanum* & *Garciam Vegam* nuncupant, primam hujus rei cognitionem hausisse; qui cum in tractatu commerciis Afris occupatus fuisset, tempestate à nescio quibus hæc ora, ejectus fuerit, notitiaque deinde Europæ atque Africæ tradita. [illegible] apud Columbum in insulam Maderam degentem diverterit, ac paullo post mortem abreptus ipsi, quos confecerat, navigationis suæ commentarios reliquerit: Sic Columbum, utpote Geographum & Astronomum peritum, in cogitationem de quærenda America incidisse. Vide Acostam, Grotium, Joh. de Laet Antverpianum, qui & Vossii hujus [illegible] Dissertationem *Notis & Observationibus* edidit, & Garsiam [illegible] [illegible]. Anglorum nonnulli Madocum, fil. Inonis Guynethi, fratrem Principis Walliæ, circa A. C. 1170. colonias in Floridam & Canadam primum duxisse, referunt. Vide *Appendicem* [illegible] *Herbert.* [illegible] 128. Quod ad originem gentium *Americanarum*, arbitratur paulo ante laudatus Grotius, Americanos Boreaiores ex Norvegia ortos, ac per Groenlandiam in Americam transisse, Jucatanenses & vicinos ex Æthiopia, Peruanos ex China, ceteros usque ad fretum Magellanicum, ex reliquo Oriente per terram Australem hæc loca, cultis. Sed Æthiopes, & Chinenses quod attinet, [illegible] ad apicem pervenire, [illegible]. Quod autem de terra Australi, Groenlandia, habet, [illegible] Et à terra Australi & [illegible] per Groenlandiam autem ipsum terrestre iter sufficere potuit; Idem & de extrema Asia dicendum, quæ vel America adhæret, vel saltem ipsi propior est. Fieri quoque potest, ut homines navigiis in altum abrepti in America appulerint &c. Vide præter auctores præfatos Hornium quoque de orig. *gent. Americ.* & Hornbeckium de *Convers. Indor.* & [illegible], *Dissert.* 8. & 9. Quæ tamen [illegible] quoque habet hac de re, *Orb.* [illegible] [illegible]

[illegible] *Americam* [illegible] *Africam* [illegible] [illegible] *Groenlandiam*, *Aliis per Orientem ex China*, *Japonia*, per *Terram* [illegible] *Sed in* [illegible] *Americæ* [illegible] [illegible] [illegible] *Mexicanos* [illegible] *Peruanos* & *Brasilienses*. [illegible] *ex Britannia* [illegible] [illegible] *Virginia*, *Florida* [illegible] [illegible] *Regem Hispaniæ* [illegible] *Virginia* [illegible] *Florida* [illegible] *Mexicanum* & [illegible] [illegible] *Regem* [illegible] &c. Contra cestam inter Joannem Portugalliæ Regem in detegenda India Orientali occupatum & Ferdinandum Catholicum [illegible] quo eodem fere tempore Christophorus Columbus [illegible] Colonus navibus acceptis, [illegible] hasque loca detexit & Novum Orbem Regi suo aperuit, exorta quæ pactô Alexandrô VI. Pontifex ducendô à Septentrione lineam in Austrum, quæ totum terrarum Orbem secaret, partemque Orientalem Joanni, Occiduam autem Ferdinando concedendo, [illegible], vide apud Auctorem Anonymum *Histor. Orbis Terr. Geogr. & Civ.* ubi integram Pontificis Bullam exhibet, quam in Bzovii quoque *Annalibus Eccles.* ad A. C. 1493. reperias.

AMERICUS Vespucius, Florentinus, auspiciis Emanuelis, Lusitaniæ Regis, primus Europæorum Americam, à se dictam, ingressus est, Postquam Christophorus Columbus jam quinquennio ante Insulas vicinas, nomine Ferdinandi & Isabellæ detexisset. Scripsit librum, de [illegible] navigationibus, quem Renato Andegav. Siciliæ Regi dedicavit. Voss. *de Hist. Lat.* l. 3. c. 12. & *de Scient. Mathem.* c. 42. §. 12.

AMERIOLA, oppidum in Latio, quod jam interiit, ideoque locus ejus ignoratur. Plin. *l.* 3. c. 5.

AMERSFORDIA, urb. Belgii, ditionis Ultrajectinæ ad Emam fluv. probe munita. In illo tractu montes sunt, qui vulgo ab illo *Amersfordenberg* dicuntur. Male habita hoc bello Gallico.

AMERUZA [illegible], vide [illegible].

AMESISES, inferioris Ægypti Rex XV. post Chamoëm præfuit ann. 65 Rasosis apud Thebanos imperante. Sub illo Abraham Patriarcha primus extraneorum, cum Sara in Ægyptum venit, ad 3. menses. Ei successit [illegible], quem Uses excepit. vide ibi.

AMESSIS, filia Amenophis, post Patrem in Ægypto regnavit, ann. 48. Euseb. *in Chron.* Manetho *sororem* Amenophis vocat, apud Josephum *contra Apion.* l. 1. c. 5. & regnasse ann. 21. mens. 9. ait, cum Osorcho Tanitarum seu pastorum Rex esset. Eam excepit Mephres. Vide Joh. Marshamum *Can. Chron.* [illegible]

AMESIUS Guilielmus, vide *Guilielmus*.

AMESTRATUS, oppid. Siciliæ, circa Halesum amnem, binomium. Ad prius nomen pertinent *Philistus Mutius* [illegible] c. 24. [illegible] & Plinius *l.* 3. c. 8. [illegible]. Ad posterius Silius 14. [illegible], & Ciceronis *Verr.* 3. c. 39. *Amestratus* [illegible] circa Carthaginem, [illegible] Siciliæ [illegible] Itaque non fuit circa Carthaginem. [illegible] Carthaginensibus in Sicilia oppid. munitissimum, quod Romani per 7 menses frustra obsessum, nec sine magnis cladibus, [illegible] tandem [illegible] ceperunt, & solo æquarunt, civibus quoque, qui supererant, sub coronâ venditis. Diodor. Sic. l. 23. Nomen [illegible] Bochart *in Chanaan.* l. 1. c. 27. [illegible] Punicæ Deæ dictum fuisse suspicor. [illegible]

AMESTRIS, Regina Persarum, Xerxis uxor, de qua multa Herodot. *l.* 9. Diodor. Sic. *l.* 11. Hæc [illegible] Diis retentes, quod in vita diu perstitisset, 14. illustrium Persarum Filios sub terram vivos defodisse, & [illegible] dicitur. [illegible] Artaintæ, à marito amatæ, [illegible] pro [illegible] regali. [illegible], quæ [illegible] Xerxe impetrarat, uberibus, auribus, naribus, linguaque truncatam praeeisse legitur.

AMETHYSTINUS color, [illegible] purpuræ [illegible], quæ [illegible] [illegible] tior, varia etiam inter se nomina. [illegible] verba sunt [illegible] 37. c. 9.

carbunculi tenuior ignis est amethysti fulgens purpura, est smaragdi virens mare, & cuncta pariter incredibili mixtura lucentia. Loquitur autem de pæderote gemma, unde pæderotinæ vestes: in quo gemmarum genere, cum quædam essent saturatioris coloris, aliæ dilutioris; meliorem illum esse colorem idem Plinius judicat, cujus color vini colore saturatur, quam cui diluitur aquâ. Atque hic erat, ad quem tingentium officinæ dirigebant vota, cui & oxypæderotinum videntur nomen fecisse. Non magnum autem discrimen fuit inter amethystinum & oxypæderotinum, unde non mirum, eum colorem, ut pretiosiorem & purpuræ propiorem, tantus fuisse matronis Romanis usurpatum, ante Aurelianum Imperat. Imo amethystini & Tyrii coloris usu penitus interdixisse Neronem, Suetonius in ejus vita c. 32. refert: Quumque inter cantandum animadvertisset matronam spectaculis vetita purpura cultam, demonstrasse Procuratoribus, ... non veste modo, sed & bonis exuit. Ovid. tamen de Art. l. 3. amethystinum, inter pretiosiores colores enumerat, atque eum inter alios plures & viliores concedit mulieribus amictui. Sic videantur matronæ, in solatium exemptæ purpuræ vel conchyliatæ vestis, aut, ut tum loquebantur, blatteæ, quæ erat magni pretii, amethystinas & oxypæderotinas, quæ proxime ad purpureas accederent, in usu habuisse: donec Aureliani concessu, purpureas iterum vestes, ex purpura clarissima, gestare cœperunt. Vide Salmas. Not. ad Vopisc. in Aurelian. c. 46. Idem ex Plinio l. 21. c. 8. tria genera præcipua ac principalia fuisse docet purpurei coloris, Tyrium, qui omnium saturatissimus erat; Amethystinum, non adeo pleno colore refulgentem nec tantæ nigritiæ, nec æque austerum, sed blandiorem aspectu & magis violaceum: ac Conchylium, cujus cum variæ species essent, omnes tamen dilutiores pallidioresque tum Amethystino, tum multo magis Tyrio, qui propriè purpureus dicebatur, fuere. Plinii locus est: In quibus unguento vincisse naturam gaudent, ... vestibus quoque provocavit eos flores, qui colore commendantur. Hos animadverto tres esse principales; in cocco, qui in rosis micat, & gratius nihil: suspectu nitentis & in purpuras Tyrias dibaphasque ac Laconicas. Amethystum, qui in viola: & ipse in purpureum, quemque janthinum appellavimus. Genera enim tractamus, in species multas sese spargentia. Tertius est, qui propriè conchylii intelligitur, multis modis: unus in heliotropio --- alius in malva, alius in viola serotina &c. De Tyrii & Amethystini temperamento, habes apud Eund. c. 38. l. 9. Vide quoque Salmas. prædictum Not. ad Tertullian. de Pallio p. 186. f. & infrà de Purpura.

AMETHYSTUS, non unius generis gemma est. Pulcherrimus est, quem παιδέρωτα nonnulli, alii anteros, quidam Veneris gemmam dixêre: in quo videl. ex carbunculo in purpuram refulgeret rosetus nitor. Contrà improbabantur, qui ad vicinitatem crystalli descenderent. Dictus est autem talis ἀπαίδερως, ob gratiam speciei & coloris, quasi æquè venustus, ac amor, seu contra amorem pulcher. Vide Plinium l. 37. c. 9. aliosque, ubi gemmas ebrietati resistere, Magorum vanitate traditum, addit, & Salmas. ad Solin. p. 565. Ex Amethysto ... servat Musæum Kircherianum Romæ, uti habetur in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo, Amstelodami edito A. C. 1678. Fortunatus Poëta Carm. 8.

Alligat & cincinnos amethystina vitta capillos.

AMFLEAT, vel AMFLEOT, sinus est maris, Bedæ Hist. Angl. l. 1. c. 33. memoratus, ut & locus ad eum ignobilis à Bononia Civitate sive Gesoriaco Morinorum non multùm remotus. Fortè hodie Ambletolium, vulgò Ambleteul, 3. aut 4. leuc. ab urbe Bononia. Designat autem vox Fleat, vel Flet, sinum maris & locum ad sinum positum. Certè Cluverius scribit, æstuaria alternis maris æstibus nunc vacua, nunc aquis plena, quandoque paulatim in lacus redacta, a Belgis maritimis Vlie atque Vliet vel Flet, à Germanis Fleet nuncupari, & hoc nomen cùm marinis undis, tum maritimis oppidis ac vicis passim impositum reperiri, nec usquam in Flandria, Selandia, Brabantia, Hollandia nomen illud inveniri, nisi quo æstus pelagi accedere possint. Unde duo castella, ad ostium Sequanæ & Oceani accessus posita, Honflet & Harflet; item portus pagi Constantini, Barbeflet, non procul a Cæsaroburgo, ex eadem videntur origine manare. Idem dicendum de fluvio Caletorum Vitefleu aut Vitefleat, qui Canejum Cany, Guttefedam ..., Paludellum Paluet, Veliz, Fleuri, prætterlabitur, & ad Clivadentes in Oceanum effluit. Vide Hadr. Vales. Notit. Gall.

AMFRACTUS, apud Stat. Theb. l. 5. v. 518.

Sed nunc Ogygii postquam vomis anhelat
Terra Deo, trepidæve latentes pulvere Nymphæ,
Sæviter anfractu laterum sinuosa retorquens
Terga solo ---

reflexio, curvatura est, Scholiastes: Laterum anfractus Papinius, ut anfractus oratium, Varro dixit apud Nonium. Cyrillus in Lexico, ... ἀμφραγμοί, anfractus, ambago, Περίοδος, anfractus circuitum, ambago. Sic Anfractus, orbes interrupti Equitantis, apud Val. Flacc. l. 6. v. 239.

Orbibus hos rapidis medios per æquora Castor
Amfractu leviore equi deludit anhelos.

Et anfractus maris, recto cursui opponuntur, à Lucano l. 5. v. 416.

Nec maris anfractus, lapsusque litora nobis,
Sed recti fluctus, soloque Aquilone secandi.

Et Lucretius de Sicilia, l. 1. v. 718.

Quam fluitans circum magnis anfractibus æquor
Ionium, glaucis aspergit lutus ab undis.

Afracto tamen ambitu: Arcum antiquitus circum denotat. Anfractus in Amphitheatro, apud Tertullian. de Spectac. ult. c. 3. Vias enim vocant cardines balteorum per ambitum & discrimina popularium per procliviam. Cardines quoque nominatur ipse in anfractu ad caveam, ... est imperfectum orbis, &c. Vide Caspar. Barthium Animadversion. ad Papin. Statium loc. cit.

Rabbi AMI atque Rabbi Afe, docuerunt Tiberiade, anno 4060. juxta calculum R. Gans. Vide quoque infrà, ubi de R. Hone.

AMIANUS, Alexandriæ Episcopus, B. Marci Euangelistæ discipulus, oculum sibi perforavit, quod intuitu parum pudicò transeuntes fœminas conspexisset. Sabellic. in Exempl.

AMICA, unum inter tria conjunctionis nomina, apud juris Auctores, de qua vide infra voce Pellex.

AMICI, item Socii, & Latini nominis socii, dicti sunt Principes populique, qui, non quidem in jus civitatis Romanæ recepti, digni tamen habiti sunt, qui fœdere Romanis jungerentur. Utebatur ergo Rex Princepsque talis, illustri modo titulo: Amicus & Socius Senatus Populique Romani, Et gens, Amici ac Fœderati Populi Romani. Hinc & ipsum fœdus Amicitia dictum est. Florus l. 4. c. 10. pars tarsus reverentia, integrata, inquit, amicitia, ubi de Crasso atque Pacoro loquitur: & l. 3. c. 10. utrumque conjungens, ultro, inquit, cum pace victis amicitia fœdera iunt. Vide in voce Fœderati, item Socii.

AMICI Sponsorum, apud Hebræos, aliàs Socii seu Comites, Hebr. שושבינין, iidem cum Paranymphis. Gemara Hierosolymitana. Observavit Rabbi, fuisse morem antiquitus in Judæa obtinuisse, ut constituerentur bini Paranymphi, Socii seu Amici; alter Sponsi, alter Sponsæ tempore nuptiarum, seu deductionis --- & locum (decubitus) Sponsi & Sponsæ perscrutabantur, quum & --- permanebant in loco Sponsi & loco Sponsæ (i. e. juxta eos, in thalamo) &c. Unde colligere est, non in nuptiis solum, verum etiam ipsi thoro conjugali primâ nocte officiosè adfuisse. Eosdem verò de aliis etiam, quæ apparatum lætitiamque Sponsorum concernebant, prospexisse, ambigendum non est. Ex his est Amicus, alter qui Sponso tempore nuptiarum fidele præstaret officium, innuitur in similitudine illa sacra S. Johannis, c. 3. v. 29. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Qui habet Sponsam, Sponsus est, Amicus autem Sponsi, qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem Sponsi. Ubi, ex more memorato, dicit Johannes, se, uti paranymphum seu Amicum Sponsi, vocem Sponsi insignemque ejus erga Sponsam, i. e. Ecclesiam, affectum observâsse, atque inde summâ perfusum esse lætitiâ. Certè omnia ita quadrant moribus Judæorum nuptialibus. Vide Dan. Heinsium Aristarch. Sacr. p. 879. Et scimus etiam, τοῦ φίλου seu Amici nomen, quemadmodum & Comitis, à diffusiori vulgarique significatione delapsum, peculiarem non raro apud Veteres dignitatem aut officium denotâsse, quemadmodum in illo de Zabudo Ben Nathan, 1. Regum c. 4. v. 5. Amicus erat Regis, in Vulgata, ubi Hellenistæ habent, ἑταῖρος τοῦ βασιλέως, Socius Regis, quod idem innuit. Et Paraphrasis Chald. Amicus seu Socius Regis, ubi eodem pro Amico utitur vocabulo, quod Paranymphum etiam ubi de re nuptiali verba fiunt, significat. Appositè quoque Kimchius, Amicus Regis, qui ei perpetuo erat comes, &c. Vide infrà in voce Paranymphus. Apud veteres Græcos, Amicorum idem nomen fuit usúsque, Julius Pollux Onomastic. l. 3. c. 3. Καλοῖτο δ' ἄν τις τῶν τοῦ νυμφίου φίλων καὶ θυρωρός, ὁ τὰς θύρας ἐπιτρέπων, &c. Quidam etiam ex Sponsi Amicis Janitor dicitur, qui januas adibant, &c. Sed & alibi Amici singularis in Sacris literis usus indigitatur, 1. Paral. c. 27. v. 33. &c. Vide Johan. Seldenum Uxor. Ebraic. l. 2. c. 16. & infrà aliquid voce Sympalator. Apud Romanos, Amici ad obsequia, in comitatu antestant, hinc Anteambulones & Antepedes dicti, atque hi privatorum etiam erant, de quibus vide infrà: sed celebres imprimis fuêre Amici Principis seu Comites Augusti, quorum meminit in Hadriano Cæs. Spartianus, c. 18. Quum judicaret, in consilio habuit non Amicos suos aut Comites solùm, sed Jurisconsultos. Sic nempe dicebantur, qui à consiliis Augusti erant, & quidem in interiorem familiaritatem ac contubernium Principis admissi atque adlecti. Spartianus idem suprà, c. 8. Optimos quosque de Senatu in contubernium imperatoriæ Majestatis adscivit. Iidem Augustum in omnibus processibus, ut vocabant, & expeditionibus bellicis semper comitabantur: ac pedaturam in castris juxta Prætorium accipiebant, a pedibus 60. ad 70. Hinc Amicos & Comites non Spartianus modo, sed & variæ Inscriptiones veteres junctim posuerunt, inter quas vetus Saxum Mediolani:

C. SENTIO
SEVERO
QUADRATO
C. V. COS.
AMICO ET
COM. AUG. N.

Consiliarii quoque Augustorum dicebantur, ut videre est infrà in hac voce: qui nomine & munere usque ad posteriores Imperatores mansêre. Namque Comites Consistoriani vel Consistoriani dicebantur, consistorium autem, ut notum est, τὸ συνέδριον Principis: Primusque Constantinus, ut volunt, gradus eorum tres instituit, & in primi ordinis, secundi ac tertii illos distinxit; veterum tamen omnium Imperatorum exemplo, qui Amicos totidem classibus & ordinibus distinctos habuêre. In primas enim & secundas & tertias admissiones digerebantur, ut ait Senec. de Benef. l. 6. eratque primi ac secundi Amici. Lamprid. in Alexandr. c. 20. Moderationis tanta fuit, ut Amicos non solùm primi ac secundi loci, sed etiam inferiores, ægrotantes viseret, è quibus fere dignitates erant, primæ cujusque seu ordinis Amici, cum quibus consilia participabat Imperator, omnesque in secretius atque internius consilium admissi, quo de Republ. agebatur. Legati audiebantur, & majora alia negotia tractabantur. & hi Comites intra Consistorium & Comites S. Consistorii, Consistorianique, ut diximus, sequioris ævo appellati sunt. Reliquos adhibebat Imperator cum de negotiis ac jure tractaret, vel Romæ & in provinciis, causas audiret: in quo numero Amicorum JCtos fuisse, ex Lampridio in Alexandro c. ult. patet. Hinc in Rescripto divorum Fratrum, de jure Patron. Volusius Mæcianus Amicus noster, & sic expendendum illud Valeriï Probi sic notis lites. AM. N. Sumebantur autem hi omnes ex Consularibus Viris & Præ-

Prætoriis & Senatoribus, interdum etiam ex Equitibus: eratque [illegible] [illegible] plerumque [illegible], [illegible] in Amicorum Cohortem [illegible] habere [illegible], [illegible]. Sueton. in [illegible] &c. Atque hi de domo Augusta erant [illegible] Magistratus, qui Augustum non consulebant, aut qui ab ipso non consulebantur, [illegible] ab Augusto, sed non Comitum Nomine [illegible] & [illegible], qui in contubernio Principis erant, [illegible] tantum: vel etiam [illegible] & [illegible], vel [illegible]. [illegible] Consules & Præfecti Urbis & Proconsules & provinciarum Rectores, honoris gratia ab Imperatoribus appellabantur: Senatores vero, ut de JCtis diximus, [illegible]. Hinc inter officia domus Augustæ [illegible] Augustiani, de quo infra. Plura in hanc rem vide apud Salmas. ad [illegible] Spartian. in Hadriano, c. 18. & Trebellium Pollionem in XXX. Tyr. c. 12. ut & infra, voce Comes, nec non ubi de Comitiva [illegible] Imperator. aliquid etiam sermone [illegible] communis, ubi Marcum Imperatorem illum [illegible] perpetuo secum convivandi & quaquaversum comitandi [illegible], diximus ex Capitolino in Vita ejus.

AMICIA, vide supra, [illegible].

AMICITIA. Commun. Dea, cujus picturam, & ejusdem explicationem vide apud Baldum [illegible] Geraldum, [illegible].

AMICITIA, titulus compellationis, in [illegible] ex Sugeriano. [illegible] praedicta quodam diceba[tur], qui ultro & ex mera benevolentia sibi concessum & ad librum tendentis utendum præbebatur. Tabular. Vindocinense [illegible] 71. [illegible] [illegible] D. Abbate, [illegible] [illegible], apud Car. du Fresne [illegible]. Vide quoque eum in voce [illegible]. Apud Eundem, [illegible] seu [illegible], dicitur, cujus in oppido aliquam [illegible], amicitiam sibi invicem sacramento firmabant. Ita porro Communiam Atrebatum in Atrebatibus appellabant, ut [illegible]. Hinc [illegible], [illegible], [illegible], A. C. 1213. in Probat. Histor. Guinensis [illegible].

AMICITIAM renuntiandi ritus apud Romanos, indigitatur Tacito Annal. l. 2. c. 70. ubi de Germanico [illegible], [illegible] epistolas, quis amicitiam ei [illegible], explicatur ipsius Tiberii Imperat. verbis, Annal. l. 6. c. 29. ubi de Pomponio Labeone Auctor agens. Cæsar, inquit, missis ad Senatum [illegible], Morem [illegible] [illegible] amicitias, interdicere domo [illegible] [illegible].

AMICORUM greges, [illegible] olim Romæ: ut divitias & opulentiam jactarent hujus rei studiosi, Martial. l. 2. Epigr. 74.

Cinctum togatis post & ante Saufeium,
Quanta [illegible] Regulus solet turba,
[illegible],
[illegible],
[illegible],
[illegible] Amicos [illegible],
[illegible].

Imo ut hæc jactantia se proderet magis, Kalendaria (ut ita dixerim) [illegible] excogitata sunt, (vide infra) in quæ nomina eorum referebantur. Senec. de Benefic. l. 6. c. 33. Nescis, quantum sit pretium Amicitiæ, [illegible] Amicum, [illegible], [illegible], quia non [illegible] magis [illegible], quam [illegible]. Quid [illegible] quos [illegible] Nomenclatorum [illegible] aut [illegible], Amicorum [illegible]? Non sunt isti Amici, [illegible] magna [illegible] [illegible] & [illegible]; Consuetudo ista vetus est Regibus Regesque [illegible], [illegible] amicorum [illegible]. Cui nescio quid simile Stomachans Umbricius habet, apud Juvenalem Sat. 3. v. 183.

—— Omnia Romæ
Cum pretio quid das, ut Cossum aliquando salutes?
Ut te respiciat clauso Veiento labello?
Ille metit barbam, crinem hic deponit amati,
Plena domus libis venalibus. ——

Vide quæ alibi de Officiis & [illegible] diximus. In aula Palatina Liberti erant, qui Amicorum Principis gererent curam. Ita enim legimus, in sepulchralibus quibusdam Epigrammatibus Romæ,

TI. CLAUDIUS. AUG.
LIB. FORTUNATUS. A
CURA. AMICORUM.

Et,

D. M.
LIBERTORUM.
T. FLAVI. AUG. LIB.
VICTORIS.

Et,

M. ULPIUS.
AUG. L.
A. CURA. AMICORUM.

At hæc frequenter dicta fuisse [illegible] Principum domo (scribit [illegible] c. 85.) [illegible], [illegible]. Nam [illegible] Amicitia, [illegible]. Quid[quid] utcumque sit, fuit hæc tam apud Principes, quam apud privatos, caritatis & benevolentiæ plena compellatio. Hinc illæ voces Drusi, apud Velleium Patercul. l. 2. c. 14. [illegible] Amicitiæ [illegible] Reipublicæ Tiberii, in codicillis, [illegible] Pomponium Flaccum & Luc. Pisonem, [illegible] Amicos, profitetur, apud Sueton. c. 42. [illegible], apud Eundem c. 8. &c. Imo, eodem modo Conversa Dominus, apud Lucam Evangel. c. 14. v. 10. [illegible], Amice ascende superius. Ipse Christus Dominus discipulos alloquens, [illegible], Vos Amici mei estis. Joh. c. 15. v. 14. & Matth. c. 22. v. 12. [illegible], Amice, quomodo [illegible] & alibi. [illegible], [illegible], unde forsan [illegible] in aula Constantinopolitana. Imperatoris [illegible] in [illegible], Amicum [illegible] dixerunt, [illegible] Eustathius ad [illegible]. Neque vero viri solum, [illegible], sed & Matronæ [illegible] greges habuere, apud Romanos, uti docemur a Juvenali Sat. 6. v. 350.

[illegible], [illegible],
[illegible],
[illegible],
[illegible], [illegible] Amicas,
[illegible], & [illegible], [illegible], &c.

Vide Laur. Pignorium Comm. de Servis.

AMICTUS, Anglis olim [illegible], primum ex sex indumentis Episcopi, in Ecclesia Romana, cum Presbyteris communibus. Sunt autem illa, Amictus, Alba, Cingulum, Stola, Manipulus & Planeta, uti habet Innocentius III. de Myster. Miss. l. 1. c. 10. Eundem Amictum [illegible] est, [illegible], ait Amalarius de Eccles. Offic. l. 2. c. 17. [illegible] & [illegible], ut docet Bruno Signiensis de Ritibus [illegible]: [illegible]. Idem Innocentius loc. cit. c. 50. apud Car. du Fresne Gloss. De eo Durandus l. 3. c. 2. [illegible], Episcopus [illegible], assumit Amictum, quo caput tegitur, [illegible], sive superhumerale & [illegible] & [illegible], [illegible], & super [illegible] planeta [illegible] apud Spelmannum in Gloss. Amictum enim super caput ponebant, eodem modo, quo a Religiosis etiam hodieque observatur, replicantes illum super planetam, qua ratione velum, quo in nocte Passionis faciem DOMINI nostri faciem velabant, spineam item coronam, ejus capiti impositam, designari contendit, D. Thomas Part. 3. quæst. 8. art. 5. Maronitæ Græci, & Ambrosiani super Albam induunt Amictum, ut de Græcis diximus, ex quadam Solemnium Archidiaconi Ep. ad Episcop. Melphitæ, ubi de Græcorum vestimentis accurate agitur: hodie tamen Græci eo non utuntur. In Romana porro communione, [illegible] Cardinalis Amictus, primo strictior erat, latior vero Cardinalis Presbyteri, ut colligit ex Daventriæ, qui vixit ad A. C. 1125. Ceremoniali MS. Dominic. Macer in Hierolex. ubi etiam disputat, quo casu sine Amictu sacra facere liceat Sacerdoti? &c. Gloss. [illegible], amiculum, amictus, [illegible], amiculum. Hinc & [illegible], in veterib. Gloss. Lat. Vide infra, in hac voce, ut & ubi de Mafortio.

AMICULUM, præter pallam, etiam muliebre vestimentum fuit; licet commune cum viris: a circumjectu dictum Festo. Id in viris non dissimile fuisse videtur chlamydi: sive paludamento. Unde vestem superiorem militarem nunquam aliter, quam Amiculi nomine Curtius exprimit; de Dario loquens l. 3. c. 6. de Alexandro alibi: de Philota l. 6. c. 9. Et Amiculum Sycofanti, de quo Valer. Max. l. 5. c. 2. Ab Æliano Var. Hist. l. 4. c. 5. redditur, [illegible], Sycofantis [illegible]. Fuisse tamen & vestem muliebrem, apparet ex eodem Curtio l. 5. c. 1. Feminarum [illegible] [illegible] in principio [illegible] est habitus: deinde summa quoque [illegible] [illegible], paulatimque pudorem [illegible]. Nec meretricium tantum, quod Isidorus voluit, sed & honestarum matronarum fuit gestamen. Hinc Liv. l. 27. c. 4. narrat, missam a Senatu Cleopatræ Reginæ pallam pictam cum Amiculo purpureo. Et l. 34. c. 7. [illegible] purpuræ [illegible], & cum tibi viro liceat purpura in veste stragula uti, matremfamilias tuam purpureum Amiculum habere non sines? Quodnam autem ejus a palla discrimen, quæritur: brevius certe fuit, ita tamen ut, si pars ejus [illegible] brachio aut humero non sustineretur, flueret ac traheretur, vide Octavium Ferrarium de Re Vestiaria l. 2. c. 19. Apud Græcos, Amiculum ferale, vestis erat, qua demortui cadaver, postquam pro more gentis, ablutum erat, solebat involvi. habebat illud suas [illegible], i. e. fascias, quibus manus pedesque defuncti constringebantur, ut patet exemplo Lazari, Joh. c. 11. v. 44. Hinc feralibus amiculis obstrictum, Apuleius Metam. l. 10. Conficiebat id diu ante, vel ab uxore, vel ab amicis, adhuc viventis, eratque apud Græcos candicans, nigrum autem Latinis, Hadr. [illegible] Arch. Attic. l. 5. c. 11. De Amiculo Canonicorum in Ecclesia Romana vide supra, voce Almucium: uti de [illegible] Sacerdotum V. T. Summi in primis, infra, voce Superhumerale.

AMICUS, ac Dexter, i. e. propitius, & favens, Herculis cognomentum est, idque sumptum ex eo, quod Iuem Deus Herculis ab Limnens credatur fit. Horat. l. 2. Sat. 6.

—— Dives Amico
Hercule.

Persius, Sat. 2. v. 10. —— *O si*
Sub rastro crepet argenti mihi seria, dextro
Hercule. ——

AMICUS Principis, quibus apud Romanos dici olim sit solitus, vacuimus supra. Inde honorem [illegible] apud Gallos, ut Reges, quoties ad Magnates & primi ordinis Proceres scribunt, [illegible] & [illegible] illos, Amez & [illegible] appellant. In Vita Ludovici Imperatoris, A. C. 817. [illegible] primus Amicorum Eghinardo in [illegible], [illegible] Amicos Regis primus, Car. du Fresne [illegible]. Hodie le premier [illegible].

AMICUS Guilelmus, vide [illegible].

AMICUSIA, [illegible] Rubro, Steph.

AMIDA, Japonensium Idolum, tanto apud eos in honore, ut [illegible], [illegible] repetitoque ejus nomine, se beatos fore, [illegible] ad salutem, si [illegible] verba sæpius iterent, [illegible], hoc Felix Amida [illegible], credant. Quinimo idem in toleto florido collocant & [illegible] circa caput radiis ad-

 or-

ornant, coronâ precatoriâ (quod omnibus Drasticis Japonicis commun[illegible] [illegible]. Alteram [illegible] hodum in Museo Kircheriano Romæ, ut videre est, *in Collegio Romano Societatis Jesu Magno*, [illegible] 1676.

AMIDA, [illegible] *Ammæa*, Mesopotamiæ ad Tigrim oppid. à Sapore Persarum Rege ingenti exercitu obsessum, captumque, [illegible]. Amm. Marcellin. *l.* 19. A Constantino Imperatore instauratum fuit, & *Constantia*, dictum. Hic Præfectus Turcarum residet, à quibus *Caraemit* ob nigredinem dicitur, teste [illegible], long. grad. 78. 15. latitud. 39. 30. Vide Davity de [illegible], p. [illegible]. In nummo Constantini M. AMID urbis hujus nota, ubi moneta forte cusa videtur. Car. du Fresne [illegible].

AMILCAR, cognomine *Rhodanus*, Dux Carthaginensis, facundia & solertia insignis, de sententia Athenienfium, qui eâ tempestate crescentem Alexandri M. potentiam timebant, in castra Alexandri pervenit, [illegible] exulem fingens, & militem offerens, Parmenione aditum conciliante. Atque ita, consiliis ejus exploratis, in tabellis ligneis, cerâ desuper inductis, omnia Atheniensibus perscribebat. Trogus *l.* 21. *c.* 6.

AMILCAR, an alius, an idem, quem suprà nominavimus, inter authores non satis deprehenditur; qui à Syracusanis accersitus est, fortiterque pugnavit contra Agathoclem tyrannum, eos obsidione prementem, quem tamen postea plurimum juvit, unde à Syracusanis domi accusatus est, sed obiit Syracusis paulo post. Trogus *l.* 22. *c.* 2. 3. Diodor. Sic. *l.* 20.

AMILCAR, cognomento *Barcha*, pater Annibalis, qui primam, secundùm Annibalem filium, inter Pœnos duces gloriam obtinuit. Hic ex Livio *l.* 21. Corn. Nepote, *in vita ejus*. Plut. *in Annibal.* Polyb. *l.* 2. Diodor. Sic. *l.* 25. *Silio*, aliisque scriptoribus notissimus est.

AMILCAR, alius apud Livium *l.* 32. *c.* 30. ubi ait, L. Furium Prætorem Gallos Insubres rebellantes, & Amilcarem Pœnum in acie vicisse. Vide etiam Oros. *l.* 4. *c.* 19. Eutrop. *l.* 4.

AMILCAR, An. Urb. Cond. 550. Galliâ contra Romanos excitatâ, per Cenomanenses proditus est. Liv. *l.* 32. Frontin. *Strateg.* *l.* 3. *c.* 16. Alius, cum exercitu cæsus à Gelone Syracus. Rege, prope Himeram; cùm Afri, Xerxis suasu, in Siciliam venissent.

AMILCO, vide *Himilco*.

AMILOS, vel ANULUS, amnis in saltibus Mauritaniæ, ad quem, nitescente Lunâ novâ, greges elephantorum descendunt, ibique se purificantes aquâ solenniter conspergunt, atque ita, [illegible] in silvas revertuntur. Plin. *l.* 8. *c.* 1.

AMILTON, promontorium prope Byzantium. *Amilcon* etiam legitur. *Tripitton* (teste P. Gyllio) hodie dicitur.

AMILUS, urbs Arcadiæ. *Steph.*

AMIMONE, vel AMYMONE, fons apud Argos, in Lernam fluens. De quo Ovid. *l.* 2. *Met. Fab.* 1.

—— Quærit Bœotia Dircen

Argos Amimonen, Ephyre Pyrenidas undas.

AMINADAB, Latin. *populus spontaneus*, sive *populus vovens*, aut *populi princeps*, Levita, pietate insignis, Arcæ custos, per 20. ann. 1. *Sam. c.* 7. *v.* 1. Joseph. *l.* 6. *Ant. Jud. c.* 2. Item, Fil. Ram, filii Esron, filii Phares. 1. Paral. *c.* 2. *v.* 10. Pater item Naasson, Principis tribûs Juda. Numer. *c.* 1. *v.* 7. Ruth. *c.* 4. *v.* 20.

AMINEA, regio Campaniæ, populi *Aminei*, qui fuerunt ejus agri cultores, ubi postea factus est Falernus. Unde *Amineæ vina* olim dicta sunt Falerna à regione nimirum nomen sortita [illegible], ut *Servius* somniat, ab eo quòd *sine minio* essent, h. e. alba, & rubore expertia. Macrob. *Saturn. l.* 3. *c.* 20. *Unaquæque ista sunt genera [illegible], Aminea, scil. à regione. Nam Aminei fuerant, ubi nunc Falernum est.* Virgil. tamen videtur Amineam vitem extra Falernum agrum collocare, Georg. *l.* 2. *v.* 91. his versibus:

Purpureæ, Preciæque, & quo Te carmine dicam

Rhætica? nec cellis ideo contende Falernis.

Sunt & Amineæ vites, firmissima vina.

Non omittendum hic, aliquos in Virgilio legisse *Tamineæ vites*. Vide Scal. in *Fest.* Quidam intelligunt genus uvarum, quæ austeræ sunt. Nam Galenus *l.* 6. [illegible] dixit, [illegible]: Ἀμιναῖος. Quem sequitur *Aetius* & Ἀμιναῖος explicat [illegible], h. e. *astringentes*. Huc etiam accedit, quod Dioscorides Amineas exigit in conficiendo Omphacio. *Aeratus* vinum hujus generis interpretatur [illegible], quia *optimum*. Notandum quoque duplicem fuisse Amineam, minusculam & majorem, quod docent Cato *de R. R.* *c.* 6. & Varro *l.* 1. *R. R. c.* 25. iisdem verbis. Genus quoddam Amineæ Varro vocat *Scantianum*, quod & Plin. commemorat, *l.* 14. *c.* 4. Porro fertilitatem Amineæ celebrat ex Varrone Auctor Geoponicorum, *l.* 5. [illegible] Ἀμιναῖον Ἀργιλλῶν. Nic. Lloydius. Vide & *Aminnia Uvæ*.

AMINELIA, vulgò *Aminel*, oppid. Africæ, in ora & provinc. Barbariæ.

AMINIAS, Pronapi fil. Archon Athenis, Olympiad. aleator, sycophanta & arrogans, de quo Scholia *in Aristophanis Nebulas*. Item *Vespas*, p. 436. [illegible]

AMINIAS, Archipirata, ab Antigono subornatus ad decipiendum & evertendum Apollodorum, Cassandreæ tyrannum, de quo Polyænus *l.* 4. *in Antigono* num. 18.

AMINIUS *Rebilus*, ex primoribus peritiâ legum & pecuniæ magnitudine, Q. Volusio & P. Scipione Consulib. continuatus ægræ senectæ misso per venas sanguine effugit: haud creditus sufficere ad constantiam sumendæ mortis, ob libidines muliebriter infamis. Lipsius vult *Caninius Rebilus*. Muretus vero *Caninius Rebilus*. vulgatum tuetur Flor. Cod. apud Tacit. *l.* 13. *Annal. c.* 30.

AMINIUS, Arcadiæ fluv. Pausan. *l.* 8.

AMINNIÆ Uvæ, apud Vopisc. *in Floriano c.* 4. *Vites, quæ uvas Aminneas albas ferebat, eo anno, quo ille Imperium meruit, purpurascere plurimâ purpurâ cœpit:* Ita enim vetus scriptura: cùm vulgò *Amineas* legatur. Sed & Græci Ἀμιναῖον dicunt. Servius quoque, ad illud Poetæ *l.* 2. *Georg. v.* 97.

Sunt & Amineæ vites ——

duplicem eam literam agnoscit. Et certè *Amminium* potiùs, quàm *Amineum* Veteres scripsisse, testes Grammatici sunt, qui vinum illud *Amminium*, quasi *sine minio* dictum contendunt, h. e. fine rubore. Quod quidem verum est, de Amminia alba, sed in nigra qui verum esse potest? Sunt enim Amminiæ uvæ, albæ & nigræ, quo modo Grammaticorum acumen eluditur. Et recte Vopisc. *loc. cit.* *vitisque uvas Amineas albas ferebat*. Nam si Amminiæ nullæ nisi albæ, nil opus erat *albas* addere, Salmas. *Not. ad Vopiscum*. Vide quoque in *Amoræa*.

AMINON, Archon Athenis, apud Athenæum, [illegible] Ἀμινων Ἄρχοντος, *Periclis autem meminit, anno tertio belli Peloponnesiaci*, Aminone *Archonte*. Erat is annus ultimus Olymp. 87. quo Archelaus apud Macedones Regnum accepit. Ejusdem meminit Scholiastes Euripidis, in *argumento* Hyppolyti, [illegible] Ὀλυμπιάδι [illegible] Ἀμίνωνος Ἄρχοντος. *Secus dramatis Trabu est, Olympiade octogesima septima, Aminone Archonte*, & apud Laertium *l.* 3. *c.* 3. [illegible] Ἀμίνονος [illegible], *Plato Aminone Archonte natus est*. Nempe Ἀμείνων nomen proprium Græcis, ut *Melior* Latinis; aliàs comparativum hic est nominis ἀγαθὸς. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 156.

AMINONE, fluv. Galliæ. *Vienne Sequanæ*.

AMINULA, urbs parvarum opum in Apulia. *Festus*.

AMIOTUS *Jacobus* Melodunensis, Henrici II. Galliæ Regis filiorum præceptor, inde Abbas, & ad Concil. Tridentinum missus. Porro Episcopus Autissiodorensis, Plutarchum vertit & Diodorum Sic. A. C. 1551. *Biblioth. Gall. p.* 229. 230. Vide Anton. Teissier *Eloges des Hommes sçavants*, volum. 2.

AMIR, vox Arabica, *Dominum* notat, Ἀμὴρ *Annæ Comnenæ*; hodieque pro Duce & Principe, inter Arabes, usurpatur. Inde *Amiræ* & *Amiralii*, apud Saracenos ac Turcas, Satrapæ, nempe urbium vel provinciarum præfecti, atque adeo supremi Sultani, qui Caliphæ suberant. *Martyrium S. Bacchi junior. p.* 106. [illegible] Ἀμηρᾶς [illegible], *Exercitus Dux apud ipsos, qui & Amiras appellatur*. Anastasius Biblioth. *ad VIII. Synod. act.* 1. Hamiram *Græci vocant Principem Saracenorum: interpretatur autem, ut ferunt, lingua eorum Præpositus*. Ubi *Hamiram* vocat, qui alias *Amiras*. Variè enim hæc vocabula apud Scriptores efferuntur: *Admirabilis*, *Admiratius*, *Admiraldus*, *Admirarius*; *Admiratus*, *Admiravisus* seu *Amiravisus*, quo nomine Bagdatensis supremus Sultanus dictus est, apud Robertum Mon. *Histor. Hierosolym. l.* 5.) *Amiratus*, quem tamen ab Amira distinguit Sigebertus in *Chron.* *In Regno Saracenorum quatuor Præfectos statuit, qui Amiræi vocabantur; ipse vero Amiras dicebatur vel Protosymbulus*) *Amiraldus*, *Amiratus*, *Ammiratus*, *Ammiralda*, *Amiratus*, *Hamiras*, *Moral*, &c. quæ omnia synonyma sunt, & Satrapam Præfectumque denotant, quorum præfecturas seu districtus Ἀμηράδες vocat Constantinus Porphyrog. *de Administr. Imper. c.* 15. A Saracenis, voces hæ, *Admiraldus*, *Amiraldus*, *Amiralius*, *Amiralius*, &c. transiere ad Christianos, qui cum viderent, Saracenos ita suos classium Præfectos appellare, id nominis postmodum suis itidem classium Præfectis indiderunt, unde Gallorum *Admiral*, Ital. *Ammiraglio*. Hispan. *Almirante*. Nam frustra sunt, qui aliunde vocis apud nos originem arcessunt: inter quos Ed. Cokus *ad Littleton. fol.* 419. qui à Saxonicum *Mereal*, i. e. *Præfectum maris*, seu *classis*, etymon derivat. Speciosius est, quod Macer Arabico-Græcam vocem esse ait, quasi Ἀμὴρ ἁλὸς, in *Hierolex.* Primi autem inter Christianos, summos suarum classium Præfectos sic appellasse videntur Siculi, uti habet Romualdus in *Chron. MS. A. C.* 1149. *Georgium —— de Antiochia adductum, magnum constituit Admiratum*. Et de Genuensibus, ut colligitur ex Matthæo Paris A. C. 1244. *Eis (galeis) præfuerunt Potestas Januæ, quem Admiratum vocant & Majores civitatis*, &c. Horum dignitas *Admiratus*, dicta est, quâ donati leguntur apud Siculos, sub Rogerio Rege Georgius præfatus, qui *Magnus Admiratus* dicitur Romualdo, A. C. 1142. & Majo, sub Wilhelmo Rege, plures namque tum in eo Regno Ammiratos fuisse, patet ex *Charta* laudata Carolo du Fresne *in Glossar.* Vide quoque suprà in voce *Admirallus*, ut & in *Thalassiarchus*: nec non infrà *Miramolinus*.

AMIRMUMNES, appellati Bagdatenses sunt, atque adeò supremi Sultani, qui sub Chalipha universæ rerum administrationi præerant: *Cedreno*, *Zonaræ* & *Constantino Porphyrog.* Ἀμερμουμνῆς; *Annæ Comnenæ* Ἀμερμουμνῆς; Latinis Scriptoribus *Almiramumi* & *Amir Almumenin*, *Amiremimol*, *Amiralmumenin*, *Amiramomenim*, *Hemirmumenius*, *Miramamolini*, *Miramumus*, &c. quas voces *Credentium Principem* seu *Fidelium Dominum* significare, apud Arabes, pluribus docuit Car. du Fresne *ad Alexiadem p.* 171. 172. *Malanus* corruptè habet *Historia Hierosolym. p.* 1152. apud Eund. in *Glossar.*

AMISENA, regio Cappadociæ. Strabo, *l.* 12.

AMISIAS, Poeta Comicus, ob frigus, Aristophani ridetur. Aliquot ejus contra Socratem versus vide apud Diogen. Laert. *in Socrate*. *Suidas*. Videtur legendum *Amipsias*. Vide Voss. *de Poetis Græc.* p. 15. 17. 35. 40. ubi in indice *Amipsias* dicitur. Nic. Lloydius.

AMISIUS, fluv. Germaniæ, vulgò *Ems*, vide *Amasia*.

AMISODARUS, Lyciæ *Rex*, pirataæ Chimæræ socius. Plut. *de virtutib. fœm. c.* 14. Vide *Bellerophon*, *Chimæra*.

AMISOS, Chalybum urbs, in Galatia *Pontica*, à Sinope distans 900. stadiis, secundum *Strabonem*, h. e. centum & duodecim mill. pass. cui Eupatoriam à Mithridate adjunctam esse, Appianus auctor est *de bello Mithridat.* Nempe *Amisum* amplavit is & partem eam, quam addidit, à se nominavit. Strabo *l.* 12. [illegible] Quod utrumque oppidum, victo à Pompejo Mithridate, in nomen *Pompejopolis* transiisse vult

Plin.

Plin. *l.* 6. *c.* 2. sed frustra. *Amisus* enim usque ad extrema Imperii tempora nomen suum servavit, ut ex *Ammiano* discimus, hodieque *Amisus* dicitur. Sed & Plin. *Amisum* & *Heracleam* in eadem provincia recenset ac diversas facit, & fane magno intervallo a se invicem distant. Adde quod *Amisus* liberata, Pompejopolis nunc fuerit sita. Ademeritum coloniam fuisse Ammianus ait, in *Periplo Ponti*, inde *Pompei* olim dicta est. A Melesio conditam esse. Solin. memorat *l.* 41 ad quem vide Salmas. *p.* 849. ut & in voce *Amisus*.

AMISSAS, Megapolitanus, in exercitu Macedonico, à Philippo Aridæo ad Eumenem cum Babylonem tendentes & frumentum sua bene conveheradum intercipientes missus, de ineunda cum Pedibus societate armisque ponendis. Curt. *l.* 10. *c.* 8.

AMISUS, seu AMISUM Plinio *l.* 6. *c.* 2. *Samsõ* incolis, & *Amid*, sive *Hemid* Turcis, teste *Leunclavio*, urbs Archiepiscopal. Paphlagoniæ maritima, a Sinope 175. mill. pass. in ortum Trapezuntem versus, in regione Chalybum primaria, à Byzantio 500 mill. pass. in ortum, media inter Sinopen & Themiscyram ad ortum vergentem longitud. 65 50. latitud. 44. 15.

AMITAL, vel HAMITAL, Latin. *calor roris*, aut *indignatio roris*; vel ex Hebræo & Syro, *calamus fui mutra*, mater Joachaz filii Josiæ 2. Reg. *c.* 23. *v.* 31. Mater item Sedeciæ fratris Joachaz 2. Reg. *c.* 24. *v.* 18.

AMITATANUS, lacus Americæ, in Nova Hispania prope civitatem S. Jacobi de Guatimala, à qua 4. leucis tantum in ortum distat.

AMITERNUM, Italiæ oppid. Sallustii natalibus clarum, Plin. *l.* 3. *c.* 5. *Eusebi. Paulo Diacono Amiternus*, Dionys. Halicarnassensi, *l.* 2. fœminin. gener. Ἀμιτέρνα. Inde oppidani *Amiterni*, Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 710. autem, & *Sil. Italicus*, metri causa dixère *Amiternam cohortem*, ut & Martial. *Amiternum agrum*, *l.* 13. *epigr.* 20. Strabo *l.* 5. Πλησίον δ' εἰσὶν αἱ Σαβῖνοι ὀλίγαις ... Ἀμίτερνον ... Non procul ab *Aterni* fonte situm fuisse hoc oppid. ex Varrone *de L. L. l.* 4. discimus, *Amiternum*, inquit, *id dictum est, quod circuit aliquid, nam ab amburbium ... qui circa Aternum habitant flumen, Amiternini appellati.* Rudera ejus non procul Aquilia hodieque visuntur, *Nic. Lloydius*. Vid. *Daviry*, Cluver. *Ital. Ant.* p. 57. longitud. 37. 10. latitud. 42. 24.

AMITHAON, vel AMYTHAON, pater Melampodis Medici, & Sabinorum Vatis. Stat. *Theb. l.* 3. *v.* 451.

> --- Sacri tibi cura futuri,
> Amphiarae, datur, juxtaque Amithaone cretus
> Jam senior, sed mente virens, Phœbeque Melampus
> Associat passus ---

Hinc *Amithaonius*. Virg. *Georg. l.* 3. *v.* 549.

> Quæsitæque nocent artes; cessere magistri,
> Phillyrides Chiron, Amithaoniusque Melampus:

Item, Vir quidam Lemnius, à muliere occisus.

AMITINENSES, Latii populi. Plin. *l.* 3. *c.* 5.

AMITROCHARES, Rex Indorum, per epistolam ab Antiocho misti sibi ischadas flagitavit. Cæl. Rhodig. *l.* 18. *c.* 9. Lege *Amitrochates*, & vide Athenæum, *l.* 14.

AMIXOCORI, populi Americæ, in Brasilia Mediterranea versus præfecturam fluv. Januarii.

AMMA, Latin. *obscuratæ*, sive *cooperta*, aut *populus ejus*, sive *cum ea*, civitas in tribu Aser. Jos. *c.* 19. *v.* 30.

AMMA, vulgò *Emmes*, fluv. Helvetiorum, qui cadit in Arolam fluv. infra Sal dorum. Oritur prope Thunum lacum.

AMMÆA, Mesopotamiæ urbs præclara, vide *Amida*. Item Arabiæ desertæ urbs. *Ptol.* in intimo recessu sinus Persici.

AMMÆDARA, *Ptol.* urbs Africæ olim Episcopalis sub Archiepiscopo Carthaginensi, adhuc perseverans, & nomen antiquum retinens inter Tebessam 25. & Lares 48. mill. pass. sita. *Admedera Antonino.* longitud. 32. 10. latitud. 30. 30.

AMMAITHA, Syriæ urbs. *Lib. Notit.*

AMMAN, apud Germanos Belgasque Prætor est, Præfectus, Prætor causarum civilium. In *Charta* Balduini Comitis Flandriæ, A. C. 1119. in Tabulario S. Bertini subscribunt, *Rodolphus*, Amman de S. *Folquino Kerca*, *Alfgerus*, Amman de S. Georgio, *Bernoldus* Amman de *Broburg*, &c. Apud Metenses *Amans* dicuntur regionarii Notarii, qui Acta publica conficiunt & conservant, nomenque sortiuntur à Parochiis, in quibus habitant. Imo in media Francia, vocem hodieque superesse docet Car. du Fresne ex *Compromissionibus* Petrusiæ in Arvernis A. C. 1175. à Thomasserio *l.* 1. *c.* 66 *vulgat*. Hinc *Land-Amman*, in Helvetia nomen supremi Magistratus, in Cantonibus illis, qui vicatim habitantur. Vide Jos. Simlerum aliosque, qui de *rebus Helvet.* scripsere, & infra, *Ammanus*.

AMMANA, vide *Philadelphia*.

AMMANITÆ, genus Nabatæorum Arabum *Josepho*, vulgò *Ammonitæ*.

AMMANIUM, vicus Tungrorum, inter Leodicum & Hojum positus. sed huic propior, vulgo *Haeni* ad Mosam. Hic Oda, uxor Arnoaldi seu Boggisi, ex eo Mater B. Arnulfi, primum Regis Domestici, deinde Metensis Episcopi, marito suo orbata, templum extruxisse Georgio Mart. ibique sepulta esse dicitur. Celebrantur ejus Natales a Leodicensibus 10. Kal. Novemb. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AMMANUS, nomen dignitatis apud Helvetios primariæ significat eum qui in pagis vicatim habitantibus, Uria, Suitia, Undervaldia, Tugio, Glarona & Abbatiscella, publico Genus Consilio præsidet, German. *Amman*; quasi *Ampt-man*, a voce Ampt, i. e. *munus*, *officium*, & Mann, i. e. *Vir*. Ut idem sit, quod *officii vir* seu *muneri*, *atque officio alicui publico præfectus*. Dicitur etiam *Landamman* German. *Landamman*. Vide Simlerum. *Descript. Helvet.* & supra *Amman*.

AMMAS, *Hesychius*, Ἀμμάς, ἡ τροφὸς Ἀρτέμιδος, καὶ ἡ μήτηρ, καὶ ... Dicitur quoque Ἀμμά & Ἀμμία etiam. Hebraicum est origine. Vide Seldenum *de Dis Syris*, p. 166. *Nic. Lloydius*.

AMMAUM, nomen civitatis. 1. Macchab. *c.* 9. *v.* 10.

AMMENEMES, vel AMMENEMNES, vide *Ammenemes*.

AMMER, seu AMMERSEE lacus seu palus in Bavaria provinc. fluv. Amber cum prætereuns, Monachio 5. leucis, Augustâ 6. & Landsbergâ 2. distans.

AMMIANUS, Poeta quidam celebris, cujus meminit Cæl. Rhodig. *l.* 17. *c.* 11. referque ex eo distichon quoddam, cujus hic sensus est, *Terra sit huic levis ... ut canes ... velut denique, quam Rhetorem ex Cappadocia vita privavit.* Græcum vero En tibi:

> Ουαίη σοι κόνις, ... ὡς ...
> ...

Nic. Lloydius.

AMMIANUS Alexandrinus, bajulus primò, unde Græcis Σακκᾶς cognominatus, mox Philosophus, postea sub Clemente Alexandrino literis dedit operam, tandem Heraclas, et clo postmodum in Cathedra successor & Origenis Magister extiterit (Theodoretus de *Provid. l.* 6. Marcell. *Hieron. Melius Ammonius*, quod vide.

AMMIANUS Marcellinus, Historicus Latinè-Græcus natione Antiochiâ oriundus, floruit sub Gratiano & Valentiniano, scripsit libros 31. ex quibus 13. priores deperierunt. Cujus fuerit nationis, & quâ professione, unde item historiam ceperit, & quousque sit progressus, verba illa in epilogo *historiæ* ostendunt: *Hæc*, ut *miles quondam*, & *Græcus a principatu Cæsaris Nervæ exorsus adusque Valentis interitum, pro virium explicavi mensura.* Scriptor est veritatis studiosissimus, & prudens, gravis plane ac fecundus, & dignus qui ab omnibus ametur. De suo homini ... est, sed tanta sunt virtutes ejus, ut hoc in rationem venire non debeat. Antiquitatum imprimis Celticarum habet plurimum, & optime explicat Francorum, Alemannorum Burgundorumque origines. Vid. Voss. *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 18. *Hist. Lat. l.* 2. *c.* 9. La Mothe le Vayer, *Jud. de Historicis*, *Nic. Lloydius*.

AMMIEL, Latin. *populus Dei*; vel *mecum Deus*, pater Bathsuæ, matris Solomonis 1. Paral. *c.* 3. *v.* 5. quæ & Bathsheba dicta est. Filius item Gemalli. Num. *c.* 13. *v.* 11. Pater Machir de Lodebar. 2. Sam. *c.* 9. *v.* 4.

AMMIENSES, populi Hispaniæ Plin. *l.* 4. *c.* 2. ab *Ammia* civitate, cujus meminit *Ptol.*

AMMIRATUS Scipio, vide *Scipio*.

AMMISDAI, Latin. *populus omnipotentis*, *sive mecum omnipotens*, aut *mecum devastator*, pater Ahiezer; princeps tribûs Dan. Numer. *c.* 1. *v.* 12.

AMMITES, fluv. Græciæ. Athenæus, *l.* 8.

AMMIUD, Latin. *populus laudis*, vel *confessionis*, aut *mecum laus*, sive *confessio*; pater Elisama principis tribûs Ephraim. Numer. *c.* 1. *v.* 10. Pater item Samuel principis tribûs Simeon. Numer. *c.* 34. *v.* 21. Pater Hutai. 1. *Paral. c.* 9. *v.* 4.

AMMOCHOSTUS, urbs Cypri Episcopalis in ora ad orientem, post Leucosiam primaria; vulgò *Famagosta*. Aliàs *Arsinoë* dicta. Vide *Arsinoë*.

AMMODYTES sive Cerastes, serpentis genus, quod in iis quibus concolor est, arenis latens, ungulas equi mordet, Gen. *c.* 49. *v.* 17. & calcaneo hominis insidiatur, Gen. *c.* 3. *v.* 15. suisque excelsis corniculis, quæ frumenti granis similia sunt, aviculas, quasi ad escam advolantes, intercipit Sam. Bochart. *Hieroz. Part.* post. *l.* 3. *c.* 4. Ab arenis *Ammodytes*, à corniculis *Cerastes*; quæ cum hæmorrhoo serpente communia habet; namque & hic cornutus est: sed & insuper sicut ille, dorsi spinas non habet osseas, verum cartilagineas solum, & in utramque partem ita flexiles, ut in ingessu nulla possit esse firmitas. Unde Lucan. *l.* 9. *v.* 716.

> --- --- Spinaque vagi torquente cerastæ, &c.

Vide infrà ubi de *Cerastis*, nec non voce *Hammodytes*.

AMMON, aliis *Hammon*, Jupiter sub specie arietis cultus in Libya; sic dictus, quòd sitienti Libero patri in Arabiæ desertis, locumque implorant apparuerit in forma arietis, terramque concutiens pedibus fontem ostenderit. Quamobrem templum illic ædificavit, Jovique *Ammoni*, h. e. *arenario* consecravit. Græci Ἄμμωνα *arenam* vocant. Quod innuere *Dionysium* censet Eustathius, dum ait:

> Καὶ τέμενος Λιβυκοῖο θεοῦ ψαμαθώδεος Ἄμμω.

Sed cùm vocabulum illud origine Græcum non sit, sed Ἄμουν παρ' Αἰγυπτίοις ὄνομα τοῦ Διός, teste Plutarchô *l. de Iside & Osiride*, probabilius est, quod statuit Nic. Fullerus *l.* 2. *Sacem.* (quem eundem cum Jove fuisse probat Macrob. *Saturn. l.* 1. *c.* 17. 18.) hôc nomine cultum; Isyceo Hebr. חמן *Hammon* dicitur à חמם *calere*, unde corniger *Ammon* fingebatur ad radios designandos à Sole emicantes, sicut eadem vox Hebraica & radior, & cornua significat. Unde ridiculè apud Vulgatum Interpretem, ubi de vultu Mosis splendente agitur, *Et faciem ejus erat cornuta*. Atque hinc Mosi cornua pictores vulgo attribuunt. Macrobio hæc vox significat Solem cadentem, *Saturn. l.* 1. *c.* 21. Alii verò *Ham* filium Noë, cujus posteri Libyæ cultores, *Hammon* seu Ammonem nomine pro Deo sint culturi credunt; quod Vossio placet *l.* 1. *de Idol. Gentil.* *c.* 32. nec *Fullero* displicet, cum ab hoc *Ham* vel *Cham* Ægyptus terra *Cham* dicatur Psal. 105. 23. & *Xemia* in *sacris* ejus vocatam Plutarchus testetur. Lucan. *l.* 9. *v.* 517.

> Quamvis Æthiopum populis Arabumque beatis
> Gentibus, atque Indis unus sit Jupiter Ammon.

Vide Curt. *l.* 4. *c.* 7. Diodor. Sic. *l.* 17. & Arrian. *l.* 3. *c.* 3. Plin. *l.* 5. *c.* 5. 6. 29 & 37. &c. Strab. *l.* 1. & 17. Pausan. *l.* 3. Ovid. *l.* 15. *Met.* Peucerum in comm. de Divinat. gener. Hujus meminere Suidas

& Aristophanes in *Avibus*. Strabonis ætate neglegi jam cœpit Ammonis Oraculum, ut indicat ipse [illegible] Plutarchi, uti [illegible] *Oraculorum defectu*. Nempe quantò magis percrebrescebat Evangelii, tantò minus [illegible] erat tenebris [illegible] dæmonum in oraculis [illegible] tempore [illegible] plane erat. Unde [illegible]

Quæ de re [illegible] apud Ammon. vid. Dalen *Dissert.* *l. de Oraculis* p. 89. & *seqq.* nec [illegible] p. 128. ubi de modo, quo [illegible] dicitur. Distamus autem quoddam ab Ægyptis [illegible] Ammonem [illegible] putasse. Ita ferè Herodot. [illegible] Ἀμοῦν [illegible] Αἰγύπτιοι καλέουσι τὸν Δία. Et Plut. [illegible] Αἰγυπτίοις [illegible] Demque Hesych. [illegible] Ἀμεράσιος. Nec in Ægypto solùm, sed & in Arabia & Africa universâ notum fuisse nomen Ammonis, docent Arabiæ fluvius *Ammon*, Plin. *l. 6. c. 28.* & *Ammonium* promontorium. [illegible] *l. 6. c. 7.* & *Ammonii* populi, Plin. *ubi suprà*. In Africa propriè dicta *Ammonis* urbs ad Cinyphum fluv. Ptol. *l. 4. c. 3.* In [illegible] *Ammon*. Plin. *l. 6. c. 29.* In Marmarica [illegible] Strabo *l. 17.* quæ vulgò Patramonium. Denique [illegible] ubi Ammonis oraculum totô orbe celeberrimum. Quin [illegible] Africa dicebatur *Ammonia* vel *Ammonia* [illegible] Vide [illegible]

AMMON, [illegible] *Ammonis Templum*, & *Oraculum*, Plin. Diod. [illegible] & Solin. [illegible] Urbs Libyæ interioris in Cyrenaicæ regionis confinio, apud Garamantes, à Cyrene 400. mill. pass. in Austrum recedens. [illegible] nunc. Ejus meminit Claudian. *de laud. Stiliconis l. 1.*

Et velox Garamas: nec quicquam tristibus Ammon
Responsis.

Nunc in ruinis jacet.

AMMON, pugil, de quo Ovid. *Met. l. 5. Fab. 1.*

Hinc [illegible] frater, Broteasque, & cæstibus Ammon
Invicti. ———

Item Tritonis filius, Rex Libyæ, pater Dionysii, qui & Bacchus dicitur Diodor. *Biblioth. Hist. l. 3. c. 68. & seqq.*

AMMON, Latin. *popularis* [illegible] XVII. Judæorum Rex regnavit ann. 3. Item filius Lot, ex filia [illegible] minore. Gen. *c. 19. v. 35.* à quo *Ammonitæ* populi. *Hesych.* [illegible] Joseph. *Jud. Ant. l. 1. c. 11.* Torniel. *A. C. 2138. n. 1.*

AMMON, & AMMONARIA apud Alexandriam sub Decio Imperatore martyriô coronati sunt; quorum hic ex militibus [illegible] illa ex [illegible] matronis. Euseb. *Hist. Eccl. l. 6. c. 29.*

AMMON, Ægyptius, monasticam vitæ genus excoluit; & cùm [illegible] impulsione uxorem duxisset, cum illa nunquam rem habuit, sed perpetuam cum illa virginitatem servavit. Sozom. *l. 1. c. 14.*

AMMON, anachoreta, auriculam sibi abscidit, ne Episcopus fieret, sed frustra, Baron. *A. C. 385.* Vide *Ammonius*.

AMMONIA, mediterranea pars Libyæ uno totâ Lybia olim sic dicta *Strab.*

AMMONIA, Juno sic dicta, [illegible] culta in Græcia ab Eleis. *Pausan.* Quo nomine Luna non ineptè intelligitur; ut enim Jupiter Ammon Sol erat, sic Luna Juno *Ammonia* dicta videtur, quam in forma ovis cultam fuisse [illegible] Vide Cœl. Rhodig. *l. 18. c. 38.* Utriusque nomine desumtô ab Hebræa voce חמן *Hammah*, *i. e. calore*. Unde idola, quæ in fastigio domorum erigebant, perpetuo Soli exposita, *Hammanim* dicta legimus, Levitic. *c. 26. v. 30.* Esai. *c. 17. v. 8.* & *c. 27. v. 9.* Adde quòd, sicut Jupiter Ammon cornutus pingebatur, Lucan. *l. 9. v. 512.*

——— *Stat corniger illic*
Jupiter:

Similiter [illegible] cornua affingebantur. Horat. *Carm. secul.*

[illegible]
Luna puellas.

Dicitur autem *corniger* Luna, ob radiorum suorum reflexionem, [illegible] & quia [illegible] Luna, ut & Sol, [illegible] excitant, &c. Vide Thom. Godwyn *in Tractatu Angl. Moses and Aaron*, *l. 4. c. 6.*

AMMONII, populi, quos ex Ægypto originem duxisse author est *Herodot.* ubi scribit, Ægyptiorum & Æthiopum fuisse colonos, & sermonem [illegible] partim ex Ægyptio partim Æthiopico conflatum. [illegible]

AMMONITÆ, Palæstinæ gens, Gen. *c. 19. v. 35.* Ab Ammone ortundi, cum Moabitis, [illegible] Joseph. *Jud. Hist. l. 1. c. 11.* Victi à Jephta, Judic. *c. 11. v. 33.* Saule, 1. Sam. *c. 11. v. 1.* Joseph. [illegible] *l. 6. c. 5.* 6. Davide, 2. Sam. *c. 10. v. 1.* [illegible] *c. 10. v. 1.* Juda Maccabæo, Joseph. *l. 3.* [illegible] *Ammanitas* vocat Joseph.

AMMONIUM, promontorium Arabiæ Felicis. *Ptol.*

AMMONIUS, Philosophus, [illegible] Potamonis, vixit sub Nerone & Vespasiano, Præceptor Plutarchi, ut ipse sæpius, imprimis *in* [illegible]

AMMONIUS, Alexandrinus, summus Philosophus, sub Severo, præceptor Origenis & Plotini [illegible] ut ait Porphyrius [illegible] A puero Christianus fuit, postquam autem ad [illegible] fidem Christianam cum Philosophiæ studio [illegible] ut & Herenn. [illegible] Plutarchum quoque auditorem habuisse, refert Eunapius. Ejus extat in IV Evangel. *Harmonia*: ubi nota, *Ammonii* Harmoniam, quæ extat in Bibliotheca Bigotia, opusculi Tatiani, adeoque [illegible] *Ammonii Evangel. Diatessaron*, [illegible] *Tatiano Syro*, *Heresiarcha*, *Encratitarum* [illegible] Pollexiatum *Apparat.* [illegible] Commentarium [illegible] habuit, quod ex hac [illegible] Philosophus, ac tamen quidem [illegible] habuerit, tunc Aristotelicos, [illegible]

AMMONIUS, Hermiæ fil. Procli Discipulus, ejusque frater Heliodorum dicentur magistri Damascii, apud Suidam *in Ammon.* [illegible] Ἐλλήνων [illegible] teste Photio *Bibl. cod.* 242. h. e. *Ammonius* [illegible] Quem cum aliquando scriptorem credidi libelli *De vocum Græcarum differentia*. Sunt qui hunc Ammonium Auctorem vitæ Aristotelis [illegible] Vixit seculo 6. & in Aristotelem commentatus est. Vide Voss. *de Sectis Philos. c. 17. §. 18.* & *c. 21. §. 6.* [illegible]

AMMONIUS, & Eusebius Scholastici, Arcadio & Theodosio juniore Imperatoribus vixêre, quorum uterque carmine descripsit bellum contra Gainam, Gothorum Regem. De his duobus ita Nicephorus *l. 13. c. 6.* [illegible] *Scholasticus contexuit*, [illegible] *in magna admiratione fuit. Sed & Ammonium, Poeta alter*, [illegible] *Theodosio cohibitam*, [illegible] Quæ ad verbum ex capite ex Socrate *l. 6. c. 6.* Vide Voss. *de Hist. Græc. l. 4. c. 18.* & [illegible]

AMMONIUS Historicus [illegible] citatur ab Harpocratione in [illegible] ut & voce [illegible] Ex quo etiam discipulus Hampraensem fuisse, ut *Gesnerus* falsò Alexandrinum vocet. Eundem etiam Harpocration in [illegible] citat [illegible] Quæ lectio si sana est, regere de [illegible] sive vicis illis, in quos Atheniensium urbs erat distributa, ut regio ipsa in δῆμους sive populos. Sed verisimilius est, pro [illegible] legi oportere. *Voss. Idem.*

AMMONIUS, Monachus, ad Episcopatum gerendum vocatus, dextram sibi amputavit auriculam, ut mutilatô corpore Consecrationem effugere posset. Socrates, *l. 4. c. 18.*

AMMONIUS, cognomine *Barea*, Dux Carthaginensium, apud Polyb. *l. 3.*

AMMOTHEA, nympha marina, Nerei & Doridis filia Hesiod. *in Theog.* ita dicta [illegible] quasi *per arenas decurrens*.

AMNAMETHU, Arabiæ Felicis insula in mari Indico. *Ptol.*

AMNESTIA, Græc. Ἀμνηστία, item *Amnestia*, Lex erat oblivionis, apud Athenienses, quâ cavebatur [illegible] ne quis injurias bellis factiones illatas meminerit, aut vindicaret, Sed omnes placidè viverent, [illegible] Hac tabui ad firmandam pacem belliquæ intestini reliquenda incendia salutarius nil fuere Auctor ejus Thrasybulus fuit, [illegible] Corn. Nepos *in vita ejus*, *c. 3.* [illegible] Factum id autem, post expulsos triginta Tyrannos & libertatem Patriæ [illegible] omni multitudine, & singulatim [illegible] Senatu solemnibus juramentis confirmata; quorum formulas apud Andocidem Orat. *de Mysteriis* hæc jurabant omnes [illegible] Judices [illegible] Atque ad eam corroborandam mox rogata ab Archino & admissa lex hæc [illegible] A thenieusium postea Exemplum, Cæsare interfectô, Senatus Ciceronis suadente imitari tentaverat: quod & de Claudio legimus apud Orosium *l. 7. c. 6.* deque Aureliano apud Vopiscum *c. 39.* & Aur. Victorem *c. 35.* Vide & de Romanis in X. Virorum Historia: de Cæsare, idem Æduis suadente, apud eum Comment. *Bell. Gall. l. 7. c. 14* de Cicerone iterum apud Velleium Paterc. *l. 2. c. 58.* adde Tacit. *Hist. l. 4. c. 44.* Venuste describit eam Claudian. *in Rufin. l. 2. v. 125.*

Mox eadem [illegible]
Vulnera, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Æquitatem legis innuit Cicer. *de Orat. l. 2.* [illegible] *memoriam*, [illegible] Hinc & apud eundem, Themistocles, artem memoriæ profitenti, dixit: [illegible] *quam si meminisse, doceret.* Vide quoque Valer. Max. *l. 4. c. 1.*

AMNIAS, vide *Zalissa*.

AMNIBUS, præcipua venatio, olim apud Parthos, teste Justinô *l. 41. c. 3.* ubi de gentis hujus moribus verba faciens, *in superstitio-*

sciendum, inquit, *atque cura Deorum, præcipua omnibus veneratio est.* Ita restituit Gronov. cum prius legeretur, *omnium* quod falsum. Deorum enim reverentiâ, præter alios populos, præcipuè Orientis, excellere Parthos, nusquam proditum est, neque id his verbis explicaturus videtur fuisse Iustinus. Certum igitur genus expressit Numinum, adversus quæ singularis esset eorum religio: ut etiam cæterarum erat ferè gentium. Et quidem, *Amnium* cultum a Persis acceperunt temeritate. Herodot. l. 1. [illegible] *In fluvium neque urinam reddunt, neque sputum conjiciunt, neque manus in eo abluunt, neque aliud cuiquam facerent quidquam, sed venerantur fluvios omnium maximè.* Tacit. *Annal.* l. 6. c. 37. de Vitellio & Teridate, *Sacrificantibus, cùm hic more Romano Suovetaurilia daret, ille equum placando amni adornasset.* Plin. de alio Teridate l. 30. c. 2. *Navigare noluerat, quoniam exspuere in maria aliisque mortalium necessitatibus violare naturam eam fas non putant.* Ammian. l. 6. *Pridem temporibus priscis Persis fluvios coluisse.* Neque aliter intelligendus Ammian. l. 18. *Reges Persarum Abdigene ingenti amnium transmissa, [illegible] Arsace, hostiis cæsis [illegible] [illegible].* Sic Procopius *Persic.* l. 2. de Chosroë Daphnen Antiochiæ contemplato, nemusque & fontes admirato, [illegible] *& sacrificio Nymphis habito discessit.* In *Anthologia* quoque servus, qui dicens introducitur, [illegible], *Persa sum ex Parentibus*, addit mox, [illegible], *Venerer, Domine, etiam amnes.* Vide Joh. Frid. Gronov. *Observat.* l. 4. c. 10. Inter insignia Suecica, *Amnes argentei colores tres*, vel juxta alios, duo, Middelpadiam provinc. notant, Spenerus *Oper. Herald. Part.* 2. l. 2. c. 95. ubi de *Rege Sueciæ*.

AMNICI Naviculari, ab Aureliano, Romæ instituti. Flav. Vopisc. in *Vita* [illegible] c. 47. ubi in Epist. ad Flavium Arabianum cum brevitate simplissime memorat, *Nihil mihi magnificentius, quàm quod additamento unius omnis annonam urbicarium genus juvi: quod ut esset perpetuum, navicularios Niliacos apud Ægyptum novos & Romæ amnicos posui. Tiberinas extruxi ripas, vadum alvei tumentis effodi*, &c.

AMNISUS, portus Gnossi in ora Cretæ boreali apud Minoam, cum fluv. ejusdem nominis, de quo Callimach. in *Apollonem*, & Suidas. Hodie Porto Nigro nuncupatur. Unde Nymphæ *Amnisiades*, & *Amnisides*, Steph.

AMNITÆ & SAMNITÆ, ex alio codice populi Galliæ Celticæ ad Ligeris ostia: quorum oppid. *Aneegis* dicitur, teste *Bertrand.* [illegible]. Vide *Anceenium*.

AMNIUS, Bithyniæ fluv. Appian. *de Bell. Mithrid.*

Rabbi AMNON, disposuit & dedit *Thokapheftpela* i. e. Robur precationum quam dicere solent initio anni & die Expiationis. Item precationem *Vnathanneh Schemah* Germanorum, quam dicunt primo die ante vesperam diei Expiationis. Vixit tempore Mosis ex *Kotzi*, quem vide.

AMNON, Latin. *fidelis*, aut *verax*, vel *nutritius*, aut *pædagogus* sive *materi juvans*: primogenitus David ex Achinoam uxore. Polluit incestu Thamaram sororem, propterea biennio post, Absolonis jussu, inter mensæ lacta, occisus. 2. Sam. c. 13. Joseph. *Hist. Jud.* l. 7. c. 1. & 7. Item fil. Simeonis. 1. Paral. c. 4. v. 20.

AMNUS, Thracorum Rex, regnavit annis 25.

AMOEBÆUS, Citharœdus Atheniensis magni nominis fuit, jussus canere in nuptiis Demetrii & Niceæ. Polyæn. l. 4. c. 6. in *Antigono*, *cum.* 1. Ejus ex Aristea de Citharœdis libro meminit Athenæus, l. 14. Zenoni coætaneum facit Plut. [illegible]. Laudat eum à continentia (utpote qui uxorem suam nunquam attigerit, quamvis formosissimam) Clemens Alexandr. l. 3. *Strom.* Ælian. *Hist. Anim.* l. 6. c. 1. & *Var. Hist.* l. 3. c. 30. Hinc est quod vir doctissimus Nicol. Heinsius locum Ovidii l. 3. *de Art. Am.*

Tu licet & Thamyran superes atque Orphea cantu.

Ita restituendum putat --- *Et Amœbea cantu.*

Nic. Lloydius.

AMOENIA, in vett. Glossar. [illegible]: loca sunt amœna, ut æstiv, unde *literam amœnas*. Vide Angelum à Nuce ad *Leon. Ostiens.* *Chron. Casin.* l. 1. c. 17. & Salmas. ad *Lamprid.* in *Commodo*. c. 17.

AMOENUS, Poëta Christianus, author *Enchiridii* quibusdam, quod Prudentii operibus subjunctum est. Fabric. *de Poet. Christ.* Bigneus *Biblioth. Patrum* tomo 8. Voss. *de Poet. Lat.* c. 8.

AMOLBUS, civitas Magnetum, & alia Macedoniæ. *Steph.*

AMOLETA, vide infra *Amuleta*.

AMOMETUS, Historicus Græcus cujus meminêre Plin. l. 6. c. 17. Antigonus Carystius *Hist. Mirab.* c. 164. Ælian. qui ex eo de mira cujusdam casuum vi, quâ Crocodili ex aqua evocentur, narrat, *de Anim.* l. 17. c. 6. Scripsit de Attacis, Plin. *loc. cit.* *Nic. Lloydius.*

AMOMIA, dictum recentioribus omne id, quô medicabantur corpora ac condiebantur, ab *Amomo*, quod non solum pretiosissimis unguentis, quæque maximè nares ferirent, addebatur, uti Plin. refert l. 12. c. 13. sed & in funeribus præcipuè locum habebat, ut & myrrha & cinnamum & alia. Persius *Sat.* 3. v. 104.

——— *tandemque beatulus alto*
Compositus lecto, crassisque lutatus Amomis,
In portam rigidos calces extendit.

Ubi tamen *amoma* pro quibuslibet unguentis posuit, quibus corpora ungebant mortuorum. Pro *Amomia*, *Momiam*, & *Mumiam* universa hodie dicit Europa, Vide infrà in voce *Mumia*, & plura hanc in rem apud Claud. Salmas. *ad Solin.* p. 401.

AMOMUM, [illegible], dictum Græcis veterib. omne aroma, quod sincerum & inculpatum esset, ut [illegible] in Evangelio Marc. c. 14. v. 3. dicitur, *quæ sine dolo est*, & minime adulterata. Sic [illegible], *thus sincerum*, & [illegible] simpliciter. Inde & *cinnamomum* appellitavêre, quasi [illegible], *cinnamum inculpatum*: & *cardamomum*, &c. Unde *Assyrium amomum*, pro cinnamomo posuit; contra cinnamomum, pro *amomo*. *Hesychius*, cum [illegible] vocat. Certè *Assyrium amomum*, apud Poëtam, *herbam esse pretiosissimam* dicit, Servius ad *Virg. Ecl.* 4. v. 25. Stat. in *Epicedio Patris Ursi*, l. 2. *Sylv.* 6. v. 87.

Principue excerpta volueri
Cinnama & Assyrio manantes gramine succos:

Assyrium gramen idem vocat, quod & alibi l. 5 *Sylv.* 3. v. 111. *pingue amomum* appellat, Ovid. l. 15 *Met.* [illegible] *amomi*. Quin & Dionysius ipse *cinnamomum*, pro *amomo* videtur accepisse, [illegible] vocat. Nam *Amomi* folia etiam odore commendabantur, ut tradit *Dioscor.* At cinnamomi tenera, non folia afferebantur. Itaque, *Amomum* in specie, de herba hac Assyria, quæ integra & radice sua una [illegible]: & uvæ modo convoluta, simulque cohærens. Plin. l. 12. c. 13. *Amomum probatur, uva rimata ex ligno in se sese fruticis convoluta*. Nempe non fructus, ut in vite, & racemus erat, aut reapse botrus, quod nonnulli volunt: sed lignum ipsum fruticis, quod [illegible], i. e. [illegible], laudatur Dioscoridi, uvæ modò implexum in se & convolutum, quod & [illegible] plenum. Ipsum vero, dum colligebatur, quoniam siccum & fragile, hinc fragile erat. Idem, *Cognatum sibi cum radice, manipulatim leviter componitur, protinus fragile*. Unde solutum ac dissipatum eligendum Dioscorides præcipit, non convolutum & concretum, quia dum carpitur verum amomum, solvitur & frangitur: at quod adulterabant, addito gummi efficiebant, ut cohæreret convolveretque se in uvæ modum & sic germanum videretur, vide omninò Plinium *dict. loc.* Hinc *Amomi uva*, apud eundem, quæ nihil aliud est, quam amomum integrum, non dissolutum, nec fractum in pulverem, cui majus pretium idem ponit: *pretium uvæ in libras denarii sexaginta: fracto vero amomo denarii* XLIIX. nempe non solutum amomum & in uvæ figura remanens, carius vendebatur: eo quod dissolutum & fractum magis fraudi obnoxium erat. *Pulvere* vero *Amomi* meminit Ovid. l. 3. *Trist. Eleg.* 3. v. 69.

Ossaque cum foliis & amomi pulvere condi.

Ubi *pulvis Amomi*, idem est, cum *Amomo fracto* Plinii. Quibus vero usibus *Amomum* inserviret, diximus in voce *Amomia*. Hodie verum *Amomum* ignoratur. Nam qui putant rosam, quam vocant *Hierosolymitanam* aut *Hierichuntinam*, Veterib. fuisse amomum, magnoperè falluntur. Nec meliùs sentiunt ex Arabibus, qui pedis *columbini* speciem esse pertendunt. Vide Salmas. ad *Solin.* p. 400. & *seqq.* ut & Petrum de Valle *Itinerar. Pers.*

AMOMUS, Græcè [illegible], in *Liturgicis* aliisque hujus generis libris frequenter vocatur Psalmus 118. Hebræis 119. quia ejus initium est, [illegible], *Beati sunt inculpati in via*. Canebatur is in Sancto Sabbatho: in solemnitatibus verò Dominicis, si quidem in Sabbathum inciderent, canebatur, uti habet Nicephorus Constantinopolitan. *can.* 22. solusque, ob prolixitatem, ob quam [illegible] per excellentiam dictus est Palladio *Histor. Lausiacæ*, c. 39. integrum [illegible] absolvens, in tria Tmemata seu [illegible] dividebatur, addito unicuique hymno, [illegible] &c. Vide Jo. Meursium *Glossar.* & Suicerum *Thes. Eccl.*

AMON, Latin. *fidelis*, aut *verax*, vel *nutritius*, sive *pædagogus*, fil. Manasse, Rex Juda. De cujus impietate & infelici exitu, vide 2. Reg. c. 21. v. 18. 2. Paral. c. 33. v. 20. Joseph. l. 10. c. 4. *Jud. Ant.* Item princeps Samariæ civitatis. 1. Reg. c. 22. v. 26. Tertius quidam, de quo, Nehem. c. 7. v. 58.

AMONA, urbs in terra Israel, mare mortuum versus, in parte orientali Judææ, juxta quam Gog gigas sepultus jacet.

AMONIUS, vir nobilis, cujus tanta fuit abstinentia, ut nunquam nisi panem assum ederit, nunquam iratus, nunquam mentitus fuerit.

AMOR, ponitur pro Cupidine, Veneris filio. Propert l. 2. *Eleg.* 12. v. 1.

Quicunque ille fuit puerum qui pinxit Amorem.

Theocritus: [illegible].

Vim ejus, sive potiùs violentiam nemo ferè Poëtarum non exprimit. Græcos adducam ad *Cupidinem*. E Latinis duos tantùm impræsentiarum proferam, Virgilium, & Senecam Tragœdum; Quorum hic *Georg.* l. 3. v. 242.

Omne adeo genus in terris hominumque ferarumque,
Et genus æquoreum, pecudes, pictæque volucres,
In furias ignemque ruunt: amor omnibus idem.
Tempore non alio catulorum oblita leæna
Sævior erravit campis, nec funera vulgo
Tam multa informes ursi, stragemque dedêre,
Per silvas tum sævus aper, tum pessima tigris:
Heu malè tum Libyæ solis erratur in agris.
Nonne vides, ut tota tremor pertentet equorum
Corpora, si tantum notas odor attulit auras?
Ac neque eos jam frena virum, nec verbera sæva,
Non scopuli, rupesque cavæ, atque objecta retardant
Flumina, correptos unda torquentia montes.
Ipse ruit dentesque Sabellicus exacuit sus,
Et pede prosubigit terram: fricat arbore costas,
Atque hinc, atque illinc humeros ad vulnera durat.
Quid juvenis, magnum cui versat in ossibus ignem
Durus amor? nempe abruptis turbata procellis
Nocte natat cæca serus freta; quem super ingens
Porta tonat cæli: & scopulis illisa reclamant
Æquora: nec miseri possunt revocare parentes,
Nec moritura super crudeli funere Virgo.

Ille *Hippolyt.* [illegible] v. 281.

[illegible]: per orbem
[illegible].

v. 290. --- [illegible]
[illegible]
Regnat extinctos [illegible]

Ve-

Virginum ignoto ferit igne pectus:
Et jubet, cælo Superos relicto
Vultibus falsis habitare terras.

Exempla profert Phœbum, Jovem, Lunam, ac Herculem. Pergit v. 330.

Sacer est ignis (credite læsi)
Nimiumque potens. Qua terra salo
Cingitur alto, quaque ætherio
Candida mundo sidera currunt,
Hæc regna tenet puer immitis:
Spicula cujus sentit in imis
Cærulus undis grex Nereidum,
Flammamque nequit relevare mari.
Ignes sentit genus aligerum.
Venere instincti quam magna gerunt
Grege pro toto bella juvenci!
Si conjugio timuere suo,
Poscunt timidi prælia cervi;
Et mugitu dant concepti
Signa furoris. Tunc virgatas
India tigres decolor horret.
Tunc vulnificos acuit dentes
Aper, & toto est spumeus ore.
Pœni quatiunt colla leones,
Cum movit amor, tum silva gemit
Murmure sævo.
Amat insani bellua ponti
Lucæque boves.

Aliàs videri poterunt Plato *Tim.* & *Sympos.* Hesiod. *in Theogon.* Natalis Comes, *Mytholog. l. 4. c. 14.* Giraldus *de Diis.* Philostr. *iconibus.* Pausan. *l. 1. 5. & 9.* *Plut.* Athenæus, *l. 13. c. 5.* Lactantius Firm *l. 1. c. 11. & 17.* Pier. *Hieroglyph.* *Nic. Lloydius.* Ejus indicia apud Græcos olim varia erant. Si cui in festivitate solemni sertum, quo capita tùm ornari mos, solveretur, indicium id amoris habebatur: Hinc Athenæus, [illegible], ἐρᾷ λέγεται, *Quare si corollis ornatorum serta vel corolla solvitur, amare dicuntur* quærit. Sic, cùm aures tinniebant: Unde Sappho, βομβεῦσι δ' ἀκοαί μοι, *bombum edunt aures meæ.* Et Catull. *Epigr. 52. v. 9.*

— — Sonitu suopte
Tinniunt aures.

Amoris idem erat omen An redamarentur, explorabant crepitu folii, quod Τηλέφιλον appellabant, de quo Theocritus *Idyll. 3.*

Οὐδὲ τὸ Τηλέφιλον ποτεμάξατο [illegible],

i. e. *sonitum non edidit, non crepuit.* Idem fiebat κοττάβῳ quem morem à Siculis acceperunt, *Callimachus.*

Πολλοὶ καὶ φιλέοντες [illegible];
[illegible]

Vide de his prolixè agentem Francisc. Rossæum *Archæologia Attica l. 4. c. 4. & seqq.* uti de *Amatoriis* Poëtarum scriptis publicè olim cantari saltarique solitis, infrà voce *Poeta*; de *Amatoriis epistolis* in *Polipus*: aliquid etiam ubi de *Peanis*, it. voce *Pithyrus.*

AMOR, nomen proprium viri, vide infrà *Favor.*

AMOR Infelix, Vide infrà *Philerimus.*

AMOR matri præreptus, apud Virg. *l. 4. Æn. v. 515.*

Quæritur & nascentis equi de fronte revulsus
Et matri præreptus amor.

Vide infrà, *Hippomanes.*

AMORAVII, memorati Orderico Vitali *l. 13. p. 891. 893.* Saraceni Afri sunt; sic dicti fortè, quod in Africa degeret hujus gentis Amirmomelinus seu Calipha vel magnus Sultanus, quem *Amoravi*... vocatum fuisse, suprà diximus in voce *Amir.* Nec ab iis diversi *Almoravides*, Scriptoribus Hispanis nuncupati, Mauri scil. Africani, qui in Hispaniam transierunt à Rege Siciliæ Mauro evocati, Alfonso VI. regnante. Meminit eorum Pelagius Episcopus Ovetensis in *Adephonso Rege*, æra 1123. *A. C.* 1085. [illegible] *ut Almoravides extranea gente, ex Africa in Hispaniam per Regem Abenbenet missi, cum quibus prælia multa fecit, & multas contumelias, dum vixit, accepit ab eis.* At qui apud Poëtas Gallos *Amoravii* occurrunt, Sclavi sunt, Moraviam, nobilem Germaniæ provinciam incolentes. Carol. du Fresne *Glossar.* Ab *Amoravia*, Afris, mures Pontici, vulgò *Martores*, Gall. *Martres*, dicti sunt, *Amoravienses Catti*; de quibus Aldericus agit in *Gestis Naldoviei c. 9.* Meminit eorum quoque Petrus Abbas Cluniac. in *Statutis Cong. Clun. c. 17.* *Nihil se habere non parva pretiosum ... nisi ex pilosis illis & condensis — Nomantionum h. e. quæ amodè ... Amorensium ... pellibus ... pretii ... tegeretur pariter & ornaretur.* Nempe magnâ copiâ in Africa reperiuntur, unde illis id nominis hæsit. Vide eundem Auctorem ubi suprà.

AMORBACHIUM, urbs German. in Franconia, ad fluv. *Mulat*, qui paulò infrà cadit in Mœnum in ditione Electoris Moguntini. 5. leuc. German. ab Aschburgo, in meridiem, 3. autem à Werthemio, in Occasum; in Othonis sylva.

de S. AMORE Guilielmus, vide *Guilielmus.*

AMORGES, ex Larum ducibus unus, qui in Caria occiderunt. Herodot. *l. 5.*

AMORGINUM, lini, an coloris genus? Certè *Aristophanis* illud.

Καὶ τοὺς χιτωνίσκους ἀμοργίνους,

Amorginas tunicas interpretantur, quod *Amorgina* vestimenta, ad instar bysli, sive carbasi tenuissima essent. Veteres tamen Critici *Amorginum* coloris genus dixêre, nempe purpureum secundum glossam, ut ait *Eustathius*: ut non satis constet, utrum ea vox lini speciem, an colorem, an utrumque significet. Octavius Ferrarius *de Re Vestiaria Parte 2. l. 4. c. 12.* Vide in voce *Amorgos*, & qui colorem esse negat. Salmas. *ad Solin. p. 1125.*

AMORGOS, insul. una ex iis, quas plerique Sporadas, *Steph.* verò & *Eustathius* Cycladas esse statuunt. Item, castellum quoddam in Insul. Patria Simonidis Poëtæ, qui hinc *Amorginus* dictus. Strab. *l. 10.* Sunt qui *Amorgos* insulam, ex qua ἀμοργὶς purpuræ genus, & ἀμοργινα ἱμάτια, per literarum inversionem fieri volunt ex Ebræo [illegible] *argaman*, quod purpuram significat: nemo est qui nesciat. Favet huic conjecturæ, quod ab Etymologo in voce [illegible]. Ἀμόργινα ἱμάτια redduntur ἁ πορφυρᾶ, & ἀμοργινοῦ ... πορφυροῦ. Sed & in *Eustathio* ἀμοργὶς est πορφύρα [illegible]. Et in *Stephano* ἀμόργινον χρῶμα, χιτών ... Et in *Suida* ἀμόργινα, χιτῶνος εἶδος ἀπὸ τῆς Ἀμοργίνου. Aliis tamen placet vestes *Amorginas* à materia dici, quia ἀμοργὶς aliquid est bysso simile vel carpaso, in vestium usum olim adhibitum. *Suidas*: ἀμόργινον, ὅμοιον βύσσῳ, καὶ πολυτελές, *Amorginum bysso simile & pretiosum.* Item: [illegible] Ἀμοργὶς autem *est quod simile lino decorticato, quod decorticant, & elaborant, ... ad tenuissimum supra byssum, aut carpasum. Etymologus*: [illegible] *Amorgis in linea lama est pappi vel lanuginis pars tenuissima, ex qua fit amorge.* In eadem sententia sunt *Hesych. Julius Pollux, Harpocration, Lexici Attici* author, *Pausan. Plutarchus*, alii. Atque id verum esse suadet, quod in *Æschine* ἀμόργινα, & ἔργα λεπτὰ sunt synonyma. [illegible], inquit, [illegible] ἀμόργινα [illegible], καὶ ἔργα λεπτὰ [illegible], *matrem reliquit, quæ amorgina ... elaborabat, & opera tenuia ... in forum.* Nec minùs lucent *Aristophanis* loco ex Lysistrata in quo mulierem talem [illegible], *amorginum quamdam reliquit ... decorticatam.* Vide Salmas. *in Plin. Exerc. p. 1125.* Omnino igitur ἀμοργὶς, vel ἀμοργὸς est lini genus in Amorgo insula natū, aut elaboratū tenuissimum. *Julius Pollux*: τὰ δὲ Ἀμόργινα [illegible] Ἀμόργῳ, [illegible], *Amorgina autem optima in Amorgo fieri dicunt, eaque etiam esse linea.* Tamen amorgen pro purpura, & amorgina pro purpureis ideò sumi suspicor, quia colore purpureo plerumque imbuebantur. Interim *Amorgon* à Phœnicibus appellatam esse crediderim (inquit Bochart. *Geogr. l. 1. Chanaan. c. 14.*) אי ארגון *emorgon*, matrem textorum, vel insulam אי עם *em* aut עם ארגין *am orgin* gentis textorum, aut etiam המון ארגין *ham orgin* copiæ textorum, voce הם *ham* ex המון *hamon* contractâ, ut in אברהם *Abraham.* Hodie *Morgo* vel *Amorgo* dicitur. Olim *Hypere*, & *Patage*, Plin. *l. 4. c. 12.* *Pitecalis* & *Psychia*, *Steph. Nic. Lloydius.*

AMORIA, Armeniæ urbs. *Procopius.*

AMORIUM, Phrygiæ majoris oppid. *Ptol.* Episcopalis sub Archiepiscopo Synnadensi, inter Synnadam, & Apameam sita. Cujus frequens mentio in *libr. Concil.*

AMORRHÆI, posteri Amorrhæi, fil. Canaanis, Gen. *c. 10. v. 15.* populi Palæstinæ, Latinè *amari, rebelles*, sive *loquaces*. Hi Judææ montanis insidebant; sed plerique Jordanem transgressi bellum intulêre Moabitis & Ammonitis, & occupaverunt Basan, & Hesebon, & quicquid terrarum est inter fluvios Jabbok & Arnon: in cujus victoriæ memoriam Poëta Chananæus scripsit carmen *triumphale*, quod Moses libro suo inserere dignatus est. Num. *c. 21. v. 27.* Horum Rex potentissimus Sehon. Moysi transitum negans ab eo victus est, ejusque ditiones tribui Gad & Ruben, ut & dimidiæ tribui Manassæ datæ. Num. *c. 21. v. 25.* Deuteron. *c. 2. v. 32.* Jud. *c. 11. v. 21.* Joseph. *l. 4. Jud. Ant. c. 4. 5. 7.* Hos fuisse testatur Amos proceritate cedris, robore quercubus pares, quia gigantes Rephaim (quorum unus fuit Og, Rex Basanis) vel ex Amorrhæorum genere, vel Amorrhæis erant permixti.

AMORRHÆUS, filius Chanaan. Gen. *c. 10. v. 15.*

AMORRIO, Historicus Ecclesiasticus, vide Voss. *de Hist. Græc. l. 4. p. 512.* Possev. *app. [illegible] l. 1.*

AMOS, per א in principio, & ץ in fine, Latin. *fortis* vel *robustus*, pater Esaiæ prophetæ. Esai. *c. 1. v. 1.* *Hesych.* Ἀμώς, [illegible], *ἰσχυρός.*

AMOS, per ע in principio & ס in fine, Latin. *onustus* vel *onerans*, Propheta unus ex duodecim, cujus Prophetia extat. Occisus, Amaziæ summi Pontificis jussu, tempore horrendi terræmotus, an. 25. regni Oziæ, 42. Jeroboami. Torniell. & Salian. *A. M.* 3248. 3250. In hunc prodierunt Borelli *Idé Commentar.* [illegible] Oppenheimii, 1615. Brenth *Commentar.* Danæus Drusii *Lectiones*. Gerhardi *Annotationes*, & Lucchini, in 8º. Londini, 1587. Merceri *Comm.* fol. 1565. Genevæ. Oecolampadii *Annotat.* Basileæ 1535. Quadrati *Homiliæ*, in 8º. Parisiis 1576. 1587. Reuteri *Commen.* Ruffini *Comm.* Schaddæi *Synopsis* in 4to Argentinæ 1588. Selneccer *Expositio*, Lipsiæ. Vide Crowæi *Elench.*

AMOS Ægyptius, pater Cœnomonachorum, eos ore opertô mensæ jubebat accumbere, ne pacè comedentium vultus ... cerneret. *Amos* item Syrach, Judæorum Dux, regnavit ann. 15. Cujus fuit tanta castitas, ut cum uxore numquam fuerit congressus, sed eidem ... virginitatem ... indixerit.

AMOS, vel HAMOS, Patriarcha Hierosolymitanus successit Johanni 4. Gregor. *l. 7. ep. 7.* Baron. *A. C.* 595. *n. 68.* & 601. *n. 14.*

AMOSA, Latin. *purgans*, vel *admiratio*, aut *compressio*, civitas tribus Benjamin. Josu. *c. 18. v. 26.*

AMOSIS, Ægyptiorum Rex, regnavit ann. 25. mens. 4. fuit in serie Regum Thebæorum XXXVIII. Amuthanæi successor. Bellô cum Pinache & Sofemne Pastorum seu Tanitarum Regibus commissô, Heliopolim (inferioris olim Ægypti metropolim, à Pastoribus verò diu oppressam, illis tandem inde expulsis) recuperavit, urbem ejusque politiam ordinavit, immolandorum hominum pravam consuetudinem ab iis introductam abolevit, atque locô tnum hominum [illegible] (sicut quærit illi viridi puri & sigillati) qui quotidie sub Pastoribus Junoni mactabantur, similes cereos subsici jussit,

pra-

prodigia portenta [illegible] unde Manetho Sacerdos Heliopolitanus [illegible] quos Thebanarum primus Heliopoli praefuit, [illegible] Thebanorum Regum [illegible]. Sicut itaque, cum ante [illegible], in [illegible] Memphis, Heliopolis atque Thebae, praefecturae [illegible] constitutae, jam sit omnibus sub unum caput redactis, [illegible] Thebanum esse coepit, [illegible] veterem [illegible], unde tamen et Memphis, atque Heliopolis, quam ex Thebis, ad magnam Thebanorum [illegible] potestatem [illegible]. Dodona Sac. [illegible]. Illum in regno excepit Chebron. Vide Joh. Marshamum, Canone Chron. Sec. X. ubi Josepho hunc Regem Timaum fallaciter [illegible], variasque hanc in rem [illegible] addit.

AMPATRI, populi Africae, Insulae Madagascaris, oram versus ad Meridiem, inter tractus Carremboule & Carcanossi, teste Flacourt.

AMPE, civitas ad mare Rubrum. Steph. & Herodot. Gentile est Ampeus.

AMPELA, oppid. Cretae. Plin. l. 4. c. 12.

AMPELOESSA, oppid. in Decapolitana regione quae Syriae proxima est, authore Plinio l. 5. c. 18. Regnum [illegible] hic & nomen Tetrarchia habuit: quemadmodum & Abila & Arca, & Gabe, & reliquae urbes Decapolitanae Syriae, ut dicemus ex Plin. loc. cit. Sicut Phoenices singulas Urbes totidem Regna fuisse, tradit Strabo, apud Salmas. ad Solin. p. 374.

AMPELONE, colonia Milesiorum in Arabia Felici.

AMPELOS, insula, seu promontorium Sami. Strabo. Sed & juga omnia, quae totam Samum faciunt montanam, eodem nomine vocantur. Item civitas Cretae. Ptol. Macedoniae oppid. Plin. l. 4. c. 10. urbs Liguriae. Steph. Item, urbs Cyrenaicae regionis. Idem. Promontorium quoque. Strab. l. 14.

AMPELOS, Bacchi amasius. Ovid. Fast. l. 3.

Ampelon intonsum, Satyro, nymphaque creatum
Fertur in Ismariis Bacchus amasse jugis. Alius etiam est promontor. Macedoniae, vulgo Capo Canistro prope Toronaicum sinum.

AMPELUS, urbs Africae, in regione Cyrenaica, proxima Horto Hesperidum, à qua incolae Ampelitae, qui caulem silphii Delphis dedicârunt, cujus circa Hesperidas ferax regio fuit. Salmas. ad Solin. p. 374.

AMPELUSIA, promontor. Africae in Mauritania Tingitana. Mela l. 1. c. 5. *Caput atque exordium est promontorium, quod Graeci Ampelusiam, Afri aliter, sed idem significante vocabulo, appellant.* Valde vero errat vir quidam doctus, qui Soloënta, vel Soloëntia ex Herodoto, hic locum habere putat. Abest illud hinc quam longissimè, sed quod Ampelusiam Graeci vocavêre, à vitibus, quarum hic locus ferax, id [illegible] Afri appellant. Vide Cota.

AMPHANE, urbs Dorica. Steph.

AMPHAPALIA, urbs Cretae. Strabo.

AMPHAXIS, oppid. Macedoniae, unde regio Amphaxitis, ubi Thessalonica, quò Cicero relegatus, & Stagira, Patria Aristotelis. Ejus populi Amphaxitae, siti ad Axium fluv. Steph. Cluver. l. 4.

AMPHIA, Messeniorum oppid. Laconiae finitimum, ab Alcamene Spartanorum Rege non indicto bello, occupatum, annô 2. Olymp. 9. quartô Aesimedis decennalis Archontis apud Athenienses, bello Messeniaco initium dedit; ac quartô post annô Euphaes Messeniorum Rex cum hoste confixit, Pausan. l. 4. Vide Alcamenes, Euphaes, alibique passim.

AMPHI, una Cycladum.

AMPHEA, urbs Messeniae. Steph. Vide Amphia.

AMPHIALA, oppid. Atticae. Strabo.

AMPHIALUS, Phaeacensis, saltu praestans. Homer. Od. θ v. 128. [illegible Greek]. Item, Neoptolemi fil. ex Andromacha. Hygin. Fab. 123.

AMPHIARAI Balnea, locus Africae. Steph. in [illegible]. Sed legendum [illegible]. Vide locum.

AMPHIARAI Fanum [illegible], situm fuit in itinere, quod Athenis Oropum dirigebat, in loco Harma dicto, Graecè [illegible], [illegible], quo Amphiaraus excedit, uti [illegible] habet. [illegible]. Nempe in Boeotia [illegible] Amphiarai fanum celeberrimum, ut ex Scriptoribus patet: quod è Graeco Pausanias [illegible] cum Oropo [illegible]. Hoc & [illegible] Graeci Scriptores vocant, eòque loci [illegible], [illegible] Amphiarao [illegible]. Unde & [illegible] nomen impositum. Sed ubi hoc acciderit, non usquequaque Veteres consentiebant & Tanagraei quidem id contigisse contendebant, [illegible], quae Thebis Chalcidem ducit, quo loci urbs vel vicus [illegible] nomine olim exstitit, prope Mycalessum, Thebani [illegible], quae Amphiaraum [illegible], dicebant. Accessit tertia opinio, factum id prope Oropum, in loco, ubi Templum postea [illegible], Oraculumque tamdiu nobilitatum. Hoc certum, primos Graecorum Oropios [illegible] Amphiarai memoriae habuisse, & Templum ei condidisse: erat autem Oropus oppid. ad Mare, in confinio terrae Atticae & Boeotorum agri Tanagraei; de quo [illegible] pugnatum esse inter Athenienses & Boeotos, ab Atheniensibus tandem in potestatem redactum & [illegible] factum est. Vide infra in voce Harma & plura hanc in rem, apud Salmas. ad Solin. p. 146. [illegible], ubi, post [illegible] agitata, concludit in Harmate Attico Oropi [illegible] [illegible] & Oraculum [illegible], famosa [illegible], [illegible] item Balnea seu Fontem, fuisse.

AMPHIARAI fons, vide Alcyonium Stagnum.

AMPHIARAUS, Oeclei [illegible] Oeclides dictus) & magnus [illegible], Graecorum [illegible], quem Adrastus Rex secum ad bellum Thebanum [illegible], sed [illegible] vel per somnia, vel per avium volatum. Pausan. l. 2. se illinc non rediturum, latuit, & cum diu inveniri non potuisset, tandem ab Eriphyle uxore sua auro monili ab Adrasto Rege corrupta, prodictus est, atque ita profectus coactus, [illegible] Thebis rediret, [illegible], ab aquila, ut [illegible], ut autem versum esset, hiatu terrae absorptus est. Homer. Od. 15. v. 244.

[illegible Greek verses]

Notus humo mersis Amphiaraus equis.

Horat. l. 3. Od. 16. *Concidit auguris*
Argivi domus ob lucrum
Demersa exitio. ——

Pro Deo cultus est post mortem, templumque apud Oropum habuit ex marmore candido constructum, ubi Fons, & Ara, cujus descriptio extat apud Pausan. in Atticis. Cicer. [illegible] l. 1. c. 40. *de Divinat.* [illegible], *Deus ut haberetur, atque ut ab ejus solo, in quo est humatus, oracula peterentur.* Historiam ejus latissimè [illegible] Diodor. Sic. l. 4. c. 5. Pausan. in Att. & Stat. Theb. l. 7. Vide Plut. in Parall. [illegible] Lloydius.

AMPHIAS, ex parte Epidauriorum, ad [illegible], inter Athenienses & Lacedaemonios [illegible], annô belli Peloponnesiaci 9. missus. Vide Scholiast. in [illegible] Aristoph.

AMPHIAS, Tharsius quidam fuit, qui ex infima sorte ad summas opes evectus, cum amicum, tanquam degenerem malis probris affecisset, [illegible], velut seipsum, [illegible], [illegible] eidem tenendum [illegible]. Quae vox ab adstantibus summâ laetitiâ est accepta. Macrob. Sat. l. 7. c. 3.

AMPHIBALUS vel AMPHIBALLUS, item Amphibalum & Amphibalon, apud Sulpicium in Vita S. Martini, Dial. 2. c. 1. [illegible], Sanctus, [illegible], [illegible] Amphibalum [illegible]. Vestis erat utrinque hirsuta ac villosa, eademque cum Amphimalla, unde vox deducta: neque enim ab [illegible] deducitur, ut quidam censent. [illegible] S. Remigii, Amphibalum, [illegible]. Joh. de Janua, Amphibalus, vestis, quae est villosa, [illegible] &c. Ejusdem meminit Fortunatus de Vita Martini [illegible] l. 3. c. 1.

Quae [illegible] interius nec sufficiebat amictum,
Amphibali exterius duo membra obtecta laterent.

Caput etiam texisse, docet Vita S. Boniti Episcopi Claromont. c. 2. *Amphibalo [illegible] ipsa.* Et c. 7. *[illegible] amphiballum, quo caput tegebat, vestitus.* Vita S. Deicoli Abbatis Lutrensis num. 20 *Antequam [illegible], birrum suum, quem Graeci amphiballum vocant, deponere voluit, refrigerandi gratia,* &c. Car. du Fresne Glossar. Peculiarem fuisse Episcoporum vestem, colligit Dominicus Macer ex Testam. S. Remigii, ubi inter alia habetur, *Futuro Episcopo Amphibalum album Paschale relinquo,* vide eum in Hierolexico, ut & fratrem ejus Carolum, qui Amphibalum cum Amphimallo idem esse negans, cum Heteromallo potius convenire, contendit. Ibid.

AMPHICLEA, vide Ophitea.

AMPHICRATES, Historicus, qui libros de viris illustribus conscripsit. Diog. Laërt. in Aristippo l. 2. c. 101. [illegible Greek], Amphicrates libro de viris illustribus auctor est, eum damnatum, venenum bibisse. Athenaeus l. 13. c. 283. n. 23. [illegible Greek]. *Themistoclem [illegible], [illegible] Abrotono, natum esse, ut refert Amphicrates de viris claris.* Eundem esse cum Rhetore illo Amphicrate, qui apud Tigranem vitam voluntariâ inediâ finivit, teste Plutarcho [illegible], putat Jonsius l. 2. de Script. Hist. Phil. c. 13. Nic. Lloydius.

AMPHICTYON, Deucalionis ex Pyrrha fil. post Cranaum in Attica regnavit: hunc inventum ferunt somniorum & portentorum interpretationem. Regnavit ann. 10. Hujus aetate templum in Delo constituit Erisichthon Triopis fil. Euseb. in Chron. Hellen verò frater Amphictyonis, in Phthiotide regnavit, & Hellenes Graeci dicti certamen ideo [illegible] habitum ac Cadmus Thebas venit Cadmiamque aedificavit, ut habent Epochae Marmoreae apud Marshamum, infrà citandum. Ei successit Erichthonius, quem vide. Vide & hic infra.

AMPHICTYON, Helenis fil. amplissimum illud Graeciae Concilium instituit, quod Amphictyonum vocabatur, teste Dionysio Halicarn. l. 4. Cicer. l. 2. de Invention. c. 23. *Amphictyones apud Amphictyones, [illegible] commune Graeciae Concilium.* Constabat autem ex 7. Graeciae civitatibus. Postmodum ex 13. & Philippo Macedoni etiam permissum, illis assidere, cum duo suffragia, quemadmodum Phocenses habuerant, concessa. Strabo l. 8. 9. Huic consilio qui praeerant, Amphictyones vocabantur. Vide Budaeum in Comm. graecis, & Erasmum in Chil. Hesych. [illegible Greek] (lege [illegible]) [illegible]. Vide etiam Harpocrationem, Suidam, Pausan. in Phoc. Marmora Oxon. à Comite Arundelio edita Euseb. Julii, Chron. Dionys. l. 4. Hic primus à Dionysio edoctus, aquam vino miscere, quo soli homines usi sunt, cum merum prius incurvabat potio, unde Dionysio erecta ara, quem [illegible], i. e. [illegible] vocant. Cal. Rhodig. l. 9. c. 13. Nic. Lloydius. Sed marmora citata, Amphictyonum priorem originem Concilii hujus celebrius attribuunt. Sic enim habent: *Ex quo Amphictyon Deucalionis filius regnavit Thermopylis, & [illegible], [illegible], [illegible] Amphictyones, [illegible], & [illegible] Amphictyones & P[illegible] sacrificant, Amphictyonas, ann. 1258. regnante Athenis Amphictyone,* apud Joh. Marshamum Canon. Chron. Sec. IX. ubi de primis, secundis & tertiis [illegible] ratione agit [illegible].

AMPHIDAMAS, Busiridis fil. quem Hercules unà cum patre hospites immolare interfecit.

AMPHIDAMAS, obiit in pugna contra Eretrienses. Unde, quia incertum, an Victor obiisset, occasio Poetis data mutuo se interrogandi, Plut. in conv. 7. Sapientum c. 11. Item fil. Alei, Lycurgi & Cephei frater, ex familia Inachidarum, Pausan. Arcad. l. 8. Argonautarum, in Colchica expeditione, comes, Val. Flacc. l. 1. v. 376.

Orpheo *Iphilamas*. Sed filium hunc fuisse Lycurgi, & nepotem Alei, colligi videtur, ex Apollod. *l.* 3. *Nic. Lloydius.*

AMPHIDOLI, civitas Triphyliæ. *Steph.*

AMPHIDROMIA, etsi non fuerit Amphidromiórum publica solennitas, sed privatorum affectibus consecrata: tamen hic omittenda non fuit, quod eum omnes singulatim homines spectet, etiam [illegible] appellari quodammodo videatur. Igitur Ἀμφιδρόμια, vel ut alii scribunt, Ἀμφιδρομία peragebantur à parentibus die quintò post partum, hôc ritu. Infantem gestantes circum laré, [illegible] currebant: Domestici & amici tanquam gratulabundi dona conferebant. Harpocration ex oratione *Lysiæ de abortu*: Ἀμφιδρόμια, ἡμέρα τις ἀγομένη ἐπὶ τοῖς νεογνοῖς παιδίοις, [illegible]. Cursus ille in orbem convertebatur. Plato in *Theæteto*, ubi Socrates rationem suam docendi obstetricum officio confert, cumque Theætetus peperisset, i. e. ingenii sui specimen edidisset; Socrates veluti obstetricis munere perfunctus addit; [illegible] Hesych. amplius tum nomina pueris imponi solita scribit: Ἀμφιδρόμια, inquit, [illegible]. Ex quibus sequi videtur, Amphidromia fuisse Romanorum Nominalibus affinia. Idem tamen author postea sui velut oblitus, decimò die nomina demum imponi tradit: [illegible]. Atqui si Amphidromia die quintò celebrantur, Nominalia decimò, eadem esse nequeunt. Alio loco vocat [illegible]. Igitur acta die quintò Amphidromia, quod hoc spatium sufficere putarent ad ea curanda, quæ partum ipsum spectant. Hunc etiam obstetrices, & quæ adfuissent eunti, manus abluebant, & quasi munere suo jam perfunctæ, in posterum nutricibus habendam infantis curam ostendebant. *Etymolog.* Ἀμφιδρόμια, inquit, [illegible]. Huc etiam facit, quod Genium, natalium præsidem, sive [illegible] appellavit. Cæterum illa non absque solenni epularum apparatu transigebantur, ut Eubuli versus apud Athenæum, *l.* 2. manifestè loquuntur, quos vide. *Nic. Lloydius.*

AMPHIGENIA, Peloponesi urbs in Messenia regione, cujus meminit Stat. *l.* 4. *Theb. v.* 178.

----- Quos fertilis Amphigenia,

Planaque Messene, montanaque nutrit Ithome.

Homer. in *Catalogo* Il. β. v. 593.

Καὶ Κυπαρισσήεντα, καὶ Ἀμφιγένειαν ἔναιον.

AMPHILOCHI, populi Epiri in Acarnania, quorum urbs *Amphilochia*, & *Argos Amphilochium* sive *Amphilochicum*, etiam nunc *Asfoled* incolis dicta. *Amphilochi* pagi meminit Hippocrates, *l.* 4. *de morbis pop.* In Græcia uspiam est *Ampiilochi* tumulus, locus Ciliciæ. Isacio *ad Lycophr.*

AMPHILOCHIA, oppid. Epiri, juxta Acheloum fluv. in Amphilochia regione, versus Pindum montem.

AMPHILOCHIA, urbs Callaicorum in Hispania Tarraconensi ad Minium fluv. inter Tyden & Lucum, vulgo *Orense*, teste *Jo. Mariana.* A Teucro condita fuit, sic ab Amphilocho, uno ex sociis ejus, nominata, teste Strabone. longitud. 12000. latitud. 42. 50.

AMPHILOCHIUS, Metropolita Cyzicenus, ad quem scribit Photius *Ep.* 207.

AMPHILOCHIUS, Iconii (Lycaoniæ hæc Metropolis est) Episcopus. Floruit sub Theodosio M. quem etiam, non salutatò filio ejus, ab Arianis, quibus hactenus favere videbatur, avertit. Quanti eum fecerit B. Hieronym. argumentò est, quod, *epistolâ ad Magnum*, sacrâ, profanâque doctrinâ cum Basilio, & Greg. Nazianzeno, æmulum facere videtur. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 19. Hieronym. *in Catal.* Theodoret. *l.* 5 *c.* 16. Baron. *A. C.* 365 *n.* 51. 369. *n.* 45. Onuphr. *A. C.* 372. Sigebert. *de Viris Illustribus*, &c.

AMPHILOCHUS, Amphiarai, & Eriphyles fil. reversus ab expeditione Trojana, patriâ relictâ Argos Amphilochium condidit, Rexque & augur apud Græcos habitus fuit.

AMPHILOCHUS, Thespesio cuidam Solensi, qui scelerate hactenus vixerat, interroganti oraculum, an posthac melius victurus esset, oraculum attulit, fore hoc post hanc vitam. Sic paulo post occisus, triduò exactô resurrexit. Plut. *de sera Numinis vindicta*, *c.* 42.

AMPHILOCHUS, Atheniensis Philosophus, & agriculturæ scriptor. Varro *l.* 1. *de R. R. c.* 1.

AMPHILYCUS Corinthius, Eumeli vel Themeli Poetæ pater, qui inclitus est *Eugamia & Europa*, poematum, Euseb. *Chron.*

AMPHILYSUS, fluv. ab Assaro Sami monte fluens. *Steph.*

AMPHILYTUS, Acarnan hariolus. Herodot. *l.* 1. *c.* 62. Hic Pisistratum ad Athenas invadendas incitaturus, divinâ pompâ fungens, sic vaticinatus est:

[illegible]

[illegible]

[illegible], item fors retia tenta,

Noctu[illegible] thynni claro sub jubare Lunæ.

Vel, ut alius [illegible]:

[illegible] jactum est, expansaque retia, nocte

Nox [illegible], &c. Quorum verborum occasione, Pisistratus Athenienses post cœnam, partim ludentes, partim sopitos aggressus, [illegible] Athenarum potitus est.

AMPHIMACHUS, Amphiarai & Eriphyles fil. quem *Homerus* cum aliis Græcorum ducibus Trojam venisse scribit. Ita *Dictionarii Poet.* [illegible] compilator. Ego verò apud Poetam in *Catalogo* duos Amphimachos invenio, neutrum tamen, quod sciam, Amphiarai & Eriphyles filium. Primus exstat Il. β. 620

[illegible]

[illegible]

Alterius meminit Il. β. 870

[illegible]

[illegible]

Nic. Lloydius.

AMPHIMALIA, oppid. Cretæ in ora boreali, ubi *sinus Amphimalius*, qui hodie *Golfo di Suda*, & *Golfo di Nicola* dicitur.

AMPHIMALLA, sive ἀμφίμαλλοι χιτῶνες, vestes, sunt utrinque villosæ. Meminit eorum Plin. *l.* 19. *c.* 1. *Gausapa patris mei memoria cœpere, amphimalla nostra*, [illegible]. Vide Octav. Ferrarium *de Re Vestiaria l.* 1. *c.* 18. An eædem cum *Amphitapis*, quarum meminit Lucilius *l.* 1. *Sat.*

[illegible] atque Amphitapæ *villis ingentibus molles.*

Quæque substernebantur dormientibus. Idem *l.* 6.

[illegible] atque Amphitape, *& si aliud quod deliciarum.*

Item Varro *Manio*, *Alterum bene acceptum dormire super Amphitapa bene molli.* Ita videtur supra laudato Ferrario, qui monet, inter Tapetes & Amphitapetes, Gausapas & Amphimalla probè distinguendum, his verbis: *Ut eadem res [illegible] Gausapa & Tapetes, sic Amphimalla & Amphitapetes. Illa ex una parte, hæc utrinque villos habebant*, quod ipsa vox quoque declarat. Vide quoque ejus *de Re Vest. part.* 2. *l.* 1. *c.* 14.

AMPHIMALUS sinus, *Golfo di Suda*, ab arce Suda, in scopulo sita & permunita, cum portu commodissimo multoties tentata à Turcis; bellô Creticô. Distat Caneâ, 10. milliar. Italicis, Rethimnâ verò 30. versus Occasum. Vicus autem *S. Nicolai*, unde hic sinus etiam denominari solet, distat Sudô 10. milliar. in Orientem. Estque in Insula parva; prope oram maritimam.

AMPHIMEDON, Libycus quidam qui in aula Cephei Regis adversus Perseum pugnans, occisus est. Ovid. *l.* 5. *Met. v.* 74.

Ecce Syenites genitus Methione Phorbas,

Et Libys Amphimedon, avidi committere pugnam,

Corruerant lapsi. -----

AMPHIMEDON, unus procorum Penelopes, à Telemacho, Ulyssis filio occisus. Homer. *Od.* 22. *v.* 284.

[illegible]

[illegible]

Erat autem Melanthei filius, teste eodem Homer. Od. ω. v. 102.

[illegible]

[illegible]

AMPHIMETRIUM, vide *Cerne.*

AMPHINOME, nymphæ nomen, à *circumpascendo*, quod proprium est aquarum, quæ ripas & litora circumquaque depascunt. Homer. *Il.* Σ. v. 44.

Δεξαμένη τε, καὶ Ἀμφινόμη, καὶ Καλλιάνειρα.

Item mater Iasonis, quæ gladio sibi pectus transfixit, & periit absente filiô. Natal. Comes *l.* 6. *c.* 7.

AMPHINOMUS, unus ex procis Penelopes à Telemacho Ulyssis filio interfectus. Homer. *Od.* 22. v. 89.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible], &c.

Erat autem Nisi filius, teste eodem Homer. *Od.* 18. v. 412.

[illegible]

[illegible]

AMPHINOMUS, & ANAPIUS, Siculi fratres; cum Ætnæ incendiô Catana urbs, & omnia prope Siciliæ loca deflagrarent, parentes humeris impositos periculo subduxerunt. Vide Val. Max. *l.* 5. *c.* 4. *n.* 4. Et Senec. *l.* 3. *de Benef. c.* 37. Cornel. Severus in *Ætna*:

Amphinomus, fraterque, pari sub munere fortes,

Cum jam vicinis streperent incendia tectis,

Accipiunt, pigrumque patrem, matremque senilem.

Silius Ital. *l.* 14. *v.* 197.

Tum Catane nimium ardenti vicina Typhœo,

Et generasse pios quondam celeberrima fratres.

Vide Dausquei. *notas ad locum illum p.* 596.

AMPHINOMUS, Philosophus, scripta quædam Geometrica reliquit, Proclo laudatus, *Comment. in Euclid. l.* 1. & Vossio, *de Scient. Mathem. c.* 54. § 17. Quô tempore vixerit, incertum. *Nic. Lloydius.*

AMPHION, fil. Jovis ex Antiope, Nyctei filia, quæ cum Lyco Regi nupsisset, ab Epapho (ut apud Hyginum *Fab.* 155. legitur) aut certe Epopeo (ut *in Corinthiacis* habet Pausan.) per dolum est constuprata, quâ re cognitâ, Lycus uxorem repudiavit, quam Jupiter jam viduam compressit, ex quo & gravida effecta est. [illegible] Dirce, cum qua secundas nuptias Lycus contraxerat, suspicata est, virum clam cum Antiope consuescere, eamque ob causam famulis imperavit, ut carceri eam includerent. Verum, instante jam tempore partûs, Jovis voluntate soluta est, & in Cithæronem montem confugit, ibique infantes gemellos edidit, quos pastores pro suis educârunt. Et alterum quidem Zethum appellarunt [illegible]; alterum autem *Amphionem* [illegible]. Homer *Od.* λ. v. 259.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Hi postea adulti, cognita injuria, quibus matrem suam affecerat Dirce, tauro indomito eam alligarunt, eique per loca aspera [illegible], donec eam interficerent [illegible] Thebas muris eam communivit. Hunc autem Amphion [illegible] tantam [illegible], ut testudinem à Mercurio dicatur accepisse, [illegible] saxa [illegible] Thebanæ constructionem attraxisse. Apollon. Rhod. *Argonaut.* [illegible]

[illegible]

Euripides in [illegible]:

[illegible]

Horatius ad Pisones de art. Poet.

Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa movere sono testudinis, & prece blandâ
Ducere quo vellet. ——

Et l. 3. Od. 11. v. 1.

Mercuri, nam te docilis magistro
Movit Amphion lapides canendo.

Virg. *Ecl.* 2. v. 23.

Canto quæ solitus, si quando armenta vocabat,
Amphion Dircæus in Actæo Aracyntho.

Propert. l. 1. *Eleg.* 9. v. 10.

Aut Amphioniæ mœnia flere lyræ.

Idem l. 3. Eleg. 1. v. 42.

Saxa Cithæronis Thebas agitata per artem
Sponte sua in muri membra coisse ferunt.

Ovid. *Metamorph.* l. 6. v. 178.

Saxa [illegible], [illegible]
[illegible] muros [illegible].

Stat. l. 1. *Theb.* [illegible]

—— *[illegible] sequar qui carmine [illegible]*
Jusserit Amphion Tyrios accedere montes.

Idem l. 8. v. 232 —— *Tyriam reptavit in arcem*
Acthelyn, & duras animantem Amphiona cautes.

Et l. 3. *Silv.* 1. 16. in [illegible] Surrentino:

—— *Tyriæ [illegible] mœnia pulsu,*
Amphion [illegible]

Obiit tandem, propriâ manu peremtus, quòd liberos suos, ab Apolline & Diana occisos videret. Apoll. Rhod. l. 1. & 4. *Argon.* Plura de Amphione Natal. Comes, l. 9. c. 15. Plut. *de Musica*, c. 2. Plin. l. 7. c. 56. Pausan. l. 9. Ovid. l. 6 *Fab.* 2. *Met.* Eum autem saxa movisse, inquit Albricus, nihil aliud fuit, quàm quod mellifluâ oratione suasisset ignaris, & rudibus hominibus, ac sparsim degentibus, ut in unum convenirent, & civiliter viverent, & in defensionem publicam civitatem mœnibus circumdarent. Quòd autem citharam à Mercurio susceperit, id significat, eum eloquentissimum fuisse. *Boccat.* [illegible]

AMPHION, Hyperasii Pellæi fil. ex Argonautis unus, fratri Deucalioni adeo vultu similis, ut ne Pater dignoscere potuerit. Val. Flacc. l. 1. v. 367.

AMPHION, fil. Iasii, imperavit Orchomeno, Minyis, & Pylis, teste *Homero*, aliâs nomine Argus vocatus, cui erat filia Chloris, natu minima. Homer. *Od.* λ. v. 280.

[illegible]

AMPHION, pictor insignis, Plin. l. 35. c. 10. Item, libertus Q. Catuli, ingenio clarus, Idem, l. 35. c. 18. Item, Statuarius insignis, fil. Acestoris. Pausan. l. 10.

AMPHIPOLES, Archontes seu Magistratus, à Timoleonte Syracusis institutum, post pulsum Dionysium Juniorem. Horum authoritas, ultra tres annos vigebat, usque ad tempora Diodori. Sic, ut ipse testatur [illegible] l. 16.

AMPHIPOLIS, quæ postea Christopolis à Græcis appellata est, hodie Chrysopoli, & Emboli Turcis, urbs Archiepiscopalis Macedoniæ, in Thraciæ confinio juxta Philippos ad oram littoream; sic dicta [illegible], quod illam Strymon fluv. circumdat ambitque. Huc à Nicia, Atheniensi colonia deducta, plurimorum bellorum inter Athenienses & Lacedæmonios, argumentum, quæ Philippi Maced. tempore [illegible] Thucyd. l. 4. Justin. l. 8. Plin. l. 4. c. 10. [illegible], olim [illegible] eam dictam fuisse, & [illegible]. Item [illegible], & [illegible] eadem dicitur. Vocabatur etiam [illegible], & [illegible], teste *Suida*, [illegible] in Thracia [illegible]. Longitud. [illegible] latitud. 41. 10. Est etiam Syriæ civitas juxta Euphratem a Seleuco condita, & à Syris [illegible] dicta, teste *Stephan.* [illegible]

AMPHIPOLITANUS [illegible], cujus meminit *Suidas*.

AMPHIPROSTYLA *Ædes*, Græcè [illegible], dicta est, quæ in postico columnas habebat & fastigium, uti [illegible], in fronte. Vocata autem [illegible], quæ circa Antas duas columnas angulares haberet, & supra epistylia & dextrâ ac sinistrâ in versuras singulas. Posticum vero, [illegible] Græcis, in Gentilium Templis dicebatur ea pars, quæ post cellam ædis, ad idem fere usus facta erat, ac [illegible] seu [illegible]. Salmas. ad Solin. p. 121[illegible].

AMPHIPYROS, Dianæ cognomen apud Sophoclem in *Trachiniis*, sic dicta, quod utraque manu facem gestat. Cæl. Rhodig. l. 12. c. 26.

AMPHIRA, Minervæ epitheton, apud *Lycophronem*.

AMPHIRETUS Acanthius, captus à piratis in Lemnum deductus, vinculis detinebatur, prædonibus magno liberationis pretio instantibus. Ille sibi abstinens, manum aquâ salsa commistam bibit. Cum igitur alvum exoneraret, piratæ opinati eum in sanguinis profluvium incidisse, vinculis solverunt, ne ob morbum è vita discederet, & spes pretii periret. Ille solutus noctu aufugit, [illegible] piscatoria Acanthum pervenit. Polyæn. l. 6. [illegible]

AMPHIROE, nympha, ab undecunque fluendo sic dicta. Hesiod. *Theog.* v. 360.

AMPHIS, Poeta Comicus circa Olymp. 95. Platonis saltem ætate vixisse constat, ex Diog. Laërt. l. 3. c. 27. Ejus [illegible] laudat Athenæus l. 14.

AMPHISA, fluv. in Phocide.

AMPHISBÆNA, serpentis nomen, in Libyæ desertis degentis duo habentis capita, quorum alterum loco suo est, alterum ubi cauda, unde utrinque venenum diffundit. Lucan. l. 9. v. 719.

Et gravis in geminum surgens caput Amphisbæna.

Æschylus in Agamemnone:

[illegible]

Hesychius: [illegible] Amphisbæna, [illegible]. De ea Solinus c. 27. *Amphisbæna*, inquit, *consurgit in caput geminum, quorum alterum in loco suo est, alterum in ea parte, qua cauda, quæ causa [illegible] utroque capite [illegible] tractu circulato.* Ubi quod de circulato tractu habet, etiam [illegible] confirmat, cum ait, [illegible] ex utroque capite, tractu corporis circulato. At [illegible] est, quòd Hesychius non in [illegible] caput Amphisbænæ esse, sed geminum [illegible], ait, ob illam videl. cursus obliquitatem ac circulationem. Vide Salmas. ad [illegible] p. 139. Quod vero [illegible] Amphisbænæ [illegible] tribuit, h. e. [illegible], alibi non reperitur. Imo contra est, nec eum ullâ colorum varietate commendatur. Nisi forte [illegible] vel [illegible] apud eum legas, quod tractibus circularet, [illegible]. *Amphisbæna* [illegible], cum [illegible] purpureo, in campo [illegible], occurrunt, in scuto Renati Ducis de [illegible], in Gallia, Familiæ [illegible] tessera gentilitia. Spener. *Oper. Herald. Part.* 2. l. 1. c. 73. ubi de *Provincia*.

AMPHISCII, vocantur ii, qui sub Æquinoctiali circulo habitant, eo quod quadruplici umbrâ utebantur. Nam Sole existente in alterutro punctorum Æquinoctialium, i. e. in principio Arietis, aut Libræ, umbra eorum matutina jacitur versus Occidentem, vespertina versus Orientem. Sole autem Cancrum, aliquodve ex cæteris signis Septentrionalibus perambulante, umbram habent Australem: contra verò Septentrionalem, Sole sub Capricorno, aliquove alio Australium signorum iter faciente.

AMPHISPHYRA, fœminei calceamenti genus, vide *Feminæ*.

AMPHISSA, urbs Locrorum Ozolorum in Achaja. *Ptol.* ita dicta, teste *Stephano*, quòd undequaque montibus cingatur. *Lambina* hodiè, teste *Nigro*, Aliis *Aspla*. Lucan. l. 3. v. 172.

Phocaicas Amphissa manus, scopulosaque Cyrrha,
Parnassusque jugo misit [illegible] utroque.

Hinc *Amphissei* qui Delphicum templum diripuerunt, ut est videre apud Demosthenem in *Orat. pro Ctesiphonte* longitud. 47. 40. latitud. 37. 50. Armeniæ quoque minoris regio, sic dicta, teste *Lycophrone*. [illegible]

AMPHISSA, Magnæ Græciæ oppid. in ora Calabriæ ulterioris, inter Locros & Caulonam 8 mill. pass. apud ostia Sagræ fluv. Hodie *La Rocella* dicitur, *Gabr. Barrio* authore. Principatûs titulò gaudet, habetque Castrum munitum, ad mare Ionium. Ovid. *Met.* l. 15. v. 703.

Linquit Iapygiam, lævisque Amphissia remis
Saxa fugit. ——

AMPHISSENE, regio minoris Armeniæ, Steph. ex *Strabone*.

AMPHISTHENES, vir Lacedæmonius, qui cum Dianæ sacra faceret, in furorem conversus est. Pausan. l. 3.

AMPHISTIDES, vir quidam tantæ stultitiæ, ut ignoraret utrum ex patre an matre esset progenitus, & cum magnô Arithmeticæ addiscendæ studiô flagraret, ultra quinarium tamen numerando procedere non potuerit. Aristot. *Problem. sect.* 30.

AMPHISTRATUS, & Rhecas, Laconum Duces fuêre, qui Heniochiam inhabitârunt, quam ita dictam scribunt, quòd hi aurigæ Castoris & Pollucis essent, quos [illegible] plurimis locis præfecit. Justin. l. 42. c. 3. Strabo l. 11. Item *Amphistratus*, nomen Statuarii cujusdam. Plin. l. 36. c. 5.

AMPHITAPETES, vide *Tapetes*.

AMPHITHEATRUM, Latinè *Visorium*, quòd commodissimè populus ad ludicra convocatus inde spectare posset, circulari formâ integrâ construebatur, aut ovali & oblongâ, ut in eo gladiatorii ludi & conclusarum ferarum venationes exhiberentur. Vide Cassiodorum, l. 5. ep. 51. *Amphitheatrum* [illegible], *Theatrum verò [illegible] Amphitheatrum [illegible]*, Isidor. Hispalens. l. 18. c. 52. Unde duobus Theatris in unum coëuntibus Amphitheatrum fiebat, dicebaturque *Cavea* etiamnum, ab interiore parte quæ concava erat. Item *Arena*, quod arena spargeretur, ut certantes sine offensione caderent, ut ex Suetonio in *Tito*, c. 8. liquet. Inde phrasis, *certamen [illegible]*, i. e. certamen solvere, & gladiatores *Arenarii* dicti. Nec vulgari solùm sabulo hic usi Romani, sed *scobe*, inquit Plinius, l. 36. c. [illegible], *ut [illegible] Circum maximum sternendi* [illegible], &c. Alveoli [illegible] verò & foveæ speculi[illegible] sub Amphitheatro, in quibus feræ asservabantur, cum usus esset, in spectaculum emittendæ, *Caveæ* dicebantur. Adde quod *Amphitheatra* [illegible] concavitatibus [illegible] essent, in quibus, præter feras, aquæ etiam continebantur, ad Naumachiarum usum postea [illegible] speciem dedit [illegible]. Vide Sueton. in *Domit.* c. [illegible] Thom. Dempster. *Antiqq. Rom.* l. 5. c. 5. Lipsium imprimis de *Amphitheatro*, c. 2 & 3. Quia autem, cùm in

[illegible] frequenti & copiosa sanguinis effusione facilè fieret ut lubricum [illegible] solum, [illegible] arena petrum [illegible] est, quæ, ut natura est bibula, & [illegible] humorem [illegible] per intervalla [illegible] [illegible] potestas. hinc hodieque les Arenes, in veteri Gallia [illegible], dicuntur loca illa, ubi à Romanis olim [illegible] [illegible] Amphitheatra [illegible] exstructa &c. Amphitheatrum à Vespasiano, ex Tiburtino lapide, [illegible] medio [illegible], extructi, à Tito dedicati & à Domitiano [illegible], formam ac faciem, cujus rudera Romæ videmus, ut de partibus ac forma Amphitheatrorum facilius judicare Lector possit, exhibet [illegible] in Hieron. Mercurialem de [illegible] [illegible]. Orbe illud circuli oblongi, seu potius ovi, formam [illegible], & [illegible] P. Victore [illegible], gradus Amphitheatri vel graduum pulvilli supra [illegible] spectatorum capiebant. Ambitus superior & circumjecta [illegible], lapide [illegible], denis adhuc vel viceni hominum millibus [illegible], seu aliis cathedris sedentibus, locus erat. Universa machina quatuor constabat ordinibus, Dorico, Ionico, Corinthio & Composito, omnibus ita dispositis, ut tardius advenientibus accedendi, & citius abeuntibus recedendi facultas, sine [illegible] incommodo daretur. Area tota libera erat, nisi quod in ea aliqui aram cernebant, Jovi Latiali sacra, [illegible] [illegible] horrendæ unius ex bestiariis: Sub ipsa ara cloacæ subterraneæ [illegible], per quas, in usum Naumachiarum, occulte & [illegible] & eductas esse aquas præclarus Lipsius existimat. [illegible] [illegible] numero, qui cum bestiis pugnabant, vel ad bestias [illegible], damnabantur, Christiani erant: inter quos S. Ignatium fuisse, constat [illegible] est.

In Amphitheatro Titiano notanda.

Ara, quæ sacra Jovi, ut dictum, [illegible].

Portulæ, per quas immissæ in Arenam bestiæ. Has cancellis clausas fuisse probabile est, non solum ad belluas, ne egressis pateret [illegible], sed etiam ad aquas [illegible] [illegible], cum iis Amphitheatrum impletum.

Podium, cum suis columellis & in medio suggestus Imperatoris.

Præcinctio sive Diazoma, i. e. gradus altior & latior: cujus generis tres fuisse in Theatris Vitruvius docet, l. 5. c. 7.

Vomitoria, sive Aditus, i. e. portulæ quædam quadratæ in ipsis gradibus, per quas [illegible] [illegible]. Ad eas [illegible] erant gradus scalares, per quos quisque ad destinata sibi ibat subsellia. Spatium medium inter scalares binos Cuneus dicebatur, appellatione ab acie instruenda desumta.

Foramina, ad transmittendos malos, quæ pauca in præsata icone expressa. Ibant ea in orbem, & exterius à mutulis quibusdam mali sustinebantur.

AMPHITHEATRUM Statilii Tauri, cujus meminit Sueton. in Calig. c. 18. nunc ferè dirutum jacet.

AMPHITHEATRUM Titi, vide suprà.

AMPHITHEATRUM Vespasiani, hodie Coliseo, à Vespasiano Augusto extructum, Sueton. c. 9. à Domitiano instauratum. figuram habet ovalem, malè habitum à Gothis, [illegible] ultimò seculo, sensim deficit, mediaque ejus pars ferè diruta jacet. Hujus meminit Martial. l. 1. epigr. 2.

Hic ubi [illegible] venerabilis Amphitheatri
Erigitur moles, stagna Neronis erant. Vide suprà.

AMPHITHEMIS, Thebanorum Dux, qui bello Græciæ Lacedæmonios implicavit. Plut. in Lysandro, & Pausan. [illegible].

AMPHITHEUS, Cereris quidam Athenis Sacerdos, qui apud Aristophanem in Acharnensibus suum genus à Cerere deducit, [illegible]. Amphitheus antiquior, natus est ex Triptolemo & Cerere, ab [illegible] Celeum, qui in matrimonio habuit aviam hujus Amphithei, [illegible], cujus filius erat Lycinus, pater Amphithei. Verum [illegible], istas Genealogias tantum à Comico [illegible] Euripidem, institutas, qui in suis fabulis certam [illegible] promittit. Nic. Lloydius.

AMPHITHOE, nympha marina Nerei & Doridis filia, ut post Hesiodum tradit Hyginus Fab. præfat. ab utrinque cursitando sic dicta.

AMPHITHYRON, apud Evagrium l. 6. c. 22. ubi ait, Chosroën Persarum Regem Gregorio Episcopo Antiocheno dedisse amphithyron [illegible]; januæ velum est, Ital. portiera. Et quidem vestimentum hoc ex utroque latere aperiebatur, ut notatio vocis indigitat comprobatque Simonetta Græcus Auctor l. 5. c. 14. de eodem [illegible]. Eodem nomine insignivit Chrysostomus velum illud, quod ante portam Sanctuarii trahebatur, tempore Eucharistiæ. [illegible].

AMPHITRITE, Nerei, vel Oceani, & Doridis filia, Neptuni uxor, cujus nuptias cum à principio fugeret, virginitatem servare cupiens, misit ad eam Neptunus Delphinum, qui per varia loca quæsitam tandem ad radices montis Atlantis invenit, &, ut Neptuno jungeretur, persuasit. Claudian. l. 1. de Raptu Proserp. v. 103.

— [illegible]
[illegible] complectitur Amphitrite.

Hinc à Poëtis mari Dea fingitur, ex qua natus est Triton, ut canit Hesiod. [illegible] v. 243. Sumitur interdum pro ipso mari. Ovid. Met. l. 1. fab. 1. 14.

— Nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

Catullus in [illegible] Epigr. 65. v. 11.

[illegible] prima imbuit Amphitriten.

Ita Græci Dionys. Perieg. v. 53

[illegible] Ἀμφιτρίτης.

Nomen [illegible] videtur [illegible] h. e. quòd mare terram [illegible] utrinque atterat, & quasi radat. Unde Virg. l. 7. Æn. v. [illegible]

[illegible] radit litora terra.

Et Dionys. Perieg. v. 61. de Oceano:

[illegible]

Vel ἀπὸ [illegible], quod est terrere. Mare enim circum se navigantes perpetuò terrore [illegible]. Hesych. [illegible] Amphitrite [illegible]. Illi que [illegible] Eustathius vero [illegible], quas ad Hesiodi Theogoniam scripsit, aliam profert ab his diversam etymologiam: [illegible]. Eadem habet & [illegible], seu quisquis est vetus Hesiodi Scholiastes, p. [illegible]. Euripides [illegible] aquam nominat Amphitritem, quæ Neptuni uxor dicitur, qui est spiritus per universam aquæ molem diffusus, & tanquam anima ipsius elementi aquæ. Amphitrite autem est corpus & materia humoris omnis, qui intra terram includitur. Nic. Lloydius.

AMPHITROPE, pars Antiochidis tribûs. Steph. Non procul Cephallia, uti ex Æschine colligere est, Orat. contra Timarch. Vide Jac. Sponium Itinerar. Græcia, part. 3.

AMPHITRYO, Princeps Thebanus, Alcæi fil. Herculis pater. Vide Alcmena. Hinc Amphitryoniades, patronymicum pro Hercule apud Poëtas, & per epenthesin [illegible] Amphitryoniades, qui licet Jovis filius, tamen Amphitryonis putabatur, unde Catullo Falsiparens dicitur epigr. 69. v. 112. Virg. Æn. l. 8. v. 213.

[illegible] jam [illegible]
Amphitryoniades armenta, abitumque pararet.

Propert. l. 4. eleg. 10. v. 1.

Amphitryoniades quâ tempestate juvencos
Egerat à stabulis, o Erythea, tuis.

Vide Hesiod. in Scut. Herc. v. 37. 44. 80. & Plaut. in Amphitr. Nic. Lloydius.

AMPHITUS, & TELCHIUS Dioscurorum aurigæ, à quibus Heniochorum gens ortum habuit. Straboni verò l. 11. Amphistratus, & Rhecas appellantur.

AMPHORA, fluviolus, seu potius rivus Forojuliensis provinciæ in Italia. Cadit in mare Adriaticum, prope Aquilejam.

AMPHORA, mensura apud Romanos Liquidorum erat, Quadrantal Veterib. dicta, capiens urnas duas, sextarios octo & quadraginta, congios octo &c. ut ex hisce [illegible] videre est: Quadrantal, quod nunc plerique Amphoram vocant, habet urnas duas, modios tres, semodios sex, congios octo, sextarios quadraginta octo, heminas nonaginta sex, quartarios centum nonaginta duos, cyathos quingentos septuaginta sex. Sic Festus, Quadrantal vocabant antiqui, quam Græci Amphoram dicunt, quod vas pedis quadrati octo & quadraginta capit sextarios. Et Jul. Africanus in Fragm. [illegible]: [illegible], inquit, [illegible] i. e. Amphora vini, quam & metretam multi vocant, continet semiamphoras duas, quas [illegible] communi nomine appellant, Romani verò urnas dicunt, sicut Amphora, it sextariorum 48. Jac. Oiselius JCtus. Not. ad Gell. l. 18. c. 1. Ex lapide Schisto Amphora Romana, asservatur in Musæo Kircheriano, Romæ, &c. Vide etiam infra Quadrantal. Hinc [illegible], qualis erat, Alæneus Ægineus, qui agon unus erat ex iis, qui non [illegible] erant, sed in quibus certabatur propter præmium aliquod. hinc [illegible] & [illegible] dicti. Et quidem amphoræ iis condonabantur victoribus. Salmas. ad Solin. p. 849. Sed & in Amphoris cineres defunctorum condi consuevisse, legas apud eund. p. 1164. De investitura per Amphoram plenam aquæ maris, suo loco: de Amphora, ad bellicos usus adhibita, infrà voce Martiob. uti de compressione amphoræ aliisque sententiis [illegible], in Phon. [illegible] Stupa: de [illegible] temporis, ad indicandam vini ætatem, iis olim adsigillatis, infra voce [illegible], it. Cados.

AMPHORITES, genus certaminis in Ægina Æaci, videl. exercitii literarii, ubi bos præmium fuit Dithyramborum Poëtis, qui præclarius in Dionysium cecinissent. Nat. Comes. l. 5. c. 4.

AMPHOTEROPLON, fœnus nauticum est, cùm fœnerator & commeatus & remeatus periculum suscipit, l. 1. ff. de nautic. fœn. Sicut Heteroplon, cùm commeatus tantum. Budæus in Annot. ad l. [illegible]. Addit Budæus de [illegible] ex Demosthene [illegible], utitam nauticam non fuisse menstruam, sed unâ in omne tempus navigationis & negotiationis constitutione taxatam &c. Vide Calvinum Lexic. jur. & Petitum Comm. in LL. Att.

AMPHOTERUS, classi ad oram Hellesponti, ab Alexandro, Præfectus. Curt. l. 3. c. 1.

AMPHRYSUS, Thessaliæ fluv. vel Magnesiæ, juxta quem Apollo pavit armenta Regis Admeti. Lucan. l. 6. v. 367

— — Et flumine puro
Irrigat Amphrysos famulantis pascua Phœbi.

Virg. Georg. l. 3. v. 1.

— — Te memoranda canemus
Pastor ab Amphryso

Ovid. Met. l. 1. Fab. 1[illegible].

Apidanusque senex, lenisque Amphrysus, & Æas.

Alius est ejusdem nominis in Phrygia, reddens mulieres steriles. Plin. l. 5. c. 2[illegible]. Hinc Amphrysiacus. Stat. l. [illegible] Sylv. 4. v. 105.

Aut Amphrysiaco pastor de gramine carpsit.

Est etiam urbs Phocidis. Steph. Amphrysia vates apud Virg. Æn. l. 6. v. 398. ponitur pro Sibylla.

AMPIUS FLAVIANUS, prænomine Titus, consularis legatus Pannoniæ, dives senex in partibus Vespatiani. Tacit. Hist. l. 3. c. 86. à Cornelio Fusco inductus, non quia industria eum eligebat, sed ut consulatus nomen, surgentibus tum maximè partibus, honestâ specie prætenderent. Seditioni militum objectus nullo crimine: sed jam pridem invisus, turbine quodam ad exitium poscebatur: propinquum Vitellii, proditorem Othonis, interceptorem Do-

[illegible] clamitabant. Nec defensioni locus, quanquam supplices manus tenderet, [illegible] lacera veste [illegible] Antonius [illegible] Romanus, [illegible] & antiquis titulis notam [illegible] praefiximus. *Nic. Lloydius.*

AMPLEXU [illegible] & [illegible] morem Romani fuit, adeo ut jam mortuus idem praestiterint. Stat. [illegible] *Sylv.* 3. v. 17.

[illegible]

Idem *ibid.* v. 176.

[illegible]

Graecis in usu quoque [illegible] fuit. Hinc de Apelline & Coronide, apud Ovid. [illegible] velut inter necessaria ponentem, *l.* 2. *Met. Fab.* 9.

[illegible]
[illegible] amplexus, [illegible]

Et de Iasone, [illegible] Val. Flacc. *l.* 3. v. 279.

[illegible]
[illegible] amplexabunt [illegible]

Bion imprimis, in suavissimo illo Adonidis Epitaphio,

[illegible]

De viventium complexu [illegible] singularia tamen notavit [illegible] Barthius [illegible] *Tom. II.* p. 283. & *Tom. III.* p. [illegible] Romanos magni olim habitos [illegible] Reges. [illegible] apud Tacitum *l.* 15. *Annal.* c. [illegible] Rege [illegible]

AMPLISSIMUS Ordo, Senatores intelliguntur, utpote omnium summus atque [illegible] SC. *l.* 2. [illegible] quo [illegible] Consulari honorantur, *l.* [illegible] *& demonstrat.* [illegible] appellat [illegible] & *Amplissimos Iudices,* in Codice [illegible] legimus, *l.* 20. [illegible] *l.* 3. [illegible] Praefecti Praetorio ornantur, [illegible] *ult.* 6. [illegible] C. *de tempor.* appellat. Brissonius, apud Joh. Calvinum *Lex.* [illegible]

AMPRE, oppidi nomen apud Plin. *l.* 6. c. 28.

AMPSAGA, castellum in Numidia. Mela *l.* 2. c. 6. ubi aliqui *Ampsa.* Sed nusquam terrarum hoc nomen reperias. Vaticanus, aliique codd. legunt, *Et* [illegible] *castellum.* [illegible] Quiza, vel Quiza, uti reposuit Vir doctissimus *Isaac Voss.*

AMPSAGA, fluv. Africae Cirtam urbem alluens. Hodie *Suf Gemar Lud. Marmolio* dictus. Hujus ostia distant Algeri 138. mill. pass. ab Igilgili 18. milliar. *Suffegmar* quibusdam etiam dicitur, & melius.

AMPSALIS, seu ALBA SEQUIA, Sarmatiae Asiaticae civitas *Ptol.*

AMPSANCTUS, vulgo *Mufiti*, sub oppido [illegible], locus Italiae, in Hirpinis, vide etiam [illegible] & [illegible]

AMPULLA, inter instrumenta [illegible] apud Romanos ut vidimus supra: Item inter vasa & [illegible] Ecclesiastica, apud Latinos. [illegible] Gilbertus [illegible] Episcop. [illegible] Poeta de Episcop. Eboras.

[illegible]
Ampulla [illegible]
[illegible] &c.

Usus praeterea fuit [illegible] *pro Catechumenis* [illegible] & *Chrisma consecrandum,* Capitulare Caroli M. [illegible] Ampullam [illegible] Catechumenis [illegible] Observabant [illegible] Ampulla [illegible] & Oleum [illegible] Catechumenis, uti docet Alcuinus [illegible] Car. du Fresne [illegible] &c. De ipsa vero [illegible] Durandus [illegible] Ampulla [illegible] Episcopo [illegible] Presbyteri [illegible] Ampulla [illegible] Vetus autem [illegible] [illegible] Rivetus [illegible] 18. [illegible] Remensis in Gallia celebris est, in qua oleum, quo unguntur Reges Francorum asservari solet. Hincmarus Remens. [illegible] Bertinian. A. C. 869. [illegible] ubi de ipsidem Reg [illegible] *in Vita S. Remig.* Vide Nic. de Braja in Ludovico VIII. de S. Remigio.

[illegible]
[illegible] Ampullam [illegible] Olympi,
[illegible]
[illegible]

apud Car. du Fresne [illegible] Henricus [illegible] IV. [illegible] non Remis, sed Turonibus [illegible] apud C[illegible] unctus est, & [illegible] A. C. [illegible] in Aurelianensi S. [illegible] Ecclesia [illegible] XII. [illegible] etiam Aurelianenses, & Nortl [illegible] Chlodoveo, [illegible] in Gallia [illegible] Vide praeter Auctores laudatos, Hub. [illegible] Tenentium & Chiffletium [illegible] Sirmondum [illegible] A. C. 446. &c. De Hallan vero [illegible] Historiographus Regius [illegible] [illegible] primamque [illegible] Aimoinus & Hincmarus, nono demum seculo vixerunt, &c.

AMPULLA, ordo Equitum à Chlodoveo I. institutus, de quo vide Gaguin. Aimoin. [illegible] 16. Hincmarus [illegible] S. *Remigii.* Vide supra.

AMPULLACIA, teste [illegible] Halimum vocatum Pruntiae, forte quod ampullae [illegible] vel quod [illegible] eà solidarentur & [illegible] vitro [illegible] Aristophanis Scholiaste, [illegible] Sed hoc inventum vetus non esse, inde colligunt, quod Plinii aetate, ex arena & nitro vitrum [illegible] unde herbae hujusmodi nusquam meminit. Salmas. [illegible] p. [illegible]

in AMPULLIS, defunctorum olim cineres conditi. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 1204.

AMPUNTANA, oppid. Insulae Corsicae, in parte Orientali.

AMPURDANNIA, Principatus Hispaniae. Unde Arragoniae Regum primogeniti titulum sumebant. Ejus praecipua urbs est Girona. Boterus, *in relatione Hisp.* Davity, *descr. Hispan.* p. 153.

AMPYCIDES, Mopsus, Ampycis fil. Ovid. *Met. l.* 8. *Fab.* 4.

[illegible] Ampycidesque [illegible]
Oeclides.

Idem *Met. l.* 12. *Fab.* 5.

Nec tu credideris [illegible] futura
Ampyciden Mopsum.

AMPYX, nomen viri proprium. Ovid. *l.* 12. *Met. Fab.* 5.

Ampyca [illegible] qui quadrijugis [illegible]
Erat in adverso [illegible] cuspide vultu.

Erat autem *Ampyx,* Mopsi pater, Orpheus [illegible] *Argon.*

[illegible]

Quanquam Scholiastes Apollonii *Ampycum* eum vocat, in *Schol. l.* 1.

[illegible]

[illegible] Ubi veteres, nec errorem committere, patriam ejus pro patre sumunt. Mopsus enim erat è Titaro, oppido, seu monte Thessaliae. Item *Ampyx,* Patrensis quidam nobilis. Pausan. *l.* 1. *Nic. Lloydius.*

AMRAM, Latinè [illegible] vel [illegible] aut [illegible] filius Kaath, filii Levi, Mosis pater Exod. c. 6. v. 18. Natus est A. M. 2186. Denatus, 2322. Alex. Polyhistor, *apud Euseb.* [illegible] *de Praep. Evang.* [illegible] Josepho dicitur [illegible] *Ant.* [illegible] quem vocat unum [illegible] Vide Torniel. Salian. Spond. *A. M.* 2150. 2312.

AMRAPHEL, Latinè *loquens* [illegible], *occultum,* vel *judicium,* Rex Sennaar. Genes. c. 14. v. 1. Torniel. *A. M.* 2118. n. 2.

AMRI, per א, Latinè *amarus,* vel *dicens,* sive *exaltatio,* aut Syriacè, [illegible] pater Zachur. Nehem. c. [illegible] v. 1.

AMRI, per ע, Latinè [illegible] vel [illegible] sive populus rebellis, vel *amarus,* princeps militiae super Israel, Rex tandem constitutus, impietate praedecessorum nulli secundus. Samariae sedem regni constituit. Obiit A. M. 3117. regni 12. Vide 1. Reg. [illegible] 16. Mich. c. 6. v. 15. Sed legendum [illegible] Joseph. *Iud.* [illegible] *l.* 8. c. 7. Sulp. Severus *Hist. l.* 1. c. 74. Item pater Athaliae, matris Ochoziae, filii Joram, 2. Reg. c. 8. v. 26. Et fil. Bochor filii Benjamin. 1. Paral. c. [illegible] v. 8.

AMRINUS locus, *Hudlach,* nunc in Westphalia teste *Alberto Stadensi.*

AMROMA, seu AMROM & AMROD, Insul. Daniae, inter Ducatum Sleswicensis & mari Germanico. Alias est, [illegible]

AMSANCTUS, Locus in medio Italiae apud Hirpinos, sulfureas habens aquas, quae quod undique [illegible] tam pestilentem emittunt odorem, ut propius accedentes necentur. Hinc [illegible] tabulae, *In Amsancti vallibus [illegible] esse.* Cicer. *de Divin.* [illegible] 1. c. 36. *[illegible] terrarum genera [illegible] & mortifera [illegible] ut Amsancti in Hirpinis, & in Asia Plutonia, quae vidimus.* Virgil. *Aen. l.* 7. v. 563.

Est locus Italiae in medio, sub montibus altis,
Nobilis, & fama multis memoratus in oris,
Amsancti valles, [illegible]
Urget utrinque latus nemoris, medioque fragosus
Dat sonitum saxis, & torto vertice torrens.

Cae-

Claudian. *de Raptu Proserp. l. 2.*

Tunc & pestiferi pacatum limen Averni
Innocuae transiſtis aves, flammamque repreſſit
Amſanctus. ---- ---- ----

Plin. *l. 2. c. 93. Alii Charonea ſcrobes mortiferum ſpiritum exhalantes. Item in Hirpinis Amſancti ad Mephitis aedem locum, quem qui intravere moriuntur.* Hinc Solinus explicandus *l. 3. c. 13.* ubi lepide cujuſdam naſum taxans, ait, *Nares cavernae cantium veriſiata deriunt Amſancti praeſeferunt,* i. e. duo naſi foramina referunt Amſanctum & Mephitim. *Nic. Lloydius.*

AMSTELA, fluviolus Hollandiae, Amſtelodamum, Urbem celeberrimam, alluit, & ibi in aeſtuarium *het Y* ſe exonerat.

AMSTELRODAMUM, vel AMSTERODAMUM, originem trahit a Caſtro ad fluv. Yam, quod Dominorum ab *Amſtel* erat, unde fluvio nomen. Olim piſcatorum ſedes, nunc floreutiſſima, & primaria Hollandiae civitas, mercimoniorum, ſitûque cauſâ toto orbe celebris, formâ oblongâ, & ferè triangulari, Venetiarum inſtar, mariuis aquis circumluitur; Loci ratione inexpugnabilis; Maximis navigiis frequens eſt, quae Angliceis, Hiſpanicis, &c. mercibus onuſta, maximo numerô intra civitatis moenia recipi, exonerarique poſſunt. Pollentes opibus cives habet, adeò ut licet 100. quandoque navium claſſis uno eodemque tempore appellat, ingentis pretii merces conferens, earum tamen omnium promptiſſimi hîc inveniantur emptores, qui ſtatim, vel numeratâ pecuniâ, vel aliarum mercium permutatione, omnia externarum navium bona comparent, ut, vel tertiô etiam die, itineri ſe rurſus committere queant. In Burſa ejus, ut vocari ſolet, omnis generis nationes ex toto orbe huc convolantes viſuntur. Moitto *Amſtelodami* ... ob pulchritudinem, opeſque dicta. Hinc in domeſticae ſupellectilis nitore, cum univerſae Hollandiae, tum huic imprimis civitati palma debetur. Omnia ejus aedificia maximis alni lignis innituntur, ut plus ſumptuum in fundamenti collocationem, quàm ſuperioris aedificii conſtructionem, impendatur. Lanificio etiam claret; ſed omnium religionum ſenſcella non parum laudis tantae urbi detérit. Vulgò *Amſterdam*, longitud. 26. 34. latitud. 52. 20. Capta fuit à Batavis, ſub Guilielmo Naſſovio, A. C. 1578. poſt longam obſidionem; Vixque 2. milliarib. Germanicis diſtat à mari Auſtrino. Vide Cluver. *Itinerarium Pajenti, p. 57. Deſcript. Amſtelodami* Belgic. & German.

AMSTERODAMUM Novum, Urbs Americae ſeptentrionalis in Novo Belgio, ad oſtia fluv. *de Nort*, hiſce ultimis temporibus extructa, & primaria effecta hujus tractus, ſub Batavis, cum portu capaci & munito. Sed & Amſterodamum, Inſul. maris Glacialis, in ora Occidentali regionis Spitzbergae. Belgic. *Amſterdamſche eylandt.* Item, Inſul. Maris Indici, verſus Terram Auſtralem incognitam, ab Hollandis his temporibus nomen ſortita. Parvi circuitus eſt, & media inter Novam Hollandiam & Inſulam Madagaſcar. Altera porrò inſula, in mari Pacifico, prope Inſulam *Roterdamum* dictam, inter Peruviam & Inſulas Salomonis, ab Hollandis recens detecta & ſic dicta. Etiam, Aliae Inſula, in mari Sinico, a Batavis ſic dicta paucis abhinc annis quaſi media inter Japoniam & Formoſam Inſulas.

AMTRUSTIONES, fuiſſe videntur claſſis quaedam ſelecta, cui Reges olim Germanicae originis plurimùm confiſi, patrocinii beneficium, ob juratam fidelitatem, retribuêre. Chartam inſtituendi *Amtruſtionis* exhibet Marculfus *l. 1. c. 18. de Regis Antruſtione.* Origo vocis ab *ampt*, i. e. munus, officium, & *truſty*, (hodieque apud Anglos) i. e. fidus: Sic *Antruſtio* erit, *fidus in munere*, vel *officialis miniſter, leudes, famulus, vaſallus fidelis.* Vide Henr. Spelmannum *Gloſſ. Archaeol.* & infrà *Truſtis.*

AMUCHI, nomen apud Indos Praeſidum & Paſtorum illorum Chriſtianorum, qui à S. Thoma nomen habent. Quorum ingens in montanis Malabaricis numerus, Itiner. *Archiep. Goenſis, l. 2. c. 9.* P. de Valle, *Itiner. Tom. 4.*

AMUDASA, urbs Africae propriae, ſeu Byzacenae provinc.

AMULETA, vide ſupra *Abraces* infra *Cyrianomi, Devoveo, Jaſpis, Iuncula, Lamina, Magia, Oſtenta, Periapta, Phylacteria, Pileati, Pocula, Pyxis, Remedia, Spatum,* imprimis, verò voce *Phimus.*

AMULIUS, Rex Albanorum, Procae fil. Numitoris frater natu minor, quem imperiô pepulit, filiumque ejus Lauſum necavit. Filiam verò Iliam, Veſtae ſacerdotem fecit, ut ſpem ſobolis auferret. Occiſus fuit à Remo & Romulo, & regnum avo Numitori reſtitutum. Ovid. *Faſt. l. 3. v. 67.*

Romuleoque cadit trajectus Amulius enſe.

Idem Ovid. *Metamorph. l. 14. Fab. 18.*

Proximus Auſonias injuſti miles Amuli
Rexit opes: Numitorque ſenex amiſſa nepotum
Munere regna capit.

Diverſimodè verò à diverſis haec hiſtoria narratur, praeſertim ab *Euſebio, Plutarcho, Livio, Ciero, Dionyſ. Halicarn. & Eutropio. Nic. Lloydius.*

AMULIUS, Pictor nobilis, qui Minervam depinxit. Plin. *l. 35. c. 10.*

AMULIUS Serenus, Primipilaris in cohortibus Praetoriis. Tacit. *Hiſt. l. 1. c. 31.*

AMUN, h. e. *Occultatus*, Jovis nomen apud Aegyptios; Graeci ac Latini *Ammon* extulêre: quòd *occultatum* ſeu *occultationem* ſignificari Manetho Sebennita voluit, apud Plutarchum *de Iſide & Oſir.* Meminit ejus quoque Iamblichus apud Cael. Rhodig. *l. 18. c. 37.* Opifex, inquiens, ex Aegyptiorum Theologia, *Intellectus, qui & veritatis & omnium, atque ſapientiae, quatenus in genere progrediens, occultam latentium rationum potentiam traducit in lucem,* Amun Aegyptia *lingua vocatur. Quatenus autem ſine mendacio peragit omnia, & artificiosè ſimul cum veritate,* Phtha *nuncupatur. Graeci verò hunc Vulcanum nominant, artificem dumtaxat conſiderantes. Quatenus verò effector eſt bonorum, appellatur* Opra, *aliaſque denominationes habet, propter potentias eſt eorumque differentes.* Vide Tob. Pfannerum *Syſtem. Theol. Gentil. purior. c. 2. §. 12.* E quibus obiter colligas, Sapientiores Gentilium, non tam multos Deos coluiſſe, quàm unius Dei, pro ... virtutes actioneſque, varia tribuiſſe nomina. Concordant autem ſignificationi vocis *Amun*, illa Templi Sainei Minervae dicata ... apud eundem Plut. ... *Ego ſum omnia quae fuerunt, ſunt, & erunt, Meum peplum nemo adhuc mortalium detexit.* Nomenque magis quid non ſit, quàm quid ſit Deus, ſciri poſſe, fortè etiam hôc epithetô indigitare voluerunt Aegyptii. Certè tuum, ut Prudentii *contra Symm. l. 2. v. 94.* adducam verba:

---- *Cùm divina agimus de rebus, & illum*
Qui vel principio caruit, vel fine carebit.
---- ---- ----
Conſpectare animo contendimus, exigua eſt vis
Humani ingenii, tardique anguſta labores.
Quippe minor Natura, aciem ſi intendere tentet
Acrius, ac penetrare Dei ſecreta ſupremi:
Quo cohibet viſu fragilem laſſeſcere lumen,
Vimque fatigatae mentis, ſub pectore parvo,
Turbari, invalidoque hebetem ſuccumbere cura?

Vide eundem Pfannerum *c. 2. §. 33.*

AMUNCLAE, apud Solin. *c. 2. Quamvis Italia habeat hoc praeſidium familiare, à ſerpentibus non poteſt liberari. Denique Amunclas, quas Amyclas ante Graeci condiderant, ſerpentes fugavêre;* Eaedem cum *Amyclis*, quas Graeci in Italia condiderant, ſic vocantur, à Laconicis Amyclis. Latini enim *Amunclas* dixêre, ut Naevius *Pucicam*, pro Φοῖνιξ, *Thucurum* alii ex Θηραγεῖ, &c. Salmaſ. ad Solin. *p. 86.*

AMUNDISHAMUS Johannes, vide *Johannes.*

AMUNDUS, vel HAMUNDUS, Rex Sueciae, animoſus, cui Uffo ſucceſſit. Alii addunt *Amundum* dictum, ... vel *Carbonarium*, cui fil. naturalis cognominis ſucceſſerit, contra Regni leges. Eric. Pomeranus, *Hiſt. Suec.*

AMURATHES I. Turcarum Rex Solimanno I. fratri ſucceſſit. Hic in Europam ſtatum tranſgreſſus, Adrianopoli ſedem Imperii fixit. Dein Macedoniae orâ vaſtatâ, Bulgarorum Principem & Serviae Deſpotam vicit, cum cujus filio foedus iniit, acceptâ ejus ſorore. Dein cum Johanne Palaeologo amicitiâ contractâ, Myſiam inferiorem ſub jugum miſit. Baſſas rebelles coërcuit, filium ſuum, qui cum Graeci Imperatoris filio ad patrem regnô pellendos conjuraverat, excaecavit. Poſtmodum in pugna contra Eleazarum, Triballorum Principem, ſagittâ jam victor occidit. A. C. 1388. imperii 23. trigintâ ſeptem praeliis feliciter commiſſis inclytus. Leuncl. *hiſt. Muſulm. l. 5.* Chalcond. *l. 1. Bauder.*

AMURATHES II. Mahometis I. patris ſucceſſor, Muſtapham, Bajazetis filium praeliô vicit, Conſtantinopolim fruſtra obſedit, Muſtapham alterum, à Graeco Imperatore denuo ſibi oppoſitum, fudit, & Theſſalonica Venetis ereptâ, Caramanicam aggreſſus, Sperendoviam cepit, Belgradique obſidione fruſtra tentatâ, Boſſinae Principem ſibi tributarium reddidit, ut & Johannem Caſtriotum, cujus quinque filios hereditate nullos, contra datam fidem, circumcidit, imo quatuor priores mox venenô ſuſtulit. Dein Tranſylvaniam cum invaſiſſet, à Joh. Hunniade ad Pacis leges adactus eſt. Quas cum ſuaſu Juliani, Legati Pontificii, Chriſtiani priores violaſſent, cruentiſſimô praeliô A. C. 1444. illos devicit tabulis foederis coelum verſus extentis & Jeſu perfidiae Chriſtianorum vindice invocatô. Captus ipſe Rex Ladiſlaus, cum ſemel jam victor eſſet, ejuſque decollati caput per Graeciam circumlatum. Dein Joh. Hunniadem, viginti millibus caeſis, in fugam conjecit. Sed à Georg. Caſtrioto, Scanderbeg dicto, qui Turcis elapſus paternas ditiones recuperat, tantopere vexatus eſt, ut omiſſo reliquum vitae in pace, inter Zichitas religioſos Turcas, vivendi propoſitô, in Albaniam revolârit, & demum Croiam, quam jam antea fruſtra tentaverat, obſederit, ſed, an apoplexiâ, an moerore animi, ibidem mortuus. A. C. 1451. Imperii 31. Leuncl. *l. 14.* Phranz. *l. 3. c. 2.* Chalcond. *l. 7.*

AMURATHES III. fil. Selimi II. occiſis quinque fratribus, thronum conſcendit, Maximilianum Imperatorem impedit, ne Poloniae regnum obtineret, à Perſis ſaepius fugatus, Croatarum quietem ſolicitavit, 10000. Turcarum amiſit. Dein cum Rodolpho II. Imperatore ipſi res fuit, cujus Ducum alter, Baro de Tauffenbach, ſtrenuè rem geſſit, alter Comes ab Hardek Javarinum prodidit. Tandem Janizeris, & Tranſilvaniae, Valachiae, Moldaviaeque Vaivodis turbas cientibus, prae taedio vitam finiit. A. C. 1595. aetat 48. imperii 20. *Continuator Chalcond.* *Spondan.*

AMURATHES IV. fil. Achmetis, fratri Oſmanno ſucceſſit, A. C. 1623. aetat. 15. Contra Perſas, Arabes, Polonos, Coſacoſque infelix. Obiit, ex nimio potu, A. C. 1640. imperii 16. *Iacm.*

AMURGUS & AMURGO, vide *Amorgus.*

AMUS, Cariae civitas Ἄμος *Steph.* Item, Lacus Aſiae, in Tartaria & regione Zagathaja, teſte *M. Polo.*

AMUSTHIA, ſeu AMUSTIA, in *Vita B. Coletae*, *Nec obſtante, quod propter ... quam ... corpus & tam ... & amplexa:* Muſtia eſt quaedam textura, Italicè *Saja*, Gall. *Amuſſe*, lanâ, lineâque confecta, è qua in uſum Monialium infirmarum induſia conficiebant. Carolo du Freſne, tunicae Monialibus propriae ſpecies, quae ad genua uſque pertingebat, unde quibuſdam, quòd ad mediam corporis partem tantùm excurreret, dicta videtur ex Gall. *à moitié.* Vide eum in *Gloſſar.*

AMUTHANTAEUS, Thebanorum in Aegypto Rex XXXVII. Phruoni vel Nilo ſucceſſit, regnavit ann. 63. ac bellum cum Tanitis ſeu Paſtoribus à Maeride coeptum continuavit, cum Pluſene videl. Nephelchere, Amenophthi & Oſochro. Eum excepit Amoſis. Joh. Marſhamus *Canone Chron.* ex *Manethone* aliiſque.

AMYCA, Coeleſyria ab Hebraeis עמקה *Amaca*, à Syris עמיקא *Amyca*, i. e. *profunda* dicebatur. Unde Ἀμύκης πεδίον Polybio *l. 5.* ubi de Oronte fluvio: Τὸ ἀρχὰς τ ποταμοῦ ...

[illegible] Ἀμύκλαις [illegible], ἐν Ἀμυκλαίων [illegible] [illegible].

AMYCI Portus, locus in Ponto, Amyco Bebrycum Rege interfecto, clarus. Plin. l. [illegible]. [illegible] lauri [illegible], quam insanam vocabant, quoniam, si quid ex ea decerptum navibus inferretur, jurgia fierent, donec abjiceretur. Unde Amyci [illegible] [illegible]. Hodie Lemna, & Scala [illegible], scribit Gyllius [illegible] [illegible].

AMYCLA, una ex filiabus Niobes, quam tradit Pausan. l. 2. cum Meliboea [illegible], implorata Latonae venia. Homer. tamen omnes [illegible] [illegible].

AMYCLÆ, urbs Italiae, inter Cajetam & Tarracinam, à Laconibus, Castori & Polluci comitibus, condita, & ab Amyclis Laconicae sic appellata. Quae [illegible], secundum Pythagoreorum sectam, abesu carnium, & animalium caede abstinerent, serpentesque ex vicinis paludibus [illegible] [illegible], ab eis deleti sunt interempti. [illegible] Amyclanum, Sperlonga vulgo, et [illegible] Amyclanum [illegible]. [illegible] scribit. Et l. 8. [illegible] [illegible] modo: Cum frequenter hostium adventu falso [illegible]: lege [illegible] est, ne quis postea hanc famam spargeret. Unde postea ex improviso captae sunt Amyclae. Hinc Proverbium: [illegible], [illegible] Amyclas tacendo perdidit. Unde etiam Tacitae dictae Virgilio, l. 10. Æn. v. 564.

[illegible] [illegible] Amyclis.

Vide Serv. in hunc loc. Catullo-Urbinatum, in Pervigilio Veneris, quod alii Petronio adscribunt, v. 92.

Perdidit Musam [illegible], nec me Phoebus respicit:
Sic Amyclas, cum tacerent, perdidit silentium.

Sil. Italicus l. 8. v. 529.

[illegible] Quinque [illegible] [illegible], Amyclae.

Unde, Amyclis tacere, pro Amyclarum more silere, Ausonius dixit Professor. carm. 15. v. 7.

Tacuisti, Amyclis qui silendo [illegible].

Sunt tamen, qui factum hoc Amyclis Laconicis tribuant: De quibus paulo post. [illegible] [illegible].

AMYCLÆ, urbs erat Auruncorum popul. Italiae & Latii, in ora maritima. Hinc [illegible] sinus Amyclanus, qui est Cajetanus & Formianus, nunc [illegible] [illegible] dicitur.

AMYCLÆ, Peloponnesi civitas, Castoris & Pollucis patria, canum nobilitate celebris. Unde Virgil. 3. Georg. v. 345.

[illegible], Amyclaeumque canem, [illegible] pharetram.

Una ex iis urbibus, quas olim Lacedaemonii centum tenuere, instituto etiam [illegible] sacro pro singularum salute, quod Hecatombaeum [illegible] vocabant. Ab [illegible] capta est [illegible] electo Rege. Tunc enim Lacedaemonii [illegible], Pharin, Geranthras, oppida [illegible], quae ab Achaeis adhuc tenebantur, everterunt. Et quidem Pharitae & Geranthraeae, metu territi è Peloponneso ex pacto decesserunt. Amyclaei autem fortiter restiterunt & cum multa edidissent virtutis documenta, diuturnitate belli tum superati. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. Pausan. Laconic. Nomen indidit Amyclas, Lacedaemonis filius, cujus matrem Diomedam Interpres Nicandri nominat. Amyclis autem, ut in tota fere Laconia, Apollo colebatur, uti postea docebimus, in Amyclaeus. Hae Amyclae ab Ovidio vocantur armiferae, de Art. Am. l. 2. v. 5.

Tali ab armiferis Priameius hospes Amyclis
Candida cum rapta conjuge vela dabat.

Item antiquae ab eodem, Met. l. 8. Fab. 4.

Et quas Hippocoon antiquis misit Amyclis.

Item Ledaeae Statio, l. 7. Theb. v. 163.

Parvi [illegible] nemus, [illegible] [illegible], Amyclas.

Item tacitae, à severa Pythagoreorum superstitione eidem l. 5. Sylv. 3. v. 155.

Tacitaeque [illegible] Amyclae.

Therapnae vocantur à Martiali, l. 9. Epigr. 104. v. 5.

[illegible] Therapnaeis [illegible] [illegible] Amyclas.

Etiam Taygetae, à monte Taygeto, ad cujus radices sitae, olim quoque Lemnae, in Laconia positae, prope Eurotam fluv. Nunc Verdona, [illegible] teste, appellatur. Longitud. 48. 56. latitud. 35. 48.

AMYCLÆI, colonia in [illegible] Cretae [illegible]. [illegible].

AMYCLÆUM, civitas, & portus Cretae. Steph.

AMYCLÆUS, Apollo sic dictus, propter Amyclas, ubi est templum ei dicatum, opere, divitiisque praestantissimum, in loco omni arborum, & frugum genere referto, vide Pausan. l. 3. Strab. l. 8. Hinc propter arborum pulchrarum copiam, Amyclae Statio virides vocantur. Theb. l. 9. v. 769.

[illegible] Hunc [illegible] [illegible] Amyclae.

Herbas ejus commendat Val. Flacc. l. 1. v. 425.

[illegible] [illegible] [illegible] Helles,
[illegible] Amyclaeis [illegible] [illegible] herbis.

De Apollinis autem fano hinc & haec Strabonis verba l. 8. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. Hinc Amyclae Apollineae Statio dicuntur, Theb. l. 4. v. 223.

[illegible] Apollineae [illegible] [illegible], Amyclae.

Ubi Lactantius, Luctatius, sive Lutatius Scholiastes, Amyclae Laconicae civitas, [illegible] Apollini, [illegible] [illegible].

AMYCLÆUS, Statuarius cujus meminit Pausan. l. 5.

AMYCLAIDÆ, calceamentorum genus, vide infra [illegible].

AMYCLAS, fil. Lacedaemonis & Spartae, abnepos Lelegis, Amyclas urbem condidit, [illegible] supra. [illegible]. Sororem ejus Eurydicem Acrisio Argivorum Regi nuptiae, matrem ex ipso Danaës. Ei successit fil. Argalus, cui Cynortas frater excepit. Vide Pausan. l. 3. Tertium filium habuit Hyacinthum, [illegible].

AMYCLAS, Heracleota, Platonis [illegible] Pythagoreus Geometriam studiosissime excoluit, Procl. l. 2. in Eucl. Diog. Laërt. in Democrito. Item, Rex Spartae, vide Amyclas.

AMYCLAS, Gubernator navis, qui ex duodecim fluminum magnitudinem non metuit, à C. Julio Caesare oblatam sibi [illegible] & [illegible] culas contineri [illegible], cum tempestatem [illegible] [illegible]. Caesar eo dicto capite exclamavit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Lucan. l. 5. v. 520.

[illegible] [illegible] Amyclas,
Quem dabat [illegible].

AMYCTERES, apud [illegible], gens Indiae monstrosa. Ἀμυκτῆρες Graecis, [illegible] [illegible] [illegible].

AMYCUS, Neptuni, & Meliae nymphae fil. Bebrycum Rex, qui eam consuetudinem habuit, ut advenas ad certamen provocaret, & multos [illegible] [illegible]. Cum autem Argonautae illuc venissent, Pollux ab eodem ad certamen provocatus, cognito [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] Amycum interfecit. Vide Theocrit. Idyll. 22. cui titulus Διόσκουροι.

AMYCUS, Centaurus, Ixionis & Nubis fil. Ovid. Met. l. 12. Fab. 5.

Primus Ophionides Amycus penetralia donis
Haud timuit spoliare suis.

AMYCUS, Æneae comes. Virg. Æn. l. 1. v. 225.

Nunc Amyci casum gemit, & crudelia secum
Fata Lyci.

Idem l. 9. v. 771. [illegible] Inde ferarum
Vastatorem Amycum, quo non felicior alter
Ungere tela manu, ferrumque armare veneno.

Frater Diorei. Idem l. 12. v. 509.

Tum [illegible] Amycum, fratremque Diorem
Congressus pedes, hunc venientem cuspide longa,
Hunc mucrone ferit. [illegible] [illegible].

AMYDON, civitas Macedoniae, in Paeonia regione, ad Axium fluvium, unde auxilia missa contra Trojanos. Homer. Il. 2. v. 848.

Αὐτὰρ Πυραίχμης ἄγε Παίονας ἀγκυλοτόξους,
Τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος, ἀπ᾽ Ἀξιοῦ εὐρὺ ῥέοντος,
Ἀξιοῦ, οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν.

Ubi Scholiast. Ἀμυδὼν πόλις [illegible]. Ejus meminit Juvenal. Sat. 3. v. 69.

[illegible]

Hic alta Sicyone, ast hic Amydone relicta,
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

AMYGDALINUM Unguentum, Plinio, [illegible] amaris [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible], aspersa aqua [illegible] [illegible] exprimitur, l. 13. c. 7. quod è Dioscoride habet. Sic autem vocatum hoc unguentum tradunt, quòd in eo conficiendo galbanum admitteretur, [illegible] [illegible] dictum. Unde Plinius, [illegible] arborem Hammoniaci vocari [illegible] Salmas. ad Solin. p. 352. Plura de Amygdalis. Vide infra ubi de [illegible].

AMYMNI, Epiri populi. Steph.

AMYMONE, Danai Regis filia, una ex 50. sororibus, quae, dum se in sylvis jaculando exerceret, Satyrum percussit imprudens, qui, impetu in eam facto, vim ei voluit inferre. Quapropter implorato Neptuni auxilio, ab eo passa est, quod à Satyro formidabat. Itaque praegnans facta Nauplium peperit. Hanc in smaragdo Alexander sculpi voluit. Strab. l. 8.

AMYMONE, fons & fluv. Peloponnesi per Argivam regionem fluens in Lernam paludem, ab Amymone Danai filia nomen habens. Ovid. Met. l. 2. Fab. 1. v. 240.

[illegible] Quaerit Boeotia Dircen,
Argos Amymonen, Ephyre Pirenidas undas.

AMYNE, colles, mons Falernus, in Campania, vel Aminae, vide Aminea.

AMYNIAS, [illegible], equorum mangonio exercendo, rem suam apud Athenienses fregit. Vide Aristoph. Nubib. Notus etiam [illegible] populis.

AMYNTÆ, Thesprotica gens. Steph.

AMYNTAS, à Nino decimus septimus Rex Assyriorum, regnavit an. 45. [illegible]. Euseb. Chron. Item Rex [illegible], qui Athenas Hippiae [illegible]. Herodot. l. 5.

AMYNTAS I. post Alcetam Patrem, Macedoniae Rex A. M. 3390. [illegible] Alexandro, cum Legati Megabazi, ob insolentiam, essent necati, Bubares contra eum missus est, qui tamen pro dote generi [illegible] evasit. Justin. l. 7. c. 3. Euseb. Chron.

AMYNTAS II. Menelai, vel Tharrale fil. quartus Macedoniae Rex, [illegible] Pausaniâ, regnum invasit, [illegible] ab Illyriis ejectus ac spe recuperandi regni fere omissa, donata Olynthiis finitima regione, paulo post à Thessalis in regnum restitutus est. Cum Illyriis & Olynthiis, Lacedaemoniorum auxilio [illegible], rem gessit. Moritur, à filia Eurynoe, seu conjuge Eurydice petitus [illegible], [illegible] prospexit, [illegible] [illegible]. An. regni 24. Ex priore conjuge Alexandrum, Perdiccam, & Philippum Alexandri M. patrem, ex posteriore autem Archelaum, Aridaeum, & Menelaum genuit, sed Philippus, amotis e medio fratribus [illegible], qui trucidati, atque ita patri in regno successit. Justin. l. 7. c. 4. Diodor. Sic. l. 14. 15. [illegible] [illegible]. Nepos & Plutarch. in Pelopida.

AMYNTAS III. nonus Macedoniae Rex, regnavit annis 50.

AMYNTAS IV. decimus sextus Macedoniae Rex, regnavit ann. 6.

AMYNTAS V. decimus octavus Macedoniae Rex, regnavit ann. 21.

AMYNTAS VI. decimus nonus Macedoniae Rex, regnavit ann. 45.

AMYNTAS, Gallograecorum seu Galatarum Rex, Dejotaro successit: Tetrarcharum [illegible] [illegible]. Post eum namque Augustus Caesar regnum hoc in provinciam redegit, quo pacto Graecae Monarchiae, cujus haec [illegible] in Asia minori erant (Cappadocia nempe, Cilicia, Pergamus, Bithynia &c.)

Roma-

Romana potentia finem imposuit. Vide Strabonem *l.* 12. & infrà *Gallogræcia*.

AMYNTAS, Andromenis fil. inter Duces Alexandri Magni, Curt. *l.* 2. *c.* 6. fortè is est, qui quartò locò inter Chiliarchas, ab Alexandro, donatus est, in Satrapene.

AMYNTAS, unus ex Alexandri Ducibus, ad Darium transfuga, qui Persis ad Issum victis, cum quatuor millibus Græcorum ipsum ex acie persecutis, Ægyptum petiit atque occupare festinavit: sed ibidem, ab Mazace, cum omnibus occisus est. Curt. *l.* 3. *c.* 9.

AMYNTAS, Antiochi fil. è Macedonia se subduxit, non ob aliud, quàm quod Alexandrum oderat, & propterea se vicissim ei invisum credebat. Item, fil. Arrabæi, contra hostes speculatum missus. Vide *Curt. Arrian. Diodor. Sic. Justin.* Freinshemium *Supplem.* *l.* 2. *c.* 6.

AMYNTAS alius, in exercitu Alexandri Magni, Equitum præfectus. Curt. *l.* 4. *c.* 10. Habuit fratres Simmiam, & Polemonem, amicissimus Philotæ, & ideo conjurationis suspicione implicatus ac jussu Regis vinctus. Verum egregiè se defendit, absolutusque est. Idem *l.* 6. *c.* 9. & in locum Clyti, Sogdianis datus Prætor, à Rege. *l.* 8. *c.* 12.

AMYNTAS, pastoris nomen, apud *Theocritum*, & Virg. *Ecl.* 2.

AMYNTAS, fecit volumen, quod Σταθμοὶ, sive *mansiones* inscripsit. Meminit Athen. *l.* 10. & 12. ubi aliquid de sepulchro Sardanapali, ejusque epitaphio Chaldaicè scripto, ex illo citat: & Ælian. *de Animal.* *l.* 17. *c.* 17.

AMYNTIANUS, Historicus Græcus sub Marco Antonino Imperatore scripsit elogium Alexandri M. sed ineptum. Præterea vitam Olympiadis, item vitas parallelas Dionysii & Domitiani, Philippi & Augusti. Photius *Biblioth. Cod.* 131. Voss. *de Hist. Græc.* *l.* 2. *c.* 14.

AMYNTOR, Phœnicis pater. Homer. *Il.* 1. v. 448. *κ.* v. 266.

Οἷον ὅτε πρῶτον λίπον Ἑλλάδα καλλιγύναικα,
Φεύγων νείκεα πατρὸς Ἀμύντορος Ὀρμενίδαο.

Ovid. *Ep.* 3. *Heroid.* v. 27.

Venerunt ad te Telamone & Amyntore nati.

Idem *Met.* *l.* 8. v. 307.

Hippothousque Dryasque & cretus Amyntore Phœnix.

Item Dolopum rector, Ovid. *Met.* *l.* 12. v. 364.

Quem Dolopum rector bello superavit Amyntor.

Item unus ex filiis Ægypti, ab uxore Danai filia, primâ nocte interemptus. Hyginus in *Fab. Poëtica n.* 170. Item, Pellæus Macedo, Pater Hephæstionis. *Nic. Lloydius.*

AMYRÆI, prius *Centauri* dicti, ab urbe Amyro.

AMYRALDUS Moses, Salmuriensis Theologus; Edidit Paraphrasin *in Psalmos*: Considerationes *in c.* 7. *Rom.* in 8°. Salmurii 1648. In *ad Ephesios*: Vitam Lanovii, cognomine *Bras de Fer*, &c. Obiit A. C. 1665.

AMYRAS, vide *Jolcos*.

AMYRGIUM, campus Sacarum. *Steph.*

AMYRICUS Campus, locus circa Thessaliam. Polyb. *l.* 5.

AMYRIS, Sybarita, de quo talis historia narratur. Quum Sybaritæ opibus florerent, quendam Delphos amandàrunt, qui de rerum suarum successu sciscitaretur oraculum. Responsum est autem, tum evertendam fore Sybaritarum fortunam, ubi plus honoris habere cœpissent hominibus, quàm Diis. Evenit deinde, ut servus à domino vapulans cùm frustra ad Deorum aras confugisset, pòst ad heri monumentum confugiens, à plagis liberaretur. Quod simulatque conspexit Amyris, collectis rebus suis in Peloponnesum confugit, reliquis interim Sybaritis hominem velut insanum ridentibus. Inde proverbiali figurâ dici cœptum, *Amyris insanit*, ubi quis insaniæ prætextu, rebus suis consulit, aut, ubi quis solus periculum prospiciens in tempore sibi cavet, creditus interim vulgò desipere, ac demum eventus docet, illum unum sapuisse.

AMYRIUS, Rex Derbicum, cum quo Cyrus major conflixit, in eoque prælio, secundùm Ctesiam, cecidit.

AMYRUS, Thessaliæ oppid. *Steph.* Item fluv. Val. Flacc. *l.* 2. v. 11.

Irrorantemque Amyron curvas quæsita per oras
Æquora. — — — — Inde *Amyricus campus*.

AMYSCHÆNUM, loci nomen. *Steph.*

AMYSTIS, Indiæ fluv. qui in Gangem influit. Arrian. *in Indic.*

AMYSUM, oppidi nomen Plin. *l.* 6, *c.* 2.

AMYTHAON, Crethei fil. ex Tyro susceptus, homo bellicosissimus, habitus inter nobiliores medicos, Melampodis & Biantis, qui Reges Argivi fuerunt, pater, Virg. Georg. *l.* 3. v. 550.

— — — *Amythaonius que Melampus.*

Tibull. *Panegyr. Messalæ*, *l.* 4. *Epigr.* 1. v. 121.

Quem Amythaonius nequeat certare Melampus.

Hunc vel restauratorem ludorum Olympicorum, vel augmentatorem credit, Pausan. *l.* 5. Ab eo dicta *Amythaonia*, pars Elidis. *Steph.*

AMYTRON, Thraciæ urbs. *Hesych.* Ἄμυτρον, πόλις τῆς Θρᾴκης. Sed forte legendum Ἄμυρον, ut rectè notat *Palmerius*.

AMYZON, Cariæ urbs. Plin. *l.* 5. *c.* 29. *Mezo* hodiè, longitud. 57. 15. latitud. 38. 15.

ANA, Hispaniæ fluvius. Vide *Anas*.

ANA, cum א, Latinè *respondens*, vel *cantans*, sive *affligens*, vel *pauper*, pater Oolibamæ uxoris Esau, Mulorum, an thermarum inventor? vide Tornicl. *A. M.* 2319. *n.* 10. Gen. *c.* 36. v. 2. Filius item Sebeon, filii Seir Horræi. 1. Paral. *c.* 1. v. 38.

ANA, vel Hana cum ה, Latinè *commotio*, vel *motus*, nomen Idoli. 2. Reg. *c.* 18. v. 34.

ANAANUS, summus Sacerdos à Cyrenis constitutus. Joseph. *Jud. Ant.* *l.* 19. *c.* 5.

ANAB Latinè *uva*, aut Syriacè *nodus*, nomen civitatis, sive montis. Jos. *c.* 11. v. 21. & *c.* 15. v. 49.

ANARAGATHA, Urbs Asiæ Archiepiscopalis sub Patriarcha Antiocheno.

ANABAPTISTÆ, Hæretici, sic dicti, quòd infantibus Baptismum negent, adeoque jam baptizatos suo tempore rebaptizent, Thomæ Munzeri auspiciis, A. C. 1524. exorti, qui rusticos totius Germaniæ contra Principes suos frustra sollicitans, capite plexus est. Horum deliria, & sectas innumeras, in quas subdivisi, vide apud Prateol. Sander. Methorium *Hist. Anabapt.* Genebr. *in Clem.* VII. Inprimis apud Spanhemium, *Disputationibus de Origine & progressu, Anabapt.* In Anglia, sub Elizabetha & Jacobo I. duo *Anabaptistarum* erant genera, quidam Hæretici, & *Communionem bonorum asserentes, Magistratum ac Pædobaptismum negantes*, sed parvo admodum numero: alii, cætera orthodoxi, solum *Pædobaptismum urgantes*, quorum turba ingens. Sub Carolo I. *Anabaptistæ*, unum ex IV. generibus seu classibus Independentium constituere cœperunt, tirones adhuc, necdum ad eos errores dilapsi, quos apud transmarinos invenias. Tota ferè lis, quæ illis cum orthodoxis intercedit, in loco *de Baptismate* consistit & *Vocatione Ministrorum*. Baptizandos volunt totos in flumine submergi & quasi aquis *sepeliri*. Ministerium concedunt *cuilibet, qui potest concionari*, & Ministrorum *stipendia* volunt *esse libera*. Confessionem Fidei suæ, nomine VII. Ecclesiarum Anabapt. Londinensium ediderunt A. C. 1644 constantem articulis 52. quorum plerique referti sunt ambiguitatibus & callidis reservationibus. Nempe errores suos subdolâ phraseologiâ abscondunt, mentemque suam sic explicant, ut Controversias callidè declinent. G. Hornius *Histor. Eccl. Periodo* III. *Artic.* 3. §. 46.

ANABASII, memorati Hieronymo *adv. Ruffinum* *l.* 3. *c.* 1. *Idcirco ne Cereales & Anabasii tui per diversas provincias cucurrerunt, ut laudes meas legerent?* Veloces fuêre nuntii, qui equis curribusque conscensis velociter huc illuc mandata perferebant à Græco ἀναβάτης, *ascensor*, Car. du Fresne *Glossar.*

ANABATHRA, seu ANABATHRUM, Græcè ἀνάβαθρον, gradus, dignitas. Pseudo-Ovidius *de Vetula* *l.* 1.

Ille putas, qui sic adipiscitur hoc anabathrum,
Cujus habet turpem promotio reproba causam, &c.

In aula Constantinopolitana thronus, cui insidebat Imperator: Codinus *de Offic. Aulæ Constantinopolit.* *Rursumque ad Anabathram veniens, sedit Imperator.* Vide Car. du Fresne Gloss. & Macrum *Hierolex.*

ANABIS, fluv. Item urbs Hispaniæ Tarraconensis. *Ptolem.* fortè *Igualada*, ad Noyam amnem, in Catalonia, teste Brietiò. Pagus Ægypti. *Euseb.*

ANABOLADIUM, seu ANABOLAGIUM: Isidoro *amictorium est linteum fœminarum, quo humeri operiuntur, Græcè Latinèque sindon.* *l.* 19. *c.* 25. *circa renes alligatum stricte, latitudine diffusum, omne genus continens colorum*, Ugutioni: *linteum tegumentum, quod caput tegit*, *in Gloss.* Saxon. Ælfrici: *vestis Pontificalis in Ord. Rom.* idem *cum Humerali*. Ibid *cum Amictu*, Macro. *Pallium ab utroque latere rejectum*, Σιευγέρθεν ἀναβόλαιον, seu ἀναβολὴ & ἀναβόλαιον, Salmasio *ad Tertullian. de Pallio*, ab ἀναβάλλεσθαι. Unde ὁ ἐπ' ἀριστερὰ ἀναβεβλημένος, & ὁ ἐπ' ἀμφότερα ἀναβεβλημένος, Græcis dicitur, qui pallium sic utrinque regestum gerit. Qui mos pallii gerendi communis olim habitus elegantiorum Græcorum fuit. Partem enim utramque pallii retrorsum jaciebant, ita ut tota, quæ suberat tunica, pateret: pallium verò ipsum cervicibus circum strictum morosiusque in rugas plicatum & ordinatum, fibulæ morsu in humeris tenebatur. Cum contrà Philosophi, & præcipuè Cynici, tribonium suum vestientes, totos sese pallio obvolverent, atque partem ejus de sub dextro humero super sinistrum rejicerent, sicque, excluso dextrô, obvelatô sinistrô humerô essent. Vide Salmas. *ad d. Aucl.*

ANABOLICÆ Species, apud Flavium Vopisc. in *Aureliano*, *c.* 45. *Vectigal ex Ægypto urbi Romæ Aurelianus vitri, chartæ, lini, stupæ atque anabolicas species æternas constituit*: i. e. *Embolicas*. Ἀναβολὴ enim & ἐμβολὴ ejusdem sunt significationis nomina ac utróque indigitatur *onus navis*, quod de embola quidem magis certum, quia magis promtum, cum *anabola* minus frequenter in eo significatu occurrat: de hac verò minimè dubium est, quin idem significet. Ἐμβάλλειν est *imponere in navem*, idem & ἀναβάλλειν: unde & ἀναβάλλειν, *in equum imponere* quod munus qui exhibent, Ἀναβολεῖς dicti. Sic ἀναβεβλημένοι εἰς ζεῦγος, *in lecticam impositi*, apud Athenæum. Adeoque verum est, verbum hoc significare, *onus imponere, onerare*, ut etiam eleganti translatione de bibulis dicatur, qui celocem onerant & vinô se implent. Glossæ, *Nebula*, Ἀνὴρ ὁ ἀναβεβλημένος: inde *celocem onerare*, pro *inebriare se*, apud Comic. Plaut. *Pseud.* *Act.* 5. *sc.* 2. v. 12.

Unde onustam celocem agere te prædicem? PS. cum tuo filio,
Perpotavi modo, &c.

Itaque *Anabolicæ* & *Embolicæ species*, eædem sunt. Et quidem Ægyptiam Ἐμβολὴν, seu, ut alii scribunt, ἐμβολὰς, apud Eustathium Grammatici rectè interpretati sunt *φόρον*, quia voce Græci notant minutas merces, &c, ut ipsi dicunt, τὸ λεπτὸν φορτίον: cujusmodi inter Alexandrinas merces fuêre vitrum, charta, linum, stupæ, aliaque, tum Vopisco hic memorata, tum Marco jam Tullio *Orat. pro Rabirio Posthumo*. *Embolam* autem *sacram*, appellârunt certum frumenti modum, quem necessariò Romæ subministrabat Ægyptus: Quod non primus instituit Aurelianus, sed ipse, ut videtur, Augustus, ut à cujus tempore frequens *Alexandrinæ Classis*, apud veteres Scriptores, mentio est. Sed post Augustum, multi Principes circa hanc classem aliquid innovârunt, & videtur Aurelianus frumento Ægyptiaco alias species adjecisse, quæ pars Embolæ sacræ censerentur, quod postea videtur iterum mutatum. Nam *sacram Embolam* Jurisconsulti nominant τὸ τ' αἰσίας ἐμβολῆς εἶδος. Vide Casaubon. & Salmas. *Notis ad d. l.* & plura hac in rem infrà, in voce *Embola* &c.

ANA-

ANABUM, civitas circa Danubium. Ἄναβον, *Ptol.*

ANABUS, oppid. Germaniæ, prope Danubium fluv. forsan ubi nunc Nebelsheim, [illegible] in Hungaria.

ANACÆA, [illegible] *Steph.*

ANACALYPTERIA, [illegible] post [illegible] sponsa revelabatur, ut ab omnibus conspiceretur. [illegible] sponsæ ἀνακαλυπτήρια dicuntur. *Pollux.* Vide Cæl. Rhodig. *l.* 21. *c.* 15.

ANACAMPTICA, vide infra *Anaclastica.*

ANACARA, Ital. *Naccara*, crepitaculi seu tympani genus, quod ex una tantum parte est pelle coopertum, ex alia vero in rotunditatem desinit, mercatque [illegible] apud Orientales imprimis ac Teutones. In *Vita Ludov.* [illegible] Anacaris & aliis [illegible] Meursius [illegible] appellari ait, testis quum Curopalata, quum Imperator Constantinopolitanus ante prandium per civitatem progrederetur, tubis anacarisque populum ad concursum commonitum fuisse, in pomeridiano vero egressu, signa hæc data non fuisse, ne quis forte cibatus incomposite ac temere ad Imperatorem accederet, *c.* 5. apud Macros fratres *Hierolex.*

ANACE, urbs Achaiæ. *Steph.*

ANACES, Castor & Pollux sic dicti. *Nic. Lloydius.* Græcè Ἄνακες, [illegible] quam Ἄνακτες, legere mavult *Vossius*) quo nomine [illegible] receptam [illegible] Tyndaridæ dicti sunt, Castor nempe ac Pollux. Itaque Plut. *in Theseo*, [illegible] qui Anaces appellati. Theodoretus [illegible] *l.* 8. [illegible] *Et quidem Tyndaridas Deos vocarunt Græci, & Dioscuros nominarunt, & [illegible] & Anaces.* Ac similiter [illegible] [illegible] Eosque Ἄνακας dictos putabat Eustathius [illegible] quia Græci [illegible] dicant, pro [illegible] [illegible] [illegible] quod ipsum legas apud Plut. in *Theseo*, [illegible] hic arbitratur posse etiam ex eo nomen [illegible] quia procul cernuntur [illegible] seu [illegible] vel ab ἄνω, h. e. *supra*, quia in cœlis conspiciantur. Unde Horat. *l.* 1. *Od.* 3.

Sic fratres Helenæ lucida sidera.

Accuratius vero, qui hac de re disserunt, non solos Tyndaridas Ἄνακας docent fuisse dictos, [illegible] & Tritopatreum, Eubuleum & Dionysium, de quibus sic Cicer. *de Nat. Deorum*, *l.* 3. *c.* 21. [illegible] *etiam apud Græcos multis modis nominantur. Primi tres, qui appellantur Anaces, Athenis ex Jove, Rege antiquissimo, & Proserpina nati, Tritopatreus, Eubuleus, Dionysus. Secundi, Jove tertio nati ex Leda, Castor & Pollux. Tertii dicuntur à nonnullis Alco & Melampus* [illegible] [illegible] Nempe putat eadem Veteres [illegible] principes, qui genus ducerent ab Anac sive Enac, qui & Hebræis, [illegible] LXX. [illegible] Memini Mosis Numeror. *c.* 13. *v.* 33. [illegible] & Jos. *c.* 11. *v.* 21. [illegible] Item *c.* 14. *v.* 15. [illegible] Unde dubium, num maximum staturâ, an dignitate, an utroque dicta? Saltem de dignitate arguit, quasi ab [illegible] nomen acceperit. Unde & Josue *c.* 15. *v.* 13. [illegible] Et forsan *Anaces* Spartæ & Athenis [illegible] Palæstinæ, unde à Josua [illegible] in Græciam concesserint. Num de his autem, quam qui Ἄνακες primi, hi Ἄνακτες postea dicti [illegible] unde Ἄνακες dicantur, liqueat, nempe T. inferior. Sed Cyprii non tam Reges, quam eorum liberi ac fratres, sic appellantur; teste Athenæo *l.* 6. & Harpocratione, qui idem prodidit ab Aristotele *de Cypriorum Rep.* [illegible] Græci vero habeant à Cadmo Phœnice, vel Canaanæis, qui [illegible] Canaaneam occupante, in Græciam profugerunt. Et forsan ex his Spartani, qui ab Abrahamo descendisse videri volebant, si Josepho credimus *Ant. Jud.* *l.* 12. *c.* 5. Nempe parum ex posteris Agarii, aut Cethuræ, partim ex Canaaneis, à Josua fugatis, fuisse videntur, [illegible] ratio facilis redditur, cur Tyndaridas suos Lacones Ἄνακας dixerint. Vide Voss. *de Idolol.* *l.* 1. *c.* 13. Neque vero solum Spartani hi cultu, sed & Athenis templum Dioscurorum fuit, quod Ἀνάκειον vocabatur, teste Pausania in *Atticis*, *Harpocratione* & *Hesychio.* Idem *ibid.* Vide quoque *Anax.*

ANACHARSIS, Philosophus Scytha, matre Græcâ natus, *sapientia* [illegible] quemadmodum scripsit Cicero *l.* 5. *Tuscul.* [illegible] [illegible] Quod mirum est, cum inter Scythas solus fuerit doctus, [illegible] Unde proverbium de raro homine. [illegible] Huius Solonis tempus [illegible] magno [illegible] fuit. [illegible] Scripsit de LL. Scytharum [illegible] Plin. *l.* 7. [illegible] tur. [illegible] [illegible] & [illegible] habuit. [illegible] [illegible] Ardalus Anacharsim [illegible] An apud Scythas [illegible] apud eos esse. [illegible] Omnium, inquit Anacharsis, [illegible] humanæ linguæ. Neque Scythæ [illegible] Græci [illegible] Scythas [illegible] [illegible] [illegible] Tandem vero [illegible] [illegible] velut alii, Athenienses [illegible] [illegible] [illegible] *Anacharsi.* Vide [illegible] Menagium [illegible] Herodot. *l.* 4. Cicer. [illegible] *Nic. Lloydius.*

ANACHIMOSI, populi Africæ, in Insula Madagascar, versus Orientem, & in Meridiem [illegible] prope fontes fluv. *Manaphate*, [illegible]

ANACHIS, unus ex Diis Laribus, apud Ægyptios. [illegible] [illegible] [illegible] Tychen, Heroem, & Anachin, [illegible] [illegible] ab Alex. [illegible] Sed Gyraldus [illegible] Dynamin, Tychen, Eros, & Anance, [illegible] Fortunam, Amorem, Necessitatem [illegible]

ANACHORETA, ex Græco, Ἀναχωρητής, qui in solitudine degit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Anachoretarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Marcus [illegible] [illegible] vocant, [illegible] [illegible] Pauli fuit, ante quem, [illegible] collegit Scaliger in [illegible] Hæc certum, [illegible] potius & persecutio [illegible] Christianis [illegible] [illegible] ut ex Pauli Eremitæ Historia constat. De [illegible] [illegible] Zachar. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & corporis, &c. apud Car. du Fresne [illegible] Vide & Donum. Martinium *Hierolexico*, ut & infra, ubi de *Eremitis* & in voce *Laura.*

ANACINDARAXES, Rex Ninives, Pater Sardanapali. Vide [illegible]

ANACIUM, mons [illegible] Dioscurorum fanum, *Pherecrates*. Hujus etiam meminit Polyæn. [illegible] In Atticis [illegible]

ANACLASTICA, Græcè Ἀνακλαστική, [illegible] Optices. Tota enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quæ [illegible] *Mich.* Kircherus [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Circulorum, [illegible] Ellipseorum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *Magni Anglicani* [illegible] Tandem *Dioptrica*, [illegible] [illegible] [illegible] ostenduntur, [illegible] in *Collegio Soc. Jes.* Majus Angelicalanus [illegible] *A. C.* 1645.

ANACLETUS, Atheniensis, Clementi Papæ, successit, *A. C.* 103. [illegible] Martyrii [illegible] Augustin. *ep.* 165. Baron. *A. C.* 103. [illegible]

ANACLETUS, Antipapa, [illegible] Innocentii II. à Rogerio Neapol. & Siciliæ Rege defensus, excommunicavit Innocentium, [illegible] [illegible] A. C. 1138. [illegible] Victor IV. paulo post [illegible] [illegible] 147.

ANACLINOPALE, Græcè Ἀνακλινοπάλη, [illegible] palæstræ, apud Martialem *l.* 14. *Epigramm.* 201. [illegible]

Non amo, qui vincit, sed qui succumbere novit,

Et melius didicit τὴν ἀνακλινοπάλην.

Nempe Pancratium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Od. 4. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Archilus, apud Oribasium *Collect.* 6. *c.* 27. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Vide Salmasium [illegible] *p.* 250. & infra in vocibus *Lucta, Pancratium, Volutatio* [illegible]

ANACLITERIUM, apud Æl. Spartian. in *Ælio Vero*, *c.* 5. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pars lecti, ad quam pulvinum ponebant, sustinendo capiti. Lectorum enim cum [illegible] [illegible] ad caput [illegible] alterum ad pedes, ad sponsas interiorem & exteriorem [illegible] [illegible] cumbit caput, Græci Ἀνακλιτήριον seu [illegible]

 Romani

Romam [illegible] vel plateam, LXX Interpres. Geneseos, [illegible] a loco. Et erat quidem apud Veteres [illegible] genus, [illegible] quæ [illegible], quidem analecta habebant: ac hujus Veri lectum, quamvis [illegible], magnitudinis fuisse necessium est, atque adeo ad [illegible] tempora mansisse. Nam in amphicephalo [illegible] desiderabatur [illegible] morem, in illo & lavando [illegible] in quo quidem adversis vestigiis jacerent, qui utrimque parte invicem oppositi cubabant, &c. Is. Casaubon. ad l. Salmas. [illegible], quia Græcis frequentius est [illegible] & [illegible], quasi [illegible] & [illegible] lectulique duobus illiusmodi plateis constantes, [illegible] potius dicebatur [illegible], quia [illegible] est cervicalibus [illegible] [illegible]. Nempe, in illa parte lecti, cui caput incumbebat, & cui pulvinus ponebatur, eminentem pluteum ex asseribus compactum erigebant Veteres, quod [illegible] & [illegible] vocabant: Cujusmodi pluteo in hodiernis lectis etiam ad caput fieri solent. Sed & cathedræ ac sellis [illegible] addantur ejusmodi pluteis reclinando. [illegible] Græcis, Unde [illegible] Plutarcho. Hodie [illegible] vel [illegible] Galli vocant: [illegible] fuisse applicatur ad acclinem, [illegible], &c. Vide quoque Salmas. [illegible], & infra, ubi de [illegible] antiquorum.

ANACOLE, Ægei maris insula. [illegible]

ANACOLI, Græcè [illegible], apud Diodorum de camelis, [illegible] quæ verba Salmas. sic reddit [illegible] 49. [illegible] [illegible] tunica [illegible], quæ [illegible] [illegible], sed corporis tenus demissæ [illegible] appellabantur [illegible]. Vide Salmas. ad Solin. p. 987.

ANACREON, Poeta Lyricus, ex Teio, Ioniæ civitate, circa 61. & 62. Olymp. [illegible] ut scriptis, ita & toto vitæ genere, [illegible] alterius. Amavit inter cæteros puerum, nomine Bathyllum, insigni pulchritudine spectabilem. Horatius Epod. Od. 14. v. 9.

Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo

Anacreonta Teium.

Periit strangulatus acino uvæ passæ, ut tradit Plin. l. 7. c. 7. In honore fuit apud Hipparchum, filium Pisistrati & Polycratem Samiorum tyrannum, cujus etiam puerum Smerdiam dilexit. Ælian. l. 9. c. 4. Hujus poema totum amatorium est, ut scribit Cicero, & lascivia plenum. Cæterum de Anacreonte, unà cum reliquis Græcis, ac Latinis Poetis veteribus, quorum scripta extant, non alibi [illegible]. Vide etiam Herodotum, Pausan. in Att. l. 1. Strab. l. 14. Ælian. hist. var. l. 9. c. 4. Plin. l. 7. c. 7. Voss. de Poet. Græc. c. 4. [illegible]

ANACRUSTA, Græcè [illegible] dicuntur, quæ sursum impulsa pectine à staminibus olim percutiebantur, ac terebantur, de quibus vide infra, ubi de Recta Tunica, & de Textoria Arte, item in voce [illegible]. Sic Laconicæ claves [illegible] dictæ, quod claustro immissæ [illegible] repagulum, donec ex [illegible] exiret. Vide Salmas. [illegible].

ANACTEUS, vide infrà Anax.

ANACTORIA, urbs ad ostium Sinus Ambracii, Corinthiis & Corcyræis olim communis, & hinc dissidiorum frequens materies. Hæc ab Atheniensibus capta, Acarnanas incolas accepit, Thucyd. l. 1. c. 24. Plin. l. 4. c. 1. Pausan. l. 5. Augustum hanc coloniam Nicopolim, prope Actium deduxisse refert, quod Strab. confirmat, l. 10.

ANACTORIA, civitas Molossorum in Epiro, & insula, quæ postea Miletus dicta est. Plin. l. 5. c. 29. Anactorium dicitur Plauto Pœnul. Prol. v. 87. Strabonis, & Plutarcho. [illegible], hodie. Populi Anactorii [illegible] dicuntur. Sil. Ital. l. 15. v. 299.

Hinc & Anactoria [illegible]

Porrò Anactorium, ut scribit Herodotus, fuit templum Cereris in Eleusine. Pollux pro adyto accipit, sed tunc est [illegible]. Laurentius [illegible] est Boreburum oppid. in eo tractu.

ANADEMA, genus mitræ. Jul. Pollux, l. 7. c. 22. Mitras & Anademata conjungit. Dionys. Lambin. ad l. 4. de Rer. Nat. T. Lucretii Cari, v. 1122.

Et bene parta patrum fiunt Anademata mitræ.

ANADYOMENE de qua Plin. l. 35. c. 10. Venerem exeuntem è mari D. Augustus dicavit in delubro patris Cæsaris, quæ Anadyomene vocatur, versibus Græcis [illegible] & opus & pictorem collaudantibus. Corruptam hujus inferiorem partem, qui reficeret non [illegible] reperiri. [illegible] tabula carie, aliamque pro ea Nero substituit, Dorothei manu. Meminit [illegible] & Ausonius [illegible].

ANÆA, urbs Cariæ, in ora occidentali contra Samum insulam ab ANÆA, Amazonum una, sic dicta. Populi Anæitæ [illegible], ANÆI [illegible] vocantur.

ANATHA, Armeniæ majoris oppidum, quod ab Euphrate alluitur. Plin. l. 5. c. 24.

ANAGAL, [illegible], populi Americæ, in Brasilia, versus [illegible] [illegible].

ANAGALLIS, [illegible], non Agalli, ut est apud [illegible]. Fieri potest, ut anagallis [illegible] [illegible], [illegible] Lenticulis lentis, [illegible].

ANAGALLIS, Herba [illegible].

ANAGARUM, Urbs [illegible] insigne, & victoria Petri, [illegible] Castellæ Regis, contra Henricum Fratrem, A. C. 1367. sita est, in Regovia provinc. Castellæ adjuncta. Alias Nacera dicitur.

ANAGELIUM, vulgo Anachelum, oppid. Hiberniæ, in Ultonia provinc. & Comitatu [illegible]. 25. milliar. Angl. ab Armacho in ortum, 10. autem, à Newriaco in Boream distans.

ANAGLYPHA, Græcè [illegible], vasa cælata, sculpta, quæ sculpturæ genus Itali basso rilievo dicitur. [illegible] [illegible], Auctor [illegible] vel [illegible]. Hæc in [illegible]. Anaglypha [illegible] Vetus Interpres Juvenalis Sat. 14. v. 62. Hic [illegible] argentum, [illegible] figulis. Virg. [illegible] Æn. v. 267.

Et aspera signis.

Quod exprimit Metellus in Quirinalibus,

[illegible] anaglypha, &c.

Sic [illegible] anaglypha meminit, in [illegible], Anastasius Bibliothecarius: [illegible], Auctor Vitæ Odilonis Abbatis Cluniacensis c. 23. [illegible], Vita Urbani Episcopi Lingon. c. 1. [illegible] anaglypha [illegible], Ratbertus de Casibus S. Galli, c. 1. &c. Quæ [illegible], dixit Plinius l. 33. c. 11. Anaglypha [illegible] Sidonius Apollinaris l. 9. Ep. 13.

[illegible]

Anaglyptica metalla,

[illegible]

[illegible]

Ubi Macer Anaglyptica male & contra metri genium legit, in suo Hierolex. Vide quoque Car. du Fresne in Glossario. Salmasio Anaglypta & Anaglyphia, à vasis prostypis & ectypis distincta erant. Toreuticæ etiam Artis cum duo modi methodique fuisse videantur, una quæ argentum in ipso corpore scyphi excuderet & sigillis eminentibus excalperet; altera quæ sigilla seorsim facta argento vel auro includeret atque illigaret, per illam Artem, quam [illegible] vocarunt: Illa Anaglypha vocabantur, Plinius [illegible]. [illegible] Anaglypta, [illegible] picturæ [illegible]. Vas [illegible] ipsum argenteum in asperitatem excussum & sigillatum cælabatur, figuris extantibus, unde [illegible] vel anaglyptum dicebatur. Eodem modo vasa lignea exsculpebantur. De quo modo cælandi capienda ejusdem hæc verba, [illegible] Calamis & Antipater, [illegible] Fabrum [illegible] Stratonici. Eodem referendæ patinæ corymbis & hederis & [illegible], à genere cælaturæ sic dictæ, quæ corymbos & hederas & silicem herbam in scypho exprimeret exsculptæ [illegible], &c. Illa vero Emblemata & Crustæ dicebantur: quæ quod illigarentur & immitterentur vasis & scyphis, etiam iterum poterant ac revelli, cum Anaglypha detrahi nequirent. Sed & Anaglypha à Catagliphis distinguenda, quorum illa eminentibus sigillis expressa, hæc depressis fulcis & imaginum cavatis lacunis sculpta: At utraque [illegible] sunt, Latinis quoque sculpta & insculpta, &c. Vide Salmas. laudatum, ad Solin. p. 1045. & infrà ubi de Cælatura.

ANAGNIA, civitas Hernicorum in Latio, ubi Antonius sorore Augusti contemptâ, & Cleopatrâ in uxorem ductâ, monetam feriri jussit. Virg. Æn. l. 7. v. 684.

... Quos roscida rivis

Hernica saxa colunt, quos dives Anagnia pascit.

Sil. Ital. l. 8. v. 393.

Hernicaque impressi radentes vomere saxa,

Quos [illegible] Anagnia glebis.

Idem postea, l. 12. v. 532

[illegible]

Dorso [illegible] Anagnia glebis.

Strabo l. 5. [illegible] vocat. Urbs hodie Episcopalis est, Alexandri IV. Bonifacii VIII. Gregorii IX. & Innocentii III. natalibus clara. Populi Anagnini Livio l. 9. c. 42. & Plinio l. 3. c. 5. Diodor. Sic. autem l. 20. [illegible]. Longitud. 37. 02. latitud. 41. 40. Vide Anagnium.

ANAGNIUM, seu Anagnia in Hernicis, vide ibi. Urbs alias Latii, nunc Campaniæ Romanæ Episcopalis sub Pontifice. Semidiruta jacet, à paucis habitata, inter Signiam ad Occasum & Ferentinum ad Ortum.

ANAGNIUS Johannes, vide Johannes.

ANAGNOSTES, nomen servi literati apud Romanos, memoratur Varrone apud Cicer. Famil. l. 5. Ep. 9. [illegible] servus Anagnostes [illegible] Varrone [illegible]. Plinio Lector vocatur, l. 8. Ep. 1. [illegible] Lector, [illegible], [illegible]. Officium ejus erat, cœnante Domino, [illegible] quiddam prælegere, & fuisse in omnium vi[illegible] e Studiosorum [illegible], de quibus [illegible] mentio fit. [illegible] in Domo Cæsarum Liberti à Studiis [illegible] fuere. Sueton. in Claudio c. 28. [illegible] Polybium à studiis, qui sæpe inter duos Consules ambulabat. Etiam Lemnus [illegible] apud eundem Imperatorem, eodem munere functus est, ut patet ex veteri hac saxo.

TI. CLAUDIUS
LEMNUS
DIVI CLAUDII
AUGUSTI LIB.
A STUDIIS.

Sed & in privatorum familiis hujusmodi servos fuisse, certum. Pignorius de servis. Vide quoque Alex. ab Alexandro, Meursium [illegible] Auctor Philolog. c. 1. Auctores Notit. ad [illegible] in Annot. c. 13. In Ecclesia Romana Anagnostes, seu Lector, unus erat ex quatuor minoribus Ordinibus, Communionis Romanæ cujus soli in Euchologio Græcorum mentio est; unde [illegible], [illegible] ac Acoluthi, apud Græcos [illegible]. Vide infra in voce Lector. Hinc, [illegible] tum [illegible] idem id omne est, quod legitur [illegible]. Unde pro Epistola, aut quovis scripto, [illegible] l. 2. Ep. 4. & l. 8. Ep. 5. Gregorius Magnus [illegible] l. 2. Ep. 15. Anagnosticos, [illegible] tempus [illegible] ultra excellens,

Neapolitanâ quidem [illegible] Car. du Fresne *Gloss.* Vide quoque infra in voce [illegible]

ANAGNOSTES Theodorus, vide *Theodorus*.

ANAGNUTES, populi Galliæ, in Aquitania, ubi nunc *Pays d'Aunis*, regio juxta Oceanum, inter Rupellensem & Santonensem provincias. Vide [illegible]

ANAGOGITIS Gemma, [illegible] Deorum Manium [illegible] quam usum olim adhibebant. Plin. *l.* 37. *c.* 11. [illegible] Cicero *l.* 1. *Tusc.* [illegible]

[illegible]

Vide Salmas. [illegible] p. 1291.

ANAGRATÆ, castrum antiquum Galliæ, jam olim dirutum, in eremo [illegible] Vosago, [illegible] ubi duæ cellæ Monachorum [illegible] appellantur. Hic Columbanus [illegible] memoratur, apud Jonam [illegible] Vide Hadr. Vales. *Notit.* Gall.

ANAGYRUS, pars tribûs Erechtheidis, ubi plurima anagyris nascitur [illegible] Erat ea [illegible] cum [illegible] proverbium [illegible] *Anagyrum* [illegible] Anagyrum [illegible] & [illegible] erat Ceres [illegible] Plutarch. [illegible] Hic templum erat Cereris [illegible] Lampetron [illegible] *Anagyrasius* [illegible] in lapide veteri Athenis,

ΕΡΕΧΘΗΙΣ ΑΝΔΡΩΝ ΕΝΙΚΑ
ΕΝΕΤΗΣ [illegible] ΑΝΑΓΥ
ΡΑΣΙΟΣ [illegible]
ΑΡΑΤΟΣ [illegible]
ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ ΗΡΧΕΝ.

Ubi supplet Jac. Sponius,

ERECHTEIS TRIBUS VICIT
ENETEES FIL. MENITIS ANA
GYRASII EDIDIT
ARATUS CANTICUM COMPOSUIT
NICOMACHO ARCHONTE.

Vide apud eund. duas alias *Inscriptiones Itiner. Græciæ Part.* 3.

ANAHARATH, Latinè [illegible] civitas in tribu Issachar. Josue c. 19. v. 19.

ANAITICA, Regio Armeniæ, apud Plin. *l.* 5. c. 24. ubi de Euphrate, [illegible] Salmas. ad Solin. p. 854. Vide [illegible]

ANAITIS, Dea, quam Armenii [illegible] colunt [illegible] Strab. *l.* 11. [illegible] Plin. *l.* 33. *c.* 4. [illegible]

ANALECTA, [illegible] Græco-Latinæ, Budæi, [illegible] & Constant. [illegible] à Jeanne Corspino A. C. [illegible] apud Marcum [illegible]

ANALECTÆ, apud Romanos, dicebantur servi, qui ciborum reliquias, aut ea, quæ exciderant de mensa, colligere solebant. [illegible]

Erat quidem in plurimis triclinijs, in pavimento, [illegible] pavimentum [illegible] & [illegible] Verum non [illegible] & reliquias subinde colligerent [illegible] Horat. *l.* 2. *Sat.* 8. v. 10.

Hic ubi sublatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Ad quæ & [illegible] teste Jul. Basil. apud Senecam *l.* 4. *Controv.* 25. Vide [illegible]

ANALEMMA, Græcè Ἀνάλημμα, apud Vitruvium *l.* 9. c. 4. [illegible] Nempe [illegible] à Solstitio [illegible] Horologium [illegible] Vide Salmas. ad *Solin.* p. 739. & seqq. ut & infra, in voce *Horographia*.

ANALITÆ, Arabiæ Felicis populi. Plin. *l.* 6. c. 28.

ANALIUS, vel ARALIUS, vel ARATIUS quintus Assyriorum Rex post Ninum [illegible] regnavit annos 40. usque ad A. M. [illegible] 160. [illegible] Euseb. *in Chron.*

ANALOGIUM, Græcè ἀναλογεῖον, [illegible] Analogium [illegible] Ecclesia Romana [illegible] A. C. 1169. [illegible] Car. du Fresne *Glossar.* [illegible]

ANALPHABETUS, Græcè Ἀναλφάβητος, i. e. illiteratus, [illegible] Imperator [illegible] apud [illegible]

ANAM & [illegible] Rabbini [illegible] s. Sadducæismi instauratore. [illegible]

ANAMÆON, [illegible] quidam, à quo *Mæones* populi dicti.

ANAMANI, populi Galliæ Cispadanæ. Aliter *Ananes* & *Ana-*

[illegible], insula. [illegible] Placentinus & Status Basle- [illegible].

ANAMASCIA, [illegible].

ANAMASIS, Ægypti Rex, qui & [illegible] dicitur. Vide supra.

ANAMELECH, [illegible].

ANAMIM, [illegible], fil. Misraim. [illegible].

ANAMIS, [illegible], in Sinum Per- sicum. [illegible].

ANAN, [illegible], Nomen vi- ri. [illegible].

ANANCÆUM, Græcè [illegible], locus [illegible] apud Græcos, [illegible] apud Plin. [illegible]. Quade re vide infra in voce [illegible]. [illegible] in voce [illegible]. A [illegible] necessitarum vinculis, varius [illegible], [illegible] & aliis Magicis defixionibus, qui solvere credebatur, [illegible] eadem dictus est, ut docet Salmas. ad [illegible] & seqq. Vide quoque [illegible].

ANANCITIS Gemma, vide [illegible].

ANANDIA, seu VALLIS ANANDI, vulgò ANANDAL, provinc. Scotiæ meridionalis, [illegible] populi. Sita est inter provincias [illegible] ad Oceanum, & [illegible] ad Ortum.

ANANDUS, vulgò ANAN, fluv. Scotiæ meridionalis in Anandia provincia Anandum alluens, & in sinum [illegible] se exonerans, versus mare Hibernicum. Oritur in montibus, prope fontes Cludæ fluvii.

ANANELUS, infimo loco, Babylone natus, summus Judæorum Sacerdos, ab Herode constitutus, ab eodemque mox [illegible] Aristobulus, Mariamnes frater, quem Alexandra mater, Cleopatra intercedente, ad Pontificatum omni studio promovebat, [illegible]. Joseph. Jud. Antiq. l. 15. c. 2.

ANANI, [illegible], filius Elioenai filii Naariæ. 1. Paral. c. 3. v. 24.

ANANIA, vel ANANIAS, Latinè [illegible], [illegible] Regis Oziæ. 2. Paral. c. 26 v. 11. [illegible]. Nomen etiam civitatis, in qua [illegible]. Nehem. [illegible].

ANANIA Laurentius, Calaber Geographus è civitate Taberna, scripsit de Fabrica [illegible]. Italicè. Qui liber Venetiis, A. C. 1582. prodiit.

ANANIAS, [illegible], ut Paulo [illegible]. Item Sacerdos [illegible]. Joseph. [illegible]. Item [illegible].

ANANIENSIS, [illegible].

ANANUM, [illegible] Anandia provincia [illegible].

ANANUS, I. seu ANNAS, Sacerdos summus Judæorum, [illegible]. Joseph. [illegible]. Act. c. 4. v. 6.

ANANUS, II. filius prioris, Sadducæus, Sacerdos summus [illegible]. Joseph. [illegible] Antiq. l. 20. [illegible].

ANANUS, III. Sacerdos summus [illegible].

ANANUS, Alexandriæ Episcopus, post Marcum Evangelistam, [illegible].

ANAPÆSTONISMOS, [illegible] Plin. l. 2. c. 181. Sic enim [illegible].

ANAPHE, insula sponte in mari enata. Plin. l. [illegible] c. 87. [illegible] Apollonium [illegible] 4.

[illegible]

[illegible]

Vide Steph. [illegible] Apolline [illegible] est [illegible]. Ovid. Apollon. [illegible] 4. [illegible].

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Idem. [illegible] Itemque [illegible]. Quæ tota verba [illegible]. Cur autem [illegible] Apollo [illegible]. Si Hegesandro credimus, cum quidam [illegible], ita Athenæus l. 9. Hodie Nazo dicitur. Ejus meminit Ovid. Met. l. 7. v. 461.

[illegible] Nic. [illegible].

ANAPHLYSTUS, Græce [illegible], [illegible] Athenas, ab [illegible], Herc. filio [illegible], dicta. Oppidulum [illegible] Athenas, versus promontor. [illegible], apud [illegible]. Anaphlystus celebre [illegible]. Cæterùm, [illegible] Deorum [illegible], quæ [illegible]. [illegible] ΦΘΗΝΟΣ ΑΡΧΟΝΤΟΣ [illegible] ΑΝΑΦΛΥΣΤΙΟΣ [illegible], [illegible]. Alias duas vide [illegible].

ANAPHLONESIS, Græcè [illegible] exercitium vocis de quo [illegible].

ANAPIAS, vel ANAPIS, vide [illegible].

ANAPLISTUS, seu ANAPLYSTUS, [illegible] munici- pium, [illegible], [illegible] argentifodinæ. [illegible] Antiochus [illegible]. [illegible] Vide supra.

ANAPLUS, [illegible], ab eo ad 4. mill. pass. distans [illegible].

ANAPUIA, provinc. Venezuelæ, in America meridionali, [illegible], versus montes S. [illegible]. [illegible] 40. [illegible] leucis, ab ora maris Borealis, in Ortum.

ANAPUS, Siciliæ fluv. juxta Syracusas paludem [illegible]. Vide de illo Ovid. [illegible], vulgari vocabulo [illegible]. Ejus meminit [illegible].

[illegible]

Ovid. [illegible]

[illegible]

Sil. Ital. l. 14. v. 516.

[illegible], & Anapus, & Ortygia, Arethuse.

Ælian. Var. Hist. l. 2. c. 33. [illegible]. Situm [illegible] Thucyd. l. 6. [illegible]. Pratum [illegible] est [illegible] Anapum, [illegible], ut nunc vocant, [illegible]. [illegible] Anapi [illegible] Syracusanis, circa Anapum, vel ex Theocrito [illegible] est, [illegible] Cyclopum terræ [illegible] Anapum [illegible] Polyphemo ad Anapum [illegible]. Verba sunt:

[illegible]

[illegible]

Item fluv. Epiri, [illegible] Stratum urbem fluens, ab ea 10. stadiis distans, teste [illegible].

ANAQUITUS, Campus Americæ, in Peruvia & Regione Quito, [illegible] Pizarrum Hispanos, magna [illegible] clade, A. C. 1546.

ANARGYRI, Græcè [illegible]. Quomodo Cosmas & Damianus, in [illegible] Græca & Romana [illegible], quod absque argento [illegible]. [illegible] Martyres Romani, quorum memoria prima Julii, iidem ex parte tertia, recti

recte scribatur, utique *Mendrypadissimus*. Tetrarchiae, *Cosba* & [illegible] Arabia [illegible] [illegible] Medi [illegible] Chrysostomo [illegible] [illegible] & Joan[illegible] [illegible] Sampson, [illegible] [illegible] [illegible] Cosmae & Damiani [illegible] Anthimus, Leontius & Euprepius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Diomedes, Thallelaeus, Tryphon [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ANARIACÆ, populi ad mare Caspium incolentes, ortum versus. *Strabo*, [illegible] Plinius [illegible]

ANARIUM, oppid. Armeniae majoris inter Arsaniam fluv. & Araxem [illegible]

ANARRYSIS, secundus dies Apaturiorum (vide *Apaturia*) quo sacrificabant Tribules Jovi Sociali & Palladi. Nam ut Scholiastes [illegible] exponit, [illegible] [illegible] [illegible] Atque hoc est, quod Homerus dicit [illegible] [illegible] Nam [illegible] quando Diis superis sacrificabant, hostiam [illegible] [illegible] [illegible] Eustath. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Igitur [illegible] est, hostiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deorum superum, quales sunt Jupiter & Pallas, quibus hac Anarrysi die sacrificabatur. [illegible]

ANARTES, Caesari, *l. 6. Bell. Gall. c. 25.* Strabonis [illegible] forte, in Albaniae Scythiae [illegible] [illegible] & Ptol. [illegible] [illegible] apud Caesar. [illegible] legendum, ut [illegible] [illegible] [illegible] Daciae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Hercynia sylva. [illegible] [illegible] [illegible] Valachiae, & Transylvaniae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & Danubium, prope Hercyniam sylvam [illegible] [illegible] *Idem.*

ANAS, Urbes duae Arabiae desertae. Una ad Euphratem, altera ad [illegible] *Da Val.*

ANAS, Hispaniae [illegible] [illegible] Hispanis, *Rio Guadiana* dicitur, ab Arabibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per Metellinum & Badajoz, [illegible] & [illegible] Algarbiae & Andalusiae ad mare [illegible] Pro[illegible] [illegible] [illegible] & post [illegible] milliaria apud [illegible] [illegible] Hinc Hispani inter tria sua memorabilia [illegible] [illegible] pontem se habere jactant, super quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Plin. [illegible] Pomp. Mela [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Anas [illegible] inter Tagum, & Baetim medius [illegible] a Baetica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Anas fluvius, propter [illegible] [illegible] [illegible] Maxime, cum Baetae [illegible] [illegible] [illegible] & Oceano [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Martiale [illegible] Sed [illegible] [illegible] [illegible] Punice [illegible] [illegible] dictus est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] verbum est, & [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] Arabes de Diabolo [illegible] quasi in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Plin. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Secundum Auctorem Anonymum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in agro [illegible] [illegible] 35. [illegible] inter urbem [illegible] [illegible] Merida [illegible] [illegible] Olivenzam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] terrae se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad Metellinum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Hispaniae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per secundum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Georgio ab Austria Praeposito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Mediterraneum & Mare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *Mund. subterr. l. 3. c. 3. [illegible]*

ANAS, Stadus Etr. apud Livium *l. 24.* quem *Anatim* vocat.

ANASSUS, fluv. Carnorum Venetiae [illegible] Plin. [illegible] [illegible] [illegible]

ANASTASIA vel ANASTASIOPOLIS, civitas Mesopotamiae, apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ANASTASIMOS, [illegible] [illegible] [illegible] Resurrectionis Christi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per hanc Dominicam [illegible] [illegible] [illegible]

ANASTASIS, nomen Templi, ab Helena Constantini M. matre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Heraclii Imperatoris [illegible] &c. Anastasiam autem crucem, in Æde Anastasis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Heraclium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & in urbem Hierosolymam denuo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alexandrinum, sed & [illegible] Constantinopolim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Heraclius [illegible] Heraclius igitur, cum Syroë [illegible] Rege foedere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pater ejus Chosroës anno 3. Imperii [illegible] [illegible] Hierosolymis in Persas abduxerat, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Constantinopolim relegavit: Reddidit [illegible] eidem imperante Heraclio [illegible] hanc Modestum Patriarcham tradit [illegible] Tyrius. Vide Car. du Fresne *Dissertat. de [illegible]* [illegible]

ANASTASIUS, I. post Zenonem, Imperator, ope Ariadnes Imperatoris ex Silentiario factus, Longino Zenonis fratre [illegible] imperii [illegible] ratione dejecto. Primis Imperii annis laudatus, abolito ambitu & sublato Chrysargyro, quod nomen exactionis erat, benignus & liberalis. Post in contrarium versus, Constantinopolitanis, Longinum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & Acephalae [illegible] [illegible] Euphemium & Macedonium Episcopos [illegible] [illegible] [illegible] &c. Sed [illegible] bellis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se coactus est, & Constantinopolim [illegible] [illegible] [illegible] qui Vitalianus Constantinopolim [illegible] [illegible] [illegible] insignis Mathematicus, cum ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] A.C. 518. Imperii 27. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Marcum & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Papae Symmacho [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Greg. Turonens. *l. 2. c. 38.* [illegible] [illegible]

ANASTASIUS, II. prius [illegible], Secretarius Philippici Imperatoris, [illegible] [illegible] & [illegible] Ducem [illegible] contra Saracenos missum [illegible] [illegible] Rhodi [illegible] [illegible] Theodosium quartum, Imperatorem creant. Qui [illegible] post [illegible] [illegible] [illegible] Anastasium tonsum in monasterium detrusit, imperii anno 3. A.C. 715.

ANASTASIUS, I. Papa Romanus post Siricium, A.C. 398. Obiit A.C. 402. Hieronymo laudatus, ep. 16. Augustin. ep. 165. Socr. *l. 7. c. 9.* Sozom. *l. 8. c. 24.* Theodoret. *l. 5. c. 23.*

ANASTASIUS, II. post Gelasium, Pontifex, circa A.C. 496. [illegible] Eutychianismum propendit [illegible] [illegible] [illegible] loco, [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] Theodor. Lect. *l. 2.*

ANASTASIUS, III. Romanus, Luciani f. Sergio III. successit, qui in gratiam Berengarii Regis Papiensi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Regium, [illegible] [illegible] [illegible] & in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Anonym. *c. 16.* Baron. A.C. 911. [illegible]

ANASTASIUS, Antipapa, contra Benedictum III. creatus, mox Roma pulsus est. [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] Baron. A.C. 855. [illegible] 16.

ANASTASIUS, Patriarcha Constantinopolitan. A.C. 458. [illegible] [illegible] [illegible] Nicaenae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Concilio Chalcedonensi. [illegible] [illegible] [illegible] Sectio 7. Vide Bellarm. de Scr. Eccl.

ANASTASIUS, Patriarcha Constantinopolitan. Germano [illegible] [illegible] a Constantino Copronymo [illegible] [illegible] expeditus est. Zonar. Theophyl. A.C. 730. 752. 754.

ANASTASIUS, Episcopus Antiochenus. [illegible] a Justino in exilium ejectus, & ab eodem restitutus. A.C. 593. Niceph.

cepr. l. 9. c. 44. Sigebert. de Scr. Eccl. c. 42.

ANASTASIUS, [illegible], Heraclio Imperatori pollicitus, se Concilio Chalcedonensi [illegible], in Patriarcham Antiochenum [illegible], [illegible], & Imperatore seducto, Orientem turbavit. Baron. [illegible].

ANASTASIUS, Historicus, qui praeceptoris sui Maximi vitam [illegible] A. C. [illegible].

ANASTASIUS, [illegible], composuit [illegible], super Dionysio, & [illegible] Gaulhaber [illegible].

ANASTASIUS, Abbas [illegible] contra Judaeos, vide tom. 4. [illegible]. Item, Fratres Palaestinae, ab Anastasio Imperatore [illegible].

ANASTASIUS, Abbas Romanus, ordinis S. Benedicti, Presbyter Cardinalis tituli S. Marcelli, & Bibliothecarius Gregorii IV. A [illegible] IV. in Synodo Romana exauctoratus, eo quod, contra [illegible] decreta, Ecclesiam suam [illegible] deseruisset. [illegible] Quae posteriora de Anastasio Antipapa [illegible], [illegible].

ANASTASIUS, Monachus Casinensis, & Cardinalis, ac Bibliothecarius Stephani II. Papae, A. C. 754.

ANASTASIUS, Historicus [illegible], qui vitam Gregorii Nazianzeni, a Gregorio Presbytero Graece scriptam, Latine transtulit. Vixit circa A. C. [illegible].

ANASTASIUS, auctor praescriptionis quadraginta annorum [illegible], Gotofredus [illegible]. Calvinum [illegible].

ANASTUS, fluv. oritur ex Alpibus Carnicis, in confinio Carinthiae, prope [illegible], Plavi fluvio exceptusque [illegible], Belluno, Calonum & Cardevalium, & propter [illegible] labitur. Hinc per Marchiam Tarvisinam fluens, ibi in Adriaticum se exonerat. Vide Anassus.

ANATARCAE, veteri Geographo, ipso Anariacae, quos vide.

ANATES de Faraones, Aegypti, apud Fredericum II. de Venat. l. 1. c. 23. [illegible]. Car. du Fresne Gloss.

ANATETARTA, urbs Cariae, Episcopalis sub Archiepiscopo Stauropolitano, teste Miraeo.

ANATH, Latine responsio, sive canticum, aut afflictio, vel paupertas, pater Samgar Judicis Israel. Judic. 3. v. 31.

ANATHA, urbs quam [illegible] Tyros vocat. Steph.

ANATHEMA, ut & Devotio ac Sacrum, interdum rem pietatis ergo Numini sacratam, interdum diris onustam denotat, cum scil. [illegible] devovebatur, haec ut malorum Vindici, illa ut bonorum Auctori Conservatorique. Unde & Hebraeum חרם Cherem, [illegible]. Nempe [illegible] apud Hebraeos [illegible] quod Numini [illegible] devovebatur, ut v. 28. c. 27. Levitici [illegible] bello [illegible] devovebant [illegible] quod [illegible] sed [illegible] de Hiericho urbe, Josuae c. 6. v. 17. Et sit urbs haec anathema sive Cherem, ipsa & omnia, quae in ea, [illegible] argentum atque aurum, [illegible] Domino consecrabantur [illegible] in thesaurum Domini. Ubi urbs illa [illegible] anathema [illegible] in vindictam hostium, ita tamen, ut metalla in Victoris potestatem redacta, anathemata fierent primi generis, utpote Domino sacra & in sacros usus servanda, caeterae tam personae (excepta Rahab) quam res [illegible] modo disperderentur [illegible] ut ex Achanis historia patet. Atque [illegible] publica hic [illegible] sive Regis, sive Senedrii, anathemata [illegible] bellum gerebant, sive [illegible] Mizpa, Judic. c. 21. v. [illegible] illud Saulis Regis [illegible] 1. Sam. c. 14. v. 24. [illegible] et excommunicatio [illegible] & anathema, quo [illegible] qui [illegible] devovebantur [illegible]. Exempla [illegible].

[illegible]

[illegible] Jerarent. [illegible], quo admissi in Essaeorum sectam se obligabant,

ut videre est apud Josephum de B. J. [illegible] c. 12. Denique quid [illegible] Hebraei [illegible]. Vide et Hebraeos [illegible] Hebraeis [illegible]. [illegible].

[illegible]

[illegible] ANATHEMA [illegible] Judaeis & [illegible] solemus in [illegible] formula [illegible]. Apud Matthaeum c. 26. v. 74. de Petro [illegible]

[illegible]

Ardebat [illegible] Hebraice Cherem, atque ea [illegible]

tunt, [illegible]: Atque unde [illegible], pro perdere poni cœpit, [illegible] à [illegible] adscribitur [illegible]. Nec [illegible] diversæ [illegible] & [illegible] esse. Namque [illegible] prorsus [illegible], quod significat [illegible], quod [illegible] seorsum [illegible] causa [illegible] præpositionis [illegible] utrumque &c. Vide Salmas. [illegible] & seqq. [illegible] Tileman [illegible], inter alia, vocem [illegible], etiam [illegible], deprehendit apud Patrum quosdam sed & utramque vocem aliquando apud eosdem promiscuè usurpari, notat.

ANATHOTH, civitas 3. milliaribus ab Hierosolymis distans. Esa. 10. v. 30. Item fil. Becher, filii Benjamin. 1. Paral. c. 7. v. 9.

ANATILI, populi Galliæ Narbonensis, ubi nunc *la Crau & la Camargue*, partes Provinciæ in ora maritima ad ostia Rhodani fluvii.

ANATILIA, oppid. Galliæ Narbonensis, Plin. l. 3. c. 4. Vulgò *S. Gilles*, quod ibi S. Ægidius vitam egerit solitariam. longitud. 25. 2. latitud. 42. 44.

ANATILORUM Regio, *Ptol. Provence* Jo. Peldo vocatur. Vide [illegible].

ANATIS, Mauritaniæ Tingitanæ fluv. Plin. l. 5. c. 1. & Solin. c. 17. [illegible] hodie, teste *Marmol*, vide etiam suprà *Ana*, Scaliæ fluv.

ANATOLE, una horarum, quarum varia nomina distribuuntur ab Hygino *fab.* 183. Item nomen montis, circa Gangem fluv. qui & [illegible], in quo Sol Anaxibiam nympham compressit, ut scribit Plut. *de Montib.*

ANATOLIA, Gall. ANATOLIE & NATOLIE, pars Asiæ, alter [illegible]. Alus, præter Asiam minorem, Cappadociam, Galatiam, Paphlagoniam, Pontum, Bithyniam, Lyciam, Pamphyliam & Ciliciam continet. Quidquid nempe inter Pontum Euxinum & mare Mediterraneum quod Cyprum alluit, intercipitur. Fortè, ab [illegible] Constantinopolitanis [illegible] est. *Nic. Lloydius.* Aliud dicitur, quod Mari Mediterraneo [illegible] Europæis ad Ortum objaceat, planè ac hodie [illegible] *Levante*, h. e. *Oriens*, si habet, cujus nomine partes Asiæ Mari Mediterraneo vicinas plaique remotiores ab Occidente Insulas [illegible], intelligunt. Terminatur ab Ortu Armenia & parte Syriæ, cætera Pontus Euxinus, Propontis, Archipelagus & Mare Mediterraneum cingunt. Provinciæ olim ejus numeratæ, Primò Pontus & Bithynia. 2. Asia minor, in specie sic dicta [illegible] & totam [illegible] ita vocatam valere est [illegible] complectens Phrygia, Mysia, Lydia, Caria, item Æolis, Doris & Ionia, à Græcis olim habitatæ. 3. Lycia, 4. Pamphylia. 5. Cilicia, quam Belliæ [illegible] Lugdunensi territorio in Gallia assimilat Belonius *Observation.* l. 2. c. [illegible]. 6. Cappadocia. 7. Galatia & Paphlagonia. Quibus ferè respondent,

Provinciæ Anatoliæ regionis hodie ita dictæ:

Chiutale.	*Menteseli.*
Becsangil, Sarcum & Gres[illegible]	*Caramania.*
	Amasia, Anadole, Sivas
Aidinelle	*& Genech.*
Rum, Bosli.	

Medus seculis Imperatorum Græcorum, aliis divisionibus distracta fuit, tubique Imperium Trapezuntinum, à Trapezunte, sede regia, quæ hodie *Trebisonde*, ita dictum. In [illegible], aut Ponto urbes sunt [illegible], quæ olim Chalcedon, Nicomedia, Prusa seu [illegible] &c. In Asia minore seu [illegible] Smyrna. Au[illegible] Anonymus *Hist. Terr. Orbis Geogr. & Civ.* Vide quoque hic infra.

ANATOLICA Diœcesis, Græcè [illegible] & [illegible], Latinè *Oriens* & *Orientalis provincia*, non fuit eadem cum Asia Minore, ut quidem Constantinus contendit de [illegible], nec eadem cum Asiana Diœcesi, sed [illegible] & media [illegible] etiam Arcadio [illegible] regnante, nomine [illegible], seu *Oriente*, provinciæ intra terminos XV. intelligebantur. [illegible], Phœnice, Syria, Cilicia, Cyprus, *Arabia*, [illegible], [illegible], [illegible] *Salutaris*, *Osrhoena*, *Mesopotamia* & [illegible], in *Notit. Imp.* sub Arcadio composita. Quas etiam omnes sub se habebat ille, qui *Comes Orientis* dicebatur: Magister Militum eadem per Orientem similiter militibus, per universas illas locatis provincias, præsidebat. Eædem in spiritualibus Antiocheno Patriarchæ suberant, qui propterea dicebatur [illegible] & [illegible]. Hinc & [illegible] & [illegible], qui sub Patriarchæ [illegible] erant, nec quicquam habebant commune cum Asianis, qui Constantinopolitanum Patriarcham agnoscebant. *Notitia* vero provincias Romanas, decem tantum Orientis provincias numerat, eas sic nominat, *In Oriente N. N. Syria* [illegible], [illegible] *Syria Palæstina*, *Phœnice*, [illegible], *Cilicia* [illegible] *Taurum*, *Cyprus*, *Mesopotamia* [illegible] *Tigrim* vel [illegible], *Euphratensis*, *Osrhoena*, [illegible]. At infimis Græcis & eadem Imperii temporibus Minor Asia seu potius pars ejus altera [illegible], i. e. [illegible], hodieque *Natolia* appellata: citeam Constantinopolin [illegible] provincia Orientalis [illegible], quinque his gentibus constabat, *Phrygia*, *Lycaonibus*, *Isauris*, *Pamphylia* & *Pisidis*. Altera vero pars ejusdem Asiæ, nempe citerior, [illegible], h. e. [illegible] *provincia*, est appellata, quæ sub se continebat *Mysiam*, *Lydiam*, *Cariam*, *Ioniam* & *Phrygiam Minorem*. Qua de re vide plura [illegible] Salmas. *ad Solin.* p. 804. & seqq.

ANATOLICUM Thema, apud Constantinum Porphyrogenitam, ea pars Asiæ minoris quam Turcæ [illegible] vocant. Vide [illegible], & [illegible].

ANATOLIUS, Consul Romanus Valentiniani Aug. 5. collega.

ANATOLIUS Alexandrinus, successor Eusebii, in Episcopatu [illegible], [illegible]. Orator insignis, Mathematicus excellens, Philosophus, [illegible] doctissimus [illegible] temporibus [illegible] sed [illegible]. Euseb. [illegible] A. C. [illegible] Hieronym. de [illegible]. Trith. *de script. Eccl.* Voss. [illegible] c. [illegible]

ANATOLIUS, Diaconus Romanus A. C. 553. Item Dux copiarum Theodosii II. Imperatoris contra Persas, Saracenos & Isauros, Anno Marcellini [illegible]

ANATOLIUS, [illegible] Diaconus, apud Imperatorem primum, dein Patriarcha Constantinop. [illegible] tamen. Obiit A. C. 458. [illegible] Chalced. [illegible]

ANATOLIUS, [illegible] dignitate Antiochiæ [illegible]. Sed deprehensus, [illegible] à Tiberio II. Constantinopolin accersitus est, & a [illegible]. Baron. A. C. [illegible]

ANATOMICI seu Dissectores, Medicorum genus, de quibus infrà, voce *Medic.*

ANAVA, urbs Phrygiæ. *Steph.*

ANAVE, provinc. [illegible] Parthici, unum ex duodeviginti regnis Parthorum, quorum meminit, recenset, in libello [illegible] *Spaticos*.

ANAUCHIDAS luctator insignis. Pausan. *Eliac. poster.*

ANAUDOMA, oppidum Syenitarum. Plin. l. 6. c. 29.

ANAURUS, fluv. Thessaliæ, ortus in Pelio monte, sic dictus, quod ex se neque auram, neque nebulam mittat. Lucan. l. 6. v. 369.

> *Quique nec humentes nebulas, nec rore madentem*
>
> *Aëra, nec tenues ventos [illegible] Anauros.*

Lege *suspirat*. Videtur autem in Lucani [illegible] destringi meritò virgula debere, inquit doctissimus Turnebus l. [illegible] Anaurus enim ab eo, ut Thessaliæ fluv. recensetur, & tamen, quod sciam, nec Strabo, nec Plinius eum nominat in Thessalia reddendis. Videtur autem eum in errorem induxisse Apollonius Rhodius l. 1 *Argonaut.* cujus versus est:

> [illegible] Ἀναύρου.

Sed eo nomine, non perennis; intelligis fluv. sed torrens & hybernus intelligitur, vel [illegible] ejus hæc verba sunt: [illegible] Quin ex eo nomen habere videtur, quod nullas gignat auras. Lucanum tamen [illegible] testibus absolvere possumus. Callimacho v. g. *hymno in Dian.*

> [illegible]

Copiis interpretatur [illegible] Ἄναυρος. Quin & *Hesychius*: [illegible], Troadis fluv. ad Idam montem, ubi Paris paternas pascebat oves, ut scribit Coluthus Theb. *de raptu Helenæ*. *Nic. Lloydius.*

ANAUSIS, Alanorum & Heniochorum Rex, procus Medeæ, postea à Styro rivali interfectus. Val. Flacc. *Argonaut.* l. 6. v. 43.

> *Miserat ardentes, mox ipse secutus, Alanos,*
>
> *Heniochosque truces, [illegible] Anausis;*
>
> *Pacta quod [illegible] Medea tyranno.*

ANAX, Cœli & Terræ fil. à quo Miletus olim dicta fuit *Anactoria*. Indidem [illegible] putaverim, quod, apud Poëtarum antiquissimos, non [illegible] in honore fuit, tanquam sacrum & augustum, Regibusque, & Heroibus peculiare. [illegible] Dioscuros [illegible] idem dictos esse consentaneum est, quod statura & majestate cæteris mortalibus antellarent. Cicer. l. 3. de Nat. Deor. author est, primos [illegible] ex Jove antiquissimo Rege & Proserpina natos, Athenis [illegible] fuisse appellatos. Cum vero plures Dioscuros fuisse constet, idem nomen etiam Tyndaridis [illegible], Plutarchus in *Theseo*, ubi causam quoque exponit appellationis: [illegible] [illegible] Ἄνακες [illegible] Καὶ [illegible]. Τὸ γὰρ ἄνω [illegible] Ἄνακας [illegible]. [illegible] appellati, vel propter [illegible], vel ob curam operamque, quam adhibuerunt, ne quis [illegible], [illegible] urbe [illegible], quem illi duxerant ad recuperandam Helenam [illegible] [illegible], qui [illegible]. & [illegible] Reges [illegible] *Anax* [illegible] vocant. Sunt autem qui dicant, sic appellatos propter [illegible] [illegible] Ad posteriorem nominis rationem fortè respicit Horat. l. 1. *Od.* 3. v. 2.

> *Sic fratres Helenæ lucida sidera.*

Eustathius ad *Odyss.* [illegible] probat etymon, quod Plut. priore loco ponit: [illegible], inquit, [illegible]. Quo sensu ab Herodoto & Thucydide usurpatum esse, testis est [illegible] l. 2. Pindarus *Pythion.* [illegible], quem Pollucem nominant, sic tamen, ut etiam de Castore intelligi debeat, non Ἄνακα, aut Ἄνακας, sed [illegible] vocat. Quem secutus est Tzetzes ad *Lycophronem*: [illegible] Διοσκούρων [illegible]. Divinos autem honores Tyndaridis habitos, non Lacedæmone modò, sed etiam Athenis, ostendit Theodoretus l. 8. de cur. Græc. affect. [illegible] In tantum, ut dies festum dicerent, quod [illegible], Ἀνάκεια nuncupârunt. Julius Pollux l. 1. c. 1. Pausanias iidem

loc.

[illegible] Illius verba sunt. [illegible] Hujus [illegible] Nic. [illegible].

ANAX, apud Gregorium Turonensem de Gloria Confess. c. 8. [illegible] deinceps, e quo vasa [illegible], ut colligere est ex Hyper. Episcoporum Autissiodor. In qua [illegible], ut [illegible], vasis aliis adjungitur [illegible]. [illegible] Ubi vasa illa anaces eadem, fuisse [illegible] vel [illegible], atque adeo nominis suffire, ac ea quæ *ανακα* vocat Plautus in *Rudente, Act.* 2. *sc.* 3. v. 33.

Credo hercle anacem datam quod biberet.

Alii legunt *ανακα*. Certe, ut ab *[illegible]*, sic ab anace, *anacem* esse potest. Et Plautinum vocabuli vestigium agnoscit in Glosf. Latino Græc. Car. du Fresne, ubi pro *Apodes*, [illegible], legit, *[illegible]* &c. Sed & Altasserra, apud Gregorium M. *l.* 4. *Ep.* 40. anacem legendum censet, [illegible] anacem [illegible] ubi [illegible], vasa si [illegible] pariter interpretatur, sic nuncupata ab Attica regione & ab [illegible], vocem, *[illegible]* vel *Hanap* Gallicum, pro [illegible] grandiore, inde deductam putat. Sic itaque [illegible] fuisse in [illegible] quædam argentea, vel vas quoddam argenteum, [illegible], cum in Historia Episcoporum præfatâ, pondus observetur, proinde ac aureorum & argenteorum calculorum. [illegible] Hipp[illegible] appellat amorem [illegible] & [illegible] esse [illegible], sed an ea nomenclatura Gregorii adhuc ævo in usu fuerit, incertum, Car. du Fresne *Glossar.*

ANAXAGORAS, fil. Megapenthis, patri in Argivorum regno successit. Abas, avo ejus Præto. Melampus sibi tertiam partem regni, tertiam fratri [illegible], ut ejus filias melancholiâ laborantes ([illegible] esse credebantur) sanaret, obtinuit, Pausan. *p.* 116. Illi successit Alector, quem vide.

ANAXAGORAS Clazomenius Philosophus, Anaximenis discipulus, ob ingenii subtilitatem, *[illegible]* dictus, in Physicis præcellens, Socratis, Periclis, Euripidis Præceptor. Hic non modo generis gloriâ & divitiis, verùm animi [illegible] magnitudine clarissimus, totum patrimonium suis sponte reliquit. & cùm ab eis negligentiæ insimularetur, *Quid ergo*, inquit, *non vos [illegible]?* Mox abscedens, ad speculandam rerum naturam se contulit, studiô doctrinarum flagrans, rerumque tum privatæ, tum publicæ omnino negligens, & adeo incuriosus, ut eundem quempiam compellanti; *Nullane tibi patriæ cura est?* dixerit, *Mihi verò patriæ cura, &c quidem summa est*: digitum in cœlum intendens. Cùm autem post diutinam peregrinationem, quam in Ægyptum inspiciendi, sapientiam illorum addiscendi cupidus, susceperat, in patriam rediisset, possessionesque desertas vidisset, *Non essem*, inquit, *ego salvus, nisi istæ periissent.* Qui pluris faciens culturam ingenii, quàm prædiorum, famam consecutus est inter Philosophos, non tamen apud Apollonium Tyaneum: Sic enim Suidas in Ἀναξαγόρας: [illegible] Idem unum esse Deum agnovit, (fulmine proin, juxta Lucani figmentum, à Jove percussus) & cœlestium literarum scientiâ prædixisse fertur, quibus diebus saxum è sole esset casurum. Plin. *l.* 2. *c.* 58. Lunæ quoque defectus primum communicâsse eum, ait Plut. *in Nicia*, idque ex eo probat, quòd, cùm Nicias, rebus malè gestis, Siciliam deserere decrevisset, & noctu fortè Luna defecisset, omnes milites ejus propter rei ignorantiam, quam paulò antè Anaxagoras eliminerat, turbati, [illegible] aliquod sibi portendi arbitrati sunt. De illo Tullius *l.* 4. *Academ. Qu. c.* 23. *&* 31. *Anaxagoras nivem nigram dixit esse; ferres me si ego idem dixissem?* Argumentum ejus autem erat hujusmodi, referente Sexto Empirico *Pyrrhon. Hypotyp.* *l. c.* 13. [illegible] Lactantius *l.* 3. *c.* 23. [illegible] Idem primus, *Homeri poema de virtute & justitia compositum esse*, dixit, [illegible] Ejus meminit Lucretius *l.* 1. *v.* 829.

Nunc & Anaxagoræ scrutemur ὁμοιομέρειαν.

Est autem *ὁμοιομέρεια*, *partium similitudo*. Eâ voce utitur Justinus Martyr, [illegible] Sunt autem *ὁμοιομερῆ* partes simplices, & inter se similes, quas Medici similares vocant. Talis est caro, cartilago, nervus, vena, arteria, membrana, ligamentum, os. Quæ verò partes ex his compositæ sunt, dissimilaresque dicuntur, *ἀνομοιομερῆ* Græcis vocantur, talis oculus, manus, pes. Sed ad Anaxagoram redeamus, cujus memorem præclarum dictum refert Cicer. Tuscul. *l.* 1. *c.* 43. *Præclare*, inquit, *Anaxagoras, qui cùm Lampsaci moreretur, quærentibus amicis, vellétne Clazomenas, in patriam, si quid accidisset, auferri? Nihil necesse est*, inquit, *Undique enim ad inferos tantundem viæ est.* Rogantibus verum principibus, [illegible] mandaret [illegible], ferunt, *ut pueri [illegible]*, [illegible] Quæ consuetudo Lampsa[illegible] est. Obiit an. ætat. 63. Olymp. 88. [illegible] *M.* 3626. Urb. Cond. 324. [illegible] Pausan. & Diog. Laertium [illegible] Plut. in Nicia, [illegible] eodem nomine alii tres, Statuarius Æginetes, [illegible] Pausan. *l.* 5. Alius, cujus meminit [illegible], Tertius Grammaticus, Zenodoti discipulus. Quibus adde quartum Argivorum Regem, de quo Pausan. *in Corinth.*

ANAXAGORAS, fil. [illegible] Ephesii, qui cum fratribus [illegible] Diodoto, Hegesiam Ephesi tyrannum è medio sustulit. Vide [illegible].

ANAXANDER, Eurycratis fil. [illegible] Eurycratidæ, Herodoto *l.* 7. Spartæ Rex, ab Eurysthene XII. collega Anaxidami Prochidæ, Pausan. *in Laconicis*. Hic interrogatus, quare Lacedæmonii nullum congererent thesaurum, respondit, ne aurum custodes corrumperentur, Plut. *[illegible] Lac.* 34. Eo regnante, bellum Messenicum II. ferbuit, captum annô post Ithomes excidium 39. anno 4. Olymp. 23. tum etiam Messenii Aristomene duce [illegible] à Lacedæmoniis defecerant. Et primo quidem ad Deras pugnatum, annô 1. Olymp. 24. ubi neutris adscripta victoria, ac Aristomenes præclara edidit facinora. Anno sequente cum utrinque [illegible] accessissent, prœlio ad Apri monumentum, quod vidit Aristomenes lectissimis Messeniæ juvenibus 80. stipatus contra Anaxandri cohortem in acie steti: quam cum [illegible], [illegible] alios jubet, ipse [illegible] atque alios [illegible], donec hostes penitus in fugam vertit. Quos, dum palantes agit, scutum amisit, non nisi post [illegible] in Trophonii adytum, recuperatum. Post quæ, collectis Messeniis, assumptâque juvenum manu, quos circum se habere solebat, sub vesperam ad Pharas contendit Laconiæ oppidum, quod direptum, [illegible] prædâ redeuntem à tergo urgebat: verum Aristomenes Regem [illegible] & [illegible] est, donec natem [illegible] jaculo trajecta, retrocedere cum prædâ coactus sit. Tertiô belli annô prodit fine Aristocratis Arcadis, pecuniâ à Spartanis corrupti, ad Magnam Fossam prœlio commisso, Aristomenes fugere coactus, in Iram montem se recepit: indeque ex Laconico prædas frequentes egit. Triennio exacto, annô 2. Olymp. 25. cum Anaxandro & Anaxidamo ambobus Regibus congressus, & percussus ictu lapidis capite concidens, cum 50. de suis captus, Spartam pertractus & [illegible] conjectus est. E qua foveâ tantum non miraculô liber varia porrò præclare egit, donec Irâ captâ, secundum hoc Messeniorum & Laconum bellum finem habuit annô 1. Olymp. 28. Quin tacitè Aristomenes hominibus 500 selectis, quibus se Arcades [illegible] obtulerant in facinoris societatem: Spartam invadendi consilium cepit, dum Lacedæmoniorum pars magna rapiendis Messeniorum rebus adhuc occupata esset. Verum Aristocrates pretium [illegible] Lacedæmoniis rem prodidit: utrumque proditionis indiciô ea rescripta, Anaxandri Regis epistolâ interceptâ, detectô. Arcades itaque proditorem lapidibus obrutum & insepultum, extra fines abjecerunt: Messenii verò, quotquot ad Iram & alibi relicti, à Lacedæmoniis, in publicorum [illegible], numerum conscripti sunt. &c. Pausan. *Messeniacis*, Successorem habuit filium Eurycratidam, quem vide.

ANAXANDER, Megalopolitanum, ut videtur, Dux, à Thebanis ad Telphusam captus, Diodor. Sic. *l.* 16. *c.* 103.

ANAXANDRIDES, fil. Leontis, Pater Cleomenis I. & Leonidæ, Herodot. *l.* 17. Lacedæmoniorum Rex, ab Eurysthene xv. Solus Lacedæmoniorum duas uxores simul habuit, & duas domos simul inhabitavit. Pausan. *ubi supra*. Plut. *apophth. Lac.* 33.

ANAXANDRIDES, Comicus Rhodius, tempore Philippi Macedonis, docuit fabulas 65. vicit 10. Suidas. [illegible] h. e. *primus amores & virginum stupra in scenam introduxit.* Item alius Historicus, qui conscripsit librum [illegible] In eorum primo sententia, unde ortum proverbium: [illegible]. Narrat hoc collector Proverbiorum, quæ è Bibliothecâ Vaticana edidit Schottus. p. 255. *Nic. Lloydius.*

ANAXARCHUS, Philosophus Abderita, sectator Democriti; habuit inimicum Nicocreontem Cypri tyrannum, cujus caput quia deesse convivio regali dixerat, interrogatus ab Alexandro M. apud quem summo loco erat, post hujus mortem à tyranno comprehensus, contusione in pilam [illegible], [illegible] mortarium [illegible] vocant, donec secretò caller[illegible], adeo [illegible] pertulit asperrima [illegible] illud memorabile [illegible] plicaret: [illegible] Ἀναξάρχου [illegible] h. e. *Tunde Anaxarchi [illegible], Anaxarchum vero [illegible].* Ad ultimum, amputationem linguæ minitante tyranno, præmorsam dentibus abscissam, & commanducatam in os ejus in faciem conspuisse dicitur. Ovidius in *Ibin v.* 571.

Aut, ut Anaxarchus, pilâ mergaris in altâ,
Ictaque, pro solitis frugibus ossa sonent.

Ad quem locum vetus Scholiastes: *Anaxarchus in mortario positus fuit, & [illegible]*. Plutarch. [illegible] Anaxarchus [illegible] (Nicocreontem [illegible]) [illegible]. Tertullianus in Apologetico: *Anaxarchus, cum in exitum [illegible], Tunde, tunde, inquit, Anaxarchi folliculum, Anaxarchum enim non tundis.* Origenes contra Celsum *l.* 6. [illegible] Clemens Alexand. Strom. *l.* 4. [illegible] Meminit Nemesius quoque, *de Natura Hominis*, [illegible] caussam aliam reddit: [illegible] Ex quibus locis patet, [illegible] legendum esse apud Laertium, [illegible]. Vide [illegible] in libro *Quod omnis probus liber*, Gregor. Nazianz. *Ep.* 58. Theodoret. *Serm.* 8. Cicer. *l.* 2. *de Nat. Deor.* [illegible] *l.* 2. Tuscul. *c.* 22. Val. Max. *l.* 3. *c.* 3. Diog. Laërtius, [illegible], Plut. *in Alexandro*, Arrian. *l.* 4. Floruit Olymp. 114. Suidas. [illegible].

ANAXARCHUS, Thebanorum Dux, Thucydidi, *Hist. de bell. Pelopon.* [illegible] memoratus.

ANAXARETE, puella Cypria ex Salamine oppid. formâ insignis, & regio [illegible], [illegible] Iphis [illegible] juvenis [illegible] & ab ea [illegible] haberetur, dolore impatiens [illegible] ad [illegible], quo [illegible] Anaxarete [illegible], [illegible] in saxum conversa est. Ovid. *Met. l.* 14. *v.* 748.

Eora

Post rus vicina domus, quâ flebilis ibat
Pompa, [illegible]
Venit, Anaxarete, quam jam [illegible]
Mota tamen, Videamus, ait, [illegible]
[illegible]
Vixque bene [illegible]
[illegible]
Induta palli[illegible]
[illegible]
Hoc quoque non potuit: paulatim [illegible] in artus,
Quod [illegible]

ANAXENOR, citharœdus, quem Tyana civitas valdè extulit, sed magis M. Antonius, qui quatuor civitatum ei tributa legenda dedit. Strabo l. 14.

ANAXIAS, Ducis Thebanorum nomen. Pausan. l. 3.

ANAXIBIA, soror Agamemnonis. Pausan. l. 2.

ANAXIBIUS, Byzantiorum navarchus.

ANAXIBIUS, Laco, præsidii Abydeni præfectus, de quo Polyænus l. 1. cap. 44. c. 9. in Iphicrate. Ubi vitiosè legitur [illegible]. Vide de eo quoque Frontinum l. 1. c. 4. Exempl. 7. & l. 2. c. 5. Exempl. 41.

ANAXICRATES, Atheniensium Archon. Pausan. l. 3.

ANAXIDAMUS, Zeuxidami fil. post Patrem, Spartanorum Rex, ex Proclidarum Familia XI. Anaxandri Eurysthenidæ collega, sub quibus Messenii à Lacedæmoniis [illegible] bello Messeniaco II anno [illegible] 4. Olymp. 23. [illegible] Aristomene Messenius res præclarissimas gessit, Lacedæmonii Tyrtæi Atheniensis Poetæ consiliis & cohortationibus [illegible], prostitutione dein Virginum Lacænarum, tandem proditione Aristocratis Arcadis usi, Iram ceperunt & Messenios demum [illegible] in publicorum servorum numerum conscripserunt, vide [illegible], [illegible], Eira, Messene, &c. Pausan. in Laconic. Habuit fil. Archidamum II. successorem.

ANAXILAS, Poeta Comicus, de quo vide Voss. de Poet. Græc. p. 45.

ANAXILAS, vel ANAXILAUS, Messenius, Rheginorum tyrannus, Zanclen bellô cepit, Olymp. 20. & Messanam appellari jussit. Joh. Marshamus Zanclæos à Tyranno navali prælio superatos notat, circa idem tempus annum nempe 1. Olymp. 20. quo Navale prælium quoque commissum est inter Corinthios & Corcyræos, quod omnium, quæ nostri [illegible] judicat Thucydides l. 1. Utrique autem prior erat Salmanasari & Tyriorum naumachia, ut idem Marshamus docet [illegible], Sec. XVII. Fuit autem Anaxilas [illegible] cum cæterorum tyrannorum crudelitate certans, moderationis suæ haud mediocrem fructum tulit: quippe decedens, cum filios parvulos reliquisset, tutelamque eorum Micalo (aliis Smicytho) spectatæ fidei servo commissiet, tantus amor memoriæ eius apud omnes fuit, ut parere servo, quàm deserere Regis filios mallent, principesque civitatis obliti dignitatis suæ, regni majestatem administrari per servum paterentur. Is verò tutelam sancte gessit, & perductis in ætatem pueris, & bona, & imperium tradidit, deinde parvo viatico sumptô, profectus est Olympiam, ibique summâ tranquillitate consenuit. Pausan. in Messen. Justin. l. 4. c. 2. Macrob. Saturn. l. 1. c. 11. Fuit autem Anaxilas hic quartus ab Alcidamida (qui post Aristodemi Messeniorum Regis mortem, Ithome expugnatâ, è Messenia Rhegium commigraverat) & Messenios, bello II debellatos à Lacedæmoniis in Italiam accersivit Zanclæorum, quibuscum tum illi res erat, agrum optimum traditurum [illegible] pollicitus, si secum hostem conficerent. Quod cum placuisset Messeniis, hi terra, ille mari hostem devicêre, obsessamque deinde urbem captamque deditione, pro Zancle Messenem appellârunt. Vide Marshamum præfat. d. l. ubi de Bello Messeniaco Secundo.

ANAXILAS, vel ANAXILAUS, Magus, ab Augusto totâ Italiâ pulsus. Larissâ oriundus erat, & sectator Pythagoræ. Euseb. in Chron. Item, Historicus, apud Dionys. Halicarn. l. 1. Item, Medicus, Plin. l. 19. c. 1. & l. 25. c. 13. & l. 35. c. 15. Plures vide apud Plut. in Alcibiad. & Apophth. Lac. c. 35. &c. Vide Anaxilaum.

ANAXILAUS, Lacedæmonius, cujus meminit. Plut. in Alcib.

ANAXILAUS, Historicus, cujus meminit Dionys. Halicarn. initio Antiqu. Rom. ubi eum dicit, præterquam historiæ suæ à vituperatione aliorum orsum esse, idemque factum esse à Theopompo, quorum neutrum se imitari velle. Neque alium putat Voss. l. 3. de Histor. Græc. p. 110. Anaxilaum, ex quo Myronem fuisse Arcadem, Laërtius refert, in Myrone. At alius est Anaxilas Comicus, cujus fabulas longè plurimas citat Athenæus, qui Anaxilas dicitur Suidæ, & Etymologo, de quo suprà. Alius est etiam Anaxilaus Medicus, quem laudat Plinius l. 19. c. 1. & l. 25. c. 13. & l. 35. c. 8.

ANAXILIDES, de Philosophis libros conscripsit, quorum secundum citat Laërtius, in Platone. De hoc B. Hieronym. contra Jovinianum, scribit, quod in l. 2. Philosophiæ [illegible], Platonis matrem phantasmate Apollinis oppressam fuisse, & inde sapientiæ principem Platonem arbitraretur. Vide Diog. Laërt. in Platone.

ANAXIMANDER, Milesius Philosophus, Thaletis sodalis, auditor, ac successor, Claruit tempore Servii Tullii Romanor. Regis. Primus terræ, marisque circuitum descripsit, & sphæram construxit. Cylindri formæ terram esse asseruit, tantæ profunditatis, ut ad altitudinem profunditas tertia inveniatur. Is infinitatem rerum posuit, qui omnia nascerentur. Cicer. Acad. Q. l. 4. c. 37. Horologium & Gnomonem invenit, primus etiam Geographicam tabulam edidit, Strabo ex Eratosthene. Opinatus est, nativos fuisse Deos, longis intervallis orientes, occidentesque. Idem ex aqua, terraque calefacta homines exortos esse putavit. Denique Lacedæmoniis fertur prædixisse, ut urbem ac tecta custodirent, quod instaret terræ motus, ac tunc urbs eorum tota corruit, & Taygeta montis magna pars ad formam puppis eminens abrupta, cladem insuper cumulatiùs oppressit. Plin. l. 2. c. 79. Diog. Laërtius l. 2. &c. Vide Anaxim.

ANAXIMANDER, Anaximandri fil. Milesius junior, temporibus Artaxerxis Mnemonis. [illegible] scripsit, teste Suidâ in Anax. Vide Voss. de Hist. Græc. l. 1. c. 6. Augustin. l. 8. de Civ. Dei. c. 2. Plut. [illegible] c. 8. & l. 3. c. 50. Strabo in l. 1.

ANAXIMENES, Philosophus Eurystrati filius, Eurystrato, [illegible] Anaximandri discipulus & successor, eo die obiit, quo Sardes captæ est, & Crœsus à Cyro victus. Hic principium rerum aërem opinatus est, eumque esse infinitum, qualitatibus tamen [illegible], [illegible], ac rarefieri, ut cuncta gigni putavit: Motum vero ab æterno esse dixit: Terram ex aëre [illegible], primam omnium factam, latam, magnam, ideoque non ab [illegible] super aëre vehi, contineri. Solem, Lunam, cæteraque stella [illegible] habere, Aërem Deum esse statuebat. Cicer. Acad. Q. l. 4. c. 37. & l. 1. de Nat. Deor. c. 10. Plinius Solarii manualis auctorem extitit. &c. Diog. Laert. [illegible] l. 2. Augustin. de Civ. Dei. l. 8. c. 2. Plin. l. 2. c. 70. Voss. [illegible] Philos. [illegible] 14. [illegible]

ANAXIMENES, Aristoclis filius, Lampsacenus orator, discipulus Diogenis Cynici, & Zoili Amphipolitani Grammatici filius, qui Homerum maledictis est insectatus. Præceptor fuit Alexandri Macedonis, ipsum etiam in bellum secutus est. Hic Regem Alexandrum, Lampsacenis iratum, hujusmodi arte circumvenit. Cùm Lampsaceni Persarum partibus studerent, Alexander ira præter modum inflammatus, minabatur se gravissimis quibusque malis ipsos affecturum. [illegible] uxorem [illegible], & patriæ funditus evertendæ manifesto periculo versantes, Anaximenem miserunt Alexandro supplicaturum, ut sibi deprecanti parceret. Alexander autem re cognovisset, quâ de causa ille veniret, per Deos juravit, se prorsus [illegible] precibus facturum. Anaximenes vero hoc beneficium, inquit, ô Rex, mihi largiare, ut uxores, & liberos Lampsacenorum in servitutem abstrahas, eorum templa incendas, & urbem solo æques. Alexander verò, cùm nihil haberet, quod adversus hoc excogitaret callidè, aut quod contra moliretur, cùm etiam jurisjurandi necessitate constrictus teneretur, Lampsacenis invitus veniam dedit. Hæc Suidas. Eandem historiam habes apud Pausan. l. 6. Is etiam, testibus duobus præd[illegible], primus dicitur instituisse, orationes extemporales, & declamationes, exercitationis gratiâ. Vide Diog. Laërt. l. 2. Adscribunt huic quidam Rhetoricam Aristotelis, Pausan. l. 2. & 6. Strabo, l. 13. Fabius l. 3. c. 5. Val. Max. l. 7. c. 3. ex. 15. Freinshem. Suppl. in Curt. l. 2. c. 2. Voss. de Hist. Græc. l. 1. c. 10. Cæterùm de variis Anaximenibus vide Meursium, in Notis ad Chalcidium, [illegible] Addam solùm, Anaximenem Lampl. juniorem, hujus ex sorore nepotem, Historicum & Orat. sub Ptolomæo Lago, cujus scripta Veteribus frequenter laudantur. Athen. l. 12. Clem. Alex. Stromat. l. 6. Voss. l. 1. c. 11. Hist. Græc. Nic. Henelius.

ANAXIPOLIS, Thasius, Poeta Comicus, de quo Plin. l. 14. c. 14. in recentib. editionibus: *[illegible] fuerunt [illegible] apparet [illegible] Anaxipolis Thasius.*

Quæque Thasii vini inde depromam,

Falerni bima. Hujus meminit M. Varro l. 1. c. 1. & Columella l. 1. c. 1. inter R. R. scriptores. Vide Voss. de Poet. Græc. p. 68. & 69. & infrà Anazipolis.

ANAXIPPUS, Myndius, Herculi statuam consecravit. Pausan. Eliac. 2.

ANAXIPPUS, Novæ Comœdiæ scriptor, floruit temporibus Antigoni ac Demetrii Poliorcetæ. Dicere solebat, Philosophos in sermone tantùm sapientes esse, in vitæ verò actionibus insipientes. Multæ illius fabulæ recensentur ab Athenæo. Suid. Voss. de Poet. Græc. [illegible] 8. &c.

ANAXIRHOE, Coronii filia, Epei uxor. Pausan. Eliac. 1.

ANAXIS, Bœotus Historicus, historiam suam perduxit usque ad Olym. 104. ac imperium Philippi Amyntæ filii, teste Diodorô Sic. extremô l. 15.

ANAXITHEA, Danais, ex Jove peperit Olenum. Steph. in Ὤλενος.

ANAXIUS, fluvius per Feltrensem agrum fluens.

ANAXO, Alcæi filia, quam quidam Alcmenæ matrem faciunt, non Lysidicen sororem Pitthei ex Pelope & Hippodamiâ, sicut vult Plut.

ANAXUS, vulgò la Piave, fluv. Italiæ. Vide Anassum.

ANAXYRIDES, seu Antapodia, virilis calceamenti genus, vide infrà voce Vir.

ANAZARBUS, urbs Ciliciæ, Stephano Anazarba, ad Pyramum fluv. à conditore ejusdem nominis sic dicta. Oppiani Poëtæ & Dioscoridis rei herbariæ peritissimi patria. Plin. l. 5. c. 27. eam Cæsaream Augustam suo tempore, & Suidas Diocæsaream olim fuisse dictam, ait, cujus in hoc tractu meminit Ptol. Azar hodiè Molerno, aliis Acar. Vide Carol. Steph. & Davity, in Cilicia. Populi Anazarbeni. Plin. [illegible] longitud. 64. 20. latitud. 38. 10.

ANAZIPOLIS, melius per x, Poëta Græcus de Agricultura scripsit, cui quidam attribuunt vectum, apud Plin. l. 14. c. 14. Voss. de Poet. Græc. c. 8. qui eum sub Ptolomæo Lathuro floruisse conjicit. Vide suprà Anaxipolis.

ANCA vel ANCA MEGAREB, h. e. Occidentis, apud Arabes avis fabulosæ nomen, quam tantæ molis esse fingunt, ut ova pariat montium instar, & rapiat elephantes, eâdem facilitate, quâ mures milvus. Addunt, cum volat, ex alis ejus fragorem audiri tanquam torrentis, vivere annos mille, & cum feminâ sua copulari circa annum vitæ quingentesimum: fuisse autem abundantiùs inter homines, sed quum aliquando Sponsam unà cum monilibus suis

[illegible] Imperatorum esse Hanani ex Saphanim filium, Brochetanus [illegible]. Deinde [illegible] hominum [illegible], inquit, [illegible] Arabs, cum [illegible] [illegible] aquas [illegible]. Unde colligere est, licet [illegible] tamen [illegible] pro vera [illegible] suum. Vide [illegible] l. 6. c. 14.

ANCÆUS, Lycurgi & Antinoes filius, patria Tegeates, unus ex Argonautis. Hyginus in Fab. Pausan. l. 14. Orpheus in Argonaut.

[illegible]

Apollonius l. 1. [illegible]

[illegible]

Ubi Scholiast. [illegible]

ANCÆUS, Neptuni & Astypalææ fil. patria Samius, alias Rex Sami, qui & ipse inter Argonautas ab Hygino [illegible] numeratur, Cui, defuncto Tiphy, navis gubernandæ munus mandatum est, teste [illegible]. Is [illegible] agriculturæ studiosus fuit: Quum autem vineam plantaret, nimium gravi labore servos premebat. Quare illorum quidam dixit: Dominum ex illa vinea fructum nunquam percepturum. Ancæus vero, posteaquam uva maturuit, ipse vindemiabat, confectoque vino [illegible], vinum ex lacu sibi hauriri jussit, increpans eum, qui futurum prædixerat, nunquam ejus vineæ vinum biberet. Poculum igitur cum ori admoveret, dictum servi in memoriam revocavit. Cui servus,

Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου,

h. e.

Multa cadunt inter calicem supremaque labra.

His vero dictis, quidam accurrit, nuntians quendam maximum aprum vineam ingressum illam vastare totam. Itaque abjecto Ancæus poculo, ad aprum festinavit, ab eoque dente ictus interiit. Unde natum est proverbium, in eos, quibus præter spem aliquid evenit; Quod sic è Græco in Latinum Cato vertit, *Multum interesse inter os & offam.* Vide Natal. Com. l. 7. c. 2. Cave autem, ne Ancæum hunc confundas cum eo, qui ab apro Calydonio percussus, fuit. Is enim Parrhasius Ovidio l. 8. Met. Fab. 4. v. 315. dicitur:

Penelopesque socer cum Parrhasio Ancæo.

Alius fuit Pleuronius, Argonauta quoque. Orpheus loc. cit.

Ἀγκαῖός τ' ἤλυθε Πλευρώνιος, [illegible]

[illegible]

Nic. Lloydius.

ANCALITES, populi in Anglia, Trinobantibus, Bibrogis, Cassiis, & Cenimagnis proximi. Cæsar Comm. l. 5. c. 21. *The Hundred of Henly.* Camden.

ANCAMARI, populi Americæ meridionalis, prope flum. Maderam, qui postea cadit in fluv. Amazonum, in Cayana provinc. Alias Ancamares.

ANCAMIA, vulgò *l'Isle d'Ancam*, Insula Sinarum oblonga, in littore provinc. Cantonensis.

ANCARA, civitas Italiæ. Steph.

ANCARIA, Dea ab Asculanis populis colebatur, tanquam tutelaris, ne hostium incursu vastarentur. Alex. ab Alex. [illegible] scribit Cæl. Rhodig. l. 22. c. 3. Vide Tertull. Apolog. c. 24. Turneb. adversar. l. 17. c. 24. Pamelium c. 24. Apol. n. 387. Nic. Lloydius.

ANCARIUS, Judæorum Deus, Martiali l. 11. Epigr. 95. de Theodoro Judæo,

---- *jura, verpe, per Ancharium:*

Sic enim legit Is. Vossius, seu *ancarium*, observans in optimo codice Thuaneo, jam ante annos 800. exarato, *Ancharium* legi, cum vulgò *Anchialum* habeatur. Significat autem vox asinum, qui [illegible] est [illegible]. Unde Lucilius.

Hic ingens [illegible] è [illegible] æque [illegible],
. . . Concursans velut ancarius clareque quiritans, &c.

Nempe atrocis hujus calumniæ labe Judæos aspergere conabantur Ethnici, ut asinum pro Deo ab ipsis coli per summam impudentiam scripserint. Primus fabulæ architectus Apion fuit, Grammaticus Ægyptius, sub Tiberio, Cajo & Claudio, qui edito contra Judæos libro asseruit, eos in *ipso Templi sacrario asini caput collocasse & colere* --- additque, ex Idumæa urbe Dora *Zabidum quendam* [illegible] *ad templum venisse & aureum detraxisse* [illegible] *caput & [illegible] Doram velociter [illegible].* Eum secutus Damocritus Historicus l. de Judæis, [illegible] *aureum asini caput adorasse*, tradidit, et hostias humanas immolasse addens, ut ex Suida discimus voce [illegible], qui proin Judæorum illos, qui religionem suam [illegible], [illegible] per synagogas eorum solemnia sabbathi die [illegible], adnotat in Zenon. Rationem adfert Plutarchus Sympos. l. 4. quæst. 5. [illegible] *Asinum, quæ olim* [illegible] *aquæ [illegible]*. Et latine Corn. Tacitus Histor. l. 5. c. 4. quem vide. Unde factum, ut Christianis etiam id objicerent, ut videre est apud Tertullianum Apologet. c. 16. & Cæcilium Ethnicum in Octavio Minucii. Quin & Tertullian. ubi modo, picturæ meminit à quodam propositæ cum blasphema hac inscriptione, *Deus Christianorum* [illegible] ubi Vossius legendum putat, [illegible] [illegible]. Sed calumnia hæc Gentilium [illegible] est. Ipsæ enim deliramentum, ut à Josepho & Tertulliano [illegible], quorum ille Apionem [illegible], Strabonem, Nic. Damascenum, Timagenem, Castorem & Apollodorum opponit, qui [illegible] Templi ab Antiocho Epiphane expilati [illegible] Apion [illegible] caput aureum in Templi [illegible] habuerint. [illegible] Epiphanes [illegible] tolum, [illegible] & Anti [illegible] Pompejum M. & [illegible] Crassum, Titum denique Cæsarem, vidisse Templi penetralia, nec tale quidquam [illegible] &c. [illegible] Tacitum ex ipso Tacito [illegible] qui in eadem [illegible] c. 5. [illegible], Pompejum in Templo [illegible] nullam [illegible]. Dum [illegible] quærunt, qui [illegible] fuerit [illegible] de [illegible] Judæis [illegible], ex Ægypto [illegible]. Ægyptus [illegible] Apion [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Vide eum [illegible] Part. l. p. 229. & [illegible].

ANCENISIUM, al. ANCINISIUM, oppid. Britanniæ, in Gallia, ad Ligerim, alias munitum, nunc dirutum. Vide *Amsta*.

ANCGELHEIM, oppid. Pomeraniæ, Mercl.

ANCHARIA, Familia nomen apud Romanos, [illegible] Ancharius [illegible], vel *Ancarius*, est Asinus. [illegible] Græ[illegible] interpretatur. [illegible], acceptum [illegible] æquè de jumento atque homine [illegible]. Utitur hac voce [illegible]:

[illegible]
[illegible]

ANCHARIA, Octaviæ mater. Plut. in Antonio.

ANCHARIUS, vir nobilis Romanus, à Marianis occisus, [illegible], Plut. in C. Mario, [illegible] [illegible] [illegible].

ANCHEMOLUS, filius Rhœti Marrubiorum Regis in Italia, cui cum pater Casperiam, [illegible] novercam superinduxisset, privignus eandem constupravit, quo cognito, cum pater eum persequeretur, & ille penam [illegible] caret, [illegible] ille ad Turnum se contulit. Prælio tamen à Pallante Evandri filio occisus est. Virgil. l. 10. Æn. v. 388.

---- *Et Rhœti de gente vetusta*
Anchemolum, thalamos ausum incestare novercæ.

de ANCHERANO Petrus, vide Petrus.

ANCHESITES, ventus ab Anchisi portu Epiri spirans, cujus meminit est apud Dionysium Halicarnass. Cicer. l. 7. ad Attic. Ep. 1. [illegible] Anchesites. Antea legebatur *Anchemus*, sed [illegible].

ANCHESIUS, mons prope Orchomenum, ab Anchisæ monumento dictus. Pausan. l. 8.

ANCHESMUS, mons Atticæ, in quo Jovis Anchesmii statua. Pausan. in Attica.

ANCHIALA, vel ANCHIALE, Dionysio Ἀγχιάλη, Ciliciæ civitas. Eam Ptolemæus non meminit, quam tamen Strabo & Plinius inter Tarsum, & Solos ponunt, ex [illegible] maris intervallo, unde nomen. Hanc una cum Tarso, à Sardanapalo Rege, eodem die, conditam fuisse, [illegible] fabulatur apud Strabonem, atque ibi monumentum ejus conspici, [illegible] imago [illegible], cum hac inscriptione: [illegible] [illegible] [illegible]. Vide Scholia in Aristoph. Aves. [illegible]. D. Fritmemini Plin. l. 5. c. 27. Et hic urbs fuit Athenodori, qui non à Sardanapalo, sed ab [illegible] [illegible] illa conditam vult, à qua nomen vicino fluvio, qui [illegible], dicebatur.

ANCHIALIUS, Michael, vide Michael.

ANCHIALUS, urbs Thraciæ sita marino fuit, atque ubi Pontus [illegible] fuit de [illegible] [illegible], non procul à magna Apollonia. *Anchialo* ac *Achelo* hodie Græcis, teste Sophiano. [illegible] vero Turcis, urbs Leunclavio. Ovid. l. 1. Trist. Eleg. 11. v. 35.

---- *Et [illegible] Apollinis urbem*
[illegible] Anchiali mœnia [illegible].

longitud. 54. 45. latitud. 44. [illegible]

ANCHIALUS, Astrologus, cujus meminit. Cicer. l. de Divinat.

ANCHIALUS, Mentis filius (imò potius pater) vir bellicosus. Homer. Odyss. 1. v. 180.

[illegible]
[illegible]

ANCHIALUS, Phæacensis. Homer. Od. Θ. v. 112.

ANCHIALUS, Judæorum Deus, ut quidam intelligunt ex loco Martialis l. 11. epigr. 95.

[illegible] per [illegible] Tonantis,
Non credo: jura verpe per Anchialum.

Salmas. [illegible] Hebraico [illegible] & interpretatur, per eum qui vivit in æternum. V[illegible] non est Hebraicum, prima enim litera [illegible]. Idque [illegible] est apud Danielem, c. 11. [illegible] Scaliger legebat hunc Martialis locum. Sed profecto nihil minus, quam [illegible], doctus

doctus fuit Martialis. Optimus codex Thuanæus, jam ante octingentos annos exaratus, qui excerpta continet Martialis epigrammata, legit hôc loco *Ancharium*. Omnino itaque legendum:

--- Jura verpe per Ancharium.

Ancharius verò vel *ancarius* est Asinus. Unicè autem confirmat hanc conjecturam versiculus ille Petronii in *Fragm. Carmin.* ex quo liquet, Judæos olim malè audiisse, quod crederentur per Asinum jurare:

Judæus licèt & porcinum numen adoret,
Et cæli summas advocet auriculas.

Cillus autem est asinus, hinc [illegible], [illegible] & [illegible], agaso Cretensis. Malè autem *cali* vulgò legitur. Gentiles enim finxerunt, asini ductu repertam aquam in eremo; Et hinc fabula illa fluxit, Judæos asinum coluisse. Tacit. *l.* 5. *Hist. c.* 3. *Jamque haud procul exitio, totis campis procubuerant, cùm grex asinorum agrestium, e pastu in rupem nemore opacam concessit. Secutus Moses conjectura herbidi soli, largas aquarum venas aperit.* Plut. *l.* 4. *Sympos.* [illegible]. Sed à Græculorum impudentiâ in Christianos etiam derivata est hæc calumnia, quorum Deum, non tantùm Silenis, uti Mosem, sed Satyri instar finxerunt, uti videre est apud Tertullianum, cum hac inscriptione, DEUS CHRISTIANORUM ONOCHOIRITES. Ita enim legendus locus ille, qui omnes hactenus exercuit eruditos. Ὀνοχοιρίτης enim fingebatur, tanquam ex asino & porco compositum monstrum. Epiphanius, *de Gnosticis*: [illegible]. Hinc *Asinarii* dicti Christiani. If. Voss. in *Annotat. ad Melam. p.* 48. Vide & *Ancarius*.

ANCHIDOLIUM Mare, vulgò *Mer de Lanchidol*, pars Oceani Orientalis, à Java Insula & Freto Sundano, ad Australem terram parum cognitam porrecta.

ANCHIMOLUS, Dux Lacedæmonius, contra Pisistratidas missus, in expeditione occisus est. Herodot. *l.* 5. Item, fil. Rhæti, Marrubiorum Regis, qui Casperiâ novercâ corruptâ, ad Daunum Rutulorum Regem confugit, & Turnum contra Æneam secutus est. Virg. *l.* 10. *Æn. v.* 388.

----- Et Rhæti de gente vetusta,
Anchemolum. --- Vide supra *Anchemolus*.

ANCHIMOLUS, Sophista apud Eliđem fuit, aquæ potor, ac ficis tantummodo vesci solitus, nec tamen aliis imbecillior habebatur. Cæl. Rhodig. *l.* 6. *c.* 4.

ANCHION, cursor nobilis Lacedæmonius. Pausan. *l.* 3. Seu *Anchionis*, aut *Chionis*, vide *Chionis*.

ANCHISA, oppid. Italiæ. *Steph.* Dionys. Halicarn. *Ant. Rom. l.* 1. [illegible] Ἀγχίσου [illegible].

ANCHISES, Capyos fil. ante bellum Trojanum, nemorum latebras, & solitudines coluisse fertur, gregibus, & armentis intentum: quibus cum vacaret, à Venere adamari cœpit, & cum ea concubuit, unde natus est Æneas, apud Simoentem, Trojæ fluvium. Ovid. *l.* 2. *Trist. v.* 299.

In Venerem Anchises, in Lunam Latmius heret.

Dido apud Virgil. *Æn. l.* 1. *v.* 621

Tune ille Æneas, quem Dardanio Anchisæ
Alma Venus Phrygii genuit Simoentis ad undam?

Diffident hic inter se Homerus & Hesiodus. Ille 2. *Il.* ait genitum Æneam [illegible], i. e. *in ...is partibus Idæ*. Ille in *Theog. v.* 1010. [illegible], *in Idæ verticibus*. Virgil. Homero adhæsit, nam Simois fluebat per radicem Idæ. Ovid. autem Hesiodo, nam in *Ep.* 16. *Heroid. v.* 101.

Phryx erat, Æneas, volucrum cui mater Amorum
Gaudet in Idæis concubuisse jugis.

Nonnus, in *Bassaricis l.* 13.

[illegible] Ἀγχίσεω [illegible], [illegible] Κύπρις
[illegible],
[illegible]. - ...

Cæterùm Anchises, cùm se Veneris concubitu usum fuisse jactaret, ab eadem oculis privatus est: propterea dicunt eum Trojanorum consiliis non interfuisse. Ardente Trojâ, cùm nulla salutis spes appareret, senio confectum Æneas humeris eum imposuit, secumque Drepanum usque Siciliæ urbem vexit, ubi fatis concessit. Hinc *Anchiseus*. Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 761.

Et tumulo late sacer additur Anchiseo.

Item *Anchisiades*, pro Æneâ Anchisis filio. Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 348.

Dux Anchisiade, nec me Deus æquore mersit. Nic. Lloydius.

ANCHISES, Archon Atheniensis. Dionys. Halicarn. *l.* 8.

ANCHISIUS, Arcadiæ mons, apud cujus radices Anchisæ monumentum. Pausan. *l.* 8.

ANCHITÆ, Arabiæ Felicis gens. *Ptol.*

ANCHOE, locus circa Cephisi duv. ostia, & ibidem lacus eôdem nomine. *Strabo*.

ANCHORA, Græcè Ἄγκυρα, Tectosagum, qui quondam Galatiæ partem tenuerunt, Phrygiam majorem versus, castellum erat. Alterum quoque fuit ejusdem nominis, Lydiam versus, circa Blaudum Phrygiæ oppidum. Strabo. *l.* 12.

ANCHORA, vide infrà *Sacra anchora*. Signum Seleucidarum genitale fuisse, refert Justinus *l.* 15. *c.* 4. *Mater ejus* (Seleuci) *Laodice visa est sibi per quietem ex concubitu Apollinis concepisse, gravidamque factam munus concubitus annulum a Deo accepisse, in cujus gemma anchora sculpta esset: jussaque donum filio, quem peperisset, dare. Posterà die repertum sculpturæ annulum [illegible] repertus est, & figura anchoræ, quæ in femore Seleuci nato [illegible] parvulo fuit. Originis ejus argumentum etiam in posteros mansit: Siquidem filii nepotesque ejus*, anchoram in *femore, veluti notam generis naturalem, habuere.* Hinc Ausonius, de Antiochia, in *Claris Urbib. Epigr.* 3.

[illegible] Illa Seleucum
Nuncupat ingenuum, cujus fuit anchora signum.

Vide quoque Appianum in *Historia Syriaca*, & de hujusmodi nævis gentilitiis haud pridem, apud Mich. Piccartum *Dec.* 1. *c.* 7. Inter insignia hodierna Familiarum illustrium, *Anchora* frequens quoque: in scuto Ducum Veraguæ, inter alia, *Anchoræ* 5. *aureæ in decussim dispositæ* occurrunt, symbolum Thalassiarchiæ sive *Admiralatus* Indiæ Occidentalis, quæ dignitas Columbis concessa est. Et quidem Isabella filia Jacobi Columbi Ducis Veraguani, cujus pater Christophorus Americanas insulas detexit, insignia hæc marito Georgio Comiti de Gelves attulisse videtur Cl. Spenero *Oper. Herald. Parte* 2. *c.* 71. Sic *Anchora* cærulea 4. in clypeo Ducum Henriquezianorum, Thalassiarchiæ Castellanæ [illegible] est, ibid. *l.* 1. *c.* 36. &c.

ANCHORARIUS, mons. Plin. *l.* 13. *c.* 15. vide *Ancorarius*.

ANCHUNIUS Ochy, Rex Thebaidis in Ægypto, vel tyrannus potius post Choma-Ephthain, per annos 6[illegible] rebus Pastorum sub Apachna & Aphophe adhuc prævalidis. Eum excepit Pente-Athyris, quem vide. Circa illa tempora Moses natus, expositus & à filia Pharaonis Aphophis educatus est, Joh. Marshamus *Canon Chr.*

ANCHURUS, Midæ fil. de quo sic Plut. in *Parall.* *Circa Celænas, Phrygiæ oppidum, terra hiatus cum aqua dehisc... complures ipsis cum hominibus abripuit in profundum. Midas Rex oraculo monitus, ut res eò pretiosissimas conjiceret, ita eum futurum, ut terra coiret, auro & argento injecto, nihil opis attulit. Anchurus igitur, Regis filius, cùm nihil in vita humana pretiosius esse animâ secum ipse versasset, datis genitori complexibus, & Timotheæ uxori, equum ascendit, inque hiantem locum cum equo ... est. At sic terra rursus coiit, & auream eo loco Jovis Idæi aram Midas dedicavit.* Hujus rei quoque testis est Callisthenes, *l.* 2. *Metam.*

ANCHUSA, Græcis ἄγχουσα, item [illegible], à colore rubræ purpuræ, Plinio *l.* 22. *c.* 20. dicitur *præparare lanas coloribus pretiosis*, h. e. substernî coloribus pretiosis, ut conchylio ac purpuris & cocco. Iis enim ut & algâ marinâ imbuebantur primo lanæ, ut alii pretiosiores modo dicti superinducerentur. Quemadmodum hodie varantia & gualtum coccineis purpureisque substernisolent, ut colorem alligent & faciant tenaciorem. Sed & radice ejus mulieres olim usas esse, ut ruborem genis conciliarent, docet *Hesychius*, Ἀγχοῦσα, [illegible]: Sanguineò enim colore *Anchusæ* radix imbuit, quam proin in ornatu muliebri quoque enumerat Aristophanes in altera [illegible], quæ non extant, exceptis versibus quibusdam apud Clem. Alexandrinum & Pollucem, quos exhibet Salmas. *ad Solin. p.* 1148. Ubi notandum, ἄγχουσα & [illegible] ibi distinctè recenseri, contra eos, qui *Anchusam* cum Fuco terrestri (de quo infrà in voce *Phucarium* & *Radicula*) confundunt. Memoratur quidem præter hæc duo [illegible] quoque, ad eumdem usum mulieribus usurpatus, sed eô nomine nil aliud, quàm unguentum ex radice Anchusæ, aut ex radicula Syriaca, *Fucus* dictâ, intelligi docet Salmas. *loc. cit.* Vide quoque infrà in *Paderos*. Certè in colorandis unguentis anchusæ meminit Plinius *l.* 13. *c.* 7. ubi de Rhodino confectione; quam [illegible], i. e. *colorem Achaicum* vel *Græcum* vocat *Democritus*, quòd in Græcia passim nasceretur: cùm Fucus præfatus, qui ei passim jungitur, [illegible], item [illegible], per excellentiam vocaretur. Quæ duo tamen subinde sibi invicem substituebantur, ut docet idem Salmas. *ad Solin. p.* 1146. & *seqq.*

ANCILE, scutum breve, authore *Festo*, ad vocem *Mamurius*, ita ex utroque latere recisum, ut nullus angulus videri posset, & summum infimumque ejus latus medio pateret. Fertur id, Numæ Pompilii tempestate, de cœlo decidisse, unaque editam vocem, omnium potentissimam fore civitatem, quamdiu in ea mansisset. Ovid. *Fast. l.* 3. *v.* 373.

Ecce levi scutum versatum leniter aurâ
Decidit, à populo clamor ad astra venit.

Et paulo pòst. *v.* 377.

Idque ancile vocant, quod ab omni parte recisum est;
Quemque notes oculis, angulus omnis abest.

Virgil. *Æn. l.* 8. *v.* 664. *--- --- Lapsa ancilia cælo.*

Juvenal. *Sat.* 2. *v.* 124.

Segmenta & longos habitus & flamea sumit,
Arcano qui sacra ferens nutantia loro
Sudavit clypeis ancilibus.

Nonius ancilia, grandia scuta interpretatur. *Mureto* & *Camerario* dicta videntur *ancilia*, à Græco ἀγκύλος, h. e. *incurvus*. Est & aliorum quorumdam hæc opinio, qui idcirco *ancylia* per *y* scribunt. Verùm, in veteri Antonini Pii nummo, ubi tria scuta, ovali prope figurâ, conspicere est, ANCILIA adscriptum. Eôdemque modô in antiquis codicib. mss. inveniri auctor est Pierius, *ad l.* 8. *Æneid.* Verius etymon apposuit Varro *l.* 6. *de L. L. Ancilia*, inquit, *dicta ab ancisu, quod ea arma ab utraque parte, ut pelta Thracum, incisa.* Sed nihil æquè ancilium formam explicat, ac verba Plutarchi in *Numa*, quæ ideo apponamus *Ancilia vocant, propter figuram, circulus enim non est, neque exprimit, ut pelta, orbicularem formam, [illegible] sed excisa est, ita ut revoluta linea fiat.* Historiam autem seu fabulam, de lapsis cœlo ancilibus, quæ eam ob causam *cœlestia arma* Liv. *l.* 1. *c.* 20. vocat, habes apud Dionys. Halicarn. *l.* 2. & Lactant. *l.* 1. *c.* 2. *Vet. Gloss. Ancilia*, [illegible]. Quæ oratio integra non est, & puto desiderari vocem ὅπλα. In *Gloss. Græco Lat.* [illegible], *Ancile*. Hæc ancilia autem Romæ in Templo Martis asservabantur, & annis singulis circumferebantur Mense Martiô, per Sacerdotes, aliosque primores per urbem: dieque trigesimo demum recondebantur. Quod antequam fieret, nihil publicè feliciter fieri, superstitio tenebat. Hinc Suetonius, Othonem contra religionem nondum conditis ancilibus, inauspicatò profectum scribit, in *ejus vita, c.* 8. Vide sis ibi Casaubon. qui similem superstitionem Athenis, cùm *Plynteria* celebrarentur, obtinuisse eruditè, uti solet, observat. Aliter de istoc superstitionis genere Turnebus, quem Torrentius sequitur, in explicando Suetonii loco. Malè autem, ut Lipsio osten-

ostensum. *l.* 5. *Antiq. Lect. c.* 16. Figuram eorum habes, in antiquo nummo, apud Guther. *l.* 2. *de Jure Pontificio, c.* 11. *Nic. Lloydius.*

ANCILLA, quasi ANCULA. Ab ANCLO enim, vel ANCULO antiquo, i. e. *ministro*, primùm *Ancula*, dein *Ancilla*. Argumento Dii illi, quibus nomen *Anculi & Anculæ*, tanquam ministri quidam, *Fest.* Aliis *Ancillæ* dictæ, ab *Anco* Martio Roman. Rege, quòd is magnum fœminarum numerum cepit; vel ab *anculare*, quod est *ministrare*. Item ab [illegible], i. e. *cubitus*, quod ipsum ab [illegible], quia operâ manuum ministrabant. Nonnullis vox est ab *am* & *cilleo*, i. e. *circum moveo*. Harum non minus, ac Servorum, ingens apud Veteres fuit numerus; unde apud Scriptores non raro *ministeriorum catervas*, *turbas* etiam aliquando ac *populos*, legimus. Nota certè apud Tacitum *Annal. l.* 3. *c.* 33. Severi Cæcinnæ querela: *Inesse mulierum comitatui, quæ pacem luxu, bellum formidine moreretur & Romanum agmen ad similitudinem barbari incessus converterent.* Quare Mater Juliani Martyris apud Surium *Tom.* 1. *in publicum legitur prodiisse cum innumerabili familia, utriusque sexus.* Nec hyperbolicè quidem Cæcinna locutus est, si Amm. Marcellin. audimus *l.* 14. qui Matronarum comites recenset Textrices, Coquos, Spadones, & universum promiscuè servitium. Respexit huc Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 418.

> —— *Gravis occursu, teterrima vultu*
> *Balnea nocte subit, conchas & castra moveri*
> *Nocte jubet*, &c.

Vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis*; è quo etiam sequentia decerpsimus & in ordinem digessimus: ut & suprà, voce *Abra*.

Variis Ancillarum, apud Romanos, ministeria.
In Familia Urbana.

Ab argento potorio, ministram habuit Livia, Vibiam Successam.
A cubili.
A cura catellæ, qualis Aurelia erat, Liviæ [illegible] Aug. *Ancilla.*
Adstetrix, memorata Ovidio *Met. l.* 9. *v.* 307. ubi de Galanthide, *Aderat, secundis strenua* [illegible].
Ancillulæ ex Æthiopia, Gaditanæ &c. Vide hic infrà *Puellæ.*
Anteambulatrices, ex officio præibant, cùm Matrona in publicum prodibat, sicut Pedissequæ subsequebantur. Dictæ eædem *Antiæ*, vide suprà in voce *Antica.*
Crotalistriæ.
Cymbalistriæ.
Cytharistriæ.
Flabelliferæ, inter *Ancillas* conspicuæ erant; quod tamen officium Eunuchi illis in plurimis domibus præripiebant.
Janitrices.
Lanificæ.
Lanipendiæ, quæ inter Lanificas pensa partiebantur, quando ea munera fordere dominabus visa sunt.
Mamma, eadem quæ Nutrix.
Medicæ, quoque in usu fuerunt, quæ videntur Gynæcia curasse & curam adhibuisse Mulierum passionibus.
Nanæ, memorantur Lampridio *in Severo c.* 34.
Negotiationi quoque *Ancillas* à dominabus fuisse præpositas, JCti testantur.
Nutrices.
Obstetrices. Vide suis *locis.*
Ornatrix, similiter.
Pedissequæ, sequebantur dominas, sicut Anteambulatrices præcedebant.
Penaria, vel penuaria, Græcè [illegible].
[illegible], olim dicebatur in Græcia, [illegible]. *Hesych.* *quæ nuntiabat horam dominabus.* Sicut enim Proceres Romani pueros habuêre ad hoc, qui horas sibi nuntiarent; sic in Græcia idem obtinuit, Dominæ verò ancillas habebant, quæ hoc munus sibi fungerentur. Nempe cùm horologia adhuc homines carerent, umbram pedibus dimetiebantur Veteres &c. uti docet Salmas. *ad Solin. p.* 634.
Plecades, vide infrà.
Puellæ in ministerio variæ, nuditate, cantu, saltatione.
Sandaligerulæ.
Sarcinatrix.
Textrices.
Tibicinæ, quæ in convivio epulantium animos oblectabant.
Tonstrices, memorantur Martiali *l.* 2. *Epigr.* 17. & in vett. *Inscr.* Earum erat ungues quoque resecare.
Tractatrices, corpus fricabant, Medicatum, ut videtur, ministræ. Namque & Medici Tractatores habuêre.
Tympanistriæ.
Vestiticæ.
Vestiplicæ.
Vestispicæ.
Umbelliferæ, *distenta sua umbracula virgis* tenebant, ut ait Ovidius *de Arte am. l.* 2. *v.* 209.
Unctrices, Dominas post balnea ungebant &c.

In Familia Rustica.

à Coquina mulieres, pulmentaria rusticis coquebant.
Custodes villæ, ne quid vicini rerum, quæ villâ continebantur, occuparent, dabant operam.
Focariæ, ad culinam pertinebant, quia focus in culina. Sunt qui *Focarias* concubinas interpretentur, non male, ut colligitur ex Varrone *de R. R. l.* 1. *c.* 10.
Lanæ & Lanificæ, cum adscriptitiis glebæ, quam incolebant, adsignatis, cohabitabant.
Panicoctarix Chrysologo *Ser.* 99. dicuntur, quæ panem coquebant.
Pistrices: Viros enim mulieresque, ubi non aderat aquæ vis, in pistrinum fuisse conjectos, perspicuum est ex Evangelio Lucæ *c.* 17. *v.* 35. [illegible].
Villica, vide suo *loco.*

ANCILLA Honorum, Treb. Pollioni dictus est Antipater quidam, *in Vita Claudii, c.* 5. *Nam Gallus Antipater, Ancilla honorum & Historicorum dehonestamentum, princeps* [illegible], [illegible]. Ubi alii legunt, *Ancillarum & Historicorum dehonestamentum.* Vir doctus emendat, *Pater ancillarum*: sed constanter omnes codices suggerunt, *Ancilla Honorum* &c. *Ancillam* nempe [illegible] Antipatrum hunc vocat Trebellius, adulatorem & assentatorem summarum potestatum vel ambitiosum. Namque *ancillas* vocabant Latini, qui fordidè adularentur & ambirent vel honores vel honoratos. [illegible], ubi [illegible] idem placet quod hîc [illegible]. [illegible] enim Græci vocant hominem adulandi adsentandique artificem. Eadem *Glossæ*, [illegible]. In aliis *Gloss.* [illegible], *adulator*, *ambitiosus*. Ita apud Trebellium, *Ancillam honorum accipere possumus, ambitiosum* & honorum [illegible]; cupidinem hominem etiam [illegible] Græci vocant: [illegible] autem, ut nemo ignorat, *ancilla* est latinè: unde [illegible], ambitio exponitur in optimis *Glossariis.* Sic & [illegible], *adsentatores*, in iisdem Glossis exponuntur. Salmas. *ad Pollion. loc. cit.*

ANCILLÆ Dei, Monialesseu Monachæ dicuntur, in Concilio Roman. A. C. 721. *Si quis Monacham, quam Dei Ancillam appellamus, in conjugium duxerit, anathema sit.* Et apud Gregorium M. *l.* 6. *Ep.* 23. Ancillas Dei, *quæ vos Græca lingua Monastrias dicitis.* Vide Car. du Fresne *Glossar.* ubi etiam meminit *veteris Epitaphii* in Monasterio S. Victoris Massil. descripti a Joh. Mabillonio *Tom. IV. Vet. Analect. Ord. Benedict. p.* 539. *Per hic requiescit in pace Eusebia religiosa magna ancilla Domini.*

ANCILLARIOLI, dicebantur apud Romanos, qui non liberè uxoribus imperabant, adeoque ut vel consciis iis adulterarentur. Quo de infami maritorum erga uxores obsequio, admiranda sunt, quæ scribit Seneca, *de Benef. l.* 1. *c.* 9. *Conspicuum autem,* [illegible], *fua sponte* [illegible], *quas alia permittere. Rusticus, inhumanus, ac mali moris, & inter matronas abominanda conditione est, si quis conjugem in sella prostare vetuit, & vulgo admissis inspectoribus vehi undique perspicuam.* [illegible], *nec alienæ uxori annuum præstat, hunc matronæ humilem, & sordidæ libidinis & Ancillariolum vocant. Hinc decentissimum sponsaliorum genus est adulterium & in consensu vidui cælibatus,* [illegible]. Usque adeò quidem, [illegible] vulgò diceretur [illegible], *l.* 3. *c.* 16. *Numquid jam ullus adulterii pudor est, postquam eo ventum est, ut nulla virum habeat, nisi ut adulterum irritet? Argumentum est deformitatis pudicitia. Quam invenies tam miseram, tam sordidam, ut ei satis sit Adulterorum par? Nisi singulis horis divisos? Et non sufficit unus dies omnibus.* [illegible] *Nisi apud alium gestata est, apud alium mansit* [illegible] *& antiquata est, quæ nesciat Matrimonium vocari unius adulterium.* Quæ, licèt horrenda, non tamen tunc nova, aut priùs inusitata erant. Notissima Horatii loca, quibus ob frequentiam adulteriorum omnia mala Romanis obvenire [illegible], & ut verus Sapientiæ Magister, dehortans omnes suos discipulos, dum in Satyris morum & doctrinæ Præceptorem profitetur. Ad easdem tempora pertinent Ovidii, Propertii, Tibulli amores, quorum omnium illæ celebratæ deliciæ, *Mulieres* fuerunt *nuptæ* &c. Vide Caspar. Barthium, *Animadversion. ad Stat. Tom.* 2. *p.* 757. & *Not. ad Tibullum.* Item infra in *Area.*

ANCILLARIS Vestis, cujus Ulpianus D. *de injuriis* meminit, cum ait: *Si quis Virgines appellasset, si tamen Ancillari veste vestitas, minùs peccare videtur:* [illegible], *non matronali*, vestitæ essent: qualis fuerit apud Romanos, non est proditum. Verùm cum matronæ stolâ & pallâ uterentur, facile est credere, utrâque ancillis interdictum, atque ita tunicâ breviori ad medium crus pertinente, [illegible], illas usas esse, qualem tunicam meretriciam fuisse docent eruditi: Hoc tamen ancillas ab his distinctas, quod hæ [illegible] tantum forent. Falsò [illegible], [illegible] interpretantur, sed talis etiam fœminarum ingenuarum vilium esse potuit, Octav. Ferrarius *de Re Vestiaria Part* [illegible] *c.* 23. Dii Deæque *Anculæ*, Anculi Anculæque dicti sunt. Vide ibi. De *Ancillis* plura, suprà; De *Ancillis* comæ ornandæ præfectis, [illegible], &c.

ANCIUNA, vulgò Ancium Fu, urbs Sinarum in provinc. Scienfia, teste *Martino Martinio.*

ANCIUS, prænomine SP. Romanorum legatus, Fidenis interfectus.

ANCKLITZEN Constantinus, aliàs *Bertholdus Schwartz*, Friburgo German. oriundus & Monachus professione, inventor pulveris pyrii & sclopetorum ignivomorum, chymiæ beneficio. Hus Venetos primum usos, in bello contra Genuenses, A. C. 1380. dicunt, Vide Salmuth. *Observat. hanc in rem, in Comment. rerum memorab. Pancirolli, part.* 2. *tit.* 18. Polyd. Virgil. *de rerum invent. l.* 2. *c.* 11.

ANCLA, instrumentum, quò aqua hauritur de puteis, quod *haustrum* Veteres appellabant; ab *anclare*, i. e. *haurire*: ut *area* ab *areo*, vox ad Græcos delata, qui [illegible] vocant illitras, quibus vestes ornabantur. *Rotarum cadus*, interpretatur *Nonius*, quo modò etiam *Ancla* planè accipitur, in hoc veteri *Epigrammate* nondum edito:

DE ANCLA.

> *Pendet & haurit aquas, pendente, evomit undas,*
> *Et fluvium* [illegible] *bibit, mirabile* [illegible]*:*
> *Portat aquas, portatur aquis, fit unda per undas*
> *Volvitur & veteres haurit nova machina lymphas.*

Apud Salmas. *Not. ad Vopiscum in Bonoso. c. ult.* Vide quoque eum *ad Solin. p.* 830. 2.

ANCLABRIA, vide infrà ubi de Romanorum *Vasis*, quæ in sacrificiis adhibuerunt.

ANCLAMUM, urbs Germaniæ in Pomerania, valde munita, sub dominio Regis Sueciæ, ad [illegible]. *Pom.* Distat Volgasto 4. leucis German. in meridiem, Ueckermundâ 3. in Occasum, & Stetino 8. in Circium.

ANCLIO, apud Ugutionem *MS.* ubi forte legendum *Cochio*, *Car. du Fresne.* Vide infrà [illegible].

ANCOHARITIS, regio Arabiæ desertæ opposita. *Ept. Strabonis.* In Mesopotamia est [illegible], [illegible].

ANCON, Leucosyrorum urbs in Cappadocia. *Ptol.* Pogonum vocat Arrianus, *in Periplo.*

ANCON, vel ANCONA, unde dictum, *Mare Anconitanum*, nomen urbs Episcopalis totius Piceni celeberrima, in litore Adriatici maris,

marie, à Siculis condita, portum habens insigni operâ à Trajano Cæsare constructum. Nomen habet à situ, qui cubiti flexuram refert. Græci enim & cubitum, & locum cubiti modo sinuosum *ἀγκῶνα* vocant. Unde in nummis ΑΓΚΩΝ, & *brachium*, urbis symbolum. Plin. *l.* 3. *c.* 13. *Ancon colonia est condita à Siculis.* — *Appos ita est promontorio Cumero, in ipso flectentis se oræ cubito.* Lucan. *l.* 2. *v.* 402.

Hæc Dalmaticis obnoxia fluctibus Ancon.

Juvenalis *Sat.* 4. *v.* 40.

Ante domum Veneris, quam Dorica sustinet Ancon.

Sil. Italicus *l.* 8. *v.* 437. ubi recenset Picentum oppida, fluminaque:

Stat fucare colus nec Sidone vilior Ancon,
Murice, nec Libyco.

Portum habet hodie amplum, sed non valde tutum arcemque munitam, prope Cumerium promontor. quod vulgò *Monte S. Ciriaco.* A Firmio 40. milliar. in Boream, 14. ab Auximo, in Cæciam; sub Pontificio est. Longitud. 37. 26. latitud. 43. 48. Item nomen Coloniæ in Sicilia. Item urbs Galliæ, Strab. *l.* 4. *&* 6. Plin. *l.* 2. *c.* 72. *&* *l.* 3. *c.* 14 *&* 19. Cluver. *l.* 3. *Merula, Sanson, Du Val.*

ANCORA, vulgò ANCRE, oppid. Picardiæ, in Gallia, ad amnem cognominem, quibusdam *Albert* dictum, repugnantibus tamen incolis, inter urbes Corbejam, in Africum, & Bapalmam, in Cæciam.

ANCORA, vide *Anchora.*

ANCORARIUS, mons in Mauritania, circa Tingitanum castellum. *Ammian.*

ANCORE, urbs Bithyniæ, *Antigonia* postea dicta, deinde *Nicæa.* *Steph.*

ANCRINA, Siciliæ oppid. *Ptol.* Nomen haud dubiè corruptum ab genuino *Ἀγκυραι*, Latinè *Ancyriae.* Vide Cluver. *Sic. Ant.* p. 374.

ANCUDIA, provinc. regni Chile in America meridionali. Hinc Ancudanus Archipelagus, *Archipelague de Ancud, ou de Chilve,* multitudo illa Insularum adjacentium, in ora maris Pacifici. Vocatur etiam ipsa provinc. Ancudiana, aliter *Aguallija*; estque in parte Australi Chiles. Sed nullam in illo tractu coloniam habent Hispani.

ANCULI, & ANCULÆ, Dii Deæque ancillarum. *Festus.*

ANCUIUS, In *Gloss.* Isidori, *auctor nihil agens*; vetus verbum, *ministrum* seu *anculum* denotat, à Græco *Ἀγκύλος*, hinc enim *anculus* & *ancula*, ut à *Ζεκελὸς Siculus.* Unde *anculari*, ministrare & *ancillari* diminutivè. Vide infrà in *Camillus* & *Ministeriales*, ut & in *Anculi.*

ANCUS, prænomen à Sabinis translatum. Appellatur autem teste Festo, *Ancus*, qui aduncum brachium habet, ita ut exporrigi non possit, *ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος*, i. e. à cubito incurvo, sicut & *Ancona* sive *Ancon*, Piceni urbs dicta est, à cubito curvo. Fuit autem prænomen quarti Romanorum Regis *Anci Marcii* & *Anci Publicii* Imperatoris Lavinii, contra Hostilium Regem, de quo Dionysius. Vide *Ancus Marcius.*

ANCUS Marcius, quartus Romanorum Rex, nepos Numæ ex filia. Latinos bellô domuit, Aventinum, & Marcium montem urbi addidit, Janiculum ponte sublicio urbi conjunxit, Romanorumque limites ad mare usque promovit, ubi & Ostiam condidit. Fertur præterea primus carcerem instituisse. *Ancus ὁ ἀγκῶνος*, i. e. à cubito sic dictus fuit, quem incurvum habuisse fertur, ut ait Servius, tales enim *ancos* appellari, *Festus* affirmat, ut vidimus. Aliter Constantinus Manasses, v. 1654.

Τὸν γὰρ ἀγκῶνα τὸν πόδες εἶχε ἀπηγκυλωμένον.

Virg. *Æn.* *l.* 6. *v.* 815.

— *Quem juxta sequitur jactantior Ancus.*

Ingenium ejus quale fuerit, satis indicat Liv. *l.* 1. *c.* 32. Nam de illo: *Avitæ gloriæ memor*: &, *medium erat in Anco ingenium, & Numæ, & Romuli memor*; &, *cuilibet superiorum Regum belli, pacisque & artibus & gloriâ par.* Plutarchus ait, *ἀπὸ τύχης*, conditum Fortunæ templum ab hoc Rege, arrogante sibi Romanas victorias. Quæ res etiam satis declarat illius jactantiam. Regnavit satis feliciter 24. ann. Dionys. Halicarn. *l.* 3. *c.* 9. Flor. *l.* 1. *c.* 4. Liv. *l.* 1. *c.* 32.

ANCUS, Lusitaniæ fluv. Sanrium oppid. alluens. *Rio di Soure.*

ANCYLION, Impius quidam in matrem, à Comicis, perstringitur. Vide Scholia in *Aristophan. Comœd.* 515. B. Cujus uxor paulo post perhibetur *Mirrata*, filia *Myrtia*, p. 510.

ANCYLIUM, Siciliæ oppid. vide Cluver. *Sic. Ant.* p. 389.

ANCYRA, Galatiæ urbs, Magnæ Phrygiæ contermina, ideoque ab aliis Phrygiæ, ab aliis Galatiæ tribuitur. Plin. *l.* 5. *c.* 32. duas Ancyras memorat, alteram in Phrygia, alteram in Galatia. Hæc *Synodus Ancyrana*, in Jure Pontificio. Quæ duplex, una A. C. 314. Baron. *ad h. loc.* Altera A. C. 357. habita. Hilar. *l.* 6. *de Synodis.* Baron. *A. C.* 357. in qua, non priore tempore sunt Canones viginti quatuor, tot enim tantum quam nunc & hodie prima extant in Codice Canonum. Gerh. von Mastricht *Hist. Juris Eccles.* § 22. Hanc dein excepit ac suppletur Synodus Neocæsariensis, itidem provincialis, Neocæsareæ habita, ut quidam conjiciunt, sub A. C. 318. Baronius in *A. C.* 314. connectit. Idem *ibid.* Sic dicta, ab anchoris navium captarum à Mithridate, quas Ptolemæus Ægypti Rex suppetias Gallogræcis miserat. Stephan. Hodie, *Angouri.* Metropolim Galatiæ fuisse testatur Libanius, *Orat.* 26. *τὴν Ἄγκυραν* [illegible] *Γαλατῶν πόλιν.* *Romanis crevisse mox Sebastenam* dicta est. Hinc enim Photinus, A. C. 174. hinc Ophites, Cataphryges, Manichæi, Ascodrugitæ, Ascodrogi &c. quibus Episcop. Athanasius, Basilio laudatus, fortiter restitit. Hieron. *præf. in* ad *Galat.* Basil. *ep.* 67. Baron. *A. C.* 347 371. In hujus urbis agro Bajazetes à Tamerlano victus est. Longitud. 61. 10. latitud. 41. 10. Aliam Livius collocat circa Macedoniam, aut Illyricum, *l.* 38. *c.* 24.

ANCYRÆ, Siciliæ urbs, Carthaginensium partes secuta. Diodor. Sic. *l.* 14. Vide Cluver. *Sicil. Ant.* *l.* 2. *p.* 373.

ANCYREUM, Asiæ minoris promontor. ubi Pontus finitur, incipitque Bosporus. Hodie *Psamon*, teste *Petro Gyllio.*

ANCYRION, oppidum Italiæ. *Steph.*

ANCYROMACHUS, navis species sic dicta, *quod celeritate sua anchoras & cæteras naves trahendo sit apta*; ut est apud Isidorum *l.* 19. *c.* 1. & Ugutionem. *Gloss.* Isid. *Ancyromagus, genus navigii.* In *Gloss.* Ælfrici Sax. corruptè est *Anchoromachus*, vide Car. du Fresne *Gloss.* in voce *Anchoromacus.*

ANCYRON, urbs Ægypti. *Steph.*

ANCZACRICUS, fluv. Podoliæ. Cadit in mare Nigrum, unâ leucâ tantum ab urbe Oczacovia, quæ nunc est in Chersonesi provinc. ad ostia Borysthenis fluv. *Le Vasseur.*

ANDA, Atticæ urbs. *Paysan.*

ANDABASIS, regionis nomen, unde coccum optimum affertur. *Serapio.*

ANDABATÆ, non Asiæ populi in tenebris versantes, uti somniavit *Perottus*, sed gladiatores, clausis oculis pugnantes. Cicero ad Trebatium, *l.* 7. *Ep. famil.* 10. *Quem antea ne Andabatam quidem defraudare poteramus.* Vide Cl. Vossium, in *Andabatæ.* *Nic. Lloydius.*

ANDABILIS, Cappadociæ civitas. *Antonin.*

ANDACA, Indiæ urbs, quam Alexander deditione accepit. Arrianus. *Lib.*

ANDACHARIUS, seu HADWACKER, vel ODOACER, unus ex filiis Hengisti, (qui A. C. 449. Britanniam occupatam de gentis suæ nomine, *Angliam* vocavit) in Germania stemma produxisse fertur, per illos posteros, Hadegarium, Hildericum, Bodicum, Bertholdum, Sighardum vel Sigismundum, Saxonum Duces vel Reges. Huic Sighardo Henericum A. C. 633. victori, filium dant Dietericum Regem à Carolo Martello A. C. 722. victum & dein Carolomanno rebellem. Dieterico assignantur Edelhardus, Bertholdus, Wernekinus, bellis adversus Carolomannum & Pipinum Francos celebres: quæ bella continuavêre adversus Carolum M. Albion & Hermannus Edelhardi, ac Witikindus hodiernorum Saxoniæ Principum conditor, Wernekini filius. Vide Phil. Jacobum Spenerum *Sylloge Geneal. Hist. in fam. Witikindos Saxon.* a 1 & infrà in voce *Witikindus.*

ANDAGUILI, populi Americæ meridionalis, in Peruviæ regno, inter fluv. Xaucam & Abancajum, 25. leucis à civitate Cusco in Circium.

ANDAIA, vel per y. Burgus Galliæ, Hispaniæ propinquior. In Aquitania & in ora Oceani Aquitanici è fronte Fontarabiæ.

ANDAIA, ANDANCE, oppid. Galliæ, in Vivariensi provinc. ubi Domia fluv. cadit in Rhodanum. 6. leucis Viennâ, Valentiâque distat.

ANDAINUM, pagus aliis oppid. cum cœnobio in ditione Leodiensi, intra sylvam Arduennam, ad amnem *Homme*, in confinio ducatus Lucemburgensis. Hodie *S. Hubert.* *Andaginum Sigeberto* dicitur. Huc pertrahuntur, qui rabiem ex rabidi canis morsu reformidant.

ANDALUSIA, regio Hispaniæ & regni Castellæ, sub qua major Hispaniæ Bæticæ pars, olim *Vandalitia*, à Vandalis Germaniæ populis, dicta, quibus Saraceni successêre, tandem ab Alphonso 3. pulsi. Aliqui verò Historici eam Bæticam, à fluvio Bæti, ipsam perlabente, nuncupatam asserunt; Alii autem non à dicto fluvio nomen accepisse, sed Chaldaicè *Betin* (quô nomine terra fertilis & deliciis affluens significatur) appellatam volunt. Poëtæ campos Elysios in hac provincia constituerunt, quâ fictione excellentem præ omnibus aliis terræ ubertatem efferre voluerunt. Ad Ortum habet Granatam, ad Septentrionem Castellam novam & Extremaduram, ad Occasum Lusitaniam & Algarbiam, ad Meridiem Atlanticum spectat mare. In ea numerantur 104. civitates & oppida, inter quæ Corduba Senecæ & Lucani patria, Nebrixa, S. Lucar de Barrameda, &c. *Merul. Mercat.* Sed primaria urbs est Hispalis, ampla & dives, ad fluv. Guadalquivir. Vide *Vandalitia.*

ANDALUSIA NOVA, regio Americæ meridionalis inter Venezuelam, & fluv. Orenoque, smaragdorum proventu nobilis. Vide *Vandalitia nova.*

ANDANA, vulgò ANDEN, aliàs ANDENNE, vicus est ad ripam fluminis Mosæ, Namurcum inter & Hojum positus: ubi Begga Pippini senioris, Præfecti Palatii per Austriam filia, Gertrudis Nivialensis Abbatissæ soror, post Ansigisili mariti mortem clarum Monasterium extruxit: quod hodieque illustre est & vetustate opibusque perceIebre Nobilium Canonicarum, vulgò *Secularium* dictarum, collegium: Qualia in Hannonia, Cœnobium Melbodiense Adelgundis & in Brabantia Nivialense B. Gertrudis sunt. Ibi eadem Begga prædicta septem basilicas condidit, virumque suum interemtum sepelivit. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ANDANAGARIUM, urbs Indiæ citerioris, in regno Decan, in Asia, juxta fluv. Mandovam, in Mediterraneis. Malè habita fuit hisce temporibus à Mogorum Rege.

ANDANIA, Arcadiæ urbs in Peloponneso. *Strabo.* Quam Messeniæ tribuit Pausan. *l.* 4. ut & *Strabonus*, qui Messeniam ipsam sic quoque appellatam vult. Hic Aristomenes, *Σ*[illegible] Messeniorum inclytus, educatus est, cujus cum matre Nicotelea genius quidam, draconis specie, concubuisse fertur. Unde cùm ex prælio ad Apri monumentum victor, in hanc velut patriam suam reverteretur, tæniis & carminibus à matronis gratulabundis exceptus est, anno 2. Olymp. 24. Post prælium verò ad Fossam quo Arcadiæ Regis Aristocratis proditione victi Messenii, Aristomenes, *Andania* oppidisque mediterraneis relictis in Eiram montem se recepit, vide *ibi*, & plura hanc in rem apud Pausaniam *loc. cit.* nec non hic passim.

ANDANIA, mulieris nomen. Pausan. *l.* 4.

ANDANIUS, Carmaniæ fluv. *Strabo.* *Andanis* Plinio *l.* 6 *c.* 23. dicitur. Forte *Tisindan* hodie.

ANDANUM, urbs Cariæ. Vide Steph. in Bargylia.

ANDARÆ, Indiæ populi Plin. l. 6. c. 19.

ANDARBA, Dalmatiæ urbs. Antos.

ANDARISTUS, Pelagonum in Macedonia oppid. Ptol. Populi Andaristenses dicuntur Plinio. Kostanza Thevato. Ragio aliis.

ANDATE, locus in Britannia insula. Xiphilin. in Nerone. Legitur... Sic enim Xiphilinus: [illegible] Suidas, [illegible]. Ubi pro Ἀνδάτης rescribendum Ἀνδράστης putat Bochartus, vel etiam Ἀνδρέστης, quomodo legit Gulielmus Blancus Xiphilini Interpres. Vide sis Virum magnum, de Phœnicum colon. l. 1. c. 42. Nic. Lloydius.

ANDATIS, Æthiopiæ sub Ægypto oppid. in Nili ripa. Plin. l. 6. c. 30.

ANDAUTONIUM, Pannoniæ superioris oppid. Ptol.

ANDEBONTHUS, fil. legitimus Cnutonis Anglorum Regis, ægrè ferens Haraldum filium nothum ejusdem Knutonis patri in regno successisse, mortuum Haraldum refodi jussit, ejusque corpus in mare projici. Volaterran.

ANDECABEO, seu ANCLABEO, in Gloss. Isidori. Anclabeo vel Avriclabeo, i.e. Lex Longobardorum: & apud Ugutionem MS. Andecabeo & Avricabeo, i.e. Lex Deorum, hæc Longobard. voces sunt incertæ originis & significatûs. Pignorius & Vossius l. 2. de Vitiis Serm. c. 22. corruptè in locis hisce scriptas esse censent, pro Andegauver & Anigavero & andigare dicunt de eo efferri, qui adhuc sanus de rebus suis disponit seu testatur; anigare, qui infirmus & æger: unde apud Papiam, Andegaver & Anegaver, i. e. in sanitate & infirmitate. Sed nec promtum est assequi, quid apud Ugutionem hæc vocabula sonent, i.e. Lex Deorum, hæc Longobardorum. Car. du Fresne per Legem Deorum intelligi posse judicat Legem Deirorum seu Northambrorum, ita ut Andecabeo hanc appellari putaverit, Avriclabeo verò Longobardorum. Vide omnino eum in Glossario.

ANDECRIUM, Dalmatiæ mediterranea civitas. Ptol. Straboni verò Andretium dicitur, quod vide, ut & Andetrium.

ANDEGAVIA, Gall. l'Anjou, regio Galliæ Turonibus ac Biturigibus finitima. Oceanoque proxima, fertilis admodum & rigua. Cujus caput Andegavum. Gallicè Angiers. Populi Andegavi Tacito, l. 3. Annal. c. 41. & Plinio l. 4. c. 18. Vide Andes.

ANDEGAVINA, vide Angervina.

ANDEGAVUM, vulgò Angers, olim Juliomagus, urbs Galliæ admodum ampla & elegans 2. leucis à Ligeri fluv. 9. à Salmuria, totidemque à Flexia, Meduanâ fluv. alluitur: Estque Episcopalis sub Archiepiscopo Turonensi.

ANDELANGUS, vox crebrò occurrens in veter. traditionum Chartis, hâc fermè semper formulâ: Per festucam atque per andelangum tradere, donare; præsertim in Formulis Lindenbrog. Per festucam, & andelaginem (nam & hæc formatio vocis est) & per ramos arborum, tradidi tibi — curtem meam &c. in Tabular. Casauriensi, ann. Ludovici II. Imperat. 25. Per festucam, wasonem & andelaginem, & spansionem suprà scriptorum ramos de arboribus — tradidimus, in veter. Charta apud Chiffletium, in Luminibus Salicis c. 6. Per wasonem terræ & festucam nodatum seu ramo arborum atque per cultellum & wantonem seu andilaginem &c. in Charta Mathildis Comitis A. C. 1079. apud Fr. Mariam &c. quid denotet, hactenus incertum manet. Malbrandus crematram interpretatur, atque, Soliti sunt antiquitus in symbolum juris proprii tradere in manus possessoris triticeam spicam, si quid arabile donaretur: vel andelaginem, i.e. crematram, si domus vel habitaculum. Intelligens andelam seu sustentaculum focarium, quod vulgò Landier vocant Galli: quod tamen aliud est à crematra. Spelmanno, ex Saxon. andlang, verut, quod fusticum seu baculum longiorem videtur indigitare: nam per fustem investituræ olim fieri consueverunt. Wendelinus ex German. in handen langen, quod est, in manus tradere, derivat: at in formulis prædictis corporale quidpiam vox significat. Car. du Fresne Glossar.

ANDELAUM, vulgò ANDELOT, oppid. Galliæ, in agro Lingonico, inter urbem Lingonas & Nasium castrum Leucorum, quo Guntchramnum & Childebertum Reges A.C. 587. convenisse unà cum Brunechilde ac Faileuba, pacemque inter se ac pactiones quasdam fecisse, scribit Gregor. Turonens. Ejusdem meminit Fredegarius l. 5. Chron. Annô, inquiens, 17. regni Theodorici Lingonensi Majo exercitus adunatur: dirigensque per Andelaum, Naso castrô captô Tullum civitatem pervenit. vide Hadr. Vales. Notit. Gall.

ANDELAUS vulgò ANDELY, pagus Galliæ Celticæ cum cœnobio, ad Sequanam fluv. in Normannia. Fluvium habet ejusdem nominis ad Floriacum. In hoc oppido obiit ex vulnere ad Rothomagum accepto, Antonius Rex Navarræ, Henrici M. Pater.

ANDELAUS, vulgò ANDELLE, fluv. Oritur prope oppidul. la Ferté, caditque in Sequanam, paulo suprà montem Arcuensem.

ANDELIACUM, vulgò Andeli sur Seine, aut l'Isle d'Andeli sur Seine, cum tamen nec in insula situm sit, nec flumen Sequanam, licet ei proximum, attingat, locus Galliæ est venerandæ antiquitatis, ad rivum in Sequanam effluentem, 7. circiter leuc. ab urbe Rothomago. Hic Chrothildis, Regina Francorum, fundavit Monasterium Virginum, quod vulgò Prioratus B. Mariæ vocatum est, le Prieuré de Nostre-Dame d'Andely, & ante aliquot annos ex cella seu Prioratu veteri Benedictinarum Abbatia evasit. Habet & collegium vetus Canonicorum, Nostræ Dominæ titulô insigne. Hadr. Vales. Notit. Galliæ, ubi hunc locum, in Veliocassibus positum patriam fuisse Hadriani Turnebi addit. Vide quoque Andelaus.

ANDELOVIUM, vulgò ANDELOT, oppid. Franciæ, in Campan. provinc. in Bassiniaco agro, ad amnem Rongeant, vide Andelaum.

ANDELUS, Hispaniæ civitas, non procul à Pompejopoli, quæ vulgò Pamplolone appellatur, Metropolis regni Navarræ. Gallicè Pampelune dicitur.

ANDEMAO, Insul. sinus Gangetici, in Asia; versus oram regni Pegu. Ei adjacent 6. aliæ insulæ quæ sub illo nomine continentur, inter scopulos & syrtes, versus septentrionem Insul. Sumatræ, 30. leucis Hisp. hinc distantes.

ANDENESIUM, vulgò ANCENIS, locus est Galliæ in confinio Andecavorum atque Namnetum positus, ad Ligeris ripam, proximus Ulloni Oudon, vico eidem ripæ adposito: quæ utraque loca, olim Andecaviæ attributa, nunc Britanniæ Armoricæ adscribuntur. Hadr. Vales. Notit. Gall.

ANDERA, Stephano Ἄνδειρα. Phrygiæ oppid. juxta Scepsim in quo lapis reperitur, qui ustus in ferrum transit, deinde cum quadam terra in camino excoctus, pseudargyrum, seu argentum falsum stillat: cui ubi est æs additum, temperamentum fit, quod orichalcum vocant. Steph. ex Strabonis l. 13. Inde Andirena, mater Deorum. Nic. Lloydius.

ANDERICA, Cissiæ regionis stathmus 200. stadiis à Susis distans. Herodot. l. 6. c. 119.

ANDERIDA, Angliæ oppid. in agro Cantiano, vulgò Newenden, teste Camdeno, quasi media inter Cantuariam (à quâ 16. mill. pass. abest) & Roffam.

ANDERIDUM, Vasconum in Hispania oppidum. Ptol. Aliis est Mimatum, Mende, Gabalorum caput. Estque Episcopalis sub Archiepiscopo Bituricensi. Vide Mimatum.

ANDES, populi inter Celtas, Carnutibus, & Turonibus finitimi. Cæsar l. 2. Bell. Gall. c. extr. Hos Meduana fluvius alluit, qui paulo post in Ligerim cadit. Gallicè Le pays d'Anjou. Eorum caput Juliomagus seu Andegavi, ut & totius Ducatus: vide Andegavum: Ubi Academia, à Ludovico II. Andegav. Duce erecta, A.C. 1348. & ab Henr. III. aucta, Conciliaque duo habita: Primum A.C. 453. Tom. 6. Concil. Secundum A.C. 1448. Poisev. tom. 1. Appar. sacri. Vide Meteriam. Hos, ut diximus, Jul. Cæsar loc. cit. cum Turonibus & Carnutibus memorat, & l. 3. c. 7. proximos Oceano facit: P. Crassus adolescens cum legione 7. proximus Oceano in Andibus hyemabat. Sunt tamen Namnetes Oceano illis propiores, utpote inter Andes ac Oceanum medii. Dumnaci Andium Ducis meminit Hirtius l. 8. c. 26. Eosdem Andos vocat l. 7. Plinio l. 4. c. 18. Andegavi: Tacito l. 3. Annal. c. 41. melius Andecavi, ut & in priscis Galliæ Regum nummis; Vulgò Angevins, gens Comitibus suis primum, dein & Ducibus illustris. Eorum ager vocatur pagus Andegavensis, in Capitulis Carol. Calvi apud Silvacum latis, incolis l'Anjou, recentioribus Andegavia; maxima ex parte cis Ligerim in Lugdunensi Gallia jacens, nonnulla quoque trans Ligerim oppida, & castella ac loca obtinens, quæ tamen Aquitaniæ non attribuuntur. Et quidem pars minor trans Ligerim jacet, cui unum è suis Archidiaconis Episcopus Andecavorum præfectum habet, qui Archidiaconus Transligerensis: quemadmodum alium trans fluvium Meduanam, qui Archidiac. Transmeduanensis vocatur. Caput gentis Juliomagus est, vide ibi.

Reliqua Andium celebriora loca, oppida, castella:

Argento castrum, aliàs Argentonium, vulgò Argenton.	Credo vel Credonium ad Oldam, Craon.
Balgejum, aliàs Balgiacum & Baugenum, vulgò Bauge, ad Coanonem Couesnon.	Durostallum ad Lidericum Duretal.
Balgejum vetus le Vieil Baugé.	Flecchia ad Lidericum la Fleche.
Bellum Forte in Valle, Beaufort en Vallée.	S. Florentii oppidum.
Bellum Pratellum Beaupreau.	Luidum le Lude.
Bellum Vadum Beauvau.	Monasterculum Berlaii Monstreuil Bellay.
Briesserta ad Sartam Brissarte.	Mons Johannis Monte Jan.
Brisacum, postea Braccum secum, Brissac, ad Albantiam Aubance.	Mons Reselli Montreveau.
Burgulium Bourgueil.	Mons Sorelli ad Ligerim.
Calidus Mons Chaumont.	Poenceium Pouance.
Calonna Chalonne locus illustris, ad Ligerim sinistrum.	Pons Saeii, aliàs Pons Seji, & castrum de Ponte Seji, vulgò les Pons de Sé.
Camilliacum Chemillé.	Rupes fortis Roche-fort, ad Ligerim.
Castellum Guntherii Chasteau Gontier, ad Meduanam fluv.	Salmurus vel Salmurium Saumur, ad eundem fluv.
Celli Ceaux.	Secretum aut Segrejum Segré.
Coceium, unde nobili familiæ nomen, Cossé.	Teoatadum castrum, vel Doadum, & Doeum, Doué.
Conaldum Cunaut.	Trivix vel Trevæ Treves.
Condate Conde, ad Erdræ & alterius amniculi confluentem.	Tulliacum Taillé, &c. quibus omnibus mater & caput præest Juliomagus Andium.

ANDES, plural. numero, vicus Italiæ, non procul à Mantua Virgilii patria. Hinc Andinus. Sil. Ital. l. 8. v. 595.

Mantua Musarum domus, atque ad sidera cantu
Evecta Andino. i. e. Virgiliano.

ANDES, Aliis Cordillera de los Andes, & Sierra Nevada, montes Americæ meridionalis altissimi. Quorum multi ignivomi, præsertim versus Chilem, ad cujus usque meridiem extenduntur, à parte Septentrionalis regni Peruviæ, ab Hispanis Volcano dicti.

ANDESAGINA, vulgò ANSENE vel ANCESNE, locus est Anciæ adjacens, in Neustriæ pago Vinemaco: in quem Lupus Episcopus Senonicus à Chlotario juniore Francorum Rege relegatus legitur. Vide Hadr. Vales. Notit. Gall.

ANDETHANNA, vel ANDETHANNALIS, oppid. cum cœnobio agri Treverensis, ad Soram fluv. vulgò Echternach. Aliis Lucemburgensis est provinc. Dicitur etiam Andethanale, quod nomen Gallicum est, ex duobus vocabulis ignotæ significationis compositum. Hic Willebrordus Episcopus Trajectensis, Frisiorum plurimorum ad Christianam fidem conversione insignis, Epternacum Monasterium condidit, atque in basilica ejus sepultus est. Unde locus Epternaci postea nomen accepit. Donavit illud idem

lange Ecclesiis ac villis, quas à Pippino & ejus conjuge Plectrude filio[illegible] Carolo Martello, atque ab ingenuis Francis acceperat. E[illegible] [illegible] Regni [illegible] A. C. [illegible] [illegible] est S. Monasterium in [illegible], Laudiburgensi [illegible] [illegible], [illegible] Abbatis [illegible] ann. Monachos habuerat [illegible] in eam A. C. [illegible] [illegible] Canonici, donec A. C. [illegible] Otto I. Imperator, in Canonicorum [illegible] locum Monachos rursus substituit, Hadr. Vales. Notit. Gall.

ANDETRIUM, seu ANDRETIUM, Straboni, [illegible] urbs de Illyridis, [illegible] Pto[illegible] vel [illegible] Plin. l. 3. c. 22. [illegible] Vide infra.

ANDETRIUM, oppid. Dalmatiæ, [illegible] Clissa & [illegible], nunc [illegible] [illegible] in colle, à Venetis expugnata, 20. mill. pass. [illegible] distat.

ANDIANTES, Pannoniæ inferioris populi. Ptol.

ANDIASTAROCHES, lacus ac [illegible] Franciæ in America Septentrionali, [illegible] Angliæ.

ANDIUM, vulgò ANDII, una ex insulis [illegible], quam insulis in Oceano Gallico, [illegible]

ANDIZETII, [illegible] populi Straboni l. 7. [illegible] vocat. [illegible] autem, quos Plin. l. [illegible] appellat. Nam [illegible] in dict. [illegible]

AB ANDLO [illegible], ex familia [illegible] nobili, Canonicum [illegible] [illegible], apud superiores Auratis [illegible], prudentia & gravitate [illegible] primus Academiæ Basileensis Rector. Ei [illegible] Theologiæ, Petrus [illegible] Medicinæ, & Joh. [illegible] Philosophiæ [illegible] Decanus [illegible] A. C. 1460. [illegible] in Ecclesia illa annis 52. [illegible] Vide Urstis. Epit. Hist. [illegible]

[illegible]
[illegible] pat.

ANDOCIDES, Orator Atheniensis, fil. Leogoræ. Unus ex [illegible] oratoribus, quorum [illegible] Sæpius accusatus & [illegible] est, sed [illegible] Patrem [illegible] [illegible] Plut. [illegible] Orationes [illegible] [illegible] Henricus Stephanus [illegible]

ANDOINUS [illegible] Rex [illegible] Longobard. Thrasimundum, Gepidarum Regem in pugna [illegible] A. C. 542. [illegible] fil. Alboinus, qui primus Italiam [illegible] est. Paulus [illegible]

ANDOLOGENSES, populi Hispan. Tarraconensis. Plin. l. 3. c. 3.

ANDOMATIS, Indiæ fluv. qui in Gangem fluit. Arrian.

ANDOMATUNUM, Lingonum urbs, in Gallia Belgica Ptol. [illegible] Ptolemæo Ἀνδομάτουνον, Latin. [illegible], [illegible] voce Gallica [illegible], collem locumve [illegible] [illegible], nomen accepit, utpote urbs in monte posita, caput Lingonum. Unde recentiores, nomine gentis, ex more [illegible] Hinc in Notit. [illegible] Imperii [illegible] [illegible], reperitur, vulgò Langres. In Notitia [illegible] & civitas Gallia [illegible] primum inter civitates provinciæ Lugdunensis primæ, [illegible] [illegible] D. M. [illegible] quæ apud [illegible] est, deducta fuerit hæc Colonia, post [illegible] principatum, seu post Cl. Ptolemæi ætatem, [illegible] [illegible] non meminit. A Vandalis expugnata, à Gerlone Episc. Lingonensi [illegible] A. C. 880. [illegible] Normannorum [illegible] Carolo Crasso persuasit, [illegible] [illegible] C. 15. [illegible] [illegible] [illegible] Ecclesiæ ordinationi donaret, & [illegible] monetæ [illegible] Carolo Calvo, Isaaco Episcopo Lingonensi & Ecclesiæ Lingonicæ, ac Divionensi Ecclesiæ S. Stephani [illegible], suas literas [illegible] dignaretur, nec jam ad aliquem Judicem seu Comitem, sed ad Lingonicæ Ecclesiæ Rectorum dispositionem ambæ monetæ perpetuò [illegible]. Datæ sunt literæ 18. Kal. Febr. A. C. 887. E quibus [illegible] Præsules [illegible] ex Comitibus Duces Paresque tandem sunt facti. Vide Hadr. Vales. Notit. Gall. ut & in voce Lingones.

ANDORISIPPO, urbs Hispaniæ Bæticæ, Plin. l. 3. c. 1. ubi alii Andorisa legunt.

ANDORRA, vallis fertilissima Pyrenæorum, in Diœcesi Urgellensi, [illegible] & [illegible], juxta Balirum fluv. [illegible] in Segorim. [illegible]

ANDOVERPUM, vide [illegible]. Ejus primus meminit [illegible] Episcopus Rotomagensis, [illegible] [illegible] Dicitur etiam [illegible], vulgò nunc [illegible] German. [illegible] Gallis [illegible] [illegible] Cameracensi [illegible] [illegible] 42. mill. pass. [illegible] [illegible] caput habetur: [illegible] Nieta vel Nita [illegible] appellatis [illegible] Lutam [illegible] Rupelam [illegible] Marchia [illegible] [illegible] A. C. 1081. [illegible] Marchio vel Marchia Imperii [illegible] [illegible] Præpositi S. Michaelis, A. C. 1124. apud Hadr. Vales. Notit. Gall.

ANDRA, fluv. Africæ, in ora littorali Guineæ. Quibusdam Andre.

ANDRACA, Cappadociæ urbs. Ptol.

ANDRACHNE, Græce Ἀνδράχνη, arbor Græcis peculiaris, nec [illegible] Latinis [illegible] ad [illegible] c. 419.

ANDRÆMON, Thoantis pater, Homer. Il. 2. v. 638.

[illegible]

Unde Ovid. Met. l. 14. v. 357. Thoantem [illegible] Andræmone natum [illegible] appellat.

ANDRAGATHUS [illegible], quem [illegible] suæ proditorem [illegible] Lysimachus, apud Polyænum l. 4. c. 12. [illegible] prævenit.

ANDRAGATHIUS, Maximi Tyranni Dux, Gratianum Imperatorem, [illegible] Hinc in [illegible] audito Maximum à Theodosio victum, in mare [illegible] Marcellin. Chron. Zosim. l. 4. [illegible] Socrat. l. 4. c. 11. [illegible] Pacatus, [illegible] Oros. [illegible] Gratianum, A. C. 383. & [illegible] A. C. 388. Item, Philosophus Chrysostomi præceptor.

ANDRAGIRA, cui & Gedabri, urbs Asiæ, cum regno cognomine [illegible] Sumatra, [illegible] Æquinoctiali, & in meridionali [illegible] Malacam [illegible]

ANDRAGORAS, vir, qui subitâ morte periit, Martial. l. 6. Epigr. 53.

[illegible] est [illegible] Ⓒ idem:
[illegible]

ANDRAMYTES, Rex Lydorum, qui primus mulieres fecit eunuchas, [illegible] eunuchorum usus est. Cal. Rhodig. [illegible] c. 14. Alex. ab Alex. l. 2. ex Xantho Lydo [illegible] auctore, apud Athenæum Deipnosoph. l. 12. quæ tamen Suidas ad Gygen refert in [illegible] [illegible] ex Hesychio, [illegible] [illegible] [illegible], ab Ardisto seu Ardysto, Rege XIX. ortus [illegible]

ANDRAPANA, Indiæ intra Gangem urbs. Ptol.

ANDRASIMUNDI, Taprobanæ insulæ promontorium. Ptol.

ANDRASSUM, urbs Asiæ [illegible] circa Galatiam. Cedren.

ANDREÆ Jacobus, vide [illegible].

ANDREÆ Joannes, vide [illegible].

ANDREAPOLIS, urbs Archiepiscopalis, & Academia Scotiæ in ora orientali. Vulgò S. Andrews longitud. 17. 28. latitud. 57. 46. [illegible]

ANDREAPOLIS, vulgò ANDERO, urbs Hispan. in littore Biscajæ, olim Flaviobriga, Episcopalis designata his temporibus. Portum habet percommodum, cum castro antiquo. Ab aliis in Asturia Santillana ponitur.

ANDREAS, nomen Apostoli. Matt. c. 1. v. 16. Qui ante vocationem suam discipulus erat Joannis Baptistæ. Joh. c. 1. v. 41. Evangelium annunciavit Scythis, Sogdianis, Thracibus, Æthiopibus. Achivis. Proconsulis [illegible], in urbe Patras, cruci affixus. Vide Gregor. Naz. Orat. [illegible] Chrys. hom. de 12. Apost. Euseb. l. 3. c. 1. [illegible] l. [illegible] 39. [illegible] c. 6.

ANDREAS, I. Hungariæ Rex, excæcato fratre Petro, qui [illegible], Regnum [illegible] est cum fratre Bela, à quo tandem [illegible] prope pulsus, præ mœrore obiit, A. C. 1062. Bonfin. [illegible]

ANDREAS, II. fil. Belæ III. & frater Emerici, post Ladislai, ex fratre nepotis, mortem, Rex Hungariæ Sacræ expeditionis comes [illegible], [illegible], cum insigni damno Christianorum. Quod [illegible] Blond. l. 2. dec. 2. & Bonfin. l. 7. dec. 2. [illegible] [illegible] [illegible] Hujus uxor Gertrudis, mater S. Elisabethæ, in absentia mariti, à Comite Petro trucidata est, Quam eandem Episcopus Strigoniensis [illegible] his verbis, nullâ commatum distinctione [illegible] Reginam occidere nolite timere bonum est [illegible] Obiit A. C. 1235. regni 16. Cardinalis Vitriac. l. 2. de bello Orient. Chronic. Aug. Calvisius Chron. ad an. 13. Spond. A. C. 1217. 1235.

ANDREAS, III. cognomine Venetus, Austriam vastavit, oppida amissa recepit, 11. regni anno, obiit A. C. 1301. Æmulum habuit Carol. I. cognomine Martellum, fil. Caroli 2. Hierosolym. Siciliæque Regis & Mariæ Ungaricæ. Villanus l. 7. c. 134. Bonfin. l. 8. C. 4.

ANDREAS, Ital. ANDREASSO, ex Hungaria, duxit Joannam Reginam Neapolitan. hâc lege, ut Calabriæ Ducis titulô esset contentus. [illegible] Neapolitanis occisus, quod Ungaros saltem evehere. A. C. 1345. [illegible] & Petrarcha, apud Spond. & Bzovium, [illegible] jussit, strangulatus est, [illegible] postmodum eodem [illegible], ubi Andreæ gulam fregerat. Bonfin. dec. 2. l. 10.

ANDREAS, Rex Æthiopum, secul. 15. [illegible]

ANDREAS, Argivus [illegible] Pausan. [illegible]

ANDREAS, Panormitanus, edidit libros de memorabilibus, quæ in quibusdam Siciliæ oppidis contigissent, quorum meminit [illegible] l. 14. Vide Voss. de Hist. Græc. l. 4. p. 502. Item, Antiqui Pergamenus. [illegible]

ANDREAS, Abbas monasterii cujusdam Bambergensis, Historicus. Voss. de Hist. Lat. l. 3. c. 10.

ANDREAS Alciatus, vide Alciatus.

ANDREAS Argolus, Ephemeridum auctor. Voss. de Scient. Mathem. [illegible]

ANDREAS Barbatius, celebris ICtus, cujus scripta Ægid. [illegible]

ANDREAS [illegible], Cardinalis, Princeps Transylvaniæ à Cæsare [illegible] A. C. [illegible]

ANDREAS Bilius, Historicus.

AN-

ANDREAS, Austriacus, Cardinalis Gubernator Belgii. Obiit Romæ, Spond. A. C. 1578. 1600. Grotius in [illegible]. Frater Caroli Burgoviæ Marchionis, fil. Ferdinandi Archiducis, ex Philippina Welsena, patricia Augustana. Cardinalis fuit & Constantiensis Episcopus. Inde ab Alberto Cardinali Sponsam petente, in Belgio vicarius relictus, magna cum prudentiæ & moderationis laude munere defunctus est. Post reditum Alberti, per [illegible] meatu, discessit, & per Galliam, dissimulato habitu, pervenit ad [illegible]. [illegible] tandem ad annum [illegible] Romam, obiit A. C. 1600. Plur. Jac. Spenerus Syll. Geneal. Hist. Ab eo nomen castello, quod eodem anno Carolus Mansfeldius ex humo [illegible] fecit, hinc Mosæ, inde Vahali incumbens; anno vero sequente à præsidiario milite Germano & Walone [illegible]. Munitionis florentem tenemus, insigni structurâ & positu ad Hollandiæ tutelam aptissimo; bello præsenti à Gallis vastatum, Gallis Fort S. André.

ANDREAS, Cæsareæ Cappadociæ Episcopus natione Græcus fuit. Ejus *Explanationes sive Commentarii in Apocalypsin* in compendium redactæ, ab Aretha Cæsar. Cappadoc. Episcopo, Græcè extant, Veronæ 1532. Latinè Ingolstadii A. C. 1584. Græcè & Latinè cum *Notis* Sylburgii Heidelbergæ A. C. 1585. Genev. 1596. & in Bibliotheca Patrum, ut & in fine Tomi II. operum Oecumenii. *Vir fuit eruditus & orthodoxus, nisi quod eorum opinioni favere videatur, qui Sanctos ante communem carnis resurrectionem in cælo [illegible].* Possevinus. *in Apparatu.*

ANDREAS Corsalinus, Florentinus: scripsit de navigatione maris rubri & sinus Persici. Poccianthus, *de Script. Florent.*

ANDREAS Damaratus, Cancellarius Ordinis S. Johan. Hierosolym. Solimanno Rhodum prodidit, Histor. Turc. *in Selim.* 2.

ANDREAS Dandolus, Dux Venetus rebus gestis & prædecessorum historiâ memorabilis.

ANDREAS Doria, Reip. Statum Genuæ immutavit. Caroli 5. auspiciis, bello contra Turcas celebris, obiit A. C. 1560.

ANDREAS Duchesnius, librorum copiâ, & syllogê Historicorum Gallor. clarissimus. Obiit A. C. 1640.

ANDREAS Dudithius, Episcopus Quinqueecclesiensis, Legationibus clarus, uxorem duxit. *Thuan.*

ANDREAS Jacobus, Joh. Brentium Tubingæ excepit, interfuit Colloquio Mompelgardensi, dein coram Jacobo Marchione Badensi Johannem Pistorium gravem habuit antagonistam. Linguarum, Philosophiæ & Theologiæ peritiâ clarus, sed pacis minus amans habitus est. Ubiquitatis acerrimus defensor. Vide Melch. Adami, *Vit. Theol.* Simlerum *Biblioth.* & Anton. Teissier *in Elogiis*, ubi seriem scriptorum ejus habes.

ANDREAS Laurentius, Medicus Henrici M. scriptis clarus.

ANDREAS Osiander, Lutheranus, novæ de Justificatione nostri opinionis auctor. Obiit A. C. 1552.

ANDREAS Rivetus, vide *Rivetus.* Plures alios vide apud Voss. *de Histor. Lat. & Mathem.* Bellarm. *de Scriptor. Ecclesiast.* &c.

S. **ANDREAS** de Carduo, Ordo Equitum in Scotia, cujus lemma, *Nemo me impune lacesset.* Ab Achaio, Scotiæ Rege, qui cum Carolo M. fœdus iniit, institutus. Buchan. *Hist. Scot.*

ANDREIS, Græciæ regio. Pausan. *l.* 9.

ANDRESTI, Indiæ populi ab Alexandro M. victi. Vide *Adrestæ.*

ANDRI, populi circa Clastidium in Gall. Cisalpina. Polyb. *l.* 2.

ANDRIA, urbs Elidis, & alia Macedoniæ. *Steph.* Item, urbs Episcopalis sita in Barrana provinc. regni Neapolitani in planitie. Ducatus Carafarum, sed parvi circuitus.

ANDRIA, alias **ANDRA**, olim **ANDERNA**, vulgò **ANDRE**, locus Galliæ, in finibus Morinorum & Comitat. Guinensi, Ardam inter & Gisnas, unde Monasterio nomen, quod à Balduino Comite Ghinensi A. C. 1084. conditum. Hadr. Vales. *in Notit. Gall.* Est & nomen fluvii, qui aliàs *Auger.* Vide ibi.

ANDRIACA, Medæ oppidum, & alterum in Lycia. *Ptol.* Aliud in Thracia *Straboni.* Vide Plin. *l.* 5. *c.* 27.

ANDRICLUS, Ciliciæ Mont. Strabo *l.* 14. Item etiam fluminis nomen. Plin. *l.* 5. *c.* 27. quem Strabo, *Andrium* vocat, & in Scamandrum fluere affirmat. Dicitur *Andrius* & *Andrinus.*

ANDRISCUS, Historicus, *Naxiaca*, h. e. *de rebus Naxiis* libros conscripsit, quorum primum citat Parthenius, *Erotic.* c. 9. Secundum idem c. 19. Quædam etiam de eodem opere refert Athenæus, *l.* 1. *Nat. Comit.*

ANDRISCUS, ex infima fæce, Macedonas contra Romanos instigavit. Florus *l.* 2. *c.* 14. Eutrop. *l.* 4. *c.* 1.

ANDRISUS, vel a, vulgò *l'Andelle*, quasi minor *Andria*, fluv. est Galliæ qui Villam Lupæ *Ville-Loup* & Montemthelauri præterlapsus, Ardiam recipiens. Sicut Minor Salera *Petite Saudre*, majorem Saleram auget, minor Creusa *Petite Creuse*, majorem Creusam. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Vide eundem in voce *Auger.*

ANDROBIUS, pictor nobilis. Plin. *l.* 35. *c.* 11.

ANDROCALIS, Æthiopiæ sub Ægypto oppidum. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

ANDROCLEA, una ex filiabus Antipœni, quæ pro salute populi sponte sua mortem oppetierunt. Nam cum pugna esset Thebanis & Herculi contra Orchomenios, oraculum est allatum, eos belli fore victores, si manum sibi inferret, qui genere dignitate inter cives esset nobilissimus. Et cum Antipœno (hic enim majorum genere maxime illustris erat) non placeret pro populi salute mori, ejus filiabus Androcleæ, & Heracleæ placuit. Ubi itaque seipsas interfecissent, hic eis pro tanto beneficio honos est habitus, ut, in parte templi Dianæ Eucleæ, Leonis simulacrum ab Hercule illis dicatum conspiceretur. Pausan. *in Boeot.*

ANDROCLES, fil. Phintæ, Messeniorum Rex cum fratre Antiocho, præfuit: successore Euphaë. Pausan. *l.* 4. Item Jonum Rex qui Ephesum condidit *l.* 7.

ANDROCLES, fuit servus & mendicus & cinædus, ut Cratinus eum tetigit in [illegible]. *Teleclides* & *Euphorion* eum scripserunt [illegible] comperrectorem.

ANDROCLIDES, περὶ τῶν [illegible], *de Sophistis* [illegible] scripsit teste *Suida*, Porphyrio æqualis fuit, & sub Aureliano principe vixit.

ANDROCLIDES, Lacon, qui cùm probro daretur, quod, cùm claudus esset, bellatoribus se immisceret, ideoque ab omnibus, tanquam inutilis, à prælio arceretur, ità commotus respondet: *In eorum præliis decere, qui in prælio, non de fuga sequet.* Plut. *in Apophtheg.* & Cæl. Rhodig. *l.* 14. *c.* 5.

ANDROCLIDES, Nobilis Thebanus, status popularis, contra Oligarchicos, defensor, quem [illegible] Leontiadas dolo interficiendum curavit.

ANDROCLUS, Codri fil. Rex Ionum. Pausan. *l.* 7. partem Ephesi, [illegible] dictam, oppido incluserat. Erat autem illa [illegible], [illegible] (ut hi immunes [illegible] Cerisam, ut habet Strabo. Postea ex montanis descendentes circa Dianæ Templum habitabant, quod in cavo ac depresso loco erat conditum, ubi etiam usque ad Alexandri M. ætatem urbis suæ sedem habuere Ephesii. Post Alexandrum verò Lysimachus urbem iterum in superiora transtulit, quo cum ægrè migrarent Ephesii, magnis & continuis imbribus supervenientibus urbs eorum antiqua submersa est, diluvium id ipso Lysimacho adjuvante, obturatis cloacarum naribus. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 809.

ANDROCOTTUS, vel **SANDROCOTTUS**, fugiens Alexandri M. iram, sub arbore lassus obdormivit, & à Leone permulsus est. Ad quod omen, animo recepto, Indias occupavit, Alexandri ducibus pulsis. Justin. *l.* 15. *c.* 4.

ANDROCYDES, Medicus, cujus extat epistola quædam ad Alexandrum M. scripta, apud Plin. his verbis, *Vinum potaturus, Rex memento te bibere sanguinem terræ. Sicuti venenum est homini cicuta, sic & vinum.* Plin. *l.* 14. *c.* 5. Alius pictor eadem Plinio *l.* 35. *c.* 9. Plut. *in quæst. conviv. l.* 4. *q.* 2.

ANDRODAMAS, dictus magnes *qui argenti colorem præfert*, Plin. ut & durities adamantis. Potius genus hæmatitis, ferrei coloris, duritie & pondere insignis; nec enim alium *androdamantem* Veteribus cognitum fuisse constat. Eum trahere in se argentum, æs, ferrum, idem Plinius dicit *l.* 36. *c.* 20. Unde *argyrodamas* quoque nonnullis dictus, quod argentum domaret & ad se raperet, quem argenteo colore esse, solo nomine inducti, nonnulli scripsisse videntur, Salmas. *ad Solin.* p. 165. Nomen illi, quasi *hominum iras & impetum domantis*, uti tum credebant. *Ibid.*

ANDRODAMUS, Rheginus, qui leges Chalcedonensibus Thraciæ populis condidit. *Aristotel.*

ANDRODUS, Dacus servus, Romæ in Circo maximo agnitus à Leone, cujus pedem vulneratum aliquando curaverat in sylvis. Ejus historiam lectu dignam vide, apud Gellium *l.* 5. *c.* 14.

ANDROETAS, Historicus Tenedius [illegible] citatus ab Apollonii Interprete, *l.* 2.

ANDROGEA, Persidis regio. *Cedrenus.*

ANDROGEUS, fil. Minois Cretæ Regis, & Pasiphaës, qui cùm omnes in palæstra superaret, ab Atheniensibus & Megarensibus ex insidiis occisus est. In cujus ultionem Minos, Niso Megarensium Rege occiso, Megarum evertit, Athenienses acri bello superavit, eosque quotannis septem adolescentes, totidemque puellas à Minotauro devorandos in Cretam mittere coëgit. Virgil. *Æn.* *l.* 6. *v.* 20.

In foribus lethum Androgeo, tum pendere pœnas
Cecropidæ jussi.

Catull. *de Nupt. Pel. & Thet. v.* 76.

Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneæ pœnas persolvere cædis,
Electos juvenes, simul & decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.

Legendus Plut. *in Theseo* & Pausan. *in Atticis.* Ovid. *Met. l.* 7. *v.* 456.

Bella parat Minos, qui, quanquam milite, quanquam
Classe valet, patria tamen est firmissimus ira,
Androgeique necem justis ulciscitur armis.

Idem *in ep. Ariadnes* 10. *Heroid. v.* 99.

Viveret Androgeos utinam, nec facta luisses
Impia funeribus, Cecropi terra, tuis!

Contra Propert. *eleg.* 1. *l.* 2. *v.* 62.

Et Deus exstinctum Cressis Epidaurius herbis,
Restituit patriis Androgeona focis.

Androgeus collocabatur in proris navium. Meminit Callimachus *in Causarum l.* 4. & Clemens *in Protreptico.* [illegible] Phalerus autem erat portus Atticæ. Item unus è Græcorum ducibus, qui Trojam profecti sunt. Virg. Æn. *l.* 2. *v.* 370.

Primus se Danaûm, magnâ comitante catervâ,
Androgeos offert nobis socia agmina credens.

Nic. Lloydius.

ANDROGYNÆ, vel **ANDROGYNI**, populi in Africa super Nasamones, utriusque sexus, inter se vicibus coëuntes, dextra mamma his virilis, læva muliebris. Plin. *l.* 7. *c.* 2. Vide etiam infrà, *Machlyes*, it. *Zeilæ.*

ANDROINUS de Rupe, Abbas Cluniacensis, missus in Angliam, Johannis Regis liberandi & pacis conciliandæ causâ. Hinc Cardinalis, & in Italiam legatus, ab Innocentio VI. sed interiit. Spond. A. C. 1356. &c.

ANDROLITIA, oppidi nomen apud Plin. *l.* 5. *c.* 29.

ANDROMACHE, Hectoris uxor, Eetionis, Regis Thebarum Ciliciæ filia. Homer. *Il. Z. v.* 394. ubi de Hectore,
[illegible Greek verses]
Filium peperit Astyanactem. Mortuo marito Pyrrhus eam in Græciam abduxit, & ex ea Molossum suscepit, postea vero eam Heleno vati, Priami filio, cum parte regni in uxorem dedit. Virg. *Æn. l.* 3. *v.* 319.
Hectoris Andromache, Pyrrhi' connubia servas?
Peperit & [illegible], primum Galliæ Regem, si [illegible] fides. A [illegible] fortuna est, fuit enim quædam tragœdia. Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 502.
— Andromache à fronte videbitur,
Post minor est.
Martialis posuit, pro gravis fœmina corpore, *l.* 11. *Epigr.* 76.
Cum possis Hecuben, non potes Andromachen.
Nat. [illegible].

ANDROMACHIDÆ, populi qui magnis nuptiæ Regi sui [illegible], qui [illegible].

ANDROMACHUS, [illegible], Thrax. [illegible] Parc. [illegible] magnitudine [illegible]. Diodor. *Sic. l.* 16. [illegible] acceptorum libertate adjutor. Ibid. fol. 516.

ANDROMACHUS, Præfor Alexandri M. cui Parmenio Syriam, quæ Cœle appellatur, tradidit, bello quod supererat intentus. Curt. *l.* 4. *c.* 5. Hunc vivum Samaritæ cremaverunt. Ibid. *c.* 8.

ANDROMACHUS, Præfor sive Dux Seleuci junioris, de quo Polyæn. *l.* 4. *c.* 17.

ANDROMACHUS, Cretensis, Medicus Neronis, theriacæ compositionis auctor, de qua versu quæ sunt ad Neronem scripsit. Vide Galen. [illegible]. A [illegible] Voss. *de Scient. Math. c.* 31. § [illegible].

ANDROMACHUS, [illegible] Crassi, à quo Parthis proditus est. [illegible] Nicomedis [illegible], Diodor. [illegible] Suida.

ANDROMACHUS, [illegible] in Asia [illegible] Laodices, Seleuci Reg. uxoris. Sal[illegible].

ANDROMADAS, Rhetor [illegible], Chalcedonius, qui [illegible] Thracia, [illegible] de homicidiis & [illegible] legendum censet, Gifanius: *Andromadas*. [illegible]

ANDROMEDA, Cephei Æthiopum Regis, & Cassiopeæ filia, ob matris [illegible] Nereidas [illegible] fuisset, & cete marino monstro exposita, postea [illegible] à Perseo in patriam revertente, occiso prius ceto, [illegible] nuptit. Propert. *l.* 2. *Eleg.* 28. *v.* 21.
Andromede [illegible]
Hæc eadem Persei nobilis uxor erat.
Idem *l.* 1. *eleg.* [illegible]
Qualis & [illegible] Cephea [illegible],
Libera jam duris cotibus, Andromede.
Idem *l.* 3. *eleg.* 22. *v.* 29.
Nec [illegible] Andromedæ [illegible] pro matre catenas.
Ovid. *in Ep.* 15. *Heroid. v.* 35.
Candida si non sum, placuit Cepheia Perseo
Andromede, patriæ fusca colore suæ.
Vide etiam *Met. l.* 4. Post mortem, Minervæ beneficiò inter astra collocata est, [illegible] in parte Piscium [illegible]. De hac Tragœdiam [illegible], [illegible] *Andromedam* appellavit. [illegible] quod [illegible] navis, [illegible] quæ [illegible]. Eadem [illegible] dicebantur. [illegible]. Item *Pristis*, nam pristis est bellua marina. Virg. *l.* [illegible] *v.* 116.
[illegible]
Ubi Servius, [illegible] ut Salmasius [illegible] *Perseum*.

ANDROMEDA, [illegible], à Græco ἀνδρός, i. e. [illegible]
[illegible]
[illegible] Andromeda [illegible]:
apud Car. du Fresne *Glossar.*

ANDROMON, nomen proprium ejus, qui Celephonem [illegible].

ANDRON, Mosbus memoratur [illegible] *M. Antonius* [illegible]. Hunc *Tarentinum* dicit, [illegible] Philosophus [illegible], Casaubonus [illegible] *Mateon* [illegible] *Tarentinum* [illegible], [illegible].

ANDRON, Cateneus, [illegible] *Tripodibus*, [illegible] & [illegible] exercitatione. Cael. [illegible] *l.* [illegible] 4.

ANDRON, Ephesius, de 7. Sapientibus scripsit, qui laudatur

a Pindari Scholiaste *in Isthm.* Meminit ejus quoque Laërtius *l.* 1. *c.* 119. Clem. Alex. *Strom.* [illegible] Euseb. *l.* 10. *de Præp. Evangelica*. Idem [illegible] scripsit, & auctor est Apollonius *Hist. Mirab. c.* 8. ubi quartum ejus operis librum citat. Voss. *l.* 3. *de Hist. Græc.* p. 322.

ANDRON, Argivus, [illegible] per arida Libyæ deserta sine potu profectum [illegible] Aristotel. *l. de Ebrietate*, apud Apollonium *Hist. Mirab. c.* 25. & Laërtium *l.* 9. *c.* 81. Sextus item Empiricus *l.* 1. *Pyrrhon. Hypot. c.* 14. [illegible] *Andronem* Medicum memorat Celsus *l.* [illegible] Galen. *l.* [illegible] *Compos. Med. c.* 4. Item Athenæus *l.* 14. [illegible] Musicum & Geometram M. Antonius [illegible] Capitolinus, in *Marco*, *c.* 2. Vide sectionem, *l.* [illegible]

ANDRON, à Dionysio, in expeditionem profecto, præpositus arci Syracusanorum. Eum [illegible] Hermocrates, ut sibi adesset in [illegible] & pecunia [illegible] Dionysius reversus, cùm [illegible] ab Androne, [illegible] vellet [illegible], quam [illegible] Hermocratem: Andronem verò [illegible] curavit, quod non [illegible] tedium [illegible]. Polyæn. *l.* 5. *c.* 2.

ANDRON, Alexandrinus, *Chronica* edidit. Athenæus *l.* 4. Item [illegible], Halicarnassensis, qui laudatur Plutarcho *in Theseo*, Isacio Tzetzæ *ad Lycophronem*, & Schol. *Apollon. ad Pindar.* Item *Andron*, Tejus, cujus Periplus citatur à Schol. Apollonii *l.* 2. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 322.

ANDRON, oppid. [illegible] Nili. *Ptol.*

ANDRON, Græcè Ἀνδρών, [illegible] Latinis *Androna*; atrium [illegible] locus denudis longitudine angustiore, in quo Virgilio [illegible] auctore *Festo Pompejo*. [illegible], [illegible] & *Triclinium*, & [illegible] vocant. [illegible] A [illegible] & [illegible]. Quò pacto *Andron* fuit *Androna*, locus fuerit, in quo convivia [illegible] mulieres [illegible] more Græco, quem à Persis acceptum. C. Nepos *Præf.* [illegible] *in conviviis* [illegible] *parte* [illegible] &c. quem tamen errorem accedit Casaubonus *ad Athenæum* *l.* [illegible] *c.* 4. contrarium [illegible] apud Græcos fuisse docens. Cicero tamen [illegible] testatus *Accusat. l.* 1. *Tum ille* — *negavit, moris esse Græcorum, ut in conviviis virorum accumberent mulieres.* Vide Muretum *Var. lect. l.* 7. *c.* 1. *Andronas* verò Græcorum [illegible] Vitruvius *l.* 6. *c.* 10. *Habent autem* … *vestibula, egregia ostia* [illegible], *tàm amplâ magnitudine, uti facilius in iis, triclinia quatuor stratis, ministrationum, [illegible] operis locus possit esse spatiosus. In his oeci fiunt convivia virilia. Non enim fuerat institutum, [illegible] earum moribus acceptum.* Et paulo post, *Græci enim Ἀνδρῶνας appellant oecos, ubi convivia virilia solent esse, quod eo mulieres non accedant.* Sed & Atrium quandoque denotavit hac voce, ejecmonia [illegible] quoque. Galli [illegible] in celebrioribus Emporiis, [illegible]. Unde Concilium Carthagin. II. *can.* 47. & Ano Episcop. in *Capitul. c.* 44. [illegible] Petrus item Damianus *l.* 3. *Ep.* 4. [illegible], andronas vel [illegible]. Juxta Vitruvium *l.* 6. *c.* 10. *Andronas* appellant Græci mesaulas, quæ inter duas aulas media sunt interposita, *mesauloi* &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* Macro, locus quoque sic dicitur in Ædibus sacris seorsim [illegible] destinatum, [illegible] quasi [illegible], separatim in Templis sitos [illegible] orare, id quod hodieque religiosè observatur apud Christianos Orientis ubi mulieres in parte [illegible] ac [illegible] per cancellos separatæ, & [illegible] propriam habentes, [illegible]. Fuit autem hic Virorum locus in parte Ædis Meridionali, sicut mulierum, in parte opposita Septentrionali. Amalarius *de Eccles. Off.* *l.* 4. *c.* 2. *Masculi stant in Australi parte, & fœminæ in Boreali, ut ostenderet per [illegible] firmiores Sanctos semper constitui in [illegible] assisti [illegible]: Et per fragiliorem sexum, in[illegible] [illegible] Deus*, [illegible] *&c.* Idem apud Hebræos olim obtinuisse, contendit Car. Macer, ex Ezechiel. *c.* 8. *v.* 14. Vide utrumque Fratrem in *Hierolex.* & infra in voce *Trisferma*.

ANDRONICUS Cyrrhestes, ventorum octo numerum (quos solos antiquitus [illegible] noverant, tres Occidentales, & tres Orientales inter se adversos, unum Septentrionalem & unum Meridionalem, ut [illegible] apud A. Gellium *l.* 2. *c.* 22.) primus instituit sicque dixit. Cujus rei ergò turrim marmoream Athenis collocavit octogonam, in cujus singulis lateribus singulorum ventorum imagines exsculptas contra suos cujusque flatus designavit; supra turrim autem metam posuit eadem ex marmore, cui Tritonem æneum imposuit, ad omnem venti auram versatilis, virgâ, quam manu porrigebat, indicabat quis flaret ventus. Ad quod exemplum hodie in summis [illegible] & templorum cheblisi, gallus gallinaceus ponitur ex ære, qui semper [illegible] contra ventum [illegible] habet conversum, vide infrà in voce *Ventus*. [illegible] octogonam [illegible] Salmas. exhibet, *ad Solin. p.* 1246. & nomina ventorum ex Vitruvio hæcce: *Solanus, Eurus, Auster, Africus, Favonius, Corus, Septentrio* & *Aquilo*, quibus Græca ista nomina addit, Ἀπηλιώτης, Εὖρος, Νότος, Λίψ, Ζέφυρος, Ἀργέστης, Ἀπαρκτίας, Βορέας. Vide infra in voce *Octogonos*.

ANDRONA, Cyrrhesticæ regionis in Syria oppid. *Anton.*

ANDRONICUS, i. e. vir victoriosus, nomen viri. 2. *Machab. c.* 4. *v.* 34. & *seqq. v.* 7.

ANDRONICUS I. strangulato Alexio II. cujus tutor erat, Constantinopolitano Imperio potitus, Agnetem Francicam, Alexio desponsam, sibi [illegible], in Nicæa, [illegible]

incolas crudelissimè desæviens. Ab uno nepotum suorum, Gulielmi Siciliæ Regis ope adjuto, Constantinop. [illegible] Sed virtute civium liberatus, [illegible] & [illegible], quorum nomina ab *Is* incipiebant, quod nomen sibi fatale esse ex Magis didicerat, interemit; ab Isaacio tamen Angelo, qui Imperator proclamatus erat, & [illegible] plebe crudelissimè [illegible] suppliciis [illegible], quod tanta [illegible] constantia, ut, Dei [illegible] [illegible] dolores [illegible], [illegible] etiam gratias ageret. Nicet. [illegible] Guil. Tyr. [illegible] 22. & 23 Baron. [illegible] C. 1182. 1185.

ANDRONICUS II. Palæologus, successit Patri Michaeli, A. C. 1283. a quo jam antè in societatem imperii adscitus erat. Hunc tamen ob unionem Græcæ Ecclesiæ cum Latina tentatam, [illegible] cotavit. Postea, Michaele, filio, quem socium imperii [illegible], mortuo, cum Michaelem Clotharum quendam in idem [illegible] esset, a nepote Andronico, Venetorum & Bulgarorum [illegible], regno cedere coactus, in monasterio [illegible] privatus tandem obiit, A. C. 1332. Gregoras l. 4. & [illegible] Cantacuz. l. [illegible].

ANDRONICUS III. dictus *Junior* solus imperavit 9. ann. Contra Bulgaros & Acarnanas, ope Turcarum, quos imprudens [illegible], victor, Obiit A. C. 1341. Filio in tutela Cantacuzeni relicto, qui ipse imperium invasit. Gregoras l. 10 & 11 Cantacuz. l. 2. *Onuphr.* & Gener. Niceph. [illegible], &c.

ANDRONICUS, fil. Johannis Palæologi, consilio cum filio Amurathis II. inito, ad Parentes [illegible], aceto ardenti oculis infuso excæcatus est. Chalcondyl. l. 1. Phranz. l. 1. c. 15, 16.

ANDRONICUS, Rhodius, Philosophus Peripateticus: *Strabo.* Scripsit Indicem Librorum Aristotelis, & Theophrasti, itemque in Categorias Aristotelis, nec non libellum [illegible], qui etiam hodiè extat.

ANDRONICUS, unus ex *Prætoribus* Alexandri Magni, cum [illegible], Erigyo, Artabazo, additis sex millibus Græcorum, [illegible] à Rege missus in Arios ad persequendum Satibarzanem. [illegible] l. 7. c. 3.

ANDRONICUS, Grammaticus, desidiosior in professione Græca, cujus meminit Sueton. *de Illustrib. Gramm.* c. 8. Item Historicus qui res Alexandri scripsit. Volater. l. 21. *Anthropol.* Vide de Andronico, Historico Græco Hieron. *præf. in Danielem.*

ANDRONICUS, Præfectus Pentapolitanus, in Ægypto, ob crudelitatem, ab Episcopo Synesio excommunicatus veniam delictorum petiit. Synes. *ep.* 52. 57. 68.

ANDRONICUS, vide *Livius.*

ANDRONICUS, Legislator Chalcidensium. Alex. ab Alex. l. 6. c. 10.

ANDROPHAGI, Scythiæ gentes in Europâ. *Herodot.*

ANDROPOMPUS, Thebanus, Bori filius, Xanthum in singulari certamine, sed fraude interfecit. Pausan. *in Bœoticis*. Quamvis id à Melantho Andropompi filio, non à patre factum fuerit.

ANDROS, Britanniæ insula maris Hybernici, inter Walliam, & Hyberniam. *Hedros Ptolemæo.* Anglicè *Berdsey*. Britannicè *Enlly*, dicitur. Est autem apud Gangarorum promuntorium, quod vulgò *Aberdaron* vocatur.

ANDROS, maris Ægæi insula, prima inter Cycladas, vicina Samo, cum oppido ejusdem nominis, quæ Asiæ adjacet ex opposito ad Ephesum. Juvenal. *Sat.* 3. v. 70.

Hic Andro, ille Samo, &c.

Ovid. *Met.* l. 7. v. 469.

At non Oliaros, Didymeque, & Tenos & Andros.

Idem l. 13. v. 661.

Et totidem natis Andros fraterna petita est.

Multa habuit nomina apud veteres. Nam Cauros, *Lasia*, *Nonagria*, *Hydrussa*, & *Epagris* dicebatur. Nomen habuit ab *Andro*, Eurymachi filio. Ibi fons est, qui quotannis Nonis Januariis vini sapore fluit. Plin. l. 2. c. 103. & l. 4. c. 12. De contentione inter *Andrios* & Chalcidenses, ob Acanthum à barbaris desertam, oborta, Vide Plutarchum *Quæst. Græc.* §. 30. pag. 298.

ANDROSA, Castrum Scotiæ Australis, & provinc. Cuninghamiæ, in ora littorali. Aliis *Ardrosen.* 4. milliar. ab Irvino, & 15. à Dumbritonio.

ANDROSIA, Galatiæ oppid. hodiè *Andres*, ex *tabulis recentioris.*

ANDROSTHENES, ex Ducibus Alexandri M. speculatum cum nave missus oras Arabiæ, Arrian. l. 7. c. 10 Strab. l. 16. Edidit descriptionem Orbis, Artemidoro Ephesio & Theophrasto, l. 4. c. 7. *de Plant.* laudatam. Item, alius, cujus meminit Polyb. l. 11.

ANDROSTHENES, Prætor Thessaliæ, Pompejo favens, à Cæsare obsessus, & expugnatus. Cæs. l. 3. *de bell. Civil.* c. 80. Item nomen Statuarii Thebani Pausan. l. 10.

ANDROTION, Atticam historiam edidit, teste Pausaniâ *in Eliacis*, & *Phocicis* & Marcellino *in vita Thucydidis*. Ejus meminêre Plut. *in Solone*, Ælian. *Var. Hist.* l. 8. c. 10. aliique. Etiam *Androtion*, sive alius, sive idem de Agricultura scripsit, quem Plinius memorat *in Hist. Nat.* & ante eum Varro, & Columella, [illegible] l. 1. *de R. R.* ubi eum reponunt inter eos Rei Rusticæ scriptores, quorum patriam non acceperunt. Voss. *de Histor. Græc.* l. 1. p. 122.

ANDRUS, vide ANDROS.

ANDURIANUS, vulgò *Lago-Salso*, lacus Capitanatæ, in regno Neapolitano ab oppid. Andurio dictus, aliis Salso, prope ostia fluv. Candelari in mare Adriaticum. Parvus [illegible].

ANDUSA. Urbs Galliæ, in Occitania inferiore ad fluv. Gardonem. Nunc mœnia ejus disjecta, estque ad radices montium

ANEBURGUS, vulgò *Lanebourg*, burgus Sabaudiæ, ad radices Alpium & Montis Cenisii, ad Arcum fluv. [illegible] *Lanebourg* [illegible], *Lanebourg*, ad differentiam alterius *Lans le Villars* oppiduli in vicinia. Hinc ordinarius transitus Alpium ex Sabaudiæ Ducatu & Maurienna valle, in Pedemontium.

ANECUS, Siciliæ fluv. Vibius Sequester *in Catalogo* [illegible] *Siciliæ, qui* [illegible] *Syracusis* [illegible] *mare, appellaturque* [illegible] *superior* [illegible]. Quem locum plurimâ sui parte esse [illegible], jamdudum suspicati sunt viri docti, neque nostrum est hunc ope mss. emendare.

ANEDADIS, Philosophus & Medicus, *sæcul.* 6. Genebrardi *Chron.*

ANEJANUM, urbs Italiæ, inter Patavium & Mutinam. *Anton. Itiner.* *Anano* hodie [illegible].

ANELONTIS flumen, juxta Colophonem, meminit Pausan. l. 8. cujus frigiditatem prædicat. Aliis *Alessa*.

ANEM, Latinè [illegible], aut [illegible], sive *afflictio*, vel *paupertas* [illegible] aut Syriacè, *ova* [illegible], nomen civitatis. 1. Paral. c. 6. v. 73.

ANEMO, fluv. in octava Italiæ regione. Plin. l. 3. c. 15. Hodiè *Lamone*, [illegible], & [illegible]. Aliis [illegible], seu [illegible], fluv. Æmiliæ, sive Galliæ togatæ ex Apennino monte in Padum, per Faventiam (quam interluit) influens, inter Ravennam & Argentam. De eo F. Borg. l. 7. *sic*:

Æstas & vallem quicunque Amonia & agros

Cernere habet.

ANEMOLIA, Phocidis urbs, quæ postea Hyampolis. *Strabo.* Hodiè [illegible] *Pratæ*.

ANEMONE, ipso veris initio venit in lucem, odoris expers, at non decoris & dignitatis. Ejus cauliculus exilis, lanuginosus, palmaris, circa dimidium, aut sub ipsum cacumen, tribus foliorum laciniis, sine pediculo pressius inhærentibus & [illegible] correctis intercinctus. In cacumine florem explicat, latioribus foliis non minus tenuibus, ferè in rosæ amplitudinem circinatum. Aliis idem flos, multiplici serie foliorum constituitur, sed angustiorum, medio interdum globulo staminibus obsito atque villoso, seminibus pleno capitulatus. Color vero multiplex est, ruber, albidus, violaceus, cæruleus, varius. Franciscus Pomey *Descript. Var.*

ANEMOREA, urbs Phocidis, quæ postea *Anemolia* dicebatur, in confinio Phocidis, ac Delphorum in alto colle. Situs est autem super eam locus [illegible] dictus, unde cognomen Minerva à sedatis ventis adepta est. Cæl. Rhodig. l. 20. c. 19.

ANEMOSA, vicus Arcadiæ. Pausan. l. 8.

ANEMOTHICOS, urbs circa Cariam. *Porphyrogen.*

ANEMOTIS, Palladis nomen, inde tractum, quod, cum Methonem Peloponnesi civitatem, locaque vicina, venti paulò violentiores, minimèque tempestive perflantes insigniter oblæderent, Diomedis, qui cum ibi imperabat, suasu, simulacrum Palladi erectum est, eidemque ab incolis fusæ preces, quibus peractis, mox ventorum cessavit impetus, unde cognomen Minerva à sedatis ventis adepta est. Cæl. Rhodig. l. 20. c. 19.

S. ANEMUNDI castrum, Galliæ, haud procul ab urbe Lugduno, in pago Forensi, S. *Anemundi* Episcopi Lugdunensis nomine illustre, quem vulgo appellant Chanemundum, S. *Chamond*, & corruptè S. *Chaumont*.

ANEMURIUM, urbs Ciliciæ litoralis Episcopalis sub Archiepiscopo Seleuciensi, inter Antiochiam ad occidentem & Celenderim ad ortum *Stalemura* hodiè, vel *Scalemura*, teste *Nigro*. Longitud. 65. 10. latitud. 36. 50.

ANEMUSA, insula maris Mediterranei. *Ptol.*

ANEMYTAS, apud Tarentinos asinus erat, qui ventis sacrificabatur. *Etymologus*, [illegible]

ANENA, Insul. Norvegiæ regni, in ora meridionali Finmarchiæ provinc. prope insulas *Fossen* & *Samien*, & media ferè inter Nidrosiam & Vardhusium. Aliis, *Andenes* dicitur distatque à *Mostrom*, 25. leuc. German. in Circium.

ANENSIA Juga, apud Plin. l. 37. c. 2. ubi de crystallo, Cer*nuntur Bacchi & in Topazio nasci perquam* [illegible]. A cunis*bus juga, depressa ad* [illegible] *aquæ patent*; ubi legit Salmas. *fons* juga, unde [illegible] flumen oritur. Vide eum ad Solin. *p.* 407.

ANER, Latinè [illegible], aut [illegible], sive [illegible] *lucernam*, Frater Mamre. Gen. c. 14. v. 13. Item civitas, in tribu Manassis. 1. Chron. c. 6. v. 70.

ANERITÆ, Marmaricæ Nomi gens. *Ptol.*

ANETHUSSA, urb. Libyæ. *Steph.*

ANETIA, nomen oppidi Plin. l. [illegible] c. 24.

ANETICUS, Asiæ locus est arundinibus abundans.

ANETIS, Dea quædam apud Armenios, apud quos mos erat, ut virgines in fano vetustissimo Anetis Deæ prostituerentur, ubi ipsius statua ex solido auro sita erat, quam Antonius expilavit. Vide *Anaitis*.

ANETUM, oppid. Gall. in provinc. Insulæ Franciæ, ad Eburam fluv. & in limite Normanniæ, cum castro splendido, à Diana, Valentinensi Duce, exstructo. Principatus titulo gaudet Ducis Vindocinensis. Vulgo *Anet*. [illegible]

ANFA, vulgò ANFE, oppid. Africæ, in Regno Fezzæ, olim celebre, nunc dirutum, in litore Oceani. Quidam [illegible]. Est in provinc. *Temesne*, in portu caret.

ANGADIVA, seu ANCHEDIVA, Insul. parva Asiæ & Indiæ [illegible], in ora regni *Decan*, 12. leuc. à Goa, in meridie, ubi aliis castrum Lusitaniæ nunc dirutum.

ANGAMALA, Urbs penè Indiæ, in monte, ad fluv. *Alacota*, Archiepiscopali sita in regione Malabarica. Ibi & in [illegible]

degunt

degunt Claustrum S. Thomæ. Dicitur etiam [illegible]

ANGARIA, [illegible] quod præ- [illegible] Will. [illegible] Abb. Ramef. [illegible] Petro Ameno [illegible]

[illegible]

Dicuntur etiam [illegible] Vide Henr. Spelmannum in Gloss. [illegible]

ANGARIÆ, [illegible] præstationes [illegible]

[illegible]

[illegible] apud Bochart. Hieroz. Part. prior. [illegible]

ANGARIS, mons Palæstinæ. Plin. l. 5. c. 19. Item Bithyniæ emporium, prope Helenopolim. Socr. Hist. l. 8. c. [illegible]

ANGE, Arabiæ [illegible] Ptol.

ANGELA [illegible] Filia Cælii Secundi Curionis, [illegible] eius testantur, nihil [illegible] Obiit Basileæ, [illegible] religionis amorem, ex Taurinis se recipientem, [illegible] A. C. 1554. ætat. 28.

ANGELA Zabena, Valentiâ Hispan. oriunda, ingeniô, literis, [illegible] Lud. Vives de [illegible]

ANGELA, Insul. Britanniæ, vide [illegible]

ANGELE, [illegible] Hodie [illegible] appellantur, uti docet [illegible] quæ hodieque superest in ædibus cujusdam Atheniensis, & sic incipit:

ΠΑΝΔΙΟΝΙΔΟΣ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ
ΑΝΓΕΛ

ΒΑ[illegible]ΝΙΕΙΣ	ΑΓΓΕΛΕΙΣ
[illegible]	[illegible]
ΔΗΖ[illegible]ΟΞΙΓΕΝΟΥ	[illegible]
	ΜΕΛΗΤΟΣ &c.

Vide eum [illegible] Part. [illegible] p. 69. & seqq. nec non Part. 2. p. [illegible]

ANGELI quatuor, [illegible] aquilæ & hominis specie [illegible] non Angeli tantum, sed & Archangeli, [illegible] quatuor [illegible] totidem [illegible], i. e.

Imperio oppositi, apud Zachariam [illegible] apud [illegible] Apocalypsi [illegible] Archangeli, [illegible]

[illegible]

[illegible] Leo & aquila, [illegible] Homo [illegible]

ANGELIA, [illegible] apud [illegible] Mercurius [illegible] Rhodig. [illegible]

ANGELICA Vestis, [illegible] Wigenmerstem de Gregorio VII. Pontifice Romano. [illegible]

[illegible]

[illegible] gravi vitâ excederent, Monachico indui postulabant, ut orationum Monachorum essent participes eorumque ad id nomina in Calendario seu Necrologio scriberentur, ex Anselmo [illegible] Aliisque Scriptoribus, quos magno numero hanc in rem laudat [illegible] in Gloss.

ANGELICI, Hæretici quidam Ἀγγελικοί, quorum meminit Epiphanius Hæres. 60. & Balsamon ad 35. [illegible] Concilii Laodiceni. Mirum verò ambigere Epiphanium, an non & ita vocari potuerint [illegible] ultra Mesopotamiam, quæ [illegible] dicta sit. Nam, [illegible] rescribas (quomodo utrobique vetus Interpres) non tamen [illegible], inde Ἀγγελικοί deducas. Nunc verò [illegible] habet tum Basileensis editio, tum Parisina. At in Codice etiam Justinianæo l. 1. Tit. 29. qui est de offic. Mag. [illegible] in 3. tit. [illegible] reperit L. Russardus JCtus. Clariùs igitur etymon protexit nobis Augustin. Hæres. [illegible] quos Epiphanius [illegible] Voss. l. 1. de Idololatr. c. 9. Baron. A. C. [illegible] Vide & Angelolatria.

ANGELINA, [illegible] dicebatur, cujus meminit Epiphanius Hæres. [illegible] ubi de Angelicis Hæreticis loquens ait, ita dictos fuisse, sive [illegible] Angelis factum esse dicunt, sive [illegible] esse jactant, sive etiam à loco nomen acceperunt. [illegible] quædam est [illegible] ultra Mesopotamiam regionem sita. [illegible]

ANGELION, [illegible] qua Apollinis simulacrum apud Delos [illegible]

ANGELITÆ, Sabellii sectatores, à loco prope Alexandriam, [illegible] dicti. Niceph. l. 18. c. 49.

ANGELLÆ, Baticæ urbs inter Cordubam & Hispalim [illegible]

ANGELOCRATOR Daniel, vide [illegible]

ANGELOLATRIA, satis antiqua est. Sanè Jos. Albus [illegible] l. 3. c. 18. eam omnium antiquissimam idololatriam arbitratur, quòd homines [illegible] tanquam Mediatoribus & sequestris, inter se & Deum. Sed nunc hic etiam honor universè damnatur, Deuteron. [illegible] v. 13. & c. 10. v. 20. Inprimis ad Coloss. c. 2. v. 18. Paulus, ubi ait, Nemo vos seducat, volens in [illegible] Angelorum, quæ non vidit &c. illud inanis Philosophiæ [illegible] 8. rejicit, [illegible] improbat, quando [illegible] non [illegible] ad Deum & Christum preces [illegible] sed Mediatores Angelos, more Platonicorum, invocant quibus Spiritus [illegible] erant divinæ mediæ potestates, ut ait Appulejus, [illegible] Et Colossi quidem, quibus ea scripsit Paulus, Phrygiæ erat civitas, ut Metropolis ejus Laodicea. In Phrygia autem & Pisidia [illegible] hic cultus, non Apostolicis modò temporibus, [illegible] Unde Synodus Laodicena A. C. 364. [illegible] juxta collectionem & interpretationem Dionysii Exigui: [illegible] Angelos [illegible] fit anathema [illegible] & se Idololatriæ [illegible] Quæ de re [illegible] Coloss. loc. cit. [illegible] Illi autem, qui Angelos colebant, [illegible] dicti sunt

 quorum

[illegible] Ecphanes *Hist.* &c. & ex eo Zonaras ac Balsamo a Car. [illegible] Mirum vero, [illegible] Metropolitam [illegible] *Angelum* [illegible] quotum [illegible] quod fuerunt, sed [illegible] in voce [illegible], apud Christianos, sub [illegible] *de Ordin.* [illegible], apud Judaeos, [illegible].

ANGELOMUS, [illegible] *Regum.* [illegible] &c. natione Gallus, sub Lothario Imperatore. Bellarm. *de Script. Eccles.*

ANGELOPOLIS, urb. Apuliae Dauniae, in monte Gargano, apud [illegible] Archiepiscopali. Altera in [illegible] Epis. [illegible] vulgo *S. [illegible] Lombardo.* Tertia in Vettonis, [illegible] proxima. Olim [illegible].

ANGELOPOLIS, in America, *La [illegible]*, vel *Puebla de los Angeles*, in Nova Hispan. Ab urbe Mexico in Orum [illegible] leuc. Hispanic. [illegible] est, A. C. 1531. ab Hispanis in [illegible] provinc. estque Episcopalis sub Archiepiscopo Mexicano.

ANGELOPOLIS, [illegible], quibusdam *castrum S. Angeli [illegible]*, olim *Tiphernum Metaurense* dictum, urbs Italiae, [illegible] Pontificia & Ducatu Urbinate. Episcopatu cum Urbaniae Episcopatu unitus est ab Urbano VIII. Vide *Tiphernum Metaurum.*

ANGELOPTES, cognomen Johannis Ravennatis Archiepiscopi [illegible] pro Sancto [illegible] ap [illegible] vocatum esse, quasi *Angelos spectantem*, ait Car. Macer [illegible].

ANGELOTUS Fusci, Cardinalis à famulo inter meridiandum, occisus. [illegible] 2. Spondan. ad A. C. 1444. n. 10.

ANGELUS, Neptuni fil. ex concubitu nymphae cujusdam, in Chio natus. Pausan. in *Corinthiac.*

ANGELUS, titulus quo Monachi olim apud Patres insigniti, ut videntur. Quo item Pontifices Romani [illegible] Episcopi compellari consueverunt. Justinianus Comes, postea Imperator, ad Hormisdam Pontificem, [illegible] ad Angelum [illegible] Anastasius Biblioth. *Praefat. ad Synodum VIII. Domino [illegible] Johanni Pontifici*, &c. Sic Honestus [illegible] *Archiepiscopus Ravennatis Ecclesiae*, in veteri Charta apud Rubeum *Hist. Ravenn. l. 5.* Johannes Tranensis in Apulia Episcopus [illegible] apud Lambecium *Comm. Biblioth. l. 5. p. 124.* quo modo apud Palladium in *Histor. Lausiaca c. 43.* Theodosius M. [illegible] dictus. Occasio tituli ex Apocalypsi S. Johannis, in qua Episcopi VII. in Asia Ecclesiarum constitutae *Angeli* dicuntur. Vide illic, & plura de hoc titulo, apud Car. du Fresne, *in Glossar.*

ANGELUS, apud Witikindum de *Gestis Saxon. l. 1. Imperatorem, in primis, mediis & ultimis versantem, videntes, coramque eo Angelum —— acceperunt fiduciam, magnamque constantiam.* Et *l. 3. In quinta* (acie) *quae erat maxima, & [illegible] Regia, ipse Princeps vallatus lectis ex multis militum millibus, alacrique juventute, coramque eo Angelus, penes quem victoria, densa agmine circumseptus* &c. Vexilli praecipui, apud Imperatores Occidentales, quod S. Michaëlis effigie [illegible], nomen erat. Ita enim ipse Witikindus, [illegible] *l. 1. etc.* Vide quoque *Cap. [illegible]*. Apud Graecos Imperatores fuerunt [illegible] inter varia, quibus in ceremoniis Palatinis & Ecclesiasticis utebantur, vexilla, [illegible] fuit, quod [illegible] seu S. Michaëlis appellatum est, Codinus de *Officiis c. 6.* apud Eund. *Car. du Fresne.*

ANGELUS, nummus aureus Francicus, in [illegible] veteri apud Eund. Dictus nempe aut [illegible] Angelo, Gall. *[illegible]*, in quo effictus [illegible] & coronatus, draconem pedibus premens, dextra crucem [illegible] & [illegible] tenens, in quo [illegible] pond. 5. den. 16. gr. & pretii 75. Turon. ponderis 11. & 2. tert. ad marcam Parisiensem. Cusi sunt sub Philippo VI. [illegible] & vocantur *[illegible]* vulgo: praeter hos etiam, sub eodem Rege, etiam prodierunt, [illegible] *secundi*, Gall. *seconds Anges*, pond. 5. den. tantum & pretii 75. Turon. pond. 42. ad marcam Paris. & *Tertii Angeli*, pond. 4. den. 13. gr. pretii 4. lib. 5. sol. Turon. Vide Car. du Fresne in voce *Moneta.*

ANGELUS Baldus, JCtus [illegible]

ANGELUS de Clavas, Genuensis, auctor Summae casuum conscientiae, *Angelica* ab ipso vocatae. Circa A. C. 1480.

ANGELUS Corarius, Venetus, Patriarcha primùm Constantinopolitan. dein Cardinalis, tandem Papa. Vide [illegible]

ANGELUS Petrus, ex agro Florentino, in [illegible] que [illegible] exercuerit. [illegible] postmodum Romae Cardinalis Ferdinandi Medicaei [illegible], Orator & [illegible] excellens. Plurima scripsit, inter quae [illegible]. Obiit A. C. 1596. aetat. 78. P. Manutius *Epist.* Possevinus *Biblioth.* Anton. Teissier in *Elog.* [illegible]

ANGELUS Politianus, a Monte Politiano loco natali, sic dictus, [illegible], Canonicus Florentinus, Johannis Pici Mirandul. studiorum comes, a Laur. Medice filiorum institutioni praepositus. Graece Latineque plurima, eaque egregia scripsit. Obiit A. C. 1494. aetat. 40. Volaterran. [illegible]

ANGELUS Ubaldus, JCtus Perusinus, natu Baldi frater, Patavii jus Civile docuit, magnaque de eo volumina in lucem edidit. Floruit autem circa A. C. 1420. Hotomannus in *Praefat.*

d'ANGENNES Claudius, vide *Claudius.*

ANGERAMUNDA, oppid. Germaniae in Marchia Brandenburgensi ad fluv. *Welse*, qui mox in Oderam cadit. Aliis *Angermunda* [illegible].

ANGERMANNIA, provinc. Sueciae, [illegible] & Angermanni fluv. & [illegible] Bothniae.

ANGERMUNDA, oppid. Livoniae, in Ducatu [illegible] Curlandiae [illegible].

ANGERONA, seu ANGERONIA, [illegible] an ab angina, [illegible] Sed [illegible] apud Augustin. *de Civit. Dei* [illegible] est. [illegible] auctorem [illegible] Macrobium [illegible] Nam est Dea [illegible] est, quod [illegible] Sed tamen est vulgaris lectio, [illegible] est [illegible] apud Plinium [illegible] Macrob. [illegible] *genetia*, teste Varrone *l. 5. de L. L.* & rectius. [illegible] Caietan [illegible] Nonoram, [illegible] regione, [illegible] Unde & eam quidam [illegible] renominatum erat [illegible], haud minus quam [illegible] & qui ad hunc commentatus est. [illegible]

ANGEVINA, nobilis [illegible] Gall. [illegible] apud [illegible] in hoc festo [illegible] Marcello Andegavensi Episcopo, [illegible] sub Carolo [illegible] [illegible] Ecclesia, [illegible] Turonensis, [illegible] Longobardi & Thessalos, & ipsi Aurelianenses [illegible] Car. du Fresne in voce [illegible]. Vide quoque Aegidium Menagium [illegible] *Orig. Ling. Franc.* [illegible]

ANGIA, oppid. Belgii in Hannonia. [illegible] Hainaut [illegible] Gallis [illegible] vel [illegible]. Postea sub Dominis, dein Baronibus, [illegible] Unde errant, qui pro Duce, [illegible] vel Anguziensem nobis obtrudunt. Hadr. Valef. *Not. Gall.*

ANGIO, vulgo *[illegible]*, fluv. Galliae, qui Campaniam [illegible] & Margunellam [illegible] dein Tilam auget. Hadr. Valesius [illegible]

ANGIRA, vulgo [illegible], urbecula Aegypti superioris [illegible] longe a Nilo in monte. [illegible]

ANGISTIDIS, mater Deorum. Vide [illegible]

ANGITES, Thraciae fluvius, qui Strymonem [illegible] *Herodot.*

ANGITIA, nemus in Marsorum regione, [illegible] Alban & Lacum Fucinum, [illegible] *Angitiae* [illegible] Sil. Italicus, *l. 8.* [illegible]

> *Hic bellare [illegible] Marsica pubes.*
> *Et bellare manu, [illegible]*
> *Viperuamque herbis [illegible]*
> *[illegible]*
> *Monstrasse ferunt, [illegible]*
> *[illegible]*
> *[illegible]*

Virg. *Aen. l. 7. v. 750.*

> *Quin & Marrubia venit de gente sacerdos,*
> *Fronde super galeam, & felici comptus oliva,*
> *Archippi Regis missu, fortissimus Umbro.*
> *Vipereo generi & graviter spirantibus hydris*
> *Spargere, qui somnos, cantuque manuque solebat,*
> *[illegible]*
> *[illegible]*
> *[illegible]*
> *[illegible]*
> *Te nemus [illegible]*
> *Te [illegible]*

Ubi Servius [illegible] Quamquam [illegible] [illegible] Columnam [illegible] illum in [illegible] prima voce: in qua literas [illegible]

[illegible] dubium esse haud potest. [illegible] varietatem vocabu- [illegible] Sabinos [illegible] scriptum [illegible] Marsis [illegible]

ANGITULA, [illegible] & oppidum in Calabria [illegible]

ANGL[illegible] circa Peloponnesum. [illegible]

ANGLEDURA, [illegible] Galliæ, [illegible] quatuor Parisiis [illegible] Albam, [illegible] Anglure dictum, [illegible]

ANGLESEIA, [illegible] Angliæ, Walliæ adjacens. Vide Mona.

ANGLI, Germaniæ populi ad Albim amnem, [illegible] tempora in potestate clarissimi. [illegible] Vide Cluverium de Germ. [illegible]

ANGLIA, insulæ Britanniæ pars, olim Albion, seu Albania, [illegible] Anglos proprie sic dictam, [illegible] & Cambriam, seu Walliam. [illegible] Anglo-Saxones, [illegible] Anglia dicta fuit. Nam [illegible] inter [illegible] & Jutarum terram, [illegible] & [illegible] Saxonum sede, [illegible] Dicta fuit autem [illegible] ab angustam [illegible] angulus, angustus. Erat enim [illegible] angulus [illegible] vel angusta terra ad mare Balticum. [illegible] Angli [illegible] Saxones [illegible] Sed [illegible] appellant England, ob angustiam [illegible] Egbertus autem Occidentalium Saxonum Rex, [illegible] Heptarchia, [illegible] dicta [illegible] Hinc [illegible] Quidam [illegible] & [illegible] Veteres eam [illegible] Sed [illegible] & mineralibus abundare [illegible] Ovium etiam pecorum [illegible] Canum [illegible] Inter antiquos autores [illegible] Gratius Faliscus, Ovidio æqualis, qui Cyneget. [illegible] 174. de ubsem [illegible]

Quid freta si Morinûm dubio refluentia ponto
[illegible] Britannos?
O quanta est merces, & quantum impendia supra!
[illegible]
[illegible] Britannos.

Nemesianus Cyneg. v. 224.

[illegible]
[illegible] aptos.

Oppianus [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Strabo etiam l. 4. [illegible] quod ex Britannia in Gallias deferentur [illegible] Canes nostri [illegible] celebrantur; Unum nomine, sed [illegible] Janum Vlitium, cujus verba ad Grati [illegible] (inquit) de canibus Britannicis, [illegible] Gratius, [illegible] Gratium [illegible]

[illegible] Claudian. l. [illegible]

[illegible] Britannos.

[illegible]

[illegible] Sed & Strabo, [illegible] l. 5. [illegible]

[illegible] Vide quæ sequuntur. Atque hæc simul in canum Anglicorum [illegible] & [illegible] gratiam dicta sunt. Nos & etiam (ut Plin. l. 37. c. 5. loquitur) [illegible] Magnum est, [illegible] *Jam undique silvæ & solitudo, ipsumque illud [illegible] magna cogitationi [illegible] Experietur non Dianam magis [illegible]* Sed hæc [illegible] Ad Angliam nunc revertimur, cujus solum [illegible] quidem est & frugiferum, sed vino caret, ob cujus defectum cerevisia optima utuntur [illegible] Oceanus, qui [illegible] omnis generis piscium copia abundat. Gens procera statura, venusta & candida facie est, [illegible] plurimum oculis, & ut [illegible] Italis persimiles, ita corporum habitu ab illis pene nihil discrepent, vestimento non multum absimili Gallicô utuntur. [illegible] candore, [illegible] forma, quam longè [illegible] Unde versiculi,

Anglia, mons, pons, fons, Ecclesia, Fœmina, Lana.

Postremum quod attinet, lanam scilicet, vel de multitudine intelligendum, vel de præstantia. De priori, id ovium numero adscribendum. Unde querela ista Viri Cl. Thomæ Mori, olim Angliæ Cancellarii, in Utopia sua: Oves, inquit, *quæ tam mites esse, tam [illegible] ut [illegible] devorent ipsos, agros, domos, oppida vastent, ac depopulentur.* Secundum quod spectat, Hodius (inquit Vir Magnus de Theol. Gent. l. 3. c. 70.) præcipua est bonitas lanæ Anglicanæ: cujus qui rationem arcessunt à pabulis minus lætis, tueri se possunt Marone, qui læta optimis pabula fugere jubet. Georg. l. 3. Sane è solo parum fertili lanam reddi tenuiorem, Cardani etiam judicium est, l. 10. Subtilitatum, qui est de animalibus perfectis. Addunt alteram item rationem, quod ea regione oves vix bibant, sed ad sitim extinguendam, cœlesti fere rore sint contentæ. Regio est quocunque anni tempore temperatissima. Quippe hyemes non illic pro plaga & Septentrioni vicina asperæ, cum vehementer Gallicam etiam [illegible] Batavorum cœlo mutantiam. Cœlum crassum, in quo facile nubes, imbres, venti, que coguntur. Atrox [illegible] æstusque propter æstu densitatem. Unde Minutius Felix, cum docet Divinum Numen sua providentia, non solum universitati, sed & partibus consulere, [illegible] Quin & Strabo l. 4. in Britannia [illegible] etiam [illegible] esse scribit, [illegible] Quod etiam [illegible] Cæcilius Gaudianus, Poeta vetustus, cum de Britannia [illegible]

Non [illegible] terra,
[illegible] Titan;
[illegible]

Cæsar etiam l. 5. Bell. Gall. c. 12. [illegible] Britannia, inquit, temperatiora, [illegible] Hactenus [illegible] Sub tot olim Principibus Anglia fuit, quot [illegible]

Primus Romanorum Julius Cæsar in hanc Insulam venit, inco-[illegible] victoria potitus, parte Galliæ [illegible] subjugata. Claudius [illegible] ... [illegible] Beda l. 1. Hist. P. Diacon l. 14. Polydor. Virg. l. 3. Circa A. C. [illegible] ex parte [illegible] ... [illegible] Anglia [illegible] ... [illegible] Anglia regnum in Normannicam familiam [illegible], A. C. 1066. [illegible] Regum à Parlamento [illegible]. Nuperius Rex Carolus II. [illegible] Caroli I. [illegible] A. C. 1649. [illegible] Cromwellus [illegible] ... [illegible] A. C. 1660. [illegible] Jacobus II. [illegible] Wilhelmus III. [illegible], hodie feliciter regnans, [illegible]. Prima omnium Europæ provinciarum publicè, Evangelium recepit, doctore [illegible] Josepho Arimathæo, cui, sub Nerone, circa A. C. 63. in Insulam [illegible] Arviragus Rex [illegible], cum sociis, ad inhabitandum dedit. Polydor. Virgil. Histor. l. 1. & 6. Anno deinde 174. Fugatius & Damianus ab Eleutherio Episcopo Romano ad preces Lucii Regis missi, hunc cum tota domo & populo universo baptizârunt. Idem l. 2. Tum Archiepiscopi 3. & Episcopi 28. in Archiflaminum Flaminumque locum surrogati, prophanoque Deorum cultu sublato, templa Christo dedicata sunt. Sub Diocletiano, graviter pressa Ecclesia, unà cum reliquis, quarum mentio, in Epistola Synodali Ariminensi, apud Theodoretum l. 4. c. 3. [illegible] Constantino Magno, qui patri, [illegible] mortuo, [illegible] ... factus est, A. C. 306. Infelix Pelagii mater, qui A. C. 400. [illegible] turbavit, à Scotis & Pictis non parum afflicta, A. C. 430. à Saxonibus Anglis è Germania [illegible] ... sensit. Polydor. Virgil. l. 3. Beda [illegible] l. 1. Paul Diacon l. 14. Mox his imperio insistantibus [illegible] ... sed sub [illegible] Hendraco, cùm Germanus Episcopus [illegible] ... cantâsset canticum Allelujah, hostes fugati. Polydor. Hist. l. 3. & 4. Ethelbertus dein A. C. 597. [illegible] conjugis [illegible], & Augustini monachi prædicatione motus, fidem quoque amplexus est, cum plurimis Saxonibus: qui cùm [illegible] Gregorio Magno negâssent, ab hoc, per Ethelredum Northumbriæ Regem, [illegible] tractati sunt. Gilfridus l. 8. de [illegible] Sub Edualdo quoque Ethelberti filio apostata, persecutio orta, A. C. 618. Beda Hist. Polydor. l. 4. Sed Eduinus, ab uxore sua, filia Edualdi, conversus, Archiepiscopatum Eboracensem instituit, A. C. 611. eandemque fidem Oswaldus Rex magno [illegible] propagavit, Episcopis ex Scotia vocatis, quorum conciones Anglicè transtulit, A. C. 634. Beda. Cedwalla postea West Saxonum Rex sacris quoque [illegible] initiatus est, A. C. 639. Vigbertus in Germaniam hinc [illegible] A. C. 688 à Radbodo [illegible] ... Papæ vectigale ab Ina [illegible], A. C. 725. Polydor. l. 4. & in Germania, à Bonifacio Anglo, hujus auctoritate [illegible] propagata est, circa A. C. 726. Pap. [illegible] Egbertus, qui [illegible] regnorum [illegible], toti Angliæ præesse cœpit, regnante, [illegible] Danorum, novæ turbæ, urbes [illegible], templa [illegible] &c. A. C. 829. Polydor. l. 5. Camden. [illegible] ... Ethelwolphus Normannos repulit, Polydor. l. 5. at Leoni IV. Papæ regnum [illegible] tributarium reddidit, Idem. Post hunc, Alfredus, frater Ethelredi, ab Hadriano II. Papa unctionem & coronam primus accepit, unde Papæ adoptivus filius dictus, A. C. 872. à quo ad A. C. 1538. quo Henricus VIII. jugum Papale excussit, numerantur anni 666. Cælibatus Sacerdotum, ab Odone Cantuariensi Archiepiscopo & Dunstano, [illegible] Glastoniensi, cum fabula de Gabriele Angelo [illegible] contra conjugium sacerdotum asserente, non valuisset, brachio Edgari Regis obtentum. [illegible] Collegio Vintoniensi ac Vigorniensi [illegible] sunt, A. C. 9[illegible]. Idem l. 6. [illegible] & A. C. 1015. [illegible], à Canuto, ex templo Buriensi sunt ejecti. Idem l. 7. [illegible] ... Baron. in [illegible] Guilielmus Conquestor, [illegible] uxores habendi Presbyteris [illegible] concessit. Anselmus Episcopus Cantuariensis Synodo Londini [illegible], A. C. 1104. [illegible] ... Idem l. 9. Imò eadem Synodo celebrata præsente Johanne Cremonensi, legato Pontificis, conjugium Sacerdotum, [illegible] damnatum est. Sed hic ipse, in meretricio [illegible] deprehensus, [illegible] domum rediit, A. C. 1125. Polyd. l. 11. [illegible] ... Christum se [illegible]. Sigon. l. 11. ad A. C. [illegible]. Henricus II. [illegible] Thomam Cantuariensem Archiepiscopum jussu [illegible] Papæ, virgis cæsus est. Math. Paris. [illegible] ... [illegible] quorum 12. cum [illegible] Gerardo [illegible], fame [illegible] & frigore necati sunt. [illegible] Hist. [illegible] l. 12. c. 16. Et Richardus Rex Episcopum Bellovacensem captum Papæ repetenti, loricam ejus misit, Math. Paris. in [illegible]. Polyd. l. 14. Johannes quoque cum Pontifice, ob [illegible] Archiepiscopum, sine hujus [illegible], dissedit: at excommu-

nicatus [illegible] Gallorum Regi expositus, subjugavit coronam [illegible] ... Papæ [illegible]. Math. Paris. [illegible] Polyd. [illegible] Blondus [illegible] ... Henricus III. [illegible] ... [illegible] Richardus [illegible] ... [illegible] Henric. III. Sub Alexandro IV. [illegible] Anglia est [illegible] ... Ecclesias [illegible] ... Clementem IV. [illegible] ... Gregorius XI. [illegible] Edward. III. [illegible] ... Johannem Wiclefum, [illegible] ... [illegible] Richardus II. [illegible] ... Martini V. [illegible] ... Dispensation A. C. [illegible] ... [illegible] Anglorum, & partes [illegible] ... Henricus VIII. [illegible] ... Lutherum [illegible] ... Clemente VII. [illegible] ... [illegible] Eduardi VI. [illegible] Cranmerus, Hopperus, &c. purgatio religio introducta, [illegible] Petrus Martyr, Mart. Bucerus, Paul. Fagius & Johannes à Lasco. [illegible] Mariæ Reginæ, [illegible] ... Elisabetha [illegible] ... Quamvis enim ob Hierarchiam [illegible] ... Carolo I. [illegible] ... Puritanis & Independentibus [illegible] ... Vide hic [illegible] ... [illegible] Independentes, Non-conformistæ, Puritani, [illegible] ... Plura volentis, de Angliæ situ & divisione, consulat [illegible] Geogr. [illegible] Polydorus Virgil. l. 1. Lelens [illegible]. De regimine, Tacit. in Annal. & Agricola. Cæsar. [illegible] Polydor. Virg. [illegible] Camdenus. De religione [illegible], Beda l. 1. Hist. [illegible] Polydor. Geogr. l. 5. c. 52. & seqq. Buchananus Hist. Scot. &c. [illegible] ... Adde Spelmannum [illegible], Guil. Malmesburiensem, Rog. Hovedenum, Henr. Huntingdonium, [illegible], Guil. Neubrigensem, Joh. Asser, Math. Parisiensem, Thom. Walsinghamum, Th. Morum, Mat. Westmonasteriensem, Ranulfum Cestrensem, Joh. [illegible], Greg. [illegible], Rich. Graftonum, [illegible], Camdenum, &c. Gildas Sap. & Pontic. Virunium Hist. Britann. [illegible] Baleus, Lelandus, [illegible] Script. Franc. Godwinum de [illegible], de hæreseibus [illegible] ... Ut & non addam [illegible] ... in [illegible] Wallia & Berwicki ad Tuedam: è quibus Berwicki [illegible] ... ad Scotiam olim [illegible], sed postmodum [illegible] Anglorum reddita est, in divisione Collectarum tamen [illegible] Northumbriæ [illegible]. Minores partes sunt Shiræ de qua voce vide suo loco, vel Comitatus 52. Angliæ 40. Walliæ, 12.

Shiræ seu Comitatus, Angliæ, ex Camdeno, qui illos hoc ordine proponit.

Cornubia *Cornwall.*	Huntingdonia *Huntingdonshire*
Devonia *Devonshire.*	Northamptonia *Northamptonshire.*
Dorsetia *Dorsetshire.*	Leicestria *Leicestershire.*
Somersetensis C. *Somersetshire.*	Rutlandia *Rutlandshire.*
Wiltonia *Wiltshire.*	Lincolnia *Lincolnshire.*
Hantonia *Hantshire.*	Nottinghamia *Nottinghamshire,*
Berceria *Berkshire.*	[illegible]
Surria *Surrey.*	Warwicum *Warwickshire.*
Suffexia *Sussex.*	Wigornia *Worcestershire.*
Cantium *Kent*	Staffordia *Staffordshire.*
Glocestria *Glocestershire*	Salopia *Shropshire.*
Oxonia *Oxfordshire*	Cestria *Cheshire.*
Buckinghamia *Buckinghamshire.*	[illegible]
Bedfordia *Bedfordshire.*	[illegible]
Hertfordia *Hertfordshire*	Dunelmensis Episcopatus *Bishoprick of Durham*
Middlesexia *Middlesex.*	
Essexia *Essex.*	

Suffolcia *Suffolk*.	Lancastria *Lancashire*.
Norfolcia *Norfolk*.	Westmorlandia *Westmorland*.
Cantabrigia *Cambridgeshire*.	Cumbria *Cumberland*.

Northumbria *Northumberland*.

Sunt Walliæ, vide [illegible] Solum, præter ea, quæ jam dicta, [illegible] ingenia atque tempora [illegible], & [illegible], inclyta [illegible] erudita [illegible]. [illegible] cultura [illegible] Comitatus [illegible] Colonia America [illegible] caput [illegible] Nunc [illegible] respondit [illegible] ad [illegible] (potius [illegible] vulgo [illegible]) [illegible] & [illegible] eodem [illegible] quod [illegible] Hoc etiam Anglia peculiare est, quod [illegible] habeat: Plura [illegible] Edwardi [illegible] Prince [illegible] Brennus, & Joh. [illegible] Necnon intendum quod Regnum Angliæ [illegible] Polonia I. [illegible] à veteri [illegible] Britannicum [illegible] II. [illegible] à Cæsare [illegible] ad C. [illegible] excepta, in Romana [illegible] permissum tale [illegible] Romanis, [illegible] Scotorum [illegible] Anglo-Saxones [illegible] Hengisto A. C. 449. [illegible] Britannorum [illegible] Cambria [illegible] Normannos [illegible] Anglo-Saxonum [illegible] IV. Danis [illegible] Dani [illegible] 980. [illegible] Sueno Danorum [illegible] circa A. C. 1014. Quem secutus S. Canutus [illegible] cum Edmundo [illegible] Sed [illegible] Canuti Heraldo & Hardecnuto [illegible] ad Edwardum Confessorem, Ethelredi Regis [illegible] Vide Normannia, cujus [illegible] Conquestor, [illegible] Edwardo [illegible] Haraldo [illegible] Angliæ regnum occupavit & ad posteros [illegible].

Successores Gulielmi I. Conquæstoris, in Anglia.

Gulielmus II. cognom. *Rufus*.	Eduardus IV.
Henricus I.	Eduardus V.
Stephanus.	Richardus III.
Henricus II.	Henricus VII.
Richardus I.	Henricus VIII.
Johannes.	Eduardus VI.
Henricus III.	Maria.
Eduardus I.	Elizabetha.
Eduardus II.	Jacobus I.
Eduardus III.	Carolus I.
Richardus II.	Carolus II.
Henricus IV.	Jacobus II.
Henricus V.	Wilhelmus III.
Henricus VI.	

De quibus [illegible] hic passim. Comprehenduntur autem Regum *Angliæ* [illegible], hodie Magna Britannia, Hibernia, itaque adjacentes [illegible] Orcades, Hebrides, Sorlingæ &c. Etiam ad Galliam [illegible] Gernesa & Jersea. In America Nova Anglia, Novum Belgium, Virginia, Jamaica &c. in Africa Tingis *Tanger* &c. Maritimi circa M. Britanniam dominium [illegible] quam in rem A. C. [illegible] flagrante bellô Anglicô-Belgicô nummi fuere cusi, cum [illegible] QUATUOR MARIA VINDICO. Sed res inter [illegible] fuit controversia fuit, nec utroque bellô, tum prædictô, [illegible] Imperio Germanico quidem se submisisse [illegible] in locis Henrici [illegible] ad Fridericum Barbarossam & tempore Richardi I. [illegible] *Henricus* [illegible] *Domino* [illegible] Reges. Hovedenum, [illegible] Nec [illegible] Romanæ [illegible] Romam [illegible] eleemosynam solum [illegible] Scholæ Anglicanæ Romæ institutæ, demonstrant [illegible] Spelmannus *Conc.* [illegible] *T.* 1. *p.* 230. & 311. ac Usserius [illegible] *Stat. c.* 7. §. 8. & *seqq.* Imò & ante Henricum VIII. [illegible] *Ecclesiæ Anglicanæ caput* primus vocavit, [illegible] Regis [illegible] *Mertonine* & *Praemunire* [illegible] tempore Edwardi I. A. C. 1279. alterum annô Regis [illegible] II. 16. Domini 1319. factum est. Parlamenta [illegible] in Gallia, sed Ordines Regni [illegible] Proceres, qui vulgo *Lords*. Secundi [illegible] dicuntur, & Archiepiscopi, Episcopi, Duces, Marchiones, Comites, Vicecomites ac Barones [illegible] & Inferiores, quod Nobiles ac Cives [illegible] Regiô accedente [illegible] *Statuta* [illegible] *Parlamenti* vocantur, nec [illegible] patet. Inter statuta primas tenet Magna Charta, [illegible]

Viri ministeriô ac gratiâ Regiâ conspicui.

Richardus Foxus & Reginaldus Bray, sub Henrico VII.	Robertus Comes Essexius sub Elizabetha
Wolsæus, & Thomas Cromwellus, sub Henrico VIII.	Robertus Car, Georgius Villerius Buckinghamiæ Dux creatus sub Jacobo I. Magnæ Britanniæ Rege.
Reginaldus Polus, sub Maria.	

Populi [illegible] *Angli*, inter quorum singularia est: Quòd initium annorum motum ducunt a die 25. Martii quæ consuetudo & in Hispania est recepta. In instrumentis publicis [illegible] annos Domini nostri, quam Regum suorum, numerant: Tormenta in veritatem non inquirunt: Cum qui per contumaciam in judicio capitali mutus stat, vel nihil non respondet, quo judicium ad exitum possit perduci, decernitur autem in consilio est, illum [illegible] tamen [illegible] illum supplicii genere, quod *Pœnam fortem* [illegible] vocant, cæterum bona necati hæredibus relinquunt, quæ aliàs in fiscum Regium concederent, &c. Patronum olim *Angli* (sicut Portugalli) S. Georgium, Equitum inprimis Periscelidis, habuerunt, de quo vide in voce *Georgius*. Quemadmodum apud Scotos S. Andreas, & apud Cambros David S. [illegible], avunculus Arthuri Regis in pretio fuit. Plura vide apud Auctorem Anonymum *Hist. Orbis Terrarum Geogr. & Civ.* [illegible], *capitulo* [illegible] *c.* 4. *de Regno Angliæ*.

ANGLIA Nova, regio Americæ Septentrionalis ad Mare Boreale, inter novam Franciam & Novum Belgium dicta *Virginia*, vel à Regni [illegible] Virginia, vel à Regina Elizabetha. Præcipuas urbes habet Plymouth & Secota. Cluver. *l.* 6. *Introd. Geogr.* In hac regione VI. Ecclesiæ Indorum baptizatorum, & XVIII. cœtus Catechumenorum, sub XXIV. Pastoribus indigenis & IV. Anglis, jam floruêre, circa A. C. 1687. uti Bostonio d. 12. Jul. ejusdem anni scribit ad Joh. Leusden Crescens Malherbius, de quo infra. Vide *Nova Anglia*.

ANGLICUM Opus, cujus meminit Johannes Rubeus in *Vita* Bonifacii VIII. Pontificis Romani p. 140. *Quinque* [illegible] *de opere Cyprio, & unum de opere Anglicano, &* [illegible] *ad Sinistro* &c. & Leo Ostiensis *l.* 2. *c.* 13. *Locali* [illegible] *argento & auro* [illegible] *Anglico opere* [illegible], quid sit, patet ex [illegible] Gulielmi Ducis Normanniæ & Regis Angliæ *p.* 211. ubi de Anglorum in artibus solertia. *Anglicæ nationis feminæ multum acu & auri textura, egregiè viri in omni valent artificio*, Car. du Fresne *Glossar.*

ANGLICUS, monetæ Anglicæ species, in *Vita S. Donatiani* Episcopi: *Vinum at, centum duos Anglicos valentem, pro munere tibi apportabit*, Doujoie. Macer *Hierolex.*

ANGLICUS Johannes, vide *Johannes*.

ANGLICUS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

ANGLISCHERIA, vide *Englescheria*.

ANGLORIA, Urbs Lucaniæ Episcopalis hac tempestate eversa.

ANGLO-SAXONES, è Germania, à Vortigerno Britanniæ Rege (post desertam à Romanis sub Valentiniano II. Imperatore circa A. C. 430. Britanniam) à Scotis Pictisque graviter afflicto, contra illos evocati, Ducibus Hengistô & Horsâ, non solùm Britannorum hostes fortiter reduerunt, sed & amœnitate Regionis capti, arma in ipsosmet Britannos verterunt, illisque totâ ferè Insulâ pulsis, septem constituêre Regna, de quibus vide paulò infra. In qua Heptarchia semper penes unum aliquem Monarchiam fuisse, testatur *Beda*: quæ ambulatoria fuit, & modò penès hunc, modò penès alium gentem, non successione, sed armis ac potentiâ quærenda. Donec septem hæc Regna in unum tandem coaluerunt, circa A. C. 800. sub Rege West-Saxonum Egberto, qui primus factus Monarcha perpetuus, abrogatô Saxonum nomine, universam gentem *Anglos* & regnum *Angliam*, voluit appellari. Fuêre autem Regna hæc plerunque electiva, uti patet ex formula in electione Regum tum usitata quærendi, *An populus consentire vellet?* Unde Reges multi à Parlamento initiantur sæpe penitùs leguntur, ut filii soli in Regno succederent: neque antiquam, apud antiquos Saxones, juramentum fidelitatis ad Regis hæredes successoresque extensum est. Imò non raro præteriti fuêre vel primogeniti Regum filii, vel propiores agnati, aliis, qui aptiores videbantur, adscitis: ita ut illa formula, *Reges & Hæredibus*, non reperiatur recepta, ante dissidium Eboracensium & Lancastrensium, i. e. circa A. C. 1400. Præterea, summam tum potestatem, penès Parlamenta, h. e. Ordines Regni, fuisse, certum est: Namque tempore Alfredi Regis leges à Communi Concilio Episcoporum & Senatorum conditæ sunt, testaturque Beda, multis in locis, in Concilio publico servâsse *Reges, Sacerdotes privatos* (per quos Populum intelligit) & *Optimates*, suum quemque ordinem, &c. Adeò itaque strictè *Anglo-Saxonum* hi Reges subditis juramentô obligabantur, ut in *LL.* S. Eduardi *c.* 17. quod est de officio Regis, dicatur expressis verbis: *Quod nisi fecerit, nec nomen Regis in eo constabit*: Sicque Rex primò præstabat juramentum Ordinibus, deinde demum Archiepiscopus conversus ad Populum quærebat, *an consentire vellent*; uti diximus. Plura hanc in rem vide apud Georg. Hornium *Orb. Imper. p.* 312. & *seqq.* uti de *Anglo-Saxonum* origine ac trajectu in Britanniam, apud B. Rhenanum *Rerum Germ.* [illegible] *l.* 1. Cum notis D. Jac. Ottonis JCti aliquid etiam dece *Angli*. Post *Anglo-Saxones*, Dani in Britannia rerum potiti sunt, circa A. C. 1017. donec circa A. C. 1066. Regnum ad Normannos pervenit, in qua familia durat hodieque. Idem *ibid.*

Anglo-Saxonum Regna VII.

Cantii Regnum primum fuit, fundatum ab Hengisto, A. C. 449.	stitutum est A. C. 488.
Suthsexiæ Regnum, ab Ella in-	West-Saxonum Regnum, Cerdicum Auctorem habuit A. C. 519.

East-

East-Saxonum Regnum, ab Ina, [illegible] A. C. 527. [illegible], in Regnum [illegible] [illegible] ab urbe [illegible], hoc ab urbe [illegible] [illegible] est.

East-Anglorum Regnum, Uffam fundatorem habuit, circa A. C. 575.

Merciorum Regnum, à Penda fundatum est, A. C. 626. Vide de hisce omnibus suo loco, & plura apud [illegible] præfatum.

Northanhumbræ Regnum, post [illegible].

ANGLUS Petrus, vide Petrus.

ANGLURA, oppid. Galliæ, in Bria provincia, ubi Anga fluv. [illegible] in Albam fluvium, qui 3 leucis infra in Sequanam se exonerat.

ANGOLA, nomen Viri strenui, qui circa A. C. [illegible] à Rege [illegible] deficiens, Monarchiam Æthiopum constituit Regnoque [illegible] imposuit [illegible], Lusitanorum ope, Regulos [illegible]. Dictum est à magnitudine rerum gestarum, [illegible] usque ad A. C. [illegible] quo ipsi [illegible] Angolæ, quem [illegible] circa A. C. 1518. [illegible] usque ad A. C. 1600. [illegible]. Regum [illegible] ut plusquam [illegible] hominum [illegible] in aciem posse producere. Idem Hornius Orb. Imper. [illegible].

ANGOLA, Regnum Africæ meridionalis in Æthiopia, quod [illegible] Sinu [illegible] Portu Vaccarum, versus orientem ducta. [illegible] pars septentrionalis: à portu Vaccarum usque ad [illegible] in littore maris, numerantur 220. milliaria [illegible] Regibus, Angolæ Regni [illegible]. Hinc ducta linea [illegible] versus orientem per [illegible] & paulo ultra versus æquinoctialem [illegible] montium crystalli [illegible]. Olim [illegible] Regi Congo [illegible] dicta [illegible] populos [illegible] Rex [illegible] nec Congiano [illegible] aut pendit, aut denegat. [illegible] & nova [illegible] urbs Fanum S. [illegible] Loanda, in ora Oceani, cum portu [illegible] subest Lusitanis, cum ea parte, quæ [illegible] inclyta est, inter quas Monte de Cambambe eminent, ut [illegible] l. 3. c. 6. Pigafett. l. 1. c. [illegible] urbem præcipuam nominat Cabazzam. Alii [illegible] Dongi [illegible].

ANGONES, [illegible] hasta [illegible] dicuntur, [illegible] Agathias l. 2. [illegible] Angones [illegible] [illegible]. [illegible] sententia [illegible] [illegible] Pachymeres quoque l. 12. c. 10. [illegible] Angones vasbatiti, [illegible]. Vide Car. du Fresne in Gloss. & D. Jac. Ottonem Nat. in B. Rhenanum Rer. Germ. Nov. Antiq. l. 2. ubi plura hanc in rem.

ANGOTINUM, Regnum Africæ, cum urbe cognomine ad Abanhum flux, in Æthiopia superiori seu Abyssinia, inter Azugam Urbem in meridiem & Beleguanze, in Boream.

ANGRA, Urbs Insulæ Terceræ, una ex Azoribus, versus Africam, in Oceano Atlantico Episcopalis. Paret Lusitanis, cum tota Insula, in cujus est parte meridionali. Parva & munita, cum arce ampla S. Pedro dicta.

ANGRIA, Westphaliæ pars, ubi nati Hengistus, & Horsus, Sepultus autem Witikindus Dux, Saxo ille [illegible], cum quo Carol. Magnus [illegible], Christianus tandem effectus. [illegible] Wittikindo [illegible] Walpertum, [illegible] & Comitem [illegible] quidam [illegible] [illegible] Theodorico Marchionum [illegible] Oldenburgicorum [illegible].

ANGRIVARII, Germaniæ populi Plin. & Tacit. l. 2. Annal. [illegible] Saxonum [illegible] quasi [illegible]. [illegible] Hengistum [illegible] Horsum [illegible] Anglis [illegible] Anglia [illegible] Wittekindo [illegible] a Carolo [illegible] Regibus [illegible] Saxonum [illegible] Bernhardi [illegible] posteritate, ad nostram usque

ætatem, permansit: juxta eum in Westphaliæ terris, quas Henrico Leoni ablatas, Bernhardo Aschanio Cæsar adjecerat. Tob. Pfannerus l. de [illegible] c. 10. Vide quoque infra, in [illegible].

ANGRUS, fluv. Illyrici in Boream fluens. Herodot. l. 4.

ANGUIFER, & ANGUITENENS, sidus cœleste, de quo sic Columella l. 11. c. 2. [illegible] Ophiuchus [illegible]. Et ante eum Tullius l. 2. de Nat. Deorum c. 42. Atque [illegible] quidem a tergo, propter caput autem, [illegible].

Quem clari præclaro Ophiuchum nomine Graji.

Vide Hyginum. [illegible] c. 14. [illegible].

ANGUIGENÆ, populi non procul ab agro Priapensi, quos antiqui finxerunt cognationem quandam cum serpentibus habere. Strabo l. 13. Ὀφιογενεῖς vocat.

ANGUILLA, Hebr. [illegible], pinnas habet, squamis tamen caret, unde immunda olim ex lege, Levitic. c. 11. v. 9, 10. Vide Bochart. Hieroz. Part. [illegible] c. 6. Non aliorum piscium, quàm Anguillarum, & eundem fluviatilium, [illegible] in l. Salica [illegible] Henricus, [illegible] Leges illas esse latas, quam circa prata [illegible] anguillarum est [illegible] apud Car. du Fresne [illegible]. Est autem Anguilla, ex piscibus [illegible] Anaxandrides in Comœdia dicta [illegible] obsoniorum præcipuum: ac [illegible] etiam judaico.

[illegible]

[illegible]

[illegible] Regum

[illegible]

Eadem Ephippus eandem, apud Athen. l. 7. [illegible], Cereris [illegible], vocata est: nec Archestratus, apud eundem, dubitat [illegible] prædicare [illegible] frequentiam [illegible] celebrat Aristophanes, Acharnensium Actu 4. Scen. 1.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ubi priorem versum lepidâ parodiâ effinxit, ex illo Æschyli, in Armenum [illegible].

[illegible]

[illegible]

Anguillas Pœniæ [illegible] & Amphiaraus, ex Philetæro apud Athen. l. 14 & Eubulus in [illegible], apud [illegible] Copaides autem dictæ, ab lacu & flumine Boeotiæ, prope oppidum [illegible]: quas apud Athen. l. 7. etiam celebrant [illegible], Agatharchides, Eubulus, qui & docet, illas betis involutas comedi consuevisse. Nempe quia beta vi suâ nitrosâ humorem excrementitium detergeat: unde & [illegible] condiatur, [illegible] esse antiquum ex Hecchio constat, inter salsamenta [illegible] Macedonicas, i. e. Sed varios apparandi modos, ex Apicio disce, vel Barthol. Platina Rei Culinaria l. 8. [illegible]. Vide Voss. de Idolol. l. 4. c. 29. [illegible]. Ægyptiis verò Anguilla etiam pro Numine fuit, ut Herodotus [illegible] docet: [illegible] lepide in [illegible] Comœdia [illegible] Antiphanes, apud Athenæum [illegible] cujus verba reddit Grotius in [illegible];

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Eundem morem [illegible] Comicus Anaxandrides, in Civitat. ubi inter alia, quæ Ægyptiis objectat, ait,

[illegible]

[illegible]

Anguillam Numen [illegible]

[illegible]

Vide iterum Voss. [illegible] c. 51. cum aliis J. Ouzelium Animadversion. ad Minucium [illegible] p. 176. & 177.

ANGUILLARA, oppid. ditioni Pontificis in provinc. Patrimonii, ad lacum Bracciacensem seu Sabbatinum. Prope Arrone fluvium.

ANGUILLARA, oppid. & lacus Italiæ in Patavino agro, ditionis Venetæ, prope Athesim fluv.

ANGUIS, [illegible] Dores dicebant pro [illegible], addito [illegible] Latinorum, à serpente distinguitur. Plin. l. 8. c. 49. [illegible] Anguis [illegible] solemnis [illegible]. [illegible] Salmas. ad Solin. p. 14; Ad augurium [illegible] Anguis, apud Grandes. [illegible] draconem, [illegible] belli Trojani [illegible] augurium est. Virg. Æn. l. 5. v. 85 [illegible], qui ad Anchisæ tumulum,

[illegible]

Septem illo [illegible] Servio, [illegible] dicitur. [illegible] Hilbertis [illegible] Lucanis [illegible] Cicero de Divin. l. 2. Sullæ [illegible] in agro Nolano ante Prætorium immolanti, [illegible] vexit

verit, equi ab infima ara emersus? Et quod de Roscio puero respondisse [illegible] Haruspices, cum dormientem illum reperisset nutrix serpentis amplexu circumplicatum? Atque in genere habebant omnium, anguem in tecto conspici, aut per impluvium decidere de tegulis, quem autem augurandi primum dicitur Telegonus invenisse, apud Suidam. Terentius in Phorm. Actu 4. sc. 4

---- --- [illegible]
Iterum [illegible] ater [illegible],
Anguis per impluvium decidit de tegulis.

Aut viam, quâ quis iter facturus esset, occursu suô quasi dissecare & interrumpere. Horat. Carm. l. 3. Od. 27. v. 5.

Rumpat & serpens iter institutum,
Si per obliquum similis sagittæ
Terruit mannos.

Uti apud Heliodorum Calasiris [illegible] [illegible], serpentem [illegible] [illegible], cum [illegible] vellet, à dextra parte in alteram separantem. Itaque in pedestribus auspiciis reptilia hoc recenset [illegible], & apud [illegible], [illegible] non tantum [illegible] aves, a quibus auspicia petuntur, sed & [illegible], serpentes. Quin etiam a Veteribus creditos esse sanandi [illegible] peritiam inspirare [illegible] ex [illegible], de Priami liberis, Heleno & Cassandra, in Thymbræi Apollinis fano [illegible], apud [illegible] Homeri [illegible] Cui similiter, quod de Melampode refertur [illegible] Serpentes, dracones [illegible] lambendo, [illegible] avium intellectum ei dedisse, [illegible] pari superstitione credidit sunt idem consequi, qui draconum carnes ederent. Ferè & eodem referendum, quod vatum antiquissimus Ophion dictus est [illegible]. Unde est, quod Nonnus Dionysiac. l. 4. septem tabularum meminit septem Planetis cognominium,

[illegible]
[illegible]
Quas [illegible] & [illegible] Fatum,
[illegible] Ophion.

Quin augurationum præsidem Deum credebantur Græci veteres serpentis formâ [illegible], & primum Pythium & Pythonem dictum, quia [illegible] Hebræis serpentis est species. Unde Python Mosi est [illegible] Ob, voce ab Ægyptiis mutuata, quibus [illegible] hodieque [illegible] [illegible] habet Kircherus Numismatum c. 15. Horus Apollo tribuit [illegible], Hieroglyph. l. 1 &c. Nempe Diabolus eâ maximè formâ coli voluit, quâ seducit primos homines, Sam. Bochart. Hieroz. Part. post. l. 1. c. 3. [illegible] [illegible] major solitus, qui sese a cauda medium comedit, visus est in Arabia, sub Antonino Pio, ut inter alia adversa, quæ ejus temporibus evenerunt, memorat Capitolin. c. 9.

ANGUITIA, vide Angitia.

ANGULANI, Italiæ popul. Plin. l. 3. c. 12. quorum oppid. [illegible] Ptolemæo, vulgo Civita di sant Angelo. longitud. 38. 15. latitud. 42. 51.

ANGULUS, inter pauperum privilegia apud Hebræos. Vide infra Pauperes.

ANGURUS, mons Scythiæ, juxta Istrum fluv. Apollonius Argonaut. l. 4.

ANGUSTICLAVII, Equites Romani olim dicti sunt. Ut enim latiores clavi purpurei in tunicis Senatorum assuebantur, ita minores sive arctiores Equitum tunicas illuminabant. Unde Paterculus l. 2. c. 88. de M. Mæcenate, Vixit, inquit, angusti clavo pene contentus. Et Stat. l. 4. Silv. 5. v. 41.

Hic parvo [illegible] purpura Curiæ,
[illegible] tunica purpura,

h. e. angusto clavo. Prout idem Equestrem purpuram eleganter pauperem clavum appellat, l. 5. Silv. 2. ad Crispinum, v. 15.

--- --- Non te series inhonora parentum
[illegible], & priva luce [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]
Tramali, Trabeaque Remi & paupere clavo,
Augustam sedem & Latii penetrale Senatus
Advena pulsasti.

Hinc Laticlavii & Angusticlavii fluxêre. Suet. Augustum tradit singulis [illegible] Laticlavios præposuisse c. 38. Alibi in Othon. c. 10. [illegible] Trebonium Augusticlavium idem vocat, indigitans eum non Senatoris filium, sed Equite prognatum fuisse. Tribuni enim, qui è Senatorum fuêre sanguine, ab instituto Augusti, statim domi, quàm militiæ, jus lati clavi [illegible]. Interim Equites insigniores, qui & Illustres dicti, jus lati clavi non secus, ac Senatores habuisse, ex Dione notavit Lipsius ad Tacitum. Sed ita diu non obtinuisse illud declarat, quod Præfecti Prætorio, qui fermè ex Equitibus legebantur, laticlavii jus non habuêre. Non solum autem Equites Illustres, sed & eorum filios jus hujus clavi habuisse ex Ovidio patet, qui, ubi ad ætatem Senatoriam pervenêre, cum nollent, aut non possent in amplissimum ordinem adscribi, angustum resumebant. Idem Poëta l. 4. Trist. Eleg. 10. v. 35.

Curia restabat, clavi mensura coacta est,
Majus erat nostris viribus illud onus.

Vide Octav. Ferrarium de Re Vestiaria Part. I. l. 3. c. 14. & in voce Clavus.

ANGYRORUM urbs, circa in Ægypto. Ptol.

ANHALTIUM, castrum Germaniæ in Saxonia superiore ferè dirutum, a quo Regio circumjacens dicitur Principatus Anhaltinus. Cujus Urbes præcipuæ, Dessavia, Servesta & Bernburgum. Hinc Anhaltinæ Familiæ nomen, [illegible] ab Ascenazo, ex Iaphet progenie Gen. c. 10. v. 1. & in specie ab Ascanius, qui relicta Bithyniâ & postea Ascania palude ad Bosphorum, cum Cimbris & Cauchis in has oras profecti ad Hercyniam consederint, à nonnullis accersitur. Intermedium autem solent communiter ab Ursinis Romanis repetere, & quidem ab Anperto quodam: Alii ab aliquo Saxone, qui aliquandiu in Italia fuerit commoratus, malunt Ascanios deducere, è cujus posteris Albertus II. Ascaniam restaurasse & Bernburgum condidisse fertur: Inter hujus nepotes Otto VI. pater fuit Alberti, cognomine Ursi seu Pulchri, qui novus quasi generis conditor, Principatu Brandenburgico familiam auxit: Ex hoc, Otto, stirpem Brandenburgicam & Bernhardus Saxonicam condidere. Quarum illa stirps A. C. 1322. in Johanne IV. deletâ, Marchia cum Electorata ab Imperatore Ludovico tanquam feudum vacans, Anhaltinis & Saxonibus frustra reclamantibus, filio suo Ludovico collata, inde in Lucenburgicam familiam delapsa est: hujus vero stirps diuturnior fuit. Bernhardus enim, de Friderico I. Imperatore benè meritus, ab eo Saxoniæ Ducatum obtinuit, perque filios, Albertum, natum Saxoniam, è quo hodierni Principes Lauenburgici descendunt, & Henricos duo, Anhaltinam tenet. Ex his junior Ascaniam tenuit, quam libere ipsius Henricus Senior patruus eorum eripuit. Hic à Friderico II. creatus Princeps Anhaltinus, stemma continuavit; Pater inter alios Sigfridi, a quo Servestana & Bernhardi, à quo Bernburgica linea ortæ sunt. E quibus hæc desiit seculô 15. successore agnatô Georgiô, cujus filio Woldemaro natus Wolfgangus A. C. 1566. orbus decessit: Ernestus vero, Woldemari frater, Johannem, Georgium & Joachimum suscepit, quorum hic Dessaviam, iste [illegible], ille Servestam tenuêre. Johannes, fratribus sine prole defunctis, pater fuit Caroli, Joachimi Ernesti & Bernardi: è quibus medius, fratrum hæres, unus post plura secula totius Principatus fuit successor. Extinctus hic A. C. 1586. præter filias splendidissimè elocatas, & filios aliquot sine sobole defunctos, quinque habuit filios, totidem Linearum Auctores. Dessaviensem enim ramum, Johannes Georgius, Bernburgensem, Christianus; [illegible] Augustus, Servestanum Rodolfus & Cothenensem, Ludovicus inceptêre. Vide in voce Ascania, & de Principibus ac Principatibus præfatis, quemque [illegible] Planneto, familia hæc cum jam dudum Comitatum Ascaniæ, Dynastiam Ballenstedii, aliasque ad Hercyniam Sylvam [illegible] & [illegible] multô possedisset, postea Marchiam veterem, sive Saltquellensem ab Henrico II. Imperatore obtinuisse, à Pribislao, Henilorum Rege [illegible] ei ereptam, at Ottoni Duci, eidem prosapia prognato, à socero Magno Electore Saxonico, qui eam Pribislao [illegible] eripuerat, redditam, legitur. Secutis temporibus, tota Marchia Brandeburgica Alberto Urso Saxonia Bernhardo ejus filio, utraque cum dignitate Electorali obtigit, quæ tamen ambæ in alias familias transiêre, ut infra dicemus. Mansêre ditiones, Anhaltini Principatus & Ducatus Saxo-Lauenburgici nominibus celebres, in Anhaltinos Principes & Duces Saxo-Lauenburgicos, divisæ, qui, utrinquam ejusdem generis, duas in familias etiam titulis invicem distinctas, abiêre; orti à filiis Alberti Bernhardo [cui Albertus Ursus pater fuerat] geniti, Alberto II. Electore Saxoniæ & Johanne Duce Saxo-Lauenburgico. Titulos familiæ & gentes eò pertinentes, Ascaniam, Westphaliæ quædam, [illegible], Servestam, Bernburgum, Jeveram, & Knephusiam recenset Tob. Pfanner. l. cit. Primus ex Familiâ hac Anhaltini Principis titulum à Friderico ut dictum accepit Henricus senior, Bernhardi Electoris Saxoniæ fil. Alberti Ursi præfati nepos, quo terras Comitum atque Dynastarum titulis hactenus habitas, celsiori & digniô paternâ fortunâ nomine possideret. De reliquis titulis vide hic passim.

ANHOLTIUM, oppid. Comitatus Zutphaniensis, in Belgio Unito.

ANI, Latinè responsio, sive canticum, vel afflictio, vel pauper, nomen Janitoris & Cantoris. 1. Paral. c. 15. v. 18.

ANIA, Romana mulier, quam cùm propinquus moneret ut alteri viro nuberet (esse enim ei & ætatem integram, & faciem bonam) Nequaquam hoc faciam, inquit: Si enim bonum virum invenero, ut ante habui, nolo timere, ne perdam, sin malum, quid necesse est, post bonum, malum sustinere?

ANIACA, regio circa Armeniam. Cedrenus.

ANIAM, Latinè navis populi, aut dolor, sive fortitudo populi. Filius Samidæ, filii Galaad, filii Machir, filii Manasse. 1. Paral. c. 7. v. 19.

ANIAN, Regio Americæ Septentrionalis, ad ultimum usque Occidentis limitem pertingens, cœli inclementiâ, & nimiâ paupertate penuriâque cognita, hujus regni fines Boream versus excurrentes Arctico Circulo subjiciuntur, & nisi Oceani æstus impediat, Orientalibus Tartarorum Sinarumque terris conjungerentur. Aniani æ illæ angustiæ per Septentriones intra Arcticum circulum, ad Groenlandiam, Islandiam, Angliam ducunt. Merc. tel.

ANIANA, Mesopotamiæ urbs. Ptol. Item, Sinarum, in provinc. Chequiami.

ANIANÆ Thermæ, balnea Campaniæ inter Bajas & Cumas, quorum aquæ multis sunt morbis salutares. Bagni di Agnano hodiè teste Scipione Mazzella.

ANIANUM Fretum, Fretum celeberrimum Oceani Septentrionalis. Quod hodie creditur esse inter Insulam Californiæ, versus Americam & novam Albionem, seu potius terram Esonis. De novâ enim Albione nihil certi.

ANIANUS, Patriarcha Alexandrinus, per 22. ann. Euseb. in Chron. Baron. A. C. 64. & 87.

ANIANUS, Monachus Ægyptius, sub Arcadio Imperatore Chronologiam scripsit. Item, Alius, qui Alarici Visigothorum Regis auspiciis, in compendium redegit 16. libros Codicis Theodos. ab hoc Principe publicatum, M. Febr. A. C. 506. & primas 8. homilias Chrysostomi in Matth. ab Orontio Episcopo rogatus, Latinè reddidit. Item Haudec, Chronica scripsit, secul. 15. Voss. de Hist. Græc. l. 2. c. 10. & de Lat. l. 3. c. 6.

ANIAVA, promontor. celebre in terra Esonis, vulgò Terre d'Oeso, in Asia, supra Japoniam, in Septentrionem. Baudrand.

ANICETUS, Syrus, post Pium I. Episcopus Roman. A.C. 161. cum Polycarpo de celebratione Paschatis convenire non potuit, Gnosticos in Ecclesiam Romanam irrepere doluit, martyrio coronatus. Episcopatus anno 8. Euseb. *Hist. l. 4. c. 13. & l. 5. c. 24.*

ANICETUS, Libertus pueritiæ Neronis educator, classis apud Misenum præfectus, qui inventor navis solubilis, qua Agrippina effunderetur in mare ac casu periisse crederetur. Post interficiendæ matris scelus jubente Nerone, suscepit in se. Iterum cum justa repudii causa cum Octavia à Nerone inveniri non posset, adjpente eo, adulterium illius confessus est: Præmii loco secessus abundantes in Sardinia largitus ei Nero, ubi fato suo usque obiit.

ANICETUS, Polemonis libertus, regiæ quondam classis præfectus, postquam regnum in formam provinciæ vertit, mutationis impatiens, Vitellii nomine adscito, gentibus Ponti accitis, Trapezuntem diripit, cæsis ibidem præsidiis: Classem deinde incendit. Quem Virdius Geminus, in ostio Cohibi assequutus, ab Rege Sedochezorum deditione accepit. Tacit. *Hist. l. 3. c. 47. 48.*

ANICHÆ, gens Indica. *Ptol.*

ANICIA, Familia celeberrima. De Viris vide in *Anicii.* Fœminas habuit illustrissimas, Julianam & Demetriadem, Hieronymi epistolis celebratas. Quarum mater Proba Falconia, cognomine *Anicia*, Centonis Virgiliani de Jesu Christo author. Chrysost. Hieron. Augustinus &c. *Tom. 8. Biblioth.* Patrum, *col. 2.* sub nomine *Proba.*

ANICIACUM, villa Galliæ, in Episcopatu Laudunensi, à qua Episcopus hic, qui Dux Laudunensis, & Par Franciæ, Comes *Anicianus* quoque vocatur, vulgò *Anisy.*

ANICII, florentes jam olim Reipubl. Romanæ temporibus, clari atque illustres habiti sunt. L. enim *Anicius* Gallus Luci fil. Marci nepos de Illyriis, & ipsum Rege Gentio triumphavit, Proprætor an. urb. Cond. 585. Et L. *Anicius* Gallus, Lucii, fil. Lucii nepos, Consul fuit cum collega Corn. Cethego an. urb. Cond. 593. *Anicius* Cerealis sub Nerone Consul designatus fuit. Ex ea familia primus ille Christianus senator *Anicius* Julianus. Ex ea V. C. Probus sub Valentiniano præfectus prætorio; de quo videatur Paulinus, *in vita Ambrosii.* Ammian. *l. 27. c. 28.* ejusque filii *Anicius* Hermogenianus, Olybrius, Probinus & Probus, quorum duo priores una Consules fuere, A. C. 395. sub initio imperii Arcadii & Honorii, à Claudiano Poëta insigni carmine laudati. Ex ea *Anicius* Faustus, *Anicius* Maximus, Boetii ætate, omnes diversis temporibus Consules, cæterique plures, quos recensere singulos, operæ longioris esset. Nomen autem hoc, Boetii præsertim seculo celebratum est, ob *Anicium* illum Julianum, qui, quemadmodum Flavius Constantinus primus Imperatorum, ita primus senatorum Romanorum Christianus fuit. Unde postea omnes ferè Imperatores *Flavii*, sicut & senatores, *Anicii*, affectatâ primariâ illâ familiâ cognominabantur, ut Romanorum Græcorumque Fasti annotant, & vetera monumenta loquuntur. Aniciorum, Proborum scilicet & Olybriorum splendorem, Secundinus ad D. Augustinum scribens notat, cùm ait, *Ego namque fateor, non tali diligentia, nec tantâ industriâ Anicianæ domus mirare marmora, quantâ tua scripta eloquentiâ.* Quod & S. Gaudentius *sermone de Maccabæis*, confirmat. *Anicios*, inquit apud Cassiodorum (*epist. 11. l. 10.*) Rex Theodahadus, *pene principibus pares ætas* [illegible]. *Familiam*, inquit paulo post (*epistola sequenti*) *totò orbe prædicatam.* Nic. Lloydius.

ANICIUM, Galliæ urbs, quæ & Podium, Episcopalis immediè suo Pontifici, vulgò *Le Puy* vocatur. Sunt qui *Anisium* scribendum velint; longitud. 24. 40. latitud. 41. 28. Prope Ligerim flum. in monte sita est, Velaunorum caput. Episcopus, qui Comes est Velaunensis, jus olim, & olim quoque monetæ cudendæ habuit. Vide Cæsar. *l. 7. de bello Gal.* Strab. *l. 4.* Gregorium Turonens. *l. 10. c. 25.* Sidonium Apollinar. *in epist.* Duchesnium, *de Urb.* In hac urbe, concilio ab Aquitaniæ Episcopis celebrato, A. C. 1130. damnatus Anacletus Antipapa, Innocentius autem II. confirmatus est. Baron. *in Annal.* & *Tom. 10.* Concil. Hinc, (quòd scil. diximus, immediatè Pontifici subesse Episcopum) in literis Stephani Episcopi A. C. 1221. datis, is se *Dei gratiâ Aniciensem Episcopum, Domini Papæ Suffraganeum peculiarem* appellat. Sic in quodam vetustissimo *Provinciali* reperitur, inter Episcopos Aquitaniæ *Aniciensem*, sive Podiensem exemptum esse: qui quoque in *Notit.* Episcopatuum Galliæ dicitur esse *Domini Papæ*: quia tum Archiepiscopi Bituricensis Metropolitani jurisdictioni exemtus erat, & concessâ sibi ab Episcopo Romano perpetuâ libertate gaudebat, ei uni peculiari quodam privilegiò subjectus: quales vulgò *Independentes* ac *per se subjicientes* dicuntur, vide Hadr. Valesium *Notit. Galliæ*, in voce *Ad S. Abundum.*

ANICIUS, vide supra *Anicii.*

ANIENSIS Junorum, apud Livium *l. 24. c. 7.* ubi de Comitiis Consularibus secundis à Q. Fabio Maximo post Cannensem pugnam habitis. *Eo die cum sors prærogativæ Aniensi Juniorum exisset, eaque T. Otacilium & M. Æmilium Regillum Consules diceret*, tum &c. ubi reponit Gronovius, cum antea legeretur *prærogativæ ante juniorum*, tribus Romanæ nomen est, cujus idem Livius meminit *l. 10. c. 9.* [illegible] *P. Sempronio Sopho & P. Sulpitio Saverrione Censoribus, tribusque additæ Aniensis & Terentina.* Cicero quoque *in Orat. pro Plancio*, Scaurus eam illam, item in *Epistola Cœlii ad Ciceronem. l.* [illegible] quod est, *Aniensi.* Porro *Aniensis* [illegible] *l. 27. c. 6.* [illegible] *Q. Fulvium & Q. Fabium Consules diceret* &c. Vide Joh. Fred. Gronovium *Observ. l. 4. c. 1.*

ANIGRUS, Thessaliæ fluvius, *Anigro Fibio Sequester.* Hujus meminit Ovid. *Met. l. 15. v. 281.*

Anigros [illegible] *contingere nolis,*
Fontis [illegible] *omnes*
[illegible]
[illegible] *Herculis arcus.*

Hinc, [illegible], Pausanias *l. 5.* ac Strabon. *Nic. Lloydius.*

ANILE Dogma apud Prudentium in *agone Fructuosi, Hymn. 10. v. 37.*

Tu, qui doctor, ais, seu novellum
Commentis genus, ut leves puellæ
Lusus destituunt, Jovem relinquunt
Damnas, si sapias, anile dogma.

Religio Christiana est, ex mente ac convitio Gentilium. Ita enim Lactantius *l. 5. c. 13.* [illegible] (*Nam* [illegible] *& anilem*, [illegible] *vocant*) [illegible]. Eoque spectavit *c. 21.* [illegible] *ab aniculis, quas contemnunt, &* [illegible]. Scilicet vulgò exprobrabant, Christianorum fidem ab imperitis solum, & muliercukis sensu deficientibus magni haberi, vide Julianum apud Nazianzenum *Orat. 2.* Cyrillum *l. 16. fol. 242.* Celsum apud Origenem *l. 3.* Alios. Hinc & Cæcilius apud Minucium Fel. *in Octav.* ingemiscit, Christianos *de ultima fæce collectos imperitiores & mulierculas credulas* --- *plebem profanæ conjurationis instituere.* Quod de plebe & mulierculis & ipsi Christiani non inficiati, inter quos Theodoretus *Serm. 8.* Christianos ait non divites aut doctos, sed [illegible]. Vide quoque supra *Agrestes.* Sed [illegible]. Vide 1 Cor. *c. 1. v. 26 & seqq.* & Desid. Heraldum aliosque ad *Minucium & Arnobium.* Ut autem *Anile Dogma* apud Prudentium, sic *Anus* [illegible], apud Minucium, proprio epitheto. Sequior enim sexus ad superstitionem propensior, unde mulieres, [illegible] Strabonem *l. 7.* & [illegible], aliaque [illegible] ab aniculis frequentius appella. Heraldus *ibid.*

ANIM, Latine, *respondens*, sive *canentes*, aut *afflicti*, sive *pauperes*, Nomen civitatis. Josuæ *c. 15. v. 49.*

ANIMA, corpori nubens, animaliter Lunam, eo excolens Proserpinam habere credita est *Porphyrio*. Eandem, à corpore solutam, triplici elemento expurgari, statuerunt Gentilium Theologi, qua de re vide infrà, in voce *Ignis.* Quod vero eam immortalem esse noverant, hinc cultus ejus apud Gentilium non paucos, quem inter decem Idololatricos honoris genera, septimò locò recenset Isaacus Abravanel. Et quidem apud antiquos Persis ac Afris receptus is non est, at solas defunctorum. *Animas* Augilæ agnoscebant, gens Africæ, inter Garamantas, & Troglodytas, de qua Mela agit *l. 1. c. 8. Augilæ*, inquiens, *Manes tantum Deos putant, per eos dejerant; eos, ut Oracula, consulunt: precatique, quæ volunt, ubi tumulis incubuere, pro responsis ferunt somnia.* Quod de Nasamonibus, Africæ item populo, Herodot. quoque tradit *Melpom.* ut de aliis taceam. Duûm vero generum hic cultus fuit: quia *Animarum* aliæ privatâ colebantur auctoritate, aliæ publicâ, ut quæ Regiâ, vel Optimatum vel Populi auctoritate in Deos relatæ forent. Priori modò venerabantur Lares, de quibus vide Apulejum *de Deo Socr.* ubi quadruplicem videas appellationem, *Lemurum, Larium, Larvarum & Manium.* Sed sacris quibusdam opus fuisse, ut *Animæ* fierent Dii, indicat Servius ad *Æneid. l. 3.* ubi Lares, *Deos Penates & Viales* vocat, qui colebantur feriis Denicalibus, quæ privatæ erant, teste *Fest.* & quotannis recurrebant. Imò & quotidie suum Laribus fuisse honorem habitum domi, discimus ex Plauti *Aulul. Prolog.*

Huic filia una est: ea mihi quotidie
Aut thure, aut vinò, aut aliqui semper supplicat:
Dat mihi coronas, &c.

Qua de re plura vide infrà, ubi de *Laribus* &c. Alias verò *Animas* princeps potestas cœlo locavit, sive quia nobili reperto profuissent generi humano, sive quoniam gentis vel urbis forent conditores, sive quia bellorem præclarè gessissent, vide Lactant. *de falsa Relig. l. 1. c. 5.* Augustinum *de Civ. Dei lib. 8. c. 6.* Ciceronem etiam *de Nat. Deor. l. 1.* &c. Cujusmodi *Animæ* [illegible] dicebantur *Dii Indigetes*, quod nomen primum Æneam fortitum esse legimus: quamvis aliis eo antiquiores coluerint Latini, Herculem, Liberum, Æsculapium, Castorem, Pollucem, Quirinum, Cicer. *de LL. l. 2.* Præterquos etiam alii memorantur Vossio *de Idol. l. 1. c. 12.* Sub Regibus Romani hominem neminem cœlesti donârunt honore, præter unum Imperii conditorem Romulum, atque, ut videtur, longè tamen inferiore gradu, nutricem ejus Accam Laurentiam. Postea verò, si quis hoc honoris adeptus sit, unica fuit Anna Perenna; nec tamen è sententia Senatus. Interea Heroas suos magni sunt dignati honoribus, at non divinis: quæ distinxêre etiam Græci, quibus aliud [illegible], aliud [illegible]. Sed apud hos ferè usu veniebat, ut qui prius heroicis essent honoribus affecti, iidem postea præstarentur divini, quod & Lampsacæ contigisse, docet Plut. *de præcl. Mulier. factis.* In Heroicis autem honoribus Græcis Romanisque erat, si statuis donarentur: particularim verò apud Romanos, si effigies ferretur in pompa Circensi, item nomen referretur inter hymnos Salares; quemadmodum apud Athenienses nomina eorum intexebantur Minervæ peplo, ut alibi dicetur. Everâ Republ. primus Cæsarum consecratus est Julius, idque ab Augusto, Sueton. *Julio c. 88.* post quem consecrati & alii, Plin. *Panegyr. c. 11.* de quo ritu vide infrà in voce *Apotheosis.* Imo nec soli Cæsares, sed & Augustæ; maresque alii, qui ex Augusta domo fuêre, inter divos relati sunt. Vide Tertullian. *l. 1. adversus Marc.* Et quod mireris, in numismate veteri habemus consecrationem etiam Constantini M. licèt Christiani: In eo enim *Anima* ejus linteo velata, cætera nuda, in cœlum vehitur quadrigis, brachioque dextro exceptus à brachio altero cœlitus porrecto. Subscriptum verò CONS. h.e. CONSECRATIO. Verum hæc Christiano sensu accipi potest, non de immortalitate in terris à mortalibus collata, sed de cœlorum gloria, donata divinitus, vide Vossium *loc. cit.* Nec minus desinêbat *Animas* à Græcis cultas esse, adeoque Numina eorum homines tenuisse, in cœlum, ob merita evectos, idem docet *cap.* [illegible], ut de aliis gentibus, usque ad finem illius pertinet. Atque etiam voce [illegible] item *Trieter.* & [illegible], *fuerit* perfectionum, Græcis [illegible], omnium Sacrorum Finem verum finem fuisse, in eo autem consistere credunt, ut post mortem deificarentur, videbimus, ut & de [illegible] *Animæ* apud eosdem *triplici* sicut de [illegible] *lustratione* olim hodièque non paucis credita, voce *Spectra*: de Heroenum.

num circa *Animam* erroribus infrà [illegible] *Thnetopsychitae*, & *Tra-* [illegible] In Sacris sæpe [illegible], pro Homine [illegible] Clemens in I. Pontifices Rom. [illegible] apud Audoënum in *Vita Eligii* l. 2. c. 20. [illegible] aliisque passim. [illegible] apud Theophanem anno 18. Mauricii, [illegible] tollitur [illegible] & *Capitatio* [illegible] *Cod. Th.* [illegible] illa, quæ pro terris, [illegible] quæque [illegible] dicitur in *Cod.* [illegible] cap. de [illegible] & [illegible]. Sed & Galli hodieque *Ame* hominem notat. Car. du Fresne *Gloss.* Aliam potentem vocis, vide infra ubi de *Hama.*

ANIMACA, fluv. Asiæ, in India, & regione Malabaria. Oritur in regno Calecuti, & in Oceanum influit. Oppid. rigat cognomine.

ANIMÆ, Græci. [illegible] genus animalis lucernæ circumvolitantis & flammæ [illegible] [illegible] dicuntur. [illegible], *Animæ*, [illegible] *vespertilio*, [illegible]. Hesych. [illegible], *volatile*, *animalcula*. [illegible] Nicander [illegible] vocat [illegible] autem, inquit, [illegible] [illegible] [illegible] *ita autem* [illegible]. Valesius Gallicè, [illegible], à [illegible], capiti ut & nostri amantes, tum ac [illegible] &c. [illegible] Cap. c. 16.

ANIMAL, ut Græcè [illegible], ita Hebr. [illegible], ratione [illegible] dicitur: [illegible] anima propria, sed quasi [illegible], [illegible] & [illegible]. Unde [illegible] Græcis, sæpe idem quod [illegible]. Pythagoras [illegible] [illegible]. Cujus de [illegible] apud Comicos frequens mentio, [illegible] in *Corycio*, apud Athenæum l. 4.

[illegible] Πυθαγοριζει [illegible]
[illegible]
Primus quidem, ut Pythagoræ sectator, nihil
[illegible]

Alexis apud Eund. [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] *quidem fuit.*
[illegible] *animatum nihil*,
[illegible] &c.

Est autem aliud [illegible], aliud [illegible], 2 Petri c. 2. v. 12. quorum [illegible], brutum etl. Hebræi dividunt in 4. summa genera [illegible], *Animal quadrupes*, [illegible], *aves*, [illegible], *reptile*, & [illegible] quæ, ut alias [illegible] omittam, nomina præcipue distinguunt. Graditur enim quadrupes, [illegible], reptile repit, natat piscis. Græci verò, à reptilibus tamquam quadrupeda, quamlibet parva, quàm insecta [illegible] distinguunt. Quos sequitur Bochart [illegible] Opere *Animalium S. Scripturæ*, seu *Hierozoicon*, in duas partes diviso, quarum prior, 4. libris comprehensa, post *Animalia* in genere, de *quadrupedibus* [illegible] & *feris*, item [illegible], ut sunt *lacertæ* & [illegible], agit, posterior sex libris, *Aves*, *munda*, *immunda ex lege Dei*, *serpentes*, *insecta*, *aquatilia* & [illegible] *animalia*, persequitur. His omnibus Adamus nomen cuique conveniens imposuisse legitur, Gen. c. 2. v. 19, 20. quæ [illegible] fuêre, solis merè aquaticis, utpote in diverso elemento [illegible], exceptis. Namque & amphibia, ut ranæ, fibri, [illegible], crocodili, hippopotami, ex aquis excedere poterant, ut tam [illegible] interessent. E singulis autem speciebus bina solum huc convenisse verosimile est, quomodo postmodum in arcam Noæ, ut conservarentur: nec sine Deo factum, quòd tam hic, quàm in Arca, lepus cum ove, canis cum lepore, felis cum mure, accipiter cum columba, simul pacifice degebant, Creatore illorum rabiem & horum trepidationem & fugam ad tempus temperante, ne [illegible] tam diversæ naturæ animalium [illegible] conventus turbaretur. Quo modò autem Animalium tam multæ species in unum locum deductæ sint; An ventis impellentibus, ut in [illegible] An per Angelos, ut cùm [illegible] Azotum [illegible] Aut arcano Dei impulsu, ut in Ægyptum ranæ & [illegible] &c. [illegible]. Namque etiamnum ciconiæ & [illegible] in Ægyptum & Æthiopiam certâ anni tempestate volant & post aliquot menses revolant, unde discesserant: [illegible] sedes mutant & in alia [illegible]. [illegible] Deus, qui hanc iis naturam indidit, [illegible] inspirare potest, ut, cùm [illegible], in certum confluant locum, tamquam si voce præconis [illegible]. [illegible] Regum maximus Alexander, qui naturæ animalium perdiscendæ cupidus, de [illegible] Aristoteli [illegible], octingenta talenta, i. e. ex Budæi supputatione, [illegible] nostri temporis. 480000. per Græciam Asiamque [illegible] impendit. Quod jam in animo [illegible] patrem [illegible], & [illegible] ope, [illegible] de suo liberalissimè suppeditasse, in Æliani *Var. Hist.* legas, l. 4. c. 19. Sed quidquid utcumque egerit, tamen Aristoteles multa Animalia latuêre, de quibus [illegible] habet [illegible], cogenta habuit. Unde [illegible], quanto homine sit potentior Deus, qui uno momento [illegible], quod per plures annos, tantis sumtibus & tot adjutorum operâ, præstare [illegible] Regi potentissimo. [illegible] *Animalium* [illegible] nullus alius, præterquam in Arca Noæ, ad quam pariter convenêrunt, sed longè diversâ de causa. Namque, ut alia omittam, in prima brutorum hac convocatione id præcipuum fuit, quod eorum ad hominem conventus statim à creatione, fuit voluntariæ subjectionis protestatio, quasi se dominio suo subderent, & in eius se receperunt clientelam. Hinc in servitutis notam omnibus illis Adam nomina imposuit, neque ut dominum servi solent, quemadmodum Joseph à Pharaone, Danieli & Sociis eius à Nebucadnezare, Eliakim à Nechone, nomina mutata esse, ut ex novis nominibus se novis subesse dominis discerent, legimus, Gen. c. 41. v. 45. Danielis c. 1. v. 7. & 2 Paralip. c. 36. v. 4. Quadere, ut & alia huc pertinentibus, vide præfatum Bochartum *Hieroz. Part.* [illegible] 9. unde omnis generis *Animalium* receptaculis, cæterisque hic passim, [illegible] infrà voce [illegible]; it. *Zeronia*: de consecratione & cultu, voce [illegible], it. *Zoolatria*; de more vero *Animalium* figuras vestibus intexendi hic passim vocibus *Bestiæ*, [illegible], [illegible], in corporibus pingendi, voce [illegible]. Apud Græcos voce [illegible], it. [illegible], absolutè equum plerumque indigitari, diximus infrà, voce [illegible]: uti apud Latinos recentiores [illegible], equum aut jumentum notat, l. 9. [illegible] de [illegible] apud Paul. Diaconum in [illegible], Aimoinum *de Miracul. S. Benedicti* l. 3. c. 6. Gaufridum *de Vita S. Bernardi* l. 2. tom 4. Aim. Hinc *Animalia publica* [illegible], pro equis ad cursum publicum destinatis, l. 8. Cod. Theod. *de cursu pub.* quæ etiam *Animalia publica* dicuntur, [illegible] l. 2. 10. 33. 40. [illegible]. At *Animal* [illegible], in Charta Raimundi de Caravello Domicelli in Comit. Rutenensi A. C. 1295. [illegible] est, quod *Animal* [illegible]. Annales [illegible] *Eccl.* [illegible] Synonymi, & [illegible] melius [illegible] multa, ut explicat alia Charta Berengarii de Canavellis filii Remundi A. C. 1168. apud Car. du Fresne in *Gloss.*

ANIMALES & LUTEI, Origenistis dicti sunt reliqui omnes, qui sacris eorum initiati non erant. Hieron. *Ep. ad Pammach. & Oceanum contra Origen. Isti* [illegible], *putant* [illegible] *& propter Animal,* [illegible] *Luteos* [illegible] *propter.* [illegible] [illegible] *Cæterum* [illegible]. Ubi per strategemata [illegible], quod mysteriorum arcanè habendorum præceptum, [illegible], quorum ipsi pudebat, pravitati obtenderentur. Quod de Basilide similiter, turpibus & impiis [illegible] tacere, notat Epiphanius *Hær.* 24. &c. Vide Tob. Pfanner. in *System. Theol. Gentil. purior.* c. 1. §. 12. infra *Psychici.* & de Mysteriorum occultatione apud orthodoxos æquè ac heterodoxos, infra passim, imprimis in voce *Mysterium*, *Norant Fideles*, *Silentium.*

ANIMALES Dii, quinam Veterib. dicti sint, ex præcedentibus facilè liquet. Nam, si exceperis [illegible], putà qui solum Israëlis Deum colerent, ceteri vel adorabant Naturales Deos, vel *Animales* non naturales, vel utrorum constabant cultum utrumque. Naturales autem appellabant, quando vel tota rerum Natura, vel ejus pars, aut affectio, invocaretur, cujusmodi Dii erant, *Mundus*, *Æther*, *Sol*, *Aer*, *Aqua*, *Tellus*, *Tempestas*, *Amor* & similes. *Animales* nuncupabant animas à corpore solutas, utì illas *Herculis*, *Thebani*, *Castoris*, *Romuli*, *Julii Cæsaris*, alias. Unde Servius *ad Æn.* 3. *Labeo*, inquit, *in libris*, *qui appellantur de Diis*, *quibus origo animalis est*, *ait esse quædam sacra quibus animæ humanæ vertantur in Deos*, *qui appellantur* Animales, *quod de animis fiant. Hi autem sunt Dii Penates & Viales.* Et de his vide Voss. ubi *supra*: ut & Salmas. *ad Solin.* p. 64.

ANIMALIA, apud Romanos in publicum producebantur, trium rerum gratiâ: [illegible], ut spectarentur solùm; vel, ut pugnando spectatores oblectarent; aut denique ut à Populo non spectarentur tantùm sed & diriperentur: ad quod tertium genus Gordiani venatio pertinet, Capitolino memorata, c. 3. *Extat* [illegible] *memorabilis quæ picta est in domo Rostrata Cn. Pompeji, in qua pictura continentur cervi palmati ducenti mixtis Britannis: equi feri 30. oves feræ 100. alces triginta, tauri Cypriaci centum, struthiones Mauri* [illegible] *trecenti, onagri triginta, apri* [illegible] *quinquaginta, ibices ducenti, damæ totidem. Hæc omnia Populo rapienda concessit die muneris, quod sextum edebat.* Nempe *Sylva* istiusmodi venatio dicta est, ab eo quòd totus circus ad sylvæ speciem arboribus esset consitus, quâ differta omni genere herbaticorum animalium immittebatur populus, qui omnia diriperet, ut videbimus infrà pluribus, in voce hac. Hanc verò cum Pancarpo malè à Viris quibusdam eruditis confundi, docet Salmas. ad *loc. cit.*

ANIMALIA Herbatica, Græcè [illegible], apud Solin. c. 27: *Iberica, quæ autem* Herbatica, *eadem Africa onagros habet, in quo genere* [illegible] *gregibus feminarum.* Et Vopisc. in Probo, c. 19. *Mille struthiones, mille cervi, mille damæ, ibices, oves feræ & cætera* Herbatica *animalia, quæ* [illegible]. dicuntur ex sylvestribus ea, quæ herbis gramineque vescuntur, ut distinguantur à carnivoris, vide infra *Herbatica* & ubi de eo venationis genere, quæ *Sylva* dicta est. In Sylva enim *Herbatica Animalia* exhibebantur, ut dictum; at *Animalia* [illegible] ad Pancarpum, aliud spectaculi genus, pertinebant. Solebat autem missio hujusmodi Animalium sylvestrium fieri diversæ [illegible]. Unde in *Vitis* Imperator. legimus sæpe, *centum* [illegible] *missos* [illegible] *& centum leænas.* Apud Vopiscum eidem ibid. in Probo, *edidit centum Leopardos Libycos: centum deinde Syriacos, centum leænas* &c. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 211. De *Animalium* [illegible], in proris navium, pingi solitis, vide infrà ubi de Navium *Parasemo.*

ANIMALIA Munda, & Immunda, vide infrà.

ANIMALIA Quatuor, in visione memorata, Ezech. c. 1. v. 5. & Apocal. c. 4. v. 6. vide suprà, ubi de *Angelo.* Hæc picta fuisse in quatuor Judæorum vexillis, de quibus Numer. c. 2. v. 3, 18, 25. dicunt Judæi. Aben Ezra in Numer. c. 2. v. 2. *Et Antecessores nostri dixerunt, fuisse in Rubenis vexillo figuram hominis, præ* [illegible] [illegible] *: & in vexillo Judæ figuram leonis, quia illum Jacob leoni comparavit: & in vexillo Ephraim figuram bovis, quia dicitur* (*Deuteron.* c. 33. v. 17. *de Josepho patre Ephraim*) *Primogenitus bovis*

ptius decor est ei: & in vexillo Dan figura aquilæ, ut similis sit Cherubim, quos vidit Ezechiel Propheta. Quibus similia habent Chizkuni & Bar Nachman *ad eundem loc.* Sed hoc commento nihil judicat Bochartus putidius. Nam, ut de Juda jam taceamus, inquit, planè absurdum est, quod Rubenitas figuram hominis volunt habuisse in vexillo suo, propter mandragoras à Rubene repertas, quæ scil. fuerint *ἀνθρωπόμορφοι*, ut Pythagoras appellat: unde Columella, *l. 10.*

Quamvis semihominis vesano semine fata,
Mandragoræ pariat flores.

Namque nec mandragora quidquam cum forma hominis commune habet, præter radicem, quæ sæpe bifurcata est, ut sciunt illi, qui viderunt: nec Ruben mandragoram invenit, sed *dudaim*, quæ planè aliud esse, ostendit idem Bochartus *peculiari libello.* Absurdum quoque illud, Ephraimitas figuram bovis & Danitas figuram aquilæ in vexillis habuisse; illos, propter ultima Mosis morientis verba: hos verò, quia è quatuor Cherubinorum faciebus, quot vidit Ezechiel, una fuerit *ἀετόμορφος*. Agitur enim de vexillis, quæ erexerant Israëlitæ annô secundô ab Ægypto exitu, anno ante Mosis obitum 38. seculis ante Ezechielem circiter novem &c. Imo planè nullas animalium imagines in vexillis suis habuisse Hebræos, ex Josepho colligere est *l. 18. c. 7.* Cum enim Vitellius in Arabas bellum moturus, vellet è Ptolemaide per Judæam exercitum ducere, *[illegible] ἀνθρώπων τῶν πρώτων παραιτουμένων διὰ τῆς χώρας* [illegible], *Viri (Judæi) primarii illi occurrentes, transitum per regionem deprecati sunt, causati patrios ritus non permittere ut inferrentur illuc imagines, quales Romana signa sæpe habebant.* Quorsum, si & ipsi imagines habuerunt in vexillis suis? Adde, quod nec in Scriptura, nec in Josepho, nec in libris *de Vita Mosis* apud Philonem quidquam tale habeatur; sed nec in universo opere Talmudico &c. Vide Sam. hunc Bochartum *Hieroz. Part. prior. l. 3. c. 5.* & infrà *Corporale.*

in ANIMAM alterius jurandi ritus, Tillio observatus est *l. 1.* ubi inter alia refert, fœdera, quæ cum aliis Regibus Galliæ sanciebant Reges, non ab ipsismet, sed, iis præsentibus, à quopiam ex Aulæ Proceribus ad id delecto *in eorum animam* jurata. Sic Priorem S. Martini de Campis coram Ludovico IX. Sacramentô *in illius animam* factô, inducias cum Henrico III. Angliæ Rege pepigisse A. C. 1231. alias item inducias inter eosdem Reges, quendam de Proceribus, pro & coram ipso Henrico jurâsse, A. C. 1244. &c. Hinc in *Actis* Innocentii III. legitur de Philippo Augusto Rege Franciæ: *Faciens in animam suam juramento firmari, quod honorificè ipsam ut Reginam tractaret.* Adde *Probat. Histor. Vergiac. p. 105.* & Matth. Paris *p. 109.* atque is tum usus apud Principes invaluerat, uti docet Car. du Fresne ex *Epistola* Willielmi Regis Siciliæ ad Henricum II. Angliæ Regem apud Rad. de Diceto A. C. 1175. Falcando *l. de Siciliæ calamitatibus*, *Actis* Hadriani IV. Pontificis apud Baronium *A. C.* 1155. *Actis* Alexandri III. apud eundem *A. C.* 1177. *Epistolis* ejusdem Alexandri 51. 52. & *Charta* Jacobi Regis Majoric. A. C. 1284. Imò non Regum duntaxat hunc morem fuisse, sed aliorum quoque, patet ex *Actis* Innocentii præfati ubi nobilis quidam *in animam Marcualdi* Senescalli Imperii jurat *p. 1.* Juratum quoque fuisse, *in animam Universitatis*, refert Guilhelmus de Podio Laurentii *c. 40.* Quam in rem vide quæ eruditè congessit Car. du Fresne *Glossar.* in voce *Juramentum.*

ANIMAS ex Inferis, Magicâ ope evocari posse, ad oracula respondenda, crediderunt olim inter Gentilium complures. Saniores tamen eorum hac de re merito dubitantes, solas *ἀώρων* & *βιαιοθανάτων* *Animas* ad hoc vitium credebant, non etiam ad Inferos jam relactas & sedibus beatis receptas. Nempe opinio fuit multorum, non receptos inferis, qui funere acerbo aut violentô mortis genere essent erepti, uti nec eos, qui sepulturæ honore caruissent. Hinc *Animas* talium, in Necyomantia, Magicis Artibus evocari quidam opinabantur, quia de propinquo evocarentur, nec avellendæ essent ex intimis Inferorum sedibus, ubi quiescere dicebant animas maturâ morte solutas, placidâ morte separatas, atque etiam supremitatis honore donatas. Videatur hanc in rem habet Salmas. *ad Solin.* & hic passim, inprimis ubi de *Aboris*, *Biothanatis*, & *Necyomantia.*

ANIMATÆ Tegulæ, dicebantur Veterib. quæ in modum canaliculi factæ erant, & in imo ac summo spiramenta habebant, h. e. foramina. Vitruvius *l. 7. c. 4. Deinde insuper animatæ tegulæ ab imo ad summum parietem agantur, quarum interiores partes curiosius picentur, ut abjiciant à se liquorem: item in imo & in summo supra cameram habeant spiramenta.* Quomodo in antiquis duobus Palatinæ Bibliothecæ codicibus se legisse, ait Salmas. cùm vulgò habeatur *hamatæ.* Ad eundem fere modum *animatoria olla* dicebatur, quæ in summo spiramentum habebat, h. e. quæ pertusa erat. *Glossæ* [illegible], *olla animatoria.* Non dissimili genere loquendi, *nares fossæ*, apud Vopisc. in *Probo c. 21.* *nares canales*, apud Vitruvium *l. 7. c. 4.* [illegible], de elice, apud veter. *Glossar.* Auctorem, occurrunt. Vide quæ hanc in rem annotavit prædictus Salmas. *Not. ad Vopiscum d. l.*

ANIME Lusitanorum, *Dioscoridi* [illegible], *Saracenica lachryma*, eadem cum Bdellio, quod vide.

ANIMETTA, palla dicitur in Ecclesia Romana quæ calicem tegit, quod quasi anima in Corporali plicato includatur & conservetur. Jos. Vicecomes *l. 7. c. 5.* Græco Auctori, *ψυχία*, à *ψυχή*, *anima*, Dominic. Macer *Hierol.* x. Vide infra *Corporale.*

ANIMOTHA, Arabiæ urbs. *Lib. Notit.*

ANIMUS, inter Gentilium Numina, memoratus Arnobio *adv. Gentes l. 2. Ipse denique Animus, qui immortalis à vobis & Deus esse narratur, cur in ægris æger sit, in infantibus stolidus, in senectute defessus, delira & fatua & insana.*

ANINA, urbs Indiæ extra Gangem. *Ptol.*

ANINACHA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

ANINSULA, vulgò S. *Carilefo*, pagus seu cœnobium Galliæ Celticæ in finibus Cœnomanorum, apud Vindocin. Urbem & Ledum fluv. Ubi S. Carilefus eremita prius, mox Abbatem egit. *Mart.*

ANIO, sive ANIEN, vulgò *Teverone*, nobilis Italiæ fluv. in montibus Trebanorum nascens, Tiburtinum agrum irrigans, ubi è sublimi in subjectam vallem magno impetu delabens efficit catarractam, deinde per plana fluens tres nobiles lacus secum in Tiberim defert. Dici *sive Anien*, idque auctoritate Statii *l. 1. Silv. 3. v. 20.*

Ipse Anien (miranda fides) infraque superque
Saxeus; hic tumidam rabiem, spumosaque ponit
Murmura. - - - - - - -

Nomen autem accepisse putatur, ab *Anio* Hetruscorum Rege, qui interemptum Cethegum filiæ suæ raptorem, cum eum assequi non posset, in hunc fluvium insiluit, &, ut *Anio* vocaretur, effecit. Horat. *l. 1. Carm. 7. v. 13.*

Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria rivis.

Propert. *l. 4. Eleg. 7. v. 71.*

Ramosis Anio quà pomifer incubat arvis.

Virg. *Æn. l. 7. v. 683.*

--- *Gelidumque Anienem, & roscida rivis*
Hernica saxa colunt.

Strab. *l. 5.* [illegible] Plinius etiam ait, hunc fluvium efficere lacus tres nobiles amœnitate, *l. 3. c. 12.* Sil. Italicus *l. 1. v. 606.*

At gelidis Anio trepidabat cærula undis.

Idem *l. 12. v. 539.*

Sulphureis gelidus quà serpit leniter undis,
Ad genitorem Anio labens sine murmure Tibrim.

Propert. *l. 1. Eleg. 21. v. 23.*

Hic Anio Tiburte fluis, Clitumnus ab Umbro
Tramite, & æternum Martius humor opus.

Hinc *Anienus* adjectivum. Virgil. *Georg. l. 4. v. 369.*

Unde pater Tiberinus, & unde Aniena fluenta.

Propert. *l. 1. Eleg. 20. v. 8.*

Sive Aniena tuos tinxerit unda pedes.

Ubi *Amenus* legit Scaliger ex veteri libro & lacum Vadimonis intelligit. Sed *Aniena undæ* Propertius ipse meminit, *eleg. 15. l. 3. v. 4.*

Et cadit in patulos lympha Aniena lacus.

Stat. *l. 4. Silv. 4. v. 17.*

--- *Anienaque frigora captant.*

Hinc *Anienus*, Deus ipse fluvii Anienis, ut *Tiberinus* Tiberis. Propert. *l. 4. Eleg. 7. v. 86.*

Accessit ripæ laus, Aniene, tuæ.

Stat. *l. 1. Silv. 3. v. 70.* in Tiburtino Manlii:

Ille ipse antris Anienus, fonte relicto,
Nocte sub arcanâ glaucos exutus amictus.

Hinc demum *Anienicolæ*. Sil. *l. 4. v. 225.*

Quique sub Herculeis taciturno flumine muris
Pomifera arva creant, Anienicolæque Catilli.

Nic. Lloydius.

ANISENA Flumina, apud Ovid. *Fast. l. 4.* Sed locus est corruptus, lege *Amenana*, & vide *Amenanus.*

ANISIS, qui & Alychis, Ægyptiorum Rex à sacerdotibus designatus, regnavit ann. 6. Vide infra.

ANISTIS Lacon, Alexandri M. cursor, à Sicyone Elim usque mille ducenta stadia uno die percurrit. Solin. *c. 6.*

ANISUS, Austriæ fluvius, hodie *Ens*, *Rhenanus.*

ANITHA, Arabiæ Petrææ urbs. *Ptol.*

ANITIA, aliis *Lentia*, *Lenza* fluv. Italiæ, in Longobardia. Oritur ex Apennino, caditque in Padum, prope Brixellum, dividitque Ducatus Parmensem & Mutinensem.

ANITIUS, Ædilis Curulis. Plin. *l. 33. c. 1.*

ANITIUS Faustus, Consul Romanus Galli collega. Horum tempestate se, ut Deum, honorari Diocletianus jussit. *Eusebius.*

ANITIUS Lupus, inter viros illustres, Commodi jussu occisos, apud Lamprid. in *Commodo. c. 7.*

ANITIUS Paulinus, Consul Romanus Cejonii Juliani Camenii collega.

ANITIUS Paulinus, Junior, Consul Romanus Publii Optatii collega.

ANITIUS Rufinus, Consul Romanus Acilii Severi collega. Vide & *Anicius.*

ANITORGIS, urbs Hispaniæ Tarraconensis Livio, *l. 25. c. 32.* ad quam inter Scipiones, & Asdrubalem pugnatum est; Ex aliquibus *Concha* esse videtur, aliis *Albarazinum.*

ANIUS, locus Puteolis vicinus, hodiè *Lago Sudatorio* dicitur.

ANIUS, Apollinis fil. ex Rhea, & Rex in Delo, habuit Andrum filium. Virg. *l. 3. Æn. v. 80.*

Rex Anius, Rex idem hominum, Phœbique sacerdos,
Vittis & sacra redimitus tempora lauro
Occurrit. — ---

Ubi Poëta Anium, Deli insulæ Regem Sacerdotemque inducit. Servatum hoc priscis gentibus, ut eadem Reges, sacerdotes quoque essent. Quod de Rege Romulo scribit Cicer. *l. 1. de Divinat. c. 2. Hujus urbis parens Romulus, non solum auspicato urbem condidisse, sed ipse etiam optimus Augur fuisse traditur.* Ubi latè probat, Reges olim omnes ac Principes claruisse dignitate augurali, quæ res semper ad sacerdotes pertinuit, & signatè ait, principum liberos sex apud Romanos traditos in disciplinam Etruriæ populis, ut artem

artem vaticinandi addiscerent, ne ars tanta propter tenuitatem hominum a religionis autoritate abduceretur ad mercedem & quæstum. Dionys. etiam Halicarn. l. 2. ubi describit constitutionem regni factam a Romulo, tradit: [illegible] Deinde latè persequitur, quæ pertinent ad civilem administrationem. Non solum autem hoc in usu Romanis, sed aliis quoque, ut Palæstinis, ut Ægyptiis &c. De Palæstinis Xiphilinus, in Pompeio: [illegible] Vide etiam, de hac eadem re, Justinum l. 36. c. 2. loquentem de sacerdotibus & Regibus Judæorum. De Ægyptiis Plut. l. de Iside & Osiride, Ol [illegible]. Inde est, ut avocatis jam Regibus ab administranda religione, Regulis, authore eodem Plutarcho, sacrorum & religionis curam susceperint. Quæ nota Plutarcho ratio est, nimirum quia priscorum fuit, cur, qui sacris præsint, Reguli Latinis auctoribus dicantur. Sed ad Anium revertamur. Eum autem Delo imperasse Dionys. etiam narrat l. 1. Rom. Ant. ac Trojanos, duce Ænea, eo appulisse: [illegible] Vide Cal. Rhodig. l. 5. c. 11. Cæterum Anius non solum vir & Rex fuit, verum etiam Deus habebatur. Clemens Alex. [illegible], ubi Canterus, Αννιος legit. Dicitur autem ab [illegible], & cum [illegible] nomine convenit, à mundi lustratione dictus, teste Natali in Mythologia. Porrò Anium sic vocavit mater [illegible], inquit Etymologus, vel [illegible], ut scribit Tzetzes, in Lycophronem. Nam et Apolline gravida, ut fabulantur, & è paterna domo pulsa, eum post multos cruciatus peperit, in antro Euboeæ. Anius autem Phœnicibus est [illegible], quem odio etiam [illegible] vocant. Plura de Anio vide apud Diodor. Sic. l. 5. c. 129. Nos ex fabulis hoc solum addemus, hunc Anium, ductâ Dorippe, genuisse tres Oenotropas, Oeno, Spermo, & Elaidem, quibus Bacchus id impertierat, ut quoticunque vellent, pro nominum ratione, vinum, semina, & oleum consequerentur, easque cum Agamemnon in expeditionem Trojanam illas invitas secum ducere vellet, Bacchi ope implorata, in columbas versas esse. Ovid. Metam. l. 13. fab. 4. Fabula occasionem dedit magna vini, frumenti & olei copia Anio sacerdoti Apollinis suppeditata. Nempe, ex omnibus terræ proventibus, à cultoribus suis tria hæc exigebat Diabolus, Dei simia. Vide Deuter. c. 18. v. 1. 4. Nic. Lloyd.

ANNA, Latinè gratiosa, sive misericors, aut requiescens, vel donans, altera uxor Elkanæ. 1 Sam. c. 1. v. 2. Hebraicè Hanna. Nomen item Prophetissæ cujusdam, de qua sic D. Lucas c. 2. v. 36. 37. [illegible] De eadem hoc est testimonium S. Cyrilli Hierosolymit. Cat. 10. quod fuerit mulier [illegible]. Ubi primus character continentiam ejus, & castitatem vidualem denotat, quam per tot annos integram, illibatamque servaverat: septem nempe duntaxat annos cum conjuge post nuptias vixit, quo tempore matrimonii ejus, ut patet ex lege, movebatur. Secundus pietatem ejus respicit. Tertius, non sabbatariam, aut mentalem vitam (quemadmodum ille Latinus interpres falsò reddidit) sed severam [illegible] observantiam, utpote quæ bis qualibet septimanâ jejunaverit, præcipue quotidianas tum publice, tum privatim assiduè frequentaverit, prout olim Ascetis in usu fuit. Ita sese à curis, & negotiis mundanis subduxit, ut melius Dei cultui vacaret, ideoque sub horas precationis quotidie in templum ascendebat; Non quod nunquam vel comederit, vel dormierit, vel quod nubi semper illo modo permanere potuerit, verum quod illic statis precationum temporibus Deum semper coluerit, postea que domum suam redierit. Ita Apostoli, Luc. c. 24. v. 53. [illegible] fuisse dicuntur. Et Act. c. 1. v. 13. [illegible], non quod nunquam exinde abscesserint, sed, ut ille sequitur, [illegible]. Nic. Lloydius.

ANNA, Dea ab anno, cujus præsidebat, vocata, cui mense Martio privatim & publicè sacrificabatur, ut populo Annare & Perennare liceret. Fuit autem Beli filia, & soror Didonis, cui in fuga comes fuit. Quæ, postquam mortuam sororem vidit, & Carthaginem ab Hiarba Gætulorum Rege occupatam, relictâ sede patriâ, ad Battum Regem, qui Melitæ imperabat, cursum arripuit: à quo jure veteris hospitii benignè suscepta, duos circiter annos ibi mansit. Sed, cum Pygmalionem fratrem jam cum armis adventare didicisset, Battus veritus potentiam illius, Annam, ut inde abiret, hortatus est. Mox igitur mare ingressa, vi tempestatis acta, in Laurentem oram pervenit, ubi jam Æneas, partus rebus, ac ductâ uxore Laviniâ imperabat, à quo benignè invitata in regiam cum eo profecta est: ubi mox Laviniæ tendere insidias cœpit. Sed Anna in somniis à Didone monita, ut infaustam domum relinqueret, statim per fenestram exsilit, cumque citato cursu ad Numicium amnem pervenisset, in eum se præcipitem dedit. Orta deinde luce, magno clamore eam quærentibus apparent vestigia pedum, usque ad Numicium amnem. Unde Ovid. Fast. l. 3. v. 653.

.... Placidi sum nympha Numici,
Amne perenne latens, Anna Perenna vocor.

Aliis autem Anna est Luna, tanquam ab anno dicta, ut quæ mensibus & annos suo motu impleat. Aliis est Themis, aliis Io, aliis una Atlantidum, quam Jovi ubera præbuisse volunt. Ovid. ubi supra, v. 657.

Sunt quibus hæc Luna est, quia mensibus impleat annum:
Pars Themin, Inachiam pars putat esse bovem.

Invenies, qui te nympham Atlantida dicant,
Teque Jovi primos, Anna, dedisse cibos.

Sed & eodem teste, v. 667.

Orta sub urbana quædam fuit Anna Bovillis
Pauper, sed multæ sedulitatis anus:

de qua mox plura.

ANNA, Bovillana vetula, plebem Romanam, cùm in Aventinum fugisset, pavit. Unde Ovid. loc. cit.

Pace domi facta signum posuere Quirites,
Quod sibi defectis illa ferebat opem.

Divinos propterea honores post obitum adepta, non tamen è Senatus sententia. Hanc enim cum illa secessio neutiquam placuisset, honores divinos vetulæ huic haberi nolebant, nec negare interim quidquam tempora sinebant. Quare, ut os plebi sublinerent, decrevit, quasi in Annæ honorem, ut Martio Mense, qui veteris anni erat primus, sacra ei celebrarentur Numini, eidemque rogaretur, ut annare & perennare, h. e. annum illum exigere & alios illi superaddere daretur. Itaque cum festo in convivio cum voto hoc alii aliis propinarent, fit ut pro cyathorum numero & votis multiplicibus, etiam Nestoris annos biberent: quod ex Ovidii Fastis cognoscimus. Atque hoc modo alii plebi in appellatione hujus Numinis, alio prudentiores spectabant, neque sacra illa verè anus illius, sed excellentioris potestatis fuere, cujus beneficium putarent annare & perennare. Voss. de orig. & progr. Idolol. l. 1. c. 12. ubi hoc nomine, non Didonis sororem, quæ apud Æneam exulaverit, cuitam esse docet, quippe cum inter Æneam & Didonem, cujus soror Anna fertur, exciter trecentorum annorum intervallum sit, sed anum illam, beneficentia in plebem inclytam, de qua dictum.

ANNA, Bernardi, Comitis Hohenbergensis Sueviæ filia uxor Rodolphi I. Imperatoris. Obiit A. C. 1281. Basileæ in Summi Templi adyto sepulta. Hæc nobilissimorum Austriæ Principum genitrix fuit, unde & præcipuarum per Germaniam domorum propagines exortæ. Vide Urstis. epit. Hist. Basil. c. 8.

ANNA, filia Francisci, ultimi Armoricæ Ducis, ætate cum jam per Procuratorem nupsisset Maximiliano Regi Romano A. C. 1491. ducta est à Carolo VIII. Galliæ Rege, qui eiusdem Maximiliani filiam Margaretam, sibi desponsatam, remiserat. Quo mortuo, Ludov. XII. maritum nacta est, mater quidem utriusque prolis, sed quæ brevis ævi. Obiit A. C. 1514. ætat. 37. Hilarius Gall. in Carolo 8. & Ludov. 12. Verulam. in Henrico 7.

ANNA, filia Moscoviæ Regis, Henrici I. Galliæ Regis conjux.

ANNA Austriaca, filia Philippi M. Hispani Regis, nupta Ludovico XIII. Galliæ Regi ex eo Ludovici XIV. mater. Vide infra.

ANNA, mater Calo-Johannis, Imperatoris Constantinopolit.

ANNA, filia Johannis, Cypri Regis quæ Ludovico Sabaudo nupsit, A. C. 1428.

ANNA, filia Ludovici XI. Caroli VIII. fratris tempore, turbarum causa.

ANNA, Sigismundi Bathorii uxor.

ANNA Danica, Jacobi I. M. Britanniæ Regis uxor.

ANNA Binsia, Antverpiana, vernaculo sermone poemata scripsit à Guil. Eucharic Gandav. Latinè reddita. Albert. Miræus in Elog. Belg. Valer. Andr. Biblioth. Belg. &c. De hac Frid. Suvertius ita cecinit:

Arte pares Lesbis Sappho, & mea Binsia, distant
Hoc solo, vitia hæc dedocet, illa docet.

ANNA Bolenia, uxor Henrici VIII. Angliæ Regis capite minuta, &c.

ANNA Comnena, filia Alexii Comneni Imperatoris eruditione insigni præfulgens. Scripsit Historiam Patris sui 15. libris comprehensam, nuper à Johan. Gronovio publici juris factam. Vide de illa Zonaram.

ANNA Maria Schurmann, Virgo, genere, ingenio, & multivariâ eruditione, nobilissima, natione Germana, Ultrajectinam Academiam, cujus natali, excellenti carmine, gratulata est, diu illustravit. Obiit ante paucos annos. Epistolas ejus in 4. linguis exaratas Frid. Spanhemius edidit.

ANNA Marquetta, Monialis Possiacena, Græcè Latinèque docta, poëtria non incelebris, Ronsardi, Dorati, &c. tempore. Obiit A. C. 1588. Lud. Jacob, Bibl. fæm. Augustin. de la Chiesa, Theat. des Dames Savv. Hilario Coste. &c.

ANNA, Urbs antiqua Arabiæ desertæ, ad Euphratem fluv. Mercatu prius celebris; sed deficit indies, variisque habitatur, cum arce in Insul. adjacente. Aliis in Mesopotamia est. Item, Portus in Amorgo, vel Mergo, Ægæi maris Insul. Natal. Metell.

ANNA, civitas Judææ supra Hierichuntem. Steph.

ANNABERGA, Urbecula Germaniæ, in Misnia provinc. & monte Schreberg, versus Bohemiam. Juxta Schop amnem.

ANNACIUGI, populi Americæ, in Brasilia Mediterranea versus præfecturam Portus Securi.

ANNACUS, vir quidam, qui ann. 300. vixit. Vide Stephanum in Iconio.

ANNÆUS, vide Lucius.

ANNÆUS Mella, vide Mella.

ANNÆUS Seneca, vide Seneca.

ANNÆUS Serenus, vide Serenus.

ANNÆUS Statius, vide Statius.

ANNALE, in Ecclesia Romana Anniversarium est, dies scil. qui pro mortuis celebratur singulis annis. Ugut. Ut plurimum vero Missas denotat, quæ in eadem Communione per annum, prout pro defunctis celebrantur, & Annualia quoque dicuntur. Car. du Fresne Glossar. Dominic. Macer, in Gallia, festum primæ Classis Annale, festum vero secundæ Classis Semiannuale dici annotat, in Hierolexico.

ANNALES Baculi, in quibus fastos suos olim inscribebant Dani, apud Olaum M. *Hist. Sept. l.* 16. & Olaum Wormium *de Fastis Danic. l.* 1. *c.* 2. *&* 5.

ANNALES Livii, memorantur Firmico, ubi de Libero & ejus factis: *Imitatus te Lycurg.* [illegible] *&* [illegible] *nec à fanaticis tuis legibus* [illegible] *Consul noster Posthumius:* [illegible] *Annalibus invenimus, Bacchanalia* [illegible] *quodam* [illegible]. Quamvis enim libros suos non inscripserit Livius, *Annales*, sunt tamen [illegible], sed & aliquid amplius. Non enim modo per annos digerit res gestas, sed etiam occasiones, consilia, ordinem rerum gestarum & sequendi [illegible] explicat, quod non est nudorum Annalium, ut Sempronius Asellio [illegible], apud A. Gellium, *l.* 5. *c.* 18. Interdum tamen vocabulum [illegible] significatione pro qualibet Historia reperitur. Ut cùm Florus *l.* 3. *c.* 19. [illegible] *Annalibus* [illegible] *fabula viderentur.* Sed elegantissimè Maro, *l.* 1. *Æn. v.* 377.

Et vacet Annales nostrorum audire laborum.

Ubi alteram differentiam, Gellio quoque observatam, Servius docet & Livii rectè propriéque *Annales* dici [illegible] *Annales*, inquit, *hoc interest: Historia* [illegible] *temporum, quae vel vidimus, vel videre potuimus*, [illegible] *videre*. *Annales verò sunt* [illegible] *annorum, quos aetas nostra non novit: unde Livius ex Annalibus & Historia constat.* Quod discrimen Tacitus secutus est in duplici opere suo inscribendo, &c. Gronovius *Observat.* [illegible] *c.* 9. Vide & infra *Chronica Fasti*.

ANNANAS, vide infra [illegible].

ANNARIA Lex, apud Romanos dicebatur, ex qua praefiniebantur anni Magistratuum capiendorum. Æl. Lamprid. *in Commod. c.* 2. [illegible] *Lex Annaria* [illegible] *Consul* [illegible] Arnob. *adv. Gent. l.* 2. *In* [illegible] *lege* [illegible] Annarias [illegible] &c. Cornelius [illegible] *Annales* vocat Cicero *Philipp.* 5. meminitque earum *de Orat. l.* 2.

ANNARUS, Rex Babyloniae, qui tanti luxus fuisse fertur, tamque [illegible], ut stolâ muliebri amictus, mitrâ, & unguento madens, 150. psaltriis simul accubantibus, velut officina [illegible] effusionibus coruscaret. Alex. ab Alex. *l.* 5.

ANNAS, i. e. *affligens*, vel *humilians*, aut *respondens*, Pontifex Judaeorum, Socer Caiphae. Luc. *c.* 3. *v.* 2. Vide *Ananus*.

ANNAS Montmorancius, Dux, Par & Conestabilis Franciae, sub Ludovico XII. Francisco I. Henrico II. Francisco II. & Carolo IX. [illegible] *Dux* [illegible] adeptus. Obiit [illegible] San Dionysiano, contra Principem Condeum, Reformatorum in Gallia [illegible], A. C. 1559. [illegible] Thuan. [illegible] *Crispe, Dupleix, Mezeray*, [illegible], &c.

ANNAS, Dux [illegible], Henrico III. gratus, obiit in pugna Cutracensi, ab Henrico, [illegible] Rege, qui postea Henricus IV. cum [illegible] copiis, [illegible] A. C. 1587. Thuan. *in Hist.*

ANNAS Burgius, [illegible] Antonii Burgii, qui sub Francisco I. Galliae fuerat Cancellarius, Senator Parisiensis, cùm Regem Evangelicos, a Valesiana [illegible] persequentem, unà cum collega [illegible] in mitiorem partem inflectere vellet, ejus jussu, in carcerem conjectus, eoque in bastilledio paulò post occisus, An. aetat. 38. combustus est. Postquam verò prius Judices monuisset, *jam tandem igne vestros & immania* [illegible], *atque ad Deum*, [illegible] *vita, mentes convertite, ut peccata vobis* [illegible]. In ipsa morte, quam constantissimè pertulit, precatus est, *Deus mi, ne me dereliquas, ne ego te derelinquam!* Thuan. *l.* 12. 13. *&* 23. 28.

ANNAS, vel ANNIUS Viterbiensis. Vide *Annius*.

ANNATÆ, dicuntur in Communione Romana dimidium anni proventus, fisco Apostolico, ut vocant, pendi solitum, ab omnibus iis, qui sacerdotium, vel beneficium aliquod Ecclesiasticum consequuntur. Harum primus auctor Bonifacius IX. fuit, vel, ut alii volunt, Johannes XXII. Vide Blondum & Platinam, qui addunt, inventum hoc Pontifices, non minùs Christiani orbis, quàm Urbis dominos reddidisse. Polydorus Virgil. *l.* 8. *c.* 2. earum originem altiùs arcessit, etsi non neget, vectigal hoc à Johan. & Bonifacio supra dictis promulgatum & publicatum esse. Admiserunt tum hanc consuetudinem omnes, praeter Anglos, qui id de solis Episcopatibus concessêre. Damnatae sunt postmodum in Basiliensi concilio *Sess.* 21. Carolus VI. quoque Galliae Rex illas è regno exportari inhibuit, Paul. Æmil. *l.* 10. *Histor.* Vide plura apud Claudium Espensaeum, *in Epist. ad Tit. c.* 1. *p.* 68. Guil. Budaeum *l.* 5. *de Asse*. Cardin. Cusanum *de Concord. Cathol. l.* 2. *c.* 40. Nicol. de Clemangis, Archidiaconum Bajocensem, *de Annatis non solvendis*. Duarenum *l.* 1. *de sacris Eccles. Min. c.* 6. Tandem Marcum Ant. de Dominis, *l.* 9. *de Rep. Eccl. c.* 9. &c.

ANNECIUM, urbs [illegible] Sabaudiae Ducatu, & ampla, sed à paucis habitata, ad lacum [illegible]. Huc translata, sedes Episcopi Genevensis, à pluribus annis. Ibi quoque requiescit Corpus Francisci de Sales, Episcopi Genevensis.

ANNEN, Sadducaeorum sectam, à tempore excidii attenuatam admodum, novo robore fulcivit Ananus, 4515. juxta R. Ganz.

ANNESTUS, vel ANNESTUM, Arabiae Felicis [illegible] à Gallo deletum. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

ANNI Gratiae, dicti quòd à Natali Christi initium sumant, Jos. Scaliger in Canonib. *Isag. p.* 275. ubi observat, Æthiopes [illegible] Martyrum [illegible] putare, aut ab anno expansis Diocletiani, [illegible] periodis Dionysianis ab annis etiam Diocletiani, abjectis omnibus 252. reliquos esse annos *Gratiae*. Vide eundem *de Emend. Tempor.* Primum verò ab *Incarnatione Christi*, annos numerare coepit Paul. Diaconus A. C. 492. à *Nativitate Christi* Dionysius Exiguus A. C. 527. scribitque Ægidius Bucherius in *Chronol.* Regum *Francor. post.* 1. supputationem annorum à Christo nato, in antiquis historiis ante A. C. 750. [illegible] vix usurpatam, sub Pipino Rege demum, ejusque filio Carolo M. paulatim in Gallia invaluisse &c. [illegible] Incarnationis computandi morem in Anglia obtinuit, [illegible] sub Guilielmo Nothe, ut ex aliquot Chartis colligitur, in [illegible] Angl. [illegible] *p.* 43. 51. &c. Deinceps verò vix ulla in Anglicis diplomatibus annorum nota reperitur, cum Regia regni annos, caetera nullam fere praeferant. Apud Germanos per [illegible] Nativitatis Christi annos [illegible], docet Wippo de *Vita* Conradi Salici, Venericus [illegible], in *Apolog.* Henrici IV. &c. De aliis generibus infra.

ANNI Imperii, in nummis Byzantinis, adscribi consuevêre, Augustorum etiam, quorum erant, [illegible] Car. du Fresne, qui id usurpatum in aere, Justini Thracis, Justiniani, Justini Junior. Tiberii, Mauritii, Phocae, Heraclii & aliorum [illegible], observavit: in auro verò & argenteis nulli comparent. Scribuntur autem characteribus Romanis: unde errare [illegible], qui in nummis Justini & aliorum, [illegible] Graecum [illegible], sex denotans, scribi putarunt, cum [illegible] Barbarum, seu [illegible] Graecobarbarum [illegible], quod ex similibus nummis [illegible] [illegible] licet. Quidam verò etiam [illegible] praeferunt, ut ille [illegible] Mauritii, in quo [illegible] literam, vel [illegible] [illegible], [illegible] *IND. II.* &c. Vide Carolum du Fresne *Dissertat. de Imp.* [illegible] *Numismat.* [illegible].

ANNI Tempus vitia, apud Senec. *Epist.* 45. Vide infrà *Vita*.

ANNIA Cornificia, soror natu minor Marci Antonini Philos. Jul. Capitolin. *in Vita* [illegible] *c.* 1.

ANNIA Faustina, consobrina & uxor ejusdem Imperatoris, *Galeria Faustina*, dicitur [illegible] *Vita Marci c.* 1. De qua cùm multa dicerentur, ob nimiam libertatem & vivendi facilitatem, maritus ea cum animi dolore comprelit, Jul. Capitolin. in *Antonino Philos. c.* 1. Mater fuit duorum maximum tondeaque filiarum, occisa tandem in Achaja, jussu Commodi. Lamprid. de *Commodo. c.* 7.

ANNIANUS, Poeta Latinus sub Antonino & Adriano Imperatorib. A. Gell. *l.* 7. *c.* 7. & *l.* 20. *c.* 8.

ANNIBAL, Carthaginensium Dux, Amilcaris fil. quem adhuc impuberem jurejurando ante aras patri astrinxisse fertur, ut quàm primum per aetatem liceret, arma contra Romanos sumeret. Sil. Ital. *l.* 1. *v.* 104.

Ole [illegible] *caput*, [illegible]
[illegible] *at tandem tempus*:
[illegible] *Caiaeam* [illegible]
Ardentibus [illegible] *aqua* [illegible]
[illegible] *partes* [illegible]
Hac [illegible] *bello*
[illegible]
Jam [illegible] *Tyrrhena* [illegible]
Te [illegible] *Latias* [illegible] *matres.*

Quibus Annibal sic respondit *v.* 114.

Romanos terra, atque undis, ubi competet aetas,
Ferro, igneque sequar, [illegible] *fata revolvam.*
Non superi mihi, non Martem cohibentia pacta,
Non celsae obstiterint Alpes, Tarpejaque saxa.
Hanc mentem juro, nostri per numina Martis,
Per manes, [illegible] *tuos.*

Successit Asdrubali, an. aetat. 26 statimque in Hispania res feliciter gessit, Salamancâ Vaccaeorum, & Sagunto, post 7. mensium obsidionem, captis. Gallos ad Rhodanum superavit, Alpes pervias fecit, & *Montem rupit aceto*, ut loquitur Juvenal. *Sat.* 10. *v.* 153. In Italiam venit, cum exercitu 90000. peditum & 12000. equitum, capta intra triduum Taurino, hic Scipionem vicit, Titum Sempronium Consulem apud Trebiam superavit; Flaminium Consulem ad Trasimenum lacum fudit, 15000. Romanorum caesis. A. Q. Fabio Maximo paulatim imminutus, postea, resumptis viribus, Paulum Æmylium, ac Terentium Varronem Consules apud Cannas vicit, 40000. peditum, & 2700. equitum caesis, trimodiaque ac dimidio modiis annulorum Carthaginem missis. Castris deinde prope Romam positis,

Nil actum est, inquit, nisi Poeno milite portas
Frangimus, & [illegible] *Suburrâ.*

Tempestate autem coactus in Campaniam venit, cujus deliciis fractus, mox à Marcello apud Nolam victus, & audito, fratrem Asdrubalem à Cl. Nerone victum & occisum, gravissime perculsus est. Postea à Sempronio Graccho, magnâ suorum clade repulsus, navali pugnâ, ad Eumenem victus venit. Deinde Carthaginem rediit, ut eam à P. Scipionis Africani obsidione liberaret, cum quo apud Zamam oppid. congressus 20000. Poenorum amisit, ferè totidem captis. Ipse ad Antiochum fugit, à quo auxilium & vires sumpsit, cum quo etiam postremo superatus est. Caeterùm à Romanis postulatus, apud Antiochum & Prusiam Reges, ipsorum fidem suspectam habens, hausto, quod annulo inclusum gestabat veneno, seipsum confecit. An. aetat. 64. Urb. Cond. 571. An. Mund. 3871. ante Christum Natum 183. Quidam ferunt, lapidibus obrutum fuisse à Carthaginensibus, ob rem malè gestam; Livius verò scribit eum etiam afflictum fuisse: Nicephorus Gregoras in Synesium *De insomniis*: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (Anglicè *made himself away*) [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Juvenal. *Sat.* 10. v. 159. de *Annibale*:

Exitus ergo quis est? ô gloria! Vincitur idem
Nempe & in exilium præceps fugit; atque ibi magnus
Mirandusque cliens, sedet ad prætoria Regis,
Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim,
Non gladii, non saxa dabunt, nec tela: sed ille
Cannarum vindex, ac tanti sanguinis ultor
Annulus. ----- ----- -----

De ingenio ejus Liv. *l.* 21. *c.* 4. de excellentiâ ejus & auctoritate lege eundem *l.* 28. *c.* 12. Militarem peritiam & artem ita miratus est Scipio, ut omnium Ducum seu Imperatorum hunc primum, secundum Pyrrhum, tertium semet ipsum pronunciaret. Plut. *in Pyrrho.* Lucianus quoque, in *Mortuorum Dialogis*, Alexandrum, Annibalem, & Scipionem de primo loco inter Duces contendentes introducit. Verum ibi primum locum Minos Alexandro, alterum Scipioni, tertium demum Annibali tribuit. Cor. Nepos de eo ita scribit, *in ejus vita; c.* 1. *Si verum est, quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute superarit, non est infitiandum, Hannibalem tantò præstitisse cæteros Imperatores, quantò populus Romanus antecedat fortitudine cunctas nationes. Nam quotiescunque cum eo congressus est in Italia, semper discessit superior. Quod nisi domi civium suorum invidiâ debilitatus esset, Romanos videtur superare potuisse. Sed multorum obtrectatio devicit unius virtutem.* Sil. Italicus *l.* 1. *v.* 242.

----- Primus sumere laborem,
Primus iter carpsisse pedes, partemque subire
Si vallo festinet opus, nec cætera segnis,
Quæcunque ad laudem stimulant, somnumque negabat
Natura, noctemque vigil ducebat in armis:
Interdum prostratus humi:

& postea, v. 250. ----- *Tum vertice nudo*
Excipere insanos imbres, cœlique ruinas.
Spectarunt Pœni, tremuitque exercitus Alpes,
Torquentem cum tela Jovem, permixtaque nimbis
Fulmina, & excussos ventorum ex flatibus ignes
Turbatis transsisse equis:

& postea, v. 254. *Famamque putat inventa jacuisse sub umbrâ:*
Exercetque sitim, & spectat, fonte recedat.
Idem treceptis firmatum ad prœlia pectus
Frangere equum, & saevum lethali amare lacertis:
Ignotique amnis tranare sonantia saxa
Cautis, & adversa populo attollere ripâ
Idem expugnati primus stetit aggere muri:
Et quoties campo rapidus fera prœlia miscet,
Qua sparsit ferrum, latus rubet æquore limes.

Et sanè Horatius Annibalem non nisi ab adversariis fortibus & bellicosis vinci posse innuit, in *Odis.* Ait enim *l.* 3. *Carm. Od.* 6. *v.* 33.

Non his juventus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico,
Pyrrhumque & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalemque dirum
Sed rusticorum mascula militum
Proles. ----- ----- -----

Ab eodem Horatio *l.* 4. *Carm. Od.* 4. *v.* 40. & *Epod. Od.* 16. *v.* 8. *perfidus*, & *parentibus abominatus* dicitur. Vitam de Annibale vide apud Corn. Nep. *in vita ejus. Liv. Flor. Justin. Orosium, Diodorum fragm. Polybium, Appianum, Eutropium, Zonaram, epitomen Virorum illustr.* quæ Plinio Jun. adscribitur. *Nic. Lloydius.*

ANNIBAL, præter Annibalis fil. ab Hemilcone Duce in Lilybæum, quod a Romanis oppugnabatur, ad Siculos in officio continendos missus est. Polybius *l.* 1.

ANNIBAL, Rhodius, Dux item Carthaginensis. Hujus meminerunt Xenophon, *l.* 1. *Hist. Græc.* Diodor. Sic. *l.* 13. Trogus *l.* 19. *c.* 2. Mortuus est bello Siculo anno 1. Olymp. 93. Inter hujus obitum, & alterius Annibalis nativitatem, intersunt anni plus minus 160. Non potest itaque patruus fuisse magni illius Annibalis.

ANNIBAL, fil. Gisconis, nepos Hamilcaris, à Gelone an. 274. Urb. Cond. victi, a Carthaginensibus, Egestanis auxilio missus, aliquot primò urbes cepit, sed mox ab Hermocrate, exule Syracusano, malè exceptus est, Diodor. Sic. *Biblioth. Hist.* Justin. *l.* 22. 23.

ANNIBAL, dictus *Senior*, in Sardinia à C. Sulpicio Paterculô, Consule Romano superatus; paulo post classe insuper amissâ, à suis in crucem actus est. Vide Liv. *l.* 42. *c.* 28, 29. *Polyb. Diodor.* Justin. *l.* 33. *c.* 1. &c.

ANNIBALIANUS, vel ANABALIANUS, nepos Constantini Imperatoris & dictâ ejus filiâ, Ponti Rex, accusatus necis fratro cum complicibus illatæ, & seditionis excitatæ, occisus est. Zosim. *l.* 2. Ammian. Marcell. *Chronic. Alexandr.*

ANNIBALIANUS, memoratur Vopisco in *Probo*, *c.* 22. *Duces præclarissimos instituit. Namque ex ejus disciplina Carus, Diocletianus, Constantius, Asclepiodotus*, Annibalianus, *Leonides, Cecropius, & cæteri, quos Patres nostri mirati sunt, & de quibus nonnulli boni Principes extiterunt, instituti sunt.*

ANNIBI, montes & gentes in Serica regione. *Ptol.*

ANNIBI, Lacus Tartariæ Septentrionalis in Asia, & montes cognomines in eadem regione, teste *M. Polo.*

ANNICERII, Aristippeæ Scholæ secta, animadvertentes ipsam naturæ humanæ labem, Διὸ, monuerunt, [illegible] *Oportere in optimis quibusque assuescere, propter voluntatem & utilitatem nobis ipsis jam affectionem*, apud Laertium *in Aristippo*, *c.* 96. Vide *Anniceris.*

ANNICERIS, Cyrenæus, nobilis equorum agitator, qui artem Platoni ostentaturus ante Academiam cursus cepit, sæpeque eundem currum iisdem vestigiis nihil deflectendo repetiit, [illegible] Verba sunt Æliani *Var. Hist. l.* 2. *c.* 27. Lucianus, in *Demosthenis Encomio*: [illegible] *Nic. Lloydius.*

ANNICERIS, discipulus Aristippi, Hegesiæ commilito, Platonem ex captivitate liberavit, & auctor exstitit unius quoque illarum sectarum, quæ ex Cyrenaica pullularunt. Diogen. Laërt. *in Aristippo l.* 2. *c.* 86. *& Plato c.* 13.

ANNICHORI, vel ANNICHORES, populi Persis vicini. *Steph.*

ANNINSULA, locus Galliæ in Cenomanis veterrimô insignis Monasteriô, cui a flumine, vel potius amniculo præterfluente nomen. Vulgò S. Carilefi Monasterium, *Saint Calez* appellatur, à Carilefo Arverno Presbytero & Monacho Maximi Miciacensis Abbatis discipulo, qui illud, regnante Childeberto majore Chlodovei filio, consensu Innocentii Cenomanorum Episcopi extruxit, & quò Chilpericus Rex Merovecum filium suum Presbyterum ordinatum misit, ut sacerdotali regula erudiretur. Quibusdam Monasterium & locus Monasterii *Anisola* vocatur à fluvio, & ol. in Casa Gaja [illegible] locus dictus esse fertur; vulgò nunc *Anille*, à nomine [illegible] nunc *Saint Calais*, ut dictum, à nomine Patroni, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ANNIVERSARIUM, dies est annua, quâ defuncti alicujus memoria celebratur, Germanicè *Jahrtag*, Anglicè olim a *Yeer-day*, item a *mind-day*. Rem ab Anacleto primum, dein à Felice Pontificibus Romanis editam ferunt; qui, Martyrum dignitati consulentes, ut eorum memoriam annua sacra instituisse perhibentur. Posteriores autem, sua sibi plerumque *Anniversaria* curabant perficienda: facultates ipsi, ut praedia Ecclesiæ elargiebantur, ut pro animabus eorum preces annuè funderentur & pecuniæ cibariaque inter pauperes distribuerentur; Quorum formulas perplures habes Alamannicarum Antiquit. *Tom.* 2. *part.* 2. *sub tit. Alamannicæ Ecclesiæ anniversaria*: ubi statim in exordio, *Notgerus Abbas piissimus, primus inter Abbates* anniversarium *suum observari ordinavit, largitis aliquibus bonis in usum fratrum, [illegible]* anniversarium *S. Wiboradæ Martyris & Virginis Christi. Postea autem à diebus demum Abbatis Manegoldi anniversaria cæpta sunt in Alamannia ab omnibus utriusque sexus celebrari, circa A. C.* 1262. Quod hodieque obtinet in Ecclesia Romana. Dicitur & *Anniversalitas*, &c. De *Anniversariis veterum Romanorum feriis*, vide infra voce *Feria.*

ANNIUM, Elidis in Peloponneso oppidum.

ANNIUS Annulinus, Romanus Consul, Numidii Tusci collega.

ANNIUS, vel Annas, Annalium conditor. Voss. *Hist. Lat. l.* 3. *p.* 695.

ANNIUS Bassus, Undecimæ legionis legatus, qui Pompeium Silvanum consularem, secundum bellô & dies rerum verbis terentem specie obsequii regebat. Tacit. *Hist. l.* 3. *c.* 50.

ANNIUS Fabianus, vide *Lucius.*

ANNIUS Cornicula, adulator Gallieni Imperatoris, de quo Trebell. Pollio in *Gallienis*, *c.* 17. *Ubi de Valeriano patre comperit (Imperatori, quod captus erat) --- dixit ille, sciebam patrem meum esse mortalem. Nec defuit Annius Cornicula, qui eum quasi constantem Principem falsâ sua voce laudaret, pejor tamen ille, qui credidit.* Ubi posterma verba omnia absunt à regio; in quo locus ita conceptus, *Qui eum quasi constantem Principem diceret.* Casaubon. *Not. ad loc.*

ANNIUS Faustus, Equestris ordinis temporibus Neronis delationes factitavit, Tacit. *Hist. l.* 2. *c.* 10. Sed accusante Vibiô Crispô, cujus fratrem perverterat, damnatus est sub Othone.

ANNIUS Fuscus, pater Pescennii Nigri Imperatoris, maritus Lampridiæ, fil. curatoris Aquini. Spartian. *in Pescennio c.* 1.

ANNIUS Fufius, vide *Titus.*

ANNIUS Libo, Consul Romanus patruus M. Antonini Philosophi, apud Capitolinum in *Vita* hujus. *c.* 1. It. Consul Romanus Torquati Asprenatis collega.

ANNIUS Marcus, inter Oratores Græcos, quibus idem Imperator Magistris usus est, apud Eund. *c.* 2. Mentio ejus apud Philostratum quoque in *Vitis* Sophistarum, nec enim alius hic Marcus est. Nam & illis temporibus vixit, quibus potuit esse Marci Magister in Rhetoricis, & illâ ætate fuit magno in pretio: [illegible] verba sunt Philostrati, [illegible] Nec obstat, quòd *Annius Marcus* apud Capitolinum dicitur, Philostrato tantum *Marcus*; namque & Caninium Celerem & Ti. Atticum Herodem iisdem Capitolino memoratos, non nisi *Celerem Herodemque* vocat idem Philostratus. Salmas. *ad Capitolin. loc. cit.*

ANNIUS Pollio, vide *Pollio.*

ANNIUS Rufus, Judææ Præfectus. Vide & *Titus.*

ANNIUS Scapula, maximæ dignitatis & gratiæ Provincialis homo, propter conspirationem in Cassium interfectus est. Hirtius, *de Bell. Alexandr. c.* 55. Alios *Annios*, vide in *Festus*, *Florianus*, *Milo*, &c.

ANNIUS Severus, socer Gordiani Imperatoris; cui hic tantum detulit, ut in familiam ejus, quasi [illegible] crederet, ut numquam eum salutaret, numquam illa [illegible] *ante Præfectum. Cumque cum esset, aut in domo ejus semper maneret, aut, si in Pompe sua domo, ad illum venire vel irà processit.* Jul. Capitolin. *in Gordianis*, *c.* 6.

ANNIUS Tacitus. Vide *Tacitus Imperator.*

ANNIUS Verissimus, Post Patris Annii Veri excessum, ab Hadriano

driano Imperatore vocatus est. M. Antoninus Philos. cùm antea patri esset cognominis: [illegible] *Romanæ* [illegible], ad vocis *Romanæ-sensum*, inquit *Dio*, h. e. quòd esset veritatis amantissimus ac tenacissimus. Proin *Verissimum* eum vocant *Julianus*, *Eusebius*, *Georgius Mon.* & *Lamprid.* quoque. Post virilem autem togam, ad nomen quod initio habuerat, rediit. Idem Capitolin. in *Marco*, c. 1.

ANNIUS Verus, Romanus Consul Augusti collega.

ANNIUS Verus, nomen proavi, avi & patris Antonini Philos. qui primò Catilii Severi, materni proavi, nomen habuit; inde Annius Verissimus, ut modò vidimus, dictus est: tandem, ab avo paterno adoptatus & educatus, *Annius* itidem *Verus*, appellari cœpit. Vide Capitolin. *ubi supra*.

ANNIUS Viterbiensis (Johannes) Dominicanus, Linguarum & antiquitatis peritissimus; De qua 17. libros edidit, quibus Berosi, Manethonis, &c. opuscula jam dudum eruditis explosa, inseruit. Vide Leand. *in descr. Italiæ*. Patriæ suæ antiquitatem lepidò commentò asserere conatus, si fides Antonio Augustino, 10. *dialogo*, habenda. Vide Scalig. *de Emendat. Tempor. l.* 5. Genebr. *l.* 1. Chron. Peter. *in Præfatione*, Poisser. *l.* 16. *Bibl.* Volaterran. *l.* 16. *Anthropol.* Crinit. *de honest. discipl. l.* 24. &c.

ANNO Domini in supputatione annorum, quando uti Christiani cœperint, vide infrà, ubi de *Incarnatione & Nativitate* Jesu Christi ut & suprà aliquid, in *Æra Christiana*.

ANNOBONA, Insul. Africæ in littore Guineæ. 10. leuc. in circuitu habet. Sic dicta, quia primò Anni die à Lusitanis detecta. Distat 180. mill. pass. à promontorio Lupi Gonsalvi, in Occasum.

ANNON, sive HANNO, Dux exercitus Carthaginensis, coactus est vertere solum exilii causâ, quòd in expeditionibus leonem haberet sarcinas vehentem, tanquam argumento id esset, eum ad Tyrannidem aspirare. Plut. *de vitiis. Princ.* c. 4. & Plin. *l.* 8. c. 16.

ANNON seu HANNO, Dux Carthag. à Scipione, in Hispania captus Romamque missus est. Filius illius Bomilcaris, qui ab Annibale jussus Rhodanum clam trajecit, ut Gallos funderet. Plut. *in Annibale*. Liv. *l.* 26. 27. & 28. Polyb. *l.* 1. Item, Dux alius Carthag. qui in Siciliam venit, &c.

ANNON, Carthaginensis præ nimio fastu humanis terminis non contentus cupiebat majora. Nam cùm aves multas ex iis, quæ modulationibus in cantu utuntur, emisisset, nutrivit eas in obscuro loco, docuitque id unum dicere, *Anno Deus est*. Cùm autem aves unam hanc vocem auditam percepissent, aliam aliò dimisit, ratus carmen illud, quod aves edocuerat, aliis in locis etiam divulgatum iri: quæ tamen opinio eum fefellit: nam aves semel solutæ, & ad propria, consuetaque loca profectæ, priores & naturales cantus edebant, contempto Annone, & iis disciplinis, quas captivæ didicerant. Ælian. *Var. Hist. l. ult.* c. 30. Simile extat exemplum de Psaphone, apud Erasmum *in Adag.*

ANNON, vel HANNO, Carthaginensis, *Periplum* scripsit, quò prosecutus est Africæ ambitum, & terras in Atlantico Oceano à se inventas. Librum istum Punicè scripsit, sed Græcè est translatus, hodieque extat. Quid de illo senserint Vossius Pater & Filius, vide hunc *de Hist. Græc. l.* 4. p. 513. illum verò *ad Melam*, p. 301.

ANNONA, apud Romanos Dea [illegible], *fertilitatis & ubertatis annuorum redituum*. Unde vetus *Inscr.* DIVÆ ANNONÆ. apud Salmas. *ad Solin.* p. 250 Idem de Pomona factum; quæ *pomorum proventus*, sicut Annona [illegible], propriè fuit; quod de omnibus fructibus, sed inprimis de frugibus dictum. Græcis [illegible]. Ad hujus Deæ sacra pertinet, quod legitur apud Appulejum *l.* 11. *Met. Indidem de sublimi* [illegible] *nuncupat* [illegible] *ritusque Græciensis ita*, [illegible], uti testimonii locum Salmasius; quâ voce feliciter ut cunctis eveniret, significatum. Unde gaudio delibuti populares, verbenas & corollas ferentes & exosculatis Deæ vestigiis discesserunt. Salmas. *ad Solin.* p. *cit.*

ANNONA, ab ANNONIS, in eo differt, quòd *annonæ* sint panes, *annonâ* verò etiam aliæ species cellariæ continebantur. Unde legimus apud Lamprid. in *Severo*, c. 41. *Aulicum ministerium in id contraxit, ut essent tot homines in officiis singulis, quot necessitas postularet: ita ut annonas, non dignitatem, acciperent fullones & vestitores, & Pistores, & Pincernæ, omnes Castrenses Ministri, quemadmodum postea illa instituerat, sed annonas singulas vix binas.* Ad quæ verba, *Annona*, inquit Salmas. numero singulo cùm dicitur, frumentum significat & vinum & oleum & carnem & capitum & alias ejusmodi cellarienses species, *vide tit. Cod. Theod. de erogat. militar. annonæ*. *Annonæ* vero multitudinis numero enuntiatæ, panes tantum significant: & hoc sensu accipiendæ sunt, ubi *annonæ singulæ*, *binæ* aut *ternæ* dari dicuntur; tot enim panes accipi debent. Apud eundem Lamprid. infrà, c. 42. *Medicus sub eo unus Palatinus salarium accepit; cæteri omnes, qui usque ad sex fuerunt, annonas binas aut ternas accipiebant, ita ut mundas singulas consequerentur, alias aliter.* Ubi mundas *annonas* non nisi de panibus interpretari possumus. Nec enim de lardo aut capito animalium diceres *mundas annonas*, cùm tamen lardum & capitum, etiam *annonæ* nomine comprehenderentur: sed tum *annonarum* [illegible] propriè panes denotabantur, ut vidimus. Hinc *titulo Codic. Theodos. de erogat.* & *translatione annonarum*, solius panis vel buccellarii excoctionem intelligit, ut ex *l.* 1. & 2. ejusdem tituli videre est. Et in Synopsi Basilicôn, [illegible], *Nulli ne denique quidem domus frumentum pro annonis præbeamus* [illegible], i. e. [illegible], &c. Vide infrà, in voce *Annona civica*. Quanta autem *Annonæ* olim cura habita fuerit apud Romanos, tum in Urbe & provinciis, diximus suprà, ubi de *Annonarum cura*; tum in castris & exercitu, dicemus infrà, in voce *Annona militaris*. Addam hic saltem locum insignem, qui occurrit apud Liv. *l.* 2. c. 9. ubi de Porsena Urbi Romæ minitante: *Multa igitur blandimenta plebi per id tempus ab Senatu data. Annonæ imprimis habita cura & ad frumentum comparandum missi, alii in Volscos, alii Cumas. Salis quoque vendendi arbitrium, quia impenso pretio venibat, in publicum omne sumtum, ademptum privatis. Portoriis quoque & tributo plebe liberata, ut divites conferrent, qui oneri ferendo essent.* Ubi quod de *sale* inter alia dicitur, sic intellige Turnebus, ut dicat datum plebi salem de publico, emere & sumtu illo in Rempublicam recepto. Sed præter datum loquendi genus, insolentissima fuerit hæc largitio, in tanta egestate Reipublicæ. *Atanetiam impenso pretio expensum, non fecit.* At id prohibent exempla tot alia, ut intelligi, pretio vel maximo, aut quantumvis magno. Vel eo sensu, quo alias *etiam aut & is quidem*. Si nihil aliud, introductio, de qua sequitur, docetæ Aquilliæ hunc sensum asserat: *Nam pretio, venibat in publicum, sine omni sumptu ademptum privatis.* Quod fit, venditum fuisse publicè, detractis oneribus muneris ac vectigalium, ut præter pretium salis nihil sit solutum. Sed ne hoc quidem ex istis verbis potest confici *Venire in publicum* dicitur, quod emitur pecunia ærarii: Ut contrà apud eundem Liv. *l.* 40. c. 51. *Forum Piscatorium, circumdatum tabernis, quas vendidit in privatum.* Non potest autem esse causa, cur privatis adimeretur illud commercium, quod magno pretio à Republica compararetur. Cur enim Respublica compararet? Deinde, plebi consultum est hoc instituto: plebs igitur gravata erat antea, non Ærarium. Sed & postrema verba nihil habent sani. Itaque Gronovius sic censet: Salina, Ostiâ dejectâ instituerat olim Ancus. Eæ, ut solent publicæ, haud dubiè locabantur redemptoribus exercendæ. Qui cùm magno conducerent, atque adeò, *annonam salis* excandefacerent, Patres plebis demerendæ causâ tum non locaverunt salinas privatis vectigal pro eo pensuris, sed mandarunt operis publicis, quæ in publicum colligerent omne sal, constitueruntque Institores, qui salubriori pretio plebi distraherent. Sueton. *Calig.* c. 40. *Vectigalia nova atque inaudita, primum per Publicanos, deinde, quia lucrum exuberabat, per Centuriones Tribunosque Prætorianos exercuit.* Nempe quod hic fecit avaritiâ & invidiâ in redemptores, id illi indulgentiâ in plebem. Unde verba Livii his verbis et videntur concepta: *Salis quoque vendendi arbitrium, quia impenso pretio venibat, in publicum omne sumtum, ademptum privatis*, h. e. non ad hastam locaverunt locus, sed ad se receptum Patres Actoribus publicis mandaverunt. *Sumere* enim *in publicum*, ut *redigere in publicum*, *referre in publicum*: qualia passim frequentat Cato *in Oppiam*, vide quoque Varronem *de LL. l.* 4. Livium iterum *l.* 26. 41. & 44. In iisdem verbis aliud levamenti genus latius patens, *Portoriis quoque & tributo plebe liberata* &c. Qua de re vide plura apud Joh. Frider. Gronov. *Not. ad Livium d. l.* Sub Imperatorib. *Annonam vastabant*, seu *incendebant*, aut *excandefaciebant*, ut Lamprid. in *Commodo* c. 14. & Varro *l.* 3. *Rei Rust.* c. 2. loquuntur, qui Rempubl. gerebant, vel avaritiâ moti; vel ut Principibus invidiam conflarent; quemadmodum sub Commodo Cleander, sicut referunt *Dio & Herodianus*, astu improbô id egit, ut conflatâ ex ea re invidiâ Commodum opprimeret: quem tamen hæc molientem Papyrius Dionysius *Annonæ* Præfectus astu pari, verùm sine diversos vexans & ipse annonam perdidit. Nec idoneum verò semper caritatis remedium *vilitas proposita*, ut de Commodo Lamprid. refert: Unde Amm. Marcellin. *l.* 22. in elog. Juliani: *Inter præcipua tamen & hæc illud* [illegible] *superfluum videbatur, quòd nulla probabili ratione susceptæ popularitatis amore, vilitati studebat rerum venalium, quæ nonnunquam secus, quàm convenit ordinata, inopiam gignere solet & famem.* Prudentissimè igitur Alexander Severus, de quo Lamprid. c. 22. *Cùm vilitatem*, ait, *P. R. ab eo peteret, interrogavit per Curionem, quam speciem caram putarent: illi continuò exclamaverunt, carnem bubulam atque porcinam. Tunc ille non quidem vilitatem proposuit; sed jussit ne quis suminatam occideret* &c. Adhuc melius vero Pertinax, [illegible], *cùm ille parcus fe* [illegible]: *ex omnium continuatus vilitas nata est*, apud Capitolin. c. 8 Vide Casaubon. & Salmas. *ad h. l.* ut & infrà, in voce *Annonarius*.

ANNONA Militaris, quàm sollicitè curata olim, indicat Lamprid. *in Alexandro Severo* c. 15. cum de Imperatore hoc, *Annonam*, inquit, *militum diligenter inspexit.* Pro quo verbo *reliquum* habemus, quod proprium huic rei, apud Vulcatium Gallicanum in *Avidio Cassio*, c. 5. *Annona militaris omnis parata est, neque quidquam deest sub bono Duce* ... c. 6. *Annonæ militum septima die semper respexit; vestimenta etiam & calceamenta & ocreas à* [illegible] *de callibus* [illegible] &c. Quas species contineret, potissimum ex Capitolino in *Gordiano Tertio* c. 28. discimus: *Cujus viri tanta in Rep. dispositio fuit, ut nulla esset unquam civitas limitanea potior, quæ non posset Exercitum Populi Rom. ac principem ferre, quæ totius anni in aceto, frumento, & lardo atque hordeo & paleis condita non haberet.* Servabantur illæ, in urbibus munitissimis, quæ ferè capita suarum provinciarum erant, uti refert *Marcellin.* de Palæis [illegible], *Procopius* de Daris & Nisibi, ubi [illegible], i. e. *in Prætorio*, illas conditas narrat: quemadmodum constituit Leo Imp. *l. ult. C. de Offic. Rectoris prov.* In limitaneis itaque [illegible], quæ prout magnæ, aut parvæ essent, plurium aut pauciorum mensium habebant condita: longè enim major pars militum in limitibus constituta erat, unde tam frequens mentio in Cod. Theodos. [illegible] *limitum aut* [illegible] *milites ad* [illegible]. E limitibus verò vel limitaneis urbibus ad castra deferebantur species hæ, per vectores limitis provinciales, nullique in limitaneis castris constitutæ, ditas alimoniarum partes [illegible] tertiam ipsi vehere cogebantur, *l. Julian. Cod. Theodos. de erogat. mil. ann.* &c. Cum autem per provincias, iter faceret Imperator, totius *Annonæ militaris* ratio coram illo expendebatur, atque etiam [illegible] oculis subjiciebantur, quæ posterior ætas *probam* appellavit. Morem aperit Amm. Marcellin. *l.* 21. *Jam* [illegible] *fidens, quod portabat reliquias Constantii, ut Principibus solet, annona militaris*

militibus offerebantur inibris & (ut ipsi vocabant) proba & anomala [illegible] Vide Casaubon. & Salmas. ad Spartian. in Hadrian. c. 11. ubi aliam, etiam in castris, ubi [illegible] Militum sum [illegible], species annonarias asservari solitas [illegible] hic refelle, ut & infra in voce Castra, item in *Horreum*. Secundum [illegible] autem militibus erogari has species con[illegible], docemus infra in voce [illegible]. Sed & apud Wisigothos, per singulas civitates atque castella Officiales erant seu Magistratus, *Annonarii* dicti, qui militibus annonam sine fraude exhiberent, [illegible] *LL. Wisigoth. l.* 9. *tit.* 2. §. 6. &c. Vide infra.

ANNONÆ Præfectus, Romæ extraordinarius fuit Magistratus, ab Ædili Cereali, qui ordinarius erat, distinctus. Fuit ejus munus, videre ne plebs annonæ caritate ac inopiâ laboraret, verùm ut panis suppeteret affatim, ponderèque justô ac munditie debitâ venirent. Itaque, si quid ad annonam pertinens, commissum erat, cognoscebat. Meminit ejus sic a Livio *l.* 4. c. 12. & *alibi*. Gessit hunc Magistratum Cn. Pompejus M. eo anno, quo Cicero revocatus est ab exilio, ut constat quoque ex *Orat. pro Domo*. Fuit autem primò in urbem annona illata, ex Sicilia & Sardinia, quas priùs *Horrea populi Romani* dici aiebant. At deinde postea Republicâ [illegible] sub [illegible] Imperio, ex Africa, domita jam Carthagine: sub primis Imperatorib. ex Ægypto, denique declinante jam [illegible], aut potius devictâ, è Gallia frumenta in urbem, ad Populi annonam, convehebantur. D. Ausonius in *urbib. Narbo v.* 21.

--- Toto tibi [illegible] orbe [illegible].

Inprimis vero Alexandrinæ frumentationes nobiles fuêre, etiam apud Græcos, ut patet ex Athenæo *Deipnosoph.* 11. cumque reliqua navigia, quæ ex Africa sub Augusto in Italiam commeabant, [illegible] [illegible], velo solo contentæ essent, Alexandrinis etiam suppara addere fuit permissum. Sed & ex Hispania fruges petitæ, Claudian. *in Eutrop. l.* 1. *v.* 4[illegible].

[illegible], Pyrenæque [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] terras
[illegible] [illegible] Libya [illegible] [illegible] rebellis,
Jam [illegible] [illegible] [illegible] Quirites.

Ex his igitur provinciis advecta annona naviores onerarias, dein imponebatur caudicariis navibus, ut per Tiberim in urbem inferretur. Hinc Cappella *de Nupt. Merc. & Philolog. ad* [illegible], inquit, *Tiberina [illegible] onerariæ appellant*: dicebanturque qui hujusmodi navigiis præerant, *Codicarii*, sive *Caudicarii*, ut ex vet. lapide antiquo patet. *Mensores Por[illegible], quibus [illegible] [illegible] Caudicarii dun[illegible] [illegible] creatum*. Advectam jam Mensores hi in publica horrea inferebant: quæ vel *pensilia* erant, in editiori villæ parte, vel *subterranea*, quorum illa Vitruvius *l.* 6. *c.* 9. *[illegible]*, hæc Plinius *l.* 18. *c.* 3[illegible]. [illegible] vocat: quibus & [illegible] *tabulis ligneis mobilia* fuisse, addendum ex Scævola IC. [illegible] *ff. de acquir. rer. dom.* Itaque, nisi ex horreis publicis distribueretur frumentum, esuriebat civitas. Unde crudele illud Caligulæ factum, cùm nonnunquam *horreis præclusis [illegible] populo indiceret*. Sueton. *in eo c.* 26. Inde annona efferebatur & populo dividebatur, vel per Præfectum frumenti dividendi, qui dicebatur *annonam [illegible] & dare*, & præterea regere, vel per Ædiles. Neque vero semper annona frumentum erat, sed interdum etiam in penuria panis dividebatur. Quod si annona defecisset, ut nec in horreis publicis frumentum, nec gradibus panis suppeteret, sæpe oriebantur seditiones, & ab indignante famelicaque plebe, petebantur lapidibus ii, quibus id negotii incumbebat. Lucanus *Pharsal. l.* 3. *v.* 55.

--- --- harum causa & summa favoris
Annona momenta [illegible], namque [illegible] urbes
Sola fames, [illegible] metus, cum segne potentes
Vulgus alunt.

Victor in *Antonino Pio*, *sub fin.* *Cùm ob inopiæ frumentariæ suspicionem lapidibus peteretur.* Ideoque cùm arctissima fuit annona, ut loquitur Sueton. *in Galba cap.* 7. lenitate suâ Imperatores subvenire [illegible] & commeatuum in urbem subvehendorum curam alicui permittere, Symmachus *l.* 10. *Ep.* 3[illegible]. quod tunc gratuitum & sine pretio, imò interdum & sine mensurâ hi conferebant, ad aucupandum popularis gratiæ favorem. Quemadmodum autem pecunia ad stateram pendi, non numerari, consueverat olim, ita frumentum plebi dividendum, tesserâ frumentariâ datâ, non mensurâ, sed pondere panum erogabatur. Hinc in legg. XII. tab. *[illegible] farris libra in singulos dies datur.* & Horatius *l.* 1. *Sat.* 5. *v.* 68.

--- --- --- Cui satis una
Farris libra foret. &c.

Plura supra, & apud Thom. Dempster. *Antiqq. Rom. l.* 7. *c.* 38. Vide quoque Comes *annonæ* infrà.

ANNONÆ Æstivæ, quæ æstate in pretiis exhibebantur, *l.* 15 *Cod. de erog. milit. annonæ.*

ANNONÆ Civicæ, item *Annonæ Publicæ*, dicti sunt tit. Cod. *de Annon. civ.* panes, qui plebi Constantinopolit. olim Imperatoriâ liberalitate quotidie distribuebantur. *l.* 8. *cod. tit.* *Annonas civicas in Urbe Constantinopol. [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] Constantini [illegible] [illegible] [illegible].* Græci [illegible] [illegible] & [illegible] dixêre. Latini insuper *buccellas*, ut testatur *l. Publicatum Cod. Theodos. de annonis civ. & pan. grad.* *Urbi Romanæ, qui ex viginti panibus sordidis --- quinquaginta uncias comparabant, triginta & sex uncias in buccellis sex mundis sine pretio consequantur.* Ubi *buccellæ mundæ*, sunt [illegible] [illegible]. Spartianus in *Aureliano* c. 35. *Annonæ mundæ* &c. Nempe olim frumentum populo dabatur, unde sub Imperatorib. qui Aurelianum antecesserunt, crebra tesserarum frumentariarum mentio: Aurelianus primus annonam Populo in pane cocto divisit; quemadmodum idem porcinam quoque primus populo distribuit. Zosimus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], *Ad hæc & panum munere Romanum honoravit populum.* Stabiles primùm fuisse hos panes, ex [illegible] dicitur, & quidem in eadem corona seu circuli formam, accessit dein sub eodem Aureliano aliisque Principibus incrementum, ita ut sub Theodosio sex panes quotidie darentur singulis popularibus, eorum quisque sex uncias pendebat, etiam 25. tantum uncias in uno pane sub Aureliano præbebantur, [illegible]. Hi *gradiles* dicti, quòd in gradibus, ordine [illegible] erogarentur Populo dabantur, ita dividebantur & [illegible] [illegible] genus, tesseræ item [illegible] [illegible], erogabantur, in Amphitheatri [illegible] gradibus sive Theatri, de quibus diximus [illegible] in Gradus. [illegible]. [illegible], cum ex Constantini instituto, Annonæ civicæ Populo in Urbe Constantinopol. [illegible] [illegible], erogari cœpissent, erogatio ea non in Circo aut Amphitheatri gradibus, sed in Foro seu [illegible] est. Sed & [illegible] Populus per gradus distinctus & per [illegible] distributus, cum in suo quisque loco ac gradu adstaret, panes illos civiles, qui de publico dabantur, accipiebat. Sicut autem olim civibus frumentum dabatur, tesseræ [illegible]ebantur, sic postquam panes frumenti vice dari cœperunt, tesseræ etiam datæ sunt, ligneæ videl. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Urbe, [illegible] &c. Vide infra in *Tesseræ panariæ*; quarum locô jussisse Imperatores Valentinianus & Valens, ut titulus æneus in gradibus figeretur, in quo & panis modus ac nomen percipientis inscribebatur, vide *l.* 4. *Cod. Theodos. de annon. civ. & pan. grad.* Tesseris itaque acceptis ad Forum ibant populares, & ibi iisdem ostensis, panem quisque suum accipiebant: hinc [illegible] [illegible] apud Themistium dicti. Cum his autem accedebant ad [illegible], seu scena, de lignis, constructa, in medio Constantinopoli Foro, quod [illegible] vel [illegible] vel [illegible] vocabant, in quibus gradus illi, de quibus diximus, ubi locum suum quisque obtinebat a Præfecto Urbis sibi adsignatum. Corippus de *Coriacum Justini Jun. l.* 4.

Jam [illegible] dies [illegible] Consulis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
Et l[illegible], quæ populo Præfectus deputat Urbis.

Sic stantes in suis arcubus & septis, ac per gradus & ordines divisæ plebi, ab illis ipsis gradibus dividebantur *Annonæ* quotidie, idque gratis, sicut & vinum & oleum, & porcina, usque ad principatum Heraclii: cujus Imperii annô 8. civibus Constantinopol. tributum seu capitatio, panum Civicorum nomine, imposita est, ut pro singulis scil. panibus, quos de publico percipiebant, tres nummulos penderent. Quod tributum cùm solvissent, eodem illô ipsô annô, mense Augustô, ejusmodi omnis *Annonarum civicarum* distributio omnino sublata est &c. Non omittendum autem, [illegible] illa civica nemini deputavisse Constantinum [illegible] nisi qui [illegible] in urbe haberent, hinc [illegible] seu [illegible] dicti, qui jus hoc panum, propterea [illegible] [illegible] etiam dictorum, ad posteros suos, ut & venditis domibus, ad emptores transferebant &c. Vide Salmas. *Not. ad Vopisc. in Aurelian.* [illegible] & infrà passim, inprimis ubi de *Pane*.

ANNONARIA Regio, apud Treb. Pollionem in *Tetrico Sen.* c. 24. *Eum --- Correctorem totius Italiæ fecit, i. e. Campaniæ, Samnii, Lucaniæ --- omnesque annonariæ regionis*: dicta est omnis Italia, ab *annonaria* functione, quam ad exercitum comitatumque Imperatoris alendum, qui semper, aut maximâ parte aderat, contribuere consueverat. Quam solam olim præstationem cum agnoscerent, postea etiam tributô onerata est. Aur. Victor in *Maximiano Herculeo*: *Pars Italiæ [illegible] [illegible] tributorum ingens malum; nam cùm omnis eadem functione moderataque ageret, quo exercitus atque Imperator [illegible] [illegible] possent, [illegible] [illegible] lex nova, quæ sane illorum temporum modestia tolerabilis in perniciem processit.* Ubi per *functionem*, intellige *annonariam*; per *pensionem* tributum. Sic in *l.* 4. *Cod. Theodos.* pensionem glebalem ab annonaria functione distinguit. Hanc autem functionem etiam urbicaria regio conferebat, ut constat ex *l.* 14. *Cod. Theodos. tit. dict.* *Quod ac annonariis [illegible] per urbicarias regiones clementia [illegible] concessit, etiam in largitionalibus titulis --- custodiri mandamus.* Et *l.* 3. *tit. tributa in ipsis speciebus inferri*: *Quod pertinet in omni vino, quod ex Urbicariis regionibus confertur, [illegible] esse censemus.* Hoc igitur differebant regiones *annonariæ* & urbicariæ, quòd urbicariæ utique & *annonariæ* fuerint, i. e. *annonariam functionem* præstiterint: at non omnes *annonariæ* urbicariæ etiam sint appellatæ. Nam omnes Italiæ regiones sic dicebantur propriè, vel quòd olim solæ hujusmodi functioni essent obnoxiæ, exemptis urbicariis: vel ut ab urbicariis, i. e. urbi vicinis ac circumjacentibus, distinguerentur hoc appellationis discriminé, cum utræque tamen idem præstationis onus munusque subirent. Hinc, quia ex XVII. Italiæ provinciis nulla tota aut integra intra centesimum ab Urbe milliare (quo spatio territorium Urbis finiebatur) fuisse reperitur inclusa, sed pars Piceni tantùm ab uno latere & pars Tusciæ ab altero: factum, ut pars illa Tusciæ, quæ urbi propinqua & infra terminos urbicæ jurisdictionis conclusa, *Tuscia urbicaria*, seu *suburbicaria* diceretur; altera vero pars, Italiæ accenseretur & *annonariæ Tusciæ* nomine veniret. Idem de Piceno dicendum. Quam rationem omnino esse putat Salmas. quare nullæ aliæ ex Italiæ regionibus, præter duas has, apud auctores nominatim dictæ inveniantur *Annonariæ*, aut *Suburbicariæ*. Reliquæ enim, quoniam nulla non annonaria esset, hujusmodi adjectione opus non habebant, cum nulla pars earum urbicaria esset. Illud vero animadversione dignum, ita semper distinctas & disjunctas fuisse provincias urbicarias ab annonariis, ut satis constet, duas Tuscias, urbicariam & annonariam, [illegible] [illegible], ut una magis, quàm duæ provinciæ, censeri possent, nunquam ab uno eodemque Judice administratas esse, cum tamen [illegible] annonaria non sola per se administraretur, sed cum Umbria [illegible] unum Rectorem acciperet. Quemadmodum Picenum quoque annonarium nunquam eundem [illegible] cum Piceno urbicario habuit, sed Flaminiæ junctum ab uno eodemque Præside regebatur, &c. Cum [illegible]

Trebellius *Tetricum totius Italiæ Correctorem* factum esse dicit. *Italiæ* nomine non Urbs & urbicariæ regiones, sed [illegible] regiones, quæ cum Italia incedunt, & Urbi ac Urbicariæ [illegible] intelliguntur, sunt intelligendæ. Qui enim totius Italiæ Corrector erat, idem etiam [illegible] etiam fuisse Corrector credendus est: [illegible] qui Urbi præfectus fuit, idem & Urbicarias regiones sub se habuit. Sic Rationalis rei privatæ per urbem Romam, fuit & per urbicarias regiones: alius verò erat Rationalis rei privatæ per Italiam, h. e. per *Annonariam Regionem* &c. Vide Salmas. *Not. ad Trebellium loc. cit.*

ANNONARIUS, in *LL.* Wisigoth. dicitur *erogator & dispensator annonæ*, i. e. Officialis seu Magistratus, qui in singulis civitatibus aut castellis militibus *annonam* sine fraude exhiberi curabat. Vide *suprà*. In Monasteriis quoque *Annonarius* [illegible] occurrit, cui qui præfectus erat Monachus, annonæ colligendæ & in Monachorum victum erogandæ, vel panis Monachis distribuendi, curam sustinebat: Car. du Fresne *Glossar.* Vide & infrà *Perissocheregus*.

ANNONIACUM vulgò, ANNONAY, Oppid. Galliæ Celticæ ad rivum *Deume*, 2. leuc. à Rhodano fluv. in Vivariensi provinc. superiori.

ANNOTATORES, dicti sunt, qui illatarum specierum breves seu rationes conficiebant, Tabularii, in *leg.* 3. *Cod. Theodos. de [illegible]* apud *Lexid.*

ANNOTINUM Pascha, quasi *Anniversarium Pascha*, Romanis dictum, *quia antiquitus apud illos, qui in priori Pascha baptizati erant, in sequenti anno eodem die convenêre, suæque regenerationis anniversarium diem cum oblationibus solenniter celebrabant*, Micrologus *Ecclesiast. Observat.* c. 56. Agebatur autem ratione Octavæ post Dominicam in Albis: Unde in nonnullis *Sacramentariis* MSS. reperitur post dictam Dominicam, specialiter Missa assignata, cujus titul. *Missa in Pascha annotinum*. Macer *Hierolex.*

ANNUALE, idem quod *Annale*, de quo suprà. Item, idem nonnunquam cum *Annata*, reditus nempe annuus Præbendæ Canonici defuncti. *Necrologium* S. Victoris Parif. de Ludovico VII. Rege Franciæ: *Annualia quoque regalium Abbatiarum, aliaque multa nobis donavit*; precibus scil. Stephani de Garlanda Archiepiscopi Parif. ut est in eodem *Necrolog.* alibi. Charta Roberti Abbatis ejusdem S. Victoris in *M. Pastorali Eccles. Parif.* l. 20. *Charta* 85. *Super eo, quod dicti Religiosi dicebant, se percipere debere* annuale *in pane & vino, ubicunque de [illegible] Dn. Episcopi Parisiens.* &c. Charta Johannis Ducis Castrivillani A. C. 1260. *Volo, quod Prior de Maynuisse --- habeat* annalia *Canonicorum decedentium*, &c. apud Car. du Fresne *Glossar.* Aliud *Annuitas*, pensio videl. annua, Anglis *Annuity*. Unde Breve *annuitatis*, quo creditor debitorem convenit, cùm pensionem annuam constitutæ pecuniæ percipere non potest, apud Littletonem *sect.* 219. laudatum eidem.

ANNUBO vel ANNUBIUS Poëta, de quo vide Salmas. *ad Solin.* p. 555.

ANNULARIA Creta, vide infrà *Selinusia*.

ANNULATIM crispatæ comæ, indigitantur apud Julium Capitolin. in *Pertinace* c. 12. *Fuit autem senex venerabilis, immissa barbâ, reflexo capillo*, &c. Hic enim *reflexus capillus* idem est, quod flexus, i. e. [illegible] Græcè seu [illegible], quem in *Albino*, c. 13. *crispum & renodem* dixit. Flectere enim capillum est torquere & vibrare, unde *flexi ingenio suo capilli* Petronio, qui naturâ tales, non arte: Quintiliano, *in annulum ponere capillos*; flexi enim illi annulos & nodos quodammodo exprimunt. Unde Arnulfus *de locis sacr.* *subannellatum* Christi *capillum* fuisse scribit, ubi *subannellatum* est [illegible]: cujusmodi capillum imagini olim Christi affingi consuevisse, apud *Suidam* legimus. Alii *gradibus capillum frangere* dicebant. Quintilianus utrumque, gradus & annulos conjungens, l. 12. c. 10. *Sed nec, ut, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Do tempori, ne crassa toga sit, non serica: ne intonsum caput, non in gradus atque annulos totum compositum*, &c. Vide infrà in voce *Gradus*. Aliter tamen *gradus* dicuntur in capillorum compositione, aliter *annuli*. Inflexio namque ipsa atque crispatio capillorum nexiles annulorum orbes imitabatur: Comæ tamen sic *annulatim* crispatæ, non etiam confusæ ac turbatæ & indiscriminatim temeréque implexæ habebantur, sed per gradus quosdam positæ & ordine digestæ, ita ut unaquæque annulorum series stationem quasi suam servaret & gradatim alveolatimque alia super aliam scanderet. In quibus exprimendis Latini, *ordinem*, *stationem*, *gradus*, solent usurpare: Euripides [illegible] dixit; Manilius *sinum*. Nam illa crinium per annulos inflexio & per gradus digestio fluctuum modò extantium, modò subsidentium, & se invicem propellentium undulatos intortosque motus planè refert l. 5.

> *Illa cura sui vultus frontisque decoræ*
> *Semper erit: tortos in fluctum ponere crines,*
> *Aut vinclo revocare comas, aut vertice densô*
> *Fingere.*

Ubi *tortos crines in fluctum ponere*, idem est, quod Quintiliano suprà *in annulos ponere*, & fallitur Vir Incomparabilis, qui aliter accipit. Ovid. l. 3. *Art. Am.* v. 148.

> *Sustineat similes fluctibus illa sinus.*

Alibi namque *sinum* vocat, *annulum* illum & modum tortilem inflexi capilli Ovid. l. 1. *Amor. Eleg.* 14. v. 25.

> *Quam se præbuerant ferro patienter & igni;*
> *Ut fieret torto nexilis orbe sinus*, &c.

Vide Salmas. *ad Capitolin.* d. l. & hic passim, præcipuè ubi de *Capellis*. Addo saltem *Annulis* crinium seu cincinnis utrinque in cornicum formam acuminatis atque retortis, spectabiles incessisse olim Sacerdotes Lydos atque Armenios: Ab [illegible] caput Bacchi Poëtis appellari: nec alia credi Moses fuisse cornua; quæ tamen alii de facie ejus intelligunt, quæ [illegible] &c. Delrius *ad Hippolytum Senecæ* v. 756.

ANNULI, originis incertæ; fabulæ illorum vetustatem à rupe Caucasea repetunt & Prometheï vincula eo detorquent. Trojanis certè temporibus usum *Annuli* fuisse ignoratum, *Plinius* affirmat, hâc ratione ductus, quòd Homerus eorum nullam fecerit mentionem: cum & [illegible] [illegible] [illegible] *gratia* indicet, l. 5. & condendas arcis vestes, ac vasa aurea argenteaque & ea colligata nodo, non Annulo, [illegible], *Odyss.* θ. Et quidem de Græcis hæc verè dicuntur. Nam hos, & præsertim Lacones, ante inventum annuli signatorii usum, lignis à vermibus erosis res quasvis signâsse, legimus in Græcorum Commentariis: unde signacula [illegible] & [illegible] fuêre nuncupata. Sed apud Hebræos & Ægyptios etiam, ante Iliaca tempora, *Annulos* fuisse usurpatos apparet, cùm ex facto Judæ, qui Thamari pignoris loco dedit annulum, Genes. 38. v. 18. tum ex historia Josephi, qui a Pharaone Ægypti Rege *Annulo signatorio* donatus legitur, Gen. c. 41. v. 42. & apud Josephum *Antiqq. Judaic.* l. 2. c. 3. Unde mirum, cur Plinius neget, Ægyptios annulis usos esse, l. 33. c. 1. quorum usus ab iis, ut multa alia, ad Græcos manavit, & inde ulteriùs ad veteres Italiæ populos. Nam Sabinos, etiam Romuli temporibus, *Annulos* gestâsse, auctor est Dionys. Halicarnass. l. 2. ubi de Tarpeja. A Sabinis transiit mos ad Romanos; nisi fortè hi ab Hetruscis acceperint, cùm inter alia Magistratuum insignia, quæ Tarquinius Priscus à Tuscis debellatis sumsit, etiam annulos ponat l. 1. c. 5. Tardè enim hanc consuetudinem Romanos amplexos, & ne Reges quidem omnes annulis fuisse delectatos constat. Hinc præter Numæ & Servii Tullii statuas, nullam aliam ex iis, quæ Regibus in Capitolio positæ erant, annulum habuisse, auctor est Plin. *loco citato*. Statuas vero annulis ornari solitas esse, Cicero quoque confirmat, cum *ad Atticum* l. 6. *Ep.* 1. ex statua, annulo, *Annulo*, imagine, colligit ejusdem Scipionis statuam esse, & quæ ad Opis, & quæ ad Pollucis ædem posita esset. Fuêre autem *Annuli* quidam è simplici metallo, alii è mixto: Nam vel inaurabant ferrum & argentum, vel aurum ferrô cingebant, de quorum istis vide Artemidorum *Oneirocr.* l. 2. c. 5. de illis Plinium *loc. cit.* utriusque generis gestâsse videtur Trimalcio, apud *Petronium*: quos *Samothracios* fuisse appellatos, indicat Plinius *ibid.* Sed & alii erant, quibus cùm circulus totus esset aureus, sigillum tamen gemmæ locô erat argenteum: & contrà, quibus circulus erat argenteus, sigillum vero aureum, cujusmodi videre est apud Gorlæum *Num.* 95. 96. 97. 98. Rursum alii erant solidi, alii cassi ac pervii, Artemidorus l. 2. c. 5. qualibus [illegible] uti Flaminibus Dialibus fas erat, Festus *in Edera* & Aul. Gellius l. 10. c. 15. Item alii sine gemma, Græcis [illegible], [illegible], [illegible] dicti, Aristot. *Phys.* l. 3. c. 9. Jul. Pollux l. 6. c. 33. *tit.* 7. Artemidor. l. 2. c. 5. Alii gemmam habebant, eamque vel figurâ aliquâ insignem vel nullâ, Plin. *loc. cit.* Quid quòd duas quoque gemmas (fortè & plures) uni annulo insertas fuisse, videre est ex Epistola Valeriani Imperatoris, ubi *annuli bigemmei* [illegible] fit mentio, apud Trebellium Pollionem *in Claudio* c. 14. Nullum verò fuit lapidis pretiosi genus, modo aut scalpro aut cælô corrumpi posset, quod antiquis intactum sit relictum, solô adamante exceptô: donec, quomodo & is vitiaretur, reperit haud pridem quidam Mediolanensis Jacob. Treccia, qui Philippi Hispaniæ Regis gentilitia insignia adamanti summâ arte insculpsit. Interim, cùm omnes ferè gemmæ ad usum sigillorum inciderentur aut cælarentur, tres tamen maximè omnium ad hosce aptabantur, achates, onyx & sarda, eo quod ceram non traherent pulcherrimèque ac sine labe effigiem exprimerent. Vitreas gemmas in annulis vulgus usurpabat, Plinius l. 35. c. 6. *Annulare*, color annularis *quod vocant, candidum est, quò muliebres picturæ illuminantur. Fit & ipsum ex creta admixtis vitreis gemmis, ex vulgi annulis.* Cæterùm imagines, quæ gemmis insculpebantur, aliæ erant cavæ, quæ scalprô fiebant: aliæ exuberantes prominentesque, quæ cælo, unde & gemmæ *Ectypæ* dictæ, Senec. *de Benef.* l. 3. c. 26. Sed nec modus *Annulos* gestandi unus idemque apud Veteres fuit. Dextrâ quidem gestatos, evidenter ostendit Jerem. c. 22. v. 24. apud Romanos verò, ante usum gemmarum, cùm sculptura adhuc annuli materiæ imprimebatur, sive ex ferro foret, sive ex auro, *gestabatur, ut quisque vellet, quâcunque manu, quolibet digito*, Macrob. l. 7. c. 13. At, postquam gemmæ addi cœperunt, sinistra potissimum manus huic gestamini destinata est; nisi quod interdum homines supra modum molles & luxuriæ dediti, etiam dextram in subsidium vocabant, si fors sinistrâ à ferendo oneri non esset. Lucian. *Navig.* De lævâ verò, præter Tertullianum *de Hab. mul. cap. ult.* Plin. l. 33. c. 1. Silium Italicum l. 11. ita Horat. l. 2. Sat. 7. v. 8.

> ---- ---- *Sæpe notatus*
> *Cum tribus annellis, modò lævâ Priscus inani*
> *Vixit inæqualis.*

De digitis, ita Plinius, ubi suprà: *Singulis primò digitis geri mos fuerat, qui sunt minimis proximi. Sic in Numæ & Servii Tullii statuis videmus. Postea pollici proximo induere, etiam Deorum simulachris. Deinde juvit & minimo dare. Galliæ Britanniæque in medio dicuntur usæ. Hic nunc solus excipitur, cæteri omnes onerantur.* Similiter veteres Græcos annulum habuisse, in digito sinistræ manus, qui minimo est proximus, docet A. Gell. l. 10. c. 10. Sed & pollice etiam interdum fuisse gestatos, non obscurè innuit Jul. Capitolin. qui c. 6. Maximinum Cæsarem ait fuisse *pollice ita vasto, ut uxoris dextrocherio uteretur pro annulo.* Usus annulorum non minùs multiplex, præcipuus tamen in signando fuit. Signabantur autem primò omnes *tabulæ*, quæ pacta conventaque continebant, Senec. *de Benef.* l. 3. c. 15. Inquidem de tabulis Nuptialibus disertè id docet Suetonius *in Claudio* c. 29. de Sponsalitubus, Plut. *in Pompejo*; de Testamentis, Appianus Alexand. l. 1. Dein *Epistolæ ac Diplomata*: Unde Achabi Regis Samariæ annulô literas, quibus Nabothus occidi jubebatur, fuisse obsignatas, extat 1. Regum c. 21. v. 8. De more Persarum, vide Esther c. 8. v. 10. & Xenoph.

Ibidem,

Hebr. l. 1. ad eundem modum Alexander M. *literas*, [illegible] [illegible]. Curtius l. 6. c. 6. Idem de Cæsibus Regis [illegible] apud Justinum l. 4. [illegible], ubi, [illegible] apud [illegible], Trogi Pompeji Patrem [illegible] [illegible] Annuli [illegible] [illegible] tradit: prorsus à Cæsare ipsi commissam. Ita in Imperio postea Constantinopolitano Logotheta, apud Francos, [illegible] olim, nunc [illegible], custodia [illegible] Regii, in Ecclesia Græca, [illegible] Chartophylaci, commissa. Porro & aliæ res [illegible] obsignatæ reperiuntur. De [illegible] obsignato, extat illustre [illegible], apud Danielem c. 14. In Iliade quoque [illegible] esse illam domum, in qua res [illegible] Domino [illegible], quam paulo post sigillo, quod [illegible], ab ingressu [illegible], tradit Aristotel. in [illegible]. Sic [illegible] Græcorum sigillo & [illegible] à maritis obsignata, queritur [illegible] apud Aristophanem *Thesmophor.* Ad eundem modum, [illegible] illum, qui ponebatur super os lacus in quem Daniel demissus & bestiis objectus erat, [illegible] Daniel c. 6. v. 18. Quemadmodum & lapis [illegible], in quo Servator noster [illegible], à Phariseis obsignatus est, Matth. c. 27. [illegible]. Præterea [illegible] atque adeò [illegible], ab antiquis Parabus [illegible] annulo obsignatam, testatur Plin. l. 33. c. 1. Plautus [illegible] in Casina [illegible] Act. [illegible]

[illegible], referte huc Annulum ad me.

Ita [illegible] cum sale, Plaut. [illegible] Act. 2. [illegible] 2. [illegible], Martial. l. 9. *Epigr.* 89. Alia ann obsignata tradunt: [illegible] ob hanc rem à [illegible] Romanis, [illegible], quod diversius à Magno [illegible], Græcos haberet eamres, & vilem etiam supellectilem annulo obsignatam, Tacit. *Annal.* l. 2. c. 1. Sed [illegible] in tacerent [illegible] apud Nummulatios, vel in [illegible] deponere volebant, annulo obsignavêre Veteres [illegible] l. 5. [illegible] &c. cujus rei illustre exemplum extat apud Appulejum *Metam.* l. 10. Nec silentio prætereundum, quod Cn. Pompejus, cùm in Sicilia bellum gereret, [illegible] militis [illegible] gladium sigillo [illegible], quod qui [illegible] pœna [illegible] batur, Plut. *in Pompejo.* De veterum [illegible] Deorum genibus plerunque affigebant, obsignatione, vide Jac. Rurgersium *Var. Lect.* l. 5. c. 5. &c. Signa quod attinet, seu imagines [illegible] sigillatoriorum, hæc initio [illegible] sculpi [illegible] cælabanturque in ipso metallo, ex quo annuli fiebant, [illegible] mà, etiam in ipsis gemmis, Maccab. l. 7. c. 11. Erat autem Claudii Cæs. Principatu nullas admittebant gemmas in annulis cælatas [illegible] [illegible], teste Plinio l. 33. c. 1. non tamen ille mos diu duravit, & paulo pòst tam in gemmis, quam metallo, [illegible] jus fuit: dictique sunt qui vel gemmas auro includebant, vel signa gemmis & auro incidebant [illegible], Græcis [illegible]. In [illegible] [illegible]. Porro sculptura annulorum gentilitia olim ac familiaris [illegible], ut hodie, sed pro cujusque arbitrio libera. Et primus eorum idem, ex Numæ lege, [illegible] imagine, in Annulis sculptas fuisse, postea tamen [illegible], Romani cum aliorum, tam Ægyptiorum Numinum [illegible] annulo gestârunt, Plinius l. 2. c. [illegible] sic Veneris armatæ effigiem gestabat C. Jul. Cæsar, Dio l. 43. Deæ cœlestis [illegible], Aesculapius, Philosophus, apud Marcellinum l. 22. ut de aliis taceam. Mæcenatem [illegible] Alexandri M. imagine signabat, Trebellius Pollio in *Quieto* c. 14. [illegible] Termino, Vigilius [illegible] JC. Belg. [illegible]. Post Deos, [illegible] plerumque effigiem aliquam ex Majoribus in annulo gestare, quam tamen illis, si degenerarent, detrahebant, quemadmodum de Africano filio docet Val. Max. l. 3. c. 5. Ita Publius Lentulus Sura, in signando, utebatur Avi sui imagine, apud Cicer. *Catil.* 3. Alii *amicorum*, apud Ovidium *Trist.* l. 1. *Eleg.* 6. Epicuri, familiares ejus, apud Cicer. *de Finib.* l. 5. Commodus Amazoniæ (i. e. concubinæ Marciæ, quam pictam in Amazone [illegible]) apud Capitolin. in *Clodio Albino* c. 2. Nec amicorum tantummodo Majorum, sed & Regum ac Principum imagines gestabantur. Sic Aristomenes [illegible], apud Polybium l. 15. Callicrates [illegible] apud Athen. l. 6. Augustus Alexandri M. & ipsius Augusti, Successores, apud [illegible] & Dionem l. [illegible] qui tamen [illegible], & sigillo à Majoribus accepto usum tradunt: [illegible] Constantinum M. apud [illegible] Porphyrogenit. c. 9. Antiochenses, Meletii Episcopi apud Chrysost. *Orat. de laudib. Meletii*, &c. Neque in auro solùm, sed & ferro, Imperatorum [illegible], [illegible], [illegible] ex Nazarentino *Orat. de [illegible]*. Nam autem Claudii Principatu [illegible], imaginem Principis in annulo aureo gestare, nisi quibus admissionis liberæ illud [illegible], Plin. l. 33. c. 3. Sed & [illegible] imagine insignitos Veteres annulos, docet Plautus *Pseudolo* [illegible] l. Sc. 1.

Ea causa miles hic reliquit symbolum,
Expressam in cera ex Annulo suam imaginem.

Præterea [illegible] gemmis insculpta. *Sphinge Augustus*, inter [illegible] apud Plin. l. 37. c. 1. Mæcenas *rana* [illegible], Ibid. [illegible] Pompejus M. teste *Plutarcho*. [illegible] ex [illegible] Galba, apud Dionem l. 51. [illegible] apud *Ægyptios* [illegible]. Plut. *de Iside.* Arcas Lacedæmonius [illegible] Cicero Pontificem Maximum scribens, [illegible], apud Joseph. l. 12. c. 5. Darius Persarum Rex [illegible] habuit [illegible], cujus simum Rex [illegible], apud [illegible] Spartæ [illegible], apud [illegible] c. 4. [illegible] Hesperum [illegible] stellam, apud Strab. l. 4. &c. [illegible] eandem signabant: Quæ [illegible] Flaccus [illegible] l. 10. [illegible] apud Clem. *Pædag.* l. 3. Seleucus [illegible] apud Heliodor. l. 8. Summa, quod cuique in mentem veniebat, hoc vel illud apoftphragisma

mate utebatur: plerumque tamen tale, quod sibi conveniret, vel ob eventum quempiam, vel [illegible], vel [illegible]. Christiani vero veteres annulis [illegible] inseruere [illegible] duabus literis Christi nomen exprimentibus, per primas duntaxat characteres, literis Græcis P. scil. [illegible] & [illegible], per medium, ipso X. hoc modo: ☧, cujusmodi aliquot e rudibus effossos se vidisse [illegible] Cardin. Baronius, *ad A. C.* 57. quin etiam [illegible]. Sponsalitium Christi [illegible] in annulum *Fid.* signum insculptum habuisse, velut mutuæ fidei [illegible] ac concordiæ symbolum. Hactenus de Annulorum in signando usu: præterea verò etiam [illegible] ornamento & insigne fuere: quò [illegible] ab initio olim & [illegible] Romæ [illegible] Romani [illegible]. Et primi eorum [illegible] Republ. temporibus, [illegible] ne Senatori quidem [illegible] erat, nisi qui Legatus ad exteras gentes [illegible]: & eundem hi ipsi legatione defuncti, annulo aureo, quem publicè acceperant, in publico [illegible], intra domum vero ferrea, Plin. l. 33. c. 1. quam simplicitatem [illegible] retinuisse [illegible] triumphantes, idem *ibid.* tradit. Postea Senatoribus [illegible], [illegible] & Equitibus, jus annulorum aureorum [illegible] [illegible] Acto de Haruspicum. [illegible] Atque primo [illegible] annulorum [illegible] apud Livium l. 9. c. 8. [illegible] Urb. Cond. 433. Ab illo tempore *Annuli aurei* peculiare Equitum fuit ornamentum, quo à Plebe distinguebantur, Plin. l. 33. c. 2. Dio l. 48. [illegible]. Abinde donec [illegible] sed & militiæ, donec gregariis etiam militibus id à Severo concessum, Herodian. l. 3. Plebi *argentei* usus videtur, Plinius l. 33. c. 12. inter servos *ferrum* hæsit: quibus tamen annulus hic ad usum potius, quam ornatum fuit, Appulej. l. 10. *Met.* Interim etiam è plebe aliqui aureis subinde à Magistratu donabantur, Cicero *Verrin.* 5. quo honore Sylla Roscium Comœdum affecit, teste Macrobio, *Saturn.* l. 2. c. 10. Balbus Quæstor Herennium Gallum histrionem, apud Cicer. l. 10. *Ep.* 31. Idque juris solis ingenuis, ante Augusti tempora, indultum: hic verò primus eodem honore ornâsse legitur Menam & Ant. Musam libertos, Dio l. 48. & 53. donec, cùm increbresceret hic usus, & cum vilibus etiam personis communicaretur, à Tiberio constitutum annô Urb. Cond. 775. *Ne cui [illegible] id, nisi cui ingenuo ipsi, Patri Avoque paterno sestertia CCCC. census fuisset, & lege Juliâ theatrali in XIV. ordinib. sedendi.* Verùm nec hæc diu constitutio duravit, nam statim sub Claudio, Senatus Pallanti ejus Liberto, inter alia, *usum aureorum annulorum* decrevit, Plin. l. 8. *Ep.* 6. quod & de Icello Galbæ, tradit Tacitus *Hist.* l. 1. c. 13. & Sueton. *in eo* c. 14. ut de Asiatico Vitellii liberto, de servo Vergilii Capitonis & de Hetrusco servo Domitiani, aliis, ut addam. Constitutum tandem Justiniani *Nov.* 78. omnibus, etiam Libertinis, aureos annulos concessi sunt, &c. Luxum [illegible] quod spectat, olim quidem unus dabatur Viro, plures annulos, quàm unum digitis gestare, Isidor. l. *penult.* c. 32. postea verò omnibus digitis gestati sunt. Martial. l. 5. *Epigr.* 62.

Per cujus digitos currit levis annulus omnes.

Imò verò unô digitô plures. Idem de Charino l. 11. *Epigr.* 60.

Senos Charinus omnibus digitis gerit,
Nec nocte ponit annulos.

Quid quod etiam in singulis articulis & quidem in uno plures ferebant, teste eôdem, l. 5. *Epigr.* 11. Quæ mollitiei species increpita, à Seneca *Natur. Quæstion.* l. 7. c. 31. Quintil. *Instit. Orat.* l. 11. c. *ult.* Clem. Alexandr. *Pædagog.* l. 3. c. 11. Aristoph. *Nubibus*, &c. Sed & in varietate luxus fuit: Quosdam enim hyeme solâ, alios æstate gestabant, hinc *Semestres* dicti Juvenali *Sat.* 7. v. 89. & quidem æstivi fuisse videntur Heliotropii, Asteritæ, Mithridacæ & Indiæ, quarum vi ac delectatio [illegible] peculiaris est, [illegible] Soli opponuntur. Reperiuntur & quidam annuli solo die Natali gestati [illegible], Pers. *Sat.* 1. v. 16. [illegible] quorundam [illegible] fuit, ut in Annulos ferè omne patrimonium profunderent, Tertullian. *de Hab. Mul.* At omnium luxuriam Heliogabalus superavit, qui, ut calceamentum, *nec annulos unquam iteravit*, Lamprid. c. 32. &c. Redeo ad Annulorum usum, qui insignis jam olim erat in dandis arrhis, ubi imprimis notabilis *Annulus*, quô singulis annis mare sibi despondet Reipubl. Venetæ Dux: in Episcoporum investitura: in inauguratione Imperatorum, in feudorum confirmatione: Imò & in [illegible] ac incantationibus. Nonnullos hodie solum, sed & olim homines fuêre malè feriati, qui hujusmodi annulos, stellâ aliquâ fortunatâ ascendente, certis characteribus insigniebant, iisque herbam vel lapidem huic stellæ subditum includebant: quos qui gestaret, eum non solùm perpetuò victorem & ab omni veneno tutum fore, sed etiam cujuscunque vellet, amorem sibi conciliare, malos genios pellere, morbis mederi & multa alia præstare posse, impudenter asserebant. Græci hos *Annulos* [illegible] & [illegible], Arabes *Talismanas* appellârunt: teste Scalige *Epist.* [illegible]. Qualis procul dubio Gygis fuit annulus, de quo Plato *de Rep.* l. 2. & Cicer. *Offic.* l. 3. Tales & alii, quos Execestus, Phocensium Tyrannus, habuit, quorum [illegible] admonebatur de rebus [illegible], Clem. l. 1. *Strom.* Talis Eleazari Judæi, quo, inspectante Vespasiano Imperatore multos à malo genio obsessos liberasse [illegible] Joseph. *Jud. Antiq.* l. 8. c. 2. Celebres quoque sunt septem illi annuli Larchæ, Indorum sapientissimi Principis, Apollonio Tyanæo donati, per quos ille, [illegible] juventutem [illegible], Philostr. l. 3. Quo & [illegible] Timolao, sibi optabat apud Lucianum *Navig.* Annulus item fatidicus, quo de Valente [illegible], apud Amm. Marcellin. l. 29. ut & [illegible] sonant versus, apud Athenæum l. 3. & Aristophanem *Plut.* [illegible]:

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Nec rara apud Medicos [illegible] Annulorum mentio est, qui morbis [illegible] inserviebant, vide Marc. Empiricum c. 29. Alex. Trallianum

lianum de Coelio aff. l. 10. & alibi. Cujus generis fuisse videtur annulus S. Eduardi Regis Angliæ comitiali morbô laborantibus salutaris, Capgrav. Chron. l. 3. Imprimis autem memorabilis est, in ore cujusdam mulierculæ mortuæ repertus, cujus amore ad insaniam usque captum fuisse Carolum Magnum refert Petrarcha l. 1. Ep. 3. Inter gemmas autem, quibus hujusmodi vis inesse creditur, Achatem inprimis ac Jaspidem viridem referunt Auctores. Contrà venena Annulo hausêre Demosthenes, apud Plinium l. 33. c. 1. Annibal, apud Aurel. Victorem: æditus Jovis Capitolini, apud Plin. d. l. Heliogabalum quoque Imperat. mortis causâ habuisse Annulos, Lamprid. ibi docet. Hic multiplex, cur sumerentur Annuli, fuit finis, sed & ponere illos non una suasit ratio. Ad nuntium Caudinæ pacis, annulos aureos positos narrat Livius l. 9. c. 8. Quidam exequiarum (Augusti) die ponendos aureos annulos, ferreosque sumendos censuerunt: apud Sueton. c. 100. adeoque publicô luctu aureos saltem gestare nefas habitum. Sed & rei ac supplices, more lugentium, annulos posuisse, discimus ex Livio l. 43. c. 16. Val. Max. l. 8. c. 1. Alius. Ituri quoque cubitum aut loturi eos deponebant, quorum illud non factum in Charino notat Martialis loc. cit. de hoc Terentius Heauton. Actu 4. sc. 1. Et lavatum dum it, servandum mihi dedit annulum. Vide quoque lepidam historiam de Alphonso Siculo, apud Fulgosum & Egnatium l. 4. c. 8. Morientibus iidem detrahebantur. Plin. l. 33. c. 1. Gravatis somnô aut morientibus religione quâdam annuli detrahebantur. Nempe, ne in pollinctorum manus devenirent; aliàs enim postea redditos iterum digito, & cum cadavere combustos, non obscurè indicat Propert. Eleg. 7. l. 4. v. 9.

Et solitum digito beryllon adederat ignis.

Ptolemæum quoque Herodis mortui digito annulum detraxisse, & in concionem protulisse: eundemque posteà fuisse Cæsari Augusto transmissum, scribit Egesippus l. 1. c. ult. Ipsi quandoque morientes uni ex amicis annulum tradidisse leguntur: Augustus Agrippæ, apud Dionem l. 53. Alexander M. Perdiccæ, apud Curtium l. 10. c. 5. &c. nonnunquam in tesseram traditæ potestatis. Unde Helenam, Adjabenorum Reginam grandiori natu filio Monobazo annulum patris signatorium dedisse, commissâ ipsi Reipubl. administratione, donec adveniret frater Izates, quem Pater regni hæredem destinaverat, scribit Joseph. Ant. Jud. l. 20. c. 2. Et Johannem Comnenum, cùm videret Matrem id agere, ut in sororem Annam, Nicephoro Bryennio nuptam, imperium transferretur, Patri Alexio jamjam morituro Annulum detraxisse, hôc pactô sibi imperium firmaturum, legimus apud Nicetam init. Histor. Apud Saracenos idem obtinuit: unde Annulus Chalifatus legitur, apud Elmacinum l. 2. c. 2. in cæde Alamini: idque signum esse Principatus apud Agarenos, ait Constantinus Porphyrog. de administr. Imperio c. 21. &c. Vide infrà, voce Moribundi. Ut nil addam de omnibus ex annulis captari solitis, de probatione per annulum candentem, de proverbiis ab Annulis desumtis, de eorum noxio nonnunquam usu, aliisque: Verbum tamen adjiciam de arcula seu capsula, Dactyliotheca Græcis dicta, in quam recondebantur annuli. De ea sic Plin. l. 37. c. 1. Gemmas plures, quod peregrinè appellant nomine Dactyliothecam, primus omnium habuit Romæ privignus Syllæ Scaurus. Diuque nulla alia fuit, donec Pompejus Magnus eam, quæ Mithridatis Regis fuerat, inter dona in Capitolio dicaret, ut M. Varro aliique ejus ætatis Auctores confirmant, multum prælatam Scauri. Hôc exemplô Cæsar Dictator sex dactyliothecas in æde Veneris Genitricis consecravit; Marcellus Octaviâ genitus, in Palatinæ Apollinis æde unam. Nec omittendum, non è metallo solùm, sed & è succino, & ebore, integrisque gemmis Annulos fuisse factos; Annulum enim ex Sarda integra, cum pala aurea & circulo argenteo, exhibet Gorlæus Dactylioth. num. 101. & succineorum eburneorumque meminit Artemidorus l. 2. c. 5. succinoque multum gavisas esse mulieres, testatur Plin. l. 37. c. 2. Sed nec illud, cùm constitutione Justiniani Annulorum usus omnibus fuisset permissus, solis Clericis, nisi essent in dignitate constituti, eos gestare non licuisse, ex decreto Concilii Lateranens. sub Innocentio III. & Basiliensi sub Sigismundo Imperatore habiti. Etiam paucis mentio injicienda Legis priscæ à Solone latæ, [illegible], Annulario expressum annuli, quem vendidit, signum apud se ne habeto: quâ legislator cavit, ne posset Annularius aliô factô simili annulô (signatoriô, hunc enim Lex intelligit) fraudem ei facere, cui priorem vendidisset, &c. Vide eruditum tractatum Joannis Kirchmanni Lubecensis de Annulis: de Annuli pala, infrà quoque aliquid voce Obsignatio; uti de Annulo in non uno pisce invento, ubi de Polycrate.

ANNULI Capillorum, quid sint, suprà videre est. Apud Martialem verò paulo aliud quiddam Annulus comarum est, l. 2. Epigr. 66.

Unus de toto peccaverat orbe comarum
Annulus, incertâ non bene fixus acu.

Hic enim Annulus, non significat [illegible] crispati capilli, ut aliàs solet, unde capillus annulatus & annellatus, [illegible]; sed circulum unum, ex tota crinium compage spiratim convolutâ & per multos orbes contexta. Eâdem autem acu, quâ capillum distinguebant, & à fronte dividebant, mox comptum distinctumque, per Annulos & sertas crinium, fixâ eâ & insertâ retinebant, ne tota compages dissiparetur. Salmas. ad Solin. p. 760. At error festinantis esse videtur Gronovio, quum ipse de Annulo dicit, quod Martial. de Orbe: & de orbe, quod ille de annulo.

ANNULI Chirographi, apud Catullum, Epigr. 25. signatorii sunt, qui in Bithynia fiebant, & ex eo Thyni illi dicebantur:

Remitte pallium mihi meum, quod involasti,
Sudariumque Setabum, chirographosque Thynos.

Hinc Thyni annuli, ex politura Bithynica celebres & nominati; de quibus leguntur versus apud Isidorum, ab omnibus ferè doctis tentati tentatique, à Salmasio tandem correcti emendatique:

Sardonyx mea vita nec smaragdus,
[illegible] mihi, Flacce, nec [illegible]:
Nec [illegible] margarita quæro:
Nec quos Thynia lima perpolivit
Anulos, &c.

Idem Cirographos, h. e. cerographos mavult legi apud Catullum, h. e. ceram imprimentes, quod annuli signatorii faciunt. Signatorios verò hos Sigillaricios vocat Vopisc. in Aureliano. c. 50.

ANNULI Consecrati, vide supra.

ANNULI Episcoporum, Prælatorum, Pontificum, in Communione Romana memorantur, in Chron. Mauriniacensi l. 3. Ipsos quoque annulos, in quibus ad ipsos (Episcopos) pertinens Ecclesiæ [illegible] fatio exprimitur, sine respectu inferre [illegible]. Et in Charta Johannis Archiepiscopi Capuani A. C. 1301. Item annulum unum Pontificalem de auro magnum, apud Carolum du Fresne Glossar. Cujusmodi annulum aureum, gemmâque pretiosâ ornatum, sed sine sculptura aliqua, vult Durandus l. 2. c. 9. Ponitur autem in Pontificali celebratione, in annulari digito: sicuti Sponsis in Nuptiali Sacro, & Galliæ Regi, quando ab Episcopo Rhemensi inungitur. Protonotariis autem non participantibus & Doctoribus, in eadem Ecclesia cum annulo celebrare non licet; uti nec Cathedralium Canonicis: penès Ethnicos verò planè nemini. Ovidius Fastor. l. 4. v. 658.

--- Nec digitis Annulus ullus inest, &c.

Cùm Pontifex novo Cardinali titulum confert, annulum digito ejus sapphiro fulgentem inserit, pro quo quingenta Cardinalis scuta solvit, quæ à Gregorio XII. assignata fuêre Collegio Germanico de Urbe; postea verò à Sixto V. abrogata, tandem Congregationi de Propaganda Fide, per specialem Bullam Gregorii XV. applicata sunt, &c. Dominic. Macer Hierolexico. Vide quoque Honor. Augustodunensem l. 1. c. 206. aliosque à Car. du Fresne citatos; de Annulo Piscatoris autem infrà.

ANNULI [illegible], dicebantur qui gemmam habebant. Pollux, [illegible]. [illegible]. [illegible] namque annuli gemma est, quâ qui carebant, [illegible] vocabantur: sicut tunicæ asemæ, quæ carebant purpurâ, clavumque nullum habebant; contrà [illegible] dicta est, vestis tessellis auro textis vel purpureis clavata, apud Diog. Laërtium in Aristotele, Salmas. ad Lamprid. in Alexandr. Sever. c. 33.

ANNULI Juncei, seu de Junco, in Constitut. Ricardi Episcopi Sarisberiensis A. C. 1217. c. 55. memorati, adhibebantur olim in nuptiis eorum, qui prius illicitâ copulâ sese conjunxerant: Nec quisquam annulum de junco vel quacunque vili materia vel pretiosa, jocando manibus innectat mulierculàrum, ut liberius cum eis fornicetur: ne dum jocari se putat, honoribus matrimonialibus se adstringat. Quò spectat, quod scribit Brolius Antiqq. Paris. l. 1. eos qui in Foro Ecclesiast. ob illicitam ante initam copulam, Officialis judiciô matrimonium inire coguntur, in ædem S. Marinæ deduci ibique à Curione, annulô junceô seu ex palea confectô, desponsari: apud Car. du Fresne Glossar.

ANNULI in Naribus, Hebr. Nesem, Genes. c. 24. v. 22. ornamenta narium sunt, quibus fœmineus imprimis sexus olim hodieque usus legitur, in Oriente. Hieronym. in Ezech. c. 16. dicit esse, Ornamenta mulierum, & quidem circulos, (h. e. annulos) inter ex fronte pendentes, & naribus imminentes. Augustin. Quæst. in Genesin: Mos, inquit, Maurorum est, ut maures, etiam in naribus, habeant fœminæ, &c. Vide Thom. Bartholinum libello de Annulis Narium, & Petr. de Valle Itiner. Tom. 2. ubi, ex occasione uxoris suæ, Assyriæ gentis, Babylone ductæ, de hoc Orientalium more prolixè & accuratè disserit: His adde Licetum de Annulis antiquorum.

ANNULI Pontificales, vide suprà Annuli Episcoporum.

ANNULI Pronubi, apud Hebræos: arcessuntur nonnullis ab ævo Mosaico, vel saltem Esajæ Prophetæ, nixis auctoritate locorum Exodi c. 15. v. 22. & Esaiæ c. 3. v. 21. sed in cultu seu mundo tantùm ibi censeri Annulos manifestum attentius consideranti est. Certè nummulus seu nummuli valor, velut Sponsalitii contractûs sive arra sive pretium, Sponsæ antiquitus dari consuevit; cujus locum postea cùm viderent Hebræi apud alias gentes annulum occupâsse in nuptiis, visum etiam iis est eundem non rarò adhibere & מזל טוב, quô Fortunam precantur bonam, in eo inscribere. Sed adhibere non quâ Annulus est, verùm tantummodò, quâ pretii seu nummuli locum occuparet, docet Seldenus Uxor. Ebraic. l. 2. c. 14. Vide quoque infrà in voce Nuptialis Annulus.

ANNULI Regii, quô Reges Imperatoresque utuntur, ad subsignanda sua diplomata, memorantur Agobardo de insol. Judæorum, Fausto in Vita S. Mauri de Theodeberto Rege Thegâno de Ludovico Pio c. 19. Aliis. Unde formula vulgaris omnibus ferè Regum & Imperatorum diplomatibus adscripta: Et ut inviolabilem obtineat firmitatem, manu propriâ subterfirmavimus & annuli nostri impressione signari jussimus. Erant autem Annuli Regii, tum apud alios, tum apud Francos præsertim, Regum imaginibus & nominibus insigniti, cujusmodi Childerici Regis annulus est, qui in ejus sepulchro juxta Tornacum inventus, in Gazophylacio Galliæ Regis cui ab Imperatore muneri missus est, asservatur. Ectypum ejus exhibuit Joh. Iac. Chiffletius in Anastasi, cujus hæc Inscr. CHILDERICI REGIS. Præterea alter Ludovici Pii, apud Petrum Fr. Chiffletium in Histor. Tornutiensi p. 195. cujus hæc epigraphe: XPE. PROTEGE HLUDOVICUM. IMPERATOREM, apud Car. du Fresne Glossar. qui penès Referendarium, Annuli Regii curam fuisse addit.

ANNULI Sigillarini, vide infrà, ut & Annuli Chirographi, Cyrographi, ubi de Obsignatoribus ac Signandi ritu.

ANNULI Signatorii, Laconum inventum, qui non contenti clavibus & claustris, in conclavibus, thalamis, cellis, & cæteris interioribus domuum membris muniendis, signacula etiam adhibebant. Et primò quidem hac fini ligna [illegible], h. e. vermi erosa usurpabant, eorumque figuram signaculis, foribus appensis, impu-

imprimebant. Postea *Annulos* excogitârunt, qui eundem usum præstarent, & à fraudibus servorum & suppilatione res alienas vindicarent. Quod tamen quàm nihil Lacedæm. Philosophum juverit, docemus infrà ex Laertio in *Lagenæ*. Hos *Annulos signatorios*, malè confundit Lipsius *Electal. l. 2.* cum *Annulis adjunctâ clave, habentibus*, quorum duos inferuit d. l. in Batavia eruros. Sed nullam in illis imperitum sigillum ad signandum aptum: merèque Claves sunt cum annulo, ut digito teneri possint, uti pluribus docet Salmas. *ad Solin. p. 931.* Imprimis *Annulo* obsignabant Veteres, quæ seras & claustra non patiebantur, ut amariola, lagenas vini & cœtera ejusmodi χύτραν, Martial. *l. 9. Epig. 89*

Nunc signat meus annulus lagenam.

Sed hæc de re infrà pluribus disserendi erit occasio.

ANNULO misso, accersiri olim homines solitos, legimus in *L. Bajwar. tit. 2. §. 14. Si quis ...... sive annulum, vel signum, quale usus fuerit Dux transmiserit, aut annulum aut sigillum, si negligenter venire*, &c. Vide Theophylactum Simocattam *l. 8. c. 11.* laudatum præfato *Glossaru* Autori.

ad ANNULUM decursio, vide infrà *Decursio*.

ANNULUS Piscatoris dicitur, quô Romanus Pontifex in cera rubea Brevia signat, ita vocatus ab imagine S. Petri Apostoli piscantis impressa: estque unum ex tribus Papæ sigillis, quorum alterum *Bullam* dicunt, quô in Cancellaria Apostolica, ut vocant, plumbeæ Bullæ signantur, habens ex una parte ambarum Apostolorum capita, cruce divisa, ex altera vero Pontificis viventis nomen: Tertium *Signum*, in quod aliqua S. Scripturæ sententia includitur. Dominic. Macer *Hierolex.* De ejusdem usu sic Gerh. von Mastricht: *Appenditur, ait, bullæ plumbea in majoribus expeditionibus, Breve, Apostolicum, quod est diploma vel rescriptum Papæ aut Pœnitentiarii ... cujusvis argumenti, ... in papyro, non habet eam, sed in cera rubra ... annulo Piscatoris. Histor. Jur. Ecclef. §. 402.* ex Gregor. Tholosan *Syntagm. Jur. Univers. l. 15. c. 5. num. 24. & seqq.*

ANNUM felicem votis communibus aperiri, dixêre Arcadius atque Honorius Imperatores *l. un. C. de oblat. votor.* more jam ab ipsis priscis Romanis petito, cujus meminit Lucianus *Tom. 3. p. 652. Atque hoc erat quidem Anni initium, unâ vero tertia ... a Novilunio magno, quando ... juxta Veterem consuetudinem & ipsi preces quasdam pro toto anno faciunt & sacrificia peragunt proco. ... ipsis Rex Numa sacrificandi ritus hos constituit.* Unde Gajus *l. 233. §. 1. de V. S. Post Kal. Januar. die tertiô pro salute Principis vota suscipiuntur*: quod jam Julii Cæsaris tempore cœpisse, discimus ex Dione *l. 44.* ubi constitutum esse refert, εὐχὰς ὑπὲρ αὐτοῦ δημοσίᾳ καθ' ἔτος ἰέναι, *Ut quotannis pro ipsius salute publica supplicaretur.* Quem honorem etiam Augusto, post Actiacam pugnam, habitum idem memorat. *l. 59.* atque id postea solemnem in morem abiisse alibi indicat, &c. Vide Tob. Pfannerum *System. Theol. Gentil. purior. c. 16. §. 19.* Sed de *Anni* ante Christum ratione, ritibusque Gentium in auspiciis ejus adhiberi solitis, aliàs: afferam paucis, ex Car. du Fresne, quàm diversa etiam post Christum natum apud omnes ferè Gentes ejus ratio fuerit; ut in perlegendis Scriptoribus, quorum quisque suam annos numerandi & eorum initia ducendi methodum servant, eò expeditius Studiosa Juventus progredi queat. Digeram autem Gentes celebriores illas, quarum res gestæ scribi meruerunt, literarum ordine cui maximè assuevimus omnes. Plura qui volet, adeat ipsum Auctorem, cui placuit primò tabellam à Christo nato ad annum usque 660. *Glossario* suo inserere, Epochas, Christi vulgarem Dionysianam, Periodi Julianæ, Græcorum, Seleucidarum, Æræ Hispanicæ, Cyclos præterea Solis & Lunæ Julianos, Indictiones, Literas Dominicales & Paschales dies, continentem: Cui subjunxit aliam, comprehendentem præterea Charaptorum, Arabum, Persarum, ac Chowaresmiorum Epochas, ex traditione Ulug Beigi, & ad Periodum Julianam & Epocham Christi vulgarem Dionysianam in annis expansis, à Johanne Gravio redactam; è quibus quidem tabulis & laterculis, Lectori statim primò intuitu percipere licebit, ad quem Christi annum ejusmodi minùs protritæ Epochæ referendæ sint.

Annum auspicandi ratio apud varias Gentes varia.

Ægyptii Christiani Ecclesiæ Alexandrinæ, anni sui, quem *annum Martyrum* seu *Epocham Diocletianam* vocant, desumunt à persecutione Diocletiani, quam in A. C. 301. vel 302. vulgo componunt Chronologi. Eâdem Epochâ Abyssini quoque utuntur. Vide præter alios, Job Bœrum *Dissert. de initio persecut. & ...... Consul.*: & Henschenium in *Exeg. prælimin. ad Tom. III. Martii. c. 2. num. 11.*

Angli, tempore Guilelmi Nothi & antea, menses suos juxta Lunæ cursum computantes, annorum initium ab 8. Kal. Januar. die, quâ *Natale Domini* celebratur. Post Guilelmi verò tempora, vix ulla in Anglicis diplomatibus annorum nota reperitur, cùm Regni regum annos, cœtera nullos ferè præferant. Vide infrà à *Nativitate Christi*.

Antiocheni seu Syro Macedones, post Julianam *Anni* formam editam, Solares adsciverunt, atque *ab Hyperberetæo* sive Octobri Juliano duxerunt exordium. *Petav.* Iidem præterea peculiari ratione annos putantes, à mense Octobri duxêre ejus initium & ab A. M. 3935. & Periodi Jul. 4665. quâ quidem ærâ, quam χρονικήν τῶν Ἀντιοχέων vocat, utitur præ cæteris Evagrius: vide eundem Petavium *de Doctr. Temp. l. 10. c. 62.*

Arabum Lunares anni, *ab Hegira* Muhammedis deducuntur, primusque eorum mensis *Moharram*, juxta medium motum Lunæ incipit: & quidem in A. C. 622. incidit eorum annus primus, à Julio incipiens.

Charaptorum Cycli anni computantur è tribus Cyclis sexagenis: inciditque eorum annus 79 in A. C. prædictam.

Chowaresmii quos attinet, anni Epochæ Gelalææ Solaris ab æquinoctio verno sive à meridi. prox. seq. ingressum Solis in arietem, in horizonte Chowaresmiorum, initium capiunt: inciditque primus A. C. 1079.

Cyprii, annum à *Nativitate Domini*, putârunt. *Charta*, *Anno à Nativitate* 1378. *Indict. 1. septimo Martii ...... Regis Cypri.*

Franci, supputationem annorum *à Christo nato* ante A. C. 750. vix videntur usurpâsse: deinceps verò illa invaluit sub Pipino Rege & Carolo M. Auspicabantur autem olim annum à *Kal. Martii*. Ut quidem ostendit Henschenius *de Regib. Dagobertinis c. 1. n. 3.* Gregorium Turonensem & Fredegarium annos à *Natali Domini* ipsos inchoâsse, aut saltem more Romanô à Kalendis Januar. necdum, inquit, receptâ consuetudine, quæ deinde paulatim per omnes Francorum ditiones propagata est, à *Paschate ad Pascha* annos computandi. Iidem tamen, aliique è veter. Scriptoribus, annos à *Passione Domini* interdum numerâsse videntur. Sed & annos à *Transitu* seu morte S. *Martini* non semel computat Gregor. Turonensis quem mortuum esse A. C. 400. asserit Petr. Franc. Chifflerius *Dissertat. de S. Martini temporum ratione.* Sub altera, Regum Francicor. *stirpe*, annos à *Christi nativitate* ordiuntur Scriptores omnes, qui II. & III. ...... convenient autem ...... At sub *tertia*, à *Dominica Incarnatione*, h. e. à 25. Martii: neque tamen obstitit, quin Kalendæ Januar. primus anni dies semper habitus sit. Labentibus postea seculis obtinuit, ut non à 25. Martii, sed à Paschate annum numerari inceperint quod inde manâsse existimat Car. du Fresne, quòd antiquitus consuetudo esset, ut tabella Cereo Paschali appenderetur, in qua annus currens describeretur, indeque ejus initium Franci imprimis putarent. Donec tandem edictô Caroli IX. A. C. 1564. cautum est, ut in Galliis, in publicis privatisque tabulis ab Kl. Januar. annorum exordium repeteretur.

apud Germanos, perinde *Nativitas Christi* annum aperuit: Vide ibi. Quod tamen non semper obtinuisse, patet ex Chartis Henrici Imperatoris apud Chifflerium in *Beatrice Cabilon.* cum hac temporis nota: *Datum - - 5. Kal. Januar. Indict. 13. anno Dom. Incarnat.* 1224. quippe annô 1224. sumtô initiô à Kal. Jan. currebat Indict. 12.

Græci æras præcipuas habuêre tres: *Antiochenam*, quæ à Mundo Condito ad Christi conceptionem aut natalem annos numerat 5493. *Æthiopicam*, quæ 5501. & *Alexandrinam*, Scriptoribus Byzantinis familiarem, quæ 5509. Iidem annos Mundi, ut & Indictiones, auspicantur à Kal. Sept. Vide Petavium in *Auctario l. 8. c. 2.*

Hispani, vide suprà in *Æra*.

Islandi, annum à *festo Natalitiorum Dom.* ordiuntur, veterum more apud Olaum Wormium *Fastor. Danic. l. 1. c. 12.* at apud Suenonem in *LL. Castrensi. c. 7.* à die *Circumcisionis*.

Itali, annos à *Nativitate* auspicabantur, ut observat Covarruvias *Tom. II. Resol. variar. l. 1. c. 12. §. 1.*

Judæi, annis Seleucidis (quos *annos contractuum* vocant) & quidem Lunaribus, ut plurimum usi sunt, postquam sub dominatu Græcorum esse cœperunt, Initium eorum à Seleuci Regis exordio sumitur, ante Christum Natum 312.

Mahumedani, vide *Hegira*.

Persæ, annos suos dierum 365. ab ...... Yezdejerd, ordiuntur: inciditque eorum primus in A. C. 632. à mense *Fervardin*, Junio respondente, incipiens.

Pisani, initium Anni Incarnationis assumunt novem mensibus ante Nativitatem, sicut Florentini tribus mensibus post Nativitatem numerum annorum Incarn. incipiunt; qui usus in Curia quoque Romana servatur.

Syromacedones, vide suprà *Antiochen*.

Trevirenses, à 25. Martii ordiuntur, &c. Vide quoque infrà in voce *Annus*.

ANNUNTIATA, vulgò ANNONCIADA, nomen aliquot Societatum & Ordinum. Primus Ordo, propriè *Servitarum* dictus, vel *servorum Virginis* A. C. 1232. à 7. mercatoribus Florentinis, institutus est. Secundus, à Johanna filia Ludovici XI. & uxore Ludovici XII. A. C. 1498. Tertius, dictus etiam *Cœlestium*, à Maria Victoria Fornaria, vidua Genuensi, originem accepit. Obiit autem illa A. C. 1617. Alius, à Cardinali de Turrecremata, Romæ fundatus, ad elocandas pauperes virgines. A. C. 1468. Ultimus auctorem habuit Amedeum, vide Comitem Sabaud. A. C. 1355. & equestris est.

ANNUNTIATIO Deiparæ, festum Ecclesiæ Romanæ Græcis Χαιρετισμὸς dictum, à χαίρω, i. e. *saluto*, propter salutationem Angelicam B. Virgini factam, vide infrà in voce *Christianismus*. Item, Εὐαγγελισμὸς, vide in *Evangelismus*. Incidit in 25. Martii, à quo Trevirenses anni initia capessere modò diximus. Armeni verò 5. mensis Januarii illud celebrant, tempus anticipantes, quòd in Quadragesima festum celebrare religioni ducunt: Græci tamen, reliqua quidem excludentes, hoc nihilominus, ut & Festum XL. Martyrum, intra Quadragesimale tempus, celebrant. Ambrosiani similiter in Quadragesima diem nullum festum habent: & Toletanum olim Concilium ordinavit: ut Festum *Annuntiationis B. Virginis* celebretur ad diem 18. Decemb. cujus rei adhuc indicia quædam supersunt, cum in feria quarta IV. temporum Decembris Missa tota ad mysterium Incarnationis directa, in eadem Communione, legatur. Ambrosianum *Breviarium* Festum hoc in Dominica ultima Adventus notat. Vide Dominic. Macrum *Hierolex.* passim, imprimis in voce *Festum*. Primum verò Christo dicatum fuit Festum *Annuntiationis*, ejusque mentio, quàm reliquorum, antiquior est. Certè quæ sub nomine Athanasii circumfertur Oratio, illo die habita, hoc Festum unum esse dicit ex Dominicis Festis, atque adeo primarium & prorsus venerandum. Et in *Sermonibus*, qui apud Augustinum habentur, de eadem Festivitate *Annuntiatio Dominica* appella-

tur. Unde Johannes Hartus, in *Colloquio* cum Rainoldo, contendit, *Annunciationis & Purificationis Festa, nequaquam propria ac peculiaria fuisse B. Mariæ, sed alterum conceptionis Christi esse, alterum, quo in Templo sistebatur*, c. 8. p. 178. Inde que, quia nunc in Ecclesia Anglicana utraque Festivitas adhuc celebratur, [illegible] *B. Virginem ibi ornari.* Postea vero, ut plura alia, in B. Virginem [illegible] Festum transtulit, &c. *Rivet.* Sed & *Annunciatio* [illegible] Hebræorum fuit titus, in Paschatis festo adhibitus, ad quem Apostolus respicere videtur 1 Cor. c. 11. v. 26. linguâ sacrâ הגדה *Haggada* dictus, de quo vide infra, voce *Pascha*, it. *Paschalis Agnus*.

ANNUS, quasi *Annulus*, namque

—— *in se convertitur annus*:

ab Ægyptiis Dracone ore caudam retinentis hieroglyphicè fuit repræsentatus, Sacer Jovi, sicut Junoni menses, Plut. *Problem. Rom.* c. 77. Habebat is initio unius tantum mensis spatium, quem quia ad Lunæ cursum metiebantur, appellârunt Lunarem. Alii bimestris spatio eum terminabant, inter quos & Ægyptii: qui etiam in tres, alii [illegible] in quatuor illum secabant, Plut. *in Numa.* Sex mensium spatio annum claudebant Cares & Acarnanes: atque hi quidem pro summo Deo Lunam venerabantur, ideo ad ejusdem cursum annos suos circumscribebant. Alii vero ad Solis motum anni cursus metiti sunt, Persæ, Græci, Latini, licèt aliquò discrepantes, Romulus diebus 304. mensibus decem, annum comprehendit;

Seu quia tot digiti, per quos numerare solemus,
Seu quia bis quino fœmina mense parit,
Seu quod ad usque decem numero crescente venitur,
Principium spatiis sumitur inde novis.

Ovid. *Fast.* l. 3. v. 121. Numa deinde duos menses addidit, eumque diebus 354 circumscripsit: quod quidam Tarquinio Prisco tribuunt: Sed [illegible] & curâ Julii Cæsaris cum Fasti imperitius [illegible] excrescerent, *Annus Julianus* surrexit, mensium itidem 12. sed dierum 365. Hic *magnus* quoque, ad discrimen annorum Lunarium [illegible] & *vertens* dictus est, quod in orbem continuò volveretur. De *Anno Attico*, vide Petitum *Miscell.* l. 8. Petavium *de Doctr. Temp.* l. 1. Franciscum Rossæum *Archæol. Attica* l. 2. c. 10. &c. De *Anno Eudoxi*, qui ex nostris, seu Solaribus annis, octo continebat, vide Strabonem *Geogr.* l. 17. De *Anno Hippocratis*, qui dierum 360. fuisse dicitur, Marsil. Cagnatum *Observat.* l. 4. c. 14. De *Metonico*, in voce *Meton*: Per *Novum Annum* apud Scriptores Romanos quidam novum principium Magistratus initi: alii [illegible] Veris initium intelligi volunt: de *Anno Platonico*, aliisque huc pertinentibus, præter Auctores [illegible] laudatos, vide Thom. Dempst[illegible] *Antiq. Rom.* c. 4. l. 4. Addam saltem, Hebræos ante exitum [illegible] Ægyptiorum morem sequutos, incepisse annum à [illegible], qui partim Septembri, partim Octobri nostro respondet: post exitum, à mense *Nisan*, qui partim Martium, partim Aprilem nostrum refert: (aliam eorum numerandi rationem vide infra ubi *de Decimis*) Romanos à Martio: Græcos ab Hecatombæone seu Julio nostro: Anglos à 25. die Martii, quod & in Hispania receptum: Venetos à die 1. Martii: Portugallos, & nonnullos Africæ incolas à 29. Augusti, Auctor Anonymus *Hist. Orbis Terr. Geogr. & Civ.* c. 4. §. 25. Plura hanc in rem vide [illegible].

ANNUS, & Dies, in *Chartis* apponi solebant, ut vim haberent. *Lex Alamann.* tit. 43. *Scriptura non valeat, nisi in qua Annus & Dies evidenter ostenditur.* Adde *L. Baiwar.* tit. 15. § 13. *LL. Burgorum Scotiæ* c. 9. Capit. Caroli M. l. 6. c. 147. & l. 4. c. 1. *ff. de Pignor. & hypoth.* In L. Frederici I. Imperatoris apud Ursperg. A. C. 1187. significat annum completum, Gall. *An & jour*, &c. *Annus* vero & *vastum*, seu, *Annus, dies & vastum*, pars dicta est prærogativæ regiæ, quâ proficua terrarum & tenementorum ad eos spectantium, qui feloniæ aut minoris proditionis condemnati erant, contra Dominum Feudi, ad *Annum* & *Diem* vindicabat & præterea vastationem tam terrarum, quam tenementorum hujusmodi, nisi Dominus Feudi eadem competenti pretiô redemisset. Ita ex [illegible]wello, Rastallo, Wilhelmo Thorn. *Monastico Angl. Tom.* I. & *Fleta* l. 1. c. 28. Car. du Fresne *Glossar.*

ANNUS Decimarum, vide infra *Decimæ*.

ANNUS Magnus, apud Solinum c. 33. *Cum hujus* (phœnicis) *vita, magni anni fiat conversionem, rata fides est inter auctores, licèt plurimi eorum Magnum Annum non quadraginta & quingentis, sed duodecim millibus & nongentis quinquaginta quatuor annis constare dicant*: Periodus est annorum 540. quam Manilius Senator apud Plinium, l. 10. c. 2. cujus exscriptor Solinus est, Phœnicis vitæ tribuit. Sed alii, mille quadringentis sexaginta uno annis, *Anni* hujus *Magni* conversionem, secundùm Ægyptios, peragi putabant; & tandem annos [illegible] phœnicem, inde [illegible], qui 1000. annos ei tribuunt rotundo numero. Et hic certè numerus fuit *Anni Magni Canicularis* in hac gente: [illegible] ortus, à quo annum suum auspicabantur, ad idem principium revolvebatur. Ut enim Ægyptiorum annus, quem [illegible] & [illegible] & [illegible] vocabant, trecentis sexaginta quinque diebus & die quadrante constabat, ita *Magnus* [illegible] tot annis constabat, quot ille diebus, scil. 365 & anni quadrante, seu [illegible] mensibus. *Maximus* vero ex annis 4 magnis constabat, qui periodi annorum 1461. [illegible] Plato [illegible] & tempestatum fieri vulgò tum Ægyptii, tum Græci omnes, existimabant. Vide hanc in rem Salmas. ad Solin. p. 551. & seqq. nec non infra, voce *Olympias*.

ANOB, [illegible], filius Cos, 1 Chron. c. 4. v. 8.

ANOBRET, Nympha Phœnicia, [illegible], quæ nomine Phœnicio [illegible], ex eo suscepit filium *Jeud*, h. e. unigenitum, [illegible] ad aram à se exstructam immolavit, Philo Byblius Sanchoniathonis interpres, [illegible] Phœnicum l. 1. apud Eusebium *Præp. Evang.* l. 4. c. 16. A quo tempore Phœnices in magnis periculis, clarissimorum aliquem, ad id suffragiis publicis delectum, sacrificare Saturno consuevisse, Porphyrius habet *de Abstin.* l. 2. §. 56. Vide [illegible].

ANOCHUS, luctator quidam. Pausan. l. 7.

ANOEGATÆ, [illegible] urbs. *Ptol.*

ANOEXIUM, Græcè [illegible], Baltanium dicitur, id quod alias *Dedicatio*; Item *Encænia*, vide ibi.

ANOLUS, Lydiæ urbs, teste *Stephano.*

ANOMIANI, Hæretici, quasi *absque Lege*, Macer in *Hierolex.* Vide *Antinom.*

ANOMOEI, Græcè Ἀνόμοιοι, appellabantur olim Ariani, quod Verbum Divinum [illegible] Patri, h. e. *dissimile*, [illegible], appellarent: cum Semi-Ariani, quamvis consubstantialitatem negarent, consimilitudinem tamen admitterent. Vide Sozom. l. 4. c. 13. & 28. ac l. 6. c. 26. laudatum Macro in *Hierolex.*

ANONIUM, Lepontiorum urbs in Latio. *Ἀνώνιον Ptolemæo*; in Vaticano tamen *Ἀναύνιον* legitur.

ANONIUM, vulgò *Anone*, incolis, *La Roque de Non* Galliis oppid. agri Alexandrini, in Ducatu Mediolanensi, deformatum hoc bellô & quasi Monferrato infectum. Ad Tanarum fluv. 10. milliar. ab Alexandria in Occasum.

ANONUS, fons quidam, de quo Pausanias l. 5.

ANOPÆA, Græcis, quæ עזניה *Azania* Hebræis, nomen Aquilæ, ab ira factum. Meminit ejus Homer. *Od.* α. v. 320. de Minerva loquens, quam avi huic comparat:

Ὄρνις δ' ὡς ἀνόπαια διέπτατο.
Avis ut anopæa, avolavit:

ob celeritatem hujus avis, quam *inter rapaces velocissimam* esse, ajunt Arabes. Forte ex Falconum genere, qui [illegible]. Barbaris *montanarius*, [illegible]: nulla enim avis instam prætior. Ita autem is inter alia; *Et hoc falconum genus ferum* —— [illegible] —— [illegible], *præterquam in* [illegible], *& aucupii tempore, & cùm pastus* [illegible] —— [illegible], *præ cæteris indignatur, ita ut per iracundiam aliquando revocantem* [illegible], *& caput aut faciem falconarii, vel, cui is injicit, capere valeant.* Et inferius, *Si per iram immoderatè incaluerit, præcipitat se in mortem.* Item, *Cum è rupe versus prædam se-quitur, & si forte advolant ex adverso* [illegible], *nec falconem* [illegible] *possit,* —— [illegible] *tandem contendit &* [illegible], *caput aquilæ leviter separet ac* [illegible]. Et paulò post, *nimis gaudet feritate sua* —— *adeoque interdum* [illegible] *sua* [illegible], *ut, occidendis avibus occupatus, cibi obliviscatur*, &c. apud [illegible]. Sed an in Oriente jam olim nota fuerit hæc avis, meritò dubitatur. Alias interpretationes vocis *Anapha*, vide apud Bochart. *Hieroz. Part. poster.* l. 2. c. 30.

ANOPÆA, mons, & via dicta prope Asopum fluv. in regione Meliensi. Herodoto Ἀνόπαια, quem vide l. 7. c. 216.

ANOPOLIS, urbs Cretæ. Vide *Aradea.*

ANOSSIA, vulgò *Anossi & Carcanossi*, provinc. Africæ, in Insula Madagascar, versus oram meridionalem. Ubi coloniæ Francorum aliquot. Incolis *Androbeizaha*, inter Ampatres populos ad Orientem, & Ambolam vallem, ad merid. *Flacourt.*

ANOTHIA, una ex insulis Sillinis, in Oceano, 25. circiter leucis, a Cornubia, Angliæ provinc. in occasum sub Anglis.

ANOTIA, vulgò *Anout*, Insul. parva maris Baltici in Dania, inter Jutiam Septentrionalem & Hallandiam, provinc. Sueciæ; inter Syrtes posita.

ANOYPHES, Rex Thebaidis in Ægypto X. dictus [illegible], *filius communis*, post Marem præfuit. Regnavit annos 20. dum [illegible] Thinitis, Memphitis vero Suphis imperaret. Eum excepit Sirius. Vide [illegible].

ANSA, oppid. Galliæ, in Lugdunensi provinc. prope Ararim fluv. 40. leuc. à Lugduno, in Septentrionem Matisconem versus, ubi aliàs Concilia celebrata. Primum quidem A. C. 1025. Vide tom. 9. Conc. Deinde A. C. 1100. 1107. 1275. &c. Bellô castellum vallatum, [illegible] magni nominis est.

ANSÆ poculorum. Pocula quædam ansulis olim carebant, alia *ansas* habebant, nonnulla unâ tantùm parte erant aurita. Julius Pollux *Onom.* l. 6. c. 18. *Phialam verò ancipitem, inquit, & aureum poculum* [illegible] *utrinque ansatum Homerus à forma appellat, sed unicam ansam habens vocabatur Cotyliscus.* Philemon apud Athen. l. 11. poculum unâ parte tantùm ansatum, *Cissybium* vocavit. Macrob. *Saturn.* l. 5. c. 21. Carchesium *ansatum* mediocriter fuisse refert, &c. *Ambarum* harum usus, ut qui propinaret, aut porrigeret, unam earum manu teneret, alteram vero is, cui poculum tradebatur, arriperet. Ovid. *Ep.* 16. v. 251.

Dum [illegible] (nam pocula forte tenebam)
Tersit [illegible] ansa mero.

Inde vasa hæc calices [illegible] dicuntur Plinio l. 16. c. 26. quasi *pinnatos* aut *alatos* dicas, quòd ansæ utrinque protentæ alarum speciem referrent; &c. Vide Dempster. *Antiqq. Rom.* l. 5. *Paralipom.* ad c. 30. & infrà, ubi de *Poculis*. De *clypeatam* vero *ansis* aliquid infrà voce *Crista*.

ANSANCTUS, vide *Amsanctus.*

ANSBERTUS Ambrosius, vide *Ambrosius.*

ANSEGISUS, Abbas, capitularium Regum Caroli M. & Ludovici, filii ejus, collector. Item Archiepiscopus quidam in Gallia sub Carolo Calvo, Spondan. *in Epitom.* A. C. 775. n. 6. *Trithem.* [illegible]. Abbas fuit Lobiensis seu Lobiensis (quod est Benedictinorum illustre Cœnobium, ad Sabim [illegible] dicæcesi Cameracensi, sed sub ditione Leodiensi) postea Archiepiscopus Senonensis: cujus ætatis suo tempore fuerit auctoritas, ex Odorano Monachi Senon. *Chronico* [illegible] est; *Anno* [illegible]. *Circa* 882. *obiit Ansegisus* [illegible] *Archiepiscopus, totius Galliæ & Germaniæ* [illegible] *Carolum Calvum* [illegible] *Regem & promovit* [illegible] *Gallia* [illegible], *&* [illegible] *tione secundus Papa appellari meruit, in Synodo habita in loco* —— Pontigone.

tiquus ... ann. 876. Judices ... & Monales ab urbe Senonica expulit, &c. Vide ibidem Epitaphium ejus octosticho comprehensum. Hic itaque II. Ecclesiasticas Caroli M. ut & Ludovici Pii ejus filii & Lotharii nepotis collegit, & in duos, uti seculares II. itidem in duos libros retulit, publicavitque A. C. 827. Imperii Ludovici anno 13. Indict. 5. ut ipse testatur in *Prefatione* [illegible], quam Capitulis praemisit, ubi totius operis rationem & modum digestionis exponit. Praemittitur libro primo ipsius Caroli M. praefatio, lectu dignissima, continet que is Capitula 168. Secundum incipit ipse Collector alia, sed brevi praefatione, quâ monet, se in eum conjecisse Capitula Ecclesiastica, Ludovici Pii & Lotharii Imperatoris, complectitur autem eo Capitula 47. quorum primum est Imperatoris praefatio. Tertium itidem novâ praefatione, ut & quartum, orditur *Ansegisus*, monens se tertio *illa ad mundanam augmentum Legis pertinentia, quae Domnus Karolus Imperator edidit*, & quartò ejusdem argumenti, *quae ... Domnus Ludovicus Aug. & Lotharius* [illegible], *capitula adunasse libello*: continet vero tertius Capitula 89. quartus vero 75. Sequuntur tres appendiculae, &c. His postea 4. libris ab *Ansegiso* non satis diligenter, aut potius non satis plene collectis, Benedictus Levita libros tres, quintum nempe, sextum & septimum, adjecit, in quos non tantum praedictorum Imperatorum Capitula, sed & alia insuper conjecit, ut infrà videbimus. Vide Gerh. von Mastricht *Historia Jur. Eccles. num.* 193. & *seqq.*

ANSELMUS, Mantuâ oriundus, Episcopus Lucensis à Gregorio VII. factus, hujus causam contra Henricum Imperatorem acriter tuitus est: Scripsit varia, obiitque A. C. 1086. Vitam ejus Anonymus quidam, qui ejus Poenitentiarius fuerat, & quidem ipsius verbis, scripsit ubi inter alia, *Apologeticum ... ex* [illegible] *Patrum* [illegible] *complevit ... multos* [illegible] *monebat consessit. In Lamentationes Jeremiae dulcissimam* [illegible] *Expositionem, Psalterium quoque rogatu benedictionis Dei Matildis exposuit lucubriter*, &c. E quibus Apologiam illam scripsit contra Guibertum Antipapam, ut *Baronius* vocat, qui ab Imperatore & Synodis abdicato Gregorio suffectus erat. Extat illa in Henr. Canisii [illegible] *Tom. VI.* Scripsitque hic Collectio Canonum utramque ferè paginam, in emendatione Gratiani jussu Gregorii facta, & apud Anton. Augustinum, *de Emendat. Gratiani*, qui eam tamen in dubium videtur revocare, *l.* 2. *dial.* 5. *prope fin.* Vide quoque Blondellum *Prolegom. Pseudo - Isidori c.* 18. *p.* 98. Uti autem, [illegible] post Burckardum, ita post eum Ivo Carnotensis, ad colligendos Canones, se accinxit, de quo vide infrà: plura autem hanc in rem, apud praefatum Mastricht *Histor. Juris Eccles. num.* 260. 261. & 262.

ANSELMUS, in Augusta Salassorum urbe in Alpibus sita natus, Benedictinus, ex Abbate Beccensis Monasterii in Normannia Archiepiscopi Cantuariensis Lanfranci discipulus ac successor. Obiit A. C. 1109. aetat. suae 76. secundùm Pareum, Londini, & in Ecclesia Cantuariensi ad caput Lanfranci jacet. Ejus opera in fol. prodierunt saepius, editiones celebriores sunt Colon. Agr. 1612. & Lugdunensis 1630. Vide quoque in voce *Anselmus*. Ejus aequalis aut paulo junior [illegible] *Anselmus* Laudunensis, cognomine *Scholasticus* Gallus: cujus extat *Glossa Interlinearis* & *Marginalis* inter Biblia. *Ingenii acutus, eloquii* [illegible] & *Laconicae cujusdam brevitatis imitator*, Sixto Senensi. Vide & *Anshelmus*.

ANSER, Poeta Romanus, quem Ovid. *procacem vocat*, *l.* 2. *Trist.* v. 435.

Cinna quoque his comes est, Cinnaque procacior Anser.

Propert. *l.* 2. *Eleg. ult.* v. 90. ubi de Virgilio:

Nec minor his animis, aut si minor, ore canorus
Anseris indocto carmine cessit olor.

Scaliger legit, *nec se minor*, & sic exponit. Nec Virgilius propterea aliquid indignum majestate illâ sui carminis, aut semet ipso fecit, qùm lacessitus ab aemulo Ansere non respondit. Reprehenderat enim ille haec Virgiliana *Ecl.* 1. v. 1.

--- Sub tegmine fagi,
Tityre si toga calda tibi est, quo tegmine fagi?

Itèm, *Cujum pecus*.

Dic mihi Damoeta, cujum pecus, anne Latinum,
Non, verùm Aegonis, nostri sic rure loquuntur. Item,
Grandia saepe quibus mandavimus hordea sulcis.
Hordea qui dixit, superest ut tritica dicat. Item,
Nudus ara, sere nudus, habebis [illegible]. Item,
Nudus ara, sere nudus, habebis frigora, febrem.

Lusit itaque Propertius in nomine *Anseris*, ut Virg. ipse *Eclog.* 9. v. 35.

Nam neque adhuc Varo videor, nec dicere Cinnâ
Digna, sed argutos inter strepere anser olores.

Cicero Phil. 13. *Anseres Falerno depelluntur*. i. e. inquit *Servius*, Anser Poëta, cui agrum Falernum donaverat Marc. Anton. *Nic. Heinsius.*

ANSER, avis durae carnis succique mali; olim tamen altiles in pretio fuêre: quales ideirco Agesilao Lacedaemonio, quum in Aegyptum venisset, una cum vitulis donò misêre Aegyptii, ut ex Theopompo refert Athen. *l.* 9. Fuêre & *Anseres* farciles. Nempe, ut porcellos vanis implebant animalibus, ac cupediis: ita & *Anseres* telitis variis farciebant, Ἀνσέρας hinc dictos, eò quòd equum Trojanum δούρειον Poëtae vocabant. Diphilus apud Athen. *loc. cit.*

Ἀδύνατον [illegible] τῷ [illegible].
Fartum [illegible] *adunco Anserem.*

Praecipuè autem in deliciis fuit jecur *anseris*, cujus alimenta lacte subsident imbuta. Plin. *l.* 10. *c.* 22. *Farcitibus in magnam amplitudinem crescit: exemptum quoque lacte mulso augetur*: Etiam jecoris causa potissimum fieri alebant *Anseres*, unde [illegible] dixere. Horat. *l.* 2. *Sat.* 8. v. 88.

Pinguibus & ficis pastum jecur anseris albi, &c.

Quam augendi *jecoris anserum* rationem nonnulli, ut ait Plin. *loc. cit.* tribuerunt Scipioni Metello, Viro Consulari, alii M. Sejo, Equiti: qui ambo vixêre, aetate Varronis, qui eorum junctim meminit de *Re Rust.* l. 3. c. 10. Messalinum vero Cottam primum docuisse torrere *palmas anserinorum* pedum & cum gallinaceorum cristis condire, idem Plin. docet *ubi supra*. Britannis autem in deliciis erant, quos Caesar [illegible] [illegible], *loco*. &c. *Anserem*, diebus festis adhibuit Alex. Severus apud Lamprid. *c.* 37. [illegible] i. e. constituta in sumptum quotidianum, & [illegible] XXX. [illegible] & [illegible], [illegible] & anser [illegible]. Contra Heliogabalus, [illegible] anserum [illegible]. Apud Lamprid. *c.* 21. Caeterum Lacydem, novae Academiae principem, Arcesilai successorem, [illegible] dilectum, memoriae prodidit Athen. *l.* 13. eum non minùs ambitiosè mirum, quàm filium aut fratrem, Philosophus et sepulturae dedit, Aelian. *de Animal. l.* 7. *c.* 41. De [illegible], per quem jurabat Socrates. Romà item *Anserem* strepitu servata, [illegible]. In *Epitaphio* veteri Foeminae cujusdam, cui [illegible] nomen, cum sculpta essent, arcus, canis, lorum, anser & [illegible], cum hac *lege*.

Μὴ [illegible] μέσσυμ, Μέγας [illegible]
[illegible] χάρας [illegible], [illegible]:

Anser, domus custodem denotavit: sicut *canis*, [illegible] amantem; [illegible] &c. Vide plura de hac domestica ave, apud Gerh. Joh. Vossium *de orig.* & *progr. Idol.* *l.* 3. *c.* 84. & infra *Avis*, item *Bernicla*, Columba, [illegible], *Pluma*. Inter Insignia familiarum illustrium, [illegible] coronatus [illegible], [illegible], Budlizziorum ex Comitib. Mansfeldiis tessera est, quâ Lotharius Imperator Gebhardum Comitem Mansfeldium, quem, jam ante Imperium praeliò ad *Welfesholz* captum, dein in Aulâ ita gratum habuerit, donavisse, unà cum parte Priegnitiae & regionis Vindonum, legitur, in *Chron. Querfurt.* quod scutum etiam sub titulo *Gans zu Putlitz*, in Baronem [illegible], refert Sibmacherus *Wapenbuch Part.* 1. Sed ut *Anser* non volet, verùm telluri vivens insistat. Equidem metalli albi, *auro coronatus*, *cum coronae in collo*, *e corona aurea* [illegible], *inferioribus area fasciis rub. & arg. exaratis, emergens*, occurrit in scuto Comitum *de Schalenberg*, Corbaviae Comitum Symbolum, qui cum iis coaluère. Idem *Anser* coronatus, alià coronà in collo superbiens, & tertiae coronae insidens, in clypeo quoque Comitum *de Sintzendorf* visitur, cujus causam vide apud Cl. Spenerum *Artis Herald. Parte* p. 531. ubi de *Familia hac*.

ANSES, Semidei, Gothica vox, quâ Proceres suos haec gens appellavit. Jornandes *de Rebus Goth.* c. 13. *Magnâque potiti per loca victoriâ, jam Proceres suos, quasi, qui fortuna* [illegible], *non puros homines, sed Semideos, i. e.* Anses, [illegible]. Unde hodieque apud Germanos, *grosse Herren und Hansen* istiusmodi primates Viri appellantur, vide Loccenium *Antiquit. Sueogoth. l.* 2. c. 4.

ANSHELMUS, Episcopus Cantuariensis A. C. 1064. Potestate uxores ducendi Presbyteris concessâ a Vilhelmo Conquestore, Londini synodum convocavit, Sacerdotesque uxores ducere prohibuit, etsi multi testarentur, locò conjugii prohibiti, in tota Anglia, illicitas commixtiones grassari. *Polyd. Virg.* Chemnitius *in exam. de celib.* Item, Episcop. Lucensis, eruditus & probus. Scripsit defendit Gregor. 7. contra Gilbertum. Obiit A. C. 1086. Item, Episcop. Lucensis, qui postmodum Papa, vide *Alexander* II. Item, Episcop. Abellinens. scripsit quaedam ascetica. Voss. *Hist. Lat. l.* 2. c. 50. Item, Abbas Gemblacensis continuator Sigeberti, obiit A. C. 1136. Item Remensis, auctor Itinerarii Leonis 9. Sigebert. *in catal.* c. 153. Item, Franciscanus Terrae S. descriptionem edidit. Canisius, *t.* 6. *Ant. Lect.* Vide & *Anselmus*.

ANSIANACTI, populi Africae in Insul. Madagascar, in mediterraneis 30. circiter leucis, ab ora Occidentali versus Insulam S. *Mariae*.

ANSIBARII, Germaniae inferioris populi proximi Frisiis, à Chaucis pulsi, Tacit. *Annal. l.* 13. *c.* 55. Quorum oppidum *Ansestadt* sive *Anssen*. Pagus apud Lochemum, à Zurphanio 2. leuc. à Daventriâ 3. distans. *Cluverio* in illa parte Westphaliae fuère, ubi nunc Mindensis Principatus & Comitatus Diepholtensis & Hojensis.

ANSICANI, populi Africae, in Aethiopia superiori ad Septentrionem regni Congi, & ad Orientem regni Loangi, in mediterraneis.

ANSIDONA, nunc ANSEDONIA, prope mare Tirrhenum, ubi olim Cosae eversae; in ruinis jacet, sub magno Hetruriae Duce.

ANSLÆUS Henricus, vide *Henricus*.

ANSLOGA, Scandinaviae urbs in Norvegia Episcopalis, sub Archiepiscopo Nidrosiensi, vulgò *Anslo*. Aliter, *Opslo*. A Christiano IV. *Christiania* dicta.

ANSPACHIUM, oppid. Germaniae cum castro, in Franconia, Brandeburgici juris. Aliàs *Onoltzbach*, ad fluv. cognominem 6. leucis à Norimberga in occasum, 7. autem à Nordlinga, in Boream.

ANSPRANDUS, Longobardorum in Italia Rex XVI. post Aripertum II. regnavit brevissimè, extinctus eò ipsò, quò successit Ariperto, A. C. 712. successore Luitprandô. Vide & *Asprandus*.

ANT, in nummis Constantini M. & Juliani, *Antiochiae*, ubi moneta cusa, index est. Vide supra ANTE.

ANTA, in nummis Juliani & Eudoxiae, eandem urbem designat: ubi A. annus I. Imperii vel Monetarii nota est. Car. du Fresne *de infer. aevi Numismat.*

ANTA, Amnis Galliae, in Normannia. Falesiam urbem alluit, & 3. leuc. infra in Divam fluv. cadit. Item, oppid. cum portu, in ora maritima Guineae, in Africa. Tribus leucis distat à promontor. trium Capitum, Orientem versus.

AN-

ANTACÆ, Sarmatiæ Asiaticæ populi. Plin. *l. 6. c. 7.*

ANTACHARÆ, urbs Indiæ intra Gangem. *Ptol.*

ANTACITES, amnis in Asiæ latere ad Tyramben oppid. à quo pisces *Antacæi*, salsamentum *Athenæo*, carentesque nobile t Nam & in hodiernum diem in Mæotide lacu præstantissimi quotannis invehuntur. Amnem hunc apud *Ptol.* corrupte legas *Attacum* prò *Antacite.* *Nic. Lloydius.*

ANTÆ, populi trans Istrum. *Procopius.* Congeneres Sclavinis, quos in Romanas Provincias irruentes Justinianus Imperator per Chilbudium Ducem repulit, & missô post aliquot annos Germanô, fratris suæ filiô, ad internecionem ferè delevit, ut inerito ab illis nomen *Antici* adeptus sit, quam vocem Haloander rectè in *tit.* Justiniani, pro *Attico*, restituit. Vide Alciatum *Parerg. l. 5. c. 3.*

ANTÆ, seu **ANTES & ANTERIDES**, nonnullis pro synonymis habentur, sed perperam. *Antæ*, enim sunt [illegible], columnæ quadræ vel pilæ, quæ ad latera ostiorum utrinque ponuntur; nec enim quælibet columna quadrata, *Anta* dicta est, sed ex tantum, quæ in lateribus ostiorum, [illegible]. Atque hæ antepagmentis ligneis operiebantur, ornamenti gratiâ. *Antes*, ordines sunt seu *στίχοι* cujuscunque rei anteriores & qui frontem spectant: unde & dicti: Ut *Antes vinearum* [illegible]. Virg. *l. 2. Georg. v. 417.*

Jam canit extremos effœtus vinitor Antes.

i. e. Lassus & effœtus vinitor, in extremis *Antibus*, qui inprimis adhuc integer, utpote laborare tum incipiens, cum in extremis vineæ ordinibus labore jam fractus sit, ut enim extremi sunt Antes in vineis, ita & primi ac medii. Sic Cato *de re Rust.* apud *Servium*: *Equites quatuor agminibus, pedites duobus Antibus ducas*, i. e. duobus ordinibus. *Anterides* tandem, sunt columnæ vel lapides eminentiores, qui interponuntur ad sustinendam structuram, [illegible], Vitruvio *l. 6. c. 11.* *Erismæ*: seu pilæ lapideæ muris objectæ & obnixæ, ad fulciendam structuram. Vide Salmas. *ad Solin. p. 1216.* & hîc infrà *in Antii*, it. *Parastades.*

ANTÆA, Dea quædam. Eandem cum Rhea fuisse tradit Apollonii interpres ad illud:

> [illegible]
> [illegible] —— ——

Ubi *Scholiast.* [illegible]. [illegible], autem eandem esse cum τῇ τύχῃ tum alii, tum Horat. *l. 1. Carm. Od. 35. v. 1.* ostendit in his,

> — *O Diva gratum quæ Regis Antium*
> *Præsens, vel imo tollere de gradu*
> *Mortale corpus, vel superbos*
> *Vertere funeribus triumphos.*

Ita dicebant Deam illam, quæ Antii colebatur, [illegible], pro quo malè apud *Hesychium* [illegible]. *Nic. Lloydius.*

ANTÆAS, Scytharum Rex, Ismeniam tibicinem bellô captum jussit ad cœnam canere. Omnibus autem admirantibus, & præ voluptate plaudentibus, jurejurandô affirmavit, *Suavius se audivisse equum hinnientem audisse*: Usque adeò aures habebat à Musica abhorrentes. Plut. *in l. de Alexandri fortuna.*

ANTÆOPOLIS, civitas in Ægypto. *Steph.*

ANTÆUS, Gigas Libycus, Neptuni & Terræ fil. magnô ac procerô corpore; qui, quoties membra labore essent defessa, tacta terra recreabatur. Hic Neptuno fanum ex calvariis humanis exstructurus, obvios quosque occidit, tandem ab Hercule, qui eum in altum sublatum suffocavit, superatus est. Lucan. *l. 4. v. 598.*

> *Hoc quoque tam vastas cumulavit munere vires*
> *Terra sui fœtus, quod, cum tetigere parentem,*
> *Jam defecta vigent renovatô robore membra.*

Stat. *Theb. l. 6. v. 893.*

> —— *Herculeis pressum sic fama lacertis,*
> *Terrigenam sudasse Libyn, cum fraude reperta*
> *Raptus in excelsum, nec jam spes ulla cadendi,*
> *Nec licet extremâ matrem contingere plantâ.*

Juvenal. *Sat. 3. v. 88.*

> —— *Cervicibus æquat*
> *Herculis, Antæum procul a tellure tenentis.*

Seneca Tragœdus *in Herc. Octæo Actu 1. v. 24.*

> —— *Nullus Antæus Libys*
> *Animam resumit.*

Tingi, vel Tinginem oppidum in Africa condidisse fertur. Solinus *c. 27.* *Tingi oppidum, Mauritaniæ nunc colonia, cujus primus author Antæus est.* Plin. *l. 5. c. 1.* *Tingi quondam ab Antæo conditum.* Et paulo post, ubi de vicinis oppidis Zili, & Lixo: *Ibi regia Antæi, certamenque cum Hercule, & Hesperidum horti.* Inde Plutarchus *in Sertorio*, ubi de Tingi ab illo capta, [illegible]. Hospitum capita postibus affigere solitum fuisse, innuit Lucanus *l. 2. v. 161.*

> —— —— *Cognoscitur illic*
> *Quicquid ubique latet scelerum. Non Thracia tantum*
> *Vidit Bistonii stabulis pendere tyranni,*
> *Postibus Antæi Libyes. Nec Græcia mœrens*
> *Tot lacerros artus Pisæa flevit in aula.*

Mythologiam Antæi, vide apud Natal. Comit. *l. 7. c. 1.* & Alex. Rossæum *in Mystag. Poetic.* *Nic. Lloydius.*

ANTÆUS, alter Maximinus à militibus cognominatus est, apud Capitolin. *in Maximin. c. 6.*

ANTÆUS, unus è libratis T. Pomponii Attici, quorum meminit. Cicer. *l. 13. ep. 44.*

ANTÆUS, Medicus, Plin. *l. 28. c. 1.* Statuarius, *l. 34. c. 8.*

ANTAGORAS, Cou., vir, cujus meminit Pausan. *l. 1.* Item Rhodius, Poëta non ignobilis, cujus festivissimum fertur responsum. Hic enim gulæ nonnihil impertiendum ratus, congrum intentus coquebat; Admonitus super ea re Antigonus, illique assistens tergo, leniter tetractum interrogavit, Putasne, inquit, ô Antagora, Homerum Agamemnonis & Græcorum rebus carmine celebrandis districtum, quô pactô congri melius saperent, pensitâsse? Cui ille, An opinaris, inquit, ô Rex, Agamemnonem, [illegible], cur tantarum rerum onus incumberet, perscrutaturum, Ecquis in exercitu congrum coqueret? Cæl. Rhodig. *Antiq. Lection. l. 7. c. 8.* *Nic. Lloydius.*

ANTALCIDAS, Lacedæmonius, fil. Leonis, missus in Persiam, cum Patriæ damno, pacem cum Artaxerxe conclusit. Plut. *in Pelopida*, & *Artaxerxe.* Xenoph. *l. 1.* Diodor. Sic. *l. 14.* Pausan. *l. 4.*

ANTANDER, Messeniæ Dux contra incursiones Lacedæmoniorum. Pausan. *l. 4.*

ANTANDROS, nunc *S. Dimitri*, teste *Sophiano*, Phrygiæ urbs ad meridiem posita, quam habitavére Leleges finitimi Cilicibus. *Edonis* prius vocabatur, deinde *Cimmeris*, & *Assos*, & *Apollonia* Virg. *l. 3. Æn. v. 5.*

> —— —— *Classemque sub ipsa*
> *Antandro, & Phrygiæ molimur montibus Idæ.*

Nomen ejus quod attinet, audi Melam. *l. 1. c. 18.* *Duplex causa nominis jactatur. Alii Ascanium Æneæ filium, cum ibi regnaret, captum a Pelasgis, ea se redemisse commemorant: Alii ab iis putant conditam, quos ex Andro insula vis & seditio exegerat. Hi Antandrum, quasi pro Andro, illi quasi pro viro accipi volunt.* Vide de la Cerda, & Servium, *ad prædictum Virgilii locum.* longitud. 54. 30. latitud. 41. 00. *Nic. Lloydius.*

ANTANII, Cariæ gens. *Porphyrogenneta.*

ANTAPODIA, vide *Anaxyrides.*

ANTAPRISTENA, Mysiæ urbs. *Nicephorus.*

ANTARADUS, Syriæ urbs. *Ptol.* Constantiam aliquando nominatam à Constantio Imperatore scribit *Cedrenus.* Hodie *Tortosa* dicitur. Sed in ruinis, & ferè deserta jacet.

ANTARCTICÆ Regionis partes orbis, quæ versus Polum Antarcticum sitæ. Aliis *Terra Australis.* Sed vix ab Europæis lustratæ sunt aliquot partes, versus oram littoralem, suntque Regio Petri Nuitsii, Terra Concordiæ seu Nova Hollandia, Carpentaria, Regio Antonii Diemeni, Nova Zeelandia, & regio Ferdinandi à Quiro. Vide *Terra Australis.*

ANTARCTICUS, polus Australis, Arctico oppositus, qui terræ objectu à nobis cerni non potest. A' nostris *Meridionalis* vulgò dicitur. Virg. *Georg. l. 1. v. 240.*

> *Mundus, ut ad Scythiam, Riphæasque arduus arces*
> *Consurgit, premitur Libyæ devexus in Austros.*
> *Hic vertex nobis semper sublimis: at illum*
> *Sub pedibus, Styx atra videt, manesque profundi.*

Hausit ex Arato, cujus hæc sunt:

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]

Author libelli, *de Mundo*: [illegible]. Dionys. Halicarn. *l. 2.* [illegible]. *Nic. Lloydius.*

ANTARIANI, populi. Plin. *l. 6. c. 17.*

ANTARTA, Græcè [illegible], rebellis & tyrannus vel apostata à verbo [illegible], quod est *contra surgere*, cui contrarium est [illegible]. *Glossæ*, *Desciscunt*, [illegible], qui locus in *Glossis* hodie corruptissimus circumfertur. Aliæ *Glossæ*, [illegible], *rebellio, perduellio*, [illegible], *rebellatio.* Unde [illegible], bellum ab *antarta* excitatum. Optimæ *Glossæ*, *Antarum* [illegible]. Pro *Antarta*, recentiores *Iurarta* dixerunt, hocque nomine appellârunt Tyrannos, seu rebelles Duces, qui solâ eorum, quibus præerant, auctoritate ac consensu Imperium sumebant: cujusmodi inter alios fuére Tyranni illi XXX quorum res Trebellius Pollio succinctè, exposuit. Vox frequens apud Anastasium Bibliothec. in *Vitis* Pontificum &c. Vide Salmas. *Notis ad Trebellium in Gallienis c. 15. & XXX. Tyr. c. 1.* item infrà, in *Inderoti.*

ANTAVARES, populi Africæ, in Insula Madagascaria versus oram & partem Orientalem ad Septentrionem regionis Matatanæ. Fluviô *Manangaré* tractus eorum rigatur.

ANTB. In nummis Honorii & Heraclii, *Antiochiam* designat: ubi B. annus est Imperii Secundus, vel etiam nota Monetarii. Vide Car. du Fresne *Dissert. de infer. ævi Numismatibus.*

ANTE, in nummo Valentiani eandem urbem, E. verò, annus est quintus Imperii ac Monetarii nota. Idem *ibid.*

ANTEcœnam, in cœnarum conviviis lautioribus erant primi ferculorum missus, qui & interdum iterabantur, cùm secunda fercula, ipsumque velut solidum cœnæ, [illegible] dicerentur, Turnebus *Advers. l. 17. c. 10.* Casaubono, *Antecena* sive, *Antecœnia* dicebantur, qui Martiali *l. 11. Epigr. 32.* [illegible], Græcis [illegible], vide eum *ad Lamprid. in Heliogab. c. 19.* ut & *ad Athenæum.* Serviebantur autem in *antecœnio* ostrea, echini, pelorides, sphondyli & similia. Apud Macrob. *l. 3. c. 13.* *Antecœnia ostreas crudas, quantum vellent, peloridas, sphondylos, &c.* Lactuca item, de qua Martial. *l. 5. Epigr. 50. v. 5.*

> —— —— *Afferitur prætunt ineous*
> *Inter lactucas oxygarumque liber.*

Ubi *antecœnam* intelligit, &c. Salmas. *ad Capitolin. in Gordiano jun. c. 21.* Vide infrà, *Frigida mensa.*

ANTEAMBULONES Servi, dominum domo egredientem olim apud Romanos præcedebant, honoris gratiâ & turbam per viam incedenti circumfusam submovebant. Plin. l. 3. Ep. 14. *eques Romanus, à servo ejus, ut transitum daret, manu leviter admonitus, convertit se, nec servum, à quo erat tactus, sed ipsum Macedonem, tam graviter palmâ percussit, ut pene concideret.* Sueton. in *Vesp.* c. 2. *Eadem domum extruxit magis conviciis, quam precibus vel auctoritate, donec eum demum per contumeliam Anteambulonem fratris appellat.* Senec. *Ep.* 87 *O quam vellem Catoni nunc occurreret, & aliquem ex his trossulis in via divitibus cursores & Numidas & multum ante se pulveris agentem.* Solebant illi obvios in latus fodiendo dicere: *Date locum domino meo.* Acron. in *Horat. Ep. l.* 1. Vide quoque Barn. Brissonium, *de Formul. l.* 8. Neque verò servi hi solum fuere, sed & ad diversos homines pertinuisse hanc operam, indicat Martial. *l.* 3. *Epigr.* 46.

Exigis a nobis operam sine fine togatam:
Non eo, libertum sed tibi mitto meum.
Non est, inquis, idem: multo plus esse probabo.
Vix ego lecticam subsequar: ille feret.
In turbam incidero, cunctos umbone repellet, &c.

Merces erat, centum quadrantes, Idem *l.* 10. *Epigr.* 7.

Centum miselli jam valete quadrantes
Anteambulonis congiarium lassi.

Quos *centum plumbeos* vocat, *l.* 10. *Epigr.* 74. Vide infrà in voce *Sportula.* Magnâ eos fuisse numero, indicat Ammianus, *l.* 14. cum illos *prævisum exercitum* vocat: ideoque myriadas servorum comparatas fuisse, ut comitum, *Anteambulonum*, & assectatorum copia ne deesset, scribit Athen. *l.* 6. Imò & Matronis non defuere suæ *Anteambulatrices.* Moris enim fuit, ut sine ancillarum præcedentium insequentiumque comitatu Materfamiliâs aut Matrona ordinis honestioris, non prodiret in publicum. Unde Hieronym. *ad Demetriad. virg. Graves*, inquit, *fœminæ & maxime viduæ ac virgines tibi comites eligantur, quarum probata est conversatio, sermo moderatus, sancta verecundia.* Quam ob causam, non levem injuriam eisdem fieri ab iis, qui comites earum abducunt, auctor est Ulpianus, *l.* 15. §. 15. *&* 16. *de Injur.* Eoque respexisse quoque Plautus videtur *Amphitruon. Act.* 3. *sc.* 2.

Valeas tibi habeas res tuas, reddas meas:
Juben' ire mihi comites? JUP. Sanan' es? AL. Si non jubes,
Ibo egomet, comitem pudicitiam duxero.

Vide Eundem *Mostellar. Actu.* 1. *sc.* 1. Sed & Spadones hoc officium teneriori sexui præstitisse, docet iterum Hieronym. *Ep. ad Furiam Rom. nobilem viduam*, cum ait: *Nec ad publicum subinde procedere & spadonum exercitu præeunte, viduarum circumferre libertate*, &c. Vide Laur. Pignorium *Comment. de Servis*, & T. Popmam *de oper. serv.* de *Anteambulonibus* autem *Imperatorum* aliquid infrà voce *Obsequentes.*

ANTEBROGIUS, Rhemorum, qui proximi Galliæ ex Belgis erant, legatus ad Cæsarem, *l.* 2. *Comment. c.* 3.

ANTECANIS, qui & προκύων, diversus à Sirio, qui etiam σείριος dicitur, & stella est in maxilla majoris canis. Antecanis enim sidus est, quod & προκύνα dixere, quia ante canem majorem oritur, constitutus juxta lacteum circulum; oritur autem *Manilio* ac *Firmico* in 27. parte cancri, *Festo* in 14. Julii; Sirius verò stella est, & *canicula* dicitur, oriturque iisdem in prima parte leonis, vel 19. Julii. Quam in rem varia habet Salmas. *ad Solin. p.* 420. & 431.

ANTECESSOR, Græcè Ἀντικήνσωρ, Tertulliano Spiritus S. dicitur *l. de Virgine vel. Non enim ab se loquitur, sed quæ mandantur a Christo. Hic solus Antecessor, qui solus post Christum.* Eidem *Antecessores* alibi Apostoli dicuntur: voce à Romanis mutuatâ, apud quos *Antecessores* sunt Juris Doctores, Magistri & Professores, unde apud *Hesych.* Ἀντικήνσωρ ὁ τῶν νόμων διδάσκαλος. Quo titulo cohonestatos legimus Theophilum inprimis Institutionum Justiniani Paraphrasten, & Julianum Patritium, Novellarum Græcarum ejusdem Principis Interpretem. Sic inscriptio *Proœmii ff.* dirigitur ad Theophilum, Dorotheum, Theodorum, Isidorum, Anatolium, Thallelæum, & Cratinum, *Antecessores.* Et *l.* 2. *Cod. de vet. jure enucl. Et Dorotheum Virum disertum & facundissimum* Antecessorem, *quem ex Berytiensium splendidissima civitate Legum disciplinam tradentem --- ad nos deduximus*, &c. Et paulò pòst, *Nec non & Cratinum --- eximium* Antecessorem *hujus almæ urbis constitutum.* Constantinop. namque & Beryti Jura publicè doceri solita fuisse legitur §. *hæc autem tria in proœm. ff.* Haloander sic dictos vult, à præeundo discipulos & quasi porrectâ manu in penetralia Juris deducendo. Potiùs ad exemplum *Antecessorum*, quorum meminit Sueton. *in Vitellio*, c. 17. i. e. Præcursorum, Gall. *Avant coureurs*, quorum erat ante agmen ire, loca castris metandis idonea deligere, & vias, quibus duci commodè exercitus posset, videre. Vide quoque Hirtium *de Bello Afric.* c. 12. Dominicus Macer hodieque Lectores Jubilatos in nonnullis Academiis *Antecessores* dici refert, in *Hierolexico.* Vide etiam infrà in voce *Antegraphea.* Rosinus *l.* 8. *Antiq. Roman.* c. 4. *Antecessores*, nomen dignitatis apud Rom. Cum enim Jurisconsultorum hæc apud illos servaretur differentia, ut alii Juris essent Studiosi sive Candidati, alii *Antecessores* sive Sophistæ, alii denique Jurisconsulti sive Juris Auctores: Studiosi assidebant, Candidatorum operâ Principes, in recitandis potissimum orationibus, uti solebant: Et qui jus publicè interpretabantur, hi *Antecessores* erant. Jurisconsulti autem populo de jure respondebant. Vide & infrà voce *Antigraphea.*

ANTECOENA, vide suprà *Ante cœnam*, & infrà *Cœna*, it. *Frigida.*

ANTECUSTODIA, seu *Antegarda*, ex Gallic. *Avantgarde*, prima acies, apud Thom. Walsinghamum, in *Gestis* Ludovici VII. Regis Franciæ c. 12. apud Hieron. Vignerium *in Hist. Alsat.* alibique; quam, ut & *Retrogardam facere*, in exercitu Regis Gall. Senescalli Franciæ officium fuisse, tradit Hugo de Clerici *Tract. de Senescalcia Franc.* qui *Protutelam* & *Retrotelam* vocat: Willelmus Britto vero Marescallo Franciæ id juris adscribit, *Philipp. l.* 8.

Cujus erat primum gestare in prælia pilum,
Quippe Marescalli cum fulgebat honore.

Hoc certum, magnæ id dignitatis fuisse, ut ex controversia hinc inter Theobaldum Campaniæ & Fernandum Flandriæ Comites, utri eorum primam in Franciæ Regis exercitu aciem regere competeret, orta patet, quæ tamen hoc modo ad tempus utcumque Sopita est: *Ego Theobaldus -- notum*, &c. *quod cum esset controversia inter me -- & Fernandum Comitem Flandriæ -- de Antegarda & Retrogarda, in exercitu Domini Regis, faciendis ita ad pacem -- Ludovici Regis -- ad concordiam fuimus revocati: scil. quod dictus Comes Flandriæ semel faciet antegardam -- eundo in Britanniam & hic retrogardam, quia ego iteram faciam -- Deinde -- semel faciemus antegardam & retrogardam. Hæc autem omnia fient salvo jure meo & salvo jure F. Comitis Flandriæ, tam in saisina, quam in hereditate -- Datum an. gr.* 1230. &c. ex *Tabulario* Campaniæ, apud Car. du Fresne *Glossar.*

ANTEJURAMENTUM seu PRÆJURAMENTUM, Anglis olim dictum *Juramentum de calumnia*, quod ab accusatis & accusatoribus æque exigebatur, priusquam in litem descenderent, uti inprimis cautum in *LL.* Æthelstani Regis c. 21. apud *Lambardum.* Et ab accusatore quidem in hujusmodi *antejuramento* deficiente reus liber evadebat: ab hoc verò tanto id rigore exigi consuevit, ut vel ad ordalium seu purgationem Canonicam, nisi eo prius præstito, neutiquam admitteretur. Vide *LL.* Philippi Comitis Neoportuensis A. C. 1164 *LL.* Henrici I. c. 66. alibique *LL.* Kanuti c. 42. & 43. apud Bromptonum & Concilium Triburiense A. C. 895. c. 21. apud Car. du Fresne *Gloss.* Saxonicè *Asjuramed.* Quod quale fuerit, sic refert Andr. Sunonis Archiep. Lundensis *Danic. LL. l.* 7. c. 6. *Hæc est forma juramenti quod candentis ferri judicium antecedit: ut affirmet actor suo jurisjurandi religione, quod non odii causa, non lucri gratia reo imposuerit furti crimen, sed quia per eum veraciter rem sibi furti vitio subtraxisse*, apud Eund. in voce *Asjuramed.*

ANTEJUS, prænomine Publius, Syriæ à Nerone præpositus. Tacit. *l.* 13. *Annal.* c. 22. sed variis mox artibus elusus; ad postremum in urbe retentus est: invisus Neroni caritate Agrippinæ & prætextu, quod annuam pecuniam Pammeni Chaldææ artis perito ministraret, ab Anteio Sosiano perversus crimine novarum rerum. Quo comperto, Antejus haustô venenô finem vitæ sibi adferre voluit, demum, tarditatem ejus perosus, intercisis venis mortem approperavit. Tacit. *l.* 16. *Annal.* c. 14.

ANTELIA, Armeniæ minoris urbs. *Ptol.*

ANTELIUS, idolum, ad ædium fores, olim solitum exponi, quasi *ante Solem* vel *versus Solem* positus. Tertullian. *de Idolol.* c. 5. Antelios *Dæmones ostiorum præsides legimus*, apud Macrum *Hierolexico.* Vide infrà *Anthelii*, sic enim meliùs scribitur.

ANTELUCANI Conventus veterum Christianorum, carmen ibi Christo decantantium, memorantur Plinio Jun. *l.* 10. *Ep.* 97. ad Trajanum, lectu atque observatione dignissimâ, cujus meminêre Orosius *l.* 7. Tertullian *Apologet.* & Euseb. *Chronicis.* Quomodo verò intelligendi illi, dicemus infrà, voce *Nocturni.*

ANTEMANICA seu ANTEMANICIA, in *Gloss.* Arabico-Lat. *ornamentum brachii, quod ante manicam apponitur.* Et in veteri *Scheda* Thuan. *antemanicias paria* 1. &c. pars vestis, quæ ante manicas induitur, Gall. *Avant-manches.* Car. du Fresne in *Glossar.*

ANTEMISSÆ Arbores, quas nonnulli, ante possessionum suarum fines intactas solent dimittere: ut magnitudine cæteris antistent, sicque observationem finium præstent, dicuntur Siculo Flacco *de condit. Agror.* Frontino & *Aggeno.*

ANTEMNÆ, sive, ut quidam habent autores, *Antemna*; Sabinorum urbs, cis Anienem, à Latinis condita, ac denominata, si Varroni credimus, *l.* 4. *de L. L. Oppidum*, inquit, *Interamna dictum, quod inter amnes est constitutum; item Antemnæ, quod ante amnem.* Idem de nominis ilsius etymo tradunt *Festus* & *Servius.* *Dionys. Halicarn.* Antemnas & Cæninam οὐκ ἀσήμους πόλεις fuisse asserit; itemque Virg. *Æn. l.* 7. v. 629.

Quinque adeo magnæ positis incudibus urbes
8 *Tela novant, Atina potens, Tiburque superbum,*
Ardea, Crustumerique & turrigeræ Antemnæ.

At contra Strabo *l.* 5. πολίχνια, h. e. *urbeculas* vocat. *Nic. Lloydius.*

ANTEMURALE, in *Ceremoniali* Cardinalium Paris Crassi *l.* 2. c. 22. vestibulum Altaris & Presbyterii seu potius Bematis, quod Græci *Soleam* appellârunt. Nisi legendum *Ante murale*, i. e. *ante murum* seu cancellum, qui Presbyterium à Choro dirimit, Car. du Fresne *Glossar.*

ANTENACUM, Germaniæ oppid. ad Rhenum, vulgò *Andernach.* *Antenacum Ammiano*; *Antonacum Antonino.* longitud. 28. 00. latitud. 50. 25. In ditione Archiepiscopali Coloniensi parvi circuitus & paucorum incolarum.

ANTENNA, Græcè κεραία ἱστίου, κεραία τοῦ ἱστοῦ, lignum transversum in navi ad malum, cui velum alligatur. Ad cujus similitudinem pars crucis apud Veteres transversaria quoque *Antenna* dicta, quod arrectaria mali instar haberet, vide infrà voce *Suppedaneum.* De κεραίαις verò λιθοβόλοις seu *antennis*, quibus ad *Saxorum conjectionem* utebantur Veteres, aliquid vide infrà, ubi de *Saxis.*

ANTENOR, Scytharum, ad ostia Danubii, Rex, à Gothis in bello cum multis cæsis est; huic successit Marcomirus fil. Vide *Tritem.* Item *Antenor*, Marcomiri fil. Francorum Rex, A. C. 61. hic habuit ex Britannia uxorem Cambrem, quæ prudentiâ, & formâ omnibus sui temporis mulieribus præstantior fuit: Item nomen statuarii. Pausan. *l.* 1.

ANTENOR, unus ex Trojanorum Principibus, patriam suam prodidisse, putatur, quia & legatos, qui propter Helenam venerant, hospitio suscepit, & Ulyssem habitu falso cognitum non indicavit. Hinc Venetiam venit, urbemque ibi condidit, *Antenoream* primo dictam, postea *Patavium*, demum *Paduam*. Virg. *Æn. l.* 1. v. 246.

Antenor potuit, mediis elapsus Achivis,
Illyricos penetrare sinus, atque intima tutus
Regna Liburnorum, & fontem superare Timavi;
v. 251. *Hic tamen ille urbem Patavi, sedesque locavit*
Teucrorum, atque urbi nomen dedit.

Enarrator Lycophronis ei dat accensam lucernam ad vocandos Danaos, & reclusionem equi lignei: Ἀντήνωρ ὁ φανὸν ἀνάψας τοῖς Ἕλλησι, καὶ τὰ ἀνοίγματα τοῦ ἵππου ἀνοίξας. Sunt autem qui illum liberent hoc crimine. Inclinat in hanc partem Virgilius; qui elapsum ait, quo fuga innuitur, non pactum. Liv. *l.* 1. c. 1. tantum ait, fuisse illum una cum Ænea auctorem pacis, & reddendæ Helenæ. Ita Ovid. *Ex Pont. l.* 4. v. 75.

Atque Trojanum suasorem Antenora pacis.

Ita Horatius *l.* 1. *Ep.* 2. v. 9.

Antenor censet belli præcidere causam.

Audi ipsum *Iliad.* η v. 350.

[illegible] Ἀργείην Ἑλένην, καὶ κτήμαθ' ἅμ' αὐτῇ
[illegible] Ἀτρείδῃσιν ἄγειν.

Hinc Adject. *Antenoreus.* Lucan. *l.* 7. v. 192.

Euganeo (si vera fides memorantibus) augur
Colle sedens; Aponus terris ubi fumifer exit
Atque Antenorei dispergitur unda Timavi.

Nic. Lloydius.

ANTENOR, Cretica conscripsit. Ælian. *de Anim. l.* 17. c. 35. *Delta* cognominabatur, teste Photio *Tuem.* 109. Rationem addit, διὰ τὸ ἀγαθὸς εἶναι, καὶ φιλόπολις. Τὰς γὰρ Κρῆτας τὸ ἀγαθὸν [illegible].

ANTEPAGMENTA, veteribus Antipagmenta, ab *ante*, valvarum ornamenta sunt, *quæ Antis adpanguntur, i. e. affiguntur. Fest.* Quæ proin male nonnulli confundunt, cum *Antis*: Antæ enim lapideæ, ut dictum, *Antepagmenta* lignea, quæ ornamenti gratiâ Antas operiunt. *Vetus Inscr.* FACITO ANTEPAGMENTA ABIEGNA LATAS — apud Salmas. *ad Solin. p.* 1217.

ANTEPANNI, fasciæ vel zonæ, seu ultimæ fimbriæ, quibus vestis ornatur, Græcis recentioribus Ἀντίπανα, item [illegible], i. e. [illegible], ornaturæ. Vide infrà in voce *Pannus*.

ANTEPEDES, amici obsequium facientes, *Isidor.* Cum enim & servi & amici ad obsequia essent, Amici, quod anteirent, *Anteambulones* & *Antepedes*, servi autem *pedisequi*, à pedibus, ad *pedes* & *circumpedes* dicebantur. Agrœcius de Orthogr. *Circumpedes sunt obsequia servorum, Antepedes amicorum*: Meminit eorum Cassiodorus *in Formula Curæ Palatii*: *Illud quoque considera, quâ gratificatione tractaris, ut aurea virgâ decoratus, inter obsequia numerosa, &* Antepedes *regios primus videaris incedere.* Et Juvenal. *Sat.* 7. v. 142.

— — Togati
Antepedes — —

apud Salmas. *ad Trebellium Pollion. in Claudio, c.* 14.

ANTEQUIA, vel ANTECUIA, Hispan. urbs. *Ptol. S. Ander*, teste *Henr. Coquo*, in ora Boreali Autrigonum, inter Laredum, & Fanum S. Julianæ. oppid. Cantabrorum. Nunc etiam *Andreapolis*, quod vide.

ANTERIDES, Græcè Ἀντηρίδες, ἀπὸ τοῦ ἀντερείδειν; unde & ἀντερείσματα. Vitruvio *l.* 6. c. 11. *Erismæ*, columnæ sunt vel lapides eminentiores, qui interponuntur ad fulciendam sustinendamque structuram. Latinis etiam *Obices* & *Tibicines*. Servius in *l.* 2. *Virg. Georg.* v. 417. *Antes lapides eminentiores, qui interponuntur, ad maceriam fulciendam.* Item, *sunt eminentes lapides vel columnæ ultimæ, quibus fabrica fulcitur, & appellantur Antes*, ἀπὸ τοῦ [illegible]. Sed *Anterides* hic cum *Antibus* confundit. *Anterides* enim hujusmodi columnæ sunt. *Hesych.* Ἀντηρίδες τὰ ἀντερείδοντα ξύλα ἢ λίθινα [illegible]. Salmas. *ad Solin.*

ANTEROS, Martis & Veneris fil. cujus meminit Cicer. *l.* 3. *de Nat. Deorum*, & Pausan. *l.* 1. apud quem [illegible] dicitur, ultor scilicet eorum, qui vel amantes vel amores spernunt. *Anteros* etiam dictus est Apollonius Alexandrinus Grammaticus, Apionis discipulus, qui Romæ sub Claudio docuit. Suidas in Ἀντέρως, de qua voce vide Rhodium, *ad Scribonium Largum, fol.* 237. *Nic. Lloydius.*

ANTEROS, genus amethysti, aliis [illegible], nonnullis *Veneris gemma.* Sic autem dicti sunt ii amethysti, in quibus ex carbunculo in purpuram refulgeret leniter roseus nitor, ob gratiam speciei & coloris: cum contra improbarentur, qui ad vicinitatem crystalli descendunt, *albicantes purpura defecta.* Græcè [illegible], h. e. *æque venustus*, ac amor, contra amorem pulcher. Quemadmodum *Colosseros*, in *Histor. August.* ὁ κολοσσέρως, vir est grandis ut colossus, sed venustus & amabilis, ut amor ipse. Non enim hic *pueri amorem*, aut [illegible], vox notat. At [illegible], in illo.

[illegible]

[illegible], *i. e. equestris* amorem designat. Salmas. *ad Solin. p.* 565. Vide quoque infra in voce *Pæderos*.

ANTES, gens Scythiæ fortissima, habitans ad Ponticum mare. *Agathias.*

ANTES, vide supra *Antæ*.

ANTESIGNANI, iidem cum Campiductoribus seu Campigenis, apud Romanos, Vegetius *l.* 2. c. 7. ubi nomina & gradus principiorum Legionis enumerat: *Campigeni*, inquit, *h. e. Antesignani, ideo sic nominati, quia eorum opera atque virtute exercitii genus crescit campo.* Campigeni exercitui, quod crescit campo, est armatura, quæ tradebatur a Campiductoribus. Campigenos autem inter principia Legionis enumerat; eosque *Antesignanos* interpretatur, eo quod Campiductores & reliqua Legionis principia ante signa prœliabant & antesignani vocabantur. Idem *l.* 2. c. 15. *Sed ante signa & circa signa, nec non etiam in prima acie dimicantes, Principes vocantur, h. e. ordinarii cæterique principales.* *Ammianus, Horum campiductoribus, ut primum* [illegible] Antesignanis, [illegible], *armatas* [illegible] — *collocari jusserat* [illegible]. Vide Salmas. *ad Lamprid. in Alexandro Severo, c.* 53. & infra suo loco.

ANTESTARI, quid sit, docet Acron in *Horatii Serm. l.* 1. *Sat.* 9. v. 75. *Denuntiatores autem antestatos habebant, quibus præsentibus conveniebant, ut autem illis testes velderent. Solebant enim testium aures tangere, & ita dicere: Memento, quod tu mihi in illa causa testis eris, quod est Antistari. Aliter, olim qui antestabantur, auriculam tangebant. Ideoque Poeta ait,*

Libenter auriculam obtuli.

Aliter: Antestari, *i. e. testor te, quod judicii causâ volo manum injicere. Nam hæc erat conjunctio, si quis vadato non paruisset, ut adversarius aliquem e præsentibus antestabatur, i. e. tangebat ejus aurem, & dicebat, licetne antestari? Si respondisset ille, licet: tunc injiciebat vadato manum in eum, qui non paruisset & ducebat in judicium, aliter si injecisset manum, injuriarum poterat accusari*, &c. Ipse Horat. *d. l. loc.*

— — Et quo tu turpissime? magna
Exclamat voce, & licet antestari? ego verò
Oppono auriculam, rapit in jus.

Quod si vero non *antestatus* esset Actor, & manum injecisset, injuriarum reum Lex Decemviralis ideo constituit, ne sine justa causa se in adversarios ferrent Actores. Ut autem à testimoniis reliquis, sic etiam ab Antestatione servos fuisse solitos repelli, docet Plautus *Curcul. Actu* 4. *sc.* 4. *Actu* 5. *sc.* 2. & 3. Sed nec antestatione opus fuit, si reus improbus esset, & intestabilis, unde lenones, fures & id genus alii, sine *antestatione*, ad Prætorem rapiebantur, ne sub prætextu securitatis publicæ, tergiversatione, raptus, plagiis, furtis indulgerent. Plautus *in Persa*, ubi cum in Dropalum lenonem manus injiceret Saturio Parasitus, interrogatus à lenone, anne antestaretur, respondet *Actu* 4. *sc.* 9.

Tuane ego causâ carnifex
Cuiquam mortali libero aures atteram,
Qui hic commercaris cives homines liberos!

Vide eundem in *Aulularia*, de Lyconide adolescente; *in Rudente*, de Labrace lenone, &c. Cæterum si honestior esset persona, quam ut eam rapi conveniret (erant enim, qui in jus vocati, duci aut rapi ne medio quidem antestationis poterant, ut ex *Epigr. l.* 48. *de verb. sign.* colligitur) diem ei dicebat actor, cumque promissa pœnâ, quam *multam* Plautus appellat, datisve ni prædia possideret vadibus vel pignore, dimittebat, &c. Vide Ioh. Calvin. *Lexic. Jurid.* & suprà in voce *Alapa*, ut & infra, ubi de ritu *Aurem in testimonium torquendi.*

ANTEVORTA, Dea Romanorum, quod præterita nosset, sic dicta. Hanc Romani coluerunt, ob res præteritas, sicut Postvortam, ob futuras ambasque Providentiæ comites agnoverunt: Cæl. Rhodig. *l.* 21. c. 30. Macrob. *Saturn. l.* 1. c. 17.

ANTEUS, Pater Leonati, Macedo, ex Pella oppido.

ANTГ. in nummis Valentiniani Theodosii & Arcadii, *Antiochia*, Γ. verò anni tertii Imperii vel etiam Monetarii nota est. Car. du Fresne *Dissertat. de infer. ævi Numismatibus.*

ANTH. in nummis Valentiniani, eandem urbem notat. H. verò annum 8. Imperii, vel Monetarium designat, Idem *ibid.*

ANTHAIM, Antarum regio apud *Paul. Diaconum.* *Haim* German. patriam notat.

ANTHANA, una ex 100. urbib. Laconiæ, ab *Anthe* Neptuni filio per Cleomenem Leonidæ fratrem excoriato, oraculis in pelle ejus servari jussis. Plin. *l.* 4. c. 5. Est & Arcadiæ civitas. *Steph.*

ANTHANIS, olim dicebatur Troezen, urbs Peloponnesi. *Steph.*

ANTHARIS, vel AUTHARIS fil. Clephonis. Langobardorum Rex III. A. C. 585. Teudelinam, vel Theolindam, Garibaldi Bavarorum Regis filiam, accepit uxorem: Histriam cædibus & incendiis replevit, Francilionem Cisalpinæ Galliæ præfectum vicit: Comumque cepit. Demum cum sex annis regnâsset, insidiis domesticorum apud Ticinum extinctus est venenato poculo. A. C. 591. Paul. Diaconus, *Hist. Longob l.* 3. c. 18. & *seqq.* Dictus est etiam Flav. ANTHARICUS, fuitque Mauritio Imperatori coævus; cum excepit Agilulphus, quem vide. Addo saltem ex Diacono cit. c. 33. Regem Autharim columnam freti Siculi hastæ cuspide attingentem dixisse (ut fertur) *Usque hic erunt Longobardorum fines.* Certè per potentiam gentis hujus Græcis nihil ferè, præter Romam & Ravennam urbes, in Italia relictum fuit, longè lateque se Barbaris diffundentibus, nec unquam posteà, quamvis Francorum auxilio aliquoties à Mauritio Imperatore petito, recuperari Italia & ad Græcos reduci potuit: Partem verò Italiæ à Longobardis relictam, per *Exarchos* regere cœperunt, usque ad Constantinum Copronymum, sub quo Aistulfus Longobardus captâ Ravennâ etiam Exarchatui finem imposuit. Vide illic passim.

ANTHARIUS, Sextus Sicambrorum Rex, regnavit ann. 35. Moguntiam, quæ tunc temporis Romanorum erat Colonia, evertit, A Gallis, Romanorum auxiliis, victus est, cui successit filius *Francus*, à quo Sicambri *Franci* dicti sunt.

ANTHAS, Anthex civitati conditor. Pausan. *l.* 2.

ANTHEA, vide *Anthea*.

ANTHEAS, vide *Antheas*.

ANTHEAS, Lidius Poëta, qui primus post finex compositis nominibus excogitasse dicitur.

ANTHEDON, urbs Bœotiæ, quam Homer. *Ἀνθηδόνα* vocat, *Il.* β. v. 508. Ita nomen habet ex flosculo, [illegible], vel ex *Anthedone* Neptuni, fil. Thracibus quondam habitata. Ejus meminit Ovidius *Met. l.* 13. *Fab.* 9. v. 905.

Nuper in Euboeâ versi Anthedone membris
Glaucum adest. ---- ---

Talandi hodie, teste *Ortelio.* *Hesych.* Ἀνθηδών, ἡ πόλις [illegible], [illegible] [illegible]. *Nic. Lloyd.*

ANTHILDON, portus Peloponnesi. Plin. *l.* 4. *c.* 5. Atheniensium portus apud *Ptol.* videtur.

ANTHEDON, Syriae urbs, Gazae vicina, mare versus. Plin. *l.* 4. *c.* 7. postea dicta fuit *Agrippias*, *Josepho* teste. *Geob Vulaterranus* vocat, *Tangia* dictum *Niger*, qui ait praesidium illic nunc esse, quod *Datos* appellat.

ANTHELA, vicus circa mare, quem Asopus amnis praeterfluit. Herodot. *l.* 5.

ANTHELII, Θεοὶ ἀνθήλιοι, apud Athenienses Dii, quorum statuae ante portas erectae stabant, perpetuo Soli expositae, unde nomen ortum, Hesych. & Dionys. Petavius ad *Themistium*.

ANTHEMIS, maris Mediterranei insula, Melamphylus, & Parthenia vocata, a flu. Parthenio, qui Imbrasius postmodo appellatus est. Eadem est haec insula cum Samo Ionicâ. Strabo. *l.* 10.

ANTHEMIUS, fil. Procopii cujusdam, Juliani Apostatae cognati, Imperator a Ricimero, militiae Magistro, renunciatus, Romam Macedonianos haereticos secum duxit. Ricimerum deinde generum aleret, a quo, Attilâ prius in Dacia victô, A. C. 446. tandem an. imperii 4. vel 5. occisus est A. C. 471. Sidonius Apollin. *in Paneg. Anthemii.* Cassiodor. *Jornandes*, Niceph. *l.* 15. *c.* 11. Evagr. *l.* 2. *c.* 18. Idem Consul solus. Item, alius, collega Stiliconis. Tertius, Florentii collega. Socrates meminit alterius Anthemii, qui praefectus fuit, cum Antiocho, urbi Constantinopol. dum Theodosius Junior adhuc minorennis esset. *l.* 7. *c.* 1.

ANTHEMOISIA, Lyci fluminis fil. uxor Dascyli, qui ex ea suscepit Lycum & Otrea, vel, ut alii Priolam.

ANTHEMOISIS, nomen paludis circa Maryandinos. Apollonius *l.* 2. Aliis *Anthemusia*.

ANTHEMON, Trojanus, Simoisii pater. lege *Anthemion.* Homer. *Il.* 4. *v.* 473.

Ἔνθ' ἔβαλ' Ἀνθεμίωνος υἱὸν Τελαμώνιος Αἴας
Ἠΐθεον θαλερὸν, Σιμοείσιον, ὅν ποτε μήτηρ
Ἴδηθεν κατιοῦσα, παρ' ὄχθησιν Σιμόεντος
Γείνατ'. --- ----

ANTHEMUS, Macedoniae oppid. apud Thermam. Item urbs Syriae, *Strabo.* Fluvius etiam Colchidis, & Gadis insulae.

ANTHEMUSIA, eadem quae Samos. Item civitas Mesopotamiae. Strabo *l.* 16. *Aledus Castaldo.* Regio item ejusdem esse videtur apud *Ptolemaeum.*

ANTHENA, Cynuriae terrae in Peloponneso urbs. Thucyd. *l.* 5.

ANTHERMUS, Chius, Micciadis fil. Malae nepos, sculptor insignis, cujus filii Bupalus & Anthermus clarissimi in ea scientia fuêre, Hipponactis Poëtae aetate, cujus imaginem, quòd illi notabilis foeditas vultûs fuit, lasciviâ jocorum proposuêre ridentium circulis. Quod Hipponax indignatus, amaritudinem carminum distrinxit in tantum, ut credatur aliquibus ad laqueum eos compulisse, quod falsum est. Complura enim in finitimis insulis simulachra postea fecêre, sicut in Delo, quibus subjecerunt carmen, *Non vitibus tantum censeri Chium, sed & operibus Anthermi filiorum.* Verba sunt Plinii *l.* 36. *c.* 5. Iidem Dianae simulacrum eâ arte concinnârunt, ut templum ingressis subtristis, egredientibus verò laetum appareret. Idem *Ibid. Nic. Lloydius.*

ANTHEROPSITA, nomen imaginis Domini nostri, apud Anastasium Biblioth. *in Stephano II.* Lege *Acheropita*: intelligitur enim imago ἀχειροποίητος, de qua supra in *Acheropita.* Vide Car. du Fresne *Glossar.* qui Gretzerum laudat libr. *de Imaginibus non manufactis.*

ANTHERUS, Graecus natione, Episcop. Roman. successit Pontiano, Curavit primus Martyrum res gestas diligenter consignari, hinc Maximino Tyranno invisus, Martyrium subiit. Euseb. *Hist. l.* 6. *c.* 12. & *in Chron.* Baronius, *A.C.* 237. 238.

ANTHES, Athedonius, hymnorum repertor. Plut. *l. de Musicâ.* Item Neptuni fil. Vide Stephanum, in *Anthana* & *Anthedon.*

ANTHESPHORIA, festivitas fuisse traditur, quae in honorem Proserpinae fiebat, sic dicta à legendis floribus. Nam ea, cùm à Dite rapta est, floribus legendis erat intenta; ut ex Ovidio liquet *Met. l.* 5. *v.* 391.

--- *Quo dum Proserpina luco*
Ludit, & aut violas, aut candida lilia carpit;
Dumque puellari studio, calathosque sinumque
Implet, & aequales certat superare legendo,
Pene simul visa est, dilectaque, raptaque Diti.

Claudian. *l.* 2. *de raptu Proserp. v.* 122.

--- *Sic fata dolorem*
Carpit signa sui. Varios tum caetera saltus
Invasêre cohors, credas examina fundi
Hybleum raptura thymum, cum cerea Reges
Castra movent, fusoque cavâ dimissa ab alvo
Mellifer electis exercitus obstrepit herbis.
Pratorum spoliatur honos: haec lilia fuscis
Intexit violis. hanc mollis amaracus ornat:
Haec graditur stellata rosis, haec alba ligustris.

v. 137. *Afflat ante alias avido fervore legendi*
Frugiferae spes una Deae. nunc vimine texto
Ridentes calathos spoliis agrestibus implet.
Nunc sociat flores, seseque ignara coronat
Augurium fatale tori.

Porro Ἀνθεσφόρια, Latinè *Floriferum* dixeris: de quo *Festus*, *Floriferum dictum, quod eo die spicae feruntur ad sacrarium.* De caetero, num quidquam haec inter se habeant commune, compertum non habeo. Verum *Anthesphoria* Siculos Proserpinae dicâsse certum est. Pollux *l.* 1. *c.* 1. Κόρης ἑορτὴ παρὰ Σικελιώταις, Ἀνθεσφόρια. Quorum eam esse caussam puto, quod (ut verbis Arnobii utar, *l.* 5.) *quodam tempore, cum in Siciliae pratis purpureos legeret carpens flores, & alias virgo Proserpina, cumque iisdem per proximum jam, hinc atque illinc, passim lectum capiendi accederet, per profunda telluris specus emersus Rex prostiban Manium, raptam virginem secum vexerit.* *Nic. Lloydius.*

ANTHESTHERIA, quae & Bacchanalia, mense Novembri, à Romanis celebrabantur, post idus Kal. Vide Rosinum *Antiq. Rom. l.* 4. *c.* 4. ut etiam in voce *Anthesteria.*

ANTHEUS, Antenoris fil. quem Paris amavit, & imprudens interfecit. Quo nomine dictus est unus ex Aeneae Ducibus, de quo Virgil. *Aen. l.* 1. *v.* 514.

--- *Anthea, Sergestumque vocat.*

ANTHIA, Soror Priami, capta à Graecis, quae incensis navibus adegit Pallenenses condere Scionem. Vide Polyaen. *l.* 7. *c.* 47. Sic autem huic heroinae nomen ex suo codice restituit Isaac. Casaubon Interpreti vocabatur *Euthria.* Rutgersius verò *l.* 6. *Variar. Lect. c.* 2. leg. *Aethylla* vel *Antiryda.*

ANTHIA, filia fuit Amphianactis, uxor Proeti Argivorum Regis, Abantis filii. Boccatius *l.* 2. *c.* 2.

ANTHIA, urbs Peloponnesi prope Argos, & alia Ponti, juxta Thraciam, Milesiorum & Phocensium colonia. *Hesych.* Ἄνθεια, πόλις τῆς Πελοποννήσου, καὶ Ἀπολλωνία παρὰ Κυρηναίοις. Graecè Ἄνθεια, urbs memorata Homero *Il.* 1. *v.* 151. 293. quae postmodum Θουρία, Thuria dicta, vicina Cardamylae. Solin. *c.* 7. *Anthia & Cardamyle, ubi quondam fuêre Thyreae, unus locus dicitur, in quo anno XVII. regni Romuli inter Lacones & Argivos memorabile bellum fuit;* ad quem locum vide Salmas. *p.* 139.

ANTHIA, Lybiae vicus, & Italiae civitas, *Antium* postea dicta. *Steph.*

ANTHIAS, Eumeli fil. Triptolemi illius, qui ex Attica rationem servandarum frugum Patras invexit, dracones currui junxit, & sementem facere voluit, sed curru elapsus diem extremum obiit. Pausan. *l.* 7.

ANTHIMUS, Eutychianus, Patriarcha Constantinopol. post Epiphanii obitum, factus, ope Theodorae Augustae, Eutychianae, *quae omnibus modis commoda eorum curabat, qui unam tantum naturam in Christo statuebant*, ut *Evagr.* ait. Sed re à Justiniano Imperatore cognitâ, exturbatur, scripta ejus publicè combusta, & Menna orthodoxus substitutus est. Anastas. Biblioth. *Hist. misc. l.* 16. Baron. *A.C.* 535. 536.

ANTHIMUS, Episcopus Nicomediensis martyr, sub Diocletiano Imperatore capite plexus, templisque incensis 20000. Christianorum combusta. A. C. 302. Baleus, *in Diocl.* Item Metropolitanus Cappadociae, de provinciae finibus cum Basilio disceptans, A.C. 371.

ANTHION, puteus Boeotiae, ubi à Proserpinae raptu sedisse Cererem ferunt, vetulae imagine praeditam. Quò nomine, velut Argiva, à Celei filiabus deducta ad matrem est. Cael. Rhodig. *l.* 24. *c.* 17.

ANTHIS, & STAGONION, meretriculae quaedam fuêre, *Aphiae* cognominatae, quod minutulae forent, albaeque ac oculis grandioribus, ut ex *Apollodoro* refert Cael. Rhodig. *l.* 8. *c.* 19.

ANTHISTERIA, sacra, quae apud Athenienses in mense, qui Ἀνθεστηριὼν appellabatur, quod plurimos flores gigneret, agebantur. In quibus (ut à Romanis in Saturnalibus) servi Graeciae hilaribus conviviis à Dominis suis accipiebantur. Lege *Anthesteria.* Erant autem dies Baccho festi. *Hesych.* Ἀνθεστήρια τὰ Διονύσια. Tamen peculiarem non fuisse solennitatem, innuit doctissimus Interpres Aristophanis *in Acharnas*, referens ex *Apollodoro*, Athenienses Bacchi dies festos in universum Ἀνθεστήρια dicere, sigillatim verò suum cuique nomen adsignare: Φησὶ δὲ Ἀπολλόδωρος, Ἀνθεστήρια καλεῖσθαι κοινῶς τὴν ὅλην ἑορτὴν Διονύσῳ ἀγομένην, κατὰ μέρος δὲ πιθοιγίαν, χόας, χύτρους, *Pithoegian, Choas, & Chytras.* Sanè Athenienses ab illis mensem nominârunt: Ἀνθεστηριῶνα, quem *Harpocration*, & *Suidas* octavum fuisse tradunt, & Baccho sacrum, [illegible] [illegible]. *Etymologicum Magnum*: [illegible]. His accedit Macrob. *l.* 1. *c.* 12. *Aprilis Anthesterion vocatur, quòd eo tempore cuncta florescant.* *Theodorus* autem *Gaza*, quem sequuntur *Junius* & *Gyraldus*, sextum esse putat, & respondere Novembri. Sed difficile est, Graecorum menses ad Romanorum rationes vocare. Caeterùm Athenienses magnâ conviviorum hilaritate celebrabant, uti tritum illud vulgò apud Graecos ostendit:

Θύραζε Κᾶρες, οὐκ ἔτ' Ἀνθεστήρια.
Foras Cares, non amplius Anthesteria.

Quod Zenobius explicat, *centuriâ* 4. *Proverb.* 33. Et Suidas *cent.* 7. *proverb.* 91. prout literarum immortale decus, Andreas Schottus, editione nuperâ distinxit. *Castellanus. Nic. Lloyd.*

ANTHIUM, Thraciae oppid. postea Apollonia. Plin. *l.* 4. *c.* 11. Stephano Ἄνθειον vocare videtur. Item Italiae civitas. Vide *Antium.*

ANTHIUS, Bacchi nomen, quod *floridum* significat. Athenis autem colebatur. Patrenses quoque Anthii Dionysii simulacrum habuêre. Pausan. *l.* 1. Catullus *in Argon. Epigr.* 65. *v.* 301.

At parte ex aliâ florens volitabat Iacchus.

ANTHO, Amulii Albanorum Regis filia.

ANTHOLOGIUM, Liber Eccles. Graecorum, vide *Florilegium.*

ANTHONGES, pastor, seditionem in Judaeâ movit, propter quam duo ferè hominum millia in crucem acta sunt. Ἀθρόγγης dicitur Josepho *Ant. Jud. l.* 17. Ἦν, inquit, καὶ Ἀθρόγγης οὗτος [illegible] [illegible], [illegible]. Idem Josephus *l.* 2. *de Bell. Jud. c.* 3.

c. 2. *Athroot* eum vocat; [illegible]

ANTHORES, viri nomen apud Virg. *Æneid.* l. 10. v. 777.

— Antheraolans clypeo [illegible]
Egregium Anthorem latus inter [illegible]
Herculis Anthorem comitem, [illegible]
Hæserat Evandro, atque [illegible] urbe.

ANTHRACIA, nympha. Pausan. l. 7.

ANTHRAX, Græcè Ἄνθραξ, [illegible] gemmarum quarum principatum obtinet, qui *Anthrax* [illegible] Strabo l. 15. de India, [illegible] ubi notatur [illegible], gemma [illegible] & candicantes, uno nomine [illegible], [illegible] ait Salmas. ad Solin. p. 1093. Habet autem [illegible] *præsens clarè purpuratum*, [illegible]. Vide infra in voce *Carbunculus* & eundem p. 180. Hinc *Anthracites* apud Solin. c. 37. ubi cum dicit *coruscare* [illegible] *stellis*. Plin. l. 36. c. 20. *Anthracitis* vocat, [illegible] *videtur*. Alia tamen est *Anthracias*, quam inter carbunculorum genera retulit, in Thesprotia fossilem & carbonibus similem; alius *Anthracites lapis*, è genere hæmatitarum. Fortè Solinus in Plinio legit, *in Anthracia, [illegible]*. Sed ille *Anthracium* gemmam dixit, non *Anthracium* lapidem, [illegible], &c. Vide eundem *ibid.* p. 770. & infrà in voce *Lychnites*; namque & sic *Anthracem* Græci, qui de Lapidibus scripsêre, exponunt, quia luceat, ut lucerna accensa vel ignis.

ANTHROPINUS, TISARCHUS, DIOCLES, Agathocli Syracusano Tyranno insidias fecerunt: quo comperto Agathocles iis accersitis numerosum exercitum committit, ut fœderatæ cuidam civitati ab hostibus pressæ suppetias ferrent. Eccras, inquit, in Timoleontium cum armis & equis convenientis omnemque expeditionem ordinabimus. Illi libentibus animis hæc receperunt, quod etiam se militares copias ad aggrediendum Regem habituros putabant. Postridie, cum in Timoleontium convenissent, Agathocles signum ad eos comprehendendos dedit. Reliqui, audito signo, Dioclem, Tisarchum & Anthropinum, cum universo satellitio, ad ducentos confoderunt, omnesque quotquot his opem vellent ferre, simul neci dederunt, non minus sexcentis. Polyæn. l. 5. c. 3. n. 8.

ANTHROPOGRAPHUS, dictus est Dionysius, quod nihil aliud quam homines pinxerit. Plin. l. 35. c. 10.

ANTHROPOMORPHITÆ Hæretici, simplicitate rusticâ Deum membra habere arbitrabantur, & Pascha cum Judæis celebrabant. Epiph. *hær.* 70. Augustin. *hær.* 50. Aliàs *Audiani* dicti, à quodam Audæo, [illegible]. Etiam 10. seculo quidam horum errorum Ecclesiam turbavêre, à Rathero, Episcopo Veronensi confutati. Sigebert. *A. C.* 939. Sic Prophetissæ quædam, ex Montani secta, animæ corpoream figuram affinxêre, cui errori adstipulatus est [illegible] Tertullian. *l. de Anima.* c. 9.

ANTHROPOPHAGI, Scythiæ populi humanâ carne vescentes, siti sunt ad Orientem, ac Septentrionem, Massagetis finitimi, circa quos tristissima solitudo, & mare, quod *Tabin* vocant. Plin. l. 4. c. 12 & l. 6. c. 30.

ANTHROPOPHAGI, sunt quoque populi Americæ, majori ex parte, præsertim versus Brasiliam, Magellanicam & alibi. Hos Hispani delere conati sunt, sed in cassum. Ipsi enim Hispanos in provinc. mediterran. magnis cladibus affecêre; sed, in maritimis malè mulctati ab Europæis, ipsis majori pro parte parent. Etiam Populi Æthiopiæ Inferioris *Anthropophagi* sunt, præsertim in ora Cafrorum, & Zanguebaria, aliisque locis maritimis. Inprimis verò tales sunt incolæ Insularum de *Andreman* seu *Andremaon*, in Oceano Indico, & Caribam aliique Americæ incolæ, quibus cum vicinis bella gerere & illorum deinde tanquam hostium carnes in cibum suum vertere, voluptas est. Quanquam Hispanorum cadaveribus illi aliquando pepercêrunt, ne etiam post mortem nocerent. Verùm nec solum hostes, sed & advenas quosque tempestate aut simili casu eò abreptos, hæc sors manet: Unde & justitiam armorum Indis illatorum aliqui hinc arcessiverunt, sed an satis solidè, illi viderint. De more senio aut morbo confectos, defunctos quoque Parentes, consanguineosque edendi apud Ethnicos, vide Carolin. *Heedendaegsche Heydendom*, Part. 1. c. 24. § 2. Ipsis Europæis nostris hanc *Anthropophagiam*, ab Æthiopibus Africæ ad Oceanum Æthiopicum, objectam legimus; in *Hist. Navigat.* Aloysii da Ca de Musto. Vide Auctorem Anonymum [illegible] *Geogr.* & *Civ.* c. 9. § 4. *de Moribus Gentium*. Quemadmodum veteribus Christianis idem crimen ab Ethnicis objectum præter alias, ex *Tatiano* discimus, qui non reperiri apud Christianos [illegible], nec propterea tanquam sceleratos aversandos, ostendit. Qualis autem illa fuerit, quam objiciebant, exponit Salvianus *de Provid.* l. 4. *Inter nostra [illegible] a duobus maximis facinoribus [illegible], homicidio & incestu, incestu matrum [illegible], & homicidio [illegible], quos non occidi tantum, sed & [illegible]*. Quæ suspicio ebotta, an ex Communione S. Eucharistiæ, in qua corporis sanguinisque Domini fideles participes fieri aliquo rumore inaudierant, quantâ enim circumspectione mysteria illa olim peragerentur, dicemus infrà lemmate. [illegible] An Hæreticorum, infanticidia, incestus [illegible] & [illegible] inhumanum infandumque scelus, veri Christianis, [illegible] nihil, nisi nomen hoc nobile, commune habebant, ab hostibus tributa? Certè de Simone Mago, [illegible] Justinus [illegible] 93. [illegible] *sanguinem*, [illegible] immaniorum hunc primum [illegible]. Vide quoque infra [illegible].

ANTHROPOTHYSIA, vide [illegible].

ANTHUSA, mater Chrysostomi. Chrysosth. *ep.* 1. ad *Theod.* Item, filia Constantini Copronymi, cujus memoriam Græci in Menologio suo celebrant, d. 17. *April.* Item alia, quæ Imperatrici Copronymi uxori, prædixisse dicitur fœcunditatem, cum antea sterilis esset. A. C. 775.

ANTHYLLA, urbs in Ægypto insignis. Herodot. l. 2. [illegible] Athen. paulo aliter l. 1. [illegible]

ANTHYPATUS, apud veteres Romanos, Proconsul, Græcè Ἀνθύπατος: sub Imperatoribus Constantinopolit. nullus titulus fuit, quo non modò [illegible], sed & [illegible] Principes ac viros illustres [illegible] donabant. [illegible] Cassiodor. l. 2. c. 1. [illegible] Anthypatos, [illegible] &c. Sic Johannes Dux Amalphitanus, apud Ughellum *Tom. VII. Ital. Sacr.* & Landulphus Princeps Beneventanus apud eund. *Tom VIII.* inter alios dignitatum titulos, *Anthypatorum* elogio exornantur. Vide Car. du Fresne [illegible].

ANTHYRIUS, Alexandri M. Miles, post hujus obitum, cum [illegible], à vestitu [illegible] natus [illegible], navi, [illegible] Gothica [illegible] Baltiam appulisse, & [illegible] Vandalicæ, è qua [illegible] Herulorum Principes Rugiæ, originem duci sic fertur. Sed fabulam hoc sapere, erudite docet Phil. Jac. Spenerus Syllog. Genealog. Hist. [illegible]. Vide quoque in voce *Anyrius*.

ANTI, Hunnorum gens, circa Mæotidem paludem, quos Flavius Justinianus devicit; unde *Anticus* dictus, in *Digestis*. *Procopius*.

ANTIA, urbs Italiæ à Romanis subdita. Vide *Steph.*

ANTIA LEX dicebatur; quam Antius Restio tulit, quæ licet optima, luxuriæ tamen obstinatione, nullo abrogante, obliterata est; quare ipsum tradunt, quamdiu posteà vixit, foris non cœnasse, ne testis fieret contemptæ legis, quam publico loco pertulisset. Macrob. *Saturn.* l. 3. c. 17. Gellius l. 2. c. 24.

ANTIÆ, apud Tertullian. *de Pallio* c. 4. ubi de Hercule, apud Omphalem serviente: *Credo* [illegible] *pellicem passus, ne cervicem* [illegible] *infarsit, genuinos inter antias adumbratos*: non sunt, ut quidam volunt, tincipitis leonini exuviæ antependuli aut ejus fronti impendentes; sed vult & fingit Auctor, Omphalem, cum exuvias illas Herculei leonis sibi aptaret & indueret, hiatum ejus globis crinium muliebrium infersisse, genuinos autem leonis dentes inter *antias*, h. e. inter capillos & cincinnos suos ab utraque parte descendentes texisse. Non enim alii capilli, quam qui utrinque per tempora & genas descendebant, genuinos leonis poterant adumbrare, & hi *antiæ* dicuntur. *Gloss.* [illegible] Glossæ S. Benigni Divion. *Antiæ, capilli, qui proximos auribus in capite mulieres componunt.* Græci [illegible] vocant; Pollux etiam [illegible], ac Latinis [illegible]. Quo sensu Appulejus *in Floridis*, ubi de Apolline: *Crines ejus* [illegible] *antiis & promulsis capronis, antevenuli & propenduli*, ait. In quibus verbis *Promulsis caprone & propenduli* in frontem: *remulse antiæ &* [illegible]. Nam qui per genas & tempora dimissi sunt crines, etiam *antevenuli* dici possunt & *antependuli*, ad differentiam eorum, qui colla & cervices flagellant. Sic idem *Milesiar.* l. 5. *retropendulos* dicit crines, qui cervices peterrant: *antependulos*, qui genas; atque hi sunt, qui *Antiæ* dicebantur. Idem alibi, *Adulescens visendâ pulchritudine, crinibus fronte* [illegible] *separatis per malas remissis*: de *antiis* omnino loquitur. Comarum igitur, aliæ [illegible], quas Latini *caprones*; aliæ [illegible], quas *Antias*; aliæ [illegible] nutriebantur, quas retropendulas *Appulejus* vocat, &c. Origo vocis ab *antis*, quæ sunt latera ostiorum: Sed & *antes* cujusque rei extremitates sunt. Salmas. *ad Tertullian.* p. 299.

ANTIANA, oppid. Hungariæ in Pannonia inferiori, Zanko *Lazio*.

ANTIANI, apud Genuenses & in aliquot Italiæ civitatibus, Patricii ac Nobiles dicti sunt, qui auctoritate, ætate & honore cæteros *antecunt* atque adeò ipsi Magistratus. Ἀρχιγέροντες, Primates ordinum seu decuriæ Primi, l. 5. *Cod. de Episc. audient.* Vide Joh. Villaneum l. 6. c. 51. ac 84. & Car. du Fresne *Prolegom. Hist. Gallo-Byzantinæ*, & suprà *Abbas*.

ANTIANIRA, mater Euryti & Echionis. Apollonius l. 1.

[illegible] Ἀντιάνειρα.

Hesych. [illegible]

ANTIAS, Dea Fortuna. *Antiatina* Suetonio in *Calig.* c. 57. Imò non simpliciter *Fortuna*, sed *Fortunæ* Antii, unde hoc cognomen, colebantur. Macrob. enim *Saturn.* l. 1. c. 23. *Ut videmus*, ait, *apud Antium* [illegible] *Fortunarum, ad danda responsa*. Quæ confirmantur ab [illegible] in *Thesauro* [illegible] extante, p. 72. num. 2. [illegible] *Damasco*. S. D. D. & *Epigrammate* Martialis [illegible] l. 5. v. 3. ubi *Sorores* vocat,

[illegible] responsa Sorores,
[illegible]

Vide Anton. van Dalen *de Oraculis Ethnicor.* 1. p. 92. it. hic vocibus [illegible] & [illegible].

ANTIAS Valerius, vide *Valerius*.

ANTIATES, vide [illegible], tanc opera Antonini Pii, recensentur, apud [illegible].

ANTIBARUM, urbs Dalmatiæ, apud oram Adriatici maris, olim Dioclea, ut nonnullis videtur. Hodie [illegible]. Longitud. 43. 32. latit. 42. 12.

ANTIBOLI, ostium [illegible] Gangis fluvii. *Ptol.*

ANTICANIS, vel ANTECANIS, idus quod ante majorem

Canem ortum. Hic in lactea Circulo desinit, paulo ante Æquinoctia... Circulum ..., spectat occasum, ... conscendunt. Oriens in ... Capricornus, ... cum Leone. Cicero in Arateis:

... Antecanis, Procyon Graiis qui nomine fertur.

M. ...

ANTICARIA, urbs Hispaniæ Bæticæ, quæ & Singilia, à ... dicitur, in loco aspero & edito. Hodie Antiquera. longitud. 16. 05. latitud. 36. 58.

ANTICARIA, in America, Nova Antiquera dicitur Urbs Episcopalis, sita cilicet Novæ Hispaniæ ... provinc. de Guaxaca. Parva & male culta. Distat à ... Mexico 8... leuc. Hispanic. à Mari Boreali ..., & ... ab oppido Vera Crucis.

ANTICATONES, dicti fuere duo libri, quos Cæsar contra Catonem scripsit. Scripsit Cicero librum pro Catone, quem Cato inscripsit. Cui respondit Cæsar libro, quem Anticatonem appellavit. Plut. de Cæsare ... Quos libros Antithor ... secundo librorum meminit, duos testes habet, Martian Capellam l. 5 ... Catonem Tullio ... duobus voluminibus Cæsar ..., Et Juvenalem Sat. 6. v. 338.

... quam sint duo Cæsaris Anticatones.

ANTICAUCASUS, mons Seleucia. Strabo.

ANTICHTHONES, de quibus Mela, l. 1. c. 1. ... Ad quæ verba sic Is. Vossius. Qui hos ... alterum ... dixit ... Duplicem terram statuit Pomponius, ... nostram & oppositam ... Qui ... diffugerunt. Distinguendum hic terras, ... quæ ... illas terram, ... hemisphærio, quæque pedes nostris adversos habeat. ... hic accipit Mela pro illa orbis parte, quam Horizon à nobis dirimunt, sed pro hemisphærio Australi. Id ipsum quoque factum alii ferme omnes veteres, ... nihil aliud intellexere; quam terræ hemisphærium ... vel Oceanum, vel Zonâ fervidâ interventu à nostro separatum ... Verum ... necessariò ... hemisphærio ... quæ major pars hujus terræ sub Horizonte ... mersa est, ... nobis ..., recte ... antichthones ... dixit Mela noster, juxta veterum hypothesin. Notandum hic tamen, antichthones non ita à veteribus accepi, uti vulgò pro antipodibus, sed pro omnibus illis, qui oppositam terram Australem inhabitare credebantur, etiamsi in superiori nostro ... hemisphærio. Ita semper ab antiquis, & antipodibus distinguuntur. Nonnulli tamen aliter hæc verba accipiunt, & hemisphærium Antichthonum ... esse ajunt illam orbis partem, quæ est infra Horizontem, & vel omnibus libris, vulgatam illam lectionem servant. Eademque in duo latera, quæ hemisphæria nominantur, ab Oriente divisa ad Occasum; duoque illa hemisphæria Mela non separari ... Oceano in zona torrida, sed Horizonte, & Oceanò ipsò, qui illi respondet. ... duplicem terram ..., hanc nostram, & oppositam ... Boream ... Verum ... Ipse ... & illi, & alii ... Not. Lloydius.

ANTICIMENON, Græcè Ἀντικείμενον, i.e. oppositio, repugnantia, titulus libri S. Bertarii Abbatis Casinensis, in quo quæstiones & controversiæ utriusque Testamenti continentur, de quo vide Leonem Ostiensem l. 1. c. 32. Impressus fuit, sub Anonymi auctoris titulo, Coloniæ Agrippinæ A. C. 1533. jam verò Annotationibus illustratus de novo prodiit, operâ Joh. Baptistæ Marii. Marr.

ANTICITES, vel ANTICITTUS. Anticittus Ptol. Fluv. Sarmatiæ Asianæ, in mare contra Bosphorum Cimmerium fluens, è regione Panticapæi urbis. Lauti nunc, teste Villanovano.

ANTICLEA, Diocli filia, mater Ulyssis, quæ cùm duceretur ad Laertæ nuptias, à Sisypho latrone, Æoli filio, corrupta est. Alii dicunt, cum Laertæ jam nupsisset, & Oraculum ... sublata pergeret, captam à Sisypho latrone. & ut multi putant, ex eo Ulyssem concepisse. Quod Ajax ei objicit apud Ovid. Met. l. 13. v. 32.

... Quid sanguine cretus
Sisyphio, furtisque & fraude simillimus illi
Inserit Æacidis alienæ nomina gentis?

ANTICLES, Archon Athenienſis, Olympiadis centesimæ tertiæ anno tertio.

ANTICLES, è puerorum nobilium Alexandri M. cohorte, conjurationis Hermolao in Regem particeps. Curt. l. 8. c. 6.

ANTICLES, Atheniensis, victor Stadii Olympiade centesima decima.

ANTICLIDES, Historicus, semel, iterumque in secundo Argonaut. ... à Scholiaste Apollonii ... Ejusdem ... Athenæus l. 11. & alibi. Ejus meminerunt ... celebrant, Strabo l. 5. Plut. in Alex. & Plin. l. 7. c. 56. ubi ... Græciæ Regem vocat. Vide Voss. de Hist. Græc. l. 3. p. 322.

ANTICOLI, Libyæ interioris populi. Ptol.

ANTICONDYLES, populi Bœotiæ. Steph.

ANTICRAGUS, mons Lyciæ Crago oppositus. Strabo l. 4.

ANTICRATES Lacon, Epaminondam Thebanorum Ducem in prælio ad Mantineam hasta trajecit. Plut. in Agesil.

ANTICUM, apud ..., pro ... Item pars Templi, quam Græci ... & ... dixere; cui oppositum posticum seu ..., pars Ædis sacræ apud Græcos ... appellavere: In Christianorum enim Templis hæc pars non erat. Dictum autem Anticum, ab ante, de quibus supra. Erat enim pronaos seu ..., vel parietibus ... vel columnis ædificatus cum fastigio. Vide hic passim, & apud Salmas. ad ..., p. 1217.

ANTICYRA, Ἀντίκυῤῥα Ptol. vulgò Saula, Phocidis urbs, inter Crissam ad occidentem & Siphas oppid. Bœotiæ ad ortum, Isthmum Corinthiacum versus, à Delphis 10. mill. pass. distans, Cyparissus ab Homero dicta. longitud. 48. 4. latitud. 39. 5. Anticyra verò, in qua Helleborus nascitur, unde proverb. Naviget Anticyras, in insanos, insula est (vel urbs Stephano) sinus Maliaci contra Oetum montem. Horatius Serm. l. 2. Sat. 3. v. 82.

Danda est Hellebori multo pars maxima avaris;
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.

Ovid. Pont. l. 4. Ep. 3. v. 53.

I bibe, ... purgantes pectora succos,
Quicquid & in tota nascitur Anticyra.

Horatius iterum ibid. v. 164.

... Ambitiosus & audax
Naviget Anticyram. ...

Persius Sat. 4. v. 16.

... Anticyras melior sorbere meracas.

Suidas simpliciter, Ἀντίκυρα, ... Hesych. ... Vide Plin. l. 4. c. 3. l. 25. c. 5. Strab. l. 9. Erasm. Adag. & lepidum huic ... de quodam Prætore, huc relegato apud Sueton. in Caligula, c. 29.

ANTIDALEI, Arabiæ Felicis populi. Plin. l. 6. c. 28.

ANTIDAMUS, vel ANTIDAMAS, Heracleopolites, edidit præter moralia, historiam Alexandri Magni. Vide Voss. de Hist. Græc. l. 3. p. 325.

ANTIDICOMARIANITÆ, Helvidii sectatores, Mariam Virginem, post Servatorem Mundi editum, ex Josepho marito liberos suscepisse, dixêre. Epiphan. hær. 78. Augustin hær. 84. Hieronym. contra Helvidium.

ANTIDONUS, Philippi Regis miles fortissimus, qui in obsidione Perinthi catapulta confossus, non priùs eam evelli passus est, quàm hostem ... inter mœnia compulisset.

ANTIDORUM, Græcis ἀντίδωρον, Donum. Macro, panis est benedictus, ex cujus parte media, quæ cruce obsignata est, secundùm Græcorum ritum, aufertur à Sacerdote consecrationis materia, reliquum verò populo post Missam distribuitur. Addit Frater, in lateribus ejus hæc verba esse impressa, Jesus Christus vincit: Casaubon. panem ... dictum esse ait. Vide Macrum utrumque in Hierolex. Casaubon. Exerc. contr. Baron. & infrà in voce Panis.

ANTIDOTUM, pro actiori catharico, apud Æl. Spartian. in Adriano Cæs. c. 23. ubi de Ceionio Commodo Vero, quem Adrianus adoptarat, Ælium Verum Cæsarem appellavit. Denique accepto largius antidoto, ingravescente valetudine, per somnum periit. Idem in Ælio hoc Vero c. 7. potiorem vocat: Nam cum se prospexit, Æ... accepta potione, ut se existimaret ... Calendis ipsis Januariis periit. Vide Salmas. ad Solin. p. 375.

ANTIDOTUS, pictor nobilis, Euphranoris Isthmii discipulus, qui maximè inclaruit discipulo Nicia Atheniensi, cui fuit peculiare diligentissimè mulieres pingere. Plin. l. 35. c. 11.

ANTIGENES, Secundus inter Chiliarchas ab Alexandro, cùm in Satrapeno notaretur, pro præmio navatæ operæ constitutus est. Curt. l. 5. c. 14. Factus deinde Dux cum Teutamo Argyraspidum: qui cùm Eumenem Antigono prodidisset, præmium quidem promissum adeptus est: sed ab Antigono ejus perfidiam timente in caveam æream inclusus vivus combustus est.

ANTIGENES, Historicus, à Plutarcho in Alex. commemoratur inter eos, qui Amazonem ad Alexandrum venisse narrant, cùm Orexartem fluv. trajecisset. Gesnerus censet cognomentum Istri habuisse, nempe quia continuò Istri nomen apud Plutarchum ibidem subjiciatur: Sed omnino Ister ab Antigene diversus est, uti posteà videbimus. Item, Musici nomen. Plin. l. 16. c. 36.

ANTIGENES, pastoris incertum, an choraulæ nomen apud Virg. Ecl. 5. v. 88.

At tu sume pedum, quod me cùm sæpe rogaret,
Non tulit Antigenes, & erat tunc dignus amari.

ANTIGENIDAS, Thebanus, primus multiforatilem tibiam πολύτρητον αὐλὸν, excogitasse legitur apud Theophrastum; cùm ante ipsum tibia paucis foraminibus, & dextera Phrygia quidem uno, sinistra duobus tantùm essent aperta. Horat. de Art. Poet. v. 202.

Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubæque
Æmula, sed tenuis, simplexque foramine pauco.

Pollux verò ... Diodoro Thebano; Athenæus eandem & Pausanias Pronomo ... tribuunt: Vide Salmas. ad Solin. p. 11... & infra, ubi de ... ut & in voce Antigenides.

ANTIGENIDES, Musicus Thebanus, Philoxeni discipulus, primus calceamentis Milesiis ... Plin. l. 16. c. 36. Hic etiam, (auct. Cicerone in Bruto) discipulo suo Ismeniæ, cùm ... canens populo minus probaretur: ... cane & Musis ... admonens, pluris esse contemnendum imperitæ multitudinis judicium. Vide Suidam, Gellium l. 15. c. 17. Val. Max. l. 3. c. 7.

c. 7. Idem, cùm esset tibicinio apprimè nobilis, nihil æquè se laborare, & animo angi ac mente excruciari, quàm quòd monumentarii choraulæ tibicines dicerentur; ut Apuleius in Floridis refert. Quod tamen de Ismenio Dio Chrysostomus prodidit, ut Jac. Nicol. Loensis l. 6. Epiphyllid. c. 8. observat, itemque Geverhartus Elmenhorstius, ad prædictum Apulei locum. Nic. Lloydius. Vide etiam Antigenidas. Antigenidæ etiam apud Athenæum mentio fit.

ANTIGENIDES, Musicus, Alexandri M. ad bellum incitator. Plut. de fortuna Alex. l. 2. Hunc in causa fuisse cur Athenis juvenibus arte tibiâ canendi interdiceretur, ob lepidum quid, quod Alcibiadi contigerat, auctor est A. Gellius, l. 15. c. 17.

ANTIGONA Berenice, Philippi filia, Pyrrhi uxor. Plut.

ANTIGONA Psaphara, Paratiæ regionis urbs. Ptol.

ANTIGONE, filia Oedipi, Regis Thebanorum, patri cæco, & à Creonte in exilium acto, vix Dux fuit; Seneca in Oedipo, & Statius in Thebaide. Eadem postea, cùm ad officium funebre fratrum suorum Eteoclis, & Polynicis venisset, ibique adjuvante Argiâ Polynicis conjuge, fratrum cadavera concremâsset, ambæ Creontis jussu, captæ & occisæ sunt: quarum mortem postea Theseus ulciscens, Creontem interfecit. Hæmon autem Creontis fil. amator, ad Antigones mortuæ tumulum se interfecit. Propert. l. 2. Eleg. 8. v. 21.

Quid? non Antigones tumulo Bœotius Hæmon
Saucius ipse suo corruit ense latus?

Ovid. Trist. l. 4. Eleg. 3. v. 67.

— Fratrem Thebana peremptum
Supposuit tumulo, Rege vetante, soror.

Apollodorus l. 3. vivam sepultam ait. Hyginus Fab. 72. scribit Hæmonem & se, & Antigonem occidisse, cùm exorare patrem pro salute ejus non potuisset. Idem Fab. 243. Antigonem ipsam sibi manus ait attulisse. Tragœdiam Antigonem scripsit Sophocles grandi cothurnô, sæpissimè editam, & doctis omnibus probatam. Item Seneca.

ANTIGONE, scortum quoddam, quod Philotam amantem circumvenit. Plut.

ANTIGONIA, urbs Epiri mediterranea, in Chaonia, apud Macedonum fines, Argiro castro, teste Nigro; Sophiano vero & Latiis Croja, urbs quondam Albaniæ regia in Macedonia Episcopalis sub Archiepiscopo Dyrrhacino, inter Dyrrhacium, Albanopolin, & Lissum: cui tamen situs Antigoniæ repugnat, cùm hæc in Epiro, illa in Macedonia sit.

ANTIGONIA, urbs Macedoniæ in Mygdonia regione Cojogna, Pinetò interprete: aliis Antigotia, inter Pydnam & Magnesiam, longitud. 45. 22. latitud. 40. 50. Antigonia item insula Propontidis, inter Byzantium & Nicomediam. Isola del Prencipe, teste Gyllio, à frequenti filiarum Principum habitatione virginitatem solitariam profitentium. Alia est Antigonia Arcadiæ; Mantinea dicta. Alia Bithyniæ, juxta Dascylium. Alia Syriæ propè Antiochiam. Est & castellum Cyzicenæ. Steph.

ANTIGONIS, tribus Atticæ ab Antigono dicta.

ANTIGONUS, Alexandri præfectus, Lycaoniam cepit. Curt. l. 4. c. 1. quintum locum inter Chiliarchas, præmium fortitudinis ab Alexandro Magno, cùm in Sattapene subsisteret, tulit. Curt. l. 5. c. 2.

ANTIGONUS, primus post Alexandrum in Asia regnare cœpit, duodeviginti annis multa bella gessit, in quibus Eumenem ab Argyraspidis proditum cepit, Cassandrum, Seleucum & Ptolemæum vicit, tandem, in memorabili ad Ipsum in Phrygia prælio, octogenarius occubuit. Plut. in Demetrio, Pyrrho, Diodor. Sic. l. 19. & 20. Justin. l. 13. 14. 15. Euseb. an. 453. Urb. Cond.

ANTIGONUS I. Gonatas, Demetrii Poliorcetæ fil. Antigoni prioris nepos, Macedonum Rex, regnavit A. M. 3778. Atheniensibus libertatem restituit, Gallos superavit, demum à Pyrrho Macedoniam occupante regnô pulsus est, quod tamen, illô mortuô, receptum, Demetrio fil. post regni 36. annos reliquit. Justin. l. 24. & 25. Polyb. Plut.

ANTIGONUS II. Tutor Philippi, filii Demetrii, cujus viduâ in uxorem ductâ, regnum ipse invasit. Δώσων dictus est, teste Plut. in P. Æmilio, quòd multa promitteret, pauca verò præstaret. Cleomenem Spartanum Regem, qui Ætolis contra Achivos favebat, prælio superatum in Ægyptum fugere coëgit, Spartamque cepit. Dein Illyrios vicit, & moriens an. Urb. Cond. 533. regni 12. pupillo suo Philippo regnum reliquit. Justin. l. 28. & 29. Polyb. l. 2. Plut. in Cleomene.

ANTIGONUS, fil. Aristobuli II. Judæorum Rex, ope Regis Parthorum, cui mille talenta, & 500. fœminas pollicitus est, Phazaëlem & Hyrcanum in vincula conjecit, auriculis huic posteriori resectis, ne ad Sacerdotium summum porrò aspirare posset. Sed ab Herode, Romanis viribus suffulto, captus ipse, & ad Antonium deductus est; qui ipsum ultimum Asmonææ stirpis, ab Herode magnâ pecuniæ vi adductus, capite plecti jussit, postquam hæc familia regnâsset 126. ann. A. M. 4018. Ante Christum Natum 36. Joseph. Ant. Jud. l. 14. & 15. & de Bell. Jud. c. 1. Dion. Plutarch.

ANTIGONUS, fil. Hyrcani, Pontificum summi frater Aristobuli Philelleni, Judæorum Rex de Asmonæorum stirpe, quem ille, postquam in regni societatem ab eo ascitus fuisset, de medio sustulit. Joseph. l. 12. Ant. Jud. c. 18. & 19. & de Bell. Jud. l. 1. c. 3.

ANTIGONUS Carystius, Historicus, extremis Philadelphi temporibus vixit. De vitis Philosophorum scripsit, quos recensent Jo. Jonsius l. 2. c. 4. de Hist. Phil. Script. Idem ἱστοριῶν παραδόξων συναγωγὴν reliquit, quam Steph. citat in Πάνορμος, & Meursius edidit, notisque illustravit. Vide Voss. de Hist. Græc. l. 1. c. 12. p. 78. Diog. in Chrysippo, & Pyrrhone. Athen. l. 3. 7. 13. Dionys. Halicarn. l. 1. Plut. in Romulo.

ANTIGONUS, Statuarii nomen, Plin. l. 34. c. 8.

ANTIGONUS, locus in altero tabulæ lusoriæ, apud Veteres latere. Præter nomina enim numerorum, quæ punctis seu locis tabulæ impressa erant, unus etiam dicebatur, Ἀντίγονος, & alter Δῖος. Agathias,

— — — — μετὰ δ' ἄλλον
θῆκε τὴν ὑστατίην ἀμφίστομον Δῖος.

Et paulo post,

Δισσοὺς Ἀντιγόνου ἐκρέμασεν.

Ubi Δῖος Latinum nomen est, divus: quò Romanorum Imperatores post mortem appellatos esse, nemo nescit. Nempe Tabulæ ludus ad imaginem belli cùm planè compositus esset, in eoque calculi nigri vel russei cum albis certarent: in uno latere tabulæ locus erat, qui dicebatur Divus, quasi Regis Romani sedes; in altero, oppositus & contrarius, Antigonus, quod nomen fuit Macedonum Regis: quos semper Romanis adversos & contrarios fuisse notum est. Et quidem, quia albi calculi in dextro latere statuebantur, nigri in sinistro; Antigonus, posterius hoc tutus est, & post tertiam decimam lineam, locum quartum decimum occupavit. Duodena enim puncta utrumque latus habebat, invicem sibi opposita, seu duodecim lineas aut scripta, unde XII. Scriptorum ludus Romanis dictus est, &c. Salmas. ad Vopisc. in Proculo, c. 13. Vide infrà in voce Tabula.

ANTIGONUS Sochæus, celebris inter Judæos, Præceptor fuit Sadoci, qui ab Antigono in Pharisaismo solicitè institutus, postmodum ab illo deficiens, Sadducæorum hæresin orsus est. Erat autem Antigonus ille successor Simeonis Justi, qui cùm docuisset, pietatem nostram non debere esse mercenariam, discipuli ejus Sadoc & Baithus illud sic intelligentes, quasi omnis præmii in altera vita spem præcidisset, eò delapsi sunt, ut Resurrectionem, vitam alteram, &c. inficiarentur. Thom. Godwyn. Tr. Angl. Moses and Aaron l. 1. c. 11. de Sadducæis. Vide quoque Baithus.

ANTIGORIA Vallis, in Lepontiis, dicitur in regione dicta Val de Ossela, German. Eschenthal, tractus à fonte Tosæ, qui in Alpibus haud procul à fontibus Rhodani abest, per 3. milliar. deorsum vergens; ibi vicus Bommat, ubi Germanicæ linguæ usus. Stumpf. l. 9. de Lepontiis, c. 11.

ANTIGRAPHEUS, Græcè Ἀντιγραφεὺς, in Gloss. dictator, rescriptor est, non scriba, ut quidam vertunt. Tantum enim Antigrapheus à scriba differt, quantum dictator à librario. Habebantque Ἀντιγραφεῖς sub se librarios & scribas, eosque qui scrinium gerebant. Novella Constantini Porphyrogenn. de sportulis Scribæ, Ἐκκεῖνὁ Σκρίβας ἑκατὸν [illegible] Βασιλικῶν Κοιαιστώρων καὶ αὐτῶν τῶν ἀντιγραφέων [illegible]. In Glossis Basilicis, Ἀντιγραφεὺς διαθήκης dicitur Testamenti dictator, quem Antecessorem exponunt, i. e. Jurisperitum, qui Testamentum dictat, tabellio verò scribit, qui & Νοτάριος. Ἀντιγραφεὺς etiam exponitur in optimis Glossis sicque propriè dicebatur, qui exemplaria inter se contendebat, &, si quid in iis vitiosum, corrigebat & emendabat. Quod utique faciebant epistolarum, libellorum & memoriæ Antigraphei seu dictatores: Nam postquam dictâssent, relegentibus librariis & scriniariis, dictata recognoscebant ac corrigebant, Ἀντιγράφειν enim recensere est ac rescribere: dicebatur autem rescribere opus suum Auctor, qui emendandi animô illud recognoscebat. Sueton. in Julio c. 56. Existimatque rescripturum & correcturum fuisse. Atque hoc sensu ἀντιγραφεῖα exponit Ulpianus in Demosth. Τὰ ἀντιγραφεῖα [illegible], ὅπως ἂν δῶσιν: adeoque verum est, vocem hanc dictatorem Latinis denotare, ut Græci recentiores summi Imperii Magistratum in veteri Republ. h. e. Dictatorem, ἀντιγραφεῖα verterint, cum ille tamen nihil minus, quàm ἀντιγραφεὺς fuerit; quippe quem Dionysius aliique Græci veteres Μόναρχον interpretati sunt, &c. Erant autem istiusmodi Antigraphei seu dictatores, in Aula Imperatorum recentiorum quatuor, primus libellorum, secundus memoriæ, tertius epistolarum & quartus dispositionum: totidemque scrinia. Anonymus Scholiastes in Novellas Justiniani. Quatuor sunt scrinia — unde & quatuor Antigraphei sunt. Nam Magistri, &c. Ubi à Magistris scriniorum Antigraphei disertè distinguuntur, quos malè summus JCtus confundit. Magister enim scriniorum omnia scrinia curabat, & sub se Antigrapheis omnes habebat, qui quod ab illo proximi essent, Proximi quoque & Primi appellati sunt. Glossa Basilic. Πρόξιμοι, στοῖχοι, Obsecundatores scriniorum, eos vocat l. 5. Cod. Theodos. de Proximis: Obsecundatoribus sacrorum scriniorum, quorum mentibus ingeniisque committimus, quidquid in alios quoque pertinuisse fase proferimus Sanctionum. Quibus verbis planè Antigrapheis expressit, quorum ingeniô formabantur Principis sanctiones, epistolæ, responsa & rescripta: mentem enim tantum, non manum, commodabant, atque inde dictatores, cæterioribus Latinis dictati appellati sunt &c. Vide Salmas. ad Vopisc. in Caro l. 8. & infrà, in voce Proximus, item in Scrinia. Cæterùm, vocem Ἀντιγραφεὺς aliâ quandoque notione apud Scriptores etiam reperiri, certum est. Pollux enim Ἀντιγραφεὺς, est ὁ τῇ βουλῇ καθήμενος καὶ πάντα ἀντιγραφόμενος; ubi ἀντιγράφεσθαι, est τὸ ἴσον γράφειν, exemplum scribere, unde ἀντίγραφον, exemplum, exemplar: quod etiam ἀντίβολον dicebant, item ἀντίτυπον, ac ἴσον. Sed & ἀντιγράφεσθαι Latini quoque contrascribere dixerunt, unde ὁ Ἀντιγραφεὺς τῶν λόγων in veteri lapide, redditur, CONTRASCRIPTOR RATIONIS SUMMI CHORAGI: quem vulgò Contrarotulatorem Galli appellant. Ἀντιγραφεὺς porrò Cancellarium etiam reddit Isidorus in Gloss. &c. Sed proprium vocis significatum est, quod diximus.

ANTIGRAPHUS, meliùs ANTIGRAPHEUS, vide suprà. Apud Isidor. Origin. l. 1. c. 20. una est è notis sententiarum, quæ cum puncto apponitur, ubi in translationibus diversus sensus habetur.

ANTILEO, περὶ χρόνων libros fecit, quorum secundum citat Laertius, initio vitæ Platonis. Meminit & Antileontis seu ejusdem,

dem, seu alterius Julius Pollux, in Onom. 24. Item Chalcidensium tyrannus, qui destructâ illâ Republ. migravit in Oligarchiam. Aristot. l. 5. Polit. c. 12. Item Homo improbus & ardelio in comœdiis traductus. Vide Schol. in Aristoph. Equit. p. 149.

ANTILIA, locus apud Suessonium, ex quo Vintimeliam Liguriæ urbem facit, quam Albintila vocat. longitud. 30. 45. latitud. 43. 38.

ANTILIA, vulgò ANTIA, oppidulum Angliæ, in Comitatu Bedford. 4. milliar. Anglic. distat. à Bedfordia in Austrum, & à Buckingamia 12. milliar. in Ortum.

ANTILIBANUS, Plin. l. 5. c. 20. Strab. mons Syriæ seu Phœniciæ, inter quem & Libanum vallis est longa, fertilisque, ac optimè habitata, Aulon incolis dicta, teste Plinio, per quam Orontes flu. decurrit apud Heliopolim. Inhabitatur pro majori parte, à Drusis, populis Christianis, ibique est Abanum oppid. ....

ANTILLÆ, vulgò les Antilles. Insulæ Americæ Septentrionalis, in mari Boreali, quæ in longum excurrunt, inter Floridam regionem & novam Vandalitiam in America. Earum præcipuæ, Hispaniola, Cuba, Jamaica, S. Johannis Insul. Lucayoneca, Bahama .... Lucayos. Alii autem, & fortè rectius, Antillæ insulæ jacent inter continentem Americæ meridionalis & partem Orientalem Insulæ S. Johannis de portu divite, sinuque in modum arcus positæ. Detectæ primùm à Christ. Columbo, A. C. 1492. dicunturque Antillæ Americæ, quasi ante insulas Americæ, nempe ante majores Insulas sinus Mexicani. Ex iis 28. præcipuæ numerantur; & majorem partem parent Gallis, ut Insulæ Tabaci, S. Vincentii, Martinica, S. Dominici, S. Christophori, Barbada, & Gadaloupa, ut Morer. scribit; Anglis & Batavis, qui in his multas habent Colonias ab A. C. 1625. Dicuntur etiam Caribarum Insulæ ab incolis antiquis. Quibusdam Camercanæ. Ab Europæis autem, harum partium incolis, tota hæc multitudo Insularum cum aliis sinus Mexicani, vulgò Archipelagus Mexicanus dicitur. Sunt plerræque fertiles & irriguæ, abundantque omnibus ad victum & delitias etiam necessariis: Sed hominibus anthropophagis famosæ. A. Costa, Hist. Ind. l. 3. c. 23. Linschot. Amer. c. 4. Hist. Antillarum, quæ cum vocabulario Caribaeo, prodiit Roterodami, A. C. 1658. &c.

Antillarum propriè dictarum præcipuæ, secundum Baudrandum.

Anguis insul. l'Anguille, in ditione Anglorum.
Antiqua insul. Antigoa, Anglorum.
Barbata insul. la Barbade, Anglorum.
Barbuda Insul. la Barboude, Anglorum.
Desiderata Insul. la Desirade, Francorum.
Dominica Insul. la Dominique, Caribarum.
Granata insul. la Grenade, Francorum.
Guadalupia insul. la Guadeloupe, Francorum.
Marigalanta insul. Marigalante, Francorum.
Martinica insul. Martinique, Francorum.
Montis serrati insul. Mont-serrat, Anglorum.
Nivium insul. Nieves, seu Meves, Anglorum.
Saba insul. Saba, Hollandorum.
Sanctæ Crucis insul. Sainte Croix, Francorum.
Sanctæ Luciæ insul. Sainte Alousie, Francorum.
S. Bartholomæi insul. S. Barthelemy, Francorum.
S. Christophori insul. S. Christophle, omnium illius tractus facile primaria, Francorum & Anglorum.
S. Eustachii insul. S. Eustache, Hollandorum.
S. Martini insul. S. Martin, Francorum & Hollandorum.
S. Vincentii insul. S. Vincent, Caribarum.
Tabaci insul. Tabago, seu Niew Walcheren, Hollandorum.

ANTILOCHUS, Rex Messeniorum, Pausan. l. 7.

ANTILOCHUS, Nestoris & Eurydices major natu fil. patrem secutus ad bellum Trojanum, in pugna à Memnone Auroræ filio occisus est, uti tradit Homer. Od. 4. v. 187.

> Μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο,
> Τόν ῥ' Ἠοῦς ἔκτεινε φαεινῆς ἀγλαὸς υἱός.

Vel ab Hectore, ut ait Ovidius, in Ep. Penelope 1. Heroid. v. 15.

> *Sive quis Antilochum narrabat ab Hectore victum.*

Juvenalis Sat. 10. de Nestore v. 250.

> *--- Oro parumper*
> *Attendas, quantum de legibus ipse queratur*
> *Fatorum, & nimio de stamine, cum videt acris*
> *Antilochi barbam ardentem.*

Propert. de eodem l. 2. eleg. 13. v. 48.

> *Non ille Antilochi vidisset corpus humari,*
> *Diceret, aut, ó mors, cur mihi sera venis.*

Vide Q. Smyrnæum l. 2. v. 260. Verum luctus ille non indesinenter duravit. Horat. od. 9. l. 2. v. 13.

> *At non ter ævo functus amabilem*
> *Ploravit omnes Antilochum senex*
> *Annos. --- --- ---*

Nic. Lloydius.

ANTILOCHUS, Poeta, qui, cum carmine Lysandri laudes scripsisset, ab eo, Plutarcho teste, donatus est pileó Laconicó argenti plenó.

ANTILOCHUS, Historicus, laudatus Dionys. Halicarn. Clementi Alex. Stromat. l. 1. Voss. de Hist. Græc. l. 3. p. 323.

ANTIMACHUS, Cinædus quidam & formosus feminarum amore insaniens. Alter maleficæ hominæ à Comicis taxatus. Tertius cognomine Ψεκάς, h. e. minuta pluvia. Quartus Trapezita, cujus meminit Eupolis in Αἴξιν. Quintus, Historicus.

ANTIMACHUS, Claro, vel ex Ionia oriundus, vel ut alii volunt, Colophonius, Poeta Græcus, tempore Socratis & Lysandri, de Homeri ætate & genere egit, ut author est Tatianus, Oratione contra Gentes. Ex quo opere omnino Colophonium fuisse Homerum, prodit Plut. libello de Homero. Is Antimachus, cum poema quoddam obscurum recitaret, atque omnes præter Platonem, quod minime intelligerent, discessissent, Plato mihi, inquit, pro omnibus. Cicero & Plut. in Bruto. Hic aggressus belli Thebani materiam, vigesimum quartum volumen implevit, antequam duces Thebas usque perduceret. Suidas. De eo Catullus Epigr. 96 v. ult.

> *Ut populus tumidô gaudeat Antimachô.*

Propert. l. 2. Epigr. 34. v. 45.

> *Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero.*

Aliquot ejus versus profert Pausan. in Arcadicis. Idem de Gratiis egit, teste eódem Pausaniá in Bœoticis. Adriano Imperatori temporé commendatus. Antimachus alios ponit Suidas, alterum Ægyptium patria Heliopolitanum, qui Cosmopœiam versibus scripsit, alterum Poetam Melicum, cognomentó Psecada. Idem Historicum hujus nominis habet: & statuarium celebrem, Plin. l. 34. c. 8.

ANTIMACHUS, Trojanus, auro donis Alexandri, autóque corruptus, impedimentó fuit, quominus Helena redderetur. Quin & pro concione Trojanos hortatus est, ne Menelaum, dum legatus ad eos in urbem venisset cum Ulysse, redire ad suos sinerent, sed in urbe ipsos asservarent, trucidarentque. Homer. Il. 11.

ANTIMENES, Deiphontis fil. Pausan. l. 2.

ANTIMACHUS Marcus Antonius, vide Marcus Antonius.

ANTIMENIDES, cum Alcæo Dux exulum, Pittacum tyrannum oppugnantium. Vide Aristot. l. 3. Polit. c. 14. Strabonem l. 13.

ANTIMENSIUM, Græcorum recentiorum vox, Ἀντιμήνσιον, quasi vice mensæ, apud Balsamonem ad Concil. .... Can. 31. idem est cum Tabula itineraria, de qua in Ord. Rom. & Clem. Bonifacii VIII. de Privileg. c. ult. altariolum nempe, seu altare portatile, quô uti solent, ubi Altaris consecrati copia non est. Manuel Pal.... in Resp. Antimensia non in omnibus mensis pone necesse est, verum in iis tantum, de quibus ambigitur, an sacratæ sint .... obtinent. Altarium, &c. Non verò ex lapide fiunt, ut Latinorum Altariola, sed confecta ex tela illa, quæ cooperiebat Altare, in die consecrationi Ecclesiæ & in qua continuó per octavam celebrabatur: discissa deinde in partes ab Episcopo & Presbyteris distributa, ut, in defectu consecrationis Altarium, his Antimensiis utercutur. Vide eam consecrandi formulam in Euchologio Græcorum. Aliquando verò vox hæc idem significat, quod Corporale Latinis. Vide Macros Fratres in Hierolex.

ex ANTIMONIO Æs, in Musæo Kircheriano Romæ, vide supra in Æs.

ANTINO, pro ANTINOOPOLIS, apud recentiores aevi Scriptores, vide infra.

ANTINOE, urbs Ægypti superioris ad Nilum. Ansina Leoni Africano. Ab Antinoo, Adriani amasio, sic dicta, uti scribit Hieronym. in Joviniano. Nunc in ruinis.

ANTINOE Æ Coronæ, vulgò Alexandrinis dictæ sunt, quæ ex floribus .... erant plexæ; ab Antinoo Hadriani Imperatoris puero delicato. Nominis originem hanc narrat Athenæus l. 15. Cum in Ægypto esset Hadrianus Imperator & in urbe Alexandriæ versaretur Pancrates, Poeta quidam indigena, obtulit ei .... quem florem Poetica adulatione dixit tellurem tum nuper submisisse, ex sanguine Maurusii leonis natam, quem in Libya Ægypto conterminа ipse occiderat Hadrianus. Cujus Poetæ ingenio ac novitate delectatus Cæsar, jussit eum adscribi numero eorum, qui .... participabant, ac sumptibus publicis alebantur. Coronæ hinc ex hoc flore plexæ Antinoeæ dictæ sunt. Salmas. ad Solinum pag. 975. & 976.

ANTINOMI, Græcè Ἀντίνομοι, quasi legi contrarii, dicti sunt Joh. Agricolæ sectatores, quem, ... Legem docendam, atque ad ejus observationem homines Evangelio non teneri, docuisse refert Raynaldus in Annal. Eccles. ad A. C. 1529. apud Dominicum Macrum loc. cit. Sed & alii.

ANTINOMI, i. e. Hæretici, Legis usum in Ecclesia Christiana inficiantes, velúique Veteres, vel Novi, his qui vixêre elapsô seculó, vel hôc præsenti, ipsique sunt nullo vel pessimo, vide Hoornbeckium Summa Controversiar. Horum in Anglia primus auctor fuit Joh. Eatonus, qui librum edidit de Justificatione libera, per solum Christum: in quo præcipuè urget, Deum nec velle nec posse videre ullum peccatum in justificatis. Qui error in fatali sub Carolo I. confusione caput extulit, ac in unam ex præcipuis IV. Independentium sectis excrevit. Cum enim tam expeditam & facilem in cœlos viam tradat, ingens simplicium hominum vis eam amplexata est: ut cui doctrina hæc titulo liberæ justificationis pulvinar in peccando substernit, deplorare aut cavere peccata justificatos prohibens, imo grande nefas ducens. Grassata autem est non in Veteri tum in Nova Anglia, uti docet Georg. Hornius Historia Eccl. Novi Test. Periodo III. Artic. 3. ubi prolixe de illis, eorumque gravissimis erroribus. Vide etiam aliquid infra voce Hutchinsonia.

ANTINOOPOLIS, urbs in Antinoi memoriam & Adriani Cæsaris solatium condita à Græcis, in Ægypto, inque Thebaide, ejus regione. Hegesippus apud Eusebium Histor. Eccles. l. 4. .... Ἀντινόου, Nam & urbem cognominem Antinoo cognominem, seu potius instaurarunt ejusque ...., cum esset antè is locus alii Numini consecratus. Besam Pesam illum & urbem quoque priores vocabant: quam appellationem diu etiam postea retinuère Ægyptii, alterâ Græcis relictâ. Unde factum, ut de duobus nominibus unum componerent, & oppidum illud BESSANTINOUM appellarent, teste Photio, ubi de Helladio Scriptore Ægyptio, qui civitatis hujus incola erat. Ἀντινόεια vocat eam Steph. qui & Hadrianopolin ait dictam: Marcellin. Antinoam 22. & Chrysostom. in 2. ad Corinth. Recentiores illam Antino appella-

vêrunt

verunt & Græci Ἀντινόη. Hinc in veter. Ecclesiarum Orientis laterculo, apud Salmas. in Thebaide priore ὑπὸ τὸν μητροπολίτην, Antinoo metropoli, primum locum tenet &c. Vide eum Not. ad Spartian. c. 14.

ANTINOUS, Bithynicus juvenis, ab Adriano Imperatore adamatus, cui ut creditur, pro Imperatoris salute, ex magica disciplina, mortuo, templum apud Mantineam constituit. Spartian. in Hadriano, c. 14. Et Græci quidem, volente Hadriano, eum consecrarunt. Ait, volente Hadriano, quasi consecrationis hujus non fuisset Hadrianus auctor, sed Græci homines, quod & Athenagoras his verbis videtur significare: Ἀντίνοον, inquit, φιλανθρωπίᾳ τῶν ὑμετέρων προγόνων πρὸς τοὺς ὑπηκόους ἔτυχε νομίζεσθαι Θεόν. Quidam in orbe Lunæ cum Endymione collocârunt. Tatianus: Πῶς ὁ εὐδαίμων Ἀντίνοος μειράκιον ἐν τῇ Σελήνῃ ἀγαλμάτων καθίδρυται; ὡς ὁ ἀναβιβάσας αὐτόν. Clemens Alexandrinus: Καὶ νῦν ἔστιν Ἀντινόου καὶ πόλις. Meminerunt ejus Jo. Xiphilinus, Vopisc. Dion, Spartianus, & S. Chrysostom. in 2. Cor. 22. Ejus consecrationis cum alia extant hodieque monumenta, tum illud Romæ egregium, ΑΝΤΙΝΟΩ, CΥΝΘΡΟΝΩ, ΤΩΝ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ, ΘΕΩΝ Μ. ΟΥΛΠΙΟC ΑΠΟΛΛΩΝΙΟC ΠΡΟΦΗΤΗC. Casaubon. ad loc. cit. Spartiani. Imagines illiusdem maximè ad similitudinem Bacchi effingebantur, Pausan. l. 8. unde in pulcherrimo Numismate aureo unciali Marshami Equ. Angli, in quo legitur ΑΝΤΙΝΟΟC. Capillities in orbem circumtexta, qualis Baccho olim tributa, comparet. Vide Sifôt. Hujus novi Ægyptiorum Deastri quæ Sacerdotes faciebant, cum Servatoris nostri miraculis, impudentissimè conferre ausus est, qui aliàs ipse Gentilium risit oracula ac Sacerdotum imposturas, Celsus Epicureus, ac proin hôc nomine accuratè ab Origine refelli meruit. Vide quoque Athenagoram in Legat. Tatianum, Tertullianum contra Marcion. Eusebium, Athanasium, & tot alios. Mantinenses annuis sacris & quinquennali certamine eundem coluere, Pausan. Arcad. Fuerat autem is Hadriani Atriensis, teste apud Eusebium Egesippo: quæ vera causa quòd in comam ejus non omnino conveniat illud Martial. l. 4. Epigr. 42. v. 7.

---- --- Mollesque flagellent

Colla comæ:

Cùm sint neque promissô capillô, neque detonsô, sed cirratô & leviter diffusô, quem tenorem omnes Antinoi icones servant. Atrienses autem perpetuò cirratos fuisse, patet ex Phædro Fab. 5. l. 2. Superstitio tamen ad Bacchi, ut diximus, imitationem id retulit. Vide Laur. Pignorium Comm. de Servis & infrà suo loco.

ANTINOUS, procus Penelopes superbus, ab Ulysse in convivio bibens sagittà transfixus. Homer. Od. 22. De quo Propert. l. 4. Eleg. 5. v. 7.

Penelopen quoque, neglectô rumore mariti,

Nubere lascivo cogeret Antinoo.

ANTIOCHENI Canones XXV. scripti, in Synodo Antiochiæ habita, à provincialibus Episcopis, in causa Athanasii potissimùm, sub Constantio & Constante Imperatorib. ac Julio Papa Romano. A. C. 341. in Codice Canonum Ecclesiæ, post Nicænos, Ancyranos, Neocæsarienses & Gangrenses Canones collocati sunt: quos Laodiceni sequuntur, &c. Alios finxit, vel saltem fictos Orbi literato obtrusit, Canones Apostolicos novem Antiochenos Lambertus Gruterus, in editione Operum Clementis Romani, quæ prodiit Coloniæ, A. C. 1570. quos ab Apostolis in Synodo Antiochena, in antiquitate Ecclesiastica inauditâ, nullique Historico fide digno memoratâ, constitutos vult ac sancitos, qua de re videatur Gerh. von Mastricht Histor. Juris Eccl. num. 156.

ANTIOCHENUS Michaël, vide Michael.

ANTIOCHIA, provinc. apud Plin. l. 5. c. 20. Promontorium, in quo Laodicea libera, Diospolis, Heraclea, Charadrus, Posideon: Deinde Promontorium Syriæ Antiochiæ: intus ipsa Antiochia libera Epidaphnes cognominata: Et Melam l. 1. c. 11. In eo prima est reliqua pars Syriæ, cui Antiochiæ cognomen additur. Simpliciter Antiochia, apud Plinium alibi, pro Antiochena vel Antiochica, in qua Cyrrhestica regio. Sic Antiochia Pisidia, pro Pisidica, in Tab. Peutinger. Vide Salmas. ad Solin. p. 800. Idem tamen utrumque & quoque seipsum corrigens, Antiochiam Syriam, non provinciæ, sed urbis nomen, quæ in Syria sita erat, fuisse, ait p. 1116.

ANTIOCHIA, urbs Syriæ, de qua sic Græcus Geographus sub Constantio & Constante Imperatorib. a Jacobo Gothofredo editus: Ἐστιν οὖν ἡ Ἀντιόχεια, πρώτη πόλις, βασιλεύουσα, καὶ ἀγαθὰ ἐν πᾶσιν, ὅπου καὶ Κύριος ὁ κοσμοκράτωρ ἐκεῖ ἐστιν. Idem ferè habet Amm. Marcellin. l. 15. Hanc, inquit, nobilitat Antiochia, mundo cognita civitas, cui non certaverit alia adventiciis ita fluere copiis, & internis. Ab Antigono & Seleuco Nicanore in filiorum memoriam condita, quorum ille inchoavit, hic perfecit. Eunapius in Libanio. Ἀντιόχεια ἡ Κοίλης Συρίας, πρώτη πόλις, Σελεύκου τοῦ Νικάνορος ἐπώνυμον ἔργον. Ab Antiocho vero sic dicta, teste Dionysiô Periegetâ, v. 917.

Ἠδὲ καὶ Ἀντιόχεια ἐπώνυμος Ἀντιόχοιο.

Quod vero παρὰ τὴν ἱερὰν Δάφνην, ut loquitur Dionysius, juxta Daphnen Antiochia hæc condita esset; hinc Ἀντιόχεια ἐπὶ Δάφνῃ vulgo vocata est, distinctionis causâ, cùm plures essent huic cognomines urbes. Laudes ejus non vulgares recitat D. Chrysostom. in synagogis τῆς Ἀντιοχείας, ac Dio Chrysostomus Orat. 47. Libanius in Basilico, & alibi. Maxima vero Antiochiæ laus est, χρηματίσαι πρῶτον ἐν αὐτῇ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς, uti loquitur D. Lucas Actor. c. 11. v. 26. Æra Antiochena, ab hac urbe dicta, quâ Evagrius aliique utuntur, incipit ult. an. Olympiad. 182. Urb. Cond. 705. A. M. 4005. ante Christum Natum 49. Hic synodus ab Apostolis habita. Vide Concil. 2. Nic. Act. 1. Dein Concilium, contra Novatianos, A. C. 255. Contra P. Samosatenum, A. C. 266 & 272. Euseb. Hist. l. 6. c. 35. & l. 7. c. 22. Aliaque partim ab Arrianis, partim ab Orthodoxis, vide Athanas. de Synodis Socr. l. 2. c. 15. & l. 5. c. 5. Sozom. l. 5. c. 5. & 10. & l. 3. c. 7. Hieronym. in Chron. Theodoret l. 5. c. 5. Ibidem Monetaria officina sub Imperatorib. olim celeberrima fuit, unde in nummis ANT. ANTA. ANTB. ANTΓ. ANTE. ANTH. ANTP. ANTS. SMA. SMAB. SMAN. SMANI. SMANR. SMANS. SMANT. SMANTE. SMANTS. SMAT. SMNA. Vide hîc passim. longitud. 68. 10 latitud 36. 10. Nunc Antachia dicitur. Sedet partim in clivo, partim in plano, juxta Orontem fluv. qui ibi ponte jungitur lapideo. Muri urbis ferè integri manent. Ipsa autem semidiruta in ruinis jacet. Patriarchali tamen dignitate gaudet, Turcisque paret. Arc. Lloydius, Aliique. Medio ævo, sub Principe Christiano aliquandiu fuit. Cùm enim Boëmundus, Tancredi filius, in hæredis sortem, à Rogerio Fratre Tarenti & Barii Principatus obtinuisset, ut narrat Ordericus Vitalis l. 8. p. 677. Antiochiæ Dominus factus, ejusdem Princeps appellatus est; quod, inquit Wilh. Tyrius l. 6. c. 23. antea Princeps vulgo appellaretur, Tarenti scilicet, vide infrà in voce Princeps.

ANTIOCHIA, quæ & Nisibis, urbs Mesopotamiæ Archiepiscopalis, a Seleuco Rege Antiochi filio (uti superior) condita, ad rivum, qui 25. mill. pass. se exonerat in Tigrim fluv. ab Artaxata urbe Armeniæ majoris 750. mill. pass. distans in Austrum. Nunc Nisibin.

ANTIOCHIA, Pisidiæ urbs primaria, sedesque Præfecti, Versacgeli a Turcis dicta, ab Ephesio 92. mill. pass in Eurum recedens. longitud 61 20. latitud 39. 36. Nunc paucis constat incolis. Intercisa autem tabula Antiochia hæc nomen pristinum servat, distatque à Versacgeli 20. leuc. in occasum & ab Ephesio 10, mill. pass. in ortum, in Asia minori.

ANTIOCHIA, super Crago monte, urbs Ciliciæ litoralis in Pisidiæ, Pamphyliæque confinio, inter Selinuntem, & Nephelim urbes finitimas. longitud. 62. 50. latitud. 38. 30. Antiochetta.

ANTIOCHIA, ad Tragum aliàs dicebatur, quia sita erat juxta Tragum fluv. & prope Cragum oppid. in Cilicia aspera. 25. leucis à Seleucia in Occasum & 4. à Selinunte in Cæciam.

ANTIOCHIA, Margianæ, quæ & Alexandria & Seleucia dicta, teste Plinio, l. 6. c. 26. Indion hodie ex tabulis recentiorib.

ANTIOCHIA, ad Taurum montem, urbs Episcopalis Commagenes in Syria, in ejus, & Euphratesiæ confinio, nomen adhuc retinens, teste Bellonio; longitud. 68. 40. latitud. 39. 10. Antiochia aliæ 7. à veteribus memorantur, quæ cùm minimè extent, prætermissæ sunt. Ea verò Antiochia, quæ & Mygdonia & Nisibis, urbs Mesopotamiæ, hodie etiam Asebin ab incolis nominari fertur. Ferrarius.

ANTIOCHIA, urbs Americæ meridionalis in regno Popajano, sub Hispania, parva & malè culta, 15. leucis Hispanic. distat ab oppido S. Fidei Antiochiæ. 12. à fluv. Cauca, in Occasum à Popajani civitat. 60. in Boream. 50. autem à Carthagena nova.

ANTIOCHIA Mæandri, urbs Cariæ Episcopalis sub Archiepiscopo Stauropolitano, Tachiali vulgò, ad Mæandrum fluvium.

ANTIOCHIANUS Præfectus, memoratur Æl. Lamprid. in Heliogabalo c. 14. Inde itum est in hortos, ubi Varius (id quoque Heliogabalo nomen) invenitur —— Antiochianus ex Præfectis suos milites --- sacramenti admonitione exoravit, ne illum occiderent, &c.

ANTIOCHIS, mater Antiochi Seleuci filii, & mulier quævis è quâvis Antiochiâ oriunda. Præterea nomen tribus. Steph.

ANTIOCHIS, tribus Attica, ab Antiocho quodam Heroë dicta.

Municipia Tribus Antiochidis.

Ægilia vel Ægilus.	Leucopyra.
Alopece.	Melenæis vel Melænæ
Amphitrope.	Pallene.
Anaphlystus.	Pentele.
Atene vel Atenia.	Phalerum.
Bessa.	Semachidæ.
Crion.	Thoræ.

Vide Franciscum Rossæum Archæologiæ Atticæ l. 1. c. 7.

ANTIOCHUS, Rex Asiæ, urbis Magnesiæ caduceatores veteranos, alveorum ducendorum causâ, ad se missos miratus, quòd canô capillô, & barbâ valde nigrâ essent, à Medicis suis, hâc de causâ accersitis, hujus rei rationem requirit. Cui Medici, Non mirandum, inquiunt, ô Rex; Aquosa Magnesiæ habitatio, flumine Mæandrô, & ingenti palude circumsepta, hoc efficit: nam cerebrum ita humefactum reddit, ut capitis pilus plus ante senium albescat. At caduceatores; Non ita, ô Rex, sed quia capitis crines sunt barbâ natu majores: nam nascendo capillos è vulvâ matris, barbam autem multo post tempore suscipimus.

ANTIOCHUS I. Soter, Seleuci fil. ejusque nominis primus. Syriæ, & Asiæ Rex, regnavit, ann. 19. Stratonicen novercam, Erasistrati Medici suasu, Patre consentiente, duxit. Euseb. in Chron. Val. Max l. 5. c. 7. ex. 4. Justin. l. 36. & 38. Polyb. l. 4. Appianus in Punic.

ANTIOCHUS II. cognomine Theos, quod nomen à Milesiis, unde Tyrannum Timarchum expulerat, accepit, dictus, Soteri Patri successit, bellum cum Ptolomæo Philadelpho composuit, ductâ filiâ ejus Berenice. Quod ægrè ferens Laodice, ex qua jam duos susceperat filios, illum venenô, Seleucô Callinicô fil. in thronum evectô, & Berenicem cum filio, ex Antiocho suscepto, immissis percussoribus, sustulit. Obiit an. regni 15. Mundi 3808. Hieron. in Dan. c. 11. v. 6. Euseb. in Chron. Genebr. l. 2. Sulpic. Sev. l. 2. Appianus Alexandr. de bello Syriæ.

ANTIOCHUS III. Magnus, Seleuci Ceraunii frater, Syriæ & Asiæ Rex, regnavit ann. 37. Hierax vulgò dictus, quòd accipitris more in rapiendis alienis vitam duceret. A Ptolemæo Philopatore

ad

ad Raphiam cæsus. *A. M.* 3837. in Persiam versis armis, Sardes expugnavit. Hinc, victo Philopatore, Judæam subegit. *A. M.* 3843. A Romanis, *Ptolem.* Epiphanis tutoribus, superatus, & quotannis 1000. talent. mulctatus est. Tandem Beli Elymæensis, in Susiana, direpturus templum, ibi cum suis occisus est. *A. M.* 3869. Justin. *l.* 31. 32. Strab. *l.* 16. Liv. *l.* 34. Florus *l.* 2. *c.* 8. Appian. *Bell. Syr.* *Euseb.* Hieronym. *in Daniel.* Sulpicius Sev. *l.* 2.

ANTIOCHUS IV. Epiphanes, h. e. *Illustris* sive *Nobilis*, post Seleucum fratrem, VIII. Syriæ Rex, regnavit ann. 12. Hic Hierosolymam destruxit, & multa mala Judæis intulit, crudelissimus omnium tyrannorum, ideoque *Epimanes*, h. e. *Insanus*, aut *Furibundus* à Polybio *in Fragm.* è *l.* 26. vocatur. Oniam Sacerdotio Summo pepulit. Ptolemæum Philometorem frustra oppugnavit, à Romanis prohibitus. Hierosolymis captâ, templum profanavit, in Judæos supra modum sæviens; quibus tamen Matthatias, cum filiis, aliquid solatii attulit. Post hæc, templum Persepolit. spoliaturus inde pulsus est, & audito, quid interea in Judæa actum, furore insanus eo properavit, sed divinitus horribili morbo affectus, obiit *A. M.* 3891. regni 12. Vide *l.* 1. *&* 2. *Maccab.* Joseph. *Jud. Antiq. l.* 12. *Polyb.* *Appian.* Hunc Polybius *loc. cit.* scribit immensos pecuniarum thesauros in comessationibus & symposiis prodegisse, solitumque esse ludibundum, interdum & ebrium, grandiusculos nummorum saccos in viis publicis abjicere, ac subinde dictitare, Ista hæc accipiant ii, quos sors, fortunave huic commodo jampridem destinavit; nonnunquam etiam rosis coronatum, aureâque indutum chlamyde vagari solitum dicit, lapides sinu gestantem, quibus obvios quosque impeteret. Publicis quinetiam balneis cum populo promiscue lavari solebat, pretiosissimisque unguentis inungi; unde cùm quidam aliquando è populo ei dixisset, Beatus es ô Rex, qui adeo bene oles. At ego, inquit, hâc tibi in re continuò satisfaciam, & perquam satorum reddam, quò dictò bicongium vas pretiosissimi unguenti plenum super illius caput infundi jussit. Ex quo vehemens adeo odoris fragrantia exorta est, ut plerosque à foro ipso, & longinquis etiam urbis partibus excitatos, ad eum locum contraxerit, ut impellentium sese studiò hinc inde & crassi unguenti lubricitate, & plurimi balneatorum humi caderent, & Rex ipse profusissimô penè cachinnô pronus corruerit. Hunc aliquando ferunt in certaminibus, quæ Antiochiæ celebravit, omnes qui aderant Græcos invitâsse, pretiosissimisque unguentis ex aureis guttis perunctos omnes conviviò suscepisse: in quo ipse invicem discubuisse, ac discumbentibus ministrâsse fertur, cum mimis etiam ac histrionibus licenter adeò, & impudenter saltâsse, ut omnes convivas, præ pudore, oculos à se avertere cogeret. Is est Antiochus, qui Romæ aliquando pro obside fuerat, & inde ad regni apicem evectus, ad has insaniæ notas regali licentiâ sine respectu turpiter declinavit. Hæc *Polybius*. Typus Antichristi à Patribus habitus est, in Daniel. *c.* 11. Vide Augustin. *de Civ. Dei l.* 17. *c.* 8. Suidam, in *Ἀντίοχος*.

ANTIOCHUS V. cognomine *Eupator*, Patri Antiocho Epiphani successit, cum immensis copiis contra Judæos, sed Judâ Maccabeô fortiter resistente, frustra movit, inde ut Philippi, ad Syriæ regnum aspirantis, conatus impediret, in Syriam, pace cum Judæis initâ reversus, Demetrii Philopatoris jussu, interfectus est, ut thronô, ab Antiocho Epiphane sibi ereptô denuò potiretur. *Maccab. l.* 1. *&* 2. Joseph. *l.* 12. Justin. *l.* 34.

ANTIOCHUS VI. cognomine *Theos* seu *Nobilis*, à Patre Alexandro Balæo, Arabis cujusdam, Malci nomine, curæ in Italia commissus, diadema accepit a Diodoto Tryphone, Duce copiarum, ut huncce Demetrio, populis inviso, opponeret. Sed ab eodem vix annô elapsô interfectus est. *l.* 2. *Machab. c.* 13. Joseph. *l.* 13. *Histor. Jud.* Torniel. *A. M.* 3910. 3912.

ANTIOCHUS VII. Sidetes, XV. Syriæ Rex, regnavit ann. 11. Primùm Tryphonem metuens, in Syria, delituit, dum frater ejus Demetrius Nicanor suppetias flagitat à Parthorum Rege, qui ipsi fil. Rhodogunem dedit. Quô perceptô uxor hujus Cleopatra, ad nuptias, & regiam, quæ in Seleucia erat, Antiochum invitat, qui fretus Simonis auxiliô, Tryphonem, Doram obsidentem fudit, fugavitque, ac Apameam cepit. Sed regnô potitus erga Judæos ingratus extitit, in bello tandem contra Parthos occisus. Justin. *l.* 38. Appianus *Bell. Syr.* Joseph. *Ant. Jud. l.* 13. & 15. *A. M.* 3925.

ANTIOCHUS VIII. cognomine *Gryphus*, à naso aquilino, fil. Demetrii Nicanoris, ex Cleopatra, quæ cùm fratrem ejus Seleucum sagittâ interemisset, ille efferatus, cùm & sibi venenum à matre paratum nosset, illam ut id biberet coegit. Dein Alexandrum Zebennam, quem Ptolemæus Ægypti Rex Syriæ præfecerat, occidit: ipse A. M. 3958. regni 29. ab Heracleonte per insidias interfectus. Joseph. *Jud. Hist. l.* 13. *&* *de Bell. Jud. l.* 1. Justin. *l.* 39. Appian. *Bell. Syr.*

ANTIOCHUS IX. cognomine *Cyzicenus*, ab urbe in quâ educatus fuerat, fil. Antiochi Sidetis & Cleopatræ, cum Grypho fratre uterino, de regno dimicavit. Quô sublatô, à filio Gryphi Seleuco, prælio superatus, & captus, obiit A. M. 3959. Vide *Authores priores*.

ANTIOCHUS X. cognomine *Pius*, per ironiam, ut Appianô *loc. cit.* placet, quia duxerat Selenam, uxorem primùm patris sui, dein avunculi, fil. Antiochi Cyziceni, Seleucum Gryphi filium, totâ Syriâ depulit. Dein cùm diu ipsi cum agnatis contentio esset, à Parthis tandem, Reginæ Galatarum suppetias venturus, occisus est. A. M. 3963. Appian. *loc. cit.* Joseph. *Jud. Ant. l.* 13. *c.* 21. *Euseb. Torniel.*

ANTIOCHUS XI. Gryphi fil. Seleuci frater, cui successit. Ab Antiocho Pio, cum copiis, cæsus est. Joseph. *Hist. l.* 13. *c.* 21. Euseb. *Chron.*

ANTIOCHUS XII. cognomine *Dionysius*, fil. ultimus Gryphi, Rex Damasci proclamari voluit, absente fratre Philippô, qui ejus legitimus erat possessor, & in inferiore Syria regnabat. Occisus in pugna, contra Arabas, cùm vix annum regnâsset. A. M. 3969. Joseph. *l.* 13. *c.* 21. *Jud. Histor.* *&* *de Bell. Jud. l.* 1. *c.* 4.

ANTIOCHUS XIII. Cyziceni fil. à Lucullo, pulsô Tigrane, in avitum regnum restitutus, sed mox iterum à Pompejo depositus est, declarante, non dignum esse Syrô diademate, qui belli tempore delituisset. Justin. *l.* 40. *c.* 2.

ANTIOCHUS, Commagenorum Rex, ab Antonio victus. Cæsar *l.* 3. *de bell. Civ.* *c.* 4.

ANTIOCHUS, Rex Messeniorum, post Phintam, unà cum Androcle regnavit, circa tempora Alcamenis Spartanor. & Polymestoris, Arcadiæ, Regum. Eos excepit Euphaes. Vide & *Androcles*, Pausan. *Messeniac.*

ANTIOCHUS, Classis Atheniensium Gubernator, cui cum summam imperii credidisset Alcibiades, à Lysandro victus est. Vide Scholia in *Aristoph. Ranas.* Xenoph. *l.* 2. Diodor. Sic. *l.* 13.

ANTIOCHUS, veteris opibus ingens & inservientium Romanis Regum ditissimus, Vespasiani partibus accessit. Tacit. *Hist. l.* 2. *c.* 81.

ANTIOCHUS, Ptolemaïdis Episcopus ob eloquentiam *os aureum* dictus, Imperatrici Eudoxiæ, contra Chrysostomum, adhæsit. Socr. *l.* 6. Sozom. *l.* 8. Baron. *A. C.* 400. &c. Item, alius, quem Isdegerdes, Persarum Rex miserat, qui Imperium administraret, donec Theodosius Junior adolevisset. Theoph. *Hist. Misc. l.* 13.

ANTIOCHUS, Consul Roman. Bassi collega.

ANTIOCHUS, Ascalonita, ex Academia veteri, dicendi peritissimus, Luculli, Ciceronis, & Bruti præceptor. Strabo *l.* 16. Plut. *in Lucullo*, *&* *Cicerone*. Fuit & alius Antiochus Sophista, qui ad Rempubl. gerendam, quòd animô esset vehementiori, accedere noluit.

ANTIOCHUS, cujus *Suidas* meminit, inter alios, apud Theodosium Juniorem delatus, honore, quô fruebatur, privatus fuit, & publicatis ipsius bonis, in Sacerdotum ordinem cooptatus est, edictô ab Imperatore promulgatô, Εὐνοῦχοι ἐν τοῖς πατρικίοις μὴ τελῶσι, *Ne Eunuchus inter patricios censeretur*. Alius Cilix erat natione, qui principiò se Cynicô more philosophari simulabat, & propterea militibus in bello maximè profuit. Ipsos enim propter magnum frigus animum abjicientes confirmabat, in nivem se abjiciens, & in ipsa se volutans, unde & opes & honores à Severo Antonino est consecutus. Iis autem elatus, cum Teridate se conjunxit, & cùm ipso ad Parthos transfugit.

ANTIOCHUS, Alexandrinus, de Poëtis egit, qui in media Comœdia perstringuntur. Athenæus *l.* 11. *c.* 9.

ANTIOCHUS, Laodiceâ oriundus, Scepticus. Diog. Laërt. *in Pyrrhon. l.* 9.

ANTIOCHUS, Sophista, quem Argæ Cilicum tulêre, vir doctissimus, de quo *Philostratus*: Securus in figuris, vehemens in accusationibus, versutus in defensionibus, in Demonstrativis potens, in forensibus sophisticâ, in Sophisticis forensi utebatur oratione.

ANTIOCHUS Syracusanus, fil. Xenophanis, Historicus, scripsit de Italia; citatus sæpe à *Strabone*, Diodoro, *l.* 12. ac Dion. Halicarnassæo. *l.* 1. Vide Vossium *de Hist. Græc p.* 456. [illegible] *p.* 504.

ANTIOCHUS, libertus T. Pomponii Attici servus, de quo Cicer. *l.* 13. *Ep.* 33.

ANTIOCHUS, tonsor quidam, de quo Martial. *l.* 11. *Epigr.* 85.

ANTIOPA, vel ANTIOPE, Nyctei filia, & uxor Lyci Regis Thebarum, & Ægyptiorum. Hanc Jupiter in Satyrum mutatus compressit, quod cùm Lycus comperisset, eâ repudiatâ, Dircen superinduxit, à qua in carcerem conjecta est. Verum cùm partus advenisset, ruptis vinculis aufugit in Cithæronem, ibique Zethum & Amphionem peperit, & exposuit; sed à pastoribus, reperti, ab iisdem educati sunt, qui postea adulti, matris injuriam ulciscentes, Lycum cum uxore Dirce interfecerunt. Propert. *l.* 3. *Eleg.* 4. *v.* 5.

Tu licet Antiopæ formam Nycteidos, & tu
Spartanæ referas laudibus Hermionem.

Idem *l.* 3. *Eleg.* 14. *v.* 26.

Invocet Antiope quem nisi, vincla, Jovem?

Ovid. *Met. l.* 6. *v.* 111.

Addidit ut Satyri celatus imagine pulchrâ
Jupiter implerit gemino Nycteida fœtu.

Nonnus Dionys. *l.* 7. ubi de Jovis amoribus, quos duodecim recenset:

Ἔβδομος Ἀντιόπης Σατύρῳ δολόεντι ἐοικώς.

Idem *l.* 16.

Ἀντιόπης λέχος φιλοπαίγμονα [illegible],
Καὶ Σάτυρον [illegible].

Item Pacuvii Tragœdia sic dicta. Persius *Sat.* 1. *v.* 77.

Sunt quos Pacuviusque & verrucosa moretur
Antiope, ærumnis cor luctificabile fulta.

Nic. Lloydius

ANTIOPE, Amazonum Regina, de qua Natal. Comes *l.* 7. *c.* 8. Fama est, Amazonas bellicosas fœminas in Græciam aliquando cum armis hostiliter irrupisse, atque in Atheniensium agrum præcipuè fecisse impressionem, Antiopenque ipsarum Reginam, vel (ut alii malunt) Hippolyten fuisse à Theseo superatam, cum illis Scythæ opem tulissent. Plut. *in Theseo.* Natalis Com. *loc. cit.*

ANTIORUS, Lycurgi fil. Plut. *in Lycurgo.*

ANTIPATER, Iolai fil. miles Philippi, deinde inter Alexandri M. Duces, & regni successores, discipulus & ipse Aristotelis. Successor Alexandri, quem è medio sustulisse, ejusque familiam totam exstinxisse legitur, in regno Macedoniæ, post bellum Atheniensibus

illarum, legatis ad eum de pace venientibus, quorum Princeps erat Xenocrates, respondit, se in amicitia permansurum, si sibi Demosthenes & Hyperides dederentur: Si suum præsidium in Munychiam, i. e. Atheniarum arcem recepissent; Si denique absumptam in eo bello pecuniam, acceptaque damna resarcirent. Quibus illi conditionibus consenserunt. Vide *Suid.* Curt. *l.* 6. *& seqq.* Arrian. *in Punic.* Iustin. *l.* 9. 11. 12. 13. 14. Plut. *in Alex.*

ANTIPATER, Cassandri fil. Macedoniæ Rex, gener Lysimachi, qui in Thracia rerum potiebatur, matri propriæ necem intulit, quod illa Alexandro fratri magis favere videretur. Justin. *l.* 16. Alius ejusdem Cassandri fil. Vide proximè sequentem.

ANTIPATER, trigesimus secundus Macedonum Rex, regnavit dies 45.

ANTIPATER, Cilicum Rex.

ANTIPATER, Herodis pater, vir maximus, ac potentissimus, Judææ procurator à Cæsare constitutus, quem in Ægypto, post mortem Pompeji adjuverat, muros civitatis reædificavit, Phaselum Hierosolymis, Herodem Galilææ præfecit. Venenô à Malcho necatus est. Joseph. *Jud. Ant. l.* 14. *c.* 24. & *de bell. Jud. l.* 1. *c.* 21.

ANTIPATER, Herodis fil. à patre quintô die, priusquam animam ageret, in vinculis interfici jussus est. Joseph. *Jud. Ant. l.* 14. 15. 16. 17. *& de Bell. Jud. l.* 1.

ANTIPATER, Archon Athenis, Olymp. XCVII. an 4. Item, è cohorte nobilium puerorum Alexandri M. conjurationis in Regem Hermolao particeps. Curt. *l.* 8. *c.* 6. Item Grammaticus, qui scripsit in Aristoph. commentaria. Vide Scholia *in Aves.*

ANTIPATER Hierapolitanus, sophista nobilis, præceptor liberorum Severi Principis, cujus etiam res gestas consignavit, ac ei ab Epistolis fuit. *Philostratus.* Fuêre etiam duo Latini Historici, Cælius *Antipater* & Gallus *Antipater.*

ANTIPATER, Philosophus, & Poëta Sidonius, Stoicæ sectæ, Catonis Uticensis præceptor. Post Panætium, *de officiis*, scripsit. Hic, quô die natus fuit, eôdem semper febre laboravit singulis ætatis suæ annis, eôdemque die ac eôpse morbô consumptus est. Nobili epigrammate Sappho decimam inter Musas cooptavit. Ex tempore innumerabiles penè versus faciebat. Quinctilian. *l.* 10. *c.* 7. Vide Voss. *de Poët. Græc. p.* 68. Cicer. *l.* 3. *de Oratore.* Plin. *l.* 7. *c.* 51. Val. Max. *l.* 1. *c.* 8. *ex. ext.* 16.

ANTIPATER, Stoicus, Diogenis Babylonii discipulus laudatus Ciceroni, *l.* 3. *de Offic.* Hic cum Carneade non aliter, quàm scriptô disputare ausus est. Item, Tyrius, Philosophus, amicus Catonis Uticensis, Plut. *in Catone.* Cicer. *l.* 2. *de Offic.*

ANTIPATER, Tarsensis, Philosophus Stoicus, auctore *Plutarchô.* Strab. *l.* 14.

ANTIPATER Thessalonicensis, Poëta Græcus, floruit Augusti Cæsaris temporibus: sicut constat ex quodam ejus epigrammate, *Ἀνθολογίας l.* 4. *Tit.* Εἰς ὀρχηστρίδας. Ac cum, unà cum Bathyllo, primos fuisse pantomimos, ac sub Augusto claruisse, satis notum ex *Dione* [illegible], *Suida*, atque aliis. Alius est hic ab Antipatro Sidonio. Utriusque multa epigrammata habemus in Anthologia. [illegible] Cæterum de variis *Antipatris*, vide Jonsium *de Scriptoribus* [illegible] *Phil. l.* 3. *c.* 13. & Voss. *de Histor. Græc. l.* 3. *p.* 324. *Nic. Lloyd.* Addam saltem *de Antipatro Thessal.* illum Pisonis, in quem exstat oratio Ciceronis & qui Macedoniam Proconsule obtinuit, familiarem fuisse, quod inde patet, quòd ei in multis Epigrammatis partim editis, partim ineditis, adulatur. Epigramma ejus elegantissimum, quô totas aquarias, quæ molendina versant, suô ævô primùm inventas, describit, affert Salmas. *Not. ad Lamprid. in Heliogab. c.* 24. Alterum item, non minùs elegans ac venustum, in Antimachi Poëtæ laudes, *Notis ad Spartianum in Adriano Cæs. c.* 16. ad verba, *Antimachum* [illegible], utrumque hactenus ineditum.

ANTIPATER, nobilis toreuta, apud Plin. *l.* 33. *c.* 12.

ANTIPATHES, Græcè Ἀντιπαθὴς, inter philtra Veterum & res eas, quibus amor conciliari creditus, ponitur nonnullis, qui versus illos Lælii *in Apolog.* Appuleji, ubi pleraque philtra describit, sic legunt.

> *Philtra omnia undique eruunt,*
> Antipathes *illud quæritur*, &c.

Sed vox planè contrarium notat. Sic enim Græci vocant, quidquid adversus effascinationes, incantationes & amoris faciendi artes Magicas potenter est efficax: seu quod ἀλεξιφάρμακον est. Unde *Antipathes*, gemma Plinio *l.* 37. *c.* 10. quæ contra effascinationes auxiliari credebatur, & coralli genus, ab eodem effectu. Inprimis verò Moly illud nominatissimum, quô Mercurius Ulyssem munivit contra Circes effascinationes, Ἀντιπαθὲς vocatum est. Sic ergo scribit illos versus Salmas.

> *Antipathes illud quæsito,*
> *Philtra omnia undique irruunt*, &c.

ad Solin. p. 942.

ANTIPATRIA, Dassaretiis urbs Polybio *l.* 5. *c.* 108. Macedoniæ Livio, *l.* 31. *c.* 27.

ANTIPATRIDAS, Telmessi Cariæ Urbis Præfectus, qui dum amico Nearcho Cretensi ad colloquium comparet, & ejus specie vinctos servos ac Psaltrias recipit, miserè deceptus urbem amittit. Polyæn. *l.* 5. *c.* 35.

ANTIPATRIS, Palæstinæ civitas, nunc diruta, quam Herodes Rex Judææ, ex patris sui Antipatri nomine, vocavit. Nunc *Assur*, & *Sur*, testibus Tyrio, & *Postello.* Ad hanc D. Paulus ductus est captivus. Actor. *c.* 23. *v.* 31. longitud. 66. 20. latitud. 32. 00. Sita erat, non longè ab ora maritima inter Joppen ad Austrum, & Apolloniam, ad Boream nunc, ut dictum, diruta jacet.

ANTIPEMPTON, apud Anastasium Biblioth. *in* [illegible] *Fecit aquamanile antipemsi de auratum pariu duo*; corruptum est pro *Antipente*, ex Græco ἀντὶ & πέντε, *Dominico Macro*: Car. du Fresne, pro *Antipelibon*, ex Græco [illegible], i. e. [illegible] *aurum recoctum*, quomodo obryzum vocabant. Cui sententiæ favet Reinerus *de Inventione Reliquiar. Eutychetis & Acacii*, apud Ughellum; ubi legitur: *Crucem Domini ex auro purissimo certe admirabili antipensi compactam, quod splanioclasium & Antipemptum* (lege *Antipephthon*) *vocabatur*. Vide eum in *Glossar.*

ANTIPHANES, Argivus, nobilis, & ingeniosus statuarius. Pausan. *l.* 5. Item scriba equitum Alexandri. Curtius, *l.* 7. *c.* 1.

ANTIPHANES Smyrnæus, vel Rhodius, Comicus mediæ Comœdiæ, vixit Olymp. 93. De Pythagoricorum victu egit, teste Athenæô *l.* 4. *c.* 16. Idem in [illegible] citatur ab eodem Athenæo *l.* 12. *c.* 1. Fuêre autem præter hunc Antiphanes alii. *Antiphanem* Cergæum Comicum memorat Steph. in Βέργη. Cujus tanta fuit mentiendi consuetudo, ut locum proverbio fecerit. Unde Strabo *l.* 1. & 2. narrationem Eudoxi vocat Βεργαῖον διήγημα, quasi diceret, fabulam esse meram. Ita enim locum istum emendavit magnus *Casaubonus*, cùm ante Δέρκαιον legeretur. *Antiphanes* Atheniensis Comicus Panætiô junior, memoratur Suidæ, in Ἀ[illegible]. Qui & *Antiphanes* quidam *de scortis Atheniensibus* scripsit, teste Harpocratione in Νάννιον. Etiam *Antiphanes* quidam *de inventis* citatur à Clem. Alex. *l.* 1. *Strom.* Vide etiam *l.* 2. *Strom.* & Athen. *l.* 13. *Antiphanes* Delius, medicus, varietatem ciborum esse causam morborum statuit, apud eundem Clem. *l.* 2. *Pæd.* Quod si *Suidæ* verba mendô carent, *Antiphanes* horum omnium antiquissimus Carystius, qui Thespidis tempore vixit, à quo Ἀντιφάνης [illegible]. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 4. *p.* 504. *& de Poët. Græc. c.* 6. *Nic. Lloydius.*

ANTIPHATES, Læstrygonum anthropophagorum Rex, unus ex Lami posteris, Formiarum conditoris. In cujus litore cùm aliquando ejectus esset Ulysses, tresque ex sociis misisset, qui regionem explorarent, Antiphates unum ex his apprehensum ore dilaniavit, reliqui duo vix fuga salutem quæsiverunt; Quos Antiphates cum magna Læstrygonum manu insecutus, naves Ulyssis omni conatu oppugnavit, saxisque ac trabibus in eas conjectis, omnes demersit unâ tantum exceptâ, in qua Ulysses ipse cum nobilioribus aliquot sociis vehebatur. Ovid. *Met. l.* 14. *v.* 232.

> *Inde Lami veterem Læstrygonis, inquit, in urbem*
> *Venimus. Antiphates terrâ regnabat in illa.*
> *Missus ad hunc ego sum, numerô comitante duorum*
> *Vixque fuga quæsita salus, comitique, mihique*
> *Tertius è nobis Læstrygonis impia tinxit*
> *Ora cruore suô: fugientibus instat, & agmen*
> *Concitat Antiphates: coeunt, & saxa, trabesque*
> *Continuant: merguntque viros, merguntque carinas.*
> *Una tamen, quæ nos, ipsumque vehebat Ulyssem*
> *Effugit.* —— ——

Idem *Ponticor. l.* 2. *Ep.* 9. *v.* 41.

> *Quis non Antiphaten Læstrygona devovet?* — —

Statius *l.* 1. *Silv.* 3. *v.* 84.

> —— —— *Lususque cruenti*
> *Antiphatæ.* —— ——

Tibullus ad *Messalam, l.* 4. *Eleg.* 1. *v.* 114. ubi de Ulysse:

> *Incultos adiit Læstrygonas, Antiphatenque*
> *Nobilis Artacie gelidos quos irrigat unda.*

Vide hæc latiùs apud Poëtam Homer. *Od.* 10. *Idem.*

ANTIPHATES, nothus Sarpedonis. Virg. *Æn. l.* 9. *v.* 696.

> *Et primum Antiphatem; is enim se primus agebat*
> *Thebanâ de gente nothum Sarpedonis alti.*

ANTIPHATES, avus Amphiarai. Homer. *Od.* 15. *v.* 243.

> Γείνατ' ἄρ' Ἀντιφάτην καὶ Μάντιον, υἷε κραταιώ.
> Ἀντιφάτης μὲν ἔτικτεν Οἰκλῆα μεγάθυμον,
> Αὐτὰρ Οἰκλείης λαοσσόον Ἀμφιάραον.

ANTIPHATES, alius à Leonteo occisus. Homer. *Il.* μ. *v.* 191.

> Αὖτις δ' ἐκ κολεοῖο ἐρυσσάμενος ξίφος ὀξὺ,
> Ἀντιφάτην μὲν πρῶτον ἐπαΐξας δι' ὁμίλου
> Πλῆξ' αὐτοσχεδίην.

ANTIPHELLUS, & PHELLUS, loca Lyciæ, χωρία Λυκίας *Steph.* De Antiphello, Plin. *l.* 5. *c.* 27. & *l.* 31. *c.* 11. Ubi mollissimas spongias circa illius muros reperiri ait. longitud. 60. 30. latitud. 38. 20.

ANTIPHEMUS, Gelæ in Sicilia urbis conditor, floruit Olymp. 25. Frater Lacii Lindii, à quo Phaselis in Pamphylia condita. Eusebius *num.* 1340.

ANTIPHERON Oretanus. *Quidam*, inquit Seneca *l.* 1. *Natural. Quæst. c.* 3. *hôc laborant valetudinis genere, ut ipsi sibi videantur occurrere, ut ubique imaginem suam cernant. Quare? quia infirma vis oculorum non potest ne proximum quidem sibi aërem perrumpere, sed resistit*, in quorum numero *Antipheronem ponit Aristoteles.*

ANTIPHILI Portus, locus juxta mare Rubrum è latere Africano. Strabo. *l.* 16. *Villa* nunc, teste *Stuckiô.*

ANTIPHILUS, Atheniensis, militaris rei peritiâ ac fortitudine præstans, in locum Leosthenis, ad Lamiam, ictu lapidis in caput afflicti ac triduo pòst extincti, Olymp. 114. an. 2. suffectus. Diodor. Sic. *l.* 18.

ANTIPHILUS, nobilis pictor, qui inter egregia opera puerum in ignem exurrantem, & flantem pinxit, quô igne paululum flatu excitatô, tota domus videbatur aliquantulum lumen accipere per noctem. Idem jocosô nomine Gryllum ridiculô habitu pinxit. Ipse in Ægypto natus didicit à Ctesidemo Plin. *l.* 35. *c.* 10. Fuit Apellis æmulus. *Lucianus.*

ANTIPHON, quidam scripsit librum περὶ τῆς ἐν ὀρχήστρᾳ προεδρίας.

[illegible], è quo Laërtius Diogenes, *l.* 8. Pythagoræ vitam illustrat. Citat eundem, sed [illegible], Porphyrius, *in Vita Pythagoræ*, & ex illo Cyrillus, *l.* 10. *contra Julianum*. Glauci Rhegini, *de Poëtis*, liber [illegible] (non *Antiphontis* Latinè, ut judicant Grammatici, Sosipater Charisius, *l.* 1. & Priscianus, *l.* 6. servant tamen Græca [illegible] à Cicerone aliisque, quos imitamur; adscriptus est à quibusdam. Idem autem sit Antiphon, necne, non facile dixerim, cum multi ejus nominis fuerint, uti eos colligit Jonsius *in Histor. Philos. Scriptor. l.* [illegible].

Primus avus fuit Antiphontis illius, qui in Parmenide Platonis loquens introducitur, pater verò Pyrilampis, teste Platone, ubi supra. Pyrilampen etiam Antiphontis filium memorat Plut. *l. de Socratis Genio*.

Secundò, Antiphon quidam Rhamnusius, apud Thucydidem ad Olymp. 92. laudatur. Sic enim ille, *l.* 8. [illegible] (i. e. [illegible] teste Scholiaste) [illegible]. Rhamnusium hunc appellat Plut. *in Nicia*, & quod Nicias, qui Olymp. 91. an. 4. cum Demosthene eodem Duce Atheniensium à Siculis occisus est, Thucyd. *l.* 7. ac Diodor. Sic. *l.* 13.) Antiphontis eloquentiam, populo jam suspectam fuisse, observaverit, tradit. Atque hic Antiphon, qui Olymp. 92. an. 1. unus è Quadraginta fuit, sequenti anno, quo eorum potestas abrogata est, ac Thucydides historiam suam finit, damnatus egregiâ oratione se defendit. Quod etiam Cicero testatur *in Bruto c.* 12. his verbis: *Antea neminem solitum viâ nec arte, sed accuratè tamen, & de scripto plerosque dicere: scriptasque fuisse & paratas à Protagora rerum illustrium disputationes, quæ nunc communes appellantur loci. Quod idem fecisse Gorgiam accepimus, cum singularum rerum laudes, vituperationesque conscripsisset, quòd judicaret hoc Oratoris maximè proprium, rem augere posse laudando, vituperandoque [illegible]. Huic Antiphontem Rhamnusium similia quædam habuisse conscripta, quo neminem unquam melius ullam orâsse capitis causam, cum se ipse defenderet, se audiente, locuples autor scripsit Thucydides.* Addit Cicero de suo, *habuisse Antiphonta locos quosdam communes Rhetoricos conscriptos, quibus uteretur.* Alii fingunt hunc orationes complures scripsisse. Vide Plut. *l. de* 10 *Orat.* Clemens Alexandr. *l.* 1. *Strom.* ex Diodoro primum eum Scholasticas declamationes, & Rhetoricas figuras atque proprietates invenisse, & judicialem orationem scripsisse ac [illegible] extulisse tradit. Quod si verum esset, Thucydides in Antiphontis laude minimè reticuisset. Contradicit Cicero *in Bruto* huic sententiæ, ubi inter antiquos Rhetores, quos enumerat, eum præterit, post tamen de eo illa tradit, quæ suprà adduximus, quibus addit Lysiam, Theodorum, Isocratem ea invenisse, quæ Antiphonti aliàs tribuuntur à Plutarcho & Clemente. Occisus tandem Antiphon hic est à populo Atheniensi, Olymp. 92. an. 2. De cujus morte Theramenes Cothurnus ille, qui Olymp. 94. an. 1. interfectus fuit, apud Xenophontem, *l.* 2. *Hellen.* [illegible]. Errant igitur, qui Antiphonta hunc, ante Triginta viros Olymp. 3. an. 49. constitutos occisum, sub iisdem adhuc vixisse contendunt. Vide Plut. *de Vitis* 10. *Rhet.* Errat Cæcilius apud eundem, qui hunc Antiphonta Thucydidis discipulum esse scripsit. Verisimilius est, quod habet Suidas *in* [illegible], præceptorem ejus ignorari, discipulum fuisse Thucydidem: quod Marcellini quoque testimonio in Thucydidis vita comprobatur. Error quoque in Plut. *l. de* 10. *Rhet.* hic notandus postremò est, ubi de Antiphonte agit: [illegible]. *Scripsit quoque Orationem contra Hippocratem Medicum* (hanc vocem Xylander in versione sua rectè omittit, & in Annotationibus eandem benè, tanquam glossema, expungendam esse judicat) *Ducem.* Vox [illegible] ab imperito librario sive lectore, qui Hippocrati Medico famam quandam inde & gloriam conciliare voluit, margini, credo, prius adscripta, post in textum recepta est. Verum [illegible] hic & ex Photii Ecloga rejiciendum esse multa probant. Hippocrates ille [illegible], apud Plutarchum, Atheniensis fuit, & Atheniensium militum Dux, Ariphronis filius, qui Megaram proditione frustra tentavit, postea longos ejus muros cepit, Nisæam occupavit, Delium in Bœotia munivit, cum Bœotis acie conflixit, & cecidit Olymp. 89. an. 1. teste Thucydide, *l.* 4. Confer Diodor. Sic. *l.* 12. *c.* 66. & Pausan. *in Laconic.* Quæ omnia in Hippocratem medicum non convenire, nemo inficias ibit. Sed ad Antiphontem nostrum Rhamnusium redeamus, qui, ob suam prudentiam & facundiam, *Nestor* dictus est, teste Plutarcho, *l. de* 10. *Orat.* Quid quod omnes viri sapientes dicti sunt Rhamnusii, propter Antiphontis Rhamnusii summam sapientiam, teste Suidâ, *in* [illegible]. Hujus vitam scripsit Cæcilius, eumque secutus *Plut.* sed sapienti Rhamnusio plurima tribuunt alius tribuenda. Imò jam ante Cæcilii ætatem multa Antiphonti falsò fuerunt supposita. Hic enim apud *Plut. c.* 60. Antiphontis Orationibus 25. spurias esse dicit. Plurimas sanè etiamnum Antiphonti orationes ab antiquis tribui observavimus, de quibus jure dubites, Antiphontis sint, necne? Antiphontis [illegible] & contra in Alcibiadem scripta citat Plut. *in Alcibiade*, & Athen. *l.* 12. *c.* 5. ubi de mollitie Abyderorum oratione lusoriâ egit. Ejusdem omnino Antiphontis nomine Orationes quædam supersunt, quæ tamen Scholasticæ sunt, atque fictæ declamationes, & Antiphontis nil præter nomen habent. Antiphontis, *de cæde Herodis* citat Harpocration, *in* [illegible]. Ejus [illegible] memorat Etymologus *in* [illegible]. Ejusdem [illegible] Athenæus *l.* 10. *c.* 6. Etymologus, *in* [illegible]. Priscianus. *l.* 18. *Gram.* quorum hic locò quidem [illegible] erat. Ejus [illegible] adducit Valesius, *in* [illegible] & [illegible], idemque in [illegible]. Ejus [illegible] laudat Ammonius de [illegible], *in* [illegible], & forte etiam Galenus *præfat.* [illegible]. Qui ipse [illegible] 1. *in Hippoc. de offic. med.* [illegible] 5. Laudat Antiphontis primum [illegible]. Secundum ejus [illegible] citat Etymologus [illegible]. Antiphontis etiam [illegible] citat [illegible]. Ejus [illegible] adducit Ammonius de [illegible]. Eidem Antiphonti tribuuntur quædam sententiæ. Antiphon Rhetor dixit [illegible], apud Clem. Alexandr. *l.* 6. *Strom.* Aliud Antiphontis dictum citat. Plut. *in Antonio*, [illegible]. Eidem tribuuntur sententiæ Antiphontis apud Stobæum quamplurimæ. Forte & hunc Rescianus [illegible] apud Cicer. *l.* 2. *de Orat.* signat. Hunc [illegible] quendam Sophili [illegible] filium, [illegible] quoque dictum; de quo magnificè admodum Thucyd. *l.* 10. Tandem [illegible] eum fuisse docent, &c.

Tertiò, Antiphon quidam [illegible] fuit, de quo *Suidas*, [illegible]. Atque hunc seu distinctum ab Antiphonte Rhamnusio recenset *Suidas*, de quo postea agit. Laërtius *in Socrate*: [illegible]. Hic omnino est, cujus Clem. Alexandr. *l.* 7. *Strom.* meminit. [illegible]. Eadem ferè habet Theodoretus *Serm.* 6.

Quartò, Antiphonta quendam divitem cum Socrate disputantem introduxit Xenoph. *l.* 1. [illegible]. Quis verò Antiphon ille fuerit, non indicat. Plut. *in vita Antiphontis*, & Photius *Tom.* 259. Cæcilium, ut apparet, secuti, Antiphontem Rhamnusium in Xenophonte intelligendum putant.

Quintò, Antiphontem quendam pauperem Andocydæ filium memorat Aristophanes, *in Vespis* [illegible] &c. Ubi *Scholiast.* addit, [illegible].

Sextò, Antiphon quidam Rhamnusius, Rhetor ineptus fuit. Testis est Socrates apud Platonem *in Menexeno*: [illegible], at Dionysius, [illegible] *de Demosthene*. [illegible]. Idem *in* [illegible], ubi eum cum Thrasymacho Chalcedonio, Polycrate Atheniensi, Critiâ Triginta viro & Zoilo, qui contra Homerum scripsit, Rhetoribus enumerat. Forte idem, quem cum Isocrate & [illegible] pueros Rhetoricam in scholis docuisse scribit Plut. *l. de Glor.* [illegible], nisi propterea de alio Antiphonte hæc accipienda videntur, quòd post Isocratem nominatur. Carpit Deipnosophista, apud Athen. *l.* 11. *c.* 15. quòd malè de Antiphonte & Lampro loquatur Socrates apud Platonem. Hermogenes *l.* 2. [illegible], ubi duos Antiphontes, Rhetoras, eorumque unum Rhamnusium [illegible] facit, alterum omnino nostrum diverso dicendi genere usum fuisse tradit.

Septimò, Antiphon quidam, Antiphontis primi nepos, Pyrilampis fil. Platonis, Adimanti, & Glauconis [illegible] frater erat, teste Platone *in Parmenide*. [illegible] appellat Plut. *l.* [illegible]. Forte Pyrilampes hic est idem cum illo [illegible], qui avibus & præcipuè pavonibus delectabatur. Taxat eum propterea Aristoph. *in Vespis*. Sanè Plut. *in Pericle*, Pyrilampen, qui Periclis familiaris erat, à Comicis propterea traductum scribit, quasi mulieribus, quibus Pericles [illegible], pavones subjiceret. Antiphon Rhetor orationem *de pavonibus* habuit, teste Athenæo *l.* 9. *c.* 12. in qua [illegible] (sic legendum, non [illegible]) varias aves nutrire scribit, quæ à multis spectentur. Memorat eandem orationem Eustath. *in Il.* β *fol.* 254.

Octavò, Antiphonta Critobuli filium memorat Hippocrates, *in Epidem.* [illegible], apud Galenum *l.* 2. *de diebus* [illegible] *c.* 5.

Nonò, Antiphon quidam circuli quadraturam tradidit, teste Aristotele *l.* 2. *de Sophist. Elench. c.* 10. & *l.* 1. *Phys. c.* 2. ubi Simplicius eum Sophistam appellat.

Decimò, Antiphon quidam Poëta fuit, quem Dionysius senior Siciliæ Tyrannus è medio sustulit, quòd tragœdias ipsius vituperaverit. Vide Plut. *l. de* 10. *Rhet.* Dionysii verò senioris Tragœdias laudat Plut. *in Timoleonte*. Idem *l. de discr. adul. & am.* docet, Tyrannum sermone paulò acerbiore abeo irritatum: Roganti enim Dionysio, quodnam æris genus optimum esset, respondit, illud è quo Harmodii & Aristogitonis statuæ conflatæ sunt. Hi autem Tyrannicidæ fuêre. Verba sic habent: [illegible]. Confer eundem, *de Cohibenda Ira*. Antiphontis hujus procul dubio moribundi dictum affert Aristoteles *l.* 2. *Rhet. c.* 6. [illegible]. Forte hic est [illegible] Athenæo sic dictus *l.* 15. *c.* 4. cujus [illegible] Aristot. *Rhet. l.* 2. *c.* 2. & [illegible] Autor Ethicorum Eudemiorum *l.* 7. *c.* 4. citant. Hunc Antiphontem cum Rhamnusio confundit Plut. ubi supra.

Undecimò, Antiphon quidam Atheniensis fuit somniorum interpres, qui, de sua arte, librum scripsit. Suidas, Ἀντιφῶν Ἀθηναῖος ὀνειροκρίτης, περὶ κρίσεως ὀνείρων ἔγραψεν. Meminit ejusdem Cicer. *l.* 1. & 2. *de Divinat.* De eodem Senec. *Controv.* 9. *Quos jamjam ejusdem quidem 4. libros coleram, quos bene Gallio noster Antiphontis libros vocabat, tantum in illa somniorum est.* Tertullian. *l. de Anima*, *c.* 46. ubi de somniis agit: *Quanti autem commentatores, & adfirmatores in hanc rem, Artemon, Antiphon, Strato Philochorus, Epicharmus*, &c. Meminit ejusdem Fulgent. *l.* 1. *Mythol. c.* 13. ubi malè *Antiphon Philocorus* dicitur, cùm *Antiphon. Philochorus* legi debeat.

Duodecimò, Antiphon quidam à Demosthene coram Areopago proditionis accusatus, quasi Philippo Macedoni navalia Atheniensium se concrematurum clam pollicitus esset, & capitis damnatur. Plut. *in Demosth.*

Denique Antiphonta quendam Georgicorum scriptorem laudat Athen. *l.* 14. *c.* 17. Hactenus *Nic. Lloydius.*

ANTIPHONA, Cantus Ecclesiasticus alternus, cùm scil. à duobus Choris alternatim Psalmi aut Hymni concinuntur. Isidor. *Origin. l.* 6. *c.* 19. & *de Eccles. Offic. l.* 1. *c.* 7. Τὰ Ἀντίφωνα, Germano Patriarch. Constantinopolit. *in Sacra Theor.* Concilium Ephes. Καὶ ἀναστὰν κατὰ τὰ παλαιότερα, ἅμα δὲ Ἀρχιμανδρίται αὐτῶν, ἐξῆλθον ἔξω τὸ ψάλλοντες, ψαλμοὺς ἀδόμενα. Concilium Toletan. I. *can.* 9. *Nulla Professa vel vidua, absente Episcopo & Presbytero, in domo sua*, Antiphonas *cum Confessore vel servo suo faciat*, &c. Harum apud Græcos auctor creditur S. Ignatius, à quo formam illam alternâ vice in Ecclesia cantandi, in Ecclesiam primò Antiochenam profluxisse, tradunt Socrates *l.* 6. *c.* 8. Nicephorus Calistus *l.* 13. *c.* 8. Walafr. Strabo *c.* 28. & ex aliis, inter quos Theodoretus, & ex eo Sigebertus, Flaviano & Diodoro id tribuentibus. Inde ad Latinos ritus hic transiit, apud quos primus Ambrosius Episcopus Mediolanens. *Antiphonas*, Græcorum imitatus exemplum, constituit, sicque in cunctas Occidentis regiones earum usum diffudit, *ne populus mœroris tædio contabesceret*, Augustin. *Confession. l.* 9. Justinâ, Valentiniani Imperatoris matre, quæ Arianæ sectæ erat addicta, in fideles acriter tum sæviente. Vide Sidonium Apollinar. *l.* 5. *Ep.* 17. Sigebertum *ad A. C.* 338. Rabanum *de Institut. Clericor. l.* 2. *c.* 50. Durandum *Ration. l.* 5. *c.* 2. *num.* 30. & *seqq.* & Durantum *de Ritibus Eccles. l.* 3. *c.* 17. laudatos Car. du Fresne *Glossar.* & infrà ubi de Musica Eccles. Hodie in Ecclesia Romana *Antiphonæ*, in Ecclesiasticis officiis, dicuntur meræ ex variis Psalmis diversorum versuum eclogæ, solemnitatis mysterio exprimendo maximè convenientes, quæ Psalmis ipsis concinendis præmittuntur: seu sententiæ, quæ Psalmum antecedunt; quia, ut ait Amalarius *de Eccles. Officio l.* 4. ad ejus symphoniam Psalmus cantatur per duos choros, qui ipsâ *Antiphonâ* conjunguntur: quâ de re vide plura hic infrà, ut & aliquid voce *Offerenda*. Hinc *Antiphonatim* cantare, in *Vita* Caroli Comit. Fl. 1. c. *alternis choris.* Sic Florentio Wigorniensi Celestinus Papa constituisse dicitur, *ut Psalmi David.* 150. *ante sacrificium* antiphonatim *decantarentur.* Quod in Ecclesia Lugdun. Nicetium Archiepiscopum instituisse, indicat *Epitaphium* ejus.

Psallere præcepit, normamque tenere canendi
Primus & alternatim tendere voce chorum.

Alia *antiphonatim* canendi ratio apud Græcos viget, quam παραμυθητικὸν appellat Leo Imperator in *Tacticis c.* 7. §. 12. ubi hæc habet: Γυμνάσεις εἰς τὸ ἐπιτήδευσα ἀλλήλοις ἄνδρας β. ἢ ὑπεχωρεῖν ἢ πάλιν ἀντιπαρέρχεσθαι ἢ ἐξελίσσειν κατὰ τὸν τρόπον παραμυθητικόν. *Exercebis eos, ut viri bini sibi mutuo occurrant cedantque. & iterum declinent atque evolvant, ad modum paracantarii.* In quem locum Philippus Pigafetta, *Vox militaris*, inquit, *quâ num.* 11. *Imperator utitur, à cantu desumta est, quem Caloieri in divinis Officiis suis adhibent, cui Paracantarii nomen est; sic autem hymni vocantur, qui in Sanctorum honorem alternis decantantur hoc modo: Sit Chorus quatuor Caloierorum, qui laudes Sancti alicujus decantent; horum bini primùm cantant, dein tacent: succedunt alteri bini, qui cantandi vices sumunt, similiterque cessant, prioribus cantum resumentibus, tacentibusque rursus, donec alternâ hac sibi invicem canendi cedendique vicissitudine hymnus absolvatur.* Quomodo etiam Goarus alternum & *antiphonum* istum cantum describit, ad *Euch†olog. Græc. p.* 123. Vide eundem Car. du Fresne & Spelmannum in *Glossar.* nec non infrà *Canticum*: uti de *Antiphonis*, in Gentilium quoque sacris, occurrentibus aliquid infra voce *Mysterium.*

Antiphonæ varii generis in Ecclesia Romana.

ANTIPHONA ad Introitum, quæ etiam *Introitus* dicitur, in introitu Missæ cantari consuevit. Walafr. Strabo *de rebus Eccl. c.* 22. Vide infrà in voce *Introitus.*

ANTIPHONA Allelujatica, quæ per *Alleluja* clauditur, apud Joh. Abrincensem *de Off. Eccl.*

ANTIPHONA ante Evangelium in Andegavensi Ecclesia dicebatur, quæ in aliquibus solemnitatibus canebatur, ante Missæ Evangelium, ad *Benedictus* illius diei assignata. Macer *Hierolex.*

ANTIPHONA Invitatoria, quæ replicatur ad Psalmum *Venite exultemus*, Idem. Amalarius *de Ord. c.* 69. *Antiphonæ Invitatoriæ currunt per Dominicas noctes.* Vide infrà in voce *Invitatorium.*

ANTIPHONÆ Majores, dicuntur 7. illæ, quæ tempore Adventus, ad *Magnificat*, per septem dies ante Nativitatem Domini cani solent. In Ecclesia Parisiensi novem sunt, quas ter replicant (exceptâ sextâ, quæ in honorem S. Thomæ Apostoli dicatur) nempe in principio & fine cantici *Magnificat*, & tertiò post *Gloria Patri*, refert Theoph. Raynaldus in *suo Parascevastico Prœl.* 4. In Hispania septem hæ *Antiphonæ*, ex privilegio Gregorii XIII. incipiunt à die 16. Decembr. Ad 17. enim vacant, ob solemnem expectationem Virginalis partus, &c. Extraordinaria ceremonia, erat quam Paris de Grassis refert in suis *Diariis*; quod nempe, cùm in Sabbato præcedenti Dominicæ 3. Adventus Papa, in Basilica Vaticana, canebat solemnes Vesperas, dici consueverunt *Antiphonæ* ad laudes, & suggerente Primicerio intonationem Pontifici illius primæ antiphonæ, *Jube*, &c. Papa à Camerario acceptam auream monetam, in ore Primicerii posuerit: Macer in *Hierolex.*

ANTIPHONÆ Processionales, quæ in processionibus cantantur, apud prælaudatum Joh. Abrincensem *de Officiis Eccles. p.* 38.

ANTIPHONÆ Rogationales, quæ in Rogationibus dicuntur, apud Eundem *p.* 13. &c. Quomodo autem *Antiphona* differat à Responsorio, vide infrà.

ANTIPHONARIUM, volumen, in quo *Antiphonæ* totius anni continentur; à Gregorio Magno in Ecclesia Romana ordinatum, ut Bernus refert *c.* 1. & ab Elisgaro Presbytero in Gallicanam Ecclesiam introductum, docente *Amalario.* Agobardus *l. de divina Psalmodia*, *Necesse fuit omnes pastorum officiorum summi, quæ solito Cantorum ministerio, per totum anni circulum, in Ecclesiastico conventu, exhibetur ... diligenter & plenius ex libello, quem usitato vocabulo, Antiphonarium, nominant, colligere atque digerere.* De hujus ordine librum scripsit Amalarius Fortunatus, qui *Responsorium* quoque, à Responsoriis quæ tandem continentur, dicitur. *Antiphonarium diurnum & nocturnum*, quorum scil. usus in diurnis nocturnisque officiis, occurrunt in *Chron.* Casinensi *l.* 3. *c.* 62. apud Car. du Fresne in *Glossar.* Apud Spelmannum, Romanum *Antiphonarium* composuisse fertur S. Gregorius, illudque non à Romanis notasse, quod postea Hadrianus Papa, Carolo M. dedit cum Theodoro & Benedicto Ecclesiæ Romanæ doctissimis cantoribus, ut juxta idem cantum Gallicum emendarent. Quod & factum, & nova Romana deinde *Francica* appellata est. Vide eum *Gloss.* *Medieval.* ubi inter alia, in Cœnobio obscuro de *Crakhope*, agri Norfolciensis, duo *Antiphonaria*, circa A. C. 1424. viginti sex marcis 1. c. 52. libris Anglicis constitisse, refert.

ANTIPHONUS, Priami fil. qui comitabatur patrem, cùm Hectoris corpus ab Achille redimeret. Homer. *Il. ult.*

ANTIPHRA, oppid. prope Alexandriam, non procul à mari. *Steph.*

ANTIPHRYGIUM, Innocentio III. Pontificis Romani mitra appellatur, vide infrà *Mitra.*

ANTIPHUS, Priami fil. ex Hecuba, quem Agamemnon unà cum Iso fratre, sed illegitimo thoro nato, in bello Trojano interfecit. Item Thessali fil. & nepos Herculis, qui cum fratre Philippo Dux 30. navium cum aliis Græcis ad Trojam commigravit. Homer. *Il.* 2. Item Antiphus & Halitherses, Ulyssis amici. Homer. *Od.* 17.

ANTIPHUS, Ctimeni frater qui ambo, Ganyctoris Naupactii filii, Hesiodum Poëtam, super imminuta sororis suæ pudicitia immeritò suspectum, apud Locrense *Nemeum*, ex insidiis trucidârunt, ejusque cadaver in mare dejecerunt. Sed brevi pòst ab Hesiodi cane proditi, atque in mare vivi præcipitati, à Locris, gloriâ viri permotis, dirutâ quoque domo meritas dedêre pœnas, uti Solon refert *in VII. Sapientum convivio*, apud Plut. *p.* 162. *c.*

ANTIPODES, Subtilis, & diversa apud veteres fuit inquisitio; Sintne homines, qui sub terra, sua vestigia nostris opposita habeant, necne? Quod ita esse ratione satis evidenti Macrob. *l.* 2. *de Somn. Scip.* & Plin. *l.* 2. *c.* 65. ostendere conantur. De his Cicer. *l.* 4. *Acad. Qu. c.* 39. *Nonne etiam dicitis esse è regione nobis, è contraria parte terræ, qui adversis vestigiis stent contra nostra vestigia, quos Antipodas vocatis?* Fuêre verò nonnulli, qui credebant fabulosa esse omnia; quæ de Antipodibus referuntur, quorum rationes videre licet apud Plut. *l. de facie in orbe Lunæ.* Præcipuè verò Christiani; vide Lactant. *l.* 3. *c.* 24. Augustin. *de Civ. Dei l.* 16. *c.* 9. Bonifacius inprimis Episcopus Moguntinus, qui sic ratiocinatus est: *Si essent Antipodes, alii homines, adeoque alius Christus introduceretur*, Naucl. *c. l.* & Aventinus, *Annal. Bojor. l.* 3. Cui cum Virgilius, sanctimoniâ & eruditione celebris in Bavaria Episcopus, adversaretur, Bonifacius apud Zachariam Pontificem tantum effecit, ut ille ad Utilonem Bavariæ R. literis missis Virgilium Episcopali sede ejiceret. Zachariæ ad Bonifacium Rescriptum habes, in Marci Antonii de Dominis *l.* 7. *de Rep. Christ. c.* 5. *num.* 48. Ac Libertus Fromondus quidem in *Ant-Aristarcho* historiam hanc longè aliter, quàm hactenus relata fuit, explicare conatus est: Habet tamen eandem Claud. Fauchetus, Historicus Gallus, *Tom.* 1. *fol.* Vide Auctorem Anonymum *Hist. Orbis Terr. c.* 1. Assentitur illis Lucretius *l.* 1. *v.* 1063. quem vide. Festivè ac lepidè Seneca *Ep.* 122. luxuriosos homines, qui noctu potant, interdiu dormiunt, *Antipodas* vocavit: quem locum operæ pretium erit videre. Vide *Lucæ.*

ANTIPOENUS, Thebanus nobilissimus, cujus filiæ pro patriæ salute sese sponte interfecerunt. Pausan. *l.* 9. Vide *Androcles.*

ANTIPOLIS, Transtiberina Romæ regio dicta est, cujus incolæ *Antipolitani.* Plin. *l.* 3. *c.* 5. Antipolis, quod nunc *Janiculum*; quasi *ante* vel *contra civitatem Saturniam seu Latium, quæ nunc Roma.* Hinc de thynno transtiberino Martial. *l.* 13. *Epigr.* 103.

Antipolitani fateor sum filia thynni.

Apud Dominicum Macrum *Hierolexico* in voce *Flex.*

ANTIPOLIS, Galliæ Narbonensis urbs, in Provincia, cum portu; condita à Massiliensibus, in agro Deciatium, quem armis occupaverant, & quod Vintio capiti Nerusiorum ac Deciatibus cæterisque Liguribus Capillatis esset opposita, hoc nomine appellata est. Auctor enim est *Strabo*, à Phocensibus Agatham barbaris Rhodani accolis, i. e. Volcis: Tauroentum, Olbiam, *Antipolim* & Nicæam Salyis ac Liguribus Montanis, velut propugnacula, opposita esse ac objecta. *Oppidum Latinum* Plin. *l.* 3. *c.* 4. eam vocat, Græcam quidem origine urbem, sed à Senatu Populoque Romano Latii jure donatam: quæ tamen *Colonia Antipolis*, in nummo Titi apud Goltzium, sed falsò forsitan ac supposititio nomine vocatur. Tacito *Hist. l.* 2. *c.* 15. *Antipolis Narbonensis Galliæ municipium* dicitur. Atqui

qui si oppidum Latinorum fuit, ætate Plinii, principatu Vespasiani ac Titi, *Colonia* utique eisdem Tito Principe esse appellarique non potuit: aut si *Colonia* Titi Aug. jussu evaserat, paulo post, ætate Taciti, imperante Domitiano Titi fratre, aut Trajano, de *Colonia Massiliensium* vocari nec potuit nec debuit. Ab *Amm. Marcellino* ponitur in provinc. Viennensi, cum Aquis Sextiis & Nicæa, Stœchadibusque insul. quæ loca postea provinc. Narbonensi secundæ ex Viennensi detracta sunt attributa. In *Notit.* itaque *Provinc.* & civitatum Galliæ, inter provinc. Narbonensis secundæ civitates septem, ultima numeratur; cujus Episcopi, Agrœcius Synodo Agathensi; Eutherius Concilio Aurelianensi 4. Eusebius per Septembrem missum, quinto: Optatus Concilio Parisino quarto: Optatus Matisconensi secundo: Deocarus Concilio Cabillonensi, jussu Chlodovei jun. habito, interfuêre. Dein provinciæ quoque Narbonensi detracta, & provinc. Alpium Maritimarum attributa est, &c. Laudabatur olim muria *Antipolis*, ut Plin. *l.* 31. *c.* 5. & Martial. *l.* 4. *Epigr.* 89. ac *l.* 13. *Epigr.* 103. docent: Erat illa rubra, fiebatque ex primo sanguine thynni adhuc exspirantis, sicut garum Sociorum de scombrorum sanguine. *Thynnum* quoque *Antipolitanum* commendat Martialis, uti videbimus infra & hodieque illorum capturâ urbs nobilis est. Theatrum etiam in illa fuisse, indicat vetus *Inscriptio* à Petro Victorio relata. Sedes olim Episcopalis, ut vidimus, quæ Grassam translata, ab Innocentio IV. ob aëris insalubritatem & frequentes piratarum incursiones. Durante schismate, inter Robertum Genev. Cardinalem, qui Clementis VII. nomine sumptô, Urbano VI. obnitebatur, prior urbem hanc nobilibus quibusdam Genuensibus oppigneravit, tradiditque, eo quod Episcopus Grassensis partibus suis non faveret. Qui contractus, licet à Concilii Basileens. patribus irritus pronunciatus, ab Eugenio tamen confirmatus est, Vicario Apostolico in hac urbe, privata jurisdictione Ecclesiast. Episcopis, constituto. Quæ lis hodieque durat. *Antibe* hodie. Martial. *l.* 13. *Epigr.* 103.

Antipolitani fateor sum filia thynni

Vide sis eundem *l.* 4. *Epigr.* 89. longitud. 29. 49. latitud. 42. 30. Urbs hodie permunita est; cum portu in Provincia. A Nicæa 3. leucis in Occasum 2. à Vincio, in meridiem, & 7. à Foro Julii in Cæciam. In nummus ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΩΝ occurrit apud Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* XVII. ubi *de Græcorum in Italia Coloniis.*

ANTIPROPEMPTICON, Carminis genus, de quo vide infrà *Propempticon.*

ANTIPYRGUS, urbs Marmaricæ. *Ptol. Tetrapyrgia Straboni*, *Luco* hodie, *Castaldo* interprete.

ANTIQUA, vulgò ANTIGOA, Insul. Americæ Septentrionalis sub Anglis, in mari *del Nort.* Una est Antillis Insul. inter Barbatam & Guadalupam; longa 7. leuc.

ANTIQUARIA Ars, apud D. Hieronym. *Ep. ad Florentium*, καλλιγραφία dicitur, *in Vita* Nili Jun. p. 29. & 137. *Antiquarius* nempe, in veterib. *Gloss.* [illegible] Isidor. *Origin. l.* 6. *c.* 14. *Librarii iidem, qui & Antiquarii, vocantur, sed Librarii sunt, qui nova & vetera scribunt*: Antiquarii *qui tantummodo* vetera. Itaque *Antiquarii* sunt, qui vetustate libros obsoletos componunt, reparant, describunt, ut est in *l.* 1. *C. Theodos. de Studiis lib. urb. Rom.* & *l.* 10. *Cod. de Praxum sacr. scriniorum.* Hinc *Antiquariorum domus*, in Monasteriis, quod & *Scriptorium* dicitur in *Vita* Abbatum S. Albani, apud Car. du Fresne *Glossar.* Valentinianum Imperatorem septem *Antiquarios* ac peritissimos transscriptores, quatuor videl. Græcos & tres Latinos in sua Bibliotheca constituisse, ex eadem *l.* 2. docet Dominic. Macer in *Antiquaria.*

ANTIRITES, vulgo *Larus*, fluv. Sarmatiæ, vide *Anticitus.*

ANTIRRHINUM, vel ANTIRRHIZUM, herba olim multum ad Magicos usus adhibita. Ad famam enim & dignitatem comparandam aliquid facere, prodidêre nonnulli, apud Theophrastum *Histor. Plantar. l.* 9. *c.* 21. [illegible]. Dioscorides gratiosos evadere dicit, si qui eô unguntur: [illegible]. Idem verò Theophrastus eô unctos claritatem nominis consequi, scribit, *ibid.* Quam ejus virtutem non unc in l. c. tripolio perperam ascribit *Plinius.* Dicitur autem [illegible] vel [illegible], quòd vituli nares assimulet, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1067.

ANTIRRHIUM, promontor. Achajæ, seu Ætoliæ, contra Rhium promontor. Plin. *l.* 2. *c.* 90. Hodie *S. Andrea.*

ANTIRRHODUS, Ægypti insula circa Pharum. *Strabo.*

in ANTIS, dicebatur Templum, quod *Antas* haberet in pronao, Græcè Ναὸς ἐν παραστάσι, Vitruvius *l.* 3. *c.* 1. *In Antis erit ædes, quum habebit in fronte Antas parietum, qui cellam circumcludunt, & inter Antas in medio columnas duas supraque fastigium.* At, quæ contra Antas duas columnas angulares habuit & supra Epistylia & dextrâ ac sinistrâ in versuras singulas, Περίπτερος dicebatur. Idem Salmas. *ibid. p.* 1216. & 1217.

ANTISARA, Datinorum urbs, & portus. Dicitur & *Tisara. Steph.*

ANTISCOTA, Insul. Americæ septentrionalis aliàs *Ascensionis insul.* in nova Francia, & Sinu S. Laurentii, ubi aliquot Coloniæ Francorum.

ANTISIGMA, Isidoro *Origin. l.* 1. *c.* 20. una est è notis sententiarum, quæ *ponitur ad eos versus, quorum ordo permutandus est, sicut & in antiquis auctoribus positum invenitur. Antisigma cum puncto, ponitur in iis locis, ubi in eodem sensu duplices versus sunt, & dubitatur, qui potius eligendus.*

ANTISSA, vulgò ANTESSA, oppid. in Lesbo insul. versùs Borealem partem Insul. *Steph.* addit, insulam quoque unam Cycladum sic vocari, & aliam Indiæ. Est & insul. Lesbo adjuncta. Plin. *l.* 2. *c.* 89. & 91. Ovid. *Met. l.* 15. *v.* 287.

Et Lesbo junctæ fuerant Antissa, Pharosque
Et Phœnissa Tyros, quarum nunc Insula nulla est.

Vide *Lesbos.*

ANTISSIODORENSIS Robertus, vide *Robertus.* Item *Gautierius.*

ANTISSIODORUM, aliis *Altissiodorum*, *Ammian.* *Antissiodorum* vocat; Galliæ civitas in Senonensi provincia quondam à Burgundis subdita, incendio repentino combusta, à Mathilde Comite restaurata, [illegible] conspicitur. Vulgò *Auxerre.* Urbs ampla & culta, in fertili planitie. Sita est ad Icaunam fluv. cum Comitatu & Episcopatu qui à Senonum Archiepiscop. dependet. Emit sibi hanc ditionem Carolus V. à Johanne Cabilonensi, A. C. 1371. ibique Jurisdicale prætorium seu Balliviatum constituit. Aliàs quoque *Autissiodora* dicta. *Amm. Marcellin. Prosper, Ennod. Poeta & Ughar-dus.* Concilium ibi A. C. 578. sub Pelagio II. & A. C. 1147. in quo Gilbertus Episcopus Pictaviensis fidei rationem reddidit. Otto. *l.* 1. *de vita Frid.* [illegible] *c.* 45. 46.

ANTISTHENES, Patre Atheniensi, matre verò Phrygiâ natus, Philosophus, posteaquam docuisset Rhetoricam, audissetque Socratem, dixisse fertur discipulis, Abite & magistrum quærite, ego enim jam reperi, statimque venditis, quæ habebat, & publicè distributis, nihil sibi præter palliolum reservavit. Princeps fuit Cynicæ sectæ, & ad audiendum Socratem, quotidie ibat ex Piræeo, quadraginta stadus emensus, acerbus magis quàm eruditus. Præceptor Diogenis fuit. Patientiam & duritiem adamavit. Multos populares esse Deos asserebat, unum tamen naturalem rerum omnium artificem: Cui illud Plut. tribuit: [illegible] i. e. *neque cerni*, *neque ex imagine cognosci, neque ulli simile esse.* Idem Pontico cuidam adolescenti, cum eis se in disciplinam tradere vellet, rogaretque, quibusnam rebus sibi opus esset, respondit, [illegible], *libello novo, & graphio & tabellâ novâ; mentem indigitans.* Interrogatus item, quid omnium esset apud homines beatissimum? [illegible], *felicem, dixit, mori.* Et familiari apud se deploranti, quod commentaria perdidisset, oportebat, inquit, [illegible], *animo illa non chartæ, inscribere.* Rursum interrogatus, Quænam esset disciplina maximè necessaria? mala, inquit, dediscere [illegible]. Denique eosdem dixit esse [illegible], *nobiles, & benefaciendi.* Diog. Laërt. Scripsit 10. ingentia volumina, ut idem auctor refert. Fuit & *Antisthenes*, Heracliti discipulus: Alius Ephesius; Tertius Rhodius Historicus, uti tradit *Laërtius.* Fuit & Antisthenes Sybarita. *Antisthenes* etiam Peripateticus Philosophus citatur à Phlegonte Tralliano. *Mirabil. c.* 3. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 4. *p.* 325.

ANTISTIA, Rubellii Plauti uxor. Tacit. *l.* 14. *Annal. c.* 22.

ANTISTIANA, Hispaniæ citerioris urbs inter Barcinonem & Tarraconem. *Antonin.*

ANTISTITA, nonnunquam occurrit, pro Archimandritissa sive Abbatissa: olim pro uxore Episcopi. Vide in voce *Episcopissa.*

ANTISTIUS, Romanus nobilis, qui uxorem, quam cum libertino fabulari viderat, repudiavit. Alex. ab Alex. *l.* 4.

ANTISTIUS, Orator, unus ex illis, quorum curæ Marcus Antoninus Imperator filium suum Commodum commiserat. Volateran. *anthrop. l.* 14.

ANTISTIUS Burrus, seu *Burrhus*, memoratur Julio Capitolino in *Pertinace c.* 4. *Byrrhus* Lampridio dicitur in *Commodo c.* 6. ubi de eo, *Cleander* ---- *tantum per stultitiam Commodi potuit, ut Byrrum sororis Commodi virum, reprehendentem nuntiantemque Commodo, quæ gerebantur, in suspicionem Regni affectati traheret & occideret, multis aliis, qui Byrrum defendebant, pariter interemptis.* Capitolin. verò, à Pertinace apud Commodum affectati imperii insimulatum esse, dicit. *Onuphrius*, sororem ejus Crispinam, Commodi Imperatoris uxorem fuisse, prodit, sed nullô idoneô auctore. Casaubon. ad *Lamprid. loc. cit.*

ANTISTIUS Capella, Literator Latinus, quô Commodus usus est, apud *Eund.*

ANTISTIUS Labeo JCtus institutus est à Trebatio, de quo *l.* 2. §. *post hoc. ff. de orig. Jur.* Vide quoque Sueton. in *Augusto c.* 54. & A. Gellium *l.* 13. *c.* 10. & 12. Ejus libris, qui post mortem editi sunt, *Posteriorum* nomen inditum est: præter quos scripsit etiam *Commentarios in LL. XII. Tabb.* ut idem Gellius testatur. Citatur & à Plut. *de Amore*, &c. Ob præfractam in sententiis in Senatu dicendis libertatem, quâ ne Augusto quidem ipsi cedebat, insaniæ notâ aspergitur ab Horatio, Imperatori suo blandiente, *Sat.* 3. *l.* 1. *Serm. v.* 82.

---- ---- *Labeone insanior, inter*
Sanos dicatur.

Ad quem locum vetus interpres Marens ait, *Antistius Labeo, Jurisperitus memoratur libertatis multa [illegible] Cæsarem dixisse & fecisse dicitur, ab eo latas leges [illegible] reprehendens. Quare in gratiam Augusti eum sic carpit & Insanum vocat: quanto magis quam fuerit Atteio Capitoni suo dispar*, Tacitus docet, *l.* 3. *Annal. c.* 75. Brissonius apud Calvinum *Lexic. Jurid.* Vide & *Labeo.*

ANTISTIUS Lucius, vide *Lucius.*

ANTISTIUS Petro, Gabiis oriundus, per quem fœdus illud celebre inter Romanos & Gabinos regnante Tarquinio superbo ictum. Dionys. *l.* 4. Vide Fulvium Ursinum ad *l.* 6. *Cæsar Comment.*

ANTISTIUS Reginus, prænomine Caius, Cæsaris in Gallia *l.* 6. & 7. legatus cum L. Caninio Rebilo. Sed non is est, qui in denario Augusti C. *Antistius Reginus* IIIvir dicitur monetæ cudendæ. Nam ab uno ad alterum anni intersunt plus fere quàm quinquaginta,

ut verisimilius sit. Antistium III. virum filium fuisse legati Cæsariani. *Antistiæ* verò gentis dux exstiterunt familiæ & *Reginorum* & *Veterum*.

ANTISTIUS Sosianus, tempore Neronis Plebei tribunus, incusatur ob licentiam à Senatu, quod immodestos fautores histrionum & à Prætore in vincula ductos omitti jussisset. Tacit. *l.* 13. *Annal. c.* 28. Prætor factus probrosa carmina in Neronem factitavit vulgavitque celebri convivio apud Ostorium Scapulam. Exin condemnatus accusante Cossutiano Capitone & publicatis bonis in Insulam deportatus est. P. Mario, L. Afinio Coss. Idem Tacit. *l.* 14. *Annal. c.* 48. Ubi sceleratis fraudibus Anteium & Ostorium Scapulam pervertit, ut sibi reditum impetrarent. Vide Tacit. *l.* 13. *c.* 28. & *l.* 16. *c.* 14. Sub Vespasiano egressus exilium in easdem Insulas redactus est. Tacit. *l.* 4. *Hist. c.* 44.

ANTISTIUS Turpio, miles factionis Pompejanæ in Hispania, ita fidens viribus, ut adversarios Cæsarianos solus ad pugnam provocârit. Hirtius, *c.* 25.

ANTISTIUS Vetus, prænomine *Cajus*, Triumvir monetæ cudendæ, de quo exstat Laureæ Tullii Epigramma, apud Plin. *l.* 31. *c.* 2. & *l.* 33. *c.* 2. Vide & *Cajus*.

ANTISTIUS Vetus, è Primoribus Macedoniæ absolutus adulterii, increpitis judicibus; ad dicendam majestatis causam, à Tiberio retractus, ut turbis & Rhescuporidis consiliis permixtus, quâ tempestate Cotye fratre suo interfecto, bellum adversus Romanos volucrat. Igitur aquâ & igni interdictum reo, adpositumque ut teneretur insulâ, neque Macedoniæ neque Thraciæ opportunâ. Tacit. *l.* 3. *Annal. c.* 38. Vide & *Lucius*.

ANTITACTICI, Hæretici, ex Gnosticorum portentosa secta suppullulantes, peccatum adeò non malum esse agnoverunt, ut etiam præmio dignum statuerent. Clemens Alex. *Strom. l.* 3. Baron. *A. C.* 120.

ANTITAURUS, mons Armeniæ minoris à Tauro in Septentrionem avulsus, in cujus convallibus Comana urbs est. Illum *Rekam Thaura* ab incolis vocari scribit *Thevetus*.

ANTITHEI, quinam Gentilibus dicti, Arnobius docet, *adv. Gent. l.* 4. *Magi hæresijusdem fratres memorant suis in accitionibus Antitheos sæpius obrepere pro accitis; esse autem hos quosdam materiis ex crassioribus Spiritus, qui Deos se fingant, nesciosque mendaciis & simulationibus ludant*.

ANTITHEUS, Atheniensium Archon, Olymp. 166. Pausan. *l.* 7.

ANTITRINITARII, circa A. C. 1570. exorti, tres Personas Divinas una in personalitate subsistere, impiè docere cœperunt. Macer *Hierolex*. Sed & in veteri Ecclesia, ut de Manichæorum duobus principiis & portentosis Æonum Syzygiis, de Valentinianorum & Gnosticorum ingenio, deque Montani Paracleto, quem Spiritui Sancto opponebat, taceam; quadruplici agmine contra sacratissimam veritatem & Christianæ fidei eluitatem, doctrinam hanc de *Trinitate*, qualem Scriptura nobis tradit, incessêre. *Prima* acies fuit Ebionitarum, Cerinthianorum, Carpocratianorum atque Nicolaitarum, qui Christi divinitatem negârunt: quo in agmine etiam fuit Theodotus, coriarius, ac post illum Artemon, & 60. post annis Paulus Samosatenus, ab Antiocheno Concilio sede suâ motus: quem Photinus excepit, à Synodo Syrmiensi pariter damnatus. *Secunda* fuit Patripassianorum: cujus Duces fuêre Praxeas, Tertulliano refutatus; Hermogenes, Noëtus, Sabellius, qui expunctis Personis earumque discrimine, non aliam, quàm trinominem, *Trinitatem* intellexêre. *Tertiam* Arius ductavit, qui *Trinitatem* concessit, sed valdè imparem & Filiô quidem minorem quandam Deitatem & aliam à Patre essentiam, Spiritui S. autem creaturæ nomen adscripsit. Post quem in diversum abiêre Hæretici: Quidam enim cum Ario Filium quidem Patri ὁμοούσιον, verbô; re ipsâ autem per omnia ἀνόμοιον, seu *dissimilem*, quippe creatum & ex non entibus factum, dixêre, qui inde *Exoucontiani*, & à sectæ auctoribus *Ariani*, *Aetiani*, *Anomæi*, *Eudoxiani*, *Eunomiani*, & *Ursaciani* appellari fuêre: atque cum his idem planè præterito seculô sensit Erasmus Johannes, qui cum Socino super hoc argumento biduum palam disputavit; idemque ferè sentire videtur Episcopius, ut de aliis nil dicam. Alii similem quidem eum per omnia Patri, sed non consubstantialem, asseruêre, ut Semi-Ariani. *Quartam* aciem instruebant Pneumatomachi, ac flore Macedoniô Episcopô Constantinopolit. A. C. 360. qui parte Arianæ impietatis, de Filio, repudiatâ, partem alteram de Spiritu S. amplexus est. Quos omnes Hæreticorum errores imitatus & supergressus est deinceps Mahometes, famosissimus impostor, A. C. 620. imperante Heracliô, qui pariter in Essentia Divina unam solùm Personam, & in Christi persona unam tantum essentiam agnovit. Præteritô verò seculô, sepultas jam hæreses veteres ex orco revocavit Michael Servetus Hispanus; quem secuti Valentin. Gentilis, Georg. Blandrata, Fr. Davidis, Faustus Socinus, aliique ex isto grege, qui in neganda *Divinitate* Christi conspirantes, in cultu atque adoratione ejus non leviter bisentiunt: Spiritui verò S. non Divinitatem solum, sed & Personam, abnegârunt, ac SS. Trinitatis dogma tartareô ore afflare pro ludo habent, quin & *Antichristi commentum* blasphemè vocant, atque à prodromis ejus Christiano populo obtrusum, Tertulliano præsertim atque Athanasio, quorum ille ex Montani Spiritu & fanaticarum mulierum prophetia illud hausserit, hic ex odio in Arium novum dogma procuderit, quod Synodo Nicænæ omnem suam auctoritatem debeat, ut Christus annô 327. demum Deus factus sit, & Spiritus S. annô 140. pluraque alia, calumniantur. Socinianos autem longè maximâ ex parte sequuntur plurimi Anabaptistæ, sed quibus non satis inter se convenit: longè imperitius hoc argumentum tractârunt, &c. Quæ aliorum hæreses, hujus facies, licèt non unâ se vultus figurâ ostendant, reverâ tamen in eandem impietatem conspirant omnes; & Valentini, *Cerinthi*, Sabellii *trinominis trinitas*, Arii *Creatura*, per quam Deus omnia condiderit; Samosateni, Photini ac Socini *Homo deificatus*, nihil aliud sunt, quàm alternantia unius Veritatis adulteria, uti accuratè docet Fr. Burmannus *Synopsi Theologiæ Christianæ*, *Part.* 1. *l.* 1. *c.* 15. Vide quoque passim ubi nominatim de Hæreticis suprà memoratis.

ANTIVESTÆUM, promontor. Angliæ extremum, ad occidentem in Cornubia regione, *Belerium Ptol.* Varie hodie nominatur, *The cape of Cornwal Camdeno*, vulgo *The Lands end*, quasi finis terræ & *Finisterræ*.

ANTIUM, vetus urbs in Latio, Volscorum caput, Neronis patria, Romanorum colonia: ab Ostia 10. mill. pass. in Eurum, à Veliteris 14. in Meridiem. Ita dicta, quod ante alias urbes, in ipso litore sita fuerit, ad Romanorum otium, rerumque urbanarum permutationem accommodata. Ovid. *Met. l.* 15. *v.* 718.

— — Sparsi litora Antium.

In hac fuit Fortunæ templum celebre. Horat. *l.* 1. *Carm. od.* 35. *v.* 1.

O Diva gratum quæ regis Antium, &c.

Variè formarunt vocabulum hujus oppidi. *Straboni*, *Dionysio*, *Appiano* ac *Plutarcho*, Ἄντιον dicitur. At qui hos deinceps consecuti sunt Græci, variè id formârunt, modo Ἀντία & Ἄντειον, modo Ἀνθεία atque Ἀνθίας. In quorum duobus posterioribus haud dubiè Grammatici nugatores ἀπὸ τοῦ ἄνθους, i. e. à flore originem finxêrunt. Solinus *c.* 8. *Constitutæ ab Ascanio Longa Alba*, *Fidenæ*, *Antium*. Populi *Sanda Antiates*, ac *Dionysio Halicarn.* passim Ἀντιᾶται. At Val. Maximo *l.* 1. *c.* 8. *ex.* 2. *Antiense templum* dicitur; & Suetonio *in Calig. c.* 57. *Antiatinæ fortes*. Ita enim is, *Monuerunt & Sortes Antiatinæ*, *ut à Cassio caveret. Quâ causâ ille Cassium Longinum Asiæ tum Proconsulem occidendum delegaverat*, *immemor Chæream Cassium nominari*. Ibi enim per *Sortes* oracula, reddebantur, quemadmodum & Tibure & Præneste, alibique passim. Vide suprà *Antias*. Ipsa urbs haud amplius restat, Nomen ejus verò etiamnum durat in promontorio, cui vulgaris appellatio *Capo d' Anzo*. Ad cujus etiam latus occidentale specula in litore posita vulgo dicitur *Torre d' Anzo*. Vide omnino doctiss. Cluverium *Ital. Antiq. l.* 3. *p.* 936. longitud. 36. 30. latitud. 41. 20. Nunc etiam *Anzo rovinato*. Navale autem Antiatum nunc à multis creditur Neptunium, *Nettuno*, oppid. aliàs Columnensium: 2. milliar. ab Antio, in Campania Romana & ora maris Tyrrheni. *Nic. Lloydius*.

in ANTLIAM damnatio, inter pœnarum apud Veteres genera, vide infrà voce *Pœna*.

ANTO, vulgò ANTON, locus est Galliæ, ad Rhodanum, 2. leucis à Perogia *Perouge*, memoratus Guidoni Comiti Forensi in *literis* datis A. C. 1163. apud Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ANTOBROGES, Aquitaniæ populi Narbonensi Provinciæ contermini, non procul à Cadurcis. Plin. *l.* 4. *c.* 19.

ANTOECI. Si relativè considerentur partium terræ habitatores, respectu ad se invicem, alii *Periœci* sunt, alii *Antœci*, alii *Antipodes*. *Periœci* sunt, qui pari Latitudine ab Æquatore distant, & ab eodem Æquatoris latere habitant, utrique scil. à Boreali ejus latere, aut utrique ab Australi; sed Longitudinem planè oppositam habent, ita scil. ut ipsorum Meridiani 180. gradibus à se invicem distent. Tales sunt incolæ Virginiæ in America, respectu Chinensium in Asia ultima. His par dierum longitudo, & pares anni tempestates, pari tempore contingunt; sed dum aliis meridies, aliis media nox est. Jam verò *Antœci* sunt, qui eandem Longitudinem habent, quippe sub eodem Parallelo habitantes, & parem etiam Latitudinem, sed hi Borealem, illi Australem: Tales sunt Peloponnesi in Græcia incolæ, respectu extremæ Africæ habitatorum ad Caput Bonæ Spei. His simul meridies est, & pariter media nox; Sed cùm aliis horum æstas est, aliis hyems est; cùm aliis dies longissimi, aliis brevissimi. Denique *Antipodes* sibi invicem sunt, quibus tam Longitudo, quàm Latitudo opposita est, ita ut totô Sphæræ diametrô à se invicem distent. Tales sunt Chinenses, respectu incolarum Chili Americanæ regionis. His omnia contraria; dum aliis horum meridies, aliis media nox est; quæ aliis æstas, aliis hyems, quæ aliis dies longissima, aliis brevissima. *Montanus*, *Nic. Lloyd.*

ANTOMENES, ultimus Corinthiorum Rex, post quem annui Principes constituebantur.

ANTONA, fluv. & oppid. Angliæ. Fluvium Polydor. Virgilius *Avon* dici testatur, incolis *Wie*, in Sabrinam influentem. Oppid. *Northampton* teste *Lelando*, nominatur. Sed aliis Fluv. *Nen* est, Bennaventam, sive Northamptonam (quasi Antonam Borealem diceres) alluens. Cæterùm gemina est *Antona*, una Meridionalis ostia contra Vectam insulam, à Wintonia 10. mill. pass. distans, Emporium non obscurum, *Hampton* & *Southampton* Anglis dicta. longitud. 19. 15. latitud. 51. 04. Altera Borealis *Northampton*, oppidum celebre inter Londinum & Coventriam, inde 57. hinc 20. mill. pass. distans. Vide *Bennaventam*.

ANTONGIL, seu ANTONII ÆGIDII sinus, sub Poli Antarctici altitudine 16. graduum, ad Austrum Insulæ S. Laurentii, Incolis *Manghabei*. Magnus est, decemque milliarium amplitudinem habet: in ejus extremo est insula parva, post majorem sita, ubi statio navium secura, quocunque flante vento. Insula parva suos habet incolas, producitque fructus cujusque generis, multæque ibi aquæ è montibus defluunt. Populus est nigerrimus, eorum capilli pilique barbæ non sunt crispi, ut verorum Maurorum, nec nasus, labiaque ita formata; audax est & robustus, ad pocula promptus, parcorum enim more se ingurgitant, inebriantque potu ex oryza & melle coctis. Potus hic certis tantum temporibus conceditur. Nulla alicujus momenti supellex in ipsorum domibus videtur; habendo loco pocula longâ arundine utuntur, quæ obturamentô clauditur: quilibet habet propriam mensam oryzæ. Nudi incedunt, nisi quòd corpus, linteô è subtiliori cortice compositô, circumdant: componunt storeas elegantes, quibus usi-

insident. Non omnes arma gerunt, immò nec ipsorum dimidia pars, armaque ipsorum sunt hastæ 9. aut 10. pedum, & parmæ ligneæ. Circumdatur hic sinus oppidulis & vicis, estque navibus specrandis optimus. *Natal. Metel.*

ANTONIA, filia Marci Antonii, ex Octavia, sorore Augusti, Domitii Ænobarbi uxor, mater Neronis & duarum filiarum. Hujus soror uxor Drusi.

ANTONIA, vide *Placilla*.

ANTONIA, uxor Drusi, mater Germanici, quam Valerius mirè laudat à continentia, & amore in conjugem *l.* 4. *c.* 3. ex 3. Eam Plin. *l.* 7. *c.* 19. ait nunquam spuisse.

ANTONIA, soror Germanici. Item filia Claudii & Æliæ Petinæ, ex familia Tuberonum, ob causas leves à marito repudiata, Sueton. *Claud. c.* 1. Tacit. *l.* 11. *Annal.*

ANTONIA, castellum apud Hierosolymam ab Herode in M. Antonii gratiam sic dictum, nunc excisum; antea Baris dictum, teste Josepho *Bell. Jud. l.* 1. *c.* 13.

ANTONIA Lex, quam tulit M. Antonius Consul cum C. Jul. Cæsare ann. Urb. Cond. 709. volens, *ut tertia judicum decuria e Centurionibus, Antesignanis, Alaudis, Manipularibus fieret*, Cicer. *Philipp.* 1. & 5. Sueton. *in Augusto. c.* 13. Alia a Marco Antonio Triumviro lata, *Ne quis ullam ob causam de Dictatore creando referret, neve Dictaturam oblatam reciperet: qui secus faceret, eum ut neca-re jus fasque esset*, vide Appianum *l.* 3. *de Bell. Civil.*

D. ANTONII Fratres, vide supra *Crusiatores*.

ANTONII, ab Antone Herculis filio derivati, Plutar. *Antonio*. Patricios hos majorum gentium fuisse liquet. Fuerunt *Antonii* & plebeii. Ex Patricia Antonia gente fuerunt tres *Antonii*, duo *Merendæ*, alter Decemvir legibus scribundis, alter tribunus militum consulari potestate. Tertius Magister Equit. *Antoniorum* Gens plebeja Pietatis & Balbi cognomina usurpavit. Hæc & ipsa consulatibus septem, censuris duabus, magisterio equitum, triumpho, ovationibus duabus celebris novissimis Reipubl. temporibus fuit. Vide *Antonium*, *Capua*, *Lentulus*, *Marcus*.

ANTONII Diemenii regio, pars terræ Australis detecta sub auspiciis Anton. Diemenii Hollandi, Præfecti statuum Societatis Batavæ Indicæ Orientalis A. C. 1642. die 24. Novembr. Ejus pars maritima tantùm nota est versus Austrum. Utrum autem Insula sit, an continens, nesciunt. Insulis in littore quamplurimis referta est; estque in mari Pacifico, versus terram Australem, & media ferè inter Hollandiam novam & Zeelandiam novam.

ANTONINA, urbs Batavorum, Utresium *Antoniano*, vulgò *Utrecht*. Aliis *Trajectum inferius*, vel *Trajectum ad Rhenum*, ad alterius in Brabantia discrimen, quod *superius*, & ad *Mosam* nominatur. Vide *Ultrajectum*.

ANTONINI ludi Natalitii, Kal. Aprilibus celebrari solebant, Rosin. *l.* 5. *Antiq. Roman. c.* 22.

ANTONINIANÆ Caracallæ, apud Æl. Spartian. *in Antonino Caracalla c.* 9. *Ipse CARACALLI nomen accepit, a vestimento — demisso usque ad talos — unde hodieque Antoninianæ dicuntur caracallæ hujusmodi, in usu maximè Romanæ plebis frequentatæ*: Non ab Antonino inventore sic dictæ sunt, quem quidam & nomen & genus harum vestium excogitâsse volunt. Namque ex Gallia vestis in Romanum solum invecta est; talem *Antonius* illam talarem fecit, nomine veteri retentò: quod tamen postea usu deccsserita, ut post Antoninum caracallæ ejusmodi ad pedes demissæ plebique tantùm Romanæ usurpatæ, non amplius sub *Caracallarum*, sed *Antoninianarum* nomine, venirent. Non ergo ab *Antonino*, tanquam ab inventore, sed tanquam ab eo qui in veste hac Gallica aliquid mutavit, nomen id adeptæ sunt. Vide Salmas. *ad dict. loc.* & infra in voce *Caracalla*.

ANTONINIANÆ Thermæ, seu Lavacrum *Antonini*, quod Antoninus Caracallus quidem, velut perpetuum opus, dedicaverat, & in iis cùm lavabat ipse, tum populum admittebat, sed imperfectum reliquerat; deficientibus porticibus, quas Antoninus Heliogabalus inchoavit, Alexander perfecit: memoratur Lampridio in *Heliogabalo*, c. 9. Cujus operis quanta fuerit vastitas, suggerit Olympiodorus *in Excerptis ad Photium*, [illegible] *Erant autem & Thermæ publicæ ingentis magnitudinis. Antoninianæ autem sic dictæ, in usum lavantium sellas habebant mille sexcentas e marmore*, &c. Casaubon. *ad loc. cit.*

ANTONINIANI Aurei, apud Flavium Vopisc. *in Probo*, c. 3. *Aureos Antoninianos trecentos, argenteos Aurelianos mille*, &c. & Valeriano in *Vita Aureliani c.* 9. *ipsi autem ad sumtus, aureos Antoninianos diurnos binos, argenteos Philippeos minutulos quinquagenos, aris denarios centum*: moneta fuère Romana, cui ab *Antonino* Imperatore nomen. Sicut enim *Philippei*, modò dicti, Philippi primùm jussu formati fuère, atque ab eo tempore, postquam forma placuisset, retenta ea est appellatio, hoc solum immutato, ut vultum & nomen nummus referret, non Philippi, sed ejus Principis, qui cudi jussisset: Sic *Antoniniani aurei* primitus appellati sunt, quos Antoninus cudi jussit, servatumque etiam à posterioribus Imperatorib. nomen est. Idem de Valerianeis, aliisque dicendum. Casaubon. *ad Trebellium in Claudio*.

ANTONINIANI Pueri & Puellæ, instituti ab Antonino Diadumeno, apud Lamprid. *ibi c.* 2. *Paraverat jam penulas populo coloris russei dare Macrinus Imperator, in honorem Antonini filii sui, quæ vocarentur Antoninianæ — Congiarium etiam per edictum Antoninianum promisit — Verba edicti: Vellem, Quirites, jam præsentes essemus, Antoninus vester vobis congiarium sui nominis daret. Daret præterea & pueros Antoninianos & puellas Antoninianas, quæ tam grati nominis gloriam propagarent.* Ubi daret est, pro *instituerit*, seu *potius nominaret*, ut vetus liber hic legit, i. e. reciperet & adscriberet in numerum eorum puerorum puellarumque, quibus ex publico dabantur alimenta. Nomina enim eorum, qui ad illam perceptionem frumentariam participandam admittebantur, in æs incidi consuevisse, docet Plinius de his ipsis pueris, à Trajano primum institutis, loquens, in *Panegyr. c.* 26. *Tu ne rogarique ...[illegible] & quanquam tanti non ocula tua esset conspectu Roma e pube impleri, omnes, antequam te viderent recipi, omnes [illegible], ut jam inde ab infantia publicum parentem munere educationis experirentur.* Sed jam Seneca *de Benefic. l.* 4. *c.* 28. de his qui frumentum è publico percipiebant, *Frumentum publicum — accipiunt sive delicta morum, quisque incisus est*, &c. Salmas. *ad Lamprid.* Vide etiam suprà.

ANTONINIANI Sodales, Antonino Pio post mortem consecrati, occurrunt apud Jul. Capitolin. *in Vita ejus sub fin. Meruit & Flaminem, & Circenses, & Templum, & Sodales Antoninianos.* Vero iidem dedicati à Marco, apud Eundem Capitolin. *in M. Antonino c.* 15. *Flaminem & Antoninianos Sodales, & omnes honores, qui divis habentur, eidem (Vero) dedicavit.* Sed & ipsi Macro à Senatu, apud Eundem *in seqq. c.* 18. Imò & Antonino Caracallo, à Macrino, apud Æl. Spartian. *ibi c. ult. Hic tamen — a Macrino, qui eum occiderat; timore militum — inter Deos relatus est. Habet templum, habet Salios, habet Sodales Antoninianos, qui Faustinæ Templum & divale nomen eripuit*, &c.

ANTONINIANUS Mensis, apud Capitolin. est in *Antonino Pio*, c. 10. *Menses Septembrem atque Octobrem Antoninianum atque Faustinianum appellandos decrevit Senatus, sed id Antoninus respuit.* Ubi Salmas. vult legi *Antoninum & Faustinum*, sicut Julius à Julio, Augustus ab Augusto, dictus est: quod jam ante ipsum censuit Gruterus *ad hunc loc.*

ANTONINIAS, nomen libri, cujus meminit Jul. Capitolin. in *Gordianis Tribus*, c. 3. *Adolescens quoque Gordianus, ...[illegible] scripsit — Scripsit præterea, quemadmodum Virgilius, Æneidos, Statius Achilleidos, & multi alii similia, ita etiam ille Antoniniados, h. e. Antoninum Pium & Antoninum Marcum versibus disertissimis, libris XXX. vitam illorum & bella & publicè privatimque gesta perscribens.*

ANTONINUS, cognomen fuit Arriæ gentis: Piusque Augustorum primus id gessit; immò quidem ut cognomen, cùm adoptatus fuisset à T. Arrio, *Antonino* avo materno. Sed, quod priùs ipsi cognomen erat, accedente Pii cognomine factum est nomen, dictusque est, T. ANTONIUS PIUS. A Pio transiit eadem appellatio ad Marcum, qui non quasi cognomine, sed ut verò nomine, dictus est MARCUS ANTONINUS. Unde Lamprid. *c.* 6. *Marcus verum nomen Verissimi habuit: sed hoc sublato atque abolito, non prænomen Antonini, sed nomen accepit.* In Marco autem cœpit hæc appellatio velut symbolum esse Imperii: quod Imperium cum ille communicâsset Vero, etiam hoc nomen illi detulit, ut subjicit statim Capitolin. *c.* 4. Et *Lamprid.* quoque non prænomen, sed nomen *Antonini* ab illo acceptum admonet. Posteriores vero Imperatores, ad Maximinum usque, prænomine hôc usi sunt, tanquam omnibus Augustis debitô, qua de re præclarè disserit Alexander Severus, referente *Lampridio*. Ita factum, ut appellatio eadem pro cognomine, nomine & prænomine, diversis temporibus fuerit habita. Casaubon. *ad Jul. Capitolin. in M. Antonino Philosopho loc. cit.* Nec omittendum, cùm nomen hoc Heliogabali vitiis esset *decoloratum*, simulque *Romanum Imperium dehonestatum*, ut loquitur Lamprid. *in Alexandro Severo c.* 9. hunc postea magnô quidem ambitu a Senatu P. Q. fuisse unà cum Imperio delatum, sed ab eodem recusatum, ut ibi videre est. Unde idem Auctor bene de Heliogabalo *c.* 34. *Et quoniam hic ultimus Antoninorum fuit, neque postea hoc nomen in Republ. loco Principum frequentatum est, etiam illud addendum est, ne quis errore labatur, quum duos Gordianos narrare cœpero, patrem & filium, qui se de Antoninorum genere dici volebant, non nomen in illis primum fuit, sed prænomen. Deinde, ut plerisque in libris invenio, Antonii dicti sunt, non Antonini.* Ubi quod de Gordianis habet, non omnino convenire videtur, cum eo quod idem in Vita horum *c.* 4. ait: *In plerisque libris invenio & hunc Gordianum & filium ejus pariter Imperatores appellatos & Antonino cognominatos: alii vero Antonios.* In quibus verbis pro cognomine, nomen *Antoninorum* ipsis fuisse, innuit; quod & in præcedentib. *c.* 4. dixit: *Jam illud satis constat, quod filium Gordianum nomine Antonini signo illustravit, quum apud Præfectum Ærarii more Romano professus filium publicis Actis ejus nomen insereret.* i. e. filium Gordianum nomine, *Antonini* signô, i. e. cognomine, illustravit. Sic in *Gordiano Jun. c.* 17. Antoninum *filium suum ipse significari voluit a Senatu*, h. e. filium suum cognominari voluit *Antoninum*. Signum enim cognomen est: Lamprid. *in Commodo*, c. 11. *Pro Decembri Amazonium ex signo ipsius adulatores vocabant.* Vopisc. *in Aureliano c.* 6. *Huic signum exercitus apposuerat, manus ad ferrum.* Spartian. *in Pescennio Nigro*, c. 8. *Quod intellectum non est, nisi quum Bassianus Antonini, quod verum signum Pii fuit, nomen accepit*, &c. Salmas. *ad Lamprid. in Antonin. Diadumeno c.* 4.

ANTONINUS, Imperator Romanus cognomentô *Pius*, regnavit ann. 23. A. C. 138. Successit Hadriano Cæsari, à quo pridie mortem adoptatus erat. Pacem coluit, deque omnibus bene mereri studens, exteros Reges, atque populos literis & humanitate in officio continuit. Urbes destructas, ædificiaque belli flammis consumta in Insul. Rhodo, Oriente, Africa, & Gallia, reparavit. Mauros, & Barbaros in Britannia repressit, muro iterum opposito. Obiit A. C. 161. ætat. 77. Imperii 22. mens. 7. die 26. *Xiphilin. Dion. Lamprid. Spartian.* Euseb. *Chron. Aurel. Victor*, Eutrop. *l.* 8. Jul. Capitolin. & Oros. *l.* 7. *c.* 14. Ei successit fil. Marcus Aurelius *Antoninus*, cognomentô Philosophus, qui propinquum L. Aurelium Verum, socium Imperii sibi adsumpsit. Per quem feliciter gessit Parthicum bellum: Ipse domi & in urbe Rempubl. curans. Deinde mortuô Verô, solus imperavit, & in Germania benè rem gessit: Marcomannos etiam oppressit, & Sarmatas, & Vandalos, & Quados, qui Pannonias invaserant. Hic est ille Antoninus, qui Suida teste, scripsit *[illegible] libros* 12. Quæritur autem,

tem, utrum hi sint illi ipsi libri, quorum inscriptio τὰ κατ' ἑαυτὸν, sive *de se ipso*. Ita censet *Xylander*. Et favet huic sententiæ, quòd & illi libri sint 12. numerô: & *Suidas* non alius operis meminit, quàm ejus quod dixi. Amplior tamen Interpres est, quæ apud *Suidam* legitur; cùm in 12. illis libris, quos hodiè habemus, non tam vita Aurelii referatur, quam illustria tradantur Sapientiæ præcepta. Quare alicui placere possit suspicio Casp. Barthii *Advers. l.* 51. *c.* 16. ubi censet, non exstare ipsos Antonini libros, sed excerpta ex iis, qualia veteres *Florida* sive *Lemmata*, Græci ἀνθολόγιον dixêre. Cui sententiæ favere aliquis dixerit, quòd in codice ms. qui Romæ est, inscribantur ἐκ τῶν καθ' ἑαυτὸν, *Gesnero* testante, Sed multò verisimilius est, inquit Voss. *l.* 2. *de Hist. Græc. c.* 14. τὰ καθ' ἑαυτὸν, idem esse opus, ac illud, quod *Suidas* appellat, ἰδίου βίου ἀγωγήν, non quasi vitæ suæ historiam reliquerit, ut vulgò sunt arbitrati: sed quia idëam suæ vitæ condiderit. Siquidem sunt hi duodecim libri de officio boni Principis, quos scripsit, non ad filium, sicut Cicero tres libros *de officiis* filio suo misit: sed εἰς ἑαυτὸν, h. e. *ad seipsum*, nempe ut illos assiduè legeret, ac secundùm eos vitam componeret, ac mores. Opus hoc erutum è Palatina Bibliotheca primus in lucem emisit *Conradus Gesnerus*. Latinè autem vertit *Guil. Xylander*. Ejus posteà tralationem ad incudem vocavit Vir Clarissimus Mericus Casaubonus Is. fil. Eruditas præterea *Notas*, & *Emendationes* addidit. Posteà verò recensuit, ac perpetuô commentariô illustravit Thom. Gatakerus Londinas, vir πολυμαθέστατος Cantabr. A. C. 1652. At vita illa M. Aurelii Antonini, quæ ab Antonio Guevara, Mendonensi Episcopo, & Cæsari Carolo V. à Consiliis, Hispanicè edita est, eaque è lingua in alias translata fuit, nihil Antonini habet, sed tota est supposititia, ac genuinus Guevaræ ipsius fœtus; qui turpiter os oblevit lectori, planè contra officium hominis candidi, maximè Episcopi. Habet interim plurima lectu nec inutilia, nec injucunda: imprimis verò Principi; unde & *Horologium Principum* inscribitur. Eidem à quibusdam tribuitur *Itinerarium Antonini Augusti*, quod post Constantinum videtur editum, aut certè subinde mutatum, novis urbibus insertis; meminit enim Constantinopoleos. Aliis id Antonino Augusto Geoponicorum scriptori, nonnullis Æthico tribuentibus. Voss. *loc. cit.* Vide *M. Aurelius*, & *Titus*.

ANTONINUS Commodus, prioris laudatissimi Imperatoris fil. flagitiosissimus fuit; per legatos devicit Mauros atque Dacos: composuit Pannonias, Germaniam, Britannias, imperium ejus recusantes: ipse interim in omni genere turpitudinis & crudelitatis vitam degens. Vide *Commodus*.

ANTONINUS Bassianus Caracalla, Septimi Severi Imperatoris fil. Hic est Antoninus ille, cui Oppianus libros suos de venatione, & piscatione dedicavit. Ita enim orditur Κυνηγετικῶν:

> *Σοὶ, μάκαρ, αἰδοίη γαίης ἐρικυδὲς ἔρεισμα,*
> *Φέγγος ἐναλίγκιον πολυήρατον Ἀντωνῖνε,*
> *Αὐσονίου Ζηνὸς γλυκερὸν θάλος Ἀντωνῖνε.*
> *Τὸν μεγάλῳ μεγάλη φιτύσατο Δόμνα Σεβήρῳ,*
> *Ὄλβιον ὀλβίστῳ ... ἄλλοις ἀείδεται.*

Scribit autem Sozom. *in epistola ad Juniorem Theodosium*, quòd Antoninus eà erga Oppianum usus sit liberalitate, ut pro singulo ejus operis versu cum aureô unô donaverit; quod Imperatoriæ largitatis ac liberalitatis omnibus miraculum fuit, ut adhuc ipsius Oppiani carmina à plurimis Aurea sint appellata. Vide *Caracalla*. De variis porrò Antoninis videndus Jonsius *de Script. Hist. Phil. l.* 3. *c.* 10. *Nic. Lloydius*. Ejus statua servatur in Musæo Kircheriano Romæ, vide Georg. de Sepibus *in Collegii Romano Societ. Jesu Musæo p.* 8.

ANTONINUS Heliogabalus, vide *Heliogabalus*.

ANTONINUS, Patriarcha Hierosolymit. seculô 4. Item, Episcopus Ephesi, sacrilegii accusatus, ab Eusebio, Episcopo Valentinopolitano. Godeau *Hist. Eccl. l.* 4. *c.* 78. Item, *Antoninus Constantinianus*, cujus opera 3. tomô Biblioth. Patrum extant.

ANTONINUS, Archiepiscopus Florentinus eruditione & virtute insignis, legationibus ad varios Pontifices obitis, obiit A. C. 1459. Ab Adriano 6. inter Sanctos esse jussus, A. C. 1523. Scripsit Summam Theologiæ, varia ascetica, & historiam Chronolog. quam Summam historiæ vocavit, in 3. partes divisam. Mainardus *in vita ejus*. Spond. *A. C.* 1459. *n.* 6.

ANTONINUS Augustus, Scriptor *Geoponicorum*, auctor *Itinerarii Antonini* secundùm quosdam. Voss. *loc. cit.*

ANTONINUS Liberalis, vide *Liberalis*.

ANTONINUS Lucius, vide *Lucius*.

ANTONINUS Marcus, vide *Marcus*.

ANTONIOPOLIS, civitas Mesopotamiæ. Amm. Marcellin. *l.* 18.

ANTONIOPOLITÆ, Lydiæ populi, qui Mæandro alluuntur.

ANTONIUM, in divisione Regni Lotharii, A. C. 870. facta, memoratum, M. *Antonio*, qui cum una legione in Atrebatibus hyemavit, nomen fert, hodieque *Antoin* dicitur, vicus est ad Scaldim, non procul ab urbe Turnaco, veteri Monasterio Canonicorum nobilis, Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Condatum ad Scaldim*.

ANTONIUS Gnipho, Poëta Gallus, Romæ docuit Rhetoricam, & poëmata in domo Iulii Cæsaris adhuc pueri, cujus scholam Cicero & alii clari viri frequentâsse dicuntur. Nihil unquam de mercedibus pactus est, eoque plura ex discentium liberalitate consecutus est. Vixit an. 50. Sueton. *de Illustr. Gramm. c.* 7. Nomen *Antonii* quod attinet, Græcè Ἀντώνιος significat *certatim emptum*, i. e. pretiosum vel facilè vendibilem. Sic Ἀντωνεῖσθαι, licitor adversus aliquem. *Lysias*. Malè scribitur Anthonius & ab Ἄνθος deducitur à quibusdam, ac si idem sonaret quod *Florens*, *Florentius*, *Thales*, *Euthalius*. Utinamque hoc non excidisset Camdeno, vel quicunque fuit is qui Reliquias ejus publicavit: ubi additur, quosdam derivare hoc nomen ab *Antone* socio Herculis, ut est apud *Tullium*.

ANTONIUS Marcus, Orator Triumviri Antonii avus, de quo Tullius *in Bruto*. *Omnia veniebant Antonio in mentem, eaque suo quæque locô, ubi plurimum proficere, & valere possent. Ut ab imperatore equites, pedites, levis armatura, sic ab illo in maximè opportunis orationis partibus collocabantur. Erat ei memoria summa, nulla meditationis suspicio, imparatus semper aggredi ad dicendum videbatur, sed ita erat paratus, ut judices, illo dicente, nonnunquam viderentur non satis parati ad cavendum fuisse.* Interfectus fuit à Mariana factione, unà cum plurimis aliis clarissimis civibus, quorum capita in rostris pependêre. Lucan. *l.* 2. *v.* 121.

> --- *Aut te præsage malorum*
> *Antoni, cujus laceri pendentia cani*
> *Ora ferens miles festæ rorantia mensæ*
> *Imposuit.* ---

Vide Val. Max. *l.* 9. *c.* 2. *Nic. Lloydius*.

ANTONIUS Marcus, Oratoris fil. natu major, Cottæ Consulis & Cethegi favore in Senatu curationem rei frumentariæ totius oræ maritimæ, cum infinito imperio, sub initia belli Piratici, nactus, Siciliam, & provincias omnes depopulatus est. Postremò Cretensibus bellum inferens, ibi morbô interiit. Hunc Sallustius *l.* 3. *Hist. Fragm.* ait *perdendæ pecuniæ genitum, & vacuum à curis nisi instantibus*. Vide & *Asinius*.

ANTONIUS Cajus, alter Oratoris fil. multos in Achaja spoliavit, nactus de exercitu Syllano equitum turmas. Græci autem eum adduxerunt in jus ad M. Lucullum Prætorem, qui jus inter peregrinos dicebat. Hunc Gellius, & Lentulus Censores, sexennio, quod hæc dicerentur, senatu moverunt, causasque subscripserunt, quòd socios diripuerit, quod judicium recusaverit, quod propter æris alieni magnitudinem prædia sua mancipaverit. Hunc Cicero *in Verrinis* vocat, *In exercitu Syllano prædonem, in introitu gladiatorem, in victoriis quadrigarium*. Nam inter eos fuit, qui jussu Syllæ in Circensibus, quos ipse post victoriam fecit, quadrigas agitaverunt. Dictus fuit cognomentô *Hybrida*.

ANTONIUS Cajus, prioris fil. cum Cicerone Consul fuit, eique maximè adversus, quòd Catilinæ faveret, sed collegæ consiliô ac industriâ delinitus, acceptâ Macedoniâ provinciâ, pro Republ. se staturum recepit, idque præstitit. Re autem apud Dardanos malè gestâ, in urbem reversus, à M. Lælio accusatus, damnatus est, & in exilium actus. Vide & *Cajus*.

M. ANTONIUS Triumvir, Marci Antonii Oratoris filii filius, & Lucii frater, causa & fax totius belli Civilis fuit. Cùm enim Tribunus esset, clam ex urbe ad Cæsarem in Galliam profugit. Mutinam, Bruti provinciam invadentem, hortante Cicerone, Senatus hostem judicavit. Superatus ab Hirtio & Pansâ Consulib. ac Cæsare puerô, mox Triumviratus fœdere inter eum, & Lepidum & Octavium initô, Brutum & Cassium in Macedonia apud Philippos superavit. Quô bellô confectô, Augustus valetudinis causâ Romam rediit. Antonius autem in Græciam, Asiamque profectus, honore quaquaversus ingenti exceptus est. Quum illi Oriens, Augusto Occidens, Lepido Italia obtigisset, multos per Orientem Reges ac Tetrarchos debellavit. Inter quos Antigonum Judæorum Regem securi percussit, quod antea Regum nulli contigit. Captus amore Cleopatræ, multa ipsius gratiâ nefanda perpetravit, quod Romanis in infamiam maximè cessit. Virg. *Æn. l.* 8. *v.* 685.

> *Hinc ope Barbaricâ variisque Antonius armis*
> *Victor, ab Auroræ populis, & litore Rubro*
> *Ægyptum, viresque Orientis, & ultima secum*
> *Bactra vehit: sequiturque (nefas!) Ægyptia conjux.*

Quod ait *nefas*, videtur esse stomachus Poëtæ indignantis Ægyptiam conjugem Romano civi nupsisse; ut etiam Ovid. *Met. l.* 15. *v.* 826.

> *Romanique ducis conjux Ægyptia.* --- ---

Plaunus Horatius *Epod.* 9. *v.* 7.

> *Ut nuper, actus cum freto Neptunius*
> *Dux fugit ustis navibus,*
> *Minatus urbi vincla, quæ detraxerat*
> *Servis amicus perfidis.*
> *Romanus (eheu posteri negabitis)*
> *Emancipatus fœminæ,*
> *Fert vallum, & arma miles, & spadonibus*
> *Emancipatus fœminæ,*
> *Interque signa turpe militaria*
> *Sol aspicit Conopeum.*

Fulviam uxorem initiô Triumviratus repudiavit, ac Octaviam Augusti sororem duxit. Utramque postremò ob Cleopatram contempsit; quæ causa fuit inter eum & Octavium dissensionis. Quocum postremò ad Actium navali præliô congrediens, superatus est, Alexandriamque confugiens, atque ibidem ab eodem obsessus, gladio sponte incubuit, annô ætat. 56. Vitam ejus scripsit *Plut.* eumque vivis coloribus depinxit Cicero *in Philippica secunda*, quæ res posteà mortis ejus causa fuit. Juvenal. *de Cicerone Sat.* 10. *v.* 122.

> *O fortunatam natam, me Consule, Romam.*
> *Antoni gladios potuit contemnere, si sic*
> *Omnia dixisset. Ridenda poemata malo,*
> *Quam te conspicuæ Divina Philippica famæ,*
> *Volveris à prima quæ proxima.* ---

Idem Lloyd.

JULUS ANTONIUS, Antonii Triumviri fil. ad quem Horatii Oda 2. *l.* 4. Consul erat cum Paulo Fabio Maximo, ad quem *ejusdem libri Oda prima*. Huic Julo cognomen *Africanum*. De eodem Seneca *l. de brevitate vitæ c.* 5. *Filia, & tot nobiles juvenes, adulterio velut sacramento adacti, infractam ætatem* (Augusti scilicet) *territa-*

versabatur, postquam & lectum tumulo cum Antonio mulier. Appa-ret cum hunc Julum aliquod scelus (cui proximus ab adulterio gradus est) cum filia in Augustum concepisse: uti olim eum Cleopatra ejus pater. Hunc jussu Augusti occisum prodidit Dio, & Tacit. l. 4. *Annal.* c. 44. Velleius sua manu cecidisse eum dat intelligi l. 2. c. 100. Præcessit autem jussus Augusti, quem ille exsecutus suâ manu. Lipsius *ad Tacit. Annalium* l. 1.

Lucius ANTONIUS, Triumviri frater, apud Pelusium ab Octavio fame confessus, in deditionem cum 300. aliis venit: quibus, ut ait *Livii Epitomator*, Octavius ipse pepercit, ut vero Tranquillus, omnes ad aram Cæsaris necari crudeliter jussit. Hic patroni laudem plurimum affectavit, & à M. Tullio arridetur *Philip.* 6. quod se à 35. tribubus adoptandum, & inscribendum statuæ patronum curaverit.

ANTONIUS, prænomine *Lucius* multâ claritudine generis, sed improsperâ. Nam patre ejus *Julo Antonio* ob adulterium *Juliæ* morte punitô, hunc admodum adolescentulum sororis Octaviæ nepotem seposuit Augustus, in civitatem Massiliensem, ubi specie studiorum nomen exilii tegeretur. Obiit Corneliô Cossô, Asiniô Agrippâ Consulib. Tunc habitus tamen supremus honor; ossaque tumulo Octaviorum illata per decretum Senatûs. Tacit. l. 4. *Annal.* c. 44. Vide & *Lucius.*

ANTONIUS Felix, Claudii Libertus, Judææ Procurator, Drusillâ Cleopatræ & Antonii nepte in matrimonium acceptâ. Tacit. l. 5. *Hist.* c. 9.

ANTONIUS Flamma, sub Vespasiano Cyrenensibus damnatus lege repetundarum & exiliô ob sævitiam. Tacit. *Hist.* l. 4. c. 45.

ANTONIUS Julianus, Romæ Rhetor fuit, perquam honesti, atque humani ingenii, doctrinâ quoque similiore ista, ac delectabili, veterum elegantiarum curâ & memoriâ multâ.

ANTONIUS Julius, Vide *Julius.*

ANTONIUS Merenda, Vide *Quintus.*

ANTONIUS Musa, Medicus Augusti Cæsaris. Plin. l. 29. c. 1. Aliis Artorius.

ANTONIUS Naso, tribunus Prætorianarum cohortium à Galba exauctoratus.

ANTONIUS Primus, tempore Neronis falsi, ob subditum Domitio Balbo testamentum damnatus, senatu motus est: posteà recuperatô ordine, acerrima fax Vespasiano, ad civile bellum.

ANTONIUS Taurus, tribunus in Prætorio, à Galba exauctoratur.

ANTONIUS Borbonius, fil. Caroli I. Ducis Vindocinensis, à Ludov. IX. qui *Sanctus* dicitur, in recta linea descendens, uxorem duxit, Viraginem illustrissimam, Johannam Albretanam, filiam Henrici Albretani, Navarræ Regis A. C. 1548. quô mortuô Rex Navarræ factus, A. C. 1555. primum inter puriorís religionis vindices, cum fratre Ludovico Principe Condæo, Reformatorum fortissimo hyperaspistâ, dein promissô Sardiniæ regnô delusus, inter hostes, Rothomago secundâ vice obsessô, globi ictû occisus est. A. C. 1561 Pater Henrici IV. Galliæ Regis cui res gestæ *Magni* nomen pepererunt. Thuan. l. 28. 29. &c. *Dupleix, Mezeray.*

ANTONIUS, Prior *de Crato*, & Magister Equitum Rhodiensium, Ludovici, Eduardi fratris, Lusitani, fil. naturalis, post mortem Henrici Regis, quæ A. C. 1578. contigit, à populo Rex electus est: sed à Philippi II. ducibus victus, patriâque extorris aliorum Principum ope aliquandiu frustra imploratâ, tandem Elisabethæ Angliæ Reginæ auxiliis subnixus votô potiturus videbatur: verùm dum miles, captô jam Olyssiponæ suburbiô, prædâ expletus, non pugnam, sed domum cogitat, eô iterum excidit; sæpe posteà ingeminans, quamvis in spem potiundi Paradisi veniret, nunquam Anglorum ope id tentaturum. Obiit exul, venenô, ut creditur, extinctus, A. C. 1595. familiâ ejus variis in locis, ut Hollandia, ubi Emanuel fil. ex Nassovia familia uxorem duxit, &c. dispersâ. Vide Thuan. *Hist.* l. 96. Brev. Reid. *an.* l. 8. Lætum Compend. *Histor. Univ.* p. 454.

ANTONIUS, Dux Brabantiæ, fil. Philippi, Burgundiæ Ducis. Item Dux Lotharingiæ, sub Francisc. 1. celebris. *Mezeray.*

ANTONIUS I. minimus natu fil. Johannis Comitis Oldenburgici, ex resignatione fratris Johannis A. C. 1529. administrationem suscepit. Bellô A. C. 1538. Monasteriensibus illatô, multa eis damna dedit, demum jussu Commissariorum Cæsareorum Delmenhorstum diu ab illis detentum vi cepit A. C. 1547. & munivit. Inde A. C. 1559. agnatis Holsatiæ Ducibus in bello Dietmarsico tulit auxilium, sed cum iisdem A. C. 1569. controversiam habuit; cùm hi simultaneam investituram cum *Antonio* peterent, is verò Delmenhorstum suô sumtu & periculô recuperatum assereret, Oldenburgici autem Comitatus non aliter permitteret successionem, quam si vicissim ipsi de Holsatia & Slesvico idem promitterent. Ex à conjuge Sophia Lauenburgica Harpestedensis ditio accessit. Pater fuit Johannis & *Antonii.*

ANTONIUS II. Guntherus, fil. Johannis præfati, ultra 60. annos provinciam magna cum prudentiæ fama administravit, in medio belli æstu utriusque partis favore servatô. Ultimus suæ gentis, haud pridem vitâ excessit, hærede agnatô Daniæ Rege, & in Comitatu Oldenburgensi ac Delmenhorstano, successore. Dominium autem Jeverense Princeps Anhaltinus Servestanus, ejus ex sorore nepos: Kniphusii verò dominium nactus est *Antonius* fil. qui ex Ungnadia susceptus, *Comitis Imperii, Dominus in Aldenburg, nobili, Dominus in Varel, Dn. in Kniphausen*, titulum à Cæsare impetravit, & Augustam Wittgensteinam uxorem habet.

ANTONIUS, Antonii I. fil. minor natu, Delmenhorstanum ramum constituit; pater filiorum filiarumque plurium, quarum hæ illustribus elocatæ matrimoniis, illi cœlibes decesserunt.

ANTONIUS Ulricus, Dux Brunsvicensis, fil. secundo genitus Augusti, ex Christina Elisabetha Barbiensi, Elisabetham Julianam Holsatam conjugem habet. Item fil. Friderici Wirtembergiæ Ducis A. C. 1615. nati: de quibus vide Phil. Jacobum Spenerum *Sylloge Geneal. Hist.*

ANTONIUS, Ægyptius, Monachis Christianorum initium dedit, licet non ante omnes Monachos fuerit. Primus enim more omnium studia ad eam vitam imitandam incitavit, Monachorumque dogma instituit, sicut mox D. Basilius in Græcia fecit, & Hilarion in Syria. Polydor. Vergil. *de Invent. rerum* l. 7. c. 1. Hieronym. vero Paulo Thebæo id tribuit, qui tempore Decianæ persecutionis, affinis insidiis petitus, ad montium deserta confugit, ibique, necessitate in voluntatem versa, 90. ferè annos in orationibus duxit, palmâ in vestem cibumque contentus, *in vita Pauli Eremitæ.* Hunc secutus Antonius, & ipse A. C. 90. in solitudine exegit: quod unum tum persecutionis effugium erat. Ei panis esca fuit, & aqua potus, semel in die, idque sub occasum solis, tenui cibô reficiebatur. Hujus sanctitas ita celebris fuit, ut Helena, Constantini Imperatoris mater, se & filium suum per literas illi commendârit. Obiit in eremo ann. natus. 105. A. C. 361. Tribuuntur illi 7. Epistolæ, Bibliothecæ Patrum insertæ. Hieron. *Chron.* & *Catal. Nic. Heidius.*

ANTONIUS, cognomine *Cauleas* Patriarcha Constantinopol. Obiit A. C. 890. Item, Antonius cognomine *Studites*, eandem dignitatem obtinuit, A. C. 975. eâque sponte se anno vix exactô abdicavit. Obiit A. C. 981 Item tertius, itidem Patriarcha Constantinopolit. cui à Latinis Angelus Coratius oppositus est. Onuphr. Genebr. *Chron.* A. C. 1198.

ANTONIUS Lusitanus vulgo S. *Antonio di Padova*, Franciscanus, vixit, seculo 13. Obiit A. C. 1231. à Gregorio IX. Sanctis associatus, annô post ejus mortem. Hunc nautæ, in mari periclitantes, quomodo ridiculâ superstitione ligare soleant, Vide apud P. de Valle, *Itiner.* tomo 4.

ANTONIUS, Auctor *Vitæ Simeonis Stylitæ.*

S. ANTONIUS, Ordo, à Gastone quodam, nobili Delphinate, A. C. 1095. institutus, in solatium eorum, qui igne sacrô afflicti. Insigne ejus litera *T.* est. Item, Ordo militaris, in Abassinia, de quo librum edidit Joh. Balthasar Abyssinus, Eques.

ANTONIUS Augustinus, edidit Collectores Decretalium, quorum primus fuit Bernhardus Circa, Papiensis Præpositus: Secundæ collectionis auctores seculô XIII. memorantur tres, Gilbertus & Alanus quidam Episcop. Autissiodorens. nec non Johannes Gallensis vel Vallensis: Tertiæ Bernhardus Compostellanus, sub Innocentio III. Quarta, sub eodem, quinquennio pòst concinnata est. Vide eum in *Antiqq. Decretalium Collectione.* Quintam, quæ prodiit circa A. C. 1227. auctore Nancredô Bononiensi Archidiaconô; non edidit inter suas collectiones: Tholosæ demum A. C. 1645. ab Innocentio Cirono, publicatam, &c. Vide Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Ecclesiastici* num. 338. alibique, ut & infrà, ubi de *Decretalibus.*

ANTONIUS de Beck, Episcopus Anglus, à Clemente V. titulum Patriarchæ Constantinopolitani nactus Spond. *A. C.* 1305.

ANTONIUS Bonfinius, Historicus & Philosophus, seculô 15. Matthiæ Corvino gratus, cujus impulsu, historiæ Hungaricæ incubuit.

ANTONIUS Carafta, Cardinalis Bibliorum Græco-Latinorum editionem accuravit, auctorque Baronio fuit, ut Annales meditaretur. Obiit A. C. 1591. Vide *les Eloges* Anton. Teissier *Part.* 2.

ANTONIUS Cartularius, vitas Philosophorum, Laërtium imitatus, scripsit. Voss. *Hist. Lat.* l. 3. c. 9.

ANTONIUS Castor, in simplicium notitia versatissimus, centenarius obiit. Plin. l. 25. c. 2.

ANTONIUS Chandæus, Baro de *Sadeel*, antiquâ nobilitate in Segusianis ortus, Chabotis, domô maternâ, & Matisconensis agri castellô, in confinio Galliæ & Sabaudiæ sito, ex illustri & antiqua Chandæorum gente. Henrici Navarræ Regis, qui postmodum Galliæ regnô feliciter potitus est, præceptor, Genevæ ex febre hectica, an. ætat. 57. à Nato Christi 1591. cùm scribendo & docendo totos 36. ann. insumsisset, obiit, Theologus insignis. Opera ejus uno vol. in fol. prodierunt Genevæ, A. C. 1614. in quibus genus dicendi lene ac simplex, sine illecebris, sine fuco, nec tamen sine facundia, sine arte, ut rerum utilitas ac doctrina, cum eloquii splendore certaret; nec brevitas obscuritatem, nec prolixitas tædium pareret. Melch. Adami *in vitis Theolog.* Hunc fatum velut ipsius Dei manu excultumque, scribit Lectius *in vita ejus.* Primò *Zamariel*, dein *Sadeel* dici voluit. *Buchola.* Plura *in Elogiis* Anton. Teissier. *Part.* 2.

ANTONIUS Cornazâni, Poëta Historicus, Placentinus, Leand. *descript. Ital.*

ANTONIUS Corrigia, Venetus, aliàs *Tillianus*, celeberrimus seculô exactô pictor.

ANTONIUS Cucchus, JCtus Ticinensis, scripsit *Institutiones Juris Canonici*, quas edidit A. C. 1564. *Notis* verò illustravit Sam. Maresius Theologus Groninganus. Vide infrà, *Marcus Antonius Cucchus.*

ANTONIUS Diogenes, memorabilia Thules scripsit 24. libris. Photius *Biblioth.* n. 166.

ANTONIUS de Dominis, Archiepiscopus Spalatensis, Vir eruditus, A. C. 1600. Ecclesiam Romanam *imitatus*, ut ajebat, *solo Jesu Christi nomine*, deseruit, & in Anglia, quo se receperat, *Libros de Republ. Christ.* conscripsit, quibus Becanus & Eudæmon Jesuitæ se opposuêre. Sed postmodum à Gregorio XV. olim condiscipulo, spe ingentium promissorum, Romam evocatus, & à Successore ejus Urbano VIII. in carcerem S. Angeli detrusus, ibi non sine veneni suspicione, A. C. 1625. animam efflavit. Cada-

ver post mortem, cum scriptis ejus combustum est. Jac. Revius in *Urbano* VIII. Andr. Rivetus in *Jesuita vapulante* 15. §. 16. & Boccalinus in *Epistolis*.

ANTONIUS Faber, Eques, Baro de *Peroges* &c. primarius Præses Senatus Sabaudici, Sebusianus gente, fil. Philiberti, sub Antonio Manutio Taurini studiis vacavit; summis etiam a Principe muneribus admotus. Scripsit *Conjecturarum lib. XX. De erroribus Pragmaticorum & interpretum Juris Civ. tom.* 4. Obiit A. C. 1624. ætatis 67.

ANTONIUS Fr. Doni, de Musica librum edidit.

ANTONIUS Galatheus, Medicus & Poëta, de quo vide Voss. *Histor. Lat. l.* 3. *c.* 8.

ANTONIUS Giraldinus, nomine Ferdinandi & Isabellæ, coram Innocentio 8. peroravit. Scripsit quædam versu. Idem *ibid.*

ANTONIUS Godeau, Episcop. Grassæ primum, dein Vincii Druidensis patriâ. Eruditione illustris, ex primis Academiæ Gallicæ auctoribus. Scripsit Poëmata Christiana, carmen de S. Paulo, Historiam Ecclesiast. &c. Psalmos Davidicos quoque Gallicô carmine expressit. Obiit haud pridem.

ANTONIUS de Gouça, Lusitanus, Philosophus & Philologus insignis, obiit A. C. 1565.

ANTONIUS Herrera, novi Orbis descriptor.

ANTONIUS de Leva, unus ex Ducibus Caroli 5.

ANTONIUS le Maistre, Parisiensis, Orator & Advocatus insignis. Scripsit varias causas publicè à se dictas: *Plaidoyers*. Obiit A. C. 1658.

ANTONIUS Maneti, Florentinus Philosophus & Mathematicus, variis scriptis celebris, Poccian. *de Script. Flor.*

ANTONIUS Musa, Medicus Augusti, Plin. *l.* 29. *c.* 1. & *l.* 30. *c.* 13.

ANTONIUS Natalis, Vide *Natalis*.

ANTONIUS Nebrissensis, insignis in omnivaria scientia, plurima scripsit. Obiit A. C. 1544. Vassæus *Chron.*

ANTONIUS Panormitanus, ob eruditionem plurimis Principibus gratus, P. Jov. *in Elogiis*.

ANTONIUS Possevinus, à Gregorio XIII. in Poloniam & Moscoviam missus, eruditione inclytus, obiit Mantuæ, A. C. 1611.

ANTONIUS Sacciallupi, Musicus Florentinus, statuam meruit. Voss. *de Mathem. c.* 60. §. 14.

ANTONIUS Titus, Vide *Titus*.

ANTONIUS Tudertinus, ex urbe Todi, olim *Tuder*, in Umbria, oriundus, in omni scientia versatissimus, Erasmo sæpius laudatus. Leand. *descript. Ital.* &c.

ANTOR, Centauri cujusdam nomen apud Val. Flac. *l.* 1. *v.* 146.

— *Ardenti peragit Clanis Antora quercu.*

Lege *Actor*, & *Actora*.

ANTORIDES, pictor, Aristippi, filii Aristidis Thebani, discipulus. Plin. *l.* 35. *c.* 10.

ANTP. in numism. Valentiniani Valentis & Honorii *Antiochiæ* nota est. P. verò Monetarium, an *percussa*, designat, Car. du Fresne *de infer. ævi Numism.*

ANTRICUM, oppid. Galliæ Narbonensis Normanniæ finitimum, vulgò *Chartes*.

ANTRIM, castrum Hiberniæ, in Ultonia prov. & Comitatus cognom. caput. Prope lacum *Neaugh*.

ANTRIMENSIS Comitatus vulgò *Countye Antrym* Angl. provinc. Hiberniæ in Ultonia. Terminatur à septentrione mari Deucaledoniô, ab Ortu mari Scoticô, à Meridie Comitatu Dunensi & ab Occidente Comitatibus Colranensi & Tyronensi. Ejus primaria, Rupes Fergusii.

ANTRONIA, urbs in Messenia Peloponnesi regione, ab *antris*, è quibus molares lapides exciduntur, appellata. Straboni *Antron* dicitur, itemque *Stephano*, qui Thessaliæ urbem esse scribit. Ab hac *Antrones asini* dicti, de magnis corpore, & stolidis mente. *Hesych.* Ἄντρων, πόλις Θετταλίας, ὅθεν Ἀντρώνιος ὄνος. Ita enim legendus ille locus, ubi vulgò malè divisim, & ἀγνὸς pro ὄνος legi solet. Ego potiùs *Antronios asinos* à lapidibus molaribus dictos putem, quos ὄνους Græci vocant. Item *Antronas asinus* castellum in Phthiotica plaga, cujus meminit Strabo *l.* 9. *Nic. Lloyd.*

ANTROS, insula in æstu Garumnæ fluvii ex Pyrenæo monte delapsi. Vide Melam. *l.* 3. *c.* 2. *editionis Vossianæ*. Vulgò *Cordouan*: parva, seu veriùs scopulus, inter Syrtes. Ubi Pharum superbam ædificavit Henricus M. quam post injuriâ temporis collabentem reparavit magnificentissimè, Ludovic. XIV. Vulgò *La Tour de Cordouan*.

ANTRUM, vulgò *S. Hermeland*. Insul. Galliæ Celticæ ad Ligerim fluv. Aliis *Antrum*, vulgò *Aindre*. *Lloyd.* Insul. est amnica, in Ligere fluv. non procul ab hujus ore & ab urbe Namnetis. Nomen ei à densis opacisque sylvis, in medio sui montosa est, longa 24. stadia, habetque proximam insul. atque sibi consimilem, licèt minorem, *Antricinum* vel *Antriginum* dictam. Forsan *Antros* est Pomp. Mel. *l.* 3. *c.* 2. ea, quæ hodie *Antrum* dicitur, *quamque* ille *pendere & attolli aquis increscentibus*, ex vulgi opinione, refert. Hic Hermenlandus Noviomagensis, ex Præposito Pocillatorum Regis Monachus Fontanellensis, Cœnobio à Paschario, Namnetico Præsule extructo, Abbas primus præpositus est, principatu Theodorici Francorum Regis & filiorum: quod à Nortmannis A. C. 843. post urbem Namnetum direptam, vastatum & incensum esse, docent tabulæ Monasterii S. Sergii, in quibus Monasterium *Antrum* nomine Insulæ appellatur, nec non *Monasterium Insularum*, quoniam in Insulis Namneticis nullum aliud Monasterium reperiebatur. Vulgò Insula hæc *Aindre*, vel *l'Isle d'Aindre* dicitur. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ANTRUM Hecates, oppid. Samothraciæ fuit. Vide *Zerynthus*.

ANTRUM Sibyllæ, vulgò *Grotta della Sibella*, locus celeberrimus Campaniæ, ubi Sibylla Cumana habitavit, in antro, intra durissimum saxum internùs mirè excavato, apud Avernum lacum, inter Bajas, Cumas & Puteolos, ad 2 & 3. mill. pass.

ANTS. in nummo Arcadii, *Antiochiæ signata*. Car. du Fresne *l. l.*

ANTUATES, populi circa Rhodanum, finitimi Allobrogibus & Genevæ. Vide *Nantuates*. Ita enim legendum videtur. Hodie provinc. est Sabaudiæ, cum titulo Ducatus. Comprehendit Ballivatus de *Ternier & Gaillard*, cum terris S. Victoris, & Capituli. Vulgò *le Chablais*. Lacum Genevensem ad Septentrionem, Velaunos ad Ortum, tractum Fuscinensem ad Meridiem, ditionem Genevensem ad Occasum habet. Nantuatum & Veragrorum olim sedes. Hanc regionem Conradus Salicus Imperator Humberto 1. concessit, in præmium opis contra Odonem 2. Comitem Campaniæ, qui ipsi de regno Burgundiæ controversiam moverat, præstitæ. Evangelii lucem præteritô seculô sensit, sed ad breve tempus. Guichenon, *Hist. Sabaud.* Eorum meminit Cæsar *l.* 3. *c.* 1. inquiens, *Cum in Italiam proficisceretur Cæsar, Servium Galbam cum legione duodecima & parte equitatus, in Antuates, Veragros Sedunosque misit, qui à finibus Allobrogum & lacu Lemanno & flumine Rhodano ad summas Alpes pertinent.* E quibus verbis colligit Plantinus, illos eam occupâsse vallem, quæ à S. Mauritio ad Lacum usque extenditur, quæque maxima ex parte Bernensibus hodie paret: quod reliquum est trans Rhodanum, Vallesianis. Nominis vestigium eidem remansisse videtur, in viculo Mandamenti, ut vocant, Olonensis, vocati *Antagne*. Regionem postea *Chablasia* eam nominatam volunt quidam, extenduntque Genevam usque: à *caballis* autem sic dictam, quòd eò equitatus Romanus sese reciperet. *Antuatum* celebriora loca sunt Protuenus & Aquilea, vicus hodieque Gallicè *Aigle*, German. *Aelen*; Hactenus Joh. Baptista Plantinus *Helv. antiq. & nov.*

ANTURNACUM, oppid German. inferioris ad Rhenum. *Antoun.* vulgo *Andernach*. longitud. 28. 00. latitud. 50. 25. Verò ac sincerò nomine *Antennacum*, vel *Antonnacum*, in Annalibus Mettensibus, inter *fiscos obsequiis Imperialibus debitos*, i. e. villas fiscales sive Dominicas, quas *Villas publicas*, *Villas Regias* & *Palatia* Gallici Scriptores appellant, numeratur. Ibi *Notit. Imper. Roman.* præter cæteros *Præfectum militum Acincensium*, sub Duce Mogontiacensi, fuisse memorat, *Antonacumque* vocat: distinguendum ab *Antennaco*, quod olim *Antennacale*, postea *Apternacum* seu *Epternacum* vocatum est. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Vide & *Anternacum* & *Antunnacum*.

ANTWERPIA, olim *Atuatum*, & *Atuaticum*, nobile Brabantiæ oppidum. Sedes Episcopalis & caput Marchionatus Imperii, in ripa Scaldis fluv. Europæ nationibus maximè frequentatum. Sumptuosis tam privatis, quàm publicis nitet ædificiis. Augustissimô D. Virginis templô, cum turri ex candido lapide altissimâ: Civicâ, Hanseaticâ, Anglicâ, ac Portugallensium Domo: Monasteriô Præmonstratensium, monumentôque Isabellæ Caroli Ducis Burgundionum nobilis. A. C. 1567. die 3. Novemb. Antwerpiæ moenia à Cronenburgio usque ad Cæsaream portam divulsa, soloque æquata fuêre, & arx (vulgò *Citadel*) vallo cincta, fossâ & aquâ circumdatâ, quinque propugnaculis ex vivo saxo munita constructa est: habens in circumferentia inter propugnacula supernè eminentes decem & tres formas planas ad hostium insultus propellendos fortissimas. Intus latè patentem aream percommodè claudunt ædes præsidiariis militibus aptæ. In areæ medio tunc statua ænea deaurata, maximis sumptibus fusa, Ferdinando Toletano, Albæ Duci olim in Flandria, Regis Hispani præfecto posita, paulo pòst deturbata, & comminuta est. Arx illa diruta & eversa est, denuò autem procurante Alexandrô Duce Parmensi instaurata, & adhuc erecta permanet. Gallicè *Anvers*, *Antorff* Germanis; *Amberes* Hispanicè, & *Anversa* Italis dicitur longitud. 25. 41. latitud. 51, 16. Sub dominio Hispan. deficit in dies, ex quo Amstelodamum crevit in tantam opum abundantiam.

ANTYLLA, seu ANTHYLLA, urbs erat Ægypti, apud Alexandriam, cujus vectigal à Regibus Persarum, uxoribus in cinctum impensas dabatur.

ANTYRIUS, Alexandri Magni Dux egregius, qui à sui domini obitu, cum militum strenuorum agmine, qui ipsum Regem elegerant, instructâ classe ex Scythia solvens, ad avitas Herulorum terras navigavit, easque armis occupavit, circa 320. annum ante Christum natum: navis principis vela capite bovinô aut equi Alexandri, Græcè Βουκέφαλος dicti, ornaverat: unde in hodiernum diem Duces Megapolenses (qui ab Herulis sunt oriundi) pro insignibus habent caput bovinum. *Merel.*

ANUBINGARA, Taprobanæ urbs. *Ptol.*

ANUBIS, Ægyptiacus canis, in cujus forma colebatur Mercurius, Cynopoli imprimis. Strab. *l.* 17. Virg. *Æn. l.* 8 *v.* 698.

Omnigenumque Deûm monstra, & latrator Anubis.

Propert. *l.* 3. *eleg.* 10. *v.* 41.

Ausa Jovi nostro latrantem opponere Anubim.

Bene *latratorem*, & *latrantem* dixerunt, nam colebatur hic Deus caninô capite, quod scribit Plut. *de Is. & Osir.* Eusebi. *de Præp. Evang. l.* 2. *c.* 1. Tertull. Apologet. *c.* 6. & 15. Arnob. *l.* 7. Cyprian. *ad Demetrianum*, *Minutius Felix*, &c. Rationes hujus formæ vide apud illos, *Plut.* imprimis & *Euseb.* Eundem hunc fuisse cum Cynocephalo, cui caninum caput, certum est. Sunt & qui putent verè hunc Mercurium fuisse. Servius, *Quia caninô capite fingitur, hunc volunt esse Mercurium, ideò quia nihil est cane sagacius.* Juvant verba ista Apuleii *l.* 5. *Ille superûm commeator, & inferûm, nunc atra, nunc aureâ facie sublimis, attollens canis cervices arduas Anubis, lævâ caduceum gerens, dextra palmam virentem quatiens.* Strabo *l.* 9. Plut. etiam, ubi supra, ait Anubin vocatum *Hermanubim*. Hermes autem Mercurius est Ovid. *Met. l.* 9. *v.* 686.

Inachis ante torum, pompâ comitata sacrorum,
Aut stetit, aut visa est, inerant lunaria fronti
Cornua, cum spicis nitido flaventibus auro,
Et regale decus; cum quo latrator Anubis,

Ausla-

Sanctaque Bubastis, variusque coloribus Apis
Quique premit vocem, digitoque silentia suadet;
Sistraque erant, nunquamque satis quæsitus Osiris,
Plenaque somniferis serpens peregrina venenis.

Lucanus *l.* 8. v. 831.

Nos in templa tuam Romana accepimus Isin,
Semicanesque Deos, & sistra moventia luctum.

Juvenal. *Sat.* 6. v. 532.

Ergo hic præcipuum, summumque meretur honorem,
Qui grege linigero circumdatus, & grege calvo
Plangentis populi currit derisor Anubis.

Vide etiam Virgil. *l.* 8. *Æn.* Diodor. *Sic.* ait, Anubin patrem Osirim ad bella secutum gestasse canis insigne in clypeo: Alii adjuvisse Isidem in Osiridis corpore investigando. *Nic. Lloydius.* Vide & Joh. Marshamum *Canon Chron.* ut & infra voce *Cynocephalus.* Hujus cultum, apud Zonæ torridæ incolas, perversissimos idololatras, hodieque vigere, refert *a.* [illegible], P. de Valle, *Itiner. tom.* 4. ubi harum gentium miseram superstitionem, à Veterib. Ægyptiis mutuatam, accuratissimè describit.

ANUCHTHA, Susianæ urbs. *Ptol.*

ANULATI, pedes servorum Appulejo *l.* 9. *Met.* in veter. *Glossario* [illegible]: ut & damnatorum. *Anulus* enim vel *anuli* instar erat, quô utrorumque pedes vinciebantur, *cippus* seu *cuspus* dictum in veter. *Glossa*, ξύλινον σανδάλιον, *ligneum sandalium*, cujus formam fortè nobis dat intelligendam *Eustathius*, [illegible Greek] &c. Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*, Vide etiam infrà in vocibus *Cippus*, *Cuspus*, *Servus.*

ANULINUS Consul Rom. Sabini 2. Collega. Horum tempore Antoninus Caracalla Alexandriæ cùm esset, Alexandrinam juventutem convocavit, eamque passim omnem, militibus signô datô, interemit. Herodot. *l.* 4.

ANULUS, Mauritaniæ fluvius.

ANULUS, Vide *Annulus.*

ANUROGRAMMI, Taprobanæ populi. *Ptol.*

ANUS, locus Samariæ, à Neapoli 10. mill. pass. Hierosolymam versus occurrens.

ANUSCANA, urbs Etruriæ in Hirpinis. Vide *Nuscum.*

ANXA, oppid. Italiæ in ora Salentinorum, olim Gallipolis, Plin. *l.* 3. *c.* 11. Hodie etiam *Gallipoli* dicitur. longitud. 42. 12. latitud. 39. 58. Permunitum, cum portu, in regno Neapolitano provinc. Hydruntina. Jacet in scopulo, à mari quasi sejuncto. Alii negant Gallipolim Anxam fuisse dictam. *Leand.* Vide *Callipolis.*

ANXANTINI, Pelignorum populi. *Strabo.*

ANXANUM, Ferentanorum in Aprutio Italiæ oppid. *Ptol.* Ἄγξανον, Ἀνξανον, [illegible Greek]. Hodiè *Lanciano* sive *Lanzano.* Populi *Anxani*, Plin. *l.* 3. *c.* 12. lege *Anxanenses.* longitud. 38. 55. latitud. 42. 27. Deficit in dies.

ANXIUS, fluv. ex Armenio monte oriens, & in Euphratem influens.

ANXUR, ex Ducibus auxiliaribus Persæ, contra Aceten, Colchorum Regem. Val. Flacc. *l.* 6. v. 68.

ANXUR, urbs Volscorum. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Capta & tantùm non destructa à Romanis, Anno Urb. Cond. 348. Liv. *l.* 4. *c.* 59. Hanc olim *Trachinam*, nunc *Terracinam* dicunt. Horatius *in Hodœporico*: *l.* 1. *Sermon. Sat.* 5. v. 25.

Millia tum pransi tria repsimus, atque subimus
Impositum saxis latè candentibus Anxur.

Lucan. *l.* 3. v. 84.

Jamque & præcipites superaverat Anxuris arces.

Statius *l.* 1. *Silv.* 3. v. 87.

... --- Arcesque superba
Anxuris — ---

Silius *l.* 8. v. 391.

— --- Scopulosi verticis Anxur.

Idem *l.* 4. v. 534.

Monte procelloso Murrhanum miserat Anxur.

Martial. *l.* 5. *Epigr.* 1. v. 6.

Sive salutiferis candidus Anxur aquis.

Liv. *l.* 5. *c.* 12. *In Volscis depopulato agro, Anxur nequicquam oppugnatum locô altô situm.* Longitud. 37. 02. latitud. 41. 08. Urbs Episcopalis munita, *Baudrando*, Sed parva, cum castro; in Campania Romana & ditione Pontificis ad radices montis, & in ora Maris Tirrheni. Paucos habet incolas, propter aëris gravitatem, & paludes Pomptinas ei adjacentes.

ANXURUS, sive potiùs ANXYRUS, nomen est, quô Jupiter à Campanis vocabatur, qui maximè Anxuri colebatur imberbis, vel quasi ἄνευ τῆς ξυροῦ, *sine novacula*, quia barbam nunquam rasisset. Servius, *in illud Poëtæ Æn. l.* 7. v. 799.

Circæumque jugum; queis Jupiter Anxurus arvis
Præsidet. --- ---

Ubi *Axurus de la Cerda* contendit legendum. Sanè Pausan. *in Eliacis prioribus* meminit duplicis simulacri Jovis [illegible Greek], *non habentis barbam.* Porrò de nummo quodam Jovis aut *Anxuris* aut *Crescentis* vix est, qui non meminerit eruditorum, *Germanus*, *Lazius*, *Scaliger*, *Ortelius*, *Dalechampius*, & alii. Non omittendus hic Statii locus *Theb.* 10. v. 61. de Templo sacro & Junoni puellæ, & Jovi Axuro:

Ipsa illinc magni thalamo desponsa Tonantis
Expers connubii, & timidè positura pudorem,
Lumine demisso pueri Jovis oscula libat
Simplex, & nondum furtis offensa mariti.

Neque Claudiani, *de 4. Consulatu Honorii* v. 195.

Talis ab Idæis primævus Jupiter antris
Possessi stetit arce poli, famulosque recepit
Natura tradente Deos: lanugine nondum
Vernabant vultus, nec adhuc per colla jacebant
Matura convexa comæ: tum jungere nubes
Discebat, fulmenque rudi torquere lacerto.

Aliam ejusdem parvuli Jovis imaginem repræsentat Stat. *l.* 1. *Achilleid.* v. 588. in hunc modum:

Sic sub matre Rhea juvenis regnator Olympi
Oscula secura dabat insidiosa sorori
Frater adhuc, mediis donec reverentia cessit
Sanguinis, & versos germana expavit amores.

Jovis etiam pueri meminit Apollon. *l.* 1. *Argon.* dicitur ab eo [illegible Greek] & [illegible Greek]. Et Nonnus *Dionysiacon l.* 41. his versibus:

[illegible Greek verses]

Nummus Pansæ & Vibii, cujus meminit Constant. Landus. *Numism.* in cujus parte alterâ erat JOVIS AXUR. in altera imago barbata, sed intonsa: Unde colliges, non semper Jovem Axurum sumi pro Jove puero, sed etiam pro Jove intonso, quasi ἄνευ ξυροῦ, ut qui nunquam egeret novaculâ, semper enim tonsus erat, etiamsi grandis fuit. *Nic. Lloydius.*

ANYSIS, cœcus a nativitate, urbe cognomine Ægypti oriundus, in regno Ægypti, Asychis fuit successor; Nechus seu Nechaonis I. Saitarum Regis ut & Bocchoridis [illegible]. Hic auditô, Sabachum Æthiopiæ Regem adventare, regnô cessit, donec ille insomniis territus in Æthiopiam reverteretur. Tum è latibulo suo insul. Ælxâ rediit in thronum, & mortuus, Sethonem, Vulcani sacerdotem, successorem habuit. Herodot. *l.* 2. seu *Euterpe*, *c.* 141. Vide *Sethon.*

ANYSTIS, Græcè Ἄνυστις, Cursor celebris. Solinus *c.* 1. *Ageustis Lacon & Philonides, Alexandri Magni Cursores, Elin abusque Sicyone mill. ducenta stadia una die transierunt.*

ANYTA, poëtria, cujus operum fragmenta adhuc extant. Voss. *de Poet. Græc. p.* 85.

ANYTIOS, Ægypti nomus Herodot. *l.* 5.

ANYTUS, Rhetor Atheniensis, una cum Melito & Lycone Socratem accusavit, & occidi curavit. Horat. *Serm.* 2. *Sat.* 4. v. 2. 3.

— --- Qualia vincant
Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platona.

Posteà ab Atheniensibus cum sociis morte mulctatus est. Laërt. *in Socrate.* Ælian. *variæ Hist. l.* 2. *c.* 13.

ANZABA, fluv. circa Tigridem. Amm. Marcellin. *l.* 18.

ANZERMA, oppid. Americæ meridionalis in Regno Popajano. Aliis *S. Anna a Anzerma.* 50. leuc. ab urbe Popajani in Septentrionem juxta fluv. Caucam. 12. autem à Caramanta oppid. in meridiem.

ANZETA, Armeniæ majoris urbs. *Ptol.* A qua *Anzetene* regio quæ *Antizena Niceph*oro, & *Anzitia* Plin. *l.* 5. *c.* 24. versus Euphratem fluv. à quo distat 40. mill. pass. in Ortum.

ANZIGI, vulgò ANZICAINS, populi Africæ, ultra Loanghum, nempe à Zaire fluv. usque ad deserta Nubiæ, in Æthiopia inferiori. Dicuntur & *Anzicanæ*, Vide ibi. Iidem & *Anziges*, populus totius Africæ ferocissimus & maximè barbarus. Subfuerunt olim Regi Congensi: sed postquam eô à Johanne II. Portugalliæ Rege ad Christianam fidem conversô, baptizatione A. C. 1491. intra breve tempus, totum ferè Regnum, non fidem tantùm, sed & mores vestitumque Lusitanorum suscepisset, suspecta barbaris hæc peregrinitas esse cœpit, primique *Anziges* obsequium exuerunt, subsequutis mox aliis, uti videre est suprà in voce *Agages.* Vide Georg. Hornium *Orb. Imper. p.* 467.

ANZUQUIUM, oppid. in ora provinc. *Vomi*, in Japonia insul. in Asia. Distat à Meaco, primaria Urbe Japoniæ, 10. leuc. in Ortum. In Ora sinus Meaci. *Brietius.*

AOD, Hebr. *Ehud.* Latinè *laudans*, seu confitens, Judex Israëlitarum, Eglonem Moabitarum Regem occidit, & decem millibus cæsis, populum è servitute hostium liberavit, Judic. *c.* 3. v. 15. Sulpic. Sev. *l.* 1. *c.* 46. Torniel. *A. M.* 2641. 2720.

AOLLIUS, Romuli ex Hersilia fil. pòst *Abillius* dictus.

AOMAR, seu HOMAR, vel OMAR, Arabs, tres libros conscripsit, *de die Natali.* Voss. *Scient. Mathem. c.* [illegible] *§.* 10.

AON, Neptuni fil. factione suorum ex Apulia pulsus, navigavit Euboeam, & inde Bœotiam venit, ubi populis montes habitantibus imperavit, eosque *Aones*, ut & montes vicinos *Aonios* appellavit. Porrò hic Aon filium Dymantem reliquit, qui ei in regno successit.

AONES, populi AONIÆ. Pausan. *l.* 9. Fuit autem Aonia pars Bœotiæ montana, unde totam Bœotiam priùs Aoniam dictam legimus. Virg. *Georg. l.* 3. v. 10.

Primus ego in patriam mecum, modò vita supersit,
Aonio rediens deducam vertice musas.

Juvenalis, *Sat.* 7. v. 58.

---- Cupidus silvarum, aptusque bibendis
Fontibus Aonidum.

Claudian. *l.* 1. *in Ruffin.* v. 418.

Sic mons Aonius rubuit cùm Penthea ferrent
Mænades. ------

Hinc *Aonios specus* posuit Catullus *Epigr.* 61. v. 28. pro antris Bœoticis. Servius, *in illud Virgil. Eclog.* 6. v. 64.

Tum canit errantem Permessi ad flumina Gallum
Aonas ad montes.

Aonia, inquit, *quæ & Bœotia.* Hinc *Aonides Musæ*, quæ apud

Auto-

Ausonium *Bœotia nomina* dicuntur. Hinc *Aonium nemus*, & *Aonia lyra*, apud Ovid. & Propert. *l.* 2. *Eleg.* 2. *v.* 36. *Nic. Lloydius.*

AORI, Græcè ἄωροι, dicti sunt illi juvenum, quos mors ante tempus rapit immatura, ut fructus, qui acerbi adhuc & immites avelluntur; Græci πρὸ ὥρας θανεῖν dicunt. Nempe universo hominum generi certum vivendi tempus præscriptum à Natura & constitutum est, quô completô sponte humana compages dissolvitur. Hoc justæ & legitimæ ætatis spatium alii centum annis, alii paucioribus, alii etiam pluribus determinârunt. Ante quod qui de homine exeunt, *ante diem mori*, Græcè πρὸ ὥρας dicti sunt θανεῖν. Aliud est πρὸ μοίρας θανεῖν, quod de illis, qui violentô exitu defunguntur, Græci dixêre: de quo utroque mortis genere vide pluscula apud Salmas. *ad Solin. p.* 118. *& seqq.* In Magicis inprimis sacris differentia fuit τῶν Βιαιοθανάτων, *qui violentâ morte decedunt*, & τῶν Ἀώρων, *qui ante diem*; horum enim inprimis Animas, utpote adhuc supra terram vagantes, in Necyomantia evocari quidam opinabantur; imò horum solùm alii, qui ex ipsis inferis animas elici posse ne inter Gentiles quidem crediderunt. Sed hac de re dictum suprà, in voce *Abori.*

AORIS, Arantis fil. Corinthi Regis venator bellicosus, Sororem Arathyræam tam tenerè dilexit, ut totam illam, ubi morabatur, regionem ejus nomine appellaverit, Pausan. *l.* 2.

AORIS, vel potiùs *Chloris*, Nelei uxor. Pausan. *in Bœoticis.*

AORNOS, vel AORNIS, petra apud Indos præceps & invia, monumentis historicorum celebrata, quasi *avibus inaccessa.* Dionysius Periegetes, *v.* 1149.

Ἡ δ' ἤτοι προτέρωσε ἐπ' Ὠκεανὸν βεβολήκει,
Ἠλίβατος ταχινοῖσιν δυσέμβατος οἰωνοῖσι.
Τοὔνεκά μιν καὶ φῶτες ἐπικλείουσιν Ἄορνιν.

Nescio; quô auctore fretus Dionysius Coliacum promontorium Oceano imminens Ἄορνιν cognominari affirmet. Celebris quidem est apud auctores eos, qui Alexandri res gestas scriptis mandârunt, Ἄορνος petra (per hyberbolen, altitudinis causâ, sic appellata, ac si *volucribus quoque invia videretur*, uti de Macedoniæ montibus L. Florus *l.* 2. *c.* 12.) quam ab Hercule frustrà obsessam ferunt, ab Alexandro verò expugnatam. Vide Curtium *l.* 8. *c.* 11. & Arrianum *l.* 4. Sed petra illa longè à Coliaco promontorio dissita ad Indum scil. fluv. quâ Alexander Indiam ingressus iter fecit. *Radices ejus* (inquit Curtius) *Indus amnis subit.* Et prope ipsos Indi fontes eam statuit Strabo *l.* 15. Ἄορνιν ἔχει πέτραν, ἧς ὑπὸ τὰς ῥίζας ὁ Ἰνδὸς ὑπορρεῖ πλησίον τῶν πηγῶν. Scribit *Plut.* Alexandrum, cùm intellexisset hanc petram teneri ab homine meticuloso, dixisse, Nunc locus iste captu facillimus est. De hac rupe Lucianus *in Rhetor. Præcept.* [illegible] Ἄορνος πέτρα ἐφάνη Μακεδόσιν, [illegible] *Nic. Lloydius.*

AORNUS, locus in Tesprotide, ubi oracula reddebantur. Pausan. *l.* 9. Item urbs in Epiro, *Ptol.* & *Steph.*

AORNUS, lacus quidam prope Tartessium, aliàs *Libystinus* dictus. Schol. Aristoph. *in Ranis*: Ἡ δὲ Ταρτησσὸς πόλις Ἰβηρική, περὶ τὴν Ἄορνον λίμνην.

AORNUS, lacus inter Puteolos & Bajas, Latinis *Avernus*, sic dictus, quòd *avibus careat*, quæ supervolantes gravi ejus odore enecantur: sive quòd sulphureæ exhalationes aërem usque adeò extenuent, ut aves sustinere non possit. Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 237.

Spelunca alta fuit, vastoque immanis hiatu
Scrupea, tuta lacu nigro, nemorumque tenebris;
Quam super haud ullæ poterant impunè volantes
Tendere iter pennis, talis sese halitus atris
Faucibus effundens supera ad convexa ferebat.
Unde locum Graii dixerunt nomine Avernum.

Hausit ex Lucretio suo. Sic enim ille *l.* 6. *v.* 738.

Principio quòd Averna vocantur, nomen id ab re
Impositum est, quia sunt avibus contraria cunctis.

Similis planè descriptio est, apud Petronium Arbitrum *in Satyrico*:

Est locus excisô penitus demersus hiatu,
Parthenopen inter, magnæque Dicarchidos arva
Cocytâ perfusus aquâ, nam spiritus extra
Qui furit effusus funestô spargitur æstu.
Non hæc autumno tellus viret, aut alit herbas
Cespite lætus ager: non verno persona cantu
Mollia discordi strepitu virgulta loquuntur:
Sed Chaos & nigro squalentia pumice saxa
Gaudent, ferali circumtumulata cupressô.

Nominis notationem tetigit Claudian. *l.* 2. *de Raptu Proserp. v.* 348.

Tunc & pestiferi pacatum limen Averni
Innocuæ transistis aves.

Nic. Lloydius.

AORNUS Palus, in Iberia, propter quam Tartesson collocant. Vide Schol. *in Aristoph. Ranis. Act.* 11. *sc.* 11. Vide *Avernus Lacus.*

AORSI, populi Sarmatiæ, Tanaim fluv. accolentes, Horum regio *Severia* hodie dicitur, sub Moschis. Eorum meminêre Strabo & *Ptol.* Alii populi Asiæ, in Scythia, intra Imaum, versus mare Caspium & ostia Jaxartis fluv.

AORUS, Cretæ civitas. *Steph.*

AOTI, populi in finibus Thraciæ, Getis finitimi, non procul ab Istro. Plin. *l.* 4. *c.* 11.

AOUS, fluv. in eâ parte Macedoniæ; quæ mari Adriatico adjacet, non procul ab Apollonia in mare illabens; *Vajussa* hodie. *Lous Ptol.* *Æas Straboni* ac Melæ *l.* 2. *c.* 3. dici videtur.

AOUS, fluv. qui *Laurembergio Ænus*, *Appiano Alorus*, Plut. *Anius*, Stymphaliam & Elymiotas percurrit. Philippi, Macedoniæ Regis clade celebris, hodie *Polina. Brietius.*

APACHNAS, ut Manetho vocat, seu *Pachnan*, ut Africanus, tertius Pastorum in Ægypto Rex, Beonem excepit, paulò ante nativitatem Aaronis, Choma Ephthâ in Thebaide regnante, præfuitque annos 36 mens. 7. quô temporis intervallo Moses quoque natus, expositus, & à Pharaonis filia educatus est. Eum in regno excepit Aphophis. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron. Seculo* VIII.

APACI, populi Americæ Septentrionalis in parte Boreali regionis novi Mexici. Sunt longè latèque diffusi: dividunturque ab Hispanis in 4 nationes, nempe *Apaches de Perillo*, versus Meridiem *Apaches de Xila. Apaches de Navajo*, ad Septentrionem *Apaches Vaquéros*, ad Orientem.

APADNA, Mesopotamiæ urbs. *Lib. Notit.*

APADNAS, locus in Isauria. Procopius *l.* 5.

APÆI, populi in Æthiopia sub Ægypto. *Ptol.*

APÆSUS, urbs Troadis, quæ & *Pæsus* dicitur. *Steph.*

APAFI Michael, nuperus Transylvaniæ Princeps, fortis, prudens, pius. Wendelini, Theologi haud pridem Anhaltini, compendium Theol. in patrium sermonem transtulit. In Hungaros, ob religionem exules, benignus. Decessit A. C. 1690. relicto filiô *Apafio* II. excellæ indolis juvene. J. Franciscus Pariz de Papa Med. D. & in Enyed. Acad. Prof. P. in *Epist.*

APAITÆ, Asiæ minoris populi. *Strabo.* Quondam Cercitæ, & Cercetici dicti.

APALACHE, Floridæ in America regio, 6. provincias fertilitate insignes continens. Hujus incolæ à Gallorum colonia, Ribaldô duce, Caroli IX. auspiciis, illuc deducta, Christianismi cognitionem aliquam acceperunt. Linschot. *descr. America*, *c.* 1. Histor. Antillarum, *l.* 2. *c.* 8. Vide *Apalatæus.*

APALÆI, apud Solin. *c.* 49. *E quibus celeberrimi sunt Massagetæ, Essedones, Satarchæ & Apalæi*: Scythiæ populi quos *Apellæos* idem vocat *c.* 19. *Mare autem Caspium, ex altero Ponti latere, ultra Massagetas & Apalæos Scythas esse — dulce haustu, Alexandro Magno probatum est.* Græci Ἀπαλαίους vocant. Salmas. *ad Solin. p.* 216. Vide quoque *Apellæi.*

APALAR, seu *Apalare*, & contractè *Aplare*, cochlear, item discus: *Pro vera benedictionis causa direximus ad vos apalarcum unum.* In Ep. Pontif. à Gretsero editi. *Hic posuit in apside Basilicæ suprascriptæ super sedem apalaream argenteam pensantem libras centum viginti*, Anastasius Bibliothec. in *Sergio.* Nomen ei ab *hapalis* ovis: Interim, sicut *boletar* anteà quidem dic[illegible] est, quòd in eo boleti tantùm apponerentur; posteà verò [illegible]s cibis sustinendis serviit & pro quolibet vase escario usurpari cœptum est, unde Martial. *l.* 14. *Epigr.* 101. *v.* 1.

Cum mihi boleti dederint tam nobile nomen,
Prototomis, pudet heu, servio cauliculis.

Sic *Apalare*, quod ab ovis hapalis nomen, ut dictum, habuit primitùs, non ovis tantùm, sed etiam aliis quibuslibet obsoniis capiendis vas aptum significare cœpit. Ausonius, *Ep.* 21.

Jam patinas implebo meas, ut parcior ille
Maspetum mensis apalaris fuctus ivadet.

Meminit autem *ovorum hapalorum* Marcellus Empiricus, ut & Apicius, observante Hadr. Turnebo *Adversariis. l.* 27. *c.* 10. & *l.* 28. *c.* 5. Vide quoque Salmas. ad *Trebell. Pollionem* in *Claudio c.* 17.

APALATÆUS, mons, in Florida, regione Americæ Septentrionalis. Ibi quoque populi *Apalates*, in mediterran. Europæis etiam *Apalachites* dicti, valde potentes; Quibus proprius Rex, cui 6. amplæ subsunt provinciæ. Nempe, *Bemarim*, ubi urbs *Melilot*, regni caput; *Amana* & *Matique*, in planitie, & 3. aliæ, *Schama*, *Meraco*, intra montes, & *Aqualaque*, juxta lacum *Theomi*, versus Septentrionem. Ibi Rex Christianus à paucis annis, & quædam Coloniæ Anglorum, quæ ex Virginia illùc penetrârunt, teste *Brisfokis Anglo.*

APAMA, Artaxerxis fil. Pharnabazi, Ioniæ & Lydiæ satrapæ, uxor.

APAMA, Antiochi Seleucidæ filia. Pausan. *l.* 1.

APAMÆENSIS Petrus, Vide *Petrus.*

APAME, Nicomedis mater, uxor Prusiæ, Bithyniæ Regis à qua urbi *Apamea* nomen.

APAME, sive APAMEA, Antiochi Soteris mater, ex Seleuco Nicatore; qui *Apameam* Syriæ condidisse & nomen ei uxoris indidisse fertur. Ejusdem in honorem *Apameam* Phrygiæ, fil. Antiochus præfatus extruxit. Salmas. *ad Solin. p.* 216. Vide etiam in voce *Apamea.*

APAMENA, Syriæ regio. *Ptol.*

APAMESTA, oppidum Magnæ Græciæ. Populi *Apamestini.* Plin. *l.* 3. *c.* 11.

APAMIA, vel APAMEA, Phrygiæ urbs, ad Marsyæ fluv. ostia, *Cibotos* olim appellata. Græcè autem κιβωτὸς est *arca*, quâ voce utuntur tum author epistolæ ad Hebræos, *c.* 11. *v.* 7. tum B. Petrus *ep.* 1. *c.* 3. *v.* 20. ubi de arca Noë; quam Flav. Josephus λάρνακα vocat *Ant. Jud. l.* 1. *c.* 4. *Strabo*, Ἀπάμεια, ἡ Κιβωτὸς λεγομένη. Ptol. Ἀπάμεια Κιβωτός. Plin. *l.* 5. *c.* 29. *Tertiam Apameam vadit, ante appellatam Celænas, deinde Ciboton.* Claudebatur enim in arcæ modum, à tribus fluviis illam ambientibus. Plinius ubi suprà: *Sita est in radice montis Signiæ, circumfusa Marsyâ, Obrimâ, Orgâ fluminibus in Mæandrum cadentibus.* Nunc à paucis inhabitata, longitud. 50. 50. latitud. 39 50. Est & *Apamea* Bithyniæ oppid à Nicomede Prusiæ regis filio, de matris *Apameæ* nomine sic dictum, posteà *Myrlea*, à *Myrlo* Colophoniorum duce appellata, urbs parva & malè culta, longitud. 56 30. latitud. 49. 56. Item urbs Mediæ, in illius & Parthiæ confinio *Miana*, teste *Moletio.* Item alia in Mesopotamia, apud Euphratem fluv. ex adverso Zeugmatis, longitud. 79. 50. latitud. 49. 56. Altera ad Tigrim in eadem provincia, ubi

is in 2. alveos dividitur, supra Seleuciam ad 125. mill. pass. Alia in Perside. Denique urbs Syriæ archiepiscopalis olim clara ad Orontem fluv. inter Antiochiam, & Emesam ad 65. mill. pass. à Larissa 15. *Hamon*, teste *Bellonio*, *Hamus Leunclavio*, *Amas* aliis, à Seleuco Nicanore rege condita, ac de sororis, aliis, de uxoris nomine dicta. Hanc Thomas Episcopus dexteritate suâ, A. C. 544. ab armis Cosrois, Persarum Regis qui adventabat Antiochiam devastaturus, liberavit. A Rege enim ad spectacula invitatus, processit, quo animum ejus modis omnibus mitigaret, & placatum redderet: Interrogatusque ab eo, an experetet ipsum in urbe sua videre; ipse qui sciebat, prudentiæ partem esse, etiam apud ferocissimos homines, veritatem cum magnanimitate & modestia dicere, respondit: *Se nequaquam id cupere.* Quod responsum miratus tyrannus, Apamensibus pacem dedit. Expugnata sub Justino Minore A. C. 569. cui cum Cosroë & filio hujus Hormisda res fuit. Vide Evagr. *l.* 4. *c.* 24. 25. & *l.* 5. *c.* 7. 10. P. Diacon. *l.* 16. Item Plin. *l.* 5. *c.* 29. Strab. *l.* 6. & 11. Regio *Apamena*. Dionys. v. 918.

Ἄστεα [illegible] Ἀπαμείης [illegible]

Τῆς [illegible] Ὀρόντης.

longitud. 70. 00 latitud. 34. 45. Notandum hîc, urbes hujus nominis ferè quotquot sunt, aquis pariter circumfusas. Amm. Marcellin. de Apamea Meseness: *Urbs est, quam Tigridis aqua ambiunt.* *Steph.* Ἀπάμεια [illegible] Τίγριδι [illegible]. Et Plin. *loc. cit.* *Tigris circumdatur huic.* Idem de Apamia Phrygiæ, *Sita est in radice montis Signia circumfusa Marsya.* *Steph.* de Apamia Syriæ, [illegible]. Itaque verissimum puto, quod observat Vir Maximus, *Apamia* vocem esse Syram, quamvis illius originem non videatur planè assecutus fuisse, quæ tota latet in Jonæ verbis, *c.* 2. v. 4. [illegible] *aphaphuni majim*, h. e. *circumdederunt me aquæ. Bochart.*

APAMIA, vulgo PAMIERS, urbs Galliæ, in Occitania. Hîc circa A. C. 1207. Colloquium institutum inter Albigensium Doctores, & Didacum Episcopum Oxomensem Dominicum Monachum Abbatemque Cisterciensem, ab Innocentio III. missos, cùm eadem res priùs Carmanini tentata fuisset. Sed cùm Albigenses de sententia cedere nollent, crucem in eos sumi jussit Pontifex, pares indulgentias ac contra Turcas largitus. Ita Dominicô incentore, Simone verò Monfortio duce, bellum atrox, A. C. 1209. Vide Papyr. Masson. *Hist. Gall. l.* 3. P. Æmyl. *l.* 6. Propter hujusdem urbis Episcopum, ob insolentiam carceri inclusum, excommunicatus Philippus Pulcher Galliæ Rex à Bonifacio VIII. primò huic generosè per literas respondit, dein Synodo Parisiis convocatâ illum condemnavit, tandem per Villelmum Nogaretum Ananiæ cepit, A. C. 1301. 1302. 1303. Vide *Philippus Rex* & *Bonif. VIII.* Plura autem de *Apamea*, in *Apamia*. Addo saltem, quòd antequam urbs hæc à Bonifacio VIII. cujus antè mentio, Episcopatûs sedes constitueretur, quod factum circa A. C. 1296. in Monasterio S. Antonini ad Aregiam, quem *Apamiensium* Patronum castro S. Antonini nomen dedisse, refert Valesius: *nobilissimum castrum Apamiarum*, appellatur Petro in *Histor. Albigensium*, qui Abbatis ac Ecclesiæ S. Antonini Mart. apud Apamias quoque mentionem facit: *Villa Apamensis*, in *Chron.* Simonis Montfortii. Subest Archiepiscopatui Tolosano: alluit eam, Areja vel Aregia fluv. vulgò *Ariege*, qui Garumnâ recipitur, ut & Tarnis: Hunc auget Avario, *Aveyron*, qui Calliacum, Segodunum Rutenorum, Villam Francam Rutenorum, castrum S. Antonini, Nigrum Palatium *Negrepelice*, præterlabitur atque Tarni jungitur. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

APANARCTICE, Græcè Ἀπαναρκτική, in Isidori Characeni [illegible] urbs est, caput provinciæ *Apanarcticenæ*, ita enim is: Ἐντεῦθεν Ἀπαναρκτικηνή, [illegible] Ἀπαναρκτική. Fuit hæc provincia, unum ex duodeviginti Regnis Parthorum, quæ *dict. loc.* enumerantur, nec non apud Plinium, ubi de Parthorum Imperio. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1197.

APANARE, in Charta Dominorum Canneti in Provincia A. C. 1328. apud Car. du Fresne, panem est ac cibum porrigere pascere: *panem* enim pro quocunque alimento, usurpari palàm est. Hinc *Apaner une fille*, in *Consuetud.* Nivern. *c.* 23. *artic.* 24. alibique, seu *apanager*, in *Consuetud.* Sylvanectensi *art.* 66. &c. apud Eundem est dotem, seu legitimam portionem bonorum filiæ conferre, ita ut in cæteris hæreditatis bonis locum non habeat iisque renuntiet. Ab eodem fonte *Apanamentum* seu *Apanagium* Gallicis Scriptoribus usurpatur, pro eo, quod ad victum & in alimentum secundogenitis præstatur & conceditur à Parentibus, *Soustenance* vocat Petrus de Fontanis in *Consilio c.* 34. Nam in pluribus Galliæ provinciis, ut ait Petrus de Vineis *l.* 6. *Ep.* 25. *Major natu, exclusis minoribus fratribus & cohæredibus, solus in castro succedit, inter eos nullo tempore dividendo.* Quippe Baroniæ seu majora prædia ac feuda divisionem non recipiunt, sed ad solum primogenitum pertinent: qui tamen tenetur *apanagium* fratribus assignare reliquis, pro dignitatis ac natalium ratione. Unde *Apanagium*, divisioni, seu *partagio*, opponitur, in *Pacto* A. C. 1323. quod refertur in *Probationibus Historiæ Calvomontensis*, eodem laudato. Introductus autem is mos, ut nobilium familiarum dignitas integra illibataque splendor permaneret, dum ad unum ex liberis universâ majorum prædiorum perveniente successione, reliqui *apanagio*, seu *provisione*, ut quoque vocatur, contenti vel clericalem aut cœlibem vitam eligerent, vel bella sectarentur (nisi aliunde illos bonis ditari contigerit) sicque feuda illa crebra ac frequenti divisione non minuerentur. Quod exemplo gemino, in familia Montispessulana, illustrat idem Car. du Fresne: ut & de Comitibus Flandriæ idem docet, ex Lamberto Schaffnaburg. A. C. 1071. Neque alia fuit Principum quorundam mens, qui legum condendarum auctoritatem sibi vindicantes statuerunt, ut tota bonorum successio unicum spectaret primogenitum, secundogeniti certis statisque pensionibus pro victu & vestitu ad tempus contenti essent: quod etiamnum in Pontivensi Comitatu & aliis aliquot Franciæ provinciis, obtinet. Inprimis verò ad jura Reges usurpârunt, non quidem primæ stirpis, cùm Franciæ Regnum tunc non semel inter plures filios divisum legamus; nec secundæ omnino, nam inter Ludovici Pii filios quanta bellorum hinc seges orta, notum: Tertiæ tamen, ubi certis pariter pensionibus secundogenitos contentos esse voluerunt, Regnum unigenito soli attribuentes: ad quem deficiente reliquorum lineâ directâ, bona ipsis, *apanagii* jure, concessa redeunt. Quod quidem ex antiqua Regni consuetudine obtinuisse, probat sæpe laudatus Auctor, ex *Arresto*, è schedis Peiresciams à se descripto, quod vide, si collibitum est, apud eum in *Glossar.* idem moris alibi quoque obtinuisse, vigereque etiam nostro tempore, dicemus infrà, ubi de *Primogenitorum jure.*

APANCHOMENE, Ἀπαγχομένη, Diana apud Arcadas. Clemens *in Protreptico.*

APANTA, provinc. Terræ firmæ, in America Meridionali inter lacum *de Parime*, & fluv. Amazonum, ubi etiam *Apantes*, populi ad sinistram fluv. Amazonum ripam, ad Occidentem provinc. *Cerepæ*, *Texeira.*

APAPPUS Maximus, Regum Thebanorum in Ægypto XX. Successit Pammo Archondæ, regnavit [illegible] C. Manetho apud Syncellum, *p.* 104. Cognomentum *Maximi* verisimiliter ab incremento imperii accepit, namque sub eo & Thinitarum & Memphitarum regnum cum Thebano coaluisse videtur. Ei successit Achesus Ocaras. Ioh. Marshamus *Canone Chron. Sec. VI.* Idem *Apappum* hunc Memphitis *Pharaonem* dictum, & illô adhuc in superiore Ægypto regnante, Israëlitas in inferiorem advenisse, monet, *ad Sec. VII.*

APARCTIAS, ventus ab Arcto flans, h. e. à Septentrione. Plin. *l.* 2. *c.* 47. Iidem nempe erant hi duo venti, *Aparctias* & *Boreas*, in prima & antiquissima divisione Ventorum quaternaria, ut & in secunda octonaria, cujus auctor fuit Andronicus, de quo suprà. At in duodenaria, quæ sequuta est, & cujus Aristoteles meminit in *Fragm.* περὶ Σημείων, Ἀπαρκτίας seu *Septentrio*, inter *Boream* seu *Aquilonem* & Thrasciam medius est. Qua de re vide Salmas. *ad Solin. p.* 1247. & *seq.*

APARIA, provinc. Peruviæ, in America Meridionali prope fluv. Amazonum, ubi recipit Cuiarajum, ad Septentrionem provinciæ Pacamorum. *P. Texeira.* Ei insidet Canela provinc. ad Occidentem.

APARNI, Scythiæ populi ex Nomadum gente, Hircanis, & eorum mari proximè adjacentes. Strabo *l.* 11

APARIBUS, titulus quô Gregorius M. Pontifex Roman. in *Regist.* in *principiis Epistolarum* utitur, quoties ad homines mediocris conditionis scribit. Macer in *Hierolexico.* Vide infrà *Appar.*

APARTHENI, populi circa Mæotim. Plin, *l.* 6. *c* 7.

APASIACÆ, gens Massagetarum. *Steph.* & *Strabo.*

APATHIS, apud Plin. *l.* 7. *c.* 19. *Est hic animi tenor aliquando in rigorem quendam torvitatemque naturæ duram & inflexibilem affectusque humanos adimit; quales* Apathis *Græci vocant, multos ejus generis expertis, quod mirum sit, auctores, maximè sapientiæ, Diogenem Cynicum, Pyrrhonem, Heraclitum, Timonem, hunc quidem etiam in odium generis humani evectum, &c.* Græcè ἀπαθεῖς: de quibus vide inprimis, ubi de *Stoicis.*

APATURIA, Minerva ab Æthra sic dicta, quæ per quietem ab ea monita, ut Sphæro sacrificaret, cùm in insulam trajecisset, à Neptuno compressa, Palladis templum ibi erexit. Prætereaque constituit, ut Trœzeniorum virgines zonas ante nuptias Apaturiæ Palladi consecrarent. Item *Apaturia* Venus dicta. Nam cùm Gigantes quodam tempore vellent eam interimere, dicitur in latebris tam diu delituisse, donec Herculis auxiliô sigillatim omnes interfecit. Inde *Apaturum*, Veneris templum in Phanagoria. Steph. *ex Strabone.*

APATURIA, festa Atheniensium; quâm vocem rectè *Budæus* vertit, *Festum deceptionis*: quippe cui præbuit originem ἀπάτη, i. e. *deceptio.* Nam cùm finium regundorum controversiam, inter Athenienses & Bœotos ortam, Reges Melanthius, & Xanthius certamine singulari dirimere statuissent, Xanthius astu circumventus occubuit. His enim dimicantibus, quidam à tergo Xanthii nigrâ pelle capræ indutus apparuit: Tunc Thymœtas (Is enim tunc regno præfectus fuit) injuriam sibi fieri questus, quòd ad singulare certamen Xanthius cum socio accederet, Xanthius respiciendi gratiâ conversus ab adversario interficitur. Cùm verò Bacchus creditus esset pelle capræ apparuisse indutus, dies festi fuerunt, in ejus honorem, ab Atheniensibus mense Octobri instituti. Aristophanis Interpres nunquam satis laudatus in *Acharnan.* Πόλεμος [illegible] Μελανθίου [illegible]. Ἀπατούρια [illegible]. Quamobrem, qui genus suum referebant ad Melanthium, i. e. omnes verè Iones, Apaturia celebrant, exceptis Ephesiis & Colophoniis. Herodotus *Actis primis*: [illegible] Ἀπατούρια [illegible] Ἐφεσίων καὶ Κολοφωνίων. [illegible] Ἀπατούρια [illegible]. Vide etiam Natal. Comit. *l.* 5. *c.* 12. Porrò quæ ad *Acharnenses*, Aristophanis Interpres exposuit, repetit *in Pace*, & *Suidas* ad verbum, uti ferè solet omnia, excerpsit: Nisi quòd dies quatuor enumerat, uti etiam tot fuisse confirmat *Harpocration*, [illegible] *Hesych.* [illegible]

De quibus suis locis. Ita *Nic. Lloydius.* Res verò sic habuit. Atheniensibus cum Bœotis certantibus *de Celaenis*, in confinio, lite tandem in monomachiæ eventum collatâ, Xanthius Thebanus pro *Bœotiis* pugnaturum se stitit; Thymætes autem Atheniensium Rex *monomachiam* detrectans, abdicatus regnô. Substitutus est Melanthus, qui stratagemate præfatô adversarium stravit: unde illi regnum delatum, & festo *Apaturiorum*, origo: in cujus primo die Tribules *vesperi epulabantur*, unde is Δόρπεια; in altero, *sacra faciebant* Jovi τῷ Φρατρίῳ & Minervæ, unde is Ἀνάῤῥυσις, in tertio *pueros & puellas* in Tribus adscribebant, unde is Κουρεῶτις dictus est. Quartam diem Ἐπίβδα addunt alii, ut visum. Adde jam laudatis Auctoribus Frontinum *Strategem. l. 2. c. 5.* Polyænum *l. 1. c. 19.* Cononem apud Photium *Narrat. 39.* ubi Melanthum Messenâ & Pylô ab Heraclidis pulsum, singulari certamine Oenoës (non Cælenas) Atheniensibus, sibi regnum acquisivisse, refert. Alios, Illustr. præcipuè Marshamum *Canone Chron. Sec. XIII.* ubi de *Melantho Rege* ex professo agit. De tertio die quod diximus, non omittendum, in Φρατρίας adscribi apud Athenienses filios solitos, postquam Patres suos illos esse sacramenti religione confirmârunt. Unde, quia prius quasi ἀπάτορες censebantur, festo nomen datum esse, vult Auctor *Etymologici*. Xenophon autem *Hellen. l. 1.* Ὅτε οἵ τε πατέρες καὶ οἱ ξυγγενεῖς ξύνεισι σφίσιν αὐτοῖς, *quoniam genitores tunc cum affinitate juncti conveniebant*, eâdem ratione hoc festum Ἀπατούρια vocatum ait, quâ uxor ἄλοχος quasi ὁμόλεχος, vel ἄκοιτις quasi ὁμόκοιτις dicta est; Vide Franc. Rossæum *Archæologiæ Atticæ l. 5. c. 12.*

APEAUROS, mons in Peloponneso. Polybius *l. 4.*

APELBUSA, quæ & *Aulebusa*, Insul. Asiæ minoris in ora Pamphiliæ, & sinu Attalico, inter Attaliam & Sidam, urbes littorales.

APELIOTES, idem ventus cum Euro, in divisione ventorum quaternaria; sed ab eo, in octonaria Andronici, divisus: ab Æquinoctiali exortu procedit, Græcè Ἀπηλιώτης: de quo vide Salmas. *ad Solin. p. 1250. & seqq.* & infra in *Caecias*.

APELLA, idem esse quod verpum sive recutitum, ac dici quasi *sine pelle*, etiam magnus Turnebus censet *l. 24. c. 9. & l. 28. c. 21.* Imò in *veteri* quoque *glossario* legas *Apella*, λειπόδερμος. Imposuit autem iis Horatii locus *l. 1. Sat. 5. v. 100.*

> ---- ---- *Credat Judæus Apella.*

Ubi *Apella* esse proprium viri, tum quantitas primæ syllabæ comprobat, tùm quod eôdem modô Chium *Apellam* legimus, apud Ciceronem, *Ep. ad Att. l. 12. ep. 19.* Quanquam duo veteres Horatii Scholiastæ cum vulgo interpretantur: Hic *Appella, quòd pellem in parte genitali non habeat.* Ille, *Fictus, nomen, quasi sine pelle; aut certè Apella, quia præputium non habet. Nic. Lloydius.*

APELLAS, Cyrenæus Geographus, memoratur in epitome Artemidori Ephesii. Fortè est idem qui de rebus Delphicis commentarium edidit, cujus meminit Clem. Alexandr. *in Protreptico.* Videndum annon idem sit, qui Athenæo Apollas vocatur. Vossio quidem *de Histor. Græc. l. 3. & scient. Mathem. c. 69. §. 17.* sic videtur, quia & is de urbibus scripsit, & proclivis in una litera lapsus fuit.

APELLEI, populi quidam. Plin. *l. 6. c. 17.* lege *Apellæi*, sunt autem in Scythia.

APELLES, Cous, pictor eximius, ingeniô, & gratiâ, quam in se maximè jactabat, præstantissimus, voluminibus etiam apud Perseum discipulum editis, quæ artis suæ doctrinam continerent. Floruit Alexandri M. temporibus, qui ab illo tantùm depingi voluit, Pancaste Larissæâ ei donatâ. Horat. *ad Augustum de Alexandro l. 2. Ep. 1. v. 239.*

> *Edictô vetuit, ne quis se, præter Apellem,*
> *Pingeret, aut alius Lysippô duceret æra,*
> *Fortis Alexandri vultum simulantia.*

Cicer. *Ep. 12. l. 5. ad L. Lucceium: Neque enim Alexander ille gratiæ causâ ab Apelle potissimum pingi, & à Lysippo fingi volebat: sed quòd illorum artem cùm ipsis, tum sibi etiam gloriæ fore putabat.* Plut. *de Fortuna Alexandri*: Ἦν δὲ καὶ Ἀπελλῆς ὁ ζωγράφος, καὶ Λύσιππος ὁ πλάστης κατ' Ἀλέξανδρον, ὧν ὁ μὲν ἔγραψε τὸν κεραυνοφόρον Ἀλέξανδρον οὕτως ἐναργῶς, καὶ κεκραμένως, ὥστε λέγειν, ὅτι δυοῖν Ἀλεξάνδρων, ὁ μὲν Φιλίππου γέγονεν ἀνίκητος, ὁ δὲ Ἀπελλοῦ ἀμίμητος. Ovid. *l. 3. de Art. Am. v. 401.*

> *Si nunquam Venerem Cous pinxisset Apelles,*
> *Mersa sub æquoreis illa lateret aquis.*

Propert. *eleg. 8. l. 3.*

> *In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles.*

Hinc *Apelleus* adject. Propert. *l. 1. Eleg. 2. v. 21.*

> *Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,*
> *Qualis Apelleis est color in tabulis.*

Statius, *l. 5. Sylv. 1. v. 5.*

> *Ut vel Apelleâ vultus signata colore.*

Vide Plin. *l. 35. c. 10.* Ælian. *Hist. l. 12. c. 34.* Val. Max. *l. 8. c. 11. ex. ext. 2.* & Quinctil. *l. 12. c. 10.* Non omittendus hic locus ille S. Empirici Pyrrhon. *Hypotyp. l. 1. c. 12.* Ὅπερ οὖν περὶ Ἀπελλοῦ τοῦ ζωγράφου λέγεται, τοῦτο συνέβη τῷ Σκεπτικῷ. Φασὶ γὰρ ὅτι ἐκεῖνος ἵππον γράφων, καὶ τὸν ἀφρὸν τοῦ ἵππου μιμήσασθαι τῇ γραφῇ βουληθεὶς, οὕτως ἀπετύγχανεν, ὡς ἀπειπεῖν, καὶ τὴν σπογγιὰν εἰς ἣν ἀπέμασσε τὰ ἀπὸ τοῦ γραφείου χρώματα προσρῖψαι τῇ εἰκόνι. Τὴν δὲ προσαψαμένην ἵππου ἀφροῦ ποιῆσαι μίμημα. Nic. Lloydius.

APELLES, Monachus Ægyptiacus plurima miracula edidisse fertur. Hunc, cum in opere fabrili tenereretur occupatus, (hanc namque artem profitebatur) spectrum dæmonis noctu, habitu mulieris formosæ, quam continens esset, tentare cœpit, qui ferrô, quod jam polebat, ex igne extractô, dæmonis faciem exussit; Dæmon autem cum fremitu horrendo & ejulatione aufugit; Sozom. *l. 6. c. 28.* Item *Apelles*, vir commendatus à D. Paulo. Rom. *c. 16. v. 10.*

Fuit etiam *Apelles*, Marcionis hæretici sectator, à cujus communione rejectus, novæ hæreseos auctor exstitit. Legem & Prophetas sprevit, Christo corpus aëreum adscripsit, resurrectionem negavit, &c. De hoc vide Euseb. *l. 5. Hist. c. 13.* Epiphan. *hær. 44.* Augustin. *hær. 23.* Tertullian. *de præscr. c. 30. 31.* Baron. *A. C. 146.*

APELLICON, Teius, Ptolemæi Lathyri tempore floruit. Philosophus fuit Peripateticus, qui de Hermea Atarnensium tyranno, & Aristotelis cum eo familiaritate scripsit. Testis est Aristocles Peripateticus *l. 7. de Philosophia*, apud Euseb. *de Præp. Evangel. l. 15. c. 2.* Περὶ μὲν οὖν Ἑρμείου τοῦ Ἀταρνέως [illegible] ἄλλοι τε πολλοὶ συγγεγράφασι, καὶ δὴ καὶ Ἀπελλικῶν, ἢ τοῖς βιβλίοις ὁ ἐντυχὼν, παύσαιτο διαφερόμενος αὐτοῖς. Apellicon autem hic familiaris erat Athenioni eidem Peripatetico, Athenionis illius, qui in Erymnei Peripatetici ludo diligentem se disputatorem præbuit, filio, Atheniensium tyranno, cùm Mithridates Asiam in suam potestatem redegerat, An. Urb. Cond. 665. ut fusè narrat Athenæus *l. 5.* Bienniô post Romani, duce Syllâ, Athenas receperunt, ubi Sylla Apelliconis jam mortui, teste Strabone *l. 13.* bibliothecam, in qua plerique Aristotelis & Theophrasti erant libri multis parum noti, Romam deportandam curavit, ut patet ex *Plutarcho*. Apellicon autem libros illos à Nelei, cui *Theophrastus* bibliothecam suam tradiderat, posteris magnô emit. Strabo *ubi supra*, Apelliconta φιλόβιβλον magis, quàm φιλόσοφον fuisse tradit, ejusque librorum usum Romæ à Bibliothecæ præfecto Tyrannionem Grammaticum impetrâsse, à quo nos exemplaria corrupta habeamus. *Nic. Lloydius.* De ejus hæredibus *Strabo*, Κατορύξαι, inquit, ὑπὸ γῆς ἐν διώρυγι, quòd Aristotelis libros sub clave haberent, nec extre in publicum sinerent. Vide infra in voce *Scepsis*.

APELITÆ, Hæretici, Angelum quendam Deo superiorem, quem *Deum ignotum* appellabant, Israelitarum Legislatorem fuisse, asserentes; Christum verum Deum esse negârunt, &c. ab *Apelle* quodam dicti, de quo vide suô locô. Dominic. Macer in *Hierolexico*.

APENARII, apud Trebellium Pollionem in *Gallienis c. 8.* seu *Apenarii* aut *Apennarii*, ut in quibusdam MSS. legi Casaubonus monet, Meursio in *Glossar.* ἀπηνάριοι sunt, i. e. ἀπήνη, quæ currum *asini aut mulis junctum* denotat. Vide infrà *Apinarii*.

APENESTÆ, urbs Apuliæ Dauniæ. *Ptol.* Ἀπενεσταὶ Δαυνίων. Σαλαπία, Σιπιοῦς, Ἀργυρίππα. *Veste* hodiè, *Ligorio* autem *Manfredonia* dicitur. Quô locô autem fuerit, divinatu haud facile est, inquit *Cluverius*. In regno Neapolitano & provinc. Capitanata sitam, 16. milliar. ab Hurio in Eurum, habet Ferrarii ult. editio. Castrum habet munitum, sed paucis constat incolis. In orâ maris Adriatici.

APENNINUS, mons, cujus nominis origo planè incerta est, siquidem nemo eam unquam aperuit, nisi quæ per summum delirantis cerebri nugamentum de eo admovêrunt Grammatici, in quibus Isidor. *Origin. l. 14. c. 8.* ita tradit: *Apenninus mons appellatus, quasi Alpes Pœninæ, quo Hannibal veniens ad Italiam, easdem Alpes aperuit: unde & Virgilius, Alpes immittet apertas. Has enim Hannibal post bella Hispaniæ acetô rupit; & inde loca ipsa, quæ rupit, Apenninæ Alpes vocantur.* Servius, ad Virg. *Æn. l. 10. v. 13. Alpes immittet apertas. Has (inquit) ante clausas, acetô infusô Hannibal rupit, & inde loca ipsa, quæ rupit, Apenninæ Alpes vocantur.* Paul. Diaconus, *rerum Longobardicarum l. 2. c. 18. Apenninæ Alpes, per mediam Italiam pergentes, Tusciam ab Æmilia, Umbriamque à Flaminia dividunt. Alpes autem Apenninæ dictæ sunt à Pœnis, h. e. Annibale, & ejus exercitu; qui per easdem Romam tendentes transitum habuerunt.* Ecquid hos homines ullam Italiæ cognitionem habuisse diceres? Ecquid Romanas historias de bello Hannibalico unquam legisse credideris? Vix arbitror, (inquit *Cluverius*) Quippe quis tam rudis imperitusque rerum Romanarum esse potest, qui ignoret, quô tractu sint *Pœninæ*, sive ut alii scripsêre, *Penninæ Alpes*, quas Hannibal cum Punicô suo exercitu ferrô, igni, acetoque rupisse traditur? Nempe, qui nunc vocatur *mons Jovis*, sive aliô nomine, *Mon. Divi Bernhardi*: quâ transitus est ex Salassis ab Augusta Prætoria in Veragros ad Octodurum, quod vulgò dicitur incolis *Martinach*. Cæterùm de Apennino, ita tradit Liv. *l. 36. c. 15. Id jugum, sicut Apennini dorsô Italia dividitur, ita mediam Græciam dirimit.* Et Martianus Capella *l. 6. Si a primis Alpibus dextrum latus, & prolixi montis in acumen contemplem, prominentias utrinque componens: Theatrum quoddam spectare videaris undarum. Lunata quippe, & quodam hemicyclô in promontorium memoratum circumfertur Italia.* Leucopetram intelligit. Plinius *initio c. 5. l. 3. Lucanum Bruttiumque latus, quo longissimè in meridiem ab Alpium pene lunatis jugis in maria excurrit Italia.* Et *eodem capite* posteà, expositâ Ligurum orâ maritimâ: *A tergo autem supra dictarum omnium Apenninus mons, Italiæ amplissimus, perpetuis jugis ab Alpibus tendens ad Siculum fretum.* Vetus commentator Horatii, ad Ἐπῳδῶν *od. 16. Apenninus mons ab Alpibus ortus, & mediam Italiam longissimo tractu, versus Siculum fretum, quasi dorso quodam scindens, inferum mare à supero dividit.* Strabo *l. 2.* Νέμονται δ' οἱ Λίγυες μέρος τῶν Ἄλπεων, ὃ συνάπτει τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι, μέρος δέ τι καὶ τῶν Ἀπεννίνων, ὀρῶν κατέχουσι. Ταῦτα δ' ἐστὶν ὀρεινὴ ῥάχις διὰ τοῦ μήκους ὅλου τῆς Ἰταλίας διατείνουσα ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν, τελευτῶσα δ' ἐπὶ τὸν Σικελικὸν πορθμόν. Ptol. *in descriptione Italiæ*: Τὰ δὲ Ἀπέννινα ὄρη [illegible] [illegible] τῶν Λιγυρικῶν ἀρχόμενα ἀπὸ τῶν Ἄλπεων, καὶ μετὰ ταῦτα [illegible] ἄχρι Ἀγκῶνος, κάμπτει [illegible] πρὸς μεσημβρίαν, τελευτᾷ ἐπὶ τὴν Λευκόπετραν. Lucan. *l. 2. v. 399.*

> *Mons inter geminas medius se porrigit undas*
> *Inferni superique maris: collesque coercent,*
> *Hinc Tyrrhena vado frangentes æquora Pisæ;*
> *Illinc Dalmaticis obnoxia fluctibus Ancon.*

Rutilius *Itinerarii l. 2. v. 27.*

Di-

Divisus medius totus obliquatur in undas,
Qua fert, atque refert Ithacas utrumque dicata.
Urget Dalmaticos Eoo vertice fluctus,
Caeruleaque occiduas frangit Etrusca jugo.

Polybius *l.* 2. Τὸν δ' Ἀπεννῖνον ἀπὸ μὲν τῆς ἀρχῆς Λιγυστινοὶ κατοικοῦσι, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος κεκλιμένην αὐτοῦ πλευρὰν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πεδία παρὰ θάλατταν μὲν, μέχρι πόλεως Πισῶν. Ἑξῆς δὲ Τυῤῥηνοί, τούτοις δ' ἑξῆς ἐπ' ἀμφότερα τὰ κλίματα νέμονται τὰ προειρημένα ὄρη Ὄμβροι. Λοιπὸν ὁ μὲν Ἀπεννῖνος ἀπέχων τῆς κατὰ τὸν Ἀδρίαν θαλάττης περὶ πεντακοσίους σταδίους, ἀπολείπει τὰ πεδία δεξιὸς, καὶ διὰ μέσης τῆς λοιπῆς Ἰταλίας διατείνων εἰς τὸ Σικελικὸν καθήκει πέλαγος. Apennini descriptionem etiam nobis exhibet Marcus Vitruvius Pollio *l.* 2. *c.* 10. cujus verba apponam: *Montis Apennini primae radices ab Tyrrheno mari in Alpes, & in extremas Hetruriae regiones oriuntur. Ejus vero montis jugum se circumagens, & media curvatura prope tangens oras maris Adriatici, pertingit circuitionibus contra fretum. Itaque citerior ejus curvatura, quae vergit ad Hetruriae Campaniaeque regiones, apricis est potestatibus: namque impetus habet perpetuos a Solis cursu. Ulterior autem quae est proclinata ad superum mare, Septentrionali regioni subjecta, continetur umbrosis & opacis perpetuitatibus.* Caeterum ex Polybii loco, nuper adducto, haec hausit Strabo, *l.* 5. Τὰ Ἀπέννινα ὄρη ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς Λιγυστικῆς, εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν ἐμβαίνει, στενὴν παραλίαν ἀπολείποντα. Εἶτ' ἀναχωροῦντα εἰς τὴν μεσόγαιαν κατ' ὀλίγον, ἐπειδὰν γένηται κατὰ τὴν Πισᾶτιν, ἐπιστρέφει πρὸς ἕω καὶ πρὸς τὸν Ἀδρίαν, ἕως τῶν περὶ Ἀρίμινον καὶ Ἀγκῶνα τόπων. Συνάπτει δὲ τοῖς ἕως τόποις, καὶ ὀρθὴν ... τὸ ταύτῃ πλάτος τῆς Ἰταλίας ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν, ἐντεῦθεν δ' ἀναλαβὸν πάλιν, καὶ τέμνον τὴν χώραν ὅλην ἐπὶ μῆκος, μέχρι μὲν τῆς Πευκετίων καὶ Λευκανῶν ἡ τροπὴ ..., συνάψαν δὲ Λευκανοῖς ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλατταν ἀποκλίνει μᾶλλον, καὶ λοιπὸν διὰ μέσων τῆς Λευκανίας καὶ Βρεττίας διεξιὸν τελευτᾷ πρὸς τὴν Λευκόπετραν τῆς Ῥηγίνης. Claudian. *in Panegyrico de* 6. *Consulatu Honorii v.* 286.

--- Stipatus adhuc, equitumque catervis
Surgit, ad montes reliquo cum robore cessit,
Quos Apenninum perhibent. Hunc esse ferebat
incola, qui, Siculum porrectus ad usque Pelorum,
finibus ab Ligurum populos amplectitur omnes
Italiae, geminumque latus stringentia longe
Utraque perpetuo discriminat aequora tractu.

Unus quidem Strabo Apennini quasi alterum quoddam cornu à proximis Lucanorum finibus, fonteque amnis Bradani in Apuliam producit; quod jugum Alpibus cohaerens, *Vulturem* dictum fuisse incolis ostendit *Cluverius*. Atqui reliqui omnes authores unum Apennini lunatum jugum faciunt, ab Ligurum finibus ad Leucopetram usque promuntorium. *Strabonis*, ut videtur, verbis inducti nostri aevi Geographi, Apenninum in duo scindi cornua affirmârunt; quorum alterum in Leucopetra, in Salentino sive Japygio promuntorio alterum finiatur. Quod idem innuere quoque putârunt Pomponii verba, quae *l.* 2. *c.* 4. sunt hujusmodi: *Italia ab Alpibus incipit in altum excedere: atque ut procedit, media se perpetuo Apennini montis jugo attollens, inter Hadriaticum & Tuscum, sive, ut aliter eadem appellantur, inter superum mare, & inferum excurrit: diu solida, verum ubi longè abit, in duo cornua scinditur, respicitque altero Siculum pelagus, altero Ionium.* Quae ita Solinus *c.* 8. mutuata refert: *Italia universa consurgit a jugis Alpium, inde procedens paulatim, se Apennini dorso extollit, extensa inter Tuscum & Adriaticum, i. e. inter superum mare, & inferum. Ubi longius processit, in cornua duo scinditur, quorum alterum Ionium spectat aequor, alterum Siculum.* Verùm his verbis non Apenninus mons, sed ipsa terra Italia *in duo scindi cornua* disertissimè perhibetur. Praeterea falsum est, quod illi nostri seculi adserunt homines, Apennini aliquod continuatum in Japygium usque promuntorium. Quippe praedictus *Vultur mons*, quem *Strabo* vocat partem Apennini, non ultra regionem Egnatiae extenditur. Reliqua hinc terrarum pars, ad memoratum usque promuntorium satis jam plana est: etiamsi incola nuper hujus orae Antonius Galataeus, *in libro de Japygia*, montes hic extollat tantô verborum tumore, uti Apennini, adeoque ipsarum Alpium altitudinem, antè quàm coram ipse inspexerat, exaequare eos existimaverit *Cluverius*. De caetero nec illud verum est, quod unus *Ptol.* ait, ad Garganum adpropinquare Apenninum montem: quum hâc regione ferè medium teneat Italiae inter gemina maria. Apud Lucanum quoque de eodem Apennino sic scriptum est, *l.* 2. *v.* 432.

--- Non deserit undè
Hesperiam, quam cùm Scyllaeis clauditur undis,
Extenditque suas in templa Lacinia rupes
Longior Italia, donec confusa ponum
Solveret incumbens, terrasque repelleret aequor.
At postquam gemino tellus elisa profundo est,
Extremi colles Siculo cessêre Peloro.

Siciliam vult quondam adnexam fuisse Italiae; ut plerique alii veteres authores (uti ostendemus *in Rhegium*) ante ejus divulsionem Apenninum extensum fuisse in eam insulam, quà Pelorus mons Messanae Tauromenioque urbibus imminet. At quam hic partem ille facit Apennini, velut cornu quoddam, in Lacinium usque promuntorium ad 40. fermè millia extentum, Plin. *l. c. montem Cubarum* vocat. Unô igitur perpetuô dorsô Apenninus à Ligurum finibus, per omnem relonguam Italiam, ad fretum usque Siculum in promuntorium Leucopetram excurrit. Hyperbolicè quidem, poëtico more, de montis hujus rectitudine loquitur Dionysius, dum eum Italiam mediam dividere affirmat, tanquam lineam amussi fabrili ductam. Ita enim verba ejus sunt intelligenda. *v.* 339.

Μέσσον δ' αὐτοτέρων περιμήκετον Ἀπεννῖνον
Ἰταλιῆες, τὸν ῥά τε μέσον ὄρος ἀτρεκὲς ἔσχον
Ὀρθὸν, ἀπ' ἐκ ταύτας Ἄλπεων (ὡς ἀπὸ στάθμης
Ἴσης ... ἐπὶ Ἄλπεις)
Ὅ ῥά τε ... Ἄχριον, ... Σικελὸν
Ἄχρις ... ... ἐπὶ πορθμὸν ἀκτῆς.

Ubi in ultimis verbis hypallagen esse oportet, si authorem errore liberare velimus; ut non intelligatur *a Boreali Alpium parte esse Apennini principium*, sicut verba prae se ferunt (cùm ab Australi potius earum parte oriatur scil. juxta Liguriam) sed quod *ipse Apenninus ab Alpibus*, in Boreali suo terminô, oriatur; qui inde ad Orientem & Meridiem vergit, Italiam ferè mediam secans, donec ad fretum Siculum desinit. *Longitudinem* huic monti tribuit poëta quidam (quem Neronem fuisse vulgò putant) apud Persium *Sat.* 1. *v.* 95.

Sic costam longo subduximus Apennino.

Altitudinem ejusdem indicare voluit Petronius Arbiter *in Satyrico*, Discordiam introducens hôc modô:

Haec ut Cocyti tenebras, ac Tartara liquit,
Alta petit gradiens juga nobilis Apennini;
Unde omnes terras, atque omnia littora posset
Aspicere, ac toto fluitantes orbe catervas.

Virg. *Aen. l.* 12. *v.* 701.

Quantus Athos, aut quantus Eryx, aut ipse, coruscis
Quum fremit ilicibus, quantus gaudetque nivali
Vertice se attollens pater Apenninus ad auras.

Horatius *in Epod. Od.* 16. *v.* 29.

In mare seu celsus procurrerit Apenninus.

Lucanus *l.* 4. *v.* 396.

Umbrosis mediam, quà collibus Apenninus
Erigit Italiam, nullo quà vertice tellus
Altius intumuit, propiusque accessit Olympo.

Silius Italicus *l.* 4. *v.* 743.

Horrebat glacie saxa inter lubrica summo
Piniferum coelo miscens caput Apenninus;
Condiderat nix alta trabes, & vertice celsi
Canus apex structa surgebat ad astra pruina.

Verùm licèt immensae sit altitudinis Apenninus; tamen Alpium sublimitatem minimè adaequat, Cluveriô teste. *l.* 3. Utroîque conjunxit Ovid. *Met. l.* 2. *v.* 226.

Aëriaeque Alpes, & nubifer Apenninus.

Nic. Lloydius. Varia sortitur nomina diversis in locis. Inter agrum Mutinensem & Lucensem dicitur *Mons S. Peregrini*, ibique arduus & difficilis valde, foloque à fluvio Aufido secatur, prope Compsam urbem. *Baudrand.*

APENNIS, Carolo du Fresne scriptum dicitur, confectum in gratiam eorum, qui incendiô aut hostili depraedatione, chartas, quibus possessionum suarum proprietatem & jura ostendere possent, deperdiderunt. Tunc enim coactâ loci plebe ipsoque coram Judice factâ accuratâ inquisitione, aliud conficiebatur instrumentum, quô in posterum rerum suarum jura firmarentur: idque duplici factô exemplari, quorum unum in Foro civitatis publico affigeretur, ut omnibus innotesceret, alterum penès possessorem remaneret, quod ad majorem cautelam Regni ipsi, aut loci domino, firmandum proferret. Unde *relatio* & *Chartula relationis* dicitur, in veterib. formulis à *Bignonio*, & *Lindenbrogio* editis, quia ex aliorum relatu conficiebatur. Meminit hujus rei Incertus auctor in *Formulis* post Marculfum *c.* 45. cum titul. *Relatio, quod dicitur Apennis: Mos nobilium Romanorum adfuerit & ratio ejus deposcit, ut si cujuscunque domus igne crematur, is per speciem scripturarum Chartulam relationis, quae dicitur Apennis, recipiat.* Vide quoque *Formulas* veter. secundùm Legem Roman. eidem laudatas *c.* 28.

APENROA, vulgò APENRADE, urbs parva Daniae & Jutiae Meridionalis prope mare Balticum, in Ducatu Slesvicensi. Portu gaudet capaci.

APER, (Arius) occidit Numerianum Imperatorem generum suum, ut ipsemet imperiô potiretur, sed à Diocletiano, qui imperator proclamatus est, vicissim neci est datus, qui sic *Aprô fatali*; ut quondam ei à Maga quadam praedictum erat, interfectô, Imperium obtinuit. Vopisc. *in Caro & Numeriano, c.* 12.

APER, Consul Rom. Catulini collega. Alter Pollionis 1. Collega, &c. Item, Grammatici nomen.

APER, inter cupedias, jungitur lepori, Juvenali *Sat.* 11. *v.* 138.

Sumine cum magno lepus, atque Aper, atque Pygargus.

Quemadmodum igitur in lautitiis minorum quadrupedum primus leporinae fuit honos; ita in cupediis quadrupedum majorum fuit gloria carnis aprugnae sive suillae. Erat interea in utroque animali partium discrimen: Nam in leporibus maximè sapere existimabantur tum anteriori parte armi, tum posteriori coxae; Aprugnae autem suillaeque deliciae erant glandulae & lumbi: Martial. *l.* 7. *Epigr.* 19. *v.* 4.

Ter poscit Apri glandulas, quater lumbum,
Et utramque coxam leporis & duos armos.

Delicatiores etiam porci partes indicat illud Plauti *Carbonar.* apud *Festum.*

Pro pernam, sumen, sueres, spetile, callum, glandia.

Idem *Menaechmis Act.* 1. *sc.* 3. inter scitamenta, quibus de foro obsonarent, refert,

Glandionidam, suillam, laridum, pernonidem,
Sincipùt, polimenta porcina.

Adde & varias farturas, de quibus Varro de *L. L. l.* 4. & dexteritatem coqui illius Alexandri M. qui unicum *Aprum* in tam varia obsoniorum genera digessit, ut regiam inde coenam exstrueret, apud Eustathium *in Homer.* Vide quoque Voss. *de orig. & progressu Idolol. l.* 3. *c.* 66. ac infrà *Singularis Ferus. Apri* pelle Tydeum indutum, ut Tragoedus olim introduci consuevisse; *Aprum* verò Ἐλάφιον in Constantii gemma fuisse sculptum, habes apud Salmas. *ad Solin. p.* 318.

&

& 1317. De quo, ut & *Aporum Venatione*, vide infrà in hac voce, nec non in voce *Sapphirus*. Inter Familiarum hodieque Illustrium Insignia *Apes Nigra auro coronatus, cristas & caput, in aureo campo*, Baronum Sainshemiorum in Franconia: in *humo vero seu petra viridi* Scuti aurei Durlacensis, vetus *Eberstenium*, unde dictorum, teste, ait. *Dimidium vero seu Protome Apis, in solo argenteo & nigro transversè secto*, Giengerorum Baronum in Suevia, est *insigne*. At *Apis* ...*gum* caput, apex Scuti Grimaldorum Comitum *de Beuil*, in Gallia; Comitum Manderscheidiorum, in Germania. Tria verò, *in argenteo Solo* Scuti Richelii Familiæ Vignerodæ *de Pont de Courlay*, tessera est & gentilitia nota. Vide Cl. Spenerum *Arte Herald. Part.* 2.

APERA, Galatiæ oppidum. *Antonin.*

APERANTIA, urbs Thessaliæ. *Steph.*

APERANTII, populi fuêre Græciæ, in Epiro, inter Molossiam & Athamaniam, ad fontes Acheloi fluvii. *N. Sanso.*

APERETHES, Arcadiæ urbs. Pausan. *l.* 8.

APERI Oculos, vulgò *Abrolhos*, insul. parva & aliquot scopuli, in mari Brasilico, in itinere ex Europa, Pernambucam versus. Ab ora Brasiliæ 70 leuc. circiter, nautis formidabiles, propter Syrtes; quæ ad 50. leuc. extenduntur. Sunt autem inter Insulam Ferdinandi Noronæ & oram Brasiliæ Occidentalis.

APERI Oculos, vulgò *os Abrolhos*, Scopuli & Syrtes in mari Brasilico, in America meridionali inter Insulam Ascensionis, ad Eurum, & Præfecturam Portus Securi.

APERI Oculos Babuecæ, vulgò *Abrojos ò Baxos de Babueca*, Scopuli & Syrtes Americæ Septentrionalis in mari Boreali 16. circiter leucis, ab ora maritima Insul. Hispaniolæ, in Septentrionem.

APERIA, urbs circa Mœsiam. *Histor. Miscell.*

APERIRI foris, ἔξω ἀνοίγεσθαι, dicebantur olim januæ, quæ aperturas habebant in exteriores partes, ut loquitur Vitruvius *l.* 4. *c.* 6. quò modô fores *aperiebantur*, apud Atticos antiquos. Nempe qui intus domô exibant, earum aperturam in exteriores partes & versùs publicum projiciebant. Hinc jocò apud Comicos; qui intus exeunt, priùs ostium percutiunt & crepitum faciunt, ut, qui extra sunt, admoneantur recedere, ne apertura ostii læderet transeuntes; quod ψοφεῖν θύραν dixêre, *crepare ostium* Latini. Terent. *Andr. Act.* 4. *sc.* 1. *crepuit à Glycerio ostium*. At cùm externus ostium pulsaret intraturus, κόπτειν dicebatur τὴν θύραν. Pandebantur autem foràs pleræque januæ, quæ intus occludi consuevêre: sic apud Atticos dictos, ἔνδοθεν κατακλειόμεναι, ἔξω ἀνοιγόμεναι, *intus obserabantur, extra aperiebantur*. Mediæ verò Græciæ temporibus, quæ sub Imperio Romano fuit, fores εἴσω ἀνοιγομένας, i. e. *in interiorem partem aperturam inclinabant*; forinsecus tamen habuere adfixas & aptatas seras, quibus occludebantur, &c. Qua de re vide Salmas. *ad Solin.* p. 934. & infrà, *Ostii apertura*, it. ubi de *Triumphali domo*.

APEROPIA, insula Argiæ regionis. Pausan. *l.* 2.

APERRÆ, *Ptol. Apyræ* Plinio *l.* 5. *c.* 27. Lyciæ urbs. *Phinica*, teste *Villanovano*.

APERTIO, seu *Apertionis mysterium*, apud Ambrosium *l. de Initiandis c.* 1. *Aperite igitur aures & bonum odorem vitæ æternæ inhalatum vobis munere Sacramentorum carpite, cum Apertionis celebrantes mysterium diceremus, Epheta, Epheta, quod est adaperire, &c.* Qui etiam *de Sacrament. l.* 3. *c.* 1. *Ergo quid egimus Sabbatô? nempe* Apertionem. *Quæ mysteria celebrata sunt Apertionis*: Ceremonia est Car. du Fresne, quâ Baptistes accedentis ad Baptismum nares aurêsque tangens, dicebat, *Epheta*, i. e. *adaperire*, vide eum in *Glossario*. Apud Eundem in *Regula* Magistri *c.* 44. *Domine, labia mea aperies*, dicitur *Versus Apertionis*, quô sacra liturgia aperitur. In Isidis Sacris *Apertio* quid fuerit, dicemus infrà verbo *Excitare*, item *Isis*.

APERTO capite, vide infrà ubi de *Nuditate*.

APES & Bombyces, inter utiliora insecta primas facilè obtinent, illi ad cibi obsonia maximè, & lucem noctu in tenebris præstandam & summum in Medicina usum; hæ ad superbissimas vestes ac utensilia. Et quidem *Apes* quos in Panos tutela Gentilitas posuit, ut infrà videbimus, potissimùm ab admiranda earum industria atque ingenio, labore ac sedulitate ineffabili, incredibili regendi peritia & politia Plin. *l.* 11. *c.* 5. celebrat: adjungi potest inviolata justitia, concordia, pietas, temperantia, munditia. Mirabile inprimis, quomodo tam pusilla animalcula ex tanta florum diversitate mel ceramque colligant, per longissima intervalla deferant, constipentque ne effluat. Plura genera florum eodem itinere non tangunt, sed à viola in violam spatiantur, donec in alveari se exonerent. Aristodemum Philosophum scribit *Augustin.* annos multos insudasse, ut naturam apis investigaret; & Aristomachum *Cicero* Solinensem annos duodesexaginta nihil aliud gessisse testatur. Hodieque disputant docti, utrum succum ex floribus ducant, qui protinus mel fit, an in saporem convertant: volunt tamen *favos* ex floribus, *ceram* ex lachrymis arborum, *mella* ex rore aëris, siderum exortu potissimùm & arcus cœlestis incubitu fieri. Vide infrà voce *Ros*. Pavimentum illinunt ex salice & ulmo, ne bestiolæ subeant nocituræ. Regum cellas eminentiore, veluti Regiô locô, majori laxitate peramplas fingunt & sepimentô, tanquam murô quodam, ad Majestatem tuendam circumvallant. In regiæ autem vicinis cellis, summa senectute affectæ, tanquam Regis satellites, habitant: proximæ sunt natu minimæ, nondum animulæ: adolescentes & firmiores per extima versantur. Media partem, proles aliam atque aliam fuci per favos poscunt, qui erecti & collapsi fulciuntur, quasi pilis fornicatis. Non in rectum fiunt ingressus in domunculas: si quod animal ingreditur, hostem propellunt, occidunt & evolvunt gregatim. Si duo cohabitent examina, genere favorum discernuntur. A tecto pendent favi, solum non tangunt, ut subeant facilius. Favi per Germaniam octo pedes longi etiam *Plinio* sunt visi. Trino exercentur opere, quod *in cibum, mel & favum* dispescitur. Cellæ omnes sexangulæ sunt, pro numero & opere pedum, æqualibus lateribus. Cœlò sereno provolant *Apes*, ortâ pluviâ, lapillis sese muniunt contra ventos, uti anseres Taurum transvolantes in Cilicia, ob metum aquilarum. Unam horum ubi experiunt, morbô tentatæ, foris dormientes; supinæ jacentes, ne ros officiat alis: seque exercitant & morte puniunt. Sunt porro foris & intus munia diversa: operantur intra sexaginta passus & subinde, floribus in propinquo consumptis, speculatores ad pabula ulteriora mittunt: videas flores aggerere pedibus, aquam ore, guttasque totius corporis lanugine: aliæ quærunt mel, aliæ stipant, aliæ struunt cellulas, adolescentes foris, senes intus exercentur. Excipiuntur onera & disponuntur, scilicet in castris adhibent custodiam; non insidiantur alienis laboribus. Omnes ut in exercitu vivunt, atque alternis dormiunt & opus faciunt pariter & colonias mittunt. Observatum est, ad Solis occasum eas ad alveare congruere & quasi defatigatas sese ad quietem componere: Tum ante vestibulum excubat cohors prætoria, quæ per alvearis partes exteriores mittit cursores, ut cives colligant, hostium insidias discant, idque subinde, sed breviore continuè spatiô, donec manipulares paulatim sese condant, & postrema vigil bis terve ante ostium oberret, adeoque sese recipiat. Duces conficiunt quædam ad vocem, quasi imitatione tubæ habentque inter se signa pacis & belli. Statio interdiu ad portas more castrorum, noctu quies in matutinum, donec una excitet bombo, ad quem mox provolant, & cùm jam advesperascit, in alveo strepunt minùs, donec rursus una circumvolet, eôdemque, quô excitavit, bombô, veluti, quietem imperans, tunc repente omnes conticescunt. Sunt qui Reges aculeis carere velint, sunt qui negent: concordes in eo, nunquam exeri. Quemadmodum Tribuni militum apud Romanos ferebant enses sine acumine, ut docerent, se milites non occidere, sed corrigere debere. Rege prehensô, totum agmen tenetur, amissô dilabitur; defunctô mœret; aberrantem odoratu sagaci persequitur & reducit, gestat cùm volare non potest. Inter se pugnant nunquam; suâ sorte contentæ in aliud alveare non migrant; adversùs immundos homines acriter insurgunt, ipsæque, quidquid spurcitiæ inter opera oboritur, mox egerunt, &c. Cæterùm pennas habent detectas, easque quatuor, Aristoteles memorat & albas; crura sunt scabra, ut flores rectiùs hæreant; lingua prælonga, quam foris gerunt, velut aculeum fungosum & cavum, ut eo simul & gustare & cibum trahere possint; habent dentes & ventriculos, in quos congeritur mellis liquor aërius: aculeos infigunt & relinquunt, exinde moriturx. Eventus docuit, *Apum* examina & adversa & prospera significâsse. Val. Max. *l.* 1. *c.* 6. *ex. ext.* 3. certè; *Formicis Midæ*, inquit, *jure meritoque Apes Platonis prætulerim*; In cujus adhuc infantis ore mella eas congessisse; notum: quod de Pindaro quoque, Hieronè Parentis jussu exposito; Comate servo Siculo apud Theocritum, aliis, legimus, &c. Vide Auctorem *Sinæ & Europæ c.* 38. & hîc passim, inprimis ubi de *Apiariis*, *Cera* ac *Melle*, ut & in voce *Apis*. De *Apibus* verò *aureis*, in Childerici Franc. Regis sepulchro, haud pridem in Flandria, repertis, in voce *Childericus*: infrà item, voce *Apis*. Sed & de *Apium decimis*, vide Ordericum Vitalem *l.* 5. *p.* 582. de Jure, quod dominus loci habet in *Apiariis*, in sylvis inventis, Car. du Fresne in voce *Abollagium*, item *Vas apum*; de alveatibus *Apum cum ipsis Apibus in hostem projectis*, in *Hist.* Austr. *A.C.* 1289. &c. Virgilius *Apum* Rempubl. elegantissimô carmine prosequutus est, *Georg. l.* 4. quod sic incipit *v.* 149.

Nunc age, naturas Apibus *quas Jupiter ipse*
Addidit, expediam: pro qua mercede canoros
Curetum sonitus, crepitantiaque æra sequutæ,
Dictæo cœli Regem pavêre sub antro.
Solæ communes gnatos, consortia tecta,
Urbis habent, magnisque agitant sub legibus ævum:
Et patriam solæ & certos novêre penates,
Venturæque hyemis memores, &c.

APESAS, sive APESUS, APESANTUS Plinio *l.* 4. *c.* 5. *Apesantus Plut.* mons Peloponnesi in Argia regione, apud Lernam paludem, & Nemeam silvam. Papinius *Theb. l.* 3. *v.* 460.

Mons erat audaci seductus in æthera dorso
Nomine Lernæi dicunt Apesanta Coloni,
Gentibus Argolicis olim sacer. ---

Ubi *Lactantius Scholiastes* vult, montem esse Tarsi Ciliciæ, unde se Perseus misit ad volandum, ἀπὸ τοῦ ἀφεῖναι; ideoque *Aphesanta* legit. Ab hoc monte *Apesantius* Jupiter dictus. Vide Steph. in Ἀπέσας. *Nic. Lloydius.*

APETUA, Hispaniæ Bæticæ urbs, non procul à Corduba. *Strabo.*

APETURÆ, Gall. *Apetous*, populi Americæ, in Brasilia, versus præfecturam Portus securi, in mediterraneis.

APEX, peculiariter dicebatur apud Romanos, pileus Flaminis (qui *Flammeum* aliàs vocabatur) per synecdochen, quòd in conum desinebat. Hinc *Festus*. *Apex*, inquit, *Sacerdotum insigne, dictus ab eo, quòd comprehendere antiqui vinculo* apere *dicebant, unde aptus is, qui convenienter alicui junctus est.* Filum autem laneum, quô totus *Apex velabatur*, quoque cum tegerebant, ne gravis esset summis æstatis caloribus, *Apiculum* vocabant. Vide Joh. Rosin. *Antiquit. Roman. l.* 3. *c.* 15. Aliàs vox non pilei solùm Flaminici, sed & alterius cujuslibet rei summitatem, notat. Hinc *Apices literarum*, αἱ κεραῖαι, τὰ ἄκρα τῶν γραμμάτων: *Apex montis*, ἡ κορυφή. Sic in galea & pileo, ὁ [illegible] etiam *Apex* dicebatur & *Conum*, Virg. *l.* 12. *Æn. v.* 492.

--- *Apicem tamen incita summum*
Hasta tulit.

Ut autem *Apices* diversæ formæ in galeis veter. ita in capite avium diversi generis *Apices* natura posuit, quos sic explicat Plinius *l.* 11. *c.* 37. *In capite paucis animalium, nec nisi volucribus, apices, diversi quidem generis: Phœnici plumatum serie è medio eo exeunte alio: pavonibus crinitis arbusculis, stymphalides, cirro: Phasianæ, corniculis: præterea parvæ, quæ ab illo galeritæ appellatæ quondam: postea gallica* voca-

vocabulo etiam legioni nomen dederat alauda. E quibus phœnicis apicem lucentus Auctor *coronam radiatam* vocat:

Æquatur toto capiti radiata corona
Phœbei referens verticis alta decus, &c.

Vide Salmas. ad *Solin.* p. 546. & 547. De *Apicibus* verò *galearum* infra in vocibus, *Conum* & *Crista*: adde dicenda. in *Apice*.

APEXABO, farciminis genus, memoratum Arnobio *adv. Gent. l. 7. Si magnificum videtur, atque amplum; popularc Diis tauros: Quid sibi hæc volunt*, apexabo, *hirta*, *silicernia longabo? quæ sunt nomina & farciminum genera.* Nomen est ab *apex*. Varro *de L. L. l. 4.* ubi de primo farciminis genere, *Quod in hoc farcimine summo quiddam eminet, ab eo quod ut in capite apex* Apexabo *dicta*. Vide Godesc. Stewechium *Electis ad Arnobii locum*.

APHACE, urbs Libyæ. *Steph.* Fuit & *Aphace*, vel *Aphaca*, Palæstinæ locus inter Heliopolim, & Byblum, ubi fanum Veneris *Aphacitidis*. Eusebius in vita Constantini, *l. 3. c. 55.* Ἄλσος ἦν καὶ τέμενος ἐν ἀκρωρείαις μέρει τοῦ Λιβάνου ἐν Ἀφάκοις ἱδρυμένον. Ubi pro *in Aphacis* perperam *Musculus in fruticeto*, uti *Christophorsonus* Episcopus olim Cicestrensis *inter arbusta*. Socr. *l. 1. c. 4.* Τὸ ἐν Ἀφάκοις τοῦ Λιβάνου ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης. Et Sozom. *l. 2. c. 4.* Ναὸς ὁ ἐν Ἀφάκοις τῆς Ἀφροδίτης περὶ τὸ Λίβανον [illegible] Ἄδωνιν [illegible]. Quod apud Cassiodorum, in Tripart. *l. 2. c. 20.* sic redditur *In Aphacis juxta montem Libanum, & Adonim fluvium Veneris domus.* Ortelio etiam *in Thes. Geogr.* jamdiu observatus locus ille Zosimi, *l. 1.* Ἄφακα χωρίον ἐστὶ μέσον Ἡλιουπόλεώς τε καὶ Βύβλου καθ' ὃ ναὸς Ἀφροδίτης Ἀφακίτιδος ἵδρυται. Idem legere est in *Nicephoro*, nisi quid habet perperam ἐν [illegible], pro ἐν Ἀφάκοις. Ejus cultores non alia de causa in locum illum confluebant, quàm ut in honorem Deæ scilicet omni libidinis genere se pollucrent, quod etiam testatur *Euseb.* Tam detestandæ libidini videtur dedisse occasionem ipsa loci appellatio. Quippe אפק *aphaca* Syris, adeoque & Phœnicibus *amplexum* sonat. Aphacis porrò ab amplexibus voluerunt ideo nomen obtigisse, quia in eo ipso loco accensâ libidine, in Adonidis amplexus ruit Venus. Ne quis nos putet divinare, audi quæ profert *Etymologicum* ex aliquo veterum, quamvis authorem non citet, Ἄφακα χωρίον μὲν ἐστὶν ἡ λέξις, δύναται δὲ καὶ Ἑλλάδα γλῶσσαν, [illegible] περιπλοκὴν, [illegible] τοῦ Ἀφροδίτης ἐν τῷ Ἄδωνι, ἢ τὴν πρώτην, ἢ τὴν ἐσχάτην [illegible]. Vide Bochartum *de Phœn. Colon.* p. 830. & 831. Oraculum sic describit Zosimus *d. l.* *Propter fanum istud lacus quidam est, stagni manu facti similis. Juxta fanum & vicina loca ignis instar lampadis aut globi conspicitur, quoties statutis temporibus ibi conventus habentur; qui quidem ad nostram ætatem usque conspectus fuit. Ad lacum dona, quotquot ibi conveniebant, in honorem Deæ ferebant, ex auro & argento facta, itemque telas lineas & byssinas alteriusque materiæ pretiosioris. Ac siquidem illa viderentur accepta, pari cum aliis pondere panni subsidebant: sin essent ingrata & rejecta, tum ipsas telas aqua erat videre innatantes; tum siquid erat ex auro & argento, & aliis materiis, quarum est ea natura, ut super aquam se nunquam attollant, sed demerguntur.* Ubi & de Palmyrenis exemplum subjungit. Ejusdem templi meminit Lucianus *l. de Dea Syria*, ubi inter alia: *In eo autem sunt -- donaria -- Deorumque statuæ, Diique ipsi admodum conspicui. Nam statuæ sudant, moventur & oracula edunt; & clauso Templo clamor in æde sæpenumero est exortus, quem audivêre multi.* Quæ omnia arte ac fallaciis hominum, absque ulla præternaturali Dæmonum ope facile potuisse perfici, pluribus docet Anton. van Dalen *de Oraculis Dissertat. II.* pag. 292. qui etiam ibidem, quæ de *submersione* aut *supernatatione* diximus, quò pactò vel non ita revera res gesta, sed tantum consultoribus vel absentibus, vel ita procul stare jussis, ut rem exactè oculis arbitrari non possent, à Sacerdotibus ita fuerit recitata; vel horum fraude sic contingere potuerit: eruditè exponit, collatione cum aliis hujusmodi Oraculorum præstigiis institutâ, pag. 339. & 340. Adde Joh. Marshamum, qui *de Bætylis* tum Veneris hujus, tum aliorum Deorum, eruditè disserit *Canone Chron Sec.* IV. ubi de Idololatriæ vetustate: namque *Bætylos* hujusmodi seu lapides informes & impolitas statuas, alias alii consecratas fuisse Deo, Saturno, Jovi, Soli, aliis, apud *Photium* Damascius tradit: sed & ipsam de Bætylis commentationem adi, suô locô.

APHÆA, Diana dicta, cujus in Ægina templum fuit. Pausan. *l. 2.* Britomartis à Cretensibus Dictynna vocata est, ab Æginetis Aphæa, ἀπὸ τοῦ ἀφανισμοῦ, quòd effugerit Minois vim. *Hesych.* Ἀφαία, ἡ Δίκτυννα. Ἄρτεμις. Pausan. de *Britomarti*, χαίρειν δὲ αὐτὴν δρόμοις τε καὶ θήραις, καὶ Ἀρτέμιδι μάλιστα φίλην εἶναι, Μίνω δὲ ἐρασθέντα φεύγουσα ἔρριψεν ἑαυτὴν ἐς δίκτυα ἀφειμένα ἐπ' ἰχθύων θήρᾳ, [illegible] Ἄρτεμις. Σέβουσι δὲ οἱ Κρῆτες αὐτὴν [illegible] Αἰγινῆται, λέγοντες φαίνεσθαι σφίσιν ἐν τῇ νήσῳ τὴν Βριτόμαρτιν. Ἐπίκλησις δὲ [illegible] Αἰγινήταις ἐστὶν Ἀφαία, καὶ Δίκτυννα ἐν Κρήτῃ. Virgilius (uti vulgò putatur) *in Ciri*:

Nunquam tam obnixè fugiens Minois amores,
Præceps aëreis speculis de montis abisset.
Unde alii fugisse ferunt, & numina Aphææ
Virginis assignant: alii, quò notior esset,
Dictynnam dixêre tuo de nomine Lunam.

Videsis illic *Scaligerum*. *Nic. Lloydius.*

APHÆCI, turris munita, in tribu Ephraim, cui vici circumpositi. Joseph. *l. 2. Bell. Jud. c. 23.*

APHÆRIAS, accusator Lyncestis Alexandri. Curt. *l. 7. c. 1.*

APHANA, Insul. sinus Persici, in ora Arabiæ *Quexem* forsan hodie. 10. leucis distat ab ora marit. in Ortum.

APHANNÆ, regio Siciliæ ignobilis: unde proverbium *Ad Aphannas*, de obscuris. *Steph.*

APHAR, Arabiæ Felicis Metropolis, circa sinum Arabicum Arrian. *in Periplo.*

APHARA, Latin. *vacca*, sive *frugifera*, aut *accrescens*, sive *irritans*, urbs in tribu Benjamin. Jos. *c. 18. v. 23.*

APHARETUS, Marpessam Oenomai filiam visam ex chorea rapuit. Plut. *in Parallelis.*

APHAREUS, Rex Messeniorum. Pausan. *in Messen.*

APHAS, Molossorum dux. Plut. *l. 4. c. 1.* In sinum Ambracium cadit. Hodie *Inacho*.

APHASIUS VERTEX, distans Chalcedone 15 stadia, ubi Darius, obsidens urbem, cœpit cuniculos agere. Polyæn. *l. 7. c. 11.*

APHEC, sive APHECA, Latin. *pelagus*, *vigor*, vel *fortitudo*. Urbs in tribu Manasse. Jos. *c. 12. v. 18.* Item urbs in tribu Judæ Jos. *c. 5. v. 4.* Item urbs in tribu Aser Jos. *c. 19. v. 30.* ubi Philistini contra Israëlem castra posuerunt 1 Sam. *c. 4. v. 1.* Ubi etiam Benhadad Rex Syriæ victus est. 1. Reg. *c. 13. v. 30.*

APHEDANTES, populi Molossorum. *Stephano* Ἀφείδαντες.

APHEDAS, Rex Atheniensium, vel, ut *Steph.* Molossorum.

APHERIMA, Civitas cum præfectura, in tribu Benjamin, quam Samaritis ademptam, Judææ attribuit Demetrius Rex 1. Machab. *c. 11. v. 33.* Joseph. *l. 13. Jud. Ant. c. 7.*

APHESAS, apud Papinium Statium *Theb. l. 3. v. 461.*

Mons erat audaci seductus in æthera dorso
(Nomine Lernæi memorant Aphesanta *coloni)*
Gentibus Argolicis olim sacer ....

Mons est Tharso Ciliciæ *Lataeus*, unde Perseum temerariô volatu cœlum petiisse fabulantur Poetæ, cùm, ad extinguendam Gorgonem, Libyam peteret; ἀπὸ τῆς ἀφέσεως, ut vult idem. A pastore *Aphesanto* vero sic dictum, scripsit *l. 1. Heracleidos* Demodocus, uti recenset *Auctor de fluminibus*, in voce *Inachus*. Sed & in Græcia cum *Papinio* collocat. Atque Auctor Fluviorum modò memoratus, Inacho adhærere suum *Apesantum* clarè scripsit. Et certè *Apesas* est Pausaniæ, qui de situ ejus in *Corinthiacis* videndus. Ideò in Lutatio *Mons est Argis vicinus vel Argolicus*, corrigit Casp. Barthius *Animadvers. ad d. l.* Vide quoque Petrum Gyllium *de Bosphoro Thracico l. 2. c. 2.*

APHETA, Græcè Ἀφέτης, Prætor apud Romanos dictus est, quòd signum daret in Circensibus emittendarum quadrigarum. A verbo ἀφιέναι, i. e. *mittere*, *dimittere*; unde Ἄφεσις, *dimissio*: Ἀφετηρία, in Circo, idem quod ὕσπληγξ, quô nomine indigitantur carceres & repagula, quibus remotis ac laxatis equi prosiliebant. Quorum carcerum fores quòd cancellatæ essent & reticulatô operè factæ, hinc ἀφετηρίας Tzetzes interpretatur κάγκελλα, Latinè quoque *Transennam*, de qua voce *infra*. Sed & in Stadio ἀφετηρία seu ὕσπληγξ fuit. Et quidem in Stadio ὕσπληγξ repagulum erat sive regula linea, quæ laxabatur & aperiebatur exituris in stadium cursoribus: in Circo ὕσπληγγες, carcerum repagula vocabantur, quibus laxatis equi emittebantur. Certè in Stadio primitus visi ἀφετήριοι Ἑρμαῖ, duo illi Hermulæ, qui utrinque excitantes fune demissô repagulum solvebant, inventore Tlepolemô Myrensi, uti infrà pluribus dicemus. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 921. *& seqq.*

APHETÆ, urbs Magnesiæ in Pagasetico sinu. *Steph.* Apollon. *Argon. l. 1.*

Τὸ δ' αὖτις Ἀφέτας Ἀργοῦς [illegible],

Quia inde, ceu à carceribus, soluta est & emissa Argo navis. Pomp. Mela *l. 2. c. 3.* *At cum litora leguntur, a promontorio Sepiade per Demetrion & Halon & Pteleon & Echinon, ad Pagasæum sinum cursus est. Ille urbem Pagasam amplexus, amnem Sperchium accipit: & quia Minyæ Colchida petentes inde Argo navem solvere memorantur.* Ex hic, inquit *Voss. in hunc loc.* errat Mela. Non enim per suprà memorata loca cursus est ad sinum Pagasæum, sed per sinum Pagasæum cursus est ad suprà dicta loca. Errat quoque, cùm dicit Sperchium infundi in sinum Pagasicum, cum in Maliacum effundatur. Rectè verò dicit Argo navem Pagasis solvisse. Nam quod *Aphetas* hic reposuit *Pintianus*, id non probo. Tum quòd id adversetur veterib. exemplaribus, tum quoque quòd Aphetæ & Pagasæ pro eodem accipi debeant loco. Itaque & Aphetis & Pagasis rectè dicuntur solvisse Argonautæ. Lucan. *l. 9. v. 400.*

Primus jactum scindens Pagasæo litore pinus.

Nic. Lloydius.

APHETERII, Castor & Pollux sic dicti. Pausan. *in Lacon.*

APHETERION, portus Gangeticus. *Ptol.*

APHETOR, Apollo sic dictus ab edendis oraculis. Cæl. Rhodig. *l. 8. c. 16.* & Lilius Gyraldus *Syntag. 7.* Quidam ex antiquis, cujus nomen jam non occurrit. Ἀφήτωρ ὁ ἐν τοῖς Δελφοῖς θεὸς, ὁ πολλὰς ἐνταῦθα φήμας ἀφιείς. *Hesych.* Ἀφητορία, μαντεία. *Idem.* Ἀφήτορος [illegible], ὁ τοῦ ἀφέτου.

APHEUS, vel APHNIUS, Mars ita dictus in Arcadiæ monte Cresio. Pausan. *in Arcad.* Cæterùm tu vide Cæl. Rhodig. *l. 10. c. 25.*

APHIA, Latin. *flans*, *loquens*, aut *illaqueans*, filius viri Jemini. 1. Sam. *c. 9. v. 1.*

APHIDAS, Centaurus Ἀφείδας Græcè. Item XIV. & ultimus ex Erecthei familia Athenarum Rex. Vide Meursium *de regno Attico l. 1. c. 9.* Præfuit annum 1. post Oxyntem; & Thymœti locum fecit, quem vide. Sub hoc *Aphidante*, Atheniensibus hoc Dodonæi Jovis oraculum datum est.

Φράζεο δ' Ἄρειον τε πάγον βωμόν τε θυώδεα
Εὐμενίδων, ὅτι χρὴ Λακεδαιμονίους σ' [illegible]
[illegible]
[illegible]
Ara tibi Eumenidum fumans & Curia Martis
Sint curæ. Hinc bello domiti nam forte Lacones
Supplicitcr mæsti venient. Ne conlice ferro,
Nec noli. Supplex sacer est & crimine purus.

Apud Pausan. *l. 7.* Quod impletum, bellô Lacedæmoniorum, contra Codrum Regem. Cum enim hujus morte auditâ Peloponnesii (ut quibus victoriæ spes nulla super) ex Attica retrocessissent, quidam eorum, qui intra mœnia eâ noctè delituerant, manè se destitutos à suis videntes, in Areopagum se receperunt & aras Eume-

nudum complexi, veniam impunè discedendi ab Atheniensibus, obtinuerint: quo vix apud Græcos vetustius τῆς ἀμνηστίας exemplum. Marshamus *Canone Chronico Sec.* XIII. ubi de *Jure Asyli*.

APHIDNA, pars Atticæ, & Leontidis tribûs. *Steph.* Nomen ei ab Heroë *Aphidno*, Thesei comite. Sub Thesei Regno, capta est à Castore & Polluce, quòd sororem eorum Helenam raptam Theseus eò deduxisset. Uti verò ad Ægeidem Tribum pertinebat, antequam Leontidi jungeretur, ut notat *Harpocration*: sic cum Hadrianis Tribus, nova & decimatertia, reliquis adjiceretur, *Aphidna* Leontidi Tribui substracta & Adrianitidi addita est. *Titacidem* quoque dictum hunc vicum Delrius docet *ad Senec. Hippolytum* v. 24. Inde Ἀφιδναῖος, *Aphidnensis*, in veteri. *Inscr.*

ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ
ΧΑΡΙΞΕΝΙΔΟΥ
ΑΦΙΔΝΑΙΟΣ.

apud Jacobum Sponium *Itiner. Græcia, Part.* 1. *p.* 0.

APHIDNÆ, locus in Attica. Seneca in *Hippolyto* v. 23.

---- *Parvas alius*
Calcet Aphidnas. ----

Est & urbs Lycaoniæ. *Steph.* Sed illic est Ἀκαστιάς.

APHLE, vulgò ALARCH, ut scribit *Pinetus*, vicus Babyloniæ regni apud lacum Chaldaicum.

APHNEUM, civitas Phrygiæ & Lydiæ. *Steph.* quem vide.

APHOEBETUS, conjurationis, contra Alexandr. M. in Ariis initæ particeps. Curt. *l.* 6. *c.* 7.

APHOPHIS, Rex IV. Pastorum, in Ægypto, Apaconam excepit, dum Anchunius Ochy in Thebaide tyrannidem exerceret, regnavit ann. 61. Sub eo Moses ann. ætat. 40. Ægyptium occidit, fugitque in Madianitidem. Inde verò reversus populum eduxit; post ingentia miracula coram Pharaone *Aphophe* patrata, qui ipse tandem rubro mari mersus interiit; Successore Janiâ. Vide Joh. Marshamum, *Canone Chron. Sec.* VIII. & IX. ex *Manethone*, *Africano*, *Eusebio*, *Syncello*.

APHORMIUM, lacus Thespiensium. *Steph.*

APHRA, urbs Asiæ Episcopalis sub Patriarcha Hierosolymitano *Guil. Tyrius.*

APHRACTA, fœminei calceamenti genus. Vide *Fœmina*.

APHRAIM, civitas in tribu Issachar. Jos. *c.* 19. *v.* 19.

APHRICA, una ex tribus orbis, jam priscis cogniti, partibus, meliùs *Africa*. Fuit olim, sub variis Principibus, à quo Caim Noæque posteri ibi sedes fixerunt. Posteà, à Romanis subactâ Carthagine, huc coloniæ deductæ: donec Vandali, Genserici auspiciis, regione potiti sunt, A. C. 427. secundùm Prosperi *Chronicon*. Recuperavit eam Belisarius, Justiniani copiarum Dux, Gilimerumque cum Carthagine cepit, A. C. 552. Arabes A. C. 653. dein seu 40. Hegiræ, sub Odmano Califa 3. ductu Occuba ben-nafi huc pervenerunt, junctique Saracenis Heraclii Imperatoris præsidia pepulerunt, à quo tempore per annos 900. gravissimâ servitute terra hæc pressa est: jam Turcarum Imperator partem ejus tenet, reliquum sub Principibus propriis, Mahometanis itidem, gemit, maritima quædam loca Hispani quoque possident, & Angli. *Marmol. Diego de Torres.* Alii complures Religionem Afrorum quod attinet, primi Barbariæ incolæ Soli & Igni sacra fecerunt, dedicâruntque templa sumtuosissima, ubi non minori curâ Ignis, quàm apud Persas, Romanosque custoditus est; conversi A. C. 387. Numidæ planetas adorârunt. Nigri quibusdam astris elementisque honorem exhibuerunt divinum, imò etiam primæ rei viventi, in quam matutini inciderunt. Æthiopiæ superioris populi Deum cœli, sub nomine *Guighimo*, venerari. Maguedæ Sabæ Reginæ suasu Judaismum receperunt, ab Eunucho autem Candaces Christianâ fide imbuti sunt. Inferioris Æthiopiæ incolæ idololatræ omnes, moribus ab humanitate abhorrentibus, brutis quàm hominibus similiores, semper fuêre; nihilominus quidam ex illis à Lusitanis subinde converti dicuntur. Ægyptii olim ridiculi omnino Idolorum cultores, posteà devoti Christiani, tandem Mahometani superstitiosi evaserunt. Marmolius *l.* 1. *c.* 3. Salvianus *l.* 7. *de provid.* Augustin. *c.* 15. *de unit. Eccl.* docent, Africam ab Apostolis ipsismet, vel ad minimum, ab horum discipulis veram fidei doctrinam hausisse: unde Ecclesia per aliquot secula, inter persequutionum procellas, errorésque Manichæorum, Donatistarum, Arianorum, Pelagianorum, Circumcellionum, &c. tandem falsorum Fratrum insidias, sub Diocletiano, & Apostatarum insultus sub Decio, nihilominus floruit. Baron. *A.* C. 302. 353. 439. &c. Vandali post hæc terrum potiti, Ecclesiam gravissimè afflixerunt, vide *Victorem Uticensem*. Sub Hilderico tamen Thrasimundi successore, exules è Sardinia revocavit. A. C. 522. Tandem Arabes sub finem seculi 7. Africam ingressi, Mahometis eam deliriis infecerunt, quæ, etiam auctoribus in deserta compulsis, nihilò secius durant. Propriè autem quinque incolarum hodie genera, Mahometani, Cafri exleges, Idololatræ, Judæi & Christiani. Primi, magnam Africæ partem possidentes, iterum in 72. sectas sunt subdivisi. Secundi nullâ Dei cognitione imbuti, brutorum more vivunt. Tertii Nigrorum regionem & Æthiopiam præsertim inferiorem impleverunt. Judæorum in variis ibi regnis non exiguus numerus. Ex his indigenæ Abrahami quoque se posteros ferentes, in Ægypto & Abyssinia non invalidi. Advenæ partim, post vastatam à Romanis, Persis, Christianis & Saracenis terram Canaan, huc se receperunt: partim ex Europa pulsi, è Gallia A. C. 1395. Italia A. C. 1342. Anglia 1290. Hispania 1492. eodem confugerunt. Habent hi Synagogas aliquot, sed egeni sunt & ab omnibus calcati. Christianorum in hac Mundi parte degentium quidam peregrini sunt, ut à piratis capti, vel indigenæ, ut Regum Angliæ, Hispaniæque subditi, & magna pars Abyssinorum. Reliqui Schismatici sunt, ut Maronitæ, Georgiani, Græci, Armenii & qui à S. Thoma nomen habent; quorum aliqui Patriarcham Alexandrinum pro capite agnoscunt, alii Præsules habent peculiares. Græci à Constantinopolitano dependent. *Joh. Leo*, *Crammont*, *Marmolius*, &c. Synodô Carthagine à Cyprianô, A. C. 255. habitâ, rigor erga abnegantes mitigatus, & pœnitentibus reditus permissus est. Dein A. C. 257. controversia ingens oborta, an ab hæreticis baptizati rebaptizandi: quod cùm affirmarent Afri, à Stephano Episcopo Romano excommunicati sunt, increpantibus hunc Orientalibus Episcopis, quod lenitatem & humilitatem Apostolicam non servâsset, Euseb. *l.* 7. *c.* 3. Cyprian. *t.* 5. *Ep. ad Pompejum.* Unde Schisma. Plura de Conciliis Africanis vide apud Lætum *in comp. Hist. univ.* Morer. *in Diction. Hist.* Baron. *A.* C. 257. 258. 522. 525. Conciliorum *tom.* 1. &c. De situ autem, moribus incolarum, regionibus urbibusque suprà, in *Africa*.

APHRICES, Indus, qui cum viginti millibus militum & quindecim Elephantis substitit ad Aornam Petram: sed à suis doli intercellus, caputque ei præcisum ad Alexandrum relatum est. Hunc, ut *Janus Gebhardus* observat, vocat Curtius *Erycem l.* 8. *c.* 6. Vide Diodor. Sic. *l.* 17. *parte posteriore.*

Alex. APHRODISÆUS, unus ex Aristotelis interpretibus, *Quo nemo melius mentem Aristotelis assequi solet.* Voss. *de Theol. Gentil. l.* 1. *c.* 4.

APHRODISIA, insula in mari Persico, ubi Persis à Carmania dispescitur; sic dicta quòd in ea Venus coleretur. Aliô nomine Καταία dicta.

APHRODISIAS Insul. Græcè ἡ Ἀφροδισιάς, memorata Solino c. 54. *Carmaniæ Persis annectitur, quæ scripit ab insula Aphrodisiade, variarum opum dives*, &c. Ἀφροδίσιον νῆσος, *Ptolemæo* dicitur, quam in Arabico sinu collocat. *Arrianus* ex *Nearcho Katæam* propriô nomine nuncupat & Mercurio Venerique sacram eam fuisse dicit, ut non minùs Ἑρμαία, quam Ἀφροδισιάς, indigitari potuerit: Ἐκεῖσε εἰς Καταίαν νῆσον ἔρημον ἀλιτενέα, αὕτη ἱερὰ Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης ἐλέγετο. Desertam fuisse, *Nearchus* scripsit, ejusdem *Arriani*, ut & *Onesicriti*, testimoniô: Plin. *l.* 6. *c.* 25. verò habitatam refert. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1139.

APHRODISIAS, templum Veneris, Plin. *l.* 4. *c.* 11. *S. Theodoro*, teste *Coriol. Cepró*, oppid. Ciliciæ maritimæ 12. mill. pass. à Seleucia in Africum, 18. autem ab Arsinoë in ortum.

APHRODISIAS, olim Trœzen Peloponnesi. *Steph.* apud quem duodecim *Aphrodisiades* enumerantur.

APHRODISIAS, urbs Cariæ apud Mæandrum fluv. *Ptol. Abodisia* hodie. *Aphrodisium Ptol.* Nunc ferè diruta, sub Turcis. longitud. 58. 40. latitud. 38. 10.

APHRODISIUM, urbs Africæ maritima inter Neapolim & Hadrumetum. Hoc *Mahometta Castaldus* interpretatur. *Mercator* verò *Africa*. Sic etiam *Calvetus Stella*, qui ejus expugnationem à Carolo 5. Imperatore factam descripsit, illudque à Mauris *Mahadia* appellari ait. Urbs hodie munita Barbariæ, in ora regni Tunetani. longitud. 36. 15. latitud. 32. 04. Alterum quoque Aphrodisium in ora litorali ejusdem Africæ, apud Hipponem Regium, ab eo parum recedens in occidentem, urbs & colonia. *Mabra Castaldo & Moletio.* longitud. 30. 10. latitud. 32. 30.

APHRODISIUM, oppid. Cypri in ora ad ortum & Boream à Salamina 9. mill. pass. inter Carpasium & Ceraunium urbes. vulgò *Achaten*, teste *Lusignanó*. Nunc in vicum redactum est.

APHRODISIUM, promontorium cum oppido ejusdem nominis in ora Hispaniæ citerioris. *Ptol.* *Capo de Cruz*, teste *Floriano*. *Straboni* & Plinio *l.* 3. *c.* 3. *Pyrenæa Venus*; *Portus Veneris Melæ* dicitur. Aliis in confinio Cataloniæ provinc. prope montes Antipyrenæos, differtque à *portu Veneris*, vulgò *Port Vendres*; qui capacissimus juxta Caucoliberim portus est, in Ruscinonensi Comitatu & ditione Regis Franciæ 5. leuc. ab Aphrodisio promontor. in Circium & 3. ab Helena in ortum. Vide *Baudrand*.

APHRODISIUS, Præsul Bituricensis, Petri discipulus, genere Ægyptius. *Volaterran.* In hujus ædibus, Cairi, per septennium, sive quod magis probabile, biennium latuisse Christum, A. C. 1. 2. sunt qui scribant. Vide Joseph. *Jud. Ant. l.* 18.

APHRODITE, Græcis Venus dicta, ab ἀφρὸς, quod est spuma, nam de spuma maris natam ferunt. Unde illud Ovidii *Ep.* 15. *Heroid. v.* 213.

--- --- *Venus orta mari, mare præstat eunti*

Tibullus *l.* 1. *Eleg.* 2. *v.* 41.

Nam fuerit quicunque loquax, is sanguine natam,
Is Venerem è rapido sentiet esse mari.

Musæus *in Leandro*:

Ἀγνώσσεις ὅτι Κύπρις ἀπόσπορός ἐστι θαλάσσης,
Καὶ κρατέει πόντοιο καὶ ἡμετέρων ὀδυνάων;

Hesych. Ἀφροδίσιον, Ἀφροδίτης ἄγαλμα. Inde Ἀφροδιτιάζειν, γυναικίζεσθαι, Idem *Hesych.* Ἀφροδίσιος ὅρκος, παρορκία, ἢ ἡ ἀναγκάζουσα,

Ἀφροδίσιος ὅρκος οὐ δάκνει.

Sophocles apud *Stobæum*, Ἀφροδίσιος ὅρκος οὐκ ἐμποίνιμος. *Callimachus*:

Ὤμοσεν, ἀλλὰ λέγουσι θεῶν ποτε τοὺς ἐν ἔρωτι
Ὅρκους μὴ δύνειν οὔατ' ἐς ἀθανάτων.

Athen. *l.* 12. Πλάτων δ' ἐν τῷ Φιλήβῳ, φησὶν, ἰδοὺ μὲν ... ἀλαζονευόμεθα, ὡς ὁ λόγος καὶ ἐν ταῖς ἡδοναῖς ... Ἀφροδίσια, ... καὶ τὸ ἐπιορκεῖν συγγνώμην εἰληφέναι παρὰ θεῶν.

Apollodorus *l.* 1. Φωραθεὶς δ' ὑφ' Ἥρας ... κόρης ... Αὕτη ... Διὸ φασιν Ἡσίοδος ... τὴν ὀργὴν τῶν γινομένων ὅρκων ὑπὲρ ἔρωτος.

Tibullus *l.* 1. *Eleg.* 4. *v.* 21.

--- *Veneris perjuria venti*
Irrita per terras & freta summa ferunt.

Idem *l.* 3. *Eleg.* 7. *v.* 17.

--- *Perjuria ridet amantum*
Jupiter, & ventos irrita ferre jubet.

Toti-

Totidem prope verbis Ovid. *in l. 1. de Art. Am. v. 633.*

Jupiter ex alto perjuria ridet amantum,
Et jubet Æolios irrita ferre Notos.

Idem *in l. 3. Amorum Eleg. 3. v. 11.*

Scilicet æterno falsum jurare puellæ
Dii quoque concedunt, formaque numen habet.

Propert. *l. 2. Eleg. 28. v. 7.*

Hoc perdit miseras, hoc perdidit ante puellas,
Quicquid jurarunt ventus & unda rapit.

Idem tamen contrà, *l. 2. Eleg. 16. v. 47.*

Non semper placidus perjuria ridet amantum
Jupiter, & surda negligit aure preces.

Nic. Lloydius.

APHRODITES, civitas juxta Athribin, & Æthiopiam, & Thraciam. *Steph.*

APHRODITIA, regiuncula Laconiæ. *Steph.* ex *Thucydide.*

pro APHRONITRIS Eunuchi, apud Æl. Lamprid. in *Heliogabalo c. 21. Eunuchos pro aphronitris dedit: dedit quadrigas, equos stratos, mulos, basternas & rhedas, &c.* Ita enim legi posse, cùm vulgata lectio præferat, *Eunuchos pro apophoretis*, censet Salmas. cùm de piscinis & balneis proximè sermo fuerit. Nitri certè & *aphronitri* in balneis usum fuisse apud antiquos, qui lavantes eo se detergebant ac defricabant, notum. Unde Cyprianus *Ep. 76. Neque enim sic in sacramento delictorum contagia, ut in lavacro carnali & seculari sordes cutis & corporis abluuntur, ut afronitris & cetera quoque lomentis & solio & piscina opus sit, quibus ablui & emendari corpusculum possit.* Pro *aphronitro* itaque Alagabalus iis, qui secum unà lavarent, Eunuchos dabat & quadrigas & equos & aureos millenos. Dicet aliquis, quæ *aphronitrorum*? Certè nulla. Sed cùm nullam hoc propudium perdendi profundendique occasionem prætermitteret, populo secum lavanti, *Aphronitrorum* nomine hæc talia dabat, quæ hîc commemorantur. Plerumque etenim boni Imperatores balneum, quò usi essent, populo gratis exhibebant, ut omnia scil. quæ ad lavandum opus sunt, sine mercede acciperet, ut de Antonino Pio Capitolin. *c. 7.* ait. At hic nepos & gurges, Populo ad lavandum secum admisso, non *aphronitra*, nec quæ balneorum posceret usus, danda curabat, sed pro aphronitris illa, quæ diximus. Sic in conviviis pro pipere margaritas exhibebat, aureos nummos pro pisis, ceraunia pro lentibus, electra pro fabis. Salmas. *Not. ad Lamprid.* Est autem ἀφρόνιτρον, flos nitri, de quo vide eundem *ad Solinum p. 1079.*

APHSES, i. e. *comminuens*, vel *eripiens*, sive *aperiens*, aut *destruens*, nomen viri. 1. Chron. *c. 24. v. 15.*

APHTHALA, vel APHTHÆA, Ægypti nomus, hinc *Aphthites.*

APHTHARTOCITÆ, Hæretici ex Eutychianorum secta suppullulantes, Servatorem nostrum corpus à conceptione immortale habuisse, commenti sunt. Sanderus *hæres. 106.* Baron *A. C. 535.*

APHTHONIUS, Sophista, scripsit προγυμνάσματα i. e. *præexercitamenta* in Rhetoricam, & in artem Hermogenis, seculò 2. Extat Græcè cum Hermogene & Longino apud Io. Crispinum 1557. Item Græc. Latin. apud Hieron. Commelinum 1597. Vide Volaterran. *Anthrop. l. 13.* Genebr. *in Eleuthero.*

APHUSIA, Ἀφουσία Græcè, insula quædam, in qua exulârunt D. Theophanes Poëta, & Theodorus ipsius frater cognomentò Γραπτός. Uterque confessor. *Suidas.*

APHYDNUS, miles Æneæ à Turno occisus. Virg. *Æn. l. 9. v. 702.*

APHYTE, vel APHYTIS, oppid. Thraciæ non procul à Pallene, oraculò Apollinis insigne. Incolæ *Aphytæi. Steph.* Hos Jovem Ammonem non minore cultu, quàm ipsos in Africa Ammonios veneratos, Pausan. *in Laconicis* refert. & Lysandro urbem oppugnanti Ammonem per noctem apparuisse, & illum monuisse; & illi, & Lacedæmoniis melius cessurum, si Aphytæos desiissent bellò vexare. Itaque Lysandrum obsidionem deseruisse, & Ammonis religiosiùs colendi eis auctorem fuisse. *Nic. Lloydius.*

APIA, regio ab *Api* IV. Sicyoniorum Rege appellata, Ægialea anteà dicta, nunc Peloponnesus. Homer. *Il. 1. v. 270.*

Τηλόθεν ἐξ Ἀπίης γαίης. ----

Ubi tamen *Schol.* Ἐκ τῆς μακρὰν κειμένης, ἀπὸ ἀπίου γῆς. *Idem.* Item, Tellus apud Scythas. Herodot. *Melpomene.*

APIANUM, vulgò AVIANO, & APPEN, German. castrum Tridentinorum, apud Athesin fluv. in via Tridento Veronam eunti occurrens.

APIANUS, Oasi Ægypti urbe natus, Alexandriam se contulit, cujus semper civis habitus est. Dein, Theo, in professione Rhetoricæ, sub Tiberio successit. Hinc Alexandriam reversus, ad Caligulam Imperatorem remissus est, ubi contra Judæos librum edidit, quem Josephus refutavit. Ridet illum Plin. *in præfatione Hist. naturalis*, sub nomine *Cymbali mundi*, quò Apianus à Tiberio notatus erat. A. Gell. *l. 5. c. 14. & l. 6. c. 8.* Euseb. *Hist. l. 2. c. 5.* Senec. *ep. 88.* Clemens Alexandr. *Strom. l. 1.* Vide *Apion.*

APIANUS meliùs *Appianus* Petrus, vide *Petrus.*

APIANUS Philippus, vide *Philippus.*

APIARIA, frequentissima in Podolia, regione Poloniæ, ubi Apes propter pascuorum ubertatem, odorem suavem, abundantem florem ac saporem jucundum, maximas terræ foveas favis melle plenis replent, ut immanes quoque ursi, dulcedini mellis inhiantes, in iis quandoque suffocentur, uti docet *Olaus M.* & elegantissimò carmine in *Utopia* sua Bidermannus Jesuita expressit. Idem de Sarmatarum universâ regione, Ambrosius Leo Nolanus refert. In quorum vastis sylvis, cum in abietum cavernis sedes plerumque habeant hæ Veris filiæ, ursi mellis cupiditate felium more ad prædam in arbores enituntur; adversùs quos *Apiarii* malleum ingentis ponderis, ante Apum vestibula, hâc arte suspendunt: ut bestia malleum amotura eò vehementius tundatur, quò majore impetu malleum repellit, &c. Contrà *Apes* in Scotia nusquam; etiam advectum inde pulverem seu lapillos si quis alibi sparserit inter alvearia, deserunt favos examina: cùm apud Hibernos passim reperiantur. Vide Auctorem Anonymum *Siam & Europæ p. 1080.* & hîc, ubi de *Apibus*, nec non infrà *Hymettus.*

APIARIUS, Presbyter Ecclesiæ Siccensis in Numidia, ob crimina, ab Episcopis provinciæ condemnatus, ad Zosimum appellavit, ab eoque absolutus est. Postmodum, cùm Tabaram, aliam Numidiæ urbem, pervenisset, enormium criminum reus deprehensus & à Synodo condemnatus est. *Concil. 5. Carthag.*

APIASTRI flore, coronatæ olim Deorum aræ, uti diximus suprà, ubi de *Amello*. Est autem hoc *Apiastrum* idem cum melissophyllo, quod proin ab *apibus* nomen habet, non ab *apio*, uti alterum *Apiastrum*, h. e. agreste apium, ἀγριοσέλινον, quod venenatum in Sardinia nascitur, & idem est cum herba Sardoa. Vide Salmas. *ad Solin. p. 101.* &c.

APIATÆ maculæ, in mensis Romanorum citreis, olim notabiles. Nec enim unius generis aut nominis erant *ligneæ illæ maculæ, quas tantis facultatibus* veteres illi Quirites *æstimavère*, ut ait Tertullianus *de Pallio*. Aliæ namque tigrinæ aliæ pantherinæ appellabantur; aliæ pavoninæ, aliæ etiam *apiatæ*: quæ ultimæ non ab apibus vel apiculis, sed ab *apio* nomen habebant, quod densâ grani congerie crispæ apii semen & grana densè congesta referrent, Salmas. *Notis ad Tertull. p. 435.*

APIATES, Aquitaniæ populi à P. Crasso superati. Diodor. Sic. *l. 39.*

APICATA, Sejani uxor, ex quâ tres liberos susceperat; ab eo repudiata, ne adulteræ Liviæ Drusi Tiberi F. uxori suspectaretur. Tacit. *l. 4. Annal. c. 3.*

APICELLÆ, in *Charta* Wilhelmi Regis Siciliæ, apud Ughellum *Ital. Sacr. Tom.* VII. *p. 404. Insuper confirmamus eidem Minorensi Ecclesiæ omnes homines de eadem terra, qui dicuntur* Apicellæ, *præfatæ Ecclesiæ pertinentes, apothegarios 2. & furnarios 2. mandantes & firmiter præcipientes, ut tam homines ipsi, qui dicuntur* Apicellæ, *quàm & ipsi 2. Apothegarii, ei respondeant*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

APICES fastigati Alanorum, apud *Isidorum*, *Persæ brachia ac crura linimentis, caput tiarâ tegunt. Eminent apicibus fastigatis Alani:* sunt κυρβασίαι εἰς ὀξὺ ἀπηγμέναι, seu *pilei acuminati*; cujusmodi ferè omnia erant barbarica pilea. Sic tiaræ Persicæ acumen habebant, imò eæ tiaræ dici altas poterant, cùm τιάραν λόφον i. e. *apicem* notare dicat *Hesych.* Unde in antiquis alteris morum figuris, Cepheus pingitur cum ejusmodi tiara, in anteriorem partem acumine proclinatò. Non dissimiles κυρβασίας Scythis donat *Herodotus*. Atque hinc *Bardaici cuculli*, à Bardæis Illyrici populo. Est autem cucullus propriè tegmen capitis acuminatum, in summo, ex Græca origine, quà κύκλος significat λόφον vel *apicem*: quem *uncum* appellat Martial. *l. 1. Epigr. 54.* ubi de Lingonico Bardocucullo. Habebant enim hi apicem retrò inflexum, non in ante, ut in Persicis & Phrygiis tiaris vel etiam rectum, quò solò Reges insignes erant. Hodieque ita sunt cucullæ Monachorum & Benearnensium cappæ, quas vocant. Et tales fortè olim pænularum sive lacernarum, quas pluviò tempore superinducebant, cuculli, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 556.*

APICIUM, oppid. regni Neapolitani ad fluv. Caloren, in Principatu ulteriori. A Benevento, 7. mill. pass. in Orientem totidemque ab Ariano, in Occasum paucisque constat incolis.

APICIUS Romanus, totum nomen *M. Gavius Apicius*, omnium helluonum maximus gurges, cui parum fuit & principum congiaria, & Capitolii vectigal devorâsse, nisi insuper gulæ suæ monumentum posteris reliquisset, editò *de gulæ irritamentis* volumine, quò seculum suum infecit. Hunc Senec. *l. de Consolatione ad Helviam c. 10.* suò seculò vixisse testatur, & laqueò vitam finivisse, cùm subductis rationibus ex sestertio millies, quod in culinam congesserat, centies tantùm superesse sibi cognovisset. Juvenalis, *Sat. 11. v. 2.*

---- *Quid enim majore cachinno*
Excipitur vulgi, quàm pauper Apicius?

Martial. *l. 2. Epigr. 69. v. 3.*

Ipse quoque ad cœnam gaudebat Apicius ire,
Quum cœnaret, erat tristior ille, domi.

Alii *Apitius*. Ejus quoque meminit Athen. *l. 1.* Cæterùm tres Roma tulit Apicios, inquit Casaub. *ad Athen. l. 1. c. 6.* & Lipsius *ad Annal. Tacit. l. 4.* Primum, qui Athenæo nominatur, *l. 4. c. 20.* qui veteri Republ. fuit, quemque à *Posidonio* celebratum ait, & auctorem fuisse, ut Rutilius in exilium mitteretur. Alterum, qui Augusti ævô, de quo supra; *nepotum omnium altissimus gurges* Plinio *l. 9. c. 17. & l. 10. c. 48.* dictus, de cujus deliciis volumen Apioni Grammatico scriptum legas Athenæi *l. 7.* Vide Dion. *l. 57.* Tacit. *l. 4. Annal. c. 1.* & Senec. *Consol. ad Helviam. c. 10.* Tertium, qui in imperio Trajani, cujus mentio apud Suidam in Ὄστρεα, si tamen *Trajani* ibi vox incorrupta. *Nic. Lloydius.*

APIDANENSES, Arcades. *Dionysius.*

Ἀρκάδες Ἀπιδανῆες ὑπὸ σκοπιῇ Ἐρυμάνθου.

Ubi alii Ἀπιδανοῦ legunt, ut referatur ad montem Erymanthum. Cur verò Arcades ipsi, aut mons ille sic dicatur, haud satis constat. *Eustathius* quidem ab Apide quodam, qui ex Epiro veniens Arcadiam incoluit, Peloponnesum totam *Apiam*, Arcades verò peculiariter *Apidaneas* dictos refert, hunc versum ex *Arriano* in rei testimonium adducens:

---- Κλυτὸς Ἆπις
Ὅς ῥ' Ἀπίην ἐκάλεσσε καὶ ἀνέρας Ἀπιδανῆας.

Callimachus, *Hymno in Jovem*,

---- Ἀζὰ δ' Ῥείης
Ὠγύγιον καλέεσκε λεχώϊον Ἀπιδανῆες.

Ubi Scholia, Ἀπιδανῆες, οἱ ἀρχαῖοι Ἀρκάδες. Strabo tamen Apiæ nomen potius ad Argiam, & Apidanes (sic enim vocat) ad Argivos propriè pertinere censet. Fortè tamen Apis utrique regioni imperitavit, & sic Strabo cum Dionysio & Eustath. conciliabitur. *Idem.*

APIDANUS, unus ex præcipuis Thessaliæ fluviis, tardè fluens, quousque illi commisceatur Enipeus, quem ipse secum in Peneum defert, supra Larissam, ut habet Lucanus *l. 6. v. 372.*

— It gurgite vasto
Apidanus, nunquamque celer, nisi mistus Enipeus.

Ovid. *Met. l. 1. v. 580.*

Apidanusque senex, lenisque Amphrysus & Æas.

Idem *l. 7. v. 228.*

Multa quoque Apidani placuerunt gramina ripis,
Multa quoque Amphrysi.

Propert. *l. 1. Eleg. 3. v. 6.*

— Qualis in herbosis concidit Apidano.

Demetrius Troadis fluvium facit. *Steph.* Hodie *Epideno* & *Pidanemo.*

APIDIUS Merula, quòd in acta D. Augusti non juraverat, à Tiberio Cæsare albô Senatoriô erasus est. Tacit. *l. 4. Annal. c. 42.*

APIENNATES, Umbriæ populi. Plin. *l. 3. c. 14.*

APILA, Civitas ad Septentrionem Urbis Astaroth. Hieronym. de *Loc. Hebr.*

APILOCARIUM, Lusitaniæ urbs. *Phlegon Trallianus.*

APINA, vel APINÆ, urbs Apuliæ. *Tricas* autem & *Apinas* vulgò res futiles, & nugatorias dicunt. Martial. *l. 14. Epigr. 1. v. 7.*

Sunt Apinæ Tricæque, & si quid vilius istis.

Plin. *l. 3. c. 11.* Diomedes ibi delevit gentes Monadorum, Dardorumque, & urbes duas, quæ in proverbii ludicrum vertêre, *Apinam*, & *Tricam*. Inde *Apinarii*, γελωτοποιοί, scurræ, mimarii, qui divitum mensas sectabantur, Trebellius Pollio. *in Gallien. c. 8.* Vide hic infrà.

APINARII, memorati Trebellio Pollioni in *Gallienis c. 8. Cyclopea etiam luserunt omnes* Apenarii, *ita ut miranda quædam & stupenda monstrarent*: Non sunt rhedarii seu aurigæ, Græcè ἀπηνάριοι, ut quidam Vir doctus contendit; sed ab *apinis* dicti *Apinarii*, scurræ videl. vel ludii, qui motibus & gestibus fabulas & historias desaltabant in scena & varia miraque in illo genere ostendebant, ut hi *Apinarii*, qui Cyclopea luserunt & totam illam Cyclopis fabulam expresserunt. *Apinas* optimæ *Glossæ* interpretantur ἀμυλογίας; quæ vox notat argutias, ineptias & garrulitates idque genus alia facetias ac lepores: Unde & ἀμυλογ@, *garrulus*, qui omnia simul effundit & effutit, nec finem facit garriendi blaterandique, ut scurræ solent & vernaculi. Item σαννάς, unde *Sanniones* & *Sannæ*, qui ridiculis motibus quidvis imitantur & ostendunt. *Fabulones* iidem dicebantur, Macrob. *l. 2. c. 1.* ubi alii *Sabulones* malè legunt: Scenici enim & Atellani & istiusmodi *Apinarii* ibi designantur. *Varro.*

Et orthophallica attulit psalteria,
Quibus sonant in Græcia dicteria,
Qui fabularum collocant exordia:
Ut Comici, Cinædici, Scenatici.

Inde igitur *Fabulones*, à fabulis, &c. Sic itaque *Apinæ* nugæ sunt, vel ridicula & nugatoria dicta, atque inde *Apinarii* vel *Apenarii* (ut *patenas* pro *patinis* non rarò, *Catena* pro *Catina* urbe, in veterib. libris legitur) sunt μωρολόγοι & qui ridicularia quæcunque occasione funditant; quique non dictis solùm & salibus, sed etiam motibus corporis & gestibus, sunt ridiculi. Quales illi fuêre *Pollioni* memorati, qui totum istud Cyclopicæ fabulæ argumentum non solùm facetiis ac dictis similibus, sed schemanibus præcipuè ac gestibus peregerunt: unde miranda quædam & stupenda monstravisse, in illo Cyclopeorum lusu dicit Salmas. *ad dict. loc.* Vide etiam infrà, ubi de *Sannis & Sannionibus.*

APINIUS Tiro, Præturâ functus Classis Misenensis, cum Claudio Apollinari Præfectus, Ducem se defectoribus ad Vespasianum obtulit; à quibus municipia coloniæque impulsæ, præcipuô Puteolanorum in Vespasianum studiô. Tacit. *Hist. l. 3. c. 57.* Romana Editio *Aponius* præfert, atque *Gruterus* nomen hoc notius alterô; nec putat istud alibi inveniri. Vide *Aponius.*

APIOLA, vel APIOLÆ, civitas Italiæ, capta à Lucio Tarquinio rege, de cujus præda Capitolium inchoavit. Plin. *l. 3. c. 5. Steph.*

APION, cognomen Ptolemæi ex Lagidis Nothi, Libyæ Regis, qui regnum moriens testamentô Populo Romano reliquit; in quo inclytæ civitates erant Berenice, Ptolemais & Cyrene. Factum hoc an. urb. cond. DC.LX. Cajô Cæliô, L. Domitiô Consulib. Videatur Appian. *l. 1. Bell. Civil.* & *Eutropius.*

APION, Tiberii temporibus & ultra floruit, περιεργότατ@ Γραμματικῶν, *Grammaticorum curiosissimus*, ut *Africano* apud Eusebium vocatur; ἀνὴρ ἐπισημότατ@, *vir celeberrimus*, uti dicitur *Tatiano*, *Literis homo multis præditus, rerumque Græcarum plurimâ, atque varia scientia*, ut judicat Gellius *l. 5. c. 14.* Natus fuit Oasi, Ægypti civitate: sed Alexandrinus vocari volebat, quod jus ejus civitatis haberet. Auctor Joseph *l. 2.* eorum quos *adversus eum* scripsit. Cognomen habuit Πλειστονίκης, h. e. *Multivictor*, uti liquet ex Plin. *l. 37. c. 5.* Gellio *l. 6. c. 8.* & Clem. Alex. *l. 1. Strom.* Sed *Suidæ* dicitur Ἀπίων ὁ Πλειστονίκου. Verùm fallitur, nam Posidonii fil. fuit, teste Africanô in tertio χρονογραφιῶν. Etiam cognomen habuit Μόχθ@, *ab assiduo labore*, ut *Suidas* docet, ex quo etiam cognosces, quibus præceptoribus usus sit. Plin. *in Præfat. Nat. Hist. Apion Grammaticus, hic quem Tiberius Cæsar Cymbalum mundi vocabat, cùm publicæ famæ tympanum potius videri posset, immortalitate donari à se scripsit, ad quos aliqua componebat.* Unde liquet, Tiberii ætate non exiguum nomen habuisse. Idem ab Alexandrinis ad C. Cæsarem, cognomentô Caligulam, accepit legationem. Quô tempore Philo à Judæis est missus ad eundem, ut gentis suæ causam ageret, adversus Alexandrinos. Joseph. *Jud. Ant. l. 18. c. 10.* Senec. *Ep. 88. Apion Grammaticus, qui sub Cajo Cæsare tota circulatus est Græcia.* Nec tantùm Tiberii & Caji, sed Claudii etiam tempore vixit, teste Suida: Cui *Flavius Josephus* respondit. Idem scripsit Ægyptiacorum libros 5. Gellius *l. 5. c. 14.* & *l. 10. c. 10.* Ab Ægyptio Apidis numine vocatus est. Errant ideo, qui geminatô *p.* dicunt *Appionem*, quasi derivatum sit, ab Appia gente Romana. Video tamen, non semel sic scribere Josephum Scaligerum, *in erudita appendice præclari operis, de Emendatione Temporum.* Voss. *l. 2. de Hist. Græc. c. 7. p. 530. 531.*

APIS, Argivorum Rex II. Jovis fil. ex Niobe Phoronei filia, alio nomine *Osiris* appellatus, Isidem uxorem duxit; Achajæ regnô Ægialeo fratri concessô in Ægyptum trajecit: ubi cùm homines rudes ad mitiorem vitæ cultum traduxisset, colendarumque vinearum rationem eos edocuisset, concordibus omnium votis in Regem est adscitus. Cùmque aliquandiu mirâ prudentiâ, parique clementiâ Ægypti regnum administrâsset, multaque in subditos beneficia contulisset, vitâ tandem functus, pro Deo est habitus, & sub vivi bovis imagine, ad cujus imitationem fortè vitulus aureus ab Aarone conflatus est, ab Ægyptiis cultus. Hic *Straboni* fronte candidâ, cætera niger erat. *Herodotus* addit, in dorso aquilæ imaginem, in lingua cochleam, &c. gestâsse. Pomp. Mela *l. 1. c. 9.* & Plin. *l. 8. c. 46.* illum in latere lunæ crescentis imagine insigniunt; ajuntque ex præcipuis religionis arcanis fuisse, ne diu viveret. Illô igitur mortuô Sacerdotes, nebridibus cincti, horribiliter clamabant, respondente populô, donec alteriô inventô lætitia tristitiam pelleret. Hunc dein per quadragenos dies sollicitè nutritum, quô tempore à solo sexu sequiore visebatur, Memphim deducebant, ubi populus escam ei proponens oracula petiit. Hanc enim cùm renuebat, uti Germanico fecerat, infaustum omen erat, &c. Cicer. *l. 1. De Nat. Deor. Quid censes igitur, Apin illum sanctum, Ægyptiorum bovem, nonne Deum videri Ægyptiis?* Ovid. *Amor. l. 2. Eleg. 13. v. 14.*

Et comes in pompa corniger Apis erat.

Lucanus *l. 8. v. 478.*

— Illô cultore Deorum
Lustra suæ Phœbes non unus vixerat Apis.

Idem *l. 9. v. 160.*

Et sacer in Magni cineres mactabitur Apis.

Certè vulneratum eum in femore jam à Cambyse, imò occisum, assatum & comestum ab Artaxerxe Ocho, in *Persiæ Regum historia*, legimus. Nec omittendum, quòd Eudoxi Cnidii, cùm in Ægypto versaretur, *vestem linxerit Apis*, unde Sacerdotes prædixerunt, illum ἔνδοξον, ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον, *illustrem futurum, sed non diu victurum*, quod & factum. Fuit enim is inter Astronomos sui seculi inclytus, sed 53. ætatis annô extinctus est, Diogenes Laërt. *in Eo* &c. vide & *Serapis.* It. *Euseb* Clement. *de præpar. Evang. c. 11.* Herodot. *l. 3.* Ælian. *Hist. var. l. 4. c. 8.* & *l. 6. c. 8.* Diodor. Sic. *l. 1.* Macrob. *Saturn. l. 1. c. 21.* Strab. *l. 7.* Melam. *l. 1. c. 9.* Plut. *de Iside & Osiride, & quæst. conviv. l. 8.* Plin. *l. 8. c. 46. Minutium* Felicem, Augustin. *de Civ. Dei l. 18. c. 5.* Et quia bovis hujus frequentissimus inter Indos hodieque cultus, P. de Valle, *Itiner. tom. 4.* ubi hanc Indicarum superstitionum Camarinam facundè movet. Regnâsse illum post Phoroneum ann. 35. Telxionis dein & Telchinis insidiis periisse ἄπαιδα Apollodorus tradit. *l. 2.* Argô successore: sed *Pausan.* & *Hyginus* hunc in Argivorum serie rejiciunt: ut videre est apud Joh. Marshamum *Can. Chron. ad Sec. VI.* è quo vera *Apidos* historia paucis infrà subnectetur. Item *Apis*, vicus in Africa sic dictus, quia nobilis Ægypti religione esset. Plin. *l. 5. c. 6.*

APIS, sub Cæacho, Thinitarum in Ægypto Rege in Memphi; sicut Mnevis in Heliopoli, & Mendesius caper, Dii haberi cœperunt. Et quidem, uti Mnevis Soli, ita *Apis* (qui princeps illis Deorum) Lunæ sacratus est, *bos diversis genitalium notarum figuris expressus, maximéque omnium corniculantis Lunæ specie latere dextro insignis*, Amm. Marcellin. *l. 22.* Idem verò & *nigrore corporis & notis sub lingua, quem cantharum vocant, Solis quoque insigne fuit*, Eusebius *Præpar. Evang. l. 3. c. 13.* Vide quoque *Mensam Isiacam* Bembinam, & *Nummum* Hadriani Aug. ubi *Apis*, & insigne ei in dextro latere candicans macula, cornibus Lunæ crescere incipientis, cernitur, apud Tristanum *l. 1. p. 514.* Causa consecrationis, quod Osiridis (seu Menis, Beli, Ammonis, Thamuzi &c. quibus nominibus *Cham* insignitus) anima in bovem transmigrâsse, & in posteros perpetuò transfusa fuisse, credita est, κατὰ τὰς ἀναλήψεις αὐτῶ, *secundum ejus apparitiones*, Plut. *Iside.* Cur verò in duos boves unius Osiridis anima transmigrâsse dicta sit videbimus infrà, voce *Mnevis*. Itaque *Apis*, cùm post vivendi spatium præstitutum sacrô fonte immersus è vita abiisset, alter simulis cum publico quæsitus est luctu, ductusque Memphim Æsculapii cultu famosam. Ubi, initiante Antistitum numerô centum, inductus in thalamum, esse sacer, & signa rerum futurarum demonstrare, dictus est, Marcellinus *ubi supra.* Fuerunt autem delubra gemina, *Thalamos* vocabant, auguria populorum: *Alterum intrâsse lætum erat, in altero dira portendebat. Responsa privatis dabat, e manu consulentium cibum capiendo*, Plin. *l. 8. c. 46.* vel *pallam lingendo*, vide ubi de *Eudoxo Cnidio*. Cæterùm secretus, *cum se proripuit in coetus, incedit summotu lictorum, grexque puerorum comitatur, carmen honori ejus canebat. Qui greges repente lymphati futura præcinebant.* Plinius *dict. loc.* quod quô modò factum, dicemus ubi de Mercurio *in Pharsis*. Quando verò cœperit *Apis signa rerum futurarum demonstrare*, non liquet: cùm inter vetusta Ægypti oracula nulla ejus sit ratio, apud Herodotum *l. 2. c. 83.* & *c. 133.* Plura hanc in rem vide apud præfatum Marshamum *Can. Chron. Sec. IV.* ubi & de *Vitulo in deserto*, & de *Vitulis à Jeroboamo*, occasione bovis hujus Ægyptii, consecratis agit: Simulque Mythologos Græcos, &, qui hos sequuti Christiani contra Græcos scripsêrunt, *Tatianum*, *Clementem Alex.* alios, perperam consecrationem *Apidis* ad Phoronei fil.

fil. Apin, retulisse docet. Adde suprà dicta, nec non dicenda, vocibus *Athyr*, *Bathor*, *Mnevis*, *Momemphis* &c.

APIS, unum ex quinque animalibus, quæ apud Mahometanos occidere non licet, ut infrà dicemus voce *Rana*: Hebr. דבורה *debora*, dicta, à mirabili ductu & ordine: politicum enim hoc animalculum est. Reges habent, & populos & urbes & prætoria, de quibus e Græcis potissimùm consulendi Aristoteles, *l. 9. Hist. Animal. c. 40.* Ælian. *Hist. Anim.* Scriptores Geoponicôn, ut, è Romanis, Varro *l. 3. RR. c. 16.* *Virgilius*, *l. 4. Georg.* Columella, *l. 9. c. 2. 3. 4.* Plinius; *l. 11. c. 5. & seq.* & ex Arabibus, *Damir* & *Alkazuinus*. Apud omnes autem *apis* notissima est & ἐνδοξότατον, *amabilis & clara*; ut cujus opus, mel videl. ubique nascitur, ut notat Plin. *l. 22. c. 24.* & ubique in pretio est, ab ultima Scythia usque ad Afros & Æthiopes. Unde non puduit Aristomachum Solensem, duodesexaginta annos in natura apis investigandâ detrivisse; nec Philiscum Thasium, in desertis eas colentem, *Agrii* unde nomen sibi contraxisse. Quò pertinet, quòd mulierem frugi ex *ape* natam esse finxêre Veteres ut apud Stobæum *c. 71.* Simonides:

> *Τὴν δ' ἐκ μελίσσης, τὴν τις εὐτυχεῖ λαβών·*
> *Κείνῃ γὰρ οἴῃ μῶμος οὐ προσιζάνει·*
> *Θάλλει δ' ὑπ' αὐτῆς κἀπαέξεται βίος·*
> *Natam ex ape qui duxerit, felix est:*
> *In hoc enim sola culpa non residet;*
> *Floretque & ab ea augetur res familiaris, &c.*

Unde variæ illustres fœminæ *Apis* nomine appellari non sunt dedignatæ. Apud Hebræos *Debora* duplex, una Rebeccæ nutrix, Gen. c. 35. v. 8. altera Prophetissa, quæ judicavit Israelem, Judic. c. 4. v. 4. Apud Græcos, Jovis nutrix *Melissa* nympha & *Melissa* Epidamni filia, de qua Steph. in *Δυῤῥάχιον*. *Melissa* item Periandri uxor, Regis Corinthiorum; & alia recentior, cujus *Epistolam* edidit Aldus in *Volum. Græcarum Epistolar.* Est etiam id receptum, ut ἐργάτις dicatur, nomine communi proprii vice accepto. *Anthol. l. 1. c. 60.*

> *Αἰθέριαι πτηναὶ νέκταρος ἐργάτιδες.*
> *Ætherei volucres nectaris artifices &c.*

Sed & fortitudinis merentur elogium, quam ob causam cum iis infestissimos hostes comparari in Sacris novimus. Certè earum examina multum sæpe in bello profuisse, testatur Appian. in *Mithridat.* ubi, cùm Lucculliani per cuniculos Themiscyram aggrederentur, Themiscyrii ursos, ferasque alias & τῶν μελισσῶν, *apum examina*, in operarios emittebant: & Bonfinius *Decad. 3. l. 4.* ubi scribit, Amurathe Albam Græcam obsidente, oppidanos, *apum* examinibus in Turcas immissis, se fuisse tutos. Cui non absimile est, quod refert Wittichindus *de Saxon. gestis l. 1.* unum ex Ducibus Henrici Imperatoris à Giselberto Lotharingiæ Rege obsessum, invasores, objectis apum alvearibus inhibuisse, quorum aculeis equi in furorem acti sessores vel excusserint vel ad pugnandum reddiderint inutiles: ut nil dicam de incolis oppidi *Tarh*, in ditione Mauritaniæ Xiaumensi, à Lusitanis, Duce Baragâ, jam fermè ad incitas redactis, A. C. 1513. de quibus Osorius *de reb. Emmanuelis l. 8.* Ita, si minùs verum, saltem vero simile est, quod apud *Photium* scribit Iamblichus de copiis, Rhodanem & Simonidem obsidentibus: Φεύγουσιν ὁ στρατός, τῷ τῶν μελισσῶν πολέμῳ ἡττώμενοι, *Copiæ diffugiunt, apum pugnâ afflictæ.* Neque prorsus incredibile, loca quædam trans Istrum, ut *Herodot.* narrat, propter earum multitudinem, hominibus inaccessa fuisse. Hodie inter pœnas, quas adultero imponit Judaica gens, hæc una est, ut nudus æstate per densum *apum* multitudinem transeat & illatum aculeis corpus suum objiciat, donec totum intumuerit; idque semel atque iterum, pro delicti gravitate, ut habetur apud Buxtorfium, *Synagog. Judaic. c. 34.* &c. Plura de *Apibus*, vide suprà in *Apes* & præter Auctores laudatos, apud Bochart. *Hieroz. parte poster. l. 4. c. 10. & seqq.* In sepulchro Childerici, Francorum Regis, haud pridem prope Tornacum in Flandria reperto, præter alia Regiæ sepulturæ ornamenta, magnum apum ex auro, pollicis longitudine, examen simul erutum fuisse, refert Car. Patinus *Relation. Histor. l.* quæ omnia Imperatoris munere Galliæ Regis cimeliarchio illata fuisse, addit. Fortè *apes* tumulato Regi additæ, in symbolum bellicæ fortitudinis, quum animalculum hoc, magnos animos exiguo in corpore versans, belligerum esse suprà sit visum. Cæterùm de *Apum Decimis*, vide Ordericum Vitalem *l. 5. p. 82.* de utilitatibus earum, *Chartam* Henrici V. Imperatoris A. C. 1112. apud Nicolaum Zyllesium in *S. Maximino p. 49.* Capitul. de *Villis c. 17.* & suprà in voce *Abollagium*; uti de *Ape* succinô inclusa infrà ubi de *Electro* &c. Aliam verò notionem vocis exhibebimus, voce *Proserpina*.

APIS Natales, toti olim Ægypto festi atque celebres erant, *solenne sacrum* Senecæ *Natur. quæst. l. 4. c. 2.* ubi de fonte sacro, Philæ dicto: *In hæc ora stipem Sacerdotes, & aurea dona Præfecti, cùm solenne venit sacrum, jaciunt.* Nempe hôc fonte mergebatur, *Apis*, ubi diu satis vixerat, Solinus *c. 32.* *Apim vocant --- statum ævi spatium est, quod ut affuit, profundo sacri fontis immersus necatur, ne diem longiùs trahat, quam licebit. Mox alter, nec sine publico luctu, requiritur, quem repertum centum Antistites Memphin prosequuntur, ut incipiat --- sacer fieri.* Iis autem diebus, quibus festum hoc Natalium Apis celebrabatur, jaciebant in fontem hunc, quem *fontem Sacerdotum* Plin. *l. 5. c. 9.* vocat, pateras aureas & stipem, Sacerdotes ac Præfecti &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 440.* Iisdem, erant autem VII. quasi pactô castrensi fœdere, ab omni sævitia crocodili sic desciscere, ut neminem per eos attingerent, crediti sunt, Bochart. *Hieroz. Part. poster. l. 5. c. 16.* Vide plura de hoc Ægyptiorum idolo in voce *Apis*, item infrà in *Josephus* & *Serapis*.

APISAON, viri Trojani nomen, Homer. *Il. λ.* & *ρ.* ubi tamen alii Ἀμυθάων legunt.

APITAMI, Arabiæ populi. Plin. *l. 6. c. 28.*

APITIUS Galba, scurra nobilis sub Tiberio Cæsare. Juvenal. *Sat. 5. v. 3.*

> *Si potes ista pati, quæ nec Sarmentus iniquas*
> *Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset.*

APIUM Palladis, Græcè Μελισσόφυλλον. Vide suprà in voce *Apiastrum*.

APLC in nummo Magnentii, *percussa Lugduni* notat, judice Car. du Fresne *Dissertatione de infer. ævi Numismatibus*.

APLÆ, Græcis ἀπλαῖ, soleæ sunt, pisces ex planorum genere, quos Græci etiam πλατέα dixêre, de quibus vide Salmas. *ad Solin. p. 1228.*

APLANES, apud Dungalum Reclusum *l. de Solis Eclipsi*, ad Carolum M. *De novem circulis, qui Aplanem illum ambiunt: h. e. maximam sphæram, in qua 12. Signa videntur infixa, & cui subjectis 7. alia sphæra.* Et infrà, *Mundanus ergo annus finis est, cùm stellæ omnes omnesque sidera, quæ Aplanes habet, a certo loco ad eundem locum ita remeaverint, &c.* Firmamentum est, ex Græco ἀπλανής, i. e. *non erraticus*. Ita enim Macrob. *de Somnio Scipionis l. 1. c. 14.* *Prima*, inquit, *illa stellifera sphæra, quæ proprio nomine dicitur cœlum, Aplanes apud Græcos vocatur, continens & arcens cæteras.* Usurpat vocem quoque Radbodus Episcopus. *Carm. in S. Suibertum Episc.* apud Car. du Fresne *Glossar.*

> *Nonne tuas modulis oblectat dulcibus aures,*
> *Orbibus Aplanes obvius Empyreis?*

In Gallia Familiam illustr. Montmorantiorum pro symbolo familiari habuisse Græcam vocem ΑΠΛΑΝΟΣ (h. e. *absque errore*) stellæ fixæ adscriptam, monet Cl. Spenerus *Artis Herald. Parte 2. l. 1. c. 65. §. 11.*

APLUSTRE, Græcè ἄφλαστον, summa pars puppis; Homer. *Il. o. v. 716.*

> *Ἕκτωρ δὲ πρύμνηθεν ἐπεὶ λάβεν, οὐχὶ μεθίει*
> *Ἄφλαστον μετὰ χερσὶν ἔχων.*

Sicut *acrostolium*, proræ. Eminebant autem in puppis summitate pennæ ac cristæ, ut in galea: unde in nummis M. Antonii & Hadriani aliisque quampluribus videre est tres pennas ex apice summo puppis surgentes pro insigni; Cujusmodi pennam, ad ornamentum puppi imponi solitam, *Aplustre* quoque vocavit *Ennius*. In medio *Aplustri* fixum erat lignum rectum, è cujus medio pendebat infula ad ornamentum, seu tænia; pro qua in aliis, ad ornatum *Aplustri*, addebatur penna, in aliis parvum velum. In navis Argoæ aplustri triplicis tæniæ forma visitur in clypeolo; de pennis jam dictum. Atque hoc πτερὸν πλοίου vocat Auctor *Glossar.* & *Aplustre* Latini, quòd aplustri, i. e. summitati & apici puppis imponeretur. Quô sensu omnino accipienda *Aplustria*, in hoc versu Ciceronis, Prisciano citati.

> *Navibus aut summis fluitantia quærere aplustra.*

Et apud Poëtam,

> *--- & rotis fluitantia vela theatris &c.*

Vide Salmas. *ad Solin. p. 572. & 573.*

APOBATERION Carmen, vide infrà *Epibaterion*, it. *Propempticon* & *Vale*.

APOBATHRA, Strabonis *l. 13.* ad Sestum locus ab exscendendo è navibus Apobathra nominatur, ubi Xerxis navis dicitur fuisse congelata. Eustath. *ad Dionys. Perieg.* qui locus Strabonis facem præfert

APOBOEOTI, populi Ætoliæ. *Steph.*

APOCALYPSIS, liber Revelationum divinarum, quibus Johannem Euangelistam & Apost. in insula Pathmo, Deus dignatus est: ultimus ex Canonicis N. T. continet *capita* 22. Scripserunt in sacrum hunc librum: Alstedius Joh. Henricus, *Trifolium Propheticum; in Cant. Dan. & Apoc.* in 4to Herborn. A. C. 1640. S. Ambrosius. S. Augustin. Bibliander, *in Apoc.* Basileæ, 1545. Borrhaus *in Esaiam & Apoc.* Basil. 1561. *in fol.* Brightmannus, *in Apoc. Analysis & Scholia.* in 4to. Francof. 1609. &c. Le Buy, *sur l'Apocalypse.* Cluverius, *Comment.* Colladon, *Methodus facillima in Apocalypsin.* in 8t. Morgiis, 1581. Cregutius, *Notæ.* Diestius. *Analysis Apocal. Exegetica.* Forbesius, *Commentar.* Amstelod. 1646. Gerhardus *Commentar.* in 4to. Jenæ, Anno 1643. Gomarus in 5. *priora* Capp. inter opera ejus. Graserus, *in plaga regia*, in 4to. Tiguri 1610. Hoë, *Comment. 6. volum.* in 4to. Lipsiæ 1611. 1618. &c. Hogelius. Iacobus Rex, *Paraphrasis in Apoc.* Inter opera ejus. Joachimus Abbas, *in Apoc. expositio*, in 4to. Venetiis, 1519. 1527. Junius, *in Apoc. analysis methodica.* Kromayerus. Laurentius *in Apoc. 3. priora cap.* Hardervici, 1629. Leoninus, *Contemplatio exegetica*, in 8. Amstelod. 1608. Lucius *in Apoc. notæ textuales & Com.* 251. *Germ.* Hanoviæ. Medus, *de numero Bestiæ*, in 8. Basil. Perkinsius, Piscator, *Commentar.* Priceus, Prideaux; Riccardus, *Ideæ concionum*, *in Apoc.* Berux, in 4to. Plures vide apud Guthielmum Crowæum, *in Elencho scriptorum in Sacram Scripturam*, edito Londini A. C. 1672.

APOCALYPSIS, nomen quoque est variorum librorum apocryphorum, qui eô ab Auctoribus suis insigniti sunt, ut faciliùs incauti deciperentur. Sic meminit *Apocalypsis S. Petri* Euseb. quem librum damnatum esse refert *Chron. l. 3. c. 14.* Sozom. verò, in Palæstina, feriâ 6. in Parasceve, adhuc suô tempore lectum esse, narrat *l. 7. c. 16.* De *Apocalypsi D. Pauli*, vide eux Nicephorus, Sozom. & Euseb. *l. eod. c. 3.* De *Apocalypsi Adami*, quæ Epiphanius; de *Apocalypsi Esdræ*, quæ Nicephorus: *Eliæ*, quæ Baronius A. C. 44. *num.* 49. tradunt. Gratianus quoque in *Decretalibus* trium *Apocalypseon* meminit, *D. Thomæ*, *D. Stephani & Mosis*, de quarum ultima etiam Cassiodorus quædam habet.

APOCARTERESIS, à Marcionitis dicta est mors violenta; ex inedia vel laqueo, accelerata, à verbo Græco ἀποκαρτερεῖν. Tertullian. *contra Marcion. l. 1.* *Hypocrita in apocarteresi probat se Marcionitam.* Idem eandem vocem adhibet *adv. Gentes l. 1. c. 46.* *Lycurgus apocarteresim optavit, quod Leges ejus Lacones emendassent.* Vide Marcum *Heroldum*.

APOCATASTASIS omnium Planetarum. Vide suprà in voce *Annus Magnus*.

APOCHYMA, Græcè Ἀπόχυμα, dicebatur is comendorum crinium modus, quò capillus effusus, absque modo & ligatura, spargebatur per humeros, apud Clementem in *Carowibus*. Tertullian. *aut Parthorum more capillum effundere*. Poëta,

.... dederatque comam diffundere ventis.

Cujusmodi comam Græci ἀπόχυσιν & ἔκχυσιν vocant; quæ videl. serie prolixâ, exporrectâ & effusâ dorsâ permanat. At cùm crinis colligebatur & in unum sive nodum, sive corymbium constringebatur, ornatus is στρόφιον dicebatur, item *corymbium* & *botronatus*. Præter quos tertius ornandi comam modus erat, cùm ea dividua ac discriminata servabatur, non implexa & inflexa, ut in spatalio, nec effusa, ut in *Apochymate*.

APOCOPA, sinus in Arabico recessu. *Steph.* Imò legendum apud ipsum. ἐν Βαρβαρικῷ μυχῷ *in Barbarico sinu*, ad quorum Orientem æstivum situm est Aromatum emporium. Vide Salmas. *ad Solin. p. 798.*

APOCOPI, montes Indiæ intra Gangem, Ἀπόκοποι Θεῶν *Ptol.*

APOCRISIARIATUS, apud Humbertum *contra Græcor. calumnias*, dignitas *Apocrisiarii* est. Erant autem *Apocrisiarii Zosimo*, τῶν ἔξωθεν φερομένων ἀποκρίσεων μηνυταί, quos Vopiscus in *Aureliano*, c. 36. *Notarios secretorum*. Recentiores Latini, barbaros Græcos imitati. *Asecretas*, dixêre; aliò nomine *ad Responsum*, item *Referendarios*: nam ἀσηκρῆτις & μήνυτες idem, Latinis *notaria* seu *notoria*. Vide Salmas. *ad Vopisc. loc. cit.* Joh. de Janua, *Apocrisiarius*, *Secretarius* --- *Cancellarius*, *quia ipse est Secretarius Regis vel Imperatoris & ejus secreta scit*. Curam habebat annuli Regii, quò diplomata & præcepta Regia subsignabat, Honor. Augustodun. in *Gemma Animæ l. 1. c. 185.* quod Referendarii munus fuisse, diximus jam. Unde Frigebodus S. Audoënum fuisse *Apocrisiarium Regis* scribit, quem *Gesta Dagoberti c. 39.* & Aimoinus *l. 4. c. 41. Referendarium*, vocant. Sic Ordericus Vitalis *l. 12. initiò*, Gelasium Pontificem quem Cancellarii munus anteà gessisse ait, *Apocrisiarium Præsulum* mox vocat. Inde *Legatum*, *Nuntium*, vox denotare cœpit. *Glossæ Basil.* Ἄγγελος ὁ πρεσβευτής, ὁ Ἀποκρισιάριος, καὶ ὁ ἐπὶ ἀγγελίας --- *Apocrisiarius*. Quâ notione eam non semel usurpant, è Latinis, *Chronicon* S. Vincentii de Vulturno, & *Guil. Tyrius*, è Græcis *Theophanes*, *Cedrenus*, *Constantinus Porphyrog. Nicetas*, Alii. Id autem nominis Legatis inditum, quòd ἀποκρίσεις, seu *Responsa* Principum deferrent. Namque Justinianus *Novell. 25.* ἐν βασιλικοῖς ἀποκρίσεσιν, *Regia mandata*. Decessoribus suis ἀποκρίσεις, *Responsa*, dicta fuisse, scribit. Unde Procopius *Bell. Vandal. l. 1.* veredarios ait esse, qui εἰς τὰς βασιλικὰς ἀποκρίσεις mittuntur: quò locô ἀποκρίσεις, *negotia* appellat; quò etiam nomine à Scriptoribus citerioris ævi indigitata fuisse negotia, quæ inter dissitos à se invicem peragerentur, dicemus infrà. Posteà verò in Aula Regum, *Apocrisiarii* munus ad res Ecclesiasticas restrictum est, ubi id officii gerebat, quod Constantinopol. *Apocrisiarius Ecclesiæ Romanæ* cujus instar erat: nec enim Româ delegabatur, sed deligebatur à Rege. *Responsalem negotiorum Eccles.* vocat Hincmarus de *Ord. Palatii c. 13.* de quo idem sic *c. 16.* Apocrisiarius, *quem nostrates Capellanum vel Palatii custodem appellant, omnem Clerum sub sua cura & dispositione regebat. Cui sociabatur summus Cancellarius, qui A secretis olim appellabatur &c.* Sed & *Apocrisiarii* hinc dicti, præsertim qui à Pontifice Romano vel etiam Patriarchis ad Comitatum seu Curiam Principis mittebantur, quò res Ecclesiarum suarum peragerent & de iis ad Principem referrent. Justinianus *Novell. 6. c. 2. Sancimus, si quando propter Ecclesiasticam occasionem inciderit necessitas, hanc aut per eos qui res agunt --- Ecclesiarum*, quos Apocrisiarios vocant, *aut per aliquos Clericos huc destinatos --- notam Imperio facere aut nostris administratoribus, ut impetrent, quod competens est.* Atque hunc mittendorum de Sede Romana *Responsalium* (nam sic Latinis *Apocrisiarii*, vide infrà) Constantinopolim morem Hincmarus Rem. *l. cit. c. 13.* ab ipsis Novæ Romæ incunabulis viguisse tradit, (quod tamen ad tempora demum Justiniani aliis referre visum est) quorum erat, res Ecclesiasticas ibi procurare, & si quæ de fide oborirentur quæstiones aut Ecclesiarum dissidia essent componenda, aliaque ejusmodi negotia peragenda, præstò essent. Addictam iis domum Placidiæ in qua oratorium extructum erat, quod *Altare sanctæ sedis* appellat Anastasius *Bibliothec.* quòd in eo sacris Liturgiis more Latinorum vacarent, tradit idem Auctor in *Martino p. 49. & 50.* Vide Car. du Fresne *in Constantinop. Christiana*. Desiit vero mos ille mittendorum in Urbem Regiam *Responsalium* ad aliquod tempus, occasione hæresis Monothelitarum, cujus acerrimi propugnatores erant: Sergius, Pyrrhus & Paulus, Patriarchæ Constantinopol. imperantibus Heracliô & Constante. Postmodum Vitalianus Papa electus iterum misit, qui Constanti electionem sui significarent, sed mox domum illi reversi sunt. Donec sublatis schismatum dissidiis Constantinus Imperator à Leone VI. Pontifice *Apocrisiarium* iterum ad se mitti postulavit, sed cum plenæ Legationis auctoritate: cui Constantinum Subdiaconum, sed nullâ Legationis potestate concessâ, misit. Verùm ineunte seculô VIII. cùm Imaginum ferveret dissidium & Iconoclastæ Imperatores prævalerent, iterum interrupta in Urbem Regiam mittendi Româ Responsales consuetudo fuit; imò abrupta penitùs. Nam, captâ à Francis Constantinopoli, rursum à Pontificibus eò missi sunt Cardinales, qui non *Apocrisiariorum* duntaxat, sed & *Legatorum*, ut vocant, *a Latere*, vicem agebant, ut pluribus refert Car. du Fresne *Not. ad Villharduinum num. 104.* Vide eundem in *Glossar.* ubi quosdam eorum recenset. Hodie Prælati mittuntur, quos Nuntios appellant, & ferè cum titulo Patriarchatûs vel Archiepiscopatûs in partibus infidelium: Car. Macer in *Hierolexico*; Vide quoque Dominicum Fratrem ejus *ibid.* ut & in voce *Responsalis*.

APOCRISIARIUS, quoque officii Monastici nomen est, quod sic describit Udalricus *Consuetud. Cluniac. l. 3. c. 12.* Apocrisiarius est, *qui custodit Ecclesiæ thesaurum & in cujus manu est, quidquid ad Altaria offertur &c.* Idem *Thesaurarius*, item *Legatus*, dicitur *Papæ*: sustinebatque insuper portarum Templi aperiendarum ac claudendarum munus: *& semper in Ecclesia morabatur excubans, ibi dormiebat & legebat*, ut ait idem *Udalricus*. &c. Car. du Fresne *Glossar.*

APOCRYPHA, sic libri dicti, qui publicè primò non legebantur in Ecclesia. Ludovicus Vives, *in l. 15. de Civ. Dei c. 23.* Vel, quia apud Judæos, à sacra illa crypta, in qua libri Canonici asservabantur, abscesserunt: Augustin. *l. 11. contra Faustum, c. 2.* Epiphanius, *de Pond. & Mens.* Damascen. *l. 4. c. 18.* Horum quidam *Veteres* olim censebantur, quos *Ecclesia quidem legit, sed intra Canonicas scripturas non recepit*, Hieron. *præf. in libr. Salom.* Ut, *liber Judith*, *Tobias*, *libb. 2. Maccabæorum*, *Sapientiæ*, *Ecclesiasticus*: *Baruch*, *Additiones ad Danielem & Estheram*, *Canticum trium puerorum*, *Historia Susannæ & Beli*. *l. 2. & 3. Esra*. Vide quemque *suô locô*. Alii *Novi*: ut *Evangelium Thomæ*, *Nicodemi*, *Lucani*, &c. de quibus hîc sermo non est. Priores in pretio primitus esse cœperunt, partim propter materiam, videl. pietatis doctrinam; partim etiam propter historiæ sacræ continuationem: sic secernebantur à libris profanis. Dein conjuncti fuerunt cum libris Canonicis, eôdem volumine. Tertiò, legi cœperunt in Ecclesia propter rudiores, ad mores eorum formandos & excitandos, firmandosque animos ad constantiam Confessionis, exemplis Martyrum, vide Can. 47. Concil. Carthag. qui tamen abusus, & confusio librorum, jam olim damnata est, à Synodo Laodicena Can. 57. Tandem Conciliô Florentinô & Tridentinô par iis cum Canonicis auctoritas data est. Vide Frid. Spanhemii *Disputat. de auctoritate Libr. Apocryphorum*: Auctorum vero, qui in libros Apocryphos commentati sunt, elenchum exhibet Guil. Crowæus, *in Elencho scriptor. in S. Scripturam*.

APOCRYPHÆ Virgines. Vide infrà, ubi de *Cataclistis*, item *Reclusis*.

APODANEA, Papiæ dicta est *Ecclesia S. Michaelis*, *à pedis vestigio ibi impresso*. Car. du Fresne *Glossar.*

APODIPNON, Græcè Ἀπόδειπνον, *quasi post cœnam*, in Ecclesia Græca vocatur, quod *Completorium*, in Latina, ultima scil. Canonicarum horarum pars, quâ recitatâ totum diei officium completur, *initium Noctis*, in *Regula* S. Columbani. Et quidem apud Græcos duplex est Ἀπόδειπνον, μέγα seu *majus*, quod in Quadragesima recitatur, & μικρὸν, i. e. *minus*, pro totius anni cursu: quorum utrumque Completoriô Latinorum, quod ad auctorem S. Benedictum refertur, antiquius est. Basilio enim in *Reg. interrog. 37.* sic describitur: *Tum primum se jam noctis intendentibus tenebris sequetur ut oret primo, ut quies, quam sumus capturi, inoffensa, ac vitiò libera sit, quâ horâ etiam necessariò Psalmus nonagesimus* (Qui habitat &c.) recitari debet, &c. Vide Macros Fratres in *Hierolex.* & infrà, in voce *Completorium*.

APODYTERIUM, pars illa Palæstræ seu Gymnasii potiùs, quæ aliàs *Spoliatorium*, quod vide.

APOINTI, una e tribus Solis statuis, apud Peruanos, quibus sacra facere consueverunt, mense Decembri, illis *Rayme*, quò annum ordiuntur, vide infrà *Capatacrayme*.

APOLAUSTUS, Agrippæ histrionis cognomentum. Capitolin. *in Vero: c. 8. Habuit & Agrippam histrionem, quem Apolaustum nominavit.* Propter obscœnum fortè ministerium sic dictus: nam ἀπολαυστικὸς vita, qualis illa Epicureorum. Videtur autem Apolaustus ille, quem unà cum aliis libertis aulicis cæsum, temporibus Commodi, narrat Lamprid. *in Commodo c. 7.* *Casaubon.* Verba Capitolini *loc. cit. Habuit & Agrippum histrionem, cui cognomentum erat Memphi, quem & ipsum e Syria, velut tropæum Parthicum, adduxerat, quem* Apolaustum *nominavit.* Ubi *Agrippum*, non *Agrippam*, legit Salmas. librorum consensu nixus. Meminit ejus *antiqua Inscr. lapidis Rom.* ubi *Memphii* cognomen additur; quæ sic habet:

L. AURELIO.
APOLAUSTO. MEMPHIO
AUGG. LIB. HIERONICÆ
CORONATO. ET. TON. DIAPAN
DON. APOLLINIS. SACERDOTI
SOLI. VITTATO. ARCHIERI'
SYNHODI. ET AUG.
L. AURELIUS.
PANNICULUS. QUI. ET.
SABANAS. PATRONO
OPTIMO.

De eo, sub Commodo, occiso, Lamprid. *loc. cit. Sed & Cleandro dignus vita finis impositus. Nam quum insidiis illius Arrius Antoninus --- esset occisus, nec eam tum invidiam populi sæviente Commodus ferre potuisset, plebi ad pœnam donatus est: quum etiam* Apolaustus, *aliique Liberti Aulici pariter interempti sunt.* Vide Salmas. ibi.

APOLECTOS, apud Plin. *l. 32. c. 11.* inter genera pelamydum: *Phager*, *Phycis saxatilium*, *Pelamys*, *earum generis maxima Apolectos vocatur*, *durior Tritone*; Sed perperam, ἀπόλεκτος enim subintellige τόμος, pars grandior & selectior est pelamidis confectæ, quæ dein in cybia quadrata particulatim concidebantur. Hinc rectè idem *l. 9. c. 15. Pelamides in Apolectos, particulatimque confecta, in genera cybiorum dispartiuntur.* *Hesychius* ἀπόλεκτος, ἐκλεκτὸν &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 1317.* & infra in voce *Cybium*.

APOLLINARES Ludi, instituti primitus, suasu Cornelii Rufi Decemviri, in honorem Apollinis, prius incertò tempore, pòst à Licinio Varo Prætore lege latâ 4. Non. Quint. celebrati, bove auratô, capris duabus auratis. Liv. *l. 25. c. 12.* Macrob. *Saturn. l. 1. c. 17.* Servius *in l. 6. Æn.* Hos ludos populus laureatus spectabat, stipe datâ pro cujusque copia. *Festus.* Matronæ supplicavêre, vulgò apertis januis in propatulo epulati sunt celebratusque dies omni ceremoniarum genere fuit. Origo eorum: Ex vaticinio Marcii vatis & Si-

byllino

bellinô carmine, Romani ajmonitu hos ludos Apollini dedicârunt, qui cum primâ vice celebrarentur & Romani subita hostium invasione perculsi, armis arreptis eum repulissent, postque victoriam in Theatrum reduces, solicitì essent, ne intermissâ religione advenirent neve essent instaurandi, inventus est C. Pomponius libertinus, mimus magnò natu, qui ad tibiæ cantum saltabat: quo visò, præ lætitia non interruptæ religionis [...]atum, *Salva res est, saltat senex*; quod in proverbium post[...] Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 17. Hospinianum *de* [...] &c. Præfuit ludis his Prætor [...], qui jus populo dabat. Hic in Circo Maximo, cum eos facturus esset, edicere solitus est, ut populus per eos ludos stipem Apollini, quantum commodum esset, conferret. Idem Rosin. *Ibid.*

APOLLINARIS, Consul Prisci collega.

APOLLINARIS, Episcopus Ravennæ, Petri discipulus. Item, Archiepiscop. Bituricensis, Obiit A. C. 611. Item, Poeta, cujus meminit Martialis, *l.* 7. *Epigr.* 25. Aur. *Apollinaris*, scripsit vitam Imperatoris Cari. Vopisc. *in Numeriano. c.* 11.

APOLLINARIS, aliô nomine *Claudius*, Præfectus classis Misenensis neque fidei constans neque strenuus in perfidia, à Claudio Faventino in partes Vespasiani tractus. Tacit. *Hist. l.* 3. *c.* 57.

APOLLINARIS, inter conscios cædis Antonini Caracalli Imperatoris cujus meminit Spartian. in *Vita* hujus *c.* 16. *Conscii cædis fuerunt Nemesianus & frater ejus Apollinaris* &c.

APOLLINARIS, hæreticus, fil. Apollinarii, de quo paulo post. Lector fuit Ecclesiæ Laodicensis, Rhetoricam docuit, & Sophistæ Epiphanii, ethnici, auscultans excelluit. Quam ob causam objurgatus, ad novam hæresim cudendam animum applicuit. Cujus præcipua momenta: Divinitatem J. C. et animæ locô, carnem ejus cœlitùs demissam, perque Mariam Virginem tanquam canalem, derivatam, eamque Deitati coessentialem & coæternam, esse. Imo, duos esse Filios, unum ex Deo, alterum ex Virgine natum, &c. Quibus deliriis, discipuli ejus *Apollinaristæ* dicti, alios errores superaddiderunt; partim à Manichæis mutuatos, de natura peccati; partim à Tertulliano, de animæ origine, partim à Sabellio, de personarum divinar. confusione. Quæ omnia, Alexandrinâ Synodô, cui Athanasius interfuit, & Conciliô Oecumenicô Constantinop. 2. damnata, A. C. 373. 381. Scripsit 30. libros contra Porphyrium, Evangelia & Epistolas, in formâ dialogi. Vide Hieronym. *in Catal.* Athanas. *ep. ad Epictetum* Cor. Nazian. *ep. ad Cledon.* Epiph. *hær.* 77. Augustin. *hær.* 55. Theodoret. *l.* 5. Socrat. *l.* 2. *& l.* 5. *c.* 10.

APOLLINARISTÆ, vide *Apollinaris*, Hæreticus.

APOLLINARIUM, regio, Plin. *l.* 3. *c.* 24. *Apollinarium in Mimenis*, seu *Reii Apollinaris Albiecorum*, qui & *Albiæci* dicebantur, nunc est *Riez*, urbs Episcopalis Galliæ, in Provincia, inter aquas Sextias & Sanitium, & 12. leucis distat ab oppid. *Digne* in Eurum. Vide *Reii*. *Baudrand.*

APOLLINARIUS, Præsul Alexandrinus, successit Zoilo, A. C. 544. Eum excepit Johannes, circa A. C. 560.

APOLLINARIUS, Alexandriâ oriundus, vir ingeniô præstantissimus, doctrinâ clarissimus, carminum & versuum elegantiâ & promptitudine mirus, suis libris, ut ait Basilius, terrarum orbem replevit. Familiaris erat Gregorio, & Basilio, defensor coessentialitatis. Cum Julianus, cognomentô Apostata, Græcorum disciplinam interdixisset Christianis, tum Apollinarius versibus exposuit ad Homericum modum & stylum historias antiquas sacrarum literarum. [illegible] ejus hodie habemus, unà cum interpretatione Latina è typographeo Hieronym. Commelini A. C. 1596. Vide omnino Jac. Dupertum *Præf. ad Metaphrasin Libri Psalmorum Græcis versibus a se contextam*, Cantab. A. C. 1666. Plura etiam de hoc Præsule (erat enim Laodiceæ Episcopus) habes apud *Euseb.* Socr. *l.* 2. *c.* 36. Sozom. *l.* 6. *c.* 25. *Suidam* & Voss. *l.* 2. *de Hist. Græc. c.* 18. *Nic. Lloydius.*

APOLLINIACUM, vulgò POLIGNAC, oppid. Galliæ prope Podium, in Velaunis. Vide *Podemniacum*.

APOLLINIDES, Græcus, sed Persarum partes bellô inter Darium & Alexandrum exortô amplexus, Chiem, volente Pharnabazô, modicô præsidiô obtinuit. Sed seditione intra urbem natâ hostes in urbem irrupêrunt, quibus oppidani olim proditionis consiliô agitatô, se aggregantes, Persarum præsidium cædunt, vinctumque Apollinidem Amphotero & Egelocho tradunt. Curt. *l.* 4. *c.* 5.

APOLLINIS Arx, ad Sibyllæ antrum: cujus meminit Virg. *Æn. l.* 6. Hodie *arco Felice* nominari, tradit Pighius *in Hercule Prodicio.*

APOLLINIS Civitas magna in Ægypto. *Ptol. Minyis Ziglero.*

APOLLINIS Civitas parva in Ægypto, Libyam versus. *Ptol. Steph.*

APOLLINIS Civitas tertia in Æthiopia, juxta mare Rubrum. *Steph.*

APOLLINIS Diana, in veteri lapide. Vide *Zeta*.

APOLLINIS Fanum, in Africa propria situm. *Ptol.*

APOLLINIS Fons, apud Cyrenam in Africa. *Eustath.*

APOLLINIS Promontorium, est in Africa Propria. *Ptol.* & Liv. *l.* 30. *c.* 24. *Rosasmelfat Mercatore.* Est & *Apollinis promontorium*, in Mauritania Cæsariensi eidem *Ptolemæo*, quod Cabo de Tenes vocatur *Castaldo*. In ora maritima Barbariæ, & regni Algerii, à Tenesa urbe vicina sic dictum. *Baudrand.*

APOLLINIS Templum Zerynthium vocant incolæ. Liv. *l.* 38. *c.* 44. qui hoc in Thracia describit in Æniorum finibus. Item *Apollinis templum* in Myriensi sinu Lyciæ. Ælian. *l.* 6. *Var. Hist. c.* 9.

APOLLO, Monachus in Thebaide, qui annis 40. moratus est in solitudine, parvulam in monte vicina speluncam habens, sed pro miraculorum multitudine brevi effectus insignis, plurimorum Præses extitit monachorum. Sozom. *l.* 6. *c.* 1.

APOLLO, pro Apollinis templo Virg. *Æn. l.* 3. *v.* 174.

Mox & Leucatæ nimbosa cacumina montis
Et formidatus nautis aperitur Apollo.

APOLLO, [illegible], uti vocatur ab Homero *Il. α. v.* 8. Jovis & Latonæ fil. *Phœbus* etiam dictus & *Sol*. Apollo autem dictus est [illegible], quod jaculis perderet, quia radii ejus in peste perniciem afferunt animantibus. Vel, *Cornuto* teste, ab *α* privativo & [illegible], cui non sunt multi similes, vel quod solus luceat. Unde & *Sol*, quasi *solus* dicitur, teste Tulliô *l.* 2. *de Nat. Deor.* Sanè *Hesych.* [illegible]. Syri *Adad* vocant, quod significat *unus*. Vide Macrob. *Sat. l.* 1. *c.* 17. Quamquam Euseb. *de Præparat. Evang.* ab [illegible] *Apollinem* nuncupari indicat, quod ab ægrotationibus homines salvet. Natus est in Delo eôdem partu cum Diana, quæ & ipsa *Phœbe* dicitur. Adultus Pythonem serpentem sagittis occidit, deinde Cyclopas, ob fabricatum fulmen, quo fil. ejus Æsculapius fuit ad inferos detrusus. Unde aliquandiu divinitate privatus, Admeti Thessaliæ Regis armenta apud Amphrysum fluv. pavit. Fertur à Mercurio citharam accepisse, & postea Musis præfuisse. Amavit Cyrenen puellam, item Daphnem Penei fluv. filiam, quæ fugiens illius amorem in laurum conversa est, arborem huic sacram. Item Hyacinthum liberali formâ puellum, quem mortuum in florem sui nominis commutâsse fertur. Branchum item Thessalum, cui in suo templo sacra fieri jussit, &c. Vicit Marsyam tibicinem, a quo lacessitus fuerat, tibiæ cantu, victum autem excoriavit. Muros Trojæ, adjuvante Neptunô, Laomedonti Regi ædificavit. Medicinæ etiam primus inventor fuisse, & propterea Deitatem meruisse creditur. Ovid. *Met. l.* 1. *v.* 520.

Inventum medicina meum est, opiferque per orbem
Dicor, & herbarum subjecta potentia nobis.

Author fuit carminis & Musices, quapropter Poëtæ præcipuum sibi numen eum faciunt. Ovid. *l.* 1. *Amor. Eleg.* 15. *v.* 35.

---- Mihi flavus Apollo
Pocula Castalia plena ministrat aquâ.

Vates quâ ratione factus sit, ex veterum fabulis docet Lucanus *l.* 5. *v.* 79

Ultor ibi expulsa premeret cum viscera partus
Matre, autem rudibus Pæan Pythona sagittis
Explicuit, cùm regna Themis, tripodasque teneret.
Ut vidit Pæan vastos telluris hiatus
Divinam spirare fidem, ventosque loquaces
Exhalare solum, sacris se condidit antris,
Incubuitque adyto, vates ibi factus, Apollo.

In Rhodo insula, Colossum habuit tantæ magnitudinis; ut inter 7. mundi miracula sit connumeratus. Antiquitùs verò ejus simulacrum, ut & Deorum aliorum, rudis erat lapis: unde [illegible], h. e. *columnam*, ejus in Delphis, habet Clemens *l.* 1. *Strom.* & Apolloniatæ *columnæ acuminatæ* specie illum venerabantur, Goltzius *Gr. tab.* 2. Vide ibi. Triplex ejus est potestas, ut sit Sol in cœlo, Liber pater in Terris, & Apollo apud inferos. Ejus simulacro tria appingebantur, Lyra, clypeus, & sagittæ. Eidem, ut Baccho, perpetua juventus ascribitur, propterea semper imberbis à Poëtis fingitur.

Solis perpetua est Phœbo Bacchoque juventus.

Horat. *Epod.* Od. 15. *v.* 9.

Intonsosque agitaret Apollinis aura capillos.

Sacra ei fuêre Cicada, Gallus, Accipiter, Olea, Laurus, &c. Vide Cicer. *de Nat. Deor. l.* 3. Macrob. *Saturnal. l.* 1. *c.* 17. *Plut.* Multa habuit cognomina, de quibus vide *Pausan.* & *l.* 1. Anthologiæ, ubi Acrostichis ingeniosissimis secundùm literas Alphabeti sunt comprehensa, quædam illorum infrà memorabimus. Artem insuper Rhetoricæ reperisse dicitur, ut auctor est *Artemidorus*, quam alii dicunt è cœlo ab Jove per Mercurium, procurante Prometheo, demissam. Ægyptiacâ linguâ Apollo vocatus *Horus*; à quo *Horæ* nomen acceperunt, ut ait Macrob. *l.* 1. *c.* 21. Illi Lyræ, tibiarum & fistularum assignatur inventio. Polydor. Vergil. *l.* 1. *c.* 5. Cicero *de Nat. Deor.* quatuor Apollines constituit, Primum antiquum custodem Athenarum. Alterum Corybantis filium, natum in Creta. Tertium Jove & Latonâ natum, qui ex Hyperboreis Delphos venerat; quamvis *Eusebius* antiquiorem illum describit. Quartum in Arcadia, quem Arcades, quòd illis leges dederit, *Nomium* vocant. Cæterum de Apollinis mythologiâ vide Natal. Comit. *l.* 4. *c.* 10. Alex. Rossæum, *in mystagogo Poëtico* Lil. Giraldum. Ut verò oraculorum & vaticiniorum præses *Apollo* fuit habitus: sic quædam illorum *per se ipsum*, reliqua per *Sacerdotes* & *Interpretes* edere, creditus est. Ita enim Lucianus *de Dea Syr.* *Oracula multa sunt apud Græcos, multa quoque apud Ægyptios: multa etiam in Africa, multa etiam in Asia. Sed illa nec sine Sacerdotibus, nec sine Interpretibus responsa dant. Sed hic* (Apollo scil. de quo ipsi sermo) *per se movetur ipse & vaticinia plene per se peragit: idque hoc modo. Quando vult vaticinari, in sede sua primum movetur: tum protinus Sacerdotes ipsum attollunt: quod si non attollant ille sudat, & in medium sese emovet. Quum vero eum illi suppositis humeris portant, illos ducit, se undiquaque circumagens: atque ex alio in alium transilit: tandem, primarius Sacerdos supplicans, de rebus omnibus illum interrogat. Ille vero, si quid non vult fieri, retrocedit; contra, si quid approbat, agitans anteriorem partem gestantes, perinde ac qui habenis moderantur* &c. Quæ omnia quô pactô perfici potuerint arte ac fallaciis humanis, eruditè docet Anton. van Dalen *de Oraculis Dissertat. II. p.* 292. Eundem, si quando matrimonium contracturi erant Veteres, licèt matrimonii sui Præsides erant, adiisse oraculum ejus sciscitaturos, discimus ex Heraldo *ad illud Arnobii adv. Gentes l.* 3. *De matrimonii ille* con-

consuluntur, vel saltem Augures Aruspices, cæterosque vanos hujus idoli sequaces, uti docet Apulejus *Magiæ* 2. *Prognosticorum*, Alii. Aristophanes quoque non uti consultis avibus id factum, docet in *Avibus*.

> Ἐσμὲν δ' ὑμῖν Ἄμμων, Δελφοί, Δωδώνη, Φοῖβος Ἀπόλλων,
> Ἐλθόντες γὰρ πρῶτον ἐπ' ὄρνις, οὕτω πρὸς ἅπαντα τρέπεσθε,
> Πρός τ' ἐμπορίαν, καὶ πρὸς βιότου κτῆσιν, καὶ πρὸς γάμον ἀνδρός.

Vide quoque Tollium *de Divin. l.* 1. & hic non uno in loco.

Apollinis varia apud varias gentes epitheta.

APOLLO Ἄκτιος, Actiacus, Romæ cultus, idem cum *Palatino*.

Agyæus, Athenis; vide infrà *Apollodates*.

Alexicacus, *Ibid.*

Apotropæus, *Ibid.*

Cœlispex, Romæ.

Capitolinus, in Apollonia Ponti urbe, ubi Argonautas Apollini aram statuisse, canit Apollonius *l.* 2. cultus est; cujus simulachrum seu colossum, à Lucullo Romam advectum, tradit Plin. *l.* 4. *c.* 13. *Circa Istrum Apolloniatarum una LXXX. M. à Bosporo Thracio, ex qua M. Lucullus* Capitolinum *Apollinem advexit*, de quo loco vide Salmas. *ad Solin. p.* 112.

Chochæus, vide infrà.

Clarius, apud Solin. *c.* 40. *Colophon civitas nobilis Oraculo Clarii Apollinis*: à *Claro*, Colophoniorum oppido, ubi Templum Apollinis & oraculum exstitit, quod ὁ Κλάριος dicebatur, nomen habuit, de hoc multa Salmas. *ad Solin. p.* 810. & 860. Vide quoque infrà, in voce *Clarus*, item *Mantum*. Ejus Oraculi Germanico dati, sub Tiberio: & Lolliæ Paulinæ, sub Claudio, meminit Tacit. *Annal. l.* 2. & 12. Viguisse adhuc, sub Domitiano, ex *Philostrato* discimus.

Cumanus, memoratur Jul. Capitolino in *Clodio Albino*, *c.* 5. cui inter *Imperii signa*, *boves albos purpureis ad plenum colorem cornibus natus est — quæ tamen cornua in templo Apollinis Cumani ab eorum posita jam Tribuno diu fuisse dicuntur: quòd, quum ille sortem de Fato suo tolleret, his versibus eidem dicitur esse responsum*;

> *Hic rem Romanam magnô turbante tumultu*
> *Sistet eques, sternet Pœnos Gallumque rebellem.*

ubi *purpurea ad plenum colorem* tincta sunt, purpuræ acutissimæ & verissimæ & intensi luminis; quem Græci κατακορῆ *colorem*, Latini *plenum* & *saturum*, dicunt. Salmas. *ad loc.*

Daphnæus, cujus oraculum responsum dedit Hadriano Imperatori, qui cùm fontem fatidicum obstruxisset, ne alius quoque Oraculô hôc uteretur: Julianus illum reclusit oraculumque instauravit postea, ut ex *Ammiano* discimus.

Deliacus, in Delo Insul.

Delphicus, reliquis omnibus celebrior respondit adhuc Neroni, imò & Juliano Apostatæ, apud *Cedrenum*. Jam verò Pyrrhi temporibus *versus* facere desiit, *Plut.*

Didymæus, in Mileto, de cujus oraculo, quod Licinio contra Constantinum belligeraturo contigit, vide *Sozom.*

Ἐ[illegible], vide infrà *Somnia*.

Heliopolitanus, in Syria, cujus fanum & oraculum pluribus describitur Macrobio *Saturnal. l.* 1. *c.* 23.

Horus, in Ægypto.

Hyperboreus, a Scythis colebatur. Vide *Hyperborei*.

Ἰσμ[illegible] Ismenius Leschenorius, vide infrà in hac voce.

Ἀκτι[illegible].

Medicus, cui Romæ ædem Marcus Fulvius Nob. Censor dedicavit.

Milesius, apud *Vitruvium*, *Mileti Apollini item Ionicis symmetriis idem Pæonius Daphnisque Milesius constituerunt*: idem est cum Didymæo, cujus templum, quod in Milesiorum agro fuit, idem Pæonius, qui summam adjecit manum fabricæ templi Ephesii, symmetriis Ionicis cum Daphnide instituit. Hoc à Xerxe combustum, à Milesiis postea refectum est. vide Salmas. *ad Solin. p.* 814.

Myricæus, vide infrà *Myrica*.

Navalis, idem cum *Actiaco*

Pæan à Græcis cultus.

Palatinus, cui ab Augusto templum Romæ extructum in Palatio: ubi & sortes Sibyllinas sub *Apollinis* hujus basi posuit, quæ antea in Capitolini Jovis æde servabantur. In ejus porticu Danaidum & filiorum Ægypti statuæ unde oracula per somnum data. Vide infrà *Somnia*. Conflagravit illud, sub Juliano Apostata, eòque incendiô penè consumta fuêre Cumana carmina, Ammian. *l.* 23. &c. Vide Salmas. *d. l. p.* 78.

Æthotyrus, apud Scythas, Herodot. *Melpom.*

APOLLO παρνόπιος: & Σμινθεύς, vide *Sminthius*.

Parætonius, idem cum *Palatino*.

Patrius, vide infrà.

Phaneus, vide infrà voce *Leschenorius*.

Προ[illegible], vide infrà *Somnia*, it. *Fores*.

Pious, cujus Fanum situm supra paludem Copaidem, ante montem, proximè urbem Acræphiam: consultus à Mardonio apud Herodotum *l.* 8.

APOLLO Pythius, vide in voce *Pytho*: it. *Delphi*. Idem fanum habebat, ἐν τῇ ὀρεινῇ Ἐφεσίων, *in finibus Ephesiorum*, ut Creophylus apud *Strabonem* ait; quod, quia inde oracula quoque reddebantur, nonnullis *Μαντεῖον* dictum est. Idem *p.* 810. Vide infrà voce *Leschenorius*.

Sandaliarius, cujus in vico 4. regionis simulachrum Augustus dedicavit.

Sarpedonius, Seleuciæ in Cilicia cultus adhuc sub Aureliano, oracula fudit, si fides *Zosimo* &c. Vide de his omnibus aliisque veterum Oraculorum imposturis Anton. van Dalen *de Oraculis*.

Sosianus, } apud Romanos.
Thuscanicus, }

Thymæus, apud Athenienses. Vide infrà.

Tortor, à Romanis cultus in vico, in quo venalia tortorum flagella &c.

Vide Thom. Dempsterum. *Antiqq. Rom. l.* 2. *c.* 7. & *paralipom. ad illud*, Francisc. Rossæum *Archæologiæ Atticæ l.* 2. *c.* 2. &c.

APOLLO, vide APOLLOS, vir quidam Alexandrinus, magni nominis in Ecclesia, ab Aquila & Priscilla plenius instructus, hinc in Achajam, &c. missus, vide *Actor. c.* 18. *v.* 1. & 1 *Cor. c.* 3. *v.* 4.

APOLLO, tutela navis Massici, cujus parasemon tigris erat. Virg. *Æn. l.* 10. *v.* 166.

> *Massicus ærata princeps secat æquora Tigri.*

Et mox *v.* 170.

> *— — huic totum [illegible] arcu.*
> *Aurum & aurato [illegible] Apolline puppis.*

Vide infrà in vocibus *Parasemon*, & *Tutela*.

APOLLOCRATES, alter ex Dionysii filiis, qui una cum patre in expeditionem, dum exularet, profectus est. Strabo. *l.* 6.

APOLLODORUS, Archon Atheniens. Olymp. 107. an. 3.

APOLLODORUS, ab Alexandro Babylone discedente relictus, ut cum Menete regioni Babyloniæ & civitati præesset. Curt. *l.* 5. *c.* 1. Fuit hic Apollodorus Amphipolitanus, ut testatur Diodor. Sic. *l.* 17. *parte posteriore*.

APOLLODORUS, Cassandreæ tyrannus, ab Antigono astu eversus. Polyænus *l.* 4. *in Antigono com.* 18. Quô astu verò & quantâ simulatione civilitatis invaserit tyrannidem, vide eundem *l.* 6. *p.* 437.

APOLLODORUS, pictor excellens. Plin. *l.* 35. *c.* 9. Item Sculptor. Item duo Medici. *Idem*.

APOLLODORUS, Atheniensis Grammaticus, Asclepiadis fil. Panætii Rhodii Philosophi & Aristarchi Grammatici discipulus. Primus genus metri Triambici invenit, uti testatur *Suidas*. Scripsit quoque historiam Atheniensium, usque ad reditum Heraclidarum, uti testatur *Diodor. Sic.* Usque adeò arte suâ emicuit, ut ei Amphictyones Græciæ honorem haberent. Plin. *l.* 7. *c.* 37. Scripsit περὶ τῶν φιλοσόφων αἱρέσεων, teste Laërtiô *in Solone*. Scripsit item commentarium in Sophronem. Athen. *l.* 3. Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς περὶ Σώφρονος. Pluribus autem libris id opus constitit. Tertium citat Athen. *l.* 7. Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Σώφρονος, non *de temperantia*, uti perperam *Dalechampius* vertit. Apollodori de Sophrone quartum librum citat Schol. Aristoph. *ad Vespas*. Librum secundum operis ejus περὶ Νομοθετῶν, citat Laërtius *in Solone*. Crebro ejusdem Χρονικὰ ad Philosophorum historiam illustrandam adducit idem *Laërtius*. Meminit & Phlegon Trallianus *l. de Longævis*. Tertium χρονικῶν citat Laërtius *l.* 4. Τὰ Λυκούργου νόμιμα, ὡς Ἀπολλόδωρος, inquit Eusebius *Chron. an.* 1218. *Lycurgi leges à Lacedæmone, juxta sententiam Apollodori, hâc ætate susceptæ.* Ita vertit B. *Hieronym.* Qui locus vel ex libris ejus de Legislatoribus, vel ex Chronicis petitus est. Ista Chronica respicit omnino Cicero *l.* 12. *ad Att. ep.* 23. *Quibus Consulibus Carneades & ea legatio Romam venerit, scriptum est in tuo Annali. Hæc nunc quæro, quæ causa fuerit. De Oropo, opinor, sed certum nescio: Et si ita est, quæ controversia. - Præterea, qui eô tempore nobiles Epicurei fuerint Athenis, qui præfuerit horto: qui etiam Athenis πολιτικοὶ fuerint illustres, quæ etiam ex Apollodori puto posse inveniri.* Scripsit porrò Bibliothecam histor. *de origine Deorum*, sæpè priscis laudatam, quæ nihil aliud erat, quam Epicus Cyclus, ut dicemus infrà, voce *Bibliotheca*. Macrob. *Saturn. l.* 1 *c.* 8. & 17. Gell. *l.* 17. *c.* 4. Clemens Alex. *Stromat. l.* 1. *Nic. Lloydius*. Eum secutus Diodorus Sic. *Bellum Trojanum* statuit ὅρον τῆς ἱστορίας non tam Historiæ, quàm Chronologiæ. *Quæ*, inquiens, *Troica præcesserunt, non definimus certô spatiô: quia nullum occurrit fixum certum terminum cui fidamus*, *l.* 4.

APOLLODORUS Tarsensis Tragicus, cujus tragœdias recenset *Suidas*. Item Comicus eôdem tempore, quô & Menander, cujus fabulæ nonnullæ ab eodem *Suida* commemorantur.

APOLLODORUS, scripsit de Parthis. Strab. *l.* 2. 11. & 15. Item, Historicus Erythræus, Lactant. *de falsa relig. l.* 1. *c.* 6. Item, alius Nicæâ oriundus, *Suidæ* memoratus. Item Geographus Ephesius.

APOLLODORUS, Pergamenus Rhetor, Cassidii, aliàs Callidii, itemque Cæsaris Augusti præceptor & familiaris, auctor sectæ à se appellatæ, quæ Theodoro opposita. Scripsit de Rhetorica, ut author est Strabo, *l.* 13. Sueton. *in Aug. c.* 89.

APOLLODORUS, Philosophus Epicureus. Laërtius *l.* 10. Gassend. in Epicuro, *l.* 2. *c.* 6. Cæterùm de variis Apollodoris, vide Jonsium *l.* 2. *de Hist. Phil. Scripť. c.* 17. & Voss. *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 22. & *l.* 3. *p.* 326.

APOLLONIA, virgo sub Decio Imperatore apud Alexandriam cum aliis permultis coronata. Euseb. *l.* 6. *c.* 19.

APOLLONIA, urbs in tribu Ephraim. Joseph. *Jud. Antiq. l.* 13. *c.* 21. & *Belli Jud. l.* 1. *c.* 6.

APOLLONIA, Cyrenaicorum navale in Pentapoli regione *Ptol.* Hodie *Bonandrea Castaldo*. longitud. 50. 10. latitud. 31. 40. Portu gaudet utcunque capaci: paucisque constat incolis, in regno Barcæ. *Baudrand*.

APOLLONIA, Phrygiæ urbs, quam *Margion* quoque vocat *Steph.*

APOLLONIA, Mygdoniæ civitas hodie *Seres*, teste *Nigrô*. ad flur. Echedorum.

APOLLONIA, Taulantiorum in Macedonia oppid. ad Ionicum mare situm. *Ptol. Sissopoli Pineto*. *Niger* dicit, hîc locô castellum esse *Piergo* dictum. *Sophianus* ait, antiquum nomen obtinere. Arbitrii jus sit penes lectorem. Hanc Apolloniam vocat Plin. *l.* 3. *c.* 23. Corinthiorum coloniam, ex quo suspicor eandem esse cum ea, quam *Stephanus Gylacium* vocat; etsi eam in Illyrico ponat: nam & Coloniam Corinthiorum esse ait, non longè ab Epidamno sitam, quod in Macedoniæ confinibus est, ubi eadem à *Ptolemæo*, & *Plinio* describitur. Fines namque regionum ab auctoribus confundi non semel experimur. In regno Albaniæ est, à paucis habitata. *Baudrand*.

APOLLONIA, Cretæ urbs, antea *Eleutheria* appellata. *Steph.*

Sedes

Sedes fuit Minois I. ac Cadmo quoque dicta est, ubi secundi Consessus, de qua in l. a. Joh. Marshamus Canon Chron. Sec. XI. ex Epocha Marmoris, ubi regnante Athenis Pandione Minoem ibi [illegible], [illegible] legitur.

APOLLONIA, Siciliæ urbs, supra Calactam, & Aluntium in Mediterraneo. Ejus meminêre Ptolem. Sic. & Steph. in Epitomator. Vide Cluver. [illegible] Ant. p. 384.

APOLLONIA, Asiæ oppid. maritimum, Assos dictum in Act. Apostolorum, c. 17. v. 13. ut quidam putant. Item urbs in ora Ponti, Milesiorum colonia. Strabo. Item Thraciæ civitas, Plinio, l. 4. c. 11. Anthium olim vocata. Mela l. 2. c. 2. magnam cognominat. Porro Apollonia, urbs fuit apud Parnassum, juxta Delphos, alias [illegible] dicta, Steph. Tiregeti etiam olim Apollonia dicebatur. Steph. Populi harum urbium præsertim Apolloniatæ, vel Apolloniatæ. Item Apolloniatis, pars quædam addita Attalidi tribui. Steph. Quam vide in A[illegible].

APOLLONIA, urbs Bithyniæ, Episcopalis sub Archiepiscopo Nicomediæ in confinio Mysiæ, ad Rhyndacum fluv. Alia urbs Cariæ, Episcopalis sub Archiepiscopo Stauropolitano prope Lycum interiorem, inter Alabandam & Cabiram, urbes, cujus vix apparent vestigia.

APOLLONIA, urbs Syriæ, ad radices Cassii montis. Baudrand.

APOLLONIA, promontor. Africæ, in ora meridionali Guineæ, prope ostia fluv. Ancon, 20. circiter leucis ab arce S. Georgii de Mina.

APOLLONIA Thynnias, Insul. Ponti in Asia, sic appellata, quod esset Apollini sacra. In ea namque Apollini aram statuisse Argonautas, canit Apollonius l. 2. Meminit ejus Arrianus in Periplo, Ponti. [illegible], [illegible], Apolloniam vocat, Insulam exiguam, parum distantem à Continente. Pomponio Thynnias dicitur l. 2. c. 7. De qua vide Salmas. ad Solin. p. 215. ubi etiam de Apolloniatarum Insul. cujus piratas Pirenæ, nemo alius meminit, judicium suum exponit.

APOLLONIADES, Agyrinensium tyrannus, à Timoleonte finem dominationis facere coactus, Olympiadis centesimæ decimæ anno secundo.

APOLLONIATES, populi Assyriæ, ubi Apollonia Sittacina, quæ Antiochia Plinio, urbs ad [illegible] fluv. qui paulò infra cadit in Tigrim. A via. Sed & Apolloniatæ, cives urbis Apolloniæ, in quorum nummis stat columna acuminata intra [illegible], quorum loc hodie designat, illa autem est Apollinis Agyiei effigies. Golzius tab. 2. Vide Suidam in Ἀγ. unde rudibus hujusmodi Deorum apud veteres simulachris, infrà, voce Betylus.

APOLLONIATIS Regio, inter unde viginti Regna Parthorum, quæ inter orantur Isidoro in libello [illegible].

APOLLONIDES, Nicenus, Commentarium scripsit, de male obita Demosthenis legatione. Meminit Ammonius libello de Similibus & differentibus vocibus, in Ὀ[illegible]. Etiam Apollonidæ hujus [illegible] librum, citat Steph. in Τέγεα. At simpliciter Apollonius in Europæ periplo semel, iterumque citatur à Schol. Apollonii in l. 4. Laudatur etiam à Strabone l. 7. Itemque à Plinio l. 7. c. 2. Fuit præterea Apollonides Horapius, de quo vide Voss. de Hist. Græc. l. 3. p. 328. Fuit etiam Apollonides Stoicus, quem Cato minor Uticæ jam è vita discessurus, unà cum Demetrio Byzantino Peripatetico circum se habebat, teste Plut. in Catone minore. Fuit etiam Apollonides Cyprius, medicus Methodicus à Galeno memoratus, l. 1. Method. Med. c. 7. Apollonides etiam ὁ Κηφεὺς [illegible] laudatur Anonymo, in vita Poetæ, Arat. Nic. Lloyd.

APOLLONIUS, Africæ, quæ Ægypto conjuncta est, ab Alexandro M. post deditam Ægyptum, præpositus. Curt. l. 4. c. 8.

APOLLONIUS, Antiochi Epiphanis copiarum Dux, Præfectus Samariæ, quem occidit Judas Machabæus. 1. Machab. c. 1. & 3. Joseph. Antiq. Jud. l. 12. c. 10.

APOLLONIUS, Consul Roman. Magni collega.

APOLLONIUS, Philosophus Stoicus è Chalcide accersitus ab Antonino Pio, ut Marcum Antoninum, à se adoptatum, artibus imperandi imbueret, cùm Romam pervenisset, intrare domum Imperatoris noluit, dicens, Non Magister ad discipulum venire debet, sed discipulus ad Magistrum. Cui Imperator subridens, Facilius, inquit, erat Apollonio è Chalcide Romam venire, quàm à domo sua in palatium. Circa A. C. 160. Aur. Victor. Hic Philosophus omnem adhibuit diligentiam, ut Bardesanem ad apostasiam permoveret.

APOLLONIUS, Philosophus Christianus, Romæ, postquam pro fide Christiana, apologiam in Senatu recitâsset, supplicio affectus est. Circa A. C. 142.

APOLLONIUS, Eremita, cùm per omne vitæ tempus, nihil monasticæ vitæ didicisset, sciens, quia nec scribere, nec artem jam propter ætatem exercere posset, omnia medicamina & cibaria opportuna [illegible] comparavit, & quotidiè à primo manè, usque ad horam nonam per singula monachorum ostia perrexit, quo ægrotos inviseret. Cùm autem jam esset è vita migraturus, ea quæ possidebat, alteri tradidit, jussitque, ut eadem ipse pietatis officia obiret. Sozom. l. 7. c. 1.

APOLLONIUS, luctator quidam apud Pausan. l. 5.

APOLLONIUS, Senator Romanus, lecto senatui Apologeticò, pro fide Christi, capite truncatus est, sub Commodo, A. C. 180. Euseb. l. 5. c. 21. Confunditur à Nicephoro, l. 4. c. 25. 26. cum celebri quodam Authore Eccles. qui contra Cataphrygas scripsit. Sed Hieronymus in Catal. & Euseb. l. 5. c. 17. contrarium fundent.

APOLLONIUS, Stoicus, Panætii discipulus Strabo. l. 4. Item, Medicus, Athenæo, l. 15. Galeno citatus. Alius Medicus Pergamenus, qui de Agricultura scripsit. Varro, Columell. l. 1. de R. R. c. 1. Item, citatus etiam Plin. l. 29. c. 6. Alius, Rhetor, & Philosophus, sub Vero Imperatore [illegible] Rhetor Apollonius, Chirem Caninum & Philosophum, Apollonium [illegible]. Jul. Capitolin. c. 2.

APOLLONIUS, Alabandensis, (Alabanda autem oppid. est minoris Asiæ) dicendi magister clarissimus, teste Suetonio in Jul. Cæs. c. 4. qui cum mercede doceret, tamen non patiebatur eos, quos judicabat non posse oratores evadere, operam apud se perdere, quos non autem dimittebat, ad quamcunque artem putabat esse aptum. Cicer. l. 1. Orat.

APOLLONIUS Alexandrinus, cognomento Dyscolus, pater Herodiani Grammatici, nobilis & ipse Grammaticus, sumque etiam. Scripsit de constructione partium orationis, & alia quamplurima in arte Grammatica.

APOLLONIUS, Aphrodisiensis Historicus, scripsit res Caricas, de Trallibus, de Orpheo, ejusque mysteriis, testibus Suida, Steph. [illegible], & Etymolog. Fuit etiam Apollonius Acharnensis, Historicus itidem, teste Steph. in Ἀχαρναί. Alius est Apollonius Geometra, qui inter Arati Interpretes recensetur. Item alius Apollonius Charonis filius, citatus Aristophanis Scholiastæ, in Hippol.

APOLLONIUS, Illei vel Sillei fil. Argonauticon scriptor Naucratita Ægyptius fuit, Rhodius cognominatus. Ἀπολλώνιος ὁ Ἀλεξανδρεὺς dicitur Theophilo, l. 3. ad Autolycum, Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἢ Ναυκρατίτης vocatur Athenæo, l. 7. c. 7. & Æliano Hist. Animal. l. 15. c. 23. Cur autem Rhodius dicatur, Anonymus vitæ ejus autor exponit, [illegible]. Suidas Alexandrinum eum appellat, in Ἀπολλώνιος. Meursius, in notis ad Apollonium Dyscolum, hunc Alexandrinum à Rhodio distinguit, ac propterea à Vossio, l. 1. de Hist. Græc. c. 16. jure reprehenditur. Potuit enim Naucratita ille Alexandriæ, & in Rhodo docuisse, & utrinque denominari, dicique Naucratita, Rhodius, & Alexandrinus, uti & Dionysius Grammaticus triplici nomine gaudet. Dicitur enim Thrax, Alexandrinus, & Rhodius. Strabo l. 14. Διονύσιος ὁ Θρᾷξ, Ἀλεξανδρεὺς ὢν [illegible], Ἀλεξανδρεὺς μὲν, [illegible] Ῥόδιος. Fuit Callimachi discipulus, à quo ob ingrati animi vitium Ibis dictus est, [illegible] Eratosthenis Grammatici, cujus etiam successor fuit in præfectura Bibliothecæ apud Ptolem. Euergeten. Nic. Lloydius.

APOLLONIUS Chalcidenus, Philosophus Stoicus, inter educatores Antonini Pii memoratur Jul. Capitolino, in hujus Vita, c. 10. ubi de eo lepidam hanc historiam adfert: Quum Apollonium, quem Chalcide acciverat, ad Tiberianam domum, in qua habitabat, vocâsset, ut ei Marcum Antoninum traderet, atque ille dixisset: Non Magister ad discipulum debet venire, sed discipulus ad Magistrum. Risit eum dicens, Facilius fuit Apollonio à Chalcide Romam venire, quàm à domo sua in palatium. Idem eum Chalcedonium vocat in M. Antonino Philos. c. 2. qualem eum quoque Eutropius facit: ac refert, Imperatorem hunc, jam nactum dignitatem Imperatoriam, tantò Philosophiæ studiò flagrâsse, ut ad domum Apollonii discendi causâ veniret. Vide Salmas. Not. ad d. l.

APOLLONIUS Citieus, Medicus. Strabo l. 16. Tyrius quidam, Strab. l. 16. Diog. Laërt. l. 4.

APOLLONIUS Collatius, vide Petrus.

APOLLONIUS Dyscolus, sub Antonino Pio vixit, Ἱστορίας θαυμασίας edidit, etiamnum superstites, & Meursii notis itidem illustratas. Δύσκολος autem propterea dictus est, [illegible], ut auctor est Anonymus in ejus vita. Vide Wowerium de Polym. c. 10. Nic. Lloydius.

APOLLONIUS Herophilius, Herophili discipulus, scripsit de unguentis, Athenæo. Apud Plin. Apollodorus scribitur.

APOLLONIUS Molo Rhodius, Præceptor Ciceronis, ac Julii Cæsaris eôdem tempore, teste Plut. Romæ docuit, quò legatus venerat de præmiis Rhodiorum, Dictatore Syllâ. Orator unus in causis, scriptorque præstantissimus, & in annotandis, animadvertendisque vitiis, & instituendo, docendoque clarissimus. Cicer. in Bruto, & Fabio, l. 3. c. 1. Sueton. in Cæsare, c. 4. Plut. in eodem.

APOLLONIUS Pergæus, magni nominis Geometra, claruit sub Ptolemæo Euergeta. De quo vide Voss. de Scient. Mathemat. c. 54. &c.

APOLLONIUS Syrus Platonicus, apud Spartianum in Adriano Cæs. c. 2. Habuit autem præsumptionem Imperii mox futuri ex fano quoque Nicephorii Jovis, manante responsô, quod Apollonius Syrus Platonicus libris suis indidit: non est Apollonius Chalcidensis, de quo suprà: illum enim Dio accenset τοῖς Στωικοῖς [illegible]: at iste Platonicus est. Sed fortè Tyanæus alter, Syrus dictus; Nam Tyana ad portas Ciliciæ sita, cujus brevissimus in Syriam transitus est. Salmas. ad Spartian.

APOLLONIUS, cognomentò Titus, à Jonatha victus. Joseph. Jud. Ant. l. 13. c. 6. 8.

APOLLONIUS Tyanæus, professione Philosophus Pythagoricus, re ipsâ autem Magus consummatus, cujus vitam scripsit Philostratus, & ante eum Damis ipsius in peregrinatione comes. Hic dum Ephesi vitam ageret, & fortè in multitudine disputaret, per eam horam, quâ Domitianus, cui imperium priùs prædixerat, immolatô infante, interficiebatur, defixus, & elinguis stetit; tum autem exclamavit: Euge Stephane pulchrè, Stephane percute: pulsasti, vulnerasti, interfecisti. Hic sermonis animalium peritus erat, Cæl. Rhodig. l. 17. c. 13. Idem hoc unum à Diis petebat, ut bonos cognosceret, malos vitaret. Alex. ab Alex. l. 4. c. 17. De ejus annulo idem l. 2. c. 19. Alexander Severus Imperator religione tactus; Christum, Abraham, Orpheum & Apollonium, velut

Deo intra ædes veneratus est. Idem *l. 6. c. 14.* Comparatus est etiam ab Hierocle, ob mira quæ edere videbatur, Jesu Christo Dn. Nostro peculiari libello, hac de re edito, quem *Eusebius* refutavit. Obiit tandem, postquam diu orbi illusisset, Christianisque plurimum nocuisset, A. C. 97. vel 99. nemine conscio. Philostr. *in vita ejus.* Justin. Martyr. *q.* 24. Anastas. Nic. *q.* 23. Lactant. *Instit. l. 5. c. 2.* Apollonium apud Suidam, *in* Ἀπολλώνιος indicat, alium Tyanæum Apollonium fuisse præter prædictum, qui sub Nerone vixit his verbis, Ἀπολλώνιος [illegible] Νεύρων [illegible], *Nic. Lloydius.*

APOLLONIOS, denique Sophistas duos ponit Philostratus, Naucratitem unum, alterum Atheniensem, qui ambo M. Antonini tempore Athenis docuere. Plures hujus nominis adducit Voss. *de Hist. Græc. l. 1. c. 22.* Itemque Jonsius *de Script. Hist. Philos. l. 3. c. 9.* Meursius quoque in tractatu, *de Apollonus.* *Idem.*

APOLLONOSHIERITÆ, populi quidam. Plin. *l.* 5. *c.* 29.

APOLLOPOLITIS, præfectura quædam. Plin. *l.* 5. *c.* 9.

APOLLOPHANES, Poeta Comicus circa Olymp. 97. *Suid.* Ælian. *Hist. animal. l. 6. c. 51.* Item Poeta, cujus meminit Plin. *l. 22. c. 22.*

APOLLOPHANES, Regis Antigoni adulator, *Apollophanem* quendam Stoicum Laërt. *l. 7.* ad Stoicorum placita & dogmata explicanda adhibet, & in Physica cum de vacuo disseruisse, alibi etiam unam tantum virtutem, prudentiam nempe, statuisse tradit. Locum autem inter historicos sibi vendicare videtur, ob τὸν Ἀρίστωνα. Athen. *l.* 7. Ἀπολλοφάνης (in codicib. vulgatis Ἀφάνης mutilate legitur, neque, quod mirere, correxit *Casaubonus*) [illegible]. Libellô itaque hôc, quem *Aristonem*, inscripserat, Aristonis magistri sui voluptuariam vitam exposuit. Quæ de ætate ejus nos dubitare non sinunt, quod Aristonem magistrum habuisse dicatur. Zenonem enim Stoicum audivit Aristo, Arcesilai tempore: Aristonem verò Apollophanes, tempore Ptolemæi Evergetæ. Patriam hujus Apollophanis aperit Steph. *in* Ἀντιόχεια: Τετάρτη (Ἀντιόχεια scil.) [illegible] Ἀπολλοφάνης ὁ Στωικὸς φιλόσοφος. Citat *Apollophanem* hunc Tertullian. *l. de Anima, c.* 14. quòd novem animæ partes statuat. Fuit & *Apollophanes* Medicus, in aula Antiochi Soteris, Regi apprimè charus, teste Polybio *l.* 5. quem laudat Plin. *l. 22. c. 21.* & Corn. Celsus. *l. 5. c.* 18. Cujus forte malagma, contra jecinoris duritiem, descripsit Galenus *l. 8. de compos. medic. sec. locos, c.* 9. & Paulus Ægineta *l. 7. c.* 18. laudatque Ætius *tetrab. l. 3. sect.* 3, *c.* 18. Ut ut verò uterque *Apollophanes* sub Evergete floruerit, non tamen hæc sufficere arbitramur, ut eosdem esse statuamus. Alius fuit *Apollophanes* Sophista, cui tempore CHRISTI PATIENTIS Dionysius Areopagita Heliopoli in Ægypto dixit: *Aut divina natura patitur, aut patienti condolet*, teste Suidâ, *in* Διονύσιος. Sed quòd Polemon Laodicenus Sophista, Aristidis magister hunc *Apollophanem* audiverit, juxta Suidam *loc. cit.* ratio temporis vix admittit: ex *Jonsio. Nic. Lloydius.*

APOLLOTHEMUS, Historiam fecit, quantum colligere licet ex iis, quæ de Lycurgi morte ex eo refert Plut. *in Lycurgo.*

APOLLYON, Hebr. *Abaddon*, Latin. *perdens*, vel *destruens*: Apocal. *c. 9. v.* 11.

APOLOGETICUS Liber, Græcâ voce is dicitur, qui in Christianæ Fidei veræque Ecclesiæ defensione occupatus est: sic aliquot *Apologeticos* contra Gentes aliosque Veritatis hostes à Patribus editos novimus. Paulò aliter Gregorius M. in suo *Sacramentar.* vocat quasdam orationes *Apologeticas*, in quibus propria sua crimina turpiaque confitetur: Nulla enim in divino tribunali major defensio est, quàm propriæ culpæ accusatio. Eâdem ratione Ambrosius tractatum, in quo Prophetæ peccatum manifestat, *de Apologia David* titulum fecit. Vide Dominic. Macrum *Hierolex.* Sed & *Apologeticas* seu *Apologias*, vocant in Latina Ecclesia, excusationes & purgationes, quibus Ministri sacra facturi excusant se, quòd indigni ad tam veneranda & tremenda mysteria accedant: quarum formulæ complures habentur in *libro Sacramentorum* Gregorii modò dicto. *Missa Romana* edita ab Illyrico: *Quomodo Sacerdos apologeticas celebrare debeat, antequam ad Missarum celebrationem accedat* &c. Earum locô apud eosdem, hodie *Confessio* seu *Confiteor* dicitur. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & de *Apologia* Ægyptiorum funebri, infrà ubi *de Arca Mortuali.*

APOLYSIS, Græcè Ἀπόλυσις, in Ecclesia Græca, *dimissio* est, idem quod sequiori ævô, in Latina vox *Missa*, i. e. missio. Hinc quod Joannes *Vitâ* Epiphanii, vocat Ἀπόλυσιν τῆς Συνάξεως, Cassianus *de Cænob. Instit. l. 3. c.* 7. appellat *Missam congregationis.* Aliquando ultimus est cujuscunque festi dies, ut apud Basilium Seleuc. *de S. Thecla l. 2. c.* 18. Frequentiùs finis cujuscunque officii Horarum, Vesperarum, Missarum, ut in *Triodio* & *Euchologio* videre est. Formulam certè Ἀπόλυσιν esse, quâ Sacerdos populum post officium celebratum dimittat, disertè docet *Pachymeres*: vocatque orationem hanc εὐχὴν ἀπολύσεως Demetrius Chomatenus *in Responsis*, ubi eam contineri his verbis, Εὐλογία θεοῦ ἐφ᾽ ὑμᾶς κτλ. *Benedictio Dei super vos* &c. addit. Hinc Ἀπολυτίκιον, apud Niceph. Homologetam in Can. nomen hebdomadis, quo tamen quænam hebdomas anni intelligatur, sibi non liquere ait Leo Allatius *de Dominicis & Hebdom. Græcorum.* Ibidem Ἀπολυτίκιον, in *Triodio*, *Typico Sabæ*, *Liturgia*, Chrysostomi, Basilii, alibi: troparium, quô laudes illius diei vel Sancti, cujus solemnitas agitur, celebrantur. Hoc ultimo locô & post selectua illius officii, sed ante formulam dimissionis suprà indigitatam canebatur, suntque multiplex & unicuique diei ac festo proprium. Hinc frequenter in *Menologio*, Ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς. Vide Jo. Casp. Suicerum. *Thes. Eccl.* in vocibus his: ut & infrà, ubi de *Dimissoriis literis.*

APOMAGDALIÆ, Græcè ἀπομαγδαλίαι, quid sint apud veterem Scholiasten Homeri *Odyss.* κ. v. 216. ubi de canibus Poeta,

> *Ὡς δ᾽ ὅταν ἀμφὶ ἄνακτα κύνες δαίτηθεν ἰόντα*
> *Σαίνωσ᾽ (αἰεὶ γάρ τε φέρει μειλίγματα θυμοῦ)*
> *Ut cùm circa herum canes e convivio eunte*
> *Blandiuntur. Is enim semper affert animi delinimenta.*

accuratè docet Jul. Pollux his verbis *l. 6. c.* 14. Οἱ δὲ πάλαι [illegible] ἀπομαγδαλίας [illegible] Ὅμηρος, &c. *Apomagdalias, quas vocant, Veteres utebantur. Ea erant, quod ex pane unde & pulmentum est, quò postquam se abstersissent, canibus id projiciebant. Unde est quod apomagdaliam Lacedæmonii cynadem (quasi caninam) vocant. Atque id subinnuit Homerus* &c. Atque has panum cupedias, & ut Poeta ait, μειλίγματα θυμοῦ, canes somniare, Piscatorapud Theocritum dicit *Idyll.* 21. eôdem modò pisces se somniare addens,

> ---- ---- Καὶ γὰρ ἐν ὕπνοις
> Πᾶσα κύων ἄρτον μαντεύεται, ἰχθύα κ᾽ ἐγών.
> *Etenim in somnis*
> *Omnis canis panes auguratur, & ego pisces.*

Ubi vir doctus ἄρτον non probat, & legi mavult ἄγραν, *agros.* Sed quorsum id? Nam, ut piscator pisces, quidni canis panes somniet, quorum esu impensè delectatur: præsertim panum his cupediis, de quibus diximus. Vide quoque Eustathium *ad d. l. Hesychium*, Plutarchum *in Lycurgo*, *Suidam*, Cæl. Rhodig. *l. 28. c.* 1. Erasmum *in Adagio*, *Canis vivens e magdaliis*, Alios, laudatos Bocharto *Hieroz. Parte prior. l. 2. c.* 55. nec non infrà in voce *Canis*, item in *Magdalia.*

APOMYIOS, apud Plin. *l. 29. c.* 6. Jovis cognomen, quasi *Muscarum abigens*, vide infrà & *Myodes.*

APOMYIUS, Ἀπόμυιος Jupiter in Elide colebatur ὁ [illegible] τῶν Ἠλείων Ὀλυμπίας τὰς μυίας. Pausan. *l.* 5. Plin. *l. 29. c.* 6. *Myiodem* vocat, & *l. 10. c.* 28. *Myiagrum.* Poëta apud Athen. *l.* 1. [illegible] Profert ista patronus umbrarum, & eorum qui invocati veniunt ad convivia. Ait, Bonum factum ferè, si isti alienô sumptu alantur, itaque illis quod solet muscis Olympiæ: h. e. ut non prius incantur ab iis, qui volunt unà esse, convivia, quàm in gratiam parasitorum bovem mactaverint. Sacrificium, in honorem Jovis muscarum averruncatoris, fieri solitum, sic iste interpretatur, quasi in muscarum gratiam fieret, ut esset illis unde lautè, ac dapsilè acciperentur. *Casaubon.* Clemens Alex. *in Protreptico*: Ἀπομυίῳ Διὶ θύουσιν Ἠλεῖοι, Ῥωμαῖοι δὲ Ἀπομυίῳ Ἡρακλεῖ. Et paulò post: Ἡρακλείδης [illegible] *Nic. Lloydius.* vide *Beelzebub.*

APONIANA, insula Lilybæo proxima. Hirtius *de bello Afric. c.* 2.

APONINÆ Sortes, memoratæ Vopisco *in Firmo*, *c.* 3. *Ipse quoque dicitur habuisse duos dentes elephanti, pedum denum, e quibus Aurelianus ipse sellam constituerat facere .... in qua Jupiter aureus & gemmatus sederet cum prætexta, ponendus in templo Solis, Aponinis* (vulgò legitur *Apenninis*) *sortibus addito: quem appellari voluerat Jovem Consulem, vel Consulentem.* Etiam apud Treb. Pollionem occurrunt in *Claudio*, *c.* 11. *Item cum in* Aponino *de se consuleret, responsum hujusmodi accepit.*

> *Tertia dum Latio regnantem viderit æstas.*

Item, cùm de posteris suis,

> *His ego nec metas rerum, nec tempora pono.*

Item, quum de fratre Quintillo, quem consortem habere volebat Imperii responsum est:

> *Ostendent terris hunc tantùm Fata.*

Ubi legit Casaubonus iterum pro *Apennino*, uti vulgò editum, *Aponino* vel *Aponi fonte.* Vide in voce *Aponus.*

APONIUS, vir Prætorius, de quo Sueton. *in Calig. c.* 38.

APONIUS, prænomine *Marcus*, Mœsiæ præfectus, quòd Rhoxolanos novem millibus equitum in provinciam irrumpentes feliciter cecidisset, triumphali statuâ ab Othone honoratus est. Tacit. *Hist. l. 1. c.* 79. alterum nomen est *Saturninus.* Vide Tacit. *Hist. l. 2. c.* 85. Seditione militari incessitus atrocissimè, vulgatis epistolis, quas ad Vitellium scripsisse credebatur. Itaque ad supplicium postulatus, ac fortè vacantium balnearum fornacibus abditus evasit mortem, Tacit. *Hist. l. 3. c.* 11.

APONIUS, commentariô Canticum Canticorum illustravit, qui in *Biblioth. Patrum* reperitur. Seculô 6. *Nic. Lloydius.* Græcus fuit, scripsitque in *Canticum Cantic.*, ut diximus, *Expositionem per paraphrasin*, collectam ex Gregorii Nysseni, Nili & Maximi commentariis: *Vir in S. literis disertissimus.* Sixto Senens. *Eruditione & sermone non vulgari, ac in oraculis latitans mysteriorum*, Joh. Fabri *in Epist. dedic.* Eidem concioni accommodatissimus, in quo nihil est quod teKu. Floruisse dicitur Bellarmino A. C. 812. Aliis 700. Labbæo A. C. 680. ubi plura, si lubet, vide. Prodiit *Expositio* ejus in fol. Friburgi A. C. 1538.

APONUS, fons & vicus ad Euganeos colles, in Italia propè Patavium, ubi & aquæ calidæ variis morbis aptæ; A Claudiano eleganti carmine laudatæ, & à Theodorico Gothorum Rege mœnibus cinctæ, teste *Cassiodoro.* Lucan. *l. 7. v.* 192.

> *Euganeo, si vera fides memorantibus, augur*
> *Colle sedens, Aponus terris ubi fumifer exit,*
> *Atque Antenorei dispergitur unda Timavi.*

Ejus aqua fatidica olim credebatur. Unde consulturus Tiberius sortes in eas conjecit. Lege Sueton. *in Tiber. c.* 14. Videturque illuc respexisse *Lucanus*, ubi suprà.

Mar-

Martial. *l.* 1. *Epigr.* 62. *v.* 3

Confessus Aponus Livius suo tellus,
Stellaque nec Flacco minus.

Idem *l.* 6. *Epigr.* 42. *v.* 4.

Nec fontes Aponi rudes puellis.

Etiam Claudius II. inde responsum accepit, de se oraculum hoc Geryonis consuleat, sub nomine Imperii sui *quamdiu scil. imperaturus esset*: Item quum de posteris suis, & de fratre Quintillo, quem consortem habere volebat Imperii, ex illo sciscitatum venerat, apud Trebellium Pollionem *in Ej.* c. 11. Ubi exemplum Virgilianarum sortium habes. Nomen ei, quia contra morbos est, vel quia citra dolorem medetur, ab *a* & πόνος, *labor*. Vide Cluver. *Ital. Ant.* p. 151.

APONUS Petrus, vide *Petrus*.

APOPEMPTICON Carmen, vide infrà *Epidemia* & *Propempticon*.

APOPHORETA, Græcè Ἀποφόρητα, dicta sunt dona, quæ in Saturnalibus convivis dabantur domum ferenda, ab ἀποφέρω. *Vespasianus dabat sicut Saturnalibus Apophoreta viris, ita & per Calendas Martias feminis*, Sueton. *in eo* c. 19. Vide Hadr. Turnebum *l.* 28. c. 31. & infrà *Pancarpium*. Idem titulus est Martialis *Epigramm. l.* 14. seu *idem*: ubi lautum sub mensam docetur, divitum dona fuisse citreos eburneosque pugillares, chartas majores & pauperum, quintuplices, triplices, chartas epistolares, candelas &c. Quæ per sortem contigisse, discimus ex *Epigr.* 45.

Accipiam tibi per dona taceres &c.

Apud Lamprid. *in Heliogabal.* c. 21. *Apophoreta est*, ubi notat Casaubon. *Apophoretam* esse munus è convivio auferri solitum, vide infra, ubi de Liberatione & de Sermon. convivalib. Hinc donum quodvis, in munerum editione, & dignitatum votis, significare cœpit, ut apud Symmachum videre est, & ubicunque patet ex iis, quæ Raderus *ad Martial.* idem Casaubon. ad Senec. Bernaldus ad *Apophor.* Rosweidus *ad Paulin.* aliique adnotârunt. Tandem pro ipso vase, in quo munera reponebantur, usurpata vox, Isidor. *Origin. l.* 20. c. 4. Paulin. *ad Sever. Ep.* 1. &c. Atque hinc ad feretra, in quibus defunctorum reliquiæ Sanctorum, deportanda translata, ut ex Auctoribus ceteris, a Car. du Fresne *Glossar.* & Macris Fratribus in *Hierolexico*, laudatis, videre est.

APORETICI, vide infrà *Ephectici*.

APORTANUS Georgius, Theologus insignis Frisiæ Orientalis circa A.C. 1540. Initiò, permissu Comitis Edzardi, patentibus in campis prope Emdam, concurrente magnâ hominum multitudine conciones habebat, post Emdam, dato sacro loco, translatus est, postquam Comes, Evangelii doctrinâ ex libris haustâ, eam Auricæ, Leeræ, Nordæ Emdæque propagari curâsset. Lætus *Hist. Univers.*

APOSTATICI, Hæretici. Vide suprà in voce *Angelici*.

APOSTOLA Francorum, vide infra *Apostolicus*.

APOSTOLÆUM, ædes sacra, prope Chalcedonem, Petro & Paulo Apostolis, dedicata. Imo & quæcumque Ædes, Apostoli alicujus nomen præ se ferens, quemadmodum *Prophetæum*, quæ alicui ex Prophetis consecrata est. Theodoretus *l.* 1. apud Macrum *Hierolex.*

APOSTOLATUS, Græcè Ἀποστολή, titulus honoris Episcopis olim tributus. *Epistola* Vitalis & Constantii ad Capreolum Episcopum Carthagin. *Ideoque provoluti genibus ex-tremi humiles petimus* [illegible] Apostolatum *vestrum, ut informetis parvitatem nostram* &c. Sidonius *l.* 6. *Ep.* 4. *ad Lupum Episc. Trecens. Præter officium, quod* ---- *conjunctis* Apostolatui *tuo sine fine debetur*. Et *Ep.* 7. *ad Fonteium Episc. Vasion. Ego quoque ad* Apostolatus *tui notitiam* ---- *accedo*. Atque ita passim apud Hadrianum Pontif. *Ep.* 92. Ruricium *l.* 1. *Ep.* 14. & *l.* 2. *Ep.* 8. 49. 50. 57. Ennodium *l.* 5. *Ep.* 17. Avitum *Ep.* 10. 23. 37. 59. Fortunatum *Ep. ad Euphron.* Turonensem Episcopum, *l.* 3. *Poemat. Ep.* 44. & 45. *Hylei.* Francor. *Tom. I.* p. 874. &c. Olim enim Episcopi universim omnes *Apostolici*, vel simpliciter, vel adjunctâ *Episcopi*, *Viri* aut aliâ voce, dicti sunt, tanquam *Apostolorum* successores & vicarii quisque in diœcesi suâ. Unde Fortunatus ad Gregorium Episcop. Turonens. scribens, ipsum *Dominum Apostolicum* vocat, in Prologo ad *Vitam S. Martini* ad *l.* 1. *Poem.* ut & Eufronium Episcop. Turonens. *l.* 3. & Nicetium Trevirensem *eodem l. Poem.* 10. Ita apud Marculfum passim legimus: *Ille Rex viro Apostolico patri* [illegible] *Apostolico* [illegible] *Episcopo*, aliisque quamplurimos. Atque ita *Apostolica Sedes* Episcopalis quæcumque appellata est. Marculfus idem *l.* 1. *Form.* 6. *Domino Sancto Apostolicæ sedis dignitate colendo* [illegible]. Vide quoque Sidonium Apollin. *l.* 6. *Ep.* 1. *ad Lupum Trec.* &c. Verùm sicut *Papæ* appellatio, quæ similiter Episcopis omnibus primitus communis fuit, sequioris ævo soli Pontifici Romano ad scripta legitur, ita *Apostolici* elogium idem sibi solùm procedente tempore indicare cœpit. Vide Casaubon. *Exercitat.* XIV. *in Baron.* §. 4. *ann.* 32. *num.* 5. unde factum, ut & *Apostolatus* appellatio tandem ad solam Paparum dignitatem fuerit restricta. Paulus Warnefridus *de Gestis Longobard. l.* 4. c. 30. *B. Gregorius* [illegible] *ad Chagnum* ---- *ideo* [illegible] *ad Apostolatus officium salutandum* [illegible]. Bernardus *Ep.* 38. *Legimus* Apostolatus *excusat me*. Et inde pro titulo honorario usurpata vox: Honorius Imperator in *Rescripto* ad Bonifacium I. Pontificem Romanum. *Petimus, ut quotidianis orationibus* Apostolatus *tui, studium ac votum tuum* [illegible] *dignetur impendere*. Joh. Sarisber. ad Alexandrum Pontif. *Ep.* 110. *Cum ergo* Apostolatus *vestri* [illegible] *pro toto virtute*, &c. Similiter *Apostolica Sedes* de sola Pontificia dici cœpit, &c. Vide quoque Car. du Fresne *Glossar.*

APOSTOLI Doctor, nomen dignitatis in Ecclesia olim Constantinopolit. ad quem, in publicis concionibus, Pauli Apostoli epistolas explicare spectabat. Macri *Hierolex.*

APOSTOLI, nomen XII. Discipulorum Christi, quos miraculorum, linguarum, & infallibilitatis donò instructos, misit in universum orbem, ut Ecclesias ubique fundarent, & discipulas facerent omnes gentes. Horum nomina: *Simon cognomine Petrus, Andreas frater ejus: Jacobus Zebedæi filius, Johannes frater illius. Philippus & Bartholomæus. Thomas & Matthæus: Jacobus, Alphæi filius, Lebbæus, qui & Thaddæus: Simon Cananæus & Judas Ischariotes*, Matth. c. 10. v. 2. 3. Quorum ultimo cum Magistrô proditô, abiisset in locum suum, forte ei surrogatus est Matthias Act. c. 1. v. 25. 26. His accessit tandem Paulus, peculiari elogiô *Apostolus gentium* dictus, vide Gal. c. 2. v. 9. Ex his Jacobus, in Concilio Hierosolymitano, præsedit, Act. c. 15. v. 13. Boanerges, cum fratre, dictus a Christo, Marc. c. 3. v. 17. qui ambo quoque *fratres Christi* & *columnæ* dicuntur, unà cum Simone agnominato Petro, Gal. c. 2. v. 9. Imò omnes 12. θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως, Apocal. c. 21. v. 19. innixi lapidi illi ἀκρογωνιαίῳ Jesu Christo, Ephes. c. 2. v. 20. appellantur. Neque inferiorem se Paulus ait summis Apostolis, 2 Cor. c. 11. v. 5. Scripserunt Petrus, Jacobus, Johannes, Matthæus, Paulus & Judas Thaddæus: Vide quemque horum *suo loco*. Reliqui vivâ solum voce docuerunt. Etiam horum quidam cœlibes, ut Paulus: reliqui uxorati, περιάγειν, in peregrinationibus suis, ἀδελφὰς γυναῖκας, *ut fratres Christi & Cephas*, 1 Cor. c. 9. v. 5. Unde Clemens Alex. *l.* 7. *Strom.* Petro non solum uxorem, sed & filios tribuit, Philippo item filios atque filias. Sic quoque Ignatius Petrum, uti & Paulum, aliosque Apostolos in matrimonio vixisse scribit, *in ep. ad Philadelph.* adeòque, *cœlibatum propter* [illegible] *Angelum illum* [illegible] *habere*, &c. Plura de Apostolis scire cupientes, videant singulos, *in suis locis*.

APOSTOLI, apud Judæos, *qui ad exigendum aurum atque argentum a Patriarcha certo tempore diriguntur*, *l.* 14. *Cod. Theodos. de Judæis*. Coronarium scil. cujus canon anniversarius erat & a Judæis solebat pensitari, Car. du Fresne *Glossar.* Sed & jam antè in hac gente sic dictos fuisse, ait Baron. A. C. 52. qui pecuniarum, ad Templum sartum tectum conservandum, collectores, eilent, atque in observatione Legis Mosaicæ urgenda, velut Legati jurisdictionem haberent. E quorum numero Paulus fuisse creditur, quem obtinuisse literas à principibus Sacerdotum legimus, ut si alicubi deprehendisset Christianos, velut Legis hostes, Hierosolymam vinctos abduceret. Unde non absque mysterio suam ad Galatas Epistolam his verbis orditur: *Paulus Apostolus, non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum*. Quasi dicat, Jam non amplius Apostolus sum, à Synagoga missus, sed Legatus Jesu Christi. Atque de his *Apostolis* Hebræorum Epiphanius agit *Hær.* 30. ubi eos magna in veneratione, & dignitate apud suos populares fuisse, refert: duravitque nomen ac potestas eam in hac gente, usque ad principatum Theodosii, qui iis in *C. de Judæis*, titulum & potestatem hujus *Apostolatus* publicô Edictô prohibuit, vide Dominicum Macrum *Hierolex.* & præ hoc Jac. Gothofredum *ad l. d. Cod. Theodos.* ubi multa de *Apostolis Judæorum*. Sed & in Ecclesia Christiana, *Apostoli* Papiæ dicuntur *Hæretici quidam hoc sibi nomen sumentes, quia nihil proprium possidentes, nequaquam recipiunt aliquid in hoc mundo possidentes*. Eosdem *Apostolicos* appellat Augustin. *de Hæres.* c. 40. &c. Vide in voce *Apostolici*.

APOSTOLICI, propriè dicuntur Episcopi, qui in Apostolorum cathedras successerunt; & quia omnes Episcopi locum tenent Apostolorum, teste Hieronymô *Ep. ad Marcellam*, cui suffragatur Augustin. *in pede Psalm.* 44. & 12. *q.* 1. *c.* in morem abiit, ut omnes utique *Apostolici* dicerentur: præsertim apud medii ævi Scriptores, ut abunde liquet è *Marculfi* Formulis, circa A. C. 660. conscriptis. Hinc Clodoveus ad Synod. Aurelianensem I. *Domini sanctis & Apostolicâ sede dignissimis Episcopis*, *Clodoveus Rex*. Et in fine, *Orate pro me D. D. sancti, & Apostolicâ sede Papæ dignissimi*. Similiter Gunthramnus Rex in edicto Concilii Matiscon. 2. diversis suæ Pontifices alloquutus, *Vos*, inquit, *Apostolici Pontifices*. Unde Episcopalis dignitas etiam *Apostolatus* dicta est: & Episcoporum Legati, *Apostolici* nuncupati sunt. Subsequentibus autem seculis, *Apostolici* nomen, quemadmodum & Papæ, apud Pontificem Romanum solùm remansit, qui etiam *Apostolicus*, præsertim à Gallis, dictus est. Anglorum *Apostolus* S. Gregorius, Francorum *Apostola* Clotildis, Clodovei Regis uxor nuncupata est, quod ille Anglo-Saxones, ad fidem adduxit: hæc prima apud Francos Christiana, ceteros similiter ad Christum provehi fecit. Magn. *Chron. Belg.* sub A. C. 500. &c. Vide Henr. Spelmannum in *Gloss. Archæol.* & se voce *Apostolus*, pro classis Præfecto seu Admiralio, in voce *Thalassiarchus*. Vide quoque suprà *Apostolatus*.

APOSTOLICI, Hæretici, Encratitarum & Catharorum Soboles, sic dicti, quia Apostolicæ puritatis imitatores videri volebant. Circa A. C. 145. Conjugium rejecerunt, tanquam cœli remoram, bonis se abdicârunt, omnia communia esse debere dictitantes; iis qui post Baptismum peccant, spem omnem gratiæ præcluserunt; loco Evangelicorum scriptorum, Apocryphis quibusdam usi, ut *Actis S. Andreæ & S. Thomæ*, &c. Etiam *Apotactitæ* dicti, quia mundo renunciabant. Augustin. *Hær.* 40. Alios habet seculô 12. exortos *Mylenius*: qui dicebant præter Purgatorium, preces pro mortuis, & invocationem Sanctorum, rejecisse Pædobaptismum, conjugium, & usum quorundam ciborum, ex Manichæorum disciplina; refutatos a S. Bernardo A. C. 1147. Fr. hujus *Serm.* 66. *in Cantic.* Sander. *Hær.* 144. Baron. & Genebr. *in Innoc. II.* De his Phil. à Limborch ita: *Angelicum videtur propago. Juxta Eymericum, tempore Honorii IV. Bonifacii VIII. Nicolai IV. & Clementis V. circa A. C. 1260. in partibus Lombardiæ, Episcopatu videl. Parmensi & Novariensi, exortis sunt Gerardo Segarello Parmensi & Dulcino Novariensi. Hi congregationem quandam fecerunt quam Apostolorum vocarunt, qui sub vultus ostentatione vivebant, & vitam atque Apostolorum singulariter affectabant: & habitum quendam novum religionis assumpserunt, ab Honorio IV. condemnati A. C. 1285. a Nicolao quoque A. C. 1290. Segarellus crematus est, sub Bonifacio VIII. A. C.*

1300. *contra Dulcinum, qui cum 6000. sequacibus in Alpes secesserit,* Clemens V. Cruciatam indixit, *qua a Vercell. capitur, memoratu dignatur & commemoratur,* ... *post plura.* Dogmata illorum patent, ex sententia Petri Lucensis Hispani in libro *sententiarum Inquisit.* Tolos. fol. 184. ubi tamen praeminent Veneris, quam illis, uti & Valdensibus, Eymericus attribuit, nulla penitus mentio. Vide praesat. Limborchium *Histor. Inquisit.* l. 1. c. 18. Sic dictos esse Haereticos illos tempore Bernhardi, quod sese successores Apostolorum jactitarent, auctor est Raynerus contra *Valdenses* c. 6. apud *Car. du Fresne.*

APOSTOLICI Canones, vide Infrà.

APOSTOLICI Patrimonii Rectores, vide infrà *Rector.*

sub APOSTOLIS, Romae appellata est Aula Lateranensis Palatii, ex pictura Apostolorum in ejus pariete effigiata: unde Anastasius Bibliothecar. Nicolaum I. Synodum habuisse *sub Apostolis* refert. Domnus Macer in *Hierolexico.* Cangius verò hujus frater, per *sub Apostolis* ... ipsam Basilicam Lateranensem, quam *Aulam Dei* nuncupatam esse ait ..., intelligit; sicque dictam vult, vel quod ibi extiterint Apostolorum Principum capita, vel quod moveret, capita eorundem in Confessione collocare, uti in Concilio Florentino factum fuisse, referunt, Severinus Binius Concilior. Tom. VIII. Victorellus *Addition. ad Ciacon. Tom. II. col.* 1155. lit. *A. & F.* Alii

APOSTOLIUM, in *Epistola* Chlodovaei Regis Franciae ad Episcop, *De caeteris quidem captivis laicis, qui extra pacem sunt captivati,* Apostolia, *cui volueritis, arbitrii vestri non est negandum,* Lege *Epistolia,* Car. du Fresne *Glossar.* At *Apostolicum* in Ordin. Roman. *Subdiaconus autem, qui lecturus est, sub cura sua habebit Apostolicum & Archidiaconus Evangelium:* liber est Epistolarum S. Pauli, quem Ἀποστολικὴν βίβλον vocat Cabasilas in *Expositione Liturgiae* c. 22. Vide infrà in voce *Apostolus liber.*

APOSTOLORUM Acta, liber Canonicus N. T. à Luca Evangelista conscriptus, historiam Ecclesiae nascentis, annorum 24. circiter exhibet, capp. 28. ab Ascensione Christi initio factô, usque ad Pauli captivi adventum in urbem Romam. Hunc librum illustrârunt scriptis suis, Amyraldus *Paraphrase sur les Actes des Apostres,* 1654. Augustinus, Brentius, *in Acta homiliis* 122. Bullingerus. Calixtus, Calvinus *Comment. in Acta,* in fol. Genevae A. C. 1572. 1580. 1614. in 8. ibid. A. C. 1565. Cassiodorus, Chrysostomus, de Dieu. Erasmus *Commentar. Homil. in Acta.* Faucheur in 10. *capp. priora;* Galliće. Ferus *in Acta Enarrat.* Colon. A. C. 1567. Venet. 1568. Gerhardus, in *Annotation. posthumis,* in 4to. A. C. 1669. Gregorius M. Grynaeus. Gualterus. Justus Jonas, *Annotation.* in 8. Basil. A. C. 1525. 1567. Mentzer. *in Acta Meditatione,* in 4to. Giessae, 1622. Niceras. Oecumenius. Pelargus *in Acta Exposition.* in 8. Francof. 1615. Pererius, *in Acta Comment.* Morgus, 1580. Pricaeus, *Annotatis* in 8. Paris. 1647. Rothmalerus, 165. *Cnesion. Germ.* Streso *in c.* 16. *pr. Comment. practic.* in 4to. Amstelod. 1650. &c. Theophylactus, Viretus, *in Acta Comment.* Gall. &c. Reliquos suggeret, Guil. Crowaei *Elenchus Scriptorum in S. Scripturam.*

APOSTOLORUM Doctores, vide infrà *Protapostolarius.*

APOSTOLORUM Festum, in Communione Romana cujus meminit Micrológ. c. 55. *Festivitas Sanctorum Jacobi & Philippi & omnium Apostolorum:* ad Kal. Majas celebrari consuevit. Apud Graecos verò die 30. Junii, h. e. post Apostolorum Petri & Pauli solennitatem. In *Missali* Hierosolymitano Equitum Argentorati A. C. 1505. impresso, reperitur sub die 16. Julii commemoratoria Missa, quando *Apostoli,* ad praedicandum per Orbem, divisi sunt, sub titul. *Divisio Apostolorum.* Quid *Apostolorum* antiquae picturae, cum volumine in manu, denotent, vide infrà in *Rotula;* & plura hanc in rem, apud *Macros* Fratres.

APOSTOLUS, i. e. Missus, Nuntius, Proxeneta, quis dictus apud Hebraeos, vide infrà voce *Virgo,* & suprà *Apostoli.* Eadem vox Atheniensibus jam olim usitata, quâ vocare solebant hos, quos tanquam provinciarum Visitatores, ad necessitatibus subditorum consulendum, Respublica mittebat. Macer in *Hierolexico.* Apud recentiores quoque aevi Scriptores eâdem notione passim occurrit. Sic *Luitprandus,* ubi refert, Regis Bulgariae Oratorem in Aula Imperiali Constantinopoli, ex privilegio speciali, inter reliquos Oratores, primum tenuisse locum, propter sui Regis cum Imperatore (cujus filiam in uxorem duxerat) affinitatem. *Constantia,* inquit, *scripta juramento firmata sunt, ut omnium gentium Apostolis, i. e. Nuntiis, penes nos Bulgarorum Apostoli praeponantur,* in *Legat.* apud *Macrum* eundem & Car. du Fresne *Glossar.* Vide suprà in voce *Apostolus:* sed & voce *Tetrarchus,* ubi Ἀπόστολον Atheniensibus dictum esse, qui Rei maritimae curam gereret, & Ἐπίσκοπον Graecorum diceretur, vidimus.

APOSTOLUS Liber, dicitur in Ecclesia Romana Epistolarum S. Pauli, qui ad Missam legi solet. Liber *Sacramentor.* Gregorii M. *Deinde sequitur Apostolum,* i. e. lectio ex Apostolo. Hincmarus Remens. *Tom. II. epist.* 7. *p.* 149. *Usque ad Evangelium in Missa pace solent & residere statim post Apostolum, i. e. post Epistolam, hanc admonitionem* ... *legi,* &c. Similiter in Graeca vocem Ἀπόστολον usurpant: Cyrillus Scythopolit. in *Vita S. Sabae,* ... Ἀπόστολον. *Simul autem &* ... *ut psalterium doceret ac Apostolum.* Codinus item de *Offic.* c. 6. ... Ἀπόστολον ... *Legit Epistolam &* ... *Apostolum Protapostolarius.* In Ord. Roman. *Apostolum* dicitur, uti vidimus suprà in voce *Apostolicum:* ubi cura eius Subdiacono, quemadmodum *Evangelii* Archidiacono commendatur. Sed & alius apud Graecos erat liber, quem Πραξαπόστολον nuncupârunt, quod praeter Epistolas Pauli aliasque Canonicas, Acta etiam Apostolorum contineret. Vide de hoc *Typicum* Sabae & *Triodium,* laudat. Carolo du Fresne in *Glossar.*

APOSTOLUS Pomeranorum, vide infrà *Suantiborus* I.

APOSTOLUS Indorum, vide infrà *Xaverius Franciscus.*

APOSTROPHIA, Veneris cognomen, quae in hunc finem sic à Cadmo cognominata, ut ab omnibus spurcis actibus avocaret, & ab obscoena libidine, & à concupiscentiis averteret. Pausan. *l.* 1. & 9.

APOSYNAGOGI, Graecè Ἀποσυνάγωγοι, apud Hebraeos, in Historia Evangelica memorati, *Seldeno* sunt hi, qui populari um consuetudine, vi excommunicationis atque anathematis, ita privabantur, ut nec cum aliis conversari, victumque capere, neque illis assidere, aut ulli conventiculo sacro, iis interesse liceret: Vocem enim συναγωγὴ, omnimodum populi plebisque sive totius sive partis conventum non raro denotare, ex Pentateucho & Prophetis ostendere contendit, ubi Hellenistae συναγωγὴν pro קהל, quod *Populi conventum* seu *totum Populum* vocat substituunt. Vide quae suprà de *Anathemate* attulimus. Sed plus aliquid, quàm civilem poenam & sequestrationem à Politicis solum conventibus hâc voce indicari, solidè probant Theologi, quos vide.

APOTACTITAE, Graecè Ἀποτακτῖται, Haeretici sic appellati, quod bonis omnibus renuntiarent, quasi dicas *Renuntiantes;* ut *Encratitae,* i. e. *Abstinentes.* Mentio eorum *l.* 7. *Cod. Theodos. de Haereticis.* Iidem videntur cum *Apostolis* sive *Apostolicis,* de quibus suprà.

APOTEVIZZA, Oppid. Sclavoniae, in regno Hungariae non longe à Dravo fluv. in Kisiendi Comitatu, vix unâ leucâ, à Copranizo, in Occasum, intra montes.

APOTHECA, cella propriè vinaria, Graecè Ἀποθήκη *Gloss.* *Horreum,* Ἀποθήκη. Nempe *Horreum* apud Latinos, non solùm frumenti, sed etiam rerum quarumcunque ... dicebatur, & in Horreis militaribus, de quibus suô locô, non frumentum condi tantum erat solitum, sed vinum, acetum, lardum, foenum, paleae & reliquae species fiscales ac militares. Itaque & Columella *Vini horrea* pro *apothecis* dixit. Salmas. *ad Spartian. in Hadriano.* c. 11.

APOTHEOSIS, Latin. *Consecratio,* quâ voce Cicero utitur *l.* 1. *ad Quintum fratr. ep.* 1. ritus fuit apud Romanos, à Caes. Augusto primum institutus, deinde à Tiberio instauratus, quô consecrabantur Imperatores, qui superstitibus filiis vel successoribus moriebantur, sicque in *Divos relati* dicebantur. Sic Augustum, apud Ausonium *ut Monostichum Caesarum,* v. 2. addidit.

---- ---- *Divis maturus senectus.*

Et facetum illud Vespasiani Principis, qui *primâ morbi accessione,* ut, inquit, *puto Deus fio.* Sic Claudium, Vespasiani filios, Antoninos, Trajanum aliosque divinis post mortem honoribus affectos legimus. Imò & ante Augustum, jam Caesar Dictator id honoris consecutus est, Sueton. *in eo c.* 88. *Stella crinita per septem dies continuos fulsit, exoriens circa undecimam horam, creditumque est animam Caesaris esse in caelum recepti, & hac de causa simulachro ejus in vertice additur stella.* Verbis, *Omnes Imperatores inter Deos post mortem referri solitos esse,* docet Thom. Dempster. *in Antiq. Rom. l.* 1. *paralipom ad c.* 18. Unde Juvenali *Sat.* 6 v. 115. *Rivales Deorum* dicuntur. In quae verba vetus Scholiastes, *videtur,* inquit, *quia Imperatores inter Deos referuntur.* Ritus autem hic talis erat. Imperatore vitâ functô, totâ urbe festa celebritas erat. Et primo quidem functum vitâ corpus sumtuosô funere sepeliebant: ceream dein imaginem mortuo quàm simillimam, in Palatii vestibulo, supra eburneum lectum maximum, sublimem & vestibus instratum aureis locabant. Et eundem imago illa ad aegron speciem placidè decumbebat. Circa lectum verò utrinque magnam partem diei sedebant à laeva quidem Senatus omnis vestibus atris amictus: à dextra vero matronae, quas virorum aut parentum dignitas honestabat. Haec ita per septem dies continuos faciebant, Medicis ad lectum quotidie accedentibus inspectumque velut aegrum deterius se habere subinde pronuntiantibus. Dein, ubi jam visus esset obiisse diem, lectum humeris sublatum, Equestris Senatoriique ordinis nobilissimi juvenes, per viam sacram in vetus Forum deferebant, ubi Magistratus Romani Imperium deponere consueverant. Ibi extructô coloris lapidei tribunali ligneô, super quod aedificium fabrefactum erat, columnis suffultum eboreque variè ornatum & aurô, eò allatus est alius lectus consimilis, in quo statuam ceream Principis consecrandi è Palatio allatam, ornatu triumphali, collocabant, puerô insigni formâ, quasi Imperator dormiret, penni pavonis muscas abigente. Accedebant mox ponè lectum superstites Imperatores, Senatus Senatorumque uxores, vestibus lugubribus induti, & in gradibus ad scalarum similitudinem extructis, ex altera Fori parte puerorum chorus, ex altera foeminarum illustrium, hymnos paeanasque in defuncti laudes canebant. Quibus peractis, funebris pompa in foro inchoabatur extra urbem in Campum Martium tendens, quò antequam perventum, Imperator vivus Rostris conscensis defunctum Imperatorem laudabat, cumque lectum de loco, in quo erat, moveri oporteret, omnes simul Senatores in fletum & lamenta solvebantur. Sic lectum à tribunali tollebant Pontifices & Magistratusqui eum postea nonnullis Equitibus ferendum tradebant, parte Senatorum cum variis moestitiae indiciis praecedente, Imperatore verò subsequente. Ita in campum Martium postquam pervenêre, quà latissimè ille patet, rogus sive suggestus quidam specie quadrangulâ, lateribus aequis assurgebat, nullâ praeterquam lignorum ingentium materiâ compactus in tabernaculi formam: quod interius totum erat fomitibus oppletum, exteriùs autem intextis aureis stragulis atque eburneis signis undique exornatum. Super hoc alterum minus, tertium item & quartum, semper inferiori contractius, ac deinceps, positum erat, donec ad supremum, quod omnium erat minimum, perveniebatur: in cujus summo currus erat inauratus, quô, dum viveret Imperator, vehi solebat. Igitur lectô in secundum tabernaculum promotô aromata & suffimenta omnis generis fructus, herbae & succi odorati, acervatim effundebantur, quô factô Imperator superstes caeterique mortui Imperatoris propinqui ejus statuae oscula figebant, mox Princeps tribunal conscendit, Senatores verò, exceptis Magistratibus, in tabula parva assidebant,

sidebant, ut tutò simul & commodè, quæ gerebantur, spectare possent: Magistratu & cæteris, pro cujusque dignitate, ex ordine collocatis. Tum circa ædificium certâ quadam lege ac recursu omnes Equestris ordinis viri: pedites quoque circa rogum cursibus urbanis & consuetis decurrebant. Currus item circumagebantur mixti purpuratis rectoribus, qui personas ferebant Ducum Romanorum Principumque illustrium. Post quæ face sumtâ Imperator eam tabernaculo admovit, mox Consules primo, dein cæteri omnes Magistratus, & alii ordine undique ignem subjecerunt, sic brevi cuncta validô igne correpta. Mox a supremo tabernaculo, tanquam e fastigio quodam, simul cum subjecto igni aquilam dimittere moris erat, quæ in cœlum animam Principis deferre credebatur: unde in nummis quibusdam aquilæ, qui Imperatores, & pavones, qui Augustas, in cœlum subvehunt, expressi videntur. Ex illo, una cum cæteris Numinibus Imperator defunctus coli cœpit, substructis templis fanisque, additis ex Senatus-Consulto Flamine & Sodalibus, qui ab eo nomen acciperent, & nomine mutato, *Divus* insuper Deusque dictus est. Ejusdem imagines, non minus ac Deorum statuæ, radiis, astris, fulminibus insignes, collocabantur etiam inter Deos Penates, ut infra videbimus, ubi de *Imaginibus*. Porrò per nomen ejus jurabatur, tantâ quidem religione, *ut tutius esset per Jovis Genium pejerare, quam Regis*, Minucius Fel. *Octavio*, ubi Ouzelium cæterosque vide. Nec consecrandi Augustas, quarum primæ Liviæ hic honor obtigit, longe diversa fuit ratio. Per quas & juratum esse, discimus ex Dione, qui Drusillæ id honoris tributum à Cajo esse, ut mulieres per illam jurarent, tradit *l.* 59. Liviæ item, à Claudio, *l. seq.* de quibus paulò infra plura. Non autem solum apud Romanos, verum & aliæ gentes, hac bene meritos viros divinis post obitum honoribus afficiendi consuetudo viguit. Sic enim omnes Dii Veterum consecrati sunt, nec publicè illud modò, sed & privatim cuicunque id permissum fuit. Et quidem de Hercule, Libero Patre, Castore ac Polluce aliisque Diis Consentibus, res notissima est. De Alexandro M. a Demade inter Deos relato, legimus apud Ælianum *Var. hist. l.* 5. *c.* 12. multatô centum talentis adulatore, & matre Olympiade ridente; mansit nihilominus tredecimus tertius inter Deos Consentes, Pierius *Hieroglyph. l.* 43. Eodem modò apud Latinos priscos Æneam Diis adscriptum, & *Jovem Indigetem*: Romulum verò eôdem honore mactum, *Quirinum* appellatum esse, referunt Liv. *Dec.* 1. *l.* 1. & Silius Italicus *l.* 13. *v.* 83.

Ledæos referam fratres velitumque Quirinum.

Sed hæc aliorum superstitio fuit, quæ vero ambitionis insania, quòd ipse Augustus *se templis & effigie Numinum per Flamines & Sacerdotes coli voluit*, apud Tacit. *Annal. l.* 1. Quò forsan allusit Virgilius *Eclogâ l. v.* 7.

Namque erit ille mihi semper Deus:

quasi diceret, *& dum vivit, & dum vitâ functus erit*. Nec solùm ipse voluit jussitque, verùm & modum locumque præscripsit, quod Suetonius innuit *in eo c.* 52. Imitati eum in hoc insaniæ excessu Caligula, Domitianus &c. factumque inde, ut Cæsares pro Diis viros etiam Romani colerent, *Deosque* appellarent: quod nomen etiam sub Christianis Principibus aliquandiu mansit, licèt cultum immortali unique Deo concedendum censerent. Hinc Latinus Pacat. *panegyrico Theodos. Deum dedit*, inquit, *Hispania quem videmus*: Et de Honorio Claudian. *præf. de* 3. *ejus Consulatu v.* 15.

Ac quoque Pieria tentatum sæpius antro
Audet magnus suo mittere Roma Deo.

Rescriptaque proin eorum *Oracula* quoque dicta sunt, &c. Vide Herodian. *Hist. Rom. l.* 4. Blondum Flavium *Roma triumph. l.* 2. Bernardinum Realin. *Annotat. in varia Scriptorum loca c.* 16. Franc. Robortellum *Emendat. l.* 2. *c.* 18. Ioh. Rosinum, *Antiq. Rom l.* 3. *c.* 18. & Th. Dempster. *Paralipomena ad illud &c.* Tabernaculi, de quo supra, formam exhibent numismata Sabinæ Aug. Antonini Pii, Faustinæ Aug. & matris & filiæ, M. Aur. Antonini, L. Aur. Veri, P. Helvii Pertinacis, L. Septimii Severi, & Juliæ Piæ Aug. De Coronis radiatis, quibus statuæ consecratorum circumfulsere, vide Sueton. *in Aug. c.* 94. & *Caligula c.* 45. Plin. *in Panegyr. Trajani c.* 52. Thom. Dempster. *Antiqq. Rom. l.* 1. *Paralipom. ad c.* 13 *ad regionem quartam, de Colosso Solis & corona radiata* ut & infrà in voce *Corona*. Quædam tamen ex *Vossio* hic subnectam, secundùm quem: Apud Romanos, sub Regibus, homo nullus cœlesti donatus honore est, præter unum Imperii conditorem Romulum, atque, ut videtur, longè tamen inferiore gradu, nutricem ejus Accam Larentiam. Florente Republ. si quis honoris id adeptus est, unica fuit Anna Bovillana, nec tamen è catervis Senatus, nec si facta spectes, ea verè illius anus fuere, ut suprà dictum: Interea Heroes suos magnis sunt dignati honoribus, statuis videl. pompâ Circensi, relatione in hymnos Saliares, qui honos etiam contigit Mamurio Veturio & Luciæ Voluminiæ, teste Varrone *de L L. l.* 5. *&* 8. Exutô verò libertate Populô, primus Cæsarum consecratus est Julius, idque ab Augusto, Sueton. *in Julio c.* 88. quem proin in Juliani *Cæsaribus* Silenus vocat Κορυπλάστην, *Puparum effictorem*, eò quòd ut homulli faciunt pupas, sic ipse fecerit Deos. Augusto dein, *templum & cœlestes honores decreti*, Tacit. *Annal. l.* 1. Numerioque Attico, qui eum in cœlum euntem se vidisse testatus est (uti Jul. Proculus de Romulo narravit) à Livia datum est decies sestertium, Dio *l.* 56. Post eum consecrati alii, de quibus vide Plin. *in Panegyr.* Nec soli Cæsares Divi illati sunt, sed etiam Augustæ: Livia, apud Sueton. *in Claudio c.* 11. & Dionem *l.* 60. & Faustina, apud Capitolin. *in Antonin. c.* 26. Imo & comperimus, honorem alii habitum, è domo tamen Augusta: Drusillæ sorori à Caligula, quam cum Livius Geminius, vir Senatorii ordinis, similiter in cœlum ascendentem spectasse se jurasset, etiam decies sestertium meruit, teste Dione *l.* 59. Mæsæ item, sorori Juliæ Severo Cæs. nuptæ, Aviæ duorum Imperator. Heliogabali & Severi Alexandri. Sed & mares è domo Augustea, relati in Divos: Geta, Severi fil. ut nil dicam de Hadriani Imperatoris sordidis & turpibus deliciis Antinoo Bithyno &c. Vide Voss. *de orig. & prog. Idol. l.* 1. *c.* 12. ut & suprà in voce *Anima*, ac infrà, ubi de *Consecratione*.

APOTHEOSIS, titulus libri, quô Prudentius Poëta Christianus, defensionem Divinitatis contra Infideles, complexus est. Macer in *Hierolexico*.

APOTOMIÆ, Marmaricæ nomigens. *Ptol.*

APOTROPÆI, Dii ἀποτρόπαιοι, h. e. *averrunci*, sive *malorum depulsores*, quibus agnicula immolabatur. Ammian. Marcellin. *l.* 25.

APOXYOMENOS, inter signa Lysippi, de quo sic Plin. *l.* 34. *c.* 8. *Plurima ex omnibus signa fecit, fœcundissimæ artis, inter quæ destringentem se, quem Marcus Agrippa ante thermas suas dicavit, mirè gratum Tiberio Principi: qui non quivit temperare sibi in eo, quamquam imperiosus sui inter initia principatus, transtulitque in cubiculum, alio ibi signo substituto: cum quidem tanta contumacia populi Romani fuit, ut magno Theatri clamore reponi*, Apoxyomenon (quæ Græca vox Latinè *destringentem se* denotat) *flagitaverit, Princepsque, quanquam adamatum, reposuerit.*

APPA, Arabiæ Felicis urbs. *Ptol.*

APPADANA, Persiæ urbs. *Ptol.*

APPAMIÆ, vulgo *Pamiers*, Urbs Galliæ. Vide *Pamia*.

APPANAGIUM, vide suprà *Apanare*.

APPARENS, seu *Præsens*, Græcè Ἐπιφανής, Deorum epitheton nummis, alibique frequens, vide infrà *Epiphanes*, & ia.

APPARES vel APARES, inferioris seculi Scriptoribus dicuntur Epistolæ generales, quæ unô exemplô, paucis immutatis, ad diversos mittuntur. Anastasius in *Hadriano*, *Apparem similem donationis per eundem Albertum adscribi faciens*. Ubi pro *exemplo*, seu ut dicimus, *copia*, vox sumitur: uti post *Novellam* Theodosii & Valentiniani de Amota militantibus fori præscriptione ad Areovindum Magistrum Militum: *Eodem exemplo Apparis vero illustri Comiti & Magistro Militum & Exconsuli bis ordinario*. Atque hæ quidem epistolæ *uniformes* dicuntur, apud Nicolaum I. Pontif. *Ep.* 8. *in fin.* Epistola autem ibidem 16. titulus hic est: *Nicolaus --- singulis quibusdam Senatoribus Constantinopol. aparibus*. Ubi vox *aparibus*, non ad vocem *Senatoribus* refertur, ut quidam contendunt (qui voce hâc *inferiores* denotari volunt) sed per receptam eâ ætate formulam additur, ut innuatur, unô exemplô dictatas & missas epistolas ad diversos; quæ pluries occurrit apud Gregorium M. interdum unô p. interdum geminô: inprimis *l.* 1. *Ep.* 4. quæ ad diversos inscribitur, ubi ista habentur, *Incipit quidem* aparibus, *sed circa finem singulis Epistolis juxta locorum & personarum competentiam, discrepantibus. Data Romæ &c.* Similiter apud Radulfum de Diceto, Epistola, quam Richardus Anglorum Rex Nobilibus, quibus Regni curam commiserat, dum sacram obiret peregrinationem, hanc inscriptionem præfert: *Richardus Rex Angl. Willelmo Cancellario, G. Filio-Petri, W. Marescallo, & H. Bard. & W. Briwer, apparibus, &c.* Origo vocis Salmasio *de Jure Attico & Rom.* est à distinctis vocabulis *a* & *paribus*, ut sit ἀπὸ τοῦ ἴσου, διὰ τοῦ ἰσοτύπου, ἰσοτύπως, epistola scil. eôdem, quô alia, exemplô scripta. Carolo verò du Fresne, à voce citerioris ævi *Appar* & *Apar* i. e. similis. Ita enim *Papias*, *Suppar*, *Compar*, Appar, *composita*. & Liber *Differentiar.* MS. *Inter Appares & Pares: Appares, quod videtur; Sic) Pares, qui obsequuntur*. Cui verò *Aparibus* vulgò scriberetur in ablativo; existimat idem indicari Epistolas pari tenore vel certè *aparibus* seu similibus descriptas, singulisque (quibus aliàs generatim inscribuntur) licet eôdem contextu, inscriptas & missas, &c. Vide omnino Auctorem hunc in *Glossar.*

APPARITORES Milites, & Tribunis, & Ducibus apud Romanos, dabantur, quod postea sustulit Severus: cui tamen quatuor milites ante Tribunum ambulare voluit, ante Ducem sex, ante Legatum decem. Lamprid. in *Vita ejus*, *c.* 52. *Apparitores denique nullos esse passus est Tribunis aut Ducibus nisi milites, antire voluit, jussitque ut ante Tribunum quatuor &c. hique ad domos suas reciperentur*. h. e. apparitionis officiô peractô, ad domos suas reciperentur, nec hærerent in ministerio Ducum aut Tribunorum, nisi solùm ad apparendi officium. Unde & legi posset, *hique ad domos suas se reciperent*. Vide Salmas. ad *Probum*, ubi de Vexillario ei à Valeriano Imperatore deputato. & *ad Lamprid. loc. cit.* Pro *Apparitoribus*, non semel in Cod. Theodos. *Apparitiones* habes, alibique. De *Apparitoribus Cæsarum* vide & infrà, *Libertus*, *Lictor*.

APPELDON Hermannus, vide *Hermannus*.

APPELLARE, è sponso, apud Plin. *l.* 16. *c.* 33. ubi de cupresso, *Huic patria Insula Creta, quanquam Cato Tarentinam eam appellet, credo quòd primùm eò venerit --- sed in Tarento quocunque in loco terram moverit quisplam, si naturalis hæc gignitur protinusque emergat: in illa verò etiam non appellato solo, e sponso, maximèque in Idæis montibus &c.* Gallicè dicitur *Apprêter à garant*. Naturalis terra è sponso appellanda est, nisi reddit bona fide semina, quæ sibi convenientia acceperit: hoc enim quasi spondere videtur soli natura, ut ea optimè ferat, quibus ferendis naturaliter idonea est. At cupressus ubique in Creta felicissimè provenit, etiam in non sua terra, quæ è sponso appellari non potest, nec enim id promittit feliciter reddere, cui gignendo minus apta est. *E sponso* nempe *appellatur*, qui pro alio spopondit &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 171.

APPELLATORES, Anglis Scriptoribus, fures, dicuntur, & in genere, ii, qui crimen aliquod seu feloniam commisere eamque ultro confessi, criminis socios *appellant* vel *appellare*, i. e. deferunt: Car. du Fresne *Glossar.* Vide etiam infrà in voce *Approbator*. Deducitur vox ab *Appello*, vulgò *Appeale*, quod in jus vocationem seu accusationem denotat, & in criminalibus actionibus propriè Anglis usurpatur. Aliud est Practicis Aragonensibus, *Appellum* vel *Appellitum*, submonitio nempe, seu evocatio populorum ad maleficia vindicanda. Vide infra *Commissio*, item *Juncta*.

APPENNAGIUM, vide suprà *Appanagium*.

APPENCENSIUM Urbs, *Gap.* Vide *Vapincum.*

APPENZELLA, seu ABBATISCELLA, Helvetiæ Pagus, sed qui omnibus modis oppidum repræsentat, quasi *Abbatum cella.* Habuerunt enim hîc Benedictinæ societatis Abbates arcem *Clanx*, Latinè *Clancum* nominatam, tutissimum quovis tempore refugium, quorum authoritas paulatim adaucta, non huic tantùm pago, sed universo territorio appellationem dedit. quod Marti & Bellonæ consecratos homines producit, unde sæpe pauci, non nunquam vincere, integras hostium fudêre turmas, quam ob causam ad Helveticum fœdus A. C. 1513. admissi, decimum tertium in ordine locum obtinuerunt. vulgò *Appenzel.* Sedet pagus ad fluv. Sintram X. Mill. pass. à Cella Monasterio. Regio verò supra S. Galli oppidum sita est, inter altissimos montes, juxta Rhætorum fines. Vicatim habitatur, & octo insignes habet vicos, præter Appenzellam Pagi caput, Altstetten, Trogam, Hundsvillam, Herisoviam, &c. qui cum olim diversis nobilibus, Comitibus, dominisque paruissent, demum Abbatis dominium concessissent, tandem in unam Rempubl. coiverunt, quam Rupertus Imperator approbavit. Asseruerunt autem se incolæ post frustra sæpe imploratam justitiam, in libertatem, partim armatâ manu, partim, magna pecuniæ summâ Abbati persolutâ: postquam sæpius victores ad pacem illum adegissent, A. C. 1408 conciliante Ruperto, Constantiæ compositam. Hôc bellô primùm fœdere juncti Helvetiis fuerunt, Suitiis nempe & Glaronensibus; seu, ut alii, Lucernatibus, Uriis, Suitiis & Underwaldiis. Triennio pòst, cùm Abbas S. Galli novam litem illis intendisset, societatem junxêre, cum Tiguro, Lucerna, Suitia, Underwaldia, Tugio & Glarona: unde, faciente Abbate, ab Imperatore proscripti & à Pontifice excommunicati sunt. Ab illo montibus, ab hoc contrariô decretô factô tuti, cujus summa: *Si wellind wit im ding syn.* Itaque cum Legato, Sacerdotes, Pontificii edicti tenaces, partim è regione ejecerunt, partim cæciderunt. Quare Abbas, nil se proficere cernens, apud Imperii Septemviros illos accusavit, qui Helvetiis, & civitatibus Germaniæ superioris in mandatis dederunt, hos ut ad officium revocarent. Verùm his paci magis conciliandæ intentis, postquam à Comite Toggenburgio Abbatiscellani bis prælio victi essent, pax conclusa est, annò pòst quartò. Quam cùm vicini nobiles non servâssent, Abbatiscellani se strenuè gesta ac 6000. aureorum datis, Rineggum & Regulèorum vallem occupatam, obtinuerunt, & à proscriptione sunt exemti, A. C. 1445. A. dein C. 1452. sese cum septem Pagis perpetuò fœdere junxerunt, Austriis, Burgundicis Suevicisque bellis forti & fideli operâ præstitâ. Tandem ut dictum, A. C. 1513. in numerum Pagorum adscripti sunt. Ager dividitur hodie in ordines seu Partes 12. quas *Roden* vocant: Harum 6. conjunctæ pago Abbatis cellæ, dicuntur Interiores, atque olim Abbati S. Galli paruerunt; Communioni Romanæ addictæ: Reliquæ 6. Exteriores, quondam partim liberæ, partim Nobilibus subjectæ, hodie Reformatam religionem sequuntur. &c. Vide *Helvetiorum Rempublic.* diversorum Auctorum, Lugd. Batav. A. C. 1627. Guillimannus regionem hanc sic describit:

Venitur erat Urnatum, fluvii de nomine victum.
Hinc sese in vallem demittere molliter Alpes
Excelsa incipiunt: in lusum more theatri
Vertice sic modicò colles hinc inde coronant,
Frondibus umbriferis, & vescâ gramine læti.
In medio vallis montes æquare proi sequos
Culmine [illegible] Abbatis cella laborat,
Sintria quam trepidò secat agmine. Nec procul inde
Visuntur priscæ labentia mœnia Clanxæ,
Perfugium quondam Abbatum & munimen avitum.

Henricus Glareanus, *Helv. descr.* de indole gentis:

Tarda venis, sed grata meo Cellana juventus
Concentu, fidibus istis, plebs aspera cultu,
Contemtrixque animæ, molesque objecta pericli
Suanorum, cui quanquam altis sunt ardua montes
Pergama, stas fortis pro duro dextera muro.
Est tibi simplicitas prudens, moderata potestas,
Et quod vel majus, pio moderamine ferrum.
Te quoque quis cultor Dei, pietatve major?

APPHA, Parthiæ oppid. *Ptol.*

APPHADANA, Mesopotamiæ urbs. *Ptol.*

APPHAIM, Latinè *vultus*, *facies*, aut *furores*, sive *nares*, vel *pistores*, fil. Nadab, filii Semei, filii Onam. 1. Paral. c. 2. v. 30.

APPHANNA, insul. sinus Persici. *Ptol.* Fortè *Queixome* hodie. Forsan insul. *Caraim* in littore Arabiæ. 40. leuc. à Balsera urbe in meridiem. Dicitur etiam *Aphana. Baudrand.*

APPHAR, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol.*

APPHUS, fil. Matathiæ, filii Joabim. 1 Machab. c. 2. v. 5.

APPIA, nomen fœminæ apud Beat. Paulum epist. ad Philemonem. v. 2.

APPIA Via, ab urbe Roma per Capuam Brundusium usque perducebatur. 350. seu 360. mill. pass. longa, ab Appio Claudio Consule constructa, qui eam à porta Capena usque ad urbem Capuam muniendam curavit, ut scribit Frontinus, *de Aquæductib.* Perduxit postea usque Brundusium sive Caius Gracchus Tribunus, qui plerasque vias fecit ac refecit; sive C. Cæsar, qui curator viæ Appiæ non leviter in eam impendit: sive Augustus, de quo inscriptione priscæ, S. P. Q. R. QUOD. VIÆ. MUNITÆ. SUNT. Lucanus *l.* 3. *v.* 84.

Et qua Pontinas via dividit uda paludes.

Statius *l.* 2. *Silv.* 2. *v.* 12.

Appia longarum teritur regina viarum.

Martial. *l.* 9. *Epigr.* 104. *v.* 1.

Appia, quam simili venerandus in Hercule Cæsar
Consecrat, Ausoniæ maxima fama viæ.

Nic. Lloydius.

APPIADES, Deæ Venus & Pallas sic dictæ sunt, quibus ad *Appias* aquas templum erectum erat, prope Cæsaris forum. Ovid. *l.* 3. *de Art. Am.* *v.* 451.

Has Venus e templis multo radiantibus auro
Lenta videt lites, Appiadesque Deæ.

Vide Cæl. Rhodig. *l.* 12. *c.* 1.

APPIANI, populi. Plin. *l.* 5. *c.* 29.

APPIANUS, Alexandrinus, Historicus Græcus, Trajani, Adriani, & Antonini temporibus vixit. Romæ primùm fuit causarum patronus, postea adlectus fuit Cæsaris procuratoribus. Historiam Romanam scripsit, *libris* 24. Ac orsus ab Ænea, & capto Ilio, percurrit illa tempora usque ad Romulum. Inde accuratius persequitur omnia usque ad Augustum, quædam etiam carptim, atque obiter addit usque ad Trajanum. Vide *Suidam*, *Photium.* Vossium *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 13. La Mothe le Vayer, *Judic. de Histor.* &c.

APPIANUS Petrus, seu *Binewitz*, Germanus emisit Cosmographiam, A. C. 1524. quam restituit A. C. 1540. Rainerus Gemma, Frisius. Vide & *Apianus.*

APPIARA, Mysiæ inferioris oppid. *Antonin.*

APPIDANUS, vide *Apidanus.*

APPII Forum, *Hieronym.* putat ab *Appio* quodam Consule appellatum, à quo *Via Appia* dicta. Oppidum fuit longius à Roma, quam Ariciam dictam, quod Horat. ostendit *Sermon.* 1. *Sat.* 5. *v.* 1.

Egressum magna me accepit Aricia Roma,
Hospitio modico, Rhetor comes Heliodorus,
Græcorum longe doctissimus, inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.

Ad hunc locum B. Paulus venit, cùm Romam duceretur, S. Lucas in historia Actor. Apost. c. 28. v. 15. κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις Ἀππίου φόρου, καὶ Τριῶν ταβερνῶν. Cicer. ad Attic. *l.* 2. *Ep.* 10. & 12. *Ab Appii Foro hora quarta, dederam aliam paulò, ante à Tribus Tabernis. Nic. Lloydius.*

APPII Prænomen ex Sabinis ortum, fortè ex Sabino Attio, alii ab Apibus vel ab Appulis dictum existimant. *Appii* autem prænomen proprium reipubl. temporibus Claudiis patriciis tantùm fuit. Etenim non omnia omnibus familiis prænomina communia fuerunt, sed alia aliis peculiaria. Post Augusti tempora quidam ex gente Junia hoc prænomine usus invenitur, qui *Ap. Junius. C. F. Silanus* dicitur. Hâc etiam religiosâ prænominum observatione paullatim labante, in Familiæ nomen, sub Domitiano, transiit. A Prænominibus autem unam saltem gentem, aliquando verò duas vel tres manâsse *l.* 1. *Saturn.* docet Macrob. c. 6. Quod etiam in prænomine *Appii*, à quo *Appii* fluxêre, accidit. Cognomen etiam *Appiani* ab *Appio* prænomine deducitur.

APPION, vide *Apion.*

APPIORUM gentem, Romæ cognominatam esse legimus ab *apii* corona, quam L. Appius in Achaja meruit. *Nic. Lloydius.*

APPIUS, proscriptus à Triumviris, opes suas servis divisit, & cùm navem cum illis conscendisset, in Siciliam transiturus, maris tempestate obortâ, in scapham, quasi in tutiorem spem depositus est, ubi salvus evasit; illi autem perfractâ nave ad unum omnes cum opibus, propter quas Dominum prodiderant, perierunt. Appianus *l.* 4.

APPIUS, quidam Censor Romanus, an. 442. Urb. Cond. de quo Horat. *Serm. l.* 1. *Sat.* 6. *v.* 20.

---- --- Censorque moveret
Appius, ingenuo si non essem patre natus.

Cicer. *epist.* 11 *ad App. l.* 3. *Vale, & me ama, & si jam es censor (ut spero) multum de proavo tuo cogita.*

APPIUS Annius Trebonius Gallus Consul. M. Atilii collega.

APPIUS Appianus, prodigus & ob flagitia egens, quem ea de causâ Tiberius Senatu sponte cedere passus est. Tacit. *Annal.* l. 2. c. 48.

APPIUS Caudex, fil. Appii Claudii Cæci, de quo vide infrà; Hieronem Siciliæ Regem fudit.

APPIUS Claudius Decemvir, cum sociis magistratum vi obtinuit; tentatâ Virginiæ pudicitiâ, quam pater propriâ manu in concione interfecit, mutati status Reipubl. auctor, exiliò demum damnatus est.

APPIUS Claudius, invenit Romanis literam R. ut pro *Valesiis*, & *Fusiis*, *Valerii* & *Furii* dicerentur.

APPIUS Claudius Cæcus, orator Romanus, de quo Tullius in *Bruto*, & *Tuscul. l.* 4. à quo *Via Appia* secundùm quosdam. Hic cæcus evasit, cùm munus Herculi sacrificandi, quod hactenus Potitiorum erat, ad servos translatum vellet. Aquæductibus Romam ornavit. In veteri Romana historia nobilis, disturbatâ maximè cum Pyrrho pace. Ovid. *Fast. l* 6. *v.* 203.

Appius est auctor: Pyrrho qui pace negatâ
Multum animo vidit, lumine captus erat.

APPIUS Claudius Crassus Consul Spurii Nautii Rutili collega, à Perseo victus. Liv. *l.* 2. *Decad.* 5. Celtiberos vicit, castrisque exuit. *Idem.*

APPIUS Claudius Dictator, Hernicos vicit.

APPIUS Claudius Lentulus, Consul. M. Perpennæ collega.

APPIUS Claudius Pulcher, Cæci nepos, Consul, Pub. Servilii collega, cujus ætate Sylla, depositò magistratu, vitam vixit privatam, commentariosque scripsit, quos Lucullo dedicavit. Plut. *in Lucullo.*

APPIUS

APPIUS Claudius Pulcher, Consul, Lucii Domitii Ænobarbi collega.

APPIUS Claudius Pulcher, Consul, M. Sempronii Tuditani collega.

APPIUS Claudius Pulcher, Consul, Q. Fulvii Flacci collega. Sub his Tarentum ab Annibale captum est. Pœni autem a Consulibus victi exsique sunt.

APPIUS Claudius Pulcher, Consul, C. Norbani Flacci collega; de Afris, & Rege Hierone triumphavit. Polyb. *l.* 1.

APPIUS Claudius Rufus, Consul, P. Sempronii Sophi collega.

APPIUS Claudius Sabinus, Consul, C. Quinti Capitolini collega.

APPIUS Clausus, Sabinorum Dux, à civibus suis male tractatus, cum quinque millibus familiarum, Romam se recepit, in Senatorum ordinem mox adlectus. Plut. *in Publicola.*

APPIUS Herdonius, Capitolium occupavit, cum quatuor mille partim exulibus, partim servis, inde paulo post deturbatus. Vide *Dionys.* Liv. *l.* 3. *c.* 15. Florum *l.* 3. *c.* 19. &c.

APPIUS Junius Sabinus, Consul fuit annô Urb. Cond. 837. collega Domitiani: ad quem Consulatum refert vir doctus Juvenalis *Satir. 4.*, sed perperam, omnes enim illas, extincto jam Domitianô, scriptas fuisse, ipsæ de se clare clamant &c. Salmas. *ad Solin. p.* 448.

APPIUS Junius Syllanus, Consul, P. Silii Nervæ collega.

APPIUS Silanus, majestatis postulatus sub Tiberio. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 9.

APPLARE, vide supra *Apalar.*

APPLEDORA, oppidul. Angliæ, in Cantio provinc. ad Rotherum fluvium.

APPLICARE, apud Scriptores citimæ ætatis, idem quod *divertere*, hospitari, appellere, proprie *in campo, in agro, sub tentorio degere*, quod solenne fuit Wisigothis & Burgundionibus, atque adeo Francis veterib. cum iter agerent, uti observavit Car. du Fresne *Notis ad Alexiadem*, ex *L.* Wisigothor. *l.* 8. *tit.* 12. §. 3. & *tit.* 4. §. 25. & ex *L.* Burgundica *tit.* 38. §. 7. *Edicto* item Rotharis Regis Longobard. *tit.* 108. &c. Quod etiam firmat Gregorius Turonens. de *Vitis* Patrum *c.* 17. *Cum propinqui ad Urbem, cadente Sole, fixis tentoriis mansionem pararent* &c. Et Auctor *libri de mirac.* S. Dionysii *c.* 10. *Bertrandus quidam Comes iter faciens, tempore æstivo, diverti temere [illegible] [illegible] contiguum, ibique [illegible] tentoria,* &c. Hinc [illegible] recentioribus Græcis pro castris, seu loco, ad quem exercitus applicat & ubi tentoria figit. Car. du Fresne *Glossar.* Aliter vox apud Ciceronem *de Oratore l.* 1. usurpatur. *Quid quod item in Centumvirali judicio certatum esse accepimus, qui Romam in exilium venisset, cui Romæ exulare jus esset, si se ad aliquem quasi patronum applicuisset, intestatoque esset mortuus, nonne in ea causa jus applicationis, obscurum [illegible] & ignotum, patefactum in judicio atque illustratum est a Patrono?* Ubi jus applicationis *Romanum* fuisse videtur, ut cum peregrinus sese in civis alicujus Romani quasi Patroni fidem & clientelam dedidisset, hæreditatem patrono, si intestato mortuus esset, relinqueret. Id ab Atheniensibus ortum esse tradit Hadr. Turnebus *Advers. l.* 24. *c.* 32. apud quos se peregrini opulento alicui civi in clientelam dabant dicabantque, quod [illegible] appellatum: quod qui non fecisset, in judicium vocabatur quod dictum est [illegible]. Inde mos ad Romanos translatus, de quo multa apud Joh. Calvinum in *Lexico Jur.* Vide quoque infrà in voce *Client*, *Commendati.*

APPLUMBARII Papæ, dicuntur Glossatori *Gratiani*, qui Pontificum Romanor. bullis plumbum apeant, apud Spelmannum *Glossar.* Macri *Applumbatores* vocat, in *Hierolex.*

de APPOLDIA Theodoricus, vide *Theodoricus.*

APPOSITUS, in Concilio Moguntino A. C. 1071. est Episcopus intrusus seu contra Canones electus. Car. du Fresne *Glossar.*

APPRENTICII, ex Gallic. *Apprentis*, Tyrones, discipuli, qui artificii alicujus ediscendi gratia ex pacto ad tempus constitutum serviunt. De quibus ita Cowellus *Institut. l.* 1. *tit.* 3. §. 10. *Est apud Anglos certa personarum conditio, servorum instar, libera tamen & ingenua, [illegible], quos* Apprenticios *dicimus, qui ad artem aliquam mechanicam, sive etiam mercatoriam perdiscendam, certi juxta conventionem parentum vel gubernatorum [illegible]. Hi enim in heriorum potestate sunt ---- & [illegible] acquirunt, [illegible]. [illegible] spondent hora pauca* &c. Eorum meminit Thom. Walsinghamus in *Richardo II. p.* 561. *De Londoniis multi* apprentitii, *[illegible], sumptis aliis capitiis, invitis Magistris & domum [illegible] [illegible]* [illegible] alias omittam. Hinc *Apprentitii* [illegible], qui ediscendarum *LL.* civilium aut Regni causa, Scholas publicas frequentabant, apud *Lond.* *Apprentitii ad Legem* etiam dicti, auctor est *Spelmannus*, qui alios, *Apprentitios ad Barras* recenset, quibus scil. post exacta in Scholis Juris studia, cancellos Fori (quos *Barras* vocant) salutare atque illic causas agere permitteretur. De quibus apud Car. du Fresne, in *Glossar.* Andreas Horn *in Speculo Justitiariorum*,

> *Hanc Legum summam, si quis vult mira tueri,*
> *Perlegat & [illegible] si vult [illegible] haberi.*
> *Hic Apprentitios ad Barras [illegible] [illegible],*
> *[illegible] [illegible] [illegible] opus.*
> *Hæc mihi [illegible], [illegible] est mihi nomen* &c.

APPROPRIATIO, in Jure Ecclesiast. propriè usurpatur in Ecclesia Romana de Ecclesiis aut beneficiis Ecclesiasticis, quæ Ecclesiis principalibus aut Monasteriis, à quibus dependeant, uniuntur, earum fructibus in proprios Ecclesiæ, cui *appropriantur*, usus redactis. De quo more sic Alexander IV. Pontifex Roman. in *Regesto* anni 7. *Ep.* 21. ex Biblioth. Regia apud Car. du Fresne, *[illegible], quod Religiosi quorundam non solum Angliæ, sed & aliorum Regnorum [illegible] [illegible], qui, ut certo utamur vocabulo, appropriationem Ecclesiarum parochialium in Regno Angliæ a Sede Apostolica ex falsis causis habere obtinuerunt [illegible] eodem Regno, usque adeo late, patet, quid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quoniam ex bonis [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] detrahuntur, pauperibus [illegible] [illegible], ac professoribus Clericis, cum spes [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. Inter alia quoque [illegible], quæ de [illegible] Ecclesiarum appropriationibus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]* &c. Vide quoque Auctores eôdem Carolo du Fresne laudatos hanc in rem in *Glossar.*

APPULEJUS, tribunus plebei, qui Furio Camillo ad populum diem dixit, quod albis equis triumphasset & prædam Veientanam inique divisisset. Prænomen huic fuit *Lucius.* Vide per u-tuum p.

APRANADIUS, Babylonis Rex VIII. Successit Belibo, Manasse in Juda & Asarhaddone in Assyria adhuc rerum potitis. Præfuit annos 6. cum excepit Regebelus. Vide *Canonem Babylon.* apud Ptolem. & Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec. XVIII.*

APRES, è Ducibus auxiliaribus Aetæ à Colaxe occisus. Val. Flacc. *l.* 6. *v.* 618.

APRI Monumentum, Græcè Κάπρου σῆμα, locus in ea parte agri Messeniaci, qui *Stenyclerus* vocatus est, ubi Hercules olim [illegible] [illegible], super testes apri, cum Nelei liberis fœdus iniisse fertur. Hic annô post prælium ad Deras, anno scil. 2. Olymp. 24. Lacedæmonii Rege Anaxandro ab Aristomene Messeniorum Imperatore fusi sunt: quos hic cum palantes ageret, scutum amisit, quô pactô Lacedæmoniis datum est elabendi spatium. Ipse Andaniam reversus, tæniis & carminibus à matronis gratulabundis exceptus est. Scutum postea recepit, cum Delphos prius iniisset atque inde Pythiæ jussu, in Trophonii adytum, apud Lebadeam Bœotiæ descendisset. Clypeum hunc ipsemet postea Lebadeam detulit ibique affixit: ejus *insigne* fuit *Aquila alis expansis ad extremos clypei margines.* Pausan. *l.* 4. Vide quoque Marshamum *Canone Chron. Seculô XVII.* ubi de *Bello Messeniaco II.*

APRIANUS Consul cum Papo, cujus meminit Jul. Capitolin. in *Gordiano III. c.* 29. *Quô mortuô, Apriano, & Papo Coss. [illegible] [illegible] Prætorio. Præfectus factus est Philippus Arabs.* Sed Salmas. *Arriano* legit *& Papo*, veter. lapidum Fast. cumque fide nixus.

APRICA, dicuntur loca, quæ opportunè Solem accipiunt, quasi *aperica*, quod Soli sint aperta: Nam *aperire* Veteres dixêre. Nec tamen omnis locus Soli expositus, *apricus* dicitur ex Latinè loquentium usu. Non certè, qui adeò Soli patet, ut immodicis caloribus torreatur, sed ubi salubris temperies aeris: Solinus, *c.* 52. ubi de gente Attacorum, *His temperies prærogativa miram aëris clementiam subministrat. Arcent sanè afflatum noxium colles, qui salubri apricitate undique secus objectis prohibent auras pestilentes.* Dicentius vocis vim aperit locus Justini *l.* 36. *c.* 5. ubi de Hierichunte, *Sed non minor loci ejus apricitatis, quam ubertatis, admiratio est: quippe cum toto orbe regionis ejus ardentissimus Sol sit, ibi tepidi aëris naturalis quædam ac perpetua apricitas inest.* Ubi *apricitatem* vocat locum tepidum ac temperatum nec nimiô Sole æstuantem: præcipuè verò temperatus hic est, cum commodum oritur, qui proin coquendis uvis & perficiendis succis maximè est accommodatus. Hinc *aprici colles*, qui Soli orienti sunt obversi: qui Sol quoniam non est intemperatè calidus, *apricitatem* pro temperie optimi Auctores posuêre. Græci Veteres ejusmodi loca [illegible] & [illegible] vocârunt: est namque [illegible] & [illegible] *calor Solis modicus ac tepidior.* Ab ea voce *apricum* locum idiotismô suô Galli vocant, qui à vento, pluvia, cæterisque aëris injuriis seclusus est &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 990.

APRIES, vel APRIUS, Psammis Ægypti Regis fil. *Africano*, *Eusebio* & *Syncello*. *Vaphres*, in Sacris *Pharao Hophra*, Jerem. *c.* 44. *v. ult.* undecim circiter annorum intervallô demum partem excepit: quippe quô tempore, Rege sublatô, populô abductô, libertate amissa & commerciis interversis, gravissima calamitas regno incubuit, de qua vide Ezech. *c.* 29. Rerum potitus, bellum Sidoni intulit, & navali pugnâ cum Tyriis dimicavit: *post Psammetichum avum suum Regum ante eum fortunatissimus*, Herodot. *l.* 2. *c.* 161. Quô verò rerum successu elatus eò superbiæ evectus est, *ut ne quidem ab ipso Deo regno se posse excuti* jactaverit. At excussus est annô regni 25. jussu Nabuchodonosoris, ut creditur, ab Ægyptiis, qui ad Amasin defecerant, strangulatus, & in paternis monumentis sepultus. Herodot. *l.* 2. Diodor. Sic. *l.* 1. & Euseb. *Chron.* Ejus tempore Astyages Medis imperavit. Vide & *Pattamis.*

APRILIS, ex ordinatione Romuli, secundus anni mensis, quibusdam à Venere, quæ Græcis Ἀφροδίτη, cui tamen nullus dies festus, nullumque sacrificium insigne per hunc mensem à Romanis veteribus institutum legitur: Aliis potius ab aperiendo, quasi *Aperilis* dictus videtur, quod ver omnia hôc mense aperiat & hôc tempore cuncta florescant. Fuit in Veneris tutela, habuitque dies 30. ex Romuli & Jul. Cæsaris, 29. verò ex Numæ instituto. Græcis auspicatissimus, habuit apud Hebræos ex parte sibi respondentem mensem *Jiar*, cui à pulchritudine nomen. Ejus Kalendis, apud recentiores Romanos sacra fiebant Veneri cum floribus & myrto, & mulieres sertis myrteis redimitæ lavabantur: Eôdem die thuris sacrificium à Virginibus Fortunæ virili fiebat, & Venus Verticordia placabatur. Pridie Nonas Megalesia celebrabantur: Octavô Idus, dies erat consecrationis templi Fortunæ publicæ, in colle Quirinali: Sextô Idus ludi fiebant ob victoriam Cæsaris: Quartô Idus, Ludi Cereris. 17. Kal. Maji seu die 15. *Aprilis* Fordicidia erant; eôdemque virgo Vestalis Maxima cremabat vitulos, è quorum cinere in templo Vestæ servato suffimen fiebat, quô populus Palilibus purgaretur: Sequenti die, quô apud Athenienses Munychia, unde mensi nomen, in honorem Dianæ celebrabantur, Oct. Augustus apud Romanos Imperator est salutatus. Die 19. quô apud Athenienses [illegible] festum, in Jovis Meilichii honorem, vigebat, erant apud Romanos Equiria, in Circo Max. & vulpes cum stipulis ardentibus in Circo mittebantur. Eôdem Cerealia erant: sicut 11. Kal. Maji seu die hujus

mensis

mense 21. Palilia, & die 23. Vinalia, & die 25. Robigalia, & die 28. Floralia. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 4. *c.* 8. Eôdem mense, apud Athenienses, exterorum causæ dijudicabantur. Vide Franc. Rosinum *de Athen. Att. l.* 1. *c.* 10.

APRISIONES & APPRISIONES, in *Charta* Caroli M. Ludovici Pii & Caroli Calvi pro Hispanis, sunt novalia seu arva primum proscissa ac *aperta*, quæ in solitudinem ab ipsis Regis Marchionibus redacta, Hispanis, qui se de potestate Saracenorum subtraxerant, a Carolo M. excolenda fuerunt data, uti eundem, præter alios, Jac. Gothofredus asserit, ad *L. unic. Cod. Theodos. de Rei vindic.* Vel agri in *præsidium* seu sortem dati, tanquam *aprisiones*, quos ii postmodum ex eremis & incultis ad cultum traduxerunt, domino præsidentium Imperatore illorum possessionem nacti, ut pluribus contendunt Steph. Baluzius *Append. ad Capitular. Regum Francor.* & Car. du Fresne in Glossar.

APRONIANUM Senatus Consultum *l.* 26. *ad SC. Tertull. l.* 1. *[illegible]*, Brissonius apud Calvinum *Lexic. Jurid.*

APRONIANUS, Consul Pauli collega. Alius ejusdem nominis, collega Bradux, sub quibus Romæ incendium fuit. Vide & *Titus.*

APRONIANUS, nomine *[illegible]*, Africæ proconsul, sub Othone, circa C. [illegible] C. Fronteium sub Nerone. Fulvius Ursinus ex fragmentis inscriptionum fratrum Arvalium legendum censet C. *[illegible]*.

L. APRONIUS Cælianus Consul, annô Urb. Cond. 791.

APRORUM Venatio, supremis Principibus æstimata, ut in qua venatoriæ artis palmam posuerunt: ut de fatali Diocletiani *Apro* legimus, & multa in numismatis rei memoria. Imò nec satis ex ære nummos, marmore statuas, aliisque facinorum Principibus fecisse, sed ad gemmas etiam hôc argumentô nobilitandas assentatio laborem protulit: quo ex genere *Sapphirus* est Constantii Aug. Xiphianam venationem exhibens, quâ ille in Cappadocia feliciter defunctus est; Sed de hac aliquid infrà dicemus, ubi de *[illegible]*, ut & in voce *Xiphiana Venatio*. Ingens autem id fuit monstrum, & toti provinciæ formidabile. Sic de Severo Imperatore scribit è *Dione* Xiphilinus, cùm Nisibin venisset, *aprum* repperisse maximum, qui magnô impetu cùm equitem, qui viribus suis confisus eum conficere conabatur, dejecisset, tandem triginta militum operâ captus cæsusque, & ad Severum fuerit perlatus. Telorum autem ad hanc rem non unum genus, jacula, hastæ, hastilia, conti, enses, cultri, venabula: quorum alia jactu mittuntur & vibrantur, alia manu inferuntur & defiguntur. Nimirum tutior ratio, primò hastis missilibus præludere aut experiri, quæ vulnere debilitent feram, si non sternant. Neque aliter Meleager, apud Nasonem *l.* 8. *Met. v.* 414.

At manus Oeneïda varias, missisque duabus,
Hasta prior terrâ, medio stetit altera tergo.

Idem insigni in gemma apparet, cujus ectypon à Nic. Fabricio Patavio ad se missum, refert Freherus: nimirum eques hastam intentans apro irritato, jam alteram in tergo fixam habenti, non sine literis APR. Et in denario Gensæ III viri unâ parte Diana pharetrata conspicitur, alterâ aper à cane exagitatus, hastile tergo impactum ferens. Militum porrò comitumque manus, canes, retia, huic usui: At in sapphiro præfata Constantius solus exprimitur, isque nec eques, sed manûs solùm lacertorumque fiduciâ confisus,

---- *hostemque irritat ad iram*
Splendidaque adversos venabula condit in armos.

Quod etiam in Nerone, Tito, Commodo, subinde repræsentant nummi. Idem de Anthemio prædicat *Sidonius*, cui puero ludus fuerit.

Juvenes agitare feras & fronde latentes
Quærere, deprensas modò claudere cassibus artis,
Nunc totô penetrare sinus, tum sæpe fugare
Laudari comitum, præcinens cùm in sua ferrum
Ferret & iratus exirent arma per armos. &c.

Quâ verò statu corporisque nisu, quâ arte tam metuendus hostis excipiendus, videre est apud Xenophontem in *Cynegetico*, quo avidum hujus rei lectorem remitto; illud unum, quod supremus memorabile, hîc addens, de Electore Brandeburgico moderno, Imperii fortissima columna, Germaniæque gloria: quem non modò heroicâ hac venatione magnoperè delectari, sed & insolitatô animi imperterriti ausu, in feram jam obvertam insilire divaricatisque cruribus ei insidentem, illam sub se conficere consuevisse, refert Car. Patinus, *Relat. Histor.* 4. ubi tanto Capiti metuens, addit verba illa Veneris ad Adonidem, apud Ovid. *l.* 10. *Met. v.* 544. 546.

---- *In audaces non est audacia tuta.*
Neve feras, quibus arma dedit natura, lacesse:
Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri &c.

Vide quoque infrà *Aprugna*, *Fera*: it. *Rete*: & locum *Xenophontis*, de iis quæ in *Aprorum* venatione necessaria, voce *Venabulum.*

APROS Colonia, Thraciæ oppid. *Justino* & Plinio. *l.* 4. *c.* 11. *Theodosiopolis* etiam dicta fuit, teste *Cedreno*. *Apri Ptolemæo*, vulgo *Aprio*, inter Philippos urb. Macedoniæ 187. & Byzantium 120. mill. pass. longitud. 53. 40 latitud. 41. 50.

APROSITOS, seu APROSITA, inaccessibilis Insul. quibusdam *Lanzarota*, una ex Canariis, in mari Atlantico. Aliis autem est *Porto Santo*, Insul. prope Maderam, ad 25. leuc. in Cæciam, sub Lusitanis. Sanson est *Isla de San Borondon*, quæ aliis *Ombrio* dicta fuit, hodieque Hispan. *Encantada e la non tronada* dicitur.

APRUGNA, in Tetrapharmaco Ælii Veri, memoratur Æl. Spartiano, in *Vita* hujus *c.* 5. *Nam tetrapharmacum, seu potiùs pentapharmacum, quo postea semper Adrianus est usus, ipse dicitur reperisse, hoc est sumen, fasianum, pavonem, pernam crustulatam & aprugnam.* Ubi *pernam* abesse debere, judicat *Salmas.* Item in *Vita Getæ c.* 5. *Habebat etiam istam consuetudinem, ut prandia per singulas literas juberet, scientibus servis, velut in quo erat anser*, aprugna (alii legunt *aprunæ*) *unus.* Apud Æl. Lamprid. in *Heliogabalo*, *c.* 21. *aprugnarum* fumicem mentio fit: *Pisciumque saginam [illegible] pavit --- & [illegible] gas per dies decem tricenas quotidie exhibuit, cum suis vulvis, ubi sulli sunt vulvæ*, quas in delicatissimis cibis posuere veteres gulones. Sic *baibam* pro *vulvam* legitur in versibus Nævii apud Macrob. *l.* 2. *c.* 14.

---- *bovi*
Qui apud te, Francisius & Lanuvius hospites
Suopte utrosque decet acceperi cibo,
Altera manu baibam mandidam tulit:
Altera [illegible] profundere, &c.

Vide Salmas. *ad Historiam Aug.*

APRUS, amn. Poloniæ, *Wieprz*, in Vistulam cadens, in confinio Poloniæ & Silesiæ, *Cluverio* teste.

APRUSA, Gall. *Togæ* fluv. viam Æmiliam secans, apud Savinianum oppid. inter Cæsenam & Ariminum, ac in mare Hadriaticum desinens. *Plusa Leandro Alberto.*

APRUSTIUS, vide *Lupus.*

APRUSTUM, Plin. *l.* 3. *c.* 11. *Abystrum Ptolemæo*, oppid. Brutiorum in Calabria citeriore quod *Castrovillari*, nunc dicitur, teste *Barrio*, à Cosano 6. mill. pass. a Balbia. 7. a Belidiano 12. in occasum. Aliis est *Ferracano*, oppidulum Castrovillano & Murano proximum. Abystrum vero teste eôdem Barriô, diversum ab Aprustô, vulgo *Ursomarso*, in Magna Græcia, apud Prolham ex *Ptolemæi* descriptione. Aliis est *Aprustano*, vicus in Calabria citeriore.

APRUTIUM, vulgo Abruzzo, Italiæ regio in regno Neapolitano, olim alias Vestini, Marrucini, Frentani, Peligni & Marsi, populi. Nunc duplex est: Nempe *Citeriore* & *Ulteriore*. A Septentrione habet Marchiam Anconitanam & Umbriam: ab Oriente mare Adriaticum, à Meridie Comitatum Molisinum, ab Occasu Campaniam Romanam & terram Laboris; Regio est fertilis & abundans. Aprutii ulterioris caput est Aquila, totius Aprutii facilè primaria, citerioris autem Anxanum.

APRUTIUM, Civitas, aliter Theramum, *Teramo* vulgò, Urbs Aprutii ulterioris in regno Neapolitano. Hinc Episcopus Aprutinus in provinc. Roman. Vide *Interamna* & *Theramum.*

APSALUS, oppid. Macedoniæ mediterraneum, Europo, & Hormis oppidis finitimum. *Ptol. Pressa Moletio.*

APSANDRUS, Archon Athenis, τῶ Δεκαετῶν VI. post Leocratem, regnavit ann. 10. Successore Æryxiâ, quem vide.

APSARUS, oppid. cum fluv. Cappadociæ in Colchidis confinio inter Trapezuntem 150. & Phasim urbem Colchorum in Boream 75. mill. pass., *Arcane* nunc dici putatur, teste *Moletio.*

APSILÆ, gens Scythica Lazis vicina. *Steph.* Plin. *l.* 6. *c.* 4. post fluv. Chrysorrhoam Apsilarum mentionem facit, quorum Justinianus quoque, *in Novell. sua*, meminit. Hos *Apsilios* appellat Agathias *l.* 3. & sub Colchorum ditione fuisse scribit.

APSINIUS, Rhetor nobilis Atheniensis, de arte Rhetorica præcepta edidit, quæ etiamnum Græcè extant.

APSINTHES, Sophista Gadareus, Smyrnæ præceptorem habuit Heraclidem Lycium, Nicomediæ Basilicum; docuit Romæ Maximiani tempore, cujus beneficiô adeptus est consulatum.

APSINTHII, vel APSYNTHII, Thraciæ populi ab Ἀψινθος, quæ *Stephano* Θρᾳκης πόλις dicitur. Dionysius v. 575.

[illegible]

Ubi *Scholiast.* [illegible] Ἀψίνθου.

APSIS, recentioribus *Absida*, item *Apsida*, Græcè Ἀψίς, aliter *Camera*, in Basilicis *Concha* dicebatur, locus Sanctuarii, quod *arcuatim* concameratus esset, cùm reliquum Basilicæ tectum lacunatum fieret. Hodie *Chorum* vocant. Constabat autem tribus concavitatibus intus recedentibus, hinc Ἀψὶς τρίκογχος *Paulo Silentiario*, quod scil. tres κόγχας haberet, h. e. *circulos dimidiatos*; & quod idem, *Apsis trichora*, Paulino *Ep.* 12. *ad Severum.* Imò non locus solùm Sacratii, sed & culmina veterum Basilicarum sive Templorum apsidata fuisse, docet ex veteri *Epigrammate* Salmas. in quo mentio fit *Apsidis* in Templi introitu extra Narthecem. Propriè tamen pro Sacrario sumitur, in quo illud consuevisse, diximus suprà in *Absida*. Vide infrà quoque in *Concha.*

APSORUS, urbs Ponti, & fluv. ad mare Euxinum. *Ptol. Apsarus Arriano*, qui dicit eam *Apsyrtum* appellatam, quod Medea illic fratrem *Apsyrtum* occiderit. Fluvium hunc Ægialeum appellatum scribit *Scylax*, & num idem dicatur *Naxius* ab *Æliano*, subdubitat.

APSORUS, insul. in mari Adriatico, Liburniæ adjacens, in qua civitas eôdem nomine. *Ptol. Stephano* civitas Illyriæ dicitur.

APSUS, seu ANIUS, *Plut. Appian. Strab.* & Plin. *l.* 3. *c.* 23. *Aloros Appian.* fluv. Macedoniæ vicinus, in mare Ionium, inter Dyrrhachium, & Apolloniam decurrens, Genuso proximus. *Apsa* hodie. Ejus meminit Lucanus *l.* 5. *v.* 461.

Prima duces vidit junctis consistere castris
Tellus, quam volucer Genusus, quam mollior Apsus
Circumeunt ripis. Apsus gestare carinas
Causa palus, leni quam fallens egerit unda.
At Genusum nunc sole nives, nunc imbre solutæ
Præcipitant: neuter longo se gurgite lassat,
Sed minimum terræ vicino littore novit

APSUS, fluv. alias *Spirnazza*. In mare Adriaticum se exonerat. 18. milliar. ab Apollonia in Boream. Alias *Thapsus* etiam dicebatur. *Baudrand.*

APTA Julia, urbs Galliæ Narbonensis ad Caleronem fluv. prope montes, Episcopalis sub Archiepiscopo Aquensi. *Apte*, *Att*, & *Act* hodiè dicta longitud. 25. 05. latitud. 41. 10. *Nic. Lloydius.* Vulgientium suit caput, oppidisque Latinis a Plinio *l.* 3. *c.* 4. accensetur.

fetur. Postea Colonia facta est, juxta inscr. in lapide Arelatensi, in qua C. [illegible] [illegible]. Si autem a Romanis voluit dicta, eam [illegible] & commodi esse huic Sedes quam ad [illegible] Calvonis qui in Decumanam [illegible], opportunò loco sitæ, Seguiltermem & Caballionem. [illegible] verò cognominata est aut a C. Julio Cæsare, qui, teste Suetonio, c. 28. [illegible] præcipua oppida [illegible]; aut certe ab Augusto, quam Julii, à quo adoptatus erat, nomen transiit, & secundam legionem, in multas Galliæ Narbonensis Hispaniæque urbes colonias misit. In veteri [illegible] as [illegible], in 2. Provinc. Narbonensis secundæ civitates septem secunda ponitur, ejusque Episcopus, apud Gervasium Tilleberiensem, primus numeratur, inter sex suos Episcopos, Aquensi Archiepiscopo vel Metropolitano suffraganteo. Dicitur hodieque Apt. Ex ejus Præsulibus, Prætextatus concilio Epaonensi, Clementium, Aurelianensi 4. ac & Matisconensi interfuere, vide Hadr. Valel. Notit. Gall.

APTERA, oppid. Cretæ mediterraneum. Apteria Ptolemæo Apterea Plin. l. 4. c. 12. Aptera in tabul. [illegible] & aliis Paleocastro. Rationem nominis reddit Steph. Ait enim à Sirenibus vocatum, quod victæ illæ cantu à Musis, præ mœrore exutis pennis in mare desiluissent; qui addit urbem Lyciæ eodem nomine appellari.

APTEROS Victoria, Græcè Ἄπτερος Νίκη, i. e. sine alis, & implumis, ab Atheniensibus formabatur, teste Pausan. in Atticis, cujus & statuam describit. Idem in Laconicis ait, Victoriam ideo [illegible] eos statuisse, ne videlicet avolaret.

APTUCHI Fanum, urbs in Cyrenaica regione. Ptol. Langisanæ incolis.

APTUNGIS, D. Augustino, Langteria incolis, teste Ludovico Marmolio. [illegible] inquit vir Maximus Bochart. l. 4 Phaleg. c. 29. in Prœvinc. servat adhuc vestigia nominis [illegible] Naphtuchaunum. Nam, Aptuchus, alias Aptimubus, in fabulis legitur esse Cyrenes fil. & Aristæi frater. Apollonii Schol. de Aristæo [illegible] [illegible] [illegible] Nic. Lloydius

APUA, oppid. Liguriæ, in Thusciæ confinio amplum, ad Macram fluv. cujus incolæ Apuani Livio. Hodie Pontremoli, teste Justiniano dicitur. Vide Cluver. Ital. Ant. l. 1. c. 10. Subest magno Duci Hetruriæ, qui id redemit ab Hispanis, paucis ab hinc annis. Est valde munitum, eratque prius feudum Ducatus Mediolanensis.

APUA, pisciculus minutus admodum, qui e limo concrescit, & miraculo vivit, cibo enim non eget, sed alter alterius linctu pascitur, capitur reticulis & attritis pannis; est aliorum piscium esca & coquitur celerrime. Unde Proverb. Ἀφύη εἰς πῦρ. Ita Lexicographus. Vossio, Apuarum genus est, quod gignitur locis fœtidis & largos post imbres calescente sæpius spumâ, unde pisciculi sic geniti [illegible] Aristoteli, ἀφρίτις Athenæo. Id verò nec prolem generat nec grandescit, nec diu vivit, sed solùm ab Arcturo autumnali ad ver usque. At Apua illa, quæ [illegible] vocatur, quasi Gobitam dicas, semper fit e pisciculis. Nam procreant eam [illegible] [illegible], gobii minuti & ignobiles. Quemadmodum & alia Apua est, [illegible], solutæ mecnidum & mugilum, vide Aristotelem Histor. Animalium l. 6. c. 15. & Scholiasten Aristophanis ad Equites. Caro illarum humida & flatulenta, ventrem solvit, ac difficulter concoquitur, Mnesitheus & Diphilus apud Athenæum l. 8. [illegible], pauperum opsonium hinc, ut & propter ex multitudine ortam vilitatem, Atheniensibus, teste Chrysippo, apud eundem; quod intelligendum de Apua, quæ prope Athenas capiebatur, [illegible]. At quæ in [illegible]. Atticæ portu capiebantur, Apuæ scil. Phalericæ, in lautamentis Atheniensium recensentur Aristophani in Avibus: quemadmodum & Archestratus, cæteris damnatis, has solas excipit. Ἀφύας [illegible] præcipuè. Unde Scholiastes citatus, [illegible] 5. inquit, [illegible] [illegible] Hæ [illegible] Comico in Acharn.

Εἰ δ' ὑμᾶς [illegible] [illegible] Ἀθῆναι,
[illegible] [illegible], Ἀφύαι [illegible] [illegible].

Nempe oleum earum [illegible], & condimentum, idcirco ait, ἀφύαι [illegible] Vide hunc locum explicantem Des. Heraldum Animadversionibus Arnobianis l. 2. & Gerh. Jo. Vossium de Idolol. Gentil. l. 4. c. 2. & 25. Atque hactenus Apua, ab ἀφρός, spuma. Aliud etymon suggerit Plin. l. 31. c. 8. Capit tamen & privatim alex ex inutili pisciculo minimoque confici: Apuam nostri, Aphyen Græci vocant, quoniam is pisciculus e pluvia nascitur. Ubi Ἀφύην Græcis, [illegible], a pluendo, vult dictam. Hodie in Oceano Normannico magnâ copiâ reperitur, Gallisque menuile dici, Lexici Auctor supra citatus ait: qui & Apollonio meretriculas duas, quarum nomina aliàs Stagonion & Anthis, quod minutulæ, albæ & grandioribus oculis essent, Ἀφύας cognominatas fuisse, addit.

APUI, vulgo Apuyes, populi Americæ, in Brasilia mediterranea, versus fontes, & præfecturam fluv. Januarii. Laetius, alii.

APULEIA Varilia, sororis Augusti neptis, adulterii cum Manlio quodam, sub Imperatore Tiberio damnata. Tacit. l. 2. Annal. c. 50.

APULEIA Lex seu APPULEIA, cujus auctor L. Appulejus Saturninus Tribunus Plebis annô Urb. Cond. 652. C. Mariô V. M. Aquilejô Consulib. vim in urbe ac seditionem vindicavit. Carolus Sigonius putat eâdem etiam quæstionem de Majestate perpetuam constitutam esse, vide Joh. Rosin. Antiq. Rom. l. 8. c. 23.

APULEJUS, vel APPULEJUS, Madaurensis, scripsit libros 11. Milesiarum (ut Capitolin. vocat) sive de Asino Aureo: quod opus de fonte expressit vel Luciani, vel Lucii Patrensis, qui author fuit libri ingeniosissimi Metamorphoseon, cujus meminit Photius, cod. 129. & Salmat. præf. in Solin. Unde initiô operis dicit, se Græcanicam fabulam incipere. Inter opera ejus deperdita sunt Epitome Historiarum, ut à Colvio, in vita Apuleii traditum est. Sanè ex epitome Apuleii quædam Priscianus l. 6. refert. at historiarum fuisse epitomen non dicit. Conscripsit & alia complusculа, velut Convivales Quæstiones, Macrobiô teste l. 8. c. 3. [illegible] & Solinô Apollin. l. 9. ep. 11. Item librum de Proverbiis, ut est apud Sosipatrum. Ad hæc libros Inscriptionum, Apologiam, aliaque quæ partim supersunt, partim à Servio, Nonio, ac Lydo, commemorantur. Scriptorem eruditum [illegible] vocat Casaubon. de Satir. poesi. In alio plane vidit, in alio ipsius honorem, [illegible] [illegible], sed excultat eo [illegible]. Lud. Vives l. 3. de trad. disc. Apuleius non malus author, & antiquitatum non ignarus. Turneb. Advers. l. 8. c. 14. Idem l. 20. c. 15. [illegible] [illegible] avidior, profectum cum lascivia ingenii non invenio. Rudere verius, quam loqui in Aureo Asino Apulejus vitis eruditis videtur. Neand. Geogr. part. 3.

APULEJUS, vide Marcus.

APULEJUS Pansa, vide Quintus.

APULEJUS Ruffinus, Consul Roman. Æl. Spartian. in Severo c. 4. Consulatum [illegible] Apulejo Ruffino primum egit.

APULIA, apud Tertullian. adnotante Latinio in Observat. ad illum, locum denotat objectum & a pluvia securum; unde etiam provinciæ Neapolitanæ nomen accessit: Namque & Horatio in Epod. Od. 3. v. 16. Siticulosa Apulia dicitur. Pamelius verò, originem vocem ex a privativo & [illegible], ac denotare locum extra portas vel columnas, contendit. Cui favere videtur Cyprian. de Spectac. Quod Deus etiam extra cameras & gradus & apulias [illegible] habet &c. Vide Macros Fratres in Hierolex.

APULIA, Italiæ regio secunda, unà cum Calabria, ex divisione Italiæ ab Augusto primum factâ; quæ complexa etiam Salentinos & Hirpinos usque ad Tifernum fluv. se protendit. Ipsa mari Adriatico conterminia (vulgò la Puglia) inter Dauniam & Calabriam, quæ & Japygia, ab Japyge Dædali filio, qui eam regionem tenuit usque ad Dauniam, dicta est: Dividitur in Apuliam Dauniam, quæ hodiè Puglia Piana, nunc Capitanata, quod vide, dicitur, & Apuliam Peucetiam, quæ Italorum linguâ Terra Bariana, sive Terra di Bari ultra quam etiam partem Basilicatæ continet, vocatur. Vide Plin. l. 3. c. 2. Dicta Apulia, aut ab Apulo Prisco, multis ætatibus ante bellum Trojanum hujus oræ Rege. Apuliæ Peucetiæ termini sunt, in longum ab agro Tarentino ac Brundusino usque ad flumen Phiternum ultra montem Garganum: in latum à supero mari seu Adriatico, usque ad Lucanos, Hirpinos, & Samnites, ad Septentrionem sinus Ionicus sive Adriaticus, ad occasum amnis Phiternus Caracenorum & Frentanorum, qui nunc Aprutii terminus. Inter hos tamen limites conclusam regionem veteres in 2. partes dividunt, ut à Brundusio Tarentoque ad flumen Aufidum una, inde altera Phiternum pertineat, latitudine, ut suprà constitutum, utrique reservata. Apuliæ verò Dauniæ seu Planæ fines sunt ab Oriente Apulia Peucetia flumenque Aufidus, à meridie Apenninus cum Hirpinis & Samnitibus: ab Occidente Frentani Caracenique, nunc Aprutii cum Phiterno, à Septentrione Adriaticum vel Ionium mare. Ex præcipuis Regni Neapolitani partibus est, & aliàs Ducatûs titulô nobilis, Apulia: Imò & regni. Rogerius Normannus enim, ab Honorio II. Apuliæ, Calabriæ & Siciliæ Dux, ab Anacleto II. Antipapa verò Rex creatus est, circa A. C. 1130. Sigon. l. 11. qui à Lothario Imperatore pulsus, Ranulphô, Duce Apuliæ declaratô, A. C. 1137. post hujus mortem, amissa recepit, A. C. 1139. & Innocentium II. per fil. Wilhelmum malum cepit, titulô Regis Papæ extortô. Successor sic patris, ab Adriano IV. per Græcos oppugnatus, hos feliciter superavit: navigatione in Ægyptum susceptâ infelix, Idem l. 12, 13, 14. Hujus filiô naturali Tancredô mortuô, Henricus VI. Imperator regnum occupavit, filiô Tancredi Vilhelmô exutatô. Idem l. 15. Postmodum Otto IV. Apuliam, cum aliis Italiæ ditionibus, ereptam Imperio recuperaturus, Papam adversarium habuit, oppositô Friderico Siciliæ Rege, qui Ottonem imperiô exuit, circa A. C. 1212. Quô in Castro Florentino Apuliæ peremptô, A. C. 1250. fil. hujus Conradus Siciliæ ac Apuliæ Rex Innocentium IV. vicit, cui Conradinus fil. successit, sub tutore Manfredo; qui cùm regnum invasisset, à Carolo Andegavens. à Pontifice evocato, victus est; ut & Conradinus, qui paternum regnum recuperatum advenerat. Sic Victor à Clemente IV. Siciliæ Apuliæque Rex factus est. Platina in Clem. IV. Et in Apuliæ regno successit fil. Carolus Claudus; Huic fil. Robertus, Henrico VII. Imperator. obluctus, Princeps eruditus & fautor literarum. Hic Johannæ I. nepti ex filio Carolo, Andream maritum dedit. Bonfin. dec. 2. l. 10. Quô strangulatô à Ludov. Ungaro Levirô pulsa, sed restituta est à Pontifice, jure in Avenionem ei donatô. Jacobo dein Aragonio, postea Ottoni Brunsuicensi nupta, Urbanum VI. qui Carolum Dyrrachinum Apuliæ Regem creavit; infestum habuit; prom Ludovicum Andegavensem Caroli VI. patruum successorem sibi adoptavit. Idem ibid. Sed hôc extinctô regnum Carolus tenuit & Ladislao fil. reliquit: qui Romam cepit, mœnibusque nudavit, imperante Ruperto Palatinô. Bonfin. dec. 3. l. 3. Peucerus Chron. l. 5. Platina. Ladislao posteà venenô sublato, successit Johanna II. soror: à qua Alphonsus primò Siculus, postea Ludovicus Andegavens. dein frater hujus Renatus hæredes instituti: Qui ultimus ad Carolum ex fratre nepotem regnum transmisit, A. C. 1480. à quo Ludovicus XI. successor dictus est. Tandem in Hispanorum potestatem transiit, post gravissima cum Gallis bella, &c. Porrò vastata est Apulia à Saracenis A. C. 825. 872. quô tempore Ludovicus II. Imperator illis fortiter restitit; A. item C. 907. Græcis erepta est, cum Calabria, ab Ottone M. A. C. 973: ob Legatos contumeliosè habitos. Sensit terræ motum adeò stupendum, A. C. 1627. ut plusquam XVIIC1D. hominum, unà cum oppidis ac pagis quamplurimis, admirabili Dei providentiâ, in conservandis nonnullis [illegible], perierint. Cæterum ovibus Apulia olim abundabat, quarum lanæ Martialis palmam tribuit in Apophoretis, l. 14. Epigr. 155.

Vellere primis Apulia, Parma secundis
Nobilis; Altinum tertia laudat oves.

Idem *l.* 8. *Epigr.* 28. *v.* 3. *de Parthenana toga:*

Apula Ledæi tibi floruit herba Phalanthi,
Qua saturat Calabris culta Galesus aquis?

Et hinc Cicero *Apuliam* à pastorum copia describit Orat. 3. *contra Catilinam.* Prima syllaba communiter longa est. Horat. *l.* 1. *Sat.* 5. *v.* 77.

Incipit ex illo montes Apulia notos
Ostentare mihi ---- ---.

Idem tamen *l.* 3. *Carm. Od.* 4. *v.* 10. corripuit:

Altricis extra limen Apuliæ.

Idem in *Epod. Od.* 3. *v.* 15.

Nec tantus unquam siderum insedit vapor.
Siticulosæ Apuliæ. Nic. Lloydius.

Urbes Apuliæ Daunie, olim,

Apenestæ.	Teanum.
Arpi.	Salapiæ.

Peucetiæ Urbes.

Canusium.	Barium.
Erdonium.	Egnatia.
Nuceria Apulorum.	Venusia.

Urbes hujus temporis Apuliæ sunt:

Andria, *Andria.*	Gravina, *Gravina.*
Asculum Apulum, *Ascoli.*	Luceria, *Luceria.*
Barium, *Bari.*	Manfredonia, *Manfredonia.*
Barulum, *Barleta.*	Tranum, *Trani.*
Bitontum, *Bitonto.*	Troja, *Troja.*
Bovinum, *Bovino.*	Venusia, *Venosa.*

APULUM, Daciæ urbs. *Ptol.* Hodie *Alba Giulia.* Vide *Alba Julia*, it. *Julia.*

APULUS Guilelmus, vide *Guilielmus.*

APURIMA, fluv. Americæ meridionalis in Peruvia. Fontes habet in Parinacochæ tractu, ad pedes Andium montium, allnitque territorium Cusci, & post cursum 60. leucarum Hispanicar. in fluv. Xauxam, seu Maramonem se exonerat; inter Abancayum & Incayum fluv.

APURWACA, qui & *Caperwaca* quibusdam, fluv. Americæ meridionalis in Guajana provinc. ex præcipuis illius tractus. Oritur ex montibus, supra Lacum Harricianorum, per quem labitur, & deinde, post longum cursum, in Oceanum Borealem se exonerat. *Piragua* quibusdam.

APUSCIDAMUS, Africæ lacus, in quo omnia fluitant, nihil mergitur. Plin. *l.* 31. *c.* 2.

APYRÆ, Lyciæ urbs, Plin. *l.* 5. *c.* 27. *Finica* nunc, Nigrò teste.

APYRI, quos *Tapyros* vocat Geographus, ut Eustath. tradit *in Dionys. Perieg.* Populi sunt Hyrcanis vicini. Vide *Tapyri.*

APYRINA, apud Martial. *l.* 13. *Epigr.* 42. malorum granatorum genus, de quo vide infrà aliquid voce *Tuber.*

AQ. In nummis Constantini M. Constantii &c. *Aquilejæ* nota est, judice Car. du Fresne *de infer. ævi Numism.*

AQUA, ab Dorico ἀκεῖς, h. e. *æquus* sive *levis*, Voss. *Orat. Institut. l.* 4. *c.* 6. Etsi nec absurdè Cæs. Scaliger *in Theophr. de Plant. l.* 1. ubi & Græcos sic appellâsse antiquitus, colligit ex nomine Ἀχελῷος. Ob utilitatem suam multiplicem ac mirandam naturam, tertio inter Elementa locô, post Tellurem nempe ac Ignem, Deorum numero à Gentilibus addita est, uti etiam legas in libro Sapientiæ *c.* 13. *v.* 2. Præcipua verò in veneratione apud Ægyptios ac Persas fuit, Plut. *de Isid. & Osir.* Athanas. *Orat. contra Gentes*, Jul. Firmicus *de errore profan. Rel.* Vitruvius *præf. l.* 8. Laërtius *proœm.* Clem. Alex. *Admonit. ad Gentes*, Arnob. *l.* 6. Agathias *l.* 2. Herodot. *l.* 1. & Strabo *l.* 15. Ex proin, ut apud Ægyptios in cœlo Sol, quatenus Lunam suo implet lumine, Osiris bonique effector; quatenus verò torret & exurit, Typho ac mali auctor: sic in subcœlestibus *Aqua* & *Osiris*, quatenus Nilus intelligebatur; & *Typho*, quatenus considerabatur Mare, est appellata. Unde, quod Clemens Rom. *Recognit.* 10. *Aquam* ait Osiridi sacratam, de aqua Nili non marinâ, quæ *Typhonis* & *mali principii* nomine intelligebatur, capiendum est. Sed & Canopus Ægyptiorum Numen fuit, nec aliud per eum, quàm *Aqua*, significatum est. Vide *suô locô.* Ægyptios Libyes secuti sunt, quibus Neptunum imprimè cultum esse, atque ab his venerationem ejus ad Pelasgos pervenisse, Herodotus docet *loc. cit.* Persis tanta in veneratione fuit *Aqua*, ut iis in flumina mejere vel alvum exonerare, vel inspuere, vel sordidum quid conjicere, atque adeò vel manus vivô flumine abluere, religio esset. Itaque & in expeditione Xerxis Magi, ubi ad Strymonem deventum, albis illi equis litaverunt, Herodot. *l.* 7. & Tyridates, Euphratem cum Vitellio & copiis transmissurus, equum ei immolavit, Tacit. *Annal. l.* 6. *c.* 37. Sed & Assyriorum Atergatis ad *aquas* refertur; ut & Palæstinorum Dagon, & Babyloniorum Oannes. Græci verò imprimis Romanique huic Elemento, variis sub nominibus, divinos honores exhibuêre, unò *Aqua* Homero non solum pro Numine, sed etiam pro Numine primo atque antiquissimo fuit, ut hôc versu ostenditur *Il.* ξ. *v.* 201.

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν.
Oceanumque Deûm patrem, & Tethyn genitricem.

Fuêre autem apud illos Numina *Aquarum* partim mascula, quorum principes Oceanus & Neptunus, partim muliebria, in quibus familiam ducebant Tethys & Amphitrite. Præter quæ Numina marina, habebant alia, per quæ humorem potabilem significabant, nempe Διόνυσον sive Liberum vel Bacchum: Fluvios, Fontesque pro Diis cultos Deabusque, ut & Stagna & Puteos, quoque his enim omnibus suas fuisse Nymphas, legimus: de quibus vide *suô locô.* Neque verò apud Scythas, Celtas ac novi Orbis incolas sua *Aqua* veneratio defuit. Scythis enim, ut Sol & Luna; Aër & Terra; sic *Aqua* etiam colebatur sub nomine *Thamimasadis*, Herodot. *in Melpom.* Fontibus & lignis sacrificabant Catti seu Hessi, Willibald. *c.* 8. & Bohemi, Joh. Dubravius *Histor. Bohem. l.* 1. Mare pro Deo coluêre Peruani, sub nomine *Mammacochæ*: ab iisdem flumina quoque ac fontes pro Diis sunt habiti, uti testis est Jos. a Costa *l.* 5. *c.* 3. & 4. &c. Vide his omnibus accurate agentem Voss. *de orig. & progr. Idolol. l.* 2. *à c.* 67. *usque ad c.* 83. Aliis non pro Numine quidem, in Sacris tamen, magni usus *Aqua* fuit, ut videbimus infra de *Baptismo*, item voce *Lotio*, & *Mithra* nec non ubi de *Neptuno.*

Nomina quibus apud varias Gentes Aqua olim culta.

Amphitrite, Græcis dictum est mare, ὅτι ἀμφιτρίβει τὴν γῆν, i. e. *quia circumquaque terram fluctibus suis atterat.* Uxor fingebatur Neptuni, vide hic infrà.

Atergatis, Assyriorum Numen, supernè mulier, infernè piscis, significabat potestatem à Sole in Lunam, à Luna in elementa tria, præcipuè in *Aquas*, effusam.

Bacchus, Græcè Διόνυσος, aliàs *Liber*, Latinis Græcisque, Ægyptiis *Osiris*, partim erat cœlestis sicque idem cum Sole; partim subcœlestis atque ita idem cum humore potabili: qualis est *aqua* pluvia, fluvialis, fontana ac putealis. Unde patet, cur à nonnullis Liber dicatur *Lunæ filius.*

Canopus, apud Ægyptios, quoque *Aquam* denotabat: cujus symbolum hydria fuit. Appulej. *Milesiar. ult.* quæ quantâ religione ad ejus ædem solita fuerit deferri, vide Vitruvium *præfat. l.* 8.

Dagon, Palæstinorum Deus, semihomo ac semipiscis, complexu suô, tum Lunam, sive Lunum, ut principium activum, tum Mare, ut passivum, indigitavit.

Liber, vide hic suprà *Bacchus.*

Mammacocha, Mare Peruanis dicitur, hôcque nomine ab iis sollicitè colitur.

Neptunus Romanis, Græcis Ποσειδῶν, denotavit Aquam, prout una est ex præcipuis Mundi partibus: Sicut Oceanus, prout rerum principium est.

Nereides 50. quarum præcipua Thetis, nymphæ marinæ, varias Maris affectiones indigitabant; vel partes internas.

Nereus, filius Neptuni, æquè latè patebat, ac ipse Neptunus: Namque pisces, qui universè dicebantur Νηρέως τέκνα, Plauto vocitantur *Neptuni pecus in Pseud. Act.* 3. *sc.* 2. *v.* 45.

Nilus, præcipuus Ægyptiorum Deus, idem cum eorundem Osiride ac Græcorum Libero, in S. Scriptura dictus est *Schihor.* i. e. *niger*, ab aqua ejus turbida, suffusca ac nigricante, denotavitque principium boni activum: sicut Typhon *aquam marinam*, seu principium mali.

Nympharum vocabulum, propriè conveniebat Deabus *aquarum* præsidibus, quæ ex eo dictæ *Hydriades* vel *Ephydriades.*

Oannes apud Babylonios, semipiscis ad repræsentandam vim, tum Lunarem tum Marinam, cultus est.

Oceanus, denotabat *Aquam*, ut rerum principium, hinc ipso Neptuno dictus antiquior. Propriè verò indicabat mare externum, Orbem ambiens universum: quemadmodum Neptunus modò nobilem Universitatis totius: modò quamvis *aquarum* partem, ac sæpius maris interni, ut Græcis Romanisque notioris, significabat.

Salacia, eadem cum Tethye.

Siris, pro Osiris, truncatô vocabulo, Æthiopibus & Ægyptiis quoque Nilus dicebatur.

Tethys, uxor Oceani, Mare iisdem Græcis denotabat, à τίθη, vel τηθίς, avia seu amita: ob rationem retrò dictam.

Thamimasades, apud Scythas Neptunus vocitatus, hôcque nomine humidum hocce elementum cultum est. Originem vocis è veteri Germanorum lingua arcessendam judicat Voss. *loc. cit. c.* 81. cui ista Scytharum erat proxima; quandoquidem ex Asiatica Scythia Scythiam Europæam, vicinasque magnæ Germaniæ gentes, genus ducere, validis argumentis probari possit.

Thetis, Tethyos, de qua suprà, ex Doride filiâ, neptis, hinc *Oceanine* dicta; quamvis alii *Neptunum* vocare malint, tanquam ex Canache, Neptuni filia, Nereo genitam, ex Nereidibus una fuit; per synecdochen tamen partis pro toto Mari usurpatur, apud Maronem *in Pollione.* Quemadmodum, cùm Peleo nupsisse dicitur, id quoque ad connubium Maris ac Terræ pertinet.

Typho, idem Ægyptiis, quod Neptunus Græcis, *Aquam* nempe marinam innuerat: quô quia nihil inimicius Osiridi putabant vel Oro, ejus ex Iside filio, eum sic fatebantur, ut nullis dignarentur sacrificiis. Vide quoque *supra.*

AQUA, per annos 441. à Romanis petebatur, aut ex Tiberi, aut ex puteis, aut hauriebatur è fontibus. Verum Urbe quotidie crescente, & penuriâ ejus laborante, aliæ aquæ in urbem derivatæ sunt tantâ copiâ, ut etiam singulæ ferè domus suos habere cœperint fontes. Fiebat id autem hôc modô: Postquam ab Aquilegis explorata fuit aqua, an facilè ex illo fonte derivari aliò posset, & probata, ducebatur aut formâ structili (ita enim tubos seu canales disertè vocat Cassiodor. *l.* 7. *Ep.* 6.) aut plumbeis fistulis, aut canalibus ligneis, aut *fictilibus tubis*, ut loquitur Palladius Æmilianus Taurus *l.* 9. *de Re Rustica c.* 11. (ubi non subterraneis meatibus, sed altis molibus substructis aquas in urbem invectas fuisse docet) in castellum primum, qui locus erat aquam publicam recipiens & in varia loca dimittens, ex illo à Castellario seu Castellorum horum custode certâ mensurâ distributa in loca destinata effluebat. Omnis enim apud Antiquos aqua in publicos erogabatur usus, ségneque cautum erat, ne quis privatus aliam duceret, quàm quæ ex lacu abundaret, posteris *caducam* vocatam: neque hæc ipsa in alium usum, quàm in balneatum aut fullonicorum dabatur, statutâ vectigali mercede, quæ in publicum

publicum penderetur. Jus dandæ vendendæve Censorum fuit, vel, cùm hi non essent, Ædilium Curulium. Tutela singularum aquarum locabatur, earumque operum probandorum cura fuit penes Consules aliquando, & Ædiles, interdum etiam penes Censores. Postea tota res ad Curatores transiit, quorum primus ab Augusto creatus est Messala Corvinus. Impetratæ aquæ jus neque heredem, neque emtorem neque ullum novum dominum apud Veteres sequebatur, solis Balneis publicis, ex antiquo privilegio, aquâ, quæ semel concessa fuit, perpetuò manente. Duæ autem familiæ erant, quæ aquarum operam præberent, una publica, Cæsaris altera: quarum illam Augustus ab Agrippa sibi relictam publicavit, hominum circiter 240. illa, quam Claudius, quum aquas in Urbem perduceret, constituit, 460. continebat. Utraque in aliquot ministeriorum species, Villicos videl. Castellarios, Curatores, Silicarios, Tectores aliosque opifices, diducta. Qui Aquæductus, quorum Urb. Cond. 441. ut dictum supra, vel sub Anco Martio, ut Plin. vult l. 31. c. 3. inoleverunt, Romæ, violassent, vel aquam alio, quàm leges, statuta publica, Censores vel Ædiles permisissent, derivassent: vel plus aquæ, quam concessum erat, sumsissent, magno mulctabantur. Primus autem Appius Claudius arcuato opere aquam in Urbem perduxisse dicitur. Arcuum altitudinem definit Procopius tantam, ut equus per eos fornices opportune possit transire. Julius Frontinus sublevata ad centum & novem pedes habet. Urbis montes altitudine æquasse, refert Plin. l. 36. c. 15. Unde Rutilius Itinerarii l. 1. v. 97.

Quid loquar aerio pendentes fornice rivos,
Qua vix imbriferas tolleret Iris aquas?
Hos potius dicas crevisse in sidera montes,
Tale giganteum Græcia laudat opus.

Hæc de Urbano aquæ usu. In Castris autem, ad eam convehendam, si fortè in locis aridioribus & siccis castrametatum fuisset, camelos ac lixas adhibebantur: hunc sequente fiebat, ut *plaustra ab militibus* [illegible], Herodian. l. 7. quod Gothis contigisse, memorat Claudian. l. de 4. Cons. Honorii v. 478.

Uno calle latent, sitiens, inclusaque vallo
Ereptas quæsivit aquas, quas hostibus ante
Contigeras alio Stilico deduxerat ictu,
Mutatumque novas, ignota per oppida, valles
Jusserat averso fluvium migrare meatu.

Plura vide apud Jul. Frontinum, Plinium l. 31. c. 6. Georg. Fabricium in sua Roma, Aldum Manutium l. 1. de quæsitis per epist. Justum Lipsium Magnit. Rom. l. 3. c. 11. Johannem Rosin. Antiqq. Rom. l. 8. c. 13. & 14. Th. Dempster. Paralipom. ad c. posterius, Laur. Pignorium Comm. de Servis &c. ubi de Aqua in horologiis imprimis usu, infra voce Clepsydra, item Horologium, in Aulæo, ubi de ea, & plura ubi de derivatis & compositis ex Græco Ὕδωρ lit. H. it. vocibus Salinus & Silani.

XX. *Aquæ in urbe Roma, ex Rosino.*

Aqua Appia.	Aqua Crabra.
Aqua Anio vetus.	Aqua Sabatina, vel Cimina, Aurelia, Septimiana trans Tiberim.
Aqua Martia, aliàs Ausæja.	
Aqua Tepula.	
Aqua Julia.	Aqua Trajana.
Aqua Virgo.	Aqua Alexandrina.
Aqua Halsia, quæ & Augusta.	Aqua Damnata.
	Aqua Annia.
Aqua Claudia Albudina, Cœrulea, Curtia, Augusta.	Aqua Algentina.
	Aqua Severiana.
Anio novus.	Aqua Antoniana.
Rivus Herculaneus.	Aqua Setina.

Aquæductus verò quatuordecim, suo tempore, in Urbe fuisse, scribit Procopius. Vide quoque in voce Aqua Roma.

AQUA, vide infrà Daphne.

AQUA Amara, vide infrà *Aquæ amaræ examen*, ut & *Suspecta*.

AQUA Aspersionis seu *Benedicta*, divinitùs instituta, regenerationis nostræ Sacramentum est: de qua Basilius de Spirit. Sanct. c. 27. *Consecramus autem aquam Baptismatis.* Vide quoque Cyrillum Hierosolym. Catech. 3. &c. Præter hanc alia est in Communione Romana cujus institutionem Alexandro I. Pontifici tribuit Anastasius in Alexandro, *Hic constituit* aquam aspersionis *cum sale benedici in habitaculis hominum.* Micrologus c. 46. & Honorius Augustodun. l. 3. c. 27. *Alexander ... constituit, ut sal & aqua benediceretur, ad conspergendum populum, & habitacula eorum, quod & nos, in omni Dominica, juxta Canones sequimur*, &c. Vide Car. du Fresne Glossar. Ubi *salis* & *aquæ* commixtione unionem Christi hypostaticam, & *sale* quidem divinam, *aqua* verò humanam naturam significari, ait *Macer*: qui addit, in aqua, quæ pro benedicendis Ædibus sacris fiat, misceri vinum & cinerem, sicque alludi ad vinum & cinerem vitulæ rubræ, quibus Moses divino jussu instrumenta Tabernaculi aspersit. Græci in qualibet prima mensis dominica aquam *benedictam* renovant populumque aspergunt, hanc ceremoniam ἁγιασμὸν, h. e. *sanctificationem*, vocantes: Desistunt autem in duobus mensibus, Januario videl. ob solemnem benedictionem Epiphaniæ, in qua Baptismum Christi celebrant, & Septembri, in quo hanc ceremoniam transferunt, ad diem ejusdem 14. propter festum Exaltationis S. Crucis. Solentque illi in aspersione, loco aspergilli, frondibus ocymi uti, quod herba hæc exulta esset, jussu Helenæ Constantini M. matris, in loco, ubi crucem ab ea inventam dicunt. Latini verò in Templis Altaribusque benedicendis, feriâ 5. hebdomadæ majoris hyssopum adhibent, quod in Veteri Testam. ejus in sacris aspersionibus olim usus esset, &c. Sed & in bello *Aquam benedictam* usurpari voluit Leo VI. Græcus Imperator ut è *Tacticis* ejus discimus, ubi ante conflictum cum hostibus Duces monet hâc aquâ exercitum aspergere, hodieque plumbeæ glandes istiusmodi liquore tinctæ à plurimis adhibentur, teste eodem Macrô in *Hierolex.* quod mira patrandi vim ei credant inesse. Eadem *Aqua Exorcizata* dicitur, quia in illius benedictione exorcizant Dæmones jubentque ut ab ea recedant. Sic *Salem exorcizatum & aquam commixtam*, ac utroque domum aspersam, legimus apud Braulionem Cæsaraugust. in *Vita S. Æmiliani* c. 24. totius Monasterii ambitum *aqua exorcizata* respersum, apud Gotdiannum Mon. in *Vita S. Placidi Martyris* c. 58. *exorcizata aqua* lotum sepulcrum, apud Marbodum Diac. in *Vita S. Licinii Episcopi Andegavens.* &c. Car. du Fresne Glossar. Formula exorcisandi Aquam hanc ista est: *Exorcizo te*, inquit Sacerdos, *in nomine † Dei Patris omnipotentis, & nomine † Jesu Christi, filii ejusdem, Domini nostri & in virtute † Sp. Sancti: ut fias, Aqua exorcizata, ad effugandam omnem potestatem inimici, & ipsum inimicum eradicare & explantare valeas, cum Angelis suis Apostaticis, per eandem Domini nostri Jesu Christi virtutem* &c. ut in Pastorali legitur. Sed institutio ejus Alexandro I. Eruditis videtur recentior, ut cujus Epistola habetur supposititia: cujus occasione Bellarmin. de omnibus his Epistolis, quæ veterib. Romæ Episcopis tribuuntur: *Aliquos*, ait, *errores in eas irrepsisse non negaverim, nec indubitatas esse affirmare audeam*, de Pontif. l. 2. c. 14. Occasio nonnullis à Gentilium ritibus arcessitur, apud quos vulgatissimum erat, ut aquâ à Sacerdote consecratâ, reliqui homines ac sacrificiorum instrumenta aspergerentur. Unde apud Dionys. Halicarn. l. 7. [illegible]. Vide quoque Homer. Il. α. & Virg. Æn. l. 6. Certè Gulielmus Choulius de Relig. Rom. aspergillum depinxit, quali veteres Romani usi sunt: Et marmoreum vas, in quo *Aqua lustralis*, ad Templorum portas, ingredientibus prostabat. Festus quoque loci, ubi aqua circa Templum ... conservabatur, meminit, quem *Favissam* appellat. Quo faciunt verba Baronii Annal. Tom. I. ad. A. C. 419. num. 88. *Vigilias anniversarias habes* apud Suetonium in *Vespas.* c. 7. *Lustralem aquam, aspersionem sepulchrorum*, apud Juvenalem Sat. 6. & *aras lumina in iisdem parare* &c. Epiphanius verò de Aquæ (extra Baptismum) efficacia in spiritualibus, sic habet *contra Hemerobapt.* *Neque Oceanus, neque omnia flumina, ac maria, fluviique perpetui ac fontes, universæque aquarum ... imbriparæ naturæ, in unum congressa, peccata delere non valent, quandoquidem non juxta rationem, nec ex præcepto Dei ...* Historiam de Valentiniano, qui miles adhuc Julianum Fortunæ Templum intrantem sequens, ab Æditui guttis istiusmodi aquæ irrigatus est, lege apud Theodoretum l. 3. c. 16. Vide quoque supra ... & infra ubi de Aspergendi ritu.

AQUA Fervens, vide infrà Aquæ ferventis judicium.

AQUA Fornicum, apud Cassiodor. & Josippum Gorionidem מי ... *Aqua forma*, Historiar. l. 1. c. 2. dicuntur, quæ per tubos vel arcus deteruntur. Apud Auctores enim Juris Civil. eosque, qui de *Aquæductibus* scripserunt, *forma* interdum est tubus, quô defertur aqua; interdum arcus ipsi sic dicuntur, derehendis aquis, humilioribus in locis soliti extrui: Ut cum dicuntur *aquæ formarum constructionibus advectæ*, Casaubon. ad Spartian. in Severo. c. 19.

AQUA Fortis, vide infrà Chrysulea.

AQUA Frigida, vide itidem infrà, ubi de *Aquæ Frigidæ judicio*.

AQUA Incorrupta, in phiala hermeticè clausa, asservatur in Musæo Kircheriano Romæ. Ventricosum vas est, in longitudine quatuor palmorum gracilescens à Christophoro Clavio concinnatum: qui ei indidit aquam puram & naturalem, è Jordane Romam allatam ac Hermeticè clausam. Hæc jam à sexaginta annis prorsus immutabilem statum tenuit & in hodiernum diem incorruptum, ab omni phlegmate aut fæcis contaminatione liberum, nec non ab omni sedimento immunem. Unde colligit *Kircherus*, omnis putrefactionis & corruptionis causam, Aëris esse inclementiam. Vide Georg. de Sepibus in *Musæo Kircheriano* p. 14. At ὕδωρ ἀθάνατον, *Aqua immortalis*, nomen tincturæ fuit admirabilis, qua de infrà aliquid, ubi de *Pantica terra*.

AQUA Muliebris, Carino apud Vopisc. c. 17. dicuntur lavacra muliebria, quas Capitolin. *excaldationes* vocat in *Clodio* c. 5. His rarò viri utebantur à luxuria alieni, interdum tamen. Lamprid. de Alexandro, c. 30. *Unctus lavabatur ita ut caldariis vel nunquam vel rarò, piscinâ semper uteretur.* Militibus verò nunquam permissum: unde balnea istiusmodi l. 1. Codicis, vetantur hospites poscere & ab iis exigere, præcipuè quoque militiæ Duces, notaque severitas Cassii, apud Volcatium Gallicanum, & Alexandri Severi apud *Lamprid.* in milites aquâ istiusmodi *muliebri* usos. Vide infrà, ubi de *Excaldationibus*, & plura hanc in rem apud Casaubon. *Not. ad Volcatium* modò dictum c. 5.

AQUA Reconciliationis in Communione Romana, *Aqua benedicta* dicitur, quâ asperguntur Ædes sacræ, cùm reconciliantur. Vide infrà, ubi de *Reconciliandi ritu*.

AQUA Sale conspersa, seu *Aqua falsa*, adhibita olim à Donatistis, quâ ea lavabant, quæ à Catholicis polluta esse calumniabantur. Hinc Optatus l. 6. *contra Parmenianum adv. eos*, *ô aqua*, ait, *quæ dulcis à Deo creata es, super quam ante ipsius Mundi natalem Spiritus Dei ferebatur. Præsentiâ Moysi in te amaritudo moritur & à Schismaticis hodie cum Catholicorum turba, dulcedo tua vexatur.* Ubi eos, quòd aquæ salem miscerent, *vexâsse dulcedinem* ejus, queritur. Vide eum loc. cit.

AQUA Sancta, quid vocetur in Ecclesia Romana, vide infrà, *Aquæ benedictæ Beneficia*.

AQUA Sapientiæ, in Musæo Kircheriano. Fecit nempe Auctor globum crystallinum, hermeticè sigillatum, in quo liquores, juxta Elementorum ordinem, quadruplici colorum varietate distinguuntur; permixtione verò confusi tam pertinacis naturæ sunt, ut immediatè quilibet se in suam Sphæram recipiat, verum quatuor Elementorum symbolum. Ita Georgius de Sepibus in *Collegii Romani Societ. Jesu Musæo*, p. 46. Plura verò ejusdem Auctoris in hoc elemento experimenta vide infrà, ubi de *Hydraulicis*, *Hydrostaticis* &c.

AQUA Separationis, apud Hebræos, dicebatur *Aqua cinere vaccæ rufæ respersa*, quâ polluti è morticino purificabantur, quæ præ

cæteris omnibus singularis erat, peragebatur, Numer. c. 19. v. 19. Nempe vacca hæc tota rufa erat, quam qui comburebat princeps Sacerdotum (secundus à Pontifice) per septem dies eum in finem *separabatur* ab uxore. Comburebatur autem, è Templo educta, in monte Olivarum, & sanguis ejus aspergebatur. Aquæ vero illius respersæ cineres servabantur, ut purgandæ immunditiei ex contrectatô cadavere contractæ inservirent. Ad quem ritum David alludit Psalm. 51. v. 9. *Expiabis me hyssopo & purus ero: lavabis me & præ nive albescam.* Et Paulus 1. Cor. c. 15. v. 29. ubi de *Baptismo ὑπὲρ νεκρῶν*, h. e. eorum, qui purificari à pollutione mortis, in Sanctuarium redibant. Burmannus, *de Munditie & Immunditie legali.*

AQUA Sordida & stercorata, super sponsam jactata, in *L. Longob. l. 1. tit. 16. § 78.*

AQUA Sparsa, castellum fuit Galliæ, in inferiori Alvernia, Montipencerio proximum, à re nomen habens. Fons enim ibi seu rivus, cujus *aqua spargitur* ac deficit. Vulgò *Aigue-perse*, pro *Aigue-esperse*, Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Vide quoque *Aquapersa*.

AQUA Sparta, oppid. Ital. in Umbria. Sita in monte, Ducatus titulo gaudet, gentis Cæsiæ.

AQUA Tepida seu *Calida*, in sacrificio, ut vocant, h. e. in S. Eucharistia, à Græcis adhiberi solita, memoratur Innocentio IV. *Ep.* ad Ottonem Cardin. Tuscul. §. 8. Vide Jac. Goarum *ad Euchologium Græc. p. 148.*

AQUA Viva, Vicus, prope Apenninum, in limine comitatus Molisini, in regno Neapolitano. Item, oppid. Pannoniæ superioris in Stiriæ & Hungariæ confinio, *Fuczei* seu *Teplucza*. Item, castrum regni Neapolitani in Bariana provinc. ad radices Apennini. Unde celebri familiæ nomen. Vide & *Aqua viva*.

de AQUA Sparta Matthæus, vide *Matthæus*.

AQUÆ Amaræ examini, olim apud Hebræos, suspecta adulterii uxor, subjecta est, ex Lege de qua Numer. c. 5. a marito Zelotypo, h. e. qui præmonuerat uxorem, ne deinceps in secreto esset cum aliquo, idque coram testibus; quæ nihilominus cum illo, de quo præmonita erat, in secreto fuisset occultata, idque testibus item probaretur, *quantillo tempore pollui fœmina posset.* Quô modô uxore suspectâ etiam marito interdicebatur, usque dum potatis *aquis amaris* innocentem se præbuisset &c. Fuêre tamen uxorum aliquot genera, quæ, tametsi antecesserat *præmonitio* & *occultatio*, aderantque testes utriusque, potatione nihilominus libera erant, at ejicienda sine dote & illicita dein perpetuô marito. In hisce & Sponsa & Fratria, cujus nuptiæ à Leviro expectabantur; nisi Sponsus præmonuisset & post nuptias occultaretur uxor cum eo, de quo præmonita fuerat. Item uxor cæca, claudi quoque ac muti, aliæque, de quibus Magistri consulendi. Sed nec ritè ad *aquas* has uxorem adigebat maritus, qui ipse purus non esset; unde, si talis uxorem suspectam in examen deduxisset, *non eam examinis non exercuisse Aquas*, iidem tradunt. Vide Gemaram Babylon. *ad tit. Kidoschem c. 1. fol. 27.* Quæ autem examinis hujus formula fuerit ac ritus; quô item illud seculô in desuetudinem abierit, dicemus infrà, in voce Zelotypia. Plura verò qui volet, adeat Joh. Seldenum. *Uxore Ebraic. l. 3. c. 13. 14. 15.*

AQUÆ Benedictæ beneficia, in Ecclesia Romana dicuntur in Synodo Exoniensi A. C. 1287. c. 29. *fuisse à Majoribus ab initio instituta, intuitu caritatis, ut ex eorum proventibus pauperes Clerici exhiberentur in Scholis, ibique taliter proficerent, ut aptiores —— fierent ad majora.* Mox addit Synodus, *Statuimus quod in Ecclesiis quoque à Scholis Civitatis vel Castrorum Diœcesis ultra 10. non distantibus milliaria, Aquæ benedictæ beneficia, solis Scholaribus assignentur.* Deinde jubentur Presbyteri Parochiales Clericos magis idoneos ad ejusmodi beneficium præficere, quibus si Parochiani subtrahere velint eleemosynas consuetas, ad ipsas erogandas compellantur. E quibus colligit *Car. du Fresne*, agi hic, *de Parochianum*, ut in Gallia vocantur, *Clericis*, qui etiamnum in aliquot Galliæ provinciis statim post peractam Missam majorem, *quam benedictam* in parochianorum domos deferunt, eâque familiam universam, præmissâ oratione brevi, aspergunt. Non modò enim populum, sed & domus ipsas hac *aquâ* aspergi, ab antiquo obtinuit: Vide de Consecratione fontis & aquæ per domos spargendæ, apud Riculfum, Suession. Episcop. in *Constitut.* c. 5. E quo officio quod obsernebat, *Aqua sancta* nudè appellatur in *Charta* veteri apud Ughellum *Tom. II.* Hinc *Circuitiones cum aqua benedicta*, inter jura Parœciarum, recensentur ab Innocentio III. *l. 3. Ep. 31.* Nam solis Presbyteris Ecclesiarum seu Curionibus, jus erat *die Dominicô cum psallentio circumire Ecclesiam suam una cum populo & aquam benedictam secum ferre*, ut habetur in *Capitul.* Caroli M. *l. 5. c. 220.* apud Car. du Fresne in *Glossar.* Quid autem dicatur *Aqua Benedicta*, vide suprà.

AQUÆ Ferventis judicium, una ex purgationibus olim vulgaribus, quas *Judicia Dei* appellabant: seu examen, quo quis de crimine suspectus, quô se purgaret, manum in *aquam ferventem* nudatô brachiô immittebat, atque, si illæsam extraheret, innocens: si contrà, reus pronuntiabatur. De cujusmodi examine multa præ cæteris habet Hincmarus Remens. *de Divortio Lotharii & Tetbergæ, Vicarius ipsius fœminæ ad judicium aquæ ferventis exiit, & postquam incoctus fuerat ipse repertus, eadem fœmina maritali thoro ac regio conjugio —— restituta est*, &c. Fuit autem aqua calefacta, in *aheno*, i. e. cacabo, seu olla, suppositô igne; unde *ad aheneum* seu *aneum provocare*, in *Pacto* Childeberti & Chlotarii §. 4. quod aliis *caldaria est*, unde *manum in caldariam mittere*, *L.* Longobard. *l. 1. tit. 33. §. 1.* Quemadmodum & *Cacabus* pro examine ferventis aquæ usurpatur, in *Charta* A. C. 1102. apud Ughellum *Tom. VII. p. 864.* & apud Johann. Tinnemuthensem in *Vita* Paterni Episcopi Venetensis *num.* 4. Quô ritu verò hoc examen fuerit peractum, discimus ex *Ordine Exorcismi vel benedictionis aquæ calidæ*, quam habent Juretus *ad Ivonis Carnot. Ep. 74.* Delrius *Disquisit. Magic. l. 4. quæst. 4. sect. 4.* Pithœus in *Glossis ad Capitul. Caroli M.* Lindenbrogius, post *Formulas solennes*, Goldastus *Alamannicorum Tom. II.* Mabillonius *Analectorum Tom. I.* Aliique: Ita autem is, *Cum homines vis mittere, ad comprobationem judicii aqua calida, primum fac eos intrare cum omni humilitate in Ecclesia & prostratus in oratione dicat Sacerdos has orationes —— Quibus completis surgatur pariter, & coram hominibus illis cantet Presbyter Missam & faciat ad ipsam Missam offerre. Cum autem ad Communionem venerint, antequam communicet, interroget Sacerdos cum adjuratione, & dicat: Adjuro vos &c.* (Vide infrà ubi de *Aquæ frigidæ judicio*) *Deinde imponatur ignis subter caldaria & dicat Sacerdos has orationes, quando ipsa aqua calescere ceperit —— & qui manum mittit in aquam, ad ingens examen, dicat orationem Dominicam & signet se signaculo crucis & festine deponatur ipsa aqua fervens desuper juxta ignem, & Judex perpendat ipsum lapidem suspensum ad mensuram N infra ipsam aquam more solito & sic vide extrahat eam in nomine Domini, ipse qui intrat ad examen judicii. Postea cum magna diligentia sic fiat involuta manus sub sigillo judicis signata, usque in die tertio, quô visa sit vera idonea & examinata.* Ubi quæ habentur de *lapide integato*, distinctius explicantur in *LL.* Adelstani Regis. *in aqua fervente accipiat homo lapidem, qui per funem suspendatur in simplia probatione, per mensuram palmæ, in tripla autem unius ulnæ, manus vero judicetur & aperiatur, ut dictum in consecratione ferri.* Nimirum Lapis fune desuper alligatus in cacabum demergebatur, quem reus extraheret, immissâ in aquam ferventem manu, vel brachiô. Eodem facit vetus Notitia ex Adversariis Petreianis, à Car. du Fresne excerpta, quæ sic habet: *Arnulfus —— S. Mariæ Monasterio vineas suas post mortem filiorum suorum Laurentii & Fregerii, si absque liberis migrarent è seculo, in perpetuum contulit. Quibus nullo remanente herede defunctis, Gausfridus Adelringis Tellutioque Præpositus, Odricus atque Lambertus: sese heredes illius —— asserentes, donationem illam irritam reddere conati sunt, atque adeò prædictis vineis, calumniam imposuerunt, quod in Curia S. Mariæ aut Richildis Abbatissæ veraces judicibus personæ, quorum nomina subterscribuntur*, APERTA LEGE *probandum fore judicaverant: qui videlicet calumniatores hominem suum Hermaldum nomine —— in SS. Trinitatis Ecclesiam, ubi calefiebat aqua, deduxerunt. Sed Deus —— apertò manifestavit judiciò, illos prædictarum calumniatores expulit extitisse vinearum. Nam prædictus Hermaldus, Missa celebrata, corporisque Christi ac sanguinis communione percepta, aere non & praeparanda super Sanctorum reliquias pro more perjuraret, ita oculorum lumine privatus erat, ut vix ad sartaginem —— accedere potuerit. Immissam verò manum ita ex aqua lotam extraxit, ut ipse non solum in manu, verum etiam internis penè ad intima usque cordis se comburi conquereretur, & ille & magistri sui reatum suum agnoscere cogerentur. Qui etiam dum in manum, more est, sigillare permitteret, rogaretur; ajebat, se nullatenus posse præ dolore pati ut aliquid manum illam contingeret. Servatus in manu usque in diem tertiam inflatam admodum & excoriatam, jamque tam … me putridâ efflueret in dextram civibus ostendit. —— Testes, Gausfridus de Meduana &c.* Vide quoque infrà in voce *Tripedium*.

AQUÆ Frigidæ, seu etiam *Aquæ Judicium* simpliciter, purgationis olim genus erat, quô criminis alicujus suspectus vel accusatus, in *aquam* demergebatur: ita ut, si supernataret, nocens ac reus; contra, si in imum delaberetur, innocens judicaretur. Sic apud Gregorium *Decret. l. 5. c. 8.* Presbyter de homicidio infamatus, *judiciô aquæ frigidæ suam innocentiam probâsse*, dicitur: cujusmodi purgationes, apud medii ævi Scriptores, frequenter occurrunt. Fundamentum earum hoc fuisse, ait Hincmarus Remens. *lib. cit. p. 60. Et quoniam — ostendimus divinâ auctoritate Baptismum esse judicium quo Princeps mundi mendax foras ejicitur — inde Viri ad ignota investiganda invenerunt Judicium* Aquæ frigidæ. *In quo ad invocationem veritatis, quæ Deus est, quæ veritatem mendaciô capit ebtegit in aquis, supra quas vox Domini Dei intonuit, non potest mergi &c.* Idem ad Hildegarium Episcopum Meldensem, p. 676. *Solertia Constitutionis, inter alia & agenda judicia consistentia, ex antiquo fuerit & frequentavit judicium quod fit* per Aquam, *quodque sub Noe factum fuerat in … fides, liberans innocentes & condemnans noxios.* Adjurabat autem hominem prius Sacerdos hic ferè modô: *Ut si de hoc furto fecisti, aut vidisti, aut bajulasti, aut in domum tuam recepisti, aut consentiens aut consentaneus exinde fuisti, aut si habes cor incrassatum aut induratum, evanescat cor tuum & non suscipiat te aqua, neque ullum maleficium contra hoc prævaleat, sed manifestetur.* Quô factô, interdum plures in aquam demergebantur tales, si plurium criminum suspecti essent, & quidem immergendi colligabantur: in quo judicio cui cadebat, *perire* vulgò dicebatur, ut discimus ex Hincmaro *Tom. I p. 608.* item, ex *Divortio* Lotharii p. 607. *Charta* Philippi Augusti, apud Car. du Fresne *Glossar.* Aliis. Judicii peragendi formam verò paulo prolixiùs ita exhibet *Ordo ad Exorcismum Aquæ frig.* apud Juretum aliosque suprà laudatos: *Cum hominem vis mittere ad judicium aquæ frigidæ, ob comprobationem, ita facere debes; adduc eos in Ecclesiam & coram omnibus illis cantet Presbyter Missam & fac eos ad ipsam Missam offerre. Cum autem ad Communionem venerint, antequam communicent, interroget Sacerdos cum adjuratione ista & dicat: Adjuro vos homines per Patrem, & Filium & Spiritum sanctum, & per Christianitatem, quam suscepistis & per Sanct. Trinitatem, quam docuistis & per istas sanctas reliquias, vel sanctam venerationem quæ in ista Ecclesia sunt, ut non præsumatis accedere ad hoc sanctum altare, nec hanc sacram communionem accipere ullo modô, si hanc causam vestra reputationis* (h. e. illa vel illa) *fecistis, aut consensistis, aut scitis quis hoc egit. Si autem tacuerint —— accedat Sacerdos ad altare & more solitô communicet: postea verò communicet illos, qui in aquam mittendi sunt. Cum autem communicat, dicat Sacerdos ad altare. Corpus hoc & Sanguis Domini nostri Jesu Christi sit vobis ad probationem hodie. Expletâ Missâ, accipiat Sacerdos crucem & Evangelium & incensum & pergat ad locum destinatum cum aspersione aquæ benedictæ, ut probentur. Et cùm venerint ad ipsum locum, det ibi hominibus bibere de aqua benedicta, dicens: Hanc aquam dedi vobis ad probationem hodie. Postea conjuret aquam, ubi illos mittere debet, dicens ita: Adjuro te aqua &c. Dein exuat eos vestimen-*

tis

tit sale (& induat eos vestimentis de Exorcista & alliget in eis singulariter sicut vetus consuetudines) faciatque eos osculari Evangelium & crucem & posthoc aspergat super unumquemque ex ipsis de ista aqua benedicta & dicat ad personam sequentem & projiciat eos statim singulariter in ipsam aquam. Hæc autem omnia facere debet jejunus: & neque illi antea comedant, neque ipsi, qui eos mittunt. Sequitur exorcismus &c. Orationes ipsas, quas *Benedictiones aquæ judicii* indigitat Gilbertus Lunicensis Episcopus *de usu Eccles.* vide apud Scriptores retrocitatos. Consonant autem huic Ordini ad exorcismum Aquæ frig. *LL.* Æthelstani Saxonicæ §. 23. Codex vero *Ms.* quem laudat Mabillonius, hæc subdit: *Hoc autem judicium creavit omnipotens Deus, & verum est; & per Dominum Eugenium Apostolicum inventum est, & .... omnes Christiani --- eum observare studeant --- Ideo enim ab illis inventum est & institutum, ut nulli liceat super altare manum ponere, neque super reliquias vel Sanctorum corpora jurare.* Nec omittendum, coram Sacerdotibus ipsis ejusmodi examen consuevisse peragi, uti testantur *LL.* Edw. Confessor. c. 9. Quod improbat Ekkehardus Jun. *de Casibus S. Galli* c. 14. *Adsciscunt sibi Presbyteros, qui animas hominum cupidine vendant, feminas nudatas aquæ immergi impudicis oculis cuncti perspiciant, aut gravia se pretii redimere cogant.* Quin & ipsis in Ædibus sacris actitata, legere est in *statuto* Calomanni Hungariæ regis *l.* 1. Spectâsse autem hoc judicium rusticos aut infimæ sortis homines, *LL.* docent Scoticæ *l.* 4 c. 3 §. 4. cùm per ferrum calidum liberi homines se purgarent. Aliquando tamen & nobiles viros ejusmodi aquæ subiisse judicium, suggerit Hovedenus *p.* 566. ut & Conr. Abbas Ursperg. qui Welphonem quendam Comitem sub Conrado II. Imperatore *judicio aquæ frigidæ innocentiam suam probavisse*, narrat &c. Tandem id sublatum est, interdictô Ludovici Pii, Friderici. I. Imperator. & Alexandri II. Scotiæ Regis quod videretur rebaptizari, qui in nomine Domini aquis immergebatur: proscriptumque, ut & aliæ vulgares probationes, in Concilio Lateranens. sub Innocentio III. *can.* 18. Ne ullus Clericus aut Sacerdos *purgationi aquæ ferventis vel frigidæ seu ferri candentis, ritum cujuslibet benedictionis aut consecrationis impendat.* Observat tamen *Delrius loc. cit.* in crimine maleficii seu magiæ adhuc examinis hujus reliquias superesse, ita tamen, ut sine ulla Dei invocatione, sine ullo ritu pietati aliquid præferente, quasi per ludum, Judices eô abutantur, in quibusdam Germaniæ regionibus. Quas enim famâ vel aliorum depositione suspectas habent, eas statim absque ulteriore inquisitione capiunt, captasque extra urbem deducunt & in *aquam frigidam* ita conjiciunt, ut dextra manus sinistro pedi, sinistra verò dextro alligata sit: & si supernatant, veneficas vehementius suspicantur & ideirco acriori subjiciunt quæstioni, sin submergantur, innocentes esse putant. Ad cujusmodi veneficarum examen videntur spectare, quæ habet Auctor *Vitæ* Ludovici Pii A. C. 834. *Gerberga --- tanquam venefica, aquis præfocata est.* Et Nithardus *l.* 1. *A.* C. 835. de eadem: *Gerbergam more maleficorum in Ararim mergi præcepit* &c. Plura vide apud Car. du Fresne in *Glossar.* Loccenium *Antiqq. Sueciear.* l. 2. c. 7. Sibrandum à Sicama ad *L.* Frision. *tit.* 14. ex Jure Frisico vernac. & Kilianum in *Water* vocibus, *ordeel*: ut & infrà passim, in *Ordalium*, *Purgatio* &c.

AQUÆ & Ignis interdictio, videi infrà *Exilium*.

AQUÆ, vulgò *Baden*, oppid. Helvetiorum ad Limagum fluv. qui paulò post cadit in Arolam. Aliàs *Oberbaden*. *Vide Thermæ.* Item, oppid. Germaniæ, versùs Sylvam nigram, non procul à Rheno fluv. vide *Bada*, it *Badena*.

AQUÆ. Oppidum etiam Austriæ, 3. leuc. à Vienna in Austrum, ad montium radices.

AQUÆ Albenses, Urbs Mauritaniæ Sitifensis, Episcopalis.

AQUÆ Augustæ, *Ptol.* urbs Aquitaniæ in Gallia, vulgò *Bayonne*. *Ais* verò vel *Dax Vineto*. longitud. 19. 40. latitud. 43. 45. Vide *Taberla* & *Vibio*.

AQUÆ Balissæ, oppid. Hungariæ in Pannonia inferiore à Quinque Ecclesiis 5. leuc. distans in occidentem. *Selle* vulgò, teste *Lazio*.

AQUÆ Bigerronum, hodie *Bagneres*. Vide *Aquensis vicus*.

AQUÆ Bilbilitanorum, *Antonino*, quòd in Bilbilis Tarraconensis urbis agro sitæ sint, fortè sic dictæ. In Arragonia sunt, & *los baños de Albama*, teste *Varrerio*, vocantur. Eidem etiam hodie aliæ sic dictæ sunt in Bætica, quo verò nomine ex antiquis cognitæ fuêre, studiosis indagandum relinquo.

AQUÆ Cajæ, thermæ in Thusciâ. Harum meminit Strabo *l.* 5. ut refert *Annius Viterbiensis*, item Tibullus in hoc carmine *l.* 3. *Eleg.* 5. v. 3.

Nunc autem sacris Cajarum unda lymphis,

Sed illic optimi codices *Bajarum* habent. Vulgò *Bagni di Bullicano*. *Ferrarius* non *Cajas* sed *Calidas* habet.

AQUÆ Calidæ, urbs Angliæ. Vide *Aqua Solis*.

AQUÆ Calidæ. *Ptol. Aquæ Celinæ Antonino*. *Amphilochia Straboni*. *Aurea*, in *lib. concil.* vulgò *Orense*, urbs Hispaniæ Tarraconensis in Gallæcia Episcopalis sub Archiepiscopo Compostellano, inde 18. leuc. quæ à Luco in austrum Tyden versus 8. ad Minium fluv. Sed *Aquæ calidæ* potiùs sunt *Agues Caldes*, teste *Bruterio* Oppid. etiam Hispaniæ Tarraconensis in Ausetanis, propè Gerundam urbem, vulgò *Bagnoles*.

AQUÆ Convenarum, Aquitaniæ oppid. *Antonin.* vulgò *Bagneres* nonnullis *Hadr. Valesio Agues*. Vide illum *Notit. Gall.* in voce *Convenæ* Longitud. 22. 15. latitud. 42. 20.

AQUÆ Cutiliæ, lacus Sabinorum in agro Reatino, vulgò *Lago di Contigliano*.

AQUÆ Flaviæ, oppid. Hispaniæ Tarraconens. in Bracarum & Callaicorum confinio; oppid. amplum Portugalliæ, à Bracara Augusta 11. leuc. paulo pluribus à Bragantia. Populi *Aquiflavienses*. A Tito, & Vespasiano nomen habent. Ad fluv. Tamacam, estque in Provinc. Portugalliæ, quæ intra montes dicitur, & ad radices montium. Quibusdam *Aquæ Lex*, *Baudrand*. Vulgò *Chaves*. Longitud. 12. 30. latitud 41. 40.

AQUÆ Gradatæ, vicus Carnorum apud Aquilejam, ab ea 3. mill. pass. ubi S. Chrysogonus pro Christo capite plexus est. Vulgo *S. Canciano*. Vicus, ad Sontium fluv. 4. milliar. ab Aquileja, in Ortum, in ea parte Fori-Julii, quæ subest Imperatori, prope oram littoream maris Adriatici.

AQUÆ Grani, ab aquis calidis seu thermis, & ab Apolline Granno, quasi *Aquæ Apollinis*, vel certè à nomine loci, dictæ sunt, vulgò *Aken* Germanis; *Aix la Chapelle* Gallis, à Basilica maxima, quam Carolus M. Christo Servatori & S. Virgini ejus matri ædificavit, ut docent Eginhardus *in Vita Caroli* & Poëta Saxo *Annal. l.* 5. quæque vulgò Christi omissô nomine *Basilica S. Genitricis* seu *B. Mariæ* vocata est. Sitæ sunt in Tungris seu in diœcesi Leodicensi. Hîc Pippinus Francorum Rex A. C. 765. hiberna habuit & Natalem Domini ac Pascha celebravit. Filius ejus Carolus M. similiter A. C. 788. imò ab A. C. 794 usque ad mortem, per annos 20. ibi semper hiemavit ac sedit, solô exceptô triennio, quem Ludovicus Pius est imitatus, qui *Aquas* cæteris villis Regiis prætulit. Factum id inter alia, ob *calidos saluberrimosque fontes*, quos ibidem ebullire notum. Alcuino non semel dicuntur, pro vico aut villa, *magna & lata & excelsa urbs*, nec non *secunda Roma*, *ventura Roma*, seu *altera Roma*, scribitque à Rege Carolo locum altis mœnibus cinctum, *foro*, *Senatu*, *arce*, *theatro*, *atrio* & *Æterni Regis templo*, *balneis* insuper seu thermis, ubi *marmoreis gradibus spectosa essent sedilia*, ornatum esse & *fontis bullientis rivos in omnes urbis partes esse deductos*. Unde colligitur, loco huic *Romæ* tunc nomen impositum, & Carolum de hacce villa Regia urbem facere, atque ita vocari voluisse: Hinc & ædes, quas ibi condidit, *Lateranæ* nuncupavit. Plura vide apud prædictum Eginhardum, & inprimis *de Mansionibus omnium cujusque dignitatis hominum*, *circa Palatium Caroli constructis*, *deque Procerum habitaculis a terra mirâ arte in sublime suspensis*, *de Basilica item*, *antiquis Romanorum operibus præstantiore breviabico fabricata*, *ex omnibus Cismarinis regionibus Magistris & opificibus advocatis*, apud Monachum Sanctigallensem *l.* 1. c. 30 & 32. Etiam posterioribus temporibus Reges ac Imperatores Romanorum *Aquas* adeo venerati sunt, ut ibi Regni Lothariensis atque Germaniæ coronam recipere plerumque voluerint: Ubi nimirum & à Carolo M. Ludovicum, & à Ludovico Lotharium coronatos ac Imperatorii nominis consortes constitutos, & ab eodem Ludovico Pippinum ac Ludovicum, minores filios, Reges appellatos, atque alterum Aquitaniæ, alterum Bajoariæ præfectos esse cognoverant. Gaufridus *de Vita S. Bernardi l.* 4. c. 6. suâ ætate sedem Regiam adhuc fuisse docet, & celeberrimâ Caroli M. *Capellâ*, i. e. Basilicâ, illustrem extitisse. In libro item *de mirac. S. Bernardi*, vocatur *Regum sedes*, *celeberrimus & amœnissimus locus voluptati corporum accommodatior*, *quam animarum saluti*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Galliæ*, & infrà in voce *Aquisgranum*.

AQUÆ Lupiæ, vulgò *Guadaloupe*, Insul. Americæ Septentrionalis, una ex Antillis, nunc sub Francis. Vide *Guadalupia*. Item, Vicus Hispaniæ cum amne cognomine in Extremadura.

AQUÆ Mattiacæ, vulgò *Wisbaden*, oppid. Germaniæ cum titulo Comitatus in ditione Archiepiscopali Moguntina, à Moguntia 2. leucis in Boream, Francofurtô 4. in Occasum.

AQUÆ Mortuæ, oppid. Galliæ Narbonensis operâ C. Marii 100. mill. pass. Rhodani ostiis deductæ. Hæ etiam *Fossæ Marianæ* vocabantur. Nunc verò, ob aquas silentes, *Aigues mortes*. Hîc Pharus est, & sedes salarii tributi. 7. leuc. ab Arelate in Occasum, 5. à Montepessulano in Ortum, juxta Rhodani ostia, prope mare. *Valesio* hic locus erat positus, inter stagnum Lateram vel paludem Taurum & os Hispaniense Rhodani ad mare, & ob id aquis stagnantibus ac residibus, & veluti mortuis abundabat. Usique sunt olim plurimum Franci hôc portu, unde apud Guil. Nangiacensem Rex Franciæ Ludovicus, A. C. 1269. *Lugdunum*, *Viennam & Belliquadrum pertransiens*, *ad optatum portum Aquarum mortuarum pervenisse*, *& intrasse mare*, *ut Tunetum peteret*, dicitur. Nunc urbs alluitur quidem stagnô usque ad muros accedente, cui nomen suum debet; sed à mari 2. mill. pass. circiter seu semileucam abest, adeoque portu caret, qui arenis à Rhodano invectis obstructus esse dicitur. Malè autem *Fossa Mariana Johanni Olivario* vocatur, cùm ista, Melâ *l.* 2. c. 5. Plinio *l.* 3. c. 4. *Æthicô* testibus trans Rhodanum fuerit in provincia Viennensi, *Aquæ Mortuæ* verò citra ostia Rhodani in provincia Narbonensi prima seu Septimania, vide Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

AQUÆ Neri, municipium Galliæ, in agro Burbonensi finibusque Biturigum Cuborum, aquis olim nobile, vulgò *Neris*. Hîc Patroclus Bituricæ Monasterium puellarum, deinde & cœnobium Columbariense in Biturigibus ædificavit, Monachisque loci Abbatem præfecit, teste Greg. Turonensi *de vita Patrum* c. 9.

AQUÆ Passaris, vel Passeris, quarum Martialis etiam meminit *l.* 6. *Epigr.* 42. v. 5.

Non mollis Sinuessa, fervidique,
Fluctus Passeris, aut superbus Anxur,
Non Phœbi vada, principesque Bajæ.

AQUÆ Patavinæ. *Plin.* quæ *Fontes Aponi Livio* aliisque dicuntur. *Bagni d'Abano* vulgò. Vide *Aponus*.

AQUÆ Quinctiæ, sive *Quintliana*, oppid. Hispaniæ in Callaicis. *Agues Caldes Moletio*. Aliis oppidul. *Sarria*, in Gallæcia: quod fortè melius.

AQUÆ Regiæ, urbs Africæ Episcopalis, sub Archiepiscopo Carthaginensi *Antonin.* nunc pagus inter Hadrumetum & Suffetulam, 50. mill pass. *Casal Romol* vulgò dictus, teste *Moletio*.

AQUÆ Romæ urbis, fuêre sequentes.

Anio novus, aqua ex Aniene fluv. extracta, viâ Sublacensi Romam perducta, 24. ab urbe mill. pass.

Anio vetus, aqua pariter ex Aniene, supra Tibur extracta, Romama

mamque perducta per viam novam inter Latinam & Lavicanam.

Alsietina ab Alsio urbe.

Appia ex agro Lucullano, viâ Prænestinâ, inter sextum & octavum ab urbe lapidem deducebatur.

Claudia è lacu Sublacensi 35. mill. pass. distante in urbem derivabatur: cujus aquæductus arcus propior apud hortos Platianos adhuc conspicitur. Urbem ingrediebatur per portam, quæ nunc major appellatur, olim Esquilina.

Julia ab Aureliano ducta in Tepulam 12. ab urbe lapide incidebat.

Martia ex lacu Fucino via Valeria deducebatur: cujus aquæductus pars apud Sanctum Laurentium extra muros adhuc videtur.

Tepula ex agro Lucullano via Latina, 12. ab urbe milliariô, ubi villa Luculli erat, apud Columnam oppid. excisum, inter Tusculum & Tibur.

Virginea, & ipsa ex agro Tusculano via Prænestina, 8. mill. pass. ab urbe, in eam per portam Pincianam ducta, nomen servans, ac *di Trevi* dicta, usui totius urbis inserviens. Cujus meminit Ovid. *l.* 1. *Fast.* *v.* 464.

Hic ubi Virginea campus obitur aqua.

Harum porrò aquarum sola Virginea perseverat.

AQUÆ Sextiæ, urbs Archiepiscopalis & colonia Galliæ Narbonensis, Provinciæ Metropolis conventusque juridici Massiliæ finitima, ab ea 5. leuc. in Boream distans, ab Arelate 12. ab Avenione 13. in ortum inter Nemausum ad occasum 41. & Nicæam ad Varum in ortum 75. mill. pass. ex *Strabone*. Contractis in unum quinque syllabis *Aix* vulgo appellatur. Cæsi hic à C. Mario Teutones Cimbrique. Ad amnem *Arc* sita, ampla & pulchra est, in planitie, crescit indies, estque Parlamenti totius Provinciæ sedes longitud. 26. 45. latitud. 42. 45. Olim colonia Romanorum, ut videbimus paulò post in Salyorum regione condita, à Cajo Sexto Calvino, à quo nomen accepit, ut & thermis, quas ibidem extruxit An. 630. vel 631. Urb. Cond. 164. Olymp. 142. ante Natum Christum. Liv. *l.* 60. 61. Vellej. *l.* 2. *c.* 12. Strabo *l.* 4. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Plut. *in Mario*. Ad fidem conversa est, à S. Maximino, qui primus urbis Episcopus dicitur, A. C. 49. Archiepiscopalis postmodum facta. Parlamentum, cujus hæc urbs sedes, institutum est à Ludovico XII. olim ad Ludovico XI. vindicantibus, postquam Carolus Andegav. ultimus Provinciæ Comes, ei ditionem hanc donavit. Moneta hic cusa literam X. habet. Bouchetus & Pithoeus, *hist. urbis hujus*. Frequentes hic Synodi. Spond. *A.* C. 1585. & 1612. Moretius non à Sexto Calvino conditam, sed instauratam tantùm vult, postquam à Barbaris eversa esset: quod fatum etiam sub Longobardis & Saracenis subiit. Academia quoque in hac urbe insignis est, &c. Aquarum harum calorem diuturnitate temporis defecisse, *nec jam pares esse famæ priori*, scribit Solinus *c.* 8. A' *Plinio* Urbs oppidis Latinis accensetur, at in nummo Vespasiani nuncupatur, *Colonia Aquæ Sext. leg.* XXV. h. e. legionis vicesimæ quintæ: à *Ptol.* quoque ὕδατα Σέξτια κολωνία dicitur, quod idem è duobus lapidibus, Arelatensi & Romano *Jos. Scaliger* ac *Sirmondus* probant. *Sextias Bajas* Sidonius vocat i. e. Sextias Aquas ab aquis sinûs Bajani celeberrimis; circa quas duobus præliis C. Marius Teutones & Ambrones delevisse dicitur, cæsis hostium 200. millib: captis 90. In *veterib. Notitiis* provinciæ Narbonensis secundæ *Metropolis civitas Aquensium* appellatur, subjectas sibi habens 6. civitates, Aptensium, Regensium, Forojuliensium, Vapincensium, Segestericorum & Antipolitanam. Sed postea, detractâ Antipoli, & Maritimis Alpibus attributâ, cæteræ supradictæ civitates numero quinque, Aquensi Burgundiæ vel Provinciæ Metropolitano Archiepiscopo subjectæ permanserunt. Montana urbs est, & sita ad fluviolum *Arcum*, ut dictum, vulgò *Arc* vel *l'Arc*, orientem, qui stagnum Mastromelam seu Berrense ingreditur & flexu aquarum suarum arcum refert. Incolas ejus *Gregor. Turonens.* *Aquenses*, *Theodulfus* Aurelianensis Episcopus, *Aquinos*, hodie *Aquisextienses* eruditi vocant. Vide Hadr. Valesi. *Notit. Gall.*

AQUÆ Siccæ, vulgò *Seiches*, locus Galliæ, *Æthico* memoratus, à Verno Sole 22. millib. passuum distans. Vide Hadr. Valesi. in voce *Vernus Sol*.

AQUÆ Solis, *Antonin.* urbs Angliæ, *Thermæ* & *Aquæ calidæ* dicta; vulgò *Bathe*. In Somersetiensi Comitatu ad fluv. Avonam. In planitie. Britannis dicebatur *Yrennaint Twymen*. Vide *Bathonia*.

AQUÆ Statellæ, vel *Statyellæ* Plinio, *l.* 3. *c.* 5. Lombardiæ Cispadanæ oppid. quod *Acqui* hodie dicitur. Populi *Statellates* Livio *l.* 42. *c.* 8. Ciceroni vero *l.* 11. *Famil. Ep.* 11. *Statielenses* dicuntur. Vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 81. Sub Duce Mantuano, sed verè desolata, longitud. 30. 27. latitud. 43. 35.

AQUÆ Suessanæ, *Sinuessanæ*, Liv. *l.* 22. *c.* 13. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Martial. *l.* 11. *Epigr.* 8. vulgò *Torre di Bagni*, Thermæ apud Sinuessam Campaniæ urbem excisam. Aliis *Acque di Mondragone* dicuntur.

AQUÆ Tarbellæ, *Auson.* *Tarbellica Antonin.* quæ *Aquensium civitas*. *Liber. Provinc.* Erant in finibus Tarbellorum, in arenis, quas *Landes* vocitant, caput pagi *Aquensis*, & cum Lapurdo seu Bajona malè à quibusdam confunduntur. Habet urbs hæc Tarbellorum præcipua ab aquis nomen, à gente cognomen, interdum & ab Augusto, unde nunc *Aquæ Augustæ*, nunc *Aquæ Tarbellicæ* dicta est. De aquis ejus, ita Plin. *l.* 31. *c.* 2. *Emicant aquæ benignæ passimque in plurimis terris, alibi frigidæ, alibi calidæ, alibi junctæ sicut in Tarbellis Aquitanica gente, & in Pyrenæis montibus, tenui intervallo discernente*: quod hodieque ita se habet. Inter 12. provinciæ Novempopulaniæ civitates secunda collocatur & *Aquensium* dicitur *civitas*, in veterib. Notitiis, Episcopusque ejus primus numeratur, inter decem Antistites, Auscitano, Vasconiæ Archiepiscopo suffraganeos, apud Gervasium Tilleberiensem. Vulgò *Ays*, alias *Dacqs*, Episcopatus ac Vicecomitatus antiqua sedes. Vide Hadr. Valesi. *Notit. Gall.* ut & *Aquæ Augustæ*.

AQUÆ Taurinæ, *Plin.* *Acqula Ptol.* oppid. Etruriæ sub Pontifice apud Peliam fluv. inter Senam 40. & Volsinios 10. in via quæ Romam ducit. Vulgò *Acqua pendente*. Populi *Aquenses*. Vide *Acula*.

AQUÆ Voconis, oppid. Hispaniæ citerioris in Catalaunia, teste Episcopò Gerundensi. Urbs Hispaniæ Tarraconensis in Ausetanis, *Sansoni Baineole*, seu *Bannoles* vulgò dictum. Aquæ apud Geographos plura alia ejusmodi extant nomina, quæ partim Thermæ, partim urbes, & oppida olim fuêre.

AQUÆ in Utta, vulgò *Aix en Otte*, aliis *Aix en Ote*, & *Aix* absolutè, castellum olim Galliæ in sylva Utta, ad rivum in Venenam effluentem, non procul à Sedanto in Utta, ad Ecclesiæ Tricassinæ Episcopum pertinens: ubi Anglos 400. in præsidio fuisse A. C. 1358. & cùm usque ad portas Augustobonæ Tricassium incursionem faciendo pervenissent, à Tricassinis fusos esse, scribit *Frossardus*: qui addit, ab his qui evaserant, *Aquas* esse incensas atque deletas, Valesius, *Notit. Gall.*

AQUÆDUCTUS, vide infrà *Canalis*.

AQUÆMANILIS, AQUAMANILE & AQUIMINALE, Græcis Χερνίβιον, malluvium est, quod in templorum vestibulis antiquitus extitisse, indicat Synesius *Ep.* 121. ut notat *Lydiat*, & liquet ex Paulo Diacono *in Valentiniano*. Anastasius de Innocentio, A. C. 402 *Obtulit* --- *Aquæmaniles argenteas, pensantes sing. libras* 16. &c. *Glossæ veteres Latino Græc. tit. de vasis*: *Aquale*, *ὑδριγεῖον*, vide quoque infrà *Aquamanile*.

AQUAGIUM, Festo *quasi aquæ agium*, i. e. *aquæ ductus appellatur*: fossa nempe, per quam aqua ducitur, in locis palustribus, seu per quam elicitur. *Glossar. Græc. Lat.* Υδραγωγεῖον, *Aquarium*, *Aquagium*, apud Car. du Fresne *Glossar.* *Salmasio* vero *Aquaria* & *Aquagia* eadem cum Nymphæis sunt, Græc. ὑδρεῖα; Latinis aliter *Silani*: salientes videlicet, vel fontes manu structi aquam in publico ejaculantes, &c. *Not. ad Capitolin. in Gordiano III. c.* 32. Vide infrà.

AQUALANIA, vicus Italiæ, in Ducatu Urbinat. ubi Totila victus à Narsete plagam accepit, ex qua interiit. Prope fluv. Cantianum.

AQUAM & Terram poscendi ritus, veterum Persarum à gentibus, quas sibi subjici volebant, indigitatur Curtio *l.* 3. *c.* 10. *Dario Xerxis* ... *aquam ipsam terramque postulantium: ut neque fontium haustum, nec solitos cibos relinquerent.* Quâ petitione absoletam dantium deditionem significabant, tanquam rerum ad humanam vitam maximè necessariarum. Quod pulcrè indicat Taxiles apud Plut. *Alexandr.* *c.* 101. *Quum neque aquam nobis ademptum, neque victum necessarium veneris, pro quibus solis necesse habent homines sunt decertare.* Qui itaque & hoc & illud quasi darent, accipere se imperium ultro innuebant: qui negarent, illi mox bello petiti sunt. Vide quæ de isto Persarum more adnotavit B. Brissonius *l.* 1. cui adde ex Aristidis *Panathen.* locum, quô tradit Xerxem iterum Salaminem ad Athenienses misisse, Aquam & Terram, ut antea petitum, Freinshemius *ad Curtium d. l. loc.*

AQUAMANILE, Lanfranco Archiepiscopo Cantuariensi *Ep.* 13. vas dicitur *inferius*, *in quod manibus infusa aqua delabitur.* Sicut urceolus *vas superius*, *unde lavandis manibus aqua infunditur.* In Ecclesia Romana inter ministeria & vasa sacra, occurrit apud Joh. de Janua, *Aquamanile dicitur vas, super quod cadit aqua, quâ abluuntur digiti Sacerdotum, post sumptionem corporis Christi.* Hinc *Aquamanile & urceum argenteum mirabili opere*, habet *Chronicon* Fontanellense c. 16. &c. Fuit autem trulleum seu vas, quod vulgò *Bacinum* appellant Galli, in quod aqua ad manus abluendas defunditur; contrà quàm apud Latinos, apud quos *Aquæmanale* urceolus fuit, sic dictus Varroni *de Vita P. R. l.* 2. apud *Nonium*, quòd eò aqua in trulleum infunderetur, quasi *à manando*. Verùm fallitur, judice *Scaligerò*, quia *à manibus* dictum, estque id vas, quod postea *Aquimanile* appellatum. Sed, ut dictum, recentiores pro trulleo vocem hanc usurpârunt. Illius etymon attigêre, qui per *Aquamanus* vel *Aquammanus* extulêre: Innuere enim hi voluerunt eam loquendi formulam, quâ nobis, aut convivis, aquam ad manus lavandas ministrari petimus. Unde in *Gloss. Lat. Græc.* *Aquamanus*, per νίψασθαι effertur, ubi legendum alii volunt νίψασθε, vel νίψασθαι. Et in *Excerptis veter. Glossar.* *Aquam manibus*, ὕδωρ κατὰ χειρῶν; quod iisdem penè verbis effert Auctor *Colloquii*, i. e. *Affer aquam manibus*, ἐνεγκὲ ὕδωρ κατὰ χειρῶν; quæ loquendi formula vulgaris est, apud Plautum *Truculento* & *Persâ*. Vide Jac. Cujacium *Observat. l.* 2. & *l.* 10. *c.* 13. *Lydiat*, *Spelman* ut vidimus, & Vir doctus ad *Epistolas Innocentii III.* ita apud recentiores appellari censent vas illud, quod in Communione Romana in Ædis sacræ ingressu, aquâ lustrali plenum, collocari solet; sed assensum non impetrant à Car. du Fresne, quem vide in *Glossar.*

AQUAPERSA, vulgò *Aiguepersè*, oppid. Galliæ, caput Delphinatus Arverniæ, ad amnem Buromium, in eo tractu, qui vulgo *La Limagne*. Urbs princeps est Ducatus Montpensierii. Vetus hic castrum, situ opereque munitissimum, urbi imminebat, sed destructum est, A. C. 1634. *Davity*.

AQUARIA, Gall. *Yvaire*, oppid. Sabaudiæ, ad lacum Lemannum, in Caballiaco tractu.

AQUARIA Mola, vide *Mola*.

AQUARII, Hæretici quidam, sic dicti, quod solam aquam afferebant in Calice Sacramenti. Cæl. Rhodig. *l.* 18. *c.* 40. Cyprian. *Ep.* 63. Epiphan. *hær.* 46. Augustin. *hær.* 64. Baron. *A.* C. 249. n. 5. Hos imitati sunt seculò 2. etiam fideles non pauci, qui, ne odore vini hostibus ac persecutoribus proderentur, aquam similiter puram in sacra Synaxi adhibebant, cui errori obviam itum

est

est Concilii Africani. Sed & hodie guttas aquæ vino mixtas, in calice, ponunt qui Latinos sectantur ritus, quo pacto indigitari dicunt unionem hypostaticam duarum naturarum in Christo, vinô divinam, aquâ humanitatem, denotantibus: sed præter Christi Domini nostri institutum, ut videre est ex Historia Evangel. & Pauli ad Corinthios præcep. Græci quoque, præter aquam, quam in Missæ principio calici infundunt, & aquam è latere Christi manantem designare volunt, infundunt post consecrationem etiam aliquas guttas aquæ calidæ ante communionem, ut indigitent, quemadmodum adnotat Simeon Thessalonicensis, etiam in corpore Christi jam mortui remansisse Divinitatis calorem, seu ut idem subjungit, *Ut tales admota C* sanguini communicantes ita afficiantur, quasi e vivifico illo latere biberent*. Quod qui ex officio facere tenetur, *Camisarius* dici consuevit, forte à Camisia, quæ est alba seu superpelliceum Clericale indumentum. Sed & hæc humanitus excogitata. Vide Macros Fratr. in *Hierolex.* & plura de *Aquariis* Hæreticis, infrà in voce *Hydroparastæ*.

AQUARII vel AQUARIOLI, dicebantur olim ministri Lenonum seu meretricum, qui in domo lenonia meretricibus ad lavandum aquas aggererent, vel eas lavantes, aquâ perfunderent, ut mediastini solebant in balneis, quos Græci [illegible] aut [illegible] vocavêre. Spartian. in Commodo c. 2. *Aquam gessit, ut lenonum minister*, i. e. ut *Aquariolus* aut baccario, quô modô vocabantur, inquit Salmas. οἱ [illegible], qui in lupanaribus aquam ministrabant. *Festus, Aquarioli dicebantur mulierum impudicarum sordidi asseclæ.* Veteres Glossæ, [illegible] & [illegible] & [illegible] pro synonymis habent, sicque interpretantur apud Plautum in *Pœnulo Act.* 1. *sc.* 2. *v.* 11. locum, ubi meretricula de meretricularum lavatione ita verba facit.

> *Binæ singulis quæ datæ nobis ancillæ,*
> *Eæ nos lavando, eluendo operam dederunt:*
> *Aggerundaque aqua duo sunt viri defessi.*

Ubi ab *gerunda*, malè quidam, pro *aggerunda*, legunt. Sic enim idem in *Rudente, Act.* 2. *sc.* 5. *v. ult.*

> —— —— *repperi negotium*
> *Siquidem his intro mihi aggerunda etiam est aqua*, &c.

Iidem Græcis [illegible], ab aqua jacienda seu effundenda, [illegible]. Latinè quoque *Bacariones*, à *bacario*, quod vasis erat aquarii genus, longioris manubrii: *Ita Iam quidam appellabant teste Festo*. Eô aquam in balneis hauriebant mediastini, quam super lavantes jactarent & funderent, ad eos eluendos: Græcè [illegible], item [illegible]. Hinc itaque Bacariones *Aquarioli* dicti sunt, cum id hujusmodi munus in domo lenonia obibant & lavantibus ministrabant meretriculis, &c. Salmas. *ad Vopisc. in Carino c.* 21. Vide quoque infrà in voce *Balneum*. Multum autem in illis lustris aquæ fuisse, testis est M. Tullius passim, *Orat. pro M. Cœlio, pro Murena*, [illegible]: *ad Atticum l.* 1. *Ep.* 16. Hinc Frontinus *de Aquæductibus l.* 2. *Ipsam Martiam splendore & rigore gratissimam, balneis ac fullonibus & relatu quoque fœdis ministeriis deprehendimus servientem.* Erat enim mulieres, ut, priusquam inde abirent, totum corpus lavarent, Chrysostomus *in ad Corinth. c.* 6. Ad quem morem allusit Auctor *Διαταγῶν Constitutionum l.* 6. ubi, quia consuetudo veterum Christianorum tunc fuit, ut, sive ab uxoris geniali lecto prodirent, sive ab impura & scelesta Venere, templa non prius orationis causâ adirent, quàm corpus lavissent, horum utrumque affirmat supervacaneum: hoc enim nil prodesse, illud, quia non necessarium. Sanè eumodi lavationes, quarum multi veter. Patrum meminêre, imitatione paganorum usurpatæ sunt. Clemens Alexandrin. [illegible], *Ægyptii lege sanciverunt, ne quis à muliere illotus sacra adiret.* Verba Herodoti sunt, quem lege in *Euterpe*, barbaros reprehendentem, quòd non idem servarent. At l. 1. ejusdem consuetudo Babyloniorum eadem, multis exponitur: In *Ritualibus* quoque Iudæorum libris de hoc lavationis genere complura occurrunt. Vide iterum Salmas. *ad Lamprid. in Commodo c.* 2. Quia verò istiusmodi *Aquarii* semper mulieribus hisce præstò erant, hinc iis amorum internunciis non rarò Romani sunt usi, teste Juvenali, *Sat.* 6. *v.* 332.

> —— *Veniat conductus Aquarius*, &c.

Sed nec omittam, etiam Aquarum custodes, Græc. Ὑδροφύλακας, *Aquarios* appellari, *l. penult. de aquæduct. lib.* 11. *Cod.* & apud Frontinum *l. de Aquæduct.* Vide Joh. Calvinum *Lexic. Jurid.* & qui multa de iis congessit, Laur. Pignorium *Comm. de Servis*, infrà quoque aliquid voce *Salarii*. Car. du Fresne notat *Aquarios* seu *Aquariolos* meretricum, in balneis, [illegible] dici, in *Passione* S. Patricii Episcopi num. 7. 28. April. [illegible] &c.

AQUARIUM, vulgo ACQUARIA, oppid. Italiæ, in Frinniana regione & Ducatu Mutinensi, medicatis aquis nobile, ad Scultennam fluvium.

AQUARIUS, Græcè Ὑδρανός, in Eleusiniis sacris, olim dicebatur ὁ [illegible], qui expiabat aliquem Sacris Eleusiniis. Lavacrum enim, ut in aliis, sic in horum quoque Sacrorum initiamentis, solenne fuit, more, ex Ægypto Athenas ab Erechtheum Rege traducto, Hesych. Y. & Diodorus Sic. *l.* 1. Erat autem in hunc usum sacratus, Ilissus fluv. ubi lustratio fieri consueverit Minoribus Mysteriis, per quæ ad Majora transire solebant, Polyæn. *Stratag. l.* 5. *in Heraclide*.

AQUARIUS, undecimum Zodiaci signum, Capricorno proximum. Oritur 15. Cal. Febr. Fabulantur Poëtæ, hunc fuisse Ganymedem, quem Jupiter ejus pulchritudine captus, ab aquila in cœlum raptum, ministrum suum fecisse existimatur. Catullus *Epigr.* 67 [illegible] vocat *Hydrochoon*, Julian. *Aquæ fusorem*. Palladius *Aquæ gestatorem*. Ovid. *l.* 2. *Fast. v.* 457.

> *Jam levis obliquâ subsedit Aquarius urnâ.*

Virgil. *l.* 3. *Georg. v.* 303.

> —— —— *Cum frigidus olim*
> *Jam cadit, extremoque irrorat Aquarius anno.*

Horat. *l.* 1. *Sat.* 1. *de formica v.* 36.

> *Quæ, simul inversum contristat Aquarius annum,*
> *Haud usquam prorepit.*

Nota ejus ≈ aquarum fusionem repræsentat: quâ antiqui etiam Chimiæ Auctores marinas aquas designavere. In libro vetustissimo, quibus ea signa explicantur, ostendi hoc modo Salmas. [illegible], ≈ [illegible], ut videre est apud illum *ad Solin. p.* 1235. Cæterum ut Leo Ægyptiis, sic *Aquarius* Romanis anni fuit principium, Idem *p.* 455.

AQUARUM Comes, vide infrà ut & *Aquarum Consularis*, ibidem.

AQUARUM Curator apud Romanos, qui & *Aquarum Pontifex*. Vide infrà. Idem Græcè [illegible], Magistratus Atheniens, de quo, vide infrà in *Vitruvio* inter *Hippicum*.

AQUATIO, Græcè ὕδρευμα, apud Cicer. *de Offic. l.* 3. *Hoc loco Syracusis est, quisquis est piscium.* Hic aquatio, *Hac vita isti carere non possunt.* Sicut locus aquationis, ὕδρευμα. Sed & pro ipso loco *Aquatio*, sumta Latinis, uti & ὑδρεῖα Græcis, adeoque pro mansione in locis aridis ac incultis: Id enim in his [illegible] sunt, quod in locis cultis ac habitatis [illegible], i. e. *mansiones*. Mansiones nempe circa [illegible] vel puteos dispositæ, ad quas necessario divertendum ac manendum, quod iter aliàs iià inexplicabile esset propter aquarum penuriam. Hinc Plinius iter à Copto Berenicen conficit scribit, *aquationum ratione mansionibus dimensum*, *l.* 6. *c.* 23. &c. Quemadmodum autem ἐποχαὶ temporum dicuntur certæ notæ ac signa, quibus temporum intervalla distingui solent, quibusque immorari ac stare necesse habent, qui tempora solicitè computant ac Chronica scribunt: ita τὰς τῶν [illegible] ἐποχάς, *Aquationum mansiones*, vocat Ptol. quibus itineris intervalla distinguebantur, quòd per ea necessario transeundum viatoribus. Brevissimæ verò illæ sunt, utpote quæ dies unius iter vix superent, & per eas necessario eundum ac redeundum: quapropter stathalmum illorum locorum ita compertum idem esse vult, ut nihil magis. Cùm in majoribus distantiis, quas [illegible], item [illegible] vocat, talis certitudo locum non habeat. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 495. & 1184. P. de Valle *Itiner. Tom. IV.* ubi iter suum per *Arabiæ Desertum* enarrat, & infrà in vocibus *Hydreum* & *Mansio*.

AQUATULCUM, oppid. & portus Americæ Septentrional. in nova Hispan. & provinc. Guaxacæ, ad mare Pacificum. Paucis constat incolis, cum castro Hispanorum.

AQUAVIVA, nomen urbis, de qua suprà in *Aqua Viva*: in qua seculo 15. floruit Julius Antonius *Aquaviva* Dux de *Atri*, fil. Giosiæ *Aquavivæ* Dux de *Atri*, extinctus A. C. 1479. Quô & Catharinâ Ursinâ natus Andreas Matthæus Dux de *Atri*, Princeps Tarent. genuit ex Isabella Piccolominea Arragonia, Joh. Franciscum *Aquavivam* Marchionem *de Bitonto*, maritum Dorotheæ Gonzagæ, patrem Julii Antonii Comitis Conversani; qui ex Anna Gambacorta reliquit Joh. Franciscum Marchionem *de Bitonto* (qui in Gallia decessit exul: Pater ex Camilla Caracciola Giosiæ & Annæ Uxoris Ludovici d'*Aretto*, Comitis *de Chasteau villain*) & Balthasarem *Marchion. di Bellante* cui ex uxore Hieronyma Cajetana Aragonia obtigit posteritas, titulò *Marchionum di Bellante* & *Principum di Caserta* &c. Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatro Nobilit. tom.* 3.

AQUENSIS Albertus, vide *Albertus*.

AQUENSIS Matthias, vide *Matthias*.

AQUENSIS Vicus, Gall. *Bagheres*, oppid. Galliæ, in Novempopulania, in Bigerronibus, aquarum salubritate nobile. Ad Aturrum fluv. in valle Campana.

AQUEUS Chamæleon, vide *Chamæleon Aqueus*.

AQUIA, provinc. & oppid. Japoniæ, in Asia, in ora meridion. parteque ea, quæ *Niphon*.

AQUIFOLIUM, inter arbores infelices, apud Veteres quibus portenta & prodigia comburi solebant, qua de re pluribus agit Salmas. *ad Solin. p.* 270. *& seqq.* Interim inter pretiosa ponitur ligna Plinio, quæ in laminas secabantur & quorum operimentò vestiebatur alia materies, *l.* 16. *c.* 43. *Quæ in laminas secantur, quorumque operimentò vestiatur alia materies, præcipua sunt, citrum, terebinthus, aceris genera, buxum, palma*, Aquifolium, *ilex, sambuci radix, populus.* Idem ex Catone notat *ibid.* vectes *aquifolios*, laureos, ulmeos, fieri debere. Apud eund. *p.* 962.

AQUIGIRÆ, populi Americæ meridionalis in Brasilia, versus præfecturam Spiritus Sancti in mediterraneis.

AQUILA, vir Judæus ex Ponto. *Actor. c.* 18. *v.* 2. Alius, qui libros Veter. Testamenti ex Hebræo in Græcum sermonem transtulit. Vixit sub Hadriano, à quo Ædilis factus, & Hierosolymæ, quam hic Imperator *Æliam* à nomine suo vocavit, condendæ præpositus est. In hoc munere dum versatur, Religionem Christianam amplexus, & baptizatus est, sed ob nimium Astrologiæ amorem à communione exclusus, transiit ad Judæos, circumcisione admissâ. A quibus cum Hebræam linguam utcunque didicisset, Biblia Græcè sic vertit, ut animum in 70. Interpret. & Christum infensiorem non rarò prodat. Morerius in *Aquila*. Voss. *de Art. Gram. l.* 1. *c.* 31. *Aquila Ponticus ex Gentili Christianus, postea que Judæus factus, cùm Hebraicè didicisset, sub Cæsare Hadriano A. C.* 129. *Veteris Instrumenti libros Græcè ita transtulit, ut verbum verbo redderet.*

AQUILA Ponticus, vide *Ponticus*.

AQUILA Vedius, vide *Vedius*.

AQUILA, olim *Calydon*, urbs Ætoliæ Episcopalis sub Archiepiscopo Naupactensi ad Evenum fluv. vulgo *Ayton*, teste *Sophiano*.

AQUILA, urbs Episcopalis Brutiorum, ex ruinis Furconii antiquissimi oppidi, a Longobardis ædificata. *Volaterran.* Ex præcipuis

regni

regni Neapolitani longitud. 37. 10. latitud. 42. 19. Vide *Amiternum.* Item Scythiæ fluv. *Herodot.* Etiam *Aquila* Major & Minor, Mauritaniæ Tingitanæ loca duo. *Antonin.* Fuit & Tusciæ mediterraneæ urbs. *Aquapendente Leandro.*

AQUILA, vulgò *l'Aigle*, oppid. Franciæ, in Normannia, ad Rillam fluv. Orderico Vitali. *Histor. Eccl. l.* 4. vocatur *castrum Aquilæ*, à nido *aquilæ*, in quercu ibi: cum conderetur, reperto. Ejus Auctor Fulbertus eidem dicitur, qui præfatô librô illud quoque *Oppidum Roberti* appelat. Oppidulum est, ad flum. Riselam, Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Vide & in *Aquila*.

AQUILA, ob suam excellentiam à Gentilibus Jovi, ut summo Deorum, olim dicata, ejusque *armigera* dicta est, unde fulmen trisulcum pedibus gestantem fingebant. Hinc *Aquila signum Jovis*, Scholiastæ *Cæsaris* Germ. ad *Arati Phænom.* dicitur; fortè ideo, quia, ut scribit *Fulgentius*, in præliis aquilam auream, locô insignis, sibi fecit Jupiter, unde finxêre Poëtæ, ejusce avis ministeriô Ganymedem ab eo raptum esse. Sed & jam longè prius de ea *Theocritus* dicebat, [illegible] *Jove fausta avis*, *Jovis hoc signum*. Ajunt autem, Jovem hanc potissimùm sibi avem delegisse, quod, dum adhuc infans esset, in Creta nutril. nectar eidem quotidie aquila deferret, ex scopulis, ut ex Oceano ambrosiam columbæ. Vel, ut alii volunt, quod felici aquilæ advolantis augurio victoriam contra Titanas esset consecutus: Vel sanè, quod *aquila* [illegible], *animal regium* sit, uti appellatur ab Æschyli Scholiaste, & supremi inter Deos Imperii, quod in Jove finxêre Gentiles, fuerit symbolum. Unde Clearchus Heracleensis Tyrannus, cùm se ab ipso Jove prodiisse, populis vellet esse persuasum, *Aquilam*, tanquam natalium hujusmodi infallibile indicium, præferri sibi voluisse legitur. In auguriis certè illi principatus attributus est, ac jam Homericâ ætate, si a dextris, alis expansis perstrepuisset, boni ominis putatum. Eadem Tarquinio Prisco imperium, Alexandro M. victoriam, at Tarquinio Superbo & Dionysio Siciliensis imperii amissionem dicitur portendisse. Etiam Jovis hæc ales aliis prælata est, in Imperatoribus consecrandis. Nam, ut est apud Herodian. *l.* 4. simul ac Veter. rogo ignem subjicerent, *Aquila* soluta è rogo petebat ætherem, quæ in cœlum animam Imperatoris deferre credebatur: Unde in nummis cernas parte unâ effigiem Imperatoris; alterâ *Aquilam*, cui is insideat, cum inscript. CONSECRATIO SC. Præterea, figurâ ejus significata olim Imperii potentia ac Majestas: quam ob causam regiis sceptris eam esttinxêre insidentem. Dionys. *l.* 3. Liv. *l.* 9. Plut. *in Romulo*; uti & eburneis apud Romanos Consulum ac triumphantium scipionibus. Unde Prudentius contra *Symmachum l.* 1. *v.* 349.

> *Post trabeas & eburnam* Aquilam, *sellamque curulem.*

Qui à quibus eam acceperint an à Persis, quos Aquilam longiori hastæ impositam vexilli locô in præliis extulisse atque inde *Æschylum* non aliô Xerxem, quàm [illegible] nomine indigitâsse, legimus: an ab Epirotis, de quibus infrà dicetur, non adeò liquidum est: cùm ab ipsis Reipubl. primordiis inter præcipua supremæ dignitatis insignia semper habita sit, tradatque *Dionys. Halicarn.* eam à Thuscis habuisse Romanos, quibus, post inita pacis fœdera, Regum suorum ornatus præcipuos miserint, hosque inter *sceptrum eburneum aquilâ insignitum*, quod Romani Consules servaverint deinceps, tanquam præcipuum dignitatis suæ argumentum. A quo tempore, *Aquila*, in insignibus militaribus *præcipuum* primò fuit: cujus custodiam gerebat primipilus sive primus Triariorum Centurio: quem ad honorem ferè à primo principe, uti ad hunc à primo hastato pertingebant. Ab hoc itaque *Aquila* hujus sese expandentis effigies, hastæ præpilatæ suffixa gestabatur: primùm Legionibus dicata à C. Mario, Pliniô teste *l.* 10. *c.* 4. Unde in nummo veteri videas aquilam bicipitem, argumentum legionum duarum in unam coalitarum. Dein, *unicum* esse cœpit, ex quo Marius hic bellô contra Cimbros, cæteris Romanorum signis abrogatis, illam solam retinuit: quæ quidem aurea fuit, & in sacrario peritnde aureo solebat asservari. Quando verò *biceps Aquila* invecta fuerit, similiter assequi planum non est, cùm nec in Imperatores vel Consules nummis, nec in cæteris rei antiquariæ monumentis usquam occurrat, præterquam in columna Trajani Romæ, ubi militis clypeo insculpta visitur. Et quidem, ut de Orientali Imperio aliquid prius dicam, cum de Occidentali nullum sit dubium, (ubi Rex quidem Roman. unicam, Imperator bicipitem in insignibus habet) de Romano Diogene Imperatore Constantinopolit. eô prælio, quô à Turcis cæsus est, agnitum ab iis, ex aquila aurea loricæ intextâ, ait Guilielmus Apuliensis, sed an bicipiti, non indicat, *de Gestis Normann. l.* 1. *p.* 23.

> *Indicio* Aquilæ, *quod plus dabat omnibus armis*
> *Aurea conspicuum lorica intexta lutorem*,
> *Græcorum dominum cognoscitur.*

Et uniceps *Aquila* in insignibus gentilitiis Palæologorum Montferratensium, quâ Imperium Constantinopol. designatur, descripta est; in effigie quoque Constantini Palæologi Michaelis Imperatoris filii, pallium aquilis cum unico capite inspersum conspicitur. Præterea in priori Theodori Lascaris, ejusdemque Michaelis Palæologi Imperatorum nummis, quos Occo exhibuit *Strada*, si tamen genuini sunt pulvilli, quibus pedes insistunt, ejusmodi omninò aquilis inspergebantur. Ita pariter in Michaelis Palæologi Imperatoris pedibus substrato pulvillo, ad utrumque latus, uniceps aquila effingitur: in Andronici verò ad sinistrum duntaxat, in iconi. eorundem Augg. imaginibus, quas ex codice Augustano *Historiæ* Georgii Pachymeris. Nicephoro Gregoræ præmisit *Hieron. Wolphius*. Idem tamen Strada Theodori Lascaris junioris nummum alium describit, in cujus pulvillo *aquila biceps* quomodo etiam effingitur à Wolphio, ex eodem codice Augustano. Sed & Georgius Phranzes solennem apparatum, quô Venetiis exceptus est Johannes Palæologus Imperator describens, ait, nautarum, qui navem, quâ ille vehebatur, ducebant, pileos bicipitibus aquilis fuisse exornatos: & in ipsius navigii puppi, binos exaratos leones, hosque inter similem aquilam effictam. Testatur etiam *Ismael Bullialdus*, etiamnum in eo Palatio, quod Constantini nomen servat, complura scuta cum bicipiti aquilâ spectari. Sed & præ manibus habere scribit Car. du Fresne *Epistolam* Demetrii Palæologi Despotæ ad Carolum VI. Francor. Regem cui adtextum sit sigillum cereum papyro superfusum, in quo *biceps Aquila* eandemque coronæ conspicua; ut de cæteris eorum nil addam: de quibus vide infrà in voce *Franca*. E quibus omninò confici videtur, Byzantinos ex posterioris Augustos bicipitem detulisse aquilam auream, in campo rubeo, illosque perinde, ac cæteras nationes armorum insignibus. Vide quoque *Johannem Cantacuzenum*, qui locô navalem Andronici Palæologi Imperatoris ad Chiensem expeditionem proficiscentis apparatum commemorat, *l.* 2. *c.* 11. A Romanis verò ad Byzantinos transiisse armorum seu insignium usum certum est, quamvis non certò definiri possit, quando id primùm cœperit. Fuit autem biceps *Aquila* signum Romani Imperii, in *Orient.* & *Occident.* divisi, quod non jam ætate Constantini M. contigisse dicunt, nec demum imperante Carolô M. quod *Ulysses Aldrovandus* censuit: sed in temporibus Honorii & Arcadii, quorum culpâ Imperium sic est debilitatum, ut intra seculum in Occidente, sub Momyllo Augustulo, amissum sit, nec nisi post 324. annos à Carolo præfato instauratum, Gerh. Joh. Vossius *de Idolol. l.* 3. *c.* 76. Aliis tamen hæc Aquila biceps non est, sed *duæ* sunt *Aquilæ concorporatæ*, *in campo aureo*, *expansis utrinque alis*, *dorsa sibi jungentes*, quale signum in columna Antonini quoque se observasse, tradit Lipsius *Analectis ad Milit. Rom. p.* 278. Applicatque hoc symbolum Henr. Kippingius ultimæ imperii divisioni, quæ sub Carolo M. introducta, postea que stabilita fuit, tunc cùm Otto II. Germaniæ Imperator residuas Italiæ partes, hactenus à Græcis possessas, jure dotis acquisivit, Otto III. bellô feliciter gestô tenuit, ut nunquam eas Græci recuperare possent: *Id.* addens, *Aquila duplicis origo*, *in qua comprehenditur Apulia Regnum nobilissimum*, *pars Imperii ejus*, *quod Græci Cæsares in Occidente viribus suis continebant.* Vide omninò eum *Juris Publ. l.* 1. *c.* 1. §. 13. *& seqq.* & hanc in rem plura, ut & egregia quædam de Imperator. Germanorum *Aquila*, quæ nigrô colore effingitur, fortè quia optimæ aquilæ is color, deprehendes, apud Car. du Fresne *Dissertat. de infer. ævi numism.* E quibus hoc unum superaddimus, *Marianum Socinum* scribere, Occidentales Imperatores bipartita insignia detulisse, in quorum parte alterâ dimidia aquila, in alterâ familiæ insignia descripta fuerint, usque ad Sigismundum Imperatorem, qui cùm Orientalium Imperatorum, vide et inclinare potestatem, Saracenis ac Turcis undique in illos irruentibus, primus *Aquilam integram ac bicipitem* in insignibus adscripserit, quod nec Carolum M. ne Græcos irritaret, facere ausum addit. Cui sententiæ favere videtur lemma adscriptum ejusdem Sigismundi sigillo cereo, uti à *Marq. Frehero* describitur: in aversâ enim parte, circa Aquilam hosce versiculos [illegible] quiddam sonantes, legi inquit.

> AQUILA EZECHIELIS,
> SPONTE MISSA EST DE CELIS,
> VOLAT IPSA SINE META,
> QUO NEC VATES NEC PROPHETA,
> EVOLAVIT ALTIUS. &c.

Nigram autem aquilam, quam [illegible] & [illegible] vocant Græci, *Valerium* Latini, qui ideo *Aquilam* nominârunt, quòd *aquilus* i. e. subfuscô esset colore, ad cujus imitationem, nigrum colorem Imperiali aquilæ esse, diximus, Jac. Aug. Thuanus *de Re Accipitr. l.* 2. ita describit:

> *Optima & ipsa aquaus animis ingentibus illam,*
> *Corporis inferior quamvis sit mole, nec ungue.*
> *Aut rostro tantum valeas, digitisve: sed ortus*
> *Non mentita suos, animive oblita virilis.*
> *Accipitres collata nothos facit. Hanc quoque nostri*
> *Valerium dicunt, Graii [illegible], atram*
> *Quod referat rostrô pennisque, atque ungue colorem &c.*

Neque verò Romani solùm Imperii, sed multorum etiam Regum Principumque *Aquila* gentilitium fuit signum. In Persarum certè exercitu, notat Xenophon *Expedit. l.* 1. regii insignis locô [illegible]: Curtiusque de acie Codomanni verba faciens, *Inter hæc*, inquit, *Aquilam auream*, *pennas extendenti similem*, *sacraverant*, *Histor. l.* 3. *c.* 3. Vide quæ suprà jam dicta. Alexander dein M. *Aquilam auream pennas extendenti similem sacratam cum fulmine trisulco*, in nummis suis cudi curavit, Hub. Goltziô teste *Vol. de Græcia univ. Tab.* 33. Similem effigiem videmus in nummis Cleopatræ Ægypti Reginæ, apud Petrum Seguinum *de Numism. sel. p.* 55. Apud Romanos, jam ante Cæsares, *signum Reipublicæ* fuit, ut disertè vocat Suetòn. *in Aug. c.* 94. & suprà diximus. Vide quoque infra, ubi de *Aquila Consulari*. In ipsis Scripturis Sacris, Regiæ dignitatis signum fuisse, Nebucadnezari Babylonio & Pharaoni Ægyptio, discimus ex Ezech. *c.* 17. *v.* 3. Ulterius Ægyptii processêre, apud quos in divino cultu *Aquilam* fuisse, annotavit Diodorus Sic. *l.* 1. [illegible], inquiens, [illegible]. *Aquilam venerantur Thebani, quòd animal hoc Regium & Majestate Jovis dignum videatur.* Sed & Romanos Aquilis suis non minorem venerationem exhibuisse, dicemus infra, ubi de *Aquila Militari* &c. Plura de Regia hac ave, vide apud Gerh. Joann. Vossium *l. cit. passim.* Ulyss. Aldrovandum *Ornitholog. l.* 1. *p.* 92. Auctorem Anonymum *Sina & Europa c.* 17. & Sam. Bocharti *Hieroz. Part. poster. l.* 2. *c.* 1. *& seqq.* uti de gemma hinc nominatâ, suprà voce *Aëtites*.

AQUILA, apud Sugerium *de Administr. sua c.* 32. Aquilam *vero in medio chori* [illegible], aliosque recentioris ævi Scriptores, lectrum est seu analogium in modum aquilæ alas expansas habentis confectum; in quo libri Ecclesiastici,

clesiastici, qui in Ecclesia leguntur, reponi solent. Ita enim Hugo Flaviniac. in *Chron.* p. 165. [illegible] Nempe *Aquilæ* hâc specie Evangelistam Johannem designari volunt. *Aquila* [illegible] *Ecclesiæ Ambianensis*, apud Car. du Fresne [illegible], ubi *Aquilæ* [illegible] vocantur. Guilielmi Comitis Hannoniensis A. C. 1409 apud Ægid. Waldam in *Histor.* Lobiensi l. 9. vocant aditus. Græcæ eorumque in ædibus sacris suas habuêre *Aquilas*. Euchologium ut O[illegible] *Lygi.* p. 105. [illegible] Ubi Goarus, judice Car. du Fresne, perperam, *Aquilam in pavimento expressam*, dixit: erat enim analogium, ad quod lecti sacri libelli. *Aquilam* tamen ab analogio distinguit, qui [illegible] *ipsa Francorum* usque ad Robertum *MS.* ex Bibl. Lorelliana, A.C. 1014. [illegible], apud Eund.

AQUILA, sidus cœleste, cujus ala dextra circulum Æquinoctialem parum prodit: sinistra autem non longè a capite Ophiuchi videtur. Rostrum ejus a reliquo corpore dividit circulus a Cancro ad Capricornum pertinens. Exortû Leone occidit, oritur autem cum Capricorno. Habet in capite Stellam unam, in utraque penna unam, in cauda unam. Inter astra autem receptum dicitur Aquila, quod Jovem Cretensem, cum adhuc infans esset, in spelunca, ne à Saturno patre occideretur, absconditum nectare nutriverit, uti tradidit Mæro Poëtria Byzantina, *in his*,

[illegible Greek verses]

Vel quod Jovi ad expeditionem bellicam adversus Titanes, qui parentes ejus in vincula conjecerant, accincto, hæc avis augurium futuræ victoriæ in Naxo attulerit, & arma pugnanti subministrârit. Unde & sibi sacram Jupiter in posterum voluit, & in reliquis expeditionibus Aquilæ effigie pro signis militaribus usus est, quod imitati sunt postea Romani, ut author est Alex. ab Alex. l. 2. c. 2. Imò attribuit illi tantam facultatem, ac immunitatem, ut nullô fulminis ictu lædi unquam, & solis fulgorem oculis semper apertis, ac nutantè [illegible] intueri posset. Vel etiam, quod formosissimum illum Ganymedem Trois, Trojanorum Regis filium, centesimo circiter anno ante bellum Trojanum, rapuerit, ac in cœlum portaverit, quò Deorum contubernio frueretur: ut auctor est Apollonius Argonaut. l. 3.

—— Μοῦνον καὶ Γανυμήδεα, τόν ῥά ποτε Ζεὺς
Οὐρανῷ ἐγκατένασσεν ἐφέστιον ἀθανάτοισιν,
Κάλλεος ἱμερθείς. —— ——

Ubi Scholiastes: [illegible Greek]

[illegible Greek verse]

Unde & traditum illi imperium in cæteras aves, teste Horatio, *Carm.* l. 4. *Od.* 4. v. 1.

Qualem ministrum fulminis alitem
Cui Rex Deorum regnum in aves vagas
Permisit, expertus fidelem
Jupiter in Ganymede flavo.

Alii tamen tradunt, Jovem ipsum in Aquilam conversum, Ganymedem ex luco agris Priapeni, & Cyziceni conterminο rapuisse: unde locus ille postmodum *Harpagia* sit dictus, testante Strabone l. 13. Verùm raptor ille non Aquila fuit, neque Jupiter Phrygius, qui Ganymeden rapuit, aut rapi curavit, in Aquilam transformatus, ut poëticâ saltem fide traditur. Proinde suspicatur Philippus Cæsius, navem fuisse *Aquilam* dictam, ob *Aquilæ* insigne, vel, si mavis, cohortem, aut exercitum Phrygium, Aquilæ picturâ in vexillis militaribus, ut modò diximus, utentem: quorum vel hujus, vel illius adminiculô Tantalus, Phrygiæ & Paphlagoniæ Rex catamitum hunc abduxerit. Unde & Troi patri Ganymedis, ac Tantalo maximum bellum exortum esse, indicat Phanocles apud *Eusebium* & *Orosium*. Verùm quidam hîc intelligunt *Aquilam*, illam Typhone & Echidnâ, ut vulgo fabulantur, progenitam: quæ Promethei Japeti filii, quem Osirin, sive Misraim patri Ægypti præfecerat, cor, & jecur in monte Caucaso exedisse, & ab Hercule postea sagittis transfixa dicitur, uti traditum est Duridi Samio, Pherecydi l. 2. & 12. *Histor.* Apollonio l. 2. *Argon.* Hesiodo *in Theogonia*, ac Luciano *in Prometheo*, & *dial. de Sacrificiis*. Hi Prometheum tanti cruciatibus à Jove affectum scribunt, quod igne (nempe rerum Divinarum, & Scientiarum cognitione mortalibus divinitus adempta, Minervæ, h. e. Sapientiæ) auxiliô in cœlum ascenderit, ibique ferula ad currum solis admota, cum rursus in terram portaverit. Cujus tamen aliam causam affert *Menander*, nempe quia Prometheus invenerit fœminam (fortè Philosophiam intelligit) omnium humanarum calamitatum auctorem, & animalium genus scelestissimum, vel quia Palladem, h. e. sapientiam amaverit: uti *Duridi* proditum. Verùm de his plura in *Prometheus*. Antequam verò manum de tabula tollam, dicere est animus, quod quidam Veterum in ea quoque, ut videtur, fuerint opinione, animam Platonis in hanc Aquilam cœlestem fuisse conversam. Et indicat idem *Speusippus*, aut quisquis ille fuit, qui Græcum illud epigramma in tumulum Platonis composuit, quod aliquis ita transtulit:

Cur, Aquila, ad tumulum hunc volitas? dic; numquid ab astris
Hic habitare Deum forte aliquem recitas?
Imo anima extincti sum diva Platonis, Olympum
Quæ colo: sed corpus terrigenum Attica habet.

Nic. Lleydus.

AQUILA Alba, Ordo Equestris in Polonia, ab Uladislao 5. cognomine Lokteto, institutus, in nuptiis filii Casimiri M. cum Anna, Ducis Lithuaniæ filia A. C. 1325. Occasio [illegible], à nido aquilarum, ab uno primorum Regum invento, cum urbis Gnesnæ fundamenta jacerentur. *Hist. Polon.*

AQUILA Alis expansis, ad extremos clypei margines, *[illegible]*, apud Paulum, c. 4.

AQUILA Biceps, imperii hodie symbolum est, uti pluribus supra vidimus. Ad cujus imitationem Moscorum Tyrannus, Joannes Basilides, qui ab Imperio orbis Romani [illegible] volebat, itidem *Aquilam biceps*, eamque duplici corona insignem, sed non incurvatam, uti Germanorum, verùm terram versus alas protendentem, Moscoviticæ quoque Imperii insigne esse jussit, uti legitur apud Olearium *[illegible]* l. 3. c. 10. Joachim. Feller [illegible], *Hist. Lit.* p. 179. Sch. Felchium *[illegible] de Insignibus*, Alios. At in veteri nummo, *Aquila Biceps*, duarum Legionum in unam coalitarum signum est &c. Vide supra.

AQUILA Consularis, signum fuit Reipublicæ. Sueton. *in Augusti.* c. 94. *[illegible]* Induebat illa Consulis sceptro aut sceptro eburneo, quod manu tenebat, quoties in Curia jus diceret. Juvenalis *Sat.* 10. v. 43.

Da nunc & volucrem sceptro quæ surgit eburno.

Unde est, quod Augustus Cæsar triumphali quadrigâ vectus, manu gerens sceptrum, in cujus apice Aquila est, cernitur in nummo, apud Petrum Seguinum *in Numism.* p. 102. Quòd item Domitianus, in equo consistens, manuque sceptrum, velut Consulatus insigne, gestans, repræsentatur in nummis; apud Jac. Biæum *Tab.* 31. *num.* 3. &c. A quibus autem ad Romanos hoc symbolum devenerit, diximus supra.

AQUILA Julius, vide *Julius*.

AQUILA Militaris Romanorum, quam illi an à Thuscis, uti diximus, an ab Epirotis, quos etiam hoc insigni in bello usos fuisse, nummi loquuntur, acceperunt: erat vel aurea, vel argentea, summæ hastæ præpilatæ sufixa expansisque alis, interdum fulmen unguibus tenebat, quasi jaculatura. Servabatur Romæ in Ærario, quod in Saturni Templo erat, indeque deprompta educebatur in bellum. Defigebatur autem in terram, cùm in pugna, tum in castris; unde si, cum opus esset, ægrè avelleretur, ut Crasso Euphratem transituro contigit, pessimi ominis locô habebatur. Vide inprimis Dionem *Histor.* l. 40. Huic porrò signo sacellum seu fanulum imponebatur quadratum venerationis causâ: Signa namque militaria Deorum instar coluisse Romanos, locuples testis est Dionys. Halicarn. l. 6. ideoque Tacitus, *Romanas aves propria Legionum Numina*, appellat, *Annal.* l. 2. c. 17. & extant nummi Augusti, cum ara accensa intra tria signa militaria, *Aquilam*, Legionis insigne & duo signa cohortium. Sæpius quoque serto hæ Aquilæ cingebantur, & suppositis hastis clypei sive orbes aurei affigebantur, ut videre est in columna Trajani, continentes imagines Cæsarum humerotenus expressas: quas qui gestabant, dicebantur *imaginiferi*. Ex hac verò castrensi religione ortus est signorum amor & deserendi nefas, hincque maximum ad pugnam incitamentum fuit, signa in hostes aut vallum obsessum jecisse, quò alacriùs repeterentur. Aquilas namque amissas Romanos ægerrimè tulisse, ex historia Varianæ cladis patet &c. Vide Felchium suprà laudatum *Dissertat. de Insignibus*, & plura retrò in voce *Aquila*.

AQUILA Sepulchralis, apud Græcos ad Romanos, *Apotheoseos* seu *Consecrationis* virorum, sicut pavo, fœminarum, signum fuit. Credebant enim Principum Regumque defunctorum animas *[illegible]*, *sublimes*, Aquilarum alis, ad beatas sedes: unde imagines eorum *Aquilis* adjectis ornârunt; uti legimus apud Artemidorum l. 2. c. 20. Quo alludens fortè *Lycophron*, Achillem in curru secum Hectoris occisi corpus auferentem, *Αἰετὸν*, i. e. *Aquilam* vocat. Franc. Rossæus, *Archeol. Attica* l. 5. c. 23. Vide suprà, ubi de *Apotheosi*, in voce, *Aquila*, sub initium, & alibi passim, ubi de *Consecratione*, *Exequiis* &c.

AQUILA Versa, apud Ditmarum l. 3. p. 29. *Post hæc autem Imperator omni studio ordinavit expeditionem suam; audiens Lotharium Regem Karolingorum, qui in Aquisgrani palatium & sedem regiam, [illegible] dominium, valido exercitu præsumsit invadere, sibique versâ Aquilâ, designare: Hæc stat in Orientali parte domus, morisque fuit omnium hunc locum possidentium ad sua vertere Regna.*

de AQUILA Henricus, vide *Henricus*.

AQUILÆ Lignum odoriferum, ac purpurei coloris, in montibus prope *Kiunchea*, quæ Metropolis est Insul. *Hainan* in Sinis, reperitur; quô utuntur Sinenses ad pannos sericos tingendos. Hispani *Linaloe* vocant. Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ* c. 34.

AQUILAM in dorso figurandi, cruentus ritus, Saxoni Grammatico sic describitur l. 9. *Interea Siwardus ac Biarnus cum 400. navium classe supervenientes bellum Regi manifestâ provocatione significant: idque statuto tempore exequuti, comprehensi ipsius dorsum plagâ aquilam figurante affici jubent, sævissimum hostem atrocissimi alitis signo profligare gaudentes, nec vulnus impressisse contenti, laceratam saliverre carnem.* Ubi Saxonis interpres *Stephanus Stephanius* cum viguisse morem scribit, apud Anglos, Danos aliasque gentes Boreales, ut victor, ignominiâ summâ debellatum adversarium afflicturus, gladium circa scapulas ad spinam dorsi adigeret costasque amplissimo per corporis longitudinem factô vulnere, utrimque à spina separaret, quæ ad latera deductæ alas repræsentarent aquilinas, cujusmodi vulnus in *Glossar.* Islandico *Blodorne* sive *Blodugte* & *Blodrisil* appellari addit, apud Eund. in *Additiox.*

AQUILARIA, locus in Africa. Cæsar l. 2. c. 23. *Bell. Civ.*

AQUILAS, Judæus, è Ponto, tentoriorum conficiendorum artifex, hospitiô à S. Paolo Corinthi est exceptus, & cum uxore sua Priscilla conversus. Postmodum ambo hi Apollo, qui saltem ba-

pstismum

pissimum Johannis hactenus noverat, in Christiana religione, plenius instruxerunt. Actor. c. 18. v. 2.

AQUILEBURGIUM, vulgo *Arnsburg*, arx Daniæ, prope Goldingam, Urbem Jutiæ Septentrionalis. Vide *Coldinga*.

AQUILEIA, seu AQUILEGIA, Herodiano *l.* 8. *c.* 2. *Roma* seu *Romania* dicta, quia florente Imperiô secundum semper locum obtinuit, urbs Carnorum ad Natisonem fluv. Romanorum colonia, primitus contra Barbarorum excursiones extructa: 12. mill. pass. distat à mari, juxta quam Timavum amnem nonnulli locârunt. Martialis, *l.* 4. *Epigr.* 25. *v.* 5.

Et tu Ledæo felix Aquileia Timavo.

Saltem non procul abfuisse à Venetiis, indicat Silius *l.* 8. *v.* 605.

Nec non cum Venetis Aquileia perfurit armis.

Dionys. Perieg.

—— Τῆς εὐρείης Ἀκυληΐης ἄλμη
Πλῆθος ἐς ἀγχίαλον Ἀκυληΐη. ——

Mela *l.* 2. *c.* 3. *Natiso non longè à mari ditem attingit Aquileiam.* Ubi doctissimus Is. Vossius. *Aquilegiam* habent libri veteres, quemadmodum etiam passim, apud auctores alios, scribi notissimum est. Existimant plerique, verum nomen esse *Aquileia*, dictamque fuisse ab *Aquila*, quæ dextrâ, cùm urbs conderetur, advolavit, ut ait Julianus Imperat. *oratione de gestis Constantii*, hinc aliqui vocârunt *Aquiliam*. Ego aliter puto, nempe *Aquilegiam* antiquum fuisse nomen, sicque appellatam esse à fontium, & rivorum copiâ. Nam & fluviatilibus aquis & putealibus urbs hæc abundabat, uti docet Strabo *l.* 5. Vide & Plin. *l.* 3. *c.* 19. P. Diac. & Leand. *descr. Italiæ*. Ex hac orti sunt Chromatius, ad quem *Hieronymus* sæpe scripsit, itemque *Ruffinus* Græcè Latinèque eruditus. *Aglar* vulgò dicitur. Ausonius *in Catalogo Clarar. Urb. Epigr.* 7. *v.* 2.

Nona inter claras Aquileja cieberis urbes.

Nic. Lloydius.

Olim perampla; insigni virtute, Maximini Thracis Imperatoris acerrimos obsidionis impetus repressit, cùm mulieres ex propriis crinibus funiculos pararent, postquam nervi ad sagittas emittendas defecissent, A. C. 240. sed ab Attila, auspiciô ciconiæ, A. C. 452. post triennii obsidionem, Procop. *l.* 3. *de bello Vandal.* dein à Longobardis, A. C. 590. incensa & devastata fuit, postea à Papone Patriarcha reædificata. Ad hanc Constantinus, fratri Constanti Occidentem erepturus, prælio victus est, A. C. 340. Eutrop. *l.* 10. *Aur. Victor.* Maximus Tyr. quoque à Theodosio ibidem victus, captus & obtruncatus est, A. C. 387. Oros. *l.* 7. *c.* 10, 21. Antiquitus fuit, sub ditione temporali Patriarchæ, postea ab Archiducibus Austriæ occupata, usque in hunc diem; sed muris caret, & ob aëris inclementiam à paucis habitatur. Vix 9. milliar. ab ora littorali maris Adriatici, media inter Palmam, & Gradum. *Baudrand.* Patriarchatus primò Gradum, nunc Venetias translatus est. Concilium ibi habitum primò A. C. 381. contra reliquias Arianorum, Tomô 1. *Concil.* Secundò, A. C 400. contra Origenistas, &c. Vide Sigebert. A. C. 698. Bed. 6. *ætate*, Paul. Diaconum, *l.* 5. *c.* 14. Ibidem sub Imperatorib. monetam olim cusam, patet ex notis AQ. AQOB. AQPS. AQS. AQT. in nummis occurrentibus. Vide hic passim, ut & in notis PAQ QA. SMAQ. SMRQ. Certè ad *Aquilejensem Monetam* referendam putant Constitutionem Gratiani, Valentiniani & Theodosii Imperator. quâ in monetarum opifices, extraneis se matrimoniô jungentes, pœna statuitur. Plura apud Cluverum *de Italia Ant. l.* 1. *c.* 20. longitud. 36. 10. latitud. 45. 45. Cæterùm *Aquilejensis* Patriarchatus origo ad A. C. 570. refertur à Macro, quò Episcopi Veneti, Istriæ item ac Liguriæ, Episcopo Romano subjici renuentes, & Paulinum urbis hujus Episcopum, Primatem suum eligentes, eum *Patriarchæ* nomine atque dignitate insignivêre, quod nomen tunc primùm in Occidente auditum: confirmataque est, rebus compositis, à Pontifice Romano continuatio hujus tituli Aquilejensium Præsulibus, & sancitum, ut prima hæc sedes, post Romam, in Italia esset, Ravennas verò tertium locum obtineret. Postea quoque multa privilegia certatim in hunc Patriarchatum ab Imperatoribus congesta sunt, jusque cudendæ monetæ & titulus *Forojuliensis Ducis*, *Istriæ Marchionis ac S. Romani Imperii Principis*, concessus. Dum autem lites, de quibus suprà, durarent, Pontifices *Patriarchatus* titulum Gradensi tribuerunt, cumque Aquilejensi opposuerunt, unde inter duos hos Præsules maximæ contentiones ortæ sunt, Longobardis Aquilejensem; Papâ verò & Exarcho Ravennate Gradensem tuentibus: Sed dignitas hæc tandem in Venetorum Episcopum translata est, à Nicolao V. qua de re vide *suo locô*.

AQUILEX, Græcè Ὑδροσκόπος, qui aquas opertas & sub terris latentes, inducit terris & in apertum evocat eliciteque. Ars ipsa Græcis dicta Ὑδροσκοπικὴ, ἀπὸ τοῦ φαίνειν ὕδωρ, *ab aqua elicienda & producenda*. Cujusmodi Artifices, sub Aquario, nasci, canit Manilius *Astronomic. l.* 4.

Ille quoque inflexâ fontes qui projicit urnâ,
Cognatas tribuit juvenili Aquarius artes
Cernere: sub terris undas, inducere terris,
Ipsaque conversis aspergere fluctibus astra.

Eorum signa ex arundinibus, quæ aquæ latentis indicium faciunt &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 718. & 1300.

AQUILI, Dii quidam, quos in aëre ponit *Capella* unà cum Manibus & Heroibus. dicti quasi *nigri*. *Glossa. Aquilum*, μέλαν. Cæterùm de Diis Aquilis Arnob. *l.* 3. *Crinitos effingitis, alios senes, juvenes, pueros, Aquilos, casios*, &c. Malè est in *Gloss.* Papiæ: *Aquili*, species Dæmonum, qui in similitudine aquarum apparent. *Nic. Lloydius.*

AQUILIA, vide *Aquileia*.

AQUILIA, adulterii delata cum Vario Ligure, quanquam eam Lent. Getulicus lege Juliâ damnâsset, exiliô punita est à Tiberio. Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 42.

AQUILIA Severa, Vestalis virgo, quam Heliogabalus Imperator clam uxorem duxit, ut ex hoc conjugio cœlestis planè soboles, ipse enim Pontifex erat, nasceretur. Lamprid. & Dio, *in Heliogab.*

AQUILICIA, sacra à Romanis fieri solita, cùm in magna siccitate, aqua esset elicienda; tunc enim Jovi immolabatur. Sacerdotes, *Aquilices*. Tertullian. *in Apol. c.* 40. & *adv. Marcion.* hæc falsè ridet.

AQUILINA, quæ & *Evelina sylva* & *Sylva Eulina*, vulgò *la forest d'Iveline*, vel simpliciter *Iveline*. Sylva Galliæ est, ubi castrum Rumbelitum, vulgo *Rambouillet*, aut *Rambouillet* dictum, quod pago Hurepensi à quibusdam attribuitur, & *le Chasteau de Rambouillet en Hurepois* iis vocatur; item Mons Fortis Amalarici, quæ duo Carnutinæ diœceseos finibus continentur, Hadr. Vales. *Notit. Galliæ.*

AQUILINA, vulgaris quidem sed mirè gratus flos est, cujus radix digitali crassitudine, colore albô, cum plurimis fibris, foliô rotundô, & serratô, viridi in cinereum proclivi: diversis caulibus cubitalibus. Flos est cœruleus, in campanæ figuram natus, ad truncum dependens deorsum; Uncinuli acuminati ad pediculum coëunt ferè, lata folii fimbria, in hemicyclum extensa, ut exhalationes à radice excipiat, pluviam vitet. Flore evanescente erigitur ramulus & siliquis quaternis quinisve oneratur, quibus minutulum semen, adeò atrum, ut fulgeat, concluditur. Prata & sylvæ hunc florem ferunt, sed horti fatuum, duplicatô, triplicatô foliô. Est & species alia candidi coloris, superiori per cætera similis; cum alia fuscô colore; rarissima est rubicunda, cùm variegata, tum illa, quæ multiplicis folii, coloris candidi, in cœlum erigitur. Miraculi vicem præbet idem flos viridis, rubrô inspersô. Et flore & ramô hòc utuntur adversùs veneficia, inprimis ubi Sponsus aut Maritus iis tentatur. Maximum flos hortis blandimentum affert. Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ c.* 33.

AQUILINUS, Consul Junii Rustici collega. Alius Æmiliani collega. Tertius Junii Maximi collega.

AQUILIUS, Centurio, notus cædibus Senatoriis, sub Didio Juliano, ab hoc missus est, ut Severum occideret, apud Spartian. in *Juliano c.* 5. *quasi Imperator tantus à Centurione posset occidi*, Idem *in Pescennio Nigro*, *c.* 2. ubi *notum cædibus Ducum* eum vocat.

AQUILIUS Cneus, vide *Corvus*.

AQUILIUS Florus, vide *Cajus*.

AQUILIUS Gallus JCtus Ciceroni familiaris, auctor est formulæ instituendorum posthumorum nepotum, quæ *in l.* 29. *ff. de lib. & posth.* exponitur. Ab eodem *Aquiliana stipulatio* nomen habet. Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.*

AQUILIUS Manius, Oppii legatus, à Mithridate crudelissimè interemptus. Arnobius *Adv. Gent. l.* 1. *Innumerabiles alii gloriâ & virtute, & existimatione pollentes, acerbissimarum mortium experti sunt formas; ut Aquilius, Trebonius, Regulus.* Ubi de nostro Aquilio cum agere, rectè observavit doctiss. Casaubon. *magnum literarum lumen, & singularis pietatis ac probitatis exemplum*, uti eum vocat *Desid. Heraldus.* Minutius Felix: *Viros cum Mutio, vel cum Aquilio, aut Regulo comparo.* Aquilio autem capto miris modis illusit Mithridates, tandemque τὸ στόμα αὐτοῦ κατέχεεν χρυσίον, ait Appian. *in Mithridaticis*; *Aurum in os infudit*; ait Plin. *l.* 33. *c.* 3. Ejusdem meminit M. Tull. *de Lege Manil.* *Nic. Lloydius.*

AQUILIUS Marius, vide *Marius*.

AQUILIUS Niger, Historicus, Suetonio laudatus, *in Aug. c.* 11. Vossio idem cum eo, qui *Aquinius Niger* aliis, *Hist. Lat. l.* 5. *c.* 11.

AQUILIUS Quintus, vide *Quintus*.

AQUILIUS Regulus, delator, frater Vipsanii Messallæ, quem subversa Crassorum & Orphiti domus in summum odium extulit, nam sponte ex Senatúsconsulto accusationem subiisse juvenis admodum nec depellendi periculi, sed in spem potentiæ videbatur. Tacit. *Hist. l.* 4. *c.* 42. Quem vide. Eundem Plinius *l.* 6. *Ep.* 2. *l.* 2. *Ep.* 11. merito flagellat; & alibi *l.* 1. *Ep.* 5. *Bipedum nequissimum* dicit.

AQUILIUS Severus, Historicus, & Poëta Hispanus de quo sic Hieronym. *in Catal. script. illustr. Aquilius Severus in Hispania, de genere illius Severi, ad quem Lactantii duo epistolarum scribuntur libri, composuit volumen, quasi ὁδοιπορικὸν, totius vitæ suæ statum continens, tam prosâ, quam versibus; quod vocavit καταστροφὴν, sive πεῖραν: & sub Valentiniano Principe obiit.* Meminit & Honorius *in Catalogo*. Item nomen JCti cujusdam.

AQUILLIA, vel AQUILIA, gens Romæ Patricia, quæ tamen paucos habuit claros, quamvis ex ea nonnulli Consules fuêre. Vide Plut. *in Publicola*, *c.* 3.

AQUILO, nomen equi famosissimi, de quo sic Casaubon. *ad Jul. Capitolin. in Vero Imper. c.* 6. verba, *Volucri equo prasino*: *Hujusmodi*, inquit, *nomina equis curulibus imponebant. Verus Caligulæ imitatur. In saxis nominantur cùm alii, tum famosissimus quidam Aquilo, & Græci similiter Ἀετὸν equum celebrant.* Archias *Epigramm. in illum.*

Ὁ πρὶν ἀελλοπόδων ἐλάσας πλέον Αἰετὸς ἵππων.

AQUILO, ventus à Septentrione flans, à vehementissimo flatu & volatu, instar Aquilæ, sic dictus, *Festo* teste. Græcis *boreas*; siccus, & frigidus. Ovid. *l.* 3. *Trist. El.* 10. *v.* 17.

Tantaque commoti vis est Aquilonis, ut altas
Æquet humo turres, tectaque rapta ferat.

Horat. Ἐπῳδῶν *od.* 10. *v.* 7.

Insurgat Aquilo quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.

Cæterùm Aquilonis violentiam nemo meliùs expressit, quàm Virg. *Georg. l.* 3. *v.* 196.

Qualis

Qualis Hyperboreis Aquilo cùm densus ab oris
Incubuit, Scythiæque hiemes, atque arida differt
Nubila, tum segetes altæ campique natantes
Lenibus horrescunt flabris, summæque sonorem
Dant silvæ, longique urgent ad litora fluctus:
Ille volat simul arva fuga, simul æquora verrens.

Aquilones etiam dicuntur venti, qui 8. ferme diebus exortum Caniculæ antecedunt, & perflant diebus 40. quos vocant Etesias & *Prodromos*, quasi Præcursores. *Nic. Lloydius.*

AQUILONIA, Hirpinorum in Italia oppid. Liv. *l.* 10. *c.* 38. *Inde exercitum in Aquiloniam est inductus.* Ptol. Ἀκουιλωνία Plin. *l.* 3. *c.* 11. Hirpinorum *Aquilon*, *Aquilonii* Lege *Aquiloniates*, & *Aquiloniensis*. Alius est *Aquilonia* oppid. in Aprutio. Alius *Acedonia*, urbs excisa in Lucania. Celso Cittadino *Lacedonia* urbs Episcopalis Hirpinorum sub Archiepiscopo Compsano. Sed situs repugnat. Nam Aquilonia, ut ex *Livio* patet, erat inter Beneventum, & Luceriam, Laquedonia verò Melphi & Monti viridi proxima est. Quare illam prorsus exstinctam cum *Volaterrano* putat *Ferrarius*. *Iidem.*

AQUILONIA, *Brittio est Carbonara*, vicus regni Neapolitani in Principatu ulteriore, inter Laquedoniam & Montem viridem, juxta Aufidum fluv.

AQUILONIUM, vide *Aquillonium.*

AQUILONIUS Franciscus, vide *Franciscus.*

AQUILUNDA, Lacus Africæ, in regno Congi, versus Orientem & terminos Abyssiniæ, cum multis Insulis. Ex eo profluit fluv. Dandus, Europæis *Lago di Quilunda* dictus.

AQUINCUM, Pannoniæ inferioris urbs. *Ptol. Cepol Lazio. Cluverio Buda*, quod vide.

AQUIMITI, vide suprà *Acœmeti.*

AQUIMOLA, apud Anastasium Bibliothec. in *Leone* IV. *Hadriano* alibique, ut & alios ultimæ ætatis Scriptores, molendinum est aquaticum, seu mola aquaria, Græcè Ὑδρομύλη, in *Glos. Latino Græc.* *Aquimolina*, Gall. *Moulin à eau*; cujusmodi molarum cùm nulla occurrat apud Jurisconsultos mentio, conjecerunt nonnulli, recentius esse inventum. Verùm Augusti tempestate, vel paulò antè Augustum, *molas aquis actas*, *Romæ in Tiberi primùm factas*, auctor est Pomponius Sabinus *ad Virgilii Moretum.* Vide quoque Procopium *Gothic.* *l.* 3. Senatorem *Var.* *l.* 3. *Ep.* 31. *l.* 10. *C. de Aquæduct.* *l.* 11. *c.* 4. *de Canone frumentar. Urb. Romæ C. Theodos.* *l.* 14. *tit.* 15. &c. Et quidem *Rotarum aquariarum*, quarum hodie multus usus in *Aquæductibus* & ὑδραλέταις, jam Antipater meminit Epigrammatarius. Ciceroni ὄργανον, apud Salmas. *Lamprid. in Heliogabalo*, *c.* 24. vide infra, ubi de *Rotis Aquariis.*

AQUINIUS, malus quidam Poëta. Cicer. *l.* 5. *Tuscul. Adhuc neminem cognovi Poetam, & mihi fuit cum Aquinio amicitia, qui sibi non optimus videbatur.*

de AQUINO Thomas, vide *Thomas.*

AQUINUM, Latinorum oppid. ad fines Samnitum; quod Melpha fluv. alluit. *Strabo.* Vulgò *Aquino.* Sil. Ital. *l.* 8. *v.* 404.

Communes, atque viris ingens exhaurit Aquinum.

Dicit Author hujus *Dictionarii*, Aquinum Thomæ Doctoris Scholastici patriam fuisse, qui inde *Aquinatis* nomen sibi obtinuit. Addam ego & Juvenalis quoque patriam fuisse. Sic enim ipse *Sat.* 3. *v.* 319.

——— Et quoties te
Roma tuo refici properantem reddet Aquino.

Nic. Lloydius. Hisce superaddat Victorinum, Geometram insignem, *Moretum*. Pro *Melpha* autem supra lege *Melpis*, idque authoritate Strabonis. Sic enim ille *l.* 5. Ἀκουῖνον μεγάλη πόλις ἐστι παρ' ἣν ὁ Μέλπις ῥεῖ ποταμός. Haud perinde magnus est amnis iste; de urbis verò magnitudine, præter *Silium*, idem satis apertè testatur Tullius, dum ait *frequens est municipium. Philip.* 2. Coloniam fuisse à Romanis deductam, testis est Corn. Tacit. *Hist.* *l.* 2. *c.* 63. *Occidi Dolabellam jussit, quem in Coloniam Aquinatem sepositum ab Othone supra retulimus.* Sita est in regno Neapolitano & in provinc. Terræ Laboris, non longè à Liri fluvio, sub dominio nunc Ducis Soræ: longitud. 35. 37. latitud. 41. 28. Vide Leandr. *descript. Italiæ.*

AQUINUS, aliò nomine *Cornelius*, legatus Legionis in Germania, interfector Fonteji Capitonis. Tacit. *Hist.* *l.* 1. *c.* 7.

AQUINUS, Norvegiæ Rex, cui Gregor. IX. excommunicationem minatus est, ni bona Ecclesiastica, in proprios usus ab eo conversa, restitueret. Pater Henrici, pietate inclyti. Crantz. *Histor. Norveg.* *l.* 5. *c.* 14.

AQUISGRANUM, Gallicè *Aix*, urbs Imperialis in Menapiorum finibus, inter Rhenum & Mosam sita, thermis excellentibus, Romanorum Imperatorum primâ inauguratione, & coronatione, unde inter alios de Alberto Austriaco legitur, in tanta hominum frequentia hic coronatum fuisse, ut Dux Saxoniæ opprimeretur. A. C. 1298. Trithem. *in Chron.* D. Caroli Magni palatiô & sepulturâ, septennalique peregrinorum visitatione celebris. Nomen habuit à *Grano*, Neronis fratre, (ut quidam putant) qui *Aquas* calidas in hoc tractu inveniens, juxtà habitavit; atque arcem struxit, cujus adhuc extat monumentum, *turris Grani* dicta: quam quidem arcem sunt qui credant Veteram esse, cujus meminit *Ptol.* Ad hanc Otto II. Imperator à Lothario Galliæ Rege vix non oppressus, A. C. 978. injuriam non solùm Luteciam usque cum irato exercitu excurrendo, sed & de Lotharingia pro labitu decernendo, ultus est. Aimoin. *l.* 5. *c.* 44. &c. Incolæ, à Ruperto Palatino Imperatore proscripti, ac ad subjectionem redacti. Gaspinian. *in Ruperto.* Iterum Protestantes hic malè mulctati, sub initium hujus seculi, urbe à March. Spinola expugnatâ; A. C. 1614. sed pòst redditâ. Varia hic à Carolo M. concilia celebrata, A. C. 809. ubi actum de processione Spiritus S. de clausula symbolo Niceno addita, *Filioque.* Crantzius *l.* 2. *c.* 14. 15. Tom. 7. Concil. &c. Alia sub Ludovico Pio, A. C. 816. 819. 836. habita, quò Imperator hic *Christianissimus* appellatus. Pap. Masson. *in Ludovico Pio*, Saxoni cuidam Vito dicto tum injunxit, S. Scripturam Germanicè carmine transferre, quo & idiotæ eam discere possent. Flacius *in Catal. testium Ver. Platina*, &c. Ottoque M. in concilio A. C. 937. hic habito coronatus est ab Archiepiscopo Moguntino. *Baronius.* Incendiô penè tota conflagravit. A. C. 1656. Sub clientela est Ducis Juliacensis, celebris etiamnunc pace ibi factâ A. C. 1668. inter Galliæ Hispaniæque Reges. longitud. 27. 37. latitud. 50. 45. Germanicè *Aachen*, vel *Aken*, sita est locô depressô & collibus ferè cinctô, ubi præcipuæ thermæ sunt, Regiæ altera, altera Corneliæ dictæ, ut locorum intercapedine, sic vi & facultatibus directæ. Eam Carolus M. ab Hunnis penitùs vastatam instauravit, palatiô planè regiô, templôque Imperatoriâ magnificentiâ extructô: de quo Celtes *Amor.* *l.* 3.

Quoque parens celse genitrici templa Tonantis,
Sanctius in nostro nullis malè orbe micat.

Quorum illud A. C. 1381. à Normannis exustum fuit, hoc propter arctissimam lapidum congeriem Vulcanô resistente. Hanc itaque urbem Carolus M. qui non ob plebeiæ fœminæ amorem, ut vult Petrarcha *l.* 1. *Ep.* 3. sed loci salubritate allectus post tot victorias & labores exantlatos, ibi frequenter commoratus est, caput & sedem Regni Teutonici peculiari constitutione confirmavit. Unde hymnus Divo Carolo facet:

Urbs Aquensis, urbs Regalis,
Sedes Regni principalis,
Prima Regum Curia:

Et propter memoriam ejus, (sunt enim qui Constitutionem hanc fictitiam esse asserant) jam à tempore Caroli I. illuc Reges Germaniæ ac Imperatores ad primam unctionem & Teutonici regni coronam accipiendam deduci soliti sunt. Palatium insuper Aquense, primum fuit inter Imperatoria palatia, & proin *sedes prima Franciæ Nithardo*: *Sedes Regni Regalium*, dictum est. Hodieque ibi imperii regalia symbola ex parte asservantur, Gladius videlicet Caroli M. Persico non dissimilis acinaci, liber Euangeliorum, in ejus sepulchro repertus & Sanguis S. Stephani Protomartyris, aureâ capsâ clausus. Unde cives à vectigalibus in toto Imperio immunes ad externum tribunal trahi nequeunt, possunt bannitos per totum Imperium securè recipere, aliisque, in coronatione imprimis Cæsaris, egregiis gaudent privilegiis. Status Democraticus est, ab A. C. 1450. insigniumque locô habet Aquilam simplicem. Vide Limnæum Enucl. *l.* 4. *c.* 2. Ob privilegia & religionem, magnis motibus, urbs obnoxia, quos ab origine exponit Thuan. *l.* 133. privilegiis exuta, A. C. 1589. ac dein, quanquam provocaret ad privilegia vicariatus Palatini, à Spinola capta est, A. C. 1614. Rege Hispanô tanquam Duce Brabantiæ, advocatiam Urbis prætendente, Meteran. *l.* 15. 29. 32. 33. cum Dux Juliæ olim Advocatus fuerit. Georg. Hornius *Orb. Politic.* *p.* 281. Vide & *Aquæ Grani.*

AQUITA, provinc. Insul. Japoniæ, versùs septentrionem in Asia. Urbem habet cognominem in ora littorali, prope fretum *Sangaar*, in parte, quæ *Niphon* vulgò, parva & ad montium pedes. *Iidem.*

AQUITANIA, regio, tertia olim Galliæ pars. A Circio Oceanum habet, qui *Aquitanicus sinus* dicitur; ab Occasu Hispaniam; à Septentrione Lugdunensem provinciam; à Meridie Narbonensem. In ea Tolosa, & Burdigala civitates; Populi *Aquitani.* Plin. *l.* 4. *c.* 17. *Gallia omnis Comata, uno nomine appellata, in tria populorum genera dividitur, amnibus maximè distincta: A Scaldi ad Sequanam, Belgica: ab eo ad Garumnam, Celtica, eademque Lugdunensis: Inde ad Pyrenæi montis excursum, Aquitania. Aremorica* olim dicebatur. Ἀκυιτανία, *Stephano*, Ἀκουιτανία *Ptolemæo.* Vide Strab. *l.* 4. Cluver. *l.* 2. De Marca & Oihenart. *hist. Bearn. & Vascon.* Moter. *in Aquitania.* Nunc strictiùs sumitur, & vulgò *Guienne* seu *Gascogne* dicitur, atque à Garumna fluv. tripartitur. Accuratiores tamen inter Vasconiam & Gujennam sic distinguunt; ut illa contineat Arminiacum, Bigerrensem, Convenentem, Aginnensem, Benearnensem provinc. seu inferiorem Vasconiam, &c. Ista autem cum titulo ducatus Burdegalensem propriè tractum comprehendat. Solum est fertile, aër temperatus, incolæ ingeniosi, sed & jactabundi. Olim sub Romanis, quibus à Visigothis erepta est, donec & hi à Clodoveo pellerentur. Post quem Guienna proprios habuit Duces, sub Carolo M. regno inserta. Reges tamen quoque habuit: Ludovicum, filium Caroli, A. C. 777. & Pipinum, fil. Ludovici Pii, A. C. 817. Paul. Æmil. *l.* 3. Hanc cùm Carolus Calvus Pipino patrueli eripere vellet, victus est, A. C. 844. Crantz. *l.* 2. *c.* 7. Angli postmodum illâ satis diu potiti. Inter quos Henricus III. Rex Angliæ à Ludovico IX. Dux Aquitaniæ & Par Franciæ creatus est, A. C. 1265. Polyd. Virg. *l.* 16. &c. Eduardus I. eam amisit, sed mox Philippo Pulchro reconciliatus, recepit, A. C. 1299. Paul. Æmil. *l.* 8. Eduardus postea A. C. 1355. in hac ipsa provincia Johannem Regem vicit cepitque, Froissard. *l.* 1. usque ad Carolum VII. qui illos expulit, cruentâ potitus victoriâ, A. C. 1452. Paul. Æmil. *l.* 10. Apannagii locô à Ludovico XI. fratri Carolo data, hôc sine prole decedente, rediit ad coronam. Varias in hac urbes A. C. 1512. expugnavit Henricus VIII. Polydor. *l.* 27. *Annales Aquitan.* Lurbeus, *in Onomast. & de illustr. viris Aquit.* Job. Beslius. *Geneal. Ducum Guiennæ. Duchesnius* &c. Addo, quòd *Aremoricam* eam dictam esse, refert Plin. *l.* 4. *c.* 17. quod si verum, sic dictam esse à Gallis credemus, quòd maritima majore ex parte esset; posteà à Romanis Latinô nomine nuncupatam *Aquitaniam*, ab aquis salubribus calidis & frigidis, quibus scatet. Ibi enim sunt Aquæ Convenarum, Aquæ Tarbellicæ, Aquæ Siccæ & in Bigerris, in Benearnensi agro Levitaniæque montibus aliæ. Eam Cæsar *Comment.* *l.* 1. *c.* 1. *à Garumna flumine ad Pyrenæos montes & eam partem Oceani, quæ ad Hispaniam est, pertinere*, tradidit, deceptus relationibus M. Crassi, omnia in majus augentis, cui maxima regionis pars se dediderat obsidesque bis victa miserat: & *l.* 3. *c.* 20. *Illam & regionum latitudine & multitudine hominum ex tertia parte Galliæ æstimandam esse* asseruit: cùm tamen ab imo Pyrenæo

ad Garumnam fluvium seu Burdigalam iter sit vix 100. mill. pass. Quem exercitu cum agnovisset, ejus successor Augustus, *Aquitaniam* à Pyrenæo ad Ligerim protulit, 14. Gentibus, quæ inter Garumnam & Ligerim habitant, ei attributis, ut auctor est *Strabo*. Sunt autem gentes illæ, Bituriges Cubi, Arverni, Ruteni, Albienses, Cadurci, Lemovices, Gabali, Vellaci, Bituriges Vivisci sive Burdigalenses, Aginnenses seu Nitiobriges, Ecolismenses, Santones, Pictones & Petrocorii: quot sunt populi provinc. Aquitaniæ primæ & secundæ. Hinc Tibullus Aquitanicæ victoriæ Messallæ, à quo Pictones & Bituriges Cubi perdomiti sunt, non Garumnam modò, sed & Ligerim facit testes *l.* 1. *Eleg.* 7. *v.* 11. 12. Et primò quidem una ac simplex *Aquitania* fuit, inter Pyrenæos & Garumnam ac Oceanum, qualis à Cæsare describitur: etiam diu post promotos ejus ab Augusto ad Ligerim usque terminos, una esse perseveravit Provincia. Unde, *Aur. Victor & Eutropius* Tetricum *Præsidem Aquitaniæ* principatu Galliarum functum esse cùm dicunt, totius regionis Præsidem fuisse indicant. Postea Constantini M. ut videtur, ordinatione, ex una provincia duæ factæ, & *Aquitania* altera, altera à novem populis *Novempopulana* dicta est. Demum remanentibus Novempopulis, prior subdivisa est, in *Aquitaniam primam*, cujus Metropolis Biturigæ, & *Aquitanicam secundam*, cujus caput Burdigala facta est. Ex his Novempopulanam provinciam Pyrenaica gens citerioris Hispaniæ Vascones, sub Merovingis Regibus, paulatim occupaverunt, eique *Vasconiæ* indidêre nomen: quæ appellatio ad totam aliquando Aquitaniam trahi solet. Hæc Gallis *Aquitaine* primùm, dein corruptò & truncatò vocabulò *Guienne* dicta est: quò nomine prius tota Aquitania, postmodum pars ejus duntaxat est designata; & sub Vesigothorum Regibus, usque ad Chlodovei victoriam, Regnum; tum deficientibus Merovingis Ducatus: & iterum sub Caroli M. posteris Regnum aliquandiu fuit. Regibus postea successêre iterum Duces, qui Ducatum Vasconiæ latè patentem suo Aquitaniæ Ducatui tandem adjunxêre, Regum Francorum milites & clientes. Reperias autem sæpe apud priscos Auctores *Aquitaniam* à Gallia disertis verbis distinctam. Unde Ausonius *de Clar. Urbib. Epigr.* 8. *v.* 7. *de Arelate*,

--- --- Populosque alios & mœnia ditas,
Gallia quis fruitur, gremioque Aquitania lato.

Imò & *Vitruvius*, Augusti æqualis, eam à Gallia distinxit. *Cohors prima Aquitanorum equitum*, item *Præfectus cohortis secundæ Aquitanorum*, in veterib. *Inscr.* reperiuntur. Apud *Aquitanos* multis locis ærarias esse secturas tradit Cæsar *l.* 3. *Bell. Gall. c.* 21. & auctor est Scaliger *contra Cardanum*, æris Cyprii in Pyrenæis & Cebennis fodinas esse hodieque, atque in aliquot Aquitaniæ locis chalybem effodi, vide Hadr. Valesi. *Notit. Gall. Baudrandus Aquitaniæ* has recenset urbes:

Aquitaniæ urbes primariæ hujus temporis.

Aginnum, *Agen.*	Lactorium, *Lectoure*
Aquæ, *Acqs.*	Lascurris, *Lascar.*
Aturrus, *Aire.*	Lombarium, *Lombez.*
Ausen, *Ausch.*	Oloro, *Oleron.*
Bajona, *Bajone.*	Palum, *Pau.*
Bergeracum, *Bergerac.*	Petrocorium, *Perigueux.*
Blavia, *Blaye.*	Ruthena, *Rodez.*
Briva, *Brive.*	Santones, *Saintes.*
Burdegala, totius Aquitaniæ facilè primaria, *Bordeaux.*	Sarlatum, *Sarlat.*
Cadurcum, *Cahors.*	Tutela, *Tulles.*
Condomum, *Condom.*	Vabræ, *Vabres.*
Fanum S. Liceris, *S. Licer.*	Vasatum, *Basas.*

AQUITANICA Vestis, apud Gregorium M. in *Regist. l.* 6. *Ep.* 36. quæ aliàs *Birgerrica*. Vide ibi.

AQUITES, nomen sacerdotis. Val. Flac. *l.* 6. *v.* 295.

Indigenis sacratum aquis, magnusque sacerdos
Phasidis Arctoæ, Aquites errabat in armis.

AQOB. in nummo Theodosii M. *Aquilejæ obsignata.* AQPS. in Gratiani & Valentiniani Junior. *Aquilejæ pecunia signata*, vel percussa signata. AQS in Constantini Junior. & Constantis, *Aquilejæ signata.* AQT. in Constantini M. & Constantini Junior. *Aquilejæ percussa*, notæ, judice Car. du Fresne *Dissertatione de infer. ævi Numismatibus.*

AQUULA, seu *Acula*, *Aqua pendente*, urbs est Hetruriæ Episcopalis, facta ab Innocent. X. locò Castri diruti, in clivo & satis ampla, sed paucorum incolarum, prope Peliam fluv. qui ibi jungitur ponte pulcherrimò, Gregorianò dictò. Paret Pontifici. Vide *Aqua Taurina.*

AR, Civitas Moabitarum, sive *Ars*, sonat *civitas Solis.* Nam חרס *Ares* est *Sol.* Vel quasi urbs Ostracina, nam *Ares* etiam ὄστρακον, sive *testa. Hieronym.* Idem: *Moab provincia Arabum*, &c. *Hujus Metropolis civitas Ar: quæ hodie ex Hebræo & Græco sermone composita Areopolis nuncupatur.* Non quòd Ἄρειος, i. e. *Martis civitas* sit. Interpretatur *autem Ar*, עַר ἀντίδικος i. e. *adversarius.*

ARA, fil. Jether. 1. Paral. c. 7. v. 38. Latinè *maledicens*, aut *videns.*

ARA, urbs Assyriorum. 1. Paral. c. 5. v. 26. Hieronym. *in Qu. Hebr.* ipsam *Rages* esse scribit, Medorum civitatem, de qua Tobiæ *c.* 6. *v.* 16. Latinè *mons*, aut *prægnans*, sive *demonstratio.*

ARA, civitas Arabiæ regia, & insula Arabiæ adjacens.

ARA, cœleste sidus. Cujus meminit Ovid. *Met. l.* 2. *v.* 138.

Neu te dexterior tortum declinet ad Anguem,
Neve sinisterior pressam rota ducat ad Aram.

Cicero *in Arateis*:

Inde Nepos cernes propter fulgentis acumen
Aram, quam flatu permulcet spiritus Austri.

Horizontem nostrum stringit mediâ nocte, sub finem Junii, meridianum transiens, & duodecim in globo nostro complectitur stellas. *Græcis Θυτήριον* dicitur. Sic enim ille:

Αὐτὰρ ὑπ' αἰθομένῳ κέντρῳ τέραος μεγάλοιο
Σκορπίου, ἄγχι νότοιο Θυτήριον αἰωρεῖται.

Cæterùm *Aram* hanc Cœlestem denotare ajunt aram illam, jussu Deorum à Vulcano, sive, ut ait *Eratosthenes*, apud *Arati Scholiasten*, à Cyclopibus, nempe Vulcani fratribus & ministris, extructam, super qua Jovis adversus Titanas bellum incepturo, fidelitatis sacramento Dii omnes sese obstrinxêre. Itaque auxilio Deorum devictis Titanibus, Jupiter, in perpetuam rei memoriam, Aram illam inter astra locasse dicitur. Alii tamen Aram hanc in cœlo collocatam dicunt, in gratiam Chironis Centauri; nempe quòd lupum, qui etiam hinc *Victima Centauri* dicitur, & Aræ in cœlo proximus est, in ejusmodi arâ immolaverit. Quæ insimul & Chironi ante oculos sit posita, ut ejus insignis erga Deos immortales religio & pietas in perpetuum demonstretur. *Nic. Lloydius.* Vide hic infrà.

ARA, Tria fuerunt Veterum in sacrificiis loca, per quæ expiationem faciebant, *Scrobiculus*, quò Inferis: *Ara*, quâ terrestribus, & *Altare* seu Focus, quò Cœlestibus factum est. Hinc Vir eruditus *ad Justinum l.* 11. *c.* 5. *Altare quia augustius & in quo victimæ adolentur, Diisque superis Sacrum erat. Ara etiam, in qua supplicatur, aut tantum libatur; atque etiam ad Deos inferos pertinet. Quin & antiquioribus temporibus* Aram *pro solio Sacerdotis usurpatam esse non vana opinio.* Unde Virgilius, *l.* 4. *Æn. v.* 219.

Talibus orantem dictis, arasque tenentem.

Dicta autem est *Ara*, vel ab ardendo, vel à similitudine arearum, quas puras esse oportet, vel à Græco ἀρὰ, *preces.* Varro apud Macrob. *l.* 3. *c.* 2. ait, illas primùm *Asas* dictas esse, quod esset necessarium eas à sacrificantibus teneri. Figurâ erant quadratâ, parùm extra humum extantes, in quibus cùm sacrificabant, cespitem gramineum illis imponere mos fuit: quæ causa, quòd *Aræ gramineæ* Virgilio dicantur, *Æneid. l.* 12. *v.* 119. Lex dedicatæ *Aræ*, à *Georg. Fabricio* recitatur, unde cognosci potest, quâ ferè verborum formâ, non solùm in templis, sacrisque ædibus, sed & in *Aris* dedicandis Veteres usi fuerint. Vide quoque Adolphi Occonis *Numism. p.* 46. & 47. Cæterùm illas inviolabiles voluêre antiqui; hinc Tullius *in aram Tribunatus confugere* dixit: Confugientes itaque in Fana, immunitatem impunitatemque consequebantur, si *Aras* fuissent amplexi. Cujus immunitatis institutio prima fovendæ Reipubl. utilissima & à civitatum conditoribus ideo introducta fuit, *ne humiliores fortis homines à potentioribus injuriam paterentur.* Vide Martian. Aug. *l.* 6. *C. de his qui ad Eccles. confug.* Sed iis solùm hoc perfugium profuit, qui injuriam alteri non intulissent; Nam *illatâ injuriâ poterant ab ipsa ara avelli*, Callistratus JCtus *l.* 28. *ff. de pœn.* Vide Tacit. *Annal. l.* 3. & Lipsium *Comment. in hunc librum.* Hinc Servulus apud Plautum, *Mostell. Act.* 5. *sc.* 1. *v.* 45.

Ego interim hanc Aram occupabo.

Tibullus, *l.* 4. *Eleg.* 12. *v.* 23.

Et veneris sanctæ considam vinctus ad aram.

Benè considam, quia supplicum sedere. C. Nepos *Pausania c.* 4. *Fanum Neptuni est Tænari eo ille miles confugit: in ara consedit.* Nec in Latio tantùm, aut more Romanorum, sed etiam Græcorum id receptissimum erat. Corn. Nepos hinc modò citatus *in Pausania*, *indicem in Fanum Neptuni, quod Tænari est, confugisse, & in Ara consedisse* refert: eandemque *publicæ* pacis vocat, in *Timotheo. c.* 2. Sed & *Euripides*,

— ἔχει γὰρ καταφυγὴν θὴρ μὲν πέτραν,
Δοῦλοι δὲ βωμοὺς θεῶν. —

Nec verò Diis modò, sed & Heroïbus quibusdam, id honoris datum, uti Lipsius ex Plutarchi *Theseo* docet, & nos mox videbimus. Ab aris autem nemo vi poterat avelli, sed si quis magni sceleris reus eò se recepisset, vel igne admotò sponte inde discedere cogebatur, vel obstructis valvis fame enecabatur, Thom. Dempster. *Antiqq. Rom. l.* 1. *Paralipom. ad c.* 13. Rossæus tamen *Archæol. Veter. l.* 6. *c.* 1. docet, non quamvis *Aram*, templumque quodvis hoc privilegiò apud Athenienses fuisse gavisum, sed sex solùm istas, *Misericordiæ* videl. *Minervæ*, *Eumenidum*, *Munychiæ*, & duas in Thesei templis, quarum altera intra mœnia, altera foris erat, Originemque hujus rei arcessit ab Herculis posteris, qui *insidias eorum, quos Avus afflixerat, timentes, Athenis sibi primi Asylum, h. e. templum misericordiæ collocarunt, unde nullus posset abduci*, Servius *ad Æn. l.* 8. Porro & juraturi *Aras* tenebant, sive ut ait Tullius *pro L. Corn. Balbo*, *ut mos Græcorum est jurandi causa ad aras accedebant.* Vide Barn. Brissonium *Formular. l.* 8. & oraturi, uti vidimus suprà, & uti infrà dicemus, ubi de *Ornamentum ritibus.* Adde qui priorem ritum egregiè insuper illustrârunt, Hadr. Turnebum *Adversar. l.* 16. *c.* 10. *l.* 19. *c.* 19. & *l.* 26. *c.* 2. Jos. Scaligerum *ad Manilium*, Keuchenium *ad Hannibalem Cornel. Nepotis c.* 2. Alios: uti de Pœnis idem factitare solitis, Alex. ab Alexandro *Genial. Dierum l.* 5. *c.* 10. Sed & Romanos id solitos, unde patet, quòd apud illos *Aram tenere* vel *tangere*, est *ὀμνύειν τῶν βωμῶν ἐφαπτόμενον*, ut loquitur *Theo.* Moriturí quoque illas amplexabantur. Virg. *Æn. l.* 2. *v.* 155.

--- --- Vos Aræ, ensesque nefandi,
Quos fugi, vittæque Deum, quas hostia gessi.

Seneca *in Hercule fur. Act.* 2. *v.* 501.

Conjugia quamvis pervicax nostra abnuas,
Regemque terres, sceptra quid possint, scies.
Complectere Aras, nullus eripiet Deus
Te mihi.

quibus verbis Lycus, ad Megaram, quam intersecturus erat, utitur. Quò sensu accipiendum & Plinii illud *l.* 35. *c.* 10. *Timanthis est Iphigenia, oratorum laudibus celebrata, quâ stante ad aras peritura,*

cum

eam mœstos pinxisset omnes, Patris vultum velavit, &c. Vide quoque supra in voce *Atare*: item *Ara coronandi more* infrà, aliquid etiam in *Bovinis*, de fœda adulatione Veter. *Aras hostiasque variis in locis disponendi*, in adventu Principum, Lipsium *Not. 77. ad Histor. Taciti* & Berneggerum *ad Justin. l. 24. c. 3.*

ARA Cæsaris, vulg. *Arsago*, pagus Insubriæ, in agro Mediolanensi, apud Curiam pictam.

ARA Comitii, sub qua defossa Navii Auguris novacula, quâ cotem discinderat, non longè à sacra ficu, in memoriam tantæ rei structa est, in Comitio videl. ante Curiam, ubi etiam Navio statua togata posita erat, Plin. *l. 34. c. 5. Namque Attii Navii statua fuit ante Curiam, cujus basis conflagravit incen. à Curia P. Clodii funere.* Cicero eam *Puteal* vocat, quo nomine Aras, quæ foramen habebant, dici consuevisse, videbimus infrà in voce *Puteal*. Plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin. p. 1138. & seqq.*

ARA Lapidea. Vide *Arelape*.

ARA Lugdunensis, vulgo *Aisnay*, cœnobium nunc propè Lugdunum, ad Araris cum Rhodano confluentiam, de quo Juvenal. *Sat. 1. v. 44.*

> ---- ---- *Et sic*
> *Palleat, ut nudis pressit qui calcibus anguem,*
> *Aut Lugdunensem Rhetor dicturus ad Aram.*

Caligula siquidem, teste Suetonio c. 20. Lugduni certamina oratoria ea lege instituit, ut victi victorum laudes componerent, vel præmia illis conferrent; qui maximè displicuissent, spongiâ, linguâve scripta à se delerent, nisi aut ferulis objurgari, aut flumine proximo mergi maluissent. Oratores autem illuc dicturi metu pallebant, propositum supplicium timentes. *Nic. Lloydius.*

ARA Lugdunensis, aliàs *Athanatum*, Abbatia prædives intra muros Lugduni.

ARA Magnetica. Vitreum cœlum Archimedes fabricâsse fertur, in quo omnes cœlestium corporum motiones, itinera, intervalla, proportiones tam ingeniosè aptavit, &c. Ei similem non unam, sed tres ostentat *Musæi Kircheriani* Ara Magnetica, quæ in medio Musæi ambulacro Auctoris ingeniosâ dispositione superbit. Harum vitrearum orbitarum media & grandior fluitantis humidi, pendulum orbis terrarum globum in centro refert, quæ ponderibus ipsa suis librata, magnetis vi, circa suum centrum 24. horarum spatia conficit, sympatheticè Angelo, qui in media aqua fixus manet, indice occurrentia sibi horarum intervalla distinguente. Secundus globus vitreus, cujus exteriorem superficiem diversis coloribus interstincti circuli seu lineæ Solis ac Lunæ reliquorumque Planetarum vagabundorum circumvolutionem diurnam & nocturnam discriminantes referunt. Genius in medio pendulus, ad suæ motricis virtutis prædominans imperium, impiger circuinit, sceptroque in circumferentia sphæræ influxum prædominantis planetæ indicat. Tertia sphæra Zodiacum & reliquas stellas refert: in cujus medio alter itidem genius magnete, uti prior, fœtus, iisdem legibus 24. Meridianorum intervallis totidem horarum spatia, & ad quodvis momentum, nostrum Horizontem influentia sydera fixa ostendit. Fulciunt harum machinarum latera columnæ, parallelepipedæ duæ, ex utroque scil. latere, quarum una ad horarum Italicarum altera ad Astronomicarum cursum indice designandum inservit, tanto artificiô, ut nihil suprà. Sunt porro adeo adornatæ, ut inter se contrario motu horas indicent, cùm earum una Solis simulacrum in levissima chartula, magnete fœtâ, ascendendo horas indicet, pari passu in altera columna Luna itidem levissima chartula effigiata, descendendo æquis intervallis idem prorsus præstet. Quæ duæ chartulæ moventur motu naturali, progrediunturque mox sursum, mox deorsum, nec tamen ulli rei annexæ hærent, nec rotis devehuntur, nec aliô adminiculo externo fulciuntur, ita ut eas liberè abstrahere liceat & in suum locum reponere. Ex parte autem superiore ab unius columnæ coronide, ad alteram naturalis aviculæ est exuvium, artificiô intrinsecus ita animatum, ut quatiendo alas, caput & caudam ad vivum movere atque ab una columna ad alteram volare & in utroque termino volatus requiescere videatur. Hæc etiam transitu sub in pulchrè adornata trabe, quæ aviculæ pedes sustinet, divisa horarum spatia indicat. Circumdat tam elegans florum ac frugum corymbus hanc epigraphen: *Mens agitat molem* &c. In aræ demum lateribus utrinque 2. sphæræ cum suis in medio indicibus instructæ cernuntur; à quorum indicum motu totius aræ partes sympatheticô motu concitantur, singulaque adæquatis intervallis tum motu naturali deorsum, tum violentô sursum, & in linea rectâ horizontali, demum verò in peripheria è Centro, secundùm peripheriæ ambitum, uno eodemque ictu moventur. Vide figuram, in 2. *edit. Artis Magn. lucis & umbræ* (*p. 20, 21.*)

ARA Maxima, apud Solinum *c. 1. Suo quoque Numini idem Hercules instituit aram, quæ Maxima apud Pontifices habetur --- conseptum etiam* &c. ubi alii *suo Nomini* legunt, quasi Herculis nomini hæc Ara fuisset inscripta: uti alias moris erat. Inscribebantur enim aræ nominibus eorum Deorum, quibus erant consecratæ, ut Servius docet ad *Æn. l. 3.* & *Zosimus*, [illegible] *Ara inventa est, in qua literæ hæ, Plutoni & Proserpinæ.* Sed *Ara Maxima* nullius nomen præferebat, hinc saltem nomine proscripta, apud *Victorem* & *Rufum*. Meminit ejus quoque Ovid. *Fastor. l. 1. v. 579.*

> *Immolat ex illis taurum tibi Jupiter unum*
> *Victor: & Evandrum ruricolasque vocat.*
> *Constituitque sibi, quæ* Maxima *dicitur, aram* &c.

Nempe occisô Cacô & recuperatis bobus, quos ille averterat, Jovi Victori, vel, ut alii volunt, Inventori, taurum immolavit Hercules, convivioque adhibitis agrestibus cum Evandro, *Aram Maximam* sibi ipsi constituit. Eam idem in Foro Boario collocat, quod erat in VIII. Reg. Urbis; at *P. Victor* & *Sext. Rufus* constituunt illam in XI. Reg. ad Circum Maximum. Quas sententias sic conciliat *Dionys.* ut dicat; non quidem in Foro Boario, sed prope illud, inter quod & Circum Maximum, vicus tantùm unus intercesserit, qui velis tempore ludorum intendebatur, eam fuisse &c. Qua de re vide Salmas. *ad Solin. p. 9.*

ARA Salutis, *l. 3. in princ. Cod. de his qui ad Eccles. confug.* Vide infrà *Asylum*.

ARA Tutila, vulgò *Calonica*, oppid. olim, nunc pagus Corsicæ, inter Aleriam & Marianam, mediô ferè itinere.

ARA Ubiorum, vulgò *Bonne*, oppid. German. ad Rhenum, ubi sedes Electoris Coloniensis, 15. mill. pass. supra Coloniam Agrippinam *Cluver.* Origo ei loco à veneratione Augusti, cui novo cœliti ara illic, receptâ adulatione, extructa, uti ara Lugduni, & ad eam Sacerdotes ex primoribus gentis, Lipsius *ad Tacit. l. 1. c. 57.* Vide *Bonna*.

de ARA dicendi ritus, memoratur Tertulliano *de Pallio c. 5. Tamen propemodum mihi quoque licebit in publicum prodesse, solo de quolibet margine* (i. e. suggestu lapideô vel terreô, ad fines constitutô) *vel Arâ medicinas moribus dicere*, &c. i. e. de quolibet editiore loco, ut sunt *aræ*, & margines seu crepidines viarum. Qui enim in publico aliquid dicere volebant, semper ex editiore loco, quasi suggestu vel tribunali pronuntiabant, ut ab omnibus audirentur facilius. Unde milites alloquuturis Imperatoribus cespititia tribunalia erigebantur. Circulatores verò & scurræ, qui in triviis & quadriviis plebem congregabant, pro suggestu vel tribunali quaslibet obvias *Aras* occupare soliti erant, ut inde, quæ vellent, ad circumfusam dicerent multitudinem. Lucianus in *Alex. Abonotichite*, [illegible] Ubi insignitâ arâ fumorum ille venditor populum alloquitur. Sic Dio apud *Philostratum*, milites alloquuturus ac moniturus, *aram* in castris conscendit: Sic Cynici, qui nec vitiis, nec personis parcebant, ut [illegible] in luxum hominum clamarent, *aram* aut marginem aliquem inscendere consueverant. Apollonius quoque Thyanus, apud eundem *Philostratum*, eô ipsô die, quô à Stephano Domitianus est interfectus, [illegible] *Conscensô lapide quodam sublimi --- & convocatâ turbâ, ista dixit, pulchrè Stephane, bene Stephane, pereme scelestum, percussisti, vulnerâsti, occidisti*, &c. *Aræ* autem in omnibus locis urbis in propatulo extructæ visebantur: quæ proin circulatoribus, mendicis, hariolis, Cynicis & aliis hujusmodi planis ac stultæ plebeculæ concionatoribus pro tribunali præstò semper erant. Vide Salmas. *ad loc. cit.*

ARAAS, Latinè *ira*, vel *calor confidentiæ*, sive *protectionis*. Pater Theuæ, patris Sellum, mariti Huldæ Prophetissæ. 2. Reg. *c. 22. v. 14.* Hebraicè *Harethas*, qui 2. Paral. *c. 34. v. 21.* *Hasra* dicitur.

ARAB, Latinè *insidians*, vel *multiplicans*, aut *fenestra*, sive *locusta*, civitas in tribu Judæ. Jos. *c. 15. v. 52.*

ARABA, nomen viri. 1. Machab. *c. 15. v. 22.*

ARABÆGYPTII, ab Heroum oppido, ad Meridiem tendenti, in Ægypti parte habitabant, & ipsi [illegible] degentes: quos excipiebant Troglodytæ Æthiopes etiam [illegible]. Vide Salmas. *ad Solin. p. 486.* Apud eundem varia passim habes de Arabibus *Ascitis*, *Catabanibus*, *Ortis*, *Scenitis*, &c.

ARABARCHES, publicanus apud Ægyptios. Juvenal *Sat. 1. v. 130.*

> ---- *Inter quas ausus habere*
> *Nescio quis titulos, Ægyptius atque Arabarches.*

Ubi alii *Alabarches* [illegible] *Hesychio* est [illegible]: Quidam volunt significare etiam scriptum de tributo, quod pro pecorum pastu solvitur. Inde *Alabarches*, qui præest huic scribendi muneri. *Schol. Juvenalis* Arabarchen ait irrisoriè dictum, quasi *Arabum principem*, i. e. servorum, qui essent Romæ ex Arabia. Vide *Alciatum* & Brodæi *Miscellanea*. *Nic. Lloydius.* Vide & hîc infrà.

ARABARCHIA, erat Alexandriæ Magistratus, qui Judæis præerat Alexandrinis; quibusdam etiam *Alabarchia* dictus. Unde in *Epigramm.*

[illegible]

Meminit hujus muneris Joseph. *de Bell. Jud. l. 22. c. 5. Primi inter Alexandrinos Judæos, tam opibus, quàm genere, & tum* Alabarchiæ *magistratum gerentes.* Et suprà *l. 19. c. 4.* ubi *Ethnarcham* appellat. Vide Hadr. Turnebum *Adversar. l. 27. c. 25.* & hîc suprà.

ARABATHANE, nomen civitatis. 1 Machab. *c. 5. v. 3.*

ARABIA, Asiæ regio, Africæ proxima, cujus longitudo à mari Mediterraneo in confiniis Ægypti, usque ad initium sinus Persici & promontorium Corodamum, latitudo inter Persicum Arabicumque sinus intercipitur. Habet ab Ortu montes, qui illam à Babylonia & sinu Persico separant. Ab Occasu sinum Arabicum seu mare Rubrum & Isthmum, qui inter hunc sinum & mare Mediterraneum est. A Septentrione Palæstinam Cœlesyriam & Euphratem. A Meridie mare Indicum. Triplex est, Prima *Deserta*, ubi 40. annos Israelitæ detenti, olimque antiqua urbs Elcena, vel Elcesnera, *Marmol.* hodie Meschet, Ocem & Anna urbes. Inculta & sterilis est, nunc *Beriara*, teste *Villanovanô*, cum aliis; vel *Ardea*, inter Syriam ad occidentem, & Arabiam Felicem ad ortum, atque inter Mesopotamiam ad Septentrionem, Euphrate fluviô disseparante, & Arabiam Petræam ad Austrum. Secunda *Felix*, hodie *Hyaman*, & Turcis *Gemen*, vel *Giamen*, à Saracenis *Mamotta*, amplissima, inter 2. maximos sinus Arabicum & Persicum perstricta, inter occidentem & ortum longissimè excurrens, ad Boream Arabias Petræam & Desertam habens, mari Rubrô, Indiam versùs definita, Felix

autem dicta est, ob aromatum odorumque in ea uberem proventum, & peninsulæ modò inter prædictos sinus comprehenditur. Præterita seculi Geographi in complura regna eam secant, eaque pleraque Persarum Regibus parentia, qui ut in officio provincias contineant, suos in iis Proreges constituunt; cujusmodi sunt *Irmia*, *Amasjirisdin*, *Ormus*, *Bresorim*, *Hasphas*, *Abbinalli*, *Gubelaman*, *Fortaeb*, *Hereb*, *Adem* & *Zibith* regna, quæ partim propriis Regibus, partim à Persis substitutis, partim Turcis parent: his etiam ab aliquibus annumerantur *Aima*, *Ciurama* & *Sabara* regna. Hæc, ut India, censetur ob fœcunditatem; fluminibus scatet, aromatum omnis generis feracissima, quibus omnia permutant: urbes sine mœnibus colunt, quòd in pace maximè degant. Aurô abundant & præcipuè Dobæ: proximi sunt Sabæi, thure, myrrhâ & cinnamomô divites: nec Jerræi hic minus opulenti, quorum ferè suppellex omnis ex auro & argento est, ex his enim & ebore domorum limina, tecta & parietes construunt. Hæc olim fortasse fuit Arabiæ facies: qui verò hâc nostrâ ætate eam vidisse se profitentur, multa ex his aliter habere asserunt, ventorum nimirum sævitiam in arenis congerendis multam: neque binas messes esse, illamque aquarum penuriâ laborare: Cinnamomi nihil habere, eboris insuper & Elephantorum nihil, nisi adventitiorum. *Natal. Metel.* Urbes habuit olim celebres, hodieque Mecham, Medinam, aliasque nonnullas. Hinc Saraceni egressi. Vide Plin. *l.* 5. *c.* 12. *l.* 6. *c.* 24. 28. Strabon. *l.* 1. Cluver. *l.* 5. Marmol. *l.* 1. *c.* 28. Tertia *Petræa* demum. *Nabathæa Straboni* & *Plinio*. *Barraab*, & *Berraueal*, aliisque nominibus hodiè appellata, inter Palæstinam ad occasum Jordane, & Asphaltite lacu divisa, & Arabiam Felicem ad ortum ac inter Desertam ad arctos, Ægyptum autem partemque sinûs Arabici ad meridiem. Illius inprimis magna pars arenosa & sterilis est, rarosque habet incolas & urbes, tum ob vastas solitudines & mores asperrimos, tum etiam propter aquæ penuriam. Estque ferè tota sui juris. Celebris est tamen urbe *Harac* vel *Craeb*, in SS. *Petra deserti* dictâ, à Nabathæis inhabitatâ & monte Sinai, è quo Deus legem suam promulgavit. Hic Alabastri & corallorum vis. *Bellonius*. Ut & hoc addam; *Deserta*, hodie *Arden*, Babyloniæ ad Occasum adjacet, in qua desertum *Benabali*, seu *Benascali*, communiter *Mare arenosum* dictum. Eodem itineraria referunt Medinam & Meccam, loca peregrinationibus Turcarum religiosis celebria. Inter naturalia ipsi propria est rosa, vulgò dicta *Hierichuntina*, quæ in arena ad littora maris hic crescit, non autem Hierichunte, licèt nomen inde ferat. *Petræa*, nunc *Harac* vel *Arach*: in illa quoque deserta *Sin*, *Zur*, *Kedar*, *Cades*. Fuêre ibi olim Amalekitæ, Edomitæ, & Medianitæ. *Felix*, proventu thuris & aromatum quorundam gaudet, habetque portus non incelebres *Ziden*, *Sibit*, *Aden*: ex urbibus ejus Mediterraneis insignis est *Almacarama* seu *Samaraca*, de qua vide le Blanc *part.* 1. *c.* 2. 3. 4. Auctor Anonymus *Histor. Orbis Terr.* Erant olim Arabes sub Principibus, Diodor. Sic. *l.* 2. Ab Assyriis Persisque sæpe victi, Herodot. *l.* 2. & 3. Xenoph. *Cyroped.* 1. 2. 3. 4. 8. &c. Alexandrum M. quoque dominum senserunt, quem hic sedem Imperii statuere voluisse, Strabo *l.* 16. refert. Vide & Plin. *l.* 12. *c.* 14. Post hujus mortem, Hierotimus, Arabum auxiliis nixus, immensùm crevit: Hyrcanus quoque Judæorum Rex Aretam Arabum Regem imploravit, qui obsedit Hierosolymam, à Scauro pulsus. Joseph. *Jud. Antiq.* *l.* 14. A' Romanis dein sub Augusto & Trajano ex parte utcunque subacti, tandem A. C. 625. suasu Mahometis jugum penitùs excussêre. Vide suprà. In Africam ex Asia primùm A. C. 653. sub Odmanno Calipha 3. ductu Occuba ben nafici, transierunt Arabum 80000. urbe Carvan, vel Cairavan ibi conditâ, 30. mill. Tunetô in ortum: Posteà, permissu Catæ, qui Carvanæ Calipha fuit; alia tria Arabum genera huc pervenerunt, A. C. 999 Hegiræ 400. Hodieque in illa frequentes sunt, in Tribus divisi, quarum præcipua *Figuequina*, in 6. alias subdivisa est. Habitant autem in pagis *Aduares* dictis, qui nil aliud quàm tentoria sunt. Numidici Arabes miseri admodum, nihilominus feroces sunt, camum commerciô celebres, venatui, Poësi & Astrologiæ addicti: Reliquorum paulo melior sors est, nisi deserti Barcæ incolas excipias, qui Siculis Mercatoribus sæpe liberos suos, pro frumento oppignorare ob penuriam coguntur. Idololatræ priscis temporibus Solem Lunamque aliqui, aliqui arbores quasdam & serpentes, universi Turrim *Alcara* vel *Aquebila*, quam ab Ismaële structam dixêre, venerati sunt. An à Magis, qui Christum primi salutârunt, hinc profecti, secundùm Justinum Mart. *Dial. cum Tryphon.* Tertullian. *l.* 3. *contra Marc.* *c.* 13. & *contra Jud.* Cyprian. &c. Euangelii luce collustrati, postmodum Judæ Apostoli discipuli fuêre. A' Mahumete dein seducti, *Melich* sectæ adhæserunt, quibusdam tamen *Odmanu* quoque *Lethmique* partes sequentibus. Alii Arabes in 60. sectas, Mahometanæ tamen omnes, discerpti sunt. Cæterùm de soli incolarumque ingenio accuratius agentes, vide *Bellonium*, *Teucheram*, P. de Valle *tom.* 4. &c. De Arabibus Africæ, Marmol. *l.* 1. *c.* 17. *usque ad* 23. De regimine Arabiæ, Diodor. Sic. *l.* 2. Herodot. *l.* 2. & 3. Xenoph. *Pæd.* *l.* 1. 2. 4. & 8. Plin. *l.* 12. *c.* 14. Strab. *l.* 16. Joseph *Jud. Ant.* *l.* 16. Amm. Marcellin. *l.* 14. Paul. Diac. *l.* 5. & 16. Marmol. *l.* 1. De religione tandem Arabum, Eundem *ibid.* Concilium in Arabia habitum, A. C. 229. quò Beryllus Episcopus Filium Dei divinitatem propriam non habere fabulatus, ab Origine convictus est. Euseb. *l.* 6 *c.* 26. Rursus A. C. 247. contra Arabicos hæreticos, quorum plurimi, ab Origene, eò accersito conversi. Idem *l.* 6. *c.* 30. Vide infra *Arabes*. De Arabia *Baudrandus* ista habet: Regio, l'*Arabie* Gallis, *Arabia* Italis, & *Arabistan* Asiaticis, est ex præcipuis totius Asiæ partibus, terminos habens à Septentrione Syriam & fluv. Euphratem, ab Oriente sinum Persicum, ab Occidente sinum Arabicum, & à Meridie mare Arabicum, seu partem Oceani Indici. Triplex est. Vide supra. Illius maxima pars arenosa est & sterilis, & raros habet incolas, & urbes, tum ob vastas solitudines & montes asperrimos, tum etiam propter aquæ penuriam; estque ferè tota sui juris.

Ejus urbes præcipuæ nunc sunt.

Adenum, *Aden.*	Jamana, *Jamana.*
Almacharana, *Almacharana.*	Mascatum, *Mascat.*
Auna, *Auna.*	Mecca, seu Marraba, *La Mecque.*
Aracum, seu Petra, *Crac.*	Medina, *Medina Tanalbi.*
Balsera, seu Teredon, *Balsora.*	Sanaa, *Sanaa.*
Bostra, *Bussereto.*	Zibithum, *Zibith.*
Gella, *el Catif.*	

Hesych. Ἀραβία ἔθνος Συρίας, καὶ τόπος γυναικός.

Hinc *Arabius*, nam quoties aliquem loquacitatis notare volumus; *Arabium tibicen* dicimus. Græcè Ἀράβιος αὐλητής; Item *Arabius nuncius*, Ἀράβιος ἄγγελος: In eos dici solitum, qui à semel cœptis nunquam desistunt. Adagium hinc natum existimant, quòd olim sola mancipia musicam exercerent, quæ plerumque ex Arabia producebantur. Citatur ex *Menandro*, illiusque meminit *Julius Pollux*: Populi *Arabes*, & *Arabi* Virgilio Æn. *l.* 7. *v.* 605. quos cum Hyrcanis conjungit:

Sive Getis inferre manu lachrymabile bellum,
Hyrcanisve Arabisve parant, seu tendere ad Indos,
Auroramque sequi, Parthosque reposcere signa.

De nominis origine hæc *Simonsonius*. *Arabes* Hebræis ערב *arab*, à locis campestribus ac desertis, nam ערבה *arabah* desertum est vel solitudo campestris. Vel à mixtis populis, nam ערב est miscuit, mixtum etiam coitum habebant, de quo posteà. Non de nihilo est (inquit Bochartus *l.* 4. *Phaleg.* *c.* 2.) quod ערבי (*Arabi*) Arabs, ערב (*ereb*) vespera, & עורב (*oreb*) corvus sint ab eadem radice. Nec desunt, qui Arabas ab Homero *Od.* δ. *v.* 84. Ἐρεμβούς dici volunt, quasi Ἐρέμνους, vel Ἐρεβέννους, i. e. nigros. Vide *Strabonem*, & *Magnum Etymologicum*. Aliter *de la Cerda*. De Etymo Arabum scias (inquit) eâ voce notari *latrones*, ut Chananæis *mercatores*, Chaldæis *Mathematicos*. Auctor Hieronym. *in c.* 3. *Hierem.* Arabia olim pretiosis unguentis notissima. Lucian. *de Syria Dea*: Ἀπόζει δ' αὐτοῖσι ὀδμὴ ἀμβροσίη, οἵην λέγουσι τῆς χώρης τῆς Ἀραβίης. Unde *Dionysius*.

Αἰεὶ γὰρ κείνοισι θύεσσι περὶ λαρὸν ὄδωδεν,
Ἢ θύον, ἢ σμύρνης, ἢ εὔδμου καλάμοιο,
Ἢ καὶ θεσπεσίοιο πεπαινομένου λιβάνοιο.

Tibullus *l.* 2. *eleg.* 2. *v.* 3.

Urantur pia thura focis, urantur odores,
Quos tener è terra divite mittit Arabs.
Possideatque metit quicquid benè olentibus arvis
Cultor odoratæ dives Arabs segetis.

Item *l.* 3. *El.* 2. *v.* 23.

Illic, quas mittit dives Panchaia merces,
Eoique Arabes, dives & Assyria.

Propertius *l.* 2. *El.* 29. *v.* 17.

Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores.

Idem *l.* 3. *El.* 12. *v.* 7.

Et Tyros ostrinos præbet Cadmea colores,
Cinnamon & multi pastor odoris Arabs.

Ovid. *in Ep. Heroid.* 15. *Sapphus* *v.* 76.

Non Arabum noster rore capillus olet.

Quint. Curt. *l.* 5. *c.* 1. *Arabia odorum fertilitate nobilis regio.* Vide Plin *l.* 5. *c.* 11. Plautus *in Milite glorioso* *Actu* 2. *sc.* 5. *v.* 2. *Ut Arabus fumificem odore.* Idem *in Pænulo* *Actu* 5. *sc.* 4. *v.* 6. *Arabus* (ita Charisius) *murrhinusque odor omnia complebat.* Statius *l.* 5. *Silv.* 3. *Epicedio in Patrem* *v.* 43.

--- Odoratas nec Arabs decerpsit aristas.

Divitias ejus passim innuit Horatius. *l.* 1. *Ep.* 7. *v.* 35.

---- ---- ---- Nec
Otia divitiis Arabum liberrima muto.

Et Carm. *l.* 1. Od. 29. *v.* 1.

Icci beatis nunc Arabum invides
Gazis. ---- ---- ----

Et Carm. *l.* 3. *Od.* 24. *v.* 1.

Intactis opulentior
Thesauris Arabum & divitis Indiæ

Idem Carm. *l.* 2. Od. 12. *v.* 24.

Plenas aut Arabum domos.

Idem *l.* 1. *Ep.* 6. *v.* 6.

Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos.

Seneca Tragœdus:

Et qui sagittas divites Arabes linunt.

Mollitiem Arabum notat Catullus; Ad Furium & Aurel. *Epigr.* 11. *v.* 5.

Sive in Hyrcanos Arabesque molles.

Itemque Manilius, *l.* 4.

.... Molles Arabes, terramque ferentem
Delicias, variæque novos radicis odores.

Idem *alibi*,

Et molles Arabes silvarum ditia regna.

Claudian. *de* 4. *Consul. Honorii*, *v.* 257.

Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorant.

Dionysius *v.* 965.

Οὐχ ὡς ἀβροβίων Ἀράβων γένος.

Denique Sabæos, Arabiæ Felicis gentem, *molles* vocat Virg. *Georg.* *l.* 1. *v.* 57.

---- Molles sua thura Sabæi.

Hodie latrociniis infames sunt Arabes. Ut inprimis videre est, apud P. de Valle *tom.* 4. *Itiner.* Notandum hic, quòd quamvis prima syllaba in *Arabs* semper corripiatur, in *Arabes* tamen eam produxit Propertius *l.* 2. *El.* 10. *v.* 16.

Et tremit intactis te domus Arabiæ.

Idem eôdem librô, *El.* 3. *v.* 15.

Nec si qua Arabio lucet bombyce puella

Porrò

Porrò Arabes, qui Felicem incolunt Arabiam, eâ olim utebantur consuetudine, ut una omnibus contangeneis uxor esset. Ex his cum (teste Strabone, *l.* 16.) qui primus ad eam ingrediebatur, posito præ foribus baculo (nam baculum ex more quisque gerebat) cum eâ coibat, ipsa tamen cum natu grandiore noctes agebat. Adulter apud eos capitis damnabatur, qui ex eo deprehendebatur, quod alius generis esset. Unde hoc relatu dignum aliquando accidit. Erat enim cujusdam Regis filia, mirâ pulcritudine, cui quindecim erant fratres, qui ejus omnes æquè amore flagrabant: propterea alius post alium junctim ad eam ingrediebantur. Illa autem assiduo concubitu jam defessa, rem hujusmodi commiscitur. Fecit surculos non utique fratrum surculis absimiles: ex quo statim ab eâ quispiam exibat, surculum aliquem similem ante januam ponebat, quò fratres qui invicem sequebantur, surculum præ foribus fixum cernentes, eorumque aliquem intus esse putantes, ab ingressu arcerentur. Verùm cùm aliquando omnes in foro essent, unus ad fores accessit, & cum baculum vidisset, suspicatus adulterum intus esse, currens ad patrem, sororem de stupro accusavit: sed cognitâ re, eam falsò criminari convictus est. Hæc *Strabo*. Arabes masculos suos omnes annum decimum tertium agentes circumcidere solent, quòd eò ætatis tempore Ismaël, gentis illius author, fuerit circumcisus, Gen. *c.* 17. *v.* 25. Comestor *in locum*. *Nic. Lloydius*.

ARABIA, emporium vel maritimus vicus, in Arabia Felice, qui & ipse Εὐδαίμων Ἀραβία, *Felix Arabia* dictus est. *Ptol.* Ἀραβία ἐμπόριον. Et Auctor *Peripli*, Εὐδαίμων Ἀραβία κώμη παραθαλάσσιος βασιλείας τῆς αὐτῆς Χαριβαὴλ, ὅρμους μὲν ἐπιτηδείους καὶ ὑδρεύματα γλυκύτερα καὶ κρείσσονα τῆς Ὀκήλιδος ἔχουσα. Vide Salmas. ad *Solin.* *p.* 496.

ARABIANUS, apud Capitolin. *in Maximo & Balbino*. *c.* 1. *quum & Dexippus & Arabianus Maximum & Balbinum dicant electos contra Maximinum, post Gordianos*, &c. corruptum est, pro *Arrianus*. Salmas. *ad loc. cit.*

ARABICA, recentioribus dicta est pars Ægypti, ubi Troglodytæ Æthiopes, ut & regio omnis, quæ inter Arabicum Sinum, & Nilum est: qui iidem littus quoque illud vocavêre *Arabicum*: Missi Theodosii *Arabiam Troglodytin* appellant, apud Salmas. *ad Solin.* *p.* 485.

ARABICA Gemma, apud Solin. *c.* 33. *aspectu eburnea est, radi abnuit: contra nervorum molestias prodest habentibus.* Plinio inter lapides recensetur *l.* 36. *c.* 21. *Arabicus lapis, ebori similis, dentifriciis accommodatur crematus.* De quo in dentifriciis ejus usu *Dioscorides* quoque, Ὀδόντων δὲ, inquit, σμῆγμα γίνεται καυθεὶς λίθος. Unde Appulejus *in Apolog.*

> *Calpurniane salve properis versibus,*
> *Misi, ut petisti, munditias has dentium,*
> *Nitelas oris ex Arabicis rupibus.*

Dentifricium intelligit ex hoc lapide, qui crematus & in pulverem tritus, tersui dentibus comparabatur. *Nobilem pulvisculum* ibidem vocat. Vide Salmas. *dict. loc.* *p.* 585.

ARABICI, Hæretici 3. seculo, sub Severo Imperatore in Arabia exorti. Animas hominum cum corporibus suis mori, & cum iisdem resurgere commenti sunt. Author in incerto est. Augustin. *Hær.* 83. Niceph. *l.* 5. *c.* 23. Porrò de *Arabum* circa animarum originem, mortalitatem, immortalitatem, transmigrationem, &c. erroribus consulendus Abrahamus Echellensis in *Hist. Arab.* *c.* 12. *& seqq.*

ARABICI Equi, equorum in Africa genus, item in Ægypto, Arabia & Asia tota; pernicitate præstantes, de quibus sic Marmolius *l.* 1. *c.* 23. *In tota Europa Barbari vocantur equi e Barbaria advecti: sed in Africa, Ægypto, Arabia totaque Asia, una est equorum species, quos Arabicos appellant, ex eorum prosapia, qui in desertis Arabiæ procreantur — Ii sunt mire veloces; neque marum ullum est eorum velocitatis argumentum, quàm cum feram Lampten aut Struthiocamelum assequuntur. Ideo talis equus mille ducatis aureis aut centum camelis æstimatur: Sed in Barbaria tales pauci sunt. Et certè est hæc Arabum sententia, nullum esse animal, quod struthionem superet cursu*: apud Bochart. *Hieroz. Part. poster.* *l.* 2. *c.* 17.

ARABICUS Sinus, quem Dionysius cum auctore *libri de Mundo* *c.* 2. & aliis plerisque Græcis, à mari Rubro perpetuò distinguit. Mare enim Rubrum ipsis Oceani pars est inter Æthiopiam & Indiam interjecta. Ex Latinis tamen aliqui, atque etiam ex Græcis nonnulli, ad sinum etiam Arabicum, & Persicum, ex Oceano illo prodeuntes, Rubri maris nomen extendunt. Ita Seneca *in Troade*, *v.* 11.

> *Tepidum rubenti Tigrin immiscet freto.*

Ubi, per *fretum rubens*, Sinum Persicum intelligit, in quem Tigris se exonerat: Ex[...]turus non semel, nomine maris Rubri, sinum Arabicum intelligit, ut *l.* 5. *c.* 11. quod & à LXX. Interpretib. fit, & ab authore epistolæ ad Hebræos, *c.* 11. *v.* 29. Ex quorum verbis malè intellectis ortus est quorundam error, qui nomen maris Rubri sinui isti (qui Hebræis ים־סוף mare *Suph*, quasi mare *algosum*, seu *carectosum* dicitur) proprium putârunt. At Plinius, maris Rubri nomen Sinui huic cum Persico commune facit, quatenus scil. uterque ex Oceano Rubro (ut ab *Herod.* vocatur) prodit, & ejusdem quasi pars est, ut patet ex *l.* 6. *c.* 23. 24. 25. ubi de Mari Rubro propriè dicto, h. e. Oceano Meridiano, loquens, *c.* 24. *In duos*, inquit, *dividitur sinus*, de Persico & Arabico verba illa mox explicans. Sic Solinus *c.* 58. *Irrumpit hac litora Rubrum mare, idque in duos sinus scinditur.* Neque aliter accipienda videtur sacrorum Interpretum sententia; quanquam enim ים־סוף illis ἐρυθρὰ θάλασσα redditur, non tamen hoc ita accipiendum, ac si par esset nominis utriusque extensio: Sed quod mare Rubrum latius sumptum etiam ים־סוף seu Arabicum sinum, tanquam partem ex ipso prodeuntem, complecteretur. *Gul. Hill.* *Mar di Mecca* ab accolis vocatur: *Bar. Bahar Colzum.* i. e. mare clausum dicitur. Nautis formidabilis est propter frequentes Syrtes & scopulos vastis utramque oram littoralem, præsertim versus Arabiam, ubi recipit aliquot flumina parvi momenti. Aliàs in intimo sui recessu præbuit transitum Israëlitis.

ARABINUS, injustus judex, ab Alexandro Severo Imperatore Senatu motus est, exclamante: ô Numina! ô Jupiter, ô Dii immortales! Arabinus non solum vivit, verùm etiam in Senatum venit. Æl. Lamprid. *in Severo* *c.* 17.

ARABIS, vel ARABIUS, ARBIS Plinio *l.* 7. *c.* 2. Indiæ fluv. qui ab Arianis montibus per Drangas, & Gedrosios in Oceanum defluit. Ejus accolæ *Arabitæ*. *Steph.* Item Æthiopiæ vicus. *Ptolemæo.*

ARABISSUS, urbs Armeniæ minoris Episcopalis sub Archiepiscopo Melitenensi in confinio Comagenes. *Antonin.* 70. milliar. à Melitene in Austrum, & 80. ab Anazarbe, in Boream.

ARABITÆ, Græcè Ἀραβῖται, populi dicti sunt, fluvii Indiæ, *Arabis* accolæ. *Steph.* Ἀραβῖται πόταμος Ἰνδικῆς ἐν αὐτῇ χώρᾳ, περὶ ἣν οἰκοῦσιν Ἀραβῖται, ὡς Ὠρεῖται. Et sic etiam præferunt vulgatæ editiones Arriani *in Indicis*: Sed Ἀρβῖται, *Arbitæ*, & Ἀρβιες, item Ἄρβις, *Arbis*, esse legendum, monet *Salmas.* Occurrunt autem *Arbies* primi, ab Indo versus Occidentem navigantibus, post quos Oritæ; quos Arbis fluvio ab Indis dividi, ait Plin. *l.* 7. *c.* 2. Ipsi verò his versibus memorantur *Dionysio*, qui Ἀραβας eos metri gratiâ vocat:

> Ἦτοι μὲν δύνοντος ἐπὶ κλίσιν ἠελίοιο
> Ὠρεῖταί τ' Ἀραβές τε λινοχλαίνοι τ' Ἀραχῶται.
> *Certè quidem occidentis ad inclinationem Solis.*
> *Oritæque & Arbies, lineisque induti Arachotæ.*

Fluvii verò meminit apud *Apollodorum*.

> Ἐνθάδ' Ὠρεῖταί τε καὶ Γεδρωσίοι
> Οὓς ἐγνῶμεν ἰνδοὺς ὡς ἐνναίοντας πέρην
> Ἄρβιος.
> *Postea autem Oritæque & Gedrosios*
> *Non agnoscimus Indos, quippe habitantes ultra*
> *Arbim.*

Etiam Ἄρβις urbs in eadem gente, apud *Ptol.* Ἀρβιτῶν κῶμαι, *Arbitarum vici*, apud Marcianum Heracl. in *Periplo* Gedrosiæ; & Ἀρβῖται ὄρη, *Arbitæ Montes*, quod provinciæ illi nomen. Vide Salmas. *ad Solin.* *p.* 1176. & 1177. ut & in voce *Arabius*.

ARABIUS, *Ptolemæo* Gedrosiæ in Asia fluv. Indorum ab Occidente, teste *Arriano*, terminus. Eum Curtius *l.* 9. *c.* 10. *Arabon* appellat. Ab hoc ait, Janus Gebhardus, *Exercitationib. ad Q. Curt.* *Arabitas* appellatos, nempe *Arabi* accolas. Cæterùm idem affirmat Diodor. Sic. *l.* 17. *f.* 617. hinc emendandum, ubi vulgati codices habent Ἀμβρίτας vel Ἀβρίτας. In *Curtii* codicibus malè quoque legitur *Abritas*. *Nic. Lloydius*; qua de re vide suprà. Hodie *Ilmenti* fortè.

ARABLÆUS Petrus, vide *Petrus*.

ARABO, fluv. & urbs Pannoniæ superioris in Hungaria. *Antonin.* *Narabo Ptolemæo.* *Rab* utrumque incolis vocatur, urbs verò *Giavarin* Italis dicitur, Austriacisque subest.

ARABOS, vide *Arabius*.

ARABRIGA, Lusitaniæ urbs mediterranea: hodiè *Arrabida*. Aliis vicus *Castanheira*, in Portugallia, ad Tagum fluv. medius fermè inter Scalabim & Ulyssiponem, prope oppid. *Alanquer*, 10. leuc. Hispanic. a Leiria. Quod melius videtur. *Baudrand.*

ARABS, vel ARABUS, Apollinis fil. ex Babylone, ut inquit, Plin. *l.* 7. *c.* 56. quem artis Medicæ repertorem fuisse dicit: fortasse, quòd Babylone natus ibi medicinæ studuerit, postea autem ad Arabas detulerit. Item *Arabs*, vel *Arabus* est lapis eburnei candoris, qui in pulverem redactus aptissimus dentifricius est. Plin. *l.* 36. *c.* 21.

ARABYZA, civitas Canconidis, quæ nunc *Pesenus*. *Steph.* ubi malim *Pessinus*.

ARACCA, vel ARECCA, urbs Susianæ, sed in confinio Susianæ ac Babyloniæ; unde *Areccæi campi* Tibullo *l.* 4. *Epigr.* 1. *v.* 283. in quibus naphthæ, h. e. liquidi bituminis fontes scaturiebant:

> *Ardet Areccæis aut unda perhospita campis.*

Vide Strabonem de liquido bitumine, *l.* 15. & alia quædam de hac voce, in *Arach*.

ARACH, vel ERECH, civitas à Nimrode constructa, Gen. *c.* 10. *v.* 10. Ἄρακκα *Ptol.* urbs Susianæ dicitur, à qua videntur Arabes hodieque *Irakam* appellare. *Irakam* enim dispescunt in Aghemicam, sive Persicam, & Arabicam. *Golius.* *Salmas.* autem *Arach* & *Irakam* pro diversis habet, ob diversam scripturam, Gain scil. & Elif. Ab Arecca verò dicti *campi Areccæi* apud Tibullum, *loc. cit.* ut idem notat.

ARACHID, aliis *Aaron*, Fil. Madi, Calipha Saracenorum XXIII. Successit Eladi Bilæ fratri, regnavit annos. 25. Cappadociam & Phrygiam vastavit, *Cedren.* amicus Carolo M. *Eginhart.* Obiit A. C. 810. Successore Imine seu Mahamed Amine. Vide suprà *Aaron*.

ARACHLE, urbs Asiæ in Palæstina Episcopalis sub Archiepiscopo Tyrensi. *Miræus.*

ARACHNÆUM, mons in Argo. *Steph.*

ARACHNE, puella Lydia, Idmonis filia, lanificii peritissima, ægrè ferens opus suum à Pallade, quâcum certamen susceperat, confractum, laqueo gulam sibi fregit, quam Pallas in araneam transmutavit, uti testatur Ovid. *Met.* *l.* 6. *v.* 130. *in his*:

> *— Doluit successu flava virago;*
> *Et rupit pictas, cælestia crimina, vestes.*
> *Non tulit infelix: laqueoque animosa ligavit*
> *Guttura: pendentem Pallas miserata levavit:*
> *Postea discedens succis Hecateidos herbæ*
> *Sparsit, & extemplo tristi medicamine tactæ*
> *Defluxêre comæ: cumque his & naris, & aures.*

Fitque

Fitque caput minimum totâ quoque corpore parva.
In latere exiles digiti pro cruribus hærent,
Cætera venter habet: de quo tamen illa remittit
Stamen, & antiquas exercet aranea telas.

Volunt Mythologi, per Arachnen naturam, per Minervam verò artem indigitari, quæ naturam polit perficitque. Constat, inquit Plin. *l.* 7. *c.* 56. Arachnen linum, & retia invenisse, cujus filius Closter fusos in lanificio invenit. Juvenal. *Sat.* 2. *v.* 56

— Vos tenui prægnantem stamine fusum
Penelope melius, levius torquetis Arachne.

Nic. Lloydius. Nomen ei ab Hebr. ארג, *arag*, quod de aranea dicitur, Esajæ *c.* 59. *v.* 5. & texere significat. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 4. *c.* 23.

ARACHNE, ut scribit *Livius*, civitas Thessaliæ quoque est.

ARACHOSIA, civitas non procul à Massagetis, à Semiramide condita, quæ etiam Cophen vocabatur, à Cophe fluv. qui in Indum influit. *Steph.* Item una è Satrapiis ultra Indum fluv. cujus meminit Plin. *l.* 6. *c.* 23. in descriptione Indiæ, & Strabo *l.* 11. Item Asiæ regio, *Cabul Castaldo*, *Chesimur Mercatori*. Nunc *Candahar*, *Sanson*. Provinc. aliàs Persiæ, sed à paucis annis, sub M. Mogole, cum urbe cognomine permunita, intra montes, quæ forsan aliàs Alexandria Arachosiæ. Leucis 100. circiter ab Indo fluv. in Occasum, totidem ferè ab urbe Cabul in meridiem, Hodie *Mecran Hortuno*, ubi urbes *Cuni*, *Musarea*, *Arore*. Vide eum Orbe Polit. *p.* 478.

ARACHOTI, vel ARACHOTÆ, Indiæ populi, ab Arachoto fluv. sic dicti, qui ex Caucaso profluit. Dionys. *v.* 1096. Λινοχλαίνους Ἀραχώτας vocat, innuens eos *lineis vestibus indui solitos*. Sic Indos quosdam *lineis peplis vestiri* refert Solinus *c.* 55. *Et centum leonum duarum gentium, quæ Arachosiis tributariæ fuerunt, lineis vestibus auro intextis indutos fuisse*, refert Q. Curtius *l.* 9. *c.* 7. *Nic. Lloydius.*

ARACHOTOS, lacus & fluv. Arachosiæ. Fluvius *Sin*, lacus *Bimaru* dicitur.

ARACHOTUS, urbs, aliis *Chatzan*, in reg. *Hajacar*, ditionis M. Mogolis, media fere inter *Candahar* urb. & fluv. Indum.

ARACHOVA, vide infrà *Cyparissus*.

ARACHTHUS, unus è quatuor nobilissimis fluviis Epiri, non procul à Nicopoli in sinum Ambracium influens. Strabo *l.* 7. Item oppid. ejusdem nominis in Acarnanum finibus, *Spagmagmurisi* incolis, teste *Nigrò*. Vide *Aretheo*.

ARACIA Insula, dicta Ἀλεξάνδρου, *Alexandri*, quòd ad eam adpulissent naves Alexandri Magni, memoratur *Ptolemæo*, inter inter insulas Persidi objacentes, de qua vide Salmas. *ad Solin. p.* 1180.

ARACILLUM, seu ARRACILLUM Floro, *l.* 4. *c.* 12. *Aracelium*, *Antonino*, oppid. olim, nunc pagus Hispaniæ Tarraconensis, *Arraiola* hodiè vel *Arexil Garibaeo*. *Araciol* autem *Hieronymo Zuritæ*. Aliis *Arocillum* & *Arocoles*; estque *Araquil* seu *Huarte Araquil*, oppidul. Hispaniæ in Navarra, 5. leuc. à Pompelone in Occasum.

ARACTÆUS Mahometes, vide *Mahometes*.

ARACTENE, Græcè Ἀρακτήνη, pro Ἀρτακηνὴ, *Artacene*, apud *Strabonem*. Vide *Artacene*.

ARACUITI, populi Americæ meridionalis, in Brasilia, prope præfecturam Pernambuci, in mediterraneis.

ARACUM, urbs Arabiæ Petrææ, quæ olim *Petraea*. Vide ibi.

ARACYNTHUS, mons Acarnaniæ. Plinio *l.* 4. *c.* 2. Bœotiæ *Stephano*. Sed legendum Ἀιτωλίας. *Casaubon. Vibius Sequester* Atticæ tribuit, *Servius* Thebis, Eustath. *in Dionys.* Ætoliæ; Sunt etiam qui Arcadiæ montem faciunt, sed falsò; nam in Vibio legendum *Acarnaniæ* non *Arcadiæ*, ex nota Brodæi *l.* 1. *Miscellan. c.* 8. Inde mirè variatum ab interpretibus, in explicatione versus illius Virgilii *Ecl.* 2. *v.* 24.

Amphion Dircæus in Actæo Aracyntho.

Nam qui dici Aracynthus potest mons Actæus, cùm in Attica non sit? Vibii enim opinio cum nullo consonat veterum Geographorum. Ergo in tanta varietate *Stephano* adhæreamus & *Servio*, qui Bœotiæ & Thebarum montem faciunt, hoc enim quadrat cum superioribus; nam ille, qui Dircæus, i. e. Bœotius, aut Thebanus, canebat in monte Bœotiæ, aut Thebarum. Sed quid de epitheto dicemus sumpto ab Attica? Placet duplex solutio, inquit *de la Cerda*, aut *Fulvii*, aut *Germani*. Lector, quam velit, eligat. Ait prior, *Actæum* hic sumi pro παραθαλάσσιον, i. e. *litorali*, sicut *actam* Virg. Æn. *l.* 5. posuit pro *litore*. Posterior accipit *Actæum* pro *saxoso* & *petricoso*, more Græcorum, qui ἀκτὴν non solum vocant litoralem oram, sed ὅπου πετρώδη. Nam & Homero *Hymn.* 6. *v.* 3. ἀκτὴ προὔχουσα est promontorium, seu scopulus, & ἀκταὶ *Ammonio* sunt loca maris petricosa, sicut θῖνες arenosa. Oppianus *Cyneget.* 3.

— Ταῦτα τινάσσοντες ὑπ' ἀκταῖς.

Demum hanc rem firmat Propertii auctoritas, qui Virgilium interpretans, *l.* 2. *El.* 34. *v.* 41.

— Vilaque canebat
Pastor Amphion rupe, Aracynthe, tuâ.

Ejus meminit Dionysius *v.* 431.

Τῶν δ' ὑπὲρ ἐν νότοισιν ἀναστείχουσιν Ἀρακύνθου
Αἰτωλοὶ Αἰτωλῶν πεδίου ἐκτὰ — — — —

Juxta Pleuronem urbem fuit, teste Strabone *l.* 10. *Nic. Lloydius.*

ARAD, Rex Cananæus, versus meridiem audito Israelitarum adventu, illis se opposuit, aliquibus occisis. Sed mox vitâ regnoque ab iisdem exutus est. Numer. *c.* 21. *v.* 1. Torniel. *A. M.* 2583. *n.* 7. Hinc fortè *Arabi*, quorum Strabo meminit, *l.* 6. Vide *Arabia*.

ARAD, Latinè *Onager*, aut Syriacè *draco*, civitas Amorrhæorum ad sortem Judæ pertinens, ad austrum, solitudini Cades vicina. Numer. *c.* 21. *v.* 1.

ARADEN, urbs Cretæ, quæ & Ἀνώπολις, quòd superiori loco sit. *Steph.*

ARADIO, viri fortissimi in Africa nomen, cum quo Probus Imperator singulari certamine pugnavit. Flavius Vopisc. *in Prob. c.* 9. *Pugnavit & singulari certamine, contra quendam Aradionem in Africa, eumque prostravit: & quia fortissimum ac pertinacissimum virum viderat, sepulchro ingenti honoravit, quod adhuc extat tumulo usque ad ducentos pedes terra lato* (Salmas. legit *alto*) *per milites, quos otiosos esse nunquam est passus.*

ARADUCA, urbs Lusitaniæ, *Ptol.* Hodiè *Arzua*. *Guimaraens*, ad Avum fluv. Ducali titulo. *Baudrand.*

ARADUCTA, Lusitanorum urbs. *Ptol. Lamarante Moletio*. Aliis *Arouca*, pagus Portugalliæ, prope montes, medius fermè inter Viseum & Portum urbes, ad 6. leucas.

ARADUS, insul. Phœniciæ apud Orthosiam urbem ponte juncta continenti, à litore olim 20. stadiis recedens, cum urbe ejusdem nominis ab *Aradio* vel *Arvades*, filio Chanaan condita. *Dionysius Perieg.*

Ἀγχοῦ δ' Φοίνικες Ἄραδον.

Vide Melam *l.* 2. *c.* 7. Geographum *l.* 16. & Plin. *l.* 2. *c.* 103. & *l.* 5. *c.* 31. Etiam Aradus nomen insulæ cujusdam, prope Cretam, & alterius in sinu Persico, quamvis Aradii Phœnicios jactitent suos esse colonos. Vide Bochart. *Geogr. Sacr. p.* 346. & Vossium *ad Melam p.* 202. *Nic. Lloydius.*

ARÆ, dicuntur saxa, quæ inter Africam & Sardiniam mediò mari eminent, Sic dictæ, quòd ibi Afri & Romani fœdus inierunt. Virg. *Æn. l.* 1. *v.* 112.

Tres Notus abreptas in saxa latentia torquet,
Saxa vocant Itali, mediis quæ in fluctibus, Aras.

Hi scopuli novem fuisse dicuntur, mox *Aræ propitiæ* vocatæ. *Sisenna*, citante *Servio*, atque etiam Claudius Quadrigarius 1. *Annal.* has Aras *Neptunias* vocat.

ARÆ, in Circo utrinque tres olim fuêre: Et quidem in superiori ejus parte, ἄνωθεν τοῦ ὀβελίσκου, *supra obeliscum*, ut habet Joannes Lydus, ad Euripum, *Saturni*, *Jovis ac Martis*; infrà, ad eundem Euripum, versus carceres, *Veneris*, *Mercurii & Lunæ*: Præter quas obeliscus vel Pyramis, quæ in medio, ara erat Soli dicata. Hinc septem spatia conficiebant circa illas septem aras quadrigæ, διὰ τὸ ἑπτὰ εἶναι τοὺς τῶν πλανητῶν πόλους, *quod septem essent Planetarum poli*, ut ait Idem. Fuerunt autem *aræ* illæ trinæ, infrà & suprà collocatæ, metæ, cum triplici apice vel summitate: Nam, ut ait *Cassiodorus*, ternas summitates singulæ metæ sustinebant, quas ὠὰ Græci, item φαλοὺς vocabant. Euripum verò dixit infima Imperii ætas crepidinem illam, seu suggestum aut aggerem, qui ab una harum metarum ad alteram pertingebat, κατὰ μέσον τοῦ ἱπποδρόμου &c. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin.* & hic passim.

ARÆ, pro Terminis, olim frequentes. Strabo *l.* 3. *Aras pro termino posuit Alexander, imitatus Herculem & Bacchum.* Nempe amborum horum columnæ, expeditionum terminum memorantur. *Perieg.* 4. 12. Ἄμφω δ' στῆλαι ὀρώρασιν: ubi certè non Gaditanæ Herculis columnæ intelligi possunt, sed aliæ in India quærendæ, Bacchicis scil. ὁμόχρονοις, coætaneæ. *Aræ* autem hæ columnæ quia ingentes erant, turrium instar, Arrianus *l.* 5. *c.* 4. L. cubitorum, Diodor. Sic. *l.* 17. *c.* 95. Bacchum Herculemque imitati, Semiramis & Cyrus, teste Solinô *c.* 49. sicque antiquitùs limites poni solitos aliquot exemplis ostendit Strabo *loc. cit.* Itaque & Alexander, ex India revertens, *erigi XII. aras ex quadrato saxo, monumentum expeditionis suæ*, jussit apud Curtium *l.* 9. *c.* 3. cum quibus minimè confundendæ *XII. aræ Deorum* quas in ingressu Asiæ statuerat, apud Justinum *l.* 11. *c.* 5. aliæque, quas ibi unde ex Europa solvit, memoratæ Arriano *l.* 7. *c.* 4. *Altaria struxit, Jovi Depulsori, & Minervæ, & Herculi, ibi unde ex Europa solvit, & in eo loco Asiæ, in quem descendit.* Hoc enim voti causâ fecerat: quod initium quoque *Ara Drusi* fuit, Tacit. *Annal. l.* 2. *c.* 7. Cæterùm Plin. *l.* 6. *c.* 25. alias etiam *Aras Alexandri in promontorio Carmaniæ* locat. *Ptolemæus* etiam in Scythia trans Caucasum. Sed erroris eum convincit Salmas. *ad Solin. p.* 739. ubi de *Aris Alexandri* multus est. Vide quoque infrà *Oxeshbata*, it. *Sol. Indicus*, cui suas aras Alexandrum inscripsisse, videbimus.

ARÆ Alexandri, *Ptol.* locus erat Sarmatiæ Europææ apud Tanais flexionem, ubi maximè in ortum vergens, proximè ad Rha fluv. accedit, in Moscovia.

ARÆ Cæsaris, locus Sarmatiæ Europææ apud Tanaim fluv. *Ptol.* quæ & *Aræ Alexandri*. Hodie *Velikij Prewoz*, teste Sigismundô Herberstemiô. Ubi *Scofna* oppid. Moscorum, seu non longè. *Ferrar.*

ARÆ Flaviæ, Germaniæ urbs ad Danubium. *Ptol.* vulgò *Nordlingen*. longitud. 32. 30. latitud. 48. 49. *Nic. Lloydius*. *Aurach*, oppid. Sueviæ, in Ducatu Wittembergensi. *Cluverius*. 4. leuc. à Tubinga, in Ortum.

ARÆ Herculis, locus in Alpibus Grajis, quà Cæsar in Galliam trajecit, apud montem S. Bernhardi.

ARÆ Mutiæ, *Catoni* & *Plin.* *Aremuzze*, oppid. Hetruriæ, in colle, excisum, in finibus Vejentium, apud urbem Castellanam.

ARÆ Philænorum, *villa Philæni Ptol.* oppid. Africæ maritimum, & extremum in Cyrene, confinio teste *Lud. Marmolio*, cum aliis; cujus meminère Sallust. *Bell. Jug. c.* 19. & 79. & Val. Max. *l.* 5. *c.* 6. *ext.* 4. *ca.* Vulgò *Naim*, Aliis *Porto di Sabea* dici videtur.

ARÆ Sabæ, *Moletio Castachi*, urbs Mediæ, in ora maris Caspii, in Atropatia, apud Cyri fluv. ostia.

ARÆ Sestianæ, sive *Aræ tres Augusti*, Trileucum vel Τρίλευκ...

nae Ptolemæo, ut situs persuadere videtur, vulgò *Capo de Penna*, in peninsula Asturum apud Gigiam oppid. ab Oveto 7 leuc. in Boream recedens. *Scylaceum Melæ* l. 3. c. 1. dici videtur. Ubi *Capo di Mongia*, promontor. in ora Gallæciæ Boreali inter Artabrum promontor. & Caronium oppid.

ARÆ Sextianæ, urbs Hispaniæ in Gallæcia. *Turris Augusti* Melæ l. 3. c. 1. *Lucus Augusti Ptolemæo*, hodie *Lugo*, teste *Ambrosio Morali*. Sed *Aræ Sextianæ*, quæ eædem cum *Sestianis* dici videntur, à Luco Augusti diversæ sunt: illæ enim litorales, Lucus verò in mediterran. est, 24. leucis in Ortum ab illis dissitus. In Gallæcia.

ARÆ Solis, promontorium Callaicorum. *Ptol.* *Capo di Mongia Moreti*. Sed Græci codices, Σελήνης βωμοί habent. *Nic. Lloydius.*

ARÆTHYREA, regiuncula Achaiæ, postea *Asophia* dicta, urbem habens eodem nomine, quam Homer. in *Catalog.*, ab amœnitate commendat, Ἀραιθυρέην ἐρατεινὴν eam appellans. Strabo *l.* 8. Plin. *l.* 4. c. 5. Ἀραιθυρέα, πόλις Φλιασία, corrupte apud *Hesych.* pro Ἀραιθυρέα. *Idem.*

ARÆUS, Jupiter dictus, ad quem cuncti precantur. Cæl. Rhodig. *l.* 13. c. 18.

ARAGA, Arabiæ Felicis urbs. *Ptol.* Ubi Agrani populi.

ARAGISUS, Dux Beneventanus, gener Desiderii, Longobardorum Regis. Caroli M. conatus remoraturus, ab eo in ordinem coactus est. Contra quem cum denuo quædam machinaretur, Capuâ atrusâ Salernum, ab eo superatus, confugit. Nihilominus veniam accepit, in gratiam Rumoaldi & Grimoaldi filiorum, quibus Imperator post Patris mortem Ducatum reddidit. Aimoin. *l.* 7. c. 7. & 8. Duplex & Mezeray, *in Carolo M.*

ARAGONIA, corrupte factum ex *Tarraconensi Hispan.* cujus pars est, Regio Hispaniæ, ab Autrigonibus, Hispaniæ populis, teste *Laurentio Valla*, vel à *Tarracone*, antiqua Civitate, ut *Antonio Nebrissensi* & *Vasæo* placet, nomen accepit. Alii ab *Aragone* fluvio: qui illic ortus Iberum influere perhibetur: Nonnulli ab Herculis Ara & Agonalibus ludis derivant. Vetus Celtiberorum sedes. Terminatur ad Cautum Navarrâ, ad Vulturnum Cataloniâ, quà Austro exposita, Castiliam spectat, quà Aquilone Pyrenæos habet montes, seu, ut *Moretus* habet, Cataloniam ab ortu, Pyrenæos & Navarram ad septentrionem, Castellam ad Occasum, Valentiam ad Meridiem respicit. Regni titulo hodie gaudet, primusque ejus Rex fuit Ranimirus, nothus fil. Sanctii III. Navarræ Regis, A. C. 1016. Vel potius Abarca, qui circa A. C. 893. Aragoniæ & Pompelonæ Rex creatus est. Vasæus *in Chron.* postquam, Azare Duce, jugum Saracenicum incolæ excussissent, A. C. 783. Paul. Æmyl. *l.* 3. Ranimiro dein prædicto in pugna occiso successit Sanctius II. Castellæ Rex 1065. Postea fil. Ranimiri Sanctius II. de solio deturbavit Sanctium IV. Navarræ Regem vel, secundum alios, liberorum ejus tutor fuit. Pater Petri I. Aragoniæ & Navarræ Regis, cui successerunt fratres Alphonsus I. & Ranimirus Monachus. Quorum ille Urracæ Alphonsi Castellani filiæ maritus, Legionis & Vasconum regnum Arragoniæ adjecit, ultimumque Maurorum Regem occidit, A. C. 1108. 1110. Aliis tamen obiisse videtur 1104. Mariana *de reb. Hisp.* Vide *Alphonsus VII.* Hicce pertæsus laborum, tradito regnô cum filia, Raimundo Barcinonensi Comiti Alphonso II. postea dicto, in Cœnobium concessit. *Annales Aragon.* Sequentibus temporibus Petrus Arragoniæ Rex Alphonsi II. fil. cum Alphonso Castellano, post pacem cum Aben Iosepho, factam, Sanctium Vasconum & Legionis Regem regnô exuit. Prælio interfuit, quô Mahometes Maroci Rex victus, A. C. 1212. Albigensibus auxilia summisit, in prælio contra Simonem Montfortium occisus, A. C. 1213. Surita, *Ind. Reg. Arrag. l.* 1. &c. Eum excepit Iacobus I. fil. qui Baleares insulas Valentiamque regno adjecit. Obiit A. C. 1276. Pater Petri III. cujus consiliô vesperæ Siculæ institutæ sunt, A. C. 1282. occisi A. C. 1285. postquam à Pontifice diris devotus & à Carolo Valesio, oppugnatus esset. Hunc sequutus est Alphonsus III. fil. qui improlis diem obiit, A. C. 1291. successit frater Iacobus II. Pater Alphonsi IV. qui obiit A. C. 1337. Ejus successor Petrus IV. Barcinone mortuus est, A. C. 1387. Hujus fil. Martinus, post Iohannem I. fratrem Rex, qui, cum Ecclesia Romana horrendô illô schismate discerpta esset, juxta Ducem Britanniæ, Comitem Hannoniæ, Rempubl. Leodiensem, Papatum neutrum agnovit: quod obtinuit per annos 40. Aurimach. *in Præf. ad l.* 2. Obiit ultimus ex familia Comitum Barcinonensium, A. C. 1410. Hujus morte regnum Ferdinando filio Regis Castellæ delatum, & post triennium filio hujus Alphonso V. qui genuit Johannem II. patrem Ferdinandi dicti Catholici, Isabellæ mariti, cujus filia Johanna Philippo nupta, totam sic Hispaniam in Austriacam familiam intulit, ab A. C. 1479. Hunc excepit Carolus V. Imperator &c. Vide *quemque Regem suo loco*. De præfato Ferdinando, ut hoc addam: concessêre circa A. C. 1470. regna complura, Legionense, Castellanum, Navarræ, in unum Ferdinandi Catholici *Aragoniæ* Regis potestatem, qui sic tertiæ Regum Hispaniæ periodo, *Castellanæ* scil. initium præbuit. Licèt enim *Aragonius* esset Ferdinandus, tamen quia Castella potior erat, ab hac initii ejus Regnis appellatio hæsit. Idem residuum Maurorum in Granata regnum expugnavit. Desiit in *Aragonia* æra Hispanica A. C. 1358. *Hist. Orb. Terr.* Juxta *Gretzum* olim Reges, (ad nomen, is honos modicæ potestatis) suffragiis legebantur, mox accepti imperio hæredes, sed in legum verba adacti. Sub Philippo II. per sacrorum inquisitores populorum patientia tentata primum, dein belli Gallici spe expetita civitas, ut Regis exercitum per suos fines, & urbem Cæsaraugustam, regni caput, unde trans Pyrenæi juga duci pateretur. Tum primoribus trucidatis, & quæ libertatem præservarant, expleta ultio, prospectumque in posterum dominationi est. Factum id A. C. 1591. Hugo Grot. *Hist. l.* 2. De origine Regni & Regum Aragoniæ, scribit prolixè Rodericus Sanctius, *Hist. Hisp. part.* 1. c. 13. & Sutius Marinæus Siculus *l.* 8. *de Reb. Hisp.* De *Justitia* Aragonum, quod nomen Fetiat officii, vide infrà voce *Justitia*. Regnum est peramplum & ex tribus Hispaniæ præcipuis. Iberus fluv. illud bifariam secat, haberque *Cæsar-Augustam*, primariam urbem. Et tota regio sicca, aspera & latè deserta, præsertim versus Castellam. Concilium ibi habitum A. C. 1062. Hieron. Blanca *Comm. de rebus Arag.* & ab Antipapa Bened. XIII. A. C. 1408. *Sponde. Nomen.* Sub *Aragoniæ* regno latè Iampridem etiam erant regna Valentiæ, & Majoricæ, & Cataloniæ. Nunc ab ipso disjuncta sunt, & continet tantùm Aragoniam propriam, sub qua censentur regiunculæ *Sobrarbia* & *Ribagorsa*, vetus. Pyrenæum, alias notæ in historiis illius regni. Scribitur autem Aragonia cum uno *r* ab incolis & ab Hispanis, non autem cum duplici *r*, ut quidam scripsêre.

Aragoniæ urbes præcipuæ.

Barbastrum, *Balbastro.*	Lobetum, *Albarazin.*
Bilbilis, *Calatayud.*	Montio, *Monçon.*
Cæsar-Augusta, regni caput, *Caragoça.*	Olca, *Huesca.*
Darocа, *Daroca.*	Terulium, *Teruel.*
Iacca, *Iacca.*	Turiaso, *Taracona.*

ARAGONIUS, fluv. Hispaniæ. Cui ortus in Pyrenæis montibus, prope S. Christinam in Aragonia. Iaccam & Sangossam alluit, & cum Arago fluv. simul in Iberum fluit, in Navarra, infra Calagurrim urbem.

ARAGUS, fluv. Molossorum, *Strabo.* Item Hispaniæ fluv. hodie *Arga*, teste *Baudrando*, qui dicit eum non longè à Bayona, urbe Galliæ Aquitanicæ oriri & in Iberum fluv. influere. Aliis *Agreda.*

ARALIUS qui & Analius, VII. aliis V. Assyriorum Rex, regnavit ann. 32. aliis 40. Clarus ingeniô, & studiô militari, & (quod mirum) primus adauxit pompas, & gemmas, ac muliebres delicias. Jul. African. & Euseb. *in Chron*, Torniel. & Salian. *in Annalibus.*

ARAM, Latinè *celsitudo* (unde *Hesych.* Ἀρμία, μετέωρος) seu *decipiens*, aut *maledictio eorum*; filius Sem, à quo Aramæi orti, qui postea Syri dicti. De cujus quatuor filiis, illorumque regnis, vide Gen. c. 10. v. 23. Joseph. *Jud. Antiq. l.* 1. c. 6. Fil. item Somer. 1 Paral. c. 7. v. 34.

ARAM, in Hebræo *Ram*, Latinè *excelsus*, vel *projiciens*; inter progenitores Christi, Ruth. c. 4. v. 19. Matth. c. 1. v. 3. 4. Luc. c. 3. v. 33. fil. Esrom, Pater Aminadab. Cæterùm de locorum nominibus, quibus vel præfigitur, vel postponitur nomen *Aram*, vide Bochart. *Geogr. Sacr. l.* 2. c. 6. *Nic. Lloydius.*

ad ARAM ministrans, Græcè ὁ ἐπὶ βωμῷ unus erat ex IV. illis, qui præcipuas olim in Eleusiniis sacris partes obtinebant; cæteri fuere Hierophanta, Daduchus & Præco. Et quidem, uti Hierophantam Creatoris, Daduchum Solis, Præconem Mercurii, sic τὸν ἐπὶ βωμῷ Lunæ imaginem repræsentâsse, tradit Eusebius *de Præpar. Evang. l.* 3. Vide Jo. Meursium *l. de Eleusiniis.*

ARAMA, civitas in tribu Nephthali. Jos. c. 19. v. 36.

ARAMÆI, Scythæ. Scribit enim Plin. *l.* 6. c. 17. Scythas vocatos esse *Sacas* à Persis, & ab antiquis *Aramæos*. Syri etiam *Aramæi* dicti sunt. Vide *Aram.*

ARAMAVA, Græcè Ἀραμαύα, urbs Arabiæ, *Ptolem.*

ARAMBYS, urbs Africæ ab Hannone condita, de qua vide Bochart. *de Phœnic. colon. l.* 1. c. 37.

ARAN, fil. Thare, patris Abrahami & Nachoris. Obiit in Ur Chaldæa, & Lothum filium reliquit, cum filiabus Sara & Milca, quarum prior Abrahamo, posterior Nachori nupserat. Gen. c. 11. v. 26. Joseph. *Jud. Ant. l.* 1. c. 6. Torniel. *A. M.* 1979. *n.* 1. Hebr. *Haran.*

ARANCILIS, *Hesych.* Ἀράγκιλις, ὁ τοῦ Ἀγχίσου.

de ARANDA Petrus, vide *Petrus.*

ARANDIS, Lusitaniæ urbs. *Ptol.* *Torre vedra Moletio.* longitud. 16. 55. latitud. 42. 00.

ARANEA, Hebr. עכביש, *acchabis*, inversô nomine ex שבך, *sabach*, quod *implexum esse* sonat, unde *rete* Arabibus *sabecha*, & Hispanis *Xabega*. Græcè ἀράχνη, ab Hebr. ארג *arag*, i. e. *texere*. Earum telæ *Horoscopa* eleganter dicuntur Tertulliano *de Pallio*, quod similes sint sciothericis organis, quibus horæ ostenduntur: nam illa variis in orbem distincta lineis à centro, in quo gnomon, ad circumferentiam ductis, araneorum casses planè referunt, vide *ibi* Salmas. Ob fragilitatem verò, cum impiorum moliminibus conferuntur, Esaj. c. 59. v. 5. 6. quod ad Hæreticos referunt nonnulli Patrum: ad Astrologos alii, ut ad Sophistas Aristo Chius, apud Laërtium *l.* 7. Certè cum, quâ horâ Monothelitarum Hæresin Constantinopoli damnaret sexta Synodus Oecumenica A. C. 681. telæ *araneorum* nigerrimæ magnâ copiâ in populum decidissent, id ita acceptum est, quasi Deus tam insolitâ pluviâ significatum voluisset, hæresium sordes ex Ecclesia esse ejectas. Vide *Anastasium*, *Reginonem*, *Albertum*, alios. An Davide in spelunca latente, 1 Sam. c. 24. v. 4. ostium telâ obtegens *Aranea*, Sauli eum persequenti suspicionem demserit, ullum mortalium eò latebrarum causâ ingressum esse, ut volunt *Chaldæus Interpres*, quod idem de Felice Nolano, Presbytero Christiano, *Paulinus*, *Ado* & Beda in ejus *Vita* adnotârunt? meritò dubitat Bochart. quem de *Aranea* fusè agentem vide, *Hieroz. Part. poster. l.* 4. c. 23. Ridiculum id, quod de Heliogabalo Lamprid. c. 26. refert, ita illum cum servis jocari consuevisse, *ut eos juberet millena pondo sibi aranearum deferre proposito præmio, collegisseque ita decem millia pondo aranearum, ac dixisse, & hinc intelligendum, quam magna esset Roma*, &c. Apud Canibes, in novo Orbe, *Araneæ* dentibus sunt longis & acutis cruribus exiguis, tanti interea corporis, ut dimidium malum citreum adæquent: Telam iî texunt filis adeò firmis, ut iis passeres etiam aliæque volucres irretiantur, feminisque calantiæ inde parentur, quæ cùm abluuntur, albæ fiunt, Euseb. Nierenbergius, ex Hispanorum Commentariis, *Histor. Natur. l.* 12. c. 26. Ob similitudinem cum *Aranea*, Dioscorides membra-

 nulas

nulas tenues, quibus calami aromatici fistula, sicut reliquæ arundines, consepta est, ἀράχνια vocat; præstantissimumque calamum hôc indiciô deprehendi ait, si in multas assulas frangatur fistulamque habeat membranulis istiusmodi ἀραχνοειδέσι refertam, apud Salmas. ad Solin. p. 1059. Vide quoque in voce Arachne.

ARANES, castrum seu potius palatium superbissimum Regum Sueciæ, in Gothia provinc. prope lacum Vener, cujus nunc tantum rudera super.

ARANIA, Insul. Scotiæ, cum castro cognomine. Adjacet Cantieræ & Argatcliæ provinc. estque Ducatus titulô insignis. Alus Glotta. Huic Glotta æstuarium, ubi ea insula. Vide Glotta. Item, Vallis fertilissima, intra Pyrenæos montes, in regno Aragoniæ, unde oritur Garumna fluv. Ibi Viella, oppidul. præcipuum.

ARANIÆ, Insul. duæ Hiberniæ, ad fauces sinus Gallovidiensis, in Connachia provinc. Item, aliæ Insul. cognomen in littore Occidentali Ultoniæ provinc. & Comitatus Dungalensis.

ARANIUM, oppid. in Æthiopico sinu. Plin. l. 6. c. 29.

ARANSCARTI, in L. Baiwar. tit. 12. c. 8. maleficium sortilegorum est, quô aristas seu spicas inanes ac vacuas reddunt, Car. du Fresne Glossar.

ARANTHAS, Bebrycius octo cubitis longus fuisse dicitur.

ARANTIA, urbs, Phlius postea dicta. Steph. qui etiam in Arethyrea de ea scribit. Nic. Lloydius. Huc primùm aurea mala ab Hercule, quum ab Hesperidibus rediret, illata, hincque Arantia, postmodum Aurantia, appellata esse, sunt qui delirent. At nomen Aurantiorum malorum vel Arantiorum, sub extremis Latinitatis deraum temporibus auditum est, quibus nulla jam Arantia urbs, nec Phlius fuit. Imò Arantia poma corruptè, pro Aurantiis, ab auro colore potiùs sic dictis: quæ eadem esse cum aureis Hesperidum malis, dicemus infrà.

ARANUS, fluv. Transylvaniæ. Oritur prope Claudiopolim, & in Marisium se exonerat.

ARAPENNIS, seu ARPENNIS, idem quod Arpentum, Columellæ l. 5. c. 1. Gallica vox est, mensuramque notat, quâ finitores & agrimensores agros metiuntur, quamque cum jugero vel jurnali Galli vulgò confundunt. Ab arando, Isidoro Origin. l. 15. c. 15. Josepho Scaligero ac Salmasio ad Solinum, quasi arvipendis, quia arvipendiô, i. e. funiculô, agros olim metiebantur. Gloss. Lat. Græc. Arvipendium, χοῖνος γεωμετρικός, funiculus Geometricus. Nec obstat, inquit Salmas. quòd verbum pendere, de ponderibus tantùm accipiatur, cùm & certum agri modum libram dixerint etiam Veteres, ut Auctor est Hygenus. Vide Car. du Fresne Glossar. ubi diversam Arvipennis rationem, in variis Galliæ provinciis, pluribus exponit, & infrà in Arvipendium.

ARAPHEA, insul. Cariæ. Steph. Parthenius in Iphiclo:

---- Καὶ ἐπακτίην Ἀραφέαν.

ARAPHEN, pars tribus Ægeidis. Steph. Hinc nobili vico nomen, qui dictus Alæ Araphenides. Vide suprà, & plura apud Jac. Sponium Itinerar. Græc. Part. 3.

ARAPOTES, Plinio l. 5. c. 10. Maria, & Mareotis, Μαρεία, καὶ Μαρεῶτις Straboni. Μαρεία καὶ Μαρεῶτις Stephano, lacus Ægypti, Alexandriæ incumbens à plaga meridiana. Butheira Ziglero dicitur. Alus Lago de Anaron, Pro Arapotes Rhacotes legendum, & non lacum sed locum suadet Pintianus in Plin. loc. cit. Nic. Lloydius.

ARAR, fluv. Galliæ Narbonensis ex monte Vogeso, in confinio Lotharingiæ, per Comitatum & Ducatum Burgundiæ fluit, ubi auctus fluv. Dubi aliisque & rigatis Graiô, Cabillone & Matiscone Rhodanum juxta Lugdunum se exonerat. Clarus ponte Cæsaris, unô die militum opere fabricatô; sed fidelium cadaveribus, in quos totam per Galliam sævitum, A. C. 1572. haustis funestus. Araris item dicitur, vulgò La Saona. Porrò Arar Britannis lentum sonat, ut Ebræis אחרי aherai Prov. c. 28. v. 23. à verbo אחר ahar, tardare, seu morari. Inde Arari fluvio nomen, qui, Cæsare teste l. 1. Bell. Gall. c. 12. fertur incredibili lenitate, ita ut oculis, in quam partem fluat, judicari non possit. Plin. l. 3. c. 5. Fertilissimus amnis Rhodanus, rapiens se ex Alpibus per Lemanum lacum, segnemque deferens Ararim. Claudian. l. 2. in Rufin v. 111. Lentus Arar Rhodanusque celer ---- vel velox, ut in editione Heinsiana. Silius l. 3. v. 452.

Spumanti Rhodanus proscindit gurgite campos,
Auget opes, stanti similis, tacitòque liquore
Mixtus Arar. ---- ----

Idem l. 15. v. 501.

Quorum serpit Arar per rura pigerrimus amnis.

Lucan. l. 1. v. 433.

---- *Quà Rhodanus raptum velocibus undis*
In mare fert Ararim. ----

Et l. 6. v. 475. sensu contrario:

---- *Rhodanumque morantem*
Præcipitavit Arar.

Claudian. l. 2. in Eutrop. v. 268.

Quam Rhodano stimulatus Arar. ----

Seneca in Apotheosi.

Ararque dubitans quò suos cursus agat.

Strabo l. 4. γενόμενος ἐξ αὐτῶν Ἄραρ συμμίσγει τῷ Ῥοδανῷ. Inde putârunt Græci nomen invenisse παρὰ τὸ συμμίσγειν, cum antè Brigulus vocaretur. Plut. in l. de Flum. Ἄραρ ποταμός ἐστι τῆς Κελτικῆς, τὴν προσηγορίαν εἰληφὼς παρὰ τὸ συμμίσγειν τῷ Ῥοδανῷ, καταφέρεται γὰρ εἰς τοῦτον κατὰ τὴν χώραν τῶν Ἀλλοβρίγων: ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Βρίγουλος. Ibidem multa de Arari, ex Callisthenis Galaticis. Vide Plin. loc. cit. Nic. Lloydius. Valesiô teste etiam Sauconnam dixêre fluvium hunc Galli, non multo ante ætatem Ammiani Marcellini; Unde Sagonna Sagona, Sauna, & tandem Gallicum hodiernum la Saone factum est. Oritur eidem nobilissimum hoc flumen in monte saltuque Vosago, apud Lotharienses Meridianos, la Vorge, alluitque Bonamvillam Bonville, Attiniacum Attigny, Monasteriolum Monsterueil, ad Tria Balnea Tros Bains, Castellionem Chastellion, Pontem ad Ararim Pont sur Saone, Gradicum Castrum Grey, Pontem Arleiorum vel Arlejum Pont Arly, paulo infra Vincennæ vel Vingennæ la Vigenne & Araris confluentes. Tum fluviolus Vernela la Venelle, Selongiam castellum, Miribellum & S. Leodigarii vicum præterlapsus, Arari accedit, qui postquam Auxonam alluit, Tilâ augetur. Mox Besua, deinde & Oscara Ousche labitur, & per Colcas Couches, Divionem castrum Lingonum, castellum Robur Rouvre, & Longam Curtem Longue court, in Ararim influit, contra Latonam S. Jean de Laone. Arar dein Surregium attingit Seure, Pauliacum Pouilly & apud Virdunum Dubim amnem celebrem ac illustrem, le Dou, è monte Jura Sequanisque venientem, recipit: mox irrigat Cabillonum Æduorum & Graunæ vel Graonæ fluviolo nomen aquasque aufert, qui la Grone vulgò dictus, Clumacum Cluny, Brancedunum Brancion ac Firmitatem la Ferte præterfluit. Sequuntur ad Ararim Tinurcium vel Trenorcium Tournus, Balgiacum Baugey, Salix la Saule, Matisco Æduorum, Cavimo Chavignon, Monsmerulæ Montmerle, Trebula vel Triviolum Trevol, Viniacum Vimy, Rupescissa Roche taillee, insula Barbara l'Isle Barbe, veteri Cœnobiô nobilis, Lugdunum Segusianorum Lyon, infra quam urbem apud Aranacum Ainay Rhodano miscetur, multis ex utraque ripa amnibus acceptis vix ipsô minor. Fluit sic inter provinciam Lugdunensem primam ac Maximam Sequanorum, hosque à Lingonibus & Æduis provinciæ Lugdunensis primæ populis dividit, postquam procul à finibus Germaniæ primæ è Vogeso vel Vosago ortus est. Quare mirandum, quod inter Germaniam primam cum fluere, dicat Amm. Marcellin. l. 15. c. 11. Fortè deceptus cum Virg. pastorem de industria ignarum situs fluviorum & Ararim in Germania ponentem, introducens, in v. 63. Ecl. 1.

Aut Ararim Parthus bibet aut Germania Tigrim.

Vide Hadr. Vales. Notit. Gall.

ARARAT, regio Armeniæ, aut ipsa Armenia. 2. Reg. c. 19. v. 36. Mons est, juxta Boccartum, majoris Armeniæ. Cordianus Beroso apud Joseph. Baris Nicol. Damasc. Hist. l. 96. Nivibus perpetuis obsitus, quæ procul conspiciuntur. Hic stetit arca Noæ, post diluvium. Pars est montis Caspii, prope Mediam. Nunc Arar. Hebert. Latinè maledictio tremoris, sive lux currentis. Vide S. Bochartum Geogr. Sacr. l. 1. c. 3. Nic. Lloydius. Oleario Mons hic Persis Agri, Arabibus Subalahu dicitur, testanturque Armeni communiter, arcæ reliquias ibi etiamnum videri in lapideam ferè duritiem conversas; imò Scammachiæ, in templo Armenio, crucem spadiceam ex hisce reliquiis confectam ostendunt. Sed hodie terræmotibus ferè inaccessus redditus est, vide Olearium Part. 1. p. 190,

ARARAUCELES, populi in Cyrenaica regione. Plin. l. 5. c. 5.

ARARENA, Nomadum regio, ex magna parte deserta, cujus Sabus Rex fuit. Strabo l. 10.

ARARICUS, Ostrogothorum in Italia Rex VI. Theobaldo successit, regnavit menses 5 extinctus A. C. 642. Successore Totila. Dicitur & Erarichus: Procopius Goth. l. 3.

ARARICUS Vulcatius. Vide Vulcatius Araricus.

ARAROS, Poeta Comicus, Olymp. 101. fil. Aristophanis Comici. Suid. Vide de illo Casaub. in Athen. l. 3. c. 2. & 35.

ARARUS, Scytharum fluv. in Heniochis montibus oriens, & per Armeniam fluens. Vide Herodot. l. 4. Item, fluv. Americæ meridional. in Brasilia, vulgò Arari. Cadit in mare Boreale juxta præfecturam & Insulam Tamaracam.

ARASPAS, Medus quidam, cui Panthea Abradatæ, uxor à Cyro asservanda data est. Cæl. Rhodig. l. 13. c. 31.

ARATHIA, urbs Asiæ, in Cappadocia Episcopalis sub Archiepiscopo Cæsariensi. Miræus.

ARATIA, insul. contra Persidem, cum monte alto, Neptuno sacra. Plin. l. 6. c. 25.

ARATIO, apud Græcos Romanosque communiter terna. Et quidem, quæ primò arabatur terra, proscindi dicebatur Latinis, νεᾶν ac νεώσαι Græcis: præeratque huic arationi Vervactor, qui proin à Flamine Cereali cùm sacrum Cereri ac Telluri faciebat, inter divos agricolas primô locô invocari solebat. Vervactum enim terra est, primò arata, quasi vere actum. Cùm secundò arabant, vocabant id redarare, unde Redarator invocatus; item iterare, propriè offringere Latinè, διπολεῖν Græcè: unde δίπολος γῆ talis terra. Tertiò cùm arabant, jactô semine, boves lirare dicebantur, tunc enim tabellis additis ad vomerem, simul & satum frumentum operiebant in porcis & sulcabant fossas, quo pluvia aqua delaberetur: quæ terra τρίπολος γῆ Græcis appellata. Atque huic arationi Imporcitor Deus præfectus erat, post quem Sator sequebatur: semina quippe jaciebant post tertiam arationem. Vide de triplici hac aratione facundè ac suaviter canentem Virg. Georg. l. 1. v. 43. Ubi inter alia,

Vere novô gelidus canis cùm montibus humor
Liquitur, & Zephyrô putris se gleba resolvit,
Depressô incipiat jam tum mihi taurus aratrô
Ingemere, &c.

Sed & quarta aratio nonnunquam adhibita, cùm videl. hyeme arare incipiebant, & proscindebant terram, quam νεὸν hybernam Theophrastus vocat. Ejusdem Poëta meminit dictô locô v. 47.

Illa seges demum votis respondet avari
Agricolæ, bis quæ Solem, bis frigora sensit,
Illius immensæ ruperunt horrea messes.

Dicere vult, illam felicissimè proventuram segetem, quæ quater fuerit arata, talis enim bis solem, bis frigora sentire dici potest. Qua de re plura habet Salmas. ad Solin. p. 724. & seqq. ubi totam hanc veterum Rusticationis rationem accuratè exponit. Vide & hic infrà, ubi de inventore hujus Artis, aliisque quibusdam huc pertinentibus.

ARATOR, Poëta Christianus, secul. 6. Romanus Subdiaconus, qui Historiam Apostolicam, a D. Luca conscriptam, hexametro versu expedit. Floruit A. C. 544. Trithem. Bellarm. de Script. Eccl.

ARATRII, Indiæ intra Gangem gens, Arrian. in Periplo.

ARATRIUS, Græcè Ἀρότριος, epitheton Jovis, qui & Dagon, Azoti cultus. Eusebius Præp. Evang. l. 1. Ὁ Δαγὼν [illegible], Ἀρότριος, Dagon, quòd frumentum & aratrum invenisset, cognominatus est Jupiter Aratrius. Vide Joh. Marshamum Canone Chron. Sec. I. ubi de Misor, Hammone & Belo.

ARATRO asinum simul bovemque jungere, vetitum Deuteronom. c. 22. v. 10. Nempe etiam asinos arasse, constatex Esajæ c. 30. v. 24. & c. 32. v. 20. Hinc Joseph. contra Apion. l. 2. Sunt apud nos asini — operibus & ad agriculturam rebus necessariis ministrantes. Sed & Romani Scriptores aratores asinos nobis describunt, Varro de R. R. l. 2. c. 6. Plin. l. 8. c. 43. & l. 17. c. 3. Columella l. 7. c. 1. Apulejus Apolog. 1. Alii è quibus Plin. c. 43. cit. Asinum CCCC. nummûm emtum Q. Axio Senatori, opera generis mansueta, arando quoque ex Varrone refert. Sed non id asino quod bovi, robur. Quo respiciens Euclio in Aulularia Plauti, actu 2. scen. 2. ait:

Venit hoc mihi in mentem, Megadore, te esse hominem divitem,
Factiosum, me item esse hominem pauperum pauperrimum:
Nunc si filiam locassim meam tibi, in mentem venit.
Te bovem esse & me esse asellum, ubi tecum conjunctus siem,
Ubi onus nequeam ferre pariter, jaceam ego asinus in luto, &c.

Idem de equo & asino: quò hæc Secundi pertinent Antholog. l. 1. c. 33.

[illegible]
[illegible]
Cur, ubi flavescit dives terra arida culmos,
Jungitur [illegible] tardus [illegible] equo?

Unde Ulysses, ut crederetur insanus, equum cum asino junxit ad aratrum, apud Hyginum F. 95. Nicephorum Basilacem Hist. 4. Tzetzem in Lycophron. aliosque Mythologos, &c. Hinc Asinorum, nisi ob terra levis, ut Varro loquitur, nullus usus: Bos propriè aratro natus. Hunc vero primum aratro junxisse Græci nonnulli Cererem volunt: Orpheus,

Ἣ πρώτη ζεύξασα βοῶν ἀροτῆρα τένοντα.
Quæ prima junxit boum aratricem cervicem.

Alii ad Triptolemum, tanquam ab ea edoctum, id referunt, Hyginus F. 277. nec alius apud Poëtam,

— uncique puer monstrator aratri.

Quidam ad Buzygem Heroëm Atheniensem, Plin. l. 7. c. 56. Nec desunt, qui Minervæ tribuant, quæ Βοαρμία propterea à Bœotis dicta fuerit, apud Phavorinum. Ab aliis creditur Bacchus primus esse hujus artis auctor, Diodor. Sic. l. 3. qui ideo cornua ei à Pictoribus ac Poëtis affingi addit. Vide quoque Arrianum in Indic. Neque ab eo diversus Osiris, eundem inventum tribui, tam ex Plut. quam ex Diodoro, constat. In Æschyli Prometheo vincto; hoc idem Prometheus ita sibi vindicat.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] — —
Et jumenta primus juga subjeci,
Quæ collo jugo serviant & corporibus serviunt, ut
Homines à maximis laboribus sublevent.

In Hispania, vetustissimus Tartessiorum Rex Abides, boves primò aratro domari frumentaque sulco serere, docuit, ut Trogus est auctor l. 44. Quò pertinere videtur, Abidis nomen aut cognomen potiùs, illi Regi inditum, à Phœnicibus Tartessi jam olim incolis: quia Phœnicio sermone עבד, abad, est terram colere & עביד agricolam notat. &c. Quam de aratri origine litem Servius optimè decidit, ex cujus sententia: Non unus aratrum in toto orbe monstravit, sed diversi in diversis locis. Nec est, quòd Græci hoc inventum Cereri aut Triptolemo ascribant, cùm utroque antiquior Moses de agricultura leges tulerit: ut cùm arare vetat primogenito bovis, Deuteron. c. 15. v. 19. & bovem ad aratrum cum asino jungere, prohibet loc. suprà cit. Et ad cædis expiationem, juvencam decollari jubet, quæ nondum araverit, Deuteron. c. 21. v. 3. Quid? Quòd diu ante Mosen Jobo fuêre primò quingenta, deinde mille juga boum, & agricolatio multa, Jobi c. 1. v. 3. & c. ult. v. 12. Proinde agriculturæ nullus alius auctor agnoscendus, quam summus Deus, à quo hoc inventum exisse disertè tradit Esaias in fin. c. 28. Prima is artis rudimenta Caino cùm inspirasset, eodem auctore posteriores colophonem addiderunt, boum usi ministerio, quos homini subjecerat, Psalm. 8. v. 7. 8. &c. Vide Bochart. Hieroz. l. 2. c. 32. part. prior. usu de Aratri in oppidis condendis destruendisque apud veteres usu infrà voce Oppidum. Apud Recentiores aratrum Soca dicitur, quam vocem infrà vide. Cæterùm Aratrum, aliaque operi faciundo necessaria, ob fenus pignori capere Legislatores olim Græcos vetitum voluisse, apud Diodorum habes l. 1.

ARATUS, Poëta Solensis, tempore Ptolemæi Philadelphi, in aula Antigoni Gonatæ, fil. Demetrii Poliorcetæ plerumque versatus. Scripsit, quæ extant Φαινόμενα & Διοσημεῖα, in quibus situm, motum, ortum, occasum, & numerum explicat stellarum apparentium. Quò librò adeò delectati fuêre Claudius, & Germanicus Cæsar, ut Latinum fecerit uterque. Vertit eum Latinè & Cicero adhuc adolescens. Taceo Rufum Festum Avienum, qui eundem Latinis versibus eleganter expressit. Ovid. l. 1. Amor. El. 15. v. 16.

Cum Sole & Lunâ semper, Aratus erit.

Ejus pulcherrima est hæc sententia:

[illegible]
[illegible]

Verùm de Arato nos alibi. Hic tantum notet Lector, Arati hujus meminisse Theocritum Idyll. 6.

[illegible]
[illegible]

Ubi Schol. [illegible]. Hinc Ovidius. Cinna apud Isidorum:

Hæc tibi Aratea multum invigilata lucerna
Carmina, &c.

Nic. Lloydius.

ARATUS, Sicyonius, optimus Princeps, qui patriam suam à tyrannide liberavit, Nicocle tyranno superato, Ptolemæum in Achæorum societatem pertraxit, Aristomachum Argivorum tyrannum aggressus est, restitit Cleomeni, & Philippum, Antigoni fil. in regnum restituit, sed ab hoc ingrato mox veneno sublatus est, unà cum filio. Tullius l. 3. Officiorum, & Liv. l. 69. & 70. Polyb. l. 2. Plut. in ejus vita, & Pausan. l. 2.

ARATUS, Cnidius, Historiam Ægypti scripsit.

ARATUS, nomen unius ex Pœmatibus, quæ Gordianum Imperatorem, adhuc adolescentem, scripsisse tradit Jul. Capitolin. in Gordiano, c. 3.

ARAUCUM, castrum cum valle & fluvio cognomine Americæ meridionalis in regno Chile, in ora littorali, ubi Araucani populi nobilissimi, qui per 100. propè annos cum Hispanis pro libertate pugnavêre, felici persæpe eventu, tandem inter ipsos pax coiit A. C. 1650. Vallis est cultissima, propè fluv. Lebo.

ARAVISCI, seu ARABISCI, Ptolemæo, Pannoniæ populi Scordiscis finitimi, iis borealiores, qui nunc Rascian dici putantur; quos Tacitus German. c. 28. ad ulteriorem Danubii ripam, ubi regio Masoviæ dicitur, describere videtur.

ARAURA, sive CESERO, locus Galliæ, in agro Agathensi, ad Araurim fluv. (unde ei prius nomen) inter Forum Domitii & Beterras, Tiberii Martyris, qui cum Modesto & Florentia, Diocletiani ac Maximiniani Principatu cæsus est, (unde nomen posterius) Monasterio insignis. A quo locus quoque dicitur hodieque S. Tiberii, vulgò S. Ubery corruptè pro S. Tiberi aut S. Tiberi, Hadr. Vales. Notit. Gall. passim.

ARAURACIDES, Pentapoleos regionis in Africa populi: Ptol.

ARAURARIS, seu ARAURIUS Ptolemæo, Rhauraris Straboni, fluv. Galliæ Narbonensis ex Gebennis montibus profluens, ac in mare Gallicum, ad Agatham urbem influens, vulgò l'Erand. Vide quoque Araviu.

ARAURIS, recentioribus Eravus, vulgò Erhau, aliàs Arrau; notissimus est Galliæ Narbonensis fluv. qui Ptolemæo Ἀραύραρις, Straboni & Melæ Arauraris mendosè, pro Araurus, dicitur, ex Cebennis demissus, juxta Agatham fluit: Cyrta quoque Græcô nomine, à flexuosis recursibus, quasi incurvus, à Massiliensibus, qui Agatham condidêre, dictus. Oritur in finibus Gabalorum, ut ajunt, & alluit Montanacum Montignac, Castellum novum, Arauram sive Cesseronem, inde per Florentiacum Florensac & Agatham decurrit in mare, receptò præ cæteris fluviò Largâ l'Ergue vel Lergue, qui Lurevam alluens, ad Cannetum, Araurim auget. Vide Hadr. Vales. Notit. Gall.

ARAUS, apud Joseph. Jud. Antiqq. l. 7. c. 5. qui in Sacris Rehob, pater Adad-Ezeri Syriæ Sophenæ Regis, vide Rehob.

ARAUSIO, & ARAUSICENSIS Principatus, Galliæ Narbonensis regiò, nomen habens à Metropoli Arausione, amœna civitate, ad fluv. Eigue, unâ leucâ à Rhodano, cujus meminerunt Veteres scriptores, Colonia Secundanorum, Plin. l. 3. c. 4. &c. Vulgò Le Principaute d'Orange. Innexus undique jacet Avenionensi Comitatui, fluente illi ad Occidentaliora Rhodanô: formâ ferè semilunari, exsurgentibus utrinque versus Septentrionem cornibus. Habitârunt hic olim populi Cavares & Arausici: nunc ditionis est Nassoviensium Principum, olim Cabilonensium imperiô celebris. Vide infrà. Metropolis ejus dicitur Arausio Cavarum. Arausica civitas, Arausionensis urbs. Apollinar. Ἀραυσίων Ptolemæo: Arausio apud Plin. l. 3. c. 4. & Pomponium Melam l. 2. c. 5. qui Secundanorum, ut dictum, nominant. Hic multa antiquitatis vestigia apparent, cùm aliarum rerum, tùm theatri & arcus triumphalis in porta, per quam in Lugdunensium agros iter patet. Merul. Merula. Eum C. Marius & Luctatius Catulus extruxerunt, post Cimbros Teutonasque triumphatos. Præterea Circus, loca unde bestiæ in theatrum immissæ, rudera prodigiosæ turris, quam Dianæ templum fuisse quidam ajunt, aquæductus, &c. gratum visentibus spectaculum præbent. Academia hic à Raimundo 5. erecta est A. C. 1365. in Aurea quoque Bulla memorata; Parlamentum à Wilhelmo Cabilono institutum, A. C. 1470. Morer. Urbs ipsa quibusdam videtur à Phocensibus, qui Massiliam quoque struxerunt, condita. Præter hanc Principatus hic comprehendit, Cortezon, Jonquieres & Gigondas, ut & alia, minoris momenti loca. Solum Cereris Bacchique theatrum est, croci, &c. ferax. Episcopatus ejus sub Arelatensi, in quo olim floruerunt Constantius A. C. 387. Eutropius Hilario Papæ & Sidonio Apollinari laudatus, Florentius, &c. Vide Jos. de la Pise, Hist. d'Orange. Nostradam. & Boucheum Hist. de Prov. Catellum Hist. de Lang. Chorier. Hist. de Dauph. &c. Valesio Urbs dicitur Secundanorum Arausio, à militibus veteranis secundæ legionis, quemadmodum Arelatum Sextanorum. Biterræ Septimanorum; quorum fuit Colonia & urbium Galliæ opulentissimis à Mela adnumeratur. In nummo Neronis vocatur COL. ARAUSIO SECUNDANOR. COH. XXXIII VOLUNT. h. e. Colonia Arausio Secundanorum cohortis 33. Voluntariorum. Ponitur inter provinc. Viennensis civitates 14. nonò, in veterib. Notit. in Arelatensi provincia tertiò loco,

apud Robertum in *Chron.* Episcopusque *Arausicensis* tertius numeratur, inter Episcopos Arelatensi Burgundiæ Archiepiscopo suffraganeos, apud *Gervasium Tilsberiensem*. Gallis *Orange*, incolis *Aurange*, Belgis *Oranien*, Caput olim Cavarum, hodie pagi *Arausicani* vel *Aransici*. Ex ejus Episcopis Concilio Aurelianensi I. Faustinus (qui Presbyter potius fuit) Concilio Aquilejensi, Gratiani Principatu, Constantius: Epaonensi Florentius, aliis alii interfuere. Vide Hadr. Valesi. *Notit. Gall.* Historia Principatus hujus paucis sic habet: Urbs, cum ditione, *supremi Principatus* titulo insignita, Provinciæ partem facit, olim imperio Franco Germanico subjecta, unde aquila cum imperii insignibus tum cusa: postea sub Provinciæ Comitibus fuit. Erat autem tempore Caroli M. Princeps Guilielmus Cornetus, circa A. C. 800. cujus posteritate masculâ extinctâ, circa A. C. 1177. in Ramboldo IV. dein per Tiburgem in Bauscorum familiam cum immunitate Princip. imperium abiit, ut patet ex instrumento confecto à Bertrando Bausco, A. C. 1242. parte Hierosolymitanis Equitibus concessâ, hinc nummi quidam in antica parte Arausionensis, in postica Hierosolymitani Ordinis insignia repræsentantes. Postea A. C. 1256. Carolus Andegavensis, Ludovici IX. frater, qui Beatricem Raimundi Berengarii, ultimi ex Barcinonensium Comitum familia, filiam uxorem duxerat, Provinciam, cujus is Princeps fuerat, creavit, & Guilielmum Bauscum Arausionens. Principem tanquam beneficiarium, in fidem accepit. Caroli dein fil. Carolus II. ab Hierosolymitanis Equitibus, parte, quam in hoc Principatu tenuerant, comparatâ, A. C. 1307. eam mox Bertrando Bausco attribuit, hac lege, ut de Principatu universo ipse, posterique ejus beneficiarii Provinciæ Comitum essent. Bertrando Guilielmus fil. successit, hunc Raimundus I. fil. excepit: Post hunc Raimundus II. seu V. ut *Moreriu* vult, Arausionens. Princeps fuit, cujus filia unica Maria Johanni Cabillono nupsit, A. C. 1410. postquam Bausci Principatum possedissent ab A. C. 1240. Ex hoc conjugio natus Ludovicus Cabilonus, Renato Siciliæ regi A. C. 1436. dum captivus Divione detineretur, magnâ pecuniæ summâ mutuo datâ, jus supremi Imperii vicissim ab ipso, pignoris loco, accepit. Quo cum Ludovici filius Guilielmus licentiosè uteretur, transactum tandemque est A. C. 1471. ut subditis appellare jus esset: regnante Ludovico XI. Renati & Caroli, in Provinciæ comitatu, hærede, qui denuo cum Guilielmo sic transegit ut ille acceptis XL. coronatorum, in posterum Regi & Delphino Viennensi, tanquam beneficiarius, fidem obligaret, subditisque ad Gratianopolit. Senatum provocandi jus esset: Princeps vicissim titulos supremi Principis, & gratiæ Dei, jus item cudendæ monetæ, gratiam delictorum impertiendi, &c. retineret, A. C. 1475. Post hæc Ludovicus XII. Johanni II. Guilielmi filio optimè de se merito supremum jus remisit, quod hic ab eo tempore usurpavit, & curiam Parlamenti Præsidemque cum 4. Consiliariis instituit. Rege mortuo, Franciscus I. gratiâ illius revocatâ Philebertum, Johannis fil. rursum in fidem accepit: qui Renatum Nassovium Claudiæ sororis fil. hæredem scripsit, illo in Cabilloni nomen adoptato. Hic cum Austriacis adhæsisset, post Ticinensem cladem, Madritianâ pace, jus antiquum recuperavit: quod confirmatum est A. C. 1559. quo Guilielmus IX. Guilielmi fil. Renati frater patruelis præfectum urbi imposuit, Magistratusque denuo instituit. Hic celebris est ille Belgicæ Libertatis auctor, cui successit Philippus, Mauritius & Henric. Fridericus filii: Hunc postremum excepit Guilielmus X. Cui filius successit Guilielmus XI. Jam M. Britanniæ Rex. Vide infrà *Wilhelmus* III. In Belgicis Historiis omnes notissimi. Plura, ut de Reformatione Principatus, obsidione urbis & calamitate, cum à Guisiis expugnata esset. Anno 1562. Vide apud Thuan. *Hist.* l. 30. & prædictos. A. C. 1660. urbs dedita est Ludovico XIV. Galliæ Regi, qui arcem ejus permunitam, à Mauritio Principe A. C. 1622. extructam, in monte, dirueit. Ei subsunt aliquot pagi. Hodie quis ejus status, bello inter Regem & Confœderatos, quorum magna pars est præfatus Guilielmus III. Rex, durante, ex hujus belli scriptoribus petendum. Concilium hic A. C. 441. habitum, cui S. Hilarius & S. Eucherius interfuerunt. A. C. 529. Decio Jun. Consule, ob dedicationem templi, à Liberio, cui Galliæ præfecturam Theodoricus commiserat, extructi: item libros Fausti, hujusque sectatores, qui discipulos Augustini accusantes, doctrinam ejus de Prædestinatione, de Gratia & Libero Arbitrio ibant eliminatum. III. contra Albigenses, circa A. C. 1228. Vide *Concilia Galliæ* Sirmondi, Baron. in *Annal.* Godeau *Hist. Eccl.* Cabassutium in *Notitia Concil.* &c.

Sed placet hæc aliquanto ampliùs in Lectoris gratiam explicare è MSto quodam nobis communicato.

ARAUSIO, Urbs, Episcopatus & Principatus Galliæ, in Provincia a Rhodano milliari, & Avenione 3. circiter milliaribus distat. Varia à Veteribus nomina sortita est, *Arausio Cavarum*, vel *secundanorum*, *Arausica Civitas*, & *Arausionensis urbs*, quo nomine à Sidonio Apollinari insignitur. Quidam (verùm origine admodum incertâ) eosdem cum Massilia conditores, Phocenses scilicet, eam agnoscere putârunt: Arausionem tamen antiquissimam & commendatissimam olim civitatem dixeris, si, quas ibi mirantur Viatores magnificentiæ Romanæ reliquias, observaveris. Ibi enim Circus affabrè constructus, Cavea, unde belluæ educebantur, & Aquæ ductus visuntur. Ibi pars extat perexcelsæ Turris, quam quidam Dianæ Templum fuisse autumant, varia sunt quoque ibidem vetustissima fragmenta. Verùm extra muros, Arcûs Triumphalis à Cajo Mario, & Luctatio Catulo post victoriam de Cimbris & Teutonibus reportatam, erecti reliquiæ dignæ sunt quæ observentur: Urbs olim longè amplior erat, quàm hodie, verùm multa à variis Barbarorum incursionibus, passa est. Nunc ad fluviolos Aiguas & Mainam, uno circiter, à Rhodano milliari, sita est. Ejus Arx, quam Mauritius Nassavius, Arausionis Princeps Anno 1611. ex artis legibus & præceptis firmavit, colli imminebat, & Arausionem unum ex munitissimis Europæ oppidis efficiebat: sed, ut omnes norunt, ab anno 1660. solo adæquata fuit. Wilelmus, cognomine *Cornetus*, vel *brevi naso instructus*, tempore Caroli Magni, circiter annum 800. Princeps Auriacus fuisse creditur, qui dignitate potiti sunt ejus posteri usque ad Rambaldum IV. quo absque liberis mortuo, anno 1177. Tiburgis hanc ditionem ad Bertrandum de Baux transtulit. In eorum filio Wilelmo Principum Auriacorum stirps secunda originem habuit; quæ ducta ad annum usque 1393. quo Raimundo V. absque liberis masculis defuncto, ejus filia Maria de Baux cum Joh. de Châlon nupta, hunc Principatum in familiam de Châlon transtulit. Eorum filius Ludovicus Wilelmum VIII. genuit, cujus filius fuit Johannes II. Philberti pater. Hoc ultimo absque liberis anno 1502. è vivis excedente, sororem suam Claudam, Henrico Nassavio matrimonio junctam, hæredem habuit. Hoc modo modica hæc Ditio ad quartam hanc familiam devenit. Renatus, Henrici Nassavii & Claudæ de Châlon filius, hanc hæreditario jure accepit, verum quum absque liberis anno 1544. obiisset, patruum Wilelmum Nassavium hæredem constituit. Wilelmum hujus nominis IX. ex variis uxoribus, Philippum, Wilelmum, Mauricium, & Fredericum Henricum, omnes Principes Auriacos suscepisse; illumque Fredericum Henricum, Wilelmum Nassavium genuisse, qui ex Henrietta Mariâ, Regis Angliæ filiâ, hodiernum Principem Auriacum suscepit; omnibus compertum est. Quod in sequentibus, quum de omnibus Auriacis à Wilelmo I. Principibus verba faciam, specialiùs expositurus sum. In hoc Principatu sunt, cum quibusdam Pagis, Arausio, Courthezon, Jonquieres, & Gigondas, oppida mœnibus cincta. Longitudine IV. milliaribus, latitudine totidem patet, Comitatuque Venascino capitur; solum ejus imprimis vino, frumento, croco, &c. feracissimum est. Academiâ à Raimundo V. anno 1365. & Supremâ Curiâ à Wilelmo de Châlon constitutâ, anno 1470. Arausio gaudet. Hujus Ditionis supremos Dominos constat fuisse Comites Provinciales, apud quos officium clientelare professi sunt Principes Auriaci. Ità hic Principatus fidei ac professionis nomine Provinciæ Comitatui servit. Episcopatui Arelatensi Metropolitæ subjecto Præsules clarissimi præfuerunt; inter quos Constancius Concilio Aquilejensi anno 381. Sanctus Eutropius, ad quem Papa Hilarius & Sidonius Apollinaris scripserunt, Sanctus Florentius, &c. Nec obliviscendum Melitonensem Militiam, partem ditionis Auriacæ Civitatis possedisse, illamque multa XVI. seculo, à Calvinistarum, quos tuebatur Princeps, passam fuisse. Episcopum & Canonicos expulerunt, Templa & Monasteria diripuerunt; & sibi omnia tempore licentiæ & seditionis licere putârunt. Verum hoc seculo, curâ Regis, qui, quia Princeps Reformatus est, ad Episcopatum tanquam supremus Dominus & Provinciæ Comes, nuncupat, Episcopus restitutus, & Religio Orthodoxa ibi floret. Supremæ Curiæ Delphinatûs Auriacum Principatum olim subjecerat Ludovicus XI. Sed, ut optimè observavit Dominus Du Puy, in jus supremi hujus Ditionis involabat, utpote qui nondum Provinciæ Comes existeret. Verùm cum hujus controversiæ discussio ad rem meam non spectet, id satis mihi erit, si Principes Auriaci in genere innotescant. Valdè incerta est series primæ stirpis Principum, usque ad Rambaut II. anno 1096. Comitem Auriacum, Primus Comes vel Princeps *Wilelmus* hujus nominis primus, Cornetus cognomine, ex cornu venatico, hodiernis etiamnum hodie Arausionis insignibus sic dictus, fuisse creditur. Alii cum brevi naso instructum cognominatum ideò putant, quia illi gladio Acrovinion amputatum fuerat. Hæc facta, ut & origo hujus Wilelmi comprobari vix possunt, an scilicet, ut quidam arbitrantur, Sequanus ille fuerit, aut Vicecomitis Narbonensis filius. Carolo Magno, anno 806. viventi, pro suis meritis carissimum fuisse, duas uxores duxisse, filiumque nomine Bernardum reliquisse, vulgò illum arbitrantur. Si hæc omnia facta vera sint, hunc primum Auriacum Comitem eundem esse cum Divo Wilelmo, Comite Tholosano, Diethetici, tempore Pipini, Comitis filio, concludendum est. Abbatiam Divi Wilelmi in deserto, anno 804. condidit atque dotavit, Sanctèque obiit. Priusquam secederet, Chunegondam primò uxorem duxerat, & secundò Guibergam, & inter alios quos procreavit liberos, extitit Bernardus Septimaniæ Dux, Tolosæ & Barcinonis &c. Comes, prout, ubi dum de Linguadocia, narro. quidquid sit, Wilelmum Cornetum filiam quoque *Herimbrugam* nomine progenuisse ajunt, uni ex Provinciæ Proceribus nuptam, ex quo *Hugonem* Auriacum Marchionem, cujus posteri ignoti, & Rotgonem Auriacum Comitem peperit. Ejus ac sequentium posteri Comitatûs Auriaci Domini, nempe *Aiatus* anno 880. *Rambaud* hujus nominis primus anno 910. Bozon anno 914. *Geraut-Adhemar* anno 1086. & *Rambaud* II. Comes Auriacus anno 1096. Hic in Palæstinam peregrinatus est, ejus origo ignota, verùm constat ipsi circa annum 1115. natam fuisse filiam *Tiburgim*, hujus nominis primam, Principem Auriacam, quæ cum *Wilelmo* II. Domini ejusdem Principatûs participe, matrimonio juncta fuit. Ipsis duo filii fuerunt, qui ex æquo paterna bona partiti sunt, totidemque filiæ. Wilelmus III. de quo statim; *Rambaud II.* absque liberis defunctus, *Tiburgis* II. fratris sui Rambaud hæres, & Bertrandi de Baux conjux; & Tiburgetta Adhemaro de Murvieux nupta. *Wilelmus* III. Princeps Auriacus anno 1150. genuit Wilelmum IV. de quo mox, & Tiburgam Principatûs Auriaci participem, eaque nullos ex Rambaud Guisan, marito suo, liberos peperit. *Wilelmus* IV. ex quadrante Princeps Auriacus, anno 1174. genuit *Rambaud* IV. qui nullos post se filios reliquit. Quo modò hic Principatus ad familiam de Baux translatus est. *Bertrandus de Baux* hujus nominis II. Princeps Auriacus, deinde Baro de Baux, ex Tiburge II. Auriaca Principe, *Wilelmum* V. de quo in seq. suscepit: Bertrandum & Hugonem. De illis Dominis sub nomine de Baux loquor; idemque id repetere nulli foret usui. Adnotâsse sufficiat, Raymundum de Baux V. nomine Principem Auriacum, circiter annum 1393. obiisse, quum ex Johanna Genevensi Mariam, Auriacam Principem, & Adhelaidem Baronem de Baux suscepisset. *Maria Johanna de Châlon*, Baroni de Harlay nupsit, à quo Principum Auriacorum Stirps tertia originem duxit. Obiit anno 1417. Ludovico, de quo

statim

statim: Johanne Comitum de Joigny capite: Adhelaide Wilelmo Viennensi nuptâ: & Mariâ Comitis Friburgensis uxore, genitis. Ludovicus de Chalon, Princeps Auriacus, primam uxorem duxit Johannam de Montbelliard, & secundam Eleonoram Armeniacam, obiitque anno 1463. Fortis & magnanimus erat Princeps. Ille & Dux Sabaudiæ, à partibus Ducis Burgundiæ, contra Regem Carolum VIII. stererant, & Delphinatum inter se partiri confidebant: Ludovicus de Gaucourt à Rege hujus Provinciæ Præfectus, haud multo post eorum consilia infregit. Inter Colombier & Anthon Principem delevit, qui potius quam in victoris manus deveniret, se cum equo ipso & cataphractum in Rhodanum, fluvium illum trajecturus projecit. Hoc annô 1429. contigit. Ex prima uxore Wilhelmum VIII. sequentem, ex secunda Johannam de Chalon, Ludovico Comiti de la Chambre nuptam, suscepit. Wilhelmus de Chalon VIII. nomine, Princeps Auriacus, Ducum Burgundiæ partes, sed parum ipsi commodas amplexus est, quippe post multa damna annô 1475. captus est, nec nisi post duos annos liber evasit XL. M. Argent. nummum pretio redemptionis promissô. Posteà Burgundiam, cujus administrationem ambiebat, Regi Ludovico XI. subjecit. Verum eodem ferè tempore obiit, 24. scilicet Septembris annô 1475. Ex pacto August. 18. annô 1468. Catharinam de Bretagne duxerat, Richardi de Bretagne Estampii Comitis, & Margaritæ Aurelianensis, & Francisci II. Ducis Britanniæ sororis, filiam, ex quo connubio Johannes de Chalon II. nomine ortus est. Hic tempore pupillaris Caroli VIII. ætatis, Ducis Aurelianensis factioni contra administrationem adhæsit, & in pugna S. Albini du Cormier annô 1488. captus est. Deinde Regis matrimonium cum Anna Britanniæ Ducissa multùm adjuvit; & officia quæ Duci Aurelianensi, qui posteà Ludovicus XII. præstiterat, illius Monarchæ gratiam ipsi conciliârunt. Per Regia ejus diplomata annô 1499. in Principatus Auriaci possessionem, quem pater Regi Ludovico XI. vendiderat, redintegratus est: in actis tamen super eâ re vitia multa intercesserunt. Johannes II. 9. April. 1502. obiit, relictis ex Philiberta Luxemburgensi, Comitissâ de Charny, uxore, Philibertô, de quo mox; & Claudia de Chalon, Henrico Nassovio nuptâ. *Philibertus* de Chalon, Princeps Auriacus & Melphensis, à partibus Caroli V. Imperatoris contra Franciscum I. stetit, qui ejus bonis fisco addictis, annô 1520. Principatum Auriacum Annæ de Montmorency, Marescalli de Chastillon viduæ, dono dedit. Dein annô 1525. idem Philibertus de Chalon, in Hispaniam se recipiens captivus detentus fuit, Lugdunumque ductus, unde nonnisi annô 1526 pactione Madritensi exiit. In obsidione Florentina annô 1530. non conjugatus concidit, bonaque sua Renato Nassovio sororis filio reliquit.

Jamjam alibi observavi, Nassoviam Familiam in duos præcipuos ramos dividi. Secunda quæ Nassovio-Dilemburgensis dicitur, orta ab Otthone Comite ejus capite, Adolphi Nassovii Imperatoris patruo, in quinque alias stirpes, quarum prima est Arausiaca, dispertita est. *Otho* Henrici Divitis filius, Agnetem Solmis Comitissam duxit, ex qua Henricum, de quo mox, Johannem & Ericum tulit. Henricus Nassovius Otthonem II. & Henricum procreavit. *Otho Nassovius* nomine II. in Hollandiam familiam suam transtulit, tresque filios sibi reliquit, quorum secundus *Johannes Nassovius Engelberti* hujus nominis primi, cum Johanna Bredensi Barone matrimonio conjuncti, pater fuit; unde natus est Johannes *Senior* dictus, Comes Nassovius Brabantiæ Adamust. ator, qui ex Mariâ Lohenbergensi uxore suâ, *Engelbertum* II. Inferioris Germaniæ Proregem, annô 1504. absque prole defunctum, & *Johannem* Nassovium Comitem Juniorem cognominatum, Elizabethæ Hassiacæ maritum, & annô 1516. mortuum, progenuit. Hic filios duos totidemque filias, Henricum sequentem, & Wilelmum *Seniorem* dictum, de quo in sequentibus, sustulit. *Henricus* Comes Nassovius Claudiam de Chalon, annô 1521. defunctam, uxorem duxit, ex quâ *Renatum Nassovium*, quartæ stirpis Principum Arausiacorum caput, suscepit, quem, ut jam dixi, Philibertus ejus patruus hæredem eâ lege constituit, ut & nomine & insignibus ejus innotesceret. Huic Testamento filiæ familiæ de Chalon obstiterunt; quæ se utriusque parentis bonis substitutas esse probabant. Quod diuturnæ controversiæ causa fuit. Interim Renatus in Caroli V. Imperatoris partes se contra Franciscum I. conjecit; itaque eò quòd rebellaverat, nec exteris Provinciæ nobilibus, castrensibus munus militaturus, interfuerat, Principatus Auriacus Provinciæ Ditioni, ejusdem regionis supremæ Curiæ judicio, addictus fuit, 10. Junii A. 1543. Hic Renatus ex vulnere in obsidione oppidi S. Desiderii 15. Julii 1544. accepto obiit, quum Testamento suo 20. Junii superioris, *Wilelmum Nassovium* hujus nominis IX. Principem Auriacum patruelem suum; filium scil. Wilelmi *Senioris* & Julianæ Stolbergensis, hæredem suum constituisset. Hunc Principem, Fœderati Belgii ordines Reipublicæ suæ, ac fortunarum fundamentum & Caput, agnoverunt: Domi, Militiæque clarebat, ad consilia prudens, in adversis cautus, proposita sua aliis impervia, hostium vero consilia acutissimè deprehendebat. Magno suo malo experti sunt Hispani, qui cum sibi omnia licita esse putarent, dummodò se ab hujusmodi hoste expedirent, in maximis periculis versatus est Princeps Auriacus, usque tandem succubuit. Domi suæ è mensâ consurgendo, à Jauregui, servo cujusdam Argentarii fortunis omnibus spoliati, quem Johannem Austriacum veneno extinxisse suspicabantur, sclopeti glande 18. Mart. 1582. vulneratus est. Quæ epistolæ Hispanico idiomate conscriptæ in sicarii hujus sacculo repertæ sunt, notum eum fecerunt. Intereà Princeps ex vulnere convaluit: verùm Sequanus, nomine Baltazar Gerardus Hispanorum Emissarius, eum aliâ sclopeti glande in ejus ædibus 10. Julii Annô 1584. ex insidiis percussit. Conjugium quater inierat. 1. cum Annam Burensem Comitissam duxit, ex quâ Philippum Wilelmum, de quo statim; & Mariam Comitis Hohenloensis uxorem. 2. Annam, Mauritii Electoris Saxonici filiam; ex quâ Mauritium Nassovium, de quo posteà, Annam Wilelmi-Ludovici, Comitis Nassovii uxorem, & Emiliam Anno 1597. Emanueli I. Portugaliæ Principi, Indiarum Proregi nuptam. Tertiam duxit uxorem Princeps Auriacus Charlottam Borboniam Ludovici Borbonii hujus nominis II. Monpensieri Ducis &c. & Jacquelinæ Longwicæ, ut alibi dico, filiam. Jouarri Monasterio primo Abbatissa fuit, verum Reformationem amplexa, inde clanculum è Monasterio exiit, & apud Fridericum II. Comitem Palatinum Rheni se annô 1571. recepit. Duobus annis elapsis Brielæ die 12. Junii Principi Auriaco nupsit, & Antverpiæ 6. Maji 1582. ob sauciatum eundem Principem maritum suum terrore perculsa, obiit. Hi sunt eorum liberi; Ludovica-Juliana Nassovia, Frederici nomine IV. Principis Palatini Rheni & Imperii Electoris uxor, 15. Mart. 1644. defuncta: Elizabetha Henrici Turris-Bulloniæ, Principis Sedanensis Galliæ Marescalli uxor secunda, quæ Sedani mense Septembri annô 1642. obiit. Catharina Belgica Philippo-Ludovico nomine II. Comiti Hanoviæ nupta: Carlotta Brabantia Claudii Domini Tremoilensis, Ducis Thouarcensis uxor: Carlotta Flandrina Monasterii Sanctæ Crucis Pictaviensis Abbatissa 10. April 1640. mortua: & Emilia Nassovia Frederici-Casimiri Comitis Palatini Rheni apud Landspergam uxor. Quartam Conjugem sibi sumpsit Wilelmus IX. Ludovicam de Coligny, filiam Gasparis de Coligny, rei maritimæ Præfecti & Charlottæ Lavallensis primæ ejus uxoris Carolique Domini de Teligny viduæ. Ex ea Henricum Fredericum Nassovium, Principem Auriacum, de quo, postquam de ejus fratribus dixero, loquar: & Renatam quæ Rupellæ, nullo fœdere alligata, obiit, suscepit. *Philippus-Wilelmus* Nassovius Princeps Auriacus moriente patre penes Hispanos erat, nec inde nonnisi multò post rediit. Eleonoram Borboniam annô 1606. uxorem duxit, Henrici Borbonii hujus nominis I. Principis Condensis filiam, & secundæ ejus uxoris Charlottæ Catharinæ Tremoilliensis. In Castello Muretensi 20. Janu. 1619. hæc Principissa fato functa est. Absque liberis Princeps Auriacus 20. Feb. 1618. jam obierat. Defuncto fratre *Mauritius* Nassovius Princeps Auriacus extitit. Patre ejus annô 1584. occisô, Fœderati Belgii ordines ei, vix etiamnum octodecim annos nato, Hollandiæ, Zelandiæ, Ultrajecti, reique maritimæ Præfecturam commiserunt. Quam de sua fortitudine & prudentiâ existimationem concitaverat optimè sustinuit. Omnia Hispanorum oppida in Hollandia expugnavit. Bredam Turffarum cymbâ, cui ejus milites circiter LX. obtexerat, invasit, & ita feliciter se gessit, ut brevi tempore Frisiam totam, Groninganum Dominium, Transisulaniam, Neomagum & Geldriam recuperâvit. Hulstum, Sanct-Andreanum propugnaculum &c. subjecit; & Europâ totâ admiratione obstupefactâ, septem Provincias sub suâ administratione confœderavit. Posteà, per celeberrimam Ostendæ obsidionem, annô 1604. Clusam, Gravitam, aliaque oppida occupavit. Hispani & Ordines Fœderati XII. annorum inducias Antverpiæ 14. April. 1609. indictas pacti sunt. Bellum annô 1621. redintegratum. Spinolensis Marchio Hispanorum Imperator annô 1625. Bredam expugnavit. Princeps Mauritius, qui eôdem tempore Arcem Antverpianam invadere speraverat, tantô ægrore, ob irritum inceptum, correptus est, ut paulò pòst Hagæ nullo connubio junctus, ætatis annô 58. obierit. Frater ejus *Henricus-Fredericus* Nassovius ei in Principatu Auriaco, Reipublicæque Dignitatibus successit, & partam à Patre & Avo existimationem tuitus est. Grollam & Sylvam Ducis, frustrà à Principe Mauricio tentatam, annô 1629. occupavit. Posteà Berguam, Venloovium, Rurem ondam, Trajectum ad Mosam, indéque Bredam annô 1637. sibi subjecit. Multa alia bellô subegit paucis militibus amissis, eâque curâ copias tuitus est, ut inde Militum Parens dictus fuerit. Hagæ 14. Martii 1647. hic Princeps, qui ex Emilia Solmensi, quam uxorem duxerat, Wilelmum X. de quo mox, suscepit, ut & Ludovicam-Henriettam Nassoviam, annô 1646. Friderico-Wilelmo Electori Brandeburgico nuptam, & 15. Junii 1667. defunctam; Henriettam-Emiliam Nassoviam, annô 1642. Wilelmo-Friderico, Principi Nassovio cognato, fœdere junctam; & Henriettam-Catharinam primò Henrico-Ludovico Oost-Frisiæ Comiti, dein annô 1659. Johanni-Georgio, Anhaltensi-Dessavio Principi, nuptam. *Wilelmus Nassovius* hujus nominis X. Princeps Auriacus, Patris Dignitatibus 23. Janu. 1648. successit, quô annô cum Hispanis pacem Fœderati Ordines Monasterii inierunt. Amstelodamum 10. Jul. 1650. obsidere voluit Princeps Auriacus. Vertente mense Octobri ex Geldriæ Ordinibus variolarum morbô ægrotans rediit, ex quo annô ætatis 24. 6. Novembris ejusdem anni occubuit. Henriettam-Mariam Anglicam, Caroli I. Magnæ Britanniæ Regis & Henriettæ-Mariæ Gallicæ, filiam duxerat. Ex hoc matrimonio filium posthumum Wilelmum-Henricum, de quo mox, habuit. Princeps Auriaca Londini 24. Decembris 1660. annô ætatis XXIX. obiit. *Wilelmus-Henricus* Nassovius, Princeps Auriacus patris & avi Dignitates successione consecutus est, suæque fortitudinis in ultimis bellis ampla specimina dedit. Uxorem duxit annô 1677. Mariam, Londini in Divi Jacobi Palatio 10. Maji 1662. natam ex Jacobo Eboracensi & Albaniæ in Scotiâ Duce, unico Magnæ Britanniæ Regis fratre, & Johannâ Hydâ primâ ejus uxore, Domini Edouardi Hydi, Magni Angliæ Cancellarii, & deinde Comitis Clarendonii filiâ (vide Wilelmum III.) Plin. *l.* 3. *c.* 4. Pomp. Mela *l.* 2. *Paradin*, Bellesorest, de Marca. Bell. &c. Joseph. à Pysa. *Hist. Auriac.* Du Chesne *Hist.* Nostradam. & Bouch. *Hist. Provinc.* Catel, *Hist. Languid.* Chorier. *Histor. Delphin.* Du Puy, *Jura Regis.* Sincer. *Itinerar. Gallic.* Sanct. Marth. *Histor. general. Gallia*, & *Gall. Christ.* Lomenii. *Itiner.*

Concilia Arausiaca.

Annô 441. Episcopi in Templo Justiniano dicto, congregati Concilium I. Arausiacum celebrârunt, ut suarum Diœcesium Ecclesiasticam Disciplinam componerent, quam 30. Canonibus complexi sunt. S. Hilarius Arelatensis, & S. Eucherius Lugdunensis, ibi cum XIII. aliis Præsulibus interfuerunt. II. Concilium Arausiacum, Consule Decio *Juniore*, non verò eô annô quem annotat Cardinalis Baronius, habitum est, cui Concilio S. Cæsarius Arelatensis præfuit. Huic Conventui ansam dedit Dedicatio Templi à Liberio, quem

Theodoricus Galliis præfecerat, constructi. Rumor eorum concitabant Libri Fausti, ejusque fautorum accusationes, contra Divi Augustini discipulos, qui de Prædestinatione, Gratia, & Libero Arbitrio sententiam ejus tuentes, fecerunt ut hanc quæstionem Episcopi agitarent xxv. Canones, in quibus tota Controversiæ Doctrina splendidius D. Augustini verbis explicatur, condiderunt. Præter xxv. Præsules, Præfectusque Liberius, Siagrius, Opilio, Pentagathus, Adeodatus, Cæsarius, Marcellus, & Namatius Viri nobiles & illustres huic Concilio subscripserunt. Aliquanto post Bonifacius II. Pontifex illud epistola ad Cæsarium Arelatensem qui eius consummatione effici ... , scripta, ... Bernardus Gui-Wilelmus Fabro Laurentius, aliique de alio Concilio Arausiaco anno 1228. contra Albigenses Hæreticos congregato, loquuntur: ibi permittuntur Hæreticos impœnitentes ... præscriptæ sunt. Consule Patris Sirmondi Concilia Gallica, Ultimam Conciliorum editionem. Baron. *in Annal.* Godeau, *Hist. Eccl.* Cabassut, *notit. Concil.* &c.

Arausione, peritiam accuratam ex ipsis Principatus Auriaci ... Annalibus & Monumentis assumptam.

Arausio, urbs, Episcopatus, Academia & Principatus nulli subditus; Regno Galliæ includitur, ex eo tempore quo Linguadocia, Delphinatus & Provincia Gallicæ Coronæ Ditioni addictæ sunt. Veteris olim Provinciæ Romanæ, vel Galliæ Narbonensis II. pars, quæ hodie *Provincia* dicitur. Variis nominibus Arausio Urbs à Veteribus denominata fuit, qualia sunt *Arausio Cavarum* vel *Secundanorum*, *Arausica Civitas*, & *Arausicensis Urbs*, quo nomine illam designat *Sidonius Apollinaris*. Quidam, sed incertâ origine, eosdem, cum Massiliâ, conditores Phocenses eam agnoscere volunt. Verùm ex clarissimis magnificentiæ Romanæ reliquiis, quas ibi mirantur Viatores, dici potest Arausio antiquissima, & Oppidum non contemnendum. Ibi extat Circus affabrè constructus, Aquæductus, & perterrissæ Turris pars, quam quidam Templum Dianæ extitisse arbitrantur: verùm inter omnia notandæ ibi sunt extra muros Arcûs Triumphalis reliquiæ, quem post reportatam de Cimbris & Teutonibus victoriam, Cajus Marius & Luctatius Catulus erexerunt: Hæc Urbs longius olim, quàm hodie, testibus veterum murorum ruderibus, exporrigebatur. Multa, ex finitimorum, variorumque Barbarorum, imprimis Gothorum & Sarracenorum, qui ei aliquamdiu adhæserunt incursionibus passa est.

Antiqua mœnia, cum tribus circiter urbis quadrantibus 5. & 7. seculis diruta sunt; quod superfuit leviter admodum usque ad annum 1230. munitum extitit, quo annô Princeps Tiburgis I. optimô murô eam cinxit, qui murus stetit usque ad annum 1682. quo Rex Galliæ Ludovicus XIV. illum funditùs dirui jussit, incolasque truculentis & furentibus militibus objecit.

Colli Arausionensi Castellum olim magnificum, puteusque insolitæ altitudinis saxo incavatus, imminebat. Arcem ex artis præscripto ita munitam in eodem colle condidit Mauritius Princeps, ut inter totius Europæ munitissima propugnacula Arausio censeretur, sed Ludovicus XIV. eam, sic ferebat voluntas, anno 1660. solo adæquari jussit, etsi Avenione pacto cum Comite Dhonatensi tunc Urbi Præfecto 25 Mart. ejusdem anni, convenisset Ludovicus XIV. omniaque se integra servaturum, Principi Arausiaco, quum sui ipsius juris esset, restituenda, sanctè spopondisset. Veteris Castelli, omniumque urbis munitionum eversionem, 22. aut 23. annis postea, mandatô ejusdem Regis Galliæ, excepit arcis ruina. In ea urbe celeberrima tria Concilia habita sunt, I. anno 441. Pontifice Leone I. Imperante Valentinianô, de Disciplina Ecclesiastica, Jureque Patronatus Laicis collato.

II. Pontifice Felice IV. Atalarico Italiæ, & Childeberto Galliæ Regibus, anno 529. à Liberio ex Galliarum Præfectis, Arausione commorante, convocatum est; quo in Concilio Pelagianorum errores damnati sunt. & III. ibi contra Albigensium Sectam, à Romano Cardinali Diacono, Pontificis Honorii Legato, Imperante Conradô indictum est, ubi tantum Episcopi Itali comites ejus, interfuerunt.

Arausione Præsules quidam claruerunt, inter quos Constantius Aquileiensi Concilio anno 381. interfuit; S. Eutropius, quem Hilarius Papa, & Sidonius Apollinaris plurimis epistolis cohonestârunt; S. Florentius, S. Cæsarius, aliique. Academiâ, & Supremâ Curiâ gaudet. Academiam Raymondus V. anno 1365. Supremam Curiam Wilelmus VII. anno 1470. instituerunt.

Principatus Arausiaci longius olim quam hodie porrigebantur, sive in Sancti Pauli Tricastinensis, Avenionis, Valentiæ, Diæ, Vapinci, Sistaronis, & Niceæ, sive in Montis-Pessulani, Nemausi, & Lutevæ, Diœcesibus: verùm lapsu temporis, maxima pars, vel usurpationibus, vel dotibus, & hæreditariis usuratis divulsa est. Inprimis autem Anno 1150. Princeps Tiburgis I. illum in quatuor partiones partita est, Wilelmo nempe filiorum natu maximo. Ditionis Arausionensis dimidiam partem, cum iis fere omnibus agris, qui Delphinatui, Provinciæ, Pedemontio, subjacebant, ab hoc Principatu moventibus, dedit; minori verò natu Rambaldo alteram Arausiacæ Ditionis dimidiam partem, cum integris Courthesonii, Jonquieræ, & Gigondæ oppidis, Valle Buentensi, aliisque agris concessit. Illô tempore Principatus, Episcopatus duos, Arausiacum nempe, & sancti Pauli Tricastrinensem, cum sex Abbatiis, & amplius 30. Prioratibus, capiebat; atque & Comitatu Grignanensem, S. Paulinum, & Susianum, Baroniam Gigondamensem, Serignanensem, & Lermonensem, quatuor oppida, nempe Castellum Novum, Donzeram, Tulettam, & Montem Brisonum, quorum Episcopus Vivariensis, S. Spiritus Prior, & Dux Ventadoriensis se Principes dicebant.

Subdivisit præterea Princeps Tiburgis eam quam Rambardo concesserat portionem; Tiburgi filiæ, Bertrandi de Baux Uxori, partem; omnique penes se erant in Linguadocia agros, Tiburgi alteri filiæ suæ, Adhemaro de Marvieux, nuptæ, dedit.

Hinc Principatus Ditioni, aliæ quoque haud contemnendæ accesserunt. Supersunt enim tantummodo Arausio, Courthezo, Jonquiera & Gigondas, cum quibusdam aliis pagis ipsi subjectis. Adeò ut nunc hic Principatus 6. tantum longitudine, 4. verò latitudine milliaribus pateat, Comitatuque Venaisinô, Ditioni Romani Pontificis subditô, flumineque Rhodanô continetur. Fluvii Egua Mayna, & Louveza illum præterfluunt, cujus Ager eius, imprimis, frumentô, vinô, crocô, sericô, omnigenisque fructibus feracissimus est.

Princeps nomine Theofredus Arausionem anno 700. occupabat, cui filius Theotfredus, Martyr, vectibus immanitate Sarracenorum mactatus, successit. Wilelmus *Cornetus*, vel *brevi naso* ... , Rege Galliæ Carolô Magnô, ejus urbis primus Comes vel Princeps extitit, eo quod illam in Therbaldum, aut Theobaldum Regem Sarracenum, ibi commorantem, anno 791. bellô sibi comparavisset. Hic Princeps *Cornetus* ob cornu venaticum, etiamnum hodie Arausionis insignia, dictus est. Alii eum *brevi naso* ... dixerunt, quia in certamine ipsi a ... gladio amputatum est. Ex Regia Burgundiæ stirpe oriundus erat: & sub Rege Pipino *Brevi* Connestabilis erat, i. e. in regios exercitus imperium perpetuum obtinebat. Sanctus obiisse creditur in Abbatia quam extruxit, dotavit, & nomine suo vocavit prope Agrianam Diœcesios Lutevensis in Linguadocia. Primus omnium Comitis, *Pergona*, titulô usus est, quem tunc temporis soli tantum supremi Domini usurpabant. In hac Abbatia vitæ de vita & gestis Wilelmi Manuscripta visuntur, unum ex ejus actis de Abbatiæ fundatione 14. Decemb. ann. 804. Pontificis Alexandri II. Diploma & Ludovici Pii, tum Aquitaniæ Regis duntaxat, Literæ publicæ, præter Legendam seu libros memoriales hanc veritatem confirmantes, qui in Episcopali Sede Arausiaca extant. Wilelmus duas uxores, alteram Chunegundam vel Gumbaldam, alteram Orablam duxit. Hæc Regis Therbaldi filia fuit, quam cum oppido captam, baptizandam, & *Guibergam*, seu *Gniboram* nominandam curavit. Illi quidem tres filios fuisse legimus, non autem quod aut uxorem duxerint aut liberos genuerint. Ejus filia nomine Herimbruia ei in omnibus bonis successit, quæ Rollino vel Gosselino magnatum in Arelatensi Regno prædivitum Domino, secundum quosdam, ex familia de Baux oriundo, dotem dedit. Historici quidam hunc Wilelmum I. primum Tholosanum Comitem extitisse existimârunt: sed hac de re Catellus accuratissimus dubitat. Reverà Comites Tholosani nonnunquam Cornu venaticum in insignibus suis usurpaverunt, neque se à Wilelmo oriundos professi sunt. Soli id Principes Auriaci sibi assumpserunt.

Hic Wilelmus anno 809. obiit, & in supra dicta Abbatia sepultus fuit. Ejus sororem Carolus Magnus anno 810. uxorem duxit. Ex uxore Herimbruâ duos filios Hugonem & Rogerium suscepit Rollinus seu Gosselinus. Hi in publico scripto, anno 859. Marchionum seu Comitum Arausiacorum nomenclationem, cum jure patronatus in Episcopatum Arausicanum, sibi adscripserunt, Principatumque primi partiti sunt. Arausionem cum locis ipsi subditis natu maximus possedit. Hugonis filia Alatas ipsi Anno 880. aut 890. successit, mater Rhambaldi I. mortui annô 910. cujus quoque filius Boson annô 924. obiit. Propter monumentorum publicorum raptum, vel incendium ann. 1562. nihil de Bosonis successoribus comperti habetur, usque ad Gerardum Adhemarum annô 1086. defunctum. Ejus filius Rambaldus II. Comes Arausicens. in Terram Sanctam, seu Palæstinam, ubi annô 1115. obiit, peregrinatus est. Illi filia unica fuit, Tiburgis II. uxor Wilelmi II. Auriaci, etiam ante conjugium, dicti, nempe quia ex Regione Wilelmi Cornuti oriundus erat.

Ex hoc matrimonio duo filii, quorum natu major Wilelmus III. eodemque filiæ, nati sunt, quibus Tiburgis I. ut supra dictum fuit, Principatum Arausiacum, partita est, eâ lege tamen ut Comiti Provinciæ, nisi respectu Serignani & Camareti, nullô modô se subjicerent, nihilque ex prædiis, nisi se hæreditate exclusos vellent, Ecclesiæ Romanæ concederent. Quod semper se observaturos polliciti sunt. Wilelmô III. filius Wilelmus IV. natus est, filiaque nomine Thibour nupta Rhambaldo Guitano, quæ absque liberis defuncta, Sancti Johannis Hierosolymitani Xenodochio, jam quartam partem urbis Arausionis possidenti, alterum quoque quadrantem dedit; hic Wilelmus IV. filium genuit nomine Rhambaldum, qui absque liberis vitâ functus, eidem Xenodochio portionem suam concessit, ut & quam possederat Arausionis quartam partem. Rhambaldus III. Tiburgis I. filius uxoratus non fuit, Testamentoque suô ann. 1173. omnia bona sua legavit Tiburgi II. sorori suæ, uxori Bertrandi de Baux, qui, in Templo Archiepiscopali Arelatensi, die Paschatis anno 1181. mandato Raymundi V. Tholosani Comitis, mactatus fuit. Filios tres progenuit Wilelmum V. Bertrandum, à quo Istriæ & Brantonium stirpes quæ se in Regnum Neapolitanum receperunt, originem duxerunt; & Hugonem, qui unicum tantum filium in Templo Arausionis primario Canonicum procreavit. Wilelmus II. Bauxensis, ut & hujus nominis V. Auriacus Princeps, Principatûs habenas anno 1182. capessit. Episcopatus Tholosanus, Sancti Paulinus, & Arausiacus cum Clero & Principatus Plebe totâ, ejus Patronatum in Episcopatum, aliaque Principatûs beneficia ritè agnoverunt: cujus rei Acta duo publica annorum 1184. & 1208. quo jure in emolumentum Ecclesiæ spoliatus est, expressô Milonis Legati mandatô in Sancti Ægidii oppido 17. Januar. 1209. quo tempore Comitem Tholosanum bonis omnibus nudavit, cumque flagellô multavit Legatus, quem 1000. militum sequebatur exercitus. Imperator Fredericus II. Regnum Arelatense Aureô Diplomate ann. 1214. alio etiam 14. Septembris sequentis confirmatô, Wilelmo dono dedit. Quum hic idem Imperator donatam Xenodochio S. Johannis Hierosolymitano Dimidiam Arausionem præter Tiburgis I. prohibitiones, Wilelmique III. obligationes, perspexisset,

hæc,

hæc dona Diplomatibus 7. Januar. 1214. infregit: quare Wilelmus II. Arausionensis alterius dimidiæ partis possessionem tenuit, quam tamen sponte suâ Xenodochio, publico scripto 6. Octob. 1215. eâ lege restituit, ut Principes jure Commendæ, & Retentus fruerentur, apud se Xenodochium munus clientelare profiteretur, hanc dimidiam partem alienis distrahere non posset. Quod tribus postea Actis publicis 8. Sept. 1266. 15. August. 1271. & 15. Februar. 1288. confirmatum est. Carolus I. Provinciæ Comes hujus juris validitatem agnoscit Literis publicis 17. Septemb. 1257. quibus Xenodochium Principibus subjiciendum fore pollicetur, se, id juris ipse nihil sibi vindicando, restituendam, suis sumptibus comparaturum, neque se, neque posteros nihil unquam allibi, vel etiam in societate cum Principibus, possessuros, ubicunque eorum jura paterent. Carolus tamen II. filius ejus hanc Arausionis dimidiam partem à Xenodochio, permutatione aliorum in Provincia agrorum, sibi 17. Octob. 1307. comparavit. Quare Bertrandus Princeps Auriacus jus suum & Septemb Dominii & pactorum persecutus est. Volenti enim Bertrando de Marsillac ejus possessionem nomine Caroli II. inire, obstitit, & publico scripto 21. Novemb. 1307. se vi juris sui illam detenturum denunciavit. Quod quum accepisset Carolus, Principem, ejus uxorem & liberos Aquas-Sextias in Provincia allexit, ubi duris conditionibus, totius Principatus fidem & clientelare officium ab iis extorsit. Qua in re quum sibi satisfecisset, dimidiam Arausionis partem Principi reddidit, ut in publicis 22. Mart. 1308. Actis legitur, in quorum præfatione Carolus câtenus Principatum independentem agnoscit. Ex hoc tamen scripto publico Cassanus, & post illum Puteanus omnia, juris Provinciæ Comitum in Arausionem, argumenta depromunt, sedulo se abstinentes ab adducendis vitiis quæ ex eo sufficientissimè colliguntur. Verum præter scripta præcedentia, Bertrandus III. quantum sibi per tempus, locum & vim Caroli licuit, contra istud quodam modo, in prærogativarum, quas urbi Arausionensi annô 1311. concessit, Articulo III. contestatus est. Sed firmissima contestatio in Conventu totius Provinciæ Ordinum Aquis-Sextiis 22. Novemb. 1288. habita est; quo in conventu Raimundus præsentibus Comitis Ministris Principis *Dei Gratiâ* nomenclationem recepit, solemnique ritu, jus suum interpositâ contestatione à se conservandum significavit, qua de re, nemine contradicente, ipsi ab Ordinibus Acta publica concessa sunt. Quod juris Comiti erat reliquum Ludovico de Chalon Principi Auriaco, solâ desertione & cessione Renati Provinciæ Comitis concessum est, scripto publico 6. August. 1536. & tribus aliis scriptis, 14. & 27. ejusdem mensis, & 18. Septemb. sequentis, confirmato. Ab eo autem tempore Renatus Principem, ut summum Dominum plurimis Actis agnovit, & inprimis, Actis 14. April. & 5. Septemb. 1547. Adeo ut hoc jus sine controversia inconcussum Principibus superfit; præcipuè autem ab eo tempore quo Carolus ultimus Provinciæ Comes Testamento annô 1481. Ludovicum XI. Galliæ Regem eâ lege hæredem constituit, ut quicquid Comites & Comitissæ Provinciæ, eorumque Ministri distraxissent, dono dedissent, & oppignorassent quietum ac tutum præstaret. Quod Ludovicus XI. & ejus successores præstiterunt. Hæc omnia, eorum omnium, quæ gesta sunt post publicum Anni 1308. scriptum, ut & etiam post ter repetitam invitam fidem clientelarem, Reginæque Johannis contra Raymundum VI. damnationem, vitium comprobant; quidquid contra Puteanus aliique, urserint. Præterea plurima extant Acta publica 13. 14. & 15. seculis, quibus supremum & Patrimoniale Dominium Arausiacum distrahi interdicitur, quibusque, quod positum est, funditus evertitur; Comites nempe Provinciales Principatûs Arausiaci supremos esse Dominos, Ludovicumque XI. olim hunc Principatum Supremæ Delphinatûs Curiæ subjecisse. Hoc etiam ex Historia evincitur, quâ patet extitisse Principes Auriacos VIII. seculo, Provinciamque non nisi abhinc 690. annis à Comitibus rectam fuisse, quod inprimis notatu dignum, hosque Principes & Comites nunquam sibi invicem subjectos fuisse. Quibus & istud addere licet; in Comitatûs Provinciæ partitionibus annis 1030. & 1125. factis, nihil cis Duranciam ad Boream præter Avenionis dimidiam partem, Tort & Caumontium ad Principatum Auriacum, Comites possedisse. Quod variis etiam publicis scriptis Comitum ann. 1126. 1257. & 1308. probatur, ut & quorundam Pontificum Romanorum Diplomatibus, Agrorumque Bauxionorum enuntiationibus, in pactis 1157. & 1177. in quibus enarrandis omnino lapsus est Puteanus. Hæc summa libertas, seu à subjectione immunitas vel exinde etiam probatur, quod Cæsares Fredericus I. & II. in Prærogativis ann. 1178. & 1214. Wilelmum II. & Wilelmum III. Principatum ut *Acephalum* gessisse asserant; quod etiam sequentibus temporibus alii Imperatores agnoverunt, qui in iis quæ cum illius Regni Regibus annis 1516. 1529. 1544. & 1559. pactis pepigerunt, jus Principum tuiti sunt. De eo quod spectat Ludovicum XI. in sequentibus dicetur, quia hic Chronica Principum resumenda sunt.

Ex Eligia prima uxore Wilelmus V. Wilelmum VI. Et ex Ermengarda secunda Raymundum I. suscepit, qui ei anno 1215. successerunt. Wilelmus VI. quatuor filios ex Preciosa Aqua-Sextiensi procreavit, Wilelmum VII. Bertrandum qui ei successit, quique se in Italiam recepit, ex quo Andriæ, Tarenti & Ursini Duces oriundi sunt, Hugonem magnum Siciliæ Senescallum & Raymundum II. Principem Arausiacum. Wilelmus VI. anno 1239. obiit. Wilelmus VII. nullis ex Galburga uxore procreatis liberis, anno 1248. fatô functus est. Raymundus II. frater ejus, ei successit, relictisque ex Bigna uxore sua Bertrandô II. & Raymundô III. totidemque filiabus anno 1272. obiit. Quum Bertrandus II. & Raymundus III. ei successissent, Raymundus III. Bertrando II. omnia sua in Principatum jura tradidit. Illô regnante, Propatruus ejus anno 1280. obiit, ipsi adhuc in vivis Bertrando III. quod suum erat commisso. Bertrandus III. cum Bertrando II. ita anno 1293. pepigit, ut omnis Principatus sibi posteris indivisus persisteret, excepto oppido Courthesone, locisque ipsi subjectis, quæ Bertrandus II. sibi, sub fide & hommagio, cum restitutionis & ad Principatum revocationis jure, si ipse aut liberi absque prole obirent, quod anno 1349. contigit. Bertrandi II. Courthesonis Domini filii se, in Italia Roberto & Johanna I. Regibus, claros & illustres præstiterunt. Raymundus III. ex Eleonora Genevensi uxore tres filios, Wilelmum, Raymundum & Henricum, suscepit: Wilelmus vivô patre, duobus filiis, unicâque filiâ Bertrando, Wilelmo, & Tiburgerâ, et ex Tiburgâ Bauxiensi, uxore natis, superstitibus, obiit. Raymundus III. Raymundi II. natu minor, superstes patri ei annô 1314. successit, cui Bertrandus & Wilelmus, fratris filii omnia sua in Principatum jura cesserunt. Henricus Augustodun. Canonicus extitit. Raymundus IV. ex Anna Viennensi, Guidonis Viennensis Delphini, & Beatricis Bauxiensis filia, sex filios progenuit; Raymundum ejus in Auriaco Principatu annô 1340. successorem Wilelmum & Gionetum cœlibes defunctos. Bertrandetum Dominum in Gigonda, Guidonem & Johannem cælibes quoque mortuos, tresque filias Deo in cœnobio consecratas. Raymundus V. primò uxorem duxit Constantiam Tallardensem absque liberis extinctam; & secundò Johannam, Annæ Comitis Genevensis filiam, ex quâ filiam unicam Mariam Bauxiensem dictam, quam in omnibus, nuptiali pactione, illam inter & Johannem Cabillonensem de Harlay Dominum, 11. April. 1386. hæredem suam constituit. Avenione præsente Papâ Clemente VII. Johannis Genevensis patruo eâ lege expeditum est hoc matrimonium, ut Principatus Auriacus, cum his omnibus quæ illi subjiciuntur, penes esset primum filium ex hoc connubio natum: is autem fuit Ludovicus Cabillonensis de quo posteà. Raymundus anno 1393. obiit. Observandum in Raymundo V. & Maria ejus filia stirpem Bauxiensem desiisse, qui cum omnium illius illustris familiæ bonorum hæredes essent, ea jure Ludovico Cabillonio, ejusque successoribus transmiserunt, qui ob Testamenta in eorum gratiam condita, multis argumentis & procurationibus, in primis autem Annis 1384. 1429. & 1446. & 1447. contenderunt; ut sua jura in Provincia inirent. Johannes Cabillonensis à quo Principum Auriacorum tertia stirps oritur, annum unum post uxorem, annô 1418. obiit, duorumque filiorum, totidemque filiarum, superstitum, Ludovici ejus successoris, & Johannis, à quo Comites de Toigni oriuntur, Adhelaïdis Wilelmo Viennensi nuptæ, & Mariæ Friburgensis Comitis uxoris, parens fuit. Ludovicus Cabillonius optimo, ad audendum parato, & forti animo erat. Primò Johannam Mon-Pelicardensem, secundò Eleonoram Armeniacensem uxores duxit. Se fortem & optimum in Ludovicum XI. testatus est, quum neglectâ patris ejus Caroli VII. auctoritate, eum cum Arausione urbe suâ in fidem suam, tutelamque recepit, ei impensas subministravit, suisque sumptibus eum in Brabantiam apud Ducem Burgundiæ duxit. Hic Princeps, cum Sabaudiæ Duce, à partibus Ducis Burgundiæ contra Carolum VII. steterat: imo & Delphinatum inter se partiri convenerant. Verum Gaucurtius ejus Provinciæ Prorex, Principe Colombierum inter & Anthonum deleto, eorum paulò post consilia disturbavit. Princeps in Rhodanum se projicere, eumque transnatare maluit, quam in victoris arbitrium ac potestatem devenire, hoc annô 1429. contigit. Ex prima uxore Wilelmum VIII. annò 1466. successorem, & ex secunda Ludovicum Castro-Guyonensem Dominum, & Johannam Ludovico Comiti Cubiculario nuptam suscepit. Wilelmus VIII. omnibus suis bonis, in Burgundiæ Comitatu sitis, à Duce Burgundiæ spoliatus; Arausione eorum possessionem repetiturus profectus; supra Montem-Pelicardum captus est, Viennamque Allobrogum & inde Avaricum ductus, mandatô Ludovici XI. obtendentis Principem à Arausione, sine Salvo conductu, Burgundiam petere, ut in inquisitionibus, ab Imberto Grollio Delphinatûs Prorege, mensibus Februariô, Martiô & Aprili, anno 1473. institutis, disquiri etiamnum potest. Tunc, se ut vinculis eximeret, supremum suum in Auriacum Principatum Dominium Ludovico XI. 40000. nummis, quos, verùm non numeratos, acceptos retulit, vendere coactus est. Hujus venditionis scriptum publicum 9. Junii 1475. actum est. Quibus peractis, promovente Ludensi Dominô, Delphinatûs Pro-Rege, Actis 17. Junii, & 29. Julii, ejusdem anni, in bona sua redintegratus est. Post vim istam sibi illatam tribus exactis mensibus hic Princeps, 24. Sept. 1475. obiit. Catharinam Richardi Armorici, Stampensis Comitis, & Margaritæ Aurelianensis filiam uxorem duxerat. Ex hoc matrimonio Johannes Cabillonius, hujus nominis II. & Princeps Auriacus natus est. Factionem Aurelianensem, contra Administrationem, per Caroli VIII. minoritatem, amplexus est, in ejus arbitrium & potestatem in prælio S. Albini du Cormier, anno 1488. devenit. Liber posteà, matrimonio Regis cum Annâ Britanniæ Ducissâ nepti suâ. 16. Novemb. 1491. decreto, servivit. Id officii, aliaque quibus, Ducem Aurelianensem ante & postquam sub nomine Ludovici XII. Rex inauguraretur, sibi obstrinxit, illius Monarchæ benevolentiam ipsi conciliârunt: adeò ut non solum Armoricæ seu Britanniæ Prætor factus sit, sed & quidquid ultimus Britanniæ Dux ipsi dederat, Annis, 1487. 88. 90. 91. 98. 1501. & 1503. & confirmatum, & auctum portubus Crenonum & Harganonum interjectis, Pontinensi Comitatu, Moncontorriô, Lamballâ, Sursinâ, & Toefutiô, aliisque Castellis & locis, ut facilè probari potest ex decem Actis Publicis, in quorum executione ejus successores impediti sunt. Reverà ex pacis pactis quæ Imperium inter & Galliam Annis 1526. 1529. 1544. & 1559. intercesserunt, redintegrandi erant: verùm id executioni haud mandatum fuit. Ludovicus XII. cui vis parenti Johannis II. illata ignota non erat, qui neque ignorabat 40000. nummos solutos non fuisse, mandata scripto dedit, quibus supremi Dominii juris venditio irrita fiebat, acceptosque retulit 40000. nummos. Quod posteà Franciscus I. Annis 1498. 1500.

1509. 15. 16. & 1518. Diplomatibus confirmavit. Propter bella initio XVII. seculi, Princeps amplexus Cæsaris partes variis captionibus impeditus est. Tandem ex pactis suprà memoratis Principes in omnia omnino supremi Domini jura redintegrati sunt. Johannes II. 9. April. 1502. obiit, superstitesque reliquit ex Philiberta Luxemburgica, Charmitensi Comite, uxore sua, Philibertum, de quo mox, & Claudiam Cabillonensem, Henrico Nassovio Comiti nuptam. Philibertus Cabillonius Auriacus & Melphiensis Princeps a Cæsare Carolo V. stetit contra Franciscum I. qui bona ejus anno 1520. occupatis, Principatum Auriacum Annæ Montmorency, Marescalli Chatillonensis viduæ, dedit. Idem Philibertus in Hispaniam anno 1525. se conferens, captus, & ex Flandriâ Lugdunum ductus fuit, indeque Burdigalam, unde nonnisi pactione Madritensi anno 1526. egressus est. Is quoque Cæsaris exercitui in Romæ expugnatione imperabat, post mortem Borbonii Ducis, qui dum impetum in urbem ciebat, ictu catapultæ occidit. Philibertus verò, ne mors ejus militibus pateret, eum pallio tegi jussit, inceptoque impetui instans, suburbium primò, deinde urbem invasit. Denique in obsidione Florentina annô 1530. nullo unquam matrimonio junctus occisus est. Evinci potest, omnia clarissimæ familiæ Cabillonensis bona, legitimò jure possedisse hunc Principem aut Patrem suum, qui ea cum cæteris facultatibus suis, Renato Nassovio, Henrici Nassovii & Claudiæ Cabilloniæ sororis filio, Testamento legavit. Familiam Nassoviam in duas præcipuas stirpes dividi observandum est, secundamque Nassovio-Dilemburgensem dictam, quæ ab Othone Comite, Adolphi Nassovii Cæsaris patruo, ortus, quinque alias stirpes, quarum prima Arausiaca, constituisse. Otho Henrici Divitis filius Agneram Comitem Solmensem duxit, ex qua Henricum, de quo mox, Johannem & Enricum procreavit. Henrico Otho II. & Henricus superstites fuerunt. Otho Nassovius, hujus nominis II. familiam in Flandriam transportavit, superstitesque tres filios genuit; quorum secundus Johannes Nassovius pater fuit Engelberti I. qui ex Johanna Bredensi, quam uxorem duxit, Johannem Seniorem dictum, Comitem Nassovium, & Brabantiæ Præfectum, qui ex Mariâ Bohembergensi uxore suâ, Engilbertum II. Inferioris Germaniæ Proregem, absque prole annô 1504. defunctum, progenuit. Et Johannes Comes Nassovius, Junior cognominatus, Elizabethæ Hassiacæ connubio junctus, annô 1516. mortuus. Hic duos filios, totidemque filias superstites habuit: Henricum nempe, de quo statim; & Wilelmum Seniorem dictum, de quo in sequentibus agetur. Henricus Comes Nassovius Claudiam Cabillonensem uxorem duxit, quæ quum Renatum Nassovium, à quo Principum Auriacorum quarta stirps originem ducit, peperisset, annô 1521. obiit. Ejus Patruus Philibertus, ut jam suprà dictum est, eum hæredem, suum eâ lege, constituit, ut & nomine & insignibus suis condecoraretur. Dux Longavillæus, ex Athalia de Cabillonensi, Johannis I. & Mariæ Bautiensis filia, ortus, huic Testamento obstitit, nixus substitutione, de qua in Testamento supradictæ Mariæ, annô 1416. condito. Huic etiam Causæ Comes de la Chambre, tanquam ex Johanna Cabillonensi, Ludovici Principis Auriaci filia oriundus, se immiscuit, etiam ex substitutione quam in Testamento Ludovici annô 1466. conscripto, occurrere arbitrabatur. Qua in lite Dux Longavillæus & Comes de la Chambre multa Decreta curârunt fieri in Principes Auriacos, indictâ causâ condemnatos, præcipuè cùm tunc temporis, Principibus ab Imperio stantibus, Gallia Principatum Auriacum occuparet. Attamen hæc omnia decreta, pacis pactionibus, Madritensi, Crespiacensi, Niceensi, & Cameracensi; Annis 1526. 1529. 1544. & 1559. irrita facta sunt. Abrogabatur quoque ab his duobus ultimis pactis supremæ Curiæ Provincialis Decretum, 30. Junii 1543. quo Fisco Principatus Auriacus addicebatur. Præterea, capita sive clausulæ, de quibus in hisce pactionibus agitur, variis Galliæ Regum, à Francisco I. ad Henricum IV. interpretationibus confirmantur, ut & eorum Senatu-consultis, qui se nullam in rebus Principatûs Auriaci legitimam jurisdictionem habere professus est. Credita substitutio Longavillæi Ducis, pactione nuptiali Johannis I. & Mariæ Bautiensis, quâ Principatus Auriacus Ludovico Cabillonio filio suo integer obtingebat, plane omnino rescindebatur: idem dicendum de ea quæ Comes de la Chambre sibi assumebat; cum a Johanna Cabillonensi Ludovico Comiti de la Chambre nupta ortus non sit: adde quod substitutio, quæ Ludovici, in gratiam Johannæ Testamento continetur, ideo abrogata est, quod postea mares Ludovici, Johannæ posteri, superstites fuerunt. Renatus, ut dictum est, bonorum Philiberti hæres qui à Carolo V. contra Franciscum I. stetit, absque liberis ex vulnere in obsidione oppidi Sancti Desiderii accepto, 15. Julii 1544. obiit Wilelmum nomine IX. Principem Auriacum, patruelem suum, Wilelmi Senioris & Julianæ Stolbergensis filium, Testamento suo 20. Junii præcedentis hæredem nuncupaverat. Hoc Principe Bella civilia Galliam vastabant: nec proxima Arausio illius calamitatis expers fuit, urbs enim capta, expilata, & incensa est annô 1562. à Sarbellone qui Pontificis Romani, & à Comite Suzano qui Caroli IX. copiis imperabat. Id observante Domino Thuano Avenionem urbem locupletavit: & annô 1571. ubi Reformati, qui ex priori calamitate evaserant, omnes cruentâ strage trucidati sunt: quod ipsissimâ Purificationis die contigit; postea Principis Commentaria, haud quidem levia, & documenta omnia rapta & combusta sunt, eorum tamen pars potior Romam à Cardinali Armagnacensi delata fuit. Quod ut quam maximè adversatur iis quæ in superioribus editionibus hac de re occurrunt, quibus hæc inserta sunt, *Vim Calvinianorum, quam Princeps ab illorum partibus stans, authoritate fovebat, has omnes in transitionem calamitatis, imprimis verò Episcopi & Canonicorum expulsionem, Templorum vastationem &c. accersivisse, eo quod omnia sibi licentiæ & servitiæ tempore licita esse arbitrarentur. Verùm hoc seculo, inquiunt alii, jura Regis, Supremi Domini, ut Provinciæ Comitis ad Episcopatum, quia Princeps Reformatus esset, nuncupantis, Templa reparata, Episcopus restitutus, Orthodoxaque Religio reducta, revocataque est.* Verùm, cùm id, quoquo sensu sumatur, mera sit calumnia, observandum est ipsissimas Pontificis Romani, & Caroli IX. copias, Templum, Sedemque Episcopalem expilasse, & igne consumpsisse. Verum est à Principe Episcopum & Clerum urbe expulsos, sed ob flagitia à se, annis 1562. & 1571. perpetrata. Stragem enim commiserunt, eò quòd Princeps Reformatis subditis suis, invitis Pontifice Pii IV. 22. August. 1561. 26. Octob. & 29. Decemb. 1563. illorum extinctionem apud eum sollicitantis, Diplomatibus, parcebat. Idem Princeps, qui urbe suâ Episcopum & Clerum expulerat, eos illos aliquantò post, precibus Henrici III. Galliæ Regis, revocavit, ut tribus à se, in eam rem, ad Wilelmum IX. conscriptis Epistolis, probari potest. Hic Princeps Wilelmus IX. Templum Primarium & reparavit, & locupletavit; nullus vero unquam Rex Galliæ vel reparavit, vel opes in Ecclesiam Arausiacam contulit, nisi solus Ludovicus XIV. qui per ultima hæc bella, Arausione occupatâ, ejusque Episcopatu vacante, ad hunc Episcopatum nuncupavit. Verum quidem est eum, duabus variis vicibus, antea Epistolis suis Principem interpellâsse, ut ipsi apud Pontificem eos quos indicabat, nuncupare placeret; quod nunquam executus fuisset Ludovicus, si, ut quidam fidenter affirmant, Comites Provinciæ ad Principatûs Arausiaci Beneficia Ecclesiastica, nuncupare penes fuisset. Insuper, variis Pontificum Romanorum Diplomatibus, plurimisque Comitum Provincialium, Principumque Auriacorum à nono ad decimum usque sextum Seculum Actis Publicis, evincitur, Principes Auriacos tantum, sui Principatûs Templa ædificâsse, dotâsse, & reparâsse. Wilelmus IX. de quo hic nunc verba facturus sum, a Belgii Fœderati Ordinibus, cui reverâ suum debent & decus & fundamentum, ut Reipublicæ suæ Dux & Caput, agnitus est. Domi, Militiæque magnus erat, in adversis prudens, in suis imperturbatus, in aliorum vero deprehendendis consiliis, peritissimus. Magnô suô malô experti sunt Hispani; sed cum omnia sibi, ubi de perdendo ejusmodi hoste agitur, licita esse arbitrarentur, maximis in discriminibus versatus, usque tandem obrutus est Princeps Auriacus. Primo enim a Trapezitæ cujusdam, cui nihil fortunatum suarum supererat, quemque Johannem Austriacum venenô interemisse suspicabantur, servo, nomine *Jauregui*, sclopeti glande, domi suæ, mensâ exeundo, vulneratus est, 18. Mart. 1582. Ex epistolis Hispanico idiomate conscriptis, & in ejus sacculo inventis, innotuit hic Sicarius. Princeps ex illo vulnere convaluit quidem: sed quidam Hispanorum Emissarius, cui nomen Baltazard Gerardus, ex Burgundiæ Comitatu oriundus, eum domi ejus Delphis 10. Julii 1584. aliâ sclopeti glande, mactavit. Hic Princeps quater matrimonium inierat. Primo enim Annam Comitem Burensensem duxit uxorem, ex quâ Philippum-Wilelmum, & Mariam Comiti Hohenlotensi nuptam, suscepit. Secundò Annam, Mauricii Electoris Saxonensis filiam, quæ ei Mauricium Nassovium, de quo posteà: Annam Wilelmi-Ludovici Comitis Nassovii, uxorem, & Emiliam annô 1597. Emanueli II. Lusitaniæ Principi, Indiarumque Proregi, nuptam. Tertiam uxorem 10. Junii 1574. duxit hic Princeps Carlottam Borboniam, Ludovici Borbonii II. Montispensérii &c. Ducis, & Jaquelinæ Longwicensis, filiam. Ex ea sex filias procreavit; Ludovicam Julianam Nassoviam, Frederici hujus nominis IV. Principis Rheno-Palatini, Imperiique Electoris, uxorem, 15. Mart. 1644. defunctam: Elizabetham Henrici Turnensis, Bullonii Ducis, & Sedani Principis, Franciæ Marescalli, uxorem mense Septemb. 1642. mortuam, Catharinam Belgicam, Philippo Ludovico hujus nominis II. Hanoviensi Comiti, nuptam; Carlotam Brabantinam, Claudii Domini Tremolliensis, & Ducis Tharcensis, uxorem; Carlotam Flandrinam, Sanctæ Crucis, Pictavii Abbatissam, 10. April. 1640. vitâ functam; & Emiliam Nassoviam, Frederici-Casimiri Comitis Rheno-Palatini apud Landsbergum, uxorem. Quartum connubium Wilelmus IX. cum Ludovicâ Coligniacensi, Gaspardi Colligniacensis, in Francia Rei maritimæ Præfecti, & Carlottæ Lavallensis, primæ uxoris filiâ iniit. Ex ea Henricum-Fredericum Nassovium, Principem Auriacum, de quo, postquam de Fratribus ejus dixero, verba faciam, & Renatam quæ Rupellæ nullo unquam connubio juncta, obiit. Philippus-Wilelmus Nassovius, Princeps Auriacus, penes Hispanos erat, moriente Patre, unde non nisi multò post rediit. Annô 1606. Eleonoram Borboniam, Henrici Borbonii, hujus nominis primi, Principis Condetensis, & Carlottæ Catharinæ Tremolliensis, primæ ejus uxoris, filiam, uxorem duxit, quæ, Principe Auriacô jam absque prole, 20. Februar. 1618. defunctô, in Castello Muretensi 20. Januarii 1619. obiit. Mauritius Nassovius, post obitum Fratris, Patre ejus occisô, Princeps Auriacus fuit. Ei 18. annis tantum nato anno 1584. Administrationem Hollandiæ Zelandiæ, Ultrajecti, cum rei maritimæ Præfectura, detulerunt, conceptamque ejus prudentiæ & fortitudinis existimationem optimè tuitus est. Oppida omnia quæ penes Hispanos in Hollandia erant, expugnavit. Scaphâ turfis, 80. milites obtegentibus, onustâ, Bredam invasit: itaque feliciter se gessit, ut brevi tempore Frisiam totam, Groninganum Dominium, Transisulaniam, Neomagum, Gueldriamque recuperaverit: Hulstum, Sanct-Andreanum propugnaculum &c. subjecit: &, mirante totâ Europâ, septem Provinciæ, sub ejus Administratione unâ fœdus & societatem inierunt. Exinde Slusam, Graviam, aliaque oppida, per celeberrimam Ostendæ, annô 1604. obsidionem, expugnavit. Annô 1609. Inducias Hispani & Ordines in XII. annos, Antverpiæ 14. Aprilis ejusdem anni promulgatas pepigerunt. Bellum annô 1621. reparatum est. Marchio Spinola copiis Hispanis Præfectus annô 1625. Bredam occupavit. Princeps Mauritius, qui eôdem tempore Arcis Antverpianæ invasionem meditatus fuerat, tantô mœrore ob irritam spem captus est, ut annô ætatis 58. Hagæ 23. April. 1625. nullô matrimoniô illigatus obierit. Et Fredericus-Henricus Nassovius Frater

ejus,

ejus, ut Principatu Auriaco & Reipublicæ Dignitatibus successit, & partam à Patre & Fratre existimationem optimè conservavit. Grollam annò 1627. Sylvam Ducis à Principe Mauritiò frustrà tentatam annò 1629. expugnavit. Dein Bergam, Venlovium, Ruremundam, Trajectum ad Mosam, & annò 1637. Bredam occupavit. Multa alia, paucis desideratis militibus, bellò paravit, tantâque curâ suas fovit copias, ut inde *militum Parens* dictus sit. Hagæ 14 Mart. 1647. obiit. Emiliam Solmensem uxorem duxerat, ex qua sequentem Wilelmum II. suscepit, ut & Ludovicam Henriettam Nassoviam, Mense Majo 1646. nuptam Friderico-Wilelmo, Electori Brandenburgico, 9 Maji 1688. defuncto, illa autem 15. Junii 1667. Albertinam Nassoviam, annò 1648. Wilelm-Frederico Principi Nassovio, Consobrino suo, Frisiæ Administratori, nuptam; Henriettam annò 1659. Johanni Georgio Principi Anhaltino Dessavio, collocatam; & Mariam Nassoviam, Defuncto Duci Simmerensi ex familiâ Palatinâ conjugatam, Mense Martio 1688. vitâ functam. Wilelmus Nassovius nomine X. Princeps Auriacus, Patris Dignitatibus 23. Januar. 1648. successit; quo annò cum Hispanis pacem Monasterii Ordines Fœderati pepigerunt. Exeunte Mense Octobr. Annò 1650. Princeps Auriacus ex Gueldriæ Ordinibus Hagam reversus, morbò laboravit, ibique 6. Novemb. ejusdem anni, annò ætatis XXIV. obiit. Henriettam Mariam Anglicam, Caroli hujus nominis I. Magnæ Britanniæ Regis, & Henriettæ Mariæ Gallicæ Filiam, uxorem duxerat. Octo diebus ab ejus obitu, 14. nempe Novembris annò 1650. Domina Princeps Auriaca, ejus Vidua sequentem Wilelmum Henricum Principem peperit; obiitque 3. Januar. 1661. Londini, quo Regia ejus Celsitudo Carolum II. Magnæ Britanniæ Regem, fratrem suum invisum, & cum illo de faustâ ejus in Regna restitutione gratulabunda, se contulerat. Wilelmus-Henricus Nassovius hujus nominis XI. Princeps Auriacus, Patris, & Avorum omnibus Dignitatibus anno 1672. successit, uxoremque Mariam Anglicam, Patruelem, vel Amitinam suam, filiam priorisi Ducis Eboracensis matrimonii, Caroloque II. neptim, duxit. Wilelmus Henricus se prudentiâ & fortitudine in ultimis bellis anni 1672. clarum & illustrem præstitit, Remque publicam animi celsitate & magnitudine, quæ ipsi gloriam immortalem pepererunt, ab interitu eripuit & vindicavit. Ulterius processit hic Heros. Sexcentis navigiis mare Mense Novemb. 1688. trajecit, & infinitis defunctus periculis, ut Magnam Britanniam ex eo, quò premebatur, pondere eriperet. Consilium tandem faustè, feliciter & prosperè successit, ejusque præmium Triplex Diadema conciliavit. In Templo Westmonasteriensi 21. April. 1689. Londini, cum Maria Regina ipsius uxore, post Jacobi II. in Galliam secessum, sacrata & coronata fuit Ejus Majestas; eademque die eorum Majestates Edimburgi Scotiæ Metropoli sub nominibus Wilelmi III. & Mariæ II. Rex & Regina denuntiatæ sunt.

Paulò post Rex Jacobus, cui Gallia opem ferebat in Hiberniam appulsus, exercitum circiter 40000. militum, cum Hibernorum tum Gallorum conscripsit, quò se salvum in hoc Regno tueretur. Verum Rex Wilelmus, quanti sit Hostis consiliis maturè occurrere gnarus, Præfectò Duce Schombergiô, exiguum exercitum in Hiberniam qui Jacobo Regi obsisteret transmisit; donec ipse illuc, exeunte Juniô, annò 1690. se conferret. Statim atque exercitum omnibus rebus instruxisset, hosti obviam ivit, quem quum amne & tormentis communitum conspexisset, in medio amnê & tormentis fluvium trajecit, Regemque Jacobum iterùm in Galliam, inexpectatô certaminis eventu, se recipere compulit, ejusque exercitum fugavit. Quum deinde se Dublini, Regni primariæ urbis, Regem denunciari curâsset, exercitûs partem quibusdam Præfectis, qui Rebelles reliquos subjicerent, commisit: Quumque iteratò in Angliam trajecisset, Regni Ordinibus convocatis, ingentem nummorum vim confecit, quò Reipublicæ necessitatibus occurreret, nihilque factiosis & seditiosos moratus, in Hollandiam transfretavit, ut ibi cum Fœderatis Ordinibus, cæterisque Sociis de Rebus Bellicis ageret. Navem itaque, nullâ asperæ tempestatis habitâ ratione, conscendit, magnisque, per septem dies transitûs sui, in discriminibus versatus, tandem 31. Januarii 1691. Hollandiam attigit, & Tormentorum fragore, Campanarumque sonitu Hagam pervenit. Nulla tunc lætitiæ signa nec in Reipublicæ Primoribus, nec in populo desiderata sunt. Tantus forsan, reversò in Patriam victore, plebis concursus nunquam factus est, quantus Hagæ, ob Wilelmum Regem, per sex hebdomadas visus est. Non solùm enim eò, ex illius Regionis locis omnibus, infinita virorum mulierumque multitudo conveniebat, sed etiam illuc numerosissima confluxit Principum exterorum Corona, quos inter eminebant Bavariæ & Brandemburgi Electores, Hassia-Cassellanus Landgravius, Zellensis, Wolfembutellensis, Wirtembergensis, Curlandus, & Saxo Eysenachius Duces; Marchio Gastanaga Belgii Regii Prorex, Commerciensis Princeps, Copiis Imperialibus Præfectus, Principes Waldeckensis, Nasso Sarbruckensis, & Nasso-Frisius in exercitibus Fœderati Belgii Ordinum, Castrorum Tribuni, nec omissis haud contemnendæ formæ viris mulieribusque innumeris. Ibi quoque Cæsaris, Hispaniarum, & Daniæ Legati, cum extraordinariis Moguntiæ, Coloniæ Agrippinæ, Augustæ Trevirorum, Saxiæ, Palatini, Holstein-Gottorpi, Sabaudiæ, Principisque Leodiensis, Nunciis, aderant.

MONITUM.

Cum in hujusce Dictionarii superioribus Editionibus, multa sub nominibus Arelatis, Baucii, Chalonis, Delphinatûs, Arausionis, *&* Provinciæ, *irrepserint vitia, sequentque Commentarius, quò omnia restaurantur, non nisi post magnam hujusce Dictionarii partem typis excusam venerit, ad eum attendere jubetur Lector, nec ea quæ supra, in hæc sex capita dicta sunt, morari, utpote quæ planè Historiæ veritati adversentur, plerumque omnino in quæ modo de Arausione in præsenti Editione, sequentique Commentario diximus adhibere.*

Quædam supra, sub nomine Baucio, lapsus & errores, haud sine emendatione prætermittendi, obrepserunt. Primò, Dynastem Baucensem, Agrosque etiamnum hodie Baucenses dictos, olim sub nomine Principatûs, vel Comitatûs innotuisse, eorumque Dominos, Principes, vel Comites dictos fuisse, ut plurimi veteres Historici testantur. Hôc eos Titulò Cæsares Conradus II. Fredericus I. & II. in autem Diplomatibus suis, annis 1140. 1171. 1178. & 1214. ut & Pacta inter eos & Provinciæ Comites, annis 1150. 1177. & 1257. condecorârunt. Agri Baucenses numero 77. non vero, ut supra dictum est 69. erant, sub quorum Ditione Oppidum Aquæ-Sextiæ, Insulæ Martiguæ, Burgus-Novus Arelatensis, Trinquetalium, aliaque Prædia capiebantur, quæ sub magnis muneribus, ex lege obsequii & functionis clientelaris à Provinciæ Comitibus juxta pactionem anni 1150. & mediante Cæsare Frederico II. ab omni dominatione libera, Principes Baucenses possidebant. Secundò, Massiliensem Vicecomitatum, quem Bertrandus Baucensis Hugonis filius, Episcopo & Oppido 84000. nummûm Regiis coronatis vendidit, eorum quoque patrimonio subjectum fuisse. Hic idem Bertrandus omnia alia paterna bona sua, Legatis, Donationibusque immodicis, suò, ultimâ Julii die annò 1170. testamentò, exhausit, magnò substitutionis gradualis damnô, quæ in Patris ejus Hugonis, in gratiam aliûs Bertrandi ejus fratris, Principis Auriaci, posterorumque, Testamento continetur: quod in causâ fuit cur Cæsar Fredericus I. has alienationes, Bertrandique Testamentum, cassâ ab utrique adversariis dictâ, sua, mense Augusti 1178. aureis Diplomatibus, infirmaverit. Tertiò, Regnum Arelatense, à Cæsare Frederico II. Diplomate 18. Januar. 1214. alia etiam 29. Septemb. seq. Bullâ, confirmatò, Wilelmo V. Principi Auriaco, Bertrandi I. filio, donodatum fuisse. Verum igitur novelli, illud Raymundum Wilelmi nepotem, Carolo I. Provinciæ Comiti, D. Ludovici Regis Galliæ fratri, anno 1257. cessisse, cum constet hunc Comitem eò quod id sibi juris comparâsset, Raymundum adegisse, ut sibi pro illo Regno, tanquam Imperii Clienti & beneficiario, fidem & sacramentum præstaret. Quod tamen cum Actis 10. Septemb. 1257. non convenit, quibus omnia Jura, & Prærogativæ, cum Imperiales, tum aliæ, Principi Auriaco, aurea & rata præstantur. Quartò, dilucidè etiam evincitur, Raymundum Baucensem, ejusque Stephanettam uxorem, Gilberti Comitis filiam unicam, illo, ejusdem Gilberti propter ejus Dominii obitu, Provinciam totam legitimô jure, eorumque Conradi Cæsaris in illam, 11. Augusti 1146. introductione, comparâsse. Ea tamen ab illis possessio in controversiam paulò post vocata est, à Raymundo Berengario II. Junior cognominato, quem Barcinonis Comes, Rex Aragoniæ Patruus, vel Avunculus ejus tuebatur, qui Provinciam, vi substitutionis agnaticæ, quæ Testamento veteris Comitis Raymundi Berengarii, Dulciæque Gilberti utriusque parentis continebatur, sibi partam esse asserebat. Hæc controversia Pactione 1. Septemb. 1150. Raymundum Berengarium [illegible] & Stephanettam tunc temporis viduam expedita est. Hanc Stephanettæ [illegible] secuti filii, cui Pactioni matris suæ, illam in ea læsam esse statuentes, assensum recusârunt, atque armorum Berengarios omni ferè Provinciâ spoliârunt. Quod Cæsaris Frederici II. Richildis, uxoris Berengarii Junioris, Patrui vel Avunculi, intercessioni assensum dedit: & sic ex ejus auctoritate pax anno 1177. acta est. Tandem deficientibus masculis Provinciæ Comitibus, Raymundi Berengarii hujus nominis quinti, filiabus obtigit. Sic Principes Auriaci, Stephanettæ vicem gerentes, cum illis, aut cum eorum posteris Provinciam jure partiri potuerunt. Hi præterea Baucio-Auriaci Principes, sub suis Scutariis & Insignibus, exclusis omnibus aliis Principibus, monetam cudere poterant, quâ in totius Provinciæ commercio utebantur. Totum quoque erat, armis & vexillis passis in totam Regionem, quæ Alpibus, Isarâ, Rhodano & Mari continetur, juxta Prærogativas sibi annis 1146. 1178. & 1214. concessas, iter facere.

Ut quod in articulo de Cabillono supra inserto, quod dictum est ad æquitatem exigatur: iis quæ de Clarissima illa Familia dicta sunt addendum; Anno 1237. Johannem Cabillonensem Hugonis Burgundiæ Ducis, suum Cabillonum ad Ararim Comitatum, permutatione Haclarensis, Prædiorumque ipsi subjectorum, Baronatûs, dedisse. Huic Baronatui 293. Clientes subjiciebantur, eorumque Neocomensis Comes, cujus Principes Auriaci, à Stirpe Cabillonensi oriundi, jura servârunt à Rodolpho Romanorum Rege Aprilis 1298. Johanni Cabillonensi hujus nominis secundi, de suo modo dimittens, filio, concessa, postquam, ipsô annuente, Rollinus Neocomensis Comes feudum abdicâsset. Hoc idem jus Johannes in Stirpem Herbergensem transtulit, salvis fide & sacramento, quæ prælata sunt, reservatis. Ludovicus autem Neocomensis Comes, ultimus familiæ Masculus, Annò 1373. relictâ filiâ nomine Elizabethâ, obiit. Huic filia nata est, cui nomen Frena, Conrado II. Comiti Friburgensi nupta, ex iis Conradus III. natus est. Hôc administrante & annuente, Senatus & Populus Neocomensis mense Augusto 1406. decrêrunt, ut, si absque filio legitimo vitâ excederet, Comitatus ad Principem Auriacum, tunc Johannem Cabillonensem I. pertineret. Paulò post Conrado ex Maria Vergeniensi uxore sua, filius unicus natus est, Johannes nuncupatus, qui, ductâ Mariâ Cabillonensi, Johannis I. Principis Auriaci filiâ, absque liberis annò 1458. obiit. Omnia vero bona sua Rodolpho, Herbergensi Marchioni, consobrino suo, Annæ Conradi III. Comitis Friburgensis filiæ, marito cuique posteri sua jura in Familiam Longavillæam transfuderunt, Testamentô legavit. Maria Conrado viro suo superstes, de omnibus bonis Testamento, in gratiam filii fratris Ludovici Cabillonensis, Principis Auriaci, decrevit, omnibus in bonis continebantur jura in Comitatum Neocomensem reversionis, quæ ejus Pater Johannes I. illi nuptiali pactione concesserat. Posteà de illis Testamento suo annô 1466. statuit Ludovicus in gratiam posterorum suorum, qui id juris, quantum penes ipsos fuit, nati sunt, quod tandem respectu Auriacæ Familiæ semper erat, ab eo tempore quo hic Comitatus

in Stirpem Aurelio-Longavillæam, quam hac in re tuebantur Reges Ludovicus XI. & Carolus VIII. transmissus est. Inde originem duxit odium inter Johannem II. Principem Auriacum, & Comitem Dunnensem, inclementer, quod odiûm Carolus VIII. & Anna Britannica ejus uxor quodam modo mense Decemb. 1491. temperârunt, quum jura quæ hic Princeps animo sibi asserebat, amicè & placidè dijudicanda esse, decrevissent. Quod tamen executioni mandatum non est, quia ab una parte, Johannes anno 1501. obiit, & ab altera, quod Philibertus filius ejus Princeps Auriacus à partibus Cæsaris Caroli V. contra Galliam steterit, vel hoc quoque propter bella, turbâque illius seculi, civilia, præstitum non fuit. Quomodo hoc jus indecisum superfuit. Priusquam finis imponatur, addamus, Delphinatum legitimô jure ad Beatricem Viennensem Guidonis XIII. filiam unicam, Johannisque II. neptem, Hugoni Cabillonensi Harlayensi Dominô nuptam, pervenisse. Quod manifestô evincit Chorierium, ejusque sequaces deceptos fuisse, quum Delphinum Guidonem XIII. absque liberis defunctum asseruerunt; vel lubentes ignorârunt, ut istius Provinciæ jus Humberto ultimo tribuerent, eôque modô jus, quo illam Galliæ Regno annô 1341. dono dedit, ratum facerent. Consultô quoque omissum est, Humbertum, Beatricem Amitam suam, Johannemque filium suum Harlayensem Dominum in Delphinatu degentem, convaluisse, ut quidquid in Delphinatu possiderent, æquè ac jus hæreditarium, sibi cederent, ut duobus Actis Publicis, 10. Februarii 1334. & 20. Januarii 1344. constat, quod etiam ex Philippi Valesii Galliæ Regis, ejusque filii Johannis Normandiæ Ducis mentibus Junio & Julio 1349. renovatum est, dummodò ipsis aliquot in Delphinatu Baronatus, & quædam pecuniæ summa darentur, quibus Baronatibus nec Beatrix, nec filius ejus Johannes, nec eorum posteri unquam potiti sunt, neutrique vel minimam illius summæ partem receperunt, ut ex plurimis Actis, quæ referre tædiosum esset, ab anno 1351. ad annum 1436. Ex quibus, Principes Auriaci jus antiquum suum sibi vindicare possunt. Plin. *l.* 3. *c.* 4. Pomp. Mela *l.* 2. *Paradinus*, *Bellojoci Thuanus*, *Marca*, *Bessius*, *Mezeraius &c.* *Josephus & Caspara. Pisau*, *Historia & Prærogativa Auriaca*, Catellus *Historia Tholozana & Linguadoc.* *Duchesnius*, *Nostradamus*, *Bouchaus*, *Ruffijus*, & Bonifius *Hist. Provinc.* Chorierus *Historia Delphinatûs*, Louvetus *in splendore Galliæ*, Cassanus & Puteanus *jurium Gallicorum in Disquisitione*, Sincerus *Itiner. Gall.* Sta Marthan *Hist. General. Galliæ*, *& Gallia Christiana*, Lomenii *Itiner.* Moluxus & Belhus *in suis consiliis*, Mauricrius *in suis Commentariis &c.*

ARAVUS, fluv. Galliæ Belgicæ per Lotharingiam in Mosellam influens, de quo solus Ausonius ex veteribus agit, in sua *Mosellana.* v. 367.

Naviger undisonâ dudum me mollis Aravus
Tortus repit vocat. — —

Ubi tamen aliæ editiones habent, *mole Saravus*. Et meliùs *Saravus* habent; *Sar*, qui cadit in Mosellam paulò supra Treverim. *Baudrand.*

ARAUZONA, Illyrici oppid. *Ostrovica Nigro*. *Sanugra Sobelero.*

ARAXA, Noachi filia, Britonis mater, qui originem, & nomen dedit Britonibus, uti fabulatur *Gildas*.

ARAXA, urbs Lyciæ. *Steph.* longitud. 60. 00. latitud. 36. 40.

ARAXÆ, vel ARAXI, populi Illyrici. *Steph.*

ARAXAJUS, fluv. Americæ meridional. in Brasilia & Præfectura Paraibæ. Cadit in fluv. Mongaguabam.

ARAXATES, apud *Ammianum* fluv. Sogdianæ; fortè Orgades est, quem Arrianus *l.* 3. *extr.* *Tanaim* appellatum à Macedonibus narrat, auctore *Aristobulo*. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 791. & infrà *Tanais*.

ARAXES, fluv. Thessaliæ, idem qui Peneus. *Steph.*

ARAXES, Persis *Aras*, fluv. notissimus & ingens Armeniæ majoris, illam à Media Atropatia separans, & in mare Hyrcanum influens. *Baudrandus* habet: Artaxatam rigat, & in mare Caspium se exonerat, inter ostia Cyri & Cambisis fluv. Lucan. *l.* 1. v. 19.

Sub juga jam Seres, jam barbarus isset Araxes.

Idem *l.* 7. v. 188.

Armeniumque bibit Romanus Araxem.

Virg. *Æn.* *l.* 8. v. 728.

Et pontem indignatus Araxes.

Ubi allusum voluit ad historiam Alexandri, qui, cùm vellet transgredi amnem hunc, ponte fabricatô, inundans aqua pontem diruit. Isidor. *l.* 13. *c.* 21. Posteà verò Augustus firmiore ponte illum ligavit, ut ait *Servius*. Itaque hoc vates ad Augusti gloriam. Servianum hoc firmat Statius, *l.* 1. *Silv.* 4. v. 79.

—— *Patiens Latii jam pontis Araxes.*

Alii ajunt, respectum ad historiam Xerxis, qui conatus est hunc fluv. pontibus conscendere. Ad eandem historiam Sidonius *Panegyr. Anthem. Augusto*:

—— *non ut tibi pressus Araxes*
Imposito sub ponte fluat.

Et Claudian. *l.* 1. *Ruffin.* ad *finem*:

—— *Cui serviet asper*
Phasis equo, pontemque pati cogetur Araxes.

Ab eodem 4. *Consul. Hon.* *impacatus* dicitur. Stat. *l.* 5. *Silv.* 2. v. 141. dat ei feritatem & exultantiam, cùm ait;

—— *Ferus exultabit Araxes.*

Dionys. Perieg.

—— Κελάδοντα Ἀράξην.

Hæc omnia non abeunt ab etymo hujus fluv. quod dictum ait *Eustath.* Ἐκ τοῦ ἀράσσειν τῷ ῥεύματι τὸ ῥεῦμα. Magnam autem hic fluv. Geographiæ obscuritatem attulit, dum diversis adeò locis describitur. Aliqui ex Tauro, vel Caucaso, Herodot. *l.* 6. ex montibus Matianis, qui sunt in Media, Aristoteles *Meteorologicis*, ex Paropaniso profluere scribunt. Hinc apparet, non uni fluvio nomen *Araxis* attributum fuisse. Primus qui illum descripsit, est *Herodotus*. Verùm ille per *Araxem* manifestè Oxum intelligit, cùm Massagetarum faciat terminum. Sed quomodo ex Matianis tum oritur montibus? Debuisset enim dicere, ex Paropaniso, ut *Aristoteles*. Sanè Oxum, ante victorias Alexandri, à Græcis *Araxem* vocari, nullus dubito, cùm ad orientale maris Caspii latus illum describant. Quod verò Mela, *l.* 3. *c.* 5. & alii Araxi ascribunt, illud ipsum *Polybius* Oxo tribuit. *Dionysius* quoque *Alexandrinus* Araxen Massagetarum facit terminum, sed perperam ab Oxo distinguit. Jam verò quod *Herodotus* scribit, Araxen 40. ostia, sive potius ἐκτροπάς habere, illud nescio an cuiquam fluvio in Caspium exeunti, possit ascribi, præterquam *Volgæ* vel *Rha* fluvio. Quod etiam *Aristoteles* ait, Tanaim profluere ex Araxe, & hoc quoque verum esse non potest, nisi per Araxen fluv. Rha sive Volgam intelligamus. Hôc enim positô, jam commodam verba *Aristotelis* interpretationem admittunt, nempe, ut ea capiamus de fossa illa, quæ hodie quoque comparet illic, ubi Volga Tanai proximus est, quæque utrumque hoc flumen committit. Nescio quid Barbari fossæ accolæ de hac narrent, interim non dubito, quin antiquissimus sit canalis iste, ac is ipse, ut puto, cujus meminit aliquoties *Herodotus*, addens à servis Scytharum esse effossam. *Is. Voss.* in *Mela loc. cit.* Vide porrò de fluvio hoc Plin. *l.* 6. *c.* 9. Strab. *l.* 8.

ARAXES, aliis Saocoras, fluv. Mesopotamiæ, in Euphratem se exonerat. 80. milliar. infra Thapsacum.

ARAXUS, Peloponnesi promontor. *Ptol.* *Chierenza Bordonio*; *Tornese Nigro.*

ARBA, vel SCARBONA, insula & civitas Episcopalis Illyrici. *Ptol.* *l.* 2. *c.* 17. Plin. *l.* 3. *c.* 21. Vide *Arbe*.

ARBACE, civitas Celtiberiæ. *Steph.*

ARBACES, Medorum Rex primus, qui unà cum Belocho Babyloniæ Præfecto, factâ conjuratione bellum adversus Sardanapalum inter fœminas deprehensum, fecerunt, eumque vicerunt. Regnavit ann. 28. *Arbaktus* Justino *l.* 1. *c.* 3. dicitur, Orosio *Arbatus*, Vellejo *l.* 1. *c.* 6. mendosè *Pharnaces* pro *Arbaces*. Habuit successores 9. sub quibus Monarchia Medorum stetit ann. 317. Vide Petav. *Part.* 2. *l.* 2. *c.* 17. *Ration. Tempor.* *Nic. Lloydius.* Hæc ex Ctesia, Castor verò *in suo Canone* Ninum facit Sardanapali successorem. *Arbacem Diodorus*. Nini cives in pagos distribuisse, urbem solo æquavisse, multa argenti aurique talenta in Ecbatana Medorum regiam transtulisse, & sic Assyriorum Imperium subversum fuisse, tradit, *l.* 2. quæ quidem à veritate prorsus aliena, & cum S. Literis repugnantia sunt. Eô enim tempore Assyriaci nominis adhuc nulla, in Hebræorum historia memoria extat: Ninus urbs à Phraorte Medio demum tentata, à Cyaxare verò capta est: nec Ecbatana tum fuêre, utpote post 200. annos à Dejoce saltem condita. Quemadmodum & in Arbacis Successorum serie Ctesiana plurima annotantur incerta. Unde Medorum epocham à Dejoce mavult arcessere, Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* XVII. quem vide.

ARBACULA, vulgò AVILA, urbs Hispaniæ, in Castella. Vide *Abula*.

ARBANIUM, civitas juxta Pontum. *Steph.*

ARBAXANI, populi Liguriæ. *Steph.*

ARBE, seu ARBA, Insul. est in Dalmatia & ora sinus Flanatici, Venetis paret. *J. Lucius.*

ARBEA, vel ARBA, Judææ civitas, quæ & *Hebron*, & *Mamre*, Gen. *c.* 23. v. 2. Sic dicta, ut volunt, quia illic tres Patriarchas sepulti fuerint, & quartus Adam.

ARBEIA, vulgò JERBEI seu JERBY, oppid. olim Albionis, nunc Angliæ pagus, in Cumbria.

ARBELA, plural. numeri Persiæ civitas, ad Lycum fluv. ab *Arbelo* Athmonei filio dicta. *Steph.* Mallem ego cum doctissimo Gregorio nostrate ab בל ערב *Irbel* derivare, h. e. *Beli civitate*, qui proculdubio urbem istam fundavit. Hic ab Alexandro ac Dario, ob Orbis imperium, pugnabatur, Qu. Curtiô teste, *l.* 4. *c.* 1. Arrianus autem *l.* 6. apud Gaugamela, pugnam istam statuit, quocum consentit *Plut.* Τὴν δὲ μεγάλην μάχην πρὸς Δαρεῖον, οὐκ ἐν Ἀρβήλοις, ὥσπερ οἱ πολλοὶ γράφουσιν, ἀλλ᾽ ἐν Γαυγαμήλοις γενέσθαι συνέπεσε. Nunc vix rudera supersunt. Regio *Arbelitis*, Plin. *l.* 16. *c.* 13. longitud. 80. 00. latitud. 35. 52.

ARBELA, perantiqua Siciliæ urbs, Græcis ἡ Ἀρβέλα seu Ἀρβέλαι. *Steph.* Ἀρβέλη, πόλις Σικελίας. *Suidas.* Ἀρβέλας πόλισμα Σικελικόν. Corruptè apud Sil. *l.* 14. v. 272. *Arabena* dicitur. Cives ejus stolidi erant & abjecti, ut proverbio sint, teste *Stephano*. Dicebatur enim: *Quid non sit Arbelas profectus?* *Nic. Lloydius.*

ARBELLA, terminus Judææ, ortum Solis aspiciens. Hieronym. *in Locis Hebraicis*. Est usque hodie, inquit, vicus Arbel trans Jordanem, in finibus Pellæ civitatis Palæstinæ. Est alius hôc vocabulô in campo prægrandi, distans ab oppido Legionis 9. mill. pass. Strabo *l.* 16.

ARBELUS, hominum primus, qui pro Deo habitus fuit, & Jupiter cognominatus, filius Nimrod. Cyrillus *l.* 3. *contra Julianum.*

ARBERGUM, vide *Arola Mons*.

ARBETIO, Consul Roman. Mavortii Lolliani collega, uxoris literis, quas inconsideratiùs illa scripsit, in suspicionem affectati Imperii ductus, interficitur sub Constantino. Am. Marcellin. *l.* 15. *c.* 8.

ARBII, seu ARBIES, seu ARBITÆ, populi Indis finitimi, non procul ab Arianis, & Gedrosiis: ita dicti ab *Arbi* vicino fluv. Plin. *l.* 6. *c.* 23. Strabo. *Steph.*

ARBIS, Gedrosiæ fluv. Indorum ab occasu terminus. *Strab.* Plin. *l.* 7. *c.* 2. *l.* 9. *c.* 3. *Artabium Ammiano*, *Arabium Ptolemæo*.

Ber-

Berbero hodie *Nigro* vocatur. Alius urbs est, à quibusdam *Bilber* dicta. Vide

ARBITI, montes Gedrosiæ *Ptol. Barbitani Marcellino.*

ARBITRIUM, vide infrà *Compromissum*, *Decreta*, *Laudum*: uti de *Arbitri* & *Judicis* discrimine, haud protrita, apud Jac. Ouzelium, *Animadversion. ad Minucium Fel.* p. 21.

ARBIUS, mons Cretæ, & montis incola similiter. Ab hoc monte Jupiter *Arbius* cognominatus est, quod ibi sit educatus. *Steph.*

ARBOCALA, urbs, quam Hannibal adversus Romanos proficiscens cepit. *Plut. in Hannibale.*

ARBOGASTUS, à Theodosio Imperatore in Gallias, contra Victorem, Maximi fil. missus, illo occiso, Dux exercituum factus est. Postmodum Valentiniani Imperatoris favore abusus, Sunnonem & Marcomirum, Gallorum Principes, bellô persecutus est, sed infelici successu. Hinc cum gratiâ excidisset, prævenire Imperatorem constituit, qui etiam paulò post in lectulo suo, Viennæ Delphinatum, strangulatus inventus est, ipsis vigiliis Pentecostes. Quo sublatô, cum parricida Eugenium ad Imperium evexisset, mox à Theodosio victum, rebus desperatis, sui ipsius carnifex evasit. A. C. 394. *Zosim. l. 4. & 7.* Socr. *l. 5. c. 14. & 24.* Epiph. *de pond. & mens.* Procop. *l. 1.* P. Diac. Pacatus, *in Paneg. Theodosii*, Gregor. Turonens. *l. 2. c. 9.*

ARBOGIA, vulgò ARBO, ad fluv. cognominem urbs Sueciæ in Vestmannia provinc. Suecis *Arboga*. Paucis constat incolis, & sita est in confinio Sudermanniæ, 5. leuc. ab Arosia, in Occasum & 4. ab Orebroa, in Ortum.

ARBON, civitas Illyriæ. *Steph.*

ARBONA, montis nomen. *Plin. l. 4. c. 12. Ptol. Abnoban* vocat.

ARBOR, inter Numina Idololatrarum. Cujusmodi cultum antiquissimum fuisse, arguit Judaica superstitio, à Cananæis veterib. hausta & ad gentes postmodum alias illata. Hinc Hoseæ c. 4. v. 13. *Super capita montium sacrificabant & super colles, accendebant thymiama, subtus quercum & populum & terebinthum, quia magna erat umbra ejus.* Et de quercu pariter Ezechiel, c. 6. v. 13. *Cum fuerint interfecti vestri, in medio Idolorum vestrorum, in circuitu ararum vestrarum, in omni colle excelso — subtus omne lignum nemorosum & subtus universam quercum frondosam, locum ubi accenderunt thura redolentia universis idolis suis.* Initia tamen hujus rei sancta fuerunt. Angelo enim Domini, seu potius ipsi Domino, offert sacrum sub quercu Gedeon, Judic. c. 6. v. 19. Et Gen. c. 21. v. 33. *Abraham plantabat arbores & prædicabat ibi.* Postmodum verò usus abusu contaminatus est, uti vidimus, & insuper apud Jeremiam legere est c. 17. v. 2. Lege hinc divinâ vetitæ sunt *arbores plantari juxta Altaria*, Deuter. c. 16. v. 21. *Non plantabis lucum & omnem arborem juxta altare Domini Dei tui.* Contra quam tamen Judæi adeò turpiter insanierunt, ut etiam eversâ Republ. furorem hunc furere non desierint. Ita Juvenalis capiendus *Sat. 6. v. 543.*

Arcanam Judæa tremens mendicat in aurem,
Interpres legum Solymarum, & magna Sacerdos
Arboris, *ac summi fida internuncia cœli.*

Quem locum parùm eruditè veteres aliique Interpretes acceperunt. Tot enim Judaica in eo sunt mysteria, quot ferè verba, &c. De aliis gentibus, vide Plin. *l. 12. c. 1.* Tacitum *German.* Max. *Tyrium*, & hic passim. Colebant verò unam sæpe *Arborem*, qualis illa platanus Theocriti & quercus Druidarum. Ad quas hostias humanas, quæ plerumque alienigenæ, immolabant. Imò hodieque in Asiana Sarmatia, *Arbores* coli, idem apud alios penitioris Barbariæ populos, pro comperto habetur, Freinshemius *Not. ad Curtium l. 8. c. 9.* Sed & Numina culta dedicatis *Arboribus*, quibus suspensa ornamenta omnium rerum, quæ grata cuique credebat superstitio, notum: Sic Cereri sacra erat *Laurus*, uti habet Claudian. *de Raptu Proserp. l. 3. v. 73.*

------ luco dilectior omni
Laurus, virgineos olim quæ fronde pudicâ
Umbrabat thalamos

Eidem *Quercus*, ornata vittis, tabellis, sertis; apud Ovid. *l. 8. Met. v. 742.*

------ Lucos ferrô temerare vetustos.
Stabat in his ingens annosô robore quercus
Una nemus: Vittæ mediam, memoresque tabellæ,
Sertaque cingebant voti monumenta potentis.

Ut alia omittam. Vide C. Barthium *ad Stat. l. 2. & 9.* & hic passim, imprimis in voce *Excelsa*, item *Lucus*, nec non *Pensilia arbor* ac *Sacrivæ Arbores*, uti de *Arborum primitiis*, voce *Primitiæ*. Adde quæ de Veter. *Tropæis Thesaurisque* item de more recentes natos infantes, nominaque eorum *Arboribus* appendendi, inscribendique diximus lemmate, *Virga Natalitia*, de alio Ægypti Regum priscorum, quandoque ignem quandoque *Arborem* aut redolentia unguenta majestati conciliandæ, super caput gestandi, ubi de *Unguendi ritu*; de alio Venatorum circa *Arboris truncum* se circumagendi, cum uros venantur, voce *Zubron.*

ARBOR Felix, in *Itinerar.* Antonin. *German.* *Arbon*, vetus oppid. ad lacum Acronium, in quo præsidium Romanum fuisse, tempore Gratiani ex Helvetia in Pannoniam euntis, memorat Ammianus. *Liber Notit.* in eo Tribunum cohortis Herculiæ ex Pannonia fuisse docet. Dictum à maxima soli fertilitate. *Arbona Walafrido & Ruperto.* Arcem habet antiquissimam, D. Galli morte nobilitatam, ut vult Vadianus *in Mel. l. 3.* Episcopo paret Constantiensi, qui ibi præfectum habet, sic tamen, ut Cives præterea Ammanum & Senatum legant: qui A. C. 1454. fœdere cum Sangallensibus initô, ad jus civitatis illius admissi sunt. Habent & Helvetii aliquid in hoc oppido juris: eorum enim usibus belli tempore arx prædicta inservit, civesque iisdem militant. In Turgea est provinc. Vide Munster. Stumpf. *Chron. l. 5. c. 9.* it. B. Rhenanum *Rer. Germanic. l. 3. cum Not.* Cl. Othonis longitud. 31. 25. latitud. 47. 20.

ARBOR Finalis, apud Siculum Flaccum *de Condition. agror.* aliisque, inter agrorum terminos recensetur, unde ei nomen: *Terminale* has arbores vocat Imperat. in §. 6. *In tit. de Offic. Jud.* quæ quod incisum aut notam in trunci cortice haberent, notabantur, hinc *Notatæ* quoque dictæ sunt eidem *Flacco*, & *Signatæ*, in *Tabulario* Vindocin. Chart. 470. A. C. 1097. Notas autem hujusmodi seu incisuras *Decuriam* vocat Papinianus tit. 19. *de Pers.* apud [illegible] accussem effictæ essent, ut & *L. Bajuvar.* tit. 12. c. 1. §. 1. *L.* Wisigoth. *l. 8. tit. 6. §. 1.* *L. 1. tit. 1. §. 3.* *Decimatas*, *L.* Longob. *l. 1. tit. 16. §. 1.* *Charta* Desiderii Regis in Bullario Casin. *Tom. 2. p. 14.* *Et deinde per ipsas arbores per antiquas [illegible] litteras [illegible]*, &c. Vide infra, in voce *Decimata*. Interdum notarum locô, clavi in arborum truncis figebantur, unde illæ *Clavatæ* dictæ, apud Gromaticum Aggenum. An eædem *Sigeata* appellantur, in *L.* Salica tit. 29. §. 19. Vide apud Car. du Fresne *Glossar.* & hic infrà.

ARBOR Majalis, vide infrà *Maius.*

ARBOR Metallorum, in *Museo Kircheriano.* Ludit mirificè ars in rerum natura, conterit & ad minima redigit quævis metalla; quæ intrà fermentatione facta, ac vitreo vasi inclusa paulatim fermentationis incrementum percipiunt, atque in gratam arborem se hinc inde in vitreo vase dilatantem excrescentemque extendunt. Talis arbor argentea, in Museo illo. Vide Georg. de Sepibus in *Collegio Rom.* *S. J. Museo*, p. 46. ut & infrà *Metallica planta.*

ARBOR Sylva Curtius *l. 9. c. 1.* *Sylva erant* (in interioribus Indiæ) *prope in immensum spatium diffusa, proceris que & in eximiam altitudinem editis arboribus umbrosa, plerique rami instar ingentium stipitum flexi in humum, rursus, quà se curvaverant, erigebantur adeo, ut species esset non rami resurgentis, sed arboris ex sua radice generatæ.* De cujusmodi arboribus multa & mira reperias, apud Goropium in *Indoscythicis* p. 485. qui ficum, ex qua Adam decerpserit, exitiali sibi generique humano malum fuisse putat. Iconismum habes apud Car. Clusium, *Not. in Garcia Histor. Arom.* ubi interdum octingentos, aut mille viros, ut è terra etiam hominum millia, sub tali arbore latere posse, ex Fabricii Mordentis Salerni relatione narrat. Vide quoque Strabonem *l. 15.* Plinium *l. 7. c. 2.* *l. 12. c. 5.* Theophrastum *de Plant. l. 4. c. 5.* & infra voce Ficus. Ut verò Indicæ illæ arbores suâ sponte rursus tellurem subeunt: sic arte & curâ efficitur Hanni, ut arbustis varie implicantibus fronde tota cœlum regat in sepis modum, quam *Hagam* seu *Hegen* dixisse infra videbimus, contexitur, cujus generis apud Germanos quoque munitio occurrit. Atque hæ quidem securitatis id causâ fecerunt. At voluptatis, *Valentiæ in Hispania horti non tantum [illegible], sed etiam citrea [illegible] à [illegible] sunt, ut [illegible], [illegible] sint, an ædes: sunt enim, [illegible] confertæ, & [illegible] vestitæ, ut perspicui intro lumen nequeat*, [illegible], Valla *Hist. l. 3.* quibus ultimis verbis videtur respexisse Cæsarem *de Bell. Gall. l. 2. c. 17.* ubi de Nerviis, qui *teneris arboribus incisis atque inflexis, crebrisque in latitudinem ramis enatis & rubis sentibusque interjectis effecerunt, ut instar muri hæ sepes munimenta præberent: quò non modò non intrari, sed ne perspici quidem posset*, apud Freinshemium *ad Curtium c. 1. dict. l. 9.*

ARBOREA, Sardiniæ urbs Archiepiscopalis in ora occidua, à litore 6. mill. pass. distans, inter Sassarum & Calarim, ad merid. 60. mill. pass. circiter, à Bosa 30. in Austrum, ægre obaeris inclementiam habitata, vulgò *Oristagni*. Habuit Dominos seu Judices, uti dicebantur, alias valde notos, cum Insula in Aragonum devenit potestatem. Portu gaudet capaci, ad ostia ferè fluv. [illegible] Expugnata fuit A. C. 1639. à Gallis, Duce Harcurtio, & ab ipsis *Oristan* vocatur. Vix 45. milliar. distat à Calari. Ei adjacet fluvius Arborensis, vulgò *Golfo d'Oristagni*: & urbi olim *Ursulis* dicta fuit. Quod vide. Longitud. 32. 50. latitud. 38. 08.

ARBORES Frugiferæ, in hostico non succidendæ, ex Lege, Deuter. c. 20. v. 19. velut oliva, palma, pomum. Fructus saltè comedebantur, arbore, ut in hominum usu fructum postea itidem ferret, servanda. At si arbor omnino sterilis esset, aut si fructum ferret plerunque nocivum aut inutilem, aut adeo intempestivum seu inopem ut culturæ labores nequaquam compensaret, aut arboribus vicinis, agrove, in quo sata est, esset detrimento, aut pretio eximio vendidari posset ejus materies, ex Majorum dictæ Legis interpretatione, etiam in qualicunque usu bellicos excidere seu radicibus evellere licuit. Neque vero militi solum, in obsidione occupato id prohibitum, sed simile interdictum civibus etiam extensum, ex Majorum interpretatione, inculcatum: adeo ut nemini in toto Regno Israëlitico impunè liceret *arborem frugiferam* cædere, [Hebrew], *ita ut inde corrumperetur aut periret.* Idem interdictum ad eos quoque extensum, qui, aquas inhibendo, arbores frugiferas arte facerent aliove modô intercessatas ultro redderent. Atque ex notissimo hoc apud Ebræos, in ipsis Lege sui capitibus, arborum discrimine, ortum fortè est quod in Evangelio, de hujusmodi arboribus atque eorum fructu, eisque quæ bonum non ferrent, succidendis, velut parœmia cuivis obvia, toties occurrit, &c. Vide Joh. Seldenum *de Jure Natur. & Gent. juxta Disciplin. Ebræor. l. 6. c. 15.* Simile quid de Ægyptiis, Osiridis cultoribus, legitur apud Plutarchum *de Iside*, ubi id interdictum, *ἄδικον [illegible]*, *arborem hortensem perdere*, ait.

ARBORES Fulguritæ, dictæ sunt fulmine percussæ. *Fulguris* enim nomine medium Latinitatis ævum fulmen indigitavit, imò & antiquior ætas:

------ qui publica fulgura condit.

In ceremoniis imprimis condendorum fulgurum, *Fulgura*, magis dici solita, quam fulmina, Plinius *l. 16. c. 17.* tradit. Non autem condebantur, nisi arâ extructâ, & sacrô factô, ut infrà dicemus.

ARBORES Infelices, quarum mentio in veteri illa horrendi carminis lege, *caput obnubito, infelici arbore suspendito*, &c. habitæ sunt olim omnes, quæ fructum nigrum aut nigram baccam ferunt. Tarquitius Priscus in *Ostentario Arborario*: *Arbores quæ* [illegible] *quæque baccam nigram nigrosque fructus ferunt, itemque aquifolium, sorbum silvaticum, rubum, rusum*, &c. Item quæ spinas infesta gerunt folia vel ramos, quemadmodum pirum sylvaticum idem inter eas memorat, qui totum spinulentum fuisse est animus: uti docet Salmas. ad Solin. p. 525. & 962. qui insuper portenta & prodigia comburi consuevisse, ait p. 270. Vide quoque infra *Infelix*.

ARBORES Insitivæ, vide infra *Insitiva*.

ARBORES Laniferæ, vide infrà *Byssus*, *Cucurbita*, *Lanugo*.

ARBORES Sacræ, vide infra in *Sacrum*.

ARBORES Terminales, sicut hodieque apud Persas, ita olim agros, velut & lapides, terminabant, frequentius tamen lapis Terminus erat. Reperiuntur *Arbores Terminales* apud Paulum JCtum & indiscretè, *Arbores, lapides, vel Terminales* dixère JCti legg. 1. 3. *ff. de Term. moto*. Hinc Ovid. *l.* 2. *Fast. v.* 641.

> *Termine, sive lapis, sive es defossus in agro*
> *Stipes, ab antiquis tu quoque Numen habes.*

Et ex ejus imitatione Tibullus *l.* 1. *El.* 1. *v.* 11.

> *Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,*
> *Seu vetus in trivio florida serta lapis.*

Vide supra *Arbor pinus*, & infra *Terminus*.

ARBOREUS Johannes, vide *Johannes Arboreus*.

ARBORICHÆ, Galliæ Belgicæ insulæ vulgo *Zeelandt*, contra ostia Scaldis, numero 7. Prima, *Scaldia*, vulgo *Schowen*, à Scaldi flux. effecta, in qua Syrixea oppid. Secunda, *Duvelandia*, in qua oppid. nullum, pagi, & villæ aliquot. Tertia, *Tola*, in qua oppid. ejusdem nominis, cum Fano S. Martini oppidulo. Quarta *Walacria*, vulgo *Walcheren*, in qua Metellburgum, vulgò *Middelburgh*, urbs Episcopalis olim sub Archiepiscopo Machliniensi, oppida vero tria scil. *Vera*, quæ & *Campvera*, vulgo *Camphera*, *Vere* ad ortum, *Vlissinga*, vulgò *Flisinge* ad ortum, denique *Armua*, vulgò *Armuyden*, portus celeberrimus. Quinta, *Zuidbevelandia*, in qua oppida 2. *Romeswalia* vulgo *Romerswall*, à Berga ad Somam urbe Brabantica 1. leuc. recedens; & *Goa*, sive *Tergoa*, vulgò *Goes*, & *Tergoe* in ora adversa. Sexta, *Northbevelandia*, cujus oppid. *Corchene* è regione Veræ aquis absorptum est. Septima, *Wolfersdyck*, in qua nullum oppidum reperitur. Alii hic finxit Toxandros ajunt; Ortelius Marsacos. Inter Antverpiam & Mosam, in medio Brabantiæ *Arborichas* locant, Becanus & alii. Vide *Valesium*.

ARBOROSA, urbs Galliæ in comitatu Burgundiæ, ad amnem Laufenam. *Arborium* Ammiano *l.* 16. Victor Giselinus, vulgo *Arbois*, vino celebris. longitud. 27. 33. latitud. 46. 14.

ARBORIS in Candelabris majoribus Ædium sacrarum, in Ecclesia Latina imago. Bernardus *de Vita & moribus Religios. c.* 31. *Cernimus & pro candelabris Arbores quasdam erectas, multo æris pondere, miro artificis opere fabricatas, nec magis coruscantes superpositis lucernis quam gemmis.* Nempe candelabra istiusmodi, multis instructa luminibus, è terra surgunt, arborum instar, unde & *Arbores* dicuntur. Paulus Silentiarius de candelabris istiusmodi.

> *Κῶνα* [illegible]
> *Δενδρεα* [illegible]
> *Illa enim aut pinubus in montibus nutritis similia,*
> *Arbores quis vocet.*

Et v. 471.

> *Καὶ ὡς* [illegible]
> *Δένδρεα* [illegible]
> *Et aliquis* [illegible] *corona chorosque spectans*
> *Arbores fulgentes, tristem animum permulcet*, &c.

apud Car. du Fresne *Glossar.*

ARBORIS, in Duello, usus memoratur in *Speculo Saxon. l.* 1. *artic.* 16. §. 6. & Wichbild Magdeburg. ubi duelli formam describunt: *Catuli eorum* (duello contendentium) *Judex unum, qui arborem sub Phalangam eius ferat, ordinabit, qui percutere eos nemine eorum* [illegible] *impediunt. Sed si eorum quis ceciderit, vel fuerit vulneratus, arborem petierit, & judex hoc licentiaverit, arborem interponant: postquam* [illegible] *est annuata.*

ARBORUM Ordines recti, *viæ dictæ*. Virg. *Georg. l.* 2. *v.* 284.

> *Omnia sint paribus numeris dimensa viarum.*

Et suprà, *v.* 278.

> ---- ---- *Omnis in unguem*
> *Arboribus positis secto via limite quadret.*

Xenophonti, [illegible]: Cicero illum locum vertens, *Directi in quincuncem ordines.* Quid autem quincunx sit, infrà vide. Eôdem omnino modô in delineatione ac descriptione urbium condendarum, quæ in solo areæ formabatur, sectio viarum & directio præcipuè spectata, quam Græci [illegible] dixère, ut videl. omnia rectis ordinibus dimensa essent. Quâ parte cum laboraret Athenarum urbs, inde [illegible] dicta est Dicæarcho. Salmas. ad *Solin. p.* 821. Vide infra in voce *Ruga*.

ARBOSIUM, locus Burgundiæ Comitatensis, vino suô nobilis. Vulgo *Arbois*.

ARBRISSELLUS Robertus, vide *Robertus*.

ARBUCALE, civitas maxima intra Iberum, quam Annibal ægre obtinuit. *Steph.*

ARBURGUM, oppid. in Helvetia, cum castro munitissimo ad Arulam fluv. in Bernensi pago 2. leucis Germanic. à Soloduro in ortum 4. autem à Tiguro, in occasum. Dicitur etiam *Arelaburgum*.

ARBUSCULA, muliercula mima, quæ cùm à populo explo-deretur, ab equite autem laudaretur, contentam se esse dixit bonorum testimonio. Horat. *l.* 1. *Sat. ult. v.* 76.

> ---- *Nam satis est equitem mihi plaudere, ut audax*
> *Contemptis aliis explosa Arbuscula dixit.*

Item nomen pellicis, quæ floruit cum Origine & Cytheride meretricibus.

ARBUZIA Margarita, vide *Margarita*.

ARCA Syriæ Cœles. urbs. Joseph. *Ant. Jud. l.* 5. longitud. 68. 20. latitud. 34. 00. Ejusdem meminit Plin. *l.* 5. *c.* 18. de Urbibus Syriæ Decapolitanæ, *Intercursant cinguntque has urbes tetrarchiæ, regnorum instar singulæ & in regna contribuuntur, Trachonitis, Paneas, in qua Cæsarea* ---- *Abila, Arca, Ampeloessa, Gabe*. Ubi *Arcam*, ut & reliquas urbes, regionum instar fuisse singulas & in Regna, sub *Tetrarchiarum* nomine, contributas notat. E quibus *Plin. Arcam* & Cæsaream Phœniciæ tribuit, ut observat Salmas. *ad Solin. p.* 576.

ARCA, vulgo ARQUES, vicus Galliæ in Normannia, 2. leuc. à Diepa in Austrum, prælio sub Henrico M. celebris, ad annexum cognomentum.

ARCA, fluv. Sabaudiæ, Maurianam vallem præterfluens, inque *Isaram* se exonerans. Oritur ex Alpibus.

ARCA, apud Romanos, Dispensatori, ut ex ea erogaret, credita est. Juvenal. *Sat.* 1. *v.* 89.

> ---- *Neque enim loculis comitantibus itur*
> *Ad casum tabulæ, posita sed luditur Arcâ.*
> *Prælia quanta illic Dispensatore videbis*
> *Armigero!*

Imò adeò indiscreta *Arca* ac Dispensatoris ratio fuit, ut Fabius major *Declam.* 345. conjunctim retulerit: *Ad summum, inquiens, in Republ. nostra honorem, non animus, non virtus, non manus mittit, sed Arca & Dispensator.* Ideoque Dispensator *Arcarius* & vice versâ *Arcarius* Dispensator appellatus est, Turneb. *l.* 28. *c.* 5. Meminit *Arcarii* Scævola *leg.* 41. *ff. de fideicomm.* & Chrysologus *Serm.* 23. Erastus autem ille, quem *Arcarium Civitatis* vocat Interpres D. Pauli ad Roman. *c.* 16. *v.* 23. Græcè *Οἰκονόμος* est: ad cujus analogiam *Arcarius*, qui Romano olim Pontifici divina mysteria celebranti aderat, præerat tributis: ut & *Arcarius Præfectorum* Cassiodoro *l.* 1. *Ep.* 10. qui & *Arcæ arbiter*. Cæterùm comiter admodum Juvenalis loculos *Arcæ* opposuit: hæc enim, sive ærata, Juvenal. *Sat.* 14. *v.* 259. sive ferrata, *Sat.* 11. *v.* 26. stataria fuit, loculi verò mobiles ac gestatorii, quos videtur tractasse quispiam è grege ministrorum, vide Pignorium de *Servis*. & infrà *Cellarium*, ac *Dispensatores*: ut de *Arca communi* Collegiorum seu Sodalitatum, apud Romanos Græcosque, aliquid infrà voce *Opifices*, it. de *Arca* & *Scutella*, duplici pauperum apud Hebræos subsidio, quarum illi Christianorum *Κορβᾶν*, Chrysostomo memoratum respondebat, infrà voce *Pauperes*, it. ubi de *Vigesimaquinta Sanhedrin*.

ARCA, custodiæ genus, apud Romanos, clausæ & angustæ, in qua detineri solebant, qui ulteriori examini erant destinati. Cicero *pro Milone*, *Subitò abrepti in quæstionem, tamen separantur à cæteris & in Arcas conjiciuntur, ne quis cum iis colloqui possit.* Vide quoque infrà *mala mansio*.

ARCA Cæsarea, vide in voce *Arcena*.

ARCA Eleemosynaria, vide suprà.

ARCA Fœderis seu *Testimonii*, Hebr. ארון, Israëlitarum velut Palladium, ac præsentis inter ipsos Dei certissimum pignus, in Adyto seu interiori Sanctuarii thalamo collocata, confecta erat è ligno *Zittim* seu cedro, Exod. *c.* 25. *v.* 10. atque intus & extra aurô fuit obducta: Longitudine 2. cubitorum & semissis, latitudine & altitudine unius cum dimidio, Exod. *c.* 25. *v.* 10.--16. Ambiebatur coronâ seu limbô aureô: quatuorque annulos aureos habebat ad latera, ex quibus vectes duo ex eadem cedro, pariter deaurati, prominebant, ei gestandæ: quod Sacerdotum Kehathitarum ministerium fuit, additis nonnunquam Levitis & multâ cum religione peragebatur. In *Arca* continebantur solæ *Legis Tabulæ*, de novo à Mose edolatæ: coram ea repositum erat *Volumen Legis*, de quo Deuteron. *c.* 31. *v.* 26. *Urna Mannæ* & *Virga Aaronis*, ad utrumque latus erant dispositæ, Exod. *c.* 16. *v.* 33. 34. Numer. *c.* 17. *v.* 10. Porrò *Arcam* tegebat *Propitiatorium*, par cum eâ longitudine ac latitudine, è solido auro: sustinens duos Cherubinos frontibus adversis *Arcam* despectantes, inter quos sedes ac thronus Dei erat; qui locum ipsum gloriâ implebat, cujus externum symbolum *Nubes ac Ignis* fuit. Propria namque Numinis sedes locus erat illi supra *Arcam*, quem Cherubinorum alæ amplexu suô incingebant, quemque nubes illa, augustum in modum, medium adimplebat, Levit. *c.* 16. *v.* 2. Psalm. 99. *v.* 1. &c. Atque hic, exhibito signô præsens erat Deus, inde petentibus fundens responsa, Exod. *c.* 25. *v.* 22. eaque fuit illa שכינה seu *gloriosa Dei in terris habitatio*, quam Judæi adeò celebrant. Quæ omnia quid significârint, consule Theologos, Franc. imprimis Burmannum *Synops. Theol. Tom.* 1. *l.* 4. *c.* 14. In secundo Templo *Arcam* defuisse ipsi Judæi fatentur, & inter quinque res, quæ in eo deficerent, eam quoque numerant: quam à Josia vel Jeremia fabulantur absconditam, cùm in Templi excidio periisse verius sit. Quod Deus, tum ob peccata populi, tum, ut gradibus quibusdam ceremonias aboleret, denique, ut sub illa domo venturum Filium significaret, qui omne *Arcæ* mysterium impleturus foret, sapientissimô consiliô fieri permisit. Tempore autem Messiæ, cum aliis rebus factis, eam restituendam iidem frustra somniant, repugnante Jeremiâ *c.* 3. *v.* 16. 17. Idem *ibid.* De Appensis utrinque ibi *Arcæ* donariis Philistæorum, vide infrà in *Regum*. Ab illa autem diversam fuisse *Arcam*, in qua Pectorale cum Urim & Thummim asservabatur, quæ ipsa etiam *Arca Dei* appellatur in Sacris, videbimus infrà ubi de *Sanctuario*.

ARCA seu **ARCULA** Libraria, quæ puerum discentem sequebatur. Vide infrà *Capsa*.

ARCA Minervæ, vide infrà *Minervæ arca*.

ARCA Mortualis indigitatur Petronio, *Jubet maritus sui corpus tolli ex arca* [illegible], *in caffam* [illegible] i. e. Sarcophago, aliter Græcis [illegible], item [illegible], quæ voces synonymæ sunt. Fiebant hæ primùm ex lapide Sarcophago, de quo infra dicemus, inde & ex alia materia. Sic ex ebenitæ lapide. Datur ex Porphyretico marmore, Domitiorum, apud Plin. *l.* 36. *c.* 17. & Sueton. in *Neron. c.* 50. Suete Fictilium meminit idem Plinius *l.* 35. *c.* 12. Habebantque alvei formam, unde *Soros* Latinis quoque dicta. Capiebant namque totum cadaver, quam longum erat, unde Græcis in usu, qui cadavera non cremabant. Sed & Romani in arca ad rogum cadavera deferebant, non tamen omnium. Honestiores enim efferebantur in lectis, qui sternebantur papyro, scirpo, & aliâ omni materiâ combustibili, multisque etiam odoribus diffusis, & pyræ unà cum corpore cremabantur: Propert. *l.* 4. *El.* 7. *v.* 30.

Jussisses lectum lentius ire mecum.

At tenuiores & plebeji, in *Arca* lignea vel ligneo sarcophago efferebantur, ex paucis tabulis compacto, qui unà cum cadavere in eâdem eâdem ultimâ comburebatur. De cujusmodi *arca*, quam propriè *Sandapilam* Latini vocant, intelligendi, Horat. *l.* 1. *Sat.* 8. *v.* 8.

Huc prius angustis ejecta cadavera cellis
Conservus vili portanda locabat in arca.

Et Lucan. *l.* 8. *v.* 736.

Da vilem Magno plebeji muneris arcam.

Unde tales arcæ Græcis [illegible], & [illegible] quoque dictæ. Ab his vero longè diversæ sepulchrales *Arcæ*, in quibus divites condebantur. Post ustionem enim cadaveris, reliquiæ ac cineres collecti, in urnam aut ollam mittebantur, & terrâ obruebantur ac humabantur; aut intra *arcam* vel monumentum reponebantur, si qui gentilia haberent monumenta. Quinetiam propriè *Arca* est monumentum ex lapide in modum arcæ structum. Senec. *Ep.* 86. *In ipsa Scipionis Africani villa jacens hæc tibi scribo, adoratis manibus ejus & arca, quam sepulchrum esse tanti viri suspicor.* Ubi *Arca* monumentum est, quales in finibus agrorum extruebantur, quas pro terminis observabant. Eæ enim arcæ finales ut plurimum sepulchrales erant, aliquando tamen ad finiendos tantum agros ponebantur. Hinc Seneca suspicari tantum se dicit, Arcam illam in villa Scipionis, sepulchrum ejus esse. Utriusque arcæ iconem habes apud Salmas. *ad Solin.* & quidem finales quadratæ & supra apertæ erant, eædem, si pro sepulchris quoque consecrarentur, arcuato tectô concamerabantur. Ab his rerum diversæ arcæ, in quibus sequiore ævo apud Romanos quoque condita cadavera monumentis illis hypogæis inferebantur: illæ ex multis lapidibus constructæ, hæ ex uno cavatæ erant; & propriè [illegible] Græcis dicebantur. De quo *Arcarum* genere sonat vetus *Inscr.* NE QUIS NOS INQUIETET EX ARCA NOSTRA NEQUE ABANTE ALIAM PONAT AUT COMMUTET. Et altera, quæ Veronæ extat in Sarcophago marmoreo:

P. JULIUS APOLLONIUS SIBI ET
ATTIÆ VALERIÆ CONJUGI OB-
SEQUENTISSIMÆ VIVUS PARA-
VIT. PRISQUE CORP. IN ARCA
CONDIDIT ET LOCUM SERVIO
DEDICAVIT.

Transferri poterant hæ arcæ & locô moveri, ut videre est, apud Marcianum *Institut. l.* 3. & Cajum, utrumque *l. Divi ff. de relig. & sumpt. fun.* Nec plura corpora recipiebant, à sepulchris proin seu monumentis, quæ plurium arcarum capacia, distinguendæ. Singula namque corpora in suis arcis erant sita, ac sepulta, omnes vero arcæ, intra unum Monumentum, seu generalem [illegible] omnium in eadem familia defunctorum, receptæ ac conditæ: tum apud Græcos, tum apud Romanos. Condebantur autem cadavera in arcis cum melle. Lucretius *l.* 3. *v.* 902.

Nam si in morte malum'st, malis, morsuque ferarum
Tractari, non invenio qui non sit acerbum
Ignibus impositum calidis torrescere flammis:
Aut in melle situm suffocari atque rigere,
Frigidi quum in summo gelidi cubat æquore saxi;
Urgerive superne obtritum pondere terræ.

Ubi tres modos sepulturæ tangit: qui cremabantur, qui terrâ obruebantur & qui in lapideis arcis cum melle condebantur, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1202. *& seqq.* & hic passim, ubi de *Exequiis*, *Funere*, *Mortuis*, *&c.* de *Arcis* vero Finalibus, etiam infra in voce *Arcatura.* Addam hic saltem *Inscr.* quæ Spalati, prope Templum S. Francisci, visitur, hucque pertinet:

AUR. QUINTIANUS DEC.
COLL. FAB. ET CENT. QUI
VIXIT. ANN. P. M. LI. MENS.
V. D... VIVUS SIBI POSUIT
ET AUR. JAENUARIÆ CON-
JUGI SUÆ COT. SI QUIS
ALIAM ARCAM POST MOR-
TEM EORUM APERIRE VO-
LUERIT INFER. DECURIÆ
MEÆ X XXV.

ex Jacobo Sponio *Itiner. Græcia Part.* 3. *p.* 81. h. e. *Aurelius Quintianus Decurio Collegii Fabrum & Centonariorum, qui vixit annos plus minus* 51. *menses* 5. *dies* . . . *vivus sibi posuit & Aureliæ Januariæ conjugi suæ. Quod si quis eam arcam post mortem aperire voluerit, inferet Decuriæ meæ* [illegible] *quinque.* Alia à prædictis sunt *Arcæ*, cujus de Ægyptiis agens Porphyrius meminit *de Abstin. l.* 4. §. 10. ubi Moralis vitæ illos symbolum in funeribus tale exhibere solitos ait: *Cum condiunt nobiles defunctos, alvum privatim eximunt & in Arca reponunt: deinde inter alia* . . . *arcam ad Solem attollentes eum invocant, und ex Libitinariis unus verba in hanc sententiam proloquitur, quam interpretatus hæreditus* [illegible], *Ægyptiam translatam* [illegible] *Euphantus, qui etiam tradidit. Ego enim Deos* [illegible] *Et parentes* [illegible] *honoravi: Neque alterum hominem occidi quemquam, neque* [illegible] *fraudavi. Nec autem per me peccavi, sed per alia, ostendens arcam, in qua erat venter, peccavi,* [illegible] *atque in* [illegible], *tanquam* [illegible] *putavi, tandem.* Quæ funebris apologia etiam non dissimilis ab illis, quæ in II. Tabula Mosis præcepit, quorum fusè loquitur Johann. Marsham. *Canone Chron. Sæc.* IX. Vide quoque infra, ubi de *Via Felicium*, apud eosdem Ægyptios.

ARCA Noæ, qua architectura & fabrica *Arcæ* exponitur, in 3. libros distincta, & [illegible], in *Diluvio* [illegible] *post Diluvium* peractas, curiosis quæstionibus exponens, prodiit Auctore Athan. Kirchero Amstelodami 1675. in *fol.*

de **ARCA** solvere, i. e. domo, cui contrarium est, *de scriptura mensa.* Donatus, *Unde hodie* [illegible] *arcam, domo ex arca* [illegible] *& de mensa* [illegible] *numerabant.* Non enim solum *arca publica* erat, de qua Vopisc. in *Aureliano, et* [illegible] alter *arca Populi*, ut in alio saxo. [illegible] H. S. L. M. N. Neque Pontificibus, præter hanc, Collegiisque variis, tantum sua *arca* fuere: sed privati etiam suas *arcas* habebant: quas qui administrabant dispensabantque, servi *Arcarii* dicebantur. *Arcarios* tamen vetera Glossa exponunt, [illegible], ubi *mensam* & *arcam* eandem faciunt. Nisi forte [illegible] hic *arca publica* est, & qui ejus curam intimam tractabat, *Arcarius.* Arca certè Prætorio Præfecti etiam *mensa* dicebatur, &c. Salmas. *ad Lamprid. in Alexandro Severo, c.* 40.

ARCABRICA, sive **ARCABRIGA**, urbs Hispaniæ Tarraconensis olim Episcopalis sub Archiepiscopo Toletano, nunc pagus, Conchæ urbi, quæ sedem illius & Valeriæ Episcopatûs tenet, finitimus. Nunc vicus *Arcas*, in Castella nova. *Baudrand.*

ARCADIA, Arcadii Imperatoris filia, insigni pietate. Sozom. *l.* 9. *c.* 1. & 2.

ARCADIA, Peloponnesi regio intima, à mari undique remota, Poetis decantatissima, ab Arcade Jovis filio, sic appellata. Hæc, ut *Eustath.* docet, aliquando dicta est Pelasgia, à Pelasgo Rege magno, & sapiente viro, qui eam cul [illegible], & victum ex stirpibus herbarum, arborumque frondibus, transtulit ad glandem, maximeque ad faginam. Unde illud

Πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίῃ βαλανηφάγοι ἄνδρες ἔασι.

Sanè Arcades glande solitos vesci, Artemidorus etiam observat, *l.* 2. *Oneirocr. c.* 25. ubi & *Rigaltium* videre licebit. Aliquando etiam Lycaonia, Gigantis, & Parrhasia dicta, teste *Stephano.* Oppida ejus præcipua sunt Megalopolis, hodie *Leontari*, patria Polybii, Mantinea, hodie *Mandi*, prælio Thebanorum contra Lacedæmonios, auspiciis Epaminondæ, feliciter gesto, celebris, Tegea, & Stymphalus. Montes, Pholoe, Cyllene, Lycæus, Mænalus, & Nonacris. Flumina Ladon & Erymanthus. Habuit Arcadia Elidem & Messeniam ad Occidentem; Lacedæmonem ad Meridiem, Argolicam regionem, hodie *Romaniam*, ad Ortum, tuneque tota pastoriæ [illegible] pecoris, quàm aut negotiationi, aut agriculturæ dedita: ideoque Pana, pastorum Deum, velut peculiare numen sibi vendicârunt. Virg. *Eclog.* 4. *v.* 58.

Pan etiam, Arcadiâ mecum si judice certet,
Pan etiam Arcadia dicat se judice victum.

A Musices studio Arcades, cui à prima infantia liberos assuefaciebant, Polybius laudat, *l.* 4. *p.* 289. Inde Virg. *Eclog.* 10. *v.* 33.

— — *Soli cantare periti*
Arcades. — —

Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς, [illegible] *possidet* Proverb. cujus Diogenianus duplicem ostendit usum, convenit enim vel in magna vel inutilia petentem. Herodot. *l.* 1. natum innuit ex Oraculo. *Ἀρκάδες* [illegible], *Arcadiæ* [illegible], de grandibus & ignavis dici solitum. Arcades enim olim ob stuporem ingenii male audiêrunt. Unde Juvenal. *Sat.* 7. *v.* 160.

— — *Læva in parte mamillæ*
Nil salit Arcadico juveni.

Lucianus in *Bis accusato*: [illegible] *Ἀρκαδίᾳ* [illegible]; Habuit Arcadia & asinos procerissimos, qui ob corporis magnitudinem in proverbium abierunt. Pers. *Sat.* 3. *v.* 8.

Findor ut Arcadiæ pecuaria rudere dicas.

Ἀρκάδας μιμούμενος apud *Hesychium*, [illegible]. *Οἱ γὰρ Ἀρκάδες* [illegible]. Apud Diogenianum est [illegible], & expectatur frustra. Ita quoque legas in *Diogeniano.* *Suidas* [illegible], quem fis vide. Homer. tamen Arcades ob fortitudinem bellicam non semel commendat. *Il.* 2. *v.* 611.

— — *Ἀρκάδες ἄνδρες ἐπιστάμενοι πολεμίζειν.*

Et *Il.* 7. *v.* 134.

Ἀρκάδες ἐγχεσίμωροι.

Arcadiam autem ob pastionem laudat *Hymn.* 3. *v.* 2.

— — *Ἀρκαδίης πολυμήλου.*

Et *Hymn.* 18. *v.* 30.

— — *Μητέρα μήλων.*

appellat. Aquis quoque benè scatentem innuit ibidem, Ἀρκαδίαν πολυπίδακα vocans. Cæterùm plura de Arcadibus vide apud Strab. *l.* 8. Plin. *l.* 4. *c.* 6. Athen. *l.* 14. Pausan. *in Arcad.* seu *l.* 8. ut & in *Arcas. Nic. Lloydius.* Addam hoc unum, Arcadiam nunc cum Laconia dici *Tzaconia*, & Turcis subesse, cum tota Græcia, à 180. annis. De Regibus ejus vide aliquid voce *Cypselus*, it. *Lajus* &c.

ARCADIA, civitas Ægypti. *Steph.* Item urbs maritima, sed ubi sit, non addit. Munitum oppidulum in Zacyntho. Diodor. Sic. *l.* 15.

ARCADIOPOLIS, Thraciæ urbs. *Cedrenus.* Nunc *Berges*, in ea parte Thraciæ, quæ aliàs *Corpalica* dicebatur.

ARCADIUS, fil. major natu Theodosii M. patri successit, A. C. 395. ætat. 18. in Imperio Orientali sicut frater ejus Honorius, in Imperio Occidentis. Duxit uxorem Eudoxiam, Leontii Phil. filiam, formâ & ingeniô inclytam. Quod ægrè ferens prætorii Præfectus Rufinus, Gothos accivit, qui Græciâ crudelissimè vastatâ, ipsam obsedêre Constantinopolim: interim Arcadio, apud quem hucusque plurimum valuit, persuasit, ut copias suas jam victoriæ certas aliorsum vocaret. Subole: fraus Ducibus, & Rufinum, qui jam in eo erat, ut Imperator salutaretur, in frusta discerpunt. Succedit Gainas, eoque Imperatorem adigit, ut Procopium, sibi charissimum, cum Johanne, Saturnino & Aureliano, fidelibus suis Ministris, tyranno trucidandos permittat. Sed & ab hoc liberatus, postea templa Gentilium destruxit, Arianos pepulit, legesque contra hæreticos & Gentiles à Parente latas rigidè observavit. Felix, si ingeniô suô potiùs, quam Eudoxiæ Eunuchorumque, usus fuisset, ex quorum consilio à Chrysostomo dissedit, eumque etiam exilio mulctavit. Obiit A. C. 824. ætat. 31. Successit ei Theodosius Junior. Socr. *l.* 5. & 6. Zosim. & Sozom. *l.* 6. *Marcellin.* Cassiodor. Prosper, *in Chron. Theophanes*, &c.

ARCADIUS, Noæ nepos, Arcadiam tenuit, & nominavit, uti fabulatur Berosus *l.* 4.

ARCADIUS, Episcopus Ephesino Concilio interfuit, ab Episcopo Romano Cœlestino missus, &c. *Tom.* 2. *Concil.* Item, Archiepiscopus Bituricensis, A. C. 542. Item, Senator Arvernus, qui audito de morte Theoderici, rumore, Childebertum sollicitavit, ut provinciam hancce occuparet, sed cùm falsus ille esset, patriæ suæ exterminatus. Gregor. Turonens. *l.* 3. *c.* 9. 12. & 16.

ARCADIUS Presbyter, unà cum Paschasio, & Eutychô propter Fidem à Genserico martyriô coronatus est. Isidor. *Hist. Vandal.* Prosper *Chron.*

ARCADIUS, fluv. Cappadociæ, apud Ptol. quem priùs *Acheruntem* dictum nonnulli volunt: Sed longè ab Acheronte illum Geographus locat. Vide Salmas. *ad Solin.* *p.* 898.

ARCÆ, alias *Arca*, *Archis*, vicus littoralis Phœniciæ, in Syriæ confinio.

ARCÆ Caletorum, castrum Galliæ, Frodoardo memoratum *ad A. C.* 944. hodiè municipium Normanniæ, Deppæ proximum, *Arques* dictum; quod sylvæ ad mare positæ nomen suum dedit: vocatur enim sylva *Arcensis*, vulgò *la Forest d'Arques.* Hic est locus Henrici Magni primâ ea contra Ligam victoriâ nobilis. In *Gestis* Guilhelmi Ducis Normanniæ & Regis Angliæ cognomine *Conquestoris*, vocatur, *Arcense castrum in excelso montis Arearum cacumine*; Wilhel. Gemeticensis *l.* 2. *c.* 10. *castrum Arcarum apud Hasdans, quæ Archas dicitur*: & fortè *Arcæ* primùm hic locus nuncupatus est, sive ab aliquo arcu triumphali ibi erecto, sive ab arcubus pontis, Deppæ fluminis impositi: *Arcas* posteà barbarô nomine, ac demum corruptô per aspirationem Germanicam *Archas.* Huic proximus est viculus *Arcellæ*, vulgò *Archelles*, Arcis detractus, à quibus rivô interfluente ac ponte dividuntur, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ARCÆ Ecclesiarum, quibus olim Diaconi præfecti erant. Paulin. de *Vita Martini c.* 4.

Protinus adstanti Diacono, quem more priorum
Antistes sanctæ custodem legerat arcæ.

Inde *Arcarii*, arcarum Ecclesiæ custodes, apud Odonem Abbatem de *Mirac. S. Mauri c.* 10. inter quos præcipuus *Arcarius Ecclesiæ Romanæ* memoratus, inter officia Ecclesiastica, Anastasio in S. *Agathone* & in *Constantino Pont.* &c. apud Car. du Fresne *Glossar.* Apud Hebræos, tria loca commemorant Scriptores, in Templo, ad recipiendas oblationes, fuisse. Primum, dictum *Mulach*, ab Achazo Rege extructum, ubi Principum Magnatumque dona reposita; Alterum γαζοφυλάκιον, popularibus oblationibus destinatum: Tertium denique *Corbona*, quod pro eleemosynis Sacerdotibus Templique Ministris inserviebat, Macer in *Corbona.* Apud Marcellum Presbyterum in *Vita* S. Felicis Presbyteri Nolani *c.* 3. *Sanctæ arculæ* mentio fit, ubi ærarium Ecclesiasticum, è quo sportulæ Presbyteris distribuebantur, intelligit Car. du Fresne, Cyprianum laudans *Ep.* 14. & 66. Vide quoque Meursium in voce Ἀρκάριος, & infrà passim, imprimis vocibus *Thesaurarius*, & *Thesaurus.*

ARCÆ Gromaticorum, & Agrimensorum, signa sunt finalia, per possessionum extremitates constituta, sive constructa. Frontinus *de Colonia*: *Adrianus agri ---- positus per rationem arcarum, riparum*, &c. Vide quoque L. Wisigoth. *l.* 10. *tit.* 3. §. 3. & *Chartam* Theodemiri Gallæciæ Regis æræ 610. apud Bivarium in *Notis ad Pseudo-Dextrum Maximi*, *p.* 451. laudatum Carolo du Fresne *Glossar. Gloss. Latin. Græc. Arca*: ἀγροῦ σημεῖον, lege σύμμετρον. Papias, *Arca, ab arcendo dicta, fines enim agri custodit, eosque adire prohibet.* Fuêre autem illæ formâ quadratâ atque intùs cavâ, quemadmodum sunt *arcæ* seu cistæ, unde potiùs nomen, cùm cæteri limites, ut variâ & diversâ figurâ, ita & appellatione, donentur, ab Hygeno *de limitib. constituend. p.* 221. Interim postea factum, ut appellatio hæc ad cæteros quoque limites significandos extenderetur. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1206. ut & supra.

ARCÆ Remorum, vel potius *Arcus*, vicus est in agro Macerensi, ad Motam fluvium in Neustriæ Regnique Lotharii seu Austrasiæ confinio olim positus vulgo *Arches*, liber & sui juris: à quo vico Gonzagæ *Principes Archenses* inscribuntur in nummis, qui in Arcensi solo Carolopolim condidêre. Villa olim Regia seu Palatium. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ARCÆ Vestiariæ, seu Pastophoria, in quibus Sacræ vestes apud Hebræos Christianosque; item *basses Arcæ* privatorum, in quibus vestes, olim recondita, vide infrà voce *Vestiarium*, it. *in*, nec non aliquid voce *Risem.*

ARCÆA, urbs Palæstinæ, alias *Arca* sive [illegible] cujus mentio apud Chaldæum Paraphrastem librorum sacrorum; quondam *Kiriath-sepher*, postea *Dabir*, dicta. Vide ibi.

ARCANDAM, vel ARCANDRINUS, Arabs, scripsit prædictiones Astrologicas, inprimis *Genethlia* spectantes, editas Parisiis A. C. 1541.

de ARCANIS, seu pro ARCANIS, dictus est Psalmus 45. (46.) *h. e. pro his*, inquit Basilius Magnus, *quæ nunquam evulganda sunt & prodenda, quod rationem contineant secretorum in mysterio reconditorum*, *Homil. in hunc Psalmum.* Idem in *princ. Proverb.* *Verba enim ac mysteria salutis in quemvis sine discrimine jactare & omnes atque ad hunc thesaurum recipere, nec vita moribus purgatos neque ratione prius & ordine diligente utentes, haud aliter facit, quam in sordidam vas argenteum infundere pretiosum*: Nempe non solùm sanctô quôdam silentiô divinota dogmata, ne in vulgus publicata vilescerent, involuta, Hebræorum Theologi tenuêre, sed & eandem viam inivêre, imò præivêre, sacri utriusque Fœderis Scriptores: quod Dei secretum Arcâ Fœderis, à suprapositis Cherubinis obumbratâ & velando honoratâ, significatum olim fuisse, Augustin. ait, *Tomi VII. de Bono persever. l.* 2. *c.* 16. Idem dein in prima Ecclesia Christiana observatum, in qua *Catechistarum* & *Catechumenorum* nomen profluit, à verbo κατηχεῖν, *vivâ voce doceo*, dictorum, quòd olim nefas haberetur mysteria literis committere, voce tantum tradenda, ut Erasmus docet in *Hieron. Apolog. ad Domnion.* verò, κατηχουμένοις, &c. Tobias Pfannerus *System. Theologiæ Gentil. purior. c.* 1. §. 8. & *seqq.* Vide infrà passim, inprimis in voce *Catechista*, *Novum Fideles*, *Silentium.*

ARCANUM, vulgò ARCAN, sive CHARCAN, oppid. Tartariæ desertæ, in Asia, ad fluv. Cassimam, in Cafra regione ad pedes montium, & ad Austrum oppid. Ghermani, ut quidam dicunt.

ARCANUM, Ciceronis villa, quod *Arce* nunc dicitur. Cicer. ipse ejus meminit *in Ep. ad Att. l.* 7. *Ep.* 10. sed fratris sui esse dicit; non procul à Minturnis fuisse videtur. *Nic. Lloydius.*

ARCARII, ab Alexandro Severo instituti, *qui de arca Fisci ministrarentur*, occurrunt apud Æl. Lamprid. in *Vita* ejus: *c.* 43. *Arca* igitur etiam Fisci dicebatur. Aliter *Arcarii* dicuntur *Cod. de Susceptor. Præposito* & *Arcariis*: Ibi enim *Arcarii* sunt, qui suscipiebant arcæ præfecturiæ inferenda. *Arcarios* tamen etiam tribuit Comiti rei priv. *lex.* 14. *Cod. Theodos.* Vide Salmas. *Not. ad Lamprid. loc. cit.* *Vicarius Arcarii*, reperitur in *Inscript.* apud Gruterum 580. 10. *Arkarius Reipubl. Amerinorum*, 1091. &c. Inter officia Latinorum Ecclesiastica, recensetur *Arcarius Ecclesiæ Romanæ* apud Anastasium in *Agathone* & *Constantino*, alibique apud Scriptores citerioris ævi. Vide quoque suprà in *Arca* & *Arcæ.* Apud Anglo-Saxones aliosque olim, pro *Thesaurario* Regis sumtam esse vocem, docet Henr. Spelmann. in *Glossar.*

ARCAS, Jovis & Callistûs fil. parùm abfuit, quin matrem, à Junone in ursam conversam, interimeret. Postea, cum illa inter sidera relatus. Γέγονε δὲ Ἀρκὰς, Θεμιστοῦς καὶ Διὸς ὁ Ἀρκὰς ἐγένετο. Ita *Steph.* Ab hoc *Arcadia*, & *Arcades* dicti, quos quia vetustissima gens fuit, ante Solem & Lunam fuisse Poëtæ fabulantur. Apollon. *Argon.* 4.

Ἀρκάδες, οἳ καὶ πρόσθε σεληναίης ὑδέονται.

Nonnus, *Dionysiacor. l.* 41.

---- οἳ δ' ἐπὶ αὐτῇ
Ἀρκάδες προσέληνοι.

Plut. in *Qu. Rom.*

Οἱ δὲ ἄνω Ἀρκάδες τῶν πρὸ Εὐάνδρου προσέληνοι λεγομένων

Ovid. *Fast. l.* 2. *v.* 290.

Ante Jovem genitum terras habuisse feruntur
Arcades, & Lunâ gens prior illa fuit.

Idem ibidem *l.* 1. *v.* 469.

Orta prior Lunâ (de se si creditur ipsi)
A magno tellus Arcade nomen habet.

Seneca in *Hippolyto Actu* 2. *v.* 785.

Aut te stelliferô despiciens polô
Sidus post veteres Arcadas editum.

Statius *Theb. l.* 4. *v.* 275.

Arcades huic veteres, astris Lunâque priores,
Agmina fida satis ---- ----

Videamus autem, quod ait Illustris vir Jos. Scaliger *in Prolegom. ad libb. de Emend. Temp.* Laconibus (inquit) ante plenilunium aut novilunium aliquid incipere religio fuit, unde, Λακωνικαὶ ἀναβολαὶ vicinorum proverbiô jactatas. Inde etiam Arcadibus, proverbiali convicio, neglectum religionis objectum legimus. Quòd enim ante novilunium aut plenilunium, ut plurimum bella, aut alia seriora aggrederentur, ob eam rem à finitimis nationibus Προσέληνοι vocabantur, quasi *Antelunares.* Quæ convicii causa ab ipsis Arcadibus interpretatione elusa est, probrum in laudem conversum ad vetustatem originis suæ referentibus, & antiquiorem sidere illô gentem suam gloriantibus. Fabulæ hujus causam & originem Censorinus *de die Natali*, ita refert *c.* 19. *Arcades trimestrem annum primo habuisse dicuntur, & ob id Proselenoi appellati: non, ut quidam putant, quod antè sint nati, quam Luna astrum cœlo esset: sed quod prius habuerint annum, quam is in Græcia ad Lunæ cursum constitueretur. Nic. Lloydius.*

ARCAS, Armeniæ minoris urbs. *Antonin.*

ARCASSONIUS, vulgò ARCACHON, portus, seu potius sinus Galliæ, in Aquitania, ad Oceanum, inter ostia Garumnæ & Aturi fluv. vix 6. leuc. à Burdigala distat in Occasum.

AR-

ARCATI, urbs Indiæ citerioris regia. *Bisnagar* Cafalda.

ARCATURÆ, apud Cassiodor. *Variar. l.* 3. *Ep.* 52. *Unde mitamur, tanta commoditate fuisse litigatum, quod aut terminis testibus, aut jugo montium, aut fluminum ripis, aut arcaturis constructis, aliisque signis evidentibus confinia sunt deputata*: erant hujusmodi arcarum, quæ olim terminorum vicem erant, structuræ. De his ita Frontinus de *limitibus Agror.* *In Campo vero statuerunt terminos, quadratos cursuras & interpositis locis Arcas & monumenta, vel alia testimonia.* Sic passim apud Agrimensores, *Arcam in trifinio*, *in quadrifinio* constitutam legere est, quæ vox nihil aliud significat, quam terminum in modum arcæ constructum. Frontinus iterum, *Aliqui enim agri terminum, in modum arcellæ, est demensus*: Cujusmodi Arcæ finalis figuram, ex veteri *Hygini* libro, exhibet *Salmas.* infra laudandus. Et hæ Arcæ *finales* tantum erant, aliquando vero, & *monumentales* simul, & *finales* erant: namque & ipsa monumenta finalia pro terminis plerumque observari solita sunt. Unde & *sepulturæ finales* & *monumentales termini*, in libris Agrimensorum, & *termini in formam Puteta* occurrunt: certè & Arcæ juxta sepulchra plerumque ponebantur & in ipsis sepulchris arcæ consecrabantur finales, sed de his vide supra in voce *Arca mortualis*, & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin.* p. 1306.

ARCEJÆ, nomen corruptum factumque ab Attiaca vel Arciaca. Vide *Arciaca*. Est quoque *Arceja*, vulgo *Arcey*, locus Galliæ in nemore Ottonis. Ubi ex sylvæ parte, ubi S. Ebbo, Senonensis Archiepiscopus eremiticam vitam duxit, circa A. C. 750. *Arcia* verò *Villa*, Odoranno *in Chron.* memorata, vulgo quoque *Arcey*, proxima est Villæ Novæ Regis, ad flumen Icaunam: à Leotherico Senonum Archiepiscopo S. Petri Vivi Monasteriò donata, vide *Hadr. Vales.* passim.

ARCELLÆ, vide supra in voce *Arca Calcitorum*.

ARCELLINA, inter ministeria & vasa sacra, memoratur, in Charta Ferdinandi M. Hispaniæ Regis æræ 1105. apud Anton. Yepezium in *Chron. Ordinis Bened. Tom. VI.* *Tertia verò* (Corona) *est diadema capitis mei aureum & arcellinam de crystallo auro coopertam, & crucem auream cum lapidibus*, &c. Forte *parvam arcam* denotat. Car. du Fresne *Glossar.*

ARCENA, Alexandri Severi Romanor. Imperatoris patria. Lamprid. *in Severo* c. 1. *Aurelius Alexander urbe Arcena genitus.* Hæc urbs infernis c. 13. *Arca Cæsarea* eidem nominatur, quia, uti scribit *Vales.*, huic loco duplex nomen, *Arca*, & *Cæsarea*. *Ptolemæus* inter Phœnices mediterraneas urbes recenset Ἄρκα sive Ἄρκαι, aut Ἄρκας, ut & *Georgius Monachus Arcas* numero multitudinis nominat. At eum Alexandrum, ἐν Ἄρκαις ἐν Φοινίκῃ τεχθέντα, recitè. *Stephanus* Ἄρκα πόλις Φοινίκης, ἐν ᾗ Ἄρκης κατῴκησε. Cave confundas cum eruditis viris urbem hanc cum alia, quam Xiphilinus ex *Dione* nominat Ἄρκην, *in Severi historia*. Nam hæc quidem Alexandri patria, Phœnicæ in Syria fuit: Illa verò Assyriæ, ubi Ἀρβηλῖτιν collocat *Strabo*, & Moses quoque *Arech* in terra Sennaar Babyloni vicinam facit, Gen. c. 10. v. 10. Diversa etiam est, & si non longè intervallò dissita, urbs *Arca* [illegible], cujus mentio apud Chaldæum Paraphrasten librorum sacrorum. Judææ enim hoc oppid. fuit, quondam *Kiriath sepher*, postea *Dabir* dictum. Nominatur & *Arcaa* in Palæstina Josepho. Vide illum *l.* 4. *c.* 4. & 7. *Jud. Antiquit.* Ubi de Aarone, in monte excelso territorii urbis Arces, mortuo.

ARCENNUM, ditionis Pontificæ oppid. parvum, sed lepidum, *Francisco Leandro Alberto*. Ducem proprium ex Urbinorum familia habet. longitud. 35. 10. latitud. 41. 45. Item, promontor. Asiæ minoris in Jonia. Excurrit in sinum Argennum, alias Smyrnæum, prope Chium insul.

ARCENSIUM COLONIA vulgò ARCOS, urbs parva Vandalitiæ, cum castro. Ducatus titulò clara, gentis Ponciæ, sub Hispaniæ Rege. Ad fluv. *Guadalete*.

ARCERII, seu ARCARII, apud Recentiores, Sagittarii sunt, Italis *Arcieri*, Gallis *Archers*, fueréque olim multum æstimati *Arcarii* Anglici, ut ex *Chron.* Bertrandi Guesclini *MS.* docet Car. du Fresne in *Glossar.* Vide quoque Froissardum *Volum. I.* Ducem Clivensem in *Tacticis* p. 81. &c. De Francis *Arcariis*, vulgo *Francs-archers* nuncupatis, consulendi sunt Monstreletus *Volum.* 3. p. 13. & Bernius in *Carolo* VII. p. 165.

ARCES Lobiæ, *Hoeffen*, ad Rhenum, qui paulo infra in Rhenum & Isalam dividitur; sub Batavis.

ARCESILAUS, Batti fil. Cyrenensium Rex, seditione civium regno excidit. Polyæn. *l.* 8. *c.* 41. Herodot. *Melpomene*. Ei successit, filius *Battus* II.

ARCESILAUS, è Ducibus Alexandri Magni, cui post ejus mortem, in divisione Provinciarum, Satrapia Mesopotamiæ cessetat. Diodor. Sic. *l.* 18. *p.* 628. *f.*

ARCESILAS, Dux Catanensium eorumque proditor. Nam donis à Dionysio superiore corruptus, continuo noctis eundem intra mœnia recepit, urbemque tyranno subjecit. Diodor. Sic. *l.* 14.

ARCESILAS, & ARCESILAUS, Philosophus, Polemonis discipulus, in disputatione pertinacior, & magni ingenii acumine, Cicer. *l.* 3. *de Fin.* Ex Pitane, Æolica civitate, ortus, relictò genitali solò, Sardes petrexit. mox Athenas profectus in Academiam se ad Crantorem contulit, quem Platonicam Philosophiam omnino commutasse, novamque quandam constituisse ferunt. *Cavillator* vocatus est, quod cum nihil se scire diceret, nec alios scire quicquam pateretur, sed omnes perturbaret sophismatibus. Pers. *Sat.* 3. v. 78.

> —— *Non ego curo*
> *Esse quod Arcesilas, ærumnosique Solones.*

Vide Lactant. Firm. *de Instit.* *l.* 3. *c.* 5. 6. Cæterum magni nominis, & Principibus gratus, vixit Olymp. 120. Seneca, *de benefic.* *l.* 2. *c.* 10. Diog. Laert. *in ejus vita.* Fuit etiam Poeta ejus nominis priscæ comœdiæ; alius Elegiacus; alter statuarius, in quem & Simonides scripsit epigrammata. Laërt. *l.* 4. Item sculptor quidam apud Plinium. Item pictor, Tisicratis fil. teste eodem Plinio *l.* 35. *c.* 11. Denique unus è quinque Ducibus Bœotorum, qui ad Trojam cum 50. navibus advenerunt, ut ostendit Homer. *in suo Catalogo*,

> Βοιωτῶν μὲν Πηνέλεως καὶ Λήϊτος ἦρχον,
> Ἀρκεσίλαός τε, Προθοήνωρ τε, Κλονίος τε.

Ab Hectore postea interfectus est, teste eodem Homerò *Il.* o. v. 329.

> Ἕκτωρ μὲν Στιχίον τε καὶ Ἀρκεσίλαον ἔπεφνε,
> Τὸν μὲν Βοιωτῶν ἡγήτορα χαλκοχιτώνων.

Nic. Lloydius.

ARCESINE, civitas in Amorgo una Cycladum. *Steph.*

ARCESINES, Indiæ fluv. in Indum incurrens, serpentes fert longitudine cubitorum 70. Philostratus *l.* 2. *de vita Apollonii*. Forte *Acesine* de quo supra.

ARCESIUS, Jovis fil. pater Laërtis. Ulysses apud Ovid. *Met.* *l.* 13. v. 144.

> *Nam mihi Laërtes pater est, Arcesius illi,*
> *Jupiter huic.* —— ——

Ἀρκείσιος Homero *Od.* π. v. 118. ubi sic Telemachus,

> Ὧδε γὰρ ἡμετέρην γενεὴν μούνωσε Κρονίων,
> Μοῦνον Λαέρτην Ἀρκείσιος υἱὸν ἔτικτε,
> Μοῦνον δ' αὖ Ὀδυσῆα πατὴρ τέκεν, αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
> Μοῦνον ἔμ' ἐν μεγάροισι τεκὼν λίπεν.

Item *Arcesius*, qui Arcesiceraca urbem condidit. Steph. *in* Ἐπιφάνεια.

ARCHA, vulgò HERCK, castrum Leodiensis ditionis, in confinio Brabantiæ. Alluitur amne cognomine qui paulo infra in *Demeram* se exonerat.

ARCHADIUS, scripsit nonnulla, quæ commemorantur à *Suida*.

ARCHÆA, Æolidis in Asia urbs. Pausan. *l.* 2.

ARCHÆANAX, Mitylenæus, ex Sociis Pisistrati Atheniensium Tyranni, Sigeum, ex ruderibus Trojæ, murò circumdedit, Strabo *l.* 13. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron.* *Sec.* XVIII. ubi *de Pisistrato*.

ARCHÆATIDIS, Peloponnesi regio. *Polyb.*

ARCHAGATHUS, fil. Archagathi, qui à militibus suis in Africa interfectus est, Agathoclem avum, Syracusarum Regem, venenò sustulit, circa A. M. 3765. Urb. Cond. 465. Diodor. Sic. *l.* 20. & *in Ecgen.*

ARCHAGATHUS, Peloponnesius, Lysaniæ fil. Medicus primus à Romanis receptus. Plin. *l.* 29. *c.* 1.

ARCHAMA, Ciliciæ præfecturæ in Cappadocia urbs. *Ptol.*

ARCHAMBALDUS, dictus *Magnus*, Borboniæ Dominus, pater Margaretæ, quæ Theobaldo, Campaniæ Comiti & postea Regi Navarræ, nupsit. Item, alius cognomine *Junior*, pater Agnetis, quæ ex Johanne Burgundo, mater fuit Beatricis, quæ Roberto Ludovici IX. quarto filio, nupta, inter regiæ familiæ progenitrices *Histor. Franc.*

ARCHANDER, Danai socer. Herodot. *l.* 2.

ARCHANDROPOLIS, civitas Ægypti. *Steph.*

ARCHERIUS, Heracleotes, hostibus prælium detrectantibus, navigia piscatorum coëgit, iisque per catenas vinculis in terra immobilibus redditis hostes, in insidias deductos, cæcidit. Polyæn. *l.* 5. *p.* 408.

ARCHEDEMUS, à Comicis exagitatus, quod, durius Athenis commoratus, civibus adscribi non potuerit. Vide Scholia in *Ranis Aristoph.* *Act.* 1. *sc.* 7.

ARCHEDICUS, Poëta Comicus, scripsit contra Democharem, Demosthenis propinquum, teste *Athenæo*. Voss. *de Poet. Græc.* c. 8.

ARCHEGETES, Apollinis cognomen, Græcè Ἀρχηγέτης, h. e. *Princeps* seu *Dux*, quo in Insul. Naxo insignis fuit, ubi et Chalcidenses aram extruxerunt, teste Thucydide *l.* 6. Servat memoriam ejus *Inscr.* quam Jac. Sponius Hierapoli reperit:

ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΑΡΧΗΓΕΤΗ.

Vide eum *Itiner. Græciæ Part.* 3. *p.* 150.

ARCHELAI, in Cappadocia regnaverunt, ex his alter superatus est à Sylla, quod Mithridati auxilium tulisset, alterum Romæ retinuit Tiberius. Hic ultimus Cappadocum Rex, acceptum ab Antonio, An. Urb. 718. regnum, per 50. annos administravit: sed invisus Tiberio, quod eum Rhodi agentem nullo officio coluisset, Hinc Liviæ literis illectus, postquam in urbem venit, mox in senatu accusatus, finem vitæ, sponte an fato, implevit. Nupsit filia ejus Glaphyra, Alexandro filio Herodis, quam Patri egregio commendò Archelaus conciliaverat. Joseph. *Jud. Antiq.* *l.* 20. & *Bell. Jud.* *l.* 1.

ARCHELAIS, Cappadociæ colonia, à Claudio Cæsare deducta. Item vicus in Palæstina. Joseph. *Jud. Ant.* *l.* 17.

ARCHELAUS, XII. Macedonum Rex, Perdiccæ II. fil. cui successit, regnavit ann. 23. Secundum alios VII. fuitque interfectus ab adolescente Crateva nomine, quem habebat in deliciis, quod ei promissam filiam alteri despondisset. *Volaterran.* Justin. *l.* 7. *c.* 4. Ælian. *Var. Hist.* *l.* 2. *c.* 21. *l.* 8. *c.* 9. *l.* 12. *c.* 43. *l.* 14. *c.* 17. Diodor. Sic. *l.* 14. & 24. casu ab imprudente Craterò in venatione occisum scribit, Olymp. 95. an. 1. cum tantum septem annos regni explesset.

ARCHELAUS, Cappadocum Rex, ope Antonii Triumviri, Ariobarzani surrogatus, cumque agintà annis regnavit. Tacit. *Annal.* *l.* 2. *c.* 42. ubi ab offensò Tiberio, matris literis Romam elicitum, *augere*, *simul illum fenio*, *& quia ... æquo*, *... sola sint*, *finem vitæ sponte an fato implevisse*, *regnum in provinciam redactum esse*, *fructibus ejus levari posse centesimæ vectigal professus Cæsare*, ait, vide quoque Sueton. *in Tiber.* c. 37. & Velleium Paterc. *l.* 2. *c.* 39. nec non supra, voce *Archelais*.

ARCHELAUS, Dioni *l.* 55. Herodes dictus, XIII. Judæorum Rex regnavit ann. 9. Glaphyram Archelai Cappadocum Regis filiam, Alexandri fratris sui relictam, contra legem, uxorem duxit. A Cæsare exhinc damnatus Viennæ mortuus est. Joseph. *Jud. Ant. l.* 17. *c.* 18. Hegesip. *l.* 5. *c.* 1.

ARCHELAUS, fil. Herodis illius, qui innocentes occidit, Rex Judææ. Matth. *c.* 2. *v.* 22. Ob sævitiam suis invisus. Vide priorem *Archelaum.*

ARCHELAUS, Lacedæmonius Rex Heraclides, ab Eurysthene VII. fil. Agesilai, cui successit, Pausan. *l.* 3. pater Telecli. Herodot. *l.* 7. Regnavit ann. 42. feliciter, cum Charilao, Rege alterius familiæ, captis aliquot urbibus, Ægy imprimis, quam vocem vide. Sed numerum annorum perperam auget *Eusebius*: brevis ævi enim teste Pausan. habet. *l.* 3.

ARCHELAUS, cui Alexander Magnus Susas urbem, ab Abulite deditam, cum præsidio trium millium militum tuendam tradidit. Curt. *l.* 5. *c.* 2.

ARCHELAUS, unus è Ducibus Antigoni junioris, qui præsidio Acrocorinthi, cum Persæo Philosopho, impositus est. Polyæn. *l.* 6. *c.* 5. *p.* 451. Qui proditâ à quatuor fratribus Syris Acrocorinthô, missus est liber ab Arato.

ARCHELAUS, Dux ac Præfectus Mithridatis egregius, de quo Polyæn. *l.* 8. *c.* 9. in *Sylla.*

ARCHELAUS, Præsul Mesopotamiæ, qui librum disputationis contra Manichæum Syrô sermone composuit, sub Probo Imperatore. Hieron. *catal. de Script. Eccl.* Epiphan. *hær.* 66.

ARCHELAUS, Philosophus Atheniensis, seu Milesius, patrem habuit Apollodorum: fuit auditor, successorque Anaxagoræ, à quo Socrates Philosophiam audivit. Cicer. *l.* 5. *Tusc. Qu.* Hic Physicam Philosophiam ex Ionia Athenas invexit, fuitque vel propterea *Physicus* appellatus, vel quod in eo defecerit Philosophia naturalis, Socrate moralem introducente. Quanquam ne hic quidem Ethicæ rudis fuit, qui de Legibus, de honesto, & æquo philosophatus est. Calorem & frigus rerum principia statuit, primusque vocem definivit, pulsum aëris. Plura de ipso vide apud Augustin. *de Civ. Dei l.* 8. *c.* 2. Diog. Laert. *in ejus Vita, l.* 2. *c.* 16. Præter hunc tres alii celebrantur, teste *Laertio.* Primus erat χωρογράφος. Hic omnem terram descripsit, quam Alexander M. perambulavit. Alter, quæ propriæ, ac singularis naturæ sunt, versu consignavit. Tertius orator de arte sua volumen reliquit. Secundus istorum Laërtio dicitur, ὁ τὰ ἴδια φύσει [illegible]. Unde liquet, eundem intelligi ab Athen. *vol. cit.* cùm ait, [illegible] Sed qui hic Laërtio est [illegible], is *Agyptius* vocatur Antigono Carystio: qui illum [illegible] ad Ptolemæum scripsisse testis est. Vide eum *Hist. Mirabil. c.* 21. & 96. ubi & epigrammata ejus recitat, quibus docebat, ex crocodilo scorpios, ex equis vespas, ex spinæ medulla, in nonnullis cadaveribus, parvos enasci serpentes. Cum autem hæc ad animalium historiam pertineant: planè censeo (inquit Voss. *l.* 3. *de Hist. Græc. p.* 329.) esse Archelaum eundem, quem de animalibus scripsisse, & quâ re unum quodque eorum curetur, Artemidorus dicit *l.* 4. *Oneirocritic. c.* 24. Idem confirmat locus Plin. *l.* 8. *c.* 50. *Archelaus auctor est, auribus capras spirare, non naribus, nec unquam febri carere.* Istius quod de capris dicit *Plinius*, etiam Varro Archelaum laudat auctorem *de R. R. l.* 2. *c.* 3. *D. quod est admirandum illud* (respicit ad titulum [illegible]) *quod etiam Archelaus scribit, capras, non ut reliqua animalia, naribus, sed auribus, spiritum ducere solere.* non alium Archelaum ab eo signari, quàm illum Antigono memoratum, liquet ex *l.* 3. *de R. R. c.* 16. ubi idem ait, *Primum apes nascuntur, partim ex apibus, partim ex bubulo corpore putrefacto. Itaque Archelaus in epigrammate ait, eas esse* [illegible]. Idem,

[illegible]

Hæc *Varro.* Stobæus *Serm. de morbis, & molestiarum in eis solutione*, advocat Archelaum, *l.* 1. περὶ ποταμῶν. Similiter Plut. *l.* 1. *de Flum.* citat Archelaum in τῷ περὶ ποταμῶν, itemque *primo de lapidibus.* Voss. *loc. cit.* Nic. Lloydius.

ARCHEMACHUS, Euboicarum rerum libros conscripsit, quorum 3. citant Athen. *l.* 6. & Clem. Alex. *l.* 1. *Strom.* quartum autem Harpocration, in [illegible]. Nempe de patria sua hos libros scripserat. Siquidem Straboni *l.* 10. vocatur Ἀρχέμαχος ὁ Εὐβοεύς. Vide etiam Plutar. *in Iside & Osiride.* & Voss. *Hist. Græc. l.* 3. *p.* 330.

ARCHEMIA & ARCHEMISTÆ, Patrum ævô dicti, qui hodie *Alchymistæ* & *Alchymia*, vide supra.

ARCHEMORUS, qui & OPHELTES, Lycurgi Thracum, vel Regis fil. Hic Hypsipylem nutricem habuit, quæ, cùm sitientibus Achivis, qui ad Thebanam expeditionem venerant, Langiam fontem ostenderat, Archemorum puerum super viridi herba deposuit, qui à serpente vulneratus periit. Unde annuus agon, in pueri illius memoriam, celebrari cœpit; Ludos hosce Nemæos vocabant: author Archias *l.* 1. *Anthologiæ*: Euforiò de horum ludorum origine aliter sentiente. *Archemorus* etiam postea Langia fons vocabatur. *Nic. Lloydius.*

ARCHENNUS, nomen Historici seu Grammatici, apud Aristoph. Scholiast. *in Avibus.*

ARCHEPOLIS, conjurationis in Alexandrum, in Actis, militiæ, particeps Dymno. Curt. *l.* 6. *c.* 7.

ARCHEPTOLEMUS, Iphiti fil. Hectoris auriga, suffectus in locum Eniopei, qui à Diomede interfectus fuit. Homer. *Il.* θ. *v.* 128.

ARCHEPTOLEMUS, fil. Hippodami multis in Athenienses meritis clarus, acerrimus Cleonis adversarius. Alii eum gente Thurium, Alii Milesium faciunt. Schol. *in Aristoph. Equit.*

ARCHESTRATUS, Poëta, Sardanapali sectator, cujus hoc fuit decretum, in convivio, ut convivæ 3. aut 4. non plures quàm 4. essent. Cæl. Rhodig. *l.* 28. *c.* 8.

ARCHESTRATUS, vetus author, præter γαστρονομίας, sive leges ventri ferendas, cujus Athen. *l.* 3. sæpius meminit, etiam librum edidit περὶ αὐλητῶν, sive de tibicinibus, cujus apud eundem fit mentio *l.* 14. Erat autem Συρακούσιος, ἢ Γελῷος, teste eôdem Athenæô *l.* 4. Voss. *de Græc. Poëtis, p.* 85.

ARCHESTRATUS, an idem cum præcedenti, apud Athen. *l.* 13. tam macilentus, ut ab hostibus captus, & in lance appensus, oboli pondus non impleret.

ARCHETIMUS, primus Historiæ Philosophicæ scriptor, vixit circa initium regni Periclis, quô tempore 7. Græciæ sapientes floruêre, quorum historiam eorum, nec non cum Cypselo congressum, cui ipse quoque interfuit, persecutus est. *Laertius*, Ἀρχέτιμος ὁ Συρακούσιος ἀναγράφει αὐτῶν (sapientum 7. scil.) γενομένην σύνοδον παρὰ Κυψέλῳ, ᾗ καὶ αὐτὸς φησὶ παρατυχεῖν. Diog. Laërt. *in Thalete l.* 1. *c.* 40. Forsan idem est *Archetimus* ille Ἀρχεμάχου scriptor, apud Plut. *in Qu. Græc.* quem incertæ ætatis Historicis annumerat Voss. *Hist. Græc. l.* 3. *p.* 330. & *l.* 4. *c.* 1. Nic. *Lloydius.*

ARCHETYPON Politicum, ex numismate extractum, & dicitur *Splendor Domus Joanniæ*, quæ est una ex perillustribus & antiquissimis Hispaniæ Familiis; prodiit, Auctore Athan. Kircherô, Amstelodami A. C. 1672. *in quarto.*

ARCHETHYRUM, Græcè Ἀρχίθυρον, dicta est prima domûs janua, quæ in publicum aperitur. Cujusmodi januæ ædium, ut & Urbium portæ, *sera* olim vel vecte ligneô firmabantur transversô: ubi βάλανος & βαλανάγρα proin locum habebat, de quibus infrà dicemus, in voce *Balanus*, Ovid. *l.* 1. *Amor. El.* 6. *v.* 24.

---- ---- *Excute posse feram.*

Aliô munimine, ferreô nempe obice, interiorum conclaviorum & cæterorum fores firmatæ fuêre, ut dicemus infrà, ubi de istiusmodi ferreis *Obicibus*. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 925.

ARCHIABBAS, Comes Fulco, dicitur in *Charta*, quam descripsit Gallandus *Tr. de Franco allodio p.* 295. continentem controversiam, inter Monachos S. Albini & Canonicos S. Licinii Andegav. in qua referuntur, utrosque *habuisse Abbates*: *Monachos, Monachum nomine Hucbertum*, Canonicos, *Laicum nomine Tribaudum*, & controversiæ Judicem elegisse, *Comitem Fulconem utrorumque Abbatum, Archiabbatem*, utpote, qui prædia harum Ecclesiarum possidebat eôque nomine *Abbatem* sese inscribebat. Nempe ejusmodi Abbates Laici, modò Decanos habebant, qui curam Monachorum gererent, interdum unum ex Monachorum numero reliquis præficiebant. Vide supra in *Abbacomites*, & plura hanc in rem apud Car. du Fresne *Glossar.*

ARCHIACOLUTHUS vel ARCHIACOLYTHUS, Acoluthorum caput. Luithprandus *Hist. l.* 6. *c.* 6. *Stephanus* Archiacoluthus, *cum omnibus Acolythis ac regionariis.* Cùm enim in Ecclesiis Cathedralibus olim quatuor essent Canonicorum ordines, Presbyterorum scil. Diaconorum, Subdiaconorum & Acolythorum; quilibet horum suis capitibus suberant, Presbyteri Archipresbytero, Diaconi Archidiacono, &c. Hodieque *Archiacolythorum* nomen in Ecclesia Capuana durare, observat Michael Mon. in *Sanctuario Capuano p.* 576. sed illos cum Acolythis nullum neque in Choro, neque in Capitulo ordinem facere, omnesque pro libitu posse amoveri, addit: olim verò ad eum in Festo Innocentium officium ordinare spectâsse, Dominic. Macer art in *Hierolex.* Meminit Benno Cardinalis *Archiacolythi Ecclesiæ Romanæ.*

ARCHIAS, Archon Atheniensis, Olymp. 108. annô 3. Item Imperator Corinthius ex Hercule oriundus, Syracusarum an. 11. Urb. Romæ, Conditor, cui cùm ab Oraculo consulto optio daretur sanitatis ac divitiarum, has legit. Vide Scholia *in Aristoph. Equit.* Dionys. Halicarn. *l.* 2. *Tzetzes.* Achæus fuit, & Myscellum quoque in condenda Crotona adjuvit. An ab eodem *Ætna* condita? Ita certè mavult *Salmas.* quàm ab Archilocho Poëta, quod Solinus ait, *c.* 2. Condidit autem Syracusas, circa Olymp. 11. quô tempore Eumelum ἐποποιόν, Corinthium itidem, floruisse, ex *Clemente Alex.* discimus. Sed & ab *Archia*, alii Calondam vocitant, Archilochum Poëtam in prælio interfectum, scribit Plin. *l.* 7. *c.* 29. Vide Salmas. *ad Solin. passim.*

ARCHIAS, Architelis fil. sive puer, qui cùm in Oenei convivio manibus aquam infunderet, condylô ab Hectore est interfectus. Cæl. Rhodig. *l.* 4. *c.* 1.

ARCHIAS, cujus integrum nomen, *Aulus Licinius Archias*, Poëta Antiochenus, Romæ claruit, adjutus à familia Lucullorum, & nonnullis Græcis civitatibus donatus, Ciceroni imprimis familiaris, discedens è Sicilia cum L. Lucullo Heracleam venit, cujus auspiciis in eandem civitatem adscriptus est. Dein, lite motâ à Græco quodam, Cicero ipsum luculentâ oratione defendit, ubi multa de laudibus Poëticæ dixit. *Ascon. Ped.* Item alius Hyblæus præco celeberrimus. *Jul. Pollux.*

ARCHIAS, Thebanus, qui cùm in adulterio deprehensus esset, quamquam pœnam meritus fuisset, quia tamen legibus sancitâ pœnâ non fuerat affectus, sed contumeliosissimè in forum ad palum publicè vinctus, vindictæ cupiditate Oligarchicos oppressit. Aristotel. *Polit. l.* 5. *c.* 6. Vide quoque infrà, voce *Epidamnus.*

ARCHIATRI, Medici Principis & qui in sacro palatio militant, *l. un. de Comitibus & Archiatris sacri Palatii*, ad quam, de eorum dignitate, multa congessêre Cujacius & Joh. Filesacus *Selectorum l.* 1. *c.* 11. Vide etiam Jacobum Gothofredum *ad tit. de Medicis Cod. Theodos.* Altaserram *ad Epistolas Gregorii Magni l.* 2. Alios: nec non infrà voce *Medici. Archiatros* Galliæ Regum, à Marcleifo, qui sub Childeberto Rege id munus sustinuit, usque ad Antonium *d'Aquin*, qui hodierni Regis *Archiater* est ordine recenset in suo *Glossario*, Car. du Fresne, quem vide. *Physicos Regis* nonnullos eorum appellatos esse, reperies *ibid.* Hinc *Archiatrica dignitas*, *l.* 8. *Cod. Theodos. de Archiatris.*

AR-

ARCHIBIADES, Byzantius legatus, à Memnone missus ad Leuconem Phlipsori Tyrannum, explorandæ ejus potentiæ. *Polyæn. l. 5. c. 44.*

ARCHIBIUS, Apollonii fil. Grammaticus, in Callimachi epigrammata enarrationem scripsit. *Suidas.* Item alius Grammaticus, qui Romæ docuit sub Trajano. *Idem.*

ARCHICANCELLARIUS, in Charta veteri Lotharii Imperatoris A. C. 844. apud Car. du Fresne, *Agilmarus venerabilis sanctæ Viennensis Ecclesiæ Archiepiscopus & sacri Palatii nostri Archicancellarius:* dicitur, qui cæteris Aulæ vel Palatii *Cancellariis* seu Notariis præerat. *Summus Cancellarius*, Hincmaro *de Ordine Palat. c. 16 A secretis*, & Græcâ voce Latinam æmulante, Ἀρχιγραμματεὺς ac πρωτοκαγκελλάριος, in Aula Græca, de qua vide *infra.* Maximè autem *Archicancellarii* titulos obtinuit, sub Regibus Franciæ 1. & 2. stirpis, & Imperatoribus postea Germanicis. Qui cùm Italiam & Galliam Arelatensem, solemni Procerum comitatu, frequentes adirent, copias instructas è Nobilibus civibusque collectas, per urbes agrosque distribuebant, ad injurias à corpore Cæsaris & Procerum prohibendas; investituras concedebant, fidem in Comitiis publicis à Proceribus Imperio subditis accipiebant, diplomata scribebant & *Archicancellariis* suis, quos pro numero Regnorum tres habebant, tradebant obsignanda. Quam dignitatem Archiepiscopos Moguntinum, Trevirensem & Coloniensem, jam antequam Electorum Collegio ascriberentur, habuisse, luculenter ostendit Bern. à Mallinckroth *l. de Archicancellariis Imper. Rom. p. 33. & seqq.* Et quidem Moguntino Germania obtigit; Trevirensi Gallia, Coloniensi, Italia: sic ut suam quisque provinciam, prout Imperator sedem mutâsset, negotiis gerendis, diplomatis signandis, atque omnium questibus audiendis finiendisque controversiis, administraret: quod ab Ottonis M. ævo repetit Browerus *Annal. Trevir. l. 16.* Vide Car. du Fresne *Gloss.* ubi ex Præsulib. Trevirensibus primum Boëmundum titulum *Archicancellarii* sibi vindicâsse, notat ex eodem Browero, & Henr. Kippingium *Method. nov. jur. publ. l. 2. c. 6.* Præter hos occurrit *Archicancellarius Burgundiæ Regni*, dignitas, quâ Archiepiscopus Viennensis in Gallia præfulget, confirmata à Friderico I. Imperatore in favorem Stephani Archiepiscopi diplomate A. C. 1157. quod habetur in *Vienna* Johannis à Bosco & Levrii *c. 42.* &c. Car. du Fresne *ibid.* Item *Archicancellarius* Imperatricis seu Augustæ, dignitas Abbati Fuldensi in Germania concessa antiquitùs: ut quàm unà cum prærogativa sedis Berthous Abbas jam sub Lothario Imperatore eam & ipse, à Majoribus acceptam, sibi ascripsit: Confirmata certè Henrico Abbati & successoribus ejus legitur, à Carolo IV. *in Diplom.* A. C. 1358. quod recitat Goldastus *Constitut. Imp. Tom. II. p. 344.* illud adjiciens: Abbatem, quoties Imperatricem vel Reginam Romanam coronari aut in veste Imperiali seu Regia comparere contigerit, id tunc habere muneris, ut illius coronam, cùm more vel ordine poscente, à capite ejus deponi necesse est, deponat ac teneat, capitique rursus imponat. Vide quoque Christoph. Browerum *Antiqq. Fuldens. l. 1. c. 15.* Car. du Fresne *Gloss.* Georg. Hornium *Orb. Politic.* atque infrà, ubi de *Fuldensi Abbate.*

ARCHICANTOR, in Ecclesia Romana Primicerius Scholæ Cantorum. Beda *l. 4. c. 18. Johannes Archicantor Basilicæ Vaticanæ, & S. Martini Abbas, tanquam delegatus Apostolicus, ad Synodum Anglicanum, ab Agathone Papa, A. C. 769. missus, Britannos cantum, juxta Vaticanum ritum, docuit.* Idem cum *Archiparaphonista*, de quo infrà.

ARCHICAPELLANUS, qui & CAPELLANUS per excellentiam, dicebatur olim, *qui omnem Clerum Palatii sub cura & dispositione sua regebat*, Hincmarus *de Ordine Palatii c. 16.* Seu, qui Palatinis Oratoriis & Sacellis erat præfectus. Cujusmodi Regum Ministri primitus *Abbates* dicebantur, ut de Angilberto *Archicapellano* Caroli M. legimus, apud Car. du Fresne, in voce *Capellani.* Habebant hi *Archicapellani*, magnam cum Summis Cancellariis affinitatem; imò non desunt, qui credant, non solùm sub prima & secunda Regum Franciæ stirpe, sed & sub tertia, *Archicapellanos* & *Archicancellarios* eôdem functos munere; ut ex Diplomatum subscriptionibus probant, in quibus titulis hisce promiscuè usi leguntur. Adeoque non modò reliquias servabant atque adeò Cimelia & Archiva Regia (quod antiquitùs eorum munus fuit) sed Archicancellarii quoque officia postmodum obiêre. Quod cùm ægrè paterentur Ecclesiæ Gallicanæ Patres, statutum Concil. Cabillonensi II. A. C. 813. *can. 44. Presbyteros villicos esse non debere --- Cancellarios publicos esse, nundinas impudenter peragrare*, &c. Sed & Clericorum causis eos fuisse præfectos, docet Walafridus Strabo *de rebus Eccl. c. ult.* Ad eosdem Regiæ insuper mensæ benedictionem spectâsse, Theodulfus Aurelian. *l. 3. Carm.* de Hildeboldo Archicapellano, *p. 185.* his verbis docet,

> *Adsit Præsul ovans animi vultuque benignus,*
> *Ora beata ferens, & pia corda gerens,*
> *Quem sincera fides, quem tantus culminis ordo,*
> *Præsul & innocuum Rex tibi, Christe, dicat.*
> *Stet benedicturus Regis potumque cibumque,*
> *Sumere quæ etiam Rex velit, ille volet.*

Apud præfatum *Glossarii* Auctorem, è quo etiam nomina *Archicapellanorum* Palatii Francici subjungere visum est.

Archicapellanorum Palatii Francici series.

Rusticus, postea Episcopus Cadurcensis, Abbas Palatini Oratorii, sub Chlotario I.
Betharius, postea Carnutensium Episcopus sub Chlotario II.
Ricolfus, sub Dagoberto.
Launus, Abbas S. Eparcaii, postea Episcopus Engolismensis, sub Pipino.
Fulradus, Caroli Martelli ex fil. Hieronymo nepos, Abbas S. Dionysii, sub eodem.
Andreas, sub Carolo M.
Lindebertus, sub eodem.
Ingelramnus seu Engelramnus Episcopus Metensis, similiter.
Hildibaldus, Archiepiscopus Coloniensis, *Capellanus, Apocrisiarius & Archicapellanus S. Palatii*, promiscuè dictus, sub eodem & filio ejus Ludovico Pio.
Angilbertus, Berthæ Caroli M. genitæ maritus, postea Abbas Centulensis, sub Pipino Italiæ Rege.
Hilduinus, Abbas Monasterii S. Germani Paris. sub Ludovico Pio.
Fulco, sub eodem.
Drogo, Caroli M. fil. nothus, Metensis Episcopus, similiter.
Guntharius, Archiepiscopus Coloniensis, sub Lothario.
Ebroinus, Episcopus Pictaviensis & Abbas S. Germani de Pratis, sub Carolo Calvo.
Gozlinus, Abbas ibidem, sub eodem.
Joseph, Episcopus Eporediensis, sub Ludovico Lotharii filio.
Fridebastus seu Fridebertus, Episcopus Pictaviensis, sub Pipino Rege Aquitaniæ.
Remigius, Archiepiscopus Lugdunensis sub Carolo Rege Burgundiæ, Lotharii Imperatoris filio.
Grimaldus, Abbas S. Galli, sub Ludovico III.
Adventius, Episcopus Metensis, sub Lothario Rege Lotharingiæ.
Corbaldus, sub Ludovico Rege Bajoariæ.
Granoldus, sub eodem.
Deotmarus, sub Arnulpho Rege.
Theotmarus sub Arnulpho Lotharingiæ Duce.
Hermannus, sub Zuentibaldo Rege.
Rutgerus sub eodem.
Balduinus, sub Henrico I.
Ratbodus, sub Carolo Simplice, A. C. 917. Postea desiit hæc apud Francos *Archicapellanorum* appellatio, & in *Capellanorum*, dein in *Primorum* & *Magistrorum Capellanorum Regis*, titulum transiit. Hodie *Magistros Oratorii Regii* vocant, de quorum dignitate ac munere videndus Miramontius *de Præposito Hospitii p. 50.* &c. In Flandria, *Archicapellani Flandriæ*, titulô gaudet Præpositus Ecclesiæ Brugensis. In Germania *Archicapellanus Imperatricis* ciuit Abbas Maximini Trevirensis, uti auctor est Nicolaus Zyllesius *Defens. ejusdem Monasterii, part. 1. sect. 2. §. 4. &c.*

ARCHICHORUS, apud Bernardum Monachum *in Consuetudin. Cluniac. MSS. c. 15.* Præcentor est, qui Choro, dum sacra liturgia peragitur, præest. Gall. *qui tient le Chœur*, Car. du Fresne. *Glossar.*

ARCHICLAVUS, in *veteri Charta*, quæ extat *Biblioth. Sebus. l. 1. c. 4.* ubi Petrus Apostolus *Archiclavus totius Monarchiæ Ecclesiarum* appellatur: seu *Archiclavus*, apud alios, dignitas in Communione Romana est Ecclesiastica, eadem cum *Thesaurarii* in Ecclesiis Cathedralibus & Monasteriis: quæ quidem dignitatis appellatio in Ecclesia S. Martini Turonens. maximè viguit. Car. du Fresne *Glossar.* Archidiaconali dignitate superiorem fuisse, colligit Macer; ex ordine in subscriptionibus, *Signum Arnulfi Archiepiscopi, signum Guarcelonis Archiclavi, signum Jonæ Archidiaconi, &c.* Sed is *Archiclavum*, Regentem interpretatur seu Gubernatorem Ecclesiæ ac Monasterii, vocemque à *clave* deducit, in *Hierolex.*

ARCHICOMES, titulus Comiti Flandriæ, ob magnam ejus potentiam, datus à Gulielmo Britone *Philipp. l. 4.*

> *Flandricus* Archicomes, *Francorum Rege relicto,*
> *Regis ad Anglorum partes jam transtulerat se.*

Sed minùs auspicatè, ait Spelmann. *Glossar.*

ARCHICUBERNUS, vide Gothofredum *ad l. 64. in princ. ad SC. Trebell.* & infra *Archigubernus.*

ARCHICUSTOS, in Ecclesia Romana dignitas est in Monasteriis majoribus Ordinis Benedictini. Idem cum *Capicerio*, vide infrà.

ARCHIDAMIA, Cereris Sacerdos, Aristomenem Messeniorum Στρατηγὸν ἀιχμάλωτον, à Matronis Cereris Festum in Ægilis agentibus captum, non pretiô, sed amore, adductum, ipsâ eâ nocte, dimisisse dicitur, cum vinculis exustis aufugisse simulans, Pausaniæ in *Messenicis.* Vide supra *Ægila.*

ARCHIDAMIA, mulier Spartana, Cleadæ Reginæ filia quæ Lacedæmoniis deliberantibus mulieres in Cretam mittere, cum gladio in senatum venit, viros jurgata, quasi victurum fœminis, Spartâ eversâ. Plutarch. *in Lycurgo & Agide.* Polyænus *l. 8. c. 49.*

ARCHIDAMUS I. fil. Theopompi Spartanorum Regis, ante patrem mortuus: pater fuit Zeuxidami I. qui avo successit, ut videbimus suô locô.

ARCHIDAMUS II. Anaxidami fil. ex Euripontidis XII. successorem habuit Agasiclem fil. quem vide.

ARCHIDAMUS III. Rex Spartanus, Agesilai II. fil. ex Proclidarum seu Euripontidarum familia, Cleomenis II. Eurysthenidæ collega rogantibus sociis, quantum pecuniarum foret satis ad bellum Peloponnesiacum, scienter respondit: *Bellum ordinaria non quærere.* In aliis hujusce Dictionarii editionibus *ordinaria* legas, propiùs ad mentem Plutarchi, apud quem τεταγμένα legitur, *in Agide & Cleomene.* Pater fuit Agidis II. & Agesilai, regnavitque ann. 42. Helvicus *Theatr. Chronol. p. 67.* Ab eo bellum Peloponnesiacum *Archidamium* quoque dictum est, quod ultimò ejus annò cœpit.

ARCHIDAMUS IV. Rex Spartanorum, *Archelaus Diodoro* quod idem cum *Anax*, Doricè sit Ἄναξ, Leutychidæ Regis ex filio Zeuxidamo nepos, avo successit, ex Eurypontidarum seu Proclidarum familia XVI. (si Demarati locô Leotychidem decimò quintò locô numeres) collega Plistoanactis Eurysthenidæ, Arcadas, Argivosque vicit, tropæis erectis, Xenoph. *l. 7.* auxiliò Tarentinis missus, in pugna strenuè ac fortiter dimicans occubuit, cætera laudabilis, nisi quod se piaculi Phocensium participem fecerit & auctor exsti-

terræ Delphorum occupandorum. Regnavit annos viginti tres, successore filio, Agide IV. Olympiadis centesimæ octavæ annô tertiô. Diodor. Sic. l. 16. p. 541. At in fine libri occubuisse scribit, Olympiadis centesimæ annô tertiô p. 556.

ARCHIDAMUS V. fil. Eudamidæ I. Lacedæmoniorum Rex, pater fuit Eudamidæ II. Pausan. *Laconic.*

ARCHIDAMUS, Princeps Lacedæmoniorum, Telidis fil. Methonem ad Atheniensium exercitum deficientem recipit in bello contra Pylum primus è navi prosiliens, nec vulneratus est, nec scutum dimisit; denique adversus Amphipolim strenuè decertavit. Insimulatus postremo, quod Thraciæ Regis amicitiæ studeret, damnatus est. *Suidas.*

ARCHIDAMUS, Rex Spartanorum vicit Helotas, post insignem terræmotum, quô Sparta graviter erat afflicta. Diodor. Sic. l. 11. Vide supra.

ARCHIDAMUS, fil. Agesilai, qui subsidiarias duxit copias Cleombroto ad Leuctra. Diodor. Sic. l. 15. f. 486. m. Alterum cornu in prœlio Leuctrico tutus, in quo cæsus est.

ARCHIDAMUS, fil. Anaxidami. Item, fil. Xenii Theopompi, item & Zeuxidami, qui Plateas occupavit.

ARCHIDAMUS, Episcopus. Vide Athanas. *apol.* 2. Baron. *A.C.* 147.

ARCHIDAS, Atheniensium Dux nomine, sed reipsâ tyrannus, à suis est interfectus, Plut. *in Agesilao.*

ARCHIDEMIA, fons Siciliæ. Plin. l. 3. c. 8.

ARCHIDEMUS, Dialecticus, apud Cicer. *in Lucullo.*

ARCHIDEMUS, Philosophus Stoicus, sponte ad Partos exulatum iit, successoribus Babylone relictis. Plut. *de exilio.*

ARCHIDIACONUS, in Ecclesia Romana tantæ dignitatis olim fuit, ut *Episcopi Vicarius* in *Ordine Romano*, & *Oculus Episcopi*, in *Ep.* Clementis alibique passim appelletur. Ejus officium inter alia erat, ut Ecclesiasticum thesaurum, unà cum cæteris Ecclesiæ Diaconis custodiret atque dispensaret; uti videre est suprà in voce *Arca Ecclesiarum.* Reliqua exequitur pluribus Ebo Archiepiscopus Remensis *Indicul. de Ministr.* Habebant præterea jurisdictionem suam, quæ *Audientia Archidiaconi* dicitur, l. 5. *Capitul.* c. 171. sed quasi *Officiales Episcopi*, uti appellantur Radulfo de Diceto in *Imagin. Histor.* p. 586. Unde ab eorum sententiis appellabatur ad Episcopum & propterea inter Ordinarios accensentur ab Innocentio III. Pontif. l. 14. *Ep.* 44. At mores eorum in justitia administranda tales erant, ut graviter in ævi sui *Archidiaconos* invehatur Johannes Sarisberiensis, ut videre est in *Ep.* ejus 256. Imò jam longè antea *Archidiaconorum cupiditas* notata est, ut ex *Capitulari* A.C. 744. c. 12. & *Addit.* 4. *Capitul.* c. 145. Car. du Fresne observat. Vide quoque infrà voce *Procuratio*, ubi de Richmondiæ in Anglia *Archidiaconi* luxu prodigioso. Interdum verò in Ecclesiis Cathedralibus plures *Archidiaconi* instituti, iisque sui districtus attributi leguntur, in quibus visitationes suas quotannis exercerent; atque hi à districtuum suorum appellationibus nomen accepêre, vide infrà in voce *Circumlustrator.* Prærogativas *Archidiaconorum* quod attinet, *Archidiaconus* Ecclesiæ Romanæ sedebat coram Pontifice, Baron. *A.C.* 1097. imò vicarius ejusdem erat in causis Ecclesiasticis, ut ex *Ordine Rom.* c. 7. *de Offic. Archidiaconi* & 25. *dist. can.* liquet. Idem de Jure *Datarii* officium exercebat, *Ibid.* ac officiô Magistri Ceremoniarum antiquitùs defungebatur. In Ecclesia Anglicana olim *Archidiaconi*, post Episcopos & Abbates, primum habuêre locum & Decanos ipsos antevêre; quod hodieque in Ecclesia Galliæ Cadurcensi obtinet; alibi verò Decani præcedunt. In Ecclesia Constantinopolitana, in die Crucis Exaltationis induebatur Archidiaconus Sacerdotali casulâ, ut *Curopalata* notavit; quia tum officium Sacerdotis, ex ordine Exocatacœlorum, obibat, vide infrà, & plura hanc in rem apud Car. du Fresne *Glossar.* & Macros Fratres *Hierolexic.* ut & infrà, in voce *Protodiaconus.* Hinc *Archidiaconatus*, ipsum Archidiaconi munus, quos feudi jure possessos à Viris secularibus, etiam tempore Caroli Magni, patet ex ejus *Capitular.* 1. A.C. 805. c. 15. *Capitulari* 4. ejusdem anni c. 2. l. 1. *Capitular.* 110. & l. 6. c. 266. ubi illud vetitum. *Archidiaconatus* quoque dati ad *firmam*, quoad jura spiritualia, meminit *Provinciale* Ecclesiæ Cantuar. l. 5. *tit.* 4. Vide infrà in voce *Procuratio.* Apud Innocentium III. Pontific. l. 14. *Ep.* 122. mentio est *Archidiaconatus Mensa*, in Ecclesia Pompejopolitana; cujus curæ erat *mensa* & reditus Capituli ejusdem Ecclesiæ. Etiam *Archidiaconatus super totam Parochiam Croylandiæ*, occurrit apud Ingulfum in *Histor. Croyland.* Cujusmodi *Archidiaconi* in Monasteriis dicebantur *Archidiaconi Abbatum*, ut notat Car. du Fresne. Sed & ipsos Abbates *Archidiaconi* munere nonnunquam functos esse, legitur apud Lupum Ferrar. *Ep.* 80. extatque *Charta* A.C. 1061. quâ Episcopus Abrincensis Abbatem S. Michaelis in Monte *Archidiaconum* suum constituit, in dicto Monte, sub certis conditionibus apud *Jac. Petitum*, &c.

ARCHIDIACONUS S. Ecclesiæ Romanæ, uti habet Cencius Cardin. in *Ceremoniali*, seu *Primus in ordine Diaconi Sedis Apostolicæ*, uti habet Gregorius M. l. 2. *Ep. Præfat.* dignitas fuit, quâ functus legitur Gelasius II. antequam Pontifex fieret, in ejus Epitaphio memorata: ut & alii Pontifices, ante Papalem dignitatem impetratam. Abrogata dein, uti refert *Panvinius*, à Gregorio VII. qui ipsius locô Camerarium instituit, ut arcam & ærarium Ecclesiæ servaret: quod Camerarii potissimum, ut & Diaconorum ac Archidiaconorum olim munus fuit. Occurrunt tamen post Gregorium VII. aliquot *Archidiaconi Ecclesiæ Romanæ*, sub Urbano II. & Innocentio II. apud Eadmerum l. 2. & Guil. Tyrium l. 13. c. 13. meminitque præterea dignitatis hujus *Cencius* prædictus, apud Baronium *A.C.* 1191. Car. du Fresne *in Gloss.* laudatum. Vide & *Diaconus.*

ARCHIDIUM, Cretæ urbs. Pausan. l. 8.

ARCHIDONA, oppid. Hispaniæ in Andalusia, prope confinia regni Granatensis. Parvum & in edito colle. Item oppidul. Americæ meridionalis in Peruvia, & provinc. Canelas versus Napum fluv. & Abulam, oppid. paucis constat incolis.

ARCHIDUX Austriæ, primus dictus est Fridericus III. Imperator Bertio *Rer. Germ.* l. 2. c. 17. Maximilianus I. fil. ejus Spenero *Sylloge Genealogico-Histor.* Sunt tamen qui Carolum IV. hujus honoris auctorem faciant, vide Conringium *Animadversi MScr. in Lampadium de Rep. Rom. Germ. Part.* 5. c. 5. §. 3. imò & qui Fridericum II. M. Zuer. Boxhornius *Chronol.* p. 56. idque A.C. 1245. Vide infrà voce *Austria.*

ARCHIDUCIS titulus, à Scriptoribus passim majoris auctoritatis ac potentiæ Ducibus adscriptus legitur. Sic in *Chron.* Trudonis l. 1. Pipinus sub Dagoberto, *Austriæ seu Austrasiæ olim* *Archidux*, Apud Segebertum A.C. 957. Bruno Archiepiscopus Colon. & *Archidux Lotharingiæ*: apud Ditmerum *Chron.* l. 3. c. 17. *Lotharingiæ & Brabantiæ Archidux*, dictus est. Gilbertus Borbonius Comes Monpensern à Carolo VIII. Galliæ Rege *Archidux Cessæ*, in Regno Neapolitano est electus. *Palatinorum Archiducum*, in *Charta* Friderici I. Imperatoris A.C. 1156. pro erectione Austriæ in Ducatum, apud Miræum *Donat. Belg.* l. 2. c. 52. mentio fit. Hodie in sola Austriaca Familia titulus hæret, qua de re sic Spigelius, apud Joh. Calvin. *Lexic. Jurid. Archiducis appellationem primùm Brunonem, fratrem Ottonis Imperatoris ejus nominis primus, usurpasse asseveranter affirmat. Id postea Carinthiacorum Principes usurparunt, quibus extinctis, ad Austriacos simul cum ditione transiit*, &c. Vide etiam in voce *Dux.*

ARCHIELECTUS, i.e. in Archiepiscopum electus, dicitur Henricus, apud Cæsarium Monachum Heisterbacensem in *Chron. MS. Archiepiscoporum Coloniensium*, *A.C.* 1228, Car. du Fresne *Glossar.*

ARCHIEPISCOPI vox, à Patriarchis Alexandrinis primùm invecta videtur, qui, cum primò soli essent in Ægypto Episcopi, creatis subinde aliis, ut est in Eutychii *Originib.* hunc sibi titulum vindicârunt. Primus verò hôc usus vocabulô S. Athanasius, *Apolog.* 2. Alexandrum Patriarcham Alexandr. sic indigitans. Dehinc in Concilio Ephesino A.C. 431. Cyrillus Hierosolymorum & Cælestinus Romanorum *Archiepiscopi* appellantur. Leo quoque I. in Concilio Chalcedonensi: & de Felice Anastasius, *Venerabilis Felix Archiepiscopus sedis Apostolicæ urbis Romæ.* Vide Cujacium ad *Novellam* 11. Morinum *Exercitat.* l. 1. c. 10. Alios. Est autem dictus *Archiepiscopus*, *cui totius provinciæ cura incumbebat*, 9. *can. quæst.* 3. c. 1. & *seqq.* atque ad eum constituendum X. vel XI. *Civitates & unus Rex, decem vel undecim Episcopi Suffraganei*, requiri consuevêre, *Can. Scitote* 6. *quæst.* 3. Ipse verò in provinciæ Metropoli residebat, hinc *Metropolita* seu *Metropolitanus* quoque dictus; Item *Primus*: donec multiplicatis in eadem provincia Metropolibus, *Primas* dein est appellatus, qui cæteris Comprovincialibus præesset. Sed & interdum *Archiepiscopi* vocitati sunt, ipsi Episcopi, quibus pallii jus indultu Pontificis concessum est: cum quibus simile quid videntur habere Græcorum illi Archiepiscopi, quos à Metropolitanis sic distinguit Balsamon *in Medit.* ut Metropolitanum dicat, Episcopos sub se habere, in quos jus exerceat; Archiepiscopum verò nullos: Pe inde namque Episcopi hi in Eccles. Roman. nullum jus habent in alios Episcopos, solâ pallii dignitate & Archiepiscopali titulô cæteris superiores. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & Macrum *Hierolex.* Qui verò *Archiepiscopalis S. Palatii* dictus apud Scriptores occurrit, idem cum Archicapellano est, &c. De *Episcopi*, *Archiepiscopi* ac *Patriarchæ* discrimine sic Burmannus: *Comprimis*, inquit, *Episcopi pares essent, & unum haberent Episcopatum, atque à communi Concilio Ecclesiæ ejusdem provinciæ per Synodos regerentur, dein Metropolitarum seu Archiepiscoporum nomina nata sunt: eratque Metropolitanus Episcopus ejus urbis, quæ provinciæ erat caput. Illius officium, Synodos convocare iisque præsidere & recens electos Episcopos confirmare: ut primitus honore potius, quam potestate, reliquis Episcopis major esset... Cum verò à Constantino plures provinciæ in unam diœcesin redigerentur, supra Metropolitanos constituti sunt Patriarchæ seu Primates, Exarchi Diœcesium dicti &c.* Addit Cardinales, qui Episcopis ac Archiepiscopis hodie longè præeminent, olim tantum Presbyteros vel Diaconos septem regionum seu cardinum Ecclesiæ fuisse, *System. Part.* 2. p. 540. &c. Hodie in Imperio Romano *Archiepiscopatus*, sunt vel *Electorales*, ut *Moguntinus*, Cancellarius Imperii per Germaniam, qui jus coronandi Cæsaris sibi vindicat; *Trevirensis*, Cancellarius per Galliam & *Coloniensis*, Cancellarius per Italiam, qui cum Moguntino de jure modò dicto contendit: vel *Non-Electorales*, ut *Salisburgensis*, Legatus Sedis Romanæ & Germaniæ Primas; *Vesontionensis* & *Cameracensis*: Magdeburgicus enim & Bremensis in Principatus seculares sunt conversi. Sed & Vesontionensis ac Cameracensis Galliæ Regi jam addicti sunt. Georg. Hornius *Orb. Polit.* p. 166. & *seqq.*

ARCHIEREUS, per convicium dictus ab Antiochensibus, Ægyptiis, Alexandrinis, Alexander Severus Imperator apud Æl. Lamprid. in *Vita* ejus: c. 28. ex Græco, Ἀρχιερεύς. Vide etiam infra in *Archisynagogus.*

ARCHIEUNUCHUS, Cubiculariorum Regiorum Princeps, apud Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.*

ARCHIFRATER, dictus Theocharistus in *Collat.* S. Maximi Martyr. apud Baronium *A.C.* 656.

ARCHIFUR, S. Princeps furum apud Ægyptios, memoratur Diodoro Sic. l. 5. Lex fuit, *ut qui operam dare vellet furto, nomen profiteretur, καὶ τὸ Ἀρχικλώπῳ, apud Principem furum, spondêretque rem furto surreptam ad illum protinus deferre, ut, qui res amiserat, eidem ad illum scriberet de re quoque amissa, & de fallura loco, die & hora. Hoc modo rebus facile repertis qui amisit sua recuperavit quarta parte pretii soluta.*

ARCHIGABUS, Sacerdotum Cybeles, magnæ matris Deorum, antistes dicebatur, quem adeo ingeniosè ridet Tertull. *in Apol.* c. 25. & *ad Nation.* *Catal.* c. 17. ut & *judicia tremens.*

ARCHIGALLUS, fuit præses caputque Gallorum, Cybeles Sacer-

Sacerdotum, qui aliàs Curetes, Corybantes & Idæi quoque Dactyli vocati sunt. Tertullian. de Resurr. carn. Et tamen calicem non dico Venenum, in quem mori aliqua ructaret, sed prolixius, vel Archigalli, vel gladiatoris, aut carnificis spiritu infectum, quæro an minus damnes, quam oscula ipsorum: Erat omnes Gallos seu Cybeles mystas summum fuit imperium, primusque is cymbala præ lata in illis sacris pulsavit. Juvenal. Sat. 9. v. 62.

Cymbala pulsantis legatum fiet amici:

Ubi vetus Scholiastes, Archigalli, inquit, cymbala percutientes, ac per hos Gallo, inquit, legetur, i. e. legatario donabitur. Sic intelligendus Claudian. in Eutrop. l. 1. v. 278.

Vel si sacra placent, habeas pro Marte Cybellen,
Rauca Celænæi ad tympana disce furores,
Cymbala ferre licet, pectusque illidere pinu,
Inguina & reliquum Phrygiis abscindere cultris.

Ubi Cymbala ferre, rectè dictum, ad Archigalli officium designandum, &c. Vide Thom. Dempster. in Antiqq. Rom. Rosini l. 2. paral. ad c. 4.

ARCHIGENES, Medicus, Apameâ Syriæ oriundus, fil. Philippi, discipulus Agathini, artem hanc sub Domit. Nerva, Trajanoque professus est. Obiit an. ætat. 71. Ultimò Trajani. In quem sæpè invehitur Galenus. Vide Juvenal. Sat. 6. v. 236.

------ Tum corpore sano
Advocat Archigenem.

Idem Sat. 13. v. 98.

------ Si non eget Anticyrâ, nec
Archigene. ------

ARCHIGENES, Siculus, Asciam urbem condidit.

ARCHIGERONTES, in l. 6. Cod. de Excus. mun. Alciato sunt, qui procurant negotia Aulæ Principalis: Hottomannus, levi mutatione Archigerontes legit, & Principes fabrorum intelligit, ab ἀρχιγερόντων vel ἀρχιγερόντων Græc. Car. du Fresne in Glossar. sunt primates plebis Alexandrinæ, seu qui quasi Principes summoque honore & loco erant inter artifices, ex Jac. Gothofredo ad l. 1. Cod. de Alexandrinis primat. Carolo Macro, Decani seu in famulatium Palatii, ex vocabuli significatu, quasi Principes senum, in Hierolex. &c. Hos Lex prædicta Christianos esse vult, unde contrà Accursii suspicio, Christianorum Archipresbyteros, voce hâc denotari, existimantis. De iisdem sic habetur in Græca Juris Cujatiis Paratitla, Μηδεὶς αἱρετικὸς ἀρχιγέρων ... ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ... Nullus hæreticus in Alexandria fiat Archigeron, seu collegii seu ergasterii administrator. Sed omninò sit Christianus, intervenientè cura Augustalis & parentalis officii. E quibus verbis contendunt nonnulli indigitari hôc vocabulô Decuriones & Alexandriæ Corporatorum Præsides, Angli. Masters or Wardens of Companies Græcis Ἀρχιγέροντας ..., &c. Vide Joh. Seldenum de Synedriis veter. Ebræorum l. 1. c. 14. p. 194.

ARCHIGETES, vel ARCHEGETES, Apollinis epitheton. Thucyd. l. 6. Alias Argeetes, Græcis Ἀργεώτης, cui Camarinenses, qui sacram Soli insulam incolebant, rem sacram faciebant, ut Deo, quia semper exoriens gignitur, quique ipse generat omnia.

ARCHIGRAPHUS, quasi Princeps Scriptorum, Livinè dicitur Albertino Mussato à Georg. Hornio l. 1. in Prolego. Inst. 4. de Gestis Italic. post Henricum, Rubr. 2. Archigraphus Regiæ Majestatis, Notarius vel Cancellarius Regius, appellatur. Vide supra Archigraphus.

ARCHIGUBERNUS, Græcè Ἀρχικυβερνήτης, navis seu classis præcipuus gubernator seu præfectus. Javolenus. l. 36. ff. ad SC. Trebell. Sejus Saturninus Archigubernus testamento reliquit hæredem Valerium Maximum Trierarchum, apud Joh. Calvin. Lexic. Jurid.

ARCHIJUSTITIARIUS, supremus Angliæ Justitiarius, apud Radulfum de Diceto. Vide Justitia.

ARCHILAIDAS Lacon, duxit olim exercitum magnâ cautione & prudentiâ. nam iter ingressurus, etsi ignorabat quid futurum esset; tamen tanquam tale aliquid accidere posset, prædicabat. Vide Polyæn. ubi vocatur Archidamus l. 2. c. 8. f. 129.

ARCHILE, Pentapoleos regionis in Africa oppid. Ptol.

ARCHILEVITA, vide Levita.

ARCHILOCHUS, Poeta Parius, persecutus est Lycamben Socerum suum, quòd ei filiam pactam, nomine Neobulen, alteri collocaverat, eumque ad laqueum ob Iamborum petulantiam in eum scriptorum compulit. Horat. de Arte v. 79.

Archilochum proprio rabies armavit Iambo.

Idem Epod. Od. 6. v. 13.

Qualis Lycambæ spretus infido gener.

Et l. 1. Ep. 19. v. 23.

------ Parios ego primus Iambos
Ostendi Latio, numeros, animosque secutus
Archilochi, non res, & agentia verba Lycamben.

Ovid. in Ibin, v. 52.

Tincta Lycambeo sanguine tela madent.

Quinctilian. l. 10. c. 1. Archilochus primus inter eos, qui Iambos scripsêre. summa in eo vis, elegantes sane, vibrantesque sententiæ; plurimum sanguinis, & nervorum, &c. Enituit regnante Romulo, ut ait Cicer. in Tusculanis, init. Hujus libros, ob inverecundiam & obscœnitatem, Lacedæmonii ex urbe tolli jusserunt, authoremque totum in exilium misêre. Postremò à quodam, cui nomen Coraci, in bello interfectus fuit; cujus interfectorem Delphis arguit Apollo, ob clarissimum ejus ingenium. Herodot. Clio, seu l. 1. Clem. Alex. Strom. Cyrill. l. 1. contra Julian. Tatian. contra gentiles: Cicer. loc. cit.

C. Nepos, apud A. Gellium, l. 17. c. 21. Plin. l. 7. c. 29. Item Poëta Lacedæmonius, qui Romæ floruit, regnante Tullo Hostilio. Item Nestoris fil. qui patrem in expeditione Trojana secutus à Memnone interfectus est. Homer. Il. 8. v. 823. Nic. Lloydius.

ARCHILOGOTHETA, apud Lambertum, indigitatur Heribertus Coloniensis Archiepiscopus in Vita ejus, i. e. Archicancellarius, seu primus Cancellarius, uti idem dicitur Ruperto Tuitiensi, c. 7. apud Car. du Fresne Glossar. Vide infra in Logotheta.

ARCHIMAGIRUS, in Vita S. Vincentii Presbyteri Græcè Ἀρχιμάγειρος, Princeps Coquorum, vide infra Coquus, item Monarchæ Sitiæ Archimagirorum hæreditariam dignitatem, Germanice Erbküchelmeisteramt, Barones Wurmbrandios, postquam in regionem ex Austria concessissent, nactos esse, habes apud Spenerum Oper. Herald. Parte 2. l. 2. c. 113.

ARCHIMANDRITA, Græcè Ἀρχιμανδρίτης quasi Princeps mandræ, de qua voce infra, titulus est Abbatibus tribui solitus olim. Unde Archimandritæ & Patriarchæ Archimandritæ, apud Sidonium l. 8. Ep. 14. Hodieque viget inter Latinos Ecclesiastica dignitas Messanæ in Sicilia, quæ priùs Monachorum Basilianorum erat, jam verò in commendam, ab Hispaniæ Rege Clericis secularibus concessa est; maximi honoris ac reditûs. Aliquando tamen quivis Prælatus sic appellatur. Auctor Vitæ Severi Archiepiscopi Ravennatis, apud MS. servatur Romæ, in Biblioth. Sanctæ Mariæ Vallicellæ de Urbe. Qualiter Beatus Archimandrita Severus ejus sepulturæ fuerit divinitus destinatus. Sic Nov. Justin. c. Hoc prohibemus dilecti Dei Episcopi & Archimandritæ. Hinc Archimandritissa, pro Abbatissa. Vide Dominicum Macrum in Hierolex. & supra in voce Abbas.

ARCHIMEA, apud Capitolin. in Maximinis, c. 5. Locus quingentis fermè ingressis jam in castra iter, in quam se Maximinus contulerat, plerique dicunt Hermanam, aut Archimeam.

ARCHIMEDEA Cochlea, vide infrà Cochlea.

ARCHIMEDEA Sphæra, vide infrà Sphæra.

ARCHIMEDES, Syracusanus geometra; Cardano l. 16. Subtil. inimitabilis dictus, experimento invictus ad balnea ductus, dum perungendus in cratere constitueretur, per corporis unguenta, figuras ac lineamenta digito inscribebat. Plut. in Marcel. Cicer. l. 1. Tusc. Qu. cum esset in Sicilia Quæstor, sepulcrum ejus inter vepres invenisse gloriatur. Hic, tanquam Deus terrenus, mechanicis artificiis sphæram vitream fecit, in qua mira conversione dissimiles motus circulorum videbantur. Claudian. in Epigr. 26. v. 5.

Jura poli, rerumque fidem, legesque Deorum
Ecce Syracusius transtulit arte senex.
Inclusus variis famulatur spiritus astris,
Et vivum certis motibus urget opus.
Percurrit proprium mentitus Signifer annum,
Et simulata novâ Cynthia mense redit.

Marcellus in expeditione Syracusarum interdixit, ne Archimedes unus violaretur, verùm cùm urbs caperetur, & ipse animo, ac oculis in terram defixis, formas Geometricas describeret, ab ignoto milite interfectus est. Erat autem Hieronis Syracusanorum Regis propinquus, unicus spectator cœli, & siderum, ut Livii de ea l. 24. c. 34. verba sunt, mirabilium inventor, ac machinator bellicorum tormentorum fuit. Julius Firmicus Matern. l. 6. c. 3. Hic est Syracusanus Archimedes, qui Romanos exercitus mechanicis artibus sæpe prostravit. Hunc Marcellus in triumpho victoriæ, consultus, ut inter ovantes militum strenuos, laureâque coronari lugubri morore dixerit. Quin subtili ratione, quomodo argenti auro admisti per fraudem mensura deprehendi posset, invenerit, narrat Vitruvius l. 9. c. 3. & Fannius Poeta vetus de ponderibus. Vide plura de illo, apud Val. Max. l. 8. c. 7. ex 7. Liv. l. 5. dec. 3. & l. 25. dec. 11. Vossium de Scientiis Mathem. c. 16. §. 2. f. Fuit alius, Grammaticus Trallianus, qui edidit commentarium in Homerum, & mechanica. Suidas.

ARCHIMEDIS Cochlea, continuò motu globos sursum ferens, per helices canales vitreos: qui motus perpetuus hydraulicus per rarefactionem peragitur: visitur in Musæo Kircheriano. Vide Georg. de Sepibus p. 4.

ARCHIMIMI, præcipui seu Principes Mimorum. Vide in Mimus & Pantomimus.

ARCHIMINISTER Sacri Palatii, Boso Dux, Richildis Augustæ frater, sub Carolo Calvo dictus reperitur in Synodo Ticin. A. C. 876. Suppo item, Piceni Comes, sub Ludovico juniore apud Guil. Bibliothecarium in Hadriano II. Videtur idem fuisse cum Majore domus, cui apud Romanos Imperatores Magister officiorum par erat. Nec alia fortè dignitas Ministri Imperatoris & Imperii, quam Matfrido Proceri Palatii & Comiti Aurelian. sub Ludovico Pio adscribit Agobardus, apud Car. du Fresne Glossar.

ARCHIMONASTERIUM, titulus Monasterii S. Remigii Remensis, Cluniacensi, Sammacensi & Landavensi, apud Scriptores tributus. Vide Car. du Fresne Gloss. & Monasticon Angl. Tom. 3. p. 190.

ARCHINARA, Indiæ intra Gangem urbs. Ptol.

ARCHINOTARIUS, aliquando idem cum Archicancellario, Sic Hilduinus Archiepiscopus, modò sacri Palatii Notarius summus, modò Archicancellarius, in Chartis Lotharii Imperatoris. Aliàs ab eo distinguitur: Itaque Diplomate Ludovici Imperatoris filii Lotharii in Tabular. Casaur. subscripsêre Radlemarus Archinotarius, una cum Trachemaro, Archicancellario, apud Car. du Fresne Glossar.

ARCHINUS, Ἄρχινος ἐν Θετταλικοῖς adducitur à Pindari Schol. in Pyth. Od. 3.

ARCHINUS, cùm Argivi arma cunctis civibus publicô sumptu fabricarent, procurator ejus officii designatus, singulis civibus nova arma largiens, vetera, quasi Diis suspensurus, accipiebat: Fr- etenim sic decretum fecerant Argivi. Postquam omnium vetera arma

ſulus collegit, armatis mercenariis inquilinis, Argivorum tyrannidem invaſit. Polyæn. *l.* 3. *c.* 8.

ARCHINUS, Rhetor quidam Athenienſis, qui Poëtis à Magiſtratibus conſtitutas mercedes intercepit & conſumſit. Schol. *in Ariſtoph. Ranas, Act.* 1. *ſc.* 7.

ARCHIOECONOMUS, in *Capitulis* Caroli M. *l.* 2. *c.* 29. qui Eccleſiarum œconomis præeſt.

ARCHIOENOCHUS, Græcè Ἀρχιοινοχόος, pincernarum ſeu pocillatorum; aut, ut Hieronymus *Quæſt. in Geneſ. ſub finem*, ait, *vinariorum Princeps*; vide infrà in *Pincerna*, & *Pocillator*.

ARCHION, locus juxta Byzantium, qui *Agios Phocas* nunc dicitur. *Pet. Gyllius.*

ARCHIOTA, in *Dig. l.* 50. *tit.* 4. *l.* 18. *§.* 10. Græcè Ἀρχιώτης *Archivoſia* eſt, inquit Macer, *in Hierolex.* h. e. *Antiquarius*, cujuſmodi VII. Antiquarios ac peritiſſimos Scribas in ſua Bibliotheca, 4. nempe Græcos, & 3. Latinos, conſtituiſſe Valentinianum Imperatorem diſcimus ex *Cod. Theodoſ. l.* 2. *de Stud. Libr. Urb. Rom.* Vide quoque Gregorium M. *c.* 4. *Dialog.*

ARCHIPALATINUS Præſul, vide ſuprà *Archicapellanus*.

ARCHIPAPA ſeu PROTOPAPA, occurrit in Imperio Orientali, ſecundas obtinens ab Archiſacerdote, apud Codinum *de Offic.*

ARCHIPARAPHONISTA, Græcè Ἀρχιπαραφωνιστής, quaſi *primus Acclamator*, dicitur in Communione Romana Cantor principalis, cui oblationis tempore in ſacrificio, ut vocant, aquam præbere incumbebat. Cantores enim quòd canendo occupantur, non adſtricti erant, ſicut reliqui aditantes, ad offerendum panem & vinum; ideoque à vicino ſolùm fonte aquam petebant. *Ord. Rom. Deinde deſcendit Subdiaconus ſequens ſcholam & accipit fontem de manu* Archiparaphoniſtæ *& defert Archidiacono & ille ex amula infundit, faciens crucem in calice.* Idem in *Ceremonialibus* antiquis dicitur *Præcentor*, quia ad ipſum pertinebat Miſſæ introitum incipere, quod incipiebat per ſignum egreſſionis Papæ è ſacrario, [illegible] ad januam accedens, ſub Pontifici egreſſum, mox [illegible] altâ voce *Accedite* acclamabat; quæ ceremonia hodieque viget in Eccleſia Andegavenſi, in Gallia, ubi Præcentor, ante introitum, eodem verbô ingreſſum chori denuntiat, & in quibuſdam feſtivitatibus *proceſſionaliter* aquam pro ſacrificio ex ſacriſtia defert, in vaſculo abſcondito ſub velo ab humeris pendente, præcedente Subdiaconô, uti præſcribit præfatus *Ordo*. Vide Dominic. Macrum *in Hierolex.* ſuprà quoque *Archicantor*, & infrà in *Paraphoniſta*, [illegible] *Præcentor*.

ARCHIPATER, Baldrico *Chron. Camerac. l.* 1. *c.* 84. dicitur Bruno Archiepiſcopus Colonienſis Wilhelmo item Brittoni Archiepiſcopus Remenſis *Philipp. l.* 12. Dudo verò *Præf. ad Acta Normannorum*, priſcos & famoſos Duces hôc elogiô inſignit; apud Car. du Freſne & Henr. Spelmann. in *Gloſſar.*

ARCHIPELAGUS, vocatur illa Maris pars, quæ multis inſulis intercipitur: Sic *Archipelagus d'Andemaon* ſeu *Andemans*, vocatur illa Inſularum congeries, quæ in ſinu Gangetico ſeu *Golfo di Bengala*, Regno Pegu, Siam & Cherſoneſo Aureæ obtenditur, uſque ad inſulam *Nicobar*. Incolæ carne hoſtium veſcuntur, ut deſcribuntur à Vincentio le Blanc *part.* 1. *p.* 75. De reliquis vide infrà.

ARCHIPELAGUS, pars Maris mediterranei inter Græciam & Aſiam minorem Sic in ſpecie dicitur, vulgò *Archipelago*: olim *Mare Ægeum*, inter Inſulas Græciæ, Thraciæ & Aſiæ minoris adlabitur. Hic Chriſtiani, ductu Johannis Auſtrii, Turcicam claſſem feliciter profligârunt, ſeculô præteritô. Thuanus *Hiſt.* Vide *Ægeum Mare.*

ARCHIPELAGUS Chilvenſis, in America meridionali prope oram Auſtralem regni Chiles. Quibuſdam Archipelagus Ancudianus. Vide *Chilva.*

ARCHIPELAGUS S. Lazari, pars Oceani Orientalis ob plurimas ſparſas Inſulas ſic dicta, verſus Latronum Inſul. Veniunt nempe hôc nomine Inſulæ, à ſinu Bengalenſi, uſque ad Moluccas & Philippinas, omnes ubertrimo aromatum proventu eoque commerciis Europæorum percelebres. Potiores harum ſunt: Sumatra, Java major, Borneum, Moluccæ, Amboina, Banda & Philippinæ, de quibus vide *ſuis locis*. Addam ſolùm, incolas Philippinarum, quæ extremum in hoc Archipelago locum tenent, avidiùs Chriſtianam religionem fuiſſe amplexos, quàm reliqui Inſulani, & pleroſque jam eam profiteri. Auctor Anonym. *Hiſtor. Orbis Terr. Geogr. & Civ.*

ARCHIPELAGUS Maldivarum, pars Oceani Indici circa Inſul. Maldivas, in Aſia, verſus oram Malabaricam, ubi infinitæ Inſulæ. Vide *Maldivæ*. Olim *Hippalum mare*. Sic *Mexicanus*, vide *ſinus Mexicanus*. Sic *Novi Belgii Archipelagus*, pars Oceani Borealis, inſulis plurimis referta, in America Septentrionali inter oram novi Belgii, & Inſulam *'t lange Eylandt*.

ARCHIPHERACITÆ, [illegible] *pherac* in Gemara non *Titulum* tantum ſignificat, ſed *prælectionem* ſimul, & *explanationem* particulæ legis. Inde *Archipheracitæ*, quorum munus erat Legis partes & prælegere populo, & interpretari, iidem ſcil. qui & ἀρχισυνάγωγοι dicuntur. *Grotius.*

ARCHIPHONISTA, dignitas Eccleſiaſtica in Communione Romana, *Retro Archiphoniſta*, in *Charta* Altici, Epiſcopi Aſtenſis ſub A. C. 1020. apud *Ughellum*: ubi tamen *Archiparaphoniſta* legi jubet *Car. du Freſne*. Vide *Archicantor* ſuprà, & infrà, ubi de *Schola Cantorum*.

ARCHIPHYLAX, Græca itidem vox: Ἀρχιφύλαξ i. e. *primarius Cuſtos*: Sic appellabatur in monte Carmelo Generalis totius Ordinis Carmelitarum olim, uſque ad A. C. 1121. Tunc enim Aimericus Patriarcha Antiochenus in Terra S. generale Capitulum congregavit, ubi ad generalatum Bertholdus Latinus vocatus, relictôque veteri titulô, ad imitationem Occidentalium, *Prior* nominatus eſt. Dominic. Macer in *Hierolex.*

ARCHIPIRATA, apud varios Scriptores, pro Amiralio ſeu ſummo Claſſis Præfecto. Vide infrà *Pirata*.

ARCHIPONTIFEX & ARCHIPRÆSUL, pro ſummo Pontifice, item Archiepiſcopo, apud Car. du Freſne *Gloſſar.*

ARCHIPOLIS, conjurationis in Alexandrum M. Dymno particeps, quam hic, per Nicomachum, Regi aperuit. Curt. *l.* 6. *c.* 7.

ARCHIPPE, Marſorum oppid. à Marſya, Lydorum Duce, unde *Marſiglia* dicta conditum, quod lacu Fucinô hauſtum ſcribit Plin. *l.* 3. *c.* 12.

ARCHIPPOCOMI, *Stabulo* præfecti ſunt, Gallis *Mareſcalli*, juxta nonnullos, quod erroneum. Sic *Archippocomi Auſtriæ hæreditarii* Comites ſunt ab *Harrach*, de quibus vide Spenerum *Oper. Herald. Part.* 2. *l.* 1. *c.* 34. At *Archippocomi imperii*, German. *Reichsſtallmeiſter*, ex Schwartzenburgica Familia Comites fuêre Leutenbergici, quibus præteritô ſeculô extinctis, inter Inſignia agnatorum Comit. *de Schwartzenburg* etiamnum occurrit in pede ſcuti argenteo *furca* (German. *Strengabel*) & *pecten* ſeu *raſtrum*, *manu tecta*, dignitatis priſtinæ nota. Idem *ibid. l.* 3. *c.* 34. *§.* 7.

ARCHIPPUS, nomen Regis, quod ab *Archippe* urbe in Lacum Fucinum diſſolutâ, finxit Virg. *Æn. l.* 7. *v.* 750.

> *Quin & Marrubiâ venit de gente ſacerdos,*
> *Fronde ſuper galeam & felici comptus olivâ*
> Archippi *Regis miſſu.*

Nam Marrubii circa Fucinum lacum habitabant. An *Archippe* urbs potius ab illo *Archippo* Rege vocata? Sic certè videtur. Nam doctiſſimus ille Poëta ſine dubio ex hiſtoria nomen illius Regis ſumpſit. Nec obſtat, quòd Archippe à Lydorum Rege Marſya condita dicatur. Eandem enim urbem, ut varia nomina, ſic varios poſſe habere conditores, notum. Vide Salmaſ. *ad Solinum*, *p.* 59.

ARCHIPPUS, Archon Athenis, διὰ βίου, ſeu *perpetuorum III.* ſucceſſit Acaſto, Davide in Iſraële regnante adhuc: præfuit ann. 19. Illum excepit Therſippus. Joh. Marshamus *Canone Chron. ad Sec. XIII.*

ARCHIPPUS, nomen viri, Coloſſ. *c.* 4. *v.* 17. & Philem. *v.* 2. Item Philoſophus, qui Thebis Scholas habuit, & Pythagoræ auditor fuit. Alius Comicus Athenienſis, Olymp. 91. de quo vide Voſſ. *de Poet. Græc. c.* 6. *p.* 39.

ARCHIPRESBYTER Cardinalium, apud Bennonem in *Geſtis Hildebrandi p.* 40. tituli S. Mariæ Majoris nempe, Car. du Freſne *Gloſſar.* Romæ unaquæque ex tribus Baſilicis Patriarchalibus ſuum *Archipresbyterum* Cardinalem habet, quorum vicarii ſunt Prælati, quibus juſſu Alexandri VII. dimidia pars proventus Canonicalis Archipresbyteri aſſignata eſt. In *Ritualibus* antiquis & *Diariis*, tres hi *Archipresbyteri* vocantur *Priores*, quemadmodum etiam tria Ordinum capita in Collegio Cardinalium dicebantur, nimirum *Prior Epiſcoporum*, *Prior Diaconorum* & *Prior Presbyterorum*, quos hodie horum ordinum *Decanos* vocant. Ex his autem *Archipresbyteris* purpuratis quilibet, exceptô Vaticanæ Baſilicæ, in anni ſancti, ut ajunt, principio, portas ſanctas ſuorum titulorum aperit; ſicut Pontifex portam ædis S. Petri, & Cardinal. Oſtienſis portam ædis S. Pauli. Vide Macrum *Hierolex.*

ARCHIPRESBYTER Franciæ, in *Ep.* Adriani Pontif. apud Flodoardum *Hiſtor. Rem. l.* 2. *c.* 17. Fulradus dicitur Abbas S. Dionyſii. Car. du Freſne *Gloſſar.*

ARCHIPRIOR, pro Militiæ Templi Præfecto. Henr. Spelmann. in *Gloſſar.*

ARCHIPROTOPAPATUS, apud Gaufredum Voſſenſem, 1. *part. c.* 65. *Primò loco ponatur excelſus ille Johannes, qui Regni imperator magnus, humilitatis cauſâ Presbyteri ſibi nomen aptavit, hujus principatus diverſarum copias rerum, qualiterve plures ipſi ſerviant Reges & de Archiprotopapatu, vel quâ de cauſa pater ejus, Quis eſt ut Deus, dictus eſt, Epiſtola Manueli ab eo directa, prodit breviter.* Vide *Presbyter Johannes.*

ARCHIRGILUM, caſtrum Scotiæ Septentrionalis in ora littorali, prope Cathaneſiam Urbem Boream verſus & in provinc. cognomine.

ARCHISACERDOS, apud Fortunatum *l.* 5. *Poem.* 11. idem quod *Archiepiſcopus*: alibi, quod *Archipresbyter*, & *Protopapas* Dominic. Macer. *Hierolex.* Vide quoque Spelmann. *Gloſſar.* ubi *Archiſacerdotem Sacerdotum*, à Gregorio Nazianz. vocari Athanaſius, *in Orat. ad Heronem*, obſervat.

ARCHISCHOLARIS, apud Auctorem *de Diſcipl. Scholarum*, idem fortè qui *Proſcholus*, vide ibi.

ARCHISCHOLUS, i. e. Magiſter Scholarum ſeu Scholaſticus, dignitas Eccleſiaſtica, in *Vita* Lietberti Epiſcopi Cameracenſis *c.* 2. & 4. apud Car. du Freſne *Gloſſar.*

ARCHISCRINIUS, Beſlio *p.* 291. in *Charta* Gulielmi Ducis Aquitaniæ Theſaurarius Eccleſiæ, apud *Eundem*.

ARCHISCRUTINIARIUS, officium Monaſticum, apud Ughellum *Tom.* 4. *p.* 1321. *Ibid.*

ARCHISENIORES, in *Vita* S. Pharonis *c.* 71. iidem qui *Archigerontes*. Vide *ſuprà*.

ARCHISTERIUM, Græcè Ἀρχιστήριον, in *Vita* S. Antonii *c.* 53. *Ad interius* Archiſterium, *propter aſperitatem itineris ire non poterant.* Ubi alii *Aſceterium* legunt. Aliquando per ſynecdochen partis, Sedem Epiſcopalem denotat, cum ſit primariæ Eccleſiæ in diœceſi manſio, ut colligitur, ex *Vita* S. Severi Archiepiſcopi Ravennæ, quæ *MS.* in Biblioth. Vallicellana de Urbe aſſervatur; *Quid ingrati ad Archiſterium Ravennæ acceſſerit*: ubi fortè intelligitur Pontificis ædes, quæ tanquam principalis Præſulis manſio conſideratur. *Archiſterium* enim Monaſterium, item manſionem, denotat. Vide Macrum in *Hierolex.*

ARCHISTRATEGUS, Ἀρχιστρατηγός, i. e. *Princeps militiæ*; Græcis Michael Archangelus dictus eſt: cujus feſtivitatem illi

ad

ad diem 6. Septembr. ex Emanuelis Imperatoris constitutione & Menologio, celebrant. Hinc & vexillum, in quo S. Michaëlis effigies, *Archistrategi* Cerepelatæ. Vide etiam infrà.

S. ARCHISTRATICI Monasterium, in *Charta* anni 1077. apud Ughelium *Ital. sacr. Tom.* 7. p. 110. vocatur Monasterium S. Michaëli dicatum, quem *principem militiæ cœlestis* vocant Patres, Στρατηγὸν & Ἀρχιστράτηγον τῶν ἀσωμάτων, ut modò vidimus, in voce *Archistrategus*. Meminit monasterii istiusmodi etiam Ignotus Casin. c. 3. & Luithprandus *l.* 1. c. 2. Vide quoque Zonaram *Tom.* 3. Scylitzen, Nicetam in *Manuele l.* 7. *Gregoram*, *Cedrenum*, alios. Magnò nempe cultu veneratos Græcos S. Michaëlem fuisse, arguunt præ cæteris vexillum, cujus paulò antè meminimus, quod in præcipuis ceremoniis deferebatur, & crebræ ei dicatæ ædes sacræ. Neque minori apud Gallos reverentia colitur, quibus pro Regni Angelo tutelari haberi constat, cujusque festum solenniter celebratur, ex Caroli M. fortè instituto, ait Car. du Fresne *Glossar.* Vide in voce S. *Michael.*

ARCHISUBDIACONUS, antiquum in Ecclesia Romana officium, cujus sæpe meminit Ordo Rom. *Archisubdiaconus levat tallucem & dat cum Archidiacono* &c. idem quod, primus inter Subdiaconos. Macer & Car. du Fresne. in *Gloss.*

ARCHISYNAGOGUS, per convitium dictus Alexander Severus, apud Æl. Lampridium, in *Vita* ejus, c. 28. *Volebat videri originem de Romanorum gente trahere, quia eum pudebat Syrum dici: maxime quod quodam tempore festo, ut solent, Antiochenses, Ægyptii, Alexandrini, lacessiverant eum conviciis, Syrum Archisynagogum eum vocantes & Archiereum.* Apud Flav. Vopisc. in *Saturnino*, c. 8. Judæis *Archisynagogi* quasi proprii attribuuntur, ut Christianis Presbyteri: Judæis tamen etiam sui Presbyteri, præter Archisynagogos & Patriarchas. Cod. Theodos. *de Jud. cœl. & Sam. l.* 13. [illegible] 14. tit. eod. Vide Salmas. *ad Histor. Aug. loc. cit.*

ARCHITÆ Columba, tholo crystallino imminens & horas liberò volatu indicans, conspicitur in Musæo Kircheriano Romæ; cujus Auctor Architæ volantem columbam hôc artificio est imitatus: Binis columnis suffultam cupulam, quæ extrinsecus in coronæ regiæ ornatum abit, intrinsecum latus planò speculò circumferentià circulari totum obtegit. In hujus itaque seu coronæ seu cupulæ speculatis superficie reconditur machinula totatilis (quæ etiam horologium esse possit, horas in speculo ritè dispartitas exhibens) Porrò huic machinulæ optimi magnetis fragmentum inest, in circumferentia speculi positum. Basis harum columnarum Architectonicò artificiò ita est constituta, ut in basis centro, velut in monte positus, Architas, supra fulcrum acuculare, tenuissimò filò levissimam chartaceam columbam, acu magnete animatâ ligatam teneat, tantâ industriâ, ut acus acumen ex aviculæ rostro prominens tantò distet spatiò, ut rostrum non possit speculum absolutè contingere, sed tantò solùm distare spatiò à superficie speculi, quantum sufficit, ut chartæ foliolum possit inter rostrum & speculi planitiem interponi. Quoties igitur ex motu rotatilis machinæ Herculeus lapis in circumferentiam circumagitur, tum etiam unà secum acum rostro columbæ insertam trahit, quæ & motu occultæ machinæ in orbem, nil remorata fugientem agnicum, per tholi gyros, pari volatu consectatur nec quiescit priùs, quàm arcanus motor substiterit. Georg. de Sepibus *in Collegii Romani Societat. Jesu Musæo* p. 3. & 10. Vide *Archytas.*

ARCHITECTI Imperii, *Hamelmanno* dicuntur fuisse Comites Oldenburgici, quos per Frisiam hinc inde extruxisse arces & pontes, ac in dignitatis symbolum, *trabes geminas* inter Insignia habere, ait: qua de re vide Theodor. Hœpingium *de Jure Insignium Parte* 7. c. 6. & Phil. Jac. Spenerum *Art. Herald. Parte* 2. l. 3. c. 12. ubi de *Danic. & Norv. Reg. num.* 14.

ARCHITECTON, apud Solinum c. 32. ubi de Alexandria Ægypti: *Quam metatam Dinocrates Architecton alterum à conditore in memoria locum detinet:* ex Græco ἀρχιτέκτων, melius est quàm *Architectus*, quod Græcum est, sed formatione Latinâ. Sic *Magistrum Architectonem* habemus apud A. Gellium *l.* 1. c. 13. de Crasso: *Is cùm in Consulatu obtineret Asiam provinciam & circumsedere oppugnareque Leucas oppidum pararet, scripsit ad Magistrum Architectonem Elatensium, sociorum amicorumque Populi Romani.* Vide Salmas. *ad Solin.* p. 476. Fuêre autem *Architecti* semper inter Artifices, quibus aliquam vacationem muneris graviorum conditio tribuit, habiti. Vide l. 6. *ff. de jure Immunit.* Iidem in Brevi subdito *legi* 2. *Cod. Theodos. de excusationibus Artificum*, primi omnium nominantur. Emolumenta illis auxit Aurelianus Imperator apud Vopisc. c. 35. *Decrevit etiam emolumenta Architectis & Mensoribus*, Casaubon. *ad loc.* ubi per *mensores* intelligit eos, qui in discipulatum se *Architectis* tradiderunt, de quibus Constantinus Imperator *l.* 1. *superiore tituli*, *Tam ipsos Architectos, quàm eorum parentes, ab iis quæ tyrones imponi solent, volumus esse immunes, ipsisque qui discent, salarium competens statui.* At aliter longè verba Vopisci Salmas. legit, quem vide. Horum artem, *Architecturam* videl. in tres partes, *Ædificationem*, *Gnomonicen & Machinationem* dividit Vitruvius, *l.* 1. c. 3. ut videre est apud Eund. *ad Solinum* p. 632.

ARCHITIS, Venus apud Assyrios culta, ut Macrob. testatur *Saturn. l.* 1. c. 21. *Adonin* (inquit) *Solem esse non dubitatur, inspectâ religione Assyriorum, apud quos Veneris Architidis, & Adonidis maxima olim veneratio viguit, quam nunc Phœnices tenent.* Plerique suspicantur, hunc locum esse corruptum. Itaque pro *Architidis* Scaliger *in Varronem* rescribit *Dercetidis*, Robertus Cottonus *Adargatis*, Seldenus *Aphacitidis*, quomodo Macrobium scripsisse, *ausim* (inquit) *ferè dejerare*, Bocharto tamen *l.* 2. *Chanaan*, c. 14. recepta lectio frustrà sollicitari videtur, cùm in loco Aphacis proximo, nempe super Libanum, spatiò ferè mediò, inter Byblum, & Heliopolim sitam fuisse *Arcam* urbem ex *Ptolemæo* constet. A qua Venus dici potuit *Arcitis*, vel *Architis*, additâ aspiratione, ut fit passim in nominibus peregrinis. *Nic. Lloydius.*

ARCHIUM, Oppid. Hungariæ. Ubi Bosna fluv. hauritur à Savo. Sub Turcis.

ARCHIVUM seu ARCHIUM, ARCEPS &c. Locus, seu scrinium, ubi Chartæ publicæ asservantur, vide infrà *Chartophylacium.* Etiam *Archia*, apud Tertullian. *contra Marc. l.* 3. Græcè Ἀρχεῖα, *Suid. Vetus Inscr.* inedita, reperta nuper A. C. 1670. Smyrnæ, in area Consulis Batavi.

ΚΑΙΣ. ΕΡΜΟΥ. ΤΟΥ. ΔΙΟΚΛΕΟΥΣ.
ΑΓΟΡΑΣΑΣΑ. ΤΟΠΟΝ. ΨΙΛΟΝ. ΚΑΤΕ
ΣΚΕΥΑΣΕ. ΤΟ. ΜΝΗΜΕΙΟΝ. ΤΩ. ΚΑΤΟΙ
ΧΟΜΕΝΩ. ΥΙΩ ΣΩΣΙΜΩ. ΚΑΙ. ΕΑΥΤΗ. ΚΑΙ.
ΤΟΙΣ ΘΡΕΜΜΑΣΙ. ΚΑΙ. ΠΡΟΚΛΗ. ΤΗ. ΤΡΑΦΕΙ
ΣΗ. ΥΠ. ΑΥΤΗΣ. ΕΞΟΥΣΙΑΝ. ΕΧΟΥ
ΣΗΣ ΑΥΤΗΣ. ΕΠΙΘΕΤΕΙΝΑΙ. ΣΟΣΟΝ. ΕΙΣΙΝΚΗ
ΔΕΣΘΗΣΕ. ΤΑ. ΜΟΝΗ. ΜΗΔΕΝΟΣ. ΕΧΟΝΤΟ.
ΕΞΟΥΣΙΑΝ. ΕΤΕΡΟΝ. ΘΑΨΕΙΝ. ΕΝΤΑΥΘΑ.ΟΤΡΟΣΑ
ΤΑΥΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ. ΑΠΕΤΕ
ΘΗ. ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ. ΕΙΣ. ΤΟ. ΑΡΧΕΙΟΝ.

apud Car. du Fresne *Glossar.* Hinc *Archivista*, vide suprà *Antiquarius*, & *Archiota.*

ARCHIZUPANUS, titulus olim Serviæ Principis, apud *Cinnamum*, Ἀρχιζουπάνος τῶν Σερβίων *Archizupanus Serviorum*, quos Ζουπάνους γέροντας, *Zupanos seniores*, Constantinus *de admin. Imp.* c. 29. Ἐκκρίτους τῶν Ζουπάνων, *Selectos Zupanorum*, Anna Comnena *Alexiados l.* 9. *Megazupanos*, Innocentius III. Pontifex in *Actis* &c. vocant. Vide infrà in voce *Zupanus.*

ARCHOLEON, apud Capitolin. in *Gordiano tertio*, c. 33. *Fuerunt sub Gordiano Romæ elephanti XXX. & II. — Archoleontes X. Camelopardali X.* &c. Quid sit, disceptatur. Egnatius & alii *jubatos leones* hâc voce denotari volunt, de quibus Plin. *l.* 8. c. 16. *Leonum simul plurium pugnam Romæ Princeps dedit Q. Scævola — Centum autem jubatorum primus omnium L. Sulla — post eum Pompejus M. in Circo DC. ac in iis jubatorum CCCXV.* Utut enim jubati sint mares leones omnes, tamen in fortioribus illis (nam duo Leonum genera Plin. habet *loc. cit.*) juba maximè notabilis, quia promissior, longiorque & simplici villô; atque hi videntur iis hîc intelligi. Pal. latinus codex *Arcaleontes* habet, unde mutatâ unicâ literâ scribit *Argoleontes* Salmas. h. e. *albos leones*, quorum mentio in *Ep.* Alexandri ad Aristotelem: *Jam nos visiles inquietos quintâ noctis horâ buccina monebat ad quiescendum. Sed affuerunt albi leones taurorum comparandi corporibus, qui cum ingenti murmure concussis cervicibus alti jubis in medium fulminis in nos impetum faciunt exceptique ruunt venabulis.* Nempe subalbi istiusmodi leones sunt & vulgaribus minus flavi. Cujusmodi leonum genus Hebræis שחל *laiš* dicitur, à robore & audacia: unde λῖς Græcorum. Vide Salmas. *Note ad Capitolin. loc. cit.* & Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 3. c. 1.

ARCHON, è Ducibus Alexandri Magni, cui post ejus excessum, in divisione Provinciarum, Babylonia est attributa. Diodor. Sic. *l.* 18. p. 628. *f.*

ARCHONTES, novem erant: Princeps, nempe Rex, Archon, Polemarchus, & Thesmothetæ sex, quibus jus omne, quod primò Regum, deinde Archontum fuerat, ita est divisum, ut in eorum manu & potestate tota esset Atheniensium Respubl. Post Codrum instituti, primùm perpetui, à Medonte ejus fil. usque ad Alcmæonem, Olymp. 6. Dein decennales. Annui tandem Olymp. 24. *Pausan.* *Justin.* Euseb. *Chron.* &c. Ante Solonem suffragiò eligebantur: at ille, sorte ut id fieret, instituit, ita tamen, ut postquam lecti essent, in Senatu quæstioni exercerentur, in Comitiis populi probarentur. Apud Archontem verò à Rege, & sociis separatum, lites intendebantur de malè tractatione, ebrietate, rerum divisarum electione, tutelâ pupillorum, hæreditatibus &c. Qui etiam idem curator erat mulierum, quæ post mariti mortem prægnantes esse viderentur. *Lysias*, *Demosthenes*, *Pollux.*

ARCHONTES, Magnates aulæ Constantinopolitanæ, apud Guil. Tyrium *l.* 20. c. 18. *Ex quo cùm in Ægyptum descenderant ejus Archontes*, & Pachymerem *l.* 9. c. 10. *Quorum uxores* Ἀρχόντισσαι, apud Nicetam *in Isaac. l.* 3. c. 11. Ordo ipse Ἀρχοντικόν, Annæ Comnenæ *Alexiad. l.* 1. Ἀρχοντικὴ τάξις Cantacuzeno *Proœm. Histor.* qui Gallis vulgò *Baronagium* & *Barnagium* &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & *Not. ad Alexiadem.*

ARCHONTICI, Valentinianorum secta, diversitatem quam Deus condidit, opera esse Principum seu ἀρχόντων dicebant. Negabant resurrectionem carnis, Baptismum, & Cœnam Domini prorsus abjiciebant, de crudelitate Sababoti Dei in 7. cœlo, &c. plurima nugati. Vide *Theodoretum*, Epiphan. *hær.* 40. Augustin. *hær.* 20. Baron. & Godeau, *A. C.* 175.

ARCHYLUS Thurius, inter Duces Dionysio superiori datis militum selectis, noctu, scalis Motyes collapsis domibus applicitis, urbem cepit; propterea à Dionysio mille minis honoratus est. Diodor. Sic. *l.* 14.

ARCHYTAS, Mitylenæus Musicus, cui cùm proprium darêtur, quod non exaudiretur, respondit, *Instrumentum pro me loquitur.* Fuit etiam alius agriculturæ scriptor, tertius Poëta Epigrammatarius. Diogenes Laërtius *in vita Platonis*, *l.* 8.

ARCHYTAS, Hestiæi, sive, ut alii, Mnesarchi fil. Philosophus Tarentinus, professionis Pythagoricæ, astrologus, & geometra, quemadmodum eum *Maris & terræ, numerique carentis arenæ Mensorem* Horat. appellat, *Carm. l.* 1. *od.* 28. v. 1. Meminit ejusdem Cicer. *l.* 3. *de Orat.* Platonem cujus in Geometria discipulus fuerat, per literas monuit, ut è Sicilia discederet, quid Dionysius de eo necando cogitaret; sæpius ob virtutem Tarenti Rector, cum aliis munere hôc non nisi per annum fungi liceret. A Cardano, *Subtilit. l.* 16. inter 12. subtilia ingenia numeratus. Cubum primò invenit:

invenit. Ligneam columbam volantem fecit. Gellius *l.* 9. *c.* 12. Voss. *de Scient. Mathem.* c. 13. §. 5. & c. 48. §. 1. c. 46 §. 7. Primus platagen, h. e. crepitaculum puerorum invenit, quo pueros nunquam quiescentes detineret, & à periculosioribus ludis avocaret. Hinc factus est locus proverbio, ut desipientes, & puerilia tractantes *Ad Archytæ plataganı* recidisse dicamus. *Diogenianus*, Ἀρχύτου πλαταγή, ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν ἢ ἀσχολουμένων, ὁ γὰρ Ἀρχύτας πλαταγὴν [illegible] τοῖς παιδίοις, ἵνα μηδὲν τῶν κατ' οἰκίαν ἅπτωνται. Mundum ingenitum & incorruptibilem, hominumque genus sine ullo ortûs principio ab æterno fuisse somniavit. Vide Diog. Laërt. *in ejus vita*, *l.* 8. & Censorin. *de die Natali* c. 4. Periit naufragio, sicut locum ipse indicat apud Horat. ubi suprà v. 21.

Me quoque devexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.

Inter scriptores Rei Rusticæ Archytam Varro & Columella *initio* memorant. *Nic. Lloydius.* Vide & *Archytæ columba.*

ARCI, Hispaniæ Tarraconensis oppid. quod hodie *Harisa* dicitur, ex antiqua inscriptione ejusdem loci. *Clusius.* Hoc *Arsi* Ptolem. *Arci* verò, *Arcos*, potius est inter Hasizzam & Methymnam cœli. Vide *Arcobriga.*

ARCIACA, vulgò ARCHY, oppid. Galliæ Celticæ in finibus Trecensium, 5. leuc. à Trecis in Boream, ad fluv. *Albam*, & vulgò *Arcis sub Aube* dicitur, in Campania provinc. *Baudrand.*

ARCIFINIUS Ager, dictus olim Agrimensoribus, qui nullâ mensurâ, nec ullis limitibus claudebatur, sed montibus aut fluviis, aut viis, aut rivis, aut fossis, aut aquarum divergiis, aut arboribus antemissis, quas relinquebant agricolæ, aut quodam culturæ genere discriminabatur. Quomodo ferè territoria à territoriis hodie discriminantur. Agri vero privatorum invicem separabantur lapidibus, qui in recta linea constituti erant, quos pro terminis servabant. Verbis, *Ager terminatus est, qui terminatur quidem, non vero limitatur*: quâ conditione jam omnes ferè agri sunt. Nullus enim ager limitatur hodie, sed terminatur tantum. Olim vero centurias includebant limites, centuriæ per actus dividebantur, in singulas centurias lapides terminales ponebantur, qui invicem distabant pedes II. CCCC. si centuriæ ducentis tantum jugeribus constarent. In singulos actus pali defigebantur, qui distabant à se pedes 121. quæ unius actus longitud. est. Quam in rem, vide Salmas. *ad Solin.* p. 680.

ARCILACIS, oppid. Hispaniæ geminum *Ptol.* Unum in Bætica, *Alcala Horra*, teste *Molet.* Aliis *Lora*, vicus in regno Granatensi vel *Hardales* in Andalusia. Alterum in Bastitanis, *Arcojana* eidem *Moletio*: cui non satis fide, cum nullus Hispanus author illi suffragetur. Quibusdam est vicus *Narajuet*, ad Sucronem fluv. *Baudrand.*

ARCIROESSA, civitas Heracliæ in Ponto. *Steph.*

ARCISISI, vel potiùs ARCICISI, pagi tres memorantur, in *Capitulis* Caroli Calvi, h. e. *Arcitenses* vel *Arciacenses*: quorum uni nomen dedit Arciaca ad Albam, *Arci sur Aube*: alteri *Arcia* vel *Arcisa* ad Albionem in Albam effluentem, *Arcy sur Aujon* postremo, Arcia ad Tilam, *Arc sur Tille*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ARCISSA Palus, vulgò *Lac de Vastan*, palus Armeniæ majoris non longè ab Archemita, versus montes Caspios, & confinia Mediæ. Aliis *Arsissa* & *Arsenius fluv.*

ARCIVA, Daciæ oppid. *Ptol.*

ARCLOVIUM, Urbecula Hiberniæ, in Lagenia & Comitatu Caterlogensi, ad ostia fluv. Durii, non longè à mari, cum castro Ducis Ormondani.

ARCOBADARA, urbs Daciæ, ad Tyram fluv. *N. Sanson.* fortè *Chotezin* nunc, in Moldavia Septentrionali.

ARCOBRIGA, urbs Hispaniæ gemina. *Ptol.* Primam in Lusitania ponit, *Alcafor Moletio*, ubi nunc *Laura*, oppidul. provinc. inter Tagum & Aram. *Baudrand.* Alteram in Tarraconensi Celtiberorum regione, hodiè *Arcoz*. Vide *Ferrarium*. Ad Salonem fluv. Deficit in dies. *Baudrand.*

ARCONA, Rugiæ insulæ Metropolis, in promontorio excelso Wittoria, in regione Monæ Danicæ collocata. Expugnata est & deleta à Waldemaro, primo Daniæ Rege, A. C. 1168. quò Rugiam imperio Danico subjecit. Veteris nominis vestigium locus adhuc retinet, *Orkona* ab incolis dictus. *Merul.*

ARCONESUS, insul. Cariæ *Steph.* aliàs *Aspis* dicta.

ARCTANES, gens Epirotica. *Steph.*

ARCTICÆ Regiones, aliter *Terra Arctica*, vel *Boreales*. Vide *ibi*.

ARCTINUS, Milesius, Poëta, Homeri discipulus. Vixit Olymp. 5. & 9. magna apud Veteres gloria. Dionys. Halicarn. *l.* 1. Clem. Alexandr. *Stromatum l.* 6. *Suidas.* *Hieronymo* duo memorantur *Arctini*, unus Arctinus Milesius versificator omni opere & metro, quem ponit claruisse tempore primæ Olympiadis. Mox ad tertiam Olympiadem ita refert: *Eumelus Poëta, qui Bugoniam & Europam, & Arctinus, qui Æthiopiam composuit & Ilii Persin.* Sed sine dubio idem est uterque Arctinus. Inter Cyclicos Poëtas refertur à Clemente, ut & Lesches, cum quo & certasse traditur. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 854. & infrà, ubi de *Cyclicis* Poëtis.

ARCTOMYS, vide infrà *Saphan.*

ARCTON, insul. Cyzicus ita vocabatur *Steph.* à Jovis nutricibus, quas illic in *ursas*, i. e. *ἄρκτους* mutasse tradunt. Ἡ ἄρκτος ὄρος ἐστὶ [illegible], ἀπὸ τῶν Ἄρκτων τῶν Διὸς τροφῶν, ἐπεὶ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ (erat enim mons Cyzico incumbens) αἱ τοῦ Διὸς τροφοὶ [illegible] ταῖς ἄρκτοις. [illegible] *Schol. Apollon.* *Nic. Lloydius.*

ARCTONESUS, oppid. Melesiorum ad Propontidem, quod alio nomine *Cyzicus* vocabatur.

ARCTOPHYLAX, sidus juxta majorem ursam, alio nomine *Bootes*. Cicer. *l.* 2. *de Nat. Deor.* c. 42.

Arctophylax vulgò qui dicitur esse Bootes.

Aratus ipse,

Ἐξόπιθεν δ' Ἑλίκης φέρεται ἐλάοντι ἐοικὼς
Ἀρκτοφύλαξ, τόν ῥ' ἄνδρες ἐπικλείουσι Βοώτην,
Οὕνεκ' ἁμαξαίης ἐπαφώμενος εἴδεται Ἄρκτου.

Latinè *ursæ custodem* dixeris. Ovid. *l.* 3. *Fast.* v. 405.

Sive est Arctophylax, sive est piger ille Bootes.

ARCTOS, mons juxta Propontidem, quem ferinis & horrendi gigantes ex terra geniti incolebant, quos etiam Thessalos fuisse dicit Deilochus: Apollonius verò, in Heraclis peregrinatione, à Junone fabulosè scribit creatos. Fabulæ à se in Nemæo genitos volunt. Polygnostus verò prædones eos fuisse scribit. Hi assiduè cum Cyzicenis bellum gerebant.

ARCTOS, pro duobus signis cœlestibus accipitur, quæ Septentrionali polo, velut axe quodam nixæ, Arctico Circulo clausæ, & ita collocatæ, ut utraque resupinata alterius caput contingat, sed caput ejus, quæ superior est, ad caudam inferioris ostendat. Alteram majorem ursam, sive Cynosuram, i. e. Caniş caudam vocant; alteram minorem. Hanc Phœnices, illam Græci nautæ observant. Aratus, ubi *de duabus Ursis*.

Οἱ τὴν μὲν, Κυνόσουραν ἐπίκλησιν καλέουσι,
Τὴν δ' ἑτέρην, Ἑλίκην. Ἑλίκῃ γε μὲν ἄνδρες Ἀχαιοὶ
Εἰν ἁλὶ τεκμαίρονται, ἵνα χρὴ νῆας ἀγινεῖν,
Τῇ δ' ἄρα Φοίνικες πίσυνοι περόωσι θάλασσαν.

Ovid. *Fast. l.* 3. v. 107.

Esse duas Arctos, quarum Cynosura petatur
Sidoniis, Helicen Graja carina notet.

Idem [illegible] *l.* 4. *El.* 3. v. 1.

Magna, minorque feræ, quarum regis altera Grajas,
Altera Sidonias, utraque sicca, rates.

Val. Flac. *l.* 1. v. 17.

---- Neque enim in Tyrias Cynosura carinas
Certior, aut Grajis Helice servanda magistris.

Harum Virg. meminit, *Georg. l.* 1. v. 245.

Maximus hic flexu sinuoso labitur Anguis
Circum, perque duas in morem fluminis Arctos,
Arctos Oceani metuentes æquore tingi.

Complicat hic Anguis duas Ursas, minorem Cynosuram collô & capite, majorem Helicem caudâ, ita *Hyginus*. Aratus quoque *in Phæn.*

Οἵῃ πὰρ κεφαλῇ Ἑλίκης ἀναπαύεται ἄκρη.

Et posteà, *de Cynosura*:

-------- Ἡ δὲ κατ' αὐτὴν
Εἱλεῖται σφαλέη.

Manilius *l.* 1.

Majoremque Helice major decircinat arcum,
Angusto Cynosura brevis torquetur in orbe.

Quæ autem de comparatione fluminis scribit Poëta, sumit procul dubio ab Arato, sic enim ille:

Τὰς δὲ δι' ἀμφοτέρας, οἵη ποταμοῖο ἀπορρὼξ
Εἱλεῖται (μέγα θαῦμα) Δράκων περί τ' ἀμφί τ' ἐεργὼς
Μυρίος.

Quos versus ita reddidit Cicero *l.* 2. *de Nat. Deor.* c. 42.

Has inter veluti rapido cum gurgite flumen,
Torvus draco serpit subter, supraque revolvens
Sese, conficitque sinus è corpore flexos.

Germanicus Cæsar verò sic vertit:

Has inter medias, abrupti fluminis instar,
Immanis serpens sinuosa volumina torquens,
Hinc atque hinc superatque illas mirabile monstrum.

Denique Festus Avienus,

Inter utramque dehinc præclari nominis Arcton
Circumplexa sinuantur flumina fusa,
Squameum agmen agens Draco volvitur, atque obit ambos
Spirarum nexu anfractibus. ---- ----

Porro Seneca ad imitationem Arati, in *Medea*, *Act.* 4. v. 694.

Huc ille vasti more torrentis jacens
Descendat Anguis, cujus immensos duæ
Major Minorque sentiunt nodos feræ.

Et in *Thyeste*, *Act.* 5. v. 869.

Et qui medias dividit Ursas
Fluminis instar lubricus Anguis.

De flumine tacuit Vitruvius *l.* 9. *c.* 6. *Serpens, qui est inter Arctos, quæ Septentriones dicuntur, implicatus.* Tacuit etiam Sil. Italicus *l.* 3. v. 192.

Quanquam non æquor perlustrat flexibus Arctos,
Et geminum lapsu sidus circumligat Anguis.

Allusit fortè Manilius *l.* 1. nam usus est verbo *interfundo*, quod aquarum proprium:

Has interfusus, circumque amplexus utramque
Dividit, & cingit stellis ardentibus Anguis.

Et *l.* 5. pari aquarum verbo.

Illinc per geminas Anguis qui labitur Arctos.

Denique contendunt utrique, plus vidisse Virgilium hoc loco quàm Homerum. Impingit enim ille (notante de la Cerda) in duplicem scopulum. Nam & Ursam in singulari numero nominat, cum duæ sint, & addit *solam*, cùm & aliis stellis id contingat, quæ circa illas. Sic enim ille *Od.* 5. v. 275. Οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο. Ab utroque cavit Virgilius, & *Arctos* dixit in plurali, neque *solas* dixit, ne stellas alias excludere videatur. *Eustathius* tamen Homerum defendit, itemque Aristoteles *l.* 1. *de arte Poët.* Τὸ Οἴη δ' ἄμμορος, κατὰ μεταφοράν· τὸ γὰρ γνωριμώτατον, μόνη. Et sanè Ovidius Homerum imitatur *Met. l.* 13. v. 294.

------ Immunemque æquoris Arcton.

Itemque Manilius, ubi de *Ursa*:

> *Nunquam tincta vadis, sed semper flexa rotatur.*

Nec Hyginus.

ARCTURUS, Stella in signo Bootæ, post caudam majoris ursæ, cujus ortus & occasus futuras tempestates portendunt. Horat. *Carm. l. 3. Od. 1. v. 27.*

> *Nec sævus Arcturi cadentis*
> *Impetus, aut orientis hædi.*

Et ante eum Plautus in *Rudente Prol. v. 5.*

> *Arcturus signum sum omnium quàm acerrimum,*
> *Vehemens sum cum exorior, cum occido, vehementior.*

Oritur à Canicula ferè post dies 50. Sic dictus [illegible] h. e. ab Ursæ cauda. *Hesychius*, [illegible]. *Suidas*, [illegible] *idem.*

ARCUATUM, vulgò ARQUA, vicus Liguriæ, ad Scriviam fluv. sub Geminulibus, ad radices Apennini & in confinio Ducatus Mediolanensis.

ARCUATURÆ, curvaturæ sunt, seu concamerationes & volutæ, apud Salmas. ad *Æl. Spartian. in Pescennio Nigro, c. 6. Hunc in Commodianis hortis, in porticu curva, pictum de musivo inter Commodi amicissimos videmus.* Vide quoque infra.

ARCUBALISTA, vide infra *Balista*, *Crenkinarii*.

ARCUDIUS Petrus, vide *Petrus*.

ARCULA, [illegible], in *Glossar. Lat. Græc.* Vide Meursium in [illegible], Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* in *Arculæ* & suprà in *Arca*.

ARCULANUS Johannes, vide *Johannes*.

ARCULUS, Deus est, penès quem sunt arcarum custodiæ.

ARCUS, oppidul. Tridentinæ Diœceseos ad Sarcam fluv. qui paulò pòst cadit in Benacum lacum. 14. mill. pass. à Tridento in occasum.

ARCUS, Urbs Bæticæ Hispaniæ, vide *Arcensium colonia*.

ARCUS, seu COENUS fluviol. Galliæ, in Provincia, Aquas Sextias alluit, & postea in mare Mediterraneum se exonerat, ad Astromelam sinum. Vide *Aquæ Sextiæ*. Item Lacus Scotiæ Septentrionalis in Loquabria provinc.

ARCUS, in cippo sepulchrali fœminæ cujusdam, cui *Myro* nomen, *in Epigramm. Græc.*

> *Μὴ θαύμαζε μάστιγα, Μυρῶς ἐπὶ σήματι λεύσσων*
> *Γλαῦκα, βιὸν, χαροπὰν χῆνα, θοὰν σκύλακα.*
> *Ne time flagellum, Myro in monumento cernens*
> *Noctuam, arcum, anserem, celerem catellam:*

Magistram domui intentam eam fuisse notat. Salmas. *ad Solin. p. 1221.* De *cippis* autem hujusmodi seu *stelis*, vide infrà.

ARCUS, apud Corippum de *Consulatu Justini Jun. initiò l. 4.*

> *Jam vicina dies spectandi Consulis omnes*
> *Urgebat turmas arcus stationis replere,*
> *Et loca, quæ populis Præfectus deputat urbis:*

Et pauló pòst,

> *Roboribus flexis teretes curvaverat arcus*
> *Artificum gradatim manus, trabibusque cavatis*
> *Adjiciens tabulas pendentes struxerat ædes.*

Alibique: dicuntur septa illa, in Augusteone seu Foro Urbis Constantinopolit. in quibus populatium unusquisque secundùm ordinem & gradum suum dispositus ac distinctus stans, quotidie panes accipiebat, de quibus suprà in *Annona civica*. Idem Corippus *tabulata* vocat *eod. lib.*

> *Exornatque locos & festâ fronde coronant*
> *Partes quisque suas: fixis tabulata virebant*
> *Palmarum ramis, & amica pacis olivæ.*

Themistius *[illegible] Orat 4.* ubi de his qui tesseras suas & [illegible] ad forum, portabant, ut panes acciperent ibidem de gradibus erogandos: [illegible], inquit, [illegible], &c. Vide Salmas. ad *Vopisc. in Aurelian. c. 35.* & *ad Solin.* ubi [illegible] Siculis [illegible], i. e. *septum*, dici ait. Apud Anastasium *Bibliothec.* vox non semel ornamentum denotat, in ædibus sacris appendi solitum & fortè *arcus* formam habens, in *Leone I. Paschali III.* & *Leone IV.*

ARCUS Triumphales, olim honoris virtutisque causâ erecti sunt iis, qui externis gentibus domitis, singulares victorias patriæ pepererunt. Ii primum rudes fuêre ac simplices, idque vel lateritii, ut Romuli, vel ex rudi lapide quadrato, ut Camilli: ex marmore deinde facti sunt, ut Cæsaris in foro: Drusi cum tropæis, in via Appia: Trajani in ejusdem foro: Gordiani in Viminali: Gratiani, item Theodosii, non longè à via Triumphali &c. cum superbis inscriptionibus & incisis victoriarum monumentis. Forma eorum antiquitus semicircularis fuit, unde apud *Ciceronem fornix Fabianus*, qui à Victore *Arcus Fabianus* nuncupatur. Postea quadrata, ita ut in medio ampla esset porta fornicata, cui ab utroque latere minores portæ additæ. Intra mediæ autem portæ fornicem Victoriæ pependerunt alatæ, quæ transeunti Victori coronam demissæ imponerent. Superior arcus pars spatia habebat, in quibus, vel qui tubis canerent, vel qui tropæa maxime insignia ostentarent, stetisse existimantur. Quæ magnificentia Augusti temporibus, vel paulo antè, cœpit. Novitium quidem hoc inventum *Plinius* vocat, verùm non tam de ipsis arcubus, quam de luxu & magnificentia insolita, intelligendus est. Antiquissimi arcus tres, novitio *Plinio* quinque memorantur. Georg. Fabricius *in sua Roma c. 15.* Imò quatuordecim in urbe arcus ex illustribus & P. *Victore* supremis, enumerat Onufrius Panvinius, sed ante Titum neminem Imperatorum arcum triumphalem statuisse, contendit Bartholom. Marlianus *Topogr. l. 4. c. 17.* Sicut autem virtutis ergò primitus *Arcus* hi erecti fuêre, ita sequentibus seculis sola sæpe Imperatorum libido eos sibi statuit. Sueton. *in Domit. c. 13. Janos Arcusque cum quadrigis & insignibus triumphorum, per regiones urbis, tantos & tot extruxit, ut cuidam Græcè inscriptum sit, arcum &* [illegible]. Illum enim, ut Ausonius habet, *in Cæsarib. Monost. de Ordine XII. Imperat. v. xii.*

> *---- Calvum dixit sua Roma Neronem.*

Habebant *Arcus* à triumphantibus nomina, dictique sunt Septimii Severi, Gallieni, Titi, Fabiani &c. solebantque à Senatu ante diem Triumpho præstitutum & quidem ex manubiis, ut & Templa, aliaque victoriæ monumenta, extrui. Hinc Roma ad Honorium, apud Claudian. *de 6. ejus Consul. v. 369.*

> *Ast ego frenabam geminos, quibus altior ires,*
> *Electi candoris equos, & nominis Arcum*
> *Jam molita tui, per quem radiante decorus*
> *Ingredere toga.*

Nec nomina tantùm Ducum seu Imperatorum triumphantium, verùm & hostium devictorum gentis, gesta, habitus & spolia in insculpebantur, velut in omne tempus mansurum tropæum: Unde idem Claudian. *de laud. Stiliconis l. 3. v. 65.*

> *- - --- Septem circumspice montes,*
> *Qui solis radios auri fulgore lacessunt,*
> *Indutosque Arcus spoliis.*

Transiit consuetudo à veteri ad novam quoque Romam, unde Corippus *in Justin. min.* arcuum sæpe meminit, sed dubium an Triumphales illi & perpetui, an subitâ lignorum congestione in publica Lætitia tantùm erigi eaque absolutâ subverti soliti fuerint? Icones *Arcuum triumphalium*, tum in *Antiquis* Gamuccii, tum in veteribus nummis, magnô numerô exhibentur: aliquas etiam reperias apud Joh. Rosin *Antiqq. Rom. l. 10. c. 29.* ad cujus *l. 1. c. 13. Vide quoque paralipomena* Thomæ Dempsteri.

ARCZISZEVIUS Christophorus, vir illustri in Polonia, familiâ natus, præclaram Belgii Confœderati Ordinibus in America operam navavit, circa A. C. 1630. Ei in regimine & Præfectura Brasiliæ, successit Mauritius Nassovius.

ARDA, oppid. Morinorum, ab Arnulfo Selnessensi, ex ruinis castelli Selnessæ A. C. 1057. conditum; Vulgò nunc *Ardres*. Nomen accepit à pascuis, ut docet Lambertus Ardensis Eccl. Presbyter, *in Hist. Comitum Gisnensium, quam principatu Philippi Aug. scripsit: Ille locus, inquit, eò quod pascuus erat, à pastura, ut ajunt incolæ, dicebatur, Arda. Dicebant enim pastores ad invicem: Eamus & conveniamus in pasturam, hoc est, in Ardam. Crescentibus autem ibi populis indigenis simul & advenis, crevit villæ situs & amplitudo: crevit & Ardensis nominis bonitas & fama. Arnoldus consensu Balduini Gisnensis Comitis de villa sua Ardea* (nam & sic quandoque nominatur) *liberum fecit castellionis oppidulum, XII. Pares vel Barones castro Ardeæ appendices instituit, Scabinos ibidem ordinavit.* Hæc *Ardæ*, secundum *Lambertum*, origo. Idem Robertum Comitem Flandrensem Arnoldo Ardensi Domino concessisse narrat, ut hæreditario jure cum XII. Flandrensis Curiæ Paribus & Baronibus sederet ac judicaret, honoris eorum & dignitatis particeps ac compar. Ex quo intelligitur, Flandriæ tùm hoc oppidum ascribi consuevisse. Vide Hadr. Valet. *Notit. Gall.*

ARDABIGARA, Assyriæ oppid. & gens. *Procopius.*

ARDABUTIUS, Consul Roman. Hierii collega.

ARDALUS, Vulcani fil. quem tibiam adinvenisse, & ab eo Musas dictas *Ardalides*, *Ardaliotides*, scribit Pausan. *l. 2.* & *Steph.* Vide Cæl. Rhodig. *l. 27. c. 16.* Inde *Hesychius* Ἀρδαλίδες, αἱ Μοῦσαι.

ARDANIA, Ægypti regio supra Parætonium. *Strabo.*

ARDANIS, Marmaricæ promontorium. *Ptol.* *Capo Ramlda* vulgò dicitur.

ARDARICANUS, in *Additamento 2. L. Burgund. §. 6. De monetis solidorum præcipimus custodire, ut omne aurum quodcunque pensaverit, accipiatur, præterquam [illegible] 4. monetas, Valentiniani, Genavensis & Gothicum, qui à tempore Regis adœrati sunt & Ardaricanos.* Monetæ species est: Car. du Fresne legendum conjicit *Alaricianos*, à Rege Alarico, in *Glossar.*

ARDARICUS, Gepidarum Rex, junctus Ostrogothis, vicit in Pannonia Ellac, Chaba & Dincionem, Auilæ filios, de successione dissidentes, ac in Barbariam repulit. Jornandes *de rebus Goth.* A. C. 455.

ARDATUM, Urbs Hiberniæ in Momonia provinc. & Kerriensi Comitatu. *Brict.*

ARDAXANUS, fluv. Illyriæ circa Lissum Urbem. *Polyb.*

ARDEA, Ulyssis & Circes fil. *Steph.* in [illegible]. Item Persiæ urbs *Ptolemæo* & *Amm. Marcellino*.

ARDEA, urbs in Latio, à Danaë, secundùm quosdam, condita, Turni & Rutulorum regia, quasi *Ardua*, i. e. *magna & nobilis*, teste Servió, *in illud Virg. Æn. l. 7. v. 411.*

> *--- --- Locus Ardea quondam*
> *Dictus avis, & nunc magnum tenet Ardea nomen.*

Hyginus ab augurio avis Ardeam dictam tradit. Alii verò à feritate regionis. Martial. *l. 4. Epigr. 60. v. 1.*

> *Ardea solstitio, Pæstanaque rura petantur,*
> *Quæque Cleonæo sidere fervet ager.*

Ubi etiam morbosum locum *Ardeam* fuisse discimus. Strabo *l. 5.* [illegible]

ciαν τ͂ ϰ̀ τὴν περιγάλην ὅτι ἀλώϑη ϰ̀ πορϑηϑεῖσα, οἷα ὁ τ͂ Α᾽ρδεάτης, &c. Hinc illud Senecæ *Ep.* 105. *Quæ observanda tibi sint, ut tutior vivas, dicam. Tu tamen sic audias, censeo, ista præcepta, quomodo si tibi præciperem qua ratione bonam valetudinem in Ardeatino tuereris.* Hanc urbem, post Turni mortem, igne consumptam, & in avem sui nominis commutatam fabulatur Ovid. *Met. l.* 14. *fab.* 14. *v.* 573.

> ---- *Cadit Ardea, Turno*
> *Sospite, dicta potens, quam postquam barbarus ignis*
> *Abstulit, et tepida jacuerunt tecta favilla,*
> *Congerie è media tum primùm cognita præpes*
> *Subvolat, & cineres plausis everberat alis:*
> *Et sonus, & macies, & pallor, & omnia, captam*
> *Quæ deceant urbem, nomen quoque mansit in illa*
> *Urbis, & ipsa suis deplangitur Ardea pennis.*

Nunc in ruinis jacet. Manet tantùm castrum Marchionatus Cæsarinæ gentis in ora maris Tirrheni longitud. 36. 25. latitud. 41. 50. *Nic. Lloydius.* Instaurata hæc urbs fuerat post primam deflagrationem, quæ sub Ænea contigit; unde *Ardeæ Rutulorum* meminit Liv. *l.* 1. *c.* 57. sub Tarquinio. Postea verò ab Hannibale denuo eversa ac incensa legitur, apud Servium. Salmas. *ad Solin. p.* 57.

ARDEA, amnis Galliæ in Normannia provinc. In Oceanum Britannicum se exonerat, prope Abrincas. Aliis *Ardiuus.*

ARDEBILA, Urbs Asiæ, in Persia, versus mare Caspium, in provinc. *Servan.* Ibi visuntur multa sepulchra Persiæ Regum. Urbs perampla & sine muris. *Olear.*

ARDEBURUS, Dux exercitus Theodosii Junioris Persas vicit, dein in Italiam missus, contra Joannem tyrannum, ab hoc captus, & Ravennæ in carcere detentus est. Hinc verò à filio Aspare mirabiliter liberatus incolumis evasit. Socr. *l.* 7. Theodoret. *l.* 5.

ARDEBURUS, in Aula Leonis Imperatoris adeò potens, ut filio Ardeburi filiam suam Imperator desponderit, qui postmodum hujus insolentiam non ulteriùs ferre certus, Zenoni Isaurio illum interimendum tradidit, filiò ejus in exilium pulsò. A. C. 470. Marcellin. *Chron.* Niceph. *l.* 15. *c.* 27. Evagrius, *l.* 2. *c.* 16.

ARDECA, vulgo ARDESCHE, fluv. Galliæ in provinc. Vivariensi. Albenacum alluit & in Rhodanum cadit, supra Pontem Sancti Spiritus.

ARDELICA, item Piscaria, urbs Italiæ permunita, in ditione Venetorum, ad lacum Benacum. *Baudrand.*

ARDEMBURGUM, oppidul. Flandriæ, sub Batavis, ab A. C. 1604. à Gallis A. C. 1672. frustra tentatum.

ARDENTES, apud Anonymum de *Miraculis S. Agili c.* 5. *Deus per ejus meritum operatur sanationes & maximè* Ardentium *restinxit ignes.* Dicuntur, qui igneô quôdam morbô correpti, toti quodammodo *ardebant*, & membris depastis sensim consumebantur. Morbum hunc Veteres *sacrum ignem* vocabant, h. e. *crudelem & pessimum*, quomodo Donatus ad *l.* 7. *Æn.* interpretatur. Ipse Virg. ejus meminit Georg. *l.* 3. *v. ult.*

> --- --- *Nec longo deinde moranti*
> *Tempore, contractos artus sacer ignis edebat.*

Ε᾽ρυσίπελας Græci vocant, &c. Hinc ædiculæ S. Genovefæ sacræ Lutetiæ Parisiorum, *Ardentium* nomen inditum; quòd sub A. C. 1130. sub Ludovico VI. ad feretrum Virginis hujus, quò ædificata deinceps fuit locô, complures hâc lue correpti sanati traditi sunt, ut est apud Brolium *Hist. Paris. l.* 1. Idem factum esse ad ædem Deiparæ Parisiensis, ait Flodoardus in *Chronico* A. C. 945. Nempe ignis hæc sacri plaga, in pestilentiæ modum, sæpius homines, in Gallia maximè, olim pervasit, uti ostendit, plurimis in hanc rem Auctoribus citatis, Car. du Fresne *Glossar.* Gallis *Ardents.*

ARDENTIUS Radulphus, vide *Radulphus.*

ARDERE, de purpura veri luminis, eleganter Poëtæ dicunt. Val. Flac. *l.* 3. *v.* 340.

> *Dat pictas auro atque ardentes murice vestes.*

Quod idem paulò aliter *l.* 2. *v.* 342.

> --- --- *mediis famulæ convivia tectis*
> *Expediunt: Tyrio vibrat torus igneus ostro &c.*

Cujusmodi purpura cæteras sordere faciebat. Vopisc. in *Aureliano c.* 29. de purpura Indica, *Meminijtis fuisse in Templo Jovis Capitolini pallium breve purpureum lanestre, ad quod cum matronæ atque ipse Aurelianus jungerent purpuras suas, cineris specie decolorari videbantur cæteræ, divini comparatione fulgoris.* Et proin secundùm *ardorem*, purpuræ pretium æstimabatur, unde qui bene culti haberi volebant, prodibant in Solem. Augustus apud Macrob. *Saturnal. l.* 2. *c.* 4. *Cum de Tyria purpura, quam emi jusserat, obscuritate quereretur, dicente venditore, Erige altiùs & suspice: His usus est salibus: Quid? ut me Populus Rom. dicat benè cultum, in solario ambulaturus sum.* Quasi dicat, Ergone ego, in quem omnium oculi conjiciuntur, ut tuæ purpuræ claritudo perspici possit, in Solarium ascendam & ita demum dignâ me veste cultus videbor, cùm aliarum purpurarum splendor vel in umbra luceat &c. Sed hoc genus tincturæ, quod per totum terrarum orbem tot secula nobilitatum & omnibus mortalibus fuit notum, adeò penitus interiit, ut nec ratio ejus reparandi supersit ulla. Barthius *Animadversion. ad Stat. l.* 4. Vide infrà, in voce *Argentum*, item *Lumen*, *Purpura*, nec non suprà ubi de *Alethinis Vestibus.*

ARDERICUS, Hiberniæ turbo, qui, spretis consuetudinibus Ecclesiasticis, etiam fœminas, puerosque caput tondere coëgit. Insula pulsus. A. C. 1051.

ARDESIA, Hiberniæ regiuncula, in Ultonia provinc. ad lacum Coyn, in Dunensi Comitatu in modum peninsulæ extensa.

ARDESIA, Gallis ARDOISE, lapidis cærulei species, ex quo in tenues lamellas seu scandulas fisso, ædium tecta operiuntur. Martinus in *Vita* B. Mariæ de Malliaco *num.* 32. *Tectum ligneum* --- *in lapidem commutavit, quod Ardesias vocant.* Hodie passim in usu, at veteribus olim ignota. Refert enim Plin. *l.* 16. *c.* 10. Romanos usos scandulis seu ligneis assulis & sectilibus asserculis. Ab *ardendo*, ut videtur Philandro ad *Vitruvium l.* 2. *c.* 1. *Nostri utuntur cæruleis in nigro sectilibus laminis, rudisque. Is lapis ferrà dentata, ut lignum, secatur, assulatimque frangitur, non ut cætera cæmenta, Ardesiam vocamus, credo ab ardendo, quod è tectis ad Solem radios veluti flammas jaculetur.* Ejusmodi testas, ut & figulinas qui conficiunt, Ο᾽στρακάριοι Theophani dicuntur. Car. du Fresne *Glossar.* Vide & infrà in voce *Scaglia*, sic enim & illæ nonnullis dicuntur, ex Italico *Scaglia*, i. e. *Squama*; Squamarum enim more in tectis conseruntur, &c.

ARDETTUS, nomen erat loci, in Græcia, prope fluv. Ilissum, dicti ab Ardetto viro Optimate, qui populum tumultuantem & seditionis manifestum, jurejurandi religione ad pacem & amicitiam servandam adstrinxit. Unde mos ortus, ut postmodum Atheniensium Judices, eodem loci, per Apollinem Patrium, Cererem ac Jovem Regem, jurare tenerentur, se secundùm Leges jus dicturos, inque in casibus, ubi Lex nil definiret, ex æquo & bono sententiam laturos. *Etymologici Auctor*, Ε᾽ν τούτῳ ἐν τῷ χωρίῳ ὤμνυον οἱ δικασταὶ ὅρκον, *In hoc igitur loco jurabant Judices Judiciale juramentum.* A consueto hoc jurandi loco, factum postea, ut qui ad juramenta temerè prosiliebant, vel etiam perjuriis infames erant, dicerentur Α᾽ρδήττοι, *Hesych.* proverbialiter, i. e. *perjuri.* Vide Franc. Rossæum *Archaeol. Att. l.* 3. *c.* 1. & infrà *Dicasteria.*

ARDIÆI, Illyriæ populi Strabo *l.* 7. Civitas eorum *Ardia.* *Steph.* Vide *Vardæi.*

ARDICES, Corinthius pictor fuit. Plin. *l.* 35. *c.* 3.

ARDILA, amnis Hispaniæ in Anam se exonerat, infra Oliventzam Urb. ad Muram, oppidul. Lusitaniæ. Oritur in Andaluzia.

ARDINACHA, vide *Armacha.*

ARDINIUM, civitas in campo Thebæ. *Stephano* Α᾽ρδίνιον dicitur.

ARDISCUS, teste *Aristarcho*, Scythiæ fluv. cujus meminit Herodot. *Musâ* 4*tâ*

ARDISTAMA, Galatiæ oppid. *Ptol.*

ARDISUS, Lydorum Rex, Dynastiæ II. seu Heraclidarum ordine XIX. ad primam Olympiadem collocatur *Eusebio*, qui Reges octodecim priores ex ea stirpe omisit. Eorum enim XXII. fuere, ut ex Herodoto discimus, *Post Atyadas regnarunt Sardibus Heraclidæ per ætates XXII. ab Argone usque ad Gygem, l.* 1. *c.* 7. Priorum itaque memoria sic periit, quatuor tantùm postremos Eusebiô recensente, *Num.* 1159. quorum antepenultimus fuit Alyattes, *Ardisi* seu *Ardysi*, qui regnavit annos 36. successor. Vide *Alyattes.*

ARDIUS, ut *Xylander* legit apud *Strabonem*, Græca Α᾽ρδιον habent, mons est, qui Dalmatiam mediam secat. Hic, teste B. Rhenanô, sub Juliarum Alpium nomine, à *Sexto Rufo* describitur. Quibusdam *Rosa* nunc dicitur.

ARDMORIA, urbecula olim, nunc vicus Hiberniæ in Comitatu Waterfordiensi, cum portu in ora Momoniæ.

ARDON, Latinè *imperans*, vel *descendens*, fil. Caleb. 1. Paral. *c.* 2. *v.* 18.

ARDONEA, civitas Apuliæ. Liv. *l.* 24. *c.* 20.

ARDOTIUM, Illyrici oppid. *Ptol.* hodie *Magonicha Negro.*

ARDRA, vulgò ARDRES, Galliæ Urbecula in Picardia, permunita, in paludibus.

ARDRACUM, oppid. Hiberniæ in Ultonia provinc. & Comitatu Lugensi, ad fluv. *Ardram*, *Ardre.* Item, Urbecula Hiberniæ in Connachtia provinc. & Comitatu Lonfordiensi.

ARDSTINUS, fluv. Scotiæ meridionalis in Gallovidia provinc. In Glottæ æstuarium & mare Hibernicum se exonerat, prope *Ardstinsel* oppid. ex adverso Araniæ Insul.

ARDUBA, Dalmatiæ oppid. à Tiberio expugnatum. Dio. *l.* 56. Dein Teninium Croatiæ. *Baudrand.*

ARDUENNA, Galliæ totius maxima silva, quæque ab ripis Rheni, finibusque Trevirorum ad Nervios pertinet, millibusque amplius quingentis in longitudinem patet, uti describit & æstimat Cæsar *l.* 6 *Bell. Gall. c.* 29. Gallicè *La forest d'Ardenne*, cujus magna pars in ditione Leodiensi, in Ducatu Lucemburgensi, & in Eyfalia regione perseverat. *Valesio* attingit Rhenum inter ac Mosam Juliacenses, Colonienses seu Agrippinenses, Tolbiacenses, Aquenses, Condrusos, Esliam, Lemburgenses, Confluentinos ac Mogontiacenses, Lucilburgenses & Bublionenses in finibus Trevirorum, Mediomatricos sive Mettenses, cis Mosam Leodicenses, *Tungros* olim dictos, Namurcenses, Nervios vel Hannonios, apud quos *Carbonaria* vocatur, Teoraciam, Catalaunenses ac Barrenses Ducales, si *Marbaxo* creditur. *Valesio* Nerviorum, Veromanduorum, Remorum ac Catalaunorum fines stringit. Nam hodieque ad Duodecracum, Sedanum & Donchetium Remorum oppida, sylva est ingens, *Ardennæ* servans nomen *bois des Ardennes*: & ab oppido S. Manechildis, quod diœcesi Catalaunicâ continetur, Verodunum petentibus transeunda est ejusdem sylvæ portio, hodieque *la forest d'Ardenne* nuncupata. Denique ad utramque Mosæ ripam nobiles supersunt ejus reliquiæ *les Ardennes* dictæ, hinc Marieburgô, Cimacôque in Hannonia, Malaberti fonte & Rupe Regiâ in Remis, inde Monte Cornutô, inde Fumacô ac Orcimonte clausæ: nec procul à dextra fluminis ripa pars alia ejusdem sylvæ cernitur, capite fluv. Urbæ, & Andainô, sive St. Huberti Monasteriô, ac priscâ appellatione nobilis. *Saltus, cui nomen Arduenna*, Tacit. vocat *l.* 3. *Annal. c.* 42. Hanc prout falsò Cæsar à Rheno fluvio, *ad Remos millibus amplius D.* (aliàs L.) *in longitudinem patere* ait: cum pateat millia 160. h. e. leucas Gall. 50. Nam à Colonia Agrippina abest Bagacum Nerviorum mill. pass. 110. à Bagaco Nerviorum Durocortorum Remorum 53. mill. In hac sylva aut in Vosago, nec unquam ferè alibi quotannis ex more auti-

autumnalem venationem peragere consuevisse Carolum M. & Ludovicum Pium Imperatores apud Historicos legimus. Sigibertus quoque junior Austrasiorum Rex eam [illegible] vocat, apud Nogerum de [illegible]. Adeoque non licebat privatis in ea, utpote sylva Regali ac Dominica, venari ac majores feras occidere, nisi Regis permissu. Hinc Fortunatus ad Gogonem, l. 7. carm. 4.

Ardenna an Vosagi cervi, caprea, helicis, ursi,
Cæde [illegible] sylva fragore sonat?
Seu validi [illegible] inter [illegible],
Nec metuens affert ursum, [illegible], apri?

Imo & filio suo Ludovico in quinque dominicis sylvis venatione interdixisse Carolus Calvus Imperator legitur. Porro quia Arduenna sylva regalis erat, hinc Nogerus tetro memoratus [illegible], *Arduenna adjacentia [illegible]*, i. e. sive seu patrimonii Dominici extitisse, scribit. Addit Sigibertum duo condidisse Monasteria in hac sylva, Malmundarium *Malmedi* & Stabulaus, *Stavelo*, quæ nunc extra ejus fines sunt, cultoriam ac præcæteris Monachorum operâ passim excisa. Nomen ab Arduenna sylva accepit pagus seu Comitatus Arduenna dictus, in divisione Regni Ludovici Pii inter filios, ubi ponitur inter Hasbaniam & Ripuariam seu Ribuariam, quæ ad Mosam aut etiam Scaldim usque pertinebat. Huic Comites, *Ardenna & Bullonii*. Meta Comitatum hunc cum Lemburgensi eundem credit. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ARDUINUS Marchio, in Italia Regem se fecit A. C. 1002. ab Henrico II. Imperatore quem primò in fugam conjecerat, tandem victus, ac omni potentia exutus, A. C. 1015. Sigon. l. 8. Fabric. in *Chron. Frang.* l. 6.

ARDOLFUS, Northumbriæ Rex à subditis pulsus Caroli M. & Leonis III. ope imploratâ, paulo post restitutus est. A. C. 808. *Annales Franc.*

ARDURNA, oppid. Scotiæ Septentrionalis cum fluv. cognomine in comitatu Strathnaverna, non longe à Vervedro promontor.

ARDUUS, vulgò *Ardre*, fluviolus Galliæ, Glabro Rodulfo l. 3. c. 3. memoratus.

ARDYENSES, circa Rhodanum gens. Polyb. l. 3.

ARDYS Gygis fil. Lydorum Regis, cui etiam in regno successit. XIX. Rex, ab Argone Heraclida, regnavit 36. ann. Euseb. in *Chron.* Herodotus, cum Prienen cepisse & Milesiis bellum intulisse, 49 autem ann. regnâsse ait, l. 1. [illegible]. At de numero XIX intell. gendus, [illegible], XIX Heraclidarum Rex, de quo supra Gyges enim fil. *Mermnadarum* seu Dynastiæ Lydorum Regum III. Secundus Rex, ab Argone Heraclida, vicesimus quartus fuit, ac successorem habuit Sadyattem, quo tempore Psammeticus Ægypti Rex Azotum obsidebat, Phraortes vero II. Medis imperabat. Vide infrà *Sadyattes*. Certerum, Ardye hoc Mermnada regnante Cimmerii, à Scythis sedibus suis ejecti, & Asiam ingressi Sardes ceperunt præter arcem, Herodotus l. 1. ab Alyatte demum, Ardyis nepote iterum Asiâ pulsi: qua de re vide Joh. Marshamum *Canon Chron.* ad *Sec.* XVII.

ARDYSUS, vide *Ardysus*.

ARE, regio Arabiæ Felicis & insul. in sinu Arabico *Ptol.* longitud. 80. [illegible] latitud. 14. 30.

AREA, Minervæ epitheton, i. e. *fortis & strenua*, cui apud Platæenses, ex Marathoniæ pugnæ manubiis, templum ædificabatur.

AREA, cognomen viri. Nehem. c. 6. v. 18. Esdr. c. 2. v. 5. Latinè *via sive semita*, aut [illegible], vel [illegible], sic [illegible].

AREA, sive ARIA, insul. Ponti Colchos versus Marti sacrata. Item fons in Thebis, cujus accolæ *Arei* [illegible] dicuntur.

AREA, apud A. Gellium l. 4. c. 5. Spatium est ante Deorum ædes, quod in privatorum ædificiis vestibulum vocatur; ante *Vulcani area*. Spei item, Minervæ, Fidei, & Capitolini Jovis *area*, apud Sueton. *in Calig.* c. 22. 34. *Plinium*, *Vitruvium*, alios. *Circi area*, apud Ovid. *Fastor.* l. 6. v. 205.

Prospicit a templo summum brevis area Circum &c.

Sic *Area*, in campo Martio. Circenim manifolationis gratiâ Basilicis, Templis, Fanisque Deorum prætenta loca vacua, ; ante Pronaum eminebant: *Area* dictæ Festo l. 1. quod nempe essent *æqualiter tabularum [illegible]*, ut loquitur Isidor. *Etym.* l. 15. c. 13. Ita *Area* in Campo Martio, tyronibus exercendis locus dictus, quid quid sol inter Tiberim fluv. & septa spatii interjacebat. Horat. l. 1. Od. 9. v. 18.

.... Nunc & campus & Areæ,
Lenesque sub noctem susurri
Compositâ repetantur horâ

Quem locum malè nonnulli de Circo Romano exponunt, ut & illum Claudiani de 6. *Honorii Consul.* v. 622.

Hic & belligeros exercuit area lusus,
Armatos hic sæpe choros, pulchrasque vagandi
Textas lege fugas, inconfusosque recursus.

Namque & hic Poëta de campestribus seu militaribus exercitiis loquitur, quæ in Campo Martio, aut veteris, Area illius, ferebant &c. De *Area* Templorum *Marmor Neapolitan.* sic habet: *Ab Colonia deducta anno, A. C. Nigido. M. F. M. F. Ex. Decur. P. Rutilio. Cn. Mallio. Cos. operum l. n. 11. his. patere [illegible] in area quæ est ante ædem. Serapi. trans. viam qui videntur præter. data. praticque. subjectam Decur. viciui. arbitratu. hoc. opus omne facito. arbitratu. Decur. & duumvirorum. qui in. consilio. esse. solent. Potestur. dum ne minus. viginti. adsient cum ea. res. consulatur. quod. eorum. viginti. jurati. probaverint probum esto. quod. ei. improbaverint. improbatum. esto,* apud Wolffg. Lazium *Comm. Reipubl. Rom.* l. 5. c. 2. Unde colligitur, non in urbe modò, sed & in Coloniis Municipiisque Areas sacrarum Ædium vestibulis adjici consuevisse. Vide Thom. Dempster. ad *Rosin. Antiq. Rom.* l. 1. ubi de regione Urbis prima, in qua *Aream* circiter memorio, ut & Salmas. ad Solin.

ARLACIDÆ, Numidiæ gens. *Ptolem.*

AREBRIGIUM, pagus Salassiorum ultra Augustam Prætoriam in Alpibus Graiis, [illegible], Simlero teste. Alis Eerebrica pagus ejusdem tractus, quod magis probatur *Ant. Lloydius*. Nunc *Morges*, vicus, *Eremo*.

AREBURGIUM, vicus inter Treviros & Coloniam Agrippinam, *Arenburg Simlero*. Ad amnem *Aar*, estque principatus Sacri Romani Imperii.

AREC, urbs in terra Sinaar, Babyloni vicina, Gen. c. 10. v. 10. *Aracca* vel *Areca Ptolem.*, urbs Susianæ, in hujus confinio ac Babyloniæ sita. Unde *Arecani Campi* Tibullo, in quibus naphthæ, h. e. liquidi bituminis, fontes scaturiebant. Lib. 4. *Eleg.* 1. v. 143.

Ardet Arecæis aut unda perhospita campis.

In Susiana enim naphthæ liquidæ fontes. Strabo l. 15. de liquido bitumine, [illegible] Νάφθαν, [illegible] Σούσιδι, [illegible] Βαβυλωνίᾳ, *Liquidum candidum, quod naphtham vocant, nascitur in Susiana: nigrum vero, in Babylonia.* Vide Salmas. ad Solin. p. 1194.

ARECA, Syriæ urbs in Comagena, *Ptol.* Vide & *Arec*.

ARECA, arbor Indica, palmæ similis, instar nucum Indicarum, quas Cocos vocant, sed tamen minus crassa & foliis quoque tenuioribus. Fructus ejusdem nomen nucem refert, prædurum, nec nisi forcipe dividendum. Ad piperis genus referunt à nonnullis, sed perperam, quod fulciat tantum piperis fruticem, substrictæ non multum dissimilem, quam potius sibi ex palma repraesentur, Lusitanis *Arequero*. Auctor Anonymus *Vita & Periegesis* c. 24. Ejus apud Indos frequentissimus usus, infra indigitabitur, ubi de aromate *Betre*.

ARECHIS, Dux Beneventanorum, primus *Principis* nomen, ut honoratum, seu potius feudalem titulum, in Italia, invexit cum qui ante eum esset, *Beneventi Duces* appellarentur. Hinc & *ab Episcopis ungi se fecit & coronam sibi imposuit, atque in suis chartis ita se fine scribi præcepit, Scriptum in nostro sacratissimo Palatio*, Leo Ostiensis l. 10. c. 65. Vide infra in voce *Princeps*, item *Ravenna*.

ARECLOA, Urbs Hiberniæ, vide *[illegible]*.

ARECOMICI, populi Galliæ Narbonensis. Volcæ proximi *Arecomici Ptolemæo*, *Arecomisci Straboni*, quorum urbs est Nemausus, Gallicè *Nismes*, alias *Nismes*. Vide *Volcæ*.

ARED, fil. Benjamini. Gen. c. 46. v. 16. Latinè *imperans* vel *descendens*.

AREDATE, Austriæ oppid. *Ptol. Enns* hodie dicitur.

AREFA, Phœnicæ urbs. *Lib. Notit.*

AREGIA, Hispaniæ Tarraconensis urbs. *Ptolem.* *Amaya* hodie.

AREGON, pictoris nomen. Strabo l. 8. In Alpheoniæ Dianæ templo (inquit) Cleanthis & Aregontis picturæ visuntur, hominum Corinthiorum, Alterius quidem Trojæ captivitas, & Minervæ natalia, Alterius, Dianæ in cœlum deportatio, opera laude plurimâ celebrata.

AREGONIS, Mopsi mater. Orpheus in *Argonauticis*:

Καὶ Μόψος Τιταρῆθεν, ὃν Ἀμπυκι νυμφευθεῖσα
Χαονίῳ ὑπὸ δρυὶ Ἀρηγονὶς ἐξελόχευσεν.

AREIA, in veterib. tabulis *Aregia*, fluv. Galliæ. Apamiam alluit & Garumnâ recipitur. Vulgo *l'Ariege* vel *[illegible]*. Hadr. Vales. in vocibus *Apamia* & *Garumna*.

ARELIUS, Argonauta. *Orpheus*.

Ἀνθάδης Τάλαος καὶ Ἀρήιος, οἳ [illegible],
[illegible] Ἀβαντιάδαι [illegible], οὓς τέκε Περώ.

ARELATUM, urbs nobilis Archiepiscopalis Galliæ Narbonensis, secundum quosdam ab Arelo, Priami nepote, vel ab Areli, filio Gad. Gen. c. 46. v. 16. condita; Phocensibus alii ejus originem tribuentibus, eo tempore, quo etiam Massilia condita. Sextanorum *Colonia Plinio*, quod è sexta legione milites coloni eo deducti sint, quam *arcâ* ad Rhodanum sitam amplissimo emporio insignem esse scribit. *Multarum civitatum decus* vocat *Anton. Marcellin.* Vide Melam l. 2. c. 5. Plin. l. 3. c. 4. Ptol. l. 2. c. 10. Strab. l. 4. Sueton. in *Tiber.* c. 4. Cassiod. l. 8. ep. 11. Paulin. l. 6. Gregor. Turonens. l. 9. c. 39. 40. & 42. Fortunat. l. 5. c. 2. &c. præter *Cæl. Procop. Prosperum*, aliosque innumeros. *Constantia* olim a Constantino Imperatore denominata est, ut docet *Ausonius five Scaliger*. *Mamillaria Colonia* dici putabatur in *veteri Inscriptione*, teste Gruterio. Ubi tamen Pontanus *Mamillaria* legendum arbitratur, quia *Festus Aviena*, in *Ora maritima*, ait, *Arelate* dictam incolis olim Græcis *Theline*, quod quid aliud quam *Mamillaria* [illegible] enim *mammas*. Versus Avieni sic se habent,

Arelatus illic civitas attollitur,
Theline vocata sub priore sæculo
Graijs incolente. ....

Causa ejusce appellationis duplex; Forma urbis, & terrarum omnium, omnesque præsertim singularis ubertas. Hic fortasse respexit Ausonius, *Gallulam Romam* nuncupans. Sic enim ille in *Catalogo*, n. VIII. v. 1.

Gallula Roma Arelas, quam Narbo Martius, & quam
Accolit Alpinis opulenta Vienna colonis.

Roma enim sonat *mamillas*. Ab illa nova dicti *Romulus & Romani*. Plut. *Vit.* Arelate Straboni dicitur, vel ab *Ara* [illegible], Græc. quasi *Martis* [illegible], vel ab *Arelate*, vel lingua Britannicâ, quasi urbs in loco paludoso extructa. Galland. *in vita Peireskii*, p. 89. Vide infra. Reges olim habuit. Postremus eorum nomine Boso, cum Epis-

copo, quod se non expectâsset in nocte Nativitatis Domini, alapam impegisset, ab Othone Imperatore regno exutus & in cœnobium detrusus est, ex quo tempore regnum Arelatense cessavit, & Romano imperio adnexum est. Vide eundem infrà. De nominis origine Bochartus l. 1. Chanaan c. 41. Lath, inquit, Britannis est humidum, plane ut Ebræis לחות [illegible]; unde, Arelate nomen Camdenus ita deducit, Arelate celeberrima Galliæ urbs situ uliginoso, & humido posita ab ipso situ nomen sumpsisse videtur. Ar enim Britannis super, & lath humidum significat. Ad Orientalem Rhodani alveum, ubi ex adverso incipit regiuncula feracissima, la Camargue vulgò dicta, longitud. 29. 24 latitud. 43. 45. Urbis historiam ex Moreno, paucis sic habet. Primum Colonia fuit Romana dein Sedes Præfecti prætorii in Gallia, ubi singulis annis septem provinciarum conventus agebatur. Constantinus M. postmodum Imperium in Gallia ibi constituit, ut & Constantinus tyr. Majoranus & Avitus. Deficiente Imperio Romanô à Regibus Burgundiæ occupata est. Theodoricus dein Visigothorum Rex ibidem sedit, urbemque egregiis ædificiis ornavit. Boso primus Rex Arelatensis, circa A. C. 879. cum fil. Ludovico, regnum hoc 41. ann. possedit. Quod post Hugonem III. transiit ad Rodolphum II. Burgund. Regem, cui Conradus Pacificus successit, quem Rodolphus III. Ignavus excepit. Cujus morte ductâ, Henricus II. Imperator hoc regnum tenuit. Post varias vicissitudines tandem, ad Principes Andegavenses, Comites Provinciæ, pervenit, A. C. 1257 usque ad A. C. 1481 quum ultimus Carolus omnes ditiones suas, in Ludovicum X. Galliæ Regem transtulit. Visuntur hodieque illustria hic Antiquitatis monumenta, Amphitheatrum 60. arcubus magnis, plurimique aquæductus. Patria fuit Phavorini Philosophi Ambrosii aliorumque clarissimorum Virorum, sedes Academiæ nuper admodum, ibi erectæ. Trophimus, primus urbis hujus Episcopus fuit, circa A. C. 69. Vide Lætum, Compendio hist. univ. p. 32 edit. an. 1651. Ejusdem urbis mentio in veterib. nummis passim, ut apparet ex notis. PAR. PARL. S. ARL. SAR. TAR quæ in iis occurrunt. Fuit enim ex tribus Fabricis Monetariis in Gallia, sub Imperatorib. Romanis, reliquæ erant Lugdunum & Treviri, vide suo loco. Addas ex Valesio: Mela Arelate inter urbes Galliæ Narbonensis opulentissimas numeratur Sextanorum Arelate: in veteri Inscriptione colonia Arelate. Col. Arelate Sextan. in nummo Caii Cæsar. Ptolemæo in agro Salyum Gentis Galliæ Narbonens. ponitur Ἀρελάτων κολωνία: Ab Ausonio Arelate vocatur, & inter claras urbes decima collocatur: Eidem quoque, Arelas producto nomine, unde vulgatum Arles: item Gallica Roma nuncupatur. Et hæc quidem Arelatum simplex primò ac totum in sinistra Rhodani ripa positum: sed postea Constantinus M. in dextra fluminis ripa novam è regione veteris urbem statuit, atque ambas navali ponte junxit: cujus meminit Ausonius de claris urbibus, n. 8. v. 4.

Præcipitis Rhodani sic intercisa fluentis:
Ut mediam facias navali ponte plateam.

Prudentius item de vita S. Martini, l. 6. Cassiodorus Variar. l. 8. & Gregor. Turonens. l. de gloria Martyrum. Quippe Constantinus opportunitate loci, non procul à mari, in capite Galliarum ad maximum flumen positi, & inter Italiam Hispaniamque medii, plurimum est delectatus: ibique filium Constantinum, postmodum Imperatorem, ex Fausta uxore suscepit, & Episcopos eò convenire adversus Donatistas jussit: Cumque Præfectus Prætorii per provincias varios instituerent, hanc urbem præ reliquis sedem Præfecti Prætorio Galliarum esse voluit, illique magnis à se operibus exornatæ, ut Cirtæ oppido Numidiæ, nomen suum, ut dictum, imposuit. Certè in constitutione Honorii Aug. Constantina urbs vocatur, ibique VII. provinciis, ut in Metropolitana, annis singulis habere concilium jubentur. Nunc, quale primum, iterum simplex est Arelatum, totum ad sinistram Rhodani ripam, nova urbe cis Rhodanicâ [illegible] barbarie eversâ. Hic olim officina monetæ, & Amphitheatrum ac Circus, crebraque ludorum spectacula: hodieque superest Amphitheatrum, constans [illegible] 56. quod à cavea vel arena, [illegible] & feratum venationibus destinata, vulgò [illegible] vocant. Palatii Arelatensis à Romanis ibi quondam extructi meminit in Eumeni Panegyr. Constantini, ubi Maximianus Herculius [illegible] imperium, & Actius Patritius ac Magister utriusque [illegible] plerumque habitavit. Ex Notit. quoque Imperii Romani discimus, Honorii (cujus ut & Valentiniani specialibus privilegiis & [illegible] Galliarum appellatione decorata est) principatu, fuisse Præpositum Thesaurorum Arelatensium; Procuratorem Monetæ Arelatensis; Procuratorem Gynæcii Arelatensis Viennensis provinciæ. Præpositum Barbaricariorum seu Argentariorum Arelatensium, & in provinc. Galliæ Riparensi, i. e. in parte Viennensis ripæ Rhodani apposita, Præfectum Classis fluminis Rhodani Viennæ, sive Arelati. Fuit Metropolis jam Honorii tempore circa A. C. 417. quô Patroclus ejus Præsul erat, & tamen nonnisi recentiores Notitiæ provinciam Arelatensem à Viennensi separarunt, in qua 8. Episcopos numerant, Arelatensi Burgundiæ Archiepiscopo suffraganeos, qui postea ad quatuor sunt redacti, Massiliensem, Arausicum, Tricastinensem & Tolonensem, Avenione Metropoli facta & Vasione, Cabellione ac Carpentoracte sedibus ei subjectis Arelatoque ademtis. Album Arelatum vocat Rogerius Hovedenus, qui in ann. 1200 desiit, Arle le Blanc: contrà Agatham civitatem nigram appellatam esse quidam scribunt: quam ob causam, in abdito est. Patria fuit Favorini Philosophi, quem Græcè scripsisse Hadriani Principatu A. Gellius l. 20. c. 1. docet, & fuit apud Arelatenses Græca lingua multo in usu: idque propter Massiliæ viciniam. Ibidem Syri & Judæi multi olim, Gothi quoque, Burgundiones & Franci: florens enim hic commercium. Theodulfus Episcopus Aurelian. sic de urbe, jam ante annos 850.

Qua bene composita, nos tardem opulenta recepit
Urbs Arelas, [illegible]
Urbs Arelas, aliis quæ pluribus urbibus extat
Prima, gradu tamen est Narbo secunda tibi.

Vide plura de hac urbe apud Hadr. Vales. Notit. Gall. & de Regno Arelatensi, Nobiliss. [illegible] Conringium tract. de finibus Imperii, ut & infra in voce Bosō. Concilium ibi habitum A. C. 314. contra Donatistas, præsente Imperatore Constantinô. Deinde ab Arianis aliud celebratum, A. C. 353. quô Paulinus Episcopus Trevirensis damnatus, quod depositioni Athanasii subscribere recusaret. Sequentibus temporibus alia plura ibi habita, quæ non magni momenti. Vide Concilia Franciæ, Sanmarth. tom. 1. Saxy Histor. Eccl. Arelatensis. &c.

ARELAUNUM, sylva Galliæ, pæne tota Sequanâ circumdata, in quam, velut locum naturâ munitissimum, duos Reges Francorum, Chlotarium nempe, & nepotem ejus cognominem, in pago Senonico, victos acie à Theoderico Burgundiæ Rege, confugisse legimus: Appellationem trahit ex nomine proximæ villæ Regiæ, quæ non longe abest à Bellimaca insula Sequanæ, diœceseos Rothomagensis finibus contentâ. Quibusdam hodie la Forest de Bretonne. Ejus quartam partem Dagobertus junior, suggerente Theodoaldi Majore domus, Monasterio Fontanellæ donasse dicitur, Hadr. Vales. Notit. Gall.

ARELLANA, familia illustris, origine Navarrena, è qua Ramirus Sanctius, Dn. de Arellano, in Castellam transiit, regnante Carolô II. Navarræ Rege. Eo genitus Joh. Ramirus gratissimus Henrico II. Castellano, ab ipso dominiis de los Cameros, Aguilar aliisque donatus est. Successit ei fil. Johannes, unde nepos Carolus, qui Johannem Ramirum II. successorem & Carolum dominorum de Cerva & Borea autorem, genuit. Iste verum, ex minori filio Carolo, dominorum de Alcanadre & Sartaguda sator extitit; Major verò ejus fil. Alfonsus Ramirus I. Comes I. de Aguilar creari meruit: quô nati sunt, Carolus reliquorum propagator ac Alfonsus Ramirus II genitor dominorum de Cisneros & Mirafores. Carolus autem præfatus ex Johanna de Zuniga Petrum Ramirum suscepit: quô & Annâ cognatâ, nati, Philippus Ramirus I pater fuit ex Maria de Zuniga Philippi Ramiri II. qui ex Johanna Manrica dedit Johannem Ramirum III. Johannam & Mariam, qui hôc seculô floruêre. Vide Phil. Jac. Spenerum Theatr. Nobil. Europ. tom. 2.

ARELLIUS, celebris Romæ pictor, paulò ante D. Augustum, nisi flagitio insigni corrupisset artem, semper alicujus fœminæ amore flagrans, & ob id Deas pingens sub dilectarum imagine. Hæc Plinius l. 35. c. 10.

ARELLIUS Fuscus, nomen notissimum Senecæ ævô, inter Declamatores; unde procul dubio oriundus Arellius Fuscus Consularis Trebellio Pollioni memoratus, in Triginta Tyr. in Pisone, c. 21 ubi perperam vulgò Aurelius legitur Quam esset vectatum, Pisonem Valente interemptum, quem Valentem à suo occisum: Arellius Fuscus Consularis primæ sententiæ, qui in locum Valeriani (ad alteram manifestum) successerat, ait, Consul, consule &c. Proconsulem fuisse Asiæ, in cujus locum Falconius delectus, refert Flav. Vopisc. in Aureliano c. 40.

AREMBERGA, Comitatus Imperii, Juliacensi & Coloniensi regioni accinus: Unde familiæ illustri nomen, quæ Marcanæ, seu Clivix veteris, ramus fuit. Hujus enim cùm præcipuus ramus is esset, cui Clivia, ac deinceps Juliacensis atque Montana hæreditas, cum titulo Ducali, obtigit. Ex Eberhardo Adolphi, qui Margaretæ Chirix maritus atque præfatæ lineæ auctor fuit, fratre alii rami succrevêre, Arembergici, Bullionii, Lumaianii: quorum primus defecit in Margareta, quæ Johanni Barbansonio, ex Lignesia familia (Ligner) nupta, Arembergicum Comitatum eras familiæ intulit. Ex eorum filiis Carolus Pr. Comes Arembergæ, ab uxore Anna Croviaca, Ducatum Arschotanum, Principatum Cimacensem ac Portuanum aliaque nactus est: (deinde duorum Philippi Ducis Arschotani & Alexandri Pr. Cimacensis Pater) Alter Robertus Barbansonios propagavit. Universis verò Ducatûs Arembergensis axioma ab Imperatore collatum est. Alexander præfatus, cui fuit A. C. 1629. ex Magdalena Egmondana, Pater fuit Alberti Ducis Arembergæ Principis Cimaci, extincti A. C. 16.8. quô & Clarâ Eugeniâ Arembergiâ agnatâ, genitus est A. C. 1643 Ernestus Princ. Lignesius, Siciliæ, nomine Hispanorum Regis, factus Prorex. Idem Speneтus ibid.

AREMBUS, Indiæ intra Gangem oppid. Ptol.

AREMORICA, Galliæ regio, quæ nunc Aquitania. Plin. l. 4. c. 17. quia maxima pars populi ejus ad Oceanum accolebat. Populi Aremorici. Dalecamp. apud Plin. legit Aremorica, quæ Armaignac Marliano.

AREMORICA, vulgò la Bretagne, Galliæ provinc. Vide Armorica.

AREMPHÆI, apud Melam l. 3. c. 5. aliter Arimphæi Latinis, melius Argippæi, Græcè Ἀργιππαῖοι, apud Herodot. l. 4. seu Ὀργιεμπαῖοι, apud Zenobium, populi sunt Scythiæ, Hyperboreis finitimi, qui & ipsi frondibus arbustorum gaudent: baccas edunt. Juxta vites & fœminas tadet crinium. Amant quietem, non amant lædere. Sacri habentur, attrectareque eos, etiam a ferocissimis nationibus, nefas ducitur. Quicumque periculum à suis metuit, si ad Arimphæos transfugerit, tutus est, velut asylô tegatur. Ultra hos Cimmerii &c. Solin. c. 17.

AREMULUS Sylvius, qui & Remulus, Agrippæ fil. XII Latinorum Rex, regnavit ann. 19. Præsidium Albanorum, ubi nunc Roma est, posuit: ob impietatem fulmine ictus interiit. Orosius l. 1. c. 20. Vide, Aladius.

ARENA, sive ARENE, civitas Triphyliæ & Messeniæ in Peloponneso, quam Homer Il. β. v. 591. ἐρατεινὴν, i. e. amœnam vocat. Meminit ejus & Stephanus.

ARENA, apud Justin. l. 1. c. 2. ubi de Semiramide, Hæc Babyloniam condidit, murumque urbi coctili latere circumdedit, harenæ vice bitumine interstrato: sola memoratur, cùm in paretibus murisque

ſtruendis nunquam locum habuerit abſque calce; Et Vitruvius bitumen vice arenæ & calcis in muris Babylonicis interſtratum eſſe dicat, l. 1. c. 5. Calce enim & arena ſtruebantur olim parietes & cæmenta continebantur, ut hodieque fit. Hinc Salmaſius in ſuſtino ſcribi vult, *arenatum bitumen interſtratum*. Vocaverunt autem *arenatum*, calcem cum arena mixtam Vitruvius l. 7. c. 3. *Sed etiam mortaria collocata calce & arena ſine aqua, decuria hominum inducta ligneis vectibus ſubigant materiam.* Paulo poſt, calcem illam & arenam conſitam & ligneis vectibus in mortario ſubactam, *Arenatum* vocat. Ubi quidem de arenato loquitur, quo induebant ut parietes ſupra trulliſſationem; ſed in parietibus quoque ſtruendis, ad cæmenta continenda, ſimiliter eo uſos fuiſſe, h. e. calce & arenâ mixtâ, cujus vicem Babylonis bitumen præſtabat, ex Plinio l. 35. c. 15. diſcimus. Calx arenata dicitur in veteri *lege*, *Eoſque parietes marginesque omnes, quæ lita non erunt, calce harenata, lito poliitoque & calce uda dealbato. In qua calx uda dicitur mera & pura, cui arena non admixta.* Unde albarii & tectorii operis diſcrimen notandum: quorum illud harenatâ calce vel marmorato, illud calce merâ fieri conſuevit &c. Salmaſ. ad Solin. p. 1228 & 1229. In Xyſtis Veterum talam & æquatam arenam fuiſſe, ut deambulationi aliiſque Athletarum exercitiis locus eſſet aptior, dicemus infrà voce *Xyſti* &c. Ab *arena* gemma *Hammochryſos* dicta, indidem nomen nactum ſerpentis genus eſt, vide ſuprà *Ammodytes*, ut & infrà *Harena*.

ARENA Autola, Χερσῖτις κόλπ@, Vide infrà *Autoſa*.

ARENA, marmorum cruſtas ſecandi artificium, memoratur Plinio l. 36. c. 6. *Craſſior enim arena laxioribus ſegmentis terit, & plus erodit marmoris, majuſque opus ſcabritiæ politura relinquit. Rurſus quæ Thebaica politurâ commendatur, & quæ fit e poro lapide, aut e pumice.* Qua de re vide Salmaſ. ad Solin. p. 1101. & infra voce *Marmor*, it. *Serra*.

de ARENA Jacobus, vide Jacobus.

ARENACUM, Tacito l. 5. *Hiſtor.* c. 20. Germaniæ urbs, pervetuſta & elegans, in Geldriæ Ducatu hodie *Arnhem* dicta, uti *Dreſer* & *Rhenanus* tradunt, in ea Geldriæ parte, quæ Velavia dicitur. 2. leuc. à Noviomago in Boream, totidem à Doesburgo in Occaſum. Ab A. C. 1585. ſub Hollandorum dominio, quibus bellô Gallicô erepta A. C. 1672. ſed recepta eſt A. C. 1674. longitud. 27. 20. latitud. 52. 02.

ARENÆ, ſequioribus ſeculis Amphitheatra dicta ſunt, hodieque Gallis *les Arenes*: ab *arena*, ludis gladiatoriis & ferarum venationibus deſtinatâ. Vide ſuprà *Arelatum*, ut & hic infrà *Arenarium*.

ARENÆ Olonenſes, oppid. maritimum Galliæ in Pictavienſi provinc. ubi periti nautæ. Vide *Olona*.

ARENARIUS, qui in arenam ad pugnandum deſcendit, *Gloſ. in Canon.* ſi *toties* 4. *quæſt.* 2. & 3. §. ſi reus exigit. Ab *arena*, quæ propriè gladiatorum; ut *campus*, militum, erat. Vegetius *de re milit.* l. 1. c. 11. *nec unquam aut arena aut campus invictum armis virum probavit, niſi qui diligenter exercitatus docebatur ad palum.* Ubi campum ad milites, *arenam* ad gladiatores, retulit. Unde *Arenæ*, apud recentiores, paſſim Amphitheatra dicta, ab *arena*, in quibus pugnabant gladiatores: Sic *Arenarum* Treviris, meminit Aimoinus l. 5. c. 3. *Arena* Veronenſis, Racherius Epiſcop. in *Qualit. conject. de Veron. Amphith.* teſtaturque Panvinius, Amphitheatrum hoc etiamnum *Arenas* dici: *Arenarum* Nemauſenſium, *Hiſtor.* Wambæ Regis & Poldus Albenas, qui, ubi hodie etiamnum hoc Amphitheatrum viſitur, figuram ejus exhibuit, in *Antiqq.* Nemauſenſibus. Vide quoque infrà *Nemauſus*. *Arenarum* Petracoricenſium, *Chronic.* Epiſcop. Petracor. *Arenarum* Remenſium, Marlotus in *Metropoli Rem.* l. 2. c. 5. Pariſienſium ante S. Victorem, *Charta* vetus apud Car. du *Freſne*. Sic occurrit *Caſtrum Arenarum* Maſiliæ, apud Gueſnajum in *Annal. Maſſil.* citatum *Eidem*. De phraſi, *Arenas ſuas agere*, vide infrà voce *Arcuſo*. Sed & apud Tertullianum *Harenarum numeratrix* occurrit, de quo vide infrà ubi de *Calculatoribus*, & *Eidem* agere primo voce: it. voce *Numerari*.

ARENATES, Hiſpaniæ populi teſte *Merula*.

ARENDÆ, Lyciæ urbs. *Ptol.*

ARENE, Meſſeniorum urbs in Peloponneſo. *Strabo*. Meminit ejus Plin. l. 4. c. 5. & Pauſan. l. 4. qui addit *Ολυμπον* poſteà nuncupatam. *Scholiaſt.* Apoll. Rhodii dicit ex Piſandro *Herenam* quoque dictam. *Samicum*, Homeri tempore, aut aliquanto antè Arenen vocatam fuiſſe, *Pauſaniæ* perſuaſum eſt. *Heſychius* ſimpliciter Ἀρήνη, ὄνομα πόλεως. Vide *Arena*.

in ARENIS Africæ, cadavera conditi multi aſſerunt & pro mumia diſtrahi; certè in calidis locis arena vim habet ἀντισηπτικὴν, quâ res diu à corruptione ſervat, Bochart. *Hieroz. part. prior.* l. 4. c. 5. Hinc *Arenarium*, apud Scriptores Chriſtianos, pro cœmeterio, ſeu cryptis *arenariis*, quarum uſus non modo, in humandis defunctorum cadaveribus, è quo nomen inductum eſt, Sed & perſecutionis tempore, ad latebras Chriſtianorum. Ita Baron. *A. C.* *num.* 2. ubi ejuſmodi *Arenaria* graphicè deſcribit: in quibus frequenter conveniſſe Chriſtianos, diſcimus ex *Actis* Hippolyti, Euſebii & ſociorum Martyrum. Prudent. περὶ ςεφάν. *Hymno* I. v. 8.

Iſtius cruore ſancti nunc arenas incolæ
Conſequentur obſecrantes voce, votis, munere.

Ubi Iſo Magiſter, *arenas ſepulchra*, interpretatur, apud Car. du Freſne *Gloſſar*.

ARENOSUM Litus, Corſicæ urbs. *Ptolemæo* ἀμμώδης. *Lajazzo* hodie *Porto* dicitur.

ARENSBERGA, Urbs Weſtphaliæ ad fluv. Roer, in ditione Electoris Coloni enſ. paucorum incolarum.

ARENSBURGUM, oppidul. præcipuum Inſul. Oſiliæ, in mari Baltico, juris Suecici, cum caſtro permunito, in ora Orientali inſul.

ARENSIUM, vulgò ARLEUX, oppidul. Belgii in Arteſia provinc. & Flandriæ confinio. Aliis eſt *Arſium*, bellô nuper deformatum.

ARENSWALDA, oppid. German. in nova Marchia Brandeburgica juxta Lacum *Stavin*, in limite Pomeraniæ. Malè inperiô bellô habitum.

ARENTALIUM, oppid. Belgii, in Brabantia, ad Notham fluv. Aliis *Herentalium*, quod vide.

AREOBINDAS, Theodoſii Junioris militiæ præfectus, vicit monomachiâ Alamundarum Saracenorum Regulum, Varani Perſæ militantem, circa A. C. 421. Socr. l. 7. c. 18. Alius è Ducibus Juſtiniani Imperatoris feliciter contra Cabadem & Coſroem Perſarum Reges, rem geſſit, unà cum Petro Notario, & maximè Beliſario. A. C. 528. Procop. *de Bell. Perſ.* l. 1.

AREOPAGITÆ, Judices Athenienſes ſeveriſſimi, inſtituti A. M. 2541. vivente Cecrope, eôdem anno, quô Aaron Sacerdos Summus factus eſt, à Solone aſſignatis ornati. *Plut.* De cauſis capitalibus pronunciabant tantâ integritate, ut noctu, non interdiu judicarent, quod non dicentes, ſed quæ dicerentur, obſervarent. Cicer. *ad Attic.* l. 1. *Ep.* 14. *Romanæ res ſic ſe habent, Senatus Ἄρειος πάγος, nihil conſtantius, nihil ſeverius, nihil fortius.* Hi in templo Martis judicabant, quod, cùm Mars, qui Græcè dicitur Ἄρης homicidii crimine reus fieret, judicantibus duodecim Diis in eo pago, ſex ſententiis abſolutus fit. Alex. ab Alex. l. 4. c. 5. & l. 4. c. 11. & l. 6. c. 11. Cæl. Rhodig. l. 7. c. 19. Hunc Senatum ſe ſiſtere juſſus eſt S. Paulus, qui unum ex Senatoribus, Dionyſium &c. convertit. *Actor.* c. 17. v. 19. In eundem cooptabantur Novemviri ſive Archontes, poſtquam Magiſtratus geſti cauſâ dictâ rationibuſque relatis, innocentes eſſent deprehenſi, ex Lege Solonis: Τὰς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴν εἶναι ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, Hic in *Solone* & *Pericle*. Aliis verò placet 6. tantum Teſmothetas, poſt exactum ſui Magiſtratus tempus, in id Concilium cum tamen fuiſſe aſſumptos, ex Libanii *Argument.* *Areopag.* Unde patet, certo numerô *Areopagitas* non fuiſſe circumſcriptos, quamquam, quot eſſent ſingulis annis, dici poſſet, quemadmodum in veteri *Inſcr.* apud Volaterranum: ΤΩΙ ΛΑΜΠΡΟΤΑΤΩΙ ΑΝΘΥΠΑΤΩΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΡΟΥΦΩΙ ΦΛΙΣΤΩΙ ΚΑΙ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΙ Η ΕΞ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΣΙΩΝ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ Ο ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΕΥΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ ΕΝΕΚΑ. Non verò omnes ſemper *Areopagitæ* in omnibus cauſis jus dicebant, ſed eos dam ex illis tantum, ut in aliis factum eſt Tribunalibus: Hinc in cauſa Oreſtis ſediſſe finguntur ab Æſchylo *Eumenid.* Areopagitæ triginta & unus tantum. Erat verò hic Magiſtratus perpetuus: neque quiſquam eô Senatu movebatur, qui non grande & inexpiabile admiſiſſet ſcelus. Illi cum Draco, Ephetis conſtitutis, omne abrogâſſet imperium, Solon veteri jure reſtitutô, cum enim Ephetis de cæde judicia relinquere voluit, unde quaſi de novo primumque Senatum hunc conſtituiſſe videtur: Et fortè primus ex annuis Novemviris conſtituit; voluitque cum ſuô regere conſiliô Rempubl. ut Leges & Majorum inſtituta ſervarentur; Ita enim Lex ejus habetur apud Plut. *Solone*. Τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴν ἐπίσκοπον πάντων καὶ φύλακα τῶν νόμων. Hinc nihil quidquam, quod alicujus eſſet momenti, ſive in ſago, ſive in toga, abſque illius auctoritate fiebat, Cicer. *de Nat. Deor.* l. 2. Ad eundem pertinuit cura viarum, ne quis in illis privatum quicquam ædificii extrueret, aut obſtrueret, Heraclid. *Fragm. de Politiis*. Laudes Senatus Æſchylus recenſet *Eumenid.* Majeſtatem tamen ejus imminutum ivit Pericles, Ephialtis operâ uſus, ut teſtatur Ariſtotel. *Polit.* l. 2. *ſub fin.* Adeò verò honeſte atque temperanter vitam inſtituerunt hi Senatores, ut Lege caveretur, ne quis eorum Comœdiam ſcriberet. Μηδένα κωμῳδίαν ποιεῖν Ἀρεοπαγίτην. Plut. *de Athenienſ. gloria*. Idem autem Senatus rationes ſuas quotannis referebat, ex Lege, Τὴν βουλὴν, τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ὑπεύθυνον εἶναι. Senatus Areopagiticus apud Logiſtas rationes ſuas referto, Æſchin. *contra Cteſiphont.* &c. Vide Sam. Petitum *Comm. in LL. Atticas* l. 3. tit. 2. qui eſt de *Magiſtratibus* & Fr. Roſſæum *Archæol. Att.*

AREOPAGUS, vicus erat Athenis, à templo Martis ita dictus, ubi primum judicium capitis, Halirrhotiô, Neptuni filiô occiſô actum fuiſſe ſcribit Plin. *Areum Judicium* dixit Tacit. *Annal.* l. 2. c. 55. Juvenali *Sat.* 9. v. 101. *Martis curia* dicitur:

Ergo occulta teges ut Curia Martis Athenis.

Non tamen id κατ' λέξιν ſonat, ſed *Martis collem*, *ſaxum*, ſive *rupem*. *Heſychius*, Ἄρειος πάγος, ἐν Ἀθήναις δικαστήριον ἐν τῷ Ἀρεοπάγῳ. E Stephano diſcimus, Areopagum fuiſſe Ἀρέου πάγον Ἀθηνῶν, quem vide. Quid ageretur in *Areopago*, docet Jul. Pollux, l. 8. ubi de magiſtratibus Athenienſium. Vide Salian. *Annal.* Budæum, l. 2. *Pand.* Vivem, in Auguſtin. *de Civ. Dei* l. 18. c. 10. Iſid. Peluſiotem, l. 3. *Ep.* 91. Sed. Voſſ. in *Areopago*, & imprimis eruditiſſimum Joh. Meurſium ſing. l. *de ſenatu Areopagitico*, ut & Petri le*ges Atticas*. Rudera ejus loci hodieque ſuperſunt, ad Meridiem templi Theſei, quod cùm olim in medio fermè civitatis eſſet, nunc extra Athenarum mœnia eſt hodieque Græcorum cultui inſervit & *Hagios Georgios* dicitur. Fundamenta viſuntur in ſemicirculum, è quadratis ſaxis prodigioſæ magnitudinis, conſtructa, ſuper quæ planities 140. circiter paſſuum, quæ propriè Aula erat auguſti hujus Senatus, non multùm eminens. In ejus medio rupi incîſum Tribunal, & ad latus utrumque ſedilia, quibus *Areopagitæ* olim inſidebant ſub dio. Propè aliquot ſpeluncæ in rupe videntur, quæ forſan reorum olim receptacula erant. Inter verò locum hunc ac Theſei templum memoratum rudera cernuntur Templi S. Dionyſio Areopagitæ dicati, cujus domus videtur fuiſſe, quæ inde haud procul viſitur, quæque hodie ſedes Archiepiſcopi eſt: uti refert Jac. Spon, qui hæc omnia A. C. 1676. ipſe oculis luſtravit. Vide ejus *Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grece & du Levant* tom. 2. ut & de judiciis ibi exercitis, voce *Cephalus*.

AREOPOLIS, Arabiæ civitas, quæ & *Moab* & *Ariel*. Palæſtinæ

læstinæ urbs est *Hieronymo*, *Rhabathmena Stephano*, qui eam in Arabia ponit, *Rhabathmoa Ptolemæo* est in Arabia Petræa. Populi *Areopolitæ*, longitud. 68. 10. latitud. 30. 30.

AREOS Helos, insula Ionii, juxta Colchos. *Steph.*

AREQUIPA, Urbs Americæ meridional. in ora Peruviæ regni, sub Archiepiscopo Limensi. Parvi circuitus, sub Hispan. juxta fluv. Quilcam.

ARES, Cyzicenus, cum fratre Melantho, in conflictu nocturno, à Telamone occisus. Val. Flacc. *l.* 3. *v.* 203.

ARES, *itis*, regio Eubææ. *Steph.* Gentile *Aresius*.

ARESCON, vir, quem Licinius Mutianus prodidit visum à se Argis, cui nomen *Arescusa* fuisset, nupsisse etiam, mox barbam habuisse, & ad virilitatem pervenisse, uxoremque duxisse. Plin. *l.* 7. *c.* 4.

ARESIUS Paulus, vide *Paulus*.

ARESTÆ, Indiæ populi quos *Adrestas* Justinus vocat *l.* 12. *c.* 8. ubi tamen MSS. omnes *Arestas*. Et sic quoque Lucan. *l.* 3. *v.* 249.

Tunc furor extremos movit Romanus Arestas.

Ubi alii *Orestas*, *Olostras*, aut *Aresdas*. *Grotius* tamen *Orestas*. Sunt enim proximi Carmaniis (inquit) Ὠρεῖται, apud Strab. *l.* 15. Sed Poëta primam syllabam corripuit, eâ licentiâ, quam in voce *Orion* usurpari cernimus. *Prasios* vocat Qu. Curtius malè. *l.* 9. *c.* 8.

ARESTANUS, rusticus quidam, cujus capra Æsculapium à matre expositum lactavit, cane custode. Pausan. *l.* 2.

ARESTOR, pater Pelasgi. Vide *Parrhasia*.

ARESTUM, Legulejis Anglis usurpatur, cùm quis reus capitur, & in carcerem conjicitur, seu vi Brevis, seu à quovis homine: nam reos majestatis, proditores & infractores pacis quivis potest auctoritate propriâ capere atque in carcerem compingere, unde *Arestare*, detinere, Gall. *Arrester*, *Rajsal*. At Gallis *Aresta*, sunt decreta seu judicia forensia, à Judice superiori, à quo nulla datur appellatio, lata, cujusmodi sunt Parlamentorum: quæ sic appellata vult *Car. du Fresne*, quod post varias ab inferioribus & pedaneis Judicibus de re quapiam latas sententias, litem & controversiam supremò examine ac Judiciò definiant & decidant. Et quidem cùm quadruplicis generis & appellationis judicia suprema seu à superioribus Judicibus lata, observare licuit *Regestis* Parlament. & magnorum dierum Trecensium, *Aresta* nempe, *Judicia*, *Consilia* & *Præcepta* sive *Mandata*, *Aresta* dicebantur judicia, à Judicibus, post Patronorum seu Advocatorum hinc inde orationes auditas, publicè recitata: quorum pronunciationis formula erat, *Quibus rationibus utriusque partis*, *hinc inde auditis*, *dictum fuit per Arestum Curiæ* &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & *Dissertat.* 2. *ad Joinvillam*.

ARETA, Aristippi Philosophi filia, aliis mater, unde μητροδίδακτος dictus, quæ ei successit in schola; summum bonum in ea voluptate, quæ maximè sensum moveret, posuit. Laërt. *l.* 2. Item Dionis uxor in mare viva demersa. Plut. *in Dione*.

ARETÆUS, Medicus Cappadox, cujus quædam scripta supersunt, Latinitate donata. Quo tempore vixerit, ignoratur. Voss. *de Philos. l.* 13. *c.* 12. §. 10.

ARETALOGI, vide infrà, in *Nequitalogi*, *Scurræ* &c.

ARETAPHILA, Melanippi Apollinis, apud Cyrenæos sacerdotis uxor, à Nicocrate tyranno, maritò cæsò rapta: quæ piâ ultione tyrannum subvertit. Polyæn. *l.* 8. *c.* 38.

ARETAS, socer Herodis Tetrachæ, Arabiæ Petrææ, & Damasci Dominus. Hyrcanum, ab Aristobulo Juniore pulsum, restituere conatus, victô Aristobulô, Hierosolymam obsedit, capturus, ni Scaurus Pompejani exercitus Dux impedivisset. Dein, ob filiam à genero repudiatam, ingens bellum conflavit, Herode sæpius fugatô, &c. Hic cùm Damascum attentius custodiri curâsset, Paulus à Discipulis prope portam habitantibus, in cophino demissus evasit. 2. Corinth. *c.* 11. *vult.* Joseph. *Ant. Jud. l.* 13. & 18.

ARETAS, Calabriæ fluv. ut ex *Etymologo* scribit *Gabr. Barrius* in sua Calabria, qui eum novô nomine *Lipula* vocat. Alluit Umbriaticum Urbem, & postea in mare Ionium se exonerat. Aliis *Aretus*.

ARETATES, Cnidius, Macedonica scripsit, quorum tertium citat Plut. *in Paral. Min. c.* 11. Reliquit item librum de Insulis, teste eôdem Plut. *ibid. c.* 27. Condidit opus etiam de rebus Phrygiis, ut arbitratur Voss. *l.* 3. *de Histor. Græc. p.* 330. Sed pro eo apud Plut. *l. de Fluv.* scribitur Ἀρετάζης, ubi *Maussacus* censet ex isto scriptore, utrumque Plutarchi Chæronensis locum corrigi debere. *Nic. Lloydius.*

ARETE, unicâ nata Rhexenoris, Alcinoi, Regis Phæacum uxor, ex qua Nausicaam filiam ac tres filios suscepit. Ἀδελφιδέη Homero *Od.* η. *v.* 133. 335. dicitur. Orpheus *in Argonaut.* Ἀρήτη ... [illegible] Ἀλκίνοο ... *Idem.*

ARETES, hastatorum, quos sarissophoros vocant, in exercitu Alexandri M. Dux. Curt. *l.* 4. *c.* 15.

ARETHAS, interntiis Syriæ Rex post Antiochum designatus; item vetus Interpres, qui in D. Joannis *Apocalypsin* commentaria Græcè scripsit. Extat cum Scholiastis reliquis ab *Oecumenio* collectis, Veronæ 1532.

ARETHISSA, lacus majoris Armeniæ, omnia illata pondera sustinens Solin. *c.* 40. *Straboni* Ἀρσηνή. Per hunc Tigris fluv. tam impetuoso cursu fluit, ut nec lacus Tigri, nec Tigris lacui admisceatur. Plinio *l.* 2. *c.* 103. *Arethusa* dicitur.

ARETHON, fluv. Epiri. Cum *Arachtho* idem, nunc *Spagmanomis* dicitur. Vide *Arachthus*.

ARETHOUS, Rex Arnæ in Bœotia. Fortè leg. *Areithous*.

ARETHUSA, Nerei & Coridis filia, Elidis nymphæ, & Dianæ comes, quam cùm Alpheus fugientem persequeretur, à Diana in fontem sui nominis commutata est, cujus aquas cùm suis miscere vellet Alpheus, illa à terra absorpta, in Ortygiam insul. deinde in Siciliam delata est. Alpheus autem, cùm propter mare sequi non posset, per cuniculos subterraneos in Siciliam itidem pervenit, ibique associatis Arethusæ aquis, in mare Siculum se exonerat. Vide Bochart. *de Phœnic. Colon. l.* 1. *c.* 28. Cluverium de *Sic. Ant. p.* 150. & P. de Valle, *Itiner. tom.* 4.

ARETHUSA, lacus Armeniæ majoris prope fontes Tigridis, in quo nihil mergi potest, quique pisces nitrosos alit. Plin. *l.* 2. *c.* 103. prope montes Gordiæos, *Baudrand.* Vide *Arethissa*.

ARETHUSA, fons circa Smyrnam. Item Chalcidis Eubϙæ, ut & Ithacæ, & Bœotiæ prope Thebas. *Hesych.* Ἀρέθουσα, κρήνη ἐν Ἰθάκῃ, καὶ ἐν Σικελίᾳ, ... [illegible] *Didymus* octo fontes hujus nominis memorat, ut epitheton esse putetur cujuscunque fontis, ab irrigando. *Stephanus*, Ἀρέθουσαι ... [illegible] *Nic. Lloydius.* Item locus Syriæ munitus, juxta Emessam, hodie Fornacusa. *Strabo.* Item Amphaxidis regio in Macedonia oppid. ad sinum Strymonicum. *Tadino* hodiè, nisi fallat *Pinetus*, vel *Rendina*, *Ferrar.*

ARETINUM, Tusciæ urbs Episcopalis colonia Romanorum, *Arrhetium Ptolemæo*. *Aretium*, *Silio*. Itali nunc vulgò *Arezzo* vocant. Ejus urbis mœnia alta fuêre. Silius Ital. *l.* 5. *v.* 123.

——— *Panias nunc occupet altos*
Aretî muros, *Corythi nunc diruat arcem.*

Ubi alii *Areti*. Et sanè omnes antiquæ *Inscriptiones* (notante *Cluverio*) geminum r habent. Vasa ejusdem non magno pretio apud Veteres. Martial. *l.* 1. *Epigr.* 54. *v.* 6.

Sic Aretina violant crystallina testa.

Idem eorundem meminit *l.* 14. *Epigr.* 98.

Aretina nimis ne spernas vasa monemus.

Oppidani *Diodoro* ac *Dionys. Halicarn.* Ἀῤῥητῖνοι. *Steph.* Ἀῤῥήτιον πόλις Τυῤῥηνίας. Τὸ ἐθνικὸν Ἀῤῥητῖνος, Strabo. *l.* 5. Μάλιστα δ' ἐστὶ μεσογαία τὸ Ἀῤῥήτιον πρὸς τοῖς ὄρεσιν, ἀπέχει γοῦν τῆς Ῥώμης χιλίους σταδίους. Hæc urbs sita est in monte, in Territorio Florentino, subestque magno Hetruriæ Duci. *Baudrand.* Hic profligavit Carolum Andegavens. Conradinus, A. C. 1266. ab eo mox in Marsis fusus. Hic quoque Synodus Diœcesana habita, A. C. 1597 Leand. *descr. Italiæ*, longitud. 34. 49. latitud. 43. 00.

ARETINUS, nomen quod vulgò Guidoni Abbati Benedictino, celebri illi Musico, Aretinô oppid. oriundo, tribuitur. Qui primus sex notas musicas, primam Stropham Hymni S. Johannis decantans, invenit. Illa autem sic sonat:

UT queant laxis	*REsonare fibris,*
MIra gestorum	*FAmuli tuorum*
SOlve polluti	*LAbii reatum.*

Scripsit plurimos libros Musicos, cum tractatu contra Berengarium, Circa A. C. 1022. Trithem. *Catal.* & *l.* 2. *c.* 74. *de Viris illustr. S. Benedicti.* Sigebert. & Genebrard. *in Chron.* Vossius, *de Mus. c.* 4. §. 10.

ARETINUS Carolus, vide *Carolus*.

ARETINUS Johannes, Cubicularius Eugenii IV. Scripsit plurima. Frater Caroli Aretini, Poggio Florentino tantopere laudati. Eôdem *Aretini* nomine insignitus est, Leopoldus Brun, Philosophus, Historicus & Orator. Trithem. A. C. 1420. 1443.

ARETINUS Petrus, vide *Petrus*.

ARETIUS Benedictus, Bernensis, Theologus celebris, scriptis, de re sacra, libris methodicis inclytus. Obiit Bernæ Helvetiorum, A. C. 1574. Ejus inter alia habentur *Commentar. breves in Pentateuchum*, *Commentar. in N. T.* 2 *Vol. in fol.* sæpius excusi, ultimâ vice Genevæ A. C. 1618. & *Isagoge in Epist. Canon. in* 8o. Lausannæ 1579. De illo Vetheiden, *Vivum hunc*, inquit, *candor*, *pietas*, *eruditio*, *labor & methodica illa in docendo ratio celebrem fecêre.* Vide & Anton. Teissier *in Elogiis*, *Volum.* 1.

ARETUS, fil. Nestoris & Eurydices. Bocat. *l.* 10.

AREVA, citerioris Hispaniæ fluv. *Eresma*, nunc appellari credit Navagierus, *in suo Itinerario Italicâ linguâ scripto*. Aliis est, *Arlanzon*, fluv. Castellæ veteris qui cadit in Pisoracam, & dein cum eo in Durium. *Brit. Sanson.*

AREVACÆ, Hispaniæ Tarraconensis populi *Ptol.* *Arevaci* Plinio *l.* 3. *c.* 3. Ἀρεβάκαι *App. Ibe.* Hoc tempore eorum urbem *Mathesia* dici, ex ejus antiquis ruinis colligit Car. *Clusius*. Est tamen in hoc tractu pagus, qui antiquum nomen retinere videtur. *Navagierus* *Arevalo* urbem habet, quam credit antiquum Arevacorum nomen retinere. longitud. 16. 00. latitud. 41. 35. Erant hi populi juxta Durium fluv. ubi nunc pars Castellæ Veteris & territorii Segoviensis, & Uxamensis. *Baudrand.*

AREUNA, nomen viri 2. Sam. *c.* 24. *v.* 16. qui 1. Paral. *c.* 21. *v.* 15. dicitur *Ornan*. Latinè *arca*, *canticum*, *lux nostra*, vel *exaltatio*. Dicitur etiam *Aravnah*.

AREUS I. Lacedæmoniorum Rex, ex Eurysthenidarum familia, fil. Acrotati, ante patrem Cleomenem II. mortui, prælatus Cleonymo, Acrotati fratri, qui cum Pyrrho fœdus icerat. Atheniis ab Antigono obsessis suppetias, sed nullô successu, tulit. Habuit nepotem cognominem qui in pueritia obiit. Ipse apud Corinthum defunctus. *Plut.* Pausan. *Lacon.* &c.

AREUS II. patri Acrotato II. successit. Sed octennis obiit, successore Leonida, filiô Cleonymi præfati, quem vide

AREUS, Bithyniæ fluvius. Plin. *l.* 5. *c.* 32.

AREZI-

ARGZIBUM, Oppidul. Americæ Septentrional. cum fluv. cognomine in Insula S. Joannis de Porto Divite. In ditione Hispanica cum tota Insul.

ARFERIA, aqua olim, quæ Inferis libabatur, à ferendo: alias *adferia*, & *aeferia*. Item vas vini sacris adhiberi solitum. Vide Festum & *Gloss.* Vinum autem victimæ bis superinfundebatur primum ad explorandum, an esset idonea, ut docent Servius in l. 4. *Æneid.* & Plut. *de def. Oracul.* l. 1. postea vero victimæ in frusta concisæ, ut fit apud Homerum. *Il.* 11. & *Odyss.* 12. Uti verò à *ferendo* seu *adferendo*, aqua hæc *Arferia*, sic ab *inferendo*, vinum *Inferium* appellatum est, de quo vide infra suo loco.

ARGA, qui uxoris adulterio infamis est, prolemque alienam pro sua educat, *Curruca*, *iners*, *inutilis*, *cessator*, Longob. l. 1. *Tit.* 5. *leg.* 1. ubi Boxhornius *Argam*, interpretatur *cucurbitam*, h. e. *curucam*, Angl. *a Cuckold*, Gall. *cocu*: nec male, cum utrumque vocabulum stupidum & ignavum designet. Vox orta à Græco ἀργὸς, *piger*, *iners*. Unde *Argam* seu cucurbitam dixere, qui vel debitum munus non est executus, vel qui illatam hanc injuriam strenuè ultus non est. Excidio fuit nomen *Arga*, per vituperium impositum, Duci & omni Nobilitati, exercituique Forojuliano, dum Rector provinciæ (cui etiam nomen *Arga* fuit) Ducem suo exemplo, ad temerarium cum Sclavis congressum, in fastigio montis castrametantibus, provocavit inquiens: *Memento Dux Ferdulphe, quòd me tu inertem & inutilem dixeris, & vulgari verbo* Arga *vocaveris. Nunc autem ira Dei veniat super illum, qui posterior e nobis ad hos Sclavos accesserit*, apud Paulum Diac. *de gestis Longob.* l. 6. c. 8. Spelmann. in *Glossar.* Vide suprà in voce *Arcadarolo*. Apud Papiam & Isidorum in *Gloss.*, Hincmarum item Laudunensem Episc. *Tom.* 2. *p.* 336. idem *Sarga* dicitur.

ARGADIA, vide *Argathelia*.

ARGADINA, Margianæ oppid. *Ptol.*

ARGÆI, teste Varrone, *l.* 4. *de LL.* dicebantur effigies scirpeæ, quæ per Virgines Vestales jaciebantur, singulis annis, in Tiberim, per pontem Sublicium. Vide *Argea* &c.

ARGÆUS, Pelopis fil. & Alectoris pater. Alius fuit Lycimnii fil. qui ab Hercule abductus, vi morbi peregrè periit, cujus crematì cineres Hercules retulit, ut jusjurandum, quod dederat, se illum reducturum, servaret. Hunc dicunt primum fuisse, qui crematus sit, & ab eo deinde morem servatum. Cœl. Rhodig. *l.* 17. *c.* 31.

ARGÆUS, sive ARGEUS, Apollinis & Cyrenes fil. Justin. *l.* 13. *c.* 7. Aliter Pindarus Od. 9. *Pyth.* & Diodor. Sic. *l.* 4. qui Cyrenes filium unicum referunt Aristæum; Nomium verò & *Agreum* (ita enim legendum, non *Argæum*, ut hic) Aristæi cognomina faciunt, ideo sic dicti, quòd venationi & pascendo esset addictus. Nam ἀγρεὺς est *venator*, & νόμιος à νέμω *pascere* dicitur.

ARGÆUS, Cappadociæ mons, quam ab una parte cingit, arduus, & perpetuis pruinis rigens, cui Mazaca Cappadocum metropolis subjacet. Equorum pascuis olim nobilis fuit. Claudian. *in Ruffin.* l. 2. v. 30.

> —— —— *Jam pascua fumant*
> *Cappadocum, volucrumque parens Argæus equorum.*

Et in *l. de laudibus Serenæ* v. 191.

> —— —— *Delectus equorum,*
> *Quos Phrygiæ matres, Argæaque gramina pastæ*
> *Semine Cappadocum sacris præsepibus edunt.*

Idem de equo Honorii, *Epigr.* 36. v. 4.

> *Seu te Cappadocum gelidâ sub valle natantem*
> *Argæa lavêre nives.* —— ——

Et de equo Arcadii, *Epigr.* 34. v. 5.

> *Sive illum Armenia aluerunt gramina campi,*
> *Turbidus Argæâ seu nive lavit Halys.*

Nemesianus, v. 240.

> *Cornipedes igitur lectos det Græcia nobis,*
> *Cappadocumque notas referat generosa propago*
> *Argæa.* —— ——

Suidas, Ἀργαῖος, ὁ Καππαδοκίας ὄρος. *Nic. Lloydius.*

ARGÆUS Campus, sub iisdem septem collibus, in quibus Roma condita, sic dictus est ab Argo, Evandri hospite, è comitibus Argivi Herculis, qui ad Evandrum venerunt & in Saturnia subsederunt. Hinc extrema *Argiletta* dicuntur. *Fabius Pictor.*

ARGAIS, insul. juxta Lyciam. *Steph.* Item parva insul. juxta Canobum. *Idem.*

ARGALUS, Rex Laconum, post Amyclam patrem, successorem habuit Cynortam fratrem. Pausan. *Lacon.* vel *l.* 3. Ἀργαλὸς Hesychio, in Ἀργ. Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* IX. ubi veter. Spartæ Regum genealogiam exhibet.

ARGAMAN, ארגמן, vel, quod idem est, ארגון, *Argavan*, rubra est purpura, non ex conchylio facta, sed ex illius cochleæ sanie, quæ propriè *purpura* dicitur. Utut enim purpura & conchylium non rarò pro eodem sumantur, quia sunt vicinæ naturæ & in eosdem usus adhibentur, tamen diversas esse concharum species, certum est. Proinde cùm *rubere* purpuram extra controversiam sit, conchylio glaucum colorem & mari similem, tribuit Plin. *l.* 9. *c.* 36. atque hoc posterius purpuræ genus Hebræis תכלת, *thecheleth* dicitur. Hinc Ezech. *c.* 27. v. 7. affertur utrumque purpuræ genus ex Insulis Elisæ, i. e. Græciæ in mari Ægæo; fuitque utrumque in summo pretio: sed *Argavan* paulo pretiosius fuisse, colligas ex eo, quòd Danielis *c.* 5. *v.* 7. 16. 29. is, quem Assyriorum Rex ad summos honores vult evehere, non vestitur תכלתא *thichla*, sed ארגונא, *argavana*. Vide S. Bochart. *Hieroz. part. poster.* l. 5. c. 9. & infrà *passim*.

ARGAN, urbs novæ Castellæ, in diœcesi Toletana. Ubi Concilium ab Archiepiscopo habitum, A. C. 1473. in quo decretum, ut Ecclesiastico muneri nemo amplius admoveatur, Latinæ linguæ rudis. Valer. Seremus, *in editione Hisp.*

ARGANIA, Indiæ civitas. *Steph.*

ARGANTHONA, puella, quam Rhesus, priusquam ad Trojam proficisceretur, in Cio repertam duxit uxorem: Hæc, cognità mariti morte, è mœrore mortua est. Parthenius *Erotic.* c. 36. Aliis *Arganthone*.

ARGANTHONIS, Mysiæ mons prope Chium. *Strabo.* *Stephanus* vult, ita appellatum ab *Arganthone* Rhesi conjuge.

ARGANTHONIUM, mons Cii, ὄρος Κίου, inquit Scholiast. Apollonii *ad illud l.* 1.

> Ἀμφ᾽ Ἀργανθώνειον ὄρος, προχοαῖς τε Κίοιο.

ARGANTHONIUS, Rex Tartessi, quem Plin. *l.* 7. *c.* 48. ait vixisse 150 annos. Silius autem 300. qui ejus meminit *l.* 3. v. 396.

> *Arganthoniacos armat Carteia nepotes,*
> *Rex proavus fuit humani ditissimus ævi,*
> *Ter denos decies emensus belliger annos.*

Ideoque Bochart. *l.* 1. *c.* 34. *Chanaan* vocat eum ארך כנהו *Arcanthu*, i. e. πολυχρόνιος, sive *longi temporis*. *Nic. Lloydius.*

ARGANTOMAGUM, sive ARGENTOMAGUM, oppid. Galliæ in finibus Biturigum, vulgò *Argenton*, ad Crausiam fluv. in limite Marchiæ Lemovicensis. Ab Luculisma 18. leuc. in Ortum, longitud. 22. 06. latitud. 46. 05. Alterum, quod in Martyrol. *Argentomachum* legitur, vulgò *Argentan* in Neustria, sive Normannia inter Sagium, & Faleſiam paulo supra 5. leuc. interſitum, haud obscurum oppidum, ad Argenam seu Ornam fluv. longitud. 21. 00. latitud. 49. 44. Vide quoque hic infra *Argentomagus*.

ARGANTOMAGUS, oppid. Galliæ, in Biturigibus Cubis, quod Eginhardus, in rebus anni 766. *Argentomagum castrum* appellat, & a Waifario Duce Aquitaniæ destructum, à Pippino vero Rege reparatum esse tradit, & præsidium Francicum ibi collocatum: Situm est ad Crosam minorem. Est & ejusdem nominis castrum ad Argentoncm fluvium, quem Toedas *Fove* in Ligerim defert, vulgò *Argenton l'Eglise*, in confinio Andicavorum & Pictonum. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ARGANTOUARIA, Ἀργεντουαρία, in Sequanis, ponitur à *Ptolemæo*, locus clade Alamannicâ & Gratiani victoriâ nobilis, quem apud *Argentariam oppid. Galliæ* XXX. *Alamannorum millia bello extinxisse*. *Amm. Marcellin.* & Aur. Victoris *Epitome*, docent. In *veterib. Notitiis provinciar. & civitatum Galliæ nunc civitas Argentariensis*, nunc & sæpius *castrum Argentariense*, in provinc. Maxima Sequanorum appellatur: & ad Ecclesiam Rauracensem vel Basileensem pertinuisse videtur. Postea ergo literâ O. sublatâ *Argentuaria* cœpit dici, ac demum sublatâ alterâ literâ *Argentaria* vocata est, corruptò quidem, sed Latini vocabuli speciem præferente nomine. Posita erat autem inter Argentoratum, quod Nitardus cum *Argentouaria* vel *Argentuaria* malè confundit, ac Augustam Rauracorum Basileæ proximam: quam ob causam *Simlerus* & *Cluverius* eam pro Colmaria habent: *Albertus* vero *Meraut Horburg* interpretatur. Vide quoque *Argentuaria*.

ARGARADAUCA, Mediæ urbs. *Ptol.*

ARGARICUS, sinus Indiæ intra Gangem. *Ptol.* *Golfo di Bengala Mercatori.*

ARGAS, Demosthenes ob morum feritatem, ac naturam immitem sic dictus. *Hesychius*, Καὶ Δημοσθένης ὑπὸ Αἰσχίνου Ἀργᾶς ὠνομάζετο. Οἱ δὲ ὄνομα Τύραννοι. Vide *Suidam*. Item *Argas*, qui præter annorum rationem sapit. *Suidas*, Ὁ ἀνώτατος παρ᾽ ἡλικίαν, ἀργᾶς καλεῖται. Cœl. Rhodig. *l.* 18. *c.* 6.

ARGATH, Armeniæ urbs. *Cedrenus.*

ARGATHELIA, provinc. Scotiæ meridionalis sita inter Levinam & Cantiretam provinc. aliàs sub Caledonia propriè dicta, & ad Boream Novantarum. Marchionatus titulo gaudet.

ARGE, venatrix famosa, quam propterea in cervam fuisse transformatam, fabulantur Poetæ. Hyginus *Fab.* 205. *Arge venatrix, cùm cervum sequeretur, cervo dixisse fertur; Tu, licet Solis cursum sequeris, tamen te consequar. Sol iratus in cervam eam convertit.* An ex Hebræo commenti hujus occasio; in hac enim lingua cervi boatus creditur esse ערגה, *Ariga*, quia legitur Psalmo 42. v. 2. *Ut cervus* תערג, *glocitat ad fontes aquarum* &c. Vide S. Bochart. *Hieroz. part.* I. *l.* 3. *c.* 17.

ARGEA, loca Romæ sic appellata, quòd in his sepulti essent quidam Argivorum illustres viri. *Festus.* Varro *l.* 4. *de LL.* Reliqua urbis loca olim discreta, cùm Argeorum sacraria in 27. partes urbis sint disposita. Argeos dictos putant à principibus, qui cùm Hercule Argivo Romam venerunt & in Saturnia subsederunt. Apud *Festum* vero legendum est *Argei*, ut apud *Varronem*, *Plutarchum*, *Ovidium*, & alios legitur. In *Lege Flaminia*; *Quum it ad Argeos neque caput comito, neque capillum depectito*, vide & *Argei*.

ARGEATHÆ, Arcadiæ vicus Pausan. in *Arcad.*

ARGEI, vide ARGEA. It. simulachra scirpea, quæ in Tiberim Vestales olim quotannis præcipitabant, Idibus Maji, ut infra dicemus, ubi de hoc mense.

ARGELIA, German. urbs. *Ptol.* *Torgaw Petro Apiano* in Saxonia. longitud. 35. 00. latitud. 51. 30. *Sanson* est *Erfordia*. Quod vide.

ARGENES, vulgò *Orne* & *Olina*, fluv. Galliæ, in Normannia. Oritur prope Sagium Urbem. & 3. leuc. infra Cadomum, in mare Britannicum se exonerat.

ARGENNUM, promontorium Ioniæ, inter Clazomenas, & Erythras, proximas urbes, aliis, *Arcennum*, à quo Chios insul. 60. tantum stadiis abest. *Capo Stelario Sophiano*, *Capo bianco Nigro*. Alterum Siciliæ promontor. *Capo di S. Alessio Fatello*, cum castro nomen antiquum servante, in ora ad ortum à Messana 25. mill. pass. à Tauromino 6. Denique tertium Lesbi promontor. teste *Strabone*.

ARGENNUSA, insul. ad continentem Troadis, prope Arginum promontor. juxta quod Alcibiades extinctus est. *Steph.*

ARGENTANUM, urbs Bruttiorum mediterranea, in Calabria citer. Hodiè *S. Marco*, teste *Barrio*. Item, Urbs Franciæ, in Normannia ad fluv. Olinam. Vide *Argentomagum*.

ARGENTARII, dicti sunt apud Romanos, cives Romani, qui tum Romæ, tum in provinciis, rei nummariæ negotiationem exercebant. Sic Cicero, *Ep. ad August.* Avum suum *Argentarium* fuisse, indigitat. Aliter *Nummularii*, *Mensarii*, *Campsores*, *Trapezitæ*, *Collybistæ*, *Mensæ exercitores* Latinè. Ἀργυραμοιβοὶ, Ἀργυροπρᾶται, Ἀργυροπώλαι, Græcis &c. quæ voces synonymæ ferè sunt, nisi quod *Argentarii* majores negotiatores erant, qui non in permutando tantum, ut cæteri, tabernam exercebant, sed qui etiam nummos, tum suos, tum aliorum fœnori collocabant. Habebant illi tabernas ac mensas sitas in Foro & apud eos frequentes pecuniæ deponebantur, quas per partes erogabant, ac collocabant, quarum probatio scripturis probationibusque continebatur, *l. 4. prin. l. quædam l. Argentarius de edend.* &c. Sed & ad eos deferebantur pecuniæ, sine fœnore, propter fidem publicam duntaxat, i. e. ut tutiore locô, quam privatis in ædibus, asservarentur: nam in æde Castoris reponebantur, uti ex Plauto discimus *Curculione*, *Actu 4. sc. 1. v. 10.* Juvenal. *Sat. 14. v. 260.*

—— Quantò capum discrimina constant
Incrementa domus, æratâ multus in arcâ
Nummus, & ad vigilem ponendi Castora nummos.

Iidem Auctionibus præerant: contractus quoque, apud eos celebrati, illorum calendariis inscribebantur, quos idcirco cogebantur edere postulantibus, *l. 4. l. 6. 9. §. 1. & l. 10. ff. de ed.* Porro eorum erat spectare pecuniam, an proba sit & locabilis cujusque pretii, unde ἀργυρογνώμονες, ut visum, dicti. Primus autem iis Tabernas in Foro extruxit Tarquinius Rex, uti refert Dionys. Halicarn. *l. 3.* apud quas auctiones fieri solitæ. Has Hannibal postmodum, velut de Roma capienda certus, vocatô præcone ipsas venire jussit, apud Livium *l. 26.* Vide quoque infrà *Horreæ* it. *Mensa Trapezitica*. Hinc *Argentariam facere* vel *exercere*, *l. Argentar. §. 1. ff. de edend.* & *Argentaria Societas l. 52. §. cum duo ff. pro soc.* apud Joann. Calvinum *Lexic. Jurid.* Recentiores verò *Argentarii* dicti sunt, qui ab argento, i. e. qui *custodiunt argentum*, Willh. Britoni; *Gloss. Græco-Lat.* Ἀργυροθήκαρ, *Argentarius*. Cujusmodi munus fuit *Argentarii Regis*, in aula Francæ Regum, penes quem Thesaurarii Regii ex fisco quotannis certam pecuniæ summam deponebant, ad Regiæ domûs impensas, de qua rationes inibat in Camera Computorum: Is autem A. C. 1351. libras 400. pro vadiis percipiebat, ut docet ex *Computo* Stephani de Fonte, *Argentier du Roy*, quod in eadem Camera asservatur, Car. du Fresne. Propriè verò Latinis Scriptoribus *Argentarios* fuisse Ἀργυραμοιβοὺς sive Ἀργυραμοιβάς, quos vulgò *Cambiatores*, Galli *Changeurs*, dicunt, probat pluribus Salmas. *de Usuris p. 490.* ubi etiam *Coactores* appellatos fuisse, ostendit. Aliquando tamen *Argentarii* idem, qui Monetarii, sunt, atque ita *Præpositos Argentariorum* in *L. Wisigoth, l. 2. tit. 4. §. 4.* intelligendos quidam volunt. Vide infrà *Nummularii*. In *l. 37. Cod. Theodos. de Decurion. Argentariorum* nomine veniunt, qui argentô vel aurô arma militaria ornabant; iidem fortè cum Barbaricariis, in *Not. Imp.* ubi *Præpositi Barbaricariorum seu Argentariorum* non semel occurrunt. Tandem in *L. Burg.* sic dicuntur, qui argentea opera conficiunt, uti docet, Car. du Fresne in *Glossar.* Vide Calvin. *Lexic. Jurid.*

ARGENTARIUS, mons Tusciæ in ora australi, in mare, inter portum Herculis & Telamonis excurrens; de quo Rutilius vetus poëta, *l. 1. Itinerarii, v. 315.*

Tenditur in medias mons Argentarius undas.

ARGENTARIUS, seu ARGENTERIUS Johannes, Pedemontanus, Philosophus & Medicus insignis, contra Galenum & veteres Medicos scriptis editis. Lugduni per annos 5. inde Antverpiæ, Medicinam fecit. In Italia dein eam Neapoli primum, hinc Pisis, inde Monte regio & Taurini publicè docuit: Obiit seculô præteritô plurimorum Scriptorum Auctor, quorum seriem habet, apud Anton. Teissier in *Elogiis Virorum*, 1. Vide & *Vitam* ejus à filio Hercule, scriptorum paternorum editore, literis consignatam.

ARGENTARIUS Mons, vulgò *le col de l'Argentiere*, unus ex Alpibus, per quem transitus è Gallia in Italiam, in limite Marchionatus Salutiarum.

ARGENTARIUS Theodorus, vide *Theodorus*.

ARGENTATAS carrucas habendi potestatem, Aurelianus Imperator privatis concessit, quum antea æratæ & eboratæ vehicula fuissent, apud Vopisc. *c. 46.* Senatoribus idem concessum à Severo prænomine Alexandro, tradit Lamprid. *c. 43.* Unde ab aliquo sequentium Imperatorum sublatum oportuit, ut opus habuerit Aurelianus redonare. *Privatorum* namque vocabulô Vopiscus tam Senatores, quàm Magistratus, comprehendit, h. e. omnes honoratos; *Argentata* enim vehicula Senatorum non minùs, quàm Magistratuum. Vetus *Epigramma* Græcum carrucam *argentatam* Præfecto Urbis tribuit: [illegible] Βασιλευούσης, ubi lemma conceptum est membranis.

[illegible Greek verses]
Aut cælesti ubi ... desiderio correptus es
Aut argentati, probrum immensum!

Ubi ἄμαξα ἀργυρέα vocat *argentatam carrucam* Urbis Præfecti. Salmas. *ad Vopisc.* Heliogabalus autem concemtis *argenteis* & eboratis & æratis vehiculis, gemmata & aurata habuisse, legitur apud Lamprid. in *Vita* ejus *c. 29.* Apud eundem mentio est, sellæ muliebris eboratæ & *argentatæ* &c. Vide quoque infrà.

ARGENTEA Regio, ἀργυρᾶ χώρα, sicut & *Aurea*, χρυσῆ, duæ regiones in India extra Gangem vocabantur, non quòd solum haberent argenteum, aureumque, ut nonnulli nugantur, sed quòd his metallis fertiles essent. Vide *Argentea* class. Ptol. in *descr. Indiæ ulter.* [illegible] Ἀργυρᾶ χώρα, [illegible] *Argentea regione*, in qua plurima dicuntur esse metalla argenti. Ubi *argentum* primus [illegible] vocat. Græci enim Veteres [illegible] dixère *argentum non signatum*, quod in nummis non est, sed in vasis ac poculis: unde absolutè postea [illegible], pro *argento vasculario*; hodieque Græci idem [illegible] appellant &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 990.*

ARGENTEA, vulgò *La Plata*, Urbs ampla Americæ Meridional. ex præcipuis Peruviæ, & primaria provinciæ *de los Charcas*, in montanis prope fluv. Picolmayum, Urbs nova sed mirè argenti mine opulenta, Episcopalis sub Archiepiscopo Limensi, 180. leuc. à Cusco in Austrum, 18. à Potosio in Ortum, sub Hispanis.

ARGENTEA Sigilla & Emblemata, aurea nonnunquam scyphis includi consuevère: quemadmodum vicissim aureæ cælaturæ in vasis argenteis, & quidem communiter collocabantur. Quorum prius Verrem factitasse, Cicero ait *Act. 6.* de aureis cælaturis in argentum descendentibus, vide Senec. *de Benefic.* Nempe *Argentea* Pocula & Vasa præcipuè olim sculpta & cælata. Licèt enim Cælatura, Græcè Τορευτικὴ, h. e. ars illa, quæ extantes ostendebat figuras, & extra corpus materiei prominentes, interdum totas, interdum dimidiatas, in aureis argenteisque vasis, apud Veteres locum suum ac auctoritatem maximè teneret, præcipuè tamen in argenteis videri amavit. Hinc tantum sculpitur & cavatur argentum, ex quo pocula fiunt: Cæterùm vasa etiam *argentea sculpta*, in *Hist. Aug.* legimus. Et quidem aut totis figuris extantibus cælabatur *argentum*, quæ ἔκτυπα, ἐκτυπῆ & ὁλόσωμα Græci, qualis erat *ille stare extra pocula caper*, apud Satyricum *Sat. l.* Aut dimidiatis & unum solum latus ostendentibus, quæ ἀνάγλυφα Græci, Gallis *en bosse*, uti de collo & ventre cæterisque, legimus apud Athen. *l. 5.* Utraque exemptilia erant & de vasis revelli poterant, & alias rursus illigari. Cicero ubi supra de Verre: *Pocula grandia, cum sigillis & simulacris Deorum*. Et paulo post, *Sigillis avulsis, reliquum argentum sine avaritia reddidit*. Iisdem, *Quæ probarant, iis crustas* (h. e. dimidiatæ figuræ) *& emblemata* (h. e. totæ extantes) *detrahebant*. *Sic Haluntini excussis deliciis cum argento puro domum revertuntur*. Ubi *Argentum purum* vocat id, quod sine ullis crustis ac emblematis erat, quæ cælaturâ constabant. Juvenal. *Sat. 9. v. 141.*

Argenti vascula puri.

Aliquando verò *argentum* in ipso corpore scyphi exscindebatur per Ἀναγλυπτικὴν Artem &c. Vide Salmas. *ad Solin. d. l.* ut & hic passim, imprimis, ubi de *Anaglyptica* & arte *Empæstica*: hæ enim duæ Toreuticæ Artis seu Cælaturæ methodi fuisse videntur. Addam saltem, optimum & præstantissimum, ad cælaturas eligi solitum; unde pustulatum de primæ notæ argento dicebatur: est autem *in pustula* vel *pustulatum*, opus ἐκτυπωμένον, quod vulgò etiam *en bosse* Galli dicunt. Idem *p. 1048.*

ARGENTEOLA, Asturiæ urbs in Hispania, Ptol. *Argenteolum Antonino*. Hodie *Medules*, teste *Moletio*.

ARGENTERIUS, vide *Argentarius*.

ARGENTEUS, Galliæ Narbonens. fluv. in Provincia, inter Olbiam, & Forum Julii in mare Mediterraneum exiens. *Argenteus Ptolemæo*. Hodiè, *Argentone Piacto*, *Argenton verò Villanovano*. Alter vulgò *Argent*, in Rhodanum influens, separatque comitatum Venusinum à Provincia reliqua. Druentiæ fluv. hoc tribuit, *Baudrand*.

ARGENTEUS, vulgò *Rio de la Plata*, Hispan. *Paranaguazu*, Americæ fluv. meridionalis alter de *Paraguay*, ex maximis totius Orbis. Oritur in regione Paraguaja supra lacum *de los Xarayes*, dein longô cursu versus Meridiem defunctus, fluviisque quamplurimis auctus in mare Brasilicum se exonerat, per ostium 40. leuc. latum. Ab illo Regio, circa ejus ostium, vulgò *Provincia de Rio de la Plata* dicitur, estque fertilis admodum & ampla.

ARGENTEUS Mons, vulgò *Sierra Segura Florano*, *Sierra de Alcaraz Clusio*, mons Hispaniæ Tarraconens. unde Bætis effluit. Fortè Tugiensis saltus Plinii, *l. 3. c. 1.* ex eo enim Bætim oriri scribit. Appellatur etiam *Argentarius*. Avieno. Vide Bochart. *de Phœnic. colon. p. 666.* In Castella nova versus confinia regni Granatensis, estque pars montis Orospedæ. *Baudrand*.

ARGENTEUS Nummus, vide infrà *Aureus*.

ARGENTI Flos & Spuma, quam egerit, dum excoquitur, eadem cum λιθάργυρος de quo vide Salmas. *ad Solin. p. 1079.* & *seqq.*

ARGENTI Scobs, vix sternendæ adhibita, apud Lamprid. in *Vita Heliogabali*, *c. 31.* *Scobe auri porticum stravit* (hoc luxuriæ monstrum) *& argenti, dolens quod non posset & electri: idque frequenter, quacunque fecit iter pedibus, usque ad equum vel carpentum, ut fit hodie de aurosa arena*. Vide infrà.

ARGENTIA, vel ARGENTA, burgus Ducatus Ferrariensis in Italia, medius ferè inter Ferrariam & Ravennam.

ARGENTIA Gorgonzola, vicus Insubriæ, & Ducatus Mediolanensis ad medio Martesanum.

ARGENTINA, vide *Argentoratum*.

ARGENTINA Albertus, vide *Albertus*.

ARGENTINA Thomas, vide *Thomas*.

ARGENTINI, Calabriæ populi. Plin. *l. 3. c. 11.*

ARGENTINUS, Deus colebatur ab antiquis, sicut & *Æsculanus*, quem patrem illi posuerunt, quia prius ærea pecunia in usu fuit, quàm argentea. D. Augustin. *l. 4. Civit. Dei c. 21.*

ab ARGENTO Etiam, Potorio, apud Romanos, inter nomina ministerii domestici, vide supra *Ancilla* & infra de *Servis*. Addo saltem, *Argentum* hoc ut & Ministros, ab antiquo mutuò sumsisse Præfectum Prætorio, quoties absente Imperatore poterat, ut infrà dicemus verbo *poscere*.

AR-

ARGENTOCLUSUS, apud *Ausonium*, vide infrà *Inclusus*.

ARGENTOLIUM, vulgò ARGENTEUIL, oppidul. Galliæ ad Sequanam, 2. leuc. infra Lutetiam in ortum.

ARGENTOMAGUM, vide *Argentomagum*.

ARGENTOMUM, vulgò ARGENTAN, castrum Galliæ, ad Olinam flumen in Sajorum Diœcesi, nobile. Vide *Argentomagum*.

ARGENTONUM, quod ARGENTOMAGUS *Antonini* putatur, oppid. in Ducatu Bituricensi, turrem habet, quæ dicitur *E[illegible]*, in qua Lauri effigies cernitur, cui insculpta Cæsaris illa, *Veni, Vidi, Vici. Metel. Merula*.

ARGENTORATUM, sic dictum ab argento, quia ibi tempore Romanorum ærarium: vulgo *Strasburg*, a platea: quod olim Attila, Hunnorum Rex destructâ civitate, amplam per eandem dederit plateam, unde & *Stratopolis* quandoque: Urbs Germaniæ superioris ampla, dives, munita, ex Germaniæ præcipuis ad Rhenum qui ponte ibi jungitur. Alsatiæ caput, libera usque ad 17. Sept. A. C. 1681. ut infrà videbimus: & Episcopalis sub Archiepiscopo Moguntino, inter Basileam ad Austrum & Spiram ad Septentrionem. Ejus administratio olim apud Nobiles fuit, sed postquam dissidiis familiarum de *Mülnheim* & *Zorn*, in cædes itum, Respublicaque turbata esset, occasione captatâ plebeji A. C. 1332. rerum summâ ad se pertractâ, novum sibi ex sui ordinis viris Senatum constituerunt. Qui licet, septenas per vices variis constitutionibus fuerit immutatus, nunquam tamen ad primam faciem rediit. Amplissimis gaudebat privilegiis, Homagium non præstabat Imperatori, a tempore Ottonis III. Vexillum ejus, Imperii vexillo proximum erat: a Lothario II. tempore sub archiducis Imperii protectione fuit, quod renovatum sub Ferdin. II. A. C. 1628. Cudit monetam, habet jus [illegible]. &c. Insignia urbs habet, plateam rubram in campo albo. [illegible] adjacentis caput est. Vide Lunnæum Enucleat. l. 4. c. 3. Hic Alemanni à Juliano primum A. C. 356. postea a Gratiano Augusto ad 30. millia cæsi. Adempta est Romanis, à Childerico, A. C. 478. cum tota ad Rhenum regione. Dein sub Imperium rediit. *Argentina* posterioribus dicitur, Atramentario, Turri Ecclesiæ Cathedralis, & horologiô mirâ arte fabricatô insignis. Tacito *de mor. Germ.* c. 28. & Cæsari l. 1. *Bell. Gall.* c. 51. dicitur *Tribocorum* & *Tribocum*. Primus urbis Doctor Maternus fuit, Petri discipulus, qui idem Coloniæ Agrippinæ docuit circa A. C. 68. Espencæus *in c.* 4. *ad Timoth.* 1. &c. Inter Episcopos, sic peculiariter vocatos, Sanctus Amandus primus censetur circa A. C. 643. Inter cujus successores, Widerolphus à muribus ob impietatem devoratus scribitur, circa A. C. 998. Munster. *Cosmogr.* Sequenti tempore A. C. 1220. cùm in Alsatia nobiles quidam Papam damnarent, quod Sacerdotibus uxores, & carnis esum ademerat, actum in illos severum: quorum quidam in hac urbe combusti, fassi sunt, tantum esse numerum suorum, ut si eos è Colonia ad Mediolanum statueret, unum noctu hospitium apud suos habere possit: in professione supra omnem fidem constantes, viræ prodigi, & necis improvidi sectatores, ut quidam de illis scribit. Vide Huldric. Mutium l. 19. Johan. Baleum l. 4. Morinæum *in Myster.* p. 849. Munster. *Geogr.* l. 3. Trithem. *in Chron.* Circa A. C. 1529. Evangelii doctrinam amplexa est, postquam Matthias Cellius Cæsaripergius, primus Evangelizare ibi cœpisset, A. C. 1522. Lite dein inter Lutherum & Carolostadium circa sensum verborum S. Cœnæ obortâ, cùm illi Saxones, Suevi, Dani, &c. adhærerent, huic Argentinenses, Helvetii, Sabaudici, & postea Palatini Theologi adstipulati sunt A. C. 1524. Lætus *Hister.* Cum Tigurinis, Bernatibus & Basileensibus, A. C. 1530. fœdus iniit urbs, ad mutuam defensionem, contra vim injustam, quæ propter Evangelium inferretur. Buchole. in *Chron.* Eidem anno Confessionem fidei, cum urbibus Constantia, Memminga & Lindavia, Cæsari exhibuit, per Casparum Hedionem, Ecclesiæ suæ Doctorem, quæ publicè audita non fuit. Post hæc Calvinum, Bucerum, Martyrem, Zanchium, &c. docentes audivit. A. C. 1538. Academia ibidem, impulsu Jacobi Sturmii fundata à Senatu, quæ a Maximiliano II. A. C. 1566 privilegia accepit. Cum Fratribus Bohemis, missô Matthiâ Ozewenkâ ad Bucerum, unionem iniit, A. C. 1541. eademque ex urbe monuit Hieron. Zanchius Stanislaum Ostrorogium Polonum, ne omnis iis in locis à Luthero dependerent, Lætus *hister.* p. 420. Condemnationem Stancari a multis Poloniæ Theologis factam cum Wittebergensibus & Genevensibus iidem Argentinenses approbârunt. Exin a Reformatis secessio facta est, quibus nihilominus Wolfsheimium, in ditione Hanoviensi, sacrorum carâ exercendi libertas permissa. De Episcopatu hujus urbis acerrima contentio a Rodolpho II. Imperatore sopita est. Vide Thuani *Historiam*. Postmodum A. C. 1608. in Congregatione sacri fœderis, Romæ institutâ, decretum, ut eôdem tempore Geneva & Argentoratum impeteretur, ad distrahendos Evangelicos. *Idem.* Ejusdem seculi An. 17. jubilæum hic, ut & Spiræ, in Electoratu Saxonico, Palatino & Brandeburgico celebratum, Deoque pro accensâ luce Evangelii gratiæ actæ sunt. Tigurinorum & Bernatum bellô nuperô præsidium urbem tutum est, quo post pacem Neomagensem dimissô in Gallorum ea potestatem venit, A. C. 1681. Vide insuper Berthum *rer. Germ.* l. 3. c. 2. Francisc. Guillimannum, de *Argent. Episcopis*, *Hamphelung Hessibenium*, &c. Professorum *Argentinensium* Catalogum Melch. Sebizius edidit, de quo vide Paul. Freherum *Theatro Virorum eruditione clarer.* Episcopi sedes nunc Tabernæ est, longitud. 29. 26. latitud. 48. 25. Sita est proximè ad fluv. Hellelum, *Ill*, ubi in fluv. *Breusch* cadit, non longè à Rheno. Nec omittendum, quid dicatur hæc urbs *barbarico clathro nota*, *Ammiano Marcellino*, ob fusos ibi, ut dictum, à Juliano Alamannos & Chnodomarium, nobilem eorum Regem, captum. Quodque ibi, præter duas alias vias publicas sive militares, tres fuit celeberrimæ, una per Alpes Grajas Mediolanum ducens, altera Lugdunum Batavorum, tertia Augustam Trevirorum: A quibus quinque viis nonnulli Scriptores eam *Stratoburgum* dixêre, h. e. *Burgum*, sive oppidum viarum, [illegible], quam præter cæteros Eutropius *Stratam* à se appellat, in *Alsatia*, Gall. *l'Estrade*, vel *l'Estrée*. Vide *Stratoburgum*: & adde Auctoribus præfatis B. Rhenanum *Rerum German.* *Nov-Antiq.* l. 3. cum Notis Jac. Otton. [illegible].

ARGENTUARIA, & ARGENTARIA Aurelio Victori, c. 72. hodie, teste B. Rhenanô *Horburg* dicitur, oppid. Germaniæ superioris ad Illum fluv. Rhenum versus, jam excisum, ex quo Colmariam illi successisse ferunt, Argentuariamque novam dici. Vide præfatum Rhenanum ubi supra, cum Notis Cluvil. Viri præfati, nec non voce *Argentuaria*.

ARGENTUM, repertum ab Erichthonio, monetæ aptatum primum, à Lydis; primo, triclinis additum, a Calvilio Pollione: eò calceatos homines & jumenta, dicemus infrà. Usus in sacris non exiguus: In Atrio enim Tabernaculi, juxta Altare holocausti duplex hinc inde mensarum lapidearum ordo, quibus vasa aurea & *argentea*, ad oblationem necessaria, imponebantur, fuisse legitur Ezech. c. 40. v. 42. In Templo imprimis Salomonico auri *argentique* summa ultra fidem erat: Ex *Argento* quoque tubæ fuêre, de quibus infrà. Ad usum ut transeam profanum, Romani primò ære, dein *Argento*, tandem aurô nummos signârunt. Et quidem ære illecti, facile ad *Argentum* traduci potuêre: pucroti paulatim metalli avaritia digna erat & in compendium opes fuêre deducendæ, quia creverant. Ad plebem asses & onera, noluit ultra nisi argentea manus nobilior inquinari: quod quando factum, dicat Plin. l. 33. c. 3. *Pop. Romanus, ne argento quidem signato, ante Pyrrhum Regem victum usus est.* Et distinctius: *Argentum signatum est anno Urbis CCCC. LXXXV. Q. Ogulnio & C. Fabio Coss. quinque annis ante primum bellum Punicum.* Varro verò, apud Cassium *Institut.* l. 1. nummum *argenteum* conflatum primo a Servio Tullio, tradit. Quorum utrum sit, nummus ex argento fuit triplex Denarius, cujus nota, ut *Volusius* tradit, *X.* & partes Denarii Quinarius *V.* Sestertius *HS.* Libella, Sembella, Teruncius: è quibus Denarius *Argentum* simpliciter quoque dictus est. Plin. *loc. cit. Nota argenti fuêre bigæ atque quadrigæ, & inde Bigati, Quadrigatique*, vide infrà nos de *Moneta*. Sed & *argento* literas signâsse olim Clerum, docet Phranzes l. 2. c. 10. *Igitur literis bullâ argentea insignitis, & purpureo diplomate, & multâ militia missus sum, ut Athenas & Thebas in potestatem reciperem.* Luitprandus item *in Legat. Tristem autem & alias literas* argentô *signatas, atque à vestro Papam vestrum* &c. Annulos argenteos Libertinos gestâsse, vult *Isidor.* sed apud probatæ fidei Auctores nihil simile legitur. Si tamen conjecturis agendum, iis plebi videtur usa. Plin. enim fœminas plebejas sibi ex argento compedes (ita anulos appellat) fecisse ait, l. 33. c. 12. *Argentum succedit & auro, luxu fœminarum plebis compedes sibi ex eo facientium, quas induere aureas mos tristior vetat.* Cùm aurum penes Optimates, ferrum inter servos hæserit, vide Joh. Kirchmann. *de Annulis* c. 13. unde *argentea urna*, in quam Athleatarum sortes conjectæ infrà ubi de *Homogramis Scabellis* duobus, quibus Athenis olim insidebant litigantes, ubi de *Hamippodio*: de *argenteis* Dianæ *templis*, aliisque *alibi*. Addam saltem, cùm vasa escaria vinariaque apud Romanos ex auro argentoque fuerint, ministrum fuisse peculiarem *Argento præpositum*, cujus meminit *Africanus* JCtus: item alium *ab Argento potorio*: quô munere apud Liviam Augustam functa est Vibia Succella, cujus meminit *vetus lapis*. Præterea vestorum argenti, ut & *balnearum*, meminisse JCtum, *Lege* 40. *ff. de auro & arg. leg.* *Scænici* quoque mentionem exstare Romæ in hortis Carpensibus, ubi ista leguntur *Inscr.* T. ÆLIUS. AUGUSTORUM. LIB. A MEMPTUS. AB. ARGENTO SCÆNICO &c. de quibus omnibus vide Pignorium *Comm. de Servis*, uti de Argenti fodina olim celebri, infra voce *Hispania*. Hodie nullibi *Argenti* major proventus est, quam in Regno Peruviano, ejusque provinc. celeberrimâ *Potosi*, de qua vide Ath. Kircherium *Mundi Subterranei* l. 10. *sect.* 4. c. 8. Quamquam aliàs omnis ille tractus Americæ, à Tropico Cancri usque ad Tropicum Capricorni, metallorum feracissimus sit. Sed & in Germania ac Suecia *Argentum* eruitur &c. Auctor Anonymus *Histor. Orbis Terr. Geogr. & Civ.* c. 10. *de Commercio.* Plura de *Argento*, apud Plin. l. 33. c. 16. & *seqq.*

Argenti variæ epitheta.

ARGENTUM Capillare, in pilorum modum condensatum, ostenditur in *Musæo* Kircheriano Romæ, vide Georg. de Sepibus *in Collegii Romani Societ. Jesu Musæo* p. 41.

ARGENTUM Factum, h. e. signatum, [illegible] opponitur, & pecuniam denotat, Manilius, l. 4.

Et facti mercator erit per utrinque metalli;

i. e. *argenti* vel æris, quod utrinque signatum est. Græci enim veteres [illegible] dixêre *argentum non signatum*, quod in nummis non est, sed in vasis & poculis. Inde verò postmodum recentiores [illegible] simpliciter de *argento* usurpârunt; quod primum fecisse Ptolemæum in *descr. Indiæ intra*. supra diximus, ubi de *Argentea Regione*. ex *Salmasio*. Curtius verò, *Argentum factum a signato* diserté separat, l. 5. c. 13. & 16. Nempe *factum argentum est, quod neque in massa neque in lamina, neque in signato, neque in supellectili, neque in mundo, neque in ornamento [illegible]*, Ulpianus l. 34. *ad leg.* 27. §. *ult. tit.* 2.

ARGENTUM Mensale, ministerium convivio|rum, quæ in Templis fierent, dedicatum à Tacito Imperat. apud Vopisc. c. 10.

ARGENTUM Purum, vide suprà *Argentea Emblemata*.

ARGENTUM Pusulatum, h. e. candidissimum, quod æris admixtione non rubéret, Ut enim aurum argento, æs plumbô: sic *argentum* ære adulterabatur. Martialis, l. 14. *Epigr.* 5. de patera, *Et aurum candens pusula vincit ebur.* Juvenal. *Sat.* 9. v. 31. verò, de argento

gento ære mixto. — *Tenue argentum conque fraude.* Contra cujusmodi adulteratores, cavet Tacitus Imperator, *ut si quis argento publice privatimque æs miscuisset, siquis auro argentum, si quis æri plumbum, capitale esset cum bonorum proscriptione*, apud Flav. Vopisc. *loc. cit. c. 9.*

ARGENTUM Regis, Gall. *Argent le Roy*, vel [illegible], in veter. Galliæ Regum. de Monetarum fabrica & fusione Statutis, intelligitur de ea materia argentea, quæ est undecim denariorum & 12. granorum puri argenti, h. e. in qua est pars vicesima quarta æris: Namque argentum purum seu *finum* illud est, quod constat 12. denariis puris seu lineæ materiæ argenteæ, quamquam a deo purum vix reperitur. Vide Car. du Fresne in *Glossario.*

ARGENTUM in fila deducendi artificium, Aureliani Imperatoris ætate recentius esse, patet ex Fl. Vopisco in *Vita ejus*, c. 46. *Habuit in animo, ut aurum neque in cameras, neque in tunicas ... mitteretur, dicens plus auri esse in rerum natura quam argenti: sed aurum per varios ... fila ... in usu perire, argentum autem in suo usu manere.* Ubi per *fila* intelligit fila aurea, quibus, & subtemine sericeo, vestes texebantur claræ ac pretiosæ. Spartian. in *Pertinace*, c. 8. *Vestis subtemine serico fila aurea.* Virg. *l. 3. Æn. v. 483.*

Et pictuartas auri subtemine vestes.

Ubi *subtemen* posuit Poëta, pro trama & filis, ut *ad Pertinacem Spartiani* ostendit Salmas. Non enim stamen ex auro potest esse. Nondum igitur ætate Aureliani inventum erat *argentum in fila deducere*, & filis argenteis contexere vestimenta, quod sub ultimis Imperatorib. apud Græcos multum in usu fuit, quæ *Syrmatina* dicebantur, à syrmate, h. e. filo argenteo, sic enim vocabant. Vide infrà in voce *Syrma*, & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Vopisc. loc. cit.*

ARGENTUM Vivum, vide infrà *Mercurius Philosophorum.*

ARGENUS, vulgò ARGUENON, fluv. Galliæ Celticæ per Britanniam minorem fluens, alluit Jugonem oppid. & in mare Britannicum cadit.

ARGES, Cyclopum unus, *Apollodoro*: Μετὰ τούτων δὲ αὐτῷ τεκνοῖ Γῆ, Κύκλωπας, Ἄργην (lege Ἄργην) Στερόπην, Βρόντην, ὧν ἕκαστος εἶχεν ἕνα ὀφθαλμὸν ἐπὶ μετώπου. Callimachus *Hymn. in Dianam.*

Μέσσῳ μὲν Κύκλωπας ἔτ' ἐπὶ ῥωπὶ χαλκεργῷ
Ἄργην, ἢ Στερόπην.

Hesiod. *in Theog. v. 140.*

Βρόντην τε Στερόπην τε καὶ Ἄργην ὀβριμόθυμον.

Nic. Lloydius.

ARGESTES, Græcè Ἀργέστης, venti Noti seu Austri species. Eustath. *in Odyss. Θ.* tradit, quod ἀργέστης barytonè ut plurimum sit venti nomen, oxytonè autem ἐπίθετον, ut Homer. *Il. λ. v. 306.* Ἀργεστᾶο Νότοιο, hoc est, λευκοῦ, ab ἀργὸς quod est λευκόν. Ibidem tradit esse, qui ἀργέστην dicant [illegible] Ἄργους εἰς Τηρίαν [illegible], quos alii ex [illegible] dicere. Aristot. *Meteor. l. 2. c. 6.* ait Euro contrarium esse ἀργέστην. Strabo *l. 1.* citat ex *Iliad. λ.* hos versus.

---- Ὡς δ' ὁπότε Ζέφυρος νέφεα στυφελίξῃ
Ἀργεστᾶο Νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων.

Vide ibi Casaubon. Vitruvius *l. 1. c. 6.* *Circa Favonium Argestes, & certis temporibus Etesiæ.* Plin. *l. 2. c. 47.* ab occasu solstitiali flare scribit. *Hesych.* Ἀργέστης, ὁ ζέφυρος. *Nic. Lloydius.* Adde & dicenda infrà, voce *Sciron*; it. *Thrascias.*

ARGESTRATUS, tertius Lacedæmoniorum Rex, regnavit ann. 35. Vide *Archestratus.*

ARGEUS, quintus Macedonum Rex, Perdiccæ fil. pacatè regnavit ann. 38. *Euseb.* Justin. *l. 7. c. 2.* Item decimus septimus Macedonum Rex, regnavit annum unum. Vide infrà.

ARGEUS, secundum quosdam regnum Macedoniæ, ejecto ab Illyriis Amyntà, biennium tenuisse cœpit, circa Olymp. XCVI. an. quartum. Diodor. Sic. *l. 14. f. 444.* Occiso ab Illyriis Amyntâ Athenienses eum, per Mantiam Ducem, Regno Macedoniæ restituere allaborârunt. Olympiad. CV. annô primô. In codicibus *Polyæni* impressis, nescio quam bene scribitur ΑΡΓΑΙΟΣ. *Nic. Lloydius.*

ARGEUS mons, vide *Argæus.*

ARGEUS, idem quod *Argivus*, Horat. *l. 2. Carm. Od. 6. v. 5.*

Tibur Argeo positum colono

ARGI, urbs Italiæ, apud Servium; *Nomina est Argos: fuit enim & in Italia, quam Diomedes condidit: quæ primò Argi, post Argyrippa, post Arpi dicta est.* Nempe primò Ἄργος Ἵππιον est appellata; sed Æoles pro Ἄργος [illegible] dicebant [illegible], unde *Arpos* Latini pronuntiavêre, pro *Arpi*, Salmas. *ad Solin. p. 64.* Vide in voce *Arpi* ut & in *Argyrippa.*

ARGIA Adrasti Argivorum Regis filia, Polynicis uxor, tantâ in virum pietate, ut cadaver ejus inter maximos cæsorum acervos, nocturnô tempore, conquirere non dubitârit, & contra edictum Creontis, funeris justa ei persolvere, cum una adjuta Antigone Polynicis sorore, & quæ ipsa noctu, deceptis custodibus, Thebis egressa erat, ut idem fratribus suis officium præstaret; quamobrem utraque à Creonte interfecta est, cujus ut ulciscerentur, necem Creontis, Theseus fecit. Stat. *l. 12. Theb.* Vide *Antigone*, & *Adrastus.*

ARGIA, Peloponnesi regio. *Ptol.* Hodie *Romania* dici putatur. *Suidas*, Ἀργεία, ἡ χώρα, καὶ ἡ Ἀργεία [illegible]. Nunc plerisque *Sacania*. Item *Romania Morea*, Turcis Libeft. *Baudrand.*

ARGIÆ, Calceamenti virilis genus apud Argivos, vide infrà *Vir.*

ARGIAVANA, arbor seu arbustum, apud Persas, describitur in Thiphasii *libro de discrimine ligni*, his verbis: *Arbor est [illegible] fide, cujus fuit insignem valet, a qua denominant [illegible], quia quid in arbore ipsi simile est. Frequens est arbor illa, circa Isphahan. Radices producit obtusas [illegible] pulchram [illegible], sed [illegible]. Flos [illegible] dulcis sapore. Aliquantum ex eo sumitur post potum. Lignum habet solidum & [illegible], ex quo combusto cinerem mulieres in [illegible] faciunt, quo supercilia tingunt, et nigra ea fiant, & crassiore pilo. [illegible] inter pharmaca, quæ vomitum provocant, cum ejus cortex [illegible]. Narravit mihi, qui eam attulit abundare eandem arborem, circa Mara[illegible] (urbem Armeniæ non procul ab Amida) & alias, multam esse in vicinia montis Cordubensis (vel in monte Chyrcum [illegible] prope Cordubam) in Hispania* &c. A qua rara & eximia planta, purpuræ nomen datum esse, cum Auctor contendat; refellitur is à Cl. Bochartio, vocem ארגון, *argavan*, de qua suprà, Hebræam Chaldæamque esse, quâ Daniel & Esdras ante annorum plus duo millia usi, ostendente. Itaque purpura ab arbore nomen non habet; sed arbor à flore, cujus color purpureus est. Vide eum *Hieroz. Part. poster. l. 5. c. 9.*

ARGIDAVA, Daciæ oppid. *Ptol. Argisch* hodie, teste Lazio in Valachia, apud fines Transylvaniæ. longitud. 48. 45. latitud. 47. 5.

ARGILA, urbs Cariæ, *Steph.* Item oppid. Mauritaniæ à Portugalliæ Rege expugnatum A. C. 1471. vulgò *Arzilla.*

ARGILETUM, locus Romæ juxta Palatium, ubi tabernæ opificum erant, præsertimque Bibliopolarum. Martial. *l. 1. Epigr. 4. v. 1.*

Argiletanas mavis habitare tabernas.

Idem *l. 1. Epigr. 118. v. 9.* per tmesin.

Argi nempe soles subire letum.

Et *l. 2. Epigr. 17. v. 3.*

Argique letum multus obsidet sutor.

Dictus ab Argo Argivorum Duce, qui ab Evandro hospitiô exceptus, cùm in affectati regni suspicionem venisset, ab Arcadibus inscio Evandrô, occisus est, cui postea Rex tumulum erexit, quem de nomine ejus *Argiletum* vocavit. Virg. *l. 8. Æn. v. 345.*

Nec non & sacri monstrat nemus Argileti,
Testaturque locum, & letum docet hospitis Argi.

Alii dictum putant, quasi *Argiletum*, ab *argilla*, h. e. cretâ, cujus eo in loco magna erat copia. Utramque opinionem refert Varro *l. 4. de L. L.* his verbis: *Argiletum sunt, qui scripserunt ab Argo, seu quod is huc venit, ibique sepultus sit: alii ab argilla, quod ibi hoc genus terræ.*

ARGILIA, *Hesych.* Ἀργιλία, [illegible] τῆς Ἀττικῆς.

ARGILII, Andriorum coloni. Ἀνδρίων ἄποικοι. Thucyd. *l. 4.*

ARGILIUM, Bithyniæ oppid. mediterraneum. *Ptol.*

ARGILLA, vide infrà *Fictile*, *Fictor*, *Plastæ*, *Plastica*, *Sculptura*, *Statua.*

ARGILLA, piscis ex mera cartilagine, exceptâ spinâ dorsi, absque ossibus & squamis, à natura compactus; idem cum *Raja*, quod vide.

ARGILLARIÆ, vel ARGILLERIÆ, oppid. Galliæ, non procul à Domnamanto, *Dormans*, à solo *argilloso* dictum, vulgò *Argilly*. Ejus fit mentio in *Vita Sancti Bernardi*, apud Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ARGILLUS, Ægypti mons circa Nilum. *Plut.*

ARGILUS, urbs Emathiæ non procul ab ostio Strymonis fluv. occidentem versus. Herodot. *l. 7.* Item urbs Thraciæ Stephano ex Thucyd. *l. 4.*

ARGINA, Locrorum Ozolorum oppid. Plin. *l. 4. c. 3.*

ARGINUSA, Urb. Æolidos, è regione Lesbi & promontor. *Mann.* Schol. *in Aristoph. Ran. Act. 1. Sc. 1.*

ARGINUSÆ, Straboni *l. 13.* tres insulæ parvæ continenti proximæ, inter Mitylenen & Methymnam. Hic Conone Duce Lacedæmonii superati, Callicratide amisso, an. 347. Urb. Cond. Plut. *in Conone*, Plin. *l. 5. c. 31.* Vide Strab. *l. 13.*

ARGIOPE, Nymphæ nomen, Parnassi incolæ, mater fuit ex Philammone Thamyris, qui tertius in Pythiis Ludis certavit & cantu vicit. Vide *Philammon* it. *Thamyris*. Item filia Teuthrantis Mysiorum Regis, cui is, quod mares non haberet liberos, regnum reliquit. Vide *Teuthras.*

ARGIPHONTES, Mercurii cognomen ab *Argo*, centoculo Ius custode, quem, Jovis jussu, interfecit. Mythologi interpretantur *Argum* sphæram esse stellatam, quod illi insit species quædam cælestium oculorum: Io autem terram esse volunt, quam Ægyptii in Hieroglyphicis literis bovis imagine exprimunt. Hanc Argos, i. e. cœlum stellatum, nocturnô tempore desuper videtur observare. Mercurium autem Solem interpretantur, qui Argum tunc dicitur occidere, cùm luminis sui magnitudine stellas omnes obscurat, earumque a mortalibus conspectum eripit. Macrob. *Saturnal. l. 1. c. 19.*

ARGIPPEI, populi inter Sauromatas. Herodot. *l. 4.* ab ipsa nativitate calvi, simis naribus, & ingenti mentô, propriô quodam oris sonô, ex arboribus victitantes. Hi cùm arma nulla habeant, à nemine tamen afficiuntur injuria, quod sacri putentur. Iidem finitimorum controversias dirimunt, & ad se confugientes ab injuria tuentur. *Nic. Lloydius.* Melius *Argippæi*, nomen habent ab equis albis, quia, ut *ibidem* auctor est idem, circa Scythiæ paludem, Hypanim, [illegible], *sive equi albi pascuntur*. Quemadmodum hodieque equos albos in magno esse honore, apud Tartaros, scribit Paulus Venetus *l. 1. c. 65.* & horum armenta Regem habere, quæ decem millium numerum excedant. Quod mirum non est, si verum, quod idem refert *l. 2. c. 15.* Calendis Februariis,

quod

quod anni est initium, magno illi Regi à magnatibus quandoque in xenia offerri alborum equorum centum millia. Equos namque hujus coloris reliquis celeritate præstare, hæc Horatii subinnuunt; *l.* 1. *Sat.* 7. *v.* 8.

Sisennas Barros ut equis præcurreret albis.

Hinc in Virgilio Turnus, cum Ænea dimicaturus, poscit equos Pilumno avo datos ab Orithyia, Boreæ uxore, *l.* 12. *Æn. v.* 84.

Qui candore nives anteirent, cursibus auras.

Accedit candoris gratia: quam ob causam Castor & Pollux, apud Pindarum *Pyth.* 1. sunt λευκόπωλοι & Proserpina ibid. *Olymp.* 6. λευκιππος. Solem etiam & Auroram albis equis Poëtæ passim vehunt: & λευκόπωλον ἡμέραν vocat Sophocles in *Ajace μαστιγοφόρῳ v.* 683. Quin Deorum summus, ipse Jupiter, fertur à Poëtis albis quadrigis vehi. Unde Camillo crimini datum, quod, de Vejis cùm triumpharet, curru equis albis juncto invectus est, Liv. *l.* 5. *c.* 23. & Plut. *in Camillo.* Quanquam, si Propertio *l.* 4. *Eleg.* 1. *v.* 32. fides, multo ante Camillum, in triumpho,

Quatuor hinc albos Romulus egit equos.

Nec post eum exempla desunt, Augusti, de Parthis, apud Ovidium de *Arte l.* 1. & Stilichonis, de Africa, apud Claudian. *de Laude Stilichon. l.* 2. triumphantium. Imprimis autem ad albedinis commendationem in equo pertinet, quod in libro Apocalypseos *c.* 6. *v.* 2. & *c.* 19. *v.* 11. & 14. tam Christus ipse quam cœlestes exercitus, albis equis insident. Hinc Ouranius Poëta, quem Suidas passim citat,

Ἵππους μέλανας ὁ καλὸς [illegible],
Ἵππων [illegible].
Equos nigros videre pessimum omen est,
Sed candidorum visio Angelos notat.

Vide Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 7. Non itaque ratio defuit, cur *Argippæi*, à candore equorum, nomen sibi adsciverint.

ARGIRI, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

ARGIRUNTUM, vulgo *Pescha*, urbs Liburniæ, in ora maris Adriatici. *Cluver.* Vide *Argyruntum.*

ARGISSE, Thessaliæ civitas propè Peneum, à Larissæ filiis condita, quæ deinde *Argura* vocabatur. *Volaterran.*

ARGITA, fluv. Hiberniæ in ora Septentrionali *Banny Ortelio, Swilly Camdeno*, cui magis fidendum. Nunc *Band*, in Ultonia provinc. qui per lacum Neaugum labitur, dein in Oceanum Caledonium se exonerat, inter Comitatus Colranensem & Antrimensem. *Sanson.*

ARGITHEA, Urbs fuit Epiri, Caput Athamaniæ, in mediterraneis versus Thessaliæ limites.

ARGIVA, Juno ab *Argis* ita cognominata, quò locô sacra ejus celebrabantur. Virg. *Æn. l.* 3. *v.* 547.

Junoni Argivæ jussos adolemus honores.

Signum ejus hîc modô describit Pausan. *l.* 2. *Deæ signum* (inquit) *in solio sedet, eximia magnitudine, auro & ebore fabricatum, Polycleti opus, corona capiti imposita, ea Gratias & Horas egregie factas habet. Dea manu altera malum Punicum, altera vero sceptrum tenet, cui cuculum ideirco ajunt impositum, quod virginis Junonis amore captus Jupiter, in avem talem se verterit, quam puella, tanquam ludicrum captavit.* Clemens verò *Strom. lib.* 1. Κίονα, columnam, ejus ut & Apollinis Delphici, habet: [illegible] *Antequam statuæ essent affabrè formatæ, veteres erexerunt columnas, easque colebant tanquam Dei simulachra Bætylos* vocantes, ut videbimus. Ejus Sacerdotes quanto fuerint in honore apud incolas, dicemus infrà, voce *Argos.* Nec omittendum, quod celebre hoc Junonis cognomen apud *Minutium Felic.* aliosque toties occurrens, inde ortum sit: quod Argis esset Dea tutelaris, ab Inachi temporibus, qui illi terram hanc consecraverat; unde etiam cultus ejus ad reliquos Græcos profluxit. Hinc illa [illegible] Ἀργεία, apud Euripid. *in Iphig. Aulid.* Argoi Ἥρας [illegible], apud Pindarum *Nemeis*, & sacra apud Argivos Ἡραῖα, quibus quæ primò præfuerat, Καλλιθύια *Theoni*, Καλλιθόη *Clementi Alex.* Καλλίθυια *Plutarcho* dicitur. Neque enim ad hoc sacerdotium, nisi fœminæ, & quidem honoratissimæ, admittebantur: per quas tempora computari non minùs, ac per Archontes Athenis, mos erat; Thucyd. *l.* 2. Et quidem festô hôc currus, in quo sacerdos considebat, trahebatur albis bobus, ad templum Junonis, quod extra urbem erat, teste Palæphatô *prope fin.* &c. Plura apud Jo. Meursium *Græcia Fer.* aliquid etiam infrà voce *Heræi*, it *Juno.*

ARGIVI, populi Græciæ, ab Argis dicti, quorum est frequens mentio apud Poëtas. *Hesychius*, Ἀργεῖοι, οἱ Ἕλληνες. *Argivi* autem furacitatis olim ita notati sunt, ut ab illis adagium ortum sit, cujus meminit. *Suidas*, Ἀργεῖοι φῶρες, [illegible]. Οἱ γὰρ Ἀργεῖοι [illegible]. Contra *Argivo clypeo dignus*, apud *Zenodotum*, [illegible]. Nam apud Argivos pueri incorrupti & puri clypeos priscô more gestabant. Ἀργεῖος [illegible] apud *Suidam*, [illegible] Argivi etiam malè apud veteres audiebant, tanquam Sycophantæ & calumniatores. Inde proverb. apud Diogen. *l.* 2. *c.* 79. Ἀργεῖοι φῶρες, [illegible]. Οἱ γὰρ Ἀργεῖοι [illegible]. *Vit. Lipsius.*

ARGIUS, dispensator Galbæ, qui patroni corpus licentiâ tenebrarum pluribus ludibriis vexatum, humili sepulturâ, privatis hortis condidit. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 49.

ARGIZALA, Galatiæ Urbs, *Ptol.*

ARGLA, oppid. & portus Hiberniæ, in Ultonia provinc. & Comitatu *Downe*, in littore, versus Scotiam ad ostium fluv. Cog. & ex adverso peninsul. Ardes, 14. milliar. Hibernic. Rupe Fergusii in Austrum.

ARGO, navis in qua Iason cum 54. Heroibus Thessalis Colchos navigavit. De nominis ratione variant Etymologi. Sententiæ eorum ad tres classes revocari possunt. *Primo* Nonnullis dicta videtur ab Architecto, cujus nomen *Argos*: de quo Val. Flacc. *l.* 1. *v.* 93.

—— Ad charum Tritonia devolat Argum;
Mouet hanc puppem jubet & demittere ferro
Robora, —— —— ——

Diodor. Sic. *l.* 4. Τὴν δὲ ναῦν Ἀργὼ προσαγορευθῆναι [illegible] Ἄργου. Vide Hyginum in *Argo. Secundo*, Alii sic vocatam volunt, quòd secum *Argivos* tulerit, quod sentire videtur M. Tullius *Tuscul. Qu. l.* 1. *Et ea angustias*, inquit, *per quas penetravit ea, quæ est nominata Argo, quia Argivi in ea delecti viri vecti, petebant pellem inauratam arietis.* Quæ postrema verba ex Poëta aliquo antiquo (ut sæpiusculè in his libris solet) desumpsit. *Tertiò*, Quidam a velocitate ejus sic dictam arbitrantur. Diodor. Sic. *ubi supra*, Ὡς δέ τινες λέγουσιν [illegible] τὸ τάχος [illegible], ὡς ἂν τῶν ἀρχαίων ἀργὸν τὸ ταχὺ προσαγορευόντων. Unde Catullus, *Epigr.* 65. *v.* 6.

Ausi sunt vada salsa citâ decurrere puppe.

Et Pindarus in *Pythiis*, [illegible] Ἀργοῦς χαλινόν. Quanquam Ἀργός quoque Græcè dicitur tardus: Hinc jocus Martialis *l.* 3. *Epigr.* 67. *v.* 8.

At vos tam placidas vagi per undas
Tuta luditis otium carina.
Non nautas puto vos sed Argonautas.

Quartò, Pherecydes Syrus apud *Lazarum Baysium* tradit, sumpsisse nomen ab *Argo* Phryxi filio. *Quinto*, Alii à textura ducunt, Hebraicè ארג *ereg*, inter quos est Hieremias Hoelzlinus *nota ad Apollon. l.* 1. Sanè Catullus de hujus navis fabrica *loc. cit. v.* 10

Pinea conjungens inflexæ texta carinæ.

Ad quem locum sic Illustris Scaliger; *Texere naves veteres dicebant, à quo locus, ubi naves fabricentur, Textrinum dicebatur, auctor Servius in schedis nondum vulgatis.* Qu. Ennius,

Idem campus habet textrinum navibu' longis.

h. e. ναυπήγιον. Sic τὰ ὕφη νεώς dixit Archimelus Poëta, in navem Hieronis:

Ἄξονι γὰρ [illegible]
[illegible]

Malè enim apud *Athenæum* ὄφλον. Ovid. *Ep. Herord.* 16. *v.* 110.

Texitur & costis panda carina suis.

Silius Ital. *l.* 8. *v.* 120.

Fulmineam texit, quâ transvehat agmina, classem.

Idem *l.* 11. *v.* 388.

Ætatis jussi texamus mille carinas.

Panegyrista ad Maximianum, *ut navalia texerentur, ut trabes caderentur*; ubi navalia dixit pro navibus. *Sextò*, Bochartus *Canaan l.* 2. *c.* 11. à longitudine sic dictam suspicatur. Gaulis (brevibus ratibus scil.) inquit, puto Phœnices opposuisse ארוך 1700 naves *arca*, vel *arco*, ut Syri efferunt, i. e. naves longitudinis, seu quod idem est, naves longas; ac inde factum, literis G. & C. permutatis, quod passim ferè fit, ut navis *Argo* appellaretur, quæ prima fuit longa navis apud Græcos, qui, usque ad Iasonem & Argonautas, solùm rotundis navibus utebantur. Plin. *l.* 7. *c.* 56. *Longâ nave Iasonem primum navigasse Philostephanus author est.* Et Apollonii Scholiastes *l.* 1. de *Argo* nave: [illegible] Et Herodot. *circa initium*, *l.* 1. de Argonautis, [illegible]. Quinquaginta remiges eam habere refert *Apollodorus*, i. e. 25. ab unoquoque latere; unde sequitur, longam fuisse cubitorum minimùm quinquaginta, si singula interscalmia fuerint δίπηχυ, prout definit Vitruvius, *l.* 1. *c.* 2. Quin imò longior fuit, si Theocrito credimus, à quo in *Hyla* prædicatur [illegible] Ἀργώ, *l. c.* 30. *jugorum*, sive *scalmorum.* Lignum, ex quo confecta fuit, pinum volunt Catullus, & Seneca. Hic, *Epigr.* 65.

Peliacô quondam prognatæ vertice pinus,
Dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas,
Phasidos ad fluctus, & fines Æetæos.

Ille in *Medea*, *v.* 335. *Act.* 2.

Benè dissepti fœdera mundi
Traxit in unum Thessala pinus.

Quibus adde Horatium *Epod. Od.* 16. *v.* 57.

Non huc Argoo contendit remige pinus.

Et Ovidium in *Epist. Hypsipyles* 6. *v.* 47.

Quid mihi cum Argo, quid cum Tritonide pinu?

Et Statium in *Achilleide*, *l.* 1. *v.* 156.

Olim equidem Argoos pinus cùm Thessala Reges
Hac veheret. —— ——

Orpheus ex fago factam innuit, itemque *Apollodorus*, locô paulò pòst adducendô, hoc autem de parte ejus vocali solummodo intelligendum, quam ex robore factam fuisse significat, Hæc in *Lycoph.* [illegible]. In hoc omnes consentiunt, factam esse ex arboribus Dodonæ silvæ, quibus olim oracula reddebantur. Unde & Poëtæ comminiscuntur, navem ipsam fuisse vocalem. Seneca in *Medea* *v.* 380.

—— —— —— Ipsaque vocem
Perdidit Argo. —— ——

Val. Flac. *l.* 1. *v.* 2.

Fatidicamque ratem.

Claudian. *in Panegyrico, de* 3. *Consul. Honor. v.* 106.

----- Rursusque locuta
In te Chaonia moverunt carmina quercus.

Idem alibi plenius:

---- ---- Licèt omnia vates
In majus celebrata ferant, ipsamque secandis
Argois trabibus jactent sudasse Minervam;
Nec nemora tantum venisse carentia sensu
Robora, sed caso Tomari Jovis augure luco,
Arbore præsaga tabulas animasse loquaces.

Orpheus:

----- Τομάρου ἴαλαγε φηγός.

Idem Ἰόλαλον Ἀργὼ & λάλον πρῷραν vocat. Æschylus, citante Philone in tractatu Πάντα σπουδαῖον, &c.

Ποῖ δ' ἔστιν Ἀργοῦς ἱερὸν αὐδῆεν ξύλον.

Lycophron *in Cassandra*, τὴν λάλεθρον κίσσαν, h. e. *picam loquacem* nuncupat. Meminit & Philostratus *in Imaginibus*, Sophocles *in Trachiniis*. Lucianus *in Somnio sive Gallo*, καὶ τοῦτ' ἐποίησας, ὃ τὸ τῆς Ἀργοῦς πρῷρα ἐλάλησε. Variant autem authores de parte navis. Jo. Meursius, ad Lycophronis locum nuper productum, *Argo navis loquacem malum de quercu Dodonæa habuisse dicitur.* Vocale lignum in prora ponit Apollodorus *l.* 1. Κατὰ δὲ τὴν πρῷραν ἐνήρμοσεν Ἀθηνᾶ φωνῆεν φηγοῦ τῆς Δωδωνίδος ξύλον. Val. autem Flac. *l.* 1. fingit, hanc navem è tutela voces fundere, ut quæ Dodonæam quercum ibi habuerit. Verba sunt, *v.* 301.

Visa coronatæ fulgens tutela carinæ
Vocibus his instare duci.

Vide Bochart. *de Phœn. Colon. p.* 820. Porro hanc primam omnium ratem fuisse Poëtæ, ut plurimùm, volunt. Catullus, *Epigr.* 65. *v.* 11.

Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.

Lucan. *l.* 3. *v.* 192.

Thessaliæ Æmoniam vomer proscindit Iolcon,
Inde lacessitum primò mare, cùm rudis Argo
Miscuit ignotas temeratò litore gentes.

Ovid. *Met. l.* 6. *v. ult.* ubi de Argonautis:

Per mare non notum primâ petiêre carinâ.

Et *l.* 3. *Ep.* 1. ex Ponto *v.* 1.

Æquor Iasoniô pulsatum remige primùm.

Idem *l.* 3. *de Trist. Eleg.* 9. *v.* 8.

Per non tentatas prima cucurrit aquas.

Et *l.* 2. *Amor. Eleg.* 11. *v.* 1.

Prima malas docuit, mirantibus æquoris undis,
Peliaco pinus vertice cæsa vias.

Seneca *in Medea*, *v.* 363. *Actu* 2.

Merces primâ digna carinâ.

Manilius *l.* 1.

Mari quæ prima cucurrit.

Martial. *l.* 7. *Epigr.* 18. *v.* 2. de fragmento Argûs:

Hæc fuit ignoti prima carina maris.

Val. Flac. *l.* 1. *v.* 1.

Prima Deûm magnis canimus freta pervia natis.

Orpheus *in Argonaut.*

Ἤ ῥ' ὑπ' εἰλατίνοις ἐρετμοῖς ἁλιμυρέα βένθη
Πρώτη ὑπεξεπέρησε, τρίβους δ' ἐνόησε θαλάσσης.

Denique Cicer. *l.* 2. *de Nat. Deor.* inducit pastorem, visâ tum primùm *Argo* navi, ut divinô & novô vehiculô, primò admiratum & perterritum hôc modô loqui:

----- Tanta moles labitur
Fremebunda ex alto, ingenti sonitu & spiritu
Præ se undas volvit, &c.

Quanquam probabilius alii Tyriis navium inventionem tribuunt; inter quos est Tibullus *l.* 1. *Eleg.* 7. *v.* 20.

Prima ratem ventis credere docta Tyros.

Dionysius *Erythræis*,

Οἳ πρῶτοι νήεσσιν ἐπειρήσαντο θαλάσσης,
Πρῶτοι δ' ἐμπορίης ἁλιδινέος ἐμνήσαντο.

Alii Phœnicibus. Vide Schefferum, *de Militia Navali l.* 1. *c.* 2. Denique *Argo* navis in sidus cœleste translata est.

Manilius *l.* 1.

----- Tum nobilis Argo
In cœlum subducta.

Idem *l.* 5. *v.* 15.

Et ratis Heroum, quæ nunc quoque navigat astris.

Nic. Lloydius.

ARGOB, Latinè *gleba*, vel *glarea*, aut *maledictio putei*, vel *dorsi*, sive *lux altitudinis*; nomen regionis Basanitidis. Deuter. *c.* 3. *v.* 13. quæ in sortem dimidiæ tribûs Manassis cecidit.

ARGOBASTES, vel ARBOGASTES, cum Valentinianum juniorem, apud Viennam, dolò strangulâsset, ut eidem in imperio succederet, à Theodosio mortem ulciscente superatus, suâ se manu percussit. *Paul. Diaconus.* Vide *Arbogastes.*

ARGODA, Tauricæ Chersonesi urbs. *Ptol.*

ARGOLÆ ophiomachi, serpentum genus, quos ex Argo Pelasgico in Ægyptum ab Alexandro translatos, ut aspides interficerent, fabulantur. Suidas Ἀργόλαι εἶδος ὄφεως, οὓς ἤγαγε Μακεδὼν ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τοῦ Ἄργους τοῦ Πελασγικοῦ εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἐνέβαλεν εἰς τοὺς ποταμούς, ἀναιρετικοὺς τῶν ἀσπίδων: Nempe Hebræum ophiomachi nomen חרגול *Chargol* fortè Veteres scripsêre, aspiratione demtâ, unde fabulæ origo. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 4. *c.* 1.

ARGOLAS, tumulus in Locris Epicnemidiis. Diodor. Sic. *l.* 16.

ARGOLEONTES, vide suprà *Agrioleontes*, it. *Archeleontes.*

ARGOLICA Juno, vide *Argiva*, & hic infrà.

ARGOLICA Statua, apud Trebellium in XXX. *Tyrann. c.* 32. *Hujus uxor Calphurnia ---- cujus statuam in Templo Veneris adhuc videmus* Argolicam, *sed auratam*: Casaubono est statua Argivarum matronarum habitum præferens. Salmas. *Acrolitha* legi vult. Vide suprà. de *Argolica* verò *Junone*, præcipuò honore apud veteres culta, ad cujus adeò instar Romæ, sicut ad Jovis Olympici, Cæsaris statuam fecêre Romani, infrà voce *Juno.*

ARGOLICUS, Laconis fil. è primoribus Achæorum. Tacit. *Annal. l.* 6. *c.* 18.

ARGOLICUS Sinus, ad Peloponnesum. *Ptol.* Est autem *Argolicus* idem quod *Argivus*, & *Argon.*

ARGOLIS, Regio Peloponnesi, eadem quæ *Argia*, inter Arcadiam ad occasum & mare Ægæum ad ortum.

ARGOLUS Andreas, vide *Andreas.*

ARGON, ex stirpe Herculis, post Atyadas, primus regnavit in Lydia, 505. ann. ante Gygem. Nomina successorum ejus caliginosâ nocte latent, usque ad Ardysum I. ex Heraclidis XIX. qui regnare cœpit, *A. M.* 3261. Herodot. *l.* 1. *c.* 7. Hujus tres successores, adeoque ex Heraclidarum stirpe quatuor postremos, recitat Eusebius XVIII. prioribus ab illo omissis *num.* 1259. & *seqq.* quòd eorum tempora mensuram primæ Olympiadis excederent. Joh. Marshamus *canone Chron. ad Sec. XII.* Sic itaque illorum nomina periêre. Cœpit autem *Argon*, ex Alcæo Cleolai nepos, adeoque Heraclidarum in Lydia caput, regnare annô Period. Julianæ 1491. quintô ante expeditionem Trojanam annô: Sardes verò, Lydorum Regia, rebus Trojanis recentior est, Strabo *Geogr. l.* 13. Vide Marshamum *d. l.* ut & infrà voce *Cleolaus.* In Heraclidarum verò numero, quorum nomina desiderantur, fuêre forsan *Andromytys* & *Alcimus*, Xantho Lydiorum Auctori apud Athenæum *Deipnosoph. l.* 12. memorati, quos vide suis locis.

ARGONAUTÆ, Heroës, qui cum Iasone in Argo navi, A. M. 2791. Colchos profecti sunt ad diripiendum vellus aureum; Sunt qui dicant fuisse duos, & quinquaginta numerô, alii addant quatuor: Inter quos præcipui Hercules, Hylas, Theseus, Pirithous, Orpheus, Peleus, Telamon, &c. Numerantur autem ab *Apollonio*, *Orpheo*, & Val. Flac. *l.* 1. Elogia illorum sparsa plurima, apud Poëtas Græcos & Latinos passim occurrunt. Pindaro *Pyth. Od.* 4. dicuntur ναυτᾶν ἄωτος, *flos nautarum*, sicut & Theocrito *Idyll.* 13. θεῖον ἄωτον ἡρώων. Et Virg. *Ecl.* 4. *v.* 34.

------ Erit altera quæ vehat Argò
Delectos Heroas. - ------

Eidem *Theocrito*, ἀριστῆες *Principes*, sive *optimates*, ut & Apollodoro *l.* 1. *Bibl.* ἄριστοι. Ovid. *Pont. l.* 1. *Ep.* 4. *v.* 33.

----- Primos tellure Achiva

Vocat. A Catullo *Epigr.* 65. *v.* 4. *Lecti* dicuntur; Apollonius *Argon. l.* 4. Ἀριστῆες ἡρώων. Statius *l.* 1. *Achilleid. v.* 156. *Argoos Reges* dixit. Pari laude eos insignivit Val. Flaccus *l.* 1. *v.* 205.

----- Pressam sub Regibus alnum.

Iterum *l.* 1. *v.* 341.

----- Video nostro tot in æquore Reges.

Et rursus *v.* 101. *Turba Ducum.* Altiùs Catullus, *Epigr.* 65. *v.* 43.

Heroës salvete, Deûm genus.

Apollonius, *l.* 1.

Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος. -

Et *l.* 3. Ἀθανάτων υἷες. Senec. *in Medea*, *Act.* 2. *v.* 226.

Decus illud ingens Græciæ, florem inclytum,
Præsidia Argivæ gentis, & prolem Deûm.

Et Manilius *l.* 1. apertè Deos vocat,

Servando Dea facta Deos.

Denique Val. Flaccus de iisdem, *l.* 1. *v.* 27.

Divûm progenies ---- ----

Ac iterum

----- Reges Diis geniti. Nic. Lloydius.

ARGONAUTICA, pars Cycli Epici, de quo infrà dicemus.

ARGONNA, regiuncula Franciæ, cujus periêre limites. Partim est in Campania, partim in limite Lotharingiæ, versus Mosam & Virodunum, ubi Bellomontium & Claromontium.

ARGOS, vetus ac nobilis urbs Achajæ in Argolide, quod etiam *Argos Hippium* dicebatur, ab equorum præstantia. Horat. Carm. *l.* 1. *Od.* 7. *v.* 9.

Aptum dicet equis Argos, ditesque Mycenas.

Quem versum ab Homero mutuatus est, apud quem *Il.* β. *v.* 287.

Ἄργεος ἱπποβότοιο. & alibi *Il.* . *v.* 180. πολυχρύσοιο Μυκήνης.

Item *Argi* plurali numer. Horat. *de Art. Poët. v.* 118.

---- Thebis nutritus an Argis.

Virg. *l.* 2. *Æn. v.* 95.

Si Patrios unquam remeâssem victor ad Argos. Plura hic infrà.

ARGOS, Peloponnesi civitas, juxta Athenas, Nemeis ludis celebris & egregiorum Virorum proventu. Hic Juno eximiè celebatur, unde sicut inter Joves Olympio. Sic inter Junones *Argolica*, præci-

principuus olim honor. Ibidem *in Xula*, *in Peregrinorum hospitio*, Sacrificantes invocabant Apollinem & Homerum, Ælian. *Var. Hist.* *l.* 9. *c.* 15. quod majores eorum *e laude* imperiose prædicarentur, *Rhaps.* 8 *v.* 560. unde & ex ære illi statua erecta & sacrificatum est, [illegible], *juxta deum*, [illegible] cum Luna, *&* [illegible] cum Sole congruentem, *Argos* Hesiod. & Homer. qua de re vide Geminum [illegible] *c. de Mensib.* in *Uranologio Petav.* Cæterùm Rex primus Phoroneus fuit, alii Inachus, A. M. 2197 cujus filia Jovi amata, ex Strab. *l.* 8. Ortel. Euseb. *in Chron.* dicta ab *Argo* Rege, ut scribit Augustin. *l.* 18. *de Civ. Dei*, *c.* 5. Hodie *Argo* dicitur, longitud. 48. 50 latitud. 38. 18. In Catalogo Regum, Eusebius Castorem Rhodium sequitur, cujus *Excerpta*, quæ à Casaubono excepit Scaliger, cum Eusebianis optimè conveniunt, vide eum *Thesaur. Temp.* *p.* 214. 264. unde & Eusebium hic potius, quàm Tatianum, Syncellum, Pausaniam & Hyginum sequitur, Marshamus *Can. Chron. ad Sec. VI.* Ipsi verò *Argivi* non per Regum, sed per *Sacerdotum Junonis* tempora, Chronologiam deducebant quæ Heræades dicebantur, *Etymol. M.* quarumque prima fuit Callithyia; tertia Alcinoe, cujus *Sacerdotii anno* 26 *gens Sicula ex Italia migravit*, teste Hellanico Lesbio apud A. Gellium *l.* 15. *c.* 23. aliæ fuerunt Admeta, Cydippe, Chrysis, Phaenis. Idem *ad Sec. IX.* Idem lupis nummos signabant, à quo Danaus, omine tauri à lupo superati, Gelanorem regnô sibi cedere coëgit, uti refert Pausan. *l.* 2. Vide quoque *Inachum*, *Phoroneum*.

ARGOS, Thessaliæ oppid. quod *Pelasgicon* dicunt à Pelasgis. Plin. *l.* 4. *c.* 7. Lucan. *l.* 6. *v.* 355.

—— Ubi nobile quondam
Nunc super Argos arant.

Vulgò *Armiro*, longitud. 48. 45. latitud. 40. 10. Etiam ipsa Thessalia *Argos Pelasgicum* appellata est, apud veteres Strabo *l.* 9. Item pro tota Græcia aliquando sumitur. Lucan. *l.* 10. *v.* 60.

—— —— Quantum impulit Argos,
Iliacasque domus facie Spartana nocentis.

ARGOS, cognomentò *Amphilochium*. In Epiro est, inter Ambracium sinum & Acheloum fluv. occurrens, in finibus Acarnanum. Vide Voss. *ad Melam* *p.* 158. longitud. 46. 50. latitud. 39. 45. Nunc omnino perit. *Brietius*.

ARGOS, Apuliæ oppid. à Diomede conditum, quod deinde *Argyripam*, & postremo *Arpos* vocârunt. Vide Cluver. *Ital. Ant.* *l.* 4. *c.* 12.

ARGOUS Portus, vulgò *Porto ferrato*, portus Æthaliæ; seu Ilvæ insulæ maris Tyrrheni. *Paulus Jovius*. Sub M. Hetruriæ Duce, qui eum munivit, tempore Caroli 5. Imperator.

ARGUDA, Paropamisi urbs. *Ptol.*

ARGUINUM, castrum Africæ, in ora maris Atlantici, in regione Nigritis & tractu Gualata. Sub Anglis. Insulam habet cognominem in littore.

ARGULUS, fil. Amyclantis, quem primum apud Achæos quadrigam junxisse dicunt, cùm alii Atheniensi illud ascribant.

ARGURUS Fluvius, vide *Isaurus*.

ARGUS, nonnullis Argivorum Rex III. qui Apim in illa serie secundum agnoscunt, Phoroneo avo, ut cujus erat [illegible], *ex filia nepos*, successit, regnavit ann. 70. habuitque successorem Criasum, circa tempora morientis in Ægypto Jacobi Patriarchæ, vide *Criasus*.

ARGUS, Arestoris fil. unde *Arestorides* Ovidio dicitur, *Met.* *l.* 1. *v.* 624.

Donec Arestoridæ servandam tradidit Argo.

Apollodorus, *l.* 2. *de Argo*, [illegible]. Idem tamen alibi Agenoris filium facit. [illegible] Græcis dicebatur, quod totus oculis scateret. Hunc Poetæ fabulantur, à Junone constitutum fuisse custodem Ius Inachi filiæ, à Jove in juvencam commutatæ; quem postea Mercurius Jovis jussu interfecit, oculis ejus fistulæ sonô consopitis. Ovid. *l.* 1. *Met.* *v.* 625.

Centum luminibus cinctum caput Argus habebat,
Inque suis vicibus capiebant bina quietem,
Cætera servabant, atque in statione manebant.

Plautus in *Aulularia Act.* 4. *sc.* 6. *v.* 19.

Quo si Argus servet, qui oculeus totus fuit,
Quem quondam Ioni Juno custodem addidit,
Is nunquam servet. —— ——

Juno autem oculos ejus avi suæ, h. e. pavonis caudæ, inseruit. Ovid. *ubi supra*, *v.* 721.

Excipit hos, volucrisque suæ Saturnia pennis
Collocat, & gemmis caudam stellantibus implet.

Mythologi per Argum, cœlum stellatum, per Vaccam, terram, per Mercurium Argicidam, Solem, per oculos partim sopitos, partim apertos, nostrum Antipodumque horizontem intelligunt: Plura vide apud Alex. Rossæum, *Mystagogo Poetico*.

ARGUS, Evandri hospes, vide *Argiletum*.

ARGUS, canis Ulyssis: vel hoc saltem memorandus, quòd solus dominum vicesimò demùm annô domum redeuntem agnoverit. Homer. *Odyss.* 17. *v.* 300.

[illegible]

ARGUS, fluv. Germaniæ in Suevia provinc. Vangenam alluit, & postea in lacum Constantiensem se exonerat, prope Langenarchiam, oppidul.

ARGUTA, civitas Thessaliæ, prius *Argissa* dicta. Est & locus Eubœæ, vide *Stephanum*, qui loci istius incolas *Argivos* & *Leontinos* vocari scribit.

ARGUTA, apud Veteres quænam sacrificia dicta, vide infra *Mas*.

ARGUTARII Canes vel *Argutarii*, in *L. Salica*, sunt [illegible], quos & [illegible] dicebant. Vide suprà in *Arquatus*, & infra, ubi de Canibus.

ARGYNA, oppid. Locrorum, cujus incolæ vocabantur Ozolæ. Plin. *l.* 4. *c.* 3.

ARGYNNIS, Venus, ab *Argynno* puero ab Agamemnone amato, qui cùm frequentius nataret, in Cephiso fluvio periit, quo in loco sepelivit eum Agamemnon, ibidem que Veneris Argynnidos, i. e. turpidinis suæ templum construxit. Propert. *l.* 3. *Eleg.* 6. *v.* 22.

Sunt Agamemnonias testantia littora curas,
Quæ notat Argynni pœna natantis aqua.

Ubi aliæ editiones *Argivi pœna minantis*. Turnebus, *c.* 13. *l.* 26. *Advers.* conatur hos versus explicare. A *Pollo*: *Argynnus* vocatur; à Stephano [illegible], à Plutarcho [illegible], in *lib. qui bruta uti ratione docet*, atque, Agamemnonem perhibet totam Bœotiam pervestigando eum puerum, qui se fugiebat, eoque moræ prætexebat adversos ventos, ac demum se in lacu Copaide abluit, si fortè ardorem suum unà eluere posset. Hæc ille: Martial. *l.* 7. *Epigr.* 14. ad *Argynnum puerum*:

Quæ puer hic nitidis adsistit Hyantidos undis?
Et fugit ad dominam Naida? numquid Hylas?
O bene quod silva colitur Tirynthius ista,
Et quod amatrices tam prope servat aquas!
Securus licet hos fontes Argynne ministres,
Nil facient Nymphæ, ne velit ipse, cave.

Hæc fabula recitatur à Stephano, in [illegible], ut nos monet *Parrhasius*, qui Stephani integro codice usus est; nam vulgò eà parte mutilus circumfertur. *Nic. Lloydius*.

ARGYRA, nympha, cujus amore cùm Selemnus torqueretur, obiit ejus nimiô desideriô; & à Venere in cognominem fluv. mutatus est, cujus aquam amantibus prodesse ad amoris remedia, veterum fuit opinio. Pausan. *l.* 7.

ARGYRA, urbs & fons Achajæ, & regio Indiæ extra Gangem. *Ptol.* & *Steph.* Item urbs circa Troadem. *Strabo*. Et Siciliæ civitas, unde se Diodorus Siculus oriundum facit, cujus incolæ *Argyrini*. Est etiam Taprobanæ Metropolis. *Steph.*

ARGYRASPIDES, sic dicebatur Macedonica quædam legio, à *clypeis argenteis*. Qu. Curtius, *l.* 4. *c.* 13. *Post phalangem Argyraspides erant.* [illegible] *Hesychio* dicuntur. Horum meminêre Arrian. & Athen. *l.* 12. Alexander verò Severus, etiam *Chrysaspidas* milites habuit. Cæterùm *Argyraspidum* eorum multi septuagenarii, nullus sexagenariô minor fuit. Sed mortuô Alexandrô, cum *omnes Duces fastidirent*, *sordidam militiam sub aliis*, *post tanti Regis memoriam existimantes*, Justin. *l.* 14. *c.* 2. in prælio Eumenis contra Antigonum, *dum Ducis imperia contemnunt*, *non gloriam tantum tot bellorum*, *cum conjugibus & liberis*. *Sed & præmia longâ militia parta*, *perdiderunt*, *c.* 3. Proditô tandem Eumene, ditis ab eo devoti *c.* 4. nec inviti. Nam, ut Plut. *Eumene c.* 54. Polyænus *Stratagem.* *l.* 4. *c.* 6. 8. tradunt, *Argyraspidas* Antigonus ipse cui maximè profuerant, ob perfidiam execratus, Sibyrtio Arachosiæ præfecto tradidit omnibus modis atterendos conficiendosque. Etiam Ducem eorum Antigenem in caveam æneam conclusum, vivum combussit, ut est apud Diodor. Sic. *Biblioth.* *l.* 19. *c.* 44. laudatum, Cl. Berneggero *ad Justin.* *c.* 4. *cit.* quod legisse operæ est pretium.

ARGYRE, extra Indi ostium insul. metallorum fœcunda. Mela *l.* 3. *c.* 7. *Ad Tamum insula est Chryse*, *ad Gangem Argyre*, *altera aurei soli*, (*ita veteres tradidere*) *altera argentei: atque ita ut maximè videtur*, *aut ex re nomen*, *aut ex vocabulo ficta fabula est.* Item habet Solin. *c.* 55.

ARGYRINI, gens Epirotica. *Steph.*

ARGYRIPA, oppid. Apuliæ Dauniæ, à Diomede conditum, *Argyrippa Polybio* dicta. *Arpi Cicer.* *Ptol.* & alus. Virg. *Æn.* *l.* 11. *v.* 246.

Ille urbem Argyripam patriæ cognomine gentis,
Victor Gargani condebat Iapygis arvis.

Ovid. *Met.* *l.* 14. *v.* 458.

—— Ille quidem sub Iapyge maxima Dauno
Mœnia condiderat, dotaliaque arva tenebat.

Quin & Strabo, *l.* 6. hanc urbem *Argos* Diomedis vocat.

ARGYRITÆ Agones, Græcè [illegible], dicta illa certamina, in quibus præmii causâ decertabatur, aliàs [illegible] & [illegible] quoque appellari, qui sacris agonibus opponebantur. Cujusmodi certamina, qui non erant [illegible], in singulis ferè urbibus Græciæ celebrabantur. Sic in Marathone, phialæ argenteæ dabantur victoribus: aliis clypei ærei, ut in Junonis Ludis, qui Argis fiebant. In urbe Pellene [illegible] vel [illegible] celebrabantur, in quibus læna præmium erat; in Æaciis Æginæ, amphoris donabantur, qui vicerant: In aliis certaminibus tripodes ænei proponebantur &c. Salmas. *ad Solin.* *p.* 849. At in Sacris Agonibus seu Hieralticis, præter coronam non aliud præmium erat, unde illi [illegible] dicti sunt &c.

ARGYRIUS, Atheniensis (qui à Suida *Agyrius* vel *Agyrrius* vocatur) vir fuit prædives, sed ob eximias opes adeò immodestus & inverecundus; ut in congressu peditus edere ipsum non puderet.

ARGYRODAMAS, genus lapidis, sic dictum, an quòd argentum domaret ac ad se raperet, quod Plin. tradit de androdamante (quem cum argyrodamante confundit.) *l.* 36. *c.* 20. An quòd argentei coloris esset? Certè videtur *Argyrodamas* appellatus, tanquam *Argenteus Adamas* vide Salmas. *ad Solin.* *p.* 564. & 1103.

ARGYRONDAS, vel ARGYRONDES, Æolix fluv. Arifätcho, propter argenteum aquæ candorem.

ARGYROPOLIS, Byzantii suburbium, Chrysopoli, alteri ejusdem urbis suburbio oppositum. *Nicephorus.*

ARGYROPYLUS, Imperator Constantinopol. qui Zoæ uxoris, & Michaëlis Paphlagonis ejus adulteri dolo, inter balnea, aquis submersus est. *Bapt. Egnatius.* Vide *Romanus.*

ARGYROPYLUS Byzantinus, eruditione clarus, floruit cum Chalcondila, secul. 15. *P. Jovius.* Vide & *Johannes.*

ARGYRUS, nomen urbis. *Steph.* ex *Philisto.* Item mons. Vide *Taricheus.*

ARGYRUTUM, Illyrici urbs. *Ptol. Argyruntum* Plinio *l. 3. c. 21.* *Sebenico Nigro*, *Novigrad Molitio*, *Obravazo Ragusæo.*

ARHUSIA, urbs Daniæ, in Julia Boreali, in ora sinus Codani, illam perfluit Gutulus amnis, eique adjacet Scanderburgum arx, ad 5. leuc. in Occasum; Vastata fuit à Suecis A. C. 1644. Subestque Daniæ Regi.

ARI, vulgò *Aries*, populi Americæ, in Brasilia, versus Præfecturam Portus Securi in mediterraneis. *Laetius.*

ARIA, Asiæ regio, hodie *Corazan*, Item lacus, urbs & fluv. ejusdem regionis. *Ptol.* Item una è Satrapiis Indiam terminantibus. Mela. *l. 1. c. 2. Inde proxima est Ariane, deinde Aria.* Ubi *Voss.* *Ariam hic*, inquit, *non rectè collocat, tamquam si litoralis esset regio.* Hoc miror, neminem hic reprehendisse, illud verò et vitio vertisse, quòd *Ariam* & *Arianam* diversas faciat, cùm tamen in eo prorsus nihil commiserit. Verùm operæ pretium hic est paucis ostendere, quamnam veteres differentiam inter *Ariam* & *Arianam* posuerint, quoniam hæc res multos eruditos in errorem egit. O' *πάνυ* Salmas. aliquot locis eos distinguit, alibi vero eosdem esse affirmat, *in Plinianis.* Verùm ita res sese habet. *Aria* regio semper dicta fuit illa tantùm portio terræ, quæ ad *Arium* fluv. erat sita, *Arii* vero qui illam inhabitabant. Non tamen, usque ad tempora Alexandri M. & successorum ejus, verùm etiam multis seculis postea *Aria* iidem fuêre termini, quos *Ptolemæus* & alii huic assignant. Scio quidem *Herodotum* & *Pausaniam* narrare, Medos dictos fuisse *Arios* ante adventum Medeæ, verùm id nihil ad rem facit; etiamsi verum sit & forsan fabella est. Imo ausim affirmare esse fabellam, cùm Medi jam ab ipso statim initio ita sint dicti, nec ullum aliud nomen habuerint. *Ariane* verò longè alia est. Nomen id inauditum ante tempora Alexandri. Verùm postquam ab Ariis subacti fuêre Bactrii, Gedrosii, Sogdiani, aliæque complures gentes, factum est, ut pleræque istæ regiones, Ariorum dicerentur provinciæ. Plin. *l. 6. c. 20.* itaque Gedrosos, Arachotas, & Paropamisades vocat Ariorum satrapias. Quod non ita interpretandum, uti *Salmas.* interpretatur, tanquam si *Plin.* omnes hos populos *Arios* vocaret, sed quod essent in ditione *Ariorum.* Nemo unquam ullam ex his gentibus, sub *Ariorum* nomine, comprehendit. *Arii* tantum unius regionis incolæ dicuntur. Longè alia est *Ariana.* Illa enim extenditur ab Indo fluv. usque ad os sinus Persici. Comprehendit vero præter ipsam *Ariam*, has quoque regiones; Gedrosiam, Drangianam, Arachosiam, Paropamisum, Bactrianam, Sogdianam, Parthiam, Carmaniam, & si quas alias regiones subegerunt aut Menander, aut alii, vel ante, vel post illum, Ariorum duces. *Aria* itaque nomen unius tantùm regionis, *Ariane* verò continet totum Ariorum imperium. Habebat autem *Aria* olim, à Septentrione Bactrianam & Margianam, ab Oriente Paropanisum, a Meridie Drangianam, ab Occidente Parthiam. Ejus urbs Aria nunc *Herat* seu *Semeri* dicitur, urbs ampla & dives, rosisque suis celebris, 30. circiter leuc. Hispanic. à lacu Ario seu Burgiani in Occasu distans. *Baudrand.* Item *Aria* Ilegeni *χώρα* *Stephano*, qui eam quoque Thraciæ antiquum nomen fuisse perhibet. *Nic. Lloydius.* Addo Saltem de *Aria* Margianæ vicina, quòd utraque optimo vinô, ad miraculum usque, fertilis est. Strabo *l. 2. In Margiana sæpe vitis truncum inveniri asserunt tanta crassitudinis, ut duorum hominum ulnis vix ambiatur, uvam autem bicubitalem. Et Ariam huic esse parem, adeoque vini proventu superiorem, quod in vasis non picatis ad tres usque ætates duret.* Quæ ipsa *l. 11.* ferè iisdem repetit verbis. Quòd verò coralii apud eos magnam vim reperiri scribit *Dionysius*, assensum non impetrat, cùm coralium non nisi in mari gignatur, à quo *Aria*, quæ prope Parapanisum, admodum remota est. Vide Bochart. *Hieroz. Part. poster. l. 5. c. 7.*

ARIA, Ponti Euxini insul. *Farnasio Ponto.* Apollonius autem & Arrianus *in Periplo*, *Ἀρητιάδα* eam vocant. Mela *l. 2. c. 7. Non longè accolitur Aria, quæ Marti sacrata (ut fabulam traditur) tulit aves cum summa clade advenientium, pennas quasi tela jaculatas.* Ubi Voss. Ita reposuit *Hermolaus Barbarus*, cùm prius legeretur *non longe Acolisaria*, quemadmodum omnes etiam, quotquot vidi, manu exarati codices. Legendum verò, *Non longe a Colchis Aria.* *Steph.* *Ἄρειος*, *νῆσος* [illegible] *Κόλχοις ἐν τῷ Πόντῳ*, [illegible] *ἐν Ἀρείᾳ. Τὸ ἐθνικὸν Ἄρειος* [illegible]. Quasi verò *ἐθνικὸν Ἄρειος* non sit potius ab *Ἄρεια.* Verùm testetur Stephanus, ita quoque appellatam fuisse hanc insulam. Possit & leg. nullius literæ immutatione, *Non longè a Colis Aria.* Nam & Coli in hoc tractu, quorum regio *Κωλική*, cujus jam superius meminit Mela. Nec est, quòd quisquam existimet, Colis hic locum non esse, quòd ii longius absint Septentrionem versus, cum & Plinius hoc loci Colicam recenseat *l. 6. c. 5. Subjicitur Ponti regio Colica, in qua juga Caucasi ad Riphæos montes torquentur.* Et hic, pro *Colica*, reposuerunt *Colchicam regionem*, contra fidem veterum exemplarium. Quod si verum est, Colos inhabitasse *τὴν ὑπώρειαν τοῦ Καυκάσου*, uti ait *Hecatæus* apud *Stephanum*, & Caucasi extrema juga dicta sint *Κωλικὰ ὄρη*, jam rectè dixerit Mela *Ariam esse Colis vicinam*, cùm montes huic insulæ oppositi, Caucasi sint appendices. Fortè Aria Plinio *l. 6. c. 12.* est Chalceritis, forsan ab avibus, quas *χαλκηρίδας*, *σιδηρόπτερους*, & *σιδηρόχους* fabulantur. Idem *Nic. Lloydius.*

ARIA, vulgò *Arre*, seu *Arren*, Insula parva maris Baltici juris Danici, prope partem Australem Tioniæ insul. ubi castrum Koping, estque Ducatus Sleswicensis.

ARIA, incolis *Arex*, Gallis *Aire*, oppid. ad ripam Leiæ fluminis positum, duabus obsidionibus præterito bellô, & tertiâ, quâ bellô præsente a Gallis occupatum est, A. C. 1676. illustre. Fortè olim ab *area* vel planitie, in qua sita erat, nomen accepit, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ARIABIGNES, Darii fil. ex filia Gobryæ, qui unà cum Prexaspe & Megabyzo præpositus fuit classi Xerxis. *Herodot. l. 7.*

ARIACA, Margianæ urbs. *Ptol.*

ARIACÆ, Scythiæ populi juxta Jaxartem fluv. in Sogdianorum confinio. *Ptol.* Quos Castaldus Denos dici testatur.

ARIACES: Sabinorum oppid. Indiæ intra Gangem. *Ptol.*

ARIACOS, oppid. Mysiæ vel Troadis. *Plin. l. 5. c. 32.*

ARIADNE, vel ARIADNA Minois, Cretensium Regis, ex Pasiphaë filia, Theseum, cujus amore detinebatur, per filum è Labyrintho extricavit, eumque redeuntem in patriam usque ad Naxum insul. insecuta est, ubi loci à perfido Theseo relicta, ac lugens, Libero Patri nupsit, à quo donata est coronâ Gnossiâ 7. stellis adornatâ. Postremo a Diana dicitur sagittâ percussa, quod virginitatem non servâsset. Catullus *epigr. 65. in Argonauticis*, (quem vide) ubi de Theseo, *v. 112.*

> *Inde pedem victor multa cum laude reflexit,*
> *Errabunda regens tenui vestigia filo.*

Vide Ovid. *Metam. l. 8.* & *Ep. 10.* Stat. *l. 2. Silv. 6. v. 25.*

> .... *Non talem Cressa superbum*
> *Callida purpureo revocavit Thesea filo.*

Propert. *l. 3. Eleg. 16. v. 7.* Bacchum alloquens:

> *Te quoque enim non esse rudem testatur in astris,*
> *Lyncibus in cœlum vecta Ariadna tuis.*

Ovid. *l. 5. Fast. v. 345.*

> ---- *Bacchi placuisse coronam*
> *Ex Ariadnæo sidere nosse potes.*

Catullus, *Epigr. 67. v. 60.*

> *Fixa corona foret.* --- ---
> *Ex Ariadneis aurea temporibus.*

Propert. *l. 3. Eleg. 19. v. 18.*

> *Testis siderea torta corona Dea.*

Virg. *Georgic. l. 1. v. 222.*

> *Gnosiaque ardentis decedat stella coronæ.*

Habuerunt ex *Arato.* Sic enim ille.

> *Αὐτοῦ κἀκεῖνος στέφανος, τὸν ἀγαυὸν ἔθηκε*
> *Σῆμ' ἔμεναι Διόνυσος ἀποιχομένης Ἀριάδνης.*

Vide Philostr. Cœsium, *in Cœlo Astronomico Poet. c. 12.* *Nic. Lloydius.*

ARIADNE, filia Leonis Imperatoris, mater Leonis, hôc mortuô, Zenoni, Leonis successori nupsit, qui à Basilisco pulsus in Italiam cum uxore confugit, postea in Imperium restitutus, vitus infamem vitam egit. Hic cùm quôdam die somnô vinôque esset sepultus, Ariadnes jussu tumulo illatus est, in quo, cum ad se rediisset, in furorem actus obiit. Quo defunctô Ariadne Anastasium Silentiarium, famularius quàm decebat sibi cognitum, in thronum evexit, Longino, Zenonis fratre, præterito. Obiit A. C. 515. *Zonar. Annal.* Evagr. *l. 3.*

ARIALBINUM, oppid. Sequanorum, vulgò *Mulhausen*, *Simlero*, *Basil*, *Cluv.* & aliis. In *Tabul. Theodosiana*, ponitur inter Cambete ac Augustam Rauracorum. *Antonin.* collocat inter Vindonissam seu Vindonissam, ac inter Montem Brisiacum: idemque alibi inter Rauracos illud ac Urucos statuit. Fortè itaque *Mythasium* potius, quàm Basilea, vide B. Rhenanum *Rer. Germ. l. 3.* cum *Notis Cl. Ortonis.*

ARIALDUNUM, Hispaniæ urbs *Plin.*

ARIALDUS, Diaconus Mediolanens. genere & pietate illustris, jussu neptis Archiepiscopi Guidonis, quòd Simoniacis & Nicolaitis fortiter obniteretur, occisus est. Baron. *A. C. 1066.* *Ariamirus*, vel *Miron*, successit Theodomiro, Suevorum Regi in Hispan. A. C. 570. Cui Eburicus successit, A. C. 583. Ejus Pater, cùm filius æger mirabiliter sanitatem recepisset, Arianâ hæresi ejuratâ, orthodoxam fidem amplexus est. *Gregor. Turonens.*

ARIAMNES, Theispei fil. ex Achæmenidis illustri apud Persas stirpe, pater fuit Artanis, de quo infrà.

ARIANDA, Cariæ urbs. Mela, *l. 1. c. 16.* [illegible] qui *Carandam* illic legendum ait Is. Voss. quem sis vide.

ARIANE, Græcè *Ἀριανή*, regio Asiæ, vide *Aria.*

ARIANI, vel ARIENI, Asiæ populi. Dionys. *v. 714.*

> *Καυκασίοις ναίουσιν Ἐρυθραίων τ' Ἀριανῶν.*

Ita versum hunc in antiquis exemplaribus scriptum inveniri ex *Eustathio* constat: ipse autem copulam interponi voluit, ut legeretur *Ἐρυθραίων τ' Ἀριανῶν*, ac de diversis montibus, aliis Caucasiis, aliis Arianorum, intelligeretur. Sed cur Arianos *Ἐρυθραίους* vocat? Non à colore certè, quod sensisse videtur *Henr. Stephanus*, dum *rubeos Arianos* hic reddit: sed quòd *Erythræum mare* fines eorum pertingerent. Arianam scil. latè sumunt veterum plurimi, non tantum Ariorum regionem strictè sumptam, verum & alias vicinas regiones sub eo nomine complectentes. Vide Gud. Hill. *ad loc.* *Nic. Lloydius.*

ARIANIA, Gens Cadusiis vicina *Steph.*

ARIANTES, Rex Scytharum, qui à singulis subjectis sibi quotannis offerri sagittam volebat. Herodot. *l. 4.*

ARIANTHE, oppid. Oenotriorum in Calabria citeriore ad fluv. cognominem, apud Ninæam, sive, ut nunc dicunt, oppid. S. Donati, inter Balbiam, & Artemisium 4. mill. pass. dissitum. *Folinus*, teste *Barrio.* Sed potiùs *Arenda* videtur oppid. ejusdem regionis inter Frigidum & Agellum. *Ferrarius.*

ARIANUM, urbs parva, in regno Neapolitano & Principatu ulteriori, accessu difficilis. A Luceria 25. mill. pass. in Austrum, & 12. à Benevento, ad radices Apennini. Ab ara fanò dicta, propriam habet Comitem. Episcopalis est, sub Archiepiscopo Beneventano. Item, oppid. Ducatus Ferrariensis, in Italia, ad Padum, unde regio ejus Polesine de Ariano, in finibus Venetis. Distat ab Adria 9. milliar. in Austrum, & a Ferraria 25. in ortum æstivum.

ARIANUS, & ARIANI, vide ARRIANUS & ARRIUS.

ARIANUS Lucius, vide L[illegible].

ARIARATHIA, civitas prope Cappadociam, ab Ariarathe rege, Antiochi genero. Steph. Aliter, Ariarathea, ad montium radices, Pantanelo, cui est urbs Armeniæ tertiæ, episcopalis sub Archiepiscopo Melitenensi, non longe à Mela fluv. [illegible] mill. pass. ab Arca in Occasum, totidem à Sebastia in Meridiem.

ARIARATHES, Cappadociæ Rex primus, cum à Perdicca obsideretur, cum jam desperaret effugium, ne quid fructûs victoriæ suorum numero accederet, urbem incendit, sibique & suis omnibus mortem conscivit. Justin. l. 13. c. 6. Diodor. Sic. rerum l. 18. c. 76. eum, cum post alexiacam morum paratum regnum, Darii & Alexandri tempore, Perdiccæ cum [illegible] peditibus & [illegible] equitibus se opposuisset, victum & ab hoste in crucem actum esse, refert.

ARIARATHES II. ab avia Mithridate occisus, Justin. l. 29. c. 1. & l. 38. c. 1. qui Nicomedem Bithyniæ Regem in vacuum regnum invadentem repulit, regnumque suo ex sorore nepoti restituit, Ibid.

ARIARATHES III. prioris ex Laodice fil. ab avunculo Mithridate præfecto restitutus, sed paulò post ejusdem fraude peremptus est, relictô filiô cognomine, de quo mox.

ARIARATHES IV. fil. prioris, regnum ab avunculo magno, patris avique interfectore, recepit, & per Gordium, sibi ab eodem tutorem traditum rectoremque administravit.

ARIARATHES V. patruus prioris, ab Asia, ubi educabatur, à Proceribus evocatus (quod præfectorum a Mithridate crudelitatem & libidinem ferre non possent) a Mithridate victus & pulsus, paulo post in adolescentia præ mœrore extinctus. Post eum Pseudo-Ariarathes, a Nicomede præfecto subornatus turbas dedit: quas Romani tandem ita composuerunt, ut Mithridati Cappadociam, Nicomedi Paphlagoniam eriperent, Cappadocum autem populum libertate donarent. Cui tamen libertatis munus abnuens, cum negaret, se vivere sine Rege posse, Senatus illis Rom. Regem constituit Ariobarzanem, de quo infra: plura apud Justin. ubi supra c. 2. Vide quoque Strabonem l. 12.

ARIARATHES, Thracum Rex, memoratus Livio l. 2. Dec. 5.

ARIAS Montanus Benedictus, Hispali oriundus, eruditione & linguarum peritiâ celebris. Scripturæ Sacræ editionem in 5. linguis Antverpiæ studiosè procuravit. Mortuus A. C. 1598. Genebr. in Gregor. 13. Spondan. Vide & Benedictus.

ARIASMENUS, unus ex iis ducibus, qui Persæ fratrem contra Æeten auxilium tulerunt. Val. Flacc. l. 6. Argon. v. 103. A falcatis curribus, quos ducebat, laceratus & obrutus. v. 424.

ARIASPÆ, populi Asiæ, ab urbe Ariaspa, in confinio Drangianæ & Arachosiæ sitâ. Eorum meminit Plin. l. 6. c. 17. Prophthasiam oppidum eorum esse tradens, quod in Drangiana ponit Ptol. Postea Euergetæ dicti sunt, uti videre est apud Arrianum in Exped. Alexandri & Curtium l. 7. c. 3. Salmas. ad Solin. p. 1176.

ARIASPE, alias Cassatia, oppid. Persiæ, ad fluv. Salum, parvi nominis, 20. circiter leuc. à Gabis in Ortum.

ARIBANNUM, Gall. Arriereban, mulcta est non proficiscentis in militiam edictò licèt publicè evocati. Rectius Heribannum, per contractionem fortè dicetur pro Arierebanno, i. e. Retrobannum, seu iterata evocatio. Perinde ac si Bannum esset evocatio prima vel simplex; Aribannum subevocatio, seu citatio posterior: à Gall. arriere, quod & retrò sonat; ut dicatur de iis, qui retro manserunt post Bannum seu evocationem. Sunt autem, quibus vox hæc simplex videtur esse evocatio vasallorum regiorum, composita verò, inferiorum seu plebejorum: aliis, contrà. Dicitur etiam Arriereban pro ipsa cohorte sic conscripta. Henr. Spelmann. Gloss. Archæol.. Vide quoque infra in voce Heribannum.

ARIBBÆUS, Ducis cujusdam nomen, apud Polyæn. l. 7. c. 29.

ARIBERTUS, vide Aripertus.

ARIBON, Episcopus scripsit sacra quædam. Item, alius Psalmos 15. interpretatus est. Supplem. Chron. Philippi Bergom. Sigebert.

ARICA, Gall. l'Isle de Sark, Insul. maris Oceani, in littore Normanniæ, in ditione Anglorum, parvi circuitus, inter Jarsejam & Grenesejam Insulas. Ei adjacet parvus scopulus, Anglis little Sark, seu parva Arica.

ARICA, Oppid. Americæ meridionalis in ora Peruviæ, in provinc. de los Charcas. Sub Hispanis. Paucis constat incolis, sed portum habet capacem.

ARICADA, Drangianæ urbs. Ptol.

ARICANDOS, amnis in Lycia, à quo & urbs ibi Aricanda.

ARICHONDAS, primus author tributorum in Græcia.

ARICHUS, Grammaticus. Schol. in Aristoph. Ran. Act. 5. sc. 1.

ARICIA, puella Attica, Hippolyti uxor, postquam ille à Diana in Italiam translatus fuisset. Virg. Æn. l. 7. v. 761.

Ibat & Hippolyti proles pulcherrima bello,
Virbius, [illegible], quem mater Aricia misit
Eductum Egeriæ lucis. ....

ARICIA, Latii oppid. post Albanum montem in via Appia, ab Hippolyto Thesei filio conditum, ita dictum ab Aricia, nobili Atticæ [illegible], quam idem terræ [illegible]. In agro Aricino præstantissimi proveniebant porri, de quibus Columella l. 10.

[illegible] quæ [illegible] & mater Aricia porri.

Martial. l. 13. Epigr. 19.

[illegible]

Quod autem [illegible], ut [illegible] est, Ovid. Fast. l. 6. v. 59.

[illegible]

Lucan. l. 6. v. 74.

[illegible] quantum [illegible]
[illegible] Aricia Romæ.

Ejus circa accumbebant mendici. Martial. l. 2. Epigr. 19.

[illegible]
Quem tua felicem, Zoile, cœna facit.

Idem l. 10. Epigr. 68. v. 4.

[illegible] de regione pater.

Et l. 12. Epigr. 32. v. 1.

[illegible] clivum [illegible] Aricinum.

Juvenalis Sat. 4. v. 117.

Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes.

Persius Sat. 6. v. 55.

.... Accedo Bovillas,
Clivumque ad Virbî .... .

Hoc est, ubi Virbius, i. e. Hippolytus colebatur. De situ Ariciæ ita Strabo l. 5. [illegible Greek], i. e. post Albanum montem in via Appia, urbs est Aricia, 160. stadiis a Roma, sita [illegible], arcem tamen validam, & natura loci munitam. Ubi in numero stadiorum mendum est, non dixerim Strabonis errorem, sed exscriptoris mendum. Dionys. enim l. 5. 120. stadia tantum numerat: [illegible Greek]. Eundem stadiorum numerum habet Philostratus, de vita Apoll. l. 4. c. 12. [illegible Greek]. In hac Orestes, oraculò monitus, simulacrum Scythicæ Dianæ, quod è Taurica regione transtulerat, priusquam Argos peteret, consecravit. Erat ad hujus templum nemus, quod vocatur Aricinum, dicente Ovidiô, l. 3. Fast. v. 263.

Vallis Aricinæ sylvâ præcinctus opacâ
Est lacus antiquâ religione sacer.
Hic latet Hippolytus loris direptus equorum,
Unde nemus nullis illud aditur equis.

Nunc Aricia, la Riccia, oppidul. est Campaniæ Romanæ, Ducatus titulô insigne. Ei adjacet lacus Aricinus, nunc Lago di Nemi. Nic. Lloydius.

ARICOMICI, Galliæ Narbonensis populi. Vide Arecomici. Alii legunt Arecomici.

ARICONIUM, vulgò Kentchester, teste Camdenô, oppid. Angliæ mediterraneum inter Glevum & [illegible] 30. & Iscam ad occasum 22. mil. pass. Nunc vicus in Comitatu Herefordiensi, non longè à Walliæ confinio & à fluv. Waga, vix [illegible] milliar. ab Herefordia in Occasum.

ARIDA Saginatio, apud Tertullian. de Pallio c. 4. Et inter unctio & pulvere volutatio & arida saginatio. Vito maximo est [illegible Greek], Salmasio [illegible Greek], quæ Athletarum propria. [illegible] autem de illis optimus: Ita namque Cicero Dioxippum pugilem, saginati corporis hominem vocat l. 5. c. [illegible]. Vide quoque Tertullian. [illegible]. Sic Græcis [illegible], ut est apud Laertium, l. 8. [illegible Greek], ad hunc modum pugiles saginasse. [illegible Greek] verò non illô tantùm tempore de Athletis dicta est, quò ficus aridas edebant, quod facere deberent, à quo Pythagoras quidam veterem [illegible Greek] sustulit & pugiles transtulit ad carnium usum. Tertulliani enim temporibus non ampliùs arida ficus ad saginationem athletarum [illegible], & tamen aridam saginationem & [illegible Greek] de athletis sui temporis usurpat. Nempe pulpam tantùm siccam & aridam, nullis jejuniis & jurulentis eblanditam, edebant, unde victum eorum [illegible Greek] Latinum vocat. Aridum enim victum pro tenui & minimè uncto dicebant. Cicero pro Roscio Amer. [illegible], in victu arido, in hac horrida incultaque vita istiusmodi maleficia gigni non solere. Carne autem utplurimum bubulâ & suillâ vescebantur: unde illud Diogenis Cynici, qui interrogatus, cur insensibiles essent Athletæ, [illegible], quod carne suillâ & bubulâ [illegible]. Harum porro animalium partes illas ad victum adhibebant, quæ minimum succi & pinguedinis habent, eæque [illegible] aridæ sunt & siccæ, pedes [illegible] bubulos & [illegible], vide infra in voce [illegible], &c. Sed & xerophagias veteres Christianorum [illegible] appellata fuisse notum est, inter quas tamen & [illegible Greek] pugilum intercerat, quod Christiani, cum jejunarent, non modò carnibus abstinerent, verùm etiam omnibus jurulentis & pomis succi [illegible] in totum, ut alibi Tertullian. scribit, unde [illegible Greek] dictæ: at pugiles & athletæ in sua arida saginatione carnes quidem edebant, sed sine ullis condimentis: nec enim [illegible], nec placentas, nec alias hujusmodi cupedias attingere illis licitum, vinô præterea & frigidâ sese abstinere interdum cogebantur, non semper &c. Salmas. ad loc. Solebant autem [illegible Greek] Christiani, non omni [illegible] totam, ex Laodiceni Concilii præcepto, sed etiam singulis hebdomadum quartâ & sextâ feriâ, can. [illegible]. Nec item diebus majoris hebdomadis, ut legimus apud Epiphan. Compend. Doctr. Cathol. Vide infra Xerophagia.

ARIDÆUS, Satrapa ac præcipuus Cyri Junioris Dux: nam al-

teri cornu præerat habueratque sub se milites ex Phrygia ac Lydia, nec non mille equites. Victo Cyro reconciliatus est Artaxerxi pactus Græcorum ac mercenariorum in itinere proditionem. Vide & *Ariæus.*

ARIDAGAMANTIA, Sylva Galliæ, à qua regiuncula Barpalmis proxima *Aresfia* vel *Aridagamantia* dicitur, cum Monasterio cognomine *Arouage* vel *Arouaise*, Hadr. Vales. *Notit. Galliæ.*

ARIDAI, Hamanis fil. Esther. *c.* 9. *v.* 9. Latinè *leo abundans*, aut *maledictionis abundantia.*

ARIDATHA, alter ejusdem fil. ibidem. Latinè *Leonis lex.*

ARIDEUS, Philippi nothus, Alexandri frater, cui successit, Justin. *l.* 9. *c.* 8. quamvis ab Alexandro præteritus, *l.* 12. *c.* 15. Nominatur pro successore à Meleagro, recusatur à Ptolemæo, *l.* 13. *c.* 2. Rex tamen appellatur à militibus, *ibidem.* Tandem vero cum uxore Eurydice, regni an. 7. necatur ab Olympiade, *l.* 14. *c.* 7. Lege *Aridæus.* Vide etiam Diodor. Sic. *l.* 18. Appian. *Syriac.* Euseb. *Chron.*

ARIDICES, Philosophus, de quo sic Macrob. *Saturnal. l.* 7. *c.* 1. Quum Regis libertus, ad novas divitias nuper evectus, Philosophos ad convivium congregasset, & irridendo eorum minutulas quæstiones, scire se velle, dixisset, *cur ex nigra & alba faba, pulmentum unius coloris edatur? Aridices indigne ferens, Tu nobis, inquit, absolve, cur de albis & nigris loris similes maculæ gignantur?*

ARIEL, i. e. *leo*, sive *lux Dei*, nomen loci. 2. Reg. *c.* 15. *v.* 25. Esai. *c.* 29. *v.* 1. accipitur pro civitate Jerusalem, in qua altare holocausti. In Ezechielis verò *c.* 43. *v.* 15. *altare holocausti* significat. Est etiam nomen viri. 1. Paral. *c.* 11. *v.* 22. *Nic. Lloydius.* Bochart. *Ariel*, Hebr. אריאל, propriè est *Leo Dei*, i. e. *Leo magnus*, ut *montes Dei*, *cedri Dei*, *luctationes Dei.* Fuit autem fortium virorum cognomentum in terra Moab: unde est, quòd Benaja percussisse legitur, *duos Ariel Moabitarum.* 2. Sam. *c.* 23. *v.* 20. hodieque apud Arabes vir fortis *Asedollah*, h. e. *Leo Dei*, appellatur. Marmolius *Africæ suæ l.* 2. *c.* 12. *Per Solimani mortem, Arabum imperio successit Omar Ibnomoadi, Abdolmelici filius, quem etiam vocabant Ased-allah, quod leonem Dei significat.* Sed & à Persis Hali, sectæ suæ Principi, idem cognomen fuisse inditum, docet Adam Olearius *Pers. Itin. l.* 5. Et tale est, quòd Athletas Græci *Leones* nuncupabant, ut videre est apud Lucian. in *Demonacte*: Inque his Claudiani *de bello Gildon. v.* 422.

Dilectique ab Augusto legio, nomenque probantes
Invicti, clypeique animosi teste leones:

Leonum nomine videntur milites intelligi, qui clypeo Leonem appingebant, &c. Idem nomen etiam Altari inditum Ezech. *c.* 43. *v.* 15. 16. adeoque Templo & Urbi, Esaj. *c.* 29. *v.* 1. fortè propter Altare, cujus ignis perpetuò accensus holocausta, leonis instar, vorabat & consumebat &c. Vide Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 3. *c.* 1. alibique passim.

ARIEL, fluv. Tartariæ minoris Precopensis. In Borysthenem fluv. se exonerat, infra Circassiam urbem, *Hondio* teste.

ARIELDEBA, Ægypti urbs. *Lib. Notit.*

ARIENA, vide *Ariani.* Item Halyattis filia, Astyagis, Regis Medorum, uxor. *Herodot.*

ARIES, Hebr. איל *ajil*, à viribus dictus, agno opponitur, qui Græcè ἀμνὸς vocatur, quasi ἄμενος, h. e. *sine viribus.* Nominis origo ab איל, i. e. *robore*; ita ut איל *aries* & אל *Deus fortis* conjugata sint. Quin vox plur. אילים *elim* & *arietes* & *Deos* notat: Unde est, quòd Ethnicorum vetustissimi Jovem suum finxerunt Κριοπρόσωπον, *arietis vultu*, &c. Illustris Domini nostri typus fuit, quem pro filio in holocaustum Pater credentium obtulit, Gen. *c.* 22. *v.* 13. Eum Judæi nugaces creatum volunt ante annos bis mille & amplius, nempe sub vesperam diei sextæ creationis: verosimilius à vicino grege aberrâsse, & in Abrahamum, Deò rem sic dirigente, incidisse, ne sanctus Patriarcha, qui sacrificandi animò illuc iverat, re infectâ discederet, & ut, filiò à morte exemptò, haberet, unde Deo testaretur debitam gratitudinem. Cujus historiæ lacinias, sed de more interpolatas, Græci suis fabulis immiscuerunt: Iphigeniam enim narrant à patre Agamemnone Dianæ fuisse oblatam, sed, cùm Calchantis ministerio jamjam esset immolanda, cervam ante ipsam aram divinitus mox comparuisse, atque ejus vice oblatam esse. Ipsa Iphigenia apud *Euripid.*

Ἀλλ' ἐξέκλεψεν, ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου
Ἄρτεμις Ἀχαιοῖς — —
Sed me subduxit, cervam pro me subjiciens
Diana Græcis.

In Plutarchi *Parallel. c.* 35. similes fabulæ duæ sunt: una Græca ex Aristodemo, de bucula Helenæ, propter pestem Lacedæmone grassantem, populariumque salutem, immolandæ substituta: altera Romana, ex Aristidis Italicis, de Valeria Luperca, quæ, in remedium grassantis pestis pariter mactanda, simili casu servata sit. Vide eundem Bochart. ubi suprà *l.* 2. *c.* 46. ut & aliquid infrà *Maxima hostia.* De horrendo vero sacro, quo *Cittyi* aries mactabatur, infrà in *Crobelum*, uti de Mahometanorum ritu *Arietem* Sacrificandi, in Meccham peregrinatione, ubi de *Muslimis.* Propriè autem *harviga* hostia dicta est, quâ *aries* immolabatur, vide infrà *Haruspices.*

ARIES, Danieli visus *c.* 8. *v.* 3. qui cornibus suis omnes orbis partes ita impetebat, ut nullus ei obsisteret, Persarum Rex est: qui sedisse dicitur *ad Ulaium*, quia Susâ, Regni Metropolis, ad eum amnem sita erat, & *cornua duo habuisse*, h. e. duo Regna, Medicum & Persicum: *quorum posterius sublimius*, namque Persicum, Medicum Regnum dignitate & potentia superabat. Huic hircus oppositus &c. Vide ipsam Historiam sacram. Simile quoddam visum obtigisse Syllæ, Plutarchus narrat, in *Vita* ejus, & in Accio *Bruto*, qui à Cicerone citatur de *Divinat. l.* 1. Tarquin. Superbus suum hoc somnium narrat.

Visum est in somnis pastorem ad me appellere
Pecus lanigerum eximiâ pulchritudine,
Duos consanguineos arietes inde eligi,
Præclariorem alterum immolare me,
Deinde ejus germanum cornibus conniti
In me arietare, eoque me ad casum dari:
Exin prostratum terra graviter saucium,
Resupinum, in cœlum contueri maximum.

Qui *arietes consanguinei* L. Junium Brutum & fratrem ejus à Tarquinio cæsum significabant, quorum ille, in Tarquinium insurgens, regnò eum spoliavit. Vide Bochartum *l.* cit. ut & *c.* 50. ubi de ariete & tauro, à Judæis, in Ægyptiorum contemptum, immolare solitis, ex *Tacito.* De *Arietum albctum nigrorumque* Tribubus, in Persia, sub Turcomannis, vide infra *Karakoiunli.* Inter Illustrium Familiarum Insignia *Aries* quoque etiamnum conspicitur. In Scuto Daniæ & Norvegiæ Regis *Aries argenteus, in viridi campo*, Insularum Ferroæ, seu Ferroënsium, quæ à pirata Grimero Camban primum detectæ A. C. 868. planè Norvegicum suscepêre jugum, A. C. 1100. tessera est. *Arietes* verò 3. *argenteis cornibus & tintinabulis aureis, in solo nigro*, Mantuæ primigenium symbolum fuêre, donec Joh. Franciscus primus Marchio *Crucem cum Aquila* ejus locò assumsit, vide Cl. Spenerum *Arte Herald. Part.* 2. *l.* 1. *c.* 29. §. 3.

ARIES, primum Zodiaci signum, quod Sol ingrediens 4. Idus Mart. Æquinoctium vernum efficit. Fabulantur autem Poëtæ, hunc illum ipsum esse Arietem, qui aureò vellere insignis Phryxum per Hellespontum trajecit, Hellem vero ibidem submersit. Ovid. *Trist. l.* 4. *Eleg.* 12. *v.* 3.

Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellen,
Tempora nocturnis æqua diurna facit.

Manilius *l.* 4.

---- Testis tibi laniger ipse,
Cùm vitreum findens auratô vellere pontum,
Orbatumque suâ Phryxum per fata sorore,
Phasidos ad ripas, & Colchida regna revexit.

Ovid. *epist.* 18. *Heroid. Leandri. v.* 143.

Invideo Phryxo, quem, per freta tristia tutum,
Aurea lanigero vellere vexit ovis.

Alii autem eum esse malunt, qui Libero Patri in Libyæ desertis siti laboranti fontem ostendit. Vide Cæsii *Cœlum Astronom. p.* 21. Princeps Zodiaci signum figuram ab Ægyptiis hanc accepit, in honorem Chami sive Jovis Ammonis, qui ad potentiam significandam arietinis fingebatur cornibus. *Arietem* autem habitum fuisse Jovem Ammonem, traditum Isidoro *Origin. l.* 3. *c. ult.* Sed nec Jovis is solùm, verum & Minervæ symbolum fuit. Unde Maro *Æn. l.* 11. *v.* 258.

Supplicia & scelerum pœnas expendimus omnes,
Vel Priamo miseranda manus: scit triste Minervæ
Sidus & Euboicæ cautes, ultorque Caphareus.

Ubi vide *Servium.* Neque, cùm Minerva sit consilii Dea, obscurum est, cur *Aries* Minervæ sit sidus: quippe ipse est dux signorum, ut ex suo consilio præcedat, cætera ex ejus consilio sequantur. Hinc Manilius *Astronom. l.* 2.

Consilium ipse suum est Aries, ut principe dignum est.
Audit se, Libramque videt, &c.

Vide Voss. *de orig. & progr. Idolol. l.* 2. *c.* 36. Quod autem de Jove Ammone dictum, in veteri nummo, conspicitur is cum cornibus arietinis, quibus partim potentia Chami & regni ejus, quod posteri obtinuêre, partim etiam ingens denotatur vis Solis: quod & Macrobius retulit *l.* 1. *Saturn. c.* 21. *Ideò & Ammonem, quem Deum Solem occidentem Libyes existimant, arietinis cornibus fingunt, quibus maximè id animal valet, sicut radiis Sol.* Fortè & oracula Ammonis istiusmodi cornuum instar, torta flexaque hôc symbolô indigitantur, unde *oracula arietina* dicta. Plaut. *in Fretô* apud A. Gell. *l.* 3. *c.* 3.

---- ---- Hoc illud est,
Quod Arietini responsum magnis Ludis dicitur:
Peribo, si non fecero, si faxo, vapulabo.

Certè Ammonis cornua *torta* vocat Lucan. *Pharsal. l.* 9. *v.* 514. *Flexa*, Silius *Punic. l.* 9. *v.* 298. Vide iterum Vossium *loc. cit. c.* 21. Nota ejus in veteri sigillo, apud *Gorlæum*, est ♈. Melius tamen in Græcorum libris ita effigiatus ostenditur, ♈ In quarum notarum illa recta cornua, in hac torta & inflexa exhibentur, qualia omnino sunt *Arietis.* Manilius de hoc signo, *l.* 1.

—— Ariesque in cornua tortus.

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1236.

ARIES, machina militaris, quâ, inter alias, ad urbium oppugnationem Veteres usi sunt. Ejus descriptio talis: Eligitur abies vel ornus excelsa, cujus summitas durô ferrô concluditur, & prolixô, *arietis* efficiens prominulam speciem: Sicque suspensa utrinque transversis asseribus & ferratis quasi ex lance, vinculis trabis alterius continetur: Hanc dein quantum mensuræ ratio patitur, multitudo retro repellens, rursus ad obvia quæque rumpenda protrudit ictibus validissimis, instar assurgentis & cadentis armati. Quâ crebritate, velut reciproci fulminis impetu, ædificiis scissis in rimas, concidunt structuræ laxatæ murorum. Quô genere operis, si fuerit exertô vigore discussum, nudatis allô defensoribus, solutaque obsidiis civitates munitissimæ recluduntur, Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 10. *c.* 17. Inventa autem hæc machina Carthagine est, postmodum Getas & Pephasmenus aliquid addiderunt, ut dicemus infrà voce *Getas.* Ad ejus verum impetum avertendum adhibitam machinam, *lupum* vocavêre, vide infrà. In illius locum postea *Helepolis* successit, cujus operâ feliciter usus est Demetrius Poliorcetes. Cæterum *Aries*, quô

Titus.

Titus, in Hierosolymorum oppugnatione, usus fuisse legitur, rotis vehebatur quaternis, habens ab utroque latere umbraculum seu compluvium quoddam, sub quo milites, machinæ destinati tuto latterent. Vide Joseph. Ben Gorion *de bello Jud.* Amm. Marcellinum *l.* 23. *c.* 4. *&c.* ut & infra *Onella*. Adhibuerunt quoque Romani *Arietem* animal, cum bellum indicerent hostibus. Tum enim Fecialis illo in hosticum emisso indigitare volunt, brevi terram illam in pascua Romanis cessuram; Unde Proverb. *Arietem emittere*, i.e. pugnam denunciare, ortum. Vide Erasmum *Adag*.

ARIES Aureus: hunc multi aureum vellus habuisse narrant, quos secutus est *Orpheus* & Apollonius, qui Mercurii contactu aureum dicit effectum *l.* 11. Simonides vero album interdum, interdum purpureum fuisse dicit. Acusilaus ex mari purpureo infectum colore asserit. *Apollonius* vocem humanam habuisse scribit: quod & *Hecatæus* affirmat. Sunt qui dicant, hoc ideo fictum, quia Phryxum in navicula, arietis figuram in prora habente, navigavit. Dionysius verò Mitylenæus *Crion* (quod nomen apud Græcos *Arietem*, significat) Phryxi pædagogum fuisse, atque cum ipso ad Colchos navigasse: unde ea omnia ficta esse, narrat.

ARIETEM levare, superstitiosus aut inhonesti ludicri species, apud Anglos: cujus mentio in *Inquisition.* Archidiaconorum Lincolnensis diœces. *A. C.* 1233. *c.* 30. *An alicubi levantur Arietes, vel fiant scotalla, vel decertetur in præcedendo cum vexillo matricis Ecclesiæ?* Item in Synodo Wigorn. A. C. 1240. *can.* 38. *Ne intersint ludis inhonestis, nec sustineant ludos fieri de Rege & Regina, nec Arietes levari, nec palæstras publicas fieri &c.* Sic in *Statutis* Provincial. Walteri Episcopi Dunelmensis A. C. 1255. prohibentur *levationes Arietum super rotas*, & ludi, quibus decertatur ob bravium exequendum apud Car. du Fresne *Glossar.*

ARIETHUS Tegeates, laudatur ab Hygino *in Poet. astron. l.* 2. *c.* 1. *&c.* 6. ubi vocat eum *historiarum scriptorem*, nisi corrigendum *Areithous*, quod verum putat Voss. *l.* 3. *de Hist. Græc. p.* 331. qui addit, Sanè &, *Areithoi* ... legere est, apud Pausan. *in Arcadicis*. Atqui fallitur vir maximus, si historicum putet, quem Pausanias memorat. Nam Rex fuit hic & bellicosus, cui *Corynetæ* cognomen fuit a clava, quâ in pugna utebatur, Κορυνήτην, inquit, διὰ τὸ ὅπλον, Homer. *Il.* η. *v.* 138.

> Τοῦ γε ἔχων ὤμοισιν Ἀρηϊθόοιο ἄνακτος,
> Δίου Ἀρηϊθόου, ὃν ἐπίκλησιν Κορυνήτην
> Ἄνδρες κικλήσκεσκον, καλλίζωνοί τε γυναῖκες,
> Οὕνεκ' ἄρ' οὐ τόξοισι μαχέσκετο, δουρί τε μακρῷ,
> Ἀλλὰ σιδηρείῃ κορύνῃ ῥήγνυσκε φάλαγγας.

Malè itaque Κορυνήτην legit Voss. *Nic. Lloydius.*

ARIETINA Cornua, Jovi Ammoni in nummis affecta, uti vidimus suprà ubi de *Ariete Zodiaci signo.* Sed & icuncula Mosis antiquitùs expressa in lamina æris rotunda, haud pridem Shenæ, in agro Surreiensi, circa nonum à Londino lapidem, inter rudera reperta est: quæ crassa admodum & ponderis paulo amplius dodrantis unciæ; unâ parte verba præ se fert Hebraïca, quæ Latinè sonant. *Non erunt tibi Dii alieni coram facie mea*, desumpta ex Decalogo. Alterâ parte Mosis visitur imago, *arietinis cornibus* insignis: Nec capillus ejus, aut aliquod tegmen capitis videtur. An ratio insit aliqua cornutæ illius faciei, quæ Mosi tribui solet, viderint qui operæ pretium duxerint. Sed in figuris ejus cornutis, erigi solent, ut Panum & Satyrorum aut capreolorum, non incurvari, ut *arietum*, atque Jovis Hammoni, cornua. In pictura scil. Christianorum, qui ex eo, quod in vulgata habetur de Mose, Exod. *c.* 34. *v.* 29. & 35. *Ignorabat, quòd cornuta esset facies sua & videbat faciem egredientis Moysi esse cornutam*, bicornem Mosen pingunt. Sed rident cornua illa Judæi, quibus verba Hebræa sonant, *Splenduit*, seu *radiavit cutis faciei ejus.* Nec alium existimant Viri docti fuisse Interpretis vulgati sensum, utcunque Pictores Sculptoresque atque ii, à quibus docentur, illum interverterint. Nam lucis radii cornua velut imitantur & Hebr. τὸ קרן tam hæc, quàm illos, notat. Quò facit, quòd disertè Paulus 2. Corinth. *c.* 3. *v.* 7. τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, *Gloriam vultus ejus*, radios illos faciei Mosis nuncupat. Videtur autem lamina hæc potiùs quàm nummus Christiani alicujus opus, fortean ideo ante secula aliquot factum, ut officiosi muneris vice inserviret ad Judæos aliquos sive demerendos sive ad Christianismum civiliter invitandos, Joanni Seldeno, qui iconem ejus exhibet, *de Jure Nat. & Civ. juxta Discipl. Ebræor. l.* 2. *c.* 6. Cæterùm *Arietinum cornu*, seu *buccina arietina* in Sacris celebris, cujus clangor in Jubilæo, qui ab Hebr. ejus nomine nonnullis dictus est, ut infrà videbimus, personuit.

ARIETIS Fons, Tauricæ Chersonesi promontor. Vide *Crimetopon.*

ARIGÆUM, urbs Indiæ, quam Alexander incensam ac desertam reperit. Arrian. *l.* 4.

ARIGIA, fluv. Galliæ, in Occitania provinc. Cadit in Garumnam. Vide *Albiraca* & *Aurigera.*

ARIGNOTE, inter fœminas præclaras à Clemente Alexandrino recensetur *l.* 4. [...] ac memoriæ prodidisse dicitur res gestas à Dionysio tyranno.

ARIGNOTUS, Ariphradis fil. quem Aristophanes tanquam infanda patrantem, simulque ut imperitum citharœdum traducit. Vide *p.* 359. D. Item eund. Aristophan. *Crabron. p.* 522. Ubi ejus pater vocatur Automenes.

ARIGONDE, Clotarii Franciæ Regis uxor, vivente adhuc Indegonde sorore, quæ eidem Regi nupserat, ab illo ducta. Mater Chilperici. Vide Aimoin *l.* 2. Gregor. Turonens. *l.* 4. *c.* 3.

ARII, Indiæ populi, item Arabiæ. Plin. *l.* 6. *c.* 20. 21. nec non Scythiæ *Herodoto.* Arios etiam in Germania ponit Tacit. *in Germ. c.* 43. *Populi truces*, inquit, *quæ insitæ feritati arte ac tempore lenocinantur, nigra scuta, tincta corpora, atras ad prælia noctes legunt: ipsaque formidine atque umbra feralis exercitus terrorem inferunt, nullo hostium sustinente novum, ac velut infernum aspectum; nam primi in omnibus præliis oculi vincuntur.* Horum nominis reliquiæ in *Ari* Danica insula. Diu illi *Arii* cari fidique Romanis. *Procopius Arborichos* appellat, seu potius scribendum *Armoricos.* Hos quoque nominavère *Arados.* Fuerunt autem hi sedibus suis ob societatem & amicitiam ejecti à Francis, & posteà oram maritimam Belgicæ occupavère. Nuncupati autem vicinis corruptius *Armoricii* sive *Armorici. Nic. Lloydius.*

ARIMA, urbecula Asiæ, in ora littorali Japoniæ, eaque parte, quæ *Nimo*, dicitur. Portu gaudet commodo, in regione *Figen.* Ibi multi aliàs Christiani.

ARIMA, locus Ciliciæ, vel Syriæ, vel in Pithecusis, juxta Tyrrhenos, ubi Typhœum terrâ obrutum in fabulis legimus. *Steph.* Homer. *Il.* 2. *v.* 782.

> Γαῖα δ' ὑπεστενάχιζε Διῒ ὣς τερπικεραύνῳ
> Χωομένῳ, ὅτε τ' ἀμφὶ Τυφωέϊ γαῖαν ἱμάσσῃ
> Εἰν Ἀρίμοις, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς.

Τοὺς Σύρους (inquit *Strabo*) Ἀρίμους λέγοντος, οὓς νῦν Ἀραμαίους λέγουσιν, οἱ Ἕλληνες Ἀραμαίους καλοῦσι, ἢ Ἀρίμους. Quod ut melius intelligatur, sciendum, quod Orontes Syriæ fluv. *Typhon* olim appellabatur, tanquam à Typhone vel Typhœo ibi fulmine percusso. Verum est, Typhæa Cilicem facit *Æschylus* & *Pindarus*, sed & Cilicia quoque olim pars Syriæ fuisse creditur, antequam Syros inde pepulissent Phrygiæ populi Cilices. Bochartus. *l.* 1. *Chanaan. c.* 33. Vide *Inarime.*

ARIMANIS, unus ex tribus illis Principibus, quos placuit veteribus quibusdam habere imperium super mundum; hi sunt: Oremasis, Mitris, Arimanis. Cæl. Rhodig. *l.* 7. *c.* 14.

ARIMANNI, vide infrà *Herimanni.*

ARIMANTIS, Pentapoleos regio in Africa urbs. *Ptol.*

ARIMARA, Syriæ ad Euphratem urbs. *Ptol.*

ARIMASPES, Zoroastri amicissimus. Cæl. Rhodig. *l.* 23. *c.* 4.

ARIMASPÆ, dicti *Euergetæ*, ab Alexandro M. sub jugum redacti. Curt. *l.* 7. *c.* 3.

ARIMASPUS, Scythiæ fluv. aureis arenis abundans, cujus accolæ *Arimaspi* dicuntur, populi Scythiæ Europææ, habentes unum oculum in fronte, qui perpetuò bellum gerunt cum gryphibus aurum & smaragdum colligentibus. Ut finxit Aristeas. Vide Herodot. *Musâ* 3. Strab. *l.* 1. *&* 13. Plin. *l.* 7. *c.* 2. Turneb. *Adversi. l.* 24. *c.* 42. Lucan. *l.* 3. *v.* 280.

> ----- *Auroque ligatas*
> *Substringens, Arimaspe comas.* ---

Dionysius Arimaneas, vel *Arimanios* vocat. *Æschylus* verò μουνῶπα στρατὸν, i. e. *unoculum exercitum*, quòd sagittarii cùm sint optimi, alterum inflectunt oculum, ut à parvulis assueti, alterò melius cernant, unde etiam nomen adepti sunt: nam *Ari* Scythicè *unum* significat & *maspos oculum.* Fallitur verò author noster, si *Arimaneas* apud Dionys. pro nomine proprio habeat. Ἀρειμανέας quidem vocat, h. e. *Marte furentes*, sive *bellicosos*, epitheton verò illud commune est, ut alibi apud eundem Poëtam.

> ---- Ἀρειμανέων ἀπὸ χειρῶν.

Quod etiam Horatius expressit, *Carm. l.* 2. *Od.* 16. *v.* 5.

> *Otium bello furiosa Thrace.*

Quòd autem addit, *Ari* Scythicè *unum* significare, habuit ex *Eustathio.* Aliter tamen Herodot. *l.* 4. Οὐνομάζομεν γὰρ αὐτοὺς Σκυθιστὶ Ἀριμασπούς. Ἄριμα γὰρ ἓν καλέουσι Σκύθαι, σποῦ δὲ τὸν ὀφθαλμόν. *Nic. Lloydius.* Habitabant, ubi nunc Ingria, & Ducatus Novogradensis & Plescoviensis, in Moscovia. *Baudrand.*

ARIMASTHÆ, populi juxta Pontum Euxinum. Orpheus *in Argon.*

ARIMATHÆA, Judææ civitas. Matth. *c.* 27. *v.* 57. Latinè *Leo mortuum domino*, vel *lux mortis domini.*

ARIMAZES, Sogdianus, locò editò & exercitu fretus, an Alexander posset volare interrogans, tandem perterritus in castra Regis descendit, cum propinquis & nobilissimis gentis suæ, quos omnes verberibus affectos sub ipsis radicibus montis Alexander crucibus affigi jussit. Qu. Curtius *l.* 7. *c.* 11. Polyæn. *l.* 4. *c.* 3. in Alex. *Ariomazes*, fortè rectiùs.

ARIMBAS, Epiri, seu Molossorum Rex.

ARIMENES, Persis Vejovis dictus, sive malus Genius. *Hesychius* Plutonem intelligit. Ἀρειμάνης ὁ Ἅιδης παρὰ Πέρσαις.

ARIMI, montes & populi Mysiæ & Lydiæ. *Suidas.* Item Syriæ. Strabo *l.* 13.

de ARIMINO Gregorius, vide *Gregorius.*

ARIMINUM, urbs vetus in Flaminia, juxta Rubiconem fluv. Galliam à Flaminia separans. Lucan. *l.* 1. *v.* 231.

> *Vicinumque minax invadit Ariminum* ----

Strabo Umbrorum dicit esse coloniam, sicut & Ravennam. Hæc prius à Cæsare occupata, bello Civili initium dedit. Fuit autem ædificata, Sempronio & Appiò Claudiò Consulib. Eam Octavianus ampliavit, & à Liburnis dirutam Diocletianus reposuit, eisque devictis arcum triumphalem in ea extruxit. Hodie *Rimini* dicitur. Episcopalis est, sub Archiepiscopo Ravennensi, cum portu olim celebri, è cujus marmore templum S. Francisci nunc constat. Ibi prope unam portarum insignis arcus triumphalis, in honorem Augusti conditus, & reliquiæ in urbe egregii theatri. Post Romanos, variis dominis subfuit, sub Justino Imperatore ausa Gothis resistere. Malatestarum dein imperium subiit, qui palatiis superbissimis urbem exornàrunt. Concilium hic ab Imperatore Constantio celebratum A. C. 359. ubi pro Concilio Niceno, decretum primò: postmodum, à Constantio, Ursacii & Valentis artibus prævento: con-

Si patres, subscribere formulæ fidei, in qua ὁμοούσιος tantùm Filius dictus: exceptis … solùm præsulibus, quorum constantia nullâ ratione expugnabilis fuit. Athanas. de Synod. Hieron. Ep. 85. & contra Lucifer. S. Hilar. in fragm. Sulpitius Sev. l. 2. Socr. l. 2. Sozomen. l. 4. &c. De urbe hac plura apud Cluver. Ital. Ant. l. 2. c. 5. longitud. 35. 37. latitud. 43. 51. Sita est in Romandiola provinc. in plano, Estque civitas elegans, sub Pontifice in ora maris Hadriatici. Fuisse olim Græcam Coloniam, ex nummo ΑΡΙΜΗΝΕΩΝ, docet Joh. Marshamus Canone Chron. Sec. XVII. ubi de Græcorum Coloniis. Item Italiæ fluv. viam Flaminiam Æmiliæ jungens. Marecchia, vel Marochia Leandro. Steph. Ἀρίμινον πόλις Ἰταλίας, [illegible] Festus. Ariminum à nomine fluminis propinqui est dictum. Plin. l. 3. c. 15. Ariminum colonia cum amnibus Arimino & Aprusa; fluvius hinc Rubico.

ARIMINUS, vulgò Marecchia, fluv. Æmiliæ provinc. Italiæ, oritur ex Apennino monte, prope fontes Tiberis, Ariminum alluit, & ibi cadit in mare Hadriaticum.

ARIMOA, Insul. Asiæ, versus novam Guineam, & propè oram Septentrional. Terra dos Papous, à Batavis detecta initiô hujus seculi. Parvi circuitus & inter Insulas Moam & Guil. Schuteni.

ARIMPHÆI, populi Scythiæ Plinio, l. 6. c. 7. vel Asiæ septentrionalis prope Riphæos montes, aut ubi Riphæi desinunt, Ammiano. In nemoribus habitant, baccis victitant, justi, ac moribus placidis, quorum uterque sexus detonsos capillos habet.

ARIMUS, Rex Mysiæ, seu Mæoniæ. Varro, Xanthum citans, antiquum rerum scriptorem.

ARINA, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. Ptol. Tezela hodie.

ARINES, auxiliaris Æetæ, in prælio à Colaxe cæsus, Val. Flacc. l. 6. v. 638.

ARINIANUM, coloniam ad ripam Arni fluv. condidisse Janum scribit Cato. Nunc vicus, in territorio Florentino Ariguano Alberto.

ARINIANUM, oppid. Faliscorum, nunc vulgò Rignano; in colle est, in provinc. Patrimonii dicta, uno milliar. à Tiberi fluv. & paucis constat incolis. Baudrand.

ARINTHE, civitas Oenotrorum. Steph. Aliis Arianthe in Calabria citeriori ad fluv. cognom. Folone Barrio. Aliis Arenda potius videtur.

ARINTHEUS, Roman. Consul. Maximi collega.

ARIOALDUS, Longobardorum Rex, post mortem Theudelindæ, ejectô Adoaldô, regno præfectus est. Blondus Decad. 9. Vide Ariovaldus.

ARIOBARZANES, Cappadociæ Rex post turbas Pseudo-Ariarathis compositas, auctoritate S. P. Q. R. in locum Ariarathis suffectus, & à Sylla in thronum evectus; indeà Mithridate pulsus, restitutusque à Romanis, &c. Pompejo in bello Pharsalico favit. Populi Romani amicus fuit, & à Cicerone cum toto regno servatus, l. 5. ad Att. Ep. 20. Horat. l. 1. Ep. 6. v. 38.

Mancipiis locuples eget æris Cappadocum Rex.

Ariobarzanem Cappadociæ Regem videtur tangere velle, de quo Tullius Ep. 1. l. 6. ad Att. Nihil illo Regno spoliatius, nihil Rege egentius. Vide quoque illum Orat. pro L. Manilia, &c. Quater nempe Rex ille regnô expulsus, totiesque restitutus. Flor. l. 3. c. 5. Appianus in Mithridatic. Dio l. 35. Plut. in Sulla & Lucullo. Justin. l. 38. c. 2. 3. Eutrop. l. 5. Post eum Archelaus, favente Antoniô, regno admotus est, vide ibi.

ARIOBARZANES, Phrygiæ Satrapes, ab Artaxerxe descivit, & mortuô Mithridate, ejus regnum sibi invasit. Diodor. Sic. l. 15. f. 504. tenuitque annos viginti sex, defunctus Olympiadis centesimæ decimæ annô quartô, filiô Mithridate succedente. Vide etiam l. 17. c. 17.

ARIOBARZANES, Darii militiæ præfectus, qui Susidas pylas adversus introitum Alexandri cum 25000. peditum occupaverat. Dein cùm per mediam aciem Macedonum, cum multo suorum, atque hostium tangeine erupisset, Persepolim urbem regiam occupare festinans, à custodibus urbis exclusus, cum omnibus fugæ comitibus, renovatô prœliô cecidit. Qu. Curtius. l. 4. & 5.

ARIOBARZANES, origine Medus, ob insignem corporis formam & præclarum animum, volentibus Armeniis, à Cæsare, componendæ Armeniæ delectus, præfectus est Rex. Periit morte fortuitâ. Tacit. Annal. l. 2. c. 4.

ARIOBARZANES, mons inter Parthos & Massagetas. Orosius.

ARIOBINDA, ex Ducibus Anastasii, insigni clade à Persis affectus. Marcellin. Chron. Procop. de bello Pers. l. 1.

ARIOCH, Rex Ellasar, Gen. c. 14. v. 1. Latinè procerus, ebrietas tua, aut leo tuus.

ARIOLA, Gal. Belg. urbs. Antonin.

ARIOLUS, Hebr. [illegible] Græcè [illegible], quis dictus, vide infrà Divinatio: ut de Ariolorum in Sacris pœna, voce Lapis.

ARIOMANDES, Atheniensium adversus barbaros Dux Plut.

ARIOMARDUS, Darii filius. Herodot.

ARIOMEDES, Xerxis navarchus. Plut.

ARION, Methymnæus citharœdus, & Poëta Lyricus, ex Lesbo insul. Floruit Olymp. 28. Scripsit cantica circiter versuum 2000. in magno pretio sui temporis habita. Dicitur & Tragici carminis primus inventor fuisse, & chorum instituisse, ac Dithyrambicum carmen nominis hujus appellatione ab ipso primùm infignitum, cecinisse, Suidas. Hujus historiam Ovid. in Fastis, & Gellius l. 16. c. 19. ac Ælian. de Animalibus referunt. Charus fuit Periandro, Corinthiorum tyranno, cujus auspiciis in Italiam profectus, grandem pecuniam ex arte sua promeruit, cùmque iterum Lesbon peteret, videretque sibi insidias à sociis parari propter opes, quas secum afferebat, nautas oravit, ut carmen aliquod priusquam moreretur, concinere permitterent, quod cum impetrâsset, sumptâ citharâ modulans è navi in mare se conjecit; sed à Delphine allectô ejus cantu, dorsô exceptus, Tænarum (quod oppid. est Laconiæ, hodie Capo di Matapan vel Maini, totius Moreæ Australem maximè locum, Olymp. 19. Solin. c. 13. vel potius, Olymp. 41. Euseb. Chron.) vectus est, antequam nautæ illuc appulissent. & ibi relictô Delphine Corinthum petiit, omnemque rem gestam Periandro enarravit: qui tamen illius verbis minimè credidit, donec etiam historiam à nautis compertam habuit. Vide Lucian. Dial. cujus titulus, Ποσειδῶνος καὶ Δελφίνων. Virg. Ecl. 8. v. 56.

Orpheus in Sylvis, inter Delphinas Arion.

Dubitaverunt multi, hæc fabulane fuerit, occasione historiæ de Jona Propheta, orta, an vera historia? Plin. in veram historiam inclinat, ait enim, Quæ faciunt, ut credatur Arionem quoque citharœdicâ arte, &c. Vide eum l. 9. c. 8. Idem quoque sentire videtur Ovid. l. 2. Fast. v. 113. ubi ait.

Inde (fide majus) tergo Delphina recurvo
Se memorant oneri supposuisse novo.

Ejusdem sententiæ quoque fuit Pausan. in Laconicis. Nam, post signum Arionis Delphino insidentis, tanquam veritatem firmaturus, subjicit historiam aliam Delphini alterius. Indicat hoc ipsum Apulejus l. 6. Accedet antiquis & ipse miraculis. Credemus enim exemplo tuæ veritatis, & Phryxum arieti supernatasse, & Arionem Delphino insedisse, & Europam tauro supercubasse. Propert. l. 2. El. 26. v. 17.

Sed tibi subsidio Delphinum currere vidi,
Qui puto Arioniam vexerat ante ratem.

Martial. l. 8. Epigr. 51. v. 15.

Sic Methymnæo gavisus Arione delphin,
Languida non tacitum per freta vexit onus.

Dio Chrysostomus Orat. 37. non solùm rem narrat, sed addit nautas illos, qui facinus aggressi sunt, fuisse morte mulctatos, cum res in quæstionem duceretur. Firmant hanc veritatem, quæ de voluptate Delphinorum erga Musicam passim leguntur, & casus ille, quo Enalus adolescens in mari servatus est à Delphinis, eôdem penè modô, quo Arion, de quo vide Plut. Sympos. Quid quod veram historiam, non fabulam esse, Jos. Scaliger asserit Animadvers. in Euseb. p. 79. Quæ hactenus dixi videntur stare pro historia. Contrà ad fabulas rejicit Gellius, loc. cit. ait etiam, Fabulam scripsit Herodotus super fidicine illo Arione. Et Strabo. l. 13. Arion, quem Herodotus in Tænarum servatum fabulatur. Ovid l. 3. Art. Am. v. 326.

------ Arionia fabula nota lyræ.

Nic. Lloydius.

ARION, equi nomen, quem Princeps Oenus quidam, secundus Hercules, ab eo Adrastus Argorum Imperator habuisse traditur. Hic equus est ille, quem primum omnium ejus generis Neptunus, percussâ terrâ, tridente produxisse fingitur: quò Claudian. respiciens Panegyr. de 4. Consul. Honorii v. 555. canit;

Si dominus legeretur equis, tua posceret ultro
Verbera Neræidum stabulis nutritus Arion.

Apollodorus l. 3. [illegible Greek] Hic explicandus Ovid. Met. l. 6. v. 118.

Et te flava comas frugum mitissima mater
Sensit equum. ------

Propert. l. 2. El. 34. v. 37.

Qualis & Adrasti fuerit vocalis Arion,
Tristis ad Archemori funera victor equus.

Stat. l. 1. Silv. 1. de equo Domitiani v. 52.

Hunc & Adrastæus visum extimuisset Arion.

Idem Theb. l. 6. v. 444

----- Dum, non cohibente magistrô,
Spargitur in gyros, dexterque exterret Arion.

Idem ibidem:

Ducitur ante omnes rutilæ manifestus Arion
Igne jubæ. ------ ------

Hunc equum dono dedit Adrasto Neptunus, uti scribit Proclus. Vide Pausan. in Arcadicis, ubi de eo plura. Nic. Lloydius.

ARION, equus in curru Polynicis, apud Statium Theb. l. 6. præcipuus. Describit ibi ludos circules, quos Archemoro celebrârunt Argivi, & equum hunc, in Polynicis quadriga, solum nominat, excussoque sessore nihilosecius vicisse victoremque renunciatum refert, v. 501.

------ Nam flavus Arion
Ut vidit, fulvæ jubæ, at jam excussus [illegible]
Stat, [illegible]
Secum alte [illegible] ------

Ubi ex ratione antiquorum curruum loquitur, in quibus quatuor equi sub jugo juncti habebantur & duplex erat temo. Atque ratione Circi, quæ tempore Statii obtinebat, Arion funalis sinisterior esse debuit: hunc enim tum primatum partium fuisse habitum, infrà dicemus. Vide Salmas. ad Solin. p. 899. & Barthium ad Stat. d. l.

ARIONA, oppid. Hispan. in Vandaliziâ provinc. 2. leuc. ab urbe Andujar. Vide Anticaria & Alba Hispanensis. Item, fluv. Illyrici, apud Scylacem, hodie Cembla. Influit in portum Agravonitarum, nunc Ceravosa seu S. Cenis, prope Rhizinium. [illegible]

ARIOSTUS Lud. Ferrariensis, Poëta Italus, scripsit Comœdias, Satyras & Poëma de Rolando, ingeniosius, sed minus castus.

P. Jo-

P. Jovius, *in elog.* Huic Cardinalis Estensis Poëma sibi inscriptum joco pervaisse dicitur. Obiit A. C. 1553. Vide Paul. Freherum *Theatro Viror. eruditione clarorum*.

ARIOVALDUS, Rex Longobard. in Italia VI. in thronum, favente Episcoporum, evectus, Adelvaldo ob insaniam remoto, quem Honorius Papa restituere frustra conatus est. Arrianæ hæreseos fautor, obiit A. C. 638. regni 12. P. Diac. *l.* 4. & 5. Horum Heraclii ævo ac successorem habuit Rotharim, vide quoque *Arioaldus*.

ARIOVINDUS, Consul, cujus collega fuit Asper.

ARIOVINIUS, Consul, Messalæ collega.

ARIOVISTUS, Germanorum Rex, bello clarus ac potens, numerosas habens copias, vel hoc uno argumento, quod à Cæsare fugam simulante victus, octoginta suorum militum millia amiserit. Pugnam hanc contigisse eo loci, ubi nunc D. Apollinaris cœnobium, 1. milliar. Basileà ad Occasum distante, reliquiasque fusi exercitus post 5. mill. pass. emensa, cum Duce, Rhenum transisse, ubi nunc Basilea sita est, docet *Beatus Rhenanus*. De hoc multa Cæsar, *l.* 1. *de Bell. Gall.* Item Dio Cassius *l.* 38. Meminit ejus quoque Tacit. *l.* 4. *Hist.* nec non *Paul.* Oros. *l.* 6. 7. Frontin. *l.* 2. c. 1. 2. Ariovistum autem dixisse videtur Cæsar, qui Germanorum lingua dicebatur *Herr fest*, i. e. *herus* ... *fremitus*. Angli eam vocem adhuc retinent. *Camdenus*, *Archaeolog.* Saxon. Forte à gente Aria, quæ inter Germanos, & flexa in Roman. vocem.

ARIPERTUS I. fil. Gundebaldi, frater Theodelindæ, melius ex fratre nepos, Rodoaldo in Reg. Longobard. in Italia successit, A. C. 659. habuit successorem Grimoaldum, A. C. 663. Sigon. *l.* 2. *de reg. Ital.* P. Diaconus. 5. c. 41.

ARIPERTUS II. fil. Ragumberti, Taurinorum Ducis, post intestinas dissidiis turbata omnia, Rex Longobardorum evasit, in serie illorum Regum ordine X V. Ut scelera elueret, Johanni VI. Alpes Cottias dedisse dicitur, A. C. 704. obiit Ticinô mersus, A. C. 712. Regni 12. Ei successit post Ausprandum, Luitprandus, P. Diac. *l.* 6. Beda & Ado Vienn. *in Chron.*

ARIPHRADES, Ariphradis fil. frater Arignoti, quem tanquam fœdissimum hominem & muliebria lingentem traducit, Aristoph. *Equit.* 4. *Epirrhem.* *In Crabronibus* ejus pater indigetatur Automenes.

ARIPHRON, Phereclis fil. IX. Atheniensium Archon, τῶν διὰ βίου, post patrem regnavit ann. 20. circa tempora Armenophis IV. seu Memnonis, Ægyptior. Regis, sub eo Daïcles coronatus, Olymp. VI. & Pheidon seu Phidon Argivus Ludis præsedit, Olymp. VIII. Vide infrà. Ei successit *Thespieus*, quem vide.

ARIPPARA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

ARIS, Messeniæ fluv. Pausan. *l.* 4.

ARISABION, Indiæ extra Gangem urbs. *Ptol.*

ARISAI, Latinè *sponsus*, Hamanis Agagitæ fil. Esther. c. 9. v. 9.

ARISBA, oppid. Troadis, Mitylenæorum colonia, in litore Rhœtæo, ab Achille eversum. Virg. *l.* 9. *Æn.* v. 264.

> *Bina dabo argento perfecta, atque aspera signis*
> *Pocula, devicta genitor quæ cepit Arisba.*

Lucan. *l.* 3. v. 203.

> *Mysiaque & gelido tellus perfusa Caico*
> *Idalis, & nimium glebis exilis Arisbe.*

Homer. *Il.* β. v. 13. ... ac δῖαν vocat. *Etymologus*, Ἀρίσβη ... Ἀρίσβη ... *Stephanus* ... Item civitas Lesbi. *Steph.* Et Bœotiæ. *Suidas.*

ARISBUS, fluv. Thraciæ. *Steph.* Troadis verò *Straboni*.

ARISCOTUM, vulgo ARSCHOT, urbs Brabantiæ, in Germania Inferiori cum titulo Ducatus, ad Demeram fluv. Vide *Arscotum*.

ARISERIA, Cyrrhesticæ regionis in Syria urbs. *Ptol.*

ARISITUM, Gregorio *l.* 5. *Hist. Franc.* c. 5. dictum *Arisitensis vicus*. Auctori incerto carminis, de stemmate Caroli Calvi *Harisidum* & *Arisidum*, Alius aliter, Fortè vicus est *Arias*, in finibus Rutenorum, ad Biaurum fluv. qui in Avarionem cadit; aut certè *Arre*, vicus montanus. Aiunt in Rutenis, inter Amilianum & Ucetiam, territorium pagumve esse, longum 6. leuc. hodie *l'Arsat*. Theutarius primus *Arisitensium* Episcopus fuit, cui Mundericus (quæ duo nomina Germanica sunt) fratris sui filius substitutus est. Ennmo quoque concilio Remensi interfuit. Vide eundem. Posteà hic Episcopatus abolitus & X V. illæ Diœceses, quas prædictus auctor commemorat, Rutenicæ Ecclesiæ redditæ fuisse videntur. Hadr. Vales. *in Notit. Gall.* *Anno* 1675. *Parisiis edita.*

ARISPÆ, Indica gens, circa Indum fluv. Arrian. *in Indic.*

ARISTA, cognomen Enneconis seu Inniconis, Navarræ olim Regis, quem primi XIII. *aristas aureas*, inscripsisse clypeo rubro, ob cognominis rationem, aiunt: cùm tamen illud, non à Latina voce *Arista*, verum ab *Harizeta*, vico Bagorriæ primario, tractum videatur Cl. Spenero *Arte Herald. Parte* 2. *l.* 1. c. 22. §. 48.

ARISTADIUM, vulgo ARNSTATT, oppid. Germaniæ in Thuringia. Vide *Arnestadium*.

ARISTÆNETUS, Consul temporis Honorii Imperatoris. *Aristæneti* cujusdam scriptoris meminit Steph. in Εὔαν, ubi citat primum *l.* 7. περὶ Νικαίας. *Aristæneti* Epistolas amatorias primus edidit Sambucus A. C. 1566. Altera editio emendatior & auctior prodiit Parisiis Græc. Lat. M. D VIC.

ARISTÆUM, oppid. Thraciæ in Hæmi mont. radicibus situm. Plin. *l.* 4. c. 11.

ARISTÆUS, Apollinis (Cicero 6. *Ver.* dicit, Bacchi) ex Cyrene filia Penei Regis Arcadiæ fil. hic deinde in Arcadia regnavit. Hunc primum apum & mellis usum, lactisque coagulum demonstravisse, olivique olei, & alia quamplurima adinvenisse refert Justin. *l.* 13. c. 7. Fabulam vero sic Poetæ comment sunt. Aristæum Eurydicen Orphei adamâsse, quem illa fugiens à serpente occisa est, in cujus ultionem nymphæ omnes apes perdiderunt. Quapropter, matris auxilium imploravit, quæ illum ad oraculum Protei perduxit, a quo interitum causam edoctus, Eurydicen sacrificiis placare jussus est; quod cùm faceret, taurosque 4. totidemque juvencas immolaret, ingens apum multitudo a bobus erupit, atque hoc pacto apes suas recuperavit. Virg. *Georg.* *l.* 4. v. 554.

> *Hic verò subitum, ac dictu mirabile monstrum*
> *Aspiciunt: liquefacta boum per viscera toto*
> *Stridere apes utero, & ruptis effervere costis:*
> *Immensasque trahi nubes: jamque arbore summâ*
> *Confluere, & lentis uvam demittere ramis.*

Meminit ejus Oppian. *l.* 4. Cyneg.

> Μηλών τ' Ἀρισταῖον ... [illegible]

Quæ mox explicans ait, illum primum omnium utpote à terrestribus dominantibus ... pecuariam informâsse, oleum expressisse, coagulo lac compegisse, & absolvisse,

> ——— ——— Καὶ πολὶ ... [illegible]
> Ἐκ ... [illegible]

Schol. in Apol. *l.* 2. *Argon.* Ἀρισταῖος δὲ ἐν τῇ Κέῳ ... [illegible] ... Ζεὺς Ἀρισταῖος ἐκλήθη, καὶ Ἀπόλλων, Ἀγρεὺς καὶ Νόμιος. Et Apollonius ipse, *l.* 4.

> Κοῦρη Ἀρισταίοιο μελίφρονος, ὅς ῥα μελισσῶν
> Ἔργα, πολυκμήτοιό τ' ἀνεύρετο πῖαρ ἐλαίης.

Interpretes etiam Pindari *in Pyth.* ait, Aristæum primum omnium invenisse ... Id ipsum latè scribit Nonnus *Dionysiac.* *l.* 13. Hyginus *Fab.* 161. 180. 181. Thebarum Regem facit. Quædam etiam suggerunt Interpretes aliqui, ex Germanico Cæsare, in *Phænomena Arati*. Tu vide, ut Justinus adductô locô conformet fabulas Aristæi ad veritatem Historiæ. Multa, quæ de illo scribuntur ab Interprete Apollonii, ut non necessaria, omitto; magnam partem illorum retulit Apollodor. *l.* 2. Pausan. *l.* 8. Nat. Comes *Myth.* *l.* 5. c. 19. Alex. Rossæus, *in mystagogo Poet.* Ovid. *l.* 1. *Fastor.* v. 363.

> *Flebat Aristæus, quòd apes cum stirpe necatas*
> *Viderat inceptos destituisse favos.*

Nic. Lloydius. De eo Solin. c. 4. ubi de Sardinia, *Mox* (nempe post Noracem & Sardum) *Aristæum his regnandi proximum, in urbe Carale, quam condiderat ipse — saepe usque ad se gentes ad unum morem conjunxisse, imperium ex insolentia nihil aspernatas.* Aristoteles contrà, primum omnium in Sardinia imperâsse tradit *Aristæum*, quum ea Insula tota multis & grandibus avibus teneretur. Cum Dædalo autem in Sardiniam eum transîsse, *Servius* tradit: *Hic post laniatum à canibus Actæonem, Thebas reliquit & Ceam Insulam tenuit primò hominibus adhuc vacuam: postea relictâ cum Dædalo ad Sardiniam transitum fecit.* Addit tamen, huic opinioni refragari Pindarum, qui canit eum de Cea Insula in Arcadiam migrâsse, ibique vitam coluisse, & apud Arcadas pro Jove cultum. Contrà Apollonius Rhodius, *Aristæum* Arcadiâ relictâ Ceon tenuisse, & ibi Jovis *Icmæi* templum statuisse, scribit *Argonautic.* *l.* 2. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 99. ut & p. 414. ubi Ἀγρέα & Νόμιον Ἀπόλλωνα apud Arcadas, *Aristæum* dictum esse addit.

ARISTÆUS, Judæus natione, Philadelphi tempore vixit, à quo, receptis 12000. Judæorum, qui in servitutem redacti erant, Hierosolymas missus est, scriptor jam olim laudatus Josepho *Jud. Ant.* *l.* 12. c. 2. Tertulliano *in Apol.* c. 12. Epiphanio *l. de pond.* & Hieronymo *præfat. in Pentateuchum*. Meminit etiam Eusebius; cùm aliàs, tum *l.* 9. *Præp. Evangel.* Ἀρισταῖος, inquit; ... βιβλίῳ ... Extat hodieque in *Biblioth. Patrum*, tom. 7. edit. 2. liber sub Aristæi, seu Aristeæ nomine de Translatione Legis per 72. Interpretes; sed eum genuinum videri negat Lud. Vives *in August.* *l.* 18. *de Civ. Dei* c. 42. Scio Vivi in eo refragari cùm alios non paucos, tùm Petionium, *Observationibus in B. Justini Parænesin ad Gentes*; tum Card. Bellarm. *l. de script. Eccl.* ex Joseph. *Ant. Jud.* *l.* 12. c. 2. *l. contra Appion.* Tertull. *Apol.* c. 2. Euseb. *loc. cit.* Epiphan. *de pond. & mensura*. Hieron. *Præf. in Prov.* &c. Sed Ludovico accedunt Leo Castrius & Alphonsus Salmero. Ex profectò levia non sunt, quæ pro hac sententia adfert Jos. Scaliger *Animadvers. in Euseb.* ad *A. M.* 1734. Ipsum adi. Voss. *l.* 2. *de Hist. Græc.* c. 15.

ARISTAGORAS, Historicus, nomen sibi peperit Ægypiacis suis, quorum primi libri Steph. meminit, in Ταχομψώ, secundi autem testimonio utitur, in Νικίου κώμη. Ἀπολλωνίδης quoque hoc opus nominat, in Ψενώ, non additô libri numerô. Idem volumen signat Ælian. *de Anim.* *l.* 11. c. 10. Inter alia hoc in opere, de Pyramidibus egit, teste Plin. *l.* 36. c. 12. Porrò, Laërtius *in Chilone*, meminit Aristagoræ Milesii, quem, quia Chilon unus ex septem sapientibus brevitate gauderet, hunc loquendi morem Χιλώνειον appellâsse ait; sed Milesius hic, idemne sit cum superiore, non satis habeo compertum. Voss. *de Hist. Græc.* *l.* 3. p. 332. Item *Aristagoras*, Præfectus exercitûs Darii contra Græcos Herodot. *l.* 5. Alius fil. Melpagoræ, gener Histiæi, Milesiorum tyrannus, qui contra Darium rebellavit, suasu Soceri, Atheniensibus aliisque Græcis, ut arma sociarent, persuasis. Persiæ fines ingressus, Sardeis captas incendit, injuriam Dariô gravissimè ferente, ejusque memoriam, quoties cœnaturus erat, refricante. Tandem à Thracibus cum suis occisus est. Idem *ibidem*. Vide Polyænum, *l.* 1. c. 24.

ARISTAGORAS, fax belli Ionici, quod à Dario circa Olymp. 70. Ionibus & Græciæ illatum est: A quo Pherecydes, in eo gerendo & consiliis pro bono Patriæ capiendis, sæpe dissedit. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 845.

ARISTAGORAS, Cyzicenus, Herodot. *Musâ* 4. Item, Cumanus. *Ibid.*

ARISTANDER, vates celeberrimus apud Plut. *in Alexandro.* Vide Plin. *l.* 17. *c.* 25. qui eum Historiam *Rerum admirabilium* scripsisse ait. Freinsh. *suppl. in Curt. l.* 1. & 2. Curt. *l.* 4. *c.* 2. & 6. *l.* 5. *c.* 4. *l.* 7. *c.* 7.

ARISTANDROS, statuarius nobilis apud Spartanos. Pausan. *l.* 3.

ARISTARCHA, Ephesina matrona, quæ Dianæ jussu, unà cum Phocensibus, navigationem subiit, atque in Massilia, templi Dianæ constructi Sacerdos, designata est. Strabo. *l.* 4.

ARISTARCHUS, Rex inferioris Ægypti tertius, post Curudem, præfuit annos 34. Tosorthrô apud Memphitas imperante. Illi successit Spanius. Joh. Marshamus *Canone Chron.* ex *Syncello.*

ARISTARCHUS, Grammaticus Alexandrinus celeberrimus, oriundus è Samothracia, patre itidem Aristarchô. Floruit, Olymp. 156. sub Ptolemæo Philometore, cujus etiam filium Lathurum erudiit. Scripsit commentarios supra mille; discipulus fuit Aristophanis Grammatici, Cratetis contemporaneus. Ἀλεξανδρεὺς τῇ θέσει, φύσει δὲ Σαμόθραξ, uti loquitur *Suidas.* Decessit in Cypro, seipsum cibi abstinentiâ necans, ob morbum hydropicum, ætat. suæ 72. Filios genuit Aristarchum & Aristagoram, ambos stultos. *Suidas.* Discipulos circiter 40. reliquit; æmulumque, & adversarium habebat Cratetem Malloten, Grammaticum Pergamenum. *Ælianus* tradit, eum tam castigatô fuisse judiciô, ut Homeri versus non putaretur, quem ipse non probaret. Unde etiam *Aristarchos* hodie vocamus alienorum scriptorum censores. Ovid. *l.* 3. *Ep.* 9. *è Pont. v.* 23.

> *Corrigere at res est tantò magis ardua, quantò*
> *Magnus Aristarcho major Homerus erat.*

Cicer. ad *Appium Pulchrum l.* 3. *Ep.* 11. *Ut enim Aristarchus Homeri versum negat, quem non probat: Sic tu (libet enim mihi jocari) quod disertum non erit, ne putâris meum.* Et ad *Attic. l.* 1. *Ep.* 9. *Ego varia mea orationibus, quarum tu Aristarchus es, soleo pingere.*

Horatius *ad Pisones, v.* 449.

> *Arguet ambigue dictum, mutanda notabit,*
> *Fiet Aristarchus.* ---- ----

Mendum obiter è Suida, in Ἀμμώνιος, tollendum, cùm Ammonium Saccum Origenis & Plotini familiarem, atque magistrum, qui sub Commodo vixit, Aristarchi Scholæ præfectum jam ante Augusti tempora fuisse refert. Videtur sanè, ob tantum temporis intervallum, lacuna ibi esse, propter quam posteriora verba, *ὃς καὶ διεδέξατο τὴν σχολὴν Ἀριστάρχου πρὸ τῆς μοναρχίας τοῦ Αὐγούστου*, à prioribus separanda, ac de altero Ammonio Grammatico intelligenda. Alius *Aristarchus*, Chronographus, Epistolam historicam reliquit de Athenarum situ & rebus ibi gestis, temporibus Apostolorum; inque his de vita Dionysii Areopagitæ. Voss. *de Hist. Græc. p.* 333. Item *Aristarchus* Tegeates, Poëta Tragicus, qui Æsculapio pro recepta sanitate tabulam vovit. Vixit Olymp. 81. Docuit Tragœdias 70. vicit duabus, ultra annum centesimum vixit. *Suidam* sis adi. Fuit etiam *Aristarchus* Ephesi tyrannus, & alius Mathematicus. *Suidas.* Denique alius Macedo comes Pauli, Romam proficiscentis, Actor. *c.* 27. *v.* 2. & vinculorum socius, Colos. *c.* 4. *v.* 9. *Nic. Lloydius.*

ARISTARCHUS, Medicus Reginæ Berenices, viduæ Antiochi Polyæn. *l.* 8. *f.* 629.

ARISTARCHUS, Orator apud Ambraciotas, qui civibus suis persuasit, impositum urbi à Philippo Macedone præsidium ut ejicerent. Diodor. Sic. *l.* 17. *initiô.*

ARISTARCHUS Samius, inter eos, qui Gnomonica vel Organica invenerunt, Horologium fecit, *Scaphen* sive *Hemisphærium* à forma dictum, & discum in planitie, ad eundem usum, struxit: de quo, vide Salmas. *ad Solin. p.* 636. 646. & 647. ut & infrà, in voce *Scaphe.*

ARISTARETE, Nearchi filia, pictrix nobilis. Plin. *l.* 35. *c.* 11.

ARISTATO, in *L. Sal. tit.* 16. §. 4. *Siquis* Aristatonem *super hominem mortuum capulaverit* &c. palla est, pallium, seu stragulum, defunctorum tumbis ac monumentis olim imponi solitum. Eadem *L. tit.* 58. §. 4. Codex Heroldi, *Chervistaduna* habet: ubi Wendelinus *Aristatonem*, Germanicum *Ere-stat* esse ait, quæ vox *honorarium statum* sonat. Palliis autem tapetibusque tegi & insterni solitos Sanctorum, atque adeò nobilium & honoratiorum virorum tumulos, testantur præterea Gregor. Turonens. *de Gloria Confess. c.* 20. 21. 40. alibique passim, Avitus Viennensis *Poemat. l.* 3. *v.* 253. Helmod. *l.* 1. *c.* 79. aliique Auctores, laudati Car. du Fresne in *Glossar.* Hinc mos in Ecclesia Romana fluxit, mortuorum feretra palliis Ecclesiasticis obvoluta, in Ædem sacram, deferendi. Vide infrà in *Pallia*, & Guil. Apul. de *Gestis Norman.* qui sic de hoc ritu, ubi sermonem facit de Roberto Guiscardo, celebri Normannorum Duce:

> *Utile figmentum versutus adinvenit; atque*
> *Mandat defunctum, quod quemlibet esse suorum*
> *Gens sua testetur, qui cùm quasi mortuus esset*
> *Impositus feretro, pannisque obducere certâ*
> *Illius hunc facie jussit latitante fuisset,*
> *Ut Normannorum velare cadavera mos est.*

ARISTAZANES, nobilis Perses, Artaxerxi Ocho, exceptô Bagoâ Eunuchô, intimus, & internuncius mandatorum ac petitorum. Diodor. Sic. *l.* 16.

ARISTE, ex Græco Ἀρίστη, *Optima*, cognomen Minervæ, vide infrà.

ARISTEAS, Proconnesius genere, emicuit Cyri & Crœsi temporibus, fil. Democharis, aut Caustrobii, *Theogoniam* scripsisse dicitur, *Suidæ* verbis, *καταλογάδην εἰς ἔπη α*, *Oratione soluta ad versus mille.* Sic interpres habet *Æmylius Portus*, quem sequitur Voss. *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 1. & *l.* 4. *c.* 2. Nec aliter sonat ea vox apud veteres quosdam, præcipuè Plutarchum, qui *δίχα μέτρου καὶ καταλογάδην* junctum locat. At sequens vox ἔπος reclamat, quæ in pedestri sermone non versum, h. e. scripturæ prosaicæ lineam, sed metrum notat, & sanè metri speciem Heroicam: unde distincti ab Jambicis & Melicis Epopœi. Adeò ut utrobique Aristeas etiam, in sua Theogonia, fuerit Epicus, vel Hexametrorum Dactylicorum Poëta, sicut clarissimè fuit in illa sua Arimaspidos tribiblo, propter versus inde quosdam Gnomicos, de Navigationis miseria, productos à D. Longino, περὶ Ὕψους c. 8. Itaque aliter sonat *Suidæ* vox *καταλογάδην*, nempe per modum *Catalogi*, i. e. nominibus nudè tantùm recensitis: non *μυθολογικῶς καταλογάδην*, cum fabulosæ Historiæ intertextura, qualiter Hesiodus Theogoniam suam scribit. Κατάλογος propriè est *directa & continua series nominandi, enumerandive*; unde transfertur interdum ad orationem solutam, quasi liberè laxeque profluentem, nec certis metrorum legibus & modulationis recursu illigatum. Hinc elegantissimè ex veteri & veriori scripturâ, apud Apuleium *in Floridis*, dicitur *oratio prorsa*, h. e. *prorsa*, rectà usque procedens, non conversâ modulatimque recurrens. Hinc per vulgarem syncopam *Prosa*, *Prosaicus*. *Hesych.* Melesius, cognomento Illustris, Ἀριστέα τοῦ Προκοννησίου θεῶν τὴν ψυχὴν ἐξιέναι ὅτε ἐβούλετο καὶ ἐπανιέναι πάλιν. Sed Herodotum haud satis clarè transcribit, *l.* 4. *c.* 13. Ubi Aristeas, Caustrobii filius, ex Proconnesiorum nobilitate primaria scripsisse dicitur Ἀριμάσπεια carmina, præstigiosus exertum Poëta, ποιῶν ἔπεα, *versificator.* Utpote, admirationis excitandæ gratiâ, profectus ad Issedonas, Arimaspis proximos, venisse φοιβόλαμπτος γενόμενος, h. e. *à Phœbo infinctus.* Vixit Olymp. 55. 56. Vide præter Plin. *l.* 7. *c.* 2. A. Gell. *l.* 9. *c.* 4. Henr. Jacobi *Orationem Inauguralem p.* 54. Et Voss. *Hist. Græc. l.* 1. *c.* 1. Item *l.* 4. *c.* 2. Alius *Aristeas* fuit Stratonicensis, de quo Pausan. *l.* 5. *Nic. Lloydius.*

ARISTERÆ, Insulæ nomen apud Pausan. *in Corinth.*

ARISTEUS, Sophista, tempore Antonini Imperator. item, Argivus, qui Pyrrhum contra cives excitavit. Polyæn. *l.* 8. *c.* 68.

ARISTHUS, res Arcadicas prodidit. Dionys. Halicarnass. *l.* 1. Nisi, ut Sylburgio placet, legere mavis Ἀρίστου, vel Ἀρισίου. *Idem Nic. Lloydius.*

ARISTIBUS, fluv. Pæoniæ. Polyænus, *l.* 4. *c.* 12.

ARISTIDES, fil. Lysimachi, Atheniensis, nobilitate & justitiâ insignis, qui cum Themistocle dissensit, ut Cato cum Cæsare: ὃς οὐ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι ἐθέλει, h. e. *Qui non videri, sed esse voluit optimus*, quemadmodum Æschyli hunc versiculum populus Atheniensis accommodavit, atque adeò *Δίκαιος*, i. e. *justi* cognomen ei tribuit. Hujus autem justitiam non ferens Themistocles, exiliô eum damnari curavit: Sed annô ferè sextô revocatus ac restitutus est, cùm Xerxes Atticam adoriri statuisset, uti Corn. Nepos auctor est, *in ejus vita.* Sed annô tertiô id contigisse Plut. *in ejusdem vita*, testatur: at Schottus *in Chronologia*, id quartô annô factum ostendit. Tandem verò cùm multas præfecturas gessisset, itamque & pugnæ Salaminiæ interfuit, & cum Pausania Mardonium vicit, ad Platæas, delectusque est qui constitueret, quantum pecuniæ quæque civitas daret, ad classes ædificandas, bellumque comparandum, in tanta paupertate obiit, ut vix tantillum pecuniæ corradi potuerit, quæ vespillonibus, & vilibus cadaverum funeratoribus daretur. Plut. *in Aristide*, Diodor. Sic. *l.* 11. *c.* 47. Thucyd. *l.* 1. &c.

ARISTIDES, Atheniensis, Philosophus Christianus eloquentissimus, sub pristino habitu, volumen contextum Philosophorum sententiis, A. C. 126. nostri dogmatis rationem continens, Adriano Principi tradidit. Hieronym. *Catal. & Ep.* 84. *ad Magn.* Euseb. *Hist. l.* 4. *c.* 3. Quô eodem tempore cùm Serenius quoque Granius, Proconsul Asiæ, pro Christianis intercederet, persequutionem inhibuit Imperator.

ARISTIDES Eleates, qui Cauloniam contra Dionysium defendit, ut colligitur ex Polyæn. *l.* 6. *c.* 11.

ARISTIDES, Locrensis à mustela morsus moritur. Ælian. *Var. Hist. l.* 14. *c.* 4.

ARISTIDES, orator Atheniensis, & Sophista, cujus extant Orationes 54. in quibus præter alias egregias sententias, hæ duæ sunt aurô contra non caræ: Πάντα λέγειν ὡς τὸ παιδίον τῷ θεῷ. Et, οὐ γὰρ ἐστ' ἄλλως ἀνυχάτως ἁμαρτάνειν.

ARISTIDES, Philosophus è civitate Adrianorum Mysiæ, Smyrnæ docuit, & advenienti fortè M. Antonino Principi unus omnium non processit obviam, eoque modô in cognitionem & amicitiam Imperator. venit. *Philostratus.*

ARISTIDES, pictor Thebanus, Apellis tempore, qui omnium primus animum pinxit, & sensus, ac perturbationes expressit. Item statuarius insignis, Plin. *l.* 34. *c.* 8. & *l.* 35. *c.* 10. Fuit alius *Aristides* Samius, Varroni in *Hebdomadibus* citatus, ut Gellius indicat, *l.* 3. *c.* 10.

ARISTIDES Milesius, celebratur à Plut. frequenter, *in Paral. min.* Nomen sibi comparavit libris *rerum Sicularum*, *Italicarumque*, teste eôdem Plutarchô. Nec dubito, quin idem sit *Aristides*, cui *Persica* composuit, quorum ex primo quædam refert Plut. *ubi suprà.* Fortassis idem *Aristides* est, quem in commentario de Cnido advocat Pindari Schol. *in Od.* 3. *Pyth.* Idem condidit Milesia, vel Milesiaca, quæ ἀκόλαστα βιβλία, sive lascivos libros appellat Plut. *in Crasso.* Illud enim opus; non gestas Milesiorum res, sed amatorias quasdam, atque lascivas narrationes continebat. Ovid. *Trist. l.* 2. *v.* 413.

> *Junxit Aristides Milesia crimina secum*
> *Pulsus Aristides nec tamen urbe suâ est.*

It.

Ita vulgò quidem legitur; tu autem, quomodo legendum sit, vide Tanaquillum Fabrum, *Ep.* 3. *p.* 12.

ARISTIPPUS, Cyrenæus, *Senex* dictus, Socratis auditor; cum Epicuro de voluptate sensit. Primus quæstu philosophatus est, & cum Xenophonte simultatem habuit, & a Diogene *Canis Regius* appellatus est, quod Dionysio, ac aliis divitibus ventris gratiâ adularetur. Horat. *l.* 3. *Ep.* 17. *v.* 14.

Si pranderet olus patienter, Regibus uti
Nollet Aristippus, si sciret Regibus uti,
Fastidiret olus. ---- ----

Is dicebat, lautiorem victum nulli esse impedimento ad benè vivendum. Habuit ingenium ad omnia, pro tempore, loco, & persona simulanda omnino promptum, quamobrem Dionysio inter cæteros charus fuit. Et ut præsentibus voluptatibus libenter fruebatur, ita & abeuntes facilè contemnebat. Cum in Græciam philosophandi causa proficisceretur, jussit servos aurum projicere, ut expeditiores ad iter capessendum essent. Horat. *Serm.* 2. *Sat.* 3. *v.* 100.

---- ---- *Quid simile isti*
Græcus Aristippus? qui servos projicere aurum
In media jussit Libya, quia tardius irent
Propter onus segnes. ---- ----

Voluptatem bonorum, dolorem malorum finem constituit. Cæteras scientias exclusit, illud solum utile putans, ut quæras, si quid domi mali, aut boni contigit. Summum bonum posuit in leni motu ad sensum emanante; i. e. in voluptate corporis sensus titillante. Qui ab eo fluxerunt, & in dogmate permanserunt, à præceptoris patria *Cyrenaici* vocabantur. Tradunt Platonem dixisse, soli Aristippo & chlamydem, & pannum ferre datum esse. Horat. *l.* 1. *ep.* 17. *v.* 23.

Omnis Aristippum decuit color & status & res.

Vide Diog. Laërt. *in Aristippo*, *l.* 2. Voss. *de Hist. Græc.* *l.* 4. *c.* 8. Alius hoc nomine Argivorum tyrannus fuit, de quo Plut. *in Arate*.

ARISTIPPUS, cognomine *Junior*, Philosophi nepos, ex filia Metrodidacte. Vel potius ipse *Metrodidactos* dictus est, vide *Arete*. Cyrenaicæ sectæ illustris assertor. Duos animi motus, dolorem & gaudium, principia statuit, &c. Vide Diog. Laërt. *in Aristippo*. Hic in navigio ob tempestatem expallescens interrogatus, quare, cum Philosophus esset, timeret? respondit, Non eandem sibi, & interroganti causam esse; quoniam is non esset magnopere sollicitus pro anima nequissimi nebulonis, ipsum autem pro Aristippi anima timere.

ARISTIPPUS, Historicus, *Arcadiæ* Historiam scripsit. Laërt. *l.* 2. ubi de quatuor *Aristippis* loquitur, nempe præter tres prædictos etiam de alio quodam Philosopho novæ sectæ. Plin. *l.* 35. *c.* 4. & 10. pictoris egregii, Aristippi meminit.

ARISTIUS, prænomine *Marcus*, tribunus militum Cæsaris, iter ad legionem faciens, fide datâ, à Gallis ab oppido Cabillono eductus Cæsar *l.* 7. *Comment.* *c.* 42. Hic haud dubiè est *Aristius* ille, cui postea Proconsuli scripsit Cicero, ut est videre *l.* 13. *Epist.* Ubi perperam illic non *Aristius*, sed *Aristo*, legitur. Nic. *Heinsius*.

ARISTO, Argius palæstrita, apud quem Plato exercitatus est; & ab eo propter egregium corporis habitum *Plato* cognominatus, cum prius *Aristocles*, ex avi nomine vocatus esset. Diog. Laërt. *l.* 3.

ARISTO, Alexandrinus, Philosophus Peripateticus, qui de Nilo scripsit. Ejus meminit Strab. *l. ult.* Ἀρίστων (inquit) [illegible] Νείλου [illegible] Ἀρίστωνα [illegible]. Addit deinde, iisdem propè verbis utriusque librum esse perscriptum; ut alter necessariò sit plagiarius: sed uter ab altero sit suffuratus, id esse dictu difficile: ab Eudoro quidem accusari hoc nomine Aristonem, sed dicendi genus magis esse Aristoneum. Est verò Aristo hic sextus ordine ex his, quos hujus nominis Laërtius recenset, *in Zenone*. Ubi præter Musicum quendam Atheniens. & alium qui Rhetoricam scripsit, alterum etiam nominat Aristonem Peripateticum, sed Ceum; quippe Julietem, qui Atheniis pulsus, tragœdiâ contra Menestheum scriptâ. Plut. Est autem Julis, civitas in insula Ceo. Porro, similitudo nominis inter Aristonem Ceum, & Aristonem Chium, qui Zenonis Cittiei auditor fuit, fecit, ut multa Aristonis Cei Peripatetici, tribuerentur Aristoni Stoico. Nam ex tam multis, quæ Laërtius commemorat, solæ epistolæ verè erant Aristonis Chii: cætera fuerunt Aristonis Cei, Peripatetici: ut Laërtius tradidit ex Panætio & Socrate. Sed si non aliud dicit Strabo, quàm Peripateticum Aristonem esse auctorem libri de Nilo: Laërtius autem dicit, duos fuisse Aristones Peripateticos, Alexandrinum unum, alterum Ceum: unde constat, Alexandrinum potius ejus operis esse patrem, quàm Ceum? Nempe, ut ita sentirem, impulit, quod verisimile videretur de fluv. Ægyptio egisse potius hominem Ægyptium, quàm de Ægæi maris insula. Sed scrupulum injicit Schol. Apollonii *in* 4. *Argonaut.* ubi Aristonis Chii de Nili origine sententiam inter alia adfert. Nempe vulgatam quidem secutus sententiam, *Chium* & *Ceum* confundit. Aristoni Chio quoque tribui solet liber [illegible], quem Aristoni Ceo Peripatetico assignat Athen. *l.* 10. & 13. ubi vocatur [illegible], secundusque ejus operis adducitur. Meminit ejus Plut. *de Isid.* & *Osir.* ubi laudatur Ἀρίστων ὁ [illegible]. Item Laërtius *in Heraclito*, ubi citat Ἀρίστωνα ἐν τῷ περὶ Ἡρακλείτου. Ejus [illegible] citat Schol. Aristoph. Νεφέλ. Schol. Apollonii, & Phavorinus in [illegible], in quibus duobus posterioribus [illegible] pro *Sionis* rectè legit Rutgersius *Var. lect.* *l.* 1. *c.* 18. Scripsit præterea, de Zenonis Dogmatibus, teste Laërtio *l.* 7. De Demosthene Theophrasti judicium, ex Aristone Chio, profert Plut. *paral.* Demosthenis; Sed hoc ex Aristonis libro περὶ τῶν [illegible] petitum, arbitratur Jonsius. De morte Demosthenis itidem; ex Aristone locum adfert Plut. *ubi supra*. Sed [illegible] Ἀρίστωνος, uti loquitur ingeniosissimus Lucianus *in Lexiphane*. Titi *Aristonis* eruditionem summè admiratur Plin. *l.* 1. *Ep.* 22. à quo alius Claudius *Aristo* Ephesiorum Princeps, apud eundem *l.* 6. *Ep.* 31. Fuit & *Aristo* Pellæus, sed qui Hadriani demum tempore, aut post, vixerit. Ex eo quædam, de postrema Judæorum rebellione, quæ sub Hadriano contigit, refert Euseb. *Hist. Eccles.* *l.* 4. *c.* 6. & Nicephorus Callistus *l.* 3. *c.* 24. Denique *Aristo* Ephesius fuit, qui genus fœmininum perosus, cum asina concubuit, ex eoque concubitu genita est puella, cui à *crurium asininorum* nomen *Onoscelis* inditum est. *in Paral.* Vide etiam *Ariston*.

ARISTOBATHRA, Indiæ inter Gangem oppid. *Ptol.*

ARISTOBULA, Diana à Themistocle sic dicta, qui Athenis ei templum erexit, quod in Persico tumultu rebus Græciæ salutaria protulisset consilia. Cæl. Rhodig. *l.* 12. *c.* 5.

ARISTOBULUS I. cognomine *Philellen*, Judæorum Rex, fil. Johannis Hircani, Principis & Sacerdotis Summi successit Patri, *A. M.* 3931. junxitque diadema tiaræ. Vivo adhuc Parente, Samariæ habitavit, & Antiochi Cyziceni copias fudit. Dein Antigonum fratrem in societatem regni assumsit, reliquis tribus, cum matre, carceris pædore fameque confectis. Mox ipsum Antigonum necavit, & primo regni sui anno mœrore animum subeunte, obiit, bonâ parte Ituræ regno adjectâ, ejusque incolis ad Judaismum pertractis. Joseph. *Jud. Ant.* *l.* 13. *c.* 18. & 19. *De Bell. Jud.* *l.* 1. *c.* 3. Sulpic. Sev. *l.* 2. Euseb. *Chron.*

ARISTOBULUS II. fil. Alexandri Iannæi, Rex Judæorum, Hircano majore natu fratre victo. Cui suppetias veniens Aretas, Arabum Rex, Aristobulum in templo Hierosolymitan. obsedit, sed à Scauro, Pompeiani Duce, recedere coactus est. Uterque ergo Damascum ad Pompejum, qui clandestinò Aristobuli discessu irritatus, Hierosolymâ captâ, Regem cum Alexandro & Antigono filiis captivos Romam misit. Unde cùm Aristobulus cum Antigono evasisset, regnum viribus retinere conatus, demum victus, per Gabinium, Romam mittitur; paulò pòst ab Augusto liberatus, ut ipsi in Asia contra hostem usui esset, sed à Pompejanis veneno necatus, obiit *A. M.* 4025. Joseph. *Jud. Ant.* *l.* 13. & 14. *De Bell. Jud.* *l.* 1.

ARISTOBULUS, fil. Alexandri, Successoris & filii Aristobuli II. ab Herode, matris Alexandræ & Mariamnes sororis precibus, Sacerdotium Summum impetravit, an. ætat. 17. Quod cùm gratius fuisset Judæis, quàm ut Herodes id posset pati, Juvenem mergi jussit, *A. M.* 4030. & ut celaret facinus, superbas ei fecit exequias. Joseph. *Jud. Ant.* *l.* 15. *c.* 2. & 3.

ARISTOBULUS, fil. Herodis ex Mariamne, Berenices, quæ Salomes, Herodis sororis, fil. erat, maritus. Cum fratre Alexandro, Sebastæ, crudelissimi parentis jussu, licet nullius criminis rei ambo essent, strangulatus, *A. M.* 4049. Vide *Alexander*, *fil. Herodis*. Item, fil. Herodis, Regis Chalcid. cui Nero minorem Armeniam dedit, Joseph. *Jud. Ant.* *l.* 20. *c.* 5.

ARISTOBULUS, frater Epicuri. Diog. Laërt. *in Epicuro*, *l.* 10. & Gassend. *in ejusdem vita*, *l.* 1. *c.* 1. & 8.

ARISTOBULUS, Aristobuli fil. inter comites Alexandri fuit, & de rebus ab eo gestis Historiam perscripsit, teste Arriano *initio l.* 1. cujus & Plut. sæpe meminit *in Alexandro*, multaque ex illo de rebus Indicis adfert Strabo *l.* 15. Non dubium verò (inquit Cl. Voss. *l.* 1. *de Hist. Græc.* *c.* 10.) quin idem sit, quem *Cassandreum* cognominat Plut. *in Demosthene*, Item Lucian. *in Macrobiis*, ubi ait cum ultra 90. annos vixisse. Plut. *l. de flum.* citat primum Aristobuli librum, *de lapidibus*. Si quis eundem putet, non video, ut refelli possit. Fortassis & idem est, cujus librum *de rebus Italicis* citat Plut. *in Parall. Min.* *c.* 32. At alius est *Aristobulus* Judæus, Philosophus Peripateticus, ut eum vocat Clemens Alex. *l.* 1. *Strom.* Scripsit explanationem in Mosem, eamque Philometori Ptolemæo dicavit. Euseb. *l.* 9. *Præp. Evang.* Ἀριστόβουλος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς Φιλομήτορα: quæ Trapezuntius vertit, *Aristobulus in primo apud Philometora*, cùm deberet, *in primo eorum quos ad Philometora scripsit.* Vide Hieronym. *in Catal.* & Euseb. *Hist. Eccl.* *c.* 26. *l.* 7. Item vir quidam, cujus familiam salutat B. Paulus, Roman. *c.* 16. *v.* 10.

ARISTOCLEA, formosissima puella, quæ rem divinam factura nuda est à Stratone visa, qui in eam exarsit, antea etiam à Callisthene adamatam. Ipso verò nuptiarum die inter amantium manibus discerpta est, quorum postea alter sibi manus intulit, alter aufugit, nec unquam postea visus est. Plut. *in Amator. Narrat.*

ARISTOCLES, Messenius Peripateticus, [illegible] βιβλία [illegible], [illegible] ἐν [illegible] φιλοσόφους, [illegible] αὐτῶν. Immediatè enim hæc cohærere debent, in Suida, voce Ἀριστοκλῆς. Sextum ejus operis librum citat idem Suidas, in [illegible]. Septimum verò Eusebius, & ex eo egregia fragmenta servat, *l.* 15. *Præp. Evang.* *c.* [illegible], ubi de adversariis Aristotelis agit. Et quæ ex Lycone de Aristotele ibi Aristocles adducit, eadem ex Aristocle, non tamen citato libro, adducit Theodoretus, *Serm.* 8. 12. Octavum operis ejusdem librum laudat idem Eusebius, & multa inde adfert, *l.* 14. *Præp. Evang.* *c.* [illegible] & seqq. Quibusdam Alexandri Aphrodisæi præceptor fuisse dicitur, quod si ita est, jam de ejus ætate constaret. Fuit & *Aristocles* Rhodius, Grammaticus, ut in proœmio Erotianus testatur. Alter, an neuter, est, *Aristocles*, qui paradoxorum libros scripsit? Quibusdam certè Sophista Megarensis fuit. Ex iis quædam Stobæus narrat, *Sermone de vituperatione Veneris*. Ælian. quoque *de Animal.* *l.* 2. *c.* 4. refert Aristoclis ejus cujus octastichon de bove, quem, cùm vix decem viri domare possent, una sacerdos solâ aure prehensum ad aram deduxerit. *Aristocles* Lampsacenus Stoicus, scripsit libros 4. enarrationem eorum, quæ Chrysippus tradidit, de ratione singulorum dicendorum, & cogitandorum: Item *Aristocles* Historicus, cujus Clemens meminit, *l.* 6. *Strom.* quemque [illegible] citat Plut. *in Parall.* Hunc sua ætate vixisse, disertim dicit Strabo *l.* 14. quo loco de illustribus viris

Rhodius tractat. Meminit ejus; sed ut Grammatici, Varro *l. 9. de L. L.* ubi definitiones ejus obscuras vocat. Ejusdem verò, ut rhetoris Rhodii, mentionem facit Dionys. Halicarn. *in Dinarcho*. Etiam [illegible] scripsisse, Ammonius indicat, *de differ. Verb.* voce [illegible]. Alius fortè est *Aristocles* Musicus, cujus meminit *Athenæus*. Apollonii ad *Aristoclem* sententiam laudat Stobæus *Serm. 20. qui est de ira.* Vivebant autem quidam *Apollonius* & *Aristocles* sub Euergete 2. Itemque sub Augusto, & tandem sub Antonino Pio, ut incertum sit, qui Apollonius & Aristocles hîc intelligantur. Ad *Aristoclem* Phrynichus librum scripsit, teste Photiô *Eclog.* 158. *Aristocles* etiam Platonis nomen, priusquam à magistro suo *Plato* appellaretur, cujus avus etiam *Aristocles*, Diog. Laërt. *l.* 3. *Nic. Lloydius.*

ARISTOCLES, Tegeatum Princeps, à perfugium simulante Sthenippo, ope eorum, quos ad id corruperat, in pompa jam sacrificaturus, necatur Polyæn. *l. 2. c. 26.* Alius *Aristocles*, ut videtur, meminit idem *l. 6.* Laconis. Vide in *Aristocrate*.

ARISTOCLIDES, Orchomenii tyrannus, qui, cùm Stymphalide virgine potiri non posset, primò patrem ejus de medio sustulit, deinde & virginem ipsam, quæ ad aras Dianæ confugerat, multis vulneribus confodit. Quamobrem in eum universa Arcadia bellum suscepit, virginisque necem tyranni morte ulta est. Hieronym. *contra Jovin.*

ARISTOCLITUS, Musicus, qui genus suum ad Terpandrum referebat, floruit in Græcia circa bellum Medicum. Hujus discipulus fuit Phrynis Mitylenensis, qui initiò erat tibicen, sed ab hoc citharâ canere doctus fuit. Vide Scholia *in Aristoph. Nubes Act. 3. Sc. 3.*

ARISTOCRATES, Spartanorum Rex, qui hostes solebat corrumpere. Vide Pausan. *l.* 8.

ARISTOCRATES, Hicetæ fil. Trapezuntius patriâ, Arcadum Rex, prælio ad Magnam Fossam inter Spartanos & Messenios jamjam incipiente, ab illis pecuniâ corruptus, hos (quibus opitulatum venerat) deseruit, ac facilem Spartanis victoriam præstitit. Nec hâc perfidiâ contentus, postmodum quoque, quum post Eiram captam Aristomenes hominibus 500. (cui 300 Arcades in Societatem facinoris se obtulerunt) coactis, Spartam invadendi Consilium cepisset, dum pars magna Lacedæmoniorum rapiendis Messeniorum rebus adhuc occupata esset, hostibus id pecuniâ eorum delinitus aperuit. Propterea a suis lapidibus obrutus & insepultus, extra fines abjectus est. Pausanias *Messeniacis*. Vide quoque voce *Alexander*.

ARISTOCRATES, civis Rhodius, qui, quòd plurimum dignitatis, strenuitatisque præ se ferret, civium omnium consensu belli Dux electus est; in quo spem suorum egregiè fefellit, ut qui in rebus gerendis, tanquam adulterinus nummus, in igne apparuerit, & omninò alius, quàm primâ fronte promiserat. *Suidas.*

ARISTOCRATES, Scellii fil. qui Athenis popularem statum commutare conatus erat. Vide Scholia *in Aristoph. Aves.* 547.

ARISTOCRATES, Dux Atheniensium, cum viginti quinque triremibus auxilio missus Zacynthiis exsulibus. Diodor. Sic. *l.* 15. Hujus meminit Polyæn. *l. 5. c. 40.*

ARISTOCRATES, unus ex iis Prætoribus, quos Atheniensis populus prælio ad Arginusas commissô reduces morte multavit. Vide Scholia *in Aristoph. Ranas Act. 5. Sc. 1. 268. F.*

ARISTOCRATES, Hyparchi fil. Historicus Græcus in quarto *Laconicôn* citatur ab Athenæo, *l.* 3. Plut. *in Lycurgo*.

ARISTOCREON, terrarum situm descripsit. Plin. *l. 5. c.* 9.

ARISTOCRITUS, innotuit commentariô suô de Mileto, ex quo opere undecima est Parthenii historia, in Eroticis. Plin. *l. 5. c.* 31. tradit ex eo, ut Samos insul. aliquando dicta sit Melamphyllos. Meminit etiam ejus Apollonii Schol. *in l.* 2.

ARISTOCRITUS, scripsit archæologiam Deorum. Schol. *in Aristoph. Crabr.*

ARISTODEMUS, Aristomachi fil. Herculis abnepos. Herodot. *l.* 7. Hic cum fratribus Temeno & Cresphonte, post patrem in prælio contra Pelopidas interfectum, verô utriusque oraculi (de quo vide voce *Aristomachus* & *Hyllus*) sensu demum perceptô, classem fabricati in Ætolia (unde *Naupacti* nomen) & Rhium advecti, Duce Oxylô [illegible], Peloponnesum feliciter invaserunt, unde novus rerum Peloponnesiacarum status, illamque inter se, pulsis prioribus dominis, ita diviserunt, ut Lacedæmon *Aristodemo* sortitò obtingeret: qui quidem, Tisamenô Orestis filiô, qui Argis & Lacedæmone regnaverat, expulsô Lacedæmonem tenuit, & regnum hoc per geminos filios, Eurysthenem & Proclem (unde duplex apud Spartanos successio Regia) ad posteros per annos fermè DCCCC. transmisit. Reliqua vide in *Cresphon* & *Temenus*. Atque hæc fuit [illegible], *Heraclidarum Reditus*, celebris Græcorum illa Epochâ, quem 80. annis post Trojam captam, 60. annis ante Migrationem Ionicam contigisse, Eratosthenes, apud *Eusebium*, refert, qua de re vide sub. Marshamum *Canone Chronico Sec.* XIII. ut & in *Continuatione*, ubi de *Heraclidarum Descensu* agentes, *Aristodemum* fulmine periisse, inter alia, notamus. Vide quoque *Eurysthenes* it. *Procles*.

ARISTODEMUS, vide *Aristomedes*.

ARISTODEMUS, Messeniorum Rex à Lacedæmoniis plurimis urbibus exutus, Ithomam se recepit, mox recollectis viribus tantâ strage hostes afflixit, ut uxores filiasque vulgò liberos quærere coegerint. Unde *Partheniorum*, qui 30. post annis, Phalantô Duce, desertâ patriâ, Tarentum in Italia occupârunt. Postmodum Aristodemus, mactatâ, jussu oraculi, filiâ super sepulchro ejus se confodit, Olymp. 14. Urb. Cond. 30. Ante Christum Natum 724. A. M. 3330. *Nic. Lloydius*. Potiùs, sub Euphaë Rege Messeniis Ithomam Spartanorum metu, se recipientibus, Oraculum Delphicum jussit, ut virgo ex Æpytidarum familia immolaretur: cùm verò Lycisci filia, sorte ducta, aufugisset, *Aristodemus* filiam suam ultro obtulit. Cujus Sponsus quia negabat eam esse in potestate patris, & ratione hâc parum proficiebat, puellam jam ex se gravidam esse affirmabat. Filiâ autem ab irato patre protinus occisâ ejusque uterô excisô, constabat eam non fuisse prægnantem. Vates eâ cæde oraculo litatum esse negabat: sed Euphaës persuasit, populum nullâ amplius religione teneri: neque interesse, à quo virgo cæsa sit. Post Euphaëis dein obitum, *Aristodemus* populi suffragio Rex electus, Lacedæmonios vicit annô regni sui 5. annô 3. Olymp. XIII. instante annô belli 20. (cujus decimò [illegible] nati) visâ per quietem filiâ, ad illius sepulchrum sibi mortem conscivit, annô regni 6. & mens. aliquot. Sic Messenii subacti per annos 39. Lacedæmoniis servierunt, usque ad Aristomenis ætatem, quô Duce bellum recruduit. Vide ibi, & Pausaniam *in Messeniacis*.

ARISTODEMUS, Archon Athenis. Olymp. 107. an. 1.

ARISTODEMUS, ex posteris Herculis, Eurysthenis & Proclis, gemellorum, parens, Apollodor. *l.* 2. Vide suprà. Item tyrannus, Pausan. *in Arcad.* Xenocritæ operâ interfectus, Plut. *de virt. mulierum.* Vide infrà.

ARISTODEMUS, Cumarum tyrannus, cognomentô *Malacus*, i. e. *mollis*, cujus furores describit, Plut. *l. 1. de rebus gestis illustrium mulierum.* Cæterùm de Aristodemo vide *Dionys. Halicarnass.* Item *Aristodemus* Nisæus, fil. Menecratis, quem Strabo *l.* 14. dicit, se juvenem vidisse senem. Alius, superioris [illegible], sive consobrinus, Magni Pompeii filios erudiit; manè Rhetoricam, meridie Grammaticam docuit. *Strabo.* Fuit & *Aristodemus* ὁ Ἀλεξανδρεύς, qui aliquot libris *de Pindaro* egit, quorum tertium citat Athen. *l.* 10. Eundem laudat Schol. *Pindari ad Olymp.* 9. *Pyth.* 3. *Isthm.* 1. & *Nemeon* 7. ubi ὁ Ἀριστάρχου μαθητής dicitur. Item Ἀριστόδημος ὁ Ἠλεῖος; cujus mentio apud Harpocrationem, in [illegible]. Difficile igitur est dicere, cujus *Aristodemi* sit collectio fabularum, de qua Plut. *in Paral. Min. c.* 35. ubi ex tertia congerie narrat, ut Helena, cùm immolanda esset, ad averruncandam Lacedæmone pestilentiam, aquilæ beneficiô fuerit liberata. Item cujus fuerint [illegible]; quorum primum citat Apollonii Schol. *in l. 2. Argon.* Aut [illegible]; quorum secundum librum adducit Athen. *l. 6. &* 11. Aut [illegible], ex qua quiddam narrat Plut. *in Par. Min. c.* 35. Atque idem judicium esto, de libris *Aristodemi* [illegible], quorum mentio est apud Clem. Alex. *in primo* [illegible]. Idem de epitome *Aristodemi* [illegible], de qua *Suidas*. Meminêre *Aristodemi* etiam Varro *l. 9. de L. L.* Tertullian. *de Anim. c.* 46. nec non Eusèb. *l. 1.* [illegible], ubi *Aristodemum*, de Olympiadum initio consentire ait cum Polybio, Voss. *l. 1. de Hist. Græc. c.* 21.

ARISTOGENES Cnidius, vel Thasius, Medicus, servus Chrysippi Philosophi, famam adeptus est ex curatione Antigoni Gonatæ, Macedoniæ Regis, cui libros de arte sua dedicavit. *Suidas.* Vixit Olymp. 125. Vide de eo Voss. *de Philos. c. 11. §.* 35.

ARISTOGITON, legatus Atheniensium, ad Darium, captus in deditione Damasci. Curt. *l. 3. c.* 13.

ARISTOGITON, orator Atheniensis, impudens, ex quo Canis vocatus est ab Atheniensibus. Scripsit *apologiam ad Demosthenem Ducem, contra Timotheum, ad Lycurgum contra Demadem.* Item *Aristogiton* & Harmodius, liberatores tyrannidis Pisistrati, quibus statuæ in foro ab Atheniensibus positæ. Herodot. *Musâ* 5. Thucyd. *l. 6. c.* 32. *Plut.* Pausan. *l.* 1. *Suidas.*

ARISTOLAUS, Pausiæ fil. & discipulus, severissimus pictor, cujus opera nonnulla commemorat Plin. *l. 35. c.* 11.

ARISTOLAUS, Imperatoris Theodosii Junioris tribunus, ingeniô & pietate insignis, Cyrillum cum Johanne Antiocheno, qui Nestorio favebat, reconciliavit. A. C. 432.

ARISTOLOCHUS, Atheniens. vicit stadiô Olymp. 109.

ARISTOMACHE, uxor Dionysii Syracusani, itemque Dionis. *Plut.*

ARISTOMACHUS, fil. Cleodæi, pronepos Herculis. Herodot. *l.* 6. [illegible], cùm *Oraculum sibi editum non rectè intelligeret, itidem à via Reditus in Peloponnesum* (ut pater ejus & avus Hyllus) *aberravit*, Pausan. *l.* 2. Erat autem Oraculum tale:

[illegible],
Victoriam tibi ostendunt Dii per viam angustiarum humidarum.

Quod cum is interpretaretur de *Isthmo Corinthiaco*, per illum aggressus Peloponnesios, in pugna occubuit, Euseb. *Præpar. l. 5. c.* 20. Pater *Temeni*, *Cresphontis* & *Aristodemi*, qui demum intellexerunt [illegible], *tertium fructum*, in oraculo Hyllo dato, non γῆς, *terræ*, sive triennium, sed γενεάς, *generationes tres*: & [illegible] in altero Oraculo, non Isthmum Corinthiacum, sed *Fretum* illud esse, *inter Rhium & Antirrhium*, quod Ætolos dirimit à Peloponneso. Apollodor. *l.* 2. & Euseb. *d. l.* Vide *Aristodemus*, *Cresphon*, *Temenus*. Item hostis Cardianorum, ut videtur ex Polyæn. *l. 5. c.* 41.

ARISTOMACHUS, Heracleota, contra Lacedæmonios pugnatum missus. Thucyd. *l.* 1.

ARISTOMACHUS, Atheniensis scriptor, de vini apparatu. Plin. *l. 14. c.* 19. Item vir, Solis oriundus, qui amore apum sic flagravit, ut duo de sexaginta annis nihil aliud fecerit. Plin. *l. 11. c.* 9. & *l. 13. c.* 24.

ARISTOMACHUS, Tribunus, memoratur Æl. Lampridio in *Heliogabalo*, c. 14. *Inde itum est in hortos, ubi Varius* (i. e. Heliogabalus) *inveniebatur — qui subito militum strepitu exterritus in angulum se condidit — Antiochianus ex Præfectis unus, milites, qui in hortos venerant, & sacramenti admonitione exoravit, ne illum occiderent, quia nec multi venerant & plerique cum vexillo, quod Aristomachus Tribunus retinuerat, remanserant.*

ARISTOMEDES, Diodoro apud Syncellum, *Aristodemus*

Pan-

Pausania & Eusebio, VIII. Corinthiorum ex Heraclidis Rex, successit patri Eudamo: regnavit ann. 35. ac mortuum Telestem puerum reliquit, fratri suo Agemoni. Vide Joh. Marshamum *Canon Chron.* Sec. XVII. ubi de *Regibus Corinth.*

ARISTOMEDES, Thessalus, inter Duces Darii, Persarum Regis ultimi 20000. Barbarorum peditum præpositus. Curt. *l.* 3. *c.* 9.

ARISTOMENES, qui ad Hellespontum oram recuperandam, à Dario, missus erat, à classe Macedonum ex Græcia accita, captus, aut demersis navibus superatur. Qu. Curt. *l.* 4. *c.* 1.

ARISTOMENES, Messenius, Atheniensium Dux justissimus, uti scribit *Herodotus* victis Lacedæmoniis & nocturna sacra celebrantibus, rapuit de choris ludentium virgines 12. & totâ nocte gradu concitô fugiens, excessit de finibus Spartanorum. Cùmque eas comites ejus vellent violare, monuit, quantum potuit, ne hoc facerent, & ad extremum quosdam non parentes interfecit, cæteris metu coërcitis. Redemptæ postea à cognatis puellæ, cùm *Aristomenem* viderent reum cædis fieri, tamdiu ad patriam non sunt reversæ, quamdiu ad judicum advolutæ pedibus defensorem pudicitiæ cernerent absolutum. Tantâ calliditate fuit, ut Lacedæmoniorum sæpe urbem ingressus, & aliquando captus, atque in vincula conjectus, clam aufugerit; quod cum tertio fecisset, quidem occisus est, cujus, exsectô corpore, inventum est cor pilosum. Vide Diodor. Sic. *l.* 15. Pausan. *l.* 4. Justin. *l.* 3. Ejus historia accuratiùs sic habet. Post Aristodemi Regis obitum, Messenius sub jugum Spartanorum redactis, per annos 39. *Aristomenes*, cujus cum matre Nicotelea Genius quidam draconis specie concubuisse fertur, Andaniæ educatus, annô 1. post defectionem, annô 1. Olymp. 24 post prælium ad Deras, Rex salutatus est (erat enim ex Æpytidarum genere) sed recusantem [illegible], *Imperatorem* eum elegerunt. Hic ut initiô belli hostes perterrefaceret, noctu Lacedæmonem veniens, ad Minervæ Chalciœcæ templum affixit scutum, cum Inscript. [illegible] Annô sequenti ad Apri monumentum Lacedæmonios fudit; unde Pharas diripuit, Lacones iterum profligavit; virgines Dianæ choros in Caryis agitantes comprehendit, sed matronas in Ægilis festum Cereris agitantes frustrà adortus est. Tertiô belli annô, proditione Aristocratis Arcadum Regis à Spartanis superatus reliquias prælii collegit, & Andaniâ, oppidisque mediterraneis relictis in Eiram montem se recepit, ac cohorte 300. virorum coactâ hostilem agrum undiquaque infestum reddidit, & Amyclas diripuit. Tandem verò annô 2. Olymp. 25. cum hostibus congressus denuo, victus captusque & cum sociis [illegible] dejectus est. Inde tamen non miraculosè cùm emersisset, Corinthios Spartanis ad Eiræ obsidionem missos noctu adortus, Duces occidit, castra diripuit, & Jovi Ithomatæ [illegible] fecit. Captus dein ac pharetratorum loris vinctus à 7. Sagittariis Cretensibus, mox ope puellæ cujusdam rusticanæ liberatus, eam Gorgo filio suo uxorem dedit. Undecimô obsidionis annô Eirâ captâ, bellum finem habuit, annô 1. Olymp. 28. ipse verò 800. hominibus collectis Spartam invadendi consilium cepit, sed iterum ab Aristocrate proditus frustra fuit. Messeniis dein novas sedes quærentibus Gorgum & Mantiklum Duces dedit: ipse autem Damageto Rhodio Jalysi Regi, à Pythia jussto ut [illegible] filiam duceret, filium suam adduxit; unde cùm Sardeis ad Ardyn Gygis fil. & Ecbatana ad Phraorten Medum transmittere cogitaret, contra Spartanos (quibus se hostem dum viveret mansurum firmaverat) auxilia rogaturus, morbô oppressus diem obiit. Joh. Marshamus *Canon Chron.* *Sec.* XVII. Vide & hic passim.

ARISTOMENES, quoque recensetur Lacedæmonius, Dionysio in auxilium missus, à Polyæno *l.* 2. *c.* 31.

ARISTOMENES, Atheniensis Comicus, inter secundos antiquæ Comœdiæ, floruit Olymp. 88. Cognomentum habuit [illegible], i. e. *januarum fabricator*, ut est apud *Suidam*, ubi aliqui malunt, [illegible], *falsum conficiens*.

ARISTON, Agasiclis fil. Patri in regno Lacedæm. successit, ex Proclidarum familia Rex XIV. maritus uxoris, quæ ante nuptias turpissimâ formâ cùm esset, in matrimonio insigni pulchritudine emicuit. Hæc cùm septimô, à quo gravida erat, mense, Demaratum peperisset, Ariston in publico Ephororum conventu, auditô nunciô, prolis se esse parentem inficiatus est. Pausan. *l.* 3. Plut. *in apophth. Laconum.* Vide *Demaratum.*

ARISTON, Ætolorum Dux; Item sculptor, cujus meminit Plin. *l.* 33. *c.* 12. *l.* 34. *c.* 8. & ICtus apud Gellium. *l.* 11. *c.* 18.

ARISTON, Corinthius gubernator, qui auxilio videtur fuisse Syracusanis, contra Athenienses. Polyæn. *l.* 5. *c.* 13.

ARISTON, in exercitu Alexandri magni Pæonum Equitum præfectus, qui Satropatem, Equitatus Persici Ducem, vicit. Curt. *l.* 4. *c.* 9.

ARISTON, Autoleontis F. insidiosè & malignè à Lysimacho paternô Pæoniæ regnô spoliatus. Polyæn. *l.* 4. *c.* 12.

ARISTON, à Ptolemæo Ægypti Rege missus ad explorandum Arabicum Sinum, usque ad Oceanum Indicum, Neptuno Pelagio aram consecravit, in eo loco Arabici sinus, quod [illegible] appellatur. Ab eo mansioni, *Aristonis mansio* dictæ nomen, cujus mentio apud Auctorem *Itinerarii* veter. laudatum Salmasio *ad Solin.* p. 1184. Idem nomen fuit nobilis cælatoris Plin. *l.* 34. *c.* 8. *Ariston, qui & argentum cælare solitus est.* h. e. qui scyphos sigillatos ex argento faceret, cujusmodi opera [illegible] Græci dixêre.

ARISTONAUTA, Pellenæorum navale. Pausan. *l.* 2.

ARISTONICUS, Eumenis Regis fil. Asiam invasit, & Pergamense Regnum à Romanis Attalo donatum, vi retinere conatus, Cons. Licinium Crassum, vicit, sed annô post à Cons. Perpenna superatus, & in carcere strangulatus est. Liv. *l.* 59. Justin. *l.* 36. *c.* 4. Florus, *l.* 2. *c.* 20. Eutrop. *l.* 4. *c.* 9. Vellej. *l.* 2. *c.* 4. Item Methymnæ tyrannus, qui, cùm ignarus Chium Macedonibus traditam esse cum piraticis navibus, primâ vigiliâ, ad portus claustra successisset, & Pharnabazum conventum vellet, velut hospes ac socius admissus est atque in vincula compactus. Postea popularibus traditus, quem illi ob injurias tortum necaverunt. Qu. Curt. *l.* 4. *c.* 5. & 8. Item Grammaticus Alexandrinus, [illegible] dictus Straboni *l.* 1. Scripsit, [illegible], è quo Sopater duodecimum Eclogarum suarum librum confecit, teste Photiô *Cod.* 161. Scripsit librum quoque in Theogoniam Hesiodi, & de nominibus, sive constructione apud Homerum. Item Historicus Tarentinus, de quo Voss. *Hist. Græc.* *l.* 4 *p.* 504. Denique Eunuchus quidam, de quo *Suidas.*

ARISTONICUS, Citharœdus Olynthius, in arte sua celebris. Vide Polyæn. *l.* 5.

ARISTONIDES, statuarius insignis, qui cùm Athamantis furorem Learcho filio præcipitato residentem, ejusque pœnitentiam vellet exprimere, ferrum & æs miscuit, ut ferri rubigine per nitorem æris relucente exprimeretur, verecundiæ rubor. Plin. *l.* 34. *c.* 14.

ARISTONOUS, Pisæi Macedonis, ex Pella Urbe, fil. inter corporis custodes Alexandri M.

ARISTONUS, Præfectus Pæonum equitum Alexandri, vir bellicosissimus & prudens. Qu. Curt. *l.* 9. *c.* 5. *l.* 10. *c.* 6.

ARYSTONYMUS, Poeta Comicus sub Philadelpho, præfuit Regiæ bibliothecæ, post Apollonium, qui Eratostheni successerat. Veniens tandem in suspicionem, quòd ad Eumenem transfugere cuperet, in custodia per aliquot annos fuit; tandem verò liberatus, mortem non multò post retentione urinæ, an. ætat. 77. obiit. *Athenæ. Suidas.*

ARISTONYMUS, ex citharœdis Alexandri M. Plut. *de fort. Alex.*

ARISTOPHANES, Archon Athenis, Olympiadis centesimæ duodecimæ annô secundô. Diodor. Sic. *l.* 17. *c.* 49.

ARISTOPHANES, Poeta Comicus, Philippi fil. ex Lindo Rhodi oppid. ortus, inventor tetrametri, in carpendis hominum vitiis liberrimus: Ab Atheniensibus sertô ex sacra lauro, quæ in acropoli erat, ornatus. Cum Socrate inimicitias exercuit, quem in *Nubibus*, ut juventutis corruptorem egregium acerrimè insectatur. Vide *Suidam*, & Diog. Laert. *l.* 2. Per excellentiam *Comicus Poeta*, ab ipso etiam magno Persarum Rege, cognominatus. In eo sunt omnia linguæ Atticæ ornamenta, quem sub pulvinari suo, cùm dormitum iret, servare solitum ferunt B. Chrysostomum. Comœdias scripsit 54. ex quibus 11. adhuc extant. Hic veteris Comœdiæ, qua magnâ libertate insectata vitia est, princeps longè, sicut Menander novæ fuit: Ita tamen, ut illi adjungendi Eupolis & Cratinus sint, huic verò Philemon ac Diphilus comites addendi. Vellejus *l.* 1. *c.* 16. *Una, neque multorum annorum spatio divisa ætas, per divini spiritus viros, Æschylum, Sophoclem, Euripidem illustravit Tragœdias: una priscam illam ac veterem sub Cratino, Aristophane, & Eupolide, Comœdiam; ac novam Comicam Menandrum, æqualesque ejus ætatis magis quam operis, Philemon ac Diphilus, & invenêre intra paucissimos annos, neque imitanda reliquêre.* Quinctilian. *l.* 10. *c.* 1. *Plures ejus* (antiquæ Comœdiæ scil.) *auctores: Aristophanes tamen, & Eupolis, Cratinusque præcipui.* Horat. *l.* 1. *Sat.* 4. *v.* 1.

> *Eupolis, atque Cratinus, Aristophanesque, Poetæ,*
> *Atque alii, quorum Comœdia prisca virorum est,*
> *Si quis erat dignus describi, quod malus, aut fur,*
> *Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui*
> *Famosus, multa cum libertate notabant.*

Persius *Sat.* 1. *v.* 124.

> *Iratum Eupoliden prægrandi cum sene palles.*

I. e. cum *Aristophane*, inquiunt interpretes, quem senem vocat ob monendi, increpandique partes, quas sustinet in fabulis. Sic *senem* Horatius vocat *Lucilium*, non propter ætatem, sed propter gravitatem argumenti, in quo se exercuit. Nam Lucilium annum ætatis 46. non excessisse, ex Eusebii Chronico discimus. Plutarchus collatione Aristophanis, & Alexandri institutâ, huic palmam tribuit. Lilius Giraldus *in vita Poet.* *Nic. Lloydius.*

ARISTOPHANES, Byzantinus Grammaticus, Callimachum senem puer audivit, adultior verò Zenodotum, Dionysium item Jambum, & Euphronida Corinthium magistros habuit, teste Suidâ, in [illegible], ubi Olymp. 145. [illegible] (non [illegible], uti vulgò legitur) vixisse dicunt. Anonymus ille aureâ suâ, & verè pretiosissimâ Olympiadum descriptione, quâ Historiam mille annorum compendiô nobis exhibet, ad Olymp. 145. an. 1. [illegible] Audivit quoque Eratosthenem, Callimachi discipulum, teste Suidâ in *Eratosthenes*, post defunctum scil. sub Evergete, Callimachum. Juvenis cum esset, Machone Sicyoniô Poëtâ familiariter usus est, teste Athenæô. *l.* 14. *c.* 21. ut ita hinc Machonis ætas cognoscatur, neque ipse inter incertæ ætatis Poëtas cum Vossio habeatur. Obiit an. ætat. 80. postquam sub Ptolemæo Evergeta & Philopatore, diu floruisset, scripta ejus laudata, Athen. *l.* 9. 13. 14. Diog. Laert. *in Platone & Epicuro.* Laudat præter hunc, *Aristophanem Ægeum*, nummus quidam apud Goltzium in Thesauro. *Aristophanes Bœotus* [illegible], apud Plut. *l. de Herodot. malign.* narrat, non Leontiadem, quod Herodot. *l.* 7. voluit, sed Anaxandrum Thebanorum in Thermopylis Ducem fuisse. Unde hic Historicis Græcis Vossianis addendus videtur. Jonsius *l.* 2. *Histor. Philos. Script.* *c.* 10. *p.* 167.

ARISTOPHILI, Paropanisi populi. *Ptol.*

ARISTOPHILIDES, Tarentinorum Rex, Darii Persarum Regis tempore.

ARISTOPHON, Archon Athenis, Olympiadis centesimæ duodecimæ annô tertiô.

ARISTOPHON, Comicus, qui Fabulâ [illegible] Pythagoreos, eorumque instituta, & vivendi rationem vellicavit. Fra-

gmenta ex eo nobis servavit Athen. *l.* 6. *c.* 9. & *l.* 13. *c.* 2. & Laërtius *l.* 8. Aristophonta, Authorem comœdiæ, *Philoctetes*, laudat *Plut.* Rhetorem cognominem laudat Demosthenes *pro Ctesiphonte.* Alius pictor fuit, de quo Plin. *l.* 35. *c.* 11. Nec non Athenarum civis, qui sæpe gloriabatur, quod nonagies quinquies accusatus, semper evasisset. Vide de Prætore quodam Atheniensi hujus nominis, Diodor. Sic. *l.* 17. *c.* 62.

ARISTOPHON, à Polyæno *l.* 3. *in Iphicrate* ... 29. recensetur inter accusatores Iphicratis.

ARISTOR, Crotopi fil. pater Argi centoculi. Ovid. *Met. l.* 1. *v.* 624.

Dedit Aristoride servandam tradidit Argo.

ARISTOTELEIA, Græcè Ἀριστοτέλεια ἱερά. Festum Stagiritarum, in *Aristotelis* honorem institutum celebratumque. Hic cum cum ab Alexandro M. ut Stagira patria, quam Macedones solo æquaverant, restauraretur, obtinuisset, cives ob tanta merita id honoris ei habuêre, ut festos dies ludosque quotannis adhuc viventi faciendos publicè dedicarent: qui *Aristoteleia* ab ejus nomine dicti sunt, Olivetius *ad Val. Max. l.* 5. *c.* 6. *ex. extern.* 5. Vide quoque Ammonium in *Vita Aristotelis* & Gerh. Joh. Vossium *de Orig. & progressu Idolol. l.* 1. *c.* 13. qui cultum hunc eundem solum, non divinum, utpote conviviis solùm festis perstrepentem fuisse monet.

ARISTOTELES, Stagirita, Philosophus, Peripateticorum Princeps, natus est Olymp. 99. A. M. 3670. Urb. Cond. 370. Ante Christum Natum 384. Septendecim annos natus, post Nicomachi parentis mortem, Athenas profectus, Platonis auditor fuit, qui præclarissimum testimonium ipsi perhibuit adhuc discipulo: Cum enim fortè in auditorium venisset, & *Aristotelem* desiderâsset, protinus exclamavit: Ὁ νοῦς οὐ πάρεστι, & rursus, Ἀκροατὴς ὁ ἀναγνώστης κωφός. Sanè Tullius, *neminem Aristotele doctiorem, neminem acutiorem, neminem in rebus inveniendis, vel judicandis acriorem* scribit. Idem judicium est Quinctiliani *l.* 10. *c.* 1. *Quid Aristotelem? quem dubito, scientia rerum, an scriptorum copiâ, an eloquendi suavitate, an inventionum acumine, an varietate operum clariorem putem?* Discipuli ejus *Peripatetici* dicti sunt; de quorum nomine sic Cicer. *l.* 1. *Acad. Quæst. Qui erant cum Aristotele, Peripatetici dicti sunt, quia disputabant inambulantes in Lyceo.* Idem tradit Laërtius, in *Aristotele*, qui & alias occasiones addit. *Hesychius* quoque, Ἡ δὲ Περιπατητικὴ φιλοσοφία ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ ἐν περιπάτῳ, ἤτοι κήπῳ σχολάζειν αὐτὸν Ἀριστοτέλην. Sed Ammonius *in Categ.* autor est, Platonem ipsum docuisse ambulantem: atque ab hoc primo Peripatetico, post ejus excessum, Xenocratis auditores vocatos Peripateticos ex Academia: *Aristotelis* autem *Peripateticos* ex Lyceo. Tandem verò *Xenocraticos*, nomine *Peripatetici* omisso, à loco solùm dictos *Academicos*: & contra *Aristoteleos*, nomine loci præteritò, ab actione solùm vocatos *Peripateticos*. Parentes ejus fuêre Nicomachus & Phæstis, quæ *Laërtio* Phæstias & *Suidæ*. Phæstis autem comprobatur hexametrò Græcô,

Φαιστίδος ἐκ μητρὸς καὶ Νικομάχου γενετῆρος.

Nicomachus autem genus ducebat à Machaone Heroë, Æsculapii filio, unde *Aristoteles* dicitur fuisse τοῦ τῶν Ἀσκληπιαδῶν γένους. Nicomachus ille fuit Medicus Amyntæ Regis, qui pater Philippi, avus Alexandri Magni fuit. Olympiodorus *in Gorgiam* Platonis, & Ammonius, vel Damascius, vel alius in vita *Aristotelis*, à Nunnesio edita, & Bessario *l.* 1. *Adversus calumniatorem Platonis*, ajunt *Aristotelem* triennio audivisse Socratem; quæ est ἀνιστορησία. Nam Socratem constat obiisse an. 1. Olymp. 95. *Aristotelem* natum an. 1. Olymp. 99. ut minimùm 15. anni intercesserint inter obitum Socratis, & nativitatem *Aristotelis*. *Aristotelis* autem ea laus est, quòd non Philosophiâ usus mythicâ, ut Poëtæ veteres; non symbolicâ, ut Pythagoras, & sæpe etiam Plato; sed apertâ, ut quæ proprietate gaudeat verborum. Tria hæc philosophandi genera strictim complexus Simplicius, *in proœmio libri* τῶν κατηγοριῶν, ubi de Aristotele sic scribit, οὐδὲ μύθοις, οὐδὲ συμβολικοῖς αἰνίγμασιν, ὡς τῶν πρὸ αὐτοῦ τινες ἐχρήσαντο, ἀλλ' ἀντὶ παντὸς ἄλλου παραπετάσματος τὴν ἀσάφειαν προεβάλλετο. Altera *Aristotelis* laus est, quòd exterus sit μεθοδικώτατος, ut qui accuratius definiat, ac dividat, melioreque omnia ordine pertractet. Nec dubium, quin hoc artificium Logicæ debuerit, quæ verè est, quod dicitur; nempe ὄργανον omnium artium ac scientiarum. Tertia ejus laus est, quòd magis Platone excoluit scientiam naturalem; in qua quantum præstiterit, monumenta ejus docent, præsertim ea, quæ de Animalibus perscripsit. Quid multis? si non partem aliquam virtutum, sed totum Philosophum consideremus, unus ille ingenii acie, ac varietate doctrinæ, eorum qui præcesserant, lumina tantum præstinxerit, quantum Sol Lunæ, & siderum minorum. Luculenta ejus laus apud Cicer. *l.* 5. *de Fin.* etiam Plin. *l.* 8. *c.* 16. appellat *summum in omni scientia virum.* Galenus *l.* 2. *de decretis Hippocratis & Platonis* docet, nullam Philosophorum sectam magis constantem, ac certam, ac magis suis principiis consentaneam dicere. *Vir ingenio præpotens, atque doctrina præcipuus*, dicitur Arnobio *l.* 3. Macrob. *l.* 2. *in Somn. Scip. c.* 15. quoque non veritus dicere, *nihil tantum virum ignorare potuisse.* Eundem quoque *florem humani intellectus* appellat B. Hieronym. *l.* 1. *adversus Jovinian.* Vide & alia ejus elogia apud Cicer. *Tusc. l.* 1. & *l.* 1. *de Divinat.* Plin. *l.* 8. *c.* 16. & *l.* 18. *c.* 34. Ælian. *Var. Hist. l.* 12. *c.* 54. Lactant. *de Ira c.* 10. Augustin. *de Civit. Dei, l.* 8. *c.* 12. Interim tamen *Aristoteles*, ut *Quisque, suos patitur manes.* Vide Wendel. *Phys. l.* 1. *c.* 1. Platonis auditor fuit annos 20. à quo cum vivente adhuc recessisset, ludumque proprium instituisset, dicere in eum, ingratitudinem ejus notans, Plato consuevit, Ἀριστοτέλης ἡμᾶς ἀπελάκτισε, καθάπερ τὰ πωλάρια τὴν μητέρα. Meminerunt Laërtius & Ælian. *Var. Hist. l.* 4. *c.* 9. Staturâ fuit non magnus, deformis præterea, gibbosus & balbutiens, quod ejus vitium amici tamen, seu adulatores potius imitati sunt, quemadmodum & humeros Platonis latos discipuli & amici ejus exprimere didicerunt. Narrat utrumque Plut. *de discrimine adulat. & amic.* Alexandri Magni à quo increpitus est, quòd libros Acroamaticos vulgaret, non familiaris tantùm, verùm etiam Præceptor per decennium fuit: ex quo magnas divitias consecutus est, earumque nomine malè audit, ut ex Timæo cognosci potest. Videantur hac de re Epistolæ & patris Alexandri Philippi, & *Aristotelis* ipsius, denique & Alexander de benevolentia & gratitudine in eum, ut Præceptorem, sua, cùm apud alios, tum apud Gell. *l.* 20. *c.* 4. Nam & gratitudinis ejus signum hoc vel maximum fuit, quòd Stagiram *Aristotelis* patriam, dirutam, ipsius causâ restituerit. Athenas, ex quibus à Philippo Macedone evocatus erat, ad officium Præceptoris, decennio exacto, rediit, cum in Asiam ad res gerendas Alexander sese recepisset, ibidemque annis totis 13. in Lyceo Philosophiam professus est, de quo libri ejus multi, magni, eruditi, diserti & graves extant. Ad Animalium historiæ descriptionem contulerat ei Alexander octingenta talenta, teste Athenæo *l.* 9. quæ summa est pecuniæ nostræ quadringenta & octoginta millia coronatorum. Cui malam gratiam retulit, si verum est, cum veneni, quod Alexandro propinatum erat, conscium fuisse. Bibliotheca illius, quam Theophrasto reliquerat, ab hoc Neleus acceptam Ptol. Philadelpho vendidit, scriptis ejus sibi servatis, quæ in Apellicontis Teii manus postea pervenerunt, Athen. *l.* 5. Hæc ab imminenti interitu quomodo servata, ac tandem à Sylla victore Romam translata, ubi à Tyrannione Grammatico & Andronico Rhodio, evulgata primùm sunt. Strabo *l.* 13. & Plut. *in vita Syllæ*, exponunt. Vixit ann. 63. Morbi cujusdam ejus Ælian. *l.* 9. *c.* 23. meminit; sed de mortis genere incertæ circumferuntur quorundam narrationes; inter quas illud de ænigmate, à piscatoribus ipsi proposito, nugamentum est & somnium. Pudore & dolore, quòd naturam Euripi Chalcidensis explorare haud posset, mortuum, Justinus Martyr, *Paræneti ad gentes*, scribit: & profectum in Chalcidem, postquam ab Eurymedonte accusatus impietatis esset, clam, ibique diem obiisse, *Diog. Laërt.* & *Dionys. Halicarnass.* consentiunt, quorum posterior morbò mortuum esse disertè scribit, nihil de dolore commemorans. *Grotii* de *viro de Aristotele* judicium habes, *Proleg. de Jure B. & P.* ut alios taceam. Primus omnium Bibliothecam instituisse dicitur, teste Strab. *l.* 13. Syllogismorum, h. e. collectionum rationem invenit, nam antiqui interrogationibus quibusdam tantùm utebantur. Septem alii fuêre *Aristoteles*, Primus qui Athenis Rempubl. administravit; Secundus, qui Iliaden Homeri descripsit; Tertius Siculus orator, qui ad Panegyricum Isocratis rescripsit, Quartus cognomentò *Mythus*, Æschinis Socratici necessarius, Quintus Cyrenaicus, qui de Poëtica scripsit; Sextus Pædotriba, cujus meminit Aristoxenus *in vita Platonis*, Septimus Grammaticus ignobilis, qui de pleonasmo scripsit. Laërtius, *l.* 5. Unum & viginti *Aristoteles* olim extitisse, ostendit vir doctissimus Jo. Jonsius, *Dissertationum suarum prima de Historia Peripatetica.* Idem postea undecim alios recenset, *de Script. Hist. Philos. l.* 1. *c.* 12. quem si vis consule. Addam solùm, Historicum Chalcidensem, Eubœæ authorem, ex Voss. *Hist. Græc. l.* 4. *Nic. Lloydius.*

ARISTOTIMUS, Epirorum urbem per tyrannidem occupavit & Hellanici industriâ memorabili quinctò mense postea, oppressus est. Justin. *l.* 26. *c.* 1. Pausan. *l.* 5.

ARISTOXENUS, Grammaticus, laudatur à Schol. *in Aristoph. Ran. Act.* 1. *Sc.* 7.

ARISTOXENUS, Musicus illustris, tempore Tulli Hostilii, III. Romanorum Regis. Vide Voss. *de Scient. Mathem. p.* 94. Tarentinus fuit, Mantineæ tamen agens; Philosophus etiam fuit, primùm verò audivit Lamprum Philosophum Erythræum, deinde Xenophilum Pythagoræum, postremo Aristotelem, cui mortem conviciis dixit, quod Theophrastum sibi in Scholæ successione præponeret. Plurima scripsit in Musica, Philosophia & Historia, quorum operum 453. fuisse *Suidas* ait. Joh. Meursius tractatum ejus de Elementis harmonicis edidit, notisque eruditis illustravit, sæpius laudatum priscis. A. Gell. *l.* 4. *c.* 11. Val. Max. *l.* 8. *c.* 13. *ex. ext.* 3. Jamblich. *in vita Pythag.* Hieron. *in præf. Catalog. Plut. Diogen. Laërt. Cicer. Lactantius*, &c. Vide plura de eo, apud Jonsium, *de Script. Hist. Philos. l.* 1. *c.* 14. Itemque Voss. *Hist. Græc. l.* 1. *c.* 9. Distinguendus est autem ab *Aristoxeno* Selinuntio, Poëta antiquo, ante Epicharmi tempora circa 29. Olymp. & *Aristoxeno* patriâ, & Philosophiâ Cyrenæo, apud Athen. *l.* 1. *c.* 7. & Suidam, in Ἀριστόξ. & *Aristoxeno* Medico Herophileo, juxta Galenum *l.* 4. *de differ. puls. c.* 7. cujus librum 13. citat idem *ibidem c.* 10. ubi Alexandri Philalethis discipulus fuisse dicitur. Porro *Aristoxenus* Cyrenæus ita delicatus in hortorum cura fuit, ut vesperi lactucas mulsò, & melle, & vinò irrigaret, ut luxuriosius crescerent, & saporis essent præstantioris. *Suidas Nic. Lloydius.*

ARISTOXENUS, Musicus laudatur ab auctore Scholiorum *in Aristoph. Ranas, Act.* 5. *Sc.* 2. *p.* 273.

ARISTUS, Salaminius, Historicus Græcus scripsit expeditiones Alexandri M. Arrian. *l.* 7. Strabo *l.* 14. *Athen.* & *Clem. Alexandr.*

ARISTYLLUS, Poëta obscœnior. Præter animi vitia illi inerat & hoc corporis vitium, inter loquendum ore non satis apertò loquebatur, sed subhiabat, adeò ut ferè tota vox ejus per nares prodiens stridula esset, qualis est grunnitus porcorum. Hunc taxat Aristophanes, *in Pluto.*

ARITHBERTUS, Clotarii Francorum Regis primogenitus, ex paterna hæreditate Parisiorum, ut Guntranus Aurelianensium, Chilpericus Suessionum, Sigebertus Metensium regno successit. Paul. Æmil. *l.* 1. Item Longobardorum Rex, qui Alpes Cottias usque ad Galliarum Alpes Joanni Papæ D. Petri nomine, donavit. Blondus *l.* 10. Vide *Aripertus.*

ARITHEDANA, Judææ civitas maritima. Egesippus *l.* 1.

ARITHEI, Palæstinæ gens. Joseph. *Jud. Ant. l.* 5.

ARITHMETICA, vide infrà *Calculator*, *Literarum primus usfirmator*, nec non ubi de *Numeris.*

ARITHMI, apud Tertullian. *adv. Gnosticos c.* 3. *In Arithmis*,

cum

tâm devertisset Israël apud Sethim, abiens libidinatum apud filias Moab. Vide in voce *Numeri.*

ARITHMOLOGIA, sive de occultis numerorum mysteriis, quâ origo, antiquitas & fabrica Numerorum exponitur, eorumque abditæ proprietates demonstrantur & fontes superstitionum hoc tempore currentium aperiuntur, & aliaei confutantur, nomen Libri, Auctore Athan. Kirchero, editi Romæ A. C. 1665.

ARITIUM, Lusitaniæ urbs, *Ptol.* hodie *Benavente.*

ARIUS, sextus, aliis quartus, Augustin. *de Civ. Dei l.* 18. *c.* 3. quintus, quia ille à Belo orditur, non à Nino, hujus filio, ut alii, Assyriorum Rex, collectô exercitu, post patri Ninyæ obitum, Bactrianos & Caspios subegit *Euseb. Cassiodor.* Genebr. *Chron. l.* 1. regnavit ann. 30.

ARIUS, Hæreticus, vide *Arrius.*

ARIUS Tarsensis, commemoratur Sorano Ephesio, *in vita Hippocratis*; ubi ab eo γενεαλογίαν Hippocratis scriptam prodit.

ARIUS Antoninus, cum Mario Celso Consul. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 77.

ARIUS, vulgò *Lac de Burgian*, Galliæ fluv. Asiæ inter Indos & Parthos, quæ pars ab hujus fluv. nomine *Aria* sive *Ariana* dicitur. Populi *Arii.* Lucan. *l.* 3. *v.* 281.

---- ---- Hinc fortis Arius,
Longaque Sarmatici solvens jejunia belli
Massagetes. ---- ---- ----

Recipit Ariem fluv. & alios; estque in Provinc. Persiæ *Chorasan*, versus Oxum fluv. *Baudrand.*

ARIUS Pagus, apud Solin. c. 7. *Atheniensibus Judicii locus Arius pagus*, Græce, Ἄρειος πάγος, Item Ἀρειοπαγῖται: junctim *Areopagus* est, de qua voce vide *supra.*

ARIUSIUS, ager in Chio insul. asper & importuosus, vinum omnium Græcanicorum optimum ferens, à Plinio *l.* 14. *c.* 7. & Virgilio *Ecl.* 5. *v.* 71. *Arvisium* per metathesin dictum. *Strabo.* Vide *Arvisium.*

ARIZANTHI, Mediæ gens *Herodoto. Arkai* Bocharto *Geogr. p.* 345.

ARKIANUS, Babylonis Rex VI. Mardok Empado seu Merodach Baladari successit, circa initia Asarhaddonis Assyriorum Regis, Manasse in Iuda regnante. Præfuit ann. 5. secutô interregnô biennali: post quod Belibus Thronum conscendit, quem vide. Tempore verò *Arkiani*, defecisse primos ab Assyriis Medos, & sese in libertatem asseruisse dicemus voce *Dejoces.*

ARLA, Parthorum castrum, *Straboni.*

ARLAPE, vulgò ERLA, teste *Lazio*, oppid. olim, nunc pagus Norici in Austria apud Danubium, ubi is fluv. cognominem *Erlaph* excipit apud Pechlarnum oppid. quod Arlapæ successisse videtur; fluvius verò *Arlape*, sive *Arlapa*, vulgò *Erlaph* dicitur.

ARLENIUS, vide *de Lens.*

ARLONUM, oppid. Ducatus Lutzenburgici, jugo collis impositum, Lunam Deam hîc olim gentilitiô more cultam, & inde nomen habere, quasi *Ara Lunæ*, putatur. *Metel.*

ARLOTUS de Roynone Vicentinus, ingeniosus scriptor. Historiam rerum inter Vicentinos & Patavinos gestarum composuit. Voss *de Hist. Lat. l.* 3. *p.* 696.

ARLUNUS Bernardinus, scripsit Historiam, à Mediolano condito, usque ad sua tempora. Gesnerus, *in Biblioth.*

ARMA, provinc. & oppid. Regni *Popayan*, in America Meridionali prope fluv. Caucam.

ARMA, quid sint, notum: propriè nempe, quæ *armos* tegunt, scuta videlicet, quibus nos defendimur; sicut tela, à Græco τῆλε, quæ *procul* hostem arcent. Inde latiùs vox extensa. Ærea antiquitus fuisse, ex *Homero*, *Strabone*, *Pausania*, aliis, liquet; quam in rem, vide Casp. Barthium *Animadv. ad Stat. Achilleid. l.* 1. *v.* 415.

Æra demens Temesæ.

Suspendebant ea Veteres si præsenti militiæ idonea non essent, eaque quæ essent usui sumebant è Templis, uti de Cimone legimus, quem, equi sui *frenum* suspendisse in Acropoli Athenarum Minervæque dedicasse; è Templo contrà ejus *clypeum* ibi pendentem refixisse, quòd non equestri, sed navali militiâ jam opus esse cerneret, tradit Plut. in *Vita* ejus. Hinc idem Stat. *ibid. v.* 423. de armis,

Velluntur postibus altis.

Eadem postea, peractâ militiâ, Diis suis dicabant. Idem *l.* 5. *Sylv.* 2. *Protreptico Crispini v.* 148.

Belligeris hæc dona Deis, hæc arma dicavit,
Cernis adhuc titulos! Hunc ipse, vocantibus armis,
Induit, hunc Regi rapuit thoraca Britanno.

In exequiis Virorum præclarorum concuti solita, discimus ex Livio, qui *motum armorum* vocat *l.* 25. *In vestibulo primorum Castrorum rogum factum esse, armatum exercitum decurrisse, cum tripudiis Hispanorum, motibusque armorum & corporum suæ cuique genti assuetis.* Vide funera Romanorum Principum, apud *Appianum*, *Dionem*, alios. Etiam cremata ad expiandas cædes dicemus infrà voce *Ignis*, item *Lux.* Pignori verò ob fœnus capere vetuisse veter. Græciæ Legislatores, qui tamen eos, qui illis uti debebant, nectendos permiserint, usque ad Solonem, habes apud Diodor. Sic. *l.* 1. *Alba* autem Heroibus præcipuis placuisse, ad ostentandam animi puritatem, similiter ex Scriptoribus constat. Hinc Æschylus de Amphiarao,

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---- clypeum rotundum vibrans
Undique aureum, dixit, signum verò non inerat orbi.
Non enim videri optimus, sed esse, volebat,
Profundo sulco animum impressum,
Unde tam præclara oriuntur consilia.

Aliud est illud Virg. *l.* 9. *Æn. v.* 548.

---- Parmaque inglorius alba,

de quo alibi &c. Atque hæc primitiva vocis notio: pro Insignibus, ante annos demum circiter 400. *Arma* dici cœpêre; quamvis alii huc trahant varia apud Poetas loca, ut *Æn. l.* 1. *v.* 187.

---- celsis in puppibus arma Caici.

Item, *l.* 10. *v.* 80.

Pacem orare manu, & præfigere puppibus arma.

Et Horatii illud *l.* 1. *Ep.* 1. *v.* 4.

---- Vejanius armis
Herculis ad postem fixis.

Vide in voce *Insignia* &c. Militaria arma alicui dare vel tradere; Item *Arma militaribus aliquem donare, cingere, honorare*, apud aliorum seculorum Scriptores passim occurrunt, pro eo quod hodie dicitur, *Equitem auratum creare.* Sermo vetus, à Germanorum ritu deductus videtur, qui traditione scuti & frameæ adolescentes ad militiam aptos, solenniter adornâre, teste Tacitô *de Germ. mor. c.* 18. Ademtio verò eorum, gravissima apud omnes gentes pœna est, ab initio militaris disciplinæ: quâ Anglo-Saxones etiam libertatem adimebant. Et Germani quidem non solum Ethnici, sed & ad fidem conversi, eâ religione arma coluerunt, ut nihil facerent nisi armati. Epulabantur armati. Consilia armati inibant, pactiones armorum contactu firmabant: Armati etiam jurabant, vel armatâ dexterâ vel super armis interdum honoratioris alicujus, interdum suis propriis, velut Diis Penatibus, vide Aimoinum *l.* 41. *c.* 26. ubi agit de fœdere, inter Dagobertum Francum & Saxones. Imò *arma* ex more consecrabant, & si consecrata non essent, ea priùs sacranda dare juraturus tenebatur, qui sanctiùs jurandi ritus fuit. Quod obtinuit usque ad Carolum M. qui tandem statuit, ut omne Sacramentum *super reliquias fieret.* Vide quoque hîc infrà, ut & in voce *Clypeus* &c. de more verò tegendi infrà *Tegere arma.* Nec omittendum, *Arma* olim ærea fuisse vulneraque iis inflicta, quia causticam & siccam inflammationem in vulnere relinquunt, faciliùs esse curata. Unde cuspis hastæ Achilleæ, ut & ensis Memnonis, cæteraque Heroum arma ærea fuisse dicuntur. Quô fine æs temperaturâ quâdam indurari solitum, sed eâ amissâ ad usum ferri homines rediisse, referunt Proclus & Tzetzes *in Hesiodum.* Vide Delrium *ad Troades Senec. Actu.* 2. *v.* 218.

ARMA, Arma, clamor militaris concitantis se aliosque ad *arma* apud Stat. *Theb. l.* 7. *v.* 135.

Arma, arma *insani, sua quisque, ignotaque nullo*
More rapit.

Et *l.* 11. *v.* 305.

---- ---- ---- Arma,
Arma prius famuli &c.

Sic Virg. *Æn. l.* 2. *v.* 668.

Arma viri, ferte arma viri.

Alii. A cujus vocis frequentia, nota vox hodie usitata, *Alarm.* Vide quæ de hac proclamatione militari eleganter adnotavit Justus Zinzerlingus, *in Promulside c.* 51 & Casp. Bart. *Animadv. ad Statium loc. cit.*

ARMA Plena, quæ Militem spectant, Gall. *Armes de Chevalier*, seu omnimoda arma, quænam dicta fuerint, docet Chron. Aulæ Regiæ c. 13. *Dicunt, quod tunc in exercitu Regis Bohemiæ fuerunt 7000. virorum in equis pugnantium, in plenis armis & sub galeis*; & Hovedenus A. C. 1181. *Ut unusquisque homo habens centum libras Andegavensis monetæ in catallo, haberet equum & arma militaria plenarie; omnis autem homo habens in catallo 40. vel 30. vel 25. libras Angedavensis monetæ ad minus, haberet albergellum & capellum ferreum & lanceam & gladium: cæteri autem omnes haberent Wambasium, capellum ferreum, & lanceam & gladium, &c.* Arma verò dandi, iis cingendi seu honorandi, h. e. Militem seu Equitem creandi, armisque Militaribus induendi ritus, jam Taciti ævô apud Germanos in usu fuit, uti docet *de moribus Germ.* crebroque occurrit apud medii ævi Scriptores; ubi tamen per *Armationem* rarò intelligendus venit ensis solus, quô novus Miles accingebatur. Sed & interdum *omnibus armis* instruebatur. Ordericus Vitalis *l.* 8. de Henrico postmodum Anglorum Rege hujus nominis primo: *Hunc Lanfrancus Dorobern. Episcopus -- ad arma pro defensione Regni instituit, eumque loricâ induit & galeam capiti ejus imposuit, eique ut Regis filio & in regali stemmate nato, Militiæ cingulum in nomine Domini cinxit.* Sic Johannes Monach. majoris Monaster. de Gaufredo Andegavens. Duce Normanniæ, Milite factô: *induitur loricâ incomparabili -- calceatus est caligâ ferreâ --- clypeus leunculos aureos imaginarios habens collo ejus suspenditur* &c. Quò Senatoris etiam illa ex *l.* 4. *Ep.* 2 spectant, ubi de *adoptione per arma*, ex qua Militaris dignitas & ordo profluxit: *Damus quidem tibi, equos, enses, clypeos, & reliqua instrumenta bellorum* &c. Hæc *deponere* & *relinquere* jubebantur quibus ob crimen aliquod publica imponebatur pœnitentia: etiam *amittebant*, iisque *carere* dicebantur illi, quorum clypei in hostium venerant potestatem, vel qui in prælio fuerant victi. Tunc enim ii, aut eorum liberi, si rursum armis uti vellent, tenebantur de hostibus acceptum dedecus præliando eluere & vindicare; alioquin nec pro Militibus habebantur, nec ad mensam Militum sedere fas iis erat. Nam is mos invaluerat, teste Salazorâ apud Hieron. Blancam, *ut nemo nisi Miles ad mensam Militis sederet*: si qui contrà agerent, Fecialium partes erant, eorum mantile lacerare, uti factum Wilhelmo Comiti Ostrevandiæ, in mensa Regis Francorum, apud Guil. Hedam *in Frederico Episc. Ultraject. sub A. C.* 1395. & Johannem à Leydis in *Chron. l.* 31. *c.* 30. Vide Car. du Fresne *Glossar.*

ARMA

ARMA Reversata, apud Thom. Walsinghamum p. 192. *Inter crebra vero, quæ Dux intulerat, arma ejus in foro sunt publicè reversata*: nota fuit, iis nobilibus, qui feloniæ damnati ac proin degradandi erant, inuri solita. Si quis enim proditionis reus damnatus esset, continuò ad majorem ignominiam, nobilitate non modò excidebat, sed & ipsius liberi nobilium prærogativâ privabantur atque in hujusce rei signum, arma proditoris publicè *invertebantur*, seu *reversabantur*. Sic habetur in *Chartophylacio* Regio, in Scrinio Navarræ apud Car. du Fresne *Chart*. Johannis de *Grailly* Capitalis *de Buch*, A. C. 1364. quæ est 6. quâ is captus in prælio Cocherellensi & in libera Regis custodia detentus, ab ea recessurum se non esse profitetur: consensum suum præbens, ut, si secus ageret, pro falso, malo, ac perfido Milite, haberetur, atque in perfidiæ signum arma sua inverterentur: *ses armes fussent mises & tournée dessus & dessous*, &c. Vide Seldenum *de Titulis honorariis*, p. 789. 2. *edit*. Sed & in exequiis eorum Nobilium, qui lineam suam terminârunt, istiusmodi arma præferri atque depingi, morís est, uti in Belgio & Germania superiore in usu esse, exemplis aliquot docet Seb. Fesch. *Tract. de Insignibus.*

ARMA mutandi, in signum fœderis seu amicitiæ, ceremonia, jam Homeri ævo antiquior est, ut ex Historia Glauci & Diomedis patet, *Il. Ζ. v.* 235.

Ὃς πρὸς Τυδεΐδην Διομήδεα τεύχε' ἄμειβεν.
Qui (Glaucus) *cum Tydei filio Diomede arma permutavit.*

Sic Ethelredus: *Quid plura? amant Edmundus & Knutho de Regni divisione conjecti — dispositis namque armis in utraque parte* [illegible] *— deinde in signum fœderis, vestem mutant & arma, reversique ad suos, modum amicitiæ pacisque præscribunt & sic tum gaudio utraque quoque revertitur*. Flor. Wigorniensis hôcce ritu contractam fraternitatem innuit, dum rem eandem enarrans, *Ubi pace*, inquit, *amicitiâ, fraternitate, pactô & sacramentô firmata, Regnum dividitur*. Etiam adoptionem fraternam similiter per arma contractam, ex Gaufredo Malaterra *l*. 2. *c*. 46. pluribus ostendit Car. du Fresne *Dissertat*. 21. *ad Joinvillam*, &c. Vide quoque eum in *Glossar*.

per **ARMA** jurandi ritus, vide infrà.

ARMACHA, urbs Archiepiscopalis Hiberniæ, Ultoniæ Metropolis ad Kalin fluv. à Dublino Lagin æ Metropoli 55. mill. pass. in Boream distans. Vulgò *Armagh*. Habet Comitatum cognominem, incendiis deformata, & penè diruta jacet à multis annis. Antiquitus loco *Drumsailich* nomen fuit. Cluver. *l*. 2. *Baudrand*. Hujus urbis Archiepiscopus totius insul Primas est; institutus autem hic Archiepiscopatus est ab Eugenio III. A. C. 1151. cùm antea Episcopos haberet, è quibus septem; usque ad Bernhardi ætatem, uxoratos præsedisse, qui ad vitandum seu Cœlibatus jugum, ordinationem à Pontificibus Romanis noluerint petere, refert Baron. *Annal*. Vide Chemnitium *in exam. Conc. Trid.* Celeberrimum inter hujus Ecclesiæ Præsules nomen Jacobus Usserius fuit, vastæ lectionis & eruditionis Theologus, inque antiquitate Ecclesiastica versatissimus, qui obiit A. C. 1655. Vide [illegible], longitud. 12. 19. latitud. 55. 46.

ARMACHANUS Richardus, vide *Richardus*.

ARMADABATUM, quæ & HARIMEDERRAT, urbs Asiæ prædives & ampla non procul à mari Indico, in regno Cambajæ in ditione M. Mogolis, & ex præcipuis illius tractus. Aliis *Amadabath*. Est caput provinc. *Guzarata*.

ARMADILLUS, seu Ericius loricatus Americæ, animal est amphibium, durâ undiquaque testâ armatum, quæ velut undis aut squamulis contecta videtur, figuræ oblongæ, circa humeros, & dorso paulo ampliori circa limbum corporis, quatuor, pedibus, unguibus acuminans, cen crocodilus, cui etiam in capite similis est, propius tamen porco. Cauda ei rotunda est, in acumen decrescens, squamosâ itidem & testaceâ armaturâ vestitum. A quo *Armadillus Mexicanus* solô colore differt, quòd alter atrò magis nigrescat exuviô, quàm hic, qui totus cataphractus mirâ apparet squamarum varietate spectabilis. Georg de Sepibus *in Collegii Roman. Societ. Jes. Mus.* p. 27.

ARMAGARA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol*.

ARMAGEDDON, nomen loci Apocalyps. c. 16. v. 16. Vide sis doctissimum Hammondum, *in locum Nic. Lloydius*.

ARMAIS, frater Sesostris, hôc in Asiam cum exercitu profectô, domi relictus, ut regnum interea administraret, aliquandiu fidem servavit. Postmodum, potestate Tyrannicè abusus, contra fratris jussa, omnia insolenter patrare cœpit: tandem & diadema sibi rapuit, ac in fratrem insurrexit. Quod cum per summum Ægypti Sacerdotem Sesostri innotuisset, ille post 9. annorum absentiam reversus fratrem supplicis liberiate obvium habuit, regnumque recuperavit. Verùm is Regem cum uxore & liberis convivio exceptum insidiis appetiit illisque à potu largiore consopitis magnam siccæ arundinis vim, jam pridem ad hoc destinatam tabernaculo Regis noctu circumgessit atque incendit: Ubi satellites Regis vinô graves cùm segniter opem ferrent, Sesostris manibus porrectis vota pro filiorum & uxoris salute suscipiens, per flammas evasit, &, præter spem servatus, donatis tum aliis Deis, tum Vulcanum maximè veneratus est, utpote cujus beneficiô salus ipsi contigisset. Diodor. Sic. *l*. 1. de hâc demum pro meritis ultionem sumpsit, Herodot. *l*. 2. *c*. 107. ubi quod de duobus [illegible] *per* [illegible] *extendo* [illegible], *ut parentes super illos transire possent*, addit, deceptum à Sacerdotibus Ægyptiis judicat *Marshamus*. Cæterum Manetho (certè non ex Ægyptiorum sermonis, verum ex Græcorum Mythologia) *Armaim* hunc Danaum illum fuisse tradit, cui quatuor ante secula in Græciam navigavit apud Josephum *contra Apionem*, unde quanta apud Græcos temporum, confusio, liquet. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec. XIV*.

ARMALAUSI, populi German. Ubi nunc Palatinatus superior. Ibi antea Narisci erant, *Beato*. teste.

ARMALCHAR, Euphrates, fluv. ab Assyriis ita vocatus, & significat *regum flumen*, Plin. *l*. 6. *c*. 26. Lege *Naharmalcha*.

ARMAMAXA, lecticæ genus apud Persas, quô mulieres vehebantur. Maxim. Tyr. *Serm*. 14. [illegible] Xenoph. *l*. 1. [illegible] Qu. Curtius, *l*. 3. *c*. 3. *Quindecim inde, quas Armamaxas appellant, sequebantur*. Ejusmodi Harmamaxas mulis jungi solita, ex Ctesia [illegible] colligimus. Brisson. *l*. 2. *de regn. Pers*. Paulo aliter [illegible], cum ait: [illegible]; quibus verbis innuit vocis notationem, ex [illegible] & [illegible] quiddam conflatum hoc vehiculi genus indigitans: simulque virorum potius vehiculum fuisse ostendit. Usus ejus in Cerealibus quoque ludis, in cultibus, quæ pompam constituebant, sic enarrantur à Tertulliano *de Spectacul*. *c*. 7. *Simulachrorum series, imaginum agmen, currus, thensæ*, Armamaxæ, *sedes, coronæ, exuviæ*. Ubi *currus*, magnificentiæ majoris ergo, inanes ducebantur: *thensæ* Deorum vehiculum erant: in *Armamaxis* autem viri insignes vehebantur, vel [illegible], vide Alex. ab Alex. *l*. 2. *c*. 32. Thom. Godwyn. *Anthologia Hist. Rom*. *l*. 2. *sect*. 3. *c*. 2.

ARMAMERTES, vel ARMAMITRES, VII. Assyriæ Rex à Nino, vel VIII. à Belo, regnavit 38. ann. Ab A. M. 2229. usque ad 2266. sceleribus infamis, Euseb. *Chron*.

ARMANAS, fluv. Armeniæ. Vide *Arsanias*.

ARMANDUS Bironus, Galliæ Marechallus, sub tribus Regibus militiæ amplissimis muneribus functus, obiit in obsidione Sparnaci, globô ictus, A. C. 1592. ætat 67.

ARMANDUS Plessiacus Joh. Cardinalis Richelius, primus, ut vocant, Minister Ludov. XIII. Galliarum Regis a patre armis destinatus, Episcopus Lucionensis primum, magnus dein Reginæ Eleemosynarius, Cardinalis tandem evasit. Rupellâ expugnatâ, Atrebatibus captis, rebusque plurimis in Germania, Italia alibique locorum, suô consiliô gestis, pace inprimis inter tot turbas domesticas conservatâ, inclytus. Cæterum, non fautor solùm literatorum insignis, verùm ipse eruditione non leviter tinctus: Sed paulo severior in eos, quos potentiæ suæ obesse suspicabatur, obiit A. C. 1642. postquam *Fundamentum Christi fidei* [illegible], paulo antè professus esset. Vide *Spond*. Dupleix, Vulson. *in elog. heroic*. [illegible] *in Gallia illustr*. Imo adulis ipsum Armandi hujus celeberrimi, *Ministerium*.

ARMANIACUS Tractus, vulgò *l'Armagnac*, Comitatus Galliæ, Vasconiæ pars, inter Occitaniam, reliqua Burdigalensia, Aginensem & Bigerronensem regionem. Cæsar hujus incolas *Armoricos* vocat, *Comm*. *l*. 7. Habuit olim Comites inclytos, postmodum Navarræ regno, cum Bearnensi & Foxensi regione hic Comitatus unitus est. Hinc Cardinalis Armaniacus, Georgius dictus, qui à Francisco I. in Italiam missus, dein Possiaceno colloquio interfuit, tandemque Archiepiscop. Tholosanus & Avenionensis factus est. Avunculus Henrici IV. Obiit A. C. 1585. Sanderus, *in Elog*. Hinc etiam *Armeniaci* Galli dicti, qui Duce Ludovicô Delphinô, postmodum hujus nominis XI. Galliæ Rege in Helvetiam irruperunt A. C. 1444. an ut Tigurum ab Helvetiis obsessum liberarent, an ut Concilium Basileense dissiparent, illud in gratiam Friderici III. Imperator & Alberti Austriaci, istud in gratiam Eugenii IV. Tum commissa celebris illa pugna Sanjacobæa, prope Basileam, in qua ex parte Gallorum, quorum triginta millia erant, sex millia, ex parte verò Helvetiorum, quorum erant mille sexcenti, omnes, exceptis sedecim, occisi sunt. Tum & Burcardus Monachus, qui Armaniacos exciverat, ab iis *Borgne le Moine* dictus, cùm post cruentum prælium, inter cæsa cadavera, apertâ galeâ obequitans, cæsis illuderet, à semianime Helvetio, qui in genua se erexerat, lapide in faciem contortô, tantâ vi percussus est, ut subitô ex equo prolapsus, postridie expiraret. Commissa pugna est die 26. Augusti anni prædicti. Vide Stumpfium *l*. 12. *c*. 25. *Hist. Helv*. Urstis. *Hist. Basil*.

ARMANOTHIA, provinc. Scotiæ septentrionalis, ubi aliàs Caritæ & Lugi populi. Altissimis montibus referta est. Pars provinc. Rossiæ, inter Loquabriam & Moraviam provinc.

ARMARIA, apud S. Sulpitium *de Martino. Frigit laquearia, construit conclavia, sculpit ostia*. [illegible] *Armaria* dicebantur, in quibus pretiosiora asservari solebant, quæ proin annulis signabantur. Non enim contenti Veteres clavibus & claustris, in asservandis ac condendis rebus iis, quas cariores habuêre, signacula etiam adhibebant, quibus nosci posset, an fraus facta esset clavi claustrove. Quô fine Lacones primum usi sunt ligno [illegible] seu verme corrosis: In quorum locum postea successêre annuli signatorii, ad signandum ea, quæ custodienda essent & à fraudibus servorum ac suppilatione vindicanda. Præcipuè verò annulis obsignabant, quæ seras & claustra non patiebantur, *armariola*, lagenas vini & cætera ejusmodi. Salmas. *ad Solin*. p. 935. Vide hic passim, Inprimis ubi de *Annulo Signatorio* & *Signandi ritu*.

ARMARIA Bibliothecæ, apud Flav. Vopisc. in *Tacito Imp*. c. 8. *Habet Bibliotheca Ulpia in Armario sexto librum elephantinum, in quo hoc SC.* &c. Vide quoque infrà *Foruli*. Hinc *Armarius*, Custos Bibliothecæ, apud Recentiores: Item, qui in Ecclesiis & Monasteriis Cantor vel *Præcentor* dictus, librorum, præsertim Ecclesiasticorum, curam sibi commissam habet. Udalricus *Consuetud. Cluniac*. *l*. 3. *c*. 10. *Præcentor & Armarius: Armarii nomen obtinuit, eo quod in ejus manu solet esse Bibliotheca, quæ & in alio nomine* Armarium *appellatur. Hæc est obedientia, quam ex more nullus meretur, nisi nutritus*. Vide ibi plura de speciali ejus munere, ut & *l*. 1. *c*. 14. Meminit quoque *Armarii* vetus Martyrologium S. Martini de Campis: *Armarius cappâ pretiosâ indutus chorum tenebit*. E quibus Card. Bona *Rerum Liturgic*. *l*. 2. *c*. 14. *num*. 3. apud Udalricum, hôc nomine *Cellarii curatorem* intelligentem, refellit Car. du Fresne *Glossar*.

AR-

ARMARIA Imagines Majorum continentia, apud Romanos, in *Atrio* erant. Quo respexit Val. Max. *l.* 8. *c.* 15. *n.* 1. cum ait: *Ista imaginem in cella Jovis Opt. Max. positam habet, quæ, quotiescumque funus aliquod Corneliæ genti celebrandum est, inde petitur, neque illi instar atrii Capitolium est.* In imaginum postea locum irrepserunt exinde (ut conqueritur Plin. *l.* 35. *c.* 2.) signa externorum Artificum, æra & marmora, ut etiam notant in atrio Trimalcionis *Petronius*. Unde *Officinator a statuis*, item *ab Marmoribus Magister*, inter ministeria domestica nomina, vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis*.

ARMARIOLUM, in Ecclesia Romana tabernaculum dicitur, in quo hostia conservatur, Dominic. Macer in *Hierolexico*, habet corpus *Christi*.

ARMARIUS, vide suprà *Armaria*, & infrà Precentor.

ARMASANICÆ, incolis *Aymargues*, oppid. Volcarum Arecomicorum, in Diœcesi Nemausensi, cujus veteres tabulæ mentionem faciunt. Hadr. Vales. in *Notit. Gall.*

ARMATA, Venus à Lacedæmoniis culta fuit, de qua Lactantius, *l.* 1. *de falsa relig. c.* 20. *Cum Messenios obsiderent Lacedæmonii, & illi furtim, exceptis obsessoribus, egressi ad diripiendam Lacedæmonem cucurrissent, a Spartanis mulieribus fusi, fugatique sunt. Cognitis autem hostium insidiis, Lacedæmonii insequebantur. Hiis armatæ mulieres obviam longius exierunt, quæ, cum maritos suos cernerent parare se ad pugnam, quia putabant Messenios esse, corpora sua nudaverunt. At illi uxoribus cognitis, et aspectu in libidinem concitati, ut erant armati, permixti sunt utrique. Propter cujus facti memoriam, ædem & simulacrum Veneri Armatæ posuerunt.* Ausonius de hâc re *Epigr.* 43.

> *Armatam Venerem vidit Lacedæmone Pallas,*
> *Nunc certemus ait, judice vel Paride:*
> *Cui Venus, Armatam tu me temeraria temnis?*
> *Quæ quo te vici tempore nuda fui.*

ARMATI, vide infrà *Armatura*.

ARMATORIUM, locus ubi arma induebant Factiones, vel certum armamentarium: ἀρματωρίου τοῦ ἱππικοῦ meminit Credrenus *p.* 448. Vide Car. du Fresne in *Constantinop. Christiana*.

ARMATRITES, *Eusebio Armamithres*, IX. Assyriorum Rex, regnavit ann. 38. ad voluptates ac delicias conversus, ea quæ ad libidinem spectant postea quam invenisset, multum amplavit. *Berosus. Cassiodor.* An idem cum *Armamithres*?

ARMATURA, Recentioribus armorum exercitatio dicitur seu exercitium militare, quo milites à Campidoctoribus instruebantur in campo. *Glossarium* Rigaltio laudatum, ἀρματούρα ἀρχαία, πυῤῥίχη, Amm. Marcellin. *l.* 14. *Multiplex armaturæ scientia: Jul. Firmicus, Militares armaturas exercere* &c. Quæ cujusmodi fuerint, docet Henr. Valesius *ad eundem Ammian. p.* 31. *&* 105. Vide quoque infrà in voce *Armorum exercitium*. Postmodum, *Armaturæ* levis armatura, ut funditores & ferentarii, *Salmasio*: at Car. du Fresne peculiares milites dicti sunt, qui in principiis legionum erant à deoque eâ exercitatione probè imbuti, ut auctor est Vegetius *l.* 1. *c.* 13. quo spectat *Inscr.* CANDIDIÆ URBANÆ MATERNINUS. PARDUS ARMATURÆ. XXII. MARIT. F. C. Imò & milites in Comitatu Imperatoris, quorum duæ Scholæ recensentur in *Notitia Imp.* sub dispositione Magistri Officiorum, *Armaturæ* scil. *seniores* & *Armaturæ juniores*, quorum Dux Tribunus *Armaturarum* dicebatur, uti videre est apud Amm. Marcellin. *l.* 14. 15. & 27. ubi de Mellobaude & Balchobaude. Nec omittenda *Pancirolli* sententia, qui illos sic appellatos censet, quod gravissimis armis seu potius omni armorum genere, *Armatura* quoque, Gall. *Armure*, instructi essent, vel certè quod eorum Schola conflata esset ex iis, qui sub Campidoctore armis imbuti erant &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* ubi insuper, varia armorum genera, quibus Franci olim utebantur, ex *Inventario* Ludovici M. Regis Franciæ A. C. 1316. Lectori harum rerum avido, exhibet spectanda. De *Armatura* seu *Armatis* Alemannorum, quibus sic dicebantur Milites cataphracti, omnibus armis instructi, Gall. *Gens d'armes*, ita Chron. Colmar. *part.* 2. *an.* 1298. *Habuit secum Australes, qui armis ferreis utebantur. Igitur Rex Adolfus contra Ducem Austriæ, cum magna multitudine veniente, in occursum currit cum hominum armata multitudine copiosa. Armati reputabantur, qui galeas ferreas in capitibus habebant & wambasia, i. e. tunicam spissam ex lino & stuppa vel veteribus pannis consutam, & desuper camisiam ferream, i. e. vestem, ex circulis ferreis contextam, per quam nulla sagitta arcus poterat hominem vulnerare. Ex his armatis centum, currentes multi lædi poterant: habebant & multos, qui habebant equos magnos, qui inter equos communes, quasi Bucephalus Alexandri, currebant. Hi equos cooperti fuerunt coopertoriis ferreis, i. e. veste ex circulis ferreis contexta. Assessores eorum habebant loricas ferreas & caligas, manipulos ferreos & in capitibus galeas ferreas splendidas & cruentas & alia multa, quæ me tædet enarrare.* E quibus facilè percipitur, cur Auctor Anonymus *de Expeditione Asiat. Friderici I.* Alemannorum *gentem ferream in equis ferreis advenire*, & Theophylactus Bulgariæ Archiepiscop. *Ep.* 16. ex Meursianis, τὸ θρασὺ τὸ Φραγγικὸν τῶν σιδηρῶν, *Francum illic teneo ferreum*. Anna item Comnena *Alexiad. l.* 11. eosdem Francos διὰ τὸ ἐκ τῶν ὅπλων βάρος ἰσχυρὸν, *propter armorum pondus, captu faciles* fuisse, scripserunt: apud eundem suprà laudatum *Glossarii* Auctorem.

ARMATUS, Consul, collega Basilii, tempore Leonis Imperatoris militiæ Basilisci Magister. Hujus defectione Basiliscum Zeno devicit. A. C. 477.

ARMAVIARA, Armeniæ majoris oppid. *Ptol.* Aliàs *Armaviria*, inter fontes Euphratis & Lychnitem paludem. *Baudrand.*

ARMAXA, Cappadociæ urbs. *Antonin.*

ARMEDON, Creticæ insul. ante Salmonium promontor. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

ARMENA, Paphlagoniæ vicus *Ptol. Steph.* Plinio *l.* 6. *c.* 2. urbs videtur. Incolæ eam, ob frigiditatem loci, murò cinxêre, quasi calidus futurus esset. Unde *Armenum murum cingere*, apud stultissimos, in proverbium stoliditatis versum est: qui locus Carmi nunc dici videtur.

ARMENES, Cappadociæ Rex.

ARMENIA Major, Turci *Turcomaniam* & *Curdistan* vocant; vel potius hodie in 3. has provincias Turcomaniam, *Irpul* & *Curdistan* dictas divisa est. Persis *Tocata*, *Ermeni* vel *Aremmer* dicitur, *Zobenderes* autem Nestorianis, contra quos Concilium in Armenia, A. C. 435. *inde ortis* celebratum, quique adhuc plus iam ibi numerosi. Regio Asiæ notissima, & ingens, ultra Euphratem à Cappadocia & Armenia minore eam separantem, usque ad Mediæ limites in ortum extensa, inter Iberiam ad Arctos, & Mesopotamiam ad Meridiem perstricta. Nomen ab *Armene*, vel *Armenio*, Iasonis comite habere fertur. Populi *Armenii*. Probabilius etymon vide, apud Bochartum in *Phaleg p.* 22. Nonnullis *Aramea* dicitur, quasi *Aramea* ab *Aram* filio Sem. *Aram* autem significat *clarus*, unde *Armenia* quasi *sublimis*. Vel à montibus, quibus hæc regio cingitur, nam *Ar* mons est, unde & *Ararat*, in cujus culmine arca Noahi post diluvium quievit, vocatur. Tota ferè subest Turcis. Regio olim percelebris, nunc paucioribus habitatur. Ejus Urbes alicujus momenti, *Revan*, *Erzerum* ad Euphraten, *Van*, quæ *Arthemita* quibusdam, *Teflis*, quæ dicta *Artaxata*, *Cars*, aliæ. *Nic. Lloydius*.

ARMENIA Minor, hodie *Anaduole*, teste *Nigro*, & alicubi *Pegian*, teste *Castaldo*, *Bezoe*, *Mercato*, & ubi Colchorum fines attingit, *Aladulia*, ut *Leunclavius* scribit, regio Asiæ inter Cappadociam ad occidentem & septemtrionem, Euphratem fluv. ad ortum Syriam & Ciliciam ad austrum contenta. *Baudrand*. Nunc *Aladulia*. Sub Turcis. Urbs princeps *Marat*, reliquæ sunt, Sivas vel Sebaste, Kemach, Suota, Erzinge, &c. Vide *Armenia*.

ARMENIACUS, cognomentum Marco & Vero Imperatorib. ob res in Armenia prosperè gestas, Artaxatis, Armeniæ celebri urbe, per Statium Priscum captis, delatum: *quod Marcus per verecundiam primum recusavit, postea tamen recepit*, Jul. Capitolin. in *M. Antonino Philosopho c.* 9.

ARMENIÆ Cotes, poliendis limandisque & scalpendis gemmis accommodatæ, vide infrà *Cotes*.

ARMENIÆ Portæ, apud Solin. *c.* 38. *Ubi dehiscit* mons Taurus, *hiantes jugis, facit portas, quarum prima sunt, Armeniæ, tum Caspiæ, post Ciliciæ*, quid sibi velint, vide in voce *Porta*. Sed in ordine errat Solinus, cùm, si Tauri juga ab Occidente in Orientem deducas, primæ occurrant Portæ Ciliciæ, deinde *Armeniæ*, post Caspiæ. Eædem & *Armeniæ Pylæ* dictæ. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 787. & 800.

ARMENIDAS, de rebus Thebanis egit; seu is Historicus fuit, seu Historicum argumentum Poëta sumpsit, citatur ab Apollonii Scholiaste *in l.* 1. ubi Voss. *l.* 3. *de Hist. Græc. p.* 354. *Antimenidem* legi debere suspicatur. Sanè Antimenidæ etiam meminit Laërtius, *in Socrate*: ubi multas celebrium virorum contentiones recensens, inter alia, ait Pittaco fuisse contentionem cum Antimenide & Alcæo. Vide Lil. Gyraldum *Dialog.* 9. *Nic. Lloydium*.

ARMENII, populi Armeniam incolentes. Fuerunt olim sub Persis, dein Græcorum imperio subjecti, tandem in Romanorum potestatem concessêre. Post Christum Natum An. 18. Germanicus Zenonem iis Regem imposuit. Dein A. C. 58. missus Corbulo, qui parta à Lucullo Pompejoque reciperet, castellis aliquot excisis Tigranocerta cepit, Artaxatis solo æquatis, Tigranemque Archelai Cappadocis nepotem Regem Armeniis imposuit. Tacit. *Annal. l.* 13. & 15. Vide quoque Dion. *l.* 63. Dein Trajanus Parthamasirium A. C. 107. à Partho Armeniæ Regem datum dejecit, Armeniâ in formam Provinciæ redactâ. Postea Reges habuit proprios, unà cum Assyria, & Mesopotamia, ab Adriano Imperatore deductis legionibus, deserta, posito fine Imperii Euphrate, A. C. 118. Dein iterum à Græcis Imperatorib. vindicata, illis subfuit, donec Bulgaris Saracenisque sub Justiniano Rhinotmeto, per Sabbatium dedita est. A. C. 692. Sic iterum sub Principibus propriis fuit, usque dum illi à Persis primò, dein à Selimo Turcarum Imperatore A. C. 1517. penitus sub jugum missi sunt. Strab. *l.* 11. & 13. Justin. *l.* 10. & 13. Curt. *l.* 5. *Sanutus*, *Vincentius Bellovacensis*, &c. ut alios omittam. Hos in vera fide S. Bartholomæus instruxit, à quo Christianismus ibi hucusque conservatus, sed minimè primævæ puritatis retinens. Hic Eustathius Monachatum & Cælibatus legem primus invexit, certâ de cibo vestitu, aliisque regulâ præscriptâ, ut Socr. refert *l.* 3. *c.* 14. Cujus etiam discipuli vituperârunt conjugium, & Presbyteros uxoratos contempserunt, ut ait Sozom. circa A. C. 380. paulo ante Concil. Constantinopolitanum: Suberant quondam Patriarchæ Constantinopolitano, sed jam ante Photium à Græcis secesserunt. Duos habent hodie Patriarchas, Unum Armeniæ majoris cui sedes in monasterio quodam, propè urbem *Erivan* in Persia, unde bellô Turcicô pulsus est: (olim Sebaste sedes.) Ei huic parent quindecies centena millia familiarum. Alterum Armeniæ minoris cui 20000 familiæ tribuuntur, antehac Melitene, nunc in urbe *Sis*, propè Tarsum Ciliciæ, morantem. Credunt Spiritum S. à solo Patre procedere, infantes quoque ad sacram synaxin admittunt, mortuos ante resurrectionem visione Dei frui negant, Jejunium rigorosè observant. Cæterum aquam vino in calice non miscent, Sacramenta ex opere operato gratiam conferre negant, Purgatorium rejiciunt, habentque Presbyteros conjugatos. Vide Georg. Hornium *de Armeniorum secta*, à Jac. Zanzalo orta, & ex Arianismo, Apollinarismo, Marcionismo, aliisque hæresibus, Judaismo it. è quo *Agni Paschalis immolationem* retinent conflata: peculiari item inter illos Chazinzariorum, i. e. Staurolatrarum, hæresi, *Historia Eccl.* Hos ut ad Latinam Communionem perducerent Pontifices Romani, nullum non movêre lapidem, & Florentinum inprimis Concilium id tentavit, sed frustra. Nihilominus Romæ collegium habent, in quo quidam eorum ritus loci sequuntur. Amstelodami libri quidam illorum linguâ excusi, ut Imitatio Jesu Christi Thomæ à Kempis, aliique qui à Basilio & Jo-

hanc, Armeniis Presbyteris, haud pridem versi sunt. Nestoriani cætera maximam partem. Concilium in Armenia celebratum A. C. 435. occasione librorum Theodori Mopsvestii & Diodori Tharsensis, quos Nestoriani Syriacè, Persicè & Armenicè versos, pro Orthodoxis obtrudebant. Ibi, ut Hæretici, condemnati missique Leontius & Aberius Presbyteri, ad Proclum Patriarcham Constantinopolit. cum tractatu Theodori alioque, qui opiniones illorum continebat. Liberatus *Brev. c.* 10. Plura vide apud Nicon. *in Bibl. PP.* Baron. *A. C.* 435. 663. 685. 1080. Arcud. *l.* 2. *de Concord. Eccl. Orient. & Occid.* Niceph. *l.* 18. *c.* 53. Sander. *Hær.* 128. &c. De hodiernis inprimis, qui mercaturæ deditissimi, festis illorum, ritibus, consuetudinibus, &c. P. de Valle *Itiner. tom.* 2. & 3. Item hîc infrà, ut & in voce *Ciolfa*.

ARMENIUM Pigmentum, malè à nonnullis cum *Armenica* Terra confunditur: Nec cum *Armenio Lapide*, quo gemmæ poliebantur, scalpebantur & perforabantur, uti infrà dicemus, ubi de *Cotibus*; Sed potiùs cum Arsenico rubro, *Armeniaca Terra* eadem est. Pigmentum verò modò dictum, friabile erat, eoque Pictores utebantur ad cœruleum colorem, unde id Aëtio Ἀρμένιον τὸ ζωγραφικὸν dicitur, & à *bolo Armenia* distinguitur. Qua de re vide plura apud ingentem Salmas. *ad Solin. p.* 1154. *& seqq.* ut & suprà, ubi de *Sandaracha*.

ARMENIUS, Ecclesiæ Gallicæ Scriba, Priscilliano adhærere convictus, morte mulctatus est. Sulpicius Sever. *Hist. l.* 2.

ARMENIUS, inter Magos celebres, memoratus Arnobio *adv. Gentes l.* 1. *Age nunc veniat quæso per igneam zonam magus interiore ab orbe Zoroastres —— & ille conveniat, cujus Ctesias res gestas Historiarum exponit in primo, Armenius Zostriani nepos & familiaris Pamphylus Cyri, Apollonius, Damigero & Dardanus, Velus, Julianus & Bæbulus &c.*

ARMENIUS MONS, in Armenia majori juxta Iberum fines, ex quo Phasis Colchorum fluv. oritur, qui *Moschicus* à *Ptolemæo* vocatur.

ARMENOCHALYBES, Cappadociæ populi circa Armeniam majorem Plin. *l.* 9. *c.* 4. & 9.

ARMENORUM Jejunia VIII. numerantur per annum, quæ *Quadragesimas* appellant, quòd in iis vescantur quadragesimalibus cibis. Et quidem primum vocant *Adæ & Jonæ*, quod est quinque dierum, duabus hebdomadis, ante solennem Paschatis Quadragesimam; in memoriam jejunii Adæ, postquam è Paradiso ejectus est, institutum. Secundum, commune est cum aliis nonnullis Christianis, ante Pascha, quod auspicantur feriâ secundâ, post Dominicam Quadragesimæ. Tertium est novem dierum, ante Festum Pentecostes, h. e. ab Ascensione Domini. Quartum dicitur *Eliæ*, incipitque feriâ secundâ, post Pentecosten, & protrahitur usque ad 50. dies. Quintum est unius hebdomadæ, ante Assumtionem Deiparæ. Septimum est hebdomadis, post inventionem Crucis. Octavum est, 7. hebdomadum, ante Natalem Domini. Vide Filesacum *de Quadragesima c.* 9. & infrà *Arziburius*, hoc enim verum primi jejunii illorum nomen esse ibi videbimus; cum quo ne quid commune haberent Græci, caseum se & ova iis diebus comedere, in *Triodio* dicunt c. 27.

ARMENTARIÆ, oppid. Flandriæ, ad Lisam fluv. elegans, sub Francis ab A. C. 1668. *Armentiers* Gall.

ARMENTARIUM, vel ARMAMENTARIUM, vulgò *'T huys te Britten*. Locus Batavorum in Hollandia excisus, apud Cattorum vicum, qui à Lugduno 1. leuc. in Boream versus litus maris distat. Cluverio est *Roomburg*, prope Lugdunum Batavor.

ARMENTARIUS, Episcopus Ebrodunensis, depositus & in Chorepiscopum mutatus est. A. C. 439. Conciliorum *tom.* 2. Alios ejusdem nominis, vide apud Sammarth. *in Francia Christiana*, *tom.* 1. *p.* 271. 617. & 98.

ARMENTARIUS, Myrmillonis nomen apud Solin. c. 5. Armentarius *Myrmillo*, & *Cassius Severus orator, ita se mutuo reddiderant, ut, si quando pariter viderentur, dignosci non possent, nisi discrepantium habitus indicaret.* Quinam autem *Myrmillones* dicti fuerint, vide in hac voce.

ARMENTIA, Urbs Hispaniæ Tarraconens. in Cantabris, nunc vicus.

ARMENTIO, vulgò ARMANSON, fluv. Galliæ, in Burgundia, oritur supra Semurium oppid. quod alluit, in Alexiensi tractu, Tornodorumque rigat, & in Icaunam cadit, infra Antissiodorum.

ARMES, apud Val. Flaccum *l.* 6. *v.* 530.

—— —— pariterque inglorius Armes
Fraude nova stabula & furtis adsuetus inultis,
Depopulare greges, frontem cum cornibus auxit
Hispidus inque Dei latuit terrore Lycæi.

Nomen proprium viri est: quare malè alii legunt, *inglorius armus*: pejus, *inglorius orbis* vel *ordo*, idque de *παραζώνοις* calonibus, calculis, intelligunt. Manifestè enim de uno & nullius Flaccus loquitur, ideoque in verbis Arontis, pugnam, illi indicentis, ait, *v.* 539.

Neve Deum mitti pete: Deus quoque confere dextram:

quæ ad manipulum dicta intelligi non possunt. Est autem *Armes* nomen barbaricum, & extat apud Livium quoque *l.* 26. *c.* 49. Armen *præfuisse Punico præsidio, deditumque Romanis; Arcias Valerius, Magonem alii Scriptores tradunt.* Neque differt *Armeus* vel *Armais*, quod Danao prius fuisse, tradit Manethon, apud *Josephum*, & compositum ex eo *Armamithres*, Assyrii Regis vocabulum. Vide Joh. Frid. Gronov. *Observat. l.* 4. *c.* 15.

ARMEUS, vel ARMEIS, qui & Danaus, Ægypti Rex, regnavit ann 5. *Euseb.*

ARMIÆ, Libyæ interioris populi *Ptol.*

ARMIANA, Parthiæ oppid. *Ptol.*

ARMIDOCTORES, qui & *Campidoctores* Veter. quod ea docerent milites, quæ campo & bellis erant necessaria. Vide infrà.

ARMIFERA, seu ARMIGERA, ARMIPOTENS, & ARMISONA Pallas à Poetis vocatur. Ovid. *Met. l.* 14. *v.* 475.

Me tamen Armifera servatum cura Minervæ.

Idem *l.* 3. *Fast. v.* 681

Armifer Armiferæ correptus amore Minervæ.

Virg. *Æn. l.* 2. *v.* 425.

Penelei dextra Divæ Armipotentis ad aram
Procumbit.

Idem *Æn. l.* 3. *v.* 544.

—— Tum numina sancta precamur
Palladis Armisonæ.

ARMIGER, servus ex Virgilio aliisque satis notus:

—— —— Formâ tum vertitur oris
Antiquum in Buten, hic Dardanio Anchisæ
Armiger *ante fuit.*

Æn. l. 9. *v.* 648. isque pretiosus, si Plinio credimus, de lusciniis loquenti, *l.* 10. *c.* 29. *Ergo servorum illis pretia sunt & quidem ampliora, quam quibus olim* Armigeri *parabantur.* Et ex Plauto, *Prolog.* in *Casina*, *v.* 55. ubi *Armiger* idem cum *Scutigerulo*: scutum enim *Arma* peculiariter appellâsse Latinos, Eruditis observatum. Hinc & Anastasius in *Martino* Pontif. Rom. *Armigeri* & *Spatharii* voces promiscuè usurpat: & *Armigeri* in Aula Constantinopol. dicti sunt Scholarii, qui pro Palatio excubabant, eò quod instructi essent scutô; inprimis verò illi, qui Principum ensem & scutum deferebant, quibus ii uterentur, si necessitas ingrueret. Unde in *Glossis* ὁπλοφόρος est *Armigerius*, *Armiger*. Et hos Heroibus Poëtæ attribuunt, quos Reges & olim & hodie, in hac saltem parte, æmulati sunt. Testis præter dicta antiqua scalptura pretiosæ illius sapphiri, cujus typum *Marquardus Freherus* edidit ac illustravit. In ea Constantinus Imperator aprum venabulô excipit; *Armiger* autem telum gestans, feræ impetum formidans, dat se in pedes. Prudentius, de *Armigero* Cæsariano in *Apoth. v.* 562. *s.*

Armiger e cuneo puerorum flavicomantum
Purpurei custos lateris, deprenditur unus,
Nec negat, & gemmis gemmata hastilia ferro
Projicit, ac signum Christi se ferre fatetur.

Vide quoque Martialem *l.* 9. *Epigr.* 57. *v.* 1. Sed & Sidonius notavit, Theodoricum Regem, arcum lateri innectere citra gravitatem regiam judicâsse, & tradidisse gestandum puero, *l.* 1. *Ep.* 2. Hinc & *Armiger*, in aula Constantinopolitana, uti visum: qualis describitur à Corippo Narses *l.* 3.

Armiger interea, domini vestigia lustrans,
Eminet excelsus, super omnia vertice Narses
Agmina.

Nec non *l.* 4. ubi ensem Regium eum detulisse indicat,

Nec non ensipotens membrorum robore constans
Astabat Narses &c.

& apud *Curopalatam Scutarius*, in eadem Aula: ac demum in Turcica, puer ephebus, qui Sultano gerit arcum ac sagittas. A qua ratione non abludit Lamprid. c. 6. Commodô imperante, tres Præfectos Prætorio fuisse, inter quos Libertinum, qui *a Pugione* appellatus sit. Fuit certè apud Cæsares minister, qui *arma* custodiret, cujusmodi A. quidam VIBIUS. HERMES. IMP. NERONI. A. CUSTODIA. ARMORUM. in *veteri monument.* legitur. Imo Duces & ipsos, Regibus licèt impares, aliosque, *Armigeros* suis, ut infrà latiùs dicemus, non caruisse discas, ex S. Ferrando *in Paranet.* Cujusmodi *Armigeris* affines fuêre Caculæ & Calones, ita dicti, auctore *Isid.*, quòd fustibus clavisque ligneis armari solerent, ad tutelam dominorum. De quibus vide *alibi*. Fuit verò horum summa olim æstimatio, ut qui primas tenerent in Regum aulis & nonnunquam ad ipsum Regalem apicem evcherentur: uti de Thiodo, tutore Amalarici constituto, & de Witige, in Theodati Regis locum suffecto, legimus apud Jornandem *de Rebus Getic. c.* 58. & 60. Atque ii perpetuò Principis lateri hærebant, Sidonius *l.* 2. *Ep.* 2. *Circumsistit sellam* (Theodorici Regis) *comes Armiger.* Ita effinguntur *Armigeri* Lotharii Imperatoris in ea tabella quam ex Codice Evangeliorum Bibliothecæ Regiæ, delineari curavit Steph. Baluzius *Notis ad Capitularia Regum Franciæ p.* 1180. & Caroli Calvi, in altera tabella, præfixa Codici Bibl. quem eidem Regi obtulerunt Canonici S. Martini Turonensis, ab eodem descripta: sed à *Carolo du Fresne* eruditè illustratâ. In hac enim, inter alia, proximè Caroli throno, in eadem serie ac linea, quâ duo ejus filii Ludovicus Balbus & Carolus, stant Regii duo *Armigeri*, uterque *virgam sagulo*, & quidem alter, qui ad dextram, *hastam ferream in altum porrectam* dextrâ tenet, lævâ rotundo clypeo innixâ, alter ad sinistram, Regium ensem in vaginam reconditum utrâque manu in transversum gerit, quomodo in Galliæ Regum solennioribus occasionibus præferri solet à magno Scutifero, *en echarpe*, uti habet *Ceremoniale Francicum*. Similiter in tabella ab Ingoberto Scriba exarata, ad Caroli sinistram, duo perinde stant *Armigeri*, quorum alter hastam & clypeum, alter aliud quid gestat. De utroque Ingobertus,

Ad dextram Armigeri *prætendunt arma ministri,*
Ecclesiam Christi invictum defensor in ævum.
Armipotens magnus quibus ornet sæpe triumphis.

Caput *ferreâ galeâ cristatum* uterque est, in Lotharii & Caroli iconibus, contra quàm in ea, quam idem Ingobertus delineavit, ubi nudis ac detonsis stant capitibus &c. Etiam in *Chartis* Regum Hispanicorum Armigeros Regum subscripsisse crebro, observare est apud Antonium Yepezium in *Chron. Ordinis Benedictini*, passim. Posterioribus autem seculis, *Armigeri* potissimum appellati sunt Nobiles infe-

inferioris ordinis, quòd in bellis Militum seu Equitum arma gererent, quo iis in prælio uterentur. Nam quum graviora Militum arma essent, habebant illi *Armigeros* suos, qui ea deferebant, donec haberent opus: Unde [illegible], & [illegible] in veteri. Gloss. Græco-Latin. Quod munus sic bellè describit Auctor *Vitæ* S. Gamelberti num. 5. *Puer autem, cùm eum vidisset, & armiferi ad usum Militiæ induceret*, Armigerum *sibi aliquoties secit, armaque Militaria aut inferendo tarere aut præviret*. Præsertim verò scuta Militum deferebant & hastas: unde *Scutarii* & *Scutiferi*, Gall. *Escuiers*, appellabantur. Guil. Brito *Philippid. l.* 8. de Guielmo *des Barres*, egregio Milite:

Is se clam medio furatus ab agmine Regis,
Armigeri gestat clypeo tectus, & rapit hastam.

Sed & equos dextrarios (de quibus vide suprà in *Armatura*) Militum manu ducebant, donec in prælio iis indigerent, & tandem Militibus deserviebant eorumque mandatis omnino obtemperabant: unde factum, ut *Armigeri* appellatio ad quosvis servientes postea extenderetur, ut & *Valletorum*, Gall. *Valet*, quemadmodum iidem vocantur, in *Fab.* Merlini, apud eundem Car. du Fresne in *Gloss*. Tonsos fuisse ordinario *Armigeros*, videtur colligi ex Orderico Vitali *l.* 11. *Gonscientes* [illegible] *pro redemtione sua* [illegible] *instar Armigeri* [illegible] *ad Sequanam confugit*. Nempe solis Militibus, non verò Armigeris fas fuisse cæsariem nutrire, hic innui videtur: Sed non id ullibi legitur, spectavitque Odericus forte famulos domesticos, quos *Armigeros* vocabant. *Armigerorum Hanetariorum*, Gall. *Escuiers d'honneur*, meminit Froissardus *Vol.* 4. *c.* 62. quô nomine ii hodie in Franciæ Regum palatio appellantur, qui Reginæ à manibus est, &c. Vide iterum Car. du Fresne ubi supra, & hanc in rem plura, infrà in vocibus *Scutarius* & *Spatharius*. Henr. Spelmanno *Armiger*, Gall. *Escuier*, vel *militaris* est, vel *civilis*, & dicitur uterque multis modis. Militaris enim nuncupatus est, 1. Qui domini sui arma bajulat, ipsisque cum cingit: ita *Armigeri* Abimelec, Saul, Jonathæ, in sacris; Hectoris, Achillis, Diomedis, apud Poëtas mentio fit. Talem à Longobardis *Scilpor* [illegible], i.e. *scutiferum*, indicat Paulus Diacon. *Longob. l.* 6. *c.* 15. Anglo-Saxonibus verò *Scild-cnapa* vel *Scild Knecht*, *scuti minister* nuncupatus est. 2. Qui inter arma Domini sui latus stipat & tuetur, quorum quatuor Proceres, duos Equites auratos, habuisse dicuntur. Notissimi certè sunt Audlei Baronis quatuor illi *Armigeri*, in pugna Pictaviensi, A. C. 1356. apud *Froissardum*. 3. Vir nobilis, qui arma tractat militaria, sed equestrem dignitatem nondum est assecutus, qui inter ob [illegible] in Anglia imprimis & Hibernia. 4. Qui terras tenuêre per servitium scuti, h. e. *Scutagium*. Tales enim non *Scutiferi* solùm, sed etiam *Armigeri*, & quod loricas induebant, *Loricati* dicti sunt. Hi ad militiam pertinebant, pariterque omnes interciderè. Orti verò sunt eorum locô *Armigeri* quidam civiles, quorum aliqui hanc dignitatem è natalibus adepti sunt, alii Principis beneficiô: quorum illi apud Anglos, sunt Procerum filii omnes, qui Baronum æmuli *Lords* i. e. *Domini* appellantur; propriè autem Equitum Auratorum filii primogeniti, & ex ipsis hæredes in perpetuum masculi: Isti à Principe fiunt vel *Scripto* vel *Symbolo*, quum collum alicujus argenteô *sigmaticô* (h. e. torque ex SS. confecto) adornaverit eumque argenteis calcaribus donaverit, vel *Munere*. Inter *Armigeros*, qui fiunt, *primarii* habentur quatuor *Armigeri ad corpus Regis*, quorum munus hoc est. Peractô regiæ domus nocturno ministeriô, cùm Rex dormitum vadit, cubiculi ejus ostiarius, omnibus circumquaque remotis, *Armigero* (qui hâc vice fungitur) cubiculum tradit per ostii annulum. Is strato in ipso ostio cubili jacet, manipulum habens è satellitibus Regis adjunctum, si quid tumultus, vel etiam susurri inter noctis silentium acciderit, delinquentes quamoscunque in custodiam tradit, eôque tempore per alium ministrum in domo Regia nil geritur. Die Principem foras progredientem subsequitur, pallium ejus ferens in casula. Plura vide apud Henr. Spelmann. *Gloss. Archæol.* ut & Pignorium *de Servis*, ac Pepinum *de Operis Servorum*: de *Armigeris* verò veterum Macedoniæ Regum, infrà aliquid, voce *Somatophylax*.

ARMILAUSA seu ARMELAUSA, sagum militare, quod superinduitur thoraci, quasi *Armiclausa*, Isidor. *Orig. l.* 19. *c.* 22. *quia antè & retro divisa atque aperta est, in armos tantum clausa*. Vetus Interpr. Juvenalis *Sat.* 5. *Virides thoraca*, apud eundem Poëtam, *Armilausiam* [illegible] interpretatur. Curtas militum tunicas, ad genua usque pertingentes, [illegible] appellat etiam Mauritius in *Strategic.* quod [illegible], i. e. *armis superinduantur*, dicta vult *Suidas*. *Sebennam* interpretatur *Ugutio* & scapulari Monachorum similem facit. *Servatus* ab *Armilausis* populis in *Tabulis* Peutinger. memoratis, vestem hanc dictam opinatur, &c. Atque hinc almucia Canonicorum *Armilausarum* nomen à quibusdam inditum est, quod reliquæ vesti superadderetur, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar*. Dominicus Macer, *Armilausam* ait esse Monachorum Scapulare, quod ab armis, scapulis & humeris pendet, ac vulgariter *Patientia* dicitur, in *Hierolex.* sed militarem propriè sic dictam fuisse vestem, etiam ex Paulino *Ep.* 3. Anastasio Biblioth. in *Gregorio* II. Aliis, discimus. Salmas. tamen cum Macro sentit, *Not. ad Trebellium Pollionem in Claudio. c.* 14.

ARMILLA, ab *armis*: teste *Festô*. *Armillas ex auro, quas viri militares ab Imperatoribus donati gerunt, dictas esse existimant, quod antiqui humeros cum brachiis armos vocabant. Unde Arma ab his dependentia sunt vocata*. Est autem *Armilla* propriè brachiorum decus: Græcè [illegible]. Cùm verò laxior est fluensque, quales delicatioribus luxuriosisque tantùm in usu, [illegible] dicitur. Ex auro autem plurimum formatæ erant, unde *Armillas aureas sexaginta*, inter alia bellicæ virtutis præmia, se reportâsse, ait L. Siccius Dentatus apud Dionys. Halicarn. *Antiq. Rom. l.* 10. Sabinos quoque aureas *Armillas* brachiô lævô, vulgò habuisse, refert Liv. *l.* 1. *c.* 11. Hinc & Galli [illegible] Straboni *Geogr. l.* 4. Rolvoque Rex Danorum, à distributis ejusmodi ornamentis, dicitur in veteri carmine, *Hringa Heila*, i. e. *Spargens aurum*. Nonnunquam pretium *Armillis* ex succino [illegible] bantur, aliis ex gemmis margaritisque. De prioribus Juvenal. *Sat.* 9. v. 50.

En cui tu viridem umbellam, cui succina mittas
Grandia, Natalis quoties redit.

In quæ verba vetus Schol. *Succina grandia*, inquit, *gemmeas sive Dextrocherias*. De posterioribus Claudianus *in laud. Stilicho Marcelli*, ubi pompam Cari Imperatoris describens, inter alia meminit [illegible] *gemmatum* [illegible] *dextra* [illegible] per quæ Dextrocherium ejus intelligendum intellexit Is. Casaubon. Idem legitur de habitu Indorum, apud Curtium *l.* 9. *c.* 1. Persarum, apud Amm. Marcellin. *l.* 23. &c. Pretio è smaragdo factæ sunt, quæ [illegible] peculiare habuêre nomen. Nec absimilibus gemmis coralliisve *Armilla* in signo marmoreo distinguuntur, apud Pignorium in *Ca* [illegible], & in virgine Americana apud Joh. Laëtium. In Maximino jun. *Dextrocherium* [illegible] *cum crystallis de brachio* [illegible], notavit Jul. Capitolin. *c.* 2. Ad annulorum formam efficiebantur, id præstant, quod [illegible] annuli: Unde Maximinus uxoris brachiali seu armillâ pro annulo usus est, apud eundem in *Maximino c.* 7. Isidorus tamen *Orig. l.* 19. *c.* 31. id mutuò utrumque ponit discrimen, quod annulus rotunda formâ arctè se claudat, *Armilla* ultrò citròque fines se extendat. Interim & armillæ fuêre quandoque circulus est extremis se mordentibus, instar annuli: eâque causâ, quod *Armillæ* quibusdam, communi cum annulis nomenclatione, nuncupentur. Sed duplex *Armillarum* forma, arctior illa & immobilis pressè manum ambiens, & laxior: quarum hæc vel simplici orbe alligabat brachium, vel pluribus inter se connexis circulis, doliorum instar, cujus specimen ex Musæo Antiquario Olai Wormii exhibet *Bartholinus*, in brachialibus elegantissimô opere ita effectis, ut non solùm orbiculari formâ carpum stringant, verùm plurimos continuatâ serie circulos ad medium ferè cubitum extendant. Laxior hæc *Armillarum* structura, nec nostris seculis infrequens, nec antiquorum fuit. Talis gemmata erat Paschalini: nec absimilis Rotti, cujus Saxo meminit *Hist. Dan.* l. 3. Quo referri etiam potest Ungulus Pacuvii apud *Festum*, singularis *Armillæ* artificii: quæ sic dicta est, quod annulus ejus cornu in circulo mitteretur, vel quod vel seculo ungulæ seu cornua, annulorum *Armillarumque* vices sustinuerint: & forsan hinc factum, quòd Corniculis *Armillisque* milites donati leguntur, apud Liv. *l.* 10. *c.* 44. Vel etiam à tortuosi flexus similitudine cum cornibus, *Armillam* Ungulum vocet. Ponderis has magni ex auro gestâsse Sabinos tradit Liv. *l.* 1. *c.* 11. Unciam auri in sua exigit à Menæchmo Erotium, apud Plautum *Act.* 3. *sc.* 3. Rebeccæ ad pondus aureorum decem ascendit, Gen. *c.* 24. *v.* 22. *Armilla* argentea veter. Islandorum in ara asservata uncias 20. pendebat, quam forensi aliquô munere fungentes, juramentum præstituri, contrectabant, referente Arngrimô *de Rep. Island c.* 6. Copula *Armillæ* vel tænia fuit vel fibula: quæ ex ebore, apud *Petronium*, lunatâ fuit formâ, fibularum veterum in morem, hinc *Lunella*, ut videtur, dicta Plauto *Epid. Act.* 5. *Sc.* 1. Hamus in smaragdina Paschalini armilla, idem præstitit: Clavi quandoque eâdem fini adhibiti sunt, de quibus vide Isidor. *Orig. l.* 19. *c.* 31. Quædam & clausulâ jungebantur ad hodiernum morem: Unde apud Capitolin. *loc. cit.* legit Salmas. *Dextrocherium cum closulis*. Hæc eadem, quod Græcis [illegible], & [illegible]. Namque & *Armillas* [illegible] tribuit, Aristophanes *Lysistr.* Utrique verò sexui familiaris hic ornatus fuit; Muliebri præcipuè, Thom. Magister MS. [illegible], *Brachiale*, *muliebris mundus*: & *Festus*, *Spinter armillæ genus, quô mulieres utuntur*. A matronis ad scorta transiisse earum usum, conqueritur Tertullian. *de Pallio*; ab his ad Cinædos pervenêre: dictæque sunt propriè hæ armillæ mulierum, *Viriæ* item *Spatale*. Inde mollities signum *Armillæ*, apud Senec. *l. ad* [illegible] *Sapient.* [illegible] *c.* 18. Profluxerunt nihilominus à Viris, unde *Viriolas* [illegible] *Viriolas* seu *Virias* fœminarum dixeris. Et primò quidem inter Regum Principumque fuêre ornamenta: inde ad milites donatæ transiêre, Equites imprimis, servis tandem, Dominorum indultu, cessêre, unde *Armillati* servi dicuntur cursores servi, apud Sueton. *in Nerone c.* 30. iisque qui in triumphis ludebant, vide Appian. Alexandrinum, *in Punic.* ubi agit de Scipionis triumpho. Caruerunt iis Virgines, teste Cypriano *de habit. Virg.* & non nisi à sponsis, velut conjugii tesseras, primum illas sumsisse, vide Gen. *c.* 24. *v.* 22. *&* *c.* 38. v. 18. 25. ubi furtivi amoris indicium fuêre; Item apud Plautum *Menæch. Act.* 3. *sc.* 3. Jul. Capitolin. *in Maximino jun. loc. cit.* &c. Uxores falsæ in armario sponsalitias condebant *Armillas*, teste Plautô *loco supra citato*. Etiam sepulchro inferri solitas auctor est *Scævola*. Usus illarum varius fuit: Inserviebant ornamenti locô, conferebant ad memoriam (unde ab iis metaphoram mutuâsse Jehovam legimus Exod. *c.* 13. *v.* 9. ac Deuter. *c.* 11. *v.* 18. & Natali die proni offerri solebant, Plaut. *Epid. Act.* 5. *sc.* 1. & eundem ob finem militibus donabantur.) Ad luxus dein instrumenta migrârunt: ut taceam de illarum in sacris usu. Nam vestibus Aaronicis illas Erudití tribuunt, & ad expiationem collatæ leguntur Numer. *c.* 31. *v.* 50. Rupibus triviisque suspendit Frotho Magnus Danorum Rex apud Saxonem *l.* 5. ad subditorum explorandam fidem: quod de Alfredo quoque Anglorum Rege refert Matth. Westmonasteriensis ad *A. C.* 892. Ad insidias mercandas Toroni Canutus Rex donavit, apud Snorronem Sturlesen in *Chron. Norvegic.* Superstitiosæ quoque Medicinæ inservierunt &c. Vide Thomam Bartholinum *de Armillis veterum*. Nec omittendum quod ad *Armillas* jurare olim Dan. milites soliti, apud Ethelwerdum *l.* 4. *Histor. Anglic. c.* 3. *Pagani* [illegible] *armilla sacra*. Nisi hic locô *Armilla* genus armorum fuerit: quod conjici potest ex *Capitul.* Caroli M. *l.* 6. *c.* 223. *Ut armillæ & bruniæ non dentur negotiatoribus*: hic enim lege vetantur arma mercatoribus distrahi, Car. du Fresne *Glossar.* ubi de Armillis veter. Francorum. Vide quoque infrà in voce *Bauga*, it. *Brachiale*, *Dextrocherium*, *Pericarpium*, *Psalia*, *Psellia*.

ARMILLARIS Sphæra, meliùs *Armillaris*, vide infrà *Sphæra*.

ARMILLUS, quasi Ἐρημόλαος, *vastator populi*, commentitius Judæorum Antichristus est, quem narrant Romæ è lapide marmoreo nasciturum, prodigiosæ statuæ, & gentium Messiam se jactaturum; donec cum ipso pugnaverit & inferior evaserit Messias Ben Joseph. Quô cæsô, surrecturum tandem Messiam Ben David, & *Armillum* fusurum ac occisurum esse. *Quæ fabula*, verba sunt Fr. Burmanni *Synops. Theol. Christ. Parte poster. l. 8. c. 18. § 28. in demum temporibus contexta est, quando Papa Romanus Christianis non solum, verùm etiam Judæis gravis esse cœpit, unde per Armillum hunc Judæos Romanum Antichristum designavisse, ex omnibus indiciis liquidum fit. Quamvis recentiores fabulam paulò aliter vertant, aliòque referant.*

ARMILUSTRIUM, festum apud Romanos, quô res divinas armati faciebant, & sacrificantes canebant tubis. Item locus, in quo ejusmodi ludi fiebant. *Varro* hoc nomen, ab *ambitu lustri*, dictum putat, quod ibi circumferretur pompa, & equi currerent. Ita *Paulus*, Festi abbreviator, ad *quem locum* Jos. Scaliger annotat, existimare Centuriatis Comitiis exercitum armatum lustrari solitum, sumptô more ex vetustissimo Atheniensium instituto, apud quos οἱ πέζοι μάχοι Comitium lustrarint. Addit etiam, non esse credibile, tubis in eo sacro canere solitos, sed classicô. Incidebat autem in diem 14. Kal. Nov.

ARMINA, vide *Armena*.

ARMINIA Pellis, vide infrà *Herminia*.

ARMINIACENSIS Tractus, Regio Gall. in Aquitania superiore inter Benearnium & fluv. Garumnam. Ejus præcipuæ Urbes Auscii & Lactora. Aliàs Comites habuit percelebres. Gall. *l'Armagnac*. Vide *Armaniacum tractum*.

ARMINIANI, vide infrà *Arminius Jacobus*, *Dordracenum*, *Remonstrantia*.

ARMINIUS, Germanorum Cheruscorum Dux fortissimus, qui Varum cum exercitu suo delevit. Dein à Germanico cruentissimô duplici præliô superatus, illô in Orientem avocatô, Marobodunum & Inguiomerum patruum sibi adversantes vicit. Tandem an. 12. principatus sui, ætat. 37. dolô Adgandestrii, Chattorum Principis, frustrà à Tiberio venenum poscentis, occubuit. Dio *l.* 56. Vellej. *l.* 2. *c.* 118. Plura de eo Tacitus *Annal. l.* 1. & 2. in cujus fine hoc ei elogium tribuit: *Liberator haud dubiè Germaniæ, qui non primordia Pop. Rom. sed florentissimum imperium lacessierit: præliis ambiguus, bello non victus.*

ARMINIUS Jac. Batavus, Amstelrodamensis Ecclesiæ pastor, novam sectam meditatus, Calvinum, Martyrem, Zanchium, Bezam, aliosque Reform. Eccles. Doctores clanculum primum coram suis sugillare; dein heterodoxas & semipelagianas opiniones, præcipuè cum Leidæ in Theol. Professione Junio successisset, suis propinare cœpit. Unde Ecclesia Belgica turbata. Nec morte Arminii, qui ann. 1609. obiit, extinctum malum. *Remonstrantes* enim, ut se Arminii sectatores nominabant, Conr. Vorstium, de Socinismo jam pridem suspectum, ejus in locum surrogare nitebantur. Sed Angliæ Rex Jacobus intercessit. Postmodum collatio super 5. Remonstrantium articulis Hagæ instituta, sed nullô successu. Indies enim numerosiores, pro lubitu pastores promovebant, vel amovebant. Donec bellum civile Ordines veriti, ex Jacobi Regis & Mauritii Principis consilio, nationali Synodô Dordraci convocatâ, malo mederi instituerunt. Cui armis se opponere Arminiani conati, militibus, quos *Præstolantes* vocavêre, conscriptis, frustra tuêre. Synodus itaque inchoata die 13. mens. 8bris. A. C. 1618. in qua post gravissimam deliberationem deprehensum, Articulos illorum *de Prædestinatione, Redemtione, Vocatione universali, Libero arbitrio, Gratia resistibilitate*, & *Sanctorum defectibilitate*, à verbo Dei alienos esse. Theologi illorum citati, auditi, convicti, heterodoxiæ damnati, & ab Ecclesiis exclusi. Horum ingens numerus in Dania, veniâ à Rege impetratâ, egregiam urbem Fridericostadium, in ora sinus Codani, condiderunt. Plurimi adhuc in Belgio supersunt. Vide *Acta Synod. Dordr.* Remonstrantium *Epistolas*, &c. ut & paulò suprà, *Arminiani*.

ARMIRUS, fluv. insul. Cretæ, in agro Rithymnensi. Cadit in mare Creticum, prope Castrum vetus.

ARMIS ludere, apud Vulcatium Gallican. in *Avidio Cassio*, *c.* 6. *Exercitium septimi diei fuit omnium militum, ita ut & sagittas mitterent & armis luderent:* dicebantur Casaubono, qui se armis exercerent, unde & dies ille, quô id fiebat, *armiludium*; sicut *armilustrium*, quô arma lustrabant. Notandum autem, *exercitium armorum* hîc à *sagittis* separari, quemadmodum & apud Sueton. in *Domitiano*, *c.* 19. *Armorum nullo, sagittarum præcipuo studio*, tenebatur. Sic *Arma* & *pilum* distinguit Spartian. in *Hadriano*, *c.* 26. *Armisque & pilo se semper exercuit.* *Pilum* autem & *sagittas* conjungit Vopisc. in *Aureliano*. Nempe, si *arma* generaliter accipiantur, certum est & sagittas & pila & alia missilia eô nomine comprehendi: sub *armorum* verò *exercitio*, scutum & gladius tantùm comprehendebantur. Hinc Ovid. jaculandi peritiam ab armis distinguit, *l.* 3. *Art. amand. v.* 383.

Sunt illis celeresque pilæ, jaculumque, trochique,
Armaque & in gyros ire coactus equus.

Cicero in *Catone maj.* ubi exercitationum militarium genera recenset, *arma* quoque ab *hasta* separat: *Sibi habeant igitur arma, sibi equos, sibi hastas, sibi clavam, sibi pilam, sibi venationes* &c. *Armorum* igitur *exercitium*, tam apud Milites, quam Gladiatores, in solo clypeo & gladio constabat. Qui proin clypeum scienter vibrare & quatere & obliquis ictibus telorum jactum deflectere, qui gladiô dimicare noverat, is in armorum exercitio peritus censebatur. Vegetius *l.* 2. *c.* 14. Pro eodem *arma tractare* dixit Seneca, *Ep.* 88. *arma movere*, Manilius, *l.* 5.

Aut solo vectatus equo nunc arma movebit.

Arma batalare, in Bojariorum *LL.* Vide infrà, ubi de *Batalibus*, &c. Olim autem non solùm gladiatoribus, armorum Arte erudiendis, præficiebantur Lanistæ, sed & tironibus, uti habet Sueton. in *Julio*, *c.* 26. Postea *Armidoctores* in castris ad eam rem habiti & Campidoctores, qui ex veteranis eligebantur armorum periti. Armorum tamen scientia longè perfectior in gladiatore, quàm in milite. Hinc qui illam armorum scientiam exactè perdiscere volebant, in ludo Lanistæ dabant operam & gladiatoriis armis exercebant, quod multos quoque Imperatores fecisse, patet ex Spartiano laudato, de *Hadriano*, *Vero* &c. *Armorum certamen* vocat Quintilianus & gladiatoria arma intelligit *l.* 9. *c.* 1. ubi quid sit *arma avocare*, vide infrà in voce *Ictus*, item *Manus*. Cæterâ, tractandorum armorum penè similis ratio: accedere, recedere, in clypeum assurgere, & mox subsidere & in arma sua se colligere: impetum in aliam partem minari, in aliam facere & reliqua ejusmodi in utrisque similia. Quòd autem præcipua pars & ars exercitii armorum in scuto ferè tractando, quô & se protegerent, & ictus cautè exciperent, posita esset, ideò *Armorum scientia* hæc appellata est, & *Armorum peritus*, qui illam teneret & *Armis exercere* dictus est, qui illi exercitationi studeret. Naturâ enim prius est se ac sua tegere & tueri, quàm alium petere ac ferire, unde *arma* propriè de scuto & clypeo dicta; quodque *arma tractare* Spartian. & Seneca *loco cit.* dixêre: Auctorque *Panegyrici* ad Pisonem, *arma rotare*:

Arma tua etiam si fortè rotare lacertis,
Inque gradum clausis libeat consistere membris,
Et vitare simul, simul & captare petentem:

Id Vegetius, *Scutum rotare* dixit, *l.* 2. *c.* 14 &c. Vide Salmas. ad *Spartian. in Adriano*, *c.* 26. & infrà, ubi de *Armorum exercitio*.

ARMIS Religionem propagandi ratio Muhammedica, vide infrà *Muhammedes*.

ARMISTÆ, Dalmatica gens. Plin. *l.* 3. *c.* 22.

ARMITUS, Syracusanus, potu nimiô in ebrietatem lapsus filias stuprô contaminavit. *Plut.*

ARMIYSES, inferioris Ægypti Rex XIII. post Achoreum, regnavit ann. 4. Sophide II. Memphitis imperante. Ei successit Chamois, quem vide.

ARMLEDER, rusticorum manu coactâ, quoscunque Judæorum obvios, in Germania, trucidavit; dein etiam in Christianos furore versô, captus, & Ludov. Bavari jussu ad mortem damnatus est. Bosquet. *in Bened.* 12. Spond. *A.* C. 1338. *n.* 11.

ARMONE, vulgò ARTON, sive ARVON, oppid. Albionis in ora Walliæ, contra Monam insul. à Bangoriensi urbe 7. mill. pass. in occidentem. Alii *Arvone* scribendum ajunt, quod magis placet, *Caernarvon* hodie forsan dicatur.

ARMONI, fil. Saulis ex Respha concubina. 2. Sam. *c.* 21. *v.* 8. Latin. *Aula*, sive *palatium*, aut *Maledictio monstrationis*, vel *præparationis*, aut *lumen maris*.

ARMORACEA, fluv. de montibus Arabiæ descendens, in stagnum Asphaltiten erumpit. Dividit Moabitidem & Ammonitidem. Joseph *l.* 1.

ARMORICÆ, vel AREMORICÆ, civitates Galliæ Celticæ apud Cæsarem, *l.* 5. *Bell. Gall. c.* 53. & *l.* 7. *c.* 75. & *l.* 8. *c.* 35. Regio hodie *Bretagne*, & incolis *Llydaw*, teste *Rob. Cenal.* *Armore* autem Britannicè sonat *super mare*. Unde & *Armorica* regio. Ibi Cæsar felicissimè res gessit, *Comm. loc. cit.* Oros. *l.* 6. *c.* 7. *Lelandus*. Amplissima est, suisque sub Ducibus olim præpotens. A Carolo autem 8. Gallorum Rege adjuncta fuit regno A. C. 1488. cùm Annam Provincial. heredem matrimoniò sibi copularet.

ARMORICI, Ἀρμόριχοι Zosimo, Ἀρβόρυχοι Procopio, *Armoriciani* *Jordani*, populi Gall. de quorum regione vide suprà, & prolixiùs, apud Hadr. Vales. *in Notit. Gall.* Errico Monacho *in l.* 5. *de vita Germ.* inter Sequanam & Ligerim collocantur; *Transsequani* proin Belgis dicti, apud Gilbertum Belgam, *Hist. Hierosol. l.* 4. De his præfatus Erricus: Gens

Torva, ferox, ventosa, procax, incauta, rebellis,
Inconstans, disparque sibi novitatis amore:
Prodiga verborum, sed non & prodiga facti.

Ab his Oceanus *Armoricus* nomen accepit, quem Ausonius, à Pictonico Santonicoque distinguit, *ep.* 13. Tractus horum populor. per annos amplius 800. Ligere & Sequanâ terminatus, totam oram Britanniæ minoris & Normanniæ, seu provincias Lugdunensem 2. & 3. continebat. Postea pro sola Britannia Cismarina sumi cœpit. Unde patet, *Armoricas civitates*, apud Cæsarem pro sola Britannia citeriore accipi non posse, licet hæc à recentioribus scriptoribus *Armoricæ* nomine designetur. Incolebant autem civitates has maritimas, Cæsaris tempore, Curiosolitæ, Redones, Osismii, Unelli, Veneti, Lexovii, Nannetes, Ambiliates, &c. Vide *Valesium*.

ARMORUM Benedictio, eorum nempe, qui in sacras expeditiones proficiscebantur, occurrit apud Honorium Augustodunensem *l.* 1. *c.* 181. *Horum* (Sacerdotum) *officium est, Missas celebrare* — *populum ad Missam vel nuptias vel arma vel peras, vel baculos, vel judicia ferri & aquæ benedicere.* Car. du Fresne, *Glossar.* Vide quoque infrà, ubi de *Vexilli benedictione*.

ARMORUM Custos, in *veterib. Inscriptionibus*, apud Gruterum 518. 5. 546. 9. 569. 7. dictus videtur, non tam is, cui armamentarii, quod ὁπλοφυλάκιον appellat Johannes Cinnamus *p.* 191. quàm is, cui armorum in castris servandorum incumbebat cura: cujusmodi *armorum Custodes* singulæ Regiones habebant, 563. 11. apud eundem *Glossarii* Auctorem.

ARMORUM Exercitium, propriè Romanis dicebatur, quod ense & clypeô fiebat, cujusque ars in feriendo adversario & se protegendo consistebat, ut ad Spartian. in *Hadriano c.* 26. fusè docet Salmas. Vide suprà in phrasi *Armis ludere*: Sed & ad alia etiam armorum genera extendi potest, quibus olim milites exercebant. Nam *ad omne genus armorum docuntur exerceri Vegetio*, dum

dum scil. hastile contorquent, sudem vibrant, jacula sagittasque mittunt, ad palum batuunt. Idem *Nunc ad*, *Ael. Lamprid.* in *Alexandro Sev.* c. 53. A quo *Armatura* seu Armaturæ exercitium, uti Vegetius vocat *l.* 1. *c.* 14. haud parum differebat; contrà quam Lipsius sentit: hac enim voce indigitat Auctor hic prolusionem & meditationem campestrem, quæ in armis & sub signis fiebat, non secus ac si cum hoste confligendum esset, in qua prolusione discebat tiro & ordines servare & vexillum suum comitari, ad hastam, ad clypeum declinare & reliquos armaturæ numeros & gestus, *c.* 4. *l.* 1. *Antiqui enim, ut in aliis invenitur armorum, sive equitem, sive peditem sagittarium, vel imbuere, sive fundatum armaturæ numeros omnes, omnesque gestus docere, ut locum deserat, ne ordines turbet, ut missile & destinato ictu & magnis viribus jaciat, ut fossam ducere, sudes scienter figere norit. Ubi vero armaturæ gestus & numeros* ad solum ponitur, *ne locum deserat miles, ne ordinem turbet*: nam reliqua, quæ sequuntur, *de missilibus jaciendis & sudibus figendis & fossis ducendis*, ad *armaturam* quidem generalem, ... & actum pertinent, non ad *armaturam*. *Prolusionem* vocat illud armaturæ exercitium *c.* 13. *campestrem meditationem*, alibi; & reliquis armorum exercitiis apertè distinguit, *l.* 2. *c.* 14. & *l.* 3. *c.* 4. Idem *Artem armaturæ* appellat *militarem artem & artem bellandi*: quæ exhiberi solebat sub Campidoctore, in prolusione campestri & decursione *l.* 1. *c.* 13. ubi milites, qui parùm in illa prolusione profecerant, pro frumento hordeum coactos fuisse accipere, legimus. Meminit ejus Liv. *l.* 44. *c.* 9. *Inter cætera, inquiens, quadrigis ferme juvenes, interdum plures, ab apparatoribus ludi armati inducebantur, horum decursus in parte simulachrum decurrentis exercitus erat, in parte elegantioris exercitii, quod militaris armaturæ propiusque gladiatorum usum.* Quos gestus & motus & gyros, progressiones, recessiones, cursus, recursus varios, permixtionesque, evolutiones in armis & sub signis factas, *Armaturæ gestus & numeros* vocat Vegetius, & *exercitium armaturæ*, ipsam prolusionem &c. Vide infrà ubi de iis, quos artem docuisse illam olim diximus, Campidoctoribus videl. ut & alibi passim.

ARMORUM Promontor. vulgò *Capo dell' armi*, in Calabria ulteriori, prope fretum Siculum in mare excurrit, quod alias Brutium & Leucopetra dicebatur, vide ibi.

ARMOTIA, Insul. Galliæ in ora Santonensis provinc. *Briëtio* teste, & aliis.

ARMOZUM, nunc Cap. *Jaquette*, promontor. Carmaniæ ad fauces sinus Persici è regione Arabiæ Felicis. *Ptol.* A multis *Capo d'Ormus* dicitur, in Perside, è regione Armusiæ Urbis. *Baudrand.*

ARMUTIA, vide suprà *Armutia*.

ARMUZIA, *Ptolemæo Armuza*, vulgò *Ormus*, insul. cum urbe regia ejusdem nominis, emporio celebri, in ore sinus Persici inter Armorum promontor. Carmaniæ (à quo nomen habet) & Arabum promontor. Arabiæ: Cujus Rex (qui in Arabia Felice Perside, & Carmania dominatur) Lusitanorum ab A. C. 1507. (qui ibi arcem tenent munitissimam, & frustra armis Arabum, ac Turcarum tentatam) vectigalis est, ac sub illorum tutela regnò potitur. Longitud. 95.30. latitud. 25.10. *Nic. Lloydius.* Antiquis *Organa*; *Arriano Harmozia*, Tartaris *Nerokos*, celebris unionum copià. Nunc Persis subest, quòd ope Anglorum Lusitanos expulerunt. A. C. 1622. A quo tempore defecit indies, crevitque ex ejus ruinis Urbs *Gambron* seu *Bander Gambron*, in vicinia, proxima continenti Persiæ. Vide *Baudrand. P. de Valle, Alios.*

ARNA, civitas Lyciæ, *Xanthus* postea dicta. *Steph.* Alia Umbrorum in Italia. Silius Ital. *l.* 8. *v.* 457.

> *Hæ urbes Arna, & latis Mevania campis,*
> *Hispellum*, &c.

Ptol. Ἄρνα, Γεα..., Τόδερ, Σπολήτιον, Μαουνία. Populi *Arnates*. Plin. *l.* 3. *c.* 14.

ARNÆUM Ducium, oppid. Franciæ, in Burg. in Alexiensi tractu. Ad fontes Arrosii fluv. peramœnum & cultum. *Arnay le Duc.*

ARNALDENSIS, species monetæ, Vicecomitum fortè Leomaniæ, quibus *Arnaldi* nomen familiare. Charta Joh. de *Grailly* Senescalli Vasconiæ A. C. 1285. in *Regesto* Constabulariæ Burdigal. *fol.* 121. *Habuisse & recepisse ... a Johanne Episcopo Agennensi* 1000. *librarum bonorum Arnaldensium.* *Regestum* Comitum Tolosæ *fol.* 10. *Mille libræ* Arnaldensis *monetæ*, in *Literis* Arnaldi Odonis Vicecomitis Leomaniæ A. C. 1248. apud Car. du Fresne *Glossar.*

ARNALDISTÆ, de quibus agunt Otho Frisingensis *de Gestis Friderici l.* 2. *c.* 20. Bernardus *ad Conrad. Legat.* & Gerhous Reicherspergens. *de Investigat. Antichristi l.* 1. Vide *Arnoldista*.

ARNAN, fil. Raphaiæ. 1. Paral. *c.* 3. *v.* 21. Latinè *Exultans*, sive *arca eorum*, aut *lux filii*, vel *lux aut maledictio permanens* vel *æterna*.

ARNDT Johannes, Ballenstadiò Anhaltinus, patre Jacobò Wolfgangi Principis Anhalt. Concionatore aulicò genitus, juvenis adhuc in Academia Argentinensi Studiosis privatim Rhetoricam, Physicam, Ethicam, & D. Pauli ad *Rom.* Epistolam exposuit. Basileæ dein Baroni cuidam Polono præceptor datus cum in Rheno lavaret, gurgite abreptus, ejus ope, singulari Dei gratià, mortem præsentissimam evasit. Pastor exin ordinatus, Bernburgi, Ballenstadii, Badebornæ, Brunsvici, Islebiæ, Cellæque in Ducatu Lunæburgico, verbum Dei prædicavit vocationibus aliis, Northusam, in Comitatum Schwarzenburgicum, Weissenfelsam, Magdeburgum & Hamburgum modestè recusatis. Scriptis interea Spiritum Dei redolentibus, cum vitæ sanctitate per totam ferè Germaniam clarus, à Magnatibus multis per literas salutatus est. Obiit die 11. Maj. A. C. 1621. ætat. 66. ministerii 39. postquam octiduò antè concione habitâ ex *Psalm.* 126. *v.* 5. *Qui cum lacrymis seminant cum gaudio metent*, domum reversus concionem se funebrem habuisse, velut instantis fati non ignarus, prædixisset. Scripta ejus enarrat P. Freherus *Theatr. Vir. erudit.* ..., inter quæ, aureolum libellum, cui *Horti Paradisi* nomen, à milite locum tenente in Hallia hospitiæ suæ ereptum & in ignem conjectum, mediis in flammis illæsum mansisse, certa constansque fama est, die 7. Januar. A. C. 1624.

ARNE, puella, proditâ Minoi patria, in monedulam transformata fingitur, Ovid. *l.* 7. *Metam. v.* 14. *Metam.* Sed *Anaphe* potius illa fuerit.

ARNE, Jasonis mater, Diodor. Sic. *l.* 4. & civitas juxta sinum Maliacum. Plin. *l.* 4. *c.* 7. *Arne*, urbs Bœotiæ est ארנה *Harnae*, i. e. *montis amœni*. Strabo enim, sitam esse dicit ἐν ὑψηλῷ, *in sublimi loco*. Homer. *Il.* β. *v.* 507. appellat eam, πολυστάφυλον, h. e. *uvis abundantem*, & Nonnus *Botryoessam l.* 13. Ἄρνη Βοτρυόεσσα. Græcorum de ea nugas vide, apud *Suid.* in Ἄρνην ..., & in Scholiaste *Lycophronis p.* 106. Bochart. *Chanaan l.* 1. *c.* 16. Item alia urbs ejusdem nominis Thessaliæ, à Bœotis deducta, quæ *Cierium* vocatur, alia Mesopotamiæ, ultima Eratimorum juxta Thraciam. *Steph. Hesych.* Ἄρνη, πόλις Βοιωτίας, ἔστι δὲ καὶ Θεσσαλίας. Item, Insul. Angliæ. *Nic. Lloydius.*

ARNEÆ, civitas Lyciæ parva. *Steph.*

ARNEBURGUM, oppidul. German. ad Albim fluv. in veteri Marchia Brandeburgensi. Paucis constat incolis, & ferè dirutum fuit ultimò bellò Germanicò.

ARNEDUM, oppid. Americæ meridional. in regno Peruviæ. Portu gaudet utcunque capaci, in ora maris Pacifici seu Austrini.

ARNEFRIDUS, Lupi fil. propter quem Slavi, qui Histriam & Dalmatiam incolebant, cum volentes in paternum restituere Ducatum, multis incommodis affecti, fugatique sunt à Vectare Vincentiæ Comite. *Blondus.*

ARNEMUDA, oppidul. Belgii, in Zeelandiæ Comitatu & Insul. Valachria, in ora, cum portu è fronte Zud-Bevelandiæ Insul. Aliis *Ramua*.

ARNHEMII Regio, pars terræ Australis noviter à Batavis detecta in ora Maris Anchidoli, ad Austrum novæ Guineæ, inter Carpentariam & terram Concordiæ.

ARNHEMIUM, Urbs Belgii, in Geldria. Ex quâ Volfardus gladiorum politor, cum temerè Hispanos contemnens ad certamen provocâsset, adactus ab Albano poenâ capitis ad pugnam, duos inicis, cum tertium equis deturbavit. Imago Belgici belli imminentis, cujus exitus felix, sed initium asperum omnino fuit. A. C. 1568. Vide *Arnacium*.

ARNHUSIA, Urbecul. Germaniæ in Pomerania inferiore seu Brandeburgicæ ditionis, prope Regam fluv.

ARNI, populi quos Hercules Libycus, cùm esset Rex Latinorum, debellavit, & Italiâ expulit.

ARNIENSIS Tribus, apud Romanos dicta ab Arno, Thusciæ amne, ut volunt *Sigonius* & *Onuphrius*. Meminit ejus Livius *l.* 6. *c.* 5. & *l.* 29. *c.* 15. C. Claudius Nero, ex tribu *Arniensi*, apud Valerium *l.* 2. *c.* 4. A Suburana usque in *Arniensem*, apud Cicer. *Orat. in Rullum*, interpretatur *Sigonius*, à prima tribu ad ultimam. Hanc enim tribum pro ultima habuerunt, non quòd ultimò locò, vel novissimè fuerit addita (inter 35. enim Tribus vicesimò quintò recensetur locò) sed quod fuerit ab urbe Roma remotissima, Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 6. *c.* 19.

ARNINE, fluv. inter Pyrgos & portum Herculis. *Antoninus.*

ARNISIUM, castrum excelsum Hiberniæ in Ultonia provinc. & Comitatu Armachano, medium ferè inter Armacham & Lugum Urbes.

ARNISSA, Græca urbs Taulantiorum regionis in Macedonia. *Ptol.*

ARNOBA, & ARBONA, vide *Alnobi*.

ARNOBIUS, in Africa Rhetor, tempore Diocletiani conversus ad Christianismum, libros contra Gentes conscripsit, qui hodie extant. Floruit circa A. C. 330 auctore *Hieronymô*. Lactantii Præceptor fuit, teste eôdem *Hieronymo*, in his: *Septem libros adversus Gentes Arnobius condidit, totidemque discipulus ejus Lactantius, quos si legere volueris, dialogorum Ciceronis in eis Epitomen reperies.* Quâ occasione hæc scripserit, ex appendice Chronicorum Eusebii Pamphili apparet: *Arnobius in Africa Rhetor clarus habetur, qui cùm in civitate Sicca, ad declamandum juvenes erudiret, & adhuc Ethnicus, ad credulitatem somniis compelleretur, ut ab Episcopis impetraret fidem, quam semper impugnaverat, elucubravit adversus pristinam religionem luculentissimos libros, & tandem velut quibusdam obsidibus impetravit.* Scripsit etiam, teste *Trithemio*, in Psalterium *l.* 1. Item de Rhetorica Institutione *l.* 1. Commentarii in omnes Psalmos excusi primùm apud Frobenium. Item in aliquot Evangelistarum locos, excusæ annotatiunculæ, Basileæ. Extat liber adversus Gentes, cum recensione Viri Celeberrimi, & integris omnium commentariis Lugd. Bat. 1651. in 4to. Vide Hieron. *in Catal. & Chron. Miræum.* Cæterùm fuit is Presbyter Africanus, cujus opera, cùm Desiderii Heraldi Animadversionibus, prodiêre in fol. Parisiis A. C. 1605. Videtur tamen *Bellarmino*, ut & *Fr. Feuardentio* haud improbabile, Commentarios in Psalmos, esse *Arnobii* cujusdam junioris, qui vixerit circa A. C. 400. vel, ut *Tritemio* & *Gennadio* placet, 445. De priori Barthius, *si non esset,* ... *non foret in superstitionibus veterum.* Idem dicitur fuisse *Reconditæ eruditionis, styli asperioris*, *Dempstero*. *Post Tertullianum inter sacros Scriptores doctissimus, utroque uno Doctorum dignissimus*, Lipsio. *Patrum Prisci optimum, ille Christianus Varro Maximus*, ... Heinsio. Et Lucretii verba ob usu remotiora mirifice placuisse & ... ... habita esse, docet Giphanius Collectan. in *Lucret.*

ARNOBIUS, cognomine *Junior*, disputationem cum Serapione circa Unitatem & Trinitatem divinam, scripsit. Quidam ei attribuunt quoque tractatum *de duabus substantiis*, i. e. naturis. Item *Commentarium in Psalmos* qui ab aliis Arnobio Africano, vide ibi, vindicatur. Vixit *secul.* 5.

ARNODI, Græcè Ἀρνῳδοί, alias Rhapsodi, item Homeristæ, dicti sunt, qui in conviviis apud Græcos, vel ludis publicis Homericos recitabant versus, ramum lauri manibus gestantes; Iis præmii locô agnus dabatur, unde ipsis nomen. Vide Et. Rossæum Archæol. Attic. l. 1. c. 6.

ARNOLDI Henricus, Saxo, Carthusianorum Basileensium, ante Reformationem, præses, Patrum in Concilio ibi celebrato, notarium egit, scripsitque sua, ut sunt *Harmonia Evangelica*, *SS. Historia*, &c. innotuit. Obiit A. C. 1487.

Comites Nassoviæ.

ARNOLDUS, fil. primogenitus Everardi, Comitis ex Helfensteinii domina, Comitatui post patrem præfuit annos 37. Decessit improlis, successore Friderico fratre. Sororem habuit Annam, Arnoldo Comiti Lucelsteno nuptam. Inter majores ejus Walravius itidem Nassoviæ Comes, præter alios *Arnoldum* quoque filium habuit, qui ductâ in uxorem Demhildâ, Toparchæ Arenbergii filiâ, Ludovicum ex ea suscepit, Arcis Hambergensis & hinc dictorum Hambergensium Wellerciorum Comitum auctorem. Cyr. Lentulus in *Genealog. Nassoviæ Comitum Principumque* MS.

ARNOLDUS, Abbas Cisterciensis, primùm, dein Archiepiscop. Narbonnens. A. C. 1206.

ARNOLDUS Boschius, Historicus. Voss. *Hist. Lat. l.* 3. *c.* 10.

ARNOLDUS du Buis, Historicus, & alius, sub Ottone IV. Idem *l.* 2. *c.* 55.

ARNOLDUS Bern. de Monte majore, Patriarcha Alexandrinus, *Onupbr.*

ARNOLDUS Brixiensis, Clericus, Sebusianus, Abaillardi discipulus, ut habet Morerius, *in Arnoldo.* Clericis ingrata prædicavit. Bona illos non decere, sed Principum esse, libertatem Reipubl. Roman. pulsô Papâ & Cardinalibus, reducendam, Sacerdotum jugum excutiendum, &c. dictitans. Quæ contentio tanti fuit momenti, ut omnes deinceps Pontifices, usque ad Clementem III. exercuerit. Româ primum ad Fridericum I. Imperator. fugere coactus, ab hoc Adriano IV. traditus, & suspendio flammisque necatus est. A. C. 1155. *Platina, Sigonius Guntherus Tigur. Otto Frising.* Vide & Georg. Hornium *Histor. Eccles.*

ARNOLDUS de Lens, vide *Lens.*

ARNOLDUS Corbiensis, Cancellarius Galliæ, obiit A. C. 1413. Monstrelet *Hist. Gall.*

ARNOLDUS Ferronius, Gallus, JCtus & Historicus celebris, Historiam P. Æmilii continuavit, usque ad mortem Francisci Regis. Latinè vertit quædam *opuscula Plutarchi*, ut & *librum Aristotelis, contra Xenophanem, Zenonem & Gorgiam.* Scripsit porro ob libidinem Rhodi, & Anaxagoræ quædam Gallicè vertit. Jul. Cæs. Scaligero charissimus. Obiit A. C. 1563. ætat. 48. Sammarthan. *Elog.* Jul. C. Scaliger *Poem. p.* 353. Vigneritus *Biblioth. Histor. Tom. IV.* Antonius Teissier *Elogiis Eruditorum.*

ARNOLDUS à Melchthal, Underwaldius, fil. Henrici, duriter habiti à Peregrino Landenbergio Præfecto, tandemque hujus jussu exoculati, indignitate injuriarum commotus, cum Wernhero Stauffachero Suitio, & Waltero Furstio Urio, viris fortissimis, consilium fœdusque iniit, ad patriam à tyrannide liberandam & veteri libertati restituendam: die 16. Kal. Nov. A. C. 1307. quô annô Wilhelmus Tellus, ex confœderatis unus, gratum Helvetiis ac celebre nomen, Grisleri injuriis exagitatus, hunc sagittâ peremit: Kal. dein Jan. in tribus illis pagis arces eversæ, sicque Helveticæ libertatis fundamenta feliciter, Heroum istorum ductu, jacta sunt. Simlerus *de Rep. Helv.* Diversorum Auctorum *Helvet. Respubl. edita Lugduni Bat.* A. C. 1627.

Injustô tandem patientia victa furore,
Ad libertatem pectora pressa vocat.

Vide *Henricus.*

ARNOLDUS Novellius, Cardinal. Gall. à Clemente V. in Angliam missus, A. C. 1312.

ARNOLDUS Ossatus, obscurissimis, in tractu Armeniacensi, natalibus, sub Cujacio Juri operam navavit. Secretarius dein Legationis Archiepiscopi Tholosani, ab Henrico III. Romam missi, ita munere functus est, ut, mortuô Legatô, ipsemet succederet. Episcopus hinc Rhedonensis, dein Bajocensis, &c. tandem Cardinalis, obiit A. C. 1604. Bentivolius, *in memor.*

ARNOLDUS de Palagru, Cardinal. Gallus Venetos vicit, & Henrici V. Imperator. coronationi, ab eodem Papa missus interfuit, &c.

ARNOLDUS de Villa Nova, Medicus celebris, Catalaunus, floruit A. C. 1250. Scripsit *contra corruptiones Ecclesiæ Romanæ*, ideoque tanquam Hæreticus à Papa, ejusque conclavi condemnatus est. *Arnoldus* autem Germanis *Ernold* est, & significat *Probum*, i. e. *Honestum, Constantem.* Obiit A. C. 1309. Antonin. tit. 22. c. 2. §. 5. &c.

ARNOLPHUS, fil. Carolom. Rex Bavariæ, Imperat. Occidentis electus est, A. C. 888. quô tempore Guido Dux Spoletanus aliique eundem in Italia titulum affectabant. Slavos repressit, concessâ illis Moraviâ, mox insolentius se efferentes, penitus concidit. Dein Normannos Lotharingiam, quam filio suo Zuentiboldo vel Zenebaldo dederat, vastantes pepulit. In Italiam transgressus, junctus Berengario, Tusciæ Duci Formosum Papam, contra Guidonis fil. Lambertum juvit, atque ab eo coronatus est, Romæ, quam *occasione ignoscit* ... A. C. 896. Postmodum, in Spoleti obsidione, ab Agiltrude, ... uxore, supposito poculi fumosi, sanitas ejus labefacta ... Hinc in Germaniam redux, morbô pediculari obiit, A. C. ... Imperii 12.

ARNOLPHUS, Bavariæ Dux post Luithaldum; item Carlomanni ex concubina fil. cui Carinthium Comitatum Ludovicus cessit. Vide hic infrà.

ARNOLPHUS, cognomine *Malus*, fil. Arnolphi Imperatoris secundùm quosdam, aliis Luitpoldi Bavariæ Ducis filium eum asserentibus, nonnullis quoque Bernardi, cui Bernardi Italiæ Regis nepos fuerit, prolem fuisse contendentibus, Dux Bavariæ fuit, Luitpoldi M. Bavariæ Pater, Arnolfi Ducis Bavariæ avus, Arnolfi Comitis Schirensis proavus, à quo Serenissimæ famil. Palatino Bavaricæ origo. Secundum Blondellum verò, primus auctor familiæ, de quo constet, fuerit *Arnolphus* quidam à Normannis A. C. 891. cæsus, cujus fil. Luitpoldus Dux Bavariam rexit, ab Ungaris occisus A. C. 908. Hujus fil. *Arnolphus* Dux, cum Conrado I. Imperat. vitrico & Henrico I. Aucupi aliquoties rebellis, gravia cum utroque gessisset bella, liberi ejus Ducatu exclusi sunt: è quibus Eberhardus Austriacos veteres Marchiones fecit, quorum stirps in Friderico Neapoli decollato cessavit: *Arnolphus* verò Comes Schirensis fuit, pater Bertholdi, avus Werneri: quô natus Otto I. Comes Schirensis & palatio Bavarico præfectus, filium habuit Ottonem II. nepotem Ottonem III. Witelspachii conditorem (unde posteà familiæ titulus, Schirensi arce in Monasterium conversâ) cujus fil. Otto IV. pater Ottonis V. fuit, qui Ducatum Bavariæ à Friderico I. Barbarossa nactus est, postliminio in hanc familiam reducem. Hôc genitus Ludovicus à Friderico II. Imperatore Palatinatum quoque consecutus est, quô prognatus Otto cognomine *Illustris*, filium habuit Ludovicum cognomine *Severum*, communem Palatinorum & Bavarorum, quotquot hodiè supersunt, Principum Parentem, Phil. Jac. Spenerus *Sylloge Geneal.*

ARNOLPHUS, vide *Arnulphus.*

ARNON, Archiepiscopus Salisburgensis tempore Caroli M. Historica quædam scripsit, à Canisio edita, *tom.* 2. *lect. antiq.*

ARNON, fluv. Palæstinæ, qui Josepho *l.* 4. *Jud. Antiq. c.* 4. de montibus Arabiæ fluit, ac per totam solitudinem labens in Asphaltiten lacum erumpit, ob syrtes trajectu difficilis, facilis Israëlitis redditus miraculosè videtur, ex Numer. *c.* 21. *v.* 14. Sejungit Moabitidem & Ammonitida: Hieronymo verò est rupes excelsa in limite Amorrhæorum & Moabitarum. Numer. *c.* 21. *v.* 24. Deuter. *c.* 2. *v.* 36. Jos. *c.* 12. *v.* 1. Item civitas Moabitarum, ac deinceps Seon Amorrhæorum. Numer. *c.* 21. *v.* 24.

ARNOSTADIA, oppidul. tenue Germaniæ, in Thuringia provinc. ad Geram amnem. Vix 3. leuc. ab Erfordia in Austrum, & paulò amplius à Gotha.

ARNSPECKA, German. *Arnspeck*, locus Germaniæ, in regione Holsatia, sub proprio Principe, ex Ducum Holsatiæ familia. Auctor lineæ *Arnspeckæ* Joachimus Ernestus est, fil. minimus natu Johannis junioris Christiano III. Daniæ Rege geniti: Frater Alexandri, qui Sonderburgiam lineam continuavit: Friderici, qui Nordburgiam, & Philippi, qui Glucsburgiam, orsi sunt. Ex Dorothea Augusta agitata numerosæ prolis parens. Spener *in Fam. Oldenburgo Danica.*

ARNULPHINUS, Monetæ species, quæ currebat in Provinciæ Comitatu, in Gallia, sub A. C. ... valebatque ducatum cum dimidio, Car. du Fresne *Gloss.*

ARNULPHORUM Terra, dicitur Spoleti Ducatus in Italia, ab *Arnulphis* Ducibus. *Extravag. de majorit. & obed. cap. un. Legitur gravia documenta, quæ nonnulli civitates, terras, castra, intra Patrimonium B. Petri in Tuscia, Comitatum Sabinæ, & Terram Arnulphorum constitutis, eidem Ecclesiæ Roman. subjectis* &c. apud Macrum *Hierolex.*

ARNULPHUS I. Flandriæ Comes, post patrem Balduinum II. *Magni* nomen, ob res gestas, meruit, sed ob occisum Guilielmum Normanniæ Ducem in colloquio quodam, A. C. 943. reprehensus. Obiit A. C. 965. Sigebert. & Flodoard. *in Chron.*

ARNULPHUS II. cognomine *Junior*, avo suo Arnulpho I. successit, à Lothario, Franciæ Rege ditione exutus. Obiit A. C. 989. regimin. 24. relictô successore Balduinô II. Barbatô, ex Rosela, Berengarii Italiæ Regis filia. Mayer. *in Chron. Flandriæ.*

ARNULPHUS III. fil. Balduini VI. qui Philippi I. Gall. Regis juventam moderatus est. Illô adhuc minorenni, mater Richildis Comitatum administravit, mox à Roberto cognomine Frisone, Balduini fratre pulsa. Cum imploratus Rex copias summisit, cum quibus Robertus acerrimè pugnans, Arnolphum occidit, A. C. 1071. Mayer *cit. loc.* & *Sigebert.*

ARNULPHUS, fil. Theodor. I. Comes Hollandiæ, patri successit, A. C. 988. Ductâ Lutgarde, Theophanus Imperator. Græci genere. Frisones imperium detrectantes expeditione vicit, in prælio ad pagum Winckel in Frisia tandem occisus. A. C. 993. Scriverius, *Histor. Comit. Hollandiæ.*

ARNULPHUS, Episcopus Metensis, à Clotario II. Dagoberti fil. educationi præpositus. *Hist. Gall.* Item Episcop. Suessionensis, qui obiit A. C. 1087.

ARNULPHUS, fil. nothus Clotarii, Archiepiscopus Remensis, favit Lotharingo, contra Hugonem Cap. Obiit A. C. 1021. Continuator Aimonii, *l.* 5. *c.* 46. Albericus *in Chron. Baronius,* &c.

ARNULPHUS, qui in sedem Hierosolymitanam cùm se intrusisset, cum scandalo præfuit, A. C. 1112. 1118.

ARNULPHUS, Magus Ægyptius, præstigiis suis populum lusit. Romam dein venit, M. Aurelii Antonini perpetuus sectator. Ob quam causam ipsi à Dione *l.* 55. salutaris illa tempestas cœlitùs Imperatori contra Alemannos certanti missa attribuitur, quam tamen *Xiphilinus*, Legioni Christianorum, Melitinæ primùm, posteà Fulminatrici dictæ, potiori jure vindicat. Tertullian. *Apol.* ... ad *Scapulam c.* 4. Euseb. *l.* 5. *hist. c.* 5. & *in Chron.*

ARNULPHUS, contemporaneus & amicus quidam S. Bernardi. Scripsit *aliqua*. Circa A. C. 1077.

ARNULPHUS, Concionator, quòd errores & vitia Cleri acriter insectaretur, Romæ secundum quosdam, combustus, A. C. 1110.

1110. quo tempore Florentiæ Synodus coacta fuit contra Florentinum Præsulem, qui Antichristum jam natum esse asserebat, & Berengarii sententiam plurimi in Hibernia impunè tuebantur. Vide Bernh. in v. S. Mal. Platin. et al. Pontif.

ARNULPHUS vel ARNOLDI Henricus, vide *Henricus*.

ARNULPHUS Ferrerius, cum Pibracio, ad Concilium Trident. à Carolo IX. missus.

ARNULPHUS Ferronius, Historicus Gallus. Melius *Arnoldus*, vide ibi.

ARNULPHUS de Lens, Mathematicus. Vide *Arnoldus*.

ARNULPHUS de Pontac, Chronologus.

ARNUPHIS, Ægyptius Philosophus, arte magicâ & Dæmonum præstigiis præstantissimus.

ARNUS, fluv. Tusciæ rapidissimus, ex Apennino oritur, & Florentiam alluens in Tyrrhenum mare defluit. Rutilius *Itin. l. 1. v. 566.*

Quem tegunt geminas Arnus & Auser aquas.

Vide Cluver. *Ital. Ant. l. 2. p. 461.* Oritur in confinio Romandiolæ provinc. in territorio Florent. *Baudrand.*

AROA, Insul. Daniæ parva admodum, in mari Baltico, inter Fioniam Insul. & Ducatum Sleswicensem. Aliis *Aria*, quod vide.

AROANNA, Galliæ fluv. vicum Doromellum attingit, & per fines Senonum, in Icaunam, supra Muritum oppid. influit: clade nobilis Clotharii junioris à Theodeberto, ac Theodorico Regib. acie hic victi, A. C. 595. Aimoinus *Arvenna*, vulgò Ouanne: pagus autem hodie *Dormelle*. Hadr. Valesius *Notit. Gall.*

AROCELUM, oppid. Hispan. Tarraconens. in Celtiberis, juxta Segontiam urbem. Populi *Arocelitani* Plinio *l. 3. c. 3.* Hodiè *Nodales* teste *Jac. Delgati*. Aliis *Araquil*, seu *Haarte Araquil*, in Navarra, quod etiam quibusdam *Aracilum*, vide ibi.

AROCHA, Locrorum in Italia fluv. Plin. *l. 3. c. 10.*

AROD, ארוד, fil. Gad filii Jacob. Numer. *c. 26. v. 17.* Latinè *imperans*, sive *descendens*.

AROD, ערד, filius Beriæ. 1. Paral. *c. 8. v. 15.* Latinè onager, aut Syriacè *draco*.

AROE, civitas Achajæ, à cultu terræ sic dicta, aliàs *Patræ*, Steph. *Aroe* Pausaniæ, in *Achaicis*, sic enim ille: [Greek, illegible] Aroe enim & [illegible] Poetis de tota [illegible] sumitur. Hujus meminit apud Tzetzem in *Ergis Hesiodi*. Ejus mentio est in numismate antiquo Caracallæ Imperatoris cujus hæc *Inscr.* COL. A. A. PATR. h. e. *Colonia Augusta Aroe Patrensis*, cum imagine Dianæ cognomine Laphriæ, quæ ibi in veneratione fuit. Vide Jac. Sponium *Itiner. Græciæ Part. 3.* ubi typum numismatis exhibet, ut & infrà in voce *Patræ*.

AROEI, apud Plin. *l. 6. c. 27.* ubi de Tigri amne, *Arabes Aroei, Adiabenosque disterminans*. L. *Orœi*, uti ex vetustissimo libro Rigaltiano, corrigit Salmas. *ad Solin. p. 626.*

AROER, Latin. *myrica*, sive *suscitatio vigiliæ*, aut *vigilia vigiliæ*, vel *denudatio pellis*, aut *denudatio camuli*, urbs Moabitarum sita super ripam torrentis Arnon, exstructa à filiis Gad Jos. *c. 13. v. 2.* Alia est in agro Damasceno Esaj. *c. 17. v. 2.*

AROERNI, gens bellicosa Gallorum. *Steph.*

AROGILUS, primus quadrigam in Græcia junxit, regnante Argis Phorbante.

AROLA, vulgò *Arr*, fluv. Helvetiorum, fontes habet prope ortum Rhodani & Ticini, ex monte D. Gotthardi, dein auctus fluviis Sanâ, Orbâ, Emmâ, Ursâ & Limagô, rigatisque Thunô, Bernâ, Solodurô & Arolæ burgô, infrà Aquas Helveticas Rheno miscetur, prope Waldshutum oppid. Hinc *Argovia* vel *Aragovia*, quasi *Arolæ ager*, vulgò *Ergöw*, nomen habet. Etiam *Ararim* aliquando hunc fluvium dictum esse, docet Hadr. Vales. ex Notkero Balbulo Monacho Sancto-Gallensi, circa A. C. 912. defuncto, qui in *Martyrologio* Solodurii meminit his verbis: *Kal. Septembris Natalis S. Virginis Verenæ, Thebææ generæ: quæ juxta Ararim fluvium, non longè à castro Soloduro habitavit, in specu artissimo.* Quæ fortè ratio, quod in Germania *Ararim* locaverit Virg. *Ecl. 1. v. 63.* Germanica appellatio hujus fluvii *Ar* est, ex veteri linguæ Celticæ vocabulo *Aber* contracta, quod hodieque *venam* significat: Quid aliud enim fluvii, quàm *terræ venæ*? vide Dan. Eremitam *descr. Helv.* Vide & *Arula*.

AROLA, vulgò *Arool*, Urbs Moscoviæ Australis juxta Occam fluv. 45. milliar. Germanic. à Moscua Urbe.

AROLÆ Burgum, vulgò *Aarburg*, oppid. pagi Bernensis, in Helvetiis, ad Arolam fluv. cum castro munitissimo, haud pridem extracto. Olim sub Baronibus peculiaribus, dein Austriacis Archiducib. quibus, cum tota Argovia, ereptum est a Bernensibus A. C. 1415. Stumpf. *l. 7.*

AROLÆ Mons, vulgò *Arberg*, urbs cum arce, 2. milliar. German. infra Bernam, Arolâ undique circumfunditur, olim sub Comitibus Arbergensibus, è quibus Petrus, tempore Ludovici IV. Imperatoris jus civitatis à Bernensibus impetravit: contra quos cum dein Austriacis adhæsisset, obsessa est ab illis, sed nullô successu. Tandem Comes ob inopiam ad regimen ineptus redditus, totum Comitatum Bernensibus vendidit. Postea A. C. 1382. nocturnô astu Archiducis Leopoldi tentata arx est, sed vigilantia præfecti altum elusa. Stumpf. *Hist. Helvet.*

AROLUS, Macedoniæ urbs. *Ptol.*

AROMA, urbs Æthiopum. *Steph.* Cariæ pagus *Straboni*; item urbs Cappadociæ, cujus meminit Capella post Plin. *l. 6.*

AROMAJA, provinc. Americæ meridionalis in nova Andalusia, non longè ab ostiis fluv. *Orenoque*, versus Caribanam regionem.

AROMATA, Africæ promontor. & Emporium Æthiopiæ ad sinum Barbaricum. *Ptol. Capo de Gardafun. Jo. Barros.*

AROMATICA, populo donata, apud Æl. Spartian. in *Adriano Cæs. c. 19. Romæ post cæteras immensissimas voluptates, in honorem socrûs suæ, aromatica populo donavit.* Nempe Parentalibus fiebat in plebem divisio specierum variarum, ut vini, olei, aut pecuniæ, cujus moris testes etiam inlimtæ inscriptiones. Sed, *Aromatica donare*, memoratu Spartiano in Cæsare hoc taxatum, ut rarum, & antè fortasse inauditum, Casaubon. Aliàs *Aromata* in funeribus accensa, imò thesauros aromatum aliarumque rerum pretiosarum flammis datos legimus. Hinc Statius *Sylv. l. 2. Sylv. 1. v. 159.*

.... Quid ego exequias, & prodiga flammis
Dona loquar, moestoque ardentia funera luxu?
Quod tibi purpureo tristis rogus aggere crevit,
Quod Cilicum flores, quod munera graminis Indi,
Quodque Arabes, Phariique, Palæstinique liquores
Arsuram lavere comam &c.

Quò pertinet insignis in Sulla Plutarchi locus, [Greek, illegible] Vide eos qui *Fasces Romanos* illustrârunt, & picturam in *Saturnalibus*, à J. Lipsio propositam: unde *Aromatibus*, post balneum præsertim, vestibus inspersis, infrà ubi de palliis ac *Ornatibus*, &c. Significat autem *Aroma* speciem boni odoris spiritu flagrantem, vide infrà *Odores*. In specie vox de *myrrha*, ut & *amomo*, usurpatur. Qua de re vide Salmas. *ad Solin. passim*, ut & infrà in voce *Species*. Unde autem *Aromatum* species quælibet afferantur, docemus ubi de *Cinnamomo*. Plura verò de *Aromatibus*, vide in *Histor. Aromatum* Garciæ ab Horto, Proregis Indiæ Medici, quam edidit & Notis illustravit Car. Clusius *Exoticorum l. 7.* & Christoph. à Costa *Frenc. Clusii l. 9.* Adde I. Bontium *de Medicina Indorum lib. 1.* qui itidem *Notas in Garciam* continentur.

AROMATICUS Calamus; vide infrà *Calamus*.

AROMATICUS Unguis; vide infrà *Bdellium*, *Onyx*, item *Unguis*.

AROMATITIS Gemma, Græcè ἀρωματίτης, at *Aromatites lapis*, ὁ ἀρωματίτης, qui myrrhæ colore est, quam per excellentiam *aroma* appellatam esse modò diximus. Sic *Aromatites vinum* vocabatur myrrhâ conditum. Plin. *l. 14. c. 13. Lautissima apud priscos vina erant myrrhæ odore condita, ut apparet in Plauti fabula, quæ Persa inscribitur, quanquam in ea & calamum addi jubet. Ideo quidam Aromatite delectatos maximè credunt.* Et *c. 16. Aromatitem quoque invenio factitatum tantùm non unguentorum compositione, primò ex myrrha ---- mox ex nardo Celtico, calamo, aspalatho, offis in mustum aut dulce vinum dejectis.* Locus autem Plauti est *Persæ, Act. 1. Sc. 3. v. 7.*

Commisce mulsum, struthea coluteaque appara,
Bene ut in scutris concaleat, & calamum injice.

Sed nulla hic myrrhæ mentio, nec de vino, sed mulso agitur, an *mulso* potiùs legendum? Hinc Plinium crebrâ *murrinæ* apud Veteres mentione deceptum, aromatitem è myrrha factitatum asseruisse, docet Salmas. cùm in *aromatites* seu *murrina*, nihil myrrhæ (utpote cujus amaror notus) additum fuerit, utpote quod semper dulce manserit, speciebus aromaticis dulcedinem ei suam servantibus. Certè *murrinam* inter dulcia, non tantùm inter vina, numerant Comici Latini, qui *Palliatas* scripsêre; quod non à *morra*, sed ἀπὸ τῆς μύρου, i. e. *aromate*, nomen habuit. Vide eum *ad Solin. p. 709. & seqq.*

ARON, unus ex illis Ducibus, qui Aeëtæ Colchorum Regi auxilium tulerunt, contra Persen, quem Val. Flaccus ab luxuriosiore cultu & delibutis unguentô capillis describit *l. 5. v. 590. l. 6. v. 524.*

ARONA, sive RONA, Insubriæ oppid. gentis Borromææ præclarum, ad Verbanum Lac. Quasi *Alona*, à 2. alis, insigni oppidi.

ARONA, vulgò ARONDE, fluv est Galliæ, in Isaram, è regione Compendii urbis, decurrens. Ei adjacet Rossontum, vulgò *Ressons* & aliquando *Resson sur Aronde*, unus ex novem Archidiaconatibus Ecclesiæ Bellovacensis. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Rossontum*.

ARONCÆ, populi Africæ, in Libya interiori, forsan ubi *Benin*, regnum Guineæ, *Sansone* teste.

AROS, herbæ nomen, quam cervas à partu petere, Plin. tradit, *l. 8. c. 32. Feminæ autem ante partum purgantur, herbâ quadam, quæ seselis dicitur, faciliore ita utero: à partu duas habent herbas, quæ aros & seselis appellantur: pastæ redeunt ad fœtum.* Sed quod de seseli habet, verum est appeti à cervis parituris, non verò ab enixis. De *aro*, non minùs suspecta lectio, quod ursos post lactationem devorare Idem *alibi* tradit. Ubi tamen etiam libri *caram* legunt, è cujus herbæ radice milites Cæsaris panem confecisse, legimus *de Bell. civil. l. 3.* Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. p. 123.*

AROSAPES, Arianæ regionis fluv. Plin. *l. 6. c. 23.*

AROSIA, urbs Sueciæ Episcopalis, sub Archiepiscopo Upsalensi, ubi argentifodinæ, vulgò *Arosen*. Parva admodum, prope lacum *Meler*, cum arce. Dicitur etiam *Westeras*. A. C. 1521. validus Christierni II. Daniæ Regis exercitus hic cæsus est, à Gustavo, qui post Sueciæ Rex evasit; & A. C. 1544. regnum Sueciæ in hac civitate ex electivo, in hæreditarium mutatum est.

AROSIS seu AROSES, Ἄροσις vel Ἀρόσης, maximus Persidis fluv. prope Persepolin, apud Arrian. in *Indicis*, quem *Strabo Araxen Persicum* vocat, aliis Oroatin dictum esse, ostendit Salmas. *ad Solin. p. 1181.*

AROTERES, populi gemini: Æthiopes ad sinum Adulicum, & Scythæ in Thraciæ Mysiæque confinio circa Dionysiopolim.

AROTRA, apud Syracusanos dicuntur liberi quidem, sed qui ob unum inopiæ nomen serviant. Cæl. Rhodig. *l.* 25. *c.* 18.

AROTREBÆ, populi, qui prius *Artabri* dicti sunt, *Strab.* de quibus vide eundem *Ibidem*, ubi de *Arotrebarum* promontor. p. 276. & *seqq.* nec non in voce *Artabri*.

AROTUS & MAROTUS, duo angeli, ut fabulatur Mahumetes Impostor, à Deo missi, ut homines docerent, ne occiderent, nec falso judicarent, nec vinum biberent. Quos quædam mulier formosissima in cœnam invitavit, eosque, ut vinum biberent, sollicitavit. Hi igitur vino cùm incaluissent, eam ad amorem concitârunt; quibus illa tandem quidem assensit, eâ tamen lege & conditione, ut verba, quibus in cœlum facilis esset ascensus, quemadmodum illi dictitabant, aperirent. Quæ cùm voti facta compos fuisset, polliciti minimè stetit: statimque in cœlum rapta, ibi cùm rem omnem, ut fuerat gesta, Deo narrâsset, in stellam matutinam, quam *Luciferum* vulgò, seu *Auroram* vocant, mutata fuit; & angelus uterque à Deo gravissimè punitus est; Unde Deus hominibus, ne, ut jam illis 2. angelis acciderat, in posterum delinquerent, vini usum prohibuit. Hæc *auther Alcoran*.

AROVIUM, oppid. elegans & liberum, in ditione Bernensi; in Pago Urbigeno, qui hodie Argovia dicitur: ad sinistram Arolæ ripam, infra Arolæburgum 1. milliar. German. non usque adeo antiquum: in loco, ubi arx antiqua Rota, Comitatus caput, quô ab Habsburgensibus & Altenburgensibus Comitibus vi occupatô, Arovium ab iis conditum creditur: quibus etiam fidam fortemque operam plurimis occasionibus, inprimis in prælio Sempacensi, præstitit. Occupatum A. C. 1415. à Bernensibus cum tota Argovia, jussu Sigismundi Imperat. ab hoc illis oppignoratâ. Peculiarem habet Senatum, qui in Curia, in quam prædicta arx conversa est, convenit. Post Disputationem Bernæ habitam, A. C. 1528. Missâ imaginibusque abrogatis, Reformatam religionem amplexum est, cui in hunc usque diem constanter adhæret. Stumpf. *Helvet. Hist. l.* 7. Hic Evangelicorum Cantonum consultationes, vulgò *Conferentiæ* dictæ, haberi solent, quemadmodum reliqui Lucernæ conveniunt: cùm iis separatim de rebus suis deliberandi necessitas imminet.

AROYUS, fluv. Americæ meridional. Oritur ex lacu Cassipa, & in fluv. Orenoque cadit in nova Andalusia.

ARPANDES, Ægypti pro Cambyse præfectus, à Dario interfectus. Herodot. *l.* 3.

ARPANI, in secunda Italiæ regione populi. Plin. *l.* 3. *c.* 11.

ARPESSUS, Thraciæ fluv. in Hebrum cadens. *Appian.*

ARPHAXAD, fil. Sem. Gen. *c.* 10. *v.* 21. i. e. *sanans*, vel *liberans*, natus A. M. 1659. à quo Chaldæi, ut quidam volunt; contra quos est Bochart. *Geogr. Sacr. l.* 2. *c.* 4. Arphaxad, inquit, *Assyriæ parti Arphaxitidi, quæ Ptolemæo Arrapachitis, videtur indidisse nomen. Nam quod Josephus & alii volunt, Chaldæos olim ab eo dictos* Arphaxadæos, *meram somnium est. In Scriptura* Chaldæi *perpetuò vocantur* Chasdim, *a patre suo* Chesed, *vel* Chased *filio Nachor fratris Abrahæ*, Gen. *c.* 22. *v.* 22. Unde Hieronymus *Traditionibus in Genesin*, *Chased quoque quartus est, a quo Chasdim, i. e. Chaldæi postea vocati sunt.*

ARPI, urbs Apuliæ, quæ Servio in *l.* 7. *Æn.* primò *Argos Hippium*, pòst *Argyripa*, deinde *Arpi* dicta; à Diomede condita, cùm post captam Trojam, uxoris conspiratione, regnô pulsus esset. Quondam inter *Italicarum maximas, in planitie sita est, non procul ab Ionio mari: ejus navale Salapia fuit*, Strabo *l.* 6. In nummis legitur ΑΡΠΑΝΩΝ, apud Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* XV. ubi de *Magna Græcia*. Martial. *l.* 4. *Epigr.* 55. *v.* 3.

Arpis cedere non sinis disertis,

Horatium innuit, qui *Lucanus an Appulus anceps*, ut ipse de se loquitur. *l.* 2. *Sermon. Sat.* 1. *v.* 34. Vide quoque *Argos Hippium*, it. *Argyripa* & *Salapia*.

ARPIAGES, Ovid. *in Ibin*, *v.* 545.

Ut puer Arpiage, referas exempla Thyestæ,
Inque tui cæsus viscera patris eas.

Lege *Harpagides*, i. e. *Harpagi filius*, quem Astyages Medorum Rex patri epulandum apposuit, quod itidem Thyestæ acciderat.

ARPIANUS, vide suprà in *Arabianus*, & *Arrianus*, apud Salmas. *ad Solin. p.* 159.

ARPINA, civitas Elidis. *Steph.* ab *Arpina* Asopi filia, quæ ex Marte Oenomaum peperit.

ARPINIUS, prænomine Cajus, Eques Romanus, familiaris Q. Titurii ad Ambiorigem & Catvulcum colloquendi causâ cum Q. Junio ex Hispania oriundo missus. Vulgò legebatur C. Carpinejus, Cæsar *l.* 5. *Bell. Gall. c.* 27. Vitiosè *c.* 36. videtur appellari *Cn. Pompejus*.

ARPINUM, Volscorum oppid. hodie *Abruzzo*, aliis *Arpino*, M. Tullii, & C. Marii patria, qui inde *Arpinates* dicuntur, Juvenal. *Sat.* 8. *v.* 237. *de Cicerone*.

Hic novus Arpinas, ignobilis, & modò Romæ
Municipalis eques, galeatum ponit ubique
Præsidium attonitis. -----

Et paulò pòst, *v.* 245. *de C. Mario*:

Arpinas alius Volscorum in monte solebat
Poscere mercedes, alieno lassus aratro.

Hinc *Arpinæ chartæ*, pro Ciceronis libris, Martial. *l.* 10. *Epigr.* 19. *v.* 16.

Hoc, quod secula, posterique possint,
Arpinis quoque comparare chartis.

Videtur Cluverius *Ital. Ant. l.* 4. *p.* 1045. Hodie castrum est provinc. Terræ Laboris, in Regno Neapolitano in confinio ditionis Pontific. Paucis constat incolis.

ARPONIUM, Italiæ oppid. in Magna Græcia. *Diodor. Sic.*

ARPUS, Princeps Chattorum, cujus conjugem filiamque C. Silius superioris exercitus Germanici legatus captivas abduxit, cùm a Germanico, ad castellum Lupiæ flumini adpositum, obsidione liberandum cum sex legionibus missus esset. Tacit. *Annal. l.* 2. *c.* 7.

ARQUA, Castrum Italiæ, in dominio Veneto, & territorio Patavino, celebre longâ habitatione & sepulturâ Petrarchæ, 9. mill. pass. à Patavio in meridiem, 4. ab Atelle in Boream.

ARQUÆ, vicus Galliæ, juxta Mosam fluv. in Barensi Ducatu, prope Valculeras, patria Joannæ Puellæ Aurelianensis, nobilissimæ sub Carolo VII.

ARQUATA, oppid. Italiæ, in Marchia Anconitana ad radices Apennini juxta Truentum fluv. & versus limites Aprutii.

ARQUERIA, seu **ARCHERIA**, apud recentiores ævi Scriptores, fenestrucula oblongior & strictior, in urbium & castrorum muris, per quam sagittarii, vel balistarii sagittas suas aut tela in obsidentes emittebant. Τοξ. in Harmenopulo *l.* 2. *tit.* 4. §. 47. 48. 49. 87. Τοξικαὶ θυρίδες, apud *Hieronym.* ex Symmacho *Comm. in Ezech.* 40. ita enim hunc locum capiendum censet Fullerus *Miscellan. sacr. l.* 6. *c.* 15. apud Car. du Fresne *Glossar.* Wilhelmus Brito *Philippidos l.* 1.

---- ---- ---- ---- Muros
Subtus fideri facit, aptarique fenestras
Strictas & longas, ut ferrent arte latenti
Immittat lethi prænuntia tela satelles.

ARQUITENENS, Apollinis epitheton, apud Arnob. *adv. Gent. l.* 4. *Ex Latona & eodem* (Jove) *arquitenens Delius, & Sylvarum agitatrix Diana.* Imò *Arquitenentes Diana & Apollo*, eidem *l.* 1.

ARRA, Arabiæ Felicis oppid. & vicus *Ptol.* & Chalcitidis locus, *Antonin.* & civitas Illyriæ. *Steph.*

ARRABO, vel **ARRABONA**, *Narabo Ptolemæo*, vulgo *Rab*, urbs Episcopalis & fluv. qui Danubio prope urbem miscetur, inter Viennam & Albam Regalem 16. leuc. plus minus. Scribitur & *Arabo*, longitud. 30. 40. latitud. 47. 57.

ARRACHAMUM, Urbs Asiæ, in India ulteriore prope sinum Gangeticum. Primaria est regni cognominis ad fluv. *Mardaban*.

ARRÆ Proxeneticæ, dicebantur, quæ à proxenetis dabantur Sponsæ deferendæ, & quas Proxenetæ ipsi Sponsarum nomine accipiebant. Proxenetæ autem sunt pater, mater, tutor, aut alii amici, qui in re hac fidem suam interponebant. Connanus *l.* 8. *c.* 2. *num.* 1. apud Joh. Calvin. *Lexic. Juridic.*

ARRÆ Regiæ, apud Jul. Capitolin. in *Maximino Jun. c.* 1. *Desponsata illi erat Junia Fadilla ---- quam postea accepit Toxotius ---- cujus etiam Poemata extant. Manserunt autem apud eam arræ regiæ, quæ tales erant, ut Junius Cordus loquitur ---- monolinum de albis novem, reticulum de prasinis undecim, dextrocherium cum coilula de hyacinthis quatuor, præter vestes auratas & omnes regias, cæteraque insignia sponsalitiorum.* Fuêre *Sponsalitiæ arræ*, de quibus titulus est in Codice Justinianeo, de quibus etiam in *Novellis* multa, neque est ullius rei, quàm hujusmodi arrhabonum, crebrior, apud Græcos Latinosque mentio. *Sponsalia* dixerat Theodosius, ex cujus Codice legem illam sumpsit Justinianus. Ferè autem dabatur eorum aliquid, quæ ad mundum, aut potius ad ornatum fœmineum pertinent, quam ob causam *Hesychius* καλόφρια, ὅρμια, & περιδέραια, quæ sunt diversa monilium nomina, appellat ἀῤῥαβῶνας, quæ *arrarum* locô, præsertim sponsalitiarum, dari solerent. Idem alibi, μνῆστρα, ἃ τῇ γαμουμένῃ δίδοται. Inde *subarrare*, verbum in *Canonibus* frequens, quô intelligi genus quoddam coëmtionis seu donationis matrimonii causâ inductum, asserentem Virum doctum, carpit Salmas. docens, *subarrare* nihil aliud esse, quàm *Arras sponsalitias dare*: quas *arras* quia Sponsus Sponsæ dabat, Sponsus *subarrare Sponsam* dicebatur. Julianus Pontifex in *sec. Decreti parte, Si quis desponsaverit uxorem vel subarraverit*. Innocentius III. *c.* 14. *de desponsat. impub. Quidam filiam suam circiter XII. annos habentem cuidam nobili desponsavit, qui subarravit eandem, consensu mutuo accedente.* Recentiores Græci ἀῤῥαβωνίζειν id dixerunt; & quia arræ ejusmodi in monilibus, ut dictum, plerumque consistebant, ὁρμάζειν & ὁρμίζειν: quæ vox in *Jure Orientali* pro *desponsare* ponitur, ὁ δὲ ὁρμίσας γυναῖκα, *si quis subarraverit mulierem*, &c. Salmas. ad *Capitolin. loc. cit.* Vide infrà *Sponsalitiæ Arræ*.

ARRÆI, Thraciæ populi Istrum versus. Plin. *l.* 4. *c.* 11.

ARRAGONIA, vide *Aragonia*.

ARRAGOVIA, tractus terræ, in agro Basileensi, ad fluv. Ærgitiam; ut *Joh. Stumpfius*, ex monasterii Sangallensis diplomate quodam colligit.

ARREBACI, Hispaniæ populi. Plin. *l.* 3. *c.* 3.

ARREMARI Monasterium, vulgo *Moustier Ramey*, in Tricassium finibus ab Adremaro vel Arremaro, fundatore, dictum. Leo IV. Pontifex *Ep. ad Prudentium*, S. Victoris corpus hic quiescere, refert. Bernardus *Ep.* 297. *ad Gaudenum Abbatem Arremarensem*.

ARREOMITHRES Persa, 2000. Equitibus in prælio ad Granicum præfectus.

ARREPTI, in Concilio Arausican. I. *can.* 16. & Arelatensi II. *can.* 41. *Qui palam aliquando arrepti sunt ---- non assumendi ad ullum ordinem Clericatus*: idem qui *Arreptitii*, Italis. *Arrettizi*, Græcè Κατεχόμενοι, ὑπὸ δαίμονος, item Δαιμονιαζόμενοι. Car. du Fresne *Glossar.*

ARRETINUS Clemens, domui Vespasiani per affinitatem innexus, in locum Arrii Varii pulsi, à Muciano, prætorianis cohorti-

bus

bus præpositur. Tacit. *Hist. l. 4. c. 68.* Fulv. Ursin. scribit *Arricinus*, ex antiqua Inscriptione, apud Ægium Spoletinum sibi visa, sicque Suetonium *Domitiano c. 11.* emendat.

ARRHABÆUS, Gentis cujusdam vicinæ & conterminæ Macedonibus Rex, qui cum fratre *Sirrha* in magnas difficultates & angustias Archelaum conjecerunt. Aristot. *l. 5. Polit. c. 10.*

ARRHABON, Iberiæ fluv. *Steph.*

ARRHADE, Arabiæ desertæ urbs. *Ptol.*

ARRHAPA, Assyriæ oppidum *Ptol.*

ARRHAPACHITIS, Assyriæ regio. *Ptol.*

ARRHATA, lacus Africæ apud Rhizophagos. *Ælian.* qui nunc *Lacus Manacherum*, teste *Levio Sanulo*, nominatur. Prope Eltamenam est, aut Astaboram fluv. cujus accolas pepulit σκορπίων πλῆθος ἄμαχον, *scorpionum multitudo inexpugnabilis*, apud Ælian. *Histor. l. 17. c. 40.* ubi tamen Ἀῤῥαῖοι perperam, pro Ἀκραβαῖοι, vocari, judicat Bochartus. *part. 2. Hieroz. l. 4. c. 29.* *Acrabaiam* enim à *scorpionibus* dictum ait: quia עקרב *acrab* pro *scorpione*, non solum Hebræis & Syris, sed & Chaldæis, Arabibus ac Æthiopibus usurpatur. Vide supra.

ARRHEPHORIA, nomen festi apud Athenienses. *Etymolog. M. ex. Hesych. Suid.* Ἀῤῥηφορία, ἑορτὴ ἐπιτελουμένη τῇ Ἀθηνᾷ ἐν Σκιροφοριῶνι μηνὶ λέγεται δὲ ἀπὸ τῆς Α. ... ἢ ἀπὸ τῆς Ε. ... τὴν Ἕρσην, τὴν Κέκροπος θυγατέρα, Ἑρσηφορία. Ταῦτα γὰρ ἔγνω ... *Arrhephoria festum quod celebratur Minervæ mense Scirrophorione. Proferetur autem vel per A.* (quasi Ἀῤῥητοφορία) *a secretorum & mysteriorum gestatione; vel per E. Hersephoria, ab Herse filia Cecropis, quod illi festum agerent.* Ordinabantur autem IV. Ἀῤῥηφόροι virgines ex nobilitate, Harpocratione in Ἀῤῥηφ. In *Etymologico* vero non virgines, sed pueri, ab anno ætatis septimo ad undecimum, Sacrorum fuere administri. Festum, Erichthonium spectabat, cujus fabulam narrat Apollodorus *l. 3.* & Ovid. *Met. l. 2. v. 554.* Nempe Erichthonium, *prolem sine matre creatam*, Pallas vimineæ cistæ inclusum Aglauro, Hersi & Pandroso, filiabus Cecropis, servandam dederat, ea lege ne cistam secreta sua continentem introspicerent. Sed Aglauros & Herse eam resignant, *Infantemque vident apporrectumque draconem.* Pandrosus sola fidem in deposito servavit, Pausan. *l. 1.* Hinc igitur serpens & cistula in his Sacris, sed & in Bacchicis, Catullo teste *in Epithal. Thetidis.* Meminit numismatum Cretensium, in quibus *Serpens cistulam vimineam semi apertam, ingreditur*: & nummi Macedonici, in honorem Alexandri cusi, in quo *Serpens est exporrectus incistæ simulis*. Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec. IX.* Vide quoque ubi de *Erichthonio* & *Panathenæis*: item voce *Hersephoria*.

ARRIA, Matrona Romana, vel Patavina, generis nobilitate, & pudicitiâ insignis, uxor Pæti, quæ, damnato viro, quod particeps fuisset Scribonianæ conjurationis sub Claudio, prior se gladio confodit, eundemque denique extrahens, viro tradidit, suo eum exemplo exhortans, ut fortiter moreretur. Martial. *l. 1. Epigr. 14.*

> *Casta suo gladium cùm traderet Arria Pæto,*
> *Quem de visceribus traxerat ipsa suis:*
> *Si qua fides, vulnus quod feci, non dolet, inquit,*
> *Sed quod tu facies, hoc mihi, Pæte, dolet.*

Vide Tacit. *Annal. l. 16. c. 34.* Dionem *l. 60.* Plin. *l. 3. ep. 16.*

ARRIA Fadilla, mater Antonini Pii Imperatoris ex Aurelio Fulvio Consule suffecto, filia Arrii Antonini bis Consulis. Jul. Capitolin. in *Vita Antonini Pii. c. 1.*

ARRIA Galla, formosa sed impudica, Domitii Silii matrimonio à C. Pisone abducta. Tacit. *l. 15. Annal. c. 59.*

ARRIACA, vulgò GUADALAJARA, ad fluv. Tagonium, Olim caput Algatriæ tractus.

ARRIANI, Hæretici, ab Arrio sic dicti, quem vide, negârunt tres personas SS. Trinitatis esse ejusdem essentiæ. Verbum dixerunt esse creaturam, carnemque solam, sine anima, assumpsisse, &c. Nicenô Conciliô A.C. 325. condemnati, non destiterunt delitia sua docere, & plurimos in sententiam suam partesque pertrahere. Constantini Magni filios hyperaspistas, Gothos & Longobardos, cum ingenti Episcoporum numero, sectatores nacti, Athanasium in Oriente, Hilarium in Occidente persecuti sunt, & non uno in loco conciliabula habuerunt: Antiochiæ inprimis, præsente Constantinô Imperatore ubi novâ fidei formulâ compositâ, acta Nicena abrogata, Athanasius depositus, substitutô hæreticô Georgiô Cappadoce, homine truci, & *qui crudelius, quam ulla fera bestia in ovile Domini grassabatur*, Sozom. *l. 3. c. 6.* quem tamen hodie à Christianorum quibusdam, ut Sanctum, coli cernimus. Dein cùm Constante urgente, Synodô Sardicensi, Nicena acta confirmata, Ariani damnati essent, hi Antisynodum Philippopoli coëgerunt, Theodoret *l. 2. c. 8.* & paulò post occisô Constante, Athanasius iterum pulsus. Mediolani porrò Synodus acta, ad promovendum Arii dogma & Athanasii damnationem, sed neutrum successit. Hilarius tamen & Liberius in exilium missi. Ut plura alia omittam, tam misera tum fuit Ecclesiæ facies, ut Hieronymus dixerit. *Ingemuit Orbis totus, & se Arrianum miratus est.* Constantius, hujus impietatis clypeus, imperiô tandem exutus, cùm ipse Christum honore exuisset. *l. 2. c. 32.* Dicti etiam Ἐξουκόντιοι sunt, quia Christum dicebant factum ἐξ οὐκ ὄντων. In Doxologio suo gloriam dabant non Patri, & Filio, & Spiritui S. sed Patri per Filium in Spiritu S. Orthodoxos etiam rebaptizabant, hominis superiore parte usque ad umbilicum tantùm aquâ tinctâ, &c. Ipsimet inter se divisi, tandem veritate prævalente, undique exagitati sunt, Legibus inprimis Theodosii: Sed utinam non hodieque blasphemiæ hujus reliquiæ superessent! Vide Epiph. *hær. 68. & 69.* Augustin. *hær. 49* Athanas. & Nazianz. *contra Arrianos.* Hilarium *de Trinitate.* Hieron. *contra Luciferianos, Sozom. Theodoret. Eusebi. Rufinum, Socratem*, &c.

ARRIANUS, Consul cum Papo, memoratus Julio Capitolino, in *Gordiano tertio, c. 29. Quo mortuo Arriano & Papo Consulib. in ejus locum Præfectus Prætorii factus est Philippus Arabs.* Sic enim in *Lapidib.* & *veterib. Fastis* hic Consul appellatur; cùm vulgò scribatur, *Arriano*, Salmas. *ad loc.* Sic *Arrianus* Historicus, apud eundem *Historiæ Aug.* Scriptores, modò *Arpianus*, modò *Arabianus*, corruptè legitur.

ARRIANUS, Nicomediensis, Philosophus. Incubuit literis in patria, ibique Cereris & Proserpinæ Sacerdos evasit: Ut *Photius* confirmat ex Bithynicis ejus, in quibus patriæ Historiam à fabuloso tempore orsus, usque ad Nicomedem, qui Populum Romanum hæredem instituit, exequutus est. *Xenophon jun.* dictus, *Suid.* Epicteti discipulus fuit; Scripsit *de Epicteti dissertationibus*, qui extant, *libros 4.* Nam plures scripsisse, ex Gellio constat, qui *l. 19. c. 1.* quintum laudat. Scripsit & alia, præcipuè quæ ad Historiam pertinent, inter quæ *Historiam Alexandri M. descriptionem seu periplum duplicem, Ponti Euxini, & terrarum vicinarum, ut & Maris rubri*, à Ramusio & Stuckio illustratum. *Oceani item Indici*, &c. *Historiam Alanorum, Photon. 17. libros Urbium, Steph.* de quibus vide *Suid.* Voss. *de Hist. Græc. l. 2. c. 11.* La Mothe le Vayer, *in judicio de Historicis.* Ejus est, Σχολαστικοὶ τε δεῖ γνῶμαι, ... Emicuit Romæ sub Adriano, & M. Antonino Principibus, à quibus ob literas præfecturâ Cappadociæ & honoribus Consularibus ornatus est. Verùm de eo nos alibi, Deo volente, plura. *Nic. Lloydius.*

ARRIANUS, Poëta, cujus carminibus Tiberium Cæsarem delectatum fuisse, scribit Suetonius, *in Tib. c. 69.* Ejus autem opera *Suidas* commemorat, scil. *metraphrasin Georgicorum Virgilii*, & *Alexandriada*, poëma scil. de rebus gestis Alex. Magni, libris 24.

ARRIBANTIUM, Dardaniæ urbs in Mysia superiore. *Ptol.* *Wiczitterne Lazio*, aliis *Novibazar.*

ARRICINUS, vide *Arretinum.*

ARRIVATEVUS Ludovicus, vide *Ludovicus.*

ARRIUS, Ciceronis familiaris, cujus epulum lautissimum commemorat in Varumum Horat. *l. 2. Sermonum. Sat. 3. v. 86.*

> ---- *Atque epulum Arbitrio Arri.*

ARRIUS, Philosophus Alexandrinus, qui Augusto Alexandriam venienti, post victoriam Actiacam, se obtulit, tantoque in honore fuit apud eum, ut Augustus ipse palam fit fassus, Alexandrinos tribus de causis à se conservatos esse, ob Alexandri memoriam, ob urbis pulchritudinem & propter *Arrium* Philosophum. *Plut.*

ARRIUS, Presbyter Alexandrinus, hæresiarcha, Arrianæ sectæ author, uti scribit Ruffin. *l. 10.* Hanc sub Petro & Achilla fovit, sub Alexandro verò exclusit, cui fortè hic nimis curiosâ *de S. Trinitate* dissertatione, occasionem aliquam præbuerat. Hæreseos manifestus excommunicatur, sed Episcoporum non paucos variis artificiis in partes suas pertraxit, inter quos Eusebius, Episcopus Nicomediæ, in gratiâ Constantini M. validus. Qui Arium frustra literis primò, dein per Episcopum Osium, monitum tandem A. C. 325. Conciliô Nicænô, cujus Imperator ipse Præses fuit, damnavit, ejus deliriis rejectis, ipsô cum asseclis in exilium deportatô, scriptisque combustis. Mox verò à Presbytero Ariano persuasus, Arium revocavit, confessione ejus, quam subdolè concinnaverat, admissâ: Hic verò, pulsô Athanasiô, cùm jam recipiendus esset in Ecclesiam Constantinop. obiit eô mortis genere, de quo paulò post. Contra hunc Augustinus & alii scripserunt. Hic, dum suam hæresin, quâ filium ab æterna Patris substantiâ conabatur abducere, passim disseminâsset, acriusque serperet, & eundo vires acquireret ipsa contagio, suæ tandem impietatis pœnas luit. Etenim dum Constantinopoli secessum peteret, ventris exonerandi causâ, fluentibus foras intestinis, miseram evomuit animam, ejus postea judicium experturus, de quo perperam senserat. A. C. 336. Vide Suidam, *in Ἄρειος.* Et Ecclesiasticæ Historiæ scriptores; Epiphan. *hær. 68. & 69.* Athanas. *Orat. 1. ad Serap.* Socr. *l. 1.* Sozom. *l. 1. & 2.* Theodoret. *l. 1.* Ruffin. *l. 1.* &c. Vide *Arriani*, etiam. Aliis *Arius* dicitur, Ἄρειος, autem Græcè sonat *Martialis.*

ARRIUS Antoninus, bis Consul: avus maternus Antonini Pii Imperat. apud Jul. Capitolin. in Imp. hujus *Vita c. 1.* inter suffectos Consules nominatur Cassiodoro, in ultimo Domitiani anno. De eo sic Victor, *in Epitome c. 12. Nerva, cum in Curiam à Senatu gratanter exceptus esset, solus ex omnibus Arrius Antoninus, vir acer eique amicissimus, conditionem imperantium prudenter exprimens, amplexus eum; gratulari se ait Senatui & populo provinciisque: ipsi autem nequaquam: cui satius fuerat malos Principes eludere, quam tanti oneris vim sustinentem, non molestiis modò & periculis subjici, sed famæ etiam inimicorum pariter & amicorum: qui cum se mereri omnia præsumunt, si quidquam non extorserint, atrociores sunt ipsis quoque hostibus.* Et hoc est quod Capitolinus *loc. cit.* subjungit, *Qui Nervam miseratus esset, quod imperare cœpisset.* Proconsul Asiæ fuit, eque ea provincia ingentem integritatis & prudentiæ famam reportavit, Plin. *l. 4. Ep. 3.* ad ipsum, *Quod semel atque iterum Consul fuisti, similis antiquis, quod Proconsul Asiæ, qualis ante te, qualis post te vix unus aut alter (non sinit enim me verecundia tua dicere, qualis nemo) quod sanctitate, quod auctoritate, ætate quoque princeps civitatis, est quidem venerabile ac pulchrum: ego tamen te vel magis in remissionibus miror* &c. Nepotem adoptavit, eumque nomine suo appellavit, qui postmodum Imperator *Antonini Pii* nomine inclaruit. Hic iidem Asiæ Proconsul, *seius in suo Consulatu etiam vicisse*, dicitur eidem Capitolino, *c. 3.* Sed & tertius fuit, *Arrius Antoninus*, Asiæ quoque Proconsul, vir longè clarissimus, qui, Principe Commodo occisus, scelere Cleandri, tantam invidiam Imperatori apud vulgus & omnes bonos concitavit, ut, eam ferre Commodus cum non posset, Cleandrum plebi ad pœnam donaverit, apud Lamprid. *in Commod. c. 7.* Et hic videtur esse, de quo Tertullian. *ad Scapul. Arrius Antoninus in Asia cùm persequeretur instanter, omnes illius civitatis Christiani ante tribunalia ejus se manu facti obtulerant: cum ille i*

paucis duci jussis, reliquis ait, Ω̃ δειλοὶ εἰ θέλετε ἀποθνήσκειν κρημνοὺς ἢ βρόχους ἔχετε, *O miseri, si mori omnino sedet, pracipitia & laqueos habetis*, &c. Casaubon. *ibid.*

ARRIUS Antoninus, Proconsul Asiæ, sub Adriano Imperatore ardore Christianorum ad martyrium sese offerentium obstupefactus, jussit eos, si vellent mori, ne amplius tribunal adirent; & præcipitia & restes iis in promtu esse. Euseb. *l.* 4. *c.* 3. vide jamjam dicta.

ARRIUS Aper, socer Numeriani Imperat. qui, Imperio inhians, generum interemit, ipse paulò pòst à Diocletiano occisus, additis verbis: *Hic est auctor necis Numeriani*. Vopisc. in *Numeriano*, *c.* 13.

ARRIUS Varus, præfectus equitum sub Corbulone. Tacit. *l.* 13. *Annal. c.* 9. in Armenia. Ferebatur, secretis apud Neronem sermonibus, virtutes Corbulonis criminatus: Unde infami gratiâ primum pilum adeptus. Bello contra Vitellium, partibus se Vespasiani strenuum Ducem præbuit. *l.* 3. *Hist. c.* 6. & 16. *l.* 4. *c.* 2. & 4.

ARRO, fluv. Angliæ. Cadit in Lugum fluv. in Comitatu Herefordiensi.

ARROGANTES Lacernæ, de purpureis, apud Martialem, *l.* 5. *Epigr.* 8. *v. ult.*

Illas purpureas, & arrogantes
Jussit surgere Lectius lacernas.

Improbas enim apud Senec. *Ep.* 114. & *superbas*, apud alios, & *arrogans*, apud Poëtam hunc color purpureus, qui pro sua majestate reliquos sibi colores, tanquam minores, ut majori, digniori potentiorique cogat assurgere. Galli *altum colorem* vulgò appellant. Salmas. *ad Spartian. in Pescennio Nigro c.* 6.

ARROIUM, vulgò ARROIS, castrum præcipuum Insul. Mulæ, unius ex Hebridis, ad Scotiæ Occidentem in Boreali parte Insulæ ex adversu Abriæ provinciæ.

ARROSIUS, vulgò ARROUX, fluv. Galliæ in Burgundiæ Ducatu. Oritur prope Arnæum Ducium. Augustodunum rigat, & postea in Ligerim se exonerat, supra Borbonium Anselmum.

ARRUNS, prænomen Tuscum, in gente Tarquinia Romæ celebratum, quô Prisci & Superbi Tarquiniorum filii usi sunt. Hôc nomine affectus fuit vates quidam Tuscus divinandi scientiâ insignis. Lucan. *l.* 1. *v.* 585. *s.* 608. *s.*

ARRUNTIUS, Consul, An. Urb. Cond. 732. inter scriptores illustres. Scripsit *Geographica*. Divitias quoque magnas possedit. Accusatus à Satrio Secundo Albucillæ impietatis in Tiberium conscius ejusdemque adulter, frustra moras suadentibus amicis, venas resolvit, Gn. Acerroniô & Pontiô, Consulib. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 47. 48.

ARS, seu ARTES, pro Grammatica. Q. Rhemnius Palæmon in *Arte Gramm. Abunde dictum sit de præpositionibus: nam cætera habemus in Artibus plenissimè dicta.* Cledonius, *Quodam tempore dum Ars in Capitolio tractaretur.* Priscianus in *Prologo*, ad *l.* 1. *Quod enim Herodiani Artibus certum* &c. Hinc *Libri Artium*, seu de Grammatica, apud Marium Plotium *Præfat. l. de Metris.* Arnobius junior in *Conflictu cum Serapione*, *Dicitur autem creâsse librum Artis Rhetoricæ Orator &* *Grammaticus* Librum Artium *condidisse*. Habeturque Phocæ Grammatici *Ars, de nomine & verbo*, ubi sic præloquitur,

Ars mea multorum es, quos secula prisca tulerunt,
Sed nova te brevitas asserit esse meam, &c.

Etiam pro Rhetorica, non semel *Ars* unde accipitur, apud Quintilian. *l.* 3. *c.* 1. alibique: de *Facultate Artium*, vide hîc paulò infrà, & plura hanc in rem apud Car. du Fresne *Glossar.* uti de *Arte* Diis accensita infrà.

ARS Analogica, quâ de quovis proposito themate, per rerum naturalium analogismos sive symbolicos conceptus, tum expeditè scribendi, tam amplè dicendi materia subministratur: brevi prodibit, Auctore *Athanasio Kirchero*.

ARS Collybistica, vide infrà *Collybistica*.

ARS Combinatoria, sive *Ars magna sciendi*, quâ Ars Lulliana restituitur & ad omnes Artes & Scientias facili methodô addiscendas, nec non de quocunque argumento propositio discurrendi, porta aperitur: eôdem Auctore, in lucem edita est duobus Tom. *in fol.* Amstelodami A. C. 1670.

ARS Magna Lucis & Umbræ, in duos Tomos divisa, quâ lucis & umbræ, in universa Natura, vires effectusque, novâ reconditorum speciminum exhibitione, ad varios rerum usus panduntur, Romæ A. C. 1646. *in fol.* Nunc verò, cum augmento multiplici novarum rerum, denuo prodiit, typis Jo. Jansonii à Waesberge Amstelodami A. C. 1671. itidem *in fol.*

ARS Magnetica, quâ Magnetis natura, ejusque in omnibus usus explicatur, ac præterea è viribus Magneticarum motionum, in Elementis, Lapidibus, Plantis, Animalibusque elucescentium, plurima nova hucusque per varia experimenta recluduntur, nomen Libri. Auctore *Athan. Kirchero*, Romæ primum, in *quarto*, dein Coloniæ, ultimò iterum Romæ, cum magna accessione, A. C. 1654. *in fol.* edita.

ARS Sanctorum, in Concilio Ænhamensi A. C. 1009. *Can.* 3. *Sagas, Incantatores, Artem sanctorum exercentes, meretrices egregias mortem inducentes* &c. Ubi codex editus *artem sive* præfert, Car. du Fresne legendum videtur *sortem*, aut *sortes sanctorum*, quem vide in hac voce.

ARS Veterum Ægyptiorum Hieroglyphica, vide infrà *Hieroglyphica*.

ARSA, Præfectus civitatis Tirzæ. 1. Reg. *c.* 16. *v.* 9. Latinè *terrestris, cui sat, aut maledictionis exitus*. Item civitas Hispaniæ. *Steph.* Longitud. 15. 40. latitud. 41. 52. Vide Suidam, *in* Ἄρσα.

ARSABES, Satrapes Armeniorum, ut videtur ex Polyæn. *l.* 4. *c.* 17.

ARSABES, Satrapes Persicus, homo callidissimus, cujus fraudem in occupandis Barcæis & dexteritatem in declinandis insidiis Magistri Equitum commemorat, Polyæn. *l.* 7. *c.* 28. Ubi interpres legit *Arsames*.

ARSACE seu ARSACIA, ab Arsace Partho nomen nacta, urbs celebris est Persiæ, quæ aliàs *Ῥάγαι* quoque, item Εὐρωπός. Vide Salmat. *ad Solin. p.* 1197. ut & in voce *Arsacia*.

ARSACES, ex *semine Chaiacbojron*, h. e. Cyri, ut est *in Chron. Pers.* Parthorum Rex primus, cujus memoriæ hunc honorem Parthi tribuerunt, propter quæsitum, constitutumque ab eo regnum, ut omnes deinde Reges suos *Arsaces* appellaverint. Justin. *l.* 41. *c.* 5. Strab. *l.* 14. Photius, *Bibl. c.* 68. Euseb. *Chron.* *Suid.* &c. Quin & Parthi ipsi ab eo dicti *Arsacæ Straboni*, aliis *Arsacidæ*. Lucan. *l.* 1. *v.* 107.

Plus illa vobis acie, quàm creditis, actum est,
Arsacidæ. — — —

Hinc *Arsacius*, pro Parthicus.
Martiali *l.* 9. *Epigr.* 36. *v.* 3.

Quicquid in Arsacia Pacorus deliberat aula.

Claudian. *Panegyr. de* 4. *Consul. Honorii*, *v.* 216.

Barbarus Arsacio consurgeret ore tiara.

Apud Tacitum *l.* 1. *Hist. c.* 40. *Arsacidarum solium*, pro regno Parthorum. Servius, ad *Æn. l.* 6 *v.* 760. *Albani omnes Reges dicti sunt* SYLVII, *ab hujus* (Sylvii nimirum Æneæ filii) *nomine: sicut hodieque Romani Imperatores* AUGUSTI *vocantur: Ægyptii* PTOLEMÆI: *Persæ* ARSACIDÆ: *Latini* MURRANI, &c. Solet enim plerumque fieri, ut primi Regis nomen reliqui possideant, ut idem observat, *ad Æn. l.* 12 *v.* 529. Notandum autem hîc, *Persas Servium* pro *Parthis* dixisse, vel solenni quodam auctorum more confundentium populorum nomina, vel quia retinuit imperii nomen, quod invaserant Parthi, ante quos Persæ regnaverant. Ita Horat. cum *l.* 3. *Od.* 5. *v.* 4. initiô Augustum *graves Persas*, ut ipse appellitat, adjecisse imperio scribit, de Parthis intelligendus est. Nec aliter *Persarum* capiendum vocabulum, in Aurelio Victore, est, cùm de Augusto prodit, *Huic Persæ obsides obtulerunt, eique Regis arbitrium permiserunt.* Glossarum veterum auctor *Arsacidarum* vocem, de universa Parthorum gente, interpretatur: *Arsacidæ*, Πάρθοι. Regnare autem cœpit hic Arsaces, Seleucidarum jugô (*Callinicô* imperante) excussô, A. M. 3808. feliciterque rexit, ann. 38. Justin. *l.* 4 *c.* 4. Successores ejus regnum tenuerunt, usque ad Alexandrum Mamnææ fil. quô imperante Artabanus ab Artaxerxe peremptus est. A. C. 227. Ex prisca tamen Arsacidarum nobilitate Basilius Macedo Imperium Orient. tenuit, A. C. 866. *Cedrenus*, *Curopalates*. Illum excepit *Arsaces* II. fil.

ARSACES II. è priore genitus, adversus Antiochum Seleuci fil. 100. millia peditum & 20. millia equitum instructum, mirâ virtute pugnavit: ad postremum in societatem ejus adsumptus. Eum excepit *Priapatius*, Justinus *d. l. c.* 5.

ARSACES, Pharnacis Ponti & Armeniæ Regis fil. Straboni memoratus, *l.* 12. Item Armenius civis, proditionis convictus à Justiniano Imperatore hoc supplicii genus tulit, ut Camelo insidens, ac per urbem circumductus se omnibus visendum præberet. Cæl. Rhodig. *l.* 7. *c.* 18.

ARSACES, Armeniæ Rex ad quem Julianus Apostata blasphemas in Christum literas misit, illumque, qui Christianus erat, contra Persas proficisci secum coëgit, Sozom. *l.* 6. *c.* 1. Quô defunctô, Persas Arsaces inimicos habuit, quibus diu feliciter restitit. Socius & amicus fidus Romanorum, qui cùm opem se non amplius laturum Jovinianus Imperator Sapori Persarum Regi ad ignobilem ab hoc adactus pacem, jurâsset, tantum odium sibi conflavit, ut in reditu etiam à mulierculis desideraretur. Tandem à Sapore in insidias pertractus Arsaces, fœderis spe injectâ, oculis primò, mox vitâ privatus est. A. C. 369. Amm. Marcellin. *l.* 27. Oros. *l.* 7. *c.* 19. Eutrop. *l.* 10

ARSACES, Artabani fil. natu maximus, à Patre Armeniæ, defunctô Rege Artaxiâ, præpositus. Tacit. *l.* 6 *Hist. c.* 31. 33. Item, Eunuchus, Servus Themistoclis secundò ad Xerxem missus. Vide Polyæn. *l.* 1. *c.* 30. *n.* 3.

ARSACES, ab Alexandro M. missus in Mediam, ut illâ præfecturâ Oxidates discederet. Curt. *l.* 8. *c.* 3.

ARSACIA, πόλις Μηδείας ἐπίσημος. *Steph.* Hodie *Casbin* dici videtur. Longitud. 91. 00. latitud. 39. 55. Urbs Persiæ pulcherrima & amplissima, in provinc. *Ayrach.* Sedes regia ante Aspahanum. *Baudrand.*

ARSACIDÆ, successores Arsacis, de quo suprà, vide etiam *Assassini*.

ARSACIUS, Galatiæ Pontifex, ad quem Julianus Apostata inter alia scripsit: *Religio Græcanica nondum ex animi nostri sententia, incrementa capit. In causa sunt hi, qui res sacras tractant.* Rufin. *l.* 1. *c.* 32. 34. Sozom. *l.* 5. *c.* 15 Vide infrà.

ARSACIUS, Constantinopolitanus Episcopus, dum Chrysostomus in exilio esset. Obiit an. ætat. 81. 1. Episcopatûs, piscibus magis mutus, ut lepidè Palladius ait. Vide Socr. *l.* 6. *c.* 18.

ARSACIUS, Pontifex Ethnicus, cui Julianus Apostata prolixam scripsit epistolam, de amphoris introducendis, & pœnitentia publica, Nosocomiis, item Ptochotrophiis, Virginumque monasteriis erigendis. Sozom. *l.* 5. *c.* 11.

ARSÆ, Arabiæ Felicis gens. *Ptol.*

ARSAGALITÆ, populi ad Indum fluv. Caucaso monti conterminì. Plin. *l.* 6. *c.* 20.

ARSALUS, Solymis cultus. Vide infrà *Solyma*.

ARSAMENES, Satrapa, in prælio ad Granicum sinistrum cornu cum Memnone tenuit. Diodor. Sic. *l.* 17.

ARSAMES, Nobilis Persa, Ariamnis fil. ex Achæmenis stirpe, pater fuit Hystaspis, quô genitus Darius, in Regno Persarum Cambysi successit. Joh. Marshamus *Canone Chron. ad Sec.* XVIII.

AR-

ARSAMES, Artaxerxis fil. qui fratris Ochi insidiis periit. *Plut.* Item *Arsanes*, vel *Arses*, Ochi fil. XIII. Persarum Rex, regnavit annis 4. *Euseb.*

ARSAMES, Ciliciæ Satrapa, sub Dario ultimo, qui adventante Alexandro igni ferróque Ciliciam vastavit, ut belli solitudinem faceret: quicquid usui esse poterat, corrupit. *Curt. l. 3. c. 4.* Apparet postea in deditionem Alexandri venisse & præfecturam Cariæ accepisse. *l. 8. c. 3.*

ARSAMETES, Asiæ fluv. juxta Parthiam, aut Armeniam. Tacit. *Annal. l. 15. c. 15.* Cadit in Euphratem fluv.

ARSAMIA, urbs Germaniæ. *Ptol.*

ARSAMIAS, lacus Armeniæ majoris. Vide *Arsissa palus* & *Arsissa*.

ARSAMOSATA, urbs Armeniæ majoris versus Mesopotamiam, 70. mill. pass. ab Euphrate fluv. *Arsamote* Plinio, *l. 6. c. 9.* prope montem Masium. Nunc evanuit. *Baudrand.* Castellum item Armeniæ, Tacit. *Annal. l. 15. c. 10.*

ARSANES, fil. Ochi, pater Codomanni, qui Persarum regnô potitus, Darius dici voluit. Hic ab Alexandro victus.

ARSANES, vide *Arsames*.

ARSANIAS, Armeniæ fluv. quem Tigridi misceri volunt, ac demum, cum lenius fluat, separari & in Euphratem mergi. Intra Zimaram. Ejus meminêre Plin. *l. 5. c. 24.* Plut. *in Lucullo.* Tacit. *Annal. l. 15. c. 15.* ubi malè vulgò legitur *Flumen Arsanem.* Dio, *in Fragmentis* Α᾽ρσάνια [illegible] Α᾽ρσανίαν [illegible] h. e. *Parthus dimisit Paetum, prius cum eo pactus, ut ponte sibi pergeret tantum Arsaniam.* Transit per Arsaniam lacum. *Baudrand.*

ARSAPH, nomen quô, teste *Plutarchô*, Osiris vocabatur, levi commutatione ex *Josephô* factum, ut placet iis, qui magnum illum Ægypti Σωτῆρα & Ædilem, sub nomine *Serapidis* ac *Osiridis*, ab Ægyptiis cultum esse contendunt: motu tum Hieroglyphicis, quibus Osiris designabatur, scil. figurâ bovis seu vituli, nota Lunæ & Solis insigniti, item juvenis imberbis, cum modio & calatho in capite; quæ in Josephum, ejúsque bove, & spicas ætatem & Astrologiæ peritiam examussim cadunt. Vir Cl. *ad Justinum l. 36. c. 2.* Vide hic passim inprimis você *Serapis*, ubi *Bochartum* aliud statuentem videbimus.

ARSARATHA, urbs Armeniæ majoris, longitud. 79. 30. latitud. 41. 30.

ARSATIANUM, Pannoniæ urbs. *Antonin.* Hodie Arsa.

ARSCOTIUM, oppid. Brabantiæ ad Demeram fluv. sub Hispanis, estque Ducatus gentis de *Crouy*. 4. leuc. à Mechlinia in ortum, & 3. à Lovanio, in *Boream*.

ARSEN, Arcadiæ fluv.

ARSENA, palus Armeniæ majoris, nitrosa, & unius generis pisces habens, per quam Tigris fluit. *Strabo.*

ARSENA, apud Sanutum *l. 2. part. 4. c. 12.* *Oportet ad illius (navigii) conservationem in posterum, in locum pertrahi coopertum — qui locus, ubi dictum conservatur navigium, Arsena vulgariter appellatur.* Armamentarium est, vulgo *Arsenal*. Origo vocis nonnullis Turcica est, seu Arabica, quibus *Darsena* idem sonat, prima litera ademtâ. Sed *arsenatus, armamentarium*, jam Constantinopoli dictum est longè ante captam à Turcis Constantinopolin, Theophilô Michaelis fil. imperante, ut ex *Inscr.* quæ à Grutero aliisque refertur, constat. Car. du Fresne ab *Ars* deducit, quæ sequioribus Latinis perinde, ac *ingenium*, machinam denotavit, unde & Gallorum *Arsileres*. Albertus Aquensis *Histor. Hierosolym. l. 2. c. 31.* *Quidam Longobardus genere, Magister & inventor magnarum artium & operum.* apud eundem in voce *Ars*. Vide quoque in *Artificium* & *Artillator*: ubi, quid *Artilleria* vocabulô olim Franci voluerint intellectum, pluribus exponit, ex Guil. Guiardo A. C. 1304. de prælio ad Montem Puellarum agente, Froissardo *Volum. 2.* Monstrelleto *Volum. 1. c. 49.* & *Gloss.* Meursii in Α᾽ρτιλλαρία. Sic ergo *Arsena* locus fuerit, in quo *Artes*, i. e. machinæ bellicæ reponebantur. Vide & Jacobum Bongarsium *l. de orig. & usu vulgarium vocum p. 12.* laudatum eidem du Fresne.

ARSENARIA, Mauritaniæ Cæsareensis colonia. Pomp. Mela, *l. 1. c. 6.* Aliis *Arsenna*.

ARSENES, Episcopus Schismaticus Meletens. se interfectum ab Athanasio mentitus est, ab ejus sociis manu hominis occisi monstratâ. Postea, è latibulo Thebaidis prodiit, & Synodo, contra eundem Athanas. convocatæ subscripsit. A. C. 331. &c. Item Comes, qui Justinianô uxorique ejus persuasit, Palæstinæ incolas permovisse Samaritanos ad seditionem.

ARSENICUM, Græcè Α᾽ρσενικὸν, duplex est, alterum luteum & colore ochræ simile, τὸ χρυσοειδές, unde & *Auripigmentum* dictum, quod iisdem fodinis, in quibus sandaracha, reperitur: alterum rubrum, τὸ [illegible], aliter *Sandyx*, item *Armenium rubrum*, quod in Ponto & Cappadocia invenitur, & cum Armeniaca terra idem est. Quorum prius tantùm Veteribus cognitum, inter colores picturæ utiles, ex Plinio docet Salmas. *ad Solin. p. 1155.*

ARSENIUM, Germaniæ oppidum. *Ptol.*

ARSENIUS, Romanus patricius, Arcadii juventæ admotus, qui cùm vocem hanc ab incerto authore audivisset, *Fuge, tace, quiesce*, relictâ paternâ hæreditate ad cœnobium properavit.

ARSENIUS, Monachus primò, posteà Patriarcha Constantinopolitan. sub Theodoro Lascare Juniore *Synopsin Canonum*, ex Conciliis & Patribus in Concilio Trullano approbatis, collegit, circa A. C. 1255. in qua, accuratâ methodô, universam Canonicæ disciplinæ scientiam, centum supra unum & quadraginta articulis complexus est, tum in fine cujusque tituli *Novellas* quasdam *Constitutiones*, *Capitula Legum* concordantium adjecit. Quam ob causam *Nomocanonis* quoque titulum, in fine Codicis Græci MS. in Bibl. Gall. Reg. hoc opus refert. Edidit illud Justellus fil. in *Bibliotheca Juris Can. vet. tom. 2.* sub hoc tit. Α᾽ρσενίου Μοναχοῦ τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει Μονῆ τῶν [illegible] [illegible]. *Arsenii Monachi in Monte Sancto Athos, Monasterii, Divinorum Canonum Synopsis, disposita unicuique Capiti conjunctione divinorum Canonum numeri, in quibus mens desumpta est. Quæ agenda, aditio regulis inutilis, quæ ad rem pertinent: primum quidem ex Capitibus omnia feroque subjecta, deinde vero numerorum ope, in Canonum libro investigandus, plenius etiam de singulis certior fieri, ad gloriam sanctæ & consubstantialis Trinitatis, Amen.* Vide Gerh. von Mastricht *Histor. Jur. Eccles. num. 365.*

ARSENOTHELYAS, eos antiqui dixêre, qui utrumque sexum participarent, quasi Α᾽ρσενοθήλεας dicas, quô nomine quædam quoque animalia ab *Aristotele* nominantur semetipsa ineuntia. Cœl. Rhodig. *l. 19. c. 12.*

ARSES, filiorum Ochi natu minimus, in solium Persarum, occisô Patre, à Bagoa Eunucho erectus, sed vix triennium regnô potitus, cum liberis ab eodem Bagoa è medio sublatus est. Diodor. Sic. *l. 17. p. 564.* Idem cum sequente.

ARSES, XIII. Persarum Rex, fil. tertius Artaxerxis III. quem Bagoas Eunuchus, cum duobus ejus fratribus, sustulerat, ei successit; regnavit 4. vel secundùm alios, 2. solum annos. Circa A. M. 1716. *Diodor. Sic. Justin.* Euseb. *in Chron.* Idem cum priore. Ei successit Darius III. cognomine Codomannus, quem vide.

ARSESA, Armeniæ majoris regio. *Ptol.*

ARSIA, Hetruscorum silva, Romanorum cum Vejentibus & Hetruscis pugnâ celebris, ab *Arsio* Heroe sic dicta. Plut. Ο᾽ρσίον ἄλσος vocat in *Publicola*. Dionys. autem Halicarn. *l. 5.* δρυμὸν Ο᾽ρσίαν. Vide Cluver. *Ital. Ant. p. 509.* Item Italiæ fluv. Campaniam præterfluens, cujus latus alterum ab uno latere distermınat, Varô fluv. alterum occupante. Plin. *l. 3. c. 5.*

ARSIANA, Susianæ urbs. *Ammian. Marcellin.*

ARSICA, privatus adhuc dictus est Artaxerxes Mnemon.

ARSICODANI, Arabiæ Felicis populi. Plin. *l. 6. c. 28.*

ARSICORAS, Sardorum Rex, tempore Annibalis.

ARSICUA, urbs German. *Ptol.* Fors hodie, teste *Villanovano* urbs Moraviæ, non Silesiæ, ut malè *Ortelius* scribit, ejus regio post Olomucium primaria. Aliis est *Hradisch*, oppid. Moraviæ ad fluv. Moravum. *Baudrand.*

ARSICUA alia, urbs Germaniæ antiquæ, in limite Sarmatiæ, ad Vistulam fluv. Nunc forsan *Warsaw* in Polonia. *Baudrand.*

ARSIDÆUS, fil. Datamis, qui cùm adversus Pisidas cum exercitu à Patre missus esset, cecidit in prælio. Nepos, *in Datame c. 6.*

ARSIETÆ, Sarmatiæ Europææ gens. *Ptol.*

ARSILLUS Franciscus, vide *Franciscus*.

ARSINARIUM, promontor. Libyæ interioris. *Ptol.* *Capo Verde Punta.* Promontor. Nigritiæ, in Oceanum magis porrectum. Ab eo Gorgades seu Hesperides insul. dicuntur *les Isles du Cap. Verd.* *Baudrand.*

ARSINOË, soror & uxor Ptolemæi Philadelphi, post mortem, nomine *Veneris Zephyritidis* culta. Templum habuit, quod sub extremum Marti Dinochares Architectus constituit ita, ut testudo tecti magnete concamerata esset. Qui lapis cum ingenti vi ferrum attrahat, simulachrum *Arsinoes* ferro factum, in medio aere suspensum teneret. Plin. *l. 34. c. 14.* Ubi inchoatum quidem id Templum, non consummatum refert. Meminit tamen Athenæus *l. 11.* vasis cujusdam, *Rhyti* dicti, quod Ctesibius, qui ejus auctor fuerat, in Templo Veneris Arsinoës collocaverat, ac ejus Numini dedicaverat. Ejusdem porro *Arsinoes* statuam cubitorum quatuor, ex topazio, (quam gemmam Berenicæ primùm oblatam fuisse, matri Ptolemæi II. dicunt) memorat *Plin. idem.* Vide Salmas. *ad Solin. passim, p. 140. 638. 819.* Idem nomen amicæ Apellinis, vide supra, *Athala*.

ARSINOË, Ptolemæi Lagi filia, Ptolemæorum, Philadelphi & Cerauni soror, Lysimachi, Macedonum Regis, uxor, mortuô maritô, à fratre Ceraunô, Macedoniæ regnum ambiente, & nuptias ejus ideo petente, decepta, illum in urbem suam Cassandream ultro invitat, filiosque suos Lysimachum 16. ann. natum, Philippumque triennio minorem, utrumque formâ insignem, coronatos occurrere jubet; quos Ptolemæus ad occultandam fraudem, cupidè, & ultra modum veræ affectionis amplexus, osculis diu fatigat. Ubi verò ad portam ventum est, occupari arcem jubet, pueros autem interfici; qui cum ad matrem confugissent, in gremio ejus inter ipsa oscula trucidantur. *Arsinoe* verò spoliata filiis, scissâ veste & crinibus sparsis, cum duobus Servulis ex urbe protracta, Samothraciam in exilium abiit, eò miserior, quòd mori cum filiis non potuit. Justin. *l. 17. c. 14.*

ARSINOË, Ptolemæi Auletæ filia minor, Cleopatræ soror, dum Cæsar in regia Alexandriæ obsideretur, vacuam possessionem regni, sperans, ad Achillam sese ex regia contulit, unaque cum illo bellum administrare cœpit: sed mox controversiâ de principatu inter eos ortâ, cum uterque utrique insidiaretur, *Arsinoe* per Ganymedem nutritium suum Achillam interfici curat, atque hôc modô imperium obtinuit. Lucan. *l. 10. v. 519.*

> .... *Nec non subrepta paratis*
> *A famulo Ganymede dolis pervenit ad hostes*
> *Cæsaris Arsinoe.* — — —

Ipsa dein ab Antonio, in gratiam Cleopatræ, interfecta est. Hirt. *de Bell. Alex. c. 4. & 33.* Appian. *de Bell. Alexandr. l. 5.*

ARSINOË, uxor Agas, Regis Cyrenensium, quæ filiam Bere-

teruem, filio fratris mariti adimere conata, ut illam Demetrio, quem parum pudicè amabat, traderet, scelere prodito, pulsa est, Demetrio interemto. Justin. l. 26. c. ult.

ARSINOE (1) oppid. Cypri insulæ in ora occidentali inter Paphum novam & veterem, *Arsinoe* nunc, teste *Steph. Lusignano.* (2) in ora orientali inter Pedalium promontor. & Salaminam urbem quæ nunc, teste eodem *Lusignano Famagusta* nominatur, urbs hac tempestate primaria post Nicosiam: (3) ad Callinusam promontor. in ora Boreali versus occidentem. Soli proxima, *Lec fare Lusignano*, aliis *Crisoca*, & Italis *Alessandretta*. Additur & quarta in mediterraneis *Arsinoe* incolis, teste eodem *Lusignano*, veteribus, non memorata. Item urbs Ciliciæ maritima, inter Anemurium ad occidentem & Celenderim ad ortum, nunc pagus, vulgo *Dragante*. Item urbs Ægypti, quæ & *Cleopatris Ptol.* & *Strabo*, vulgo *Suez*, & Saracenis *Berenara*, teste *Pet. Gyllio*, urbs Ægypti in intimo sinus Arabici, à Pelusio 125. mill. pass. in ortum. Ejus meminit Val. Flacc. l. 5. v. 422.

---- Arsinoen illi tepidæque requirunt
Otia læta Phari, pinguemque sine imbribus annum.

Aliis est *Azirut* oppidul. distans à *Suez* 15. mill. pass. in Austrum. Longitud. 63. 20. latitud. 29. 10. *Arsinoe* item, quæ & *Teuchira*, vulgo *Trochara* teste *Marmolio*, urbs Cyrenes Episcopalis sub Archiepiscopo Cyrenensi, una ex 5. urbib. Pentapolitanæ regionis inter Berenicen ad occasum 47. & Ptolemaidem in ortum 16. mill. pass. Longitud. 48. 40. latitud. 35. 36. Alia item in Æolia, in Syria, in Cilicia, & alibi ita ut 14. urbes hujus nominis extare ex veter. monumentis constet. Vide Plin. l. 5. c. 5. 9. 12. 27. & l. 6. c. 29. Strabo l. 10. 14. & 17. *Ptolem. Steph.*

ARSINOE, Urbecul. Ciliciæ asperæ, inter Antiochiam ad Tragum & Seleuciam.

ARSINUM vel ARSINEUM, Festo *ornamentum capitis muliebris est.* In *Glossario* ἀρσενικόν exponitur; quo nomine Græci propriè vocant eum capitis ornatum, quo capillus in duas partes æqualiter discriminatus, duas fertas facit. *Discrimen* Latini dixêre. Ovid. l. 3. *Artis* v. 137.

Longa probat facies capitis discrimina puri.

Ubi *purum caput* sic comptum vocat, ut ab alio mulierum operosiore ornatu distingueret, qui etiam discrimen acus admittit. Simplicissimus enim ornatus is erat, capillis in duas partes per medium caput tæniâ divisis, qui longas facies maximè decere credebatur. Possumus tamen & *discrimina puri capitis* de capillo accipere tantùm pexo ac dentibus pectinis discriminato, non verò calamistris intorto, aut in cumulum nodato, &c. Tribus enim modis capilli ἀρσενικόν fiebat, scil. *vittâ*, *pectine* & *acu*: Sed hanc in rem plura dicemus infrà, in voce *Discrimen*.

ARSINUS, Martyr sub Decio, apud Alexandriam. Item, fluv. Lapponiæ, sub Moscis. Cadit in mare Glaciale, versus mare Album.

ARSISACA, Mediæ urbs. *Ptol.*

ARSITES, Satrapa, Paphlagonibus Equitibus præfectus. Diodor. Sic. l. 17.

ARSITIS, Hyrcaniæ regio. *Ptol.*

ARSONIUM, urbs Germaniæ. *Ptol.*

ARSOPÆ, gens circa Pontum Euxinum. Orpheus *in Argonaut.*

ARSYSIA, regio Psyrorum & Chii. *Steph.*

ARSYSSA, vel ARSISSA, vel ARSAMIAS, *Ptol.* in Latinis codicibus melius *Arecsa*, ut Græcè scriptum est, Armeniæ majoris palus, aliis lacus *Giocho* ex tabulis recentioribus, aliis *Vastan*, cum urbe ejusdem nominis, quæ in Media censetur, à Tabresio 100. mill. pass. in occidentem. In ea palude gravissima quæque natant. *Plin.* Aquas habet salsas, hinc *mare Armeniæ* quibusdam dicitur. Ei adjacet *Arthemita*, seu *Van*, cum aliquot pagis, extenditur ad 60. mill. pass. sed inæqualis est longitud. Sub Turcis, in limite Persiæ. *Baudrand.*

ARTABA, frumenti mensura Persica. Apud Vulgatum, Daniel. c. 14. v. 2. *Et impendebantur in eas, per dies singulos, similæ artabæ duodecim.* Ab *Artabazo* Pharnacis fil. Parthorum Duce, vel ab *Artabano*, Hystaspis filio & Xerxis patruo, dicta. Herodot. l. 1. *Ita hujus regionis potentia tertiam Asiæ partem æquiparat, & ejus principatus* (quem Satrapiam Persæ vocant) *omnium principatuum longè est optimus, adeò ut Tritæchmæ Artabazi filio, qui pro Rege tributum hoc exigebat* (legunt alii, *quem Rex huic tractui præfecerat*) *singulis diebus singulæ argenti plenæ artabæ penderentur. Est autem artaba mensura Persica capacior, quam Atticus medimnus, tribus chœnicibus Atticis.* Vide Marcum utrumque in *Heraclea*.

ARTABANUS, fil. Hystaspis, Darii frater, Xerxem bellum Græcis inferre parantem primò dissuadere conatus est, sed postea, bellô infeliciter à Xerxe gestô, deficiente Regis majestate, in spem regni adductus, adjuvante Mithridate Eunuchô, Xerxem obtruncat, ac Darium majorem natu filium, apud Artaxerxem minorem natu, parricidii accusat, hortaturque, ut parentem ulciscatur, & pœnas de fratre sumat, & regnum occupet. Itaque Darius innocens, & non auditus trucidatur, atque *Artabanus* in societatem regni assumitur ab Artaxerxe, per 7. menses. Inde quum *Artabanus* etiam Artaxerxi insidias strueret, trucidatur. Diodor. Sic. l. 11. Justin. autem l. 3. c. 1 (hæc paulò aliter narrat, nempe *Artabanum*, cùm certamina Principum de regno metueret, assumpsisse in societatem consilii Bacabalum, præsente statu contentus, tum prodidit Artaxerxi, ut pater ejus occisus esset, ut frater falsâ parricidii suspicione oppressus, ut denique ipsi pararentur insidiæ, quibus cognitis, Artaxerxem, veritum numerum filiorum *Artabani*, in posterum diem paratum esse exercitum armatum jussisse, se recogniturum & numerum militum, & in armis industriam singulorum. Itaque cùm inter cæteros ipse *Artabanus* armatus assisteret, Regem simulasse se breviorem loricam habere, jussisseque *Artabanum* secum commutare, quem exuentem se, ac nudatum, gladiô trajecisse: tum & filios ejus corripi jussisse. Ab Aristotele l. 5. *Polit.* c. 10. dicitur Ἀρταπάνης. A Ctesia, *Artapanus*. Item *Artabanus*, Parthorum Rex, ex Arsacidarum genere, inimicus Tiberii Cæsaris, Armeniam invasit; quem Artaxerxes Persa ejus miles interfecit, regnumque Persis restituit an. ab ultimo Dario 538. Regesque deinceps Persarum, non Parthorum dicti sunt. Vide infra.

ARTABANUS I. post nepotem Phraaten II. Rex Parthorum. In bello contra Thogarienses vulneratus, obiit. Justin. l. 42. c. 2. successore Mithridate II. seu Magnô, quem vide.

ARTABANUS II. Medorum primò, vel Dacorum, *Tacit.* dein Parthorum Rex, Vonone, à quo bis victus, tandem superatô, thronum occupavit, pluribus Arsacidarum, e quibus ipsemet oriundus erat, interfectis. Spretâ Tiberii senectute Armeniam rapuit, Arsace vel Orode filiô suô Rege illic impositô, petitque à Romanis thesauros à Vonone in Cilicia & Syria relictos. Sed à Vitellio victus, Armeniâ cessit, æmulis Regno se opposituris. Tandem regnô tantum non pulsus, & à subditis paulo post restitutus, obiit A. C. 48. Joseph. *Jud. Ant.* l. 18. c. 4. 6. & seqq. Tacit. *Annal.* l. 6. c. 31. & 36. In ejus locum Tiberii missu suffectus est Phraates IV. dein Tiridates: quô pulsô Gotarzes frater successit.

ARTABANUS III. Vologesis I. fil. Pseudo Neroni contra Vespasianum favit. Genebrard. *Chron.* Eum excepit Pacorus II.

ARTABANUS IV. & ultimus Parthorum Rex post fratrem Vologesen III. perpetuò cum Romanis, imprimis cum Ant. Caracalla, bellô implicitus, qui filiæ Artabani nuptias se ambire simulans, vitæ ejus insidias struxit. Ab Artaxerxe postea, qui gregarius primum miles erat, tribus prœliis victus, vitæ, regno, & Arsacidarum stirpi finem fecit, sicque Parthorum regnum, quod ab Arsace, *A. M.* 3808. initium sumserat, ad Persas translatum est, A. C. 230. Dion. l. 77. & 78. Herodian. l. 3. c. 9. l. 4. c. 11. l. 6. c. 2. Agathias l. 2.

ARTABASSES, apud Flav. Vopisc. in *Probo*, c. 4. *Credita etiam auxiliaribus Gallis, cum ea Persarum mulo; quam nobis* Artabasses *Syrus mancipavit.* Ubi Palatin. habet *Artabassis Syrus*, Græc. Ἀρταβάσσης est, sic enim scribebant. Ita *Lyristis* apud Sidonium Apollin.

Alcæô melior lyristis ipso.

h. e. λυριστὴς, perperam vulgò *lyristes*. Et in *Epigramm.* vet.

Hunc ludum inventor nomine Palamedis amavit,

pro Παλαμήδης. Salmas. ad d. l.

ARTABASTES, Armenorum Rex, cujus ad Saporem Epistola, in *Fragmentis Vitæ Valerianorum*, quam in antiquo exemplari Palatino scriptam, *Notis suis ad Trebell. Poll.* in *Valeriano Patre & Filio*, c. 1. inseruit Salmas. ita habet: *In partem gloriæ venio: sed vereor, ne non tam viceris, quam bella severis. Valerianum & filius repetit, & nepos, & Duces Romani, & omnis Gallia, & omnis Africa, & omnis Hispania, & omnis Italia, & omnes gentes, quæ sunt in Illyrico, atque in Oriente, & in Ponto, quæ cum Romanis consentiunt, aut Romanorum sunt. Unum ergo senem cepisti, & omnes gentes orbis terrarum infestissimas tibi fecisti: fortassis & nobis, qui auxilia misimus, qui vicini sumus, qui semper vobis inter vos pugnantibus laboramus.*

ARTABATITÆ, Æthiopes quadrupedum ferarum modô vagi. Plin. l. 6. c. 30.

ARTABAZANES, fil. Darii I. major natu, à Regno exclusus, quòd patre adhuc privatô, Xerxes verò, illô jam Rege, ex Atossa Cyri fil. natus esset. Herodot. *Musâ* 7.

ARTABAZUS, fil. Pharnacis, unus ex Ducibus Xerxis, qui re à Mardonio infeliciter adversus Græcos gestâ, cum paucis suorum aufugit. Herodot. l. 9. Alii *Artabazen* vocant.

ARTABAZUS, Artaxerxis Prætor, adversus Datamen, irrupit in Cappadociam; & quamvis socer Datamis Methrobarzanes ad eum cum omni Equitatu transfugerit, victus tamen est. Diodor. Sic. l. 15. l. 503.

ARTABAZUS, Darii III. seu ultimi, amicus singularis. Qu. Curt. l. 5. c. 9. Secum 9. filiis comitantibus Alexandro dedit, post interitum Darii. Idem l. 6. c. 5. Vide Diodor. Sic. l. 16.

ARTABIS, fluv. Græcè Ἄρταβις, apud Marcianum Heracleotam in *Periplo* Gedrosiæ, perperam pro *Arbis*, quod vide.

ARTABRI, Lusitaniæ populi qui & *Arotrebæ*, ab Artabro Hispan. in Gallæcia vicino promontorio, quod *Nerium Strab.* ac *Ptol.* hodiè *cabo de fin de Terre*, *Capo di Mongia Petro Medinæ* dicitur. *Cap de Finisterre* seu *Finisterre*, Gall. Artabrorum autem portus fuit, ubi nunc *Muros*, oppid. Gallæciæ, ad ostium Tamaræ fluv. *Sanson.* Sil. Ital. l. 3. v. 362.

Jamque Ebusus Phœnissa movet, movet Artabrus arma.

ARTACA, seu ARTACE, Cyzici insul. mons arboribus plenus, ante quem jacet parva insul. ejusdem nominis, Strabo. l. 12. Item Milesiorum colonia in Asia, quam *Steph.* Phrygiæ civitatem facit: Plin. l. 5. c. 32. portum, *Ptol.* villam vocat. Item castellum Bithyniæ. *Ptol.*

ARTACÆNA, vetustius exemplar habet *Artacana*, apud Curtium l. 6. c. 6. Ariæ urbs circa Ariæ regionem. *Artacoana* est apud Arrian. l. 3. *Chortacana* apud Diodor. Sic. l. 17. parte posteriore. Hanc quoque Plin. l. 6. c. 23. agnoscit. An *Alexandrea* Ptolemæi? *Nic. Lloydius.*

ARTACÆAS, Dux in exercitu Xerxis. Herodot. l. 7. Hic totius exercitus, unô Rege exceptô, procerissimus fuit, quippe qui ad staturam 5. cubitorum (quatuor tantum digitorum deerat altitudo) pervenit.

AR-

ARTACÆOS, insul. in Propontide, cum oppid. ejusdem nominis. Plin. *l.* 5. *c.* 32.

ARTACANA, Bactrianæ regionis oppid. Qu. Curt. *l.* 6. *c.* 6. alii legunt *Artacana*. Vide *Artacaena*.

ARTACE, Græcè Ἀρτάκη, circa Cyzicum urbs, de qua vide Salmas. *ad Solin. p.* 880. Hinc Ἀρτακηνὴ regio, *Artacene*, apud Strabonem, *l.* 16. Vide *Artacene*.

ARTACENA, Regio Assyriæ circa Arbelam, ubi Darium Alexander superavit. Strab. *l.* 16.

ARTACI, Thraciæ populi. *Steph.*

ARTACIA, fons apud Læstrygonas. Tibullus, *ad Messalam l.* 4. *Epigr.* 1. *v.* 59. ubi de Ulysse:

> *Incultos adiit Læstrygonas, Antiphatemque*
> *Nobilis Artacie gelidos quos irrigat unda.*

Homerus Od. 10. v. 107.

> [illegible]
> [illegible]

Mr. Lloydius.

ARTACINA, Cretæ urbs. *Ptol.*

ARTACOANA, oppid. Arianæ regionis, apud Plin. *l.* 6. *c.* 23. *Ptol.* in Aria ponit, & illud sexcentis stadiis ab Alexandria Ariorum distare refert. Nempe Plin. *Arios* hic cum *Arianis* eosdem facit, cum alias distinguantur. Ariani enim Indis vicini sunt, quod de *Ariis* propriè sumtis dici non potest, utpote qui habeant ab Oriente Paropamisadas. Græcè Ἀρτακόανα; pro quo corruptè Ἀρτίκαυδνα legitur, apud *Ptol.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 796.

ARTÆA, regio Persica. Populi *Artæi*, vel *Artææ*.

ARTÆI, vide *Artaxerxes*.

ARTÆI Murus, oppid. juxta Rhyndacum fluv. *Steph.*

ARTAGERAS, seu **ARTAGERA**, Armeniæ majoris urbs. *Strabo.*

ARTAGERSES, Dux Cadusiorum, quem Cyrus interfecit. *Plut.*

ARTAGIGARTA, Armeniæ majoris oppid *Ptol.*

ARTAGIRA, Libyæ interioris urbs. *Ptol.*

ARTAMIS, Pentapoleos Africæ regionis urbs. *Ptol.*

ARTANE, apud Arrianum in *Periplo*, ubi Bospori fauces ponit ad sacrum Jovis Urii, dein Rheban, dein Melænam ponit promontor. mox *Artanen*, dein Psilin, posteà Calpes portum, & inde Rhoën, & Chelas & Sangarium fluv. mansio est, à fluvio Ἀρτάνῃ nomen adepta; ut pleraque in illa ora oppida & portus nomen à fluviis Pontum intrantibus, accepêre. Vide eundem *ibid p.* 880.

ARTANES, Sophenæ Rex à Zadriade, uno ex Ducibus Antiochi M. ortum trahens, Armeniæ australes partes tenuit, & à Tigrane reliquarum partium Rege deletus est. Strabo *l.* 11. Item fluv. in Istrum fluens. Herodot. *l.* 4. & Colchidis fluv. *Arriano.*

ARTANISSA, Iberiæ Asiaticæ oppid. *Ptol.*

ARTAPANUS, fecit librum de Judæis, in quo quædam de Mose prodidit, quæ refert Clemens, *l.* 1. *Strom.* In *Chronico* Alexandrino, *Artabanus* vocatur.

ARTAPHERNES, unus ex Ducibus Darii, primus Sardium Præfectus, apud Marathonem debellatus. Herodot. *l.* 7. *Æschylus* dictum ait, quod [illegible], inepte.

ARTASYRAS, Persicus aulicus minister, sub Smerdi Mago, conscius conjurationis septem secundùm *Ctesiam.*

ARTATUS, Illyriæ amnis. Liv. *l.* 43. *c.* 19. hodie *Fiume della Istria.*

ARTAVASDES, seu **ARTUASDES**, Tigranis fil. Armeniæ majoris Rex eruditissimus fuit, qui non modò Tragœdias scripsit, verùm etiam Orationes, atque Historias commentatus est. Crassum, in bello contra Parthos, juvit, floruitque quàm diu Romanorum amicitiam coluit. Quum autem Antonium Parthis prodidisset, in bello contra eos suscepto, Antonius eum & legationibus & promissis eo deduxit, ut in castra ad se veniret, ubi statim comprehensus fuit, & Armeniâ, Rege absente, subjugatâ, ipse Rex Alexandriam in Ægypto abreptus, & in triumpho per urbem deductus, catenis aureis vinctus, habitusque aliquantisper in custodia, bellô tandem Actiacô gliscente, interfectus est. Strabo *l.* 11. Appian. *in Parth.* & Plut. *in Crasso.* Tiberius Armeniæ regnum, alteri cuidam Artavasdo dedit, qui paulò pòst pulsus. Et Augustus idem jam antea Artabazo fil. Agrippæ, sed similiter inde mox pulso tradiderat. Tacit. *Annal. l.* 2. *c.* 3.

ARTAVASDUS, Leonis Isaurici gener, cùm Constantinus Copronymus, affinis illius, contra Saracenos in Asiam movisset, imperium invasit, imagines Constantinopoli restituit, ut populum sibi reconciliaret, & libros Constantini captos in vinculis habuit, tandem verò à Copronymo ex Asia reduce, captâ Constantinopoli, A. C. 743. victus, ab urbe à plebe pulsus est, & unà cum duobus filiis suis excæcatus, Pseudopatriarchâ Anastasiô, a quo coronatus erat, in asino per urbem circumductô: Cedrenus, Theophanes, *Hist. misc.* Zonaras.

ARTAUNUM, urbs Germaniæ *Ptol.* hodie Herbipolis, vulgò *Wirtzburg*, h. e. *Civitas herbarum.* Quibusdam fuit oppid. Mattiacorum, fortè ubi nunc *Ortenberg*, oppidul. Veteranorum & Comitat. Isenburgici, ferè inter Francofurtum ad Mœnum & Fuldam.

ARTAXA, vel **ARTAXIAS**, Dux militiæ Antiochi Magni, quô à Romanis devictô, Armeniæ regnum tenuit, à quo Tigranes originem traxit. Strabo *l.* 11.

ARTAXATA, plural. numer. *Artaxia*, Tacito, *l.* 2. *Annal. c.* 56. *Artaxiasata Straboni*, urbs Armeniæ majoris munitissima, ad Araxem fluv. hodie *Teflis*, *Paulo Jovio Chais* potiùs videtur, sed ista non Armeniæ, at Mediæ urbs est. Juvenal. *Sat.* 2. *v.* 170.

> *Sic prætextatos referunt Artaxata mores.*

Longitud. 78. 00 latitud. 42. 40. Est nunc in Georgiæ regno, sub Turcis, olim perampla, & Romanorum Historiis celebris, nunc paucos habet incolas. Item urbs Cappadociæ, inter Cæsaream 24. & Comanam 42. mill. pass. *Antonin.*

ARTAXERXES, I. *Longimani* cognomine, fil. Xerxis: Artabanum occidit, vide *ibi*. Avunculum suum Achæmenem contra Ægyptios misit, qui auxilium ab Atheniensibus petierunt, hinc bellum illud diuturnum inter Persas & Græcos. Nehemias, pincerna ejus, veniam reædificandi Hierosolymam impetravit; misit quoque eò Esdram Sacerdotem, qui populum instrueret. Obiit A. M. 3629. Urb. Cond. 329. Regni 40. *Esdr.* 4. Thucyd. *l.* 1. Diodor. Sic. *l.* 11. & 12. Justin. *l.* 3. Scaliger. *de Emend. Tempor. l.* 5. Ei successit fil. Xerxes II. de quo infrà.

ARTAXERXES, II. cognomine *Mnemon*, Darii II. seu Nothi fil. Longimani gener, Cyro fratri juniori coronæ suæ & vitæ insidianti, in gratiam matris, pepercit, mox illum, impetratâ veniâ insolentiorem, prælio vicit. Dissensiones inter matrem & Statyram uxorem, quæ ab illa venenô tandem sublata, dissidiis, rebellione insuper fil. Darii, quem hæredem Imperii propterea necare coactus est, infelix. Cæterum Græcos per Duces bellô aggressus multa gessit, &c. Celebre in Historiis nomen. Obiit A. M. 3659. Urb. Cond. 389. Regni 40. Diodor. Sic. *l.* 15. &c. Huic 15. filios ex pellicibus variis fuisse, Justinus auctor est *l.* 10 *c.* 1. Vide Plut. *in ejus Vita.* Cujusmodi fuerit ingeniô, matris ejus, cui Parysatis fuit nomen, oratio indicat, quam *Plut.* scribit, allocutam ipsum jussisse bysinis, ac mollibus verbis uti. Græcè [illegible]. Plut. in *Apophth. imp.* qui & hoc de Artaxerxe retulit, [illegible], quod, cùm in fuga, rebus omnibus sibi bellô infelici ereptis, ficubus siccis, & pane hordeaceô vesci coactus fuisset, exclamarit, [illegible]. Ei successit fil. Artaxerxes III. seu Ochus, de quo mox.

ARTAXERXES, III. dictus *Ochus*, Mnemoni patri successit. Fratres, quorum 80. Curt. *l.* 10. *c.* 5. cognatosque occidit, Artabazi conspirationem discussit, Ægyptum occisô Nectanabanô recuperavit, & Sidone deletâ, Syriam horrendum in modum vastavit. Sub eo creditur templum Hierosolym. à Bagoa profanatum, & tributum 50. drachmarum, in quemlibet agnum, qui Deo offerrentur, impositum. Joseph. *Jud. Antiq. l.* 11. *c.* 7. A quo tandem & ipse veneno [illegible]atus, obiit A. M. 3715. regni 26. *Euseb. Beda, Afr.* Diodor. Sic. *l.* 16. & 17. Jornandes, *de reg. succ.* Eum excepit fil. Arses, de quo suprà.

ARTAXERXES, vel **ARTAXARES**, gregarius miles è Persia, occisô Parthorum ultimô Rege Artabanô IV. Vide ibi, regno Persarum, quod in Dario finierat, denuo ortum dedit. A. C. 228. Ab Alexandro Severo, à quo Syriam aliasque Asiæ provincias repetebat, victus, in Persiam se recepit. Lamprid. *c.* 55. 56 contrarium asserente Herodianô, *l.* 6. Obiit A. C. 242. regni 15. Oros. *l.* 3. *c.* 7. Niceph. *Hist. Eccl. l.* 1. *c.* 6. Agathias, *de bello Pers.* Spartian. *in Alexandro.* Ei successit Sapores I. Etymon & significationem quod attinet, Ἀρτὰς apud *Hesych.* [illegible] dicitur. Idem Ἀρταῖοι, [illegible], Herodot. *l.* 6. [illegible], Ἀρταξέρξης, [illegible]. Lamprid. *in Severo*, *loc. cit.* *Artaxerxem potentissimum Regem tam re, quàm nomine, vocat.* Amm. Marcellin. *l.* 19. *Bellorum victor* interpretatur. *Hesychius*, [illegible]. Stephanus, in Ἀρταία: [illegible].

ARTAXERXES II. successit fratri Sapori II. crudelis, regnavit an. 11. successore filiô Sapore IV. Vide Agathiam *l.* 4. & infrà voce *Sapores.*

ARTAXIAS, Artavasdis fil. Armeniorum Rex, memoriâ patris fallaciis Antonii literis subversi, Romanis infensus, Arsacidarum vi seque regnumque tutatus est. Posteà per propinquorum dolum occisus est, censente Tacitô. *l.* 6. *Annal. c.* 31. Sed Josephus à Tiberio & Archelao pulsum fuisse autumat. Horatius *l.* 1. *Ep.* 12. *v.* 26. *ad Iccium*, Neroni gloriam tribuere videtur non pulsi solùm, sed etiam occisi:

> ---- ---- *Claudi virtute Neronis*
> *Armenius cecidit.* ---- ----

ARTAXIAS, Dux Antiochi Magni, unà cum Thariade ejusdem Regis alio Duce, Armeniam Majorem quam antea brevioribus terminis circumscriberetur, ampliavit, & Regnum ejus posteà usurpavit. Iidem ex regionibus vicinis ad suam ditionem multa adjunxêre, quæ finitimis populis ademerant, Medis, Iberis, Chalybibus, Cataonibus, Syris, uti videre est apud Strabonem *l.* 11.

ARTAXIAS, vide *Zeno.*

ARTAYCTES, Persa, Sesti præfectus sub Xerxe, qui, cùm multa nefariè perpetrâsset, tandem à Xantippo, Atheniensium Duce, captus vivus palo suffixus est, Herodot. *l.* 6.

ARTEATÆ, Persica gens. Steph. *in* Ἀρταῖα.

ARTEMAS, nomen viri. Titum *c.* 3. *v.* 12.

ARTEMBARES, vir clarus apud Medos. *Herodot.*

ARTEMIDIS Ara, vide *Zela.*

ARTEMIDORUS, Ephesius, qui, ut Marcianus Heracleota *in Periplo* testatur, vixit, [illegible] Ὀλυμπιάδα, h. e. Olymp. 169. quô tempore Ptolemæô Lathyrô ex Ægypto pulsô, mater ejus Cleopatra regnabat cum juniore filio Alexandro, qui totus erat in matris potestate. Terras descripsit *libris* 11. ut *ibidem* ait Marcianus. Ejus operis *l.* 8. meminit. Diodor. Sic. *l.* 3. Decimum [illegible] citat Athen. *l.* 8. Steph. in [illegible] laudat librum 11. ut alibi *l.* 1. 2. 3. Item [illegible]. Nec alius est *Artemidorus*, cujus sæpe meminit Strabo *l.* 1. etsi patriam non addit: uti *l.* 15. ubi *Artemidorum* in iis citat, quæ ad res Indicas pertinent. Ac idem videtur, cujus de Bithynia volumen, laudat Steph. *in* [illegible], sæpeque à Plinio memoratus, *in Hist. Nat.* Præter [illegible] etiam literis mandavit [illegible], quorum meminit Athen. *l.* [illegible]

Fuit & alter *Artemidorus*, itidem Ephesius, si paternum solum attendas, uti convenit; materno enim genere Daldianus fuit. Is est, cujus Ὀνειροκριτικά extant, opus vanissimum, sed eruditum, ut multa inde bona Philologi haurire possint. Vixit Antonini Pii temporibus, ut cognoscere est, ex *l.* 1. *c.* 28. & 66. Fuit præterea *Artemidorus* Cnidius, Theopompi Cnidii fil. quos sua ætate, h. e. Augusti ac Tiberii temporibus, vixisse, Strabo ait *l.* 14. ubi illustres ejus insulæ viros recenset. Est & *Artemidorus* Aristophanius, sic dictus, quia Aristophanis Byzantii discipulus fuerat. Hic præter glossas ὀψαρτυτικάς, h. e. *rei culinariæ*, sive *artis opsonia condiendi*, etiam volumen *de Doride* scripsit. Prioris operis meminit. Athen. *l.* 10. & 14. Posterioris *l.* 4. ubi secundum ejus operis citat. Hunc nonnulli cum Artemidoro Ascalonita, Bithynicæ Historiæ conditore confundunt. *Artemidorus* quoque Grammaticus inter illustres viros, quos Tarsos dedit, reponitur à Strabone, *l.* 14. Etiam *Artemidorus* Philosophus, Trajani tempore, fuit: cujus elogium apud Plin. est *l.* 3. *Ep.* 11. *ad Julium Genitorem*. Sed omnes ejus nominis recensere longum esset, Voss. *l.* 1. *de Hist. Græc. c.* 20. 22. Porrò *Artemidorus* Cnidius, Romæ Græcas literas docuit, Bruti familiaris, qui libellum *de Conjuratione* obtulit Cæsari, extremo die ingredienti in senatum, ut statim legeret, quod ille minimè fecit. Plut. *Nic. Lloydius.*

ARTEMIS, Diana, sive Luna ab eo quòd aërem secet, quasi ἀεροτόμος, sive (Strabo *l.* 14.) ἀπὸ τοῦ ἀρτεμέας ποιεῖν, quòd integros partu reddat, nam parturientibus præest.

ARTEMISIA, Lygdami filia, paternum genus ex Halicarnasso, maternum à Creta deducens, Halicarnassiorum, Coorum, Nisyriorum, & Calydniorum Regina, an Mausoli uxor, cui mortuo Mausoleum struxit, inter 7. mundi miracula repositum, cujus descriptionem habes, apud Plin. *l.* 36. *c.* 5. & A. Gell. *l.* 10. *c.* 18. qui addit, illam cineres mariti poculis inspersisse; præmiumque proposuisse illis, qui, in eo laudando, vicissent: Quod Theopompus, qui in Cariam, cum Theodecte, Naucrate & Isocrate venerat, reportavit. Virilis audaciæ fœmina, in auxilium Xerxis contra Græcos venit, adeoque strenuè se gessit, ut Xerxes diceret, *Viri quidem mihi extiterunt fœminæ, fœminæ autem viri*. Hanc Amineas Pallenæus Atticæ navis trierarchus insecutus est, non prius desiturus, quàm aut illam cepisset, aut ipse captus esset, quippe trierarchis Atheniensium præceptum erat, ut eam caperent, propositumque præmium 10000. drachmarum ei qui vivam cepisset. Indignè enim ferebant, mulierem adversùs Athenas militare. At illa prudentiâ sua evasit. Herodot. *Musâ* 7. Justin. *l.* 2. *c.* 12. *Suidas*. Moter. *in Dict.*

ARTEMISIA, alia filia Hecatomni, Mausoli, Cariæ Regis soror & uxor, insigni pudicitiâ prædita; viri demortui cineres vino commistos ebibit, ad funus quoque ornandum primos Græciæ oratores accersivit, eique splendidum erexit sepulchrum, ut magnifica omnia monumenta *Mausolea* deinceps ab illius nomine fuerint appellata. Vitruv. *l.* 2. *c.* 8. Gellius, *loc. cit. Suidas*, &c. Vide supra.

ARTEMISIA, sive ARTEMITA, insul. Tyrrhenica, Latinis *Dianium*, vulgò *Gianuti*. *Stephano Breviator*. Ἀρτεμισία, νῆσος Τυῤῥηνικὴ περὶ τὴν Θάλασσαν, ὡς Φίλων. Scribe περὶ τὴν Αἰθαλίαν. Imperito exscriptori siquidem notius erat nomen unius Musarum. *Cluver.*

ARTEMISIA, Dianæ festum esse ait Pollux *l.* 1. *c.* 1. Præcipuè celebrârunt Cyrenæi. Athen. *l.* 12. Ἀρτεμίσια μεγίστη ἐν Κυρήνῃ ἑορτή.

ARTEMISIA Herba, *Βούβαστις καλεῖται*, *seu Bubastis*, Ægyptiis dicitur, apud Appulejum *Herbar. c.* 10. i. e. herba Dianæ chara, quod & Græcum nomen præ se fert. *Bubastin* autem iidem Dianam vocârunt, quia in Historia Gigantomachiæ, cùm Dii, Gigantum metu in Ægyptum fugâ arreptâ, in varias formas se mutavissent. Diana in felem, Ægyptiis *Bubastin* dictam, conversa, latuisse dicitur. Ovid. *Met. l.* 5. *v.* 327.

Duxque gregis, dixit, fit Jupiter, unde recurvis
Nunc quoque formatus Libys est cum cornibus Hammon:
Delius in corvo, proles Semeleïa capro,
Fele soror Phœbi, niveâ Saturnia vaccâ,
Pisce Venus latuit, &c.

Vide Bochart. *Hierozoici Part. poster. l.* 1. *c.* 10.

ARTEMISIUM, promontor. Eubœæ, cujus meminerunt Demosth. *pro Ctesiphonte. Suidas*. Item lacus propè Ariciam, Dianæ sacer, quasi *Dianium* dictus Latini *Nemorense* dixerunt, unde & *Nemorensis* Rex Suetonio in *Calig. c.* 35. i. e. Sacerdos ejus regionis. Est & urbs Oenotrorum in mediterraneis. Item Eubœæ civitas.

ARTEMISIUM, promontor. est Hispaniæ Tarraconensis inter sinus Illicitanum & Sucronensem, quod Dianium Hemeroscopium & Ferraria dictum fuit. Nunc *Capo Martio* Hollandis aliisque, & ejus pars etiam *Punta del Emperador* dicitur. In regno Valentino. *Baudrand.*

ARTEMISIUS, mons Arcadiæ, in quo *Artemisia*. Plin *l.* 4. *c.* 6. Apud Macedones Majum mensem significat. *Suidas.*

ARTEMITA, civitas 500. stad. à Seleucia distans, ad orientem exposita. Strabo *l.* 15. Item insul. contra Acheloi fluv. ostium, *Artemita Straboni*. Fortè *Artemisia* Plinii *l.* 4. *c.* 6. est. Item insul. τῶν Ὀξειῶν νήσων. *Steph.* Alius est *Van*, urbs permunita, sub Turcis, non longè ab Arsissa lacu in Austrum. Cujus incolæ ex parte Christiani sunt. Etiam *Arthemita*, *Baudrand.*

ARTEMITIUM, urbs Oenotrorum, quæ & *Artemisium.*

ARTEMIUS, Præfectus carceris Romæ, unà cum uxore Candida, & filia Paulina, Martyres sub Adriano Imperatore.

ARTEMIUS, in Sicilia Imperator proclamatus, contra Leonem Isauricum, à quo captus & ad vivicomburium condemnatus est. A. C. 718. Vide etiam, *Anastasius 2. Imper.*

ARTEMON, Historicus, uti indigitatur à Schol. Pindari, *in Pyth. Od.* 1. Patriâ Pergamenum fuisse colligit Voss. *l.* 3. *de Hist. Græc. p.* 335. ex ejusdem Scholiastæ verbis *in Olymp.* 2. Ἀρτέμων ὁ ἐκ Περγάμου. Fuit alter *Artemo*, patriâ Clazomenius, cujus mentio apud Servium, *in illud Æn. l.* 9. *v.* 505.

Accelerant actâ pariter testudine Volsci.

Inventor, inquit, *testudinis Artemon Clazomenius fertur*, idemque *arietis repertor dicitur*. In Sami obsidione, Periclis comes. Hic de Homero librum scripsit, teste Suidâ, *in* Ἀρχῖνος. Ælianus ejusdem librum citat, *de Annibus Clazomeniorum*, *de Anim. l.* 12. *c.* 38. At putatur diversus ab utroque ille *Artemon*, qui, ut Plin. scribit *l.* 28. *c.* 1. *Calvaria interfecti*, *eoque cremati propinavit aquam è fonte noctu comitialibus morbis*. Videtur is Medicus fuisse. Alius quoque fortan, qui Cassandreus dicitur. Quid is literis mandârit, docet Athen. *l.* 12. ubi eum citat, ἐν τῷ περὶ συναγωγῆς βιβλίων, i. e. *inscripto*, *quo ad autores quosnam referantur libri*. Etiam Ἀρτέμων ἐν τῷ περὶ ζωγράφων Harpocrationi laudatur, *in* Πολύγνωτος. Item pictor nobilis, cujus opera enumerat, Plin. *l.* 35. *c.* 11. Item Syrus quidam, ex infima plebe Antiocho Regi adeo similis, ut Laodice conjux regia, necato Antiocho, mimum per eum commendationis, regnique successionis peregerit; verba sunt Plin *l.* 7. *c.* 12. ubi nonnulli *mimum* legunt pro *minum*; sed nihil mutandum. Nam, ut scribit Val. Max. *l.* 9. *c.* 14. Laodice admissum universum populum, & sermone ejus, & vultu consimilitudine fefellit, ut crederent homines, ab Antiocho moriente, Laodicen, & natos ejus sibi commendari. Item faber quidam apud Athenæum, qui è paupere dives, voluptuariam vitam agere cœpit, & *Circumlatitius* dicebatur. Vide Schol. *in Aristoph. Acharnan.*

ARTEMON, Hæreticus, Jesum Christum, divinitate ejus negatâ, non multò superiorem Prophetis esse dixit. Sectatores ejus, Theodosiani se junxerunt. Euseb. *Hist. l.* 5. *c.* 26. 27. Baron. *A. C.* 296.

ARTEMONA, Plauto mulier quædam ab ἀρτεμής perficio, quòd perficeret quæ vellet, quòd esset egregiè dotata. Malim ab ἀρτέμων velum nauticum. *Nic. Lloydius.*

ARTENA, urbs Italiæ à Romanis capta. Liv. *l.* 4. *c. ult.* Volscorum oppidum vocat.

ARTES Liberales, vide infrà *Liberales*.

ARTES Manuariæ Sellulariæque, vide infrà vocibus *Manuariæ*, *Opifices*, *Sellulari*.

ARTESIA, Comitatus Galliæ Belgicæ, sedes eorum populorum, qui, *Cæsari*, *Atrebates* dicti sunt: nomen *Artesiæ* recens est à voce *Arras*, quæ nunc Metropolis hujus regionis nuncupatur, quasi *Arrasesia*, per syncopen extrema syllaba formatum, vulgò *Artois*. Regio, olim à Cæsare reliquis Belgicæ Galliæque populis adjecta est. A temporibus Caroli M. subfuit regno Austrasiæ, concessaque est dotis locò, à Carolo Calvo, Judithæ filiæ, quæ nupsit Balduino I. Flandriæ Comiti. Dein à Philippo Augusto in Comitatum erecta, hujus filio Ludovico cessit, à quo pervenit ad Robertum, fratrem Ludovici IX. Ita à Flandria avulsa fuit, usque ad Ludovicum *de Male*, qui Margaretæ Francicæ, matri suæ, successit. Post mortem Caroli Burgundiæ Ducis, illam Ludovicus XI. vindicavit. Dein beneficiò pacis inter Carolum V. Imperatorem ac Franciscum primum Franciæ Regem, victum captumque A. C. 1529. initæ unà cum Flandria & Tornaco, Hispanici juris facta est. Nunc iterum ferè tota sub dominio Francorum, pace ad Pyrenæos, Anno 1660. initâ. Fines ejus nunc sunt, versus Orientem partim Flandria Gallica, partim Cameraci territorium: ab occasu Picardia est, ut & à meridie: ex adversa parte, Lizâ flumine, fossâque, quam novam vocant, à Flandris separatur. *Merul.* &c. Vide *Atrebates*.

ARTEVILLA Jacobus, vide *Jacobus*.

ARTHABATICÆ, populi ferarum instar vagantes. Plin. *l.* 6. *c.* 30. Solin. *c.* 35.

ARTHESIUM, regio inter Hannoniam, Flandriam & Picardiam, igne, ferròque ab Anglis vastata, A. C. 1526. Carolò septimò apud Francos regnante. Vide *Artesia*.

ARTHURUS, Britanniæ Dux. *Camdeno* dici videtur ab *Arcturo* stella, quò sensu *Ursinus* & *Ursicinus* dictus apud Romanos. Apud Juvenal. *Sat.* 3. *v.* 29. *Arturius* est nomen vilissimi hominis, qui ad magnas opes pervenerat.

-------- Vivant Arturius istic
Et Catulus.

Idem ibidem *v.* 212.

Si magna Arturi cecidit domus, horrida mater,
Pullati proceres, differt vadimonia Prætor.

Nic. Lloydius.

ARTHUS, vide *Artus*.

ARTIACA, Galliæ urbs, *Antonino*. Secundùm alios *Arciaca*. Vulgò *Arcis sur Aube*: Oppidul. ad Albam, in agro Tricassino, Æthicus *Itinerar*. Fregedarius *Chron. l.* 4. *c.* 71. *Aimoinus Arciacum*; in vita S. *Fidolis Arceis*: *Bernardus Arciacensis* territorium ad Albam commemorat, vicumque in eo Saturniacum ponit, *in Offic. S. Vinebaudi*. Alia est *Villa Arcea*, in Odorannii *Chron.* Hæc enim vulgò *Arcis*. Villænovæ Regis proxima est ad Icaunam fluv. &c. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ARTICACTUS seu ARTICOCTUS, Gallis *Artichaut*, Siculis olim *Cactus*, hodie *Carzofole* Latinis iidem *Cactus*, ut docet Salmas. *ad Tertull. de Pall.* & *Carduus*, καὶ κινάρα, Græcis κινάρα, ut videre est apud Athen. *l.* 2. Unde Columella *in Horto*, *l.* 10.

Horrida ponatur Cinara:

hortensis & sativus carduus est, pomum habens sive capitulum, squamatim compactum, aculeatum & pineæ nuci simile, quod

intus

intus semen [illegible] inclusum gerit, [illegible] hinc *Theophrasto* appellatum. Quà lanugine detracta, cum semine, quod reliquum est, simile esse dicit *Theophrastus* [illegible], *cerebro palmæ*, quoad formam videl. non quoad gustum, ut *Plinius* putavit, *Detracto, ajens, pappo tectisque seminibus edulis est, gustu qualis est cerebro palmarum.* Vide verba Theophrasti apud Athenæum *l.* 2. Lanuginem certè illam hodieque detrahimus & abjicimus, quam *foenum* vocant Galli, sed non expectatur, donec in semen eat. Pomum itaque edule: sed & caules detracto cortice, de quibus idem *Theophrastus*, [illegible], *Edules sunt detracto cortice, jubamari, & muria conditi condique soliti.* Quia nempe subamari erant, sale macerabantur, neque mandebantur priùs quàm ætatem in sale tulissent. Solus qui vocabatur *pternix*, [illegible] comedebatur, ac recens, quia sic melior: de quo Plinius, *unum caulem rectum habent, quem vocant pternica, ejusdem suavitatis, sed vetustatis impatientem.* Fuit autem non plebejus olim hic cibus, imò priscis, sicut hodieque nostris gasconibus, valde expetitus: Unde singulas areas easque parvas carduorum apud Carthaginem magnam & Cordubam reddidisse quotannis sestertium sena millia, notat idem *l.* 19. *c.* 8. Quam in rem vide plura, apud Salmas. *ad Solin. p.* 227. ut & infrà in vocibus, *Cactus* & *Carduus*. Genevæ, paulo ante Reformationem, sacrorum nomen ab hac herba fuisse, narrat Jac. Sponius *Descr. Genevæ Part.* 1.

ARTICAUDNA, Ariæ urbs. *Ptol.*

ARTICOCTUS, vide *Articactus*.

ARTICULEJUS Pætus, Consul tempore Trajani Imperator. Apud Æl. Spartian. in *Hadriano Cæs. c.* 3. *Aruncalejus* vocatur: *Quæsturam gessit* (Adrianus) *Trajano quater & Aruncalejo Consulib.* sed perperam, unde ex Codice Augustano scribi jubet Salmas. *& Articulejo. Vetus lapis,*

M. ULPIO. TRAIANO. AUG. IIII.
SEX. ARTICULEIO. PÆTO.

De ejus nomine *S. C. Articulejanum* est appellatum, cujus meminit Martianus *l.* 51. *ff. de Fideicommissariis libertatibus.* Vide quoque Isaac. Casaubon. *Not. ad loc. cit.*

super ARTICULOS manus prosterni, leviorum culparum pœna est, apud Monachos *Usus antiqui Ordinis Cisterc. c.* 68. de Lectore, qui versum dicit pro alio: *Festivis quidem diebus super articulos manus, privatis verò super genua prosternatur, ponens cucullam sub manibus, & sic inclinans revertatur ad sedem. Similiter super articulos manuum satisfaciant omnes in loco, in quo sunt, quoties fallaciam in Oratorio incurrerint, non divertentes dextrorsum aut sinistrorsum. Pro nota canonis tantùm non solemus satisfacere.* Sic *Humiliare se super genua, vel articulos*, c. 70. & paulò antè c. 75. Vide & *Institutiones* Capituli ejusdem Ordinis A. C. 1256. *c.* 6. apud Car. du Fresne *Glossar.*

ARTIGIS, Hispaniæ civitas. *Ptol.* Hodie *Alhama* dicitur. Longitud. 17. 12. latitud. 37. 10.

ARTIGRAPHUS, *Servio* qui [illegible]: vox hybrida, sicut *dextrocherium, chrysoclavion, pseudoforum*, &c. ex Græcis Latinisque nominibus composita. Grammaticum autem notat seu Artis Grammaticæ (quam suprà *Artis* vocabulo unde sumpto sæpius reperire diximus) Scriptorem, uti videre est in Caroli Magni *l.* 2. *de Cultu imagin. c.* 30. Sic Donatus apud Anonymum in *Vita S. Hieronymi*, Phocas, Nisus & Gratus Grammatici, apud Senatorem de *Orthograph.* Methodius in *l.* 3. *Miraculor. S. Dionysii in Prologo*, *Artigraphi* dicuntur: Quemadmodum Clodonius Grammaticus nobilis Constantinopolit. apud Sosipatrum de *Instit. Grammat. Artis Scriptor.* Car. du Fresne in voce *Ars*. Vide quoque infrà *Technici*.

ARTIGULA, insul. Æthiopiæ, in qua primò visum est animal Sphingion. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

ARTILZARMIN, IV. Medorum Rex, regnavit ann. 50. Megasthenes.

ARTIMIRIPES, Armeniæ Rex, quem Antonius vicit.

ARTIMPASA, Venus cœlestis sic Scythicis dicitur. Herodot. *in Melpomene*, quem locum etiam Origenes adducit, *sexto contra Celsum*; sed apud eum perperam vulgò A'[illegible] legitur, pro A'[illegible]. Nam posterius hoc comprobatur veter. *Inscriptione.*

ΔΙΙ ΠΑΤΡΙΩΙ ΑΡΤΙ: ΠΑΣΑ.

Unicâ nempe solùm literâ μ excesâ. *Hesych.* [illegible], *ubi* e priori locô pro ι. posteriori verò pro π. irrepsit. *Nic. Lloydius.*

ARTINES, septimus Medorum Rex, regnavit ann. 22.

ARTISA, apud Plin. *l.* 2. *c.* 103. in quibusdam codicibus, fons est Persiæ, & quidem in Armenia Majori, quem editiones *Arethusam* vocant, *Ptolemæus Arcusam*. De quo Solin. *c.* 37. *Influit in Arethusam lacum omnia pondera sustinentem: cujus pisces nunquam se alveo Tigridis miscent, sicut nec amnici pisces in stagnum transeunt Arethusæ, per quem dissimili colore volucri meat cursu.* Sic ejuldem indolis cum Asphaltite lacu & Agrigentino hic lacus fuerit. *Strabo* verò non *Arethusam*, sed *Thonitin* vocat lacum, (*Amm. Marcellin. Sosingitem*, alii *Thospiten*) cujus alveô Tigris voratur; prope eum bitumen nasci addens. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 695.

ARTOBRIGA, Vindeliciæ urbs in Germania *Ptol.* Hodie *Veltemburg*, aliis *Altzburg*, & *Regensburg*. Nunc vicus *Lebnary Cluver.* ad amnem Juravum infrà *Lauffen*, in Salisburgensi territorio.

ARTOCHMES, unus è Xerxis Ducibus, qui Darii filiam uxorem duxit. Herodot. *l.* 7.

ARTOLICA, quæ & *Arcolica*, vulgò *la Tuile*, oppid. aliàs Segusinorum, nunc vicus ad radices Alpium & montis S. Bernardi minoris in Ducatu Augustano, & sub dominio Ducis Sabaudiæ.

ARTOMICI, populi Galliæ Narbonensis, vide *Arecomici*.

ARTONA, seu ARTONENSIS VICUS in Arvernis vetustissimus, ante annos 1060. Historicis memoratus. Vulgò *Artonne*. Gregorio in *l. de gloria Confess.* etiam *Arvernensis vicus* dicitur.

ARTONTES, Mardonii Regis Thebarum fil. Pausan in *Bœoticis*.

ARTOPHORIUM, Græcè A'ρτοφόριον, quasi *ferens panem*, in *Euchologio*, *Et reponit cum in Artophorio*; Græcis dicitur vas illud, in quo Eucharisticus panis reconditur; aliter iisdem [illegible], quasi *pyxis ad formam panis effecta*. Latinis *pyxis* nude dicitur, vide infrà.

ARTORIUS, Medicus Augusti, nocte, quæ pugnam, quâ Cassius & Brutus victi, præcesserat, in somno monitus est à Diana, ut Cæsarem ægrum veheret, eique victoriam polliceretur. Periit paulo post naufragiô. Val. Max. *l.* 1. *c.* 7. ex. 1. Lactant. Firm. *l.* 2. *c.* 8. Euseb. *Chron.* Neander, *in illustribus Medicis*, *p.* 77. 78.

ARTOS, Rex Messapiorum.

ARTOTYRITÆ, Hæretici, ex Secta Montani suppullulantes, quibus oblatio eorum hoc nomen dedit, offerebant enim panem, & caseum, dicentes à primis hominibus oblationes de fructibus terræ, & ovium fuisse celebratas, &c. In Galatia imprimis vigebant. Epiphanius, *hær.* 49. Augustin. *hær.* 27. Baron. A. C. 173.

ARTURUM expectare, proverbium apud Anglos, quorum credulitas adeò fuit olim fides, ut *Arturum* Regem denuo regnaturum persuasum haberent. Ita enim Guil. Neubrigensis *Proœmio ad Histor.* *Sive etiam gratiâ placendi Britonibus, quorum plurimi tam bruti esse feruntur, ut adhuc Arturum tanquam venturum expectare dicantur, eumque mortuum nec audire patiantur.* Petrus Blesensis *Ep.* 57.

Quibus si credideris,
Expectare poteris
Arturum *cum Britonibus.*

Vide etiam Nicolaum de Braja in *Ludovic. VIII.* Jos. Iscanum *de Excidio Trojano*, Hermannumque Monachum de *Miraculis S. Mariæ Laudun. l.* 2. *c.* 16. apud Car. du Fresne *Glossar.*

ARTUS vel ARTHUS, M. Britanniæ, post Utherum patrem Rex. Vicit Saxonas, subegit Scotiam, Hiberniam, omnesque Insulas vicinas. *Histor. Angl.* Quod additur de Lucio Duce Rege ab illo victo, magnâ parte Galliæ vastatâ, & Ordine equestri mensæ rotundæ instituto, fabula est. Tandem, in prælio, contra Pictos, occisus dicitur. Vide de illo Proverbium Anglicum, hic suprà.

ARTUS, Britanniæ Comes, legitimus hæres Angliæ & Normanniæ, patruô Richardô I. sine prole mortuô. Sed à fratre juniore Johanne, cognomine *sine terra*, post aliquot prælia, captus & Rotomagum abductus, ibique occisus est. Quod scelus cùm mater apud Philippum Aug. esset conquesta, ille Johannem citavit, non comparentem damnavit, illiusque bonis fisco adjudicatis, eum *sine-terris* fecit. *Histor. Gall. in Philippo Augusto.*

ARTYMNESUS, civitas Lyciæ, Xanthiorum Colonia. *Steph.*

ARTYNES, Mediæ Rex, Artei successor, regnavit ann. 22. Diodor. Sic. *l.* 2. *c.* 34.

ARTYNIA, stagnum Asiæ minoris circa Cyzicum, & Miletopolin, ex quo Rhyndacus fluv. anteà Lycus dictus, oritur. Asiam, & Bithyniam discriminans. *Steph.* Plin. *l.* 5. *c.* 32. *Aphnitis* quoque dicta.

ARTZIBURIUS, Græcè A'ρτζιβούριος, apud Marcum Hieromonachum in *Responsis*, Anastasium de illo, in *Tractatu c.* 27. nomen est hebdomadis, aliàs [illegible] dictæ, quod in ea jejunarent Armenii. Et quidem nonnulli eorum, propter Ninevitas, alii autem propter Adami exilium, jejunare se dicebant: impietatem suam sub specie utraque sic abscondere conati: [illegible], verba sunt Joannis Episc. Citri, *Resp. ad Constantinum Cabasilam*, [illegible] *Id autem verum est, propter interitum canis, qui nuntius erat magistri ipsorum Sergii. Cùm enim canis ille eo committeretur, ut is suis præsentia oppida & urbibus, in quas erat progressurus, magistri adventum prænuntiabat — Cum igitur Sergius eum, ut à feris devoratum luxisset, Armenii quoque cum illo luxerunt ideoque & jejunii jejunium adjecerunt.* Voce certè A'ρτζιβουρίου jejunium denotari Armeniis habes ibidem. Est autem hebdomas illa non alia, ut videtur, quàm tertia post Epiphaniam, eaque ipsa, quæ Septuagesimam præcedit. Vide Joh. Meursium *Glossar.* & J. Casp. Suicerum *Thesauro Eccl.* inprimis verò Leon. Allatium *de Dominicis & Hebdomadibus Græcorum sect.* 8. aliquid etiam suprà ubi de *Jejuniis Armeniorum*.

ARTZIBURTZUS canis Sergii, in veneratione, apud *Chazinzarios*, quos vide.

ARVA, vulgò ARU, Asiæ insul. inter Moluccas & novam Guineam ad Austrum. Ei adjacent aliæ aliquot Insul. Batavis frequentatæ.

ARVA, oppid. Hungariæ superioris unde Comitatus Arvensis, versus Carpathum montem & confinia Poloniæ. Aliter *Orawa* Germanis.

ARVA, fluv. Normanniam à Francia dividens: hanc enim metam Carolus Franciæ Rex Rolloni genero fixit. Vulgò *Aure*. Verpolium Perticensium, Tegulatias, Nonancurtim, villam S. Remigii & Stratam attingens, paulo suprà Auctum Auturâ recipitur. Hæc solò amne divisum Museum *Mussy*, à strata Abbatia, vulgò *l'Estrée*, parvâ à Durocassibus seu Drocis distantiâ. Hadr. Valesf. *Notit. Gall.*

ARVA, fluv. Sabaudiæ. Cadit in Rhodanum, infrà & prope Genevam. Oritur in Focuniaco agro, ad pedes Alpium, tantoque

que sæpe aquarum impetu fertur, ut Rhodani cursum impediat, & ad lacum regredi cogat; quò fit, ut Genevensium pistrina, inter lacum & Arvæ confluentem, contrario motu moveantur ac molant; quod ad A. C. 1572. laniena fidelium in Gallia infamem, observatum est à Casaubono, *ad l. 4. Geogr. Strab.* & à Thuano *l. 47.*

ARVADÆI, vide *Aradii.*

ARUÆ, Hyrcaniæ populi ubi clementer recepit Alexandri M. Darii Persarum Regis mortui præcipuos Duces. Qu. Curt. *l. 6. c. 4.*

ARVALES, duodecim fratres sacerdotes, quos Romulus primus instituit, seque inter illos nominarit, quorum officium erat Cereri & Baccho pro frugum & vini ubertate Ambarvales hostias mactare: quæ idcirco dicebantur, quòd antequam mactarentur, ter circum arva ducerentur. Virg. *l. 1. Georg. v. 345.*

Terque novas circum felix eat hostia fruges.

Sacerdotii insigne fuit spicea corona, vittâ albâ colligata, quam primam apud Romanos coronam fuisse, memorat Plin. *l. 18. c. 2.* Cognoverunt hi Fratres, de finibus & terminis motis, honorque hic non nisi vitâ finiebatur, immò & exules etiam captosque non deserebat. Adrianus tamen Turnebus non ipsos hos Fratres, de agris agrorumque terminis cognovisse, sed Judices, qui de agrorum finibus cognoscerent, mutuatitiò nomine, de *Fratrum Arvalium* vocabulo, *Arvales Sodales* appellatos scribit, *Adversar. l. 21. c. 1.*

ARVALTIS, Libyæ inferioris mons. *Ptol.*

ARVANGIA, vulgò ARVANGEN, oppid. agri Bernensis, ad dextram Arolæ ripam, infra Vangiam 1. milliar. Sedes olim Baronum cognominum: è quibus Nicolas meminit Stumpfius, circa A. C. 1165. nunc Præfecti. Vide Authorem præfatum *l. 7. de Argovia.*

ARVARES Sodales, in veter. *Glossis*, οἱ ἀδελφοὶ τῶν ἀρῶν ἀγρ... Vide hîc suprà *Arvales.*

ARVARII, intra Gangem populi. *Ptol.*

ARUBAS, Rex Molossorum. Justin. *l. 7. c. 6.* Græcis promiscuè Ἀρύβας, & Ἀρύββας dicitur.

ARUBOTH, nomen urbis, 1. Reg. c. 4. v. 10. Latinè *cataractæ, fenestræ, insidiæ*, sive *locustæ.*

ARUCCI, nunc *Mexra*, oppidul. tenue Portugalliæ, cum castro inter Oliventiam, & Mertulam.

ARUCCI Vetus, vulgò AROCHE, vicus Andalusiæ, in confinio Portugallico & à novo distat 9. leucis in Orient. *Baudrand*

ARUCEUS & ARUDEUS, fil. Caananis, quorum ille urbem Arcen, in Libano sitam, alter insul. Aradum tenuit. Joseph. *Jud. Ant. l. 1. c. 6.*

ARUCIA, oppid. Illyrici. *Ptol.*

ARVERNA, vel ARVERNÆ, civitas Galliæ Episcopalis in Aquitanica prima, hodie *Clermont.* Vide *Arverni.*

ARVERNI, populi Galliæ ad Ligerim siti. Ἀρουέρνοι Straboni & *Ptol. Arverni liberi* Plin. *l. 4. c. 19.* in Aquitanica; Ἀρβέρνοι Plut. *in Jul. Cæsare.* Ἀρβέρνοι *Steph. Gens Galliæ Celticæ maxime bellicosa.* Lucano *l. 1. v. 427. fratres Latii*, quod Æduis tribuendum erat. Gall. *Auvergnats.* Horum olim clientes Cadurci, Gabali & Vellavi, quos ab Helviis mons Cebenna discludit, Cæsar *l. 7. c. 7. 8. 9. 10.* Hodieque sub rectoris Arvernorum dispositione, Gabali & Vellavi. Idem illis imperata à Vercingetorige millia hominum XXXV. refert. Arvernorum gentes memorat *l. 7. c. 7. 8.* meminitque Bituiti Regis illorum capti, qui, contra Romanorum socios Æduos, Allobroges adjutum ierat. Laborant gutturis tumore Cebennarum incolæ Arverni, ob nivales aquas. Metropolis gentis Straboni *Nemossus*, *Ptol. Augustonemetum*: Provinc. *Arverna* est, ut mox dicemus. *Arverni*, quoque caput gentis, Augustonemetum, vide ibi. Hinc *statuam Arvernorum*, urbis hujus, Zenodorus fecisse dicitur, apud Plin. *l. 34. c. 7.* Idemque Mercurium pedum 400. fecit, ibidem in foro collocandum. Eadem *civitas Arvernorum, Arvernum oppid.* &c. veteres inter provinc. Aquitanicæ primæ VIII. civitates olim secunda, eundem hodieque tenet locum, Biturigis Metropoli suæ, proxima. Distat aliquot stadiis à Gergoviæ Arvernorum reliquiis. *Clarus mons*, quòd arte naturàque munita esset, ante annos fere mille dici cœpit: nisi fortè arx urbis sic dicta est. Hadr. Valesf. *Notit. Gall.* Vide *Augustonemetum* & *Clarus mons.* Gall. quoque *Les gens d'Auvergne.*

ARVERNIA, *Gregorio regio Arvernorum*, & *territorium Arvernum.* Scriptoribus rerum Pipini *pagus Arvernicus*, &c. Gall. *Auvergne.* Galliæ Aquitanicæ regio celeberrima, cum titulo Ducatus ac etiam separatim Comitatus, sita in locis partim planis, partim montosis. Vicinos habet ad Orientem Forenses & Lugdunenses: ad Meridiem Languedokios: ad Occidentem Cadurcos, Petrocorios, & Lemovices: Septentrionem versùs Bituricenses & Borbonios. Arvernorum nomen valde celebre, cum apud alios, tum apud Cæsarem *in libris, de bello Gallico*: Hi quòd se à Trojanis oriundos putarent, Romanorum se fratres appellare non dubitarunt, Lucan. *l. 1. v. 427.*

Arvernique ausi Latio se fingere fratres,
Sanguine ab Iliaco populi.

Hadr. verò Valesf. ut supra memoratum, errare Poëtam ait, dum quod Æduis tribuendum erat, Arvernis adscribit. Cùm adversus Cæsarem arma cepissent, Duce Vercingetorige, ingenti suorum clade sunt superati, Strabo *l. 14.* Dividitur in Superiorem & Inferiorem: superior in Cebennis posita, κατ᾽ ἐξοχὴν vocatur *Arvernia*, Gall. *Le hault pays d'Auvergne*, fatis montuosa, cujusque primaria urbs est fanum S. Flori, recens Episcopalis sedes. Inferior verò, admodum fertilis & amœna, dicitur *Limania*, à Lamona, aut Lymonna fluvio, qui ex montibus defluit: ejus longitudo à Ponte Veteris Brivatæ, Gannatum usque extenditur, circiter leucarum viginti: latitudo est à monte vulgo *Puy de Dome* nuncupato, usque ad oppidum *Tyert*, circiter octo milliarium: Hadr. Valesf. *in Notit. Gall.* partem inferioris Arverniæ, ad sinistram Elaveris ripam *Limaniam* dicit: quæ & *Lemane* & *Lemagne*, Histor. Franc. *l. 3. c. 4. & l. 5. c. 34.* Gregor. Turonens. Metropolis illi est Claromontium. Caput Gentis, & vetus Episcopalis sedes. *Mercat. Merula, Baudrand.* Olim Imperium Arvernorum, à Ligeri Massiliam usque porrigebatur, secundum Strab. *l. 4.* ubi Luerii Regis illorum magnificentiam multis extollit. Vide quoque Eutrop. *l. 4.* Oros. *l. 5. c. 13.* Florum, *l. 3. c. 2.* Hujus fil. Bitto seu Bituitus, cum Allobrogibus, vide suprà, suppetias tulit, victus est: imperiumque ejus, Vercingetorige captô, ut dictum, penitus evanuit. Cæsar Comm. *l. 7.* Diodor. Sic. *l. 40.* Oros. *l. 6. c. 9.* Post hæc tempora proprios habuit Comites regio, dein in Familiam Bononiensem transiit: à Ludovico IX. fratri Alphonso cum Pictonibus data; rediit postmodum ad Comites Bononienses: exin Coronæ unita, nuptiis Johannis Regis cum hærede hujus familiæ, tertiâ vice Comitibus Bononiensibus cessit. Margarita tandem Regina, Comitatum, cujus dominium tenuerat, Carolo, fil. notho Caroli IX. tradidit, A. C. 1606. De conciliis in Arvernia celebratis, A. C. 535. 549. 586. Vide Gregor. Turonens. *l. 6. c. 38. & 39.* Tom. 5. *Concil. Gall.* insuperque in voce, *Claromontium* & suprà in voce *Arverni.*

Urbes Arverniæ, cum oppidis & castellis, in Inferiori

Alsona, *Auzon.*	Iciodorum, *Issoire.*
S. Amantii castrum.	Lovolautrum, *Volore.*
Artona, *Artonne.*	Magnus locus, *Manlieu*, Abbatia.
Aqua sparsa, *Aigueperse.*	Manatense Mon. *Menat.*
Biliomagus, *Billom.*	Mons petrosus, *Montpetroux.*
Brivas, *Brioude.*	Pons Castelli.
Cambidobrense monaster. & oppidum, *Combronde.*	Pons Giroldi, *Pont Gibaud.*
Casa Dei, *la Chese-Dieu.*	Ricomagus, *Riom.*
Castellum novum.	Rupes fortis.
Castrum S. Amantii.	Scoralia, *Escurolle.*
Castrum Widonis, *Chasteau Guion.*	Talamita, *Talegande.*
	Tigernum castr. *Tiern.*
Celsinaniæ, *Sancilanges.*	Ucio, *Usson.*
Clarus mons, caput gentis.	Vicus comitis.
Curva Petra, *Corpiere.*	Volovicus, *Volvic.*
Eborolacum vel Eurogilum Palatium, vulgò *Ebreule.*	Voluta, *la Voute.*

In superiori Arvernia.

Alantia, *Alanche.*	Monsfalvius, *Monsalvi.*
Aquæ calidæ, *Chaudes Aigues.*	Muratum, *Murat sur l'Angnon.*
Aureliacum, *Aurillac.*	Oratorium, *Ouradour.*
Berulsi Rupes, *la Roque-Brou.*	Petra fortis, *Pierrefort.*
Carlilatum, *Carlat.*	Ricomagus alter vicus, *Riom.*
S. Flori oppid. Episcopale *S. Flour.*	Severiacum, *Severac.*
Interaquas, *Entraigues.*	Vicus ad Ceram fluv. *Vic.*
Mauriacum, *Mauriac.*	

Olim multò major Arvernia extitit, antequam Burbonensi pago aliisque finitimis non contemnenda ejus portio attribueretur. Vide præfatum Valesf. *Notit. Gall.*

ARVERNUS Petrus, vide *Petrus.*

ARUGIA, apud Plin. *l. 33. c. 4.* ubi de aurifodinis Hispaniæ, *Aurum* arugiâ *quæsitum non coquitur, sed statim suum est.* Et, *Tertia ratio opera vicerit gigantum, cuniculis per magna spatia actis cavantur montes ad lucernarum lumina, eadem mensura vigiliarum est, multisque mensibus non cernitur dies*, arrugias *id genus vocant*: Vox è Græco petita, fossione quæsitum aurum, quod à ramentitio distinguitur, notat. Græcè enim ὀρυγμὸς dicitur: Strabo ὀρυκτὸν vocat, quod in Arabiæ cuniculis effodiebatur: ὀρυκτὸν *Agatharchides* & *Diodorus* appellant. Cujusmodi aurum eruebatur quoque in Ægypto Æthiopiæ contermina. Græcis autem nominibus adeò concepta fuisse omnia auraria μεταλλεῖα in Hispania, ut fossas etiam vocaverint ἀγωγοὺς, diximus suprà. Vide Salmas. *ad Solin. p. 1076.*

ARVINA Scrofas, apud Aldhelmum de lampade,

Jamque latex lucens flammas pascebat edaces.
Papyrus in medio radiabat lumine centro,
Clarius & multo, quam fomes pingue olivi,
Aut certe in vitro splendens arvina scrofas.

i. e. *Scrofæ*; præter oleum, & sebum, alendis olim lucernis adhibebatur. Nunc suillus hic adeps pretiosior, & in cibis est. Joh. Frid. Gronovius *Observ. in Eccles. c. 5.* Sed & *Arvina* liquente Martyrum corpora nonnunquam conspergebantur, Prudentius Στεφ. *Hymn. 2. v. 229.*

Arvina *postibus ignium*
Impressa cauterem lavat,
Vis unde tosti fumidi
In membra sensim liquitur.

ARVIPENDIUM, *in Glossis*, σχοῖνος γεωμετρικός, *funiculus geometricus.* Vetustiores enim Romani non videntur perticâ sive decempedâ communiter in mensurandis agris usi; unde nec *Varro*, nec *Columella*, nec *Plinius* ad eam rem perticæ decempedæque meminit: funiculò magis utebantur. Certè ab *arvis pendendis*, i. e. metiendis, dictum *arvipendium*, pro quo postea *Arvipendium* & *Aripennium* dici cœpit. Unde corrupta vox *Arpennum*, de certo agri modo: quâ semijugerum Gallos vocare, tradit *Columella.* Bæticis hoc vocabulum tribuit incertus Auctor *de mensura agrorum*, qui actum quadratum Bæticos ita appellare notat, ab *arando* scilicet. Atque hinc est Gallorum hodiernorum verbum *arpenter*, & nomen *Arpenteur*, quo illum appellant, quem Veteres *agrimensorem* dixêre & *mensorem.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 683.* Terrarum *Arpennia* olim Deo cuique consecrâsse Gentiles, ut è locationibus eorum impensæ provenirent, quæ postea in sacrificia publicè fierent dicemus infrà, voce *Victima.*

ARVI-

ARVIRAGUS, Britanniæ Rex. Juvenal. *Sat.* 4. v. 127.

> *— — Aut de temone Britanno*
> *Excidet Arviragus.*

Hic Josepho Arimathæo, qui sive casu, sive consiliô, cum non parvo comitatu, in Britanniam, sub Nerone venerat, circa A. C. 60. ad oppidum Vuelium parum terræ, ad inhabitandum, concessit: hodie templum & cœnobium Benedictinorum locusque Glaconia dicitur, teste Polydor. Virgiliô *l.* 1. & 2. *Hist.* Sicque benignitate Regis hujus, Britannia prima provinciarum omnium publicè Euangelium recepit. Idem.

> *Dignus commendet quem Fama nepotibus & qui*
> *Æ grata laudes posteritate ferat.*

Et benedixit Deus huic Regi in posteris quoque. Ei enim fil. Marius successit, Pictorum victor A. C. 70. Hunc fil. Coylus excepit A. C. 95. per annos 45. Hujus fil. Lucius, impetratis ab Eleutherio Episcopo Romano Euangelii præconibus, cum totâ familia regia populoque universo baptizatus est, A. C. 177. *Idem.*

ARVISIUM, promontorium Chii, generosissimô vini genere nobilitatum. Virg. *Ecl.* 5. v. 71.

> *Vina novum fundam calathis Arvisia nectar.*

Sil. Ital. *l.* 7. v. 210.

> *Tmolus, & ambrosius Arvisia pocula succo.*

Plin. de vinis transmarinis *l.* 14. *c.* 7. *In summa gloria fuêre, Thasium, Chiumque ex Chio, quod Arvisium vocant.* Ἀρυσιον vocant Plut. *in Epicurum*: & Athenæus. Ille, Λυδὶ τυγχάνων, καὶ πινῶ οἶνον Ἀρυσιον. Hic, *l.* 1. *c.* 25. χαριέστατος δ' ἐστιν ὁ Χῖος, καὶ τοῦ Χίου ὁ καλούμενος Ἀρυσιος. Sed & regio etiam Ἀρυσία. Strabo *l.* 13. ubi de Chio, Εἶτ' ἡ Ἀρυσία χώρα τραχεῖα, καὶ ἀλίμενος, οἶνον ἀρίστον φέρουσα τῶν Ἑλληνικῶν. Phœnicibus (inquit Bochart. *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 9.) erat הר ראש יין *har ros-jain*, h. e. *mons præcipui vini*. *Nic. Lloydius.*

ARULA, vulgò LE LOIR, fluv. qui civitatem Galliæ nomine Casteldunensem, Gallicè *Chasteaudun* alluit. Melius *Ledus*. Oritur in Perticensi provinc. alluitque etiam Vindocinum, Durestalliumque, & per Cenomanensem & Andegavensem provinc. in Sartam fluv. cadit, paulò suprà Andegavum. *Baudrand.*

ARULA, fluv. Helvetiæ, oritur in monte *Grimsel*, à S. Gothardo non longè dissito, supra locum *Spital* dictum, in summa valle Haslendi, ubi post aliquod intervallum duo laculi in eum influunt. Alii tamen ejus fontem, ad radicem montis *Schreckhorn* quærunt. Recipit autem diversos rivulos in valle Haslensi: postmodum lacubus, Brientzensi & Thunensi eluctatus alios fluvios iterum recipit: quorum præcipui *Kandel*, *Engstlen*, & *Simmen*, qui infrà oppid. Thun Arulæ conjunctim miscentur. Dein *Gurben* sibi jungit, supra Bernam, postea Sanam supra Arbergum, in quem prius Sensa, infra Laupiam, influxit, Thielam quoque, per quem lacus Ebroduneniis, Muratensis & Nidoviensis in Arolam se exonerant, comitem sumit apud *Meyenried*, supra oppid. Büren. Tandem in Rhenum se exonerat. Gaudard. apud Joh. Bap. Plantin. *in Helv. antiq. & nova.* Aliàs *Arola*. Vide ibi.

ARULA, apud Arnob. *adv. Gent.* *l.* 3. *Nisi pecorum Sanguine* (pl. Gentilium) *delibutas suas conspexerint arulas*: pro *ara*, cujus diminutivum est. Aliàs *Arulæ* dictæ, quas ἐσχάρας περιφορητὰς, i. e. *focos portatiles*, Græci, teste Scholiaste Aristophanis *ad Acharnas*. Latini nomine quidem generali, sed huic rei propriè assignatô, *Foculos* appellavêre. Vide Desid. Heraldum *Animadvers. ad Arnobii locum*, & infrà *Foculus*. Simile quid in Ecclesia Latina Altare portatile est, de quo actum.

ARULENUS, vide *Rusticus*.

ARUM, Latinè *excelsus*, *sublimis*, *separans*, vel *projiciens*, pater Abarchel. 1. Paral. *c.* 4. v. 8.

ARUM, vocatum Ἄρον, in genere bulbaceo est & καυλοκάρπον dicitur, atque etiam πολυκέφαλον exponitur. Radix ei crassa & rotunda, quæque aliis ad latera adgnatis se propagat: quæ sunt *capita* illa seu κεφαλαί, quas dracunculo suo sive Aro tribuit Claudius Iolaus, easque ad instar hydræ capitum, ubi cæsæ fuerint, renasci dicit. Caulis, varietate maculatum, serpentes imitatur, & in vulgari *Aro* σπιθαμιαῖος est seu duodecim digitos altus, cùm Arum Ægyptiacum seu Cyrenaicum, quod mollius est, ternos pedes altô caule surgat. Cæterùm Arum commune radicem habet amaram, adeò ut nisi cocta mandi non possit. Ægyptium verò & crudum editur; cujus proin radices culinis Romanis ab Cyrenaica & Ægypto usque inferri consuevêre. Vide quæ de hac herba pluribus disserit, Salmas. *ad Solin. passim*, imprimis p. 972. & *seqq.*

ARUN, vicus Samariæ. Joseph. *de Bell. Jud.* *l.* 2. *c.* 3.

ARUNARIUS, vulgò ARUNAR FIORD, sinus Islandiæ Insul. in mari Deucaledonio, versus Occident. Insulæ, & in eam per aliquot milliaria extensus.

ARUNCI, nunc *Aronches*, oppid. Portugalliæ, aliàs munitum, in confinio Extremaduræ 3. leuc. ab Albuquerco, in Occasum. Item, populi Italiæ, vide *Aurunci*.

ARUNCULEJUS, vide *Articulejus*.

ARUNCULEJUS Cotta, (Lucius) à J. Cæsare in Gallias missus, & ab Ambiorigis militibus occisus est, Cæs. *Comm.* *l.* 5. Creditur Scriptor *Reip. Romanæ*, cujus meminit Athen. *l.* 6.

ARUNDA, Hispaniæ Bæticæ urbs. *Ptolemæo*. *Ronda* hodie dicitur.

ARUNDELIUS, vide *Aruntina*.

ARUNDINEÆ Scaphæ, memorantur *Theophrasto*, ubi de Indicis arundinibus circa Acesinem, quas adeò crassas & magnas esse ait, ὡς ἀκατίων χρήσιμον, *id vulgo lemborum usum præstent*. Quod ex *Onesicrito Strabo* confirmat. Hodieque scribunt, circa Gangem, harundines adeò crassas & proceras gigni, ut vix sit homini uni eas brachiis complecti, ex quibus scaphas exiguas (duorum triumve hominum capaces) conficiant, & in Gange navigando utantur indigenæ. Καλαμίνας hinc χελώνας vocat *Isidor*. ubi de urinatoribus concharum: Διὰ τῆς χελώνης καλαμίνας περιέχουσι τὴν νῆσον, ἐξ ὧν καθιεμένους εἰς τὴν θάλασσαν ἐπ' ὀργυιάς εἴκοσι ἀναφέρειν διπλοῦς κόγχους. *Hinc arundineas scaphas circa Insulam esse, è quibus in mare desilirant ad ulnas viginti, reportantes duplices conchas* margaritiferas. Salmas. ad *Solin.* p. 1117. & 1131. Ab his diversa *Instrumenta scirpea*, quibus *per superficiem aquarum*, Æthiopes usi leguntur. Esaj. *c.* 18. v. 2. &c. Vide quoque hic infrà.

ARUNDO, in Bucolicis adhibita, quam vocem vide, an Indicis cesserit, quæ sacchari dulcissimum fundunt liquorem, in dubio relinquitur. Has certè & Veteres quoque habuerunt, sed artem inde conficiendi saccharum ignorârunt diu, uti videbimus infrà ubi de *Saccharo*. Nec hodieque illam callerent Sinenses, ni Indus sacrificulus, cujus asinus arundinetum cujusdam ingressus stragem magnam hujusmodi cannarum fecerat, damnum illatum secreti hujus revelatione luere coactus fuisset. Sed præter has, quæ exiguæ sunt, alias habent Indi ac Sinenses *arundines*, crassas usque adeò, ut duabus tribusque manibus stringi nequeant. Ut de iis, in quibus manna seu *saccharum Mambu* reperitur, jam nil dicam: in *Chekiam* provinc. Sinensi, rivus est prope *Kengung*, magnis arundinum hujusmodi sylvis virescens, quarum quamplurimæ species sunt. Earum omnium ferrea durities: hinc, licèt intus vacuæ sint, suisque nodis ac articulis distinctæ, firmissimæ sunt tamen ac securissimè imposita onera sustinent; altitudo sæpè trium aut quatuor perticarum est Truncus an lignum in quibusdam viride, in aliis nigerrimum, quarum hæ plerumque solidæ. Amœnissimum præbent aspectum, tum folia oblonga, formâ gladioli, summitatibus nonnihil inflexis atque incurvis, tum quia totô Anni tempore viridia sunt. Licet autem adeò sint duræ, ut diximus, facilè tamen in licia tenuissima, ac veluti membranulas, ab Artis peritis dissecantur, ex quibus *storeas*, *capsulas*, *pyxides*, *pectines*, *aliaque similia utensilia* minutissima conficiunt subtilissimè. Ex iisdem *domos* suas facilè construunt, ubique pro ædium minorum *postibus* utuntur, ex tenuioribus *hastilia* fiunt, cuspide præferratâ, atque ad sexcentos alios usus adhibentur. Ad *aquarum* imprimis *canales*, ductusque struendos, cùm à natura perforatæ sint, scaphas item, aptissimæ habentur: ac pro *tubis opticis* longioribus, ob levitatem, rectitudinem ac firmitatem, excellentes prorsus, ac singulares. Cum recens desecta talis canna comburitur, emittit aquam Medicis plurimùm expetitam: Epota namque putrescentem sanguinem locôque vel casu vel percussione motum, è corpore expellit. Tenera ac primùm nata, antequam folia emittat, cum carne adhibetur pro cibo, veluti rapa aut cocti cardui: quin & aceto macerata totô servatur annô, tanquam condimentum seu obsonium, ob delitias, non secus ac minores per Europam cucumeres aut fœniculum, &c. Vide Auctorem Anonymum *Sina & Europa* c. 34. ut & c. 46. ubi de altero Mose in canna reperto, celebrem habes Sinensium fabulam. Item infrà in vocibus *Calamus*, *Harundo*, &c.

ARUNDO, Crescens, aucupii genus Veteribus in usu, vide infrà *Calamus Aucupatorius*.

ARUNS, vates Tuscus. Lucan *l.* 1. v. 585.

> *Acciri vates, quorum qui maximus ævo.*
> *Aruns incoluit desertæ mœnia Lucæ.*

Item miles Trojanus, qui Camillam occidit. Virg. *Æn.* *l.* 11. v. 04. Item, frater Tarquinii Superbi maritus Tulliæ, à qua sublatus est, ut Tarquinio, qui Sororem Tullii, uxorem suam, similiter venenô peremit, nuberet. Item Tarquinii Superbi fil. natu maximus, qui in ea pugna, quæ ad Regillum lacum facta est, Junium Brutum interemit, & ab illo vicissim hastâ trajectus est. Liv. *l.* 2. *c.* 6.

ARUNTINA, vulgò ARUNDEL, oppid. Angliæ, in provinc. Sussexia, Comitatus titulô clarum, ad fluvium Aruntem. Paucos habet incolas. Sed aliunde ipsi, à dominis nempe, Fama accessit: *Arundeliorum* enim Comitum illustre in regno nomen est. Horum unus, legatus ad Cæsarem, Viennâ redux, cùm in Holbenium, seculi sui Apellem, Basileæ incideret, illum in Angliam ut veniret, persuasit, sub Henrico VIII. Vide *Holbenius*. Ex ejus posteris celebris imprimis Thomas est, Arundeliæ & Surriæ Comes, Angliæ Marescallus, cujus impensis Gulielmus Petræus, in Orientem missus, plurima veneranda priscæ Orientis gloriæ rudera, *Marmora Arundeliana* nunc dicta, in patriam attulit, quæ in ædibus Comitis hortisque cognominibus, ad Thamesis ripam, disposita, dextrè explicuit Johannes Seldenus, in libro, cui titulus, *Marmora Arundeliana*, Londini excuso, A. C. 1629. qui propediem auctior proditurus dicitur. Inter ista, *Epochæ* sunt *veterum Græcorum nobiliores ferè universæ, anno ante vulgarem J. C. Epocham 263. seu Periodi Jul. 4451. conscriptæ. Fœdus* item *Smyrnæorum & Magnetum, ad Majestatem Seleuci Callinici tuendam conservandam, circa annum ante vulgarem Epocham J. C. 244. Periodi Jul. 4470. percussum.* C. porro *Aur. Septimii Publii Citharœdi victoria. Donationum* quoque *ad Gymnasii Smyrnensis ornatum recensio.* Ut & *Psephismata aliquot Deliorum: Sacrarum tandem in Artemisio erogationum Recensio*, & *Inscriptiones complures Græcæ sepulchrales*. *Nic. Lloydius.* Veneranda hæc stela ab initio Cecropis ad Diognetum Archontem numerat annos MCCCXVIII. qui anni expandi consistunt Æram Atticam, quæ produci potest usque ad Olymp. 160. quo tempore Græciæ nomen, cum libertate evanuit, & cum gloria Virtus. Marshamus συγγραφικῷ *Canone Chron.* Exaravit eam Auctor Parius annô Æræ Atticæ 1818. Chronographus sic omnium eorum antiquissimus, qui Chronologicum scribendi genus ab Historico diversum instituerunt: celebrioresque Græciæ epochas Regum Athenienfium annis & Archontibus annuis signavit, nullâ Olympiadum factâ mentione, ut quarum supputatio in Græcorum Chronologiam tum nondum fuerat recepta. Idem *ibid.* *Sec.* *XII.* & *Sec.* *XVII.* qui prout ad hanc amussim Parthiliacam res Græcæ examinandæ, tanquam ad

ad autographum longè antiquissimum, & in dirimendis litibus maximam habent auctoritatem, censet, ubi suprà.

ARUNTIUS, cùm Bacchi sacra despicaretur, ulciscente numine, inebrietatem lapsus, filiam Medullinam corrupit, quod ægrè ferens puella patrem ipsum interfecit. Plut. *in Parat.*

ARUNTIUS, sub Augusto scripsit stylô Sallustianô bellum Punicum, Senec. *ep.* 114. & *præf. in l.* 7. *Controv.* Plin. *l.* 3. & 5. Tacit. *Annal. l.* 1. Diversus ab eo, cujus meminit Senec. *l.* 6. *de benef. c.* 38. Joseph. *Jud. Ant. l.* 19. *c.* 1. Vide & *Lucium.*

ARUNTIUS Patereulus, Æmylio Censorino Tyranno Ægestæ equum æneum, ut sontes eô includeret, à se conflatum donavit, cui ipse primùm à tyranno injectus est. Plut. *in Par. Minor.*

ARUNTIUS Stella, Poëta, natus ex familia Consulari, floruit eô tempore, quô Flavii Cæsares Romæ imperârunt. Domitiani Victoriam contra Sarmatas versu descripsit. Violantillam, puellam Neapolitanam in uxorem duxit, quorum nuptias celebrat Statius, *in Silvis.* Scripsit elegias, & opus de Asteride, & poëma de interitu Columbæ. Prætor Romæ creatus est, & Duumvir.

ARUNUII, Galliæ Lugdunensis populi. *Ptol.*

ARVONIA, vulgò ARVONE, *Caernarvan*, urbs Angliæ, in Valliæ Principatu. Inde *Arvonia* Comitatus. Sita est in littore maris & freti *Menay*, excitata è ruinis Segontii.

ARUPENUM, sive ARUPINUS, Lazio *Aursperg*, oppid. Japodum in Carniolæ & Corbaviæ confinio à Senia 18. mill. pass. in Boream Sisciam versus ex *Itinerar.* Antonini. Populi *Arupini* apud *Appianum.* Est & *Arupinum* Istriæ oppid. maritimum, vulgò *Rovigno.* *Arupinorum* meminit Tibullus *l.* 4. *Epigr.* 1. v. 110.

Testis Arupinis & pauper natus in armis.

ARUPNUM, Galliæ oppid. in Aquitania. Sidon. *Ep.* 7. *Sed alii Avernum legunt.*

ARURA, apud Evagrium in *Vita* Antonii *c.* 2. Aruræ *autem ei erant trecentæ uberes & valdè optimæ*: Græca vox est, & in genere quidem *agrum satum* segetemque ipsam notat: in specie autem mensura Ægyptia est, & μέτρον γῆς, seu *modum agri*, significat. Strabo enim *l.* 18. auctor est, Ægyptum olim divisam in Præfecturas, quæ rursum in Toparchias, easque in portiones alias, quarum minimæ, *Aruræ* dictæ, distributas: Quod etiam attigit Horapollo *l.* 1. *c.* 5. Constitisse autem *Aruram* pedibus quinquaginta, ait *Suidas.* Instantem annum pingere volentes, quartam *Aruræ* partem pinxisse Ægyptios, habes apud Macrum in *Hierolex.* Propriè verò ἄρουρα, Latinè *arvum*, i. e. ager aratus, nondum satus, Salmas. *ad Solin.*

ARUS, vulgò ARU, oppid. Asiæ, cum regno cognomine in India, & Insul. Sumatra, ex adverso urbis *Malaca*, in ora freti Sincapuræ.

ARUS, vulgò ARE, fluv. Angliæ, in Eboracensi provinc. Oritur in confinio Lancastrensis Comitatus, & rigatis aliquot oppidulis, in Album æstuarium se exonerat.

ARUS, fluv. vide *Drys.*

ARUSÆUS, L. Aruntii accusator & calumniæ damnatus. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 7.

ARUSEJUS, prænomine *Lucius*, sub Tiberio Q. Plautiô, Sext. Papiniô Consulib. morte adfectus. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 40.

ARUSPEX, aliò nomine *Julius* è primoribus Remorum, dissuasor belli contra Romanos. Tacit. *Hist. l.* 4. *c.* 69.

ARUSPICES dicti sunt Romanis, qui ex victimarum *in ara inspectione* futura hariolabantur. Vide *Haruspices*, it. *Extispices.*

ARUVACCÆ, populi Americæ meridionalis in Caribana regione prope fluv. *Essekebe.* Potentes sunt & cum Caribis insulanis à multo tempore inimicitias exercent.

ARUVII, populi fuére Galliæ ubi nunc Sessui & Vagoritum urbs, quæ nunc *Seez* in Neostria, inter Lexovios & Cenomanos. *Baudrand.*

ARUZIS, Mediæ urbs. *Ptol.*

ARX, apud Plinium, *l.* 4. *c.* 11. *Bizye quondam arx Thraciæ Regum*; sedes est regia: unde *Steph.* Βασίλειον vocat. Adeoque idem, quod *Regum domus*, apud Melam *l.* 2. *c.* 6. *Regia*, apud Alios &c. Vide infrà in voce *Regia.* Aliàs *tutissima urbium* Arces *vocabantur*, Solin. *c.* 2. Cujus vocis etymon quòd ab Arcadibus arcessunt nonnulli, meritò ridentur. Sed nec illi meliùs, qui ab *arcendis* hostibus hoc nomen derivant. Ἕρκος Græcè locus est munitus ac tutus; inde *Arx.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 7.

ARX Batavorum, vulgò *Batenbourg*, arx Germaniæ inferioris in Geldriæ Ducatu ad Mosam fluv. inter Ravensteinum & Megam oppida vicina, vix milliar. Belgic. distans à Noviomago. *Tabula Peutinger.*

Arces aliquot propriè dictæ.

ARX Alingarum, vulgò *le Fort des Alinges*, est in Sabaudiæ Ducatu & in tractu Caballiaco, in colle, non longè à Drancia fluv. vixque 2. leucis distat à Tanonio & à Lemano lacu in Austrum. Sed deficit indies.

ARX Andreana, vulgò *le Fort de S. André*, in Belgio. Vide *Arx S. Andreæ*

ARX Arausicana, vulgò *'t Fort Van Orange* Belgis, *Fort d'Orange* Francis, arx nova Americæ septentrionalis & novi Belgii, juxta fluv. Boreal. recens à Batavis extructa, & in gratiam Principis Arausicani sic dicta. Distat ab ora littorali circiter 50. mill. pass.

ARX Arausicana, vulgò *le Fort d'Orange*, Belgis, *'t Fort Van Orange*, in America meridionali. Excitata fuit hisce ultimis annis à Batavis prope littus insulæ Tamaracæ in Brasilia, distatque ab Olinda urbe 5. leucis Germanicis in Boream. Sed capta postea à Lusitanis, ipsis etiamnum paret cum toto hoc tractu.

ARX Australis, vulgò *Zuyd Schans* incolis, *Fort du Sud* Gallis, arx Belgii, in Brabantia, erecta ad tutelam portus Bergarum ad Zomam, cui adjacet ad Scaldim. Distat ab Antverpia 7. leucis in Boream; estque sub dominio Batavorum.

ARX Barrana quibusdam, vulgò *le Fort Barraux*, locus est permunitus Galliæ, in provinc. Delphinatus & valle Grefivodana, ad Isaram fluv. duabus leucis à Monmeliano in occasum. Aliàs excitata à Sabaudo, sed paulo pòst capta à Gallis, A. C. nempe 1594. ipsis semper remansit.

ARX Blokzylla, vulgò *Schans Blockzyll* incolis, *le Fort de Blockzyl* Gallis, arx est Belgii, in Transisulana provinc. ad Sinum Australem, ubi recipit Aam fluv. 2. leucis Germanicis distat a Steenvico in occasum; paretque Hollandis. Capta ab Episcopo Monasteriensi A. C. 1672. sed fortiter recepta.

ARX Bortangi, vulgò *le Fort Bourtang*, locus Belgii in Transisulana provincia, prope limites Westphaliæ, inter paludes, noviter munitus ab Hollandis arce pentagonali, in Drentia regione 5. leucis distat à Covordia, & 6. à Groninga in ortum. A quibusdam Burtanga dicitur. Vastata à Gallis, A. C. 1673.

ARX Belgica, vulgò *le Fort Belgique*, erecta fuit à Batavis in Asia, in insula Banda, una ex Moluccis; estque etiamnum sub eorum potestate, & permunita.

ARX Brianconia, vulgò *le Fort de Briançonet*, arx Sabaudiæ, in Tarantasia regione, una tantum leuca infra Monasterium urb. in rupe, ad Isaram fluvium.

ARX Capitis Corsi, vulgò *le Fort de Capo Corso*, sita est in Africa & in ora littorali Guineæ, una leuca ab arce Mina ortum versus, cum portu. Antea paruit Suecis, deinde Danis, postea Hollandis, hisce ultimis temporibus.

ARX Carolina, vulgò *Fort Charles*, extructa fuit ab Anglis sub initium hujus seculi; estque in Ultonia provincia Hiberniæ, ad amnem *Blackwater*, in Comitatu Tironiæ, 4. milliar. Hibernicis ab Armacha in Septentrionem. Nunc sensim deficit.

ARX Carolina, vulgò *la Caroline*, arx Americæ septentrionalis, aliàs à Gallis excitata in Florida A. C. 1562. aliquot leucis ab Oceano distans versùs Virginiam; sed postea capta & diruta fuit ab Hispanis.

ARX Conbella, vulgò *Fort Conbels*, quæ aliter Victoria dicitur, excitata fuit in insula Amboina, unâ ex Moluccis in Asia, hisce ultimis annis; estque permunita & cum valido Hollandorum præsidio. 25. leucis distat ab insula Banda in occasum.

ARX Delfzilia, vulgò *Delfzyl Schans* incolis, *le Fort de Delfzil* Gallis, arx Belgii, in Groningæ dominio, ad littus & prope Amasi fluvii ostia, unâ leucâ à Damma, & pari trium leucarum spatiô à Groninga simul & Embda semota. Pluries eversa & restaurata fuit. Nunc subest Batavis cum toto tractu.

ARX Delphina, vulgò *le Fort Dauphin*, arx Africæ, in insula Madagascaria seu Delphina, in Carcanosia regione, versùs meridiem insulæ, cum portu peramplo. Ab incolis *Tholongare* dicitur, & 3. leucis distat à fluvio *Fanshere* in ortum. A Gallis extructa fuit A. C. 1643. ipsisque paret.

ARX Dunemunda, vulgò *Dunemond*, sita est in Livonia, ubi fluv. Duina in sinum Rigensem se exonerat, una leuca infra Rigam; subestque dominio Suecorum à multis annis.

ARX Fontanensis, vulgò *Fort de Fuentes*, arx Italiæ probè munita, in Ducatu Mediolanensi, in colle, ubi Addua fluv. in Larium lacum cadit, in confinio Rhætiæ. Extructa fuit à Comite Fontano; & nunc etiam ab Hispanis servatur. Sedet ad Borealem lacus ripam, & 30. milliaribus à Comio distat in Boream.

ARX Friderici Henrici, vulgò *Friderik Hendrik Schans*, munitio Belgii, in Brabantia, ad Scaldim fluvium, inter Lilloam & Sanflitam. Sic dicta fuit ab Hollandis, quibus subest, in gratiam Principis Arausicani. 2. leucis Germanicis distat ab Antverpia in Boream.

ARX Gandulphi, vulgò *Castel Gandolfo* incolis, castrum Italiæ, in ditione Pontificia & Campania Romana. 12. milliaribus distat ab urbe in occasum, Velitras versùs in colle, ubi amœnus Summi Pontificis recessus vernali tempore & autumnali. Egregiè restaurata fuit ab Urbano VIII. Pontifice Maximo; ornaturque in dies splendidis ædificiis. Ei adjacet lacus Albanus, qui inde *Lago di Castel Gandolfo* dicitur.

ARX Gueldria, vulgò *le Fort Gueldria*, arx probè munita Asiæ, in India & ora sinus Gangetici & Coromandelis, in regno Narsingæ, ab Hollandis A. C. 1619. excitata. Distat à Narsinga 10. leucis in ortum, ad ostia fluvii Aremegant.

ARX Hennuina, vulgò *le Fort Hennuin*, munitio Flandriæ in confinio Artesiæ & in territorio Burburgensi, capta à Gallis, quibus postea remansit pace ad Pyrenæos. Distat à Gravelinga vix duabus leucis; estque media in Burburgum & Ardram.

ARX Hostensis, vulgò *le Fort de Heust*, sita est in Polonia & provincia Prussiæ, ubi Vistula fluv. in duo brachia scinditur, tribus milliaribus Germanicis supra Gedanum, Elbingam versùs, & totidem à Marienburgo. Paret Regi Poloniæ, & varias experta est vices ultimô bellô Sueciô.

ARX Hunnorum, German. *Huninger Schantz*, Gall. *le Fort d'Huningue*, ab utraque Rheni ripa, paulò infra Basileam, à Gallis haud pridem exstructa. Vide infrà *Huninga.*

ARX Imperialis, vulgo *Rocca Imperiale*, castrum regni Neapolitani, in provincia Basilicatæ, in ora sinus Tarentini, versus limites Calabriæ exterioris. Paucis constat incolis, & malè habitum fuit à Turcis paucis abhinc annis.

ARX Isabella, vulgò *le Fort Isabelle*, munitio Belgii, in Flandria, prope portum Clausularum, aliàs ab Hispanis excitata, & sic dicta in honorem Archiducissæ Isabellæ. Vix unâ leucâ distat ab ora maris Germanici, & 3. à Dama.

ARX Lierotta, vulgò *Lieroort Schans* Belgis, *le Fort de Lieroort* Gallis, arx Germaniæ, in Frisia orientali, ad Amasim fluvium,

vium, tribus leucis Germanicis supra Embdam, in ditione Hollandorum.

ARX Ludovica, vulgò *le Fort Louis*, aliàs *S. Michael de Ceperoux*, munitio Americæ meridionalis, à Gallis excitata A. C. 1652. in insula Cajana, ad ostia fluvii cognominis, in Gujana regione. Subest dominio Gallorum, qui inibi quasdam habent colonias. Alia ab iisdem recèns exstructa, ad Rhenum.

ARX Mardica, seu *Mardicum*, vulgò *le Fort Mardik*, fortalitium Belgii, ab Hispanis excitatum & permunitum in ora Flandriæ, ubi statio navium prope Dunquercam, unâ leucâ à Fano S. Vinoci in Boream, & tribus à Gravelinga in ortum. Pluries captum fuit à paucis annis. Nunc autem paret Francis, & ferè dirutum jacet.

ARX Mauritia, vulgò *le Fort Maurice*, à Batavis, quibus paret, excitata fuit à multis annis in Asia, in insula Machiani, unâ ex Moluccis. Quatuor circiter leucis distat ab ora occidentali insulæ Giloli, in Archipelago S. Lazari.

ARX Monaghana, vulgò *Fort of Monaghan* incolis, arx Hiberniæ, in Ultonia provincia & Comitatu cognomine, ad amnem Aquam Nigram. 14. milliaribus Anglicis distat ab Armacha in Austrum. Nunc semidiruta jacet.

ARX Mormontia, vulgò *Fort Mormont*, munitio Belgii, in Brabantia & loco paludoso, prope Bergas ad Zomam, & ad ipsius tutelam extructa ab Hollandis A. C. 1628. in via Stenobergam versùs.

ARX Nassovia, vulgò *Fort Nassow* seu *Mourée*, arx Africæ, in Guinea regione & ora littorali, 4. tantùm leucis ab arce S. Georgii de Mina in ortum. Est probè munita, & ab Hollandis excitata fuit A. C. 1612. Portu gaudet percommodô.

ARX Nassovia, vulgò *Fort Nassow*, fortalitium Belgii, in Brabantia, intra paludes, ad fluv. Scaldim orientalem, inter Bergas ad Zomam & Tolam. Subest dominio Hollandorum.

ARX Nassovia altera, vulgò *Fort Nassow*, arx munita Asiæ, recèns erecta in insula Moritis, unâ ex Moluccis. Quinque circiter leucis ab ora occidentali insulæ Giloli distat, paretque Hollandis à multis annis cum tota insula.

ARX Niculana, vulgò *le Fort Nieulet*, arx Galliæ, quæ ab aliis castrum Nulleti dicitur. Est in Picardia provincia, in tractu Oiensi, prope Caletum urbem, non longè ab ora maris, in ditione Francorum; estque munita.

ARX Patientiæ, vulgò *het Fort Patientia*, munitio Belgii, in Comitatu Flandriæ, aliàs ab Hispanis excitata in ora littorali ex adverso Zeelandiæ, una leuca Germanica ab Isendico, versùs Aggerem Gandavensem. Capta fuit ab Hollandis, ipsisque paret à multis annis.

ARX Philippina, vulgò *Philippine Schans* incolis, fortalitium Belgii, in Flandria, medium fermè inter Birsletum & Aggerem Gandavensem in ora. Alias excitatum fuit ab Hispanis, sed postea expugnatum ab Hollandis, eorum subest dominio.

ARX Prussii, vulgò *Fort Prussen*, arx Belgii, in Brabantia, in loco paludoso, prope Bergas ad Zomam, in via Steenbergam versùs, ab Hollandis extructa A. C. 1628. eorum etiam subest dominio.

ARX Regia, vulgò *le Fort Royal*, munitio Americæ septentrionalis, à Gallis excitata hisce ultimis temporibus, in Guadalupia insula, unâ ex Antillis. Ipsis etiam paret, estque ad meridiem insulæ.

ARX Reyda, vulgò *Reyde Schans*, arx Belgii, quæ ab aliis *Reydamum* dicitur, in Groningæ dominio, ab Amasi fluvii & Dullarti sinus angulum communem, ex adverso Embdæ, à qua distat unô milliari Germanicô in occasum; & quatuor à Groninga in ortum; estque munita, in ditione Hollandorum.

ARX Saeftinga, vulgò *'t Fort van Saeftinge*, arx Belgii & Comitatus Flandriæ, excitata hisce ultimis temporibus, ad ripam Scaldis occidentalis, seu Fossæ Ottonianæ, ex adverso Bevelandiæ Australis, & inter Hulstum & Bergas ad Zomam. Subest dominio Hollandorum à multis annis.

ARX Sancti Andreæ, vulgò *S. Andries Schans* incolis, *le Fort de Saint André* Gallis, arx permunita Belgii, quæ aliter Sant-Andreana, in Ducatu Gueldriæ, inter fluvios Mosam & Vahalim, in Bommeliæ territorio, excitata ab Andrea Austrio Cardinale A. C. 1590. Sed annô sequenti expugnata fuit ab Hollandis, quibus etiamnum paret. Vix una leuca distat à Bommelia, & ferè duabus à Buscoduco in Boream. Vastata à Gallis, A. C. 1674.

ARX Sancti Christophori, vulgò *Fuerte de S. Cristoval*, munitio Hispaniæ, à paucis annis excitata, in colle, juxta Anam fluvium, in Extremadura provincia, ex adverso Pacis Augustæ ad ipsius tutelam, à Lusitanis bis tentata. Paret Hispanis.

ARX S. Crucis, vulgò *Cruys Schans*, fortalitium Brabantiæ, ad Scaldim fluvium, excitatum ab Hispanis, vix una leuca à Lilloa, & duabus ab Antverpia. Ipsis etiam paret.

ARX S. Donati, vulgò *'t Fort S. Donaes*, arx parva, sed munita Flandriæ, media inter Damam & Clausulas, excitata aliàs ab Hispanis, ad coërcendos incursus Hollandorum post Clausulas captas.

ARX S. Elmi, vulgò *Castel S. Elme*, arx permunita olim Hispaniæ, nunc Franciæ, in Comitatu Ruscinonensi, prope Caucoliberum, in ora littorali maris Mediterranei, ad pedes montium, & media fermè inter Perpinianum & Rodam, in confinio Cataloniæ. Capta fuit à Francis A. C. 1641. posteaque ipsis remansit pace ad Pyrenæos.

ARX S. Georgii de Minâ, vulgò *S. Georgio della Mina*, castrum Africæ, in ora littorali Guineæ regionis, cum portu capaci & oppidulo, aliàs excitatum à Gallis, munitum fuit à Lusitanis, postea expugnatum à Batavis. Varias expertum est vices hisce temporibus. Quatuor leucis distat ab arce Nassovia.

ARX S. Helenæ, vulgò *le Fort de S. Helene*, munitio parva, nuper ab Anglis extructa, in insula S. Helenæ, longè ab ora Africæ, in Oceano Æthiopico occidentali, media ferme inter promontoria Viride & Bonæ Spei.

ARX S. Joannis de Ulva, vulgò *la Fuerça de S. Ivan de Ulva*, arx Americæ septentrionalis, in Nova Hispania, in parva insula prope Portum veræ Crucis, & ad ejus tutelam munita ab Hispanis ultimo seculô. Ibi appellunt qui versùs Mexicum urbem tendunt, à qua distat 80. circiter leucis in ortum.

ARX S. Mariæ, vulgò *la Fortezza di S. Maria*, arx Italiæ benè firmata, in dominio Reipublicæ Genuensis, in sinu Speciæ & in scopulo, ferme à continenti separata, ex adverso Portus Ericis, in ora orientali Genuensi, & 5. milliaribus distat à Sarsana in occasum, 2. autem à Porto Veneris.

ARX S. Mariæ, vulgò *S. Maria Schans*, fortalitium Belgii, in Flandria & Vasia regiuncula, ad Scaldim fluvium, prope Callöam, & unô milliari Germanicô infra Antverpiam. Ab Hispanis excitatum, ipsis etiamnum paret.

ARX S. Mariæ, vulgò *le Fort Sainte Marie*, munitio Americæ septentrionalis, in insula Guadalupia, unâ ex Antillis, versùs oram orientalem, nuper excitata à Francis, quibus tota insula subest à multis annis.

ARX S. Martini, vulgò *le Fort de S. Martin de Ré*, arx permunita Franciæ, in Rea insula, in ora Santoniæ, ex adverso Rupellæ, à qua distat tribus leucis circiter in occasum. Celebris facta est victoriâ Francorum & clade Anglorum A. C. 1627.

ARX S. Martini, vulgò *Fortezza di San Martino* incolis, arx est Italiæ, in dominio magni Ducis Hetruriæ & agro Florentino, in colle, à magno Cosmo munita, non longè ab Apennino monte, & prope Sievam amnem. 10. milliaribus distat à Florentia Bononiam versùs in Boream.

ARX S. Michaëlis, vulgò *Fuerte de S. Miguel*, munitio Hispaniæ recèns extructa prope Pacem Augustam, in Extremadura, & ad ejus tutelam. Capta fuit à Lusitanis A. C. 1658. Sed postea ab ipsis derelicta, juris manet Hispanici.

ARX S. Nicolai, vulgò *Forte di S. Nicolo*, arx Dalmatiæ, prope Sibenicum urbem, & ad ejus tutelam excitata à Venetis, quibus paret, juxta ostium portus. 300. circiter milliaribus Italicis distat à Venetiis in ortum.

ARX S. Petri, vulgò *le Fort S. Pierre*, fortalitium Americæ septentrionalis, excitatum in insula Martinica, una ex Antillis ad meridiem Guadalupiæ insul. Subest dominio Francorum à pluribus annis.

ARX S. Philippi, vulgò *Fuerte de S. Felipe* Lusitanis, *le Fort S. Philippe* Gallis, arx est permunita Terciariæ insulæ, in Azoribus & in Oceano Atlantico, prope Angram civitatem, sub dominio Lusitanorum.

ARX Schenkia, vulgò *Schenkenschans* incolis, *le Fort de Schenk* Gallis, arx munitissima Belgii, quæ à quibusdam etiam *Sgravenweert* dicitur. Sita est in Ducatu Gueldriæ, ubi Rhenus in Vahalim & Rhenum scinditur, una leuca infra Emmericum ad occasum, & tot à Clivia in Boream. Sic dicta fuit à Martino Schenkio ejus conditore; & dolô capta ab Hispanis A. C. 1635. fortiter recepta fuit annô sequenti ab Hollandis, quibus nunc paret. Ei adjacet alia munitio, dicta nova arx Schenkia, à paucis annis extructa. Utraque vastata à Gallis, A. C. 1674.

ARX Stenoberga, vulgò *'t Fort van Steenberge*, fortalitium Belgii, in Brabantia, prope Stenobergam, & ad ejus custodiam, in littore, excitatum A. C. 1630. à Batavis, quibus paret, vixque ab ea mille passibus distat, & una leuca à Bergis ad Zomam in Boream.

ARX Voornia, vulgò *Voorn Schans*, munitio Belgii, in Ducatu Gueldriæ, in Voornia insula, ad Mosam fluvium, extructa à Mauritio Nassovio A. C. 1599. paulò supra arcem S. Andreæ, ubi Mosæ Vahalis conjungitur, & ab ea ferè eôdem loco separatur. Vix duabus leucis distat à Buscoduco; subestque dominio Hollandorum.

ARX Urbana, vulgò *Forte Urbano*, arx Italiæ, in ditione Pontificia & in agro Bononiensi, hisce temporibus extructa ab Urbano VIII. Summo Pontifice, & ab eo nomen sortita. Ibi antea ruinæ Castri dicti *Castel Leone*. Sita est prope confinia Ducatus Mutinensis, vix unô milliari Italicô à vico Castro Franco dicto, & tot à Panaro fluvio, 12. milliar. à Bononia Mutinam versùs.

ARX Zeelandia, vulgò *Fort Zelandia*, arx Asiæ, in Caloneso insula, seu Formosa, in Oceano Chinensi, inter Sinas & Lusoniam insulam. Excitata fuit hisce posterioribus annis à Batavis in ora occidentali insulæ, prope Taonum oppidum. Sed A. C. 1661. Sinenses eam expugnarunt.

Arces alias propriis locis descriptas invenies.

ARXAMA, Mesopotamiæ urbs.

ARXANA, Armeniæ regio. *Procopius.*

ARXATA, urbs Armeniæ prope Araxem. Strabo *l.* 11.

ARXILAIDAS, vide *Archilaidas.*

ARXIPPUS, vigesimus primus Archon Atheniensium. Acasti fil. fuit. Jo. Tzetzes *in prolegom. in Hesiodum.* Ὁ δ' Ἄρξιππος ἀνὴρ ἦν ἐπὶ Ἀκάστου. Patri successit, tenuitque principatum annis 19. ut *Euseb. Marianus*, *Hieronymus* & *Vincentius* sunt auctores. Verùm Tzetzes ii, quem dixi annos ei 35. tribuit, ἄρξας Ἀθηναίων ἔτη τριάκοντα πέντε. Meminit illius quoque Tatianus, *Orat. contra Græcos.* Vide Meursium *de Rep. Athen. l.* 3. *c.* 16. *Nic. Lloydius.*

ARYANDES, Ægypti Prætor à Cambyse constitutus, occisus, quòd Darium in omnibus æmularetur, ut nomen suum immortale redderet. Herodot. *l.* 4. Ab hoc ἀργύριον Ἀρυανδικὸν dicitur, cu-

jus mentio apud *Pollucem*. An is, cujus ambiguum juramentum, Polyæn. *l.* 7. *c.* 34.

ARYCA, Locrensium, qui Epicnemidii vocantur, civitas. Diodor. Sic. *l.* 14. *p.* 442. habet [illegible]: qui Ajacis patriam vulgò haberi meminit. Ejusdem quoque meminit *l.* 16. *p.* 530. captæ & eversæ ab Phayllo.

ARYCANDA, Lyciæ civitas. *Steph.*

ARYENIS, filia Alyattis Lydorum Regis, quâ Astyagi Cyaxaris Medi filio elocatâ, bellum inter Lydos Medosque quinquennale, ob Scythas, à Lydis receptos utrimque magnis animis & vario eventu gestum, finitum est. Herodot. *l.* 1. *c.* 74.

ARYMAGDUS, Ciliciæ fluv. *Ptol.* *Sequano Negro*, ex Tauro, in mare exit.

ARYMBAS, Molossorum Rex, moritur Olympiad. 109. annô tertiô, regnô potitus annos decem, relictô filiô Æacide, Patre Pyrrhi: succedente Alexandrô fratre Olympiados.

ARYMPHÆI, populi circa Mæotim. Plin. *l.* 6. *c.* 7.

ARYPE, civitas Ægypti. *Steph.*

ARYPTÆUS, Princeps Molossorum, qui primò clandestinam cum Græcis adversus Macedones conjuratis societatem coluit: postea Macedonum partes amplexus est.

ARYTUS, Græcè Ἄρυτος, Solymis cultus, vide Eusebium *Præpar. Evang.* *l.* 5. *c.* 5. Ἄρυτος vocat Theodoretus *Græc. affect. cur.* *l.* 3. [illegible] Plutarchus *de Def. Oracul.* Vide infrà *Solymi*.

ARZAHEL Messallah, vide infrà *Zahel*.

ARZIA, apud Jul. Capitolin. in *Maximinis*, *c.* 2. *Namquum esset Maximinus pedum — octo & prope semis, calceamentum ejus, i. e. campagum regium, quidam in luco, qui est inter Aquilejam & Arciam, posuerunt, &c.* Reg. & Palat. habent *Arsiam*: videtur loci alicujus prope Aquilejam nomen esse; neque accipiendum de *Arsia* fluv. qui Italiam ab illa parte terminabat, abest enim ab Aquileja longiùs, Casaubon. *ad loc.*

ARZILLA, urbs regni Fezzæ, in Africa in ora Oceani Atlantici. Munita & parva cum portu & arce, in Hasbatha provinc. Paret Regi Marochi.

ARZIRUS, *Ptol.* *Arzeum*, urbs Armeniæ, apud Euphratem fluv. Vide *Azitis*.

ARZUS, *Ptol.* hodie *Chiaurlic*, *Bellonio* teste, urbs Thraciæ, cum fluvio cognomine. An eadem cum Tzurulo? Vide *ibi*. Item, urbs Episcopalis Cypri in mediterraneis, *Arces* vulgò. Olim *Arsinoe*, ut *Steph.* *Lusignano* videtur.

AS, mensoribus olim pes: Arithmeticis unitas: in re nummaria cum unciis suis ad imitationem Græcorum [illegible] formatus est, qui partes ejus non nisi numeris exprimunt. Sic unciam seu duodecimam partem [illegible], sextantem [illegible], quadrantem [illegible], trientem [illegible], quincuncem [illegible], semissem [illegible], septuncem [illegible], bessem [illegible], dodrantem [illegible], dextantem [illegible], deuncem [illegible], *Assem* ipsum [illegible] appellavêre. In re Testamentaria, tota hæreditas fuit appellata *As*, cujus duodecima pars *Uncia* dicta est: *Duæ unciæ dicebantur Sextans, tres Quadrans, quatuor Triens, quinque Quincunx, sex Semissis, septem Septunx, octo Bessis, novem Dodrans, decem Dextans, undecim Deunx, totum As.* Iterum quælibet Uncia, in sex partes *Sextulas* dictas, erat subdivisa: *Duæ Sextulæ Duellam, tres Semunciam faciunt.* Qui solus constituebatur bonorum defuncti hæres, dicebatur *Hæres in assem totum institutus.* Ex Deunce hæres is dicebatur, cui undecim hæreditatis partes obvenêre: ex Quadrante, qui tres portiones nactus est: ex Semuncia illi hæredes vocabantur, quibus vicesima quarta portio cessit: *Sextulâ aspersi* nuncupabantur, qui non nisi septuagesimam secundam partem obtinuêre. Et hi omnes *Heredes ex toto Asse* dicti sunt, Legatariis oppositi, qui autem solus omnia obtinebat, dicebatur *In totum Assem institui.* Originem vocis quod attinet, dicitur *As* & *as*, ex Dorico, [illegible], pro [illegible], *unus*, docente Gronoviô *de Pecunia vet.* *l.* 4. *c.* 17. sed significationem ampliârunt aut contraxerunt Latini. Vide quoque Bart. Latomum *in Orat. pro Cluent.*, Alex. ab Alex. *Genial. dier.* *l.* 1. *c.* 1. Thomam Godwyn *Antholog. Histor. Rom.* *l.* 3. *sect.* 4. *c.* 15. &c. uti de *tribus Assibus*, quos ad virum ferre solebat apud Romanos uxor, infrà ubi de *Nuptiis*.

AS, seu ASSIS, in tesserarum ludo Gallis idem, quod Græcis olim [illegible], i. e. [illegible], *unio*. Sed & *Assem* pro *uno* vel unitate veteres quoque Latini dixêre. *Adjectô asse*, apud Vitruvium. *l.* 3. *c.* 1. pro adjecta unitate: & apud *Hyginum*, *acceptô asse*, pro accepta unitate. *Assem relinquo*, pro unitatem relinquo. In Gromatico, [illegible], *ubi accepto asse facit quadratum, cujus latus demitto, assem relinquo summo partem dimidiam*, [illegible]: *Glossæ*, [illegible], *assarium*, [illegible]: quam vocem à Siculis vel Tarentinis Romani veteres sumsêre [illegible], quod est *unum*, Sicut dicebant [illegible], ut [illegible] pro [illegible]; [illegible] pro [illegible], & similia. Tarentini pro [illegible] rursum dicebant [illegible], ut [illegible], pro [illegible]. Inde *As* pro *uno* Latinis. *Tesseræ* quoque vocabulum ab iisdem accepêre Romani, quam [illegible] illi vel [illegible] vocabant. Salmas. *ad Vopisc. in Proculo.* *c.* 13.

ASA, Hebr. אסא, Latinè *Medicus*, aut *Sanans*, fil. Abiam, pronepos Solomonis, Rex Judææ, A. M. 3079. zelô veræ pietatis, & virtute bellicâ præstans, profligavit Zeræ Æthiopis exercitum numero 1000000. 2. Chron. *c.* 14. *v.* 9. 10. Matrem Maacham à regni administratione removit, eò quòd idolum sibi confecisset. 1. Reg. *c.* 15. *v.* 13. Benhadadi Syri operâ, Baasan Regem Israelis fugavit. Tandem podagrâ laborans, in Medicis magis, quàm in Deo confisus mortuus est. A. M. 3120. regni 41. Vide 1. Reg. *c.* 15. *v.* 23. 2. Paral. *c.* 13. *& seqq.* Joseph. *l.* 8. *c.* 6. *Jud. Ant.* *Torniel. Salian. Capel.* &c. Item Levita, fil. Elcanæ. 1. Paral. *c.* 9. *v.* 16.

ASA, in condimentis ciborum, apud Indiæ quosdam populos, & præcipuè Cambaiæ provinc. incolas, sicut *Laser* apud Veteres unde nonnulli cum *Lasere* veterum eandem faciunt. Certè & modus eam præparandi convenit ut inveterascere possit ac diu servari. In bubula namque corea illam conjiciunt sanguine bubulô priùs illita & cum tritici farina permixto; quô modô Veteres succum laseris præparasse, ex *Plinio* discimus. Interim longè aliam ab illo *Asam* esse ostendit Salmas. *ad Solin.* *p.* 1015.

ASABEL, fil. Benjamin. Gen. *c.* 46. *v.* 21. qui 1. Paral. *c.* 7. *v.* 11. *Jadiel* dicitur.

ASABO, Græcè [illegible], mons est, seu potius montes ingentes, & promontor. ad lævam sinus Persici, apud *Ptolemæum* & Auctorem *Peripli*: prope quos [illegible], *Trapeziorum regionem* ille ponit. Vide Salmas. *Ibid.* *p.* 494.

ASABORUM, Arabiæ Felicis promontor. *Ptol.* *Mocbandam Barrio*.

ASACHÆI, populi in montibus Æthiopiæ, Plin. *l.* 8. *c.* 13. qui & *Asachæ*.

ASACUS, fluv. Heracleam civitatem alluens, sub radicibus montis Oetæ. Liv. *l.* 5. *bell. Macedon.*

ASÆ, vicus Corinthiacus, & Thraciæ. *Steph.*

ASÆA, mons. *Suidas.*

ASÆI, populi Sarmatiæ Asiaticæ, versùs fontes fluv. Rha Septentrionaliores, inter Modocas & Soardenos, *Sansone* teste.

ASÆUS, Princeps Græcus ab Hectore interfectus. Homer. *Il.* 11.

ASAËL, Latinè *fecit Deus*, Zeruiæ fil. frater Joab, Davidis nepos. 2. Sam. *c.* 2. *v.* 18. ubi legimus: *Eratque Asahel cursor pernicissimus, ut caprearum aliqua quæ degit in agro.* De quo *Josephus* perhibet, quod [illegible] præverterit. Audacius verò Poeta Virg. *Æn.* *l.* 5. *v.* 319. ubi de Nilo:

> *Emicat & ventis, & fulminis ocyor alis.*

Idem de Camilla, *l.* 7. *v.* 808.

> *Illa vel intactæ segetis per summa volaret*
> *Gramina, nec teneras cursu læsisset aristas:*
> *Vel mare per medium fluctu suspensa tumenti*
> *Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.*

Habuit ex Homero suo, *Il.* 20. *v.* 226.

> Αἱ δ' ὅτε μὲν σκιρτῷεν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν,
> Ἄκρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέον, οὐδὲ κατέκλων.
> Ἀλλ' ὅτε δὴ σκιρτῷεν ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης
> Ἄκρον ἐπὶ ῥηγμῖνος ἁλὸς πολιοῖο θέεσκον.

Apollonius *Argon.* *l.* 1. ubi de Polyphemo, quod mirêre:

> Κεῖνος ἀνὴρ καὶ πόντου ἐπὶ γλαυκοῖο θέεσκεν
> Οἴδματος, οὐδὲ θοοὺς βάπτεν πόδας, ἀλλ' ὅσον ἄκροις
> Ἴχνεσι τεγγόμενος διερῇ πεφόρητο κελεύθῳ.

Nic. Lloydius.

ASAEL, vide *Azael*.

ASAGRÆ Saraceni, in Hispania, quorum regno Petrus Aragoniæ Rex, Jacobi fil. finem, captô Abaracinô, imposuit, A. C. 1284. Calvis. *in Chron.*

ASAIA, Latinè *fecit Dominus*, sive *factura Domini*, servus Josiæ Regis 2. Reg. *c.* 22. *v.* 14. Nomen item Principis 1. Paral. *c.* 4. *v.* 36.

ASALAMINIUS, Bacchus ab Aristophane dictus, quasi dicas *imbellem*, à nave illa Atheniensium Salaminia, quâ in difficillimis rebus utebantur.

ASALELPHUNI, Latinè *umbra*, vel *submersio vultûs*, aut *sonitus*, vel *tinnitus vultûs*, filia Etam. 1. Paral. *c.* 4. *v.* 3.

ASALIA, Pater Saphan Scribæ. 2. Reg. *c.* 22. *v.* 3. Latinè *prope Dominum*, sive *ablatio*, vel *separatio Domini*.

ASAMA, Mauritaniæ Tingitanæ fluv. *Ptol.* *Omirabi Castaldo*.

ASAMPATÆ, populi circa Mæotim. Plin. *l.* 6. *c.* 7.

ASAN, Rex Bulgarorum, Romanâ communione relictâ, Græcam amplexus est. Quare Gregorius IX. Belam Hungariæ Regem contra illum excitavit, omnibus ad belli societatem vocatis. Spond. *A. C.* 1238. *n.* 10. *&* 11.

ASAN, vel ASSAN, per ignaviam Michaëlis Imperatoris Turcis junctus in Syria Asiaque magnos fecit progressus, circa A. C. 1072. *Zonar.* Idem nomen aliquot Barbariæ, post Barbarossam, Regibus fuit. Item, *Asan* vel *Assan Cicale*, sub Mahomete III. & Achmete I. celeberrimus. Nec non famosus pirata, A. C. 1626. à Christianis captus.

ASAN, Latinè *fumus*, aut *fumigans*. Nomen civitatis, Josuæ *c.* 15. *v.* 42.

ASANA, Latinè *robur*, aut Syriacè *munitus*. Pater Odvia. 1 Paral. *c.* 9. *v.* 7.

ASANA, fluv. Africæ circa Atlantem montem. Solino *c.* 24. Sed Plin. *l.* 5. *c.* 1. illum inde ducentis millibus removet. Vide Salmas. *ad Solin.* *p.* 304.

ASANCA, German. urbs. *Ptol.* ex qua *Villanovanus Cieppern* facit, Poloniæ civitatem.

ASANDER, vir qui Tauricam Chersonesum à continente separavit, ductô per ejus isthmum murô, à sinu Carcinitico, usque ad Mæotim paludem. Strabo *l.* 7.

ASANIA, aut ASANA, fluv. Mauritaniæ circa montem Atlanticum. Solin. *c.* 27.

ASAPH, Latinè *congregans*, sive *colligens*, aut *finiens*, fil. Barachiæ, 1. Paral. *c.* 6. *v.* 39. Pater Zochri, 1 Chron. *c.* 9. *v.* 15.

ASAPHOPOLIS, seu FANUM S. ASAPHI. Urbs Walliæ in Anglia. Vide *Elwa*.

ASAPI, auxiliares copiæ Turcarum. Cùm enim Turcici exercitûs robur in duplici hoc militum genere tantùm consistat, in *Janizaris*, qui pedites: & *Spahis*, qui equites sunt: Præter hos copias habent ex Christianis conscriptas, *Asappos* dictos, qui in bello præmittuntur, ut hostium primum impetum sua cæde moreantur, sicque succedentibus mox Janizaris ac Spahis faciliorem ac certiorem victo-

vestorum relinquant. Vide Joh. Georgium Hornium Orb. Polit. p. 32. & 33.

ASARAH, Syriacum nomen, pro luco & luci idolo. Unde leviter deflexum *Athare*, peculiare Numen Damascenorum, apud Justinum, de quo vide infra in *Athare*. *Ashtoreth* quoque Numen Sidoniorum sæpius ita indigitatur, ut notatum Viris doctis. Græci Ἀστάρτην vocârunt, quam & confuderunt cum Atargati vel Derceto perperam: Ἀστάρτη enim Dea Sidoniorum, Atargatis vero vel Derceto Joppensium Numen fuit. Salmas. ad Solin. p. 574.

ASARAMEL, Græc. Σαραμὲλ habent, nomen loci, 1. Macchab. c. 14. v. 28. Latinè *beatitas populi Dei*, aut *vestigium circumcisionis*.

ASAREELA, Latinè *beatitudo Dei*, aut *oriturus fortem*, vel *quærens*, sive *gressus Dei*. Nomen viri, 1. Paral. c. 25. v. 2.

ASARHADDON, Latinè *ligans acumen*, aut *lætitiam*, aut Syriacè *prohibens vinculum*, vel *acutum*; fil. Sennacheribi, cui post eum regnavit. 2. Reg. c. 19. v. 37. ab A. M. 3323. usque ad 3335. Novam coloniam Samariam misit, ultimus Assyriorum Rex, Genebr. *Chron.* quod non de tota Monarchia, sed de parte tantùm ejus capiendum Tornicl. A. M. 3335. n. 1. Joseph. *Jud. Ant.* l. 10. c. 2. &c. Alias *Asso-Adinus*, & *Sarchedon*, Tob. c. 1. v. 21. & *Sargon* Esaiæ, opportunitate interregni 8. annorum apud Babylonios, post Mesessi-Mordacum Babylonis Regem bene usus, urbem illam occupavit & utrumque Assyriorum regnum (quod à Nabonassari tempore geminum erat) conjunxit, anno Manassis Regis 24. à quo tempore Assyriari, cujus Ninus hactenus sive Ninive Metropolis erat, evanuit, texebant Babylonici nominis gloria: adeo ut Rex hic Assyriorum ultimus sit in S. Literis celebratus, ejusque successores *Babylonii* nuncupentur. Idem Syriam omnem sub ditione redegit, adeoque in obsequio confirmandam exercitu misso, Manassen hâc expeditione cepit Babylonemque abduxit, 2. Chron. c. 33. v. 11 Azotum, quæ Judæos ditionis fecerat, Ibid. c. 26. v. 6. expugnavit. Regnavit in Ninive ann. 37. Babylone 13. successore Saosduchino, quem vide; & plura in hanc rem apud Joh. Marshamum *Canon Chron.* Sec. XVII. & XVIII.

ASARMAHAT, Dux Judæorum, regnavit ann. 9.

ASAROTA, fuerunt pavimenta, in quibus variis coloribus cœnarum reliquiæ depictæ erant, ita, ut facilè falli quis potuisset, existimans veras esse reliquias, & totum pavimentum non fuisse versum, cùm tamen revera purgatissimum erat. Græcè Ἀσάρωτα, ab α privat. & σαίρω scopis purgare, Plin. l. 36. c. 25. *Celeberrimus fuit in pavimentorum genere Zenodorus, qui Pergami stravit, quem vocant asaroton œcon, quoniam purgamenta cœnæ in pavimento, quæque everri solent, veluti relicta fecerat, parvis e testulis tinctisque in varios colores.* Stat. l. 1. Silv. 3. v. 55.

> *Monstrantibus solum, varias ubi picta per artes*
> *Gaudet humus, superatque novis asarota figuris.*

Hinc *Asaroticus*. Sidon. Apol. Carm. 23.

> ——— *Autrasque portas*
> *Exornat asarotico lapillo.*

Vide Vossium, in *Asarota*. Alias tamen in illius Oeci pavimento figuras pictas fuisse, statim idem Plin. scribit; *Mirabilis columba bibens, & aquam umbra capitis infuscans, apricantur aliæ scabentes in cantharo Libro.* Fiebat istiusmodi opus, lapillis in varios colores tinctis, atque quadratis: cum Lithostrota sectis parvulis marmorum crustis strata essent ex diversi generis & coloris marmoribus, non tinctis. Quæ prim, cum circa Sullæ tempora originem sumsissent, brevi post pavimenta seu tessellata opera expulerunt, quæ ex humo mota in cameras transiêre. Vide infra passim, & de his plura apud Salmas. ad Solin. p. 1212.

ASBAMEA, Cappadociæ fons, de quo Philostratus *in vita Apollonii* l. 1. c. 4. *Est autem circa Tyana, aqua Jovi (ut perhibent) sacra, quam Asbamæam vocant. Fons ejus frigidus fluit, scatet, ebullit autem instar fervens atque igne calefactum lebes. Hanc puris & jurisjurandi fidem servantibus suavem placidam, & gustu dulcem esse perhibent, perjuris vero & infidis pœnam adversari, &c.* Rhunneccius, quem hic sequor, pro *Asbamæam* habet inextinguibilem, nullo sensu, quasi ἄσβεστον, sicut legerit pro Ἀσβαμαῖον, neque id mutavit Jacesius. Tamen rectum est Ἀσβαμαῖον. Inde enim Suidas, Ἀσβαμαῖον, ὕδωρ ἐστι καθαρόν. Et Amm. Marcellin. l. 23. *Apud Asbamæi quoque Jovis templum in Cappadocia, apud oppidum Tyana stagno effluens fons cernitur, qui magnitudine aquarum injectus, sese que resorbens nunquam extra margines intumescit.* Asbamæa autem Hebraice esset מי שבע *Me-scha* vel מי שבועה *Me-schebua*, h. e. *aqua juramenti*, ut *Berseba*, *puteus juramenti*. Sed Cappadoces, quorum Syrismus erat impurissimus, mutato vocum ordine dicebant *Asbamæa*, ut Armenii *Tigranocerta* pro civitate Tigrani, & *Cholobes*, pro Choli domo. Bochart. l. 1. *Chanaan*, c. 11.

ASBEL, Latinè *ignis vetustatis*, aut *ignis defluens*, vel *decidens*, fil. Benjamin. Vide *Ashbel*.

ASBELITÆ, populi, Numer. c. 26. v. 38.

ASBESTÆ, vel ASBYSTÆ, populi Libyæ supra Cyrenem, apud quos vulgatissimum Ammonis templum, inter medias arenas conditum est. *Ptol.* Sunt & alii *Asbystæ*, apud eundem *Ptol.* diversi ab Hammoniis, *Habitæ Plinio.* Horum etiam meminit Sil. l. 3. v. 278.

ASBESTOS, lapis ferrei coloris, *qui accensus semel extingui nequitur, tum Arcadia mittit*, Solin. c. 7. In montibus Arcadiæ nasci, Plin. l. 37. c. 10. habet. Qui idem *Asbestinum* meminit quod in desertis adustisque Sole Indiæ nasceretur, sed rarum inventu, ex quo funebres Regum tunicæ fieri solitæ. Vide Salmas. ad Solin. p. 998. & infra, ut de lino *Asbestino*, in voce *Carbasus*.

ASBOLUS, unus ex canibus Actæonis, à fuliginoso pilorum colore, nam ἄσβολος fuligo est sive favilla. Ovid. *Met.* l. 3. v. 218.

> *Et niveis Leucon, & villis Asbolus atris.*

ASBOLUS, is Græcè, dicitur, qui Hebræis *Chus*, vel *Chum* erat, quia, ut כוש *Chum* Hebræis atrum sonat, ita Græcis ἄσβολος *fuliginem*. De cætero mihi nullus occurrit hujus nominis, præter Centaurorum Ducem *Asbolum*, quem in Centaurorum pugna interfectum Hercules crucifixisse legitur, hoc adscripto Epigrammate:

> Ἄσβολος οὔτε θεῶν ὀπιζόμενος, οὔτ' ἀνθρώπων
> Πιτυίνῃ ἀγχόνῃ κρεμάται, ἀπὸ ...
> Συγγενέων μέγα δεῖπνον ...

An hic est ille Centaurus *Asbolus*, quem Tatianus Assyrius *in Orat. contra Græcos*, & ex illo Eusebius *Præp. Evang.* l. 10. censent in catalogo scriptorum, qui Homeri ætatem præcesserunt? Nempe inter Centauros nonnulli docti fuêre, ut Chiron, tot Heroum Pædagogus, & in Ovid. *Met.* l. 12. augur Astylus. Vide Bochart. *Phaleg.* l. 4. c. 2. *Nic. Lloydius.*

ASBOTUS, urbs Thessaliæ. *Steph.*

ASBURTONIUM, oppid. Angliæ, in Devonia provinc. ad fluv. Dart. Ab Exonia 15. milliar. totidemque à Plimuthio

ASBYLUS, Crotoniata, cujus meminit *Pausan.* & Plato *in lib. de Repub.*

ASBYSTA, civitas Libyæ. *Steph.* Populi *Asbystæ*, quorum meminit Dionysius Perieg. v. 211.

> Ἀσβύσται δ' ἐπὶ τοῖσι μεσόγεοι ναίουσι,
> Καὶ τέμενος Ἄμμωνος θεοῦ, ψαμάθῳ ὑπὸ πολλῇ
> Κεκλιμένον ... ———

Plinio & aliis *Asbetæ*, vel *Asbytæ*. Hos laserε vivere falsò dicit Solinus, c. 31. malè interpunctô Plinii codice in errorem ductus, ut contendit Salmas. *in Plinian.* p. 381. qui etiam *Asbystarum* terræ partem fuisse eam ipsam, ubi Cyrenam urbem condiderunt, ex *Callimacho* notat, qui ipsum Cyrenarum solum vocat.

> ——— ——— Ἀσβυστίδα γαῖαν.

ASBYSTES, vocatur Triton fluv. qui in Cyrenaica. Græcè Ἀσβύστης, apud *Callimachum*. Vide Salmas. ad Solin. p. 381.

ASCADUS, Rex Assyriorum, post Sparetum. Euseb. *Chron.* Obiit A. M. 2575. regni 40.

ASCALABOTES, apud Ovid. *Met.* l. 5. v. 461.

> ...... *variis stellatus corpora guttis.*

Hinc ἀσκαλαβώτης Græcis, qui *Stellionem transmarinum* sic vocant. Item γαλεώτης, de quo vide Salmas. ad *Solin.* p. 757. & infrà in voce *Stellio.*

ASCALAPHUS, & JALMENUS fratres, Martis filii ex Astyoche. Homer. *Il.* β. v. 512.

> Οἳ δ' Ἀσπληδόνα ναῖον, ἰδ' Ὀρχομενὸν Μινύειον,
> Τῶν ἦρχ' Ἀσκάλαφος, καὶ Ἰάλμενος, υἷες Ἄρηος
> Οὓς τέκεν Ἀστυόχη. ——— ———

ASCALAPHUS, Acherontis & Orphnes Avernalis Nymphæ fil. postea à Proserpina in bubonem commutatus. Nam, post raptam à Plutone Proserpinam, cum Ceres filiæ suæ reditum à Jove eâ lege impetrâsset, si nihil cibi apud inferos gustâsset, *Ascalaphus* eam prodidit, quòd 7. grana mali Punici ab arbore decerpti comedisset. Indignata itaque Proserpina convertit eum in bubonem, avem funestam & rerum tristium semper prænunciam. Ovid *Met.* l. 5. v. 543.

> *Ingemuit Regina Erebi, testemque profanam*
> *Fecit avem, sparsumque caput Phlegethontide lympha*
> *In rostrum & plumas & grandia lumina vertit.*
> *Ille sibi ablatus fulvis amicitur ab alis;*
> *Inque caput crescit longosque reflectitur ungues;*
> *Vixque movet natas per inertia brachia pennas,*
> *Fœdaque fit volucris venturi nuncia luctus*
> *Ignavus bubo, dirum mortalibus omen.*

ASCALINGIUM, urbs German. *Ptol.* *Hildesheim*, teste *Irenicô.* Alii tamen *Ascalingium* putant fuisse oppid. Duisburgum, versus oppid. *Herword.* in Westphalia & Comitatu Ravenbergico, 9. circiter leuc. German. ab Hildesio in occasum. *Baudrand.*

ASCALON, Latinè *appensio*, vel *libera*, sive *ignis infamiæ*, civitas Palæstinæ, sive ut Josephus habet l. 5. *Ant. Jud.* c. 3. superioris Idumææ. In tribu Dan, maritima, Philistæorum munitissima. *Merc.* Conditorem habuisse legitur Lydium *Ascalum*. Ita Xanthus refert in Lydiacis apud *Stephanum*, ὅτι Τάνταλος καὶ Ἄσκαλος παῖδες Ὑμεναίου. Τὸν δὲ Ἄσκαλον ... Ἀκιάμου τοῦ Λυδῶν βασιλέως, ... στρατεύσαντα εἰς Συρίαν ... πόλιν ... Addit, idem habent in Nicolao *Damasceno*. Quod mihi tamen suspectum, quia *Ascalon* urbs fuit vetustissima, una e Satrapiis Philistæorum in libris Josuæ & Judicum memoratis. Bochart. l. 1. *Phaleg.* c. 12. Hujus incolæ, ob arcam detentam, graviter puniti leguntur, 1. Sam. c. 5. Joseph. *Jud. Ant.* l. 6. c. 1. Hic Judæi 1500. occisi, A. C. 66. Sacerdotes & devotæ virgines dilectæ, hordeo impletæ & porcis objectæ, sub Juliano Apostata A. C. 363. A Saracenis sæpius capta, in Balduini Regis Hierosolymitani manus pervenit, A. C. 1154. postquam Solimannus antea in ejus vicinia, prælio, in quo centum Millia cæsa, A. C. 1097. triennioque post ibidem Turcæ non minori clade victi sunt. Guil. Tyr. l. 18. Hic Rex Saladinum quoque ad eandem urbem magnâ clade affecit, A. C. 1175. *Idem.* Sed post ejus mortem, civili ortô bellô, Saladinus, occasioni imminens, cum

 tota

tota Galilæa, Berytho, Biblo, Ascalonem quoque cepit, A. C. 1153. quæ postmodum tantum non penitus destructa est, ut vix 60 familias Æthiopum, Turcarumque cohorti, qui Arabum Christianorumque conatus ibi observant, sedem hodie præbeat.

ASCANAXES, fil. Gomer, unde Ascanazæi, qui Græcis Rheginensis. & Eusebio Gothi. Joseph. *Jud. Antiq.* l. 1. c. 6.

ASCANIA familia, in Germania, illustrissima, an ab Ascenaz, ex Japeti posteris, Gen. c. 10. v. 3. an ab Ascanio, qui relicta Bithynia, & postea Ascania palude Bosphorum, cum Cimbris & Cattis, in Saxonias profectis, ad Hercyniam consederunt, dicta, è qua hodierni Principes Anhaltini prodierunt. Ex his Fridericus I. Imperator Albertum Ursum Marchionem & Electorem Brandeburg. A. C. 1142 hujusque filium Bernhardum I. Ducem & Electorem Saxoniæ creavit, A. C. 1180. Utroque Electoratu, à Sigismundo Imperatore in familias, in quibus hodieque, translato, demum A. C. 1417. & 1424. Vide Wendelin *Polit.* l. 2. c. 32. Henricus autem Bernardi fil. Princeps Anhaltinus, à Friderico II. creatus est. Cujus fil. Otto, genuit filios Siglridum & Bernhardum, Servestanæ & Bernburgianæ linearum auctores, quæ deinde plures ramos subdivisæ. Vide Phil. Jac. Spenerum *Syllog. Geneal.* inter Ascaniæ Dominos jam vetustissimis temporibus Radbodus memoratur, ab eodem forte conditæ, postea dirutæ à Pipino, sed ab Alberto II. Comite *Ascanio*, restauratæ. Comitum titulum primus gessit Beringerus, qui cum Christianis sacris initiaretur, *Caroli* nomen accepit. Eam post Albertus Episcop. Halberstadiensis, fratris Bernardi Anhaltini odio, Episcopatui asseruit, tenuitque frustra Principibus Anhaltinis refragantibus, pactione tandem Westphalica in Brandeburgicum Electorem, jure Halberstadiensis Principatus, translatam. *Instrum. Pac. Artic.* 11. *princ.* Vide Tob. Pfannerum *l. de præcip. Germaniæ Principum gentibus*, ut & vocibus *Anhaltinum*, & *Ascania*.

ASCANIA, insul. maris Mediterranei, non procul ab Andro. Est & regio Asiæ, & palus in Troade. *Eustathius.* Item Trojæ civitas, quam condidit Ascanius Æneæ fil. Bithyniæ lacus quoque *Ptolemæo, Plin. & Cassiodor.* *Nigro Londar* vocatur. At *Petr. Gyllius* oculatus testis, cum *Lago de Nicea* appellat. *Sanonensis lacus* videtur, ab Ammian. Marcellino nominati, l. 26.

ASCANIA, castrum German. perantiquum, Comitatus caput in Principatu Anhaltino, ad Wippram fluv. medio itinere, inter Magdeburgum & Northusiam. Nomen dedit olim Principibus Anhaltinis de quibus supra; distatque media leuca, ab Ascherslebia oppido.

ASCANIUS, Æneæ fil. ex Creusa Priami filia, *Virgil.* Liv. l. 1. c. 3. tamen dubitat, Creusæne an Laviniæ fil. fuerit. Dictus est ab *Ascanio* Troadis fluv. deinde *Ilius*, ab *Ilo* Trojanorum Rege, postea *Julus*, à prima barbæ lanugine. Virg. l. 1. *Æn.* v. 271:

At puer Ascanius, cui nunc cognomen Iulo
Additur, Ilus erat, dum res stetit Ilia regno.

Huic, cum avus & pater, jam diruta Troja, de fuga disceptarent, flammula quædam in capitis vertice apparuit, quæ tamen nihil læsionis intulit, neque etiam manibus extingui potuit, unde illi futuri Imperii omen sumpserunt. Cum patre, post multos errores, in Italiam venit, ubi Turno occiso, & patre mortuo, cum circa A. M. 1800. apud Lavinium 30. ann. regnasset, Albam Longam condidit, restituta tamen prius in regnum noverca, quæ antea ob timorem in silvas aufugerat. Tandem cum in universum 38. ann. imperii gubernacula tenuisset, jam moriens, cum videret filium Julum Sylvium, regno non satis aptum, Sylvium posthumum fratrem, sed ex diversa matre, pietate & justitia præstantem, regni hæredem reliquit. Dionys. Halicarn. l. 1. Euseb. *Chron.*

ASCANIUS, Abderites, vetustus author, cujus meminit Laërtius in *Pyrrhone*.

ASCANIUS, Bithyniæ fluv. per *Ascaniam paludem*, apud Nicæam, in sinum Astacenum influens. *Asso* vulgo Virg. *Georg.* l. 3. v. 269.

Illas ducit amor trans Gargara, transque sonantem
Ascanium.

Item portus Æolidis.

ASCANIUS, nomen lacus & fluvii in Asia, diei itinere à mari dissiti, quorum hic in Granicum se exonerat. Urbs Lopadium, quam *Apolloniam* veterem esse tetur *Ferrarius* in fluvii ulteriore ripa sita est, parvi hodie nominis & male habitata. Jac. Sponius *Itinerar. Græc. Part.* 2. p. 284.

ASCANIUS Sforza, Cardinal. frater Ludovici, cognomine, *Æthiopis*, Ducis Mediolanensis sub Ludov. XII. Gallis, pro Mediolano bellum cientibus, à Venetis traditus & Bituriceś deductus est A. C. 1500. Unde postea Cardinalis Ambosiani, qui plurimum in regno valebat, ope iterum est dimissus. Histor. Franc. *in Ludov.* XII.

ASCANTICI, Sarmatiæ Asiaticæ populi. Plin. l. 6. c. 7.

ASCAPHUS, Ægæi maris insula. *Antonin.*

ASCARICUS, Princeps Gallus, absente Constantio, Regaiso junctus, pactas inducias violavit, à filio ejus Constantino victus. Eutrop. l. 10. dicit, illos canibus objectos esse. Nazar. *in panegyr. Constantini.* Eus. *in vita ejus.*

ASCATADES, sive ASTADES, decimus septimus Lacedæmoniorum Rex, regnavit ann. 14. qui penitus omnem Syriam ditioni suæ fecit.

ASCATANEAS, mons apud Sacas. *Ptol.*

ASCAUCALIS, oppid. German. ubi Burgundiones populi teste *Sanlone*, Forsan *Fürstenw*..., in Marchia Brandeburgica. *Baudrand.*

ASCAULES, apud Martialem l. 10. *Epigr.* 3. v. 6.

– – *Credis hoc Prisce,*
Voce ut loquatur psittacus coturnicis?
Et concupiscat esse Canus Ascaules.

Ex Græco Ἀσκαύλης, idem cum Utriculario tibicine. Eandem vocem pro *Campeadore*, apud Vopisc. *in Carino*, c. 19. reponit Turnebus *Adversar.* l. 11. c. 25. Vide supra, vocibus *Ascia*, *Utricularius* &c. ut & voce *Campeadus*.

ASCAULIS, urbs Germaniæ in tractu Septentrionali. *Ptol.*

ASCENAS, vide *Ascenez*.

ASCENE, vel ASCENAS, Latine *ignis quasi distillans*, vel *ignis aspergens*, fil. Gomer. Gen. c. 10. v. 3. Quid sit autem, valde incertum est. Chaldæi, *Asiam* hic explicant, in Jeremia *Hadiabenam*, *Josephus Rheginos*, h. e. ignotum per ignotius. Chronicon *Alexandrinum Mazicos*, æque ignotos, nisi sint *Mazici* Mauritaniæ, quo nihil potest fingi absurdius. Arabs Interpres [illegible] h. e. Slavos. Non pauci hodie *Bithyniam* in qua est palus *Ascania*, & *Ascanius lacus*, & amnis, Et Troadem & Phrygiam minorem, in quibus *Ascania* regio & urbs, & *Ascaniæ* insulæ. In horum sententiam libenter concedit Bochart. l. 3. *Phaleg.* c. 9. quia antequam Thyni & Mysi ex Europa in Asiam trajecissent, omnia illa loca tenebant Phryges. Itaque hoc maneat, è terra Gomer, i. e. *Phrygia majore*, colonos, Duce *Ascenaz*, in minorem, Troademque deductos, ad Pontum usque se diffudisse, qui, cum ex accolarum nomine *Ascenaz* diceretur, à Græcis, paulum deflexa voce nominatus est Ἄξενος, i. e. *inhospitalis*, & postmodum Εὔξεινος, in contrarium versa significatione ad vitandam δυσφημίαν. In libro *Juchasin* legimus, *Ascenaz in Hebræorum scripto est Germania*. Ridicule, nam, ut alia taceam, populos regni *Ascenaz* in Babylonem convocat Deus, Jerem. c. 51. v. 27. qui longe à Germania distat. *Nic. Lloydius*.

ASCENSA, seu ASCENSIO, festum Ascensionis Dominicæ: *Versus* antiqui apud Saussayum & Serrugam in *Vercellis* l. 2. c. 151.

Si quis in Ascensa Domini cum venerit illuc, &c.

Vide infra *Spectatio Maris*.

ASCENSIO, Insul. Americæ, in ora Brasiliæ, versus præfecturam Spiritus S. olim ipso Ascensionis die reperta, hinc nomen obtinuit, ad aspectum primum, nonnihil S. Helenæ insula major & diffusior apparet, ad Austrum ab æquinoctiali grad. 8. & dimid. abest: à S. vero Helenæ insula 190. mill. distat: In tota insula nullam invenies aquam dulcem, nec virentem ullam frondem aut ramulum: valde montosa est, terra rubida scopulis saxisque quam plurimis referta. Circa hanc & S. Helenæ insulam, adeoque ad æquinoctialem usque lineam, pisces volantes visuntur quam plurimi, magnitudine halecis, qui turmatim ad duos tresve cubitos extra aquam elevati quartam circiter & unius miliaris partem provolant, idque ut insidiantium grandiorum piscium voratu se eximant & tutos præstent. *Natal. Merl.* In ditione Lusitanorum, & parvi circuitus est. Distat à Brasilia 100 leucis Orientem versus.

ASCERADA, oppidul. Livoniæ, ad Duinam fluv. in ditione Suecorum, infra Kackenhusium, 5. leuc. Polon. & 15. supra Rigam. Fœde à Moscis vastatum.

ASCETÆ, Tertulliano de *Præscript. Exercitati*, Basilio M. ἀσκηταί, ἀρετῆς ἐργάται, *Ascetæ & virtutis acriter studiosi*, &c. Inter Judæos olim Pharisæi Esseniique fuere, saltem quoad speciem externam, de quorum disciplina severa, vide Casaubon. *Exercitat.* I. *contra Baronium.* 8. § 9. Inter Græcorum Sapientes Cynici & Stoici: de quibus suo loco. Ad quorum imitationem, inter Christianos illi, qui austerius vitæ genus elegissent & puriore ac exactiore norma Christi fidem sibi colendam proposuissent, *Ascetæ* quoque dicti sunt eorumque institutum modo, ἄσκησις, modo *Philosophia*, Tertullianus illos *pallium induisse* dixit, Nam, quemadmodum Græci gentiles, haud alii ferme, tribonium sive pallium soliti erant usurpare, quam qui Philosophos profiterentur, Sic inter Christianos habitum illum Philosophicum, h. e. pallium idque lacerum sordidumque, nemo tunc temporis usurpavit, nisi qui Christianum vere Philosophum agere vellet. Hinc idem de *Pallio sub fin.* *Gaude pallium & exulta, melior jam te Philosophia dignata est, ex quo Christianum vestire cœpisti*. Et Ambros. Ep. 37. *Et quam ipsi (Ægyptii) capita & supercilia radant, si quando illicita usurpant sacra; si forte Christianus vir attentioris sacrosanctæ religionis vestem mutaverit, indignum facinus appellant.* Ubi non de quolibet Christiano loquitur Ambros. sed de eo, qui *sacrosanctiæ disciplinæ attentior* esset; per quæ verba omnino *Ascetam* designat, h. e. τὸν ἀσκητὴν Χριστιανισμοῦ, l. 7. c. 37. simulque indigitat, eiusmodi tales vestem mutare olim consuevisse & pallium Philosophi sumere. Quam ob causam ab hostibus Christiani nominis hoc scommate taxabantur, ὁ Γραικὸς ἐπιθέτης, digitoque ostendebantur, non minus ac Græci Philosophi, male quoque propter illos audiebant, quod plerique ex eorum numero Philosophos habitu ementirentur & fingerent, cum de cætero putaputa mendicabula essent & impostores meri. Quintilian. l. 1. c. 1. Nec pallio porro tantum, sed etiam sordibus & squalore insignes utrique. Hinc illud Hieronymi, *Si tunica non candidior, statim illud è trivio, impostor & Græcus est.* Non enim tunicam semel sumtam, *Ascetæ* prius exuebant, quam tota usu detrita ac scissa esset, & de altera habitanda foret cogitandum, vide Hieronym. in *Vita Hilarionis*. Quam illuviem & squalorem Rutilius Gallus in *Itinerar.* non semel exagitat: De Capraria ita scribens,

Squallet lucifugis insula plena viris.
Ipsi se Graio Monachos cognomine dicunt; &c.

Et alibi,

Infelix putat illuvie cœlestia pasci,
Seque premit sæve sævior ipse Deis.

Eunapius etiam, Christiani nominis hostis infestissimus l. *de Vitis Philosoph.* ubi de Monachis sui temporis dixit ὑῶν βίον, *porcinam vitam*, vivere &c. Vide hac de re plura, apud Salmas. *ad Tertullian. de Pall.* passim, imprimis *ad c.* 1. Uti autem simplicitatem in vestitu, sic in victu miram abstinentiam, ac in capiendo somno duritiem præ se ferebant, uti dicemus infra. Cujusmodi adstrictiorem vitam Tertulliani ævo amplexi sunt Episcopi Presbyterique & omnes Clerici, ac postea Monachi: penes quos solos institutum hoc tandem remansit. Namque ubi primum ex malis illis & in arcto positis temporibus, quibus adolescentiam laboriosam & exercitam habuerat, Ecclesia emergere cœpit, multum de pristina severitate remisit: pro paupertate quippe divitiæ intrarunt & divitiarum comes individuus luxus. Tum magnifice ac sumtuose templa ædificari cœperunt, auroque & argento exornari: exinde ministros quoque nisi mundule ac nitide ve-

stiros

itiros talibus templis inservire indecens visum. Sic tribonas passim posuêre Presbyteri, ut elegantiorem civilemque habitum sumerent, omnesque ex eo tempore birris ac penulis amicti incessêre, relictis penè solis *Ascetis* palliis. Dalmatica quoque in locum colobii successit, & colobium cum pallio apud eosdem Ascetas remansit. Non tamen diu apud Christianos durâsse hanc tribonophoriam, inde apparet, quod cum aliqui, sicut quidam Philosophi sapientiam in tribonio positam credebant, solos veros Christianos existimarent, qui hoc pallium circumferrent, ac præcipuè Constantini ætate Eustathius Sebastenus Episcopus contenderet, Episcopos omnes ac Presbyteros ad vetus Tribonii gestamen revocare eosque qui non gestarent, damnaret, in Synodo Gangrensi Can. 12. sancitum est: *Si quis virorum propter ἄσκησιν seu exercitationem pallio utitur, & despicit eos, qui cum reverentia birris & aliis communibus vestimentis utuntur, anathema sit.* Quia te factum, ut, *qui sacrosanctæ disciplinæ attentiores esse vellent*, ut suprà ex *Ambrosio* diximus & conversationem Apostolicam imitari, seorsim τάγματα instituerint, & à Clero segregem ac separatam vivendi formam, quæ Μοναχικὴ & Α᾿σκητικὴ πολιτεία vocata est. Postquam igitur sic ἄσκησις ad certum hominum genus rediit, qui nec Clerici essent, nec Laici, ac certa hujus sectæ πολιτεία est instituta, legibus quibusdam ac regulis fundata, quas sequerentur omnes, qui in cœtum illum aggregari vellent: illi hominum generi pallium, quasi peculiare, relictum, atque *Asceta* ac *Monachi* iidem dicti sunt. Unde *Ascesis*, γυμνασία μοναχικὴ Isidoro Pelusiotæ *l.* 1. *Ep.* 92. Christophorus tamen Angelus *l. de statu hodierno Græcorum, Græcè edito Londini A. C.* 1619. *c.* 26. *& seqq.* triplicem esse ait apud Græcos Monachorum ordinem, Μοναστικοὺς, Α᾿ναχωρητὰς vel Κελλιώτας & Α᾿σκητὰς, additque *Ascetas* cum Eremitis esse eosdem, &c. Vide quoque infrà *Monachus*. Quid autem sub *Ascesi* seu exercitatione hac comprehenderint Veteres, docet Philo *Allegoriar. Leg. l.* 3. τὰς ἀναγνώσεις nempe, μελέτας, θεραπείας, τὰ καλὰ μνήμην, ἐγκράτειαν, τὰ καθηκόντων ἐνεργείας, &c. *lectiones, meditationes, cultus, pulchrarum rerum studium, continentiam officii ritè faciendi curam*, &c. Ut verò viri *Ascetæ*, sic fœminæ eorum institutum imitatæ, *Ascetriæ* dictæ sunt, de quibus vide infrà, ut & in voce *Monastria*. De *Ascetarum* χαμευνία seu *humicubatione*, vide infrà, in voce *Camæ* & *Homi:* de ratione victus, in *Arida Sagination* alibique: de ἀνυποδησία, quâ plerique olim hodieque usi, ubi de *Nudipedibus*, &c. Plura autem hanc in rem, apud Joh. Casparum Suicerum *Thesaur. Ecclesiast.* in *hac voce*, & Tob. Pfannerum *de Ritibus Ecclesiæ Vet.* Quibus adde, de *Ascesi* veter. Philosophorum, Salmas. *ad Solin. p.* 1170.

ASCETERIUM, Græcè, Α᾿σκητήριον Monasterium, locus exercitio & virtutum rigidiori disciplinæ destinatus: ἀσκητῶν καταγωγή, Theodoreto *l.* 6. & 10. Metaphrastes in *Vita S. Martini*, *Ad monasteria & Asceteria, i.e. loca, in quibus se exercent, promtè & alacri venirent animo.* Vide *Novellam* Justiniani 59. Casaubon. *Exercit. II. ad Baron. c.* 23. Alios. Vocem mirè depravârunt Scriptores inferioris ævi: Namque *Archisterium*, *Assisterium*, *Ascyterium*, aliaque scripsisse deprehenduntur. In specie *Asceterium* dicebatur Collegium Funeratorum, in quibus octo Moniales & tres Acolythi, ad sepeliendos mortuos destinati, sese exercebant, institutore Anastasio Imperatore, ex confirmatione ejus à Justiniano facta, liquet: *Reditum funeribus destinatum à divæ memoriæ Anastasio Imperatore confirmavit & funeribus deputavit, & dedit singulis cadaveribus, sive singulis lectis unum Asceterium, i. e. octo Sanctimoniales & tres Acolythos*; Julianus Antecess. *Novellâ* 13. apud Macrum in *Hierolex.* Vide quoque infrà in *Metanea*.

ASCETICON, Græcè Α᾿σκητικὸν, i. e. *Exercitium*, titulus fuit libri cujusdam Messalianorum Hæreticorum, quem Concilium Ephesinum damnavit. Vide ubi de *Messalianis*, ut & infrà in voce *Precatores*.

ASCETRIA, Græcè Α᾿σκήτρια, apud Balsamon. in Can. 63. Trul. *Omnibus autem, qui in sæcularibus versantur, & iis maximè, qui fœminè tractant, viris ac mulieribus, atque etiam his, qui professi, interdicimus, ne Monachi habitu vel Ascetriæ utantur*: Carolo du Fresne Monialis est. Gregorius tamen M. à Moniali distinguere videtur *can. de persona* 11. *qu.* 1. *Si quis contra aliquem Clericum, Monachum aut Diaconissam aut Monastriam aut Ascetriam habet actionem.* Ubi Gloss. *Ascetriam, i. e. Inclusam.* Hinc eidem Car. du Fresne, *Ascetriæ* sunt fœminæ continentes, quæ à Monachabus differebant, uti *Asceterium* à Monasterio: à Monachabus scil. quæ in solitudinibus domicilia habebant. Has psallere solitas in elationibus funerum, patet ex *LL.* 45. 48. *de Episcop. & Cleric.* &c. Ejusmodi autem *Ascetrias* olim idem pallii genus gestâsse, quod Crateus uxor Hipparchia, apparet ex Can. 13. Synodi Gangrensis, *Si quæ mulier, propter ἄσκησιν, habitum mutat, & pro solito muliebri amictu virilem sumit, anathema sit.* Ubi per *virilem habitum*, pallium intelligi, contra sententiam Balsamonis, rectè docti viri statuerunt. Sed hac de re suprà plura diximus, in voce *Asceta*. Vide quoque infrà, in voce *Monastria*.

ASCHAFFENBURGUM, urbs German. in Franconia, ad Mœnum fluv. cum castro, ubi persæpe commoratur Elector Moguntinus. Dicitur etiam Asciburgium, à Francofurto 4. circiter leuc. in Ortum Herbipolim versus. Vide Cluver. *l.* 1. Hic Concilium, post mortem Nicolai IV. habitum, A. C. 1292.

ASCHALITÆ, populi circa Indicum sinum. *Steph.*

ASCHILION, Achajæ urbs. *Steph.*

ASCHERSLEBA, Urbecul. German. in Saxonia, & Principatu Anhaltino ad Wipperam fluv. Malè habita hisce ultimis annis. 3. leuc. à Mansfeldia, & 4. ab Halberstadio.

ASCHETOS, nomen equi celebris, in curru Amphiarai, apud Stat. *Theb. l.* 6. *v.* 461.

> *Nec jam sufficiunt stimuli, non verbera, voce*
> *Nominibusque ciens Pholoën, Admetum & Irim,*
> *Funalemque Thoen; rapidum Danaëius augur*
> Ascheton increpitans ——

Α᾿σχετὸς Græcis, quod ἰσχυρὸς interpretatur *Hesychius*. Vide Barthium, *Animadversion. ad Statium d. l.*

ASCHILACÆ, Troadis populi. Plin. *l.* 5. *c.* 30.

ASCHOLAUS, vide *Ischomas*.

ASCIA, loca Indiæ, in quibus umbræ non sunt, Septentrioque non conspicitur, nec horæ dinumerantur. Plinius *l.* 2. *c.* 73. ex *Onesicrito*. Vide & *Ascii*.

ASCIA, in intestinis operibus locum habuit, de quibus vide Salmas. *ad Solin. p.* 1034. & infrà ubi *de Intestino opere*.

ASCIBURGIUM, nunc urbs German. *Ptol.* vulgò *Emerich.* Quidam libri Taciti habent Α᾿σκιπύργιον, quidam Α᾿σκιβούργιον, ex quo placet quibusdam Α᾿σκηπύργιον, à Nerito, ut volunt, Ithacæ monte. Locus quidem, quem indicat Tacitus, obrutus est, haud procul *Veteribus* vicus, *Ascelburg* seu *Asburg*, nunc dictus. Lipsius *ad Taciti Germaniam. c.* 3. & Cluver. qui alterum ad Mœnum fluv. Asciburgium in German. ponit, *Aschaburg* dictum. Aliis est *Duisburg*. Sed rudera illius, inter Duysburgum & Mursam, apud Rhenum, monstrantur: 3. leuc. à Novesio, in Boream & 5. milliar. à Mursa.

ASCIBURGUS, Mons Poloniæ, cui initium in Hungariæ & Silesiæ confinio; inde in Septentrionem excurrens, versus Uartam fluv. & Marchiam Brandeburgicam, ad mare Balthicum deponitur. Trajectus ejus hic accolis *Gossenberg* dicitur, *Cluverio* teste.

ASCII, Græce Α᾿σκιοι, populi apud Indos sic dicti, quòd apud eos, Sol merò meridie umbram non faciat, Plin. *l.* 2. *c.* 73. Quod de Taprobane prodit Diodor. Sic. ex *Jambuli* relatione. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 4. & suprà *Ascia*.

ASCITÆ, Arabes ab *utribus* sic dicti, quoniam bubulos, ut Plin. *l.* 6. *c.* 29. inquit, utres binos sternentes ponte piraticam exercent. Hos *Steph.* juxta Indicum sinum collocat: Macro Hæretici sic dicti sunt, ab ἀσκὸς itidem, i. e. *utre*, dicti; quem perhibentur inflatum & opertum circumire fuisse soliti, bacchantes, tanquam ipsi essent Evangelici utres novi, vinô novô repleti, ex Augustino *de Hæres. l.* 6. Vide *Ascodrogiti*.

ASCHAMUS Rogerius, Anglus, Hieronymo Osorio, Joh. Sturmio & Joh. Metello familiariter notus, à Secretis fuit Elizabethæ Reginæ. Scripsit *Epistolas familiares*, *Toxophilum*, *Commentariorum Epistolarum librum*, *Poemata*. Anton. Teissier *Elogiis*. Obiit Londini A. C. 1568. ætat. 53. ab Eduardo Granta publicè laudatus.

ASCLEPAS, Episcopus Gazensis, ab Arrianis pulsus, Conciliô Sardicô restitutus, Baron. *A. C.* 342. 347.

ASCLEPIA, Æsculapii festum sic dictum. J. Pollux *l.* 1. *c.* 1. Ipsi etiam *Agones* Α᾿σκλήπεια dicuntur, *in antiquis Inscriptionibus Smetii*, *p.* 540. Et *p.* 415. fit mentio ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΣΚΛΗΠΙΩΝ.

ASCLEPIADES, Historicus Cyprius, tempore quô Pygmalion regnabat in Oriente, quô tempore scribit esum carnium non fuisse. Hieron. *l.* 2. *adversus Jovinianum*, ex *Porphyrio*. Vide Voss. *Hist. Græc. l.* 4. *p.* 506. 507.

ASCLEPIADES, Myrleanus, ortu tamen *Nicænus* erat, teste *Suida*. Hunc *Nicæum* dicitur Stephano, *in Νικαία* & malè Meursius hunc Myrleanum & Nicæum, tanquam duos distinctos, recenset. Diotimi cujusdam filius fuit, & Apollonii Grammatici discipulus, Grammaticus juxta *Suidam*. Minimè verò hic recensendum est opus ejus Θεσσαλικῶν βιβλίων δεκαβίβλιον, quod ei tribuit Suidas Α᾿σκληπ. In illo librariorum errores, in Philosophorum scriptis occurrentes, indicavit & correxit. *Nic. Lloydius.* Docuisse Rhetoricam, Eumenis tempore, & Historica quædam, inter alia, de rebus gestis Alexandri M. scripsisse ex Arrian. *l.* 7. *Maternus* ait. Hunc *Asclepiadem* cum *Asclepiade* Prusiensi Medico, & altero *Asclepiade* Myrleano, de quo infrà, perperam confundit *Suidas*, vel potius librarius, qui lacunam non advertit. Vide etiam Voss. *Hist. Græc. l.* 1. *c.* 18. & *de Philos. c.* 11. §. 38.

ASCLEPIADES, Myrleanus junior Grammaticus, περὶ γραμματικῶν scripsit, & in isto opere Dionysii Thracis, de partibus Grammaticæ, sententiam refellit, teste Sextô Empiricô. Eundem esse credit Jonsius, qui de Grammaticis scripsit, cujus operis librum sextum citat Suidas, *in Ο᾿ρφεὺς*, ubi Orphea quendam Crotoniatem juniorem, Pisistrati tempore, vixisse scribit. Undecimum citat Anonymus *in vita Arati*, & inde Aratum probat Tarsensem fuisse, non Solensem. Fortè ex hoc opere, Polemonis ætatem cognovit Suidas, *in Πολέμων*. Vix aliunde est, quod ex *Asclepiade* Myrleano citat Schol. Apollonii, *ad l.* 1. *Argon.* quòd scilicet Apollonius Grammaticus omnia sua ex Cleone transtulerit. De Cratino quoque Poëta *Asclepiadem* scripsisse, author est Athenæus *l.* 10. *c.* 14. *Asclepiades* quidam ὁ Α᾿ρεῖου, σύγγραμμα scripsit de Demetrio Phalereo Philosopho Aristotelico: unde Athenæus *l.* 13. *c.* 3. refert, meretricem quandam *Clepsydram* propterea fuisse dictam, quòd sui copiam ad *clepsydram* facere consueverit, donec aqua effluxisset, cùm ejus nomen fuerit *Metiche*. Plures autem hujus nominis fuêre. *Asclepiades* Tragilensis Isocratis discipulus erat, teste Plut. *l. de* 10. *Rhet.* & Photiô *Bibl.* 259. unde ætatem ejus cognoscimus, & τραγῳδουμένων sex libros reliquit, de quo *Meursius*. *Asclepiaden* quendam Phliasium, Philosophum Eretrium, Platonis Discipulum memorant Plut. *l. de discrim. amici & adul.* Athenæus *l.* 4. *c.* 19. Laërtius *in Phædone*, Hesych. Milesius, *in Menedemo*. Fortè hic est, quem oculis postea captum scribit Cicer. *l.* 5. *Tusc. Qu. c.* 39. qui interrogatus, quid ei cæcitas attulisset, respondit: *Ut puero uno esset comitatior*. *Asclepiadem* Athenienfem signat nummus quidam *Goltzianus*. *Asclepiades* quidam pater, vel præceptor fuit Alexandri Polyhistoris, teste Stephanô, *in Κοτιάειον*. Ad hunc fortè *Asclepiadem*, Didymus Grammaticus Epitomen Tabularum Solonis scripsit, teste Plut. in *Solone*. *Asclepiades* Medicus quidam, Prusæus in Bithynia Philosophicus cognomine, sub Pompejo M. vixit, teste Strabone *l.* 12.

Plin

Plin. *l.* 26. *c.* 3. Cùm in arte Rhetorica facultates decoxisset, Medicinam sectatus est. Dicebat *salutem constare cibi potûsque abstinentia, præterea gestatione, ambulatione, frictione*. Ipse, conditâ novâ sectâ, spretis legatis & pollicitationibus Mithridatis, repertâ ratione, quâ vinum ægris mederetur, relatô è funere homine, & servatô, ingentem famam consecutus est. Sed maximè, sponsione factâ cum Fortunâ, nè Medicus crederetur, si unquam invalidus ullô modô fuisset ipse, tandem supremâ senectute lapsu scalarum exanimatus est. Plin. *l.* 7. *c.* 37. De eo quoque multa refert Apul. *l.* 4. *Asclepiades* Anazarbeus Grammaticus, scripsit de fluminibus. Vide Voss. *Hist. Græc. l.* 4. *p.* 507. Duo *Asclepiades* Medici, post Augusti tempora vixerunt, teste Galenô. Ælium quendam *Asclepiadem*, Augusti libertum, memorat Inscriptio apud Gruterum, *fol.* 335. hujus fortè est liber ille εἰς..., quem citat Athenæus *l.* 15. *c.* 6. 7. *Asclepiades* quidam Philosophus, tempore Juliani Imperatoris vivebat, de quo Amm. Marcellin. *l.* 22. Item *Asclepiades* Poeta, à quo carmen *Asclepiadeum* dicitur. Author tragœdiarum aliquot, discipulus Isocratis, Plut. *de* 10. *Orator. Asclepiades* Mendes, cujus Θεολογούμενα citat Sueton. *in Aug. c.* 94. Vide sis *ibi* Casaubon. Porro Voss. *de Hist. Græc. p.* 507. *Asclepiadem* quendam Alexandrinum, τὰς κατὰ ... ἀρχαίας consignavisse scribit, & autorem suæ sententiæ Scholiasten Aristophanis, *in Nubes*, laudat. Verùm Scholiastes nihil aliud ibi dicit, nisi quòd *Asclepiades* ille τὰς ... appellaverit τὰς κατὰ ... ἀρχαίας, librum verò *Asclepiadis* nullum citat. *Nic. Lloydius*. Vide plura apud Voss. *Hist. Græc. l.* 1. *c.* 18. 21. & 22. & *l.* 4. *p.* 506.

ASCLEPIADES, Patriarcha Antiochenus, successit Serapioni tenuitque sedem ab A. C. 214. usque ad A. C. 220. secundùm *Eusebium*. Aliis, ab anno 212. usque ad ann. 219. quô Philetum successorem accepit.

ASCLEPIODORUS, pictor ætate Apellis, mirabilis in symmetria, Huic Mnason tyrannus pro 12. Diis dedit in singulos minas tricenas. Plin. *l.* 35. *c.* 10.

ASCLEPIODORUS, Alexandrinus, singulari ingeniô vir, ad omnia Mathematica, ac inquisitionem cognitionemque herbarum & lapidum. *Suidas*. In Syriam profectus, ut mores incolarum perdisceret, non nisi tres illorum invenit, qui modestè vixissent. Cœl. Rhodig. *l.* 14. *c.* 3. Item Consul Roman. collega Afranii Ambaliani.

ASCLEPIODORUS, è cohorte nobilium Puerorum, conjurationis, in Alexandrum Magnum, particeps Hermolao. Curt. *l.* 8. *c.* 6.

ASCLEPIODOTUS, Musicus & Medicus juxta Simplicium, ad *l.* 4. Φυσ. ἀκρ. *comm.* 141. qui *Asclepiodotus* Damascii magister, & *Asclepiodoti* Magni gener fuit, teste Photiô *Eclog.* 242. Vide *Suidam*.

ASCLEPIODOTUS, Præfectus prætorio, sub Constantino Chloro, circa A. C. 296. vicit Allectum, qui Carausiô è medio sublatô, se in Britannia Imperatorem proclamari curaverat. *Eutrop.* & Euseb. *Chron.* An hic idem Asclepiodotus, qui vitam Diocletiani descripsit? ut Vopisc. *in Aureliano*, habet. Ita autem is *c.* 44. *Mirabile fortasse videtur, quod compertum Diocletiano Asclepiodotus Celsino consiliario suo dixisse perhibent --- quodam tempore Aurelianum Gallicanas consuluisse Druidas, sciscitantem*, &c. Et in *Probo*, *c.* 22. *Multa manu suâ fecit, Duces præclarissimos instituit. Nam ex ejus disciplina Carus, Diocletianus, Constantius*, Asclepiodotus, *Annibalianus, Leonides*, &c. *extiterunt sunt*.

ASCLEPIODOTUS, vide *Cassius*.

ASCLEPION, Consul. Roman. Joannis collega. An. Urb. Cond. 1250.

ASCLEPIUS, Machaonis fil. Æsculapii nepos. *Augustin*. Etiam ipse Æsculapius *Asclepius* dicitur, eidem Augustino *de Civ. Dei* *l.* 3. *c.* 17. in Græca fabula Græculum nomen Medico danti. Æsculapius enim Græcè Ἀσκληπιὸς est. Joh. Frid. Gronov. *in Observat. in Eccles. c.* 17.

ASCLEPIUS, Philosophus Trallianus, discipulus Ammonii, commentariô illustravit Arithmeticam Nicomachi. Voss. *de Scient. Mathem. c.* 10. §. 1.

ASCLEPIUS, Presbyter, vide *Adelphius*.

ASCLETARION, Mathematicus tempore Domitiani, qui aliquando dixerat se discerptum iri à canibus; quapropter à Domitiano jussus est interfici, & accuratissimè sepeliri, ut vanitas ejus artis argueretur: sed repentinâ tempestate disjectô funere semiustum canes discerpsêre. Sueton. *in Domit. c.* 15. A. C. 90.

ASCLUS, Italiæ civitas. *Steph.* Sil. Ital. *l.* 8. *v.* 439.

> *Adria & inclemens hirsuti signifer Ascli.*

Fortè *Asculum*, de quo infrà.

ASCODROGILI, vel ASCILI, Hæretici, qui Paracletô Montani se plenos jactitantes, Bacchanalia in Ecclesiam introducebant, & circa lagenam vinô repletam circumibant solenni pompâ. Augustin. *hær.* 62. Philastrius *de hæret.*

ASCOGEPHRI, quasi ἀσκογέφυροι, pontes dicti sunt, ex utribus facti, cujusmodi in usu fuisse Veteribus auctor est Plin. *l.* 6. *c.* 29. *Arabes Ascitæ appellati, quoniam bubulos utres bini sternentes ponte piraticam exercent sagittis venenatis*. Et Solin. de iisdem, *c.* 60. *Bubulos utribus contabulatis crates superponunt*. Sed & Auctor Peripli γειδίους ἐρραμμένους ἐξ ἀσκῶν, navigia coriacea ex utribus, Ascitas usos esse scribit. Vide Lucan. *l.* 4. ubi de ponte à Basilio confecto, & Anonymum *de Rebus Bell.* subjectum *Notitiæ Imperii* ubi istiusmodi pontem accuratè describit. Car. du Fresne *Glossar.* Sed quod de Basilo ait, ex Lucano, non videtur huc pertinere, cùm pons ab eo factus non ex *utribus*, sed ex *cupis*, constiterit: Sic enim is, *v.* 420.

> *Namque ratem vacuæ sustentant undique cupæ,*
> *Quarum porrecta series constricta catenis,*
> *Ordinibus geminis obliquas excipit alnos.*

Fuêre autem *cupæ*, vasa lignea, transportando vino, rotunda, magna, &c. uti infrà videbimus.

ASCOLIA, Græcè Ἀσκώλια, festa, quæ Rustici Athenienses in honorem Bacchi celebrârunt, ἀπὸ τοῦ ἀσκοῦ, i. e. ab *utre* nuncupata. Nam cùm victimæ Numinibus aut per similitudinem, ut inquit Servius, *in l.* 2. *Georg.* aut per contrarietatem immolentur, caper qui obest vitibus, ceu grata hostia Libero sacrificabatur. *Phornutus*, Τὸν δὲ τράγον αὐτῷ θύουσι διὰ τὸ λυμαντικὸν δοκεῖν τῆς ἀμπέλου. Hinc versus *Eveni*:

> Κἤν με φάγης ἐπὶ ῥίζαν, ὅμως ἔτι καρποφορήσω,
> Ὅσσον ἐπισπεῖσαί σοι, τράγε, θυομένῳ.

Quos in Domitianum fuisse detortos author est Sueton. *c.* 14. Et quò invisum Baccho animal pejus tractarent, &, ut *Servius* ait, ne quid ex eo esset, quod non sentiret injuriam, pellem detrahebant, atque inflabant, in quam sublimi saltu juvenes se librabant: ac ne spectaculum risu careret, unguine lubricabant, ut præcipiti magis lapsu in terram gliscerent. *Suidas*, ἑορτὴ ἦν οἱ Ἀθηναῖοι ἦγον, ἡ Ἀσκώλια, ἐν ᾗ ἥλλοντο ἐπὶ ἀσκοῖς ἀργύρου, εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου. Scholiastes Aristophanis *in Pluto*: Κυρίως δὲ ἀσκωλιάζειν ἔλεγον τὸ ἐπὶ τῶν ἀσκῶν ἅλλεσθαι, ἕνεκα γέλωτος ποιεῖν. Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ θεάτρου ἐτίθεσαν ἀσκοὺς πεφυσημένους, εἰς οὓς ἀναπηδῶντες ὠλίσθανον κατὰ τὸ Εὐβουλος φησι. Unô tantùm pede in utrem saltabant. Pollux *l.* 2. Ἀσκωλιάζειν ἔλεγον τὸ τῷ ἑτέρῳ ποδὶ ἅλλεσθαι. *Hesych.* Ἀσκωλίζοντες, ἐφ᾽ ἑνὸς ποδὸς ἁλλόμενοι. Idem habent Eustath. *ad Odyss.* κ. & Tzetzes ad *Hesiod.* ἔργα. Virgilius autem elegantissimè sacrificii causam, & Festi ritum describit, *Georg. l.* 2. *v.* 380.

> *Non aliam ob culpam Baccho caper omnibus aris*
> *Cæditur, & veteres ineunt proscenia ludi,*
> *Præmiaque ingentes pagos, & compita circum*
> *Thesidæ posuêre: atque inter pocula læti*
> *Mollibus in pratis unctos saluêre per utres.*

Quod per *compita*, & *pagos* Virgilius, hoc per *κώμας*, i. e. *vicos* fieri scribit *Phornutus*: Εἰς τοὺς ἀσκοὺς ἐναλλόμενοι, κατὰ τὰς Ἀττικὰς κώμας οἱ γεωργοὶ νέοι ... ex *Castellano*. *Nic. Lloydius*.

ASCOLIASMUS, ludi genus, de quo vide suprà, nec non voce *Utres*.

ASCOMANNI, apud Adamum Bremensem *c.* 71. *Classis piratarum, quos nostri* Ascomannos *vocant*. Et *c.* 212. *Ipsi enim piratæ, quos illi Witingos appellant, nostri* Ascomannos; *Regi Danico tributum solvunt*: Piratæ sunt, fortè dicti ad instar Arabum *Ascitarum*, quibus id nominis inditum, quòd utribus seu naviculis ex utribus confectis, piraticam exercerent; voce hybridâ ab ἀσκὸς, i. e. *utre* & *mann*, i. e. *vir*. Nam & *ascum*, pro navicula, Car. du Fresne *Glossar.* Aliter tamen censet Jac. Eyndius in *Chron. Zeland. l.* 2. Vide quoque Albertum Stadensem *ad A. C.* 788. & *Histor. Brem.* Archiepiscoporum in *Bezelino*.

ASCONDÆ, Pancratiastæ, meminit Aristoph. *Crabr.*

ASCONIUS Labeo, Tutor Neronis, cui ad imperium provectus Consularia insignia petiit à Senatu. Tacit. *l.* 13. *Annal. c.* 10.

ASCONIUS Pedianus, à *Pedia* gente, in quam quia adoptatus erat, primus ita vocabatur. Duo autem ejusce nominis fuêre. *Prior* is, qui Virgilio familiaris fuit, quem, ut refert *Junius Philargyrus*, dicentem audiverat se Grammaticis crucem fixisse illô versiculô:

> *Tres pateat cœli spatium non amplius, ulnas.*

Hujus extant commentarii, in aliquot Ciceronis Orationes. Et in eam pro Cornelio, Livium se novisse profitetur his verbis: *Inter quos Tuditanus, & Pomponius Atticus, & Livius noster*. Ejus quæ certa ætas hinc disce. In pro M. Scauro: *Scauri domum possidet nunc Longus Cæcina, qui Consul fuit cum Claudio*. Scribe *Largus Cæcina, qui Consul fuit cum Claudio*. An. Urb. Cond. 759. *Alter* Historicus, Vespasiani ævô floruit, ut cognoscimus ex D. Hieronymo *in Chron. Eusebiano*, *ad* A. C. 76. qui Vespasiani annus est septimus. *Q. Asconius Pedianus* scriptor Historicus, clarus habetur, qui 73. ætatis suæ annô captus luminibus, 12. postea annis in summo honore consenuit. Vide Voss. *Hist. Lat. l.* 1. *c.* 27. *Nic. Lloydius*.

ASCOTIA, oppidul. Hispan. in provinc. Ipuscoa, ad Urolam fluv. 2. leuc. à Placentia in Ortum, & 5. à Fano D. Sebastiani. *Ascoytia* Hispan.

ASCRA, vicus Bœotiæ, in aspero, & sterili loco, in dextra parte Heliconis, Hesiodi patria, teste ipsô in his, Ἔργ. *v.* 637.

> Νάσσατο δ᾽ ἄγχ᾽ Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
> Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ οὐδέ ποτ᾽ ἐσθλῇ.

Stephano πόλις vocatur. Bocharto *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 16. autem *Ascra* est עשירה *asçera*, h. e. lucus ubi steriles sunt arbores. Sanè *Hesychius* Ἄσκρα, δρῦς ἄκαρπος. Atqui verò in *epitaphio* Hesiodi lego,

> Ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήϊος. ----

Ἄσκρη autem Ionicè pro Ἄσκρα, ut monuit *Stephanus*, dicens hanc vocem esse Ἰωνικῶς χρηματίζουσαν. Nam Iones interdum κ pro χ ponebant, ut pro δέχομαι, δέκομαι. *Nic. Lloydius*.

ASCRIPTITII, Deorum genus, apud Athenienses, quos præter duodecim præcipuos (quibus ara communis extructa erat, βωμὸς τῶν δώδεκα Θεῶν, & per quos jurare solebant, Μὰ τοὺς δώδεκα Θεοὺς) venerati sunt. Ita enim de illis *Strabo*: Ἀθηναῖοι δ᾽ ὥσπερ περὶ τὰ ἄλλα φιλοξενοῦντες διατελοῦσιν, οὕτω καὶ περὶ τοὺς Θεούς, *Athenienses, ut peregrina diligunt, sic peregrinos Deos*. Hinc non prisca solùm coluêre Numina, sed subinde nova sibi adoptabant, qualia Orba-

nes,

ne, *Comessum* & *Typhon*: Imò tam ad superstitionem proclives fuêre, ut Paulò Jesum illis & *Anastasin*, seu *Resurrectionem* à mortuis annuntiante, *Anastasin* Deam esse opinarentur. Vide Franciscum Rossæum *Archæol. Attic. l. 2. c. 1.*

ASCRIPTITII, apud Æl. Lamprid. *in Alexandro Severo*, *c. 15. Jurejurandò deinde sese adstrinxit, ne quem adscriptum, i. e. vacantivum haberet, ne annonis Rempubl. gravaret, &c.* Ubi scribi jubet Salmas. *Adscriptivum*, *i. e. vacantem*, haberet. Sic enim Trebellius Pollio de Balista Tyranno, c. 18. *Est Epistola Valeriani, qua gratias Balistæ agit; gaudens, quod ejus consilio nullum adscriptitium, i. e. vacantem haberet, & Tribunum nullum stipatorem, qui non vere pugnaret.* Milites quidam erant supernumerarii, ad commoda solùm participanda in numeros relati: inventore Claudiò Pr. de quo Sueton. c. 25. *Instituit & imaginariæ militiæ genus, quod vocatur* SUPRANUMERUM: *quò absentes & titulotenus fungerentur.* Quibus non dissimiles postea fuêre supernumerarii illi Palatini, quorum meminêre Imperatores in Cod. *Theodos. tit. de Palatinis sacr. largit. & rerum priv.* Vide infrà in voce *Vacans miles*. Sed & *Adscriptitii* vel *Adscriptivi*, dicebantur apud Romanos milites, qui supplendis legionibus ascribebantur. Varro *de L. L. l. 6. Dicti sunt*, inquit, *qui adscribebantur inermes, qui succederent armatis militibus*, i. e. si quis eorum depetiisset. Et *l. 3. de Vita Pop. Rom. De Adscriptitiis, cùm erant attributi Decurionibus & Centurionibus, qui eorum haberent numerum, Accensi vocabantur: Eosdem etiam quidam vocabant Ferentarios, qui depugnabant pugnis & lapidibus, iis armis, quæ ferrentur, non quæ tenerentur*, &c. Alia planè vocis notio est, *in Codice* & *Novellis*, ut & in *Capitul.* Caroli Magni, *Constitutionibus* Siculis, in *Speculo Saxon.* alibique: ibi enim hàc voce denotantur coloni, agricolæ, villani, qui aliunde orti, in aliorum Dominorum villas & prædia pergunt, ibique eorundem licentià sedes suas figunt, & sub annui census conditione in cæterorum subditorum transeunt statum, ac in album ascribuntur, ita ut perinde & ii distrahi & transferri queant unà cum ipsis prædiis, quæ excolunt: Unde & pro *servis glebæ* habentur. Vide Salmas. *ad Hist. Aug.* & *in de Modo Usurar.* ut & Spelmannum in *Glossario*: sicut de *Adscriptitiis* seu Dedititiis Hebræorum infrà voce *Nethinæi*.

ASCRUVIUM, urbs Illyrici. *Ptol.* aliis *Ascrivium*, vulgò *Cattaro*, sub Venetis, longitud. 43. 40. latitud. 42. 36. Alii credunt esse *Castel novo*, juxta sinum Rizonicum. Vide *Cattara*. *Baudrand.*

ASCULANUS Jacobus, vide *Jacobus*.

ASCULUM, oppid. Apuliæ, memorandum clade illatâ Pyrrho à Curio & Fabricio Consulib. ut & internecione Romanorum, durantibus feriis Latinis, in bello Marsico. Dicebatur *Asculum* Appulum, ad discrimen *Piceni Asculi*. Florus *l. 1. c. 18.* ubi de Pyrrho Rege: *In Apulia deinde apud Asculum melius dimicatum est, Curiò, Fabricióque Consulibus*, Plut. *in Pyrrho*, [illegible]. Zonaras *Annal. Tom. 2.* Pyrrhus impressione in Apuliam factâ, multa vi, multa per deditionem accepit, [illegible]. Vide Liv. *epit. l. 71. 72.* & seqq. Appian. *Bell. Civ.* longitud. 40. 00. latitud. 41. 20. Vulgò *Ascoli di Satriano*; quibusdam est in Capitanata provinc. regni Neapolitani non longè ab Apennino, & à confinio Principatus. Ultra 16. milliar. à Compsa, & totidem ferè à Venusia. Gaudet Principatus titulò & deficit in dies. *Baudrand. Moretio*, Episcopale est oppid.

ASCULUM, cognomine Picenum, ad superioris discrimen, vulgò *Ascoli*. Lucan. *l. 2. v. 468.*

> *---- ---- Depellitur arce*
> *Lentulus Asculea*

De situ ejus ita Strabo, *l. 5.* [illegible]. Dignitatem ejus indicat Florus *l. 1. c. 19. Domiti Picentes, & caput gentis Asculum.* *Ptol.* Ἄσκλον vocat. *Nic. Lloydius.* longitud. 36. 40. latitud. 42. 39. Est Pontificiæ ditionis, in colle. *Baudrandus.*

ASCURA, Armeniæ majoris urbs. *Ptol.*

ASCURUS, Colchidis fluv. Arrian. *in Periplo.*

ASCUS, Gigas, qui Dionysium vinctum cum Lycurgo in fluvium conjecit. Steph. *in Damasco.*

ASCUS, in suspenso, in *L. Sal.* quid sit, hinc fortè patebit *Ascus*, navicula seu scapha est, Anglo Saxonibus *As.* secundùm quosdam ex Græco ἀσκὸς, *utris*, unde [illegible], *navigium coriaceum ex utribus*, de quo suprà in voce *Ascogephri*: vide quoque in *Ascia*. Cujusmodi sunt scaphulæ, quibus in paludibus & stagnis piscatores utuntur, quasque etiamnum *Nascon* & *Ascon* vocari, auctor est *Begnonius*. Wendelinus inde vocem Flandricam *schut* seu *schuit*, i. e. *scapha parvula*, ortam putat, quæ catenâ jactâ circum arborem in ripa stantem alligatur seràque clauditur, magnâ ejus parte interim, dum illic hæret, demersâ, ita ut de arbore dependeat. Ita autem *L. Sal. tit. 23. §. 4. Si quis ascum de intro clavem repositum & in suspenso pro studio positum furaverit.* Car. du Fresne *Glossar.* ubi loca aliquot in Hollandia & provinciis vicinis, *Asclos*, *Ascodilf*, *Ascoburg*, &c. quasi *Portus Ascorum*, *Fossa Ascorum*, *Burgum Ascorum*, &c. appellata fuisse putat, aliter sentiente *Jacobò Eyndiò*. Vide suprà in voce *Ascogephri* & *Ascomanni*.

ASDARA, Cappadociæ oppid. *Antonin.*

ASDATÆ, Caucasi incolæ, apud quos Topazius nascitur.

ASDRUBAL, gener Amilcaris patris Annibalis, favente factione Barchinâ, Amilcari mortuo suffectus, 8. annis Hispaniam administravit, cum magna prudentiæ laude & gloria Carthaginis. Demum à servo barbaro, cujus dominum occiderat, interfectus est, in medio suorum. Comprehensus deinde servus à circumstantibus, haud secus perritens, inter cruciatus ac tormenta, speciem semper ridentis præbens, occisus est. Historiam cape ex Silio *l. 1. v. 165.* ubi de Tago, servi domino cruci suffixo loquitur:

> *Quem postquam dirò suspensum robore vidit*
> *Deformem, laceri famulus clam corripit ensem*
> *Dilectum domino, perrumpit in aulam,*
> *Atque immite ferit geminato vulnere pectus.*
> *At Pœni [illegible], turbataque lustra,*
> *Et sævis genus lætatum, tormentaque portant.*
> *Non ignes, candensque chalybs, non verbera passim*
> *Ictibus innumeris lacerum scindentia corpus,*
> *Carnificesve manus, penitusque infusa medullis*
> *Pestis, & in medio lucentes vulnere flammæ*
> *Cessavêre; ferum visu, dictuque per artem*
> *Sævitiæ, extenti, quantum tormenta jubebant,*
> *Creverunt artus, atque omni sanguine rupto*
> *Ossa liquefactis fumarunt fervida membris.*
> *Mens intacta manet, superat, ridetque dolores,*
> *Spectanti similis, fessosque labore ministros*
> *Increpitat, dominique crucem clamore reposcit.*

Ita Silius: cæteros inter se scio discordare: Polybius *l. 2.* in diversorio suo vult Asdrubalem exceptum insidiis, [illegible]. Nisi sit in diversorio aula. Appianus *in Iberica*, eum in venatione occisum scribit: [illegible]. Idemque habet, *in Annibalica*. Livius *l. 21. c. 2.* palam vult interfectum. De Servi constantia, præter Silium, Livius locò prædictò, ubi de *Asdrubalis* percussore: *Comprehensus à circumstantibus, haud alio, quam si evasisset vultu; tormentis quoque cum laceraretur, eò fuit habitu oris, ut superante lætitiâ dolores ridentis etiam speciem præbuerit*, Val. Max. *l. 3. c. 3. ex. ult. Laniatus tamen, quam ex vindicta ceperat, in ore constans fuisse retinuit.* *Nic. Lloydius.* Vide etiam Diodor. Sic. *l. 25.* Plut. *in Annibale*. Cornel. Nepotem, *in Amilcare*.

ASDRUBAL, Hannibalis frater. Plut. *in Hannibale*. Hispaniam deserere à Scipione coactus, cùm in Italiam fratri suppetias iret, illique per literas locum, quò venisset, significaret, literis interceptis, ingenti strage, à M. Livio Salinatore, & Nerone Claudio ad Metaurum victus est, caputque ejus lanceæ præfixum, & in conspectu Pœnorum ad fratrem circumlatum est. Horat. *Carm. l. 4. Od. 4. v. 37.*

> *Quid debeas, ô Roma, Neronibus,*
> *Testis Metaurum flumen & Asdrubal*
> *Devictus. ---- ---- ----*

Vide Liv. *l. 27.* *Polyb.* Plut. *in Annibale*, &c.

ASDRUBAL, fil. *Magonis* cognomentò *Calvus*, Dux classis Carthaginensium in Sardiniam missus, tempestate ad insulas Baleares rejectus, ibi tantisper, quoad quassas reficeret naves, resedit. Liv. *l. 22. c. 20. f*

ASDRUBAL, fil. prioris, contra Numidas bellum gessit.

ASDRUBAL, Gisgonis fil. à Romanis Hispaniâ pulsus, in Africam rediit, Syphace, cui filiam Sophonisben dederat, in partes suas pertractò. Dein Scipionem Uticæ obsidione depulit, sed ab illo, unà cum genero paulò pòst victus, in prælio cecidit. Dux bellò tertiò Punicò, à Scipione Æmiliano victus. Ejus uxor, factâ deditione, cùm paucis antè diebus à viro impetrare non potuisset, ut ad victorem transfugeret, in medias urbis flammas sese cum filiis conjecit. Livius *l. 27. 28. & seqq.* Plut. *in Scipione*. Ovid. *Fast. l. 6. v. 769.*

> *Postera lux melior; superat Masinissa Syphacem,*
> *Et cecidit telis Asdrubal ipse suis.*

ASDRUBAL, à L. Cæcilio Metello Consule, prope Palermum in Sicilia, victus, amissis in acie 120. Elephantis, aliisque 104. captis, qui dein per totam Italiam circumducti. Item duorum aliorum, Justin. *l. 19.* meminit. Vide pluribus *Liv. Polyb. Appian. Florum*; *Orosium*, Diodor. Sic. *Fragm.*

ASDYNIS, insulæ nomen, apud *Steph.*

Rabbi ASE, rector Scholæ Soranæ, exorsus fuit scribere universum *Thalmud* juxta seriem, seu juxta quodlibet Syntagma VI. Classium, docendoque illud absolvit 30. annis, idque bis fecit. Rabbi Ganz. *ad ann.* 4127. Rexit enim Scholam annos 60. quò tempore novem Rectores Scholæ Pumbeditanæ diem suum obierunt. Idem *ibidem*. Vide & *Morjemar*.

ASEA, vel ASEATIS, vicus Arcadiæ, ex quo Alpheus profluit. *Steph.*

ASEBAIM, Latinè *damulæ*, sive *pulchritudines*, aut *militiæ*, nomen viri. Nehem. *c. 2. v. 57.*

ASECRETA, Latinis factum ex Græco Ἀσηκρῆτις, quod è Latino à *Secretis* ortum, unde etiam Ἀσηκρῆτις Græci barbari dixerunt, quemadmodum & Latini posteà voce indeclinabili *Asecretis*, pro *a Secretis*: in *Ep.* S. Nicephori Patriarchæ Constantinopolitani ad Leonem III. Pontif. [illegible] *Namque Regiorum secretorum Notarius erat.* Asecretis *autem tales vocare solita Latina Lingua novimus pronuntiationem.* Apud Agathonem Diaconum Ecclesiæ Constantinopolitanæ *in Epilogo*, Artemius seu Anastasius Imperator, [illegible], *Scholæ Asecretis priùs accensitus*, fuisse dicitur. Carolus M. *de cultu Imaginum l. 4. c. 9. Mox ut Leontius Asecreta conspexit, magnum se sui erroris emolumentum invenisse putavit.* Petrus Diac. *Chron. Casin. l. 4. c. 63. Postquam Asecretis efficitur, Logothetam illum Imperii statuit*, &c. Secretarius est, quem *Notarium secretorum* Vopisc. in *Aureliano*, *c. 36.* [illegible], Procopius *de Bello Pers. l. 2. c. 7.* [illegible]. *Imperatoris arcana annotantem*, Idem in *Histor. arc.* vocant. Zosimus eundem [illegible], appellat, quod propriè Secretariorum munus, vide suprà, ubi de *Apocrisiarius*. Corippus *l. 1.*

Hac secreta sacra tractans Demetrius Aula, &c.

Interdum verò, *Asecretis* idem, qui *Consiliarius*. Ælfrici *Glossar. Saxon. Asecretis* vel *Principis Consiliarius*, *geruna*. Saxonibus autem *geruna* mysterium est: mysticis enim ac secretis Principum consiliis Consiliarii intersunt. Michaël Psellus in *Vita* Simeonis Metaphr. [illegible Greek] *Et primo quidem secretioribus interfuit assessoribus, arcanorumque consiliorum particeps fuit.* Hinc in *Charta* Roberti Francorum Regis apud Duschesnium in *Probat. Histor. Montmorenciana p.* 16. *Ad Majestatis nostræ mansuetudinem supplex accessit noster* Asecretis *Manasses Comes postulans*, &c. Inde Πρωτοασηκρῆτις iisdem Græcis, seu Πρωτοασηκρήτης dictus est, quem *Protosecretam* vocat Anastasius Bibliothecarius in *Vita* Pontificum. Et Ἀσηκρητεῖον locus ubi Princeps τὰς ἐξωθεν Θεραπείας ἀπαγγέλλας, *quæ ab exteris Principibus afferebantur responsa*, audiebat. Cedrenum, [illegible Greek], &c. Vide Salmas. ad *Vopisc. loc. cit.* & Car. du Fresne *Glossar.* ac *Not. ad Cinnamum p.* 492. 493.

ASEDOTH, Latinè *effusiones*, sive *declivia*, aut *campestria*, vel *depradationes*, regio & civitas in tribu Ruben. Item urbs Amorrhæorum Jos. c. 10. v. 40. c. 12. v. 3 & c. 13. v. 20.

ASEL, Latinè *prope* vel *juxta*, sive *ablatio*, vel *separatio*, fil. Elasa, filii Rapha. 1. Paral. c. 8. v. 37. Item oppid. in Meroë, Nili insula. Plin. l. 6. c. 30.

ASELGE, urbs quædam, à civium lascivia sic dicta. Est enim ἀσελγὴς idem quod ἀκόλαστος, & ἀσελγαίνειν, τὸ πρὸς θύραν τῶν γυναικῶν ἀσελγαίνειν. *Phavorinus*, Ἄσελγε, πόλις, ὅπου κακῶς ἔζων οἱ ἐνοικοῦντες, καὶ ἀσελγῶς ἐποίουν.

ASELLA, Virgo Romana, Hieronymi discipula, S. literarum peritiâ, & pietate illustris. Hieronym. *ep. ad Marcellam.*

ASELLAS, Rex Cyrenæorum. Justin. l. 22. c. 7. quanquam ibi *Ophellam* legit Bongarsius, de cujus lectione dubitandum non est, nam præter *Diodorum*, ita quoque habent Theophrast. *de plantis* l. 4. c. 4. & Polyænus, l. 5. c. 3. n. 4. atque alii.

ASELLATA & HAMATA, factionum in Belgio nomina, quæ ultra 100. annos sævière: excitatæ à Margareta, sorore Guilhelmi Hollandiæ Comit. Ludovici Bavari Imperatoris uxore, quæ cum fratri successisset, atque in domum Bavaricam Comitatum Hannoniæ, Zelandiæ Hollandiæque intulisset, A. C. 1324. filium Vilhelmum à Comitatu Hollandiæ amovendo, Ludovicô substitutô, turbarum causa extitit. *Asellata* Vilhelmo favit, propugnante Ludovicum *Hamata*, A. C. 1350. sed frustra: Mater enim Vilhelmo cedere coacta, & Hannoniam sibi habere jussa est. Chron. *Belgii.* Douzæ *Annal.* Postea, cum Vilhelmi VI. filia Jacoba, Johanni Brabantiæ Duci primò, dein fœmineâ levitate, eô repudiatô, Duci Glocestriæ nupsisset, *Asellata* Philippum Burgundum tutorem ei constituunt, A. C. 1425. renitente *Hamata*, unde novæ rerum turbæ: donec Glocestrio victor Burgundus, hæres Jacobæ declaratus est, A. C. 1428. *Idem.*

ASELLI, duæ stellæ in signo Cancri, exiguum inter illos spatium obtinente nubeculâ, quam *Præsepe* vocant. Plin. l. 18. c. 35. Item tres aliæ stellæ in Boote. Vide Cælii *rhodig.* &c.

ASELLIO Sempronius, Historicus, ac Tribunus Milit. sub Scipione Æmiliano, apud Numantiam res eas, quibus ipse interfuit, aliaque quædam conscripsit. Citatur à Cicerone, l. 1. *de Legib.* c. 2. Dionys. Halicarn. *Antiq. Rom.* l. 1. Charisio, l. 2. Servio, A. Gellio, l. 2. c. 13. & l. 13. c. 20. &c.

ASELLIUS Claudius, Eques Roman. Tribunus Milit. sub Claudio Nerone, apud Lucanos memorandâ fortitudine. *Volaterran.*

ASELLUS, piscis marini genus, cujus juxta Bergam Norvegiæ captura celebris est; huic rei peculiari Societate institutâ, in quam qui olim recipi volebant, eos molestæ vexationis genus, *das Garben-spiel* dictum, subire necesse fuit. In eo quilibet aliquot horis corbi impositus in fumo suspendebatur, dein in aquam præcipitatus infrà navem fune pertrahebatur. Quod cùm sine maximo vitæ periculo, sæpius quoque dispendio ejus, non fieret, factum ut ritus antiquaretur. Auctor Anonymus *Histor. Orbis Terr. Geograph. & Civ. C. de Commerciis.* Atque hinc *Asellum argenteum auro coronatum*, urbs præfata, in sinistra scuti sui parte, gerit, apud Hæpingium: quemadmodum simile emblema in rubea areola scuti Danici Islandiam notat. Primum autem hâc tesserâ uti cœpit Margareta Regina A. C. 1380. quòd ex illo piscium genere optimi circa hanc insul. & copiosissimi nascantur, quæ coronæ ratio fortè.

Atque locô capitis salpam diadema gerentem
Portat Hyperborei dona beata maris.

apud Speneruim *Herald. Parte* 2. l. 1. c. 12. §. 13.

ASELLUS, apud *Petronium Arbitrum*: *Cæterùm in promulsidari asellus erat Corinthius, cum bisaccio positus, qui habebat olivas in altera parte albas, in altera parte nigras, tegebant asellum duæ lances, in quarum marginibus nomen Trimalcionis inscriptum erat, & argenti pondus.* Idem quod *promulsis* est, vas nempe recipiendo mulso paratum, Græcè ὄνος, quod vasis vinarii erat genus. Unde apud Athenæum l. 4. in verbis Posidonii, ὄνος γέμοντες οἴνου, *aselli vino pleni*: quod non de animali, ut perperam viri docti censent, sed de vase accipiendum. Aristophanes in *Vespis*,

Καὶ οἶνόν μοι ἐγχέας ἐν τῷ ὄνῳ, τὸν ὄνον τοῦτ' ἐγκεκύλικας μοι
Οὐκ ἐμοὶ, καὶ ἐγχέομαι κλίνας, ὅστις ὁ κύλιξ
Κεχηνὼς ἀναπέπταται μέγα καὶ σφόδρα κατέκραξεν.

Ubi ὄνος, vas est vinarium: quod parum videntur animadvertisse Interpretes, qui *cantherium* verterunt. Sic vas igitur mulsi *Asellus* Latinis, &, quæ eum tegebat, lanx argentea, *promulsis*: propriè enim hæc non ipsum vas mulsarium, sed mulsi, seu vasis mulsarii, operculum erat. Salmas. *ad Tertull. de Pall.* Item machina bellica, apud Henricum Rosslam in *Herlingsberga*:

Nomine ut ingenua fabricatur machina: nomen
Hæc Librilla tenet, quasi saxea pondera librans:
Obtinet illa suum: sed hirundinis hæc: fiat Aselli
Illa vocata nota, &c.

apud Car. du Fresne *Glossar.*

ASEM, civitas in tribu Simeon. Jos. c. 19. v. 3. Apellatur & *Azom.* 1. Paral. c. 4. v. 29. Latinè os, aut *fortitudo*, vel *clausura* sol. *oculorum*, vel *lignum eorum.*

ASEMA tunica, Græcè ἄσημος, dicta apud Romanos quæ *clavis* carebat: σημεῖον enim clavus vestis, σημειωταὶ clavatæ vestes vocabantur, monente *Casaubono*; & χιτῶνας πλατυσήμους, *tunicas laticlavias*, apud Strab. l. 2. reddit Ferrarius. Lamprid. *in Alexandro*, c. 33. etiam vocat *Tunicas Asemas*, quæ non omnino clavis carentes, exigua admodum purpuræ signa haberent. Vide Octav. Ferrarium *de Re Vestiar.* l. 3. c. 15. Sic ἄσημον argentum, dictum est veterib. Græcis argentum non signatum, quod in nummis non est, sed in poculis. Et opponitur argentum ἐπίσημον, quod *factum*, & eleganter Manilio l. 4. *perutrinque factum*, h. e. utrinque signatum, dicitur,

Et Mercator, erit facti perutrinque metalli.

i. e. erit νομισματοπώλης, ἀργυραμοιβὸς, κολλυβιστής. Postmodum verò ἄσημον absolutè, pro argento sumi cœpit, ut videre est apud Ptolemæum *Descript. Indiæ intra.* Hinc ἄσημι hodieque Græci argentum vocant. Salmas. *ad Solin. p.* 996. Apud Dionem verò Chrysostomum *Serm.* 2. ἀσήμοι λίθοι, quos, pro Numinibus, Barbaris fuisse autumat, quos de iisdem loquens, *informes* vocat Arnobius *adv. Gentes* l. 6. Vide infra *Informes lapis* item ubi de *Bætylis.*

ASEMONA, urbs tribûs Judæ. Jos. c. 15. v. 4. Idem significat quod *Asem.*

ASENA, cum ס, Latinè *periculum*, sive *infortunium*, vel *rubus.* Nomen viri, Nehem. c. 2. v. 50.

ASENA, cum ש, Latinè *mutatio*, vel *duplicitas*, aut *dormitatio*, sive *segmentum*. Nomen urbis in tribu Juda Jos. c. 15. v. 33.

ASENA, vulgò ALMEDA forte, *Brietio* teste oppidul. Hispaniæ in Carpetanis, ubi nunc pars Castellæ novæ. Aliis est *Adamus*; vicus nunc longè à Tago fluv.

ASENAPHAR, Latinè *periculum*, sive *infortunium tauri*, aut *periculi incrementum*, nomen viri. Nehem c. 4. v. 10.

ASENATH, filia Potipharis, uxor Josephi, è qua Manassen & Ephraimum suscepit. Gen. c. 44. v. 44. Latinè *periculum*, sive *infortunium.* Vide de ea Vossium *de Idolol.* l. 1. c. 29.

ASER, Hebraicè *Assir*, fil. Caath. 1. Paral. c. 6. v. 22. sive filius Core, filii Isaar, filii Caath. Exod. c. 6. v. 24. Latinè *vinctus*, sive *incarceratus*, aut Syriacè *prohibitus.*

ASER, Latinè *beatitudo*, sive *felicitas*, octavus fil. Jacob ex Zelpha, Liæ uxoris suæ ancillâ. Vixit. ann. 126. Obiit A. M. 2413. Gen. c. 30. v. 13. Benedictionem ejus vide Gen. c. 49. v. 20. Nomen item loci. Jos. c. 17. v. 11.

ASERIMUS, Menandro Ephes. apud Josephum *contra Apion.* Ἀσέρυμος seu Ἀθάρυμος. Tyri Rex fratri Astarto successit, tempore Asæ in Juda adhuc regnantis. Vixit annos 54. regnavit annos 9. peremptus à fratre Phelete, qui regnum occupavit, vide *Pheles.*

ASEROTH, Latinè *nemora*, *luci*, aut *beatitudines*, vel *infidiæ*, sive *gressus.* Nomen Idoli. Judic. c. 3. v. 7.

ASERUS, Siciliæ urbs. *Ptol. Maureal Nigro.* Fortè Assorum, & Assorium *Stephani.*

ASETH, Georg. Syncello, qui aliis *Assis*, sextus Tamtarum seu Pastorum in Ægypto Rex, vide *Assis.*

ASFERUN, mons Tartariæ desertæ, in Asia, juxta Obium fluv.

ASGANDES, vel ASCANDES, Tabellarius Regius, apud veteres Persas. *Hesych.* Ἀσγάνδης ἄγγελος, *Asgandes nuntius.* Plut. in *Alexandro*, Δαρεῖος ἐξ ἀσγάνδου βασιλεὺς ἀναδειχθεὶς, *Darius ex tabellario Rex factus.* Hinc Chaldæi nuntium Persicâ voce appellant אזגד, *Azgad*, in plural. אזגדין, *Azgadin*: quod vocabulum passim occurrit, in Chaldæis Paraphrastis, Proverb. c. 13. v. 17. & c. 25. v. 13. pro *legato* ac *nuntio.* Equos horum cursorum nudos fuisse volunt, ut expeditiùs currerent: alii splenes eorum fuisse ablatos addunt & plantæ pedis particulas excisas, qua de re vide Bochart. *Hieroz. Part.* 1. p. 117. & infrà *Celes.*

ASGANIDÆ, nomen tertiæ familiæ in Persia regnatricis, ante Muhammedanos, vide infrà *Persia.*

ASGARA, provincia Regni Fezzæ in Africa, à Septentrione Oceanô alluitur, ab occasu ad fluvium usque Buragragum prætenditur: Orientale Latus claudunt montes Gumaræ, Zaromi, & radices montis Zalagæ, meridie verò fluviô Bunazâ terminatur. Ejus caput est Lixa Urbs, cùm aliæ majori ex parte dirutæ fuerint ultimis civilibus bellis. *Baudrand.*

ASHFORDIA, oppidul. Angliæ in provinc. Cantii, ad fluv. Sturam. 9. mill. Anglicis à Cantuaria in Austrum, & 12. à Dubri in Occasum.

ASHUR, fil. Esrom, filii Pharez, ex Abia uxore 1. Paral. c. 2. v. 24. Pater item Thecue. 1. Paral. c. 4. v. 5. Latinè *denigratus*, sive *ignis libertatis*, vel *albedinis*, aut *foraminis.*

ASIA Major, una ex tribus orbis partibus veteribus cognitis, reliquas duas simul acceptas magnitudine superans, in ortum maximè extensa, Indicô, Eoô, & Scythicô Oceanô, perfusa; ab Europa ad occidentem Tanai fluv. mari Euxinô, & Ægæô separata, ab Africa Nilô fluv. Plinio, l. 5. c. 9. sed Arabicô sinu *Ptolemæo* divisa. Ab *Asia* fœmina, teste Isidorô, l. 14. *etymol.* filia Oceani & Thetyos, uxore Japeti, vel ab Asio quodam, filio Cotyos, nepote Manei Lydi, Herodot. *Musâ* 4. nomen habet. Bermanno autem, *Asia* dicitur ab אש *esh*, i. e. *igne*, quasi אשיה *Eshia*, h. e. *ignis Dominus*, quem in Persia, alüsque Asiæ oris sacrum coluerunt. Herodot. modò laudatus *in Melpom.* etiam ad uxorem Promethei refert: Ἐπὶ δὲ Ἀσίης ἔτι τῆς Προμηθέος γυναικὸς τὴν ἐπωνυμίην ἔχειν. Verùm res eòdem redit, si expendatur fabula de igniculo, quem

cœlo

cœlo Prometheus surripuisse dicitur. Bochart. autem l. 4 *Phaleg.* c. 35. à Phœnicio אסי *asi* deducit, quod non solum *dimidium*, sed *medium* sonat, sic חצות אסי est *μεσονύκτιον*, Jos. c. 10. v. 13. אסי הלילה *μεσονύκτιον* Judic. c. 16. v. 3. Itaque אסיאה *Asia*, i. e. *media* cœpit vocari Asiæ pars illa, quæ media est inter Africam & Europam, quam *Asiam minorem* vulgò dicunt. De qua Plin. *Præfat.* l. 3. *Hinc* (i. e. à Gadibus) *intranti dextrâ Africa est*, *lævâ Europa*; *inter has Asia est*. Mela l. 1. c. 2. *Media nostris æquoribus excipitur* Sed & aliò respectu *Asiam* cum Europa & Libya conferent *Eustath.* illam asserit *μέσην ἀμφοῖν ἐχειν ἀμφοτέρων*. Videsis locum in Dionys. *post.* v. 270. Continebat, secundum Veteres Sarmatiam, Sericam & Scythicam, Asiaticam Gedrosiam, Caramaniam, Drangianam, Arachosiam, Sogdianam, Bactrianam, Hircaniam, Margianam, Parthiam, Persiam, Susianam, Mediam, Albaniam, Iberiam, Colchidem, Armeniam, Mesopotamiam, Assyriam, Arabiam, Syriam, Palæstinam, Phœniciam, Cappadociam, Ciliciam, Galatiam, Pontum, Bithyniam, Lyciam, Pamphyliam, Cyprum. Dividitur hæc *Asia* hodie in sex partes. Prima paret Magno Duci Moscoviæ. Secunda Magno Chamo Tartarorum Imperatori. Tertiam partem Turcæ occupant; Quartam Persæ, Quintam Indi, Sextam Sinenses. *Nic. Lloydius.*

Asiæ Magnæ regiones:

Albania.	Margiana.
Arabia deserta.	Media.
Arabia felix.	Mesopotamia.
Arabia petrea.	Nabathæa, regio Arabiæ.
Aria.	Osrhoene, regio Mesopotamiæ.
Armenia major.	
Asia minor.	Palæstina.
Assyria.	Paropamisus.
Babylonia.	Parthia.
Bactriana.	Persia.
Carmania.	Phœnicia.
Carmania deserta.	Sacæ.
Colchis.	Sarmatia.
Drangiana.	Scythia intra Imaum.
Elymais, reg. Persidis.	Scythia extra Imaum.
Gedrosia.	Serica.
Hyrcania.	Sogdiana.
Iberia.	Susa.
India citerior.	Susiana.
India ulterior.	Syria.

Asiæ Magnæ regiones ex ordine mare attingentes:

Asia minor.	Carmania.
Syria.	Gedrosia.
Palæstina.	India citerior.
Ægyptus.	India ulterior.
Arabia triplex.	Sinæ.
Babylonia.	Serica.
Susiana.	Scythia borealis.
Persis.	Sarmatia.

Ad mare Hyrcanum:

Colchis.	Hyrcania.
Albania.	Margiana.
Media.	Sogdiana.

Interiores:

Iberia.	Drangiana.
Armenia major.	Arachosia.
Mesopotamia.	Paropamisus.
Assyria.	Bactriana.
Parthia.	Sacæ.
Aria.	Scythia inter Imaum.
Carmania deserta.	Scythia extra Imaum.

¶ *Baudrando* nobilissima mundi portio censetur multis de causis & à Gallis *Asie*, ab Hispanis & Italis *Asia* dicitur. Tribus partibus percingitur vastissimo Oceanô, qui ab Oriente vocatur Orientalis seu Eous, à Meridie Indicus, & à Septentrione Scythicus seu Tartaricus, ab Occidua autem parte habet sinum Arabicum, seu mare Rubrum, Isthmum inter Arabicum sinum & mare Internum, atque inde maria Phœnicium & Ægæum, Propontidem, Pontum Euxinum, Mæotidem paludem, & fluvios Tanaim, Rham, & Obium. Non separatur autem ab Africa Nilô fluviô, quia Ægyptus est in Africa. Asiam ipsam Taurus mons mediam quodammodo cinguli in morem dividit, ab Occidente in Orientem longissimô tractu excurrens. Duplicem olim Asiam Veteres fecerunt, alteram scilicet Majorem, quæ trium orbis partium tunc cognitarum una fuit, alteram verò, quam Asiam propriam seu Minorem dixêre, estque illius pars seu provincia. *Strabo* Asiam in quinque portiones dividit. *Ptolemæus* in 47. regiones ac provincias distribuit. Hisce temporibus dividitur à plurimis in septem amplissimas partes, sunt autem Turcica ditio in Asia, Arabia, Persia, Tartaria, Sinarum regio seu China, India, & Insulæ, sub quibus multæ aliæ regiones continentur.

Asiæ partes nunc sunt,

- Arabia, *l'Arabie*, quæ triplex est.
- Armenia, seu Turcomania, *la Turcomanie*.
- Asia minor, *l'Anatolie*.
- Borneo insula, *l'Isle de Borneo*.
- Cataia, *le Catay*.
- Ceylan insula, *l'Isle de Cylan*, quæ aliàs Taprobana.
- Comania, *les Circassiens*.
- Cyprus insula, *l'Isle de Cypre*.
- Diarbeca, *le Diarbeck*, aliàs Mesopotamia
- Georgia, *la Georgie*
- Japoniæ insulæ, *le Japon*.
- Java insula, *l'Isle de Java*.
- India, *l'Inde*, quæ in tres partes dividi potest, nempe in Indiam propriam, seu Imperium magni Mogolis, *l'Indostan*, Indiam extra Gangem, *la Presqu'isle de l'Inde deçà le Gange*, & Indiam intra Gangem, *la Presqu'isle de l'Inde delà le Gange*.
- Maldivæ insulæ, *les Maldives*.
- Moluccæ insulæ, *les Isles Moluques*, cum aliis in Oceano Indico sparsis.
- Persia, *la Perse*.
- Philippinæ insulæ, *les Isles Philippines*.
- Sinarum Regio, *la Chine*.
- Syria, *la Sourie*, sub qua Terra sancta comprehenditur.
- Sumatra insula, *l'Isle de Sumatra*.
- Tartaria deserta, *la Tartarie deserte*, quæ pars est magnæ Tartariæ, aliàs Scythia intra Imaum
- Tartaria vera, quæ & vetus & magna, *la vraye ou la grande Tartarie*.
- Turchestania, seu Thibeti regnum, *le Turquestan*, seu *le Tebbat*, & *le Thibet*, aliàs Scythia extra Imaum.
- Zagathaia Mauralnaria, *le Zagathay*, seu *le Mauralnaber*.

Urbes Asiæ nunc celebres:

Adenum, *Aden*.	Goa, *Goa*.
Agra, *Agra*.	Hierusalem, *Hierusalem*.
Aleppum, *Alep*.	Macaum, *Macao*.
Amedabatum, *Amedabat*.	Malaca, *Malaca*
Armuzia, *Ormus*.	Manilla, *Manilhe*.
Aspahanum, *Hispahan*.	Mataranum, *Mataran*.
Bagdatum, *Bagadet*.	Meacum, *Meaco*
Bassera, *Bassora*.	Mecha, *la Mecque*.
Bantamum, *Bantam*.	Nanquinum, *Nanquin*.
Batavia, *Batavia*.	Odiaa seu Siamum, *Odiaa & Siam*
Bengala, *Bengala*.	
Borneum, *Borneo*.	Pequinum, *Pequin*.
Calecutum, *Calecut*.	Prusa, *Burse*.
Cambaja, *Cambaye*.	Samarcanda, *Samarcand*.
Candea, *Candy*.	Smirna, *Smirne*.
Cantanum, *Canton*.	Surata, *Suratte*.
Casbinum, *Casbin*.	Tabrisium, *Tauris*.
Damascus, *Damas*.	Trapezus, *Trebizonde*.

ASIA Minor superioris pars, in Cherronesi formam coacta, cujus Isthmus à sinu Issico ad Pontum usque Euxinum pertingit. In hac Theodorus Lascares, Alexii gener imperium arripuit. A. C. 1288. Hodiè *Natolia* Turcis dicitur, à Græco *ἀνατολὴ*, quod *Orientem* significat. Hujus partes sunt Cilicia, Lycaonia, Paphlagonia, Pontus, Cappadocia, Bithynia, Phrygia, Mysia, Lydia, Pamphylia, Æolis, Ionia, Lycia, & Caria. Cicero *pro Flacco*: *Namque ut opinor*, *Asia vestra constat ex Phrygia*, *Mysia*, *Caria*, *Lydia*. Virg. *Æn.* l. 3. v. 1.

Postquam res Asiæ, Priamique evertere gentem
Immeritam visum superis. ---- ----

Ita *Nic. Lloydius*. *Moreri* verò has ei tantùm partes tribuit, Phrygiam, Mysiam, Lydiam, Cariam, Æoliam, Ioniam & Doridem. Plurimas *Asia* præ reliquis partibus Mundi prærogativas habet. Namque ibi primus homo formatus, colonis postmodùm in universum orbem deductis, sedes fuit Ecclesiæ veteris J. Christi natale solum; Imperiis insuper Assyriorum, Medorum, Persarum, Græcorum, Parthorum, iterumque Persarum, Saracenorum, denuoque Persarum, qui sub Ismaele Sopho circa A. C. 1501. tertiâ vice emerserunt, inclyta, &c. In Minore septem Ecclesiæ, ad quas ipse FILIUS DEI, per S. Johannem Apostolum & Evangelistam totidem Epistolas scribi jussit, de quibus Apocalyps. c. 1. 2. 3. XII. quoque hîc insignes urbes (XIII. *Eusebio*) terræ motu (*Orosio*, sub mortem Christi, quod *Lipsius* negat) collapsæ sunt, quarum ruinas, Sardium imprimis, Tiberii liberalitas sublevavit. Tacit. *Annal.* l. 2. Oros. l. 7. c. 3. Strabo l. 3. Quidam ad A. C. 17. referunt. Florentissimas hîc Ecclesias fuisse, Irenæus narrat l. 1. c. 2. & 3. l. 3. c. 4. quibus iidem fidei articuli, cum iis, qui in Protestantium Ecclesiis hodieque vigent: circa A. C. 180. Asiatici Episcopi opposuêre se strenuè Victori Episcopo Romano, qui ob Pascha 14. Lunâ celebratum, in Asiæ Ecclesias Excommunicationis dirum fulmen struxit: Circa A. C. 196. 198. Euseb. l. 5. c. 23. A latrociniis Asiam purgavit Aurelius Probus, A. C. 279. Vopisc. *in ejus vita*. In divisione orbis, a Constantino facta, huic cum Oriente cessit, Licinio Occidente permissô A. C. 316. Tremuit, sub Leone Isaurio, A. C. 740. qui motus etiam Constantinopolim concussit. Sub Michaële Duca, Nicephorus Botoniates, in Asia imperium arripuit, A. C. 1075. Nicephorô Bryenniô in Thracia rerum suarum satagente. Andronicus dein, à Turcis infestatus, illam reliquit, A. C. 1303. Niceph. Greg. l. 3. Ob hujus Duces à Bajazete Turcarum Imperatore ditionibus suis depulsos, Tamerlanes ingens illi bellum conflavit, cumque captum & caveæ ferreæ inclusum per totam Asiam circumduxit. A. C. 1399. Tanta porrò *Asiæ* ubertas rerum omnium atque fertilitas fuit, ut omnibus terris vel hoc solo antecellere videretur. Cicer. *pro Q. Ligario*, *Asia tam opima est & fertilis*, *ut & ubertate agrorum*, *& varietate fructuum*, *& magnitudine pastionis*, *& multitudine earum rerum*, *quæ exportantur*, *facilè omnibus terris antecellat*. Eadem Mithridates, apud Justinum, l. 38. c. 7. ad milites concionaturus affirmat. Ait enim, *Neque cælo Asiæ esse temperatius aliud*, *nec solo fertilius*, *nec urbium multitudine amænius*, *magnamque temporis partem*, *non ut militiam*, *sed festum diem acturos*.

Inde Propertius, l. 1. El. 9. v. 14.

Atque Asia veteres certare divinas.

Horat. *l.* 1. *Sat.* 7. *v.* 18.

-- -- ---- Bruti Prætore tenentem
Ditem Asiam. --- ----

Atque de opulentia provinciæ hujus inde etiam conjectura fieri potest, quòd Sulla mulctæ nomine XXM. talentûm imposuerit: Antonius totidem unò annò abstulerit, teste Plut. *in Lucullo & Antonio.* Hinc Tacitus. *in Agricola*, *c.* 6. *provinciam ditem, & paratam peccantibus vocat.* Plura si velis, consule Strabonem, *l.* 1 & 2. Plin. *l.* 5. *&* 6. Pomp. Melam *l.* 1. *Ptol. Cluverium, Labbeum, Sansonem*, imprimis Reverendiss. Jac. Usserium Archiepiscopum Armachanum, *in tractatu de Asia Minore.* Dividitur *Baudrando Asia Minor* in 4. partes; quarum major versus Occidentem, & mare Ægeum extensa, propriè *Anatolia*; ubi fuerunt olim Bithynia, Paphlagonia, Mysia, Phrygia, Lydia, Æolis, Ionia, Caria & pars Galatiæ. Altera pars versus Pontum Euxinum & Septentrionem *Amasia* dicitur, seu *Rum*, ubi alias Pontus, Cappadocia & pars Galatiæ. Tertia *Caramania*, ad Meridiem & juxta mare Mediterraneum occupat totum terræ tractum, ubi aliàs Cilicia, Pamphylia, Lycaonia. Quarta in Orientem porrecta versus Euphratem, *Aladulia* dicitur, continetque Armeniam minorem antiquam. *Ferrario Asia* propriè dicta, Mysiam, seu Phrygiam minorem cum Troade, Æolidem, Ioniam Cariamque cum Lydia & Phrygia magna complectitur, mari Ægeô, Icariô, Myrtoô, Rhodiòque circumfluô. Urbes olim Alexandria, Cyzicus, Ilium, Pergamum, Smyrna, Ephesus, Miletus, Halicarnassus, Gnidus, Sardes, Magnesia, Apamea, Cibyra, claræ: Nunc Smyrna, Cotiæum, Magnesia. Octav. Ferrarius *Lexic. Geogr.*

Asiæ Minoris regiones, quæ mare attingunt:

Ad Septentrionem.	Ionia.
Pontus.	*Ad Austrum.*
Paphlagonia.	Cariæ pars.
Cappadocia.	Lycia.
Ad Occidentem.	Pamphylia.
Bithynia.	Cilicia.
Mysia.	*Juxta Euphrat. fluv. ad ort.*
Phrygia minor	Euphratesia, pars Syriæ.
Troas.	Comagene, pars Syriæ.
Æolis.	Melitene, pars Armen.
Caria.	Armenia minor.

Mediterranea.

Galatia.	Isauria.
Lycaonia.	Phrygia magna.
Pisidia.	Lydia, seu Mæonia.

Asiæ Minoris regionum Metropoles sub Patriarcha Constantinopolitano, majoribus asterismo notatis:

Abydus, Mysiæ.	Miletus, Cariæ.
* Adana sub Patriarcha Antiocheno, Ciliciæ.	* Mitylene, Lesbi insulæ.
* Amasea Cappadociæ.	Mocasus, Cappadociæ.
Amastris, Paphlagoniæ.	Mopsuestia sub P. Antiocheno, Ciliciæ.
Amorium, Phrygiæ major.	Myra, Lyciæ.
Anazarba, & Anazarbus, Ciliciæ.	Nacolia, Phrygiæ majoris
* Ancyra, Galatiæ.	* Neocæsarea, Cappadociæ.
* Antiochia gemina una Cariæ, altera Pisidiæ.	Nazianzus, Cappadociæ.
Apamia gemina una Bithyniæ, altera Phrygiæ magnæ.	Nicæa, Bithyniæ.
* Attalia, Pamphyliæ.	Nicomedia, Bithyniæ.
Cæsarea, quæ & Mazaca, Cappadociæ.	Pergamus, Troadis.
* Cæsarea altera Ciliciæ, nunc sedes Sarrapæ.	Perge, Pamphyliæ, sedes nunc Sylæi.
Camachus, Ciliciæ.	Pessenus, Galatiæ.
Celæene in Armenia minore.	Philadelphia, Lydiæ.
Cerasus, Cappadociæ.	Pompejopolis, gemina, una Paphlagoniæ erecta, altera Ciliciæ sub Patriarcha Antiocheno.
Chalcedon, Bithyniæ.	* Perusa.
* Chios, insulæ cognominis.	Rhizus, & Rhizæum, Cappadociæ.
Chonæ, quæ & Colossæ, Phrygiæ magnæ.	* Rhodus, insula cognominis.
Claudiopolis, Honoriadis in Ponto.	Samosata sub Patriarcha Antiocheno, Comagenes.
Coloniæ, Armeniæ minoris.	* Sardes, olim Lydiæ regia.
* Cotyæum, Phrygiæ majoris	Sebaste, Ciliciæ.
Cybistra, Armeniæ minoris.	* Sebastopolis, Cappadociæ.
Cyzicus, Mysiæ.	Seleucia, Ciliciæ.
Ephesus, Ioniæ.	Sida, Pamphiliæ.
Euchaita, Paphlagoniæ.	Silæum seu Silvium, Pamphyliæ apud Pergen.
Gangra, Paphlagoniæ.	* Smyrna, Ioniæ.
Germa, Galatiæ.	Stauropolis, Cariæ.
Heraclea Ponti.	Synnada, Phrygiæ majoris
Hierapolis, Phrygiæ majoris	* Tarsus sub Patriarcha Antiocheno, Ciliciæ.
* Iconium, Lycaoniæ.	Trapezus, Cappadociæ.
Laodicea, Lydiæ.	Tyana, Cappadociæ.
* Melitene, Armeniæ minoris	

Urbes Asiæ Minoris nunc celebres:

Amasia, *Amasia.*	*tari.*
Ancira, *Angouri.*	Cotiæum, *Cutaige*, seu *Cutaye.*
Attalia, *Sattalie.*	Iconium, *Cogni.*
Chalcedon, *Scutaret*, & *Scu-*	
Issus, *Lajazzo.*	Smirna, *Smirne.*
Prusa, *Burse* & *Bursia.*	Trapezus, *Trebizonde*, aliis *Tarabosan.*
Sinope, *Sinabe.*	

ASIA Proconsularis, erat *Asiæ minoris* pars citerior, h. e. Asia cis Halym & montem Taurum, in qua Lydia, Ionia, Caria, Mysia, Phrygia minor, & Hellespontus. Hanc proin appellatione *ἰδίως Ἀσίαν*, *Asiæ propriè dictæ*, solam intellexit *Ptolemæus*; quia nimirum sola hæc provincia Proconsularis, cujus Rector *Proconsul Asiæ* dictus est. Ei postmodum respondit *Ὀψικιανὸν Θέμα*, sicut *Ἀνατολικὸν Θέμα* ulteriori & magis Orientali, à qua tota Asia minor *Ἀνατολὴ* dicta est, hodieque *Natolia.* Vide infra, ubi de *Prætoriana Præfectura.* Ab ea diversa fuit *Asiana Diœcesis*, quippe Asiam illam includebat omnem, quam Veteres *ἰδίως* sic vocabant, tum citeriorem, tum ulteriorem; exceptis illis provinciis, quæ in citeriori Proconsuli parebant. Aliquot enim provinciis hæc imminuta est sequentibus temporibus, quæ Vicario Diœceseos Asianæ attributæ fuerunt. Qua de re vide Salmas. *ad Solin. p.* 802. *& seqq.* Inde *Asianum*, quidquid *Asiæ* est. Quintilian. *Præfat. l.* 8. *Neque enim Asiani, aut quocunque alio genere corrupti, res aut non viderunt, aut non collocaverunt, &c.* Ubi *Asianos* vocat, qui genus Asiaticum dicendi sequuntur. *Ἀσιανὸς χαρακτήρ* Straboni vocatur, *l.* 13. Juvenal. *Sat.* 7. *v.* 14.

-- - ---- Faciant equites Asiani;
Quanquam & Cappadoces faciant, equitesque Bithyni.

Item *Asiacus* aliud adjectivum, ut quidam volunt. Ovid. *Met. l.* 12. *v.* 588.

Ecquid ubi Asiacas casuras aspicis arces.

Qui versus tamen in aliis codicibus ita legitur:

Ecquid ubi has jam jam casuras aspicis arces.

Quod probat *Ciofanus*, & *Farnabius* quoque in textum recepit, quòd alterum claudicare videretur, cùm prima in *Asiacus* correpta sit; atqui oblitus erat, *Asida* quoque vôce primam Poetam produxisse. Ovid. *Met. l.* 5. *v.* 648.

Jam super Europen sublimis & Asida terram.

Atqui posterior lectio procul dubiò verissima est, & sic legitur in editione Heinsiana. Hinc denique *Asiaticus*, aliud adjectivum & usitatissimum, ut *bellum Asiaticum*, *genus dicendi Asiaticum*, quod erat copiosum, tumidum & redundans, unde Petronius *ventosam, & enormem loquacitatem* appellavit. Causa hujus ab ingenio, & natura gentis petenda videtur, quæ ex opibus superba, & vana. Legatus Rhodiorum apud Liv. *l.* 45. *c.* 23. *Non negaverim & totam Asiæ regionem inanioris parere ingenia, & nostrorum tumidiorem sermonem esse, quòd excellere inter finitimas civitates videamur.* Item *Asiaticus*, nomen viri apud Tacit. *Annal. l.* 11. *c.* 1. & Dionem, *l.* 59. Alius Gallorum Dux. Tacit. *Hist. l.* 2. *c.* 94. Item Consul. Roman. Aquilini collega.

ASIA, palus cum oppido cognomine, apud Tmolum montem & Caystrum fluv. circa quam, inter alias aquaticas aves plures grues versantur. Producit primam syllabam. Virg. *l.* 1. *Georg. v.* 383.

---- ---- Et quæ Asia circum
Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri.

Idem *l.* 7. *Æn. v.* 701.

---- ---- Longa canoros
Dant per colla modos, sonat amnis & Asia longè
Pulsa palus. ---- ---- ----

Quod habuit ex Homero, *Il.* β. *v.* 461. *Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι Καϋστρίου ἀμφὶ ῥέεθρα.* Asii prati etiam meminit *Steph. Nic. Lloydius.*

ASIÆ Principes, vide in voce *Asiarchæ.*

ASIAGENES, cognomen Græcum L. Scipionis, sicut *Asiaticus* Latinum, ex Asia devicta ei datum, Liv. *l.* 39. *c.* 44. ubi de aspera illa tristique M. Porcii & L. Valerii Flacci censura: *In equitatu recognoscendo L. Scipioni Asiatico ademtus equus.* Hic scriptæ membranæ Cardin. Barberini & Alex. Petavii clarè: *L. Scipioni Asiageni.* Sic & unus Florentinus vetustior. Nec dubium, quin Livius sic scripserit. Idem namque Græcis *Ἀσιαγένης*, qui Romanis *Asiaticus*: estque satis probabile, utramque appellationem simul natam & pro affectu Lucii erga nationem perhumanam, hanc juxta gratam illi, itaque usu vulgatam esse. Neque enim adjectio τοῦ *γενὴς* semper nativam patriam significat: namque & Apollo *Λυκηγενής*, quasi *Λυκιηγενής*, non quod in Lycia genitus sit, sed quòd ibi potissimum coleretur. Accedit testimonium Diodori Sic. in *Excerptis*, ubi de Nasica. *[illegible]* Unde facilè patet, quomodo nummi explicandi, in quibus scriptum L. SCIP. ASIAG. i. e. *L. Scipio Asiagenes.* Et certè Græca natio tum peritior adulandi novosque honores & titulos patronis suis comminiscendi multò callidior & instructior erat Romanis. Itaque possis suspicari, ab illis initium factum, Romanum nomine *Ἀσιαγένης*, quod inter illos meritus erat, insigniendi. Imitati Italici, ne minus Asiâ domitâ decus Imperatori suo parasse viderentur illis, qui fratris auspiciis in Asia res gesserant, *Ἀσιαγένης Asiaticum*, reddiderunt. Atque ita ambo, quoniam tum maximè urbs Græca fieri & in Tiberim Ægon se explicare cœpit, inter vulgus crevêrunt. Joh. Frid. Gronov. *Observation. l.* 4. *c.* 25. Vide ubi de *Scipionibus.*

ASIANA, civitas Elidis. *Steph.*

ASIANUS, Sardiensis Episcopus. Vide & *Leo.*

ASIARCHÆ, viri erant communi Asiaticarum civitatum con-

consensu delecti, qui communia negotia curarent. Strabo *l.* 14. In libris Jurisconsultorum usurpatur hæc vox, ut & *Syriarcharum*. Sic autem dicti sunt Sacerdotes quidam, quorum munus erat ludos Theatrales in Deorum honorem edere, quos propterea Ruffinus apud *Euseb.* Munerarios interpretatur, ut observat *Cujacius*, JCtus longè doctissimus. Eorum munus *Asiarchia*, sicut Bithyniarcharum Bithyniarchia, Lyciarcharum Lyciarchia &c. dicebatur. *Præsides* iidem dicti: *Principes* item, à ratione tum nominum, tum dignitatis, quæ eminentior erat, & honoris eximii, & notum, eadem vocabula tam Principes, quàm Sacerdotes sæpius significare. Hinc Athenis *βασιλεὺς*, Romæ *Rex*, sacra curabat. Peragebantur autem hæc sacra statis temporibus, à singularum gentium aut Provinciarum Communibus. Et quidem Communius Asiæ seu urbium id genus sacra, in Asianarum civitate eminentissima aliqua, puta Ephesi vel Smyrnæ, quò ex reliquis urbibus commigrabant homines, solebant haberi: Iique in Comitiis, &c. Horum fit mentio apud Divum Lucam *Histor. S. S. Apostol. c.* 19. *v.* 31. Vide de his Seldenum, *in marmoribus Arundelianis*.

ASIARCHIA, quid muneris olim? Vide suprà.

ASIATICUS, Dux Gallorum, concionante Vitellio, ad supplicium postulatus, quod pro Vindice bellâsset. Tacit. *Histor. l.* 2. *c.* 94.

ASIATICUS, Vitellii libertus, quem postulante exercitu, ut equestri dignitate donaret, inhonestam adulationem compescuit. Dein mobilitate ingenii, quod palam abnuerat, inter secreta convivii largitur: honoravitque Asiaticum annulis, fœdum mancipium & malis artibus ambitiosum. Tacit. *Hist. l.* 2. *c.* 57. Vide & *Valerium*.

ASIBE, civitas Mesopotamiæ, ab incolis aliò nomine dicta Antiochia. *Steph.* Oppid. Asiæ minoris in Cappadocia, versus Euphratem fluv. & Moschicos montes, 30. milliar. ab ora Ponti Euxini. *Baudrand.*

ASIDO, oppid. Bæticæ mediterraneum. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

ASIDIUS Sabinus, vide *Sabinus*.

ASIEL, Latinè *fecit Deus*, fil. Sariæ. 1. Paral. *c.* 4. *v.* 35.

ASILAS, augur, qui Æneæ in auxilium venit contra Turnum. Virg. *Æn. l.* 10. *v.* 175.

Tertius ille hominum, divumque interpres Asilas,
Cui pecudum fibræ, cœli cui sidera parent,
Et linguæ volucrum, & præsagi fulminis ignes.

Item Dux Trojanus: Virg. *Æn. l.* 12. *v.* 127.

Et genus Assaraci Mnestheus, & fortis Asilas.

ASILUM, locus veteri monasteriò insignis, in agro Tolosano, vulgò *le Mas d'Asil*. Meminit *Asiliani* castri, Guil. de Podio, *Chr. c.* 43. Quod fortè *Casilhac*, ad Atacem fluv. vicus Carcassonæ proximus. Hadr. Valesi. *Notit. Gall.*

ASILUS, vide infrà *Tabanus*.

ASIMA, idolum virorum Hemath. 2. Reg. *c.* 17. *v.* 30. Latinè *delictum*, vel *piaculo*, aut *ignis maris*. Vide Seldenum, *de Diis Syris l.* 2. *c.* 9.

ASINA, cognomen Corneliorum, quod à Cn. Corn. Scipione ad posteros propagabatur. Hic enim, cum sponsores ab eo poscerentur, asinam produxit in forum cum pecuniæ onere, quasi pro sponsoribus præsens pignus, eamque ob causam *Asina* postea dictus est. Macrob. *l.* 1. *Saturn. c.* 6. Vide & *Cornelius*.

ASINA Balaami, miraculò loquuta, & de sævitia domini sui questa est, movente Deò linguam ejus per Angelum, & modò ad palatum, modo ad labia, modo ad dentes allidente & inflectente, prout erat necesse & aërem ad sonos formandos requisitum intra fauces comprimente, ne per bellinos rictus intempestivè efflueret. Vide Numer. *c.* 22. *v.* 28. Ut frustra sint Talmudici, *os Asinæ loquens* inter decem res, *post perfectionem Mundi in ascensu Sabbathi, inter duas vesperas*, creatas recensentes, in *Pirke-Aboth fol.* 50. &c. Simile quid tam Historici, quàm Mythologi, referunt passim. Atque in his quidem *Bacchus* asino illi, quô fuerat vectus, vocem humanam dedit, apud Hyginum *in Cancro*. & apud Apollonium *Argonautic. lib.* 2. Phryxi aries, cùm Helle in Hellesponto submersa est.

— αὐδὴν ἀνδρομέην προέηκε,
vocem humanam emisit.

Sic, Æliano auctore *Histor. l.* 4. *c.* 54. Ὁμηρος ἵππω φωνὴν *Homerus equo vocem tribuit*, Xantho scil. qui *Il.* τ. dominum Achillem alloquitur versibus totis decem. Vide quoque Oppian. *Cyneget. l.* 1. *v.* 226. & Propert. *l.* 2. *Eleg. ult.* ubi de Adrasti Arione. Apud Moschum in *Europa*,

— τὴν δ' αὖ προσέειπεν ἐΰκερος βοῦς,
Hic illam alloquutus est bos latis cornibus, &c.

Sed & in Historiis apud Eusebium, agnus Bocchore in Ægypto regnante loquutus est. Vide etiam Suidam in Τὸ ἀρνίον, & Ælianum *Histor. Animal. l.* 12. *c.* 3. In Julio Obsequente, *c.* 104. C. Mario & C. Flacco Consulib. *Armentum canis loquutus*. In Val. Max. *l.* 1. *c.* 6. *Belli etiam Punici secundo, constitit, Cn. Domitio bovem dixisse, Cave tibi Roma*. Vide quoque Liv. *l.* 35. & 51. Val. Max. *ubi suprà*, Plut. *in Marcello*, Plin. *l.* 8. *c.* 4. *Aliter.* Virg. non munis, ubi de prodigiis in morte Cæsaris, *Georgic. l.* 1. *v.* 478.

—— —— Pecudesque loquutæ
Infandum.

Quæ cùm apud optimæ notæ Historicos tam frequenter occurrant, nemo omnia commentitia esse dixerit: etiam hac in parte Diabolò, simiam se Dei esse, planum faciente. Vide S. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 1. *c.* 14.

ASINÆUS & ANILÆUS, fratres Judæi, textrinam exercentes, in Parthia, sub Artabano, cùm verberibus à Magistro affecti essent, primò latrones, post totius Mesopotamiæ dominatores effecti; exactô 15. annorum spatiô, Anilæus, Asinæum, veneno sustulit, quòd is, ob Parthici Ducis uxorem, contra morem gentis, raptam sibique locatam reprehendisset. Mithridatem dein Regis generum vincit primò, mox ab eo, exorto verbis stimulato victus, sub specie pacis tractandæ, interimitur. Inde impetus passim in Judæos, quorum L. Millia perierunt. Joseph. *l.* 18. *c.* 12. Caligulâ rerum potiente.

ASINÆUS, sinus Peloponnesi, apud Plin. *l.* 4. *c.* 5.

ASINARIA, vulgo ZANARA, Insula ad littus Occidental. Sardiniæ, olim Herculis Insula dicta, 16. mill. pass. ambitum continet; distatque 15. milliar. ab Urbe Sassari in Septentrionem.

ASINARIA, festus dies erat Syracusis ab *Asinario* fluv. dictus, apud quem Atheniensium Imperatores Nicias & Demosthenes capti. *Plut.* Item nomen Comœdiæ Plautinæ.

ASINARIA Mola, μύλος ὀνικός, memoratur Matth. *c.* 18. *v.* 6. & Lucæ *c.* 17. *v.* 2. *ὀνοκινητή*, scil. quia molarum erant duo genera, *Asinariæ* & trusatiles, Cato *de R. R. c.* 10. quarum hæ minores erant, ut quæ manu truderentur: illæ verò majores, quas *asinus* perpetuâ gyratione circumagebat. Ovid. *Fastor. l.* 6. *v.* 318.

Et quæ pumiceas versat asella molas.

Idque *velato capite*, Appulej. *l.* 7. seu *oculis linteo velatis*, Lucian. *Asin.* Unde Asinus *Antholog. l.* 1. *c.* 33.

Οὐχ ὅλως, ὅτι μύλοιο περίδρομον ἄχθος ἀνάγκας
Στρεπτὸν ἐπώμιον κυκλοτερὲς ἔτι.
Non aliter, quia caret, & altas in orbem
Noctu dieque molas irrequietus agat, &c.

Vide iterum Bochart. *l. cit. c.* 13. & infrà in voce *Mola*.

ASINARII, per convitium dicti olim Christiani non minùs, ac Judæi. Baronius *ad A. C.* 41. *n.* 33. *ad A. C.* 201. *num.* 21. & 22. &c. qua de re vide suprà *Asinarum*.

ASINARIUS, Siciliæ fluv. Diodor. Sic. *l.* 13. & Plut. *in Nicia*. Thucydidi *l.* 7. *Assinarus*. Punicè erat, אשינר *hassinor*. Propriè autem ea vox *tubum* significat, per quem aqua in declive fertur, putà ex monte, vel tectô. Occurrit autem Psalm. 42. *v.* 8. & 2. Samuel. *c.* 5. *v.* 8. *Assinarus* igitur fluv. ita dictus est, qui à profundo & confragoso alveo, tanquam tubo inclusus, devolvitur in præceps. Ita describit *Thucydides*; cujus verba Latinè sic se habent: *Athenienses ad Assinarum amnem festinabant*, &c. *Ut verò eò pervenêre, nullo jam ordine in eum ruunt, pro se quisque primus omnium transire properantes. Atex utraque parte supersistentes Syracusani (erat autem amnis præceps) desuper missilibus Athenienses confodiebant in cavo fluminis alveo inter se perturbatos.* Bochart. *l.* 1. *Chanaan, c.* 28.

ASINDUM, Turditanorum in Hispan. urbs. *Ptol. Medina Sedonia Clusio* dicta. Oppid. hodie Andaluziæ, clarum Ducatus titulô, è gente Gusmannorum, sub dominio tamen Hispaniæ Regis in colle, inter Gades & Meridam. 17. leuc. ab Hispali in Meridiem. *Baudrand.*

ASINE, insula Sporadum, est & alia in mari Adriatico. Mela *l.* 2. *c.* 3.

ASINE, Messeniæ oppid. *Ptol. Archora Nigro. Phaneromeni Ferobo*, & *Sophiano*. Inter Methonen & Coronen. Populi *Asinæi*, qui Parnassi olim accolæ *Dryopes* appellabantur, quod nomen in Peloponnesum reversi diu retinuerunt, ut scribit Pausan. *l.* 4. Pro *Asine* autem, *Ptolemæus* hoc locò (nam is quoque in describenda Peloponneso Ptolemæum sequitur) *Misyne* legit. Lucan. *l.* 8. *v.* 195.

Quas Asine cautes, & quas Chios asperat undas.

Ubi alii *Asia*. Hinc sinus *Asinæus*, Straboni *l.* 8. longitud. 48. 50. latitud. 35. 00. Idem pagus Argiæ regionis cognomentô Hermionica, apud Naupliam. *Strabo Voticanus*, teste *Nigro*.

ASINE, quæ pòst Lacedæmoniorum vicus, erat in ora sinus Argolici 15. milliar. à Nauplia in ortum. *Baudrand.* Item urbs Cypri & Ciliciæ. *Steph.* Denique parva insula Peloponnesi in ora occidentali apud Pylum oppid. *Thucyd.*

ASINES, Siciliæ fluv. incolis *fiume freddo*, i. e. *frigidus fluvius*. Neque aliud sonabat *Asinus*, vel *Asines* priscum nomen Plinio *l.* 3. *c.* 8. *Vibio Sequestri*. Pro quo Thucydides *l.* 4. perperam habet, τὸν Ἀκεσίνην ποταμόν. Syris enim, צן *sin* est *frigus*. Indeque amnis צין *hassin* est *amnis frigoris*. Bochart. *l.* 1. *Chanaan. c.* 28.

ASINI Caput, vide infrà *Asinus*, item *Caput asini*.

ASINI Sepultura, apud Jeremiam *c.* 22. *v.* 18. & 19. *Sic ait Jehova de Jehojakimo —— non plangent eum, heu pater mi, aut heu soror: non plangent eum, heu domine aut heu decus ejus: Sepulturâ asini sepelietur*, &c. Quid sit, vide infrà, in voce *Insepultus*, item *Tractio Cadaveris*.

ASINI Aratores, occurrunt apud Josephum *contra Apionem l.* 2. Varronem *de R. R. l.* 2. *c.* 6. Plin. *l.* 8. *c.* 41. qui etiam *l.* 17. *c.* 5. *In Byzacio Africæ*, inquit, *illum centena & quinquagena fruge fertilem campum, nullis, cum siccus est, arabilem tauris, post imbres, vili asello, & a parte alterâ jugi anu vomerem trahente, vidimus scindi*: Columellam *l.* 7. *c.* 1. qui scribit, *Hujus animalis tam exigui tutela plurima & necessaria opera —— tum & facilem terram, qualis in Bætica, totaque Libya, sic levibus aratris proscindat*, &c. Vide suprà, ubi de *Aratro*.

ASINI Bellatores seu πολεμισταὶ, indigitantur, 2. Regum *c.* 7. *v.* 7. 10. ubi in Syrorum castris, ad Samariam, non equi solùm, sed & *Asini*, reperti leguntur. Quamvis enim ad impedimenta convehenda multum necessarios fuisse dicas, tamen & pugnaturos iis insedisse, legas 2. Sam. *c.* 16. *v.* 2. & fuisse populos, qui ex *asinis* pugnarent, discas ex Æliano *l.* 12. *c.* 34. ubi de Saracenis, Ὄνοις μαχομένους, scribit, ὅτι ἀλλοῖας ἔχουσι τοὺς ὄνους, οἱ πολεμισταὶ ἐπ'

[illegible] *Asinos nec bandio, nec molitores, sed bellatores habere: & multo, ut Græci in equis, belli pugnamenta peracta.* Etiam Carmani apud Strabonem *l.* 15. equorum inopia ad bellum plerique asinis utebantur. *Asinumque Marti, quem Deorum solum colunt, immolabant.* Sic *Scythicarum Persarum asinos, Scythicarum equos regionum coram non ferentes, perculisse,* tradit Idem *ibid.* Quin celebras id, quod in Gigantomachia de gigantibus, clamore asinorum, in fugam conversis, apud Hyginum fabulatur Eratosthenes. *Astronom. l.* 2. *in Cancro.* Sed & Pausan. in *Phocicis* narrat, Ambracienses æneum asinum (Marti) dedicasse, victis nocturnâ pugnâ Molossis, quos in insidiis latentes rudens asinus terruerat. Imo apud Arrianum *l.* 1. *c.* 18. Epictetus *Asinum* [illegible], *invictum*, vocat: & Calipharum vicesimus primus *Merwan* dictus est *Asinus Mesopotamiæ*, [illegible] *quod in bello consisteret, quia bellicus asinus nunquam fugere dicitur*, uti habet Elmacinus *Hist. Saracen. l.* 1. *c.* 21. Vide rursus Bochart. *c.* 13. *ubi supra.*

ASINI Curules, non minùs olim, ac ab omni ævo equi, fuêre: Columella de Asino *l.* 7. *c.* 1. *Non minima ponderis vehendis trahit.* Hinc Esajæ *c.* 21. *v.* 7. Propheta meminit רכב חמור *currus asinorum.* Ita Masorethæ legunt, & Symmachus, qui [illegible] reddit. Idem *ibid.*

ASININÆ Aures digitis formatæ, stupidum aliquem & asinum denotabant. Salmas. in *Tertullian. de Pallio*, ubi de variis digitorum ad aliquem deridendum formationibus, *p.* 338. Sed & *Asininæ aures* attentionis ac obedientiæ symbolum, in celebri Apellis picturâ, quâ officia servorum *Auribus* hujusmodi, *auribus porrectis, manibus omni instrumentorum genere refertis, humeris patulis, ventre macilento, pedibus cervinis, labiisque obseratis*, repræsentavit &c. Certè nec Illustres Familiæ ab iis abhorrent. *Asininæ* enim *Aures nigræ*, affixæ pileo lato ejusdem coloris, scutum: sedere Theodorici & Richardi fratrum, dictorum *Zelver*, è Famil. Dagniæ Comit. circa A. C. 1478. Inter similes aures, tota purpurea 6. radiorum, supra galeam cyanô coronatam, in Dominorum olim Heusdæ clypeo, comparuit, vide Spenerum, ubi *de Duc. Juliac. Cliv. & Montium.* §. 4. Etiam inter apices Salmanses *cocco* altera, altera *argento* tincta visitur. Porrò inter apices Trautmansdorfios, Gumpenbergicos, Abenspergios, Cronbergios &c. ejusdem animalis aures conspiciuntur, uti apud eundem videre est, *Artis Herald. Part.* 2.

ASININUM Lac, ad faciem nitidiorem reddendam olim adhibitum. Lini enim delicatos, vel ad candorem nitoremque cutis conciliandum, vel, ne citò barbati essent, certum. Sueton. de Othone *c.* 12. narrat, *faciem quotidie pane madido linere consuetum* &c. Martial. *l.* 10. *Epigr.* 68. *de muliere*:

Deque coloratis nunquam lita mater Etruscis, &c.

Cujusmodi medicamina, quæ præstabant, ne facies Sole læderetur, [illegible], *æstivas tutelas facierum*, vocabant ornatricis Philosophiæ auctores, eaque omnia inungendo peragebantur. Quæ verò faciebant, ut nitor & candor pararetur in facie, [illegible], *nitorem faciem splendentem facientia*, dicebantur: quibus tandem cutis tendebatur, [illegible] & [illegible], *tentipellia*, veteri Latinis. Alia autem erant [illegible], alia [illegible], quibus ad cutem poliendam utebantur: sublatis enim cataplasmatis [illegible] adhibebant. Uti etiam Juvenalis observavit, ubi *Sat.* 6. *v.* 467. in sequiorem sexum [illegible] eleganter *tectoria* vocat:

Tandem aperit vultum & tectoria prima reponit,
Incipit agnosci. ——

Ubi *tectoria* vocat panem illum, quô madidô faciem linebant, ac velut tectoriô quôdam induebant, [illegible]: quod tectorium seu cataplasma abstergebant, smegmate ex *lacte asinino*, cùm ad mœchos irent. Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 461.

—— —— *Ridendaque multo*
Pane tumet facies, aut pinguia Poppæana
Spirat, & hinc miseri viscantur labra mariti,
Ad mœchum lota veniunt cute. ——

i. e. lomentô expolitâ, vel smegmate, sublatô [illegible]. *Lac asininum* ad hanc rem idem memorat, *v.* 468.

Incipit agnosci atque illo lacte fovetur,
Propter quod secum comites educit asellas.

Ubi vetus Interpres. *Asinino lacte faciem linit, ut cutem tendat & candorem eliciat*, &c. Salmas. *ad Æl. Spartian. in Hadriano Cæs.* c. 24. Ea verò smegmata *Poppæana* vocat Juvenal. suprà à Poppæa, Neronis uxore, quæ vel prima lacte tali, vel inter primas, usa est.

ASINIS, apud Veteres vehebantur tantùm humiliores, ait Salmas. *ad Lamprid. in Antonino Heliogabalo, c.* 4. *Sed Semiamiricæ facta sunt Senatusconsulta ridicula, de legibus matronalibus, quæ quo vestitu incederent* —— *quæ pilento, quæ equo sagmario, quæ asino veheretur.* Unde Chrysostomus *ad Philipp. Homil.* 9. inter conditiones in Episcopo non ferendas, illam quoque ponit: [illegible], *& Equo vehitur.* Etiam moris fuisse, ut asino imponerent, quos vellent ignominiæ causâ traductos, exemplum Procopius suggerit *Persicor. l.* 3. & alibi. Sed *Asinis* vectos esse, non plebejos solùm, verùm etiam nobilissimos, docent in Sacris, Abraham, Moses, Balaam, Prophetæ duo, 1. Regum *c.* 13. *v.* 13. 24. Acsa Calebi, Principis tribûs Judæ, filia, Abigail, antea Nabalis, postea Davidis, uxor; Achitophel, Senator regius & Mephiboseheth Saulis Regis nepos. E Judicibus quoque Israëlis Jair & Abdon. Unde in Cantico Deboræ, Judic. *c.* 5. *v.* 10. *O qui asinos albos equitatis & judicio præsidetis!* Neque aliô vectore Christus uti voluit, Jerosolymam cum pompa ingressurus, ut qualecunque Regni sui specimen Judæis ederet. Quibus adde, quod Chrysostomus in *Titum*, *Homil.* 1. Constantinopolit. Episcopo, i. e. sibi dicit objici, tanquam argumentum primi fastus, quòd [illegible], *asino vehitur.* Inter Magnates etiamque Arabum Chalid Saphuani fil. & Alphadlus fil. Isa Rokaschensis, *super asinos malebant equitare, quam super equos*: utpote quod nullum jumentum minori sumtu alatur, & ad plura inserviat, & incedat mollius, & conscendatur faciliùs; ut habetur in *Damire*. Sed & Leo Africanus auctor est, Afcairi matronas *asinis* libentiùs uti, quàm equis, eosque inibi pannis elegantissimis sterni, & molliter incedere edoctos, gradarios equos facilè antecedere, &c. Bochart. *ubi supra.*

ASINIUS Agrippa, vide *Marcus.*

ASINIUS Balbus, vide *Capus.*

ASINIUS Capito, Grammaticus doctissimus, librum reliquit Epistolarum, ac in prima ad Pacuvium Labeonem Titulus præscriptus erat: *Plura & non plura scribi oportere.* Gellius *l.* 5. *c.* 21.

ASINIUS Gallus, Asinio Pollioni oratori & Historico filius natus, quem captis Salonis Dalmatiæ urbe agnomento dixit *Saloninum.* Is duxit Vipsaniam, Agrippæ filiam, dimissam paulò antè à Tiberio, quæ ex eo sustulerat Drusum. Unde clandestinum in Asinium Tiberii odium. Habuit ex ea liberos complures, Virilis sexus istos, C. Asinium Saloninum, Asinium Gallum, Asinium Pollionem, qui Consul anno urbis DCCLVI. Asinium Agrippam, Asinium Celerem, quem Consularem Plinius nominat, *l.* 9. *c.* 17. & ponit sub Principe Cajo. Hunc eodem die & convivam Tiberii fuisse & ob acerbius responsum eô subornante damnatum, narrat Tacitus, *Annal. l.* 1. & 5. Dio *l.* 58. in actis anni DCCLXXXII. Ser. Galbâ, L. Sullâ Consulibus ejus mors vulgatur, quem egestate cibi peremptum haud dubium, sponte vel necessitate incertum habebatur: consultusque Tiberius, an sepeliri sineret, non erubuit permittere. Euseb. *in Chronico*, notat Asinium Gallum, diris suppliciis mactatum, annô ante Tit. Livii mortem. Libros edidit de comparatione patris Pollionis & Ciceronis, in quibus patrem Ciceroni prætulit. Plin. *l.* 7. *ep.* 4 *ad Pont.* Contra quos Claudius Cæsar, postea Ciceronis defensionem edidit. Tranquillus *in Claudio.* Inter Latinos Poëtas illum recenset, Crinitus, *l.* 3. *c.* 55. & Lil. Giraldus *dial.* 8. Vide & *Capus.*

ASINIUS Johannes Baptista, vide *Johannes Baptista.*

ASINIUS Lucius, vide *Lucius.*

ASINIUS Marcellinus, vide *Marcus.*

ASINIUS Marcellus, Asinio Pollione proavo clarus ac morum non spernendus, signator subdito testamento cum aliis sociatus: re patefacta ob memoriam majorum & preces Neronis pœnæ exemptus est. Tacit. *l.* 14. *Annal.* c. 40.

ASINIUS Pollio, insignis orator, Aug. Cæsaris amicus, à quo lacessitus, noluit scribere contra eum, qui posset proscribere, docuit Romæ temporibus Pompeii M. successitque scholæ Timagenis. Scripsit bellum Cæsaris & Pompeii 17. libris Orationes & Tragœdias, *Suid.* Primus omnium Romæ advocatis hominibus scripta sua recitavit. Quinctilian. *l.* 10. *c.* 1. ubi de eo: *Multa in Asinio Pollione inveniò summâ diligentiâ: adeò ut quibusdam etiam nimia videatur, & consilii & animi satis: à nitore & jucunditate Ciceronis ita longè abest, ut videri possit seculo prior.* Omnium primus Romæ Bibliothecam fecisse dicitur. Plin. *l.* 35. *c.* 2. Plura de eo vide apud Voss. *Histor. Lat. l.* 1. *c.* 17. Fovit Poëtas Horatium, qui ipsum de Dalmatis triumphâsse scribit *l.* 2. *Od.* 1. atque Virgilium, & hunc imprimis, quorum carminibus etiam (ut *Ecl.* 4.) celebratus est. Obiit an. ætat. 80. Tibure. Vide porrò Plin. *l.* 7. *c.* 30. & *l.* 35. *c.* 4. Horat. *l.* 2. *Od.* 1. Fabium, *l.* 6. *c.* 4. *l.* 10. *c.* 1. & *l.* 12. *c.* 5. Macrob. *Saturn. l.* 2. *c.* 4. Dion. *l.* 68. *Euseb.* &c. *Nic. Lloydius.*

ASINIUS Pollio, alæ præfectus in Mauritania Cæsariensi, è fidissimis Albino Procuratori, per præmissos centuriones, qui Maurorum animos Vitellio conciliarent, trucidatus. Tacit. *Histor. l.* 2. *c.* 59.

ASINIUS Pollio, Trallianus, Romæ docuit temporibus Pompeii, & Historica plurima scripsit. Malè hunc cum priore confundi, asserit *Mererius*, cum prior Latinè, posterior Græcè scripserit, ex *Suida.* Vide & *Capus.*

C. ASINIUS Prætextatus, Consul sub Gordiano. Capitolin. *in Gordian. c.* 26.

ASINIUS Torquatus, Historicus, 3. seculô, sub Philippis. Græcè historiam Romanam conscripsit, cui *Millenarii* nomen tribuit, quia tum Urbs Cond. millesimum annum attigerat, qui etiam solemni pompâ celebratus est. *Suidas.*

de ASINO, vel *Asini capite aureo*, à Judæis culto, fabula unde orta, diximus in *Ancharius.*

ASINORUM Caro, saltem in fame, pro cibo fuisse legitur, 2. Regum *c.* 6. *v.* 25. ubi in Samaria à Syris obsessa, narratur asini caput siclis 80. venisse. Sic Artaxerxes apud Cadusios in summa fame, sola jumenta concidebat, cùm nihil aliud suppeteret, [illegible], *Ita ut asini caput vix drachmis sexaginta venale esset*, apud Plut. in *Artax.* Cùm alioqui vivus asinus totus in Luciano in uno loco veneat 30. in altero 25. drachmis. Hodie inter Arabes de Asinorum esu acriter disceptatur: & domesticos quidem plerique prohibent, ferorum verò nemo est, qui non concedat. Quod jam ante Mahumetem apud eos obtinuisse, ex Theodoreto scimus, qui *Histor. Religiosæ c.* 26. Ismaëlitas ad Christum conversos describit, [illegible], *onagrorum & camelorum usum abnegantes*, i. e. ab eorum deinceps carnibus abstenturos se profitentes. Et quidem domesticorum carnem Galenus ingrati esse saporis ait, *de Alim. Facult. l.* 3. ejusque esu Alexandrinos elephantiam contrahere, *ad Glauc. l.* 2. Mæcenati tamen aselli fuêre in deliciis. Plin. *l.* 8. *c.* 43. *Pullos asinorum epulari Mæcenas instituit, multum eo tempore prælatos onagris. Post eum interiit auctoritas sapori. Asini morientes verò* (Corrige, *Lalisionum eo vesci usu*) *celerrimè id genus deficit.* Est autem *Lalisio*, onagri pullus. Idem *c. seq.* ubi de onagris, *Pullis eorum, ceu præstantibus sapore, Africa gloriatur, quos lalisiones appellant.* Et Martial. *l.* 13. *Epigr.* 97.

Cùm

Cùm tener est onager, solaque lassa matre
Pascitur, hoc infans sed breve nomen habet.

Sed & circa Beroeam Macedoniæ, Lucian. in *Asino* quendam amico dixit dono dedisse *ὄνον ἄγριον [illegible]*, *agrestem equum ferum*. Et apud Simocattam *l. 4. c. 7.* Cosroes Hormisdæ patri captivo, inter regias delicias, mittebat, *ὄνων ἀγρίων [illegible]*, *onagrorum membra præcipua*, &c. Bochart. *Hieroz. part. prior. l. 3. c. 13. sub fin.*

ASINORUM Insul. vulgò *Gaydaronisi*, insula est in Sinu Saronico, 4. milliar. ex promontor. *Cabo colonne*, olim *Patroclesa*, quam vide. Eadem *Fikonesi* Græcorum hodierno idiomate dicitur, h. e. *Insula Ebeni*, quod magna ibi arboris hujus copia fuerit. Sed a quo tempore Creta Insul. seu Candia bellô Turcicô afflicta est, multum inde detrimenti ei accessit. Hanc folia quoque habere, contra Pausaniæ effatum, docet *αὐτόπτης* Jac. Sponius *Itinerar. Græciæ part. 2. p. 266.*

ASINORUM Ordo, in Ecclesia Romana dictus est S. Trinitatis seu Maturinorum, quod, cùm iter agerent, *asinis* tantùm vehi illis liceret, non equis, ut habet *Albericus*, & ex eo Magnum *Chronicon* Belgic. *A. C.* 1199. Vetus *Chron. Tom. 2. Spicilegii*: *Anno Domini* 1198 *Pontificatus Innocentii* III. *an. 1. cœpit & institutus est Ordo S. Trinitatis, quem solebant appellare* Ordinem Asinorum, *eo quòd asinos equitabant, non equos.* Eorundem *Regula*, quæ habetur *Epistolarum* Innocentii III. *l. 1. Equos non ascendant, nec etiam habeant, sed asinos tantùm liceat ascendere datos vel accommodatos, vel de propriis nutritura susceptos.* Quod tamen postea immutatum in *Regula* iis tradita, à Clemente Papa A. C. 1267. c. 2. itaque concessum, ut equis utantur, *dum nimis notabiles non existant.* *Computum* Hospitii Regis A. C. 1330. appellat eos *les Freres des Asnes, Fratres Asinorum*, apud Car. du Fresne in *Glossar.*

ASINORUM Sepultura, vide ubi de *Imblocandi ritu.*

ASINUS cognomen Gaufredi, apud Aimonium de *Miraculis S. Benedicti l. 3. c. 4. Gaufredus, propter vires, non propter pigritiam, Asinus cognominatus.* Item unius ex Saracenorum Caliphis. Vide suprà in *Asini bellatores.*

ASINUS, prodest, ut Plin. ait *l. 8. c. 43. operâ sine dubio gerulâ mutiplicâ, arando quoque, sed mularum maxime generatione.* Vide suprà. At Scythis Marti olim mactatus; vide infrà *Sol*: quemadmodum eôdem Jovi, Marti, Bellonæ & Plutoni litavêre Bohemi, teste Cosm. Pragensi *Chron. Bohem.* Ejus veneratio, Judæis à Gentilibus attributa est, non minùs ac suis, utrumque falsò. Ita autem de *Asino Petronius Arbiter*,

Judæus licèt & porcinum Numen adoret,
Et cilli summas advocet auriculas.

Cillus verò asinus est. *Hesych.* Κίλλος, ὄνος. De cultu illius sic Democritus Histor. apud Suidam in Ἰούδας: *Χρυσῆν ὄνου κεφαλὴν προσεκύνουν [illegible]*, *Asini caput aureum adorabant, tertiò quoque anno capiebant hospitem, eumque offerebant, carnes item dissecabant minutatim atque ita interficiebant.* Sic ab Apione objectum Judæis est, ab Antiocho Epiphane repertum fuisse caput *Asini* aureum, quod à gente coleretur: Sed cum abunde refellit Flavius Josephus *Op. contra Apion.* Meminerunt ejusdem rei Plut. *Sympos. quæst. l. 4. quæst. 5.* & Tacitus *Histor. l. 5. c. 4.* qui ambo hunc *Asini* cultum ex eo traxisse originem dicunt, quod Judæi, asino monstrante, aquas repererint: quod concinnè satis conjectabat Nic. Fullerus *Miscell. sacr. l. 3. c. 8.* inde hoc esse, quod ut legere est Gen. *c. 36. v. 24.* Ana, cùm pasceret asinos Sibeonis patris sui in deserto, invenerit ימם *jemim* (quam vocem quidam *mulos* exponunt) nonnullis *aquas calidas*, aliis *maria*, i. e. *aquarum congregationes* seu *stagna*. Vide Hieronym. *Quæst. Hebr. in Genesin.* Judæorum exemplô Gnostici etiam utrumque animal coluisse dicuntur, salem Deum Sebaoth utrâque expressum figurâ, *Epiphan.* Imò calumnia hæc de *Asinini* capitis cultu in veteres etiam derivata est Christianos, ut indicat Minucius Octav. atque inde dicti sunt *Asinarii*, teste Tertulliano *Apologet. c. 16.* etiam à quodam Orci mancipio imago facta legitur auribus asininis, pedum alterô ungulatô, librum gestans atque togata, cum hujusmodi *inscr.* DEUS CHRISTIANORUM ONONYCHITES, ut *ibid.* legas & *adv. Nat. l. 1. c. 14.* Sed de extrema voce non consentiunt codices, MSS. enim habent variè eam scriptam; *Onocorsites*, propter Vaticanorum Codd. auctoritatem, comprobat *Franc. Junius*, ut sit ἀπὸ τῆς τοῦ ὄνου κόρσης, *ab asinino capite.* Jac. Godofredus JCtus *Onochoetes*, quasi dicas, τῷ ὄνῳ χοεύς, *Asini sacerdos*, voce ex eo fictâ, quòd χοαὶ sint sacrificia: *Nic. Rigaltius* prætulit Ὀνοκοίτης, h. e. *Asinina prosapia*, alii aliud excogitârunt. Vide Gerh. Joh. Voss. *de Idolol. l. 3. c. 75.* & in voce *Anchialus.* At ipsi *Asinum* omnino coluêre Gentiles. Certè Asinus, *delicium Gallorum Cybeles*, dicitur *Appulejo*, ac Phædro *l. 3. Fab. 21.* de iisdem loquenti, qui asinum suum mortuum excoriaverant ac de pelle tympanum fecerant, vide Appulejum *Met. l. 8.* Sed & Romanis pro Numine, ut quibus eandem cum Ægyptiis vecordiam imputans Octavius, apud Minucium Felicem, *Vos*, ait, *& totos Asinos in stabulis cum vestra Hippona consecratis: & eosdem asinos cum Iside religiosè decoratis*, nempe nobiliori straturâ, aut hordeô, quô religiosè donabantur, ut vult *Rigaltius*, seu *devoratis*, ut Desid. Heraldus, de quo ritu infrà, vel *devotatis*, ut Ouzelius, *ad eund.* h. e. *devotes vos asinis & Isidi ostenditis.* Vide quoque voce *Epona*: at de ritu *Asinos pane coronandi*, voce *Panis &c.*

ASINUS Mesopotamiæ, cognom. Merwani Calipharum XXI. Vide suprà ubi de *Asinis bellatoribus*, & plura de hoc Principe, infrà voce *Merwan.*

ASINUS in Pilæ lusu, vide infrà *Pila*: in Testæ, voce *Testo.*

ASINUS Unicornis, vide infrà *Monoceros.*

ASIO, avis, vide infrà *Morphasmus.*

ASIONGABER, vel EZIONGEBER, locus in quo castrametati sunt Israelitæ egressi de Hebrona. Numer. *c. 33. v. 35.* Latinè *lignum viri*, vel *robustæ*, aut *consilium viri*, vel *robusti.* Item portus regni Edom, ad mare Rubrum, Deuter. *c. 2. v. 8.* Vide *Esiongeber.*

ASIR, Latinè *vinctus*, sive *incarceratus*, aut Syriacè *prohibitus*, fil. Jechoniæ. 1. Paral. *c. 3. v. 17.* Item fil. Core. 1. Paral. *c. 6. v. 22.*

ASIS, in nummis Constantini M. Licinii, Crispi &c. *Sisciæ*, Pannoniæ urbis, ubi moneta cusa, nota est, interprete Car. du Fresne *de infer. ævi Numismatibus.*

ASISIA, Illyrici urbs. Hanc scribit *Niger* nunc solo æquatam esse, ibidemque multa antiquitatis monumenta extare, & locum *Berebir* dici addit. Nisi tabulæ fallant, videtur mihi etiam *Bergane* vocari.

ASISIUM, Italiæ oppid. non longè ab Arna, orientem versus, vulgò *Assisi*, *Ptolemæo* Ἄσισιον, unde Plinio & Inscriptioni Antiquæ oppidani dicuntur *Assisinates*. Plin. *l. 3. c. 14. Arnates, Attidiates, Assisinates*, ubi vulgò corruptè *Asinates*. Procopio *Gothicor. l. 3.* sunt obliqui casus, Ἀσίση & Ἀσίσην, oppidani autem Ἀσισῖνοι.

ASIUS, fil. Dymantis, & frater Hecubæ, sed ex diversis patribus, & Hectoris avunculus, qui Priamo adversus Græcos auxilium tulit. *Homer.*

ASIUS, Jupiter sic dictus, cujus vetustissimum fanum in Creta fuit teste *Stephano*, sic dictus ab *Asio* Cretæ oppido, quo in loco colebatur.

ASIUS, Philosophus *teste* Suida, Dardano Trojam condenti Palladium, ad urbis conservationem & Regni, dono dedit. Ejus sic meminit Johannes Antiochenus, *Περὶ Ἀρχαιολ.* Τὸ δὲ Τρωϊκὸν παλλάδιον [illegible] Ἀσίου [illegible] τῆς πόλεως, *Palladium Trojæ animal exiguum fuit, ab Asio Philosopho quodam factum ad urbis conservationem.* Vide infrà, ubi de *Consecratione.*

ASIUS, Poëta Samius, scripsit opus Genealogicum; Cujus meminit sæpe Pausan. *l. 4. 7. 8. 9.* & Athen. *l. 3. & 12.*

ASIUS, Umbriæ fluv. ex monte *Asio* (qui adhuc *Asi* vulgò nominatur) oriens, *Chiazo* Leandro. Recentioribus Clasia seu Clasius, vulgò *Chiascio*, oritur ex monte Apennino, inde auctus aliquot rivis, agrum *Assisinum* rigat, 3. milliar. longè ab illa Urbe fluens; post in Tiberim cadit, ad Torscianum castrum, 2. milliar. supra Dirutam. Multum ab Asio *Ptolemæi* fluv. differt, qui per Senones labitur. Vide *Clasius.*

ASIUS Campus, locus juxta Caystrum fluv. Homer. *Il. v. 461.*

Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι Καϋστρίου ἀμφὶ ῥέεθρα.

ASKAR, Arabibus bestia est longa 60. cubitos, capite bovis, oculis porci, auribus elephanti, cornibus cervi, collô struthionis, pectore leonis, colore pardi, iliis felis, caudâ arietis, pedibus cameli, die judicii ex antro quodam emersura, cum virga Mosis, quâ piorum facies dealbabit, & singulis inscribet *mumnim*, i. e. *pium*; ac sigillo Salomonis, quô denigrabit vultum impiorum, & singulis inscribet *Caphir*, i. e. *impium.* Eam belluam ex antro semel eduxisse Deum fabulantur, ad preces Mosis, qui illâ visâ totus cohorruit & rogavit, ut reduceret. Cùm apparebit ultimâ die, Sol consuetum cursum intermittet, nec nisi ab Occasu orietur, &c. Bochart. *Hieroz. part. poster. l. 6. c. 15. ubi de fabulosis Arabum animalibus.*

ASKARNA, urbecul. Hiberniæ in Momonia provinc. & Limericensi Comitatu ad fluv. cognominem *Askerne*. Aliis est *Askeiton*, 15. milliar. Hibernic. in Occasum.

ASKELTE Gulielmus, vide *Guilielmus.*

ASKEM-KALESI, seu CASTRUM ASKEM, urbs est Asiæ in ruinis, cum portu, Miletô diei & dimidii itinere distans; quam Halicarnassum, priscorum Cariæ Regum sedem, esse, sunt qui contendant, magnâ marmorum & monumentorum antiquorum, quæ illic hodieque reperire est, copiâ nixi: Jac. Sponius verò *Iasi* vel *Jassi* reliquias has esse conjicit, ex Inscriptionibus, quæ ibi offendit. Theatri ex marmore rudera ibidem supersunt, à Zopatre quodam Epicratis filio in honorem Bacchi extructi, ut Inscriptio Græca præ se fert. Vide eum *Itinerar. Græc. Part. 1. p. 362.* ut & in voce *Jassus.*

ASLAN, Dux exercituum Sati, Tartarorum Domini, sub initium seculi præcedentis, Russiam & Poloniam sæpius vastavit, A. C. 1525. Tartarorum Chamus, pulsô Satô, electus. Moxque à Turca confirmatus, ditione aliquâ Sato concessâ, unde nihilominus etiam pulsus est; Bellum cum Moscis gessit, A. C. 1533. Neugebaur, *Hist. Pol. l. 7.*

ASLOIA, Civitas Episcopalis, in regno Norvegiæ, à qua denominatus est sinus quidam maris Balthici. *Merc. & Bert.*

ASMERA, Urbs Asiæ, in imperio Magni Mogolis, in India, & provinc. *Bando*, prope fontes fluv. *Padder.*

ASMIRÆI, montes Asiæ, in Serica regione ubi etiam Asmiræi populi versus Issedonem Sericam, in eo tractu, ubi nunc Cataja, regio amplissima & pars Tartariæ latè sumptæ. *Nic. Sanso.*

ASMODEUS, nomen dæmonis, de quo Tob. *c. 3. v. 8.* Vide Seldenum, *de Diis Syris. l. 2. c. 6.*

ASMUNDUS, Rex Suecorum, fil. Sibelageri, in prælio contra Haddingum, usurpatoris cujusdam fil. cecidit. Cujus morte auditâ, Gunnilda uxor, sibi ipsi necem conscivit. Ericus Pomeran. *Chron. Suec.*

ASMURA, Hyrcaniæ urbs. *Ptol. Azmorna, Ammiano.*

ASNAA, nomen viri, Nehem. *c. 3. v. 3.* Latinè *rubus*, Syriacè *munitus.*

ASNATH, vide *Asenath.*

AS-

ASNAUS, mons Macedoniæ, inter quem & Æropum alium montem Aous fluv. *Livio* teste, decurrit.

ASOLA, oppid. Italiæ, & agri Brixiani, ad fluv. *Chiese*, in ditione Veneta. Prope limites Ducatus Mantuani, à Brixia 25. mill. pass. & à Mantua 20. milliar. in Occasum.

ASOM, Hebraicè אצם, sextus fil. Isai. 1. Paral. *c.* 2. *v.* 15. Fil. item Jerahmeel primogeniti Esrom, Ibid. *v.* 26. Latinè *festinatio eorum*, aut *jejunans*.

ASOM, Hebraicè עצם, nomen civitatis. 1. Paral. *c.* 4. *v.* 29. quæ & *Asem*, Jos. *c.* 19. *v.* 3. Latinè *os*, sive *fortitudo*, aut *clausura oculorum*, vel *lignum eorum*.

ASOMATOS, Græcè Ἀσώματος, h. e. *incorporeum*, cognomen S. Michaëlis, à quo Ædes sacra & Monasterium Caloerorum, inter urbem Athenarum & vicum *Angelokypou*, nomen habet. Sponius *Itiner. Græcia Part.* 2. *p.* 2.

ASOPHIS, regiuncula Peloponnesi, circa Phliuntem, Homero Il. 3. *v.* 575. *Araethyrea* dicitur.

ASOPHOS, Palæstinæ oppid. in Galilæa. *Josephus.*

ASOPIA, regio, Asopo fluv. finitima.

ASOPIADES, Æacus, Asopi nepos, pater Æginæ. Ovid. *Met. l.* 7. *v.* 484.

Huic, Asopiades, pens irrita, dixit. —

ASOPODORUS, Phliasius Poëta, qui primus, post Antheam Lyndium, ex compositis nominibus poësin excogitâsse dicitur.

ASOPODORUS, Tharrelidæ fil. ob staturæ exilitatem, Comicorum lusus. Vide Schol. *in Aristoph. Aves.*

ASOPUS, fluv. Asiæ, unà cum Lyco fluv. Laodiceam urbem præterfluens. Alius Bœotiæ, *Asopo*. Cephisi fluv. ramus, qui ex Cithærone monte profluens, agrumque Thebanum irrigans, à Platæensi decidit, ipsasque Thebas præterluens, Plateas, & Tanagram, inter Oropum oppid. & Cynosuram promontor. mari excipitur. Ad hunc fluvium, sacra Baccho celebrare solebant. *Oppianus*:

Οὐκ ἰδίην τελέει τις ... [illegible]

Οὐ χάριν Ἀόνιοι παρὰ [illegible] Ἀσωποῖο.

Hunc Poëtæ dixêre filium Oceani, Inde enim fluviorum origo: insuperque finxêre, à Jove exustum, quô nomine ingentem æstum designare voluerunt, cujus violentiâ fluvius hic exsiccatus est. Strab. *l.* 8. Pausan. *l.* 2. qui etiam Regis cognominis meminit, de quo plura hîc dicere nil attinet. Tertius Thessaliæ, qui in sinum Oetæum apud Thermopylas, acceptô Phœnice fluviô, à Thermopylis 15. stad. defertur, ac vulgò etiam *Asopo* nominatur. Quartus Macedoniæ, qui, testibus Liviô *l.* 36. *c.* 22. & *Strabone*, Heracleam alluit: Quintus Peloponnesi, in Sicyoniæ tractu, nunc *Arbon*; oritur ex monte Cœloste, & in sinum Corinthiacum se exonerat. *Nic. Lloydius.*

ASOPUS, oppid. Peloponnesi, haud procul à Maleo promontorio, hodie *Esapo*, licèt *Nigro Rampano* dicatur.

ASOR, urbs, aut regio Arabiæ; Jerem. *c.* 49. *v.* 28. Vide *Hasor.*

ASORHADDON, Latinè *ligans acumen*, sive *lætitiam*, aut Syriacè, *prohibens unitatem* vel *novitatem*, Rex Assur. Nehem. *c.* 4. *v.* 5. Vide *Asarhaddon.*

ASORUS, fluv. alluens Heracleam, in radicibus montis Oetæ sitam, Liv. *l.* 6. *Dec.* 4. De quo forsan, Plin. *l.* 4. *c.* 10. A Bocatio *Asassus*, aliis *Asirus* vocatur. Legitur hodie in quibusdam exemplaribus *Ascordus.*

ASOTH, i. e. *faciens*, vel *factura*; aut *tineæ* scil. *vestimentorum.*

ASPACHAN, vulgò HISPAHAM, urbs Persidis præclara, ad fluv. *Sendreuth*, in provinc. *Yerach*, ubi Rex Persarum commoratur à 72. circiter annis. Amplissima est, pulcherrima, & opibus numerôque incolarum pollens, cum 3. prægrandibus suburbiis *Tsulfa*, *Tabrisabath* & *Hasenabath*; ornaturque quotidie superbissimis ædificiis. Habet in ambitu 16. milliar. & palatium Regis sumtuosissimum, principali rerum venalium foro imminens. Persicè *Spahawn*. Vide hujus accuratam descriptionem, apud P. de Valle, *Itiner. tom.* 2.

ASPACHARATÆ, populi Asiæ, in Serica regione ubi nunc provinc. *Tainfu*, in Cathaja, versus Sinas. *Nic. Sanson.*

ASPAGONES, Indiæ populi regionem fertilissimam incolentes. Plin. *l.* 6. *c.* 21.

ASPALATHIA, urbs Taphiorum. *Steph.*

ASPALATHIS, insula Lyciæ. *Steph.*

ASPALATHUS, ad unguenta adhibita & odores. Plin. *l.* 24. *c.* 23. *Vulgaris hæc quoque spina, ex qua tota fullonæ implentur, radicis usus habet, præter spinas, quidem multi. Inter odores ad unguenta utuntur alia, Aspalathum, vocantes. Est sine dubio hoc nomine spina sylvestris in Oriente.* Cum autem in unguentis duo consideranda veniant, ἡδύσματα, scil. & στύμματα, ut infra videbimus, ad hæc, quæ non aspergebantur, sed decoquebantur, & nimis pretiosa erant, inter alia *Aspalathus* quoque pertinebat. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 396. & 468.

ASPALLUCA, aliàs ASPALUCA, vulgò Gallis *Aspe*, Hispanis *Aspa*, locus est Galliæ, in agro Benebarnensi, ... memoratus: unde nomen Valli Aspalucensi, *la Vallee d'Aspe*, saltui Pyrenæo subjectæ, in regione prædicta, ad fluv. cognominem. Vales. *Notit. Gall.*

ASPAMITHRES, Eunuchus & cubicularius Xerxis, magnâ in aula gratiâ florens: qui cum Artabano tollendi Xerxem ejusque filios consilium iniit. *Ctesias.* Ideoque cum summo & acerbissimo cruciatu, re à Megabyzo patefactâ, necatus est.

ASPAR, Patritius, Dux Theodosii Junioris patrem Ardaburium, è manibus Johannis tyranni Ravennat. liberavit, hic ipso capto, dein, in Africa, à Vandalis superatus est. In aula postmodum eo potentiæ pervenit, ut formidolosus ipsis Imperatoribus evaderet, Leoque Thrax filiam suam ejus filio despondere. Hinc insolentior cum patre occisus est, A. C. 471. Arianismi hyperaspistes. Niceph. *l.* 15. Evagr. *l.* 2. Marcellin. *in Chron.* Procop. *l.* 1. *belli Vandal.* Vide etiam *Ardaburius.*

ASPAR, Garamas quidam, de quo Pontanus:

Hinc Aspar Garamas, quo non præstantior alter,
Aut torquere manu jaculum, aut dare vulnera fundâ.

ASPARAGIUM, locus circa Dyrrhachium, circa fluvium Genusum. Cæsar *l.* 3. *Bell. Civ. c.* 30.

ASPARAGUS, inter herbas fruticesve, an inter flores, recenseatur, perinde fuerit, cum baccæ instar florum esse possint ornamento; neque flore suô ipsæ careant. Hortensis est, ac pratensis, adeoque sylvestris: sed hortensis radicem habet sparsam circa truncum, quæ ineunte Majô in digitalem protuberat caulem, succi plenum, &, nisi subseces, brevi in filamenta diffundendum. Lupuli speciem majusculam & enodem diceris, quæ mense Juliô in validos exsurgit calamos, foliis capillaribus ferè armatos, infra fœniculi modum: ex juncturis prodeunt flores flavi, quales sunt olivæ; quos subsequitur globulus flavo rubicundus, instar corallii, infantibus adhiberi soliti. Ajunt ex rasura carnis arietis, nisi terrâ obruas, *asparagum* succrescere, tanquam Cadmæos fratres, ex dentibus draconis. Condiuntur autem *Asparagi* sale in acetaria, per omnes anni partes gustum acuendo. Recentiores non amant diutinum focum; unde Druso solitum, quandocunque rem cito citiùs transactam notare vellent, dicere: *Citius quam asparagi coquuntur.* Rubentes baccæ ad calamos filamentis munitos, vel stellas per expansum cœli micantes retulerunt. Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ c.* 33. Vide quoque infrà *Nuptialis corona*, ubi & ex *asparago plexas habes.*

ASPARLUCA, seu ASPALUCA, ASPE, oppid. olim Aquitaniæ, in Tarbellis, nunc vicus in Benearnia, ad pedes Montium Pyrenæorum, hinc oritur fluv. Gabarus, qui 5. leuc. infrà in Gabarum Oloronensem se exonerat. *Baudrand.*

ASPASIA, Hermotimi filia, Phocensis, omnium sui temporis formosissima habita; idque à Cyro primùm, deinde ab Artaxerxe impensè amata. *Sapientem* vocatam & *elegantem* Xenophon, *l.* 1. *de Exped. Cyri*, sub finem scribit; atque id nominis à Cyro ipso accepisse, Plut. *in Artaxerxe* significat; quem ejus consiliis feliciter usum in rebus arduis, Ælianus scribit, qui prolixè ejus Historiam exponit *Var. Hist. l.* 12. *c.* 1. Meminit & Justinus, *l.* 10. *c.* 2. Alia est, cujus Athen. *l.* 5. meminit, Axiochi filia Milesia, quâ Socrates in eloquentiæ studio magistrâ est usus, sapiens & Reipubl. etiam tractandæ callens, unde & à Pericle culta, qui ejus in gratiam Samiis bellum intulit, ob Prienem urbem, quam Milesii sibi vindicatum ibant, & tanti habita à Cyro, ut charissimam pellicum ab ea vocârit *Aspasiam*, de qua suprà, quippe cui nomen antea *Milto* fuerit, ut Plut. *in Pericle* scribit. Alia hôc nomine fuit, Cleobuli conjux, de qua Xenophon, *l.* 5. *Hypomnem. Socrat. de re domestica administranda. Nic. Lloydius.*

ASPASIUS Byblius, Sophista, qui eôdem tempore fuit, quô Aristides. Conscripsit artem Rhetoricam, & panegyricum in Adrianum, &c. *Suidas.*

ASPASIUS Paternus, Africæ Proconsul, Cyprianum in civitatem Curubitanam relegat, A. C. 259. Ei successit Galerius: sub quo sanctus hic Martyr mortem obiit.

ASPASIUS, Sophista Ravennas, Demetriani fil. sub Alexandro Romæ profitebatur, auditor Pausaniæ & Hippodromi; scripsit contra Aristonem & maledicos. *Philostrat.*

ASPASIUS Tyrius, Sophista & Historicus, tum opere quôdam artem dicendi tradidit; tum de Epiro (ridiculè *de Continente* in prioribus editionibus) & rebus Epiroticis Historiam condidit libris 20. teste *Suidâ.*

ASPASIUS, Ravennas, docuit Romæ, sub Alexandro Severo, Imperatore. *Suidas.*

ASPASTES, Carmaniæ Satrapes, suspectus res novare voluisse, dum in India Alexander esset. Quem occurrentem dissimulatâ irâ comiter allocutus, dum exploraret, quæ delata erant, in eodem honore habuit. Postea convictum interfici jussit. Q. Curtius *l.* 9. *c.* 10.

ASPATHARÆ, populi Sericæ, apud Amm. Marcellin. *l.* 23.

ASPATHINES, Persa, cum Dario in Magum Smerdum conjuravit. *Herodot.*

ASPATHMUS, Persa nobilis, ex illis septem, qui contra Magum quendam, qui se Cyri filium mentiebatur, conjuravit.

ASPATICUM seu **ASPASTICUM**, Græcè Ἀσπαστικὸν, Latinè *Salutatorium*, mansio seu cubiculum fuit Ædi sacræ contiguum, in quo Episcopus sacris vestibus indutus, à Clericis obsequiô ac mutuum osculô, antequam ad sacrum peragendum egrederetur, salutabatur. Theodoret. *l.* 5. *Histor. c.* 18. *Postquam Theodosius venit ad Templi ambitum, non ingressus est in divinum templum, accedens autem ad Ambrosium Pontificem in* Aspastico *eum rogavit.* Quia verò in eadem mansione Peregrini quoque hospitabantur, ideo & *Metatorium* fuit dictum. Item *Diaconicum* seu *Ministratorium*: *Post dictam tertiam & sextam, vadit sanctissimus Patriarcha in metatorium sive Diaconicum & exit ad sanctum Altare*, Eucholog. Græc. Ad hoc sacrarium Græci Sacerdotes, in fine Missæ, antequam Populo benedicant, descendentes de Altari, feriori orant: *Sit nomen Domini benedictum*, *Sacerdos orat in Diaconico*, *Liturgia* nomen S. Marci præferens. Vide utrumque Macrum in *Hierolex.* infrà quoque voce *Præparatorium.*

ASPAVIA, oppid. Hispaniæ Bæticæ *Espejo*, teste *Morali.*

ASPEBETUS, Tribunus Pers. acceptô ab Isdegerde mandatô, de Christianis è regno abire prohibendis, non paruit. Quare à Magis rebellionis accusatus, cum tota familia se in tutum recepit, & ab Anatolio Saracenorum seu Arabum, qui Romanis subjecti erant, Præfectus constitutus: postmodum Baptismô tinctus Petri nomen

recepit, multumque inter Saracenos fidem in Christum promovit [illegible] A. C. 431.

ASPECTUS, apud Publium Syrum,

[illegible] quod sub aspectu latet

Prope [illegible] est: quæ Græcis [illegible], & [illegible] dicta, [illegible] Veruntamen Græci [illegible] aliud quid, quam larvam, quæ ad similitudinem vultus alicujus ficta est. Hodie Gallis *Masque*. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 650. ut & infra in voce *Vultus*.

ASPELIA, Capri insul. nomen. Xenagoras apud Plin. *l.* [illegible]

ASPENDIUS, citharœdus, de quo ita Asconius ad *Orat.* [illegible] *in Verrem*, de Prætura Urbana. *Dicitur autem, quod Aspendius Citharista [illegible], ut non uteretur utraque manu, sed omnia [illegible] versum [illegible] & sinistra tantum manu complecteretur. Unde omnes, quicunque fures erant, [illegible], Aspendius Citharista, proverbio dicebantur, quod, ut ille canerent, ita illi furtorum occultatores erant.* Proverbium valet in eos, qui rem nullius, etiam privati sui compendii, rationem habent, tractum, ut dicitur, ab Aspendio, qui ita callebat sinistra manu citharæ suæ chordas movere, ut sonus ad ipsum tantum citharœdum, aut certe ad proxime astantes perveniret. Cicer. *Verr.* 3. [illegible] *Lingendum*.

ASPENDUS, Pamphyliæ urbs, Argivorum ædificium. Hic Veneri suibus sacrificabant, eo quod author ejus [illegible] Mopsius ex Argivis [illegible], cum primum [illegible] sacrificare voluisset, occurrebat illi sus. *Steph.* ab *Aspendo* conditam scribit. Ejus meminit Dionysius, *v.* 851.

[illegible Greek verses]

Ubi [illegible], maritimam significare non potest, ut vocem explicat *Henr. Stephanus*, nisi manifesta in Poëta sit [illegible]. *Aspendus* enim, inter mediterraneas Pamphyliæ civitates, Ptolemæo numeratur, *l.* 5. *c.* 5. & longius a mari ab eo statuitur. [illegible] 14 [illegible] stadiis distare affirmat. [illegible] Salmasius statuit, [illegible] hic, prorsus e contrario [illegible] significare, ut [illegible] apud Strabonem, est [illegible]. *Mantuus* tamen videtur, [illegible] dici, quasi oppidum [illegible] quod cum altera *Henr. Stephani* interpretatione [illegible], licet a mari remotum distet, in excelso tamen colle situm mare prospectat, teste Mela, *l.* 1. *c.* 14. [illegible] inter Athenienses [illegible] & Persas ex edito admodum colle [illegible] *Aspendus*. Dixi supra, *Hic Veneri suibus sacrificabant*; Dionysium habeo auctorem: is enim ille *ubi supra*.

[illegible Greek verse]

Idem.

ASPER, Consul Roman. Antonini collega.

ASPER, monetæ genus, imprimis Græcis recentioribus, qui *Asprum* vel *Aspra* eos appellant, [illegible] apud Suetonium *in Nerone*, *c.* 44. [illegible] & nummum asperum [illegible] exegit. Hic enim asperi nummi sunt, quos [illegible] nondum trivisset, adeoque in quibus character vetustate [illegible] nondum esset, sed integer & solide expressus appareret: Græci veteres [illegible] & [illegible] vocavere. Salmas. *ad Hist. Aug.* [illegible] *c.* 38. Vide & supra, verbo *Asprodes*, ac infra, ubi de phrasi in *Probo* [illegible]. Sed monetam significat minutiorem albam seu argenteam, cum qua Monetarii majorem, tam argenteam quam auream, commutare solent. Græcis enim [illegible] significat, ut liquet ex Cedren. Alexandr. [illegible], Theophane, Constantino Porphyrogenito. [illegible] *Imper.* p. 117. Alias [illegible] Græco-Latinæ [illegible] [illegible]. Vide Leunclavium in *Pandecte Turc.* c. 18. Meursium in *Gloss.* Car. du Fresne eadem, & supra in voce *Albus*, item infra in *Aspro*.

ASPER Sulpitius, vide *Sulpitius*.

ASPERA Signis vasa, vide supra *Argentea Pocula*; & infra passim, imprimis ubi de *Cælatura*. [illegible]

ASPERGENDI abluendique aqua ritus, in Sacris olim Israëlitarum frequens fuit, communisque purificationum ratio & quasi caput in baptismo [illegible], ut infra latius videbimus, ubi de *Lustrationibus*, in veter. Testamento ultato. Sed & *Sanguinis aspersio*, in consecratione Tabernaculi omniumque vasorum sacrorum, ut & in purificatione Leprosi, domus lepra infectæ, &c. solemnis fuit. Imo leprosorum aqua, *sanguine*, *oleo*, diversis vicibus aspersum fuisse, legimus. Levit. c. 14. Quæ omnia *sanguinem aspersionis*, meliora loquentem [illegible] Abelis *sanguine*, Hebr. c. 12. v. 14. & aspersionem sanguinis Jesu Christi, 1. Petr. c. 1. v. 2. *Aquam* item *puram*, & [illegible] sanctificationem [illegible] e Spiritu Dei in cordibus nostris peragendam, Hebr. c. 10. v. 22. Psalm. 45. v. 8. & 1. Joh. c. 5. v. 7. indigitarunt. Ab Hebræis, ut multa alia, transiit mos (sed in superstitionem plane versus) ad Gentiles, in quorum ceremoniis hæc erat una ex vulgatissimis, ut aqua consecrata a Sacerdote, rebus hominibus ac sacrificiorum instrumentis aspergeretur. Unde hæ veterum Auctorum annotationes proficiscuntur, ut in Dionysio Halicarn. *l.* 7. [illegible Greek] *Res sacra aqua pura aspergantur.* Et in Homero *Il.* α. v. 311.

[illegible Greek verse]
populi vero Atridas [illegible]

Virg. *Æn.* *l.* 6. *v.* 229.

[illegible] pura circumtulit unda
Spargens rore levi, & ramo felicis olivæ,
Lustravitque viros.

Instrumentum erat *aspergillum*, de quo infra, [illegible], in quo aqua lustralis, ad templorum portas, ingredientibus proslabat, [illegible] aqua circa Templum inclusa, [illegible] Qui ingredientes aspergebat, [illegible], cum milites [illegible], [illegible] Imperat. [illegible] Julianum [illegible] Templum [illegible], aspersionem [illegible], [illegible] legitur apud Theodoretum *l.* 3. *c.* 16. Sed & Ovid. *Fast.* *l.* 2. *v.* 45. exclamat,

Ah nimium faciles, qui tristia crimina cædis
Fluminea tolli posse putatis aqua, &c.

Hic postmodum [illegible] Hemerobaptistæ sunt, qui quotidie, non tam purgandi corporis causa, quam peccati [illegible], se baptizabant: his verbis [illegible] ab Epiphanio [illegible] *Hemerob.* [illegible] *hyeme & [illegible] lavant [illegible] Neque enim [illegible] fluenta & maria, [illegible]* Dei, &c Andreas Rivetus *Summ. Controvers. Tract.* 1. *Quæst.* 17. De *Aspersione* [illegible] infra voce *Cineres*.

ASPERGILLUM, seu ASPERSORIUM, vasis erat genus, quo Sacerdotes apud Romanos aquam lustralem aspergebant: [illegible] quoque, Joh. Rosin. *Antiq. Roman.* *l.* [illegible] 18. Vide infra voce *Spondalium*, item *Plutarch.* [illegible] Sic hodieque in Communione Romana, *Aspergillum* seu *Aspersorium*, vas dicitur, quo aqua, ut vocant, benedicta porrigitur et aspergitur. Agathias *Hist.* *l.* 2. Aspergilla ex [illegible], *quam* [illegible] *&* [illegible] [illegible]. Vide supra in voce *Aqua* [illegible]. Superiori vero ibidem aqua non porrigitur [illegible], nec etiam Ecclesiæ Titulari, sed ostendendo illud in manu ejus tradatur: Sic etiam [illegible] habere, ubi in [illegible] Clericus [illegible] aut Sacerdos, in aliquis secularis [illegible] Magnatibus porrigat, quod [illegible] in Hispania [illegible] Alexandro [illegible] *Aspergill.* [illegible], aut [illegible], ut videre est supra in *Aqua Benedicta*. Vide Martyr [illegible], & infra *Lustralis*.

ASPERGO, [illegible] *sanguinis* [illegible], *quod* & [illegible] *Aspergo*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

ASPERSORES aquæ [illegible] *De his qui* [illegible], *Infam.* [illegible] *Actione*, [illegible], quo celerius acriusque in equestri certamine [illegible] velociusque [illegible] tam, equis [illegible] & aspergebant. Vide [illegible] tum [illegible], & ante eum Alexandr. Neapolitanum *Genial. dier.* [illegible] Ludovicus Vives [illegible] rei, qui in cavea, ubi feræ inclusæ erant, [illegible] producerentur, [illegible] aquam [illegible], ut ne [illegible] pugnarent, sese [illegible], [illegible] in spectaculum prodirent [illegible]. Sed interpretationibus [illegible], quæ non [illegible] equis [illegible] in certaminibus [illegible] aspersorio refert, Cotelius *Miscell.* *l.* 4. *c.* 4. apud Calvinum *Lex. Jurid.*

ASPERSUS, [illegible] *Gloss.* *Aspersus*, [illegible] Sic [illegible], *i. e.* *sparsum*, Græci pro [illegible], *i. e.* [illegible], usurpant. *Pallium auro sparsum* habes apud Lamprid. in *Alexandro Severo*, *c.* 41. *i. e.* [illegible], & [illegible] Seneca dixit, [illegible] pro auratis vel auro pictis *l.* 4. *de Benef.* *c.* 6. [illegible] Virg. *Ecl.* 2. v. 41. pro variegatis & albo distinctis, &c. Vide plura in voce *Sparsus*.

ASPERUM Mare, quod [illegible] Barbaricus [illegible] Troglodyticus sinus est *Plinii*. Enim mare [illegible], qui hodie Golf. [illegible] dicitur, ab urbe Melinde præcipua. Pars est Oceani Æthiopici & Australis extenditurque inter Aromata promontor. & Insulam S. Laurentii. *Baudrand.*

ASPHALTUS, & ASPHALTIS, & ASPHALTITES, lacus Judææ in Pentapoli, in quo nihil grave submergi potest. Intus fuere Sodoma & Gomorrha, Adamah & Zeboim, quæ propter nefandam populi luxuriem & libidinem, exitium [illegible]. *Mare mortuum*, a Justino *l.* 36. *c.* 3. & Pausania, *l.* 5. tum [illegible] immobilitatem, tum quia nec pisces [illegible], nec in [illegible] aquis gaudentes, vide [illegible], vocatur [illegible], teste [illegible]. Arabibus *Bahar* [illegible], *i. e.* Mare Lothi. De Recolet [illegible] Dionys. [illegible] 174. A bitumine sic dictus, quod in Judæa præstantissimum [illegible] *Dioscorides*, [illegible]. Est [illegible]. Neque alia occurrit causa, cur [illegible] lacus ab *Hebræis* appellatur, [illegible], *Rubrum mare*, quam bituminis [illegible] color. Bochart. *in Phaleg.* *l.* 1. *c.* 11. Plin. *l.* 5. *c.* 16. [illegible] *Mostratus*, *a* [illegible] *Machærus*, [illegible]. Idem habet Solin. *c.* 38. Justinus *l.* 36. *c.* 3. [illegible] *& aquæ immobilitatem, mortuum mare dicitur. Nam neque ventis movetur,* [illegible] *navigationis patiens est, quoniam omnia vita carentia in profundum merguntur, nec materiam ullam sustinet, nisi quæ alumine illustratur.* Cum. Tacitus *Hist.* *l.* 5. *c.* 6. [illegible] *neque* [illegible], *aut* [illegible], &c. Et paulo post *c.* 7. *Haud procul inde campi, quos ferunt olim uberes* [illegible] *urbibus habitatos fulminum ictu arsisse; & manere vestigia, terramque ipsam specie torridam, vim frugiferam perdidisse. Nam cuncta sponte edita, aut manu sata, sive herba tenus aut flore, seu solitam in speciem adolevere, atra & inania velut in cinerem vanescunt.* Joseph. *de bello Jud.* *l.* 4. *c.* 5. [illegible Greek] [illegible]

[illegible Greek] Et paulò post: [illegible Greek] Subdit, [illegible Greek] Ubi ridiculè Interpres, *Terra quidem Sodomitica fabula cujusmodi fidem habet ex facie*, cùm Josephus neque fabulam referat, sed veram Historiam; nec [illegible] omnino innuat, sed [illegible]. *Nic. Lloydius*. Habet hic lacus 20. leuc. longitud. 5. autem aut 6. latitud. Inque eum influunt Jordanis fluv. Arnon, Dibon & Zered torrentes, cum aliis aliquot. Adjacent ei altissimi montes undiquaque. *Baudrand.* Ter de die faciem mutare, pro Solis aspectu, recentiores affirmant.

ASPHAR, nomen lacus in agro Thecue. 1. Machab. c. 9. v. 33.

ASPHENES, Præpositus Eunuchorum Regis Nebuchadonosor. Daniel. c. 1. v. 3.

ASPHODELI Prata, apud Poëtas, quid denotârint, aperit Gregorius Nazianzenus Orat. fun. in Basilium M. de Minoë & Rhadamantho loquens, *Quos*, ait, *Græci asphodeli pratis & campis consedere dignos Elysiis, quam in opinionem, quemadmodum & nos, Paradisi devenissent, ex libris, ut arbitror, Mosaicis ac nostris, licet nomenclaturâ aberrârunt, aliis nominibus Paradisum ostendentes.* Quod & Tertullian. confirmat *Apolog. c. ult.* ubi postquam Gentiles gehennam Tartaro, paradisum campis Elysiis imitatos observâsset, versò ad Ethnicos sermone, *Unde hæc, oro vos*, interrogat, *Philosophis aut Poëtis tam consimilia? non nisi de nostris Sacramentis, ut de prioribus*, &c. Nempe, uti de aliis mysteriis, ita de Cœlo ac Inferno, quædam per traditionem Ethnici hauserunt, vide Tobiam Pfannerum *Systemat. Theolog. Gentil. purior. c. 21. §. 56.* Cur autem [illegible Greek] mortuis beatisque tribuerint Poëtæ, interque eos Hesiodus Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. v. 40.

> ... [illegible Greek]
> Οὐδ᾽ ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ᾽ ὄνειαρ.
> ... *Neque sciunt, quantò plus dimidium sit toto,*
> *Neque quidem magnum in malva & asphodelo bonum.*

multum olim disputârunt Veteres, quanquam frustrà. Nam quòd apud Eustathium legitur hoc fieri, [illegible Greek] dictam, quasi [illegible Greek], *propter mortuorum crematorum cinerem*, ineptum est. Potius Ἀσφοδελὸς λειμὼν, illis attributus, quòd extra necessitatem vitæ hujus sint, nec curas rei familiaris illis impendeant, sed victu simplicissimo (in quo summam voluptatem Veteres posuêre) vivant: qualis [illegible Greek] est; quibus ante [illegible Greek] seu *concupiscentiæ tyrannidem*, homines vivebant, & sanctissimi quique Philosophorum postea, qui illam in vivendo simplicitatem, quam Poëtæ [illegible Greek] vocant, sequebantur. Quò Horatius his verbis respexit, *l. 1. Carm. Od. 31. v. 13.*

> *Premant Calenâ falce, quibus dedit*
> *Fortuna vitem; dives & aureis*
> *Mercator exsiccet culullis*
> *Vina Syrâ reparata merce,*
> *Diis charus ipsis: quippe ter & quater*
> *Annò revisens æquor Atlanticum*
> *Impune: me pascunt olivæ,*
> *Me cichorea levesque malvæ.*

Hinc itaque mortuis hominibus in tumulo malvam *asphodelumque* serebant, ne deesset illis cibus. Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam *Epigramm.* ubi tumulum his verbis introducit: [illegible Greek], i. e. *Foris quidem malvam asphodelumque habeo: Intus verò mortuum claudo.* Hinc Homerus, Od. δ. v. 565. quoties campum eum describit, quem *Asphodelum* vocat, his plerumque verbis utitur:

> [illegible Greek]
> *Ubi facillima vivendi ratio est hominibus.*

Opponunt autem Poëtæ [illegible Greek], vitæ Regum & injustorum Principum plerumque, & [illegible Greek]. Negatque Hesiodus, injustos Judices, quid illud sit, scire, & per consequens *malvam & asphodelum* ignorare ait, ex quo tempore Dii vivendi genus, quod sub [illegible Greek] fuit, sub [illegible Greek] abscondere cœperunt, d. l. Atque hæc causa est, cur Lucanus vitæ hanc priscam simplicitatem, *Deorum munera* vocat *nondum intellecta*, *l. 5.* & Claudianus vivendi facultatem vulgò notam esse negat, *in Ruffin. l. 1.* ubi *Beatos* vocat, quos Homerus [illegible Greek], & [illegible Greek], eorumque *ignotam esse* ait *vitam*, sicut Hesiodus l. cit. [illegible Greek], cui similis omnino, sed sanctiori sensu, phrasis, occurrit Colossensium c. 3. v. 3. &c. Vide Dan. Heinsium *Not. ad Hesiodum* & de *Asphodelo* plura apud Salmas. *ad Solin. p. 1298.*

ASPIDES pictæ, in diadematibus Regum Ægypti, invictum imperii robur denotabant. Ælian. *l. 6. c. 38.* [illegible Greek] *Eorum, qui ab aspide morsi sunt, nemo à malo, i. e. à morte traditur fuisse immunis. Unde est, quod Ægyptiorum Reges in diadematibus pictas aspides ferre, audio, ut invictum Imperii robur sic significent.* Ubi rationem hieroglyphici hujus habes, quia nempe invictum *Aspidis* venenum est. Phile c. 59.

> [illegible Greek]
> [illegible Greek]
> *Repentè mortem morsu infert aspidis.*
> *Ne, ne Galene, pharmacum ne infuderis.*

Ipse Galenus de *Theriac. l. 1. c. 8. In magna Alexandria urbe sæpe vidi, quam cito mortem (aspides) inferant. Quoties enim aliquem hujus supplicii lege damnatum, humaniter citoque interimere volunt, admotam pectori bestiam aliquantulum inambulare jubent & hominem hâc ratione statim enecant.* Et nota de Cleopatra, *aspidis*, אפעה *ephe*, Hebræis dictæ, morsu se ipsam interimente historia: *Hypnalem*, hoc genus aspidis, quòd somnò necet, vocat Isidor. *Origin. l. 12. c. 4.* &c. Vide Bochart. *Hieroz. part. poster. l. 3. c. 1. & 4.*

ASPIS, Cataoniæ Satrapa, ab Artaxerxe deficiens, à Datame autem in ordinem coactus. Corn. Nepos, *l. 14. c. 4.*

ASPIS, oppid. & mons Africæ, *Atra* incolis, teste Curione. Sil. Ital. *l. 3. v. 244.*

> *In clypei speciem curvatis turribus Aspis.*

Est etiam insula prope Cycladas, & Macedoniæ civitas, à Philippo Persei patre condita. Item insul. Lyciæ, & alia inter Lebedum & Teum, alia Pityusis vicina, alia quædam sine arboribus, & alia ultra Pisam. *Steph.*

ASPIS, vulgò ASPE VIEJO, oppid. Hispaniæ ad Eldam fluv. in regno Valentiæ, è cujus ruinis crevit oppidul. *Aspe*, quod vide.

ASPIS, vulgò ASPIDO, amnis Italiæ, in Marchia Anconitana. Cadit in Musonem, prope Lauretum, & dein cum eo in mare Adriaticum se exonerat.

ASPIS, inter Ægyptiorum Numina; Athenagoras *Orat. pro Christianis, sub init. Ægyptii*, inquit, *feles etiam Crocodilos & serpentes & Aspides & canes pro Diis habent.* Hinc apud Prudentium *Hymnô 14.* [illegible Greek] Romanus Martyr, non Romanorum minus, quàm Ægyptiorum hac in re vecordiam, Asclepiadi Præfecto objiciens, inter alia ait, v. 253.

> *Pronusque adoras, quidquid in terris sacri est,*
> *Deos Latinos & Deos Ægyptios.*

Et paulò pòst, v. 256.

> *Ventrem precaris & comprecare & simiam,*
> *Placet sacrata aspis Æsculapii*, &c.

Vide Pfannerum *System. Theol. Gentilis c. 2. §. 1. num. 2.* & infrà voce *Chelidonius*, it. *Serpens*: uti de ejus internecino hoste, infrà ibidem *Ichneumon.* Hebræis modò פתן *pethen* dicitur, modò עכשוב *achsub*, quorum hoc posterius ab Arab. *achasa* ortum, *retorquere* denotat & *reflectere rem ad suum principium*, *aspidisque* naturæ eximiè convenit. Illa enim teste Nicandrô *Theriac. v. 159.* solet [illegible Greek], *in contrarium serpere.* Etiam [illegible Greek]: i. e. *in plures circulos convolutam dormire*, ait Ælianus *l. 17. c. 5.* & Aristophanis Scholiastes in *Vespis.* Cujusmodi circulos [illegible Greek] Græci dicunt, *Hesych.* Atque hinc factum, ut apud eos ἀσπὶς tam pro clypeo, quam pro serpente sumatur. Rotundos autem fuisse Græcorum clypeos vel ex Poëta discimus, à quo Polyphemi oculus orbicularis describitur, *Æn. l. 3. v. 637.*

> *Argolici clypei aut Phœbeæ lampadis instar.*

Vide Turneb. *Adversar. l. 2. c. 27.* Unde in Homero passim [illegible Greek] & [illegible Greek], ubi Scholion, [illegible Greek]. Et Diodor. Sic. l. 20. [illegible Greek], *clypei circulum imitatus.* Nempe quia serpens hic spiris suis clypei formam omnino exprimit, hinc nomen ad utrumque notandum adhibitum est. Bochartus ubi suprà c. 4.

ASPIS Surda, quæ aurem obturat, ne audiat vocem incantantium, Psalmo 58. v. 5. 6. non ideo sic dicitur, quòd hebetioris sit auditus, quàm visus, ut Bustamantius statuit *de Scriptura animant. l. 3. c. 11.* cùm consulti Naturæ planè contrà asserant, aspidem auditu multò plus quàm visu pollere, Nicander in *Theriac. v. 162.* Plin. *l. 8. c. 23.* Sed quia incantatio non plus virium in illa exerat, quàm si surda esset & aurem obturaret. Et quidem integræ gentes hoc serpentum fascinô fuêre infames, Marsi & Psylli, ut omnibus notum: Ægyptii, apud Ælian. *Histor. l. 6. c. 33.* Melindenses, apud Geographum Nubiens. *Clim. 1. part. 1.* Nigritiæ, apud Cadamustum. Peruani, apud Spirillum in *Collectan.* Indi, apud Texeiram *Histor. Pers. l. 1. c. 29.* &c. Extantque jam in vetustissimis Scriptoribus superstitionis hujus vestigia, Orpheo in *Op. de lapid.* Ovidio *Met. l. 7.* Platone *de Republ. l. 2.* Aliis. Inprimis enim hominum carminibus hoc animantium genus moveri creditum; *ut hoc esset argumento, primum hominem à Diabolo fuisse per serpentem in Paradisô seductum*, uti loquitur Augustin. *l. 11. de Genes. ad lit. c. 28.* & *Quæstionum l. 65. quæst. 44.* Hujus verò fascini multa fuêre genera; Aliis enim serpentes *manu* & *tactu* fascinare mortis erat; Alii *orbem* describebant, & medicamina adhibebant; Alium fascini ritum his verbis describit Seneca in *Medea Act. 4. v. 680.*

> *Et triste levâ complicans sacrum manu,*
> *Pestes vocat, quascunque ferventis creat*
> *Arena Libyæ.*

Laminæ etiam, *Lapides*, *Ligna*, *figuræ*, quas vocant, *Talismannice*, eum in usum adhibitæ: Sed præcipua fascini vis esse credita, in *cantibus & carminibus*, quæ Hebræi לחשים h. e. *susurros aut mussitationes*, vocant, quia Magis solenne est, cantus suos inter labia demurmurare, de quibus Psaltes agit d. l. Cantu nempe Magicô credebantur serpentes, 1. *è cavernis suis elici*, atque evoca-

evocari; 2. *fugari*; porro, cantu illo *fissi*, *debiliri* & *stupefieri*: insuper, *ab omni veneno expurgari*, ne noceant. Etiam virtus carminis *ex faucibus*, *quemadmodum aut tacta serpens inflata* existimabatur. Sed quod præcipuum, Magi cantante, *angues rumpi* & *medios crepare*, dicebantur. Virg. *Ecl.* 8. v. 71.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Interim quosdam esse serpentes, qui incantari non possint, ex Scriptura videtur posse elici. Nam præter locum dictum, Jerem. c. 8. v. 17. minatur Deus, se in Israelitas immissurum *serpentes regulos, contra quos nulla sit incantatio*. Et Eccles. c. 10. v. 11. Salomon obtrectatorem tam perniciosum esse dicit, quam *si mordeat serpens, qui incantari non potest*. Nempe duobus modis incantationi serpens putatur obluctari, aut cum *recanit*, seu [illegible], i. e. cum contrario sibilo incantationem repellit, Plin. *l.* 28. *c.* 3. aut cum *ad cantum obsurdescit*, seu aurem obturat; i. e. cum cantu nihilo magis afficitur, quam si vel surdus esset, vel auribus obtusis. Sive autem recanat serpens, sive ad cantum obsurdescat, non obluctari solum, sed & Mago periculum creare creditur. Alcimus *de Peccato Origin. l.* 2.

Interdum perit incantans, si callida surdus
Adjuratoris contempsit murmura serpens.

Sive tota vis incantationis, justo Dei Judicio, cedat in perniciem auctoris, sive serpens incantatori inferat vulnus lethale. At qui serpentes recanant, vel ad cantum obsurdescant, vel quorum serpentium virus quovis fascino credatur esse potentius, Græcorum nullus explicat, nisi quod Ælian. *l.* 1. *c.* 54. id *Aspidi*, velut proprium tribuit, quod in virus ejus incantationi nulla vis sit. Avicenna vero, post Arabes Philosophos, rem Græcis intactam, accurate & dilucide exponit *Tom.* 11. *c. de speciebus Serpentum*, quem vide. Dicam saltem, *jorda* eadem, quorum virus in supremo gradu intensum est, reguli puta, *aspides*, ceraftæ, hydri & chersydri. Nempe Diabolo non minus facile hi compesci possent, quam quivis alius, si modo permittat Deus. Sed Deus non vult, ut omnia Diabolo in mundo liceant. Adeoque ex præfatis locis non aliud elicias, quam sæpe Magos frustra esse, sive aspides, sive regulos, sive aliud quodvis serpentis genus cantu suo detinere & demulcere conentur: non vero fingendas serpentum species, in quas Magorum carmina nihil possint, in alias valida. Quippe in eadem serpentis specie diversus potest esse successus, prout variè Deus dæmoni parendo, à quo tota incantationis vis pendet, habenas aut adducit aut remittit. Vide Bochart. *Hieroz. parte poster. l.* 3. *c.* 6. cui, si placet, adde Salmas. *ad Solin.* ubi plurima de hoc Serpentis genere, ut & quæ diximus suprà, voce *Argola*.

ASPISII, Scythiæ inter Imaum populi. *Ptol.* Ubi etiam *Aspisius* mons, *Sanson* ubi nunc pars Tartariæ desertæ. *Baudrand.*

ASPITHRA, Sinarum civitas. *Ptol.*

ASPITHRÆ, populi Sinarum in Asia fuêre, ubi nunc provinc. *Junnan*, *Quansi* & *Canton*, in parte Australi Imperii Sinensis. Urbs *Aspithra* forte nunc *Quancheu* est, in provinc. *Canton*, ut videre est ex tabulis *Martini Martinii*.

ASPLEDON, Achaiæ urbs, *Spledon* nonnullis dicta, & *Eudelus*, i.e. *aprica*, quod hybernationi locus commodus, sit, Strabo *l.* 9. Bœotiæ eam tribuit Plin. *l.* 4. *c.* 7. & *Hesychius* Phocidi.

ASPONA, civitas Galatiæ. *Antonin.*

ASPORATIUS, Consul Roman. Herculani collega.

ASPORENUS, mons Asiæ Pergamo proximus, unde templum, quod ibi est matris Deorum, *Asporenum* dictum, Dea quoque ipsa *Asporene*. Strabo *l.* 13.

ASPRANDUS, Longobardorum Rex, post Aripertum II. victum, an. 712. regnavit ann. 17. *Nic. Lloydius*. Sed tres solum menses habet, P. Diac. *l.* 6. *c.* 36. Tutor fuerat Luitperti, Cuniberti filii, qui à Ragumberto Taurinatium Duce, patre Ariperti, regno exutus fuit. P. Diac. *l.* 6. *c.* 28. Vide quoque *Ansprandus* supra. Floruit tempore Anastasii II. Imperator.

ASPRATURA, Græcè [illegible], in *Gloss.* Negotiatio Argentariorum seu ipsa permutatio, Car. du Fresne *Glossar.* Vide Salmas. *de Usuris p.* 454. 49.

ASPRENAS, sub Tiberio Proconsul Africæ, gentis *Noniæ*. De *Asprenatum* claritudine & familia Consulari Plin. *l.* 30. *c.* 7. Sueton. *August. c.* 43.

ASPRENAS, aliô nomine *Calpurnius*, cui à Galba Galatia ac Pamphylia permissa, oppressit in Cythno falsum Neronem, corpusque interfecti Romam misit. Tacit. *Hist. l.* 2. *c.* 9.

ASPRENAS Torquatus, vide *Torquatus*.

ASPRENCIACUM, melius SPARNACUM, ESPERNAY oppid. Galliæ medium ferme, inter Catalaunum ad Ortum, & Castrum Theodorici, ad Occasum, vide *Sparnacum*.

ASPRI, duo Consules Romani tempore Aurelii Antonini Imperatoris.

ASPRI, seu ASPRA, Græcis recentioribus dicitur monetæ minoris argenteæ species, cum qua Collybistæ seu Cambiatores majorem, tam argenteam, quam auream, commutare solent. *Denarium asprum* reddunt *Glossæ Græco-Latinæ*, [illegible], [illegible], *asprum*. ubi [illegible] idem valet, quod *album*, & quod *asprum*, observatque *Favorinus*, [illegible] in nummis dici, quod alias [illegible], denariolum esse, cui opponitur [illegible], quæ Achæis [illegible] sonat. Sed & notum, Græcos pro [illegible] etiam in colore [illegible] usurpare: Unde forte minutiores suas monetas argenteas *blancs* Galli vocant. Meminit *Asprorum*, præ cæteris, Vincentius Belvacensis, *Etiam jam habet tributum* (super [illegible] terræ *Anaph*) *ad minus quadringentas drachmas seu asperos, qui bene valent viginti sterlingos*. ubi asperi drachmis æquiparantur, uti apud *Hesychium* videre est. Alexius item Comnenus in *Rationali Peræquatorum*: [illegible]

[illegible], [illegible]. Ubi [illegible] sunt *aspri*, *asperi* recens cusi, non usu detriti: ut *asperi* numuli memorantur apud Suetonium, *Neron. c.* 44. Persium, *Sat.* 3. *v.* 69. 70. aliosque unde etiam epitheto *Asperi* datam nomenclaturam plerique censent &c. De *Asprorum* duplici apud Turcas specie eorumque [illegible]. Vide Car. du Fresne *Dissertat. de inferioris ævi num.* &c. & supra in, *Asper.*

ASPRIO, in veter. *Charta* plenariæ securitatis exarata Ravennæ, sub Justiniano, apud Brissonium *Formular. l.* 6. *c.* [illegible] *ligneo valente numero aureos* 40. [illegible] *valente* asprione *aureo uno*, [illegible] *cum agnis valente siliquas aureas duas*, &c. monetæ species est, apud Car. du Fresne *Glossar.*

ASPRUM, Græcè [illegible], i.e. *album*: unde *asprum vestimentum*. Inprimis moneta sic recentioribus Græcis dicta, quod nomen apud Turcas etiamnum in usu est, Phranz. *l.* 3. *c.* 19. *Dederat ex vectigalibus summam asprorum quinquaginta millia*. Æquivalere monetæ Etruscæ, quæ *grazia* vocatur, i. e. sex Roman. quadrantibus, legas apud Marcum *Herrnickx*. Vide supra *Aspri*.

ASPURGITANI, populi circa Mæotidem paludem. *Steph.*

ASRAEL, fil. Jaleleel, 1. *Paral. c.* 4. *v.* 16. Latine *beatitudo Dei*, vel *mansueta forta*, aut *gressus Dei*.

ASRIEL, idem significat quod *Asrael*, fil. Galaad filii Machir, filii Manassis. Numer. *c.* 26. *v.* 31 qui Jos. *c.* 17. *v.* 2. *Esriel* dicitur.

ASSA, civitas juxta Athon. Item vicus Scythiæ. *Steph.*

ASSA omnia, ut plurimum, in Veter. conviviis, vide infra in *Assatio*.

ASSA Vox, i. e. *sola & mera vox & ore solo prolata*. Ut enim [illegible] dixere Græci, pro *re sola & nuda*, sic Latini similiter vocem *siccam* usurparunt. Unde *vicarula sicca* apud Jul. Capitolin. in *Maximino*, c. 13. i.e. sola, absque comitatu: *panis siccus*, apud Eundem in *Antonino Pio*, c. 13. i.e. solus & qui absque pulmento sumitur &c. Ita ergo *assum* veterib. Latinis *siccum* notat: significat enim tostum & aridum, ac in quo nihil uvidi relictum est, & quod per consequens est, *siccum* & *solum*, Salmas. *ad Capitolin. loc. cit.* Bochart. eandem *assam vocem* dictam ait, ad imitationem *assæ carnis*, sed hanc ideo sic appellatam docet, quod hic coquendi modus simplicissimus sit, cum neque oleo, neque aquâ, neque ullo saporis alicui condimento ad carnem assandam opus sit, sed *solo igne*, *Hieroz. Pars. prior. l.* 2. *c.* 50. Vide quoque infra *Siccus panis*.

ASSABINUS, Jupiter cognominatus, & multa religione olim cultus apud Arabas. Plin. *l.* 12. *c.* 19.

ASSACANA, Indiæ regio in qua Magola Metropolis. Strabo *l.* 15. Apud *Steph.* *Assaceni* populi vocantur.

ASSACANUS, urbis Malsagæ Rex. Curt. *l.* 8. *c.* 10.

ASSÆ, populi Africæ, in Guinea mediterranea inter Aboraas & fluv. Mancum. *P. du Val.*

ASSALIO Gilbertus, M. Magister Rhodiensium Equit. Anglus, successit Arnoldo Complano, A. C. 1167. Strenuus, sed prodigus. Quemadmodum enim aliquot urbes fortitudine suâ Ordini adjecit, ita vicissim illum, prodigalitate suâ, debitis immensis oneravit. Hinc abdicare se coactus, reversurus in patriam, naufragio periit. A. C. 1169. *Hist. Milit.* [illegible]

ASSAMONÆI, vide infra *Maccabæi*.

ASSAR, Syro Interpreti & Hebræis non raro, idem quod *Assarium* est, hoc autem idem, quod *As*. *Glossæ Latino-Græcæ Asse*, [illegible]. Et alibi, *Sessum*, [illegible]. Origo vocis exhibetur supra in *As*: valor, ex Budæi supputatione, est quaternorum denariolorum Gallicorum & paulo ultra: seu trium maravedinorum, secundum Cohen de Lara *de Conven. Rabbinismi cum Græco*. Arabs Interpres & Hieronymus, ille quidem *assarium* follem, hic vero *duos assarios* dupondium interpretatur. Sed Matthæi c. 5. v. 26. in eodem Arabe *follis* est pro *quadrante*. Et Marci c. 12. v. 42. *duo folles*, sunt pro *duobus minutis*, seu *duabus peritotis*: quæ simul junctæ unum quadrantem efficiunt. Unde apparet eum, de vero nummorum pretio parum solicitum, sat habuisse, si pro vili nummo vilem alium, quamvis diversi pretii, poneret. Et verò, *assario* vel *asse* vendi nihil aliud est, quam vili pretiô distrahi. Catullus *Lesbiæ Epigr.* 5. v. 2.

Rumoresque senum severiorum
Omnes unius æstimemus assis, &c.

Pro *assario* Græci vetustiores *obolum* dixissent. Sic in *Avibus* Aristophanis graviter queruntur aves de quodam Philocrate, qui

[illegible]
Fringillas connectens septem vendit uno obolo,

i. e. *duobus assariis*. Vide Bochart. *Hieroz. Pars. poster. l.* 1. *c.* 13. *Hesychio Assarium* idem est, quod [illegible], quo nomine quidam intelligit, sexmillesimam soliti partem. *Veter. Glossæ* [illegible], *minimi*, vertunt. Ita *Suidæ* [illegible], [illegible], [illegible] & [illegible], idem sonant, vel certe pro [illegible], seu minutioribus monetis, confunduntur. Fratr. *Glossa Græco Latin.* [illegible], *as*, esse dicitur, minimus nempe æris nummus, cum de numerata in ære pecunia agitur, ut Cujacius observat *l.* 7. *c.* 33. Sed & de vocis notione ac monetæ valore non sibi constant Græculi isti: quippe in *Glossis Regiis MSS.* [illegible] exponitur [illegible], ita ut *assarium* confecerit quinque vel decem [illegible], vel certe appenderit: pro pondere enim vocem usurpat Cleopatra *de Ponderibus*, ubi [illegible], [illegible] etiam vocari, ait; apud Marcellum vero Empiric. *de Ponder. & Mens. Tetrassarius* [illegible]: unde colligas, assem unciæ habuisse quadrantem. Car. du Fresne *Dissertat. de Numismatibus inferioris ævi*. Vide & infra ubi de *Moneta* agit.

ASSAR-ADINUS, vide *Assarhaddon*.

ASSARA, Mauritaniæ Cæsariensis fluv. *Ptol. Seifus Cassablo*.

ASSARACÆ, Libyæ interioris gens. *Ptol.* Forte ubi nunc regnum *Biafara*. *Nic. Sanson*.

ASSARACUS, Trois Regis Trojanorum, ex Callirhoë, fil. frater Ili Regis, genuit Capyn, à quo Anchises Æneæ pater. Euseb. *Chron.* Hinc *genus Assaraci* apud Virgil. *l.* 12. *Æn.* v. 127. & *Assaraci tellus* pro Troja apud Horat. *Epod. Od.* 13. v. 13.

ASSARHADDON, vide *Asarhaddon*.

ASSARION, seu ASSARIUM, Romanis olim dictum est instrumentum quadratum, ex duobus laterculis æneis compactum, quod ferrei claustri instar habebat: Κλεῖδιον Græcis. Ut enim antiqui non dissimiles nostris claves habuêre, ita & similia prorsus claustra è ferro duplici compacta & quadrata, cum ferreis intus veruculis vel pessulis, qui modò adducerentur, modò reducerentur, ut in Laconicis claustris. Formam ejusmodi [illegible], seu *Assarii*, his verbis exponit Hero, [illegible Greek]. Nominis verò ratio in abdito est. Salmas. *ad Solin. p.* 934.

ASSARTI, apud Walios seu Cambro-Britannos purgationis species, quâ 300. Sacramentalibus, i. e. Compurgatoribus, reus se liberare tenebatur: sublata ab Henrico V. Henr. Spelmann. *Glossar.*

ASSASINII, populi qui decem pluresque urbes prope Tyrum, in Phœnicia, inhabitabant. Hi Mahometi deliria secuti, in more habebant Regem eligere, quem *Senem Montis* appellitabant, juvenesque alebant, qui quemque, prout libebat, interficerent. Templariis annuum pendebant tributum, à quo ut liberarentur, Christianismum se amplexuros polliciti sunt. Quod cum hi Equites non admitterent, tum ordini suo, tum regno Hierosolymitano perniciem attraxerunt. Guil. Tyr. *l.* 20. *c.* 31. & 32. *Hist. Orient.* Concilio Lugdunensi fautores eorum damnati, sub Innocent. IV. Iidem à Tartaris victi, A. C. 1257. Vide imprimis de his Spondan. *A. C.* 1231. *n.* 4. 5. & 6. Ut & *A. C.* 1257. *n.* 5. & in voce *Assasini*.

ASSATIO, modus coquendi antiquissimus, ut ex Homero apparet, qui Diis suis nunquam elixas carnes, sed *assas* solùm apponit. Vide quoque infrà *Elixat.* Imò jam longè ante ipsum, Deus Mosi præcepit, ut agnus Paschalis *assaretur ad ignem*, Exod. c. 12. v. 9. Idem & simplicissimus est, cùm solo igne, sine ullo saporis alieni condimento, aut olla, aquaque peragatur. Unde veteri voce *assam carnem*, i. e. *solam*, dictam fuisse, paulò suprà vidimus. Porro robustiora corpora efficit, & minus temporis requirit, quàm elixatio. Unde apud Homerum *Il.* ξ. v. 76. subulcus,

[illegible Greek] Ὀδυσῆϊ,

Omnia assata afferens, apposuit Ulyssi;

vapore resurgente, &c. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 50. Salmas. *ad Vopisc. in Aureliano, c.* 50. *Convivium de assaturis maximè fuit*; notat, apud Veteres postquam binis vicibus de die cibus capi cœptus, in convivio, h. e. cœna, *assa* omnia adponi consuevisse, quemadmodum hodieque apud nos moris est, qui elixas carnes ad prandium frequentiùs exhibemus. *Assatura* autem Vopisci Græcè [illegible] sunt: unde *Assaturarum pera*, apud veter. Persii interpretem; rarò enim assaturæ sine jure, quod *succetum* vel *succam* appellabant Latini, [illegible] Græci, condimentum videl. & ex multis speciebus palati irritantibus compositum jus, quod assaturis superinfundebatur, &c.

ASSECOMA, Hispaniæ oppid. inter Bracaram & Asturicam. *Antonin.*

ASSEDIM, civitas in tribu Nephthali. Jos. c. 19. v. 35. Latinè *venationes*, aut *insidiæ*, vel *latera*, aut Syriacè *destructiones*.

ASSEDONES, vide *Essedones*.

ASSEM, nomen viri. 1. Paral. c. 11. v. 34. h. e. *nomen*, seu *positio*.

ASSER Johannes, vide *Johannes*.

ASSERA, urbs Chalcidensium. *Steph.*

ASSERE collum abscindendi Stupratoribus mos, vide *Planca*.

ASSERIATES, Alpini populi Plin. *l.* 3. *c.* 19. *Val de Serra Simbrro.*

ASSERIMUM, castrum permunitum, in monte, in regno Cambajæ, & imperio M. Mogolis. Paret Lusitanis, & dicitur etiam *La Rocha d'Asserim*, Gall.

ASSERINI, vel ASSARINI, Siciliæ populi. Diodor. Sic. *l.* 14.

ASSERTORES Romani nominis, apud Trebellium Pollionem in XXX. *Tyr. c.* 5. *Ità Gallieno perdente Rempubl. in Gallia primum Postumius, dein Lollianus, Victorinus deinceps, postremo Tetricus (nam de Mario nihil dicimus) assertores Romani nominis extiterunt.* Ubi vulgò *adsectatores* legitur. Vide Gruterum & Salmas. *ad loc.*

ASSESIATES, populi Illyricæ in conventu Scardonitano, inter eos, qui eò conventu jus habent Italicum, immunesque dicuntur. Plin. *l.* 3. *c.* 21.

ASSESSORES, apud Æl. Lamprid. in *Alexandro Sev. c.* 46. *Assessoribus salaria instituit: quamvis sæpe dixerit, eos esse promovendos, qui per se Rempubl. gerere possent, non per Assessores, addens, militares habere suas administrationes, habere literatos, & ideo unumquemque hoc agere debere, quod sciret*: Consiliarii sunt. Quibus tamen non ab Alexandro Severo primùm salaria constituta esse, discimus ex Spartiano in *Pescennio. c.* 7. *Addidit Consiliariis salaria, ne eos gravarent, quibus assidebant.* Casaubon. ad *Lamprid. loc. cit.* At in *Vita S. Sulpitii Episcopi Bituric. c.* 6. *num.* 27. *Assessores* peræquatores sunt seu censitum descriptores, qui censum per capita aut pro modo facultatum, tributariis imponebant, Gall. *Asseeurs*. Vide Car. du Fresne *Glossar.* in voce *Assidere*. In libro Gall. de *Ministeriis Regn. Angl.* *Assessor ferculorum* dicitur, qui fercula in mensa ponit, Gall. *qui assied les plats*, apud *Eund.* Inde *Assessoria* in Concilio Albiensi sub Zecmo Legato Pontificio c. 14. h. e. *Assessora* seu Judicis munus, vide *ibid.*

ASSESUS, urbs Milesiæ. *Steph.*

ASSIA Troadis, apud Plin. *l.* 36. *c.* 17. *In Asso Troadis sarcophagus lapis fissili vena scinditur*, est regio circa *Assum* vel urbis ejus territorium. Unde *Assius* lapis hic dictus est, de quo vide infrà, in voce *Sarcophagus*. Stephanus tres *Assos* habet, quæ tamen una eademque. Nam *Assos Lydiæ*, quam vocat, eadem est cum *Asso Troadis*, eademque *Mysiæ* prope Atarneum, quæ inter Mysiam & Lydiam ab eodem ponitur. Hæc eadem tandem Ἄσσος Æolidis, quæ Mitylenæorum fuit colonia &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1203. & 1204.

ASSIDÆI, Genus hominum inter Judæos, 2. Machab. c. 14. v. 6. ante captivitatem Babylonicam reperitur, apud Hebræos in usu vox [illegible Hebrew] *Chasidim*, (quæ *Assidæi* redditur) voci [illegible Hebrew] *Tsadikim* synonyma, i. e. *Justi*: & opponebatur utraque vocabulo [illegible Hebrew] *Reschagnim*, i. e. *maligni*: in quæ duo hominum genera universa tum gens divisa fuit. Post captivitatem verò *Chasidim* à *Tsadikim* distingui cœpêre: quorum hi Scripturæ inhærentes, justitiam sectabantur lege requisitam, illi Scripturæ varia additamenta affuere pentuquam veriti, Sanctitatis eminentiorem, quam qui Lege requireretur, gradum affectabant. Sic tria erant Judæorum genera, *Reschagnim*, ἀσεβεῖς, impii & maligni: *Tsadikim* δίκαιοι seu justi, ac *Chasidim* ὅσιοι vel ἀγαθοὶ viri sancti benique, quorum hi postremi summa erant apud populum in veneratione. Hoc fortè alludens Apostolus, cum immensum CHRISTI amorem, pro impiis morientis, pro merito extollere vellet, *Rom. c.* 5. *v.* 7. ait: [illegible Greek], *Vix pro justo quisquam moritur. Nam pro bono fortasse quis audeat mori.* Ex Assidæis his postmodum, postquam opera illa supererogatoria non amplius, ut adiaphora haberi, sed ut necessaria urgeri cœperunt, suppullularunt Pharisæi, è quibus Essæi provenêre, qui ambo Traditiones non scriptas, velut simpliciter necessarias & ipsâ S. Scripturâ magis perfectas, populo obtruserunt. A quibus ut se remotiores testarentur *Tsadikim*, non Traditiones solùm, sed ipsam quoque Scripturam, Pentateucho-tenus, ut quidam volunt, rejicere cœperunt. [illegible Hebrew] *Karaim* i. e. *Textuales* seu *Scripturarii* dicti. Alii tamen eos totam Scripturam, Traditionibus tantùm rejectis, admisisse statuunt: Hi ab hæresi hactenus alieni, processu temporis à Sadoco & Baitho seducti, omnia post hanc vitam bonorum operum præmia frustra expectari, nec sceleri pœnam metuendam, imò nullam planè mortuorum resurrectionem dari delirârunt, sicque in Sadducæos degenerârunt: de quibus, ut & reliquis Sectis suprà memoratis, vide plura, *in suo loco*.

ASSIDONA, Hispaniæ Bæticæ regio, vulgò *Xeres de la Frontera.* Vide *Asta*.

ASSIDUITAS, apud Minucium Fel. Octavio, *Cùm jam & aviditatem desiderii frequens assiduitatis usu implêsset*; non temporis longinquitatem sed *consessum*, valet. Veteribus enim moris erat, ut collocuturis inter se cuique cathedram ponerent, quâ antè & à tergo possent quiescere. Seneca *de Clem. l.* 1. *c.* 9. *Renuntiari autem extemplò amicis, quos in consilium rogaverat, imperavit & Cinnam unum ad se arcessit: dimissisque omnibus è cubiculo, cùm alteram Cinnæ poni cathedram jussisset: Hoc, inquit, primum à te peto, ne me loquentem interpelles, ne medio sermone meo proclames: dabitur tibi loquendi liberum tempus.* Sic igitur Minucius continuum illum consessum voce hâc innuit, additque *Placuit Ostiam petere amœnissimam civitatem*: quasi diceret, placuit continuum illum consessum amænâ quadam alternatione recreare. Alioquin *assiduus* est, qui uni rei locoque incumbit & adsidet. Ita *assiduus Canis* apud Columellam *erranti* opponitur. Jac. Oiselius ad *Minucium loc. cit.* Non procul à notione vocis Minucianæ, abit notio Scriptorum Eccles. Roman. Vide infrà *Residentia*.

ASSINARIUS, amnis Siciliæ, *Falconara* dicitur; ab oppido cognomine & propè Neam urbem labitur. Atheniensium clade nobilis, Duce Nicia.

ASSINARUS, vide *Asinarus*.

ASSINUM, vulgò SKIRASSIN, urbs Scotiæ Septentrionalis in Comitatu *Assino* & ad lacum *Assin*. Paucis constat incolis, in limite Navernæ provinciæ.

ASSINUS, Comitatus provinc. Scotiæ Septentrionalis, quæ propriè pars est Rossiæ, inter Abriam & Navernam provinc. juxta Caledonium mare, ubi aliàs Cerones seu Creones populi.

ASSIS, Pastorum in Ægypto inferiori Rex sextus, Janiæ successit, paulò post introductionem Israelitarum in terram Canaan, Maride in Thebaide imperante. Regnavit annos 49. mens. 2. successorem nactus Smedem. Joh. Marshamus *Canon Chron. Sec. IX.* ex *Manethone, Syncello, Africano*, &c. Sub eo Memphis, quam per annos 200. possederant Pastores, à Thebanis Regibus recepta, & Vulcani ac Apidis cultus in illa restauratus est. Nempe & primis his VI. Pastorum Regibus res Ægyptiacæ tantùm non radicitus excisæ sunt: posteà verò Ægyptii longâ necessitate armorum usum edocti, audaciores evaserunt, Pastoresque initiò prævalidos primùm cedere, tandem discedere, coëgerunt. Vide infrà, voce *Maris*, it. *Pastores*.

ASSIS, insul. quam efficit Tiberis, ad ejus ostia, inter Portum & Ostiam. Vulgò *Isola sacra*: 12. milliar. à Roma in meridiem in ora maris Tirrheni.

ASSIS, vide suprà *As*.

ASSIS Publicus, pro tributo passim occurrit, quòd *assibus*, i. e. solidis, exactio tributi celebraretur. Cassiodor. *l.* 12. *Quapropter ne laedat urbem amoenitas sua, aut res pretiosi fiat res distrahendi, paraveredorum & annonarum præbitionem secundùm evectiones concessam, in assem publicum* constituimus imputari. Vide quoque Cod. Theodos. *de indulg. deb.* ubi *Assis*, & *tributum vel census* idem. *Assem tributarium* vocat idem Cassiodor. *ubi suprà*, ut & *l.* 2. Quibus omnibus locis *Assis publicus*, pro tributo vel censu publico, dicitur quidem, sed pro solido aureo accipiendus. Nam *Canonicos solidos*, & *Asses canonicos*, dicebant de tributo. Cassiodor. *l.* 2. *Sacerbus devolit centum dictorum canonicos solidos non ordine traditos, sed sub iniquo pondere* inferri.

numerantibus fuisse propositos. Sic *tressis*, quæ vox *tres asses* significat, pro *tribus aureis* ponitur, in *Nov.* 38. & dupondius, qui duos asses valebat, pro *duobus aureis*, in *vet. Glossario* accipitur. *Dupondius*, δίχαλκον χρυσοῦ. *Assis* igitur αὐτὸ χρυσοῦ & *unus aureus*. *Assis* enim totum significat & solidum, unde ex *asse* & ex *solido*, idem erat. *Assis ex asse*, ἐξ ὁλοκλήρου: hinc *solidus* & *assis* idem, recentiores namque *solidum* dixerunt, pro nummo aureo. Cœpit autem *Assis* pro nummo usurpari aureo, quia assis & aurei idem planè pondus erat, duarum scil. drachmarum, &c. Porro *Assem* Veter. etiam τὴν μονάδα dixerunt, unde apud Calculones, *ad [illegible] asse*, i. e. *ad unitatem*, vide supra in voce *As*. Ex quia *Assis* & *aureus* idem, ac apud Recentiores aureus sex millibus nummorum computaretur, [illegible] quoque, i. e. *assem*, idem pro *sex millium nummo* usurpatum, uti constat ex Chrysostomo & Anastasio Sinaita, laudatis Salmasio *ad Lamprid. in Alexandro Sev.* c. 39. Vide quoque Senatorem *l.* 12. *Ep.* 13.

ASSISA, & ASSISIA, voces recentioribus Scriptoribus crebrò usurpatæ. Dicuntur autem *Assisa* Comitia publica, conventus & consessus proborum hominum, à Principe vel Domino feudi electorum, qui pro tribunali jus dicunt, litesdirimunt, de rebus ad Rempubl. spectantibus statuta conficiunt, *Malla publica*, *Placita*, quomodo [illegible] dicuntur *Hesychio*, Car. du Fresne *Glossar.* Apud Anglos verò *Assisa* definitur sessio Justitiariorum duorum itinerantium cum Justitiariis Pacis, ut vocantur in Urbe capitali uniuscujusque Comitatus, bis in anno, ut audiant placita, lites componant & pro tribunali jus dicant. Peragebantur verò *Assisæ* ejusmodi, ut & alia olim Placita, in locis publicis ac patentibus, veluti ante januas Ædium sacrarum, aut in Cœmeteriis: atque ad id deligebantur majores villæ & quæ populo abundarent, intra Regis aut Domini feudi jurisdictionem, ad majus commodum litigantium. Et quidem in Francia cogebantur, de duobus mensibus ad duos menses, atque indicebantur à [illegible] & Senescallis, in fine cujuslibet *Assisæ*, interdum per singulas quindenas fiebant. Formulam cogendorum in Francia à Ballivo proborum hominum seu vassallorum feudi, qui *Assisis* interesse tenebantur, ex veteri Registro exhibet idem Car. du Fresne *d. l.* è quibus si quis deesset, pecuniâ mulctabatur &c. Sed & *Assisæ* nomine veniebat, quidquid in Assisis definiebatur inter litigantes, quod pro supremo judicio erat: Maximè verò id, quod statuebatur ad publicum Regni aut vassallorum omnium commodum. Item breve Regium, quo quis ob certa delicta vel crimina, sive alias, quarum probatio ex instrumentis incerta esset, in jus vocabatur: adeo, quia ab *Assisa* præcipiebatur Vicecomiti, ut 12. juratores submoneret, qui de rei veritate testimonium ferrent. Neque verò pro brevi solum tali, sed etiam pro ipsa *jurata*, seu pro ipsorum juratorum testimonio, vox usurpata reperitur: quâ notione fuit *Assisa* vel *Magna* seu *Grandis*, vel *Parva* seu *Ordinaria*: quarum illa constabat Militibus numero XII. gladio cinctis & XII. electis illis adjunctis; ista XII. liberis solum & legalibus hominibus patriæ, per Vicecomitem conscriptis, &c. Vide plura hanc in rem apud Car. du Fresne, ubi suprà.

ASSISIA, apud Milesios Pallas dicta, vel *Assesia*, ab urbe *Assesso*, in qua templum habuit.

ASSISIUM, urbs Episcopalis ditionis Pontificiæ 4. milliar. à Clasio seu Asio fluv. in meridiem. In Umbria, S. Francisci natalibus clara. Leand. *descr. Ital.*

ASSISII, in Ecclesia Romana dicuntur in Ecclesiis Cathedralibus Beneficiati, minores tamen ordine Canonicis, in Ecclesiis Cypri, qui videntur functi officio Canonicorum, qui alias *Vicarii* appellantur: vel quibus assignata est *assisa*, seu pensio annua (namque & hoc nonnunquam significatu vox reperitur) quasi *Pensionarii*. Cujusmodi *Assisiorum* mentio est passim in Conciliis Nicosiensibus nuper editis, in *Constitution. Nicos.* c. 9. 30. 31. alibique. Vide Car. du Fresne *Glossar.* At Macto *Assisii* dicuntur, qui alias *Mansionarii*, eò quod *assidue* ministrent Ecclesiæ ex Auton. Nebrissensi in *Vocabulis*. Quod officium, addit, Canonico Altaristæ in Basilica Vaticana, translatum est, cum inter alia singulis diebus, vel saltem qualibet hebdomade, visitare ejusdem Basilicæ altaria teneatur &c. Vide eum in *Altarista*.

ASSITORETH seu ASHTORETH, Numen Sidoniorum, quod Græci Ἀστάρτην vocarunt; perperam eam cum Atargati & Derceto confundentes. Atargatis enim vel Derceto, sub piscis forma colebatur à Joppensibus: Astarte verò Dea Sidoniorum peculiaris, quam alii Lunam, alii Venerem, alii Deûm Matrem esse voluerunt, alii Cœlestem Carthaginensium: nihil de piscis effigie habebat. Ab utraque porro diversa Dea Syria, sic κατ' ἐξοχὴν dicta, quæ peculiare Numen fuit Hierapolitanorum, totum semineum, quod idem cum Junone quidam, alii Venerem, alii Matrem Deûm fuisse tradunt. Vide Salmas. *ad Solin.* *d. l.* *p.* 174. ut & hic *passim*.

ASSO, oppid. olim, nunc vicus Hispaniæ Tarraconens. *Ossea* *Moretto*.

ASSOCIANS & ASSOCIATOR, in Alcorano, *Adulter minime ducat nisi adulteram, aut associantem, seu participem [illegible], nec ducat adulteram nisi adulterum aut associatorem. Hoc enim credentibus seu Mosleminis est interdictum:* Mahometanis est idolatra quilibet sic dictus, *quia facit Deum æqualem Deo, seu Deo aliquem associat*, Videsis Antonium Gigg. *Thesaur. Volum* 2. *col.* 1089. Imprimis verò Christianos hoc nomine notat, Joh. Seldenus *Uxor. Hebraic. l.* 3. *c.* 12. In Ecclesia Romana verò, *Associare*, Gall. *faire partage*, dicebantur Monasteria & Ecclesiasticæ personæ, cum, ut à potentum & vicinorum invasione se tuerentur, potentiores in partem dominii suorum prædiorum asciscebant, sicque eorum protectioni ac tutelæ sese committebant. Vide Senatorem *l.* 2. *Ep.* 16. ubi de Tertio Gothico, Vignerium in *Originibus Alsat.* aliisque Auctores, laudatos Carolo du Fresne *Glossar.* ut & infra aliquid, verbo *Pagare*.

ASSORUM, mons Samii, à quo fluit *Amphigisser. Steph.*

ASSORUS, Siciliæ, inter Ennam & Agyrium oppid. Græcis Ἄσσωρος, & Ἀσσωρον, oppidani inde Ἀσσωρῖνοι, & Latinè *Assorini*. Haud inceelebrem fuisse civitatem, ex Diodor. Sic. *l.* 14. colligere licet. Posterioribus tamen temporibus non permultum celebris fuisse videtur. Cicer. *Verrina* 4. *Nam [illegible] non magnum [illegible] fuit [illegible], verùm [illegible] ex tam nobili civitate.* Vide Bochart. in *Chanaan p.* 183. Nunc vicus est, *Asaro*, & Comitatus titulo gaudet, alluitur Chrysâ fluv. *Nic. Lloydius.*

ASSORUS, oppid. Macedoniæ, erat juxta fluv. Echedorum. Nunc vix rudera supersunt. *Baudrand.*

ASSOS, Lyciæ civitas maritima in edito promontorio sita, ad quam parum tutum est accedere. Unde proverb. *Assum eas, ut citius ad exitii terminos pervenias*; *Nausiratus* citharœdus:

Ἆσσον ἴθ' ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' ἵκηαι.

Ubi lusus in voce *Assum*. Altera est in Æolide, Tertia in Mysia, ubi Sarcophagus lapis nascitur. Plin. *l.* 2. *c.* 96. & *l.* 36. *c.* 17. Vide Voss. *ad Melam. p.* 88. Ex hac fuit Cleanthes Stoicus Philosophus, qui Zenoni Cittiensi in schola successit, & eam Chrysippo Solensi reliquit. Strabo *l.* 13. *Plin.* Apolloniam vocare videtur, de qua *Act. Apost.* c. 20. v. 13. Quarta in Lydia, Quinta in Epiro. *Nic. Lloydius.*

ASSUERUS, pater Darii Regis Medorum Daniel. c. 9. v. 1. *Esthr.* c. 4. v. 6. *Mitaslices* Artaxerxes vocatur, *Josepho* Cyrus, qui post Darium patruum Persis imperavit, regnavit ann. 40. Aliis Xerxes. Vide *Abdiassum* Hebr. *Asschaih verosh*, i. e. *princeps & caput*.

ASSULA, propriè ὁ σχινδαλμός, aliàs *astula*. Persius,

---- vitet breve astula flammam.

Fissio [illegible], sunt *assulæ ex arboribus, dum cæduntur, excussæ*. Ita & apud Sosipatrum ex Lucilio, [illegible]. Unde *Assulatim* & *concare viscera*, Plauto *Asinaria, Actu* 5. *sc.* 2. *v.* 103. quod *minutatim* exponit *Nonius*. Sic *assulæ marmoreæ*, apud Vitruvium *l.* 7. *c.* 6. quæ ex marmore, dum cæditur, excutiuntur &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 502. & infrà, in voce *Fissio*.

ASSUM, Troadis promontorium. *Ptol. Santiquarum Sophiano.* Vide *Assos*.

ASSUMPTIO, urbs Episcopalis nova & parva Americæ meridionalis prope fluv. Argenteum, in regione Paraguaja. Alias *Beata Maria Assumta*. Herrera c. 24. De origine nominis, hic infrà.

ASSUMPTIO, in Ecclesia Romana dies dicitur mortis Sancti alicujus, quò scil. ejus anima *assumitur* in cœlum. Propriè verò transitus B. Virginis, ut ait Durandus *Rational. l.* 7. *c.* 1. *n.* 15. Frodoardus in *Leone IV.*

Tandem clara dies Reginæ Assumtio cœlo
Regipetenti adest, &c.

Quod Festum celebratur die 15. Augusti, & omnium maximum est in Ecclesia Romana ac per excellentiam *Dies Dominæ* dicitur, ut habet Baronius *in Martyrologio ad h. d.* De ejus origine ac institutione nihil certi adferunt. Græci non *Assumtionis* nomine, nec græco, quod id significaret, sed Κοιμήσεως, *Dormitionis*, utuntur: quia de *assumtione in corpore* nihil habuerunt certi. *Usuardus & Ado*, inquit Baronius, *cùm hac de re [illegible] tamen, de Ecclesiæ judicio verba hæc subdunt: Plus elegit sobrietas Ecclesiæ cum pietate nescire, quàm aliquid frivolum & apocryphum inde tenendo docere.* Sed quæ secuta est ætas, hujus solemnitatis limites egressa, eas lectiones ex variis Auctoribus, in hujus Festi officio, recitari curat, quæ rem in dubio minimè relinquunt. Et quamvis id apertè non definierit Ecclesia Romana quòd fuerit B. Virgo in cœlum cum corpore assumta; vix tamen ullus in ea est, qui de eo dubitantem ferat. Vide A. Rivetum *Apolog. pro SS. Virgine Maria l.* 1. *c.* 23. & *l.* 2. *c.* 13.

ASSUR, Aliàs Ninus. Latinè *insidians*, sive *beatus, aspiciens*, vel *gradiens*. fil. Nimrodi, Ninives conditor. Gen. c. 10. v. 11. 12. Item fil. Semi v. 22. Vide Bochart. *Geogr. sacr. l.* 2. *c.* 3. Item Judææ civitas, quam ædificavit Solomon.

ASSURGENDI, honoris ergò, mos Veter. cùm Senes occurrebant, indignatur Juvenalis *Sat.* 13. quem locum infrà videbimus, voce *Senes*. Sed & in Theatris idem fecerunt, Arnob. *adv. Gent. l.* 4. *Conclamant & assurgunt theatra.* Ut in quibus, quando Mimi & cæteri Histriones placebant, acclamationibus, plausu, exsultatione, voluptatem, quam inde percipiebant, testabantur spectatores. Quam [illegible] vocabant Græci, Cicer. *ad Attic. l.* 14. *Ep.* 3. *Tu, si quid [illegible] habes. Sic enim, populi [illegible], & [illegible], perscribito.* Igitur *assurgebant* & exultabant, quod & in recitationibus indecenter factitatum, è Scena in Scholam serpente licentiâ. Quintilianus *Instit. Orator. l.* 2. *Atque [illegible] permittenda pueris, ut [illegible] quod assurgere [illegible] undique [illegible] theatro licentia.* Nec *assurgebant* solum ac exultabant, sed & conclamabant, imò manibus plaudebant, quâ de re vide hic passim, imprimis ubi de *Acclamationibus*, voce *Euge*, & *Sophos*, it. verbo *Plaudere*. Etiam excutiebant. Quintilianus ubi suprà, *Et nunc pronè atque Succinctè, ad omnem clausulam non exsurgunt modò, verùm etiam excurrunt, & cum indecora exultatione conclamant.* Quod in Ecclesiam quoque invectum postea, didicimus ex epistola Episcoporum, Eusebio *Histor. Eccl. l.* 7. *c.* 30. laudata, ubi Paulum Samosatenum indecentè plausum in Ecclesia, tanquam in theatro, & malè ab eo acceptum [illegible] memorant. Vide quoque infrà *Exsultatio*.

ASSURI, nomen loci. 2. Sam. c. 2. v. 8.

ASSURIM, fil. Dedan, filii Jektan. Gen. c. 25. v. 3.

ASSURUS, urbs Africæ, aliis *Assures*, media inter Siccam Veneriam & Sufeculam erat. Quid nunc sit, ignoratur. *Baudrand.*

ASSYRIA, regio majoris Asiæ, quam *Ptol.* ab ortu Mediæ parte terminat, ab occasu Mesopotamiâ, a Septentrione parte minoris Armeniæ, juxta Niphatem montem, à Meridie Susianâ. Plin. *l.* 5. *c.* 12. ait, eam Syriæ partem esse, quæ postea vocata est *Adiabene*. *Strabo* autem longè latiores Assyriæ fines assignat, eo nomine comprehendens Babyloniam, & maximam circumjacentium regionum partem. Vide Bochart. *Geogr. Sacr. l.* 4. *c.* 19. Tibullus, *l.* 3. *El.* 2. *v.* 24.

Evique Arabes, dives & Assyria.

Absurdum autem videri possit, quòd Assyrios juxta Thermodontem fluv. statuat *Dionysius*. Sic enim ille.

Τὸν δ' μετ' Ἀσσυρίης [illegible] χθονὸς [illegible].

Sed cùm Assyrii imperium suum longè latèque propagârint, hinc effectum, ut gentes plurimæ Assyrio imperio olim subditæ Ἀσσύριοι, & per aphæresin Σύροι & [illegible], Græcis dictæ fuerint. Ita Herodotus & cum secutus Trogus Pompejus *l.* 1. *c.* 2. *Assyrii, qui posteà Syri dicti.* Sic cùm Syria, seu Assyria latè sumpta, Cappadociam comprehendat, & Græci Syros vocent, *quos Persæ Cappadoces*, Herodotus recte, (Καππαδόκας (inquit) ὑπὸ Ἑλλήνων Σύριοι καλέονται, atque alibi, Οἱ Σύριοι ὑπὸ Περσῶν καλέονται Καππαδόκαι) *Dionysius* generale Assyriæ nomen peculiariter usurpat pro Cappadociæ parte, juxta Irim, & Thermodontem fluvios, quæ aliis strictè *Leucosyria* dicitur. Quin & Val. Flac. *l.* 5. *v.* 109. in Assyria Sinopen constituit in his:

Assyrios complexa sinus stat opima Sinope;
Nympha prius, blandosque Jovis quæ luserat ignes
Cælicolæ immota procis. ——

Apollonius etiam Cappadociam Ἀσσυρίην vocat, *l.* 3. *Argon.* *Hesychius*, Ἀσσυρία, Χαλδαία. Occupata à Trajano est, A. C. 115. Sed relicta ab Adriano A. C. 120. dicente, se imitari Catonem, qui Macedonas liberos pronuntiavit, quia teneri non poterant. Spartian. *in vita ejus.* Dion. *l.* 69. Hodie partim sub Persis, partim sub Turcis est. Præcipuæ ejus urbes, Mosul, olim Ninive: Ctesiphon, olim regia Parthorum sedes & Arbella clade Darii nobilis. Primæ Monarchiæ sedes, quæ sub Nimrodo seu Belo, incepit A. M. 1879. Babylone, & ab Assure, seu Nino, fil. hujus Beli, *Assyria* dicta est. Cujus ultimus Monarcha Sardanapalus fuit. Duravit an. 1300. Vide Justin. *l.* 1. Mercat. *l.* 1. *&* 3. Euseb. & Genebr. *Chronol.* Cluver. *l.* 5. &c. *Baudrando Assyria*, nunc *Arzerum*, ferè tota trans Tigrim fluv. sub Turcis. Aliàs ampla, nunc arctior. Ejus pars olim fuit Adjabene provinc. urbesque ibi celebres sunt, *Mosul*, aliàs Ninive, & *Scherazur*, versùs Persiam. Cæterum cùm neque in Historia Sacra, neque in Ægyptiorum monumentis reperiatur illa Assyriorum memoria, antequam desiisset in Asia Ægyptiorum imperium; primusque in Cis-Euphratensibus regionibus inclaruerit *Phul Rex Assyriorum*, 2. Reg. *c.* 15. *v.* 19. post quem memorantur Teglat-Phul-Asar. *Ibid. v.* 29. Salmanasar, 2. Reg. *c.* 17. *v.* 6. &c. longissimam illam *Assyriorum Regum* seriem, ab uno Ctesia excogitatam primumque editam, ab Eusebio verò & Syncello conservatam & ad nostra usque tempora propagatam, non sine ratione suspectam judicat insignis Chronologus Marshamus Eques Angl. quem vide *Canone Chron. Sec. XVII.* de memoratis verò Regibus, eorumque successoribus, hic passim.

ASSYRIA Arbor, quæ & *Medica*, & Περσικὴ μηλέα, eadem cum Citrea plerisque Veterum. Sed Virgilius in illa describenda, ingentem arborem eam nobis tradit, quod Aurantiæ potiùs, quàm Citro, convenit. Nam citrum non altè attollitur,

Ipsa ingens arbor faciemque simillima lauro

ad quem locum *l.* 2. *Georg. v.* 131. Servius, *Sanè etiam hæc probant, citreum non esse. Nam citri arbor multum non potest crescere.* Dicta autem *Assyria* est, quòd primitus in sola Assyria proveniret: posteà verò per universam Asiam & Europam, semine inde allatô, crebrescere cœpit. Vide de illa Salmas. *ad Solin. p.* 949. ut & infrà ubi de *Aurantiis & Citreis malis.*

ASSYRIA Bombyx, vide infrà *Bombyx.*

ASSYRIÆ Vestes, sericæ Veter. Vide infrà, *Sericum.*

ASSYRII, quo nomine Tyrios & Phœnicas designari sæpe videas, qui simpliciter *Sorim*, vel *Surim*, hoc est, ipsissimi Syri vocabantur, & inde præfixô articulô [illegible] *Hassorim*, vel *Hassurim*, i. e. *Assyrii*. Macrob. *Saturnal. l.* 1. *c.* 21. *Apud Assyrios sive Phœnicas lugens inducitur Dea.* Et Virg. *Georg. l.* 2. *v.* 465.

Alba nec Assyrio fucatur lana veneno.

Assyrio veneno, i. e. *purpurâ Tyriâ*. Claudian. *l.* 2. *de Raptu Proserpinæ, v.* 96.

Divibus Assyrii spumant fucantur aheni.

Quod planius Martialis, *l.* 10. *Epigr.* 16. *v.* 7.

Quicquid Agenoreis Tyros improba coquit ahenô.

Et in descriptione Beroës apud Nonnum *Dionys. v.* 41.

Ἀσσυρίου Λιβάνοιο [illegible] —— ——

Ubi Assyrium Libanum pro Phœnicio appellat. Neque aliud sonat *Assyria*, quàm *Syriam* apud Senecam Tragœdum, *in Hippolyto, Actu* 1. *v.* 85.

O magna vasti Creta dominatrix freti,
Cujus per omne littus, innumeræ rates
Tenuêre pontum, quicquid Assyria tenus
Tellure Nereus pervium rostris secat.

Mare mediterraneum intelligit, quod Syria tenus interseçat. Themistius etiam Assyrios vocat ipsos Judæos, Ἀλλ' ἐγὼ (inquit) [illegible] Ἀσσυρίων γραμμάτων [illegible] Locus est, *Oratione nonâ*. Ab his autem Assyriis planè diversi sunt [illegible] Assyrii, filii *Assur*, trans Euphratem ac Tigrim, atque ipsa etiam scriptura Ebræa multum discrepat. Cujus rei ignoratione Græci scriptores duos populos tanta locorum intercapedine à se mutuò dissitos in unam gentem sæpe compingunt. Inter quos Herodot. *l.* 9. *c.* 63. *Nic. Lloydius.*

ASSYRII Succi, apud Statium *l.* 6. *Theb. v.* 209.

Nec non Assyrii pinguescunt robora succo:

omne genus aromatum est. Virg. *Ecl.* 4. *v.* 25.

—— Assyrium vulgo nascetur amomum.

Martial. *l.* 8. *Epig.* 77. *v.* 3.

Si sapis, Assyriô semper tibi crinis amomô
Splendeat.

Idem *Assyrios odor phœnicis dicit*, omni genere aromatum farctos. Horat. *l.* 2. *od.* 11. *v.* 15.

Cur non —— ——
—— —— & rosâ
Canos odorati capillos
Dum licet, Assyriâque nardô
Potamus uncti!

Catullus, *Epigr.* 69. *v.* 144.

Fragantem Assyriô venit odore domum &c.

Vide Casp. Barthium *Animadvers. ad Statium d. l.*

ASSYRIORUM Gramen, vide suprà *Am*[illegible].

ASSYRIUM Malum, vide infrà *Citreum*, *Medicum*, *Persicum*.

ASTA Servilius, vide *Servilius*.

ASTA, Turditanorum in Hispania civitas, inter Sacrum promontorium, & Herculeas columnas. *Regia* Plinio dicitur *l.* 3. *c.* 1. Rudera ingentem olim fuisse indicant. *Mesa de Asta Morali.* Aliquibus *Asta regia*, nunc *Xeres de la Frontera*. Media inter Arcensium urbem & Mnesthei portum, in Vandalitia. Deficitque indies. *Baudrand. Asta* autem (ut putat Bochartus *l.* 1. *Chanaan, c.* 34.) Pœnis fuit [illegible] *Asda*, vel *Esda*, i. e. ἔκχυσις, vel ἀνάχυσις. Sic Joan. *c.* 5. *v.* 2. *Bethesda est domus effusionis*, uti pridem docti observârunt. Cur indè dicta sit *Asta*, docebunt *Ptolemæus* & *Strabo*. Hic, Ἡ κατὰ Ἄσταν ἔκχυσις. *Quæ ad Astam est effusio.* Ille, Ἡ κατὰ Ἄσταν ἀνάχυσις, καὶ ἀνάκλυσις. *Quæ ad Astam est effusio, & æstuarium.* *Nic. Lloydius.* Est & *Asta* in Liguria, Episcopalis non longè à Novaria distans. Claudian. *l. de* 6. *Consul. Honor. v.* 203.

Nec plus Pollentia rebus
Contulit Augusti, aut mœnia vindicis Astæ.

Nunc Duci Sabaudiæ paret. Probè munita. Ejus ager vulgò Comitatus Astensis intra Pedemontium & Montferratum. *Baudrand.* Drangianæ item urbs. *Ptolemæo* & Indiæ locus. Arrian. *in Periplo.*

ASTABENI, Hyrcaniæ populi. *Ptol.*

ASTABORAS, Æthiopiæ fluv. Heliod. *Æthiopic. l.* 10. & *Ptolemæo.* Nunc *Coror*: oritur prope Auxumum, in Abyssinia. *Baudrandus.* Nili ramus veteribus creditur, uti probat Bochartus: qui oritur ex locis Avalitæ sinui proximis & Mosylo emporio; vide eum *Hieroz. Part. poster. l.* 1. *c.* 11. Ut & infrà, in voce *Astasobas*.

ASTACA, Amm. Marcellino inter Parthiæ urbes recensetur, *l.* 23. *Et hæc potiora residua sunt oppida Genesia, Charax, Apamia, Astaca & Hecatompylos.* Hinc *Astacene*, Ἀστακηνή, provinc. Parthiæ. Plin. *l.* 2. *c.* 105. *Similis est natura naphthæ: ita appellatur circa Babylonem & in Astacene Parthiæ profluens, bituminis liquidi modo &c.*

ASTACANA, Bactrianæ urbs. *Ptol.*

ASTACANI, apud Solin. *c.* 52. Indiæ populi Græcis Ἀστακανοί, ab urbe *Astacana*: quam *Ptol.* in Bactriana regione recenset. *Strabo* Ἀστακανοὺς collocat inter Cophen et Indum: quæ causa, quòd ab India illos excludant ii, quibus placuit Indiam Indô amne determinare. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1004.

ASTACAPRA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.* An *Jaunger* hodie sub M. Mogole.

ASTACARA, urbs Persiæ, aliàs maxima, juxta fluv. *Bendimir* prope ruinas antiquæ Persepolis, quam vide.

ASTACENUM, æstuarium in Hispania Bætica. *Ptol.*

ASTACENUS SINUS, vulgò *la Maresma*. Vide *Baudrand.* Propontidis pars, hodie *Golfo di Nicomedia*.

ASTACES, Præfor Darii Memphis præsidio relictus, qui Alexandro Philippi filio, Nilô superatô, octingenta talenta omnemque regiam supellectilem tradidit. Curt. *l.* 4. *c.* 7. Verùm Janus Gebhardus unicus Curtii admirator censet, Rufum emendandum ex Arriano *l.* 3. hecque legendum *Mazaces*. Sic enim locô laudatô: Μαζάκης δὲ ὁ Πέρσης, inquit, ὃς ἦν σατράπης Αἰγύπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς: iterumque corrigit Arrianum *l.* 3. ubi vulgatum est, Σατράπην δὲ ἀπέδειξε Παρθυαίων [illegible] Ἀμμινάπην Παρθυαῖον. Οὗτος δὲ [illegible] Αἰγύπτου [illegible] Ἀλεξάνδρῳ μετὰ Μαζάκου. lege Mazæo. Nam Mazæus Babyloniæ Satrapes vixit, in eaque præfectura exspiravit. Vide Curtium *l.* 4. *c.* 13.

ASTACES, fluv. Ponti, de quo Plin. *l.* 2. *c.* 103. *In Ponto fluvius Astaces rigat campos, in quibus pastæ nigrô lacte equæ gentem alunt.*

ASTACILICIS, Mauritaniæ Cæsariensis urbs. *Ptol.*

ASTACOENI, Indiæ populi mediam regionem inter Cophenem, atque Indum habitantes. Strabo *l.* 15.

ASTA-

ASTACURES, Africæ Propriæ gens. *Ptol.*

ASTACURI, Libyæ interioris gens. *Ptol.*

ASTACUS, regio Byzantinorum, & Cephalleniæ Colonia, *Steph.*

ASTACUS, Asiæ urbs, in Bithynia, in eodem Propontidis sinu, eodemque locô aut prope eum, in quo postea Nicomedia condita fuit: hinum à se cognominat *Astacenum*, ab *Astaco*, Neptuni & Olbiæ Nymphæ filio. Arrianus in *Bithynicis*. Strabo Megarensium coloniam esse ait, *l.* 12. annô 3. Olymp. 17. deductam, Eusebius ann. 1307. Est & civitas Acarnaniæ. Plin. *l.* 5. *c.* 32. Priorem, quæ in Bithynia, Lysimachus evertit, contemporaneus Zypoetæ, Nicomedis patris, à quo Nicomedia ferme sub idem tempus condita est incolis *Astaci* eo traductis, uti auctor est Strabo *l.* 12. [illegible] (loquitur autem de *Astaco*) [illegible]. Atque hinc forte factum, ut quidam Auctores scripserint, Nicomediam prius *Astacum* fuisse dictam, quorum opinionem, & illud adjuvisse videtur, quod non longe ab eo loco, ubi erat *Astacus* sita, condendam curavit Nicomedes Nicomediam. Strabo *Astacum*, [illegible], circa *Nicomediam*, collocat: *Memnon* Nicomediam [illegible] conditam fuisse scribit &c. Salmas. *ad Trebellium Pollionem in Gallieno*, *c.* 4. Vide eundem *ad Solin. p.* 879.

ASTÆ, Thraciæ gens. *Steph.*

ASTAGENI, Arabiæ Felicis gens. *Ptol.*

ASTAGOA, urbs Africæ in Æthiopia Inferiori, & imperio *Monomugi*, versus limites Zanguebariæ & Mozambicæ.

ASTAGONES, apud Solinum. *c.* 52. perperam pro Astacanis, quos vide.

ASTALICIS, *Ptol.* vel *Astaricis* ex alio codice *Tescezana*, *Marmol.* oppid. Mauritaniæ Cæsariensis mediterraneum apud Tunici urbem regiam, quæ *Tremisis* appellatur.

ASTANDA, Asiæ oppidum. *Ptol.*

ASTANDÆ, *Suidas*. [illegible]. Vide *Astandæ*.

ASTAPA, Hispaniæ Bæticæ urbs *Livio*, quam *Navagierius* putat *Steppa* dici, aliis *Estepa*. In clivo, paucisque constat incolis. *Baudrand.*

ASTAPÆI, [illegible] *Stephano*, sed insigniter errat, cum sit gens ista in Hispania. Meminit *Astapæ* urbis Appianus, in *Ibericis*, itemque *Astapæorum*, atque eos Carthaginiensibus paruisse. Hinc error *Stephani*. *Nic. Lloydius.*

ASTAPUS, Æthiopiæ fluv. qui cum Nilo & Astabora insulam Meroën facit. *Abanhi Baudrand.* Vide Plin. *l.* 5. *c.* 9. Oritur prope montem Amaram, & in Nilum cadit.

ASTARACENSIS Tractus vel Comitatus, regiuncula Galliæ in Vasconia, supra Auscios, inter Comitatus Bigerrensem & Convenarum. Ejus caput Miranda.

ASTARIMUS, frater Astarti, Tyri Rex. regnavit ann. 9.

ASTAROTH, Latinè *greges*, sive *oves*, aut *facies explorationem*, seu *turres* [illegible], antiqua civitas Og Regis Basan, in qua primum habitavêre Gigantes, postea cecidit in sortem tribûs Manassis. Sunt autem duo castella in Bathania hôc nomine 9. mill. pass. inter se separata inter Adaram & Abilam urbes. Fuit & Philistæorum idolum, teste Josephô, *Jud. Ant. l.* 6. *c.* 14. quem sustulerunt Judæi Samuelis jussu. Est & alius Deus Sidoniorum, quem adoravit Salomon. Vide de hisce porro, Gen. *c.* 14. *v.* 5. Jos. *c.* 9. *v.* 10. *c.* 12. *v.* 4. & *c.* 13. *v.* 12. Judic. *c.* 2. *v.* 15. 1. Sam. *c.* 7. *v.* 3. 1. Reg. *c.* 11. *v.* 5. Addam hoc solum, quod sicut Sol, ita & Luna, sub variis nominibus culta fuit ab Ethnicis. Hæc enim aliquando *Urania*, respectu luminis sui: nonnunquam [illegible], respectu minorum siderum, seu *Planetarum Regina*, aliquando *Ammonia* dicta est, & sub ovis imagine adorata, ut alia taceam. Ita ergo sub *Astaroth* nomine culta est à Sidoniis, in cujus templo Philistæi defuncti Saulis arma suspendisse leguntur, 1. Sam. *c.* 31. *v.* 10. Hinc Lucian. *de Syria Dea*, [illegible], inquit, [illegible], *Astarten Lunam esse opinor.* Nec obstat, quod quidam Astarten Junonem interpretentur, notum enim hæc Numina non rarò confundi, & elogium, quod Junoni tribuitur à Virgilio, *l.* 1. *Æn. v.* 50.

—— —— *Divum incedo Regina*, ——

Cæli Reginæ, cujus meminit Jeremias *c.* 7. *v.* 18. *c.* 44. *v.* 17. apprime quadrat. Ut omittam Kalendas seu mensis cujuslibet primitias Junoni sacras fuisse. Imò quemadmodum Jupiter Ammon Sol erat, sub Arietis schemate: ita Juno Ammonia Luna, sub ovis figura culta. Et certè *Astaroth* idolum hoc planè modô figurant Hebræi Scriptores, ipsaque vox gregem ovium denotat. Vide Thom. Godwyn *de ritibus Hebræor. l.* 4. *c.* 6. & suprà in voce *Ammonia*.

ASTARTE, Syrorum numen & Sidoniorum Dea, cui Salomon, uni concubinarum suarum obsequi volens, altaria condidit 1 Reg. *c.* 11. *v.* 5. [illegible], inquit Lucian. *de Dea Syria*. Falsò. Nam [illegible], inquit *Suidas*, [illegible]. Vide Malium in *Jos. c.* 12. & Capellum *ad A. M.* 3013. & Seldenum *de Dis Syris*, *Syntagm.* 2. *c.* 2. & Bochartum *Geogr. Sacr. p.* 751. *Nic. Lloydius.* Fuit & civitatis nomen, & insulæ in Æthiopia. *Steph.*

ASTARTUS, Tyri Rex, Deleastarti fil. post Nutricis filium, de quo vide voce *Abdastartus*, vixit annos 54. regnavit ann. 12. successore fratre Astarymo, quem vide. Hos tempore Abiam & Asa in Juda Reges fuêre. Vide Menandrum Ephesium apud Josephum contra *Apionem l.* 1.

ASTASANA, Asiæ oppid. *Ptol.*

ASTASOBAS, Græcè [illegible], brachium Nili est, sicut & *Astaboras*. Plin. *l.* 5. *c.* 9. *Astaboram laevâ alveo dictum*, *h. e. ramum aquæ venientis è tenebris*, *dextrorsô verò* Astasobas, *quod lateris significationem adjicit*. Alii utrumque autem in Nilum influentem faciunt: Cingunt autem ambo Meroën urbem. Salmas. *ad Solin. p.* 418. & 419.

ASTATHYII, Hæresis, Sergii cujusdam, qui sub initium seculi 9. impostoras Manichæorum inculcabat, sectatores. A Michaele Curopalate, severissimis edictis, coërciti, cum pridis sub Nicephoro tramentum crevissent. *Theophanes* & *Petrus Siculus*.

ASTATUM, oppidul. insul. Islandiæ, in parte septentrionali in mari Deucaledonio, prope sinum Skagam. Sub Rege Daniæ, cum tota Insula.

ASTELEBE, civitas Lydiæ. *Steph.*

ASTELEPHOS, Colchidis fluv. *Arriano*. *Astelpos* Plinio, *l.* 6. *c.* 4. quem inter Tersonem & Chrysorrhoam ponit.

ASTELEUS, fluv. Colchidis, in Asia, incolis *Engur*. In Pontum Euxinum se exonerat. Oritur one ex monte Caucaso versus Alanos populos & Cipurtam Anacyphumque rigat. *Baudrand.*

ASTENAS, Hispaniæ Bæticæ oppid. *Strabo*.

ASTENIDUM, inter villas regias, ob sylvarum propinquitatem, venatui aptas, memoratur in *Capitulis* Caroli Calvi. Vulgò *Stenai*. Gerberto ep. 103. dicitur *Sathanacum* Fiscalis fuit, ad ripam Mosæ fluv. Motomagum inter & villam Francam. Hinc pagus *Sathanacus*, inter Vongensem & Pertensem collocatur: in iisdem *Capitulis*. *Stadonensis* Frodoardo dictus *Hist. Rem. l.* 3. *c.* 18. inter Castricensem & Catalaunensem. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ASTER, puer quidam, Platonis carminibus celebratus, in quem extant Epigrammata, *l.* 3. *Antholog.*

ASTER, Græcè [illegible], nomen stellis, floribus, gemmis, aliis commune. [illegible] cum [illegible], flos est, cujus folia stellæ imaginem referunt; unde & [illegible] & [illegible] dictus. Et [illegible], nec non [illegible], dicuntur gemmæ, ad speciem sideris aut stellæ relucentes, à quibus diversæ, *Asteriæ*, quæ variis guttis stellatæ sunt. Uti [illegible], lapis instar pleniæ Lunæ refulgens, quasi *parvum astrum*. Sunt tamen qui [illegible] & [illegible] confuderunt. Sed propriè [illegible], [illegible], [illegible], & [illegible], non *stellæ similiter refulgentem*, sed multis maculis, velut stellis sparsum, *stellisque compunctum* ac variatum, notant. Sic *Avienus* [illegible] interpretatus est, de Jaspide,

—— —— *Hic & Jaspis*
Fulva micat stellis.

Et Sandastrum gemmam Plin. *l.* 37. *c.* 7. memorat, stellarum Hyadum numerô ac dispositione stellatam, quæ intus habebat aureas guttas stellantes in translucido &c. Phalangii quoque genus, [illegible], de quo infra in voce *Stellio*: plura verò hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. passim.*

ASTER Samius, genus terræ candidissimæ; quam quidam cum [illegible] & [illegible] confundunt: Avicenna putat esse *Talk* Arabicum, quod hodieque *Talch* dicitur. Vide præfatum Auctorem ubi suprà p. 1095.

ASTERABATIA, regio Persidis, non longè à mari Caspio, in provinc. *Tabarestan*. oppid. habet cognomine versus montes. *Olear.*

ASTERIA, filia Coei Titanis filii, quæ, teste *Fulgentio*, post vitiatam Latonam, à Jove dilecta est, à quo in Aquilam verso oppressa fuit, eique ex eo concubitu Herculem peperit. Hæc tandem Jovi adversa, ejusque iras fugiens, Deorum sui oratione in coturnicem versa est, quæ [illegible] Græcè dicitur, nomenque dedit insulæ, in quam aufugerat, ubi à Jove in lapidem mutata est, undisque demersa, & ab iisdem huc illuc agitata, sed tandem, ob susceptam Latonam, supernatavit, & Neptuno ac Doridi consecrata, postea *Delos* dicta est.

ASTERIA, Hydæ filia, ex Bellorophonte Hydim, seu Hydissum peperit, à quo Hydissus, urbs Cariæ. *Steph.*

ASTERIA, *Hesychius* [illegible].

ASTERIA, gemma candida & contra Solem radios regerens, unde ei nomen. Plin. *l.* 37. *c.* 9. *Proxima candicantium est* Asteria, *principatum habens proprietate naturæ*, *quod inclusam lucem pupillæ modo quandam continet*, *ac transfundit cum inclinatione*, *velut intus ambulantem ex alio atque alio loco reddens*, *eademque contraria Soli regerens candicantes radios*, *unde & nomen invenit*, *difficilis ad cælandum.* Subintellige autem *gemma*, sicut eadem [illegible], *Asterias* dicitur, subintellige [illegible], *lapis*. Nam eam prodit *Dionysius* in montibus Pallenes,

[illegible]
[illegible]
[illegible].

Quod de *Astrio* scribit Plin. *loc. cit.* quam gemmam nonnulli [illegible] etiam videntur vocasse, quod fulgore referat Lunæ plenæ. Sed cum ista vocabula misere confundant Auctores, docet Salmas. lapidis hujus nomen non esse [illegible] adjectivum sed [illegible] diminutivum, quod parvum [illegible] significat. Unde recentioribus Græcis, omnia ferè nomina per diminutiones enuntiantibus, [illegible] dicitur, h. e. *stella*. Hoc autem nomine indigitari gemmas, quæ *stellarum* instar reluceant, sicut [illegible] dici, quæ guttis stellatæ sunt, suprà vidimus. Vide eum *ad Solin. p.* 756. & *seqq.* ut & *p.* 1094. ubi *Asteriam* & *Astrion*, inter candidas gemmas & crystallo cognatas, refert addit.

ASTERION, Cometæ fil. unus ex Argonautis. Orpheus in *Argonauticis*, *v.* 161.

[illegible]
[illegible]

Apollonius, in *Argonauticis l.* 1. *v.* 35.

[illegible]
[illegible]
[illegible].

Val. Flac. *Argonaut.* l. 1. v. 355.

> ---- *Celer Asterion, quem matre carentem*
> *Cretheaus genuisse fovit pater amne Cometes.*

Lege *Crisiatus.*

ASTERION, Achajæ fluv. in Nemea insula vel silva placidè fluens, fructuum juxta ripam abundantissimus. Stat. *l.* 4. *Theb.* v. 715.

> --- *Erasinus & aquis*
> *Fuctibus Asterion.* --- ----

Idem *ibidem*, v. 121.

> ---- ---- *Quos celer ambit*
> *Asterion, Dryopumque trahens Erasinus aristas.*

Est etiam mons in Argolico sinu. Plin. *l.* 4. *c.* 5. Item Thessaliæ civitas. Homer. *Il.* B. v. 735.

> Οἱ τ' ἔχον Ἀστέριον Τιτάνοιό τε λευκὰ κάρηνα.

Sic dicta, quòd in alto monte situm fulgeret:

> Ἀστὴρ ὡς ...
> ...

Hesych. Ἀστέριον πόλις ἐν Θετταλίᾳ.

ASTERIS, insul. quam sic describit Homer. Od. 4. v. 844.

> Ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα,
> Μεσσηγὺς Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης,
> Ἀστερὶς, οὐ μεγάλη, λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
> Ἀμφίδυμοι. ---- ----

ASTERIA Straboni, *l.* 1. *Dulichio Sophiano.*

ASTERISCUS, Græcè ἀστερίσκος, ex auro vel ex alio metallo stellula, quæ in Ecclesia Græca ponitur super patenam, ad sacra dona tegenda, cum pusilla cruce in vertice, ut velum, quo patena cooperitur, sustentetur, ne Eucharisticum panem in patena positum tangat. Denotari hâc ceremoniâ autem volunt stellam felicis ominis, quæ Magos ad Dominum nostrum deduxit superstetitque, ubi ille erat, unde Sacerdos, hanc stellam patinæ imponens, ait: *Et veniens stella astitit super, ubi erat puer positus,* Domine. Macer in *Hierolex.* ubi Isacium Haubertum, qui *Observation. ad Euchol.* *Asteriscum, quo sacra cooperiuntur, velum fuisse stellâ ornatum*, asserit, refutat.

ASTERITES lapis, vide suprà *Asterias.*

ASTERIUS, Patriarcha Alexandrinus, ab Imperatore Justino constitutus, contra Timotheum, Hæreticorum præsulem, cui hi Theodosium surrogârunt, à Theodora Imperat. adjuti, & postea Gajanum, vivente adhuc Asteriô. Baron. *A.C.* 521.

ASTERIUS, Episcopus Amasiæ, homiliarum auctor, è quibus excerpsit quædam Photius, Imaginum cultum improbâsse videtur. Vixit seculô 5.

ASTERIUS, Episcopus Arianus, Sophista celeberrimus, hæreseos post Concilium Nicenum defensor acerrimus. Jesum Christum dixit esse Virtutem Patris, aliaque deliravit plurima. Obiit repentinâ morte. Hieron. *in Catal.* ait, illum composuisse *Commentarium in Psalmos, Evangelia, Epistolas D. Pauli*, aliaque, quæ Sectatores ejus solicitè evolvebant. Socrat. *l.* 1. *c.* 24. Onuphr. *A.C.* 339. Prateolus, in voce *Asteriani.* Baron *A.C.* 325. 336. 370.

ASTERIUS, à Leone Episcopo Romano Constantinopolim missus, sub initium imperii Marciani, ut Orientalem Ecclesiam cum Occidentali uniret, & Episcopos in hæresim prolapsos ad fidem reduceret. A.C. 450.

ASTERIUS, præfectus Orientis, qui Gregorium, Patriarcham Antiochenum, duriùs tractavit, cum uxore recens ductâ, ruinâ domus oppressus, durante terræ motu, quò sexaginta hominum millia Antiochiæ sublata. A. C. 627. Euagr. *l.* 6. *c.* 8. & 9.

ASTERIUS, nomen patris Minois. Fuit is fil. Tectami (de quo suô locô) Cretæ Rex ex Cretisii filia, & ex Europa, quam Jupiter ex Phœnicia transvexit, suscepit Minoëm Regem Rhadamanthum Legislatorem & Sarpedonem, qui Lyciam occupavit. Diodor. Sic. *l.* 4. Item, locus in Tenedo. *Plut. Hesych.* Ἀστέριον, οἱ πρότεροι τὴν Τένεδον κατοικοῦντες. Vide Bochart. Geogr. p. 357.

ASTERODIA, Caucasia nympha, prima Æetæ uxor, teste *Apollonio.*

ASTEROPÆUS, Pelagonis fil. cum Pæonibus venit in auxilium Trojanis, Achilli, ob occisum Patroclum, irato occurrere ausus, ab eo misere cæsus interiit. Item Spartanus nobilis, qui Lycurgum in formanda Republ. juvit.

ASTERUSIUS, mons Cretæ ad meridiem mare spectans, cujus coloni civitatem ejusdem nominis ad Caucasum ædificaverunt. *Steph.* Item urbs Arabiæ Felicis. Diodor. Sic. *l.* 5.

ASTESANUS Astensis, vixit secul. 14. Scripsit *Summam confessionis* 8. libris comprehensam. Bellarm. *de Scriptorib. Eccles.*

ASTETLANIA, provinc. novi regni Mexicani in America Septentrionali in Boream provinc. Cinaloæ, non longe à mari Purpureo. A' paucis annis ab Hispanis lustrata, quibus tamen nullæ Coloniæ ibi.

ASTEUS, Archon Athenis, Olymp. 101. an. 4.

ASTHÆA, Gedrosiæ insula. *Ptol.*

ASTHAGURA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

ASTHARYMUS, vide *Astaroth.*

ASTIÆ, promontor. Thraciæ ad Bosporum, vulgò *Cecrium*, teste Gyllio. *Als* populi Straboni.

ASTICA Regio, Ἀστικὴ στρατηγία, *Ptol.* cujus incolæ *Astæ*, populi Thraciæ. In ea Bizye erat, sedes Regum. *Stephanus*, Βιζύη, πόλις Θρᾴκης, ὁ τῶν Ἀστῶν βασίλειον, apud Salmas. *ad Solin.* p. 166.

ASTIGI, urbs Hispaniæ Bæticæ Mela. *l.* 2. *c.* 6. quæ nunc vulgò *Ecija* dicitur. Tres hujus nominis oppida fuêre. Præcipua est hæc, cujus plurimi mentionem faciunt. Vide *Astigi.* Altera erat in Celticis ad Lusitaniam, quam recenset *Antonin.* in itinere a Corduba Emeritam. Sed & Plin. *l.* 3. *c.* 1. hujus meminisse videtur, cum in Celticis urbibus *Astigi* enumerat, perperam, ut putat Voss. *in Melæ loc. cit.* pro *Astigi.* Tertiæ situm ostendit *Ptol.* cujus quoque mentio apud Plin. *loc. cit.* sub nomine *Astigi veteris.* Viri docti has malè confundunt, utrôque enim modò scribitur *Astigi*, vel *Astigis*, vel *Astici.*

ASTILE seu HASTILE, apud Leonem Ostiens. *l.* 2. *c. ult.* *Crucem auream* ---- *cum tripode argenteo deaurato & astili ... argenteo & auro ornato:* baculus est longior, cui crux, quæ in Communione Romana in processionibus defertur, infigi solet: *Hastile* dicitur, apud Adamnanum de locis Sscr. *l.* 1. *c.* 8. *In Cruce lignea, cujus hastile in duas intercisum est partes* &c. Car. du Fresne *Glossar.*

ASTINCKHUSA, oppid. in Comitatu Waldekensi. *Merul.*

ASTIPULATOR, in *Ordine Romano*, dicitur is, cujus licentiâ & consensu Virgo, religionis, ut vocant, habitum sumit, apud *Eund.* *Car. du Fresne.*

ASTO, Prolopitis Nomi Ægypti civitas, & Metropolis, ubi Saturnus colebatur. *Epiphanius.*

ASTO Nicolaus, vide *Nicolaus.*

ASTOA, vicus Arabiæ Felicis. *Ptol.*

ASTOMI, Indiæ populi, *ore carentes*, Plin. *l.* 7. *c.* 2. quem sis vide. Alii habent, in Africa Mediterran. Cujus fabulæ occasio ab Africanis gentibus circa Senegam desumta est, qui pudori sibi ducunt os suum ab aliis videri, vide le Blanc *part.* 2. *p.* 2. Confer Voss. *in Pomp. Melam l.* 3. *c.* 9. Quibus adde Auctorem *Histor. Orbis Terr.*

ASTOVIA, German. urbs *Ptol.* Alus *Asima*, vulgò *Bedenhuse.*

ASTRA, vide *Sidera*, it. voce *Stella.*

ASTRABACUS, δαίμων ἐπιχώριος παρὰ Λάκωσι. *Clem. Alexand.*

ASTRABA, Isidoro in *Gloss.* *tabella in qua pedes requiescunt;* quo nomine Salmas. indigitatas vult tabellas vel scalas ferreas equis scandendis olim adhibitas, hodieque. Namque scansoria illa inscendendis equis & pedibus sustinendis facta, jam Hieronymi tempore in usu fuisse, diximus infrà in voce *Stapedes.* Ἀναβάθρα Græci, eadem quæ Stratores olim appellatione, dixêre: σκάλας etiam vocat Mauricius *Strateg.* *l.* 1. Pendebant autem è sella equi & ex ferro erant, *Ibid.* ut & apud Eustathium *Odyss.* &c. Apud *Suidam* verò Ἀστράβη est ὁ ἐπὶ τῆς ἐφεστρίδος ξύλον ὃ κρατοῦσιν οἱ ἀστραβίζοντες, *Lignum, quod est in ephippio, quod sessores tenent.* H. e. sellæ arcus, quem *Arçon* vulgò Galli vocant, vel sella ipsa. Hinc ἐκ τῆς ἀστράβης διαστραφῆναι, ex equo deturbari, apud Nicetam, Gall. *desarçonner.* *Arciones* autem hi ab arcu vocant, quod in modum arcus incurvi sint, &c. Salmas. *Notis ad Ælium Spartian. in Antonino Caracalla*, *c.* 7. ad verba, *Quum illum in equum ... levaret.*

ASTRABE, una Cycladum, *Caso:* posteà dicta.

ASTRACHANUM, urbs ampla Tartariæ Asiaticæ, prope ostium Volgæ fluv. in ditione Moscorum, ab A. C. 1554 cum arce permunita. Habuit olim Regem proprium. Ibique antiquitus erant Astaceni populi. Heuc. à mari Caspio 12. & 70. ab urbe Terkia in Septentrion. Pars Tartariæ, in qua sita est, vulgo *Nagaja* seu *regnum Astracanicum*, Olear. Capta haud pridem à rebellium Duce, sed recepta. Cæterum, urbs hæc à primo conditore nomen accepit; Regnum verò unum ex illis est, quæ ex Zavolhensi Imperio destructo originem duxêre, ineoque Reges sub tutela & tributo Crimensium seu Præcopensium Tartarorum. Georg. Hornius *Orb. Imper.* p. 437.

ASTRÆA, Astræi, Arcadiæ Regis (quidam scribunt Titani fratris Saturni) & Auroræ, sive, ut *Hesiodus*, & alii volunt, Jovis & Themidis Cœlô & Terrâ prognatæ filia, ob æquitatem suam *Justitia* dicta. Quæ aureô seculô à cœlis in terram migrâsse, & tandem in subsequenti æreo & ferreo, vitiis hominum crescentibus offensa, in cœlum iterum subvolâsse, ibi Zodiaco inserta, *Virginis* nomine, fingitur. Hesiod. *Theog.* Ovid. *Met.* *l.* 1. *fab.* 4. v. 149.

> --- --- *Et Virgo cæde madentes*
> *Ultima cœlestum terras Astræa reliquit.*

Seneca in *Octavia*, *Act.* 2. v. 422.

> *Neglecta terris fugit, & mores feros*
> *Hominum, & cruenta cæde pollutas manus*
> *Astræa Virgo, siderum magnum decus.*

Aratus in *Phænomenis*:

> Ἀμφοτέροισι δὲ ποσσὶν ὑποσκέπτοιο Βοώτεω
> Παρθένον, ἥ ῥ' ἐν χερσὶ φέρει Στάχυν αἰγλήεντα.
> Εἴτ' οὖν Ἀστραίου κείνη γένος, ὅν ῥά τέ φασιν
> Ἄστρων ἀρχαῖον πατέρ' ἔμμεναι, εἴτε τευ ἄλλου,
> Εὔκηλος φορέοιτο. Λόγος γε μὲν ἐντρέχει ἄλλος
> Ἀνθρώποις, ὡς δῆθεν ἐπιχθονίη πάρος ἦεν,
> Ἤρχετο δ' ἀνθρώπων κατεναντίη, οὐδέ ποτ' ἀνδρῶν
> Οὐδέ ποτ' ἀρχαίων ἠνήνατο φῦλα γυναικῶν,
> Ἀλλ' ἀναμὶξ ἐκάθητο, καὶ ἀθανάτη περ ἐοῦσα.
> Καί ἑ Δίκην καλέεσκον.

Et posteà,

> Ἀλλ' ὅτε δὴ κἀκεῖνοι ἐτέθνασαν, οἱ δ' ἐγένοντο,
> Χαλκείη γενεὴ, προτέρων ὀλοώτεροι ἄνδρες,
> Οἳ πρῶτοι κακόεργον ἐχαλκεύσαντο μάχαιραν
> Εἰνοδίην, πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ' ἀροτήρων·
> Καὶ τότε μισήσασα Δίκη κείνων γένος ἀνδρῶν
> Ἔπταθ' ὑπουρανίη, ταύτην δ' ἄρα νάσσατο χώρην,
> Ἧχί περ ἐννυχίη ἔτι φαίνεται ἀνθρώποισι.

Hæc

Hæc dum scribo, veniunt mihi in mentem versus Catulli *Epigr.* 65. v. 764. quos proculdubiò cùm faceret, Arati locum prædictum ante oculos habuit. Sunt autem tales:

Præsentes namque ante domos invisere castas
Sepius, & sese mortali ostendere cœtu
Cœlicolæ, nondum spretâ pietate solebant.
Sæpe Pater Divûm templo in fulgente revisens,
Annua dum festis venissent sacra diebus,
Conspexit terrâ centum procurrere currus.
Sæpe vagus Liber Parnasi è vertice summo
Thyadas effusis evantes crinibus egit, &c.
Sæpe in letifero belli certamine Mavors,
Aut rapidi Tritonis hera, aut Rhamnusia virgo
Armatas hominum est præsens hortata catervas.
Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
Justitiamque omnes cupidâ de mente fugarunt,
Perfudêre manus fraterno sanguine fratres,
Destitit extinctos natus lugere parentes,
Optavit genitor primævi funera nati
Liber, ut innuptæ poteretur flore novercæ,
Ignaro mater substernens se impia nato,
Impia non verita est Divos scelerare penates.
Omnia fanda, nefanda malo permista furore,
Justificam nobis mentem avertêre Deorum.
Quare nec tales dignantur visere cœtus,
Nec se contingi patiuntur lumine claro.

Nic. Lloydius.

ASTRÆA, civitas Illyriæ. *Steph.*

ASTRÆUM, oppid. Macedoniæ. *Ptol.*

ASTRÆUS, Titanum unus, qui contra Deos arma sumpsit, Astrææ pater, quam ex Aurora genuit, nec non & ventos omnes, quos, cum fratres adversùs Jovem bellum movissent, omnes armavit, & in superos emisit. Item fluv. Macedoniæ. *Ælian.* Oritur in limite Albanorum, prope Astræum oppid. ubi Astræi, seu Æstræi populi inter Almopes & Deslaretios. *Baudrand.*

ASTRAGALIZONTES, Græcè Ἀστραγαλίζοντες, ex ære, Polycleti opus. Plin. *l.* 34. *c.* 8. *Polycletus* --- *fecit & destringentem & nudum talo incessentem. Duosque pueros, item talis nudos ludentes, qui vocantur* Astragalizontes: *& sunt in Titi Imperatoris atrio, quo opere nullum absolutius plerique judicant.* Vide infrà, ubi de *Talis*, item voce *Tropes.*

ASTRAMPSYCHUS, author antiquus, scripsit *de cura asinorum*, & ὀνειροκριτικὸν, i. e. *de conjectatione somniorum. Suidas.*

ASTRANTIA, sive OSTRITIUM Herbariorum, aliis *Magistrantia* & *Imperatoria*, verum est Veterum Smyrnium. Utriusque enim caulis fœniculaceus, folia apii in auri colorem languescentia, radix crassa & multa, foris nigricans, intus alba. Utraque in montibus nascitur, & radice liquorem exsudat lentum ac modicè rufum, suavissimi odoris & myrrham optimam redolentis, linguamque vellicantis acrimoniâ suâ. Unde & *myrrham* succum vocavêre Veteres, stacte myrrhâ nihilo deteriorem. Utraque porrò stomachum corroborat, menses & urinam ciet, cum polenta trita & imposita carbunculos sanat, ex vino pota rigores discutit, contra rabiosi canis morsum & serpentis ictus efficax est; renumque ac lumborum doloribus opitulatur &c. Hodie quoque *Herbam Benedictam* nonnulli vocant; de qua vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 1274. & 1275.

ASTRAPÆA, nomen gemmæ, apud Plin. *l.* 37. *c.* 11. *Astrapæa in nigro aut cyaneo discurrunt, è medio fluminis radii.* Græcè ἀστραπαία, ab ἀστραπὴ, *fulgur, fulgor, fulgetrum.* Idem Salmas. *ibid. p.* 770.

ASTRAPÆUS, Jupiter à *coruscatione* sic dictus.

ASTRASSUS, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

ASTRATA, Arabici sinûs insula. *Ptol. Caussa* hodiè, ut ex tabulis apparet.

ASTREUS, unus fuit ex iis, qui in aula Cephei Regis Perseo vim inferre conati, ab eodem sunt interfecti. Ovid. *Met. l.* 5. *v.* 144.

Occidit & Caladon Mendesius, occidit Astreus.

ASTRICTUS color, vide suprà *Adstrictus.*

ASTRION, Græcè Ἀστέριον, quasi *parvum* ἄστρον, vel *parvus* ἀστὴρ, gemma est candida, in Carmania, Media, & Perside nascens; quam Σεληνίτην quoque nonnulli vocavêre: non quòd cum Lunæ cursu sympathiam habeat; Sed quia ex candido translucens melleo colore Lunæ imaginem continet. Salmas. *ad Solin. p.* 756. & 768.

ASTRIOTES, Græcè Ἀστριώτης, lapis, cui multas virtutes, In Magicis rebus, tribuit Zoroastres, apud Plin. *l.* 37. *c.* 9. *Celebrant astrioten, mirasque laudes ejus in Magicis artibus Zoroastrem cecinisse. Cardano*, gemma est minimè perspicua, cinerea, stellatis maculis distincta, quæ in aceto, aut vino, sponte movetur, animalium incessu progrediens, nunc antrorsum, nunc retrorsum, nunc in latus. Dalechampius *ad loc.*

ASTRITES seu *Stella Marina*, piscis est, quinos radios habens longitudine palmi, cui cortex durus, hispidus, asper & serpentinô colore variatus, flexuosus tamen & radiis ex centro æquis spatiis in circumferentiam paulatim gracilescentibus, cutis non glabra, sed quasi ex meris ossiculis ac spinulis compaginata. Celerrimè natat instarque polypi brachia diducit ac contrahit; os in medio, instar echini, ita ut alimentum singulis quinque radiis subministrare possit. Dorsum supernè in sphæra protuberat, & ipsum hispidum, durum ac asperum: Magis tamen ventre glaber est; maculis alternatim, cinereô colore albicantibus & nigredine obfuscatis, intermixtis. Degunt plerumque inter saxorum fissuras & hiatus, tanquam propriis pabuli sui domiciliis, vescuntur quippe maximè humore falluginosò tupium ostreilque marinis, utique quæ *mollia* dicuntur, passim insidias struunt & apprehensa tota exugunt ac delumbant. Cujusmodi plures visuntur in *Musæo* Kircheriano Romæ, ut refert Georg. de Sepibus *in Collegii Rom. Societ. Jesu Musæo, p.* 26.

ASTROBI, Indica gens. *Arrian.*

ASTROBOLOS, gemma oculis piscium similis & *radians candidè, ut Sol*, apud Plin. *l.* 37. *c.* 9. Fortè, *in Sole.*

ASTROBORIS, vide ubi de *Astabora.*

ASTROLABIA, recentioribus dicta sunt, μετεωροσκόπια Veterum; quæ non solùm de die valent, ut σκιόθηρα, sed & die ac nocte ad intervalla, magnitudines ac loca singularum stellarum signanda, sunt excogitata. Μετέωρα enim *stellas* quoque vocârunt Veteres, & quæ in cœlo ipso sunt, non ea tantùm quæ infra cœlum. Hujusmodi autem organa primus adinvenisse Hipparchus dicitur, Plinio *l.* 2. *c.* 26. *Aususque rem etiam Deo improbam, annumerare posteris stellas, ac sidera ad nomen expangere.* Sed & Σκιόθηρα quadantenus sunt μετεωροσκοπεῖα, quatenus & Solis motus ex umbris & Meridiani &c. per ea deprehenduntur. Ὡροσκοπεῖα utraque dixit *Ptol.* ab *horoscopo* indagando, de qua re vide infrà. In *Musæo* Kircheriano *Astrolabia* seu Planisphæria plura ex aurichalco asservantur, è quibus verò quinque eximia sunt, omnibus sui partibus ad diversas altitudines poli aptata, stellarumque fixarum retibus, lineâ fiduciæ, axe atque armillâ suspensoriâ instructissima. Maximum eorum, quod & Latinis characteribus & notis exsculptum est, trium palmorum magnitudinem adæquat. Duo alia, quorum unum Arabum notis & antiquitate visendum; alterum iisdem characteribus insignitum, palmô cum dimidio in diametro constat &c. Vide Georg. de Sepibus *in Collegii Rom. Societ. Jesu Musæo p.* 27.

ASTROLOGI seu Chaldæi Assyriis, quales Ægyptiis Sacerdotes Clemens, *l.* 1. *Strom.* ubi de Africa Philosophia ac Fatidica: Προέστησαν δὲ αὐτῆς Αἰγυπτίων τε οἱ προφῆται, καὶ Ἀσσυρίων οἱ Χαλδαῖοι, καὶ Γαλατῶν οἱ Δρυΐδαι. Quâ arte Berosus inprimis claruit. Plin. *l.* 7. *c.* 37. *Variarum artium scientiâ innumerabiles enituêre* ---- *Astrologia Berosus, cui ob divinas prædictiones, Athenienses publicè in gymnasio statuam inauratâ linguâ statuêre.* Hic eam à Babylonia sua primus in Græciam attulit, & disciplinæ hujus Scholam in Coa Insul. aperuit, teste Vitruviô *l.* 9. *c.* 1. circa tempora Alexandri M. si is idem est cum eo Beroso, qui Βαβυλωνιακὰ scripsit. Ante eum Eudoxus *Astronomiam*, quam ab Ægyptiis didicerat, Græcos suos docuit, circa Olymp. 103. Certè τῆς Ἀστρονομίας apud Græcos, duos Auctores præcipuos ac primos agnoscit Sextus, Eudoxum & Hipparchum. Vetustiora tamen Eudoxo hujus scientiæ principia ac studia in Græcia fuisse, hinc colligitur, quòd Thales, qui obiit Olymp. 58. primus ἀστρολογῆσαι proditur. Scripsit is de Æquinoctiis & Solstitiis, primusque deliquia Solis prædixit: nullam verò partem τῆς Γενεθλιακῆς attigit, quæ Veteribus *Astrologia* nomine propriè veniebat. Astronomiam propriè vocantibus τήρησιν τῶν φαινομένων, *observationem siderum*, ad prædicendas anni tempestates: quæ observatio Nautis ac Agricolis inprimis utilis ac necessaria est. Alii tamen discrimen hoc neglexerunt. Unde Thales, ut modò visum, ἀστρολογῆσαι primus dictus & Pherecydes Ἀστρολόγος est appellatus, qui tantùm Ἀστρονόμος fuit: Phoci Samii liber inscriptus erat Ἀστρολογία Ναυτικὴ &c. Contrà Manilius *Astronomicôn* libros suos inscripsit, qui merè Γενεθλιακοὶ sunt. Sed Recentiores, *Astrologos* & *Astronomos* iterum, sed aliâ paulò ratione, separavêre, ut videre est, apud Salmas. pluribus hac de re agentem, *ad Solinum p.* 641. & *seqq.* Vide quoque Gerh. Joh. Vossium *de Artibus Mathematicis*, ut & hic passim, ubi de *Æquinoctiis, Decanis, Gnomonicâ Arte, Horoscopis, Parapegmatis* &c.

ASTROLOGICI, Medicorum genus, de quibus infrà voce *Medici.*

ASTROLOGUS, Hercules dictus est, quòd eô die se flammis injecit, quô futura erat Solis obscuratio. *Festus.*

ASTROMELA, urbs Narbonensis provinciæ maritima, *Martigues* hodiè *Pineto.* A' Maritima oppidum ita dictum. Hinc periti nautæ, *les Martegaux. Baudrand.*

ASTRONOMI, quinam dicti olim hodieque, vide hic suprà.

ASTRUM, τὸ Ἄστρον, Græcis antiquis κατ' ἐξοχὴν, *sidus caniculæ* dictum est. Unde *Theophrastus*, ὑπὸ τὸ ἄστρον fieri incisionem balsami scribit. Et *Archilochus*, τὸ ἄστρον καταλάμπεται; atque ita semper, apud *Theophrastum*, ὑπὸ τὸ Ἄστρον, *circa Canis ortum.* Inde ἀστροβολία, *morbus astrorum, cujus causa ab ortu canis*; quam vocem *sideratiónem* quidem reddidêre Latini, ipsam tamen *Sideris* vocem absolutè de canicula non usurpârunt. Salmas. *ad Solin. p.* 560.

ASTU, apud C. Nepotem *Themistocle c.* 4. *At Xerxes, Thermopylis expugnatis, protinus accessit* Astu: *idque* --- *incendiô delevit.* Et *Alcibiade, c.* 6. *Postquam* Astu *venit*: ex Græco est ἄστυ, & κατ' ἐξοχὴν de urbe Athenarum dictum est, uti de Alexandria Ægypti πόλις, de Roma *Urbs.* Steph. *de Alexandria*: ἐκαλεῖτο δὲ κατ' ἐξοχὴν πόλις, καὶ πολῖται ἐξ αὐτῆς, ὡς ἄστυ αἱ Ἀθῆναι καὶ ἀστοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ ἡ Ῥώμη λεγομένη ὑπό, Sic *Medina* Arabum & Iracensium: מדינה item Phœnicibus urbs est. Occurrit vox apud Ciceronem quoque *de LL. ut vestri Attici, priusquam Theseus eos demigrare ex agris &* in Astu, *quod appellatur, omnes se conferre jussit.* Astum etiam *Oenomao*,

--- Ut omnes qui arcem Astumque incolunt.

Urbem quoque absolutè vocat idem Nepos *Phocione, c.* 2. Scaliger *Athenas veras* &c. Vide Keuchenium aliosque *ad Nepotem d. l.* ut & *c.* 4. *Themistocl.*

ASTULA, vide suprà *Assula*, ut & infrà in voce *Pices.*

ASTULPHUS, vide *Aistulphus.*

ASTUR, qui ab *Asturia* est. Martial. de *Asturconibus*, *l.* 14. *Epigr.* 199.

Hic brevis ad numerum rapidos qui colligit ungues,
Venit ab auriferis gentibus Astur equus.

Item Hetruscus quidam, qui Æneæ suppetias tulit adversus Turnum. Virg. *Æn. l. 10. v. 180.*

ASTUR Aureolus, boni gladiatoris nomen, apud Salmas. *ad Pollionem in Claudio, c. 5.*

ASTURA, vulgò STURA, STORA & ASTORA, oppid. olim, nunc exiguum castrum, & fluv. Latii apud Circeios. *Festus* fluvium ait 6. mill. pass. ab urbe fluere. Sed hic *Stura* in agro Laurenti, *Storas Straboni* vocatur, diversus ab *Astura*, quæ 5. mill. pass. abest ab Antio Circeios versus, ubi Cicero à Marci Antonii militibus fugiens, interfectus est.

ASTURA, Vicus est ad mare, cum fluv. parvo cognomine aliàs sub Volscis, nunc in Campania Romana & ditione Pontificia, Dominos habuit Frangepanos. Ibique detectus & captus est Conradinus Suevus, nepos Friderici secundi. *Baudrand.*

ASTURA, seu ASTA, fluv. Hispaniæ Lucum Asturum alluit, & postea in Cantabricum Oceanum cadit. Quibusdam *Melsus*. Aliis autem est *Tera* fluv. qui Asturicam alluit, & dein cum Urbico & Estolla in Durium cadit. *Idem.*

ASTURCO Equus, idem cum tolutario, ab *Asturia* regione nomen habens, mollem & ad delicias compositam vecturam, magnâ sedentium commoditate ac voluptate, exhibet: de quo molli delicatoque gressu per excellentiam *βαδίζειν* dixêre Græci, ut Latini *ambulare*, unde Gallis *ambler* ortum. *Καλπάζειν* quoque aliquando *Asturcones* ajunt Græci, sed hoc propriè Tripedariorum equorum est: interim quia horum cursus proximè ad tolutariorum gressum accedit, facileque tripedarii tolutim docebantur & ad levitatem mollitiemque vecturæ, qualis est in asturconibus, edomabantur, & his appellatio tributa. Porrò *ἀστυρίζειν* de *Asture* iidem dicebant, i. e. minutò citatòque gradu ire & quasi pedibus argutari, quod tolutariorum proprium est. *Σακκίζειν* item, elegantissimâ tralatione; eorum gradus enim in ambulando perinde minutus ac creber est, quasi saccô colatus esset & eliquatus. Liquores enim per saccum dum exprimuntur, crebris & minutis guttis eunt: haud absimili, imò prorsus eâdem metaphorâ, de minutissimo ac spississimo gradu dixit Plautus, *Pœnul. Actu 3. sc. 1. v. 9. eum incretum esse cribro pollinario.* Unde & *colatorii* dicti hi equi, apud *Veget.* à quibus *guttonarios* distinguit, qui iidem sunt cum trepidiariis vel trepidantibus, &c. Vide Salmas. *ad Capitolin. in Maximinis, c. 3.* Quales verò equi triccuatu sint, *Traquenirs* Gallis, & quomodo ab *Asturconibus* differant, vide suô locô. Addam hic saltem, de nota eorum, quâ plerunque insignes esse dicuntur. Indigitat eam Sil. Ital. *l. 16. v. 346.* ubi ludos à Scipione in Africa celebratos describens, sic inter alia,

> *Proximus à primo distans, quantum æquore currus*
> *Occupat ipse loci distans, sed proximus ibat*
> *Astur Panchates, patrio frons alba nitebat*
> *Insignis & patrio pes omnis concolor albo.*

Indicat nempe, *Asturicos* equos vulgò maculâ albâ frontem habere insignitam & pedes plurimos albos &c. Salmas. *ad Solin. p. 897.*

ASTURES, Hispaniæ Tarraconensis populi Gallæcis proximi, aurifodinis, & equis quondam tolutariis nobilitati, quibus non vulgaris in cursu, sed mollis alternô crurum explicatu glomeratio, vide suprà. De auri fossoribus Asturibus res notissima est. Lucan. *l. 4. v. 197.*

> *Non se tam penitus, tam longe luce relictâ*
> *Merserit Asturii scrutator pallidus auri.*

Ubi perperam *Assyrii* auri nunc circumfertur. Sil. Ital. *l. 1. v. 231.*

> ---- ---- *Astur avarus*
> *Visceribus laceræ telluris mergitur imis,*
> *Et redit infelix effosso concolor auro.*

Martial. *l. 10. epigr. 16. v. 3.*

> *Accipe Callaico quicquid fodit Astur in arvo.*

Claudian. *in Prob. & Olybr. Consul. v. 49.*

> ---- *Quidquid tellure revulsâ*
> *Callaicis fodiens rimatur collibus Astur.*

Ità locum istum feliciter emendavit doctiss. Nicol. Heinsius, cui hanc notam debeo. Horum regio *Asturia*, vulgò *Las Esturias.*

ASTURIA, regio & civitas Hispaniæ, prope Lusitaniam, ab Astura fluvio sic dicta. Duæ autem Asturiæ annumerantur, quarum una vernaculè *Asturias de Oviedo* dicta, Galiciâ terminatur, altera *Santillana* nomine, Cantabris & Vasconibus concluditur; utraque excelsis montibus attollitur. Ibi sunt breves equi, sed incessu veloces, qui *Asturcones* vocantur: hodie Pyrenæos montes vulgus *Las Asturias* vocat. *Merul.* Totius regionis primaria est Lucus Asturum, *Oviedo*, urbs aliàs regiô titulô insignis. Regio hæc montosa admodum & sterilis raros habet incolas. *Baudrand.* Rodericô Rege à Saracenis Maurisque victô, cùm omnis nobilitas Gothorum cecidisset, sola, cum Cantabria, ex Hispaniæ regnis, intacta remansit, A. C. 713. Tum Pelagius, ex regio Gothorum sanguine, ob illatam vim filiæ suæ à Præfecto Saraceno, ad Asturiorum montes profugiens, reliquias Gothorum ad libertatem vocavit, hostiumque XXV M. prostratis, novum in Asturiis regnum condidit. A. C. 714. 717. Ex Asturiis sedem Legionem transtulit Ordonius, A. C. 920. Obsessa Astura ab Almanzore est A. C. 983. &c. Hodie sub Hispaniæ Rege. Mariana, *l. 7.* Plin. *l. 3. c. 3. & l. 4. c. 20.* Strabo. *l. 1.* Rodericus Sanctius *in Chron.*

ASTURICANI, Sarmatiæ Asiaticæ gens. *Ptol.*

ASTURICA Augusta, aliàs Asturum urbs, nunc regni Legionensis, ad fluv. *Tera* in continenti Vaccæorum, vulgò *Astorga*. Vide Boteri *Relationem Hisp.* A paucis inhabitatur & indies deficit. *Baudrand.* Episcopalis est. Ibi Synodus, A. C. 947.

ASTURIS & CASTURIS, urbs Austriæ ad Anisum fluv. *Steir.* Vide *Ferrar.*

ASTURUM lucus, Hispaniæ Tarraconensis urbs. *Ptol.* hodiè Oviedo. Vide *Ovetum.*

ASTUSAPES, Nili nomen. Plin. *l. 5. c. 9.*

ASTY, vel ASTU, *Diodor. Sic.* nomen, quo olim Græciæ urbes vocabantur; Athenæ autem & Alexandria per excellentiam. *Steph.* Vide *Astu*

ASTYAGES, qui *Aspadas Diodor. Sic.* Cyaxaris fil. nepos Phraortæ, IX & ultimus Medorum Rex, pater Mandanæ, quæ Cambysi, mediocris dignitatis Persæ, nupta, Cyrum, à quo Avus de throno deturbatus, peperit, de quo multa Herodot. *l. 1.* & Justin. *l. 1.* Vide *Cambyses, Cyrus, Harpagus, Mandane.* In hoc finit Monarchia Medorum, An. 196. Urb. Cond. 5. Olymp. postquam durâsset 317. ann. connumeratis annis 15. vel 18. secundum *Euseb.* regni Astyagis. *Nic. Lloydius.* Illustri Chronologo Marshamo, fuit hic *Astyages* quartus Rex Medorum, frater Darii Medi, (qui & ipse *Astyages*) per Mandanem fil. avi Cyri, cui sic *Astyages* hic I. avunculus magnus fuerit, contra hunc Cyrus, cohortante Harpagô Medô (cui Astyages filium dederat epulandum) expeditione susceptâ, illum tandem vicit, cepit regnoque exuit, postquam regnâsset annos 35. Herodot. *l. 1. c. 130.* *Ctesias* refert, illum post fugam, Ecbatanis delituisse & Amytin ejus filiam Cyro nupsisse, in *Excerptis* Photii. Cyrus verò Pasargadis honorem habuit, quòd ibi ultimô prœliô victor evasisset, & Asiæ Imperium in se transtulisset, urbe conditâ, & regiâ constructâ, in victoriæ memoriam, Strabo *l. 15.* Ad quem modum Medi, omni supra Halym fluv. Asiæ dominati annos 128. ab anno scil. 22. Dejocis primi Regis, qui etiam Assyriam, bifariam Babylonis portionem, omnem subegerant, & excisâ Ninô, Imperii illius gloriam haud pridem in se transtulerant, ipsi jam Persis subjecti sunt, anno 1. Olymp. 55. Nabonassari 189. Periodi Jul. 4155. & Septuagenariæ Judæorum servitutis annô 49. Vide prælatum Marshamum *Canone Chron. Sec.* XVIII. ubi de *Prima Cyri victoria.*

ASTYAGES alter, qui communiter *Darius Medus*, prioris frater, Rex *Medo-Persicus* I fuit. Credibile enim est, Cyaxarem I. utriusque patrem, Scythicarum grassationum jam satagentem, Persas, à Phraorte subactos, sed impatientius jugum ferentes, Dario fil. cum potestate titulóque regio, coërcendos tradidisse. S. *Hieronym.* certè, *Scythas sub Dario Rege Medorum Orientem tenuisse captivum, in Epit. Fabri*, & Suidas, *Thaletem sub Dario Solis eclipsim contigisse*, in Θαλ. scribunt: quæ ambo sub Cyaxare Medo contigisse notum. Susa expugnavit annô Nabonass. 161. Hierosolymitanæ desolationis annô 11. qui proin *primus annus Darii filii Assueri, de semine Medorum, quò regnavit super regnum Chaldæorum*, dicitur, Dan. *c. 9. v. 1.* urbe enim hac expugnatâ, Chaldæi totâ Susianâ exuti, & ditio Medo-Persica, cujus terminus hactenus Elymais erat, ultra Eulæum amnem, qui Susianen Babyloniæ ab ea dividebat, protensa est. Vide ex profanis Æschylum *in Persis*, ex Sacris Scriptoribus Jeremiam *c. 51. v. 11.* Danielem *c. 5. v. 28.* & *c. 8. v. 2.* Esdr. *c. 4. v. 9.* Sic captis Susis, Darius Danielem Prophetam qui primum præpositus fuerat Magis Chaldæis, dein *Portæ Regiæ*, i. e. *Portæ Eulæi*, seu Telonio Susiano, assumptum secum duxit in Mediam, eumque in maximo honore apud se habuit. Joseph. *Jud. Ant. l. 10. c. 12.* Post hæc cùm esset LXII. annos natus, regni sui rationem iniit, & constituit super Regnum Satrapas CXX. hisque tres Eparchos, quorum unus Daniel præpositus: qui post mortem Darii Babylonem repetiit, vixitque ibi sub Balthasare Rege Dan. *c. 5. v. 11. 12. 13.* Pater fuit hic *Astyages* II. seu Darius Medus Cyaxaris II. & Mandanes, quò genitus Cyrus, avunculi filiâ & hærede unicâ ductâ, Medo-Persicam ditionem, cum reliquis Asiæ regnis, Medico, Lydico, Babylonico, sub unum caput redegit. Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* XVIII. *ubi de Regibus Medo-Persicis* &c. Vide & infra *Darius Medus.*

ASTYALUS, Trojanus, à Neoptolemo interemptus. Homer. *Il. 6.*

ASTYANASSA, Helenæ uxoris Menelai, ancilla lascivissima; prima de variis concubitûs modis, librum conscripsit, cujus exemplum posteà imitati sunt Philænis, & Elephantine. *Suidas. Hesych.* Ἀστυάνασσα, Ἑλένης θεράπαινα, ἥτις πρώτη ἐξεῦρεν ἀφροδισίων σχήματα γράψαι. Vide Scalig. *ad Catalect. p. 203.*

ASTYANAX, unicus Hectoris ex Andromache fil. natus, post inchoatum bellum Trojanum, quem Ulysses, naves è Sigeo solvens, de turri dedit in præceps. Ovid. *Met. l. 13. v. 415.*

> *Mittitur Astyanax illis de turribus, unde*
> *Pugnantem pro se, proavitaque regna tuentem,*
> *Sæpè videre patrem monstratum à matre solebat.*

Seneca Tragœdus, *in Troadib. Actu 5. v. 1118.*

> *Præcepsque altis cecidit à muris puer,*
> *Flevit. Achivûm turba quod fecit nefas.*

Hinc jocus Martial. *l. 8. Epigr. 6. v. 9.*

> *Argutis fuerit cum prisca toreumata multùm,*
> *In Priami cyathis Astyanacta bibis.*

h. e. *Vinum novum in veteribus poculis. Hesych.* Ἀστυάναξ, ἰχθῦς ὑπὸ ἀστοῦ κελεύεται, ... *Nic. Lloydius.*

ASTYANAX Mecænatus, Historicus Latinus. Voss. *l. 2. c. 4. de Hist. Lat.*

ASTYCRATIA, Æoli filia. Homer. *Odyss. 10.*

ASTYDAMUS, Atheniensis, edidit Tragœdias 42. vicit 9. *Moreriis* habet 240. Tragicas vicit 15. Olympionicas 95. Ex Diodor. Sic. *l. 4. Suid.* Primus ex auditoribus Socratis se ad poëticam convertit. Alius prioris fil. & ipse Tragicus, Olymp. 102. *Suidas.*

do. Item histrio, Morsimi fil. Huic cùm statua in theatro ponenda decreta fuisset, quòd in agendo Parthenæum sese gnàviter ac fortè gessisset, titulum ipse conscripsit, in quo suas laudes complectebatur. Unde Proverb. *Astydamas seipsum laudas.*

ASTYDAMAS, Tragœdiarum scriptor, docuit Olympiad. XCV. annò secundò primum: postea vixit annos sexaginta.

ASTYDAMIA, Ἄσεως γυνή. *Hesych.*

ASTYDAMIA, Ormeni filia, quam Hercules, patre prius occisò, rapuit. Ovid. *Ep.* 9. *Heroid.* v. 50.

Nec referam partus Ormeni nympha tuos.

ASTYDAMUS, Milesius, ab Ariobarzane Persarum Satrapa invitatus, novem convivis paratas epulas solus absumpsisse dicitur.

ASTYGI, seu ASTYGIS, *Ptol. Ecya*, urbs Hispaniæ Bæticæ, hodieque clara, ad Singulim fluv. Episcopalis olim sub Archiepiscopo Hispalensi, unde 15. leuc. recedit Granatam versùs, unde in ortum 21. leuc. distans, à Corduba 8. *Augusta firma*, quoque Plinio. Hæc à Ferdinando Rege unà cum Astapa, Obulco, Ægabro, Lucena, Marcia, Ursone & Vacna, Mauris erepta est, A. C. 1231. Vide & *Astigi.*

ASTYLUS, unus ex Centauris futura prænoscens, fratres monuit, ne bellum adversùs Lapithas moverent, exortòque in nuptiis bellò, ipse sibi timens, unà cum Nesso fugam arripuit. Ovid. *Met.* l. 12. v. 307

Quique suis frustra bellum dissuaserat augur
Astylus, ille etiam metuenti vulnera Nesso,
Ne fuge, ad Herculeos, inquit, servaberis arcus.

ASTYLUS, vel ASTYLLUS, Crotoniata, cursor tribus Olympicis continuis vicit, stadiô, diaulô, & dolichô. Quòd autem in ultimo se Hieronis magistrum, ac Syracusanum, in gratiam Dinomenis, fil. Hieronis, à præcone declarari fecerat, Crotoniatæ irati, statuam ejus fregerunt, ejusque bona publicârunt. Pausan. l. 6. & Plato *in Legg.* qui eum non tam cursu, quàm perpetuâ virginitate clarum prædicat.

ASTYMEDUSA, Oedipi uxor, quam repudiatâ matre, priùs matrimonio sibi conjunctâ, sed incognitâ, duxit; quæ, ut liberis prioris conjugis infensum parentem faceret, apud patrem eos accusavit, tanquam qui se de stupro appellâssent; quapropter Oedipus iratus, regnum cruentum reliquit.

ASTYNOME, Chrysæ, Apollinis sacerdotis filia, quam Achilles, Lyrnessô expugnatâ, secum abstulit. *Hesych.* Ἀστυνόμη, ἡ Χρυσηὶς ὑπὸ τῶν νεωτέρων.

ASTYNOMI, Athenis erant X. viri, quibus cura psaltriarum ac tibicinum (alii addunt & viarum) incumbebat, de quibus Plato *de Republ. l.* 6. *Hesych.* Ἀστυνόμος, ὁ διοικῶν τὰ τοῦ ἄστεως. Eorum decem fuisse, legitur apud Aristotelem *de Republ. Athen.* citante *Harpocratione*: Δέκα φησὶν εἶναι τοὺς Ἀστυνόμους Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, πέντε μὲν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δ' ἐν ἄστει. Sed numerus est corruptus: Quindecim enim illorum fuêre, quot & Agoranomi, Metronomi, Sitophylaces, nempe decem in Urbe, at verò quinque in Piræeo: atque hunc numerum semper esse reponendum vult *Petitus.* Emendationis causam inde petit, quòd Piræeum tertiam Athenarum partem constituebat, ergo quinque tantùm erant in Piræeo, in reliqua verò Urbe juxta hanc analogiam, decem. Iterum verò munere hôc fungi non licebat, ex Lege: Ἂν τὶς ἀστυνομήσῃ δίς, *Si quis semel atque iterum Astynomus fuerit.* Ut colligere est è Demosthene *in Proœm.* 64. Δοκιμάζει γὰρ εἰς ἀφθίκτα, ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει τῷ νόμῳ περὶ τούτου θεῖναι. ΑΝ ΤΙΣ ΑΣΤΥΝΟΜΗΣΗ ΔΙΣ. Vide Petitum *Comm. in LL. Attic. l.* 3. *tit.* 2.

ASTYNOMUS, de Cypro commentatus videtur. Plin. l. 5. c. 31. Vide Steph. *in* Κύπρος.

ASTYNOUS, Princeps Trojanus à Diomede interfectus. Homer. *l.* 5.

ASTYOCHE, Actoris filia, quam in cœnaculo paternæ domus Mars oppressit, ex qua genuit Ascalaphum & Ialmenum. Homer. *Il.* 2. Item uxor Telephi, mater Eurypyli. Qu. Calaber. 6.

Τὸν γὰρ δὴ τίκε δῖα κασιγνήτη Πριάμοιο
Ἀστυόχη κρατερῇσιν ἐν ἀγκοίνῃσι μιγεῖσα
Τηλέφου. —— ——

Nic. Lloydius.

ASTIOCHIA, ab Hercule, ex Ephyre Laconiæ civitate rapta, ex qua Tlepolemum genuit. Homer. *Il.* 2. v. 658.

Ὃν τέκεν Ἀστυόχεια βίῃ Ἡρακληείῃ
Τὴν ἄγετ' ἐξ Ἐφύρης ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος.

ASTYPALÆA, una Cycladum. *Steph.* Ἀστυπάλαια νῆσος, μία τῶν Κυκλάδων, &c. Ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Ἀστυπαλαίας τῆς Ἀγκαίου μητρός. Hanc porrò *Astypalæam* Phœnicis fuisse filiam scribunt veteres Pausan. *in Achaicis.* Ἄσιος δὲ ὁ Ἀμφιπτολέμου Σάμιος ἐποίησεν, ἐν δὴ ἔπεσιν, ὡς Φοίνικι ἐκ Περιμήδης τῆς Οἰνέως γένοιτο Ἀστυπάλαια, καὶ Εὐρώπη. Ποσειδῶνος δὲ καὶ Ἀστυπαλαίας εἶναι παῖδα Ἀγκαῖον. Schol. Apollonii, *l.* 1. *Argon.* Ὁ μὲν Ἀγκαῖος υἱὸς Ἀστυπαλαίας ἐστὶ τῆς Φοίνικος. Vox Græca quidem est *Astypalæa* notissimæ significationis, atque, ut vult *Themistagoras*, ita dicta est Sami portio ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ἄστεος ὄντος ἐκεῖ. Sed cùm Sami regnaverit Ancæus, tam Sami portionem, quàm insulam, de qua jam agimus, ab Ancæi matre putamus *Astypalæam* appellatam. Quò nomine si verè dicta est, aliam esse oportet vocis originem, quàm quæ primâ fronte videtur. Absurdum enim est, ut Græcô nomine, eoque à vetustate oppidi sumptô, vocetur Phœnissa mulier. Itaque si divinare licet. *Astypalæa* verum nomen fuerit אשתפלה *astipela*, ab humilitate ductum. Syris enim אשתפל *estappel* significat *sese deprimere & humiliare.* Item *Astypalæa*, Coæ urbs. Strabo *l.* 14. Ἡ δὲ τῶν Κώων

πόλις ᾤκεῖτο τὸ παλαιὸν Ἀστυπάλαια, nempe ab illa ipsa *Astypalæa* Phœnicis filia, de qua diximus. Hinc *Steph.* Ἀστυπάλαια, νῆσος μία τῶν Κυκλάδων, &c. δευτέρα πόλις ἐν Κῷ. Tertia insula, civitatem habens inter Rhodum & Cretam. Quarta urbs in Samo, *Astypalæam* ἀκρόπολιν sive Arcem Samiorum, à Polycrate communitam habet Polyæn. *l.* 1. *c.* 23. *in Polycr.* Quinta promontorium juxta Atticam. Ovid. *l.* 2. *de Art. Am.* v. 72.

Cinctaque piscosis Astypalæa vadis.

Idem Ovid. *Met. l.* 7. v. 461.

Hinc Anaphen sibi jungit & Astypaleia regna.

ASTYPHILUS, Posidoniates, vates, qui Junioni Atheniensi, cui erat familiaris, mortem prædixit, ex præcedentibus prodigiis. Plut. *in Cimone.*

ASTYR, Memnonis auriga, à quo *Astyres* populi Gallæcis proximi dicti sunt.

ASTYRA, vel ASTYRUM, civitas Mysiæ juxta Troadem. Est & vicus prope Adramyttium; item civitas Phœniciæ, ubi Minerva *Astyris* colebatur; alia Bœotiæ juxta Potnias. *Steph.*

ASTYRIUS, Senator Roman. sub Gallieno Imperatore pietate insignis, honestâ donavit sepulturâ Marinum centurionem, martyrio Cæsareæ Palæstinæ affectum, A. C. 269. Euseb. *l.* 7. *c.* 14. precibusque suis impetravit, ne dæmon gentiles evanescentiâ victimæ ad fontes urbis illius seduceret. Ibidem *c.* 22. & 23.

ASTYRON, urbs in recessu Illyrici maris, ab Argonautis condita, à Colchis *Polæ* dicta. Strabo *ex Callimacho.*

ASUADA, Palæstinæ oppid. *Lib. Notit.*

ASUALDUS, aliàs CELUVOLDUS, Northumbriæ Rex à seditiosis occisus. Polydor. *l.* 4.

ASUCIANDÆ, Sarmatiæ Asiaticæ populi. Plin. *l.* 6. *c.* 7.

ASUGA, oppid. Abyssiniæ, in provinc. *Ambiam*, prope Æquatorem.

ASULA, oppid. in agro Brixiano. *Asulani* populi. Plin. *l.* 3. c. 5.

ASULEGIAN, meliùs ALSULEGIAN, vide infrà *Gymnastica.*

ASULUM, vulgò ASOLO, oppid. Italiæ, in Marchia Tarvisina, prope fontes fluv. Mussoni, ditionis Venetæ, in monte.

ASUNGA, lacus Sueciæ, in Westro-Gothia provinc. versus Smalandiam.

ASURA, oppid. propè Philiscum ad Euphratem. Plin. *l.* 5. c. 26.

ASURUS, vide *Asorus.*

ASYBI, vide *Ibi.*

ASYCHIS, Ægypti Rex, post Mycerinum. Legem tulit, quâ oppignerandi cadaver patrium pecuniam mutuò dari volebat. Pyramidis eximiæ conditor. Herodot. *l.* 2. *c.* 135. *Nic. Lloydius.* Meliùs idem fortasse, qui Diodor. Sic. inter Legis latores Ægypti, *Sasyches* vocatur, *l.* 1. partiarius nempe Ægypti Regulus fuit, πολυκοιρανίης post collapsam in Asia Thebanorum Regum potentiam, in Ægypto exortâ. Et Legislatio novi regni auctori non disconvenit. In qua tamen Ægypti parte is suum condiderit regnum, incertum. Eum Anysis sequutus est: quô tempore Necepsos inter Saitas Reges floruit. Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* XVI.

ASYLAS, vates quidam apud Virg. *Æn. l.* 10. v. 175. Vide *Asilas.*

ASYLUM, templum, à Romulo ædificatum. Græcè Ἄσυλον, habet affinitatem cum Ebræo אשל quod est *nemus.* Et silvas interdum fuisse *Asylum*, vel fidem fecerit hoc Maronis Virg. *Æn. l.* 8. v. 342.

Hinc lucum ingentem, quem Romulus acer Asylum
Rettulit. —— —— ——

Sed ferè templa potiùs, quàm nemora *Asylum* erant. Unde Liv. *l.* 35. c. 51. *Eâ religione, & eò jure sanctô quò sunt templa, quæ Asyla Græci appellant.* Vide Voss. in *Asylum.* Statuit autem hoc *Asylum* Romulus, in monte Palatino: idque ad imitationem Cadmi, qui Thebas conditurus similem perfugii locum constituit. Idem mos Crotone obtinuit, ubi si quis ad Deorum aras confugisset, sacer habebatur ac inviolabilis, &c. Unde phrases ortæ: *Ad te tanquam ad Asylum, tanquam ad Aram confugimus.* Vide Alex. ab Alex. *Genial dier. l.* 3. *c.* 20. Primi *Asyla* erexisse Heraclidæ dicuntur: *Postquam enim Hercules migravit è terris, nepotes ejus timentes insidias eorum, quos avus afflixerat, Athenis, sibi primi Asylum, h. e. templum Misericordiæ collocârunt, unde nullus posset abduci.* Servius ad *Æn. l.* 8. v. 342. Quod exemplum postea alii passim imitati sunt, juxta illud: ἔχει γὰρ καταφυγὴν μὲν θὴρ πέτραν, δοῦλοι δὲ βωμοὺς θεῶν, *fera quidem petram perfugium habet, servi verò aras Deorum.* Erantque Athenis sex aræ vel templa hôc immunitatis privilegiô nobilitata, videl. Misericordiæ, Minervæ, Eumenidum, Munychiæ, & duo Thesei templa, alterum intra muros, foris alterum. Huc itaque qui confugisset, tutus erat, neque ab ullo mortalium, vi inde abstrahi poterat: Sed ne scelerum licentia sic in immensum cresceret, si quis manifesti criminis reus ad locum talem se recepisset, vel fame necabatur, vel admotô igne sponte eum deserere cogebatur. Plautus *in Rudente Actu* 3. *sc.* 4. v. 61.

Ibo hercle aliquò quæritatum ignem, ——
Ignem magnum hîc faciam. ——

Hinc apud Euripidem Hermione, Andromachæ aram tenenti minatur, πῦρ σοι προσοίσω, *ignem tibi admovebo.* Nec quemque tamen supplicem ignis terrebat, imò ad ipsum ignis locum focum videl. tuto confugiebant οἱ Ἐφέστιοι. Vide Fr. Rossæum *Archæologiæ Atticæ l.* 6. *c.* 1. & *suprà in voce Ara*, ut & infrà, voce *Misericordia.* Alia ab hisce *Asylorum* seu Civitatum refugii, quas Deus O. M. Israëlitis in terra promissionis concessit olim, ratio fuit. Non enim ulli malefico ibi impunitas, sed si quis fortuitam commisisset cædem,

licebat reo confugere ad Altare, ut patet Exodi c. 21. v. 14. & 1. Regum c. 2. v. 28. 29. vel, si in loco nimis ab Altari remoto factum contigisset, certa à Deo constituta fuêre refugii loca seu civitates, in terra Canaan, pari à se invicem intervallô distantes, in quibus homo istiusmodi tutas inveniret latebras. Earum fuêre sex, *Bezer*, in tribu Ruben, *Ramoth in Gilead* in tribu Gad, & *Golan in Basan*, in dimid. tribu Manasse trans Jordanem: citeum, *Cedes* in Galilæa, in montanis Naphthalim, *Sichem* in tribu Ephraim ac *Kiriatharba* seu Hebron in montibus Juda, Josuæ c. 20. v. 7. è quibus tres priores à Mose, reliquæ tres ab hujus successore Josua, huic usui fuêre destinatæ. Ad has itaque civitates, ut cædis fortuitæ reus, facilè & commodè pervenire posset, Magistratuum officium erat, viam ad illas ducentem magnâ diligentiâ curare, quò illa apta, larga & plana, nullisque obstaculis impedita esset: quod si fortè humilior alicubi terra, vel torrente aut fluentô aliquô esset intercepta, pontem sterni curabant, quò fugientem nihil moraretur. Latitudo viæ non minor erat 32. cubitorum, & ubicunque illa in bivia findebatur, dirigebat properantis fugam vox *Refuge*, *Refuge*, conspicuô charactere exarata, quò citra errorem ad *Asylum* perveniret. Fiebat autem quotannis de 15. mensis *Adar*, qui Februario nostro ex parte respondet, ut à Magistratu mitterentur qui viam sarcirent, & aditum ad Civitates tales redderent facilem. Ne autem avidiùs reum insequens vindex sanguinis eum comprehenderet, priùsquam in locum distinatum pervenisset, viri aliquot sapientes obvii procedebant vindici, ut eum à persecutione ulteriori dehortarentur, suaderentque à vi omni abstinere, donec causâ à Judicibus fuisset cognita: à quibus si deprehensus esset meditati criminis reus, neci dabatur; sin præter intentionem homicidium commisisse judicatus esset, tutò ipsi intra Civitatis istiusmodi pomœria vivendi venia erat, usque ad mortem Summi: qui tum officiô fungebatur, Sacerdotis: qui cùm fatô esset functus, plenâ iterum libertate fruebatur talis, & è loco refugii, in quo hactenus exul vixerat, quaquaversum eundi facultatem nanciscebatur. Aliquid divino huic instituto simile, apud Areopagitas, reperire licet, qui eum qui cædem patrâsset ἀπενιαυτισμῷ seu annuô exiliô punivisse leguntur. Vide Rabbi Solomon Jarchi in *Deuter.* 19. Maimonid. *in Rotsach.* c. 8. *sect.* 5. Masium *in Jos.* c. 20. Thomam Godwyn. *in tr. Anglico, cui tit. Moses and Aaron*, *l.* 2. *c.* 5. *&* voce *Abavatio* it. ubi de *Abjurandi patriam ritu*: Anglo-Saxonibus *Asylum* appellatum *Frubstoll*, dicemus infrà. Vide quoque *Salvitas*, *suprà*.

ASYNCRITUS, nomen viri. Roman. c. 16. v. 14. Latinè *Incomparabilis*.

ASYPHUS, Marmaricæ fons. *Ptol.*

ATABALA, tympana Mauris usitata; quæ Ταβάλα dixêre olim Parthi: tympana nempe ænea ad formam clibani facta, quibus in bello utebantur. Hinc ἀταβάλας vocavêre scyphos ligneos, quòd instar ταβάλων essent. Fortè ab Æolico τάφω vel τάφος, absque aspiratione, quod *cumulum terræ* vel *colliculum*, ad instar arcæ eminentem, notat. Salmas. *ad Solin.* p. 1020. Vide infrà in voce *Tabaila*, item *Tabala*.

ATABICIS, civitas in Propontide insul. *Steph.*

ATABULI, Æthiopiæ sub Ægypto gens. *Plin.* l. 6. c. 30.

ATABULUS, ventus in Apulia præcipuè spirans. Horat. *l.* 1. *Sat.* 5. *v.* 77.

> *Incipit ex illo montes Appulla notos*
> *Ostentare mihi: quos torret Atabulus.* ----

Porphyrio sic dictum ait, quasi ἀπὸ τῆς ἄτης βάλλει, quòd nocumentum, pestilentiamque inferat. Ventum hunc *Horatianum* vocat Gellius, *l.* 2. *c.* 22. *Nic. Lloydius.*

ATABYRIS, vel ATABYRIUM, Rhodi mons celeberrimus, in cujus vertice templum habuit Jupiter.

ATABYRIUS; Strab. *l.* 14. ubi de Rhodo: Εἶθ᾽ ὁ Ἀτάβυρις ὄρος τῶν ἐνταῦθα ὑψηλότατον, ἐν ᾧ ἱερὸν Διὸς Ἀταβυρίου. *Rhianus* apud *Steph.* Ἀτάβυρον ὄρος Ῥόδου, &c. ἐξ οὗ καὶ Ἀταβύριος Ζεύς. *Apollodorus*, de Althemene: Παρὼν δὲ εἰς τόπον τῆς Ῥόδου, &c. ἀναβὰς ἐπὶ τὸ Ἀταβύριον καλούμενον ὄρος ἐθεάσατο τὰς πέριξ νήσους. Diodor. Sic. *l.* 5. Ἐπὶ δὲ ὄρους Ἀ[illegible] (lege Ἀταβύρου) Διὸς ἱερὸν ἱδρύσασθαι τὸν προσαγορευόμενον Ἀ[illegible] (lege Ἀταβύριον) Pindar. *Olymp.* 7. Ὦ Ζεῦ πάτερ νώτοισιν Ἀταβυρίου μεδέων. Ubi *Scholiastes*, Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει ἵδρυται ὁ Ζεὺς Jupiter, i. e. Jovis templum. Et paulo pòst, Εἰσὶ δὲ χαλκαῖ βόες ἐν αὐτῷ, αἵτινες ὅταν μέλλῃ ἀτυχεῖν τι γενέσθαι, μυκῶνται. Quod ipsum habet Tzetzes, *Chil.* 5. *Hist.* 238. Phœnicia hæc est fabula, cujus mens est: In eo templo fuisse augures, qui imminentia mala præmonebant. Phœnicibus scil. שורים אלפים voces ambiguæ sunt, quibus & *doctor augur* significatur, & *bos ex ære*. Quod posterius ideo amplexi sunt fabularum architecti, quia παραδοξότερον. Ab hoc monte insula dicta *Atabyris*, *Hesych.* Ἀταβυρία ἡ Ῥόδος πάλαι, rescribe ἡ Ῥόδος. Plin. *l.* 5. *c.* 31. *Vocitata est antea Ophiusa, Asteria, & Atabyria* ab Rege. Imò à monte, quem diximus, qui Phœnicibus erat תבור *Thabor*; unde est, quòd *in Appiani Mithridaticis* sine α. legitur Ταβύριον ὄρος. Ejusdem nominis montem, & oppidum in Phœnice, ex S. Scriptura notissimum, *Josephus*, *Aquila*, *Symmachus Itabyrion* nominant, & Polybius Ἀταβύριον, *l.* 5. Fuit & in Sicilia, circa Agrigentum, Polybiô teste, *l.* 9. ἱερὸν Διὸς Ἀταβυρίου, καθάπερ καὶ παρὰ Ῥοδίοις. Nempe ad montem cognominem, de quo *Pindari Scholiastes*, & *Steph.* ex *Timæo*. Ἔστι καὶ Σικελίας Ἀταβύριον. Sed eam Siciliæ partem Punicis nominibus scatere, nihil mirum est, cùm illam Pœni diu tenuerint. De cætero, quid vel *Tabor*, vel *Atabyrion* significet non usquequaque constat, nisi quòd *Hesych.* Ἀταβύριον interpretatur ὄρος, ἰδίᾳ ὕψος ἀνέχοντας; neque fortasse id malè, cùm *Thabor* ad בר, vel תור alludat. Syri sic vocant locum incultum feris pascendis distinatum, Daniel. *c.* 2. *v.* 38. Bochart. *Chanaan.* *l.* 1. *c.* 7.

ATACAMA, desertum Americæ meridionalis in regno Peruviæ, versus confinia regni Chiles, in ora littorali maris Pacifici, in regione *de los Charcas*, inter Aricam & fluv. Copiapum.

ATACINI, populi Narbonenses, ab *Atace* amne ejus provinciæ dicti, à quibus Romæ *Atacinorum* nomen.

ATACORÆ, vide *Attachoræ*.

ATAD, i. e. *rhamnus*, sive *spinetum*, locus trans Jordanem; ubi exequias peregerunt filii Israel super mortem Jacob, tertiò ab Hierichunte lapide, 2. mill. pass. à Jordane, qui locus posteà dictus est *Abel Mizraim*, h. e. *planctus Ægypti*. Gen. *c.* 50. *v.* 11. lege *Atad*.

ATÆA, urbs Laconiæ, & alia Phœniciæ. *Steph.*

ATALANTA, Arcadica virgo, & venatrix, Iasii sive Iasionis, vel, ut alii malunt, Abantis Regis Argivorum, filia, quæ, conservandæ virginitatis studiô, Dianæ se dedit comitem, sub qua meruit in silvis, adeò ut vastissimum aprum interfecerit in Arcadia, unà cum Meleagro, filio Regis Oenei, cui pòstea nupsit, & ex eo Parthenopæum suscepit. Apri exuviis donata est, punitis qui ei id honoris invidebant. *Nonacris* dicitur Ovidio *Met.* *l.* 8. *v.* 426. à Nonacri Arcadiæ monte:

> ---- *Sume mei spolium Nonacria juris.*

Item *Nonacrina* eidem *l.* 2. *de Art. Am.* *v.* 185.

> *Quid fuit asperius Nonacrina Atalantâ?*

Iasis Propertio à patre dicta, *l.* 1. *El.* 1. *v.* 9.

> *Milanion, nullos fugiendo Tulle labores,*
> *Sævitiam duræ contudit Iasidos.*

Ubi Milanion est Meleager. *Musæus*,

> Παρθένος ἡ τὸ πάλαι περ ἀπ᾽ Ἀρκαδίης Ἀταλάντη
> Ἥ ποτε Μειλανίωνος ἐρωτοφόρου φύγεν εὐνήν,
> Παρθενίης ἀλέγουσα, χολωσαμένης δ᾽ Ἀφροδίτης,
> Τὸν πάρος οὐκ ἐπόθησεν ἐνὶ κραδίῃ θέτο πάσῃ.

Calydoniaca Manilio vocatur. Sic enim Ille, *l.* 5.

> *Et Calydoniacam bellantem rupe puellam.*

Unde Hieronym. *contra Jovinian.* *l.* 1. *Referunt fabulæ, Atalantam Calydoniam virginem, semper in venatibus, semper in sylvis, non tumentes uteros fœminarum, fastidiaque conceptuum, sed expeditam & castam amisse virtutem.* De hac plura Ælian. *Var. Hist.* *l.* 13. *c.* 1. *Nic. Lloydius.*

ATALANTA, Schœnei, Scyri Regis, filia, quæ, cùm pedum agilitate præstaret, eâ lege in procos cursu certabat, ut nuberet ei, à quo vinceretur. Puellæ formâ captus adolescens Hippomenes, venit in certamen, acceptis à Venere tribus malis aureis, quæ currens sensim projecit in terram, ut his colligendis occupata virgo tardius ad metam perveniret. Itaque, cum victa esset, pactâ conditione eidem nupsit. Ambo tamen mutati sunt in leones, quòd in templo Cybeles, neglectâ religione coivissent. Ovid. *Met.* *l.* 10.

> *Hinc Atalanteus.*

Stat. *Theb.* *l.* 4. *v.* 309.

> *Jamque Atalanteas implevat nuncius aures.*

ATALANTA, vulgò TALANDI, insul. parva cum oppido Eubœæ adjacens è regione Opuntis urbis Bœotiæ. Vide *Steph.*

ATAMBOR, vide *Tamburlum*.

ATANACUM, vulgo *La place d'Ainay*, locus extra Lugdunum olim, inter Ararim & Rhodanum, jamjam confluxuros. Hic anno Urb. Cond. 744. ara Augusto Cæsari cum templo, ad Confluentem Araris & Rhodani, dedicata est à 60. civitatibus Gall. quarum singularum ibi statuæ visebantur. Ibidem & ludos miscellos, & certamen Græcæ Latinæque facundiæ edidit C. Caligula. Ibidem & Amphitheatrum, *Arena* Adoni. Hodie Monasterium ibi, mœnibus Lugduni haud pridem inclusum, cujus horti à muris urbis viâ angustâ dividuntur. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ATANAGILDUS, Visi Gothorum in Hispania Rex XVI. Agilum excepit, A. C. 567. regnavit annos 5. successore Liubâ seu Liwâ. Vide Isidorum Hispal. *Chron.* & Hug. Grotium *Præfat.* *in Historiam Vandalo-Gothicam*.

ATANUS, villa in pago Lemovicino, ubi Aredius Monasterium condidit: nunc *S. Ieier de la Perche*: unde circumposito oppido nomen idem & origo. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ATAPHERNES, secundùm *Ctesiam* nobilis Persa, unus è septem illis, qui contra Magnum Smerdin Cyri filium se fingentem & regnum detinentem conjurârunt, eôque occisô regnum Persis reddiderunt.

ATAPHYNI, gens Arabiæ. *Steph.*

ATARA, Latinè *corona*, altera uxor Jerahmeel primogeniti Esrom. 1. Paral. *c.* 2. *v.* 26.

ATARANTA, Libyæ populi. *Arrianus*.

ATARANTES, seu ATRANTES, apud *Steph.* Πόλις δὲ ἐν Ἀχαιΐᾳ δευτέρα, Ἀθηγαντας μετ᾽ αὐτὰς εἶναι φησὶ καὶ Ἀτάραντας. *Rhianus autem Achaicorum secundò, Atarantes post eos esse ait, & Atlantes.* Populi Africæ, Garamantibus vicini, qui nullum proprium inter se vocabulum habent & Solem orientem atque occidentem dirâ imprecatione lacessunt. Ἀτλαντες perperam, apud *Stobæum*, ut & *Atlantes*, apud Solinum c. 31. ubi illos à reliquis Atlantibus, decem dierum intervallô, removet. Vide de illis Salmas. *ad Solin.* p. 410.

ATARGATIS, dicta à Græcis, quæ nomine Syriacô nonnullis Ἀθάρα, aliter *Derceto*, Ἀργατις: Numen fuit, non Hierapolitanorum, ut illi volunt, qui cum Syria Dea eam confundunt: Sed Joppensium, quam illi coluerunt sub piscis forma, unde & nomen ab *Addirdaga* corruptum. Vide in voce *Atergatis*, item *Derceto*.

ATAR

ATARNA, urbs Mysiæ. *Steph.*

ATARNES, Darii Persarum Regis frater. Herodot. *l.* 7. Item Scythiæ fluv. *Metavia* hodie, ut putat Peucerus, *in Chron.*

ATARNITÆ, vide *Κερκινῖται.*

ATARNITES, Atarnæ Tyrannus, de quo Ovid. *in Ibin*, *v.* 319.

Aut, ut Atarnites, insutus pelle juvenci,
Turpiter ad dominum præda ferare tuum.

Quidam *Acharnides* legunt, sed sic *Turnebus* emendat, ac de Hermia Atarnæ tyranno intelligit Aristotelis necessario, eidemque perchare.

ATAROTH, civitas in tribu Gad. Numer. c. 32. v. 3. & 34.

ATAROTH-ADAR, civitas in tribu Ephraim, Jos. c. 26. v. 5.

ATAS vel ATHAS, puer miræ agilitatis, qui, Vipsanio Consule, à meridie ad vesperam 75. mill. pass. cucurrit, magnâ omnium admiratione. Martial. *l.* 4. *Epigr.* 19. *v.* 8.

Sive levem cursu vincere quæris Athan.

Vide Plin. *l.* 7. *c.* 20. & Alex. Neap. *l.* 2. *c.* 21.

ATAVANTIUS Paulus, vide *Paulus.*

ATAVILLI, populi Americæ meridionalis in Peruvia, prope fontes fluv. Xauxæ. 60. leuc. circiter à civitate Regum & 40. ab ora Litorali maris Pacifici. *Baudrand.*

ATAULPHUS, Alarici affinis, quem secutus est in expugnatione Romæ, ejus posteà successor, Gothorum Rex III. A. C. 412. Ann. 5. in Italia rerum potitus, secundâ vice decreverat Romam vel diripere, vel expugnare, eamque Gothiam nuncupare, nisi Placidia Galla, Honorii soror, & uxor ipsius barbari, quam Alaricus, expugnatâ Româ, cum sorore & matre captam, ei conjugem dederat, ferocientem animum & jam sceleri paratum verbis emollivisset. *Paul. Diac.* Narbonam occupavit, A. C. 414. postquam à Comite Bonifacio Massiliæ obsidionem deserere coactus esset. In Hispaniam transgressus, an. regni 5. à Vernulfo, populari suo, occisus est. *Prosper*, Isidor. Genebr. *in Chron.* Oros. *l.* 7. *c.* 43. *Nic. Lloydius.* Potiùs è Galliâ in Hispaniam moturus, Vandalis in Africam transfretantibus vacuefactam, in itinere obiit, A. C. 416. successore Sigerico. Isidorus *Era.* 448. Certè postquam Carthaginenses, Romani, Vandali, Suevi & Alani, Hispaniam possederant, Ostro-Gothi, Duce *Ataulphô*, fundamenta regni in illa jecerunt, annô præfatô. Unde is Gothici in Hispania Regni primus communiter habetur.

ATAX, fluv. Galliæ Narbonens. ex Pyrenæo monte oriens, in ea parte Comitatus Ruscinonensis, quæ *Capsir* dicitur. Alluit Limosium, Alethum, Carcassonem, & Narbonem Occitaniæ Urbes, nisi ubi Narbonem attingit, nusquam navigabilis; dein auctus aliquot fluviolis, in mare Mediterraneum se exonerat. Eum accipit lacus Rubresus, spatiosus admodum, sed quà mare admittit, tenuis aditu, *l'Estang de la Rubine.* Utriusque meminêre Mela *l.* 2. *c.* 5. & Plin. *l.* 3. *c.* 4. Notus est etiam *Atax Straboni* & *Ptolemæo*, ut & Fortunato *Carm. l.* 6. sed *Strabo* fallitur, cùm ait eum, ut Obrim & Arauraris amnes, è Cemmeno in mare delabi. Idem *Atacus Stephano*, *Atagus* & *Attagus Rufo*, *Festo Avieno.* Vide Hadr. Vales. *in Notit. Gall.* Vulgò *Aude.* Lucanus *l.* 1. *v.* 403.

Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas.

Tibullus *l.* 1. *El.* 7. *v.* 3.

Hunc fore Aquitanas posset qui fundere gentes,
Quem tremeret forti milite victus Atax.

Sidonius Apollinaris,

Atacem tonare cum suis oloribus.

ATE, Dea homines malis implicans, mentesque eorum seducens, cui repellendæ & placandæ Litæ Jovis filiæ oppositæ sunt, quæ tantò sunt tardiores, quantò noxa est gravior. Ἄτη enim Græcis noxa dicitur. Homer. *Il.* 19. *v.* 91.

Ἄτη πρέσβα Διὸς θυγάτηρ, ἣ πάντας ἀᾶται.

ATEGUA, Hispaniæ Bæticæ urbs. *Dionys. Tebala Veia*, seu *Tevela Morali.* Scribitur *Attegua.*

ATEIA, Palmyrenæ oppidum.

ATEJÆ, villa Regia vel Fiscalis fuit regni Suessionici, in pago Viromanduensi, ad Sumitam fluv. vulgò *Aties.* Hic Radegundis, Toringorum Regum filia ac neptis educata est, antequam Chlotario Regi jungeretur. Ab *Attejo* aliquo conditore. An quasi *Attegiæ*, quô nomine Juvenal. usus, *Sat.* 14. *v.* 196. *dirue Maurorum Attegias*, inquit. Dicuntur autem *Attegiæ*, *Isidoro Capannæ*; Gall. *Cabannes.* Vales. *Notit. Gall.*

ATELLA, Campaniæ oppid. à quo *ludi Atellani*, fuit enim in illo Amphitheatrum egregium. *Steph.* Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 71.

Urbicus exodio risum movet Atellanæ
Gestibus Autonoes. ——

Ad cujus versus explicationem mirè faciunt hæc Livii *l.* 7. *c.* 2. *Postquam lege hâc fabularum ab risu ac soluto joco res avocabatur, & ludus in artem paulatim verterat, juventus, Histrionibus fabularum actu relicto, ipsa inter se more antiquo ridicula intexta versibus jactitare cœpit, quæ inde exodia posteà appellata, consertaque fabellis potissimum Atellanis sunt: quod genus ludorum ab Oscis acceptum, tenuit juventus, nec ab histrionibus pollui passa est. Eo institutum manet, ut actores Atellanarum nec tribu moveantur, & stipendia, tanquam expertes artis ludicræ, faciant.* Corn. Tacitus, *Annal. l.* 4. *c.* 14. *Oscum quondam ludicrum, levissimæ apud vulgus oblectationis, eò flagitiorum & virium venisse, ut auctoritate patrum coërcendum sit. Pulsi tum histriones Italiâ*, longitud. 38 31. latitud. 40. 35 Vide infrà.

ATELLA Lucaniæ, oppid. est etiam regni Neapolitani in Basilicata provinc. ad radices Apennini montis, & in confinio Principatus ulterioris, paucis constans incolis. *Baudrand.*

ATELLANI, olim propriè Exodiarii fuêre, vide in voce *Exodium*: posteà cum Mimis vel Mimicis scurris iidem esse cœpêre. Unde & *Exodiarius*, pro Mimo, seu mimico scurra, apud Amm. Marcellin. *l.* 28. *Id enim nunc repertum est pro sonitu laudum impensiore, per applicatos homines ad loquendum, ut in omni spectaculo exodiario, venatori, aurigæ, & histrionum generi omni & judicibus celsis, iisdemque minoribus; nec non etiam matronis, clametur assiduè, per te ille discat.* Juvenalis vetus Interpres, ad versum cit.

Urbicus exodio risum movet Atellanæ;

Exodiarius, inquit, *apud Veteres in fine ludorum intrabat, quod ridiculus foret: ut quicquid lachrymarum atque tristitiæ coëgissent ex tragicis affectibus, hujus spectaculi risus detergeret*, &c. Sed fallitur, cum Exodiarios in fine Ludorum intrâsse scripsit; exodia enim Atellanarum non introducebantur in fine Fabularum, & res erant ab illis prorsus separata. Vide quæ hanc in rem suggerit Salmas. *ad Vopisc. in Aureliano. c.* 42.

ATELOS, insul. unguentô nobilis. *Callimacho.* Vide *Agathusa.*

ATELPHOS, Colchidis amnis. Plin. *l.* 6. *c.* 4.

ATENA, seu ATENE, pars tribus Antiochidis. *Steph.* Vide infrà *Athene.*

ATEPOMARUS, Gallorum Regulus, Romanis belligerans, non antè se cessurum dixit, quàm ipsi suas ad coitum uxores exposuissent. Cæterùm, ancillarum consiliô, his servas mittentes, barbaros lassos incredibili sopore captos accipiunt, quæ erumpentes in Gallos victoriam reportârunt. Retana siquidem (hæc enim author extitit consilii) per caprificum muros ascendens, Consulibus signum dederat. Ex eo autem facto festus dies institutus *Ancillarum* appellatur. Plut. *in Parall.*

ATER, Deus malus veterum Saxonum. Vide *Niger.*

ATER, mons in regione Cyrenaica. Plin. *l.* 5. *c.* 5.

ATERGATIS, quam & *Atergatam* & *Derceto* Strabo *l.* 16. appellat, Dea Ascalonitarum Syriæ, quam Plin. *l.* 5. *c.* 23. prodigiosam vocat, quod simulacrum ejus superiore parte mulierem, reliquâ piscem referret. Diodor. Sic. *l.* 2. Αὕτη δὲ τὸ μὲν πρόσωπον ἔχει γυναικός, τὸ δ' ἄλλο σῶμα πᾶν ἰχθύος. Neque aliter Lucian. testis αὐτόπτης, *in Syria Dea*: Δερκετοῦς δὲ εἶδος ἐν Φοινίκῃ ἐθεησάμην, θέημα ξένον, ἡμισέη μὲν γυνή, τὸ δὲ ὁκόσον ἐκ μηρῶν ἐς ἄκρους πόδας ἰχθύος οὐρὴ ἀποτείνεται. Hanc referunt fuisse matrem Semiramidis, quæ, ob amissam pudicitiam, tantum animô dolorem concepit, ut sese in lacum præcipitem dederit: cumque cadaver ejus ab urinatoribus inveniri non posset, creditum est eam in piscem fuisse transformatam. Quô factum est, ut deinceps à piscium esu vicini populi religiosissimè abstinerent. Undè & *Atergatim* dictam volunt, quasi ἄτερ γαλδὸς, quod Syris *sine piscibus* sonat. Macrob. verò *Saturnal. l.* 1. *c.* 23. duo fuisse Assyriorum numina tradit, *Adad* & *Atergatim*, ex quibus omnia gigni arbitrabantur; per *Adad*, *Solem*, per *Atergatim*, *terram* intelligentes. Athen. *l.* 8. verum Reginæ nomen *Gatis* fuisse refert, quæ, cùm obsoniorum esset avidissima, edictum promulgâsse, ne quis pisces ederet, ἄτερ Γάτιδος, *præter Gatidem.* Tum imperitum vulgus, ex ἄτερ & Γάτις unam conflâsse vocem Ἀτεργάτις. Sed antiqui in etymis eruendis mirificè nugari solent. Voss. itaque *l.* 1. *Idololatr. c.* 23. ab אדיר *addir*, *magnus*, *potens*, & דג *dag*, *piscis* deducit. Culta verò non in Syria modo, sed etiam ipsâ Parthia, ut indicat Isidorus Characenus, *in Parthiæ periegesi*: Ἔνθα Βασιλεῖα πόλις, ἐν ᾗ ἱερὸν Ἀτεργάτιδος. *Nic. Lloydius*

ATERGUS, unicâ voce pro ὀπισθόγραφον seu ἀπὸ νώτου, i. e. à tergo, in *Glossis Latino-Græc.* *Atergus*, ὀπισθόγραφον βιβλίον, τὸ καὶ ἀπὸ νώτου. Salmas. ad *Capitolin. in Opilio Macrino. c.* 11. Macro *Atergo* Opistographum dictum est, in *Heroides.*

ATERIA Lex, à Sp. Tarpejo Montano Capitolino, & Aul. Aterio Fontinali Consulib. lata An. Urb. Cond. 299. fuit: *Ut omnibus Magistratibus mulctæ dicendæ jus esset*, cùm antea solis Consulib. id liceret. Cumque antea suprema mulcta esset duarum ovium & triginta boum, pretiique varietas hactenus inæqualem faceret mulctæ portionem, hâc lege, quæ etiam *Tarpeja* dicta, constituti sunt in oves singulas æris deni, in boves æris centeni, vide Dionys. *l.* 10. A. Gellium *l.* 11. *c.* 1. & Festum in voce *Peculatus.*

ATERIANUS Julius, vide *Julius.*

ATERIUM, Siciliæ civitas. *Steph.*

ATERIUS, Consul fuit, Collega Spurii Tarpeji, paulò pòst exactos Reges: sub quibus L. Sicinius Dentatus, fortitudine celebris Tribunatu Plebis functus est, Solin. *c.* 1. ubi eum A. *Haterium* vocat. Antiquissimos tamen libros absque aspiratione nomen hoc scribere, & Græcis Ἀτέριον dici, observat *Exercitat.* ad eum Salmas. *p.* 47. Vide quoque suprà.

ATERIUS, vel ATHERIUS Quintus, Orator Romanus, promptus admodum & popularis. Obiit A. C. 25. ætat. 90. Euseb. *Chron.* Annô 25. Vignier. an. 21.

ATERNUM, oppid. probè munitum regni Neapolitani in Aprutio citeriori, sub dominio utili Avalorum. Gall. *Pescquaire.* 16. milliar. ab Amiterno, & 12. à Pinna in Ortum. *Baudrand.*

ATERNUS, Pelignorum fluv. in Italia 9. milliar. suprà Aquilam ortus, prope Theateam labitur, dein auctus aliquot rivis, & divisô Aprutio citeriore ab ulteriori in mare Adriaticum illabitur, hodiè *Pescara.* Vide Cluverium *Ital. Ant. l.* 2. *c.* 12.

ATESTE, civitas Venetæ regionis, prope Euganeos montes. Ejus meminit Plin. *l.* 17. *c.* 17. *Corellius eques Romanus, Ateste genitus.* *Ptolem.* Τῶν δὲ Οὐενετῶν μεσόγειοι πόλεις, Οὐικετία, Βελοῦνον, Ἀτεστε, Ὀπιτέργιον, Ἀκελον. Tacit. *Hist. l.* 3. *c.* 6. *Inde Patavium & Ateste partibus adjunxêre.* Coloniam fuisse Romanorum, author est Plin. *l.* 3. *c.* 1. Capta est, ab Attila, post expugnatam Aquilejam, & direpta, unà cum Concordia, Opitergio, Altino, Patavio, &

tota maritima regione, A.C. 452. Inde coloni atque oppidani *Atestani* dicebantur. Martial. *l.* 10. *Epigr.* 93.

> *Perfer Atestinæ nondum vulgata Sabinæ*
> *Carmina, purpureâ sed modo suta togâ.*

Hodie castellum, vulgò *Esta* longitud. 33. 10. latitud. 44. 30. Sub proprio Principe, ex illustrissima *Atestinorum* vel Estensium Principum familia, cujus originem sunt qui accersant à Cajo quodam Actio, qui ex Romanus civis fuerit *Atestinus*, circa A.C. 390. Vide suprà in voce *Actius*, Alii, qui Actiam stirpem in Valeriano circa A.C. 500. prælio Longobardorum in Francos exortô extinctam contendunt, aliam ei successisse arbitrantur, argumentô nominum, quæ à Valeriano illo ad Azonem usque deducuntur. Quidquid horum sit, Azo, gentis hujus indubitatus auctor, à quibusdam Hugonis M. Thusciæ filius, è Caroli M. sanguine oriundus, perhibetur: Ex eadem prosapia, Theobaldus & fil. Bonifacius Regii Lepidi, Parmæ, Lucæ, Ferrariæ & Mantuæ, extitêre *Marchiones*, quorum huic filia fuit Mathildis, à qua *Patrimonium S. Petri*. Ipse Azo, secutus in Germaniam Conradum II. & Henricum III. Augustos, ibi Cunigundam Guelforum priorum hæredem, & post illam, Juditham Conradi filiam, duxit: Pater ex hac Azonis Estensis seu *Atestini* Marchionis, à quo longâ serie reliqui Marchiones, qui præter prædicta, Genuam quoque, Mediolanum, Anconam, Veronam, Mutinam, & alia, diversis temporibus tenuêre, descenderunt. Ex his Hercules I. *Dux Ferrariæ* creatus, novô titulô domum auxit, cujus fil. Hercules II. & nepos Alfonsus I. eundem Ducatum gessêre, donec hic obiit A. C. 1597. sine hærede. Tunc eum Ferrariam sibi Pontifex asseruit, Cæsare Atestinô frustrà obnitente: qui à Pontifice eâ exclusus, Imperialia tantùm feuda, Mutinæ, Regii Lepidi & Carporum, obtinuit, unde hodierni *Atestini & Mutinæ Duces* orti, vide Thuan. *Hist. l.* 119. & Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Histor.* Præfatus namque Alphonsus I. ex Laura Eustochia, Alfonsum Marchionem Montecchii genuit, qui ex Julia Roborea pater fuit Cæsaris modò dicti. Hic cùm patruele extinctô successionem obtinere non posset, Imperialia tantùm feuda ut dictum, nactus, *Mutinæ Ducis* titulum gessit, demortuus A. C. 1628. Quô & Virginiâ Medicæâ, natus Alfonsus I. obiit A. C. 1644. pater, ex Isabella Sabauda, Francisci, extincti A.C. 1656. cujus, ex Maria Farnesia, liberi supersunt, Alfonsus II. (maritus N. Martinozziæ, neptis Jul. Mazarini Cardinal.) Almericus, Isabella (uxor Rainutii Ducis Parmens.) Juliaque Maria. Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatro Nobil. Europ. Tom. I.* & infrà, in voce *Azo*; ut & in vocibus, *Ferraria*, ac *Mutina*.

ATETRONA, Hispaniæ Bæticæ urbs. *Strabo.*

ATHA, urbs Bithyniæ, sub monte Olympo; eadem *Prusa*, *Orof.* Item, amnis German. in Ducatu Bavariæ paulò suprà Ingolstadium in Danubium fluv. se exonerans. *Baudrand.*

ATHAC, Eunuchus, Esther. *c.* 4. *v.* 5. Latinè *percutiens*, *humilians*, vel *subjiciens*.

ATHACH, civitas. 1. Sam. *c.* 30. *v.* 30. Latinè *hora tua*, sive *tempus tuum*.

ATHACI, populi apud Solin. pro *Athacoris*, qui *Ptolemæo* Ἀθακόροι sunt. Ita autem Solin. *c.* 51. *custit. gens Attacorum. Sequitur Attacenus sinus & gens hominum* Attacorum, *quibus temperies prærogativa miram æris clementiam subministrat. Arcent sanè afflatum noxium colles — atque ideo — par illis & Hyperboreis genus vitæ est. Inter hos & Indiam quartissimi Cicones locaverunt.* Ubi malè ab *Attacis* populis sinum *Attacenum dictum* vult: cùm nulli tales. Sed Ataci vel *Athaci*, pro Ἀθακόροι sunt vel Ἀθακόροι, qui in Serica. Salmas. *ad Solin. p.* 989. ubi Thuros & Tocharos eis facit vicinos &c.

ATHAJAS, vir Nehem. *c.* 11. *v.* 4. i. e. *hora* vel *tempus Domini*.

ATHALAI, vir, Esdr. *c.* 10. *v.* 28. i. e. *hora mea*, vel *tempus meum*.

ATHALARICUS, nepos Theodorici, post illum A. C. 526. Ostro-Gothorum Rex in Italia II. cum Amalasuntha matre imperavit, annos 8. Legationem ad Justinianum Imperatorem recèns electum misit. Quum autem à matre prudentissima fœmina in bonis artibus institueretur, id indignè ferentes Gothi, matri illum eripiunt, & remotis præceptoribus, ipsi juvenes adjungunt, cum quibus simul bellicis artibus assuesceret, sed ab illis corruptus paulò pòst morbô lethali contractô obiit. A. C. 534. Cassiodor. *ep.* Procop. *l.* 1. *Gregor. Turonens.* &c. Vide suprà *Amalasunta*.

ATHALIA, mater Ochosiæ, filii Joram Regis Judæ, filia Amri Regis Israël. Impietate & sævitiâ infamis. Occisa tandem, jussu Jojadæ Sacerdotis, *A. M.* 3157. tyrannidis 6. 2. Reg. *c.* 11. & 12. 2. Paral. *c.* 23. 24. Joseph. *Ant. Jud. l.* 9. *c.* 11. Latinè *hora*, vel *tempus Domini*.

ATHAMANES, populi Ætoliæ. Plin. *l.* 4. *c.* 2. Epiri. Vide *Ferrar.* & *Baudrandum*.

ATHAMANIA, regio Illyriæ, vel Thessaliæ. *Steph.*

ATHAMANTES, Epiri populi. Lucan. *l.* 3. *v.* 187.

> *Tum qui Dardaniam tenet Oricon, & vagus altis*
> *Dispersus silvis Athamas.*

ATHAMAS, Æoli fil. Rex Thebarum, Nephelen uxorem duxit, ex qua Hellen & Phryxum genuit; sed Nephele insaniâ à Libero Patre concitata, cùm in silvas abiisset, *Athamas* liberis suis Ino, Cadmi filiam, superinduxit novercam, quæ eos tot apud patrem accusationibus, tot dolis eò compulit, ut, conscensô aureô Ariete, fugâ sibi consulerent. Quapropter Juno irata, furias in *Athamantem* immisit, quæ in tantam rabiem eum duxerunt, ut cum Ino ad se venire videret, hanc leænam, & filios ejus catulos arbitratus, raptô Learchô ex filiis alterô, saxo illiserit, quod Ino videns, cum Melicerte alterâ prole fugiens, se ex rupe in mare præcipitem dedit. Ovid. *Met. l.* 4. *fab.* 13. *v.* 515.

> *Deque sinu matris ridentem, & parva Learchum*
> *Brachia tendentem rapit, & bis terque per auras*
> *More rotat fundæ, rigidoque infantia saxo*
> *Discutit ora ferox.*

Idem *Fast. l.* 6. *v.* 489.

> *Hic agitur furiis Athamas sub imagine falsa*
> *Tuque cadis patria, parve Learche, manu.*

Nic. Lloydius.

ATHAMAS, *a*, Servus & Amanuensis T. Pomponii Att. de quo Cicer. *l.* 12. *Attic. ep.* 10.

ATHAMAS, Phthiotidis in Thessalia mons. Item fluv. certô tempore ligna vel tædam incendens. Ovid. *Met. l.* 15. *v.* 311.

> *Admotis Athamanis aquis incendere lignum*
> *Narratur, minimos cum Luna recessit in orbes.*

Sed ita lege *Athamanis*.

ATHANACUM, vulgò AISNAY vicus & Abbatia olim extra Lugdunum, nunc intra est, ad confluentes Araris in Rhodanum fluv.

ATHANADAS, de rebus Ambraciotarum volumen conscripsit, teste *Antoninô Liberali*. Voss. *l.* 3. *Hist. Græc. p.* 335.

ATHANAGIA, urbs Hispaniæ citerioris in Ilergetibus. Liv. *l.* 21. *c.* 61. longitud. 23. 15. latitud. 42. 20. Quibusdam est *Ilerda*, urbs Cataloniæ, ad Sicorim fluv. *Baudrand.*

ATHANAGILDUS, Wisi-Gothorum Rex, regnavit. ann. 14. in Hispania, Agilâ occisô, thronum conscendit. Ejus filia Gelesuintha, Chilperico Suessionum, Brunechildis verò Sigeberto Austrasiæ Regi nupsit. Obiit A.C. 568. Isidor. *Chron.* Gregor. Turonens. *l.* 9.

ATHANAI, fil. Zara. 1. Paral. *c.* 6. *v.* 41. Latinè *fortis* sive *assiduus*, aut *donans*.

ATHANARICUS, Hispaniæ Rex, regnavit ann. 11. *Nic. Lloydius.* Melius: Visi-Gothorum seu West Gothorum, h. e. Gothorum Occidentalium Rex I. Ethnicus, Valentem Imperatorem post triennale in Thracia bellum, pacem redimere coëgit. Dein Orthodoxos persecutus; postmodum pace cum Theodosio initâ, à suis pulsus est. Obiit ergo Constantinopoli exul, A. C. 381. Oros. *l.* 7. Ammian. *l.* 27. Zosimus *l.* 4. Hieronym. Sigebertus, Isidorus *in Chron.* Ei successit Alaricus, quem vide: cujus successores in Hispaniam penetrârunt.

ATHANAS, Syracusanus Historicus, qui res gestas Dionis, 13. libellis complexus est, ortus ab Olymp. 104. anno 3.

ATHANAS, petra, locus Scythiæ, vel Thraciæ circa Istri fluv. ostia, ad Sindi campum. Euripides *in Cyclope*.

ATHANASIUS, Præsul Alexandrinus, educatus ab Alexandro ejus civitatis Præsule, olim Diaconus, in Concilio Nicæno A. C. 325. Arianorum hostis acerrimus. Episcopus Alexandrinus nolens electus est: quod cùm Ariani impedire nequirent, Meletianis & Eusebianis juncti, Conciliabulô Tyri institutô, eum deposuerunt, & per Constantinum, quem præoccupaverant, Treverim exulatum abire coëgerunt. Sic maximas perpessus insidias, ad Constantem, Galliarum Regem, perfugit. *Volaterran.* A quo biennio pòst restitutus, Alexandriæ Symbolum Fidei concinnavit. Mox iterum ab Arrianis accusatus, in Synodo ab illis Antiochiæ celebrata, denuo pulsus est. Sed Sardicô conciliô absolutus, rediit ad functionem. Donec tertiâ vice hæreticorum furore pulsus, & 6. ann. integros in desertis errare coactus, plurimis fidelium cum per solitudines comitantibus, obiit A. C. 377. cùm Episcopatum Alexandrinum pace, bellóque gessisset annis 46 post multiplicia illa pro Ecclesiâ certamina, quorum similia Episcoporum, aut Doctorum Ecclesiæ neminem sustinuisse unquam legimus. Genebrad. *Chron. l.* 3. Plurima egregia scripsit. Vide Hieron. *de Script. Eccl. & ep.* 7. *ad Letam.* Nazianz. *Orat. de Athanasio. Socr. Sozom. Theodoret. Sulpic. Severum*, &c. Opera ejus sæpius impressa; Commeliniana editio, A. C. 1601. & Paris. A. C. 1627. optimæ notæ.

ATHANASIUS, cognomine *Herniojus*, Patriarcha Alexandrinus, post Petrum Mongum, eum illo hæreseos fautor. A. C. 491. 497. *Athanasius Ciaramontanus*, similiter Patriarcha Alexandrinus, A. C. 1219. Item, Patriarcha Constantinopolit. qui, postquam sponte se abdicâsset, A. C. 1294. restitutus est, A. C. 1301. scripsit quædam, de quibus vide Biblioth. Patr. *Tom.* 3. *col.* 141. *ed.* 1624. Item Patriarcha Antiochenus, sub initium hujus seculi. Patriarcha itidem Antiochenus, Hæreticus Jacobita, qui Heraclio Imperatori imposuit. Aliàs etiam Anastasius, vide ibi. Nepos item Cyrilli; interfuit Concilio Ephesino & Chalcedonensi, ubi Dioscori accusator extitit *Act. Concil. Act.* 3. Episcopus tandem & Princeps Neapolit. Sergium fratrem, qui tyrannidem exercebat, occidit, fœdere cum Saracenis ictô à Johanne IX. excommunicatus.

ATHANATI, apud Persas dicebantur 10. millia virorum delectorum ex Persis ad militiam; quorum si quis aut nece aut morbô numerum minuisset, confestim substituebatur alius. *Hesych.* Ἀθάνατοι, τάγμα ἱππέων παρὰ Πέρσαις μυρίων ἀνδρῶν. *Suidas*, Ἀθάνατοι μύριοι Περσῶν ἐπίλεκτοι. Idem, in *Xerxes*: Εἶχε δὲ ἐπιλέκτους μυρίους, οἳ Ἀθάνατοι ἐκαλοῦντο. Q. Curt. *l.* 3. *c.* 3. *Proximi ibant, quos Persæ Immortales vocant, ad decem millia.* Quem numerum adstruit quoque Procopius, *de bello Persico*. Vide Herodot. *l.* 7. *f.* 526.

ATHANATI, Græcè Ἀθάνατοι, i. e. *Immortales*; Recentioribus *Athanati*, militum genus, apud Imperat. Græcos. Quemadmodum enim apud Persas olim Legio erat militans, quam τῶν Ἀθανάτων appellabant, uti docent Auctores laudati Brissonio *de Regno Persar.* ita habent Byzantini Imperatores Persicorum Regum æmuli, suos *Athanatos* seu *Immortales*, quos à Nicephoro Logotheta, qui sub Michaële Duca rerum potitus est, tunc demum institutos refert Bryennius *l.* 4. *num.* 4. Hoc autem illis inditum nomen, quòd pacis æquè ac belli tempore militarent, essetque eorum cohors

cohors *Schola vacationis semper ignara*: uti de peculiari quadam Caroli M. caterva militari dixit Monachus Sangallensis *l.* 2. *c.* 26. Unde Anna Comnena *Alexiados l.* 2. de *Athanatis* agens, ait fuisse *ἐξαίρετον μέρος τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ἰδίως ὄντα*, *manum Romanæ potentiæ maxime propriam*, quia videl. pacis perinde ac belli tempore interveniebat. Car. du Fresne *Glossar.* qui hanc in rem Rigaltii quoque ac Meursii *Glossaria* laudat. Vide etiam infrà *Immortales*.

ATHANIS, res Siculas memoriæ prodidit, laudatus Plut. in *Timoleonte*. Athen. *l.* 3. Vide Voss. *Hist. Græc. l.* 3. *p.* 336.

ATHAR, civitas in tribu Simeon. Jos. *c.* 19. *v.* 7. Latinè *oratio*, sive *deprecatio*.

ATHARA, Atergatis sic dicta. Cæl. Rhodig. *l.* 23. *c.* 5. Vide hic infrà.

ATHARE seu ATHARA, Damasci Regis uxor, quam Syri post mortem sanctissimè coluerunt, sepulchrum ejus pro Templo habentes, uti legimus apud Justinum, *l.* 36. *c.* 2. Unde patet non eadem hoc cum Atergati Numen fuisse, uti censet Strabo *l.* 16. Sic enim proprium Damascenorum fuerit *Athare*. Utrumque autem nomen è Syriaco leviter inflexum Ἀθάρα, quod pro *Asterah* dictum est, quò nomine non tantum lucus, Hebræis, sed etiam luci idolum passim significatur in Sacris. *Ashtoreth* quoque, Numen Sidoniorum, sæpius ita indigitatur, quam Ἀστάρτην Græci dixêre & cum *Athara*, *Atergati* ac *Derceto* confuderunt. Salmas. *ad Solin. p.* 574.

ATHARRABIS, urbs Ægypti. *Steph.*

ATHARSATA, fil. Achelai. Nehem. *c.* 9. *v.* 1. de quo & Esdr. *c.* 2. *v.* 61. & *c.* 8. *v.* 10.

ATHEAS, Scytha, primus Rex Ponti, cui Arteburus successit. Flor. *l.* 3. *c.* 5. Justinus, de quodam Athea Scythiæ Rege loquitur, *l.* 9. *c.* 2.

ATHELREDUS, vide *Alredus*.

ATHEMAT-DOULET, nomen primi Status Ministri in hodierno Regno Persico, de cujus officio multa Joh. Bapt. Travernier *Itiner. Pers.* Vide quoque aliquid infrà, voce *Muslimi*.

ATHENA, Cataldi (qui postea Episcopus fuit) mater erat, quæ in partu mortua, ab ipso Cataldo primùm nato ad vitam solò amplexu revocata est.

ATHENA, Græcis *Minerva* dicitur. Ἀθηνᾶς nomen (inquit *Phurnutus*) est δυσετυμολόγητον, h. e. ejusmodi, ut difficile sit ejus causam adferre; atque hoc satis apparet ex ridiculis illis rationibus, quas non Grammatici modò, sed Philosophi quoque, & in his Plato, *in Cratylo*, adducunt. Mihi dubium non est, (inquit Voss. *l.* 2. *Idolol. c.* 42.) quin ab Oriente vel Ægypto nomen hoc acceperit. Non absurdè deducas ab [Hebrew] *ethan*, quod est *fortis*, *perennis*. Malim tamen à Chaldæo, ac Talmudicis etiam frequentato [Hebrew] *tena*, quod idem valet ac [Hebrew] *Shana*, nempe ut Græcis, ita & Orienti mos etiam fuit S & T literas commutare. Valet autem utrumque, *meditari*, *commentari*, *studere*, *docere*. Itaque hinc Doctores, qui excepêre Synagogam magnam, *Tanaim* dicti. Inde igitur Ἀθηνᾶ studiorum ac doctrinæ præses. Articulus Hebræo *Thana* præmittitur, sed spiritu mutatò, quod in compluribus fieri sat notum. Ἀθηνᾶ verò [Hebrew] *Adoni*, i. e. *Domina* Capello dici videtur. *Nic. Lloydius*.

ATHENÆ, civitas Græciæ inter Macedoniam & Achajam, in ea litorali regione, quæ olim *Acta*, dein *Attica* vocata. Hanc Ofius quidam, secundùm nonnullos, Actisus alii, Acteus Pausaniæ in *Atticis*, vel ut communiter fertur, Cecrops primus condidit, unde *Cecropia* dicta. Postea à Mopso *Mopsopia* & ab Ione, Xuthi filio, *Ionia*; postremò autem *Athenæ* vel ab Atthea, Cranai filia, vel à Minerva, quam Græci Ἀθηνᾶν vocant. Ferunt enim, Neptunum cum Minerva de urbis hujus nomine contendisse, tandemque inter eos ita convenisse, ut urbi nomen imponeret, qui utilius humano generi munus edidisset. Cumque Neptunus equum, Pallas oleam produxisset, victum suffragiò unò Neptunum Minervæ concessisse, quæ urbem recèns conditam de nomine suo *Athenas* appellavit. Vide Hyginum *Fab. Poet. c.* 164. Fuit hæc civitas omnium bonarum artium inventrix, Philosophorum & Oratorum mater, & Poëtarum alumna. Cicer. *l.* 1. *de Orat. c.* 4. *Ut omittam Græciam, quæ semper eloquentiæ princeps esse voluit: atque illas omnium doctrinarum inventrices Athenas, in quibus summa dicendi vis & inventa est & perfecta.* Horat. *l.* 2. *Ep.* 2. *v.* 43.

Adjecêre bonæ paulo plus artis Athenæ.

Propert. *l.* 3. *El.* 20. *v.* 1.

Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas.

Historia ejus paucis sic habet: Incepit regnum Atheniensium, A. M. 2496. ante Christum Natum 1558. Cujus primus Rex Cecrops, qui ex Ægypto prodierat, regnavit ann. 50. Ejusque successores, quorum sedecim erant, per 487. annos usque ad Codrum fil. Melanthi præfuerunt. Dein Archontes perpetui præesse cœperunt, à Medonte filio Codri, usque ad decimum tertium, Alcmæona. Porrò Archontes decennales electi, à Charope usque ad septimum, Eryxiam. Ulterius annui erant, quorum primus Creon. Tandem Duces, donec urbs à Turcis capta est. Et quidem Democratia primùm ibi post Reges floruit, quæ, post Pisistrati filiorumque tyrannidem, restituta. Rebus in Sicilia malè gestis, & urbe à Lacedæmoniis occupatâ, 30. Tyranni impositi, à quibus liberati, postmodum Macedonibus, Romanis, Græcis Imperatorib. subesse cœperunt. Exin peculiares Dominos seu Duces nacti, tandem urbe à Mahomete II. A. C. 1455. occupatâ, in Turcarum potestatem devenerunt. Hic Ecclesia olim Metropolitana, sub qua 6. Episcopi. Primus ejus Episcopus Publius fuit, cui Quadratus successit, Apostolorum discipulus, circa A. C. 98. Vide Euseb. *l.* 4. *c.* 6. Hyginus verò, ex hac urbe oriundus, Philosophus Christianus, Romanorum Episcopus evasit, post Telesphorum, A. C. 152. &c. Hodie non minus Mahometica impietas, quàm profunda barbaries hic regnat. Vicus autem nunc est, & ab Italis ac Turcis *Setines* appellatur, *Valiand* auctore: Incolasque habet partim Christianos, partim Mahometanos. *Moreri*. Inter fluvios Cephisum & Ilissum sita est, cum arce munita. Portus ejus Phalerus, nunc *Porto Leon*, sensim oblimatur, ut vix minorum navium capax sit. Ipsa Urbs nunc obscura sensim deficit, & tantisper distat, ab ora littorali. 120. milliar. autem à Sparta in Boream. *Baudrand*. Fruges primùm ibi inventas, aut invectas *Diodor. Sic.* author est. Inde *frugum parentem* Florus vocat, *l.* 3. *c.* 5. Vide & Lucretium, *init. l. sexti*. *Antiquitate* non tantùm, sed *humanitate*, atque *doctrina* omnes alias urbes præstitisse, Corn. Nepos, *in Vita Attici*, *c.* 3. tradit. Ac hinc *Athenas*, pro literis, Juvenalis posuit: *Sat.* 15. *v.* 110.

Nunc totus Grajas nostrasque habet orbis Athenas.

i. e. *Romanas literas & Græcas*, ut rectè *Scholiastes vetus* interpretatur. De *Athenarum* urbe, apud Dicæarchum, Lysippi Græci Comici versus extant, qui Latinè sic sonant:

Si nunquam Athenas videris, es stipes es:
Si visa te urbs haud traxerit, asinus meras:
Si vita abire poteris, es cantherius.
Hæc nempe vere urbs Græca.

Populi *Athenienses*. Cicer. *pro Flacco c.* 26. *Adsunt Athenienses, unde humanitas, doctrina, religio, fruges, jura, leges ortæ, atque in omnes terras distributæ putantur.* Eosdem *humanos natura & misericordes*, Plut. *in Pelopida*, vocat. Idem *iracundos*, *suspicaces*, *facetos*, *suarum laudum cupidos* eos fuisse tradit, *Præcepta Politica*, non procul à principio. De iisdem *Catonis* illud est, *Sciunt ea, quæ recta sunt, sed facere nolunt.* Vide & Dicæarchum de moribus, atque ingenio Atheniensium. *Celeres, & supra vires ad conandum audaces* eosdem, Legati Rhodiorum arguunt, apud Livium *l.* 45. *c.* 23. Varro *de L. L. l.* 7. *Cum tres a fuerunt Athenæ, ab una dicti Athenæi, ab altera Athenienses, à tertia Athenopolitæ.* Vide Steph. D. Paulus, qui Evangelium hic, Stoicis ridentibus, docuit, circa A. C. 50. occasione aliaris, *Deo ignoto*, conditi, vide infrà: *Athenas* κατείδωλον πόλιν vocat, h. e. *diis refertam urbem*. Actor. *c.* 17. *v.* 16. Unde Philostrat. de Apollonio *l.* 4. *c.* 6. φιλοθύτας τοὺς Ἀθηναίους εἶδεν: Idemque cum Timasione disserens ait, σωφρονέστερον εὖ τὸ περὶ πάντων θεῶν εὖ λέγειν, καὶ ταῦτα Ἀθήνησι. Vide *Suidam*, *in Timæum*. Quin & Pausan. *l.* 1. de Atheniensibus loquens, ait eos περισσότερον ἔτι τῶν ἄλλων ἐς τὰ θεῖα. Et alibi, Ἀθηναίοις περισσότερόν τι ἢ τοῖς ἄλλοις ἐς τὰ θεῖά ἐστι σπουδῆς. Strabo. Ἀθηναῖοι δ' ὥσπερ περὶ τὰ ἄλλα φιλοξενοῦντες διατελοῦσιν, οὕτω καὶ περὶ τοὺς θεούς. Himerius *orat. contra Epicurum*: *Cum Athenas dicis*, inquit, τὸ μέγιστον ὄνομα τῆς οἰκουμένης εἴρηκας. Maximus Tyrius Διαλ. λβ. Ὁ Ἀθηναίων δῆμος ἐστὶ κατὰ δαιμόνια ἐπισταμένων. Joseph. *l.* 2. *contra Apionem*, Ἀθηναίους τῶν Ἑλλήνων εὐσεβεστάτους πάντες λέγουσι. Sophocl. *in Oedip. Col.*

Οἳ δ' εἰσί τ' αὐτοῖς τοὺς θεοὺς ἐπίσταμαι
Τιμᾶν σεβίζειν, οἵδε τῷδ' ὑπερφέρει.

Plura de urbe hac celeberrima, vide apud Joh. Meursium, *in antiquit. & fortuna Athenarum*. Petitum, *in Comment. Leg. Att.* Franc. Rossæum *in Archæologia Attica*, &c. Porrò *Athenis* omnibus Europæ, Asiæ & Africæ Diis posita est Ara, ex consilio Epimenidis, sic inscripta:

ΘΕΟΙΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΚΑΙ ΛΙΒΥΗΣ
ΘΕΩΙ ΑΓΝΩΣΤΩΙ
ΚΑΙ
ΞΕΝΩΙ.

Eandem volunt hanc ipsam nonnulli, de qua D. Paulus, ubi suprà. Vide sis illic *Oecumenium* ac *Theophylactum*, & *Priceum*: Imo etiamnum extare, inter rudera Urbis olim splendidissimæ, *Moreri*. *Athenienses* autem viri propriè dicti, *Atticæ* mulieres. *Eustathius*, Συμμένειν Ἀθηναῖοι ἄνδρες dici, sed non itaquenter Ἀθηναῖαι sed Ἀττικαί, ἢ Ἀτθίδες. *Steph.* tamen & Ἀθηναίας dici tradit. Vide eum in Ἀθῆναι. Et infrà *Athenarum urbs*.

ATHENÆ Novæ, urbs Liguriæ quarta *Stephano*, in quibus cœptum ab Hadriano Imperatore aquæductum & ab Antonino Pio consummatum loquitur *Inscriptio*, quæ Mediolani extat. Impingunt itaque, qui Athenarum Atticarum partem, quæ maximè ædificiis hujus Imperatoris exornata fuit, hôc nomine insignitam censent: quis enim credat Inscriptionem Latinam positam esse in Græca urbe. Sed nec quidquam ad rem facit, quod Scaliger observat *Animadversion. in Eusebium*, cum locum in Delo Insul. sumtibus Hadriani ædificiis instaurassent Athenienses, *Novas Athenas* vocarunt. Non enim simpliciter *Novas Athenas* illi loco nomen indiderunt, sed *Novas Athenas Hadrianas*. Steph. Ὀλυμπιεῖον τόπος ἐν Δήλῳ, ὃν κτίσαντες Ἀθηναῖοι χρήμασιν Ἀδριανοῦ νέας Ἀθήνας Ἀδριανὰς ἐκάλεσαν. ὡς Φλέγων ἐν Ὀλυμπιάδων ἐνάτῃ καὶ δεκάτῃ. Quod verò *Athenarum* Atticar. partem splendidis inprimis substructionibus ab Adriano exornatam spectat, *Adrianopolim* illam vocatam hinc fuisse, tradit Spartian. in *Vita* hujus Cæsaris: *c.* 20. *Multas civitates Adrianopolis appellavit, ut ipsam Carthaginem & Athenarum partem.* Quod hausisse videtur ex versiculis, qui in arce illius urbis inscripti erant,

Αἵδ' εἰσ' Ἀθῆναι Θησέως ἡ πρὶν πόλις,
Αἱ δ' Ἀδριανοῦ κ' οὐχὶ Θησέως πόλις.
Hæ sunt Athenæ, Thesei primùm Urbs,
Nunc Hadriani, non verò Thesei Urbs.

Salmas. *ad Spartian. cit. loc.*

ATHENÆA, Minervæ sacra, quæ Erichthonius Athenis intulit, eaque ut 5. annis, imò & quotannis celebrarentur, instituit. Pausan. *l.* 1. Vide & *Panathenæa*.

ATHENÆUM, locus Minervæ dicatus, ubi Professores studia

dia sua profitebantur. Jul. Capitolin. *in Pertinace*, c. 11. & Lamprid. *in Alex. Sev.* c. 35. Hodieque tritum Academiis nomen. Athenæum inprimis Lugdunense, à Caligula institutum, celebre. Ubi prope Augusti aram præmia eloquentiæ Græcæ Latinæque proposita; & illi qui victi, linguâ delere sua scripta coacti sunt, ni vel verbera pati, vel in Ararim præcipitari mallent. Hinc Juvenal. *Sat.* 1. v. 44.

Aut Lugdunensem Rhetor dicturus ad aram.

Vide infrà *Athenæum Roman.*

ATHENÆUM, quod meliùs Minervæ promontor. vulgò *Capo di Campanella*, & *Capo di Massa*, teste *Scipione Mazzella*. Est autem promontor. Picentinorum contra Capreas insulas, Surrento proximum. *Athenæum* alterum apud *Dionys. Halicarn.* in ora Magnæ Græciæ; *Rossina* vulgò dictum. Vide *Minerva promontorium.*

ATHENÆUM Romanum, cujus mentio apud Jul. Capitolin. in *Pertinace*, c. 11. *Pertinax eô die processionem, quam ad Athenæum paraverat, ut audiret Poëtam* &c. Lamprid. in *Alex. Sev.* c. 35. *Ad Athenæum audiendorum & Græcorum & Latinorum Rhetorum vel Poëtarum causâ frequenter processit.* Capitolin. item in *Gordianis* c. 3. *Ubi adolevit, in Athenæo Controversias declamavit, audientibus cum Imperatorib.* & apud *Sidonium Apollinarem* sæpiùs, locus fuit, quod nomen ipsum arguit, studiis Minervæ sacer: cujus honori dicatam inibi fuisse aliquam ædem aut cellam ex eo quis conjiciat, quòd etiam Senatum haberi in *Athenæo* mos fuit, uti refert Dio *extremo Juliano*; Senatus autem nisi in Templo & loco per Augures constituto, haberi non potuit. Mirum tamen, causam appellationis petere Dionem, non ἀπὸ τῆς Ἀθηνᾶς & Minervæ æde, sed ab eo, quod illuc convenirent homines docti & Minervæ sacris initiati. Quare fieri potest, ut nulla ibi esset Minervæ ædes: sunt enim res diversæ, *Templum* & *Ædes*. Quam sententiam firmat Aur. Victor, cujus, sunt de *Hadriano* ista: *Gymnasia Doctoresque curare occepit: adeo quidem, ut etiam ludum ingenuarum Artium, quod Athenæum vocant, constitueret.* Ubi videmus *ludum ingenuarum Artium*, non *ædem Minervæ*, dici: hoc amplius verò ex isto Victoris unico loco discimus, Hadrianum *Athenæi Romani* conditorem fuisse & publicum illud opus struxisse. Casaubon. *Not. ad Historiam Augustam, Capitolin. imprimis.* Ab hoc porrò *Athenæo* omnia Auditoria postmodum nomen traxêre: in quibus, præter dicta, Ducum Imperatorumque monumenta varia, ut epistolæ, orationes, & similia, quæ ad Historiam facerent, servari recondique consuevisse videntur Salmasio *ad Pollionem in XXX. Tyrann.* c. 10. Vide quoque infrà *Musea, Panathenaicum.*

ATHENÆUS, Cosmographus Græcus. Item Peripateticus Philosophus è Seleucia Ciliciæ, Augusti temporibus, Princeps aliquandiu patriæ suæ, deinde contractâ amicitiâ cum Muræna, qui contra Augustum conspiraverat, cum illo aufugit, captusque cùm insons reperiretur, reversus Romam, multis eum salutantibus, illud Euripidis respondit.

Ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας
Λιπών. Strabo *l.* 14.

ATHENÆUS, de *Machinis bellicis* librum conscripsit, qui hodieque superest. Videtor Voss. *de Scient. Mathemat.* p. 290.

ATHENÆUS, unus ex iis Legatis, quos, octavô Peloponnesiaci belli annô, Lacedæmonii ad Athenienses, reconciliandæ controversiæ miserunt. Scholia, *in Aristoph. Equites.*

ATHENÆUS, Naucratita Grammaticus, tempore M. Aurelii, librum *Deipnosophistarum* composuit, varium opus, & eruditum, ut Plinius alter Græcus ferè dici possit: quod ad nos sanè haud integrum pervenit, ejus epitome ab Hermolao Byzantino tantùm relicta. *Suidas.* Vignier. *A. C.* 168. Vide *Casaubon.* & Voss. *de Hist. Græc.* l. 2. c. 15. Composuit etiam Historiam Regum Syriæ, aliaque, ut ex *l.* 4. & 5. colligitur. Item *Athenæus* Historicus, qui quid de Semiramide literis prodiderit, narrat eleganter Diodor. Sic. *l.* 2. Eamque Historiam inde, sed, tacitô Diodori nomine, exscripsit Muretus, *Var. lect.* l. 6. c. 17. Esse autem *Athenæum* hunc alium à Naucratita, satis ex temporum ratione liquet, ille enim floruit sub Antonino, Diodorus autem sub Augusto Cæsare. Item Medicus, sæpius laudatus *Galeno.*

ATHENAGORAS, Græcus, sed bellô Persicô Darii partes amplexus, cui cum Apollonide Chium tuendam tradidit Pharnabazus. Sed ortâ intra urbem seditione, oppidani olim proditionis consiliô agitatô, aggregant se irrumpentibus per effractam portam Amphoterô & Egelochô, Persarumque præsidiô cæsô Athenagoram vinctum Macedonibus tradiderunt. Curt. *l.* 4. c. 5. *l.* 8. c. 5.

ATHENAGORAS, Philosophus Christianus, Marco Aurelio Antonino, innocentiam Christianorum, qui crudelissimam sustinuêre persecutionem, egregiâ apologiâ, probare conatus est. A. C. 181. Author insuper libri de Resurrectione mortuorum, Biblioth. Patr. *edit.* 2.

ATHENAIS, una ex duabus Erythræis Sibyllis: Strabo namque *l.* 14. duas Erythræas memorans, unam antiquissimam, cujus nomen non adscripsit, alteram recentiorem refert, *Athenaidem* nomine, quæ Alexandri M. ætate vixerit: utramque ex civitate Asiæ Ionica Erythris oriundam. Vide infrà in voce *Erythræa*, & Salmas. *ad Solin.* p. 79. Idem nomen fuit filiæ Leontii Philosophi, paupercula, sed eruditissimæ, quam à Pulcheria sorore sibi commendatam uxorem duxit Theodosius Minor & baptizatam *Eudoxiam* vocavit, ut videre est apud Socr. *Histor. Eccl.* l. 7. c. 21. Vide quoque *Eudocia.*

ATHENARUM Urbs, alter Græciæ ocellus. Et quidem Græciam in medullio terræ, in Græciæ medio Atticam sitam esse, hujus umbilicum obtinere *Athenas*, refert Aristides *in Panath.* p. 172. 173. Condita fuit urbs in excelsa rupe, à Cecrope, cujus nomen primò tulit, *Cecropia* dicta. Dein Ἄστυ per excellentiam appellari cœpit, in antiquitatis, de qua cum Argivis perpetuò Athenienses contendebant, monumentum. Unde Terentius, *in Eunuch. Actu* 5. *sc.* 4. v. 17. *Attice Astu venit!* & cives Ἀστοὶ dicti sunt. Processu temporis Πόλις nuncupata est, Pausan. *Attic.* item Ἀκρόπολις, (quamvis hoc nomine sæpe arx veniat, Minervæ sacra, in editiore urbis loco extructa: in quam neque canibus, διὰ τὸ ἀσελγὲς καὶ δυσῶδες, Plut. *Hellenic.* neque capris, nisi in sacrificii usum, aditus patebat:) circuitûs 60. stadiorum. Auctâ postmodum ædificiis urbe, illa distingui cœpit εἰς τὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω πόλιν, i. e. *in urbem superiorem & inferiorem*, quæ propius ad mare accedebat: cui utrique Piræum à Themistocle junctum, omniaque inclusa sunt uni muro, quem Liv. *l.* 31. *inter multa visenda* refert: Propert. *l.* 3. *El.* 20. v. 24.

---- ---- Theseæ brachia longa viæ:

Appianus Alex. *de bello Mithrid.* μακρὰ σκέλη, i. e. *longa crura.* Portas urbis hujus enumerat decem Meursius *Attic. Lect. initio*, sed plures sine dubio fuêre: quarum pulcherrima fuit *Dipylon* seu Thriasia, velut in ore urbis posita, cæteris major aliquanto patentiorque, teste Liviô *Dec.* 4. *l.* 1. Reliquæ fuêre, *Piraica*, prope quas templum Chalcodontis: *Hippades*, ubi Hyperidis quievêre ossa: *Sacra*, *Ægei porta*, *Melitides*, ubi Thucydides sepultus: *Ceramica*, ubi plurimi Lacedæmoniorum, bello Thrasybuli contra 30. Tyrannos, perierunt: *Diochares porta*, *Acharnica*, *Diomea*, *Itonia* &c. Quibus idem Meursius *Itonias* & *Scæas* addit: plures ex *Pausania* eruere licet. Sita fuit ad Cephissum fluv. qui olim quidem magnarum navium patiens, à Turcis dein, ne hosti urbem invaluro inservire posset, in plurimos rivos deductus est. Historia Urbis sic digeri potest: Post Reges, Archontes habuit perpetuos, per annos 315. his Archontes decennales successêre, per annos 70. qui cùm potestate suâ abuti cœpissent, instituti sunt Magistratus annui, usque ad tempora Pisistrati; qui dolô satellitium primò, dein tyrannidem nactus est, & Acropoli occupatâ, rerum est potitus, per annos 30. Pisistratum excepêre filii Hipparchus & Hippias, quorum priore ab Aristogitone cæsô, duravit nihilominus per quadriennium adhuc tyrannis, donec ope Lacedæmoniorum Urbi reddita libertas est, vide Herodot. *l.* 5. Democraticè itaque regi cœpit annô post Cecropem 868. Solone auctore, qui quintum plebis ordinem lege à muneribus publicis exclusit, quam ipsam tamen Aristides postea sustulit. Oligarchiam dein, imminutâ Areopagitarum potentiâ, constituit Pericles, annô 21. belli Peloponnesiaci, traditâ quadringentis rerum summâ: qui tamen paulo post ab Alcibiade fasces populo restituere sunt coacti. A Lysandro post hæc *Athenis* occupatis 30. tyranni imperare cœperunt: quorum nomina, *Polyarches*, *Critias*, *Melobius*, *Hippolochus*, *Euclides*, *Hiero*, *Mnesilochus*, *Chremo*, *Theramenes*, *Aresias*, *Diocles*, *Phædrias*, *Chærileos*, *Anætius*, *Piso*, *Sophocles*, *Eratosthenes*, *Charicles*, *Onomacles*, *Theognis*, *Æschines*, *Theogenes*, *Cleomedes*, *Erasistratus*, *Phedo*, *Dracontides*, *Eumathes*, *Aristoteles*, *Hippomachus* & *Mnesithides*. Horum tanta in cives sævitia fuit, ut magna horum pars Phylen, castellum in Attica, confugeret; quibus cùm caput & Dux obtigisset Thrasybulus, superatis Tyrannis libertatem recuperârunt, eamque obtinuerunt per annos 80. donec post mortem Alexandri M. Athenæ, post ingentem acceptam cladem, sub Antipatri jugum redactæ sunt, qui urbi Demetrium Phalereum præposuit, Munychiamque forti tenuit præsidiô. Quadriennio post defunctô Antipatrô, Cassander hic rerum potitus est, qui urbi redditis omnibus, cùm subjectam habere posset, fœderatam sibi esse maluit, illique sibi ipsi, quem vellet, præficiendi facultatem dedit. Ita Demetrius Phalereus denuo *Athenis* præfuit, de usque tam bene meritus est, ut trecentæ ipsi statuæ à populo erigerentur. Post quatuordecim vero annos illô expulsô à Demetrio, filio Antigoni cognomine Poliorcete, hic vetera instituta restauravit, tantamque venerationem sibi conciliavit, ut nomen Archontis in Ἱερέως ἱερὰ mutaret populus, annusque ab ejus nomine diceretur, duæ insuper tribus decem prioribus adderentur, Senatu, qui antea 500. erat, è 600. tum constante. Post obitum Demetrii Antigonus Gonatas, annô regni sui 19. præsidiarios urbi imposuit, per decennium. Cui successit fil. Demetrius, huic Antigonus Doson, quem Aratus Sicyonius cùm depulisset, urbem iterum liberam esse jussit, quo in statu permansit, usque ad Philippum, penultimum Macedonum Regem: qui urbe occupatâ, inde expulsus est à Romanis, qui, fœdere cum Atheniensibus ictô, jure suo illos frui permiserunt. Sed bellô Mithridaticô, receptô intra urbem Mithridatis Duce Archestratô, urbs à Sulla obsessa & expugnata est, nullo non crudelitatis genere in victos sæviente; nihilominus mansit urbi pristini status facies, etiam sub Imperatorib. Romanis, Jul. Cæsare inprimis, Adriano, Antonino, Gallieno: donec imperante Claudiô II. à Gothis occupata est, qui cùm immensam librorum vim in acervum congestam flammis jamjam tradituri essent, moniti *Græcos, dum his vacarent, belli studia neglectim habituros*, abstiterunt. Sub Constantino M. Urbs magnopere æstimata fuit ipseque Imperator Ἀθηνῶν Στρατηγὸς appellari amavit; quod Niceph. Gregoras nomen fuisse dicit τοῦ μεγάλου Δουκὸς, *magni Ducis*, qui postea simpliciter *Athenarum Dux* vocari cœpit. Cum hisce affinitate jungi ipsi Imperatores dignati sunt, nec mirum, cùm non exigua esset illorum potentia. Quomodo dein imperium urbis ad Acciajolos, Nerios, Turcas pervenerit, vide suprà in voce *Acciajolus*. Populi *Athenienses*, qui primitus divisi erant in duos ordines, quibus *inter gradum dignitatis fortunæque aliquid intercedebat*, Εὐπατρίδας & Ἀγροίκους, Dionys. Halicarn. *l.* 2. Pollux *l.* 8. c. 9. tria facit genera, *Eupatridas*, seu Nobiles, quales erant Praxiergidæ, Eteobutadæ, Alcmæonidæ, Ceryces, Cynidæ aliique ex priscis Heroibus prognati: *Geomoros* & *Demiurgos*, quorum hi opificia exercebant & manuum operâ victum quærebant, illi mediæ inter utrosque conditionis, ex reditibus agrorum commodè vivebant. Aliam postea divisionem instituit Solon, cum

cùm enim Diacrii seu οἱ ὑπεράκριοι, i. e. ii qui superiorem Urbis partem incolebant, ad Democratiam; Pediæi, qui in plano habitabant, ad Oligarchiam inclinarent; Parali tandem, qui propius mari habitabant, mediam inirent viam, Solon ut gentibus [illegible] constituta, totum Populum in 4. divisit ordines, nempe Pentacosiomedimnos, Equites, Zeugitas & Thetas: qui omnes duodecim implebant Tribus, de quibus suo loco. Quales autem hodie urbis hujus, olim tam celebris, vel potius ruderum ejus sint incolæ, Ea[illegible] volus exponit Hoare. Byz. l. 3.

—— —— —— Duráque coasti
Paupertie [illegible] vitam toleráre rapiná.
Aut passim [illegible] furto, raptóque propinqua
Æquora [illegible], sed qua pars agitur, [illegible]
Falce [illegible] terris sub [illegible] [illegible].
Aut [illegible] carreti vomere terras,
Semper inops [illegible], infelix, rerum omnium egens.

Vide Fr. Rossæum *Archæol. Attica l. 1. c. 2. & seqq.* ut & supra in voce *Areopag.* Addam, Atheniensium olim cibum ficus fuisse, teste Æliano *Var. Hist. l. 3. c. 39.* *Arcades glandes, Argivi pyra, Athenienses ficos, Tirynthii silvestria poma comedebant*: dies initium sumsisse ab occidente Sole, annum ab Hecatombæone mense, qui Junio nostro respondet, auspicatos esse; Clementiæ Deæ nullum simulachrum fieri voluisse, leges à Dracone & Solone accepisse, noctuam in insignibus habuisse &c. Vide quoque Joh. Rosin. & Thom. Dempster. in *Antiqq. Rom. passim*: quibus adjunge Petitum *Commentar. in Leges Atticas*, & Jac. Sponium *Itinerar. Græcia Part. 2. p. 103. & seqq.* uti de clementiæ & erga oppressos benignitatis fama, quâ supra alios olim floruêre, infra voce *Clementia*, it. *Misericordia*, dicemus. Hodieque ibidem Ecclesia Græcorum florentissima est, sub Archiepiscopo, cui *Antimo* nomen. Sedes ei in domo superstructâ ruderibus ædium Dionysii olim Areopagitæ, ut creditur, primi Atheniensium Christiani ac Episcopi: Sed reditus exigui, & vix ad [illegible] mill. Imperialium assurgentes. Subsunt illi Episcopatus quinque, *Salona & Tenaria*, *Badonitza* in via Larissam ducente, *Talanta* ad Euripum & *Insula Scyros* in Archipelago. Porrò in *Atheniensium* urbe Christianorum Templa sunt 52 quorum quodlibet suum Papam habet, sacella vero aliaque loca sacra, tum in Urbe, tum extra eam, ad 200. Vide eundem *ibid.* ut & de territorio hujusque circumcirca ad Urbem pertinentibus infra aliquid, in voce *Megaris*: plura suprà voce *Athenæ*.

ATHENE, melius ATENE, Græcè Ἀτήνη, locus fuit apud Athenienses ad tribum Antiochidem pertinens, quibusdam sub *Ægide*, ait *Steph.* Sed cum nulla hoc nomine tribus esset, *Attalidem* legi jubet *Meurs.* Ejus memoria servatur, in columna exigua, Athenis, hac *Inscript.* insigni:

ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ
ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ
ΑΤΗΝΕΥΣ:

apud Jac. Sponium *Itinerar. Græc. Part. 3. p. 96.* Vide quoque *Atene*.

ATHENICA, apud Pollionem *d. l. c. 10* ubi de epistola Claudii Imperatoris adhuc privati, ad Regillianum Illyrici Ducem scriptâ, *quam ego repertam*, inquit, *in Athenicis* (ut restituit Salmas. cùm aliàs legatur, *in Archivis*) *inserendam putavi, fuit enim publica*: Bibliothecæ sunt, sic dictæ, quasi loca *Athenæ*, h. e. Minervæ, dicata. Vox illius seculi, quales non paucas apud Historiæ Aug. Scriptores reperias. In Bibliothecis autem reperiri ac custodiri moris erat ejusmodi omnia literaria monumenta, ut epistolas & orationes Ducum ac Imperatorum, & quotidiana vel ephemerides Principum ac Senatusconsulta de Principibus facta aliaque ad eandem rem pertinentia, quæ & publicè ibidem patebant omnibus legenda. Quam ob causam Trebellius hoc loco epistolam illam Claudii sibi in *Athenicis* repertam, *publicam* dicit fuisse. Sic Vopisc. in *Aureliano*, c. 1. librum linteum, quibus quotidiana illius Principis erant inscripta, ex Ulpia Bibliotheca depromtos se vidisse & habuisse refert. Idem in *Tacito c. 8.* S C. de Tacito Augusto faciendo, in libro elephantino, fuisse perscriptum narrat, qui liber in Ulpia Bibliotheca fuerit servatus, & in armario ejus sexto repositus. Bibliothecæ igitur & *Athenica* illa studiosis vulgò patebant & literatis hominibus &c. Salmas. *ad Trebell. Pollionem loc. cit.*

ATHENIENSIS Legio, quibusdam est *Thenæ* & *Tilemont*, sed hoc rectius *Tene* dicitur, oppid. Brabantiæ, ad Getam amnem, desiderat [illegible] Vide *Tene*. *Baudrand.*

ATHENIO, Dux non obscuræ famæ servorum fugitivorum, qui in Sicilia aliquando rebellaverant: memoratus Jul. Capitolino in *Maximino*, c. 9. *Nobilem [illegible] nomen [illegible] est, [illegible] ut Spartaci aut Athenionis exemplo imperaret.* Vide quoque Appian. de *Bell. Mithr.*

ATHENION, Atheniensis Imperator cujus maxima fuit crudelitas bello Mithridatico. Cœl. Rhodig. *l. 22. c. 21.* Item pictor eximius Plin. *l. 35. c. 11.*

ATHENOCLES, res Assyriacas prodidit, teste Agathia *l. 2. Hist. suæ*, ubi ait, *Berosum*, *Athenoclem*, & *Simacum* antiquissimas Assyriorum & Medorum res conscripsisse.

ATHENOCLES, Dux machinarum, contra oppugnantes adhibendarum scientissimus. Polyæn. *l. 6. c. 3.*

ATHENOCLES, Mitylenæus, inter nobiles Toreutas, apud Plin. *l. 34. c. 8.*

ATHENODORUS, Philosophus, de cujus ætate nemo ambigit, nam Augustus eum Tiberio præposuit, ut constat ex Suetonio in *Claud. c. 4.* imò & Augusti ipsius Præceptor atque fuerat, teste Lucianô, *in Macrobiis*; Cui hoc documentum dedit, Cùm, Cæsar, ira Te ceperit, nihil prius, neque dixeris, neque feceris, quàm ipsa 24. elementa Græcarum literarum recensueris. De patria non convenit inter omnes. Theodorus Metochita, *in Hist. Rom.* *compendio*, Alexandrinam vocat. Vetharpus, in *Vita Augusti*, hæc sunt: [illegible]. Similiter Cedrenus & Manasses. Sed [illegible] Tarsensem, itemque Strabone, qui *Athenodori* ipsius ætate vixit, ex quo [illegible] quidam Canaitem vocatum fuisse. Sic enim ait *l. 14.* [illegible], ubi etiam refert, ut jam senex in melius mutârit statum patriæ suæ, quem pervertebat Boethus, & Poeta & civis malus. Quod etiam innuit Lucianus, [illegible]. Plutarchus, *in Publicola*, cum citat: [illegible]. Scripsit etiam, [illegible], teste [illegible], item [illegible], sive *differentiarum* libros, quorum 5. citat *Laertius*. Quæstionem etiam de Oceano, & æstu ejus tractâsse, ex Strab. *l. 1.* constat, ubi de hac re remittit nos ad Posidonium & *Athenodorum*, nisi hic diversus sit a priori. Nam Strabo *l. 16.* præter eum, etiam alterum fuisse ejus nominis ait, itidem Tarsensem, cognomento *Cordylionem* qui cum M. Catone vixerit, atque apud eum diem suum obierit. Vide Steph. in [illegible]. Voss. *l. 2. Hist. Græc. c. 5.* Videri possunt insuper, Euseb. *Chron. A. C. 10* [illegible].

ATHENODORUS, Eretriensis, libros [illegible] scripsit, ex quorum 8. quædam de Thetide & Medea in Thessalia super pulchritudine certamine retulit Ptolemæus Hephæstionis, cognomento *Chennus*, in novæ ad variam eruditionem Historiæ *l. 5.* & inde Photius *Cod. 190.* Item sculptor marmorarius, Plinio memoratus, *l. 34. c. 8. & l. 36. c. 5.*

ATHENODORUS, Episcopus Neocæsariensis in Ponto, celebris, frater Gregorii Thaumaturgi. Discipulus Origenis, interfuit concilio Antiocheno, contra Paulum Samosatenum, A. C. 266. sub Aureliano Martyrio coronatus, A. C. 275.

ATHENOGERON, apud Hieronym. *adv. Ruff. l. 3.* *Neque Athenogeronta meum [illegible] & [illegible] docere contendo*: senex est studiis vacans Vide Macrum *Hierolex.*

ATHENOPOLIS, oppid. Galliæ Narbonens. Plin. *l. 3. c. 4.* *Reez* quibusdam, aliis *Tre*, *Yres Pinero*, *Yeres*, sive *Fres Moletio*. Forsan melius Antipolis, *Antibe* Urbs munita, in ora Provinciæ, 7. leuc. à Foro Julio in ortum æstivum. Aliis est Sambracis, hodie *Grimaut*, in ora Provinc. & intimo recessu sinus Sambracitani. *Baudrand.*

ATHENUM, oppid. regni Neapolitani in Principatu citeriori prope fluv. Tanagrum seu Nigrum. Ad radices Apennini, parvi circuitus. Principatus tamen titulô gaudet, 9. milliar. à Marsico novo in Occas. 10. à Potentia.

ATHEOS, cognom. Diagoræ & Theodori, apud Ciceronem *de Nat. Deor. l. 1. c. 1.* *Quid Diagoras, Atheos qui dictus est, posteaque Theodorus, nonne apertè Deorum naturam sustulerunt?* De Diagora enim Athenagoras, apertè promulgatam ejus hanc sententiam esse, *Nullum planè exstare Deum*, memorat. Et Theodorum illum, [illegible], *omnem de Diis opinionem*, sustulisse, ejusque auditorem Bionem, Deos nihil esse statuisse, Laërtius refert *in Aristippo*. Utrumque jungit Cæcilius apud Minucium Felicem, *in Octavio*, *Uterque*, ajens, *nullos Deos asserendo*, *timorem omnem*, *qui humanitas regitur*, *venerationemque penitus sustulerunt*. Ejusdem impietatis notatus damnatusque Anaxagoras Clazomenius, apud Laërtium; quò alludens Lucianus Jovem Mercurio narrantem introducit, ut in fulmine suo ferreâ cuspide duos maximos radiorum ipse fregerit, dum nuper avidius in Anaxagoram Sophistam jaculatus fuisset, qui suis familiaribus suaserat, [illegible], *nullos penitus esse ullos Deos*, *qui ita vocantur*. Eadem de Theodoro quoque Evemero, &, quem istis socium addit, Euripide, refert Plut. *de Placit. Philos. l. 1. c. 7.* Meminit ejusdem Theodori Diagoræque Epiphanius *Epit. Oper. contra Hær.* qui Panætii quoque mentionem facit, cui sermones de Deo pro nugis habebantur. Modestiùs aliquantum verbis saltem, Protagoras Abderites, cujus illud apud Laërtium, [illegible], *De Diis*, *neque ut sint*, *neque ut non sint*, *habeo dicere*. Quem proinde exilium, & ut libri ejus in Foro urerentur, Atheniensium judiciô meruisse, testatur idem, ut & *Minucius Felix*, Alii. Inter recentiores, meminit famosi inter Turcas Athei, cui Mahometis Effendi nomen, Ricautius Anglus *de Statu Imperii Ottom. l. 1. c. 14.* Inter Italos Lucilii Vanini, Gramondus *Hist. Gall. l. 3.* ad A. C. 1618. Inter Germanos, qui priorum impietatem vicit, Matthiæ Knuzenii Holsati, Joann. Musæus pecul. *Tract.* Quin non singulos tantum homines hoc malum, sed totas nationes provinciasque, si Scriptoribus credimus, invasit. Vide de Borussis veterib. Jac. Ouzelium ad *Minucium Fel.* de Chichimecis Novæ Hispan. aliisque Americæ populis, *Acostam*, de Soldanis, Africæ extrema incolentibus, Herbertum Anglum; de mediæ Africæ gentibus, R. Scharrockium *de Offic. secundum jus Naturæ c. 10.* de Zeilanis & Novæ Terræ habitatoribus, eundem &c. Quæ utcunque se habeant, dari tamen verè sermone Ἀθέους, merito negant Eruditi: Verissimumque illud Aristotelis *de Cœlo l. 1. c. 3.* [illegible], *Omnes homines de Deo existimationem habent.* Neque enim tales ilico fuêre, quibus id nomen alii imposuêre, cùm sæpe eo notarent, non qui omnino Deitatem abnuerent, sed qui eadem secum de divinis sentire recusarent. Sic Anaxagoras ἀσεβείας delatus est, quia Solem, Dei locô Atheniensibus habitum, [illegible], *globum ignitum*, appellavit. Evemerus, quia eos, qui tum pro Diis colebantur, homines fuisse ostendit, *eorum natales*, *patrias & sepulcra demonstrando*, uti legimus apud Min. Felicem *d. l.* Lucianus, quia fictitios Gentilium Deos adeò salsè exagitavit, ut non minus jocô, quam alii seriâ oratione, eorum vanitatem demonstrâsse videri queat &c. Quin ipsos Christia-

nos antiquæ Ecclesiæ eâ maximè criminis opinione, impietatis nempe seu ἀθεότητος, Gentilibus exosos fuisse, ex iis apparet, quæ abluendæ isti criminationi attulerunt, qui Christianorum innocentiam contra Ethnicorum calumnias defendêre, *Justinus Martyr*, *Athenagoras*, *Tertullianus*, *Arnobius*, *Minucius Felix*, *Lactantius*. Alii, ut adeò non omnes pro *Atheis* habendi sint, quos eô nomine delatos audimus. Vide Chr. Kortholt *de Calumn. Pagan. in Christianos*, & infrà aliquid voce *Impietas*. Et utut sint, qui oppressò rationis judiciò & obstinatò in impietatem animò, Deum esse verbis inficientur, ii tamen innatarum naturâ notionum radices ita exscindere neutiquam potuêre, ut istud, quod ore promunt, simulantque, pectore probent, aut saltem non formidine oppositi anxii teneantur. Quam in rem vide multa præclara, præter alios, apud Tob. Pfannerum *System. Theol. Gentil. pur. c.* 1.

ATHERA, Ægyptiorum Monachorum pulmentum fuit, descriptum Cassiano *Collat.* 13. *c.* 10. *Hesychio* ἀθήρα seu ἀθάρα, edulium est ex tritico & lacte confectum Ægyptiis. Plin. *l.* 22. *c.* 25. & Dioscorides *l.* 2. *c.* 114. medicamentum fuisse dicunt, pulticulam nempe liquidiorem & sorbilem, ex tritico & Zea molitis, inque tenuissimum pollinem redactis, confectam, in infantium usum, Car. du Fresne *Glossar.* *Carolo Marte* potiùs fuit hordeacea, quia ἀθὴρ hordei potiùs quàm frumenti arista est, teste Galenò apud Ruellium *l.* 1. *c.* 2. atque in suas partes Plinium trahit, quid. *l. Hic decocta* (inquit) *fit medicamentum, quod Ægyptii atharam vocant, infantibus utilissimum, sed & adultos illinunt eo. Farina ex hordeo* &c. Vide eum in *Heortatexico*.

ATHERITA, vulgò ATHENRY, Urbs Hiberniæ, aliàs amplior, in Connactia provinc. & Galiwensi Comitatu. *Baudr.* *l.*

ATHESIS, fluv. Galliæ Cisalpinæ, ex finibus Rhætorum, per fines Tridentinorum, urbem ipsam alluens, deinde Veronam dividens, ad latus Padi paludes ingrediens, non longè à Brundusio in Adriaticum mare influit. Germanis *Etsch* hodiè vocatur. *Niger* vult Straboni *Atagin* esse. Virg. *Æn. l.* 9. *v.* 679.

Quales aëriæ liquentia flumina circum
Sive Padi ripis, Athesin seu propter amœnum
Consurgunt geminæ quercus, intonsaque cœlo
Attollunt capita, & sublimi vertice nutant.

Ubi epitheton minimè otiosum addidit. Celebrata siquidem hujus fluv. amœnitas Cassiodor. *ep.* 48 *l.* 3. *Hunc Athesis interfluit honorus, amœni gurgitis puritate præterfluens, causam præstans munimini & decoris.* Claudian. *in Epithal. Hon.* fluvios numerans aptos voluptatibus, principe locò *Athesin* adhibet, & cùm aliis alia assignet, ut Mincio susurros apum, Pado electrum, Tago aurum, huic uni dat choreas versû illô 51.

Athesis strepat choreis.

Contrà tamen scribit auctor ἀδηλ@ *Paneg. Const.* *Athesis ille saxis asper, & gurgitibus vorticosus, & impetu ferox.* Sed hæc extrema ad celeritatem refer, quâ hic amnis celebris. Sidon. Apollinaris *ep.* 5. *l.* 1. *Velocem Athesim, pigrum Mincium*, quod accepit à Claudiano; Sic enim ille:

---- Et velox Athesis, tardusque meatu
Mincius. ---- ---- ----

Nic. Lloydius.

Oritur ex Brenna, monte maximo Alpium, in Comitatu Tirolensi, Eisocumque fluv. recipit, infra Bolzanum, & aliquot alios minores; quibus auctus, in Adriaticum mare recipitur, 16. circiter milliar. à Venetiis in Austrum.

ATHICUS, seu ETHICO, cognomine *Adelricus*, fil. Leudesii seu Leudesii Majoris domus, ab Ebroino cæsi, circa A. C. 680. Alsatiæ Ducatum à Theodorico Francorum Rege nactus, Ehenhemii habitavit; ex Berswinde sorore Blidechildis, Chilperico II. Regi nuptæ, pater Ottiliæ sanctis posteà adscriptæ & filiorum quatuor, Adelberti Duci. Alsatiæ, Ethonis seu Hettonis Lotharingicæ, Dagsburgicæ ac Habspurgicæ familiarum auctoris, Hugonis & Batacomis, quorum posteri in tertia generatione defecêre. Vide Philip. Jacobum Spenerum *Sylloge Geneal. Histor.*

ATHILLA, Rex Pannoniæ, superbus incessu, huc atque illuc oculos circumferens, ut elata potentia in ipso corporis motu appareret. E Gallia reversus, Budam fratrem (qui regnum occupaverat) de medio sustulit. *Paulus Jovius.*

ATHINIUS, Saracenorum Rex.

ATHIRCON, vel ATHICHON, XXIX. Rex Scotiæ, initiò regni laudabiliùs se, quàm Ethodius II. pater, cui successerat, gessit, subditorum amore mirificè sibi conciliatò. Postmodum in vitia præceps datus, ann. 12. regni sibi ipsi manus intulit, cùm comperisset insidias à Magnate quodam, cujus filiam polluerat, sibi strui. Lesl. & Buchananus *Hist. Scot.*

ATHIS, Syriæ urbs ad Euphratem. *Ptol.*

ATHISO, fluv. Insubrum. Plut. *La Tosa*, vide *Atiso*.

ATHLETICA. Hier. Mercuriali *vitiosa Gymnasticæ species* appellata, hominibus robustis efficiendis (talis enim fuit Milo Crotoniata & *Athleta* ille, quem Olympiodorus τὰ βοίδια comminuere solitum scripsit) quo in certaminibus victoriam reportare ac coronas mereri possent, instituta est. Græcis modò Ἀγωνιστική, modò Γυμναστική, modò Ἀθλητική, modò Γυμνική vocitata. Et quidem, quatenus hujuscemodi certamina, in honorem alicujus Deorum celebrabantur, Latinè *Sacra certamina*, Græcè ἱεροὶ ἀγῶνες, dicebantur: eorumque exercitatores *sacrorum certaminum Athletæ* vocati sunt, τῶν Γυμνικῶν ἀγώνων ἀθληταὶ nuncupati Xenoph. *de dicto & facto Socr.* Aliter verò appellabantur, quando aut in Amphitheatris aut Circis, ad oblectandum Populum, agones hi peragebantur; aut in Gymnasiis, vel aliis locis publicis, exercitationis gratiâ duntaxat, fiebant. Nomen hoc tamen omnes, secundùm Jul. Pollucem *l.* 3. hujuscemodi certatores commune habuisse reperiuntur, quòd *Athletæ* ut plurimum vocati sunt, vel à fine, qui ἆθλον, sive præmium erat, vel ἀπὸ τοῦ ἄθλου, i. e. à *certamine*, nisi potius, quod mavult Galenus, dicamus nomen illud ἀπὸ τοῦ ἄθλου sive ἀπὸ τῆς ἀθλιότητος, derivari, ad significandas hujusce generis hominum incredibiles ærumnas: eoque comprehenduntur Palæstritæ, Pugiles, Pancratiastæ, alii; qui cum id solum propositum haberent, ut ad certamina sese compararent, in quibus interdum totum diem, aut luctari, aut παγκρατιάζειν cogebantur, cibò indigebant corruptu & evaporatu difficili, cujusmodi est cibus ex suillis carnibus, quibus soli veri *Athletæ* vescebantur: in hoc à cæteris diversi, quòd solùm vincere & coronam assequi studerent, cùm alii vel bono habitui corporis acquirendo & sanitati tuendæ, quod *Gymnastica legitima* seu *Medica*, vel militari fortitudini & peritiæ acquirendæ, quod *Gymnastica bellica* fuit, animum vitesque attenderent. Uti autem Gymnastici ludi à Lycaone, sic *Athleticam ab Hercule Olympiæ*, inventam fuisse, docet Plin. *l.* 7. *c.* 56. quæ ars cùm primitùs illustris fuerit & admiratione dignissima, longò posteà temporis intervallò ita corrupta, atque adulterata est, ut dum illius exercitatores spe victoriæ & præmii, corpori incrassando roborique comparando nimiùm incumbebant, mentem etiam crassam, sensusque nimis hebetes, torpidos ac segnes redderent. Unde *Plut.* Græcos ejus operâ torpentes atque languescentes ab armis delapsos, contentos fuisse pro strenuis atque bonis militibus, peritos palæstritas atque *Athletas* dici, conqueritur. Cassiodor. *Variar. l.* 5. *c.* 42. loquens de solemnibus ludis, qui ab *Athletis* exercebantur, eos ab Atheniensibus, in honorem Dianæ, primum introductos tradit, ubi etiam, ut fierent, & quâ arte quibusque instrumentis adversùs immanissimas feras decertarent, mercesque præmia consequerentur, multis exequitur. Primus verò robori & magnanimitati artem addidisse Theseum, Pausan. testis est in *Atticis*. Cum autem plurimis certaminum generibus corporis magnitudinem, robur ac celeritatem sibi conciliare quærerent *Athletæ*, quinque tamen præcipua erant, in quibus vel semper, vel plerumque, tam in Sacris certaminibus, quàm in Ludis, Amphitheatris & publicis Spectaculis, sed præsertim in Stadio, quod ferè solis *Athletis* propriè destinatum erat, certabant: *Lucta*, *Pugilatu*, *Cursu*, *Saltu* & *Disco*. Unde *Luctatores*, *Pugiles*, *Cursores*, *Saltatores*, & *Discoboli* nuncupabantur, qui separatum in singulis pollerent: sicut *Pancratiastæ*, qui luctâ simul & pugilatu, *Pentathli* seu *Quinquertiones*, qui omnibus: *Periodon* vicisse dicebantur ii, qui Pythia, Isthmia, Nemea & Olympia vicissent, nomine à circuitu eorum spectaculorum mutuatò, ut habet *Festus*. Erant postmodum *Halteres*, *Jacula* atque nonnulla alia, quorum quoque certamina *Athletæ* obibant, at in publicis illa Ludorum sacrorumque Certaminum celebrationibus rarò peragebantur, unâ exceptâ *Monomachiâ*, quam Græcos Sacerdotes, æstivò tempore, Pergami exercere consuevisse, memoriæ prodidit Galenus *l.* 3. *de Art. c.* 13. Quanti Ars hæc habita fuerit Plinii ævò, docet is *l.* 16. *c.* 4. cùm Athletis *ludos ingredientibus omnes assurgere, etiam Senatum, eisque Senatus proximè sedere, nec non cum Patribus, Avis paternis, à quibusvis muneribus vacare & vectores in Patrias triumphantes invehi*, consuevisse, refert. Imò *Athletis* ingenuos cædere atque occidere, quod aliis vetabant Leges, non modò licuisse, verùm etiam honorificum fuisse, auctor est Sextus Empiricus *Hypot. Pyrrhon. l.* 3. Ne dicam quod Eusebius *de Præp. l.* 5. multò sermone damnat veteres, eò superstitionis atque insaniæ provectos, ut pugiles quosdam atque *Athletas* in Deorum numerum referrent. Sapientioribus contra id hominum genus acriter insectantibus. inter quos Euripides, apud Galen. *in sua ad bo. art.*

Κακῶν γὰρ ὄντων μυρίων καθ' Ἑλλάδα,
Οὐδὲν κάκιόν ἐστιν ἀθλητῶν γένους.
Οἳ πρῶτον οἰκεῖν οὔτε μανθάνουσιν εὖ,
Οὔτ' ἂν δύναιντο, πῶς γὰρ ὅστις ἔστ' ἀνὴρ
Γνάθου τε δοῦλος, νηδύος θ' ἡσσημένος,
Κτήσαιτ' ἂν ὄλβον εἰς ὑπερβολὴν πατρός;
Οὐδ' αὖ πένεσθαι κἀξυπηρετεῖν τύχαις.
Ἔθη γὰρ ἄνδρες οὐκ ἐθισθέντες καλὰ
Σκληρῶς μεταλλάττουσιν εἰς ἀμήχανα.

Cum mala innumera per Græciam serpant,
Nullum deterius Athletarum genere est,
Qui primum bene incolere haud discunt,
Neque possunt etiam, quî etenim modò,
Quisquis est gulæ deditus, ventrique indulget,
Divitias parabit, ut alat familiam?
Neque item egeni esse & fortunæ inservire
Sciunt: Nam in malis diu versati
Moribus, non facilè mutantur in melius.

Neque tamen defuêre, qui Artem hanc Commentariis celebrare niterentur, quales fuerunt Tryphon ac Theon Alexandrinus, qui ab *Athletica*, in qua excellebat cognitâ ejus pravitate, ad Gymnasticam tandem transiit. Ne taceam Platonem qui, cùm *Athleta* priùs fuisset, inde ad Philosophiam se contulit, Serv. *ad Æn. l.* 7. & Laërtius *in Vita ejus*. Non verò eadem quôcumque tempore præmiorum genera *Athletis* præposita fuêre. Verùm, ut Clemens Alexand. *Ped. l.* 2. *c.* 8. memoriæ prodidit, primò fuit δόσις seu *donum*, secundò *plausus*, tertiò *foliorum* conjectio, postremò *corona*, quam iterum, pro triplici eorum gradu, triplicem agnoscit Imperator *l.* *Athletas* *in Cod. de Athletis*; à qua occasione graduum promotione Academica non absurdè deducit Anselm. Solerius *de Pileo* *c.* 16. Vivendi porrò rationem *Athleticam* quod attinet, antiquioribus temporibus veteri caseo, illis præcipuum fuisse, scribit Plinius *l.* 23. *c.* 7. ut nempe pinguescerent: Idem Pythagoram primum carnem iis comedendam exhibuisse, notat, quod

Ori-

Oribasius Goræ tribuit, quem, caricarum usu sublato, Eurameni Samio primum carnes apposuisse tradit. Quorum utrum sit, ante Hippocratis certe ætatem carnibus *Athletæ* vescebantur, & præsertim suillis, ut ipse de Biante pugile refert *Epidem. l. 5. §. 70.* bubulis item, ut ex *Galeno* constat, qui ex illis & pane cum caseo sine fermento facto, quod *Coppanum* dictum, victitâsse scribit. Theisanum tamen quendam caprinas carnes, alium Apri glandulas manducâsse, viribusque cæteros omnes superâsse, scribunt Clitomachus Carthaginensis & Martial. *l. 3. Epigr. 82. v. 19. 20.* Porrò Plinius Valerianus *nullum Athletarum cibum absque anetho extitisse*, docet *de Rem. l. 4. c. 27.* Quantum verò cibi assumserint *Athletæ*, innuit Galenus *de dignot. puls. l. 2.* cùm iis *carnis minas duas panemque cibum fuisse*, narrat: Unde *Athleticus victus* in Proverb. abiit notumque quod de Milone Crotoniate ac Heraclide pugile literis est proditum. Tertullian. *de Pallio c. 2.* meminit siccæ saginationis *Athletarum*, quæ fortè fuit xerophagia *Cælio* & *Joh. Cassiano* memorata, quâ scil. ficus aridas, nuces & nil coctum, nil humidum sumebant, non placentas, ut ait Arrianus *in Epicteto*, non frigidum potum: & de qua Plautus *Mostellar. Actu 1. sc. 2. v. 72.* ubi Adolescens quidam sic,

> *Quo neque industrior de juventute erat*
> *Arte Gymnasticâ, disco, hastis, pilâ,*
> *Cursu, armis, equo, Victitabam volupe:*
> *Parsimoniâ & duritie.*

In cœna inprimis validissimos sumebant cibos, quos *ambulatione magis quam somno*, *perficiebant*. Plin. *l. 11. c. 53.* varietatem insuper vitabant, Plut. *l. 4. Sympos. Problem. 1.* In somno verò, motu ac quiete, adeò nullam servabant mensuram, ut qui modò totâ die laborarent, quando scil. exercitium τέλειον sive κατάστασιν vocatum inibant; modò noctè, modò à cibo, modò antè: quasi propositum in omnibus tenuerint Hippocratis præcepta (*labores, cibi, potiones, somni, Venus, omnia moderata*) negligere & id unicè operæ dare, ut sine regula viverent. Nec major ipsis aëris cura, quamvis Antiqui curârint, ut, ad futura certamina se præparantes, in salubri aere exercerentur: sicut manifestum est è Xystis, quas ideo fabricatas in Gymnasiis, scribit Vitruvius *l. 5. c. 11.* quò Athletæ in hyeme, ad vitandas aëris injurias, ubi in salubriori aere commodiùs exerceri valerent; quô tempore multas plagas perferebant à Pædotribis, nec non victum haud jucundum, sed à Magistris exercitationum præscriptum, sequebantur, Basilius M. *Hom. 54* Ita *Strabo, veteres consuevisse Athletas Ravennam mittere, ut ibi in salubriori aere commodiùs exercitarentur*, literis prodidit. Ab animi affectionibus ut sibi temperarent, edocti sunt & Pyrrhus quidem, maximus certaminis Gymnici præceptor, solitus est iis, quos exercebat, præcipere, *ne irascerentur*, Senec. *de Ira l. 2. c. 14.* A Venere prorsus abstinuerunt, ut Plato docet *de LL. l. 8.* de Astylo, Diopompo Crissone, Icco Tarentino verba faciens: & (præter Galenum *de loc. aff. l. 6.* ac Basilium M. *Hom. 52.*) de Blatara, Martialis *l. 11. Epigr. 48. v. 1. 2.* scribit, quem gelidâ corpus perfundere consuevisse ait, ut libidinis stimulos minùs sentiret. Imò non solùm hôc remediô contra Venerem utebantur Athletæ, verùm etiam laminas plumbeas renum & lumborum regionibus eô fine adhibebant, Plin. *l. 34. c. 18.* & Cassian. *l. 6. c. 7.* quò respexisse D. Paulus videtur, cùm dixit: *Qui in stadio currunt, ab omnibus abstinent*, vide quoque Chrysostomum 1. ad Cor. c. 9. v. 25. atque Ælianum & Clem. Alex. *l. 3. Strom.* Addam hoc unum, quod modò memoratus Clemens, *Pædag. l. 3. c. 5.* quasi ludens memoriæ mandavit. *Athletas hanc olim honestatis imaginem habuisse, ut nunquam in publicum ad certandum sine subligaculis prodierint.* Quem morem ab Hercule primùm invectum, sicut à Palæstra, Mercurii filia, pudendos locos obtegendi consuetudinem inter mulieres, quæ cursu aliisque exercebantur, introductam esse, memoriæ mandatum est. Quanquam Dionysius Halicarn. *Antiqq. Rom. l. 7.* scribat, ex Homero colligi, *Apud priscos ibos turpe habitum esse nudos certare, primum autem omnium Olympiade quintadecimâ Acanthum Lacedæmonium, Olympiacô stadiô decurrentem, totum corpus denudasse, pudendis tantum subligaribus campestribus obtectis.* Vide Hieron. Mercurialem *de Arte Gymn. passim, inprimis verò l. 1. c. 13. & seqq.* hic passim, vocibus *Gymnasium, Palæstra, Sudore uno* &c. uti de nominibus Athletarum in unum conjectis, infrà voce *Homogrammi*.

ATHLIBIS, urbs Ægypti, alia Arabiæ. *Steph.*

ATHLULA, Arabiæ urbs. *Dio. Epitula Xiphilino.*

ATHMATHA, i. e. *lacerta*, vel *stellio*, civitas in tribu Judæ. Jos. *c. 19. v. 35.*

ATHMONUM, pars Cecropis tribûs. *Steph.* Erat ibi Templum Veneris Uraniæ, extructum à Rege Porphyrione, qui ante Acticum his locis regnaverat, item Templum Dianæ Amarysiæ, cujus in honorem festum cognominæ celebrabatur Athenis. Hinc Ἀθμονεύς, demô seu pagô hôc oriundus. *Inscr.* Athenis in Æde *Panagia Gorgopiko*.

. . . ΝΕΥΣ ΧΑΡΙΕΣΣΑ ΑΡΙΣΤΩ
ΝΟΣ ΕΞ ΑΘΜΟΝΕΩΝ.

Indidem Nicias Archon erat &c. Vide Jac. Sponium *Itinerar. Græcia Part. 2. p. 185. & Part. 3. p. 83.*

ATHOCARÆ, apud *Plinium*, per transpositionem, pro *Athocoris*, quos vide.

ATHOCI, Hæretici memorati *Histor.* Concilior. *Tom. IV.* Seculô XIII. *Animas cum corporibus interire*, docuerunt. Vide Tobiam Pfannerum *System. Theol. Gentilis pur. c. 17. §. 12.*

ATHOLIA, provinc. Scotiæ Septentrionalis intra montes, in mediterraneis ubi aliàs pars Caledoniorum popul. Ei adjacent provinciæ Perthia, Badenochia, Abria & Stratearnia. *Baudrand.*

ATHONA, Arabum urbs. Joseph. *Ant. Jud. l. 14. c. 2.*

ATHOS, mons Macedoniæ, nunc in tractu *Jamboli* dicto, instar peninsulæ in mare Ægæum excurrens, inter sinus Strymonicum, & Singiticum, cujus umbra in Lemnum insul. inde in ortum 87. mill. pass. distantem usque pertingit. Plin. *l. 4. c. 10. & 12.* Unde adagium, *Athos celat latera bovis Lemniæ*; de iis, qui gloriam aliorum obscurant, ut *Athos* simulacrum bovis Lemniæ ex candido lapide factum & excisum. Thucydides *l. 4.* Ἄθως, ὄρος ὑψηλόν, Virgil. *Æn. l. 12. v. 701.* *Quantus Athos, aut quantus Eryx.* Hic est mons ille qui perfossus à Xerxe. Æschines, *contra Ctesiphontem*: Ὁ τὰ πελάγη βαδίσας, ὁ τὸν Ἄθω διορύξας. Lucan. *l. 2. v. 672.*

> *Talis fama canit tumidum super æquora Xerxem*
> *Construxisse vias, multum cum pontibus ausus,*
> *Europamque Asiæ, Sestonque admovit Abydo,*
> *Incessitque fretum rapidi super Hellesponti,*
> *Non Eurum, Zephyrumque timens: cum vela, ratesque*
> *In medium deferret Athon.*

Juvenal. *Sat. 10. v. 174.*

> —— —— *Creditur olim*
> *Velificatus Athos.*

Claudian. *l. 1. in Rufin. v. 337.*

> *Seu te cana gelu Rhodope, seu remige Medo*
> *Sollicitatus Athos.*

Idem, *de Bello Getic. v. 177.*

> *Nil Rhodope, nil vastus Athos, nil profuit Æmus.*

Leporibus olim abundâsse innuit Ovid. *l. 2. de Art. Am. v. 517.*

> *Quot lepores in Atho: quot apes pascuntur in Hybla.*

Jungitur Isthmo 12. stadior, in quo 24. monasteria Monachorum Græcorum, quorum celeberrima, *Caro pedos* & *Agia laura*. Vide *Baudrand.* Est & *Athos* urbs in monte. *Steph.* & locus in Ægypto. Euseb. *Præp. Evang. l. 9.* Inde *Athous Jupiter* in vertice montis cultus. *Pausan. Hesych.* Ἀθῷος, ὁ ἐπὶ Ἄθῳ τῷ ὄρει ἱδρυμένος ἀγαλματ ὁ Ζεύς. Mons hodiè *M. Santo* dicitur, Græcis Ἅγιον ὄρος. Turcis *Seididag* vocatur. Cæterùm, *de Jove Athoo* nonnulli interpretantur imaginem, quæ in Athoitarum nummis comparet. Sed ea potiùs de *Atho* Gigante est accipienda, cujus meminit Nicander apud *Stephanum*:

> Καί τις Ἄθω θρῆν ὕψος,

In toto Stephano vix alter est corruptior locus, quem sic restituit Is. Voss. *Observ. in Mela l. 2. c. 2. p. 137.*

> Καί τις Ἄθων ἴσον ὕψος ἰδὼν Θρήϊκος αἰπ' ἀγροῦ
> Ἔκλασεν, ἀθέσφατον ἀνεγείρατο ὑπὸ λίμνῃ,
> Ἧς ἀναστάς χείρεσσι δύο ῥίψεν ἐπὶ Λήμνῳ
> Ἠλιβάτου προβλῆτα, Κανάστραιον πάγος ἄκρης.

h. e. quod vult, Athon quendam Gigantem bellô contra Deos, cùm tam vastam molem vidisset in solo Thracio, inde solvisse eam, fundatam prius sub immensa palude. Unde avellens radicitus, ambabus manibus montem illum jactavit, propè Lemnum insulam, ad pedem promontorii Canastræi. Hunc montem perforâsse Xerxem suprà ostendimus, quod inter celebriorum Sophistarum materias assumptum fuisse, ex *Luciano & Hermogene* licet colligere. Mela *loc. cit.* ex emendatione *Is. Vossii*: *A Xerxe in Græcos tendente perfossus, transjugatusque est, factus freto navigabili pervius.* Hanc Xerxis fossam, quæ erat mille quingentorum passuum, sive 12. stadiorum, fretum similiter vocat Plin. *loc. cit.* Catullus verò *mare*, in coma Beronices *v. 46. Epigr. 67.*

> *Cùm Medi peperêre novum mare, cumque juventus*
> *Per medium classi barbara navit Atho.*

Meliores auctores passim *Atho* dicunt τὸν Ἄθω, non *Athon*. Sed & *Athonem* qui vocant, rectè faciunt, sic *Cicero* & alii. Corruptissimus est Ammiani Marcellini locus, *l. 31.* de hac ipsa Athonis fossâ, quem ab aliis jam depositum sic emendat Is. Vossius: *Resipiscant tandem memoriæ veteres Medicas acies ductantes ad Græciam: quæ ductum Hellesponti occupantes, & discidio quodam fabrili, mare sub imo Athonis pede quæsitum, exponunt, & turmatim apud Doriscum exercitus recensitos, concordante omni posteritate, ut fabulosa jam lecta.* Bellonius, *l. 1. c. 35.* qui angustias peninsulæ, quam efficit *Athos*, lustravit, & ipse quoque hanc Xerxis fossam fabulosam esse existimabat, nempe quia nulla incisionum vestigia invenit. Sed, qui fieri potuisset, ut per tot secula ductus aquæ, ad pedem tam vasti montis situs, servari potuisset? Hoc illud ipsum est, quamobrem Græci laborem illum Xerxis stultum & insanum adpellârunt, gnari fossam istam à defluviis & impendentibus ruinis statim esse obruendam. Æliani tamen seculô, vestigia hujus perfossionis extitisse videntur; locus est *l. 13. de Animal. c. 20.* Vide de hoc monte etiam Herodot. *Musâ 7. Nic. Lloydium.*

ATHOTIS I. fil. Menis, II. Rex primæ dynastiæ Thinitarum, in Ægypto, medicinæ peritissimus, de Anatomia libros scripsit, & regale palatium Memphi ædificavit. Jul. Africanus, Scaliger, *in Can. Isagog. p. 222.* Ægyptii vocârunt Θωΰτ, Græci Ἑρμῆν, h. e. *Mercurium*, post obitum enim & is consecrationis honore donatus est: Sicut frater ejus, Memphitici regni conditor, *Tosorthrus*, nomen & cultum *Æsculapii* obtinuit. Illi tribuuntur anni regni 57. Pater fuit, *Athotis* II. & *Cencenis*, sub quibus Thebaidis regnum sic divisum, ut alter ad Nili Orientem imperaret, alter ad Occidentem. Unde Athotis II. Thebanorum Regum seriem continuavit, præfuitque annos 22. cui successit Diabies fil. alter Thinitarum regnum orsus est. Vide Marshamum *Canone Chron.* & infrà voce *Thys*: item voce *Tosorthros*.

ATHRA, oppidul. Hiberniæ, in Lagenia & Comitatu Kildariensi, ad fluv. Burgum, medium fermè inter Caterlogum & Kildariam.

ATHRES, fluv. Scythiæ Europææ. *Herodot.* *Labur* hodiè.

ATHRIBIS, urbs Ægypti *Athribitæ* Nomi Metropolis præcisè in medio τῆ Δέλτα, quasi dicas, *corpyri*, ut ex veteri Grammatico Ægyptio *Orione* docet *Etymologus*, Ἄθριβις ἀνομάσθη, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ ... ἔχει ... καρδίαν ... ὥς φησιν Ὠρίων. Nempè Ægyptiis *ath*, vel *at* est *cor*, ut scribit Horus *Hieroglyphicôn l.* 1. *c.* 7. & *ὄ*, vel *ribi*, *pyrum*. Vide Bochart. *Phaleg l.* 1. *c.* 14. Hinc *Athribiticus* amnis, alterum ex diverticulis Bubastiaci amnis, qui ad tertium Delta se in duos διάρους findens, ostium Pineptimi & ostium Athribiticum efficit: quorum hic διάρους per ipsam urbem *Athribim* in mare effunditur, hinc nomen consequutus. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 477.

ATHRITÆ, Arabiæ Felicis gens. *Ptol.*

ATHRULLA, Arabiæ oppid. *Strabo.*

ATHUM, Oppid. permunitum Belgii, in Hannoniæ Comitatu ad fluv. Teneram. Captum est A. C. 1667. à Gallis, quibus mansit, pace ad Aquisgranum confectâ: sed Neomagensi, redditum est.

ATHYMBRA, urbs Cariæ juxta Mæandrum, *Nyssa* posteà dicta, ab *Athymbro* condita. Strab. *l.* 14.

ATHYNA, oppid. Sclavoniæ, in monte, versus Dravum fluv. prope fontes Oriawæ fluv. 6. milliar. German. à Sigetho in Austrum.

ATHYR, mensis anni Ægyptiaci, Junio Romanorum respondens, quò dicunt Osiridem *ἀφανισθῆναι perisse*. Itaque Sacerdotes hoc mense τὴν ... *Bovem auratum pulla veste byssinâ amictum ostendunt in luctu Deæ* (Isidis) *Nam Bovem putant esse Osiridis imaginem*, Plut. *de Iside.* Strabo eundem esse dicit. ὁ βοῦς Ἆπις, ὃ ἐστὶν ὁ αὐτὸς Ὀσίριδι, *Bos Apis, qui idem est Osiris*, *l.* 17. Vide *Apis*, *Isis*, *Osiris* &c. An Græcis ... ; Vide ibi.

ATHYRAS, Thraciæ fluv. *Ptolem.* in Propontidem se exonerat, prope Selymbriam. *Baudrand.* hodiè *Acqua dolce*, Plinio *l.* 4. *c.* 11. *Atyras.* Item *Athyra* plur. numer. urbs Episcopalis, & nunc Metropolis. ibidem.

ATHYRCE, fœmina solertissima, Sesostris Ægypti Regis inclyti, filia. Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* XV. ubi *de Sesostris Successore.*

ATHYTA, sacrificia, quæ ἄνευ θυμάτων, i. e. *sine victimis* offerebantur Diis. Cæl. Rhodig. *l.* 12. *c.* 1. Ἀκάπνοι θυσίαι Luciano, quasi *sine fumo*, & proindè *exigua*, qualia sunt inopum, quibus non esset victimarum copia. At apud Philonem Jud. *Vita Mosis*, ubi *de Vitulo aureo*, in Deserto ab Israëlitis conflato, θυσίαι illorum ἄθυτοι καὶ χοροὶ ἄχορευτοι, sunt *sacra profana & choreæ incondita*. Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* IV. ubi de *Apide* & *Mnevi.*

ATIA, Caji Julii Cæsaris ex sorore Julia neptis, nupta L. Philippo, quorum filia Octavia C. Marcello elocata.

ATIA, mater Augusti, vide *Accia.*

ATIA, Romanorum urbs in Campania, à Samnitibus expugnata. Diodor. Sic. *l.* 20.

ATIDIUS Cornelianus, cæsis Legionibus, à Vologese Parthorum Rege fugatus, A. C. 166. sub Antonino Philosopho Imperatore Dion. *l.* 71. Vide quoque Jul. Capitolin. in *Vita* hujus Imperatoris *c.* 8. ubi tamen *Attilium Cornelianum* potiùs legendum esse monet Casaubon. ex antiqua *Inscr.* in qua filius hujus ita dicitur.

ATII, ab Ati Trojano, de quo Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 569. 570. Quod Augusti causâ scriptum Servius ait, qui ex *Atia* matre natus est. Neque enim ulla vetus *Atiorum* mentio est. *Atii* plebeii fuerunt, neque Præturæ gradum excessêre, cognominaque *Varri*, *Paulli* & *Balbi* tulerunt.

ATILAS, vide *Atyla*, item *Attila.*

ATILIA, gens Romanorum plebeja, sed antiqua, ex qua nonnulli egregii viri prodierunt.

ATILIA Lex, lata, ut videtur Sigonio, ante annum Urb. Cond. 565. fuit. *Ut mulieribus & pupillis tutores non habentibus à Prætore & majore parte Tribunorum Plebis darentur*; Cui tutores hinc *Atiliani* dicti sunt: Meminit legis Liv. *l.* 39. A Claudio Imperatore postmodum abrogata videtur, qui sanxit, ut Consules pupillis utriusque sexus Auctores darent, quod vicissim ab Antonino Philos. sublatum refert Capitolin. ab eoque Prætorem tutelarem institutum. Alia, lata à L. *Atilio* Tribuno Plebis de *dedititiis*, fuit an. 544. Urb. Cond. cujus mentio apud Liv. *l.* 26. Item *Atilia* Marcia Lex, quam tulêre L. Atilius, C. Marcius Tribun. Pleb. an. Urb. Cond. 442. voluit: *Ut Tribuni militum seni deni in quatuor legiones à populo crearentur, quæ antea, perquam pauci suffragio populi relicti loci, Dictatorum & Consulum ferme fuerant beneficia*, Livius *l.* 9. *c.* 30.

ATILIA, pagus Vindeliciæ in Bavaria apud Danubium. *Abensbergus Aventino*, *Aetilburni Welsero.*

ATILIANA, Hispaniæ Tarraconens. oppid. inter Asturicam & Tarraconem. *Antonin.* Nunc *Salava*, oppid. Aragoniæ in confinio Navarræ, juxta fluv. Riguelum. *Baudrand.*

ATILIUS, Libertini generis, qui cœptô apud Fidenam amphitheatrô, quò spectaculum gladiatorum celebraret, neque fundamenta per solidum subdidit, neque firmis nexibus ligneam compagem superstruxit. Unde convulsa moles, dum ruit intus aut in exteriora effunditur, immensam vim mortalium spectaculo intentos, aut quicircum adstabant, præceps trahit atque operit. Quinquaginta hominum millia eô casu debilitata aut obtrita sunt. Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 62. 63. Atilius in exilium actus est, cautumque in posterum Senatusconsultô, nequis gladiatorium munus ederet, cui minor quadringentorum millium res, neve amphitheatrum imponeretur, nisi solo firmitatis spectatæ. Contigit M. Licinio, L. Calpurnio Coss.

ATILIUS Rufus, Consularis, Syriæ sub Domitiano, Præses, ibique mortuus. Tacit. *in Agric. c.* 40.

ATILIUS Severus, vide *Severus.*

ATILIUS Vergilio, vexillarius comitantis Galbam cohortis, visô cominus armatorum agmine, direptam Galbæ imaginem solo afflixit. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 41. Plutarcho *in Galba*, dicitur *Sempronius* nescio an rectè.

ATILIUS Verus, aquilam septimæ legionis à Galba nuper conscriptæ, in prœlio ad Cremonam, multa cum hostium strage & ad extremum moriens servavit. Fuit centurio primipilaris. Tacit. *Hist. l.* 3. *c.* 22.

ATILLA, Mater Lucani Poëtæ, à fil. spe impunitatis, inter conscios Pisonianæ conjurationis nominata. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 56.

ATINA, hodie ATINO, civitas vetus Campaniæ. Virg. *Æn. l.* 7. *v.* 630.

> ---- *Atina potens, Tiburque superbum.*

Martial. *l.* 10. *Epigr.* 92.

> *Marri, quietæ cultor & comes vitæ,*
> *Quo cive prisca gloriatur Atina.*

Sil. Ital. *l.* 8. *v.* 398.

> ---- *Nec monte nivosô*
> *Descendens Atina aberat.*

Populi *Atinates*. Servius *in Virg. locum prædictum*: *Civitas est juxta Pomptinas paludes dicta Atina, à morbo, qui Græcè Ἄτη dicuntur, quos paludum vicinitas creat.* Sanè curiosum Grammaticum, ut haud rarò aliàs, hic quoque se prodit Servius potius, quàm Geographum; à Pomptinis enim paludibus longè abest *Atina*, apud ipsum Apenninum montem in edito, &, ut Silius ait, *nivosô colle* sita. Nunc vicus est Campaniæ Felicis prope Melum amnem, ad radices Apennini. *Baudrand.* Est etiam *Atina*, vicus regni Neapolitani in provinc. Principatus citerioris, penè semidirutus. *Idem.*

ATINETUS, libertus Cæsaris, ut ipse testatur in marmore dicato cineribus uxoris Homonœæ, cum epitaphio pulcherrimo, quod se legisse Romæ *Tortellius* testatur.

ATINIA Lex, ab Atinio Tribuno Plebis lata, sanxit: *Ut, qui Tribunus Pleb. esset, dicendæ in Senatu sententiæ jus haberet*, A. Gellius *l.* 14. *c. ult.* Alia de usucapionibus extat, quâ cautum fuit, *Ut, quod surreptum esset, ejus rei æterna esset auctoritas: nisi in ejus, cui surreptum erat, potestatem revertisset*, A. Gell. *l.* 17. *c.* 7. Vide & Cicer. *Verrin.* 3.

ATINTANIA, pars Macedoniæ. *Steph.* Hinc *Atintanes* populi Macedoniæ in Orestide regione. *Polyb.* *Thucydides* eos Molossis annumerat.

ATINUM, Lucaniæ oppid. apud fluv. Tanagrum, inter Polam, & Salam. Vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 1254.

ATISO, Insubrum fluv. Verbanum lacum influens, *Tosa* hodiè vocatur, testibus Leandrô, & Castilionæô. Hujus Plut. meminit *in C. Mario*, Ubi Xylander & Cruserius *Athesin* interpretantur, quam benè ipsi viderint. *Atisis* habet *Liviana epitome*. Vide omnino Cluver. *Ital. Ant. l.* 1. *p.* 139.

ATIZIES, nomen Persici purpurati, apud Curtium *l.* 3. *c.* 11. quem scribit in prælio ad Isson cecidisse. Diodor. Sic. *l.* 17. vocatur *Atizyes.*

ATLANTA, vel ATALANTA, civitas Locrorum, terræ motu insula facta ante Platonis nativitatem. *Euseb.*

ATLANTES, Æthiopiæ populi *Herodoto*, Melæ, *l.* 1. *c.* 4. ac Plinio, *l.* 5. *c.* 8. inter quos nullam nominum appellationem esse ajunt. Hi fortè hodiè regnum *Borneo* dictum habitant, cujus incolas nullum proprium nomen habere tradit *Joh. Leo*, omnesque à quodam accidente appellari, ut quem procerâ staturâ conspiciunt, *procerum*; quem pinguedine onustum, *pinguem*; sic *cæcum*, *calvum*, *surdum*, &c. nominant. Alii duo sunt populi eôdem nomine, decem dierum itinere inter se dissiti, ut apud Herodotum videre est *l.* 4. ubi tradit, à Garamantibus decem dierum itinere salis tumulum reperiri, circa quem habitent homines, οἳ ἀνώνυμοί εἰσι μοῦνοι ἀνθρώπων, *qui soli mortalium nomine carent*. Et hos esse *Atlantes* dicit, qui Solis ortus diris prosequantur. Ab his, decem itidem dierum spatiô, alium salis tumulum undique secus habitari ab hominibus, quibus itidem nomen sit *Atlantes*, à monte vicino, addit; qui nomen habeant proprium, sed qui nulla cernant somnia, & ab animalium esu abstineant. Quæ omnia de unis iisdemque *Atlantibus* produnt *Plin.* *Mela* & Solin. *c.* 34. In hac Auctorum diversitate, quid sentiendum, non adeò liquet. Apud Veteres quidem duplex mons *Atlas*, ponitur, Ἄτλας ἐλάττων, *Atlas minor* & Ἄτλας μείζων, *Atlas major*, *Ptolem.* & *Steph.* Sed non tantô hi intervallô à se invicem absunt, quantum ab *Herodoto* inter utrumque populum ponitur. Præterea uterque Atlas ad Oceanum, à quo longè remoti priores *Herodoti Atlantes*. Ideò Ἀταράντες priori locô legendum esse, qui aliis Ἀτλάντες dicuntur, censet Salmas. quem vide *Exercit. Plin. ad Solin. p.* 410.

ATLANTIA, Æthiopica gens dicta olim Plinio *l.* 6. *c.* 30. de Æthiopum gente, *Universa verò gens Ætheria appellata est*, *deinde Atlantia*, *mox à Vulcani filio Æthiope*, *Æthiopia*. Unde & Oceanum Atlanticum, cum Æthiopico, ab Arabico Sinu incipiente, eundem facit. Sed cùm gemini sint Æthiopes, Δυτικοὶ, *Occidentales* & Ἑῷοι, *Orientales*, de illis solùm verum id esse, docet *Salmas.* qui non Æthiopiam, vicinam Indiæ vel Arabiæ, sed regionem Hesperiorum Æthiopum, quam Carthaginienses olim & Hispani lustraverunt, commercii gratiâ, quæque contra Sinum Atlanticum sita est, *Atlantiam* quoque dictam esse, demonstrat. Certè Occidentales Æthiopes iidem & *Atlantii* & Hesperii, quod cognominis Orientalibus non competit. Mela, *l.* 3. *c. ult.* de Mari Atlantico, *Prima ejus Æthiopes, media nulli, nam aut exusta sunt, aut arenis obducta* &c. Vide eum *Exercitat. Plinian. ad Solin. p.* 1242.

ATLAN-

ATLANTICA, nomen Insularum duarum, beatas & *Fortunatas* vocant, quæ parvô inter se mari divisæ, decem millibus stadiorum à Libya distant. Imbres illic rari, mediocresque, venti plurimum suaves ac roriferi: Solum pingue, nullô humanô studiô excultum perdulces fructus otiosæ multitudini præbet. Aer sincerus & temperatus, ac mediocri mutatione per tempora contentus. Nam qui à terra perflant venti, Boreas & Aquilo, propter longinquitatem, vasta & inania incedentes spatia, fatigantur, priusquam ad eas perveniant; qui verò à mari perflant, Argestæ, & Zephyri refrigerantes, raros ac temperatos imbres ex pelago efferunt. Illic *campi Elysii*, & *beatorum domicilia* ab *Homero*, *Horatio*, reliquisque Poetis esse dicuntur. Has Plin. *l.* 6. *c.* 31. Hesperidas vocare videtur, nam & duas etiam numerat in mari Atlantico, easque ultra Gorgonas, prænavigatione Atlantis dierum 40. distare ait. Erunt fortasse *Spagnola* & *Cube*. *Ortelius.*

ATLANTICA Arbor, qualis describitur Solino *c.* 25. ubi de monte Atlante, *Qui Africæ contraversus est, felix nascentibus sponte frugibus arboribus proceris opacissimus, quarum odor gravis, comæ cupressi similes vestiuntur lanugine, sericis velleribus nihil viliore*: *Salmasio* non peculiare genus montis hujus fuit, ut Plin *l.* 5. *c.* 1. vult, sed citri arbor, tantopere Veteribus ad mensas expetita. Spectabilem enim his proceritatem & frondes cypressis similes Suetonius Paulinus quoque tribuit, apud eundem *Plinium* qui primus Romanorum Ducum Atlantem montem transgressus, incognitum sibi esse genus id arborum, quô repletæ sunt imæ montis hujus radices, ibi memorat. Certè *Atlantica munera*, mensas citreas Martialis vocat, *l.* 14. *Epigr.* 89.

> *Accipe felices, Atlantica munera, sylvas,*
> *Aurea qui dederit dona, minora dabit.*

Qui alibi, citrum *Mauræ silvæ filiam* appellat: quòd non in Atlante solùm, sed & in aliis multis Mauritaniæ montibus nasceretur. Magnam autem illam & proceram fuisse arborem oportet, è cujus radice mensæ fierent, quæque materiem suppeditaret contignationibus faciendis satis longam &c. Vide præfatum Salmas. *ad Solin. p.* 294. & 295. ut & infrà, ubi de Citro.

ATLANTICUM Mare, seu *Oceanus Atlanticus*, secundùm Solin. *c.* 56. incipit à Mosylico promontor. *Tempus est ad Oceani oras reverti, repressô in Æthiopicum stilô: namque ut Atlanticos æstus incipere ab Occidente & Hispania dudum diximus, ab his quoque partibus Mundi, unde primum Atlantici nomen induat, exprimi par est. Pelagus Azanium usque Æthiopum littora promovetur, Æthiopicum ad Mosylicum promontorium: inde rursus Oceanus Atlanticus* &c. Sed ab alio Æthiopiæ promontorio quod Occiduo Mari incumbit, initium habere Mare *Atlanticum* scribit Mela, *l.* 3. *c.* 9. & 10. Ἑσπέρου κέρας illud vocans, his verbis: *Ipsæ terræ promontoriô, cui Ἑσπέρου κέρας nomen est, finiuntur. Inde incipit frons illa, quæ in Occidentem vergens Mari Atlantico alluitur.* Quod cùm totô orbe diversum à Mosylico; hoc enim ad Orientem, illud ad Occidentem, immani terrarum spatiô interjacente; *Atlanticus* porro *Oceanus* totus Occiduus sit: pro *Azanio* vel *Azanico*, à Solino *Atlanticum* positum esse, suspicatur Salmas. quem de hoc Oceano pluribus disserentem vide *Exercitat. Plin. ad d. l.*

ATLANTIDES, circa Atlantem habitantes, Africæ populi tum pietate & religione insignes habiti, tum erga advenas & peregrinos hospitalitate clari. Hi ab se Deorum genus asserebant; Primum verò Deum Uranum, *i. e.* Cœlum apud se regnâsse prædicabant, & plures duxisse uxores, ex quibus 45. liberos sustulit, præcipueque ex *Titea* 17. qui à matre *Titanes* vocati sunt. Diodor. Sic. *l.* 3. & 4. Euseb. *l.* 2. *Præparat. Evang.*

ATLANTIDES, stellæ, aliàs *Vergiliæ, Hyades vel Pleiades.* Filiæ Atlantis dictæ, qui primò illas detexit. Vide infrà *Atlas.*

ATLANTIS, Insul. maxima Oceani Occidentalis, quam mari haustam *Plato* tradidit. Hanc extitisse inter Azores & Canarias, hasque è reliquiis ejus remansisse, autumat; imo prolixè demonstrari posse credit Becmannus *Histor. Insul. c.* 5. Multis *Atlantis* illa Platonica America est. Vide *America.*

ATLAS, fil. Jovis, ex Clymene, Mauritaniæ Rex, Promethei frater, qui cùm oraculô monitus esset, ut caveret à Jovis filio, nullum hospitiô suscipiebat; quod Perseus Jovis ex Danae filius indignè ferens, ostendit ei caput Gorgonis, quô conspectô *Atlas* in montem conversus est tam excelsum, ut ejus cacumen cerni nequeat. Lucan. *l.* 9. *v.* 654.

> *Illa sub Hesperiis stantem Titana columnis*
> *In cautes Atlanta dedit.*

Fabulam refert Ovid. *Metamorph. l.* 4. *v.* 656.

> *Quantus erat, mons factus Atlas. nam barba, comæque*
> *In silvas abeunt: juga sunt humerique manusque*
> *Quod caput ante fuit, summo est in monte cacumen;*
> *Ossa lapis fiunt, tum partes altus in omnes*
> *Crevit in immensum (sic Dî statuistis) & omne*
> *Cum tot sideribus cœlum requievit in illo.*

Virgil. *Æn. l.* 4. *v.* 245.

> *Illâ fretus agit ventos, & turbida tranat*
> *Nubila, jamque volans apicem, & latera ardua cernit*
> *Atlantis duri, cœlum qui vertice fulcit;*
> *Atlantis, cinctum assiduè cui nubibus atris*
> *Piniferum caput, & ventô pulsatur & imbri:*
> *Nix humeros infusa tegit, tum flumina mento*
> *Præcipitant senis, & glacie riget horrida barba.*

Quam *Atlantis* descriptionem sic imitatus Silius, *l.* 1. *v.* 201.

> *Nec patitur nomen proferre longius Atlas;*
> *Atlas subductô tacturus vertice cœlum,*
> *Sidera nubiferum fulcit caput, æthereasque*
> *Erigit æternum compages ardua cervix,*
> *Canet barba gelu, frontemque immanibus umbris*
> *Pinea silva premit, vastant cava tempora venti,*
> *Nimbosoque ruunt spumantia flumina rictu.*

Montem hunc *Africæ* fabulosissimum vocat Plin. *l.* 5. *c.* 1. & meritò. Fabulis autem ab ipsa montis altitudine occasio data, undè cœlum ab eo sustineri fingitur: *Qui magis surgit, exilior est, & quod altius quam conspici potest usque ad nubila erigitur, cœlum & sidera non tangere modò vertice, sed sustinere quoque dictus est*, uti loquitur Pomponius *l.* 3. *c.* 10. Hinc Proverb. Ἄτλας τὸν οὐρανόν, subaudi ὑπεδέξατο, dici solitum de iis, qui sese magnis & molestis involvunt negotiis, ipsique sibi malum accersunt. Nam hic *Atlas*, ut quidam ajunt, Cœlum hospitiô excepit; deprehensus autem, quòd illi struxisset insidias, præceps datus est in *mare Atlanticum*. Ferunt autem, *Atlantem* Astrologiæ fuisse peritissimum, deque sphæra primum inter homines, disputâsse quâ ex re visus est cœlum suis humeris sustinere. Vide Augustin. *de Civ. Dei l.* 18. *c.* 8. & Diodor. Sic. *l.* 3. *c.* 6. Sphæram imò primus invenisse dicitur Plinio *l.* 2. *c.* 8. *Signiferi --- obliquitatem intellexisse --- Anaximander traditur primus, Olympiade quinquagesimâ octavâ. Signa deinde in eo Cleostratus & prima Arietis ac Sagittarii. Sphæram ipsam ante multo Atlas.* Quod tamen non de Sphæræ solidæ fabrica, sed simpliciter de sphærica ratione cœli, capiendum esse, monet Salmas. *ad Solin. p.* 823. Certè Diodor. Sic. de *Atlante* loquens, σφαιρικὸν λόγον vocat, *sphæricam rationem, l.* 3. Nempe primus Atlas Mundum vel Cœlum *sphæram* esse intellexit, adeoque sphæricam cœli formam invenit, & τὸν σφαιρικὸν ejus λόγον descripsit. Solidæ verò sphæræ inventionem Archimedi plerique tribuunt, ut infrà videbimus, ubi de *Sphæra*. Scribunt autem duos esse montes in Mauritania *Atlantes* dictos. Primus major dicitur, incipit prope oram Oceani Atlantici, juxta promontor. *de Guer*; inde extendit se Orientem versus, ad confinia deserti Barcæ, & immanibus jugis, è media arenarum vastitate consurgens extollitur, verticem nubibus tectum habens. Versus Oceanum *Aiduacal* seu *Ideuacal* dicitur, & inter Segelmessam regionem & provincias Hascoram & Tedleziam, *Tensif*, & *Dedes* ab incolis vocatur, & *Zizi* prope confinia regni Fezzæ. *Baudrand.* Secundus minor vocatur, regnum Fessanum à Marocchico dividens, *Errif* hodiè *Marmolio* teste, pars est Atlantis majoris abestque ab urbe Lixa 130. mill. pass. circiter. *Atlantem* autem Romanorum Ducum primum transgressum esse Suetonium Paulinum, Plin. habet ubi *de Atlante. l.* 5. *c.* 1. Tres autem *Atlantes* fuisse testatur *Servius*. Unus Rex Italiæ, & pater Electræ uxoris Coryti. Alter Arcadiæ Rex, & pater Majæ, ex qua natus est Mercurius. Tertius Maurus, qui dictus est Maximus. Sumitur nonnunquam à Poëtis *Atlas*, pro hominis simulacro, columnas ædium sustinente, aut ædificium ipsum, ad similitudinem *Atlantis*, cœlum humerô torquentis, qui etiam *Telamones* dicuntur. Est & *Atlas*, teste Herodoto *l.* 4. fluv. ex Æmo monte nascens, & Aquilonem versus in Istrum defluens. Hinc *Atlanticus* adjectivum, ut *Atlanticum mare*, i. e. ea pars Oceani, quæ Mauritaniam ab Occidente alluit. Cicer. *de Somn. Scip. c.* 7. *Omnis terra, quæ colitur à vobis, parva quædam insula, circumfusa illo mari, quod Atlanticum, quod magnum, quod Oceanum appellatis in terra.* Horat. *Carm. l.* 1. *Od.* 31. *v.* 14.

> --- --- *Quippe ter & quater*
> *Anno revisens æquor Atlanticum*
> *Impunè.* --- ---

Et *Atlanteus.* Idem Horatius, *Carm. l.* 1. *Od.* 34. *v.* 10.

> *Quo Styx, & invisi horrida Tænari*
> *Sedes, Atlanteusque finis*
> *Concutitur.* --- ---

Et *Pleiades Atlantea*, apud Ovid. *l.* 3. *Fast. v.* 105. Hinc *Atlantides*, & per epenthesin *Atlantiades*, Mercurius Majæ fil. & Atlantis nepos. Ovid. *Met. l.* 8. *v.* 627.

> *Venit Atlantiades positis caducifer alis.*

Porrò *Atlantides* 15. filiæ Atlantis fuêre, ex Plione Oceani, vel Deucalionis filia, quæ etiam Vergiliæ dicuntur, quarum 5. Hyades, nominatæ à fratre Hya, sororibus plurimum dilecto, reliquæ Pleiades à matre. Alii 7. tantùm numerant, quarum una, quòd Sisypho nupsit, non videtur. Virg. *Georg. l.* 1. *v.* 221.

> *Antè tibi Eoæ Atlantides abscondantur.*

Vitruvius *l.* 6. *c.* 10. *Atlantides, (quas nos Vergilias, Græci autem πλειάδας nominant) cum sideribus in mundo sunt dedicatæ.* Vide quoque *Atlantica, Atlanticum Mare, Atlantides.*

ATLAS, Agitator celebris in certamine curuli; apud Silium Italicum *l.* 16. ubi ludos à Scipione celebratos in Africa memorat: ejus currum, qui quartô locô exierat, solo *Campaso* equo (utpote primario, funali nempe sinistro) nominatim laudato exprimit idem:

> *Campasus antiquo fidebat Atlante Magistro,*
> *Ipsumque Ætolo Diomedi condita Tyde*
> *Miserat.*

Vide præfatum Salmas. ubi suprà, *p.* 897.

ATLAS Polyglossus, vide infrà *Turris Babel.*

ATLONA, Urbs Hiberniæ munita, in Connacia provinc. & Roscomanensi Comitatu, ad Sineum fluv. ubi exit à lacu Rea.

ATMANISPHE, Arabiæ Felicis vicus. *Ptol.*

ATMAS, Scytha adeò otium detestabatur, ut diceret se, si quando

do ab omni negotio esset feriatus, nihil admodum ab equisonibus differre. Cœl. Rhodig. *l.* 11. *c.* 1.

ATMEYDAN, dicitur hodie locus Constantinopoli, qui *Hippodromus* olim, 550. passuum longitudine, 120. latitud. in quo, tempore Græcorum Imperator. Ludi Circenses aliæque festivitates celebrabantur. Columnæ ibi quinque etiamnum visuntur, inter quas pyramis insignis, hieroglyphicis characteribus undique oppleta: in cujus basi Theodosius Imperator conspicitur, cum filiis Honorio & Arcadio totaque Aulæ Imperatoriæ pompa. Ab uno latere loci Serralium quoddam vetus visitur, ab altero Mesquita nova Sultanis Achmeti, omnium, quotquot in illa urbe sunt, magnificentissima; exceptâ illâ, quam Mahometis hodiernum imperantis mater extruxit: qua de utraque, ut & plura de hodierna Hippodromi hujus facie, vide apud Petrum de Valle *Itiner. Tom. I.* & Jac. Sponium *Itiner. Part.* 1. *p.* 231. *& seqq.*

ATMONES, populi fuêre German. Sarmatiæ, pars Bastarnarum, ubi nunc Volhinia superioris provinc. Poloniæ.

ATOMUS, apud Plin. *l.* 12. *c.* 14. thuris genus est, quod & *stagonia*, *Græci stagoniam & atomum tali modo appellant, minorem autem orobiam.* Nempe Indici thuris, de quo ibi loquitur, grana, quòd magna essent, nec rotunda, ea in cubos ac tesseras divisa tamdiu volvebant, in fictili aliquo, donec figuram rotundam recepissent, qualem habebant veri *stagonia* & *atomi*: Quibus nominibus propriè appellabant guttas Arabici thuris, quæ perfectæ rotunditatis erant, sicut sponte manaverant. Dioscorides de Thure Arabico, [illegible] *Prima autem debentur masculo, stagonias dicto, natura rotundo. Est autem hic atomus.* Idem dicebatur & [illegible], uti docet Polemon apud Athenæum *l.* 11. Σταγονίας autem vocabatur thus, masculum & Arabicum, [illegible], *à gutta* scil. quòd rotundum guttatim manans effluxerat; idem & [illegible], quòd naturâ, non arte incisionis talem formam acciperet: contrà Indicum, quod largiùs manabat, & manualibus plerunque glebis, [illegible] dicebatur & [illegible]: quod in quadras scissum arte demum in eam figuram transiret, qualem veri *atomi* habebant. Salmas. *ad Solin.* p. 508. & 509. Vide quoque infrà, ubi de *Thure.*

ATORNATUS, vide infrà *Atturnatus.*

ATOSSA, filia Cyri, attulit Dario coronam, ejusque ex hoc filius Xerxes, licèt minor natu, Patri successit. Hanc Democedes Medicus Græcus, à carcinomate infestatam, liberavit, Herodot. *Musâ* 3. & 4. *Atossa* olim Persis imperavit, epistolarumque conscriptionem invenit, Tatianus *ex Hellanico.* Fuit & alia hôc nomine, priori longè antiquior, Belochi filia, cui multa à quibusdam ascribuntur, quæ alii Semiramidi tribuunt. Vide Photium *cod.* 186. Vixit autem *Atossa* illa annis, post Nini uxorem, quingentis. Unde duplex Semiramis *Eusebio*, qui prioris mortem refert ad num. 52. posterioris ad num. 582. qui decimus à morte Josuæ, ubi hæc annotantur: *Assyriorum octavus decimus Belochus annis XXV. cujus filia* Atossa, *quæ & Semiramis, regnavit cum Patre annis XV.* Imò & tertiam ejus nominis se reperisse, utraque recentiorem, ait Voss. *de Idolol. l.* 1. *c.* 2.

ATQUANACHUCI, populi Americæ Septentrionalis in Virginia provinc. in Cæciam, versus novum Belgium, ubi aliquot Anglorum coloniæ.

ATR. in nummo Crispi, *Treverim* urbem, ubi moneta cusa, *A*, verò Monetarium designat, interprete Carolô du Fresne *Dissertatione de inferioris ævi Numismatibus.*

ATRABATICÆ Vestes, *Atrabatica saga*, item *birri Atrabatici Suidæ in veteri Lexico* Regio & Codino in *Originib.* Constantinop. ab *atro* colore nomen habent, ita [illegible] appellari censentibus: quem tamen colorem inter coccinum & muriceum fuisse, scribit *vetus Juvenalis Scholiastes.* Aliis ab *Atrebatibus* populis sic dictæ sunt. Carolo du Fresne eædem videntur, quas Itali *Arazze* vocant: Vide eum in *Glossar.* & infrà in voce *Sagum.*

ATRACES, Ætoliæ populi quibus nomen dedit *Atrax*, Ætoli fil. Regio eorum *Atracia*, unde *Atracis* Hippodamia dicta, civitas, apud Ovid. *Ep.* 17. *v.* 247.

> *An fera Centauros indicere bella coëgit*
> *Atracis Æmonios Hippodamia viros?*

Vide *Atrax.*

ATRÆ, civitas inter Euphratem & Tigrim. *Steph.* A Septimio Severo frustra oppugnata, A. C. 201. Dion. *l.* 75. Item Arabiæ civitas apud *Zonaram*

ATRAMENTALE vel ATRAMENTARIUM, Græcis [illegible], item [illegible], quòd in eo atramentum reponatur, ad intingendum calamum, *calamarium* quoque dicebatur, in *Glossis* [illegible]: *Canicleum* recentioribus Latinis, voce diminutivâ à *Canum*, quod ex Græco [illegible] ac [illegible], non tantùm canistrum textum vimine, sed etiam [illegible] & [illegible] denotavit. Unde *Caniclinus*, dignitas Palatina in Aula Constantinopolitana, ὁ ἐπὶ [illegible] Scriptoribus Byzantinis; cui videl. demandatum erat vas, in quo asservabatur sacrum encaustum; vel secundùm Anastasium *Not. ad Synodum* VIII. atramentum, potius *rubramentum*, ex quo Imperatores literas phœniceas exarabant subscribendo. Erat id aureum, gemmis lapillisque distinctum, uti describitur à Niceta *in Manuele l.* 3. *num.* 4. Vide infrà in voce *Caniclinus*, item ubi de *Cornicularis.* In *Musæo* Kircheriano Romæ, *Atramentarium*, inter alia, ostenditur, cuinque è speciebus marmoris elaboratum, à viro illustri Raphaële Maffejo Volaterris Auctori muneri missum, Georg. de Sepibus *in Descriptione Musæi hujus p.* 42.

ATRAMENTUM, Græcè Μέλαν, excrementô suô sepia præstat; idem loligo, in metu de se nigrum effundens succum. German. prout *dintenfisch* dicta. Nam licèt Romani & Græci, ex fornacum balnearumque fuligine *Atramentum* facerent, Plin. *l.* 35. *c.* 6. & Dioscor. *l.* 5. *c. ult.* Afri tamen ex excremento sive nigro & glutinoso humore in vesica sepiæ latente *atramentum scriptorium* conficiebant: uti vetus annotavit Interpres, *ad illud Persii Sat.* 3. *v.* 10

> *Inque manus chartæ, nodosaque venit arundo,*
> *Tum querimur, crassus calamo quod pendeat humor,*
> *Nigra quod infusa vanescat sepia lymphâ &c.*

Vide Voss. *de Idolol. l.* 4. *c.* 49. Sed *Atramentô* quidem libri scribebantur, tituli vero & capita librorum rubri erant coloris, quam ad rem minii usus: Hinc *veter. Glossæ, Rubrica,* [illegible]. Idem in Legum titulis fiebat, Pers. *Sat.* 5. *v.* 90. Et Leo Imperat. *l.* 6. *de divis. rescr.* vetat, *sacra Rescripta alio colore, quam purpurea inscriptione illustrari.* Quem Græcorum Imperatorum morem etiam confirmare est ex *Annalibus* Constantini Manassis: & Brissonius *l. de verborum signif.* quo locô agit de Encausto sacro, quod ex muricis seu conchylii colore erat, refert ex *Epitome Chron.* Werveronis Monach. Leodiensis, Palæologum Imperatorem Ecclesiæ Romanæ obedientiam spopondisse syngraphâ, cui conchylii sanguine subscripserit. Vide infra, ubi de *Encausto.* Sic itaque in scriptione duo hi obtinuêre colores, *ater* & ruber, interim non semper liquorem, ad utrumque, adhibebant; Sed instrumentô etiam utebantur, quod calami & liquoris vicem præstabat. Sic rubricâ, sic plumbô hodieque scribimus: maximè verò celebrata, creta & carbo, ut vulgatissima. De carbone Plautus *Mercat. Act.* 2. *sc.* 3. *v.* 74.

> *Impleantur meæ fores elogiorum carbonibus.*

De utroque Persius *Sat.* 5. *v.* 107.

> *Quæque sequenda forent, & quæ vitanda vicissim,*
> *Illa prius cretâ, mox hæc carbone notâsti.*

Apud Sinas, gentem ingeniosissimam, in *Hoeichen* Sinicum fit *Atramentum* præstantissimum, quod non uti nobis, liquidum fit, sed in massulas oblongas parallelogrammicas coactum, easque solidas, veluti rubrica est, pulchris florum, animalium larvarumque formis insignitum, literis etiam ornatum, quibus in *Atramenti* laudem carmina quædam explicant, & Artificis nomen inscribunt. Est enim ejus conficiendi in illa gente studiorum amante Ars liberalis, uti & reliquæ omnes, quæ ad studia pertinent. Utuntur verò *Atramentô* hôc eidem ferè modô, quô nostri Pictores coloribus; ferunt enim in lapide lævigato, aquâque diluunt & penicillô intinctô characteres suos depingunt potius, quàm scribunt, magis scitè ac concinnè, quàm si calamô scriberent: cujusmodi penicilli optimè fiunt, in urbe *Hucheu*, Adam. Preyelius *Sin. & Europ. c.* 43. Eisdem cotes istas ad acuendos cultros Sinenses uti, docet Georg. de Sepibus *d. l.* Et hæc de *Atramento*, quod *librarium* Vitruvius *l.* 7. *c.* 10. *scriptorium*, Corn. Celsus vocat *l.* 6. *c.* 4. Vide quoque Dioscoridem *l.* 5. *c. ult.* Plin. *l.* 35. *c.* 6. Isidorum *l.* 9. *c.* 17. ac Vossium *de Arte Gramm. l.* 1. *c.* 39. ut & infrà, ubi de *Scribendi ratione*, de *Atramento sine chalcantho confecto*, cujus apud Hebræos, in judicio mulieris suspectæ olim usus fuit, voce *Zelotypia*; de *impressorio*, quod Typographis in usu, in voce *Typographia.*

ATRAMITÆ, populi Arabiæ Felicis. *Steph.* Vide *Chatramotæ*, it. *Sabota*, quæ caput eorum fuit.

ATRANI, populi Hirpinorum in Italia. Plin. *l.* 3. *c.* 11.

ATRANTES seu ATARANTES, vide *Atlantes.*

ATRAPES, ex Amicis Alexandri, cui post ejus excessum, in divisione Satrapiarum cessit Media. Diodor. Sic. *l.* 18 *p.* 628.

ATRAPUM, locus prope Thermopylas, per quem Xerxes Lacedæmonios aggressus est, *Appian.*

ATRATI, dicti sunt apud Romanos, à toga pulla *atri coloris*, qui in luctu erant. Cicer. *in Vatinium, Quis in funere familiari cœnavit atratus, cum ipse epuli dominus Q. Arrius albatus esset?* Atque hoc stante Republ. ita observatum. Sub Imperatoribus autem, cum jam usus togæ exolevisset, exulevit etiam simul albi coloris usus, & tum pullæ fuerunt plebejæ vestes omnes. Hinc *pulla paupertas Calpurnio* dicta, & *pullati*, apud Sueton. *in Augusto c.* 44. pro plebejis, vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 32.

ATRATINUS, Consul. Roman. Fulvii collega. Item Cœlii accusator, *in Orat.* Ciceronis, *pro illo*, malè *Atracinus* dicitur. Vide & *Lucius.*

ATRAX, Princeps fuit Thessaliæ, pater Hippocrateæ, Lutatio *ad Statium l.* 1. *Theb.* 106. qui sui nominis urbem constituit, penes Thessaliam, unde ea tota *Atracia* vocata est, uti diximus in voce *Atrax* & *Atracia. Steph.* [illegible], *Atrax & Atracia: urbs Thessaliæ Pelasgiotidis: sic autem dicta est ab Atrace, Penei & Buræ filio, qui eam condidit.* Inde *Atracium* quoque venenum, in Lunæ labore, Val. Flacco *l.* 6. *v.* 447.

> *Quamvis Atraciô Lunam spumare venenô*
> *Sciret, & Æmonias agitari cantibus umbras.*

Apud Propertium *Atraciæ oræ*, pro remotis, *l.* 1. *Eleg.* 8. *v.* 25. Apud Catullum item, in Smyrnam Cinnæ, *Epigr.* 96. *v.* 5. quorum uterque alludit ad Magicas præstigias. De Lunæ labore & tinnitu, quô illa juvare credebatur, nos infrà. Vide Casp. Barthium *Animadvers. ad Papinium Statium d. l.*

ATRAX, & ATRACIA, Thessaliæ civitas in Pelasgiotide regione. Inde *Atracius.* Unde *Atraciam artem* Statius appellavit *Magiam*, quæ apud Thessalos plurimùm viguit. Sic enim ille. *l.* 1. *Theb. v.* 105.

> ---- ---- *Qualis per nubila Phœbes*
> *Atracia rubet arte labor.*

Claudian. *in Consulat. Prob. & Olybr. v.* 22. secundùm quædam exemplaria,

> *Haud secus Atraciam Lunâ regnante per Arcton*
> *Siderea cedunt acies.*

Pro-

Propert. *l.* 1. *El.* 8. *v.* 25.

Et dicam, Atracis jacet hæc consida in oris.

ATRAX, Ætoliæ fluv. qui infunditur Ionio, & ab eo est initium Achaiæ. Catullus, *Epigr.* 96. *v.* 5.

Smyrna cavas Atraci penitus mittetur ad undas.

Vide Strab. *l.* 9. & Plin. *l.* 4. *c.* 2.

ATREBATES, Plin. *l.* 4. *c.* 17. Galliæ populi, qui XV. Mill. armata ad bellum pollicitis, trans Sabin unà cum Nerviis & Veromanduis, finitimis suis, adventum Romanorum exspectarunt, Cæsar. *l.* 2. *comm.* c. 4. Sed ab hoc superati, acceperunt Commium Regem, Cæsari in Britannia fidum ac utilem. Postea, ad Alesiam obsidione liberandam, imperata sunt illis IV. hominum millia, summaque imperii Commio tradita, qui cum reliquis Gallis contra populum Rom. Cæsaremque, conjuratione factâ, cùm omnia frustra expertus esset, *perosus Romanam civitatem*, legatos demum ad M. Antonium misit, & se imperata facturum, obsidibus datis, firmavit. Sic Atrebates, quibus unà cum Nerviis & Veromanduis victis Cæsar libertatem & leges abstulerat, pro meritis Commii Atrebatis iidem immunes esse jussit. Sed non diu libertas illis mansit. Straboni dicuntur *Atrebatii*: Ptolem. *Ἀτρεβάτιοι*, quos ille falso ad Sequanam ponit, *Atrevates* quoque in veter. *Notit.* *Atrepates* *Orosio*, &c. Hi in Britannia insul. condidêre Callevam *Atrebatum*, 44. milliar. à Londino, 22. à Venta Belgarum. Nunc *Artesia*, Gall. *Artois*. Ab his *vestes Atrebaticæ*; i. e. acetampelinæ, & *birri Atrebatici*, Vopisc. *in Carino*, c. 20. quanquam *Atrebaticas* vocat *Suidas*, de colorum atri ratione. Sunt autem *Atrebates* textrinâ percelebres. Horum Metropolis munitissima urbs *Atrebatum*, *Ptolemæo Origiacum*, quod tamen *Cluverio* Orchiacum *Orchies*, hodie videtur, locus humilis & ignobilis, proximus Duaco: *Atrebatum* autem caput *Nemetacum* vult dictum olim. Quidquid hujus sit, in veteri. *Gallia Notitia*, nunc urbs *Atrebatum*, nunc *civitas Atrebatum* & *Atrevetum*, appellatur: ibique ac in *Chronico* Roberti, inter XII. provinc. Belgicæ secundæ civitates quintô locô statuitur, post Remos, Suessonas, Catalaunos & Veromanduos. Annô verò Christi 1200. in septimum gradum ab Auctoribus rejicitur, & Cameraco quoque, Turnaco ac Morinis seu Tervannæ postponitur. Sita est ad Scarpam fluv. qui in Scaldim influit; German. *Atrecht*, Gallis *Arras*. Pagus *Atrebatensis*, in Ludovici Pii divisione regni inter filios *Adertensis*, in Caroli Calvi Capitulis *Adertisus*, apud *Ussuardum territorium Adertense*, dicitur: parum Latinè. Recentioribus, *Artesia*, vulgò *Artois* nominatur. Comitatus hodie titulô clara, aliàs sub dominio Hispanico nunc autem ferè tota Francici est juris. Habet ab Aquilone Flandriam, eandem ad Ortum cum agro Cameracensi, ad Meridiem & Occasum Picardiam & Comitatum Boloniensem; estque fertilis admodum. Notat *Sanson*, diœcesin Atrebatensem Comitatui cognomini non usque quaque respondere, cùm diœcesis Audomaropolitana, quæ majori ex parte Comitatu continetur, portio sit veterum Morinorum: Duagium autem ac Orchiacum, in diœcesi sint Atrebatica, cùm tamen ad Flandriam Gall. pertineant. &c. Vide Hadr. Vales. *Notit. Galliæ*, nec non Cl. Ortonem *Not. ad B. Rhenani Rer. Germ. l.* 1. Cæterùm urbs, olim Comitatus Flandriæ caput erat, cùm illam Carolus Calvus Juditæ filiæ, Balduino Flandriæ Comiti nuptæ dotis locô cessisset. Dein, cum tota Artesia, rediit ad coronam, nuptiis Philippi Augusti & Isabellæ Hannoniæ, filiæ Balduini VI. Episcopatum hic instituit Urbanus II. A. C. 1092. & Lambertum ipsemet infulâ cinxit. Inter cujus successores ille fuit, qui Carolo V. Imperatori suggessit dolum, quô unius literulæ inversâ formâ (vox erat *einig* & *ewig*,) Philippus Landgrav. Hassiæ fidelibus, in vincula incidit, non nisi quinque annis post, virtute generi sui Mauritii Saxonis, liberatus. Franc. Guicciardin. *Comm. l.* 2. Hanc urbem, in duas partes divisam, (quarum altera, *civitas* dicta, ad Episcopum pertinet,) ferrarius quidam faber Maximiliano Imperatori prodidit, A. C. 1493. Ludovicus verò XIII. recepit, A. C. 1640. post bimestre obsidium. longitud. 25. 55. latitud. 50. 15.

ATREBATII, populi Albionis. *Ptol.* quorum regio *Berkshire*, *Camdeno* ac *Lelando* testibus. Oppida *Okingham*, *Reading*, *Ilsly*, &c. inter Londinum & Sarisburiam in occidentem. Eorum primaria urbs Calleva, *Antonin.* & *Ptol.* nunc *Wallingford*.

ATRENE, civitas. *Steph.*

ATRENI, populi circa Armeniam, quorum urbem *Atras*, Septimius Severus frustra oppugnavit, A. C. 201. Dion. *l.* 75. Herodian. *l.* 3. *c.* 1.

ATREUS, Pelopis & Hippodamiæ fil. post avunculum Eurystheum, qui ipsum contra Heraclidas moturus Regno præfecerat, Rex, Mycenarum & Argivæ regnavit per ann. 5. Thyesten fratrem qui ipsi *χρυσῆν ἄρνα*, *agnum aurei velleris surripuit*, concubitu uxoris ejus Æropes usus, exilio mulctavit, cui deinde revocato proprios filios, quos ex Ærope susceperat, comedendos apposuit: cujus facinoris horrore Sol retrocessisse fertur, revocato ad auroram cursu. Unius Senecæ tragœdiarum argumentum. Unde Ovid. *Trist. l.* 2. *v.* 391.

Si non Æropen frater sceleratus amasset,
Aversos Solis non legeremus equos.

Quod ut Thyestes ulcisceretur, cum propria filia Pelopea concubuit, & ex ea Ægisthum suscepit, qui *Atrei* filium Agamemnonem interfecit. Horat. *de Arte ad Pisones*, v. 186.

Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus.

Ovid. *Ponticor. l.* 1. *El.* 2. *v.* 121.

Non tibi Thermodon, crudusque rogabitur Atreus.

Vide Erasmi *Adagia*. Sic itaque à Perseidis regnum ad Pelopidas transtulit, qui ab illo tempore potiores esse cœpêre, Thucyd. *l.* 1. Ei successit frater Thyestes, quem vide.

ATRI, populi apud quos ne minimum quidem furari licebat Euseb. *l.* 6. *Præp. Evang.*

ATRIA, vulgo ADRI, urbs juxta Venetias. *Ptol.* posteà *Adria* dicta, unde mare *Adriaticum* nominatum. In peninsul. Rhodigina semidiruta jacet, 30. milliar. à Ferraria in Boream 15. à Rhodigio in Ortum, & 25. à Venetiis in meridiem. *Baudrand.* *Steph.* aliam *Atriam* Bojorum, gentis Celticæ commemorat.

ATRIA, vulgò ATRI, Urbs est in regno Neapolitano, estque Ducatus gentis Aquavivæ, Paucorum incolarum.

ATRIANORUM Paludes, quæ *Septem maria* vocantur. Plin. *l.* 3. *c.* 16. Locus est circa Padi ostia, *Ravennæ paludes*, Strabo *l.* 5.

ATRIANUS, Italiæ fluv. *Ptol.* *Tartaro Mercatori.*

ATRIBUNIA, fluv. Insul. Hispaniolæ, in America Septentrionali versus Occasum Insul. & ex adverso Cubæ, ubi aliquot Francorum mansiones, à paucis annis in eo tractu.

ATRICANI, Italiæ popul. Dionys. Halicarn. *l.* 5.

ATRICI & ATRICÆ, vide supra *Atrix*.

ATRIDÆ, Atrei filii, Agamemnon & Menelaus.

ATRIENSIS, servus fuit apud Romanos, qui sicut Ostiarius, seu Janitor ostium, ita is *atrium* tuebatur. Varro *de L. L. l.* 7. *&* ab *æde & tuendo, Æditimus est, cur ab Atrio & tuendo, non Atritumus sit potius quam Atriensis.* Servius ad *Æn. l.* 9. *v.* 648.

Armiger antè fuit fidusque ad limina custos.

Æditui, inquit, fuit, quod in ingenti honore apud Majores fuit: illic enim & epulabantur & Deos colebant. Census etiam omnes illic servabant, quod etiam Plautus in Asinaria, qua inducit Saurcam servum Atriensem in tota familia plurimum posse. Et sanè operæ pretium erit legisse ejusdem Fabulæ *Act.* 2. *sc.* *att.* Idem Grammaticus, *Æn. l.* 1. *v.* 730.

---- --- *Vterque per ampla volutant*
Atria.

Ubi, inquit, & pecunias habebant. Unde qui honoratiores erant, hominem custodem adhibebant. Ibidem & culina erat, unde & Atrium dictum est, quasi atrum ex fumo. Ubi quod honoratiores illos fuisse ait, confirmatur ex Cicer. *Parad.* 5. *Atque ut in magna familia sunt alii lautiores, ut sibi videntur, servi, sed tamen servi, ut Atrienses, alii infimo loco, ut Mediastini &c.* Quod ibi ignis ac fumi meminit, colligitur ex eodem Cicerone, *in Pison.* *Extructa mensa non conchyliis aut piscibus, sed multa carne subrancida. Servi sordidati ministrant, nonnulli etiam senes, idem coquus, idem Atriensis.* Quò facit & illud Evangelicum de Atrio Summi Sacerdotis, in quo ad ignem & prunas calefaciebat se Petrus, *Matth. c.* 26. *v.* 69. imo & quæ habentur apud eund. *c.* 12. *v.* 29. & Lucam *c.* 11. *v.* 21. An verò *Atrium* lacunatum esset, an subdio? implicita quæstio est. Vitruvius *l.* 6. *c.* 4. lacunaria haud obscurè in atriis collocat: cui suffragatur Ovid. *Met. l.* 8. & *l.* 14. ubi *Atria* habet *marmore, mutuæ conchâque tecta.* Appulejus quoque *Floridor. l.* 4. *Sed & Medici, inquit, cum intraverint ad ægrum, uti visant, nemo eorum, quod Tablina perspicua in ædibus cernant & lacunaria auro oblita &c.* At lacunaria & tablina non propriè in, sed circa *Atrium*, visebantur, in porticibus nimirum, quæ impluvium cingebant, *Atrium* verò *ὕπαιθρον* erat: Ovid. autem, ut & Ausonius annotante ad *Sueton. l.* 2. Casaubonô, pro Aula usurpârunt. De servo *Atriense* ita Phædrus *l.* 2. *Fab.* 5.

Ex alticinctis unus Atriensibus,
Cui tunica ab humeris linteo Pelusio
Erat destricta, cirris dependentibus.

Ubi nos docet fuisse illos neque promissô capillô, neque detonsô, sed cirratô & leniter diffusô, quem comæ tenorem servant omnes Antinoi (qui ex *Atriensi* Imperator. Hadriani Deus factus est, dignus planè, quem Ganymedes consessu dignaretur & reciperet in contubernium Zamolxis, vide Tertullian. *Apologet. c.* 13.) imagines. Erat autem in *Atrio* vel circa, Tablinum, in quo servabantur codices rerum in Magistratu gestarum, Plin. *l.* 35. *c.* 2. erant Armaria, quæ imagines Majorum continerent, Val. Max. *l.* 8. *c.* 15. in quarum locum postea irrepserunt, ut Plin. conqueritur *l. c.* signa externorum Artificum, æra & marmora, ut & in Trimalcionis *Atrio* notavit Petronius. Neque porro alius, quam *Atriensis* fuisse videtur, qui ab *Atrio curando* vel *Atrii curandi* appellatur, in antiquo elogio. Nisi dicamus, fuisse recensitorem quempiam officiosorum hominum, quorum catervæ ibi loci disponebantur: aut Nomenclatorem, qui domino salutantium insusurraret nomen. Bibliothecæ autem, quarum hic apta omnino statio est, adeò insederant omnes domus, ut ineptias declamaverit Seneca *de Tranquill. c.* 9. Sed & Pinacothecæ etiam privatim, ad insaniam receptæ sunt, quarum nimium studium improbavit Plin. *l.* 35. *c.* 2. Ex quidem tabulas pictas videntur curâsse Pictores. Jam verò *Observator à Pateris*, cujusmodi fuit Eutyches Libertus, & Hermeros Ti. Claudii servus Theamidianus ab *Marmoribus Magister*, faciunt ut credam, apud Cæsares saltem, non Pinacothecas tantum, sed & Agalmatothecas in deliciis fuisse, privati enim illi in *Atriis* reserverant sua. Hæc de *Atriensi* urbano. *Atriensi* verò rustico injungit Columella *l.* 12. *c.* 3. ut supellectilem exponat, ut curet ferramenta nitidari & liberari rubigine, idque apud parcos & attentos Patresfamilias, qui nollent supervacaneum Supellecticariorum ministerium domi habere. Et hoc non ruri modo, sed etiam in urbe aliquando placuit, cùm Cicero *Parad.* 5. Atriensi comparet illum, qui Marcellionem Corinthium cupidè tractabat. Cum *Atriensibus* iidem *Atrarii* quibusdam videntur, Petrus verò Faber *Semestr. l.* 2. *c.* 12. eos distinguens, illos honestioris conditionis, hos minus honoratos, & veluti priorum vicarios, qui ad *Atrium* tanquam ad ostium, ejus observandi gratiâ starent, illudque tergerent, verre-

rent,

rent, spargerent; fuisse tradit, vide Laur. Pignorium, & T. Popmam *de Servis*.

ATRIUM, prima pars Tabernaculi Mosaici, *Altare* continebat *aeneum*, in quo holocausta offerebantur, cum reliquo *instrumento* ejus, crateribus, lebetibus, forcipibus, fuscinulis, palis &c. Exod. c. 27. v. 3. ac ponè illud, Tabernaculum versus, *labrum aeneum*, cujus locô *mare aeneum* extruxit Salomo 1 Reg. c. 7. v. 23. ex quo aquâ è 12. siphonibus seu mammis promanabat, ut duodecim Sacerdotes, ad ingressum Tabernaculi, ea se lavare possent, juxta legem Exod. c. 30. v. 18. 21. Ibidem Populi erat statio, ut in Sacris passim videre est. Cum verò unicum in Tabernaculo esset *Atrium*, in Templo posteà Salomonico varia fuêre: Nimirum I. *Atrium Sacerdotum*, II. *Israelis*, 2. Paralipom. c. 4. v. 9. quod cur sit à Josaphato divisum, in *Atrium mulierum & Virorum*, 2. Paralipom. c. 20. v. 5. quibus Herodis tempore, accessit quartum, pro *Gentilibus* ac *immundis*. Et quidem *Atrium Gentium*, quod primò occurrit, ambiebat Templum instar coemeterii & 500. cubitorum quadratura sua continebat, ac quatuor egregiis porticibus instructum erat, quarum unaquaeque triplici columnarum ordine sustentabatur. Appellabatur illud [illegible] *mons Templi*, & [illegible] vel *Atrium commune*. Eoque intrabant Ethnici, excommunicati, lugentes & immundi. Post id locus erat, dictus [illegible] *antemurale*, 10. cubitos latus, ab Atrio Gentium septo discretus: *Et fecit lugere antemurale & murum*, Thren. c. 2. v. 8. Quo gentili aut immundo accedere non licebat, Actor. c. 21. v. 29. Hinc, 12. gradibus, dimidii cubiti altitudine, ascendebatur in *Atrium mulierum*, in quo tripudium sacrum & aquae libatio, in festo Scenopegiae, peragebatur. Erat illud 135 cubitos longum ac latum, ac in quatuor suis angulis totidem conclavia habebat, videl. *Nazaraeorum*, *leprosorum*, *lignorum & vini ac olei*: & tres portas, ad Ortum portam dictam *Speciosam*. Actor. c. 3. v. 2. ad Austrum & Boream singulas; quae suis quoque conclavibus ac porticibus instructae erant. Atque ad has posita fuêre 13. Gazophylacia. Vide Lucae c. 21. v. 1. & Marci c. 12. v. 41. 42. Inde iterum 15. gradibus ascendebatur in [illegible], *Atrium Israelis*, in quibus consistebant Levitae, Psalmos graduum psallentes, ipsum verò longum erat cubitos 135. latum 11. diversasque portas, variasque circumporticus habebat, & in illarum contignationibus exedras & conclavia permulta, variis usibus inservientia. Et in hoc *Atrium* conveniebat Populus ad cultum & sacrificia, inque eo Prophetae oracula sua ex altiori suggestu pronuntiabant, 2. Chron. c. 24. v. 20. coll. cum Jerem. c. 36 v. 10. atque ibidem Christus Dominus noster Populum docuit persaepe. Vide Matthaei c. 21. v. 12. &c. Ex eo in *Atrium Sacerdotum* ascensus erat, gradu uno cubitali: Cui impositum erat pulpitum, quod tribus gradibus dimidii cubiti adibatur, in quo Levitarum canentium chorus. Longum id iterum erat 135. latum 11. cubitos, solisque Sacerdotibus in eo ordinariè versari licebat: in eoque Altare fuit holocaustorum, cum labro seu Mari aeneo aliisque minoribus lavacris; unde ad *aulam* seu Templi vestibulum, spatium erat 22. cubitorum, ubi Sacerdotes ministrare & confiteri solebant. Adibatur verò id 12. gradibus dimidii cubiti: sicque emensis *Atriis*, in ipsum Sanctuarium ac palatium Domini [illegible] dictum, patebat ingressus, sed de hoc infrà. Vide Fr. Burman. *Synops. Theol. Part. I. l. 4. c. 15. §. 5. & seqq.*

ATRIUM, apud Romanos quoque templis adjici solitum est, Corippus *l. 3. num. 1.*

---- *Apostolici subeuntes atria templi.*

Hinc *Atrium Minervae*, in region. 8. *Atrium Libertatis* in 13. region. apud *Velleium*: quod Gracchus ex multatitia pecunia exstruxit, Tit. Livius *Dec. 3. l. 4. in princip.* ubi publica acta signabantur, Idem *Dec. 5. l. 3.* Dedicatio illius incidit in Eidus April. Ibidem & Bibliothecam fuisse, colligitur ex Ovidio *Trist. l. 3. eleg. 1. v. 71.*

Nec me, quae doctis patuerunt prima libellis,
Atria, Libertas tangere passa sua est.

In monte Aventino extructum ait Festus Pompon. *l. 10.* auctorem ejus Asinium facit Pollionem C. Sueton. *in Aug. c. 29.* In eadem region. 8. *Vestae atrium* celebratur, apud Servium *in Aeneid. l. 7.* quod à templo remotum erat, cum reliquarum omnium Aedium sacrarum *Atria* ipsis templis contigua essent. Sed & privatorum profanae aedes iis instructae erant, de quorum longitudine, latitudine & struendi ratione, vide Vitruvium Pollion. *l. 6. c. 3.* Imò in una domo, plura aliquando fuêre, quibus vicina aut juncta cubicula erant. Spatia *Atrii* intercolumniis seu peristyliis distinguebantur, Claudian. *in Ruffin. l. 2. v. 136.*

---- *Purpureis effulta columnis*
Atria.

Cereis insuper, aereisve aut marmoreis Majorum imaginibus decorabantur, ut patet ex Seneca *de Benef. l. 3. c. 28.* Plin. *l. 35. c. 2.* &c. Hinc Martialis *l. 4. epigr. 40. v. 1.*

Atria Pisonum stabant cum stemmate toto.

Imò & pretiosa quaeque clarorum virorum monumenta, ibi habebantur: ascendebatur autem in illa certis gradibus; Martial. idem *l. 12. epigr. 3. v. 10.*

Atria sunt illic Consulis alta mei:

Solebantque aurô sive aureis laminis & bracteis incrustari, ac velis tegi seu suspensis tapetibus ornari: Unde Corippus *de Justino min. l. 3. num. 7.*

Clara superpositis ornabant atria velis.

Vel certô Encaustices genere pingi, de quo suô locô &c. Vide quoque aliquid infrà, voce *Pegma*. Pinacothecis illis seu tablinis, in quibus Majorum imagines Nobilibus concessum erat exponere, claudendis, conservandis ac in funebrem comitatum efferendis, servi praeerant, quos ab atrii cura *Atrienses* vocabant: Horum officium, juxta Columellam *de R. R. l. 12. c. 3. supellectilem & ferramenta detersa nitidare, atque rubigine liberare, caeteraque quae refectionem desiderarent, fabris concinnanda tradere*. Meminit Phaedrus verbis *supra citatis*. De iisdem vetus *Glossarium Latin. Atrarii seu Atrienses, sunt custodes atrii.* Fuit autem *Atrium* prima domûs pars, teste A. Gellio *l. 16. c. 5.* (unde malè cum Impluvio confunditur, loco subdiali, in medio aedium) inter vestibulum & aedes, neque prominentes solùm pinnas, sive ut *Vitruvius* appellat, alas, sed etiam laquearia habebat &c. Vide Thom. Dempster. *Paralipom. ad Joh. Rosini Antiqq. Rom. l. 1. c. 13.* In iis mulieres Romanorum opera sua perficere solitas, ex Arnobio *adv. Gentes l. 2.* discimus, *Matresfamilias vestras in Atriis, operantur domestica, industriae testificantes suas*; & C. Nepote *Praefat.* *Cujus* (Romanorum) *Matersfamilias non primum locum tenet aedium*? h. e. non stat [illegible], in *atrio*, seu *aula*, ut *Horat.* vocat. Quem antiquum Romanorum morem tetigit *Commentarii ad Vegetium l. 1. c. 7.* Stewechius, ubi & Graecis contrarium placuisse docet. Plura apud Festum voce *Andron*. Alciatum *in Milianaeam*, Lipsium *Elector. l. 1. c. 7.* & aliquid infrà voce *Oecus*. Apud Graecos, Templorum, Christo dicatorum, *Atrium* [illegible] dicebatur, opposita Sacrario, totâ Templi longitudine interjacente; eratque ad Occidentem, sicut Sacrarium ad Orientem. Porticus nempe vel Atrium, ante Basilicam ad deambulandum factum, tam longum, quàm ipsum Templum latum, continenti aedificio cum Templo & eodem ambitu clausum, ab ipso tamen Templo velut separatum. Nam Narthecis fores aliae à Templi foribus, & qui intra Narthecem stabant, extra Templum consistere dicebantur, uti latiùs videbimus infrà, in voce *Narthex*. Ab hoc *Atrio*, [illegible] in Templis Graecorum Gentilium, diversum quid erat, quamvis posterior Latinitas passim ita vocet. Vide infrà [illegible]. Sed & [illegible] ac [illegible] privata quoque aedificia Graecorum habuêre, apud quos tamen nulla *Atria*, uti apud Romanos &c. Vocatur autem [illegible] *Atrium*, apud Paulinum *Ep. 33. ad* Alethium: ubi de Basilica loquens, *quare*, inquit, *praetento autem* Atrio, *salutare vestibulum est*. Sed hac de re vide plura apud Salmas. *ad Solin. p. 1216. & seqq.* Carolo du Fresne, in Templis Latinorum, *Atria*, imprimis dicta sunt veter. ea impluvia porticibus cincta, quae Aedibus sacris obversabantur, in quorum meditullio erat fons perennis aquae. Anastasius in S. *Symmacho*, *Ante, fere Basilicae gradus fecit in Atrio & Cantharum.* Cujusmodi *atrium* Romanâ consuetudine *Paradisum* fuisse dictum, docet Leo Ostiensis *l. 3. c. 26.* Illud autem asyli & immunitatis jure non minus, ac ipsa Aedes sacra, donatum erat. *Decretio* Chlotarii Regis post *Legem Sal.* §. 14. *Nullus latronem vel quemlibet culpabilem --- de Atrio Ecclesiae trahere praesumat. Quòd si sunt Ecclesiae quibus atria clausa non sunt, ab utraque parte parietum terrae spatium aripennis pro Atrio observetur.* Vide quoque Capitula Caroli M. *ad L. Sal.* §. 3. *LL.* Edwardi Confessor. c. 6. Longobard. *l. 2. tit. 40.* §. 5. &c. Porrò, *Atrium* portis, usque consecratum erat clausum, *Capitular. 1. ann. 819. c. 1.* *L. Longob. l. 1. tit. 9.* §. 30. 36. & *Capitular.* Caroli M. *l. 4. c. 13.* Ibique fidelium erant sepulturae. Ebrardus in *Graecismo c. 11.*

Atria dic aulas, eadem & coemiteria dicas,
Et loca sacratam &c.

Vide praefatum Car. du Fresne *Glossar.* ut & Macros Fratres in *Hierolex.* nec non infrà, voce *Paradisus*.

ATRIUS, praenomine *Quintus*. Inter legatos seu tribunos C. Julii Caesaris, navibus in Britannico litore praesidio relictus. Magis tamen placet *Fulvio Ursino Q. Atrius*; quia *Atria* gens ipsi ignota est.

ATROGI, Mauris vocatur, pomum citrium seu Medicum, Salmas. *ad Solin. p. 950.* de quo vide infrà.

ATROPATIA, *Stephano* altera ex partibus Mediae, ita dicta ab *Atropato* Duce, qui eam à Macedone vi tutatus est. Media enim distributa est in duas partes, quarum altera Major appellatur, cujus Metropolis est *Ecbatana*, altera Minor, quae & *Atropatia* dicitur Straboni, *l. 11.* Populi *Atropateni*. Dionys. v. 1019.

[illegible]

Gelos, & Mardos in Atropatena regione plerique statuunt: eos tamen ab Atropatenis distinguit *Dionysius*, non nisi cultiores regionis illius incolas Atropatenos vocans; cum Geli, Mardi, aliique monticolae [illegible], teste Strabone, *l. 11.* & quidem Scythici generis fuerint. Caetera Atropatenes [illegible], vocat *Strabo*, ut *Dionysius*, [illegible]. Nunc *Servan* seu *Nervan* dicitur, sub Persarum Imperatore. Ejus praecipua Tabrisium, seu Tarusium, urbs ampla. *Nic. Lloydius.*

ATROPHI, apud Plin. *l. 31. c. 10.* *Prosunt* atrophis, *opisthotonis, tetanis*; Graecè [illegible]: propriè sunt pueri macie confecti. Hinc *atrophum* piper, apud Plinium, *l. 12. c. 7.* quod intus inane & cassum, aliàs *bregma* quoque dictum est; quae vox purè Graeca propriè bullam notat & ampullam aquae scaturientis vel etiam ferventis & bullientis. Hinc enim *Bregma* ejusmodi *atrophum piper*, quòd nihil plus intus haberet soliditatis, quam illae bullae & ampullae, Salmas. *ad Solin. p. 1019.*

ATROPOS, una ex Parcis, quasi quae ad nullius preces convertatur. Stat. *l. 4. Silv. 8. v. 18.*

Hic senium, longaeque decus virtutis, & alba
Atropos, & patrius lauros promisit Apollo.

Martial. *l. 10. Epigr. 44. v. 5.*

Candida tu differs; at non & stamina differt
Atropos, atque omnis scribitur hora tibi.

ATTA, civitas Arabiae Felicis. *Ptol.*

ATTA Titus Quinctius, circa 175. Olymp. Poeta Comicus. Horat. *ep. 1. v. 78.*

Rectè,

Reliâ, necnon crocum, floresque perambulat Attæ
Fabula. ---- ---

Ejus quædam opera laudat Voss. *de Poet. Lat. c.* 1.

ATTABAS, & Numerius, latrones famosissimi proverbio locum fecêre: *Conveniunt Attabas & Numerius.*

ATTACANA, Armeniæ majoris oppid. *Ptol.* Hinc A'[illegible] populi *Attacani*, quos tamen Indiæ adscribunt omnes fere Auctores, ut videre est. apud eundem ubi supra, p. 1004.

ATTACENUS Sinus, apud Solinum c. 51. *Sequitur Attacenus Sinus, & gens hominum Attacorum, quibus temperies prærogativa miram aëris clementiam sumministrat* &c. Sed nulli usquam *Attaci*, ut vidimus suprà, in voce *Attaci*. Proin, *Attacenum*, pro *Attiano*; & *Attacos*, pro *Attacoru*, Solinum sumsisse, conjicit Salmas. Sunt autem *Attacori*, Græcè O'[illegible] & A'[illegible], quos O'[illegible] *Ptol.* vocat & in Serica ponit, ubi urbe eorum iisdem O'[illegible] Idem & montis cognominis meminit. Ammiano vocatur *Opuracarra l.* 23. &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 989.

ATT[illegible]I, Serica gens. Plin. *l.* 7. *c.* 17.

ATTACORÆ, populi Asiæ, in Serica regione. Vide suprà in voce *Athi*, & hîc in *Attacenus Sinus*.

ATTACOTTI, *Marcellin.* Scotorum populi *H. Lhuyd*, *Buchanan*, putat eos inter Hadriani & Severi vallum habitâsse. Ubi nunc Comitatus Buquamensis in Scotia Septentrionali. *Baudrand.*

ATTACUM, Hispaniæ Tarraconens. oppid. *Ptol. Ategon Moleta*, *Ateca Cinjio* Aliis est *Daroca*, oppid parv. Aragoniæ, ad Xilocam fluv. qui postea in Salonem cadit; distat à Bilbili 4. leuc. in meridiem.

ATTACUS, Græcè [illegible] vel [illegible], Levit. *c.* 11. *v.* 22. locustæ species, sic è [illegible], *à saliendo*, ut vulgari linguâ *saltarella*. Nisi idem [illegible], quod [illegible], Æolum dialectô, quibus [illegible] est [illegible], unde *fidis*, & [illegible], unde *planta*. Quò facit, quòd inter maturas locustas est [illegible], *attacus*, quodque in optimis [illegible] locusta seu *invisa* redditur [illegible], [illegible]; Neque aliud sibi volunt *Isidori* hæc, alioqui valde inepta: *Locusta, quod pedibus sit longis, velut hasta: unde eam Latini tam maritimam, quam terrestrem, hastago appellant.* Ubi cum apparet frigidas captâsse allusiones inter *locustam*, *hastam* & *attacum* vide infrà in voce *Locusta*, & Bochart. *Hieroz. Part.* 2. *p.* 449.

ATTAGEN Græcis, Latinis *Rusticula*, Gallis *Gelinotte*, Italis *Francolino*; avis est, ad mensarum delitias expetita. *Glossæ* A'[illegible], *Gallina rustica*. Plinius, *Attagen maximè celeber Ionicus & vocalis alias, captus verò obmutescens quondam existimatus inter raras aves. Jam & in Gallia Hispaniaque capitur, & per Alpes etiam*, l. 10. *c.* 48. Eum sic describit Athenæus, A'[illegible] [illegible], [illegible]. *Alexander verò Myndius ait, paulo majorem esse perdice, totum verò pullum tergo, colore subrufum.* Quæ forma colorque in Gallorum rusticulis est. Nec obstat, quòd *Plinius* & Martialis *l.* 13. *Epigr.* 61. *Attagenem* à rusticula distinguunt: de Ionico enim potissimum loquuntur, quem ab aliarum regionum ejusdem generis avibus gustu differre, mirum non est. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 150 & infrà in voce *Rustica gallina*.

ATTALABUS, itidem locustæ species, apud Bochart. *ubi suprà*.

ATTALI, latrones, Arabum gens. Plin. *l.* 6. *c.* 26.

ATTALIA, vulgò SATALIA, ANTALI Turcis, urbs Pamphiliæ Archiepiscopalis maritima & primaria regionis, ubi Præfectus moratur, ab *Attalo* Rege condita, *Strabo*. *Stephano* urbs Lyciæ. Aliqui verò (ut idem scribit) Ciliciæ Corycum sic nominârunt. Aulæa Attalica, olim in pretio fuêre Propert. *l.* 2. *El.* 32. *v.* 11.

Scilicet umbrosis sordet Pompeia columnis
Porticus, aulæis nobilis Attalicis.

Sil. Ital. *l.* 14. *v.* 660.

Læta Tyros, quæque Attalicis variata per artem
Aulæis scribuntur acu. ---- ---- ---

ATTALIA, Urbs Asiæ minoris sita in ora littorali maris mediterranei ad ostium Cestri fluv. & fere media inter Aspendum & Termessum; nunc sub Turcis, probè munita. Sed malè habita fuit à Christianis, principiò hujus seculi. Distat aliquantisper à Veteri Attalia, quæ diruta jacet. *Baudrand.*

ATTALIATES Michaël, vide *Michael*.

ATTALIS, tribus Atticæ. *Steph.* Sic dicta ab Attalo Rege; in memoriam auxilii ab eo adversus Philippum impetrati; *Tum primùm mentio illata de Tribu, quam Attalida appellarunt*, Liv. Dec. 4. *l.* 1. Ad eam pertinebant oi A'[illegible], *Apollonienses*, vide Franc. Rossæum *Archæol. Attic. l.* 1. *c.* 7.

ATTALUS I. Pergami Rex Eumeni I. fratri successit, Gallos victos domuit, imperiumque suum in Asiam Taurotenus extendit. Regnavit ann. 44. ingentibus divitiis sapienter & magnificè usus. Strab. *l.* 13. Liv. *l.* 33. *c.* 21. Polyb. *l.* 5. Ei successit *Eumenes* II. fil. quem vide.

ATTALUS II. primùm à fratre Eumene II. Romam missus, Legationem felicissimè obiit. Redux à fratre filii Attali III. tutor constitutus est, cujus nomine Regnum ann. 20. magnâ prudentiæ laude administravit. Strab. *l.* 13. Polyb. *l.* 5. Eum excepit *Attalus* III.

ATTALUS III. Pergami Rex, cognomine *Philopator*, fil. Eumenis II pecuniâ, & splendidâ abundantique supellectile ditissimus. Plin. *l.* 8. *c.* 48. Propert. *l.* 3. *El.* 17. *v.* 11.

Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.

Hic à Populo Romano donatus est eo regno; cùm liberos autem non haberet, eundem Populum Romanum hæredem fecit, quæ seges Gracchanarum seditionum, ejusque substantia amplissima Romam est allata. Nimirum in Testamento scriptum erat, POPUL. ROMANUS MEORUM HÆRES ESTO: quod largâ & liberali quâdam interpretatione Romani à privato instrumento Regis, ad regnum ipsum extenderunt: quod alias sine consensu populi transire valdè haud posset. Ideoque cùm ait Horat. *l.* 2. *od.* 18. *v.* 5. 6.

--- *Neque Attali*
Ignotus hæres regiam occupavi.

Notâsse Poëtam Romanos, non jure factos hæredes *Attali*, vetus Scholiastes observat. Vide Liv. *l.* 58. Appian *bell. civ. l.* 1. Plut. *in Graccho*. Bernegerum, *ad Florum l.* 2. *c.* 20. *N.* 2. 6. Sed Grotius docet, regna quædam alienari posse, *l.* 1. *de Jure B. ac P.* & *l.* 3. *c.* 20. Unde *Attalicæ vestes* pro splendidis, item *conditiones Attalicæ* pro ingentibus divitiis. Horat. *l.* 1. *Od.* 1. *v.* 12

--- *Attalicis conditionibus*
Nunquam dimoveas.

Propert. *l.* 4. *El.* 5. *v.* 24.

Strataque ab Attalicis putria signa toris.

Idem *l.* 3. *El.* 17. *v.* 19.

Attalicas supera vestes. ---- ---

ATTALUS, Asianus, Præfectus Romæ, cùm eam secundâ vice Alaricus obsideret. Apud hunc tantum valuit, ut Imperatorem eum proclamare Senatus fuerit coactus. Hinc ingentes homini spiritus, & Legatio Honorii, dimidium Imperii offerentis, insolenter rejecta. Sed vertente annô ab ipso Alarico depositus est, A. C. 410. Mox, hôc mortuô, resumsit in Gallia vires, sed in Hispaniam transiens, A. C. 415. captus & ad Honorium deductus est, qui manu solum ipsi abscissâ cum cætera vivere permisit, militibusque ejus veniam dedit. *L.* 11. & 12 *de indulg. crim. Cod. Theodos.* Orosius *l.* 7. *c.* 42. Zosimus, *l.* 6 Sozom *l.* 9.

ATTALUS, Agrianorum & Cretensium sagittariorum, in exercitu Alexandri Magni, Dux Curt. *l.* 4. *c.* 13. Forte hic est, quem scribit *l.* 8. *c.* 13. Alexandro Magno fuisse æqualem & haud disparem habitu oris & corporis.

ATTALUS, Macedo, infensissimus hostis Alexandro. Quin. Curtius *l.* 6. *c.* 9. Fuit & *Attalus* quidam Philosophus; Senecæ præceptor. *ep.* 108. Tempore Tiberii. Item Martyr nobilis, de quo vide sis Euseb *l.* 5. *c.* 3.

ATTALUS, Presbyter, subscripsit Niceno concilio, in errore tamen pertinaciter perseverans, Conciliô Aquilejæ habitô damnatus est A.C. 381.

ATTALUS, Martyr, sub Antonino Philosopho, tostus in ferrea ignea cathedra, exclamavit: *Ecce hoc est homines vorare, quod vos facitis. nos vero nec homines voramus, nec aliud quiddam mali facimus*, Christianis enim in Gallia tum Thyestea convivia & Oedipodei incestus per calumniam attributi, circa A. C. 70. Idem Alcibiadem martyrem, ob delectum ciborum, reprehendit. Vide Euseb. *l.* 4. *c.* 25.

ATTALYDA, urbs Lydiæ. *Steph.*

ATTANULUM, in Isidori *Glossis* & aliis [illegible], genus vasis, pro quo *Attanuvium* legitur, apud abbreviatorem Festi *Pauli*: qui poculi fictilis genus interpretatur, quô in sacrificiis olim Sacerdotes usi fuerint. Ex Græco [illegible], quod [illegible] significat, *sartago*. Unde [illegible] panes & placentæ Salmas. *ad Solin. p.* 830.

ATTARRAS, ex Prætoribus Alexandri Magni, qui participes conjurationis Dymno comprehendit. Curt. *l.* 6. *c.* 8.

ATTASINI, Massagetarum, & Sacarum gens. *Strab.* Sogdianæ populi. Plinio, *l.* 6. *c.* 16.

ATTEA, Asiæ pagus ad sinum Adramyttenum. *Strabo.*

ATTEGIA, Latinis idem quod Græcis [illegible] item [illegible], de qua voce vide infrà in Casa: ab *adtegendo* vel *attegendo*. Hinc Juvenalis *Attegias* vocavit mapalia Maurorum rotunda, *Sat.* 14. *v.* 196.

Dirue Maurorum attegias:

De quibus vide infrà in voce Cohors.

ATTEIATIS, Italiæ oppid. in Piceno. *Lib. de limitibus.*

ATTEJUS Capito, ingenti rerum usu, & Romani juris peritiâ, ad consulatem dignitatem sub Augusto, erectus est. Scripsit quædam ad Jus spectantia. Pomponius *l.* 1. *de orig. Juris*. Tacit. *Annal. l.* 3. *c.* 75.

ATTEIUS Philologus, libertinus, Athenis natus, quem Capito *Attejus* J. C. ejus Patronus, inter Grammaticos Rhetorem, & inter Rhetores Grammaticum fuisse ait, quem juvisse Sallustium in scribendo author est Pollio, qui ab illo eloquentiam didicit. Scripsit quædam, ut, *An Æneas amaverit Didonem?* Charisius *l.* 1. Sueton. *de Illustr. Grammat. c.* 22.

ATTEJUS Prætextatus, nobilis Grammaticus Latinus. Sueton. *Ibid. c.* 7.

ATTEIUS Sanctus, Commodi Imperatoris præceptor & orator. Lamprid. *in Commodo c.* 1. Melius *Attejus Sanctus*

ATTELA, vide *Atella*.

ATTELEBUSSA, Lycii maris insula. *Ptol.*

ATTENA, Æthiopiæ sub Ægypto oppidum. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

ATTENE, Arabiæ Felicis regio circa Gerram oppidum. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

ATTENIUM, vulgò ATTENY, oppid. Asiæ, in India citeriori & regno *Decan*. Aliis est *Attony*, distatque ab urbe Visiapor 22. leuc. circiter.

de ATTENTATIS Hieronymus, vide *Hieronymum*.

ATTENUATÆ Sortes, apud Livium *l.* 21. *c.* 62. inter prodigia recensentur. Græcè [illegible], vel [illegible], h. e. *minores factæ*. Ovid. *l.* 1. *Artis am. v.* 735.

Attenuant juvenum vigilatæ corpora noctes.

Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 104.

Attenuare nives norunt & Cæcuba nostra &c.

Nempe in ostentis, ut & somniis, omnia majora & auctiora videre, lætum ac prosperum judicant Aruspices & Ὀνειροκρίται. Contrà triste ostentum est, si qua res solitò minor & tenuatior defectiorque apparet. Sic quadrigæ fictiles præparatæ in fastigium delubri Jovis Capitolini, quòd in fornace crevissent, felix fortunatumque omen rebus Romanis portenderunt, apud Plin. *l.* 28. *c.* 2. Et Perdiccæ, uni ex Temenidis, panis, qui ejus nomine coquebatur, in furno duplo major factus, Regnum Macedoniæ attulit. Contrà *Praestitum fortes ex meatu d. l.* exitum tristem demonstravêre. Quod idem de Somniis judicium, penes Interpretes eorum veteres. Membrum aliquod, aut aliud quodcunque per quietem solitò majus & auctius visum læta significat: *attenuatum*, contractum & emaciatum contrà. Quò pertinent septem opimæ vaccæ & septem macie defectæ, quas è flumine ascendentes Rex Ægyptius vidit, in Sacris &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 692.

ATTER, vulgò ATTERSEE, lacus German. qui aliis *Schwarzsee*, in Archiepiscopatu Salisburgensi. Eum prætersluit fluv. Æger, in confinio Austriæ.

ATTERI, de gemmis, idem quod *poliri*, Græcè σμήχεσθαι est: à quo diversum scalpi, γλύφεσθαι, vide *infra*.

ATTES, Calai Phrygis fil. impotens generandi à matre genitus, qui, cùm adolevisset, in Lydiam demigravit, & Matris Deûm orgia apud Lydos peregit. Quare cùm ob id in honore esset, Jupiter ei invidens, suem immisit, qui Lydorum labores, & opera dissipiebat: & cùm alios plures, tum ipsum *Attem* interemit. Pausan. *in Achaicis*.

ATTHIS, Cranai filia, quæ & *Attica*, à qua regio ejusdem nominis dicta, cùm prius *Actica* diceretur, sive ab *Actæo* Rege, ut *Lycophroni* & *Phavorino* placet, sive ab Ἀκτὴ litus, quòd ea regio magna ex parte litoralis sit. *Atthis* etiam insul. ubi Telamon habitavit. Apollonius *Argonaut. l.* 1.

---- Τελαμὼν μὲν ἐν Ἀτθίδι [illegible]

Quin & *Atthis* Poëtis *luscinia* dicitur, in quo fit allusio ad fabulam, quâ Philomela, Pandionis Atheniensium Regis filia, in hanc avem dicitur transformata. Martial. *l.* 1. *Epigr. v.* 9.

Sic ubi multisonâ fervet sacer Atthide lucus.

Item *Atthis*, Historia rerum Atticarum. Strab. *l.* 5. Οἱ τὴν Ἀτθίδα συγγράψαντες. Eam autem multi scripserunt, ut Philochorus, quem laudant *Dionys.* & *Athenæus*. Androtion, quem Pausanias. *l.* 1. Hellanici etiam Ἀτθίδα citari video à Grammaticis. Citatur & Amelesagoræ *Atthis*. *Casaubon.*

ATTIA, Arabiæ Felicis gens. *Ptol.*

ATTIANUS, prænomine *Cælius*, inter Tutores Adriani Cæsaris, memoratur Ælio Spartiano in *Vita* hujus: *c.* 1. *Ulpium Trajanum & Cælium* Attianum *Equitem Romanum, Tutores habuit*: Ita enim optimi libri, cùm vulgatæ Editiones *Tatianum* habeant. Sed & *Xiphilinus* Ἀττιανὸν vocat, Unde dubium non est, quin Τατιανὸς, apud *Zonaram*, sit corruptum. Cum hoc perperam *Titianum*, qui collega Gallicani fuit in Consulatu, eundem nonnulli faciunt: disertè enim distinguit Spartianus infrà *c.* 15. *Atque adeò prope cunctos vel amicissimos, vel eos, quos summis honoribus evexit, postea ut hostium loco habuit, ut Attianum & Nepotem & Septicium Clarum. Nam Eudæmonem prius conscium Imperii ad egestatem perduxit. Polyænum & Marcellum ad mortem voluntariam coegit. Heliodorum famosissimis literis lacessivit. Titianum, ut conscium tyrannidis, & argui passus est & proscribi.* Vide Salmas. ad *Histor. Aug. loc. cit.*

ATTIANUS Sinus, vide *Atianus*.

ATTICA, hodiè *Ducato di Setbines*, regio Achajæ, sive Hellados in angulo Orientali & Australi, quæ & *Mopsopia* & *Cecropia* dicta est, in qua Athenæ, urbs olim totius Græciæ clarissima. Hinc *Atticus* adject. Ovid. *Trist. l.* 5. *El.* 4. *v.* 29.

---- -- O dulcior illo
Melle, quod in ceris Attica ponit apis.

Mel enim Atticum in pretio apud veteres. Diophanes *in Geopon. l.* 15. ἄριστον μέλι τὸ Ἀττικὸν, καὶ τὸ Ἀττικοῦ τὸ Υμήττιον. Dio Chrysost. *Orat.* 32. de melle Attico, καθαρώτατον, *i. e. purissimi*. Sil. Ital. *l.* 14. ut mel Siculum hyperbolicè amplificaret, *v.* 200. dixit:

Tum quæ nectareo vocat ad certamen Hymetton
Audax Hybla favo. ---- ---

Idem *l.* 2. *v.* 217. *s.* celebrat examina Cecropii Hymetti. Virg. *Georg. l.* 4. *v.* 177.

Cecropias innatus apes amor urget habendi.

Ideò Val. Flac. *l.* 1. *Argonaut. v.* 397. vocat Hymetton *dulcem*, & Papinius *l.* 12. *Theb. v.* 622. *olentem*. Martial. *l.* 13. *Epigr.* 104.

Hoc tibi Thesei populatrix misit Hymetti
Pallados à silvis nobile nectar apis

Philo (nescio an Judæus) celebrat apes Cecropidas apud Galenum, *l.* 9. *de Compos. Pharm.* Queritur Synesius, *ep.* 136. Athenas olim domicilium sapientum, tantùm jam celebrari apiariis, & Hymetti ferrat frequentari, non theatris. Et Plat. *in Critia*, de hac parte orbis, *Τὸν γὰρ ὄρος [illegible]*. Porrò *Attici* pluribus elogiis celebrantur. *Atticus testis*, pro incorruptissimo, & probatissimo, teste *Diogeniano*. *Attica fides*, quæque apud Vellej. *l.* 2. *c.* 23. proverbialiter de fide integra & incorrupta dicitur. *Attica Musa*, pro eleganti & venusta. Contrà, *Adversus Atticus*, in eos, qui sunt violenti in vicinos, dicitur, quod *Attici* quondam vicinos populos sedibus suis pellerent. Sed & *Attici*, præsertim Athenienses, lucri & munerum cupidissimi fuêre, adeò ut apud *Aristophanem*, teste *Diogeniano*, proverbiò dicatur,

Atticus etiam moriens porrigit manum.

ATTICA Terra, apud Zosimum Panopolitam, in confectione admirabilis illius tincturæ, quam ὕδωρ θεῖον vocabant: *[illegible]*: ochra videtur esse *Salmasio*, an sil *Atticum*, rubri coloris, quem *Plinius* limum esse scribit. Quæ duo perperam confundit Vitruvius *l.* 7. *c.* 7. cùm ait *Ochra ... multis locis, ut etiam in Italia, invenitur sed quæ fuerat optima Attica, ideo nunc non habetur, quod Athenis argenti fodinæ cum haberent familias, tunc specus sub terra fodiebantur, ad argentum inveniendum. Cum ibi vena forte inveniretur, nihilominus uti argentum persequebantur, itaque antiqui egregiâ copiâ silis ad politionem operum sunt usi.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1157. & infra, in voce *Sil.*

d'ATTICHY Ludovicus, vide *Ludovicus Donnus*.

ATTICIANUS Consul Orphiti collega sub initia Claudii II. Imperatoris apud Treb. Pollionem *in Divo Claudio, c.* 11.

ATTICUM, Cyrenaicæ regionis locus. *Antonin.*

ATTICUS Consul cum Prætextato, cùm Gordianus, apertò Janô geminô, profectus est contra Persas. Jul. Capitolin. *in Gordiano III. c.* 26.

ATTICUS, Titi Pomponii Equitis Romani cognomen, ad quem 17. Epistolarum libros Cicero scripsit. Datum ideo, quòd & diu Athenis vixerit, & Græcè peritissimus fuerit, adeò ut Atheniensis natus videretur, quod & Corn. Nepos de eo, *in vita ipsius Attici, c.* 4. prodidit. Alium sui temporis *Atticum* celebrat Martial. *l.* 7. *Epigr.* 31. quem etiam Græcè doctissimum & ejusdem gentis studiis deditum fuisse carmen ipsum arguit. 3. Platonicus Philosophus, qui Romæ floruit tempore Constantini Imperatoris, *Eutrop.* 4. Qui quædam historica scripsit. Vide Euseb. *Chron.* A. C. 174. Consul. Roman. Prætextati collega. 5. Alius Consul, Collega Cæsarii sub Theodosio Imperatore. 6. Constantinopoleos Episcopus tempore Arcadii Imperatoris. 7. *Atticus* Vestinus, Consul Roman. collega Silii Nervæ tempore Claudii Neronis Imperatoris. Cujus odium, ex intima familiaritate, Nero concepit, dum Vestinus ignaviam Principis penitus cognitam despicit, Nero ferociam amici metuit, sæpe asperis facetiis illusus. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 48. 52. Ideirco innocens, sub causa conjurationis Pisonianæ, jussu Neronis, trucidatus est. Ibid. *c.* 68. Vide & *Pomponius*.

ATTICUS, aliô nomine *Julius*, Speculator Galbæ, qui Principi obvius in palatio cruentum gladium ostentans, occisum à se Othonem clamavit. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 35.

ATTICUS, Patriarcha Constantinopol. Chrysostomô exulante. Innocentii I. Episcopi Romani legatos parum honorificè excepit. Obiit A. C. 425. Zelô Orthodoxiæ & charitate in pauperes illustris. Socr. *l.* 7. Ei successit Sisinnius. Item, Episcopus Nicopolitanus, interfuit Concilio Chalcedonensi.

ATTICUS Quinctius, vide *Quinctius*.

ATTIDIATES, populi in 6 regione Italiæ, Plin. *l.* 3. *c.* 14. Eorum urbs *Attidium*. Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 2. *c.* 6.

ATTIGOUVANTANI, populi novæ Franciæ, in America Septentrionali versùs Occidentem, à quibus dictus Lacus ille magnus Attigouvantanorum seu Huronum.

ATTILA, Hungarorum Rex, Scytha natione, Ethnicus fide, primò Thraciam vastavit, & Oriente turbatô Theodosii Imperatoris copias tributum sibi pendere coegit. Dein, occisô fratre Bleda, ut ejus imperium invaderet, transiit in Occidentem, *flagellum Dei* appellari gaudens. Pannoniâque & Germaniâ peragratâ, Galliam intravit cum exercitu 500000. militum, quasi Visigothos in Aquitaniam usque persecuturus. Mediomatricibus igitur, Treviris, Tungris, Atrebatibus, &c. captis, Aurelianum obsedit, quæ urbs cùm jam ad deditionem descensura esset, Aëtius Romanorum Dux, junctis cum Theodorico Visigothorum Rege copiis, illum subitò aggressus, obsidionem solvere coëgit, pauloque post, in campis Catalaunicis, vel, ut *Morerius* vult, Secalaunicis, acie vicit, ducentis ejus millibus prostratis. Hinc in Italiam transgressus, Aquileiam aliasque urbes expugnavit, jam jam Romæ imminens, unde occursu Senatus ac Leonis Episcopi reversus, cùm Aetius validis copiis instructus approperaret, pacem Valentiniano annuô tributô vendidit. Inde in Pannoniam reversus, ipsâ nuptiarum nocte, insigni sanguinis effusione, cui subjectus erat, delibutus, animam cruentam exhalavit. A. C. 453. Prosper, Cassiodorus, Isidorus, *in Chron.* Jornandes, *de orig. Gethorum.* Gregor. Turonens. *l.* 2. *c.* 7. P. Diaconus *l.* 5. Sidon. Apollinaris, *ep.* 15. *l.* 3. Vide etiam *Atylas*. Addo hîc saltem titulos, quos Epistolis & diplomatibus suis superbè præscripsit: *Attila filius Bendecuci, nepos magni Nembroth, nutritus in Engaddi, Dei gratiâ Rex Hunnorum, Medorum, Gothorum, Dacorum, Metus Orbis, & flagellum Dei.* Adjecit, *Stellas præ se cadere, terram tremere, se malleum esse universi orbis*: apud Cl. Ottonem Net. in *B. Rhenanum Rer. Germanic. l.* 1. ubi & varios alios hanc in rem Autores laudat.

ATTILIANUS, Consul, Pomperani collega.

ATTILIUS Calatinus, Consul, ann. 500. Urb. Cond. Cimber, unus ex percussoribus Cæsaris.

ATTILIUS Glabrio, vide *Marcus*.

ATTILIUS Hilter, prænomine *Publius*, sub Claudio, Pannoniæ Præses. Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 29.

ATTILIUS Longus, vide *Lucius*.

ATTILIUS Metilius Bradua, vide *Marcus*.

ATTILIUS Regulus, Consul Roman. primô bellô Punicô, cùm Carthaginenses ferè vicisset, horribilem etiam serpentem, ad fluv. Bagrada, necasset, tandem per insidias captus, Romam missus est, pro permutatione captivorum, quam permutationem ipsemet dissuasit, & Carthaginem rediens, crudelissimè necatus est. Lege Horat. *Carm. l.* 3. *Od.* 5. Appianus *in Libyca*, Καὶ ὁ Ἀτίλιος [illegible] (lege [illegible]) [illegible] (lege [illegible]) [illegible]

[illegible]

[illegible Greek]. h.e. *Et Atilius Regulus secretò magistratus monuit, ut bello potenter incumberent, & in portum reversus est, ad omnia paratus, & eum Carthaginenses in cavea undecumque aculeos habente includentes, necaverunt.* Hanc Historiam, vel potius fabulam, plerique Romanorum posteris, ut veram, tradiderunt. Cicero *l. 3. de Offic.* eam habet, & *vigilia necatum Atilium* ait: ut & *in Orat. in Pisonem*, resectas ei palpebras dixit, & Horat. ubi suprà,

> *Atqui sciebat quæ sibi barbarus*
> *Tortor pararet.* ---- ----

Silius Italicus verò in eo argumento tragicè debacchatur: eos auctores secutus Zonaras, eadem de morte *Atilii* narrat: it omnes Appiani hunc loco concinere videntur. Si dixero, me tantis & talibus auctoribus fidem non habere, risum fortè tuum vel indignationem movebo. Sed audi quæso, quæ me ab ea narratione credenda demovent, & expande frontem, si corrugata est. *Polybius*, qui belli primi Punici Historiam fusè, ne dicam prolixè, satis exequitur, cum *Atilii* cladem & captivitatem narrat, de toto eo negotio ne verbum quidem facit, ut nec de itu ejus & reditu, nec de ejus morte loquitur. Si quis conjecturæ nostræ locus est, puto eum auctorem de morte *Attilii* consultò tacuisse, ne coactus foret, fallere fidem historicam eam fabulam narrando, ut Romæ obtinebat, vel odium Romanorum incurrere, si contrarium recepto apud eos rumori traderet. Ut id credam, suadent duo loci insignes, unus Polybii *l. 1.* ubi de auctoribus, qui bellum Punicum primum scripserunt, ait, Philinum, & Fabium, non, ut oportuit, veritatem retulisse, sed Philinum quidem omnia in Carthaginensium favorem scripsisse, Fabium verò contrà, & utrumque falsò. Alter locus est Diodor. Siculi, cujus extat fragmentum, *l. 24.* quantivis pretii à Valesio publicatum. Sic autem incipit: (de *Atilii* autem uxore, & ejus liberis loquitur, quibus data fuerat custodia Bostaris & Hamilcaris, Carthaginensium Ducum captivorum.) [illegible Greek] (vel [illegible]) [illegible Greek]. Narrat deinde, quomodo ob carceris nimium rigorem, alter eorum mortuus sit, alter verò duraverit, donec re in vulgus proditâ: Οἱ δ' [illegible Greek]. Ex hoc Diodori loco, & ex Polybii silentio licet conjicere, totam de M. *Atilii* supplicio tragœdiam ad pulpita amandari debere, & à veritate historica exulare: & mihi videor totam *Atilij* Historiam intelligere. Adverte animum lector. M. *Atiliô* totam Carthaginensium ditionem liberè depopulante, Asdrubalem, Bostarem & Hamilcarem Duces arcessunt Carthaginenses: pugnant cum *Atilio*, vincuntur, de pace agunt, sed incassum, ob duriores conditiones ab *Atilio* propositas; Denuò pugnant, Xanthippô Lacedæmoniô Duce, vincunt, & universum Romanorum exercitum delent, & ipsum Ducem *Atilium* captivum Carthaginem ducunt: curam adhibet Amilcar, & captivum fovet, ut fit in bello: Classem navium 350. parant Romani, & Consulib. M. Æmiliô & Serviô Fulviô Ducibus, ad Hermæum promontorium classem Carthaginensium profligant, captis navibus 114. & Ducibus Bostare & Amilcare, quos Romam mittunt cum victoriæ nuncio: quod ex eo conjicio, quòd de iis non sit ampliùs mentio in illo bello, sed de solo Asdrubale, & quòd ex eo Diodori loco citato pateat, eos captivos Romam ductos fuisse. Senatus, ut solaretur uxorem & filios *Atilii*, iis mandat custodiam Ducum Carthaginensium, ut haberent redemptionis *Atilii* pretium, factâ scilicet commutatione, ut fit in bello, quod *Diodorus* narrat. At accidit, ut morbô moreretur in captivitate *Atilius*: unde irata uxor, & non ampliùs sperans, se per suorum captivorum transmutationem potituram marito, eos crudeliter vexat, undè Senatûs ira adversùs matrem & filios: Ea verò ut colorem justitiæ daret crudelitati suæ, fabulam hanc de necato per incuriam, & vigilias & tormenta *Atiliô* in vulgus & alias mulieres, ejus affines loquaces tradidit, unde rumor ille increbuit, & in majus traditus est, & propter Carthaginensium odium facilè creditus, vires eundo acquisivit. Nisi ita res se habuerit, multum me fallit conjectura. Lege lector, veritatis sectator, totum Diodori *fragmentum*, & Polybii *l. 1.* attentè, &, ut spero, dices, me non aberrare à verisimili, & inter errata historica M. *Atilii* caveam, & aculeos, & palpebras sectas annumerabis. *Palmerius.* Vide plura de Attilio, apud *Liv. Flor. Eutrop. Oros. Zonaram*, & in voce *Regulus*, it. *Caput*, & *Marcus*.

ATTILIUS Serratus, Consul. Item Poëta, &c.

ATTILIUS Severus Consul, cum Æmilio Juncto, quorum meminit Lamprid. in *Commodo*, c. 4. *Interfecta & Vitrasia Faustina & Velius Rufus* — *In exilium autem acti sunt Æmilius Junctus & Attilius Severus Coss. & in multos alios variè sævitum.*

ATTILIUS Tatianus, seu *Titianus*, ut aliqui codices habent, affectatæ tyrannidis reus, proscriptus est, à Senatu, principatu Antonini Pii, apud Jul. Capitolin. in *Vita* hujus, c. 7.

ATTILIUS Volso, vide *Marcus*.

ATTINAS, sive, ut alii legunt, ATTINIAS, Bactrianæ regioni ab Alexandro Magno præpositus, ab exulibus Bactrianis & octingentis Massagetis in insidias inductus & cum trecentis equitibus interemptus. Curt. *l. 8. c. 1.*

ATTINIACUM, oppidul. Gall. *Attigny*, vulgò, in Campania, & Ducatu Remensi. Ubi Synodus A. C. 765. 822. 834. 870. Flodoard. *Hist. Gall. Concil. 8. tom. Baudrand. Moreri.* Villa fuit publica, sub Pipino, Carolo M. Ludovico Pio, ac Carolo Calvo, notissima: conventibus gentis, ac legibus ibi latis, (quæ *Capitula vocantur*) celebris ad ripam fluv. Axonæ. Hic mortuus Daniel, i. e. Chilpericus Rex A. C. 720. Pipinus natalem Domini celebravit: Ludovicus Pius pœnitentiam publicam suscepit, &c. *Attiniacum palatium* quoque veter. dicitur, Hadr. Valesf. *Notit. Gall.*

ATTIPIACUM, villa ad Axonam fluv. Forsan *Attichi* hodie. *P.* enim Latinum non rarò Gallis in *ch* mutatur. Sic pro, Gamapium, *Gamache*; pro Clippiacum *Clichi*, dicunt. Hadr. Valesf. *Notit. Gall.*

ATTIQUAMECHI, populi novæ Franciæ, in America Septentrionali prope fontes fluv. Saguenay.

ATTIRI, Æthiopiæ sub Ægypto gens. *Ptol.*

ATTIS Menotyrannus, h.e. [illegible Greek] in *Inscript.*

M. D. M. I.
ET ATTIDI SANCTO
MENOTYRANNO
Q. CLODIUS FLAVIANUS
V. CL. PONTIF. MAJOR
XV. VIR. S. F. SEPTEM
VIR. EPULONUM
TAUROBOLIO. CRIOBO
LIOQUE PERCEPTO.
MATRI DEUM MAGNÆ
IDÆÆ. SUMMÆ. PA
RENTI. HERMÆ. ET ATTIDI
MENOTYRANNO INVICTO
CLODIUS HERMOGENIANUS &c.

Cybeles amasius, idem cum Sole creditus, qui verè [illegible Greek], *Rex mensium* & anni moderator est. Macrob. *Saturnal. l. 1. c. 21.* *Solem verò sub nomine* Attinis *ornant fistulâ & virgâ.* (de Phrygibus loquitur) *Fistula ordinem spiritus inæqualis ostendit: quia venti, in quibus nulla æqualitas est, propriam sumunt de Sole substantiam. Virga potestatem Solis asserit, qui cuncta moderatur.* Quò facit vetus *Inscr.* Græca.

> [illegible Greek],
> [illegible Greek].

Proprium enim Solis, [illegible Greek]. Auctor *Poëmatis* antiq.

> *Egregios proceres currum servare Cybelæ,*
> *Quem traherent conducta manu Megalensibus actis,*
> *Arboris excisæ truncum portare per urbem,*
> *Attinis castratum subitò prædicere Solem* &c.

Huic criobolió, sicut Cybelæ taurobolió litatum: quæ ambo juncta in *Inscr.* prædicta aliisque veterib. monumentis reperiuntur, vide infrà suô locô; Idem cum pileo acuminato & in frontem inclinato pingitur &c. Plura hanc in rem vide apud Salmas. *ad Solin. p. 51.* & 556. Item *Notis ad Æl. Lamprid. in Vita Antonini Heliogabali*, c. 7. ut & in voce *Atys*.

ATTIUM, insul. Corsicæ promontorium. *Ptol.* Nunc *Punta di Lascivolo*.

ATTIUS Pelignus cum VII. cohortium præsidio Sulmonem tenuit, ab Antonio interceptus, à Cæsare dimissus fuit. *l. 1. Bell. Civil. c. 18.*

ATTIUS Tullus, quô Duce, Volscos adversùs Romanos concitavit Coriolanus.

ATTIUS Varus, Auximum oppidum Pompeji nomine obtinuit, cedere inde ab oppidanis Cæsari faventibus jussus, de quo Lucan. *l. 1.* & Cæsar *l. 1. Bell. Civil. c. 13.* Ab hac fuga in Africam venit, quam Provinc. Prætor antè possedit, atque illam à Cæsare avertit. *l. 2. de Bell. civil. c. 29* Periit verò hic in bello Hispaniensi ad Mundam. Vulgò perperam legitur *Allius*. Vetera tamen monumenta habent *Attius*.

ATTOGATIO, in *Glossis* veter. *paradisis*: Casaubonus legit [illegible Greek]: sic Toga dicta, quòd tunicis superinduceretur. Græci meliùs [illegible Greek] & [illegible Greek] extimarum vestium omne genus appellârunt, *Attogatio* igitur [illegible Greek], cui contrarium apud alios *Extogatur*. Apud Spartian. in *Hadriano*, c. 3. *Unde hodieque Imperatores sine paenulis attogati videntur*, legit Salmas. Non enim solùm salutatores togati erant, sed & Principes, quoties videbantur: Interdum tamen, qui aulicum spernebant fastigium Imperatores etiam in domesticis vestibus, se passos esse videri, discimus ex Capitolino in *Vita Pii*, c. 6. *Visus est sane ab amicis & cum privatis vestibus & domestica quædam gerens.* Casaubon. *ad Spartian. cit. loc.*

ATTRACTUS, facultas, quam habet dominus feudi, retinendi homines alterius dominii, ita ut à propriis dominis repeti non possint. *Charta* Hugonis Ducis Burgund. A. C. 1172. pro fundatione Capellæ Divionensis, apud Perardum: *Concessi ---- ut videl. Clerici ei deservientes liberum habeant* attractum, *in villa Divionensi, eôdem modô, quô habeo, i. e. libertatem retinendi homines, eandem quam habeo in villa Divionensi*, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.*

ATTUARII, German. populi Vellejus *l. 2. c. 105.* Forsan *Chattuarii*, vel *Casuarii*, inter Chattos, Bructeros & Cheruscos, secundùm Mich. Ant. Baudrand. *in Lexico Geogr.* Eorum regio, vetus patria eorum, qui in Galliam translati trans Rhenum in Germania, *Attuaria* & corruptè *Atoaria*, adhuc sub Ludovico Pio, dicta, ab illo inter Toringiam ac Saxoniam ponitur. Et *Hatereh*, vulgò *Halteren*, oppid. hodieque ad Lupiam. In divisione regni Lotharii A. C. 870. facta, in Germania II. inter Bataviam & Mosanum pagum *Attuaria* collocantur, &c. i. e. in Gelria hodie ad fluv. Nersam, *Nersium Cluverio*, vulgo *Neers*. Sic duplices erunt *Attuarii*, Cisrhenani ad Nersam, prope Bataviam, & Transrhenani:

quorum utri à Danis, Gesta Franc. c. 19. & Saxonibus, A.C. 715. devastati sint, in incerto. Aliæ sunt in finibus Lingonum *Attuariæ*, quæ, *Comitatus* nomine, in Burgundia, inter Comitatum Cabillonensem ac Lingonicum ponuntur, in Annal. Bertinianis, A.C. 839. Unde Hugo, *Attuariorum* Comes, in Chronico S. Benigni, ante Ann. 600. composito, &c. Videtur jacuisse hic pagus ad Vincennam, Tilam ac Atarim flumina: proximus Oscarensi & Tornodorensi ac Lingonico, in cujus finibus monasterium Besvense. Hi autem *Attuarii* Francica gens, Ammiano, *l.* 20. capti & translati à Constantino Chloro Cæs. in partem pagi Lingonici, nomen ei pagi *Attuariorum* videntur dedisse. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

ATTUBI, Hispaniæ Bæticæ urbs. Plin. *l.* 3. *c.* 1. *Espejo* hodiè.

ATTUBI, vel UCUBIS, oppid. fuit Turdulorum, ad Singilim fluv. ubi forsan hodiè castrum *Olivera. Baudrand.*

ATTURNATUS, in Jure Angl. & Normannico, Procurator, qui aliena negotia, ex speciali mandato, in Foro agit & domini sui jura tuetur, qua de re vide Eundem, præter Spelmannum, Rastallum, Littletonem *Sect.* 551. quæ inscribitur *de Attornement*, alios.

ATUACUTUM, melius ADVATUCUM, Urbs fuit Eburonum, in Gallia Belgica & Tungrorum caput, hodie *Tongeren*, oppid. Leodiensis ditionis. Vide *Advatuca*.

ATUÆ, B. Rhenano sunt, quos Cæsar *Atuaticos* appellat, *Rer. Germanic. Nov. & Antiq. l.* 2. ubi Cl. Otto: *Atuacum & Aduatucum, Ptolemæo Tungrorum urbs. Eam Antverpiam putant --- Alii superius seu Trajectum Mosæ sic vocari arbitrantur --- in qua olim Sedes fuit Episcopalis ---* post Attilæ devastationem *à S. Servatio illuc; à S. dein Huberto ad A.C.* 713. *Leodium translata. Visitur adhuc in urbe templum Herculis, ejusque statua ante portas urbis.*

ATURENSIUM Civitatis, meminit *Lib. Provinciarum*, in Novempopulana Galliæ regione. Sub Gothis Regibus celebris. Ab *Aturo* fluv. dicti hi populi, forsitan quondam pars Tarbellorum. Horum Civitas inter Novempopulanæ civitates XII. octava, vel nona ponitur, *& Civitas Atorensium vico Juli* dicitur. Hinc Episcopi de civitate Vico Juli Concilio Agathensi, & Matisconensi II. interfuisse leguntur. Cùm Valiæ, Visigothorum Regi unà cum Aquitania II. data fuit ab Honorio Novempopulana, urbs *Atura* præ cæteris Alarico juniori Visigothorum Regi à Valia sexto, paruit. Nomen retinere scribit *Scaliger*, sed depravatione Vasconicâ *Atrensium* civitatem dici, vulgò incolarum *Aire*, ni fallor. *Oihenart. Marca*, &c. Clarissimum *in Aturensi* diœcesi oppid. S. Severi Monasteriô ✠ nomine illustre, *S. Sever de Gascogne*, quod Caput, seu initium Vasconiæ interpretatur Hadr. Vales. *Notit. Gall.* qui Oihenartum semel atque iterum, circa *Aturiam*, corrigit. Vide infrà.

ATURIA, pars Assyriæ, in qua Ninus & Gaugamela civitates. Strab. *l.* 16.

ATURRUS, Tarbellorum in Gallia Aquitanica fluv. Ausonius *in Parentalib. Epigr.* 4. *v.* 11. *Aturius Ptolemæo*: *Atur*, Tibullo, *l.* 1. *eleg.* 7. *v.* 4. *Atyr Vibio Sequestri. Dour* fortè hodiè, ut conjicit *Victor Giselinus*; *L'Ador* vocat *Jos. Scaliger. Landum* interpretatur *Navagerius. Heroldus Aturnas* legit, & non parvô errore scribit Galliæ Belgicæ fluv. esse, & vulgò *Gela* dici. Hinc pago ad ripam ejus jacenti, *Aturi ripensis* nomen, *pays d'Auribat*, inter oppid. S. Severi & Aquas Tarbellicas. Attingit hic fluv. Aquas Tarbellicas & Lapurdum. Tres fluvios *Aturros* dictos, habet *Baudrand.* Ita autem ille: *Aturus*, seu *Aturrus*, fluv. est Aquitaniæ, *l'Adour* dictus. Apud Bigerros, in valle Campana, haud procul Bagneriis fluunt tres fluvii, Aturri dicti, quorum nomen commune, origo prorsùs diversa. Aturrus ille, qui reliquos excipit, quique satis notus est Historicis & Geographis, oritur ex Pyrenæis montibus, in summo Batedgini montis jugo; hinc per Bigerros fluens, & per Auscios, Elusates, & Datios, rigat urbes Tarbam, Aturum, Fanum S. Severi, & Tastam, & paulò infra Bajonam in Oceanum Aquitanicum se exonerat, receptis priùs Gabrô, Nivâ, aliisque minoribus. Alter Aturrus oritur in finibus vallis Campanæ, dicturque Aturrus Silvensis, *l'Adour de la Seube*; ac dein influit in Aturrum, quem diximus. Tertius Aturrus oritur in Parochia Bagneriarum, vocaturque Aturrus Baudeanicus, *l'Adour de Baudean*, eò quòd vallem Baudeanicam irrigat, infra quam excipitur undis majoris Aturri. Uterque autem horum fluviorum excurrit per duodecim milliaria, antequam influat in Aturrum majorem, teste *Baluzio.*

ATURUM, seu ATURUS, aliàs Elusatum, nunc *Ayre*, Vasconiæ propriæ Caput est, in Gall. juxta Aturum fluv. in ipso limite Comitatus Arminiaci 4. leuc. Aquitan. supra Fanum S. Severi in Eurum, 10. à Tasta in ortum, ut 16. à Bajona, Auscios versus 11. Episcopal. An *vicus Julienſis* Gregorii Turonensi. *l.* 9. *c.* 7. Marca *Hist. Bearn.* vult esse civitatem veterum Sociatum. Vide suprà.

ATYADÆ, posteri Atyis, filii Cotyos, nomen I. Dynastiæ Lydorum, seu primæ Stirpis in illa gente regnatricis, qui præfuerunt usque ad Argonem, primum Heraclidarum, qui ab *Atyadis* educati ex oraculo regnum adepti sunt. Illorum series obscura, unde plerique res Lydorum à Dynastia II. & Argone præfato ordiuntur. Vide *Argon*, *Atys*, *Lydia*, *Lydus*. Cæterum in *Atyadis* numerandus est *Hermon*, *Stephano* memoratus; it. *Cambles* seu *Camblitas*, *Athenæo* & *Nic. Damasceno*, vide utrumque suô locô.

ATYLA, vel ATILAS, vir fortis, imperandique cupidissimus, cui ingenium acre erat, & circumspectum, corpus validum & breve, ingens animi magnitudo, indefatigabilis tolerantia laborum, exacta rei bellicæ disciplina; astûs, & consilii altitudo summa; Egregia forma, torvus aspectus, caput grandiusculum, oculis imminutis, rara barba, simus nasus, calvi ferè crines, color subniger, & magna libidinis impatientia. Inscriptio, quâ in diplomatis utebatur, hæc erat, *Attila Mundzuci filius, & magni Nimrod* *nepos, Engadiæ natus, divinâ benignitate Hunnorum, Medorum, Gothorum, ac Danorum Rex, metus Orbis, Deique flagellum.* Postquam autem regiam dignitatem sortitus est, omnes gentes sibi subditas ad obsequia redegit. Multis & variis subactis ac direptis regionibus, cùm exercitu ditato in regnum suum rediit. Bellô Italicô & Illyricô triumphavit; & quamvis de invadenda Asia, atque Africa cogitavit, somnâ tamen libidine diffluens inter convivia, & ingentem concubinarum numerum, mentem remisit, puellamque Bactrianorum Regis filiam, cujus amore succensus erat, primariæ uxoris locô habere constituit, unde Bacchô & Venere corpus eâ nocte ita confecit, ut inter dormiendum corpore supinô, sanguinis profluviô suffocatus interierit. Munster. *l.* 4. *Cosmogr.* Vide etiam *Attila*, ubi inter alia tituli ejus paulò aliter habent.

ATYMNIUS vel ATYMNUS, Ἀτύμνιος, Scholiastæ Apollonii, Ἄτυμνος aliis, Phœnicis creditus fil. verè autem Jovis erat, Europæ frater; quem Gortyniis in veneratione fuisse refert Solin. *c.* 11. *Cretes Dianam religiosissimè venerantur ---- Gortynam amnis Lethæus præterfluit, quo Europam tauri dorsô Gortynii ajunt vectitatam. Iidem Gortynii & Atymnum colunt, Europæ fratrem, ita enim memorant. Videtur hic & occurrit, sed die jam vesperatô angustiori se facie videndum offerens.* Apollodorus verò Atymnum Jovis & Cassiopeiæ filium recenset, propter cujus amorem Europæ liberi certamen & inter se habuerint, & cum Sarpedone, qui illum amabat, in *Biblioth.* Ἔνιοι δὲ αὐτὸν ἐρασθῆναί λέγουσιν Ἀτύμνιου τοῦ Διὸς καὶ Κασσιεπείας καὶ διὰ τοῦτον στασιάσαι. *Nonnulli verò illum* (Sarpedonem) *amasse dicunt Atymnum Jovis & Cassiopeiæ, atque propter hunc contentionem fuisse ortam* &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 172.

ATYR, vide *Aturrus*.

ATYRAS, Collis in Illyrico. *Dioni*, incertæ positionis.

ATYS, cui avus Masnes, vel Manes, Jovis & Terræ fil. pater Cotys, Lydiæ Rex Herodot. *l.* 1. *c.* 7. *Lydi, qui antea Maones dicti sunt, nomen habuerunt à Lydo, Atyis filio, Cujus posteri regnârunt.* Sic ei successerit fil. *Lydus*, quem vide ut & suprà voce *Atyadæ*. Addo saltem locum Halicarnassæi *l.* 1. *Atys ex Callithea Choræi filia sustulit Lydum --- & Tyrrhenum*: unde liquet, confundi hunc *Atyn* (Cotyis ex Halia Tulli indigenæ filia genitum) cum Atye quodam Herculis & Omphales filio, uti mox videre est.

ATYS, Herculis & Omphales fil. è duobus filiis sorte jactâ alterum retinuit *Lydum* nomine, alterum, cum abundante multitudine in Italiam misit coloniæ deducendæ. Cui nomen *Tyrrhenus* & ab eo *Tyrrhenia* terra, Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 55. Strab. *l.* 5. Macrob. *Saturn. l.* 1. *c.* 21. *Nic. Lloydius.* Vide suprà, ubi de *Atye* Cotyos filio.

ATYS, Crœsi, Lydiæ Regis, fil. qui, cùm anteà semper mutus fuisset, in eo tandem prælio, quod Lydiæ servitutem attulit, cùm Cyri militem videret sublatô ense patri suo cædem illaturum, nimiâ loquendi cupiditate, linguæ vinculum abrupit, clarâque voce Patris interitum deprecatus est his verbis, Ἄνθρωπε μὴ κτεῖνε Κροῖσον. Periit in venatione, ab Adrasto, cujus curæ commissus erat, per negligentiam, lethaliter vulneratus. Herodot. *l.* 1. & 2.

ATYS, juvenis, cui Ismene Oedipi filia fuit desponsata, qui tamen ante nuptias à Tydeo interfectus est.

ATYS, puer Cybeli adamatus, sacrisque suis præfectus eâ lege, ut perpetuò castitatem servaret. Sèd cùm postea voti sui parum memor, Sangaritidem nympham compressisset, ab irata Dea in furorem actus, testes sibi exsecuit; cùmque etiam sibi manus afferre conaretur, miseratione Cybeles in pinum arborem mutatus est. Ovid. *Met. l.* 10. *v.* 104.

> *---- Cybeleius Atys*
> *Exuit hac hominem, truncòque induruit illô.*

Vide Catullum, *Carmine* 64. *cujus initium*:

> *Super alta vectus Atys celeri rate maria.*

Ubi titulus, in scripto Scaligeri, *De Attine furore percito.* Et sanè ita legitur apud Macrob. qui hanc fabulam ad Terram & Solem applicat *Saturn. l.* 1. *c.* 21. & in veteri quadam *inscriptione* Hispana. Græcis Ἄττις, Ἄττιος, & Ἄττης Ἄττεω, ut Φόρκυς & Φόρκος. Nero enim dixit,

> *---- Berecynthius Attin,*

apud Pers. *Sat.* 1. *v.* 93. *Dio* de Nerone, Ἐκιθαρῴδησεν Ἄττιν τινὰ ἢ Βάκχας, lege Ἄττιν. *Nic. Lloydius.* Malè hinc *Salmasio* pro *Attis*. *Atys* enim nomen Lydum est, quô aliquot Lydiæ Reges vocati sunt; Pater nempe Lydi, à quo Lydia denominata est: Item Pater Manecis, ejusdem Lydiæ Regis: fil. Crœsi &c. ut vidimus. *Attis* verò nomen Phrygii ephebi, quem dilexit Mater Deûm. *Attidem* namque, & *Attinem* & *Attin* in declinationibus tam Græci, quàm Latini, dixêre. Latinam *Inscriptionem* vidimus suprà. Alii,

> *Qui colitis Cybelen & qui Phryga plangitis Attin.*

Persius, *loc. cit.*

> *Claudere sic didicit versum, Berecynthius Attin.*

Macrob. *Solem verò, sub nomine* Attinis *ornant fistulâ & virgâ* &c. *Saturnal. l.* 1. *c.* 21. quem locum vide suprà.
Græca *Inscr.*

> Ἄττει δ' ὑψίστῳ καὶ συνέχοντι τὸ πᾶν.

Dio, Ἐκιθαρῴδησεν Ἄττιν, ἢ Βάκχας: *Citharâ cantavit Attinem & Bacchas.* Ἄττης Nicandro, pro Ἄττις: nam dixit in patrio casu Ἄττεω:

> ---- καὶ ὀργαστῆρος Ἄττεω.

Hesych. ita Lacones eum appellare notavit: Ἄττης, ὁ Ἄττις λέγεται εἰ Λάκωνες, &c. De nominis etymo Arnob. *l.* 5. *Repertum nescio quis fuerit Phorbas, lacte alit hircinô: & quoniam Lydia fistulos sic vocat,*

cat, *vel quia hircos Phryges suis Attagos eloquutionibus nuncupant; inde* Attis *nomen ut sortiretur, effluxit.* Quod Auctori suo relinquimus; interim Ἀτ͂τ͂ες *hircos* Ionibus significare, ex *Eustathio* notat Salmasius, quem vide *ad Solin.* p. 50. & 51. ut & suprà in voce *Attis*.

ATYS, Indus quidam in Andromedæ nuptiis à Perseo interfectus. Ovid. *Met.* l. 5. v. 46.

> ---- *Erat Indus Atys, quem flumine Gange*
> *Edita Limnace vitreis peperisse sub undis*
> *Creditur.* ---- ----

ATYS Sylvius, Albæ Sylvii fil. quem *Eusebius* Ægyptium Sylvium vocat, regnavit ann. 29. Capy filiô relictô. Item pueri Trojani nomen. Virgil. *Æn.* l. 5. v. 569.

> *Parvus Atys, genus unde Atii duxêre Latini.*

Hinc *Atia*, familia Romana, unde Augusti mater.

ATYS, seu ACITHIS, *Carabi*, fluv. parvus Siciliæ, in valle Mazaræ; Hic in mare Africum se exonerat, inter Thermas ad Ortum & promontor. trium fontium ad Occasum. Vide *Acis* seu *Acithis*.

ATYXYES, nobilis Persa, in prælio ad Granicum, occubuit, Olympiad. CX. annô tertiô.

AVA, Regnum, urbs & fluv. in continenti Indiæ, inter regna Arracam & Siam. Jarric. *l.* 6. *Barbosa* &c.

AVA, Latinè *iniquitas*, nomen Idoli. 2 Reg. *c.* 18. *v.* 34.

AVADIÆ, Bactrianæ gens.

AVALITÆ, populi in Troglodytica *Ptolemæo*. Hic enim Troglodyticam in universum appellari dicit, oram maritimam, quæ sinui Arabico & *Avalitæ* est prætenta, usque ad montem Elephantem. In qua continentia sunt Adulitæ, *Avalitæ*, & Mosyli à promontor. sic dicti cognominibus. Nempe in intimo recessu sinûs Arabici sinus est Ælaniticus, usque ad ejusdem angustias & fauces, qui locus dicitur Δηρὴ, vel ἐκ τῆς Δηρῆς ἐκεῖ. Post eas angustias excipit sinus *Avalites*, & apertum Mare, in quo Mosylum emporium & Mosylum promontor. &c. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 798. & 1240.

AVALITES, qui & ABALITES, sinus & emporium in dextra parte Rubri maris. *Steph.* Vide Bochart. *Phaleg.* l. 2. c. 22. Hodie *Zeila*, urbs munita regni Adelis, in Ajana regione.

AVALLIS, Villa Galliæ, non procul ab Urbe Remis, vulgò *Aveux*, Comitivæ titulô illustris. Hic Carolomannus, parte Normannorum, qui prædas agebant, interfectâ, parte Axonâ mersâ, reliquis qui suburbana Remorum depopulati erant, ad suos redeuntibus, prædam excussisse memoratur, in *Annal.* Bertinianis circa A.C. 832.

AVALLOCIUM, vicus Carnotinensis dicitur, apud Gregor. Turonens. *Hist. Franc.* l. 4. c. 24. Hodie *Alluye*, vicum esse in Carnutibus, ad flumen Lidericum, quem postea truncatô nomine *Allocium* vel *Allogium* vocaverint, observat Hadr. Valesf. *in Notit. Gall.* Villam *Allogiam* Fulbertus Carnutens. Episcopus vocat *ep.* 25.

AVALO, urbs Burgundiæ, cum castro munito. Hanc Robertus Rex Galliæ, post mortem patrui Henrici Burgundiæ Ducis improlis, Burgundiam assertutus, quam ille in gratiam Gisellæ uxoris, Othoni Guilielmo, cognomine *Peregrino*, quem hæc ex priore marito, Adelberto Italiæ Rege susceperat, legavit; cepit post trimestrem obsidionem, muris, ut ajunt, sponte corruentibus. Continuator Aimoini, *Mezeray*, Dupleix *in Roberto*. Vide *Aballo*.

AVALON, cognomine *Elvan*, sub M. Antonino Philosopho & Commodo: Radulphus Niger, *in Chron.* Fidem Christianam in Anglia prædicâsse, & *de origine Ecclesiæ Anglicanæ* opus edidisse legitur, apud *Baleum*. Qui Meltini *Avalonii* Angli quoque meminit, qui Historiam fabulis permixtam consarcinavit. Balæus *centur.* 1. c. 57.

AVALON Guilielmus, è regia Anglorum domo oriundus, in Navarra sedem, sub Sanctio Abarca Rege fixisse perhibetur, auctor illustris familiæ *Avalos* seu *Davalos*. Ejus posteri inde in Bæticam migrârunt, in qua Ubedæ habitavit Didacus Lopezius Davalus, pater Ruisii Lopezii, qui cùm Comes stabuli Castellæ ac primus Comes *de Ribadeo* esset, his titulis ac rebus gestis familiam illustriorem reddidit, quamvis ad extremum A. C. 1412. quòd partes esset secutus Infantis Henrici Ducis Villenensis, gratiâ, bonis & dignitate, exciderit. Fuit autem ter maritus eque singulis conjugiis sobolem procreavit. Primò è Maria *de Fontecha* genuit Petrum, aliquot liberorum patrem & Didacum Lopezium, qui *Arenas*, *Colmenar* aliaque à patre obtinuit, ac Ruisium Lopezium II. Petrum Lopezium d' *Avalos*, Fernandum Perezium de *Ayala* & Inicum Lopezium *de Ayala*, filios habuit. E quibus primogeniti linea cùm deficeret, successit Laur. Suarezius de *Figueroa*: at alterius posteritas cum nomine *Ayala* & *Davalos* ad nos durat dignitate Comitum *de Villalva* ornata. Tertius non minùs progeniem habuit, ut & quartus: è quorum posteris nomen Davalos etiam familiis *de Roxas* & *Chacon* est illatum. Ex secundo Connestabilis matrimonio cum Elvira de Guevara, natus est Beltramus d' *Avalos de Guevara*, Comitum Potentiæ sator, & Ferdinandus d' *Avalos & Guevara*, alius lineæ auctor. Demum ex tertio conjugio natus est inprimis ante reliquos Inicus; qui meritis in Alfonsum Aragonum Regem Neapolis illustris, Comes *de Monteodorisio* & Camerarius Regni, sedem fortunæ in Italia collocavit, ductâ Antoniâ Aquinate, March. *de Pescara*. E quorum liberis Alfonsus I. March. Pescarius, una cum filio Fernando Franc. d' *Avalos* & *Aquino*, rebus bellicis gestis ingentem gloriam sibi acquisivêre. Alter Martinus & post eum tertius Rodericus Comites *de Montedorisio* & hic March. Vasti fuêre, sed improles. Quartus Inicus March. *del Basto* seu Vasti, reliquos Marchiones Vasti & Pescarii, atque Principes de *Montesarchio* genuit. Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatr. Nobilit. Europ. Tom.* 3.

AVALONIA, urbs Albionis, *Inis Avalon*, teste *Lelandô*, incolis *Glassenbury*.

AVALTERRÆ, apud Matthæum Paris. A.C. 1249. *Hic quoque Comes Hugo navem mirabilem paraverat in Regno Scotiæ -- in qua transfretari cum Boloniensibus & Flandrensibus & cum illis, qui vulgariter de A*valterris *dicuntur, posset audacter.* Et in *Additam.* ad eund. Paris. *Orta est contentio lamentabilis, inter Flandrenses, qui dicuntur de Avaltere & Francos, illis partibus conterminos*: Sunt ex provinciæ, quas continet Germania inferior, German. *Niderland*, Gall. *le Pays-Bas*, etiamnum dictæ. *Aval* enim idem valet, quod inferior, quasi *ad vallem*, vel *in valle*. Unde *avalare*, in mari aut fluvio deorsum navigare, vel è montibus aut collibus descendere, in *Charta* Philippi Aug. Regis Franciæ A.C. 1207. apud Duchesnium in *Normannicis* p. 1063. Uti nempe Colonia Agrippina, ut est in *Libello provinciarum civitatumque Gall. Germaniæ inferioris Metropolis*, & ab Amm. Marcellino *l.* 15. *secundæ Germaniæ*, quod idem est, *urbs magni nominis* appellatur: ita posterioribus seculis, quæ ei adjacent provinciæ, *Pagus inferior* dictæ sunt, *Terre d'aval*, vel *Avalterre*, quod idem sonat, populique ipsi *Avalenses* seu *Avalois*, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.*

AVANTICI, populi Helvetici ab oppid. *Avantico* in Alpibus sito. Plin. *l.* 3. *c.* 4. Vide *Aventicum*.

AVARA, civitas Arabiæ. *Steph.*

AVARES, populi quorum Rex Caganus, à Mauritio Imperatore ad fœdus, prudenti oratione Theodori Medici pertractus est: postea, imprudenti venatione Prisci Ducis offensus, Romanos ingenti affecit clade: à quo cùm Mauritius captivos redimere nollet, in odium militum venit, quod diffiare, Caganô licèt per Priscum non minori clade victô, filiisque ejus in Istro submersis, non valuit. A. C. 592. 594. 595. Niceph. *l.* 18. *c.* 28. 29. Vide *Caganus*, &c.

AVARI, populi Italiæ, à Francis victi. An iidem cum prioribus?

AVARICUM, oppid. Celtarum maximum, munitissimumque in finibus Biturigum. Cæsar. *l.* 7. *Bell. Gall.* c. 13. vulgò *Chasteauneuf*, aliis *Bourges en Berri*, Academiâ gaudens celebri, aliis *Viarons*. Vide *Bituriges*.

AVARINI, populi sub Peucinis, in Sarmatia Europæa, ubi nunc pars Palatinatûs Cracoviensis, in Polonia, inter Vistulam fluv. & Carpathos montes.

AVARIO, quibusdam *Averio*, vulgò *Aveiron* vel *Avayron*, fluv. Galliæ, in Rutenis, oritur ex fonte cognomine, quem *Vayrou* accolæ appellant, alluitque Calliacum *Cagliac*, Aginnum *Agen*, vicum cognominem capiti Nitiobrigum; Segodunum Rutenorum *Rodes*, Lucum *Luc*, Bellum Castellum *Belcastel*, Villam Francam *Ville Franche en Rouergue*, Bastitam *la bastide*, Monticulos *Monteils*, Maceriolas *Mazerolles*, Salvitatem *la Salvetat*, Castrum Sanctum Marcelli *S. Marsan*, Bellum Podium *Belpuech*, Castrum Guepiam *la Guepie*, Castrum S. Antonini *S. Antoni*, aliàs *S. Antonin*, Casalia *Casals*, Nigrum Palatium *Negre Pelice*, Comitivæ titulô illustre & Regalem Villam: ac demum Viauro vel Biauro amne *le Biaur*, qui Lauternam *Lezert*, recipit ac quatuor aliis fluviolis auctus, defluit in Tarnem. Vide Hadr. Valesf. *Notit. Gall. in vocibus Apamiæ & Ruteni.*

AVARUM, Hispaniæ Tarraconens. promontor. *Ptol. Cabo de Viana Moletio.* Nunc in Portugallia, 5. leuc. à Bracara in ortum abest, ut habet *Baudrand*.

AVASES, Αὐάσεις Græcis; Ita Ægyptii vocant habitationes, quæ sunt in medio deserto, voce compositâ ex אִי *Ji*, i. e. *desertum*, & הוה *havva*, quod est habitatio. Unde plural. חוות Numer. *c.* 32. *v.* 41. Arabicè חוה est ambire, & חואה multæ domus Arabum, tanquam in ordinem digestæ. Ergo אִי־חוה Αὔασις, propriè est *ambitus domorum*, i. e. *villa*, seu *oppidum in loco siticuloso*, aut potius *habitatio, quam ambiunt loca siticulosa*; quomodo Græci definiverunt, quamvis vim vocis ignorarent. Strabo de *Africa l.* 2. Ἐοικυῖα παρδαλῇ. κατάστικτ⊙ γάρ ἐστι ταῖς οἰκήσεσι διεχωρισμέναις ἐρήμῳ ἐ ἀνύδρῳ γῇ. Καλοῦσι δὲ τὰς τοιαύτας οἰκήσεις, Αὐάσεις οἱ Αἰγύπτιοι. Et *l.* 17. Αὐάσεις δ' οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσι τὰς οἰκουμένας χώρας περιεχομένας κύκλῳ μεγάλαις ἐρημίαις, ὡς ἂν νήσους πελαγίας. In *Strabone* legunt Ἀ'ασεῖς, sed Αὐάσεις rescribit Casaubon. ex Stephano, *in* Αὔασις, quam lectionem veram esse docet, quòd pro *Avasi Oasin* scribunt Herodot. *l.* 3. & Ptol. *l.* 4. c. 5. & alii ad legem 7. *D. de interdictis & relegatis* §. 5. Incolas Plin. *l.* 5. c. 9. *Oasitas* vocat *Æthiops* autem & Orosius *l.* 1. *c.* 2. *Avasitas*. Bochart. *l.* 4. *Phaleg*, c. 29.

AVASTOMATHES, Mauritaniæ populi *Amm. Marcellin.*

AVATHA, Arabiæ oppidum. *Steph.*

AVATICI, Galliæ Narbonensis populi. *Plin.* & *Avaticorum Stagnum* ibidem Pomp. Melæ, *l.* 2. *c.* 5.

AVATILI, meliùs ANATILI, erant in Provincia, prope oram, ubi nunc Maritima, Rhodani ostium Orientale & Campi lapidei. Vide *Anatili*.

AVAUGOURUM, oppid. Britanniæ Gallicanæ, cujus Dynastæ ex Ducum Britanniæ familia originem habent. *Merel.*

AUBANEA, urbecula lepida Gall. in Provincia, 5. leuc. à Massilia in Ortum. Ibi persæpe celebrantur Comitia provinciæ.

AUBIGNIUM, oppid. in Ducatu Bituricensi, quondam sedes regalis. *Merel.*

AUBRIOTUS Hugo, Parisiorum Præfectus: arcem eam, quam vulgo *La Bastille* vocant, jussu Caroli V. A.C. 1369. ædificavit, ut contra Anglos urbi præsidium foret; itemque castellum illud, quod appellatur *Le petit pont*, adversùs Scholasticorum incursiones exstruxit, qui odio ei erant infensissimo. Quapropter postea impietatis & hæreseos accusatus, ad perpetuos carceres damnatus est. Sed à seditiosis, dictis *Maillotins*, sub initium regni Caroli VI. A.C. 1381. carcere effractô liber, ne Dux illorum esse cogeretur, in Burgundiam patriam suam se recepit. *Historia* Gall. *in Carolo V. & VI.*

AUBURIUM, Africæ propriæ locus. *Antonin.*

AUBUSSON Petrus, Gallus, Magnus Magister Ordinis equitum Rhodiensium, Mohometi II. Rhodum obsidenti fortissimè restitit. Obiit A. C. 1503. ætat. 80. regiminis 27. Ad hunc se Zizamus, Bajazethi frater, recepit. Histor. *Melitensis.* Vide & *Petrus.*

AUCARUM Vicus, *la rue aux Oues*, pro vulgò dicitur *la rue aux Oyes*, platea Parisiis, memorata in veteri *Charta* S. Martini de Campis, apud Car. du Fresne *Glossar.* Ab *auca*, *i. e. anser.* Occitanis *Auc*, *Auco*, *Auqueto*: Italis *Oca*; Gallis *Oye*: Occurrit in *Capitulari* de Villis, c. 62. *Quid de pullis & ovis vel anseribus*, *i. e.*, *aucis.* Sic. *L.* Alamannor. *tit.* 99. §. 20. *Accipiter*, *qui aucam mordet.* Wilhelmus Malmesbur. *Histor. l.* 5. *p.* 159. *Similes pennis aucarum* &c. Unde *Aucarius*, in *Glossar.* Ælfrici, *accipiter*, *falco*, *qui aucas venatur*: *Aucones*, divini, qui per *aucarum*, seu avium volatum divinabant & hariolabantur, in *Glossis* Isidori: *Aucellus* diminutiv. pro qualibet ave (quemadmodum & *Auca* nonnunquam) in *Glossis Latino* Græc. unde Italorum *uccello*, quemadmodùm Græc. *στρουθίον* quamvis aviculam notat, Apud. *Eund.*

AUCEPS, cognomen Henrici I. Imperatoris quem vide. Est autem *Hesychio Auceps ὀρνιθοπαγίς*, *qui aves capit*; à Græco verbo *αὐκίζειν*, quod medio ævô pro *capere* vel *carpere* usurpatum est: seu potiùs *πιάζειν*, hoc enim eô sensu frequentius. Sic in *Orneosophio* vel Accipitraria Græcorum, *ἐξωτικοὶ* falcones vel accipitres appellantur, qui *foris capiuntur* & extra nidum; *Passagiari* Gallis dicti: quibus opponuntur *Nidarii*, Græcis *νεοσσοτροφοι*, qui in nido capiuntur & cæteris deteriores habentur. *Ibid.* *Τὰ φαλκώνια ἐξωτικὰ κρείττονα παρ' ὃ τὰ νεοσσοτροφα*, *Falcones extra nidum capti præstantiores sunt iis*, *qui in nido* &c. Salmas. *ad Solin. p.* 773. Vide quoque infrà *Aucupium.*

AUCHANITES, seu **AURANITIS**, tractus Babyloniæ, inter Babylonem & Seleuciam urbes, prope Euphratem fluv. *P. à Vico.*

AUCHATÆ, Scythica gens, ad os Bospori apud quos Hypanis oritur. Val. Flac. *l.* 6. *v.* 132.

> *Doctus & Auchates patulo vaga vincula gyro*
> *Spargere, & extremas laqueis adducere turmas.*

Ubi aliqui *Anchates.*

AUCHISÆ, Cyrenes regionis gent. Diodor. Sic. *l.* 3.

AUCHITÆ, Africæ populi, *Auchisæ Ptolemæo* & *Auschitæ Stephano.* Sic enim ille, *Αὐχῖται ἔθνος Λιβύης ὑπὲρ Βάρκης.* lege *ὑπὲρ Βαρκαίων* ex *Herodoto.*

AUCHUS, Cimmeriorum Dux inter auxilia Persæ contra Æetem, cui Iason caput in conflictu demessuit. Val. Flac. *l.* 6. *v.* 620.

AUCTIONARIÆ Tabulæ, dicebantur, quibus significabatur alicujus fortuna hastâ positâ distrahi vocique subjici Præconis, *Auctionis* die constitutô, apud Ciceronem 2. *Catilin. c.* 8. & 2. de *L. Agr. c.* 25. item *ad Qu. Fratrem* & *ad Attic. l.* 13. *Ep.* 5. Earum proferendarum ratio non una fuit. Justinianus, *Novellâ* 120. *Ære alieno oppressæ venerabilis domus dispensatores per 20. dies scriptum aliquod in publico civitatis loco proponunto & eô modô rem immobilem emere volentes provocanto, ut, qui plus præbiturus est, cæteris præferatur.* Altera vis hujus programmatis Imperator. Diocletiani & Max. *lege* sancita est, *l. si eo tempore. Cod. de remiss. pignor. ex Roberio Junio.* Dicta autem est *Auctio*, ab *augendo*; Varroni quoque *Sectio*: nempe antiquissimis temporibus in partes sectum debitorem, qui solvendo non esset, novimus. Anno verò Urb. Cond. 429. L. Papyriô & C. Pœteliô Visolô Consulib. primùm ligari nexi desierunt, Consulesque, ob insignem cujusdam fœneratoris crudelitatem, tulêre ad Populum, *ne quis*, *nisi qui noxam meruisset*, *donec pœnam lueret*, *in compedibus aut in nervo teneretur*, *pecuniæ creditæ*, *bona debitoris*, *non corpus obnoxium esset* &c. Sic posteà, uti veteri illâ sectione diversi Creditores membra debitoris & nexi lacerabant & secabant: *ita hic bonorum ejus venditione*, *bonorum emptores*, *ut carnifices*, *ad reliquias vitæ lacerandas & distrahendas conveniebant*, Cicer. *pro Quint.* Ea autem apud Veteres *Auctionis* fuit forma ut à minima quantitate ad majorem pluris licitantes idque digitô elatô, pervenirent, *l.* 35. *ff. de minor.* &c. Vide Joh. Calvinum *Lexic. Jurid.* & infrà *Sector.* Secundum Galliæ consuetudinem, ut annotat Budæus *in Forensibus*, quartô trinundinô auctionem futuram inclamatam oportet, & in justos dies proscriptam, antequam ultima licitatio committatur, quam protinus sequitur addictio. Singulis verò *auctionum* diebus apparitor debiti quantitatem, ob quam pignora capta sunt, palàm significat & denuntiat: omnes commonet, ut ea licitentur, pretium ab unoquoque oblatum describit: postremò, ubi jam nullum pluris licitari cernit, promulgat eam primam auctionem esse, secundam in octavum abhinc diem vel moram laxiorem rejicit, nisi divini cultus feriæ id prohibeant, atque tunc proximô profestô die sequente *auctio* celebratur. Apud eundem varias *Auctionum* formulas vide: ut & plura in hanc rem, apud præfatum Calvinum *d. l.*

AUCTOR, primitus videtur dictus ab *auctionibus*, in quibus ei, qui plurimùm *auget*, res addicitur, isque ex ea auctione atque adjectione sita *auctoritatem* sibi in rem emptam comparat. Ab *augendo* enim vocabulum deductum Grammatici Veteres testantur, qui proin notâ hac AUC. *auctorem* significâsse leguntur, apud *Valer. Probum.* Posteà translata vox ad eos, qui rem quoquô modô abalienarent; ut, quum quæreretur ex eo, qui rem acceperat, unde sibi jus in eam comparâsset, *suum* illum quasi *Auctorem nominaret*, qui sibi suam auctoritatem tradidisset. Unde *Auctor Latinis est*, *qui aliquid vendit*, *& auctio venditio*: *hinc secundus auctor*, *qui sponsor est pro venditore evictionis nomine*, *Glossæ veter.* *Βεβαιωτὴν interpretantur*, *quasi confirmatorem venditionis.* *Venditor itaque primus erat auctor*, Salmas. *ad Trebellium in Gallienis*, *c.* 12. Inde sensim in eos quoque vox se extendit, quorum sententiam & consilium sequimur, quasi jus quoddam ita sentiendi certum, & constitutum haberent. Nam, quum e. g. institutum est, ut Legum, quæ Comitiis centuriatis ferrentur, ante initum suffragium Patres *auctores* fierent, i. e. ut S. C. aliquid prius decerneretur, posteà illud idem à Populo juberetur, ea Lex hanc vim habebat, ut velut in evictionibus, possessionumque controversiis, possessor suum Auctorem, à quo jus suum adeptus est, laudet: ita Populus consilii sui auctorem ac suasorem Senatum laudare posset, Joh. Calvinus *Lexic. Jurid.* Sic legimus apud Livium *l.* 24. *c.* 43. *Comitiis perfectis* Auctore Q. *Fabio*: ubi significatur, Consulem principem id consilium dedisse, quod deinde relatione factâ, dictisque sententiis in Senatusconsultum transiit. Et *l.* 7. *Cum et Populus Auctor Patribus perhibetur alterius exercitus*, dicitur: Cicero quoque *Familiar. l.* 15. *Ep.* 4. *Regem Ariobarzanem*, *cujus salutem à Senatu*, *te* Auctore, *commendatam habebam* &c. Non tamen *Auctor* semper idem, qui inventor, sed sæpe approbator, quique alias Livio *suasor* dicitur. Apud quem *l.* 2. *c.* 56. *inventor Legis Volero*, sed *Lætorius*, *collega ejus*, *Auctor* vocatur, i. e. *auctoritatem ei præstans.* Sic ille ipse Livius suprà, *l.* 2. *Et hic annus Tribunum Auctorem legis agrariæ habuit.* At inventor ejus Spurius Cassius fuit. Similiter Cicero *ad Attic. l.* 8. *Ep.* 3. *Ille legionum per vim & contra auspicia ferendarum Auctor*: de Pompejo loquitur & Julias intelligit. Alibi verò apud eundem Livium *Auctor* idem, qui nuntius est, *l.* 5. *c.* 2. *Non vani sermonis Auctorem.* Et *l.* 10. *ab Sutrio legati*, Auctores, *concilia Hetruriæ populorum de petenda pace haberi* &c. Vide Gronov. *ad Liv. l.* 2. *c.* 56. *l.* 24. *c.* 43. Porro *Firmico Auctores* sunt, qui se vendunt & *auctorant* ad Ludum: *nemo cum poterat libertatem amittere*, *nisi ipse auctor esset facta.* Vide Cicer. *Orat. pro Dom.* atque inde *Auctoratos* se dicebant, qui auctores ipsi fiebant, ut emererentur & sponte sua in ludum se mittebant. Hi igitur & *Auctores* & *Auctorati* dicti: unde idem *Auctores* & *Audaces*, de quibus infrà, conjungit. Sed *Firmici* hæc sententia prioribus neutiquam repugnat. Non tamen omittendum, quod Balduinus *ad tit. de Auctor. tutor.* à Budæo se audivisse scribit, proficisci hanc vocem à Græco *αὐτός*, quô Veteres *rationem alicujus potestatem* significaverint, *cui nemo possit repugnare*, apud *eund. Calvinum.* Vide quoque infrà, in *Ipse.*

AUCTOR Alveus, *Ammiano* eleganter dicitur, ex quo reliqui derivantur, Galli *Magistrum* vulgò vocant, vide infrà *Magister fluvius.* Ita autem is Auctor de Nilo, *Et præter amnes plurimos ex alveo derivatos* auctore, *cadentesque in suppares ejus*, *septem navigabiles sunt & undosi.* —— *Heracleoticus*, *Bolbiticus*, *Sebennyticus*, *Pathmiticus*, *Mendesius*, *Taniticus & Pelusiacus.* Ubi nominibus ostiorum ipsos amnes appellat: quos *Ptol.* *μεγάλους ποταμοὺς* vocat; è quibus tamen unus per excellentiam dictus est *μέγας ποταμὸς*, ut cæteris major & principalis alveus, *Canopicus* videl. Uti autem *Magistra via*, apud Quintilian. *l.* 1. via regia est, à qua semitæ, quæ secantur aliorsum, *ἀτραποὶ* dictæ; sic in fluviis *ὀχετοί*, *brachia* sunt, quæ ab *Auctore fluvio* *διωχετεύονται*; contrà *canales*, qui à fluminibus ad viam traducti. *Diverticula* quoque de fluviis dixêre Latini, item *cornua*, ut Græci *κέρατα*; *crines* etiam & *ramos*, ut infrà videbimus. Porro principalis Nili seu *Auctor alveus*, uti circa ostia *Canopicum* & *Heracleoticum*; sic circa Naucratium oppidum, *Naucraticus* & circa Schediam, in eodem alveo interius sitam, *Schedia fluvius* dictus est. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 478. & 479.

AUCTORATI, vide infrà *Gladiatorii ludi.*

AUCTORITAS, in veterib. aliquot *Inscript.* apud Gruterum, 355. 1. 387. 3. *Scaligero* est S. C. *nondum receptum.* In *Chartis* Regiis atque apud alios Scriptores recentiores passim, Diploma Regis, Imperatoris Pontificisque Romani notat. Sed & *Auctoritates* Principum Rescripta in *Cod.* Theodos. appellari constat, *l. un. de Centurion. l.* 31. *de Petition. l.* 3. *de Re mil.* alibique; Imò pro Edicto Judicis usurpatam vocem, evincit. *l. un. Cod. Si certum petatur de Chirogr.* &c. Etiam titulus honorarius Romanis Pontificibus olim tribui solitus fuit *Auctoritas*, uti legimus apud Hincmarum Remens. Flodoardo citatum *l.* 3. *c.* 12. &c. Vide Car. de Fresne *Glossar.* & infrà *Senatusconsultum.*

AUCTUS, Florentinus, Abbas Vallis Umbriæ, belli inter Lotharium Saxonem, & Conradum Suevum ferventis tempore vixit. Aliquot operum Historicorum auctor. Poccianti us, *de Scriptorib. Florentinis.*

AUCULA, urbs Tuscorum. *Ptol.* aliis *Aquula.*

AUCUPIUM, venationis est genus, quod circa volatilia occupatur: estque vel vile vel nobile. Illud, cùm aves illectæ superfusis retibus includuntur, aut virgis viscatis detinentur: quod proin, utpote sordidum & illiberalis otii negotium, Platonis legibus prohibitum est. Et huic illicio Accipiter suo primitus famulabatur. Unde Martial. *l.* 14. *Epigr.* 216.

> *Prædo fuit volucrum, famulus nunc Aucupis idem*
> *Decipit & captas non sibi mæret aves.*

Nempe usi tum Accipitre sunt, non ut prædatrice, quæ ars tum necdum obtinuit apud Romanos; sed ut aves alliceret: quæ illectæ vel virgis adhærebant viscatis, vel, reti superfusô, avolare nequibant. Cujusmodi *Aucupio* scitè Plautus quæstum comparat meretricium, *Asinar. Act.* 1. *sc.* 3. *v.* 68.

> *Esca est meretrix, lectus illix, ast amatores aves.*

Eodem refer, illud *Aucupii* genus, quod fit noctuâ emissâ, vel retibus appositâ: quippe eam de die circumvolant avium cæteræ, ut tum optima sit occasio vel viscô vel laqueis vel aliter eas capiendi. Meminit Aristoteles *de Animal. l.* 9. *c.* 1. & Ælian. *de Animal. l.* 1. *c.* 29. Vide quoque Chrysostomum *Orat. de prima Dei cognit.* & infrà voce *Noctua*: item ubi de *Columba allectatrice*, & *Perdice venatore.* Illud, nempe nobilius *Aucupii* genus, fit dimissô accipitre aliâve ave prædatrice, quæ dein in altum alias involet & Aucupi deferat captas. Hæc ars verò cognita est à Græcis & Romanis, sed iis, quos hi Barbaros vocabant, fuit pervetusta. In Thracia enim hæc ars Accipitraria jam ævô obtinuit Aristotelis, ut liquet ex *l.* 9. *de Animal. c.* 36. & *l.* *περὶ θαυμασίων ἀκουσμ.* Ac de eodem sic Plin. *l.* 10.

l. 10. c. 8. In Thraciæ parte, super Amphipolim, homines atque accipitres, societate quadam aucupantur. Hi ex sylvis & arundinetis excitant aves, illi supervolantes deprimunt. Rursus captas dividunt cum iis. Imo de Indis non absimilia Ctesias apud Ælian. *de Animal. l. 4. c. 26.* Etiam in excerptis Ctesiæ hæc apud Photium verba habes, *cod. 72.* Λαγωοὺς δὲ καὶ ἀλώπεκας θηρεύουσι, οὐ τοῖς κυσὶ, ἀλλὰ κόραξι καὶ ἰκτῖσι καὶ κορώναις καὶ ἀετοῖς, *Lepores & vulpes, non canibus, sed corvis, milvis, cornicibus & aquilis venantur.* Ex Romanis meminit primus Jul. Firmicus *l. 5. c. 7.* & 8. Unde tamen nihil colligas aliud, quam Romanis, ætate jam Constantini M. fuisse in usu. Meminit quoque Sidonius Apollin. *Panegyr. ad Aug. Avit.* Nempe, imperantibus in Oriente Theodosiô Juniore Marcianô ac deinceps. Sed diu posteà vix in Occidente notus is mos fuit. Unde est, quod in Italiam eum primus intulisse dicitur, sive Fridericus Barbarossa, ut est apud Leandrum *in Italia, in Campan. descr.* sive Henricus VI. ut tradit in Collenutio *Histor. Neapol. l. 4.* Antiquissimus verò omnium, qui Artem scriptò signârit, est Demetrius Constantinopolit. quem de Græco Latinè reddidit *P. Gillius.* Est verò & corvorum in hoc *Aucupio* usus: quos primus in venando adhibuisse dicitur Ludovicus Galliarum Rex teste Ulysse Aldrovandô *Ornithol. l. 12. c. 1.* Sed nec hoc venationis genus fuisse Veteribus ignotum, præter ea, quæ è *Ctesia* attulimus, docet Plin. *l. 10. c. 43. Nec non & recens fama Crateri Monocerotis cognomine, in Erizena (al. Trœzena) regione Asiæ, corvorum operâ venantis, eo quod devehebat in sylvas eos considentes corniculis humerisque: illi vestigabant agebantque, eo perducta consuetudine, ut exeuntem sic comitarentur & feri.* Vide Voss. *de Idolol. l. 3. c. 97.* & suprà in voce *Accipiter*, ac infrà in *Protohieracarius*, it. *Sacer. & Salvinus.* Addam ex eodem *de Philosoph. c. 7. §. 18.* Leonem Philosophum Imperator. Basilii Macedonis fil. qui cœpit imperare A. C. 886. librum de *Aucupio* reliquisse: qui MS. fuit in Bibliotheca Ant. Augustini *num.* 228. Ab Aucupio *Aucupes*, servi erant apud Romanos, qui, unà cum Venatoribus, instruendarum gratiâ quotidianarum epularum habebantur. Enumerat illos Paulus JC. *l. 99. §. 1. ff. de leg. 3.* & refert, *urbanos* fuisse & *rusticos*, dominiarbitratu: *cuniculorum cum reditus*, ut innuit Celsus, *aucupio plerumque, venatione & piscatu constabat*: Narratque Jul. Capitolin. *c. 7.* Antoninum Pium curâsse, ut mensa ejus *per proprios servos*, Aucupes, *piscatores & venatores instrueretur.* Qui tamen hic urbani videntur fuisse ideo, quia instruendarum quotidianarum epularum gratiâ habebantur, uti dictum, ex Paulo *l. 3. Sent. tit. 7.* Tessera *Aucupis*, apud Propert. *l. 4. El. 2. v. 33.* arundo est:

> *Cassibus impositis venor, sed arundine sumtâ*
> *Faunus plumosô sum Deus aucupio.*

Vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis*, & T. Popmam *de Operis serv.* Meminit autem Fauni hîc Propertius, quia *Aucupii* præses Pan sive Faunus Veteribus habitus est, ut & venationis leporum: Quæ duo proin idem conjungit *l. 3. El. 12. v. 43.*

> *Et leporem, quicunque venis, venaberis, hospes,*
> *Et si fortè meô tramite quæris avem.*
> *Et me Pana tibi comitem de rupe vocato,*
> *Sive petas calamô præmia, sive cane.*

Et Auctor *Epigrammatis* [illegible], apud Salmas.

> [illegible Greek verses]

Quod is sic vertit:

> *Seu tu fortè jugis viscatâ fallere virgâ*
> *Tendis avem, lepores sive agitare placet.*
> *Pana voca: pedis hic canibus vestigia monstrat*
> *Villosi: structos erigit hic calamos &c.*

Vide illum *ad Solin. p. 1088.* Ut & infrà in vocibus *Calamus, Ficere &c.* Item ubi *de Avium collum laqueô constringendi ratione.*

AUDACES, apud Claudian. *de Bell. Gildon. v. 220.*

> *Audaces legat ipsa viros, qui colla ferarum*
> *Arte ligent, certôque premant venabula nisu:*

Justiniano *Novellâ* 105. [Greek], aliàs [Greek], homines dicti sunt perditæ ac desperatæ audaciæ, qui operam suam, ut cum bestiis pugnarent, olim locabant. Meminit eorum *Firmicus* quoque, *Facit auctores, audaces, periculosos.* Vide suprà in voce *Auctor.* Auctoratos verò & mercede conductos illud fecisse, ex Cassiano constat *Collat. 5. c. 14* & Cassiodoro *l. 5. Ep. 42.* ubi Paucarpum (ita enim hoc ludi genus vocabatur) describit, his inter alia verbis: *longum est per tot periculorum casus sermonibus evagari, sed aptè jungendum est, quod ait de inferis Mantuanus, Quis scelerum comprendere formas: Quis omnia pugnarum percurrere nomina possit? Sed vobis, quibus est necesse talia populis exhibere, largitate manus fundite præmia: ut hæc miseris fateatis esse votiva &c.* Vide Salmas. *Not. ad Jul. Capitolin. in Gordianis, c. 3.* & infrà *Confectores, Pancarpum, Parabolani.* Propriè verò *Audaces* à *Temerariis* aliquâ differitate separantur. T. Livius *l. 25. c. 37. Martius ad consilium primâ specie temerarium magis, quam audax, animum adjecit, ut ultro castra hostium oppugnaret.* Sallustius *de Bello Jugurth. c. 7. Ac sanè, quod difficillimum, & prælio strenuus erat, & bonus consiliô: quorum alterum ex providentia timorem: alterum ex audacia temeritatem plerumque afferre solet.* Martial. *l. 4. Epigr. 43. v. 2.*

> *Non sum jam temerarius, nec audax &c.*

Nempe *audacia* est fons capùtque temeritatis: ex eo enim, quòd quis ad pericula paulo audacior est ac imperterritus, nascitur temeritas, i. e. [Greek], ut rectè interpretantur *Glossæ Veter.* & præcipitatio, quæ cæcitatem etiam adjunctam habet: Unde *audaces, temerarios, præcipites, cæcos* jungit Arnob. *adv. Gent. l. 2.* Sed & *Audaces* ac *temerarios* dicimus homines, non profligatæ solùm, verùm etiam jam perditæ spei, quique non modò honestatis, sed salutis quoque ipsius curam abjecerunt: etsi horum quàm illorum conditio melior. Quare & hîc nomine inter *Audaces* ac *Temerarios* discrimen. Cicer. *ad Attic. Aut nos temeritatem bonorum sequamur: aut audaciam improborum insectemur.* Ubi *Audacia* est pestis illa, quam [Greek] appellant Græci. Quandoque etiam [Greek] & [Greek] homines vocant *Audaces*, & qui ingeniô præcipiti feruntur ad nefas quodcunque nec ullâ consideratione cohiberi possunt. Quare his opponuntur homines *considerati* & *cunctatores*, vide Demosthenem *Orat. contra Aristogit. 1.* Quocirca *audaciam pudori* opponit Sallust. *Præfat. in Catilin.* Hique sunt iidem, quos [Greek] appellant Græci. Unde Plut. Clodium hominem verè [Greek] & perditum describens, [Greek] & [Greek] conjungit, in *Cæsare.* Vide Desid. Heraldum *Animadversion. ad Arnob. d. l.* nec non suprà, ubi de *Audaciæ* notione, quâ idem, quod Confidentia seu Impudentia, significat, & *l. 7.* ubi *Audaces*, religionis contemtores esse ostendit, ac cum *transgressoribus*, [Greek], optimè ac Philosophicè *Arnobio* jungi animadvertit.

AUDACES, apud Martialem, *l. 14. Epigr. 94.* cujus lemma, *Calices audaces*,

> *Nos sumus* audaces, *plebeja toreumata vitri,*
> *Nostra nec ardenti gemma feritur aquâ:*

Calices dicti sunt vitrei, vili admodum pretiô venales. Scribit enim Strabo *l. 17.* Romæ Vitriarios multa commentos esse & ad vitreorum colores & ad eorundem tornandorum facilitatem, tantamque inde vilitatem eorum fuisse, ut vulgo poculum vitreum asse venundaretur: atque his *audacium* nomen datum. Meminit idem Poeta eorundem alibi, *l. 12. Epigr. 75. v. 1.*

> *Cùm tibi Niliacus portet crystalla cataplus,*
> *Accipe de Circo pocula Flaminio.*
> *Hi magis* audaces, *an sunt, qui talia mittunt*
> *Munera? sed gemmis vilibus usus inest.*
> *Nullum sollicitant hæc Flacce toreumata furem &c.*

Quod Epigramma de fictilibus accipiebat *Turnebus*, cùm de vitreis omnino accipiendum sit. Ab his verò diversi longè erant, Ægyptiaci ex vitro calices versicolores atque [Greek], de quibus suprà, in *Allassontes*: item calices illi, qui *diatreti* dicebantur. *Audaces* enim, qui plebeji erant & parvô, ut dictum, venibant, tornô formabantur, in quo nullum periculum; at in sculpendis cælandisque diatretis, arte manuque pretiosis, periculum non parvum: Ut ex Martialis iterum verbis patet, *l. 14. Epigr. 115.*

> *Adspicis ingenium Nili, quibus addere plura*
> *Dum cupit, ha quoties perdidit auctor opus &c.*

Salmas. ad *Vopisc. in Saturnino, c. 8.*

AUDACIA, pro Numine. Vide infrà *Dii.*

AUDAS, Episcopus, cùm Pyreum sustulisset, unà cum aliis Episcopis interfectus est, jussu Varanis Persarum Regis, a cujus patre Isdigerde, Theodosius Minor liberum Christianis exercitium obtinuerat, A. C. 421 Theodoret. *l. 5. c. 38.* subsecutaque est crudelissima persecutio, in Persia Idem. *c. 39.*

AUDATHA, Arabiæ Desertæ urbs. *Ptol.*

AUDEA, Cassiotidis regionis in Syria urbs. *Ptol.*

AUDEBERTUS Germanus, vide *Germanus.*

AUDEBERTUS Matthæus, vide *Matthæus.*

AUDEMARUS, vel ODOMARUS, nomen Principis Gall. ante monarchiam Gallicam. Regnavit ann. 14. Cujus tempore Vecthan, Pontifex, Philosophus & Poeta vixit, Historiæ Gallicæ auctor. Trithemius, *in epit. Ann.*

AUDENA, Italiæ amnis, Liv. *l. 41.* In sinistram Macræ ripam defluit, vulgò *Ula*, & *Aula*, & cum articulo *La Ula*, & *L'Aula.*

AUDENTIUS, Episcopus Hispanus, seculô 5. scripsit contra Manichæos, Sabellianos, Arianos & Photinianos. Gennad. & Trithem *in Catal.*

AUDETUS Nicolaus, vide *Nicolaum.*

AUDEUS, Caput Audianorum, è Mesopotamia oriundus, Scientiâ & Zelô instructus, vitam Ecclesiasticorum acriter reprehendit. Hinc illis exosus primò, dein pellitur. Ultione proin ardens, Annô 338. schisma meditatur. Episcopus à sectatoribus salutatus. Mox ab Imperatore Constantio in Scythiam relegatus, ibi Gentilium complures convertit, *Epiphanio* teste. Pascha celebravit cum Judæis, Deo figuram tribuit humanam, tenebras, aquam & ignem initium non habere docuit, suos inter libros Canonicos & Apocryphos transeuntes absolvit. Athanas. *hær. 70.* Augustin. *hær. 50.* Baron. *A. C.* 341. Theodoret. *l. 4. hær. fab.* Melius *Audius.*

AUDIANI, Japygiæ, quam & Messapiam Græci vocant, populi. Strab. *l. 6.* Item sectatores *Audei*, Vide *ibi.*

AUDIENDI eum, qui calicem tenebat, in Symposiis Græcorum mos indigitatur in acutissimo illo in Demosthenem joco, apud Plut. *c. 35.* Cùm enim is calice insignis cælaturæ, aliisque donis ab Harpalo acceptis, malè audiret, seque purgare volentem non audiret populus, *exsurgens quidam falsè ait: Non audietis, Athenienses, istum qui calicem habet?* Ubi, inter varias lectiones à Stephano subnexas, egregium est Scholium: [Greek]. Ut nimirum eô quasi insigni totum Sodalitium agnosceret, cujus esset cantilena atque ad eum se obverteret, quem morem in nonnullis Galliæ locis hodieque observari ferunt. An eodem respexerit Curtius, ubi de Besso poculum Cobari tradente, *l. 7. c. 14.* Docti judicent. Fuerunt autem [Greek], cantiunculæ potatoriæ, interdum & amatoriæ, quales inter vinum cantari solent, ut infrà videbimus, ubi de iis. Plura apud Casaubon. *ad Athen. l. 15. c. 14.* Apud Veteres porrò Dii interdum audiebantur motum, aut audiri simulabantur, in Scena gestientibus.

Sic

Sic apud Euripidem Hippolytus Dianam jam locutam non videre ait, sed *αἰσθάνεσθαι τὸ θεῖον αὐτῆς πνεῦμα*, & inde affirmat, *Ἔστ᾽ ἐν δόμοις ἡ γ᾽ Ἄρτεμις θεά*. Et apud Sophoclem in *Ajace* Ulysses à Minerva compellatus respondet

> *Ὦ φθέγμ᾽ Ἀθάνας* ---- ---- ----
> *Ὡς εὐμαθές σου, κἂν ἄποπτος ᾖς, ὅμως*
> *Φώνημ᾽ ἀκούω* ---- ---- ----

Vide Joh. Frid. Gronovium ad *Senecam Hercule Oetæo Actu* 5.

AUDIENTES, apud Cyprian. *Ep.* 13. Audientibus, *etiamsi qui fuerint periculo præventi & in exitu constituti, vigilantia vestra non desit.* Et *Ep.* 24. *Optatum inter Lectores doctorem* Audientium *constituimus*: Alios iisdem Scriptores Ecclesiasticos, dicti sunt, qui *κατηχούμενοι* Græcis, item *ἀκροώμενοι*, vel, quòd, antequam ad Baptismum admitterentur, fidei Christianæ erudirentur mysteriis: vel, quòd, priusquam sacra fieret Liturgia, *Scripturas audirent*: ut est in Concilio Nic. *can.* 11. & *can.* 21. Conc. Niceni Arab. Hinc Theodulfus Aurelian. *de Baptismo c.* 2. *Catechumenus.. Audiens, sive Instructus interpretatur*: in Collat. Carthagin. cum Donatistis *c.* 197. *Ipse est Episcopus, qui rebaptizatus est & factus est Audiens* in Concil. Wormaciensi *c.* 27. *Post expletum verò quinquennii tempus, ingrediatur Ecclesiam, sed inter* Audientes *tantummodo sit, vel, dum facultas conceditur, sedeat*, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* Apud Macrum, cùm quinque olim essent in Ecclesia publicè pœnitentium gradus, primi *Flentes* seu *Lugentes* seu *Hyemantes* dicebantur; Secundi *Audientes* erant, qui in Narthecem cum Catechumenis admissi (cùm priores extra Templum stare cogerentur) verbum Dei audiendi facultatem habebant, sed ante Catechumenos egrediebantur. Ita enim Balsamo ex Gregorio Thaumaturgo: *Fletus seu luctus est extra portam Oratorii, ubi peccatorem stantem oportet fideles ingredientes orare, ut pro se precentur.* Auditio *est juxta portam in porticu, ubi oportet eum, qui peccavit, stare usque ad Catechumenos & illinc egredi.* Audiens *enim, inquit, Scripturas & doctrinam, ejiciatur & precatione indignus censeatur*, &c. in *Hierolex.* Vide quoque infrà, ubi de *Catechumenis*, *Excommunicatione*. Hinc *Audientium*, *Doctor*, apud Cyprianum *Ep.* 14. *cit.* qui Catechumenos instruebat: quod officium magnæ æstimationis fuisse, inde patet, quòd Origenes, Pantænus, Clemens, alii viri gravissimi, illud Alexandriæ exercuisse leguntur. *Ibid.* Item *Auditio*, locus ille Templi, ubi Audientes construebantur. Vide infrà in *Narthex*.

AUDIENTIA, licèt Latinum nomen sit (Cicero namque *de Senect. c.* 9. *Audientiam sibi facere* dixit) tamen Canonistæ, ut pleraque alia, non aptè loquuntur, *Audientia causarum*, *Audientia literarum*, Spiegelius apud Joh. Calvinum *Lexic. Jurid.* Ita enim *Extrav. comm. de dolo & contumac. Falsæ in* Audientia *literarum nostrarum*, i. e. Cancellaria, ut hodie loquimur. Sed & apud Sulpicium Sev. *Histor. l.* 2. *Episcopis audientiam* (i. e. judicium) *reservare*. Unde *Audientialis Charta*, quâ quis ad Principis judicium evocatur ac citatur, apud Marculfum *l.* 1. *form.* 28. &c. Vide infrà. Etiam verò tributum vel tributi speciem *Audientiæ* vox notat, in *Charta* Petri Episcopi Salernitani apud Ughellum *Tom. I. p.* 501. alibique passim: obtinuitque præsertim id nominis apud Aurelianenses, uti docet Car. du Fresne ex *Charta* Ludovici VII. A. C. 1178. pro Aurelianensibus ex *Regesto* Philippi Aug. *fol.* 72. & ex Franc. le Maire in *Histor. Aurelian.* ubi *Audientiam* hic reddit *Ouance*, additque, id vocabuli bannitiones & proclamationes denotare, quæ fiebant pro *jure consuetudinum* seu pensitationum, in *Hallis* publicis, ubi Ministri Audientiales, quos *Sergeans Audienciers* appellabant, quoslibet bannô publicô invitabant, ad solutionem ejusmodi præstationum, quod in hunc modum concipiebatur:

> *Entre vous Bourgeois Marchans.*
> *Qui voulez jouir des Ouances,*
> *Venez suivant les Ordonnances,*
> *Paier le droit des Ouances. Aux Halles.*

Quibus in Hallis, iis, qui ejusmodi *consuetudines* seu præstationes quotannis exhibebant ac exsolvebant, à Domanii Exactore vel Receptore, dabatur carnis porcinæ fragmentum: erat autem jus *Audientiarum* unius denarii, dicebaturque etiam *Oyance*. At quæ vis hujus vocabuli, non sat liquet: ambigitque Car. du Fresne, an eô olim intellectæ sint eæ præstationes, quæ ab iis, qui ad placita venire tenebantur, fiebant. *Eulogiarum* nomenclaturâ donatæ in Polyptico Floriacensi, *Si ibi sunt Cavaticarii, debent Kal. Octobr. den.* 4. *& unum diem in banno & ad* 3. *Audientias venire cum suis Eulogiis.* Jam verò Ministri isti Audientiales, *Auscultatores* videntur appellati in *Charta* Philippi Aug. A. C. 1287. pro iisdem Aurelianensibus ejus *Regesto* Herouvalliano *fol.* 103. apud eundem Car. du Fresne *Glossar.*

AUDIENTIA Episcopalis, est Episcopi Forum & Judicium: *l.* 9. *& tit. Cod. de Episc. Aud.* Accursius *Cod. eodem* interpretatur jurisdictionem Episcopi, cujus sententiam probat Azo in *sum. Cod. eod.* Gothofredo *ad rubr. Cod. de Episc. Aud.* nec jurisdictio est, ut *Accursius*, nec dioecesis, ut *Haloander* vult, quia, uti Forô, ita & apparitione ac executione carent Episcopi: sed judicium atque notio, quæ Episcopo in Clericos ac Monachos competit. apud Joh. Calvinum *Lexic. Jurid.* Nempe primùm, ex consuetudine non mala, inter Christianos, sub Principibus Ethnicis, invaluit, (occasionem dante Apostolô 1. ad Corinth... 6. v. 5. 7.) ut clanculum ad Episcopos irent, qui controversias habebant; quod postea sub Principibus Christianis, Constantino inprimis, firmatum, & ex gratia probatum est, ut pacem inter Christianos foverent & redintegrarent, sic tamen ut jurisdictionem haberent nullam, sed in eos, tanquam Arbitros compromitteretur. Quod cum *LL.* tres *de Judicio Episcopali*, Codici Theodosiano assutas, spectat, earum fucum, ut & totius appendicis Codicis illius, à Sirmondo editæ, *rectius* eruditè demonstravit Jac. Gothofredus *Notis & Commentar. ad d. Cod. tom.* VI. *p.* 303. *& seqq.* In hac itaque per gratiam concessa *Audientia*, juxta Regulas Christianæ pietatis & S. Scripturæ, item *LL.* Imperatorum, judicabant, non ipsi Leges ferebant, nec Forum habebant, aut cum strepitu Judicii causas audiebant; ut totum hoc, quod habuerunt Episcopi, tantum indultum quoddam Imperatorum fuerit, ad resecandas & citò componendas lites. Tandem verò, ut exempla non subsistunt, ubi incipiunt, in jus id versum est, sensim sibi majora arrogantibus & ab Imperatorib. extorquentibus, Romano potissimum: sicque *Audientia* in jurisdictionem, voluntaria aditio in necessitatem, arbitrium in legem transiit. Quod mirum in modum promoverunt *Dictatus* Gregorii VII. quô nomine appellavit is Axiomata & privilegia Sedis Roman. *à nemine Antecessorum attentata*, ut ait *Onuphrius*, quibus ille, ad Cæsaris exemplum, perpetuam Pontificiæ sedi dictaturam vindicavit. A quo tempore in immensum crevit jus Ecclesiasticum. Nam cùm appellationes omnes sibi Sedes Romana & cognitionem in causis Episcopalibus aliisque majoribus, solus Pontifex adsereret; jam non tantùm Canones circa dogmata & personas ritusque Ecclesiasticos, uti priùs, occupari, sed & de litibus ac disceptationibus forensibus ordinandis & dirigendis, solliciti esse cœperunt. Sic ut cùm tota Dionysii Exigui & aliorum antiquiorum Collectionibus, nil de litis contestatione & similibus aliis ad processum pertinentibus, legatur; nunc magna pars Juris Canonici absolvatur titulis, *de officio & potestate Judicis ordinarii & delegati*, *de treuga & pace*, *de pactis*, *de transactionibus*, *de postulando*, *de Procuratoribus*, *de Syndicis*, *de his quæ vi metusque causa fiunt*, *de... fronteria*, similibusque rubricis, ad Jus Civile pertinentibus, hodieque modus litigandi in Jure Canonico præscriptus communiter perfectior & accuratior sit, quàm qui Jure Civili præscribitur, adeoque in plerisque Tribunalibus receptus. Quare, nec immeritò, ab eo tempore *Canones* perdidêre suum nomen, atque *Juris* illud adsumserunt, & ad differentiam *Civilis*, prius nomen proprium & substantivum, distinctionis gratiâ, in appellativum & adjectivum *Canonici* commutatum est. Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Eccles.* §. 259. & infrà, in voce *Dictatus*, ut & alibi passim.

AUDITOR, apud Recentiores, varia significat. *Auditor* enim, *Judex*, Præfectus Urbi, Prætor dicitur, qui cognoscit & judicat, in *l.* 6. §. 1. *D. de Dote leg. l.* 12. *D. de Instructo, vel instrument. leg.* *Auditor vice sacra. l.* 3. *C. ubi Sen.* Apud Baldricum *Chron. Camerac. l.* 3. *c.* 6. P. Diaconum *Chron. Casin. l.* 4. *c.* 66. alibique, *Inquisitorem* vox notat, cujusmodi homines de rebus controversis à Judicibus delegabantur, ad earum veritatem detegendam, adhibitis *auditisque* testibus (unde iis nomen) & de illis ad ipsos Judices, quorum judiciis intererant, referebant. In *Chartis* quibusdam apud Car. du Fresne, *Auditor* dicitur, qui instrumenti confectioni aut Chartæ lectioni testis adest. Alibi hôc nomine appellantur, qui postmodùm *Notarii* dicti sunt, qui scil. contrahentium voluntates audiunt easque scriptis mandant. Apud Breviloquum, *Auditor in Curia Papæ* vocatur, qui vice Judicis alicujus causas audit. Apud Manichæos, *Auditor* secundus horum Hæreticorum gradus fuit; cùm primus *Electorum* esset, vide Augustin. *de Moribus Manich. l.* 2. *c.* 18. *de Hæres. c.* 47. *librô contra Fortunat. l.* 20. *contra Faustum Manich. l. de Utilit. cred. c.* 1. &c. Ut & Car. du Fresne *Glossar.* & statim hic infrà.

Species quædam Auditorum, in Curia Romana.

Auditor Cameræ Papæ, qui *audit negotia super thesauro Papæ, & super his, quæ ad Cameram Papæ pertinent*, Breviloq.

Auditor Causarum S. Palatii. Vide infrà *Capellanus Pontif.*

Auditor Contradictoriarum in Curia Papæ, *qui audit impetrantes Rescripta ad lites, vel aliter, ad jus commune pertinentes*, Idem. Insigne officium, quod versatur circa Rescripta, constituendosque Judices extra Romanam Curiam, Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* apud quem vide plura in hanc rem.

Auditor in Curia Romana. Vide suprà.

Auditor Rotæ, insigne munus. Est autem Rota tribunal ex XII. doctissimis Prælatis, ad decidendas lites compositum, qui *Papæ Capellani* ac *Auditores Rotæ*, dicuntur. His Alexander VII. vestes & cingulum in pileo coloris violacei concessit eosque *Subdiaconos Apostolicos* declaravit, quô nomine Epistolam canunt Papâ solenniter celebrante, &c. vide infrà in voce *Rota*.

Auditor S. Palatii, vide *Auditor in Curia Roman.* & plura de his apud Octav. Vestrium *de Roman. Aula judiciar.*

AUDITORES, in vetusta quadam *ἀσυγγραφῇ*, ex Græco versa, quam adhuc in membranis jacentem Juretus Salmasio utendam dedit, iidem sunt, qui aliàs *Acroamata*, Vide Salmas. ad *Æl. Lamprid. in Alexandro Sev. c.* 34. verba hæc, *Nanos & nanas & moriones, & vocales exoletos & omnia acroamata & pantomimos, populo donavit.* Apud Isidorum verò, *Origin. l.* 7. *c.* 4. Tertullian. *de Pænit.* & Nicolaum Pontificem Roman. *Ep. ad Rivolaicum Episcop. in Append.* 18. *Auditores* iidem sunt, qui *Audientes* seu Catechumeni, vide suprà.

AUDITORIUM, Græcè *Κατηχούμενον*, locus in Æde sacra, in quo consistebant *Audientes* seu Catechumeni, vel locus, ubi fideles verba Concionatorum excipiebant. Concil. Carthag. IV. *c.* 24. *Sacerdote verbum faciente in Ecclesia, qui egressus de* Auditorio *fuerit, excommunicetur.* Dicebatur is *Ναρθηξ* quoque olim, ut quidam censent, hodie *Nave*, ubi Homilias suas habuisse Episcopos constat: Et hanc *ἀκρόασιν* etiam Audientium stationem in Ecclesia, vocat Georgius Thaumaturgus. An eadem pars Templi intelligatur per *Ἀκροατήριον*, in Concilio Chalced. *Act.* 14. [illegible] an verò porticus superiores, quas & *Catechumenia* Veteres appellârunt, ambigit *Car. du Fresne*. In Monasteriis verò *Auditorium*, domus est vel cubiculum, ubi excipiebantur advenientes, hospites & salutatum, *Salutatorium*. Ekkehardus junior *de Casibus S. Galli c.* 16. *Abbas autem post Laudes egressus, in* Auditorio *eum salutat.* Idem *c.* 10. ad introitum Ecclesiæ

siæ *Auditorium* statuit. Macro est *Monialium Locutorium*, *ubi*, *quia sæpe inania verba expenduntur*, *ideo*, *auscultatrices deputatæ sunt*, in *Herveira*. Cinnatenses præterea & Cistercienses Monachi aliique nonnulli, locum, in quo conveniebant Monachi, quod in eo essent Monachicæ Scholæ, ibique Præceptores ac Magistros docentes Discipuli audirent, similiter *Auditorium* dixêre. *Statuta* Dunstani, *A primo pulsu vespertinalis synaxis silentium teneatur in Claustro*, *usque quo Capitulum finiatur alterius diei*, *excepto* Auditorii loco: *qui & ad hoc maxime censetur eo nomine quod ibi audiendum sit*, *quod a Præceptore jubeatur*, *non verò fabulis*, *aut otiosis ibi aut alicubi vacare loquelis oportet*, &c. Et certè, Scholas publicas *Auditorii* appellatione donâsse Veteres notum, vide Auctores hanc in rem laudatos Car. du Fresne *Glossar*. E quo addam de *Auditorio* Ædium sacrarum, in iis mortuos quoque sepeliri consuevisse. Ita enim legitur in *Charta* Radulfi Delicati ex familia Comitum Vilcassini, in *Tabular*. S. Martini de Campis: *Eodem die*, *qui uxor sua Hazecha honore debito sepulta est*, *apud S. Martinum in* Auditorio, *ante Crucifixum*, &c.

AUDOFLEDA, Soror vel filia Clodovæi, cum illo baptizata, nupsit Theodorico, Italiæ Regi. Jornandes *Hist. Goth*.

S. AUDOMARI fanum, oppidum Artesiæ permunitum, prius vocatum Sithiu, hodie *S. Omer*. Situm est ad Agnionem fluvium: Crevit ex Tarvannæ ruinis, & Episcopum habet ab A. C. 1559. Non procul lacus est memorabilis, in quo insulæ aliquot fluitantes, quæ funiculô arboribus alligatô, aut contis quò libeat impelluntur attrahunturque: & ne quis nugas putes, aut exiguas aliquot terræ particulas, scire debet etiam boves in eis pasci, aliaque pecora posse: sub hisce insulis, brumali tempore & æstivô, maxima latet piscium copia, dum gelu devitant & calorem. *Mercat.* longitud. 23. 22. latitud. 50. 47. A Ludovico XIII per Longavillanum, frustra oppugnata, A. C. 1639. nuperô verò bellô à filio ejus Ludovico XIV. expugnata, hodieque sub Gallis est. S. Omerus, Episcopus Teruanensis, urbem condidit, A. C 660. Fulco Abbas S. Bertini murô cingere incepit: quod Balduinus Flandriæ Comes, absolvit, A. C. 902. & Abbatiam *Sithiu* urbi junxit. An hæc rudera portus Itii? Ortelius, Guicciard. *descr. Belgii*, &c. Hic conciliô habitô A. C. 1099. sub Roberto juniore Comite Flandriæ, pax conclusa. Distat à Bononia 6. leucis in ortum, 4. ab Aria in Boream.

AUDON, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol*.

AUDOVERA, Galliæ Regina, mater trium filiorum ex Chilperico. Fraude Fregedondis repudiata, in monasterium detrusa ibique strangulata, omnibus ejus filiis occisis. Gregor. Turonens. *l.* 4. *c.* 28. Aimoin. *l.* 3. *c.* 5.

AUDUS, mons Africæ apud fines Mauritaniæ Cæsariensis haud procul ab ora litorali; *Audum* incolis, *Capo Cabrandi* Meletio. Item fluv. apud *Audum* promontor. in sinum Numidicum exiens, *Balassia*, teste *Meletio*.

AVE, sive HAVE sive HABE (*b*. enim pro *v*. sæpe poni *Fabius* auctor est) *A. N. B.* i. e. *Ave charissime nobis*, salutandi formula, quâ utebantur Imperatores ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς, & inscriptionibus suarum Constitutionum, qualem videmus in Inscript. *l. falsa*, & *C. Th. de fals. mon*. & alibi sæpè, ut & in C. *Justinianeo* passim. Pratejus apud Joh. Calvinum *Lexic. Juridic*. Eadem vox in uno latere vituli candidi, ac purpurantibus maculis distincti, omen fecit Imperii Aureliano, apud Vopisc. *in eo c.* 4.

AVE, in moneta aurea, sub Carolo VI. Galliæ Rege cusa, cui nomen *Salutes cum armis Franciæ*, Gallicè *Saluts aux Armes de France*; in quorum aureorum altera parte scutum cum tribus liliis visitur, inter Angelum & Deiparam: in volumine scriptum AVE; suprà, radiis cœlestibus eminentibus. In altera crux plana est inter duo lilia, cui subest litera K. Similiter Henricus VI. Rex Angliæ, *Salutes cum armis Franciæ & Angliæ*, Gallice *Saluts aux Armes de France & d'Angleterre*, cudi curavit, in quibus itidem Angelus & Deipara penè utrumque scutum, cum volumine continente AVE. inter utriusque capita, & hac *Inscr*. HENRICUS. DEI. GRATIA. FRANCORUM. ET. ANGLIÆ. REX. In aversa parte crux plana, inter lilium & leopardum. Sed & semisses istiusmodi aureorum dicti *Demisaluts*, sub priore; duo trienses quoque *Saluts*, dicti *Angeli*, vulgò *Angelots*, sub posteriore, prodiêre: de quorum omnium pondere ac pretio, vide Car. du Fresne in *Glossar*. ubi typos insuper eorum exhibet, & infrà *Salus*.

AVE Maria, seu *Salutatio Angelica*, ut in principio concionis cujusque recitetur in Ecclesia Romana, primus instituisse creditur. Vincentius Ferrerius, inter suos pro Sanctô habitus, uti refert Rodericus Mendezius Sylva in suo *Catalog. Real. ad A* C. 1423. Vide infrà in vocibus *Christifideles* & *Salutatio Angelica*: uti de *Sororibus de Ave Maria*, infrà in *Beghinæ*. Inter Insignia Ducum Infantatii seu *del Infantadgo*, Domus Mendozæ, in Hispania, latera scuti pinguntur aurea, illisque voces *Angelicæ*, *cæruleis literis*, inscriptæ leguntur, hinc AVE MARIA, illhinc GRATIA PLENA, Vegarum tessera, cujus duplicem rationem reddit Vulson de la Colomb. *Sc. Heroiq*. c. 9. p. 67. & Paillot *la Vr. & parf. Scienc. des Arm*. ille quidem, quod ex hac Familia aliquis primum vexillum his verbis inscriptum, mœniis urbis Granatæ, cùm occuparetur, infixerit, & in virtutis memoriam illam tesseram obtinuerit. Iste verò, narrat quendam Garcilassum Equit. in Granadensi, planitie, locô, qui *la Vega* appelletur, obtruncâsse Maurum, qui ludibrii causâ equi sui caudæ rosarium appendisset, ob quod voluntate Ferdinandi Regis hoc memoriale adsumptum sit; sic tamen, ut parmæ rubeæ baltheum impressum aureum, huic alium viridem, inscriptis argenteis literis AVE GRATIA PLENA, dicat, apud Cl. Spenerum *Arte Heraldic. Parte* 2. *l.* 1. *c.* 63. ubi de domo Mendozæ, §. 1.

AVE Matutinum, vide infrà *Officium*.

AVEDONACUM, vel AUVEDONACUM, inter Mediolanum Santon. & Rarauniam oppid. Santonum. Hodie *Aunay*: Caput Pagi Aunedonacensis, *le pays d'Aunis*. Plerique ignorantiâ antiquitatis caput Pagi *Alnetum*, quasi ab alnis, ipsumque Pagum *Alnetensem* vocant. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall*.

AVEINUM, vicus Belgii, in Ducatu Lucemburgico, celebris victoriâ Francorum contra Hispanos A. C. 1635. Vix 2. leuc. à Fano S. Huberti in Ortum.

AVELLA, vide *Abella*.

AVELLANA seu PONTICA NUX, Ἀβελλάνη Græcis, juxta Hermolaum & Timachidam, apud *Athenæum*: quô tamen nomine *juglandem* alii, quasi *Jovis glandem* dictam, intelligunt Plin. *l.* 15. *c.* 22. *Cætera quidquid est*, *solidum est*, *ut in Avellanis & ipso nucum genere*, *quas antea Abellinas patrio nomine appellabant*. *In Asiam Græciamque e Ponto venere*, *& ideo quoque Ponticæ nuces vocantur*. Eadem prius *Heracleotica* quoque Ponti celeberrima appellata est, uti discemus ex Theophrasto *l.* 3. *c.* 15. &c. Ejus juli inutiles. Idem Plin. *l.* 16. *c.* 29. *Iterum & Avellanæ julos compactilis callo ad nihil utiles*. Sunt autem *juli* tales nec flores, nec pro floribus in Avellana, sed κόνδυλοι quædam & fimbriæ; præter quas flos parvulus in summitate nucis invenitur, croceî coloris acutioris & tripertiti, &c. Qua de re vide Salmas. *ad Solin. p.* 602. & 1026. ut & infrà in voce *Calva*.

AVELLANEDA, nomen illustris in Castella veteri Familiæ, quod Aldoncia, filia Johannis de *Avellaneda*, qui Johanni II. Castellæ Regi inservit, nupta Didaco I. Lopezio *de Zuniga* Comiti *de Miranda*, in hujus familiam intulit. Ex hoc enim matrimonio natus Petrus *de Zuniga & Avellaneda*, maritus Catharinæ *de Velasco*, pater fuit Francisci I. qui ex Maria Henrieta de *Cardenas*, genuit Franciscum II. quô & Mariâ *de Basan* Vicecomes *de Valduerna* natus Johannes de *Zuniga*, *Avellaneda & Cardenas*, Dux de *Pennaranda*, è Maria agnata, suscepit Didacum II. *de Zuniga*, *Avellaneda*, *Basan & Cardenas*, Ducem de *Pennaranda*, Comitem *de Miranda*: patrem ex Francisca de *Sandoval & Roxas*, Francisci Marchionis *de Bannera*, Catharinæ (quæ nupsit Philippo Johanni Balthasaro de Pacheco Duci *de Escalona*) Mariæ & Johannis Germanorum: Nominis de Zuniga, Avellaneda, & Cardenas; Ex Comitibus de Miranda *de Durro*, in Episc. *de Osma*. Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatro Nobil. Europ. tom.* 2.

AVENA, præter tenuem ac levem folliculum, quô tegitur, bifidum & hiantem, quò semitectum apparet ejus granum, glumam etiam bene spissam sive tunicam crassam & corpori strictè adhærentem habet, quô involvitur: unde μάλιστα πάντων τῶν βρωμῶν [illegible], asserit Theophrastus *Histor l.* 8. *c.* 4. Quare Plinius, cum ait *l.* 18. *c.* 7. *Tunica frumento plures*. *Hordeum maxime nudum & arinca*, *sed præcipue avena*: aut nescivit, quid esset avena, ut valde verisimile est *Salmasio*, aut in grano ejus tunicam illam crassam, quô operitur, quasi cutem tantùm consideravit grani. Quomodo inter γυμνόσπερμα avenam non malè numeravit. Etenim folliculi illi velantes, quibus ambitur ejus semen, non granum ipsum prorsus operiunt, sed nudum ostendunt, &c. Quadrupedum pabulum esse, *Hesychius* ait, hodieque jumentis pro pabulo præbetur. Unde *Avena*, publicè in Magnatum ædibus, officialibus olim ac domesticis distribui solita est, à Camerariis vel Senescallis, uti docet vetus Poema MS. Gall. de *Parise la Duchesse*:

> *Quand ils orent mangé el palais sont entrez,*
> *A une cheminée s'assirent lez a lez,*
> *Li Chamberlains commence l'Avaine à escrier;*
> *Qui or veut de l'avoine, s'en vinge demander:*

apud Car. du Fresne, qui hanc in rem quoque Bertrandum Clericum in *Poemate* itidem MS. de Gerardo Viennensi laudat. *Abatis* id munus fuisse, docet Ebrardus Bethun.

Abatis ad curam dat equis Abbatis avenam.

Cujus munus graphicè describitur, in *Bulla* Aurea Caroli IV. Imperator. *c.* 27. ubi de Ducis Saxoniæ officio, in inauguratione Imperatoris agitur, unde *Abatis* & Mareskallorum munus idem fuisse, colligitur. Vide quæ suprà diximus, in voce *Abatis*. Apud veteres verò Romanos, qui avenam, utpote inter vitia frumenti illis habitam, non serebant, hordeum equis dabatur. Unde apud Plaut. *Asin. Actu*. 3. *sc*. 3. v. 116. *Demam tibi de hordeo*, *si tolutim badissas*. Et *Hordearium missus*, quòd quadrigis pro præmio hordeum dabatur. Idem & Græci faciebant, unde κριθίζειν [illegible] dixêre. At Germaniæ populos avenam serere, neque aliâ pulte vivere, traditum Plinio *l.* 18. *c.* 17. quam pultem hodieque in deliciis habent. Idem ab Orientis parte intima gentem esse scribit, ore concretô & naribus carentem, quæ uno tantum foramine spirat, *petumque calamo avenæ trahit*, *& grana ejusdem avenæ sponte provenientis ad vescendum*, *l.* 6. *c.* 30. quod ad Oxones, Scythicam seu Germanicam gentem perperam trahit Solinus *c.* 19. &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 217. 218. 386. *& seqq*. & hic infrà, ut & voce *Bromos*.

AVENÆUM, Urbecul. Gall. in provinc. Campaniæ, prope Matronam fluv. 4. leuc. à Remis in Austrum.

AVENARIUS Johannes, vulgo *Habermann*, Egrâ Bohemus, primùm Schönfeldiæ apud Cygnæos, A. C. 1550. inde Falckenaviæ in Variscorum & Bohemorum confinio, A. C. 1567. Pastor, hôc locô ac tempore aureum suum *Precationum libellum* Latinè edidit, Germanicè versum & luci datum, à Christoph. Zaderer Lipsiæ A. C. 1617. imò & Gallicâ & Græcâ posthac cyclade indutum. Inde Freibergæ Concionatorem egit simulque Hebraicas literas docuit, ut & Jenæ A. C. 1573. ubi *Doctoris Theologi* ἀξίωμα meruit. Wittebergam post hæc vocatus *Magistri Phi-*

Philosophiæ titulum ibidem obtinuit, tandem Zizæ, ubi Ephoriam Eccles. gessit, defunctus, A. C. 1590. ætat. 74. Pater Josephi, avus ex hoc Johannis J. U. D. & Eloquentiæ Prof. Wittebergæ creati A. C. 1617. frater Jeremiæ, Pastoris Ostraviensis, in Ducatu Zizensi &c. Præter dictas Preces, auctor *Lexici Hebraici.* Vide Paul. Freherum *Theatr. Viror. claror.*

AVENARUM calamis pastum hauriendi mos, apud gentes quasdam ultimi Orientis, memoratur Solino c. 30. *Aliis concreta ora sunt, modicò tantùm foramine calamis avenarum pastus hauriunt.* Ubi potum reponit Salmasius, ex *Mela*: *Aliis labra etiam cohærentibus, nisi quòd sub naribus etiam fistula est, per quam bibere avenis, & cum libido incessit vescendi, grana singula frugum passim nascentium absorbere dicuntur*; vocem *avena* pro calamio vel stipula frugis ponente. Ut apud Poetam. *Ecl.* 1. v. 2.

—— carmen tenui meditaris avenâ,

i. e. calamô. Sic enim & Græci *avenam* αὐλὸν & καλάμην vocant, unde καλαμίζειν τὸν οἶνον, *calamo vinum haurire*: & apud *Lucillium* Ciceroni laudatum, vivum, integrum, *sipon cui nihil demsit*. Solus igitur potus calamis *avenarum* hauriebatur ab illis populis, qui ore concretô erant; grana verò frugum, quæ absorbendo edebant, in foramen & fistulam oris ponere consueverant, atque ita sorbere. Vide Salmas. ubi suprà p. 387.

AVENDONIS, Liburniæ urbs. *Antonin.* nunc vicus *Adelsperg*, sub Austriacis.

AVENIO Cavarum, Galliæ Narbonens. urbs, pulcra & ampla, sed non tantopere populosa; inter urbium, quas illa habet, opulentissimas, tertiò locò memoratur à Mela, *l.* 2. *c.* 5. colonia Roman. A' Plinio tamen *l.* 3. *c.* 4. inter oppida Latina refertur. *Stephano* Αὐενίων, πόλις Μασσαλίας πρὸς τῷ Ῥοδανῷ. Vocavêre autem Græci Massiliam totam ferè oram provinc. Narbonensis 2. cum parte Narbonensis 1. & Viennensis. *Avennio*, in *tab. Theodos.* *Civ. Avennica*, Gregor. Turonens. *l.* 3. *c.* 32. In *veterib. Notit.* *Civitas Avennicorum*, & inter provinc. Viennensis Civitates modò 14. modò 11. modò 12. locô ponitur. Recentiores *Avinionem* vocant, non à vino, ut vult Gregor. Turonens. *l.* 6. *c.* 26. quamvis ager vineis & olivetis abundet, nomen enim Gallicum est urbis Gallicæ Avenio. Sedet ad sinistram Rhodani ripam, inter Sulgam & Druentiam, in Rhodanum effluentes. Vulgo *Avignon*. Condita creditur, eôdem tempore, quô Massilia, An. 147. Urb. Cond. Ptolem. *l.* 2. *c.* 10. Strab. *l.* 4. Mela, *l.* 2. *c.* 5. Primùm à partibus Romanorum, dein Burgundis Gothisque cessit, donec à Carolo Martello Saracenis erepta est, circa A. C. 725. A' Ludovico VIII. contra Albigenses, quibus referta erat, movente capta, (postquam Comitibus Provinciæ, Tolosæ, &c. & Consulibus, ab Anno 225. subdita fuisset) ac severissimè habita est; peste mox infestato, quâ plus quàm XXII. Millia ex exercitu amisit, Matth. Paris. *in Joh. & Henr.* P. Æmilius, *l.* 7. Transiit dein ad Fratres Ludovici IX. postmodumque divisione factâ dominium ejus quoque divisum, & Reges Galliæ, utpote hæredes Alphonsi Pictaviensis, ejus dimidiam partem possederunt, usque ad A. C. 1290. quô Philippus Pulcher, illam Carolo II. Siciliæ Regi Provinciæque Comiti concessit. Clemens VI. autem à Johanna I. Regina Neapol. jus ejus A. C. 1352. in hanc urbem 30000. aureis redemit, quos tamen nunquam solvisse, sunt qui tradant; creditur. Ita sub Pontificibus esse cœpit, antea jam Clementis V. aliorumque per annos 74. sedes, horribili schismate scissâ ecclesiâ, donec A. C. 1367. præfatus Clemens VI. monitu S. Brigittæ, Catharinæ Senens. & reprehensione cujusdam Episcopi permotus, Romam denuo sedem transtulit, mox facti pœnitens: cùm Florentinos fulmina sua nunquam curare sic indignaretur, ut in morbum inde, dein in mortem inciderit, monitis prius Cardinalibus, ne revelationibus amplius fidem adjungant. Vide Crantz. *l.* 9. *c.* 33. Sabell. *in Hist.* Mornæum *in Myster.* p. 1074. Capta ante paucos annos à Ludov. XIV. contra Alexandr. VII. irritato, sed reddita. Ibi semper Vicelegatus Pontificius, Universitas, & Judæorum synagoga. Episcopalis olim, dein in Metropolim evecta est, cùm antea Arelato suffragaretur, eique Vasio, Cabellio & Carpentoracte, subjectæ, quæ 4. urbes ad sedem Roman. pertinent. Caput est Comitatus Avenionensis, à Comitatu Vindauscensi divisi. Concilia hîc habita A. C. 1080. 1209. 1282. 1324. 1327. 1337. 1457. 1594. *Spondan.* Sazi, *Hist. Ecclesiæ Arelatensis*, Concilia Gallic. &c. Item castrum ejusdem nominis, in Septimania, vulgò *Vignonet*, i. e. parvus Avenio, in diœcesi S. Papuli, non procul à castro S. Felicis, proximum Montiferrando castro. Hujus meminit Petrus *Hist. Albig.* c. 62. ut vult Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Numerô septenario clara est prior civitas. In ea enim 7. sunt Palatia, 7. Parochiæ, 7. Hospitia, 7. Sacrarum Virginum Monasteria, 7. Collegia, 7. Monachorum Conventus, & 7. Portæ. *Petrarcha* & *Boccacius* eam sub nomine Babylonis describunt. Ibi aliàs Cavares populi; longitud. 25. 20. latitud. 43. 15. Ut & hoc addam: Legatus Apostolicus, qui urbi præest, quôvis triennio mutatur. Gallica jurisdictio urbi tam propinqua est; ut ipsius extra antemiuburbia, nomine Villæ novæ *Ville neufe* nota, partem Galliæ faciant. Nec à Gallis neglectim haberi jam docuit Regis Ludovici XIII. in urbem ingressus, quô sese in omnibus pro Rege gerebat, A. C. 1622. Præibat primò Connestabilis ense nudô, circumstabant præsidiarii vigiles Galli, Scoti & Helvetii: Stationes militares postmodum renovatæ, *quales in Galliis statis horis, tympani de more pulsatis & expansis per urbem signis: Tessera militaris, quâ distingui solent excubiæ, ab ipso Rege distributa: Patulæ nocte & interdiu sine custodia urbis portæ, qui mos in Gallia urbibus, Rege intromissô, Noxii parsi, captivi exempti vinculis, judicio Regis*; Gramondus *l.* 13. Idem gliscente bellô inter Alexandrum VII. & hodiernum Regem, cujus in voce *Avenio* mentio, patebat, cùm Dux Mercurius militem Regium urbi induceret, Pontificiô præsidiô ejectô, ipsisque operam ei commodantibus civibus, qui jam dudum animum ab Eccles. regimine alienum gesserant. Et quamvis reddita fuit Sedi Romanæ A. C. 1664. perstitêre tamen cives in alieno suo à Pontifice animo, quem A. C. 1665. statim fuêre testati, cùm Castellô occupatô, & pulsis urbe militibus præsidiariis ipsum Vice Legatum in palatio suo obsiderent, Regisque denuo implorarent protectionem, vide Auctorem *Historiæ Orbis Terr. Geogr. & Civ.* c. 3. *de Regno Galliæ*, §. 15.

AVENNA, vulgò AVON, fluv. Angliæ, Sarisburiam alluit, & pòst in mare Britannicum se exonerat, ex adverso Insul. Vectis. *Speedo* est *Avona.*

AVENNACUM, locus Galliæ, in Remis, vulgò *Avenay.*

AVENNÆ, vulgò AVESNES LE COMTE, oppidul. Belgii, in Artesia & limite Picardiæ. Sub Francis. *Avennæ* autem, *Avesnes*, oppid. est Hannoniæ parvum, sed præclarum & probè munitum, ad Hepram fluv. Comitatus titulô nobile, in ditione Regis Francorum, ab A. C. 1659. pace ad Pyrenæos.

AVENS, fluv. in Sabinis *Varroni* memoratus, quis autem hodiè censendus sit, incompertum est. Serv. ad *Æn. l.* 7. v. 657. *Varro dicit, De gente Pop. Rom. Sabinos à Romulo susceptos accepisse montem, quem ab Avente fluvio provinciæ suæ appellaverunt Aventinum.* *Curese* vulgò: in Tiberim se exonerat. *Baudrand.*

AVENSONIUS Guilhelmus, Vide *Guilielmus.*

AVENTICUM, Helvetiorum oppid. *Cæsar.* *Wiflisburg Rhenano*, quasi *Vivilonis burgus*, à restauratore Vivilone Comite. *Avenche Marliano.* *Civitas Helvetiorum*, in *lib. provinc.* Divisis sub Augusto in XVII. provincias Galliis, sub Provincia Lugdun. quinta fuit. A' *Ptolemæo* in Sequanis, à *Marcellino* in Galliis ponitur. Ab Helvetico quartô annô regni conditam, A. M. 4071. fuisse, Vaudi *Chronica* habent. Jam Brenni tempore, cujus sedes quibusdam, fuisse docet Viterbiensis Chronica, *part.* 9. & ab eodem expugnatam. Postmodum inter XII. civitates fuisse videtur, quæ ab Helvetiis incensæ, tempore Julii Cæsaris, & ab his reducibus reparatæ sunt: quô tempore princeps Helvetiorum civitas fuit, Tacit. *Annal. l.* 17. A' Cæcina dein; sub Vitellio, cæsis prius Helvetiis, occupata est. Idem *Hist. l.* 1. *c.* 68. sed à Vespasiano, cujus pater Sabinus, civis hujus urbis quibusdam creditus, apud Helvetios fœnus exercuerat, Romanâ coloniâ, cui Flaviæ nomen, aucta, & à Tito consummata est. *Colonia fœderata* hinc elogiô insignis, ut apparet ex *veter. inscr.* in marmore muri, qui templum Aventicense cingit. Unde non improbabilis est eorum conjectura, qui Aventicenses Vespasiano, in expeditione Judaica, comites fuisse volunt. Hadr. Vales. illam Coloniam vel à Tito, vel à Domitiano factam, & *Coloniam Juliam Aventicorum* dictam fuisse, ait: à Julia Titi filia, quam Dominatus plusquam patruus amavit. Certè in nummo Domitiani legitur, *Colonia Julia Aventicorum.* Vide illum *in Notit. Gall.* Sequentibus temporibus, cùm Gothi primò Galliam pervaderent, Burgundiones dein hîc sedes fixissent, ab his quoque Aventicum, cum regione vicina, sub jugum redactum est. Donec Martianô & Valentinianô Imperatorib. Vandalorum, Hunnorum, Saxonum, Teutonum, & Alemannorum incursu Imperiô debilitatô, Gallia Belgica ab illis devastata, & plurimæ urbes arcesque, inter quas & ipsa hæc civitas, funditus eversa est. Sita fuit, juxta lacum Murtanum. Helvetiorum, ut dictum, caput fuisse, testis est Corn. *Tacitus.* *Ammianus* autem scribit, suô tempore desertam fuisse civitatem, sed non ignobilem quondam ex ædificiis semirutis colligi: in quibus inscriptiones plurimæ Roman. quarum præcipuæ Vespasiano, Helvetiorum Euergetæ, positæ. Apollo hîc olim cultus: longè autem latèque tum ejus pomœria patuisse, ex murorum turriumque variis in locis ruderibus, videre est: de quibus vide Joh. Baptistæ Plantini *Helvetiam nov. antiq.* Caput fuit Pagi *Aventicensis*, vulgò *das Wifilspurger gow*, quem quidam à Pago Urbigeno distinguunt, alii Aventicensem majorem ejus partem faciunt, cujus pars altera Vaudum, *die Waad* dicitur. Ejus, ut cæterorum, partes, nomina sæpe mutârunt: antiquum & ingenitum vocabulum solum circa Friburgum retinuit, ubi Aventici ruinæ. Regio *Uchtland*, seu *Nüchtland*: & lacus, quem hodie à vicino oppido Moratensem vocant, *Uchter see*, & lacus Aventicus, appellitatur in antiquis instrumentis. Redeo ad *Aventicum*: postquam sub Galliæ Burgundiæque Regibus ejus rudera fuerunt, pagus solùm in pristini loci vestigiis erat, cui & ipsi *Aventici* nomen hæsit. Chlodovæorum tempore Episcopatus hîc ortus est, qui postmodum Lausannam translatus, dictique *Episcopi Aventicorum.* E' quibus A. C. 535. sub Theodeberto Galliæ Rege Superius, interfuit Concilio Arvernensi. Tandem sub Henrico IV. Imperatore præsens oppidum Aventicum, à Burcardo Episcopo extructum est: in quo non pauci Lausannensium Episcopi commorari amaverunt. Hodie in ditione Bernensi. Vide Stumpf. *l.* 8. Cluver. *l.* 4. *Resp. Helv.* Lugd. Bat. editam, A. C. 1627. & Cl. Ottonem JCtum *Not. ad B. Rhenanum Rer. Germ. l.* 1. *p.* 192. & *seqq.*

Quæ caput Helvetiæ fueram; jam nomen et umbra
Magni, relliquias vix traho parva meas.

longitud. 28. 35. latitud. 46. 34.

AVENTINA, Diana sic dicta, quòd in Aventino monte coleretur, quæ & *Aventinensis* *Val. Maximo* dicitur. *Plut.* & *Sext. Pompeius* ædem Dianæ dicatam in Aventino, Serviô Tulliô regnante, volunt. *Dionys.* autem *Halicarn.* Ancum Martium hujus templi auctorem facere videtur.

AVENTINUS, cognomentô *Sylvius*, fil. major natu Alladii, 12. post Æneam, Latinorum Rex, ab A. M. 3199. usque ad 3236. *Morer.* pater Proculi Remuli Sylvii fil. cui fulmine occiso successit, *Nic. Lloydius.* In *Aventino* sepultus, cui nomen dedit. Ovid. *Met. l.* 14. v. 617.

—— Remulus maturior annis
Fulmineô periit imitator fulminis ictu.

Fra-

Fratre suo sceptrum moderatum Aventa sortis
Tradit Aventino: qui, quo regnarat, eodem
Monte jacet positus, tribuitque vocabula monti.

Idem l. 4. *Fast.* v. 50.

---- In Remulum fulmina missa ferunt,
Venit Aventinus post hos: locus unde vocatur.
Mons quoque. ---- ----

Vide Dionys. Halicarn. *Antiquit. Rom.*

AVENTINUS, fil. Herculis ex Rhea Sacerdote, Turno adversùs Æneam suppetias tulit. Virg. *Æn.* l. 7. v. 657.

Victoresque ostentat equos satus Hercule pulchro
Pulcher Aventinus. ---- ----

Sic dictus, quòd in ... Aventino silvâ mater eum peperisset.

AVENTINUS, insignis Annalium Germaniæ conditor. Voss. *Hist. Lat.* l. 3. c. 10. Vide & *Johannes Aventinus.*

AVENTINUS, unus ex 7. urbis Romæ montibus, cujus radicem Tiberis præterlabitur: ita dictus ab *Avibus* (ut ex sententia Nævii, refert *Varro*) quarum ob situs opportunitatem, amnisque vicinitatem, maxima ibi copia erat, vel ab *Aventino*, Albanorum Rege, in eo extincto & sepulto, vel *ab adventu* hominum, qui ad Dianæ templum, quod eo in monte à communi Latio conditum fuit, commeabant. Vel *ab advectu*, quod Varroni l. 4. *de L.L.* magis probatur. Erat enim hic mons à reliquis urbis Romæ montibus paludibus discretus, unde ratibus, ad eum advehebantur, quadrantem pro naulo solventes.

AVENTURÆ, in *Mandato* super Juratis ad Arma, in *Additam.* ad Matth. Paris. p. 149. Hastiludia sunt, seu Equestres decursiones, vulgo *Torneamenta*, vide ibi & in voce *Fortuniam.*

AVERA, olim AVARA, nonnullis *Euvra* aut *Evra*, vulgò *Yevre* vel *Evre*, fluv. in Galliæ Biturigibus Cubis; Avaricum, horum caput, quod denominat, primò, dein castrum Mediolanense seu Magdunum ad Averam *Mehum sur Yevre* attingit, inde apud Virsionem castrum in Carem effluit. Duplex est, *Avara major*, de quo hactenus, & *Avara minor*, rivulus *Auretee* dictus, qui cum Urione Orae, & Molone *Moulon*, ad Monasterium Navense seu S. Sulpicii Pii, majore recipitur. Hadr. Vales. in voce *Bituriges Cubi.*

AVERIA, Urbs Syriæ fuit, in Palmyrene provinc. ad fluv. Palmyritem, non longè à confinio Arabiæ desertæ. Quid nunc sit, non satis constat.

AVERNUS, lacus Campaniæ, prope Bajas, quem Plutoni dicatum & inferorum limen esse rudis vetustas credidit. Dictus quasi ἄορνος, h.e. avibus carens. Vide *Aornus.* Ita autem ab Aristotele in *Admirandis* describitur: Περὶ τὴν Κύμην τὴν ἐν Ἰταλίᾳ λίμνη ἐστὶν ἡ ... ἄορνος ... λέγουσι ... αὐτὴν ... Strabo l. 5. ... Vibius Sequester, in *catalogo fluminum*: *Avernus Campaniæ, immensæ altitudinis, ... appropinquare non possit.* Diodor. Sic. l. 4. ... Videtur Cluver. *Ital. Ant.* l. 4. p. 1127. Nic. Lloydius.

AVERROES, vel AVEN-ROES, Arabs, in Africa educatus, naturali scientiâ vir præstantissimus, omniumque bonarum disciplinarum encyclopædiam adeptus, sectâ Mahometanus, tempore Miramolini Regis apud Cordubam, Hispan. urbem vetustissimam floruit A. C. 1149. Multa ac varia composuit. Librum (*Colliget*) dictum totam ferè Medicinam complectentem edidit. Avicennæ æmulus, & inimicissimus fuit, teste Symphoriano Campegiô, cum quo in Hispania Philosophiæ & Medicinæ studia illustrabat circa illud tempus, quo literæ unô quasi impetu locorum movebant, & Bononiæ utrumque Jus Irnerius Bulgarus, Matt. Hugo & Jacobus docebant, Canonicum Gratianus condebat: Theologiam Petrus Lombardus tradebat, Petrus Comestor Historiam curabat, &c. Aliis Avicennam Averroë longè antiquiorem censentibus. Commentariis suis in Aristotelem Græcos maximè imitatur, hinc *Magni Commentatoris* nomen adeptus. A nonnullis, *Stimulus Medicorum* dicitur, nam & Galeno non paucis contradicit. Gesner. *in Bibliotheca.* Ægidius Roman. duos filios ejus, in Friderici Barbarossæ aula vidisse se scribit, & hominis deplorat cæcitatem, qui maluit *suam animam esse cum Philosophis, quàm cum Christianis esse.* Blancanus in *Chron. Mathem.* Voss. *de Sect. Phil.* c. 17. §. 19. *De Mathem.* c. 35. §. 22.

AVERRUNCUS, Deus Romanorum, qui *mala averruncare*, h.e. *depellere*, atque *avertere* putabatur. Cujusmodi apud Græcos habebantur Hercules, & Apollo, quos idcirco Ἀλεξικάκους, Ἀποτροπαίους, & Ἀποτροπαίους appellitant. Paccuvius apud Varronem, l. 6. *de L. L.* *Deus, qui non telum præest Averruncus.* Nic. Lloydius. Ἀποπομπὴ enim Græcis fere ἀποτροπή, i.e. malorum depulsio, quæ fiebat per sacrificia & preces, cujusmodi fieri ἀποπομπὰς dicit Isocrates *Orat. ad Philipp.* ut averrantur mala, quæ nobis à noxiis Diis imminent. Quin festa hujusmodi sacrificiis dicata ἀποπομπαὶ vocabantur, & ipsi Dii, ut dictum, ἀποπομπαῖοι, i.e. *Averrunci*, qui mala avertere credebantur. *Hesychius*, Ἀποπομπαῖ ἡμέραι ... ἐν αἷς θυσίαι ἐτελοῦντο τοῖς πομπαίοις θεοῖς. Lege, Ἀποπομπαίοις. Θεὸς enim Πομπαῖος unus erat Mercurius, quem in *Ajace* Sophoclis v. 844. Ajax ita invocat, gladiô suô se confossurus:

---- ---- Καλῶ δ' ἅμα ...
Πομπαῖον Ἑρμῆν χθόνιον, εὖ με κοιμίσαι.
Rogo simul
Pompænum Mercurium subterraneum, ut me suaviter consopiat.

Sed ἀποτροπαῖοι Dii vel Dæmones iidem, qui ἀλεξίκακοι vel *Averrunci*, *Dii depellentes* Persio, *Sat.* 6. v. 167. ut videbimus infrà voce *Orbona*, de quibus scripsisse Apollodorum l. 6. *de Diis*, qui hodie non habetur, ex his *Harpocrationis* scimus: Ἀποτροπαῖοι οὕς ... Θεοί, ... Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ ... περὶ Θεῶν ... *Averrunci quidam appellabantur Dii, de quibus Apollodorus libro ... de Diis disserit.* Non verò Moses, uti Julianus Apostata, ejus locô Levitici c. 16. v. 8. in quo de hirco *Azazel*, Græcis ἀποπομπαῖος, agitur, abusus contendit, quem prout multis refellit Cyrillus *in Julian.* l. 9. Hic enim ἀποπομπαῖος longè aliâ notione sumitur, & *emissarius* redditur Latinis Interpretibus, vide infra in voce *Azazel.* Præter Herculem verò & Apollinem, Dioscuros etiam, & Jovem omnium principem, in hoc *Averruncorum Deorum* censu reperimus: unde natum verbum elegans ἀποδιοπομπεῖσθαι, i.e. ἀποτρέπεσθαι ... Ἀποπομπαίων Διός. Vide Sam. Bochart *Hieroz.* seu *de Animalibus S. Scripturæ part. prior* l. 2. c. 54. Et quidem Jovi huic Ἀποτροπαίῳ seu Φυξίῳ Græcos, post victoriam reportatam, simulachrum olim statuamque consecrasse habes infrà, ubi de *Victore in Ludis Olympicis*, in voce *Victoria.*

AVERSA, Urbs Episcopalis Campaniæ, in regno Neapolitano & in Terra Laboris sub Archiepiscopo Neapolitan. Dicitur condita ex ruinis Atellæ: Media est inter Capuam & Neapolim, parvâ in planitie. Vide *Atella.*

AVERSUM Astrum, apud Virg. *Georgic.* l. 1. v. 217.

Candidus auratis aperit cùm cornibus annum
Taurus, & averso cedens canis occidit astro;

de Argo dicitur, quæ instat & incumbit Cani occidenti, utpote extremæ ejus caudæ juncta. *Puppe enim trahitur, non rectâ cursu*, ut canit Germanicus. *Aratus.*

Ἡ δ' ... μεγάλοιο κατ' οὐρὴν ἕλκετ' Ἀργὼ
Πρυμνόθεν. οὐ γὰρ τῇ γε ... νηῦς ... κέλευθος,
Ἀλλ' ὄπιθεν φέρεται τετραμμένη.

Ubi ὄπιθεν τετραμμένη, est *Virgilio aversa.* Sic *Aversus Taurus* Manilio, l. 1. quia similiter à posterioribus oritur partibus & movetur:

Aversus venit in cœlum, divesque puellis, &c.

De occasu nempe Canis loquitur Poëta, qui fit ante diem 7. Kal. Mart. Sole decimam Tauri partem obtinente, quô tempore Robigalia à Romanis instituta, de quibus dicemus infrà. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 433.

AVERTARII Equi, vide infrà *Parhippus.*

AVES, varia apud Hebræos nomina sortitæ sunt. His namque à *volatu* Avis עוף, *oph*, dicitur & צפור, *tsippor*, quia *manè surgit*: Rapacis nomen proprium est עיט, *ait*, ab *involando* & *irruendo* sumtum; ad quod alludit aquilæ Græcum vocabulum αἰετός. A Deo è terris, non minus ac bestiæ agri, productæ sunt Gen. c. 2. v. 19. *Et formavit Deus Dominus è terra omnem agri bestiam & omnem avem cœli &c.* Quod enim multi volunt, *Aves* ex aquis emersisse, ex loco Gen. c. 1. v. 20. frustra sunt, ut patet legenti locum: *Et dixit Deus, producant aquæ reptile animatum, Et volucres volent super terram in facie expansi cœlorum.* Ad usum multiplicem, humano generi præstandum. Quædam enim est *Avis, quæ comeditur*, Levit. c. 17. v. 13. nempe *licitè*: immundarum namque avium esus in Lege prohibebatur, Deut. c. 14. v. 12. in quo numero computat Moses. 1 *Rapaces & Carnivoras*, ut Aquilam, Ossifragam, Melanæetum, Accipitrem, Milvum, Vulturem, Corvum. 2. *Nocturnas*, ut Bubonem, Noctuam, Vespertilionem. 3. *Lacustres & Riparias*, ut Larum, Ardeam, Catarrhactem, Pelecanum, Onocrotalum. 4. *Struthiocamelos*, qui à terra non extolluntur. Et 5. *Upupam*, quæ in sepulchris & stercore jugiter manet. At mundæ, puta Gallinæ, Columbæ, Turtures, Passeres, Coturnices, non in cibis modò, sed & in sacrificiis concessæ, Gen. c. 8. v. 20. ingluvie tamen & ventriculô prius ablatis, ut oblatio esset purior, Levit. c. 1. v. 14. 16. &c. Sed & ad lusum & oblectationem exquiruntur *Aves*, pueris maximè & puellis, ut infrà dicemus. At non tam usus, quàm abusus est Avium turpissimus, ex superstitione invectus, tota Augurum disciplina, qui belli, nuptiarum, itinerum similiumque eventus præsagiebant, tum ex *Oscinum* cantu, tum ex *Præpetum* volatu, tum ex *Pullorum* pastu: ac *sinistras* quidem putârunt prosperas, ut scævum omen, bonum, teste Varrone *de L. L.* l. 6. Contrà aves, quæ impedimentum objicerent, *Festô* teste, vocârunt *Arculas*, *Remores*, *Inhibras*, vel *Enebras*, imò & *Vulsuras*, *Clivias* ac *Alteras*: ab *arcendo*, *remorando* & *inhibendo*; Item à *vellendo* se, difficultate item, ac quòd priori auspicio, quod felix visum, vitium facerent. Harum disciplinam, tum *Auspiciorum*, ab *avibus spectandis*, tum *Auguriorum*, ab *avium garritu* dixêre, de quibus vide suô locô. Ac vulgò quidem existimatum fuit, *Aves* mentem Deorum tantò nobis meliùs scire, quantò essent Superis propiores. Hinc Ovid. *Fastor.* l. 1. v. 447.

---- ---- Nam Dis, ut proxima quæque
Nunc pennâ veros, nunc datis ore sonos.

Alii *Avibus* id à natura fuisse inditum, ut futura prænoscant, credebant: quomodo Augur Amphiaraus apud Stat. *Theb.* l. 3. v. 482.

---- ---- Mirum unde, sed olim
Hic honor alitibus. Superæ seu conditor aulæ
Sic dedit, effusum chaos in nova semina texens:
Seu quia mutatæ nostraque ab origine versæ
Corporibus, subiêre Notos, seu purior axis
Amotumque nefas, & rarum insistere terris
Vera docent.

Sed prudentiores aliter, vide Amm. Marcellin. l. 21. ubi non volucrium arbitriô, futura nescientium, auguria auspiciaque colligi, verùm volatus earum à Deo dirigi docet: Quò faciunt hæc Ovidii, *Fastor.* l. 6. v. 765.

Sint tibi Flaminius, Thrasymenaque littora testes,
Per volucres æquum multa monere Deum.

Vide quoque Ciceronem apud Tullium *de Divin.* l. 2. & Ammianum l. 21. &c. Vossius verò judicat verosimilius, Spiritum malum istas alites direxisse, ut hominum animos in superstitione retineret. Vide Aug. Niphum de *Auguriis*, Alex. Neapol. *Genial. dier.* l. 5. c. 13. & ad eum Tiraquelli *Notas*, Peucerum *de Divinat.* Georg. Raguseium itidem *de Divinat.* l. 2. *Ep.* 9. Alios. Interim utcumque de felici vel infelici eventu eorum, quæ in natura non habent fundamentum, *Auguralis ars* vana sit: magnus tamen ex *Avibus*, in omni vita civili, præsagiorum usus est, quando ea ratione nituntur naturali. Ut cùm Agricolæ, Nautæ, Medici, prævident imminentem tempestatem, & pro ea componunt, quæ animò agitabant; de quo vide Aratum in *Prognost.* Maronem *Georgic.* l. 1. eorumque Interpretes, Ælian. *de Animalib.* l. 7. c. 7. ubi serenitatis & tempestatis signa tradit ex gruibus, ardea, noctua, corvo, cornice, graculo, monedula, anate, mergo, rubecula, gallo gallinaceo, aliis. Utrum verò ex galli cantu cognoscere sit horas nocturnas, dicemus infrà. Nunc illud potiùs addemus, quatuor *Avium* inter alias adventu, quatuor anni horas sive tempora cognosci. Quam rem sic Alciatus expressit *Emblem.* 100.

Advenisse Hyemem Fringilla renuntiat ales,
Ad nos vere novó garrula Hirundo redit.
Indicat Æstatem sese expectare Cuculus,
Autumnô est tantum cernere Ficedulas.

Porro non exiguum ab *Avibus* usum ad viatores nocturnos redundare, modò quædam reperiantur, quarum plumæ in tenebris prælucent viam, indicat Plin. l. 10. c. 47. *In Hercynio Germaniæ saltu inusitata genera alitum degere accepimus, quarum plumæ, ignium modò colluceant noctibus.* Sed fusius rem deduxit Solin. c. 23. quem vide. Hercyniam hanc avem Albertus M. ab luce ea *Lucidiam* appellat. Norimbergenses vocant *Behemle*, quasi dicas *avem Bohemicam*, nempe quia è Bohemia quotannis finitimas in regiones volet. Sed & operam in Epistolis perferendis hominum *Aves* præstant. Hinc de turunculis Plin. l. 10. c. 37. *Quin & internunciæ in rebus magnis fuêre, epistolas annexas earum pedibus, obsidione Mutinensi, in castra Consulum Decimô Brutô mittente. Quid vallum & vigil obsidio, atque etiam retia amne prætenta, profuêre Antonio, per cœlum eunte nunciô?* Eundem in usum, cornicem adhibuit Ægyptius Rex Marres, apud Ælian. *de Animal.* l. 6. c. 7. columbam Barbari, Christianis Tyrum obsidentibus, apud Paul. Æmilium *de Francor. Gestis* l. 5. & Petr. Justinian. *Histor. Ven.* l. 2. Etiam Veneres nostræ ac Junones, verba sunt *Vossii*, aliquid *Avibus* debent, propter margaritas, quibus sic colla brachiaque ornant: margaritæ enim poliuntur columbis præbitæ, ac brevi illis tempore relictæ, ut Cardanus refert *Rer. Var.* l. 7. c. 34. Adolescentuli quoque se oblectant aviculis, ut Reguli ille filius indulgentissimè à Parentibus habitus, de quo Plin. Jun. l. 4. *Ep.* 2. Imò & primam ætatem hisce lusitare sicque se oblectare consuevisse, ostendit Plautus *Capt. Act.* 5. *sc.* 4. *v.* 5.

— Quasi patriciis pueris, aut monedulæ,
Aut anates, aut coturnices dantur, qui cum lusitent, &c.

Quò respiciens divinus Vates de crocodilo dicit, Jobi c. 40. v. 24. *An ludes eò tanquam passere, alligabis eum puellis tuis?* Nempe ut eô sese oblectent, quando si passerculus esset ad manum. Quale illud Catullianum, *Epigr.* 2. v. 1.

Passer deliciæ meæ puellæ,
Quicum ludere, &c.

Vide quoque infrà *Galbea*. Sed & in aucupiis earum usus, unde πέρδιξ θηρευτὴς, *perdix venator*, apud Siracidem Ecclesiast. c. 11. v. 31. & Aristotelem *Histor.* l. 9. c. 8. Ut de accipitre, aliisque nil dicam. Vide suô locô. Adde, *Avium* plumas in vestium usum olim hodieque texi consuevisse, ut dicetur infrà, ubi de *Pluma & Plumandi arte*. Nec omittendum, quod de *Avium* φιλανθρωπίᾳ legimus. Amore enim complexi, olor puerum Argivum Olenum & Glaucen, Ptolemæi citharistriam, apud Plin. l. 10. c. 22. Anser, Lacydem, novæ Academiæ Principem, Arcesilai successorem, apud Athenæum l. 13. Gallus gallinaceus Secundum, Bithyniei Regis pincernam, *Ibid.* Pavo, in Leucadia, Virginem, apud Cœl. Rhodiginum *Lect. Antiqu.* l. 13. c. 12. & l. 16. c. 23. &c. Imò, earum in plurimis Magistræ fuêre, qua de rē alibi &c. Plura de *Avibus* vide apud Bochart. *Hieroz. Parte prior.* l. 1. c. 3. & *Part. poster.* totâ, ut & apud Gerh. Joh. Vossium *Idolol.* l. 3. c. 76. & *seqq. cap.* inprimis *ultimo*, ubi de earum apud varias Gentes cultu agens, ciconias à Thessalis, ibin ab Ægyptiis, corvos à Copritis, aquilam à Thebanis, accipitrem à Tentyritis, alias ab aliis, uno vespertilionem ab Indis Mexicanis, divinis ceremoniis mactatum esse ostendit. Ut de *Avium* receptaculis aliquid addam: apud Romanos, cohorte coërcebantur gallinæ villaticæ, rusticæ, Africanæ, galli & capi, quorum curatorem *Gallinarium* recensuit Varro *de R. R.* l. 3. c. 9. unde Martialis pullos gallinaceos *cortis aves* appellat l. 13. *Epigr.* 45. *Aviaria* verò cohibebant turdos, pavones, columbas, turtures, luscinias, merulas, anseres, anates, phasianos, quorum omnium custos *Aviarius* dicebatur: singulorum *Curatores* ac *Custodes*. Qui autem in marmore legitur *Aviarius Altiliarius*: Ita enim habet Inscr.

D. M. OLOPLUTIO.
SUCCESSO PRISCUS.
L. VARI. AMBIBOLI
AVIARIUS. ALTILI
ARIUS &c.

ab Horatio l. 2. *Satyr.* 5. v. 229. *Fartor* vocatur, cujus officium erat, aves opimare & obesare in gratiam lautarum epularum. Romæ itidem,

ANTIGONUS. DRUSI. CÆS.
AVIUM. FARTOR.
PRIMILLA. FECIT.
CONJUGI. B. M.

Unde occasionem arripuit, apud Prudentium, Romanus Martyr deridendi Præfectum Asclepiadem, *Peristeph.* 14. v. 146.

Quum Consultum intra, ut verna solent,
Pudet fateri, farte pullos pascitis, &c.

Vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis*, & hic passim, infrà quoque ubi de derivat. & compositis ex Græco Ὄρνις.

AVESICA, inter montes, in limite Comitatus Goritiensis. German. *Senseck*, 12. milliar. à Tegeste.

AVESNÆ, vulgò AVENNES, oppid. situm inter Sabim & Mosam, in Hannon. Tit. & *Avenense* monaster. Virginum in Atrebatibus, circa Bapalmam, *Avesne les Dames* dictum. Hadr. Valesi. *Notit. Gall.* Vide quoque *Avenae*.

AUFEIA Aqua, olim dicta fuit, quæ postea *Marcia* dici cœpit, omnium aquarum totò orbe, Plinio teste, l. 31. c. 3. clarissima, frigoris salubritatisque laude cæteris præcellens. Oritur in ultimis montibus Pelignorum, transit Marsos & Fucinum lacum, mox specu mersa in Tiburtina se aperit, 9. mill. pass. fornicibus deducta. Primus eam in urbem ducere auspicatus est Ancus Martius, unus ex Regibus. Postea Qu. Marcius Rex in Prætura, à quibus *Marcia aqua* dicta. Hanc rursus restituit M. Agrippa.

AUFIDENA, urbs Italiæ Caracenorum, vulgari nunc vocabulô *Alfidena*, meminit ejus Liv. l. 10. c. 12. *Romanum inde adgressi, nec ita multo post Aufidenam vi cepit.* De Cn. Fulvio Consule loquitur. Apud Ptolemæum, Καρακηνῶν, ὧν πόλις ὑπὸ τοῖς Φρεντανοῖς, Αὐφίδηνα. Nunc castrum est in colle, juxta fluv. Sarum, in Aprutio citeriore paucorum incolarum, ad radices Apennini. *Baudrand*.

AUFIDENATES, populi Italiæ, quorum inter Samnites meminit Plin. l. 3. c. 12.

AUFIDIANUS, Gubernator à Trajano in Chersonesum Tauricam missus, ubi Clementem Episcopum Roman. sustulit. Euseb. l. 3. c. 29.

AUFIDIENUS Pontius, vide *Pontius*.

AUFIDIENUS Ruffus, diu manipularis, dein centurio, mox castris in Pannonicis Legionibus præfectus, quia antiquam duramque militiam revocabat, ab iratis seditiosisque legionibus sarcinis gravatus ac variò ludibriò primo in agmine traductus; de quo Tacit. *Annal.* l. 1. c. 20.

AUFIDIUS, matronarum corruptor. Juvenalis, *Sat.* 9. v. 25.

Notior Aufidiò mœchus celebrare solebas.

Erat autem Chius natione. Martial. l. 5. *Epigr.* 63. v. 10.

Acrior hoc Chius non erat Aufidius.

AUFIDIUS Bassus, nobilis Historicus, tempore Quintiliani, qui de rebus Germanicis Historiam conscripsit. Etiam de bello Civili egit: unde ista sunt, quæ M. Seneca de Cicerone refert. Meminit ejus author de causis corruptæ eloquentiæ, c. 23. & fortasse idem est, quem Plin. signat, l. 6. c. 9. cùm ait, *Universæ Armeniæ magnitudinem Aufidius quinquagies centena millia prodidit.* At non de hoc, puto, sed de filio ejus loquitur L. Seneca ep. 30. Ea sic incipit: *Bassum Aufidium, virum optimum, vidi quassum, ætati obluctantem. Sed jam plus illum degravat, quam quod possit attolli. Magnô senectus & universo pondere incubuit. Scis illum semper infirmi corporis, & exhausti, fuisse: diu illud continuit, & ut verius dicam, concinnavit, subito defecit.* Fortasse idem est P. Aufidius memoratus Prisciano, l. 8. ubi eum docet *conciliatur* passivè usurpâsse pro conciliatur. At planè ab hoc diversus est Aufidius Modestus, Grammaticus nobilis, qui Maronem interpretatus sunt, & quem celebrat Philargyrius in l. 2. *Georg.* *Nic. Lloydius.*

AUFIDIUS Cnejus, civis Roman. vixit Olymp. 172. sub finem regni Ptolemæi Lathuri. Cæcus, nihilominus Senatum frequentavit, & egregia opera edidit. Plin. l. 6. c. 4. Alium cognominem adoptavit. Cicer. *Tusc.* 5.

AUFIDIUS Fronto, vide *Marcus*.

AUFIDIUS, cognomentô *Lurco*, qui primus pavones saginare aggressus est, ex eo quæstu redditum sexagenorum millium Sestertiorum percipiens. Plin. l. 10. c. 20. *Aufidii* meminit Horat. l. 2. *Sat.* 4. v. 24.

Aufidius forti miscebat mella Falerno.

AUFIDIUS Luscus, Fundorum Prætor. Horat. l. 1. *Sat.* 5 v. 34.

Fundos, Aufidiò Luscô Prætore, libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ.

AUFIDIUS Orestes, vide *Cneus*.

AUFIDIUS Victorinus, bis Consul & Præfectus Urbi, inter condiscipulos & amicos M. Antonini Philosophi, memoratur Jul. Capitolino in *Vita* hujus Imper. c. 3. *Amavit ex condiscipulis præcipuos Senatorii ordinis Sejum Fuscianum & Aufidium Victorinum.* Ubi membranæ habent, *Laupidium*: scribi vult Casaubonus *L. Aufidium*, quamvis alii huic *Marci*, non *Lucii*, prænomen tribuant. Et paulo post c. 8. *Imminebat etiam Britannicum bellum & Catti in Germaniam ac Rhætiam irruperant. Et adversus Britannos quidem Calphurnius Agricola missus est contra Cattos Aufidius Victorinus.* Ad eundem, Marci extant Rescripta nonnulla: Casaubon. ad Capitolin. Vide & *Cajus*.

AUFIDUS, Apuliæ fluv. ex Hirpinis montibus oriens, & Canusium urbem præterfluens; in Adriaticum mare se exonerat, Romanorum apud Cannas clade nobilis. Virg. *Æn.* l. 11. v. 405.

Amnis & Adriacas retro fugit Aufidus undas.

Horat.

Horat. *l.* 3. *Carm. Od. ult.* v. 10.

Dicar quà violens obstrepit Aufidus.

Idem *l.* 4. *Od.* 14. v. 25.

Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Apuli,
Cum sævit, horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris.

Et *Od.* 9. *ejusdem libri*, v. 2.

Longè sonantem natus ad Aufidum.

Idem *Serm.* 1. *Sat.* 1. v. 58.

Cum ripâ simul avulsos ferat Aufidus acer.

Lucan. *l.* 2. v. 407.

---- *Et Adriacas qui verberat Aufidus undas.*

Sil. Ital. *l.* 8. v. 630.

---- *Fundoque imo mugivit anhelans*
Aufidus, & magnis late distantia ponti
Terruerant pavidos accensa Ceraunia nautas.

L'Ofanto Leandro dicitur. *Nic. Lloydius.* Oritur in Principatu ulteriore supra Compsam urbem, quam alluit. Solus Italiæ fluviorum secat Apenninum; ex eo tamen oritur. *Baudrand.*

AUFINATES, populi in 4. regione Italiæ. Plin. *l.* 3. *c.* 12.

AUFONA, vulgò NYNE, fluv. Angliæ, Northamtoniam urbem & Provinc. alluit; postea que in mare Germanic. cadit, inter Nortfolciam & Lincolniam, provinc.

AUFUL. Gallæciæ Rex Toletum, multis annis obsessum, demum cepit, & Christianæ religioni restituit. Blondus *Decad.* 3.

AUGA, seu AUGE, vel AUGEA, mater Telephi, quam *Euripides* dicit ab Aleo patre Arcadiæ Rege (cum ab Hercule in monte Parthenio, corrupta deprehenderetur) in urna quadam cum Telepho filio impositam, mari demersam, Palladis providentiâ, ad Caici ostium delatam, & à Theuthrante exceptam fuisse, quam ille in uxorem duxit, Telephumque pro filio educavit, regnique successorem instituit. Strabo *l.* 13. Diodor. Sic. *l.* 4. paulò aliter narrat hanc Historiam: *Auge* (inquit) mater Telephi fuit ex Hercule, quæ, à patre gravida deprehensa, nauclero cuidam tradita est submergenda. Sed, antequam ad mare perveniret, urgente tempore partûs, Telephum peperit, quem inter virgulta abdidit; qui postea inventus à pastoribus, Corytho Regi datus est & *Telephus* nomine appellatus, quod à pastoribus inventus esset pendens ab uberibus [illegible]. *Auge* verò à mercatoribus, qui illam à nauclero dono acceperant, in Caiam ad Teuthrantem Regem delata est, ubi posteà à Telepho filio fuit agnita.

AUGÆ, seu AUGUM, & EUSIUM, Orderico *Autum*, nonnullis *Alga castrum*, prius *Aucia* fortè à fluvio. Dein *Ou*, tandem *Eu*, urbs Franciæ, in Normannia, unde *præsidium Normannorum* dicitur, Frodoardo A. C. 925. quò Rolloni paruit, ad fluv. Breslam, non longè à mari. Caput Comitatus ditissimi in confinio Picardiæ: cujus incolæ Gall. *Eujois* dicuntur. Latin. *Augenses*. Media est inter Diepam & Fanum Ducatus Valeriaci. 7. leuc. ab Abbavilla in Occasum.

AUGARARI, populi Americæ, in Brasilia, & Præfectura Portus securi. *Laët.*

AUGARUS, Arabum præfectus, qui Pompejo aliquot officiis fidelem operam navaverat, atque ita tunc sibi fidem in parvis præstruxerat, ut posteà, cùm operæ pretium esset, magna cum mercede eum falleret. *Dio. Acbarus* Appiano, *de Bell. Parth. Mazara* Floro, *Ariamnes Plutarcho* dicitur. Constat apud omnes, hunc transfugam, quocunque nomine fuerit, subornatum à Persis fuisse; ut Crassi crudelitate in ipsius perniciem abuteretur. Alius quoque fuit *Augarus*, Osroënorum Rex, qui, cum ad Antoninum Caracallam, tanquam ad amicum venisset, ab illo contra fidem datam comprehensus ac in vincula conjectus fuit, & Osroëna Rege destituta capta an. 218. Sed mox à spectris exagitatus Imperator, multorum animas ex inferis, arte magicâ, evocavit; paulò post insidiis Macrini interfectus. An. 219. Vide Dion *l.* 78.

AUGASII, populi Massagetarum.

AUGE, seu AUGEA, filia Alei, quæ ex Hercule Telepho suscepto, à parente, in mare conjecta est, sed fluctibus in Mysiam delata, Teuthranti ejus Regi nupsit, cui Telephus in regno successit. Strabo *l.* 13. Vide *Teuthras*. Mentio ejus apud Papinium Statium *l.* 3. *Sylv.* 1. v. 39. ubi de Hercule,

Pacatus mitisque venit, nec turbidus irâ,
Nec simulare timens, sed quem te Mænalis Auge
Confectum thyrsis, & multo fratre madentem
Detinuit. ---- ----

Fabulam latè refert Hyginus *c.* 99. vide quoque Apollodorum *l.* 2. Pausan. *l.* 8. ut & in voce *Auga*.

AUGEA, urbs Locrensium. *Homer.* Alia in Laconia. *Steph.*

AUGEAS, Rex Eliди., fil. Solis, aut, ut alii volunt, Neptuni; ut alii, Phorbantis & Hermiones, ut alii, Nyctei, seu, ut alii, Epochi; quem *Hyginus* inter Argonautas connumerat. Bubile habuit 3000. boum capax, nunquam ante Herculis adventum repurgatum, cui cùm *Augeas* id purgandum locavisset, Hercules Alpheum fluvium eò immisit, ejusque aquis 10. annorum fimum, quem egerere longum fuisset, nullo propemodùm negotio eluit. Quo nomine cum pactam sibi mercedem exigeret, tergiversante *Augeâ*, Phyleum filium ejus arbitrum delegit, qui cùm secundùm Herculem pronunciâsset, pulsus à patre, in Dulichium insul. confugit, quam tem aggrè ferens Hercules, Elim diripuit, & *Augeam* interemit, revocatumque Phyleum patris locò regnare jussit. Vide Pausan. *in Eliacis*, Plin. *l.* 17. *c.* 9. Lucian. *in Cynico*. Erasm. *Adag.* *Augeæ* quoque meminit Homer. *Il.* N. Item *Augeas*, Atheniensis Comicus; teste *Athenæo*. Item, Poeta Tegeates, ex Creta. *Steph.*

AUGELA, desertum Africæ, ubi aliàs Augilæ populi in Marmarica regione seu Libya interiori. *J. Leo.*

AUGERIUS Ferrerius, Tolosanus, Medicus celebris, & insignis Mathematicus, Catharinæ Mediceæ Medicorum in numero. Obiit A. C. 1588. ætat. 65. post ætre Scriptura in Bodinum editum. Sammarthan. *Elog.* Thuan. *Hister.* Scaliger *in Prima*, vide quoque Anton. Teissier *in Elogiis*, ubi scripta illius enarrat, *Part. I.*

AUGERIUS Gislerus de Boesbec seu Busbequius, Belga, natus A. C. 1522. ab Imperatore Maximiliano II. liberorum educationi admotus, ac variis Legationibus, duabus inprimis ad Turcarum Imperatorem jam à Ferdinando I. adhibitus, scripsit *Epistolas Turc. Legat. IV. Consilium de re militari contra Turcas instituenda, Itinera duo Constantinopolitanum & Amasianum, de vera Nobilitate, & Epistolas Legat. Gall.* Namque Elisabethæ Austriæ viduæ Caroli IX. in illa aula Legatus erat: unde, post obitum illius, revertens in patriam, à Gallis Dieppæ comprehensus ac male habitus, præ mœrore obiit, A. C. 1592. Ejus inprimis legationum Historia, velut nulli Scriptorum antiquorum postponenda, commendatur. *Thuan.* Val. Andreæ *Bibl. Belg.* Lipsius *Cent.* 2. *ep.* 94. Barthius *Adversar. l.* 14. *c.* 6. & *l.* 15. *c.* 14. Colerus *de Studio Polit.* Anton. Teissier *Elogiis* &c.

AUGIA, regiuncula Galliæ, in Normann. Aliis *Algia*. Ejus limites periêre. *Le pais d'Auge.*

AUGIA Major, vulgò *Richenow*, vel *Reichenaw*, insul. German. intra lacum Venetum, apud Constantiam urbem ubi Abbatia & Cœnobium præclarum; animalibus noxiis caret, ampla, 3. parœciis constans. Vide Munst. *Cosmogr. l.* 3. Alia nunc est *Mehrgaw*, vicus juxta lacum Constantiensem prope Brigantium, in Comitatu cognomine 6. leuc. à Constantia in ortum. Hic Tiberius Cæsar castra habuit, bellò contra Vindelicos, Strabo *l.* 7. Vide Ottonem *Nof. ad II.* *Rhenanum Rer. Germ. l.* 3.

AUGIA Minor, *Meinaw*, Insula German. & Sueviæ, in inferiori parte lacus Constantiensis, media ferme inter Uberlingam & Constantiam.

AUGILA, urbs Libyæ. *Steph.* longitud. 58. 00. latitud. 24. 30.

AUGILÆ, Africæ populi qui nullos Deos putaverunt, præter defunctorum manes, à quibus responsa petere solebant, sepulchris incubantes. Mela. *l.* 1. *c.* 8. *Augilæ Manes tantum Deos colunt.* Lapsum hic putant Pomponium viri eruditi, quòd *Augilis* attribuerit ea, quæ *Herodotus* Nasamonibus. Sed ipsi errant. *Augilæ* enim sunt Nasamones; & *Augila* vel *Ægila* est oppid. Nasamonum. Satis hoc ex *Herodoto* ipso colligitur. Jungit quoque eos *Ptol.* Ἐν ᾗ οἱ Αὐγίλαι καὶ Νασαμῶνες [illegible]. Libri aliquot Ptolemæi legunt hôc locò Αὔγιλα, uti *Herodotus*. Ab Αὔγιλα verò gentile non tantum Αὐγιλαῖος, sed & Αὐγιλίτης, si *Stephano* credendum. Verùm sæpè ex ingenio format ἐθνικὰ sua ille ἐθνικογράφος. Vide Voss. *in Melam.* p. 45. & Plin. *l.* 5. *c.* 8.

AUGINUS, mons Liguriæ Liv. *l.* 39. *c.* 2. *Monte Codoro* hodie dicitur.

AUGMENTUM, in Veterum sacrificiis, *Varroni* dicebatur, *quod ex immolata hostia desectum cum jecore imponebatur augendi causâ*: Nempe postquam ritè exploratum fuisset jecur & probatum, in ara ponebatur. Hyginus, *in Poët. Astron. c.* 15. *Ipse Prometheus immolat tauros duos, prius vero eorum jecinora, cum in ara posuisset, reliquam carnem ex utroque tauro in unum compositam corio bubulo texit.* Quod verò tum in jecore imponendo, quasi auctarii vice, simul imponebatur, *augmentum* appellitabant. Superimponebantur autem Altaribus, in causam augmentorum, cum jecore immolatæ bestiæ, *caro frebula & rumen & cauda & plasea & ira & omentum*, uti docet Arnob. *l.* 7. quas omnes partes ex hostiâ præsectas, vocârunt *Prosicias* vel *Prasicias*, quam vocem vide. Si quid verò plus adjiceretur. *Magmentum* vocabant, quasi *magis augmentum*. Unde *casæ magmentariæ*, h. e. canistra, vel lances, quibus magmenta imponebantur, ut in aram inferrentur, &c. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 129. Uti verò *Augmentum*, sic *augere* in Sacris Gentilium usurpatum. Qui enim Deos religiosiùs venerari volebat, quæ alii faciebant in Divino cultu mediocriter, ea omnia ὑπερβολικῶς isti & luxuriosè præstabant, hecatombas mactando, altaria thure cumulando, vinum largissimè effundendo &c. In quam proin rem verbis quoque usi sunt, quæ augmen significarent κατ' εὐφημισμόν, ut sunt *mactare*, *adolere*, *augere*. Sic *augere aram* eleganter dixit Plautus *Mercatore*, *Act.* 4. *sc.* 1. v. 9. 10.

---- *Aliquid cedo*
Qui hanc vicini nostri aram, augeam Syra,
Da sane hanc virgam lauri ----

Vide Desid. Heraldum, *Animadversionib. in Arnobianis l.* 2. *sub fin.*

AUGUR, Consul Roman. Annii Veri collega.

AUGURES, Magistratus Roman., ex avium volatu, cantu & comestione futura prædicentes. Superstitione à Tuscis, qui à Chaldæis, acceptâ. Vide Val. Max. *l.* 1. *c.* 6. Tres primùm Romæ fuêre, propter tres ipsius tribûs, Luceres, Rhamnenses, Tatienses; mox unô additô, quatuor extiterunt. Sed cùm posteà plebs admissa esset in honorem urbis, quinque plebei Augures creati sunt, & Patricii quatuor, idque M. Valeriô & Q. Apuleiô Consulib. Locum verò Augurii ita fuisse legimus: Templum Augur constituebat, versus Orientem sedebat, capite velato lituum, i. e. incurvum baculum dextrâ gestans, quô cœli regiones dividebat, & quæ Auguria veniebant,

bant, prædicebat. Si læva fuissent, quâ parte est Septentrio, felicia pronunciabat; illa enim pars propter altitudinem prospera putabatur. A' dextra parte meridies partim fausta, & infelix credebatur, quia locus est depressus. Liv. *l.* 1. *c.* 18. Dionys. Halicarnass. *l.* 2. Plut. *in Parall. & Problem.* Cicer. *de Divin.* & alii. Notum illud Catonis mirari se, si augur augurem aspiciens sibi temperaret à risu: nempe, quia occultò Syncretismô colludebant inter se, sibi conscii fraudis & imposturæ. Augurum autem illorum delitia interpretationes egregiè confutavit G. Peucerus *Comment. de variis Divinationum generibus.* Addo, quòd nomen habent ab *avibus gerendoque*; quia per illos avium gestus edicuntur, sive ab *avium garritu*, unde & *Augurium*: hic tamen vox in genere sumitur, prout & *Auspices*, seu avium inspectores, & *Aruspices*, qui, aras inspicientes, victimarum exta scrutabantur, ut ex iis futura prædicerent, complectitur. Eorum officium fuit, ex avibus vaticinia observare, signaque rerum futurarum & à Diis monita contemplari: si opportunè evolâssent, aut sedes idoneas accepissent, obnunciare: de prodigiis, somniis, auguriis atque oraculis & portentis responsa dare, tum observationes auspiciorum, procurationes expiationesque, vatum libros, portentorum explanationes & monita Deorum edicere. Si quid ingruente fatô casurum foret, & quod salvis auspiciis fieret: Quodve augurium lætum, quodve peculiare esset, quod minas cœlestes ingruentesque calamitates aut fatale exitium afferret, præmonere & vaticinari: quæ omnia comprehenduntur *Lege Augurali*, quæ exstat apud Ciceron. *l.* 2. *de Legib.* Novem *Augures* Quintô ac Cnæô Egulniis Tribunis Pleb. constitutis, licèt Senatus hunc numerum sacrum esse jussisset, addidit tamen postea Sulla Dictator alios 6. sicut Collegium eorum, cujus frequens apud Historicos mentio, ex quindecimviris constaret, quorum natu maximus *Magister Collegii* dicebatur. Dignitas eorum tanta, ut cùm cæteris ferè omnibus Sacerdotibus, simul ac in judicium ducti & damnati essent, alium substitui moris fuerit, *Augures* hâc lege essent immunes: qui sacerdotiô, dum viverent, potiebantur, maximorum licèt criminum convicti; cujus rei rationes vide apud Plut. *in Problem. Rom.* 99. *probl.* Idem *Probl.* 73. notat, eos si ulcera haberent inaugurandi causâ sedere prohibitos fuisse. Necessaria illorum præsentia fuit in publicis negotiis: Nec enim Magistratuum Comitia neque legum haberi poterant, nisi *Augures* adessent & probâssent, teste Cicer. *l.* 3. *de Leg.* & *Ep. ad Attic. l.* 4. *ep. ult.* ubi ait: *Augures tres in ferenda lege Curiata esse oportere.* Creabantur antiquitus à Collegio; post legem verò Domitiam, quâ Sacerdotum subrogandorum jus à Collegiis ad populum translatum est, Tribunis Comitiis eligi cœperunt, &c. Cæterùm antiquissimæ hujus artis primus auctor in abdito est: Apud Barbaras quoque gentes viguisse, notavit Ælian. *var. hist. l.* 2. *c.* 31. ad Græcos tradente Telegono pervenisse, prodidit *Suidas.* At Hetrusci se auctores prædicabant, repertoremque extitisse Tagem quendam, diffusè docet Cicero *de Divinat. l.* 2. Hinc Ovid. *l.* 15. *Met. fab.* 47. *v.* 558.

Indigenæ dixêre Tagem, qui primus Hetruscam
Edocuit gentem casus aperire futuros.

Hujus præceptô asini caput præsepibus affigi ruri solebat, ad incommoda arcenda, Columella *de R. Rust.* 10. Idem *Auguralem* hanc artem scriptis mandâsse, dicitur Furio Fulgentio; qui addit, peculiari nomine *Hetruscæ disciplinæ* hanc artem venisse, eamque Labeonem 15. voluminibus, quæ *Pagetis & Bacchetidis* appellabat, complexum esse. Vide Jac. Ouzelium *Animadvers. ad Minucium Fel. p.* 38. *& seqq.* præter Auctores suprà, ubi de *Avibus*, laudatos. Fuêre porro *Augures* in duplici differentia, quidam enim *minores*, quidam *majores* dicebantur, nempe ex plebe aut Patriciis electi; sive quod idem est, quidam *privati*, quidam *publici*: Quorum hi quidem appellabantur *publici Augures Popul. Romani Quiritium*, ad distinctionem *privatorum* seu *Imperatoriorum.* Nam & Augusti domesticos habuêre *Augures*, qui pro eorum salute excubarent & auspicia captarent; & fortè eâdem libidine vivi habuêre *Augures*, quâ mortui Flamines. Sed & ipsi *Augures.* Vide suprà voce *Avium.* Species *Augurii*, in quinque signa, *ex cœlo, volucribus, bipedibus, quadrupedibus & diris*, distribuunt, Blondus *l.* 2. *Romæ Triumph.* Andr. Tiraquellus *in Alex. Neapolit. l.* 5. *c.* 19. &c. Ex ventis quoque auguria captata esse, testatur Luctatius Grammat. *ad v.* 665. *l.* 3. *Thebaid.* Nomine *Dirarum* omina, offensiones, voces incertô auctore emissas & auditas, occursum denique hominum aliorumque animalium minus auspicatorum, intelligunt eruditi. Præcipuè autem tria erant *Auspiciorum* genera *Avium inspectio, de Cœlo observatio*, & *Tripudii animadversio*, quorum primum ad Comitia Curiata & Centuriata, ultimum ad res gerendas pertinuisse, medium ad omnia Comitia fuisse adhibitum, dicemus infra ubi de *Tributis comitiis.* Jam vero, tempore Ciceronis, ex avium volatu auspicia in desuetudinem abiisse, discas ex ejus libris *de Divin.* unde pullorum tripudium *solemnissimum* dici Minucio Fel. tanquam revera solenne & maximè usitatum augurium, contendit Desid. Heraldus *Castigat. & Not. ad eum*, aliis *solitissimum* ibi legentibus, quod vide. Plura vide apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 3. *c.* 8. & Thom. Dempster. *paralipom. ad illud.* Hôc modô verò *Augurium* fiebat: Postquam *Augur*, lænâ indutus, in turre consedisset, vultu Orienti, dextrô latere Meridiei obversô, cœlumque in sua *Templa* divisisset; sacrificiis & precibus, quas *Effata* vocarant, defunctus, Numam Pompilium e. g. accedere jussit, & sinistrâ lituum tenens, dextram capiti ejus imposuit, hâc verborum formulâ usus: *Jupiter Pater, si est fas hunc Numam Pompilium, cujus ego caput teneo, Regem Romæ esse, fac uti nobis signa certa ac clara sint inter eos fines, quos feci.* Tum observatis signis, si prospera fuissent, Numa Rex renuntiabatur: sin minus, obnunciabat Augur, eumque Diis non placere testabatur. Nec unicum sufficiebat prosperum signum, sed binâ vice si contigisset, ratum erat. Illa autem habebantur fausta ac prospera, quæ ad lævam apparuissent, cùm dantis beneficium manus dextra lævæ accipientis opposita sit. Unde phrases, *Avis sinistra, Intonuit lævum*, i. e. lætum apparuit omen: & Tullius *de divin. l.* 1. *à sinistra*, inquit, *cornice ratum & firmum fit Augurium.* Similiter in *leg. XII Tabb. Avi sinistrâ populi Magister esto.* Vide Lips. *Elect. l.* 1. *c.* 2. Thom. Godwyn. *Antholog. Hist. Rom. l.* 2. *Sect.* 3. *c.* 6. Salmas. *ad Solin. p.* 441. &c. unde *Auguriis imperativo, ablativo*, aliisque huc spectantibus hic passim inprimis voce *Ornithomantia*, it. *Oscines, Servare, Templum & Venus.*

AUGURINUS, Consul. Sergium Cossum.

AUGURINUS Minucius. vide *Minucius.*

AUGUSTA, filia Friderici II. Daniæ Regis ex Sophia Megapolitana, matris longævitate multum ditata, nupsit Johanni Adolpho Duci Holsatiæ: qui moriens A. C. 1616. filios reliquit duos. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Hist.*

AUGUSTA, aliis *Sebaste*, oppid. Cilic. inter Corycium & Pompejop. in ora. Vide illa.

AUGUSTA, Tubinga dicitur ab omnibus, urbs Sueviæ, Academia præclara Ducatus Wirtembergensis. Castrum habet in colle 2. leuc. à Reutlinga & 4. à Rotemburgo. Vide *Tubinga.*

AUGUSTA, oppid. Maritimum Siciliæ, ad Orientem, aliis *Xiphonia*, permunitum. Situm est in Netina valle, gaudens portu capaci & percommodô. 8. milliar. à Catana in Austrum & 25. à Syracusis, in Boream. Captum à Gallis, A. C. 1675.

AUGUSTA, villa Ambianorum, in pago Vimmaco, Auctori *libri de vita S. Salvii Ambianensis Episcopi.* Hodie *Aust*, ad Oceanum, inter Augam & Leuconaum, sive portum Suminensem S. Walarici. Unde & *Aut sur la mer* vocatur, aliis, *le bourg d'Augst.* 11. leuc. à fluv. Aucia vel Auva, vulgò Ou, cujus mentionem facit *Vita S. Lupi Senonici M. S.* & Ordericus Vitalis *l.* 12. Attingit hac amnis & Andelaginam & Augam seu Aucum oppid. cui nomen suum dedit. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AUGUSTA Acilia, vulgò *Aichelburg*, oppid. olim Vindelic. nunc pagus Straubingæ urbi Bavariæ propinquus. *Aventin.*

AUGUSTA Auscorum, Galliæ Aquitanicæ oppid. vulgò, *Arc en Guienne*, *Auch Villanovano.* Caput est Comitatus Armeniaci, situ munitum, ad Ægirtium fluv. in regione fertili. *Augusta Ausciorum*, & *Ausciu* veterib. Cæsar. *l.* 3. *Comment. c.* 27. Plin. *l.* 4. *c.* 19. Mela *l.* 3. *c.* 2. Ptolem. *l.* 2. &c. Archiepiscopalis est, & Præsidialis Curiæ sedes. Longitud. 21. 25. latitud. 43. 51.

AUGUSTA Badacum, *Cluverio* vicus *Pureiburg*, ad fluv. Achsam seu Alasam, in superiore Bavaria, paulo infra lacum Chimum, in ditionis Salisburg. limite. Vide *Badacum.*

AUGUSTA Bagiennorum, *Bassignano*, oppid. Liguriæ ad Padum in finibus Ticinensium. *Merula.*

AUGUSTA Bracarum, melius *Braccara Augusta*, urbs Archiepiscopalis, aliàs Callaicorum Braccarum, nunc Portugalliæ, & provinc. inter Durium & Minium. Ad Cavarum, seu Celandum fluv. Vide *Braccara.*

AUGUSTA Cæsarea, urbs supra Iberum in Hispan. citeriore distat à Numantia 80. stadia.

AUGUSTA Emerita, Lusitaniæ civitas parva, ab *emeritis* Augusti *militibus*, hujusque conditoribus nomen sortita. Hodie *Merida.* Subest dominio utili ordin. militaris S. Jacobi *de Spata*, vide *Emerita.*

AUGUSTA Gaditana, aliis *Julia Gaditana*, dicta est urbs Gaditana, seu Gades, Græcis Γάδειρα, quòd Julius Cæsar & Augustus Coloniam hanc diversis temporibus deduxissent. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 284. & in voce *Gades.*

AUGUSTA Gemella. Vide *Tucci.*

AUGUSTA Nova, oppid. Veter. Castellæ ad Arevam fluv. forsan ubi nunc vicus *Coruña del Conde*, medius ferè inter Burgos & Uxamam, versus montes.

AUGUSTA Prætoria, urbs Italiæ, à Salassis inhabitata; præter *Strabonem, Plinium, Dionem*, atque *Ptolemæum*, qui omnes Coloniam eam vocant, meminêrunt ejus etiam *Plinii* epitomatores duo, Mart. Capellam dico & Solinum, hic *l.* 6. ille *c.* 8. Vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 96. Solino dicitur Italiæ limes. Estque Ducatus caput, qui in 7. dividitur valles, ad radices Alpium, in regione montosâ, sed fertili, quæ German. *Augsthal.* Et nomen an ab Augusto, an quia colonia Roman. Sedes est Episcopalis sub Archiepiscopo Tarentasiæ. Hic arcus triumphalis Augusti adhuc superstes, cum Colisseo, aliisque Romanæ magnificentiæ monumentis. Ducatus Sabaudiæ unitus, nuptiis Comitis Odonis, filii Humberti I. cum Adelheida Suzia, vidua Hermanni Ducis Sueviæ, & hærede Manfredi, cognomine Ulrici, Comitis Suzy. Guicheno *Hist. Sabaud.* Vide *Salassi*; longitud. 29. 20. latitud. 44. 30.

AUGUSTA Quintanorum, ab aliis Quintana seu Quintiana castra, *Kintzen*; vicus Bavariæ inferioris prope Oosterhoven oppid.

AUGUSTA Rauracorum, urbs olim florentissima, totius gentis caput: 4000. mill. pass. infra Rhinfeldam, ad sinistram Rheni ripam. Vide Plin. *l.* 4. *c.* 17. in *veter. inscr. Colonia Raurica* dicitur. Onuphrio Panv. *l.* 3. *Comm.* inter septem Galliæ Belgicæ colonias numerata. Nomen ab Augusto accepit, sub quo colonia hæc deducta est, à L. Munatio Planco, an. Augusti Imper. 2. ante *Christum Natum* 40. de quo Cajetæ in regno Neapolit. hæc cernitur inscriptio: *L. Munatius L. F. L. N. L. Pro N. Plancus. Cos. Cens. Imp. iter. VII. vir. Epul. Triumph. ex Rhætis Ædem Saturni fecit de manubiis. Agros divisit in Italia Beneventi, in Galliam Colonias deduxit Lugdunum & Rauricam.* Prius enim *Raurica* dicta videtur, ab ipsis, qui incolebant, qui Helvetiis, novas sedes quæsituris, se junxerant, combusta tempore Jul. Cæsaris: Cæsar *l.* 1. *c.* 5. donec sub Augusto restitutum. Postmodum eversa est, ab Alemannis, circa A. C. 451. tempore Valentiniani III. & Martiani, cùm Gothi Hunnique in Italia Romanis negotium facesserent. Imò jam sub Juliano destructam fuisse ex *Eunapio Sardiano* constat. Hanc à Valentiniano reparatam vult *Guilimannus*, sed in castrum: unde *Castrum Rauracense*, in libro *Provinc.* dicitur. Tandem ab Attila funditus subversa est, jacetque in ruinis:

neque

neque quidquam ejus superest, nisi pagus prope Basileam, plurimis Romanæ antiquitatis reliquiis nobilis: quas primus Amerbachius eruit, cujus MS s. de nobili hoc loco in Bibliotheca Academiæ Basileens. Vulgò Augst. Itali Ogsa vocant. Stumpf. l. 12. de Raur. Joh. Bapt. Plantinus Helv. nov. & antiq. B. Rhenanus Rerum Germanic. Nov. Antiq. l. 3. cum Notis Ottonis JCti, Alii. Ex ejus ruina Basilea crevit.

Me doleo eversam; verùm solatia præbet,
Ex lapsu crevit quod Basilea mea.

longitud. 28. 00. latitud. 47. 10.

AUGUSTA Romanduorum oppid. vulgò *Luxenburg*. *Volaterras*. *Cardane* vocat.

AUGUSTA Suessionum, vide *Suessones*. Urbs Galliæ Belgicæ vulgo *Soisons*. longitud. 24. 20. latitud. 48. 50.

AUGUSTA Taurinorum, Italiæ Transpadanæ civitas, vulgò *Turin*, cujus populos, Plin. l. 3. c. 17. Taurinos vocat, alii Tauriscos nominant, qui & *Tras Stephani* dicuntur, *Taurasia P. Æmilio*. Urbs permunita, in planitie fertili admodum & rigua, indies crescit. Vide *Taurinum*.

AUGUSTA Tiberii, aliis Reginum & Regina, *Regenspurg*, urbs Vindelicorum Episcopalis & libera. Ubi Imperii Comitia haberi solent. Vide *Regina*.

AUGUSTA Trevirorum, urbs Galliæ Belgicæ vulgò *Trier*. Vide *Treviri*.

AUGUSTA Tricastinorum, an ea Senomagus seu Neomagus, nunc Fanum S. Pauli Tricastinorum Urbs Galliæ in Delphinatu, in clivo sita, parva sed culta. Una leuc. à Rhodano fluv. vix 2. à Vivario. Vide *Tricastinorum Augusta*.

AUGUSTA Vagienorum, Liguriæ oppid. *Ptol.* longitud. 30. 25. latitud. 43. 15. Quibusdam est Saluiæ, *Saluces*, Marchionatus caput, in Gallia Subalpina.

AUGUSTA Valeria, civitas regni Valentiæ in Hispan. *Ptol.*

AUGUSTA Veromanduorum, Galliæ Belgicæ civitas vulgò *S. Quentin Ferrar*. longitud. 24. 50. latitud. 49. 10. Nunc vicus est Veromandui tractus, ad riv. *Ommignon*, medius inter Fanum S. Quintini & Peronam, cùm aliàs primaria esset. *Baudrand*.

AUGUSTA Vindelicorum, celeberrima & pervetusta German. superioris urbs, ad confluentes Lici & Vindæ, quam vulgò *Wertach* vocant, sita, post funestam Varianam cladem, subactis Vindelicis, ab Octaviano Augusto expugnata, restaurata, aucta & 3. Romanorum millibus ad habitandum tradita est. Factum id an. Urb. Cond. 739. hinc *Augustæ* nomine insignita: *Augustoburgi* item: à Cl. Tiberio dein Cl. Drusi fratre, qui Vindeliciam in provinciæ formam redegit, *Augusta Tiberia* vocitata. Hungari postea eam invaserunt, quibus ab Othone primo gravi prælio fusis, Romano imperio restituta est. Ex provinciali Imperialis reddita, à Friderico I. Imperat. A. C. 1162. Conradô postea ultimô Duce Sueviæ datâ ingenti argenti vi, in plenam libertatem asserta est, A. C. 1266. cùm prius Fridericus II. advocatiam urbis & præfecturam regionis, filio suo Conrado Regi & hic Conradino reliquisset. Tum demum ipsa sibi Senatum legit & Civitatis Curatores, urbisque præfectos liberè creare cœpit. Sub Patriciis fuit, usque ad A. C. 1368. postmodum, turbis obortis, Democraticè gubernata est, usque ad A. C. 1548. quò pristinum jus, Caroli V. auctoritate, ad Patricios rediit: qui immunitatis à vectigalibus privilegiô simul urbem ornavit, posteaquam à Rodolfo I. Adolpho, Alberto, Ludovico, Carolo IV. Ruperto, Friderico I. Maximiliano I. Imperatorib. plura alia accepisset. De quibus vide Limnæum Enucl. l. 4. c. 4. In insignibus ejus, Strobilus est viridis, in scuto rubro & candido, de quo vide Marc. Velserum, *de insignibus urbis Augustanæ*. Frigiæ territorii caput; unum tantum pagum, extra urbis mœnia possidere refert Oldenburgerus *in Limnæo Enucl. l. 4. c. 5.* Ceterùm sumptuosissimis ædificiis, plateis amplis ac nitidis, mœnibus, aggeribusque munitissimis, celeberrimis negotiatorum commerciis, politiæ ideâ, mendis opulentissimis, & diligenti pauperum curâ nobilitatur. Vulgò *Augspurg*. Sed inprimis celebre huic urbi nomen, à *Confessione Augustana*, de qua post. Episcopalis sub Archiepiscopo Moguntino. Inter Episcopos inprimis clarus Huldericus ille, qui Nicolao I. Pontifici Romano Cœlibatum per Galliam Germaniamque strenuè promoventi, fortiter restitit, epistolâ ad eum doctissimâ scriptâ, obtinuitque A. C. 860. ut libertas conjugii sacerdotum intemerata maneret, per annos ferinè 200. Vide Chemnit. *de Cœlib.* Contra quam epistolam, cùm Bruno itidem Augustanus Episcopus ab Italis subornatus scripsisset, circa A. C. 998. miserè à clericis cæsus est, *Idem*. Huc Lutherus, ad Cajetanum Cardinal. ire jussus, comparuit, A. C. 1518. ast cùm non rationibus, sed minis agi secum videret, ad Pontificem, & hinc ad Concilium provocavit. A Principibus dein Euangelicis *Confessio*, à Philippo Melanchthone scripta, & ab eodem, cum Luthero, per Johannem Saxoniæ Ducem Carolo V. Imperatori die 25. Junii, A. C. 1530. oblata, ab urbe, *Augustanæ* nomen sumsit: cui ipsa urbs A. C. 1533. sese addixit, usque ad A. C. 1547. quò Imperator in Comitiis armatis petiit, ut Principes omnes Tridentinæ synodo se submitterent, templô primariô Augustæ, quòd fuisset Lutheranismô pollutum, expiatô. Sed A. C. 1555. sub Ferdinando, vices absentis fratris in Imperio agente, Pax religiosa concessa, tum urbi, tum reliquis in Imperio Euangelicis, frustra ob decretum hoc excandescente Paulô IV. Iniò eodem loci confirmata est, A. C. 1558. à Ferdinando jam Imperatore qui ipse S. Cœnam sub utraque specie Viennæ administrari curavit. Post hæc, Fridericus III. Elector Palatin. invitatum tenuente Commendonô, Legatô Pontific. ab Augusto Saxoniæ Electore pro membro & socio Confessionis Augustanæ agnitus, atque ab Imperatore ad pacem Religionis admissus est, A. C. 1566. Consensus etiam Confessionis hujus, cum Bohemica & Helvetica Sendomiriæ initus, A. C. 1570. & Syncretismus hic confirmatus est, A. C. 1595. in synodo Thorunii celebratâ: Postquam Universalem pacem inter Ecclesias Augustanas & Helveticas facturus Henricus Navarræ Rex postmodum Rex Galliæ factus, & Magni e-logiô insignitus, eô fine amplissimam legationem A. C. 1583. in Angliam, Belgium, Daniam & Germaniam misisset, non eô successu, quem tandem speraverat. Sic liberô Religionis exercitiô gavisa urbs est, usque ad A. C. 1629. in quod demum plenè, per Instrumentum Pacis A. C. 1649. restituta est, prout Religio A. C. 1624. ibi vigebat. Vide Sleidan. l. 7. Cristlinum de Comitiis Aug. tom. 4. Thuan. *Histor*. Munsterer. *Cosmogr*. l. 3. Hic quoque jam olim Concilium habitum, A. C. 740. & 952. cui Germaniæ, Galliæ, & Longobardiæ Proceres interfuerunt. Vide *Baronium*, *Spondan* &c. & de Confessione August. in specie Wendelin. *Theol. & Polit.* longitud. 33. 00. latitud. 48. 15.

AUGUSTÆ, Conjuges Imperatorum dicebantur, dum viverent, Divæ autem post mortem. Hoc nomen adeptæ sunt Livia Augusti, Agrippina Agrippæ, Lepida Galbæ, Pompeia Sabina Othonis, Petronia Vitellii, & reliquæ, quas enumerat Volaterran. l. 13. In purpura parere jussæ sunt (ἐν πορφύρᾳ) instituto Imperator. Constantinopolitanorum, quem morem Nicetas Choniates aperit l. 3. & Luitprandus l. 1. c. 2. Vide infrà, ubi de *Porphyrogenitis*: Quomodo verò consecratæ olim sint *Augustæ*, suprà in voce *Apotheosis*. De earum vestitu autem aliquid dicemus infra, ubi de *Augusta veste*.

AUGUSTÆ, urbs in Cilicia, & in Italia, *Steph.*

AUGUSTALES, Vegetio *Rei milit.* l. 2. c. 7. erant, qui primos ordines in bello ducebant, quòd ab *Augusto* ad id munus essent adjuncti, *l. quisquis sententes Cod. de Decur.* Vetus tamen hàc lege dignitas est, quæ inter Magistratus municipales erat, Alciat. C. *de Dec. l. præd.* Etiam omnes Cæsarei ministri, ad Palatium Principis, hôc nomine veniunt, Spiegelius apud Joh. Calvin. *Lex. Jurid.* Inprimis verò *Augustalis* dictus est Præfectus Ægypti, qui vicem Regis obtinebat, cuique præfectura & imperium, ad similitudinem Proconsulis, concessum erat, l. 1. D. *de Offic. præfect. Aug.* Devictâ enim Cleopatrâ, Ægyptum in certam administrationem redactam & ad eam mitti solitos moderatione & prudentiâ insignes viros, sub *Præfecti* titulo, Strabo auctor est l. 17. quod factum sub Augusto, unde Præfecto post nomen *Augustalis*, seu etiam *Præfecti Augustalis*. Huic ad similitudinem Proconsulis, uti dictum, imperium lege Augusti datum est: Nec enim fasces Consulares ingredi Alexandriam licuit, cujus rei Cicero *contra Gabinium* meminit. Namque apud Memphim in aurea columna, Ægyptiis literis scriptum fertur, tunc demum Ægyptum liberam fore, cùm in eam venissent Romani fasces, & prætexta Romanorum. Huic verò Alexandria sedes fuit, ut colligitur ex subscriptione l. 3. *Cod. Theodos. de Alexandr. Pl. Primat.* & l. 1. D. *de Offic. Præf. Aug.* unde non semel Augustalis Præfectus ὁ Ἀλεξανδρείας ἔπαρχος vel Αὐγουστάλιος, *Alexandriæ Proconsul* vel *Augustalis*, dicitur, Socrati l. 4. c. 16. l. 5. c. 26. l. 7. c. 13. Sozomeno l. 7. c. 15. Palladio in *Histor. Laus.* c. 117. Joh. Moscho c. 71. 107. Liberato Diacono c. 23. Aliis. Præfecturam hanc potentioribus non credere, inter arcana Imperii fuit &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & hic infrà: ut & Saturnini *Vitam*, apud *Histor. Aug.* Scriptores.

Augustalium Ægypti series

Tatianus I. primus Magistratum hôc nomine iniit, Valentinianô & Valente Augg. III. Consulib. cui successere alii: Nempe,	Potamius, eôdem annô.
	Remigius, A. C. 396. cujus mentio, apud Claudianum & Synesium.
	Archelaus, A. C. 397.
Publius, Modestô & Arinthæô Consulib.	Callistus A. C. 422. memoratus Theophani p. 27.
Tatianus II. Gratianô Aug. IV. & Merobaudô Consulib.	Cleopater A. C. 435.
Palladius, Valentinianô V. & Merobaudô Consulib.	Theodorus, sub Theodosio Juniore cujus mentio apud Liberatum c. 14.
Tatianus III. Valente VI. & Valentinianô Consulib.	Anthemius, sub Zenone, memoratus eidem, c. 16.
Adrianus, Eusebiô & Olybriô Consulib.	Apollonius, sub eodem Imperatore, apud eundem, c. 17. & 18.
Paulinus A. C. 385. & 386. l. 10. Cod. Theodos. de Fide Test. l. 12. de Suscepter.	Theodosius, filius Calliopi, sub Anastasio, apud eundem c. 18. & c.?
Hypatius, Gratianô V. & Theodosiô I. Consulib.	Dioscorus, eidem dictus c. 20.
Florentius A. C. 384. 385. 386. l. 1. Cod. Theodos. de his qui pleb. aud. l. 9. de Fide testium. l. 112. de Decurion.	Rhodo, c. 21.
	Liberius, ibid.
	Calliopius, annô 25. Anastasii Imperatoris apud Theophanem.
Erythrius, A. C. 388.	Manuel Armenius, annô 25. Heraclii, eidem memoratus. Vide Car. du Fresne, ubi suprà in voce *Augustalis*.
Alexander, A. C. 390.	
Evagrius, A. C. 391.	
Hypatius, A. C. 392.	

AUGUSTALIA, dicebatur dies reditus Augusti Romam, rebus in Sicilia, Græcia, Asia, Syria ac Parthis compositis, de quo sic Dio l. 54. ad annum 735. *Ob reditum Augusti, ac propter ea, quæ absens egisset, multa ac varia in honorem ejus decreta sunt: quorum ille nihil accepit, nisi quod Fortunæ reduci aram consecrari, diemque sui reditus inter festos referri*. & Augustalia dici passus est. His festis ludi etiam peragebantur, dicti *Augustales*, de quibus sic idem l. 56. *Decretum porro est, ne qua ejus imago usu in funere ferretur, ut natalitiis ejus ludis Consules, quemadmodum Martis fieri solitum, præmia certaminum proponerentur. Augustalia Tribuni Pleb. tanquam sacri celebrarent, sique omnia reliqua, ex quo consueverant fieri, more peragerent: vestes triumphales ludis Circensibus ... currum tamen non conscenderent. Præter hæc in palatio Livia peculiares ludos in honorem Augusti fecit, qui ipsi quoque fecunda* ...

de

ab Imperatoribus perhibentur. De iisdem Tacitus *Annal. l. 1. c. 15. Tribuni plebis petivere, ut proprio sumtu ederent ludos, qui de nomine Augusti fastis additi, Augustales vocarentur: sed decreta pecunia ex ærario*, &c. Incidebant autem hi ludi in 4. Idus Octobr. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 4. c. 14.*

AUGUSTALIS, Imperatorum Occidentis aureus nummus est, à Friderico II. primùm cusus, dictusque quasi *moneta Augusti*. *Chron.* Richardi de S. Germano A. C. 1231. *Nummi aurei, qui Augustales vocantur, de mandato Imperatoris, in utraque Sicilia, Brundusii & Messanæ cuduntur.* Et infrà, *Mense Junii quidam Thomas de Pando novam monetam auri, quæ Augustalis dicitur, ad S. Germanum detulit distribuendam, per totam Abbatiam ---- ut ipsâ monetâ utantur homines, in emptionibus & venditionibus suis, juxta valorem ei ab Imperiali providentia constitutam, ut quilibet nummus aureus recipiatur & expendatur pro quarta unciæ, --- annotata figura Augustalis erat, habens ab uno latere caput hominis, cum media facie, & in alio aquilam.* Mentio ejus fit in *Constitutionibus* Siculis passim, & apud Odoricum Raynaldum A. C. 1285. num. 35. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & infrà in voce *Augustarius*.

AUGUSTALIS Flamen, memoratur in *Inscr. veter.* quæ hodieque Genevæ visitur:

T. JUL. T. FIL. CORN. VALERIANO
PATRONO COLON. IIVIR. AER. IIIIVIR.
LOCORUM P. PERSEQUENDOR.
TRIB. MILIT. LEG. VI. VICTR.
PRÆF. FABRU. FLAM. AUG.
PONTIFICI
JULIA T. F. VERA PATRI OPTIMO.

Vide Jac. Sponium *Descript. Genevæ Tom. 2. p. 297.* Pro Deo enim *Augustum* cultum esse, imò ipsum adhuc vivum se pro tali haberi jussisse, diximus suprà, in voce *Anima*. Quò pertinet etiam *Inscr.* ista, quæ Genevæ visitur:

NUMINIBUS
AUG.
ET. DOM. DIV.
VICTOR. AUG.
LIB. P. P. S.

apud eundem *ibid. p. 296.*

AUGUSTANA Castra, oppid. erat Vindeliciæ, quod nunc est *Gailing*, vicus prope Danubium 11. mill. pass. infra Reginum, in Ducatu Bavariæ.

AUGUSTANICA, vide *Pelusium*.

AUGUSTARIUS, idem cum priore, *Agostaro* Johanni Villaneo *l. 6. c. 22.* de quo sic Academici Cruscani: *Agostaro, nome di moneta d'oro antica, di valuta d'un fiorino e un quarto d'oro, da una banda della quale era improntata la testa dell' Imperador Federigo: dall' altra un aquila, al modo degli antichi Cesari Augusti, dalquale ebbe forse tal nome, i. e. Augustarius, nomen aurei nummi veteris, valens aureum unum & quadrantem auri, in cujus altera parte caput Imperatoris Friderici, in altera Aquila, cusa est, ad instar veter. Cæsarum Augustorum, à quibus fortean nomen accepit.* Vide quoque *Diarium* Computi Thesauri, incipiens à 1. Januar. 1297. 6. apud Car. du Fresne, qui effigiem istiusmodi *Augustarii* aurei, aurei Hispanici magnitudinis & ponderis, in cujus parte altera expressa ipsius Imperatoris imberbis lusca protome, laureata & paludamentô instructa (quomodo effinguntur vulgò in nummis priores Imperatores Constantinopol.) cum hac inscript. CÆSAR AUGUSTUS: in altera conspicitur aquila pedibus insistens, obtortò collò, alisque expansis, cum hisce characteribus, FRIDERICUS, curioso lectori spectandam exhibet in *Glossar.*

AUGUSTATICUM, apud Marcellinum Comit. *Augustatico seu ducum Anastasius militibus præstito, donativum quoque hoc Fratre Consule præbuit*: donativum est Augusti, largitio publica ab Imperatore populo vel militibus facta. *Αὐγουστατικόν*, congiarium, in *Gloss. Græc. Latin.* Suidas. *ῥόγα, ἡ τῶν βασιλέων δωρεά, ἡ ὑπὸ* [illegible] apud *Eund.*

AUGUSTAVIA, urbs Poloniæ versus Lithuaniam, in Podlassia Provinc. ad fluv. Brebezam, parva & nova.

AUGUSTEA, apud Joh. de Janua, *Charta, quæ ab Augusto mittitur, vel genus chartæ sic dictum in honore ejus*: corruptè pro *Augusta*, sicut & apud Isidorum *Orign. l. 6. c. 10.* ubi inter sex chartæ species, quas ordine recenset, primum huic, secundum *Libyanæ*, pro *Livianæ*, locum attribuit. Fuit autem charta *Augusta*, ex genere chartarum majoris formæ, quæ *Hieraticæ* dicebantur, quia his Annales, Rituales, aliique libri sacri, ab Hierophantis scriberentur. Nomen ab Augusto Cæsare videtur traxisse, sicut in honorem Liviæ Augustæ, altera *Livia* seu *Liviana* appellata est. Latitudo erat digitor. XIII. sicut Liviæ XII. & quæ *ἀνωτάτω* Hieratica dicebatur XI. Verùm, cùm ob tenuitatem vix calami mucronem ferret, Claudius Cæsar chartam reperit teniuorem Liviâ, minùs tenuem *Augustâ*, quæ ex eo *Claudia* dicebatur, &c. Voss. *de Arte Grammat. l. 1. c. 37.*

AUGUSTEON, Græcè *Αὐγουστεῖον*, item *Αὐγουστεῖον* & *Γυρεῖον*, dictum erat olim Forum Constantinopolitanum, in quo sparsiones Consulum, quas *ὑπατείας* vocabant, fieri consueverant, & in populum missilia jaciebantur è Fori gradibus, quos *Αὐγουστεῖου βαθμίδας* vocat Codinus *de Offic. Aul. Constantinopolit.* [illegible] Ex his nempe *Augusteum* gradibus missilia in plebem spargebantur, in suis arcubus (vide suprà *Arcus*) ac septis stantem, & per gradus ordinesque divisam, quotidie itidem annonæ civicæ eidem dividebantur, ut videre est supra in *Annona Civica*, & infra, ubi de *Gradili Pane*, ut & in voce *Panis*.

AUGUSTI & CÆSARIS distincta olim nomina; dictusque *Cæsar*, cui Imperium suô tempore destinabatur: ut *Augustus* appellatus est, qui jam particeps Imperii erat factus. Æl. Spartian. in *Severo Imperat. c. 16. Ob hoc etiam filium ejus Bassianum Antoninum, qui Cæsar jam fuerat, annum decimum tertium agentem, participem Imperii appellarunt milites.* Quod paulo pòst *c. 18.* explicat, *Idem cùm pedibus æger bellum moraretur, idque milites anxiè ferrent, ejusque filium Bassianum, qui una erat, Augustum fecissent*, &c. Vide Salmas. *ad loc.*

AUGUSTI duo simul imperare cœperunt primi, Marcus Philosophus & Verus Commodus. Æl. Spartian. in *Ælio Vero c. 5. Verus certè cum Marco æquale gessit Imperium. Nam ipsi sunt qui primi duo Augusti appellati sunt: & quorum Fastis Consularibus sic nomina præscribantur, ut dicantur non duo Antonini, sed duo Augusti: tantumque hujus rei & novitas & dignitas valuit, ut Fasti Consulares nonnulli ab his sumerent ordinem Consulum.* Hoc vult, verum & Marcum primos unà æquale gessisse Imperium & simul *Augustos* appellatos: adeo ut eorum nomina Fastis sic præscriberentur, *duo Augusti*, non *duo Antonini*; & per *duos Augustos* nemo non intelligi sciret Verum Antoninum & Marcum Antoninum, etiamsi *Antoninorum* nomen appositum non esset, cùm de aliis Augustis accipi non posset, quàm de his duobus, qui primi *duo Augusti* appellati sunt. Cujus rei novitatem tantum valuisse scribit Spartianus, ut ordo Consulum in quibusdam Fastis sumeretur *à duobus Augustis* hisque supputationis ponerent Consulatus Marci & Lucii Veri *duorum Augustorum*, sic ut non solum dicerent, hoc vel illud accidisse *anno post Consulatum duorum Augustorum tali*, sed etiam priorum temporum res ad nobilissimam hanc Epocham referrent: e. g. Trajanum obiisse *annô, ante duos Augustos tertiò & quadragesimô*. Aliud verò est, cùm in Cod. *Theodos.* & antiquis *Inscript.* tempus interdum designari non appellationibus Consulum anni currentis, sed hôc modô, *post Consulatum Honorii VIII. & Theodosii V. A. A.* legimus. Vide Salmas. & Casaubon. *Not. ad Spartian.* ut & Marcum ac Verum suô locô.

AUGUSTI tres simul fuêre primi, Severus, Antoninus & Geta. Idem Spartian. *in Severo Imperat. c. 10. Ob hoc etiam ejus Bassianum Antoninum, qui Cæsar appellatus jam fuerat --- participem Imperii* (h. e. Augustum) *dixerunt milites. Getam quoque minorem filium*, &c. Nempe quintô, vel, ut alii, sextô Imperii Severi annô, Bassianus Antoninus major natu ejus filius, *particeps Imperii* dictus est, à quo tempore duo numerari cœperunt Augusti, Severus pater & Antoninus fil. Deinde accessit tertius, filius minor Geta: quem multò ante Cæsarem appellatum, Augustum nuncupavit Pater, octavum annum imperans, vel ad summum nonum. Atque hæc illa est *triplex Imperii virtus*, hi illi *tot Augusti*, quos laudat Tertullian. in florida *de Pallio*, quem librum, multo post confecta bella civilia Severô & duobus filiis imperantibus, omnino scripsisse videtur. Etiam Galenus fortè de his tribus Augustis sensit, cùm scriberet *l. de Theriaca* ad Pison. [illegible] (theriacæ) [illegible], Casaubon *ad loc.* Eosdem *tres Augustos vetus Inscr.* complectitur, quæ sic habet:

IMP. CÆSAR. LUCIUS. SEPTIMIUS.
SEVERUS. PIUS. PERTINAX. AUG.
ARABIC. ADIABENICUS. PARTHICUS.
MAXIMUS. PONT. MAX. TRIB.
POTEST. VIIII. IMP. XI. COS. II.
P. P. PROCOSS. ET. IMP. CÆSAR.
MARCUS. AURELIUS. ANTONINUS.
PIUS. AUG. TRIB. POT. IIII.
PROCOS. ET. IMP. P. SEPTIMIUS
GETA. ANTONIN. VIAS. ET. PONTES.
REST. AB. AUG. MIL.
PAS. XXXI.

AUGUSTIA, vulgò KUSTY, oppid. Transylvaniæ ad Aluthum fluv. versus limites Walachiæ, aliquot milliar. a Cibinio.

AUGUSTINIANI, ordo Eccles. in Communione Romana, Augustinum Patrem suum & Magistrum vocantium. Ab Alexandro IV. A. C. 1256. institutus.

D. AUGUSTINUS, filius fuit Patricii & Monicæ, Tagaste Numidiæ urbe natus, A. C. 354. Maturè studiis admotus, abhorruit à Græca literatura, Poëtarum fabulis & theatricis spectaculis deditus. Madaurum hinc, dein Carthaginem missus, paulò solutioris vitæ fuit. Hortensii Cicer. lectio ipsi aliquem veritatis amorem ingeneravit, quam investigans, in errorem Manis incidit. Cæterùm ingeniô tam acri, ut an. ætat. 20. *αὐτοδίδακτος* Philosophiam imbiberet. Rhetoricam primò Tagaste, dein Carthagine, Romæ postmodum docuit, tandem Mediolanum à Symmacho vocatus. Ubi S. Ambrosiô auditô, priorum religionis initia hausit: quod opus divinâ gratiâ mox perfecit, vide *Confess. ejus l. 9.* Sic baptizatus A. C. 388. dum in Africam redire constituit, in transitu Romæ Manichæos scriptis confutavit. Ostiæ dum navigandi expectat tempus, matrem amisit. Tagastem cùm pervenisset, triennio pòst Hipponensis Præsul eligitur. Ubi in vitia, errores Manichæorum, & scissura Donatistarum acer, Imperatorum insuper authoritatem imploravit, ad Zizania hæc funditus eradicanda. Hinc in ejus vitam Extoniam insidiæ: Cum S. Hieronymo aliquid litis ei intercesserat, ob hujus paulo acerbius responsum ad epistolam ejus, quâ de Petri & Pauli Apostoli *ἐρίσματι*, Antiochena agebat, sed sopitum. De Pelagio dein triumphavit, ejusque responsa ab Episcopis aliisque pro oraculis habita. Accepto de Semipelagianismo in Gallia initus, *de Prædestinatione SS.*

&

& Perseverantiæ dono, scripta emisit. A' Theodosio Juniore tandem ad Ephesinum Concilium invitatus, obiit, Hipponâ à Vandalis jam obsessâ, A. C. 430. *ætat.* 76. *Episcopat.* 36. Urbe à Barbaris captâ & incendiô deletâ, cadaveri ejus cum Bibliotheca & scriptis parcitum est: quorum illud postea Luitprandus Italiæ Rex magnô pretiô à Saracenis redemtum, A. C. 725. è Sardinia Genuam primò adduxit, dein Papiam transtulit, templô ibi Augustino dedicatô. Sigon. *l.* 3. Opera ejus variis in locis edita: accuratissima impressio Frobenii est. Basileensis, A. C. 1529. Post hanc Antverpianæ, Plantini, A. C. 1577. Parisiensi, A. C. 1586. sua laus debetur. Prodiére quoque Venetiis, Lugduni &c. Hieronymus Viguierius edidit eadem in urbe, A. C. 1654. supplementum operum volum. 2. Fuit hic Augustinus Ecclesiæ Catholicæ fulgor, de quo hunc in modum scripsit S. Victor *l.* 1. *De persecutione Vandalorum*: *Eâ*, inquit, *tempestate Hippo civitas obsessa est, quam omni laude dignus B. Augustinus, librorum multorum confector, Pontifex gubernabat. Tunc illud eloquentiæ, quod ubertim per omnes Ecclesiæ campos fluebat, ipsô metu siccatum est flumen, atque dulcedo suavitatis in amaritudinem absinthii versa est. Usque ad illud tempus* 232. *confecerat libros, exceptis innumerabilibus epistolis, vel expositione totius Psalterii, atque Evangeliorum, atque tractatibus popularibus, quos Græci Homilias vocant, quorum numerum comprehendere facti est impossibile.* Hæc Victor. Erasmus eum vocat *Incomparabilem Ecclesiæ Doctorem*. Montacutius *Solidissimi judicii virum, & in fidei dogmatibus disceptandis Principem*. Vide & *Aurelius Augustinus*.

AUGUSTINUS, Abbas, à Gregorio M. in Angliam missus, ut Ecclesiam illam sedi Romanæ subjiceret: Vulgò *Anglorum Apostolus* propterea dictus. Ethelbertum convertit: Cantuariensis Episcopus factus est, A. C. 596. 602. Hic in Wallia Archiepiscopatu, & 7. Episcopatibus repertis, apud Abbatem ibi celeberrimum nomine Dinothum, ut sibi, tanquam Romanæ sedis legato, se submitteret concionandique concederet libertatem, institit, sed is utrumque negavit. Quare Edelredô Northumbriæ Rege excitatô contra miseros, Dinothus cum ingenti Clericorum numero neci datus est. Beda *Hist. Eccl. l.* 2. *c.* 2. Baron. *A. C.* 596. *& seqq.* Gilfridus *l.* 8.

AUGUSTINUS Antonius, Cæsaraugustanus, Bononiæ sub A. Alciato Juri & sub Romulo Amasæo ac Lazaro Bonamico elegantioribus literis operam dedit. Annô ætat. 25. scripsit *Emendationes Juris Civil.* Paulo III. gratus Auditor Rotæ; & à Julio III. Secretis omnibus adhibitus, interfuit Concilio Tridentino, inde Alifæ primùm, pòst Leridæ, Episcopus factus, tandem Præsulatum Tarraconensem nactus est. Unus ex eruditissimis sui seculi, scripsit plurima, enumerata Antonio Teissier *Eloges des. H. S. Notas in Festum* ejus inprimis laudat Vossius *de Philos.* In Antiquitatibus tamen minus versatus, uti patet ex ejus colloquio cum Legato Galliæ Regis Ferrerio, apud P. Paulum *Histor. Concilii Trid. l.* 6. Obiit A. C. 1585. ætat. 69. Andr. Schottus Antverp. *Orat. Fun.*

AUGUSTINUS Curio, fil. Cælii Secundi, Curionis, Rhetorices in Acad. Basil. Professor, scripsit *de rebus Saracenicis*. Obiit A. C. 1568. ætat. 28. Ejus memoriam alabastro inscriptam, à Parente, lege apud Urstis. *Epit. Hist. Basil. c.* 9. Cujus ultima:

Hujus ad exemplum Juvenes florentibus annis,
Vivere ritè Deo, discite ritè mori.

Vide *Cœlius Sec. Curio.*

AUGUSTINUS Dathius, Historicus Senensis.

AUGUSTINUS Ergæus, Historicus Frisius.

AUGUSTINUS Justinianus, Genuensis, Corsicæ Episcopus linguarum peritiâ clarus, in quarum complures S. Scripturam transtulit, &c. Obiit A. C. 1530. ignotus omnibus. Leander *descr. Ital.*

AUGUSTINUS Mascardus, Ligur, plurimis scriptis editis inclytus. Obiit A. C. 1640. Mich. Justinianus, & Raphaël, *de Scr. Ligur.*

AUGUSTINUS Romanus, S. Scripturam commentariis illustravit, &c. Obiit A. C. 1445. Ejus tria opera prohibita docet Bellarm. *in Catal.*

AUGUSTINUS Triumphus, Anconitanus, auctor libri *de potestate Eccl.* &c. Obiit A. C. 1328. Vide quoque *Tornielus & Valerius.*

S. AUGUSTINUS, Urbs & portus, Floridæ; ut & promontor. Orientalissimum Brasiliæ.

AUGUSTOBERGA, oppidul. German. in Misnia provinc. juxta fluv. *Schop.* Bohemiam versus.

AUGUSTOBONA, Galliæ Lugdunensis urbs. *Antonin.* Nunc *Troyes*, urbs Campaniæ primæ ad Sequanam fluv. ampla & dives. Vide *Trecæ.*

AUGUSTOBRIGA, Pelendonum in Hispan. Tarraconensi urbs *Ptolem.* Alia in Lusitania. *Ptol. Medina celi* nonnullis, aliis *Burgos*, aliis *Villar de Pedroso* dicitur, aliis *Puente del Arçobispo. Baudrand.*

AUGUSTODUNUM, urbs Episcopalis Ducatus Burgundici sub Archiepiscopo Lugdunensi ab Augusto (Octaviano, an alio?) qui dirutam bellô, quod Cæsar contra Gallias gessit, restauravit: multi eam *Bibracte*, cujus frequens apud *Cæsarem* mentio, fuisse opinantur: sed Eumenius Bibracte ab illa distinguit, *in Orat. ad Constantino Aug.* alii verò *Æduam* & *Eduam*, olim nominatam asserunt. *Aurelianum* quibusdam & *Roma Celtica*, quamvis hoc Lugduno potius convenire videtur. Adsitum est *Augustodunum* radicibus montium, qui vulgò *les monts de Cenis* vocantur, unde dicta, quasi *Mons Augusti*, nomine Latinô gallicô, ad fluvium Arrousium vel Arotium. Hodiè vernaculè *Autun*, vel melius *Austun* nominatur. *Merula. Metel.* Primus omnium *Augustoduni* meminit Pomponius Mela *l.* 3. *c.* 2. ubi ait: *urbes opulentissimæ in Trevitis Augusta, in Æduis Augustodunum, in Auscis Elusa.* Ptolem. in Gallia Lugd. I. *Aἰδούων πόλις* dicitur, illorum quippe olim Caput. A' Flavio postea, Constantio & Flavio Constantino Maximo Augg. restitutoribus suis *Flavia* dicta est, postquam gravia à Bagaudis perpessa, Imperatorum horum munificentiâ pristinum nitorem recepit. Juventus Galliarum hic ingenuis artibus erudita est, sub Diocletiano & Maximiano, qui Eumenium, auditorio Augustodunensi, morte Latini Rhetoris orbato, præfecerunt, circa A. C. 296. quô Britannia Insul. à Flavio Constantio Cæsare recepta est. Erat tum ibi adhuc Apollinis templum, & Capitolium Jovi, Junoni ac Minervæ sacrum, fons item aquis calidis nobilis. Post Constantii dein mortem *Flavia* ac *Flaviensium* nomine sensim obliteratô, urbs oppidanique veterem appellationem, quæ Augusti tempore cœpit, resumsére. A' Lugduno, capite Lugdunensis provinc. I. proxima fuit. In *Notit. Imper. Roman. Fabrica Augustodunensis Loricaria, & Præfectus Sarmatarum Gentilium Augustoduni, & Procurator Gynæcii Augustodun., translati Mettis*, & in *veter Inscript. Cohors XIIX. Augustodunensium* apud Gruterum memorantur. 18. leuc. distat à Divione in Occasum hibern. longitud. 25. 00. latitud. 46. 50. Caput est Pagi *Augustodunensis*, qui Ligere & Arare olim terminabatur, vulgo *l'Austunois*. Regio est montana, sylvestris, nec frugum, fortium tamen virorum, ferax. Vide Eumenium *Panegyri Constant. dicto*, Erricum Monachum *l.* 1. *de vita S. Germani*, Hadr. Vales. *Notit. Gall.* A' Rollone Norvego I. Normannorum Duce, urbem eversam esse, refert Guil. Britto *l.* 1. *Philipp.* Et quia suprà Arotii fluv. Augustodunensis mentio facta, addam hoc unum: illum Gall. *Arrou*, vel *Aron*, rapidum quidem, sed propter saxa minimè navigabilem, in *veter. tabulis* nunc *Istrum* nunc *Hestrum*, nunc *Adrum* dici: in illum labitur Burbintia, vulgò *la Brebince*, qui Parrulam recipit, nec non Vuldracam (*Leudrac*) cui Patriciacus villa, *Perry*, in agro Augustodunensi Monasteriô veteri nobilis, est imposita. Ex eodem. Vide insuper Henr. Antissiodor. *l.* 1. Boter. *Relat.* Plin. *l.* 4. *c.* 18. Mel. *l.* 3. *c.* 2. Amator primus ejus Episcopus fuisse dicitur. Hic concilium A. C. 670. 1055. 1094. contra Philippi I. Galliæ Regis nuptias, qui Berthâ uxore, filiâ Florentis Comitis Hollandiæ, repudiatâ, Bertradam, filiam Simonis Monfortii, marito superstiti ereptam sibi junxerat, &c. Vide *Tom.* 10. Concil.

AUGUSTODUNUM, quoque oppid. Galliæ est, in Episcopatu Ebrodunensi, vulgò *Austun*: memoratum Gregorio Turonensi inter loca, quorum Ecclesiæ ad Monasterium Lugdunense apud Insulam Barbaram pertinent, vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Juvinacum*.

AUGUSTODURUS, locus Galliæ Lugdunens. secundæ, ad Olinam fluv. supra Bajocasses, ubi nunc forsan *Tury* oppid. in Normannia. *Sanson.*

AUGUSTOMAGUS, Galliæ Belgicæ urbs, quam *Simlerus* vocat maximum oppid. Sylvanectarum. Lepida & culta civitas ad Nonnetam amnem. Vide *Sylvanectum*.

AUGUSTOMANA, Tricassiorum urbs in Gallia Lugdunensi. *Ptol.*

AUGUSTONEMETUM, *Ptol.* Nivernum *Antonino*, Nivernium *Turonensi*, & posterioribus Niverniæ, *Nevers* vulgò, urbs Galliæ Celticæ ad Ligerim. Aliàs *Gergobia*, urbs Arvernorum, in Aquitania, nunc vicus *Gergoie*, in monte. *Baudrand.* Quibusdam est Claromontium. Vide ibi, & Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AUGUSTORITUM, Galliæ Aquitanicæ urbs, *Poictiers*, Populi *Pictones* Cæs. *l.* 3. *Bell. Gall. c.* 11. & Plin. *l.* 4. *c.* 19. *Pictavi Marcellino.* Aliis est *Lemovicum*, ad Vigennam fluv. quod vide. Aliis est Inculisma, vide *Baudrand.*

AUGUSTULUS, Roman. Imperator. ultimus, abdicare se coactus est ab Odoacro Rege Herulorum, & sic Imperium Occidentale desiit. *Sleidanus* ait eum animô fractum, Imperium spontè deposuisse. Vide *Augustus Romulus.*

AUGUSTUS Cæsar, Roman. Imperator secundus, patre Octaviô Senatore genitus, matre Acciâ, filiâ Julii, sorore J. Cæsaris, sicque hujus nepos. Natus est An. Urb. Cond. 691. Cicerone & Antoniô Consulib. Vix quadriennis Patrem amisit, duodecennis Juliam aviam publicâ oratione laudavit. Viginti annos natus Consul factus, J. Cæsaris hæres, illô mortuô, quinque bella civilia sopivit. Quorum ultimô M. Antonium ad Actium superavit, An. Urb. Cond. 721. Brutô & Cassiô priùs prope Philippos, An. Urb. Cond. 712. L. Antoniô Perusiæ, An. Urb. Cond. 714. Pompeiô Juniore mari An. Urb. Cond. 718. victis. Externis bellis non minus felix. Ter Janum clausit, bis Senatui summam rerum reddere proposuit, justitiam severè administravit, leges sanxit egregias, visitavit provincias, Sardiniâ & Africâ exceptis, 13. Consul, Fastos correxit, &c. Obiit Nolæ, A. C. 14. ætat. 76. imperii 57. Euseb. *Chron. Sueton. Tacitus, Vellejus*, &c. Annô ejus 42. imperii, posteaquàm firmissimam, verissimamque pacem composuisset, JESUS CHRISTUS Dominus in Bethlehem natus est: cujus adventui pax ista famulata est. D. Lucas Evangelista, *cap.* 2. *v.* 1. refert, ab hoc edictum exiisse, ut censeretur orbis universus. Eô die, quô SALVATOR noster in hunc mundum natus fuit, edictô vetuit, se Dominum appellari, manifestô præsagiô majoris dominatûs, qui tum in terris ortus esset: Quod ipsum ab Oraculo Delphico (si auctoribus mox laudandis fides adhibenda) didicit, quod cùm ei de Successore sciscitanti, etiam Hecatombe invitatum, primò non respondisset, iteratâ hostiâ, ex adyto causam silentii dedit:

Me puer Hebræus, divos Deus ipse gubernans,
Cedere sede jubet tristemque redire sub orcum:
Aris ergo dehinc tacitis discedito nostris.

Unde Augustus, Romam reversus, aram in Capitolio cæteris majorem erexit, cum epigraphe: *Ara primogeniti Dei* An. M. 3949. C. 1. Platina *in Augusto.* P. Martyr. *in 1. Sam. c. 5.* Qua de re tamen quid sentiendum, dicemus alibi. Interim quæ ejus Ministrorumque Domini, ut solet, exemplum imitantium, incolendo Judæorum Deo pietas fuerit, testatur Philo *l. de Legat. ad Cajum Cæs.* Ὅλος οἴκου σχεδὸν ἐξ ἀναθημάτων, τὸ ἱερὸν ἡμῶν ἐκόσμησε, προστάξας καὶ διαιωνίους ἀνάγεσθαι θυσίας ὁλοκαύτους καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων, ἀπαρχὴν τῷ ὑψίστῳ Θεῷ, αἳ καὶ μέχρι νῦν ἐπιτελοῦνται καὶ εἰς ἅπαν ἐπιτελεσθήσονται, μήνυμα τρόπων ὄντως αὐτοκρατορικῶν. *Tam sanctè sacra nostra coluit, ut penè omnium domesticorum ejus dona extent in Templo nostro, in quo mandavit, quotidiana mactari holocausta suis sumtibus, Deo sacrata altissimo, quæ sacra in hodiernum usque diem peraguntur, durabuntque perpetuo, monumentum virtutum verè Imperatoriarum.* Quod juge *Augusti* sacrificium tauro binisque agnis, singulis diebus peractum, idem perhibet. Nec impar Marci Agrippæ adversùs Numen, quod Judæi venerabantur, reverentia, &c. Tob. Pfannerus *Theol. Gentil. pur. p. 313.* Ab hoc *Augustus* mensis dictus est, qui anteà Sextilis appellabatur. Cæterum *Augustus*, non ab *avium gestu*, *gustuve* dicitur, uti volunt Grammatici, sed ab *auctu*. *Augere* autem verbum sacrorum est, ut *immolare*, *mactare*, *adolere*. Quoniam itaque hostiæ, cùm respergerentur molâ salsâ, consecrabantur, seu sacræ fiebant, hinc *Augustus*, sacer, sanctusque est, & quasi consecratus. *Veter. Gloss. Augustus*, Σεβαστὸς, ἱερὸς, σεβάσμιος. Unde Livio *Præfat. operis*: *Augustiora primordia urbis facere, & consecrare origines*, idem est. Ovid. *l. 1. Fast. v. 609.*

Sancta vocant, Augusta, patres. Augusta vocantur
Templa sacerdotum rite dicata manu.

Sueton. *in Augusto, c. 7. Loca quoque religiosa, & in quibus augurato quid consecratur, Augusta dicuntur ab auctu.* Octavianus itaque appellatus *Augustus* est, i. e. *sanctus*, & supra communem naturam, Diis ipsis proximus æstimandus. Dio Cassius, *l. 53.* cùm de hac ipsa Cæsaris appellatione agit, σεμνά, inquit, Αὔγουστος, ὡς καὶ πλεῖόν τι ἢ κατὰ ἀνθρώπους ὤν, ἐπεκλήθη. πάντα γὰρ τὰ ἐντιμότατα, καὶ τὰ ἱερώτατα, Αὔγουστα προσαγορεύεται. Optimè totam rem explicat Florus *l. 4. c. ult. Tractatum etiam in Senatu, an quia condidisset imperium, Romulus vocaretur: sed sanctius ac venerabilius visum est nomen Augusti; ut scilicet jam tum, dum colit terras, ipso nomine ac titulo consecraretur.* Hinc *Augustinus* adjectivum. Sueton. *in Claudio c. 11. Circensi pompâ currum elephantorum, Augustino similem decernendum curavit.* Pro quo tamen in Codd. quibusdam *Augusteo* legi notat Beroaldus. Item *Augustiani*, Idem Sueton. *in Nerone c. 25. Sequentibus currum ovantium ritu plausoribus,* Augustianos, *militesque se triumphi ejus clamantibus.* Hos Tacitus. *l. 14. Annal. c. 15. Augustianos* appellat. Indidem *Augustales*, ludi in honorem *Augusti* Cæsaris instituti. Item *Augustale* substantivè, tabernaculum Imperatoris dicebatur. Vide suprà.

AUGUSTUS Romulus, Cassiodoro *in Chron.* dictus *Augustulus*, ob ætatem; aliis *Momylus*, fil. erat Orestis, Patricii & militiæ Magistri, qui ipsum Imperatorem jussit salutari Ravennæ, A. C. 475. Nepote pulsô, qui Herulorum Regem Odoacrum excivit. Hic Italiam ingressus cepit Romam, occidit Orestem, vicit ejus fratrem Paulum, Augustulum tandem in arcem quandam Campaniæ, cui *Lucullana* nomen, compegit. Cassiodor. & Marcellin. *in Chron. Jornandes, Procopius, Agathias, Eutropius*, &c.

AUGUSTUS, Elector Saxoniæ. Fil. fuit minor natu Henrici, ex familia Albertina, & cum fratre Mauritio, in tutela agnati Electoris Joh. Friderici educatus est: tum in aula Bohemica, ubi cum Maximiliano postmodum Imperatore amicitiâ contractâ, adolevit. Cæsari quoque, sub fratre, in bello Gallico meruit. Cùm administrationem Episcopatus Mersburgici suscepisset, per Georgium Principem Anhaltinum doctrinam Euangel. introduxit. A. C. 1544. Fratre A. C. 1553. mortuô, ipse ex Dania advolans in fidem subditos recepit, & cum Joh. Friderico, qui ei ob Electoratum litem intentaverat, amicè transegit, A. C. 1554. Annô sequente solenni conventu Naumburgicô, fœdus hæreditarium, Saxonicæ, Brandenburgicæ & Hassiacæ domuum renovatum, & Augustanæ Confessionis conservatio decreta est. In Comitiis dein Augustanis, pacem religiosam per legatos ursit & obtinuit. Naumburgensis ipsi diœcesis collata A. C. 1564. & Gothana executio demandata est. A. C. 1567. ob cujus sumtus quasdam præfecturas detinuit. Inde rerum in Germania ferè arbiter: Opes maximas, cùm pace frueretur, congessit & jam senior linguæ Latinæ operam dedit. Fridericum Palatinum Augustanæ confessionis socium agnovit, colloquium Altenburgicum habuit A. C. 1568. post hæc, in Reformatæ religionis assertores acer, Dresdam eos A. C. 1571. evocavit, ubi Consensus Dresdensis editus. Dein A. C. 1574. articulis Torgensibus eos subscribere compulit, quod cùm Wittebergenses Theologi facere recusarent, illos carcere, exiliô, morte quoque Cracovium aulæ Saxonicæ Cancellarium mulctavit: In Bergensi dein Cœnobio, post varios alios Conventus habitos, Formulâ Concordiæ curâ obiit A. C. 1586. Pater ex Anna Danica unici filii Christiani I. quô nati Christianus II. Elector, Joh. Georgius I. Elector, pater inter alios *Augusti* Administratoris Magdeburgici, & *Augustus*, cui Rudolphus Imperat. feudum Juliaci, Cliviæ & Montium contulit A. C. 1610. sed is sequente annô, nullâ ex Hedvige Danica prole susceptâ, obiit.

AUGUSTUS, fil. Johannis cognomine *junioris*, Ducis Holsatiæ, Sonderburgicæ lineæ auctoris, cum fratre Ernesto Cæsari adversus Turcas militans, prælio ad Agriam, cecidit, A. C. 1596. ejus ex fratre Alexandro nepos *Augustus* Philippus, nutriô duarum sororum ex famil. Oldenburgica, dein Mariæ Sibyllæ Nassoviæ maritus sub Hollandis stipendia fecit, postea in Hungariæ prælio ad Leventiam strenuè se gessit: Pekæque commoratur. Ex ejusdem familiæ linea Gottorpino-Holsatica memorandi hîc veniunt *Augustus* Fridericus, fil. minor natu Friderici Ducis, cujus fama itinere Persicô increbuit: Item Johanes *Augustus*, fil. Johannis, cujus lineam Eutinensem vocant, fratris minoris natu Friderici præfati.

AUGUSTUS, filius Wilhelmi Ducis Brunsuicensis, qui Cellensem ramum condidit, A. C. 1605. Hanseaticarum copiarum Dux, Brunsuico suppetias venit: post fratres Ernestum & Christianum paternarum ditionum regimen suscepit, Ratzenburgensis simul administrator. Ei in utroque successit frater Fridericus: quorum ex fratre Georgio nepos est Ernestus *Augustus*, jure familiæ ex pace Monasteriensi collato, Episcopus Osnabrugensis, ex Sophia Palatina egregiæ prolis parens. Sed ante hos dicendus *Augustus* Dux Brunsuic. ex Wolfenbuttelana familia, filius minimus natu Henrici, hujus rami conditoris: Hic initiò Canonicus Argentinensis in ea urbe vixit, inde Hizgetam habitandam accepit. Fratribus dein sine prole præmortuis, ut & agnatô Friderici Ulricô Brunsuicensis lineæ ultimò exstinctô, in Principatu successit: in pace Monasteriensi obtinuit, ut sua linea, si Cellensis deficiat, ad alternationem Episcopatus Osnabrugensis vocetur: Bibliothecam Guelferbytanam instituit. Obiit haud pridem, Princeps ætate, pietate, justitiâ, literis, supra reliquos sui ævi. Ei nati sunt, ex Dorothea Anhaltina Rudolfus *Augustus*, Sibylla Ursula, Clara *Augusta*, Antonius Ulricus, Ferdinandus Albertus & Maria Elisabetha.

AUGUSTUS, filius secundò genitus Manfredi Ducis Wirtembergici, mortuus A. C. 1662. nepos Julii Friderici, Julianæ seu Brentianæ lineæ conditoris. Item filius Francisci II. Ducis Lawenburgici, extinctus A. C. 1656. nullum ex duplici matrimonio filium reliquit: præmissô ante decennium filiô Joh. Adolphô. Item Princeps Anhaltinus, rami Plætzkensis auctor, fil. Joachimi Ernesti, ad summam ætatem vitâ productâ, obiit A. C. 1653. Item fil. Joh. Christiani Ducis Lignicii, ex Hedvige Sitschia, impari conditione natus, dignitatem Comitis Lignicii est nactus, Briegensis Ducis sub fratre Capitaneus: A Georgio Wilhelmo, ultimo è Piasteis, A. C. 1676. paulò ante mortem per literas Leopoldo Imperatori enixè commendatus. Jungendus his quoque Christianus *Augustus*, Princeps Sultzbacensis ex familia Palatina, fil. *Augusti*, Sultzbacensis lineæ conditoris, nepos Philippi Ludovici, qui Neoburgicos Principes fecit. Natus is A. C. 1622. studiis operam navavit juvenis, dein, cum præesset ditionibus, in exules religionis gratiâ munificentissimus extitit: Tandem ab Helmontio ad Latinos ritus A. C. 1656. pellectus, à Patrueli Neoburgico obtinuit, ut jam ditiones suas propriò & summô jure teneat: Frater Philippi Lotharingorum primò, exin Suecorum, postea Venetorum, tandem A. C. 1664. Cæsaris adversùs Turcam miles. Vide Philippum Jacobum Spenerum *Sylloge Geneal. Histor.*

AUGUSTUS, cognomen Martis, in *Inscr. veter.* quæ Genevæ extat:

MARTI AUG.
SACRUM
SENNIUS SABINUS.

Apollinis item, in numismate Galieni Imperatoris, in quo centaurus cum lemmate, APOLLINI AUGUSTO. Sed & aliorum Deorum, quibus post excessum Augusti Imperatoris epitheton hoc, velut honoris gratiâ, adjici cœpit. Similiter *Augusta* dicta Juno est in veter. lapide Jaderæ etiamnum extante:

JUNONI AUGUSTÆ
APPULEIA M. F. QUINTA
SUO ET L. TURPILII BROCCHI
LICINIANI FILII NOMINE.

Vide Jac. Sponium *Descr. Genevæ Tom. 2. p. 289.* & *Itiner. Græciæ Tom. 3. p. 37.*

AUGUSTUS, nomen monetæ, Joachimo Vadiano memoratæ *de Monasteriis Germ. l. 1. p. 41. Ergo & Franci Augustorum nomina non in nummis solùm, sed etiam in sigillis suis, ostentârunt: ac nummi quidem per Alemanniam excusi alterâ parte tantum monetam præferebant, alterâ vacui, id quod hodie in illis fit, quos vulgò denarios, Helvetii alicubi* Augustos, *literâ inversâ, cognominant*, &c. E quibus satis patet, hos *Augustos*, cum *Augustalibus* seu *Augustariis*, de quibus suprà, non eosdem fuisse. Car. du Fresne *Glossar.*

AVIA, vel potius *Livia*, urbs Hispaniæ, *Ptol.*

AVIA, *Ptol.* postea Furconium, Vestinorum in Italia urbs, abest ab Aquila 8. mill. pass.

AVIARIA, Alexandri Severi Imperat. memorantur Æl. Lampridio in *Vita* ejus c. 41. *Habuit sanè in Palatio unum genus voluptatis, quo maximè delectatus est, & quô solitudines publicas sublevabat. Nam Aviaria instituerat pavonum, fasianorum, gallinaceorum, anatum, perdicum etiam: hisque vehementer oblectabatur, maximè palumborum, quos habuisse ad viginti millia dicitur: & ne eorum pastus gravaret annonam, servos habuit vectigales, qui eos ex ovis ac pullicenis ac pipionibus alerent.* i. e. ex ea pecunia, quam cogebant vendentes ova & pullos ac pipiones palumborum. *Servi hi vectigales*, i. e. ii qui reditum hunc curabant, & hoc privatum quoddam vectigal domus regiæ exercebant. Casaubon. *ibid.* Vide suprà in voce *Avis*.

AVIARIUM, urbs Galliæ in Belsia provinc. ad amnem Oeuf, satis culta. *Piviers* Gall.

AVIAROCUS, fluv. Sueciæ, in Finnonia, Aboam urbem alluit, caditque posteà in sinum Finnicum.

AVICEBRON, vel AVICEMBRON, Maurorum Princeps.

AVICENNA, vel ABOLI ABISCENNE, Hispaniensis Medicus, sub Conrado II. & Henr. III. natus, ut nonnullis placet, Arabs, quem vulgares Bithyniæ Regem fuisse dicunt, secundum alios verò Cordubæ Principem fuit, eminentissimi ingenii vir. Natus est in pago Balcch, A. C. 992. Primus Medicinam methodicè fecit, scriptis editis pluribus. Obiit A. C. 1050. ætat. 58. Leo African. de, *Illustr. Arab.* Scaliger, *in Tiraquel p.* 15. Ab Averroë veneratum fuisse tradunt, verùm antequam ipse periret, Averroem vicissim interfecisse. Gesnerus *in Bibliotheca*. Sed ex prædictis patet nugari seculi parachronismus. Averroës enim non 11. sed 12. seculo floruit, vide eum. Cæterum *Avicennæ* seu *Abenmesuë* Tomus II. qui & *Caron* dicitur, de Medicamentis simplicium, mineralium, plantarum, fructuum, gummium, animaliumque, ad Medicorum utilitatem præcip. ex Hebraica lingua, ab *Ath. Kirchero* in Latinam translatus, unà cum plantarum lignis, prælum expectat, &c. Georg. de Sepibus *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo p.* 64.

AVIDIENUS, vir dives, ideoque *beatus* ab Horatio dictus, sed sordidus ac parcus. Horat. *l.* 2. *Serm. Sat.* 2. *v.* 62.

---- ---- Avidienus,
Cui canis ex vero dictum cognomen adhæret.

AVIDIUS Cassius, devictis Parthis aliisque rebus præclarè gestis, post M. Aurelii Antonini mortem, Antiochiæ, ab Orientalibus *Imperator* dictus. Is alias Catilina vocabatur, quod cruoris esset cupidus. Etenim inauditum, & numquam visum tormenti genus commentus est; Trabem siquidem longitudine 100. pedum infixam terræ erigebat, cui à summo ad infimas partes illigatos homines flammâ & fumô suffocabat. Imperii mense 3. à Decurione quodam occisus. Dion & Capitolin. *in M. Aurelio.* Vulcatius, *in Cassio.*

AVIDIUS Severus, avus Avidii Cassii Imperatoris maternus, seu pater potiùs, ut Salmas. docet, de quo sic Vulcatius Gallic. c. 1. *Ordinem duxit, & post ad summas dignitates pervenerat. Cujus Quadratus in Historiis meminit, & quidem graviter, quum illum summum virum & necessarium Reipublicæ asserit, & apud ipsum Marcum Antoninum prævaluisse. Nam jam Antonino imperante periisse fatali sorte perhibetur.*

AVIENUS, Consul, tempore Valentiniani Imperatoris.

AVIENUS Festus, Poëta, tempore Gratiani, ac Theodosii vixit, qui *Aratum*, & *Dionysii* περιήγησιν carmine Latinô transtulit, ut & *Livium*. Servius in *l.* 10. *Æn.* Item *Carmen Iambicum de Ora maritima* scripsit, ad Probum Consularem. Nec alium puto *Avienum*, quem loquentem inducit Macrob. *in Saturnalibus*. Idem etiam videtur, qui *fabulas Æsopicas carmine Elegiaco* signavit, quanquam in codicib. nonnullis *Avianus*, atque etiam *Avienus*, imò & *Abidanus* vocetur. Vide Voss. *de Poet. Lat. p.* 56. *& de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 9. Ubi vult hunc esse celebrem illum Poëtam, R. Festum Avienum, cujus adhuc 2. libri extant.

AVIENUS Junior, Consul, Probi collega.

d'AVILA Johannes, vide *Johannes*.

AVILA Ludovicus, vide *Ludovicus*.

AVILLA, urbecul. Episcopalis Hispaniæ in Asturia Ovetana, juxta ostia amnis *Nalon*, non longè ab ora littorali Oceani Cantabrici, Teresiæ patria. Quibusdam est *Flaviobriga Pæsicorum. Briet.*

AVIM, i.e. *iniqui*, civitas tribûs Benjamin. Jos. c. 18. v. 23.

AVINENSE, oppid. liberum in Africa. Plin. *l.* 5. *c.* 4.

AVINUM, oppid. novum Hispan. in nova Biscaja, ubi argentifodina, inter Durangum & Elleneram, prope vicum Nomnus Dei, & versus Zacatecas, in ditione Hispan.

AVINUS, fluv. Scotiæ meridionalis Avendalium castrum alluit, postea in Cludum se exonerat, in Cludesdalia provinc. prope Hamiltonium oppid.

AVIOLA, vide *Atilius*.

AVIQUIRINA, Insul. Americæ meridionalis in ora regni Chiles, contra civitatem Conceptionis, in Mari Pacifico, cum aliquot pagis.

AVIS, vide suprà *Aves*.

AVIS Auguralis, vide infrà *Upupa*.

AVIS S. Martini, cornix dicitur, quòd circa festum S. Martini hyemalis videri demum incipit. Petrus Blesensis *Ep.* 65. *Si à sinistra in dextram Avis S. Martini volaverit*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

AVIS Paradisi, vide infrà, in voce *Manucodiata* &c.

AVISIUM, oppid. Hispan. in Portugallia ad fluv. cognominem parvum sed munitum. Unde Ordo Equitum, institutus ab Alphonso I. A. C. 1181. Insigne illorum, in campo aureo crux viridis, cum duabus infernè avibus.

AVITH, Latinè *iniqua, perversa*, vel *temporalis*, civitas in qua regnavit Adad, quartus Rex in Edom. Gen. c. 36. v. 35.

AVITIUS Gregorius, vide *Gregorius*.

AVITTA, Africæ propriæ oppid. *Ptol.*

AVITUS, Legatus in Britannia sub Nerone. Tacit. *l.* 14. *Annal. c.* 29.

AVITUS Flavius Eparchius, Arvernas, socer Sidonii Apollinaris suasu Theodorici Wisigothorum Regis aliorumque, Imperator, post mortem Maximi, appellatus est, Romà à Genserico captà, A. C. 455. Sed biennio post, faciente Ricimerô, Duce Regis, depositus, Episcopus Placentinus est factus, paulo que post obiit, re contra Childericum Merovæi fil. qui primam Germaniam secundæ, secundam Belgicam primæ coniungere annitebantur, Gothosque, quos ex Gallia in Hispaniam amandarat, præclarè gestâ, insignis. Aimoin. *l.* 1. *c.* 23. Jornand. *de rebus Goth.* Prosper, Hydatius, Marcellin. Cassiodorus, Theophanes *in Chron.* Gregor. Turonens. *Hist. l.* 2. *c.* 11. Sidonius *l.* 5. *ep.* 1.

AVITUS, nomen duorum Hispanorum, quorum unus Origenis errores disseminabat alter Victorini cujusdam sectator erat. Ob quos Orosius ab Hispaniæ Episcopis, Augustinum consulturus, in Africam missus est. Retractat. *l.* 1. *c.* 44.

AVITUS, Hispan. de quo vide Gennad. *catal. c.* 47. Vide *Alcimus Avitus*, & *Alcimus Avitus*.

AVITUS Octavius, vide *Octavius*.

AVITUS Vibius, vide *Vibius*.

d'AVITY Petrus, Gallus è Vivariensi provinc. opus composuit peramplum, *de Rebuspublicis & Imperiis*, in quinque corpora extensum. Hic multa habet exquisita, ex recentioribus relationibus, navigationibus, hodæporiis, &c. eique Geographia recentior debet plurimum. Natus A. C. 1572. Obiit Parisiis, A. C. 1635. ætat. 63. cum iis paulo opera ipsius ferveretur, quæ postea, curante Francisco Ranchino Occitanô, prodierunt, A. C. 1643.

AVIUM, civitas inter Tyrum & Sidonem. Strab. *l.* 16.

AVIUM collum laqueô constringendi aucupium Græcis olim notissimum. E quibus Archia Poëta laqueum hujusmodi vocat [illegible] *collo circumfusum malum laqueum avium rete.* Et Antipater Sidonius [illegible], *insidiatum volucrum colli laqueum.* Item [illegible], *clangentium gruum gulæ laqueum.* Et alius apud Suidam, [illegible], *laqueos collum angentes.* Proinde Homer. Od. χ. v. 472. procorum pellices, quarum

[illegible],
Collis laquei erant, ut miserrimè morerentur:

cum turdis & palumbis confert, qui laqueo implicati sunt, collo nimirum adstricti. Samuel Bochart. *Hieroz. l.* 2. *c.* 31. *Part. prior.*

AVIUM Insul. una ex Caribarum Insulis. Item, una ex Antillis. Utraque parva, in America meridionali.

AVIUM *conservatrix*, in Templo olim Hierosolymitano, vide *Probaticarum*.

AUKLANDIA, oppid. Angliæ, in Dunelmensi Episcopatu ad fluv. *Were.* Parvum admodum.

AULA, arx ad Æmum montem, *Cedrenus*, & Arcadiæ locus. *Ælian.*

AULADIS, Mesopotamiæ urbs. *Ptol.*

AULÆ, navale Ciliciæ inter Tarsum & Anchialum. *Steph.*

AULÆUM, apud Ulpianum *l. sed & si quid* 12. §. 5. *ff. de usufruct.* *velut Aulæi*, inquit, *vel alterius apparatus*, ut & Cicer. *pro Cælio*; sæpius & usitatius in plurali *Aulæa* legitur: quô nomine intelliguntur tapetes, quibus parietes & aulæ ornatûs causâ tegebantur. Quamvis enim Veterib. noti non essent psilotapetes, quibus hodie toti parietes obteguntur & intenduntur, in vulgus videl. Attalica tamen *Aulæa*, contegendis etiam parietibus, (cùm alii parietes aut picturis condecorarent & coloribus udô tectoriô inductis aut marmore operirent aut dealbarent, ut dicetur infrà, ubi de *Parietibus*) in domibus Magnatum, usum præbuêre: inde dicta, quod in *Attali* Regis aula primùm essent inventa. Salmas. ad *Vopisc. in Firmo c.* 3. & Calvin. *Lexic. Jurid.* Hinc *Aulæa*, pro Tragico ornatu, apud Ausonium.

---- ---- ---- Aulæaque Regum.

In Tragico enim theatro palatia Regum cùm erigerentur, tapetibus pensilibus solebant obduci, partim ut scena magnificentiùs ornaretur, partim ut regiarum ædium vera species exhiberetur, quæ etiam Heroicis temporibus tapetibus insternebantur, ut ex *Homero* elucet. De iis Heliodorus *Æthiop. l.* 5. [illegible], inquit, [illegible], *Efferebant mensas, pocula, tapetes*, Aulæa, *Sidoniorum opera & Tyriorum manuum.* Q. Curtius *l.* 8. *c.* 5. *quum post aulæum quo lectos obduxerat, staret Rex.* Hyperides apud Julium Pollucem *l.* 4. *c.* 19.

[illegible],
[illegible].
Novem Principes convivabantur in sólo,
Circumsepti alteram partem aulæis.

Virg. *Æn. l.* 1. *v.* 701.

---- ---- Aulæis jam se regina superbis,
Aureâ composuit spondâ, &c.

Plura vide infrà in voce *Tapetes*. Juvenalis Consulum Prætorumque togam pictam & triumphalem, non ineleganter *Aulæum* quoque vocat, *Sat.* 10. *v.* 39.

---- ---- Picta Sarrana ferentem
Ex humeris aulæa toga. ---- ----

Ubi vetus Interpres: *In tunica Jovis*, inquit, *mappam mittentem in Circo Consulem dejectat Poëta. Nam tunicam Jovis, togam palmatam dixit, Tyria purpura confectam, h. e. Sarrana.*

AULAGA, lacus Americæ meridionalis in Peruvia regione. Aliter *Lago de Paria*, versus Provinc. *de las Charcas*, & montes Andes.

AULANIUS Evander, sculptor. Plin. *l.* 36. *c.* 5.

AULCESTRIA, oppid. Angliæ, in Varvicensi provincia. Vide *Aucestria*.

AULERCI, populi Galliæ Celticæ varii, nam reperiuntur *Aulerci* Eburaici (qui Cæsari *l.* 3. *Bell. Gall. c.* 17. Eburovices dicuntur) nunc *le diocese d'Evreux*, Cenomani, ubi nunc *Le Maine* provinc. & Diablintes, ubi nunc regio *le Perche.* Sunt qui *Aulercos* Rho-

Rhotogamenses esse putant, alii *Aurelianenses* à veteribus sic dictos volunt, cùm nil tale apud *Cæs.* & *Plin.* aliosque antiquos legatur. Vadentur Aulerci Gallicâ linguâ dici, *Oralercher*. Cœnomani *Kasmanner*. Vide *Cenomani* & *Diablintes*, *&c.*

AULESTES, Rex Tyrrhenus à Messapo confossus. Virg. *Æn.* *l.* 12. *v.* 290.

AULETES, Ægypti Rex, Cleopatræ pater, qui præter alia flagitia, etiam Choraulem exercuit, & adeo in ea gloriabatur, ut non cunctaretur certamina in regia celebrare. Strabo *l. ult.* Vide ubi de *Ptolemæis*.

AULETICI Calami, vide infrà *Aulon*.

AULI iti dicti, qui Diis alentibus nascerentur, alii ab *aula*, i. e. olla deducunt. Ab *Aulo* prænomine *Auliorum* gens deducta est, inter quos An. Urb. Cond. CDXXXII. Q. *Aulius* Q. F. Cerretanus cum C. Sulpicio Longo II. Consul fuit.

AULI, Macedoniæ populi ad Ionium mare. *Ptol.*

AULICI, apud Jul. Capitolin. in *Pertinace*, c. 11. *Enimverò tantum odium in Pertinacem omnium* Aulicorum *fuit, ut ad facinus milites hortarentur*: Casaubono sunt οἱ Καισάρειοι, qui, teste *Dione*, cùm in Pertinacem eòdem, quò milites Prætoriani, essent animô, tamen quòd nudi essent & inermes, inviti se continuerunt, &c. Huic hominum generi negabatur, Tertulliani ævo, *pax*, quæ osculô, piè ante S. Eucharistiam fixô, Christianis dabatur, cum patena, utpote ambitioso, ac invido & paci quietique adversanti: *Circumferatur patena pacis inter fideles, præterquam tamen inter* Aulicos, *quos unanimes esse ac pacificos ambitio non sinit*, libro de Orat.

AULIS, una ex tribus Ogygis Filiabus, quæ omnes Πραξιδίκαι dictæ, Pausan. in *Bœot.* Καὶ ὀλίγον πρὸ Ἀλαλκομεναὶ ἢ Αὐλίς ... Ὠγύγου θυγατέρων φασὶν αὐλίδ. *Et paulo ulterius progressô occurrit Aulis, quam ab Ogygis filia nomen accepisse aiunt.*

AULIS, regiuncula Bœotiæ, à *cajirancitatione* nomen sortita, juxta Chalcidem. Ovid. *Met. l.* 12. *v.* 9. 10.

> ---- ---- *Bœotaque tellus*
> *Aulide piscosâ puppes tenuisset ituras.*

Servius ait, insul. & oppid. esse cum portu 50. navium capaci; in quo Græci sub Agamemnone in Trojæ excidium conjurârunt. Euseb. *Chron.* Virg. *Æn. l.* 4. *v.* 426.

> *Non ego cum Danais Trojanam exscindere gentem*
> *Aulide juravi* ---- ----

Lucan. *l.* 5. *v.* 235.

> *Euripusque trahit cursum mutantibus undis,*
> *Chalcidicas puppes ad iniquam classibus Aulim.*

Hesych. Αὐλίδα, λιμένα. Hodie omnino intercidit, *Brietiô* teste.

AULOCRENE, Asiæ minoris regiuncula, in conventu Apameno, per quam ab Apamia in Phrygiam itur. Ibi platanus ostenditur, ex qua pependit Marsyas ab Apolline victus. Plinio *convallis* est, *l.* 5. *c.* 29. & *mons*, *ibid.* & *regio l.* 16. *c.* 44. Solino insuper *fons*, *c.* 40. quod postremum certè nomen indicat. *Aulocrene* enim propriè significat, *tibiarum* vel *tibiæ fontem*, Αὐλῶν κρήνη. Sed Salmas. *apud Plin.* legendum esse conjicit, *Aulothrenes*, i. e. αὐλοθρηνὴς, subintell. χώρα, *regio seu convallis*, vel Αὐλοθρηνὴς subintell. ὄρος, *mons*. Cui loco vel monti nomen videtur inditum, à tibiarum fletu, sive quòd Marsyan ibi devictum Satyri defleverunt, Nymphæque & Pastores, quibus charus erat, quique cantum tibiarum ejus desiderabant. Certè tibiæ, quarum inventor Marsyas fuit, θρηνητικαὶ sunt & flebilibus modis aptæ: & de fletu Nympharum, cùm Marsyas in hoc monte victus esset ab Apolline & excoriatus, sic Ovid. *Met. l.* 6. *v.* 392.

> *Illum ruricolæ sylvarum Numina Fauni,*
> *Et Satyri fratres & tunc quoque clarus Olympus,*
> *Et Nymphæ flerunt, & quisquis montibus illis*
> *Lanigerosque greges armentaque bucera pavit.*

Vide Salmas. præfatum *ad Solin. p.* 814.

AULOEDI, elegias olim modis temperatas canebant. Plut. *de Musica* ἐν ἀρχῇ ἐλεγεῖα μεμελοποιημένα οἱ Αὐλῳδοὶ ᾖδον: quemadmodum & in Comœdiis cantica auctor ipse vel Poëta componebat, modos autem adhibebat aliquis Musicæ artis peritus &c. Dicebantur autem istiusmodi cantica seu carmina Νόμοι, erantque in honorem Deorum alicujus composita & modis Musicis instituta. Constabant porro versibus, & Poëtas auctores habebant, uti pluribus docet Salmas. *ad Capitolin. in Antonino Pio. c.* 7. Pro *Auloedus*, apud Capellam *Auloedus* legitur: *Nec mora, & ecce quædam suavitas internata aulædeque dulcedinis cantus ac melodia ultra cuncta rerum oblectamenta recinentes.* Et alibi, *Iscaduri qui nescias expetit aulidâ jocunitate?* de qua scribendi ratione consule eundem, *ad Spartian. in Adriano Cæs. c.* 26.

AULON, vel AULONA, Corinthiorum colonia in Macedonia. Plin. *l.* 4. *c.* 5. *Velona* & *Caulonia Sophiano*. *Valona Ferrar.*

AULON, est in Albania superiore ubi aliàs Pelagonia, pars Macedoniæ. Est portus amplissimus seu verius sinus, quem duo castra muniunt. *Baudrand.* In venetorum potestatem venit, A. C. 1640.

AULON, Stephano est urbs Laconica, una ex centum, & alia Arcadiæ, & alia, civitas vel locus Cretæ. Item Arabiæ locus, & alia ejusdem nominis civitas à Crotoniatis condita, *Caulonia* etiam dicta.

AULON, mons Calabriæ contra Tarentinam regionem, vini ferax. Martial. *l.* 13. *Epigr.* 125.

> *Nobilis & lanis, & Baccho fertilis Aulon*
> *Dat pretiosa tibi vellera, vina mihi.*

Horat. *l.* 2. *Od.* 6. *v.* 18.

> ---- *Et amicus Aulon*
> *Fertili Baccho.* ---- ----

Vide *Caulon*. Et etiam urbs Ciliciæ.

AULON, teste *Theophrasto*, campus est amplissimus & pulcherrimus inter Libanum & Antilibanum. Vide plura apud Cæl. Rhodig. *l.* 12. *c.* 5.

AULONIUS Æsculapius dictus est, teste Pausan. in *fine Messeniacorum*: *Ad Aulonem* (inquit) *delubrum est cum signo Æsculapii Aulonii.*

AULOPOTAMUS, urbs Cretæ Insul. Episcopalis sub Archiepiscopo Cretensi. *Mirae.*

AULOTUM, oppid. Hispan. in Catalonia, ad fluv. Fluvianum: paucis constans incolis. 6. leucis à Gerunda in Occasum: 5. ab Ausa, in Boream.

AULUS, apud Appulejum de puero Citia monaulo,

> *Quòd si aulum inspires, dona & jam carmina nostra*
> *Cedent victa tuo dulciloquo calamo:*

pro tibia est, Græcâ voce. Ut *Auleticus Calamus*, h. e. tibialis, qualem inter varii generis arundineta, quibus abundabat, gignebat Orchomenius lacus. Erant ejus genera duo, Ζευγίτης & Βομβύκιας: quorum is sic dictus est, quod ex uno ejus internodio binæ tibiæ, dextra & sinistra, quod est tibiarum ζεῦγος, formabantur; hic verò, quòd ex eo Bombyces, tibiæ quoddam genus fierent. Eam verò, partem lacus, ubi *Auletici Calami* optimi nascuntur, *Pelecaniam* dictam esse, quâ parte etiam in Paludem Cephisus influit, docet ex Theophrasto Salmas. *ad Solin. p.* 117. Sic *Auloedi*, vide *supra*, &c.

AULUS Aternius Frontinalis, Consul collega Sp. Tarpeii Capitolini. An. Urb. Cond. 300.

AULUS Cascelius, T. Quinti Martii Volusii auditor, qui, Quæstoriâ dignitate contentus, Consulatum aspernatus est, cùm ei ab Augusto offerretur. Scripsit librum unum *Bene dictorum*, ut auctor est Pomponius *l.* 2. §. 45. *ff de Orig. Jur.* Brissonius apud Calvin. *Lexic. Jurid.*

AULUS Cornelius, Magister equitum. An. Urb. Cond. 530.

AULUS Cornelius Arvina, Dictator. An. Urb. Cond. 450.

AULUS Cornelius Cossus, Consul, collega T. Quintii Cincinnati. An. Urb. Cond. 328.

AULUS Corn. Cossus, Consul, collega Valerii Corvini. An. Urb. Cond. 413.

AULUS Corn. Cossus, Dictator. An. Urb. Cond. 381.

AULUS Corn. Cossus, Tribunus Militum. An. Urb. Cond. 330.

AULUS Corn. Corvinus, Consul, Vinitii Quartini collega. An. Urb. Cond. 707.

AULUS Corn. Scipio Arvina, Consul, collega Popilii Lænatis. An. Urb. Cond. 406.

AULUS Gabinius, Consul, collega L. Pisonis Cæsonini. An. Urb. Cond. 696.

AULUS Gellius, Auctor noctium Atticarum, vixit seculô 2. inchoante, Athenis. Opus ejus syntagma ingeniosum est variarum rerum, Criticam imprimis Authorum spectantium. Volaterran. *Anthrop. l.* 16. Vignier. A. C. 128.

AULUS Hirtius, Consul cum Vibio Pansa. An. Urb. Cond. 711. Hi ambo in pugna contra Antonium occubuêre. Horum Consulatu natus est Ovidius, teste seipsô. *Trist. l.* 4. *El.* 10. *v.* 5.

> *Editus hic ego sum: nec non ut tempora noris;*
> *Cùm cecidit fato Consul uterque pari.*

AULUS Licinius Archias, Antiochenus Poëta, Cimbrica bella metrô scripsit. Idem de Historia Consulatus Ciceronis facturus, ab hoc inhibitus est. Vide *Archias*.

AULUS Licinius Nerva, Consul, collega Qu. Cæcilii Cretici. An. Urb. Cond. 759.

AULUS Manlius Atticus, Consul, collega Qu. Luctatii Catuli. An. Urb. Cond. 512. Alius, collega C. Sempronii Blæsi. An. Urb. Cond. 719.

AULUS Manlius Capitol. Tribunus Milit. An. Urb. Cond. 351. & 365.

AULUS Manlius Xvir. An. Urb. Cond. 303.

AULUS Manlius Torquatus, Consul, collega Qu. Cassii Longini. An. Urb. Cond. 590.

AULUS Plautius, unus ex Ducibus Claudii Imperatoris cum Vespasiano collega, Britanniæ partem subegit, An. 143. Sueton. in *Claudio. c.* 24.

AULUS Posthumius Albinus, Consul, collega Qu. Luctatii Catuli Cærconii. An. Urb. Cond. 511.

AULUS Posthumius Albus, Consul, collega Sp. Furii Medullini Fusci. An. Urb. Cond. 290.

AULUS Posthumius, Tribunus Milit. An. Urb. Cond. 373.

AULUS Posthumius Regillensis, Consul, Titi Virginii Tricosti collega, se Consulatu abdicavit, inde Dictator factus est. An. Urb. Cond. 258. *Liv. l.* 2. *c.* 19. 20. 21.

AULUS Posthumius Regillensis, Tribunus Milit. An. Urb. Cond. 356.

AULUS Posthumius Tubertus, Dictator An. Urb. Cond. 325. de Æquis & Volscis triumphavit, proprium filium, quòd injussu contra hostes pugnâsset, securi percuti jussit. Liv. *l.* 4. *c.* 23. 26. 27. 29. A. Gell. *l.* 17. *c.* 21. Val. Max. *l.* 2. *c.* 7. ex. 6. & *l.* 5. *c.* 8.

AULUS Sabinus, Poëta Latinus, plurima scripsit. Hujus meminit Ovid. *de Ponto*, *l.* 4. *Ep.* 16. *v.* 16. & *l.* 2. *Amor. eleg.* 18. *v.* 27.

AULUS Sempronius Atratinus, Consul, collega M. Minucii Augurini. An. Urb. Cond. 257.

AULUS Serenus, vetus Lyricus, Latinus. Voss. *de Poet. Lat.* c. 8. Quo tempore vixerit, incertum.

AULUS Virginius Cælimontanus, Consul, collega Sp. Servilii Prisci. An. Urb. Cond. 278.

AULUS Vitellius, nonus Roman. Imperator, vide *Vitellius*.

AULUS Vitellius, Consul, collega L. Vipstani Publicolæ. An. Urb. Cond. 800.

AULUS Volusius Saturninus, Consul. An. Urb. Cond. 839.

AULZIAGRI, populi Hunnici. *Agathias*.

AUMONIUS, vel AMMONIUS, Monachus Gallus, tempore Ottonis III. Circa A. C. 990. Scripsit opuscula quædam historica. Trithem. *in Catal.* Sigebert. *in Chron.*

AUNA, vulgo EMELY & AWN, urbs Hiberniæ Episcopalis in Comitatu Tipperariensi, nunc ferè deserta. *Spondan.*

AUNEDONACUM, vulgò AUNAY, urbs Pictaviæ, circa Santones in Gallia. *Antonin.*

AUNUS, vulgò AUNEAU, urbecul. Galliæ, in Belsia provinc. Nota Germanorum clade, sub Carolo IX.

AVO, vel AVUS, *Ptol.* Hispaniæ citerioris fluv. vulgò Rio d' *Ave*. Est autem in finibus Bracarum. Item alius in Callaicis.

AVO, vulgo AVEN, fluv. Scotiæ meridionalis. Cadit in Forthæ æstuarium, prope Lindum urbem, in Lothiana provinc. Alius est Avenna.

AVO, vulgò AVON, fluv. Angliæ, in Wallia & Comitatu Monumethensi. In Uscam se exonerat, prope Iscam urbem. Vide *Alaunus fluv.*

AVOCARE, apud *Arnobium*, *Pueros crepitacillis avocare*, idem est quod Græcis [illegible]; & Virgilio *l.* 1. *Æn.* v. 468. *animum pictura pascere*, i. e. *oblectare*, vide infrà in voce *Passetempo*.

AVOGASIA, provinc. Asiæ, inter Georgiam, mare Nigrum & Comaniam, ubi aliàs pars Colchidis. Ibi locus præcipuus S. Sophia.

AVONA, fluv. Angliæ meridionalis in Ultonia provinc. ortus. Bristoliam urbem alluit, & postea in Sabrinæ æstuarium cadit. Vide *Abona*.

AVONA, fluv. Angliæ Warvvicensem Comitatum præterfluit, Warvvicoque rigato, in Sabrinam se exonerat, in Glocestria provinc. juxta Teocuriam.

AUPS, in nummo Victoris Imperat. denotat *Augusta Vindelicorum pecunia signata*, interprete M. Velsero *Rerum Vindelic. l.* 7. *p.* 159.

AURA, vulgò EURE, fluv. Gall. in Belsia oritur; Carnutóque & Drocó rigatò, in Sequanam cadit, supra Rothomagum. Aliàs *Ebura*.

AURA, in Tabulario Ecclesiæ Bajocassinæ, *Aurea*, nuncupatur, vulgò *Aure*, fluvius Galliæ est, qui Druma *Drome* augetur. Hadr. Vales. in voce *Druma*.

AURA, flatus est matutinus, qui cum Sole oritur, sed non semper à Sole fertur, i. e. secundò Sole, vel ex ea parte unde Sol oritur. Seneca *l.* 5. *Natural. Quæst.* c. 9. *Et ideo quibusdam videtur inde flatus esse, unde Sol. Hoc falsum esse, ex eo apparet, quòd aura in totum partem vehit & contra Ortum plenis velis navigatur.* Nec obstat, quòd Etesias cum Sole oriente incipere, cadente ponere scribit *Theophrastus*; quod idem de Austris in genere refert. Hoc enim non satis est, ut dicantur *secundo Sole flare*, nisi etiam ex ea parte surgant, unde oritur Sol: quod Etesiæ non faciunt; qui adversò potius Sole flant, quam secundò. Eò tempore quippe regnant, quò Sol ab exortu Solstitiali procedit, ipsi verò prodeunt ex contraria parte, ab Occasu nempe Solstitiali, nam Argestæ sunt. Nonnunquam verò *Aura*, pro aere sumitur; aliquando metaphoricè pro vulgi favore: ut in voce *Aurarii* dicemus. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1260. & 1335. ut & infra in voce *Aurologium*.

AURACUM, oppid. German. in Suevia, in Ducatu Wirtembergico, vide *Artaunum*.

AURADIS, Mediæ urbs. *Ptol.*

AURAICUM, oppid. Galliæ, in Britannia provinc. ad æstuarium *le Morbihan*: prælio, ubi de Britannia certabatur, notum.

AURANA, Arabiæ Desertæ urbs. *Ptol.* Item, oppid. Dalmatiæ recentioris. *Wrana* Slave.

AURANITIS, Babyloniæ regionis tractus. *Ptol.*

AURANTIA, pro *Aurata*, & *Aurantium*, pro *Aurato*, infimæ Latinitatis, quòd verè *aurei* coloris sint. Ut frustra sint, qui ab *Arantia* urbe id nomen deducunt, in quam primum volunt mala aurea ab Hercule inlata, quum ab Hesperidibus rediret. Nomen enim *Aurantiorum* malorum vel *Arantiorum*, serò admodum auditum est, cum nulla amplius Arantia aut Phlius, uti postmodum urbs illa dicta, superesset. Pro *Aurata* ergo primùm *Aurantia*, deinde *Arantia*, & *Narantia* dicta sunt, unde Italicum *Narancio*, & recentiorum Græcorum Νεράντζιον. Quod Scholiastes Nicandri Μηδικὸν μῆλον, *Medicum Malum* interpretatur. Sed cum *Aurantia* nostra verè sint aurei coloris, *citrea* verò vel *citrona*, flavi dilutioris; si sequimur differentiam, quæ vulgari & hodiernâ horum vocabulorum notione signatur, *Aurantia* hodierna fuerit Veterum Ἑσπερικόν, *Hesperium malum*, *citrea* verò noster, *Medicum malum* antiquorum. Adde, quòd in citro longa facies, & ovata, in aurantio forma orbicularis: spinæ multæ & robustæ & acutæ in illo, quæ breves admodum tenuesque in isto. Arbor quoque citri parva est, aurantii magna & cuilibet alii malo non cedens: unde *domos decorare* dicta Plinio *l.* 15. *c.* 14. Jam enim tum in Italia plantari intra domos consueverit, umbræ & ornamenti gratiâ. Verùm ibi *citrum* vocat, diversam tamen, ab Assyria seu Medica. Nempe postquam Medica mala in Græciam importata fuerunt, & è Græcia in Italiam invecta, ob similitudinem cum aureis & Hesperiis malis, aurea etiam dici cœperunt: quò nomine Hesperidum mala apud Romanos antè veniebant. Donec usu invalescente factum, ut *citreorum* nomen Medicis & Assyriis pomis velut proprium maneret, Hesperidum autem mala, *Aurea*, *Arantia* & *Narantia* vocari inciperent. Priùs verò Hesperidum mala, (ex Africa, ubi Hesperidum horti, allata) nota fuisse & Græcis, quam Medica vel Citrea, hinc patet, quod inter symbola & initia Dionysii mysteriorum Orpheo jam recensentur, apud Clementem,

[illegible]
[illegible]

Et Ἑσπερικὰ, h. e. *Hesperidum mala*, apud Laconas Diis apponi solita, Timachidas & Aristocrates in *Laconicis* scripserunt. At Medicum malum è Perside vel Media in Græciam serò admodum allatum est, nec nisi mediæ Comœdiæ Poetarum ævo, ut ex Antiphanis *Bœotia* liquet. Interim non citatum Græcis pomum Aurantium, unde illi Ἑσπερικὰ interpretantur [illegible], *pergratia* [illegible]. Quod & Plin. confirmat d. *l.* pomum in arcis condi & vestibus interponi, ut odorem inde caperent, apud Romanos consuevisse, referens. Plura vide apud Salmas. ad Solin. *p.* 954. & *seqq.* ut & infrà, ubi de *Citris* & *Hesperidum malis*. Idem Salmas. Gallis *Aurantium papilium*, vulgò *Orange papel*, cum colorem vocari, qui croceus est, in rubrum vel coccinum vergens, quemque recentioribus Græcis [illegible], quasi *puniceum pallidum* dicitur, *p.* 1331. De *Aurantiis* malis, sic Auctor Anonymus *Siniæ & Europæ c.* 36. *Maximè colorem aur. [illegible], cuncta aromata mire redolent, jubmeo sapore linguam & palatum vellicante, unde colligimus, plus in inesse caloris, quam citrius. [illegible] corticem exsiccatum saccharo obducunt, [illegible] languido ventriculo remedium optimum: succosa vero ejus pars, acido, dulci, aut mixto sapore distinguitur, quæ vires obtinent diversas pro qualitate sua ratione, ut [illegible] cætera magis calefaciant, alia magis minúsque refrigerent, prout magis ad dulcedinem accedunt. Quocirca febricitantibus, ad sitim extinguendam, optime exhibentur acida, vel mixti saporis, quorum etiam fructus, pro [illegible] suavissimo in deliciis pastum.* Vide quoque infrà *Aurea poma*.

AURARII, in *Glossis MSS. Laudatores vel fautores vel adulatores*; qui *auram* captant, i. e. favorem; vox Latinis hâc notione satis frequens. Servius in *l.* 6. *Æn.* v. 816. *Virg.*

Nunc quoque jam nimium gaudens popularibus auris.

Auris, ait, *favoribus: unde & Aurarii dicuntur fautores.* Item ad illud, *l.* 2. *Æn.* v. 385.

—— —— Aspirat primo fortuna labori,

Aspirat, inquit, *favet*, ut, *Adspirant auræ in noctem, unde & favor, aura dicitur.* Idem *auram splendorem* interpretatur, ad id, *l.* 6. *Æn.* v. 204.

Discolor unde auri per ramos aura refulsit.

Auri aura, splendor auri, imò aurum ipsum, ab *aura*, h. e. splendore, deducit, quòd splendeat hoc metallum, unde *Aurarii*, quod favore suo splendidos homines reddant, Salmas. ad d. *l.* Casaubonus verò *Aurarios* dictos vult quasi *Orarios*, ab *orariis*, quibus in theatris ad favorem significandum utebantur. Cùm enim priùs jactatione togæ, nec sine incommodo aliquo, favorem testarentur spectatores, juxta illud Ovid. *Amor. l.* 3. *El.* 2. v. 74.

Et date jactatæ undique signa togæ:

Aurelianus Imperat. instituit illis vel fascias, quas manu tenerent & ad favorem in Ludis moverent, dedit, quæ *Oraria* dicta, ut videbimus infrà in hac voce. Vopisc. in *Aureliano*, c. 48. *Ipse primum donavit oraria populo Romano quibus uteretur populus ad favorem*, &c. Idem, quemadmodum *Aurarii* hi, in ludis favoris signum orariis dederunt, sic alios jactatione sudarii dare signum solitos, observavit, vide infrà, ubi de *Favore*, *Circi* voce & *Sudario*.

AURARIUM, *Vetus Inscr. Kerosbania* dein, vulgò *Kereswania*, & *Abruckbanya*, oppid. Daciæ, in Transylvania, apud Stotnam, ab Alba Julia 5. leuc. in occasum. *Wolf. Lazius.*

AURARIUS Canon, & *Auraria pensitatio*, sive *præstatio*, in *Constitut.* Imperator. idem cum *Auro negotiatorio*, fuisse videtur, de quo Æl. Lamprid. in *Alexandro Severo*, c. 32. *Aurum negotiatorum & coronarium Romæ remisit*. Onus erat negotiationibus impositum, præter quod & aliæ exactiones sub diversis temporibus inventæ sunt, cujusmodi in *Cod. præstatio monopolii, siliquatici*, Casaubon. ad loc.

AURAS, Europæ fluv. ab Hæmo monte in Istrum fluens. Herodot. *l.* 4.

AURASIUS, Mauritaniæ mons. *Procopius*. Hodiè *Aurax* dicitur, teste *Leone Africano*.

AURATA, sive ORATA, quæ Græcis Χρυσόφρυς, Athenæo *l.* 7. etiam [illegible], mirè celebratur ibidem ab Hicesio & Matrone parodo: utpote piscis carnis candidæ, solidæ, densæ, succi boni, digestu facilis, bene nutriens, nec excretu difficilis; ut est apud *Xenocratem*. Ephesiam oratam commendat, apud præfatum Athenæum, Archestratus: illam Lucrini lacus Martial. *l.* 13. *Epigr.* 90.

Non omnis laudem, pretiumque Aurata meretur,
Sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

Contra venenatum mel, in cibis auxilio *Auratam* esse, ait Plin. *l.* 32. *c.* 5. Vide Gerh. Joh. Vossium *de orig. & progress. Idolol. l.* 4. *c.* 25. & 37. In Sinis magna *Auratorum* piscium fama est, quorum magna vis in lacu 200. jugerum, in *Chekiang* sub Hangcheo *Quinsai*, in monte Cienkingo, prope Changhoain. Fulvi sunt coloris & per certa intervalla *aureis* quodammodo lineis interfecta micant cutis, totumque dorsum aureo veluti pulvere inspersum cernitur. Magnitudo digitum non excedit, & tamen triforcata, bifurcata, subinde etiam simplici ac latiori caudâ armati sunt, unde jucundi amœnique aspectu: magno apud Sinenses in pretio, quos studiosè domi aut in viridariis alunt, pulcherrimis ad id vasis adornatis. Solent iis subinde suâ manu Magnates cibum porrigere, tum, quasi nos-

sent, cui domino serviant, quamque suô aspectu voluptatem illi concilient, sæpè cùm adest, colludunt. Cùm ex omnibus partibus, quas incolæ expetunt, sint perfecti, unius pretium ad duos tresve aureos non rarò ascendit. Adam Preyelius *Sina & Europ.* c. 42. Alii ab his sunt pisces Sinensibus *Xiyu*, Lusitanis *Savel* dicti, qui ineunte Aprili ac Majo, ad Nankingam, & fluviô Kiangô capiuntur & glacie sepulti ad Imperatorem mittuntur, navibus, quibus nihil pulchrius inveniri est: cùm sint undiquaque deauratæ rubrôque colore depictæ, adeoque miram ostendant elegantiam, ut iis omnes aliæ naves, si fortè occurrerint, cedant. Idem c. 25.

AURATA Domus, χρυσόροφος οἶκος Græcè, apud Lucianum *in Philopatride*, ubi Critias accessum suum ad Christianorum (sub Trajano) cœtum quendam enarrans, *Multis*, inquit, *superatis scalis in domum auratam ascendimus, qualem Homerus Menelai fingit esse.* cœnaculum est seu superior pars domus, cultui Divino destinata. Antequam enim permissum esset, sub Imperatorib. Gentilibus, Templa Ædesque sacras publicè extruere, non cessavêre tamen ad Sacra exercenda, convenire, in *cryptis*, *cœmis*, *cœnaculis*, aliisque locis idoneis. Et quidem *cœnaculum* seu ὑπερῷον memoratur, Actor. c. 1. v. 13. in quod Apostoli Sacrorum gratiâ ascendebant, &c. Cujusmodi Cœnaculum hoc fuit, quod quia ob sacrum usum splendidius haberetur, *Aurata Domus* dicta est Critiæ. Quæ loca, cùm subinde augescenti Christianorum numero non sufficerent, jam ante Diocletianum legimus εὐκτήρια, Oratoria & Ædes sacras, magnô numerô extrui ab iis cœpisse, apud Eusebium *Hist. Eccl.* l. 8. c. 1, 2. Imò, jam sub Alex. Sev. *Quum Christiani quendam locum, qui publicus fuerat, occupâssent, contra Popinarii dicerent, sibi eum deberi, rescripsit, melius esse, ut quomodocunque illic Deus colatur, quàm Popinariis dedatur*, teste Lamprid. *in Vita Alexandri*. c. 49. Vide Joh. Seldenum *de Synedriis veterum Ebræorum* l. 3. c. 15. §. 2. Alii fuêre χρυσοστέφανοι ἕδραι, apud Æschylum in *Persis*, de quibus vide infrà aliquid voce *Persæ*. Gentilium verò templa, non aureis solùm laquearibus renidebant, sed & aurô utplurimum undique ornata erant, sic ut januas quoque *auratas* haberent. Unde θυρώμασι templa χρυσοῖς θύραις, apud Aristophanem legimus in *Avibus*. Ob quem templorum ornatum, *aurea* illa Ovidio dicuntur, *l. 1. Fast.* v. 223.

Nos quoque templa juvant, quamvis antiqua probemus,
Aurea, *majestas convenit ipsa Deo.*

Ipsique Gentiles, externa hæc magis, quàm interiores cordis recessus, æstimantes, occasionem hinc insultandi Christianis sumpsêre, quasi irreligiosis atque ἀθέοις, quòd istiusmodi magnifica delubra non haberent, humilibus plerunque οἴκοις seu conventiculis contenti. Vide Desid. Heraldum *ad Arnob.* l. 6. & infrà voce *Conventicula*.

AURATA Statua, in Italia primùm posita, ab Acilio Glabrione Duumviro, patri Glabrioni, cùm Pietatis ædem in Foro Olitorio dedicaret, legitur apud Livium *l.* 40. c. 34. Cùm *Aurea*, in Templo Anaitidis, primum posita esset, hominum verò primus statuam *Auream* ac solidam sibi Delphis posuisset, ex Oratoriæ Artis quæstu, Gorgias Leontinus, ut videre est apud Plin. *l.* 33. c. 4. Vide quoque de *Auratis statuis* infrà, & in *Auro*.

AURATA Vestis, propria olim Augustæ, Salmas. *ad Capitolin. in Antonino.* c. 17. Lampridius quoque Ministris Aulicis tribuit in *Alexandro Sev.* c. 34. Auratam *vestem ministrorum nullus vel in publico convivio habuit.* Sed vestem sic vocat qualem Regii Ministri gerebant, tunicam albam, aurô distinctam: quâ apud priores Imperatores illos indui solitos, Alexander *albatos* tantùm, non etiam *auratos*, esse voluit. Tunicæ autem illæ non per totum aurô sparsæ & intextæ, sed *paragaudis*, h. e. loris auratis, prætextæ erant. *Cod. de vestibus holoveris l.* 11. *Nemo vir auratas in tunicis aut in lineis habeat paragaudas: nisi hi tantummodo, quibus hoc propter Imperiale ministerium concessum est.* Salmas. *Notis ad Lamprid.* De *Auratis calceis* Consulum sub Imperatorib. vide infrà voce *Zancha*.

AURATÆ, ac *Auratores Hostiæ*, vide infrà *Cornua victimarum*.

AURAVANNUS, vulgò RIAN, teste *Camdeno*, fluv. Albionis in Scotiæ confinio apud Cokermouthum oppid. fluens. Ita *Ferrarius*. *Camdenus* verò habet in Gallovidia Scotiæ regione ad ipsum ferè promontorium, additque positum esse pro *Aber Ruanus* i. e. ostium Ruani.

AUREA, vox Hymno de Apostolis, in Eccles. Roman. præponi solita, musicum videtur denotare tonum, quibus hymnus is decantari deberet: Sic *Hypodiaconissa*, quæ Hymno, qui canitur in Natali S. Stephani, *Romana*, in Natali S. Johannis. Euang. *Fridgora*, quæ in Hymno S. diei Paschatis, præponitur, &c. Vide Car. du Fresne in voce *Fridgora*.

AUREA, apud Æl. Lamprid. *in Antonino Heliogabalo*, c. 21. *Exhibuit & summis agrestia per dies decem tricena quotidie cum suis bulbis. pisum cum aureis, lentem cum ceraunis, fabam cum electris & orizam cum albis exhibens*: Casaubono sunt globuli aurei vel sphærulæ aureæ, quæ pisis sic assimilabantur & æquabantur, quo facilius insanissimus juvenis fallere posset, unde vult subintelligi substantiv. *granis*. Nempe persuasit sibi vir eruditissimus, perditum Heliogabali ingenium hôc factô assimulationem quandam excogitâsse prenotarum rerum, quas cum edulibus miscebat, ut sic quodammodo responderent pisa *aureis*, lentes ceraunis &c. At Salmasio *Aurea* hic sunt χρύσεα, i. e. *aurei*, vel *solidi*, ut posterior ætas appellavit, vide eum *Not. ad Histor. Augustæ* h. l.

AUREA Barba, apud Persium *Sat.* 2. v. 58. videtur Turnebo *Advers.* l. 1. c. 16. denotare Jovis ac Neptuni insignia & ornamenta: Apud Horatium, *l.* 2. *Od.* 10. v. 5. eidem *auream mediocritatem*. *l.* 9. c. 27. Vide infrà in voce *Barba Aurea*.

AUREA Chersonesus, *Samotra*, teste *Ortelio*, maxima Indiæ extra Gangem peninsula, in plura regna divisa, sub Æquatoris Circulo, hôc tempore ab India ulteriore avulsa, insula effecta. Jabadio insulæ etiam maximæ propinqua. *Mercatori* est *Japan* insul. longè hinc in ortum distans, *Castaldo* & Aliis *peninsula Gangis*. Item, *regio Malaca*, ab urbe primaria. Ab insul. Sumatra disjungitur freto Malacensi seu Sincapuranô, & longè Jabadiô distat: est autem *Malaca*, regio Indiæ prædictæ australis, in qua Malaca urbs regia à Lusitanis olim possessa, nunc sub Hollandis, ab A. C. 1641.

AUREA Felis, pro Deo culta olim Troglodytis, apud Plin. *l.* 6. c. 29.

AUREA Insul. *Botero* Zacynthus olim dicta est, quod illa nomen hodie potiori jure mereatur, postquam Corinthiacæ uvæ culturâ inclarescere cœpit. Jac. Sponius *Itiner. Græcia Tom.* I. p. 124.

AUREA Mala, Græcè χρύσεα μῆλα, dicta sunt Veteribus Mala Hesperia seu Hesperidum, quòd *aurei coloris* essent. Auctor *Orphaicorum*, quem quidam Onomacritum esse volunt & floruisse circa Olymp. 50. ubi de symbolis Mysteriorum Dionysiacorum, apud Clemens.

Μῆλά τε χρύσεα καλὰ παρ' Ἑσπερίδων, &c.

memorat, uti suprà vidimus *in Aurantia*. Juba τὰς ἰδίως χρυσᾶ vocat: quomodo *aurata* potiùs dicenda essent, quàm *aurea*, unde infima Latinitas eadem *Aurantia* dixit. Cùm autem *Aureorum* cognomen etiam aliis quibusdam pomorum generibus commune esset, sicut & *citreorum*, ab illo tempore *Aurea Mala* peculiariter dici cœpêre poma Hesperidum, à quo *citrei mali* nomen Medico pomo proprium esse cœpit. Salmas. *ad Solin.* p. 957. & *seqq.* Istiusmodi malis, ut & citreis, ac Punicis, Hollandi hodie in Hispania naves suas onerant, aliarum mercium defectu. Optimæ autem notæ, *Aurea Mala*, juxta Cajetam in Regno Neapol. reperiuntur, quæ *Mirangole* vocant: Auctor Anonymus *Hist. Orb. Terr. Geogr. ac Civ.* c. de *Commerciis*. In Sinis *Aurea Mala* nobilissima, in Kokien provinc. per territoria Chivenchru & Changcheu urbium, ubertimè proveniunt, mole ac magnitudine Europæis majoribus paria, odore verò, suavitate ac amœnitate longè superiora. Arboris quoque figura ac modus à nostratibus parum discrepat; fructus verò in eo differt, quod comestus uvam omnino referat, quam *moschatam* vocant; adeo ut suavius quidquam in hoc genere nec Italia hactenus, nec Hispania viderit. Ita autem hic fructus à natura comparatus est, ut *aureum* suum densioremque corticem facilè dimittat, pulpa quoque intra pelliculas, quibus vestitur ac distinguitur, eâdem facilitate in particulas suas dividatur. Eundem fructum simul cum cortice, inter asseres pressum, sacchrô condiunt totôque annô asservant, neque indigenas solùm, sed & exteros, his suis deliciis pascunt ac recreant. Auctor Anonymus *Sina & Europa* c. 36. & suprà, ubi de Malis *Aurantiis*, infrà quoque voce *Pomu*.

AUREA Marcasita, ex venis auri cum frustis auri ramescentis, in *Musæo* Kircheriano Romæ. Vide *Descript.* ejus *p.* 42.

AUREA Massa, vide infrà *Auri Massa*.

AUREA Pocula, *gemmis* ornabantur olim, sicut pocula argentea *aureis cælaturis* decorari solebant. Quæ utraque *emblemata* vocabantur, ἐμβλήματα Græcis, Publio Syro *Inserta*, ut infrà videbimus. De illis Silius Italicus *l.* 14 v. 662.

--- *fulgentia pocula, mixtâ*
Quîs gemmâ quæsitus honos.

De istis dictum suprà, ubi de *Argento*. Sed & argentea emblemata ac sigilla *Aureo scypho* nonnunquam includi consuevisse, docet Cicero de Verre *Actione in eum* VI. Cujusmodi signa aut sigilla qui vasculis aureis argenteisque includenda cælabant, *Cælatores* dicti sunt. Item *Toreutæ*; sicut qui vascula ex utroque puro faciebant, *Vascularii*. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 1046. & infrà passim.

AUREA Porta, vide infrà *Porta*.

AUREA Regio, an Insula, Græcè χρυσῆ χώρα, memoratur *Avieno*,

--- --- --- *Inde fluenta*
Tenduntur Scythici longè maris in facis ortum
Eoæ, quà Cyaneis erepit ab undis
Insula, quæ prisci signatur nominis usu
Aurea:

Dionysio, cujus verba is vertit, χρυσείη dicitur; estque regio in India extra Gangem, haud procul ab Ἀργυρᾷ, h. e. *Argentea regione*: quæ ambæ sic appellatæ sunt, non quòd aureum & argenteum illarum solum esset, ut quidam Veteres nugati sunt, sed quòd horum metallorum feraces. Ptolemæus in *Descript. ulter. Indiæ*, Τῆς δ' Ἀργυρᾶς χώρας, ἐν ᾗ πλεῖστα εἶναι λέγεται μέταλλα ἀργύρου, ὑπέρκειται πλησιάζουσα τοῖς Βασαδίταις ἡ χρυσῆ χώρα, ἐν αὐτῇ πλεῖστα μέταλλα ἔχουσα χρυσίου, *Supra Argenteam regionem autem* --- *sita est vicina Besyngetis* Aurea Regio, *quæ & ipsa plurimô auri metallo abundat.* Ubi cùm χώρας utramque nominet *Ptolemæus*, & quidem metallorum horum feracem, patet, perperam inde aurei argenteique soli insulas condidisse *Pomponium* & *Plinium*, ubi de his regionibus. Sed & Auctor *Peripli* Rubri Maris, Χρυσῆν continentem etiam circa Gangem agnoscit; à qua diversa est *Aurea Peninsula*, ἡ Χρυσῆ χερσόνησος, apud eundem Auctorem & *Ptolemæum*: nisi dicamus, sequutam ætatem peninsulam deprehendisse, quam Veteres pro insula habuerint. In eodem certè sinu Oceani Orientalis sub ipsum Solis ortum, contra fluvium Gangem, ultimô Orbis ad Orientem locô, metatur Auream Chersonesum *Marcianus Heracleota*, quô *Auream Insulam* censet Auctor *Peripli*. Hic enim statim post insul. *Chrysen*, h. e. *Auream*, sequi facit, versus Septentriones, mare illud cui prætenta est Sinarum regio, ubi & desinit. Unde & *Auream* quidam dictam volunt, quod sita sit, ὑπ' αὐτὰς ἀντολὰς ἠελίοιο, *sub ipsum orientem Solem.* *Dionysius*,

--- --- ἔστ' αὐτὴ
Ἀντολίῃ παρὰ φαινομένου ἠελίοιο.

Ubi

Ubi etiam ipsum
Ortus puri conspicitur Solis, &c.

Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 996. ut & in voce *Chryse.*

AUREA Statua, vide suprà *Aurata.*

AUREA Testudo, apud Auctorem *Peripl.* Rubri maris occurrit, in hisce ejus verbis: Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν ποταμὸν νῆσος ἐστὶν Ὠκεανοῦ [illegible] χρυσῆ [illegible] χελώνη, *Juxta ipsum vero fluvium Insula est Oceania, ultima Orientem versùs, sub ipsum ortum Solis celebris admodum, auream habens testudinem.* Sed de illa testudine nugas esse, docet Salmas. qui locum istum sic repurgat, [illegible] χρυσῆ, χελώνην ἔχουσα [illegible], *sub ipsum orientem Solem, dicta Aurea, testudinem habens omnium in Rubro Mari [illegible] optimam.* Nempe loquitur de Aurea Insula, de qua suprà dictum, è qua testudo veniens dicebatur χερσονησιωτικὴ χελώνη, *è Chryse Insula advecta testudo.* Salmas. *ibidem.*

AUREA Vetula, ad Obium fluvium ab accolis, divinis honoribus olim affecta est: sed difficile dictu, num ea symbolum fuerit Evæ, omnium nostrûm Matris, an Telluris, quæ & ipsa antiqua omnium Mater. De ea sic Paulus Oderbornius in *Vita Johannis Basilidis Magni Ducis Moscov. Obdorii ab Obbo amne nominantur, qui ex lacu Citaisco ortus ab Oriente in Septentrionem labitur. His Vogulici & Hugrii vicini ac Moschis subjecti sunt, a quibus* Aureæ Anûs *idolum sanctè colitur: quod, Oraculi Delphici instar, futura quærentibus respondere solet.* Item Adam Clemens *Angl. Navigat. ad Philippum Angliæ Regem & Hispaniæ Princ. Tartarorum confinia tenent Moscovitæ Idololatræ. Percelebre est ibi idolum* Aurea Vetula *dictum. Si qua gravior calamitas gentem premit, velut fames, bellum, vel pestis: idolum suum statim consulunt, quod hoc faciunt modò. Coram simulachro prostrati preces fundunt, mox tympanum in medio statuunt. Hîc sese lecti circumstant, argenteum bufonem tympano imponunt, dein bacillo concutiunt tympanum. Ac cui circumstantium circumsilit buso, protinus interpretatur. Statim, nescio quibus idoli præstigiis, vitâ restitutus malorum causas exponit. Itaque placato Idoli Numine, non ita multo post publicâ calamitate liberantur.* Vide & Gagninum Veronensem *Sarmat. Europ. c. de Obdoria.*

AUREATUM, Germaniæ oppid. hodie *Aichstadt.* longitud. 33. 00. latitud. 48. 52. In Palatinatu superiore ad Alemannum fluv. paretque proprio Episcopo. *Lazio* est vicus *Nassavels*, ad Scuterum amnem, in viciniis.

AUREAX, vide *Regulator equus.*

AUREI Calcei, vide infrà *Calceus*: uti de *aureis corrigiis*, in calceis eorum, qui Curulem Magistratum cepissent, apud Roman. item de *aquilis aureis nummisque* iisdem ab Imperatorib. Constantinopolit. aliisque appingi solitis, *ibid.* nec non voce *Zancha.*

AUREI, & AUREOLI Homines, pro præstantibus & auro contrà æstimandis. Unde bonis propugnatoribus hoc sæpius nomen appositum, tradit *Trebellius* in ludo gladiatorio. Sic Græcis χρύσεος ἀνὴρ: & extat Græcum *Epigramma* Callix, in quendam Polveritum; qui, cùm semper antea visus esset *aureus* & optimus, repentè, vino malitiam & improbitatem ejus detegente, pessimus apparuit,

> Αἰεὶ χρύσεον ἔδοξα Πολύκριτε, νῦν δὲ μεθυσθεὶς
> Ἐξαπίνης ἐφάνη ἀργυρέος [illegible].
> Αἰεὶ μοι δοκέεις κακὸς ἔμμεναι, [illegible]
> Τὸν τρόπον. [illegible] κακός, ἀλλ' [illegible].

Ubi Χρύσεος, h. e. *aurum* ipsum, homo dicitur, pro *aureo*, & utrumque pro homine quantivis pretii. Salmas. *ad Pollion. in Claudio. c.* 5. Vide quoque infrà, in voce *Aureoli.*

AUREI Valeriani, vide infrà *Valeriani Aurei*: ut de *Antoninianis*, suprà.

AURELIA, familia Romanorum ex Sabinis oriunda, à Sole (ἥλιον Græci vocant) dicta, quòd ei publicè à Populo Romano datus sit locus, in quo sacra faceret Soli. *Festus.* Fuit & mater Cæsaris.

AURELIA Messalina, mater ex Cejonio Postumo Clodii Albini, Jul. Capitolin. in *Vita* hujus, c. 4.

AURELIA, Galliæ Celticæ nobilissima civitas & probè culta, in regione perferaci, A. C. 276. condita, ac denominata ab Aurelio Imperatore ad ripam Ligeris amnis. Hanc Cenomannorum urbem vetustam fuisse volunt, non minus opibus quàm munitione, populôque præstantem. Eam Cæsar Carnutensium emporium vocavit, ipsamque incendiò vastavit, ut ipse *l.* 7. *c.* 3. 11. scripsit, & *Genabum* olim vocatam fuisse, quidam ab ipso Cæsare volunt. Aliis Gennabum est *Gien*, oppid. vicin. ad Ligerim. Gallicè *Orleans.* longitud. 22. 00. latitud. 47. 30. Caput est regiunculæ, cum titulo Ducatus, Academiâ à Philippo Pulchro institutâ, Curiâ Præsidiali, & Episcopali sede sub Archiepiscopo Parisiensi. Otto Frisingensis *l.* 4. *c.* 41. ab Aurelio, ut dictum, urbem vult denominatam: Glaber verò Rodolphus *l.* 2. *c.* 6. quasi *ore Ligerianam* appellatam scribit. Portum habet insignem. Ab Attila obsessa, A. C. 450. Lupum Episcopum habuit, qui ad Attilam: Salvum te advenisse gaudeo, quem judico, flagellum esse Domini & Dei mei, missum ad castigandos populos. Dein ab Anglis, A. C. 1417. à Johanna Darcia, hinc puella Aurelianensis dicta, liberata est. Præterito seculò capta, receptaque. Post Romanos olim, sub Gallis fuit, & Clodomirum fil. Clodovei, Clotarium, Gontranum & Segebertum, Reges proprios habuit: sub prima stirpe Franciæ Regum. Sub tertia stirpe, data est fratri Philippo, à Johanne, & filio Ludovico à Carolo V. Regibus. Hodie apennagium est Philippi, fratris Ludov. XIV. Vices ejus, quas seculò præterito subiit, flagrante bellò intestinò, quò capta à Principe Condæo, Reformatis aliquandiu asylum præbuit, vide apud Thuan. *Histor.* Primus ejus Episcopus S. Altinus dicitur. Cæsar *in Comm. loc. cit.* Sidonius Apollin. *in Epist.* Gregor. Turonens. *Hist. Franc.* &c. Concilium hic celebratum, A. C. 511. à Clodovæo Rege A. C. 533. 538. 541. 549. contra Eutychem & Dioscorum. A. C. 645. contra Monotheletas. A. C. 766. A. C. 1022. à Roberto Rege contra quosdam, Manis errores inculcatum euntes, &c.

AURELIA, cognomine *Carisa*, Hispaniæ Bæticæ urbs. Plin. *l.* 3. *c.* 1. *Carissa Taraphe*, *Carissa Molitio*, videtur Carissa Ptolemæi, quam Cariza vocat *Morales*: sed locus est hodiè desertus.

AURELIA, porta urbis Romæ *Procopio. Pancratiana* vocatur *Marliano.* Nunc *Porta S. Petri.* Prope molem Adriani erat, & dictura jacet *Baudrand.*

AURELIACUM, vulgò ORILLAC, urbs Galliæ in Alvernia superiori, ad amnem Jordanum, intra montes, satis culta. Aliis *Auriliacum*, & *Mercoiacum.* *Baudrand.*

AURELIANI Argentei, apud Fl. Vopiscum *in Probo*, c. 4. *aureos Antoninianos centum, argenteos* Aurelianos *mille, æreos Philippeos* &c. Casaubonus mavult *Aurelianeos*, sed nihil mutandum censet Salmas. ut qui observavit, his nominibus, quæ formam primitivam habent, etiam usos esse Veteres pro derivativis. Sic *Sodales Antoninos* & *Alexium Antoninum*, sic *Maximinos milites*, apud Historiæ Aug. Scriptores legimus.

AURELIANI Sodales, memorantur Jul. Capitolino in *M. Antonino Philos. c.* 7. ubi Marcus & Verus Imperator dicuntur ambo Antoninum Pium Patrem *laudavisse pro Rostris, Flaminemque ei ex affinibus & sodales ex amicissimis* Aurelianos *creavisse*: Servatque memoriam vetus lapis ☞ SODALI. MARCIANO. AURELIANO. Vide Casaubon. *ad Capitolin. cit. loc.*

AURELIANIS Urbs, sicut *Puteolis colonia* &c. pro *Aurelia urbs*, vide ibi.

AURELIANUM, Austriæ superioris oppid. *Lazio*, hodiè *Lintz* dictum, cum eximio castro Archiducum, prope ubi Travus fluv. in Danubium cadit.

AURELIANUS Luc. Domitius, Hungarus, aliis Dacus vel Mœsus, de plebe, Imperator salutatus est à Legionibus, postquam per omnes militiæ gradus cum laude emersisset. Pepulit Pannoniâ Scythas, & acie victos, pacem petere coëgit. Prope Placentiam Marcomannos superavit. Quibus victoriis partis Romam reversus, severior erga omnes esse cœpit, *bonus Medicus, nisi quòd nimium sanguinis mitteret.* Contra Christianos nonam, ut August. octavam, ut alii, persecutionem excitavit: vel potius sibi proposuit, ut *Orosius* & *Sulpic. Sev.* scribunt: Porro Zenobiam, quæ, mortuò maritò Odenatò, Orientem retinebat, prælio superatam in triumpho duxit. Hujus tandem libertus Mnestheus aliique Principis iram timentes, catalogum proscriptorum mentiti sunt, sicque in Imperatoris necem illos, quorum nomina in catalogo scripserant, incitârunt. Ita occisus est in loco, qui *Cænophrurium* dictus, inter Heracleam & Byzantium, cùm in eo esset, ut Persas bellò adoriretur. A. C. 275. imperii 6. Vopiscus *in Aureliano*, Eutrop. *l.* 9. Cassiodor. & Euseb. *in Chron.* qui addit, Paulum Samosatenum, Episcopum sede deturbatum frustra ab Imperatore auxilium petisse. Vide etiam *Baron. Zonaram.* Hujus tanta fuit liberalitas, ut tunicas vitium per populum dederit, item frumentum & oleum cum vino; crudelis tamen, ut qui sororis suæ filium interfecerit. Sext. Aurel. *c.* 49. 50.

AURELIANUS, Proconsul Ciliciæ, nepos filiæ Aureliani Imperatoris memoratur Fl. Vopisco in *Aureliano*, c. 42. *Aurelianus filiam solam reliquit, cujus posteri etiam nunc Romæ sunt. Aurelianus namque fuit Consul Ciliciæ, Senator optimus, sui verè juris vitaque venerabilis, qui nunc in Sicilia vitam agit, ejus est nepos.*

AURELIANUS, Archiepiscopus Arelatensis, vicarius Romanæ sedis à Vigilio creatus, A. C. 546. subscripsit Concilio 5. Aurelianensi, A. C. 549. & ab eodem Episcopo anno pòst Childebertum rogare jussus est, ut Totilam ad mitiora consilia inflecteret. Tom. 5. *Concil. Usuardus, Sirmondus*, San Marthani fratres, *in Gallia Christ. tom.* 1. *p.* 42.

AURELIANUS, Clericus Ecclesiæ Remensis, Musicus excellens, scripsit *Tonarium Regularem*, aliaque. Trithemius *in Catal.* Barthius, *Advers. l.* 45. *c.* 7.

AURELIANUS, cognomentò militari *Manu ad ferrum*, quòd gladii exerendi cupidus esset. Vide *Aurelianus* Imperat. Alius eòdem tempore in exercitu Tribunus fuit, cum Valeriano Imperatore à Persis captus, apud Fl. Vopisc. in *Aureliano*. c. 41.

AURELIANUS Festus, corruptè *Festivus*, ex Vopisco: ubi & *Aurelius* Palatin. codex habet. *Gruterus.* Fuit autem libertus Aureliani Imperatoris & *Firmi Vitam* scripsit. Vopiscus *in Firmo*, c. 6

AURELIANUS Pescennius, inter nobiles Romanos, sine causæ dictione, jussu Severi Imperatoris occisos, apud Æl. Spartian. *in Severo Imper. c.* 13.

AURELIANUS Tacitus, primæ sententiæ Senator, memoratur Fl. Vopisco in *Aureliano*, c. 41.

AURELII, quanquam plebeii, à Sabinis Romam venerunt, de quibus *Festus*: Aureliam Familiam ex Sabinis oriundam à Sole dictam putant, quòd ei publicè à Populo Romano datus sit locus, in quo sacra faceret Soli. Hæc gens cognomina Cottæ, Orestis & Scauri tulit, quæ consularis, censoria & triumphalis fuit. *Nic. Lloydius.* Idem nomen varii Imperatores sibi asciverè. Plerique enim novi homines, qui ad Imperium conscenderant, nomina & prænomina nobilium Romanorum libenter & licenter assumpsêre; atque inter hos non pauci *Aurelii* inprimis nomen amplexi sunt. Sic Claudius II secundum quosdam *Aurelius Claudius* dictus est: Sic *Aurelius* Carus, *Aurelius* Carinus, *Aurelius* Numerianus, *Aurelius* Diocletianus, *Aurelius* Maximianus. Imò in mediis illis Imperatoribus plures *Aurelios* & *Valerios* reperias appellatos, quàm aliò quòvis nomine: sed & utrumque aliquando nomen junctum, *Aurelius Valerius.* Salmas. *ad Vopisc. in Probo*, c. 8.

AU-

AURELIOPOLIS, urbs Asiæ minoris Episcopalis sub Archiepiscopo Ephesino, *Miræus*.

AURELIUS, Roman. Imperat. Vide *Marcus Aurelius*.

AURELIUS Carus, Roman. Imperat. cum bienniô regnâsset, in castris supra fluv. Tigridem exanimatus fulmine occubuit. *Flav. Vopiscus*.

AURELIUS, V. Rex Oviedi, post Troilam fratrem, jussu suô, Toleti occisum. Pacem ab Abderamo tributô annuô & magnô virginum numerô redemit. Obiit A. C. 775. regni 7. Rodericus, Mariana. *l*. 7. *c*. 6.

AURELIUS, Episcopus Carthaginensis. Circa A. C. 400.

AURELIUS, pictor nobilis tempore Augusti Cæsaris, Plin. *l*. 35. *c*. 10.

AURELIUS Alexander, urbe Arcenâ genitus. Varii filius, Varii nepos, consobrinus Heliogabali, hôc occisô, accepit Imperium. Vide Æl. Lamprid. in *Vita Alexandri Severi*, *c*. 1. ut & in voce hac.

AURELIUS Alexander, optimus fuit aruspex, augur excellens, musicus insignis, qui orationem eruditissimè scripsit. Quibus rebus tantam impendit operam; ut consueverit in conviviis legentes audire, vel aliis vescentibus legere.

AURELIUS Ambrosius, civis Roman. Britonum Dux, Saxones, Reginæ gratiâ superbos, & aliquoties victores, fundit fugatque, uno in prælio Horsâ, in altero Hengistô interemtô, A. C. 456. Polydorus Virg. *Hist*. *l*. 3. Occubuit postmodum, in prælio cum Ofca & Orhamo, Hengisti filiis, Rege Vortimerô insurre quadam combustô, cui Utherius Pendracus successit. Idem. Vide *Ambrosius*.

AURELIUS Apollinaris, vitam Cari Imperatoris scripsit.

AURELIUS Apollinaris, Jamborum Scriptor, Cari Imperatoris gesta in literas retulit, ab hujus filio Numeriano itidem Imperat. victus. Vopisc. in *Numeriano*, *c*. 11. *Versu autem* (hic Imperator) *talis fuit, ut omnes Poëtas sui temporis vicerit. Nam & cum Olympio Nemesiano contendit* --- *&* Aurelium Apollinarem, *Jamborum Scriptorem, qui patris ejus gesta in literas retulit, iisdem, quæ recitaverat, editis, veluti radiô Solis obtexit*.

AURELIUS Augustinus, natione Afer, Tagaste in Numidia natus, matre Monicâ, patre Patriciô, Episcopus Hipponensis: *Latinorum Theologorum Coryphæum*, Illyrico, *Validissimus Hæreticorum malleus*, Bernardo; *Magnum illud Africæ decus*, Jac. Reihingio. De eodem Erasmus in *Epist. præfixa operibus Augustini*: *In Athanasio*, inquit, *suspicimus seriam ac sedulam docendi perspicuitatem; in Basilio, præter subtilitatem, exosculamur planam ac mitem suaviloquentiam: in hujus sodali Chrysostomo sponte profluentem orationis copiam amplectimur, in Cypriano Spiritum veneramur martyriô dignum; in Hilario grandi materiæ parem grandiloquentiam; atque ut ita loquar cothurnum admiramur, in Ambrosio dulces quosdam aculeos & Episcopô dignam amamus verecundiam; in Hieronymo divitem Scripturarum penum optimè jure laudamus; in Gregorio puram nulloque fuco contaminatam sanctimoniam agnoscimus &c. In Augustino hæc omnia, quasi voluerit opulentus ille Spiritus juxta ac benignus, in una tabula vividum quoddam Episcopi exemplar repræsentare, omnibus virtutum numeris absolutum*. Obiit A. C. 433. ætat. 76. secundùm alios A. C. 430. in obsidione civitatis Hipponæ. Ejus opera variis in locis, vicibusque sunt excusa, tom. 10. vel 11. fol. Editiones præcipuæ sunt Basileensis Frobeniana A. C. 1529. Antverpiensis Plantiniana A. C. 1577. & Parisiensis sub signo Magnæ navis A. C. 1586. & 11. tomis ibidem A. C. 1637. *Labbæus*. Vide plura in voce *Augustinus*.

AURELIUS Brandolinus, cognomine *Lippus Florentinus*, auctor Historiæ V. T. &c. obiit A. C. 1498.

AURELIUS Cassiodorus, vide *Marcus*.

AURELIUS Conanus, Aurelii Ambrosii nepos & successor, vitiis infamis.

AURELIUS, vide *Cornelius*.

AURELIUS Cotta, vide *Cotta*, it. *Cajus*, *Lucius* & *Marcus*.

AURELIUS Fulvius, fil. Titii *Aurelii* Fulvii bis Consulis, & ipse fuit Consul, *homo castus & integer*, pater Antonini Pii Imperatoris ex Arria Fadilla, Jul. Capitolin. in *Antonino Pio*. *c*. 1. Regius codex semper habet *Fulvus*, quod Consularibus Fastis firmatur. Casaubon. *ad Capitolin*.

AURELIUS Fuscus, Consularis primæ sententiæ, apud Pollionem in XXX. *Tyrann*. *c*. 21. Lege *Aurelius* & vide *ibi*.

AURELIUS Gordianus, Consul. Roman. apud Flav. Vopisc. in *Aureliano*. *c*. 41.

AURELIUS Julianus, vide *Marcus*.

AURELIUS Olympicus Nemesianus, Poëta, Afer genere, patriâ Carthaginensis, floruit sub Caro, ejusque fil. Carino & Numeriano. Scripsit *Cynegetica*, *Nautica*, & *Halieutica*. *Nic. Lloydius*. *Eclogas quasdam*, Lilius Girald. *de Poet*.

P. AURELIUS Opilius, Musas scripsit, A. Gell. *l*. 1. *c*. 25. Videatur *Cassiodorus*, *Prudentius*, &c.

AURELIUS Orestes, vide *Lucius*.

AURELIUS Philippus, ex præceptoribus Alex. Severi, cujus vitam scripsit. Lamprid. *in Severo*. *c*. 3.

AURELIUS Probus, baphiorum præpositus, inventor generis purpuræ longè clarissimi, quæ ab eo nomen accepit. Æl. Lamprid. in *Alexandro Sev*. *c*. 40. *Purpura clarissima* - - - *ad vendendum gravissimus exactor fuit: ita ut Alexandrina purpura hodieque dicatur, quæ vulgò Probiana dicitur*, idcirco quòd Aurelius Probus *baphiis præpositus id genus muricis reperisset*. Sensus est, Clarissimæ purpuræ genus, *Probianum* vulgò suâ ætate appellatum ab inventore quodam Probo, *Alexandrinum* etiam fuisse dictum de nomine Alexandri, quippe quò nomine clara omnis purpura in genere dicebatur, adeoque & species hæc muricis, vulgò *Probiani* dicti. Salmas. *ad Lamprid. loc. cit*.

AURELIUS Prudentius, Hispanus, primam ætatem posuit in agendis causis, demum ad Præfecturam Theodosii patrociniô conscendit. Scripsit egregia opuscula eleganti carmine, quæ extant.

AURELIUS Verus, Historicus Latin. Severi vitam scripsit. Vixit sub Diocletiano. Lamprid. *in Alex. Severo*.

AURELIUS Victor, cognomine *Primus*, Historicus. Jul. Capitolin. *in Macrino*, *c*. 4.

AURELIUS Victor Sextus, sub Juliano Apostata, scripsit Historiam virorum illustrium à Procante ad Cæsarem; Vitas Cæsarum, de origine gentis Roman. &c. Voss. *de Hist. Lat*. *l*. 2. *c*. 8. Vide & *Sextus*.

L. AURELIUS Cejonius Commodus Verus Antoninus, ab Adriano Imperatore adoptatus, ante ipsum tamen mortem obiit, dictus etiam *Ælius Verus*; vide in hujus *Vita* Æl. Spartian. *c*. 2.

M. AURELIUS Antoninus, vide *Antoninus Philosophus*.

M. AURELIUS Antoninus Bassianus, fil. major natu Severi Imperatoris Patre contra Albinum eunte, *Cæsar*, appositô Aurelii Antonini nomine, appellatus, post obitum Patris ad Imperium pervenit, *Antonini Caracallæ* nomine insignis. Vide ibi.

M. AURELIUS Claudius, in *Inscr*. quæ Beneci extat, ab *Onuphrio* observatâ, dictus est, qui in nummis passim *Fl. Claudius* nominatur, eôdem teste, Imperator hujus nominis secundus, cujus vitam Treb. Pollio literis consignavit. Vide in voce *Claudius II*.

T. AURELIUS Fulvius, per honores diversos ad secundum Consulatum & præfecturam Urbis pervenit, avus per Aurelium Fulvium fil. de quo suprà, *Titi Aurelii Fulvii Bojonii Antonini Pii* Imperatoris, cujus sub nomine *Antonini Pii* vitam scripsit Jul. Capitolin. *Fulvum* alios habere, diximus suprà.

S. AURELIUS Victor, epitomen vitæ Imperatorum edidit, sub Arcadio & Honorio. Voss. *Hist. Lat*. *l*. 2. *c*. 15.

AUREM perforandi ritus, in perpetuæ servitutis signum, occurrit Exodi *c*. 21. *v*. 5. & 6. *Quod si dixerit servus, Diligo dominum meum, & uxorem ac liberos, non egrediar liber: Offeret eum dominus Diis, & applicabitur ad ostium & postes, perforabitque* aurem *ejus subula, & erit ei servus in seculum*. Hæc nempe forma erat apud Israëlitas mancipationis continuatæ, postquam servus publicè protestatus esset, id certô consiliô sibi libertatem suam abjudicare; quòd herus adductum eum ad postem & januam, eidem januæ vel posti cum applicaret, & subulâ aurem perforaret. Qualis autem janua hic intelligenda sit, an porta publica civitatis, quod ibi exercerentur judicia: an janua domus domini, sub cujus potestate manebat servus, non adeò omnibus liquet. *Tremellius* & *Junius* de posteriore verba hæc capiunt ut & Vulgata, Deuteron. *c*. 15. *v*. 17. ubi *Perforabis*, inquit, *aurem ejus in janua domus tuæ*; quæ vera interpretatio est. Per hanc enim applicationem servi ad ostium vel postem domus heri, significabatur eum domus heri sui quasi fundo mancipari, ut nunquam domô exire posset, sine heri venia. *Auris* verò perforabatur in hujus rei symbolum: cùm enim *Auris* obedientiæ sit hieroglyphicum & servitutis, meliùs perpetua servitus significari non potuit. Hinc est, quòd in Onirocriticis, somniare plures aures, aut asininas aures habere, servitutem diuturnam portendere dicitur. Admonebatur igitur hôc ritu servus perpetuæ obedientiæ, quâ heri sui mandata, etsi aliquando dura & gravia, & velut aures terebrantia, excipere & exequi deberet. Ad quem morem, David Christi typum gerens, videtur allusisse, Ps. 40. *v*. 7. אזנים כרית לי *Azenajim Karitali* h. e. *aures perfodisti mihi*. Quasi diceret, habebis me perpetuò addictum tibi servum, atque obsequentem, ut illi heris suis addicuntur, quibus auris perforatur &c. Vide Andr. Rivetum *Com. in Exodum dictô l*. & infrà aliquid, ubi de *Libertis*, it. voce *Subula*. *In India Bramidæ duodecimo diei natis*, aures *eorum similiter* perforantes, *tribuunt nomina*. *Tapuyarum etiam pueri octavo circiter annô, quoad auriculas & Labium inferius perforati, hâc ratione demum in hominum numerum dicuntur adsciscî*, verba sunt Jo. Christiani Sagittarii *Corpusculo Historico-Heraldico* p. 57. Alia perforatio *Aurium* à luxu est: in utroque sexu. De masculo, vide suprà, ubi de *Achillis statua*. De fœminino sic Plin. *l*. 11. *c*. 37. *Non in alia parte fœminis majus impendium, margaritis dependentibus*: & *l*. 9. *c*. 35. *Et proceritatibus* (margaritis) *sua gratia est, elenchos appellant fastigatâ longitudine, alabastrorum figurâ in pleniorem orbem desinentes. Hos digitis suspendere ac binos & ternos auribus, fœminarum gloria est*. Vide infrà ubi de *Inauribus*. Atque hinc *Aurium fenestra* memoratur Juvenali *Sat*. 1. *v*. 104.

> *Natus ad Euphratem, molles quod in aure fenestræ*
> *Arguerint*.

Hic enim Dalechampius, ritum in Oriente viris usitatum, aurum in auribus gestandi, indigitari ait, *Annotat. ad Plinium*. Qua de re vide infrà, ubi de *Fenestratis Auribus*. Sed & *Flores in auribus* videbimus suô locô.

per AUREM testes attrahendi ritus, occurrit *L*. Bajuarior. *tit*. 15. *c*. 2. *Ille testis per aurem debet esse tractus, quia sic habet. Lex vestra*. Item *tit*. 16. *c*. 2. & 6. In *Charta*, exarata ann. 35. Caroli M. in *Metropoli Salisburg*. *Tom*. III. *p*. 322. *Coram residentibus & adstantibus multis & testes usu Bajoariorum* per aures *ex utrisque partibus tractis*. &c. Sic *aures torquendi & alapas dandi mos*, in *L*. Ripuariorum memoratur *tit*. 60. §. 1. *Ad locum traditionis cum eodem numero pueris accedat* --- *& sic eis præsentibus pretium tradat, & possessionem accipiat, & unicuique de parvulis alapas donet & torqueat auriculas, ut ei postea testimonium præbeant*. Vide quoque *LL*. Aleman. *tit*. 94. E quibus discimus, olim testibus vellicatas & tractas aures & alapas inflictas, quò testimonii à se editi vel edendi memoriam servarent: quod apud priscos Romanos in usu fuisse legimus. Qui enim in jus vocabat, ei, cui litem intendebat, denuntiabat, ut ad Prætorem veniret: qui si parebat, Prætor adibatur, sin minùs, qui vocabat, testem adducebat, ejusque *auriculam* vellebat, atque ita adversario injiciebat manum. Alioqui nisi antestatus esset, ma-

num

num injicere & ad Prætorem Judicemque eum rapere non licebat, eratque injuriarum actio adversus eum, qui secus fecerat, comparata. Plautus in *Persa*, *Act.* 4. sc. 9. v. 10.

Do. Nunc ambulas? Sa. Tamen ego cassa, carnifex
Cur parum Mortali libero auris atteruntur?

Virg. *Eclogâ* 6. v. 3.

.... Cynthius aurem
Vellit & admonuit, &c.

vide quoque Horat. *l.* 1. *Sat.* 9. v. 76. Meminit ejusdem ritus Clemens quoque Alex. *l.* 5. *Strom.* factique est Lapillus antiquus Guidonis Lautini, cui insculpta erat manus atterens auriculam, cum hac inscript. MNHMONEYE i. e. *Memento*, uti refert Rævardus ad *LL. XII. Tab.* c. 5. apud Car. du Fresne *Glossar.* Plura vide suprà passim, imprimis ubi de *Antestatione*, ut & infrà, in voce *Auris*.

AUREOLÆ, in Ecclesia Romana, dicuntur præmia alterius vitæ, quæ, præ reliquis beatis, iis collatum iri, qui opera, ut vocant, *supererogationis*, præstiterint, ajunt. De his Josephus Angles in 4. *sent. dist.* 49. *artic.* 6. *concl. ult.* Quod in corporibus Virginum, inquit, *Martyrum atque Doctorum, etiam insignia quædam, quibus hujusmodi Aureolas in Anima habere præ se ferent: quodque Virgines in capite aliquam coronulam albam, Martyres rubeam, & Doctores viridem gestabunt.* Quâ de re cum aliter sentiret Glaudius Sequenotus, dicens, *Aureolam illam esse novitium Scholasticorum inventum, de quo Patres nunquam sunt locuti, nec etiam primi Scholæ Doctores, cujus in Scriptura fundamentum nullum reperitur*, à Sorbona atrò notatus est calculo, uti refert Rivet. *Summ. Controv. Tract.* 2. *quæst.* 58. Rem decidit Augustin. *in Psalm.* 102 *Ergo coronat te*, ait, *quia dona sua coronat, non merita tua. Plus omnibus illis laboravi, ait Apostolus, sed vide quid adjungit, non ego, sed gratia Dei mecum. Et post labores omnes expectat ipsam coronam, & dicit, Bonum agonem certavi, fidem servavi, cursum consummavi. De cætero reposita est mihi corona justitiæ, quam mihi reddet Dominus in illa die justus Judex. Quare? quia agonem certavi. Quare? quia cursum consummavi. Quare? quia fidem servavi. Unde certasti? unde fidem servasti? non autem ego, sed gratia Dei mecum. Ergo quod coronaris, illius misericordia coronaris.* Vide quoque eum *Tom. VII. de gratia & libero arbitr. ad Valentinianum* c. 6.

AUREOLI Homines, apud Veteres pro præstantibus, quemadmodum Græcis χρύσεοι i. e. *Aurei*. Imprimis vero id nominis virtutis ergò bonis pugnatoribus seu propugnatoribus, in ludo gladiatorio, tributum, Unde *Cetropi Aureolus*, *Vegetio*, *Aureolus*, cognominati, ut indigitaretur, bonos illos pugnatores, & in Arte gladiatoria primos esse. Treb. Pollio in Claudio c. 5. *Scilicet Antipater principium de Aureolo sic habuit, veniens ad Imperatorem nomini suo. Magna videlicet ejus virtus, ab auro nomen accepere. Atque ideo, suum inter gladiatores bonis pugnatoribus (Pal. habet Propugnatoribus) hoc nomen appositum.* Vide Salmas. ad loc. & suprà in *Aurei*.

AUREOLI Pisces, Sinensium deliciæ. In celebri lacu est 100. jugerum in monte *Cienkim*, prope *Changhoa*, in *Chekiang* provinc. sub urbe *Hangcheu* seu *Quinsai*. Fulvi sunt coloris & per certa intervalla aureis quodammodo lineis intersecta micat cutis, totumque dorsum aureo veluti pulvere inspersum est. Magnitudo eorum digitum non excedit & tamen trifurcata, bifurcata, subinde etiam simplici & latiori caudâ armati sunt, unde aspectu jucundissimi, magnoque apud Sinenses in pretio, eum proin studiosè domi aut in viridariis alunt, pulcherrimis ad id adornatis vasis. Certè iis subinde Magnates ipsi manu suâ cibum porrigere solent, tum quasi nôssent, cui domino serviant, quantamque suo aspectu voluptatem illi concilient, sæpè cùm adest colludunt. Cùm itaque omnibus ex partibus, quas Sinenses expetunt perfecti sint, ad duos tresque aureos unius quandoque pretium ascendit. Auctor Anonymus *Sina & Europa* c. 42.

AUREOLUM, castrum agri Faventini, *Oriolo*, inter Faventiam & Mutilum, à Faventia 4. mill. pass. Antiqui tradunt.

AUREOLUS, Illyric. Tyrannus, ad Mediolanum victus, cæsusque, à Claudio Dalmata, sub Gallieno Imperatore circa A. C. 270. Eutrop. *l.* 9.

AUREOLUS Petrus, vide *Petrus*.

AUREOLUS Pons, apud quem, teste *Trebellio*, Aureolus Tyrannus à Claudio Imperatore interfectus fuit A. C. 270. *Bapt. Egnatius* ait, eum in agro Mediolanensi extare, vulgoque *Pontiroio*, aliis *Pontirolo*, vocari. Pagus Ducatus Mediolanensis in Addua Glarea, regiuncula in confinio Bergomensis agri. *Magin.*

AUREUS, monetæ Romanæ nomen. Postquam enim argentô jam quoque sordescebant digiti, *decebat*, ut Plin. *l.* 33. c. 3. ait, *materia & in nummis munditie auri placuit*, percussus est nummus *Aureus*, anno, ut idem adnotat 62. post argenteum, & simpliciter *Aureus* appellatus est, quippe, cui nominibus his nummi separarentur, causâ nullâ existente, cum omnes unius generis ac indicaturæ essent, & semisses ac tremisses aurei demum ab Alexandro Sev. introducti sint, quo tempore *Solidus* dictus. Primus semper 25. denariorum fuit nummorum sestertiorum centum. Unde quæ *decem sestertia* effert Tacitus, ea dicuntur Ulpiano *centum Aurei*, maximum patrocinii forensis è legibus honorarium; *Licita autem quantitas intelligitur pro singulis causis, usque ad centum aureos*, *l.* 1. *ff.* §. 12. *de extraord. cognit.* Hoc pretium ejus: pondus quod attinet, *Aureus* Romanus ex constituto pondere duorum denariorum & victoriati non multò minor, semper autem gravior statere Attico fuit, quod uid avaritia & malæ artes vel his vel illis detraxerent, aleoque didrachmus malè à quibusdam allecitur. Seu, septem scripulorum & quintæ scripuli erat, ac 40. ferebantur è libra: Septies enim quadraginta sunt 280. quadraginta quintæ partes, scripuli faciunt octo scripula integra: ita fiunt 288. scripula libræ. Pretium tamen, *Aureo*, ut dictum, erat 25. denariorum, quasi septem scripulis & simplo vel dimidiatô scripuli constaret, ut imputarentur in libram nummariam trecenta scripula: quæ respondent 3000 scripulorum argenti, h. e. mille denarii, 4000. sestertium nummum. Ratis utique sub Imperatoribus inerat accessio illa super septimum scripulum: ut solent otheniæ summum lucrum non contemnendum putare. Itaque, canescente Imperiô, pondus illud paulatim recessit, vix ut staterem didrachmum veterem Atticum æquaret, quum tamen 25 denariorum ei pretium maneret, molliorem occasionem dedit Constantino, ut pleraque alia, sic & nummos & proportionem inter aurum, argentum, æs, consuetudine jam latenter mutatam, decretô mutandi. Solidum itaque pro *Aureo* fecit, quaternorum scriptulorum seu 24 siliquarum, quales 72. libræ, sex unciæ auri attribuebantur; pretio nummi prioris ex proportione, quæ olim inter aurum & argentum fuerat, quasi tredecim denariorum & duorum obolorum. Sed hos denarios etiam abolevit idem, & pro illis *Miliarenses* introduxit, graviores denariô, 18. siliquarum & 4. quintarum siliquæ, quum denarius 18. tantum siliquarum fuisset, &c. Sic aurum ex proportione ad argentum decupla, quæ sub Consulibus & prioribus Principibus obtinuerat, cecidit eo, ut una pars auri quatuordecim & amplius commutaretur partibus partibus argenti, Libra argenti, continens Miliarenses 60. æstimaretur quinis solidis, & ita 14. argenti libræ responderent 70. solidis: h. e. minus duobus solidis, quàm libræ: quum prius 10. argenti libræ unam auri & quatuor *Aurei* tantò graviores libram argenti æquâssent, &c. Vide de his prolixè disputantem Joh. Fred. Gronovium *de Pecun. Vet. l.* 4. c. *inprimis* 13. Eandem monetam *Aureolum* quoque appellatam fuisse, docet Eryc. Puteanus *Pecun. vet. rat.* c. 4. quam diminutionem Martialis amarit non uno in loco: unus hic sufficerit, *l.* 12. *Epigr.* 28. v. 12.

...... Centum Aureolos sic velut ære rogat, &c.

Idem Gronovius alibi sic: *Aureus Romanus, quinque & viginti denariorum pretio, uniformis semper fuit, & proin, quia non nisi una ejus species fuit, non nisi Aureus vocatus est. Cum contra Argentei trium essent generum denarii, victoriati & sestertii. Aliud autem fuit Aureus Denarius, qui non Romana, sed peregrinæ monetæ fuit species, velut χρυσοῦς Atticus, seu dimidiati stateres Græcorum. Fuit autem Aureus Romanus statere Attico, qui sicut & Crœsius ac Philippeus & Daricus, didrachmus erat, major ac gravior, nostrô duplo & quasi dimidiatô major.*

AUREUS Byzantius seu *Byzantinus*, nomen aureæ in Imperio Græco vigentis monetæ, apud Tudebodum, Lambertum Ardensem aliosque Scriptores. A Græcis postea transiit ad Saracenos & Turcas nomen, sic tamen, ut ad Græcanicorum nummorum discrimen, *Saracenatos Byzantios* plerique mediæ ætatis Scriptorum hanc monetam vocent. Sed & Maurorum quoque Hispaniæ Principum *Byzantii* reperiuntur: ut videre est infrà, ubi de *Byzantiis*.

AUREUS Mons, Corsicæ insulæ. *Ptolem. Monte Gradacchio Leandro.*

AUREUS Mons, Hungariæ, *Matheegh Lazio*, cujus meminit *Liber Notit. In Mœsia* prima, item *Aurelius Victor*.

AUREUS Numerus, vide infrà *Meton*, it. *Numerus aureus*.

AURI Adamas, Ἀδάμας Græcis, dictum est, quod cum reliquo auroso lapide (quâ voce indigitatur lapis auri venâ micans, Græcis λίθος χρυσίτης) in farinam moli non potest, nec pilis ferreis comminui, ut apud *Pollucem* videre est. Aliàs *Flos auri*, quod optimum aurum ex eo fieret: & purissimum *Hesych.* Ἀδάμας, τὸ ἀκήρατον χρυσίον. Item *Auri nodus*, Plin. *l.* 37. c. 4. *Adamas diu non nisi Regibus & iis admodum paucis cognitus, ita appellatus auri nodus in metallis repertus.* Nodosa videl. illa auri duritiès, in marmore auroso, quæ putum putum aurum exhibet. Nempe grana illa auri pura, quæ in metallico lapide inveniebantur, Græcis ἀδάμαντος nomine veniebant, item κέγχρος, ut videbimus infrà in voce *Centram*. Cujusmodi grana in Æthiopicis metallis non ampliora cucumeris semine reperiri solita, tradit Aristoteles, an Theophrastus, *l.* περὶ μετάλλων. Agatharchides in Arabia, apud Alilæos, effossum scribit, minimâ magnitudine nuclei, mediâ mespili, maximâ juglandis nucis, quod nullâ purgatione & coctione indigeret, Græcis hunc ἄπυρον & ἄπεφθον vocatum. *Strabo* in Hispania massas auri puri refert inventas selibres, sed in ramentis. Idem *dissectis* dissectis lapidibus, inventas glebulas *Sammisanas*, *instar papillarum*, addit. In eadem, Plinius in puteis massas inventas prodit denas excedentes libras, *palacas*, an *palacranas*, quo nomine *massas* Græci dicunt) indigenis dictas. De Auri puri massis, quæ in Novo Orbe visebantur, quum illuc pedem primò Hispani intulerant, videant Auctores, mira de earum magnitudine narrantes &c. Uti autem in auro Ἀδάμας puri auri granum dicebatur, quia cum reliquo lapide metallico in farinam moli non posset: ita in argenteis fodinis ἄσταχυς, vel ἄργυρος, i. e. *milium*, vocabantur parva grana meri argenti, quæ in venis scintillabant. Quâ de re vide multa disserentem Salmas. *ad Solin.* p. 1075. & *seqq.*

AURI elimandi ars Hebræis jam ab antiquo innotuit, ut quâ Mosen jam, in eimando vitulo aureo atque in tenuissimam scobem redigendo, usum fuisse volunt, Syrus Interpres, Chaldæi item & Arabes *Exod.* c. 32. v. 20. Certè Josephus Salomonis equites narrat ψῆγμα χρυσίου, i. e. *scobem auream*, quotidie capillis suis sic inspersisse, ut Solis repercussu illuminati splenderent, *Antiqq.* *l.* 8. c. 2. Quomodo Trebellius Gallienum *crinibus suis auri scobem aspersisse*, & Lamprid. c. 17. *Commodum capillo semper fucatô auri ramentis & illuminatô fuisse*, tradit. Neque enim illa *auri* ramenta ex Tagi aut Pactoli arenis, sed ex auri massis detumpta, quas limâ eradebant, ut scobem decidentem capiti inspergerent. Sic itaque & Mosem verisimile est, vitulum parlatum attrivisse, atque in scobem contudisse: unde & *molaris* dicitur, quia auri ramenta tam minuta fuêre, quam quæ in pistrino fuêre commolita. Idem scobem hanc ideo in aquas conjecisse, & eas aquas populo bibendas exhibuisse, plerisque Hebræis dicitur, ut idololatriæ reos cognosceret. Hinc Jonathan in *Paraphr.* *Et potavit filios Israëlis*, inquit, *&*

 quo-

quisquis ibi deleret vas aliquod aureum (ad vituli confectionem) *in ejus ore signum apparebat.* Et in *Tanchuma fol.* 47. *b.* & in *Notis* Rabbi Salomonis, hæ aquæ conferuntur cum aquis adulteræ, tanquam eâdem vi pollentes, &c. Ad quorum sententiam valde accedit, quod aliquot retro seculis multi docuerunt, omnes idololatriæ reos, postquam aquas hausissent aureâ scobe aspersas, barbâ aureâ fuisse insignes. Vide Petrum Comestorem *Histor. Exodi c.* 73. Naucleum *Chron. Gener.* 27. Bibliorum Translat. Gall. vet. inchoatam A.C. 1289. in *Notis ad d. l.* ut alios omittam. Unde Petrus de Riga in *Aurora sua*,

> *Hebræi tradunt Mosen fecisse, quod audis,*
> *Ut peteret solus hac ratione reos.*
> *Nam rutilans auro mundabat barba nocentes,*
> *Dum pavidè latices fluminis ore bibunt.*

Sed Mosen & Levitas, habuisse notam aliquam [illegible], quâ vituli cultores à reliquis dignoscerent, ne pro his illi cæderentur, nullô fundamentô nititur. *Omnes enim populi rei fuit*, ut disertè habetur Exodi. 32. 25. &c. Plura hanc in rem vide apud Sam. Bochart *part. prior. Hieroz. l.* 2. *c.* 34. & infrà in *Aurea Barba*.

AURI Flos, nonnullis electrum dicitur, aurum videl. argento mixtum. *Hesych.* & *Suidas*, [illegible]. Unde Plin. *l.* 33. *c.* 4. 5. *argentum auri scoriam* appellat: alii *spumam*. Hinc *ramenta in aurum spumantia* apud Manilium, *l.* 5. de *Auricoctore* seu [illegible],

> *Parvaque ramento faciet momenta minuto,*
> *Pro tali ut regerat censu spumantia in aurum.*

Et quia aurum mollioris naturæ ad fusuram ac de facili liquatur, contrà argentum difficilius & magis ignibus invictum: ac proin in auro fundendo & excoquendo extra ejicitur materia durior, multô argento mixta; inde *Florem* hunc *auri* seu spumam [illegible] dictum quoque nonnulli volunt. Quemadmodum in ferro aciem indurata m [illegible] etiam vocavêre Veteres. Sed verius *Auri Adamantem* seu *Nodum* vocatum esse auri [illegible], i.e. partem ejus duriorem, velut nodum, seu micas auri purissimi, quæ cum reliquo aurifo lapide in farinam moli non potest, nec pilis ferreis comminui, ut diximus suprà, ubi de *Auri Adamante*. Ex hoc electro autem, seu auri purgamento, clavi olim fiebant, in pedibus lectorum, qui & ipsi [illegible] dicebantur. Aristophanes *in Equitibus*,

> [illegible]

Aliud verò est electrum, quod idem cum succino, de quo infrà: Plura verò de *Auri Flore* vide apud Salmas. *ad Solin.* p. 1081.

AURI Massa, vel AURI ILLATIO vel AUREA MASSA, quod à tributariis pensitabatur, vel à vectigalium publicorum susceptoribus in *massam* conflatum ad sacras largitiones transmittebatur, ut est in *l.* 13. *Cod. Theodos. de Susceptor.* quâ Valentinianus Aug. sanxit, ut tributariis facultas esset, vel solidos solvere, vel materiam auri, quam exsolvere tenerentur susceptoribus, in massam redigere: utque iidem susceptores solidos ipsos si recepissent, in massam pariter redactos, ad sacras largitiones transmitterent, sub quarum Comite militavit *Primicerius aureæ massæ*, ut est in *Notit.* Imperii, apud Car. du Fresne *Glossar.* vide quoque suprà *Auri Adamas*.

AURI Nodus, *Plinio* dicitur meri auri massula, in metallis reperta, quæ etiam *Auri Adamas*, uti vidimus suprà.

AURI Scobs, non crinibus solùm olim, pomique inspersa, ut paulo antè diximus, sed & *scobe auri porticum stravit ac argenti* Heliogabalus, *dolens quòd non posset & electri idque frequenter, quacunque fecit iter pedibus, usque ad equum vel carpentum, ut fit hodie de aurosa harena*, Æl. Lamprid in *Vita* Heliogabali. *c.* 31. vide quoque infrà in voce *Aurosa arena*.

AURI Vena, in metallis: unde aurum effodiebatur, dictum est id, quod in glarea ac reliquo lapide, marmoris instar, nitebat; [illegible], & [illegible], & [illegible], *Diodoro* post *Agatharchidem*. De qua Plin. *l.* 33. *c.* 4. ubi de Hispaniæ aurifodinis, *Quod puteis foditur, Canalicium vocant, alii Canaliense: marmori id glareæ inhærens, non illo modo, quo in Oriente Sapphiro atque Thebaico aliisque in gemmis scintillat, sed micans amplexu marmoris.* Nempe in sapphiro & Thebaico lapide & multis aliis gemmis auri guttæ scintillant. Non eo modô in glarea aurosa, vel lapide auri venis divite, aurum micat, sed in modum marmoris inidi fulget. Cujusmodi lapis sive marmor cædebatur, cæmenta in mortariis lapideis pilô ferreô pinsebantur, donec in frusta comminuerentur, magnitudinem ervi æquantia. Ea dein frusta in molam mittebantur, ibique molebantur, adeò ut farina videretur. Postmodum aurum secernebatur, lavabatur, coquebatur, ut videre est apud *Agatharchidem*, Diodorum Sic. *l.* 3. Plinium *loc. cit.* Alios. Quia verò in hujusmodi lapide aurosô, quem sic dicere liceat, uti *Aurosam arenam*, Lamprid. *Heliogab. c.* 31. vocat, sæpe [illegible] occurrebant, vel micæ auri purissimi, quæ comminui frangique non poterant, ex seligebantur, nec cum reliquo pulvere coquebantur, uti diximus suprà, in voce *Auri Adamas*. Plura vide apud Salmas. ad *Solin. p.* 1075. uti de *Auri collectoribus* infra aliquid, ubi de Obryzo auro.

AURIA, Callaicorum in Hispania oppid. ad Minium fluv. hodiè *Orons*. Quibusdam sunt *Aquæ calidæ*.

AURIA Josephus, vide *Doria*.

AURICABEO, vide suprà in *Auclabeo*.

AURICHALCUM, *ab auro* & *ære*, quod Græcis [illegible] est, multis conflata vox videtur, *Festo*, Servio in *Æn. l.* 12. *v.* 87. Isidoro *Origin. l.* 16. *c.* 19., Ambrosio in *Apocal. c.* 1. Primasio in eandem, *Hesychio*, aliis. Sed verum metalli hujus nomen [illegible] est Græc. unde Latinis *Orichalcum*, Horatio *de Arte*, v. 202. Virgilio *loc. cit.* & Statio *Theb. l.* 10. *Orichalcum*, montanum æs: quod illi nomen Veteres ideò videntur indidisse, quia vetus erat fabula, è silvosis montibus incendiô correptis præstantissima metalla defluxisse, ut de Galliæ montibus, Athen. *l.* 6. de Hispaniæ saltibus Aristoteles in *Mirabil.* de Pyrenæis Diodor. Sic. *l.* 5. &c tradunt. Ut autem error errorem trahit, qui ab *auro* colore dictum putârunt, hoc nomine designârunt vulgare illud æs, quod cum naturâ sit rubrum, admixtâ cadmiâ, flavescit: proindeque aurichalcum auro opposuerunt passim, tanquam multô vilius, *Servius*. Cicer. *Offic. l.* 3. Sueton. in *Vitellio c.* 6. *Digesta tit. de contrah. empt. L. Labeo* 45. &c. Unde Apollinaris *Ps.* 31. *v.* 21.

> [illegible]
> *Maxillas constringe freno ex orichalco.*

i.e. æreis. Quin hodieque Gallis æs vulgare *archal* dicitur, i.e. *aurichalcum*. At apud Veteres *Orichalcum* aliud fuisse, ære longè pretiosius, nec multum infra auri pretium, res ipsa clamat. Nam in *Critia* Platonis, Atlantidem Insul. inter cætera metalla, produxisse legimus, [illegible] —— [illegible] —— [illegible], *nunc solo nomine notum, olim vero longe celebrius* —— *orichalcum* —— *omnium excepto auro pretiosissimum*. Inde apud veteres Poëtas, inter præcipua ornamenta, cum auro *aurichalcum* sæpe nominatur. Apud Homerum *Hymnô* 5. Horæ Veneri ponunt;

> —— —— [illegible]
> [illegible].
> *in auriculis perforatis*
> *Donum (i.e. inaures) ex orichalco & auro pretioso.*

In Hesiodi *Scuto* v. 122. Herculem cum aureo thorace induit,

> [illegible],
> *Ocreas orichalco inceutis.*

Quem imitatus, apud Virgilium Turnus, *l.* 12. *Æn.* v. 87.

> —— *Auro squalentem alboque orichalco*
> *Circumdat loricam humeris.*

Sic in Plauto non semel, *aurichalco contrà*, id ferè est, quod aliis *auro contra*. vide ejus *Curcul. Act.* 1. *Sc.* 3. *v.* 46. *Militem Act.* 3. *Sc.* 1. *v.* 63. *Pseudolum Act.* 2. *Sc.* 3. *v.* 22. Unde de Chrysolithis agens Plin. *l.* 37. *c.* 9. *Funda*, inquit, *includuntur perspicuæ, cæteris subjicitur aurichalcum, quondam etiam & per se gemmarum in usu*. Quasi velit, aurichalcum olim & per se in usu gemmarum fuisse apud Veteres vel eô, auri vice, usos illos ad gemmas includendas. Cæterum tam rarum inventu nativum *aurichalcum* est, ut Plato illud describat *loc. cit.* tanquam [illegible], *solo nomine notum*: Imò, an verè extet, aut verò unquam extiterit, jam inde ab Aristotele controversa res fuit inter Scriptores, uti videre est apud Scholiasten Apollonii *l.* 4. *v.* 973. Aristotelem in *Mirabil.* *Hesychium*, *Plinium*, Tzetzen in *Hesiod.* *Etymologum*, *Phavorinum*, *Pollucem*, *Alios*. Tamen æs Demonesium, pro *orichalco* videtur esse habitum, ex Aristot. in *Mirabil.* ubi ex hoc ære factas statuas, in urbe Pheneo, quibus *inscript.* *Hercules Amphitryonis f. Elide capta dedicavit*, [illegible] dictas esse refert. Idem de ære Mossynæco suspicatus est Bochartus, quod Philosophus vocat [illegible], *maxime splendens & album*, quæ sunt orichalci notæ characteristicæ. Græci namque tam nativum, quàm factitium orichalcum, *album* describunt: & forsan Hebræis inde dictum est [illegible], *nechoseth lebana i.e. æs album*, atque ex eo facta fuerit Græcè vox [illegible], in Apocal. *c.* 1. *v.* 15. Sed de hac vide infrà in voce *Chalcolibanus*. Deferebatur autem æs hoc album Tyrum, ex *Tubal & Mesech*, Ezech. *c.* 27. *v.* 13. De aurichalco factitio, habes apud *Etymologum*, [illegible], adde ex Tzetze; [illegible]. *Chymica est fusio æris albi, quod non reperitur: illud enim præparatione quadam fit album, cum naturâ rubrum sit.* Cujusmodi præparatione fiebat orichalcum, in Phrygiæ urbe Andira, ut his verbis testatur *Stephanus*, post Strabonem *l.* 13. [illegible]. *Andira urbs, in qua est lapis, qui exustus fit ferrum: Dein cum terra quadam in camino excoctus pseudargyrum refundat, atque æri mistus postmodum fit orichalcum.* Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 6. *c. ult.* vide quoque infrà in voce *Crama*.

AURICOCTORES, apud Manilium, *l.* 5. *versibus* quos Scaliger pro desperatis relictos ita corrrexit Salmas.

> *Ille etiam fulvas avidus numerabit arenas,*
> *Perfunderque novô stillantia littora pontô.*
> *Parvaque ramento faciet momenta minuto,*
> *Pro tali ut regerat censu spumantia in aurum.*
> *Et perlucentes cupiens prerofare lapillos*
> *Verticibus mediis oculos immittet avaros.*

Sunt, [illegible] Græcis, & simpliciter [illegible] *Agatharchidi*, qui ramenta auri purgata, lota & in farinam trita vel molita ad pondus accipiebant & cocta reddebant pari ferme pondere, aut modicô saltem intertrimentô. Diodor. Sic. ubi suprà, *l.* 3. [illegible], *Tandem alii opifices accipientes appensa* (ramenta) *in fictiles fictiles injiciebant*, ut videl. in fornace excoquerentur. Atque hoc est quod ait Manilius *v.* 3. (nam duo priores ad Aurilegulos spectant) *parva momenta*, i.e. parvas lances, *faciet*, ponderandis minutis momentis, ut pro tali censu reddat, *ut regerat spumantia in aurum*, i.e. excocta in purum putum aurum. Aurum enim, non minùs ac æs & argentum, dum excoquitur, spumam ejicit, quod ipsius purgamentum est. Inde & [illegible] aurum Græcis, quod *ignis despumavit & excoctum est*, ab [illegible], quod idem ac [illegible] & [illegible], seu [illegible]: unde *obrussam* dixêre Latini *experimentum auri, quod igne sumitur*, Plin. *l.* 33. *c.* 3. &c. vide Salmas. *ad Solin.* p. 1080.

AU-

AURICORNU, promontorium Byzantii, quod & *Chrysoceras* Plin. *l.* 9. *c.* 15.

AURICULÆ Ornatrix, in famulitio Matronarum fuit. Inmundi enim muliebris, ut loquitur *Pignorius*, pars una coma fuit; pars altera cutis, faciei, & hujusmodi reliqua, fœminis procurata ad insaniam usque. Unde, uti *cutem medicaminibus ungebant*, *genas rubore maculabant*, *oculos fuligine collinebant*, Tertullian. *de cultu fem.* sic *auricularum* peculiarem gerebant curam: in quam Cyprian. invehitur *de discip. & habitu Virg.* *An vulnera inferri auribus Deus voluit*, *quibus innocens adhuc infantia & mali secularis ignara cruciatur*, *ut postea de aurium cicatricibus & cavernis pretiosa grana dependeant*, *gravia*, *etsi non suo pondere*, *mercium quantitate*. Meminit hujus ministerii vetus *Inscr.* Romæ: apud Pignor. *Comm. de Servis*.

JULIÆ ✠ LIVIÆ ✠ AUGU
AURICLAE
ORNATRIX.

De sanguine arietis *infimæ auriculæ* Sacerdotis consecrandi imponi solito in Vet. Test. Vide infra voce *Sacerdos*.

AURICULARIS, apud Ugutionem, Guil. Tyrium *l.* 19. *c.* 18. Ekkehardum Jun. *de Casibus S. Galli c.* 3. Henr. de Knygton *Histor. l.* 5. Petrum Diac. *Chron. Casin. l.* 4. *c.* 68. Willh. Neubrigensem *l.* 5. *c.* 27. Arnoldum Lubecensem *l.* 3. *c.* 8. Alios, secretorum est conscius, Consiliarius, Gall. *Qui a l'oreille du Prince.* Idem *Consiliarius*, Brittoni, Lamberto Schafnaburg. *ad A. C.* 1076. Lamberto Ardensi. Orderico Vitali *l.* 10. &c. Interdum verò Secretarium seu Amanuensem vox *Auricularii* notat, *Vita S.* Audoeni Episcopi Rotomagens. *c.* 5. *Sanctus Audoenus*, *cognomento Dado*, *Auricularii locum & munus in aula Regis obtinuit*; *itemque ad obsignanda scripta vel edicta Regia*, *quæ ab ipso conscribebantur*, *sigillum vel annulum Regis constituebat*. Ita Angilbertum Abbatem Centulensem, Caroli M. Secretarium, ab Alcuino joculari nomine *Homerion* dictum, idem Alcuinus quoque vocat *Ep.* 85. & *Carm.* 116. & 177. quem *Ep.* 89. appellat *Manualem*, i. e. Amanuensem, apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà *Mysitco*. De *Auriculari* verò *confessione*, quæ in Ecclesia Romana obtinet, vide infrà in voce *Confessio*.

AURICUM, urbecul. Germaniæ in Frisia Orientali cum castro, ubi plerumque moratur Comes Embdanus. Sita est in loco infertili. 3. vix milliar. ab Embda in Ortum. Hic Evangelium, Comitis Edzardi jussu, prædicari cœptum, Circa A. C. 1540. Ubbo Emmius in *Hist. Fris. l.* 50, 53.

AURIFEX Nicolaus, vide *Nicolaus*.

AURIFLAMBA, AURIFLAMMEUM, Gall. *l'Oriflambe*, sacrum apud Francos vexillum, S. Dionysii aliàs appellatum, quod in ejus Ecclesia religiosè custodiebatur. Hoc Francorum Reges, ex antiqua consuetudine, ab altari B. Dionysii solenni humilitate, jejuniis & lachrymis impetratum, tutelæ symbolum, deportabant in hostem, & in prima acie à præstantissimo quopiam defendendum, collocabant: *Quod*, teste Rigordo *in gestis Phil. Aug. videntes adversarii & cognoscentes*, *territi muliercu terga dedêre*. Formam ejus & nominis rationem sic descripsit Brito Armoricanus, *l.* 2. *Philippidos*:

At Regi satis est, tenues crispare per auras,
Vexillum simplex, cendato simplice textum,
Splendoris rubei, lethania qualiter uti
Ecclesiana solet, certis ex more diebus.
Quod cum Flamma *habeat vulgariter* aurea *nomen,*
Omnibus in bellis habet omnia signa præire.
Quod Regi præstare solet Dionysius Abbas,
Ad bellum quoties sumtis proficiscitur armis.

Auriflambæ gestatio, tanto (olim aliquando) in honore fuit, ut ad capessendam eam Arnoldus de Fudevehan, Marescallia Franciæ se exuerit, sub Carolo V. Rege, qui obiit A. C. 1380. nec post ejus imperium semel hactenus in aciem prodierit, ut asserit Tilletius *en recueuil des Roys de France*, *part.* 1. Hujus vexilli meminit quoque Curopalates *in Officiis Constantinop.* ut quod Imperatori tantum præferri soleret, nec in castris visum eo absente. Quod verò φλαμμουρον vocat, *Glossarii* mallet Φλαμμουρον legi, quasi dictum pro flammeo aureo. Spelmannus *Glossar. Archæol.* Idem *Auriflamma*, *Oriflamma*, *Oriflamma*, Car. *du Fresne* vexillum fuit proprium Monasterii S. Dionysii, quod Monachi in bellis, quæ pro bonorum aut privilegiorum tuitione suscipere cogebantur, suo deferendum Advocato porrigebant, qui illud ex Abbatis manibus, certis precibus ad id ab eo recitatis, ex Dionysii monumento, cui appensum erat, acceptum, in prælia tanquam Ecclesiæ ac Monasterii Signifer, præferebat primitus. Id enim muneris præsertim Advocatos Ecclesiarum spectâsse, quarum proin *Defensores* ac *Signiferi* dicebantur, vidimus suprà: ubi de *Advocatis*. Hoc proin nomine Vilcassini seu Pontesiæ Comites, qui Sandionysiani Monasterii protectores & Advocati erant, fortè quod plurima ex illius bonis intra eorum ditionem sita essent, *Auriflammam*, illius Monasterii peculiare ac præcipuum vexillum, in expeditionibus bellicis, quas suscepêre pro ejus tutatione, detulerunt. Unde fortassis manavit, ut *Auriflamma* crebrò & ferè semper *vexillum S. Dionysii* vocitetur à Scriptoribus, non solùm videl. quod in Æde S. Dionysii asservaretur, sed quòd peculiare esset Monasterii in militaribus expeditionibus signum. Nec proin verisimile præfato Auctori videtur, Galliæ Reges *Auriflammam* prætulisse in bellis suis, ante Ludovicum VI. à quo Vilicassinensis Comitatus comparatus est, &c. Hujus verò vexilli imitatione *Auriflammam* quoque interdum dictum esse præcipuum aciei vexillum, discimus ex Albertino Mussato *de Henrici VII. gestis*, *c.* 2. *Nec minus exemplo Aquilas aureamque flammam explicans in Florentinæ fines processit*. Vocis etymon quod attinet, ex Britonis versibus non obscurè colligitur. Cum enim labari seu gonfanonis formam præferret (cujusmodi Ædes sacræ non paucis in locis habere etiamnum solent, atque iis uti in publicis processibus) ejus materiam fuisse ajunt ex rubeo serico ignei & coruscantis coloris, atque ab igne auri & fulgore sandaracæ, cui flammeus color tribuitur, a Plinio *l.* 35. *c.* 6. *Auriflammæ* nomen inditum. Sanè de hujus vexilli colore & materia consentiunt Scriptores. Carolo verò du Fresne non videtur ex hisce evinci, ab ipso colore nomen *Auriflammæ* manâsse, cùm, etsi flammeum rubeus quôcunque modo repræsentet, nihil auri in ejus descriptione occurrat, præterquam in ipsa lancea, cui hærebat, quam Bellius *auratam* fuisse scribit. Neque enim aureâ fuit prætextum fimbriâ, ut Chiffletius finxit, sed viridi, quod disertè notat *Chron.* Flandriæ. Mavult igitur *Auriflammam* appellatam, a voce Scriptoribus medii seculi passim recepta, nempe à *Flammulum* vel *Flammula*, quæ quodvis vexillum denotat, cui adjuncta fuerit vox *Aurea*, quod hasta, cui infixa erat, aurô fuerit obducta: quod præter Bellium in *Histor. S. Dionys.* testatur *Inventarium* vetus Thesauri S. Dionysii apud Doubletum. Sed & Scriptor *Historia* Caroli VI. ex Thuana Bibl. enarrans, ut Domino d'*Aumont Auriflammæ* gestandæ præfectura à Rege demandata sit, hæc adjungit: *Sic vexillum ferre dignum duxit, donec ingruente belli necessitate, hastæ aureæ applicasset* &c. Vide plura apud Andr. Duchesnium *Histor. Bethun. l.* 2. *c.* 3. Raym. Montanerium *Chronic. Regum Aragon. c.* 119. 123. 138. 139. Johann. Goulain Carmelitam in *Vers.* Gall. Rationalis Durandi exaratâ A. C. 1372. jussu Caroli V. Gall. Regis *fol.* 41. 42. & Car. du Fresne prædictum in *Glossar.* & *Dissertat.* 18. *ad Joinvillam*.

AURIFRIGIA, seu **AURIFRISIA**, aut **AURIFRISUM**, apud medii ævi Scriptores, nonnullis est opus Phrygium auratis intertextum filis: *Carolo vero du Fresne* fimbria aurea, limbus aureus. Gall. *Frange d'or*: Quod probat ex *Chron* Laurishamensi *p.* 95. *Cappa tertium* aurifrigus, *palla altaris cum aurifrigio* &c. & *Chron.* Moguntino Conradi Episcopi *Casula violacea lata & magno aurifrigio*... Sic Matthæus Paris A. C. 246. *Incapis Choralibus & in alio aurifrigia conspicibilibus*. Charta A. C. 1213. apud Ughellum *Tom. VII. p.* 289. *Cappam unam de examito rubeo cum lista de aurifriso &c.* Galli Anglique Aurifrisum dixêre *Orfroy* seu *Orfrais*, quam vocem exprimens Ordericus Vitalis Latinè, *Aurifrasium* dixit *l.* 6. *p.* 603. *Adelina quoque uxor Rogerii de Bellomonte Albam* aurifrasio *Comite ornatam Uticensibus contulit*, apud Eund.

AURIGANTIUM, qui ludis Circensibus palmam olim quærebant, factiones erant variæ, de quibus sic Tertullian. *de spect. c.* 9. *Aurigæ coloribus idololatriam vestiêrunt. Et ab initio duo soli fuêre*, *albus & russeus*. *Albus hyemi*, *ob nives candidas*, *russeus æstati ob Solis ruborem voti erant*: *sed postea tam voluptate*, *quam superstitione provecta russeum alii Marti*, *alii album Zephyris consecraverint*. *Prasinum verò terræ matri*, *vel verno*: *Venetum cœlo & mari vel autumno*. Ita igitur cùm primùm duæ solùm eorum factiones essent, *Alba* & *Russea*: postea à coloribus viridis, cœrulei, coccini albique panni, quô donabantur, nomina acceperunt *Prasina*, *Veneta*, *Russea* & *Albata*. Domitianus duas alias adjecit, *Aurati purpureique panni*, teste Suetonio, *c.* 7. Sed illæ ætatem non tulerunt. Harum prout uni vel alteri Imperatores populusque adhærebant, ita dividebantur studia, sponsionibusque acriter certabatur: Erantque Principes quidam harum factionum ad reprehensionem usque studiosi: ut Caligula Prasinæ, Vitellius Venetæ: tum Agitatores ipsos in pretio habuerunt, Caligula Incitatum, Nero Prasinum, Domitianus Passerinum ac Tigrim, Nerva Scorpium, quorum victorias carmine extulit Martialis. Meminit Boculi cujusdam Asconius, M. Aurelii Dioclis & C. Apuleii Dioclis & P. Pompeii Euscemi ac Fusci veter. Epigrammata. Martialis tres factiones conjungit, *l.* 14. *Epigr.* 131.

Si Veneto, Prasinove faves, qui coccina sumis?
Ne fias ista transfuga veste, vide.

De Prasina seorsim Juvenalis *Sat.* 11. *v.* 195.

Totam hodie Romam Circus capit. Et fragor aurem
Percutit, eventum viridis quo colligo panni.

Nec carminibus solùm Poëtarum celebrari consuevêre victoriæ, sed tumulorum quoque cippis aut statuarum elogiis, unà cùm factionis mentione, æternitati tradebantur. Habebat porro quælibet factio suum Procuratorem, ut patet ex veter. lapide; *Q. Rapidio. Q. F. Lemjepastio. Procuratori. Drome. Factionis. Venetæ. Q. Rapidius. Xenodotus. Et Rapida. Juventina. Par. Fecere.* Suum item Medicum, de quo sic Marmor vetustum: *M. Vipsanio. Fellonis. Tentoris. Aurigatoris. M. Vipsanio. Migmoni. Viatori. M. Vipsanio. Quarto. Succondatori. M. Vipsanius. Medicus. Factionis. Venetæ. Ob.* 4 *D. D.* &c. Sed postquam Justiniani Imperatoris temporibus, ex Prasinæ & Venetæ factionum contentione, seditione ortâ, horribilis hominum strages edita & 40. fere eorum millia trucidata essent, quod ex Zonara transcripsit *Cuspinianus*: nomina factionum abolita sunt, & quadrigarum hæc ambitiosa vanitas cessavit. Magistratus, qui hisce ludis præerat, Prætor videl. aut Dictator, ob hoc ipsum creatus, mappâ aurigis signum solebat dare cursus: tum sonô tubæ equos è carceribus emissos, ut cuique sponsio aut votum, hortamine sublatisque in altum vocibus prosequebantur: unde & *Circus clamosus* appellari consuevit. Sed plura de his vide apud Arnobium *adv. Gentes l. ult.* ubi Aurigarum in Circo Romano certamen, velut penicillô depingit, & Stewechium cæterosque *ad eum*, it. Stewechium *ad Vegetium l.* 2. *c.* 24. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 5. Thom. Demster. *Paralipom. in illud* &c. Addam saltem, de factionibus Circi, carmen Coripp. *l.* 1. *num.* 17.

Aurigæ totidem, totidem posuêre colores;
Ut sunt æstivis Brumalia frigora flammis:
Nam viridis vernis campus ceu concolor herbis,
Pinguis oliva comis, frondis nemus omne virescit;

Æstatis roseus rubrâ sic veste refulget.
Ut nonnulla rubent ardens pomaque colore
Autumni venuit ferrugine dives & ostrô,
Maturas uvas, maturas fingens olivas.
Æquiparans candore nives hyemisque pruinas
Albicolor socia viridi conjungitur uva.

De sponsionibus, quæ vel pecuniâ, vel annulis depositis, fiebant, sic Ovid. *de arte amandi l. 1. v. 167.*

---- ---- Tangitque manum, poscitque libellum,
Et quærit posito pignore, vincat uter, &c.

Nec locus hîc est omittendus *Aurigarum*, qui in primo temone erat. Et quidem olim ad currum jungebantur quatuor equi, ut omnes conquaterniati æquatâ fronte procederent, subsequentibus binis jugalibus, cùm hodie bini funales juncti præcedant, subsequentibus jugalibus: atque tum quatuor illos equos sic conjungebant, ut duplici temone equis interjectô perpetuum jugum omnibus conjiceretur. Primus Clisthenes Sicyonius, ratione hâc immotatâ unô temone currum fecit, ac medios tantùm duos jugo junxit, eisque singulis ab utraque parte adjunxit lorô vinctos, uti docet Salmas. *ad Solin. p. 897.* Ab *Auriga* phrasis orta, *versi pannu agitare*; quod de illis propriè dicebatur, quum ab unius factionis panno ad alium transierant: ut putà, si Veneti panni agitator cum coccino panno agitâsset. Vide *ibid. p. seqq.* ubi tota Veterum *Aurigandi* ratio accuratè exhibetur. Sed & addam hîc quædam, de *Aurigarum* aurum postulandi more, qui indigitatur Jul. Capitolino in *Vero* Imperat. *c. 6.* ubi de Volucri equo ejus, *In hujus equi gratiam primùm cœperunt equi (l. eque) aurei vel bravia (pro & bravia) postulari. In tanto autem equus ille honore fuit, ut ei à populo prasinianorum sæpè modius aureorum postularetur.* Eundem & Dio aperit in *Caracallo*, ubi de ejus *aurigationibus* loquitur: Ἀγωνοθέτας ... [illegible] ... χρυσοῦς ... In his enim verbis significat Caracallum *aurigæ* habitu, manu flagellum tenentem ex inferiori parte adorâsse agonothetas & postulâsse aurum. Hoc enim est τῇ μάστιγι προσκυνεῖν, *flagello ori admotô sic adorare*, quod alii solâ manu labris admotâ faciebant. At *Aurigæ* nunquam sine flagello; qui proin, quum adorare vellent, illud ori admovebant. Κάτωθεν addit, i. e. ex *inferiori loco*, cùm agonothetæ in superiori essent. Idem de Abito, ἑωρᾶτό τε αὐτὸς καὶ ἡρματηλατηκὼς καὶ χρυσοῦς ὥσπερ ἀπὸ τῶν ταπεινοτάτων αἰτῶν, τούς τε Ἀγωνοθέτας καὶ στρατιώτας προσκυνῶν, *Videbanturque eum & aurigantem & aureos, velut unum ex vilissimis postulantem, atque Agonothetas militesque adorantem.* Vide Casaubon. & Salmas. *ad Capitolin. loc. cit.*

AURIGIA, Hispaniæ Bæticæ oppid. hodie *Arson*.

AURIGRAPHUS, dicitur Ugutioni & Johanni de Janua, *qui auream scripturam facit.* Χρυσογράφος Scylitzæ p. 450. & Joëli in *Chron. p. 177.* *Aureis* enim *literis* pretiosiores olim libri scribi solebant. Liber *Translationis* S. Stephani, *Textum deinceps Sacrorum Evangeliorum* aureis *characteribus exaratum obtulit.* Ordericus Vitalis *l. 5.* *Luitprandus Langobardorum Rex, donationem patrimonii Alpium Cottiarum, quam Aripertus, aureis scriptam literis Romam direxerat, confirmavit.* Ex quâ verò materia constaret ejusmodi *aurum*, ut & cæteri colores, in exarandis ornandisque libris adhiberi soliti, docet Papias inprimis, in voce *Libri*, his verbis: *Scribebantur autem (libri) diversis coloribus, quos facere poteris hujusmodi factis confectionibus. Argenteas literas facies, si æris florem & alumen æquis ponderibus in argento contriveris. Aureas facies, si alumen & æris florem æquô pondere aceto infusum de auro in aurum, usque ad mellis Attici crassitudinem triti perduxeris. Æreum colorem facies si sal & alumen rotundum æquis ponderis in æreo vasculo acetô infusô in æramento teras, usque ad mellis Attici crassitudinem. Hoc etiam ferreum facit*: apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà, ubi de *Auro liquato*.

AURILEGULUS, vide infrà *Aurum*, it. ubi de Obryzo *auro*.

AURINIA, fatidica mulier superstitiosè à Germanis olim culta, Tacitus *German. c. 8.* & sic quoque legerat *Bartolinus*,

Evolat Hercinio ad Superos Aurinia lucô.

Lipsius ex Jornande legit. *Aliurnna.* Ubi potius legendum *Alteruna* quasi dicas vetula Runa sive saga. Excellentiores autem Sagarum colebant velut Deas & consuluntur tales hodieque multis in locis, velut Sibyllæ. Sic *Gutruna*, bona saga, apud Saxonem Grammaticum. Nescio etiam ob quam causam majores nostri *Mandragoram* Alrunam appellârint; credo quia veneficus & incantationibus adhiberetur.

AURINIANA Ala, Tacit. *Hist. l. 3. c. 5.* *Ried*, olim oppid. nunc pagus Norici, apud Oenum fluv. & Vasserburgum urbem, in Bavaria, teste *Lazio* cui etiam *Haarlock* pagus vicinus esse videtur.

AURINX, Hispaniæ urbs. *Moron* in Andalusia, teste *Brutherò*.

AURIPIGMENTUM, Plinio *l. 33. c. 4. l. 35. c. 6.* Arsenicum luteum dicitur, quod unum Vetustissimis hôc nomine cognitum, inter colores picturæ utiles habitum est. Cum eo sandaraca in iisdem fodinis reperitur, & quidem in Mysia & Hellesponto inveniri, tradit *Dioscorides*: cùm rubrum Arsenicum, in aliis fodiatur metallis, & in Ponto ac Cappadocia eruatur, Armeniâ item, unde *Armenium* videtur absolutè dictum. Inter austeros autem colores *Auripigmentum* eidem *Plinio* recensetur, h. e. minùs lucidos floridosque, nec tam vegeti intensique luminis, adeoque obtusius pinguiusque relucentes: quales quoque ochra, sandaracha, sandyx, Syricum, sinopis, rubrica &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 199. & 1155.* item infrà *Elechrysum*.

AURIS, obedientiæ symbolum & servitutis, ut vidimus suprà, ubi de *Aurem perforandi ritu*. Eandem Memoriæ consecratam, refert *Servius*: quod de ima ejus parte Plinius habet, unde *Aure tangendi vellendique* mos, de quo *ibid.* Sic autem is, *l. 11. c. 45.* *Est in aure ima memoriæ locus, quem tangentes antestamur.* Sed & ejusdem partis contrectatio benevolentiam, quâ parentes nos prosequuntur, auditûs sensu animis nostris inseri monet, sicut Clemens Alexandr. *l. 5. Strom.* exposuit. Quamobrem olim mos fuit, ut pueri Patres osculentur, arreptis utrimque *auribus*, quod osculi genus Polluci *l. 10.* χύτρα, i. e. *olla* dicitur: quia caput auribus veluti ansatum est Tibull. *l. 2. El. 5. v. 91.*

Et futus matrona dabit, natusque parenti
Oscula comprensis auribus eripiet.

Plautus in *Asinar. Actu 3. sc. 3. v. 77.*
Prehende auriculis, compara labella cum labellis.

More inde ad alios translatô. Namque & à senibus pueros eôdem Osculi genere exceptos esse, videbimus infrà, ubi de *Osculo*. Et inter juvenes puellasque idem viguisse, ex Theocrito Ὀαριστὺς discimus:

Οὐκ ἐρέω Ἀλκίππας, ὅτι με πρὰν οὐκ ἐφίλασε
Τῶν ὤτων καθελοῖσ' ὅκα οἱ τὰν φάσσαν ἔδωκα.
Non amo Alcippem, quoniam me non osculata est
Auribus prehensis, cum ei palumbem donassem &c.

Vide Canterium *l. 6. c. 25.* Lil. Gregorium Giraldum *Syntagm. 1. Deorum Gentil.* Hadr. Junium *Animadversion. l. 4. c. 12.* Jac. Dalechampium *ad Plinium d. l.* *Aurium* verò nota compendiaria, hæc fuit ... Non enim Astronomi solùm, sed & Medici veteres suas habuêre notas, quibus corporis membra compendiosè significabant, quarum pleræque in antiquis Græcorum libris, Hippocratis & aliorum, reperiuntur, uti docet Salmas. *ad Solin. p. 1238.* De earum ornamentis, dictum aliquid ubi suprà, plura verò infrà reperies, voce *Inauris*, ubi & de *auris* partibus. Neque verò luxui solùm, sed & pœnæ, illæ obnoxiæ. Namque *Aurium* abscissio & incisio, olim inter pœnas fuit *LL.* receptas. Templorum namque & rerum sacrarum direptoribus, *aures* findebantur *LL.* Saxonum. Addito ad eas *tit. 12.* *Qui Fanum effregerit ---- finduntur* aures *ejus & castratur* &c. Eâdem pœnâ mulctabantur servi fugitivi. Gregorius Turonens. *Histor. l. 5. c. 48.* de Leudaste servo facto: *Cumque bis aut tertiò reductus à fuga lapsu teneri non posset,* auris *incisione mulctatur.* Vide eundem *l. 9. c. 38.* & Aimoinum *l. 3. c. 43.* Sed & fures omnes pœnâ hâc affici consuevêre, ut patet ex *Stabilimentis* S. Ludovici *l. 1. c. 29.* Illi item, qui in vineis damna faciebant, uti statuitur in *Charta* Communiæ Bituric. A. C. 1181. & in *Consuetud.* Municip. Bellaci MS. ab Adelberto III. Comite Marchiæ, apud *Car. du Fresne*. Idem fiebat *Edictô* Casimiri Poloniæ Regis A. C. 1368. illi, qui in curia Militis minutas qualcunque res abstulisset. Neque in furtis modò, sed etiam aliis delictis, eandem pœnam statutam observare est, ex *Statuto* Henrici V. Regis Angliæ: *tempore guerræ*, quod extat apud Nic. Uptonum *de Militari officio l. 4. p. 140.* in *Edicto* Philippi Pulchri *de Duellis artic. 6.* apud Cowellum *l. 4. tit. 18. § 47. 49.* &c. Ad majores verò Justitiarios *Aurium abscissionem* pertinuisse, annotant *Consuetudines* Silvanectenses *Art. 106.* Andegav. *Art. 148.* & Isilodun. *c. 39. art. 12.* apud eundem *Glossar.* Nec omittendus Ægyptiorum mos sacer, qui oculos & *Aures* ex pretiosa materia effictos in Templis dedicando, hôc hieroglyphicô omniscientiam Dei adumbratum ivêre, ut infrà dicemus, ubi de *Oculis*. Nec omina captantium, qui Deô, quem consultum volebant, *ad aurem* interrogatô, dein aures manibus obturantes exiêre extra fanum, ibique manibus *ab utraque aure* remotis, quam primam audivêre vocem, eam pro oraculo habuêre, ut videbimus voce *Omen*. Vide quoque *Otomantiâ*. Quô pactô verò *Aures* munierint luctaturi, dicemus voce *Pugil*.

AURISIUM, *tabul. Peutinger.* *Ros*, teste *Laziô*, oppid. olim Vindeliciæ, nunc pagus Bavariæ, ad Oenum fluv. Vasserburgo proximum, inter illud, & Rosenhemium, in Austrum distans, ex adverso *Ried*, de quo suprà.

AURITINA, Africæ urbs in Pentapoli. *Ptol.*

AURO Liquatô, deaurari olim pelles & vasa consuevisse, discimus ex Flavio Vopisco *in Aureliano: c. 46.* *Habuit in animo, ut aurum neque in cameras, neque in tunicas, neque in pelles, neque in argentum mitteretur, dicens plus auri esse in rerum natura, quam argenti: sed aurum, per varios bractearum, filorum & liquationum usus perire, argentum autem in suo usu manere.* Ubi singula singulis ordine suô reddit, *bracteas* cameris (quæ inter alios exornandi modos aurô imbracteabantur) *fila* vestibus, *liquationes* pellibus & argento. Uti enim cameræ inaurabantur per bracteas, sic vestes *aurô* intexebantur per fila, pelles & argentea vasa deaurabantur per liquationes: sicque bracteationibus, filationibus & liquationibus aurum peribat, non autem argentum, quod ad hujusmodi usus adhibitum nuspiam legimus: Liquatione autem vel aurô liquatô deaurabantur pelles, sicut & vasa. Nam ita etiam in membranas *aurum* mittebatur, quum scil. literis aureis perscribebantur. D. Hieronym. *ad Eustochium de custod. Virgin.* *Inficiuntur membrana colore purpureô, aurum liquescit in literas.* Omisit Aurelianus aliud genus inaurandi pocula argentea, quod non fiebat *aurô liquatô*, sed *aureis clavis* immissis in argentum & insertis; quô genere deaurata *auro vincta* & *aurô clusa* dicebantur, de quibus infrà: fortè ideo, quòd aurum sic missum in argentea pocula non pereat, sed integrum & in sua natura maneat: perit verò quod in bracteas extenditur, aut in fila deducitur aut liquatur, &c. Filis autem aureis & subtemine sericô vestes claras ac pretiosas texi consuevisse, Spartianus docet in *Pertinace, c. 8.* *Vestes subtemine sericô fitis aureis.* Virg. item, *l. 3. Æn. v. 483.*
Fert picturatas auri subtemine vestes.

Ubi *subtemen* Poëta pro trama posuit vel filis: non enim stamen ex auro potuit esse &c. Sed & obiter hîc notandum, ætate Aureliani nondum inventum fuisse, argentum in fila deducere & filis ejusmodi vestimenta contexere; quod postea sub ultimis Imperatorib.

Græcis multùm in usu fuisse, docebimus infrà in voce *Syrmatina*. Vide plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Vopisc. loc. cit.*

AURO Præpositi, memorantur inter servos Veter. Clementi Alex. *l. 3. Pæd.* οἱ ἐπὶ χρυσοφυλακίου οἰκέται. Præpositorum *Auri escario* mentio extat in veter. lapide, Romæ, in hortis Julii III. Pontific. Romani apud Pignorium,

DIS MANIB.
GAMUS AUG. L. PRÆP. AURI
ESCARI FECIT SIBI ET
FLAVIÆ TYCHE CONIUGI
BENE MERENTI &c.

Legitur quoque in vetere marmore, *Præpositus auro gemmato*, de quo Juvenal. *Sat. 5. v. 39.*

---- Tibi non committitur aurum,
Vel, si quando datur, custos affixus ibidem,
Qui numeret gemmas unguesque observet acutos.

Vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis.*

AURO Sparsum, apud Plin. *l. 37. c. 10.* ubi de Curaliachate, *Curaliachates guttis aureis sapphiri modò sparsa*: Solino dicitur *guttis illitum auro micantibus*, *c. 5.* Græcis χρυσόστακτος. Ut de Sapphiro *Theophrastus*, καὶ ἡ σάπφειρος, αὕτη δ' ἐστὶν ὥσπερ χρυσόπαστος. Sic *Pallium aurô sparsum*, in Æl. Lamprid. *Alex. Sev. c. 41.* τὸ χρυσόπαστον &c. *Theophrastus*, Sapphirum istiusmodi etiam χρυσοστικτὸν vocat. Alius Auctor de gemmis, Σάπφειρος λίθος ἔχων στιγμὰς χρυσίου ὡς ἐν στίγμασι. Ubi στιγμὰς, i. e. *puncta* appellat, quas alii *guttas*. Vide Salmas. *ad Solin. p. 131.* & infrà passim, inprimis in voce *Guttati* & *Stellati*.

AURO Vinctum Palladium, apud Æl. Lamprid. in *Vita Heliogabali*, *c. 6. Hæc quum ita essent, signum tamen, quod Palladium esse credebat, abstulit: & aurô vinctum in sui Dei templo locavit*: est deauratum, quod Græci dicunt χρυσόδετον, unde vasa chrysendeta, ad verbum, *aurô vincta*. Ex ligno enim erat, sed aurô obductum. Sic *pocula aurô vincta*, Pomponio Melæ, *l. 2. c. 1.* pro *deauratis*. Eôdem sensu *cornua aurô jugata*, reperimus apud Trebellium Pollionem in *Gallienis*, *c. 8. Processerunt altrinsecus centeni boves, cornibus auro jugatis, & dorsualibus sericis discoloribus præfulgentes. Jugare* enim, & *jungere* & *vincire*, prope idem significant: cùm ζυγὰ & δεσμοὶ & ζυγόδεσμα de eadem re usurpentur. Sic & ἐλεφαντόδετον, quod ebore tectum est & obductum, dixit *Euripides*. Sed &, quod ante Salmasium nemini observatum est, *aurô cludere* Latini dicebant, quod idem est, ac *auro jugare*: nam ζυγοῦν etiam Græcis *claudere* est. *Hesych.* ζυγοῦται, κλείεται. *Aurò cludere* igitur & *aurò jugare* & *aurò vincire*, synonyma. Anastasius, *Patenam argenteam, chrismalem, aurò clausam*. Treb. Pollio in *D. Claudio*, *c. 17. Urceos duos* auro inclusos *argenteos librarum sex*, i. e. exauratos & aurô tectos. Ita enim Anastasius Bibliothecar. argentea quædam opera vel vasa, quæ deaurata sunt, solet appellare, *aurô fusa*, vel *aurò perfusa*, *aurò superinducta*, vel *aureô colore superinducta*, *aurò* item *vestita*. Græcis, χρυσίτιδα, χρυσένδυτα, & χρυσένδυτα. Idem *spatham aurò ligatam* dixit, quam χρυσόδετον Græci vocarent, in *Benedicto III.* i. e. vel totam deauratam, vel cujus capulus aureus esset deauratus, &c. Quæ ut accuratiùs intelligantur, notandum est, phrases has, *Aurò cludere*, *aurò includere*, *aurò vincere* &c. apud Auctores nonnunquam adhiberi ad simplicem deaurationem significandam, uti *de cornibus* ex Trebellio, *loc. cit.* & *Palladio* ex Lampridio, *loc. cit.* suprà diximus. Item cùm Mela *loc. cit.* de Issedonibus ait, *Issedones funera parentum, lætos vestimentis ac festo cantu familiarium celebrantes, corpora ipsa laniata & cæsis pecorum visceribus immixta epulando consumere: capita verò, ubi fabre expolivêre, aurò vincta pro poculis gerere.* Quæ enim hic *aurò vincta* dicit, κατακεχρυσωμένα exprimit *Herodot.* Propriè verò denotare illud genus deaurandi, cùm aurum solidum in argentum deprimitur & quasi inligatur; tessellæ enim aureæ altè in argentum impressæ includebantur: cujusmodi pocula e. g. Græci χρυσοκόλλητα & χρυσένδετα appellant. *Aurò ferruminata* diceret *Petronius*; nam ferruminare est κολλᾶν. De annulis enim aureis, in quibus stellæ ferreæ erant inclusæ, *ferruminatos* eos dicit *stellis ferreis*, h. e. ad verbum σιδηροκολλήτους. Ita *Hesych.* χρυσοκόλλητον σφραγῖδα vocat, τὴν χρυσοδακτύλιον. Similiter *gemmis ligatum* Latini dixêre, quod Græcis est λιθοκόλλητον, & *aurò ligatum*, quod est χρυσοκόλλητον: uti suprà Anastasius, *spatham cum auro purissimo ligatam* dixit. Sic *Epistolæ* Pontificum à Gretzero editæ *Pro vera benedictionis causa direximus vobis spalareum unum, spatham ligatam in gemmis cum balteo suo* &c. Sed & χρυσένδετα hôc genere deaurata dicebantur, quod verbum de verbo *Aurò clusa* seu *inclusa*, notat, ad quam deaurandi rationem pertinent etiam Persii illa, *Sat. 2. v. 52.*

Non tibi crateras argenti, incusaque pingui
Auro dona feram.

Sic enim legit *Salmas.* potiùs quàm *incusa*, quod vulgò habetur, etsi *incusa* rectum esse possit, h. e. ἐμπαιστικὰ: hæc namque omnia fiebant secundùm Artem ἐμπαιστικὴν, &c. Hinc *Clusores* & *Inclusores* dicti, qui aurum argentô includebant & gemmas aurô. Vide Salmas. *ad Historiam Augustam passim*, inprimis *ad Spartianum in Hadriano Cas. Trebellium in Gallienis & Claudio*, *loc. cit.*

in AURO, item *sub Auro* statua i.e. *aurata*. Multa *auratarum* statuarum apud Veteres mentio, & in antiquis Inscript. *Aurò illustris*, pro aurata, dicitur in vetere saxo: AURO. INLUSTREM. STATUAM. QUAM. A. DOMINIS. AUGUSTISQ. NOSTRIS. SENATUS. AMPLISSIMUS. DECRETIS. FREQUENTIBUS. IMPETRABIT. In alio lapide, *aurò superfusa* idem notat: STATUAM. SECUNDAM. AURO. SUPERFUSAM. LOCARI. SUMTU. PUBLICO. PLACUIT. Sic *perfusa aurò patina*, pro deaurata, ἡ χρυσέμβαφος. Etiam *sub Auro* statuas decerni & constitui dicebant, quæ auratæ decernerentur. Vetus saxum: STATUAM. SUB. AURO. CONSTITUI. LOCARIQUE. JUSSERUNT. Item in alia Inscript. STATUAM. SUB. AURO. IN FORO. DIVI. TRAJANI. SUMPTU. PUBLICO. LOCO. SUO. RESTITUENDAM. CENSUERUNT. Cujusmodi loquutionis genere, hominem *in armis* & *sub armis*, i. e. *armatum*, vocabant. *Ennius*,

Ter me sub armis malim vitam cernere.

Virg. *l. 5. Æn. v. 440.*

---- Sedet circum castella sub armis.

Et, v. 585.

---- Ludunt belli simulachra sub armis.

Pro, *me armatum*, *armatus circumsidet*, *ludunt armati*. Sic Manilio *l. 1. Centaurus sub arcu* & *Centaurus in arcu*, qui arcum gestat, arcu armatus:

---- ---- geminumque sub arcu
Centaurum.

Et,

Et qui contento fulget Centaurus in arcu.

Ennio *in jaculis Acestes*: Phædro *l. 5. Fab. 9. Occasio in novacula*; Pindaro ἵπποι ἐν πτερύγεσσι, *equi in alis* &c. Ut autem *in auro* & *sub auro statuæ*, sunt auratæ, sic pocula *in gemmis* & *sub gemmis*, sunt gemmata apud Anastasium Bibliothecar. Idem *marmora in exemplis*, dixit, *exemplata*, h. e. exemplis & argumentis figurisque picta. Eâdem tandem loquutione *sub Auro* statua dicebatur decerni, quâ opus aliquod *sub ascia dedicari*, quod asciatum dedicabatur. Salmas. *ad Trebellium Pollionem in XXX. Tyrann. c. 32.*

AUROCLAVATUM seu AURICLAVUM, voce hybridâ *Chrysoclavum*, quâ Anastasius Bibliothecar. utitur, vocabulum frequens est apud Recentiores, qui *Auroclavas* & *Auroclavatas vestes* passim dixêre τὰς χρυσοσήμους, i. e. *aureis clavis insignes*. Fuit autem *clavus* in veste πορφύρα ὑφασμένη, *purpura prætexta*, dictusque Græcis est σημεῖον, item παρύφασμα, Laconibus ὤκισμα, quô nomine significari apud illos ait Grammaticus, τὰ ἐν ταῖς ὤαις τῶν ἱματίων παρυφάσματα, h. e. *praeclavia* vel *prætexta*, *quæ ad oras vestium adsui solebant*. Unde idem Græci παρύφασμα ἀρχῆς & παρύφασμα βασιλικὸν, vocant, quæ liceat appellare, *Prætexta Imperii* & *Prætexta Regia*: ut Valerius, *prætextum triumphi*, h. e. παρύφασμα τῶν θριάμβων, &c. Vide Salmas. *ad Vopisc. in Aureliano*, *c. 46.* & infrà passim: de pileis inprimis χρυσοκοκκίνοις Procerum Constantinopolit. ab Hypersebasto usque ad Stratopedarchon, infrà in *Umbella*.

AUROLOGIUM, apud *Varronem*, *in Aurologio*, *quod fecit Cyrrestes*; Græcè αὐρολόγιον: dicta est machina, ventis tantùm explorandis noscendisque excogitata, ab *aura*, i.e. vento. Cujusmodi fuit octogonum mechanicum Andronici, quô indicium fiebat, quibus ex locis venirent *auræ* ventorum. Sed & *orologium*, h. e. horologium, nonnulli hîc legunt; quod ipsum tolerari potest, si ὡρολόγιον, non ab *horis*, quarum singulæ duodecimam diei partem constituunt, sed ἀπὸ τῶν ὡρῶν, quæ *tempora anni* significant, deducant. Hinc enim ἡλιοτρόπιον Veterum exponitur ὡρολόγιον; quum certum sit, in illis Heliotropiis, non horas diei, sed ὥρας ἔτους, i. e. *Anni tempestates*, signatas fuisse, cum vario signorum ortu obituque. Virg. *Ecl. 3. v. 42.*

Tempora quæ messor, quæ curvus arator haberet &c.

Vide Salmas. *ad Solin. p. 1247.* infrà *Ventilogium*, & de *Aurologio* Cyrrêstis ac Andronici hîc suô locô.

AURORA, Titanis, & Terræ filia, Luciferi & Ventorum mater, Hyperionis ac Thiæ filiam facit Hesiodus, *v. 371.* θεογονίας, in his:

Θεία δ' Ἠέλιόν τε μέγαν, λαμπράν τε Σελήνην,
Ἠῶ θ', ἣ πάντεσσιν ἐπιχθονίοισι φαείνει,
Γείναθ' ὑποδμηθεῖσ' Ὑπερίονος ἐν φιλότητι.

Tithonum Laomedontis fratrem rapuit, ex quo Memnonem suscepit: Tithonum autem ita adamavit, ut senem jam factum herbarum virtute & ope medicâ juventuti restituerit. Dicitur & Cephalum rapuisse, cui, cùm illum videret unicam suam Procrin diligere, dissimulatô habitu domum venienti uxoris perfidiam manifestam fecit. Ovid. *Metam. l. 7. fab. 26.* Sappho apud Nasonem, *Ep. 15. Heroid. v. 87.*

Hunc ne pro Cephalo raperes, Aurora, timebam,
Et faceres, sed Te prima rapina tenet.

Rapuit quoque Orionem, ut scribit Homer. *Od. 5. v. 121.*

Ὡς μὲν ὅτ' Ὠρίων' ἕλετο ῥοδοδάκτυλος Ἠώς.

Hæc ex Astræo præterea ventos & astra peperit; *Apollodorus*; Ἠοῦς δὲ καὶ Ἀστραίου ἄνεμοι καὶ ἄστρα. Hesiod. *in Theog. v. 378.*

Ἀστραίῳ δ' Ἠὼς ἀνέμους τέκε καρτεροθύμους
Ἀργέστην, Ζέφυρον, Βορέην τ' αἰψηροκέλευθον,
Καὶ Νότον, ἐν φιλότητι θεὰ θεῷ εὐνηθεῖσα.

Huic digitos roseos tribuit Homerus, propter colorem rubicundum, aut subrubentem, quam in aurea sede velli dixit Hymnô *in Venerem* 4. *v. 419.*

Ὡς δ' αὖ Τιθωνὸν χρυσόθρονος ἥρπασεν Ἠὼς
Ὑμετέρης γενεῆς ἐπιείκελον ἀθανάτοισι.

Fabulati sunt enim Poëtæ, *Auroram in curru à quadrigis rubentibus* vehi solitam, uti testatur Virg. *Æn. l. 6. v. 535.*

Hâc vice sermonum roseis Aurora quadrigis
Jam medium æthereo cursu trajecerat axem.

Cui tamen bigas attribuit alibi, ut est in his *l. 7. Æn. v. 26.*

Aurora in roseis fulgebat lutea bigis.

Theocritus autem non *roseos*, sed *albos equos* Auroræ appellavit, *in Hyla*, hoc pactô:

Οὐδ' ὅκχ' ἁ λεύκιππος ἀνατρέχοι ἐς Διὸς Ἀώς.

Scriptum tamen reliquit Lycophron *in Alexandra*, Auroram à Pegaso equo vehi solitam:

Ἠὼς μὲν αἰπὺν ἄρτι Φηγίου πάγον
Κραιπνοῖς ὑπερποτᾶτο Πηγάσου πτεροῖς,
Τιθωνὸν ἐν κοίταισι τὸν Κέρνης πέλας.

Hanc ex Oceano, tanquam Solem, & reliqua astra surgere, scripsit Homerus *Hymnô in Mercurium* 3. *v.* 185.

Ἠὼς δ' ἠριγένεια φάος θνητοῖσι φέρουσα
Ὤρνυτ' ἀπ' Ὠκεανοῖο βαθυῤῥόου ----

Notandum hic, eos qui ab *Aurora* rapiuntur, non ampliùs comparere. Tales erant, qui ante tempus & diem moriebantur, quos ab *Aurora* raptos esse dicebant veteres. Hinc apud eos morem permansisse, ut pueri, & qui immaturâ morte periissent, mane ante ortum Solis sepelirentur; testis est Eustathius ad *Homerum*. *Nic. Lloydius.*

AUROSA Harena, apud Æl. Lamprid. in *Heliogabalo*, *c.* 31. *Scobe auri porticum stravit & Argenti --- ut fit hodie de aurosa harena*: quid sit, vide suprà in voce *Auri vena*. Nempe quacunque pedibus iter faciebat Imperator, sternebatur via *aurosa harenâ*. Quem morem & sumtus eam in rem impensos fieri solitos, aperit Synesius planissimè *Orat. de Dei Regno*: Ὑμῖν, dicens, οὐδ' ἔδαφος ἐστιν ἀνεκτὸν οὐδ' ἂν ἐμπεριπατήσαιτε τῷ φύσει ἐχούσῃ τῆς γῆς· ἀλλὰ δεῖ τὴν χρυσῖτιν ἐπιφέρειν, ἣν ἐκ τῆς ὑπερορίου ὑμῖν ἁμάξαις καὶ ὁλκάσι διακομίζουσι· καὶ στρατεία τίς ἐστιν οὐ φαύλη τῶν τὴν χόνιν ῥαινόντων. *Vobis neque solum tolerabile est, neque inambularetis in nativo statu consistente tellure. Sed Aurosam insterni oportet, quam ex dissitis regionibus currus vobis navesque adferunt. Neque vilis militia est eorum, qui arenam hanc spargunt.* Cujus locô scobe auri argentique porticum stravit, quotiescunque iter pedibus faceret, Heliogabalus, usque ad equum vel carpentum *l. cit.* Eidem tamen aliquando etiam *Aurosâ* harenâ terram conspersam esse, cùm videl. Deo suo tensam ducens retro ambularet, tradit Herodian. *l.* 5. *c.* 6. ubi inquit: Πᾶσαν δὲ τὴν ὁδὸν ἤνυεν ἔμπαλιν τρέχων, ἀφορῶν τε εἰς τὸ πρόσθεν τοῦ Θεοῦ, ὡς δ' ἂν μὴ σφαλείη ἢ διολισθάνοι, οὐχ ὁρῶν ὅποι βαίνει, χοῦς τε ἡ χρυσίζουσα παμπλείστη ὑπέστρωτο. *Totam viam perficiebat retrò currens, respiciensque Numinis sui anteriora; ne verò caderet aut labaret, viam, quâ ibat, non cernens, terra aurosa quam plurima substrata est.* Casaubon. *ad Lamprid. loc. cit.*

AURUM, post reliqua metalla demum repertum est, velut dubitante secum Naturâ, an id luci permittere vellet, quod homini tantopere esset nociturum. Certè justissimum Plinii votum, *l.* 33. *c.* 1. *Utinam posset è vita in totum abdicari aurum, sacra fames, ut celeberrimi Auctores dixère, proscissum conviciis ab optimo quibusque & ad perniciem vitæ repertum: quantum feliciore ævô, cùm res ipsæ permutabantur inter se* &c. Hebr. חרוץ *charuts* i. e. *è terra effossum*, unde Græcorum χρυσὸς, (cujus derivativa & composita vide infrà) quod quâ arte quantôque labore fieri consueverit, infrà dicemus. Pallor verò ejus est ירקרק, geminatis literis, ut significatio sit intensior. A' quo proin ipso verbo fit Æthiopum *Work*, pro *auro*. Græci Interpretes *pallorem auri* rectè vocant χλωρότητα χρυσίου. Is enim verus est auri color. Hinc Diogenes rogatus, Διὰ τί χρυσίον χλωρόν ἐστι; *Cur aurum palleat?* respondit, ὅτι πολλοὺς ἔχει τοὺς ἐπιβουλεύοντας, *Quia multos habet insidiatores.* Uti est in *Laertio*: & Catullus *Epigr.* 65. *v.* 100.

O quàm sæpe magis fulgore expalluit auri!

Et rursus *ad Juventium*, *Epigr.* 82. *v.* 5.

Hospes inauratâ pallidior statuâ.

Statius quoque *ad Maximum Junium l. 4. Sylva 7. v. 13.*

Quando te dulci Latio remittent
Dalmatæ montes? ubi Dite visô
Pallidus fossor redit, erutoque
Concolor auro &c.

Qui *auri pallor* cùm columbis tribuatur Psalmo 68. *v.* 14. observant Talmudici, in juniorum columbarum alis, postquam è nido excesserunt, *plumam esse auri instar flavam*, in turturibus item: atque hinc disci, quando ad sacrificia aptæ vel ineptæ sint, ajunt. Cùm enim è columbis non nisi pullos, & è turturibus, non nisi adultas, offerri Lex jubeat, illos ad sacrificia ineptos, has verò aptas tum demum esse volunt, *cùm plumæ in auri colorem incipiunt flavescere*, *in Tract. Cholin c. 1. fol. 22.* Sed & colla columbarum Soli opposita *aureô* colore splendere, docet Philosophus *de Color.* Οἱ τῶν περιστερῶν τράχηλοι καὶ τῶν νηττῶν οἱ τράχηλοι φαίνονται χρυσοειδεῖς τῷ φωτὶ ἀντιλάμποντες &c. Vide Bochart. *Hieroz. Part. Poster. l. 1. c. 2.* Triplex habetur apud Veteres, de quo sic Isidor. *l.* 15. *c.* 17. *Tria sunt genera argenti, & auri & æris, signatum, factum, infectum. Signatum est, quod in nummis est: factum est, quod in vasis & signis: infectum, quod in massis est, quod & grave dicitur.* Et tale fuit *Aurum fiscale*, quod collectores in massis obryzæ, non in nummis, inferre jussi sunt à Valentiniano ac Valente: ut sic non nisi purissimum perveniret ad Fiscum & decoctione deperirent, quæcunque in eo essent reliquiæ sequioris venæ. In quam rem tres constitutiones habet Codex Theodosii, cujus postremæ verba sunt: *Si quid ex proscriptionibus vel condemnationibus deposcitur, si quid ex cæteris titulis, qui annui atque solennes sunt, vel veteres vel recentes, aut peculiares in singulos aut certos in paucos aut uniformes in cunctos cogit Indictio; non in materia conferatur, sed sub conductionalium oculis ac periculis diu multumque flammæ edaci examine in ea obryza detineatur, quemadmodum pura videatur.* Naturaliter enim, in liquefactione nummorum aureorum evenit interrimentum, quum omni auro, ut ait Plin. *l.* 33. *c.* 3. *insit argentum vario pondere, alibi decâ, alibi nonâ, alibi octavâ parte.* Non idem in *Auro Coronario* rigor adhibitus, ibi enim quod offerebatur, pro imminutione, quæ in æstimatione solidorum aut materiæ fortè taxari posset, non decrescere & ideo supplere cogi non consuevisse, discimus ex *l. 4. de Auro coron.* ubi inter alia, *10*, dicitur, *quod voluntate offertur, non debet consequi necessitatis injuria* i. e. non debet subjectum esse illi acerbitati, quæ adhibetur in illo, quod necessario præstatur: quæ acerbitas in collatione voluntaria pro injuria esset. Idque meritò: Nam *quæ dono contingunt, minùs scrupulosè probantur*, ut ait Columella, *l. 9. c. 8.* Qua proin in re peccavit Nero, quum parans expeditionem adversùs Vindicem, exegit ingenti fastidiô & rigore nummum asperum, argentum pustulatum, *Aurum* ad obrussam, ut plerique omnem collationem apertè recusarent. Galba item, quum oblatâ ad conflandum à Tarraconensibus è vetere templo Jovis coronâ aureâ librarum quindecim, tres uncias, quæ ponderi deerant, jussit exigi, teste Suetoniô *Galbâ c.* 12. Vide Joh. Frid. Gronovium *de Pecunia vet. l. 4. c. 14.* Apud Casandres verò (populos Sabæis vicinos, in Arabia Felice) quamdiu rara fuit navigatio, *aurum* tam vile fuisse & reliqua metalla tam pretiosa, ut ferrô duplum, æri triplum, argentô decuplum *auri* rependerent, idem Bochart. observat, ex Agatharchide *l. 5. c. 44.* & Artemidoro, apud Strabonem *l.* 16. ut is eum restituit, in suo *Phaleg. l. 2. c. 27.* &c. Imò, à Susis Babytace oppidum, centum triginta quinque millibus passuum distans, memoratur Solino *c.* 54. in quo mortales universi odiô auri coëmerint hoc genus metalli & abjecerint in terrarum profunda, ne polluti usû ejus avaritiâ corrumperent æquitatem; Sicut de Satarchæis vel Satarchis narratur, usû auri argentique abdicatô ab avaritia publicè mores vindicâsse. At quousque politiorum gentium luxus provectus est, apud quos pedibus quoque, quæ extrema luxuriæ infamia, calcatum est, non hominum solùm, sed & equorum mulorumque, quos Nero calceari *auro* jussit &c. Qua de re, vide infrà voce *Ὗλ*; de eodem, ut & de inventore hujus metalli, modo inveniendi & excoquendi; de more illud implectendi crinibus, intexendi vestibus, eo signandi literas, aliisque huc facientibus vide Plin. inprimis *l. 33. c. 1. & seqq.* Diodorum Sic. *l.* 3. & Salmas. *ad Solin. loco suprà cit.* Addam quædam de *Auri* in Sacris, apud Hebræos, (unde quoque ad Gentiles transiit) usû. In Tabernaculo, præter vasa ad oblationem necessaria, in Sanctuario *Altare erat aureum*, in quo bis de die suffitus adolebantur, vide *suprà*: *Lychnuchus*, ex solido auro constans, septemque lampadas totidem brachiis sustinens, quæ oleô purissimô nutritæ totâ nocte in templo ardebant: Item *Mensa aurea*, cum sacris panibus, facta ex cedro (sicut Altare præfatum) & aurô obducta; instrata veste hyacinthinâ; cum 12. lancibus totidemque acerris. Vide Exod. *c. 25. v. 31.* & Numer. *c. 4. v. 7.* In ipso verò Adyto seu Sancto Sanctorum, Arca, quæ è ligno *Zittim* seu cedro constabat, intùs & extrà *auro* erat obducta: ambiebaturque coronâ seu limbô aureô ac 4. annulos ex eodem metallo ad latera habebat. Illam verò tegens Propitiatorium ex solido *auro* confectum erat, sustinebatque ex eodem constantes duos Cherubinos, Exod. *c. 25. v. 18 --- 20.* In Templo postea Salomonico, ubi *auri* argentique summa ultra fidem, in Propylæo suspensæ etiam *catenæ* erant *aureæ* & supra eas *coronæ aureæ* & argenteæ; imò & supra Templi ostium *Vitis aurea*, ex qua botri inusitatæ magnitudinis dependebant: cætera item vasa omnia augustiora & majori numerô erant. Vide Franc. Burmannum *Synops. Theol. Part. 1. c. 14. & 15.* & infrà quoque, ubi de *Vestitu Pontificis*. Argentô id metalli adulterari consuevisse, discimus ex Vopisco in *Taciti Vita*: *c. 9.* inde *aurum* ad obrussam exigebatur, in quo ignis excoxisset & purgâsset, si quid erat sequioris metalli, h. e. argenti admixtum, Salmas. *ad loc.* Et *Aurum argentô mistum* legimus vetari in *Edicto* Pistensi Caroli Calvi *c.* 33. cui *Aurum merum* opponitur, apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque hic passim. Addam quædam, de ratione *Auri* inveniendi, ex Plinio *l. 33. c. 4.* *Aurum invenitur --- apud nos tribus modis, fluminum ramentis --- nec ullum absolutius aurum est, cursu ipso trituque perpolitum. Alio modo puteorum scrobibus effoditur, aut in ruina montium --- Et quidem aurum qui quærunt, ante omnia segullum tollunt; ita vocatur indicium: alveus, ubi id est, arenæque lavantur, atque ex eo quod resedit, conjectura capitur, ut inveniatur aliquando in summa tellure --- Altitatonem vocant, si & auro ea tellus subest --- Quod puteis foditur, canalicium vocant --- marmoris glareæ inhærens --- Hi venarum canales per marmor vagantur & latera puteorum, & huc illuc, inde nomine inventô, tellusque ligneis columnis suspenditur. Quod effossum est, tunditur, lavatur, uritur, molitur in farinam. Nam quod ad pilas cudunt, apitascudem vocant: argentum, quod exit à fornace, sudorem --- Catini fiunt ex tasconio. Hæc est terra alba similis argillæ --- Tertia ratio opera vicerit gigantum: Cuniculis per magna spatia actis cavantur montes ad lucernarum lumina. Eadem mensura vigiliarum est, multisque mensibus non cernitur dies. Arrugias id genus vocant: siduntque rimæ subitò & opprimunt operarios --- Relinquuntur itaque fornices crebri montibus sustinendis. Occursant in utroque genere silices. Hos igni & aceto rumpunt --- Si longior videtur silex, latus sequuntur. Fossam ambit quiete. Tamen in silice facilius existimatur opera. Est namque terra ex quodam argillæ genere --- prope inexpugnabilis. Cuneis eam ferreis aggrediuntur & iisdem malleis: nihilque durius putant, nisi quòd inter omnia Auri fames durissima est. Peracto opere, cervices fornicum ab ultimo cædunt, dantque signum ruinæ, eamque solus intelligit in cacumine montis pervigil. Hic voce ictuque repentè operarios revocari jubet, pariterque ipse devolat. Mons fractus cadit --- longo fragore --- Nec tamen adhuc aurum est --- Alius par est labor --- flumina ad lavandam hanc ruinam jugis montium ducere obiter à centesimo plerumque lapide --- repleto*

pleno flagno excussis obicibus eorumpit torrens tantâ vi, ut saxa provolvat. Aliud eximit in plano labor. Fossas, in quas profluat, cavantur --- ex stramentis gradatim. Fruticis est ulex rorismarino similis, asper aurumque retinens. Latera cluduntur tabulis ac per praerupta suspenduntur, canali ita profluente de terra in mare --- Aurum arrugia quaesitum --- statim summum est, non coquitur, sed statim aurum est. Inveniuntur ita massae. Nec non in puteis etiam denas excedentes libras. Palacras Hispani (Salmasius legit *palathas*) *idem quod minutum est, balucem vocant. Ulex siccatur uritur & cinis ejus lavatur substrato cespite herboso, ut sidat aurum. Vicena millia pondo ad hunc modum annis singulis Asturiam, atque Gallaeciam & Lusitaniam praestare quidam tradiderunt, ita ut plurimum Asturia gignat. Neque in alia parte terrarum tot seculis haec fertilitas. Italiae parcitum est vetere interdicto Patrum* &c. Vide quoque infrà *Hispania*. Hodie *Aurum*, in Africae litore Aureo divite copiâ colligitur. At nullibi major ejus proventus, quam in Regno *Peru* ejusque provincia Montana celeberrima *Potosi*, sub 21. grad. latitud. Austr. de qua vide Athanasium Kircherum *Mundi Subterr. l.* 10. *sect.* 4. *c.* 8. quanquam alias omnis ille Americae tractus à Tropico Cancri usque ad Tropicum Capricorni, *Auri* caeterorumque metallorum feracissimus sit Auctor Anonymus *Histor. Orbis Terr. Geogr. ac Civ. c.* 10. *de Commercio.*

Auri appellationes variae apud Scriptores.

AURUM ad Responsum, vide infrà.

AURUM ἄπυρον, apud Arrianum in *Indicis*, id dicitur, quod absque coctione statim perfectum & purum reperiebatur, magno Veteribus in pretio. De eo sic Plin. *l.* 33. *c.* 4. *Hispania striges vocat auri parvulas massas, quod super omnia solum in massa aut ramento capitur. Cum caetera in metallis reperta igni perficiantur, hoc statim aurum est, consummatamque materiam protinus habet, cum ita invenitur.* Ubi *strigiles* vel *strigiles*, has massas vocat à *stringendo* vel ligandi nomine, quod aurum in has massulas strictum ac per se coactum, nihil terreni admixtum habeat. Hujuscemodi *auro*, caput Sponsi in Cantico *c.* 5. *v.* 11. comparari, placet quibusdam, vide quoque supra *Auri Adamas*, & infrà in *Balluca*.

AURUM Arabicum, apud Ottonem Frising. *de Gestis Friderici* *l.* 2. *c.* 11. Henricum Knyghton, & Thuroczium *Histor. Hungar. part.* 2. *c.* 3.

AURUM Arugia, Hispanis dicebatur, Plinio teste *l.* 33. *c.* 4. fossione quaesitum aurum, quasi ὀρυγή: cujusmodi in Arabia cuniculis effodi, in Aegypto item, tradit *Agatharcides*, uti diximus suprà in voce *Arugia*.

AURUM Callaicum, & *Callaicum metallum*, apud Martialem *l.* 14. *Epigr.* 96. à gente Lusitaniae nomen habet. Nam Καλλαϊκοὶ Graecis, quos *Gallaecos* Latini vocant. Salmas. ad *Solin. p.* 237.

AURUM Canalicium, vide suprà.

AURUM Cataclistum, Graecè κατάκλειστον, Scoro, quo nomine quidam intelligunt *splendens*. Salmas. vero quidquid conclusum ac conditum tutò loco servatur, sic appellari tradit, ad *Tertullian. de Pallio*.

AURUM Coctum, quod alias obryzum in *l.* 1. *Cod. Theodos. de Praetor.* Capitula Caroli Calvi tit. 12. *c.* 24. *Ut in omni Regno nostro non amplius vendatur libra auri purissime cocti, nisi* 12. *libris argenti de novis & meris denariis*, &c. Ἄπυρον χρυσίον, Carolo du Fresne, apud Themistium *Orat.* 13. & Scholiasten Thucydidis *l.* 1. ἑξάκυρον apud Simocattam *Histor. [illegible]* 5. *c.* 13. ubi rectè [illegible] quis legerit, quasi *aurum sexies coctum*. Salmasio vero χρυσὸς ἄπυρος aliud est, uti vidimus.

AURUM Comicum lupini Plauto *Paen. Actu* 3. *sc.* 2. *v.* 20.

AURUM Comparatitium, quod pro veste militari & canonica comparanda à tributariis praestabatur, in *l.* 5. *Cod. Theodos. de Re milit.*

AURUM Coronarium, hinc ortum. Victorum praemium antiquissimis temporibus laurus fuit, in cujus locum postea *corona ex auro* successit. Festus Pomp. *l.* 18. *Triumphales coronae sunt, quae Imperatori victori aureae praeferuntur, quae olim propter paupertatem laureae fuerant.* Neque verò una aut altera solùm praeferri solebat, sed & paene infinitae, pro opulentia devictae provinciae. Unde in triumpho Aemylii Regilli, *quinquaginta coronas aureas translatas fuisse*, docet Livius *Dec.* 4. *l.* 7. imo triumphante L. Manlio Alcidino *quinquaginta duas*, idem ejusdem *Dec. l.* 10. Tandem, pro coronis certa pecuniae summa iis dependi coepta est. *Aurum coronarium* hinc dicta: Servius ad *Aen. l.* 8. *v.* 721. *Aurum*, inquit, *coronarium dicit, quod triumphantibus hodieque à victis gentibus datur: Imperatores autem hoc imponebant, propter concessam vitam, ideo ergo dicit dona, si hoc non esset, spolia diceret.* Meminit ejusdem Auri Tacitus *Annal. l.* 15. *c.* 45. *Inque praedam etiam Dii cessere, spoliatis in urbe templis, egestóque auro, quod triumphis, quod votis, omnis Populi Rom. aetas prosperè, aut in metu sacraverat.* Postea autem non in victoriis tantum, aut superatis hostibus auri hujus conferendi consuetudo invaluit, sed in quacunque pompa, aut magnificentia: Hinc apud Ael. Spartian. *c.* 4. Antoninus Pius *Aurum coronarium, quod adoptionis sua causa oblatum fuerat, Italicis totum, Provincialibus medium, reddidisse* legitur. Apud Suetonium Neron. *c.* 32. *revocavit & praemia coronarum, quae unquam sibi in certaminibus civitates detulissent.* Contra veterem morem, cùm *lex & decerni & accipi illud vetaret, nisi decreto triumpho*, Cicer. *orat. in Pisonem* &c. Vide Thom. Dempster. in *Rosini Antiqq. Rom. l.* 10. *paralipom. ad c.* 29. Lipsium *de Magnitud. Rom. l.* 2. *c.* 5. &c. De eodem *Auro*, sic Car. du Fresne: *Aurum Coronarium Imperatoribus ultro offerebatur in auro, vel in coronis aureis, aliisque signis ob partas victorias, aut laetitiam aliquam à Senatoribus aliisque Magistratibus: interdum necessitate postulante indicebatur. A Senatoribus etiam pro devotione, quam Imperio debebant, solemniter offerebatur.* Dio vocat, τὸ χρυσίον τὸ ἐπὶ τοῖς στεφάνοις διδόμενον, *aurum coronis conversum*: Incertus Scriptor apud Suidam στεφανικὸν τέλεσμα, *coronarium vectigal*. Strabo ὀνομάσας στεφανικὸν appellatione id complexus est, *l.* 8. Remisit illud Italiae, in provinciis, minuit Adrianus Caesar apud Lamprid. *c.* 12. Vide & quae de Pio dicta, & praeterea Monumentum Ancyranum Augusti cum Notis Casauboni & *tit. Cod. Theodos. de Auro Coronar.* atque ibi Jac. Gothofredum, ut & Vales. ad *Ammianum l.* 25. *p.* 101.

AURUM Cuniculis effossum, vide suprà *Arugia*.

AURUM Elutum, apud Jul. Capitolin. in *Pertinace c.* 8. est probè purgatum. Multis namque in auro purgando lavationibus opus esse, discimus ex *Strabone* & *Plinio locis cit.*

AURUM Fiscale, vide suprà.

AURUM Gemmatum, dicitur Veteribus aurum poculorum, καλλίλιθον, aureum totum, & gemmis intextum, de quo aliquid suprà. Virides autem gemmas auro decorando maximè convenire credebant: unde *Agatharchides* de topazio, quae viridis est. *Hanc*, inquit, *ἐν χρυσῷ ἐναρμόζειν λίθον*. Et Scythicis *flammea virens auri*, apud Martialem, *l.* 12. *Epigr.* 15. *v.* 3. ubi aurum intelligit, Scythicis Smaragdis, quibus textum erat, virens; vide Salmas. ad *Solin. p.* 240. & *passim ad Histor. Aug.* ut & suprà in voce *Auro Praetextati*.

AURUM Glebale, quod pro possessionibus penditur, *l.* 2. *Cod. de Praetor. & hon. Praet. l.* 12.

AURUM Inclusum, Hebr. זהב סגור 1. Reg. *c.* 6. *v.* 20. 21. i.e. optimum, quod propter bonitatem suam inclusum erat & asservatum. Talmudici scribunt sic dictum, quod, cùm hoc venum exponeretur, reliquae officinae essent סגורין *clausae*, propter illius praestantiam, *Joma fol.* 45.

AURUM Largitionale, vide infrà *Vendatio*.

AURUM Lustrale, quod quartò quôque annô pendebatur, teste Zonarâ: idque à Negotiatoribus, hinc *Aurum Negotiatorum* dictum Lampridio in *Alex. c.* 32. item *functio auraria l. sing. Cod. Theodos. de Collat. lustral.* Vide Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* Aliter infrà, ubi de *Auro paenoso*. Vide quoque *Lustrale aurum*.

AURUM Merum, idem cum Obryzo.

AURUM Negotiatorium, vide *Aurum Lustrale*.

AURUM Oblatitium, quod ultro, non ex necessitate vel ordinaria collatione, Senatores Principi offerebant veluti Principatûs initio, vel Quinquennalibus, aut Decennalibus, vel post victoriam à Principe partam; speciem tamen necessitatis quandam habuit, ubi de eo offerendo Senatûs decretum intercessisset. Vide Jac. Gothofredum ad *l.* 5. *Cod. Theodos. de Senator.*

AURUM Obryzum; Graecè ὄβρυζον, quod saepius despumavit & excoctum est: ab ὀβρύζειν, quod idem est ac ζέειν. Ejus apud Veteres nulla mentio, sed *Auri ad obrussam*, obrussa autem Graecè ὄβρυζα, à verbo praedicto. Salmas. ad *Solin. p.* 1050. Vide quoque hîc passim, etiam in *Splendoclastum*.

AURUM Ovatum, vide infrà *Ovatio*.

AURUM Pagense, tributum ex pagis, vide infra *Inferenda*.

AURUM Pallidum, prout in venis est, ostenditur in *Musaeo Kircheriano*, Romae. Vide Georg. de Sepibus in *Collegii Romani Societatis Jesu Musaeo p.* 41.

AURUM Paenosum, idem cum *Auro Lustrali*, à cujus collatione ne pauperes quidem immunes erant: Graeci posteriores χρυσάργυρον appellârunt, à quo ne πτωχοὺς seu *Sutores* quidem fuisse immunem, refert Libanius *Orat. contra Florentium p.* 427. Vide de Chrysargyro Meursii *Glossarium*, Car. du Fresne *Glossar.*

AURUM Praestantissimum, Graecis χρυσοῦ ἄνθος, *flos auri*; ἀκήρατον, ἄπυρον, ἄπεφθον, est quod sine ignis opera perfectum per se inveniebatur, de quo vide suprà in *Auri Nodus*.

AURUM Primum apud Math. Westmonaster. i.e. obryzum. Vide Car. du Fresne *Dissert.* 20. *ad Joinvill.*

AURUM Publicum, quod publico Aerario infertur. Honorius & Theodos. *l. un. de auro publ. prosecut. l.* 10. *Cod.* Vide Calvin. *Lexic. Jurid.* &c.

AURUM Purum, vide suprà *Aurum ἄπυρον*, *Obryzum*, *Praestantissimum*.

AURUM Ramentitium, Graecis ψῆγμα & ψηγματῶδες, opponitur *Auro Arrugiae*, apud Plinium, *l.* 33. *c.* 4. quod fossione quaeritur. *Strabo*, massas auri puri selibres in ramentis inveniri, in Hispania refert, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1075. & 1076.

AURUM ad Responsum, vide infrà.

AURUM Splendoclastum, vide infrà.

AURUM Titonum, vide infrà *Teno*.

AURUM Vicesimarium, apud Livium *l.* 27. *c.* 10. *Caetera expedientibus quae ad bellum erant, Consulibus*, Aurum Vicesimarium, *quod in sanctiore Aerario ad ultimos casus servabatur, promi placuit. Prompta ad quatuor millia pondo auri*: quid sit vide suprà, ubi de *Aerario*.

AURUNCA, Latii civitas, ab Ausone Ulyssis, & Calypsûs filio condita: à qua *Aurunci* vetustissimi Latii populi. Ubi nunc pars terrae Laboris, à Tarracina ad Lirim fluv. extensa in regno Neapolitan. *Brietius*. Virg. *Aen. l.* 7. *v.* 727.

--- Et quos de collibus altis
Aurunci misere patres. ---

Et ibid. *v.* 206.

Auruncos ita ferre senes.

Eosdem hos esse cum Laestrygonibus, probat Vir Magnus *de Phoen. Colon. p.* 652. Deducit autem ab Ebraeo אור Or, h. e. *Luce*, quia in ea perpetuò versabantur, & brevissima ibi fuére noctis tempora. Sic enim de illis Poëta:

Ἐγγὺς

Ε'γλυς γὰρ ... τε καὶ ... ἐστι ...

Atque ut in *Arato* habetur,

Μυγεῖν ... τε καὶ ...

Vide & *Aedon*.

AURUNCULEIA Via, Leodii apud portam, quæ in publicum montem ducit, super Mosam flumen; & à Petrosidio aquilifero *Petrosius* vocatur: nomen traxit à casu Aurunculeji Cottæ, de quo Cæsarem vide *Bell. Gall. c. 32. l. 5.*

AURUNCULEJUS Cornelianus, in catalogo Nobilium Romanorum, quos sine causæ dictione, occidi jussit Severus Imperator Æl. Spartian. in *Vita* ejus *c. 13.*

AURUNCUM, vulgò AURONZO, oppidul. Italiæ, in Cadorino agro, ditionis Venetæ versus Alpes, ad amnem Ansiam, in limite Comitatus Tirolensis. 8. milliar. ab oppid. *Paraecia Cadorini* dicto, in Boream.

AURUPINI, populi Japodum. *Strab.* quorum oppid. *Aurupinum*, vulgò *Aursperg*. Vide *Aurupinum*.

AURUSPI, Æthiopiæ sub Ægypto oppid. Plin. *l. 6. c. 30.*

AUSA, civitas Hispan. *Ptol. Vich* hodiè dicitur. Non procul à Tera fluv. in plano. Deficit index.

AUSANA Legio VIII. vicus Germaniæ inferioris vulgò *Palleschied*, *Cluver.* quibusdam *Ausacra*.

AUSANCALI, Liburniæ oppid. *Ptol.*

AUSARA, urbes duæ hujus nominis in Arabia Felici. *Ptol.*

AUSCHITÆ, vel AUSCHISÆ, populi Libyæ. Herodot. *l. 4. Stephan.* Αὐχίται ἔθνος Λιβύης ..., ubi ... legendum esse suprà diximus, idque ex *Herodoti* prædicto loco. ... *Nic. Lloydius.*

AUSCI, gens Aquitaniæ, Garites inter & Garumnos, Cæs. *l. 3. Comm. bell. Gall. c. 27.* inter Consorannos & Elusates. Plin. *l. 4. c. 19.* Aquitanorum clarissimi. Pomp. Melæ, qui urbem opulentissimam in Auscis Elusaberrim indigitat. Aquitaniam autem ille, exemplô J. Cæsaris, Garumnâ flum. & Pyrenæis terminat *l. 3. c. 2.* *Auscii Ptolem.* quorum præcipua urbs *Augusta*, cui ab Augusto nomen: posteà Gentis etiam, cujus caput erat, appellationem suscepit, & *Ausci* nuncupata est. Postremâ inter Novempopulanæ provinc. civitates XII. Vasatica verò civitas nonô locô in *Notit. Provinc. et Civit. Gall.* sub Honorio concinnatâ, collocatur, sed Ammianus Marcell. *l. 15.* *Novempopulos*, inquit, *Ausci commendant & Vasatæ.* Postea, ut Elusa ex Novempopulanæ civitatum Metropoli ultima facta est, sic *Augusta Auscorum* vice versâ ex ultima prima evasit. Recentiores quoque Notitiæ Vasconiæ Metropolitam seu Archiepiscopum Auscitanum faciunt, cui X. suffragantur, Elusâ ex civitatum catalogo demum erasâ, cùm prius *Auscorum* civitas sub Elusa Metropoli Episcopalis esset: quâ dirutâ ei Augusta hæc successit, circa A. C. 800. Sita est autem ad amnem Ægirtium, *Gers*, & vulgò *Auch* dicitur. Eadem olim *Climberris* videtur dicta, quod pro *Elusaberris*, apud Melam legi debere, Js. Vossius contendit. Arnaldus Oihenartus, in Fidentiacensi pago atque Comitatu, qui olim Armaniacensem continebat, urbes primarias fuisse *Augustam Auscorum* ait & Fidentiacum, *Vic Fesensac*, bellis civilibus eversum. Et Fidentiaci Comitatûs meminit Vita Ludovici Pii Imperat. A. C. 802. Territorii Fidentiaci mentio fit in translatione Faustæ Virgin. & Martyr. A. C. 864. *Ptolemæo* parum exactè sub *Auscis* Velaunos, sub Vasatibus Gabalos, sub Gabalis Ossidates collocat, magnis locorum intervallis divisos. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AUSCULTARE, Monachi dicuntur, qui priusquam in Ecclesia, quod sibi injunctum est, legant, recitent vel canant, coram eo, cui id curæ incumbit, Lectiones suas recitant & ab ipso non solùm modò Lectionis accipiunt, sed etiam, quô illa vocis tonô recitanda sit, docentur. Idem & *ascultare*. Liber Ordinis S. Victoris Paris. MS. c. 34. *Fratres, qui in Ecclesia, sive ad Missam, sive ad Matutinas, aliquid legere habent, debent ab Armario ascultare. Abbas autem & Prior ascultare non coguntur --- quod ad Missam legendum est auscultetur in spatio, quod est inter Capitulum & Tertiam --- Fratres, qui officiis deputati sunt, si id, quod habent legere, horâ constitutâ ascultare non possunt, postmodum, cùm eis vacat, auscultent --- Frater verò, qui primam Lectionem habet legere, debet horâ auscultandi Lectionem, librum, in quo legendum est, in Claustrum referre, & postquam omnes auscultaverint, in locum suum referre*, apud Car. du Fresne *Glossar.* qui etiam hanc in rem ex Lanfranco *in Decretis pro Ordine S. Benedicti c. 5.* ista adfert: *Quicunque lecturus, vel cantaturus est aliquid in Monasterio si necesse habeat, ab eo* (Cantore) *priusquam incipiat, debet auscultare* &c. Alia notio *Auscultatorum*, quos *Auriculares* vocat apud Eundem *Chronicon* Novalic. *l. 5. c. 3.* hi enim iidem cum Ὠτακουσταῖς, quos Galli *Espions* dicunt, de quibus hic infrà.

AUSCULTATORES seu Delatores publici, invisissimum hominum genus, primum à Dario minori, Persarum Rege adhibiti sunt, cùm ipse sibi non credens, omnes haberet suspectos ac metueret: Dionysius dein Senior suos *Prosagogides*, ita enim Græci vocantur, Syracusanis civibus miscuit: sed & jam ante utrumque Midas Phrygum Rex, cui proin asininas aures affinxit Poëtarum licentia, iisdem usus videtur. Apud Romanos eorum jam antiqua mentio in rebus Tarquinii Superbi apud Dionysium Halicarn. *l. 4.* verùm imprimis publica hæc grassandi rabies sub Cæsaribus desævit. De quorum origine sic loquitur Ammian. Marcellinus *l. 14. c. 1.* *Excogitatum est super his, ut homines quidam ignoti, vilitate ipsâ parum cavendi, ad colligendos rumores per Antiochiæ latera cuncta destinarentur, relaturi quæ audirent. Hi peragranter & dissimulanter honoratorum circulis assistendo, pervadendoque divitum domos egentium habitu, quidquid noscere poterant vel audire, latenter intromissi per posticas, in regiam, nuntiabant. Id observantes conspiratione concordi, ut fingerent quædam & cognita duplicarent in pejus, laudes verò supprimerent Cæsaris, quas invitis compluribus formido malorum impendentium exprimebat*, &c. Simile quiddam habet Æl. Lamprid. *in Alexandro Severo*, & ante illos de Tiberio Xiphilinus *p. 233.* Qua de re vide plura infrà ubi de *Delatoribus*.

AUSELII, olim dicebantur, qui nunc *Aurelii*. *Festus*.

AUSEN, Duces, per quos victoriæ, spoliaque comparata essent, à Gothis dictos esse, Jornandes *c. de reb. Get. c. 13.* testis, i. e. Semideos & plusquam homines. Sed *Anses* legendum monet Spelmannus *in Glossario Archaiol.* Vide *Hansa*.

AUSENSES, populi apud *Herodotum*, qui de iis memorat, quod Mela de Garamantibus: *Nulli certa uxor, ex his qui tam confusò Parentum coitu passim incertique nascuntur, quos pro suis colant, formæ similitudine agnoscunt.* Et Solinus *c. 30.* *Garamantici Æthiopes matrimonia privatim nesciunt --- Inde est, quod filios matres tantum recognoscunt, paternæ nominis nulla reverentia est.* Vide Salmas. ad *Solin. p. 284.*

AUSER, vel AUSERIS, quibusdam ANSER, Italiæ fluv. propè Lucam, cujus olim pars rivus ille, qui juxta Pisas nunc labitur, fuit. *Straboni* dicitur *Æsarus*, hodiè *Osari*, *Leandro* autem *Serchio*. Vide Cluver. *Ital. Ant. l. 2. p. 461.* Oritur prope Muncianum oppidul. dein per Grafinianam decurrit; ubi auctus multis rivis, & rigatis Castro novo Barcâ, aliisque locis, in mare Tyrrhenum labitur, 12. milliar. infra Lucam.

AUSES, Africæ populi capronas è fronte demisisse gaudent; Virgines quotannis in honorem Minervæ certamen edunt; Arma sunt lapides & fustes. Si qua ex ictu decesserit, falsa censetur virgo. Quæ omnium præstantissimè depræliata est, à ceteris, armis decorata, subvehitur curru per ambitum Tritonidis paludis. Miscuus illis cum mulieribus congressus. *Herodot. Mela. Stephan.*

AUSETANI, populi non longè à Tarraconensibus, Cæsar *l. 1. de bello Civili, c. 60.*

AUSIGDA, urbs Libyæ, Hecatæo insula. *Steph.*

AUSINGA, Persidis urbs. *Ptol.*

AUSITIS, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol.* Item regio in qua natus Iob. Hebræis *Hus*.

AUSIUS Marcus, vide *Marcus*.

AUSOBA, *Ptol. The bay of Galway*, teste *Camdeno*, fluv. Hiberniæ per Connaciam regionem in occidentem apud Galvejum urbem fluens. Alius est *Gyll*, in Oceanum influens apud Slegum oppidum. A multis *Logh* nunc dictus, per Lacum *Carbre* labitur, dein rigatâ Gallivâ civitate paulò infrà in Oceanum Occidentalem se exonerat, ejusque ostium Sinus Gallivensis, vulgò *Bay of Gallway* dicitur. *Speedus*.

AUSON, vel AUSONIUS, Ulyssis & Calypsûs fil. Inde, ut quidam volunt, *Ausones*, antiquissimi Italiæ populi, iidem qui & *Aurunci*. Servius in *l. 7. Æn. v. 727.* *Aurunci Græcis Ausones nominantur.* Dio Cocceianus apud Isac. *in Lycophronem*: Αὐσονία ἐκλήθη ... Αὐρούγκων ... Καμπανῶν καὶ Οὐολούσκων ... θάλασσαν ... Tzetzes in *Chiliad.*

Τοὺς δ᾽ Αὐρούγκους ... Αὔσονας λέγω ...,

Nempe, ut in *Festo* habetur, *R pro S (imo & S pro R) literis sæpe antiqui posuerant, ut majosibus, meliosibus, Lasibus, fesiis: pro majoribus, melioribus, Laribus, feriis.* Et, eôdem auctore, *Aurum* Sabini *Ausum* dicebant. Sic variante dialecto, idem erat *Auson* & *Auron*, ex quo *Aurunci*, vel *Aurunci*, syllabicâ adjectione, quali in *Etruscorum* nomine ex *Etruria*, & *Hernicorum* à saxis, quæ Marsi *herna* dicunt; & *Opicorum* ab *Ope*, i. e. *terra*. Opici enim sunt Αὐτόχθονες. Bochart. *l. 1. Chanaan, c. 33.* Hi *Ausones* primùm extrema Italiæ litora coluisse dicuntur, quæ à Lacinio promontorio usque ad Salentinos extenduntur; unde & ejus loci mare *Ausonium* dicitur. Plin. *l. 3. c. 5.* Poëtæ tamen, suô more, Ausoniæ nomen universæ communicant Italiæ. Vide Cluver. *Ital. Ant. l. 3. c. 9.* Dionys. *Perieg. v. 77.*

Ἐξ οὗ Σικελῶν ...
Ἐν ... Αὐσονίης ...

Et postea, v. 339.

Μέσσης δ᾽ ... Αὐσονίη ...
... — — — —

Nic. Lloydius.

AUSONIUM Mare, pars est maris Ionii, à promontor. Japygio in meridiem porrecta, versus Siciliam.

AUSONIUS, seu DECIMUS MAGNUS AUSONIUS, Gallus Burdigalensis, patre natus Ausoniô Medicô, Rhetor, Poëta & Gratiani Imperatoris Præceptor fuit, à quo, cùm ipsi simul & patri Quæstor fuisset, ad Præfecturam duplicem & Consulatum evectus est, A.C. 379. cui in eo Magistratu elegantis oratione gratias egit, quæ oratio inter cætera ejus opuscula etiamnum extat. Ex liberis Hesperium filium vidit Consulem, Filiam Phalesio Consulari viro junxit, unde natum sibi nepotem cognominem & Genethliacô celebravit, & Protrepticô ad studia literarum hortatus est. Habuit & fratres duos, quorum major ad summum culmen pervenit honorum, ut ipse scribit, Præfectus Galliis & Libyæ, & Latio. Epigrammata ejus doctis unicè probantur. *Mosellam* verò ipsius ita prædicat Symmachus orator, ut libris Maronis adjungendum putet. Christianum fuisse quidam contendunt, alii carmina illa, quæ hoc probare videntur, pro supposititiis habent. Crinit. *l. 5.* Voss. *de Poet. Lat. c. 4.* Bellarmin. *de Script. Eccl.*

AUSONIUS, frater Juliani, ejus ad quem extant [illegible] ...ymi Epistolæ.

AUSONIUS, Sophista, scripsit epistolas & alia quædam ad Nonnum. *Suidas*.

AUSONIUS Gallus, vide *Decim.*

AUSONIUS Julius, vide *Julius*.

AU-

AUSPICES, ab *Avium inspectione* dicti, inde futura prædicebant: Sicut *Augures*, garritum eatum attendebant, quæ tamen nomina sæpe solent confundi. Fuêre autem *Auspiciorum* apud Roman. genera tria, *Avium inspectio*, de cœlo observatio & tripudium avium ipso. Quorum tertium, ad omnia Comitia: primum, ad Curiata & Centuriata tantùm adhibebatur. Ultimum rerum gerendarum propriùm erat. Omnia enim auspicato gerere domi militiæque, publicè & privatim Romani solebant, ut ex illustri hoc Livii loco apparet *l. 6. c. 41.* *Auspiciis hanc urbem conditam esse, auspiciis bello ac pace, domi militiæque omnia geri, quis est qui ignoret? Penes quos igitur sunt Auspicia more Majorum? nempe penes Patres. nam plebejus quidem Magistratus nullus auspicato creatur. Nobis adeo propria sunt Auspicia, ut non solùm quos populus creat patricios magistratus, non aliter quam auspicato creet, sed etiam nos quoque ipsi sine suffragio populi auspicato interregem prodamus. & privatim Auspicia habeamus, quæ isti ne in magistratibus quidem habent. Quid igitur aliud quàm tollit ex civitate Auspicia, qui plebejos Consules creando, à Patribus, qui soli ea habere possunt, aufert? Eludant nunc licet religiones. Quid enim est si pulli non pascentur? si ex cavea tardius exierint? si occinuerit avis? Parva sunt hæc, sed parva ista non contemnendo, Majores nostri, maximam hanc rem fecerunt.* E quibus, inter alia, patet, penes Patres *Auspicia* tum fuisse, adeoque rerum summam, ut sine quibus auctoribus nihil à populo geri posset. In Nuptiis, *Auspices* noctu & sub Auroram, auguriis operam dabant. Unde Servius ad *Æn. l. 4. & 6.* Item vetus Scholiastes Juvenalis ad *v. 336. Sat. 10.* *Auspices*, inquiunt, *solebant nuptiis interesse*. Claudianus in *Ruffin. l. 1. v. 84.*

.... —— Hac Auspice teda
Orchopodem mari, nata juvabit Thyestem.

Optimum autem in his augurium ab accipitre circo desumebatur, Plin. *l. 10. c. 8.* In Castris quoque duo adhibebantur *Auspicia*, unum coactum, nempe *tripudium*; alterum ex *acuminibus*, quod quale fuerit, incompertum est. Meminit tantùm ejus Cicer. de Divin. *l. 1. Ex acuminibus quod totum auspicium militare est, M. Marcellus totum omisit.* Fuêre verò *Auspicia* hæc in exercitu solius Imperatoris, ceteri *auspicio ejus pugnare* dicebantur. Vide Thom. Dempsterum in *Joh. Rosini Antiqq. Rom.* passim, & suprà in voce *Augures*.

AUSSONA, urbs Galliæ ad Ararim, in Ducatu Burgundico parva, sed valde munita. In confinio Comitatus Burg. Gall. *Auxone*.

AUSTAGENA, Parthiæ tractus, ubi naphtha profluit. Plin. *l. 2. c. 105.*

AUSTANITIS, Armeniæ majoris regio. *Ptol.*

AUSTER, ventus meridionalis, calidus & humidus, exitialis & morbidus, unde Horat. *l. 2. Carm. Od. 14. v. 15.*

Frustra per autumnos nocentem
Corporibus metuemus Austrum.

Ab *hauriendo aquas* dictus, unde etiam Græcè eâdem ratione Νότος appellatur, quoniam νοτίς Latinè *humor* dicitur. Virg. *l. 1. Georg. v. 461.*

.... —— Unde serenas
Ventus agat nubes, quid cogitet humidus Auster.

Ovid. *Met. l. 1. v. 66.*

.... Pluvioque madescit ab Austro.

Inde Horatio *Epod. Od. 10. v. 19.* *udus* dicitur, Ovidio *l. 2. Met. v. 853.* *aquosus*, Claudiano *madidus*. *Aquilius* quoque, forte vocat *procellosum pluviarum*, quemadmodum idem Boream eleganter nominat *terra scopam*. Fortasse tamen, propter *calorem* potius dici videatur, quasi [illegible], ab [illegible] *sicco*, *uro*. Nam *Hesych.* [illegible] interpretatur [illegible], ideoque [illegible] exponit [illegible]. Sanè ventus hic ob æstum plantas plurimum incommodat. Unde Maro, *l. 1. Georg. v. 444.*

.... —— Namque urget ab alto,
Arboribusque satisque Notus pecorique sinister.

Imprimis autem flores torret, atque interficit. Unde idem Virg. *Ecl. 2. v. 58.*

Eheu quid volui misero mihi! floribus Austrum
Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

Et Statius Papinius, *l. 3. Silv. 3. v. 129.*

Pubentesque rosas primos moriuntur ad Austros.

Nic. Lloydius. Cæterùm ventus hic & Aquilo, quibusdam Veterum soli duo venti appellati sunt, reliqui vero velut accessionum vice habiti, & prout inclinatione ac recessione ab hoc & illo axe deflecterent, *Septentrionales & Meridionales* dicti. Originem enim ducunt ab utraque Mundi meta, &, quum semel cœperunt, diutissimè durant ac vehementissimi sunt. Quam in sententiam à Lucilio scriptum, ex persona Cotys Thracum Regis,

Rex Cotus ille duos hos ventos, Austrum atque Aquilonem
Novisse ait sese solos de nubibus, istos
Ex nubio Aquilonis nec nosse, nec esse putare,

apud *Nonium*. Unde in antiquis Philosophorum Medicorumque scriptis, & præcipuè apud Aristotelem & Theophrastum, ad designandas tempestatum & aëris constitutiones, quas venti faciunt, à Borea solùm & à Noto nominantur: ut [illegible], [illegible], i. e. *flantibus Aquilonibus*, *flantibus Austris*. At nusquam ab Euro, aut ab Zephyro commemorantur, vide Salmas. *ad Solin. p. 1250. & seqq.* De ritu verò *ad Austrum* precandi, hic infrà.

AUSTERBANTUM, in divisione regni Ludovici Pii inter filios, ponitur Hainoum inter ac Atrebates. Ibi Richtrudim puellam nobilem Adalbaldus Francus, Gerebertæ fil. B. Gertrudis Monasterii Hamatici auctoris nepos, in *pago Austrebatensi* potens, uxorem duxit. Hugbaldus in vita S. *Rictrudis*. Hic pagus vulgò *Ostrevant*, cum Comitatus titulo olim ab Hanoi Comitis filiorum maximo possessus est. *Ostrevandia* recentioribus, cùm Comitatu Atrebatensi connecteretur, jam Hanoo adtenditur. Nunc pagi caput Bucenium est, ad Scaldim, *Bouchain*. Germanicam vocem esse, & *Orientalem limitem* designare, vult Wendelinus Belga; quia Neustriæ orientalis limes erat. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AUSTERLITIUM, oppid. German. in Moravia, ad Occidentem Brunæ Urbis, à quibusdam *Ibriconia* dicitur.

AUSTERVICUM, oppid. German. in Saxonia inferiori & Principatu Halberstadiensi, ad Olsam amnem, paulo infra ut Occidentem cadentem. Olim amplum, nunc defecit. Ferme medium inter Halberstadium & Wolffenbutelum Urbes. Aliis *Ostrovicum*.

AUSTERUM in coloribus, Græcis [illegible]. Epiphanius *l. de 12. Lapid.* de Smaragdo, qui saturatius viret, [illegible], inquit, [illegible]. *Tertium lapis smaragdus est, qui prasinus quoque appellatur. Est autem viridis specie, sic tamen ut non leve in illis deprehendatur discrimen. Quidam eorum Neronianos appellant, nonnulli Domitianos: & Neronianus quidem Austerus est colore, saturatè viridis, translucidus & nitens.* Idem proin hic *austerum*, quod, maximè saturum, Plin. *l. 9. c. 36.* *Sed unde amethysti pretia? quæ virus grave in fuco, color austerus in glauco.* [illegible]. Idem *c. 38.* *Niveaque* [illegible] austeritatem *illam nitoremque, qui quæritur, recit.* Ubi *austeritatem* vocat saturitatem & superbiam nitoris. Et *l. 37. c. 7.* de carbunculis: *Et hoc mares, austeritas distinguit, siquidem vigor apposita tangentis indicat: quidam etiam hebetare vim dicuntur. Blandius feminas flammæ, allicientes magis, quam accendentes.* De Scythicis item smaragdis meracius improbiusque virentibus, *c. 5. ejusdem l.* *Nulli major austeritas, vel minus vitii.* Et paulo post. *Ergo Cyprii varii glauci: magis ac minus in eodem smaragdo, nec partibus tenentes illam Scythica austeritatis non semper custodiunt.* Eodem sensu Latini usurpârunt colorem *pressum*, *saturum*, *plenum*, *adstrictum*, *superbum*, *imperiosum*; Græci quoque [illegible], [illegible]: unde *superbia coloris* Vitruvio, *l. 7. c. 3.* *austeritas* est [illegible]. Opponitur color *dilutus*, item *excitatus*, h. e. clarus & acutus, Græcè [illegible]: ita tamen, ut *austerus & excitatus* in eodem simul possint esse, diverso respectu, e. g. Tyria purpura nigrior & adstrictior aspicientibus apparebat, suspicientibus autem excitatissimum colorem ac lumen affulgebat. At excitatus & dilutus simul esse & in uno metali nequeunt, &c. Et quidem Antiqui pressiores & fusciores purpuras magis probabant, at recentioribus claræ & excitatæ potius placuêre. Vide Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*, *p. 183.* & *ad Solin. p. 199.* ut & hic passim ubi de *Coloribus* prædictis.

AUSTRA, rectiùs *Astura*, quod vide.

AUSTRALIS Terra, seu prout a *Ferdinando Mendez de Quiro* vocatur, *Australis incognita*, quarta pars Geocolini secundùm *Becmannum*, maximè vicina est Orbi veteri, ad procurrentem tractum Novæ Guineæ, Americæ verò ad fretum Magellanicum. Hæc sola constat mari undique cincta esse, & circumnavigari posse, cùm in veteri Orbe pariter, ac America, partes Septentrionales necdum satis exploratæ sint. Hic, ut & in regione Polari Arcticæ opposita, nox diesque sex mensium est, sub ipsis verò Polis lux perpetua, saltem crepera. Animadvertit quoque sagacissimus Kircherus, esse in terris hisce subpolaribus ingentes voragines, quibus mare sub Polo Arctico absorbeatur, sub *Australi* rursum emergat: idque ex eo potissimum colligit, quia maria subpolaria ob rapiditatem superari non possint. Huic, ut de Polo Arctico nil dicam, constat ex le Maire *Relat. de invento freto*, Nautas post 60. gr. latitudinis *Australis*, ob contrarietatem fluctuum ulterius progredi neutiquam potuisse. Et docet Herrera, *in Histor. America Austral.* classem Regiam Hispanorum, ad detegendas novas terras emissam, non potuisse superare gradum 70. ob aquarum, etiam tranquillo aëre & silentibus ventis, obviam proruentium violentiam. Vide Athanas. Kircherum *Itinere Ecstat. 2. Dial. 1. & M. S. l. 3. c. 2.*

AUSTRANIA, Plin. *l. 4. c. 13.* seu **AUSTRAVIA**, ut *l. 37. c. 3.* legitur, Insul. Oceani Septentrionalis, à Romanis *Glessaria* dicta, aliis *Glessaria*, à succino, quod Germani *glessum* appellant.

AUSTRANIA, Insul. maris Baltici, quæ Ortelio *Austren* est, Cluver. autem *Strand* in ora Occidentali Juitæ, in mari Germanico. *Baudrand.*

AUSTRASIA, Germ. *Westrick*, regio Germaniæ superioris inter Mosam, Mosellam, & Helium flumina comprehensa, quo in spatio Lotharingia, cum parte Alsatiæ, & Palatinatus continetur. Unde Lotharingia passim Latinè *Austrasia* nominatur, fuitque olim regnum non exiguum, ut vox ipsa declarat, quam quidam *Vastum Regnum* interpretantur, sicut vox *Westrick* sonare videtur. Namque sub *Austrasiæ* Regibus (qui Metis considebant) non solùm regiones prædictæ, sed & finitimæ cum toto ferme Belgio parebant. Sic dicta vel ab *Austrasio* Præside, quem Justinianus Imperator illi regioni præfecerat, vel ab *Austrasio* in ea terra Rege. *Nic. Lloydius*. Vel potius à situ. Olim latissimè extensa, postea Scaldi, Mosâ & Rhenô fluv. & Vogeso monte est coarctata, & tum divisa in superiorem & inferiorem, quarum hæc Lotaringiæ respondet. *Bertius.* Aliis porro erat filiorum Regum Galliæ sub initium Monarchiæ, quidquid nempe inter Mosam & Rhenum, imò & ultra Mosam, Remos, Cabillonem, Cameracum & Laudunum comprehendens. Addebatur etiam vetus Francia & populi ultra Rhenum subjugati. In divisione fil. Clodovæi, Theodorico natu maximo cessit. Cluver. *l. 3.* Mezeray, *in filiis Clodovæi*. *Moreri*. Hadr. verò Vales.

de *Austrasia*, ista habet: Latè regnantibus Chlodovei filiis, in Gallia atque Germania, quidquid Galliarum Rhenô & Ligeri continetur, *Francia* appellari cœpit. Cujus pars inter Rhenum & Mosam, *Austria*, [illegible], *Austrasia*, pars à Mosa ad Ligerim *Neustria*, vel *Neptricamdi* [illegible]; Burgundiæ & Aquitaniæ suis nominibus relictis. Et quidem huic regioni *Austriæ* nomen, Franci, quod ad Ortum spectaret, indiderunt, *Ost* enim & *Est* German. Orientem significat; Unde *Ostfriesgo*, *Ost Frisia*, *Est Saxones*, *Est Anglia*, *Ostrogothi*, &c. Parebant autem *Austrasiorum* Regibus, præter *Austriam*, multa ac ingentia trans Rhenum regna, in Ducatuum formulam à Clodovei M. filiis redacta: videl. Alemannia aut Suevia, dudum in Ducatus divisa Alamannorum & Austrasiorum seu Francorum Oriental. Bajoaria, Thuringia, Frisia, par. Saxoniæ, &c. Sub iisdem intra Gallias Lutevenses & Uceticensis Septimaniæ, (è quibus priores ad Reges Visigothorum postea transierunt;) Massiliensis provincia: Arverni, Ruteni, Albienses. & Cadurci (quos Theodoricus Chlodovei patris auspiciis, post prælium Vocladense, subegerat:) præterea Belgica prima, & secundæ urbes Remi, Catalauni, Cameracum, ac Lugdunum Clavatum; civitas Senonum in Lugdunensi IV. & Germania prima, ac secund. provinciæ ad sinistram Rheni ripam opulentæ. Sed mutati subinde fines: Chariberto enim, Parisiorum Regi, Albienses attributi fuêre, & Austrasiæ detracti. postea restituti: Civitas Senonum Agendicum, quæ Theodorico, Theodeberto atque Theodebaldo Austrasiorum Regibus paruerat, Gunthramno Chariberti & Sigiberti fratri, unà cum Burgundia, adscripta est. Camaracum Chilperico eorum quarto fratri, cum regno Suessionico obvenit, rerum Francic. *l.* 7. & 9. Regnantibus dein apud Francos Caroli M. posteris *Austriæ* seu *Austrasiæ* nomen paulatim exolevit, præsertim, postquam Ludwici Pii filii paternum regnum inter se divisêre. Lotharius enim Augustus, regionem hinc Rhenô, inde Scaldi, & Mosâ atque Arari clausam, præter cætera, nactus, *Austriæ* nomine abolito, *Lotharii regnum* vel *Lotharingiam*, illam appellavit. *Rhegino*, *Annales Metenses*, Chronicon S. Arnulphi, *Sigebertus*, &c. quanquam alii, à Lothario Rege Lotharii Aug. filiorum uno, cui hoc regnum obtigit, sic dictum malunt. Hoc postea in multos Ducatus ac Comitatus divisô, *Austriam*, pro sola Lotharingia Ducali, qualis ferè nunc est, acceptam esse & *Neustriam*, pro una Normannia, indicat Guibertus *præf. in Hist. Hieros.* Orientalem Franciam, quam Sigibertus Ostro-Franciam appellat, *Austriam* quoque auctores nonnulli appellant. Item pars veteris Pannoniæ, inter Noricum & Hungariam, modò *Oriens*, modò *Marchia Orientalis*, modò *Austria Marchia*, modò simpliciter *Austria*, quasi Orientalis limes regni Germaniæ, seu Francorum Orientalium, Historicis dicitur. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* & infrà de postrema hac voce *Austria*. Sub Lothario II. Regnum hoc *Austrasiæ* appellari cœpisse *Lotharingiam*, hancque etiam divisam fuisse in Burgundiam Comitatensem & Arelatensem ditionem, refert Georgius Hornius *Orb. Imp. p.* 222.

Urbes Austrasiæ seu Lotharingiæ notiores.

Amantium, vel Amantia, *Amance.*	* Musopontum, *Pont à Mousson.*
Barrum, *Bar le Duc.*	* Nanceium, sedes Ducis, *Nancy.*
Blancus mons, seu Albus mons, *Blammont.*	Raonum, seu Ravonum, *Raon.*
Castrum novum, *Neufchasteau.*	Romaricus mons, *Remiremont.*
Charmæ, *Charmes.*	Spinalium, *Espinal.*
Deodatum, *Dieuze.*	* Tullum, *Toul.*
* Metæ, *Metz.*	Validus mons, *Vaudemont.*
Mira Curia, *Mirecourt.*	* Virodunum, *Verdun.*

Austrasiæ urbes istæ sunt nunc in Lotharingia, exceptis Metis, Tullô & Virodunô, quæ, etiamsi in eo Ducatu insertæ sint, parent tamen cum eorum territoriis Regi Franciæ à centum & amplius annis.

AUSTREBATENSIS, seu AUSTREBANTUM, regiuncula fuit Belgii, inter Scaldim & Scarpam fluv. Cujus caput Bochanium. Nunc limites periêre, & sub Hannonia continetur. Vide *Austerbantum*.

AUSTREGILDA, cognomine *Bobilla*, ex ancilla Mercatrudis, quæ uxor erat Gontrani, Regis Aurelianens. hâc pulsa Regina creata. Moritura petiit à Rege, ut duos Medicos, à quibus sanari non poterat, strangulari curaret, quod factum. Gregor. Turonens. *l.* 5. *c.* 7. 35.

AUSTRI Cornu, promontor. in Æthiopia. Strabo *l.* 16.

AUSTRIA, German OESTERREICH, & OSTERICH, regio partem Norici cum particula Pannoniæ, partemque Germaniæ circa Danubium complectens, inter Bavariam ad occasum & Hungariam ad ortum, inter Moraviam regionem Germ. ad Septentrionem & Stiriam ad meridiem contenta. Hujus regionis caput est Vienna. Habuit *Austria* olim Marchiones; Albertus enim Bavarus, Austriæ Marchiæ Marchio, ab Henrico III. Imperatore creatus est, A. C. 1049. E cujus posteris, Margaretâ ductâ Ottocarus Bohemiæ Rex Austriam acquisivit, A. C. 1247. postea Duces, vide infra, deinde Archiduces, quorum primus Fridericus III. fuit, quibus hodie paret. *Lazius*, *Monstr.*, Monstrelet. *l.* 3. Cuspin. Bonfin. *l.* 4. *Dec.* 4. *rerum Hungaricarum*, Cluver *l.* 3. Veterum est Pannonia superior nomenque habet à mundi cardine Orientali, Germ. *Ost.* Dividiturque in Superiorem seu Cisdanubianam, & inferiorem, seu Transdanubianam. *Bert.* Totam nunc Germania complectitur. *Baudrand.* Per matrimonium Alberti divitis, cum Ita, hærede Comitis de Pfullendorf, cui Rodolphus Senior, Albertus Sapiens, Rodolphus I. Imperatores successerunt, in hodiernam Austriacam familiam transiit, è qua sola ferè Imperatores sumuntur. *Merer.* Historia Augustæ hujus familiæ paulo altius repetita sic habet: Etichonbaldus vel Etichnoaldus, Gerberti Rethoniæ Patricii & Gertrudis Hamaticensis natæ, filius Clodovæi II. palatii magister fuit. Obiit A. C. 661. pater Leudesii, qui eôdem munere functus, ab Ebroino exutus est, circa A. C. 681. Hinc ex uxore, Sigismundi Burg. regis stirpe, filius fuit Ethico, seu Æthicus, cognomine Adelricus, cui Alsatiæ ducatum à Theodorico nactus, inter alios liberos, Adalbertum habuit, Alsatiæ Ducem, & Ethonem seu Hettonem, cujus posterorum fil. Albericus, circa A. C. 772. Eberhardum genuit, progenitorem Eberhardi junioris, qui Lutzense monasterium ad mortem usque, cui circa A. C. 900. contigit, veraturum desse. Filius huic Hugo, Lotharingicæ, Dagsburgicæ & Habspurgicæ, familiarum caput. Cujus filiorum natu maximus Guntramus, cognominatus Dives, obiit A. C. 946. sator Habspurgicorum. Ei successit Lancelinus, Hungarorum ad Seckingam, victor, A. C. 957. Pater Rathbodi & Landolfi: quorum ille, ex Ita Lotharingica, Hugonis Capeti ex sorore nepte, sustulit Wernerum, è cujus filio Ottone, A. C. 1110. cæso, natus est Wernerus II. et hoc Wernerus III. pater Adelberti Divitis de quo suprà. Is ductâ Itâ Brigantina de Pfullendorf, Landgravii Alsatiæ titulum primus gessit, pater Rudolfi, è cujus majore natu filio Alberto Sapiente, qui in sacra Dux expeditionis Christianæ adversus Saracenos, ad Acconem, extinctus est, prodiit Rudolphus, gentis præcipuum decus & novæ dignitatis auctor. Et magistro enim aulæ Ottocari Bohemiæ Regis tandem Imperator Roman. A. C. 1273. priori bello Austriam, in quam sibi jus aliquod vindicabat, ademit, A. C. 1278, quatuor deinde collatis signis victor: pater ex Anna Hohenbergia numerosæ prolis imprimis Alberti, quem Austriæ ducatu donavit, A. C. 1281. Hic Imperator electus coronatusque A. C. 1299. gravis in Helvetios, fœderi eorum ansam dedit. Ex hujus filio Alberto natus est Albertus III. Austriacæ, & Leopoldus Tirolensis lineæ auctor: è cujus posteris est Philippus Archidux, qui Carolum & Ferdinandum genuit, quorum ille Burgundo-Hispanicæ, iste Austriaco Germanicæ familiæ auctor extitit: è quorum singulis singuli supersunt, ex hoc quidem Leopoldus I. Imperator, ex illo verò Carolus II. Hispaniæ Rex. Vide Spenerum in *Syllog. Geneal. Historica*. Cæterùm vastata est Austria ab Andrea Hungariæ Rege A. C. 1291. Rodolphus II. Imperat. illam Matthiæ fratri cedere coactus est, circa A. C. 1608. postquam vastata rursus esset à Stephano Boeskai A. C. 1605. parque religionis in Hungaria extorta. Bethlehem Gabor denuo illam invasit, A. C. 1619. A Valdensibus olim lux purioris doctrinæ regioni illata fuit, tanto cum successu, ut illis in locis ad LXXXM numerus fidelium excurreret. Sed cruce in illos, Clemente V. jussu, assumtâ, circa A. C. 1308. plurimi eorum ibidem, Cremsæ imprimis, ustulati sunt, reliquis in Bohemiam feliciter fugientibus. Rursus Valdenses, è Francia ejecti, circa A. C. 1467. ad Austriæ confinia consederunt, cum quibus dum Fratres Bohemici consensum inituri erant, Stephanus Episcopus eorum Viennæ combustus est, & reliqui ex Austria & Marchia expulsi, in Bohemiam ac Moraviam concesserunt, Fratribus grata accessio. Maximil. dein II. præteritô seculô, Proceribus & Nobilitati Austriacæ, liberum usum Augustanæ Confessionis, in ipsorum arcibus, oppidis ac pagis indulsit, circa A. C. 1568. Donec A. C. 1620. à Ferdinando II. victore, demum ex omni Austria Pastores hujus Confessionis in exilium acti sunt, vide præter Auctores suprà laudatos, Joh. Laetum, in *Comp. Hist. Univ.* it. ubi de Fam. *Habsb.* Pfannerus de *Austria* sic: Ante Marchiones, *Comites* primum habuit *Austria*, Cæsarum eidem, non propriô nomine, imperantes, quos Henricum I. cognomine *Aucupem*, Imperatorem constituisse legimus eô fine, ut Hungaros crebris excursionibus *Austriam*, Bavariam & tantum non totam Germaniam infestantes, coercerent. Obvenitque ea dignitas provinciaque primùm Leopoldo *Illustri*, ex Comitibus, ut volunt quidam, Babenbergensibus, originem suam referentibus ad Sueviæ Duces, oriundo, in præmium fortitudinis & defensionum contra hostes Imperii finium. *Ducis* titulum, à patruo Friderico I. cognomine *Barbarossa*, Imperat. Henricus II. obtinuit A. C. 1156. abdicatô quoque occasione eorum, quæ contra Imperatorem Henricum Superbus Saxoniæ & Bavariæ Dux patraverat, clientelæ jure, quô Bavariæ Ducibus *Austria* hactenus fuerat obnoxia. Cujus stirpe cum defecisset in Friderico, prælio contra Hungaros occiso A. C. 1246. ejus ex fratre neptis Gertrudis, Hermanno Badensi nupta, filium habuit Fridericum, qui unà cum Conradino Sueviæ Duce jussu Caroli Andegavensis, capite Neapoli plexus est. A. C. 1269. Itaque orbatâ Principibus suis *Austria*, atque hinc Hungarorum, inde Bavarorum, injuriis expositâ, provinciæ Ordines Henricum Misniæ Marchionem, Friderici præfati sororium adiêre, ut imperium ejus susciperet, rogitantes. Sed eripuit cupientis faucibus bolum Ottocarus Bohemus, ductâ Margaretâ Leopoldi VII. *Austrii*, seu juxta alios, Hermanni Badens. filiâ, quam Henrico Misnensi Ordines destinaverant, possessionem *Austriæ* Stiriæque adeptus. Neque huic tamen possessio diuturna: deturbatô postea à Rudolfo I. Imperatore ac victô Ottocarô *Austriam*, *Stiriam*, *Carinthiamque*, tanquam belli jure captas, in Albertum fil. transtulit, assensu Imperii ordinum impetratô A. C. 1282. E cujus posteris *Archiducis* titulum primùm Fridericus IV. Imperator aut, ut alii volunt, fil. ejus Maximilianus usurpavêre: nonnullis Carolum IV. aliis Fridericum II. circa A. C. 1245. hujus honoris Auctores facientibus, &c. Tob. Pfannerus *l. de Præcipuis Germaniæ Principum Gentibus*, *c.* 1. *ubi de Gente Austriaca*. Pollent autem *Archiduces Austriæ* eximiis privilegiis, ut quod non teneantur investituram extra Austriam petere, sed tecto capite, insidentes equo, eam intra territorium suum accipiant: primumque ab Electoribus obtineant locum. Cui præcedentiæ cum acriter contradicerent Bavariæ Duces, factum est, ut tandem *Archiducibus*, inter Ecclesiasticos Principes, locus primus fuerit concessus. Plura hanc in rem, de *Austriacis* imprimis *Familia*, ac præcipuis ibidem, vide Georg. Hornium *Orb. Polit. p.* 211.

AU-

AUSTROGOTHI, memorati Trebellio in *Claudio*, c. 6. *Denique Scytharum diversi populi, Peucini, Trutungi*, Austrogothi, *Virtingui, Sigipedes, Celtæ etiam & Heruli, prædæ cupiditate in Romanum solum & Rempubl. venerunt, atque illic pleraque vastarunt*: sunt qui alii *Ostrogothi* dicuntur, passim enim *au* & *o* confundi notum, ex vocibus *Auricha[l]cum, Plaustrum*, &c. Vide Casaubon. *ad loc.*

ad **AUSTRUM** precandi adorandique ritus, velut præscriptus à Prophetis, memoratur in *Libro S. Athanasio* dicto, Quæstionum nempe ad Antiochum Principem, *Quæst.* 37. *Tom.* 2. *p.* 144. *Parisiis* 1627. Quod verum quidem, si quis in Regione aliqua Hierosolymis Boreali aut quæ Boream in plagis Mundi participaret, oraverat: talis enim *Austrum* versus consistere necesse habuit. At non *nomine Austri* sic precabatur: sed quia in Austro ejusmodi homini oranti collocabantur Hierosolyma. In libro verò illo pro indubitato sumitur, quòd quemadmodum Christiani *κατ' Ἀνατολὰς*, versùs *Orientem*, ita Judæi *κατὰ Νότον*, versus *Austrum*, adorare soliti sint. Rationem inter alia hanc reddit Auctor, [illegible Greek] Quòd ex *Austro*, *quoad Jerusalem*, *scilicet in Bethlehem* (milliaribus sex versùs Austrum ab Hierosolymis distante) *nasciturus erat Dominus. Unde dixit Propheta* (Habacuc c. 3. v. 3.) *Deus à Theman veniet*, *i. e. ab Austro*. Sed locus hic de Legis datione in Sinai, quæ Judæis Australis est, à plerisque capitur, ad Deuteron. c. 33. v. 2. Prophetam respicere dicentibus. Ex Chaldæus certè, *In Lege danda*, inquit, *Deus revelatus est ab Austro*, &c. Quam in rem vide plura, apud Joh. Seldenum *de Synedriis l.* 3. *p.* 429. ut & infrà seminare ad *Occidentem*, *de Orantium ritibus ad Orientem* &c.

AUSUGANI, populi inter Feltriam & Tridentum ab *Ausugo* oppid. quod nunc *Val Sugana* dicitur, in qua magna lanarum copia.

AUSUM, Mauritaniæ Cæsariensis urbs. *Ptol.*

AUTANDER, filium habuit Taguam. Stephan. in *Tauchira*, ubi pro *Ταυχείρας* malim *Ταυχείρης*.

AUTARIATÆ, quibusdam **AUTARTATÆ**, gens Thesprotica. *Stephan.* quorum Urbes Sicum, Salona, Tragurium, & Illyrica, *Strabo. Arrian. Diodor.* Vide *Ardiei*.

AUTARICUS Gallus, tertius ex auctoribus, qui Mercenarios Africæ milites ad seditionem & bellum periculosissimum, contra Carthaginem, concitârunt, finitô primo Punicô Bellô.

AUTARIS, Arabiæ Felicis locus. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

AUTENTUM, Byzacenæ regionis oppid. in Africa Propria. *Antonin.*

AUTEPSA, Græcè *ὁ Αὐτέψης*, occurrit apud Æl. Lamprid. in *Heliogabalo*, c. 19 *Primus deinde autepsas argenteas habuit: primus etiam cacabos*, sartaginemque aut aliud genus coquinarii vasis & ad focum apti designat, ut & *πνιγεύς*, quæ *sartago* exponitur in veter. optimo *Glossario*. Fallitur autem Lampridius, nisi de Heliogabalo privato loquatur; imò nec ita quidem ei fides constabit. Nam cùm lectos, planè argenteos atque aureos, apud veteres Græcos Latinosque etiam in Pandectis, inveniamus, probabile nentiquam est, inventum hoc esse Alagabali, mensas aut cacabos ex argento conficere. De mensis sanè argenteis apud Romanos, Plinium vide *l.* 33. *c.* 11. qui & vasa coquinaria jam inde à Calvo Oratore fieri ex argento cœpisse, ibidem observat: *autepsæ* autem & cacabi inter ista, &c. Casaubon. & Salmas. ad *Lamprid.* Vide quoque infrà in voce *Cacabus*.

AUTERI, populi Hiberniæ ubi nunc Comitatus Clarensis, Lecrimensis & Gallivensis, in Connachia provinc.

AUTESION, Thebanus, cujus fil. Theras, Lacedæmonios & Minyas, quos Pelasgus è Lemno ejecit, duxit in Insulam quæ ab eo nunc *Thera*, antea *Calliste* vocabatur, Pausan. *l.* 7.

AUTESSIODORUM, vide *Autissiodorum*.

AUTHARIS, vel **AUTHARIT**, Longobardorum Rex. Vide *Autharis*.

AUTHE, Alcyonis gigantis, qui Herculis telis confossus est, filia. Is enim filias habuit 7. quæ ob patris mortem in mare se præcipitantes, ab Amphitrite in Alcyones aves mutatæ sunt. Harum nomina, *Phosonia*, *Authe*, *Methone*, *Alcippe*, *Pallene*, *Asterie*, & *Drimo*. Janus Parrhasius in *Claudian.* ex Hegesandro.

AUTHENTICA, vulgus Interpretum & Pragmaticorum vocat, quæ *Νεαράς*, & *Novellas Constitutiones*, & ipse Justinianus ejusque Interpres Julianus Patricius & Interprete. Græci veteres appellant, Cur verò *Authentici* nomine, Constitutionum hoc volumen citetur, cùm tamen nusquam appareat, hunc titulum ab ipso Legislatore præfixum esse, declarare conatur Alciatus *Parergôn l.* 2. *c.* 46. Haloander, acris judicii vir, *Authenticas*, h. e. ut ait, breves illas sententias, ex Novellis Justiniani constitutionibus exceptas, in recognoscendo Codice locô movit. Idem Alciatus *Authentici* nomine *non certæ fidei* denotari, non solùm apud Julianum, Paulumque JCtos sed etiam apud Ciceronem *ad Attic. Ep. l.* 9. & 10. contendit: quod negat Gaza *l. de Mensibus*, Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* Carolo du Fresne *Authenticæ* appellari cœptæ sunt Novellæ Constitutiones Justiniani, ex quo, rejectâ Juliani Antecessoris versione seu editione, eatundem barbara Bulgari tempore facta translatio, quòd uberior videretur, ab Accursio recepta est, qui *Authenticam* eam dixit, quoniam ex ipso Græco originali ad literam esset traducta. Apud *Hesychium* enim, [illegible Greek] Vide eum in *Glossar.* Alia vocis notio est, apud Dominic. Macrum in *Hierolex.* cùm ait, *in Hebdomade Majore dici quoque Authenticam*, consuevisse.

AUTHENTICI, Græcè *Αὐθεντικοί*, *Dionysio Uticensi* Venti dicuntur, qui *Cardinales* Latinis: [illegible Greek] *A quatuor climatibus quatuor* Authentici *spirant venti.* Prima enim & antiquissima divisio, quæ tantùm quatuor ventos cognoverat, è quatuor eos cœli plagis educebat, quas [illegible Greek] hic *Dionysius*, vocat; *cœli partes*, Plinius *l.* 2. *c.* 19. *limites & regiones cœli*, Favorinus apud A. Gellium *l.* 2. *c.* 22. inferior Latinitas, *Cardines*: unde *Cardinales Venti* iidem, quos *Αὐθεντικοὺς* appellat *Dionysius*. Vegetius *principales l.* 4. *c.* 38. *Ita ut, ventis principalibus declaratis, hi, qui ipsis dextra lævaque junguntur, indicemus* &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1259. & infrà, in voce *Cardinales Venti*.

AUTHEPSA, vide suprà *Autepsa*, uti vulgò scribitur.

AUTHETANI, Hispaniæ Tarraconensis populi. *Ptol.* Habitabant in ea parte Cataloniæ, ubi nunc, Gerunda, Ausa, & Aquæ calidæ urbes, inter Rubricatum fluv. & Palemium. *Baudrand.*

AUTHITES, Ægypti Nomus. *Steph.*

AUTINI, vel **AUTERI** *Ptolomæo*, Hiberniæ populi.

AUTISIODORUM, seu **AUTESSIODORUM**, primùm *Ammiano Marcellino* memoratum, urbs provinciæ Lugdunensis Senoniæ tertia, in *Veterib. Notit. provinc. & civitat. Galliæ*. Antepenultima verò ponitur, & non modò Autrico Carnutum, sed etiam Parisiis, Aurelianis & Niverno, postponitur, à Gervasio Tilleberiensi, *l. de Otiis Imper.* Florentibus Burgundionum Regibus, Clodoveo Francorum Regi paruit: attribuitur tamen regno Burgundiæ à Fredegario, *Chron. l. ultim. c.* 58. quia præter cæteras urbes Guntchramno cessit, cum toto regno Burgundiæ, Francicis armis subactæ: quidquid autem Guntchramno sorte obtigerat, à majori parte Gallis Historicis dictum est Burgundia; ut & successores ejus Merovingi, quæcunque ipse obtinuerat, sub communi nomine Burgundiæ possederunt. Gallis *Auxerre*. Ab aqua nomen habet, quæ *Dur* Gallis & Britonibus insularibus, quos eâdem linguâ usos esse *Bochartus*, *Cluverius*, *Camdenus* docent. Alii ab ostio, quod Gallis veter. *Dorum*, derivant, ut & German. *Thor* & *Thur* & *Isan*, seu *Isen*, ferrum, quasi *Isarnodorum*, seu ferreum ostium. Post Agendicum, caput alterum Senonum est, soli fertilitate, bonitate & copiâ vini, ac Icaunâ flumine suô navigabili, nobilitate Comitum, &c. multis claris & magnis Galliæ urbibus jure conferenda. Jam ante 800. annos, vina pagi Antissiodurensis, laudantur Errico *l.* 2. hodieque in summa sunt gloria, ut non sine causa *Servius* & *Isidorus* Senones, quasi *Ξένους* dictos voluerant. Ager *Antissiodurensis*, olim totam diœcesim Antissiodurensem amplexus, nunc inter Augustodunum & Antissiodorum, seu inter pagos Tricassinum & Antissiodorensem Ternodorum Lingonum occurrit. Episcopalis est urbs, primùmque inter Episcop. locô S. Amator ponitur. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AUTITES, apud Plin. *l.* 37. *c.* 7. ubi de Carbunculo: *Satyrus Indicos non esse claros dicit. Sed plerumque sordidos, ac semper fulgoris horridi: Æthiopicos pingues, lucemque non emittentes — sed convoluto igne flagrantes. Optimos verò, amethystizontas, h. e. quorum extremus igniculus in amethystum violam exeat: proximos illis, quos vocant* Autitas, *innatô fulgore radiantes*, uti Salmas. legit. Græcè *αὐτίτης*, est *qui ex seipso*, seu, ut ait Plinius, *innatô fulgore radiat*, non arcessitô. Quemadmodum *αὐτίτης οἶνος*, *qui per se fluit*. His idem opponit *ex alio lucidos & magis in Sole flagrantes*. Nempe *ex alio lucent*, qui, non innatô fulgore radiant, sed in Sole positi magis flagrant, adeoque mutuatô à Sole fulgore nitent, non ex sese datô. Item qui *inclinatione*, h. e. [illegible Greek], excitantur. Idem paulò pòst, *Archelaus Carchedonios nigriores aspectu esse, sed igne vel Sole, inclinatione acrius quam cæteros, excitari*, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 180.

AUTOBA, Æthiopiæ vicus circa Nilum. *Ptol.*

AUTOBULUS, pictor quidam. Plin. *l.* 35. *c.* 11.

AUTOCANES, mons, cujus meminit Homer. *Hymn. in Apollinem*, v. 35.

[illegible Greek verse]

AUTOCEPHALI, Græcis *Αὐτοκέφαλοι*, dicti his sunt Episcopi seu Archiepiscopi, qui, à Patriarchis non dependentes, ratione jurisdictionis, eôdem ac illi *αὐτοκεφαλίας* jure gaudebant, nulli alii subjecti: Cujusmodi Cypri Archiepiscopus est, ex Concilii Ephesini decreto, Metropoli ejus ab Antiochenæ Ecclesiæ jurisdictione exemptâ. Sic in Sexta Synodo *can.* 39. qui etiam refertur à Constantino Porphyrogenito *l. de Admin. Imp. c.* 48. Nova Justinianopolis [illegible Greek], *jus Constantinopoleos habere*, dicitur. Idem juris in Ecclesia Orientali habuêre præterea Archiepiscopus Bulgariæ & alii nonnulli Metropolitani, [illegible Greek], ut ait Balsamon de *Privilegiis Patriarcharum*. Eandem prærogativam in Latina Ecclesia sibi arrogâsse Archiepiscopos Ravennates, auctor est Anastasius in *Dono P. Hujus temporibus Ecclesia Ravennatum, quæ se ab Ecclesia Romana segregaverat, causâ Autocephaliæ, denuo se pristinæ Sedi Apostolicæ subjugavit.* Idem in Leone II. *Sed & typum* Autocephaliæ, *quem sibi eliciuerant* (Archiepiscopi Ravennenses) *ad amputanda scandala Sedi Apostolicæ restituerunt.* Unde colligit Car. du Fresne, id privilegii Archiepiscopos illos fuisse consecutos, vel à Romanis Pontificibus, vel ab Imperatorib. Constantinopolit. vel denique per usurpationem, maximè cùm Româ ab eorum Imperio avulsâ, solus ferè in Italia Græcis Augustis remanserit Ravennensis Exarchatus: ita ut nec Patriarchis Constantinopolit. parerent, nec Pontificibus Romanis, qui ab Imperatoribus Orientis defecerant. Donec pulsis totâ Italiâ Græcis, hanc Ravennatis Ecclesiæ *autocephaliam* abrogavêre Romani Præsules, & statuêre, *ut Ecclesia Ravennas sub ordinatione sedis Apostolicæ esset, & ut juxta antiquam consuetudinem in civitatem Romanam veniret Archiepiscopus ordinandus*, ut ibidem Anastasius narrat. Vide præfatum Car. du Fresne in *Glossar.*

AUTOCHEANI, Hæretici, Christum esse Deum per se, non à Patre, procedentem dicentes, Car. Macro in *Hierolexico*.

AUTOCHIRES, Græcè *Αὐτόχειρες*, aliter *Αὐτοφόνοι*, i. e. *Suicidæ*, qui ipsi sibi mortem consciscunt, apud Hebræos, soli sepulturæ honore caruerunt, uti Josephus docet *de Bell. Jud. l.* 3. *c.* 25. Nec id mirum, cùm in hos aliud supplicium constitui non possit, qui mortem pro supplicio non habent. Sic Milesiæ Virgines à voluntaria

morte absterritæ, apud A. Gell. *l.* 15. *c.* 10. & plebs olim Romana, apud Servium *ad Æn. l.* 12. quamquam improbante Plinio *l.* 36. Sic & Cleomenis corpus, qui se interfecerat, Ptolemæus suspendi jussit. Et passim receptum, ait Aristoteles *Nicom. l.* 5. *c.* 5. ut ignominiâ aliqua afficiantur, qui sibi mortem intulêre: ubi Andronicus Rhodius id exponens ait, sepulturâ eorum corpora prohiberi, quod inter alia Demonassæ Cypri Reginæ festa laudat *Dion Chrysostomus.* Neque huic mori obstat, quod *Homerus*, *Æschylus*, *Sophocles*, alii monent, nihil sentire mortuos: etiam nec damnô nec pudore affici. Satis enim erat id, quod mortuis accidit, à vivis metui, ut hôc pactô à peccato retraherentur. Optimè enim Platonici contra Stoicos, & si qui alii servitutis & morbi fugam, imò & spem gloriæ, pro justa causa mortis voluntariæ, admittebant, sentiunt, retinendum animum in custodia corporis, nec injussu ejus, à quo ille nobis est datus, ex hac vita migrandum: quam in rem multa videre est apud *Photium*, *Olympiodorum* & Macrob. *ad Somnium Scipionis.* Hanc sententiam secutus olim Brutus, Catonis factum, quod postea imitatus est, damnaverat, & Megasthenes notabat, ab Indorum sapientibus reprehensum Calani factum, neque enim eorum placitis probari talem exitum hominum vitæ impatientium, Strabo *l.* 15. Nec aliena Persarum, ut videtur, sententia, quorum Rex Darius apud Curtium *l.* 5. *c.* 6. *alieno scelere, quam suo, mori* maluit. Ideo Hebræis mori dictum [Greek], i. e. *dimitti*, quod genus loquendi & Græcis fuisse usitatum, discimus ex Themistio de *Anima* & Plutarcho in *Consol.* Nonnulli tamen & Hebræorum, de Lege se non interficiendi, unam causam excipiunt, tamquam [Greek], si quis videat se deinceps victurum in probrum ipsius Dei. Quò referunt exemplum Sampsonis, Saulis, *in libro Judicum* & Samuelis, nec non Razis Senatoris Hierosolym. in *Historia Maccabaica.* Sed & in Christiana *Historia* exempla leguntur similia eorum, qui mortem sibi intulerunt, ne tormentis adacti Christi religionem ejurarent, & Virginum, quæ, ne pudicitiam amitterent, interemere se ipserunt, quas & in Martyrum censum Ecclesia retulit. De quibus quid Augustinus senciat, *de Civ. Dei l.* 1. *c.* 26. *Ep.* 61. *ad Dulc.* & *l.* 2. *c.* 23. *contra secund. Gaud. epist.* videre operæ pretium est. Cui addere placeat Chrysostomum *Galat. c.* 1. *v.* 4. Concilium Carthagin. I. & Autcisiat. II. *Capitulum* item Francicum *l.* 6. *c.* 70. & *l.* 7. *c.* 441. Æschinus tempore ejus, qui se interfecisset, manum seorsim à corpore sepeliri consuevisse, tradit idem in *Ctesiphontem.* Cleomedis præfati [Greek] corpus [Greek] Ptolemæum, h. e. non suspendisse modo, sed & *in pelle corii consutum asservasse*, refert *Plut.* ut infrà videbimus, ubi de *Ungenti vitæ.* Scribit quoque Artemidorus, memoriam ejus, qui laqueô finisset vitam suam, ita damnatam tantâque ignominiâ affectam esse, ut nec in parentationibus, inter cæteros propinquos, nomen illius cieretur, *Oneirocrit. l.* 1. *c.* 5. [Greek], quæ de re infrà aliquid, ubi de *Ferali cœna.* Vide quoque Hegesippum *l.* 3. *c.* 17. Sed plura hanc in rem apud Hug. Grotium *de Jure Belli & Pacis l.* 2. *c.* 19. §. 5. nec non Tob. Pfannerum *System. Theol. Gentil. pur. cap. de Leg.* Iis, qui *Intestati* decesserunt, similes habitos, inferiori ævô, dicemus infrà in hac voce. Vide quoque *Scrobiculus.*

AUTOCHTHONES, populi, qui non aliò referunt originem suam; verùm ex *ipso solo* nati videri volunt. Latini *Indigenas* vocant. Ita quidem Scaliger, qui Αὐτόχθονα & Γηγενῆ eundem vult esse. Unde Marcianum Heracleotem de Ephoro, Cretem αὐτόχθονα vocantem, in versibus his,

> —— —— [Greek]
> [Greek] Κρήτης [Greek]
> [Greek] αὐτόχθονος.

> *Esse dicit*
> *Cognominatam insulam à Crete quidem,*
> *Qui fuerat Rex autochthon:*

reprehendit; quòd ex Jove & Idæa natus esset, adeoque non ex terra prodiisset. Sed aliud αὐτόχθων, aliud γηγενής. Certe αὐτόχθονας se esse Athenienses olim jactabant, *indigenas* nempe, non aliunde advenas, qui tamen γηγενεῖς non erant. Indigenam ergo Regem illum fuisse, vult Marcianus, qui Cretæ nomen dedit, non extraneum, sed ipsâ in Insula natum: quod significat αὐτόχθων. Poeta Comicus,

> — [Greek] αὐτόχθονα.

h. e. *Indigenam olim* & ex ipso solo natum, non aliunde petitum. Sic αὐτόχθονα λίθον, describit Auctor *de limitibus*, *Eo quod non invenimus lapides peregrinos, quos ponere mus, ex ipso metallo saxum à ferro assignavimus.* Cujusmodi lapides *rudiores* dicuntur Frontino *de Coloniis*, quasi ἐγχωρίους.

AUTOCLES, Atheniensis, à civibus suis Dux sive Prætor constitutus triginta navium & mille militum, Alexandro Pheræo missorum auxilio. Diodor. Sic. *l.* 15.

AUTOCLES, Tolmæi filius, ex parte Atheniensium cum Nicia, Nicerati filio, componendæ discordiæ inter se & Lacedæmonios anno belli Peloponnesiaci octavô adhibitus. Vide Scholia *in Equites Aristoph.* 136. G.

AUTOCRATES, Historicus, cujus Ἀχαϊκά citat Athenæus *l.* 9. *c.* 11. Item Atheniensis, *Suidas.*

AUTOLALA, civitas Æthiopiæ, & insula Αὐτόλαλα *Ptolemæo.* Unde populi *Autololes*, Solino *c.* 24. ubi de Libya, Hortis Hesperidum & monte Atlante, *Sala oppidum imminet Salæ flumini. Ab hoc per Autololum gentes iter est in Atlanticas solitudines. Atlas mons è media arenarum consurgit vastitate*, &c. Sed de his vide suô locô. Hinc τὸν Αὐτόλαλαν, Atlantem montem *Dioscorides* vocat, minorem nempe, quòd populos hos vicinos haberet, Salmas. *ad Solin. p.* 301.

AUTOLEMUS, vir quidam, de quo Poëta:

> *Dixerat Autolemus flammas consultus Aruspex*
> *Dic ineundas fore.*
> *Credidit, & verum dubius de mane sub annum*
> *Deserit Etrusci vada:*
> *Sed neque sic fatum effugit, nam dum transit Ætnam,*
> *Illius crematur fulmine.*

AUTOLEON, Crotoniatarum Dux. Crotoniatibus adversus Locros bellum gerentibus, quoniam Locri, propterea quòd Ajax Locrensis fuerat, quandocunque bellô certabant, locum illi in acie quasi præsenti semper assignarent, in locum illum, quem vacuum videbat, irrumpens ab Ajacis spectro in pectore vulneratus est, vulnere quotidie ingravescente, donec oraculô monitus, Achilleam, Ponti Euxini insulam, delatus atque ibi Heroum, ac præsertim Ajacis Locrensis manibus placatis perfectè sanatus est. Photius, ex Canone. Pausan. *l.* 3. hunc *Leonymum* vocat. *Nic. Lloydius.*

AUTOLICUS, seu ANTOLICUS, vixit 110. Olymp. Præceptor Arcesilai, Diog. Laërt. *in hujus vita.* Scripsit de Sphæra opus, aliaque, à Jos. Auria Neapolitano Latinè versa. Voss. de *Scient. Mathemat. c.* 33. §. 14.

AUTOLOLÆ, seu potius AUTOLOLES, populi Mauritaniæ Tingitanæ à Gætulis oriundi finitimos omnes cursûs celeritate superant. Lucan. *l.* 4. *v.* 677.

> *Autololes, Numidæque vagi, semperque paratus*
> *Inculto Gætulus equo.* —— ——

Sil. Ital. *l.* 3. *v.* 306.

> *Nec non Autololes levibus gens ignea plantis,*
> *Cui semper cursu, cui cesserit incitus amnis,*
> *Tanta fuga est* —— ——

Claudian. *in* 1. *Consul. Stilich. v.* 355.

> —— *Rejectant deserta fugaces*
> *Autololæ.*

Autololæ Ptolemæo dicuntur. *Nic. Lloydius.*

AUTOLYCUS, Mercurii filius, qui proxima Parnassi loca furtis infestavit. Ovid. *Met. l.* 11. *v.* 313.

> *Nascitur Autolycus furtum ingeniosus ad omne.*

Martial. *l.* 8. *Epigr.* 59. *v.* 4.

> *Non fuit Autolyci tam piceata manus.*

Sunt qui Iasonis comitem fuisse, & Sinopen condidisse volunt. Alius *Autolycus* fuit pancratiastes nobilis, cujus statuam in Atheniensium Prytaneo fuisse author est Pausan. *in Attica & Bœotica.* Plin. *l.* 34. *c.* 8. Item alius, Areopagita, de quo Suidas, *in* Αὐτόλυκος.

AUTOLYCUS, avus Ulyssis, furandi peritiâ apud Poëtas celebris. Eum divinis honoribus affecisse Sinopenses ad Pontum Euxinum, in Paphlagonia, legimus apud Strabonem *l.* 12. [Greek] *Lucullus conservatis reliquis Sinopes ornamentis, abstulit tamen Sphæram æneam & Sthenidis opus, Autolyci statuam, quem illi, urbis conditorem existimantes, divinis colebant honoribus. Fuit etiam oraculum ejus. Videtur is unus eorum fuisse, qui cum Iasone navigârunt & locum illum occupâsse.* Ubi quid ambigit Strabo, num is unus Argonautarum fuerit, id inde forte est, quòd in itinere demum iis accesserit. Vide Apollon. Rhodium *l.* 2. Val. Flaccum *Argonaut. l.* 5. & Vossium *de Idolol. l.* 1. *c.* 21.

AUTOLYCUS puer, pancratiô victor, propter quem Xenophon *Symposium* scripsit, inter Leocratis opera, memoratur Plinio *l.* 34. *c.* 8.

AUTOMALAX, urbs Cyrenes. *Ptol. Automala Straboni. Atadia* hodiè, teste *Marmolio. Stephano* urbs Libyæ dicitur.

AUTOMATE, insul. una Cycladum; *Hiera* etiam dicta, Plin. *l.* 2. *c.* 87. Est autem inter Theram ac Diam in meridiem vergentem, Cretam versus.

AUTOMATON, quibusdam idem cum pegmate, de quo suô locô: Sueton. tamen *in Claudio c.* 34. distinguit: *Si aut automaton, aut pegma, vel tale quid aliud parum cessisset.* de *Automato* in Physicis, vide infrà, ubi de *Perpetuo motu*, ubi de Αὐτοματοποιητικῇ, seu Θαυματοποιητικῇ, in voce *Mechanice.* At Αὐτοματία, Deæ nomen, apud C. Nepotem *Timoleonte c.* 4. *Nihil rerum humanarum sine Deorum Numine agi putabat. Itaque suæ domi Sacellum* ΑΥΤΟΜΑΤΙΑΣ *constituerat, idque sanctissimè colebat.* Hanc cum *Casum* reddant nonnulli, *Casum fortuitum Lambin. Xylander* melius *Fortem Fortunam* interpretatur. Quod numen haud dubiè cum Siculis coluit Timoleon, & ad illius auspicia, quidquid habuit successuum, retulit, eâdem ratione, quâ Fortuna omnium actionum laborumque humanorum domina & moderatrix credita est, ut sit illa ipsa Ἀγαθὴ Τύχη, cui multa Græci Romanique monumenta consecrârunt, cujusque cultum ex veteri Astrologia deducit. Jo. Seldenus *de Diis Syris Syntagm.* 1. *c.* 3. Vide quoque Lil. Gyraldum *Histor. Deorum Syntagm.* 16.

AUTOMEDON, Dioræ fil. Achillis auriga, & Pyrrhi armiger. Virg. *Æn. l.* 2. *v.* 477.

Una

[illegible] Periphor & [illegible]
[illegible] Automedon.

Cicero pro S. Roscio Amerino: *[illegible] Roscius [illegible] Automedontem [illegible]* Juvenal Sat. 1. v. 61.

—— Pars Automedon [illegible] tenebat.

AUTOMENES, fil. Telestis, XII. ex Heraclidis Rex Corinthiorum. Quo, anno post mortem [illegible] A. M. 3275. [illegible] ante Olymp. I. annuus magistratus Corinthi institutus, *Prytanes.* Qui [illegible] per annos 90. usque ad Cypselum, [illegible] Periandrum, qui urbem hanc tyrannide diutius tenuerunt. Pausan. *l.* 2. Eusebius *Automenem Prytanes* ponit Olympiade quae praecessit Corinthi [illegible]. *Chron.* n. 1258. Marshamus *Can. Chron.*

AUTOMENES, habuit tres filios Aigiumum citharoedum, Anaxandrum [illegible], [illegible] histrionem, cujus nomen non extat. Vide Aristoph. Crabrones 922.

AUTOMOLI, gens Aethiopica. *Steph.* Memorantur Herodoto *l.* 2. [illegible] à Meroë duodecim dierum navigatione in regionem *Automolorum Aethiopum* perveniri scribit. Rationem nominis pandit Mela, *l.* 3. *c.* 9 *Aethiopes [illegible] Sed & Meroën [illegible], quam Nilus, primo [illegible] amplexus, insulam facit. Par[illegible], quia [illegible] spatium dimidio ferè, quàm non longius agunt, Macrobii: Pars, quia ex Aegypto advenere, dicti Automoli.* Idem [illegible], addit quod de Macrobiis refert Solin. *c.* 30. ad quem vide Salmas. *p.* 385. & 386.

AUTOMOLUS, viri proprium, ut putavit Casaubon. apud Polyb. *l.* 4. sed scribendum Αὐτόμολ☉, & vertendum *transfuga.* At hoc viri [illegible] à multis aliis notatum, & nimis acerbè exaggeratum est. *Palmerius.*

AUTON, vulgo *Volcano d'Auton* Hispanis, mons ignivomus Americae Meridionalis, in regno Chiles & provinc. *Chimuito*, intra Andes montes, & prope fontes Biobii fluv.

d'AUTON Johannes, vide *[illegible]*.

AUTONOE, Cadmi Thebarum Regis filia, ex Harmonia conjuge, & Aristaeo conjux, ex quo peperit Actaeonem. Hesiod. *in Theog. v.* 977. Unde venator ille *Autonoeius heros* Ovidio dictus, *Met. l.* 3. *v.* 198. Theocritus *in Lenis*, sive *Bacchis.*

[illegible]
[illegible]

AUTOPHORI, Graecè αὐτόφωροι, *l.* 3. de *[illegible] Instit. de obl. quae ex delicto nasc.* §. *Furtorum*, 3. non solum sunt fures manifesti, sed etiam omnes, qui in quocunque alio crimine deprehenduntur: [illegible], ut nonnulli censent, sed [illegible], *deprehendo* ut *Pharorinus* & *Budaeus* notant: quod etiam Coel. Rhodigino *l.* 10. *c.* 6. videtur. Hinc Thucydides *l.* 7. etiam eos, qui ad Tyrannidem aspirare deprehendebantur, Αὐτόφωρ[illegible] vocat. Vide Ferrandum Adduensem *Explicationum l.* 1. *c.* 43. laudatum Joh. Calvino *in Lexic. Jurid.*

AUTOPHRADATES, Lydiae Satrapa, defecit ab Artaxerxe. Diodor. Sic. *l.* 15.

AUTOSTHENES, Atheniensium Archon. Olymp. 27.

AUTRICUM, urbs Carnutum. *Ptol.* Vulgo *Chartres.* Urbs pertegan. & ampla, Caputque Belsiae provinc. ad Eburam fluv. Ducatus titulo clara Urbs est Episcopalis sub Archiepiscopo Parisino. Aliis *Carnutum*, quod vide.

AUTRIGONES, Hispaniae populi Mela *l.* 3. *c.* 1. Ab Oceano ad Iberum [illegible] protensi, inter Cantabros & Castellos incolebant, ubi nunc [illegible]. Primaria Flaviobriga erat.

per AUTUMNOS numerandi Annorum ratio, [illegible] olim in usu fuit, cum Anglo-Saxones per *Hiemes* numerabant, in *LL.* Canuti Regis *c.* 19. & Dani apud Wormium in *Fastis Danicis c.* 7. *l.* [illegible] *c.* 19. §. 4. *[illegible]* Autumnus [illegible]. Olim autem quid *Autumnus* esset, Germani non nôrant, teste Tacito *de Mor. Germanor. c.* 26. *[illegible] species. Hiems & Ver, & Aestas intellectum ac vocabula habent. Autumni perinde nomen ac bona ignorantur.* Quando verò *Autumnus*, ut & ceterae anni tempestates, initium sumant, docent versus hi apud Lindwodum:

Dat Clemens Hiemem, dat Petrus Ver Cathedratus,
Aestuat Urbanus, Autumnat Bartholomaeus.

vide Car. du Fresne *Glossar.* Erat autem *Autumni* Symbolum, calathus fructuum plenus, ut dicemus infra voce *Fructuarius.* Vide quoque *[illegible]*.

AUTUNNACUM, oppid. Trevirorum in German. *Andernach.* Vide *Antenacum.*

AUTURA, vel AUDURA, fluv. Carnutinus, vulgò *Eure.* Oritur in Pertico, & alluit municipium Curvamvillam Novigentum, ad Auturam, Autricum Carnutum, cui fortè nomen dedit, Novigentum Regis, Valemeldim, Anetum, Ibream, Pacyacum, Lupariam, ac demum in Sequanam effluit. Eum augent Blesia, qui Durocassas attingit, Arva, qui Vernolium Perticensium, Tegulatas, Nonancurtim & Stratam monasterio insignem alluit, & paulò supra Anetum effluit, Vegeria, qui Houdenum praeterlapsus, apud Ibreium Autura recipitur: Iton tandem, qui [illegible], Condate ubi ponte lapideo jungitur, & Ebroicas attingit. Etiam *Adura* in tabulis [illegible]. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AVULNIUS Saturninus, memoratur Flav. Vopisco in *Divo Aureliano*, *c.* 13 *Quum consedisset Valerianus Augustus in Thermis apud Byzantium .... [illegible] à parte laeva, Avulnio Saturnino Scythici limitis Duce, Murrentio ad Aegyptum destinato, Julio Tryphone, &c.* Regium [illegible]: vulgata lectio vestigia servat vocis *Aulnius*, inquit Casaubon. *ad loc.*

AVUS, fluv. Thesprotiae, ad quem *Parauaei* populi habitant. *Steph.* Item fluv. Hispaniae Tarraconensis, *Ptol.* qui nunc in Portugall. & [illegible]. In Oceanum Occidental. se exonerat, inter ostia Celandi & Durii, prope Albuticum, *Baudrand.*

AVUS, vulgò AUVE, aliis *[illegible]*, lacus Scotiae Australis, in Lorna provinc. Eum praeterfluit fluv. *Arvus*, qui postea cadit in mare Deucaledonium, è regione Mulae insul. Estque à meridie in Septentrionem extensus, sed non aeque latus.

AUXACIUM, Nomen montis in Serica apud Ammianum *l.* 23. *Appellantur autem [illegible] Anniva & Auxacium & Asmira & [illegible] & Ottorocorra*, ubi lectionem restituit Salm. cùm vulgo legatur, *Nazavicium Asgabia certè ego*, *Auxacia montes*, ut nominat *Ptol.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 965.

AUXANIUS, Archiepiscopus Arelatensis, post Caesarium, A. C. 541. Vicarius Vigilii, in provinciis Wisigothorum potestati subjectis. Obiit A. C. 546. Godeau *Arel.*

AUXENTIUS, Cappador. Acer Arianismi defensor, ope Constantii Imperatoris pulso Dionysio, Mediolanensis Episcopus maximam partem Italici Episcoporum fraudibus suis eo perduxit, ut reciperent Arianorum confessiones Niceae & Arimini concinnatas. A Damaso [illegible] excommunicatus, nihilominus in sede, favore Valentiniani subnixus, perstitit. Obiit A. C. 374. Ambrosio successore.

AUXENTIUS, Scytha, à Justina Imperatr. Ambrosio oppositus, cùm nomen suum invisum esse omnibus sciret, sub Mercurini nomine imponere voluit, frustra. Ambrosium ad disputationem provocavit, qui propterea non paruit, quia alter Ethnicos, & Valentinianum Imperator. adhuc catechumenum judices nominavit. Ruffin. *l.* 2. *c.* 5. Paulin. *in Ambrosio.* Ambrosius, *contra Auxentium.*

AUXENTIUS, Mons Bithyniae. *Metaphr.*

AUXESIA, & DAMIA, Puellae Cretenses, quae, cùm in seditione obrutae lapidibus fuissent apud Troezeniorum civitatem, in earum gratiam & memoriam festum solemne institutum fuit, quod *Lithobolia* vocitabatur. Herodot. *l.* 5.

AUXILIA, tum sociorum, tum alienigenarum gentium ferè semper in exercitu Romana adhibuit Respubl. Et primis quidem temporibus, priusquam Italia subacta esset, aut in provinciam saltem redacta, Legiones ex civibus Roman. conscribebantur: *Auxilia* verò ex Italicis sociis petebantur: haeque numerum Legionum semper aut aequabant, aut certè superabant. Post Italiam civitate donatam, Legiones tam ex Italicis, quàm ex Romanis, utrique enim jam cives: conscribi coeptae sunt: auxilia verò petita ex aliis gentibus, partim foederatis, partim etiam mercede conductis. At postquam totus Orbis Roman. civitate donatus est, quod Antonini [illegible] factum, delectus passim habitus ex omnibus Orbis Romani provinciis, ad Legiones scribendas de novo, aut veteres supplendas, *Auxilia* verò ex barbaris sumta, ut Germanis, Batavis, Mauris, Armeniis, Osroënis, Palmyrenis, Getis, Dacis, aliisque externis gentibus, quae extra Romanos limites submovebantur & Imperii jugum nondum subierant. Hinc *miles provincialis*, apud *Hyginum*, pro legionario; provinciae enim omnes Romanae tirones ad supplementa legionum praebebant: auxiliares milites barbaris subministrantibus. Atque hic mos ante Probum Imperatorem semper in exercitu Romano, tenuit: primus verò hic cum diceret, *Sentiendum esse non videndum, quando auxiliaribus barbaris Romanus juvatur*, apud Vopiscum, *c.* 14. sedecim tironum millia ex barbaris accepta, per diversas Romani Imperii provincias sparsit & Legionibus immiscuit militibusque limitaneis. Quo facto & instituto utriusque militiae sacramenta confudit, *legionaria* & *auxiliaria*, quae ante id tempus erant distincta ac diversa, & illi fortasse confusioni fenestram aperuit, quae post Constantinum invasit, quâ passim & sine ullo discrimine barbaris ad Romanam militiam ingressus datus est, ipsique non ad militares tantum dignitates, sed etiam ad civiles admissi. Qua de re graviter conquestus est Synesius pulcherrima illâ de *Regno* ad Arcadium oratione. Tanta namque erat illis temporibus quod ad militiam attinet, confusio, ut non solum Barbari legionariae militiae nomen darent passim, sed etiam vice versâ Romani in *Auxilia*, quae barbarorum olim tantum fuerant, sacramenta dicerent, quod in his minor esset labor & majora maturioraque praemia. Vegetius *l.* 2. *c.* 3. *Haec [illegible] causa, cur attenuata sint Legiones. Magnus in illis labor est militandi, graviora arma, plura munia, severior disciplina. Quod vitantes plerique in Auxiliis festinant militiae sacramenta percipere, ubi & minor sudor & maturiora sunt praemia*, &c. Hoc tum autem *Auxilia* in cohortes divisa, cohortes in vexilla; unde cohortes saepe de auxiliis & vexilla de cohortibus. Sic *Vexilla* sunt auxilia, apud Livium *l.* 19. *Vexillariae cohortes*, Tacito *Hist. l.* 1. *c.* 24. qui *Vexillarios è cohortibus* vocat *l.* 3. *c.* 6. ut eos à Vexillariis Legionum distinguat. Hinc Dux *Vexillorum* in antiqua *Inscript.* est, qui alio lapide *Praef. [illegible]* dicitur: LEG. AUGG. PROPR. PANNON. SUPER. DUCI VEXILL. &c. Vide Salmas. *ad Capitolinum Pertinace c.* 2. & *Vopiscum Probo*, *c.* 14. ut & infra, ubi de *Vexillis* ac *Vexillariis.*

AUXILIORUM Praefectus, alias *Dux Vexillorum*, vide hic suprà.

AUXILIUM, apud Recentiores, vox in Foro frequens, Gall. *Aide, droit d'aide.* Sic autem appellatur cujusdam tributi & vectigalis species, quam tenens seu vassallus domino capitali, pro ingruente aliqua necessitate, praestat, & ob summam necessariorum monetam. *[illegible]*, *Auxilia Romani [illegible] tributa vocant.* Duplicis verò generis *Auxilium* occurrit, vide *Legitimum*, quod à Lege vel Consuetudine introductum est, cujusmodi sunt tria illa, quae in omnibus pene Consuetudinibus municipalibus Domino Feodi asseruntur: cùm scil. *Primogenitum suum Militem facit*, cùm *Filiam primogenitam primùm nuptui collocat*, ac tertiò, *si ipse è captivitate redimendus sit.* Quae etiam, quod à consuetudine manare videantur, *Auxilia consuetudinaria*, Gall. *Aydes Coustumieres*; item *Auxilia Capitalia*, *Rationabilia* item vocitantur, non quod ipsa ratio dictet, ea praestanda

à vassallo, sed quòd moderatiùs sint exigenda, & secundùm vassallorum facultates, ne nimiò onere prægraventur. Alterius generis fuêre *Auxilia*, quæ *libera & gratiosa* vocabant, quòd dominis pro ingruente aliqua necessitate impræviſa, à vassallis & subditis pensitarentur gratuitò & ex mero illorum arbitrio, cum nulla Lex existeret aut Statutum municipale, quò ad id exsolvendum adigerentur. Gall. *Aydes gracieuses*, Germ. *Freywillige Steuren.* Sic extat apud Car. du Fresne in *Regesto* Memorabilium Cameræ Computorum Parisiensi notato C. *fol.* 64. *Diploma* Philippi Regis Franc. 7. Febr. 1349. quo certum tributum, urbis Parisiensis incolis ad annum impositum, ex mera eorum gratiá concessum agnoscit, Gall. *qu'il les tient à subside gracieux.* Cujusmodi tenoris ibidem extant *Charta* Johannis Regis A. C. 1350. Sed & Rex idem, in alio *Diplomate*, subsidia à Nobilibus, Clero & Plebejis Comitatuum Andegavensis & Cenomanensis, propter ingruentia bella sibi concessa, *Aydes gratieuses* vocat. Verùm, quod ex mera gratia & libero subditorum ac Vassallorum arbitrio Dominis aut Principibus primum pensitabatur, id postea in Legem & necessitatem transiit, cujusmodi sunt e. g. in Gallia, tributa varia & vectigalia, quæ nomine *Auxilii* vel *Subsidii* exiguntur. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & hic infra. De *Auxiliis* verò, in Imperio exigi solitis, Politicarum rerum Scriptores consulendi: Limnæus imprimis *de Jure Publ.* & Wendelinus in *Polit.* uti de *Auxilio Deo* infrà ubi de *Deo.*

Auxiliorum varia apud Scriptores genera, ex eod.

AUXILIUM pro Militia primogeniti filii, quod primum vulgò ponitur inter *Auxilia Legalia*. Gall. *Leaux Aydes*, occurrit in *Regesto* præfato, ubi Philippus Pulcher A. C. 1313. Senescallo Santonensi præcipit, ut exigat à subditis suis, *l'ayde accoustumee deue pour la Chevalerie de son fils aisné*, &c. Cùm verò statim, ac natus esset Domino filius, à Vassallis ejusmodi *Auxilium* deposci primitus mos esset, ab Eduardo I. Rege Angl. *Statuto* Westmonast. c. 35. *cap.* 3. cautum est, in beneficium Vassalli, ut *Auxilium non peteretur*, ad filium Militem faciendum ante ætatem 15. annorum. Aliter in Scotia, *Statuto* Roberti I. c. 18. sancitum. Vide quoque *Constitutiones Sic.* l. 3. *tit.* 18.

AUXILIUM pro primogenita filia semel maritanda, alterum è tribus Auxiliis, à Lege & Consuetudine introductis, jam inde à Guiscardi temporibus, i. e. circa A. C. 1080 obtinuit: qui Mathilde secundogenitâ Raimundo Berengario Comiti Barcinonensi nuptum datâ, *Auxilium* à Vassallis suis exegisse legitur; cùm in Helenæ primogenitæ cum Constantino Duca nuptiis nihil ejusmodi petiisset, apud Guil. Apuliensem *Rerum Normannic.* l. 3. Vide de Rege Henrico Angliæ, Seldenum *de Titulis Honorar.* Part. 2. c. 5. §. 17. de aliis Petrum de Vineis l. 5. *Ep.* 16. & Chopinum *Monastici* l. 2. *tit.* 2. §. 15. ubi ne Clerum quidem Normannicum ab istiusmodi tributo immunem fuisse legimus. Sed hic iterum *Statuto* Eduardi I. Westmonasteriensi c. 35. cautum fuit, in beneficium vassalli, ut *Auxilium* ad maritandam filiam non peteretur, antequam septimum illa ætatis annum attigisset, &c. Cum autem idem subsidium, pro Beatrice, ex Carolo Martello Hungariæ Rege, filio suo primogenito, jam mortuo, nepte nuptui à Provinciæ Comitatus incolis, extorquere decrevisset Carolus II. Siciliæ Rex, Aptenses contrà, tanquam rem novam tentaret, intercesserunt. Vide Michaëlem *del Molino* in *Repertorio Fori Aragon.* in voce *Dos.*

AUXILIUM, pro Redemptione corporis Domini, si ab hostibus capi contingat, tertium è legitimis Auxiliis omnium indubiè justissimum. Sic pro redemptione Richardi Angliæ Regis auxilium ab Anglis exactum, & de *unoquoque feodo Militis* 20. *solidos exsolutos*, tradit Rogerus Hovedenus. Quod etiam extentum videtur, ad liberationem uxoris domini aut primogeniti filii, apud Walsinghamum in *Eduardo II.* &c. Reliqua *Auxiliorum* genera sequuntur, juxta seriem literarum Alphabeti.

AUXILIUM pro Ædificatione, aut munitione Castri, sæpe occurrit, in *Charta* Gaufredi Comitis Andegavens. in Libertatibus concessis villæ Montisbrusonis, à Guigone Comite Forensi A. C. 1223. in Tabulario Vindocinensi Ch. 109. alibique passim, in *Chartis* Anglicis præsertim: à quo exactionis genere ne Monachi quidem ipsi liberi fuêre, ut est in *Epist.* Bonifacii Moguntini ad Cuthbertum Archiepiscop. Cantii sub fin. Sed & ad *materiarias* operas suas contulisse Principum subditos, colligitur ex Leone in *Tacticis* c. 20. §. 71. quò *Novella* quoque Theodosii & Valentiniani *de Postulando*, pertinere videtur.

AUXILIA Bugi, memorantur in *Chronologia* Augustinensi Cantuariens. A. C. 1104.

AUXILIUM Consuetudinarium Vassallorum & aliorum hominum tenentium de dominico & de feodis, in *Regesto*, Philippi Aug.

AUXILIUM pro Defensione Terræ, in *Statuto* Honorii IV Pontific. Roman. pro Regno Neapol. 1285.

AUXILIUM pro Emptione terræ in vita Domini, semel facienda, occurrit in *Pacto* inito inter Carolum Valesium & Andium Comitem & Barones Andegavenses Cenomanenses, A. C. 1310. in *Regesto* Andegavens. Cameræ Comput. Paris. *fol.* 56. alibique passim.

AUXILIUM Episcopi: sic appellabant *procurationes & procurationes*, quas Episcopi à *personis Ecclesiarum* subinde exigebant, quasque etiam *consuetudines*, *Episcopales*, quandoque *Synodales*, quandoque *denarios Paschales vocabant*, ut est apud Alexandrum III. in *Appendice ad Concilium Lateran.* 3. *part.* 2. c. 9. Ita *Auxilium pro consecratione sua* exigendi ab hominibus suis Episcopis concessit Guilielmus Siciliæ Rex in *Constitut. Siculis* l. 3. *tit.* 18. Vide suprà in voce *Adventus.* Idem auxilium à subditis suis exigendi potestatem, *cum à Papa ad Concilium evocantur*, Episcopis concessit. *Ibid.* Vide quoque Jossridum in *Hist. Episcoporum Nicensium* p. 182. & Jac. Petitum *post Pœnitentiale Theodori* p. 666. 717. Etiam, *cum ab Rege ad exercitum sui servitium evocantur*, iisdem idem juris indulsit Rex præfatus, ubi *supra*. Sed & *Auxilium* à Presbyteris sui Archidiaconatus ex Episcopi licentia interdum Archidiaconos exegisse, docet Car. du Fresne ex *Charta* descripta Petito *lib. cit.* p. 482. De *secundo Auxilio*, ab Episcopo Archidiaconis imposito, vide Joh. Salisberiensem *Ep.* 49. Plura verò, de ejusmodi *Auxiliis* ab Episcopis exactis, ab Ecclesiasticis suæ diœceseos, in casibus supradictis, apud Bartholom. Bellencinum. *Tract. de Charitativo Subsidio* & Augustin. Barbosam *de Officio & Potest. Episcopi* Part. 3. *allegat.* 87 &c.

AUXILIUM, pro Eundo ad Imperatorem, in *Charta* Caroli II. Siciliæ Regis A. C. 1290. aliaque descripta, apud Jossridum *Hist. Nicæns.*

AUXILIUM pro filia postgenita maritanda in Scotia locum habuit & in Sicilia; ut patet ex *Statuto* II. Roberti I. Regis c. 18. §. 4. & ex *Constitutionibus Neapolit.* l. 3. *tit.* 19.

AUXILIUM pro filio primogenito maritando, apud Cognatum *Histor. Tornac.* l. 4. c. 15.

AUXILIUM ad Guerram Domini manutenendam, quod *pro expeditione* vocant veter. Angliæ Regum *Diplomata*. In Imper. Roman. contra Turcas exigitur, & *Turckensteur* dicitur.

AUXILIUM pro Militia Domini, in *Charta* Thomæ Comitis Perticensis A. C. 1214. in *Tabulario* Majoris Monast.

AUXILIUM pro Militia Fratris, occurrit in *Constitutionibus Friderici Imperatoris* l. 3. *Const. Sicul. tit.* 19.

AUXILIUM pro Militia Nobilis viri cujuslibet, in *Consuetudinib.* Andegavensib. & Cenomanensibus.

AUXILIUM Pallii, quod Archiepiscopo à Presbyteris diœcesis pensitabatur, pro eundo Romam, ad *Pallium* Archiepiscopale sumendum: in *Charta* Schefferi descripta ad *Chron. Upsaliens.* Vide quoque hic in *Lexico* ubi de *Pallio*.

AUXILIUM pro Racheto seu Releviа, ut legitimum agnoscit *Reg. Majest.* l. 2. c. 73. §. 1. & Vetus *Consuetudo* Normanniæ c. 34.

AUXILIUM pro Sorore maritanda, in regno Siciliæ obtinuit, ut colligitur ex *Const. Sic.* l. 2. *tit.* 18. & ex *Charta* A. C. 1211. apud Ughellum *Tom.* I. p. 784. In Angliæ etiam Regno, uti docet Matthæus Paris. in *Henrico III.* A. C. 1235. ut & in Gallia, vide *Chartam* permutationis Vicecomitatus de Lautrico, aliamque Hugonis Vicecom. Castriduni, apud Car. du Fresne, *in Glossar.*

AUXILIUM pro Subsidio Terræ Sanctæ, introductum videtur à Ludovico VII. Franciæ Rege cui cum à Papa Eugenio factus esset interdictum quòd Petrum Archiepiscopum Bituricens. sede suâ dejectum nunquam deinceps se admissurum jurâsset, *tandem S. Bernardo persuadente ad hoc est cor Regis inclinatum, ut Archiepiscopum susciperet & pro transgressione perjurii, Hierosolymam se promitteret profecturum. Tunc enim per totam Galliam facta est exactio generalis, non sexus, vel ordo, vel dignitas quempiam excusavit, quin Auxilium Regi conferret. Unde factum est, ut ejus peregrinatio multis exsecrationibus persequeretur*, Matth. Paris. ad A. C. 1146. Exemplô igitur Ludovici, Ricardus I. Rex Angliæ idem fecit in suo Regno, cum ad iter Hierosolymitan. se accingit A. C. 1190. ut testatur Hovedenus p. 665. Regem quoque imitati cæteri Franciæ Proceres, eandem legem suis indixêre vassallis ac subditis, ut, quoties in Terram S. iretur contra hostes Fidei Christianæ, in partem sumtuum certum vectigal, *Auxilii* nomine sibi pensitarent, &c.

AUXILIUM Tiennatium seu Comitis: in Normanniæ Ducatu: apud eundem Car. du Fresne.

AUXILIUM contra Turcas, ab Imperatore indicitur, quoties belli gravioris periculum imminet.

AUXILIUM Vicecomitum, quod Vicecomitibus seu Ballivis præstabatur, in Anglia præsertim. Vide Ingulfum p. 875. &c.

AUXIMUM, Piceni urbs in Italia, à qua *Auximates* populi dicti, vulgò *Osimum*. Belli Civilis tempore in potestatem Cæsaris venit. Apud Liv. l. 41. & 42. vitiosè legitur Oximum, & in tabula *Ausimum*. Procopio, *Gothicor.* l. 2. more ejus seculi formatus Αὔξιμος. Apud Strab. l. 5. nescio an satis rectè Αὔξουμον. Siquidem omnes alii Græci authores Αὔξιμον, & Latini *Auximum* habent. Lucan. l. 2. v. 466. metri causâ:

— — Ut admota pulsarunt Auximon ala.

Coloniam factam Romanorum auctor est Vellejus, l. 1. c. 15. *Auximum*, inquit, *in Picenum missi coloni*, &c. πολίχνιον ἐν Πικηνοῖς Procopius *locò prædictò* vocat. Vide Cluver. *Ital. Antiq.* p. 737. & Bochart. *Geogr.* p. 111. longitud. 37. 35. latitud. 43. 30. Vide infrà.

AUXO & Thallo, inter Atheniensium Deas, ab incremento frugum & flore dicti.

AUXUENNA, *Æthico* oppid. fortè S. Manechildis, S. *Manehou*, positum ad Albæ vel Albræ (*Aune*) atque Axonæ confluentem, Durocortoro Verodunum tendentibus obvium, quod à capite Axonæ non procul abest. Hadr. Vales. *in Notit. Gall.*

AUXUME, regia civitas Æthiopiæ *Ptolem.* *Auxomite Arriano*, Αὐξουμῖται *Steph.* *Chaxumo* fortè hodiè. longitud. 65. 30. latitud. 11. 00. Aliàs retius Troglodyticam, nunc in regno *Tigre*, ex præcipuis Abassynæ. Versus Marabum fluv. 80. circiter leucis ab insul. Meroë in Ortum. *Baudrand.*

AU-

AUXUMUM, vulgò *Osimo*, in colle sita. Urbs est Episcopalis Piceni, ad Musonem fluv. paretque Pontifici 12. milliar. ab Anconâ in meridiem, distans totidemque inter Æsium & Lauretum. Deficit indies.

AUYAMA, vulgò *Rio de Auyama*, fluv. Americæ meridionalis in provinc. S. Marthæ. Cadit in fluv. *Cæsar*, deinde in mare Boreale.

AUZA, vel AUZATE, urbs Africæ incertæ positionis, vetustissima, quam condidit Ethbaal, vel Ithobalus, Achabi socer, de quo 1 Reg. c. 16. v. 31. Author *Menander*, cujus verba sunt apud Joseph. *l.* 1. *contra Appionem*: [illegible] Αὔζαν ἐν Λιβύῃ, vel disjunctis vocibus [illegible]. *Auza* autem in *Antonino* Mauritaniæ Cæsariensis est oppid. & *Auzea* Numidicum castellum, de quo Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 25. & Uzan. *Ptolemæo* est urbs Africæ propriæ, non procul ab Utica. Vide Bochart. *Phaleg. Colon. l.* 1. *c.* 24.

AUZACIA, Scythiæ extra Imaum urbs. *Ptol.* Quibusdam nunc *Acem*, in Turchestania regione. Unde Auzacitæ populi & Auzacius mons. *Sacco* hodie *Nigro*.

AUZARA, Urbs Arabiæ desertæ ad Euphratem fluv. sita, 50. milliar. infra Thapsacum Urbem, in limite Mesopotamiæ.

A X. in Fuldensis Monasterii Martyrologio seu potiùs Necrologio, *Annum Christi* notat, apud Brovver. *Antiqq. Fuldens. l.* 1. *c.* 10.

AXA, vel ACHSA, filia Caleb, promissa à patre ei, qui Urbem Cariath Sepher occupâsset. Hinc Othonieli nupta, consiliô mariti, à Patre incrementum dotis impetravit. Jos. *c.* 15. *v.* 16. Judic. *c.* 1. *v.* 12. Latinè *composita*, vel *adornata*, aut *lascivus*, sive *constrictio*, vel *diruptio velaminis*.

AXA, vulgò AXMISTER, oppid. Angliæ, in Devonia provinc. ad Axam amnem, 4. milliar. Anglic. ab ora littorali maris Britannici, medium fermè inter Exoniam & Durcestriam.

AXAGUI, populi Americæ meridionalis in Venezuela provinc.

AXALITA, Hispaniæ Bæticæ oppid. *Lora Clusa*.

AXAMENTA, carmina erant, quæ à Saliis componebantur, in honorem singulorum Deorum, ut Janualis versus, Junonis, Minervii, *Versa Iovium* interpretatur versus in honorem Herculis, qui in factis ejus decantabantur, Turnebus *Adversar. l.* 22. *c.* 25. Ab *axare*, quod Veteribus idem fuit ac *nominare*, teste *Fest.* Apud Recentiores vero, *axatus* cervorum clamor est, vide Felicem Gyrwensem Monach. in *Vita S. Guthlaci num.* 22. apud Car. du Fresne *Glossar.* & infra in voce *Magister* it. *Salii*.

AXANTHOS, insul. infr. Hiberniam. Plin. *l.* 4. *c.* 16.

AXAPH, civitas in tribu Aser. Jos. *c.* 19 *v.* 25. quæ *c.* 11. *v.* 1. *Ach asch* scribitur.

AXATIARA, oppid. in conventu Hispalensi. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

AXEDRE, Hispanis Latrunculorum ludus dicitur, ex Græco *Zatrikion*, quod Hispani à Mauritanis acceperunt, qui *Alxatrez* cum articulo vocant. Salmas. *ad Solin. p.* 1130. Vide infrà *Zatricium*.

AXEIUM, castellum, memoratum Orderico Vitali *Histor. Eccl. Normannorum l.* 8. An *Asse le boisne*, ad Sartam fluv. an *Asse le Hiboulle*, an *S. Jean l'Asse*, quæ loca in Pertico, incertum sibi esse scribit, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

AXELLA, vulgò AXEL, Urbs Flandriæ probè munita, in regione Vasia, Hollandici juris, ab A. C. 1586. quô dolô capta fuit. Ab Hulsto una leuca, cum dimidia, in Septentrionem à Gandavo autem 4 leucis in Septentrionem distat, & vix una a fossa, Aggere Gandavensi, dicto.

AXELODUNUM, Angliæ oppid. in regione Northumbriæ, ad Tinam fluv. *Hexham Camdeno*.

AXENUS Pontus, qui & *Euxinus*, à truci accolarum barbarie sic dictus. Ἄξενος enim inhospitalis est. Nam ut Strabo *l.* 7. tradit, *solebant Scythæ, maris hujus accolæ hospites immolare, eorumque carnibus vesci, calvisque uti loco poculorum*. Ovid. *l.* 4. *Trist. El.* 4. *v.* 56.

Frigida me cohibent Euxini litora Ponti,
Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Cur mutatum in *Euxinum*, vide Bochart *Phaleg. p.* 307.

AXES rotarum, ex ilice, fraxino ac ulmo, Veteribus fuêre: sicut materiam curribus faciendis idoneam, abietem probat Plin. *l.* 16. *c.* 42. Vide Hieron. Mercurialem *de Arte Gymn. l.* 3 *c.* 10. In veter. *Epigr.* *gemini Axes*, dicuntur metæ in Circo, quod Orientem & Occidentem ostenderent, ut loquitur *Cassiodor.* Pro quo Græci dixêre, Circi circuitum (nam expressè *metarum* non meminerunt, qui sub Imperio Constantinopolit. vixêre) à fine ad initium Orientem significare, ab initio verò ad finem, Occasum, [illegible] Circi enim principium, [illegible] illis, sicut finis & exitus [illegible] &c. *Epigramma præfatum de* Circo sic habet:

Namque Axes gemini ortum obitumque docent,
Atque hic Euripus quasi, magnum interjacet æquor.
Et medium cernis summus obeliscus abit.

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 908. & infrà, in voce *Euripus*, item *Meta*.

AXIA, urbs Locrorum Ozolorum ab *Axia* Clymeni filia. Est & alia Italiæ. *Steph.*

AXIACÆ, Populi Sarmatiæ Europææ inter Tyram & Borysthenem amnes, Peucinis & Carpianis proximi, ab *Axiace* fluv. dicti, qui à Peucinis jugis nascitur. Hos justissimos fuisse tradit Pompon. *l.* 2. *c.* 1. ut qui furta omnis ignari, sua custodirent, nec aliena contingerent. Meminit horum Plin. *l.* 4. *c.* 12.

AXIACE, Europæ oppid. ad Pontum Euxinum *Mercatori*, nunc *Oczakow* quibusdam vocatur.

AXIACES, fluv. qui & Hypanis: Carpatho monti adhæret, à quo vicini populi *Axiacæ*. Qui fuêre in Sarmatia Europæa sub Tirangitis, inter ostia Tiræ & Hippanis, ubi nunc Podolia inferior.

AXICA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

AXILMUM, Castrum Africæ permunitum, in ora Guineæ, 5. leuc. à promontor. Apollonia dictâ, ad ostia Manci fluv. in ditione Hollandicarum. Vulgò *Axem* & *Achem*.

AXIEROS, Ceres. Apollonii Scholiastes *l.* 1. ex Mnasea Ἀξίερος [illegible] Δημήτηρ. Phœnicibus erat [illegible] *Achazereç*, h. e. *possessio mea terra*.

AXILLAS depilandi consuetudo, apud Romanos olim usitata, vide supra *Alipilus*: obelisci suffigendi supplicium, vide infra voce *Obelus*.

ex AXILLIS vocem emisisse, non ex ventre, idololatrarum genus, quorum mentio Actor. *c.* 16. *v.* 16. credit Hebræis, qui pro *Pythone*, [illegible] *Pithom* scribunt voce leviter inflexà. Talmudici in *Sanhedrim c.* 7. *Baal*. *Ob idem est, qui Pithom, seu qui loquitur ex axillis suis.* Ubi Glossa, *Mortuum ex terra educit, quem sub axillis & brachiis suis collocat, ut loquatur.* Unde R. Selomo in *Deuteron. c.* 18. *v.* 11. explicans, quid sit [illegible], *consulens Ob* (seu Pythonem) *Hac est, inquit, divinatio, quæ vocatur Pithom, quæ loquitur quasi ex axillis; mortuum ad axillarum locum evocans.* De quo ritu, qui plura volet, consulat Maimonidem in *Tract. de Idololatria*. Vide quoque infrà, in voce *Python*.

AXIMA, inter Centronum olim urbes, *Ptolem.* Ἐν τοῖς Γραΐαις Ἄλπεσι Κεύτρωνες· ὧν πόλεις Φόρος Κλαυδίου καὶ Ἄξιμα, *In Graiis Alpibus Centrones, quorum urbes Forum Claudii & Axima.* Nunc ex urbe vicus magnus, nihil præter priscum nomen, idque corruptum ac truncum, tenens: vulgò *Esme* vel *Aime*, 4. leuc. à Foro Claudii, capite quondam gentis *Iurab. Th*[illegible] *Axima* dicitur depravatè. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Centrones*.

AXIMA, Urbs Persidis. *Ptol.* ad fluv. Oroatem. Quid nunc sit, ignoratur. *Nic. Lloydius.* Diem maximam horarum quattuordecim computat & trientis horæ, quemadmodum Hispalis Bæticæ Hispaniæ civitas eandem habet horarum 14. & 20. scrupulorum. Sed cum Hispani, quamvis sub eodem cum Persis habitantes Parallelo (illi ad Occasum hi ad Orientem) quatuor horis serius Solem renascentem excipiant, sicut Meridianus, sub quo Hispalis sita, à Meridiano, cui subjecta est *Axima*, horis totidem & scrupulis 33. distet. Salmas. *ad Solin. p.* 661.

AXINIA, Arcadiæ mons.

AXINIUM, Celtiberorum urbs. *Appian.*

AXINOMANTIA, Magiæ species, quæ gagate securi candenti imposito fiebat, memoratur Plinio *l.* 30. *c.* 2. & *l.* 36. *c.* 19. *Hoc* (scil. gagate lapide) *utuntur Magi, inquit, quam vocant axinomantiam & peruri negant, si eventurum sit quod aliquis optet.* Sed falli Plinium, videbimus infrà, ubi de *Gagate*.

AXIOCHUS, Philosophus, cui Plato librum de morte conscripsit, eique dedicavit.

AXIOKERSOS, & AXIOKERSA, Pluto & Proserpina sic dicti, apud Samothraces, qui Cabiri dicuntur in diis sacris, teste Apollonii Scholiaste *l.* 1. ab [illegible] *Achaz perimus mea* & [illegible] *keres*, quod pro *excidio* & *morte* sumitur, scilicet qui habet imperium in mortuos. Unde Diabolus Hebr. *c.* 2. *v.* 14. dicitur τὸ κράτος ἔχων τοῦ θανάτου.

AXIOMATICI, apud Guil. Bibliothecarium in *Hadriano II.* *Exin cum Pontificali pallio impositum præcedentibus Axiomaticis, & subsequentibus religiosis tantum in urbem redire … conspexerant*, Anastasium item Bibliothecar. in *Histor. Eccl.* *Cum aliis quinque, tribus quidem Consulibus, duobus vero Axiomaticis*: Magnates sunt, Proceres, Magistratus. *Glossarium Græco-Latin.* Ἀξιωματικοί, *Honorati, qui honorem gerunt*; &c. Unde Ἀξιωματικόν, *Salarium*, quod *Axiomaticis* à Rege pensitatur, in *Gloss. Basilic.* & apud Phocam in *Nomocanone tit.* 8. *c.* 7. Car. du Fresne *Glossar.* & Macer in *Hierolex.*

AXION, frater Alphesibœæ, quæ Alcmæoni nupsit, à quo Alcmæon ipse interfectus creditur, vel, ut *Ovidius*, à filiis Callirrhoes.

AXIOPOLIS, aliter AXIUM, Mysiæ inferioris urbs Triballorum. *Ptolem.* cui Danubius ab hac ad Pontum usque Ister nominatur; Hodie *Celanomen* dici scribit Olivarius et *Axiom* longitud. 54. et latitud. 45. 40. Aliis est *Axiopolis*, nunc in regno Bulgariæ, sub Turcis.

AXIOTÆ, Troadis gens. *Hesychius* Ἀξιῶται, ἔθνος Τρωϊκόν.

AXIOTHEA, Nicoclis Regis Cypri uxor, de qua Polyæn. *l.* 8. *c.* 48.

AXIOTEA, Phliasia, nobilis mulier, quæ unà cum Lasthenia Platone præceptore usa, ornatuque sumptuô virili auditorium ejus ingressa est. *Plut.* & Laërt. *l.* 3. *c.* 46.

AXIRIS, Herodoto *l.* 4. ubi de Laserpiciferæ in Cyrenaica regionis situ, urbs est Cyrenensium, unde σιλφιοφόρος seu *Laserpicifera* incipere. Ἄξιριν vocat Ptol. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 369.

AXIS, urbs Umbriæ. Propert. *l.* 4. *El.* 1. *v.* 125.

Scandentisque Axis consurgit vertice murus.

AXITES Mulieres, & Dii, apud *Festum*, unà agentes. *Glossæ*, *Axites*, [illegible]. *Axitiosa* item, seu potiùs *axosa*, quasi *ablosa*, ab *agendo*. *Plautus* apud Varronem,

Axiosa commenta turamque eius connivent viris.

Vide Salmas. *ad Vopisc. in Carino. c.* 16.

AXITHIUS quidam, Resurrectionis possibilitatem probat egregiè, apud Æn. Gazæum *de Immortal. Anim.*

AXIUS, fluv. Paphlagoniam per Mygdoniam fluens. Plin. *l.* 4. *c.* 10. Herodot. *l.* 6. Labitur in sinum Thermaicum, efficitque pecudem nigram, quæ ex eo potavit, diversâ ab Haliacmone, vicino amne, naturâ, qui velleris nitorem potæ ex se pecudi affert. *Hesych.* Ἄξιος, ποταμὸς Παιονίας. Strabo. *l.* 7. [illegible] Ἄξιος θολερός [illegible]. Quærit ibi Geographus, uti solet, de Homeri loco, ubi est hujusce fluv. mentio: erat enim ille locus lectionis ancipitis, variéque à veteribus Criticis lectus, expositusque. Homer. *Il.* β. *v.* 848.

> *Αὐτὰρ Πυραίχμης ἄγε Παίονας ἀγκυλοτόξους*
> *Τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος, ἀπ' Ἀξίου εὐρὺ ῥέοντος,*
> *Ἀξίου, οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν.*

Quorum versuum, quum hæc sit sententia, ut dicatur *Axi* aqua limpidissima, ac pulcherrima, veteres Critici, qui sciebant aquam ejus esse turbidam, voce αἶα intelligi voluerunt, non *terram*, sed *fontem quendam sic nuncupatum*, qui *Axium* ingreditur, cujus fontis etiam Antimachus, *in Thebaide*, fecerat mentionem teste *Stephano*, ut sit hæc sententia. Amydonem urbem esse ad *Axium* sitam, ubi est fons, *Æa*: atque ita *Scholiastes* Homeri locum illum interpretantur. *Strabo* verò non tantùm interpretationem vulgatam reprehendit, sed & lectionem. Nam cùm vulgo legeretur.

> *Ἀξίου, οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν,*

Vel --- *ἐπικίδναται αἴῃ*, ipse emendabat,

> *Ἀξίου, ᾧ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται Αἴης.*

Vide Eustath. *ad locum*. *Nic. Lloydius* hic fluv. ex Scardo monte ortus, per Pelagoniam & Mygdoniam labitur, dein auctus Erigono, aliisque fluviis in sinum Thermaicum cadit, inter Thessalonicam & Pellam. *Baudrand.*

AXIUS Paulus, vide *Paulus*.

AXLA, vulgò, AXEL, oppid. Flandriæ, in terra Wasa vel Wasia. Vide *Axella*.

AXOMITÆ, memorati Fl. Vopisco in *Divo Aureliano*, c. 33. *Præter captivos gentium barbararum Blemyes*, Axomitæ, *Arabes*, *Eudæmones* &c. *Axomitæ Stephano*, qui urbem eorum Ἀξώμιδα vocat, seu Ἀξώμην potius. Ægyptiacæ namque urbes seu Æthiopicæ plerumque in ΙΣ & earum [illegible] definunt, ut [illegible], [illegible], Θῆβις, Τάνις &c. *Auxumitas* gentem hanc vocat Theodoretus, *Quæstion. in V. Testam.* ubi de Regina Sabæ verba faciens, ΣΑΒΑ, inquit, [illegible] ΟΜΗΡΙΤΑΣ. [illegible] ΑΥΞΩΜΙΤΩΝ [illegible]. *SABA, quasi jam gens est*, *Æthiopica* --- *vocant autem ipsos Homeritas*: *est que regione vicina AUXOMITARUM*, *medio interluente mari*. *Hi transtravit mulier illa admiranda*. Plerumque tamen oppidum *Axuma* & populum *Axumitas* nominant Auctores. Vide Jos. Scaligerum *Notis ad Computum Æthiopicum*, & Salmas. Casaubonumque *Notis ad Historiam Augustam*.

AXON, Ionum fluv. in Asia minori. Plin. *l.* 5. *c.* 7. Alius item in Caria.

AXONA, fluv. in extremis Rhemorum. Hinc *Axones*, ejus accolæ, Lucan. *l.* 1. *v.* 423.

> *Et Biturix, longisque leves Axones in Armis.*

Ausonius in *Mosella*, *v.* 461.

> *Nec tibi se Liger anteferet, non Axona præceps.*

Vulgò *le Disne*. *Ferrar*. Ortus in confinio Ducatus Barrensis, alluitque Urbes S. Menechildis, Retelium & Suessiones, & recepta Vidulâ fluv. aliisque quæ aliis, in Æsiam se exonerat, paulo supra Compendium. Vulgò *Ayne* dicitur. *Baudrand*. *Vallesio* vulgò *Aisne*, vel *Eine*. Recipit modicos amnes Turbam, Vallamque, ad Castrum Porcianum effluentem sed præcipuos Rotumnam (*Retourne*,) Supiam & Vidulam (*Vele*) Allust oppidum S. Manechildis, ubi Albam recipit. Novam villam ad Pontem, Viennam villam, ubi Bionnam accipit: inde infra Cervonem Turba augetur: attingit Altriacum, Grandem Hammum, Siudunum, Villes, Briodorum, Sabiniacum, Vakstam, Vongem Remorum (*Vouzi*) Attiniacum Remense, Retelle Remens. celebre Comitatus quondam, nunc Ducatus caput, *Retel*, Alciacum, Nantolium, Castrum Porcianum Remense, Novum Castellum Suessionum, ad Rotumnæ & Axonæ confluentes, Condate, ad Supiæ ostium, Pontem Varensem Suessionum, Vellacum, Condate ad Vidulæ exitum; Augustam Suessionum, Vicum, Attipiacum, Vernolium, Troslejum, Ritundam, Crociacum præterlabitur, atque apud Compendium Isaræ miscetur. *Axuenna* dicitur *Divo*. *Axuenna Athiro*, sicut & locus, non procul à capite ejus, *Aujona Hagon*. *Fontanell*. Galliæ fluvios famosos annumeratur à *Johanne Parisiensi*. Adverso Sequanâ, Isarâ & Axonâ, ad Pontem Varensem, usque ab Oceano mercatorum naves pergere consuevêre. *In Notit. Gall. edita*, A. C. 1675.

AXONES, & CYRBES, i. e. leges Solonis, quomodo scriptæ, vide Bochart. *Geogr*. *p.* 494. Quemadmodum Lycurgi leges *Rhetra* dicebantur: ex utrisque leges sumptuarias Romanos olim mutuatos, quas senescentes paulatim reparaverit Sulla Dictator, memorat Amm. Marcellin. *l.* 16. Vocârunt autem leges Solonis *Axones* cives Athenarum. [illegible], *quod inscriptæ essent lignis tabulis*: erant autem illæ triangulares. Quidam Cyrbes communiter ajunt, quæ ad Deorum cultum pertinebant, reliquas leges *Axonibus* fuisse comprehensas, atque hôc discrimine illas ab his distinguunt. Asservabantur autem hi Solonis *Axones* legesque primitùs in Acropoli; Postea ab Ephialte in Curiam & Forum translati sunt, sic tamen ut legum Autographa in Acropoli manerent, cum quibus, mota in legis verbis controversiâ, Autographa illa conferebantur. Pro Curia habet Prytaneum *Pollux*, item Pausanias *Atticis*, eratque Prytaneum in Foro. An verò per Curiam Matris Deûm ædes intelligenda venit? nam hæc etiam *Βουλευτήριον* appellabatur, Legesque reponebantur, in hac æde, juxta *Harpocrationem*, [illegible]. In Regia quoque Portico asservatas fuisse leges, habes disertè apud Aristotelem *in Athen. Republ*. &c. Fuêre autem leges in suis *Axonibus* [illegible] *scriptæ*: sic ut primus versus scriberetur ad dextram à sinistra, secundus à dextra ad sinistram, Hebræorum more, & ita deinceps alternis, quomodo boves actus suos peragant cùm arant. Qualiter scriptum inter Siculos nummos unum, apud Peiresciium se vidisse dicit *Petitus*. Porrò distincti numerò *Axones* Solonis erant, ut videre est apud Plut. *in Solone*, ex quo item, ut & *Harpocratione*, constat in Axonibus singulas leges numerò notatas fuisse; ac eum in parte inferiori scriptæ essent: [illegible] dicebantur. In primo *Axone* e. g. cautum erat de non importandis aliorsum Atticæ fructibus. In vicesimo primo, de liberis, &c. Reliquias harum tabularum suò adhuc tempore superfuisse, memorat Plut. *in Solone* inquiens: [illegible]. Vide sam. Petitum *Comment. in LL. Atticas l.* 2. *tit.* 1. Francisc. Rossæum *Archæologiæ Atticæ l.* 3. *c.* 1. &c.

AXOS, urbs Chersonesi Thraciæ.

AXUMIS, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

AXUMITES, Metropolis Æthiopum. *Steph.*

AXUNGIA, Oleô aut adipe lupinô postes mariti inungendi mos à nova Nupta apud Romanos, religiosè observatus, vide infrà passim inter alia voce *Uxor*.

AXUR, in quodam Pansarum familiæ denario, apud Fulv. Ursinum *de Famil. Roman.* ubi reper. hæc, JOVIS AXUR. C. VIBIUS. C. F. C. idem est cum eo, qui vulgo Virgilio *Æneid. l.* 7. *v.* 799. Servioque *ibid. Jupiter Anxurus*, incorrupte, *Axurus*, ab α privativo & ξυρός, seu ξυρόν, *novacula*, ut voce hâc significetur Ζεὺς ἀνήβος ἄγενειος, ut Pausan. ait *Eliacis*, h. e. *Jupiter imberbis*, ut eum Minucius vocat *Octavio*. Hinc & *Axur* probat *ad Festum* Scaliger, pro antiquissimi Volscorum oppidi nomine: quod & apud Horatium *l.* 1. *Sat.* 5. *v.* 26. reponendum. Ubi interpretes, qui vulgo Anxur audit, *Anxur* (*l. Axur*) *autem dicitur*, *quia ibi imberbis Jupiter colitur*. Eadem vox & Martiali reddenda *l.* 5. *Epigr.* 1. *v.* 6.

> *Sive salutiferis candidus Anxur aquis.*

Jac. Ouzelius *ad Minucium p.* 124. Sed quoque *Anxyrus* retinere posse vidimus in hac voce.

AXUS, Macedonum fluv. Item urbs Cretæ *Steph.*

AXUS, vulgò AXE, fluv. Angliæ meridional. in Somersetensi Comitatu. Cadit in Sabrinæ æstuarium. Habetque prope *Axbridge* oppid. in eodem Comitatu.

AXYLIS, Marmaricæ villa, in Africa. *Ptol. Forzeb* hodiè *Mercatori*.

AXYLUS, Phryx, è civitate Arisbe, insigni erat humanitate, & benevolentiâ in hospites. Homer. *Il.* 6.

AYAYA, Insul. Americæ Septentrional. & una ex Antillis, aliter S. Crux. Vide ibi. Pater Francis.

AYDUNUM, oppid. Siciliæ, in valle Neetina, in edito colle. Distat à Catana 10. milliar. in occasum, deficitque indies. Vulgò *Aidone* seu *Adone*.

AYEC, AYEC, vox Aragonibus in usu. Michaël *del Molino* in *Repertorio* Fororum Aragon. Bestiam currentem si aliquis potuerit, *debet dicere*, Ayec, Ayec, *quod est vulgare antiquum Aragonum aliàs si hoc non dixerit*, *tenetur emendare damnum datum per bestiam*.

AYMAR Hanoequinus, eruditione inclytus, seculò ultimò, Genebrard. *in Chron.*

AYMAR Rivallius, JCtus Delphinas, aliis Sabaudus, Historiam Juris Civilis 5. libris, cum libro de Jure Canonico, edidit. Ætatis annò 25. &c. Voss. *Hist. Lat. l.* 3. *c.* 11.

AYMONTIA, oppid. Hispan. in Andalusia provinc. ad Anæ fluv. ostia, in colle, ex adverso castri Marim, in Algarbia. leuc. 18. à Gadibus, & 21. ab Hispali in Occasum. Estque munitum contra Lusitanos.

AYNADECHIUM, oppidul. Hungariæ superioris inter Agriam & Filechium, sub Austriacis. Male acceptum à Turcis.

AYNSA, urbs Hispaniæ, quâ Saracenis erepta, A. C. 727. Garsias Gothus, initia regni Suprarbiensis jecit. Vasæus *Chron. Hisp.*

AYOTECI, Montes excelsi Americæ, in nova Hispania & provinc. Tlascala, versus mare Australe.

AYTIA, Insul. Americæ Septentrional. aliter *Hispaniola*, seu *S. Dominici Insula*. Vide *Hispaniola*.

AYUTLA, fluv. Americæ Septentrional. in nova Hispania & provinc. Guatimala. Cadit in mare Pacificum.

AZA, Latinè *fortitudo*, aut *carea*, viri nomen. Esdr. *c.* 2. *v.* 47.

AZA, Armeniæ minoris oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 9. Aliud Cappadociæ prope montes, non longè à Confinio Armeniæ minoris media fermè inter Trapezuntem & Neocæsaream. *Ptol.* Item Palæstinæ mons. Joseph. *Jud. Ant. l.* 12. Item urbs Palæstinæ, quæ & *Gaza*.

AZAAMURUM, Urbs Africæ, in ora Oceani Atlantici, in regno Marochi, ad ostia fluv. Ommirabih, capta A. C. 1513. à Lusitanis, sed post à Mauris recepta: Gaudet portu capaci, in Ducala provinc.

AZABETIS Tænia, Sarmatiæ Asiaticæ urbs. *Ptol.*

AZAEL, frater Joabi, pernicitate pedum clarus, ab Abnero occisus est. Joseph. *Jud. Ant. l.* 7. *c.* 1. Vide *Asael*.

AZAEL, Rex Syriæ, Adadum seu Benadadum tertium Syriæ Damascenæ Regem humectatô pannô necat, eique succedit, juxta vaticinium Elisæi Prophetæ. Jehu Israëlitarum Regem bellò aggressus, totam regionem horrendum in modum vastavit. 2. Regum *c.* 8. & 10. Joseph. *Jud. Ant. l.* 9. *c.* 2. & 8. Vide *Hazael*.

AZAFIA, vulgò ZAFI, Urbs Africæ, in regno Marochi, in littore, ad ostia Tensifti fluv. in Ducala provinc. cum portu & Emporio.

AZAGA, provinc. Mediæ in Asia, versus Armeniam majorem & Caldaramæ planitiem. *P. à Vico.*

AZAGARIUM, Sarmatiæ Europææ oppid. *Ptol.* In Amodocis. *N. Sanson.* forte *Czernobel*, nunc in Poloniæ regno & Volhinia inferiori ad Uskam fluv. qui paulo pòst in Borysthenem cadit. 12. leuc. à Kiovia, in Septentrionem.

AZAHAD, desertum Africæ, in Nigritia regione forsan *Arzæ* Arabibus. *Marmoles* teste.

AZAMORA, Armeniæ minoris circa Cataoniam castellum. *Strabo.*

AZAN.

AZAN, mons Arcadiæ, Cybelæ, Deorum matri, sacer, à quo nonnulli vicinam regionem *Azaniam* vocatam volunt, quam tamen *Stephanus* ab Arcadica muliere nuncupatam mavult, quæ *Azania* dicebatur. Stat. *Theb.* l. 4. v. 292.

------ Idæis similatus Azan.

Aliis *Azeo* dicitur

AZANES, Arcadiæ populi inter Græcos vetustate præstantes, ut & Parrhasii. Strab. l. 8.

AZANI, Scythiæ intra Imaum populi. *Ptol.*

AZANI, *Steph.* Ἀζανοὶ πόλις Φρυγίας.

AZANIA, Æthiopiæ regio in ora maris Azanii, ubi Azanium promontor. in ora occidentali *Nea*, teste *Ortelio*. Aliis *Adea* regnum. Item urbs Massiliensium. *Steph.*

AZANIAS, viri nomen. Nehem. c. 10. v. 9. Latinè *aures*: vel *arma Domini*.

AZANIUM, mare quod inter Æthiopiam & Indiam citeriorem situm est, *Archipelago di Maldivar* hodiè, teste *Baud.* Pars est Oceani Æthiopici in ora Orientali Africæ, inter Aromata promontorium, & Magadoxum Urbem, in littore Azaniæ regionis. Gallis *la coste d'Ajan* longè ab Archipelago Maldivarum, multis *Mer de Zanguebar*, dictum *Baudrand*.

AZANIUS fons, cujus aquam gustantibus tantum vini tædium supervenit, ut ne odor quidem ejus perferatur. *Eudoxus.*

AZANOTH Thabor, civitas, terminus tribûs Nephthalim, Jos. c. 19. v. 34. Latinè *aures contritionis*, vel *confractionis*.

AZAR, Dux Aragonum, cujus auspiciis, jugum Saracenicum hi excussêre. Circa A. C. 785. P. Æmyl. l. 3. &c.

AZAR, Ægypti mons. *Ptol.*

AZARA, Armeniæ majoris urbs, juxta Araxem fluv. & templum Dianæ dicatum in Persia. *Strab.* Item urbs Sarmatiæ Asiaticæ. *Ptol.*

AZARABA, Sarmatiæ Asiaticæ urbs. *Ptol.*

AZAREEL, nomen viri, 1 Chron. c. 12. v. 6. Latinè *adjutorium*, vel *atrium Dei*.

AZARIA, Propheta, Asæ, post devictos Æthiopas, reduci obviam processit, ut Deo pro victoria tam insigni gratias ageret, hortatus. 2 Paral. c. 15. v. 1. 2. Joseph. *Jud. Antiq.* l. 8. c. 6. Torniel. A. M. 3094. n. 1.

AZARIA, qui & Uzia XII. Judæorum Rex, regnavit ann. 52. Item filius Amaziæ Regis Judæ. 2 Reg. c. 14. v. 21. Latinè *auxilium* vel *atrium Domini*.

AZARIAS, Sacerdos Summus sub Roboamo. Alter dictus *Isus*, sub Joramo. Tertius, cognomine *Joel*, sub Ozia. Alius sub Jehojakimo & fratribus ejus.

AZARIAS, nomen suum immortale reddere volens, victus est cum Josepho. l. 1. c. 5. Nomen quoque fuit unius ex tribus pueris Hebræis, jussu Nebucadnezaris, in fornacem ardentem conjecti. Dan. c. 1. v. 6. & c. 3. v. 12.

AZARICAM, vel AZRICAM, nomen viri. Nehem. c. 11. v. 14. Latinè *auxilium resurgentis*, vel *vindicantis*, vel *fortitudo varum*.

AZARITHIA, fons Phrygiæ, qui *Epictetus* dicitur. Strab. l. 12. *Steph.* *Zaretum* vocat.

AZATHA, Armeniæ majoris oppid. *Ptol.*

AZATINES, Iconiensium Sultanorum ultimus, à Scythis pulsus, ad Michaëlem Palæologum profugit; sed nec ipse, nec frater ejus Meleccus, recuperare potuit regnum, Nicephorus Gregoras l. 4. & 5. Dividunt igitur illud inter se Principes, è quibus Otman seu Osman, fundator fuit Portæ Ottomannicæ, Idem *initiò* l. 7. & Ducas *Histor. Byzantinæ* c. 2. Vide infrà *Osman*.

AZAU, Hebraicè חזו i. e. *videns* vel *prophetans*, fil. Nachor ex Melcha. Gen. c. 22. v. 22.

AZAZ, pater Bala. 1 Paral. c. 5. v. 8. Latinè *fortis*.

AZAZEL, cujus mentio Levit. c. 16. v. 8. Juliano Apostatæ, Hebræis, Valentinianis & Magis, dæmon est. Unde Julianus ex hoc loco Mosis conatus probare est, scripsisse hunc θεοὺς Ἀποτροπαίους, i. e. *de Diis Averruncis*, à Cyrillo doctè refutatus *in Julian.* l. 9. Hebræi unum ex quatuor Dæmonum antesignanis *Azazelem* facientes, hôc die (quô nempe Festum Propitiationis, de quo sermo l. c. agebatur) Satanam nihil posse atque inde esse, ajunt, quòd literæ numericæ nominis השטן, i. e. *Satana*, valent CCCLXIV. quia per anni dies totidem imperium suum in homines exerceat, nec ullus excipiatur, nisi dies modò dictus. De Valentinianis veteris Poëtæ Christiani carmina, in Marcum, Valentini discipulum, qui discipulis suis credebatur per præstigias illudere, apud Irenæum, citatum Epiphanio *Hær.* 34. sic habent:

> Εἰδωλοποιὲ Μάρκε καὶ τερατοσκόπε,
> Ἀστρολογικῆς ἔμπειρε καὶ μαγικῆς τέχνης,
> Δι' ὧν κρατύνεις τῆς πλάνης τὰ διδάγματα,
> Σημεῖα δεικνὺς τοῖς ὑπὸ σοῦ πλανωμένοις,
> Ἀποστατικῆς δυνάμεως ἐγχειρήματα,
> Ἃ σοὶ χορηγεῖ σὸς πατὴρ Σατὰν ἀεί,
> Δι' ἀγγελικῆς δυνάμεως Ἀζαζὴλ ποιεῖν
> *Idola fingens Marce, monstrorum artifex,*
> *Fraudisque gnare Magicæ & astrorum scius,*
> *Erroris inde dogma pestiferum struis,*
> *Portenta cæca ficta dum turba exhibes,*
> *Per te rebellis qualia exequitur manus:*
> *Hæc tu illa Satanæ fretus auxilio patris*
> *Azazelique mira designas ope.*

Quin hodieque in Magorum libris *Azazel*, inter Dæmones, qui elementis præsunt. Sed hæc commenta, præter Cyrillum prædictum, *Theodoretus*, *Isychius & Procopius* meritò rejiciunt. Arabibus *Azazel* montis nomen est, & *Aben-Esra*, qui eam monti Sinai admovet: Sed non videtur verisimile, per tot interjectas solitudines, quotannis hircum ab urbe Israelitas deduxisse. Adde, quòd in regione toties peragrata & tam accuratè descripta, nemo est, qui montis hujus meminerit. Non pauci *Azazelem* volunt fuisse hircum ipsum emissarium, adeoque verba Mosis sic reddunt: *Aaron sortes jaciet super duos hircos, sortem unam Domino*, i. e. in hircum Domino mactandum; *& alteram in Azazelem*, h. e. in hircum in desertum abiturum & dimittendum. Sed tum falsâ vocis originatione nititur hæc interpretatio, tum verba Mosis nimium implicata reddit. Prout Bocharto, est *hircus servatus* αὐτὸς εἰς ἀποχώρησιν, quod significari voce לעזאזל ex Arabica lingua probat. Nempe hircorum unus Deo servandus erat, ut super Altare mactatus *illi esset in cibum*, quod de victimis legitur Levit. c. 21. v. 6. alter *ad azazel*, i. e. ut in locum deserti remotum & separatum deduceretur. Uterque horum Deo consecratus erat, unde est, quòd uterque coram illo statuebatur, tamen in Dei sortem cedere videbatur magis speciali jure, qui super Altari mactabatur, quia victimæ in illius honorem immolatæ Hebræâ phrasi *Dei cibus* vocantur, ut vidimus. Huic opponebatur alter hircus לעזאזל, i. e. αὐτὸς χωριζόμενος, vel αὐτὸς εἰς ἀποχώρησιν, i. e. *hircus ad id destinatus, ut ad loca remota deductus, a grege separaretur*. Porro, ut hircos, ita & sortes oportuit esse pares, ne ab extrinsecus intuentibus dignoscerentur: quas ligneas olim, sed secundô Templô aureas fuisse, scribit *Maimonides*, qui etiam addit urnam, in qua sortes hæ repositæ, ad Orientem Atrii & Aquilonem Altaris fuisse sitam, eâque motâ, sortes in Sacerdotis manus incidisse, juxta nomen duorum hircorum: Et si Dei sors in manum dextram incidisset, dixisse Saganem, qui à dextris adstabat, *Domine mi, magne Sacerdos, tolle dexteram tuam*; sin in sinistram, dixisse Principem Domûs Patrum, *Domine mi, magne Sacerdos, tolle sinistram tuam*, sicque Sacerdotem dexteram sortem hirco dextero & sinistram sinistro imposuisse. Postmodum hircus, in quem cecidit sors *ad azazel*, sistebatur vivus coram Domino, v. 10. ut per eum fieret propitiatio & dimitteretur *ad azazel*, h. e. *ad loca remota*, in desertum. Apud Rambam *Sacerdos ligabat linguam coccineam* (h. e. panni frustum in linguæ formam coccô tinctum) *pondere duorum siclorum in capite hirci emissarii, & eum dirigebat versus locum, in quem erat dimittendus*. Quam linguam olim alligabant ad ostium porticus exterioris aut etiam interioris: &, cum exalbescebat, quod passim contigisse referunt, id pro fausto omine habebatur; inde scil. conjectabant, remissa sibi esse peccata, juxta Esaj. c. 1. v. 18. Vide Gemaram in *Joma* c. 6. Desiisse verò id observari 40. annis ante Templi excidium, iidem Talmudici scribunt in *Joma* c. 4. Nempe tum Christus passus est, morteque illius legalibus sacrificiis omnis vis adempta, lumen cognitionis ea in gente extinctum, nec Templum solùm, sed & cœlum hactenus clausum, gentibus tum demum patere cœpit, &c. Deducebatur autem hircus emissarius, postquam ei *Sacerdos manum imposuisset, & confessus super eum esset omnes iniquitates filiorum Israëlis*, v. 20. 21. 22. *per manum viri* ad id parati in locum, quem Moses מדבר *desertum*, & עזאזל *azazel*, i. e. *secessum* vocat; ubi non detrudebatur in præceps, aut ventorum turbine abripiebatur, ut Hebræi nugantur, sed simpliciter *dimittebatur*, v. 26. quomodo scil. sacra quædam animalia, quæ Græci ἄφετα vocabant, quòd in Dei alicujus honorem libera dimitterentur. Cœl. Rhodig. l. 7. in fin. ejusdem ritûs vestigia trans Euphratem observat, *ubi pascebantur*, inquit, *boves Dianæ Persicæ sacræ, nullo custode, & ἄφετοι, Deæ charagmate insignes*. Et Sueton. in *Julio* c. 81. memorat, equorum greges, quos in *trajiciendo* Rubicone *flumine consecraverat* (Cæsar) *ac vagos & sine custode dimiserat*. Sic Arabes in Ethnicismo, i. e. antequam impuro Mahumeti nomen dedissent, quædam jumenta & pecora, puta camelos fœminas, oves & capras Diis suis simili ratione devovisse leguntur: Dicebant autem hujusmodi pecudem *Saibah*, i. e. ἄφετον & aures ejus findebant, ut hâc notâ dignosceretur, unde & *bahirah* eam vocabant: quemadmodum & *jarba*, quod libera erat à mulctura & lac in mammis retinebat. Nec omittendum, videri Græcos ad hunc Hebræorum ritum allusisse, cùm ad capras sylvestres imminentia mala amandabant. Vide *Hesychium*, *Suidam*, & ex utroque Erasmum in *Prov.* Κατ' αἰγὸς ἀγρίας, *In capras feras*; & plura hanc in rem, inprimis de collatione duorum hircorum, quorum unus mactandus erat, in Festo Propitiationis, alter in desertum emittendus; cum duobus passeribus, Levit. c. 14. v. 4. 49. quorum uno jugulatô, alteri liber in agro volatus permittebatur: ac utriusque hujus Typi, cum *Servatoris nostri morte ac resurrectione*, analogia, apud Sam. Bochart. *Hieroz. Part.* 1. l. 2. c. 54. *totô*, ut & infrà, ubi de *Expiationis Festo*, it. ubi de *Hirco Emissario*.

AZAZENI, populi, à quibus deletis *Azazonici* cognomen retulit Alex. Severus Imperator.

AZAZIAS, Latinè *fortitudo Domini*, nomen viri. 2. Paral. c. 31. v. 13.

AZBAI, nomen viri. 1. Paral. c. 11. v. 37. Latinè *Hyssopus mea*.

AZBOC, viri proprium. Nehem. c. 3. v. 16. Latinè *hircus*, vel *fortitudo vacuitatis*, aut *dissipatio*.

AZECA, civitas Amorrhæorum, quæ sorte cessit tribui Judæ, Jos. c. 15. v. 35. Inter Eleutheropolim & Æliam sita, teste B. Hieronymô. Hic Deus grandine & lapidibus Gentes perdidit. Jos. c. 10. v. 11. Ibi Pelischtæi castra contra Israëlem posuerunt. 1. Sam. c. 17. v. 1. Hanc reparavit Roboam Rex Judæ. 2. Paral. c. 11. v. 9. & Rex Babylonis eam debellavit Jerem. c. 34. v. 7. Latinè *fortitudo* sive *septa*.

AZEI, & AZEOTÆ, populi Troadis. Ἀζειῶται. *Steph.*

AZELMICUS, Tyri Rex, sub quo Tyrus continenti adjecta est. Arrian. l. 2. p. 42. 49.

AZEMBLARIUS, vel AZEMULARIUS, vide infrà *Superazemularius*.

AZENIA, pars tribûs Hippothoontidis, in Attica. *Steph.* Hinc oriundus erat Olus Pontius Nymphodorus, Cosmetes Ephehorum, de qua dignitate vide *Marmora Oxoniensia*, p. 84. & 85. Floruit autem is Cajô Juliô Casiô Archonte, ut apparet ex pulcherrima *Inscr.* veteris marmoris haud pridem Athenis in Angliam allati, quod basis erat statuæ, à Pothino quodam in Nymphodori hujus honorem extructæ erectæque. Inquam sic habet,

ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΝ ΔΕ ΠΟΘΕΙΝΟΣ ΕΝ ΕΦΗΒΟΙΣΙ ΠΑΛΑΙΣΤΡΑ
ΤΕΙΒΑΣ ΚΟΣΜΗΤΟΥ ΘΗΚΑΤΟ ΝΥΜΦΟΔΟΤΟΥ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΑΙΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΣΙΟΥ ΣΤΕΙΡΙΕΩΣ ΑΡΧΗΣ
ΚΟΣΜΗΤΗΣ ΕΦΗΒΩΝ
ΩΛΟΣ ΠΟΝΤΙΟΣ ΝΥΜΦΟΔΟΤΟΣ ΑΖΗΝΙΕΥΣ
ΚΑΙ ΥΠΟΚΟΣΜΗΤΑΙ.

Cœtera vide apud Jac. Sponium *Itinerar. Græcia p. 76.* qui ex eadem *Inscr.* docet, Cosmetas hos seu Gymnasiarchas menstruos solum fuisse, & à Boëdromione mense auspicia regiminis Scholastici duci consuevisse *p. seqq.*

AZER, nomen viri. Nehem. *c.* 3. *v.* 19. i. e. *atrium*, vel *auxilium*, *fons exercitus*, vel *fortitudo felicitatis*.

AZER, una ex 12. Tribubus Israël, versus Syriam & mare Syriacum. Cui ab Oriente tribus Nephthalim, & à Meridie tribus Zabulon. Aliis Aser.

AZERA, urbs Armeniæ majoris prope Arsaniam fluv. ab Arthemita 50. mill. pass. in Occasum.

AZETENE, Armeniæ majoris regio. *Ptol.*

AZEVEDO, nomen familiæ illustris, quæ, è Lusitania orta, in Castellam transiit. In ea Didacus, Franciscam *de Zuniga*, *Ulloa & Viedma* Comitem de *Monterey* duxit, sicque Comites reliquos de *Monterey*, nominis de *Azevedo & Zuniga*, progenuit. Fuit autem is Didacus fil. Alfonsi *de Fonseca & Acebedo*; Pater verò Alfonsi *de Acebedo & Zuniga*, *Comit. de Monterey*; qui ex Maria Pimentella genuit Hieronymum, maritum Agnetis *de Velasco & Tobar*, quibus natus est Caspatus Pronepos Monterei, cui ex Agnete *de Velasco & Aragon*, sunt geniti, Hieronymus, Emanuel Comes *de Fuentes* (cui uxor obtigit Leonora Maria filia Henrici Gusmanni Comitis Olivarii) Agnes (uxor Caspari Gusmanni Ducis & Comitis Olivarii) Maria & Catharina Moniales, qui hoc seculô floruêre. Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatro Nobil. Europ. Part.* 2.

AZGAD, nomen viri. Esdr. *c.* 2. *v.* 1.

AZICIS, Marmaricæ vicus. *Ptol.*

AZIEL, nomen viri, 1 Paral. *c.* 4. *v.* 35.

AZIJA, nomen viri. Nehem. *c.* 11. *v.* 13. Latinè *fortitudo*, sive *hircus Domini*.

AZILIA, oppid. Epiri, in Acarnania regione *Natalico* hodie. *Brietius.*

AZILIS, vel AZIRIS, vel AZIRUS locus, urbs, vel fluv. Lybiæ. *Steph.* Callimachus *Hymn. in Apollinem*:

—— —— Πουλὺν δ' ᾤκησας Ἄζιλιν ...

Ubi *Scholiast.* Ἄζιλις ὄρος καὶ ποταμὸς Λιβύης. *Herodot.* urbem in Continente fuisse refert, quam Cyrenæi tenuerunt.

AZILIUM Mansum, oppid. Galliæ in Occitania, & Fuxensi Comitatu ad Risum amnem, inter Fuxium & Cires.

AZIMA, Hamathitarum olim Deus. Georg. Hornius *Histor. Eccl. Vet. Testam. Period.* III. *Artic.* I. de Samaritanis, ubi initium Geneseos apud illos sic habere, *In principio creavit Deus Azima*, à Judæis odio illorum confictum esse docet.

AZIRIS, Armeniæ minoris oppid. *Ptol. Arzichan Nigro* dicitur: longitud. 72. 00. latitud. 42. 30. Quibusdam Theodosiopolis, nunc *Arsingan*, ab Amasia distat 150. mill. pass. in Ortum, ab Amida 250. mill. pass. in Boream sub dominio Turcico in Anatolia, & confinio Turcomanniæ. *Baudrand.* Vide & hic infrà.

AZIRISTUS, Græcè Ἄζιριστος (vel Ἄζιρις) apud Herodot. *l.* 4. *c.* 156. locus Libyæ, amœnissimis collibus inclusus, quem Battus I. post urbem in Platæa insul. Libyæ adjacente structam, sex annis incoluit, antequam Cyrenas conderet. Πυκινὰ νάπαι vocat Callimachus *Hymnô in Apollinem*, h. e. *nemorosam*, interprete Marshamô *Canone Chron. Sec.* XVII. Vide & *Cyre* & *Irasa*.

AZIZA, nomen viri. Esdr. *c.* 10. *v.* 27. Latinè *fortitudo*, vel *fortis*.

AZIZUS, Mars. Julianus *orat. de Sole.* Ἄρεα Ἄζιζον ... Nomen ei à robore. Syris enim & Arabibus עזיז *aziz*, unde Ἄζιζος, *fortem & robustum* sonat. Vide & *Hazael*.

AZMAVETH, nomen viri. 2 Sam. *c.* 23. *v.* 31. qui 1 Paral. *c.* 11. *v.* 33. *Azmot* vocatur, i. e. *fortis mors*, sive *hircus*, aut *fortitudo mortis*.

AZMORA, Armeniæ minoris circa Cataoniam castellum. *Strab.*

AZMOTH, fil. Joada. 1 Paral. *c.* 8. *v.* 36. Fil. item Jorc. 1 Paral. *c.* 9. *v.* 42.

AZNAR, vel AZNER, nepos Odonis, Comitis Aquitaniæ, servit Inigo Garsiæ, Navarræ Regi contra Mauros, tantumque apud ipsum valuit, ut, quidquid terrarum inter duos fluvios interjacebat, obtineret, sub Aragoniæ nomine, Comitis titulô. Præfuit, ann. 15 Galindâ fil. successore relictô. Garibay, *l.* 9. *c.* 1. & 3.

AZO, Atestinus seu Estensis, Ferrariæ Ducum, & hodiernorum Principum Mutinensium, conditor. Secundùm quosdam Hugonis M. Tusciæ fil. Sigfridi vel Alberti aut Otfridi M. Tusciæ nepos, Hugonis Regis Italiæ pronepos, Lotharii III. Comitis Provinciæ abnepos, Lotharii II. Regis Austrasiæ atnepos, Lotharii I. Imperatoris trinepos, & ita è Caroli M. sanguine, fuit: Aliis à Cajo Actio, vide suprà in *Actius* Cajus, ejus originem, aliis aliunde arcessentibus: ut infrà dicetur. Is ductâ Cunigunde, sorore Welfi III. aliis IV. in quo prior familia Welfica defecit, Welficum nomen & jus in suam gentem intulit. Familiam ejus nonnulli à quodam Cajo Actio derivant, ut dictum, qui ex Romanis civis Atestinus fuerit, circa A. C. 390. è cujus posteris Forestum, Aquilegiæ adversus Attilam defensorem: Acharinum vel Fl. Actium, Severum adversus Alanos Equitum Magistrum, Ferrariæ conditorem: Marcellum, Valentiniani III. contra Vandalos Ducem, Sabinianum, Illyrici Præfectum aliosque enumerant. Alii, quamvis Actiam stirpem, è Romanorum reliquiis, Atestè egisse non negent, eam tamen in Caji trinepote Bonifacio ac ejus filio Valeriano, qui prælio Langobardorum in Francos occiderit, A.C. 590. defecisse, aliumque successisse arbitrantur, argumento nominum, quæ à Valeriano illo ad *Azonem* usque Germanæ originis, uti Sunt & qui hunc, Hugonis Marchionis Tusciæ filium, Sigfridi vel Alberti aut Otfridi M. Tusciæ nepotem, Hugonis Italiæ Regis pronepotem, Lotharii III. Comitis Provinciæ abnepotem atque ulterius ex Caroli M. sanguine oriundum, asserunt. Quorum quidquid sit, *Azonis* consanguineos in Italia, obscuræ conditionis neutiquam fuêre; Gonzagas, à quibus, præter Mantuæ Duces, multi alii illustres in Italia, ejusdem fuisse originis, asseverant aliqui: Certum ex eadem prosapia deducuntur Theobaldus, & filius Bonifacius, Regii Lepidi, Parmæ, Lucæ, Ferrariæ & Mantuæ Marchiones: quorum hic filiam Mathildem habuit, quæ ter nupta, sed sterilis, insigni munere sedem Pontificiam locupletavit, quod *Patrimonium Petri* appellatur, vide de hac donatione Conringium *de pat. Imp. Germ. c.* 10. Ipse *Azo* I. secutus in Germaniam Conradum II. & Henricum III. Augg. ibi Cunigundam, Guelforum priorum, uti diximus, hæredem; & post illam, secundùm aliquos, Isabellam Montisferratensem, sed sterilem, ac demum Judicham Conradi II. Imperatoris filiam duxit, extinctus A. C. 1041. Ex hac (sunt qui etiam Cunigundam matrem fuisse volunt) genitus *Azo* II. Estensis seu Atestinus Marchio, à quo longâ serie reliqui Marchiones, qui, præter Atesten, Genuam, Mediolanum, Anconam, Veronam, Ferrariam, Mantuam, Mutinam, Regium & alia diversis temporibus tenuerunt, descendunt. E quibus Hercules I. Dux Ferrariæ creatus, novô titulô domum auxit, quæ duravit usque ad pronepotem ejus Alfonsum II. quô A. C. 1597 sine masculis hæredibus extinctô, successionem prætendit sibi deberi, ejusdem Alfonsi patruelis Cæsar Atestinus. Sed quod hujus pater ex fœminæ vilis contubernio, ab Alfonso I. susceptus diceretur, à Pontifice eâ exclusus, Imperialia tantùm feuda, Mutinæ, Regii Lepidi & Carporum, obtinuit, vide Thuan. *l.* 119. & ab hoc moderni Atestini ac Mutinæ Duces derivantur, vide quoque suprà in voce *Atestinus*, & alibi passim. Alter ex primo matrimonio *Azoni* filius natus est Welfus cognomine *Robustus*, avunculi hæres, Altorfii Comes & ex eo Henrici IV. Imperatoris beneficiô, Dux Bavariæ, A. C. 1071. A quo posteriores Welfi, & hodierni Duces Brunsuicenses orti sunt. Vide Phil. Jac. Spenerum *Syllogë Geneal. Histor. in Fam. Guelfica*, & hic in *Ateste* & *Mutina*.

AZO, JCtus nobilis, Bononiâ oriundus, Seculô 12. Obiit An. 1200 Baldus ejus elogium scripsit. Genebr. *Chron.* In patria primùm interpretari Jus cœpit; unde cùm propter æmulorum insidiam ad Montispessulanam scholam profectus esset, ibique aliquandiu magna cum laude docuisset, tandem domum revocatus, magnam & docendo & scribendo nomini suo famam memoriamque conciliavit. Scripsit *Codicis Summam*, quâ totius Juris Civilis epitomen complexus est; Item, *Magnum apparatum super Digesto veteri*: Hodieque ejus in Scholis Foroque ingens autoritas est. Hottomannus *in Prætermissis*, laudatus Johanni Calvino in *Lexico Jurid.*

AZOCHIS, urbs circa Mesopotamiam. Plin. *l.* 6. *c.* 26.

AZON, vide *Azo*.

AZONAX, vir, à quo in magicis instructus est Zoroaster. Plin. *l.* 30. *c.* 1.

AZONES, populi Assyriæ, ubi Thamnuris mons, prope Licum fluv.

AZOR, fil. Eliacim, inter progenitores Jesu Christi, Matth. *c.* 1. *v.* 14. Latinè *adjutor*, vel *accinctus*.

AZORES, seu FLANDRICÆ, olim *Cattiterides. Ptol.* vel *Cassiterides* insulæ, Plin. *l.* 4. *c.* 22. dictæ, septem sunt, S. Mariæ, S. Michaëlis, Terciana seu Tercera, Graciosa, S. Gregorii, Pici, Fajal, quibus accedunt aliæ geminæ Florum & Corvi: quæ quidem à cæteris remotiores, & ob id piratis expositæ, olim inter Azores non numeratæ, hodie tamen eidem dominio Lusitanorum subsunt: ita & universæ jam novem statuuntur, sitæ in mari Atlantico. Solum saxosum, at fertile, inprimis fructus *Batatæ*, incolis in delitiis ferax. Boves harum Insularum, magni in Europa nominis sunt. Glasti quoque hîc vis ingens. *Azores* ab accipitribus seu nisis, qui primô inventionis tempore magnô ibi numerô videbantur, dicuntur. *Flandricæ* quoque nuncupantur à Flandris Belgis, qui primi insulam Fajal incoluerunt, A. C. 1449. *Botter.* quorum adhuc certæ familiæ inibi illustres sunt, Belgarum ingenium, mores & consuetudinem apprimè repræsentantes, continetque loco, quem incolunt, manet nomen Flandrorum, vulgò *Ribera de Flamencos* dicitur. Ejus caput est Tercera, in qua Angra, urbs præcipua & Episcopalis. *Merci.* Hollandis *de Vlaemsche Eylanden*, mediò inter Europam & Americam situ, è regione Portugalliæ. Descriptæ sunt peculiariter à Lud. Tersera, cui adde Linschotum *part.* 1. *c.* 6 *p.* 39. & Auctorem Anonymum *Hist. Orbis Terr. Geogr. & Civ.* cui Veter. Cassiterides sunt Sullingæ, *the Sorlinges*, è regione Cornubiæ promontor. Lisiæ, inter insulas minores Hiberniæ & M. Britanniæ adjacentes, vide in voce *Cassiterides* vel *Cattiterides*.

AZORUS, urbs Pelagoniæ Tripolitidis. *Steph.*

AZOTUS, fuit Rex Emesenorum, maritus Drusillæ, quæ filia Agrippæ senioris, Junioris verò soror Judæa religione. A Felice Proconsule Marito erepta. Quam ob causam de castitate & judicio ultimo coram iis verba fecit, è vinculis, Apost. Paulus, Actor. *c.* 24. *v.* 25.

AZOTUS, *Stephano* Ἄζωτος, πόλις Παλαιστίνης, ... [illegible] ... Ἄζωτον ..., ubi Φοίνικας Phœnices intelligit, quos è mari Rubro venisse volunt. Sed hæc merè sunt fabulosa. Neque enim Phœnicum fuit, sed Philistæorum urbs Azotus. Capra quidem Phœnicibus אזא *aza* dici potuit, ut עז *ez* Hebræis. Sed in Hebraïca scriptura, עז *ez capra*, & אשדוד *Asdod*, i. e. *Azotus* nihil quicquam habent simile. *Asdod* autem propriè *robur* sonat: vox est apud Arabas frequens; inde Dei nomen שדי *saddai* Græci reddunt Παντοκράτορα.

longitud. 65. 15. latitud. 31. 50. Primum à Josua subjugata est, deinde una quinque Satraparum Philistæorum fuit. Post Christum Natum ibi Episcopalis sedes. A Balduino Hierosolym. Rege A. C. 1151. capta, [illegible] temporibus, cum Oriente Christiani pellerentur, destructa est. Jos. c. 11. v. 22. & c. 15. v. 46. 1 Sam. c. 6. v. 17. Actor. c. 8. v. 40. Guil. Tyr. [illegible] l. 18. Nic. Lloydius &c.

AZPILCUETA Martinus, vide *Martinus Azpilcueta*.

AZRIEL, nomen viri. 1 Paral. c. 12. v. 6. Latinè *auxilium* sive *adjutorium Dei*.

AZUA, oppid. Americæ Septentrional. in parte meridionali Insulæ Hispaniolæ, seu S. Dominici, 24. leucis ab Urbe Dominicopoli, in Oceanum. Portu gaudet utcunque capaci.

AZUAGA, oppid. Hispaniæ in Extremadura provinc. 5. leucis à Regiana.

AZUBAH, mater Josaphat. 1. Reg. c. 22. v. 43. Item uxor Caleb. 1. Paral. c. 2. v. 18.

AZUR, pater Ananiæ Prophetæ. Jerem. c. 28. v. 1. Item pater Jechoniæ. Ezech. c. 11. v. 1.

AZURA, insula maris Adriatici, in littore Dalmatiæ, è fronte Sibenici, in ditione Venetorum.

AZURITANUM, Africæ oppidum. Plin. l. 5. c. 4.

AZYLIA, Epiri oppidum. *Ptol.*

AZYMA, Hebr. מצות, cujus vocis etymon non liquet. Docet tamen ex Arabismo, Bochartus, מצה proprie esse *purum & sincerum panem & absque fermento [illegible]*, quod corruptionem esse genus voluerunt multi Veteres. Hinc Hieronym. 1. Corinth. c. 5. v. 6. & rursus Galat. c. 5. v. 9. *Modicum fermentum*, inquit, *totam massam corrumpit*: ubi Græcè est ζύμη, *fermentum*. Et Plut. in *Quæstion. Rom.* vult fermenti usum Flamini Diali fuisse prohibitum, quia ἡ ζύμη [illegible], *fermentum, cum ipsum sit ex corruptione natum, massæ admixtum illam corrumpit*. Et paulo post, [illegible], *atque omnino fermentatio videtur esse putrefactio*. *Sinceras* igitur jure vocatur *panis*, cui nihil est fermenti admixtum. Quo alludere videtur Paulus 1 Corinth. c. 5. v. 8. ubi festum nos celebrare jubet ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας, *in azymis sinceritatis*. Fuisse hunc panem Judæis perpetuum, putavit Tacitus, l. 5. *Histor.* c. 4. Sed Lex illius usum non præscribit ultra septiduum, cujus initium vesperâ diei decimi quarti, finis vesperâ diei vigesimi primi mensis Nisan. Quin, si Judæis credimus, septem quidem illis diebus vesci fermentato pane fuit nefas, sed *azymum* edere, non nisi primò necessarium, sex reliquis liberum. Itaque pro *Azyma* per sex illos dies *oryzam* edere licuit, aut *pomum*, aut *fruges tostas*, aut *fructus*, ut ex *Maimonide & Talmude* probat Petavius in *Epiphan. ad Judæorum Hær.* p. 291. Semel vero *Azyma* panes per totum mensem comederunt Israëlitæ, nempe in exitu ex Ægypto, a die 15. primi mensis usque ad 15. & 16 mensis seq. quibus Deus illis largitus est mannam & coturnices, Exod. c. 16. v. 1. 13. &c. Sed necessitate id factum, quia in deserto nihil illis fuit, unde se totò illo mense sustentarent, præter *Azyma*, quod ex Ægypto infermentatum attulerant, Exod. c. 12. v. 39. Quod autem illo anno necessitate factum, id sequentibus repetierunt, ut Legi obtemperarent, in qua Deus septem dies azymo indixisse contentus, illo hoc signo quotannis testificare voluit memoriam præstitæ ex Ægypto liberationis. Et quidem e septem his diebus cum medii quinque fuerint ἐργάσιμοι, primum & ultimum pro festis haberi voluit Deus, quia, ut primò ex tam data libertate in servitutem fuerant adempti, ita septimo Pharaonem cum omnibus copiis suis mare Erythræum absorpserat. Proinde, maximi momenti illa Lex & ad ejus observationem omnes præcisè adstricti fuerunt, vetitumque per illos dies non solum fermentum comedere, sed & domi habere, idque sub pœna excisionis ex Israële qua etiam tenebatur, qui Circumcisionem neglexisset; par namque Sacramenti utriusque, Paschatis ac Circumcisionis ratio. Ab hac tamen pœna Maimonides excipit hominum duo genera. 1. eos, qui *per errorem*, 2. eos, qui *vim*: *quam quidam [illegible]*, ex fermentato pane comederant: quorum illis imponit sacrificium offerri solitum, pro delicto per errorem commisso, his autem cædi vult *plaga rebellionis*, vide eum de *Ferm. & Azym.* c. 1. *§.* 1. & 7. Suidas in voce Ζύμη, ab hora 6. decimi quarti diei mensis, [illegible], *signo tuba dato*, omnem panem fermentatum, si qui apud Hebræos fuisset reliquus, igne cremari & penitus absumi solitum fuisse, scribit, &c. Plura hanc in rem vide apud Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior.* l. 2. c. 50. ut & infra passim, imprimis ubi de *Fermento* & *Paschate*, aliquid etiam ubi de *Protopaschitis*.

AZYMITÆ, nomen quod Græci per ludibrium Romanis imponebant, undecimò seculò quasi *Azymorum cultores*, quòd in cœna Domini azymis panibus uterentur, non fermentatis. Leo *ep. ad Mich. Patriarch.* c. 20. Conc. tom. 5. *Quapropter et sacramenta jam respicite, & Latinos vere Catholicos, atque maxime Petri familiares dispicite, institutionem ejus devotiores sectatores, cessate jubsannando Azymitas vocare.* Sigebertus in A. C. 1054. *Latinos (Græci) vocabant Azymitas, & eos nimis persequebantur, eo quod Ecclesia eis debant, de fermentato sacrificabant.* Hinc ἀζυμῖται ἱερεῖς, Latini Sacerdotes, Johanni Episcopo Citri in *Responsis ad Cabasilam*. Sed & *Azymitæ* dicti sunt populi quidam, qui Sultanis ac Saracenis parebant, cum Franci Syriam invaserunt, quanquam, nomenne gentis an sectæ, incertum. Publicanis enim vulgò adjunguntur, quos eosdem fuisse cum Manichæis constat. Robertus Monach. *Histor. Hierosol.* l. 6. *Persæ & Medi, Arabes & Turci, Azymitæ & Saraceni, Curti & Publicani & diversarum nationum alii multi.* Simeon Dunelm. *Hist. Angl.* *Turcos, Arabas, Saracenos, Publicanos*, Azymitas, *Persas, Agulanos & alias multas gentes*, commemorat. Sic Baldricus l. 2. p. 109. Guibertus l. 5. c. 8. aliique *Rerum Hierosolymitanarum* Scriptores. Imò & suâ ætate *Azymorum* seu *Azimitarum* dominum Soldanum inscribit Sanutus p. 8. *Soldano Araborum*, Azimorum *& Turcorum*, apud Car. du Fresne *Glossar.* &c.

AZYMORUM Festum, unum ex tribus anniversariis ac præcipuis Judæorum Festis, unà cum Paschate incipiebat, & per totam Judæam, non Hierosolymis tantùm, ut Pascha, celebrabatur. Consistebat autem, præter agnum Paschalem, tum in peculiari sacrificio, tum in manipuli frugum oblatione, qui XVI mensis, qui dies septimanæ primus erat, in typum resurrectionis Christi, offerri debebat. Hic enim, tanquam primitiæ nostræ, hôc ipsô die a mortuis resurrexit, factus ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, 1 Corinth. c. 15. v. 20. Vide Levit. c. 23. v. 6. 7. 8. Numer. c. 28. v. 19. & Levit. c. 23. v. 10. 11. Franc. Burman. *de Tribus Judæorum Festis Anniversar.* & supra.

AZZI, nomen Viri, Nehem. c. 11. v. 22.

B.

B. Litera muta est, diversimodè pronunciatur, pro gentium linguarumque varietate. Ab Hispanis & Vasconibus ita effertur, ut vix labia tangantur, quod plurimæ gentes mutata solent: ita ut sonus quidam inter B. & V consonantem medius audiatur. Ægyptii, quibus literas suas animalium figuris notare solenne, per Ovem, consonantem hanc B quam etiam balatu suo exprimit, repræsentant. Pierius in *Hieroglyph.* l. 47. c. 28. In notis antiquorum *Brutus*, vel *Balbus*, vel *bonus*, vel *bene*, &c. B. A. *bonum* [illegible], vel *bene* [illegible], vel *bonis* [illegible], vel *bonum amabilis*, &c. B. C. *bonorum* [illegible] B. I. in præfationibus Senatusconsultorum *Bonum factum*, Sueton. *Jul. Cæs.* c. 80. sicut nos in nomine Dei nostra negotia auspicamur, denotat. Vide quoque infrà voce *Mancipia*. In Achate ingenti in catchesium exciso, qui Imperatoris thesaurus sibi perbit, Inscriptionem hanc B. XPICTOC. sponte naturæ, conspici, tradit Car. Patinus, [illegible], qui illud B. Βασιλεὺς interpretatur, *Relation. Histor.* I. Constantinopolitani Imperii vel, ut alii, urbis Constantinopoleos, insigne olim Crux fuit igniaria quatuor (ut Heraldistæ vocant) vel literâ B. quater repetitâ, omni ex parte stipata, quo denotare titulum olim Imperatorum Græcorum, ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣΙ. docet Brianvill *Jeu d'armes* p. 40. Vide quoque Hæpping. *de Jure Insignium* c. 6. num. 1195. Atque hanc appellationem, unà cum Imperio ad Turcarum Imperatores, qui se omnium [illegible] *Maximos* hinc vocitare consueverunt, propagatam esse, ait Keuchenius *ad Musæum Nepotis* c. 7. Ne tamen id vanitati Imperatorum Græcorum attribuas, credit præfatus Brianville hôc elogiô illos Jesum Christum, cui soli hic titulus jure debetur, 1. Timoth. c. 6. v. 15. & Apocalyps. c. 17. v. 14. & c. 19. v. 16. venerari voluisse. Interim non minora vanissimæ ambitionis indicia in Imperatorib. ejus ævi deprehendas, infra voce *Numen* it. *Sanctissimi*. Occurrit hodieque crux illa Constantinopolitana & B. repetitum, ut diximus, in Scuto Mantuæ Ducis, ex Montisferratensium Marchionum qui ex Palæologis oriundi, insignibus, illuc translatum, qua de re vide Phil. Jac. Spenerum *Acta Herald. Parte speciali* p. 135. & 136.

BAAL, Assyriis Jovis nomen, *Nic. Lloydius* renitente Genebr. in *Chron.* qui Orientalibus populis ante Alexandrum Magnum Jovis Saturnique numina ignota fuisse notat, l. 1 *Meteor.* quod quam vero consonum, ex sequentib. liquebit. Punicè *Dominum* significat, inquit *Augustin.* Unde *Baal samen*, quasi *Dominum cœli*, dicunt. Fuit autem idolum Samaritanorum & Moabitarum. Græci Martem putant Numer. c. 22. v. 41. quod Gideon destruxit Judic. c. 6. v. 25. Est & nomen loci. 1. Paral. c. 5. v. 23. Filius item Joel, ut & Jabiel. 1. Paral. c. 9. v. 35. Sæpe occurrunt (inquit Seldenus *Syntagm.* 2. *de Diis Syris.* c. 1.) in sacris Literis *Baal* & *Bel*, varii Diis nomina communia, & numerô secundô *Baalim*. Cæterum Chaldæis seu Babyloniis propria erat vox *Bel*, Phœnicis, & adjacentibus *Baal*. Utrum que ab Hebræo בעל *Baal*, i. e. *Dominus*, à quo excidente literâ ע juxta morem Chaldaicum fit בל *Bel*, cujus mentio eisdem elementis, apud Esaj. c. 46. v. 1. & Hierem. c. 50. v. 2. & c. 51. v. 44. Phœnicis autem, Ebraicè locutis *Baal* cum *Ain* retinebatur. Discrimen istud a Græcis & Latinis minùs observatum. Utrique enim indistincte tam Phœnicium seu Tyrium numen, quam *Babylonium*, plerumque *Belum* vocant, orientalium dialectorum haud conscii. Et qui Flavio Josepho nunc *Bel*, mox *Baal* dicitur: Consulas eum *Orig. Judaic.* l. 8. c. 7. & l. 9. c. 6. De Phœniciorum Deo verba facit: Sed mirum est, quod de *Baalis* significatione, sive Assyriacâ sive Persicâ, legitur tum apud Chronic. Alexandrini autorem, tum apud Cedrenum. Hic de Thuro Nini Regis successore locus: Τοῦτον τὸν Ἄρεα (nam *Martem* eum etiam nuncupatum scribit) [illegible] οἱ Ἀσσύριοι [illegible], Βαὰλ [illegible], ὁ ἑρμηνεύεται Ἄρης, *πολέμων Θεὸς*. Tantundem eisdem pæne syllabis tradit alter ille p. 88. sed vocem Persicam esse dicit: Numen autem idem esse ipsum, quod in Daniele memoratur, & in triuum Lectorum Historia. Sed nominis interpretatio Græculorum commentum est. Eô primùm fuisse summum & ineffabilem omnium rerum creatorem designatum merito sentias. Et quam convenire potuerit τὸ *Baal* nomen Deo Vero, caput secundum Hoseæ satis demonstrat, *com.* 16. *Et erit in die illa, dicit Dominus, vocabis me Ishi (i. e. maritum meum;) & non vocabis me, ultra Baali (dominum Baal meum;) Et enim auferam nomina Baalim ex ore ejus, & non erunt illa amplius in memoria eorum nomine illorum.* Populi Dei *Baalem* suum pro fate eum vocabant priusquam ob vocem illam ad profana Numina frequentes nimis traductam, id ipsum ipse Deus vetaret. Quin & diu est, quod Chaldæi 15. myriadum annorum commentarios apud se latere jactarent, in quibus Belum suum, uti rerum conditorem, in fabulosissima illa Omorcæ dissectione, celebrabant: Autor est Alexander Polyhistor ex Beroso Beli sacerdote. Deinde, ut fit corruptis moribus & in superstitionem pronis, Solem forte primò, quem *μόνον Οὐρανοῦ Θεὸν* putabant Phœnices (ita scribit *Philo Byblensis*, Sanchoniathonis interpres,) sub hoc nomine venerabantur. Postremò autem & in simulacra alia, sive Astrorum, sive Regum, quorum

memoria, posteris longè charissima, ὁ Βεὰλ sive Βὴλ ad augendum, quà fieri potuit, seu corporis Cœlestis, seu demortui honorem est inde derivatum. Quemadmodum Belum a Nino fil. sub hoc nomine cultum multi credunt. De Phœnicio Belo capienda sunt quæ habes 1 Reg. c. 16. v. 31. 32. & 2. Reg. c. 10. v. 18. 19. ubi Rex Achabus, in soceri gratiam, Ithobalis, inquam, Sidoniorum Regis, fanum in Samaria Baal sacrasse memoratur. Sidon autem Phœniciæ urbs maritima: unde is ipse fuerit hic Belus, qui Jupiter Thalassius, seu marinus Sidoniorum nuncupatur. *Hesychius* [illegible] Belus ergo, [illegible] & Jupiter Europæis nominabatur. Nugaces Græculi ex Ægypto Belum hunc petunt, & Neptuni, & Libyes filium faciunt: Fabulosam Historiam vide, si vis, apud Apollodorum, [illegible] l. 2. & passim ferme admittitur. Sed futilis nimium est. De eo autem intelligendum illud Virg. *Æn.* l. 1. v. 733.

Implevitque mero pateram, quam Belus, & omnes
A Belo soliti. ---- ---- ---

Nam Carthaginenses è Phœnicia oriundi, ac de Didûs libatione loquitur Poeta. Ubi Servius, *Lingua Punica Bal dicitur, apud Assyrios vero Bel dicitur, quadam sacrorum ratione & Saturnus & Sol.* Ubi Gyraldus & alii depravatis exemplaribus *Hal* & *Hel* legunt. Belo huic seu Bali Punico fanum erat in Bali, urbe Libyes. *Steph.* Βάλις, πόλις Λιβύης [illegible] Κρόνου [illegible] Βάλιος [illegible] Belum Chaldæum quod attinet, de eo autor *Chronici Alexandrini* ita: *Jupiter suscepit ex Junone filium*, [illegible] Ridiculè. Nec omnino capio Græculi originationem, nisi [illegible] deducere voluerit, quod jaculum, seu telum, quod acutum est, plerumque denotat. Verum pro [illegible] substituendum ibi videtur [illegible], quod velocem notat. Firmat hanc emendationem *Cedrenus*, [illegible] Paulò melius ii, qui apud Didymum ad illud Homer. *Il.* α. v. 591.

[illegible]

Unde Vulcanus se dejectum queritur, interpretantur Βηλὸς [illegible] Sive, ut alii, [illegible] Divorum linguâ alii Βῆλος *Olympum* significare volunt, & secundùm Chaldæos *Cœlum*, uti ad eum locum refert *Eustathius*. Sed rectè ille Βηλὸς ibi à Βῆλος, quod est nomen proprium, distinguit: Βηλὸς enim limen est: e contrario diversò scribitur accentu ὁ Βῆλος, quod Regibus & Diis tribuitur. Βῆλος enim exaratur, idque apud vetustissimos authores. Hesiodus *in catalogo Heroinarum* -- [illegible], quæ prima est apud scriptores Græcos Beli mentio. Citat Strabo l. 8. Tamen & *Suidas*, Βῆλος [illegible] Ab homonymia, accentu neglectô, hallucinatus cum aliis est. Neque enim Βῆλος malè pro *Cœlo* accipitur. Velut enim collectivum in Syris numen erat [illegible] *Coelestis* [illegible]. *Omnis Exercitus Cœli*. Cui aram in Atrio Templi extruxit Manasses: Neque non est verisimile, etiam *Belum* Exercitum illum, sive *Cœlum* dictum esse; Generale enim Deorum nomen *Baal* fuisse scimus: & Chaldæis *Cœlum* ita vocatum jam ex *Eustathio*, qui à veteribus hæc hausit, monuimus. *Omnis Exercitus Cœli*, Seniores 70. [illegible] reddunt. Belus autem & [illegible] & [illegible] interpretatur apud *Hesychium*. Distabat autem Babylonius ab altero illo Phœniciorum, ut Jupiter Ammon à Jove Capitolino, Cretensis ab utroque. Uti enim Europæis Jovis, ita Asiaticis Beli seu Baalim, generale Divûm vocabulum fuit. Et Jovis stella Phasidis [illegible] *Baal* dicebatur, uti est apud Epiphanium. Signantius autem de [illegible] *Baalim* Scriptura alibi non loquitur, quàm in Jerem. c. 2. v. 28. *Nam juxta numerum civitatum tuarum fuerunt Dii Jehudah.* *Baalim tui* si dixerat, idem dixerat, & B. Paulus. 1. Corinth. c. 8. v. 5. *Sunt Dii multi, & Domini multi*, quod interpreteris *multi Beli*: vel, si ad Europæum morem reciperetis *multi Jovei*. Selden. *loc. cit.* Godwyno idem videtur cum *Moloch*, ob nominum similitudinem, בעל *Baal* enim Dominum, & מלך *Moloch* Regem Principemque designat. Cui accedit, quod utrique eadem sacrificia fuere oblata, nam & Baali Jerem. c. 19. v. 5. filios comburebant Israëlitæ, & Molocho, extra ordinem: consuetæ autem victimæ vituli erant, & arietes & agni, 1. Reg. c. 18. v. 26. Imo excelsa Baalis in valle Ben-himmon, ubi filii filiæque Idololatrarum per ignem offerebantur, leguntur extructa Jerem. c. 32. v. 35. e quo loco colligit utrique eundem locum sacrorum cultus fuisse, & per vocem *Moloch*, quæ sequitur, videtur explicari vox *Baal*, quæ præcedit. Nec obstat, quod Jovem sub *Baale*, Saturnum verò sub Molochi nomine cultum Eruditi dicunt. Nihil enim novi, sic apud Auctores confundi planetas, ut Sol, quemadmodum modò *Baal*, modò Moloch; ita quoque modo Jupiter, modo Saturnus appelletur: *Assyrii Saturnum (quem & Solem dicunt) Junonemque coluisse constat*, Servius in *Æn.* l. 1. Et quidem de *Baale* res evidens. Jupiter enim Phœnicibus *Baal-samen*, quasi Jupiter Olympius seu Dominus cœli dicitur: quod, secundùm Gentilium Theologiam, non nisi in Solem quadrat; qui eodem jure cœli Rex, quò Luna ejus Regina, dicatur. Quare & apud Eusebium Sanchoniathon Jovem, Solem & Baal-samen, pro uno eodemque accipit: Vide Thom. Godwyn *de Ritibus Hebræorum* l. 4. c. 1. Mos proprium autem incidendi sanguinemque eliciendi, qui hujus Idoli sacerdotibus consuetus erat, simile aliquid habuit cum consuetudine Sacerdotum Bellonæ, de qua vide Tertullian. *Apolog.* c. 9. *Lactantium* &c. è quibus posterior tam clarè Bellonitas hosce describit, ut Baalitæ 1. Reg. c. 18. memorati iisdem verbis repræsentari videantur. Idem *ibid.* Quò facit, quod aliis Βαὰλ & Βὴλ, *Baal & Bel*, Assyriorum linguâ [illegible] est, *Mars*. Sic Joannes Antiochensis, [illegible] [illegible] Ἄρεα [illegible]. [illegible] καὶ πολεμικὸς καὶ ἀνδρεῖος αὐτῷ Ἀσσύριοι ὡς Θεῷ ὠνόμασαν αὐτὸν Βῆλον, [illegible] Ἄρεα, πολέμων Θεόν. *Post Ninum imperavit Thuras, quem Martem vocaverunt. Erat enim valde strenuus ac bellicosus, invocarunt eum Assyrii, velut Deum, nominantes eum Belum seu Martem, bellorum Deum.* Atqui alii ferè omnes Belum Nini patrem fuisse volunt, hic Nino successisse Thuram, qui & *Belus* idemque *Mars*. Eadem ferme habet Suidas in voce [illegible], sed Βαὰλ vocat, quem Antiochenus Βῆλον. Nempe non de primo Nino Semiramidis marito, sed altero Nino id accipiendum, quem Zames, Ninyæ filius, genuit, is pater fuit Thuræ seu Ἄρεως, quem Ἄρεα Joannes vocat. Vide infra in voce *Thuras* & plura hanc in rem apud Salmas. ad *Solin.* p. 1235. adde dicenda, voce *Belus*.

BAAL Tyri Rex post Ithobalum II. regnavit annos 10. Eum excepêre *Judices*, Regum locò, sub clientel. Monarchæ Babylonii, quorum primus fuit Ecnibalus, de quo suo locò. Vide Dium, *Annalium Phœnic.* Scriptorem, apud Josephum *contra Apionem* p. 1046.

BAALA, civitas in tribu Judæ. Jos. c. 15. v. 9.

BAALARDUS, Philosophus Peripateticus, in Gallia, magni nominis, seculò 12. Gaultierus *in Chron.* Vide *Petrus Abelardus.*

BAALASOR, locus est juxta Ephraim, ubi Absolon oves tondebantur, quò evocatos Regis filios fratres suos magnopere perturbavit, occisò Ammon, ob stuprum Thamar sororis suæ.

BAALATH, urbs firmissima in tribu Dan. Jos. c. 19. v. 8. 44. Et civitas à Solomone condita. 1. Reg. c. 9. v. 18.

BAAL-BERITH, Latinè *dominus fœderis.* Judic. c. 9. v. 4. Beryti urbis idolum facit Bochartus, quem sis consule Geogr. p. 859. Hic filii Israel extruxerunt Fanum Baali, ibique jurârunt, & fœdus inierunt, cum Baal, ut esset ipsorum Deus. Est in Tribu Ephraim.

BAAL-GAD, nomen montis sub monte Hermon. Jos. c. 11. v. 17. Latinè *dominus exercitus.*

BAAL-HAZOR, locus infra Ephraim urbem Benjamin. 2. Sam. c. 13. v. 23. Latinè *dominantis atrium*, *aut fœnum*.

BAAL HERMON, mons circa Libanum. Judic. c. 3. v. 3. Latinè *possessor destructionis.* Est in tribu Manasse, trans Jordanem ad Solis ortum, è regione Paneadis & Libani, in finibus Palæstinæ, situs, ad quem usque terra filiorum Israël, dimidiæque tribus Manasse extenditur.

BAALIA, nomen viri. 1. Paral. c. 12. v. 5. Latinè *Dominus*, i. e. *Deus idoli*, vel *subjectus*, aut *possidens dominum*, sive *in ascensu*, vel *in cœnaculo.*

BAAL-JADA, filius David. 1. Paral. c. 14. v. 9. Latinè *possessor scientiæ.*

BAAL-MEON, civitas Amorrhæorum, quæ sorte obtigit filiis Ruben. Jos. c. 13. v. 17. Latinè *idolum habitaculi*, vel *idolum ex peccato*, aut *subjectum*, *sive possidens habitaculum*, *sive dominum ex peccato.*

BAAL-PEOR, sive BELPHEGOR, cui initiatos Israëlitas scribit Moses Numer. c. 25. v. 3. 5. Constat (inquit Seldenus *de Diis Syris Syntagm.* 1. c. 5.) Moabitarum & Madianitarum fuisse hoc numen, atque idem quod c. eôdem v. 18. & c. 31. v. 16. *Peor* tantùm vocatur, uti & Jos. c. 22. v. 17. Ebraicè autem פעור *Peor* & pro sonorum varietate *Phegor* dictum. Nam & 70. Βεελφεγὼρ pronunciabant. Quid fuerit autem, præterquam idolum Turpitudinis, haud invenit narratum apud Hebræos Origenes. Ita enim, *in Numeros*, *Hom.* 20. *Beelphegor idoli nomen est, quod apud Madianitas præcipuè à mulieribus colebatur. In hujus ergo idoli mysteriis consecratus est Israël. Interpretationem nominis ipsius cum requirerem attentiùs, inter Hebræa nomina, hoc tantum invenimus scriptum, quod Beelphegor sit species Turpitudinis. Neque tamen declaratur, quæ vel qualis species, vel cujus esset turpitudinis, honestas credo consulens, quæ interpretatus est, uti ne auditum pollueret audientium. Igitur cùm multæ sint turpitudinum species, una quædam ex pluribus Beelphegor.* Verùm nominis caussam, & Numinis cultum videtur sibi benè explicâsse Salomon Jarchi, ad *Numer.* c. 25. v. 3. *Eo*, inquit, *quod distendebant coram illo foramen podicis, & stercus offerebant, & hic erat cultus ejus.* Aperire enim sive distendere פער interpretatus, unde *Peor*. Ad hanc mentem Moses Ben Maimon in *More Nevochim* à celeberrimo Buxtorfio Latinè verso, part. 3. c. 46. *Tu verò scis, quod servitium idoli, quod vocabatur Pahor (Peor) in temporibus illis erat, ut discooperiret se homo versus eum. Et ideircò præceptum est sacerdotibus, ut facerent Braccas, quibus cooperirent operienda in hora sacrificii: & præterea eos ascendebant per gradus ad altare, ne discooperirentur.* Ab hac re idololatræ alii nomen dederunt. Philo autem Judæus, dum anagogicè factam interpretatur Historiam, *in l.* περὶ τῆς μετονομαζομένων, ad hunc modum: [illegible] Βεελφεγὼρ [illegible] (Fornicatio enim Beelphegor [illegible]) [illegible] Belphegor vides per [illegible] explicatum. Forte autem legendum [illegible]. Voluit enim Philo procul dubio & בעל פעור quod Græcis elementis Βεελφεγὼρ exarat, deductum à בעל פי עור *Baal-Phagher*, quæ tria vocabula *superior os pellis*, seu [illegible] sonare possunt. Satis consentit Philoni D. Hieronym. ad *Osee* c. 9. *Ipsi autem educti* (ait Patrum ille doctissimus) *de Ægypto fornicati sunt cum Madianitis, & ingressi sunt ad Beelphegor, idolum Moabitarum, quem nos Priapum possumus appellare.* Denique interpretatur *Belphegor idolum tentiginem habens in ore, i. e. in summitate pellem, ut turpitudinem membri virilis ostenderet.* Idem Pater Magnus, ad *Osee* c. 4. ubi de sacris Deûm matris: *Ista (inquit) idololatria erat in Israël, colentibus maximè fœminis, Beelphegor, ob obscœnitatem magnitudinem, unde & Asa Rex tulit Excelsa de populo, & hujusmodi sacerdotes, & Matrem de Augusto posuit imperio, sicut Scriptura 1. Reg. c. 15. v. 11.*

v. 11. 2. Paral. c. 15. v. 16. testatur dicens: *Et insuper Maacham matrem Asa Regis ab augusto deposuit imperio, eo quod fecisset in luco simulacrum Priapi: quod omne contrivit, & in frusta comminuens, combussit in torrente Cedron.* Item l. 3. contra Jovin. c. 11. *Phegor in lingua Hebraea Priapus appellatur.* Ibidem. Origenem l. 8. *Beelphegor interpretatur similitudinem ignominiae. Idolum enim fuit Moab cognomento Baal, super montem Phegor, quem Latini Priapum vocant, Deum hortorum.* Verum his ut assipuler, cogi nequeo. Ruffin. l. 3. in Hieron, cautè & contra aliorum sententiam, *Beelphegor*, inquit, *speciem Priapi dicimus tenere.* Sed qui utrumque idem faciunt, obscenum utrique Numini ritus placuisse, probare conantur ex Historia sacra, ubi de stupris Moabitarum & Ebraeorum; adsit nonnemini c. 9. Oseæ, v. 10. nec enim hoc, nec illo loco *Baal-Peor* tunc fœda colentium libidine memoratur. Verum, tantorum virorum pace, ego Priapum haud magis eundem cum Phegorio fuisse, quam cum alio quovis Diorum Asiaticorum autumo. Fœdæ enim illæ libidines, quæ in Historia Moabitidarum recensentur, non minus a Phegorii cultu alienæ, quam Salomonis stupra à cultu Sidoniarum: Ob amorem enim Sidoniarum, quas deperibat ille, Sidoniorum Deos venerabatur. *Et cœpit populus* (inquit *Moses*) *fornicari cum filiabus Moab, quæ & vocaverunt populum ad sacrificia Deorum suorum, comeditque populus & adoravit Deos illorum. Et junctus est Israel Baal-Peor.* Moabitides avaliios suos, ut Deos patrios colerent, libidine pellexerunt; ita Sidoniæ Salomonem, ita alii, ut fit, alios. Libidinem autem in sacris Phegorii fuisse non omnino constat ex Osee verbis, qui obscenos mores ad populum non ad solum refert. Neque vero idolorum cultum in Veteri Instrumento sub stupri & libidinis vocibus sæpissime intelligi quis nescit. His itaque omissis, quod ad nomen attinet, à viro Principe inter Divos relato eum nominatum, sive à cognomine montis satis probabiliter asseri potest. Mons enim in Moabitarum regione *Peor* dictus erat, ubi, ni fallor, *Baal* hic & delubro & sacris honorabatur. Mose Numer. c. 25. v. 28. *Præsumpsit Balac Bileamum summitatem Peor, sive Phegor, quæ respicit faciem deserti Jesimon.* Hinc etiam dictum *Beelphegor* vult Theodoretus, ad Psal. 106. v. 28. Suidas, Βεελφεγώρ, Βὴλ ὁ Κρόνος. Φεγώρ δὲ ὄρος ἐν ᾧ ἐτιμᾶτο, ἐξ οὗ Βεελφεγώρ. Uti enim Jupiter Olympius, Mercurius Cyllenius, & Deus ille fortium Carmelus, apud Sueton. in *Vesp.* c. 5. à montibus appellati: ita *Baal* seu *belemasser*, quem *Jovem* seu *Belum Phegorium* licet vocare. In Deuter. c. 34. v. 6. mentio est domus *Phegor*, sive *Beth-Peor* in terra Moab, juxta quam vallis illa, in qua sepultus Moses. Sanè *Beth-Peor*, pro monte, ubi Templum Numinis, quod *Beth* Hebraicè dicitur, ibi sumitur: ut *Beth Dagon*, *Beth-Shemesh*, &c. Sic Οἶκος τοῦ Βὴλ in Apocryphis, & Semiramidem Belo fanum in arce Babylonia condidisse testatur *Dionysius*,

— Μέγαν δόμον εἴσατο Βήλῳ

Sacrificia autem, quæ, Mose teste, in Phegorii sacris comedebantur, inferiæ erant in memoriam defunctorum peractæ, quod docet Psalmista. Psal. 106. v. 28. Adjuncti sunt *Baal-peor*, & comederunt sacrificia Mortuorum. Locum ita pangit *Apollinarius*,

Οἱ δὲ Βεελφεγὼρ ἱεροῖς ...
Νεκρῶν ...

Sacrificia Mortuorum, i. e. זבחי מתים *Zibche methim* in Νεκρῶν ... vertit. Victimas autem DIS Manibus seu Jovi Stygio (qui *Moth* Phœnicibus dictus, i. e. *Pluto*, sive *Mortuorum Deus*) mactabant, & inde epulantes juxta sacrabant ac si novendiales ferias agerent. Hic cultus, hæc idoli sacra. Seldenus. *loc. cit.* Vide Voss. *de Theol. Gent.* l. 2. c. 7. *Nic. Lloydius.*

BAAL-PHARAZIM, locus in terra Chanaan. 2. Sam. c. 5. v. 20. Latinè *idolum divisionum*, aut *dispersionum*, sive *possidens divisiones.*

BAAL THAMAR, vicus juxta Gabaa, in tribu Benjamin. Latinè *Idolum palmæ*, aut *fabricium*, vel *possidens palmam*, aut *idolum commutationis*, sive *operum*, aut *possidens commutationem.* Hic filii Israel, cum tribu Benjamin, acriter certârunt. Judic. c. 20. v. 33.

BAALTIS, sive BELTIS, Phœnicum Dea, eadem cum Dione ac Venere vel Luna: Vel, si diversa est, interit Lucifer. Diversa, facere videtur Sanchuniathon sive ex eo Philo Byblius, apud Eusebium *Præp. Evangel.* l. 1. ubi memoratur Astarten & *Baaltidem* esse sorores; ac illam esse Venerem, hanc Dionem. Utraque ibidem dicitur nupsisse Saturno, sed Astarte quidem, præter septem Titanidas sive Dianas etiam mares peperisse narratur, Cupidinem Amoremque: ex Dione autem progenitæ solæ perhibentur puellæ. Verum aliter de isto Græci ac Romani. Quippe Orpheo, *Argonaut.* dicitur Διώνης Ἀφροδίτη, *Diones Venus*, & Maronis est, *Æn.* l. 3. v. 19. *Sacra Dioneæ Matri.* Ubi Venerem intelligi convenit: quam à Matre Dione dici, ait *Servius*. Ac similiter in illud *Eclog.* 9. v. 47.

Ecce Dionæi processit Cæsaris astrum

Longè, inquit, *repetitum est, à matre Veneris Dione.* At longè repetitum non fit si Dione est Venus: inde autem Cæsar dicatur, *Dionæus*, cum a genus duceret ab Ænea, Anchisæ & Veneris filio. Et est pro hac sententia, quod nulli melius conveniat nomen *Baaltis*, quam Junoni sive Lunæ: nam, ut Jupiter, h. e. Sol cum æthere, est *Baal*, ita *Baaltis*, Juno, h. e. Luna cum aëre, quasi *Domina* cœtern. Quomodo & *Reginam cœli* appellat Jeremias c. 7. v. 18. & c. 44. v. 17. 18. 19. ubi Hebr. מלכת *Malchab*, quod muliebre. Licet enim & Solem Hebræi eodem modo nuncupent, שמש *Semes*, unde & David Kimchi, imò & Chaldæus Paraphrastes intelligere hîc malunt Molochum, h. e. Saturnum, sive Jovem, h. e. Solem ipsum: Tamen sententia hæc minus probatur, quia Propheta loquitur de gentium idololatria, his autem, in ipso Oriente, Sol non Dea, sed Deus habebatur. Unde dubium non est, quin Sidoniis Baal & Astaroth distincta fuerint Numina, atque illo Solem, hoc Lunam, denotârint: Astarte autem cum *Baaltide* eadem, vide Gerh. Joh. Voss. *de Orig. ac Progress. Idol.* l. 2. c. 21.

BAAL-TSEPHON, creditur Scriptoribus Hebræis fuisse Idolum ab Ægyptiis Magis concinnatum, ac in deserto collocatum, ut observare & sufflaminare ex Ægypto exitum parantes Israëlitas; Unde ei nomen *Tsephon*, ab Hebræo צפה *Tsapha*, i. e. *excubare*, *speculari*, *excubias agere*: ut dictus sit, quasi *Baal Speculator*: quemadmodum Romani Jovem, quod fugam suorum stetisset, *Jovem Statorem* dixêre. Vide P. Fagium in Exod. c. 14. v. 2. Rosinum *Antiqq. Rom.* l. 2. c. 5. Godwyn. *de Ritibus Hebræorum* l. 4. c. 3.

BAAL-ZEBUB, quasi *Muscarum dominus*, vel etiam *princeps Muscæ*, in reliquas dominium habere, existimatus est: Ζεβοὺλ μυῖα θεὸς Ἀκκαρῶν, Gregorius Nazianzenus Orat. 2. *contra Julian.* quo sensu Dæmonum Princeps *Beel-zebub* vocatur in *Histor. Evangelica.* Apud Cyrenios in veneratione fuit, præcipuè verò apud Ekronitas, quorum regio ab immenso muscarum examine, quod illam infestaverat, liberata fuisse dicitur tum, cum huic Deastro sacra facerent. Sed & ad illum, velut Oraculum, in rebus dubiis commeare soliti sunt, ut colligere est ex 2 Reg. c. 1. v. 2. Non ineptè dicatur *Jupiter Muscarius*, vel *Hercules Muscarius*: Nam & Elidis incolæ Jovem Ἀπόμυιον, seu Muscarum averruncum; & sub eodem nomine Romani Herculem coluerunt. Græcæ quædam versiones habent Βεελζεβοὺλ, fortè in vilipendium Idoli, quasi vocarent eum *Jovem stercoreum*, זבל *Zebel* enim *fimum* denotat, Thom. Godwyn. *de Ritibus Hebr.* l. 4. c. 3.

BAANA, fil. Remmon Berothitæ ex tribu Benjamin, Isbosethum Israelis Regem cum socio in cubiculo obtruncavit, ejusque capite Davidi allato, pœnam loco, ipsemet capite luit, 2. Sam. c. 4. v. 2. Joseph. *Jud. Antiq.* l. 7. c. 2. Pater item Held. 2. Sam. c. 23. v. 29. Filius item Ahilud. 1. Reg. c. 4. v. 12. Latinè *in responsione*, sive *in afflictione*, aut *in mœrore*: vel Syriacè, *deprecatio*.

BAANITÆ, Heretici, Sectatores Baanis cujusdam, qui Epaphroditi discipulum se esse jactitans, Manichæa deliria incrustavit, seculo 9. Pet. Siculus, *Hist. Manich. renascent.*

BAARAS, locus, & nomen plantæ mirabilis, cujus virtutes vide apud Joseph. de *Bell. Jud.* l. 7. c. 25.

BAARSATES, Babyloniæ regionis fluv. *Ptol.*

BAASA, tertius Rex Israelis seu X. Tribuum, occiso Nadab, regnavit super Israëlem ann. 24. homicidio regnum assecutus, homicidia rerum perpetravit: nam omnem familiam Jeroboam interfecit. Fuit huic bellum cum Asa: Ascenderat enim Baasa in Judam & Rama muro cingebat, ut ne quis à regno Judæ in regnum Israël penetrare posset: quamobrem perterrefactus Asa, missis muneribus opem Benadab, Regis Syriæ imploravit. Tandem Jehu prædixit ipsi Baasæ suisque, suorum mox ruinam ob idololatriam: sicut familiæ Jeroboam. Successit Baasæ Ela filius. Incepit regnare Baasa, A. M. 2992. ante Christum natum 975. Vide 1. Reg. c. 15. & 16. Joseph. *Jud. Antiq.* c. 12. Latinè *in faciura*, sive *in tumore*, aut *in compressione*, vel *se coacervans* ...

BABA, Prophetam se dicens, in Palæstina, res mirè turbavit, postea à Rege Guniæ interemtus, A. C. 1239. Calvis. *in Chronol.*

BABA, quæ BENITEUDA, urbecula est Habatæ, provinc. regni Fezzæ, ad Guarguam fluv. versus limites Errifis provinc. *Baudrand.*

BABBA, Mauritaniæ oppid. Augusti colonia, *Julia Campestris* appellata. Plin. l. 5. c. 1.

BABACTES, & BACTES, Bacchi cognomen, ἀπὸ τοῦ βαβάζειν, i. e. *vociferari*: Bacchæ enim, in Liberi Patris Orgiis, inconditos ululatus edebant. *Hesych.* Βαβάκτης, ὀρχηστής, ὑμνῳδὸς, ... ὁ δὲ καὶ Βάκχος.

BABÆ, urbs Libyæ. *Steph.*

BABALATHUS seu BABALATUS, aut quod idem, *Vabalatus*, in nummis Aureliani Οὐαβάλλαθος, Zenobiæ filius, memoratur Vopisco in *Vita Aureliani*, c. 38. ubi vulgò *Balbatus* legitur: *Hoc quoque ad rem pertinere arbitror, Balbatu sub nomine Zenobiam, non Timolao & Herenniano, Imperium tenuisse, quod tenuit.* Et quidem unicus ejus filius fuisse videtur, cum Zosimus hujus unius Zenobiæ filii meminerit: Τὰς δὲ ἄλλας πλὴν τῆς Ζηνοβίας παιδὸς, ... *Reliquos autem, excepto Zenobiæ filio, inter Chalcedonem & Byzantium fuisse submersos.* Filium autem *Babalathum* potius, quam Zenobiam ipsam, in nummis effigiari voluit Aurelianus, quod fœminæ mentionem minus sibi gloriosam putaret. Neque vero hunc Zenobiæ filium esse prohibet, quod in quibusdam nummis ejusdem Imperatoris scriptum sit, in altera parte Οὐαβάλλαθος Ἀθηνόδωρος, *Vaballathus Athenodorus*, scil. Rex: Nam Armeniis cum Palmyrenis faciebant & totius Orientis Imperium obtinebat Odenatus, ac post eum Zenobia, filii hujus nomine. Unde & *Orientis Reginam* se vocat epistola ad Aurelianum missa, &c. Nomen ipsum quod attinet, videtur deductum formatumque fuisse à voce Hebr. & Syr. *Babala* vel *Baalalat*, i. e. *Regina* seu *Domina*: inde *Babalatus* & *Baalatus*; ut *Hel* & *Bel*, similiaque sexcenta. Vide Casaubon. & Salmas. *Notis ad Vopisc.* d. l.

BABANENSES, populi Hispaniæ citerioris in Conventu Carthaginensi, quos inter celeberrimos stipendiariorum collocat Plin. l. 3. c. 3.

BABAS, vir maximæ virtutis, cujus solius consiliis Rex Herodes Ascalonita utebatur, quod rerum publicarum non parum gnarus

 esset,

esset; ac proinde Tyrannus eum suspectum habens, crudeliter ipsi oculos erui jussit. *Josephus.*

BABEL, nomen civitatis. Gen. c. 11. v. 9. Ubi linguarum confusione turrim ædificantium conatus impediti, & cum una prius esset, plurimæ exortæ. 72 enim pro numero gentium hanc orias communis opinio est, Gen. c. 10. v. 12. Hieronym. in c. 16. *Matth.* Augustin. *de Civ. Dei. l.* 16. *c.* 3. & 11. Clemens *l.* 1. *Stromatum.* Epiphan. *hæres. l.* 1. *hæresi* 39. Latinè *confusio*, seu *commixtio*. Joseph. *Jud. Ant. l.* 1. *c.* 5. [illegible] Βαβυλῶνα καλοῦσι. Vide *Babylon.*

BABELMANDEL, Insul. & Isthmus famosus, in initio maris Erythræi seu Rubri, inter Africam & Asiam.

BABEVVYNUS, in *Vmar.* Thesaurariæ S. Pauli Londin. A. C. 1295. *Imago quadam picta B. Virginis* --- *cum pede quadrato stante super 4 babewynos.* Simiæ species est, Gall. *Babouin*, Ital. *Babbuino.* Unde puerulos nebulones vulgò *Babouins* iidem Galli appellant, vide Car. du Fresne *Glossar.* & infra *Vicet.*

BABILIUS, homo Romanus, quem Plin. *l.* 19. proœmio scribit, à freto Siciliæ sexto die, adminiculo herbæ cujusdam, Alexandriam pervenisse, quod & quibusdam aliis accidisse idem commemorat.

BABILUS, Astrologus, à quo, cùm Nero de conspecta stella crinita, quæ summis potestatibus exitium portendere vulgò existimatur, didicisset, solere Reges talia ostenta cæde aliquâ illustri expiare, atque à semet in capita procerum depellere, nobilissimo cuique exitium destinavit. Sueton. *in Neron. c.* 36.

BABO, Dominus de *Abensperg*, Ottonis Comitis de *Schevern* (à quo Wittelspachii & ex his Comites Palatini Rheni hodierni descendunt) frater, inter vetustissimos *Abensperga* Dominus celebri famâ memoratur, quorum stirpem à Ducibus Bavariæ, ac per hos à Carolo Magno nonnulli derivant. Is cùm triginta duos filios genuisset (extinctus A. C. 1030.) ex illis Wolframus seu Wolfingus Dux in *Abensperg & Traun*, hodiernam Comitum Abenspergensium familiam fecit. Cujus linearum duarum præcipuarum communis Pater Wolfgangus; capita earum, filii illius Joannes & Michael fuêre. A quorum illo descendunt Joannes Wilhelmus, & Susanna Catharina (uxor Christophori Baronis Zinzendorffii, qui decessit A. C. 1657.) ab isto reliqui, inter quos Ehrnrico, German. *Ehrenrich*, ex Regina Christiana Zinzendorfia, nati sunt, præter alios, Otto Ehrnricus A. C. 1644. & Ernestus Julius A. C. 1646. omnes *Comites ab Abensperg & Traun.* Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatro Nobilit. Europæ Tom.* 2. *p.* 92. ubi Joannis Wilhelmi & Susannæ Catharinæ Majores recenset; & *p.* 115. quæ Ehrnrici liberis destinata est. Series horum sic habet, Michaël Dn. *de Abensperg & Traun*, qui obiit A. C. 1515. ex Elisabetha *de Aheim* genuit Sebastianum, defunctum A. C. 1530. Hic & Magdalenâ *de Zelking*, natus Adamus, pater fuit, ex Apollonia *Altenhus à Leonbach*, Joannis Bernardi, demortui A. C. 1585. Quô & Mariâ *ab Auersperg* editus Sigismundus Adamus obiit A. C. 1621. relicto ex Eva Polhemia Ehrnricô *Comite ab Abensperg & Traun*, qui sibi junxit Reginam Christinam Zinzendorffiam, & ex illa suscepit Reginam Justinam (natam 1640) Sigismundum Adamum (natum & denatum 1641.) Evam Isabellam (natam 1642.) Ottonem Ehrnricum (natum 1644.) Ernestum Julium (natum 1646) Polyxenam Maximilianam (natam 1647.) Sidoniam Elisabetham (natam & denatam 1648.) & Mariam Eleonoram (natam 1649) Uti autem in hac linea Ehrnricus, sic in altera Joannes Cyriacus, qui obiit A. C. 1652. primus Comitivâ dignitate auctus est, Johannis Wilhelmi præfati pater, ex Susanna Maria Liber. Baron. Zinzendorffia &c.

BABOTANA, Paropanisi urbs. *Ptol.*

BABRANTIUM, vel BABRAS, oppid. Æolidis prope Chium, à quo Gentile *Brabrantius.* *Steph.*

BABRIUS, vel BABRIAS, duos libros Choliamborum, vel Mimiamborum scripsit, ex Æsopicis apologis. *Suidas*, Avienus, *in præfat. fabul.*

BABULIS, Urbs non procul à Delta, Nili insula, Memphim versus.

BABUR, Rex Mauralnaharæ, conditor Imperii M. Mogolis. Fuit is ex posteris Tamerlanis & pulsus regno A. C. 1500. à Schaibeko Rege Chorazaniæ, Usbekiani Regni fundatore, in Indiam profugit, ac ibi res novas molitus compertus in Persiam se recepit tantaque ibi in paupertate aliquandiu vixit, ut rustico opere victum sibi quærere cogeretur. Tandem à Scha-Tamaso Persarum Rege copiis quibusdam adjutus, Indiam expugnavit, quæ ab illo tempore *Regnum Magni Mogolis* dicta fuit, à Tataris, qui propriò nomine *Mogoles* appellantur. Ei successit filius Homajon A. C. 1530. pater *Acbaris*, qui Regum Indiæ potentissimus evasit ac multis præclarè gestis obiit A. C. 1606. regni 50. Vide Hornium *Orb. Imper. p.* 442. ut & in voce *Mogoles.*

BABYLAS, Martyr præclarissimus. Theodoret. *Hist. Eccles. l.* 3. *c.* 10. Præsul fuit Antiochenus, per 12 ann. post Zebinum, vitâ ac doctrinâ præstantissimus. Obiit, durante persecutione Decii, A. C. 253. ætat. 92. unà cum tribus filiis suppliciò affectus; Ad editantes inquiens, *Ecce ego, & pueri mei, quos dedit mihi Dominus.* Quò autem se & eos consolaretur addidit, *Revertere anima mea in requiem, quoniam Jehova tibi misertus est.* Voluit cum suis catenis sepeliri, ac mihi, dicens, *in postrema mundi die ornamentum mea catenabunt.* Substitutus ei Fabius Strigelius ex Chrysostomo, Euseb. *l.* 6. *c.* 38. & 40. Hujus Martyris ossa prima fuêre, quæ reliquias Sanctorum colendi occasionem præbuerunt. Is enim Apollo Daphnæus excantatus, cum à Juliano Apostata ad loquendum induci non posset; tandem, denuo rogatus, cur adeò obmutuisset, à corpore Babylæ, prope templum Daphnæum, in suburbio Antiocheno sepulti, sibi loquendi potestatem ademtam esse, causatus est. Hinc post trium primorum, à Nato Christo seculorum, silentium, miracula sepulchralia increbrescere cœperunt. Vide Jos. Medum *de Ap. noviss. temp.* Nic. *Lloydius.*

BABYLE, civitas. *Steph.*

BABYLO, Nomen pueri delphino amati, apud Solin. *c.* 12. *Apud Jasum urbem, Babylonem puerum delphinus adamavit, quem dum post adjecta crudelis recurrentem impatientius sequitur, arenis invectus hæsit. Alexander Magnus amorem illum Numinis fuisse interpretatus, præfecit puerum Neptuni, sacerdotio.* Fuit autem Jasus urbs Cariæ, ubi cum Alexander esset, Historia hæc illi innotuit. Sic *Babylo* occurrit apud Terentium, *Adelph. Act.* 5. *sc.* 7. *v.* 17.

Dinumerat ille Babylo triginta minas.

Ubi id nomen dispensatoris est aut arcarii &c. Græcè enim & Βαβυλῶν, & Βαβυλὸς & Βαβυλᾶς dicitur. Salmas. *ad Solin. p.* 185.

BABYLON, Beli filius, urbis cognominis conditor, secundùm Herennium Philonem. *Steph.* de Babylone, Κτίσμα Βαβυλῶνος, ἀνδρὸς σοφοῦ, παιδὸς Βήλου τοῦ [illegible], [illegible] Σεμιράμιδος. Ταύτης [illegible] χιλίοις δύο, ὡς Ἑρέννιος. *Opus est Babylonis, viri sapientis, Belo sapientissimo geniti, non verò, ut Herodotus ait Semiramidis. Hæc enim erat mille & duobus annis anterior, ut refert Herennius.* At Dorotheus Sidonius, antiquissimus Poëta, qui Ἀποτελεσματικὰ disertissimis versibus composuit, ab ipso Belo conditam urbem vult,

Ἀρχαίη Βαβυλὼν Τυρίου Βήλοιο πόλισμα,
[illegible] Ἀραβίης [illegible] χθονὸς Αἰγύπτοιο.
Vetus Babylon Tyrii Beli opus,
Tandem vero Arabiæ vicinæ terræ Ægypti.

Qua de re vide in voce *Babylon, urbs*: & plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1227.

BABYLON, vulgò BAGDET, urbs Babyloniæ regni maxima ad Euphratem fluv. etiamnum regionis caput, & sedes Præfecti. De qua præter Auctores sparsim hic citatos, vide Gen. *c.* 11. Joseph. *Jud. Ant. l.* 3. *c.* 4. Epiphan. *in Panar. l.* 1. *n.* 7. Augustin. *de Civ. Dei. l.* 16. Plin. *l.* 6. *c.* 26. Salian & Torniel. *A. M.* 1909. & 1931. Ambitus mœniorum ejus erant stad. 385 quæ tam lata erant, ut quadrigæ obviæ sese non impedirent. Muros ejus latericios fuisse tradunt omnes summô consensu Herodot. *l.* 1. [illegible]. Diodor. Sic. *l.* 2. [illegible]. Dio *in Trajano*, [illegible] Βαβυλῶνος [illegible]. *Josephus*, [illegible]. Justin. *l.* 1. *c.* 2. *Hæc Babylonem condidit, murumque urbis coctili latere circumdedit, arenæ vice bitumine interstrato.* Qu. Curt. *l.* 5. *c.* 1. *Murus instructus laterculo coctili bitumine interlito.* Sed & præter Historicos, qui id ex professo tractant, etiam apud Poëtas res est tralatitia. Aristophanes *in Avibus*:

[illegible] μεγάλοις πλίνθοις ὀπταῖς, ὥσπερ Βαβυλών.

Theocritus *Idyl.* 16.

------ [illegible] τεῖχος
[illegible] Σεμίραμις ἐμβασίλευσεν.

Ubi Scholiastes, [illegible] Σεμίραμις τὸ τεῖχος [illegible]. Tzetzes *Chil.* 9. *Histor.* 275.

Τὸ Βαβυλῶνος [illegible],
[illegible].

Ex *besalo*, i.e. *ex latere coctio*, ut ipse ibidem explicat. Ovid. *Met. l.* 4. *v.* 58.

------ Ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.

Propert. *l.* 3. *el.* 10. *v.* 21.

Persarum statuit Babylona Semiramis urbem,
Ut solidum cocto tolleret aggere opus.

Lucan. *l.* 6. *v.* 50.

----- Fragili circumdata testâ
Mœnia mirentur refugi Babylonia Parthi.

Martial. *l.* 9. *epigr.* 77. *v.* 2.

Nec latere coctô, quo Semiramis longam
Babylona cinxit. ----- -----

Juvenal. *Sat.* 10. *v.* 171.

Cùm tamen à figulis munitam intraverit urbem.

Ex quo apparet, quare Dionysius Periegetes muros ejus infractos vocet. *v.* 1005

Ἥν ῥά τε πᾶσαν
Τείχεσιν ἀρρήκτοισι Σεμίραμις ἐστεφάνωσε.

Conditorem autem Babylonis Belum plurimi gentiles vocant, inque his Dorotheus Sidonius Poëta vetustissimus:

Ἀρχαίη Βαβυλὼν, Τυρίου Βήλοιο πόλισμα.

Et Abydenus, apud Euseb. *Præp. Evang. l.* 9. *c.* 41. ubi retulisset, ut primitus omnia aquis fuerint obruta, addit, Belum siccâsse loca, [illegible] Βαβυλῶνα τείχει περιβαλεῖν. Postquam enim, hominum numerô post diluvium crescente, an. circiter 133. post, hi in planitie Sennaar fertilissima, turrim cœlo minantem extruxerunt; vel ut contra novum diluvium tutum sibi pararent locum, ut *Joseph.* vult, vel potius, ut hôc facinore nomen suum immortale redderent, linguarum confusione essent impediti, inchoata turris *Babel*, i.e. confusio dicta est, & Belus in eadem planitie urbem hanc Babylo-

bylonem condidit. Alii tamen arbitrantur, non à Belo extructam hanc urbem, sed à filio ejus Babylone. Verùm facilè hæc conciliantur. Nimrod enim seu Belus condere eam cœperat, filius fortasse incrementum dedit. Alii Semiramidis opus putant, uti suprà videmus. Nec illi errant, neque Justinus, si sic intelligas, quemadmodum Constantinus M. Constantinopolim dicitur condidisse, quæ tot antea seculis Byzantii nomine claruit. Hæc enim stupendis muris, & pensilibus illis hortis, qui inter 7. mundi miracula colloçari meruerunt, urbem ornavit. Cujus etiam triplicia extima, ut centum portas æneas, templum Beli magnificentissimum aliaque Herodotus, l. 1. prolixè exsequitur. Vide infrà. Sedes fuit Imperii Assyriorum (vide Assyria) quo subverso Nabonassar novam ibi Monarchiam fundavit, sub qua eâ magnitudine excrevit, (de qua paulo post prolixius) ut Nebucadnezar post Ninnen Assyriæ, Thebas Ægypti, Hierosolymam Judææ, Gazam Palæstinæ, Tyrum Phœniciæ, Damascum Syriæ, Susas Persiæ, Ecbatana Mediæ urbes sitas, hanc tamen reliquis omnibus longè prætulerit. Daniel. c. 4. Capta est à Cyro, A. M. 3516. ante N. C. 317. Hodie evanuit penitus, juxta vaticinia Prophetarum. Vide infrà. Nec omittendum, in S. Scriptura figuram esse Babylonem, Mundi, peccati, & qui omnis potentiæ Deo adversantis compendium est, Antichristi: inprimis apud Esajam, & in Apocalypsi. Hieron. in Ezech. Augustinus, serm. 121. &c. De magnitudine Babylonis jam paulò pluribus dicendum restat, quæ tametsi appelletur jure meritò Magna urbs, Daniel. c. 4. v. 30. & Nabuchodonosori Regi Regum, ut dictum, dederit materiam superbiendi: Non tamen est, quod quis temerè Græculis fidem adhibeat, ex quorum relatione deceptus Aristoteles Babylonem sibi fingit portentosæ magnitudinis, & Peloponneso penè parem: Id sibi volunt hæc verba, Polit. l. 3. c. 3. quibus contendit civitatem mœnibus non definiri: Εἰ γὰρ ἂν Πελοπόννησον περιβάλοι ἓν τεῖχος. Τοιαύτη δ' ἴσως ἐστὶ καὶ Βαβυλὼν, καὶ πᾶσα ἥτις ἔχει περιγραφὴν μᾶλλον ἔθνους ἢ πόλεως. Subdit, Ἧς γέ φασιν ἑαλωκυίας τρίτην ἡμέραν οὐκ αἰσθέσθαι τι μέρος τῆς πόλεως. Quod si semel concesseris, etiam id agnoscendum, Babylonem non malè cum Peloponneso conferri; è cujus uno extremo ad aliud triduanò cursu vix attingere possit expeditus eques. Forte pro τρίτην ἡμέραν μέρος τινὰ scripserat aliquis, τρίτον ἡμέρας μέρος τοῦ, vel voce μέρος bis repetitâ τρίτον ἡμέρας μέρος, μέρος τι τῆς πόλεως, &c. Hoc est, diei parte tertiâ aliquam partem urbis nondum sensisse, cùm aliquanto ante lucem capta fuisset. Neque enim in tanta urbe, quæ capta est in die festo, plerisque somno, vinoque sepultis, & pridianam crapulam adhuc eructantibus; uno momentò temporis res potuit ubique sciri. Verè igitur scribit Herodot. l. 1. c. 191. Ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῆς πόλιος, ὡς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτῃ οἰκημένων, τῶν περὶ τὰ ἔσχατα τῆς πόλεως ἑαλωκότων, τοὺς τὸ μέσον οἰκέοντας Βαβυλωνίων οὐ μανθάνειν ἑαλωκότας, ἀλλὰ (τυχεῖν γάρ σφι ἐοῦσαν ὁρτὴν) χορεύειν τε τοῦτον τὸν χρόνον, καὶ ἐν εὐπαθείῃσι εἶναι. Sed & Xenophon Cyropæd. l. 7. præsidiarios, qui tuebantur arces, rem innotuisse, negat usque ad plenam lucem. Verba sunt, ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, καὶ ᾔσθοντο οἱ τὰς ἄκρας ἔχοντες, ἑαλωκυῖάν τε τὴν πόλιν, καὶ τὸν βασιλέα τεθνεῶτα, &c. Itaque potuit fieri, ut qui erant in extremis, parte demum diei tertiâ, urbem captam esse deprehenderint, parte tertiâ, i. e. horâ tertiâ post ortum solis. Sed horæ nomen eo sensu nondum in usu erat apud Græcos. Tantùm diem per partes duodecim dividebant, idque à Babyloniis edocti, Herodot. l. 2. c. 109. Τὰ δυώδεκα μέρεα τῆς ἡμέρης παρὰ Βαβυλωνίων ἔμαθον Ἕλληνες. Hoc ipsum si fidem superat apud eos, qui Babylonem æstimant, pro modulo nostratium urbium, sciant illi, Hygino excepto Fab. 223. in quo mendum esse suspicor, veterum neminem esse, qui Babyloni mœnibus in ambitu minus assignet stadiis 360. quæ faciunt mill. pass. 45. Hæc est in Diodoro Ctesiæ definitio, quam puto secutum Hyginum, Et pro stadiis 300. ita hodie legitur: rescribendum 360. Alii omnes quotquot videre contigit, ad hunc numerum aliquid addunt pro mantissa & auctario. Ita Clitarchus Babylonem amplexu suo continere scribit stadia 365. Q. Curtius 368. Strabo 385. Dio Cassius 400. Orosius 470. Herodotus & Apollonius 480. Plinius, & Martianus Capella, quod idem est mill. pass. 60. In hac veterum inconstantia non facile est pedem uspiam tutò figere. Nisi quòd tutius credi puto Ctesiæ & Clitarcho, qui fuêre oculati testes, & Babylone diu egerant. Bochartus. Porrò hæc urbs, ob vestem variam, i. e. variegatam & diversis picturæ coloribus intextam, & interstinctam, plurimum apud veteres olim celebrata fuit. Plin. l. 8. c. 48. Colores diversos picturæ intexere Babylon maximè celebravit, & nomen imposuit. Idem innuit Tertullian. de Habitu fœminarum, c. 1. Agnum, inquit, si ab initio tertium & Milesii vites tonderent, & Seres arbores nerent, & Tyrii tingerent, & Phryges insuerent, & Babylonii intexerent. Martial. l. 8. Epigr. 28. v. 17.

> *Non ego prætulerim Babylonica picta superbè,*
> *Texta Semiramia quæ variantur acu.*

Idem l. 14. Epigr. 150. Lemmate *Cubicularia polymita:*

> *Hæc tibi Memphitis tellus dat munera, victa est*
> *Pectine Niliaco jam Babylonis acus.*

Et de pavone Pub. Syrus in Satyrico Petronii, inter alia sic loquitur:

> *Plumato amictus aureo Babylonico.*

Lucretius l. 4. v. 1023.

> *Tunc Babylonica magnifico splendore rigantur.*

Plautus in Sticho, Act. 2. sc. 3. v. 53.

> *Tum Babylonica peristromata, consutaque tapetia*
> *Advexit nimiam bona rei.*

Vide Bochart. Phaleg. l. 1. c. 6. & infrà, Babylonica περιστρώματα. Notandum etiam hic Babylonios magnâ curâ Astrologiam olim coluisse; unde Babylonius Tertulliano Genethliacus aut Mathematicus dicitur. Quin ibi inventam sideralem scientiam Plin. tradit. Claudian, de 4. Consulatu Honorii v. 145.

> *------ Te sensit Herculeum*
> *Auguri, & inspectis Babyloniae horruit astris.*

Idem in 6. Consulatu ejusdem Consulis, v. 18.

> *Namque velut stellas Babylonia cura salubres,*
> *Optima tum spondet mortalibus edere fata, &c.*

Ubi per Babyloniam curam intelligitur Astrologorum curiositas, sive curiosa Genethliacorum ars. Hinc Horat. l. 1. Carm. Ode. 11. v. 1.

> *Tu ne quæsieris (scire nefas) quem mihi, quem tibi*
> *Finem Dii dederint Leuconoe, nec Babylonios*
> *Tentaris numeros. ------ ------*

i. e. Astrologorum rationes, & supputationes. Tullius l. 2. de Divinat. Contemnamus etiam (inquit) Babylonios, qui ex Caucaso cœli signa servantes, numeris & motibus stellarum cursus prosequuntur. Huc pertinet illud Lucretii l. 5. v. 726.

> *Ut Babylonica Chaldæum doctrina refutans,*
> *Astrologorum artem contra convincere tendit.*

Denique, quia hæc sententia etiam apud doctos diu obtinuit, Bagdad esse Babylonem, libet hic aperire fontes erroris istius ex Bocharto Geogr. Sacr. l. 1. c. 8. Hujus sententiæ primi authores de vetere Babylone nequaquam cogitabant, sed de Seleucia, cujus vicinitate Babylonem exhaustam Plinius dicit in solitudinem rediisse, l. 6. c. 26. Nec multo aliter Strabo l. 16. Babylonis partem Persæ diruerunt, partem consumpsit tempus, partem Macedonum negligentia, præsertim postquam Seleucus Nicanor Seleuciam ad Tigrim condidit stadiis tantùm trecentis à Babylone dissitam. Itaque in Babylonis opes & nomen successit Seleucia, quæ non solùm Babylonia (ut apud Plinium ἐπωνύμως, quia non una fuit Seleucia) sed & Babylon appellata est. Steph. Βαβυλὼν Περσικὴ πόλις μητρόπολις Σελεύκεια καλουμένη. En Babylonis ipsum nomen Seleuciæ tributum. Quò referenda hæc Sidonii carm. 9.

> *Non cultam Babylona personabo,*
> *Quæ largum fluvio patens alumno*
> *Inclusum bibit hinc & inde Tigrim.*

Porrò vel in eodem, quo Seleucia loco, vel certè in proximo Bagdad conditam fuisse oportet, cum utramque ad ripam Tigridis, & fere in eadem à veteri Babylone distantia describant Geographi. Nam 300. illa stadia, quibus à Babylonia Seleuciam distare scribit Strabo, sunt milliaria prope 38. i. e. diurnum illud iter inter Bagdatum & rudera Babylonis interjectum, juxta Texeiram. Paulò aliter Baudrand. Bagdatum, inquit, Bagdet, urbs ampla & probè munita, ad Tigrim, quæ alias Seleucia magna. 50. milliaribus à Babylone antiqua in ortum distat. Sedes Amiræ olim, in Dynastia Saracenica, post Imnem, filium Aaronis, cui trucidato successit Maimon, A. C. 813. Altero Amirâ Damasci, tertio in Africa residente. Expugnata ab Halacho Tartaro, Turcis victis, captusque Calipha fame enectus est, auro liquefacto infuso: Tum diruta Saracenorum Templa, & coli religio Christiana ibi cœpit. A. C. 1259. Posteà Eridos pomum inter Persas Turcasque, inter alia, ab Habas M. Persarum Rege circa A. C. 1625. capta, dein ab Amurathe, circa annum 1638. recepta est, à quo tempore sub Turcarum dominio est. Vide Seleucia: Et de Babylonis priscæ ruderibus, urbeque Bagdato hodierna, quære inprimis apud P. de Valle, Itinerarii tom. 2. Babylonicæ Turris reliquiæ hodieque in ruderibus, quæ collem veluti referunt, conspicuæ dicuntur esse. Perhibent namque viatores, eas in planitie quadam sitas & 2. milliar. Bagdadeo seu Novâ Babylone distare: habere autem circumferentiam 3000. passuum & ex terra cæmentique aliquo genere pice admistâ, in tantam duritiem conflatas esse, ut vix frustum aliquod inde auferre liceat. Vide Vinc. le Blanc Itiner. l. 1. c. 5. Ab oriente insuper Sole diem incepêre Babylonii, sicut à media nocte Romani, ab occasu Athenienses, à meridie Umbri, Joh. Rosin. Antiqq. Rom. l. 4. c. 3. Iidem festum inter alia habebant, cui nomen Saceæ, Saturnalibus Romanorum non dissimile, in quo per quinque integros dies servis in dominos imperium erat, illorumque unus regiam induebat stolam, referente Ctesiâ Annal. Persic. l. 2. &c. Quod vero de vetustate urbis ex Ctesiæ Commentis suprà allatum, pluribus refellit Ill. Marshamus, ante seculum à diluvio XVII. nullam Babylonis urbis, nedum Regni, occurrere mentionem vel in sacris vel in exteris Literis, observans. Itaque occasione loci Esai. c. 23. v. 13. Nabonassarem Assyrium homines exercitus eo deduxisse, urbem fundâsse, munivisse, arces excitâsse, palatia condidisse asserit. Vide eum Canone Chron. Sec. præf. ubi de Babylone condita, & Assyriorum Regibus.

BABYLON Nova, urbs Ægypti maxima, nunc Alcairo, Sultani sedes. Sed Baudrando nunc ferè diruta jacet, & tantisper distat à Cairo, urbe primaria totius Regionis. Vide Cairus, plura verò hanc in rem apud Marshamum modò laudatum d. l. Sec. 15. ubi Cambyse Ægyptum vastante, & excisâ ab eo Heliopoli, urbem hanc esse conditam, ex Josepho docet Jud. Ant. l. 2. c. 5. contra Diodorum ad Sesostris tempora originem ejus trahentem l. 1. Babylon ponitur pro Roma, ut quidam volunt. 1. Pet. c. 5. v. 13. Ἡ ἀπὸ τῆς συγχύσεως, uti loquitur Oecumenius, vel ob confusionem Idololatriæ, quam ibi S. Petrus invenit, si tamen illic unquam fuerit. Vide Apocal. c. 18. v. 2.

BABYLONIA, Regio, quæ nunc Yerack, pars fuit Assyriæ veteris, sub qua etiam Chaldæa comprehensa erat. Nic. Lloydius. Laxè nimis à Solino extenditur, c. 56. Chaldææ gentis caput Babylonia Se-

mirandis condens, tam nobilis, ut propter eam & Assyrii & Mesopotamia in Babyloniæ nomen transierint. Ubi pro illo loco *Babyloniam* urbem quoque vocat, contra Veterum morem, qui provinciam solam hoc nomine insignivêrunt. Sed discissas semper ac distinctas fuisse tres has provincias, *Mesopotamiam, Babyloniam & Assyriam*, certum est, & sic recensentur apud *Ptolemæum. Isidorus* in provinciis Imperii Parthici enumerandis, Assyriam non nominat, sed eam sub Mesopotamia comprehendit, Μεσοποταμία ἡ Βαβυλωνία. Sanè & *Babylonia* etiam pars Mesopotamiæ fuit: Plin. *l. 6. c. 26. Mesopotamia tota Assyriorum fuit, vicatim dispersa præter Babylonem & Ninum.* Propriè verò dicta est *Babylonia*, regio circa Babylonem, eratque pars Assyriæ. Vide Salmas. *ad Solin. p. 1228.*

BABYLONIA. Cognomen fuit Seleuciæ, cujus (in confluente Euphratis fossâ perducti atque Tigris, conditæ à Seleuco, haud longè à Babylone) viciniate exhausta est Babylon & in solitudinem redacta. De ea Plin. *l. 6. c. 26. quæ tamen Babylonia cognominatur, libera hodie ac sui juris Macedonumque moris.* Idem ubique *Babyloniam* eam vocat, inter alia quoque *l. 6. c. 27. Citra Seleuciam Babyloniam CCXXV. passuum.* Et paulo pòst, *Abest à Seleucia Babylonia CCCCI. M. P.* Nempe ex regione, in qua condita fuit, hoc cognominis ista Seleucia accepit, ad discrimen cæterarum Seleuciarum, ut *Seleucia Pieria* &c. Sic Καισάρεια Καππαδοκίας, *Cæsarea Cappadociæ*, quæ in Cappadocia, ut distingueretur ab aliis urbibus eodem nomine, apud Stephanum in voce Καισάρεια; *Antiochia Syria* dicta est ea Antiochia, quæ in Syria sita erat; *Antiochia Pisidia*, in *Tab. Peutingeriana*. &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 1226.*

BABYLONICA περιστρώματα, insternendis accubitis olim præcipuè adhibita, aurô & purpurâ picta aliisque coloribus intexta fuêre. Plin. *l. 8. c. 48. Metellus Scipio tricliniaria Babylonica sestertium octingentis millibus venisse jam tunc posuit, in Capitonis criminibus, quæ Neroni Principi quadragies sestertio nuper stetêre.* Inde *Babylonicum aureum plumatum* Publio Syro dicitur. *Glossæ*; *Babylonicum*, ψιλὴ πολύμιτος, vide Salmas. *Not. ad Tertullian. de Pallio c. 5.* & infrà, ubi de vestibus *Catactis*. Propriè verò, quæ *Babylonica* vocabantur, non polymitô texturæ genere, sed acu fieri solebant. Martial. *l. 8. Epigr. 28. v. 17.*

—— —— Babylonica picta superbè
Texta, Semiramia quæ variantur acu.

Nempe, *diversos colores picturæ intexere, Babylonem maximè celebravisse & nomen imposuisse*, Plin. *cit. loc. cit.* &c. Vide infrà, ubi de *Phrygionibus* vestibus *Pictis* & *Plumandi* artificio.

BABYLONICA Spina, memoratur Plinio *l. 13. c. 24. Non omittendum est, & quod Babylone seritur in spinis, quoniam non alibi vivit sicut & viscum in arboribus. Sed illud in spina tantum quæ Regia vocatur. Mirumque, eodem die germinat, quod injectum est. Injicitur autem ipso Canis ortu & celerrime arborem occupat. Condiunt eo vina, & ideò serunt.* Nempe inter stirpes, quæ in solo sedem non habent, sed in alienis arboribus & plantis crescunt semen quoddam recenset Theophrastus, unde id *Plinius* hausit, quod in spina satum, circa ortum Caniculæ, eodem die turgit crescitque ad tantam amplitudinem, ut spinam ipsam amplectatur totam. Vide eum *de Causis l. 2. c. 22.* Cujus subiti incrementi causa, quod spina eô tempore turget & velut ἐν ὀργασμῷ est. Sed Theophrastus *Spinam Regiam*, quam ἄκανθαν Βασιλικὴν vocat, à *Babylonica* distinguit; quas easdem facit Plinius. Fortè eum in errorem adduxit, quòd Attici cæterique tum Græci, Βασιλέας de Regibus tantùm Persidis dicerent. Quidnam verò propriè nominis illius in Babylonica spina nascentis venire possit, an epithymum, an cuscuta, aliudve quiddam, vide pluribus disputantem Salmas. *p. 1190.*

BABYLONII, qui & *Chaldæi*, Altricæ scientiæ & τῆς ἀστρολογίας inventores, primi diem in XII. partes diviserunt, & Zodiacum in XII. itidem signa, horumque quodlibet in 30 iterum partes partiti sunt. Vide Salmas. *ad Solin. p. 635. & seqq.* ut & infrà, in voce *Chaldæi*.

BABYLONII montes Asiæ, in confinio, inter Chaldæam & Arabiam, in Babylonia regione; erantque admodum excelsi & extensi.

BABYRSA, Castellum munitissimum Atropatiæ regionis in Asia prope Artaxata urbem. Strabo. *l. 11.*

BABYS, frater Marsyæ, qui non veritus est ipsum Apollinem ad canendi certamen vocare, à quo cum esset victus, ab eodem de pino suspensus excoriatus est. Deinde cùm Apollo quoque *Babyn* perdere pararet, Pallas intercessit, admonens hunc, usque adeo infeliciter & ineptè tibiis canere, ut omnino negligendus videretur, *Babys*, inquiens, Βάβυς κακῶς. Quod & abiit in Proverbium, de iis quorum exercitatio semper vergit in pejus.

BABYSENGA, Indiæ extra Gangem emporium. *Ptol.*

BABYTACE, urbs Assyriæ, ad alveum Tigridis Septentrional. in Mesopotamiæ confinio, seu in ipsa Mesopotamia *Baybort Pineto*, aliis *Baypert*. Item, urbs Armeniæ minoris inter Trapezuntem, urbem Cappadociæ & Euphratem fluv. cui propior. *Steph.* Hujus incolæ aurum spernunt. Plin. *l. 6. c. 27.* Vix distabat 30. mill. pass. à Ctesiphonte in Boream, & 60. fere à Babylone veteri, teste *Phil. à Vito*.

BACA, in tribu Aser, vicus, unde Galilæa superior incipit, terramque Tyriorum dirimit. Joseph *l. 3. de bello Jud. c. 2.*

BACABASUS, in societatem adscitus ab Artabano Darii I. fratre, contra Artaxerxem I. conatus ejus Regi prodidit. Justin. *l. 3. c. 1.* Vide suprà, *Artabanus*.

BACALALUS, Lacus Armeniæ Septentrionalis in Nova Hispania & Jucatania provinc. versus oram sinus Honduræ.

BACALARIUS, item BACULARIUS & BACHILARIUS, qui expletô tyrociniô, in aliqua facultate, proximum limen obtinet, in Academiis notissimum. A *baculo* Rhenano dicti, quòd *primi studii auctoritatem, quæ per exhibitionem* baculi *concedebatur, jam consequuti essent.* Et priscis certè possessiones, libertatem, munera, ingenuitates, ipsumque aliquando Regnum, porrectâ hastâ, vel loco ejus festucâ, virgâ, baculô, bacillô, &c. conferebant. Vide in *Festuca*. Hinc & apud Anglos, in Curiis Baronum, omnia pene inter dominum & vassallos (quos *Tenentes per virgam* ideo appellant) peraguntur traditione baculi. Veruntamen graviter non affirmabo, inquit Spelmannus, hanc esse genuinam vocis originem, nam in gradibus Scholasticis exhibendis, nondum reperio baculi ministerium: nisi ad rem faciat, quod mutari in Artibus, sub conductu argenteæ, vel deauratæ virgæ, à Præcone Academiæ exhibentur: *in Gloss. Archæol.* In castrensi militia *Bacalarii* dicebantur, qui peractô fortiter tyrociniô cingulum militare, vel aurata calcaria accipiebant: Classes enim in militia erant Tyronum, Bacalariorum & Vexillatorum. Alii sunt *bucellarii*, celebre olim genus equitum sub Magistro militum in Oriente, Pancirol. *in Comm. ad Notit. Imp. Or. c. 47.* Latiùs sumitur vox *Bacalarii* in antiquis Constitut. Admiralitatis in Anglia, ubi de ipso Admiralio usurpatur, & omnes dignitates infrà Baronis comprehendit. Plura de hac voce, vide apud Spelmannum præfatum, & infrà vocibus *Bachelarii*, item *Bacillarii*.

BACALES, populi Libyæ juxta mare. Herodot. *l. 4.*

BACALITIS, Æthiopiæ sub Ægypto regio. *Ptol.*

BACAR, vallis ad Septentrionales montis Libani radices porrecta, in Orientem usque Salmiram nobilem Syriæ urbem sese extendit, optimô solô, uberrimisque pascuis, gregibus atque armentis abundat: in tribu Nephthalim.

BACARA, regio Asiæ, in India, sub Imperio Magni Mogolis, cis & juxta Gangem fluv. Ubi oppid. præcipuum *Bicaner*.

BACARACUM, oppid. Germaniæ, in Palatinatu inferiori ad Rhenum fluv. paulò infra Bingium, & medium ferè inter Moguntiam & Confluentias. Vide *Bacchi Ara*.

BACARE, Indiæ extra Gangem urbs litoralis. *Ptol.*

BACARIO, i. e. Aquariolus: Quibus nominibus dicebantur apud Romanos, *aquarioli*, *meretricum ministri*, ut habetur in *Gloss.* qui in lavantibus aquam aggerebant & *bacarione*, quod vasis aquarii genus erat, longioris manubrii, eam super lavantes jactabant ac effundebant. *Trullam quidam appellabant*, inquit *Festus*: ἀρύταιναν Græci dixêre, Theophrastus *in Ethicis charact.* περὶ ἀπονοίας, Καὶ λαβὼν ἀρύταιναν, βοῶντος τοῦ βαλανέως αὐτὸς αὑτοῦ καταχέαι καὶ εἰπεῖν ὅτι λέλουται, ἀπιών, vide quoque Zenobium in *explicatione Proverbii*, ὄνος βαλανεύων. Hoc idem vas aut simile, ἀρυβάλλον etiam dicebant, ἀπὸ τοῦ ἀρύειν καὶ βάλλειν τὸ ὕδωρ, *ab hauriendo & jactanda aqua*. Inde & *βαλανεῖς* seu *βαλανεῖται* dicti, de quibus infrà.

BAGASCAMI, Arabiæ populi, quorum oppid. *Riphearma* vocatur, quô nomine *hordeum* appellant. Plin. *l. 6. c. 28.*

BACASIS, Jacetanorum in Hispania Tarraconensi oppid. *Ptol.*

BACATÆ, Marmaricæ Nomi gens. *Ptol.*

BACAUDA, vel BAGAUDA, latro Gallus, à temporibus Diocletiani. Hinc *Bacauda* quoque, & *Bagaudia* latrocinium, tumultum popularem: motum agrestium, seditionem, apud Prosperum *Chron.* & Salvian. *l. 5.* denotat. Constantinopolitani, teste *Scaligero*, vocabant *Bagaudam* ipsam μάχην, i. e. tumultum. In *veteri Inscr. Baquates* dicuntur

D. M.
MEMORIS
FILI
ARRETI CHANARTÆ
PRINCIPIS GENTIUM
BAQUATIUM
QUI VIXIT
ANN XVI.

Vide quoque in voce *Bagaudæ*.

BACBACAR, viri nomen. 1 Paral. *c. 9. v. 15.* Latinè *inanis visitatio*, *vapulatio*, aut *vacca*.

BACCÆ, propriè sunt lauri, oleæ, myrti & id genus arborum fructus, ut apud Ovid. *Met. l. 10. v. 98.*

Et bicolor myrtus & baccis cærula ficus.

Salmasio *Bacca*, quæ pomô minor, unde de minoribus pomis passim occurrit. Sic cerasa & olivæ *baccæ* sunt, & frequentiores baccæ in sylvestribus, à pomis solâ brevitate differentes, ἀκρόδρυα Græcis. Intus lignum, extra carnem habent &c. Vide eum *ad Solin. p. 531. 598. 609. & seqq.* Ad earum similitudinem etiam *baccas* olim margaritas dixêre. Horatius *Epod. 8. v. 12.*

Nec sit marita quæ rotundioribus
Onusta baccis ambulet.

Ita enim quævis optima exemplaria legunt, unico *c.* cùm gemino *c. bacca* efferantur, in propria significatione sumtæ. Quamvis negari non possit & *baccas* pro minoribus dixisse alios. Ovid. *Met. l. 10. fab. 8. v. 264.*

Dat digitis gemmas, dat longa monilia collo,
Aure leves baccæ, redimicula pectore pendent,
Cuncta decent.

Et Claudian. *de 6. Honor. Consul. v. 528.*

—— Baccis onerat candentibus aures.

Commendantur autem *baccæ*, seu margaritæ à rotunditate, unde supra Flaccus; *Rotundioribus onusta baccis*, &c. Vide Casp. Bartholin. *de Inaur. Veter. c. 3.* Hinc *Tribacca*, apud Petronium Arbitrum,

Quo margarita cara, Tribacca, Indica?

Signi-

Significat margaritam, tribus baccis unionibusve in auro insertis constantem: quam Homer. Il. ξ. v. 183. [illegible], Scholiast. [illegible] & [illegible] vocat, vide infra in voce Trabea, ut & ubi de Unionibus.

BACCÆI, Hispaniæ gens. Steph.

BACCANÆ, vic. Etruriæ 15. mill. pass. à Roma. Antonin. Hodie Baccano. Exiguum habet lacum, vulgo Lago di Baccano, estque in ditione Pontificis, & in provinc. Patrimonii.

BACCAR, Græcè Βάκχαρ, quod etiam silvestre nomine quidam donavêre, vestibus inserebatur olim ad odorem conciliandum, teste Plinio l. 21. c. 19. [illegible], [illegible]. Ubi Salmas. legit, Tantum etiamet ad diapasmata. Sic Dioscorides de Baccare, [illegible] [illegible]: tusis nempe & in pulverem redactis siccis aromatibus fiebant diapasmata. Certè unguenta ex baccara radice fieri solita, antiqui Græci, ex Athenæo discimus. Unde quidam ex Græcis unguenta appellârunt Βακκαρίδας. Magnes in Lydo Comœdia,

Λούεσθαι χρὴ καὶ βακκαρίσιν ἀλείφεσθαι.

Scholiastes Æschyli in Pers. [illegible] Ἐt baccari dein [illegible] Lydicum [illegible] &c. Sed aliud esse βάκκαριν, aliud μύρον, ostendit Plin. l. 21. c. 19. Hinc Æschylus ea sic distinguit,

[illegible] καὶ βακκάρεις τε καὶ μύρον.

Et Simonides,

[illegible] μύροισι, καὶ θυμιάμασι,
Καὶ βακκάρει.

Videlicet non omne unguentum sic appellandum erat, sed certum genus tantum, quod ex baccara radice fieri diximus. Hesychius, Βάκκαρις, μύρον ποιὸν ἀπὸ βοτάνης ὁμωνύμου. Quam in rem vide plura apud Salmas. ad Solin. p. 1061. ut & infrà aliquid voce Panchatu.

BACCARACUM, urbecula Galliæ, in Lotharingia, ad Murtam fluv. in ditione Episcopi Metensis, 7. leuc. supra Nanceium, versus Fanum S. Deiderii. Vide Bacchi Ara.

BACCATUM Monile, apud veter. Scriptorem, margaritis consertum intelligitur, has enim baccas quoque dictas Veteribus, suprà ostendimus. Unde hodieque Bague vocitant Galli, à baccis, seu margaritis, mundum muliebrem, qui in gemmis unionibusque consistit; atque inde bagatelle, nugas & joculatia. Salmas. d. l. p. 1114.

BACCHA, villa circa Mæotidem. Item Bacchi sacerdos. Vide Bacchus.

BACCHA, apud Gualterum Vitâ S. Caroli Comit. Flandriæ n. 20. nomen speculæ, [illegible], quod phari instar erigi solebat in littore maris, ad commoditatem nocturno tempore navium appulsum, ut &, ad populum, bellicâ ingruente, subito excitandum. An à furore bellantium, ex Latino, de quo mox, ut vult Auctor præfatus: an ex Gallico Becum, quô hodieque promontoria seu terræ ligulas in mare aut fluvios procurrentes, ubi ut plurimum phari seu turres eriguntur tanquam rostra (id enim vox sonat) indigitari solent: an ex Belgico Bake specula itidem seu pharus? in cujusmodi phari seu maritimi luminis sustentationem, quod conferri solet, Beccagium dicitur illius ævi Scriptoribus, uti Henr. Spelmann. docet & Car. du Fresne Glossario, vide & infra Pharus.

BACCADES, vulgo BACCHALEL, teste Guil. Tyri, peramœnus admodum locus est, in finibus Zabulon, in cujus est termino in summis montium aquis irriguus, & fructiferarum arborum frequentiâ conspicuus. Guil. Tyr.

BACCHÆ, vide Bacchus. Earum proprium bacchari est, sicut gallare Gallorum Cybeles. Bacchantis autem mulieris insaniam, ad exemplum Cassandræ apud Virgilium Amataque, Lucan. sic describit l. 1. v. 674.

——— ——— Nam qualis vertice Pindi
Edonis Ogygio decurrit plena Lyæo,
Talis & attonitam rapitur matrona per urbem,
Vocibus his prodens urgentem pectora Phœbum:
Quo feror o Pæan, qua me super æthera raptam,
Constituis terrâ? Video Pangæa nivosis
Cana jugis, latosque Æmi sub rupe Philippos &c.

Vide quoque Papinium Statium Thebaid. l. 4. v. 377. Fiebat id noctu maximè. Virg. Æn. l. 4. v. 301.

Bacchatur, qualis commotis excita sacris
Thyas ubi audito stimulant trieterica Baccho
Orgia, nocturnusque vocat clamore Cithæron.

Ad quæ verba Servius, Nocte celebratur. Unde ipsa sacra Nyctelia dicebantur, quæ Popul. Romanus exclusit turpitudinis causâ. Etiad aras, Papin. Statius iterum l. 1. Sylv. 2. de se & Stella, v. 228.

——— multumque pares bacchamur ad aras:

ubi tamen non in sensu proprio sumitur phrasis, pro eo ut sacra Deorum afflatu oracula fundere, ut apud eundem Theb. l. 10. v. 666. Sed versus pangere, denotat. Vide Barthium ad l. plura verò de hoc verbo, apud Jac. Ouzelium Animadversion. ad Minucium Fel. p. 157. G. Elmenhorst. Observat. ad Arnobium l. 1. p. 1. ut & hic infrà, ubi de Bacchantium indumentis, in voce Eva, it. Rotare, Sinulae, Ululatus, &c. Aliam notionem verbi, quâ idem notat, quod cum lasciviâ quâdam ac petulantia vagari & lasciviam suam spargere, protervè discurrere & quasi vitulari persequitur pluribus Desid. Heraldus Animadversion. ad Arnobii ista l. 4. ut bacchari adolescentes solent. Cæterum Baccha Centaurique in scyphis cælati, inter Acragantis opera, olim magni habebantur, & in Templo Liberi Patris in Insul. Rhodo, asservabantur, uti testatur Plin. l. 33. c. 12.

BACCHANAL, vel BACCHANALE, Διονύσιον, locus in quo Bacchi sacra celebrabantur. Plautus in Aulul. Act. 3. sc. 1. v. 3.

Ad Bacchas veni in Bacchanal.

BACCHANALIA, Bacchi festa, in quibus viri per noctem fœminis, & teneræ ætati turpiter per dolum admiscebantur. Juvenal. Sat. 2. v. 3.

Qui Curios simulant & Bacchanalia vivunt.

Eorum pompam, & festivitatem breviter describit Plut. περὶ Φιλοπλουτίας. De fœditate eorum, quæ tanta fuit, ut an. Urb. Cond. 568. publicô edictô fuerint inhibita, severissimè punitis, qui obsequium recusârent, Livius l. 39. Augustin. de Civ. Dei l. 7. c. 21. Tertullian. Apol. c. 37. Vide & Dionysia.

BACCHANTIA Indumenta, apud Tertullian. de Pallio c. 4. ubi de Empedocle, Si Phœnices ducis purpura, cur non & in bacca Tyria demorare? ubi autem minime Graecatur decet: at qui ut alia & sericata & crepidam auratam inessit. Atque quidem, ut bacchantibus indumentis aliquid subsonaret cymbalô incessit: Serica sunt & purpurea vestis, quâ Bacchus olim & omnes ejus Βάκχαι usi. Hinc notum, cum Dionysius Siciliæ Tyrannus Platonem invitâsset, ad saltandum ἐν πορφυρᾷ ἐσθῆτι, recusâsse eum cum hoc dicto,

Οὐκ ἂν δυναίμην θῆλυν ἐνδῦναι στολήν,
Non possem muliebrem induere stolam.

Aristippum autem eâ acceptâ saltaturum, appositè dixisse

——— Καὶ γὰρ ἐν Βακχεύμασιν
Ἥ γ᾽ οὖσα σώφρων οὐ διαφθαρήσεται.
——— Namque in Bacchi festo,
Quæ casta est, neutiquam corrumpetur.

Purpurea itaque vestis est & mulierum & bacchantium propria. Et certè Bacchantes, Gallantes & hujusmodi cæteros [illegible], in purpureis & sericis aureisque vestibus & incessisse & saltâsse, Clemens quoque observat Pædagog. l. 2. c. 10. [illegible] [illegible] [illegible], βακχικαῖς καὶ τελεστικαῖς [illegible] χορείαις. Quod si & alium quendam colorem opus quærere, nativus Veritati color sufficit: quæ floribus verò similes sunt vestes, Bacchicis & festivis relinquendæ sunt choreis. Sic Bacchici Chori & purpureis & coloriis vestibus induti Vetus Epigr. περὶ Μητραγύρτου,

Χρυσοφόρος [illegible] καλὰ τύμπανα.
Auriger frangens pulchra tympana.

Bacchus ipse apud Veteres semper in purpureo sericeoque amictu muliebrem in modum producitur. Lucianus de Baccho: Ἐν πορφυρίδι καὶ χρυσῷ [illegible]. Κροκωτὸν prorsus ipsi quasi peculiarem attribuebant, quæ tenuis erat ex auro vestis. Unde ille apud Comicum veterem,

Ὁρῶν Λεοντῖν᾽ ἐπὶ κροκωτῷ κειμένην.
Videns Leoninam super crocoto jacentem:

Ubi vetus Scholiastes κροκωτὸν interpretatur, Διονυσιακὸν ἔνδυμα, sericum indumentum Latini crocotam vocarunt. Vide infrà in hac voce, & plura hanc in rem, apud Salmas. Notis ad Tertullian. ubi eosdem ὀρχηστὰς sine cymbalo nunquam incessisse, addit.

BACCHEBACCHUS, Græcè Βακχέβακχος cognomentum Bacchi in sacrificiis usurpatum, vide Lagena infra.

BACCHEMON, Persei & Andromedæ fil. Lactant.

BACCHI, mons Thraciæ circa Philippos, Appian.

BACCHI, & ANTIBACCHI, insul. duæ in sinu Arabico. Ptol. Steph.

BACCHI Ara, ex antiquis loci traditione Bacharach, superioris Germaniæ oppid. ad Rhenum in Palatinatu, inter Bingium & Vesaliam sep. 2 leuc. distitum, quod & Bachrach dicitur. Vinum ejus his carminibus olim celebravit Henr. Steph.

Hæc mihi pocula sunt, contemnam, Gallica quæque,
Græcia quotquot habet, quæcunque dat Itala tellus.
Nec dicam vates mihi quos lectissima Roma
Sæpe monstravit latices, nec jactet, quamvis
Romana Bacchi sint maxima gloria mensa.
Nam varia ob varios passim celebrantur honores
Vina, sibi propriam possentia singula laudem.
At tua cunctorum cumulata videmus honore,
Cunctorumque simul titulos, laudesque merere.
Bacchi igitur merito tribuit tibi nomen ab ara
Bacchara, quicunque est primus tibi nominis author.

BACCHI Theatrum, cujus mentio in L. memorata Demosthenis in Midiana, Ὅταν ἡ πομπὴ τῷ Διονύσῳ ἐν Πειραιεῖ ᾖ καὶ οἱ Κωμῳδοὶ, καὶ ἐπὶ Ληναίῳ πομπὴ καὶ οἱ Τραγῳδοὶ καὶ οἱ Κωμῳδοὶ, καὶ τοῖς ἐν ἄστει Διονυσίοις ἡ πομπὴ καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ κῶμος καὶ οἱ Κωμῳδοὶ καὶ Τραγῳδοὶ, καὶ Θαργηλίων τῇ πομπῇ καὶ τῷ ἀγῶνι, μὴ ἐξεῖναι μήτε ἐνεχυράσαι ——— ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ἐὰν δέ τις τούτων τι παραβαίνῃ, ὑπόδικος ἔστω τῷ παθόντι, καὶ προβολαὶ κατ᾽ αὐτοῦ ἔστωσαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν Διονύσου ὡς ἀδικοῦντος, καθ᾽ ἃ περὶ τῶν ἄλλων ἀδικούντων γέγραπται. Cum Pompa Libero ducitur in Piræo, atque Comœdi & Tragœdi; item Lenæa pompa, & agentibus Tragœdis atque Comœdis. Asticarum quoque Liberalium pompa, saltante puerorum Choro, itemque Comus agatque Comœdi & Tragœdi: Thargeliorum item pompâ & certamine: neque pignus capito ——— illis diebus. Qui secus faxit, accusator à læso & paratus adversus eum datur apud populum pro concione in Bacchi, sicuti lege, quâ adversus alios, qui Festi religionem temerârint. locus erat Athenis, Philone Architectô, Tragœdorum olim Comicorumque Poëtarum commissionibus destinatus, infra Acropolim, cui muro, ut Pausan. l. 1. vocat, Australi, junctus erat. Ibi hodieque specus visitur, ubi tripus olim Apollinis, cum hujus sororisque ejus Dianæ statuis, qui Niobes familiæ internecinam stragem

inferentes repræsentabantur. Sed & conspicuæ olim ibidem erant Tragicorum Poëtarum illustrium, Æschyli imprimis, Euripidis, Sophoclisque, & inter Comicos, Menandri præcipuè imagines. Quæ tamen omnia edaci ævô destructa, exceptâ muri parte, in qua tres etiamnum fenestrarum ordines videntur: ut & inscriptiones quædam, inter quas una, quæ Artemidori meminit, filii Apollophanis Acarnanis, qui fortè inter Comicos illos locum quoque habuit. Certè Apollophanem Comicum quinque dramata composuisse, Suidas auctor est. Prope erat porticus Eumenici, præparationi Actorum, & deambulationi ac confabulationi virorum Eruditorum quondam dedicata. Quam in rem vide plura apud Jac. Sponium Itinerar. Græcia Tom. 2. Quod de porticu modo dictum, meminit & porticuum Octaviæ Scholæque in illis Plin. l. 35. c. 13. ubi Dalechampius, in porticibus hujusmodi locum & stationem quandam Ludi Literarii, in quem Philosophi & reliqui doctrinis exculti homines convenire soliti sint, ut publicis disputationibus ac colloquiis exercerentur, fuisse, notat. Vide quoque infrà *Lenæon*; hic enim ante Theatrum extructum certamina Athenienses celebraverant &c.

BACCHIA, Albaniæ urbs, *Ptol.*

BACCHIADÆ, Corinthii, à Bacchia Dionysii filia oriundi, qui cùm Actæonem, Melissi filium, in nocturnis Orgiis discerpsissent, ejus necem tam impotenter tulit Melissus, ut, observatô Isthmiorum tempore, stans ante aram, diras Corinthiis imprecatus sit, nisi filii sui necem ulciscerentur; carmineque peractô protinus se præcipitem dedit. Corinthii itaque, ut se religione solverent, *Bacchiadas* ex urbe ejecerunt; qui conscensâ navi in Siciliam delati, inter Pachynum & Pelorum consederunt. Ovid. *Met. l. 5. v. 407.*

Et quà Bacchiadæ, bimari gens orta Corinthô:
Inter inæquales posuerunt mœnia portus.

Hinc *Bacchæis* Corinthus dicta. Stat. *l. 2. Silv. 2. v. 34.*

Qualis, si subeas Ephyres Baccheidos altum
Culmen, ab Inoo fert semita tecta Lechæo.

Vide Strab. *l. 8.* *Nic. Lloydius.* Vide quoque infrà *Bacchis.*

BACCHIARIUS, vel BACCHINES, tempore D. Augustini, scripsit quædam, Bibliothecæ Patrum inserta *Tom. 3. edit. 1624.*

BACCHIDES, Mesopotamiæ Præfectus, tempore Demetrii Soteris X. Syriæ Regis, missus est, ut Alcimum Sacerdotem Summum Judæorum constitueret. Deinde rediit in Judæam cum 20000. peditum, & 2000. equitum, sed fusus est à Juda Maccabæo, 800. solùm militibus stipato, qui tamen in hoc prælio, post incredibilis fortitudinis edita specimina, lethale vulnus accepit. Cui mortuo suffectus Jonathan frater, non minùs fortiter Bacchidi restitit, hujus insidiis frustra tentatus, eumque pacem inire, & Judæâ excedere coëgit. Hinc ergo Antiochiam rediit. 1. Maccab. c. 7. 8. 9. Joseph. *Jud. Antiq. l. 12. c. 18. 19. & l. 13. c. 1. & 2.* Item Dux, qui Sinopen urbem Lucullo prodidit. Strabo *l. 12.*

BACCHIMONES, populi Orientales Boccacio, qui posteà ab Achæmene, Bacchemonis filio, *Achæmenides* dicti. Hi Apollinis ritus se invenisse asserunt.

BACCHIS, Rex Corinthi Heraclidarum ab Alethe V. successit Prumnidi patri, omnium eorum qui præcesserunt, maximè illustris; quò factum, ut qui sequuti sunt, non amplius *Heraclidæ*, sed *Bacchidæ*, nominati fuerint, seu *Bacchiadæ*: qui cùm progressu temporis ita multiplicarentur, ut plures ducentis evaderent, post Automenem, communi jure præsidere urbi, & ex numero suo *Prytanem* unum, qui locô Regis esset, eligere cœperunt, per annos XC. Donec à Cypselo tyranno ejecti sunt. Diodor. Sic. apud Syncellum p. 179. paulò aliter Pausan. *l. 2.* de qua amborum discrepantia, adi si visum est Illustr. Marshamum *Canone Chron. ad Sec. XVII.* ubi *de Corinthi Regibus* agens, inter alia ante *Bacchidem*, Regem, qui regnaverit annos 30. apud Diodorum desiderari conjicit. Regnavit autem *Bacchis* ann. 35. cui Agelas successit.

BACCHIUM, Plin. *l. 5. c. 31.* *Bacchina*, Insul. parva maris Ægæi, ante Smyrnam, urbs Ioniæ.

BACCHIUS & BITHUS, gladiatores nobilissimi, qui pares ætate, & audaciâ fuêre. Hinc natum proverbium: *Bithus contra Bacchium.* Erasm. *Adag.* Sueton. *in Augusto.* Horat. *l. 1. Sat. 7. v. 20.*

—— Uti non
Compositus melius cum Bitho Bacchius ——

Hi cùm multos interfecissent, tandem congressi mutuis vulneribus se confecerunt.

BACCHUS, Jovis ex Semele filius. Orpheus *in Hymnis.*

Κικλήσκω Διόνυσον ἐρίβρομον ἀρχὸν ἀοιδῆς.
Ζηνὸς καὶ Σεμέλης ἐρικυδέος ἀγλαόμορφον.

Idem aliò *Hymnô* Jovis & Proserpinæ filium putavit.

Κοῦρε ἐπιλήνιε Διὸς καὶ Περσεφονείας.

Hunc Deum *bimatrem* appellârunt, non quia duas habuerit matres, sed quòd, cùm Semele mater arsisset, ex igne surreptus Jovis femori assutus fuerit, qui matris munere functus fuit, teste Ovid. *Met. l. 3. v. 310.*

Imperfectus adhuc infans genetricis ab alvo
Eripitur, patrioque tener, si credere dignum est,
Insuitur femori, maternaque tempora complet.

Manilius *l. 2.*

Atque iterum patriô nascentem corpore Bacchum.

Orpheus, *Hymnô in Sabazium*, Dionysium inquit, à Sabazio Jovis femori assutum fuisse. cùm tamen alii Sabazium fuisse filium Bacchi inquiant, alii Bacchum ipsum, alii alium dæmonem. Sic enim ille.

Κλῦθι, πάτερ, Κρόνου υἱὲ, Σαβάζιε, κύδιμε δαῖμον,
Ὃς Βάκχον Διόνυσον, ἐρίβρομον, Εἰραφιώτην
Μηρῷ ἐγκατέραψας, ὅπως τετελεσμένος ἔλθῃ
Τμῶλον ἐς ἠγάθεον. ——

Theocritus *Idyll. 26.*

Χαίροι μὲν Διόνυσος, ὃν ἐν Δρακάνῳ νιφόεντι
Ζεὺς ὕπατος μεγάλαν ἐπιγουνίδα θῆκε λύσας.

Nonnus, *Bassaricôn initiô.*

—— —— Ἐστὶ δὲ φύλλων
Βάκχου διοσκτόνοιο, τὸν ἐκ πυρὸς ὑγρὸν ἀείρας
Ζεὺς βρέφος ἡμιτέλεστον ἀμαιεύτοιο τοκῆος,
Φείδομενας παλάμῃσι τομὴν παρὰ μηρὸν χαράξας,
Ἄρσενι γαστρὶ λόχευσε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ.

Hunc primùm matertera ejus Ino clam nutrivit, postmodum Nymphis tradidit, quæ etiam ei alimenta dederunt. Ovid. ubi suprà, *v. 313.*

Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat, inde datum Nymphæ Nyseides antris
Occuluêre suis, lactisque alimenta dedêre.

Et sanè Meleager, non assutum fuisse femori Jovis arbitratus est, sed ab ipsis Nymphis è cineribus maternis statim ereptum & educatum, cum ita scribat,

Αἱ Νύμφαι τὸν Βάκχον, ὅτ' ἐκ πυρὸς ἥλαθ' ὁ κοῦρος
Νίψαν ὑπὸ τέφρης ἄρτι κυλιόμενον.
Τούνεκα σὺν Νύμφαις Βρόμιος φίλος, ἢν δέ νιν εἴργῃς
Μίσγεσθαι, δέξῃ πῦρ ἔτι καιόμενον.

A qua sententia videntur non magnoperè dissentire carmina illa, quæ sunt in *l. 9.* *Dionysiacorum*, apud Demarchum, qui scribit Dionysium ab Horis fuisse educatum, ut est in his:

Τὸν μὲν ὑπερκύψαντα Διωνυσίοιο τοκετοῖο,
Στέμματι κισσήεντι λεχωΐδες ἔστεφον Ὧραι.

Memoriæ prodidit Lucian. *in Dialogis*, Deorum Dionysium statim natum fuisse deportatum à Mercurio in Nysam, Arabiæ urbem, Ægypto finitimam ad Nymphas educandum. At Orpheus in *Hymnis* illum educatum fuisse, in Ægypto, significat in his.

Αἰγύπτου παρὰ χεῦμα σὺν ἀμφιπόλοισι τιθήναις.

Alii Hyadas fuisse Bacchi nutrices putârunt, ut ait *in l. 2. de Diis* Apollodorus Cyrenaicus, & Ovid. *l. 5. Fast. v. 165.* in his.

Ora micant Tauri septem radiantia flammis,
Navita quas Hyadas Graius ab imbre vocat.
Pars Bacchum nutrisse putat, pars credidit esse
Tethyos has neptes Oceanique senis.

Pausan. scribit *in Achaicis*, fuisse sermonem Patrensium, quòd *Bacchus* fuerit apud se educatus intra Mesatim oppid. quòdque Panum insidiis propè fuerit circumventus. Alii in Naxo nutritum fuisse inquiunt. At Antipater Sidonius hunc, sicut Herculem, Thebanum fuisse memorat in his carminibus,

Ἀμφότεροι Θήβηθε, καὶ ἀμφότεροι πολεμισταί.
Κἠκ Ζηνός. θύρσῳ δεινὸς, ὁ δὲ ῥοπάλῳ.

Lucianus addit, matrem ejus Syrophœnicem fuisse. Verùm hæc locorum, nutricumque differentia inde exorta est, quòd varii fuerunt *Bacchi*, de quibus ita scripsit Cicer. *l. 3. de Nat. Deor.* *Dionysos multos habemus, primum è Jove & Proserpinâ natum: Secundum Nilô, qui Nysam dicitur interemisse: Tertium Caprii patre, eumque Regem Asiæ præfuisse dicunt, cujus Abazia sunt instituta. Quartum Jove & Lunâ, cui sacra Orphica putantur confici. Quintum Niso natum & Thione, à quo trieterides constitutæ putantur. At de ullo honore propè sit mentio à Poëtis, nisi de Jovis & Semeles filio.* Fuerunt qui dixêre, statim natum Dionysum fuisse à Mercurio Jovis mandatô in Eubœam ad Macrim Aristæi filiam portatum, quæ labra melle illi primùm perunxit, eumque educandum cepit. Id verò cùm sensisset Juno, Macrim Eubœâ relegavit, ne pellicis fil. etiam in insula sibi sacrâ educaretur; quæ in Phæacum regionem profugit, atque in antro duas portas habente illum educavit. Apollonius *Argon. 4.*

Αὐτοῦ δ' αἶψα θαλάμοιο ἔντυνον ἱεροῦ
Ἄντρῳ ἐν ἠγαθέῳ, τόθι δή ποτε Μάκρις ἔναιεν
Κούρη Ἀρισταίοιο μελίφρονος, ὅς ῥα μελισσέων
Ἔργα, πολυκμήτοιό τ' ἀνεύρατο πῖαρ ἐλαίης.
Κείνη δὴ πάμπρωτα Διὸς Νυσήιον υἷα
Εὐβοίης ἔντοσθεν Ἀβαντίδος, ᾧ ἐνὶ κόλπῳ
Δέξατο, καὶ μέλιτι ξηρὸν περὶ χεῖλος ἔδευσεν.
Εὖτέ μιν Ἑρμείας φέρεν ἐκ πυρός, ἔδρακε δ' Ἥρη.
Καί ἑ χολωσαμένη πάσης ἐξήλασε νήσου.
Ἡ δ' ἄρα Φαιήκων ἱερῷ ἐνὶ τηλόθεν ἄντρῳ
Νάσσατο, καὶ πόρεν ὄλβον ἀθέσφατον ἐνναέτῃσιν.

Orpheus *in Hymnis*, Hippam *Bacchi* nutricem fuisse perhibet hôc versu,

Ἵππαν κικλήσκω Βάκχου τροφὸν, εὐάδα κούρην.

Idem tamen, *Hymnô in Nymphas*, illas *Bacchi* nutrices nominat, ut fecit etiam Homer. *Hymn. in Dionys.*

Ὃν τρέφον ἠΰκομοι Νύμφαι, παρὰ πατρὸς ἄνακτος

Δεξά-

[illegible Greek verse line]

Vide Oppian. *Kyneg. l.* 4. Porro *Bacchum* Orpheus vocat,

[illegible Greek] ---- ---.

Et Ovid. *Met. l.* 4. *v.* 17. cum semper juvenem esse scribit,

> *Tibi enim inconsumpta juventa est,*
> *Tu puer æternus, tu formosissimus alto*
> *Conspiceris cælo.* --------

Olim simulachrum ejus rudis erat lapis: unde *Bacchi Thebani* [illegible Greek] habeat ex veterib. Poetis Clem. *l.* 1. *Strom.* Vide infrà voce *Baetylus.* Postmodum fingebatur juvenili specie, corpore tenero & delicato, ut Virginem referret. Unde Poëta Phallicus,

> *Trahitque Bacchus Virginis tener formam.*

Quam ob causam inter Deos formosos eidem connumeratur carmine alio,

> *Formosus quoque pingitur Lyæus.*

Quæ ad hodiernam *Bacchi* picturam malè respondent: Nisi abdomen & ventrem inter pulchritudinis partes censere velimus. Vide Diodor. Sic. *l.* 4. ubi totam *Bacchi* Historiam habes, & Nonnum *in Dionysiacis*, ubi res gestas ejus describit: Peregrinationibus enim ad remotissima orbis loca confectis, Indias vicit, homines vineas plantare, segetes demetere, negotiationes exercere docuit. Sic dictum volunt à *Bacchis*, quæ illum [illegible Greek] h. e. *insanientes*, *& immodestè se gerentes in Indiam secutæ sunt*, sive ut *Eustathio* placet, [illegible Greek] h. e. *à vociferando*, ac *ululando*, unde ipse *Bacchus* (inquit D. Heinsius) *non est dubitandum*, *quin à* בכה *Baccha*, quod est, *ululare aut lamentari* dictus sit. Aliter Bochartus [illegible Greek], cui *Bacchus* quasi בר כוש *bar-chus*; i. e. *Chusi filius*. Vide doctissimum Virum *Phaleg l.* 1. *c.* 2. Mythologiam ejus habes apud Nat. Com. *l.* 5. *c.* 13. Alex. Rossæum, *in mystagogo Poetico*, &c. quos sis consule. [illegible Greek] h. e. *Cicereus Bacchus*, de re vehementer contempta; sumptum adagium, à potu ex leguminibus confecto, qui vinum imitatur. [illegible Greek], *Nihil ad Bacchum*; ubi quis ea nugatur, quæ ad rem præsentem nihil spectant, quæ eleganter dicimus [illegible Greek],

> *[illegible Greek], [illegible Greek].*
> *Multi thyrsigeri, pauci viri.*

Proverbium, quo significatur complurimis mortalium adesse virtutis insignia, aut etiam famam, qui tamen verâ virtute vacent. Hinc *Bacchæ*, Bacchi sacrificulæ, quæ & Mænades, Bassarides & Thyades, &c. quæ noctu ei sacrificabant alternis annis, in Parnasso monte Bœotiæ; item annô quoque tertiô ad Cithæronem montem catervatim cum thyrsis convenire solebant; ut ibi *Bacchi* orgia magno cum ululatu celebrarent. Ovid. *Met. l.* 9. *v.* 640.

> *Utque tuo motæ proles Semeleia thyrso,*
> *Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ.*

Dicti sunt *thyrsi*, qui *Baccho*, & *Bacchis* passim ab authoribus tribuuntur. *Suidas*, [illegible Greek]. Thyrsum itaque esse *Bacchi* certum est. Hinc à Sidonio Antipatro *Bacchus* dicitur [illegible Greek]: Et Statius *l.* 5. *Sylv.* 1. *v.* 115.

> ——*Cui jus venerabile thyrsi*
> *Bacchus.* —— ——

Eandem rem firmat insania Antigoni & Antonii. Prior apud *Herodotum Bacchum* repræsentaturus, tum hederam capiti circumponebat pro diademate, tum maximè ferebat [illegible Greek]. Posterior apud Vellejum, *l.* 2. *c.* 82. cùm Liberum Patrem appellari se jussisset, cùm redimitus hederâ, coronâque velatus aureâ, & thyrsum tenens, cothurnisque succinctus, curru velut Liber Pater vectus esset Alexandriæ. Hinc *Bacchus thyrsiger* est, apud Senecam *in Medea*, *Actu.* 1. *v.* 110.

> *Candida thyrsigeri proles generosa Lyæi.*

Fuit verò thyrsus non *Bacchi* solum, sed & *Baccharum*, cujus virtute mixtas illas, atque illudente Dæmone, mira quæpiam prodigia fecisse antiqui prodidêre. Apud Euripidem Bacchantum una, cùm petram thyrsô percussisset, [illegible Greek], *fons exilit aquæ roridus*. Alia ut in terram jecit, emisit *Bacchus* [illegible Greek] *fontem*, & ferè statim [illegible Greek]. Nonnus *Dionysiacôn*, *l.* 48.

> *[illegible Greek],*
> *[illegible Greek]*
> *[illegible Greek].*

Si quis verò descriptionem thyrsi petat, addam ex Virgilio, qui talem ejus adhibet periphrasin, *Eclog.* 5. *v.* 31.

> *Et foliis lentas intexere mollibus hastas.*

Nimirum nihil aliud thyrsus denotat, quam hastam, sive virgam frondibus vestitam, aut etiam pampinis ac foliis hederæ obtectam, in cujus extremitate cuspis erat, aut mucro formâ conspicuo. Plin. *l.* 16. *c.* 34. *Hedera Liberi Patris adornat thyrsos.* Inde Euripides, *in Bacchis*, Thyrsum vocat [illegible Greek], & Ovidius *in Ep.* 13. *Heroid.* *v.* 33. *hastam pampineam* eô versu:

> *Ut quas pampineâ tetigisse bicornigeri hastâ*
> *Creditur.* ---- ----

Justinus M. [illegible Greek]. Addit Macrob. *l.* 1. *c.* 19. mucronem quoque ipsum tegi lambente hederâ. Seneca clarè, *in Hercule Insano*, *Act.* 4. *v.* 35.

> *Tellam virens cuspidem thyrsi gerens.*

Nonnus *Dionys. l.* 9. hunc thyrsum dicit, [illegible Greek], *occultatum foliis*, & alibi [illegible Greek] *umbrosum*, vel *inumbratum*. *De la Cerda.* Hinc *Bacchanalia*, quæ, ex festis in Bacchi honorem celebrari solitis, præcipua erant. E quibus patuit, hominem vinô largius, quàm decet, haustô, mentem perdere & in vitia horrenda despumare. Vide ibi, & Ovid. *Met. l.* 3. *Euripid.* Diodorum *l.* 4. 5. &c. *Nic. Lloydius.* Addam, quod Macrob. *Saturn. l.* 1. *c.* 19. *Liberi patris*, *inquit*, *simulachra*, *partim puerili ætate*, *partim juvenili fingebantur: præterea barbatâ specie*, *senili quoque.* Coronabatur pampineis, hederâ, & ficulneis frondibus: pampinô quidem & ficu, ex memoria Nympharum Staphylæ & Sycæ, hederâ verò, in memoriam Cissi pueri, in hanc plantam conversi. Effictus est aliquando in curru pampineo; qui pantheris modò, modò tigribus ac lyncibus vehebatur triumphans. Silenus, à quo educatus dicitur, paulo a-sello propter astans Bacchis & Satyris thyrsos ac ferulas vibrantibus, cœteroque Bacchantium comitatu, tum præeunte, tum subsequente. Vide Andr. Alciatum *in Emblemata*, & Claud. Minoëm *Comm. in eum.* Ejus templum Romæ erat in region. 2. de quo ita Georg. Fabricius: *Bacchi templum nunc S. Constantiæ*, *extra portam Viminalem in via Nomentana*, *circulare & vermiculato opere usque & a-ries villosus.* Ædiculam quoque habuit in region. 6. Cum Proserpina communis ei ara fuit. Apud Athenienses quoque, & alios magno fuit in pretio, utpote unus ex Diis Consentibus & celebris admodum, sed Scythæ sacra ejus non admiserunt, *quod nefas ducerent Deum colere*, *qui ad insaniam adigeret*, Herodot. *l.* 4. Principium cultus ab Indis fuisse, docet Fr. Lazardus *Hist. Univers. Epit. c.* 16. Primus ei simulachrum constituisse & quemadmodum coli deberet, ostendisse Eleuther dicitur, apud Hyginum *Fabul. c.* 225. Tigrides ei sacrârunt Poëtæ, quòd ferocissima quæque pectora ejus inventô, vinô videl. domentur: Silius *Punicor. l.* 17. *v.* 652.

> *Qualis odoratis descendens Liber ab Indis,*
> *Egit pampineos frenatâ tigride currus*, &c.

Nec omittendum, quòd *Bacchus* præcipuè ad imitandum placuerit multis. Quamvis enim alios quoque Deos æmulatus Alexander sit Ammonem, Dianam, Mercurium, Herculem, imprimis tamen Bacchi fuit imitator, cujus proin triumphum pluribus exponit Curtius *l.* 9. *c. extr.* Vide quoque in *Vario* Xiphilinum, ubi Genium quendam, Alexandrum se ferentem, atque ex Istri locis profectum, Asiam & Thraciam cum 400. hominibus, bacchantium more similiter pertransiisse, tandemque in regione Chalcedonensi disparuisse, refert. Idem de Mithridate Antigono, C. Mario, M. Antonio, docet Schottus *Observat. Histor. l.* 3. *c.* 3. ubi ex Val. Maximo *l.* 3. *c.* 6. & Plinio *l.* 33. *c.* 11. notat, Marium, post Cimbricam victoriam, Cantharis potâsse, quòd in inclyto suo per Asiam triumpho eô poculi genere fuerit usus: apud Freinshemium *Not. ad Curtium d. l.* *Bacchum* racemis uniferis coronatum in jaspide Viri Cl. videbimus infrà voce *Jaspis*: plura vide apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 2. *c.* 11. Dempsterum *Paralipom. ad eund.* Casp. Barthium *Animadversion. ad Statium passim* & infrà in voce *Liber.*

Cognomina varia Bacchi.

Ædoneus dictus est, inter mortuos, apud Arabes.	Ignigena.
Bacchus, inter vivos.	Legislator.
Bicornis.	Lenæus.
Bromius.	Liber, apud Romanos.
Brisæus.	Lyæus.
Corniger, vide infrà *Mitra.*	Nyctelius, quòd sacra ejus noctu peragerentur.
Dionysius, apud Indos.	Omphacita.
Eleus.	Osiris, apud Ægyptios.
Eleutherius.	Panthæus, apud Arcadas.
Evan, Evius, Evoe, quod in sacris ejus receptissimum. Vide infrà.	Phanaces, à Mystis suis appellatus.
Hians, Græcè [illegible Greek], in Samo cultus est, vide Plin. *l.* 8. *c.* 17.	Phleo.
	Staphylita.
	Thyoneus.
Jacchus.	Titanicida vitisator. &c.

BACCHUS, Martyr, unà cum Sergio sub Diocletiano ad Euphratem passus est. Uterque ordinem in exercitu Cæsaris ducebat. *Volaterranus.*

BACCHYLIDES, Ceus, Poëta Lyricus, Simonidis, è fratre nepos. Natus Julide, in Insul. Cea. Circa Olymp. 82. Auctor hymnorum, Odarum & Epigrammatum, quorum fragmenta supersunt. Juliano Apostatæ in deliciis, unde plurima egregia, imprimis illud de Castitate, præcipuo hominis ornamento, decerpsit. *Amm. Marcellin.* Vide Voss. *Poët. Græc. c.* 5. *ad Olymp.* 82. Eusebium, *Chron. Nic. Lloydius.*

BACCHYLIDES, Tibicen Opuntius, cujus meminit Plato Comicus.

BACCI, ubi Longobardos à Francis victos acie cæsosque esse tradit Marius, Episc. Aventicensis *in Chron.* locus aut vicus est in valle Penuina, non multùm à Monasterio Acaunio, vulgo *Bex.* Hadr. Valesius *Notit. Gall.* in voce *Bacagus.*

BACELUS, vir quidam effœminatus, totusque luxuriæ deditus. Unde Proverb. *Bacelo similis.* *Hesych.* [illegible Greek]. *Nic. Lloydius.*

BACEMUM, vulgo BACAIM, urbs Asiæ, in India, non procul ab ora Oceani & sinus Cambajæ, in ditione Lusitanorum, cum arce munita, aliquo media ferè inter Goam & Amedebatum,

urbes celebres: 60. mill. pass. ab Emporio Surata in Austrum.

BACENIS, Silva eadem cum Hercynia. Volaterranus l. 7. Geograph. diversam putat: tamen ex ejus lectione (nam *Barcenie* legit) colligi potest, eandem geminô, sed idem significanti nomine appellari. Ut enim *Hercynia* sive (ut *Eratosthenes* habet) *Orcynia* in vernacula Germanorum, *Hartz*: ita & *Barcenis*, unicâ literâ immutatâ dicitur *bartz* pro *Hartz*. Nam sicuti Taurus mons Asiam, Atlas Mauritaniam & Apenninus Italiam mediam intersecant & dubio procul varia à variis accolis nomina sortiuntur: ita & Hercynium nemus totam Germaniam ad Riphæos usque montes & paludes Mæotidis permeat: sed ab aliis consinibus aliter & Latinè & Germanicè vocatur. Latini namque partim & Græci eandem Silvam *Baceniam*, *Martianam*, *Gabretam*, *Semanam* & *Hercyniam* nominant. Germani verò juxta Friburgum Brisgoiæ eam *Nigram Silvam* à pinorum haud dubiè opacitate: Heidelbergensis tractus ab Othone *Othoniam silvam*. Prope Herbipolim autem & Papebergam *Ardua Silva*, Germanicè *Steigervvald* (unde nimirum vox *Gabreta* apud Strabonem l. 7. nata est) ab iisdem vocatur. A Mœno etiam ad Loriam amnem, prope Confluentiam, *der Westervvald*, h. e. Occidentalis silva. Non procul autem à Mœni ripa, ubi Francofurtum, Asciburgium & Moguntium attingit, *Spisshartz*, h. e. piceana Silva. In Saxoniæ faucibus, ubi Comitis Mansfeldii ditionem pertingit, à pice rursus nomen sortitur, Germanicè *auf dem hartz*. A Thuringis adjacentibus *Thuringica* (de qua Cæsar. l. 6. c. 9. *Comment.* loqui videtur; & à Bohemis *Bohemica* appellatur silva.

BACHARIUS Mallæus, Anglus, S. Patricii discipulus de Horoscopo librum edidit, primis Juventæ annis. Circa annum 460. sub regno Vortigeri. Vossius, *de Scient. Mathem.* c. 65. §. 1.

BACHELARII vel BACCALARII, in *Usaticis* Barcinonensibus c. 46. rustici sunt, qui mansum excolunt; seu potiùs, qui, rusticis mansorum cultoribus longè honoratiores, rusticis tamen accensebantur, ad quorum imitationem, si non operis servilibus, aliis tamen, v. g. *censui*, erant obnoxii. A voce *Baccalaria*, prædii rustici specie, quæ decem interdum mansos (mansus autem 12. erat jugerum) complectebatur. Unde *Baccalarii Ecclesiæ*, in Catalogo Abbatum Lerinensium, apud Vinc. Barralium *Tom. II.* p. 151. ubi narratur, Gaucelinum Forojuliensem Episcopum sub A. C. 1038. *unà cum consilio & consensu omnium Canonicorum suorum & Baccalariorum* (qui nempe ejusmodi *Baccalarias* tenebant, possidebant & colebant) *& aliorum quamplurium utriusque sexus donationem quandam fecisse Monasterio Lerinensi* &c. Alii verò sunt recentioribus Scriptoribus *Baccalarii*, qui videl. Militarem ordinem consecuti, non erant satis divites, vel quibus idoneus haud erat vassallorum numerus, ut vexillum in præliis edùcere possent: vel, si ejusce essent ordinis, qui *Bannaretorum* dicitur, nondum tamen præ ætate illud eduxerant, &, ut Galli loquuntur, *qui n' avoient pas encore levé banniere*. Atque ii vulgò iisdem *Bachelters* appellantur, quos, ut adolescentes, ideo repræsentant, Albertus Aquensis l. 3. c. 26. Glaber Rodulfus l. 5. c. 1. Froissardus *Volum. I.* c. 29. &c. Unde etiamnum in Picardia adolescentes ac adolescentulas *Bacheliers* & *Bachelettes* appellari, annotavit *Fauchetus*. Eosdem, ut minimè divites, passim, Scriptores indigitant, interim ordinem eorum, licèt Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus & Castellanis hos postponant, satis commendantes. Inde appellatio ad *Baccalarios* seu *Baccalaureos* Academicos transiit, qui in eo gradu sunt, ut ad Doctoratum adspirare possint, quemadmodum Baccalarii Milites adolescentes, qui ad *Bannerettorum* gradum perinde adspirabant. Hos à Justiniano *in Proœm. Lytas*, Hispanicè *Licentiados*, aliis *Subdoctores* dictos fuisse, legas apud Macrum in *Hierolex*. Parisiis Theologiæ Facultas duplicis generis *Baccalarios* habet, *Formatos* & *Cursores*; in 4. nempe hos ordines, observante Filesacô divisa, *Magistrorum*, *Licentiatorum*, *Baccalariorum Formatorum & Baccalariorum Cursorum*: E quibus ultimi hi sunt Theologiæ Candidati primi generis, qui ad *Cursum* Theologicum explicandum admittuntur. Bibliorum videl. posteà libri Sententiarum Petri Lombardi. Unde nata illa distinctio *Baccalariorum*, ut alii *Biblici*, alii *Sententiarii*, nuncupentur. Vetus *Statutum* Academiæ Paris. *Quilibet Cursor* (Baccalarius) *in Theologia, inter primum Cursum & Sententias, tenebitur respondere in Theologia, ad minus semel de Disputatione Tentativa* ; *sub Magistro*. Alibi, *Nisi talis volens admitti, tempus suum probaverit per schedulas Sententiariorum aut etiam Biblicorum* &c. Vide *Historiam* Academ. Paris. *Tom. IV.* p. 391. & Lambecium *Commentar. de Bibl. Cæsar.* l. 2. p. 128. 129. 131. 134. In Angliciis verò Academiis *Baccalariatus* vel *Doctoratus* gradus non obtinent, ut refert Joh. Fortescutus *de Laudibus LL. Angl.* c. 50. &c. De origine vocis variant Eruditi: Cujacius *ad l. 2. de Feud. tit.* 17. à *Baccellariis* veterum dictos vult *Baccalarios*; Alciatus à *Bacca Laurea*, *ad l. 3. de verbor. signif.* Rhenanus à *Bacillis*. Vide infrà ubi de *Bacillariis*. Loiseus *de Ordinib.* c. 6. *num.* 49. & 50. *Baccalarios*, à vocibus Gallicis, *bas chevaliers* dictos scripsit, quod Militaris ejusmodi ordo infimus esset. Quod etymon quamvis paucis arrideat: certum tamen, hactenus ferè receptam fuisse Claudii Falceti, Viri in *Antiqq. Gall.* versatissimi, sententiam, *Baccellarios* nempe, seu *les Bacheliers*, appellatos quasi *bas Chevaliers*, quòd Militibus Bannerettis dignitate inferiores essent, iisque ultro cederent, adeò ut in consessibus publicis vel in conviviorum accubitu post eos sederent. Nam *Baccalariis* cum Bannerettis sedere fas erat, quod non licebat Scutiferis, quantumlibet natalium splendore conspicuis, quod eximie docet Continuator Nangii Gallicus MS. ad A. C. 1378. ubi narrat, ut Carolus V. Franciæ Rex Carolum IV. Imperatorem & Regem Rom. filium ejus, in aula sua convivio exceperit, apud Car. du Fresne. Ita apud Longobardos consuetudinem fuisse, scribit Paulus Warnefridus l. 1. c. 23. *ut Regis cum patre filius non pranderet, nisi prius à Rege gentis externæ arma sumsisset*: quod etiam in more fuisse apud Aragonios, testatur Eximinus Petri Salanova Justitia Aragonium *l. de Privilegiis Baronum & Ricorum hominum*. Accedit Falceti sententiæ, post alios, Andr. Favinus: quam, ut reliquas quoque, pluribus expendit eruditus Seldenus *Tract. de Titulis Honorariis Part.* 2. c. 3. § 24. quem vide, ut &, *de Baccalaureis* inprimis *Academicis*, Cæs. Egassium Bulæum *Tom.* 1. *de Acad. Paris.* p 670. de quo honoris gradu, Sigismundus Baro Herberstemius quid senserit, ex tabula liquet promotionem ejus in *Baccalaureum* repræsentante, cui hæc verba suâ inscripsit manu: *Sunt qui abhorrent & verecundantur nomine Baccalaureatus appellari. Ego verò gaudeo & glorior. Promotus sum Viennæ* 1502. apud Cl. Spenerum, qui addit: *Quam optandum esset, multis Illustribus eundem de studiis & in Doctores suos sensum esse ac animum! forte melius cum publico commodo ageretur*. *Artis Herald. Parte* 2. l. 1. c. 37. §. 19. Fuit autem Sigismundus in Legatione ad M. Moscoviæ Ducem, quam ipse in literas retulit, celeberrimus, & Maximiliano I. Carolo V. ac Ferdinando I. Imperatorib. magni habitus. Car. du Fresne *Baccellariorum* originem non absque ratione, à priscis illis *Baccellariis* deducit, de quibus primô locô egimus: qui, cùm *Baccellarias*, prædia sic nuncupata, tenerent & excolerent, liberæ quidem ac ingenuæ conditionis homines, Baronibus tamen inferiores erant, vide ipsum in *Glossar.* hac de re eruditè disserentem, ut & de *Baccellariis Militaribus*, quos ad Academicorum discrimen *Bacheliers d'armes* vocat Joh. Villaneus l. 6. c. 91. & l. 7. c. 85. *Dissertationem* ejus *ad Joinvillam*, ubi de *Bannerettis*. Adde, quæ diximus in voce *Bacalarius*, ut & infrà aliquid voce *Pennones*.

BACHELARIUS Sorbonæ, dicitur in Academia Parisiensi, qui postquam Philosophiæ partim, partim Theologiæ aliquandiu operam navavit, examini subjectus publicum profectuum suorum specimen edidit, Richelietus *in Dictionar. Gall. nuper edito*. Vide *supra*.

BACHETUS, vide *Claudius Gaspar*.

BACHIANUM, Insula Asiæ, in mari Indico, & una ex Moluccis, parva sed abundans & mirè fertilis, in ditione Hollandorum, 30. mill. pass. distat à Machiano in Austrum & paulo minus ab ora occidentali Giloli Insul. ferè sub linea æquinoctiali. Olim Sec dicta. Hic cœlum ut percoquendis aptum frugibus, ita corporibus humanis grave, ob vapores, quos Sol adeò imminens haurit; quippe positis sub Æquatore terris, quarum & visceribus incensis flammant juga. Sinenses circa A. C. 1013. has insulas tenuêre. Post hos Persæ, Arabes, Lusitani, Batavi. Vide Hug. Grotium *Hist. Belg.* & in voce *Moluccæ*.

BACHIENSIS Comitatus, provinc. regni Hungariæ juxta Danubium fluv. prope Coloczam urbem. Vide quoque in voce *Bathmanii*.

BACHILIO, fluv. Italiæ, olim Meduacus minor dictus, quod vide, Agros Vicentinum & Patavinum rigat, & in mare Adriaticum se exonerat *Bachilione* Ital.

BACHINA, vide *Bacchium*.

BACHOVIA, vulgò BACHOVV, urbs Walachiæ, Episcopalis sub Archiepiscopo Colocensi, ad *Missovo* fluv. *Mirab* teste, & aliis. 30. mill. pass. à Targovisco in Septentrionem.

BACHOVIUS Reinerus, Coloniensis, Gallicè, Latinè, Græcè, & Hebraicè, ferè sine Magistro, doctus, Lipsiæ sub Christiano I. Electore ad Scabinatum primò, inde & Consulatum ascendit. Illô defunctô, turbisque ob religionem Lipsiæ exortis, A. C. 1593. Servestam primò, inde Heidelbergam concessit, ubi Fisci Electoralis cura ei commissa est. Obiit A. C. 1614. ætat. 70. pater inter alios filii cognominis, Politices primò, dein Juris ibidem Professoris. Edidit *Catechesin Palatinam*, *testimoniis S. Scripturæ ac sententiis Patrum illustratam*, it. *Locos Communes*, *ex Patribus*, *collectos*. P. Freherus *Theatrô Viror. claror.*

BACHYLLUS, Ecclesiæ Corinthi Moderator. Sub finem secul. 2. de celebratione Paschatis, egregium opus edidit, controversiâ sub Victore Episcopo Romano exortâ, Hier. *in Catal.* Euseb. l. 5. c. 21. 22. A. C. 198.

BACIDES tres exstiterunt; unus ex Attica isque Vates, alter Locris oriundus, tertius Bœotius. Vide Auctorem Schol. *in Aristoph. Equites* p. 294. G. Vide *Bacis*.

BACILLARII, apud Pancirollum *de clar. Legg. Interpr.* l. 3. c. 2. ubi de Gratiano, Voluminis Decretorum celebri Collectore, *Tantæ postea auctoritatis fuit, ut vulgò Magister vocaretur* ---- *Itaque qui ejus opus ita edidicisset, ut aliis prælegere posse videretur, baculô, veluti pro arrha doctrinæ, more Longobardorum, acceptô, Doctoris titulô honestabatur & à bacillo Bacillarius vocabatur, qui mos tum demum Bononiæ institutus à Parisiensibus, ubi tum Decreta & summulæ docebantur, floruisse fertur, in quorum vetustis Constitutionibus*, Bacillarii nominantur. Iidem sunt, qui suprà *Bachelarii* vel *Baccalarii* dicti: quod nomen etiam Rhenanum à *baculo* derivâsse innuimus. Nec abludit Watsius, qui perinde *Baccalarios* militares à *baculo* vocatos opinatur, quòd, ut ait, juvenes Milites, postquam in equestribus decursionibus hastas fregissent, lineâ tantùm armati, non gladiis, sed sudibus baculisque sese mutuò non surdis ictibus, in torneamentis, fortissimè batturerent. Verum Nobiles viros vel adolescentes *baculis* in arena decertâsse, nuspiam reperimus, inquit Car. du Fresne: cui nec eorum opinio multum probabilis videtur, qui à *baculo*, quibus investiebantur feudatarii; aut Gregorii Tolosani in *Syntagm.* & Antonii Gosselini in *Hist. veterum Gallor.* c. 62. qui à *vasis* deducunt, ut *Baccellarii* dicti sint, quasi *Vassallarii* i. e. *minores vassi*. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Eccl. num.* 303.

BACINUS, Italis *Bacino*, Gallis *Basin*, pelvis, polubrum, malluvium. Concilium Roman. A. C. 1099. c. 18. Pictavense A. C. 1109. c. 13. &c. *Ut nullus Primatum, Archiepiscoporum & Episcoporum, in ordinatione & consecratione Episcoporum vel Abbatum, cappas, tapetia, bacinos & manutergia, qualibet exactione requirat vel suscipiat.* Bernardus de *Vita & Morib. Religiosi.* c. 10. *Gestari jubentur mappulæ, scyphi, bacini, candelabra* &c. Herbertus *de Mirac.* l. 2. c. 29. *Vidit in spiritu se transpositum in Claravalle, ibique gerentem officium, ut cum duobus bacinis -- Fratrum manibus abluendis aquam infunderet*, &c. à *Bacca* unde *Baccharium*, *Bacchonica*, *Baccale*, *bacar*, quæ voces, apud

cæ-

citerioris ætatis Scriptores, vas vel urceum denotant. Pro *bacino*, etiam *Baccinum*, *Bacine* & *Bacile*, occurrit, apud Auctores laudatos Carolo du Fresne in *Glossar.* Istiusmodi verò pelve ferreâ vel æreâ candente olim hodieque, usos fuisse in hominibus excæcandis non paucos, diximus suprà, in verbo hinc orto, *Abacinare*. Vide quoque infrà, ubi de *bacinatione*. Hinc *Bacinetum*, in *Statutis* secundis Roberti I. Scotiæ Regis. c. 27. cassis, galea, in *bacini* modum confecta, *heima* levior. Gallis *Bacinet*.

BACIS, Nomen variis divinandi scientiâ præditis Viris, apud Veter. commune, à *Bacide* quodam, qui ea primum inclaruisse legitur. Sicut *Sibylla*, nomen proprium primò fuit (diminutivæ formæ à principali Σιβὼ) primæ mulieris vaticinatricis: quod posteà ceteris quoque mulieribus, vaticinandi arte isdem claris, ob parilem scientiam attributum est. Plin. *l.* 7. *c.* 33. *Divinitas, & quædam Cœlitum societas nobilissima ex feminis in Sibylla fuit: ex viris in Melampode, apud Græcos, apud Romanos, in Marcio.* Occurrunt autem tres *Bacides*, in Veter. monumentis, uti videre est, apud Desid. Heraldum *Animadversionib. ad Arnob. adv. Gent. l.* 1. & Salmas. *ad Solin. p.* 80. Conjungit autem Arnobius *d. l. Bacidem*, Helenum Marcium.

BACIS, quidam Bœotus, cujus meminit Cicer. *l.* 1. *de Divinat. c.* 18. Item luctatoris nomen apud Pausan. *l.* 6. Item quintus Corinthiorum Rex, à quo Reges *Bacidæ* dicti. Tres autem hujus nominis enumerat Ælian. *Var. Hist. l.* 12. *c.* 35. Vide suprà, item voce *Bacchis*.

BACIUM villa, aliis *Abacivum*, nonnullis *Bacivum* Palatium, villa fuit regiâ aulâ insignis, inter Novigentum, villam publicam pagi Laudunensis, & Crisciacum villam quoque dominicam pagi Pontini. Hodie *Bers* seu *bac à Bers*, vel *le bac à Berry* quibusdam, i. e. Transitus ad Berqum, quod ad Bersem vicum, inter Noviomagum & Compendium positum, Isara nave strata transiri posit: *Back* enim Germanis vas quodlibet, adeoque & navem designat. Hadr. verò Vales. Bacivum seu Bacium existimat esse *Bas*, Monasterium ad Suminam Perronæ adversum, cum titul. Abbatiæ: vel vicum *Bussi*, ad rivulum in Suminam influentem, inter Corbejam & Ambianos: quæ loca utraque à villa Novigento Crisciacum petentibus occurrunt, *Notit. Gall.*

BACONUS Franciscus, Anglus vix 16. adhuc annos natus, de nova Philosophandi methodo, quòd Aristotelica non placeret, cogitare cepit, Juris dein Angliæ Municipalis studio & professioni se addixit: à Jacobo I. M. Britanniæ Rege ter honoribus, ter ies Officiis cumulatus. Primò enim Eques Auratus, dein Baro Verulamius, postremò, Vice-Comes S. Albani factus est: ac per varios Officiorum gradus ad Cancellariatum Angliæ emersit. Quinque ante obitum annis, sibi studiisque vixit, atque in hoc secessu, librorum suorum, tum vernaculô, tum Latinô sermone conscriptorum, maximam partem exaravit, quorum seriem exhibet Paul. Freherus mox laudandus. Obiit A. C. 1626. ætat. 66. Inter opera ejus, Tract. *de Dignitate & Augmentis Scientiarum*, it. *Sermones fideles*, præcipuè æstimantur. Paul. Freherus *Theatro Viror. Erudit. Claror.* Pater ei fuerat Nicolaus, Custos magni Angliæ sigilli & Elisabethæ Reginæ à consiliis secretioribus, alterum secundum Cæcilium Senatus Regii columen. Auctor *Herologiæ Anglic.*

BACONUS Johannes, vide *Johannes*.

BACONUS Nicolaus, vide *suprà*.

BACONUS Robertus, vide *Robertus*.

BACONUS Rogerius, vide *Rogerius*.

BACTES, & Βαβάκτης, Bacchi nomina, ἀπὸ τοῦ βάζειν, *ab inclamando* seu *vociferando*. Solent enim Bacchi, h. e. vinô madidi, & mulieres Liberi Patris Orgia celebrantes, omnia tumultuariò quôdam & inconditô clamore replere.

BACTRA, *tetrum*, *Bactrum* etiam Plinio, *l.* 6. *c.* 16. *Baydasan*, teste *Castaldô*, urbs Bactrianæ regionis caput, ad Bactrum fluv. Horum Virg. meminit *Georg. l.* 2. *v.* 136.

> *Sed neque Medorum silvæ, ditissima terra,*
> *Nec pulcher Ganges, atque auro turbidus Hermus*
> *Laudibus Italiæ certent, non Bactra, neque Indi*
> *Totaque thuriferis Panchaia dives arenis.*

Ex quibus Poëtæ verbis apparet *Bactrorum* terram fuisse fœcundissimam; Hinc Dionys. *v.* 734.

> ------ Ἀριστοῦ ἄκρον Βάκτρον.

Ideoque Strab. *l.* 2. Πανάγαθον eam vocat, & Plin. *l.* 18. *c.* 7. *Tradunt in Bactris grana tanta magnitudinis fieri, ut singula spicas nostras æquent.* Et Qu. Curtius *l.* 7. *c.* 4. *solum pingue* vocat. Hæc urbs, nunc à multis *Termend* dicitur, estque parvi momenti, prope montem Caucasum, 360. mill. pass. ab Alexandria Ariæ, & 630. ab Antiochia Margianæ in Ortum, *Sanson*. Urbs verò *Badascian* multis est Maracanda antiquorum, 300. mill. pass. à Bactris, in Occasum distans. Eadem *Zariaspa* aliàs, quas perperam duas fecit urbes *Ptolemæus*, nempe vetus illud nomen, hoc recens. Salmas. ubi suprà, *p.* 1175. Sed de *Bactro* amne altum, apud Veteres silentium. Inter flumina certè, quæ Bactrianam interierunt vel adluunt, nullum hôc nomine eidem *Ptolemæo* recensetur. *Zariaspen* vocat fluvium illum. *Zariaspen*, aliis *Zaegarnam*: à quo urbi postea nomen datum. Idem *ibid.* ubi, ex Plinio haud rectè interpunctô, errorem ortum ostendit *p.* 985.

BACTRI, seu BACTRIANI *Straboni*, *Bactri* Melæ, *l.* 1. *c.* 2. Bactrianæ regionis populi qui, teste Qu. Curtiô, senio morbôve confectos canibus ad hoc nutritis devorandos objectabant. Sponsas etiam eorum, quæ in publicum maximô ornatu prodeunt, etiam servis & advenis impunè commisceri tradit. Ab Alexandro M. subacti, vide *Curt.* legatos miserunt ad Antoninum Pium an. 142. Plin. *l.* 6. *c.* 23. *Sunt autem in Bactriani inter illas gentes promptissimi, bevridi ingenia, multumque à Persarum luxu abhorrentibus: siti haud procul Scytharum bellicosissimâ gente, & raptô vivere assueta: semperque in armis erant.* Verba sunt Qu. Curtii *l.* 4. *c.* 6. Horum Rex sub Zoroaster. Vide in *Bactriana*.

BACTRIANA, regio Asiæ majoris pars, olim Imperii Persarum, inter Ariam ad occasum, Paropamisum, ac partem Sogdianæ ad ortum, *Corasan* hodiè *Castaldô*, *Corasan* aliis, *Batter* Ramusio. Cujus urbes quondam claræ Bactra, Charta, vel Chattacharta, Zarispa, & Maracanda. Hæc olim mille urbes continebat. *Josephus*. Vide Bochart. *Phaleg*, *l.* 2. *c.* 10. Regio totam hodie illam regionem complectitur, quæ *Maurenahar* seu *Usbek* dicitur, cum minora parte Chorasani Septentrionalis, & *aribus* nunc, Oxô fluv. dividitur, estque inter Persiam, Tartariam desertam, Imperium M. Mogolis & regnum Thibet. Sed tamen sub Tartaria late sumta comprehenditur. Ibi urbs præcipua, Samaracanda. *Baudrand*. Ejus Rex antiquissimus *Zoroaster*, seu ut alii malunt, Astrobeates, à Nino victus, qui Magicam artem & Astrologiam invenisse creditur. Diodor. Sic. *l.* 3. Justin *l.* 1. *c.* 1.

BACTROPERATÆ, Per convitium Philosophi olim dicti, quod *baculum* βάκτρον & *peram* πήραν, deferrent. Hieronym. *in c.* 10. *Matthæi*, *Ex hoc præcepto arguit Philosophos, qui vulgò appellantur Bactroperatæ, quòd contemtores seculi & omnia pro nihilo ducentes, cellariam secum vehebant.* Ubi Car. du Fresne legi vult *Bactroperitæ*, & per *peram* intelligi utres vinarios, quos secum peregrini deferebant. Hunc enim locum indubiè, inquit, respexit *Papias*, cum ait, *Bactroperitas esse, qui portant vinum in utribus.* Ejusdem habitus meminit Herodian. *l.* 1. Ἀνὴρ φιλοσόφου φέρων σχῆμα, βάκτρον γὰρ ἐν ταῖς χερσὶ, ἀπηρτημένην δὲ ἐξηρτημένην πήραν. *Vir Philosophi gerens habitum, baculus enim in manibus erat, & feminudus suspensam gestabat peram.* Martial. *l.* 4. *Epigr.* 53. *v.* 1. *s.*

> *Hunc, quem sæpe vides inter penetralia nostræ*
> *Palladis, & templi limina, Cosme, novi.*
> *Cum baculo peraque senem, cui cana putrisque*
> *Stat coma, & in pectus sordida barba cadit.*

Mox, *v.* 7.

> *Esse putas Cynicum, deceptus imagine falsâ* &c.

Vide quæ de *baculo* vel clava Philosophorum commentati sunt Savaro & Sirmondus *ad Sidonium Ep.* 11. *l.* 4. & *Ep.* 9. *l.* 9. Adde in *Proœm.* Laërtium. Hos verò, ut in austeritate victus, & pallii gestatione; (vide suprà ubi de *Ascesi* & *Ascetis*) aliisque, Christiani Philosophi, Monachi inprimis Ægyptii, & in hoc, imitati sunt, ut videre est apud Cassiodorum *Institution. l.* 1. *c.* 8. & 9. *Collat.* 11. *c.* 3. & Joh. Baptistam Cotelerium *Notis ad Hermæ Pastorem p.* 50. *Canones* S. Patricii Hibern. ejusdem ritus meminêre *c.* 17. *Monachi sunt, qui solitarii sine terrenis opibus habitant, sub potestate Episcopi vel Abbatis: non sunt autem Monachi sed Vactroperitæ* (V. pro B. positô) *h. e. contemptores solicitis ad vitam perfectam in ætate perfecta.* Vide Car. du Fresne *Glossar.* atque infrà, ubi de Philosophorum *Pera*.

BACTROS, fluv. in finibus Scythiæ Asiaticæ, à quo *Bactra regio*, & urbs nomen sumpsit. Herodot. *l.* 7. Ejus meminit Lucan. *l.* 3. *v.* 267.

> *Errantes Scythiæ populi, quos gurgite Bactros*
> *Includit gelido.* ------ ------

Hodie *Barbora Nigro* dicitur. *Nic. Lloydius*. Sed nullum hôc nomine fluvium apud Veteres occurrere, docet Salmas. *ad Solin. p.* 985. Vide suprà in voce *Bactra*.

BACUCEI vel BACUCI, apud Cassianum *Collat.* 7. *c.* 32. *Alios ita eorum corda, quod experimur, mani quidam tumore vidimus infecisse, quos etiam baconcos vulgus appellat, ut se ipsos ultra sui proceritatem corporis erigentes:* Dominico Macro Fanatici sunt insani, bacchantum more immoderatis gestibus agentes, in *Hierolex.* Carolo verò du Fresne, homines certô quôdam dæmonum genere correpti, vel potius dæmones ipsi, in *Glossar.*

BACULARI, in Speculo Saxon. *l.* 1. *artic.* 63. §. 1. & *l.* 3. *artic.* 37. apud Matth. Paris. *ad A. C.* 1251. alibique dicebantur in genere, qui baculis fustibusque cædebantur: quod Græcis recentioribus βακλίζειν est. In specie verò tirones, qui in torneamentis aut hastiludiis non probè se gesserant. Idem Matth. Paris. A. C. 1248. *Die verò Cinerum captum est torneamentum magnum apud Newbrigiam --- ibique profectò Willelmus, frater durius Regis uterinus, cognominatus de Valentia, tyro novellus, ut titulos Militiæ sibi famosos acquireret, se animosâ præsumtione --- ingessit sed ætate tener & viribus imperfectus impetus Militum durorum & Martiorum sustinere non prævalens --- mansit prostratus & egregiè, ut introductiones Militiæ initiales addisceret, baculatus.* Eundem morem memorat quoque sub A. C. 1216. ut & Matthæus Westmonaster. *p.* 951. *Ibi multi Nobiles, dum conarentur tandem Militiæ provirere, prostrati, verberati, & contriti concutiebantur*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

BACULARIUS, in *Constitutionibus* Petri Episcopi Rothenensis Legati (ut vocaut) Apostolici in Regno Cypri A. C. 1322. *c.* 42. *Item quòd Bacularii nostri & etiam Ecclesiæ, omnes illos, qui contra dictas Constitutiones facerent, vel aliquam ex istarum, extunc apertè potestatem habeant citandi eos personaliter coram nobis*, &c. Apparitorem Ecclesiasticum seu Bedellum notat, qui *baculum*, in suæ functionis signum, manu gestat, Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà *Virgarius*.

BACULI & Annuli controversia, inter Regnum & Sacerdotium seu de investituris Ecclesiarum, apud Wilh. Tyrium *l.* 12. *c.* 15. Vide in voce *Investitura*.

BACULOS Abjiciendi ritus, olim ad Lectionem Evangelii usitatus in Ecclesia, vide suprà in voce *Aspectio*.

BACULUM Consulens, Hebr. שאל במקלו qui dictus in Sacris, vide infrà ubi de *Divinatione*, item voce *Rhabdomantia*.

BACULUS, nomen Primipili, apud Cæsarem, *Com. l.* 2. *c.* 25. qui in conflictu cum Nerviis, multis gravibusque vulneribus erat confectus, ut jam se sustinere non posset. Ubi Glandorpius & Fr. Hoto.

Hotomannus legunt *Bibaculus*; quod quarundam familiarum, ut Turiæ & Sextiæ, id cognomentum fuisse veterum monumenta testentur. Integrum ergo nomen *P. Sextius Bibaculus*. Ejus iterum facit mentionem *l. 4. Comm. c. 37. Nic. Lloydius.*

BACULUS, Græcè βακτηρία, non tam sceptrum, quàm *Virga* Regum, Regiminis insigne & ἐ ἀρχῆς σύμβολον, etiam extremâ Græciâ, fuit, teste Pachymere, quam Δικανίκιον appellatione, in Magistratibus, non semel donat Codinus *de Offic. in Aula Constantinop.* Apud Francos verò nota præcipua Imperii fuit, adeò ut ejus traditione Regia dignitas una traderetur. Ita enim Guntrannus Childebertum nepotem sibi successorem declaravit, apud Gregor. Turonens. *l. 7. c. 33.* Ludovicus item & Carolus in *Annalibus Bertin. A. C. 849. germanâ charitate convenientes tanto amoris vinculo devincti patuerunt, ut alter alteri baculos publicè tribuendo Regum sororis & liberos suprestiis commendaretur.* Quâ baculi traditione mutuâ fœdus invicem sancientes ac firmantes, uterque Regna sua sibi invicem commendabant. *Baculi* quippè traditio symbolum investituræ fuit, quod à prisco illo Regum Francicorum ritu profluxisse videtur. Fuit autem Regius ille *baculus* ex auro, uti docet Theganus de *Gestis Ludovici Pii c. 19.* & in iisdem *Annalibus Bertin. A. C. 876.* Sic de eodem Ludovico *Annales* Mettenses *A. C. 837. Coronam auream in capite gestans &* baculum *aureum in manu tenens.* Anonymus *baculum flaventis auri* vocat *lib. de Translat. S. Sebastiani num. 58.* Neque fortè aliud fuit *sceptrum Regale*, quod in *l. 1. de fundatione Monasterii S. Clementis in Piscaria*, dicitur datum ab eodem Imperatore eidem Monasterio, *quod gestabat in dextra, ut illud Abbas portaret in solemnibus festis, in loco baculi pastoralis.* Fuit namque *baculi* Regii ejusmodi forma, ut baculi pastoralis formam quodammodo referret, atque adeò hastæ cùm longior esset & staturæ Principis par: quomodo ab Antoninis Cæsaribus & Ottone III. Imperatore gestatos *baculos* observat Marquardus Freherus & à Regibus Francorum tertiæ stirpis testantur, præter Scriptores, nummi eorum aurei in quibus & *sceptrum* & *virgam* gestant. Monachus Sangall. *de Gestis Caroli M. l. 1. c. 36. Tunc baculus de arbore malo, nodis paribus admirabilis, rigidus & terribilis, cuspide manuali ex auro vel argento, cum cælaturis insignibus præfixo, portabatur in dextra*, &c. Aliud tamen fuisse *sceptrum* à *baculo*, discimus ex *Ordine ad coronandum Regem*, edito à Menardo, ubi non modò *sceptrum* Regi porrigitur, sed & *virga* seu *baculus*: quamvis etiam hæc duo distinguat Codex MS Senonensis Eccl. ubi *virga* cum *sceptro* confunditur. Sic in *Ordine ad consecrandum Regem*, edito à Renato Benedicto, *Virga* appellatur, quæ Gallis *main de Justice* dicitur: *virga virtutis atque æquitatis*, in oratione, quam dicit Archiepiscopus, cum Regi porrigitur sinistrâ manu gestanda, ut est apud Menardum p. 282. In eodem Cod. Senonensis Eccl. *Benedictio ad ordinandum Regem*, cùm ei *sceptrum* porrigitur, sic habet: *Accipe sceptrum, insigne regnantis, quo significatur regula divinæ æquitatis qua bonos regit & malos corrigit. In hac virga Regni disce amare justitiam & odisse iniquitatem.* At verò cùm *baculo*: *Sub hoc baculo commendamus tibi gubernaculum Regni Francorum, in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, ut populos regas & Ecclesias Sanctorum bene disponas.* Describitur *Baculi*, cujusmodi à Regibus alterius stirpis delatus est, forma in iis Tabellis, quas delineari curavit Steph. Baluzius *Not. ad Capitularia Regum Franc. Tom. II p. 1279.* ubi Lotharius Imperator & p. 1276. ubi Carolus Calvus Rex effinguntur: *Sceptri* verò p. 1278. in ejusdem Caroli imagine, quod quidem desinere in lilii figuram, uti repræsentari solet in Regiis Armorum insignibus, observat Car. du Fresne. Sed & Imperatores sceptro ac virgâ simul donatos esse, in suis coronationibus, Witikindus refert *de Coronat. Othonis M. l. 2.* Anglicos item Reges, Bromptonus, ubi de coronatione Richardi I. Regis Angl. *Willhelmus Marescallus portans sceptrum Regale, in cujus summitate signum aureum Crucis erat: & alter, scil. Willhelmus Comes Saresberiensis, portans virgam Regalem habentem columbam in summitate.* Et mox: *Deinde tradidit ei Archiepiscopus Cantuariensis in manu dextra sceptrum & virgam regalem in sinistra*, 306. Virgam Alfonsi Regis Aragonum describit Raim. Montanerius c. 297. ubi de ejus Coronatione disserens, *Virgam* ejus *auream* fuisse & in apice *rubinum* habuisse inusitatæ magnitudinis, inter alia, narrat. Etiam verò Lotharingiæ Duces *manum Justitiæ*, perinde ac Reges Francorum gestare, scribit Ruellius in *Pompa Fun.* Caroli III. Lotharingiæ Ducis p. 161. &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & infrà *virga*. Claudian. *in Ruffin. l. 2. v. 161.* *hastam* & *sceptrum* confundit hisce versibus.

Deserat Illyricos fines, Eoa remittat
Agmina, fraternas ex æquo dividat hastas.
Nec sceptri tantùm focus, sed militis heres.

BACULUS Bombardicus, inventus à Georg. Hartmanno Mathematico A. C. 1540. G. Joh. Vossius de *Scient. Mathem. c. 71. §. 19.*

BACULUS Episcopalis seu *Pastoralis*, pedum, cambuta, Episcoporum & Abbatum in Communione Romana gestamen est. *Ferula* dicitur, apud Luithprandum *Histor. l. 4. c. 11.* & Auctorem *Appendicis* Reginonis ad *A. C. 964.* *Virga Pastoralis* atque *Lituus*, h. c. *baculus* fabulatus, in quadam Bulla Martini V. in favorem Ecclesiæ Maceratensis. Ital. *Crozza* & *Mampolo* &c. Cujus institutum ab ipsis Ecclesiæ primordiis repetitum eunt, ajuntque Petrum misisse *baculum* suum Euchario sive Frontoni primo Trevirorum Episcopo, qui adhuc in Ecclesia hacce magna cum veneratione conservetur. Iidem *baculum* S. Saturnini, Apostolorum Discipuli, Tolosæ etiamnum asservari, cum hac *inscr.*

Curva trahit, quos virga regit, pars ultima pungit:

S. Augustini eburneum *baculum*, an Valentiæ in Hispania, ut Gavantus vult, an in Sardinia, ut Baronius ad *A. C. 504.* S. Hilarii Bonorar., S. Hermagoræ, in Patriarch. Aquilejensi Eccl. &c. ostendi, intet se ipsi parum consentientes, contendunt, &c. Ergo dem *Baculi* hujusmodi è ligno primitùs erant, unde in *Vita* S. Burchardi Episcopi Wirtzburg. c. 1. *virga ejus sambuco e mergio fit.* Postmodum ex auro. Monachus Sangall. *de Gestis Caroli M. l. 1. c. 19.* de quodam Episcopo: *In tantam præsumptionem protervitatis, ut virgam auream incomparabilis Caroli ---- ferrato dicas vice sanctis ferendam pro Episcopali ferula, improvidus ambiret.* Quo loco Carolus *sceptrum* candem virgam vocans, *Quidam*, inquit, *ex Episcopis non contentus Episcopatu, ---- sceptrum nostrum, quod pro regiminis nostri significatione aureum ferre solemus, pro pastorali baculo sibi, ignorantibus nobis, tradi voluit.* Inde apud Gallos vulgati versus, qui à Coquillio in *Hist. Nivernensi* habentur,

Au temps passé du siecle d'or
Crosse de bois, Evesque d'or,
Maintenant changent les loix,
Crosse d'or, Evesque de bois.

Id est,

Cùm tempus esset aureum,
Pedum gerebant ligneum
Aurei Ministri: jam pedum
Tenent superbum lignei.

Formam *Baculorum* pastoralium, sic describit Hugo à S. Victore *in Speculo Eccl. c. 6.* Baculus Pastoralis *rectitudine sua rectum regimen significat. Quod autem una pars curva est, & altera acuta, monstrat præesse subjectis & debellare superbos.* Et W. Malmesbur. *de Gestis Pontif. l. 1.* Liberque I. *Miracul. S. Dionys. c. 3.* *Videns intrare senem Clericum Pontificalibus vestibus exornatum, ferentemque in manu baculum à capite arcuatum, in imo reflexum, qualibus antiquiores Pontifices usos fuisse ad Memorias eorum suspensi declarant.* Sic Silvester Giraldus *Topogr.* Hiberniæ c. 33. Baculos *Sanctorum in superiore parte recurvos auro, argento vel ære contectos ---- in magna reverentia habere --- solent Hiberni*, &c. Vide quoque infrà. At aliam Gelasii II. Gregorii item M. *baculum* formam habuisse, docent Macri Fratres in *Hierolex.* ubi utriusque effigiem habes in vocibus, *Baculus* & *Mitra*. Græci verò Abbates *baculo* utentes ab Episcopali diverso, illo T. figuram exprimunt. Maronitarum autem Episcopi, in summitate baculi, globum aliquando crystallinum & sæpe gemmatum, cum cruce ferunt superposita: quam formam Latinis olim non ignotam fuisse, iidem *Macri* tradunt. Certè *Isidor. hic baculus*, inquit, *ex ligno & osse conficitur, chrystallina vel deaurata sphærula conjungitur, in supremo capite insignitur, in extremo ferro acuitur.* Talisque Gregorii M. fuisse legitur, apud Eold. &c. Finem ac usum ejusmodi *Baculi* multiplicem esse ajunt, qui hisce versiculis apud Hugonem præfatum comprehenduntur:

Curva trahit mites, pars pungit acuta rebelles.

Et,

Curva trahit; quos curva regit pars ultima pungit.

Et,

Attrahe per curvum, medio rege, punge per imum, &c.

Gerunt illum in Ecclesia Romana non Episcopi modò, sed & Abbates, quos per *baculum* investiri quoque solitos, docet Ordericus Vitalis *l. 8.* Nisi quòd Abbates, ad distinctionem, *baculo cum velo* seu pendente velo, utuntur. Abbas tamen Monasterii S. Victoris Paris. *baculo* caret: *unde nec ad eum pertinet Concilia sive Curias Regum vel Principum frequentare*, ut habetur in libro *Ord.* hujus MS. apud Car. du Fresne. Porrò Eremitani Ordinis S. Augustini, ad exemplum Monachorum Ægyptiorum Eliseum Prophetam imitari se dicentium, *baculum* etiam gesserunt ad formam literæ T. qui juxta constitutionem Gregorii IX. palmorum esse quinque debebat, sed Innocentius postea VII. & Alexander IV. eos ab hoc onere immunes esse jusserunt. In Conventuali quoque Melitensium Ecclesia 4. Cantores, in diebus solemnibus, pluvialibus induti, assistunt in Choro cum *baculis* argenteis, quales peregrinantium esse solent, sed crassioribus. quod idem obtinet in Gallia. Sed & in Siciliæ ac Melitæ Cathedralibus dignitas Canonicalis est. *Cantor* dicta, à Latino *Cantor*, cujus est ferre *baculum* seu virgam argenteam. Quod à Stephano IV. institutum, *Macri* tradunt. Solus Pontifex Roman. *baculum non gestat, ferulam tamen ei tribuunt Scriptores*, ait Car. du Fresne in *Glossar.* ubi de *Baculo Pastorali*. Vide quoque eum in voce *Degradatio*. In Oriente, antiquitùs Episcopis aliisque Sacerdotibus *baculi* usum, quin & mitram ac annulum communem fuisse, refert Philostratus *l. 3.* Sed & apud Maronitas, tam Ecclesiastici, quàm seculares, eo quòd stantes in Ecclesia orant, subaxillari *baculo* sustentantur &c. Plura hanc in rem vide apud Macros Fratres *l. cit.* qui de Pontifice addunt, nullibi eum, *nisi in Treverensi diœcesi*, *baculo* uti, ob rationem quam videlis apud illos: adde quæ retro, voce *Bacireperata* &.

Baculorum alia quædam genera, quæ apud Scriptores occurrunt.

BACULUS Aduncus sine nodo, *Lituus* dictus est, Augurum apud Romanos insigne. Liv. *l. 1. c. 18.* *Augur ad lævam ejus* (Numæ) *capite velato sedem cepit, dextra manu baculum sine nodo aduncum tenens, quem lituum appellaverunt.* Vide infrà *Lituus*.

BACULUS Augurum, vide modo dicta.

BACULI Campionum, vide in hac voce.

BACULI Cantorum, memorantur Honorio Augustodun. *Lib. c. 24.* *Ex Legis præcepto baculos manibus tenebant, qui Paschalem agnum edentes ad patriam tendebant. Secundum hunc morem Cantores in officio Missæ baculos tenere noscuntur, dum verus Paschalis agnus benedicitur.* Adde c. 74. Hinc nempe manâsse videtur, ut Cantores & Præceptores, in Communione Romana in Templis, dum sacrum peragitur officium, *baculos* argenteos teneant, Car. du Fresne *Glossar.* Fuisse autem Israelitas, cum Agnum Paschalem comederent, uti lumbis succinctis & pedibus calceatis, ita *baculis* instructos, legimus Exod. c. 12. v. 11. qui viatorum habitus. Namque & Jacob cum

baculo

baculo transiit Jordanem, Gen. c. 32. v. 10. & Juda, Timnam se conferens, *baculum* habuit in manu, Gen. c. 38. v. 18. Neque aliud fuit virga Mosis tam decantata, quam ille faciens *baculus*, Exod. c. 4. v. 2. Unde est, quod Christus profecturis Discipulis præcepit, ut nihil ad iter sumerent, nisi *baculum* solum, Marci c. 6. v. 8. Vide Bochart. *Hieroz. part. prior. l. 2. c. 50. ubi de Agno Paschali.*

BACULUS Choralis, quem defert Abbas in Choro, seu cambuta, in *Vita* Abbatum S. Albani & *Tom.* II. Concil. Angl. de modo constituendi Abbatis exempti sub A. C. 1255. *c. ult.* apud Car. du *Fresne.*

BACULI Cimeliarcharum, vide infrà.

BACULI cum Crucibus, vide infrà *Crucifer.*

BACULUM Jacob, organum dioptricum, sicut & *Quadrans Geometricus* & similia, quibus propugnaculorum turriumque altitudo, explorari solet. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 672. Appellationis occasio desumta à *baculo*, cum quo *Jacob* Patriarcha Jordanem transiisse legitur, cùm peregrè abiret, Genes. c. 32. v. 10. Non enim hastas vel enses, sed *baculos* tantùm gestare tunc soliti erant viatores, uti supra diximus. Quod verò Auctor *Quæst. ad Antiochum* & Leontius *Dial.* 5. *contra Judæos*, habent de adoratione *baculi*, à Jacobo facta, cùm ei cum Josepho res esset, Genes. c. 47. v. *ult.* suaviter hallucinantur, uti pluribus ostendit Rivetus *Exercit.* 175.

BACULUS Jesu, summæ apud Hibernos venerationis, per quem vulgari opinione S. Patricius venenatos ex Insula vermes ejecit: Car. du Fresne, ex Silv. Giraldo *Topogr. Hibern. dist.* 3. c. 34. & *de Hibern. Expugn. l.* 2. c. 18.

BACULUS Pastoralis, vide supra *Baculus Episcopalis.*

BACULUS Peregrinatorius, in Philosophorum olim supellectile, ut vidimus retro in voce *Bellerophontia.* Vide quoque ubi de *Baculo Cantorum* & de *Baculo Jacob.* Hos inter Christianos Monachi imitati sunt, iique qui Hierosolymam, peregrinationis sacræ, ut vocant, ergo proficisci soliti, quorum *baculi* longiusculi *burdones* dicti, à *burdonibus* seu asinis aut semimulis, quos inequitabant & insidebant; qui peregrè proficiscebantur. His enim equitaturæ quodammodo locô hi baculi erant. Hubertus Siguntinus apud Vinc. Belvacensem *l.* 26. *c.* 27. *Burdonem habebat pro lancea.* Vide infrà in voce *Burdo.*

BACULI Pœnitentium, occurrunt apud Honorium Augustodun. *l.* 3. *c.* 77. quibus *peregrinationem* eorum innui ait; *quia se à Regno Dei alienant*: Unde eos deponebant, cùm Ecclesiæ reconciliabantur, apud Car. du Fresne *Glossar.*

BACULI Rhapsodorum, cùm Iliadem profiterentur, rubri; cum Odysseam, crocei coloris, vide infrà *Rhapsodi.*

BACULI Regii, in signum *Juræ guardiæ* appositi, memorantur in *Arresto* Parlam. Paris. A. C. 1325. apud eund.

BACULUS seu FUSTIS ROTUNDUS, quô rei ad necem à Carnifice percuti solebant, vide infrà *Tympanum*, it. *Virga*: uti de alio *Baculi* excruciantis genere, *Lemmate Unca manus.*

BACULI Sortilegorum, vide infrà in voce *Tesi.*

BACULUS Subaxillaris, quô apud Maronitas in Ecclesia tam Ecclesiastici, quàm Seculares, utpote stando orantes, sustentantur, vide supra.

BACULUS Viatorius, vide paulò suprà *Baculus peregrinatorius*, it. ubi de *Abjectione baculorum.*

BACUNTIUS, Pannoniæ fluv. in Savum fluens. Plin. *l.* 3. *c.* 25. *Bazuncha Lazio* vocatur.

BACURIUS, vel BATURIUS, Rex Iberorum, prope Caucasum, in ora maris Caspii habitantium, fidem Christianam, cum subditis suis, suscepit, tempore Constantini, à quo Comes domesticorum & Palæstinæ præfectus constitutus est. Cùm enim serva quædam Christiana, quæ in aula hujus Regis degebat, uxorem filiumque ejus a gravi morbo sanâsset, neque munera oblata accepisset, virtutem ejus admirari cœpit. Mox in venatione subitâ tempestate spissâque caligine attonitus, eandem rogavit, ut Dei sui opem imploraret, pollicitus se hinc liberatum ei soli adhæsurum. Quod utcumque mox factum est, ipseque qui non nisi Catechumenus erat, erga populos sibi subjectos Apostoli munere functus est. Ruffin. *l.* 1. *c.* 10. Socr. *l.* 1. *c.* 6. Amm. Marcellin. *l.* 13. *A.* C. 327.

BADA, Urbecul. German. in Ducatu Sueviæ, caput Marchionatus Badensis. Ab Argentina 5. leuc. in Orient. æstiv. unà a Rheno fluv. & 8. à Spira in Austrum; Aquis calidis celebris. Vulgò *Marggraven Baden.* Sub Marchionis cognomine. Origo illustrissimæ hujus Familiæ, est à Zeringiis Ducibus. Bertholdus enim I. Dux Zeringiæ per fil. Bertholdum II. tami Zeringio-Teccii, per Hermannum autem, Hochbergio-Badensis auctor fuit. Hujus ex posteris Philippus, pater fuit Bernhardi & Ernesti, qui novarum linearum extitêre satores. Ille quidem *Badensis*, obiit A. C. 1537. relictô Philibertô successore: quem fil. Philippus primò excepit, dein Christophorus, pater Eduardi Fortunati, qui religionem Pontificiam in suam domum intulit: Iste vero *Durlacensis*, religionis Evangelicæ cultor, quam ad posteros cum ditione transmisit, è quibus Fridericus, A. C. 1616. natus, pater fuit ex Christiana Magdalena Succo-Palatina Friderici Magni, qui hodie imperat, & Caroli Gustavi. Vide Philippum Jacobum Spenerum *Sylloge Geneal. Histor.* nec non infrà, ubi de Fam. *Badensi.*

BADACANA, Urbecula fuit Asiæ minoris in Bethynia, cujus vix nunc supersunt rudera, 50. milliar. ab Heraclea, in Austrum, 60. autem à Nicæa, in Boream.

BADACE, oppidum Persiæ, ad Eulæum amnem, quò Antigonus, ad hunc amnem victus ab Eumene, recessit & perfugium habuit. Salmas. *ad Solin. p.* 708.

BADACER, Dux exercitûs Jehu. 2. Reg. c. 9. v. 25. Hebr. *Bidkar.*

BADACUM, civitas Noricorum; sive Bavarorum, hodiè *Salzburg*, à flumine quod Salczam vocant. *Volaterran. Bamberg.* ad Alazam fluv. qui in Æninum defluit, *Cluver.*

BADAD, pater Adad, Regis IV. in Edom Gen. c. 36. v. 35. 1. Paral. c. 1. v. 46. Latin. *solitarius*, seu *in mamilla*, vel *in dilectione.*

BADÆVILLÆ, German. BADENWEILER, nomen dominii, in Marchionatu Badeno-Durlacensi, quod Egon IV. Friburgi Comes viginti marcarum argenti millibus comparâsse dicitur, cum post diuturna acerbaque & justo bello non imparia dissidia, pacando Comiti Friburgenses dependerant. Inde Johanne familiæ postremô vitâ defunctô A. C. 1418. ad Hochbergios devenit Annæ beneficiô; Johannis amitæ, quæ in Philippi Hochbergii manus convenerat. Donec morte Philippi, juxtà cum reliquis, Marchiones Badenses illud obtinuêre; Urstisius *Chron. l.* 1. *c.* 20. & *l.* 2. *c.* 20. Stumpfius *l.* 8. *c.* 15. Munsterus *c.* 270. &c. Spenerus in *Fam. Badensi*, paulo aliter rem enarrat. unde, ut de re adhuc litigiosa, loquitur Gast. *c.* 23. *num.* 33. apud Tob. Pfannerum *de Præcip. Germaniæ Principum gentibus, c.* 9.

BADAI, populi Tartariæ desertæ, Solem, vel laciniam panni in altum sublatam adorantes. Cluver. *l.* 5.

BADAJAS, nomen viri. Esdr. c. 10. v. 35. Latinè *solus Dominus*, vel *velis Domine.*

BADAN, nomen viri. 1. Sam. c. 12. v. 11. Filius Ulam. 1. Paral. c. 7. v. 17. Latinè *Vel in solus*, vel *in judicio.*

BADARA, oppid. Indiæ, in peninsul. cis Gangem, in ora Malabarica, & regno Calecuti. 6. leuc. à Calecuto in Ortum distans.

BADAS, vel BADA, Syriæ fluv. juxta quem sepultus est Memnon. Strabo *l.* 15.

BADENA, seu BADA, caput Comitatus cognominis, oppid. elegans Helvetiæ, cum duplici olim arce: nomen habet à saluberrimis suis thermis: hinc quibusdam *Thermopolis*, aliis *Castellum Thermarum*: nonnullis *aqua Helvetica* dictum, unde & cives *Aquenses.* Unum est ex Helvetiæ antiquissimis, & jam tempore Julii Cæsaris magni nominis vicus, qui postea in municipium excrevit. Othone victô, à Cæcina Vitellii Imperatoris Duce direptus thermarum vicus & aquarum castellum est, circa A. C. 71. Vide Tacit. *l.* 1. *Hist.* Posteà tamen restitutum, ut patet ex marmorea columna, cum inscriptione, Trajano dedicata, A. C. 100. quam Ægidius Tschudus, tum præfectus hujus Comitatus ante arcis pontem collocavit, A. C. 1534. Vide Guillim. *p.* 159. & Stumpf. *Chron. l.* 4. *c.* 21. ut & altera, cujus inscriptio Antonini Caracallæ Severi filii mentionem præfert: in templo oppidi. *Simler.* Sub Valentiniano dein, Alemannorum in Helvetiam irruptione, iterum malè habitum oppidum, tertiâ tamen vice, (nam inter oppida ab Helvetiis incensa, tempore Julii Cæsaris quoque fuisse, vero est simile,) refloruit, ob commoditatem tum thermarum, tum transitus ex Germania & Helvetiis, per Verbigenum pagum, in Galliam & Italiam. Comites habuit sui nominis, quorum familiâ extinctâ, secul. 12. pervenit ad Comites de Kyburg; è quibus Hartmannus Episcopo Argentinensi illud donavit, ab eoque rursus feudi locô accepit, A. C. 1244. Sed & hâc stirpe abolitâ, Habspurgiis accessit, qui, cum multis aliis, hunc Comitatum Austriæ domui junxêre. Unde in bello, inter Archiducem Albertum & Tigurinos, præsidium hic ingens Austriacorum, istis multum molestiæ creavit. Tandem proscriptô à Sigismundo Imperatore & excommunicatô à Concilio Constantiensi Friderico Austriô, Helvetii, mandatô Imperatoris, inter alia Badenam quoque Austriacis ademêre, A. C. 1415. postquam Tigurinis oppidum obsidentibus, cæteri Pagi quoque sese conjunxissent. Tum arx, quâ totâ Helvetiâ munitiorem Austrii non habebant, deleta, nomen est *der Stein.* Oppidum verò paulò pòst ab Imperatore cum Bremogarto, Mellinga, & Surseio Tigurinis oppignoratum est, qui A. C. 1416. in hujus oppignorationis participationem quinque Helvetiorum Pagos Lucernum, Suitiam, Underwaldiam, Tugium & Glaronam: cum Uriam, tandem quoque Bernates admisêre, à quibus usque ad hæc tempora, per Præfectos biennales, in altera arce, ad pontem sitâ, habitantes, regitur. Publicus Pagorum Senatus in hujus oppidi curia, statis temporibus, aliisque necessitate urgente, haberi solet, quod & antiquissimis temporibus usu venisse, Helvetiis ibi Archiva sua habentibus, *Cluverius* refert, ob loci opportunitatem, amœnitatem & salubritatem. Disputatio quoque hic inter Oecolampadium & Eccium habita de Cœna Domini aliisque articulis controversis, 16. Maii A. C. 1526. oppido famam conciliavit. Situm est illud in Pago Tugino, ad Limagum fluv. qui

— Tigurinamque adluit urbem,
Thermopolimque adeuns, ad olentes sulphure terras,
Ameniisque locos, Epicurea corpora lavabit.

Ut Henr. Glareanus canit, *descrip. Helvet.* Vide *quoque in voce Aquæ*, & *Thermæ.*

BADENA, urbs Marchiæ, à Thermis apud Germanos nomen suum trahens. Vide *Bada.*

BADENACHA, Scotiæ Septentrionalis regiuncula, in Moravia provinc. versus montes, prope Atholiam regionem. Speâ amne in duas partes scinditur. Vulgò *Badenoch.*

BADENSIS Familia, inter illustriores Germaniæ. Hi enim Principes, eâdem, quâ Habspurgici seu Austriaci, stirpe prognati, etiam *Zeringiæ* aliquandiu *Teccæque* imperitaverunt. *Sueviam* etiam aliquando spe ac votô, *Burgundiam* magistratû, quàm usu, tenuerunt. *Carinthiam* quoque & *Austriam*, ad tempus, possedêre. *Suevicæ* namque Bertoldo I. Zaringiæ Comiti superstite adhuc Othone Scinfurtensi Suevorum Duce, Henricus III. Imperator ubi is fato

fungeretur, promissis; & oblata spe datô, quem tum fortè Cæsar manu gestabat, annulo firmata. Irrita tamen, validiori post mortem Augusti in animo Agnetis Henrici viduæ, in Rudolfum Rheinfeldiæ Comitem affectu, quàm datæ à marito fidei cura. Quo tamen repulsam mollius toleraret, Carinthia concessa, Conradi Carinthiorum Ducis sive rebellione, sive obitu, vacua: Restituisse damnum cum fœnore fortuna videri poterat, cum Rudolfus, desponsatâ filio Bertholdi ejusdem nominis filiâ, Sueviam dotis dedisset. Verùm brevi post Carinthia primò, mox Suevia, sublatô Rudolfô, Cæsarei decoris æmulô, ab Henrico IV. Imperatore ademptæ: frustra res repetente Bertholdô, permissâ Brisgoja Alsatiæque parte incumque mitigatô. Burgundiam Conrado Bertholdi II. filio Henricus IV. Imperator adsignârat, Reinaldi Burg. Com. odio: hisque armis aliquandiu agitata, serenitatem Friderici I. Barbarossæ, ita decisa est, ut Bertholdus Conradi fil. minorem, quam vocant, Burgundiam, contentus, reliquam Reinaldi filiæ, quam Cæsar in matrimonio habebat, concederet. Austriam Hermannus Badensis cum Gertrude, extinctæ in Friderico Austriacæ stirpis virgine, conjugio Domui adjectam, infelix Friderici, Hermanni filii casus eripuit, unà cum Conradino Neapoli capite plexi, A. C. 1270. Zeringia dirio, post Bertholdi V. lineæ postremi, obitum, in Kyburgi ac Friburgi & Furstenbergæ Comites divisa, A. C. 1218. cum priores Dominus ferè & appellationem perdidit, ejus memoriâ vix in Annalibus retentâ. Eadem Teccæ fors, cùm in terras titulisque suis Wirtembergici adscripsissent &c. Cæterùm istis natalibus ortus Hermannus, ductâ in uxorem Judithâ (Hohenbergæ, an Badenæ Comite?) Badensem ditionem nactus, primus ex Hochbergicis, Princeps Imperii & Marchionis Badensis atque Hochbergensis dignitatem accepisse dicitur, seculô XII. cujus nepos Hermannus III. Veronæ ab Imperatore Friderico I. præfecturâ est donatus, fabulæ de Veronensi origine, locum dedit. Tituli Familiæ sunt, Marchio Badensis & Hochbergensis, Landgrav. Susenbergensis, Comes Spanheimii & Eberstein, Dominus in Roteln, Badenweiler, Lahr & Malberg, de quibus omnibus suô locô. Pfannerus, ubi suprà. Nec omittendum, quod Hornius adnotat, Marchionatum hunc obnoxium factum esse Electoribus Palatinis ita autem is. Cum Fridericus I. cognomine Victoriosus, inter alios Principes victos, acri prælio victos, Carolum quoque Marchionem Badensem captivum fecisset, eâ conditione illi libertatem reddidit, ut imposterum Marchiones Badenses Electoribus Palatinis essent obnoxii. Vide eum Orb. Polit. p. 253 Aliud docet Cl. Spenerus Sylloge Geneal. Histor. in Familia Badensi. p. 623 Vide & 624. ut & infrà Carolus ac Christophorus. Genealogiam horum Principum exhibuimus, in voce Baca.

BADEOS, Arabiæ Felicis urbs, juxta mare Rubrum. Steph. Aliàs Serrain, oppidul. inter Meccam & Ocelimontem.

BADERICUS, fil. Basini, Thuringiæ Rex a fratre Hermenfrido, ut hic ditionum paternarum solus potiretur, occisus. Gregor. Turonens. l. 4. Aimoin. l. 1. Vide Amalaberga.

BADEZORUS, Tyri Rex, post Ithobalum I. patrem, Josaphatô in Juda regnante, vixit annos 45. regnavit annos 6. successore fil. Margenô, quem vide.

BADICHORUM, pro BADI LOCO, perperam vir doctus vertit, apud Arrianum, in Indic. ubi de Badi loco maritimo Carmaniæ, à quo usque ad Anamin vineæ & arva inculti: Ὁρμίζονται δὲ ἐν Βάδι χώρῳ (quæ duo vocabula malè junctim leguntur) τῆς Καρμανίης [illegible] Nempe Badi, locus est, ubi versùs Occidentem culta incipit esse Carmania vineis & arvis. Fortè tamen Σαβὶν scripserat Arrianus, ἐν Σαβὶ χώρῳ: nam urbs quoque Σαβὶς ibi, ad fluvium, ut videtur, cognominem, unde populi Sabæ, quorum Dionysius meminit. Vide Salmas. ad Solin. p. 1189.

BADILE Italorum quid sit, vide infrà in voce Batillum.

BADILO, vir nobilis, virgis cæsus, jussu Childerici Francor. Regis; hunc unà cum uxore prægnante, interfecit, A. C. 678. P. Æmyl. in Hist. Fr.

BADISSARE tolutim, apud Plautum, in Asin. Act. 3. sc. 3. v. 117. à Græco βαδίζειν, de equis tolutariis & asturconibus dictum, quorum mollis & ad delicias composita vectura, qualem exhibent cum magna sedentium commoditate ac voluptate, nota. De his enim Græci βαδίζειν per excellentiam dicunt, ut Latini ambulare, & Galli hodieque ambler. Ejusdem gressum Græci ἐπιβάζειν vocavere, sed hanc vocem etiam ad tripedantes equos extenderunt, quod proximè tripedariorum cursus accederet ad tolutariorum gressum, imò & facilè, ac de proximo trepidarii tolutim docerentur, & ad levitatem mollitiemque vecturæ, qualis est in asturconibus, edomarentur. &c. Hinc βαδιστὴς, quasi badissator, de equo tolutario, Hesych. Vide suprà, in voce Ambla, item ubi de Asturconibus, & plura hanc in rem, apud Salmas. ad Capitolin. in Maximino, c. 3. Dictum autem est à βαδίζω, badisso, sicut à πυτίζω, pytisso; à σαλίζω, salisso, &c. Idem Notis ad Spartian. in Pescennio Nigro, c. 6.

BADIUS, equi nomen in Circensibus; à colore, qui in equis commendatur. Dictus autem hic est quasi βαΐδιος, à βαΐς, quæ ramulum palmæ significat, unde & spadix color, & spadix equus. Philargyrus, Spadix & Phœniceus est, qualis sunt fructus palmarum, neque diluti satis coloris, neque nimium pressi. Σπάδιξ enim, avulsus est è palma termes, cum fructu, A. Gellius l. 2. c. 26. ubi de coloribus equorum. Meminit badii, inter eosdem, etiam Varro apud Nonium in Badius,

> Equi colore dispares ita dati,
> Hic badius iste gilvus, ille murinus &c.

Idem φοῖνιξ, phœniceus, dicitur, in curuli certamine, Il. ψ. v. 454.

> Ὃς τὸ μὲν ἄλλο τόσον φοῖνιξ ἦν, ἐν δὲ μετώπῳ
> Λευκὸν σῆμ' ἐτέτυκτο, περίτροχον ἠΰτε μήνη.

> Corpore phœniceus reliquô, sed in fronte notam
> Albam impressam habet, circumque rotundam, ut lunam.

Cujusmodi colore, & quidem exuperantissimo, magnum fuisse equum Sejani, habet apud Gellium d. l. Sed & in una quadrigarum Zachariæ Prophetæ, quarta videl. c. 1. v. 8. idem color memoratur, ubi inter alios recensentur equi אדמים, amarim, qui non quidem purpurei, quales nulli inveniuntur, sed quorum rubor est [illegible] excitatior, & plus habet vigoris atque luminis: quô ipsô distinguuntur ab equis primæ quadrigæ, quos simpliciter אדמים, i. e. rubros, Propheta descripserat. Varios enim rubedinis gradus esse, notum: in Arabum inprimis equis, uti ex Damire docet Bochart. Hieroz. Parte prior. l. 2. c. 7 quem vide Sed & ipse phœniceus hic equorum color suos gradus habet, aliusque dilutior, alius saturatior est, quem vulgo Badium obscurum vocant Galli, ut videre est apud Salmas. ad Solin. p. 1530. de voce Bais, plura infrà in Baïus, it. Bajus.

BADIZORUS, Ithobali fil. Rex Tyri, pater Margeni, avus Pygmalionis, & Didûs. Josephus. Vide Badezorus.

BADONICUS Mons, Banesdown Camdeno, juxta Bathoniam urbem. Polydoro Vergilio Blackamore prope Episcopatum Dunelmensem, apud Athesum fluv. à Dunelmo ad 20. mill. pass.

BADRESCHI, prænomine Jahækob, Rabbinus Hispanus, Poëta eximius scripsit Badreschi dictum Bachinat Olam, sumque Barcinone, anno 58. Millen. VI juxta Rabin. Gans.

BADRINUS, Æmiliæ fluv. idem cum Vatreno, Forum Cornelii præterfluens. Hodiè Santerno dicitur.

BADUHENNÆ locus, in Frisiis Tacito, l. 4. Annal. c. 73. ubi nongentos Romanorum contrectos fuisse scribit. Seven Wilden fortè, i. e. septem Silvæ. Adhuc Baenen dicitur pagus, apud Groningam. Aliis est Corwarden oppid. Transisalaniæ in confinio Frisiæ, ad Vydrum fluv.

BÆA, mons Cephalleniæ, à Bao, Ulyssis gubernatore. Steph.

BÆACA, civitas Chaoniæ. Steph.

BÆAGIS, Hesychio: Βαιάγης, ἑορτὴ παρὰ Ἀργείοις, ἐν ᾗ Ἀλκμαίωνος [illegible]

BÆBÆ, oppidum Cariæ. Steph.

BÆBIUS Longus, Eques Roman. inter condiscipulos Marci Antonini Imperatoris memoratur Julio Capitolino, in Vita hujus c. 3. Frequentavit --- amavitque ex condiscipulis præcipuos Senatorii ordinis Sejum Fuscianum --- ex Equestri, Bæbium Longum & Calenum, in quos maximè liberalis fuit &c.

BÆBIUS Macer, Præfectus Urbis, cujus apud Æl. Spartianum in Hadriano, c. 5. mentio est, Tantum autem cum mente studium habuit, ut, quum sub primis Imperii diebus, ab Tatiano per epistolam esset admonitus, ut & Bæbius Macer Præfectus Urbis, si reniteretur ejus Imperio, necaretur, & Laberius Maximus --- & Frugi Crassus, neminem læderet. Is est, cujus nomen inter Consules suffecto. ejus anni, cui nomen dederunt Trajanus IV. & Articulejus Consules, de eodem Consule designato Plin. l. 4. Ep. 9. An idem est Bæbius Macer Historicus, quem aliquoties Servius aliique laudant? Scripsisse hunc Fastos dies, auctor est Fulgentius de prisco serm. Bæbii Macriani mentio in Alexandro Sev. c. 3. Vide infrà: Item alius Bæbii Macri Præfecti prætorio, sub Valeriano Principe, apud Vopisc. in Aureliano, c. 13.

BÆBIUS Marcellinus, sub Severo Imperatore occisus, cujus tristissimum casum & necem commiseratione dignissimam cùm exposuisset Dio, hoc adjicit: priùs illi caput fuisse amputatum, quàm de ejus condemnatione quidquam Severus rescisset. Quò pertinet, quod de Severo habet Spartian. c. 15. Cum occisi essent nonnulli, Severus se excusabat & post eorum mortem, negabat fieri se jussisse, quod factum est. quod de Læto præcipuè Marius Maximus dicit Sed de multis verè negâsse, Bæbius hic est exemplo. Isaac. Casaubonus ad l.

BÆBIUS Macrinius, Rhetor celebris, inter Præceptores Alexandri Severi Imperatoris apud Lamprid. c. 3. In prima pueritia Litteratores ---- Romæ Grammaticos, Scaurinum ---- Rhetores, Julium Frontinum & Bæbium Macrinum & Julium Granianum. Ubi Palatinus codex Bebium Macrianum habet, teste Salmasiô, Not. ad Lamprid.

BÆBIUS Metianus, seu MÆCIANUS, ut in duobus Palatinis codicib. legit Gruterus, memoratur Julio Capitolino in Clodio Albino, c. 6. Adolescens igitur statim se ad militiam contulit, atque Antoninis per Lollium Serenum, & Bæbium Metianum & Cejonium Posthumianum nos affines innotuit.

BÆBIUS Pamphilus, vide Cæcus & Marcus.

BÆBRO, oppid. Hispaniæ Bæticæ. Plin. l. 3. c. 1.

BÆBULUS, Magus celebris, vide suprà Ammonas.

BÆCOLICUS, mons Africæ, in Cyrenaica regione prope Clearum paludem, in mediterraneis.

BÆCULA, oppid. Ausetanorum, nunc multis Rhoda, ad fluv. Ter, vix 1. leuc. ab Ausa in Boream 7. à Gerunda in Occasum, & 10. à Ficeris.

BÆCYLA, urbs Iberiæ juxta columnas Herculeas. Steph. Vide Casaubon. ad Strab. l. 3. Bæcula Ptolemæo.

BÆMI, vide Boemum.

BAEN vel BAHEN, in Glossis Isidori, lamina est auri ab aure ad aurem, quâ familiares Regum utebantur. Ornamentum colli ex auro & gemmis, quod alio nomine Torques potest dici. Johannis de Janua & Mammotrecto, Ornamentum colli ex aureis annulis confectum. Reperitur vox apud Vulgatum Interpretem, 1 Maccab. c. 13. v. 37. Coronam auream & bahenem, quam misistis, suscepimus. Aliæ Editiones habent, Bahen, Græcè βαΐνην. Car. Macro corona hic est aurum coronarium, ex A. Gellio l. 5. c. 6. Bahen verò Nona, seu munera, quæ Demetrio Regi, de Hebræis triumphanti, Maccabæi miserant, ex Josepho Ant. Jud. l. 13. c. 8. ubi habetur exemplar Epistolæ Demetrii Nicanoris, de qua in Macchab. loc. cit. cujus verba sunt ex Epistola ejusdem Demetrii.

metrii. Sic nempe Josephus de Jonatha, Simonis fratre, per literas à Demetrio accitô, *Ille non veritus sui oppugnationem cum Senioribus Populi & Sacerdotibus, aurum & argentum, vestem aliaque Xenia deferens, venit ad Demetrium, & hac munificentiâ animum Regis mitigavit* &c. Et inferiùs, Demetrii refert diploma, in quo inter alia hæc erant: *Remitto, quidquid solebant ante me Reges accipere, à sacrificantibus Hierosolymis, aliaque tributa, pro fructu terræ, atque arborum, præterea palmarum vectigal & aurum coronarium, neque quicquam eorum exigetur in posterum.* Et mox, *Coronam auream & baien, quam misistis, suscepimus, & parati sumus vobiscum facere pacem,* &c. Sed & Cedrenus *Bajon* vocat donum, Imperatori tributi loco solitum, de quo etiam Luitprandus *l.* 3. *c.* 5. Vide quoque Joh. Meursium in *Gloss. Græco-Barb.* & plura hanc in rem, apud Macros Fratres in *Hierolexico*, in *Bais*, seu *Baben*, & voce *Fodrum*. Verùm vocem Interpretibus non intellectam pulchrè evolvit Salmas. namque ὁ Βαΐς, subintellige ῥάβδος, virga palmea est, signum olim victoriæ. Unde 2 Maccab. *c.* 14. *v.* 4. φοῖνιξ, *palma*, diserte vocatur, προσάγων αὐτῷ στέφανον χρυσοῦν καὶ φοίνικα, h. e. τὸν βαΐον, vel τὸ βαΐον, vel τὰ βαΐα. In *Historia Barlaam* integrè, de Theuda Mago, [illegible], *Et ingressus est, virgam quidem tenens palmeam, melote verò cinctus*. Nempe Bai Ægyptiis *ramus palmæ*, unde Græci fecêre Βαΐς: à quo Βαΐον Græcos adjectivum, & Βαΐον, quod primo idem [illegible], *ramum palmæ*, apud recentiores postmodum Græcos *donum erogationemque* significare cœpit: cujusmodi munera quotannis ab Imperatore & Patriarcha, hebdomade, quæ ante diem Palmarum est, populo distribuebantur, nomine βαΐων ab ipsa hebdomade acceptô, vide infrà voce *Roga*. Quia verò post Lazari resuscitati festum Sabbathô hujus hebdomadis celebratum, magnô pompæ apparatu, ramis olivarum palmisque, in varias formas confictis, inque ramis appensis, diem Dominicam solenni ritu colebant, à *palmarum gestatione*, Βαϊοφόρον eam appellârunt, de qua infrà dicemus. Plura apud Jo. Meursium *d. l.* Leon. Allatium *de Dominicis & Hebdomadibus Græcor. num.* 20. Lud. de la Cerda *Adversarior. Sacr. c.* 124. *n.* 19. J. C. Suicerum *Thes. Eccl.* in voce Βαΐον, vide & suprà *Badius*.

BÆNIS, qui & MINIUS, Lusitaniæ maximus fluv. cujus fons est apud Cantabros. Strabo *l.* 3.

BÆOTIS, *Hesych.* Βαιῶτις, Ἀφροδίτη παρὰ Συρακουσίοις.

BÆSAMPSA, civitas Arabiæ circa Rubrum mare, quam *Stephanus domum Solis* interpretatur, quasi esset בית־שמש vide Voss. *de Idolol. l.* 2. *c.* 8.

BÆSIPPO, seu BESIPPO, Plinio, *l.* 3. *c.* 1. *Beier*, teste Henr. Coquô, oppid. Hispaniæ Bæticæ in ora litorali Vandalitiæ.

BÆTANA, urbs Asiæ, in peninsul. Indiæ, citra Gangem, & nunc *Beder* à multis creditur, urbs regni Decani; aliis est *Visapor* in eodem regno.

BÆTARRA, Galliæ Narbonensis urbs, olim Septimanorum (à legionis scil. Romanæ numero) colonia, vulgò *Beziers*. Βαιτέρραι *Ptolemæo*. *Stephano* autem est Βαιτέρρα. Ejus locum sic emendabis: [illegible] Βαιτέρραι. Ἔστι καὶ πόλις Κελτικὴ Βαιτέρρα, ὡς ὁ πολίτης Βαιτερρίτης. τὸ δὲ κτητικὸν Βαιτερρῖνος, [illegible] Βαιτερραῖος. Male hæc vulgò separantur, tanquam si & aliqua esset urbs in Gallia, quæ Βαιτέρραι vocaretur. *Nic. Lloydius*.

BÆTARRENI, populi in Cœlesyria, non longè ab Ituræorum gente, à quibus oriundi dicuntur. Plin. *l.* 5. *c.* 23.

BÆTHEN, *Hesychius*, Βαίθην, [illegible], lege Βαιθήλ.

BÆTI, sunt BATAVI, Voss. *ad Melam p.* 194.

BÆTICA, *Straboni Turdetania*. Ibi Bastuli aliàs, Turdetani & Turduli populi. Nunc continet *Andaluziam*, sub qua etiam major pars regni *Granatensis* comprehenditur. Regio admodum fertilis & abundans: Urbes Hispalis, Corduba, &c. Hanc, quæ tertia pars Hispaniæ, Alphonso Castellano eripuit A. C. 1195. Aben Josephus, Maroci Rex quam proinde ab eo tempore Mauri, usque ad Caroli V. ævum tenuerunt. Mariana *de rebus Hisp.*

BÆTICÆ Lanæ, ut & Tarentinæ, magno olim in pretio, quarum meminit Tertullian. *de Pallio, c.* 3. *Exinde materia, nec de ovibus dico Milesiis & Selgicis & Atticis, aut quas Tarentum vel Betica cluet naturâ colorante.* Nativa vocabant, quæ naturâ colorante tincta essent. Martial. *l.* 1. *Epigr.* 97. *v.* 8.

Nativa semper habeat, & lucis laudet
Fuscos colores, galbinos habet mores.

Hinc *nativus* color, pro fusco vel nigro: *Novio Spanus*, à lanis Hispanis, quæ nigræ erant. Præter nigrum tamen multi alii colores nativi. Nam & leucophæus & fulvus & rutilus, inter nativos colores numerantur: *Bæticæ* autem lanæ coloris rutili erant &c. Vide Salmas. *ad loc. cit. & ad Solin. p.* 116.

BÆTICUS Gregorius, vide *Gregorius*.

BÆTIS, fluv. Hispaniæ ulterioris à quo *Bætica* Hispaniæ regio dicta. In quo lanas pulchrô colore tingi ostendit Martial. *l.* 12. *Epigr.* 100. *v.* 1. *in his*,

Bætis olivifera crinem redimite coronâ,
Aurea qui nitidis vellera tingis aquis.

Item nomen oppidi Plinio, *l.* 3. *c.* 1. Βαῖτις autem Punica vox est, ni fallor, à בית *bat* pernoctare. Unde Sil. Italicus,

—— *Solisque cubilia Gades.*

Tribus in locis, inquit Bochart. *l.* 1. *Chanaan c.* 34. stagnat *Bætis*, primo statim in ipso fonte, secundò prope Cordubam, tertiò versus ostia, ubi æstuaria, & lacus Avernus, seu Libysthinus. Atque ob id ipsum Punicè בצי *Bitsi*, i. e. paludosus dictus est. Tzade Ebræum in T. mutârunt Græci & Romani scriptores, ut in *Tyro* & *Tiro* ex צור *Tsor*, & צען *Tzoan*. Neque alio pertinet, quod idem amnis ab accolis Πέρκης, i. e. *Perca* nominabatur. *Stephanus*, Βαῖτις, ποταμὸς κατ' Ἰβηρίαν ὃν Πέρκην λέγουσιν οἱ ἐγχώριοι. Nempe *Perca* factum ex בריכה *berca*, i. e. à *Stagno*, ut in Sicilia *Percusa* vel *Pergusa* dicebatur lacus Ennæ vicinus, ubi Proserpina rapta est. *Percam* autem, sive *Percem*, in *Certem*, aut *Certim* mutârunt scribæ imperiti in his Livii, *l.* 28. *c.* 22. *Martius superatô Bæti amni, quem incolæ Certim appellant*. Vide Voss. *ad Melam p.* 224. 225. Recipit hic fluv. fluvios Singilum, paulo infra Astigim, Corbonem, Guadarizam, Guadarmenasm, & Frigidum, cum aliquot aliis rivis, & Andalusiam provinc. mediam secat. Oritur non longè à Basti, in confinio regni Murciæ, 17. leuc. à fontibus Anæ, & 40. ab Ortu Tagi in Meridiem. *Salmasio* Geminus oritur, ex monte Argentario, cujus meminit *Avienus*,

At mons paludem incumbit Argentarius,
Sic à vetustis dictus à specie sui:
Stannô ipse namque latera plurimô nitet:

Et lacum haud procul à mari facit, è quo tanquam ex uno fonte geminus exoritur, *quantusque simplici alveo venerat, tantus singulis effluit*, ut inquit Pomp. Mela *l.* 3. *c.* 1. Amplexu autem suô insulam facit Tartessum, & ipse *Tartessus* dictus, cui stannum plurimum defert. Unde ἀργυρορρίζους πηγὰς Ταρτησσοῦ, *argenteas sedes habentes Tartessii fontes*, *Stesichorus* vocavit &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 286. ut & infrà in voce *Tartessus*.

BÆTIUM, urbs Macedoniæ. *Steph.*

BÆTIUS, Arabiæ Felicis fluv. *Ptol.*

BÆTOGABRA, Judææ mediterranea urbs. *Ptol.* Becanus dicit, eandem esse cum *Castra Chabriæ Strabonis*, quam tamen hic ad mare mediterraneum describit. In eodem loco *Eziongeber* esse contendit, & *Josephum* reprehendit, quod hanc postea *Berenicem* appellatam scribit.

BÆTON, Historicus Græcus vixit temporibus Alex. Magni, cujus *σταθμοὺς* scripsit. Sæpe priscis laudatus. Athen. *l.* 10. Ejus meminit Plin. *l.* 6. *c.* 17. & Solin. *c.* 53. 55. Idem nomen viri, cujus mentio in *Epigramm.* Juliani *αἰγυπτίου*, apud Salmas. *ad Solin. p.* 994.

Ἑρμείῃ Βαίτων ἁλιηχέα ὄργανα τέχνης
Ἀνθέτο, [illegible],
Mercurio Baton sua nautica tibi dicavit
Vasa, timens jam tristia damna sui.

BÆTULO, seu BETULLO, Melæ, *l.* 2. *c.* 6. oppid. olim, nunc pagus Hispaniæ citerioris in ora litorali Cataloniæ juxta Barcinonem, 1. leucâ à fluv. cognomine dissitus, *Badelona*, teste *Flaviano*.

BÆTULO, vel BÆTULUM, *Ptol.* vulgò BESOS, fluv. parvus Cataloniæ, in Mare Mediterraneum se exonerans, inter Bætulonem & Barcinonem.

BÆTURIA, Hispaniæ tractus. *Estremadura Varrero*, Hirtio *de Bello Hispan. c.* 22. *Beiturria*, *Bæturia* Livio *l.* 39. *c.* 30. Quibusdam erat in confinio Bæticæ, inter Anam fluv. & montes Marianos, in qua pars Vettonum fuit. Ibi nunc pars Estremaduræ provinc. versus Andaluziam. *Baudrand*.

BÆTYLI, Græcis Βαίτυλοι, dicebantur vivi lapides, quorum non rara apud Veteres mentio & præcipuè Scriptores Græcos, qui ἐμψύχους λίθους, quasi *animatos lapides*, quoque vocabant, multa mira fabulosaque de iis narrantes. *Philo Byblensis*, [illegible] Οὐρανὸς βαιτύλια, λίθους ἐμψύχους μηχανησάμενος, *Ulterius etiam excogitavit Deus Uranus Bætylos, lapidesque animatos fabricatus est.* In *Vita* Isidori à Damascio scripta apud *Photium*, [illegible]. [illegible], *Ego quidem existimabam, divinius quiddam esse Bætylum. Sed Isidorus dæmonium potius vocavit. Esse enim quendam Dæmonem, qui ipsum moveat, non è numero noxiorum quidem, vel nimiùm materiæ immersorum; interim nec planè in immaterialem speciem evectorum, neque omni ex parte purorum. Bætylorum autem alium alii Deo sacrum esse, Saturno, Jovi, Soli, aliis.* Vide plura de his Bætylis & vivis seque moventibus lapidibus, in *Vita* ead. Et de hoc genere videntur fuisse lapides isti vivi, quos in adyto Templi Dianæ Laodicenæ collocatos, memorat Æl. Lamprid. in *Antonino Heliogab. c.* 7. *Lapides, qui divi dicuntur* (Salmasius *vivi* legit) *ex proprio Templo Dianæ Laodiceniæ, ex adyto suo, in quo id Orestes posuerat, afferre voluit.* Uti enim Saturno, Jovi aliisque lapides hujusmodi consecratos fuisse, ex *Photio* diximus, sic etiam Diana suos habuit, sibi dedicatos. Eôdem nomine Græci appellant lapidem, quem Saturno devorandum, pro Jove, tradidit Rhea, Latinis *Abadir* dic[illegible] &c. Vide Salmas. *Notis ad Lamprid.* & infrà in voce *Bætylus*, *La*[illegible] it. *Neurospasta*.

BÆTYLUS, Græcè Βαίτυλος. Priscian. *l.* 5. *Abadir Deus est, Dicitur & hic nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devorâsse pro Jove, quem Græci Bætylon vocant.* *Hesych.* Βαίτυλος, [illegible] λίθος ἦν Κρόνῳ ἀντὶ Διός. *Etymologus*, Βαίτυλος [illegible] λίθος ἀντὶ Διὸς ὁ Κρόνος ἔπιεν. idem nullô sensu, Βαίτυλος, [illegible] τοῦ Ἡλίου [illegible]: sed supplendum ex *Phavorino*. Βαίτυλος, λίθος γνώμενος [illegible] τοῦ Αἰώνων. Utrobique autem pro Ἡλίου scribendum Ἡλίου. Vide Bochart. *de Phœn. Col. l.* 2. *c.* 2. Sed & aliorum Deorum *Bætyli* occurrunt. Apud Photium enim Damascius tradit, τῶν Βαιτύλων ἄλλον ἄλλῳ ἀνακεῖσθαι θεῷ, Κρόνῳ, Διΐ, Ἡλίῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις, *Bætulorum alium alii Deo consecratum esse, Saturno, Jovi, Soli, aliisque.* Nempe *Bætylus* Sanchuniathoni apud Euseb. *Præpar. Evang. l.* 1. dicuntur λίθοι ἔμψυχοι, à Deo Urano, h. e. Cœlo fabricati: Bochartus præfatus vertit *lapides unctos*. Erant lapides informes & impolitæ statuæ (ante Statuariam artem excultam) quales *Eusebius*, vel potius ex hoc fortan *Cedrenus*, Serugi ætatem respiciens,

λιθεσμένας εικόνας, *statuas stellarum* appellat, iisque defunctos virtute insignes viros honorari antiquitus consuevisse, docet. Sanè Jacob Patriarcha *lapidem, quem pro cervicali supposuerat capiti, ἔστησεν αὐτὸν στήλην, erexit in statuam; & effudit oleum in summitatem ejus; & vocavit nomen loci Bethel, Οἶκος Θεοῦ, Domus Dei*, Gen. c. 28. v. 18. Qui cippus, quamquam amatus fuit Deo suum, qui proin se *Deum Bethel* vocat, Gen. c. 31. v. 13; postea tamen *odio eum, quod Chananæi deduxerant illum ungendi pia consuetudine in ritum idololatriæ*, Scaliger *in Euseb.* ex traditione Judæorum. Ab eo lapide *Baetylorum* Gentilibus nomen: qui, licèt postmodum Ars statuaria ad culmen evecta esset, manebant tamen, ob antiquitatis venerationem, in honore pristino, Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec. IV.* ubi *de Idololatria vetustate.* Vide hic passim, ubi plura *de Baetylis alibique.*

BÆUS, Ulyssis gubernator. Alius *Baius*, in Campania sepultus.

BAFFINI Sinus, sinus Oceani, supra Americam Septentrionalem in Boream & Terras Arcticas maximè extensus & ab Anglis detectus, sicque dictus à paucis annis. *Baffins Bay.*

BAFUMARIA, apud Raimund. *de Agiles. In Ecclesiis autem magni* Bafumarias *faciebant.* Alibi, *Habebat & monticulum — ubi duæ erant* Bafumariæ, *& quædam sepulchrorum Casalia* &c. Templum notat Mahumeti dicatum, quod aliis *Machumaria* dicitur. Qui enim aliàs Mahumet, eidem Raimundo *Bahumet* appellatur. Vide infrà *Machumaria.*

BAGA, aliàs BOGA, BUGA, urbs Pisidiæ primaria. *Cedren.* Item Africæ propriæ urbs, quam Justinus Imperator restauravit, & incolæ *Theodoriadem* appellarunt. Procopius *l. 6.* de ædificiis Justiniani. Videtur *Bagasi* apud eundem *l. 4. Belli Vandalici*, ut monuit Swalemburgius. Vide *Bagaja.*

BAGACUM, vetus & nobile olim oppidum Nerviorum *Baganum*, *Ptolem. Bacacum Nerviorum tab. Theodos. Bajacum* quoque nonnunquam in priscis *Æthici* codicibus. *Magno* loci meminit his verbis, *Nervius Easiacum*: ubi legi convenit *Bajacum*, vel *Bagacum*, i. e. Nervius, cujus caput est Bagacum. Recentioribus *Bagacum* dicitur accolis *Bavay*, locus in Hainoo solâ vetustate nunc illustris, nihilque antiquum, præter nomen, servans: quem à Ponte Scaldis *Escaupont*, vico ad Scaldim infra Condate sito, & à Vodogoriaco, vel Vogodoriaco, *Vuaudray* aut *Vaudré*, 12. mill. pass. distare, *Æthicus* docet. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BAGADAD, vel BAGDET, Asiæ ad Tigrim urbs, in Persiæ Turcicæque collimitio. Vulgò *Babylon*, cum qua tamen malè confunditur, cùm hujus rudera ab urbe Bagdet satis longè distent. Vide Cluver. *l. 5.* & in voce *Babylon*, & *Bagdatum.*

BAGADARIA, nomen loci apud *Strab.* sed legendum Bagadania. *Steph.* Βαγαδανία μοῖρα Καππαδοκίας [illegible]. apud *Suidam* Βαγδαονία perperam scribitur.

BAGAIA, vulgò BAGAY, vel VAGAI, urbs Numidiæ, quam Justinianus Imperator ab uxoris nomine *Theodoricam* appellavit, postquam eam muris cinxisset, *Procop. l. 1. de bel. Vand.* Hic à Primiano, Episcopo Donatista Carthaginensi, A. C. 394. concilium habitum contra Diaconum Maximianum, quem excommunicaverat: In quo ille à 310. Episcopis absolutus est, æmulò ejus condemnatô. Augustin. *Contra Cresconium l. 3. & 4.* Item *in Psal.* 3. v. 26.

BAGAMIDRIÆ regnum, Æthiopiæ superioris seu Abyssiniæ juxta fluv. Nilum. Subdividitur in 17. provincias satis latas, versus Nubiam.

BAGANSONIUS Pagus, à BAGANSONO vel BAGANSONE, loco ad sinistram Vidulæ contra Durocortorum Remorum, vulgò *Besance*, dictus: inter Virtudensem & Tartanensem pagos medius jacet. Pagus obscurus, & uni Regi Carolo memoratus. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BAGANUM, Nerviorum civitas. *Ptol.* Aliàs *Tornacum.* Aliis est *Bagenheim* pagus.

BAGARGARA, regio Asiæ, in Turchestania, ubi aliàs pars Scythiæ extra Imaum montem.

BAGATELLÆ, Gallis nugæ & jocularia sunt, de cujus vocis origine vide suprà in voce *Bacca.* Sunt autem *Nugæ* Latinis etiam res omnes muliebris mundi, unde *Nugivendi*, qui eas vendebant. Eadem *Jocula*, vel *Jocalia*, quòd iis, gemmis nimirum & margaritis, mulieres maximè delectentur. Item *Baga*, à *bacca*, h. e. margarita: quo nomine mundum muliebrem, qui in gemmis consistit, hodie Galli appellant, quemadmodum Arabes contrà vocabulum omnibus gemmis commune, proprium fecerunt margaritarum, per excellentiam, quòd eæ inter omnes lapillos pretiosos præcipuo sint in honore & pretio. Salmas. *ad Solin. p.* 1124. Vide etiam infrà in voce *Jocalia*, item in *Bauga.*

BAGAUDA, regio quam *Bagaudæ* inhabitabant. Prosper Aquit. in *Chron. Omnia pene Galliarum servitia in* Bagaudam *conspiravêre.* Et mox, *Eudoxius arte Medicus — in* Bagauda *id temporis motâ delatus, ad Chunnos confugit.* Sed, ubinam gentium, haud liquet. *Castri Bagaudarum* quidem meminêre Auctores 4. milliar. Lutetiâ dissiti, at cùm *Bagaudæ* nullibi certam sedem fixerint, & ubique latrocinando prædas agerent, probabile est *Bagaudam* ibi fuisse, ubi maxima eorum pars moraretur. Fuêre autem hi, quos Altaserra dictos vult, quasi *sylvicolas*, à voce Celtica *gau*, i. e. *ager*, *silva*: Alii à *Bagat* vel *Bagad*, (quæ vox Armoricanis ac Wallis, proindeque Gallis veterib. *turmam* sonat & hominum colluviem) factiosorum & rebellium hominum cohors, qui solitudines & castra inhabitabant loci situ munita, atque inde in obvios latrociniis & cædibus grassabantur. Eorum nomen primùm in Gallia auditum, Diocletianô & Maximianô Imperatorib. ut auctor est Paulus Orosius *l. 7. c. 25.* & Eutropius *l. 9.* è quibus Hieronymus in *Chron. Euseb.* Herculium Maximianum, à Diocletiano in Imperii consortium ascitum, factione hâc Rusticorum repressâ, pacem Gallis reddidisse, refert. Quid vero *Bagaudarum* defectioni & rebellioni occasionem dederit, aperit Salvianus, qui Honorii & Theodosii Principatu floruit, *de Vero Jud. & Provid. l. 5.* Judicum scil. & Præfectorum avaritia, ac rapina: quâ factum, ut perniciosa hæc factio, semel obsequii fractis repagulis, longè etiam post Diocletiani seculum, desævierit, eque Galliis in Hispaniam quoque, vel ad minimum nomen eorum: transierit. Meminit enim non semel Idacius in *Chron. Bacaudarum Tarraconensium & Aracelitanorum*, sub Rechila & Theodorico Gothorum in Hispania Regibus: Sed & Eumenius *Bagaudarum* meminit, in *Panegyr. de Scholis instaur.* ut & Auctor *Vitæ S. Mauritii Martyris*, ex qua Christianos illos fuisse, constat. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & in voce *Bacaudæ*, nec non infrà *Tumultus.*

BAGAUDÆ, latrones in Gallia, Duce Amandô & Æliandô rebellantes, ab Aurelio Maximiniano, missô ab Imperatore Diocletianô, coërciti sunt, A. C. 286. Vide suprà.

BAGAUDÆ, rustici, qui rebellione in Galliis excitatâ, à Maximiano Hercule Imperatore victi sunt; post obitum Carini. Eutrop. *l. 1.* Oros. *l. 7. c. 25.* Iidem item in Tarraconensi Hispan. regione, à Friderico compressi, A. C. 452. Isidor. *in Chron.* Vide quoque *Bacauda.*

BAGAUDARUM Castrum, pagus Galliæ superbô gaudens castrô & ponte ad Matronam, 2. leuc. à Lutetia in ortum. *S. Maur de Fossez. Viguer.*

BAGDATUM, urbs Asiæ dives, ampla & valde munita, Provinciæ *Yerak* caput, sub Turcis ab A. C. 1640. Vide *Babylon.*

BAGDEDIN Mahomet, Arabs, de Geometria scripsit, Blancanus, *in secul.* 10. Voss. *de Scient. Mathem. c. 16. §. 4.* Vide & *Mahometes.*

BAGISTAME, regio amœnissima, arborumque feracissimarum frequentissima. Diodor. Sic. *l. 17.*

BAGISTANES Babylonius, captô & vinctô Dariô à Besso, à Macedonibus exceptus. Curt. *l. 5. c. 13*

BAGISTANUS, mons Mediæ, apud quem Semiramis in petra 17. stadiorum suam effigiem insculpsit, quam viri centum donis venerarentur. Cæl. Rhodig. *l. 26. c. 24.*

BAGNAREA, urbs Episcopalis Italiæ, prope urbem veterem seu *Orvieto.* Item, Ducatus Calabriæ. Leander *descr. Italiæ.*

BAGNOLI, vel BAJOLI, Item *Concordes* & *Cozaci*, Hæretici secul. 8. errores Manichæorum incrustabant, ut & Albanorum, V. T. rejicientes, cum parte Novi, animas quotidie à Deo creari negabant, mundumque ab æterno esse, &c. asserebant. Antonin. *sum. Hist. part. 4. tit. 11. c. 7.* Prateolus, *in hac voce.* Idem nomen aspersum Waldensibus, in *Tuscia, sive in Marchia vel in Provincia*, ut auctor est Reinerus *contra Wald. c. 6.* ubi illos à *Bagnolo*, oppid. Provinciæ, vulgo dictos ait *Bagnols.*

BAGOAS, linguâ Persicâ *Spado* dicitur. Plin. *l. 13. c. 4. Clarissimæ omnium, (palmæ) quas regias appellant ab honore; quoniam Regibus tantùm Persidis servabantur, Babylone natæ, uno in horto Bagoi. Ita enim vocant spadones: qui apud eos etiam regnavêre.* Idem nomen datur *spadonibus regiis*; apud Curtium, *l. 2. c. 1.* Ælianum, *l. 6. Var. Histor. c. 8. Heliodorum, Achillem Statium*, & Sulp. Severum, *l. 2. Hist. Sacr. c. 21.* cùm de Judith loquitur, qui *Bagoam* dixit. Suidas, Βαγώας, ὄνομα κύριον, ὃς ἦν εὐνοῦχος. Ovid. *l. 2. Amor. El. 2. v. 1.*

Quem penès est dominam servandi cura Bagoe.

Ab hac voce, hodiernum vocabulum *Page*, quod aulicum ministerium denotat, orta videtur Boxhornio *in Tacit.*

BAGOAS, vel BAGOSAS, Eunuchus, in aula Artaxerxis Ochi adeò potens, ut sine eo nihil ageretur. Duxit Regis in Judæam copias, & templô profanatô, in quemlibet agnum, qui Deo offerebatur, 50. drachmas tributi locô imposuit. Quod factum, postquam Sacerdos Summus Johannes fratrem suum Jesum, Eunucho gratissimum, in templo occidisset. In Patriam redux Regi venenum propinavit, minimô ejus filiô Arse substitutô, quem quadriennio pôst similiter sustulit. A Dario Codomanno, qui huic successit, tandem, postquam & illi insidias struxisset, interemtus. Diodor. Sic. *l. 17.* Freinshem. *supplem. in Curt. l. 2.* Joseph. *Jud. Antiq. l. 11. c. 7.*

BAGOAS, Eunuchus Persicus, ab Alex. M. turpiter amatus. Orsinem, Satrapam & Principem nobilissimum, ut qui inter progenitores Cyrum numeraret, quòd, aliis magnificè ab ipso donatis, ille præteritus esset, calumniis apud Regem labefecit, tantumque evicit, ut innocens Satrapa cruciatibus dirissimis enecaretur, quos tamen incredibili animi magnitudine sustinuit. Curt. *l. 10. c. 1.*

BAGODARES, amicorum unus Bessi, qui, quòd illum liberiùs admoneret, vitæ in discrimen venit. Diodor. Sic. *l. 17. parte posteriore. Gebhardus* censet Curtii *Cobarem* esse.

BAGOE, nympha quædam, quæ Thuscis artem fulguritorum scripsit, quam quidam *Sibyllam Erythræam* esse putant, cui nomen esset *Herophila* Alex. Neapol. *l. 2. c. 16.*

BAGOPHANES, Arcis Babyloniæ & pecuniæ regiæ custos, qui urbem ingrediente Alexandrô, totum iter floribus coronisque constravit, argenteis altaribus utroque latere dispositis, quæ non thure modò, sed omnibus odoribus cumulaverat. Eum dona sequebantur greges pecorum equorumque, leones quoque & pardales caveis præferebantur. Curt. *l. 5. c. 1.* Hunc Alexander comitari se ad reliqua bella jussit. *ibid.*

BAGRADA, Carmaniæ fluv. *Ptol.* hodie *Bendmir* N. *Nicolao* aliis *Bulmir*, *Niger* dicit incolis *Bisarti* vocari. *Bagadamir* Arabicè vocari addit *Thevetus.*

BAGRADA, fluv. Persiæ, nunc *Tisindon*, teste *Sansone.* Oritur in confinio Carmaniæ desertæ. Et rigatâ Pasagardâ, in Oceanum Persicum se exonerat. *Baudrand.*

BAGRADA, Africæ fluv. qui juxta Uticam labitur, apud quem

quem ab Atilio Regulo, & exercitu ejus, ballistis & catapultis serpens 120. pedes longus occisus est. Plin. *l.* 8. *c.* 14. Gellius *l.* 6. *c.* 3. Ejus scriptura (inquit Bochartus *ὁμώνυμος* *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 24) est valdè inconstans, nam pro *Bagrada* Lucani, Statii, Plinii, Ptolemæi, Procopii, Eutropii, Sidonii, Orosii, & Æthici, legitur in Strabone *Bagradas*; in Pomponio, Silio & Floro *Bagrada*, in Polybio *Macar*, & *Makra*, vel *Bucara*, ut legit Suidas voce Τύνης. In Geographo Nubiensi מגרדה *Magarda*, quæ omnia sunt ex uno fonte deducta. Verum scil. nomen erat ברכה *Braca*, vel emphaticè ברכתא *brachta*, i. e. *stagnum*, cujus plurale ברכות *bracoth*, *stagna*, *piscinæ*, Psal. 84. v. 7. Unde Græcum Βράγος, pro palude. *Hesych.* Βράγος, ἕλος. Jam verò ratio hujus appellationis non est obscura. Nam, præterquam quòd suâ naturâ lentus est, & ex Africæ arenis vix eluctatur, (Lucan. *l.* 4. v. 588.

— — — Quà se
Bagrada lentus agit, siccæ sulcator arenæ.)

Ex alveo suo excedens circa ostia, in paludis, aut stagni morem longè lateque diffunditur. Sil. *l.* 6. v. 140.

Turbidus arentes lento pede sulcat arenas
Bragada, non ullo Libycis in finibus amne
Victus limosas extendere latius undas,
Et stagnante vado patulos involvere campos.

Id accidere potissimùm certâ anni tempestate, quâ ostiô arenâ obstructô aquæ restagnant in campos adjacentes, nos docent hæc Polybii, *l.* 1. *p.* 76. [illegible] Porrò cùm *Bagrada* sic se diffundens multas contrahat sordes, & in limosas paludes desinat, meritò *pulverens*, & *cœno gravis* à Statio describitur, *l.* 4. *Sylv.* 3. v. 86. ubi Vulturnum Campaniæ amnem inducit sic loquentem:

Nec sordere sines, malumque latè
Deterges sterili solo putrem,
Ne me pulvereum, gravemque cœno
Tyrrheni sinus obruat profundi,
Qualis Cinyphios tacente ripâ,
Pœnos Bagrada serpit inter agros.

Nic. Lloydius.

BAGRAVENDENE, regio Armeniæ majoris inter Tygranocertam & Arthemitam.

BAHALIS, i. e. in *lætitia*, vel *arrogantia*. Rex filiorum Ammon. Jerem. *c.* 40. v. 14.

BAHAMA, Insul. Americæ Septentrionalis una ex Lucaiis, in mari Boreali, 5. leuc. ab ora Floridæ regionis distans, & ab ea *le Canal de Bahama* dicitur æstus maris, vehemens admodum & formidabilis, inter eam, Floridam, & Cubam Insulam excurrens.

BAHARAIN, i. e. *διθάλασσος*, seu *bimaris*, insula est, sita in meditullio sinus Persici, centum ab Armuzia leucis, & totidem à Balsora, exiguo intervallo à continente Arabiæ, è regione portûs Catiphæ, uti situm ejus describit Auctor *Chronici Armuzia p.* 19. Andreæ Bellunensi dicta *duo Maria*, forsan ideo, quia portio ejus, quod nonnulli asserunt, olim in longam Chersonesum fuit exporrecta, quam mare posteà demersit: cujus rei indicio sunt duo fontes hodieque in medio mari ebullientes. Itaque *διθάλασσος* hæc Chersonesus dici potuit, exque illo tota Insula, eo quòd idem mare, tanquam in duo, divideret. Famosa est, ob unionum copiam, qui in ambitu & vicino mari capi solent. Ordiuntur autem piscationem in *Borhen*, seu potiùs *Baharain*, interdum mense Juniô, sed maximè Juliô, producuntque, ad finem Augusti: Solentque tunc utplurimùm convenire circiter ducentæ cymbæ, centum ex hac Insul. quinquaginta, è *Salfar* & totidem *de Nikhelu*. Capiuntur verò conchæ plerumque, in ea parte portuque Arabiæ, quem *Katar* vocant, 10 leucis ab hac Insula, versùs meridiem: ubi ostreum cùm avellitur, statim se aperit & margarita emittitur. Longè autem præstant uniones hujus sinus reliquis totius Orbis, tam pulchritudine, quàm pondere. Namque si duæ margaritæ ejusdem magnitudinis & figuræ, quarum una ex hoc loco, altera aliunde petita est, inter se conferantur, *Baharensis* semper plus habebit ponderis. Quò fit, ut quotannis hinc extrahantur uniones, quingentorum millium ducatorum valore; præter magnum numerum, qui celatur, Idem Auctor suprà laudatus. Vide quoque Alkazuinium Arabem *in c. de Insulis maris Persici*, Benjaminum Scriptorem Hebr. ubi de Catipha, cujus littori *Baharain* insul. opposita est. Ab hac Insula prono Æthiopes margaritam *bahario* vocant, quasi *Baharensem* dicerent. Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 5. *c.* 5.

BAHEN, vide suprà *Bain*.

BAHURIM, civitas in tribu Benjamin, satis pulchra, & in monte excelso sita, 2 Sam. *c.* 3. v. 16. i. e. *celsi*, sive *juvenes*, aut *in foraminibus*, vel *in libertatibus*.

BAHUSIUM, Castrum permunitum regni Norvegiæ, in parva insul. quam facit Trolhetta fluv. qui ex Venero lacu erumpit. Antea Daniæ Regis, sed ab A. C. 1658. subest dominio Regis Sueciæ, cum tota præfectura, quæ ab ipso Bahusiana dicitur. Conditum fuit A. C. 1309. ab Haquino 4. Norvegiæ Rege Distat. 2 leuc. Danic. à Gottenburgo in Septentrionem, & 3. circiter ab ora Oceani in Ortum.

BAJÆ, civitas Campaniæ, secus mare sita, à Bajo Ulyssis socio illic sepulto. Strab. *l.* 5. Ταῖς δὲ Βαΐαις ἐπώνυμον εἶναι λέγουσι Βαῖον, καὶ τὸν Μισηνὸν Μισηνῷ τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινῶν. Sil. Italicus *l.* 12. v. 113.

— — Hic tepentes
Unde ferant nomen Bajæ, comitemque dedisse
Dulichiæ puppis stagno sua nomina monstrat.

In hujus agro, aquæ calidæ sunt ad voluptatem & varios morbos commodæ, & quia fertilitate ac rerum copiâ, ædificiis, litorumque amœnitate præstabant, magna Romanorum multitudo ad eas confluere solebat. Fuit hæc urbs temperie aeris & Romanorum frequentiâ, atque ornamentis ædificiorum celeberrima. Martial. ad *Flaccum*, *l.* 11. *Epigr.* 81. v. 3.

Ut mille laudem Flacce versibus Bajas,
Laudabo dignè non satis tamen Bajas.

Horat. *Ep. l.* 1. *ep.* 1. v. 84.

Nullus in orbe locus Bajis prælucet amœnis.

Idem *l.* 3. *Carm. Od.* 4. v. 24.

— Seu Tybur supinum
Seu liquidæ placuêre Bajæ.

Propert. *l.* 1. 11. *Eleg.* v. 27.

Tu modò quam primùm corruptas desere Bajas.

Idem ibidem, v. 30.

Ah pereant Bajæ crimen amoris aquæ.

Juvenal. *Sat.* 3. v. 4.

Janua Bajarum est, & gratum littus amœni
Secessus. — —

Statius *l.* 3. *Sylv. ult.* v. 96.

Sive vaporiferas, blandissima litora, Bajas.

Idem *l.* 4. *Sylv.* 7. v. 17.

Ecce me natum propiore terrâ
Non tamen portu retinent amœno,
Desides Bajæ. — — —

Strabo *ubi suprà*, Ἐν ᾗ αἱ Βαΐαι, καὶ τὰ θερμὰ ὕδατα τὰ καὶ πρὸς τρυφὴν, καὶ πρὸς θεραπείαν νόσων ἐπιτήδεια.

BAJANUS Sinus, vulgò *Golfo di Pozzuolo*, extenditur inter Nisitam Insul. & Misenum Promontor. Vocatur etiam *Sinus Puteolanus*. Vide ibi.

BAJARDUS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

BAJAZETH. I. Turcarum Rex quintus, post Amurathem I. Patrem, A. C. 1388. Dictus est *Gilderin*, i. e. fulgur, quòd brevi tempore tanta gessisset. Thronum conscendit, occisô prius Jacup vel Jacob fratre seniore, sic primus *ἀδελφοκτονίας* Ottomannicæ auctor. Mox Bulgariâ, Macedoniâ, Thessaliâ Christianis ereptis, Græcos Armeniosque plurimis urbibus exuit, Principesque Asiaticos ferme omnes subvertit. Hinc terror, & fœdus contra illum à Sigismundo Hungariæ Rege procuratum. Sed infelix obsidio Nicopoleos, & paulò post clades captivorum 600. unco crudeliter affixis, præsente Comite Nivernensi, qui Hungaris auxilio è Gallia submissus erat. Tantis successibus elatus Bajazeth obsidet Constantinopolim, sed frustra. Tamerlanes enim vel Themirlancus, Tartarorum Rex, ab Asiaticis imploratus, post devictos Parthos advolat & prope Angoriam in Galatia Turcam vincit, captumque mulo imponi, & per exercitum in ignominiam duci, potissimum ob superbiam, quâ turgidè intumescebat, curavit. Posteà catenis aureis vinctum, & in cavea conclusum, secum quocunque iret, circumduxit, eôque in equum ascendens, scabelli locô usus est. Qui miser subter mensam cùm ederet, instar canis, ad pedes ejus solas de reliquiis cadentes colligebat micas, quibus tenuissimè, ac turpissimè victitabat. Tandem cùm & conjugis contumeliam videre cogeretur, illisô ferreis caveæ retinaculis capite, exspiravit. A. C. 1403. regni 15. captivatis mense 8. Chalcond. *l.* 2. Leunclav. *l.* 6. Ab illis tempore Turcarum Imperatores legitimas uxores habere desierunt. *Thuan.*

BAJAZETHES II. Mahometi II. Patri successit. Huic controversiam successionis Zizimus, frater minor natu, movit, eo quòd Bajazeth Patri nondum Imperatori natus esset, sed in Asia victus, paulò pòst miserè periit, non sine veneni suspicione. Naupactum in Acarnania, Methonem in Morea, Dyrrachium in ora Sclavoniæ Venetis eripuit. In Ægypto non æquè felix, Janizarorum insuper seditione exercitus, illos trucidare omnes constituit, ni duo Bassæ ipsi id dissuasissent. Tandem imperii an. 32. à Magnatibus suis Selimo filio coronam cedere coactus, hujus impietate venenô sublatus est, Didymothici in Thracia, quò se receperat. A. C. 1512. ætat. 74. Chalcondil. & Continuator ejus, *l.* 10. & 11. Baudier. *Invent.*

BAIDA, regio Asiæ, in Tartaria deserta, juxta Peisidam fluv. & Oceanum Septentrionalem in confinio ditionis Moscoviticæ. Paucis ab hinc annis lustrata & detecta à Moscis.

BAIENNI, oppid. Vindeliciæ in Bavaria, *Faungè* M. Velsero; seu *Faung*, aut *Vaung* oppid. Sueviæ in ducatu Wurtembergensi.

BAIFIUS Janus, vide *Janus*. It. *Johannes Antonius*.

BAILIUS Ludovicus, Jacobo M. Britanniæ Regi à sacris concionibus, scripsit librum illum celebrem, cui titulus *Praxis Pietatis*, ad Carolum Walliæ Principem: qui innumeris vicibus recusus, & in plerasque Europæ linguas, Rhæticam quoque haud pridem translatus, omnium piorum manibus teritur.

BAILUS, vide *Balrus*.

BAIN, vide *Bain*.

BAJOARII, populi Germaniæ, à Francis olim subjugati, ductu Theodorici I. Regis, Chlodovæi M. filii, ab illo Leges acceperunt. In eos dein Carolus Martellus movit. Tassilonem eorum Ducem Carolus M. compescuit &c. Vide B. Rhenanum *Rer. German. l. 2.* cum *Not.* Jac. Ottonis JCti, ut & infrà ubi de *Bavaria*, nec non voce *Lex*.

BAJOCÆ, urbs antiqua Galliæ Celticæ Episcopalis in Normannia infer. vulgò *Bayeux*, *Bajocasses*, vel *Velocasses* Cæsari. *l. 8. Comm. c. 7.* Gregor. Turonens. *l. 5. c. 27.* Ibi Concilium A. C. 1300. *Velocasses* Plinio *l. 4. c. 18.* longitud. 19. 41. latitud. 49. 20. Circumjacens regio vulgò *le Bessin* dicitur, ubi aliàs *Bajocasses* populi, qui & *Biducasses* sunt dicti. Vide *Baiocasses*.

BAJOCASSES, populi Galliæ, videntur esse Plinii *Viducasses*, *l. 4. c. 18.* in Gallia Lugdun. & *Biducasses* *Ptolemæi*, qui & *Bajocassini* Gregor. Turonens. *l. 5. c. 27.* & *Bagassini* truncò nomine, Fredegario *Chron. 4. c. 80.* Hos malè in *Velocasses* aut *Velocasses* & *Bellocasses* Cæsaris *l. 7. Bell. Gall. c. 75.* *Pithœus* & *Scaliger* convertunt. Horum civitas, in *Notit. Veterib.* secundas tenet, inter civitates provinciæ Lugdunens. II. & unà cum civitate Abrincatum præcedit civitates Ebroicorum seu Aulercorum Eburovicum atque Lexoviorum, nobilissimarum gentium: ex quibus etiam civitas Lexoviorum civitati Sajorum olim ignotæ, certè semper humili infirmæque subjicitur. Hodieque Episcopus Bajocassinorum Metropolitano secundus, reliquos provinciæ Antistites antecedit, seu primus est Suffraganeus Normanniæ. *Bajocæ* olim, vide ibi, nunc *Bayeux*. Hinc pagus *Bajocassinus*, ut in *Capitul.* Caroli Magni vel *Bagisinus* aut *Baiassinus*, in *Capitul.* Caroli Calvi, vulgò *le Bessin*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Urbs Viducassium apud *Ptolem.* Argenus memoratur, 5. mill. pass. ab Oceano: in *tabul. Peuting.* *Aregenua*, fortè ab amne suo Ara vel Aura, *Aure*, & Lexovios inter ac Osismios ponitur. *Idem*.

BAJONA, Urbs Galliæ, in Aquitania, ampla, dives & valde munita, ad Aturum fluv. ubi influit in Oceanum, post receptum Nivum. Episcopalis sub Archiepiscopo Auxitano & portu gaudet sat capaci. Quidam ibi Aquas Tarbellicas, alii Bojatum fuisse censent. 6. leucis à confinio Hispan. 7. ab Aquis, & 30. à Burdegala in Meridiem. Oihenart. *descript. Vasconiæ*, *l. 3. c. 13.* de Marca, *Hist. Bearn. l. 1.* Hic collocuti Carolus IX. Galliæ Rex & mater Medicæa, cum Elisabetha, Caroli sorore, Philippi II. Hispaniæ Regis uxore & Duce Albano, exscindendis Evangelicis, mutuam operam arcanis pactionibus firmavisse leguntur, A. C. 1566. Hinc in Gallia Belgioque sanguinis torrentes. Vide Thuan. & Grot. *Hist.*

BAJONA, cognomentò *de Galezia* à situ, Urbs Hispaniæ permunita, in ora littorali Gallæciæ. Ibi antiquitùs fuerunt Aquæ calidæ Calmorum.

BAIRA, apud Altorfensem Monachum in *Histor. de Guelph. Princ.* *Tandem ingressus navem Bairam, civitatem Sancti Nicolai, pervenit*: Barium est, Apuliæ civitas. Mecri Fratres in *Herold.*

BAIRAM, Festum Mahometanorum, de quo vide aliquid infrà, voce *Pascha*.

BAISAMPSA, Arabiæ urbs, ubi Solem cultum, nomen testatur, quod *Solis domum* signat. Testis Steph. *in Urb. descr.* Βαισαμψα, πόλις ἐν τῷ Ἀραβικῷ κόλπῳ [illegible], Βαισαμψηνός, *Basampsa*, *Urbs in sinu Arabico, ad mare Rubrum, ac significat Solis domum. Gentile ejus Baesampsenus.* Hinc ΒΑΙΚΑΜΨΗΝΩΝ, in nummo Trajani, apud Goltzium *Thesaur. c. de oppidis fluviisque.* Est igitur compositum, ex Syriaco, seu Arabico בית, pro quo & per apocopen dicitur בי *domus*, *templum*: ac Arabico שמש, quod Hebræis שמש, *Sol*. Imò Arabes non modò Σάμες vel Σαμψὴν, sed & Σάμψα, extulerint; si rectè Stephanus: Σάμψα, [illegible], *Sampsa*, *vicus Arabiæ: Gentile Sampsenus.* *Sampsa verò Arabibus Sol.* Gerh. Joh. Voss. *de orig. & progr. Idolol. l. 2. c. 9.*

BAJULI, inter Ecclesiæ Romanæ Ministros occurrunt non semel, ubi sic dicti sunt, qui processionibus publicis intererant, & cruces ac candelabra bajulabant. *Ordo Rom.* describens processionem Pontificis: *Post Episcopos Presbyteri, deinde Monachi, dein Schola, deinde Milites Draconarii, i. e. qui signa portant, post eos Bajuli, post eos Cereostatarii.* Petrus Diac. *Chronic. Casin. l. 4. c. 37* ait *Bajulos cereostatarios, flabraterios* &c. obviam Romà processisse Henrico Imperatori. Sic Dudo *de Mor. Normannorum l. 1.* *Bajulant*, inquit, *Scholastici candelabra & cruces*, &c. Apud Petrum Chrysologum *Serm.* 121. & apud Amm. Marcellin. *l. 14.* *Bajulorum præcentorem*, tibicinem, qui vespillonibus præcinebat, interpretantur Viri docti. *Florentides* namque Vespillones a.: *bajulos* dictos, quod mortuos efferrent: apud Car. du Fresne *Glossar.* Apud Aimoinum de *Vita S. Abbonis Floriac. c. 17.* Ingulfum *p.* 856. & 906. Matth. Paris. *ad A. C. 1257.* *Abbatum Bajuli* memorantur, i. e. Officiales domestici. Quo sensu *Episcoporum* quoque *Bajulos* habes, in *Vitis* Abbatum S. Albani *p. 41.* Atque hinc fortè *bajulare officium*, munus aliquod exercere in Monasteriis, dixit Marculfus *l. 1. Form.* 1. &c. In *Tabulario* Brivatensi, variis in locis, mentio fit *Bajulorum Horarum Ecclesiæ*. Sic in *Vitis* Abbatum modò laudatis *p. 90.* *Legebantur autem 12. eâdem nocte de beata Virgine Lectiones, quas cor detenus, sine candela, Bajuli transcurrere conjueverant.* In eodem *Tabular.* Bajuli *obituum novorum*, sub. A. C. 1244. & 1253. Officiales sunt in Monasteriis, quibus incumbebat recipere & distribuere legata & pecunias, destinatas servitio Horarum & Obituum, seu *ad opus Horarum*, ut est in *Chartis* &c. apud eund. Car. du Fresne *Glossar.* De aliis vocis significationibus, vide in voce *Bajulus*.

BAJULUS, inter Magistratus olim Imperii: Hinc refert *Cedrenus*, Theodosium juniorem Constantinopoli agentem, Antiochum quendam, Præpositum, Patricium, καὶ τὸν Βαΐουλον αὐτῷ constituisse. Hic idem postea *Magnus Bajulus* dictus est, atque inde apud Italos, *Bajulus Regis*, quem Angli *Protectorem* appellant. *Magni Bajuli* meminit Curopalates *in Offic. aulæ Constantinop.* ubi *Junius* inquit, *Bajulos recentiores Græci vocant* [illegible]. *Bajulus itaque magnus est, qui Imperatorem infantem quasi gestavit ulnis, educavitque, & inde institutus à pueritia ipsius.* Sic Carolus M. filio suo Ludovico Regi quem in Aquitaniam regnaturum misit, *Bajulum* Arnoldum præposuisse legitur *in vita Ludovici Pii*. Vide Flodoard. *Hist. Eccl. Rhem. l. 3. c. 24.* Hincmarum *Ep. 2. c. 2. & seqq.* ubi fusè docet, quales *Bajuli* præponendi sint Regum filiis, &c. Transfertur *bajulus*, ad plures Officiarios, apud Italos, ut *Ballivus*, apud Gallos. Plura Spelmann. *Glossar. Archæol.* suppeditat.

BAJULUS vel BAILLIVUS, Italis *Bailo*, Magistratus est, qui vice Legati ordinarii Venetorum Constantinopoli fungebatur, cum Imperatores Græci adhuc rerum potirentur: seu potius *Mercatorum Prætor*, ut Platinæ placet in *Gregorio XI.* Βαΐουλος & Μπαΐουλος, Pachymeri *l. 2. c. 32.* Gregoræ *l. 4.* Phranzæ *l. 3. c. 1.* & Codino *de Offic. c. 14. num.* 13. quomodo hæc vox scribitur, apud Ducam *c.* 17. ubi de *Bailivo* Ordinis Hierosolymitanorum militum. At id non semper obtinuit: Nam primitùs *Potestates* dicti sunt Bajuli, ut colligitur ex *Statutis* Venetorum A. C. 1242. *l. 1. c. 27.* Sed & Catalaunis, qui Constantinop. morabantur, *Ballivum* præfuisse, testatur idem Phranzes *loco cit.* Vide quoque infrà in voce *Balivo*. Addam hic paucis alia *Bajulorum* nonnulla genera,

Nonnulla Bajulorum genera, quæ apud Scriptores passim occurrunt.

BAJULI Capitulares, in Ordine Hospitalariorum S. Johannis Hierosolym. dicuntur in *Statutis* Ordinis illius, qui Capitulis adscripti sunt, Consilioque intersunt. Hi sunt *Bajuli VIII. Linguarum*: Provinciæ, qui Magnus Commendatarius;
Alverniæ, qui Marescallus;
Franciæ, qui Hospitalarius;
Italiæ, qui Admiratus,
Aragoniæ, qui Draperius olim, nunc Magnus Conservator;
Angliæ, qui Turcopolerius;
Alemanniæ, qui Magnus Bajulivus;
Castellæ, qui Cancellarius Ordinis, appellantur: *tit.* 10. §. 41.

BAJULIVI Conventuales, in eodem Ordine, dicuntur præcipui Ordinis Consiliarii, Magnus videl. Commendatarius, Marescallus, Hospitalarius, Admiratus, Draperius & Turcopolerius: quòd fuarum Linguarum Præsides existunt, *Ibid.* §. 1.

BAJULI Dominorum, in *Constitut.* Neapolit. *l. 3. tit.* 10. vocantur, quibus aliquid agendum à Dominis suis demandatum est. Quò etiam nomine in Gallia veniunt pedanei & fiscales Judices prædiorum ac feudorum.

BAJULI Gabellarii, qui gabellas seu tributa publica exigunt ac recipiunt: in *Constitutionibus* præfatis, *l. 1. tit.* 57. Insuper *Bajulivorum* nomine insigniuntur Priores & Castellanus Emposte, *tit.* 19 §. 5. meminitque *Magni Baillivi* Hospitalis S. Joh. Hierosolymit. Ducas, *c. 17. p. 40.* apud Car. du Fresne *Glossar.*

BAJUS, qui & BADAS, à Græco βαΐον, ramus est palmæ arboris cum fructu avulsus; (à cujus colore *badios* equos dici, ostendimus suprà) Franc. Gouldmannus *Diction. Lat. Angl.* Item *missus* ludicri Circensis, quòd ad singulos missus βαΐον, i. e. *palma* daretur. Unde *Cedrenus* Justinianum Rhinotmetum, quum Ludi Circenses agerentur, Apsimari & Leontii auctarum colla pedibus calcâsse narrat, ἄχρις [illegible] τὸ πρῶτον βαΐον, i. e. *usque dum primus missus absolveretur.* Sic *locus palmæ*, h. e. τὸ βαΐον, Solino creta est seu locus victoriæ, *c.* 45. Donatis enim palmâ victoribus solvebatur agon, totque palmæ, quot missus erant &c. Salmas. *ad Solin. p.* 935. Sed & βαΐα, pro *die Palmarum*, apud Græcos: Hinc ἡ Κυριακὴ τῶν βαΐων, *Dominica Ramorum*, in *Euchologio fol.* 241. 1. & Βαϊοφόρος, *dies in quo rami gestantur*, *Edit.* Jac. Goar. *p.* 744. A ramis palmarum, quos Christo Hierosolymam adventanti prælatos fuisse, docet Iohannes *Evang. c. 12. v.* 13. ubi τὰ βαΐα τῶν φοινίκων expressè nominat: Matthæo generatim κλάδοι τῶν δένδρων, *rami arborum*, memorante *c. 21. v.* 8. Unde etiam in precatione solenni, ad hunc diem attinente, Græci populum, qui tunc Dominum exciperet deduceretque, [illegible] τῶν δένδρων καὶ βαΐα τῶν φοινίκων, *Germina arborum ramosque palmarum*, adhibuisse ajunt. Sed de τῶν Βαΐων, vide plura apud Angelum Caninium *in Loc. N. T. c.* 4. Isaac. Casaubon. *Exercitat.* 16. §. 2 suprà *Bora* & infrà in *Hosanna*, ut & ubi de *Palmarum Festo*. At de *badio* colore etiam voce *Phœniceus*.

BAJUS Michael, vide *Michael*.

BAJUVARII, vide *Bajoarii*, it. *Lex Bajuvariorum*.

BALA, ancilla Rachelis; ab hera Jacobo marito tradita, ex qua hic Danem & Nephthalimum suscepit. Gen *c. 29. v.* 29. Item. fil. Azazi, 1 Paral. *c. 5. v.* 8. Item Urbs, Gen. *c. 14. v.* 9. Jos. *c. 19. v.* 3.

BALA, mons vel promontor. in tribu Dan. Jos. *c. 19. v.* 3.

BALA Alexander, Rex Syriæ, de quo sic Justin. *l. 35. c. 1.* *Itaque adjuvantibus Ptolemæo Ægypti Rege, & Attalo Rege Asiæ & Ariarathe Cappadociæ bellò à Demetrio lacessiti, subornant Balam quendam sortis extremæ juvenem, qui Syriæ Regnum velut paternum armis repeteret & ne quid contumeliæ deesset, nomen ei Alexandri inditur.* Ita restituit locum Gronovius, ubi Bongarsius legit, *propalam*, Vulgatique olim habuerunt *Prompalum*, quod, ceu verum nomen hominis edidit Petav. in *Rationario Tempor.* Nititur autem Gronovii conjectura Strabonis & Josephi auctoritate, quorum uterque *Balam* hunc Alexandrum cognominatum fuisse scribunt; nec multum nomen hoc, in illa gente frequens, à *Belo*, *Baalo*, *Balaco* & similibus abludit. Vide Gronov. *Observation. l. 4. c.* 10. & plura de hoc supposititio Rege, apud Justinum *l. cit.*

BALAAM, Pseudopropheta, à Balaco Moabitarum Rege, ut Israëli malediceret, adhibitus est: Sed ter id conatus, semper frustra fuit, à propria asina, cui insidebat, per miraculum increpitus

dirasque in benedictionem vertit, sic Deô linguam ejus reluctantis dirigente. Ne tamen muneribus promissis excideret, Balaco consilium suggessit, de Israelitis ad scortationem pelliciendis & cultum Beel-Phegoris. Unde horum clades. Postmodum Deô suis reconciliatô, cum Midianitæ à Josua immani clade victi essent, Balaamus inter occisos repertus est. Vide Numer. c. 22. 23. &c. 2 Petr. c. 2. v. 15. *Ep.* Jud. v. 11. Joseph. *Jud. Antiqq. l.* 4. *c.* 6. Torniel. A. M. 2583. *num.* 18.

BALAAMI Asina, vide *Asina Balaami.*

BALAATH, quæ & BAAL, *Hieronymo Baalath*, *Jos. c.* 19. *v.* 8. 44. civitas in tribu Simeon.

BALABITHENA, regio Armeniæ majoris inter Arsaniam & montem Antitaurum. *P. à Vico.* Vide *l. cum proponas, ult. Cod. de officio Mag. milit.* & *Novellam* 31. *c.* 1. §. 3. ac ubiobique Gothofredi *Notas*, quas laudat Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.*

BALAC, filius Tsephor Rex Moabitarum, qui Balaamum conduxit, ut Israelitis malediceret. Numer. c. 22. v. 1. Latinè *involvens*, *destruens*, vel *cum lambente*, aut *cum percutiente*.

BALACRI, gentes in exercitu Alexandri Magni, apud Curt. *l.* 4. *c.* 13. & Arrianum *l.* 3. an Milesii?

BALACRUS, Prætor Alexandri Magni, qui, Idarne Prætore Darii superatô, Miletum cepit. Curt. *l.* 4. *c.* 13. Hunc adnotat Janus Gebhardus, filium fuisse Nicanoris, ac Pisidis Præfectum; & adhuc superstite Alexandrô Rege, à provincialibus occisum, demum ejus mortem excidiô Larandæorum & Isaurensium à Perdicca vindicatam, è Diodor. Sic. *l.* 18. *p.* 619.

BALACRUS, Amyntæ fil. Præfectus auxiliariis copiis Alexandri Magni. Q. Curt. *l.* 4. *c.* 5. *Phrygas Balacrus regebat.* Sic enim legendus locus iste, Freinshemiô notante, Raderus gentis nomen putavit, nempe quia legit apud Arrianum *l.* 3. Οἱ Βαλάκρῳ ἀκοντισταί, cùm verba illa sic essent vertenda, *Jaculatores, quos ducebat Balacrus.* *Nic. Lloydius.* Fuit alius Nicanoris filius, Ciliciæ Satrapa; Arrian. *l.* 2. Vide suprà.

BALADAN, Latinè *absque imperio*, vel *absque judicio*, aut *vetustas imperantis* vel *judicii.* Rex Babyloniæ, missis ad Ezechiam Regem Judæ legatis, fœdus cum illo iniit. Quibus cùm omnia sua cimelia Rex monstrâsset, Deus iratus, per Esaiam illi nuntiari jussit, hæc omnia olim Babylonem transvehenda, 2. Reg. c. 20. v. 13. Esajæ c. 39. v. 2. Joseph. *Jud. Ant. l.* 10. *c.* 3. Nabonassar esse creditur, cujus æra A. M. 3306. incipit. Scaliger. *de Emend. Temp. l.* 5. Torniel. A. M. 3306. *n.* 4. Aliique. Pater vero dicitur Mardok Empadi, seu Merodak-Baladanis, 2 Reg. c. 20. v. 12. & Esaj. c. 39. v. 1. Josepho ὁ Βαλάδας, *Jud. Antiqq. l.* 10. *c.* 3. ut & Beroso, qui illum quidem *Babyloniorum Regem* vocat: verum id nomen in Canone non legitur. Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* XVI. Vide infrà *Merodach*, ubi non Baladanem sed filium Baladanis ad Ezechiam Legatos misisse, dicemus.

BALÆNA, Græcè φάλαινα, è cetorum genere, (aliàs enim cum *Cete*, species cum genere, confundi solet) omnium maxima, & velut cœterorum Rex ac Princeps, quam propriam Indico Oceano facit Plin. *l.* 9. *c.* 3. *Maximum animal in Indico mari Pristis & Balæna est: in Gallico Oceano Physeter.* E quo Solin. c. 52. *Indica maria balænas habent ultra spatia quatuor jugerum.* Additur in *Excerptis, in longitudine*, quod necessariô subintelligendum, ait Salmas. Habet autem jugerum in longitudine cubita centum ac triginta tria cum semipede, h. e. pedes regios 200. Arrianus ex Nearcho Cete Indica magnitudinem plerumque habere usque ad 25. orgyias extentam, narrat: quod fermè eodem redit; sed hac de re dicemus infrà, in voce *Cete.* Uti autem prodigiosa magnitudo *Balænæ*, sic & gula tribuitur, integris quoque navibus absorbendis par. Dionysius Periegetes v. 603.

Παλλαὶ δ' ἄν καὶ νῆα σὺν αὐτοῖς ἀνδράσι νοῖ
Κῆτεα καταβρόξειεν ὑγρῶσσο.

Unde *Priscianus*,

Quippe solent pariter navem sorbere virosque.

Et *Festus Avienus*,

Protinus hæc ipsam absorbent fauce carinam,
Involvuntque simul mox monstra natantia nautes.

Quod tamen Homerus, fabularum pater, non ausus est de Scylla sua pronuntiare, quæ solis nautis absorptis naves intactas relinquebat. Nempe in cetaceis quidem piscibus inveniuntur, qui hominem deglutire queant integrum, ut de Carcharia seu Ceto Jonæ, infrà videbimus: At cete propriè dicta, quales *Balænæ*, pristis, physeter, ut vastæ belluæ, tamen gulæ meatus ita habent angustos, *ut non nisi parvos pisciculos deglutiant*, Vincentius *Doctrinal. l.* 16. *c.* 118. Unde Scaliger, de *Balæna* professus se non vulgaria dicturum, sed comperta, inter cœtera hæc habet: *Neque enim grandiorem vorare licet ei, propter gulæ angustias; adeò enim vix semipedem habet.* Ratio in promptu, quia, quotquot animalia pulmone spirant, iis gulæ meatus coarctari necesse, ut ex his angustiis spiritus per fauces majore nisu erumpat &c. Bochart. *Hieroz. Parte poster. l.* 5. *c.* 12. Porrò vastam hanc molem *Leviathanis* nomine significari ac describi, Jobi c. 40. v. 20. & *seqq.* magnus hactenus doctorum consensus fuit. Sed obstant quam plura: *Versu* enim 26. negatur Leviathanis cutem telis penetrabilem esse, at qui balænæ capturam scripsêre, testantur eam obrui telorum nimbô à nautis circumstantibus: utpote lævem glabramque cutem & squamis minimè tectam (quod de Leviathane dicitur) habentem. Quæ causa, quod tam facilis ejus piscatio sit. c. 41. v. 5. Leviathani tribuitur rictus oris immensus, quem magnô ac horrendô hiatu valvarum instar aperiat: Balænæ verò angustæ sunt fauces, uti vidimus. v. 9. *Oculi ejus ut palpebræ Auroræ.* At nihil Auroræ radiis simile habent balænarum oculi, quos magni Auctores scribunt prægravi superciliorum pondere, aut arvinâ, statim obrui, cùm scil. bubulorum magnitudinem parùm excedant. Unde est, quod amissô Duce, pisciculô exiguô, fertur talpâ cæcior in vada scopulosque impingere. Oppian. *Halieutic. l.* 5.

Οὐ γὰρ ἔτ' οἱ ἄλλοι ἄκακοι ἰθυντῆρες ἀϋτμῇ
Ἀτρεκέως, ἢ νῆες ἀρηγόνες ἐξεκάλυψαν.

Porrò Leviathanis *halitus carbones accendit & ex ore illius flamma prodit*, v. 12. Balæna autem non vomit ignes, sed in sublime nimbos efflat, Plin. *l.* 9. *c.* 6. Adde quod Leviathani *collum* tribuitur, v. 13. quô balæna caret. Scaliger *Hist. Anim. l.* 2. *sect.* 118. *Collum habent Triton & Crocodilus: balæna & delphin nullum* &c. Quæque alia sunt, è quibus omnibus conficit Bochartus, Crocodilum potiùs, quàm Balænam, *Leviathanis* nomine, à Deo *d. l.* designari. Vide eum *Hieroz. Part. poster. l.* 5. *c.* 16. & 17. Plura vero de *Balæna*, apud Plin. *l.* 9. *c.* 3. & *seqq.* ubi inter alia ex ossibus ejus tecta contignari apud gentes quasdam refert: Ælian. *Hist. l.* 2. *c.* 13. Plutarchum *de Solert. Animal.* Alios. Addam hic saltem, descriptionem ejus, ex Georg. de Sepibus, cui *Balæna, piscis est omnium, quos monstrorum prægnans Oceanus producere solet maximus; nullas omnino branchias habet, sed earum locô pergrandem in fronte hiatum, per quem receptum humorem magna vi evomit; corium est glabrum & in modum exasperatæ pellis spissum, durum, tenax, prægrave ac solidum; pinnas habet utrinque unam & tertiam in dorso, in modum alæ fere falcatæ, quibus universam molem corporis vibrat. Caudæ lamina coloris cyanei, ossium ejus tanta est, ut ex iisdem sæpe stipendia ad certas artes adsunt balænarumque ostentantur, in Collegio Romano Societat. Jesu Musæo.* Hodie *Balænarum* captura, juxta Groenlandiam (namque & alibi, quàm in Indico Oceano) frequens est, observatumque, Septentrionem se piscatu copiosiorem esse tractibus Meridionalibus. Cujus causa forte, quòd vis vivifica melius se per vices habeat, quàm si uniformi eodemque tempore constanter attineatur. Aquæ autem quò Austro propiores eò graviorem ac magis continuum Solis æstum sentiunt, eòque generationi minus aptæ redduntur, quàm Septentrionales, quæ Solem non nisi per intervalla sentiunt. Auctor Anonymus *Histor. Orb. Terr. cap. de Commerciis.* Cæterum variis usibus *Balæna* inservit. Sinenses, qui in provinc. *Kuangtung*, ad Insul. *Hainam* balænas capiunt, eò planè modo, quô Batavi in mari Balthico, oleum sicut illi inde ad varios usus excoquunt. Pinguedo insuper, quæ nonnunquam pedis altitudine corio subest, Europæis vernô præsertim jejuniô, sale condita, edulis apta est, hincque *lardum quadragesimale* vulgo appellatur. Sed & lingua, quæ multarum est librarum pondo, in maximis habetur deliciis: reliquas ejus pisces carnes bubularum instar quoque talitas audimus vel numerosum exercitum, per integrum diem, posse alere. Setas porrò seu barbæ ejus (sunt ante oculos tenues quædam assulæ, quaternas ulnas longæ ac sesquipedem latæ longissimis villis ad latera prædicæ, quibus sibi iter prætentat) perpolitis ac bene exsiccatis fruiti, politiores mulierculæ sua pectora communiunt, vestiumque fibras rigidiores ac rotundiores continent: Apparitores etiam publici virgularum ac fascium locô gestant &c. Vide Auctorem Anonymum *Sina & Europa* c. 22. ubi de hoc Ceti genere prolixè & eruditè disserit: uti de pisce mille vocum *Zeuner*, cujus operâ *Balænæ* in exitium aguntur, fabulam Arabum, infrà ubi de eo.

BALÆUS Robertus, vide *Robertus.*

BALÆUS Johannes, vide *Baleus.*

BALAGRUS, Historicus Græcus, ἐν Μακεδονικοῖς advocatur à Stephano, in Ὀλβία, ac ἐν Μακεδονικῶν δευτέρῳ ab eodem in Ἀμολός.

BALAGUATA, regio Asiæ, intra montes, peninsul. Indiæ intra Gangem, sub dominio Regis Decani, versùs confinia regni Golcondæ.

BALAMBUANUM, Urbs Asiæ, in Insul. Java, cum portu, in ora littorali, versùs Orientem, ex adverso Insul. Baliæ. Hinc Fretum inter utramque *Fretum Balambuanum.*

BALAMIR, Hunnorum Rex Bosphorô Cimmeriô trajectô Ostrogothos vicit; Unde tantus reliquis Gothis terror, ut à Valente Imperatore sedes in Mœsia peterent. Procop. *bell. Goth. l.* 4. Sozom. *l.* 6. *c.* 37. Jornandes. *c.* 24.

BALANAGRA, Græcè Βαλανάγρα, nomen clavis, cujus apud Veteres communis usus fuit. Cujusmodi claves unicô dente constabant, qui in *balanum* infigebatur, ad eam extrahendam. Tibullus, *l.* 1. *El.* 2. *v.* 18.

Seu reseras fixâ dente puella fores.

Quam ob rem cùm fraudibus illæ obnoxiæ essent Laconicæ claves inventæ sunt, quibus tres dentes erant. Unde queruntur apud Aristophanem mulieres in *Θεσμοφοριαζ.* cùm antea solerent de facili aperire viris insciis cellaria & apothecas, & inde quæ vellent depromere, jam per Laconicas claves, quas Viri tum gestare cœperant, id non ampliùs licere, &c. Vide Salmas. *ad Solin.* & infra passim, inprimis in voce *Balanus*, & ubi de *Laconicis Clavibus.*

BALANAM, i. e. *idoli gratis*, vel *donum*, aut *possessor gratiæ* fil. Achobor, septimus Rex Edom. Gen. c. 36. v. 39.

BALANEA, oppid. in confinio Syriæ, & Phœnices. Plin. *l.* 5. *c.* 20.

BALANDRANA, Gallis BALANDRAS vel BALANDRAN, pallii species, occurrit in Statutis Ordinis S. Benedicti in provinc. Narbonensi. A. C. 1226. *Illas quidem vestes, quæ vulgo Balandrava & supertuni vocantur & fiscas rubeas & fracta ---- penitus amputamus*, ubi Car. du Fresne *Balandrana* legit. Cum his equitare Regularibus interdictum, in Concilio Albiensi A. C. 1254. c. 53. *Prohibemus quoque districtius, ut nulli Regulares cum balandranis vel aliis vestibus Laicorum equitent ac incedant*, &c. Vide Car. du Fresne præfatum in *Glossar.*

BALANEÆ, Syriæ cavæ oppid. Stephano Phœniciæ, cui & *Leucas* vocatur, *Regum Pastello*, *Veliana Nigro.*

BALANTIPYRGON, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptolem.* *Capiampa Mercatori.*

BALANTIUM, Nævio dictus est mons Palatinus Romæ, quod ibi pecus pascens *balare* consueverit, apud Johan. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 1. c. 8.*

BALANUS, Græcè Βάλανος, *palmula*, à *glandis* similitudine, qualis fructus ejus palmæ, quæ myrobalano, i. e. balano myrepsicæ pomum simile gignit. De qua vide Salmas. *ad Solin. p. 1319. & seqq.* Quod nomen Græciæ populare, de palmæ dactylis, Latini usu suum fecêre: namque & glandes hæ palmæ exiliores ac proceriores, *dactyli*, à digitorum forma dicti sunt. Plin. *l. 13. c. 4.* *Ex reliquo genere plebejæ vilescunt. Syri & Juba tragemata appellant. Nam in alia parte Phœnices, Græcæque populari etiam nomine a nobis appellantur Balani.* Et sic quidem palmæ fructus *balanus* dictus est. Alia verò est *Balanus* arbor, quæ myricæ folia similia habens myrobalanum fert, glandem sic appellatam, quòd unguentis adderetur, ex qua etiam oleum fiebat, quò pretiosissima quæque unguenta conficiebantur, de qua vide eundem Salmas. *p. 499.* Idem porro nomen fuit ornamento aurium, à forma sic dicto, de quo vide infrà ubi de *Inauribus*.

BALANUS, quoque ferrum fuit glandis facie & cavum, quod in foramen τοῦ μοχλοῦ, i. e. *ligni vectis seu seræ* immittebatur apud Veteres, sicque seram committebat januæ, ut nisi extractô eô removeri ac revelli non posset sera, nec janua aperiri. Ita autem in seræ foramen incidebat βάλανος, ut tota lateret, nec erui inde posset vel extrahi, nisi immissô aliô ferrô oblongô, quod in *balani* cavitatem ita initur, ut eam evelleret ac sursum traheret, quod ferrum βαλανάγρα vocabatur: & hæc fuit clavis. Græci, Βαλανάγρα, [illegible] βάλανον. Foramen verò seræ, in quod descendebat βάλανος, dicebatur βαλανοδόκη. Sed nec βάλανος, nec βαλανάγρα locum habuit, nisi in his foribus, quæ serâ vel vecte ligneô transversô firmabantur, quem Græcis μοχλὸν, Latinis *seram*, appellari diximus. Quô modô primæ domus januæ, quæ in publicum aperiebantur, & urbium portæ, muniri solebant. Interiora verò conclavia & cæterarum fores, aliô munimine firmabantur, *pessulis* videl. seu *ferreis obicibus*, cujusmodi obices *verrous* hodie Galli vocant, *Hesychius* [illegible] dixit. De quibus Appulejus *l. 1.* *Et cum dicto pessulis injectis & uncino firmiter immisso sic ad me reversa.* Nempe uncus vel uncinus, Græcè [illegible] immittebatur, injiciebantur pessuli & sic intus fores oppessulabantur. Ab illis vero, qui foris erant, clave, ut hodie fit, immissâ, reducebatur pessulum, quô ostium intus vinctum retinebatur, sicque fores aperiebantur: quod ad *Balanagras* sine ratione, Vir magnus refert. Hæ enim non adducendo aut reducendo pessulum, sed sursum trahendô, fores reserabant. Nempe, ut dictum, cava erat βάλανος, quæ in foramen seræ descendebat, & intra id tota immersa latebat. In idem foramen demittebatur clavis seu βαλανάγρα, quæ conveniebat in cavum *balani* & eam attrahebat. Considerantur enim striata intus videtur fuisse βάλανος & βαλανάγρα extra, quo istius clavis in strias ferreæ glandis incurrentibus facilius invicem possent copulari & una extrahi. Hinc *Pollux* ex *Thucydide* clavem demissam in βάλανον sese induisse eamque traxisse, ut hastæ lignum seu hastile immittitur τῷ [illegible], ait. Sic itaque non reducebatur βάλανος, sed ab imo sursum trahebatur ac clavem immissam sequebatur, quôcunque tandem modô eam exsculperet & expiscaretur ἡ βαλανάγρα. Cæterùm, ut januæ hôc modô obseratæ possent etiam reserari ab his, qui foris erant, satis grande foramen supra locum seræ relinquebatur in ostio, per quod manus immitti quiret, & *balanus* in balanodocen demitti, sursumque eidem aperiendæ βαλανάγρα in βάλανον immitti, de quo vide infrà in voce *Foramen*: plura vero hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p. 925. & seqq.* ubi inter alia Recentioribus *balanos* cum *obicibus* ferreis passim confundi docet.

BALAO, castrum Galliæ, memoratum Orderico Vital. *l. 10.* *Paganus de monte Dublabeiu castrum* Balaonem *tenebat.* Hodie *Baillon* vel *Ballon* fortè, inter Fractam Vallem *Freteval*, Montemque Dublelli *Mondoubleau*, in Pertico minori, Hadr. Vales. *Notit. Galliæ.*

BALARE, ovium vox ex Græco βῆ, βῆ, cujus mentio in illo Cratini.

Ὁ δ' ἠλίθιος, ὥσπερ πρόβατον, βῆ, βῆ λέγων, βαδίζει.

Hinc, uti ovis, animalis quippe simplicissimi hominibus parùm callidis, & paulo stolidioribus, appellatio attributa est; uti patet ex *Bacchidibus* Plauti, ubi senes simplices minimeque malos *oves* vocat, & Comico Græco, *in Nubibus*, [illegible]: sic & *balare* dicti qui stolidè aliquid effutiunt, quàm loquuntur. Plautus ubi modò. Arnobius *adv. Gentes l. 3.* *Carnificinis balare contunditur*, &c. Vide quoque supra *Agnus*.

BALARI, Cyrnii exules dicuntur, teste Pausaniâ, *l. 10.* quod nomen Sardiniæ montana incolentibus adhæsit, cùm illuc secessissent à Carthaginensibus deficientes. Cœl. Rhodig. *l. 19. c. 24.* Eorum regio *Barbargia* dicitur Pineto, *Præter Iliensies vel Iolaenses*, inquit Bochart. *l. 1. Chanaan, c. 31. inter celeberrimos Sardiniæ populi memorantur Balari & Corsi.* Plin. *l. 3. c. 7.* *Celeberrimi in ea populorum Balari & Corsi.* Livius *l. 41. c. 6.* *Iliensis adjunctis Balarorum auxiliis pacatam provinciam invaserant.* Item *Balarorum magna auxilia Iliensibus venerant.* Etiam *Balaros* recenset *Strabo*, inter [illegible]. Et Pausanias *loc. cit.* tam *Corsos*, quàm *Balaros* cum Iliensibus in montes se contulisse scribit, & illos quidem accessitè vicina Corsica, hos ex Africa & Hispania: *Ora*, inquit, *super grada dissensionem.* *Afri & Hispani ità accensi, cum a Carthaginensibus defecissent, & ipsi montium juga occupant, seorsim consederunt.* Βαλαροὶ δὲ ὄνομα [illegible] Κυρνίων Βαλαροὺς [illegible] οἱ Κύρνιοι. At hi non erant exules, nec Corsicâ linguâ debuerunt, sed Sardiniâ denominari. Bocharto itaque *Ilienses*, *Corsi*, *Balari*, gens eadem, quia idem situs, & eadem victus ratio. Nempe ut *Ilienses* ex Pœnis [illegible] *Ilat* quasi altos dixeris, à montibus scilicet, ita [illegible] *Corsi* à sylvis, & *Balari* à *[illegible]* dicti, quasi [illegible] *Balarim* Arabicè scil. [illegible] *barari*, *[illegible]* sonat. Ex. Heydius.

BALATHA, Urbs Mesopotamiæ, ad Chaboram fluv. inter Nisibin & Thapsacum.

BALATIMORA, Sinus Hiberniæ Insul. in Momonia provinc. & Desmoniæ Comitatu, spatiosus atque Insulis sparsus, cum portu cognomine in ora Meridionali, *Balatimore Bay.*

BALATONI, Corsicæ mediterraneæ populi, quorum regio *Balagna* dicitur. Horum vestigium manet in oppid. *Balagna* intra montes, ad fontes Ostriconii, fluv. in parte Boreali Insulæ. *Baudrand.*

BALATOR, in *Appendice ad Chron. Freculfi A. C. 1374.* apud Labeum *Tom. 1. Bibl. p. 408.* vel, ut est in *Notis* Tyronis, *Ballator*, saltator est. Unde *Balatio*, saltatio in *Glossis* Isidori, & *Ballematium* seu *Ballistium*, chorea seu cantilena, ad quam saltatur: à verbo *balare*, i. e. saltare, choreas ducere. Item *Ballare*, Gall. *Baler.* *Ugutio*, *Ballare*, *huc & illuc inclinare, vacillare.* Nota Tyronis, *Ballat*, *ballator*, *ballatrix*, Quæ voces à Græco deductæ, *Gloss. Græc. Lat.* Βαλλίζω, *pergo: gradior.* Βαλλίζει, *ambulat.* Βαλλισμὸς, *hoc gressus*, Βαλλίζω *ballo.* *Lexicon MS. Reg.* Βαλλίζειν, [illegible] Βαλλίζειν, *est cymbala percutere, & ad ejusmodi sonum saltare.* Vide Athen. *l. 8. p. 362.* Concilium Laodicen. *can. 53.* Augustinum *Sermon. 215. de Temp.* Synodum Roman. sub Eugenio II. A. C. 826. *can. 35.* aliosque Scriptores, Carolo du Fresne laudatos in *Glossar.* ut & infrà, in voce *Ballistium*. Hinc *Balet* Gallis hodieque genus saltationis, à plurimis diversa schemata exprimentibus peragi solitum; item Dramatici poëmatis species, falsorum Deorum laudes ab illustribus personis recitari solitas, plerumque comprehendens, de qua utraque vocis notione vide P. Richeletum *Diction. Gall. haud pridem edito.*

BALATORUS I. Tyri Rex, vide *Balazarus*.

BALATORUS II. post excisam à Nebucadnezare veter. Tyrum, cùm Baali Regi successissent *Judices*, (Regum locô, sub clientela Babyloniorum) inter Mytgonum & Gerastratum regnavit. Ita enim Auctor *Annalium Tyrior.* [illegible] *Mytgonus & Gerastratus Judices annis sex, inter quos Balatorus regnavit anno uno*, apud Joseph. *contra Apion.* Eô mortuô, evocârunt Merbalum ex Babylone, qui regnavit ann. 4. Hunc excepit Iromus per annos 20. cujus tempore Cyrus Persarum Imperator erat. Unde patet, nonnullos sanguinis regii captivos à Nebucadnezare abductos & Babylone educatos fuisse, è quorum numero Reges subinde Tyrii peterent. Joh. Marshamus *Canone Chronico ad Sec.* XVIII. Ab *Iromo* veterum hiatus ingens est usque ad Azelmicum Regem, quem vide.

BALATRONES, Horat. *l. 1. Sat. 2. v. 2.*

Mendici, mimæ, Balatrones.

Quem ad locum sic *vetus Interpres*: *Balatrones luxuriosos ac perditos vocat, a Servilio Balatrone, cujus in 2. libro meminit. Ex hujus autem nomine, similis vitæ homines balatrones sunt appellati, à balatu fortè dicti, quæ vox inertiæ est, & ridicula. Leguntur & Barathrones, qui bona sua devorando, quasi in Barathrum mittunt. Iidem & Blatrones propriè dicti sunt, à blaterando, i. e. vaniloqui.* Hæc ille. Primum autem etymon probare non possumus, nec enim *balatrones* id nomen habent à Servilio, sed Servilius id nomen accepit, quod nihili homo foret, ac decoctor merus. Nec magis placet *a balatu* sic dictos. Quod si foret, ita vocarentur propriè *loquaces* & *blaterones*, quod falsum est. Verisimilius est tertium etymon, ut *bonorum gurgites* ita dicerentur, quia sint

Impluvies & tempestas barathrumque macelli.

Uti loquitur idem Horat. *l. 1. Ep. 15. v. 31.* Sanè *barathrum* Athenis locus erat immensæ profunditatis, Sed [illegible] sumitur à Plauto, *Curcul. Act. 1. sc. 2. v. 29.* pro *Stomacho*. Inde igitur decoctores dicti *barathrones*, quia cuncta conderent in *barathrum* h. e. in *stomachum*. Hinc vetus Glossator [illegible] *Barathronum* interpretatur. Quod autem addit Horatianus interpres, aliter dici *Blaterones*, id satis refellitur iis quæ diximus. Est & aliud etymon apud Festum, ex cujus verbis cognoscitur *balatrones* ita dictos videri, à vocabulo *balla*, sive, ut MSS. habent, *Balla* significante lutum, quod ex itinere adhæret, sive quod de calceamentorum soleis radunt. Sanè pro *flagrione* usurpat Varro, *de R. R. l. 2. c. 5.* *Videbo jam vos*, inquit, *balatrones, & huc adferam meum corium & flagra.* Cæterùm ab hac voce est, quòd Italis homines nequam *Balatroni*, & Gallis *Belitres* dicuntur. Vide Fungerum, in *Balatrones*. Henricus III. Imperator &c. Pictaviæ &c. ac Aquitaniæ Ducis, sororem Gulielm. Agnetem in uxorem accepit. Cumque ex more regio, nuptias Ingelhemii celebraret, omne *Balatronum* & histrionum collegium, quod eò confluxerat, vacuum abire permisit. Spelman. *Glossar.* ex libro Gall. *Preuves de l'histoire des Comtes de Poitou*, &c. Ubi à *Balando*, seu saltando, dicti videntur.

BALATUS & BALBATUS, vide *Babalathus*.

BALBECA, vetusta Phœniciæ Urbs, ad montis Libani radices sita, nunc ferè omnino diruta, non longè à Damasco, Aleppum versùs.

BALBIA, Ausoniæ urbs, Plin. *l. 14. c. 6.* ubi nonnulli *Babia* legunt. Oppid. Brutiorum in Calabria citeriore in colle, ubi manna & crystallus proveniunt. Hodiè illud *Altomonte* dici, scribit Gabr. Barrius. Hinc *Vina Balbina*, quæ in pretio olim.

BALBILLUS, Neronis ætate Ægypti Præfectus fuit, teste Tacitô *Annal. l. 13. c. 22.* Fuit id an. Urb. Cond. 809. Qu. Volusiô Saturninô, & P. Corneliô Scipione Consulib. De itinere suo, ac rebus Ægyptiacis, quædam consignavit. Senec. *Nat. Qu. l. 4. c. 2.* *Balbillus virorum optimus, in omni literarum genere rarissimus auctor est, cùm ipse præfectus obtineret Ægyptum, Heracleotico ostio Nili, quod est maximum, spectaculo sibi fuisse delphinorum a mari occurrentium, & Crocodilorum a flumine adversum agmen agentium, velut pro partibus prælium: crocodilos ab animalibus placidis, morsuque innoxiis, victos.* Ex

eodem

eodem opere est, quod refert Plin. *in proœm. l. 19. Galerius à freto Siciliæ Alexandriam septimo die pervenit, Balbillus sextò, ambo Præfecti.* In vulgatis Senecæ libris est *Babillus*, in Plinianis *Balbilius*. Sed *Balbillus* dicitur *Tacito*: atque ita legi oportere, probat Lipsius ex veteri inscriptione T. JULIUS BALBILLUS, SACERDOS SOLIS. Addere potuit & hanc: SOLI ALAGABALO JULIUS BALBILIUS AQUILA. Sanè ἀναλόγως à cognomento *Balbus* fit *Balbulus*, hinc *Balbillus*; tamen ecce *Babilla* in inscriptione alia: PRO SALUTE SABINIANI ET JULIÆ BABILLÆ VINDONA MATER. Voss. *l. 1. Hist. Lat. c.* 25.

BALBINUS, post mortem Gordianorum, cum Pupieno, electus à Senatu Imperator Romanus bis antè Consul & Præfectus urbis, & plurimarum provinciarum rector. Genus suum referebat ad Cornel. Balbum Theophanem, qui per Pompejum civitatem meruerat, quum esset patriæ suæ nobilissimus, idemque Historiæ scriptor. Hic cum Socio Imperii Maximinus restitit, qui in obsidione Aquilejæ perierunt. Mox uterque à militibus, durante Capitolinorum ludorum festivitate, interempti. An. 137. Imperii 10. vel 12. Jul. Capitolin. *in Maximin. & Gordian.* Herodian. *l.* 7.

BALBIS, Græcè Βαλβὶς, in Stadio, nonnullis idem quod ὕσπληγξ: alii accuratiores verò distinguunt. Utraque enim quidem ad Stadii ingressum, unde cursores emittebantur; sed Βαλβὶς propriè fuit linea, in solo depressa & modicè cavata, cui insistebant Cursores: At Ὕσπληγξ repagulum vel regula altiùs è solo elata & opposita Cursoribus, quæ signó currendi dató, ruebat repentè & in Βαλβῖδα incidebat, ad cujus cavi modulum ita attemperata facta erat, ut decidens lineæ hujus cavitatem impleret & exæquaret. Quô factô & limite complanatô in cursum se dabant ac pedum certamen auspicabantur *οἱ ἐκ βαλβίδος*. Statius *l. 6. Theb. v.* 595.

Ut ruit, atque æquum summisit regula limen,
Corripuêre leves spatium, &c.

Itaque Βαλβὶς linea erat, ad quam stabant Cursores: ὕσπληγξ transversum repagulum, quod inter duo alia arrectaria & exstantia ligna positum signô datô, à duobus Hermulis utrinque funibus laxabatur, vide infra ubi de his *ἀφετηρίοις Hermulis*. Ovidius alicubi *carcerem* vocat *Βαλβῖδα*, sed abusivè. Nulli quippe carceres in Stadio, uti infrà videbimus. Sed & Circi fores cancellatim ac reticulatô opere factæ, Βαλβίδες quoque dictæ sunt, ut dicemus in voce *Cancelli*. Plura vide apud Salmas. *ad Solin. p.* 923.

BALBURRA, urbs Lyciæ. *Steph.* Vide *Bubo*, apud eundem. longitud 60. 40. latitud. 37. 20.

BALBUS, cognomen Antiorum, à *balbutie* primum uni ex iis impositum, & posteà à posteris retentum. Vide *Cornelius*.

BALBUS Cornelius, cognomine *Garamanticus*, ob victoriam de Garamantibus reportatam, memoratur Solino *c.* 29. *Garamantas Cornelius Balbus subegit, & primus ex hac victoria triumphavit. Primus sane de externis, utpote Gadibus genitus, accessit ad gloriam nominis triumphalis.* Cui proin unà cum *Balbo* Patruo majore civitas Romana data est: qui posterior ad Consulatum quoque ascendit. Plin. *l. 7. c.* 43. ubi de variis Fortunæ exemplis, *Fuit & Balbus Cornelius major Consul, sed accusatus, atque de jure virgarum in eum Judicum in consilium missus, primus externorum atque etiam in Oceano genitorum, usus illo honore, quem majores Latio quoque negârunt.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 183.

BALBUS Cornelius, *Major* cognominatus, ad differentiam alterius *Balbi*, ex fratre nepotis, vir Triumphalis, primus externorum Romæ Consul fuit: uti vidimus suprà.

BALBUS Hieronymus, vide *Hieronymus*.

BALBUS, mons Africæ inligum latebra Masinissæ Regis à Syphace superati. Fit enim fontibus abundans, & pascuis, agroque Carthaginensi vicinus.

BALBUTIES, infantum sermo, seu *loquela, ipso fragmine offensantis linguæ dulcior*, uti habet Minucius Fel. *Octavio*. Græcè ψελλότης, item ψελλισμός. Basilius Seleuc. Orat. 7. in Abrah. ὡς τὸ ἀσθενὲς τὸ βρέφος, καὶ ψελλίζοντι τῇ γλώσσῃ τὸ παῖδα ἐγκολπούμενος. Cujusmodi dimidiatæ loquelæ, & ob id dulcioris, specimen extat apud Salvian. *Ep.* 4. ubi Palladia, à parentibus ipsius balbutiem imitantibus, Domnula vocata, *Advolvor vestris, ô parentes charissimi, pedibus, illa ego vestra Palladia, vestra Gracula, vestra Domnula, cum qua tu tot vocabula quondam, indulgentissimâ pietate, lusistis. Quæ vobis per varia, nomina nunc fuit mater, nunc aviculà, nunc domina.* Jac. Ortelius *Animadvers. ad Minucium d. l.* Vide infrà *Lallus*.

BALCANIFER, vide infrà *Baldakynus*.

BALCEA, urbs circa Propontidem, *Steph.*

BALCHUS, fluvius Colchorum.

BALCIA Insula, vel BALTHIA, occurrit apud Solin. *c.* 19. *Auctor est Xenophon Lampsacenus, à littore Scytharum in Insulam* Balciam *tridui navigatio: ejus magnitudinem immensam & pene similem continenti, nec longe Oceano separari: quas qui habitent, vivunt ovis avium marinarum, & avenis vulgo nascentibus*, &c. Ita enim *Excerpta* Plinii antiqua habent, & exemplaria *MSS.* At libri Solinianí *Abalciam* vulgò præferunt. Salmas. *ad Solin. p.* 217.

BALCONES, in *lapid.* quæ legitur in Cœmeterio S. Proculi Veronæ, *Fecit balcones novos super balcones veteres, elevari.* Italis *Balconi*, Gallis *Balcon*, exedræ sunt prominentes, vox, ut volunt nonnulli, propria Venetorum, ut alii, Genuensium, Car. du Fresne *Glossar.* Sic Salmas. voce hâc indigetari ait, quæ foribus adjici & super januas extrui solent, *grandia* Latinis dictas, Græcis recentioribus *ἐξῶστα*, vide eum *Notis ad Spartian. in Pescennio Nigro. c.* 11.

BALDACHINUM, vulgò in Ecclesia Latina vocatur umbella, quæ super S. Eucharistiam, cum circumgestatur, deferri solet: imò & super eam in Altari, ut vocant, asservatam & subinde super Altaria, absque asservata ibi Eucharistia suspenditur. Operimentum est quadratum, memoraturque in *Actis* S. Theoctistæ Lesbiæ, ubi agitur de Altari in templo B. Mariæ, in Insula Paro. Vide Ans. Solerium *de Pileo sect.* 4. Carolo du Fresne, *Baldakynus* seu *Baldekinus*, vox recentioris ævi pannum notat omnium ditissimum, utpote cujus stamen ex filo auri, subtemen ex serico texitur, plumatio opere intertextum: à *Baldacco* seu Babylone, Persidis celebri urbe dictum, quod confectet ibi & inde in Occidentem defertur. Gallis & Anglis *Baudequin*: quâ appellatione donata etiam legitur moneta minutior, cujus in commerciis usum prohibendum esse agitatum in Gallia *Monetarum.* A. C. 1308. uti est in veteri *Scripto* Cameræ Comput. Paris. fortè quod Rex sub *Baldekino* seu umbraculo in throno sedens, in ea repræsentaretur. Crebrò autem *Baldachinum* seu *Baldekinum*, pro umbraculo sumi seu umbella, eò quod utplurimum ejusmodi umbella ex pannó hoc pretiosó conficeretur, ex Auctoribus notum, imprimis pro conopeo seu umbella illa, uti dictum, quæ tegendo Tabernaculo & Altari, ac Sacramento, per viam, unà cum Sacriculo illud deferente, inservit: quod tamen album debere esse, notant Macri fratres, apud quos *Baldachinum*, à *Baldachino* Regulo Damasci (unde sericum Babylonem defertur) quem Balduinus, Gotbofredi Bullionæi Frater in Regno successor, vicerat, ut refert Blondus *Decad.* 2. *l.* 5. *ad A. C.* 1130. dictum videri, quoque legas *in Hierolex.* Hinc *Balcanifer*, apud Matth. Paris. *ad A. C.* 1237. & 1247 quô nomine insignitus est Vexillifer, apud Templarios olim Milites &c.

BALDAD, i. e. *vetusta dilectio*, vel *mamilla sive in vetustate motus*, aut *absque motu*, sive *absque dilectione*, vel *mamilla*; nomen viri. Job. *c.* 8. *v.* 1.

BALDE Bernardinus, vide *Bernardinus.*

BALDE Jacobus, Ensishemio Alsata, Rector collegii Jesuitici, Neoburgi ad Istrum, Lyricus excellens. Scripsit optimi commatis poëmata, tom. 4. in duodec. Coloniæ excusa: Præterea *Uraniam, Batrachomyomachiam, Encomium macrorum*, &c. Obiit haud pridem.

de BALDENSEL Guilielmus, vide *Guilielmus.*

BALDEQUINUS, Damasci Rex à Baldwino superatus. *Blond.*

BALDERICUS, Episcopus Noviodunensis. Scripsit *Chronologiam* Ecclesiæ Atrebatensis & Cameracensis, cum aliquot operibus historicis. Voss. *Hist. Lat. l. 2. c.* 47. Sammarthani fratres, *in Francia Christ. tom. 2. p.* 816. Obiit A. C. 1112.

BALDOCUS Radulphus, vide *Radulphus.*

BALDRACA, puella generis obscuri, peregrinæque conditionis, quamvis multarum rerum ob paupertatem indiga, noluit tamen corporis sui facere copiam Othoni Imperatori. *Volaterran.*

BALDRICUS, Aurelianensis, Episcopus Dolæ, in Britanniæ ducatu. Quatuor libros Belli S. scripsit, à tempore captæ per Godofredum Bullionæum Hierosolymæ. Ut & alia plura, in prosa & versu: quæ ultima 4. tomo Authorum *Histor. Gall.* inserta. Ordericus Vitalis, *l.* 9. *Hist. Eccl.* Gallia Christ. *tom. 2. p.* 566.

BALDUINUS I. Orientis Imperator, priùs Flandriæ & Hannoniæ Comes VIII. hujus nominis, fil. Balduini animosi. Cum Gallis expeditione sacrâ susceptâ, A. C. 1200. Zaram, à Venetis adjutus, cepit. Alexium Juniorem cum Patre Isacio Angelo in Imperium restituit, Constantinopoli, pulsô Murzuflô, qui Alexium IV. strangulaverat, occupatâ. A. C. 1204. in Templo Apostolorum Imperator salutatus, A. C. 1205. Adrianopolim obsedit sed coactus est obsidionem solvere à Joannizo, Bulgarorum Rege, à quo per insidias captus, & in Metropoli Bulgariæ Trinobi vel Ernoë detentus, anno verò post occisus est, A. C. 1207. Onuphr. *Chron.* Outreman. *Const. Belg.* Post hujus mortem Pseudo-Balduinus Flandriam turbavit. Lips. *Monit. Polit.*

BALDUINUS II. fil. ult. Petri *de Courtenay*, admodum puer fratri Roberto suffectus, cui nondum per ætatem idoneo, Johannem Brennum, Regem Acræ cognomine Hierosolymitanum Italiâ evocatum, nomine solùm coadjutorem dedêre. Cujus filiâ Mariâ vel Marthâ ductâ, A. C. 1239. coronatus est. Hinc in Galliam appulit, à Ludovico IX. opem contra Græcos flagitans, cujus auxiliis submissus in Græciam rediit, sed ab Alexio Cæsare, cognomine Strategopulo, Michaelis Palæologi Duce, qui per subterraneum meatum à proditoribus monstratum Constantinopolin intravit, pulsus in Italiam cum Pantaleone Justiniano Patriarcha, se recepit. Postquam Latini 58 ann. Imperium tenuissent. Obiit A. C. 1273. Nangius in Ludovic. V. Onuphr. *Chron.* Gregoras *l.* 8. Blondus 7. *Decad.* 2. *Baldwin* Germanicè est *audax victor*. Anglicè *Abold victor*, idem quod *Winbald*, ut *Nicolas*: & *Laodicea*. *Bald* autem olim pro *Bold*, i. e. *Audax, confidens*: Authores Kilianus & Lips. *Epist.* 41. *Cent.* 3. Sic *Ethelbald, nobiliter audax*, & *Wilibald, valde audax*. Respondet ferè Græcor. *Thrasea Thrasymachus, Trasybulus*. *Win* autem idem est quod *win victoria*, ut *Tatwyn, dictus victor*, *Bertwyn, clarus victor* & *Unwin* adhuc apud Danos, i. e. *Anvictus, Unconquer'd.* Camden.

BALDUINUS I. ex Principe Edessæ Rex Hierosol. post Godofredum Bullionæum, fratrem, A. C. 1100. Acren, post 20. menses cepit, ut & Tortosam, sed ipse mox Ramæ obsessus, eâ occupatâ, vix evasit. A. C. 1190. cepit Bernardus fil. Raimundi, Comes Tholosanus, Tripolim, quam Comitis titulo sub Rege tenuit. Tandem Baruthô & Saydâ annô post occupatis, agrisque prope Hierosolymam Christianis, qui inter Arabes vixerant, distributis, obiit Balduinus, A. C. 1118. regni 18. in monte Calvariæ sepultus. Guil. Tyr. *l.* 11. & 12.

BALDUINUS II. de Burgo, fil. Comitis Rethelii, ex Gallia, A. C. 1180. postquam Eustachius, Comes Bononiensis, frater Godofredi & Balduini I. jure in regnum cessisset, Rex tertius Hierosolym. coronatus est. Saracenos, qui Rogerium Antiochenum A. C. 1120 vicerant, ingenti clade affecit. Ab his tamen annô post captus, Tyrô urbe illis cessit. Obiit liberatus, A. C. 1131. regni 13. Gul. Tyr. *l.* 12. & 13. Sanut. *l.* 3. *part.* 6.

BALDUINUS III. fil. Fulconis Andegavensis quartus Hierosolym. Rex, ei cum matre Melesinda successit. Cepit Ascalonem, cum aliquibus locis maritimis. Obiit A. C. 1162. regni 20. nullis ex Theodora,

Ema-

Emanuelis Imperatoris nepte liberis susceptis. Guliel. Tyr. *l.* 17. & 18.

BALDUINUS IV. cognomine *Mesel*, i.e. leprosus, fil. Almerici, ex Agnete Courtenæa, regnum obtinuit, A. C. 1174. quod, eô adhuc minorenni, à Raimondo Comite Tripolit. est administratum. Sibyllam sororem Guilielmo Comiti Montferratensi cognomine *Longa Ensis*, elocavit, è qua Balduinum V. susceptum, cum vix quinquennis esset, coronari jussit. Guilielmô verò mortuô illam Guidoni Lusiniano uxorem dedit. Interim vicit Saladinum, Hierosolymam occupare conatum, & obiit A. C. 1185. Nepos Balduinus V. annô post, à matre, veneno necatus creditur, quô maritum suum Guidonem ad regnum eveheret. Gul. Tyr. *l.* 20. & 21. Sanut. *l.* 3. *p.* 6.

BALDUINUS I. cognomine *Brachium ferreum*, Comes Flandriæ fil. Odoacri, qui Saltuum Flandriæ præfectus erat. (sic enim gubernatores à Regibus Galliæ huc missi dicebantur.) Raptâ Juditâ, filiâ Caroli Calvi, & Eardulphi Angli viduâ, à Papa excommunicatus, Romam venit, & Nicolao I. intercedente, Socero reconciliatus, Flandriæ comes primus hæreditarius factus est. Obiit A. C. 879. Guicciard. *Histor. Belg.* Mezeray & Dupleix, *in Carolo Calvo.*

BALDUINUS II. cognomine *Calvus*, prioris fil. à Carolo Simplici Atrebatum urbe exutus, licet ei contra Danos Normannosque strenuam navasset operam. Quod ægerrimè ferens Wunonacus dominus Insul. Vasallus ejus, Fulconem Archiepiscopum Remensem, cujus consiliô Carolum id fecisse suspicatus est, per insidias occidit, A. C. 900. Obiit, A. C. 918. fil. Arnolphum Magnum successorem relinquens. *Iidem.*

BALDUINUS III. fil. Arnolphi Magni ante Patrem obiit, filiô Arnolphô Juniore successore relictô, A. C. 965. Mayer. *Chron. Flandr.*

BALDUINUS, IV. cognomine *Barbatus*, fil. Arnolphi II. ex Rosele, filia Berengarii, Italiæ Regis, successit Patri, A. C. 989. Cepit Valentias, aliaque loca. Fortunatissimus sui seculi Principum, ui Balduinum V. genuisset. *Iidem.*

BALDUINUS V. cognomine *Friso*, dein *Bonus*, gener Roberti, Galliæ Regis cujus fil. Adelaidem duxit, A. C. 1027. Cupidine dominandi in transversum actus, armis Patrem pepulit, qui à Ricardo III. Normanniæ Duce restitutus est. Post ejus mortem, fil. *Boni* cognomen meruit, Hannoniam occupavit, Regnum Galliæ sub Philippo I. administravit. Obiit, A. C. 1067. Balduinô & Robertô filiis relictis.

BALDUINUS VI. cognomine *de Monte*, quia Montibus Richildam Reinieri IV. Comitis Hannoniæ hæredem duxit, Frisiâ Robertum fratrem pulsurus, in prælio cecidit, A. C. 1070. Arnolphô III. & Balduinô filiis relictis. Quorum ille a Roberto, A. C. 1071. occisus, hic Hanoniâ contentus esse coactus est.

BALDUINUS VII. cognomine *Securus*, quia semper aliquam manibus & in insignibus gestabat, fil. Roberti, ei successit A. C. 1111. Ludovico Crasso contra Henric. I. Angliæ Regem præstò fuit, vulneratusque in exigui castri obsidione, quod *Bures en Caux* dictum, paulò pòst, intemperantiâ dolorem augente, A. C. 1119. obiit. Successit ei Carolus Bonus, sororis fil. ex Canuto Daniæ Rege frustra Clementiâ Burgundâ matre, quæ secundis nuptiis Godofredo Comiti Lovaniensi nupserat, in Guil. Yprensem, Flandriæ spurium, qui ejus neptem habebat conjugem, regionem transferre conatâ. Guaguinus, *l.* 6. Polydor. *l.* 11. Mayer. *in Chron.* Mezeray, *in Ludov. Crasso.*

BALDUINUS VIII. Comes Hannoniæ, duxit A. C. 1169. Margaretam Flandricam, sororem Philippi Comitis.

BALDUINUS IX. factus est Imperator Constantinopolitanus. Vide *Balduinus I. Imper.*

BALDUINUS Franciscus, vide *Franciscus.*

BALDUS, de Ubaldis Petrus, Perusinus, JCtus celeberrimus sui temporis, Bartholi discipulus, Bononiæ docuit, plurimos scripsit in Jus Utrumque commentarios. Obiit Ticini an Patavii, A. C. 1400. vel 1423. ut *Trithem.* vult. Fratrem habuit Angelum Baldum, studiorum socium & scriptorum aliquot Juridicorum auctorem, qui eôdem annô obiit. Joh. Fischardus, *in vitis JCoss.* p. 247. Vide & Buchol. *Ind. Chronol.* ad A. C. 1344. & 1420. Juris disciplinam tam avidè arripuit, ut annô ætatis 17. publicè de ea disputare cœperit: Postea Bononiam, ubi Bartholus docebat, ad jus interpretandum vocatus, magnam sibi gloriam docendoque scribendoque conciliavit. Inde Papiam invitatus a Johanne Galeacio Mediolan. Duce, Jus ibi Civile professus est. Post magnos tandem in disciplina hac illustranda labores exantlatos, Papiæ, relictis filiis duobus, Juris itidem apprimè peritis, decessit: admorsus in labio inferiori à rabiosa canicula, quam in deliciis habebat, ut quidam referunt. Lepidum est, quod de eodem, & Bartholo Præceptore ejus primùm, postea collega, tradunt, tantam aliquando inter utrumque altercationem publicè fuisse exortam, propter variam lectionem §. *ult. l. si Creditor. ff. de distract. pignor.* ut Pisas communi consiliô miserint, qui exemplar librorum, qui tunc *Florentini* nominabantur, inspicerent, utrum utrum *Nullam vendicionem*, ut Bartolus, an *Ullam*, ut Baldus contendebat, scriptum haberent. Præterea apud Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.*

BALDUS, urbs Phœniciæ. *Steph.*

BALDUS, Ital. MONTE BALDO, mons Italiæ & Veronensis agri, in ditione Veneta, etiam in principatum Tridentinum excurrit, inter Athesim fluv. & lacum Benacum. *Magin.*

BALEARES, vulgò *Majorque*, & *Minorque*, duæ insul. Maris Mediterran. ante Hispan. quarum major, quæ Orientem spectat, longa est 100. mill. pass. circuitu 480. Cujus præcipua oppida olim fuêre *Palma*, & *Pollentia.* Minor longa est 40. ambitu 150. Sic dictæ (ut quidam volunt) à Baleo quodam, Herculis comite ibi relictô. Aut ἀπὸ τοῦ βάλλειν, h. e. à *jaciendo*, propterea quòd fundæ, & jaculationis *Baleares* peritissimi habiti sunt. Tradit enim Lycophron, & post eum Florus, *l.* 3. *c.* 8. eam hisce insulis consuetudinem fuisse observatam, ut esurientibus filiis à matribus jentaculum in sublimi trabe poneretur, quod illi contingere non poterant, nisi prius fundâ dejecissent. *Majorcam* autem Diodor. Sic. *l.* 5. maximam esse scribit, post 7. magnas, quod nonnulli perfunctoriè legentes sibi finxerunt 7. esse *Gymnesias*, sive *Baleares*, exdem enim sunt. *Hesych.* Βαλιαρίδες, νῆσοι αἱ περὶ Κύρνον, καὶ ἡ αὐτὴ ἡ Γυμνησία. Hinc Eustath. *in Dionys.* Εἰσὶ δὲ τινὲς ὧν ἕτεροι εἰσιν ὡς Γυμνησίας νήσους, ὁ Λυκόφρων ἰδίως οὕτω λέγει. *Balearium* autem originem Græci conantur sibi asserere, aliis è Bœotia cum Lycophrone, aliis è Rhodo deducentibus. Sunt enim, qui à Rhodiis τὰς ἐν Ἰβηρίᾳ ... εἰς Γυμνησίας νήσους ... λέγουσι. Ita Strabo *l.* 14. Hinc Silius *l.* 3. *v.* 364.

> *Jam cui Tlepolemus sator, & cui Lindus origo,*
> *Fervida bella ferens Balearis & alite plumbo.*

Nam in bello Trojano Rhodiorum Dux Tlepolemus fuit. Nempe tam Bœotos, quàm Rhodios ad has insulas applicuisse credibile est. *Baleares* tamen à neutris descendisse, palam arguunt lingua & mores planè dissoni. Gens enim fuit aliena prorsus ab omni cultu --- *Domus illis antra fuêre: vestes*, ut quidam ajunt, *æstate nulla, hyeme autem ex pellibus.* Pro unguentis, quibus se ungerent, oleum lentiscinum, cum adipe suillo: *Ignotum argenti pondus & auri.* Vini ultra modum avidi erant, quô tamen carebat regio, & ita mulierosi, ut in nuptiarum solemnibus cognati & amici omnes cum sponsâ concumberent, priusquam ea viro permitteretur. Itaque in bello pro stipendio nihil exigebant, quàm vinum & mulieres, & pro muliere captivæ λύτρα dabantur viri quatuor. Cadavera fustibus minutatim concerpta, & in vasis recondita lapidibus obruebant. Unicum in bello telum fundæ tres, è melancrena, seu melancrani junci genere, quarum diversus usus, aliæ enim propiùs, aliæ eminus feriebant; Una circa caput aut collum, altera circa ventrem, aut lumbos, tertia in manu fuit. Hujus artis doctores Phœnices habuisse dicuntur. *Strabo*, Σφενδονῆται ἄριστοι λέγονται, ἐξ οὗ ... ὡς φασι, Φοίνικες κατέσχον τὰς νήσους. Quod verò non est absimile. Nam ex Scriptura planum est, hanc artem inter Phœnices & Ebræos pridem fuisse in usu. Jam verò ab hac arte Βαλιαρεῖς cur dicti sint, non satis liquet. Constat quidem, inde appellatos. Nam palam nugatur Isacius *in Lycophronem*, cum Baleardas insulas dici vult, quasi Βαλεαρίας ... h. e. *Valerias*, sive *sanas.* Et jampridem explosa est Livii fabula, *Epit. l.* 60. de Baleo Herculis comite. Proinde ipse *Livius*: *Baleares a teli missu appellati.* Et Polyb. *l.* 3. Βαλιαρεῖς, οὓς κυρίως μὲν καλοῦσι σφενδονήτας. Ἀπὸ δὲ τῆς χρείας ταύτης καὶ τὸ ἔθνος αὐτῶν προσαγορεύουσι καὶ τὴν νῆσον. Idem habent *Strabo*, *Diodorus*, *Stephanus*, *Eustathius*, & *Isidorus*, qui in id omnes magnô consensu conveniunt, ut *Baleares* ab usu fundæ velint esse nominatos. Quod tamen aliter atque aliter edisserunt. Nam alii ex Græca lingua *Balearium* nomen tanquam fidiculis extorquent, ut *Isidorus* post *Diodorum*, qui Βαλλιαρεῖς ideò scribit per duplex λ. ut ἀπὸ τοῦ βάλλειν deducat. Alii rem nudè efferunt, nullâ explicatione additâ, ut *Stephanus*, *Livius*, & *Polybius.* Alii denique, ut *Eustathius* & *Strabo*, vocem esse volunt vernaculæ linguæ, vel Phœniciæ, quod verissimum. Omnino enim Βαλιαρεῖς est בעל ירה *Baal jaro* i. e. *magister jaculi*, seu *projiciendi lapides.* Et ob hoc clari apud Poëtas perhibentur, qui earundem fundarum sæpe meminerunt. Virg. *Georg. l.* 1. *v.* 309.

> *Stuppea torquentem Balearis verbera fundæ.*

Ovid. *Met. l.* 2. *v.* 727.

> *Non secus exarsit, quàm cùm Balearica plumbum*
> *Funda jacit, volat illud, & incandescit eundo.*

Lucan. *l.* 1. *v.* 229.

> *Impiger & tortô Balearis verbere fundæ*
> *Ocyor. ---- ---- ----*

Silius *l.* 7. *v.* 297.

> *---- Ensis & arcus*
> *Et telum Baleare. ---- ---*

Eodem pertinet, quòd *Baleares* Græcè *Gymnetes* dicti sunt, & insulæ *Gymnesiæ*, sive *ad exercitationem* cum *Strabone* referas, aut *ad nuditatem* eorum, qui in bellum prodeunt, solis fundis instructi. Quò referenda hæc *Hesychii*, Γυμνῆτες, οἱ μὴ ἔχοντες ὅπλα, οἱ δὲ ... σφενδονῆται, οἱ δὲ ... μαχόμενοι. Sunt qui *Gymnetas* dici volunt, quia æstatem nudi exigunt. Ita *Livius* ac *Diodorus.* Atqui à *Lycophrone* describuntur non omnino nudi, sed σισυροφόροι, *Sisyrnâ induti*, i. e. *tunicâ villosa, ex velleribus*, item ἄχλαινοι *sive lanæ & vestes, discalceati.* Itaque vereor, ne veteres ob id ipsum æstatem exigere nudos finxerint, quia non satis constabat, quorsum *Gymnetes* dicerentur. Ejusdem farinæ est fabula de Bœotis, naufragiô factô, ad Gymnesias nudis enatantibus. Bochart. *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 35. In his insulis tantus olim cuniculorum proventus fuit, teste Pliniô *l.* 8. *c.* 55. ut in eos præsidium militare ab Augusto petere sint coacti. *Choradas* ab Apollonio vocari, annotavit *Gesnerus.* Sanè Strabo eas χοιραδώδεις appellat, ... Vide Eustath. *ad Dionys. v.* 457. *Antoninus* vocat Majorem *Columbam*, & Minorem *Nuram.* Alphonsus Aragonius, ejectô Balearium Rege, cognato suo Baleares insul. rapuit. A. C. 1344. Mariana *de reb. Hispan.* In prælio quoque Cressiacensi, quô Galli ab Anglis ingenti clade affecti sunt, præter Johannem Bohemiæ Regem etiam Rex Balearium cecidit. Froissard. *l.* 1. circa A. C. 1346. Hodie ad Hispaniam pertinent, ab ea vix 70. milliar. distantes, Inter se autem 25. mill. pass. Major, quæ *Majorica*, Urbem habet cognominem amplam & munitam, & 34. vicos; in circuitu est 140. mill. pass. Minor, quæ

Minorica, oppid. habet *Citadella* dictum, cum 4. vicis, estque vix 50. mill. pass. *Baudrand*. Vide *Majorica* & *Minorica*.

BALEAZARUS, Menandro Ephesio apud Josephum contra *Apion*. *l.* 1. Βαλεάζαρος seu Βαλεάζαρος, alias *Balatoro*, Tyri Rex, patri Hiromo successit, vixit annos 43. regnavit annos 7. Eum excepit Abdastartus fil. quem vide. Ejus tempore Regina Sabæ Hierosolymam venit. Helvicus *Theatro Histor*. *p.* 44. 45.

BALECH, urbs à Salomone ædificata. *Josephus*.

BALENA, piscis genus, quod, perinde ac *sturgio* apud Anglos, solius est Regis, ut habent Bractonus *de Corona l.* 3. *c.* 2. §. 4. & Fleta *l.* 1. *c.* 46. *LL.* Scaniæ Andreæ Suenonis *l.* 8. *c.* 1. *Omnes pisces, sive sint mortui, sive vivi, si casu vertice terram appulsi, ut manus hominum non possint effugere, occupantibus conceduntur, præter sturgionem, qui juri Regio à quocunque repertus fuerit, totus cedit: præter quoque cetum, de quo, quicunque primus advenerit, si pedes venerit, fascem suum sufficienter habuerit, si eques, onus equi: si auriga, quantum currus trahere poterit: si nauta cum navi venerit, quantum navis sex remorum deportare poterit: deportabit, centumque rei exactori Regis muntiabit, aliàs tres marcas nummorum persolvet.* De decima Balenarum, vide *Monasticon* Anglic. *Tom. I. p.* 30. & *Tom.* 3. *p.* 4. Adde, quæ de Balænis observavit Cicvracus ad *LL. mare Oleronenses*, *Art.* 44. laudatus Carolo du Fresne in *Glossar*. Vide quoque suprà ubi de Balænis.

BALERUS, Rex Cadusiorum, cujus epistola ad Saporem Persiæ Regem, de Valeriano Imperatore captivo libertati restituendo, legitur apud Trebellium Pollionem in *Valeriano Patre*, *c.* 5. cujus initium: *Remissa mihi auxilia integra & incolumia gratanter accepi, sed captum Valerianum Principem non satis gratulor, magis gratularer, si redderetur. Romani enim*, &c. Ubi Palatinus *Velenus* habet, & editio prima, scripti quidam *Belenum*: quod magis probat Salmas. quam *Balerus*, *Not. ad loc*.

BALESIUM, maritimum Italiæ oppid. non procul à Brundusio. Plin. *l.* 3. *c.* 11. Vide *Aletium*.

BALESTRA, hodiernis Græcis appellatur instrumentum Chirurgicum, balistæ exiguæ formam referens, quo sanguinem illi demittere solent. Ejus usus imprimis in monte Atho, ubi Calocerorum ultra viginti millia: descriptionem habet & figuram, apud Jac. Sponium *Itinerar. Græc. Part.* 3 *p.* 256. & *seqq.*

BALLETUS, Hippomis fil. Corinthi civitatis primus auctor & fundator. Vellejus *l.* 1. *c.* 3.

BALEUS I. Rex Assyriorum, ab A. M 2199. usque ad An. 2228. Alius, imperium tenuit, ab A. M. 2302. usque ad an. 2333. Euseb. *Chron.* Augustin. *de Civ. Dei l.* 18. *c.* 3.

BALEUS Johannes, vide *Johannes*.

BALFRIDUS, vide infrà *Belfridus*.

BALGENTIACUM, Urbs Galliæ Lugdunens. cum ponte ad Ligerim fluv. in Belsia provinc. & Aurelianensi agro, media inter Aurelianum & Blesas. Titulum Comitatus habet. Capta ab Anglis, A C. 1428. sed anno post à puella Aurelianensi recepta. Ibi concilium A. C. 1102. quo Philippus I. & Bertrada divortium petierunt; & 1152. quo Ludovici Junioris & Eleonoræ divortium decretum. *Concilia Gall.* *Baugency* vulgò.

BALGIUM, vulgò BAUGE, oppid. Galliæ, in Andegavensi provinc. 3. leuc. à Flexia in Meridiem & 5. à Salmurio in Boream.

BALIA, Insul. Asiæ, in India. Vide *Baiya*

BALIÆ seu BALLIVÆ, dicuntur in Monasteriis, officinarum in iis præfecturæ, Monachis demandatæ, apud Innocentium III. Pontific. Rom. *l.* 13. *Ep.* 55. Sic Matthæus Paris. *p.* 110. *Monachus*, inquit, *ballivam suam, si quam habet, amittat*. Idem alibi, *In qualibet* Balliva, *quam obedientias dicimus, constituat*. Vide Car. du Fresne in *Glossar*. Nempe *Balia*, item *Bailia*, & *Balium* apud recentiores, Gallis *Bail* & *Baillie*, Italis *Balia*, administratio rerum & bonorum pupilli, à *Bajulus*, quæ vox inter alia *Tutorem* notat, in *Consuetudinibus Mauric.* Galliæ passim. *Tabularium* Privat. apud Car. du Fresne, *Et si ipse infans talis fuerit, qui in balliam debeat intrare, ipsi possessores illius loci teneant & nutriant eum: &, quando ipse ad perfectam venerit ætatem, & de ballia exire poterit, honorem recuperat*, &c. Item, in genere, quævis bonorum administratio, apud Falconem Benevent. in *Chron. Jurejurando firmavit, quod Comestabiliam & Rectoratum, aut aliquam* Baliam *publicam non acciperet*. In *Charta* A. C. 1159. apud Iostredum *in Nicea p.* 175. *Omnes administrationes sive balias* &c. Quo sensu *Balium Regni*, occurrit apud Hugonem Falcandum *de Siciliæ calamit. p.* 671. *Reginam autem præcepit totius Regni curam & administrationem (quod vulgo* Balium *appellatur) tamdiu gerere, dum puer ejus prudentiâ esset, quæ negotia providè disponendo sufficere putaretur*, &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar*. in voce *Bajulus*.

BALIARDUS, Philosophus Peripateticus, Parisiis floruit, ab Orthodoxis tamen in quibusdam aberrans, à quibus nec per Synodum, jussu Regis Ludovici, hujus gratiâ coactam, avelli potuit. *Volaterran*. Vide *Petrus Abaelardus*, it. *Abaelardus*.

L. BALIENUS, Catilinæ avunculus, Lucretium Asellam, consulatum, contra voluntatem Syllæ, ad perturbandum civitatis statum petentem occidit, jussu Syllæ tunc Dictatoris, accusatus posteà, ac damnatus est. *Ascon. Pedian.*

BALILOTH, in Tribu Benjamin. Hieronym. in *Locis Hebr.*

BALINGARIA seu BALINGARIUS, navis bellicæ species, cunabuli, quod *Balinus* seu *Balingia* olim Galli vocabant, formam referens. Thomas Walsinghamus in *Richardo II. Tandem pene solus fugiens in balingario, pervenit ad eundem Comitem*. Infrà, *Receptæ sunt autem ibi vasa — 22. tam quibusdam vasis eorum, scilicet 4. Bargis & uno Balingario*. Alibi. *Hostes ceperunt* 5. *vasa bellica, quæ Balingarias appellamus*. Idem infrà *Bargiæ* & 7. *Balingariæ periclitatæ sunt, ante villam de Calesia* &c. in *LL.* Alfonsinis *part.* 2. *tit.* 25. *lege* 7. appellatur *Balener*, apud *Fund.*

BALINGUM, oppid. Ducatus Wurtenbergensis.

BALINIENSES, Latii populi aliàs *Tribulani*. Plin. *l.* 3. *c.* 5.

BALIS, urbs Libyæ, juxta Cyrenem, sic dicta, quòd *Balis* Deus in ea coleretur. *Steph.*

BALISA, vulgò BAISE, fluv. Galliæ, in agro Aginnensi, alluens Condomium ad Balisam, vulgo *Condom*, caput pagi Condomiensis, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BALISBIGA, oppid. sive Armeniæ majoris ad Arsaniam fluv. 60. circiter milliar. à Militene in Ortum, & vix 10. à Babylone.

BALISTA, decimus septimus inter XXX. Rom. Tyrannos, Pollioni *c.* 18. memoratus, de quo tamen, utrum imperaverit, Scriptores inter se ambigunt. Fuit vir insignis, eruditus ad gerendam Rempubl. in consiliis vehemens, in expeditionibus clarus, in provisione annonaria singularis. Valeriano Imperat. sic acceptus, ut eum quibusdam literis hoc testimonio prosequutus sit: *Valerianus Ragonio Claro, præfecto Illyrici & Galliarum. Si quidem te bona fugit, quam esse scio, parens Clare, dispositionem Ballistæ prosequere. Hac in forma Rempubl. vides, ut nec ille Provinciales gravet, ut illic equos contineat, ubi sunt pabula, illic annonas militum mandet, ubi sunt frumenta: non provincialem, non possessorem cogat illic frumenta, ubi non habet, dare, illic equum, ubi non potest, pascere: nec est ulla alia provisio melior, quam ut in locis suis erogentur quæ nascuntur, ne aut vehiculis aut sumtibus Rempubl. gravent. Galatia frumentis abundat, referta est Thracia, plenum est Illyricum: illic pedites collocentur, quamquam etiam in Thracia equites, sine noxa Provincialium, hibernare possint. Maximum enim ex campis fœni colligitur. Jam vero lardum, jam ceteræ species in his danda sunt locis, in quibus affatim redundant. Quæ omnia sunt Ballistæ consilia, qui ex quaque provincia unam tantum speciem præberi jussit, quod ea redundaret, atque ab ea milites submoverit: id quod publicitus est decretum.* Idem Imper. aliâ Epistolâ *ibid.* eidem *Balistæ* gratias egit, sibi præcepta gubernandæ Reipubl. data ab eo, docens gaudensque quod ejus consilio nullum ascriptitium, i. e. vacantem haberet, & Tribunum nullum stipatorum, qui non verè pugnaret, &c. Post Valerianum à Persis victum & captum, una cum Macriano, exercitûs reliquias convocavit &, egregiâ oratione de surrogando Principe habitâ, effecit, ut Macrianus Imperator proclamaretur, contra Gallienum, indignum habitum qui imperaret. Sed Macriano cum filiis, cum quibus, *Balistæ* judicio, Imperator factus erat, ab Aureolo victo: Odenatus, qui olim jam Orientem tenebat, quasi Gallieni partes vindicaret, Quietum, minorem Macriani filium, *una cum Balista Præfecto, interemit*, Trebellius Pollio in *Trig. Tyr. c.* 13. ubi de Quieto. Idem verò, in *Gallieno*, *c.* 3. scribit, *auctore Præfecti Macriani Ballista juvenem occisum ab iis qui erant cum ipso*. in *Ballista* etiam *c.* 18. scriptum reliquit, *occiso jam Quieto Ballistam imperasse & postea eum interemptum à gregario milite, in gratiam Odenati*. Quam contradictionem sic conciliat Salmas. ut dicat, brevitate loquendi eam facilè excusari. Etsi enim aliquantò tempore post Quietum *Balista* interemptus sit, utrumque tamen constare, ab Odenato vel in ejus gratiam fuisse interemtum. Idem proin libenter in *Quieto* Pollionis legeret, *cum Ballista Præfecto vel Imp.* h. e. *Præfecto vel Imperatore*. Vide Salmas. *Not. ad Pollionem*. Græci ferè Βαλλίσταν habent, nummi *Baistam*, uti vidimus. Sed liquidam in hoc nomine geminatam habent omnes versus de *Ballista*, Virgilio Præceptore. Casaubon. *ibid.*

BALISTA, vulgò MONTE BALESTRA, mons Thusciæ, inter Regium Lepidi & Lucam intercedens. *Ferrar*. Vide *Ballista*.

BALISTA, machina bellica, in oppugnandis urbibus, à Romanis, præcipuè usurpata, ἀπὸ τοῦ βάλλειν, *a jaciendo*: Quam his verbis describit Amm. Marcellin. *l.* 23. *c.* 4. *Ferrum inter axiculos duos firmum compaginatur, & vastum in modum regulæ majoris extentum: cujus ex volumine teretis, quod in medio ars polita componit, quadratus eminet stylus extentius recto canalis angusti meatu cavatus, & hac multiplici chorda nervorum tortilium illigatus: eique cochleæ duæ ligneæ conjunguntur aptissime, quarum prope unam adsistit artifex contemplabilis & subtiliter adponit in temonis cavamine sagittam ligneam, spiculo majore conglutinatam, hocque facto, hinc inde validi juvenes versant agiliter rotabilem flexum. Quum ad extremitatem nervorum acumen venerit summum, percita interno pulsu à balista, ex oculis evolat, interdum nimio ardore scintillans: & evenit sæpius, ut antequam telum cernatur, dolor lethale vulnus agnoscat.* Apud Anglos simile quoddam est, instrumentum bellicum, quod vulgò a *Cross bow* vocant, sed *Balista* grandior fuit machina, & formæ planè diversæ. Vide quoque Vegetium *Rei milit. l.* 4. *c.* 22. ubi *Balistam* funibus nerviniis chordisque tensis solitam esse refert. Nervi autem illi è crinibus equinis erant. Accius in *Philoctete*: cujus versum imperfectum adducit Servius, *Æn. l.* 9. *v.* 632.

> *Reciproca tendens nervo equino concita*
> *Tela.*

Car. du Fresne *Balista*, seu *Ballista*, machina est jaculatoria, ex Græco βάλλειν. *L.* Wisigoth. *l.* 8. *tit.* 4. §. 23. *Si quis — laqueos vel arcus prætenderit, seu balistas*. Monachus Vallis Sarnensis in *Hist. Albig. c.* 42. *Ecce sagitta per balistam ab adversario emissa, servientem illum percussit*. Fortunatus *l.* 3. *Poem.* 10.

> *Illic est etiam gemini ballista volatus,*
> *Quæ post se mortem linquit & ipsa fugit.*

Guilielm. Britto *Philippidos l.* 2.

> *Nec tamen interea cessat balista, vel arcus,*
> *Quadrellos hæc multiplicat, plures ille sagittas.* &c.

Gall. vulgò *Arbalaste*. Apud eundem Brittonem *Balistarius arcus* dicitur *l.* 2.

Francigenis nostri illi ignota dicbus
Re. eras omnino, quae ballistarius erim,
Quod balista fores, &c.

Species ejus variæ recensentur, apud Sanutum *l. 2. part. 4. c. 8. Balista grossa à turno, balista à pesarola*: apud Eundem, *Balista à pedo-ribus, capite 23. Recta balista, quibus ista magistella propere deputantur, sunt balistæ, quæ balistæ à pectoribus nuncupantur*, apud Jacob. de Vitriaco *l. 3. p. 1143. Balista cum cornu tortissimo.* Ibidem magnalium *balistarum & arcuum* mentio fit. Sæpe etiam *Balista* seu *Balistra* accipitur pro machina, quâ saxa emittuntur ad quatiendos muros, quarum variæ species, de quibus præ cæteris copiosè egit Angelus Portenarius in *Felicit. Patavina l. 5. c. 5.* &c. Hinc dicti sunt *Balistarii*, Gallis *Arbalestiers*, qui arcu *baleari* in præliis utebantur, i. e. *balcâ* seu *balistâ.* Monachus Vallis Sarnaji *c. 63. Habebant prætereà* Balistarios, qui &c. Concilium Roman. A. C. 1139. *c. 30. Artem autem illam mortiferam & Deo odibilem* Balistariorum *& Sagittariorum adversus Christianos & Catholicos exerceri de cætero sub anathemate prohibemus.* Concilium Lateran. IV. *can.* 18. *Nullus quoque Clericus Rotariis aut* Balistariis *aut hujusmodi viris sanguinum præponatur.* Ubi Interpreti Græco Τζαγγράτοι rectè dicuntur; at errat, cùm Τοξόται *Ruptarios* fuisse censuit, uti docet Car. du Fresne *Glossar.* & *Notis ad Alexiadem.* Idem observat, *Balistarios* Genuenses multi olim habitos fuisse: quod ipsum de Catalanis prodit Ramundus Montanerius in *Chron. Aragon. c. 130.* &c. Vide quoque infrà *Milites*, et *Balista.*

BALIUS, Achillis equus, apud Homerum *Il. 7. v. 400.*

Ξάνθον τε καὶ Βαλίον, τὼ ἅμα πνοιῇσι πετέσθην,
Xanthumque & Balium, celebres filios Podarges,

quæ una ex Harpyiis, Zephyro juncta eos peperit. Caspar. Barthius *Animadvers. ad Thebaid. l. 6.* Nomen à colore. Sic enim in Eumeli quadriga Euripides *Iphig. in Aulide*, describit, Τοὺς μὲν μέσους ζυγίους λευκοστίκτῳ τριχὶ βαλιούς, τοὺς δ' ἔξω σειροφόρους — πυρσότριχας, *Medios quidem jugales equos pilo albis maculis distinctis varios, funales verò extra jugum — rufis pilis insignes.* Ubi βαλιούς, *varios*, interpretatur Bochart. quem vide *Hieroz. Part. poster. l. 2. c. 7.*

BALIUS, vide *Bælivus.*

BALLA, urbs Macedoniæ, *Steph.*

BALLARE, à Græco βαλλίζειν, vide infrà *Ballistea*, & suprà, in voce *Balator.*

BALLASTRUM, in *Glossis* Isidori & *MSS. balneum*, vide infrà, in voce *Balliones.*

BALLATHA, Mesopotamiæ urbs. *Ptol. Bathnæ Antonini* videtur quibusdam, inquit *Sinlerus.*

BALLEGARIUM, seu **VALAGUARIA**, urbs celebris expugnatione suâ à Gallis, A. C. 1645. sita ad Secorim fluv. 12. leuc. à Minorisa. Alia est Berguita.

BALLEMATICA Organa, Græcè βαλλισματικά, apud Isidorum, sunt quæ percutiuntur, ut cymbala, tympana & reliqua hujusmodi: *Originum l. 3. c. 21. Cymbala & acetabula quædam sunt, quæ percussa invicem se tangunt & sonum faciunt. Dicta autem cymbala, quòd cum ballematis simul percutiuntur. Ita enim Græci dicunt cymbala ballematica.* Sed fallitur more suo bonus Isidorus, ait Salmas. cui *Ballemata* sunt saltationes, & *ballematica cymbala*, non quia percutiantur, sic dicta sunt, sed quia ad eorum sonitum saltetur; adeoque *saltatoria.* Βάλλειν pro πάλλειν Græci dixerunt. *Aristophanes*, Καὶ λίθοις βαλλόμενος, *& lapidibus jactatus*: hinc βάλλισμα & βαλλισμός, idem omnino quod παλμός. Nam βαλλίζειν idem quod πάλλειν & ab illo βαλλίζω Latinum est *ballo*, i. e. *salto*, & *ballationes*, h. e. *saltationes.* Isidor. in *Gloss. Ballemata, inhonesta cantationes & carmina specieque turpia.* Ubi *Ballemata* & *Ballistia* idem omnino sunt, choreæ scil. vel cantilenæ, ad quas saltatur: cujusmodi *Ballemata* in Sanctorum Natalitiis interdicuntur, in *Concilio Toletano.* Sic in *Concilio Laodiceno*, βαλλίζειν ἢ ὀρχεῖσθαι sic juncta sunt, ut apud Vopisc. in *Aureliano*, *c. 6. Ballistia & Saltatiuncula.* Nempe, uti Vopiscus hic *saltatiuncula* addidisse videtur, ut *Ballistia* explicaret: ita Patres Concilii Laodiceni ὀρχεῖσθαι adjecerunt, quò vocem illam vulgarem βαλλίζειν exponerent, vide infrà.

BALLIO, lenonis nomen apud Plautum, *Pseud. Act. 1. sc. 3.* à quo lenones in Historiis *Balliones* vocantur. Vide infrà *Balliones.*

BALLIOLUM, nomen aliquot in Gallia locorum. Chronicon Fontanellense *c. 12.* in pago Tellau *Balliolum* memorat, inter Heldonam & Deppam fluv. vulgo *Bailleul*: & *c. 18.* aliud Vinemaco pago attribuit, vulgo *Bailleu en Vimeu.* Ex horum altero ortus est Rex Scotiæ *Johannes de Balliolo* cognominatus, Johannis de Balliolo domini Galavidiæ fil. Est & *Balliolum* in pago Camutino, de quo Ioh. Parisiensis in *Mem. Histor.* Nec omitti convenit Balliolum in Hainoo, *Bailleul en Hainou.* Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BALLIONES, Græcis Βαλλίωνες dicti sunt, qui Latinis *Aquarii*, Axionicus Com. apud Athenæum.

Ὁ Πυθόδωρος οὗτος ὁ βαλλίων,
Pythodorus hic similis Ballioni

h. e. *æquè impurus & scelestus, atque aliquis Ballio.* Iidem Βαλλιάδες quoque. Optimæ *Glossæ, Aquariolus* βαλλιάδης. Utrumque autem, & βαλλίας & βαλλίων, ab aqua jacienda & effundenda, ἀπὸ τοῦ βάλλειν ὕδωρ, quòd lavantibus meretricibus (horum enim ministri erant, παρασβαλανεῖς hinc dicti) aquam aggererent, vide suprà ubi de *Aquarius*, & *Baccarones*, nam & hoc nomen habuêre, à baccarone vase huic rei in balneis serviente: quod ἀρύταιναν Græci, item ἀρυβαλλον, dicebant, ἀπὸ τοῦ ἀρύειν & βάλλειν. Inde igitur & Βαλλίωνες & Βαλλάδες (sicut καλαβωνάδες *comessores*, à καλαθοφόροι.) Hinc & Βαλλανεῖον pro *balneo.* Nam ἀπὸ τοῦ βάλλειν derivantur, βαλλίζω & βαλανίζω, unde βαλανεῖον. Isidori *Glossar. ballastrium balneum.* Idemque παραβάλλειν ὕδωρ, in balneis, quod παραχεῖν, quod opus faciebant balneatores. Unde οἱ παραβαλλόμενοι, qui lavantur, & quibus aqua παραχεῖται: ut patet ex Græcis Basilicωῶν Interpretib. qui *argentum balneare*, cujus mentio *l. 32. D. de auro & arg. legat.* reddiderunt, τὸ τῶν παραβαλλομένων ἄργυρον, ita etiam veteres Libri ibi legunt, annotante doctiss. Labbæo &c. Salmas. *Notis ad Flavium Vopisc.* in *Carino Imp. c. 21.*

BALLISTA, mons Galliæ Cisalpinæ apud Ligures. Vide Cluver. *de Italia Ant. l. 1. c. 10.*

BALLISTA, machina militaris, cujus mentio, apud Aul. Gellium *l. 6. c. 3.* ubi de inusitatæ magnitudinis serpente, ad Bagradam fluv. ab Attilio Regulo Cons. oppugnato, verba facit: *Eum*, inquit, *magnâ totius exercitus conflictione*, ballistis *atque catapultis diu oppugnatum.* Nempe *Ballista* lapides & saxa jaciebat, aliquando ad trecenta pondo; catapulta tela: quanquam hæc non rarò confunduntur. Intendebatur autem utrumque funibus ac nervis, ut videre est apud Amm. Marcellin. *l. 23. c. 4.* Vitruvium *l. ult. c. 15.* Hadr. Turnebum *Adversar. l. 1. c. 5.* Just. Lipsium *Poliorcet. l. 3. c. 2. & 3.* ac Stewechium *Annotat. in Vegetium, l. 4. c. 22.* Vide suprà *Balista.*

BALLISTIA seu **BALLISTEA**, apud Flav. Vopisc. in *Aureliano, c. 6. Refert Theoclius Aurelianum manu suâ belli Sarmatici uno die quadraginta & octo interfecisse: plurimos autem & diversis diebus ultra nongentos quinquaginta: adeo ut etiam* Ballistea *pueri & saltatiunculas in Aurelianum tales componerent, quibus diebus festis militariter saltitarent, Mille, mille, mille, mille, mille, mille decollavimus. Unus homo mille, mille, mille, mille, decollavimus. Mille, mille, mille, vivat, qui mille, mille occidit. Tantum vini habet nemo, quantum fudit sanguinis. Hæc video esse,* &c. idem sunt, quod *Ballets* Gallorum, nam inde deducta vox hæc. Βαλλίζειν Græcis *saltare* est, à βάλλειν, *jacere, jactare*, quod saltantes faciunt, qui *manus jactando saltant.* Propert. *l. 4. El. 9. v. 13.*

Nanus & ipse suos breviter contractus in artus,
Jactabat truncas ad cava buxa manus.

i. e. saltabat ad tibiæ cantum. Ovid. *l. 3. Fast. v. 536.*

Et faciles jactent ad sua verba manus.

Sic Græci βάλλειν χεῖρας dicunt de saltantibus. *Epigramma*, cujus Salmas. meminit *ad loc. cit.* inscriptum εἰς Ὀρχηστρίδα, in *Saltatricem*:

Αἰνῶ οὐχ ὅτι πάντα κινεῖται, οὐδ' ὅτι βάλλει
Τὰς ἁπαλὰς ἁπαλῶς ὧδε καὶ ὧδε χέρας.

Laudo, non quòd per omnia movetur, non quòd jactat
Teneras tenerè huc illuc manus.

Neque βαλλίζειν solùm χεῖρας & βάλλειν χεῖρας integrè, sed & βαλλίζειν ac βάλλειν simpliciter: item βαλλεῖν, à quo vox Latina *ballare*; item *ballematia.* Ἀ βαλλίζειν itaque Βαλλισμός, *Saltatio* & βαλλισμοῖς *saltatio*, item Βαλλιστεῖον, *carmen ludicrum inter ballistiandum saltare solitum*: cujusmodi carmina non rarò occurrunt. Et quidem *Ballistium* seu saltatiunculam, cujus apud Vopisc. mentio, ut est in membranis expressa, sic exhibet Salmas.

Mille, mille, mille, decollavimus,
Unus homo mille decollavimus,
Mille vivat, qui mille occidit,
Tantum vini habet nemo
Quantum fudit sanguinis.

Ballistea namque, & saltatiunculæ & cantilenæ ejusmodi vulgares, minoribus istis versiculis ut plurimùm componi solitæ sunt à trivialibus illius temporis Poëtis, quibus etiam moris erat, integros trochaicos tetrametros catalecticos, per medium scindere & dividuos sic facere, ut alternis versiculis currerent: & prior quidem pedes haberet quatuor, posterior tres cum syllaba, quò genere multos hymnos à Christianis Poëtis compositos esse, novimus. Vide Bedam *de Metris.* Nec impedimento est, quòd una syllaba redundet in priore versiculo. In modulanda enim cantilena & pedibus percutienda, sic pronuntiatur illud alterum *mille*, quasi monosyllabon esset, ita:

Mill' vivat, qui mille occidit.

Nullum autem vulgares illi versuum concinnatores legis metricæ habuêre respectum, sed solius modulationis & numerosæ compositionis verborum, quæ ita ad aures accidit, ut formam videatur habere veri legitimique metri; cùm propriè non *metrum*, sed *rhythmus* esset, ut apud eundem Bedam videre est: aut potius medium quid inter utrumque. Vide infrà ubi de *Rhythmo.* Quamvis in hac ipsa cantilena versus hic ad trochaici metri formam planè probeque factus sit,

Tantum vini habet nemo, quantum fudit sanguinis.

Mensuram enim trochaici, totidem syllabis, totidemque pedibus, justam & commodam servat, & proin rhythmicè ac metricè quodammodo concinnatus est. In altera verò saltatiuncula, de eodem Aureliano composita, quam paulo pòst Vopiscus subjungit, versus illi rhythmici tantùm sunt, non etiam metrici.

Mille Sarmatas, mille Francos
Semel & semel occidimus.
Mille Persas quærimus.

Nam in his verborum modulata quædam & numerosa copulatio ad aures accidit, non metricâ ratione, sed solo syllabarum ad imaginem rhythmi trochaici fluentium decursu subsistens & ad plebejarum

larum aurium judicium examinata. Ad hanc enim faciem vulgus saltatiunculas & cantica sua componebat, gestusque & motus corporis, qui tali modulationi cantus convenirent, illis adjungebat, æque scil. incompositos & inconditos, ut erant rhythmi numerique, quos desaltabat. In quibus componendis, cùm nullam teneret legem metricam, nec adeò propter imperitiam tenere quiret, interdum tamen sonô ipsô & modulatione quasi manu ducente, casu potiùs, quàm ratione, ad metrorum quandam similitudinem delabebantur. Atque, ut trochaicum metrum saltationibus & cantionibus erat valde accommodum, unde & per τροχαῖος & χορεῖος dicebatur; sic vulgi quoque captui ob id maximè congruum & familiare, qui naturali animi motu ad saltandum tripudiandumque & varios gestus corpore edendos ferri solet. Inde joci militum, qui à tripudiantibus exultantibusque in triumphantes Duces jactabantur, isto metrô ut plurimum concipi sunt moris. Cujus rei exemplum suggerit Sueton. *in Julio*, c. 51. in illo:

Urbani servate uxores, mœchum calvum adducimus.

Vulgaria quoque dicteria, quæ populus ipse in aliquem jocularuter jactitata canebat, modulis trochaicis decurrebant. Vetus Interpres Juvenalis de Sarmento: *Ex fabula venit, ut pro Equite Rom. gereret, decuriam quoque quæstoriam compararet, quare per Ludos, quibus primum in XIV. ordinibus sedit, hæc à Populo in eum dicta sunt:*

Aliud scriptum habet Sarmentus, aliud populus voluerat
Digna dignis. Sic Sarmentus habeat crassas compedes.
Rustici, ne nihil agatis, aliquis Sarmentum alliget, &c.

Sic cantilenæ & saltatiunculæ omnes vulgares, sic *Balistia* præfata Aureliani. Hinc factum denique, ut Græca Poësis vulgaris numeris trochaicis tota constaret & Latina etiam magna ex parte. Vide infrà, ubi de versibus *Politicis*. Nec abludit hodierna Gallica, quæ tota rhythmica est, certô syllabarum ad rhythmum copulatarum, liberô scribentis arbitriô, currens, &c. Vide Salmas. *ubi supra*. Simile *Ballistium* in S. Literis habetur, 1 Sam. c. 18. v. 7. ubi, cum reverteretur percussô Philisthæô David, & ferret caput ejus Hierosolymam, egressæ mulieres cantabant, choroſque ducentes in occursum Saulis Regis cum tympanis & sistris, præcinebant ludentes atque dicentes. PERCUSSIT SAUL MILLE, ET DAVID DECEM MILLIA. Casaubon. *ad eundem Vopisci locum.*

BALLIVI, Gallis *Baillis*, voce à *Bajulus* deductâ, de quo suprà, dicti sunt, quibus justitiæ in provinciis & majoribus civitatibus administrandæ cura à Principe demandata erat, quâ notione in *Constitutionibus* Galliæ Regum hæc vocabula passim occurrunt. Comitum nempe subière vicem, qui primâ & secundâ Regum stirpe stante id muneris obibant. At cùm inclinatâ & frequentibus Normannorum irruptionibus attritâ ac pene profligatâ eorundem Principum auctoritate, Comitatus suos sibi proprietariô jure asseruissent, iidem juris dicendi facultatem tradidère Vicariis, quos *Bajulos* ac *Ballivos*, vocabulô istius ævi, vocârunt, quòd ita appellabantur, quibus rei alicujus cura demandata erat: ut qui *Justitiæ sive Custodes* essent, ac veluti Rectores & Præsides, quod etiam fecère Reges in iis oppidis ac civitatibus, quæ sui ac proprii juris erant. Sacramentum, quod, antequam munus suum inirent, edere Ballivi hi tenebantur, ex quodam *Regesto* Memorialium Cameræ Computorum Paris. descriptum exhibet in *Glossario* suo Car. du Fresne. Non modò autem in assisiis suis jus dicebant majores isti *Ballivi*, sed etiam Regum domania, uti vocant, seu res, quæ fisci sunt, exigebant ac percipiebant: v. g. mulctas ac emendas pecuniarias, confiscationes, forisfacturas, escaëtas, laudimia, manus mortuas, & alia id genus, de quibus rationem accepti & expensi coram Magistris Computorum Parisiensium quotannis putabant, ut est in *Statuto* dato Vivarii A. C. 1319. pro eadem Camera Computorum: cujusmodi *Ballivorum* Computa in Rotulis membranеis comprehensa non pauca, se legisse idem refert Car. du Fresne. Seligebantur ex ordine Militum, ut auctor est Monstreletus *Volum. I. c.* 155. atque interdum *Gubernatores Ballivitarum* suarum sese inscribebant, ut ex Froissardo *Volum.* 2. c. 24. colligitur, quod postmodum iis interdictum, *Statuto* 8. April. A. C. 1342. Quòd si bellum ingrueret, vel à Rege submonerentur, & citarentur Feudatarii, *Ballivi* communias Ballivitarum suarum in exercitum educebant, iisque præficiebantur. Vide *Homagium* Vicarii Salviæ in Occitania, apud Catellum in *Histor*. Tolos. *Comit*. apud Car. du Fresne. Neque verò, administratione suâ durante, quæ annua erat (quemadmodum & Vicarii eorum, quos ii eligebant, annui solum, hodie Gallis *Lieutenant Generaux* dicti) possessiones per se vel per alium emere in *Ballivia* sua, absque Regis licentia, poterant; aut sibi vel liberis, fratribus aut sororibus, & consanguineis vel cuicunque de familia sua, non impetratô prius Regis assensu, procurare, ex *Statuto* Ludovici IX. Sed &, ut omnis odii ac favoris in judiciis abesset suspicio, statuit Philippus Pulcher, ut aliunde assumerentur, quàm ex *Ballivis*, ad quas mittebantur, *Statuto* A. C. 1302. c. 17. cui consona habet de Friderico I. Imperat. Guntherus *Ligurini*, *l.* 8.

--- --- --- Cunctasque per urbes
Electos in jura viros, utrique sequaces
Imposuit medio qui cuncta negotia jura
Limite discuterent, nec tamen ex urbibus iisdem,
Ne favor aut odium sensus corrumpat eorum,
Sed magis ex aliis ad munera publica vocatos
Elegit, sacra vel delegavit ab aula.

Porrò *Ballivi* finitô officiô, in sua Ballivia remanere tenebantur per dies 40. vel saltem Procuratorem sufficientem dimittere, ut de se conquerentibus coram illis responderent, quibus id fuisset commissum, ex *Statuto* dicto Ludovic. IX. A. C. 1256. vel 50. & ex *Statuto* Philippi Pulchri A. C. 1303. Quod etiam in Scotia factitatum docent *LL.* Scoticæ: utrique autem hauserunt id ex *l.* 1. *Cod. Ut omnes judices tam civiles, quam milit.* &c. & ex *Novella* Theodosii ac Valentiniani *de Tributis Fiscal.* Nec vero tantum in *Balliviis* suis moram per id temporis, sed etiam in Parlamentis sistere se tenebantur, ut de judicatis in assisiis suis responderent. Hinc, uti Senescalli, ita & *Ballivi* ex Magistris Requestarum, aut ex Parlamento esse non poterant, ex *Statuto* pro Reform. Regni A. C. 1302. c. 8. Vide infra *Inquisitor Gallicarum* &c. De *Ballivis* Anglorum, vide in voce *Ballivus*. De *Ballivorum* jurisdictione ac cognitione in Regno Siciliæ, agunt *Constitutiones* ejusdem Regni *l.* 1. *tit.* 56. Inter Equites Melitenses & S. Stephani Florentinos, *Ballivorum* etiam magna dignitas est, vide suprà, ubi de *Bajulis*. At quia in Italia, præsertim in Neapolitano Regno, pro Cursore & Mandatario vox usurpatur, ideo in dicto Regno obtinuerunt à Concilio Conventus ipsi Melitenses Equites, ut *Priores*, non *Balivi*, vocentur. S. Stephani vero Equites, ultimam literam vocis Italicæ *Balio* dementes, *Bali* cum accentu pronuntiant, sicque eum à *Balio*, Cursorem denotante, distinguunt, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & Macros Fratres in suo *Hierolex.* ut & infra in voce *Ballivus*.

BALLIUM, apud Matthæum Westmonaster. A. C. 1265. *Eam (civitatem) cum exteriori ballio castri bellatorum fecerunt insultibus occupavit*: item in *Charta* Galcheri Ducis de Nantolio A. C. 1218. in *Tabular*. Campan. ut & in *Charta* Henrici I. Regis Angliæ apud Car. du Fresne, propugnaculi species est. In *Actis* Episcoporum Eboracens. locus Eboraci, reorum custodiæ destinatus, *Vetus Ballium* nuncupatur, quòd esset, ubi olim *vetus ballium*, seu propugnaculum. Vide eundem Car. du Fresne *Glossar*.

BALLIVUS, aliter *Balivus*, *Bailus*, *Bajulus* & *Balius*: Gallis *Baillif*, à *Bailler* committere, quasi *Commissarius* dicitur, qui rebus curandis deputatur, sive in provincia, sive in urbibus, sive in castellis, villis, dominiis, re familiari &c. Nisi quod *Baili* frequentius occurrit pro Venetorum Legato, in re Mercatoria, apud Imperat. Constantinop. & alibi. Vide Platinam in *Greg. XI*. Phranz. *Chron. l.* 3. c. 1. *apud Meurs*. In Scotorum Regia Maj. occurrit plerumque vox *Ballivi*, pro Judice: apud Anglos aliquando, pro quocunque Ministro Regis de latrocinio cognoscente. Gallis Justitiam tutelarem significat, idemque est, quod Præpositus: splendidus apud illos Magistratus. Apud Anglos honestioris sæpe notæ, sed plerunque minister infimus. *Ballivus Provincialis* Gallis est, qui in Provincia Satrapia aut Comitatu, judicia exercet, de arduis cognoscit, pacem curat, populi partes, velut Tribunus, tuetur. Militem etiam evocat, lustrat, educit &c. Instituti tales à Ducibus & Comitibus, cum olim ipsas provincias & dignitates, hæreditarié possidendas adepti essent, sub exordio Capetorum regni. Unde iidem fortè, cum Aldermannis Comitatuum apud Saxones, qui *Grevi*, seu *Gravii*, posteà Vice Comites appellati sunt. Et quoniam quatuor istæ provinciæ, *de Vermandoys*, *de Sens*, *de Mascon*, & *de S. Pierre le Moustier*, antiquissimè coaluerunt in regnum Franciæ, ipsorum Præpositi, *Ballivi Franciæ* appellati, ad quos in causis regiis provocare licet, à Magnatum Ballivis: dicunturque ideo *Gardiens des droits du Roy & de la couronne*. Imo & *Ballivi Regii* nuncupantur, earum provinciarum præpositi, quas Reges posteri fisco adscripserunt: Cæteri omnes Ballivi minoris sunt notæ. A Normannis ad Anglos vox hæc pervenit, & in genere Vicecomitis vel Præpositi similiter functionem designat, Jurisdictionemque Aldermannorum comprehendit, vide suprà. In specie, *Ballivus Franchesiæ*, apud illos dicitur, qui in loco immuni seu portione Comitatus, à potestate Vice Comitis subducta, partes Vicecomitis exequitur: His similes apud Gallos Baronum & Castellanorum Ballivi. *Ballivi Burgorum*, sunt in Burgis suis, Prætoris instar: hi interdum bini, interdum quaterni singulis burgis aut civitatibus præficiebantur: cùm Aldermanni & Grevi tantum singuli suis civitatibus præessent. *Ballivi Maneriii*, *Domestici*, *Pertinenm*, *Itinerantes* &c. de quibus vide Spelmann. *Glossar. Archæol.*

BALLIVUS Imperii, apud Henricum Flandrensem in *Epistola* ad Innocentium III. Pontif. Rom. in *Gestis* ejusdem p. 116. *Principes, Barones ac Milites exercitus me Imperii Ballivum elegerunt*: i. Regni vel Imperii Gubernator est. Hinc ipse se in eadem *Epistola*, *Imperii moderatorem* inscribit &c. Vide suprà ubi de *Bajulis* & *Ballivis*.

BALLODIUM, aliàs BALODIUM, vulgò BALLIEU EN MATOIX, locus Galliæ in pago Vabrensi. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BALLOMER, apud Gregorium Turonens. *Histor. l.* 7. c. 14. & 31. *l.* 9. c. 28. & Aimoinum *l.* 3. c. 61. falsum dominum seu Pseudoprincipem denotat. Ita enim Aimoinus hic imprimis vocat Gundobaldum quendam è Græcia profectum, Chlotarii Regis filium se mentientem, sicque à Gunthranno Rege per indignationem appellatum, refert. Certè *bal*, veteribus Francis, *falsum* dicitur: unde *balmond*, falsus tutor: *mundus* enim tutor est. Crebræ quoque occurrunt Francorum appellationes in *mer* desinentes, ut *Marcomir*, *Chlodomir*, *Ingomer*, in quibus *Princeps* & vir eximiæ dignitatis denotatur. Alludit ad vim vocis Auctor *Vitæ Baldomeri* Subdiaconi, quem venerantur Lugdunenses die 27. Febr. cùm exclamant: *O virum beatum Baldomerum, in quo nunquam dolus apparuit*. Car. du Fresne *Glossar*. Vide infrà ubi de *Pseudoprincipibus*.

BALLONOTI, Scythiæ Europææ populi. Val. Flacc. *Argonautic. l.* 6. v. 160.

Ibant & gemino æquantes corimbos alae
Ballonoti. --- --- ---

BALLUCA, est χρύσαμμος, ut Tribonianus exposuit, i. e. *aurosa arena*, quæ recens è terra effosa est, seu ramenta auri minutiora, nondum excocta. *Posten τὰ χρυσίτα ψάμμον* vocat. Cujacius *l.* 1. *Cod. de Metallar. & metallis. l.* 11. Meminit ejus Cod. Theodosianus *l.* 10. *titul.* 19. ubi quantitatem ærario à metallorum fossoribus solvendam limitans, *Quaternarium*, ait, *uncias* Ballucæ *pro singula libra.* Vide ad eundem Codicem *l.* 3. & 4. *de Metallis*, Jacobum Gothofredum, & quæ suprà adnotavimus de *Aurosa arena.* Aliâ notione vocem usurpat Sebastianus Salmantic. Episcopus in Veremundo Rege, ærâ 827. Sed *Regalia palatia*, balluca, *triclinia, pratoria, quæ situ pro ipsa pulchritudine valeat commendare.* Vide Car. du Fresne *Glossar.* Macros Fratres *Hierolex.* & Calvinum *Lexic. Jurid. Salmasio, Balluca*, & *Ballux*, vox Hispanica, ex Græco βάλλιξ detorta, quod ψῆγμα significat. vel *calculum*: unum fuit ex vocabulis aurariæ μεταλλείας, quæ Græcis nominibus maximè concepta fuisse, diximus suprà in voce *Agoge*. Explicat vocem Plin. *l.* 33. *c.* 4. ubi de ratione inveniendi auri: *Aurum arrugiâ* (h. e. ὀρυγῇ, *fossione*) *quæsitum non coquitur, sed statim suum est. Inveniuntur ita massæ. Nec non in puteis etiam denas excedentes libras. Palacras Hispani, alii palacranas: iidem, quod minutum est*, Ballucem *vocant.* Hinc Martial. *l.* 12. *Epigr.* 57. *v.* 7.

> *Hinc otiosus sordidam quatit mensam*
> *Neroniana nummularius massa:*
> *Illinc balucis malleator Hispanæ*
> *Tritum nitenti fuste verberat saxum*, &c.

Ubi legendum esse jam Hadr. Turnebus monuit *Adversar. l.* 30. *c.* 26. & post eum Salmas. Farnabiò *paluce* reponente. Intelligit enim Poëta in his verbis Hispani auri malleatorem, qui monetam feriebat ex hoc auro, & malleis formas incudebat. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1075. ut infrà, in voce *Strigiles.*

BALMA, melius BAPALMA, oppid. Artesiæ, sub Gallis, ab A. C. 1641. Vide *Bapalma.*

BALMA, seu BALMENSE COENOBIUM, vulgò *Baumes les Nonains*, oppidul. est Comitat. Burgens. ad Dubim fluv. 4. leuc. à Vesontione; cum vetustissimo intra muros Monasterio Virginum, Benedicti regulam sequentium. Alia in iisdem Sequanis est *Balma*, Monachorum Cluniacensium Abbatia. Significat autem vox *Balma*, linguâ Gallica, antrum seu cavernam, præsertim in monte, aut alio aliquo loco eminente. Hinc & *S. Balma* in Provincia nomen accepit, *Sainte baume*, vel *la Balme.* Italis quoque *Balma*, antrum est. Est etiam castrum *Balma*, in pago Viennensi, vicinum Crimiaco Cremiaco. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* De voce sic habes: Lapis sepulchralis seu tumba est *Balma*, Arvernis *Baume*: quam vocem Provinciales quibusvis sepulchris tribuunt, præsertim vero antris sepulchralibus seu cryptis. Vide Vincentium Baralem *Tom.* 1. *c.* 57. laudatum Carolo du Fresne *Glossar.*

BALMIA, Gallicè *la Baume*, nomen illustris in Galliæ provinc. Bressia Familiæ. Ejus antiquissima memoria est in Sigebaldo *de la Baume*, Equite A. C. 1240. quæ posteà, in varias divisa lineas, varia à dominiis variis accepit nomina. Primaria facilè est, de Monterebello seu *Montrevel* dicta, cùm Comitis dignitate cùm hôc timlô mactaretur Johannes A. C. 1427. in cujus liberis duarum linearum principia sunt: Nam ad Johannis primogeniti posteros titulus propagatus, ejus autem frater Petrus *de Mont S. Sorlin* appellitatus est: cujus demum nepos Marcus, ductâ Johannis pronepte Bonâ, ad se transtulit ex altera linea decus semel stirpi collatum. Nihilominus progenies illius mascula, postquam etiam Comitatus *de Chasteau vilain* accessisset, in nepotibus defecit. Ita hæreditas Monterebellia in Claudii (qui frater Marci erat) filium Franciscum delapsa est atque adhuc in posteris ejus hæret. Eô enim, & Franciscâ agnatâ, genitus Antonius Comes *de Montrevel*, Marchio *de S. Martin le Chastel*, qui obiit A. C. 1595. ex Nicolaa *de Montmartin*, reliquit Claudium Franciscum, extinctum A. C. 1621. Patrem, ex Johanna *d'Agoult, de Montauban, de Sesq. de Montlor*, Ferdinandi Comitis *de Montrevel* (cui uxor obtigit Maria *Olier de Nointel*) Caroli Marchionis S. Martini (uxor Albertina Maria *de la Baume de S. Martin*) Mariæ (quæ nupsit Spiritui Mariti Domin. *d'Esplan*) Margarethæ (cujus maritus Franciscus *de Galles*, Baro Miribellius) Johannæ (Monialis) & Franciscæ. E quibus Ferdinandus Marchionem de Monte S. Martini suscepit, patrem March. *de Savigny* atque Comitis *de Brancion.* Phil. Jac. Spenerus *Theatr. Nobil. Europ. Tom. I.*

BALNEA Mixta, ab Hadriano Cæs. sublata. Olim namque viri fœminæque mixtim lavabant, nullô pudore meditatu: quem turpissimum morem Græcos accepisse à Romanis, in *M. Catone* queritur Plutarchus. Et quidem tum primum fœda hæc consuetudo incepit, cùm Agrippa primus Romæ *balnea* publicè exhibuit, uti docet Dio *l.* 49. Τὰ βαλανεῖα προῖκα δι' ἔτους καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ παρέσχε. Quam sustulit quidem utcunque Hadrianus, seu potius tollere conatus est: λουτρὰ κατὰ γένη ἀπέκρινε, *lavare seorsim à se invicem ipsis præcepit*, apud eundem Dionem, & apud Spartian. *in Adrian. c.* 14. *Lavacra pro sexibus separavit.* Sed non obtinuit, aut non diu, lex ista: nam alioquin opus novâ lege non fuisset, cujus auctor Marcus, qui apud Capitolin. *c.* 23. *lavacra mixta sustulit.* Servata lex Marci ad Heliogabalum usque, iste eam tulit: relatam mox ab Alexandro Severo, quod in *ejus vita* Lamprid. narrat. Spreta deinde & lex Alexandri, aut certè parum diligenter observata: adeò quidem, ut & Christiani veteres hunc morem observaverint; licet in Διαταγαῖς, quæ Clementi tribuuntur, caveatur disertè, ut viri balneis virilibus, muliebribus mulieres utantur, *l.* 1. *c.* 6. & 9. Sed omnem medicinam, publicus morbus vicit: donec serò tandem Synodalibus Decretis mos tam obscœnus de vita sublatus est. *Decretis*, inquam, non *Decreto*: Nam & sanctissimorum Patrum autoritas diu neglecta. Hinc Laodiceni Concilii *can.* 30. quamvis *συλλούεσθαι γυναιξὶν ἀνδρας*, *lavare cum mulieribus viri vetarentur*, adeò tamen mos ille per hunc canonem extinctus non est, ut etiam è Clero & Monachorum ordine multi, post Concilium illud, promiscuè cum fœminis lavarent. Vide Synodi πενθέκτης sive in Trullo *can.* 77. quô locô Balsamon, Ὁ κανὼν, ait, *οὐ τὸ κοινὸν ἀνθρώπων ἐξεπαιδεύσατο, καὶ Μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς μετὰ γυναικῶν λούεσθαι*. Hinc in Justinian 117. *Nov.* inter legitimas divortii causas & ista recensetur, si mulier, non impetratâ à marito veniâ, cum viris lavisset, &c. Vide Isaac. Casaubon. *Not. ad Spartian.* & plura hic infrà.

ad BALNEA, seu ad BALNEUM, urbecula Provinciæ Comit. in Gallia, quæ vulgò *Aubanes*, ex Provincialium dialecto *Aubagne*, Gallicè *Aix bains.* Cujus nominis ratio ex vet. *Marmore* liquet, in quo hæc scripta:

> PAGANI PAGI LUCRETI QUI SUNT
> FINIBUS ARELATENSIUM LOCO GARGARIO
> Q. COR. MARCELLI LIB. ZOSIMO IIIIII. VIR.
> AUG. COL. JUL. PATERNA ARELATO OB
> HONOREM EIUS QUI NOTUM FECIT
> INJURIAM NOSTRAM OMNIUM SÆCULORUM
> SACRATISSIMO PRINCIPI T. ÆLIO ANTONINO
> - - - - R. ROMÆ MISIT. PER MULTOS ANNOS
> AD PRÆSIDES PROVINCIÆ PERSECUTUS EST
> INJURIAM NOSTRAM SUIS IMP. - - - - OB HOC
> DONAVIT NOBIS IMPENDIA QUÆ FECIT
> UT OMNIUM SÆCULORUM SACRATISSIMI
> PRINCIPIS IMP. CÆS. ANTONINI AUG.
> PII BENEFICIA DURARENT PERMANERENTQUE
> QUIBUS FRUEREMUR - - - -
> ET BALINEO GRATUITO QUOD ALBATUM ERAT
> PAGANIS - - - - QUOD USI FUERANT
> AMPLIUS ANNIS XXXX.

apud Jac. Sponium *Itinerar. Græc. Part.* 3. *p.* 32. Vide quoque in voce *Aubanes.*

BALNEÆ, Romæ plurimæ fuerunt, cùm privatæ, in locis diversis, cum publicæ in singulis regionibus, hæque vel æstivales, vel hyemales: Sidonius Apoll. *Carm.* 22. *v.* 179.

> *Porticus ad gelidos patet hinc æstiva triones,*
> *Hinc calor innocuus thermis hyemalibus exit,*
> *Atque locum tempus mollit.*

Item vel planæ, vel pensiles: quarum has suô ævô inventas tradit Seneca *Ep.* 90. cùm tamen Sergius Orata, qui ævô Mithridatis Regis & Cnei Pompeji vixit, primus illarum auctor fuerit, teste Plinio *l.* 9. *c.* 54. Principium moris inde: Cùm apud hanc gentem lini usus esset rarior, sudorem sordesque corporis sæpius abluere necesse habebant; Unde quibus locis aut deessent balneæ, aut corruptæ essent, eas antiquitus Ædiles suis temporibus vel addiderunt vel restituerunt. Usitatô autem more balneis utebantur post ambulationes, operas & exercitationes, sæpe necessitatis, non tarò voluptatis causâ: quod idem Græcis factitatum, qui sudorem aquâ abluere, posteà quoque corpus inungere, salubre judicârunt. Ante cœnam inprimis recepta ablutio erat: definitque Vitruvius *Architect. l.* 5. *c.* 10. *tempus lavandi à meridiano ad vesperum*: octavam thermis dedicatam innuit Martial. *l.* 10. *Epigr.* 48.

> *Nuntiat octavam Phariæ sua turba juvencæ,*
> *Et pilata redit jamque subitque cohors.*
> *Temperat hæc thermas, nimios prior hora vapores*
> *Halat, & immodicô sexta Nerone calet.*

Plinius autem Jun. *l.* 3. *Ep.* 1. sic habet. *Ubi hora balnei nuntiata est (est autem hyeme nona, æstate octava) in Sole, si caret ventô, ambulat nudus, deinde movetur pila vehementer & diu:* (in confinio enim balnei sphæristerium fuit) *lotus accubat*, &c. Quô sensu intelligendum illud Martial. *l.* 4. *Epigr.* 8. *v.* 5.

> *Sufficit in nonam nitidis octava palæstris.*

Ut ab hora octava nempe pilâ luserint, deinde balnea accesserint, abluendi, inungendi fricandique causâ. Ungebantur enim vestibus depositis loti, Petron. Arbiter *in Satyr. Jam Trimalcio unguento perfusus tergebatur, non linteis, sed palliis ex mollissima lana factis*: unde & locus ille *Unctuarium* vocabatur, Plin. Jun. *l.* 2. *ep.* 17. quod inter balnei partes quibusdam. Post *balneum* Sabana sumebant vel vestes, quibus ad sudorem eliciendum se involvebant. Luxuriosiores œnanthino à balneis perfundebantur, ut infrà dicemus ubi de illo. Quibus voluptatum illecebris usque adeò quidam delectati sunt, ut Commodus in die octies, Gordianus Jun. & Rhemnius Grammaticus septies lavisse legantur: cum Spartiani contra nudi aquâ ex Eurotæ fluento frigidissimâ ablui soliti sint. Quò respiciens Martialis *l.* 6. *Epigr.* 42. *v.* 16. inquit,

> *Ritus si placeant tibi Laconum,*
> *Contentus potes aridô vapore,*
> *Crudâ virgine, Martiaque mergi.*

Erant autem in *Balneis* tres cellæ præcipuæ, quarum prima *Caldaria*, ubi sudabatur: secunda *Media* seu *Tepidaria*, tertia *Frigidaria* vocabatur: de quibus vide infrà in voce *Balneum*. Et primò quidem tenebrosæ erant, deinde specularia addita sunt, ut clarissimum undecunque admitterent lumen. Nec specularia modò seu fenestræ, sed & pavimentum è vitro erat, ut Lipsius ex Flavio Vopisco *in Firmo* notat, quæ omnia poliebantur quotidie tergebanturque à servis balneatoris, idque non Romanâ solùm, sed & Græcâ consuetudine, *Æschylô* teste:

> *Λουτρά γε μὲν λαίνεαι ἀπὸ δέλτιρος,*
> *Ἀλλ' ἐκ μεγίστων ῥαδίως λούεσθαι.*
> *Lucum est quidem lavacrum hoc secundô,*
> *Sed ex maximis facilè lavaris.*

Laquea-

Laquearia quoque vitrô incrustata, quod *pulchritudinem balneorum* vocat Aurelius Cassiodorus, *l. 3. ep. 51.* Unde Papinius Statius *Sylv. 5 l. 1. v. 42.*

Effulget cameræ, vario fastigia vitro
In species animosque nitent.

Sola insuper & parietes unguentis illinebantur, quod non in potentioribus solùm, sed in privatis quoque homine, ac demum in servo *Plinius* notavit: Et Seneca aquam argenteis epistomiis fundi in plebejis fistulis, ac in Libertinorum balneis gemmas calcari indignatur *loc. cit.* Erant porrò in balneis, quibus aqua committitur, quos Zeno Aug. *Hydrophylacas* vocat *libr. 10. Cod. de Aquæductu.* Hanc asservabant custui calicibus: at in *Balneo* ministrabatur vasis argenteis, quæ *Lavationes* appellant Jurisconsulti. Concha privata lavatio fuit. Vetus Scholiastes Juvenalis *ad Sat. 3. v. 277. pelves*, inquit, *conchæ, in quibus pedes lavant.* Hæ primò fictiles, posteà è margaritis, Horat. *l. 4. Od. 12.* sive Onyche, Catull. *epigr. 63.* aut etiam ex ære, ac argento. Claudian. *epigr. de Concha*,

Transferat huc liquidos fontes Heliconia Nais,
Et patulâ conchæ divitis orbe fluat.

Sed & unguentum his conchis asservatum fuisse, discimus ex Horatio *l. 2. Ode 7. v. 7.*

... ... — Funde capacibus
Unguenta de conchis.

Omitto, quæ de linteis, oleo, unguentis & strigilibus, quibus ad corpus fricandum, batiolone seu guttô, quo ad superfundendum, utebantur, traduntur. Balnei pretium quadrans fuit, quare *res quadrantaria Senecæ* dicitur: Sed virorum tantùm. Nam fœminas gratis lavisse, ex Juvenali patet: quod idem impuberibus quoque præstabatur. Unde Juvenal. *Sat. 2. v. 152.*

Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lavantur.

Vide infrà *Quadrans.* Vestis *balnearis* læna fuit, Lamprid. *in Alexandro, c. 42. Balneari veste ad palatium revertebat.* Nisi eam fuisse lacernam ex sequentib. colligamus, *Hic solum Imperatorum balneum, quod lacernam coccineam accepit.* Non verò promiscua fuêre balnea, sed viri sua à mulieribus discreta separataque habuêre: Balneas promiscuas, quas Commodus non vetuerat, Varius permiserat, vetuit haberi Severus Imperator. apud Lamprid. *in eo, c. 24.* Separationis auctorem Hadrianum Aug. laudat Ælius Spartian. *in eo, c. 30.* & nimiâ invalescente luxuriâ sustulisse Antoninum Phil. refert Jul. Capitolin. *in ejus vita*, &c. Item & *Simulachra Deorum balnea instituta*, dicemus infrà voce *Pelles.* Vide plura de *Balneis*, apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 1. c. 14.* & Thom. Dempsterum *Paralip. in illud*: ut & infrà in voce *Lavandi ritus.* De *Balneis* inprimis calidis, in voce *Thermæ. Balnea* Romæ P. Victor ultra octingenta computavit: Agrippa 170. gratuita balnea præbuit, quæ postea in infinitum, teste *Plinio*, sunt aucta. Solus certè Heliogabalus complures extruxit, ut qui *nova* semper habuisse legitur. Lamprid. *c. 30. Dicitur & Balneas fecisse multis locis ac semel lavisse atque statim destruxisse, ne ex usu balneas haberet.* Et post eum Alexander Severus, *Balnea omnibus regionibus addidit, quæ fortè non habebant. Nam hodieque multa dicuntur Alexandri*, apud Lamprid. *c. 39.* Plura vide hanc in rem infrà in voce *Balneum.*

Balinea seu Balnea urbis Romæ, secundùm XIV. ejus regiones.
In Regione Urbis I. earum seu fuêre publica:

Vettii Bolani.	Abascantiani.
Torquati.	Mettiani Secundiani.
Mamertin.	Antiochiani.

Privatæ 82.

In Regione Urbis II. Balinea privata 80.
In Regione III. Balinea privata 70.
In regione IV. præter Balineum Daphnidis, Balinea privata 75.
In Regione V. præter Balineum Pauli, Balinea privata 75.
In Regione VI. totidem, præter Balineum Pauli.
In Regione VII. similiter.
In Regione VIII. præter Balineum Polycleti, Balinea privata 76.
In Reg. IX. Balinea privata 64.
In Reg. X. præter Balneum Palatinum, Balinea privata 15.
In Reg. XI. totidem.
In Reg. XII. Balinea privata, 68.
In Reg. XIII. Balinea privata 74.
In Reg. XIV. præter Balineum Ampelidis & Prisciliani, Balinea privata 136.

Balinea seqq. in quanam Reg. fuerint, incertum:

Ti Claudii Etrusci.	Severi.
Stabii.	Pæti.
Martialis.	Titi.
Annæi Senecæ.	Offonii Tigellini.
Toccæ.	Alexandri Imperat.
Faosti.	Varii.
Fortunati.	Nympharum Marci Imperat. prope Septizonium.
Grylli.	Gordiani Imperat.
Lupi.	Lacus Servilius.
Pontici.	

De Lacubus, Nymphæis, Thermis, quæ hic omissa, vide *suô lo*co. Nec omittenda *Inscr.* vetus, quæ Bononiæ extat, in Palatio Albergatino, huc pertinens, Jacobo Sponio memorata *Itinerar. Part. 3. p. 59.*

DIVUS AUG. PARENS
DEDIT
- - - - - AUGUSTUS
GERMANICUS
REFECIT
IN HUJUS BALINEI LAVATIO
NE HS cccc NOMIN. C. AVIASI
T. F. SENECÆ F. SUI T. AVIA
SIUS SERVANDUS PATER TE
STAMENT. LEGAVIT. UT EX
REDITU EJUS SUMMÆ IN
PERPETUUM VIRI ET IMPU
BERES UTRIUSQUE SEXUS
GRATIS LAVENTUR.

Vide quoque eum *Part. 1. p. 71.*

BALNEARIA, vide infrà ubi de *Lavandi ritu.*

BALNEATIO, in Ægypto dictus est dies baptismi Domini, qui assignatur diei undecimo mensis *Tuba* Copticarum, qui est ipse Januarii Juliani dies sextus. Scilicet Christi in Jordane baptismum hôc die peractum esse, frequentius receptum est tam in Oriente, quàm in Occidente; etiam apud Ægyptios Æthiopasque. Et quidem mos apud illos invaluit vetus, ut non solùm die illo, velut in quo, præ cæteris anniversaria fieret aquarum sanctificatio singularis, Catechumenos baptizarent, verùm etiam tum cuncti se quotannis fluviis immergerent adeoque baptismum ex eius sibi iterarent, tum aquas ex illis in annum sequentem servandas domum afferrent, quas etiam incorruptas illic per biennium trienniumque sæpius mansisse, Chrysostomus habet *Orat. 74.* Abulabbas Achmed Calcasendius, Scriptor Mahumetanus perinsignis MS. dum Festa Ægyptiorum enumerat, de hoc quoque, quod ex VII. eorum majoribus Festis unum est, *Christiani*, inquit, *mos est immergere liberos suos in aquas, illo in die*: atque hinc dictus est in Ægypto *Balneatio.* Vide Joh. Seldenum *de Synedriis veter. Hebræorum Part. 3. c. 15.* ut & infrà, in voce *Immersio.*

BALNEATOR, qui balneum succendit ac calefacit, Lamprido in *Commodo, c. 1. Quum tepidius forte lotus esset, balneatorem in fornacem conjici jussit: quando a pædagogo, cui hoc jussum fuerat, vervecina pellis in fornace consumta est, ut fidem pœnæ de fœtore nidoris impleret.* Sic in *Vita Carini* Flav. Vopisc. *c. 17. Balneatores* dixit, qui balnea præparant. Græci quoque Βαλανεῖς vocant, cujus hoc erat munus atque ministerium. *Glossæ, Balneator* Βαλανεύς. Sed id magis ostenditur Græcô *Epigrammate*, in quo queritur Auctor de balneo sibi nimis calido à *balneatore* præparatô:

Εἰς Βαλανέα [illegible].
Τὸ [illegible] Βαλανεῦ,
Ἢν [illegible],
Ἢ [illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Εἰ [illegible],
[illegible].
Hic pyram vocare potius oportet, quam balneum,
Qualem olim Pelides accendit Menœtii filio.
Aut Medea fertum, quod illa Princeps
In thalamis Glauca posuit Ausonia.
Parce mihi, Balneator, per Jovem, sum enim vir,
Omnia scriptis enarrans, mortalium gesta ac immortalium,
Quod si propositum est tibi multos viventes incendio necare,
Accende pyram ligneam, carnifex, non lapideam, &c.

Salmas. *ad Lamprid. loc. cit.* Neque verò solùm de viro, sed & de fœmina *Balneator* dicitur, uti Servius docet, qui voces has, *auctor, fractor, balneator, fullo*, & similes generis utriusque esse, ait, Casaubon. *ad Pollionem in Victorin. c. 31.* Nomina quædam *Balneatorum* apud Romanos vide infrà voce *Fortunatus.*

BALNEI Hora, apud Romanos, ex Spartiano colligitur, qui de Hadriano Cæs. *c. 22. Ante octavam*, inquit, *horam in publico neminem, nisi ægrum, lavari passus est.* Nempe ad nonam ut plurimum patebant Balnea, & ante Solis occasum claudebantur. Lamprid. *in Alexandro Severo, c. 24. Addidit & oleum luminibus thermarum, cùm ante & ad nonam paterent & ante Solis occasum clauderentur.* Eâdem horâ & tabernæ vinariæ & lupanaria aperiebantur, unde *Nonariæ* meretrices dictæ, quia ad nonam prostarent, *vet. Interpr. Persii.* Atque ita quidem in Coloniis, sed Romæ nunquam ante nonam tabernæ, balnea & lupanaria patebant. Hadriani tempore octava thermis aperiendis videtur constituta. Unde Martial. *l. 10. Epigr. 48. v. 1.*

Nuntiat octavam &c.

Ab octava igitur ad nonam hora lavandi, ut à nona ad decimam cœnandi: qui temporiùs aut lavarent, aut cœnarent, intemperantes habiti. Clemens in *Constitutionibus* Apostol. decimam horam ad lavandum mulieribus statuit, *l. 1. c. 9.* Μὴ [illegible], [illegible], &c. Salmas. *ad Spartian. & Vopisc. loc. cit.*

in BALNEIS edendi mos, apud delicatiores in usu olim. Æl. Lamprid. *in Commodo, c. 11. Lavabat per diem septies atque octies & in ipsis balneis edebat.* Hinc in *Balneis* frequentes Libarii, Botularii, Crustularii & omnes popinarum institores, ut scribit Seneca *Ep. 56.* Posteà verò cœpêre & viri graves in balneis cœnare. Spartian. in *Anto-*

Antonino Geta, c. 6. *Utriusque ordinis viri & in balneo coenantes & in publico, peragrabantur.* Ubi tamen fortè Auctor scripserat, *Et in balneo & coenantes*. Casaubon. *ad loc.* Balneorum contrà usu militibus interdictum penitus apud Romanos. Hinc Polyaenus *l.* 8. *c.* 16. §. 2. de Scipione, corruptam disciplinam in exercitu suo corrigente: Ἀργυρῶν δ', inquit, ἐκπωμα μη ἔχειν, μηδὲ λούεσθαι μηδένα, *argenteum poculum non habere, nec quenquam lavare voluit.* De Antonino Caracalla, qui gregarii militis more modòque vitam agebat, Dionis Epitome, Καὶ γὰρ συνέβαινεν ὅτε στρατιώταις καὶ συνέτρεχε, μὴ λουτρῷ χρώμενος, μὴ τὴν ἐσθῆτα ἀλλάσσων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔργων συνεργαζόμενος, καὶ πᾶσαν τὴν αὐτὴν ἐκείνοις αἱρούμενος. *Namque & incedebat cum militibus, & cum iis cursitabat, non balneo usus, non vestes mutans, sed omne opus cum ipsis exercens, & eundem cibum cum iisdem communem habens.* Secus qui fecisset, λιποτάκτης, i.e. *desertor*, habebatur. Chrysostomus *in* 1. *ad Tim.* Quare Alexander Severus, in sua Invectiva in milites seditiosos, apud Æl. Lamprid. c. 53. *Milites*, queritur, *Romani, vestri socii, mei contubernales, & commilitones, amant, potant, lavant, Graecorum more, &c.* Nempe uti porticus, ita & *Balnea*, inter delinimenta vitiorum, meritò censet gravis auctor Tacitus in *Vita Agricolae*, c. 21. Vide Casaubon. *ad Spartian. in Adriano*, & Salmas. *ad Lamprid. in Alexandro Sev. loc. cit.*

BALNEO Milites inaugurandi ritus, medio aevo vigens, occurrit apud Ioannem Monachum Majoris Monasterii *Histor.* Gaufredi Ducis Norm. *l.* 1. de ejusdem Militia, *Illucescente die alterâ balneorum usus, uti tyrocinii suscipiendi consuetudo expostulat, paratus est.* Et in *Historia* Caroli VI. Franciae Regis de Militia Ludovici II. Regis Siciliae, & Caroli fratris: *In hoc statu cum matrem usque ad sanctum Dionysium conduxissent, in secretioribus locis nudi in praeparatis balneis se immiserunt.* Unde in *Vita* Clementis VI. *p.* 90. apud Bosquetum, die Pentecostes inchoatô, *statim aqua lotus & Miles factus, tatem sibi titulum assumpsit, Candidatus aquae Spiritus Sancti Miles.* Atque hic Balneorum usus potissimùm in Anglia observatus est, maximè, in Regum inauguratione, à quibus novi Milites tum creari consuevère, quos *Knights of the bath*, h. e. *Milites de Balneo*, appellatos legimus, eo quod, priusquam cingulô donentur, *Balnea* subeant, de quibus videndi Nicolaus Uptonus *de Militari Officio l.* 1. *c.* 3. Thomas Smith *de Rep. Anglorum l.* 1. *c.* 17. Andreas Favynus *Theatri Honor. l.* 5. Alii laudati Carolo du Fresne in *Glossar.* voce *Miles*: ubi insuper totam ejusmodi inaugurandorum in Anglia albique Militum *Ceremoniam*, ex vet. Codice Gallico ab Edw. Bissaeo editam, sed variis in locis emendatam, exhibet. Sic autem à *Balneo* prodeuntes Tirones novis vestibus donabantur, exutis scil. prioribus, quae scutiferorum erant. Joannes Monachus praefatus *l.* 1. *Post corporis ablutionem ascendens de balneorum lavacro, bysso retortâ ad carnem induitur, cyclade auro texta supervestitur.* Vide quoque *Historiam* Caroli VI. Regis Franciae. Alia quippe erant vestimenta tironum, alia Militum, quae & qualia fuerint in hisce occasionibus, docet idem Car. du Fresne ex *Computo* quodam veter. incipiente A. C. 28. August. 1350. Porrò ita loti Milites, in Æde sacra pernoctabant, orationibus vacantes & postridie sacrae intererant Liturgiae. *Historia* Caroli VI. *Insignes verò adolescentes praedicti habitu eodem, quo prius ante Martyres, reduntur, ut ibidem, sicut mos antiquitus inolevit, in orationibus pernoctarent.* Post quae omnia ritè peracta, cingulum Militare novo Militi, à Principe aliquo, aut Magnate, interdum & Foeminâ, datâ alapâ militari, solenniter conferebatur, sacra intereà faciente Episcopo, & ensem consecrante, cujus ritus exempla passim obvia, apud eundem, vide quoque infrà, in voce *Miles*, it. *Stigmata*, &c. Ritus vestigia etiam apud alias gentes: Scribit enim Josephus Acosta, *Histor. Ind. l.* 7. *c.* 27. in Regno Mexicano, Procerum filios à Sacerdotibus lavari consuevisse, priusquam cingulô militari donarentur. Et Polyaenus *Strateg. l.* 4. *c.* 12. *n.* 3. auctor est, Paeones olim Principem suum, priusquam diademate cingerentur, in fluvio Aristibo lavisse. Sed & in Academia Athenensi, non dissimili ceremoniâ Studiosos fuisse initiatos, ex Nazianzeno discimus, uti videbimus infrà, ubi de *Depositionis ritu*.

BALNEOLUM, oppidul. Italiae, in regno Neapolitano & provinc. Principatus Ulterioris ad fontes Caloris fluv. prope Apenninos montes, 9. milliar. à Compsa in Occasum. Vulgò *Bagnuola*.

BALNEOREGIUM, vulgò BAGNAREA, Urbs Episcopalis Hetruriae Pontific. ditionis, S. Bonaventurae patria, in agro Urbevetano. Item Ducatus Calabriae. Leand. *descr. Italiae*.

BALNEUM, decima pars Gymnasiorum apud Veter. ob delitias ac sanitatem omnium maximè aestimata cunctisque reliquis major ac pulchrior extitit: à tempore inprimis Asclepiadis ac Pompeii, cùm antea raro lavaretur. Et quidem, quum in privatis balneis tanta fuerit adhibita magnificentia, ut Seneca dicat *Ep.* 86. *Quòd quisque pauper sibi videbatur ac sordidus: nisi parietes balneorum magnis ac pretiosis orbibus refulsissent, nisi Alexandrina marmora Numidicis crustis distincta fuissent, nisi illis undique operosa & in picturae modum variata circumlitio praetexeretur, nisi vitrô conderetur camera, nisi aquam argentea epistomia fudissent.* Cum & Libertinorum *Balnea* statuis & columnis essent exornata, illique nil nisi gemmas calcare vellent, vide quae de Etrusci inprimis Martial. *l.* 6. *Epigr.* 42. & Statius *l.* 1. *Silv.* 5. habent: publica utique non minùs splendida fuisse necesse est. Loca *Balneum* hujusmodi Gymnasticum universum constituentia, à Cicerone *Balnearia* vocata, *l.* 3. *Ep. ad Q. Fr.* 1. plurima fuêre, *Frigida lavatio* sive λουτρόν, *Frigidarium*, *Tepidarium*, *Sudatio calida*: & *Lavatio calida*, quae verò *Balneo* inserviebant, fuerunt *Hypocaustum*, *Aquarium* & *Vasarium*. haecque omnia concamerata & fornicum modò fabricata. Et quidem *Frigida lavatio* locus erat, in quo frigidae aquae lavacra & praesertim piscinae, posita erant, in qualibus *fere semper*, *rarissime in calidariis*, Alexandrum Severum *lavisse*, scribit Lamprid. c. 13. Idem verò c. 21. Heliogabalum tradit, *nunquam in piscina se lavari passum esse, nisi illa croco, aliisque pretiosis unguentis fuissent infecta.* Prope hanc erat *Frigidarium*, in eorum usum, qui statim, post egressum Tepidarii aut Calidarii, frigidô aere frui optabant: nulla enim ibi aquae apud Auctores mentio. Fortè & hic loti exuebantur, namque & *Varro* & Plin. *l.* 5. *ep.* 6. *Apodyterium* quoque Balnei partem faciunt. Ibidem etiam gymnastarum sudores detergebantur. Fuit autem haec pars admodum vasta & cuivis pervia, ita ut vestimenta eorum, qui lavabantur, facilè surripi possent: proin severâ Lege cautum fuit, fures balneorum gravius plectendos, ut docet Aristoteles *sect.* 29. *Problem.* 14. & Capsarii adhibiti, qui vestes custodirent. Juvenal. *Sat.* 10. v. 117.

Quem sequitur custos, angusta vernula capsa.

Frigidario annexum *Tepidarium* inserviebat tum iis, qui tepore aëris aut aquae frui volebant; tum iis, qui aut frigidâ aut calidâ lavari quaerebant, ut ad alterutrum mediô tepore sine noxa se conferrent. Quanquam etiam fieri potest, ut in privatis Balneariis Tepidarium & Apodyterium idem locus fuerit, ob spatii penuriam vel majorem commoditatem. Cicero enim *loc. cit.* cùm Arpinatem villam, quae judiciô Quincti fratris aedificabatur, invisisset, *se assa in alterum Apodyterii angulum in balneariis promovisse*, scribit, apertè indigitans, Apodyterium & Laconicum sive calidam, assamve, ut ipse & *Celsus* vocant, sudationem conjuncta fuisse, eò propè modò, quò Tepidarium & Laconicum, saltem post Vitruvii tempora. *Sudatio Calida* seu *Calidarium*, Vitruvio *l.* 5. *c.* 10. & *Celso* quoque *Laconicum*, item *Assa*, cella fuit, nullam in se continens aquam, ad provocandum sudorem potissimùm instituta: ibi enim vapor calidus seu calor siccus inclusus sudorem provocabat, haud aliter, ac super Bajas myrtetis, ubi tempore Celsi è terra profusus calidus vapor aedificio inclusus maximos sudores ciebat: cujus rei Horatius quoque meminit *l.* 1. *Ep.* 15. Fuit verò hoc Laconicum rotundum ac veluti turricula in hemisphaerium concamerata. Post illud sequebatur cella calida, labris aquae continendae positis referta, in qua quòd lavaretur, *Calida lavatio* à Vitruvio, *loc. cit.* & λουτρὸν à Galeno *l.* 10. *Meth.* dicta est: *Zeston* verò eam vocavit Archigenes apud eundem *de Compos. Medic. sec. loc.* Fuitque haec primaria *Balnei* pars, quam unà cum Laconico sub concamerata sudatione videtur complexus Vitruvius. Loca, quae non inter *Balnea* essent, sed ipsis tantùm inservirent, quod attinet: *Hypocaustum*, fornax erat seu caminata structura, subterraneo Calidario, Calidae lavationi, atque Vasario supposita, in qua ad calefaciendum tum aquam, tum praedicta loca, ignis succendebatur, & ne extingueretur à servis, *Fornacatoribus* ob id Pandectis à Papiniano vocatis, frequenter cum pilis ac glomis pice illitis excitabatur: quarum meminit Statius ubi de Etrusci balneis, *l.* 1. *Silv.* 5. v. 58.

— — — — … Crepantes
Auditura pilas; ubi languidus ignis inerrat
Aedibus, & tenuem volvunt hypocausta vaporem.

Ante Hypocaustum autem via quaedam erat, *Propnigeum*, quasi *Praefurnium* à Vitruvio, *l.* 5. *c.* 11. vocata. *Aquarium* dein, cella fuit calidae Lavationi atque Calidario adnexa, in qua alveus magnus aedificatus erat, ad constituendam aquam ex Aquaeductibus aut aliunde invectam, atque in frigidam lavationem & calidam per fistulas derivandam. Non longè ab eo *Vasarium* distabat, ubi vasa conservabantur, balneorum servitiis necessaria, & ubi aqua pro ipsis calefiebat. De quo ita Vitruvius *l.* 5. *c.* 10. *Ahenea vasa supra Hypocaustum tria composita fuisse, unum Caldarium, alterum Tepidarium, tertium Frigidarium, & ita collocata, ut ex Tepidario in Caldarium, quantum aquae calidae exisset, influeret, de Frigidario in Tepidarium ad eundem modum.* De aëre *Balneorum*, qui extrinsecus admittebatur (ut monuit Vitruvius) ea in calidissimo loco averso à Septentrione & Aquilone sita erant, tum Caldaria atque Tepidaria ab Occidente hiberno lumen habebant. Sin autem natura loci impedivisset, utique à Meridie: lumen verò ita capiebatur, ut in medio camerae foramen latum relinqueretur, sub quo labrum extruebatur; Circa labrum spatiosi erant margines quidam aut porticus, à Vitruvio *scholae* vocatae, in quibus occupatô à prioribus lavationis locô, reliqui circumspectantes rectè stabant, nec suis umbris lucem, quae superius capiebatur, obscurare poterant. Intra *balneum* verò existentem aërem quod attinet, antiquiores mollibus ac moderatè calidis balneis fuisse usos, ex Seneca *Ep.* 86. & Plut. *l.* 8. *Symp. Probl.* 9. discimus: ac ipsorum tempore maximè calida in pretio fuêre usque ad tempora Galeni, quibus moderatiora denuo placere coeperunt. Vide Plin. *l.* 31. *c.* 9. Vasa verò, quibus lavabantur, alia moveri poterant, alia moveri non poterant: Quorum haec ex lateribus & marmore fiebant: *Alveique* & *Labra* in calida lavatione; in frigida *Piscinae* atque *Baptisteria* dicebantur: adeoque magna erant, ut etiam in ipsis aliquô pactô natare daretur, ut ex Thermarum ruinis Romae hodieque conspicitur. Quae moveri poterant, tametsi in privatis balneis plurimùm fierent, attamen in publicis quoque extitêre, alia quadratam, alia oblongam, alia rotundiusculam, alia ovalem habentia figuram, qua de re vide infrà in voce *Labrum*. Finis, cur lavarentur, non unus extitit. Prima *Balneorum* institutio fuit, ut quotidianas sordes eluerent possentque mundô corpore coenare homines, quibus cum nondum linteorum erat usus: unde semel tantùm in die coenandi, & in stratis, dum coenarent, accumbendi, consuetudo orta. Postmodum, *Balnea*, ob delitias ac mollitiem adhiberi coeperunt, & praesertim tepida, quibus exiccatas ab exercitationibus vel Sole siccoque adurentes corporis partes attemperabant. Nec solum dulcibus aquis, sed & medicatis, ob valetudinem & luxuriem, usos Veteres testatur Galenus *de Medicam. local. l.* 3. imò Neronem, his non contentum *marinas atque Albulas in suas Thermas deduxisse*, Lamprid. tradit & Sueton. c. 31. ut alia omittam. Qui autem *Balneas* ingrediebantur publicas, ante decimum quartum aetatis annum nihil solvisse, testatur Juvenal. *Sat.* 2. Reliqui quadrantem solvebant;

Fac-

Flaccum *l.* 1. *Serm.* & Juvenal. *Sat.* 6. docet Antoninus Pius balneum sine mercede Populo constituit, apud Jul. Capitolin. *c.* 7. Athen. *l.* 8. apud Phaselitas legem fuisse scribit, ut peregrini lavarent cantus, &c. Præ cæteris vero lavabant, Phonasci, Citharœdi, Præcones, Tragœdi, Comœdi, quòd vocem oblæsam & assiduò exercitiò asperatam aquarum dulcium humectatione mulcebant. Apud Lacedæmonios, mulieres in *Balneis* Gymnasiorum lavari consuevisse notum, & nedum in his, verùm & una cum viris promiscuè: quod tamen non in cunctis obtinuisse, ex Hesiodo discimus, qui *muliebris balnei* mentionem facit, *de op. & di. l.* 2. An apud Romanos primis temporibus eadem utrumque sexum promiscuè lavandi consuetudo fuerit, incertum: Certum est, *nec parentibus cum filiis, nec socero cum genero, lavari licuisse*, Cicero *Offic. l.* 1. *c.* 35. & *Virilium balnearum* C. Gracchus meminit, apud A. Gellium *l.* 10. *c.* 3. è quo loco colligas, si non eòdem lavacrò, saltem eòdem locò, pariete interjectò, antiquitus Romanos lavisse. Posterioribus vero seculis, promiscuis balneis locum fuisse, docet & reprehendit Juvenalis *Sat.* 6. v. 417. Unde quoque Martial. *l.* 11. *Epigr.* 48. v. 1.

Omnia fœmineis quare dilecta catervis
Balnea devitat Blatara? ---- ----

Vide insuper Clem. Alexandrinum, qui sub Antonino & Severo floruit, *Pædagog. l.* 3. *c.* 5. & Cyprianum *de Hab. Virgin.* Quamvis enim Hadrianus Imperator apud *Dionem Cass.* ea sustulit, ut & M. Aur. Antoninus, Heliogabalus tamen renovavit, iterum Alexandrò Severò prohibente, apud Capitolin. & Lamprid. *loc. cit.* Ob quod item Censoria aliquando lex lata traditur, ne commune lavacrum mulieres adirent, sub repudii & dotis amissionis pœna, quod postea *l.* 11. §. 2. *Cod. de repud. & in authent.* 22. *c.* 16. §. 1. *de Nupt.* pro sancito fuit receptum. Quâ ratione fieri potest, ut balneæ aliquæ muliebres in fœminarum duntaxat usum fuerint extructæ, quales Agrippinæ Augustæ, Olympiadis in Saburra, & quas Ampelidem ac Priscillam trans Tyberim habuisse refert Victor. Tempus lavandi, ut Seneca *Ep.* 86. narrat, fuit, quòd *quotidie brachia & crura abluebant* Veteres: *totis nundinis solum lavabantur.* Post M. Pompeji verò ætatem singulis diebus totò corpore lavari incepére: Idque paulo antequam sumerent cibos. Ut plurimùm autem major pars liberorum hominum prius exercebatur, dein *Balnea* ingrediebantur; nonnulli tamen sine exercitationibus lavabantur. Etiam post pilæ lusum calidis balneis lavari consuevisse antiquos, adnotavit Galenus, *l. de parv. pil.* quod similiter ante illum innuisse videtur Martial. *l.* 14. *Epigr.* 163. Maximè autem consuetum tempus pomeridianum fuit, idque circa octavam diei horam, paulo ante cœnam, ut patet ex more Cæsaris, apud Cicer. *l.* 3. *Ep. ult.* Vide quoque Martial. *l.* 4. *Epigr.* 8. & alibi. Alii tamen maturius lavabant: Nempe horâ una antè lavabant, quàm cœnam auspicarentur. Sic, qui nonâ convivium incipiebant, octavâ *Balneum* capessebant: qui vero ad sextam cœnabant, ad quintam lavare morem habebant. Quam proin horam Balnei τὴν ἑξάποδα σκιὰν, h. e. *umbram sex pedum*, respondere facit Lucianus, ut videre est apud Salmas. *p.* 648. quos pedes Palladius horæ quintæ tribuit, mensibus Martio & Octobri, haud longè ab Æquinoctio &c. Vide supra *Balnei Hora.* Ante Auroram verò post Solis occasum Thermæ apertæ non fuerunt, usque ad ætatem Alexandri Sev. qui earum luminibus oleum addidit, quò & in nocte paterent: quod etiam fecisse Lyconem Philosophum Juventuti Græcæ scribit Laërtius *in eo.* Plura vide apud Hieron. Mercurialem *de Arte Gymnast. l.* 1. *c.* 10. ubi inter alia & hoc addit, Balneorum usum, cùm antea rarior esset, Asclepiadem Medicum, Pompejo M. σύγχρονον, reddidisse frequentiorem apud Romanos, ex Appulejo *Floridor. l.* 4. & Plinio *l.* 26. *c.* 3. Vide quoque infrà, ubi de *Lavandi ritu*, *Thermis*, &c. Hinc *Balneaticum*, apud veter. Interpretem Juvenalis *ad illud Sat.* 2. v. 152.

---- ---- *Nisi qui nondum ære lavantur:*

Infantes, inquit, *quia pueri non dant balneaticum*: in veter. *Gloss.* βαλανεῖον exponitur. Auctor *Vitæ* S. Severi Episcopi Neapolitani apud Ughellum: *Quâdam die juxta morem homo quidam consuetudinis balnea lavandus ingressus est. Post ablutas aquâ, cùm recederet, custos balnei ovum ab eo pro* balneatico *petiit, quod unusquisque balneaticum pro pretio dare consueverat.* Merces est, quæ pro usu balnei exsolvebatur. Vitruvius *l.* 8 *c.* 7. innuere videtur, *Balneaticum* fuisse vectigal impositum, propter aquam, quæ ex aquæductibus & castellis publicis in balnea derivabatur. *Reditus Balnearum*, in *Bulla* Paschalis Pontif. A. C. 1105. apud eundem Ughellum *Tom. I. p.* 996. citatum Carolo du Fresne *Glossar.* &c.

BALNEUM, Ordo militaris in Anglia à Richardo II institutus, qui illorum 4. esse voluit: Henricus IV. autem ad 46. numerum extendit. Illorum insigne tres coronæ aureæ, in campo cœruleo, cum lemmate, *Tres in uno.* Quò tres virtutes Theolog. indigitatæ. Solebant hi equites se lavare prius, antequam crearentur. *Joan. Froissard. Matthæus Paris.* Phil. Jac. Spenerus. *Artis Heraldicæ Parte Gen.*

BALNEUM, genus potûs minimè delicati, apud Luitprandum in *Legat.* *Soli mensâ assidens nudè, pastinacam sibi apponentes, balneaque tunc vitrò permodicò non bibentes, sed sorbillantes.* Et paulo antè, *Porros, cepulas, allia, cepe & pomis vescens*, balnea *bibens.* Et sub finem, *Non proderit tibi balneum, quo te assiduè potas, in amore B. Johannis Præcursoris.* Car. du Fresne *Glossar.* Monachorum ac Pœnitentium hanc potionem esse, legas apud Macrum in *Hierolexico.*

BALNEUM Helenæ, vide infrà *Cythera.*

BALOEUM, Urbs Macedoniæ. *Steph.*

BALOTH, civitas tribûs Judæ. *Jos. c.* 15. v. 24. Latinè *subjecta*, sive *possessa*, aut *in ascensione.*

BALSA, Lusitaniæ urbs. *Ptol. Tavila H. Cuspin.* Item numeratur inter Cyrenaicæ regionis oppida, *Bosera Nigro*: *Albuferre Sanjoni*, oppidul. Algarbiæ, in ora prope Silvim, 18. leuc. à Pace Julia, inter S. promontor. & Pharum, *Baudrand.*

BALSALISA, Civitas sita in tribu Ephraim, in planitie, in finibus Diospoleos, 15. ab ea milliar. distans contra Septentrionem in regione Thamnitica. 2. *Reg. c.* 4. v. 42. Latinè *idolum tertium*, aut *idolum tercii vel principis*, sive *possessor trium*, aut *possessor ducatûs vel principatûs.*

BALSAMO, vide *Claudius.*

de BALSAMO Petrus, vide *Petrus.*

BALSAMON Theodorus, primùm Diaconus Sanctiss. Dei Magnæ Ecclesiæ Constantinopolit. Nomophylax & Chartophylax, præterea πρῶτος Βλαχερνῶν, *primus Blachernarum*: posteà Theopoleos sive Magnæ Antiochiæ, totiusque Orientis Patriarcha, floruit in fine seculi XII. & principio seculi XIII. Jussu Imperatoris Emanuelis Comneni & Patriarchæ Constantinop. Michaëlis Anchiali, composuit *Expositionem sacrorum & divinorum Canonum, Sanctorum & celeberrimorum Apostolorum & sanctorum Oecumenicorum Synodorum ac etiam localium & particularium & reliquorum sanctorum Patrum, præterea earum legum, quæ piæ sunt in quatuordecim titulis positæ in principio Canonum, ut jacetur, quæ inutiles sunt*, ut habet operis inscriptio. Vide *Præfationem*, quam Commentariis suis seu *Scholiis*, ut ipse vocat, præmisit. Prodiit opus Græcè & Latinè Parisiis A. C. 1620. ex interpretatione Gentiani Herveti Galli; in qua tamen editione illa est interpolata. Præterea edidit *Meletata de Patriarcharum privilegiis & Responsiones ad Marcum Patriarch.* Alexandrinum μελέτας ἢ ἀποκρίσεις, ut ipse vocat, quæ extant in *Tomo I.* Juris Græco-Rom. Leunclavii à Frehero editi *l.* 7. ob quæ, ut & ob Scholia, Romanis minùs fuit acceptus. Hinc in eum toties debacchari videas Baronium, *Tom. XII. Annal. A. C.* 1191. §. 49. & 61. causatum; odiò illum Romanam Ecclesiam prosecutus, eò quòd post captam Latinis Constantinopol. *accepérit illa Patriarcham Latinum.* In quo tamen sibi ipsi contradicit §. 61. ubi Meditata illa seu Responsa de priv. Patriarch. scripta esse refert biennio antequam Constantinop. caperetur. Vide eum *d. anno* §. 49. unde disces, causas aversi à Latina Ecclesia animi ejus fuisse, *cœlibatum Ecclesiæ Occid. in Clericis, jejunium Sabbatinum, Monarchiam Papæ*, alia, quam ob causam *Schismaticus* appellatur passim, vide quoque Allatium *de Cons. perpet. Eccl. Orient. & Occid. l.* 2. *c.* 13. §. 4. *p.* 703. Sed & eidem restituerunt Viri docti opusculum, quod, sub *Paratitlorum* nomine, Auctore prætermissò Latinè ediderat Leunclavius, de quo vide infrà, in voce *Paratitla*, & plura hanc in rem apud Fabricium *præsertim Notarum ad Canc. Cotelerianum*, in *Biblioth. Juris Canon. Vit. p.* 1577. Justellum fil. *Præfat. ejusdem Biblioth. sub fin.* & Gerhard. von Mastricht *Histor. Juris Eccles. num.* 319. & *seqq.* Oxonii nova Editio Codicis, ex MSS. Biblioth. Bataviensis insigni accessione aucta, adornatur, Carolus Patin. *Relation Historiq.* 2. Vide etiam *Theodorus.*

BALSAMUM, *ἰσάργυρον Hesychio*, quòd argentò rependebatur. Nempe Alexandri Magni temporibus balsamum duplò argentò pensabatur, teste Plinio, *l.* 12. *c.* 25. *Alexandro magno res ibi gerente, toto die æstivo, unam concham impleri justum erat. omni verò fœcunditate è majore horto congios senos, minore singulos cum duplo rependebatur argento*; sicque non ἰσάργυρον τῷ ἀργύρῳ, sed planè διπλάσιον τοῦ ἀργύρου erat, libraque *Balsami* duæ libræ argenti fuêre. Postea ut videtur, annona ejus vilior facta, nec duplò argentò pensari, sed contra argentum vendi pendique cœpit. Salmas. *ad Vopisc. in Aurelian. c.* 45. Fuêre autem *Balsameta* in terra Sancta, prope *Engadis*, (*Josepho Engaddi*) uti docet Joseph. *Jud. Antiq. l.* 9. *c.* 1. Κατεστρατοπέδευσαν πρὸς Ἐγγαδδὶ πόλει κειμένῃ, πρὸς τῇ Ἀσφαλτίτιδι λίμνῃ, τριακοσίους ἀπέχουσαν σταδίους τῶν Ἱεροσολύμων. φύεται δ' ἐν αὐτῇ φοῖνιξ ὁ κάλλιστος καὶ ὀποβάλσαμον. *Oppugnant Engadam urbem sitam ad lacum Asphaltidem* 300. *stadia distantem Hierosolymis. Nascitur autem ibi palma pulcherrima & opobalsamum.* Et quia in vinearum modum consita erant, ut docet Trogus *l.* 36. *c.* 3. *Arbores opobalsami, in vinearum modum excoluntur*, Et Plin. *l.* 12. *c.* 25. *Balsami arbuscula est viti similior ---- Malleolis seri didicit, nuper vincta, ut vitis: Et implet colles vinearum modò, quæ sine adminiculis seipsa sustinent, Tonditur similiter fruticans, & rastris nitescit &c.* Hinc per *vineas Engaddi*, Cantici c. 1. v. 14. *balsameta* illa significari volunt plerique Interpretes. Hieronym. *in Loc. Vocatur usque hodie vicus prægrandis Judæorum Engaddi, juxta Mare Mortuum, unde & opobalsamum venit, quas vineas Engaddi Salomon nuncupat.* Apponius in *Cantic. l.* 3. *Vinea Engaddi non vinum, sed* balsama, *gignunt.* Et *in eund. Libr.* Robertus Foliotus Episc. Londin. ante annos prope 500. *Engaddi*, inquit, *planities est juxta Jericho, in qua consistunt arbores, in modum vineæ consitæ, ex quibus, dum vulnerantur, fluit balsamum.* Ut per *Vinitores*, de quibus 2. Regum c. 25. v. 12. Magistri intelligunt, *qui balsama legebant.* Quo de loco vide pluribus agentem Sam. Bochart. *Hieroz. Part.* 2. *l.* 5. *c.* 9. Locus proprius Phœnicon erat Hierichuntis, ubi duobus hortis; utroque Regio, *altero jugerum viginti ---- altero pauciorum*, ut habet *Plinius*, *Balsamum* nascebatur. Theophrastus vero decem solùm jugera majori tribuit, minorem vero longè minorem facit, ut qui singulos tantum balsami congios omnibus annis reddebat, quum major ille senos impleret. Quâ proportione, si major hortus decem jugerum fuit, minor non plus habuerit, quàm unius jugeri spatium & trientem. Sed hac de re plura dicemus infrà, in voce *Phœnicon.* Atque id ipsum fuit, antequam in Romanorum potestatem Judæa veniret. At posteà, *ita luci illi propagati sunt, ut jam nobis latissimi colles sudent balsama*, verba sunt Solini c. 35. Ubi ineptè *locus*, de fruticetis & arbustis dixit, cùm *Balsami* arbor frutex sit & viti similis, cujus proceritas inter bina cubita subsistit. Sed & nimis Poëticum, quòd *balsama colles sudare* scribit. Hoc tantùm ait *Plinius*, quem is exscribit, postquam Judæa in Romanorum potestatem venit, numerosiorem eam arborem factam esse, quam anteà fuerat. Quamvis enim à Judæis ipsis cæsa palmeta balsameta-

taque

taque tradant Scriptores, ne hostibus usui essent, impedire tamen non potuerunt, quò minùs & hoc terræ Sanctæ cimeliò illi potirentur. Unde Statius l. 5. *Sylv.* 2. v. 138.

At Solymum cinerem, palmetaque capta subibis,
Non sibi felices sylvas ponentis Idumes?

Et quidem tum universi *Balsami* reditus ad Fiscum spectabat, qui arborem serendam, colendam, incidendam curabat & balsamum ex ea collectum vendebat: Ac puri quidem purique balsami sextarius, vendente Fiscô, trecentis denariis vænibat. Sed, qui à Fisco emebant Mercatores, in tantum liquorem illum augebant, admixtis aliis succis, ut mille denarios facerent ex ea mensura, pro qua 300. solum dedissent. Quorum fraus quò modò deprehendi consueverit, docet Plinius, ubi variis speciebus, quibus adulteratur balsamum, enumeratis, subdit: *Nequissime autem gummi, quoniam inarescit in manu inversa & in aqua sidit: quæ probatio ejus gemina est. Debet sincerum & inarescere, sed hoc e gummi adscito fragili crusta evenit, & gustu deprehenditur*, l. 12. c. 25. Sic Dioscorides inter notas, quibus probatur sincerum balsamum, postulat, ut succus ejus sit ὀξύδηκτος, pro ὀξύτακτος, i. e. *facilè liquescat*, λεῖος, & εὐώδης &c. Fruticem ipsum & culturæ modum sic describit Solin. c. 35. *In hac terra* (Judæa) *balsamum nascitur, quæ sylva intra terminos viginti jugerum usque ad victoriam nostram fuit: at* &c. Et paulo post, *Similes vitibus stipes habet, malleolis digeruntur, rastris nitescunt, aquis gaudent, amant amputari, tenacibus foliis sempiterno inumbrantur. Lignum caudicis attrectatum ferrô, sine mora emoritur: eapropter aut vitrô aut cultellis osseis, sed in solo cortice artifex plaga vulneratur, ex qua eximiæ suavitatis gutta manat. Post lachrymam, secundum in pretiis locum poma* (semen tantùm fert hæc arbor) *obtinent, cortex tertium, ultimum honos ligno*: ad quem locum vide *Exercitationes Plinian.* Salmas. p. 579. *& seqq.* ubi inter alia addit, incisionem sub ortu Canis fieri, *& uno die hominem colligere, quantum teneat concha*, ex Theophrasto; tribuunt autem conchæ, qui de Mensuris scribunt, tria cochlearia, quorum 96. sextarium implebant. Non plus scil. unus homo colligere poterat; cui circa singulos ramos hærendum, tenuis & exigua lenteque manans lachrymula excipienda, & abstergenda & in vas condenda erat. Plures igitur homines adhibendi erant in eadem arbore; cùm ex singulis arboribus, quæ tenui guttâ balsamum plorabant, suô tempore, intra unius æstatis spatium, sexaginta tria pondo balsami, h. e. septem congios, fuisse collecta, tradat *Plinius*; qui olim utriusque horti, circa Alexandri M. ævum, proventus erat. Nempe sub Romanis spatium Balsameti Hierichuntini ampliatum est & arbores propagatæ & plures factæ, nec propagatione tantùm numerosiores, sed etiam culturâ & curâ procerrores singulæ factæ sunt. Unde duplici modô uberius balsamum colligi cœptum, quàm anteà: quia & plures arbores erant, & *longiores venæ*, h. e. rami (nam vena balsami ferè per totum ramum erat extensa) quæ proin ter æstate percutiebantur & posteà depurabantur &c. *Ibid.* Porrò: cùm arbusculæ hæ olim uni Judææ concessæ essent, Iustin. l. 36. c. 3. Plin. Solin. *loc. cit.* inde stirps in Ægyptum transiit, illicque crevit. Claudian. *Epithalamio Palladii*, v. 121.

Gemmatis alii per totum Balsama tellum
Effundere cadis, durô quæ femines igne
Niliacum pingui desudat vulnere cortex.

Et quidem vineas balsami, tempore Herodis Magni, à Cleopatra Ægypti Regina, concessu Antonii, tantam felicitatem Herodi invidentis, translatas in Ægyptum, ibique inter Heliopolim & Babylonem hortum consitum, in latitudine unum, in longitudine duos jactus arcus habentem, irrigari hodieque à fonte parvo, uberrimo tamen, refert ex vet. Scriptore Auctor Anonymus *Asiæ & Europæ* c. 32. Apud quem hæc de re ita Salignacus, *Nos*, inquit, *cùm ibi essemus, mense Septembri, balsami lignum humile erat, palmi scilicet dimidii in altitudine, folia habens parva, ut ruta, albiora tamen. Messis balsami talis est: Decerpitur folium ex stipite, contra Solem, moxque gutta lucida & mire fragrans scatet ex ruptura: & sic balsami pretiosissimus liquor vitreis vasis colligitur, minime fluxurus, nisi ad Ortum Solis fiat ruptura. Fonticulus autem (in quo fama est sæpe lotum à B. Virgine puerum Jesum) parvulus est, non sufficiens irrigationi horti totius: quare Saraceni alium foderunt juxta illum puteum, ex quo quatuor boves aquam protrahunt per rotam, sperantes ex vicinitate fontis aquam fore salubrem, at longè aliter res evenit, donec missis canalibus aquam putei ducerent in fontem, qui tàm largiter & salubriter ex aquis mixtis rigatur hortus. Mirum dictu: veruntamen à Meridie Sabbathi, usque ad auroram diei Lunæ boves nullis verbere impelli possunt, ut in protrahenda aqua laborent, quod est fidei nostræ testimonium celebre.* Hactenus ille. Vide quoque infrà *Oculus Solis*: & plura apud Lipsium *ad Tacit. Hist.* l. 5. *Not.* 13. Sed & apud Sabæos oriri balsamum, Strabo l. 16. & in Arabia, Pausanias *in Bœoticis*, scribunt. Etiam in Ægypto provenisse veter. monimenta testantur, Vir. Cl. *ad Justinum* d. l. Usus illius in sacris passim occurrit. Apud Spartian. *in Hadriano*, c. 19. *in honorem Trajani balsama & crocum per gradus theatri cum fluere fecisse* legimus: ubi Casaubon. aquam intelligit balsamô & crocô infectam; quæ tamen sparsiones ut plurimùm è croco tantum fiebant, quam ob causam scribit Auctor *Glossar. Sparsio*, κρόκου ῥαῖσις. Hadrianus etiam *balsama* addidit, quod ideo relatum in Acta, ac inde in Historias, ceu non prius factum, aut rarò, Casaubonus *ad loc.* At Heliogabalus quoque in lucernis *balsamum* exhibuit, apud Lampridium c. 24. i. e. *oleum balsaminum*, rem rarissimam jam tum & charissimam, Idem &c. Vide quoque ubi de Antiocho IV. &c. Adde quæ infrà de *Opobalsamo* & *Xylobalsamo* dicemus: nec non de *Terebintho*, cujus fructum balsami fructui adeo similem esse semenque semini, ut terebinthi semine *Balsami* semen adulteratum fuerit videbimus. Statius *Palæstinos liquores* balsamum vocat l. 5. *Sylv.* 1. v. 211.

Vt Arabum Cilicumque fluit, floresque Sabæi,
Indorumque arsura seges, præreptaque Templis
Thura, Palæstini simul Hebræique liquores:

ad quem locum vide Casp. Barthium *Animadversion.* tom. 2. p. 287.

BAL-SASAR, Latinè *Servator Thesauri*, fil. Nabuchodonosoris, Dan. c. 5. v. 1. 22. Secundùm verò Josephum fil. Evilmerodachi: *Neriglissar*, auctorum gentilium, *Naboandel* Babyloniorum. Ultimus Chaldæorum Rex Babylone à Cyro occupatâ, inter epulas, occisus, postquam manu è pariete prodeunte & scribente *Mene*, *Mene*, *Thekel*, *Phares*, territus esset, A. M. 3516. regni 23. Vide Dan. c. 5. Joseph. *Jud. Antiq.* l. 10. c. 12. & hic infrà *Baltassar*.

BALSERA, & BASSORA, alias Teredon, Urbs Asiæ, & emporium celebre Persidis, in provinc. *Jerack*, prope sinum Persicum, 150. milliar. à Bagdeto in Austrum. Vide *Teredon*. Hinc sinus Persicus multis dicitur *sinus Balsera*. Vide P. de Valle *Itin.* tom. 4.

BALTASSAR, nomen Danielis. Dan. c. 1. v. 7. qui & *Beltesazzar*, Latinè *absconditè thesaurisans*, sive *in molestatore thesaurisans*, vel *occultè portans angustiam*. Suidas, Βαλτάσαρ ἐστιν ὁ Δανιὴλ ἐν τιμῇ τῶν Χαλδαίων ... Item VIII. Babyloniæ Rex. Regnavit ann. 5. *Nic. Heydin.* Joh. Marshamo idem cum Evilmerodacho est, quod pluribus probat *Canone Chron.* *Sec.* XVIII ubi de Nabuchodonosoris II. seu Magni successoribus. Vide *Evilmerodach.*

BALTEFREDUS, vide infrà *Belfridus*.

BALTHASAR, fil. Philippi IV. Hispan. Regis, ex Elizabetha Francica, mortuus est sedecennis. Item Landgravius Thuringiæ, fil. Friderici cognomine *Severi* seu *Gravis* vel *Macri*, Ducis Saxoniæ, pater fuit Friderici cognomine *Pacifici*, A. C. 1440. mortui, & emtione Gerstungam, ut vacans feudum, *Kevernburg*, ab uxore Margareta Noribergensi Hilperhusam, Heldburgum & *Eufeld* acquisivit. Item fil. Henrici Ducis Megapolitani, A. C. 1477. extincti, Episcopus Suerinensis, postea infulâ depositâ maritus. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Hist.*

BALTHASAR, Comes Nassoviæ, lineæ Wisbadensis & Idstenæ, filius Philippi (qui primus Wisbadensium Comitum Lutheri reformationem est amplexus) ex Hadriana, Johannis Baronis Bergæ ad Scaldim genitâ, Commendator primò fuit Ordinis Teutonici Gaffenburgi: Adolfô dein fratre majore natu, sine prole defunctô, avitum regimen adiit; Pater, ex Margareta (Reinhardi Comitis Isenburgici filia) Johannis Ludovici, qui Patris in ditione successor, decessit A. C. 1596. præmortuâ omni sobole & hæreditate ad Ludovicum agnatum, Comitem Weilburgensem & Saræpontanum, delatâ. Cyr. Lentulus *Geneal. Principum ac Comitum Nassoviæ MS.*

BALTHASARUS Castilionæus, Poëta celebris.

BATHASARUS Gerardus, Burgens. ab Hispanis conductus, Delphis Hollandiæ, Gulielmum Principem Auriacensem sclopetô tribus glandibus explosô occidit. Ad supplicium ductus, dixisse legitur: *à Jesuitis se Martyrum sede illectum, decrevisse trucidare Principem, licet 50000. hominum stipatus fuisset.* A. C. 1584. Thuan. l. 79. Reidanus *Annal.* l. 3.

BALTHASARUS Pacimontanus, Anabaptista, Tiguri convictus, palinodiam cecinit. Mox in pristina deliria relapsus, transiit in Moraviam, ubi captus & Viennam deductus, ultricibus flammis exustus est. A. C. 1525. *Prateolus*, *Spond.*

BALTHASARUS Pata Trinitarius, plurium commentariorum auctor.

BALTHASSAR, Rex Babylonis, sub quo hæc civitas à Persis capta fuit. Tot ac tantis deliciis affluebat, ut inter impudicas mulieres & obscœnas, tanquam in cœno porcus volutaretur. Vide *Bal-Sasar.*

BALTHEUS, cingulum militare est, cui insertus gladius gestatur, sine quo nemo militaribus ordinibus censebatur dignus. Sidonius Apollinaris *carm.* 2.

------ ------ Bullis hostilibus asper
Subligat à lævo fulgentem Baltheus *ensem.*

Rectè *bullis*, nam ex auro appositæ illæ, quare à Treb. Pollione in *Gallieno* c. 2. dicuntur *Balthei* aurati & constellati, Virgil. *Æn.* l. 12. v. 942.

------ ------ Humero cùm apparuit alto
Baltheus, *& notis fulserunt cingula bullis.*

Talibus autem milites ac Duces usi, vilioribus bullis ornatos enses Gladiatores gestârunt. Pseudo-Cornut. *ad v.* 44 *Sat.* 4. *A. Persii*: *de Gladiatoribus*, inquit, *tractum, qui accepta vulnera inaurati tegunt balthei.* Porrò auro gemmæ, quò speciosior esset apparatus, addebantur: Unde Corippo.

---- ---- Pretiosaque cingula gemmis. &c.

Certè *Balthea* Militum, apud Romanos, argentea passim occurrunt. Plin. l. 33. c. 12. *Et quia hæc attinet colligere, cum capulis militum, etiam ebore fastidito, cælentur argentô, vaginæ vatillis, balthei laminis crepent* &c. Idque gregariorum. Unde non mirum, si Ducibus & Tribunis *Balthei* essent aurati stellatique, i. e. gemmati. Aurô enim vel aureis clavis configebantur, & gemmis stellabantur. Virg. l. 9. *Æn.* v. 359.

------ ------ Et aurea bullis
Cingula.

i. e. clavis aureis, ut interpretatur *Servius*. Meminit horum Trebellius Pollio *locô cit.* *Nam quum cingula sua plerique militantium, qui in convivium venerant, posuissent horâ convivii, Saloninum puer sive Gallienum, his auratos constellatosque baltheos rapuisse perhibetur: & quum esset difficile in Aula Palatina requirere, quid periisset ---- posteà rogati ad convivium cincti accubuerunt ---- atque inde tractum morem, ut demum cum Imperatore cincti discumberent.* Ubi tamen Salmas. pro *constellatos* mavult legere *pustulatos*, h. e. *pusulis* vel bullis argenteis distinctos. *Pusula* namque de argento optimo dicebatur: unde & *pusulatum argentum.* Martial. l. 8. *Epigr.* 51. v. 6.

Et

Et niveum cauâus pustula vincat ebur.

Pustulatos igitur *baltheos* hic interpretatur, pustulis aut bullis ornatos, i. e. optimo argento variegatos ac ornatos. Vel legi posse, *costulatos* ait, i. e. regulis quibusdam & virgis argenteis, in modum costarum positis & ordinatis distinctos. Et sic costulæ argenteæ dicerentur in baltheorum ornatura, ut laminas & bacillos eisdem ornandis & gladiorum vaginis, apud Plinium, memorari vidimus. Vide Salmas. *Notis ad Æl. Spartian. in Hadriano Cas. & Trebellium Pollionem l. cit.* Sed & Venatoribus quoque in usu fuisse, docet Levius Andronicus, apud Terentianum Maurum *l. de Metris* &c. Fuit autem *Baltheus* usque adeo militi necessarius, ut Imperatores inaugurandi eo cingerentur, ac per eum ipsam significarent militiam: ut gestatus militem signaret, depositus exauctoratum seu ignominiosâ missione excedere castris jussum esse: unde hæc militaris cinguli ademtio, gravissima simul ac ignominiosissima nota. Vide Freculphum *Tom. 2. Chron. l.* 3. c. 15. Herodian. *l.* 2 & 7. Hinc passim apud populos cingulum seu Baltheus pro militia, vide Treb. Pollionem *in Galieno*. & *accinctus* pro milite, *discinctus*, pro inhabili ad militiam, apud Auctores. Ovid. *Amor. l.* 1. *eleg.* 9. v. 41.

Ipse ego segnis eram, discinctaque in otia natus.

Ad formam militaris disciplinæ & civici Magistratus solebant cingi. Lucanus *Pharsal. l.* 7. v. 430.

Sarmaticumque premet succinctus Consul aratrum, &c.

Stringebatur autem *Baltheus* fibulâ communiter, ut infrà dicemus. Plura apud Thom. Dempster. *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l.* 9. *paralipom. in c. ult.* Aliter paulo sumitur vox *Balthei*, apud Quintilian. *l.* 11. c. 3. ubi de Toga loquens sic ait, *Sinus decentissimus, si aliquanto supra imam togam fuerit, nunquam certè sit inferior. Ille qui sub humero dextro ad sinistrum obliquè ducitur, velut* Baltheus, *nec strangulet, nec fluat.* In quibus verbis, *Baltheus* Gronovio est collectio rugarum circa pectus, sub dextro brachio incipiens, in medio latioribus & extantioribus rugis, ut speciem tabularum sibi invicem superstructarum, simul umbonis referrent, in latum infra desinens in sinum, in longum porrecta usque sub sinistrum brachium, ibique velut nodo contracta, sic tamen ut nullum post tergum emineat. Ab illa autem umbilici specie & tubere, quod in medio apparebat, & totus baltheus dicebatur *Umbo*, quod probat ex collatis verbis Fabii & Curii, *Epist. ad Joan. Rhodium.* Unde *Umbo candidus*, pro Toga pura, apud Persium, *Sat.* 5. v. 33. Octavius verò Ferrarius ipsum hic sinum *Balthei* nomine intelligit: Nam quemadmodum baltheus militaris cingebat pectus, sic sinus ille brachio subjectus ad instar cinguli hominem circumdabat, non quidem rectè, ut baltheus, sed obliquò ductu, quia ad sinistrum altior, demissior in dextro erat. Imò Quintilianus, inquit, duplicem sinum superiorem videtur statuere: alterum, qui cadebat in pectus, pars scil. togæ, quæ subjecta humero dextro è *Baltheo* evolvebatur & reflectebatur, ac descendebat ad inferiora: alterum, *Baltheum* ipsum, rugas scil. constrictas ac coactas, quæ de sub sinistro brachio ad sinistrum humerum recurrebant; non tamen, ut duplex sinus fuerit, sed duas habuerit partes. Ita ergo, *Baltheum* Quintiliani, concedit umbonem dici posse, si per umbonem intelligatur sinus rugis ac plicis fortuitis protuberans; non verò, si nodus ille & artifex contabulatio, quam in toga unquam fuisse contendit, *de Re Vestiar. l.* 1. c. 19.

BALTHEUS, quoque in Ecclesia Romana Zona dicitur, quâ Episcoporum, Sacerdotum & Ministrorum etiam inferioris gradus Ecclesiastici, vestes constringuntur. *Annales* Anianenses, *Unam verò partem sibi reservavit, quam dedit Benedicto Abbati S. Anianensis Archisterii, videlicet Crucem dominicam cum gemmis, baltheum aureas contextas cum gemmis*, baltheos *aureos similiter gemmatos, calices aureos* &c. Vide quoque Honorium Augustodun. *l.* 1. c. 226. & *Librum Sacram.* apud Menardum *p.* 160. Ejus verò, quò Roman. Pontifex consecrandus præcingitur, meminit Joh. Diaconus in *Vita* S. Gregorii M. *l.* 4. c. 80 *Porro in exilitate* balthei, *quæ unius pollicis mensuram nunquam excedit, speciem propositi regularis olim à S. Benedicto statuti ---- eum servâsse, luce clarius manifestat.* Et Anonymus in *Vita* Paschalis II. Pontific. Roman. *Deinde in Patriarchale ascendentes Palatium, ad duas curules devenit. Hic* baltheô *succingitur cum septem exinde pendentibus clavibus, ex quo sciat septem sigilla* (Apocalyps. c. 5. 6.) *septiformem Spiritus S. gratiam cunctarum Ecclesiarum, quibus simul, Deo auctore, præest, regimini in claudendo aperiendoque, tanta ratione providere debere, quanto solertius id, quod intenditur, operatur.* Vide quoque Johannem Sarisber. *Ep.* 42. Alius ab hoc est *Baltheus mundialis* seu *secularis*, cujus mentio apud Ivonem Carnot. in *Chron.* apud Lambecium *Comment. de Biblioth. Cæs. l.* 2. c. 8. *in Ludovico Pio Ipsius denique tempore cæperunt deponi ab Episcopis & Clericis balthei gemmeis culturis honerati & cingula aurò compta & exquisite & alia secularia pariter ornamenta* &c. Vide suprà. Hinc *Baltheum auferre*, pro degradare, apud Aimoinum *Histor. Francor. l.* 3. c. 93. Vide infrà, ubi de *Degradatione*, & plura hanc in rem, apud Car. du Fresne *Glossar.* Occasio verò *Balthei* hujus ex Vet. Test. in quo אבנט seu *Baltheus*, erat inter octo indumenta seu Vestes Pontificis, quæ *Aurea* dicebantur; non quòd totæ ex auro constarent vel omnes aurò illustræ ac interstinctæ forent, sed quòd quibusdam ex iis aurum variè intextum, reliquæ autem cæteris ejus vestibus ornatiores & splendidiores erant. Omnes enim ex lino erant purissimo & pretiosissimo, vide de iis Exod. c. 28 Et quidem quatuor harum, inter quas & *Baltheus*, Pontifici cum reliquis Sacerdotibus communes erant, reliquæ Pontifici propriæ, ut infrà videbimus. In quo sacro ornatu ministrabat Pontifex quotidie in Sanctuario, juxtaque eum Sacerdotes suô ordine. Sine his vestibus enim operari sacris non licebat: *Baltheusque* inprimis, ut qui reliquas vestes contineret, sacer habebatur, quem proin, solâ ministerii horâ, adhibendum fuisse, cùm reliquus habitus totô Ministerii die retineri posset, ajunt Magistri, ut videre est, apud Joh. Seldenum *de Synedriis veter. Ebræor. l.* 3. c. 11. Sed & præter vestes aureas, inque iis *Baltheum*, habebat quoque Pontifex quatuor *Vestes albas*, prioribus quatuor cognomines ex lino contextas, quibus is solus utebatur, semel in anno, cùm piaculare sacrum administraturus interius adytum intraret: quò peractô eas deponebat, sequenti annô novas rursus accepturus. Inter quas iterum *Baltheus* seu *Cingulum* erat, ut videre est Levit. c. 16 v. 4, 32. Ad quod respexit Esaj. c. 11. v. 5. ubi de DOMINO nostro, cujus illustris typus erat Pontifex, *Erit enim justitia*, inquit, *cingulum lumborum ejus, & fides ipsa cingulum renum ejus.* Vide A. Rivetum *Exercitat. in Exodum cap. cit.* & Franc. Burmannum *ibid.*

BALTHEUS, vide infrà *Zodiacus*.

BALTIA, insula in mari Germanico.

BALTICUM Mare, *Morimarusa Philemoni*, & *Amalchium* Hecatæo apud Plinium *l.* 4. c. 13. dicitur. *Mercatori* est *sinus maris Germanici*, quem hodie Germani *Ost Zee* dicunt, Ruthem *Haretzkovie Morze* vocant. *Sueticum mare & Pigrum* Tacito c. 45. dicitur, ab effectu, ut creditur, quod non, ut cætera maria moveatur. *Codanus sinus* Melæ est, *l.* 3. c. 3. Ab Insul. Codanonia. *Mare Venedicum Sigismundo Herbersteinio*. Accolæ Germani illud *Belt* indigitant. Hoc quanquam in ejus aditu multæ sint Insulæ, tamen ex omni parte innavigabile [illegible] est, nisi in Sundico freto. Mare autem illud terras subiens, iterum in duos sinus dividitur, Bodnicum & Finnicum. *Baudrand.*

BALTRA, sinus oblongus Hiberniæ Insul. in Momonia provinc. & Desmoniæ Comitatu. Ab aliis *Bantrebay*. Portus habet aliquos.

BALVE Joh. Cardinalis, molitoris Virodunensis fil. Ludovici XI. Eleemosynarius, Episcopus Andegavensis factus est, accusatô priùs Johanne de Beauveau Euergetâ suô, tandem ope Regis, purpuram adeptus. Tam proclivi ad militiam animô, ut ipsemet militibus contra Ligam *Boni publici* conductis, stipendia solveret. Unde jocus Comitis Dammartini ad Regem rogantis, ut committeret sibi Ecclesiam tegendam, siquidem Cardinalis militari munere fungeretur. Post quæ perfidiæ suspectus, 11. annos in carcere detentus est, Papâ nequicquam reclamante, donec tandem Pontificii legati operâ dimissus est. Romam cum venisset, multum gratiæ nactus est, à Sixto IV. mox Legatus à latere in Galliam remissus. Inde reversus, Episcopus Albanus, post Prænestinus, dein Protector Ordinis Melitensis, tandem Legatus Anconæ evasit, ubi mortuus est. A. C. 1491. *Phil. Comminæus, Continuator Monstrelet. Rob. Gaguinus, P. Æmylius*, Mezeray *in Lud.* XI. & *Carolo* VIII. Auberius, *in Histor. Cardin.* Spondan. A. C. 1465. *n.* 4. 1480. *n.* 4. & 1485. *n.* 5.

BALVENTIUS, prænomine *Titus*, primipili centurio in exercitu Cæsaris, vir fortis & magnæ auctoritatis in Gallia ab Ambiorige cæsus. Cæs. *l.* 5. *Com.* c. 35. codex Fulvii Ursini habet *T. Bentius*.

BALUS vel BALANEUS VIII. Babylon. Rex, regnavit Ann. 30.

BALYA, Insula Indiæ Orientalis, ad ortum juxta magnæ Javæ insulam sita est: à qua dirimitur tantùm fretô Balambuanô: Ejus Borealis angulus sub gradu nono cum dimidio poli Antarctici porrigitur, ambitum ferè milliar. 12. Germanicorum sortita est. Ad oram aquilonarem valde montosa, populis tamen abundantissima. Regionis hujus homines nigri sunt, crispis capillis spectandi. Regem habent acrem & imperiosum: cæteroquin Ethnici: quodvis primum manè obvium, eô die adorant. Vestitum Javanis & finitimis aliis consimilem gerunt. Uxores plures ducunt, ex quibus liberos adeo frequentes suscipiunt, ut licèt indies & hominum magnus numerus venum eat, nihilominus insulam ultra 600000. alere confirment. Opificium eorum principale est agricultio, & textoria, cum gossypii insula feracissima sit. Equos, sed pusillos, Gallicanis similes habent, qui cataphractum sessorem vix ferant: Opulentiores & primarii illis, sclavorum humeris impositi, gestantur, aut curribus Bubalorum opera vehuntur. Oryzâ oppida abundant, cùm, interdictô Regis, ejus nihil efferri queat. Omnis quoque generis eadem volucres promit. Fructus eorum primarius est Cocus, qui incolis pro cibo optatissimus venit, ex quo & oleum valde salubre exprimunt. Negotiationes maritimas nullas agunt, nisi fortè per parvas *Paraos*, quibus ad litus saltem Javanum suos ad divendendos pannos xilinos ablegant. Eadem insula satis commoda illis navibus est, quæ ad Moluccanas insulas, Bandam, Amboin, Maccardo, Timor & Solor hac transeunt. Apud eos & hodie perniciosus ille mos viget, ut cum defunctis viris multæ simul conjuges comburantur eôdem rogô, cui oleum suffundunt & santalum injiciunt. Si quæ mulier eô rogô cremari renuit, parum proba habetur. Cæteras ad pyram promptas & faciles honestissimas & viri amantissimas pronunciant, dignasque quæ illi in futura quoque vita cohabitent. Ritus ille primitus à Rege quodam ideò institutus est, ut mulierum proterviæ hoc modo obviam iretur: solebant enim mulieres viri præsentis saturæ & alios ardentes, innumeris dolis aut variè commixtis veneris cum è medio frequenter tollere. Quô flagitiô cùm Rex sibi viros quam plurimos pessum ire videret, hôc ritu institutô, malitiam muliebrem nonnihil infrenari posse arbitratus est. *Nat. Metel.*

BALYRAS, Peloponnesi fluv. Cœl. Rhodig. *l.* 18. c. 7.

BAMAAL, h. e. *in circumcisione, aut in mistione*, fil. Josaphat. 1. Paral. c. 7. v. 14.

BAMBA, vel WAMBA, ab aratro ad sceptrum vocatus, & stimuli germinantis miraculô confirmatus, evasit Rex Gothorum XXXI. in Hispan. invitus throno impositus est, post Reccesuintem. Auditô Hildericum Comitem Nemausensem quædam in Aquitania turbâsse,

baſſe, miſit contra illum exercitum, ſub Paulo, prædeceſſoris ſui agnato. Qui pace cum Comite factâ, Narbonæ ſe Regem fecit, Provinciamque totam diripuit. Quam perfidiam ultus eſt Bamba, & redux claſſem 160. navium, quâ Arabes ex Africa in Hiſpaniam appulſi mare infeſtabant, oppreſſit. Interea Ervigius, gener Receſuinti, venenum Regi propinat, cujus vi in Monaſterio quodam obiit, A. C. 680. regni 8. ſed 1. Canon Concilii Toletani 8. an. 681. coacti, ad Ervigium eligendum, notat Bambam e throno ceſſiſſe. Roderic. *Hiſt. Hiſp. l. 2. c. 1. & ſeqq.* Mariana *l. 6.*

BAMBA, Provinc. regni Congiani, in Africa, cum oppid. cognomine inter Loandam & Zaire fluv. ditiſſima, & totius regni propugnaculum contra quoſcunque hoſtes. Habitatores omnium ejus regni bellicoſiſſimi ſunt, ſemper armati incedunt longis gladiis, qui è Luſitania adferuntur. Tantis ſunt viribus præditi, ut ſervum, quos pecudum ferè locô habent, medium dividant, imò tauro mediocri, unô ictu cervicem amputent. *Natal. Mertel.*

BAMBA, provinc. Americæ meridionalis in regno Popajani, & verſus urbem cognominem.

BAMBACORAX, Alexius olim Comnenus Imperator Conſtantinop. dictus eſt, uti legimus in *Epiſt.* Honorii III. 285. *l. 4.* quod *balbutiret* & inſtar *corvi* crocitando verba effunderet, quod τοῖς βαμβαλίζουσι ſolenne. Et quidem balbutiem hanc ejus obſervant etiam Anna filia *l. 1.* & Bryennius gener *l. 4. num. 22.* Origo vocis à vocabulo *Bambalio*, Græcè ψελλιστής: Sic enim M. Fundum, Antonii III. Viri ſocerum propter hæſitantiam linguæ ſtuporemque cordis, appellatum, ſcribit Cicero *Philipp.* 3. & Græco κόραξ, i. e. *corvus*. Vide præfatum *Gloſſarii* Auctorem.

BAMBALIO, In hujus nominis origine debetur laus Adriano Turnebo, qui *Adverſ. l. 17. c. 19.* ſcribit hôc modô: *Pater uxoris Antonii propter hæſitantiam linguæ, ſtuporemque cordis, ut à M. Tullio, Philip. 3. c. 6. ei objicitur, Bambalio vocatus fuiſſe dicitur.* Proinde quæritur, quis ſit *Bambalio* à Ciriciis. *Fungerus* nomen per diminutionem ad ritum factum arbitratur, ut quemadmodum dicitur à *ſcepanum Scepernio*, ſic à βαμβαλον, βαμβαλίων. Eſt autem βαμβαλίζειν, *tremere ac dentibus crepitare*, & *labiis balbutire*, quod & algentibus uſu venit, & ſtupentibus quoque, & balbutientibus, & ore tumultuantibus, & in loquendo collactantibus & hæſitantibus, maximè tamen commiſſione labrorum balbum ſonum elidentibus, quod & βαμβακύζειν, & παμβαλίζειν dicitur. Quæ omnia per Onomatopœiam ſunt efficta, ut βομβαλοβομβάξ apud Ariſtophanem, & βόμβος & inde factum nomen bombardæ. Fit & apud Dionem, cùm in Oratione Ciceronis, tum in Oratione Caleni, mentio *Bambalionis. Nic. Lloydius.*

BAMBERGA, urbs Franconiæ Epiſcopalis ſub Epiſcopo proprio quæ & *Babenberga*, à *Baba* Othonis Imperatoris filia nominata, colli impoſita, à D. Henrico II. Imperatore qui magnificum hîc templum, eluendis peccatis, condidit, A. C. 1007. ad hanc dignitatem evecta. Hic illam cum omnibus ſuis juribus Romanæ Sedi ſubjecit, à quo jugo per Henricum V. Beneventô ceſſô, liberata eſt. longitud. 32. 49. latitud. 49. 51. Prope confluentes Mœni & Regnitii fluv. 9. leuc. ab Herbipoli. Quibuſdam creditur *Bergium* antiquorum. Ditmar. *Chron. l. 6.* Leo Hoſtienſis, *l. 2. c. 47.* Marianus, Abbas Urſperg. Autor Vitæ Hent. I. *tomo 6. antiq. Lect. Caniſii.* Concilium ibi A. C. 1011. in quo Theodoricus Lucemburgicus, Cunegondis Imperatricis frater, accuſatus eſt, illegitimis mediis in ſedem Epiſcopalem Mediomatricum irrepſiſſe. Ditmar. *l. 6.*

BAMBERGA, oppidul. Bohemiæ, verſus Montes, in confinio Moraviæ provinc. juxta amnem *Orlitz*, in colle, 2. leuc. ab Auſtria in ortum 6. à Glacio in Auſtrum.

BAMBOTUM, Mauritaniæ fluv. crocodilis refertum. Plin. *l. 5. c. 1.*

BAMBYCA, vel BAMBYCE, Meſopotamiæ urbs, quæ & *Edeſſa*, in qua Atergatim Deam colunt, Strabo, *l. 16.*

BAMBYCATII, populi juxta Tigrim, qui omnem auri & argenti materiam ita execrantur, ut omnia metalli genera coëmentes, illa in profundas terrarum, & abditas ſolitudines ſuffodiant, ne pecuniæ commerciô animi indoles enervetur. Alex. ab Alexandro *l. 4. c. 15.*

BAMMULUM, diminutiv. ex *bammum*, quod Latini ſuum fecêre ex Græco βάμμα, quod inter alia ὀξυβάφιον, h. e. *acetabulum* notat; ſic vas oxygari *bammum*, apud *Capitolinum*, *Adamantius* vocat *Martyrius*. Unde *Bammulum*, parvum ὀξυβάφιον; quod recentioribus Græcis eſt βάμπουλον & βάμβουλον. Qui proin, quoniam candelabra olim fiebant, in modum lancis, uncinum in medio habentia, cui infigeretur candela, μονοβάμβουλον dixêre candelabrum unicô tantùm acetabulô conſtans, διβάμβουλον, quod duo haberet &c. ut videre eſt apud Malatum *in Hiſtor. Patriarch* Exodi *c. 25. v. 31. ſcyphi* iſtiuſmodi acetabula dicuntur, in candelabro Templi. Sed & in Veter. lucernis ἐμβάφια dicebantur, quæ oleum continebant, Herodot. *l. 2.* Τὰ δὲ λύχνα ἐστὶ ἐμβάφια ἔμπλεα ἁλὸς καὶ ἐλαίου, ἐπιπολῆς δὲ ἔπεστι αὐτὸ τὸ ἐλλύχνιον, καὶ τοῦτο καίεται παννύχιον. Item, quibus excipiebantur candelæ emunctiones & decidentes ſordes, quæ βάμπουλα quoque citerioribus Græcis dicta. Idem igitur ἐμβάφιον & τρύβλιον & *Bammum* ſive *bammulum*, pro quo *angulum* dixit Solinus *c. 27.* ad quem vide Salmaſ. *in Exercitationibus Plin. p. 375.*

BAMOTH, i. e. *altaria*, vel *excelſa*, *aut in monte*, nomen vallis. Quam Iſraëlitæ tranſiêrunt, in tribu Ruben. Numer. *c. 21. v. 19.*

BAMOTH-BAAL, civitas in tribu Ruben, & mons, in quo colebatur Baal. Joſ. *c. 13. v. 17.*

BAMURÆ, populi Libyæ. Silius Ital. *l. 3. v. 303.*

Tum Chalybum pauper Bamuræ cruda juventus.

Ubi Dauſquetius ait, in excerptis MS. codicis eſſe *Banjuræ*. Sanè Banjuri Ptolemæo populi ſunt in Mauritania Cæſarienſi, & *Bajuræ* Ammiano *l. 29. c. 5. Banurri* Plinio *l. 5. c. 2. Nic. Lloydius.*

BANAIA, i. e. *filius intelligentiæ*, aut *ædificatio Domini*, nomen viri. 2. Sam. *c. 23. v. 20.* Item *princeps*, 1. Paral. *c. 4. v. 36.* Pater Pheltiæ, Ezech. *c. 11. v. 4.* Filius Jehojada. Unus ex fortibus Davidis, cui Salomonem inaugurandi & Joabum occidendi cura commiſſa, hôc ſublatô Dux exercitus factus. 2. Sam. *c. 8. v. 12. 23.* & 1. Reg. *c. 1. v. 8. 10.* 1. Paralip. *c. 4. v. 36.* &c. Joſeph. *Jud. Ant. l. 7. c. 10. & 11. l. 8. c. 1.*

BANARA, urbs Aſiæ, in India, in regno Bengalæ, juxta Gangem fluv. ſub ditione M. Mogolis, 40. mill. paſſ. à *Gaura*, urbe, in Septentrionem, & 100. ferè ab Halobaſſa in meridiem.

BANASA, quæ BANASSA *Antonino*, & *Ptolemæo*, Plinio *Valentia*, *l. 5. c. 1.* urbs Mauritaniæ Tingitanæ à Lixo 40. mill. paſſ. *Fautara Moletio.*

BANATIA, *Banfey*, teſte *Camdeno*, oppid. Britanniæ in Angliæ Scotiæque confinio, Tueſi finitimum, in Boream recedens. Ita *Ferrarius*. Atqui *Camdenus* ponit eam, ubi jam *Bean* Caſtrum, in Moravia regione Scotiæ longiſſimè à Tueſi fluv. diſtans.

BANATTIA, urbs erat Vacomagum, nunc caſtrum *Ban*, in Scotia Septentrionali ad amnem *Findorn*, in Moraviæ Comitatu verſus Badenacham. Vix 10. milliar. à Tueſi ſeu Spea fluv. *Sanſon.*

BANAURIDES, inſulæ Thuſciæ, à Banauro Ajacis filio. *Stephanus.*

BANAUSI, ſervorum genus, manuum operâ utentium. Cœl. Rhodigin. *l. 25. c. 18.* Eſt autem βάναυσος propriè *fornacarius*, h. e. *qui circa fornaces, & caminos exercetur*. *Heſychius.* Βαναυσία, πᾶσα τέχνη διὰ πυρός, αὐγεῖν δὲ ὁ περὶ τὰς καμίνους. Καὶ πᾶς τεχνίτης χαλκεύς, ὁ χειρωναξ, βάναυσος. Porrò βαῦνον Peloponneſii ignis locum vocant *caminum*, & αὔειν eſt *accendere*. Unde propriè dicitur de artificibus, qui igne opera ſua conficiunt. Sed tranſlata vox eſt poſteà ad omnes artes: quæ manuum officiô peraguntur, id quod & B. Hieronym. annotat, *l. 1. adverſus Pelagium*, *Urtariam*, inquit, *de iis, quos Græci Banauſus vocant, nos ad opera manuum pertinentes dicere poſſumus.* Inde βάναυσος τέχνη, apud *Ariſtot. ars ſordida & illiberalis*, & βάναυσος φιλία, apud *Platonem*, *amicitia trivialis*. *Nic. Lloydius.*

BANBURIA, oppid. Angliæ, in Comitatu Oxonienſi, ad Cherwelum amnem, 15. milliar. ab Oxonio in Septentrionem, 12. à Varvico in Auſtrum.

BANCA, Inſul. Aſiæ in longum porrecta, in mari Indico prope Sumatram Inſul. in ora Orientali cum oppid. & ex adverſo Palimbani oppidul. Hinc fretum inter eam & Sumatram *Fretum Banca.*

BANCONA, Germaniæ ſuperioris oppid. vulgò *Oppenheim*, Georg. Fabricius. longitud. 27. 20. latitud. 49. 50. Vide *Oppenheimium.*

BANCUS, vox medii ævi, pro Tribunali: quô nomine duo apud Anglos notiſſima, teſte *Spelmanno*: *Bancus Regius*, qui poſt Parlamentum, ſupremum eſt totius Regni tribunal, utpote quod de cauſis cognoſcit capitalibus, criminalibus, aliiſque ad coronam & Regni Hoſpitium pertinentibus. In eo præſidebat olim Capitalis Angliæ Juſticiarius, & interdum ipſe Rex: hodie verò Capitalis Juſticiarius *Banci Regii*, cum tribus vel quatuor aſſeſſoribus. Et *Bancus Communis*, ubi placita communia, i. e. lites civiles ex jure, inter ſubditos oriundæ tractantur: cui præeſt ſimiliter cum 3. vel 4. aſſeſſoribus, ſuus itemque Capitalis Juſticiarius. Pertinet autem jus *Banci*, propriè ad Regios Judices, & qui ſummam adminiſtrant juſtitiam. Infimarum enim Curiarum, puta Baronum & Hundredorum *plano*, ut ajunt, *pede* cenſentur judicare, in Jure Civ. *pedanei Judices*, Græcis χαμαιδικασταί; Gallis *Juges deſſous l'orme*, quòd prope ædes dominicas, ſub ulmo, vel alia arbore, ſolerent conſidere, dicti. Huc facit illud ex Querolo, antiqua comœdia, *De robore ſententias dicunt.* Majorum autem Judicum ſedes, Græcis βῆματα, Romanis *ſellæ* vel *tribunalia*. Minorum, illis βάθρα, his *ſubſellia* vocantur. Sed & antiquiſſimi moris fuit, è tribunalibus aggeſtô ceſpite conſtructis, jus dicere. *Gloſſar. Archæol.* Sed & in Italia, pro Foro aut Tribunali Judicum, vox obtinuit, Ital. *Banco*, *Seggia del Giudice*. Hinc plures extant ſententiæ, ſeu Judicata aliquot Judicum Cumarum & aliarum urbium Italiæ, quæ in hæc verba clauduntur: *Lecta, lata --- & pronunciata fuit hæc ſententia ---- per D. Poteſtatem ſedentem in Banco, pro Tribunali*, &c. Sic legitur in *Charta* Rogerii Siciliæ Comitis apud Ughellum *Italiæ Sacr. Tom. 2 p. 1019.* Καὶ δίδομεν αὐτῷ ἐξουσίαν τοῦ ἔχειν βάγκον τῆς κρίσεως [illegible], *Et concedimus ei poteſtatem tenendi Bancum* &c. Academicis Cruſcanis *Bancus* propriè eſt menſa illa, cui aſſident Judices & Magiſtratus, cùm rationes reddunt; Mercatores, cum pecuniam numerant, cùm tabulas accepti & expenſi conficiunt. Vide Joh. Villaneum *l. 11. c. 93.* Sed & hæc legas in *Statutis* Communiæ Mechlinienſis *MSS. Villa Mechlinienſis de cætero habeat plenum* banchum, *ſive ſedem 12. Scabinorum.* Eſt etiam *Bancus*, ſtallum ubi Mercatores merces ſuas exponunt, in *Charta* A. C. 1152. apud Catellum *Hiſtor. Com. Toloſ. l. 2 p. 218.* &c. Origo vocis quibuſdam ex *Abaco*; aliis ex *Scamno*; nonnullis ex German. *Banc* ſubſellium, ſedile ligneum longius, quod unà plures capit ſeſſores. Quô ſignificatu legimus, apud Udalricum in *Conſuetudinibus* Cluniac. Monaſt. *l. 2. c. 56.* *Duo Sedilia, quæ vulgò bancos vocant.* Hinc *Bancale*, apud Durandum *Ration. l. 2. c. 3. num. 23.* aliquè banci ſeu ſubſellii ſtragulum, tapes, quô ſcamnum ſeu *bancus* inſternitur &c. Vide Car. du Freſne *Gloſſar.*

BAND, Perſis *faſcia* eſt, ex Græco βάνδον poſtremi Imperii, quod à Latino factum *Pandum*, ſ. [illegible]. Unde *Bandum*, pro vexillo. *Gloſſæ. Bandon*, σίγνον, vide infra. Et Franco-celtæ *Bandam* pro faſcia hodieque dicunt, ac *bandare*, pro faſciare, quod à Græcis iidem hauſêre, unde & Perſæ, in quorum linguam infinita prope vocabula de Græco irrepſiſſe, docet Salmaſ. *ad Solin. p. 1130.*

BANDA, inſula, ſatis nota in mari Indico, ſub Hollandorum dominio vicinæque aliquot inſulæ, totius orbis terrarum ſolæ ſponte lautiores in epulas & medicamenta mactalium, ex una eademque

denique arbore macim & nucem myristicam fundunt. Arbor ad pyri similitudinem accedit, fructus mala persica quadantenus imitatur: flore; quo tempore ibidem aliæ quoque plantæ, & herbæ varii generis: è quibus universis mirificus odor, incomparabilis cujusdam suavitatis exsistit: ubi defloruit, maturescens pomum paulatim è viridi, tum cæruleas luteasque, tum purpureas & igneas transitu maculas, qualis in arcu cœlesti cum voluptate cernitur. Sita est ab Amboina, versus Euronotum, in Archipelago S. Lazari, veniuntque eô nomine parvæ sex insulæ, ab interlabente Oceano à se invicem distinctæ, nempe *Lontor*, reliquarum maxima, eæque fortalitiô munita: *Nera*, *Pulaway*, *Poeleroon*, *Rosegain*, & *Gonnegapy*, quæ omnes imperio Belgarum subsunt. Ex his *Poeleroon* una fuit è rebus inter eos & Anglos controversis, quâ Angli pace factâ A. C. 1667. demum cesserunt. Auctor Anonymus *Hist. Orbis Terr. Geogr. & Civ.*

BANDA, Syriæ fluvius.

BANDA, Ordo militaris in Hispania A. C. 1332. ab Alphonso Castellano institutus, cujus ipsemet Rex semper caput. Fasciam gerebant rubram sub brachio sinistro nodô constrictam. Honor non nisi juvenibus, & quidem iis, qui 10. annos in bello egregiè se gessissent, aut in Aula servissent, concessus. Equites S. Jacobi his successisse videntur. Mariana *l. 16. c. 2.*

BANDANÆ, parvæ insulæ Indiæ Orientalis, numerô circiter septem, à meridie Sindarum Insularum ac Moluccarum sitæ sunt, gradu circiter septimô latitudinis australis, alii eas ultra gradus 6. cum triente ponunt. Harum nomina sunt *Bandan* major cæteris, ac ipsidem nomen communicans, *Lutâ*, *Rosingeyn*, *Ay*, *Ron*, *Nera*, & *Gunape* omnium minima, quæ continuò ardet, atque ob id deserta est. Hæ insulæ nuces myristicas & mastichem ex eadem arbore mittunt.

BANDERA, aliis *Manora*, Castrum Indiæ, intra Gangem, in ditione Lusitanorum.

BANDERASIUS, seu BRANDERASIUS, vexillarius, significat: quô nomine insigniti sunt olim Romæ regionarii Primates, qui hodie *Caporioni* appellantur. Blondus *Dec. 2. l. 10.* in *Gregorio IX.* *Nam Romæ datus populo semestri à Pontifice, Senatorum dicebatur, & urbis subiectæ totiusque administrationis* Banderasii gerebant curam ---- *dicti à Vexillo, Gallicô, vel potius Germanicô verbô, Bandis, longè prius in Italia appellato ab Urbano III.* Platina in eod. *Gregor.* *Totamque Reipubl. administrationem & curam Banderasii tunc gerebant.* In *Collect.* Anastas. *Biblioth.* per Sirmondum edita *p. 182.* *Missi ad eum Primores* Bandorum, *Presbyterique ac Diaconos & Reverendas figurarum Custodes*: quô nomine iidem Vexillarii insigniuntur, hodieque in Melita Vexillarius Equestris *Bandoliero* dicitur. Vide Macros Fratres in *Hierolex.* Italis *Banderajo* & *Banderese*, vide Joh. Villaneum *l. 7. c. 14.* Βανδοφόρος Procopio *Vandalic. l. 2. c. 10.* Τὸ σημεῖον τὸ στρατηγὸν ὃ οἱ παῖδες ἀκολουθεῖν εἰώθασι φέρειν, ὃ δὴ βανδοφόρον καλοῦσι Ῥωμαῖοι, *Signum Ducis in acie solitum gestare, quem* Bandophoron *vocant Romani.* Ita etiam Leo Imperator in *Tacticis.* Occurrunt etiam *Banderarii* Milites in *Historia Cortusiorum l. 5. c. 3.* & *l. 7. c. 4.* & *15.* sed hi iidem cum *Bannerettis* sunt, ut alii illos vocant. Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà in voce *Banderenses*, ut & *Bandum.*

BANDINELLIUS Matthæus, vide *Matthæus.*

BANDITI, vide infrà in verbo *Bannire.*

BANDOBENA, oppid. Indiæ, quod Cophes & Coaspes fluv. præterfluunt. *Strabo.*

BANDONINIA, vel BLANDONIA, nutrix Radegondis, Reginæ Gall. uxoris Clotharii I. quæ dein Abbatissa S. Crucis Pictavii facta. Vitam ejus scripsit, jam prius à Fortunato Pictavorum Episcopo literis quoque consignatam, Surius *tom. 4. d. 13. Aug.* Voss. *de Hist. Lat. l. 2. c. 22.* & *Philol. c. 2. §. 3.*

BANDORENSES, appellati Regionum Capitanei, Romæ, ut est in *Vita Gregorii XI. Pontif.* apud Bosquetum *p. 115.* *Romani, seu eorum Officiales & Rectores, sub vocabulo* Bandarenses *& duodecim capita Regionum nuncupati, coadunatis sibi aliis quampluribus: tam in civibus, quam in forensibus natione Italicis, adhuc vivente Gregorio, tamen infirmante, deliberaverunt.* Galli *Chefs de bannieres* vulgò appellant: *Banderesios* vocat Platina in *Gregorio II.* Banderasios in *Gregorio IX.* à quo Romæ institutos esse Blondus innuit *locô suprà cit.* in voce *Banderasius.*

BANDULI, apud Vopiscum in *Probo*, *Vandali* seu *Vandali* sunt.

BANDUM, vulgò BANDO, urbs Asiæ, in India & Imperio M. Mogolis, cum regione cognomine 15. leuc. German. ab Asmeera in Septentrionem, 70. ab Agra in ortum.

BANDUM, *Ugutioni parvum vexillum*; Paulo Varnefrido *de Gestis Langob. l. 1. c. 20.* simpliciter *vexillum*, passim hâc notione occurrit, apud citimæ ætatis Scriptores. A Persico Germanicoque *band*, i. e. *fascia*, uti Salmas. vult, quod in fasciæ modum effictum. Alii à Cambro-Britannico *Bannier*, quod itidem *vexillum* notat, quodque effictum volunt à *Ban* i. e. elevatione: est enim *ban*, altum, excelsum, apud *Boxhornium.* Car. du Fresne mavult à voce *bannum* vocis originem deducere, quod qui *bannum in rem aliquam mittebant*, seu in prædium aut domum, *velum* eidem appendebant, eôque ipsô rem superioris Domini esse innuebant. Et certè *bandum* pro *bannum*, & vicissim *bannum* pro *bandum*, promiscuè usurparunt haud rarò. A Latinis, Βάνδον eôdem significatu Græci sunt mutuati, uti suprà ex Procopio vidimus. Hinc Scholiastes Gregorii Nazianzeni *1. in Julian.* Τὰ σκῆπτρα, inquit, παρὰ Ῥωμαίοις εἶναι ἢ βάνδα, ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐσθήματα ἢ σημεῖα καλοῦσι. Vide Rigaltium, Meursium in *Glossar.* & Fabrotum ad *Cedrenum.* Atque hinc est, quod Byzantini Scriptores, per translationem Βάνδα sæpe pro turma usurpant, uti Galli hodieque, ut Ducas *c. 5.* Tacticis Græci passim, *Gloss.* Basilic. Κοόρτις, στρατιωτῶν τάγμα. ὃ βάνδον Ῥωμαῖοι καλοῦσι, *Cohors, militaris turma, quam* Bandum *Romani* appellant, &c. Vide Car. du Fresne præfatum in *Glossario*, & suprà, in voce *Band.*

BANGORIUM, urbs Albionis in Wallia in ora contra Monam insulam, vulgò *Bangor*, longitud. 15. 37. latitud. 53. 05. ad littum, *Menay*, in comitatu Arvoniæ. *Baudrand.*

BANIALUCUM, urbs regni Bosniæ primaria aliis *Bannialucha*, versus montes & confinia Dalmatiæ, prope lacum cognominem & Cetinam fluv. sub Turcis. Quibusdam est Blanona.

BANISÆ, vel BASANISÆ, populi Thraciæ. *Steph.*

BANLEUCA, seu BANNILEUCA, Gall. *Banlieue*, vox in *Consuetudinibus* Municipalib. Galliæ frequens, modus est agri, cujus finibus loci, seu Oppidi, seu Monasterii alicujus immunitas vel jurisdictio terminatur; sic dictus, quod utplurimum intra *leucæ* spatium plus minus quaquaversum porrigatur. *Bannum* enim, jurisdictio Recentioribus est, seu districtus, intra quem jus *penndi Bannum* protenditur, ut infrà videbimus. Latini ejusmodi modum agri, intra quem Coloniæ vel Municipii jurisdictio coërcendique esset, *Territorium* vocavêre. Nulla enim ferè Colonia olim in Italia fuit, aut Municipium, nulla item Præfectura, quæ non certum agri modum adscriptum adsignatumque haberet, cujus intra fines, ejus, ad quem pertineret Magistratus, jus dicendi, coërcendique libera potestas esset. Græcis ὁροθεσία, quod Galli *Finage* appellant. Sic *fines* pro regionibus apud Veteres, *regiones* etiam pro territoriis. Siculus Flaccus *de Condition. agror.* *Complurib. locis certos dedimus fines, intra quos jurisdictionem habere deberent.* Mox, *Fines lege dati* &c. Πάγοι τῆς πόλεως, vocat Eusebius in *Epist. Sabini*: unde *Præpositi pagorum*, in Cod. Theodos. *de erog. milit. ann.* seu *Magistri Pagorum*, uti Siculus vocat; singuli enim quique pagi ejus Urbis, intra cujus territorium erant positi, jurisdictioni subjacebant, &c. Quibusdam tamen Coloniis ac Municipiis nullam fuisse extra muros urbis jurisdictionem, docet nos Hyginus *de Limit. agr.* *Sunt etiam Coloniæ quædam municipia, quibus extra murum nulla sit juris dictio.* Quod igitur Urbibus hodie *Banleuca*, olim *Territorium* seu *Fines* seu οἱ ἀπὸ πόλεως ἀγροί, id Urbi Romæ *Urbicaria Regiones* fuêre vel *Suburbicaria*, seu etiam singularitatis numerô, *Urbicaria Regio*, Græcè αἱ περὶ τὴν πόλιν χώραι seu ἡ περὶ πόλιν χώρα, aut etiam voce unicâ, ἡ περίχωρος: intra quam scil. Urbico Magistratui, h. e. Urbis Præfecto, jus dicendi coërcendique potestas esset. Non enim intra muros urbica jurisdictio fuit cohibita, sed nec libera & indefinita juris passim exercendi licentia totam Italiam pervagata est, verùm certa habuit regionum spatia, sive territoria, quatenus procurreret & extenderetur, ad centesimum ab urbe lapidem, ut inter Auctores convenit. *Romana regio* hic agri modus dicitur, in antiquo lapid.

POLLIO. JULIO. CLEMENTIANO
SUBVENTORI CIVIUM
NECESSITATIS. AURARIÆ
DEFENSORI. LIBERTATIS
REDONATORI. VIÆ. POPULI
OMNIUM. MUNERUM. RECREATORI.
UNIVERSA REGIO ROMANA
STATUAM. COLLOCAVIT, &c.

Vide Salmas. *ad Trebellium Pollionem in XXX. Tyrannis*, *c. 24.* ut & infrà *passim.*

BANNA, apud Italiotas *Rex* dicitur, aut *maximus magistratus*, Cœl. Rhodig *l. 15. c. 17.* Apud Bruttios *mulier.* *Hesychius.* Item fluv. Hiberniæ in Borealem Oceanum decurrens.

BANNERETTUS, à BANNERIO, quod idem cum *Bando*, apud *Suidam*, ac Procop. *de bel. Vandal. l. 2. Sect. 1.* & German. *Paner*: dictus, quasi Vexillarius minor, medium tenens inter Baronem, cui propriè competit jus vexilli scil. quadrati, & equites reliquos. Apud Anglos prœin *Baronettus* quoque vocatur. Fuit hæc signi seu vexilli gestatio inter homines militares adeò gloriosa olim, ut antiquos Suprarbiensium Reges nihil aliud, quam signiferos ductores fuisse contendat Hier. Blancas in *Hist. rer. Hisp.* Oportet autem *Bannerettum* ad minimum, decem habere feodales milites: quò respexisse videtur Virg. *Æn. l. 5. v. 560.*

Tres equitum numero turmæ, ternique vagantur
Ductores: pueri bis seni quemque secuti.

Creatus *Bannerettus* fertur non nisi in exercitu Regio, erectô jam regni Labarô: tunc Regi, bellive Imperatori locô gramineô constituto, candidatum offerri volunt à duobus Equitibus, vexillum, præeminentibus buccinis, pennatum (i. e. caudatum, instar Draconis, unde & Draconarium dictum) gestantem suis armis insigne & complicatum: factâque ab ipso protestatione satis sibi esse in patrimonio, quô tantam tueatur dignitatem, Rex vel belli Imperator velum explicat, præcisôque ejusdem conô seu acumine, candidato tradit, jubens, ut erectum ferat auspicatè. Vide Froissard *ad obsidionem Tirecensi*, Joh. Gregorium Tholos. *Syntagm. l. 6. c. 9. n. 9.* Percipit in militia *Bannerettus*, cui in dignitate est, ut suo se sistat vexillo, dum Bachilarius alienum sequitur, duplex stipendium, quod Bachilarius, &c. Spelmann. *Glossar. Archæol.* qui addit, de pennis illis seu draconariis vexillis aut flammulis, de quibus aliquid retro: Placuisse olim, belloque visa esse aptiora, ob terrorem, utpote quod dracones exprimerent, *caudarum volumina relinquentes in ventum*, *Ammian.* Dacis & Scythis in usu, quæ, priscibus devictis, inter signa Imperii constituisse Trajanus, suscipique inde videri in Ecclesiam: formâ plerumque bilingui. Et certè *Auriflamba*, Gallorum celebre ac antiquum vexillum, formam draconariam exhibuit: hodie quadrata vexilla majoris sunt, &c. *Milites vexilla ferentes*, & *Vexilliferi* dicuntur, apud Matth. Paris. *p. 396. 401. 536.* *Bannerarii* seu *Vexillarii*, in Charta A. C. 1174. *Tom. V. Histor. Franc.* & in Charta Philippi Pulchri

cum ingeri, patnim auribus naribusque allini mos, ufu, cum vocabulo *Ephatat*, *Crucis signum*, *Exorcismus*, aliæque ceremoniæ, quarum numerus ad vigenti duas excrevit, plusquam in ullo Vet. Testamenti ritu unquam contigit. Baptizandi autem *Fidelium vices &* ... nec probabili Veteres è Marcionis Schola. Hæretici, qui, vel ipsis mortuis, velatorum loco, aliis viventibus vicarium Baptismum dicuntur largiti. Nedum, ut baptizari debeant res inanimæ, quales bellicæ, naves bellicæ, urbium propugnacula, vexilla ipsumque æs campanarum, etsi solennioribus ritibus in Communione Romana quam ipsi Christianorum infantes, inaugurantur, &c. Plura hanc in rem vide apud Theologos, Burmannum inprimis *Synops. Theol. Part.* 2. *l.* 7. *c.* 6. 7. 8. De Latinorum vero *Baptismo*, inter alios Macros Fratres consule in *Hierolex.* ut & vide infrà, ubi de *Campanarum* & *Crucis Baptismo*. De utroque vero consule Jo. Casp. Suicerum *Thesauro Ecclesiast.* Saltem de tempore ut aliquid addam. *Baptizandi* tempora solenniora olim, Pascha erant & Pentecoste. Hæc namque duo potissimum Festa ad *Baptismum* Catechumenorum delecta leguntur, apud Tertullian. *de Baptismo*, Siricium in *Epistola* c. 2. Gelasium I. *Ep.* 9. Leonem *Ep.* 4. & 8. Gregorium M. Alios passim: præter Concilia ac Synodos, in quibus Baptismus celebrari vetatur aliis diebus, nisi mortis periculum immineat. Rationes vide apud Leonem Pontif. *Ep.* 4. *ad Siciliæ Episcopos c.* 3. Tertullian. *loc. cit.* &c. Quam tamen consuetudinem suô ævô abrogatam esse, circa A. C. 1100. scilicet, fusè testatur Theophylactus *Comment. ad Luc. c.* 10. eò quod, cùm Christianitas crevisset, *periculosum erat*, verba sunt Ruperti *de Divin. Offic. l.* 4. *c.* 18. *tantam multitudinem differri, propter occasiones mortis, ac maximè, propter turbam infantium e fidelibus parentibus nascentium, quorum tenera adhuc vita persæpe levi occasione succiditur.* Verùm pristinum celebrandi Baptismum modum, in Paschate seu Die Resurrectionis Domin. ac Pentecoste, etiam longè post annum 1200. extremis seculis, obtinuisse, ex Synodis variis colligitur. Legimus tamen, in aliis etiam festivitatibus celebratum Initiationis hoc Sacramentum. Nam Siculi & Galli in Epiphaniis baptizabant, quod tandem prohibuit Leo M. *Ep.* 80. Concilium Matiscon. II. *can.* 3. & Rotomag. A. C. 1072. Idem in usu fuisse, in Africa, Victor Uticensis *de Persecut. Vandal. l.* 2. in Hibernia, Canones S. Patricii c. 19. apud Græcos, Ratherius Veron. *Serm. I. de Quadrages.* c. 5. apud Æthiopas & Coptos, Josephus Scaliger *de Emendat. Temp. l.* 7. testantur. Vide quoque suprà in voce *Balneum*. Chlodovæum M. Galliæ Regem in Natali Domini baptizatum, auctor est Avitus Viennensis Episcopus *Ep.* 41. licèt Fredegarius, Hincmarus, alii, Paschali id festivitate actum fuisse adnotent; ut plura omittam. De aliis præter suprà memoratos circa Sacramentum hoc erroribus variorum, hîc passim, inprimis voce *Catabaptistæ*, it. *Pitaceni*, *Spadæ*, uti de *Baptismo Caurum*, quæ Latinæ origini erant, ab Imperatorib. Constantinopolit. iterato, vide aliquid infrà, voce *Nomen*, & de *Baptizatorum die anniversario* in Ecclesia Romana ubi de *Paschate Annotino*: de superfundendi item ritu, voce *Superfusi*, nec non ubi de *Clinicis*, aliquid etiam voce *Undulata*, it. ubi de *Ungendi ritu*.

BAPTISMUS Judæorum, duplex erat: alter *pollutorum* טבילת נדה: qui antequam Sacrorum participes redderentur, lotionibus quibusdam ac piamentis uti debebant; alter *Proselytorum*, טבילת גרים, per quem alienigenæ in Judæorum Rempubl. ac Religionem initiabantur: Hi enim, præter Circumcisionem & Sacrificium, *Baptismi* præterea in Judæorum sacra transibant. Cum hodie, cessantibus sacrificiis, solâ Circumcisione & Baptismô id fiat. Ortum *Baptismi* hujus quidam ascribunt Jacobo familiam suam lustranti, Genes. c. 35. v. 2. aliis verosimilius ad Mosen in Deserto, illius initium referentibus, Exodi c. 19. v. 10. & c. 24. v. 22. qui fuerit *Baptismus in nube & mari* memoratus, 1 Corinth. c. 10. v. 2. Hoc certum, sive istâ occasione cœperit, sive postquam Samaritæ Circumcisionem acceperunt, sive denique post Templi excidium, aut serius, Baptismum illum, ad sacrarum lotionum, aut apud Veteres, aut in Templo deinceps usitatarum, exemplum primum usurpatum fuisse. Peragebatur lustratio hæc statim à Circumcisione, mox ubi dolores ejus intequieverant. Præmittebatur autem examen solenne: dumque novus Fidei candidatus abluebatur, Religionis articuli prælegebantur: interimque ipse mergebatur, adstante Sapientum Triumviratu. Eôdem ritu & liberi ejus lustrabantur, atque universa utriusque sexus familia. Quòd si parentes præmortui forent, locum eorum tresviri è Sapientium Collegio implebant, atque initiationis hujus testes erant. Qui verò sic expiati erant, in Judaicæ gentis nomen ac decus veniebant, atque, exutâ peregrinitate & pristinâ consanguinitate obliteratâ, novorum quasi natalium jus accipiebant, ac deinceps pro Judæis ac Dei domesticis habebantur. Unde posteros eorum rursum tingi & novô baptismô inaugurari fas non fuit, cum pro veris Israëlitis censerentur &c. Atque hunc *Judæorum Baptismum*, qui humanus ac Ecclesiasticus duntaxat ritus erat, Dominus noster, ex eorum sententia, qui jam tum illum obtinuisse volunt, consecravit, & Circumcisione abolitâ, novæ Ecclesiæ Sacramentum esse jussit, Ita ut, sicut olim per Circumcisionem & Baptismum, ita nunc per Baptismum solum, Deo liberi nascantur. Franc. Burmannus *Loc.* 31. *c.* 6. *de Baptism. institutione.* Sed de *Baptism. Christianorum* modò plura diximus. De Lotionibus verò Aspersionibusque Judæorum vide quoque suprà, ubi de *Aspergendi ritu*, ubi etiam aliquid de Gentilium lotionibus, quibus tum ad peccatorum labem expiandam, tum ad celebriora mysteria peragenda, leguntur usi: ut & infrà, voce *Lotio*.

BAPTISMUS Saturni, vide infrà *Saturni Baptismus*, it. voce *Mysterium*, ubi ad similitudinem *Baptismi*, aquam in variis Gentilium Sacris, adhiberi solitam, videbimus. Adde quæ diximus ubi de *Taurobolio*.

BAPTISTA, prima Galeatii Pisauriensis Principis filia, & Guidonis Comitis Urbinatis uxor, quæ cum doctissimis viris pietate atque magna sui laude disputavit, libros quoque *de humanæ fragilitate* scripsit, ac *de vera religione*.

BAPTISTA Egnatius, Venetus, Humaniorum literarum Professor, *Historiam Imperatorum Romanorum* à J. Cæsare exorsus usque ad Maximilianum I. conscripsit; Item *de origine Turcarum*, &c. Gesner. *in Biblioth.* qui hunccce Virum decrepitum planè, Venetiis vidit, A. C. 1543.

BAPTISTA Ferrariensis, Secretarius Herculis I. Ducis 2. Ferrariæ. Scripsit quædam in Theologia, Item *opus Historicum*, cui *Florida* titulus, ab incarnatione J. C. usque ad sua tempora, nempe A. C. 1404. *Chronologiam* item *Ferrar.* aliaque Trithemio & Voss. laudata *Hist. Lat. l.* 3. *c.* 11.

BAPTISTA Trovamala, Italus, Franciscanus, vixit Lovanii A. C. 1483. Auctor *Summæ Casuum Conscientiæ*, cui titulus *Rosella*, vel *Baptistiana*. Bellarm. *de Scriptorib. Ecclesiast.*

BAPTISTA Fulgosius, Dux Genuensis, ab Avo Ducatu pulsus, A. C. 1483. Scripsit exul. 9. *libros exemplorum memorabilium*, ad imitationem Valer. M. quos Petro filio dedicavit. Ex Italico in Latin. transtulit Camillus Gilinus Mediolanensis. Leand. *descript. Italiæ*, cui *Fregosus*, sicut Volaterrano *Frigosus* dicitur. Mejer *l.* 1.

BAPTISTA Spagnolus, cognomine *Mantuanus*, quia ibi natus, A. C. 1448. Carmelitarum aliquot annis Generalis Prior. Poëmata plurima scripsit, quatuor nunc voluminibus comprehensa. Vitiorum errorumque Romanæ communionis acer reprehensor, cecinit *venalia Romæ Templa, Sacerdotes, altaria*, &c. Obiit A. C. 1516. ætat. 68.

BAPTISTERIUM, Græcè Βαπτιστήριον dictum est olim, quod aliàs *Piscina*, quô nomine vas, quô Veter. Romani lavabantur, appellabatur, in frigida lavatione, quemadmodum in calidâ, *Labrum* seu *Alveus*. Vide *supra*. Apud Scriptores verò Ecclesiasticos *Baptisterium*, ædes vel locus est, in Æde Sacra, vel ei adjunctus, in cujus medio erat fons antiquitus, ubi Catechumeni baptizabantur. *Baptisterii Basilica*, Ambrosio *Ep.* 33. *Aula Baptismatis*, apud Fortunatum *l.* 1. *Poëm.* 15.

> *Instaurata etiam sacri est Baptismatis aula,*
> *Qui maculas veteres fons lavat unus aquis* &c.

Primitùs enim ad obvium flumen baptizandi ducebantur novi Fideles, ut suprà vidimus, posteà, Constantini M. tempore, erigi in templis Βαπτιστήρια & sacri Fontes cœpêre. Et quidem *Baptisteria* non nisi in majoribus Templis & Parochialibus constituta; Oratoriorum privatorum usu prohibitô, ut est in *Epist.* Zachariæ Pontif. ad Pipinum c. 15. Sed ea ferè semper extructa erant seorsim à Templis, iisque adjuncta, ut observare est ex Paulino *Ep.* 12. & *Natali* 10. Gregorio Turonens. *l.* 10. Aliisque passim. In iisdem Oratoria interdum & Altaria extitisse, tradit Anastasius in S. *Hilaro*, ubi Pontificem hunc tria fecisse Oratoria narrat, in *Baptisterio* Basilicæ Constantinianæ, S. Johannis Bapt. S. Johannis Evang. & S. Crucis: præterea in *Baptisterio* Lateranensi Oratorium S. Stephani. Idem in *Symmacho*, *Ad Fontem*, inquit, *in Basilica B. Petri, Apostoli oratorium S. Crucis ex argento, Confessionem & Crucem ex auro*, &c. Quem quidem morem indicat etiam Paulinus *Natali* X. ubi *Baptisterium* sic describit.

> .... *Medio* pictam
> *Fonte uteri, miraque simul novat atque novatur.*
> *Namque hodie hic cum geminata novatio currit,*
> *Dum gemina Antistes gerit hæc munera Christi,*
> *In geminos adytum venerabile dedicat usus,*
> *Castifico faciant pia Sacramenta lavacro* &c.

Idem variis adornata *Baptisteria* hæc figuris testatur *Ep.* 12. quæ sic describit Ægidius Mon. Aureæ Vallis in *Oliverio Episcopo Leod.* c. 18.

> *Pelvis fecit opere fabrili,*
> *Arte vix comparabili.*
> *Duodecim qui sustinent*
> *Boves, typum gratiæ continent.*
> *Materia est de mysterio,*
> *Quod tractatur in* Baptisterio.
> *Hic baptizat Johannes Dominum,*
> *Hic gentilem Petrus Cornelium:*
> *Baptizatur Craton Philosophus:*
> *Ad Johannem confluit Populus.*
> *Hoc quod Fontes desuper operit,*
> *Apostolos & Prophetas exerit.*

Ubi per *Fontes* idem Baptisterium intelligit. Unde, quum in qualibet Civitate majori Templo adjuncta esset cappella *Baptisterii*, ea quæ Metropolitanæ Ravennati Ecclesiæ adnexa est, *S. Johannes in Fonte* appellata est. Quemadmodum contrà *Baptisterium* pro Aqua baptismali ipsisque Fontibus usurpari videmus, in Libro *Sacramentorum* Gregorii M. *His mittantur duo cerei intus in Baptisterio.* Ubi *Ordo Rom. Hic deponatur benedictus cereus in fontem*, &c. Vide Sansovinum & Stringam, in *Venetia l.* 1. *c.* 106. & Car. du Fresne in *Glossar.* item in *Descript. Ædis Sophianæ num.* 82. 83. ubi de *Baptisterio* Sophiano: è quo etiam hoc addatur, in *Baptisterium* mortuos sepeliri vetitum esse, Concil. Altisiodor. can. 14. De *Baptisterio S. Joannis*, uti vocatur, è marmore magnificè extructo, in quo ipse baptizâsse fertur, quodque etiamnum Ephesi visitur, quid sentiendum, vide Jac. Sponium *Itinerar. Part. I. p.* 328.

BAPTISTERIUM, locus Romæ in Vaticano, prope custodiam Mamertinam, hodie ostenditur cum cochlea intra ædes Pontificias, cujus usui aqua servit Sabatina, deducta ab Innocentio VIII. Olim enim, qui Gentilismô ejuratô fidem Christi sequerentur, duobus in locis Romæ baptizari solebant, in *Vaticano*, ubi proin loco præfato nomen, & in *Esquiliis*, juxta ædem Lateranam, ubi adhuc labrum ostenditur, quod *Lavacrum Constantini* nominant. Georg. Fabricius *Comment. in Poëtas Christianos*.

nor. Item nomen Ædis sacræ, S. Johanni Baptistæ dicatæ, Florentiæ in Italia, è regione maximi Templi, quæ tota marmorea januas habet, quas æneæ valvæ egregii operis occludunt. In ejus medio *Baptisterium* è marmore lucidissimo positum visitur, in quo Florentini omnes Baptismi lavacrum percipiunt, neque alibi quisquam incolarum salutaribus his aquis tingitur. Idem Car. du Fresne *Glossar.* Item nomen Festi Epiphaniæ, apud Armenos, quò die memoria Baptismi Christi recolitur, ut auctor est Willebrandus *ab Oldenborg* in *Itinerario Terræ Sanctæ*, p. 147. Porro Liber, in quo ritus Baptismi & orationes describuntur, vel certè Ordo ad baptizandum, in *Capitul.* Caroli M. de diversis rebus A. C. 789. c. 7. apud Burchardum *l.* 19. *c.* 8. alibique passim. Obventiones tandem & Reditus Sacerdotum, ex Baptismis, in *Charta* Theotolonis Archiepiscopi Turon. A. C. 935. inque *Tabulario* Conchensi in Ruthenis *Ch.* 33. apud eundem Car. du Fresne, qui plura ibidem vocis significata enarrat.

BAPTIZATI, vide infrà *Conversi.*

BAPTUS, apud Daresios est fluvius.

BAR-JONA, unum ex tribus nominibus Petri Apostoli, quem Trinominum propterea vocat Petrus Blesensis *Serm.* 26. quæ sunt, *Simon, Bar-Jona* & *Petrus*: occurrit Matthæi, *c.* 16. *v.* 17. *Μακάριος εἶ Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι* &c. *Beatus es Simon* bar-Jona: *quia caro & sanguis non revelavit tibi*; Dominico Macro ex duabus vocibus Chaldaicis formatum est, ex *Bar*, nempe, h. e. *Filius* & *Jama*, i. e. *Columba*: ut sit *Bar Jama*, h. e. *Filius columbæ*, vide eum *in Hierolex.* Hieronymus verò corruptum videri locum annotat, & legendum monet, *Βὰρ Ἰωάννα*, sicut etiam legitur apud veterem Interpretem, in quibusdam codicibus & vetustis aliquibus exemplaribus Græcis, Joan. *c.* 1. *v.* 43. & *c.* 21. *v.* 17. Vide Theod. Bezam *Annotat. ad loc. cit.*

BARA, בערא Latinè *incendium*, sive *expurgatio*, aut *pastus*, vel *jumentum*, sive *insipientia* vel *in vigilia*, altera uxor Saharaim. 1 Paral. *c.* 8. *v.* 8.

BARA, ברע, Latinè *in malo*, sive *in fœtu*, aut *in clamore*, vel *in pastu*, sive *in constructione*, Rex Sodomæ. Gen. *c.* 14. *v.* 2.

BARA, insul. non longè à Brundusio. *Festus.* Hodiè *St. Andrea*, ni tabulæ fallant.

BARA, vide *Dunbarton*, ubi Scoti victi ab Anglis, A. C. 1651. magnâ clade.

BARA, oppid. Africæ, in Abyssinia in provinc. Gorga, prope lacum Zaflanum. *Sanson.*

BARAA, nomen viri. 1 Paral. *c.* 8. *v.* 15. Latinè *in societate*, vel *malitia*, aut *in ululatione*, vel *pastu*.

BARABANES, vel BARATANES, Persarum Rex, regnavit ann. 10. Christianos persecutus est, hinc inter Romanos & Persas bellum obortum. *Hist.* Tripart. *l.* 11. *c.* 13.

BARABBAS, Latinè *filius patris*, insignis latro & homicida, Matth. *c.* 27. *v.* 16. Sedulius *de Judæis*:

Tunc coluêre Baal, tunc elegêre Barabbam.

BARAC, Latinè *fulgur*, sive *in vanum*, vel *in vacuum*, fil. Abinoam de tribu Nephthalim, præfectus fuit exercitus Deboræ. Hic Dux fortissimus, decem hominum millibus tantùm assumptis, exercitum Sisaræ, longè copiosiorem, quippe bis decies ampliorem ad unum confecit, ac delevit. Quartus Judex Israëlis, præfuit cum Debora, 40. annos. Vide Judic. *c.* 4. & Josephum *Jud. Ant. l.* 5. *c.* 9. Item civitas in tribu Dan. Jos. *c.* 19. *v.* 45.

BARACE, insul. Gedrosiæ. *Steph. Bazaim Mercatori.* Auctori *Peripli Βαράκη*, *Ptolemæo Βαράγη*. Plinio *l.* 6. *c.* 23. *Becare*, *Alium utilior portus gentis Nelcyndon, qui vocatur Becare*, Lege *Barace.* Accepit is autem *Nelcyndon*, pro gentis nomine, in cujus regione situs erat ille portus *Becare* vel *Barace.* Atqui Nelcynda emporium etiam fuit eidem flumini adpositum, sed longius à mari situm, quàm *Barace*, quæ in ipso ostio fluminis ad mare jacebat, utpote Emporium maritimum, cum portu, quò ex Nelcyndis naves descendebant, quæ piper vehebant ex Cottonara, pro quo corruptè *Cottara*, hodie *Calecutum*, dicitur. Statio autem navium ad Baracen hærebat, quæ piper Cottonaricum, ex Nelcyndis secundô flumine lintribus monoxylis delatum accipiebant. Nomen emporio à flumine *Baru*, in cujus ostiis situm erat. Hinc ὁ κόλπος Βαράκης, *sinus Baraces*, apud Auctorem *Peripli*, qui ab Indi fluv. ostiis versus Orientem procedebat &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1187.

BARACE, vel BURACE, est *Diu*, urbs permunita, in parva Insul. prope sinum Cambajæ, longè ab ostio Indi fluvii. *Baudrand.*

BARACH, civitas in tribu Dan. Jos. *c.* 19. *v.* 45. prope Azotum.

BARACHA, i. e. *benedictio*, aut *genuflexio*, nomen viri. 1 Paral. *c.* 12. *v.* 3.

BARACHEL, nomen viri. Job. *c.* 32. *v.* 2. Latinè *benedicens Deum*, aut *genuflectens Deo.*

BARACHIAS, Latinè idem significat quod *Barachel*: Pater Zachariæ Prophetæ. Zachar. *c.* 1. *v.* 1. Fil. Mosollamoth. 2 Paral. *c.* 28. *v.* 12. Filius Zorobabel. 1 Paral. *c.* 3. *v.* 20. Item cognom. Jojadæ, de cujus filio vide Matth. *c.* 23. *v.* 35. Joseph. *Bell. Jud. l.* 4. *c.* 10.

BARACUM, Cyrenes oppidum. Plin. *l.* 5. *c.* 5.

BARACURA, Indiæ extra Gangem emporium. *Ptol.* hodie *Bengala*, civitas fœcundissima, & regnum latissimum. *Castaldo Bacala.*

BARAD, Latinè *grando*, sive *in descensu*, aut *imperio*, nomen loci in deserto Sur. Gen. *c.* 16. *v.* 14.

BARAGAZA, Æthiopiæ oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

BARAJA, i. e. *creatura Domini*, sive *impinguatio*, vel *electio Domini*, sive *in visione*. Fil. Semei. 1 Paral. *c.* 8. *v.* 20.

BARAK, vide *Barac.*

BARALIO, apud Lucam Tudensem æra 1065. calcei species, quâ rustici olim utebantur. Ita enim is, *Fecit sibi & suis militibus de coriis crudis & lignis vestimibus, rusticorum more, calceamenta, quæ vulgariter Avarcas & Baraliones vocant.* Car. du Fresne. Vide quoque suprà in voce *Abarca.*

BARALOTTI, Bononiæ Hæretici quidam dicti sunt, à *Barolotto*, sectæ auctore: habebant communes uxores, filios, divitias; à turpissimarum rerum facili obsequio, *Obedientes* quoque dicti. Ferdin. Cordubensis *Tract. de rug. annona c. de Obedientia.*

BARAMALACUM, Nabathæorum oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

BARAMPURA, Urbs Asiæ, in India, sub dominio M. Mogolis, juxta *Tapte*, fluv. aliis *Brampore*. 200. milliar. ab urbe Agra, in meridiem.

BARANATHETA, regnum Asiæ, cum urbe cognomine in Tartaria. *Baudrand.*

BARANGI, apud Cantacuzenum *l.* 1. *c.* 1. Officiales sunt, qui claves portarum Civitatis, ubi Imperator morabatur, custodiebant. Vocabulum Anglicum est illius ævi, teste Curopalatâ; qui custodes illos Anglos fuisse, securim ferentes, refert. Anna Comnena eos, ex Insul Thule, accessi consuevisse, tradit. Præfectus eorum *Acoluthus* dicebatur, uti legimus apud Dominicum Macrum in *Hierolex.*

BARANTOLÆ Regis Navazmachel, effigies in *Musæo* Kircheriano asservatur, ut videre est apud Georgium de Sepibus *in Descript. ejus p.* 7.

BARAS, ex Ducibus Hormisdæ, Persarum Regis, huic iratus, quòd cladem à Mauritio acceptam sibi imputans, muliebrem vestem ignominiæ ergo misisset, per Persas abalienatos Regem excæcatum in carcerem conjecit, Cosroe filiô ipsi surrogatô, A. C. 585. Zonar. *tom.* 3. &c.

BARASA, i. e. *in egestate*, sive *in cursu*, vel *in beneplacito*, civitas Galaad, munita & magna, 1 Machab. *c.* 5. *v.* 26. in tribu Gad.

BARATATOR, dicitur in *Vita* Clementis VI. Pontific. Romani Pseudowoldemarus ille, famosus Brandenburgicæ Marchiæ ante secula aliquot turbo, de quo vide infrà suô locô. Sunt autem mediô ævô appellati *Baratatores*, Impostores & Deceptores. Unde apud Matthæum Paris. *A.* C. 1239. legimus, Fridericum Imperatorem accusatum, quòd diceret; *Tres Baratores fuisse in Mundo, Moysen* (alterum non nomino, ne vel solâ alienæ blasphemiæ relatione innocentem chartam funestem) *& Mahumetem.* Iidem *Baraterii* quoque appellantur Hortensio Cavalcano *de Brachio Regio Part.* 5. *num.* 6. ubi sic vocari ait, *qui prætoria nimis frequentant*, h. e. Vitilitigatores, Gall. *Chicaneurs*: à voce citimæ ætatis *Baratum* seu *Barateria*, cujus etymon *Car. du Fresne* arcessit à *Barra*, i. e. litium judiciariis instructionibus ac præparationibus, in quibus ut plurimum dolus & artificiosæ fraudes miscentur. Hodieque Italis *Barattieri* dicuntur ii, qui ex sordido lucro vitam agunt, vel qui Judices pecuniâ corrumpunt, atque adeò ipsi Judices corrupti &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.*

BARATHIA, Africæ propriæ urbs. *Ptol. Brata Castaldo*, *Bleta Mercatori.*

BARATHRA, locus prope Casium.

BARATHRUM, locus profundus & tenebricosus in Attica, in quod facinorosos præcipitârunt. In hoc puteo multi erant uncini, alii sursum alii deorsum surrecti, in quem Phryga Deorum Matris tanquam furiosum demiserunt, quòd indicâsset Deam ad filiam inquirendam venire. Dea verò hôc facinore irritata sterilitatem regioni immisit. Quare Athenienses causâ ex oraculo cognitâ hiatum sive labem obruerunt ac Deam sacrificiis placârunt. Alii nomen esse loci ajunt in Ægypto profundissimi. Est & generale nomen, apud Græcos *pro quovis loco cavo & profundo.* Hôc etiam nomine appellantur terræ cavitates, quæ fluvios hauriunt alias in locis emersuros. Transfertur quoque ad alia. Martialis *Barathrum feminarum*, pro locis muliebribus dixit *l.* 3. *Epigr.* 81. *v.* 1. Idem Stomachi imum hiatum *Barathrum* appellavit, *l.* 1. *Epigr.* 88. *v.* 4.

Extremo ructus si venit à Barathro.

Horatius de lurcone & voraci *l.* 1. *Ep.* 15. *v.* 31.

Pernicies, & tempestas, barathrumque macelli,
Quicquid quæsierat, ventri donabat avaro.

Ponitur & pro *meretrice.* Plautus in *Bacchidibus*, *Actu* 1. *sc.* 2. *v.* 44.

O barathrum ubi nunc es? ut ego Te usurpem libens!

Barathrum, inquit Festus, *Græci appellant locum præcipitem, unde emergi non possit*, additque venire à *βάθος profundus*, nisi *βαθὺς* ibi legendum. Ridiculè verò Isidorus *l.* 14. *c.* 9. ubi *barathro* Latinum etymon assignat, ac dici putat, quasi *voratrum.* Nec multò meliùs Cæl. Rhodig. *l.* 17. *c.* 9. à *βαίνω* scil. *ab eundo*, nempe quia, et ejus meatu, propriè ita dicantur cataractæ ob aquarum ingressum. Quanto verisimilius doctiss. Martinius à Chaldæis esse putat, quibus בר *ber puteus* est & אתר *athar locus*, quippe Ionibus dicitur *Βέρεθρον* quod *Hesychius* exponit *κοίλωμα ...*. *Nic. Lloydius.* Vide Suidam, in *Βάραθρον*, ut & infrà *Ceadas.*

BARBA, autore Eustathiô *in* 2. *Odyss.* portus Trœzenis est, urbis Argivorum.

BARBA, ut olim Philosophorum, Cynicorum inprimis, vide *ibi*: sic hodieque Sacerdotum Græcorum, præcipuum gestamen, & ipsâ nonnullis fide charius, quippe cùm non paucos illorum, quum ad radendam eam à Turcis condemnantur, ignominiam hanc, quâ non aliam majorem æstimant, apostasiâ à Christiana religione & circumcisione prævertere, narrat Jac. Sponius *Itiner. Orient.* Sed & olim *Barbam* alere virile visum, nec apud Græcos quisquam, nisi Alexan-

dec

BALLUCA, est χρυσάμμος, ut Tribonianus exposuit, i. e. *aurosa arena*, quæ recens è terra effossa est, seu ramenta auri minutiora, pondum excocta. Plinius *aurosa ψήγματα* vocat. Cujacius *l.* 1. *Cod. de Metallar. & metallis. l.* 11. Meminit ejus Cod. Theodosianus *l.* 10. *titul.* 19. ubi quantitatem ærario à metallorum fossoribus solvendam limitans, *Quaternarium*, ait, *uncias* Ballucæ *pro singulis libris.* Vide ad eundem Codicem *l.* 3. & 4. *de Metallis*, Jacobum Gothofredum, & quæ suprà adnotavimus de *Aurosa arena.* Aliâ notione vocem usurpat Sebastianus Salmantic. Episcopus in Veremundo Rege, æra 817. Sed *Regalia palatia*, balluca, *triclinia*, *prætoria*, *quæ fam pro ipsa pulchritudine valeat commendare.* Vide Car. du Fresne *Glossar.* Macros Fratres *Hierolex.* & Calvinum *Lexic. Jurid. Salmasio*, *Balluca*, & *Ballux*, vox Hispanica, ex Græco βῶλαξ detorta, quod ψῆγμα significat, vel *calculum*: unum fuit ex vocabulis aurariæ μεταλλείας, quæ Græcis nominibus maximè concepta fuisse, diximus suprà in voce *Agoge.* Explicat vocem Plin. *l.* 33. *c.* 4. ubi de ratione inveniendi auri: *Aurum arrugia* (h. e. ὀρυγῇ, *fossione*) *quæsitum non coquitur, sed statim suum est. Inveniuntur ita massæ. Nec non in puteis etiam denas excedentes libras. Palacras Hispani, alii palacranas: iidem, quod minutum est*, Ballucem *vocant.* Hinc Martial. *l.* 12. *Epigr.* 57. *v.* 7.

> *Hinc otiosus sordidam quatit mensam*
> *Neroniana nummularius massa:*
> *Illinc balucis malleator Hispanæ*
> *Tritum nitenti fuste verberat saxum*, &c.

Ubi legendum esse jam Hadr. Turnebus monuit *Adversar. l.* 30. *c.* 26. & post eum Salmas. Farnabiò *paluis* reponente. Intelligit enim Poëta in his verbis Hispani auri malleatorem, qui monetam feriebat ex hoc auro, & malleis formas incudebat. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1075. ut infrà, in voce *Strigiles.*

BALMA, melius **BAPALMA**, oppid. Artesiæ, sub Gallis, ab A. C. 1641. Vide *Bapalma.*

BALMA, seu **BALMENSE COENOBIUM**, vulgò *Baumes les Nonains*, oppidul. est Comitat. Burgens. ad Dubim fluv. 4. leuc. à Vesuntione, cum vetustissimo intra muros Monasterio Virginum, Benedicti regulam sequentium. Alia in iisdem Sequanis est *Balma*, Monachorum Cluniacensium Abbatia. Significat autem vox *Balma*, linguâ Gallicâ, antrum seu cavernam, præsertim in monte, aut alio aliquo loco eminente. Hinc & *S. Balma* in Provincia nomen accepit, *Sainte Baume*, vel *la Balme.* Italis quoque *Balma*, antrum est. Est etiam castrum *Balma*, in pago Viennensi, vicinum Crimiaco Cremiaco. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* De voce sic habet. Lapis sepulchralis seu tumba est *Balma*, Arvernis *Baume*: quam vocem Provinciales quibusvis sepulchris tribuunt, præsertim verò antris sepulchralibus seu cryptis. Vide Vincentium Baralem *Tom.* 1. *c.* 37. laudatum Carolo du Fresne *Glossar.*

BALMIA, Gallicè *la Baume*, nomen illustris in Galliæ provinc. Bressia Familiæ. Ejus antiquissima memoria est in Sigebaldo *de la Baume*, Equite A. C. 1140. quæ posteà, in varias divisa lineas, varia à dominiis variis accepit nomina. Primaria facilè est, de Montrebello seu *Montrevel* dicta, cùm Comitis dignitate cùm hoc titulò mactaretur Johannes A. C. 1427. in cujus liberis duarum linearum principia sunt: Nam ad Johannis primogeniti posteros titulus propagatus, ejus autem frater Petrus *de Mont S. Sorlin* appellitatus est: cujus demum nepos Marcus, ductâ Johannis pronepte Bonâ, ad se transtulit ex altera linea decus semel stirpi collatum. Nihilominus progenies illius mascula, postquam etiam Comitatus *de Chasteau vilain* accessisset, in nepotibus defecit. Ita hæreditas Montrebellia ad Claudii (qui frater Marci erat) filium Franciscum delapsa est atque adhuc in posteris ejus hæret. Eò enim, & Franciscâ agnatâ, genitus Antonius Comes *de Montrevel*, Marchio de S. *Martin le Chastel*, qui obiit A. C. 1595. ex Nicolaa de *Montmartin*, reliquit Claudium Franciscum, extinctum A. C. 1621. Patrem, ex Johanna *d'Agoult*, *de Montauban*, *de Vesq. de Montlor*, Ferdinandi Comitis *de Montrevel* (cui uxor obtigit Maria *Olier de Nointel*) Caroli Marchionis S. Martini (uxor Albertina Maria *de la Baume de S. Martin*) Mariæ (quæ nupsit Spiritui Marti Domin. *d'Eblin*) Margarethæ (cujus maritus Franciscus *de Galles*, Baro Mirabellius) Johannæ (Monialis) & Franciscæ. E quibus Ferdinandus Marchionem de Monte S. Martini suscepit, patrem March. *de Savigny* atque Comitis *de Brancion.* Phil. Jac. Spenerus *Theatr. Nobil. Europ. Tom. I.*

BALNEA Mixta, ab Hadriano Cæs. sublata. Olim namque viri fœminæque mixtim lavabant, nullo pudore nuditatis: quem turpissimum morem Græcos accepisse à Romanis, in *M. Catone* queritur Plutarchus. Et quidem tum primum fœda hæc consuetudo incepit, cùm Agrippa primus Romæ *balnea* publicè exhibuit, uti docet Dio *l.* 49. [illegible] Quam sustulit quidem utcunque Hadrianus, seu potius tollere conatus est: [illegible], *lavare sexus ipsa se invicem ipsis præcepit*, apud eundem *Dionem*, & apud Spartian. *in Adrian. c.* 14. *Lavacra pro sexibus separavit.* Sed non obtinuit, aut non diu, lex ista: nam alioquin opus novâ lege non fuisset, cujus auctor Marcus, qui apud Capitolin. *c.* 23. *lavacra mixta sustulit.* Servata lex Marci ad Heliogabalum usque, iste eam tulit: relatam mox ab Alexandro Severo, quod in *ejus vita* Lamprid. narrat. Spreta deinde & lex Alexandri, aut certè parum diligenter observata: adeò quidem, ut & Christiani veteres hunc morem observaverint, licet in Διαταγαῖς, quæ Clementi tribuuntur, caveatur disertè, ut viri balneis virilibus, muliebribus mulieres utantur, *l.* 1. *c.* 6. & 9. Sed omnem medicinam, publicus morbus vicit: donec serò tandem Synodalibus Decretis mos tam obscœnus de vita sublatus est. *Decretis*, inquam, non *Decreto*: Nam & sanctissimorum Patrum autoritas diu neglecta. Hinc Laodiceni Concilii *can.* 30 quamvis [illegible], *lavare cum mulieribus viri vetarentur*, adeò tamen mos ille per hunc canonem extinctus non est, ut etiam è Clero & Monachorum ordine multi, post Concilium illud, promiscuè cum fœminis lavarent. Vide Synodi πενθέκτης sive in Trullo *can.* 77. quo locô Balsamon, [illegible], ait, [illegible] Hinc in Justiniani 117. *Nov.* inter legitimas divortii causas & ista recensetur, si mulier, non impetrata à marito veniâ, cum viris lavisset, &c. Vide Isaac. Casaubon. *Not. ad Spartian.* & plura hic infrà.

ad **BALNEA**, seu ad **BALNEUM**, urbecula Provinciæ Comit. in Gallia, quæ vulgò *Aubanea*; ex Provincialium dialecto *Aubagne*, Gallicè *Aux bains.* Cujus nominis ratio ex vet. *Marmore* liquet, in quo hæc scripta:

> PAGANI PAGI LUCRETI QUI SUNT
> FINIBUS ARELATENSIUM LOCO GARGARIO
> Q. COR. MARCELLI LIB. ZOSIMO IIIIII. VIR.
> AUG. COL. JUL. PATERNA ARELATO OB
> HONOREM EJUS QUI NOTUM FECIT
> INJURIAM NOSTRAM OMNIUM SÆCULORUM
> SACRATISSIMO PRINCIPI T. ÆLIO ANTONINO
> - - - - R. ROMÆ MISIT. PER MULTOS ANNOS
> AD PRÆSIDES PROVINCIÆ PERSECUTUS EST
> INJURIAM NOSTRAM SUIS IMP. - - - - OB HOC
> DONAVIT NOBIS IMPENDIA QUÆ FECIT
> UT OMNIUM SÆCULORUM SACRATISSIMI
> PRINCIPIS IMP. CÆS. ANTONINI AUG.
> PII BENEFICIA DURARENT PERMANERENTQUE
> QUIBUS FRUEREMUR - - - -
> ET BALINEO GRATUITO QUOD ALBATUM ERAT
> PAGANIS - - - QUOD USI FUERANT
> AMPLIUS ANNIS XXXX.

apud Jac. Sponium *Itinerar. Græc. Part.* 3. *p.* 52. Vide quoque in voce *Aubanea.*

BALNEÆ, Romæ plurimæ fuerunt, cùm privatæ, in locis diversis, tum publicæ in singulis regionibus, hæque vel æstivales, vel hyemales: Sidonius Apoll. *Carm.* 22. *v.* 179.

> *Porticus ad gelidos patet hinc æstiva triones,*
> *Hinc calor innocuus thermis hyemalibus exit,*
> *Atque locum tempus mollit.*

Item vel planæ, vel pensiles: quarum has suô ævô inventas tradit Seneca *Ep.* 90. cùm tamen Sergius Orata, qui ævô Mithridatis Regis & Cnei Pompeji vixit, primus illarum auctor fuerit, teste Plinio *l.* 9. *c.* 54. Principium moris inde: Cùm apud hanc gentem hic usus esset rarior, sudorem sordesque corporis sæpius abluere necesse habebant. Unde quibus locis aut deessent balneæ, aut corruptæ essent, eas antiquitus Ædiles suis temporibus vel addiderunt vel restituerunt. Usitatô autem more balneis utebantur post ambulationes, operas & exercitationes, sæpe necessitatis, non tam voluptatis causâ: quod idem Græcis factitatum, qui sudorem aquâ abluere, posteà quoque corpus inungere, salubre judicârunt. Ante cœnam inprimis recepta ablutio erat: definitque Vitruvius *Architect. l.* 5. *c.* 10. *tempus lavandi à meridiano ad vesperum*: octavam thermis dedicatam innuit Martial. *l.* 10. *Epigr.* 48.

> *Nuntiat octavam Pharia sua turba juvenca,*
> *Et pilata redit jamque subitque cohors.*
> *Temperat hæc thermas, nimios prior hora vapores*
> *Halat, & immodicô sexta Nerone calet.*

Plinius autem Jun. *l.* 3. *Ep.* 1. sic habet. *Ubi hora balnei nuntiata est* (*est autem hyeme nona, æstate octava*) *in Sole, si caret ventô, ambulat nudus, deinde movetur pila vehementer & diu:* (in confinio enim balnei sphæristerium fuit) *lotus accubat*, &c. Quô sensu intelligendum illud Martial. *l.* 4. *Epigr.* 8. *v.* 5.

> *Sufficit in nonam nitidis octava palæstris.*

Ut ab hora octava nempe pilâ luserint, deinde balnea accesserint, abluendi, inungendi fricandique causâ. Ungebantur enim vestibus depositis loti, Petron. Arbiter in *Satyr. Jam Trimalchio unguento perfusus tergebatur, non linteis, sed palliis ex mollissima lana factis*: unde & locus ille *Unctuarium* vocabatur, Plin. Jun. *l.* 2. *ep.* 17. quod inter balnei partes quibusdam. Post *balneum* Sabana sumebant vel vestes, quibus ad sudorem eliciendum se involvebant. Luxuriosiores unguentino à balneis perfundebantur, ut infrà dicemus ubi de illo. Quibus voluptatum illecebris usque adeò quidam delectati sunt, ut Commodus in die octies, Gordianus Jun. & Rhemmius Grammaticus septies lavisse legantur: cum Spartiani contra nudi aquâ ex Eurotæ fluento frigidissimâ ablui soliti sint. Quò respiciens Martialis *l.* 6. *Epigr.* 42. *v.* 16. inquit,

> *Ritus si placeant tibi Laconum,*
> *Contentus potes arido vapore,*
> *Crudâ virgine, Martiaque mergi.*

Erant autem in *Balneis* tres cellæ præcipuæ, quarum prima *Caldaria*, ubi sudabatur: secunda *Media* seu *Tepidaria*, tertia *Frigidaria* vocabatur: de quibus vide infrà in voce *Balneum*, Et primò quidem tenebrosæ erant, deinde specularia addita sunt, ut clarissimum undecunque admitterent lumen. Nec specularia modò seu fenestræ, sed & pavimentum è vitro erat, ut Lipsius ex Flavio Vopisco *in Firmo* notat, quæ omnia poliebantur quotidie tergebanturque à servis balneatoris, idque non Romanâ solùm, sed & Græcâ consuetudine, *Æschylô* teste:

> [illegible]
> [illegible]
> *Lotum est quidem lavacrum hoc fecundè,*
> *Sed ex maximis facilè lavacris.*

Laquearia quoque vitrò incrustata, quod *pulchritudinem balneorum* vocat Aurelius Cassiodorus, *l.* 3. *ep.* 51. Unde Papinius Statius *Sylv.* 5. *l.* 1. *v.* 42.

Effulgent cameræ, vario fastigia vitro
In species animosque nitent.

Sola insuper & parietes unguentis illinebantur, quod non in potentioribus solùm, sed in privato quoque homine, ac demum in servo Pallante notavit: Et Seneca aquam argenteis epistomiis fundi in plebejis fistulis, ac in Libertinorum balneis gemmas calcari indignatur *loc. cit.* Erant porrò in balneis, quibus aqua committa, quos Zeno Aug. *Hydrophylacas* vocat *lib.* 10. *Cod. de Aquaeduct.* Hanc asservabant cutris calicibus: at in *Balneis* ministrabatur vasis argenteis, quæ *Lavationem* appellant Jurisconsulti. Concha privata lavatio fuit. Vetus Scholiastes Juvenalis *ad Sat.* 3. *v.* 177. *pelvis*, inquit, *conchæ, in quibus pedes lavant.* Hæ primo fictiles, posteà è margaritis, Horat. *l.* 4. *Od.* 11. sive Onyche, Catull. *epigr.* 63. aut etiam ex ære, ac argento. Claudian. *epigr. de Concha.*

Transferat huc liquidos fontes Helicoenia Nais,
Et patulâ conchæ divitis orbe fluat.

Sed & unguentum his conchis asservatum fuisse, discimus ex Horatio *l.* 2. *Od.* 7. *v.* 7.

... ... Funde capacibus
Unguenta de conchis.

Omitto, quæ de linteis, oleo, unguentis & strigilibus, quibus ad corpus fricandum, bacatione seu gutto, quò ad superfundendum, utebantur, traduntur. Balnei pretium quadrans fuit, quare *res quadrantaria* Senecæ dicitur: Sed virorum tantum. Nam fœminas gratis lavisse, ex Juvenali patet: quod idem impuberibus quoque præstabatur. Unde Juvenal. *Sat.* 2. *v.* 152.

Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lavantur.

Vide infrà *Quadrans.* Vestis *balnearis* lœna fuit, Lamprid. *in Alexandro*, *c.* 42. *Balneari veste ad palatium revertens*: Nisi eam fuisse lacernam ex sequentib. colligamus, *Hæc solum Imperatorium habens, quod jam etiam coccineam acciperet.* Non verò promiscua fuêre balnea, sed viri sua à mulieribus discreta separataque habuêre: Balneas prius mixtas, quas Commodus non vetuerat, Varius permiserat, vetuit haberi Severus Imperator, apud Lamprid. *in eo*, *c.* 24. Separationis auctorem Hadrianum Aug. laudat Ælius Spartian. *in eo*, *c.* 30. & nimia invalescente luxuria sustulisse Antoninum Phil. refert Jul. Capitolin. *in ejus vita*, &c. Imò & *Simulachra Deorum balnea instituta*, dicemus infrà voce *Pelles.* Vide plura de *balneis*, apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 1. *c.* 14. & Thom. Dempsterum *Paralip. in illum*: ut & infrà in voce *Lavandi ritus.* De *Balneis* inprimis calidis, in voce *Thermæ.* *Balnea* Romæ P. Victor ultra octingentas computavit: Agrippa 170. gratuita balnea præbuit, quæ posteà in infinitum, teste Plinio, sunt aucta. Solus certè Heliogabalus complures extruxit, ut qui nova semper habuisse legitur. Lamprid. *c.* 30. *Dicitur & Balneas fecisse multis locis & semel lavisse atque statim destruxisse, ut ex usu balneas haberet.* Et post eum Alexander Severus, *Balnea omnibus regionibus addidit, quæ fortè non habebant.* *Nam hodieque multa dicuntur Alexandri*, apud Lamprid. *c.* 39. Plura vide hanc in rem infrà in voce *Balneum.*

Balinea seu Balnea urbis Romæ, secundùm XIV. ejus regiones.
In Regione Urbis I. earum seu sedes publicæ:

Vettii Bolani.	Abascantiani.
Torquati.	Mettiani Secundiani.
Mamertini	Antiochiani.

Privatæ 82.

In Regione Urbis II. Balinea privata 80.
In Regione III. Balinea privata 70.
In Regione IV. præter Balineum Daphnidis, Balinea privata 75.
In Regione V. præter Balineum Pauli, Balinea privata 75.
In Regione VI. totidem, præter Balineum Pauli.
In Regione VII. similiter.
In Regione VIII. præter Balineum Polycleti, Balinea privata 76.
In Reg. IX. Balinea privata 64.
In Reg. X. præter Balineas Palatinas, Balinea privata 15.
In Reg. XI. totidem
In Reg. XII. Balinea privata, 68.
In Reg. XIII. Balinea privata 74.
In Reg. XIV. præter Balineum Ampelidis & Prisciliani, Balinea privata 136.

Balinea seqq. in quanam Reg. fuerint, incertum:

Ti Claudii Etrusci.	Severi.
Scribi.	Pæti.
Mettalis.	Titi.
Annæi Senecæ.	Offonii Tigellini.
Juccæ.	Alexandri Imperat.
Lusti.	Varii.
Jetronam.	Nymphæum Marci Imperat. prope Septizonium.
Grylli.	Gordiani Imperat.
Lupi.	Lacus Servilius.
Pontici.	

De Lacubus, Nymphæis, Thermis, quæ hic omissa, vide *suis locis.* Nec omittenda *Inscr.* vetus, quæ Bononiæ extat, in Palatio Albergatino, huc pertinens, Jacobo Sponio memorata *Itinerar.* *Part.* 3. *p.* 59.

DIVUS AUG. PARENS
DEDIT
- - - - - AUGUSTUS
GERMANICUS
REFECIT
IN HUJUS BALINEI LAVATIO
NE HS cccc NOMIN C. AVIASI
T. F. SENECÆ F. SUI T. AVIA
SIUS SERVANDUS PATER TE
STAMENT. LEGAVIT. UT EX
REDITU EIUS SUMMÆ IN
PERPETUUM VIRI ET IMPU
BERES UTRIUSQUE SEXUS
GRATIS LAVENTUR.

Vide quoque eum *Part.* 1. *p.* 71.

BALNEARIA, vide infrà ubi de *Lavandi ritu.*

BALNEATIO, in Ægypto dictus est dies Baptismi Domini, qui assignatur diei undecimo mensis *Tuba* Coptitarum, qui est ipse Januarii Iuliani dies sextus. Scilicet Christi in Jordane baptismum hôc die peractum esse, frequentius receptum est tam in Oriente, quàm in Occidente; etiam apud Ægyptios Æthiopasque. Et quidem mos apud illos invaluit vetus, ut non solùm die illô, velut in quo, præ cæteris anniversaria fieret aquarum sanctificatio singularis, Catechumenos baptizarent, verùm etiam tum cuncti se quotannis fluviis immergerent adeoque baptismum catenus sibi iterarent, tum aquas ex illis in annum sequentem servandas domum afferrent, quas etiam incorruptas illic per biennium triennium que sæpius mansisse, Chrysostomus habet *Orat.* 74. Abulcibian Achmed Calcatendius, Scriptor Mahumetanus perinsignis MS. dum Festa Ægyptiorum enumerat, de hoc quoque, quod ex VII. eorum majoribus Festis unum est, *Christianis*, inquit, *mos est immergere liberos suos in aqua, illo in die*: atque hinc dictus est in Ægypto *Balneatio*. Vide Joh. Seldenum *de Synedriis veter. Hebræorum Part.* 3. *c.* 15. ut & infrà, in voce *Immersio.*

BALNEATOR, qui balneum succendit ac calefacit. Lampridio in *Commodo*, *c.* 1. *Quum tepidius forte lotus esset, balneatorem in fornacem conjici jussit: quando a pedagogo, cui hoc jussum fuerat, vervecina pellis in fornace consumta est, ut fœtore pœnæ de fœtore nidoris impleret.* Sic in *Vita* Carini Flav. Vopisc. *c.* 17. *Balneatores* dixit, qui balnea præparant. Græci quoque Βαλανεῖς vocant, cujus hoc erat munus atque ministerium. *Gloss. Balneator* Βαλανεύς. Sed id magis ostenditur Græco Epigrammate, in quo queritur Auctor de balneo sibi nimis calido à *balneatore* præparato:

Εἰς Βαλανεῖον [illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Hæc pyram vocare potius oportet, quam balneum,
Qualem olim Pelides accendit Menœtii filio.
Aut Medea fertum, quod illa Erinnys
In thalamis Glaucæ posuit Ausoniæ.
Parce mihi, Balneator, per Jovem, sum enim vir,
Omnia scripta exarans, mortalium gesta ac immortalium,
Quod si propositum est tibi multos viventes incendio necare,
Accende pyram ligneam, carnifex, non lapideam, &c.

Salmas. ad *Lamprid. loc. cit.* Neque verò solùm de viro, sed & de fœmina *Balneator* dicitur, uti Servius docet, qui voces has, *auctor*, *senator*, *balneator*, *juds*, & similes generis utriusque esse, ait, Casaubon. ad *Pollionem in Victorin. c.* 31. Nomina quædam *Balneatorum* apud Romanos vide infrà voce *Fortunatus.*

BALNEI Hora, apud Romanos, ex Spartiano colligitur, qui de Hadriano Cæs. *c.* 22. *Ante octavam*, inquit, *horam in publico neminem, nisi ægrum, lavari passus est.* Nempe ad nonam ut plurimum patebant Balnea, & ante Solis occasum claudebantur. Lamprid. in *Alexandro Severo*, *c.* 24. *Addidit & oleum luminibus thermarum, cùm ante & ad nonam paterent & ante Solis occasum clauderentur.* Eâdem horâ & tabernæ vinariæ & lupanaria aperiebantur, unde *Nonariæ* meretrices dictæ, quia ad nonam prostarent, vet. *Interpr. Persii.* Atque ita quidem in Coloniis, sed Romæ nunquam ante nonam tabernæ, balnea & lupanaria patebant. Hadriani tempore octava thermis aperiendis videtur constituta. Unde Martial. *l.* 10. *Epigr.* 48. *v.* 1.

Nuntiat octavam &c.

Ab octava igitur ad nonam hora lavandi; ut à nona ad decimam cœnandi; qui temporiùs aut lavarent, aut cœnarent, intemperantes habiti. Clemens in *Constitutionibus* Apostol. decimam horam ad lavandum mulieribus statuit, *l.* 1. *c.* 9. [illegible] &c. Salmas. ad *Spartian. & Vopisc. loc. cit.*

in BALNEIS edendi mos, apud delicatiores in usu olim: Æl. Lamprid. *in Commodo*, *c.* 11. *Lavabat per diem septies atque octies & in ipsis balneis edebat.* Hinc in *Balneis* frequentes Libarii, Botularii, Crustularii & omnes popinarum Institores, ut scribit Seneca *Ep.* 56. Posteà verò cœpêre & viri graves in balneis cœnare. Spartian. in *Anto-*

Antonino Geta, c. 6. *Utriusque ordinis viri & in balneo convenientes & in publico, percutiebantur.* Ubi tamen fortè Auctor scripserat, *Et in balneo & cenantes.* Casaubon. *ad loc.* Balneorum contrà usu militibus interdictum penitus apud Romanos. Hinc Polyænus *l.* 8. *c.* 16. §. 2. de Scipione, corruptam disciplinam in exercitu suo corrigente: Ἀργυρῶν ἐ, inquit, ἔκπωμα μὴ ἔχειν ᾗ λούεσθαι μηδένα, *argenteum poculum non habere, nec quemquam lavare voluit.* De Antonino Caracalla, qui gregarii militis more modóque vitam agebat, Dionis Epitome, Καὶ γὰρ συνέτρεχε τοῖς στρατιώταις, καὶ συνεστράτευε, μὴ λουτρῷ χρώμενος, μὴ τὴν ἐσθῆτα ἀλλάσσων, ἀλλὰ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις συνεργαζόμενος, καὶ πᾶσαν τὴν αὐτὴν δίαιταν αἱρούμενος. *Namque & incedebat cum militibus, & cum iis cursitabat, non balneô usus, non vestes mutans, sed omne opus cum ipsis exercens, & omnem cibum cum iisdem communem habens.* Secus qui fecisset, λουτρῶν ἐπιτερ, i. e. *desertor*, habebatur. Chrysostomus in 1. *ad Tim.* Quare Alexander Severus, in sua Invectiva in milites seditiosos, apud Æl. Lamprid. c. 53. *Milites*, queritur, *Romani, vestri socii, mei contubernales, & commilitones, amant, potant, lavant, Græcorum more, &c.* Nempe uti porticus, ita & *Balnea*, inter delinimenta vitiorum, merito censet gravis auctor Tacitus in *Vita Agricolæ*. c. 21. Vide Casaubon. *ad Spartian. in Adriano*, & Salmas. *ad Lamprid. in Alexandro Sev. loc. cit.*

BALNEO Militis inaugurandi ritus, mediô ævô vigens, occurrit apud Joannem Monachum Majoris Monasterii *Histor.* Gaufredi Ducis Norm. *l.* 1. de ejusdem Militia, *Illucescente die alterâ balneorum usus, sicut tyrocinii suscipiendi consuetudo expostulat, paratus est.* Et in *Historia* Caroli VI. Franciæ Regis de Militia Ludovici II. Regis Siciliæ, & Caroli fratris: *In hoc statu cum matrem usque ad sanctum Dionysium conduxissent, in secretioribus locis nudi in præparatis balneis se mundârunt.* Unde in *Vita* Clementis VI. *p.* 90. apud Bosquetum, die Pentecostes inchoatô, *statim aquâ lotus & Miles factus tuinam sibi tutelam assumpsit, Candidatus aquâ Spiritus Sancti Miles.* Atque hic *balneorum* usus potissimum in Anglia observatus est, maxime, in Regum inauguratione, à quibus novi Milites tum creari consuevêre, quos *Knights of the bath*, h. e. *Milites de Balneo*, appellatos legimus, eò quod, priusquam cingulô donentur, *Balnea* subeant, de quibus videndi Nicolaus Uptonus *de Militari Officio l.* 1. *c.* 3. Thomas Smith *de Rep. Anglorum l.* 1. *c.* 17. Andreas Favynus *Theatr. Honor. l.* 5. Alii laudati Carolo du Fresne in *Glossar.* voce *Miles*: ubi insuper totam ejusmodi inaugurandorum in Anglia alibique Militum *Ceremoniam*, ex vet. Codice Gallico ab Edw. Bissæo editam, sed variis in locis emendatam, exhibet. Sic autem à *Balneo* prodeuntes Tirones novis vestibus donabantur, exutis scil. prioribus, quæ scutiferorum erant. Joannes Monachus præfatus *l.* 1. *Post corporis ablutionem ascendens de balneorum lavacro, bissô retortâ ad carnem induitur, cyclade aurô textâ supervestitur.* Vide quoque *Historiam* Caroli VI. Regis Franciæ. Alia quippe erant vestimenta tironum, alia Militum, quæ & qualia fuerint in hisce occasionibus, docet idem Car. du Fresne ex *Computo* quodam veter. incipiente A. C. 28. August. 1350. Porrò ita loti Milites, in Æde sacra pernoctabant, orationibus vacantes & postridie sacræ intererant Liturgiæ. *Historia* Caroli VI. *Insignes verò adolescentes prædicti habitu eodem, quo priùs ante Martyres, reducuntur, ut ibidem, sicut mos antiquitus inoleverat, in orationibus pernoctarent.* Post quæ omnia ritè peracta, cingulum Militare novo Militi, à Principe aliquo, aut Magnate, interdum & Fœminâ, datâ alapâ militari, solenniter conferebatur, sacra intereà faciente Episcopô, & ensem consecrante, cujus ritus exempla passim obvia, apud eundem, vide quoque infrà, in voce *Miles*, it. *Stigmatiæ*, &c. Ritus vestigia etiam apud alias gentes: Scribit enim Josephus Acosta, *Histor. Ind. l.* 7. *c.* 27. in Regno Mexicano, Procerum filios à Sacerdotibus lavari consuevisse, priusquam cingulô militari donarentur. Et Polyænus *Strateg. l.* 4. *c.* 12. *n.* 3. auctor est, Pæones olim Principem suum, priusquam diademate cingerent, in fluvio Astibo lavisse. Sed & in Academia Atheniensi, non dissimili ceremoniâ Studiosos fuisse initiatos, ex Nazianzeno discimus, uti videbimus infrà, ubi de *Depositione* ritu.

BALNEOLUM, oppidul. Italiæ, in regno Neapolitano & provinc. Principatus Ulterioris ad fontes Caloris fluv. prope Apenninos montes, 9. milliar. à Compsa in Occasum. Vulgò *Bagnuolo.*

BALNEOREGIUM, vulgò BAGNAREA, Urbs Episcopalis Hetruriæ Pontific. ditionis, S. Bonaventuræ patria, in agro Urbevetano. Item Ducatus Calabriæ Leand. *descr. Italiæ.*

BALNEUM, decima pars Gymnasiorum apud Veter. ob delitias ac sanitatem omnium maximè æstimata cunctisque reliquis major ac pulchrior extitit: à tempore inprimis Asclepiadis ac Pompeii, cùm antea rarò lavaretur. Et quidem, quum in privatis *balneis* tanta fuerit adhibita magnificentia, ut Seneca dicat *Ep.* 86. *Quòd quisque pauper sibi videbatur ac sordidus: nisi parietes balneorum magnis ac pretiosis orbibus refulsissent, nisi Alexandrina marmora Numidicis crustis distincta fuissent, nisi illis undique operosa & in picturæ modum variata circumlitio prætexeretur, nisi vitrô conderetur camera, nisi aquam argentea epistomia fudissent.* Cùm & Libertinorum *Balnea* statuis & columnis essent exornata, illique nisi gemmas calcare nollent, vide quæ de Etrusci inprimis Martial. *l.* 6. *Epigr.* 42. & Statius *l.* 1. *Silv.* 5. habent: publica utique non minus splendida fuisse necesse est. Loca *Balneum* istiusmodi Gymnasticum universum constituentia, à Cicerone *Balnearia* vocata, *l.* 3. *Ep. ad Q. Fr.* 1. plurima fuêre, *Frigida lavatio* sive λουτρόν, *Frigidarium*, *Tepidarium*, *Sudatio calida*, & *Lavatio calida*, quæ verò *Balneis* inserviebant, fuerunt *Hypocaustum*, *Aquarium* & *Vasarium*, hæcque omnia concamerata & fornicum modô fabricata. Et quidem *Frigida Lavatio* locus erat, in quo frigidæ aquæ lavacra & præsertim piscinæ, posita erant, in quibus *fere semper*, *rarissimè in calidariis*, Alexandrum Severum *lavisse*, scribit Lamprid. c. 13. Idem vero c. 21. Heliogabalum tradit, *nunquam in piscinis se lavari passum esse, nisi illæ croco, aliisque pretiosis unguentis fuissent infectæ.* Prope hanc erat *Frigidarium*, in eorum usum, qui statim, post egressum Tepidarii aut Calidarii, frigidô aere frui optabant: nulla enim ibi aquæ apud Auctores mentio. Fortè & hic loturi exuebantur, namque & *Varro* & Plin. *l.* 5. *ep.* 6. *Apodyterium* quoque Balnei partem faciunt: Ibidem etiam gymnastarum sudores detergebantur. Fuit autem hæc pars admodum vasta & curiis pervia, ita ut vestimenta eorum, qui lavabantur, facilè surripi possent: proin severâ Lege cautum fuit, fures balneorum gravius plectendos, ut docet Aristoteles *sect.* 29. *Problem.* 14. & Capsarii adhibiti, qui vestes custodirent. Juvenal. *Sat.* 10. *v.* 117.

Quem sequitur custos, angustæ vernula capsæ.

Frigidario annexum *Tepidarium* inserviebat tum iis, qui tepore aëris aut aquæ frui volebant; tum iis, qui aut frigidâ aut calidâ lavari quærebant, ut ad alterutrum mediô tepore sine noxa se conferrent. Quanquam etiam fieri potest, ut in privatis Balneariis Tepidarium & Apodyterium idem locus fuerit, ob spatii penuriam vel majorem commoditatem. Cicero enim *loc. cit.* cùm Arpinatem villam, quæ judiciô Quincti fratris ædificabatur, invisisset, *se assa in alterum Apodyterii angulum in balneariis promovisse*, scribit: apertè indigitans, Apodyterium & Laconicum sive calidam, assamve, ut ipse & *Celsus* vocant, sudationem conjuncta fuisse, eòque propè modô, quò Tepidarium & Laconicum, saltem post Vitruvii tempora. *Sudatio Calida* seu *Caldarium*, Vitruvio *l.* 5. *c.* 10. & *Celso* quoque *Laconicum*, item *Assa*, cella fuit, nullam in se continens aquam, ad provocandum sudorem potissimum instituta: Ibi enim vapor calidus seu calor siccus inclusus sudorem provocabat, haud aliter, ac super Baias myrteris, ubi tempore Celsi è terra profusus calidus vapor ædificio inclusus maximos sudores ciebat: cujus rei Horatius quoque meminit *l.* 1. *Ep.* 15. Fuit verò hoc Laconicum rotundum ac veluti turricula in hemisphærium concamerata. Post illud sequebatur cella calida, labris aquæ continendæ politis referta, in qua quòd lavarentur, *Calida lavatio* à Vitruvio, *loc. cit.* & λουτρόν à Galeno *l.* 10. *Meth.* dicta est: *Lavationem* vero eam vocavit Archigenes apud eundem *de Compos. Medic. sec. loc.* Fuitque hæc primaria *Balnei* pars, quam unà cum Laconico sub concamerata sudatione videtur complexus Vitruvius. Loca, quæ nominatim *Balnea* essent, sed ipsis tantùm inservirent, quod attinet: *Hypocaustum*, fornax erat seu caminata structura, subterraneo Caldario, Calidæ lavationi, atque Vasario supposita, in qua ad calefaciendum tum aquam, tum prædicta loca, ignis succendebatur, & ne extingueretur à servis, *Fornacatoribus* ob id Pandectis à Papiniano vocatis, frequenter cum pilis ac glomis pice illitis excitabatur: quarum meminit Statius ubi de Etrusci balneis, *l.* 1. *Sylv.* 5. *v.* 58.

— — — — — Crepantes
Auditura pilas; ubi languidus ignis inerrat
Ædibus, & tenuem volvunt hypocausta vaporem.

Ante Hypocaustum autem via quædam erat, *Propugnum*, quasi *Præfurnium* à Vitruvio, *l.* 5. *c.* 11. vocata. *Aquarium* dein, cella fuit calidæ Lavationi atque Calidario adnexa, in qua alveus magnus ædificatus erat, ad constituendam aquam ex Aquæductibus aut aliunde invectam, atque in frigidam lavationem & calidam per fistulas derivandam. Non longè ab eo *Vasarium* distabat, ubi vasa conservabantur, balnearum servitiis necessaria, & ubi aqua pro ipsis calefiebat. De quo ita Vitruvius *l.* 5. *c.* 10. *Ahenea vas. supra Hypocaustum tria composita esse, unum Caldarium, alterum Tepidarium, tertium Frigidarium, & ita collocata, ut ex Tepidario in Caldarium, quantum aquæ calidæ exisset, influeret, de Frigidario in Tepidarium ad eundem modum.* De aëre *Balneorum*, qui extrinsecus admittebatur; (ut innuit Vitruvius) ea in calidissimo loco averso à Septentrione & Aquilone sita erant, tum Caldaria atque Tepidaria ab Occidente hiberno lumen habebant. Sin autem natura loci impedivisset, utique à Meridie: lumen verò ita capiebatur, ut in medio cameræ foramen latum relinqueretur, sub quo labrum extruebatur; Circa labrum spatiosi erant margines quidam aut porticus, à Vitruvio *scholæ* vocatæ, in quibus occupatô à prioribus lavationis locô, reliqui circumspectantes rectè stabant, nec suis umbris lucem, quæ lumine capiebatur, obscurare poterant. Intra *balneum* verò existentem aërem quod attinet, antiquiores mollibus ac moderatè calidis balneis fuisse usos, ex Seneca *Ep.* 86. & Plut. *l.* 8. *Symp. Probl.* 9. discimus: ac ipsorum tempore maximè calida in pretio fuêre usque ad tempora Galeni, quibus moderatiora denuo placere cœperunt. Vide Plin. *l.* 31. *c.* 9. Vasa verò, quibus lavabantur, alia movebantur, alia moveri non poterant: Quorum hæc ex lateribus & marmore fiebant: *Alveique* & *Labra* in calida lavatione; in frigida *Piscinæ* aquæ *Baptisteria* dicebantur: adeoque magna erant, ut etiam in ipsis aliquô pactô natare daretur, ut ex Thermarum ruinis Romæ hodieque conspicitur. Quæ moveri poterant, tametsi in privatis balneis plerumque fierent, attamen in publicis quoque extitêre; alia quadratam, alia oblongam, alia rotundiusculam, alia ovalem habentia figuram, qua de re vide infra in voce *Labrum*. Finis, cur lavarentur, non unus extitit. Prima *Balneorum* institutio fuit, ut quotidianas sordes eluerent possentque mundô corpore cœnare homines, quibus cum nondum linteorum erat usus: unde semel tantùm in die cœnandi, & in stratis, dum cœnarent, accumbendi, consuetudo orta. Postmodum, *Balnea*, ob delitias ac mollitiem adhiberi cœperunt, & præsertim tepidæ, quibus exiccatas ab exercitationibus vel Sole fatigatasque ardentes corporis partes attemperabant. Nec solùm dulcibus aquis, sed & medicatis, ob valetudinem & luxuriem, usos Veteres testatur Galenus *de Medicam. local. l.* 3. imò Neronem, his non contentum *marinas atque Albulas in suas Thermas deduci curavisse*, Lamprid. tradit & Sueton. *c.* 31. ut alia omittam. Qui autem *Thermas* ingrediebantur publicas, ante decimum quartum ætatis annum nihil solvisse, testatur Juvenal. *Sat.* 2. Reliqui quadrantem solvebant;

Fac-

Flaccus *l.* 1. *Serm.* & Juvenal. *Sat.* 6. donec Antoninus Pius balneum sine mercede Populo constituit, apud Jul. Capitolin. *c.* 7. Athen. *l.* 8. apud Phaselitas legem fuisse scribit, ut peregrini lavarent cautiùs, &c. Præ cæteris verò lavabant, Phonasci, Citharœdi, Præcones, Tragœdi, Comœdi, quòd vocem obtusam & assiduò exercitiò asperatam aquarum dulcium humectatione mulcebant. Apud Lacedæmonios, mulieres in *Balneo* Gymnasiorum lavari consuevisse nudum, & nedum in his, verum & unà cum viris promiscuè: quod tamen non in cunctis obtinuisse, ex Hesiodo discimus, qui *muliebris balnei* mentionem facit, *de op.* & *dieb. l.* 2. An apud Romanos primis temporibus eadem utriusque sexum promiscuè lavandi consuetudo fuerit, incertum: Certum est, *nec parentibus cum filiis, nec socero cum genero, lavari licuisse*, Cicero *Offic. l.* 1. *c.* 35. & *Virilium balnearum* C. Gracchus meminit, apud A. Gellium *l.* 10. *c.* 3. è quo loco colligas, si non eòdem lavacrò, saltem eòdem locò, pariete interjectò, antiquitus Romanos lavisse. Posterioribus verò seculis, promiscuis balneis locum fuisse, docet & reprehendit Juvenalis *Sat.* 6. *v.* 417. Unde quoque Martial. *l.* 11. *Epigr.* 48. *v.* 1.

Omnia fœmineis quare dilecta catervis
Balnea devitat Blattara? ....

Vide insuper Clem. Alexandrinum, qui sub Antonino & Severo floruit, *Pædagog. l.* 3. *c.* 5. & Cyprianum *de Hab. Virgin.* Quamvis enim Hadrianus Imperator apud *Dionem Cass.* ea sustulit, ut & M. Aur. Antoninus, Heliogabalus tamen renovarit, iterum Alexandrò Severò prohibente, apud Capitolin. & Lamprid. *loc. cit.* Ob quod item Censoria aliquando lex lata traditur, ne commune lavacrum mulieres adirent, sub repudii & dotis amissionis pœna, quod posteà *l.* 11. §. 2. *Cod. de repud.* & *in authent.* 22. *c.* 16. §. 5. *de Nupt.* pro sancito fuit receptum. Quâ ratione fieri potest, ut balneæ aliquæ muliebres in fœminarum duntaxat usum fuerint extructæ, quales Agrippinæ Augustæ, Olympiadis in Saburra, & quas Ampelidem ac Priscillam tiam Tyberim habuisse refert Victor. Tempus lavandi, ut Seneca *Ep.* 86. narrat, fuit, quòd *quotidie brachia & crura abluebant* Veteres: *toti nundinis solum lavabantur.* Post M. Pompeji verò ætatem singulis diebus totò corpore lavari cœpêre: Idque paulo antequam sumerent cibos. Ut plurimùm autem major pars liberorum hominum priùs exercebatur, dein *Balnea* ingrediebantur; nonnulli tamen sine exercitationibus lavabantur. Etiam post pilæ lusum calidis balneis lavari consuevisse antiquos, adnotavit Galenus, *l. de parv. pil.* quod similiter ante illum innuisse videtur Martial. *l.* 14. *Epigr.* 163. Maximè autem consuetum tempus pomeridianum fuit, idque circa octavam diei horam, paulo ante cœnam, ut patet ex more Cæsaris, apud Cicer. *l.* 3. *Ep. ult.* Vide quoque Martial. *l.* 4. *Epigr.* 8. & alibi. Alii tamen maturiùs lavabant: Nempe horâ unâ antè lavabant, quàm cœnam auspicarentur. Sic, qui nonâ convivium incipiebant, octavâ *Balneum* capessebant: qui verò ad sextam cœnabant, ad quintam lavare moris habebant. Quam proin horam Balnei τοῦ ἑξάποδος σκιᾶς, h. e. *umbræ sex pedum*, respondere facit Lucianus, ut videre est apud Salmas. *p.* 648. quot pedes Palladius horæ quintæ tribuit, mensibus Martio & Octobri, haud longè ab Æquinoctio &c. Vide suprà *Balnei Hora*. Ante Aurotam verò post Solis occasum Thermæ apertæ non fuerunt, usque ad ætatem Alexandri Sev. qui earum luminibus oleum addidit, quò & in nocte paterent: quod etiam fecisse Lyconem Philosophum Juventuti Græcæ scribit Laërtius *in eo.* Plura vide apud Hieron. Mercurialem *de Arte Gymnast. l.* 1. *c.* 10. ubi inter alia & hoc addit, Balneorum usum, cùm anteà rarior esset, Asclepiadem Medicum, Pompejo M. σύγχρονον, reddidisse frequentiorem apud Romanos, ex Appulejo *Floridor. l.* 4. & Plinio *l.* 26. *c.* 3. Vide quoque infrà, ubi de *Lavandi ritu*, *Thermis*, &c. Hinc *Balneaticum*, apud veter. Interpretem Juvenalis *ad illud Sat.* 2. *v.* 152.

—— — — *Nisi qui nondum ære lavantur:*

Infantes, inquit, *quia pueri non dant balneaticum*: in veter. *Glossis* βαλανευτικὸν exponitur. Auctor *Vitæ* S. Severi Episcopi Neapolitani apud Ughellum. *Quidam ut juxta morem humo quidam consuetudinis balnea lavandus ingressus est. Post ablutas aquâ, cùm recederet, custos balnei ovum ab eo pro* balneatico *petiit, quod unusquisque balneaticum pro pretio dare consueverat.* Merces est, quæ pro usu balnei exsolvebatur. Vitruvius *l.* 8 *c.* 7. innuere videtur, *Balneaticum* fuisse vectigal impositum, propter aquam, quæ ex aquæductibus & castellis publicis in balnea derivabatur. *Reditus Balnearum*, in *Bulla* Paschalis Pontif. A. C. 1101. apud eundem Ughellum *Tom. I. p.* 996. citatum Carolo du Fresne *Glossar.* &c.

BALNEUM, Ordo militaris in Anglia à Richardo II institutus, qui illorum 4. esse voluit. Henricus IV. autem ad 46. numerum extendit. Illorum insigne tres coronæ aureæ, in campo cœruleo, cum lemmate, *Tres in uno.* Quò tres virtutes Theolog. indigitatæ. Solebant hi equites se lavare prius, antequam crearentur. *Favin. Froissard. Matthæus Paris.* Phil. Jac. Spenerus. *Artis Heraldicæ Parte Gen.*

BALNEUM, genus potûs minimè delicati, apud Luithprandum in *Legat.* *Soli mensæ assident nudi, pastinacum sibi apponentes, balneaque tunc vitrò permodicè non bibentes, sed sorbillantes.* Et paulo antè, *Porrum, cepulam, allia, cæpe & panem voracius, balnea bibere.* Et sub finem, *Non proderit tibi balneum, quo te assiduè potas, in amore B. Johannis Præcursoris.* Car. du Fresne *Glossar.* Monachorum ac Pœnitentium hanc potionem esse, legas apud Macrum in *Hierolexico.*

BALNEUM Helenæ, vide infrà *Cythera.*

BALOEUM, Urbs Macedoniæ. *Steph.*

BALOTH, civitas tribûs Judæ. *Jos. c.* 15. *v.* 24. Latinè *subjectio, sive possessio, aut in ascensione.*

BALSA, Lusitaniæ urbs. *Ptol. Tavila H. Cyrus.* Item numeratur inter Cyrenaicæ regionis oppida, *Bustra Nigro*: *Albuferire Sanjoni*, oppidul. Algarbiæ, in ora prope Salvim, 18. leuc. à Pace Julia, inter S. promontor. & Pharum, *Baudrand.*

BALSALISA, Civitas sita in tribu Ephraim, in planitie, in finibus Diospoleos, 15. ab ea milliar. distans contra Septentrionem in regione Thamnatica. 2. *Reg. c.* 4. *v.* 42. Latinè *idolum tertium*, aut *idolum dives vel princeps, sive possessor trium, aut possessor ducatûs vel principatûs.*

BALSAMO, vide *Claudius.*

de BALSAMO Petrus, vide *Petrus.*

BALSAMON Theodorus, primùm Diaconus Sanctiss. Dei Magnæ Ecclesiæ Constantinopolit. Nomophylax & Chartophylax, prætereà προεστὼς Βλαχερνῶν, *primus Blachernarum*: posteà Theopoleos sive Magnæ Antiochiæ, totiusque Orientis Patriarcha, floruit in fine seculi XII. & principio seculi XIII. Jussu Imperatoris Emanuelis Comneni & Patriarchæ Constantinop. Michaëlis Anchiali, composuit *Expositionem sacrorum & divinorum Canonum, Sanctorum & celebratissimorum Apostolorum & sanctarum Oecumenicarum Synodorum ac etiam localium & particularium & reliquorum sanctorum Patrum, prætereà earum legum, quæ ipsa sunt in quatuordecim titulis posita in principio Canonum, ut jacent, quæ insita sunt*, ut habet operis inscriptio. Vide *Præfationem*, quam Commentariis suis seu *Scholiis*, ut ipse vocat, præmisit. Prodiit opus Græcè & Latinè Parisiis A. C. 1620. ex interpretatione Gentiani Herveti Galli; in qua tamen editione illa est interpolata. Prætereà edidit *Meditata de Patriarcharum privilegiis & Responsiones ad Marcum Patriarch.* Alexandrinum, μελέτας ἢ ἀποκρίσεις, ut ipse vocat, quæ extant in *Tomo I.* Juris Græco-Rom. Leunclavii à Frehero editi *l.* 7. ob quæ, ut & ob Scholia, Romanis minus fuit *acceptus.* Hinc in eum toties debacchari videas Baronium, *Tom. XII. Annal. A. C.* 1191. §. 49. & 62. causatum, odiò illum Romanam Ecclesiam prosequi, eo quòd post captam Latinis Constantinopol. *accepertit illa Patriarcham Latinum.* In quo tamen sibi ipsi contradicit §. 62. ubi Meditata illa seu Responsa de priv. Patriarch. scripta esse refert biennio antequam Constantinop. caperetur. Vide eum d. *anno* §. 49. unde disces, causas aversi à Latina Ecclesia animi ejus fuisse, *criminatum Ecclesiæ Occid. in Clericis, jejunium Sabbatinum, Monarchiam Papæ*, alia. quam ob causam *Schismaticus* appellatur passim, vide quoque Allatium *de Cons. perpet. Eccl. Orient.* & *Occid. l.* 2. *c.* 13. §. 4. *p.* 703. Sed & eidem restituerunt Viri docti opusculum, quod, sub *Paratitlorum* nomine, Auctore prætermissò Latinè ediderat Leunclavius, de quo vide infrà, in voce *Paratitla*, & plura hanc in rem apud Fabrottum *prolegom. Notarum ad hanc Collectionem, in Biblioth. juris Canon. Vet. p.* 1377. Justellum fil. *Præfat. ejusdem Biblioth. sub fin.* & Gerhard. von Mastricht *Histor. Juris Eccles. num.* 319. & *seqq.* Oxonii nova Editio *Collectionis*, ex MSS. Biblioth. Bathiensis insigni accessione aucta, adornatur, Carolus Patin. *Relation Historiq.* 2. Vide etiam *Theodorus.*

BALSAMUM, ἰσάργυρον *Hesychio*, quòd argentò rependebatur. Nempe Alexandri Magni temporibus balsamum duplò argentò pensabatur, teste Plinio, *l.* 12. *c.* 25. *Alexandrò magnò res ibi agente, totò die æstivo, unam concham impleri justum erat. omni verò fœcunditate è majore horto congios senos, minore singulos cum duplo rependebatur argento*; sicque non ἰσάργυρον τῷ ἀργύρῳ, sed planè διπλάσιον τοῦ ἀργύρου erat, libraque *Balsami* duæ libræ argenti fuêre. Posteà ut videtur, annona ejus vilior facta, nec duplò argentò pensari, sed contra argentum vendi pendique cœpit. Salmas. *ad Vopisc. in Aureliano, c.* 43. Fuêre autem *Balsameta* in terra Sancta, prope *Engadi*, (*Josepho Engaddi*) uti docet Joseph. *Jud. Antiqq. l.* 9. *c.* 1. Κατεστρατοπέδευσαν αὐτοὺς Ἐγγαδδὶ πόλιν καλουμένην, κειμένη πρὸς τῇ Ἀσφαλτίτιδι λίμνῃ, τριακοσίους ἀπέχουσα σταδίους τῶν Ἱεροσολύμων. φύεται δὲ ἐν αὐτῇ φοίνιξ ὁ κάλλιστος καὶ ὀποβάλσαμον. *Oppugnant Engadum urbem sitam ad lacum Asphaltidem* 300. *stadiis distantem Hierosolymis. Nascitur autem ibi palma pulcherrima & opobalsamum.* Et quia in vinearum modum consita erant, ut docet Trogus *l.* 36. *c.* 3. *Arbores opobalsami, in vinearum modum excoluntur.* Et Plin. *l.* 12. *c.* 25. *Balsami arbuscula est viti similior .... Malleolis seritur, nuper vincta, ut vitis: Et implet colles vinearum modô, quæ sine adminiculis seipsa sustinent. Tondetur similiter fruticans, & rastris nitescit* &c. Hinc per *vineas Engade*, Cantic. *c.* 1. *v.* 14. *balsameta* illa significari volunt plerique Interpretes. Hieronym. *in Loc.* *Vocatur usque hodie vicus pergrandis Judæorum Engaddi, juxta Mare Mortuum, unde & opobalsamum venit, quas vineas Engaddi Salomon nuncupat.* Aponius in *Cantic. l.* 3. *Vinea Engaddi non vinum, sed balsama, gignunt.* Et *in rund. Libr.* Robertus Foliotus Episc. Londin. ante annos prope 500. *Engaddi*, inquit, *planities est juxta Jericho, in qua consistunt arbores, in modum vineæ consitæ, ex quibus, dum vulnerantur, fluit balsamum.* Ut per *Vinitores*, de quibus 2. Regum *c.* 25. *v.* 12. Magistri intelligunt, *qui balsama legebant.* Quo de loco vide pluribus agentem Sam. Bochart. *Hieroz. Part.* 2. *l.* 5. *c.* 9. Locus proprius Phœnicon erat Hierichuntis, ubi duobus hortis; utroque Regio, *altero jugerum viginti .... altero pauciorum*, ut habet *Plinius*, *Balsamum* nascebatur. Theophrastus vero decem solùm jugera majori tribuit, minorem vero longè minorem facit, ut qui singulos tantum balsami congios omnibus annis reddebat, quum major ille senos impleret. Quâ proportione, si major hortus decem jugerum fuit, minor non plus habuerit, quàm unius jugeri spatium & tertium. Sed hac de re plura dicemus infrà, in voce *Phœnicon*. Atque id spatii fuit, antequam in Romanorum potestatem Judæa veniret. At posteà, *ita latè illa propagata sunt, ut jam nobis latissimi colles sudent balsama*, verba sunt Solini *c.* 35. Ubi ineptè *lucos*, de fruticetis & arbustis dixit, cùm *Balsami* arbor frutex sit & viti similis, cujus proceritas inter bina cubita subsistit. Sed & nimis Poëticum, quòd *balsama colles sudare* scribit. Hoc tantùm ait *Plinius*, quem is exscribit, postquam Judæa in Romanorum potestatem venit, numerosiorem eam arborem factam esse, quàm anteà fuerat. Quamvis enim à Judæis ipsis cæsa palmeta balsametaque

taque tradunt Scriptores, ne hostibus usui essent, impedire tamen non potuerunt, quo minus & hoc terræ Sanctæ cimelio illi potirentur. Unde Statius l. 5. *Sylv.* 2. v. 138.

An Solymum cinerem, palmetaque capta subibis,
Non sibi felices sylvas ponentis Idumes?

Et quidem tum universi *Balsami* reditus ad Fiscum spectabat, qui arborem serendam, colendam, incidendam curabat & balsamum ex ea collectum vendebat: Ac puri quidem purique balsami sextarius, vendente Fisco, trecentis denariis venibat; Sed, qui à Fisco emebant Mercatores, in tantum liquorem illum augebant, admixtis aliis succis, ut mille denarios facerent ex ea mensura, pro qua 300. solùm dedissent. Quorum fraus quò modò deprehendi consueverit, docet Plinius, ubi variis speciebus, quibus adulteratur balsamum, enumeratis, subdit. *Nequissime autem gummi, quoniam inarescit in manu inversa & in aqua sidit: quæ probatio ejus gemina est. Debet sincerum & inarescere, sed hoc e gummi crescere addita fragili crusta evenit, & gustu deprehenditur,* l. 12. c. 25. Sic Dioscorides inter notas, quibus probatur sincerum balsamum, postulat, ut succus ejus sit εὐδιάχυτον, pro εὐδιάλυτον, i. e. *facile liquescat, λεῖον, & εὐῶδες* &c. Fruticem ipsum & culturæ modum sic describit Solin. c. 35. *In hac terra* (Judæa) *balsamum nascitur, quæ sylva intra terminos viginti jugerum usque ad victoriam nostram fuit: at* &c. Et paulo pòst, *Similes vitibus stipes habet, malleolis digeruntur, rastris nitescunt, aqua gaudent, amant amputari, tenacibus foliis sempiterno inumbrantur. Lignum caudicis attrectatum ferro, sine mora emoritur: eapropter aut vitrò aut cultellis osseis, sed in solo cortice artifici plaga vulneratur, ex qua eximiæ suavitatis gutta manat. Post lachrymam, secundum in pretiis locum poma* (semen tantùm fert hæc arbor) *obtinent, cortex tertium, ultimum honos ligno:* ad quem locum vide *Exercitationes Plinian.* Salmas. p. 579. & *seqq.* ubi inter alia addit, incisionem sub ortu Canis fieri, & *uno die hominem colligere, quantum tenet concha,* ex Theophrasto, tribuunt autem conchæ, qui de Mensuris scribunt, tria cochlearia, quorum 96. sextarium implebant. Non plus scil. unus homo colligere poterat, cui circa singulos ramos hærendum, tenuis & exigua lenteque manans lachrymula excipienda, & abstergenda & in vas condenda erat. Plures igitur homines adhibendi erant in eadem arbore, cùm ex singulis arboribus, quæ tenui guttâ balsamum plorabant, suò tempore, intra unius æstatis spatium, sexaginta tria pondo balsami, h. e. septem congios, fuisse collecta, tradat *Plinius*, qui olim utriusque horti, circa Alexandri M. ævum, proventus erat. Nempe sub Romanis spatium Balsameti Hierichuntini ampliatum est & arbores propagatæ & plures factæ, nec propagatione tantùm numerosiores, sed etiam culturâ & curâ proceriores singulæ factæ sunt. Unde duplici modò uberius balsamum colligi cœptum, quàm anteà: quia & plures arbores erant, & *longiores venæ*, h. e. rami (nam vena balsami ferè per totum ramum erat extensa) quæ proin ter æstate percutiebantur & posteà depurabantur &c. *Ibid.* Porrò: cùm arbusculæ hæ olim uni Judææ concessæ essent, Justin. l. 36. c. 3. Plin. Solin. *loc. cit.* inde stirps in Ægyptum transiit, illicque crevit. Claudian. *Epithalamio Palladii*, v. 121.

Gemmatis alii per totum Balsama sectum
Effundere cadis, durò quæ saucius igne
Niliacum pingui desudat vulnere cortex.

Et quidem vineas balsami, tempore Herodis Magni, à Cleopatra Ægypti Regina, concessu Antonii, tantam felicitatem Herodi invidente, translatas in Ægyptum, ibique inter Heliopolin & Babylonem hortum consitum, in latitudine unum, in longitudine duos jactus arcus habentem, irrigari hodieque à fonte parvo, uberrimo tamen, refert ex vet. Scriptore Auctor Anonymus *Sinæ & Europa* c. 32. Apud quem hæc de re ita Salignacus. *Nos*, inquit, *cùm ibi essemus, mense Septembri, balsami lignum humile erat, palmi scilicet dimidii in altitudine, folia habens parva, ut ruta, albiora tamen. Messis balsami talis est: Decerpitur folium ex stipite, contra Solem, mox que gutta lucida & mire fragrans scatet ex ruptura: & sic balsami pretiosissimus liquor vitreis vasis colligitur, minime specimus, nisi ad Ortum Solis fiat ruptura. Fonticulus autem* (in quo fama est sæpe lotum à B. Virgine puerum Jesum) *parvulus est, non sufficiens irrigationi horti totius: quare Saraceni alium foderunt juxta illum puteum, ex quo quatuor boves aquam protrahunt per rotam, sperantes ex vicinitate fontis aquam fore salubrem, at longè aliter res evenit, donec missis canalibus aquam putei ducerent in fontem, quò facto largius & salubrius ex aquis mixtis rigatur hortus. Mirum dictu: verumtamen à Meridie Sabbathi, usque ad auroram diei Lunæ boves nullo verbere impelli possunt, ut in protrahenda aqua laborent, quod est fidei nostræ testimonium celebre.* Hactenus ille. Vide quoque infrà *Oculus Solis*: & plura apud Lipsium ad Tacit. *Histor.* l. 5. Not. 15. Sed & apud Sabæos oriri balsamum, Strabo l. 16. & in Arabia, Pausanias in *Bœoticis*, scribunt. Etiam in Ægypto provenisse veter. monumenta testantur, Vir. Cl. ad *Justinum* d. l. Usus illius in sacris passim occurrit. Apud Spartian. in *Hadriano*, c. 19. *in honorem Trajani balsama & crocum per gradus theatri consfluere jussisse* legimus: ubi Casaubon. aquam intelligit balsamò & crocò infectam; quæ tamen sparsiones impluriimùm è croco tantùm fiebant, quam ob causam scribit Auctor *Glossar.* *Sparsio*, κρόκου ῥαντισμός. Hadrianus etiam *balsama* addidit, quod ideò relatum in Acta, ac inde in Historias, ceu non prius factum, aut rarò, Casaubonus ad loc. At Heliogabalus quoque in lucernis *balsamum* exhibuit, apud Lampridium c. 24. i. e. *oleum balsaminum*, rem rarissimam jam tum & charissimam, Idem &c. Vide quoque ubi de Antiocho IV &c. Adde quæ infrà de *Opobalsamo* & *Xylobalsamo* dicemus: nec non de *Terebintho*, cujus fructum balsami fructui adeò similem esse semenque semini, ut terebinthi semine *Balsami* semen adulteratum fuerit videbimus. Statius *Palæstinos liquores* balsamum vocat l. 5. *Sylv.* 1. v. 211.

Ver Arabum Cilicumque fluit, floresque Sabæi,
Indorumque arsura seges, præreptaque Templis
Thura, Palæstini simul Hebræique liquores:

ad quem locum vide Casp. Barthium *Animadversion.* tom. 2. p. 167.

BAL-SASAR, Latinè *Servator Thesauri*, fil. Nabuchodonosoris, Dan. c. 5. v. 1. 22. Secundùm vero Josephum fil. Evilmerodachi: *Nerigissar*, auctorum gentilium, *Naboandel* Babyloniorum. Ultimus Chaldæorum Rex Babylone à Cyro occupatâ, inter epulas, occisus, postquam manu è pariete prodeunte & scribente *Mene, Mene, Tekel, Phares*, territus esset, A. M. 3516. regni 13. Vide Dan. c. 5. Joseph *Jud. Antiq.* l. 10. c. 12. & hic infrà *Baltassar*.

BALSERA, & **BASSORA**, alias Teredon, Urbs Asiæ, & emporium celebre Persidis, in provinc. *Irack*, prope sinum Persicum, 150. milliar. à Bagdeto in Austrum. Vide *Teredon*. Hinc sinus Persicus multis dicitur *sinus Balsera*. Vide P. de Valle *Itin. tom.* 4.

BALTASSAR, nomen Danielis. Dan. c. 1. v. 7. qui & *Beltessazzar*, Latinè *absconditè thesaurisans*, sive *in mœrore thesaurisans*, vel *occultè portans angustiam*. *Suidas*, Βαλτάσαρ [illegible]. Item VIII. Babyloniæ Rex. Regnavit ann. 5. *Nic. Lloydius*. Joh. Marshamo idem cum Evilmerodacho est, quod pluribus probat *Canone Chron. Sec.* XVIII. ubi de Nabuchodonosoris II. seu Magni successoribus. Vide *Evilmerodach*.

BALTEFREDUS, vide infrà *Belfridus*.

BALTHASAR, fil. Philippi IV. Hispan. Regis, ex Elizabetha Francica, mortuus est sedecennis. Item Landgravius Thuringiæ, fil. Friderici cognomine *Severi* seu Gravis vel *Macri*, Ducis Saxoniæ, pater fuit Friderici cognomine *Pacifici*, A. C. 1440. mortui, & emtione Gerstungam, ut vacans feudum, *Kevernburg*, ab uxore Margareta Norimbergensi Hilperhusiam, Heldburgum & *Eisfeld* acquisivit. Item fil. Henrici Ducis Megapolitani, A. C. 1477. extincti, Episcopus Suerinensis, postea infulâ depositâ maritus. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Hist.*

BALTHASAR, Comes Nassoviæ, lineæ Wisbadensis & Idsteinæ, filius Philippi (qui primus Wisbadentium Comitum Lutheri reformationem est amplexus) ex Hadriana, Johanne Barone Bergæ ad Scaldim genitâ, Commendator primò fuit Ordinis Teutonici Gastenburgi: Adolfo dein fratre majore natu, sine prole defunctò, avitum regimen adiit; Pater, ex Margareta (Reinhardi Comitis Isenburgici filia) Johannis Ludovici, qui Patris in ditione successor, decessit A. C. 1596. præmortuâ omni sobole & hæreditate ad Ludovicum agnatum, Comitem Weilburgensem & Saræpontanum, delatâ. Cyr. Lentulus *Geneal. Principum ac Comitum Nassoviæ MS.*

BALTHASARUS Castilionæus, Poëta celebris.

BATHASARUS Gerardus, Burgens. ab Hispanis conductus, Delphis Hollandiæ, Gulielmum Principem Auriacensem sclopetò tribus glandibus explosò occidit. Ad supplicium ductus, dixisse legitur: *à Jesuitis se Martyrum sede illectum, decrevisse trucidare Principem, licet 50000. hominum stipatus fuisset.* A. C. 1584. Thuan. l. 79. Reidanus *Annal.* l. 3.

BALTHASARUS Pacimontanus, Anabaptista, Tiguri convictus, palinodiam cecinit. Mox in pristina deliria relapsus, transiit in Moraviam, ubi captus & Viennam deductus, ultricibus flammis exustus est. A. C. 1525. *Prateolus*, *Spond.*

BALTHASARUS Paëz Trinitarius, plurium commentariorum auctor.

BALTHASSAR, Rex Babylonis, sub quo hæc civitas à Persis capta fuit. Tot ac tantis deliciis affluebat, ut inter impudicas mulieres & obscœnas, tanquam in cœno porcus volutaretur. Vide *Bal-Sasar*.

BALTHEUS, cingulum militare est, cui insertus gladius gestatur, sine quo nemo militaribus ordinibus censebatur dignus. Sidonius Apollinaris *carm.* 2.

------ ------ Bullis bestilibus asper
Subligat à læva fulgentem Baltheus *ensem.*

Rectè *bullis*, nam ex auro appositæ illæ, quare à Treb. Pollione in *Gallieno* c. 2. dicuntur *Balthei* aurati & constellati. Virgil. *Æn.* l. 12. v. 942.

------ ------ Humero cùm apparuit alto
Baltheus, *& notis fulserunt cingula bullis.*

Talibus autem milites ac Duces usi, vilioribus bullis ornatos enses Gladiatores gestàrunt. Pseudo-Cornut. *ad* v. 44. *Sat.* 4. *A. Persii. de Gladiatoribus*, inquit, *tractum, qui accepta victoria inaurati tegunt balthei.* Porrò auro gemmæ, quò speciosior esset apparatus, addebantur: Unde Corippo.

------ ------ Pretiosaque cingula gemmis. &c.

Certè *Balthea* Militum, apud Romanos, argentea passim occurrunt. Plin. l. 33. c. 12. *Et quod hæc attinet colligere, cum capuli militum, etiam ebore fastidito, cælentur argento, vaginæ vaculis, balthei laminis crepent?* &c. Idque gregariorum: Unde non mirum, si Ducibus & Tribunis *Balthei* essent aurati stellatique, i. e. gemmati. Aurò enim vel aureis clavis configebantur, & gemmis stellabantur. Verg. l. 9. *Æn.* v. 359.

------ ------ Et aurea bullis
Cingula.

i. e. clavis aureis, ut interpretatur *Servius*. Meminit horum Trebellius Pollio *loco cit.* *Nam quum cingula sua plerique militantium, qui in convivium venerant, posuerent hora convivii, Saloninum puer sive Gallienus, hos auratos constellatosque baltheos rapuisse perhibetur: & quum esset difficile in Aula Palatina requirere, quod perisset --- postea togati ad convivium cincti accubuerunt --- atque hinc tractum morem, ut deinceps cum Imperatore cincti discumberent.* Ubi tamen Salmas. pro *constellatos* mavult legere *pustulatos*, h. e. *pustulis* vel bullis argenteis distinctos. *Pustula* namque de argento optimo dicebatur: unde & *pustulatum argentum*. Martial. l. 8. *Epigr.* 51. v. 6.

Et niveum candens pustula vincit ebur.

Pustulatos igitur *baltheos* hic interpretatur, pustulis aut bullis ornatos, i. e. optimo argento variegatos ac ornatos. Vel legi posse, *costulatos* ait, i. e. regulis quibusdam & virgis argenteis, in modum costarum positis & ordinatim distinctos. Et sic costulæ argenteæ dicerentur in balthearum ornatura, ut laminas & bacillos eisdem ornandis & gladiorum vaginis, apud Plinium, memorari vidimus. Vide Salmas. *Notis ad Æl. Spartian. in Hadriano Cæs. & Trebellium Pollionem l. cit.* Sed & Venatoribus quoque in usu fuisse, docet Levius Andronicus, apud Terentianum Maurum *l. de Metris* &c. Fuit autem *Baltheus* usque adeo militi necessarius, ut Imperatores inaugurandi eo cingerentur, ac per eum ipsam significarent militiam: ut gestatus militem signaret, depositus exauctoratum seu ignominiosa missione excedere castris jussum esset: quæ hæc militaris cinguli ademtio, gravissima simul ac ignominiosissima nota. Vide Freculphum *Tom. 2. Chron. l. 5. c. 15.* Herodian. *l. 2. & 7.* Hinc passim apud populos, cingulum seu Baltheus pro militia, vide Treb. Pollionem *in Gallieno.* & *accinctus* pro milite, *discinctus*, pro inhabili ad militiam, apud Auctores. Ovid. *Amor. l. 1. eleg. 9. v. 41.*

Ipse ego segnis eram, discinctaque in otia natus.

Ad formam militaris disciplinæ & civici Magistratus solebant cingi. Lucanus *Pharsal. l. 7. v. 430.*

Sarmaticumque premet succinctus Consul aratrum, &c.

Stringebantur autem *Balthea* fibulâ communiter, ut infrà dicemus. Plura apud Thom. Dempster. *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l. 9. paralipom. in c. ult.* Aliter paulo sumitur vox *Balthei*, apud Quintilian. *l. 11. c. 3.* ubi de Toga loquens sic ait, *Sinus decentissimus, si aliquanto supra imam togam fuerit, nunquam certè sit inferior. Ille qui sub humero dextro ad sinistrum obliquè ducitur, velut Baltheus, nec strangulet, nec fluat.* In quibus verbis, *baltheus* Gronovio est collectio rugarum circa pectus, sub dextro brachio incipiens, in medio latioribus & extantioribus rugis, ut speciem tabularum sibi invicem superstructarum, simul umbonis referrent, in latum infra desinens in sinum, in longum porrecta usque sub sinistrum brachium, ibique velut nodo contracta, sic tamen ut nullum post tergum emineat. Ab illa autem umbilici specie & tubere, quod in medio apparebat, & totus baltheus dicebatur *Umbo*, quod probat ex collatis verbis Fabii & Curii, *Epist. ad Joan. Rhodium.* Unde *Umbo candidus*, pro Toga pura, apud Persium, *Sat. 5. v. 33.* Octavius verò Ferrarius ipsum hic sinum *Balthei* nomine intelligit: Nam quemadmodum baltheus militaris cingebat pectus, sic sinus ille brachio subjectus ad instar cinguli hominem circumdabat, non quidem rectè, ut baltheus, sed obliquo ductu, quia ad sinistrum altior, demissior in dextro erat. Imò Quintilianus, inquit, duplicem sinum superiorem videtur statuere: alterum, qui cadebat in pectus, pars scil. togæ, quæ subjecta humero dextro è *balthei* evolvebatur & reflectebatur, ac descendebat ad inferiora: alterum, *Baltheum* ipsum, rugas scil. constrictas ac coactas, quæ de sub sinistro brachio ad sinistrum humerum recurrebant; non tamen, ut duplex sinus fuerit, sed duas habuerit partes. Ita ergo, *baltheum* Quintiliani, concedit umbonem dici posse, si per umbonem intelligatur sinus rugis ac plicis fortuitis protuberans; non verò, si nodus ille & artifex contabulatio, quam in toga unquam fuisse contendit, *de Re Vestiar. l. 1. c. 19.*

BALTHEUS, quoque in Ecclesia Romana Zona dicitur, quâ Episcoporum, Sacerdotum & Ministrorum etiam inferioris gradus Ecclesiastici, vestes constringuntur. *Annales* Anianenses, *Unam verò partem sibi reservavit, quam dedit Benedicto Abbati S. Anianensis Archisterii, videlicet Crucis dominicæ cum gemmis, brathea aurea contextas cum gemmis*, baltheos *aureos similiter gemmatos, calices aureos* &c. Vide quoque Honorium Augustodun. *l. 1. c. 226.* & *Librum Sacram.* apud Menardum *p. 260.* Ejus verò, quô Roman. Pontifex consecrandus præcingitur, meminit Joh. Diaconus in *Vita S. Gregorii M. l. 4. c. 80.* *Porro in exilitate* balthei, *quæ unius pollicis mensuram nunquam excedit, speciem propositi regularis olim à S. Benedicto statuti ---- eum servâsse, luce clarius manifestat.* Et Anonymus in *Vita* Paschalis II. Pontific. Roman. *Deinde in Patriarchale ascendentes Palatium, ad duas curules devenit. Hic balthea succingitur cum septem exinde pendentibus clavibus, ex quo scia septem sigilla* (Apocalypf. c. 5. 6.) *septiformem Spiritus S. gratiam custodiarum Ecclesiarum, quibus simul, Deo auctore, præest, regimini in claudendo aperiendoque, tantâ ratione providere debere, quanto solertius id, quod intenditur, operatur.* Vide quoque Johannem Sarisber. *Ep. 42.* Alius ab hoc est *Baltheus mundialis* seu *secularis*, cujus mentio apud Ivonem Carnot. in Chron. apud Lambecium *Comment. de Biblioth. Cæs. l. 2. c. 8.* in *Ludovico Pio*: *Ipsius denique tempore cœperunt deponi ab Episcopis & Clericis balthei gemmeis cultris honorati & cingula aurô compta & exquisitè & alia secularia pariter ornamenta* &c. Vide supra. Hinc *Baltheum auferre*, pro degradare, apud Aimonium *Histor. Francor. l. 3. c. 93.* Vide infrà, ubi de *Degradatione*, & plura hanc in rem, apud Car. du Fresne *Glossar.* Occasio verò *Balthei* hujus ex Vet. Test. in quo אבנט seu *Baltheus*, erat inter octo indumenta seu Vestes Pontificis, quæ *Aurea* dicebantur; non quòd totæ ex auro constarent vel omnes aurô illustræ ac interstinctæ forent, sed quòd quibusdam ex iis aurum variè intextum, reliquæ autem cœteris ejus vestibus ornatiores & splendidiores erant. Omnes enim ex lino erant purissimo & pretiosissimo, vide de iis Exod. *c. 28.* Et quidem quatuor harum, inter quas & *Baltheus*, Pontifici cum reliquis Sacerdotibus communes erant, reliquæ Pontifici propriæ, ut infrà videbimus. In quo sacro ornatu ministrabat Pontifex quotidie in Sanctuario, juxtaque cum Sacerdotes suo ordine. Sine his vestibus enim operari sacris non licebat: *Baltheusque* inprimis, ut qui reliquas vestes contineret, sacer habebatur, quem proin, solâ ministerii horâ, adhibendum fuisse, cùm reliquus habitus totô Ministerii die retineri posset, ajunt Magistri, ut videre est, apud Joh. Seldenum *de Synedriis veter. Ebræor. l. 3. c. 11.* Sed & præter vestes aureas, inque iis *Baltheum*, habebat quoque Pontifex quatuor *Vestes albas*, prioribus quatuor cognomines ex lino contextas, quibus is solus utebatur, semel in anno, cùm piaculare sacrum administraturus interius adytum intraret: quô peractô eas deponebat, sequenti annô novas rursus accepturus. Inter quas iterum *Baltheus* seu *Cingulum* erat, ut videre est Levit. *c. 16. v. 4. 32.* Ad quod respexit Esaj. *c. 11. v. 5.* ubi de DOMINO nostro, cujus illustris typus erat Pontifex, *Erit enim justitia*, inquit, *cingulum lumborum ejus, & fides ipsa cingulum femorum ejus.* Vide A. Rivetum *Exercitat. in Exodum cap. ult.* & Franc. Burmannum *ibid.*

BALTHEUS, vide infrà *Zodiacus.*

BALTIA, insula in mari Germanico.

BALTICUM Mare, *Morimarusa Philemoni*, & *Amalchium* Hecatæo apud Plinium *l. 4. c. 13.* dicitur. *Mercatori* est *sinus maris Germanici*, quem hodie Germani *Ost Zee* dicunt, Rutheni *Waretzkoye More* vocant. *Suevicum mare & Pigrum* Tacito *c. 45.* dicitur, ab effectu, ut creditur, quod non, ut cætera maria moveatur. *Codanus sinus* Melæ est, *l. 3. c. 3.* Ab Insul. Codanonia. *Mare Venedicum Sigismundo Herbersteino.* Accolæ Germani illud *Belt* indigitant. Hoc quanquam in ejus aditu multæ sint Insulæ, tamen ex omni parte impervium est, nisi in Sundico freto. Mare autem illud terras subiens, iterum in duos sinus dividitur, Bodnicum & Finnicum. *Baudrand.*

BALTRA, sinus oblongus Hiberniæ Insul. in Momonia provinc. & Desmoniæ Comitatu. Ab aliis *Bantrebay*. Portus habet aliquos.

BALVE Joh. Cardinalis, molitoris Virodunensis fil. Ludovici XI. Eleemosynarius, Episcopus Andegavensis factus est, accusatô priùs Johanne de Beauveau Euergetâ suô, tandem ope Regis, purpuram adeptus. Tam proclivis ad militiam animô, ut ipsemet militibus contra Ligam *Boni publici* conductis, stipendia solveret. Unde jocus Comitis Dammartini ad Regem rogantis, ut committeret sibi Ecclesiam regendam, siquidem Cardinalis militari munere fungeretur. Post quæ perfidiæ suspectus, 11. annos in carcere detentus est, Papâ nequicquam reclamante, donec tandem Pontificii legati operâ dimissus est. Romam cùm venisset, multum gratiæ nactus est, à Sixto IV. mox Legatus à latere in Galliam remissus. Inde reversus, Episcopus Albanus, post Prænestinus, dein Protector Ordinis Melitensis, tandem Legatus Anconæ evasit, ubi mortuus est. A. C. 1491. *Phil. Comminæus, Continuator Monstreleti, Rob. Gaguinus, P. Æmylius*, Mezeray *in Lud. XI. & Carolo VIII.* Auberius, *in Histor. Cardin.* Spondan. A. C. 1465. *n. 4.* 1480. *n. 4.* & 1485. *n. 5.*

BALVENTIUS, prænomine *Titus*, primipili centurio in exercitu Cæsaris, vir fortis & magnæ auctoritatis in Gallia ab Ambiorige cæsus. Cæs. *l. 5. Com. c. 35.* codex Fulvii Ursini habet *T. Bentius.*

BALUS vel BALANEUS VIII. Babylon. Rex, regnavit Ann. 30.

BALYA, Insula Indiæ Orientalis, ad ortum juxta magnæ Javæ insulam sita est: à qua dirimitur tantùm fretô Balambuanô: Ejus Borealis angulus sub gradu nono cum dimidio poli Antarctici porrigitur, ambitum ferè milliar. 12. Germanicorum sortita est. Ad oram aquilonarem valde montosa, populis tamen abundantissima. Regionis hujus homines nigri sunt, crispis capillis spectandi. Regem habent acrem & imperiosum: cœteroquin Ethnici: quodvis primum manè obvium, eô die adorant. Vestitum Javanis & finitimis aliis consimilem gerunt. Uxores plures ducunt, ex quibus liberos adeò frequentes suscipiunt, ut licèt indies & hominum magnus numerus venum eat, nihilominus insulam ultra 600000. alere confirment. Opificium eorum principale est agricultio, & textura, cùm gossypii insula feracissima sit. Equos, sed pusillos, Gallicanis similes habent, qui cataphractum sessorem vix ferant: Opulentiores & primarii sellis, sclavorum humeris impositis, gestantur, aut curribus Bubalorum operâ vehuntur. Oryzâ oppida abundant, cùm, interdictô Regis, ejus nihil efferri queat. Omnis quoque generis eadem volucres promit. Fructus eorum primarius est *Cocos*, qui incolis pro cibo optatissimus venit, ex quo & oleum valde salubre exprimunt. Negotiationes maritimas nullas agunt, nisi fortè per parvas *Paraos*, quibus ad litus saltem Javanum suos ad divendendos pannos xilinos ablegant. Eadem insula satis commoda illis navibus est, quæ ad Moluccanas insulas, Bandam, Ambon, Maccardo, Timor & Solor hac transeunt. Apud eos & hodie perniciosus ille mos viget, ut cum defunctis viris multæ simul conjuges comburantur eôdem rogô, cui oleum suffundunt & santalum injiciunt. Si quæ mulier eô rogô cremari renuit, parum proba habetur. Cæteras ad pyram promptas & faciles honestissimas & viri amantissimas pronunciant, dignasque quæ illi in futura quoque vita cohabitent. Ritus iste primitus à Rege quodam ideò institutum est, ut mulierum proterviæ hoc modo obviam iretur: solebant enim mulieres viri pertæsæ sui fatuitatem & alios ardentes, innumeris dolis aut variè commixtis veneniis eum è medio frequenter tollere. Quô flagitiô cùm Rex sibi viros quam plurimos pessum ire videret, hôc ritu institutô, malitiam muliebrem nonnihil infrenari posse arbitratus est. *Nat. Metel.*

BALYRAS, Peloponnesi fluv. Cœl. Rhodig. *l. 18. c. 7.*

BAMAAL, h. e. *in circumcisione, aut in missione*, fil. Josaphat. 1. Paral. *c. 7. v. 14.*

BAMBA, vel WAMBA, ab aratro ad sceptrum vocatus, & stimuli germinantis miraculô confirmatus, evasit Rex Gothorum XXXI. in Hispan. invitus thronô impositus est, post Recesuintem. Auditô Hilderitum Comitem Nemausensem quendam in Aquitania turbâsse,

bâsse, misit contra illum exercitum, sub Paulo, prædecessoris sui agnato. Qui pace cum Comite factâ, Narbonæ se Regem fecit, Provinciamque totam diripuit. Quam perfidiam ultus est Bamba, & redux classem 160. navium, quâ Arabes ex Africa in Hispaniam appulsi mare infestabant, oppressit. Interea Erügius, gener Reccesuinti, venenum Regi propinat, cujus vitio Monasterio quodam obiit, A. C. 680. regni 8. sed 1. Canon Concilii Toletani 8. an. 681. coacti, ad Ervigum eligendum, notat Bambam ei throno cessisse. Roderic. *Hist. Hisp. l. 2. c. 1. & seqq.* Mariana *l. 6.*

BAMBA, Provinc. regni Congiani, in Africa, cum oppid. cognomine inter Loandam & Zaire fluv. ditissima, & totius regni propugnaculum contra quoscunque hostes. Habitatores omnium ejus regni bellicosissimi sunt, semper armati incedunt longis gladiis, qui è Lusitania adferuntur. Tantis sunt viribus præditi, ut servum, quos pecudum ferè locô habent, medium dividant, imò tauro mediocri, unô ictu cervicem amputent. *Natal. Metel.*

BAMBA, provinc. Americæ meridionalis in regno Popajani, & versùs urbem cognominem.

BAMBACORAX, Alexius olim Comnenus Imperator Constantinop. dictus est, uti legimus in *Epist.* Honorii III. 185. *l. 4.* quòd *balbutiret* & instar *corvi* crocitando verba effunderet, quod τοῖς βαμβαλίζειν solenne. Et quidem balbutiem hanc ejus observant etiam Anna filia *l. 1.* & Bryennius gener *l. 4. num. 22.* Origo vocis à vocabulo *Bambalio*, Græcè ψελλὸς: Sic enim M. Fuldum, Antonii III. Viri socerum propter hæsitantiam linguæ stuporemque cordis, appellatum, scribit Cicero *Philipp.* 3. & Græco κόραξ, i. e. *corvus.* Vide præfatum *Glossarii* Auctorem.

BAMBALIO, In hujus nominis origine debetur laus Adriano Turnebo, qui *Advers. l. 17. c. 19.* scribit hôc modô: *Pater uxoris Antonii propter hæsitantiam linguæ, stuporemque cordis, ut à M. Tullio, Philip. 3. c. 6. ei objicitur, Bambalio vocatus fuisse dicitur.* Proinde quæritur, quis sit *Bambalio* à Criticis. *Fungerus* nomen per diminutionem ad risum factum arbitratur, ut quemadmodum dicitur à *scrpta* *Scrpunio*, sic à βαμβαίνων, βαμβαλίων. Est autem βαμβαίνειν, *tremere ac dentibus crepitare, & labris balbutire*, quod & algentibus usu venit, & stupentibus quoque, & balbutientibus, & ore tumultuantibus, & in loquendo colluctantibus & hæsitantibus, maximè tamen commissione labrorum bailium sonum elidentibus, quod & βαμβαλύζειν, & παμβαλίζειν dicitur. Quæ omnia per Onomatopœiam sunt effecta, ut βομβαλοβομβάξ apud Aristophanem, & βόμβος & inde factum nomen bombardæ. Fit & apud Dionem, cùm in Oratione Ciceronis, tum in Oratione Caleni, mentio *Bombalionis. Nic. Lloydius.*

BAMBERGA, urbs Franconiæ Episcopalis sub Episcopo proprio quæ & *Babenberga*, à *Baba* Othonis Imperatoris filia nominata, colli imposita, à D. Henrico II. Imperatore qui magnificum hic templum, eluendis peccatis, condidit, A. C. 1007. ad hanc dignitatem evecta. Hic illam cum omnibus suis juribus Romanæ Sedi subjecit, à quo jugo per Henricum V. Beneventô cessô, liberata est. longitud. 32. 49. latitud. 49. 51. Propè confluentes Mœni & Regnitii fluv. 9. leuc. ab Herbipoli. Quibusdam creditur *Bergium* antiquorum. Ditmar. *Chron. l. 6.* Leo Hostiensis, *l. 2. c. 47.* Marianus, Abbas Ursperg. Autor Vitæ Henr. I. *tomo 6. antiq. Lect. Canisii.* Concilium ibi A. C. 1011. in quo Theodoricus Lucemburgicus, Cunegondis Imperatricis frater, accusatus est, illegitimis modis in sedem Episcopalem Mediomatricum irrepsisse. Ditmar. *l. 6.*

BAMBERGA, oppidul. Bohemiæ, versùs Montes, in confinio Moraviæ provinc. juxta amnem *Orlitz*, in colle, 1. leuc. ab Austria in ortum 6. à Glacio in Austrum.

BAMBOTUM, Mauritaniæ fluv. crocodilis refertum. Plin. *l. 5. c. 1.*

BAMBYCA, vel BAMBYCE, Mesopotamiæ urbs, quæ & *Edessa*, in qua Atergatim Deam colunt. Strabo, *l. 16.*

BAMBYCATII, populi juxta Tigrim, qui omnem auri & argenti materiam ita execrantur, ut omnia metalli genera coëmentes, illa in profundas terrarum, & abditas solitudines suffodiant, ne pecuniæ commerciô animi indoles enervetur. Alex. ab Alexandro *l. 4. c. 15.*

BAMMULUM, diminutiv. ex *bammum*, quod Latini sumsisse ex Græco *βάμμα*, quod inter alia ὀξυβάφιον, h. e. *acetabulum* notat; sic vas oxygari *bammum*, apud Cassiodorum, *Adamantius* vocat *Martyrius.* Unde *Bammulum*, parvum ὀξυβάφιον, quod recentioribus Græcis est βαμμύλιον & βάμβυλον. Qui proin, quoniam candelabra olim fiebant, in modum lancis, uncinum in medio habentia, cui infigeretur candela, μονοβάμβυλον dixêre candelabrum unicô tantùm acetabulô constans, διβάμβυλον, quod duo haberet &c. ut videre est apud Malaxum *in Histor. Patriarch.* Exodi *c. 25. v. 31.* *scyphi* istiusmodi acetabula dicuntur, in candelabro Templi. Sed & in Veter. lucernis βαμβύλια dicebantur, quæ oleum continebant, Herodot. *l. 2.* [illegible] Item, quibus excipiebantur candelæ emunctiones & decidentes sordes, quæ βάμματα quoque recentioribus Græcis dicta. Idem igitur ὀξυβάφιον & τρύβλιον & Bammum sive *bammulum*, pro quo *magulum* dixit Solinus *c. 27.* ad quem vide Salmas. *in Exercitationibus Plin. p. 375.*

BAMOTH, i. e. *altaria*, vel *excelsa*, aut *in monte*, nomen vallis. Quam Israëlitæ transiêrunt, in tribu Ruben. Numer. *c. 21. v. 19.*

BAMOTH-BAAL, civitas in tribu Ruben, & mons, in quo colebatur Baal. Jos. *c. 13. v. 17.*

BAMURÆ, populi Libyæ. Silius Ital. *l. 3. v. 303.*

Tum Chalybis pauper Bamura cruda juventus.

Ubi Dausquetius ait, in excerptis MS. codicis esse *Baniuræ*. Sanè *Baniuræ Ptolemæo* populi sunt in Mauritania Cæsariensi, & *Bajura* Ammiano *l. 29. c. 5.* *Banurri* Plinio *l. 5. c. 2.* *Nic. Lloydius.*

BANAJA, i. e. *filius intelligentiæ*, aut *ædificatio Domini*, nomen viri. 2. Sam. *c. 23. v. 20.* Item *princeps*. 1. Paral. *c. 4. v. 36.* Pater Pheltiæ, Ezech. *c. 11. v. 4.* Filius Jehojada. Unus ex fortibus Davidis, cui Salomonem inaugurandi & Joabum occidendi cura commissa, hôc sublatô Dux exercitus factus. 2. Sam. *c. 8. v. 22. 23.* & 1. Reg. *c. 1. v. 8. 10.* 1. Paralip. *c. 4. v. 36.* &c. Joseph. *Jud. Ant. l. 7. c. 10. & 11. l. 8. c. 1.*

BANARA, urbs Asiæ, in India, in regno Bengalæ, juxta Gangem fluv. sub ditione M. Mogolis, 40 mill. pass. à *Gauro*, urbe, in Septentrionem, & 100. ferè ab Halobassa in meridiem.

BANASA, quæ BANASSA *Antonino*, & *Ptolemæo*, Plinio *Valentia*, *l. 5. c. 1.* urbs Mauritaniæ Tingitanæ à Lixo 40. mill. pass. *Fanfara Moletio.*

BANATIA, *Banfey*, teste *Camdeno*, oppid. Britanniæ in Angliæ Scotiæque confinio, Tuesi finitimum, in Boream recedens. Ita *Ferrarius.* Atqui *Camdenus* ponit eam, ubi jam *Bean* Castrum, in Moravia regione Scotiæ longissimè à Tuesi fluv. distans.

BANATTIA, urbs erat Vacomagum, nunc castrum *Ban*, in Scotia Septentrionali ad amnem *Findorn*, in Moraviæ Comitatu versùs Badenacham. Vix 10. milliar. à Tuesi seu Spea fluv. *Sanson.*

BANAURIDES, insulæ Thuscæ, à Banauro Ajacis filio. *Stephanus.*

BANAUSI, servorum genus, manuum operâ utentium. Cœl. Rhodigin. *l. 25. c. 18.* Est autem Βάναυσος propriè *fornicarius*, h. e. *qui circa fornaces, & caminos exercetur.* *Hesychius.* Βαναυσία, πᾶσα τέχνη διὰ πυρὸς, κυρίως δὲ ὁ περὶ τὰς καμίνους. Καὶ πᾶς τεχνίτης χαλκεὺς, ἢ χρυσοχόος, βάναυσος. Porrò *Baünos* Peloponnesii ignis locum vocant *caminum*, & αὔειν est *incendere*. Unde propriè dicitur de artificibus, qui igne opera sua conficiunt. Sed translata vox est postea ad omnes artes: quæ manuum officiô peraguntur, id quod & B. Hieronym. annotat, *l. 1. adversùs Pelagium*, *Utitatem*, inquit, *de iis, quas Græci Βαναύσους vocant, nos ad opera manuum pertinentes dicere possumus.* Inde Βάναυσος τέχνη, apud *Aristot. ars sordida & illiberalis*, & βάναυσος φιλοτιμία, apud *Platonem*, *aroctica trivialis. Nic. Lloydius.*

BANBURIA, oppid. Angliæ, in Comitatu Oroniensi, ad Chervelum amnem, 15. milliar. ab Oxonio in Septentrionem, 12. à Varvico in Austrum.

BANCA, Insul. Asiæ in longum porrecta, in mari Indico prope Sumatram Insul. in ora Orientali cum oppid. & ex adverso Palimbani oppidul. Hinc fretum inter eam & Sumatram *Fretum Bancæ.*

BANCONA, Germaniæ superioris oppid. vulgò *Oppenheim*, Georg. Fabricius. longitud. 27. 20. latitud. 49. 50. Vide Oppenheimium.

BANCUS, vox medii ævi, pro Tribunali: quô nomine duo apud Anglos notissima, teste *Spelmanno*: *Bancus Regius*, qui post Parlamentum, supremum est totius Regni tribunal, utpote quod de causis cognoscit capitalibus, criminalibus, aliisque ad coronam & Regni Hospitium pertinentibus. In eo præsidebat olim Capitalis Angliæ Justiciarius, & interdum ipse Rex: hodie verò Capitalis Justitiarius *Banci Regii*, cum tribus vel quatuor assessoribus. Et *Bancus Communis*, ubi placita communia, i. e. lites civiles ex jure inter subditos oriundæ tractantur: cui præest similiter cum 3. vel 4. assessoribus, suus itemque Capitalis Justiciarius. Pertinet autem jus *Banci*, propriè ad Regios Judices, & qui summam administrant justitiam. Infimarum enim Curiarum, puta Baronum & Hundredorum *plano*, ut ajunt, *pede* censentur judicare, in Jure Civ. *pedanei Judices*, Græcis χαμαιδικασταί; Gallis *Juges dessous l'orme*, quòd prope ædes dominicas, sub ulmo, vel alia arbore, solerent considere, dicti. Huc facit illud ex Querolo, antiqua comœdia, *De robore sententias dicunt.* Majorum autem Judicum sedes, Græcis Βήματα, Romanis *sellæ* vel *tribunalia*: Minorum, illis Βάθρα, his *subsellia* vocantur. Sed & antiquissimi moris fuit, è tribunalibus aggestô cespite constructis, jus dicere. *Glossar. Archæol.* Sed & in Italia, pro Foro aut Tribunali Judicum, vox obtinuit, Ital. *Banco*, *Seggia del Giudice.* Hinc plures extant sententiæ, seu Judicata aliquot Judicum Cumarum & aliarum urbium Italiæ, quæ in hæc verba clauduntur: *Lecta, lata — & pronunciata fuit hæc sententia ----- per D. Potestatem sedentem in Banco, pro Tribunali*, &c. Sic legitur in *Charta* Rogerii Siciliæ Comitis apud Ughellum *Italiæ Sacr. Tom. 1. p. 1029.* [illegible] *Et concedimus ei potestatem tenendi Bancum* &c. Academicis Cruscanis *Banco* propriè est mensa illa, cui assident Judices & Magistratus, cum rationes reddunt; Mercatores, cum pecuniam numerant, cùm tabulas accepti & expensi conficiunt. Vide Joh. Villaneum *l. 11. c. 93.* Sed & hæc legas in *Statuto* Communiæ Mechliniensis *MSS. Villa Mechliniensis de cætero habeat plenum* banchum, *sive sedem* 12. *Scabinorum.* Est etiam *Bancus*, stallum ubi Mercatores merces suas exponunt, in *Charta* A. C. 1152. apud Catellum *Histor. Com. Tolos. l. 2. p. 218.* &c. Origo vocis quibusdam ex *Abacus*; aliis ex *Scamnum*; nonnullis ex German. *Banc* subsellium, sedile ligneum longius, quod unà plures capit sessores. Quô significatu legimus, apud Udalricum in *Consuetudinibus* Cluniac. Monast. *l. 2. c. 36.* *Duo Sedilia, quæ vulgò* bancos *vocant.* Hinc *Bancale*, apud Durandum *Ration. l. 2. c. 3. num. 23.* alibique *banci* seu subsellii sustragulum, tapes, quô scamnum seu *bancus* insternitur &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.*

BAND, Persis *fascia* est, ex Græco βάνδον posterioris Imperii, quod à Latino factum *Bandum*, & [illegible]. Unde *Bandum*, pro vexillo. *Glossæ. Bandon, σίγνον*, vide infrà. Et Franco-celtæ *Bandam* pro fascia hodieque dicunt, ac *bandare*, pro fasciare: quod à Græcis itidem hausère, unde & Persæ, in quorum linguam infinita prope vocabula de Græco irrepsisse, docet Salmas. *ad Solin. p. 1130.*

BANDA, insula, satis nota in mari Indico, sub Hollandorum dominio vicinæque aliquot insulæ, totius orbis terrarum solæ spontè lautiores in epulas & medicamenta mortalium, ex una ca-

demque arbore macim & nucem myristicam fundunt. Arbor ad pyri similitudinem accedit, fructus mala persica quadantenus imitatur: florei quò tempore eandem aliæ quoque plantæ, & herbæ varii generis: è quibus universis mirificus odor, incomparabilis cujusdam suavitatis exsistit: ubi defloruit, maturescens pomum paulatim è viridi, tum cæruleas luteasque, tum purpureas & igneas transit in maculas, quales in arcu cœlesti cum voluptate cernimus. Sita est ab Amboina, versus Euronotum, in Archipelago S. Lazari, venuntque eo nomine parvæ sex insulæ, ab interlabente Oceano à se invicem distinctæ, nempe *Lontor*, reliquarum maxima, eaque fortalitiò munita: *Nera*, *Poleway*, *Poolereon*, *Rosgain*, & *Gonnagapy*, quæ omnes imperio Belgarum subsunt. Ex his *Poolereon* una fuit è rebus inter eos & Anglos controversis, quâ Angli pace factâ A. C. 1667. demum cesserant. Auctor Anonymus *Hist. Orbis Terr. Geogr. & Civ.*

BANDA, Syriæ fluvius.

BANDA, Ordo militaris in Hispania A. C. 1332. ab Alphonso Castellano institutus, cujus ipsemet Rex semper caput. Fasciam gerebant rubram sub brachio sinistro nodò constrictam. Honor non nisi junioribus, & quidem iis, qui 10. annos in bello egregiè se gessissent, aut in Aula servissent, concessus. Equites S. Jacobi his successisse videntur. Mariana *l.* 16. *c.* 2.

BANDANÆ, parvæ insulæ Indiæ Orientalis, numerò circiter septem, à meridie Sindarum Insularum ac Moluccarum sitæ sunt, gradu circiter septimò latitudinis australis, alii eas ultra gradus 6. cum triente ponunt. Harum nomina sunt *Bandan* major cæteris, ac insulem nomen communicans, *Mira*, *Rosolargium*, *Ay*, *Ron*, *Nero*, & *Gunnapi* omnium minima, quæ continuò ardet, atque ob id deserta est. Hæ insulæ nuces myristicas & masticem ex eadem arbore suministrant.

BANDERA, aliàs *Manora*, Castrum Indiæ, intra Gangem, in ditione Lusitanorum.

BANDERASIUS, seu BRANDERASIUS, vexillarius, signifer est: quò nomine insigniti sunt olim Romæ regionarii Priores, qui hodie *Capor*ioni appellantur. Blondus *Dec.* 2. *l.* 10. *in Gregorio IX. Nam Romæ datus singulis semestres à Pontifice, Senatorem decebatur, & urbis custodia totiusque administrationis* Banderasii *gerebant curam* .... *dicti à Vexillo, Gallicè, vel potius Germanicè verbo*, Bandis, *longè prius in Italia appellato ab Urbano III.* Platina in eod. *Gregor. Totamque Reipubl. administrationem & curam* Banderasii *tunc gerebant.* In *Calixti.* Anastas. *Biblioth.* per Sirmondum edit. *p.* 188. *Misit ad eum Primores Bandorum, Presbyterosque ac Diaconos & Reverendos figurarum Custodes*: quò nomine iidem Vexillarii insigniuntur, hodieque in Melita Vexillarius Equestris *Bandelorro* dicitur. Vide Macros Fratres in *Hierolex.* Italis *Banderajo* & *Banderese*, vide Joh. Villaneum *l.* 7. *c.* 14. *Bandoforo* Procopio *Vandalic. l.* 2. *c.* 10. *Τὸ σημεῖον τοῦ στρατηγοῦ ...... ὃ δὴ βανδοφόρον καλοῦσι Ῥωμαῖοι, Signum Ducis in acie solitum gestare, quem Bandophoron vocant Romani.* Ita etiam Leo Imperator *in Tacticis.* Occurrunt etiam *Banderarii* Milites *in Historia Cortusiorum l.* 5. *c.* 1. & *l.* 7. *c.* 4. & 15. sed hi iidem cum *Bannerettis* sunt, ut alii illos vocant. Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà in voce *Banderesses*, ut & *Bandum*.

BANDINELLIUS Matthæus, vide *Matthæus*.

BANDITI, vide infrà in verbo *Bannire*.

BANDOBENA, oppid. Indiæ, quod Cophes & Coaspes fluv. præterfluunt. *Strabo.*

BANDONINIA, vel BLANDONIA, nutrix Radegondis, Reginæ Gall. uxoris Clotharii I. quæ dein Abbatissa S. Crucis Pictavii facta. Vitam ejus scripsit, jam prius à Fortunato Pictavorum Episcopo literis quoque consignatam, Surius *tom.* 4. *d.* 13. *Aug.* Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 22. & *Phil. c.* 2. § 3.

BANDORENSES, appellati Regionum Capitanei, Romæ, ut est in *Vita* Gregorii XI. *Pontif.* apud Bosquetum *p.* 225. *Romani, seu eorum Officiales & Rectores, sui vocabulis* Bandarenses *& duodecim capita Regionum nuncupatis, condemnare sibi alios quamplurimos tam in civibus, quam in forensis natione Italicis, adhuc vivente Gregorio, tamen infirmante, deliberaverunt.* Galli *Chefs de bannieres* vulgò appellant: *Banderesios* vocat Platina in *Gregorio II. Banderasios* in *Gregorio IX.* à quo Romæ institutos esse Blondus innuit *loco supra cit.* in voce *Banderasius*.

BANDULI, apud Vopiscum in *Probo*, *Vandali* seu *Vandali* sunt.

BANDUM, vulgò BANDO, urbs Asiæ, in India & Imperio M. Mogolis, cum regione cognomine 15. leuc. German. ab Asmeera in Septentrionem, 70. ab Agra in ortum.

BANDUM, *Ugutiani parvum vexillum*; Paulo Varnefrido *de Gestis Langob. l.* 1. *c.* 20. simpliciter *vexillum*, passim hâc notione occurrit, apud citimæ ætatis Scriptores. A Persico Germanicoque *band*, i. e. *fascia*, uti Salmas. vult, quòd in fasciæ modum effictum. Alii à Cambro-Britannico *Banner*, quod iidem *vexillum* notat, quodque effictum volunt à *Ban* i. e. elevatione: est enim *ban*, altum, excelsum, apud *Boxhornium.* Car. du Fresne mavult à voce *bannum* vocis originem deducere, quod qui *bannum* *rerum aliquarum mittebant*, seu in prædium aut domum, *velum* eidem appendebant, eoque ipsò rem superiorem Dominii esse innuebant. Et certè *bandum* pro *bannum*, & vicissim *bannum* pro *bandum*, promiscuè usurpatur haud rarò. A Latinis, *Bandi* eòdem significatu Græci sunt mutuati, uti suprà ex Procopio vidimus. Hinc Scholiastes Gregorii Nazianzeni 2. *in Julian.* *Τὰ σκῆπτρα*, inquit, *...... Ῥωμαῖοι ...... βάνδα, ταῦτα ὁ Ἀθηναίων ...... καλεῖ.* Vide Rigaltium, Meursium in *Glossar.* & Fabrottum *ad Cedrenum.* Atque hinc est, quod Byzantini Scriptores, per translationem *Banda* sæpe pro turma usurpant, uti Galli hodieque, ut Ducas *c.* 5. Tactici Græci passim, *Gloss.* Basilic. *Κοντοῦβερνον ...... τὸ βάνδον Ῥωμαῖοι καλοῦσι, Cohors, militaris turma, quam* Bandum *Romani* appellant, &c. Vide Car. du Fresne præfatum in *Glossario*, & suprà, in voce *Band.*

BANGORIUM, urbs Albionis in Wallia in ora contra Monam insulam, vulgo *Bangor*, longitud. 15. 37. latitud. 53 05. ad septem, *Menay*, in comitatu Arvoniæ. *Baudrand.*

BANIALUCUM, urbs regni Bosniæ primaria aliis *Vannoluck*, versus montes & confinia Dalmatiæ, prope lacum cognominem & Cernam fluv. sub Turcis. Quibusdam est Blanona.

BANISÆ, vel BASANISÆ, populi Thraciæ. *Steph.*

BANLEUCA, seu BANNI LEUCA, Gall. *Banlieue*, vox in *Consuetudinibus* Municipalib. Galliæ frequens, modus est agri, cujus finibus loci, seu Oppidi, seu Monasterii aliquod immunitas vel jurisdictio terminatur, sic dictus, quod utplurimum intra *leucæ* spatium plus minus quaquaversum porrigatur. *Bannum* enim, jurisdictio Recentioribus est, seu districtus, intra quem jus *pœnendi bannum* protenditur, ut infrà videbimus. Latini illum medii modum agri, intra quem Coloniæ vel Municipii jurisdictio coërcitioque esset, *Territorium* vocavêre. Nulla enim ferè Colonia olim in Italia fuit, aut Municipium, nulla item Præfectura, quæ non certum agri modum adscriptum adsignatumque haberet, cujus intra *Fines*, ejus, ad quem pertineret Magistratus, jus dicendi, coërcendique libera potestas esset. Græcis *ἐνορία*, quod Galli *Finage* appellant. Sic *fines* pro regionibus apud Veteres *regiones* etiam pro territoriis. Siculus Flaccus *de Condition. agror. Complurib. locis certos esse dederunt fines, intra quos jurisdictionem habere deberent.* Mox, *Fine*, *eyt dari* &c. *Πάγοι τῆς πόλεως*, vocat Eusebius in *Epist. Sabini*: unde *Præposito pagorum*, in Cod. Theodos. *de erog. mil. ann.* seu *Magistri Pagorum*, uti Siculus vocat; singuli enim quique pagi ejus Urbis, intra cujus territorium erant positi, jurisdictioni subjacebant, &c. Quibusdam tamen Coloniis ac Municipiis nullam fuisse extra muros urbis jurisdictionem, docet nos Hyginus *de Limit. agr. Sunt nihilominus quædam municipia, quibus extra murum nulla sit juris dictio.* Quod igitur Urbibus hodie *Banleuca*, olim *Territorium* seu *Fines* seu *ὁ ἀνὰ τὴν πόλιν ἀγρὸς*, id Urbi Romæ *Urbicariæ Regiones* fuêre vel *Suburbicariæ*, seu etiam singularitatis numerò, *Urbicaria Regio*, Græcè *ἡ ὑπὸ τὴν πόλιν χώρα* seu *ἡ περὶ πόλιν χώρα*, aut etiam voce unicâ, *ἡ περίχωρος*: intra quam scil. Urbico Magistratui, h. e. Urbis Præfecto, jus dicendi coërcendique potestas esset. Non enim intra muros urbica jurisdictio fuit cohibita; sed nec libera & indefinita juris passim exercendi licentia totam Italiam pervagata est, verùm certa habuit regionum spatia, vice territorii, quatenus procurreret & extenderetur, ad centesimum ab urbe lapidem, ut inter Auctores convenit. *Romana regio* hic agri modus dicitur, in antiquo lapid.

POLLIO. JULIO. CLEMENTIANO
SUBVENTORI CIVIUM
NECESSITATIS. AURARIÆ
DEFENSORI. LIBERTATIS
REDONATORI. VIÆ. POPULI
OMNIUM. MUNERUM. RECREATORI.
UNIVERSA REGIO ROMANA
STATUAM. COLLOCAVIT, &c.

Vide Salmas. *ad Trebellium Pollionem in XXX. Tyrannis*, *c.* 24. ut & infrà *Leuca*.

BANNA, apud Italiotas *Rex* dicitur, aut *maximus magistratus*, Cœl. Rhodig. *l.* 15. *c.* 17. Apud Etruscos *mulier*. *Hesychius.* Item fluv. Hiberniæ in Borealem Oceanum decurrens.

BANNERETTUS, à BANNERIO, quod idem cum *Banda*, apud *Suidam*, ac Procop. *de bel. Vandal. l.* 2. *Sect. I.* & German. *Paner*: dictus, quasi Vexillarius minor, medium tenens inter Baronem, cui propriè competit jus vexilli scil. quadrati, & equites reliquos. Apud Anglos proin *Baronettus* quoque vocatur. Fuit hæc signi seu vexilli gestatio inter homines militares adeò gloriosa olim, ut antiquos Suprarbiensium Reges nihil aliud, quam signiferos ductores fuisse contendat Hier. Blancas *in Hist. rer. Hisp.* Oportet autem *Bannerettum* ad minimum, decem habere feodales milites: quò respexisse videtur Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 560.

Tres equitum numero turmæ, ternique vagantur
Ductores: pueri bis seni quemque secuti.

Creatos *Bannerettos* ferunt non nisi in exercitu Regio, erectô jam regni Labarô: tunc Regi, bellive Imperatori loco graminei constituto, candidatum offerri volunt à duobus Equitibus, vexillum, præeuntibus buccinis, pennatum (i. e. caudatum, instar Draconis, unde & Draconarium dictum) gestantem suis armis insigne & complicatum: factâque ab ipso protestatione satis sibi esse in patrimonio, quò tantam tueatur dignitatem, Rex vel belli Imperator velum explicat, præcisâque ejusdem caudâ seu acumine, candidato tradit, jubens, ut erectum ferat auspicatò. Vide Froissard *in obsidione Trecensi*, Joh. Gregorium Tholos. *Syntagm. l.* 6. *c.* 9. *n.* 9. Percipit in militia *Bannerettus*, cui in dignitate est, ut suo se sistat vexillo, dum Bachilarius alienum sequitur, duplex stipendium, quod Bachilarius, &c. Spelmann. *Glossar.* *in Baul.* qui addit, de penitis illis seu draconariis vexillis aut flammulis, de quibus aliquid tetro: Placuisse olim, belloque visa esse aptiora, ob terrorem, utpote quòd dracones exprimerent, *caudarum volumina relinquentes in ventum*, *Ammian.* Dacis & Scythis in usu, quæ, prioribus devictis, inter signa Imperii constituisse Trajanus, suscipique inde videri in Ecclesiam: formâ plerunque bilingui. Et certè *Auriflamba*, Gallorum celebre ac antiquum vexillum, formam draconariam exhibuit: hodie quadrata vexilla majoris fiunt, &c. *Milites vexilla ferentes*, & *Vexilliferi* dicuntur, apud Matth. Paris. *p.* 396. 403. 516. *Bannerarii* seu *Vexillarii*, in *Charta* A. C. 1274. *Tom. V. Histor. Franc.* & in *Charta* Philippi Pulchri

Regis, alibique: *Rici homines de Seneca* appellantur, apud Hispanos. Vide quæ pluribus de *Baronibus* congessit Joh. Seldenus *de Titulis Honorar. part. 2. c. 1. §. 16.* ut & Caroli du Fresne *Dissertationem IX. ad Joinvillam.*

BANNI, vide *Albani.*

BANNIRE, publicò *banno*, seu edictò, statuere ac jubere. Decreto Childeberti Regis c. 8. *Similiter Kal. Mart. Colonia convenit, & ita bannivimus, ut unusquisque Judex &c.* Capitulare Caroli M. primum A. C. 802. c. 39. *Iterum bannivimus firmiter, ut nemo ... &c.* Hinc citare, submonere, *banno* seu edictò publicò evocare: *bannis congregare*, in *Formula* Lindenbrog. 59. *In exercitum vel hostem bannire*, in *L.* Ripuar. c. 65. quod *populum in hostem convocare*, ait Flodoardus *Histor. Rem. l. 3. c. 18. solito more indictam expeditionem*, vocat Lamb. Schaffnaburgensis A. C. 1074. Sic *bannire ad molendinum*, Domini dicuntur, cum tenentes suos cogunt ad molendinum suum, frumenta sua molenda deferre, apud Fulbertum Carnot. *Ep.* 14. Cujusmodi molendina Dominica vocant, *bannalia*, passim Consuetudines municipales. Atque inde *bannire*, in *bannum mittere*, h. e. edictò publico proscribere, relegare, Gall. *bannir.* Et *Banditi* seu *Banniti*, h. e. proscripti, vox hodieque in Italia imprimis frequens. Alia verò notio vocis est, in *Speculo* Saxon. *l. 1. artic. 2. §. 2. 3. 4.* & *art. 3. §. 2.* ubi *Banniti* dicuntur liberi homines, qui jura sua ac lites disceptant, in Episcoporum Synodis & in Comitum Judiciis. *Libertas*, inquit illius Auctor, *est etiam tripertita, quorum primi Episcoporum Synodum quærere solent, & hi* Banniti dicuntur. Et mox, *Simili modò & secundaria judicia quærere solent, scilicet* Banniti *Comitum.* Et eundem de horum criminibus Judex, non nisi in legitimo loco judiciali sub Imperii banno, cognoscere poterat, *l. 1. artic. 59. §. 1.* Adde *artic. 63. §. 3. art. 67. §. 3. l. 2. artic. 3. §. 2. art. 12. §. 1. 4.* & *l. 3. art. 45. §. 73.* ubi de *Bannitorum* prærogativa. Ibidem *Banniti*, i. e. *digni Scabinatu*, *l. 2. artic. 12. §. 1. Banniti seu Scabini*, *l. 3. artic. 26. §. 2. Banniti seu loco Scabinatus idonei*, *artic. 45. §. 3.* &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.*

BANNITI, vide suprà, ut & voce *Utlagati.*

BANNOMANNA, Insul. ante Scythiam. Plin. *l. 4. c. 13.*

BANNUM, neotericum & nuper inventum vocabulum, apud Scriptores, multiplici notione occurrit: potissimum verò tria notat, I. *Edictum publicum*, proclamationem seu Statuti publicationem, quo de significatu jam aliquid diximus, in voce *Bannire.* Sic *Bannum mittere* super rem aut personam aliquam, dicebantur Principes, cùm eam publicatò *banno* seu edictò, in suam protectionem suscipiebant. Quod quomodo fuerit peractum, docet vetus *Notitia* Judicati A. C. 981. in *Tabular.* Casaur. apud Car. du Fresne, *In eadem hora sic providerunt Missi sacri Palatii unum fustem in manus suas, &* bandum *miserunt Præposito &c.* Alia item *Notitia* A. C. 1068. apud Franc. Mariam in *Mathilde Com. l. 3. p. 140. Præviderunt pro Deo & anima domini Regis suorumque mercede mitteret bandum super jam dictas res & traditiones, Advocatum, in Byzantios boni auri duo millia, ut nullus quislibet homo magna parvaque persona, prædictam Ecclesiam de jam dictis rebus, sine legali judicio, disvestire præsumat. Cumque ipse taliter quæsisset, tunc præfata D. Beatrix & Flaibertus Judex D. Regis ambo simul per fustem, quem in suis detinebant manibus, miserunt bannum super easdem res & jam dictum Advocatum, ut nullus quilibet homo præfatam Ecclesiam de supradictis rebus disvestire præsumat, sine legali judicio. Qui vero fecerit, duo millia bonos Byzantios aureos compositurum se agnoscat, medietatem parti Cameræ D. Imperatoris & medietatem parti præfatæ Ecclesiæ, &c.* Eodem sensu, *Bannum ponere super caput alicujus*, usurpatur in *Not.* Judicati A. C. 1028. in eod. *Tabular.* præs. At *in Bannum mittere*, confiscare est, seu in fisci potestatem edictò publicò redigere, apud Hincmarum Remensem in *Quatern. ad Regem Carolum p. 381.* &c. Vide quoque infrà *Pennones.* II. *Districtum*, jurisdictionem, justitiam: *ambitum*, intra quem potestas porrigitur, mulctam & proscriptionem bonorum indicendi, vel bannum promulgandi. Auctor *Vitæ* S. Ludani peregrini *num. 4. Tandem ad quandam nivem seu arborem pervenit, in diœcesi Argentinensium, in banno villæ Northus, sed ... , ut alios omittam.* *Versus* antiqui de Vicelino, Episcopo Bremensi

> *Et dotes auxit & honores accumulavit,*
> *Villam cum decimis*, bannum *cum* Parochiis.
> *Pastori primo condonavit Vicelino.*

Unde *Bannalis*, qui intra *bannum*, seu districtum alicujus jurisdictionis, justitiæ vel dominii habitat: *Homines banni*, in veteri *Stylo* Parlamenti Paris. *Cives qui sub banno sunt*, apud Ivonem Carnot. *Ep.* 133. & *Banleuca*, de qua voce tertio actum, &c. III. *Pœnam & mulctam*, quâ quis *banni* seu legis infractor punitur. Unde *Bannum mittere*, i. e. mulctam imponere, in *Capitular.* Caroli M. de partibus Saxoniæ c. 30. & contra. *Bannum componere*, item *solvere*, in *Capitular.* Caroli C. *tit.* 9. c. 2. & in *L.* Saxon. *tit.* 2. §. 9. i. e. mulctam exsolvere, pro neglecto vel violato banno, Gall. *Payer l'amende.* Item *Exilium & Proscriptionem*, quæ fit, cùm quis extra *bannum* seu *banleucam* ejicitur. Quò sensu *Bannum* definitur, *quâ omnia humanitatis jura, vicissitudinesque officiorum & commercia negantur rebellibus*, à Cæsare: cui soli *Bannum indicere*, German. *in die Acht erklären* licet; cùm cæteri Magistratus relegationibus aliisque pœnis utantur. Origo à Romanis, qui Draconis Atheniensium Legislatoris duram imitati legem, ejusmodi hominibus *aquâ & igni interdicere* solebant. Sic *C. de Episc. & Cler.* in *Constitut.* Friderici II. Imperatoris *Banno subjaceant Imperiali* intelligens proscriptionem, quæ capiti species est & æquiparatur deportationi: ut etiam excommunicatio habet similitudinem cum banno, *gl. in §. relegati, Instit. quib. mod. jus patr. pot. solv.* Doctores *in l. 1. de hær. instit.* Sublatâ autem deportatione, cum provinciarum numerus sub Imperio Romano in angustum redigeretur, perventum est ad proscriptionem, quam *Bannum* dicimus seu excommunicationem Imperialem, cujus meminit idem Fridericus Imperator in *Constitut. de Statut. & Consuetud. §. item nulla potestas.* Quamprimùm autem novissima hæc proscriptionis pœna introduci cœpit, observata est, ut Oldendorpius tradit, differentia inter *Censuram* & *Bannum*: quatenus illa, German. *die Keyserliche acht*, intra annum habebat hanc appellationem; *quia Imperium censet, utrum in eam declarationem sit, an non*: adimebatque securitatem & pacem publicam personis & rebus: Illud verò, German. *der Bann*, id efficiebat, ut sic bannitus apprehendi quidem posset in quolibet judicio, sed non passim occidi. Post annum autem ista censura & proscriptio iterabatur, confirmata gravioribus pœnis, inde dicta *die Oberacht*, quasi aggravatio excommunicationis & censuræ Imperialis &c. A *Bando* vocem derivant Eruditi, h. e. signo Ducis seu Imperatoris, de quo diximus suprà. *Banni* enim primitùs scribebantur, qui à *bando* descivissent, militiamque Domini sui sequuti non essent &c. Vide Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* Car. du Fresne *Glossar.* Limnæum *de Jure Publ.* &c. ut & infrà, ubi de *Deportatione*, *Excommunicatione*, *Proscriptione*.

Variæ Banni, secundùm triplex ejus significationem, species.

BANNUM Augusti, occurrit in *Charta*, apud Paradinum, in *Histor.* Lugdun. *l. 2. c. 73.* & apud Cognatum *Histor. Tornac. l. 4.*

BANNUM Bestiarum, in *Charta* Henrici I. Imperatoris, A. C. 1008. apud Chapeavillum & Barth. Fisenum in *Hist. Leod.*

BANNUM Capitis, mulcta quæ in pecoribus exsolvitur, in *Charta* Ottonis Imperatoris A. C. 937. in *Privileg.* Ecclesiæ Hamburg.

BANNUM Christianitatis, in Concilio Agathensi ubi *Glossa* Decr. *Sub pœna Fidei suæ.*

BANNUS Dei, in *Capitulis* Caroli C. 26. apud Sim. Dunelmensem, *de Gestis Reg. Angl.* A. C. 1074. & Flodoardum *Hist. Rem. l. 3. c. 28.*

BANNUM Dominicum: mulcta quæ Domino exsolvebatur, pro infracto ejus banno; erat autem illa solidorum 60. *Capitul.* Caroli M. *l. 6. c. 96.*

BANNUS Episcopi, excommunicatio, apud Ditmarum *l. 2.* &c.

BANNUS Francilis, franci seu liberi hominis mulcta, quæ *Francorum compositio* dicitur in *L.* Ripuar.

BANNUM Grossa & Minuta, majores aut minores mulctæ pecuniariæ apud Guichenonem in *Episcopis Bellic. p. 57.*

BANNUM *Leuga*, vide suprà *Banleuca.*

BANNUM Monetarum, in *Regesto* Parlamenti Paris. apud *Car. du Fresne.*

BANNUM Pacis, quô pax indicta est publicò edictò, apud Ekkehardum Jun. *de Casibus S. Galli c. 1.*

BANNUM Plenum, idem cum *Dominico*, in *Capitulis* Caroli C. *tit. 31. c. 22.* Vide quoque *Heribannum.*

BANNUM Regis, eâdem notione, in *Charta* Balduini Comitis Flandriæ A. C. 1066. apud Buzelinum. Aliud est *Bannus Domini Imperatoris vel Regis, quem per semetipsum consuetus est bannire, i. e. de mundeburgio Ecclesiarum, Viduarum, Orphanorum* &c. in *Capitulari* 7. Caroli M. A. C. 803. c. 1. Aliud item *Bannum Regale* vel *Bannus Imperii*, in *Spec.* Saxon. passim: hîc enim jurisdictionem Regiam, Imperialem, judicium, quod auctoritate Regiâ exercetur, notat.

BANNUS Refutus, est armorum depositio, vide Car. du Fresne infrà in voce *Scaftlegi.*

BANNUM Scabinatus, in *Speculo* Saxon. *l. 3. artic. 29.* i. e. *locus ubi natus est, Scabinis dignus.*

BANNUM Synodale, apud Waltramum Episcopum Naumburgens. *de Investitura Episcopor.*

BANNUM Viæ regiæ, jurisdictio, quæ in viis majoribus, quas *regias* vocant, ad dominum superiorem spectat, in *Charta* Adalberonis Episcopi Mettensis apud Meurissium *p. 307. & 308.*

BANNUM Vindemiarum, edictum, quò interdicitur vindemias peragere, ante statutum à domino loci tempus, in *Charta* Roberti Ducis Burgundiæ A. C. 1232. & passim in *Consuetudinibus* Galliæ.

BANNUM Vini, jus quod domino Feudi competit, cui licet vinum suum particulatim vendere, certò dierum spatiò, v. g. 40. tenentibus seu hominibus suis à vini propria venditione cessantibus. Gall. *Ban à vin*, & *banvin*, in *Consuetudin.* Turon. Andegavens. Cenoman. Marchensi & Juliodun. apud Car. du Fresne. Item in *Charta* Philippi Aug. A. C. 1185. apud Morinum *Histor. Vastin. l. 5.* in *Charta* Ebonis Dom. Castrimelrandi de immunitatibus dicti Castri. in *Charta* Henrici Ducis Soliaci pro Libertatibus d'Aix en Berry A. C. 101, alibique passim. Vide hanc in rem Auctores magnò numerò laudatos, à Car. du Fresne *Glossar.* Interdum verò vox Gallica *Ban-vin*, latiùs extenditur, sic ut non tantùm vini dominici venum exponendi jus spectet, sed carnis quoque distrahendæ, uti docet Idem ex *Charta* Philipp. II. Regis Rom. A. C. 1208 descripta in Magno *Record.* Leodiensi *p. 11.* & Thomassero in *Consuetudinibus* localib. Bituric. c. 31. 46. 59.

BANNUM Usuale, interdictum consuetum. *Charta* Caroli M. apud Crantzium in *Metrop. l. 1. c. 2. cum — omni ... , quæ sub Banno usuali ad Forestem deputatur.* Vide Car. du Fresne ubi *supra.*

BANNUM, seu DIFFIDATIO, in Ecclesiâ Romanâ inter Hæreticorum pœnas, est sententia, quâ quis è Republ. ejicitur, ut gaudere non possit auxiliò publicò, nec fungi publicis officiis, nec aliquò juris beneficiò juvari. Itaque Diffidatione, Hæretici hostes patriæ & imperii declarantur, illosque quivis propriâ auctoritate capere, spoliare, ... & interficere potest. Innocentius IV. refer. *Ad extirpanda.* Etiam tota civitas seu Communitas hôc modô bannita ac diffidata hostis Imperii fit, omnesque cives ejus impunè à quolibet offendi, ac tota civitas vel aratri inductione, vel incendiô puniri potest, quod probare conantur ex Deuter. c. 13.

id

id autem non antè fieri posse, quam per sententiam declaratoriam ea hujus criminis reus esse fuerit declaratum, adjicientes, vide Nic. Eymericum *Directorii Inquis. Part.* 3. *Column.* 36. & Conr. Brunum *de Haeret. & Schismat.* l. 5. c. 14.

BANNUS seu BANUS Turcis & Hungaris, præses alicujus Regni. Propriè tamen hi, *Bani* sunt peculiares gubernatores Regnorum, ad Ungariæ coronam, antiquitus spectantium, ut Dalmatiæ, Croatiæ vel Slavoniæ. Propterea solent Turci, Banos Hungaricos suis cum Beglerbegis tum comparare, tum exæquare, quoniam hi quoque integris Regnis præficiuntur. Leunclav. *in Onomast. Turcico-Arab.* &c.

BANSALMORA, seu BANSULUSMORA, Hungaris martirinarum pensionem notat, vel ipsam martirinam pellem. *Decretum* Ludovici Regis Hungar. A. C. 1351. c. 12. *Nec tamen collecta marturinarum, banlulusmora* [illegible] *anno* [illegible] *persolvere teneantur*, &c. Instituisse pensionem hanc Calomannus Rex legitur, in *Decreto* Andreæ Regis A. C. 1222. c. 22. *Marturinas juxta consuetudinem a Calomano Rege constitutam solvantur*, apud Car. du Fresne in *Glossar.*

BANTAMUM, urbs ampla & emporium celebre Asiæ, in Insul. Java, capitis regni cognominis. Portu gaudet commodo, eoque quotidie Europæi mercatores confluunt. 15. leuc. à Batavia urbe in Occasum prope fretum Sundæ, ex adverso Sumatræ. Rex Insulæ dictus *Mataran*, in tota Java potentissimus est. Georg. Hornius *Orb. Imper.*

BANTHEIM, apud P. Diac. quasi *Vandheim*, Vandilorum regio.

BANTIA, urbs Italiæ. *Steph.* meminit ejus Liv. l. 27. c. 25. ubi de Marcello Consule, *Inter Venusiam, Bantiamque mcnia 3. mill. pass. intervallo Consules binis castra consederunt*. Idem legas apud Plut. *in vita Marcelli*, [illegible] A'nνίβα. Hinc *saltus Bantinus*, apud Horatium *Carm.* 3. *Od.* 4. v. 15. Ubi vulgo *Batinus*, sed male legitur. *Nic. Lloydius.*

BANTII, Thraciæ populi. *Steph.*

BANTISUS, fluv. Asiæ, in Serica regione quibusdam *Polisanga*, in Cathaya. Sed nihil certi.

L. BANTIUS, Nolanus, juvenis acer & sociorum ea tempestate prope nobilissimus eques, quod semineceem cum ad Cannas in acervo cæsorum corporum inventum curatumque benignè, etiam cum donis Annibal domum remiserat, in hujus gratiam merito rem Nolanam in jus ditionemque dare proposuit Pœno. Quod sentiens Marcellus Romanorum Dux, quum aut pœnâ cohibendus esset, aut amicitiâ conciliandus, sibi assumsisse, quàm hosti ademisse fortem ac strenuum maluit socium, accitumque ad se ac benignè appellatum, ita mollivit, ut nemo inde sociorum Romanam rem fortiùs ac fideliùs juverit, uti planiùs narrat Liv. l. 23. c. 15. & *seqq.*

BANURRI, populi Tingitanæ provinc. Plin. l. 5. c. 2.

BANUS, dignitas, in Dalmatia, Croatia & Hungaria, maximi nominis, quâ qui pollent, totius provinciæ administrationem humeris librant suis: hinc Regum plerumque fratribus, aut liberis committi solita. Ipsis Hungaris hodie *Ispan*. [illegible] Constantino de *Administr. Imper.* c. 30. & 31. [illegible] Nec desunt, qui ad hanc dignitatem putent referenda *Hesychii* illa, [illegible], *Bannus Rex apud Italos; alii verò, maximus Princeps*. Certè à *ban* seu *bando* vel *banno*, quò vexillum denotari retro diximus, *Bani* appellari videntur, quòd sub eorum vexillis ac signis provinciales militarent. Vide in voce *Hispanus* infrà, & plura hanc in rem, apud Johannem Seldenum *de Titulis Honorar. Part.* 2. c. 1. *num.* 5. Joh. Lucium, de *Regno Dalmatiæ* l. 6. c. 1. Raynaldum A. C. 1202. *num.* 46. in *Decreto* Andreæ Regis Hungar. A. C. 1222. c. 25. & Car. du Fresne in *Glossar.* Item *Notis ad Alexiadem* p. 347. & *ad Cinnamum* p. 449. Ejus Vicarius *Vicebanus* dicitur, apud Martum in *Hercule*. Inde *Banatus*, dignitas & munus *Bani*, vel Comitatus ac Principatus, Hungaris *Bansag*. Thwroczius in *Carolo R. Hungariæ* c. 97. *Dionysio tradidit eorum, cum dignitate Banatus*. Idem in *Maria Rege* c. 1. *Stephanum* ... *ad altum Banatus Regni Dalmatiæ elevans apicem*. Adde dicta, in *Bannus*.

BANZA, oppid. Africæ & regni Congi, ad Bengum fluv. inter otam Oceani & lacum Aquilundam.

BAPALMA, oppid. permunitum Belgii, in Artesiæ Comitatu sub Francis, ab A. C. 1641. medium ferè inter Peronam & Atrebatum, in limite Picardiæ & in regione siccior. Aliquibus *Balma*. Vulgò *Bapaume*.

BAPHIUM seu BAFIUM, locus in quo fucabatur vel tingebatur olim purpura. *Ugutio*, *Baphium*, *genus purpuræ*, *unde Baphicus vel Baphicarius*, *purpureus vel textor talis purpuræ*, *vel venditor vel mercator hujus purpuræ*. *Et invenitur simpliciter pro Mercatore*, *Et hoc Baphium locus*, *ubi talis purpura efficitur*, *vel texitur vel venditur*. Seu taberna tinctoria ac officina infectorum, qui vestibus purpurâ & coccò tingendis operam dabant, l. 2. & l. *penult. Cod. de murileg.* l. 11. & l. *ult. Cod. de vestibus olob.* l. 11. quæ excerpta est ex l. *ult. Cod. Theodos. de murileg.* A' verbo βάπτω, *tingo*, *intingo*. Hujusmodi *Baphia* complura habebant & in Orientis & in Occidentis partibus Imperatores, quæ sub dispositione Comitis Sacr. Largit. in *Notit. Imper.* collocantur. Præponebantur autem *Baphiis* Procuratores, ut eadem docet *Notitia*, meminitque eorum Æl. Lamprid. in *Alexandro Severo*, c. 40. *Purpuræ clarissimæ* --- *gravissimus exactor fuit*: *ita ut Alexandrina purpura hodieque dicatur*, *quæ vulgo Probiana dicitur*, *idcirco quod Aurelius Probus Baphiis Præpositus*, *id genus muricis repertasset*. Ex iisdem Dorotheus fuit Eunuchus, qui in civitate Tyri istiusmodi officinæ præsidebat, inde Antiochenus sacerdos ordinatus, ac tandem, imperante Juliano Apostatâ, martyrio coronatus, ad diem 5. Julii, quò tempore sericum purpurâ tingendum, non per aquam ferventem, quod modò fit, sed pellibus ac fuli opificiò extrahi consuevisse, ajunt Martii Fratres in *Hierolex*. Pretiosissima verò purpura apud Phœnices tingebatur, quorum tincturam seu βαφὴν Suidas [illegible] appellavit, [illegible] φοινίκων. Vide suprà in voce *Acanthon*. Hinc Oxybapta in l. 6. *quæ res alien. non poss.* &c. Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* Origo nempe vocis à βαφὴ, i. e. *tinctura*, est, quod unum ex tribus quæ Chemici Græci in rebus tingendis requirunt, sunt. Sunt autem illa, ἡ [illegible], quâ corpora *praeparanda*, ut colorem recipiant & imbibant, Βαφὴ, *tinctura ipsa*; & Κατοχὴ, *coloris alligatio*, pro quo alii [illegible] ponunt, sicut pro [illegible] *fragrantia*. Quæ tria multi diversis [illegible], h. e. *jusculis* seu tinctorum lexiviis conficiebant, ut videl. uno jure præpararent species ad recipiendum colorem, quod [illegible] etiam dixerunt & [illegible], altero tingerent eas colore cupito, tertiò colorem alligarent: Quidam verò unâ decoctione expediebant. Atque hoc non in lapidum solùm tinctura, sed & in purpura tingenda obtinebat, quæ cùm non jure decocto, sed frigida tantum aquâ, intingeretur, [illegible] dicta est: Cui opposita vellera *Tyrio [illegible]*, apud Poetam &c. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 1146. & hic passim.

BAPTÆ, Athenis sacerdotes erant Cotyttûs impudicitiæ Deæ, cui nocturna sacra peragebant saltationibus & omni voluptatum generi indulgentes. Dicti [illegible], quod, qui sacris illis initiabantur, aquâ calidâ tingerentur. *Suidas*. Angelus Politian. c. 10. *Miscell.* Juvenalis *Sat.* 2. v. 92.

> *Talia secretâ coluerunt Orgia tedâ,*
> *Cecropiam soliti Baptæ lassare Cotytto.*

In horum impudicitiam Eupolis fabulam *Baptas* inscripsit, ob quam ab ipsis Baptizatus & mari immersus fuit.

BAPTÆ, Græcè Βάπται, nomen fabulæ, à Cratino editæ, à qua illi interitus contigit. Cùm enim, in veter. Comœdia, Chori præcipuè hæ viderentur esse partes, ut possimùm, quos liberet, læderent, postmodum verò aucta Populi opibus & invalescente paucorum quorumdam tyrannide, Poetas metus potentiorum in officio benedicendi contineret: sublatus Chorus est, ejusque locò [illegible] quædam fiebant, in quibus aliorum Poetarum dicta scriptaque, sine maleficii crimine aut pœnæ suspicione, irridebantur. Sed Cratinus, ad pristinam licentiam reversus, Βάπτας, h. e. *immersores*, fabulam edidit, eò eventu, ut ab illis, in quos fuerat invectus, captus ac vinctus & in mare projectus, eâ *mersione* fabulæ suæ nomen imitaretur. Jul. Scaliger Poetices l. 1. c. 8. ubi de Comœdiæ speciebus.

BAPTISMUS, Christianis Initiationis Sacramentum est, Auctorem Christum habet; Administros eos, quibus præcipua Ecclesiæ cura & sacrorum mysteriorum custodia commissa est. Materiam, *aquam* puram Matth. c. 3. v. 6. Actor. c. 8. v. 38. & c. 10. v. 47. Actio seu ritus circa hoc elementum, vel *mersio*, vel *aspersio*, indeque consequens *ablutio*. Et quidem *mersione* utebantur Judæi, Apostoli ac primitiva Ecclesia, præsertim in regionibus calidioribus. In Occidente autem, ac plaga Mundi frigidiore, *aspersio* invaluit. Uti verò hic ritus, ita & *numerus* mersionum ac aspersionum ferè indifferens, ut qui nullò præceptò definitus est. Unde variatum in Ecclesiis, aliis unicam, aliis trinam mersionem præferentibus: sive unitati Essentiæ divinæ, sive Trinitati Personarum, aut triduanæ Christi in sepulchro moræ, significandæ. Quamquam & Hæretici olim hunc illumque ritum erroribus suis obtendendis sumserunt, atque istò velò sententias suas, in dividenda Trinitate, vel eadem neganda, obtexère. Constat autem, unicam mersionem antiquitùs apud Judæos Christianosque primævos usitatissimam fuisse. Mersionem comitabatur *Trinomia Nominis appellatio*, tanquam trium testium cœlestium, 1. Johann. c. 5. v. 7. quemadmodum Judæorum baptismum tres testes terrestres requisivisse legimus: idque juxta mandatum Christi Matth. c. 28. v. 19. *Baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus S.* Non quod totidem verbis ac syllabis Ecclesia adstringeretur: quæ Latinorum superstitio est, Græcorum formulam, *Baptizetur servus Christi* &c. damnantium. Sufficit enim rem ipsam tenere atque in Baptismo SS. Trinitatis invocationem ac publicam Fidei illius professionem edere: cujus antiquissima formula, ac sequentium Symbolorum rudimentum, hæc ipsa verba extiterunt. Unde nec Apostolos ulli formulâ videmus usos, qui plerumque *in nomine Jesu* baptizasse leguntur, Actor. c. 2. v. 38. c. 10. v. 48. c. 19. v. 5. Quanquam verò unus foret Baptismus ac una fides, diversa tamen erant inaugurationis verba, pro vario baptizandorum statu ac respectu. Apostoli, ubi Judæos tingerent, *in fidem Domini Jesu* eos adigebant Actor. c. 8. v. 16. 38. ubi Gentiles, *in Trinitatis Dei fidem* illos imbuebant. Atque hæc antiquissima & vera Baptismi administratio fuit, juxta Christi institutum; quæ tamen non ultra alterum seculum in Ecclesia, in simplicitate sua, perseveravit, accedentibus sensim ritibus variis, ab institutione primæva alienis. Quod hisce gradibus factum: Prima quoad *Ministrum* facta mutatio & jam tertiò seculò Laicis quoque tingere est permissum: Dein *Tempus*, quod hactenus liberum erat, definiri & celebrioribus anni tempestatibus, uti infrà videbimus, adstringi cœpit. Quanquam ille rigor non usque tenuit ac paulatim de eo remissum; & ablatâ dierum superstitione, Baptismo libertas reddita est. Porrò, quoad *Locum*, cùm priùs ad obvium flumen deducerentur novi Fideles, Constantini ætate erecta in Templis [illegible] & sacri fontes; cumque præterea privata in Fidelium ædibus essent Oratoria, ubi docebatur nonnunquam & baptizabatur, id quoque est prohibitum. Denique variis ritibus Baptismus obrutus est, uti cuivis obvium. Præcipui autem Veter. ritus hi erant. *Sponsores*, *Nomen ab iis impositum*, *Abrenunciatio solemnis Satanæ*, *Fidei professio*, *invocatio Spiritus S. Pompa festa ac Psalmi canebantur. Descensus in aquam*, *Lactis mellisque prægustus*, *Vestis candida* & S. quoque *Cœnæ* participatio. Quorum nonnullis posteà omissis, vel mutatis, accessere, *Consecratio aquæ*, *Salis & Sputi* aliorumque, quæ partim

eis inigeri, partim auribus naribusque allini mos, *ɛφφα*. cum vocabulo *Ephatah*, *Crucis signum*, *Exorcismus*, aliæque ceremoniæ, quarum numerus adhigo adeo excrevit, plusquam in illo Vet. Testamenti ritu unquam contigit. Baptizandi autem *Fæderati omnes* & *bibi* nec probandi Veteres è Marcionis Schola. Hæretici, qui, vel ipsi mortui, vel eorum locô, alii viventibus vicarium Baptismum dicuntur largiti. Nedum, ut baptisari debeant res inanimæ, quales bestiæ, naves bellicæ, urbium propugnacula, vexilla ipsumque æs campanarum, quæ solennioribus ritibus in Communione Romana quam ipsi Christianorum infantes, inaugurantur, &c. Plura hanc in rem vide apud Theologos, Burmannum inprimis *Synops. Theol. Part.* 2. *l.* 7. *c.* 4. 7. 8. De Latinorum verò *Baptismo*, inter alios Marcios Fratres consule in *Heraclea*, ut & vide infrà, ubi de *Campanarum* & *Crucis Baptismo*. De utroque verò consule Jo. Casp. Suicerum *Thesauro Ecclesiast.* Saltem de tempore ut aliquid addam: *Baptizandi* tempora solenniora olim, Pascha erant & Pentecoste. Hæc namque duo potissimùm Festa ad *Baptismum* Catechumenorum delecta leguntur, apud Tertullian. *de Baptismo*, Siricium in *Epistola* c. 2. Gelasium I. *Ep.* 9. Leonem *Ep.* 4. & 8. Gregorium M. Alios passim: præter Concilia ac Synodos, in quibus Baptismus celebrari vetatur aliis diebus, nisi mortis periculum immineat. Rationes vide apud Leonem Pontif. *Ep.* 4 *ad Siciliæ Episcopos c.* 3. Tertullian. *loc. cit.* &c. Quam tamen consuetudinem sec. xvii abrogatam esse, circa A. C. 1103. scilicet, fusè testatur Theophylactus *Comment. ad Luc. c.* 10. eò quod, cùm Christianitas crevisset, *periculosum erat*, verba sunt Ruperti *de Divin. Offic. l.* 4. *c.* 18. *tantam multitudinem differri, propter occasionem mortis, ac maximè, propter turbam infantium à fidelibus parentibus nascentium, quorum tenera adhuc vita prope levi occasione succubitur.* Verùm pristinum celebrandi Baptismum modum, in Paschate seu Die Resurrectionis Domin. ac Pentecoste, etiam longè post annum 1200. extremis seculis, obtinuisse, ex Synodis variis colligitur. Legimus tamen, in aliis etiam festivitatibus celebratum Initiationis hoc Sacramentum. Nam Siculi & Galli in Epiphania baptizabant, quod tandem prohibuit Leo M. *Ep.* 80. Concilium Matiscon. II. can. 3. & Rotomag. A. C. 1072. Idem in usu fuisse, in Africa, Victor Uticensis *de Persecut. Vandal. l.* 2. in Hibernia, Canones S. Patricii c. 19. apud Græcos, Ratherius Veron. *Serm. I. de Quadrages.* c. 5. apud Æthiopas & Coptos, Josephus Scaliger *de Emendat. Temp. l.* 7. testantur. Vide quoque suprà in voce *Baisanie*. Chlodovæum M. Galliæ Regem in Natali Domini baptizatum, auctor est Avitus Viennensis Episcopus *Ep.* 41. licet Fredegarius, Hincmarus, aliì, Paschali id festivitate actum fuisse adnoteint, ut plura omittam. De aliis præter suprà memoratos circa Sacramentum hoc erroribus variorum, hîc passim, inprimis voce *Catabaptistæ*, it. *Præstat*, *Spado*, uti de *Baptismo Uxorum*, quæ Latinæ originis erant, ab Imperatorib. Constantinopolit. iterato, vide aliquid infrà, voce *Nomen*, & de *Baptizatorum de anno usque* in Ecclesia Romana ubi de *Paschate Annotino*: de superfundendi item ritu, voce *Superfusi*. nec non ubi de *Clinicis*, aliquid etiam voce *Undulata*, it. ubi de *Ungendi ritu*.

BAPTISMUS Judæorum, duplex erat: alter *pollutorum* [illegible]: qui antequam Sacrorum participes redderentur, lotionibus quibusdam ac piamentis uti debebant; alter *Proselytorum*, טבילת גרים, per quem alienigenæ in Judæorum Rempubl. ac Religionem initiabantur: Hi enim, præter Circumcisionem & Sacrificium, *Baptismi* præterea in Judæorum sacra transibant. Cùm hodie, cessantibus sacrificiis, solâ Circumcisione & baptismô id fiat. Ortum *baptismi* hujus quidam ascribunt Jacobo familiam suam lustranti, Genes. c. 35. v. 2. alii verosimilius ad Mosen in Deserto, illius initium referentibus, Exodi c. 13. v. 21. & c. 14. v. 22. qui fuerit *Baptisma in nube & mari* memoratus, 1 Corinth. c. 10. v. 2. Hoc certum, sive istâ occasione cœperit, sive postquam Samaritæ Circumcisionem acceperunt, sive denique post Templi excidium, aut serius, Baptismum illum, ad sacrarum lotionum, aut apud Veteres, aut in Templo deinceps usitatarum, exemplum primùm usurpatum fuisse. Peragebatur lustratio hæc statim à Circumcisione, mox ubi dolores ejus interquieverant. Præmittebatur autem examen solenne: dumque novus Fidei candidatus allegebatur, Religionis articuli prælegebantur: interimque ipse mergebatur, adstante Sapientum Triumviratu. Eâdem ritu & liberi ejus lustrabantur, atque universa utriusque sexus familia. Quòd si parentes præmortui forent, locum eorum tres isti è Sapientium Collegio implebant, atque initiationis hujus testes erant. Qui verò sic expiati erant, in Judaicæ gentis nomen ac decus veniebant; atque, exutâ peregrinitate & pristinâ consanguinitate obliteratâ, novorum quasi natalium jus accipiebant, ac deinceps pro Judæis ac Dei domesticis habebantur. Unde posteros eorum rursum tingi & novô baptismô inaugurari fas non fuit, cum pro veris Israëlitis censerentur &c. Atque hunc *Judaicum Baptismum*, qui humanus ac Ecclesiasticus duntaxat ritus erat, Dominus noster, ex eorum sententia, qui jam tum illum obtinuisse volunt, consecravit, & Circumcisione abolitâ, novæ Ecclesiæ Sacramentum esse jussit; Ita ut, sicut olim per Circumcisionem & Baptismum, ita nunc per Baptismum solùm, Deo liberi nascantur. Franc. Burmannus *Loc.* 11. *c.* 6. *de Baptismi institutione*. Sed de *Baptismo Christianorum* modò plura diximus. De Lotionibus verò Aspersionibusque Judæorum vide quoque suprà, ubi de *Aspergendi ritu*, ubi etiam aliquid de Gentilium lotionibus, quibus tum ad peccatorum labem expiandam, tum ad celebriora mysteria peragenda, leguntur usi: ut & infrà, voce *Lotio*.

BAPTISMUS Saturni, vide infrà *Saturni baptismum*, it. voce *Mysterium*, ubi ad similitudinem *Baptismi*, aquam in variis Gentilium Sacris, adhiberi solitam, videbimus. Adde quæ diximus ubi de *Taurobolio*.

BAPTISTA, prima Galeatii Pisaurensis Principis filia, & Guidonis Comitis Urbinatis uxor, quæ cum doctissimis viris plerumque magnâ sui laude disputavit, libros quoque de *humana Fragilitate* scripsit, ac *de vera religione*.

BAPTISTA Egnatius, Venetus, Humaniorum literarum Professor, *Historiam Imperatorum Romanorum* à J. Cæsare exorsus usque ad Maximilianum I. conscripsit, Item *de origine Turcarum*, &c. Gesner. *in Biblioth.* qui hunce Virum decrepitum planè, Venetiis vidit, A. C. 1543.

BAPTISTA Ferrariensis, Secretarius Herculis I. Ducis 2. Ferrariæ. Scripsit quædam in Theologia, Item *opus Historicum*, cui *Florida* titulus, ab incarnatione J. C. usque ad sua tempora, nempe A. C. 1494. *Chronologum* item *Terras*. aliaque Trithemio & Voss. laudata *Hist. Lat. l.* 3. *c.* 11.

BAPTISTA Trovamala, Italus, Franciscanus, vixit Lovanii A. C. 1483. Auctor *Summæ Casuum Conscientiæ*, cui titulus *Rosella*, vel *Baptistiana*. Bellarm. *de Scriptorib. Ecclesiast.*

BAPTISTA Fulgosius, Dux Genuensis, ab Avo Ducatu pulsus, A. C. 1483. Scripsit e vul. 9. *libros exemplorum memorabilium*, ad imitationem Valer. M. quos Petro filio dedicavit. Ex Italico in Latin. transtulit Camillus Gilinus Mediolanensis. Leand. *descript. Italiæ*, cui *Fregosus*, sicut Volaterrano *Frigosus* dicitur. Major *l.* 1.

BAPTISTA Spagnolus, cognomine *Mantuanus*, quia ibi natus, A. C. 1448. Carmelitarum aliquot annis Generalis Prior. Poëmata plurima scripsit, quarum nunc voluminibus comprehensa. Vitiorum errorumque Romanæ communionis acer reprehensor, cecinit *venalia Romæ Templa, Sacerdotes, altaria*, &c. Obiit A. C. 1516. ætat. 68.

BAPTISTERIUM. Græcè *Βαπτιστήριον* dictum est olim, quod aliàs *Piscina*, quô nomine vas, quô Veter. Romani lavabantur, appellabatur, in frigida lavatione; quemadmodum in calida, *Labrum* seu *Alveus*. Vide *supra*. Apud Scriptores verò Ecclesiasticos *Baptisterium*, ædes vel locus est, in Æde Sacra, vel ei adjunctus, in cujus medio erat fons antiquitus, ubi Catechumeni baptizabantur. *Baptisterii Basilica*, Ambrosio *Ep.* 33. *Aula Baptismatis*, apud Fortunatum *l.* 1. *Poem.* 15.

Instaurata etiam sacri est Baptismatis aula,
Quo maculas veteres fons lavat unus aquis &c.

Primitùs enim ad obvium flumen baptizandi ducebantur novi Fideles, ut suprà vidimus, posteà, Constantini M. tempore, erigi in templis *Βαπτιστήρια* & sacri Fontes cœpére. Et quidem *Baptisteria* non nisi in majoribus Templis & Parochialibus constituta; Oratoriorum privatorum usu prohibitô, ut est in *Epist.* Zachariæ Pontif. ad Pipinum c. 13. Sed ea ferè semper extructa erant seorsim à Templis, iisque adjuncta, ut observare est ex Paulino *Ep.* 12. & *Natali* 10. Gregorio Turonens. *l.* 10. Aliisque passim. In iisdem Oratoria interdum & Altaria extitisse, tradit Anastasius in *S. Hilaro*, ubi Pontificem hunc tria fecisse Oratoria narrat, in *Baptisterio* Basilicæ Constantinianæ, S. Johannis Bapt. S. Johannis Evang. & S. Crucis: præterea in *Baptisterio* Lateranensi Oratorium S. Stephani. Idem in *Symmacho*, *Ad Fontem*, inquit, *in Basilica B. Petri*, *Apostoli oratorium S. Crucis ex argento*, *Confessionem & Crucem ex auro*, &c. Quem quidem morem indicat etiam Paulinus *Natali* X. ubi *Baptisterium* sic describit:

— — Medio pietatis
Fonte nitet, mireque simul novat atque novatur.
Namque hodie bis cum geminata novatio comit,
Dum gemina Antistes gerit illic munera Christi,
In geminos adytum venerabile dedicat usus,
Cassifica sociata pia Sacramenta lavacro &c.

Idem variis adornata *Baptisteria* hæc figuris testatur *Ep.* 12. quas sic describit Ægidius Mon. Aureæ Vallis in *Oberto Episcopo Leod.* c. 28.

Fontes fecit opere fabrili,
Arte vix comparabili.
Duodecim quæ sustinent
Boves, typum gratiæ continent.
Materia est de mysterio,
Quod tractatur in Baptisterio.
Hic baptizat Johannes Dominum:
Hic gentilem Petrus Cornelium:
Baptizatur Craton Philosophus:
Ad Johannem confluit Populus.
Hoc quod Fontes desuper operit,
Apostolos & Prophetas exerit.

Ubi per *Fontes* idem Baptisterium intelligit. Unde, quum in qualibet Civitate majori Templo adjuncta esset cappella *Baptisterii*, ea quæ Metropolitanæ Ravennati Ecclesiæ adnexa est, *S. Johannes in Fonte* appellata est. Quemadmodum contrà *Baptisterium* pro Aqua baptismali ipsisque Fontibus usurpari videmus, in Libro *Sacramentorum* Gregorii M. *Hic mittantur duo cerei mixti in Baptisterio.* Ubi Ordo Rom. *Hi deponantur benedicti cerei in fontem*, &c. Vide Sansovinum & Stringam, in *Venetia l.* 1. *c.* 106. & Car. du Fresne in *Glossar.* item in *Descript. Ædis Sophianæ num.* 82. 83. ubi de *Baptisterio* Sophiano: è quo etiam hoc addatur, in *Baptisteriis* mortuos sepeliri vetitum esse, Concil. Altissiodor. *can.* 14. De *Baptisterio S. Joannis*, uti vocatur, è marmore magnificè extructo, in quo ipse baptizâsse fertur, quodque etiamnum Ephesi visitur, quid sentiendum, vide Jac. Sponium *Itinerar. Part. I. p.* 328.

BAPTISTERIUM, locus Romæ in Vaticano, prope custodiam Mamertinam, hodie ostenditur cum cochlea intra ædes Pontificias, cujus usui aqua servit Sabatina, deducta ab Innocentio VIII. Olim enim, qui Gentilismô ejuratô fidem Christi sequerentur, duobus in locis Romæ baptizari solebant, *in Vaticano*, ubi proin loco præfato nomen, & *in Esquiliis*, juxta ædem Lateranam, ubi adhuc labrum ostentatur, quod *Lavacrum Constantini* nominant. Georg. Fabricius *Commentar. in Poëtas Christianos*.

nor. Item nomen Ædis sacræ, S. Johanni Baptistæ dicatæ, Florentiæ in Italia, è regione maximi Templi, quæ tota marmorea januas habet, quas æneæ valvæ egregii operis occludunt. In ejus medio *Baptisterium* è marmore lucidissimo positum visitur, in quo Florentini omnes Baptismi lavacrum percipiunt, neque alibi quisquam incolarum salutaribus his aquis tingitur. Idem Car. du Fresne *Glossar.* Item nomen Festi Epiphaniæ, apud Armenos, quòd die memoria Baptismi Christi recolitur, ut auctor est Willebrandus *ab Oldenborg* in *Itinerario Terræ Sanctæ*, p. 137. Porro Liber, in quo ritus Baptismi & orationes describuntur, vel certè Ordo ad baptizandum, in *Capitulis* Caroli M. de diversis rebus A. C. 789. c. 7. apud Burchardum *l.* 19. *c.* 8. alibique passim. Obveniones tandem & Reditus Sacerdotum, ex Baptismis, in *Charta* Theotolonis Archiepiscopi Turon. A. C. 935. inque *Tabulario* Conchensi in Ruthenis *Ch.* 33. apud eundem Car. du Fresne, qui plura ibidem vocis significata enarrat.

BAPTIZATI, vide infrà *Conversi.*

BAPTUS, apud Darctios est fluvius.

BAR-JONA, unum ex tribus nominibus Petri Apostoli, quem *Trinominem* propterea vocat Petrus Blesensis *Serm.* 26. quæ sunt, *Simon, Bar-Jona & Petrus*: occurrit Matthæi, c. 16. v. 17. Μακάριος εἶ Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι &c. *Beatus es Simon bar-Jona: quia caro & sanguis non revelavit tibi*; Dominico Macro ex duabus vocibus Chaldaicis formatum est, ex *Bar*, nempe, h. e. *Filius* & *Jona*, i. e. *Columba*: ut sit *Bar Jona*, h. e. *Filius columbæ*, vide eum in *Hierolex.* Hieronymus verò corruptum videri locum annotat, & legendum monet, Βὰρ Ἰωάννα, sicut etiam legitur apud veterem Interpretem, in quibusdam codicibus & vetustis aliquibus exemplaribus Græcis, Joan. c. 1. v. 43. & c. 21. v. 15. Vide Theod. Bezam *Annotat. ad loc. cit.*

BARA, בערא Latinè *incendium*, sive *expurgatio*, aut *pastus*, vel *jumentum*, sive *inspiratio* vel *in vigilia*, altera uxor Saharaim. 1 Paral. c. 8. v. 8.

BARA, ברע, Latinè *in malo*, sive *in socio*, aut *in clamore*, vel *in pasto*, sive *in constructione*, Rex Sodomæ. Gen. c. 14. v. 2.

BARA, insul. non longè à Brundusio. *Ferrar.* Hodiè St. *Andrea*, ni tabulæ fallant.

BARA, vide *Dumbarton*, ubi Scoti victi ab Anglis, A. C. 1651. magnâ clade.

BARA, oppid. Africæ, in Abyssinia in provinc. Gorga, prope lacum Zaflanum. *Sanson.*

BARAA, nomen viri. 1 Paral. c. 8. v. 13. Latinè *in societate*, vel *malitia*, aut *in ululatione*, vel *pastu.*

BARABANES, vel BARATANES, Persarum Rex, regnavit ann. 10. Christianos persecutus est, hinc inter Romanos & Persas bellum obortum. *Hist.* Tripart. *l.* 12. *c.* 13.

BARABBAS, Latinè *filius patris*, insignis latro & homicida, Matth. c. 27. v. 16. Sedulius *de Judæis*:

Tunc coluere Baal, tunc elegere Barabbam.

BARAC, Latinè *fulgur*, sive *in vanum*, vel *in vacuum*, fil. Abinoam de tribu Nephthalim, præfectus fuit exercitui Deboræ. Hic Dux fortissimus, decem hominum millibus tantùm assumptis, exercitum Sisaræ, longè copiosiorem, ac no bis decies ampliorem ad unum confecit, ac delevit. Quartus Judex Israëlis, præfuit cum Debora, 40. annos. Vide Judic. c. 4. & Josephum *Jud. Ant. l.* 5. *c.* 9. Item civitas in tribu Dan. Jos. c. 19. v. 45.

BARACE, insul. Gedrosiæ. *Steph. Barasim Mercatori.* Auctori *Peripli* Βαράκη, *Ptolemæo* Βαράκη. Plinio *l.* 6. *c.* 23. *Becare*, *Alius utilior portus gentis Neleyndon, qui vocatur Becare*, Lege *Barace.* Accepit is autem *Neleyndas*, pro gentis nomine, in cujus regione situs erat ille portus *Becare* vel *Barace.* Atqui Nelcynda emporium etiam fuit eidem flumini adpositum, sed longius à mari situm, quàm *Barace*, quæ in ipso ostio fluminis ad mare jacebat, utpote Emporium maritimum, cum portu, quò ex Nelcyndis naves descendebant, quæ piper vehebant ex Cottonara, pro quo corruptè *Cottara*, hodie *Calicutium*, dicitur. Statio autem navium ad Baracen hærebat, quæ piper Cottonaricum, ex Nelcyndis secundò flumine lintribus monoxylis delatum accipiebant. Nomen emporio à flumine *Baris*, in cujus ostiis situm erat. Hinc ὁ κόλπος Βαράκης, *sinus Baraces*, apud Auctorem *Peripli*, qui ab Indi fluv. ostiis versus Orientem procedebat &c. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 1187.

BARACE, vel BURACE, est *Diu*, urbs permunita, in parva Insul. prope sinum Cambajæ, longè ab ostio Indi fluvii. *Baudrand.*

BARACH, civitas in tribu Dan. Jos. c. 19. v. 45. prope Azotum.

BARACHA, i. e. *benedictio*, aut *genuflexio*, nomen viri. 1 Paral. c. 12. v. 3.

BARACHEL, nomen viri. Job. c. 32. v. 2. Latinè *benedicens Deum*, aut *genuflectens Deo.*

BARACHIAS, Latinè idem significat quod *Barachel*: Pater Zachariæ Prophetæ. Zachar. c. 1. v. 1. Fil. Mosollamoth. 2 Paral. c. 28. v. 12. Filius Zorobabel. 1 Paral. c. 3. v. 20. Item cognom. Jojadæ, de cujus filio vide Matth. c. 23. v. 35. Joseph. *Bell. Jud.* *l.* 4. *c.* 10.

BARACUM, Cyrenes oppidum. Plin. *l.* 5. *c.* 5.

BARACURA, Indiæ extra Gangem emporium. *Ptol.* hodie *Bengala*, civitas foecundissima, & regnum latissimum. *Castaldo Bengala.*

BARAD, Latinè *grando*, sive *in descensu*, aut *imperio*, nomen loci in deserto Sur. Gen. c. 16. v. 14.

BARAGAZA, Æthiopiæ oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

BARAJA, i. e. *creatura Domini*, sive *impinguatio*, vel *electio Domini*, sive *in visione.* Fil. Semei. 1 Paral. c. 8. v. 20.

BARAK, vide *Barac.*

BARALIO, apud Lucam Tudensem æra 1065. calcei species, quâ rustici olim utebantur. Ita enim is, *Fecit sibi & suis militibus de corio crudo & ligneis vimiribus, rusticanum more, calceamenta, quæ vulgariter Avarcas & Baraliones vocant.* Car. du *Fresne.* Vide quoque suprà in voce *Abarca.*

BARALOTTI, Bononiæ Hæretici quidam dicti sunt, à *Barrolotto*, sectæ auctore: habebant communes uxores, filios, divitias, à turpissimarum rerum facili obsequio, *Obedientes* quoque dicti. Ferdin. Cordubensis *Tract. de exig. annona c. de Obedientia.*

BARAMALACUM, Nabathæorum oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

BARAMPURA, Urbs Asiæ, in India, sub dominio M. Mogolis, juxta *Tapet*, fluv. aliis *Brampore.* 100. milliar. ab urbe Agra, in meridiem.

BARANATHETA, regnum Asiæ, cum urbe cognomine in Tartaria. *Baudrand.*

BARANGI, apud Cantacuzenum *l.* 1. *c.* 1. Officiales sunt, qui claves portarum Civitatis, ubi Imperator morabatur, custodiebant. Vocabulum Anglicum est illius ævi, teste Curopalatâ; qui custodes illos Anglos fuisse, securim ferentes, refert. Anna Comnena eos, ex Insul. Thule, arcessi consuevisse, tradit. Præfectus eorum *Acoluthos* dicebatur, uti legimus apud Dominicum Macrum in *Hierolex.*

BARANTOLÆ Regis Navazmachel, effigies in *Musæo* Kircheriano asservatur, ut videre est apud Georgium de Sepibus *in Descript. ejus* p. 7.

BARAS, ex Ducibus Hormisdæ, Persarum Regis, huic iratus, quod cladem à Mauritio acceptam sibi imputans, muliebrem vestem ignominiæ ergo misisset, per Persas abalienatos Regem excæcatum in carcerem conjecit, Cosroe filio ipsi surrogatô, A. C. 585. Zonar. *tom.* 3. &c.

BARASA, i. e. *in egestate*, sive *in cursu*, vel *in beneplacito*, civitas Galaad, munita & magna, 1 Machab. c. 5. v. 26. in tribu Gad.

BARATATOR, dicitur in *Vita* Clementis VI. Pontific Romani Pseudowoldemarus ille, famosus Brandenburgicæ Marchiæ ante secula aliquot turbo, de quo vide infrà suò locô. Sunt autem mediò ævò appellati *Baratatores*, Impostores & Deceptores. Unde apud Matthæum Paris. *A.* C. 1239. legimus, Fridericum Imperatorem accusatum, quòd diceret, *Tres* Baratores *fuisse in Mundo*, *Moysen* (alterum non nomino, ne vel solà alienæ blasphemiæ relatione innocentem chartam funestem) *& Mahometem.* Iidem *Baratarii* quoque appellantur Hortensio Cavalcano *de Brachio Regio Part.* 5. *num.* 6. ubi sic vocari ait, *qui prætoria nimis frequentant*, h. e. Velitigatores, Gall. *Chicaneurs*: à voce citimæ ætatis *Baratum* seu *Barateria*, cujus etymon Car. du *Fresne* arcessit à *Barra*, i. e. litium judiciariis instructionibus ac præparationibus, in quibus ut plurimum dolus & artificiosæ fraudes miscentur. Hodieque Italis *Barattieri* dicuntur ii, qui ex sordido lucro vitam agunt, vel qui Judices pecuniâ corrumpunt, atque adeò ipsi Judices corrupti &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.*

BARATHIA, Africæ propriæ urbs. *Ptol. Brata Castaldo*, *Bleta Mercatori.*

BARATHRA, locus prope Casium.

BARATHRUM, locus profundus & tenebricosus in Attica, in quod facinorosos præcipitârunt. In hoc puteo multi erant unci, alii sursum alii deorsum surrecti, in quem Phryga Deorum Matris tanquam furiosum demiserunt, quòd indicâsset Deam ad filiam inquirendam venire. Dea verò hôc facinore irritata sterilitatem regioni immisit. Quare Athenienses causâ ex oraculo cognitâ hiatum sive labem obruerunt ac Deam sacrificiis placârunt. Alii nomen esse loci ajunt in Ægypto profundissimi. Est & generale nomen, apud Græcos *pro quovis loco cavo & profundo.* Hôc etiam nomine appellantur terræ cavitates, quæ fluvios hauriunt aliis in locis emersuros. Transfertur quoque ad alia. Martialis *Barathrum femineum*, pro locis muliebribus dixit *l.* 3. *Epigr.* 81. v. 1. Idem Stomachi imum hiatum *Barathrum* appellavit, *l.* 2. *Epigr.* 88. v. 4.

Extremo ructus si venit à Barathro.

Horatius de lurcone & voraci *l.* 1. *Ep.* 15. v. 31.

Pernicies, & tempestas, barathrumque macelli,
Quicquid quæsierat, ventri donabat avaro.

Ponitur & pro *meretrice.* Plautus *in Bacchidibus*, *Actu* 1. *sc.* 2. v. 44.

O barathrum ubi nunc es? ut ego Te usurpem lubens!

Barathrum, inquit Festus, *Græci appellant locum præcipitem, unde emergi non possit*, additque venire à βάθος *profundo*, nisi βαρὸς ibi legendum. Ridiculè verò Isidorus *l.* 14. *c.* 9. ubi *barathro* Latinum etymon assignat, ac dici putat, quasi *voratrum.* Nec multò melius Cæl. Rhodig. *l.* 17. *c.* 9. à βαίνειν scil. *ab eundo*, nempe quia, ex ejus mente, propriè ita dicantur cataractæ ob aquarum ingressum. Quanto verisimilius doctiss. Martinius à Chaldæis esse putat, quibus בר *ber puteus* est & אתר *athar locus*, quippe Ionibus dicitur βέρεθρον quod *Hesychius* exponit κοίλωμα καὶ χάσμα. *Nic. Lloydius.* Vide Suidam, in Βάραθρον, ut & infrà *Ceadas.*

BARBA, autore Eustathiò in 2. *Odyss.* portus Troezenis est, urbis Argivorum.

BARBA, ut olim Philosophorum, Cynicorum inprimis, vide *ibi*: sic hodieque Sacerdotum Græcorum, præcipuum gestamen, & ipsâ nonnullis fide charius, quippe cùm non paucos illorum, quum ad radendam eam à Turcis condemnantur, ignominiam hanc, quâ non aliam majorem æstimant, apostasiâ à Christiana religione & circumcisione prævertere, narrat Jac. Sponius *Itiner. Orient.* Sed & olim *Barbam* alere virile visum, nec apud Græcos quisquam, nisi Alexan-

det demum Magnus, *Persicô luxu fractus contra vetusque asperitatem patriam & pugnacitatem cautus, barbam radere primus instituit*, Chrysippus *de Voluptate l. 4.* & ex illo Athenæus *Dipnosophist. l. 13.* Meminit tamen & Lacedæmoniorum legis, quâ cautum erat, [illegible], Keuchenius ex Plutarcho & Hesychio, *Not. ad C. Nepotis Datamem, c. 3.* Interim, sicut frequentissimè capillos variis Diis, ita, quamvis rariùs, Apollini *barbam*, religionis ergò, in illa gente fuisse positam, legimus. Unde Statius *l. 3. Sylvarum*, *Coma Earini*, eum puerum, si exsectus non fuisset, Apollini etiam primum genarum florem consecraturum fuisse, dicit, v. 78.

Tu quoque nunc juvenis, genitus si tardiùs esses,
Umbratusque genas, & adultos fortior artus,
Non unam gaudens Phœbeja ad limina mecum
Misisses: patrias nunc vertex solus ad aras
Naviget ----

Ex *Theb. l. 8. v. 493.*

Ille genas Phœbo, crinem hic pascebat Iaccho.

Romani similiter antiquioribus temporibus erant intonsi, donec anno Urb. Cond 454. Siculi primùm Tonsores admissi sunt, teste Plinio *l. 7. c. 59.* A quo tempore *Barbam* quoque radere cœpêre, idque sub annum ætatis ut plurimùm vigesimum primum, uti ex Macrobio in *Somn. Scipionis l. 1. c. 6.* discimus, qui *ter septenarium numerum requiri ad barbam radendam*, tradit: atque ita Neronem posuisse, ex *Fastis* liquet. Cæsarem tamen Octavianum vigesimô demum quintô, & Caligulam jam vigesimô, id fecisse, narrant Dio & Sueton. *Calig. c. 10.* Erat autem dies hic positionis solennis. Juvenal. *Sat. 3. v. 186.*

Ille metit Barbam, *crinem hic deponit amati:*

Primitiasque ejus alicui è Penatibus suis Deo consecrabant. Hinc Nero Juvenalia instituit, & *Barbæ suæ rasæ* [illegible] *pilos, in Sphæram auream conjectos, Jovi dedicavit Capitolino*, ut habet Dio *l. 61. in fin.* De eodem Sueton *c. 12.* *Inter Bathyllic apparatum*, Barbam *primam posuit, conditamque in auream pyxidem, & pretiosissimis margaritis adornatam, Jovi Capitolino consecravit.* Cujusmodi Pyxidis autem, in qua barba condita, meminit quoque Petronius ubi de Trimalcione, *Praterisque signum marmoreum, & pyxis aurea non pusilla, in qua Barbam ipsius conditam esse dicebant.* Itaque viri imberbes erant, sicuti ex numismatibus aliisque monumentis liquet. Juvenes autem barbatulos fuisse, dicit Cicero: unde miratur A. Gellius *l. 3. c. 4.* barbam Scipioni jam quadragenario demum rasam fuisse. Hanc verò qui ponebant, vel radi solitos, vel psilothrô aliisque medicamentis, pilos extirpâsse, docet Anton. Thysius JC. *Notis in l. c.* Primus Hadrianus hunc morem mutavit, ut ex *Spartiano* & nummis liquet. Unde [illegible], *Hadrianus primus barbam nutrivit*, ait Joh. Xiphilinus *in Trajano.* A quo omnes fere Imperatores barbati: inter quos Verus propè barbaricè eam demittere solitus est, ut idem Capitolinus in *Vita* ejus habet, *c. 10.* ubi tamen ad vulgaris amicæ arbitrium eam posuisse notatur. Sed qui molliores fuêre inter eos, ii in gratiam Antiochensium (qui unà cum Syris eos, qui barbam alerent, aversabantur & subsannabant, ut docet vel Julianî *Misopogon*) barbam posuerunt; Sic Verus hic. Sic de Caracalla Dio, [illegible]. *Antiochiæ luxuriei se dabat intantum ut & barbam tonsitaret.* Similiter Heliogabalus, ut scribit idem, [illegible], *Barbam radebat, ut hinc plane effœminaretur*: Contra Macrino, cum severitatis famam affectaret, ac velut alter Marcus haberi vellet, etiam in oculis Antiochensium, barbam prolixè alente, uti legimus apud Herodianum. Sequenti tempore radendi mos iterum invaluisse inter Imperatores videtur, cùm nummi Imperatorum qui ante Heraclium fuêre, non solùm id, sed & Auctor Chronici Alexandr. testetur, quò locô Justinianum describit, quem [illegible] rasum, [illegible], *sicut Romani*, habuisse refert. Primus iterum Heraclius *barbam* latam prolixamque nutrivit, ut ex nummis ejus apparet, contrarium frustra Codrenô asserente, à quo tempore, *mos* fuit Orientalibus tam Græcis, quàm aliis *nationibus*, ut habet Antistes Tyrius, *barbas tota curâ & omni sollicitudine nutrire, pro summoque probro & majori, quæ unquam irrogari poterit, ignominiâ, reputare, si vel unus pilus quocunque casu sibi de barba cum injuria detraheretur.* Subdit deinde, *Barbam eâ diligentiâ conservâsse Græcos, tanquam argumentum viri, vultus gloriam, & mores præcipuam auctoritatem, l. 11. c. 11.* Transiit mos ad Longobardos, apud quos *per barbam aut capillos trahere*, injuriæ majoris species fuit. *L. Longob. l. 1. tit. 6. §. 4. & l. 2. Feud. tit. 27.* Francis item, in qua gente *Barbæ rasionem* similiter præcipuam fuisse injuriam habitam, discimus ex *Gestis* Dagoberti Regis *c. 6.* & Reginone ad A. C. 546. Vide Paulum Jovium in *Elogio* Fr. Philelphi & Gobelinum Personam in *Cosmodromio p. 166.* Neque vero seculares solùm, uti vocant, sed & Sacerdotes ipsi ac Clerici, inter Græcos, uti dictum, *Barbam* alêre, quod tamen Latini imitati non sunt. Gregorius VII. *l. 8. Ep. 10.* *Scilicet ut, quemadmodum totius Occidentalis Ecclesiæ Clerus, ab ipsis fidei Christianæ primordiis, barbam radendi morem tenuit, ita & ipse frater vester Archiepiscopus raderet.* Vide Æneam Paris. *adv. Græcos quæst. 5.* & quæ Car. du Fresne adnotavit ad *Alexiadem p. 281.* Atque hi *barbam Deo consecrare* dicebantur, Monachi effecti, in *Vita* S. Willhelmi Ducis *c. 21. Edit. Mabillonii.* Exceptis Fratribus Conversis, in Monasteriis, qui inde ut plurimum *Fratres Barbati* dicuntur, uti infrà in voce *Barbati* videbimus. Ponunt autem *barbam* Monachi, non sine prævia *Barbæ benedictione*, uti indigitat Ademarus Cabanensis apud Besltum *p. 328.* de Jordano Episcopo Lemovicensi. *Inde ad tumulum S. Martialis Missam audivit & juxta Monasterium ei die regulariter hospitatus est.* Crastinô barbam benedici *jubet & tonsoli, & sic ad Sedem S. Martialis in aula S. Stephani Jordanum deduxerunt, & cum baculo Pastorali ibi eum grata honore Ponti-*

ficatus vestivit. Ubi Editio Labei habet, *Die crastinô barbam Eliste benedici jubet* &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & *Dissertatione de Nummis Byzantinis.* In Anglia, quis *Barbam* posuerit primus, docet Theodorus Clarius *Histor. Britann. l. 5.* *Henricus comam in hac Insula Princeps barbamque totondit, ejus exemplô ducti Angli, qui jam memoriâ capilli promissô fuerant, omnes confestim tondebantur*; ut alia taceam. Vide Thom. Dempster. *ad Rosin. l. 10. c. 29.* Addam saltem, Assyrios, cætera barbatos, *in luctu barbam rasisse, capitis verò crines demisisse*, Strab. *l. 16.* quod de Ægyptiis quoque testatur Herodot. *l. 2.* Contrà, nullâ re magis indicâsse luctum Romanos, quam *barbâ capillisque demissis*, docet Sueton. *Caligul. c. 5.* Vide eundem *Aug. c. 23.* Unde & Livius *Dec. 3. l. 7.* *Veste obsoletâ, capill. & barba promissis, præferens vultu habituque insignem ignominiæ acceptæ memoriam*; quô habitu sagit à Cannis Varro & in Urbem rediit, Jul. Frontinus *Stratagem. l. 4. c. 5.* Idem Hebræis fuisse in more positum, è Sacris discimus, Hodieque Turcæ & Arabes *barbam* promittunt, quam quibus, ceremoniis suffumigare soleant, quoties se mutuò invisunt, dicemus infrà voce *Xylaloe* &c. Vide infrà, ubi de *Mortuos lugendi ritu*, item *de Supplicibus* &c. de pluribus verò *Adtonsare barbam*, suprà; uti de Seminirorum apud veteres Romanos circa [illegible] *barbam* cura, aliquid infrà voce Ornatrices: adde, quæ dicemus, in *Plenibarbes*, it. ubi, de *Tondendi ritu*, & *Tonsura Petri*: etiam voce *Volsella*, quâ antiquitus sibi *barbam* vellebant [illegible].

BARBA Aurea, idololatras Israelitas prodidisse, jam ab aliquot retro seculis inter Christianos credita est. Hanc, cum Hebræi doceant, Mosen ideo auream vituli scobem in aquas conjecisse & eas aquas populo bibendas obtulisse, ut idololatriæ reos cognosceret: addunt Auctores non pauci, omnes tanti sceleris contagio infectos, postquam aquas hausissent aureâ scobe aspersas, *barbâ aureâ* factos esse insignes. Ita Petrus Comestor *Exod. Histor. c. 73.* *Videns Moyses sibi indicatos à Deo scelerum auctores per pulverem bibitum, qui in barbis eorum miraculosè apparuit.* Naucleurus *Chron. Generat. 27.* *Dedit potum filiis Israel: remansit autem color auri circa ora nocentium, ita ut discerni possent ab innocentibus.* Idem legas in *Traditionibus* Hebraicis perperam Hieronymo adscriptis, *ad v. 6. c. 7. l. 1. Reg.* in Bibliorum *Transl.* veter. Gall. inchoata A. C. 1289. *Not. ad Exodi loc. cit.* Alibique, sed frustrà hæc dicuntur. Nam nec certum est, Mosen & Levitas, cum in idololatras promiscuâ cæde grassati sunt, ullam notam [illegible] habuisse, quâ vituli cultores à Fidelibus dignoscerent, ne pro illis hi cæderentur. Neque enim tali notâ fuit opus, cùm כל העם *universus populus*, reus fuerit, ut disertè habetur Exodi *c. 32. v. 3.* Fuit tempe tam generalis hæc defectio, ut inter tot idololatras, si qui in veri Dei cultu perstiterint, ii conspicui non fuerint, in tanto numero prævaricatorum. Itaque cùm *v. 28.* eos, qui Deo adhærebant, ad se convenire jussit Moses, præter Levitas nulli adfuerunt. Et si necesse fuisset, vituli cultores speciali notâ dignosci, *barba aurea* non suffecisset: cùm fuerint in magno Populo imberbes multi juvenes, neque dum vesticipes, multæ mulieres, multi eunuchi, ad quos hæc nota non pertinuit &c. Plura hanc in rem vide apud Bochart. *Hieroz. Parte prior. l. 2. c. 34.* & suprà in voce *Aurea.*

BARBA Falsa, memoratur in *Curiis Gener.* Catalaniæ celebratâ A. C. 1351. sub Petro Aragonum Rege. *Ne quis barbam falsam seu fictam audeat deferre*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

BARBA Gemina, quâ multi insigniuntur inferiori labrô, in deliciis olim, uti infrà dicemus voce *Mullus.*

BARBA Honesta, seu *Honesta Barba* cognomen Balduini IV. Flandriæ Comitis uti habetur in *Charta* Roberti Regis Franciæ A. C. 1023. cui is subscripsit, in *Probat. Histor. Montmorenciaca, p. 23.* apud *Eund.*

BARBA Plena, apud Æl. Spartian. *in Hadriano, c. 10.* *Nec Tribunum nisi plenâ barbâ faceret*: i. e. jam ad plenum perductâ, cujusmodi *barbâ* instructum Græci [illegible] vocant, ut *prima barbâ* dicitur esse ὁ [illegible]. *Lucilium.*

Jamque pareilato chlamydes & barbula prima.

Requisivit autem *plenam barbam* in Tribunis, ut non annorum tantum, sed & integritatis eorum certus esset; Nam luxoriâ infames adolescentes plerumque vellebant se & depilabant: Ita nonnulli. Salmas. verò ad ætatem solùm hanc *plenam barbam* refert illosque tantum fecisse Tribunos Hadrianum vult, qui id ætatis essent, quos plenâ barbâ mentum operire consuevit: quod apertè indicat Valerianus in quadam sua *Epistola* apud Vopiscum. Neminem itaque Imperator hic Tribunum fecit juniorem plenibarbe, quales Græci [illegible] quoque & [illegible] vocant: ut [illegible], *malibarbes*, [illegible], &c. Vide eum *Notis ad Spartian.* & infrà in voce *Plenibarbes.*

BARBA Russa, cognomen Friderici I. Imperatoris, vide ibi.

BARBÆ Evulsio, inter summi dedecoris genera. Unde *Antamelia ora levigati*, apud Arnob. *adv. Gentes l. 6.* ubi de Æsculapii statua à Dionysio aureâ barbâ spoliata: *Si suberat Numen in statua nomini ejus majestatique sacrata, cur oris contumeliam levigati & dehonestati vultus non subità & merita persequutus est ultione?* Et inter justas belli contra Ammonitas suscepti causas Davidi fuit, quod *Chanun Servis Davidis* (quos consolatores ipsi miserat, patris obitum lugenti) *abrasit dimidium barbæ*, 2 Sam. *c. 10. v. 4.* Vide quoque Philostratum *de Vita Apollonii l. 7. c. 14.* Procopium *in Esajam p. 120.* Herodianum *in Maxim. & Balbo*, Alios.

BARBACOÆ, populi Americæ meridionalis in regno Popajani, versus montes, & inter fluv. Caucam & mare Pacificum. Sanson, *Atl.*

BARBAFLOT, portus in pago Constantino, vulgò *Barfleur*, aliàs *Barfleu en Coutantin*, olim Regum Anglorum, in transmarinas suas provincias venientium, appulsu nobilissimus. Ordericus Vitalis *Hist. l. 11. & 12.* Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* An. 1675. *Parisiis editâ.*

BARBALISSUS, castellum in Oriente, muris cinctum *Steph.*

BARBANA, fluv. Dalmatiæ, in mare Adriaticum se exonerat, prope Dulcinium. Nunc *Bojana.*

BARBARA, filia Hermanni, Ciliæ Comitis, Sigismundi Imperatoris uxor, quæ stultas vocabat virgines pro Christi nomine passas, quod voluptatum gaudia non gustâssent. Dicebat animas cum corporibus interire, nec futuram aliam vitam post hanc quam vivimus. Mortuô maritô, A. C. 1437. licet jam vetula, Poloniæ Regi, qui juvenis admodum erat, nubere ardenter studuit, incuriosa filiæ minor, Alberti II. Uxoris, Æneas Sylvius *Hist. c.* 55. Bonfin. *l.* 3. *decad.* 3.

BARBARA, filia Ferdinandi I. Imperatoris, uxor Alfonsi II. Atestini Ferrariæ Ducis.

BARBARA, Virgo Nicomediensis, Dioscori viri nobilis filia, à quo in turrim est conjecta, quòd se Christianam profiteretur, ac post omnibus probris nudatum converberatumque corpus, ab eodem ad Præsidem ducta, jugulataque in eadem urbe sub Maximiniano: demum Venetiis (quò translata est) condita. *Volaterranus.*

BARBARA Insul. Vide *Insula Barbara.*

BARBARATOR, vide infrà *Barbator.*

BARBARI, Asiæ urbs circa Indi fluv. ostia. *Ptol.* Bertius Castaldo. *Mes Resendio*, qui eam insulam non urbem vocat, cùm *Ptolemæo* sit urbs in insula sita. Nunc à *Sansone* & aliis creditur Amedabatum, Urbs perampla regni Guzarati, sub Imperio M. Mogolis. Vide *Amedabatum.*

BARBARI, fictô nomine, inquit Strabo *l.* 14. dicti sunt ab initio, qui difficulter, asperè, atque duriter loquebantur, quasi *duriloqui* & *crassilingues*, à βαρβὰρ absonâ voce, in quam peregrini homines Athenas adventantes identidem incidebant. Sic etiam dicuntur illiterati malis moribus, crudeles. Arabicè autem *Bar desertum* significat, inde forsan *Barbariæ* nomen. B. Paulus, 1. Corinth. *c.* 14. *v.* 11. *Barbarus ero mihi, & ego illi.* Ovid. *l.* 5. *Trist. El.* 10. *v.* 37.

Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli.

Atque hôc censu civili, Anagogicô autem seu Spirituali, benè vetus Glossa *in Psalmos*: *Barbara lingua est, quæ Dominum non laudat.* Hinc *Barbarismum*, quem sic definit *Suidas*. Ἐστὶ δὲ βαρβαρισμὸς ὅτι τὸ ἀναμίξ λέξιν παρὰ τὸ ἔθος τῆς Ἀθηναίων Ἑλλήνων. Veteribus autem omnes Barbari erant, qui non erant Græci, & Barbarum τὸ ἐξ Ἑλληνικῶν. Unde *Sophocles*,

Τὶς βάρβαρος τὴν γλῶσσαν οὐκ ἰσαίω.

Unde *Plautus*, teste *Festo*, Nævium Poëtam Latinum *barbarum* dixit. Et *in Asinaria prologo*, *v.* 11. *Marcus vortit barbarè*, h. e. *Plautus reddidit Latinè.* In *Captivorum Act.* 3. *sc.* 1. *v.* 32. quoque legas, *Barbaricam legem* pro *Latina lege.* Et B. Paulus c. 1. ad Rom. *v.* 14. Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις. Eâdem ratione Latini auctores, non utentes linguâ Romanâ *barbaros* dixerunt omnes, sicut & Cicero Afros, Gallos, Hispanos, *in Epp. ad Qu. Fratrem.* Imò Lacones hospites & peregrinos dixisse *barbaros* annotatum ab Eustathio, ex Herodoto *in* 3. *Iliad.* Cl. Voss. *l.* 1. *de Vitiis sermonis c.* 1. ex Chaldaico בר *bar*, quod *extra*, vel *foras* significat deducit. Sic testatur Herodotus *in Euterpe*, antiquos quoque Ægyptios omnes, qui linguâ suâ non uterentur, *Barbaros* vocâsse. Similiter Romanis erat in more positum, omnes extra Jurisdictionem suam positas gentes *Barbaros* vocare. Unde Concilium Chalcedonense *Can.* 28. ἐπισκόπους τοὺς ἐν βαρβαρικοῖς appellat omnes extra terras Imperii Romani degentes. Et Canones Eccl. Afric. *Can.* 52. Mauritaniam, quæ Imperii pars erat, τῷ βαρβαρικῷ ibidem in Africa opponit. Unde haud dubiè *Barbaria* appellatio, in partem Africæ litoralem ad mare Mediterraneum, hodienum servata fluxit. Vocem ex Oriente allatam, ברברי enim *extraneum* denotare, Scaliger ostendit sub initium *Exercit.* 51. admodumque probabile, fuisse id commune gentibus dicterium. Sic enim de Scythis & Atheniensibus, Anacharsis apud Laërtium *l.* 1. de Ægyptiis, Herodotus *l.* 2. de Romanis, Herodianus, de Phrygibus Sophocles, Horatius, alii. Quemadmodum antiquissimis Hebræis *Gentes* dicebantur, quos posterior ætas Ἕλληνας, Christiani *Paganos*, dixêre. Keuchenius *ad Miltiadem Nepotis c.* 2. Vide & Alciatum Adnotat. *ad* 3. *poster. libros Codicis* & Bernegger. *Quæst.* 91. *in Tacit.* Sequentibus autem temporibus, cùm Romani à Wandalis, Longobardis, Gothis, Francis imprimis, aliisque populis, in Imperium irruentibus essent oppressi, vox *Barbarorum* in honore esse & Victoribus tribui cœpit, *Romanorum* appellatione, in servitutis confessionem ac notam transeunte, vide in voce *Wallenses.* Unde Valerius, *Cum Germania*, inquit, *populi provincias Imperii Rom. in Occidentis partibus, nimirum Galliam, Hispaniam, Britanniam, Africam ac Italiam aliasque armis occupavissent, provinciales quidem, sive veteres earum incolæ pristinum nomen suum retinuêre, ac modò sua quisque nationis propriâ vocabulo, modò idque sæpius in commune*, Romani *sunt appellati: novi autem Romanæ provinciarum possessores ac domini Germani, honoris causâ dicuntur* Barbari. *Unde in priscis Legibus ac Historiis alteros alteris opponi constat.* Quod autem illos attinet *Barbaros*, qui sic dicti sunt, quòd omni morum concinnitate careant, illorum in desertis Asiæ, Africæ & Americæ occurrunt plurimi, quos, quoniam meliorum conversatione gentium destituuntur, in illud inhumanitatis ferinæ barathrum prolabi necesse fuit. De Sylvestribus regni Chinæ, in montanis, ad urbem Queicheum, & in monte Changno ad Suningam, vide Neuhofium *descript. hujus Imperii c.* 13. In Africa, partem incolarum regni Tombuti, adeò non barbaram, sed brutam potius esse, ut vix humanam in iis vocem deprehendas, referunt Itinerariorum Auctores: quod ipsum de incolis Promontorii Bonæ Spei, quos vocat *Soldanum*, scribit Mandelslovius *Itiner. part.* 2. *c.* 16. In Asia & America, inprimis hôc vitiô famosi sunt Anthropophagi, quales sunt incolæ Insularum *de Andreman*, in Oceano Indico & Caribani, de quibus vide Le Blanc. *l.* 1. *c.* 14 Joh. Mocquetum *Itiner. l.* 2. Benzonem *Histor. Novi Orbis l.* 1. *c.* 23. Imò nec Europæ sui *Barbari* desunt: quales ferè sunt Tartari Ceremissi, de quibus Olear. *Itiner. Pers.* & qui in Hibernia adhuc *Sylvestres* vocantur, de quibus Camdenus *descr. Hiberniæ*, &c. Vide Auctorem Anonymum *Histor. Orbis Terrar. Geogr. & Civil. c.* 9. *sect.* 4. *de mor. Gentium.*

BARBARI seu **BARBARICI**, equorum genus pernicitate insigne, de quo, vide aliquid suprà ubi de *Arabicis*, & *infra voce Onager.*

BARBARI seu **BARBARINI**, nummi dicti sunt à Vicecomitibus Lemovicensibus, cusi, quorum mentionem facit Auctor *Chronici* S. Martialis Lemovic. A. C. 1211. *Hugo li Brunc Comes Marchiæ fecit novos Marchiones petit: eôdem annô Guido Vicecomes Lemovicensis novos* Barbarinos *fecit apud Aixiam.* Vide quoque *Chron.* S. Stephani. Lemovic. A. C. 1263. *Literas* Eustorgii Episc. Lemovic. *A. C.* 1127. in *Tabular.* S. Stephani præfati & Goffridum Abbatem Vindoc. *l.* 1. *Ep.* 21. laudatos Carolo du Fresne in *Glossar.* Nominis rationem quod attinet, Sirmondus & Altaserra *Barbarinos* hos interpretantur Arabicos & *Balearicos*, ut qui, post stabilitum in Hispania Saracenorum Imperium, rerum potientibus Carolovingis, ex commercio ad Francos defluxerint. Sed hac appellatione à Vicecomitibus Lemovic. ut *Marchesios* à Comitibus Marchiæ, eos cusos esse, satis docemur ex *Chronicis* suprà citatis, tametsi nominis ratio adhucdum incomperta sit, Idem *ibid.*

BARBARIA, Africæ, quam in quatuor partes Neoterici scriptores distinguunt, pars præcipua & prima est. Ab ortu habet Marmaricæ (quæ hodie *Barcha* dicitur) deserta, ad montis usque Atlantis partem *Meres* appellatam, quæ pars à *Strabone* fortè sub nomine *Asta* describitur. Hunc montem Atlantem habet à meridie, ab occasu autem ipsum mare Atlanticum, Septentrionale vero latus mare mediterraneum lambit. In quatuor regna dividitur, Marocchum, Fezzam, Telesinam, & Tunetem, *Nic. Heydius, Baudrand.* sic habet: *Barbaria* pars Africæ, juxta Mare Mediterraneum extensa & oblonga. Protenditur ab Oceano in Ægyptum usque; & versùs Meridiem, dividitur, à regione Biledulgerid monte Atlante. Ibi aliàs erant Mauritania, Africa propria & Libya exterior; nunc continet regna Marrocanum, Fezzanum, Algerianum, Tunetanum & Tripolitanum, cum Barcana regione. *Mercator* in 6. partes Barbariam dividit, regnum Tunetanum, Tremesinum, Fessanum, Marocanum, regionem Dara, & Barca, quæ prima dici debuisset. Ex Marmol. *l.* 1. Cluver. *l.* 6. Ab hominibus subfusci coloris habitatur. Regionis pars, quæ mare mediterraneum spectat, montibus occupata est, à quibus usque ad Atlantem planitie gaudet spatiosâ, quibusdam etiam colliculis. Maxima hic fontium copia, rivulisque amœnissimis regio irrigatur. Dactylorum, malorumque Punicorum feracissima, sed frumenti non adeo fertilis, frugum autem, scil. ficuum & olearum ubertate felix. Frigus ibi nunquam adeò intenditur, ut quis ignem ob id accendere velit. Autumni finis, tota hyems, bonaque veris pars impetuosis plena ventis, quin & grandinibus, fulguribus ac tonitruis horridis interdum discruciantur. Accuratam *Barbariæ*, ac totius Africæ, morumque gentis descriptionem habes apud Joannem Leonem Africanum, & Tho. Fazellum *c.* 1. *l.* 16. *Decadis rerum Sicularum.* Cæterùm nomen hoc haud ita pridem Numidiæ, aut, ut nonnullis placet, toti Africæ parti, quæ Mari Mediterraneo objacet, ab Ægypto ad Gades usque, Arabes indidisse putantur: cujus appellationis causas reperias apud Scaligerum *Exercit.* 51. Leonem Afric. *l.* 1. *c.* 2. & Marmolium *Africæ l.* 1. *c.* 6. Sed jam Justiniani ævô, diu antequam eò se Arabes conferrent, illud obtinuisse, docet Justiniano æqualis Anastasius Sinaita in *Anagogic. super* 6. *dierum opus*, Ἐν ταῖς παρεμβολαῖς Αἰγύπτου καὶ ταῖς ἐν Πενταπόλει τῆς βαρβαρικῆς λεγομένης Ἀφρικῆς: quibus verbis Cyrenaica Pentapolis in *Africa Barbaria* constituitur. Et *Barbaricini* vocabantur, qui à Vandalis, circa illa tempora, ex Mauritaniæ monte Aurasio in Sardiniam translati sunt, Procopius *Vandalic. l.* 2. & Gregorius *Ep.* 15. Sed & aliam in Veter. Scriptis *Barbariam* reperimus, cujus nomen multò antiquius est, nempe *Barbariam Æthiopicam*: quæ rursus duplex, una est *Barbaria* propriè dicta, altera *Troglodytica*, utraque mari prætenta, hæc Arabico & Adulico & Avalitæ, illa *Barbarico* sinui. Quarum illam solam *Barbariæ* nomine intelligunt *Ptolemæus* & *Marcianus Heracleota*: Sed alii *Barbaris* etiam Arabici Maris accolas ac Troglodytas accensent. Sic Arrianus in *Periplo* locat *Barbaros* & *Barbariam* circa Berenicen & Orinen & Diodori insulam, & Ptolemaida theron & Avalitæ Emporium, quæ loca sunt Troglodyticæ. Et Stephanus *de Urb. Barbariam* scribit esse παρὰ τὸν Ἀράβιον κόλπον, *ad Arabicum sinum*, ubi Troglodytica. Etiam Geographi recentiores in Avalite sinu, Troglodyticæ parte, urbem *Barbaram* vel *Barboram* describunt ac ejusdem nominis insulam, urbi proximam, ad quam Zeilâ solventem appulisse se, dicit Vartomanus *Navigat. l.* 2. *c.* 16. Atque de eadem multa habet Odoardus Barbosa in *India sua c. de Barbera.* Unde facilis conciliatio *Galeni* cum *Dioscoride*, quorum ille Zingiber adferri tradit, ἐκ τῆς βαρβαρίας, ex *Barbaria* hic ex Troglodytica: nempe eadem utraque Regio est, quod cùm nesciret Plinius, perperam accepit, quod legerat, apud Græcos, myrrham Troglodyticam etiam dici *Barbaram*, ac si eam myrrhæ speciem vellent esse *aspectu sordidam & barbaram*, *l.* 12. *c.* 16. Cùm contrà in Dioscoride legatur esse διαυγῆ, *splendens aut pellucida*, &c. Neque alia ratio, cur Genes. *c.* 10. *v.* 3. *Thogarma* תוגרמה *Barbariam* reddat Hierosolymitanus Interpres, quàm fallax allusio nominum inter *Thogarma* & Τρωγλο, unde *Troglitæ* vel *Troglodytæ*. E quibus constat, *Barbariæ* nomine contineri totam oram maritimam Orientalis Æthiopiæ, ab Ægypti finibus, usque ad Raptam promontor. cui videtur id nominis obtigisse, propter mores incultos. *Arrianus*, Ἀγριώτεροι δὲ οἱ κατοικοῦντες τὸν τόπον βάρβαροι, *Rudiores sunt, qui locum incolunt, Barbari.* Vel, propter sermonem barbarum & inconditum, si sermo dici queat, qui verius vespertilionum est stridor. Herodot. *Melpom.* 4. Οἱ Τρωγλοδύται Αἰθίοπες γλῶσσαν οὐδεμιῇ ἄλλῃ παραπλησίην νενομίκασι, ἀλλὰ τετρίγασι κατάπερ αἱ νυκτερίδες. Unde Plin. *l.* 5. *c.* 8. iis non vocem, sed *stridorem*, tribuit,

bunt, & *Marcian. Capella*, *Stridunt potiùs, quàm loquuntur*. Propriè autem τοὺς δυσεκφόρως καὶ σκληρῶς καὶ τραχέως λαλοῦντας *Barbaros* appellari consuevisse, pluribus docet Strabo, *in eum Homeri versum Il.* β. in quo Cares nominat βαρβαροφώνους. Quô ipsô sensu Græci, Chaldæi, Arabes, Latini Interpretes Psalm. 114. v. 1 populum *barbarum* eum vocant, quem Hebræi לעז עם i.e. *linguâ alienâ eaque absurdâ & inconditâ* loquentem. Neque aliter *barbar* explicant Arabum Lexicographi. Unde videmus *Barbariæ* nomen tam Chaldaicum & Arabicum, quàm Græcum, adeoque Judæis & Syris notissimum fuisse, in quorum libris passim occurrit. Sed cùm duplex *Barbaria* in Africa fuerit, una *Occidentalis* usque ad Gades, altera *Orientalis*, ad Arabicum sinum, & Orientalem Oceanum, Rhaptam usque protensa: de hac, non de illa Hebræi egêre; ut cujus aliquot demum post Christum seculis mentio fieri cœpit &c. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l. 1. c. 19.* Salmas. ad Solin *p. 798.* & 99. ut & infrà in voce *Barbaricum*, item *Barbarini*. In *Kairovan* uno ex quatuor *Barbariæ* hodiernæ Regnis, Caliphæ olim, sive Pontificis Africani, sedem fuisse, notat Hornius *Orb. Polit. p. 538.*

BARBARIA etiam insul. Gangeris Indiæ fluvii *Ptol.* Item regio juxta Arabicum sinum, unde *mare Barbaricum. Steph.* Item *Barbaria* Phrygia, & Trojanum regnum. Horat. *l. 1. ep. 2. v. 7.*

Græcia Barbariæ lento collisa duello.

Sciendum enim κατ' ἐξοχὴν & propriè veluti, *Barbaros* à Latinis vocari Phrygas, unde *tibia barbara* pro *Phrygia* apud Catullum, *Carm. 65. v. 264.* *Aurum Barbaricum*, i.e. *Phrygium* apud Virgilium *l. 2. Æn. v. 504.* *Barbarica vestes Phrygia*, vel *acu picta* apud Lucretium, *l. 2. v. 449.* Hinc *Barbaricarii*, *l. 1. l. 10.* Codic. *Phrygiones*, vel *acupictores*. Ovidius quoque *Barbariam* posuit pro regione Getica, *l. 3. Trist. El. 10. v. 4.*

Me sciat in media vivere Barbaria.

Apud eundem significat *agrestem rusticitatem*, sive *ruditatem*, *l. 3. Amor. El. 8. v. 3.*

Ingenium quondam fuerat pretiosius auro.
At nunc Barbaria est grandis habere nihil.

BARBARIANA, locus Hispaniæ in Andaluzia provinc. qui vulgò *Castel de la Lucena*, in ora prope Fretum Gaditanum & Carteiam.

BARBARICA Gallina, vide *Numidica Gallina*.

BARBARICARII, Donato ad *l. 7. Æneid.* dicti sunt, *qui ex auro coloratis filis exprimebant hominum formas, animalium & aliarum specierum imitabantur subtilitate veritatem*: seu ut est in *l. Cod. Theodos. de Fabricensib. qui cassides & bucculas tegebant argento et deaurabant.* Meminit eorum quoque *L. eod. Cod. de Excusat. Artif.* Novella Theodosii Junior. *de Scholar. & Not. Imper* in qua *Præpositi Brambaricariorum*, seu potiùs *Barbaricariorum*, sub Comite Sacrar. Largit. interdum sub Magistro Officiorum, constituuntur. Unde refellit Car. du Fresne Resendium, qui *Antiqq. Lusitanic. l. 1. Barbaricarios* existimat fuisse vestium purpurâ, coccô, aut vermiculô, quæ à *Barbaris*, i.e. peregrinis terris, adlatæ erant, infectores, cujusmodi sunt *Barbaricæ vestes*, apud Lucretium *L. 2. v. 449.* & in libro *Anniversariorum* Basilicæ Vaticanæ apud Johannem Rubeum in *Vita* Bonifacii VIII. Sed & eosdem illos cum Phrygionibus Turnebus facit, quos *Barbaros* præ aliis dici novum non est. Namque & Horat. *loc. cit.*

Græcia Barbariæ lento collisa duello:

i. e. *Phrygiæ*, &c. Vide Hadr. Turnebum *Adversar. l. 5. c. 25.* & Brovverum in *Annalibus Trevirensibus l. 4. p. 251. ult. Edit.*

BARBARICI Characteres, in Nummis Byzantinis, primùm conspici cœperunt, tempore inclinantis Imperii, quò ex quadratis & uncialibus literis, quæ olim obtinuerant, abolitæ aliquot & vicissim novæ subrogatæ *Barbaricæ* sunt, quas incertum, an à Gothis barbarisque aliis nationibus acceperint cum Græci, tum Latini: an verò scalptorum & scriptorum vitiô, collabente pristinâ solertiâ, sensim ad introductum existimari debeat. Conspici autem characteres hujusmodi in nummis maximè Justiniani Imperatoris incipiunt: sub quo, & Imperatoribus qui eum excepêre, effusi undique *Barbari* Roman. omne Imperium pervaserunt. Tum itaque novi hi characteres in horum Augustorum observantur nummis, barbaricâ quâdam effcti formâ & hactenus minimè visâ, quod præsertim intueri licet, in characteribus Latinis B. D. E. M. N. T. V. qui semper novâ & insolenti figurâ efformantur, adeò ut non immeritò Michaël *Methysta* Imperator, *Ep. ad Nicolaum I. Pontificem Romanum* Linguam Latinam *Barbaram* & *Scythicam* appellâsse videri debeat, quam Græci ipsi, illius ferè penitùs ignari, perinde ac insignis elegantiæ, omnino deturpârant. Neque verò apud Byzantinos duntaxat scribendi hæc ratio obtinuit, sed & apud Gothicos in Italia Reges, atque adeò apud Gallos seu Francos, quod ex Regum horum monetis, veteribusque monumentis facile patet. Unde Claudius Bouteroüe ex variis, quos in iis observârat, characteribus, novum inde alphabetum sibi conficiendum putârit &c. Vide Car. du Fresne *Dissertat. de inferioris ævi Numismatibus*.

BARBARICINI, memorati Gregorio M. *l. 3. Ep. 14. ad Zabardam, Sardiniæ Duc. Scripserunt enim, quod cum pactô cum Barbaricinis faceret pacem dispositis, ut eosdem ad Christi servitutem adduceret.* Βαρβαρικῖνοι Procopio *de Bello Vandal. l. 2. c. 13.* à Sardiniæ incolis appellati sunt Mauri quidam, ad Aurasium montem positi, quos Vandali, devictâ Africâ, ne eos paterentur infestos in Sardiniam cum uxoribus & liberis ablegârant, ubi eos clausos aliquandiu tenuêre. Sed progressu temporis elapsi illi vicinos Carali montes occupârunt; dein, cùm ad tria millia excrevissent, latebris renuntiârunt & apertè in locis omnibus grassati sunt. Gregorius præfatus missô Cyriacô Episcopô, ad fidem eos adducere conatus est, ut præter locum cit. testantur illius *Epistola*, 23. 25. 27. 29. 33. *ejusd. libr.* & *Epist.* 27. ac 18. *libri* 9. ut & Baronius *ad A. C.* 594. *n.* 9. Meminit illorum quoque Justinianus in *l. 1. Cod. de Offic. Prætorii Afric.* Atque hinc fortè *Barbariam* Sardiniam appellavit Dantes *in Purgat. c. 23.* Macri Fratres inde etiam *Barbarinos* volunt dictos, monetam in Sicilia & Sardinia frequentem, cujus meminit Gofridus Vindocin. *l. 1. Ep. 30.* Antonius Florentiæ Archiepiscopus in *Vita* S. Gregorii M. *Tom. II. tit. 12. c. 3. §. 3.* & ipse Gregor. *Ep. l. 3.* passim, ut & *l. 9. c. 67.* Vide eos in *Hierolexico*, Car. du Fresne *Glossar.* & suprà, in *Barbari*.

BARBARICUM, Emporium Scythiæ Australis, ad Indi fluminis ostia sitæ, seu Indoscythiæ, nominatissimum. Auctori *Peripli* Βαρβαρικὸν ἐμπόριον, de ostiis Indi loquenti, Καὶ τὰ μὲν ἄλλα διάπλουν οὐκ ἔχει, μόνον δὲ τὸ μέσον, ἐφ' ᾧ καὶ τὸ παραθαλάσσιον Ἐμπόριον, ἐστὶ Βαρβαρικόν. *Ptolemæo* Βάρβαρα, Ἐν νήσῳ δὲ τῇ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ γινομένῃ πόλεις αἵδε, Πάταλα, Βάρβαρα, *In insula autem quam hic fluvius efficit, urbes hæ, Patala, Barbara &c.* A quo Emporio multæ species Indicæ, *Barbaricæ* appellatæ sunt. Ut apud Jurisconsultum, *Folium Barbaricum*, quod aliis *Indicum*, & *Rheum Barbaricum*, quod *Myrepsus* vocat Ῥέον Ἰνδικὸν, in Antidoto Tryphera Saracenica: cui potiùs ab hoc Emporio, quàm à Sinu Barbarico hæc appellatio obtigit, Salmas. *ad Solin. p. 1150.* Sed & *Barbaricum*, seu *Barbaria*, apud *Historiæ* Aug. Scriptores, ut & in *Codice*, alibique dicitur, quidquid erat ultra limitem Romanum quaquaversum; cui apud Græcos Scriptores quosdam opposita est Ῥωμανία, i.e. *Romanus Orbis* vel *Imperium Romanum* sive ut *Tertullianus* loquitur, *Romanitas*. Epiphanius de Manete, Κατακρύπτεται ἐν τῇ Περσῶν χώρᾳ τῇ Ῥωμανίᾳ προσεχόντων &c. Vide Salmas. *ad Æl. Lamprid. in Alexandro Sev. c. 59.* Atque ita quidem vox Recentioribus sumitur, Rufo Festo in *Breviar.* Æthico in *Cosmogr.* A. Gellio *l. 19. c. 12.* aliis. *Canones* Eccl. Univers. *can. 206.* Τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς Ἐπισκόπους, *Episcopos in Barbarico existentes. Chron.* Alexandrinum, Τατιανοῦ τοῦ Ὑπάτου, ἐτελεύτησεν Σευῆρος εἰς τὸ βαρβαρικόν, *His Coss. obiit Severus in Barbarico.* Similiter Theophylactus Simocatta *l. 5. c. 13.* vocem usurpat, non pro *armamentario*, uti quidem censent Meursius & Gothofredus, &c. Præterea, ita dicitur bellum, quod in *Barbaros* movetur, item expeditio quæcunque, bellum quodvis, in *Capitulari* Sicardi Principis Beneventani A. C. 836. § 16. in *Capitul.* Radelchisi Princip. Benev. *A. C.* 851. in *Charta* Sergii IV Pontif. pro Monasterio S. Vincentii de Vulturno, apud Car. du Fresne *Glossar.* &c. Imò & sic dicitur opus ex *auro pretioso* confectum, in *Glossis* MSS. Reg. & Isidori alibique. Unde Corippus *libri de Laudibus Justini*,

Ipse triumphorum per singula vasa suorum
Barbaricô *Historiam fieri mandaverat aurô &c.*

Fortè, quia *Barbari* hanc arma militaria exornandi artem invenissent. Nam inde *Barbaricarii* nuncupati sunt, de quibus suprà. *Festo* tandem *Barbaricum* est *clamor exercitûs*, *videlicet quòd eô genere barbari utantur*, &c. Vide præter Car. du Fresne Joh. Calvin. *Lexic Jurid.*

BARBARICUS Sinus, pars Maris Indici, ad Prasum promontor. quod hodie *Mozambicum*, in cujus ora Æthiopes Barbari, sic propriè nominati, quorum regio *Barbaria* dicta est, habitabant. In ejus medio Apocopa fuêre, quorum *Ptolemæus* meminit & *Stephanus*. Extatque etiamnum locus Marciani, in ejus *Peripli* fragmentis, ubi de *Barbarico Sinu* loquitur: Καὶ πρῶτος μέν ἐστι τῆς ἐπιφανείας κόλπος ἐστὶν ἐν αὐτῷ ὁ καλούμενος Ἀπόκοπα, *Et quidem primus celebrium portuum in ipso Apocopa sunt*; Ad quorum orientem æstivum situm est Aromatum Emporium. In eodem Menuthias Insul. est, quam vulgò indigenæ *Madagascar*, Lusitani *Insulam S. Laurentii*, appellant. Marcianus idem *ibid.* Ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ κόλπου κεῖται τὸ μέγιστον ἀκρωτήριον, ὃ καλεῖται Πράσον ἄκρον, καὶ ἡ Μενουθιὰς νῆσος οὐ πόῤῥω τοῦ ἀκρωτηρίου τυγχάνουσα; *In fine autem Sinus situm est maximum promontorium, quod vocatur Prasum promontor. & Menuthias Insul. à promontorio non procul* &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 798, 799. & 1243.*

BARBARINI, monetæ genus, vide suprà *Barbari*.

BARBARISMUS & Scythismus, nonnullis vocatur fœdus error eorum, qui taciti cum insipiente dicunt, *Non est Deus*: & quidem ille putatur juxta *Epiphanium*, ante diluvium, hic posteà obtinuisse, usque ad Serugum, cujus tempore cœperit Hellenismus. Sed nec *Epiphanius* dicit, *Barbaros* illos vel Scythas, nullum agnovisse Numen: nec satis convenienter Scythæ memorantur ante Serugum, cùm citra dubium Babylonicâ turri longè sint posteriores. Præterea & Βαρβαρισμοῦ & Σκυθισμοῦ nomina, parum huic rei idonea sunt, nec aliunde hausta, quàm ex malè intellecto Apostoli loco, ad Coloss. *c. 3. v. 11.* *Ubi non est Græcus & Judæus, Barbarus & Scythes.* Neque enim ibi Apostolus variam de Deo sententiam signat: sed solùm ait, in renovatione Christiana, non meliorem aut deteriorem esse conditionem Judæi, quàm Græci; nec Græci, quàm Barbari, nec vulgaris Barbari, quàm Scythæ, etsi hic cæteros superare barbarie existimetur, vide Gerh. Joh. Voss. *de Orig. & progr. Idololatriæ l. 1. c. 3.* Sed & *Barbarismus*, nomen Libri, in *Charta* Reg. Cardin. titul. S. Stephani, in Monte Cœlio, A. C. 1215. pro Reform. Universitatis Paris. *Non legant in festivis diebus, nisi Philosophos, & Rhetoricos & Quadrivialia &* Barbarismum & *Ethicam, si placet, & quartum Rhetoricorum*, apud Car. du Fresne *Glossar.* qui etiam libri Donati, de *Barbarismo*, & octo partibus orationis meminit.

BARBARITANI, memorantur in *Charta* Ottonis III. Imperatoris A. C. 936. in *Bullario* Casin. *Tom. II. p. 57.* & *Charta* Henrici Imperatoris A. C. 1022. *Ibid. p. 74.* ubi *Barbaritanorum & Martinensium juris Regni nostri pertinentium*, mentio fit apud *Eund.*

BARBARIUM, Hispaniæ promontor. ad Tagum fluv. Strabo *l. 3.*

BARBARUS, non gentis, sed vocis nomen est. *Steph.* Abrahamo Echellensi *Histor. Arabum c. 1.* vox Syrorum, apud quos, qui *Straboni Scenitæ* dicuntur, *Barbroie*, i. e. *filii deserti*, vocentur, jam antiquitus in usu fuit. Ita autem Græci, & post eos Romani, cæteros omnes populos, præter se appellârunt, quemadmodum, hodie Germanis, quidquid gentis suæ non est, *Walanicum*, h. e.

Welsch

Ulffib appellare. Inclinato Imperio, sic appellati sunt Burgundiæ Hanlnæque incolæ, qui Gallia cladibus exhausta, à Constantio è vicina Germania & Septentrione acciti, & *ob ultima Barbariæ litoribus avulsi, arva jacentia,* verba sunt Auctoris Panegyrici Diocletiano & Maximiano dicti, & destinatas sibi terras coluere. Quin etiam exinde Burgundiones, postquam in iisdem Galliis sedes fixere Regnumque formavere, *Barbaros* sese appellasse constat, ex *L. Gundobada*, in qua pares conditionis habentur tam *Barbari* quam Romani, ut est in *tit.* 10. §. 1. & *tit.* 15. §. 1. imo *Barbari* Romanis semper præponuntur, vide quoque *tit.* 44. §. 1. & *tit.* 47. §. 1. Unde Trasamundum Regem Vandalorum in Africa, haud invidioso nomine *Barbarum* appellat, ad eum scribendo, Fulgentius *de Mysterio Mediatoris l.* 3. sicut subditos ejus, *Barbaricam gentem*, cui *Romanos* opponit, veteres nempe Africæ incolas. Apud Francos *Barbari*, quos eosdem cum Burgundionibus facit Car. du Fresne, eâdem prærogativâ, quâ Franci, gaudebant, cum *Romani* longè inferioris haberentur conditionis, vide *Pactum L. Salicæ tit.* 44. Paris denique conditionis *Barbari* & *Romani* censebantur, in Regno Gothorum Italico, ut ex *Edicto* Regis Theodorici colligitur, in *Præf.* & c. 32. 34. 44. 143. 154. ubi & *Barbari Reipubl. militantes*, interdum etiam *potentes* fuisse dicuntur. Vide quæ supra diximus de *Alanis*. Nec omittendum, quemadmodum Græci veteres τὸ βάρβαρον, *ἐπὶ φωνῆς, de voce*, tantum, non *ἐπὶ ἔθνους, de gente*, usurpârunt: unde Ovid. *Tristium l.* 5. *Eleg.* 10. *v.* 37.

> Barbarus *hic ego sum, quia non intelligor* &c.

Atque hinc *Barbaros* dixere, populos omnes, qui Latinâ seu Romanâ linguâ non loquebantur, seu, quorum linguam non noverant. Sic posteriores, Franci præsertim Romani, seu qui Romano idiomate utebantur, Transrhenanas gentes omnes, penes quas Teutonica lingua vigebat, eôdem modô appellârunt. Walafridus Strabo de *Vita S. Galli l.* 1. *in Prolog. Potest namque nos appellant circumscripte gentes, quæ Latinam habent sermonem, sequentes usus nos nuncupat Barbarorum.* Et c. 6. *de B. Gallo*: *Hanc a Domino gratiam meruit, ut non solum Latinæ, sed etiam barbaricæ* (h. e. Alemannicæ) *locutionis cognitionem non parvam haberet.* Vide quoque eum c. 25. & *de rebus Eccles.* c. 33. Baldricum porro *Noviom. l.* 1. *c.* 79. Sic Fortunatus *l.* 4. *Poem.* 26.

> *Sanguine Nobilium genita, Parisius urbe,*
> *Romana studio*, Barbara *prole fuit.*

Et *l.* 6. *Poem.* 4.

> *Hinc, cui* Barbaries, *illinc Romania plaudit,*
> *Diversis linguis laus sonat una viri.*

Et *l.* 9. *Poem.* 1.

> *Chilperice potens, si interpres* Barbarus *adsit,*
> *Adjutor fortis, hoc quoque nomen habens.*

Germanicum etiam nomen est, *Chilpericus*, quasi *Hulff-reich*. Similiter Flodoardus *l.* 14. *Carm.* 18.

> *Inde fluenta legens Rheni, loca* barbara *visit,*
> *Sarmaticâ serves adiens regione Suevas.* &c.

Hinc *Barbara lingua*, apud Eginhardum *in Carolo M.* Adelmanoum Scholasticum Poëtam Saxonicum *de Gestis Caroli M.* l. 1. & 5. Teutonica est: Neque aliud videtur *Barbarismus*, quam lingua Germanica, apud Sidonium *l.* 4. *Ep.* 17. & *l.* 5. *Ep.* 5. &c. Addatur & hoc, non deesse, qui dicant, *Barbaros* etiam appellatos esse, quotquot Religionem Romanam non profiterentur, ex Salviano *de Provid. l.* 4. Vide quæ hanc in rem congessit Chiffletius in *Anastasi Childerici*, laudatus Carolo du Fresne *Glossar.* Nec omittendus Magicam artem exercentium mos, quos *barbara* & horrenda Angelorum ac potestatum nomina proferre, horumque vi ac virtute res suas *μεγαλύνειν* fieri existimare solitos, docet Origenes contra *Celsum l.* 1 plenius *l.* 4. Pronuntiabant autem ista sonô exili, linguâque adeò concitatâ, ut auditorum aures sæpius feriret tantum, nihil autem iis insinuaret. Lucian. Mortuorum Dial. [illegible] Unde scribit Clemens Alex. *l.* 1 *Strom.* preces esse efficaciores existimatas, quæ *βαρβάρῳ φωνῇ*, *barbaris verbis* concipiuntur, eò quòd primæ & communissimæ linguæ *barbaræ* fuissent, voceique haberent naturâ significantes &c. Vide Def. Heraldum ad *Arnob. l.* 1

BARBARUS Daniel, Venetæ nobilitatis præclarum lumen, ex eâdem familia, quæ Hermolaum, veræ Philosophiæ & literarum meliorum in Italia instauratorem, olim dedit. Patriarcha Aquilejensis designatus, edidit *Catenam Gr. Patr. in* 50. *Ps. pr.* Philosophiæ præterea ac Mathematicarum artium exquisitâ scientiâ præditus: Obiit quadragenario major A. C. 1569. Vide & *David.*

BARBARUS Hermolaus, vide *Hermolaus*.

BARBARUS Josephus, vide *Josephus*.

BARBASTRUM, Urbs Hispan. Tarraconens. in Aragonia, juxta fines Catalon. erepta fuit Mauris. A. C. 1102. sita ad Verum fluv. ubi in Cincam se exonerat, aliis Bergidum: quibusdam Belgida.

BARBATA, seu BARBADA, Insul. Americæ Septentrionalis in mari Boreali, una ex Antillis. Paret Anglis, ab A. C. 1627. Ejus ambitus est 25. leuc. circiter, valdè fertilis ac dives. 25. leuc. ab Insul. S. Luciæ in Ortum.

BARBATI, apud Romanos, jocô proverbiali dicti sunt, homines prisci ac simplicibus moribus rusticanæque severitatis: quod illic serò receptum esset, barbam radere, Juvenal. *Sat.* 4. *v.* 103.

> ——— *Facile est* barbato *imponere Regi.*

In Communione Romana, Religiosi quidam, qui ex instituto barbam nutriunt, eôdem epithetô insigniuntur: Auctor *Vitæ S. Ermenoldi*, *Fratre quidam ex his, quos* Barbatos *dicimus.* Sicque appellatos Monachos Ordinis cujusdam Monastici, refert Albericus *ad A. C.* 1113. *Scripsit quandam de vita Fratrum Tonsis & Barbatorum.* Idem *ad A. C.* 1240. *Ordo Fratrum* Barbatorum, *qui etiam circa hoc tempus capit, habebat domos* 160. Nempe Sacerdotum & Monachorum aliis communis mos est, barbam ponere, idque non sine certis ceremoniis, ut diximus. Sed & *Fratres Barbati* appellantur plerumque *Fratres Conversi* in Monasteriis, quod, contra quàm Monachi voto adstricti, *barbam* iidem alerent; uti etiamnum observare est, apud Carthusienses. Unde, quem apud Auctorem *Vitæ S. Ermenoldi l.* 2. *c.* 2. *Barbatum* vidimus appellatum, Editio Canisiana *Conversum* vocat. *Fratres Laici* iidem dicuntur, in *Chron. Montis-Sereni p.* 170. Meminit eorum *Exordium* Ordinis Cisterc. c. 15. *Tunc que definierunt Conversos Laicos* Barbatos *cum licentia sui Episcopi suscipiendos, eosque in vita sua & in morte, excepto Monachatu, ut semet ipsos tractaturos.* Vide quoque Cæsarium Heisterbac. *l.* 4. *c.* 61 & *l.* 6. *c.* 30. Mores illorum perstringit Idem *loco pat.* ingratus, ubi eos *in habitu & tonsura Religionis terras circumire & plurima accipere*, tradit. Sic *Barbatos* Grandimontenses exagitat Stephanus Tornacensis *Ep.* 152. *Laicis jam in Ecclesia Dei spiritualium ordines ac fletus compassione prosequimur. Grandimontenses Conversi ac insurrectionem contra Clericorum barbis prolixis, tanquam cornibus ventilantes* &c. Sed accuratiùs de iis sic Chronicon Lautesham.

> *Nunc quoque* Barbati *qui sint, attentius audi.*
> *Sunt ergo Laici Mulierisque* (Monachus) *assensati.*
> *Quos risus populi dixit nec agnomine tangi,*
> *Sunt quia prolixa barbæ ad pectora pexæ,*
> *Deformes, hirti, retortæ moribus hirci,*
> *Barbis hircorum similes, latos trajiciunt.*
> *Quos quasi vulgata circumfert aura favoris,*
> *Austerâ fronte sunt & tansi capita alte,*
> *Cantus nescii, certique tenore capillo.*
> *Et sunt inconcessi induti calceamentis,*
> *Amphibalis longa utentes & flatrasis.*
> *Quos quod habere putant, submissa fronte salutant,*
> *Gratia, Pax vobis, Benedicite, Credite nobis,*
> *Addit Pater Noster demandat grex tibi noster:*
> *Provenias tantum veteres barbis pro nominum*
> *Ut Domini servet plebs nobiles æstimet ipsos,*
> *Verum fallaces fore se produnt, & inanes* &c.

apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque Macrum *Hierolex.*

BARBATIA, Arabiæ oppid. Idem nomen fluv. Indici Oceani. Plin. *l.* 6. *c.* 28

BARBATIUS Andreas, vide *Andreas*.

BARBATIUS, vel BARBIUS Philippicus, de quo Ulpianus *l.* 3. *ff. de officio Prætor.* Homo comis, & blandis moribus evehitur ad summos magistratus. Antonii III. viri operâ. Hunc in foro jus dicentem herus, a quo olim aufugerat, agnovit. Ergo tacitè aggressus, & veste à tergo prehensâ, Salve, inquit, veteri & servili nomine adjectô. At ille perculsus veteri Dominô facilè agnitô, rogavit eum, ut taceret, domumque suam duxit, maximâque pecuniâ numeratâ se tandem redemit. Vide *Suidam*.

BARBATORES, memorati Petro Blesensi *Ep.* 14. *Regis Curiam sequuntur assiduè histriones, cantatrices, aleatores, dulcorarii, caupones, nebulatores, mimi* barbatores, *balatrones & hoc genus omne*: non tam *Barbitonsores* esse videntur, ut præter Ludov. de la Cerda & Gussanvillum, Macro placet, quam mimi scurræque, qui larvati in Theatris ludunt, quomodo in Bacchanalibus fieri potissimum assolet. In his enim larvæ ipsæ horridis & impexis barbis squalent, uti docet *Historia* Turpini c. 18. *Habebant larvas barbatas, cornutas, dæmonibus consimiles.* Et longè prius Tertullianus de *Idololatr.* c. 14. *Quibus nobis sub barba extravagantes & Neomenias & feria ingerendo cum dæmoniis*, &c. Unde etiamnum *Barbatores* vocantur Belgis Francicâ linguâ utentibus, *Barbatores* Gabalitanis, *Barbatre* Arvernis. Horum itaque ludicra festivitas, *Barbatoria* dicta est, uti hic infrà videbimus.

BARBATORIA, vox memorata Gregorio Turonensi. *Histor. l.* 10. *c.* 6. ubi accusatam ait Abbatissam Pictavensem, *quod vittam de auro exornatam nepti suæ superfluè dederit*, Barbatoriam *intus eo* (Monasterio) *quod celebraverit*: Macro videtur velum denotare, Monialibus sub mento ligari solitum, quod vulgò *Sabe-guimp*, belgis *Barbette* dicitur. Aliis instrumentum fuit ad radendos pilos, quô fœminæ etiam utiæ. Et certè *πωγωνοκουρία* in *Glossar.* Græc. Lat. *Barbatoria* redditur, i. e. *barbæ tonsio.* Unde Viri docti censuêre, Abbatissæ præfatæ objectum fuisse, quòd in suo Monasterio artem tonsoriam passa fuerit exerceri. Alii, quòd in eo primam lanuginem adolescentes ponerent. Hi enim, cùm primùm radendi essent, à Parentibus & amicis, ad Ædem Sacram adducebantur, & per Sacerdotis vel Episcopi ministerium prima eorum lanugo ponebatur, ac velut *primitiæ prœmium*, ut habet *Ord.* Romanus, Deo offerebatur, recitatâ in eum finem oratione, quæ exstat in Libro *Sacram.* Gregorii M. & in *Euchologio* Græcorum, de quo more multa eruditè congessit Car. du Fresne *Dissertat.* 22. ad Joinvillam. Verum an *Barbatoria* in *Glossar.* eadem sit, quæ apud Antistitem Turon. non adeò liquet: imo potius locum hujus accuratiùs perpendenti *Barbatorum* prædictorum ludus hîc voce intelligendus videtur, quem *Masquerade* Galli vocant. Vide quæ suprà diximus, & plura hanc in rem apud Macrum in *Hierolex.* & Car. du Fresne *Glossar.*

BARBATUS, Consul, Reguli collega, annô Urb. Cond. 909.

BARBATUS, Religiosus, qui barbam nutrit, vide suprà in voce *Barbati*. Item miles, *Can. si quis* 6 *quæst.* 1 *Si quis cum militibus seu privatis barbatis etiam secessionem nutrit faciemus.* Et quidem eques armatus, quâ notione vocem Cotrum & Villanum usurpare, legas apud Macrum in *Hierolex.* ubi eosdem *Barbatos* quoque appellatos addit, vide infrà in voce *Barbuta*.

BARBELA, Africæ fluv. in regno Congi. In Zairum fluv. se exonerat, prope ejus ostia, ejusque oppid. S. Salvatoris.

BARBENTIO, vulgò BARBENSON, locus in Tabulis A. C. 1167. datis, unà cum Binchio memoratus: è quibus Binchium locus est Hannoniæ, vulgò *Bins en Hainaut*, in diœcesi Cameracensi, Barbentio autem titulo Principatus gaudet. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Sowgia*. Familia hæc tamen est Lignetiæ stirpis, quæ in Belgio jam olim illustris, inprimis crevit Johannis Dn. *de Barbentione* meritis ac matrimonio cum Margareta Marcana; Ita enim Comitatus *Arenbergicus* illatus est familiæ. Ex ejus filiis Carolus Pr. Comes Arenbergæ ab uxore Anna Croviaca, Ducatum Areschotanum, Principatum Cimacensem ac Porcianum, aliaque nactus est. Alter Robertus *Barbansonios* propagavit: Universis verò, namque prior ramus, iterum in duas lineas, *Areschotanorum* Ducum & *Cimacensium* Principum, abiit; *Ducatus Arenbergici* axioma ab Imperatore collatum est. Vide Phil. Iac. Spenerum *Theatr. Nobilitat. Europ. Tom. II. in Indic.* ut & hic passim.

BARBERINUM, oppidul. Italiæ in Tuscia, & in agro Florentino, unde nobilis Familiæ nomen, in colle situm, in Via Sena Florentiam versus. Ex illa Urbanus VIII. & aliquot Cardinales prodiêre.

BARBERINUS Obeliscus, vide *Obeliscus*.

BARBEROSSA, I. *Aruch*, Mitylenæus, piraticam diu exercuit, inque Barbariam transgressus, latrocinio & animi robore nomen aliquod obtinuit. A Selimo Eutemia, vel Beni Tumi, Algeriæ Rege imploratus, ut contra Hispanos, quibus hactenus tributum pendere coactus fuit, se tueretur, adest pirata, sed urbe potitus Regem in balneo strangulat, hinc throno conscenso. Posteà Amidaiabdum Tunetanum Regem vincit, quaquaversum finibus extensis, donec cum Marchio de Comares, Orani præfectus pro Hispaniæ Rege in transitu fluv. Huexda, 5. milliar. à Tremetino subitò deprehensum cum 1500. quos secum habebat, Turcis occidit. A. C. 1518. Marmol. *l.* 5. Leon. *l.* 41. P. Iov. *Hist. l.* 33.

BARBEROSSA II. *Cheredin*, fratris in Regno successor. Cepit Constantinam, aliaque loca, & aliquibus Regulis vicinis devictis, Hispanos Insulâ, quam è regione Algerii tenebant, pepulit. A Solimanno II. Classis supremus præfectus constitutus, Tunetum urbem occupat, A. C. 1535. vastat Siciliam: frequentibus in Italia excursionibus terret Hispanos, & junctus copiis Francisci I. Niceam capit, A. C. 1543. His rebus gestis in Africam reversus, moritur An. ætat. 80. A. C. 1547. cum novam expeditionem navalem meditaretur. P. Iovius, *in elog. l.* 6. *Histor. l.* 33. *c.* 41. 44. Leuncl. *Hist. Turc. l.* 18. Vigenerus, *in Solimanno II.*

BARBESOLA, Hispan. Bæticæ oppid. in conventu Gaditano. *Marbella*, teste *Floriano* item fluv. *Rio Verde*, qui urbi nomen dedit. Alius est *Rio Guadajara*, versus Galpen. longitud. 16. 00. latitud. 36. 54.

BARBIA, vulgò BARBY, nomen familiæ Comitum Saxoniæ, ab A. C. 1149. quo Burcardus Comes Barbiensis floruit, in Historiis celebratæ. In diversas lineas aliquoties divisa fuit, sed, qui fuerunt enarrati, ramī, omnes brevi tempore, ipse verò stirpes A. C. 1659. morte Augusti Ludovici, exaruisse visi sunt. Cujus sorores fuere, Christiana Elisabetha (nata A. C. 1634. uxor Rudolphi Augusti Ducis Brunsuicensis ac Luneburgensis, denata A. C. 1650.) Iuliana Sophia, (nata A. C. 1636. uxor Emonio Ludovici Frisiorum Principis, denata A. C. 1666.) Æmilia Juliana (nata A. C. 1637.) & Antonia Sibylla (nata A. C. 1641.) qui omnes nati sunt, ex Sophia Ursula Oldenburgica, Alberto Friderico, defuncto A. C. 1641. filio Justi, nepoti Wolfgangi, pronepoti Burcardi, abnepoti Guntheri, atnepoti Burcardi, qui, maritus Sophiæ filiæ Sigismundi Principis Anhaltini, obiit A. C. 1410. Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatro Nobil. Europ. tom.* 1.

BARBICALIS, machinæ [illegible] species, apud Albertum Aquensem *l.* 3. *c.* 41. *Sequenti die ingeniunt a iterum magis natum, Franci Barbicales vocant, opponunt ponti, qua portam & turrim porta ejusque mœnia crebris jactu & impetu saxorum quatierunt & impetierunt*, Car. du Fresne *Glossar.*

BARBITE, apud *Marcianum*; *Barbyte* Solino dicitur, *c.* 54. *A Sapi Carbide sive Barbyte oppidum centum triginta quinque millibus passuum distat, ex quo in etalei ubi auri coemant hoc metallum* &c. Quid verò sit, haud liquet. Fortè *Balythace* est vel *Barbathace*, ut Plin. *l.* 6. *c.* 27. vocat; [illegible] *Straboni*, urbs Persiæ in Septentrionali latere Tigris, de qua voce diximus supra.

BARBITOS, apud Horat. *l.* 1. *Carm. od.* 1. *v.* 34.

Lesboum refugit tendere barbiton:

Instrumentum Lyricum, quod tribus tendebatur chordis, quo multùm usa Sappho & Alcæus. Sonus ex eatum gravis & aptus Doriis: quocirca *Pollux* etiam [illegible] dictum prodit, Jul. Cæs. Scaliger *Poetices l.* 1. *c.* 48. Alii tamen septichordum fuisse docent, non minus ac citharam, quam [illegible] *Pindarus* vocat, Acronex Dionis *l.* 7. Imò *Barbitum* [illegible], idem est quod ipsa lyra, instrumentum Musicum [illegible], *plectro vel calamo pulsari solitum*. Inventor ejus idem Anacreon &c. Vide Chabotium *ad Horat. d. l.*

BARBIUS Proculus, Tesserarius speculator, ab Onomasto, corruptus, ad cæteros Prætorianos Othoni contra Galbam conciliandos. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 25.

BARBOTA, apud Matthæum Paris. ad *A. C.* 1219. *Targias multas & galeas cum barbotis & navibus aliis Christicolæ ceperunt*; qui vocem hanc mutuatus est ex Oliverio Scholastico *de Captione Damiatæ*, *Accidit, ut una navis Templariorum, vi torrentis rapta, prope ripam civitatis, præcipitaretur ad hostes, qui cum barbotis & omni strenuitate ipsam impugnaverunt diutius*. navis species est, sic dicta à rostro ferrato, ut Macer vult in *Hierolex.* Certè Schefferus eas esse naves hasputat, quas Smitlesonius in *Chron. Iervibardas*, quasi dicas, *bardam ferream*, vocat. Supernè tectas fuisse probè corio, ex *Historia* Belli Sacri vernacula MS. probat Car. du Fresne, & undique acutas admodum: Me-

minitque tectarum ejusmodi navium *Chron.* Petri IV. Aragoniæ Regis, *l.* 3. *c.* 16. Unde *Barbotata navigia*, quæ in modum *barbotarum* tecta, apud Sanutum *l.* 2. *part.* 4. *c.* 7. laudatum Carolo du Fresne in *Glossar.* Unde aliud etymon elicias, dictas nempe hujusmodi naves à *barbuta*, est autem *Barbuta* propriè capitis tegmen, quo milites, Equites inprimis, in præliis, caput tegebant. Vide infrà.

BARBOSTHENES, mons Peloponnesi, in Laconica regione à Lacedæmone 10. mil. pass. distans. Liv. *l.* 35. *c.* 27.

BARBOUDA, Una ex Antillis Insul. sub Anglis, qui ibi colonias habent. 18. leuc. ab Insul. S. Christoph. in Orient. 10. ab Antiq. Insul. in Boream.

BARBURI Saginati, in Mensa Salomonis, 1. Regum *c.* 4. *v.* 23. Junio & Mercero sunt *lectissima quæque animalia*, quæ *Appianus passim electiles dixisset*; Græcis aves electæ altiles, eæque gallinacei generis; Talmudicis *electi boves aut gallinæ peculiari modo saginatæ*, Rabbi Judæ, *species animalium, quæ dicuntur in venatione*; *Aliis aves quæ ex Barbaria afferebantur*, numidæ ac pingues; Et certè, cùm Salomon in Rubro Mari classem instrueret, Ælana & Ezion gaber in Orientales Barbaros ire potuit illa, atque inde meleagrides afferre, quæ *Barburim* inde denominari potuêre. Quo enim tempore avium harum magna fuit raritas & penuria, erat illis summè fertilis Rubri maris Insula quædam, ad Barbariam Troglodytarum pertinens, quod idonei Auctores scribunt, præter *Agatharchidem*, *Diodorum* & *Artemidorum* apud *Strabonem*, &c. Bocharto, utut ultima hæc interpretatio tolerabilis videatur, prima tamen maximè placet, in qua asserenda conspirant Seniores cum Talmudicis, & analogia favet, secundum quam, uti à [illegible] *charat*, i. e. *videre*, [illegible] *charchor*, est, h. e. *summus ardor*, Deuter. *c.* 28. *v.* 22. sic à [illegible] *barar*, h. e. eligere; [illegible] *barbar*, i. e. *selectissima*. Unde sensus quoque commodissimus verborum Salomonis hic emergit: *Cibaria Salomonis erant in dies singulos triginta cori similæ, sexaginta cori farinæ, decem boves pingues, viginti boves pascuales, & centum oves, præter cervos, capreas, & bubalos, & barburim*, h. e. *lectissima quæque animalia*, ea scil. quæ inter cætera seligebantur, ut peculiari ratione saginata regiæ mensæ apponerentur. Quod de avibus potissimum Veteres intellexerunt, cùm, quia in cupediario Foro aviculæ principem locum tenent, tum ut ab iis distinguerent, quorum jam facta mentio, bobus nimirum ovibus, cervis, capreis & bubalis, &c. Vide eum *Hieroz. Part. poster. l.* 1. *c.* 19.

BARBUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

BARBUS Paulus, vide *Paulus*.

BARBUTA, apud Joh. Hocsemium in *Engelberto Episc. Leod. c.* 35. *Erant omnes armati cum barbutis in capite, & alium Rex cum multa gente, supra parvum roncinum, armatus sicut alii, cum barbuta*, tegminis species est, quo caput olim Milites, Equites inprimis tegebant in præliis. Hinc pro ipsis militibus, *Acta* Confœderationis inter Galeacium Mediolani Dominum & Amedeum Comitem Sabaudiæ A. C. 1362. apud Guichenonum in *Histor. Sabaud. p.* 206. *Habere & tenere tenetur ad expensam prædictam barbutas mille, quibus per Dom. Comitem satisfiat.* Et mox, *Habere tenetur sua expensa* [illegible] barbutas trecentum, h. e. milites barbutis armatos; quos postmodum Itali *Lances* seu *Lanceamas* appellârunt, ut legimus apud Matth. Villaneum *l.* 2. *c.* 81. & *l.* 6. *c.* 56. Vide quoque Thwroczium *in Ludovico Rege Hungar. c.* 16. 21. 23. Cortusium *Histor. l.* 7. *c.* 20. Alios, laudatos Carolo du Fresne in *Glossar.* In Macri *Hierolex.* malè *Barbuta* pro *Barbuta* legitur, ex Blondo *Dec.* 2. *l.* 10. *in Clemente VI. Quam ob rem Archiepiscopus Johannem, Aulegium Vicecomitem, cum barbutis quinquemillibus in Hetruriam misit.* Namque ablativus hic rectum habet *Barbuta*, uti vidimus.

BARBYSES, vel BARBYSSUS, fluv. agri Byzantini in sinum Ceratinum influens. *Cararicon* incolis, & *Pectinacorion*, teste Gyllio.

BARBYTHACE, seu BARBYTACE, Urbs Persidis, cujus incolas aurum quantum possunt contrahere defodereque, ne cui sit usui. Plin. memorat *l.* 6. *c.* 27. Quod cùm alibi non legatur, suspicatur Salmas. fuisse urbem, in qua Gazophylacium Persiæ Regum fuerit, sicque aurum ibi defossum servaretur. Vide eum *loc. cit.* ut & in *Babytace* suprà.

BARCA, vide *Barcha*.

BARCA, apud Paulinum *Poëm.* 13.

Ut mea salutis barca perfugio foret,
Puppe superstes obruta.

Abbonem *de bello Paris. l.* 1.

Quamplures numero naves: numeramine carentes
Exstat, eas mortis vulgò barcas nominitant.

Et *l.* 2.

------ ------ *Barcas per flumina raptans.*

Aldhelmum *de S. Virgin.*; Alios; Ugutionem, *navis Mercatorum est & quæ merces exportat*: Isidoro *Origin. l.* 19. *c.* 1. *quæ cuncta navis commercia ad littus portat* &c. à *Baris*, voce Græcâ, quæ genus ædificii rotundi, ut turris est, sonat, secundum Salmas. in *Cercoëtium*: Jul. Cæs. Scaliger *Exercit.* 51. à [illegible] i. e. *cursitans gremiis*, vocem deducit. Alii à *Barca*, urbe Africæ &c. Rodericus Toletanus *de Rebus Hispan. l.* 1. *c.* 5. à *Barca* celebrem Hispaniæ urbem, *Barcinonem* nominatam, auctor est. Sed & *Barcam* Scriptores aliquot Græci recentiores dixêre, [illegible] Nicetas habet in *Alexio l.* 1. *num.* 7. & Harmenopulus *l.* 2. *tit.* 11. §. 9. apud Car. du Fresne *Glossar.* Hinc *Barcella*, quæ aliàs *Navicula* dicitur, vas Ecclesiæ, in qua thus reponitur, ad incensum, in Charta A. C. 1107. apud Ughellum *Italia sacr. Tom. VII. p.* 1274. vide & *Barcha*.

BARÆI, populi apud Colchos & Iberos, qui solent ægrotos morbis extinctos, velut ignavos igni tradere, in bello autem defunctos, tanquam strenuos, objicere vulturibus. Ælian. *de Animal. l.* 10. *c.* 22. ubi tamen [illegible] dicuntur.

BARCANII, populi Hyrcanis vicini. *Steph.*

BARCAPPARA, Rabbinus, 3. seculi Auctor libri *Thosaphot* dicti, ad explicandas significationes *Misna* 9. Genebrard. *Chron.*

BARCE, nutrix Sichæi, Virg. *Æn. l.* 4. *v.* 632.

Tum

Tum breviter Barcen narricem affata Sichæi.

BARCE, vel BARCA, eadem quæ *Marmarica*, teste Bocharto, *l. 1. Chanaan, c. 25.* Ingens Africæ regio, inter Ægyptum, & regnum Tunetanum, in ora maris Mediterranei sterilis admodum. *Mercator.* Et urbis nomen in Cyrenaica vetustissimæ, à Batto, filio Arcesilæ, Cyrenæorum Rege conditæ, postmodum ab Amasi destructæ. Desertis multis Herodot. *l. 3. & 4.* Strabo *l. 17.* Ptol. *l. 4. c. 4.* Pomp. Mela, *l. 1. c. 8.* Marmol. *l. 6.* Et Silius, *l. 3. v. 251.*

— Barce sitientibus arida venis
Nec non Cyrene. — —

Claudian. *de Bello Gildonico*, v. 160.

Despicit occiduis quod Gadibus arida Barce.

Plerique eandem esse volunt cum Ptolemaide. Strabo *l. 17.* [illegible] Plin. *l. 5. c. 5. Ptolemais antiquo nomine Barce.* Servius in *l. 4. Æn. Barce autem civitas est Pentapoleos, quæ hodie Ptolemais dicitur.* Steph. [illegible] Suidas, & Sophoclis Schol. in *Electram*, [illegible] Tamen in Ptolemæo, *l. 4. c. 4. Ptolemais* & *Barce* sunt diversæ urbes, quarum illa littorea est, hæc in mediterraneis. Sed & apud *Scylacem Caryandensem*, [illegible] *Barcæorum urbs stadia centum a mari distat*, cum in littore Ptolemaidem etiam alii describant. Itaque Ptolemaidem Ptolemæi condidêre, non quô locô erat urbs, sed quô locô erat portus Barces, de quo *Scylax*, [illegible] *a portu Cyrenes ad portum Barces stadia 500.* Ut ut sit, Barcæorum nomen à *Barce* factum sumitur multo latius, quam pro solis *Barces* civibus. Extenditur enim ad omnes barbaros undequaque diffusos, ut apud Virg. *Æn. l. 4. v. 39.* ubi ponuntur in censu populorum, qui tectori erant Pœnis,

Nec venit in mentem, quorum consederis arvis?
Hinc Getulæ urbes, genus insuperabile bello,
Et Numidæ infreni cingunt, & inhospita Syrtis;
Hinc deserta siti regio, lateque furentes
Barcæi. D. Hieronymus *lateque vagantes* legit.

Mihi autem (inquit Bochartus *loc. cit.*) non fit verisimile, unicam gentem tam latè fuisse diffusam. Tantum, ut Marmarica hodiè dicitur desertum *Barca*, ita Barcæos olim eosdem fuisse probabile est cum Libybus & Marmaridis, qui erant circa Cyrenen. Huc facit, quod [illegible] *Stephanus* [illegible] exponit. Et *Hesych.* [illegible] *Barcæi curribus, i. e. Libyes. Hi enim equos, aiendi, [illegible], & primi dicuntur junxisse currum, & accepisse, illud a Neptuno, hoc à Minervâ edocti, ut refert Mnaseas in libro de Libya.* Hæc ille, haud dubiè, ex Electra Sophoclis v. 738.

[illegible] Βαρκαίοις ὄχοις,
Barcæi vectis frontibus [illegible] juga.

Ubi [illegible] ὄχοι, *Barcæi currus* iidem sunt, de quibus paulo antè dixerat,

[illegible]
Regem habeant currum auriga Libes.

Nic. Lloydius. Est quoque *Barce* mons & promontor. Libyæ. Vide etiam *Barcha*.

BARCELORUM, vel BARSELORUM, Urbe Agæ, in India, & ora Malabarica, sub Hollandis à paucis annis, cùm prius esset Lusitanorum. Sedet in ora littorali cum portu & media fermè inter Goam & Cananorem; aliàs regiô mediocri. Hujus territorium inter amœnissima totius Orbis. Vide testem [illegible], Pet. de Valle, *Itinerarii tom. 4.*

BARCENNUM, Caton. de Orig. *Bracciane.* Vide *Arcennum.*

BARCETUM, P. Diac. *Barcel & Bergeto*, oppid. Æmiliæ, in agro Parmensi, intra montes Apenninos, inter Parmam 18. & Apuam, 26. mill. pass. Ibi cœnobium olim celebre, à Regibus Longobardis, conditum.

BARCHA, seu BARCA, regio Africæ, in Barbaria, inter Ægyptum & Syrtim magnam, juxta mare Mediterraneum. Ejus primaria Barce. Habet cognomine desertum, à Mesurata, se versus Orientem extendens, ad confinia usque Alexandriæ loca, sic ut longitudine Ital. à 1150. seu German. à 325. Latitudine autem Italicâ quidem 200. Germanicâ verò 50. captat milliaria. Desertum est asperum atque frugibus infelicissimum: Leones gignit plurimos, ac venenatorum ingentem saburram, utpote serpentum, & pestium pestem Basiliscum serpentem. *Merck.* Ibi alias Libya exterior, Cyrenaica & Marmarica. Regio est sterilis admodum & inculta, sub Turcis. *Baudrand.* Vide *Barce*.

BARCHA, cognomen fuit nobilissimæ apud Carthaginenses familiæ ex qua fuerunt Annibal & pater ejus Amilcar; inde *Barchina factio* fuit, quæ Barchiarum potentiæ favebat, & eorum in gerendo bello auctoritatem sequebatur. Liv. *l. 2. bell. Punic.* Vide & *Barcina*.

BARCHOCHABAS, quasi *fil. Astri*, se stellam esse Jacobi dixit, de qua Baalamus vaticinatus est. Nactus sectatores contra Adrianum Imperator. insurrexit. A. C. 139. sub prætextu templi Jovis, quod Imperator ibi è regione Hierosolymitani extruxerat. In Christianos crudelissimus, exitum tandem, qualem merebatur, nactus est. Justin. *Orat. ad Antonin.* Judaicæ defectionis princeps, Christianos, nisi negarent Christum, ad supplicium, traxit. Euseb. *l. 4. c. 8.* Vide & *Bencochab*.

BARCHUSA, parva civitas Phœniciæ. *Steph.*

BARCINA, nomen factionis Carthagine olim potentis, cujus opibus, *quæ apud militem plerumque plus quàm modica erant*, contra Principum voluntatem, Asdrubal gener Amilcaris cognomine *Barca* (cujus facta leges apud Corn. Nepotem *l. 22.*) imperio potitus est, Liv. *l. 21. c. 2.* Ad ejusdem factionis Principes multis literis omnisque, præparavit suorum animos Annibal, tum in Sagunti obsidione hærens, ne quid pars altera gratificari pro Romanis, qui Legationem Carthaginem miserant, posset, *c. 9.* &c. Pernitiem eorum gloriamque bellica, eidem indignatur *l. 28. c. 12.* [illegible] *Hanibal Gisgonis, maximus clarissimusque eo bello* [illegible] *Barcinis Dux, regressus a Gadibus* &c. Nitebantur autem contra Hannonem maximè, qui unus adversô Senatu causam fœderis cum Romanis egit, sed nullô successu, *c. 10.* Hunc inter Himilconem *Virum factionis Barcinæ*, postquam nuncius ab Annibale læta omnia attulisset & Hannonem, qui bellum cum Romanis constanter dissuaserat, acerrimè disceptatio, legitur apud eundem *l. 23. c. 12.* Sed rejectâ tandem in Africam Annibale, Romanorumque potentiâ undies recrescente, factionis auctoritas pessundata, ut videre est apud eundem.

BARCINO, Colonia Faventia, civitas Episcopalis Hispaniæ Tarraconens. celeberrima. Vide Plin. *l. 3. c. 3.* Fundata ab Amilcare, cui *Barcha* cognomen, quem Carthaginenses cum justo exercitu in Hispaniam miserant, inde *Barcino* hæc dicitur. Hodiè caput & Metropolis est regni Catalauniæ, *Barcelona*. Auson. *Ep. 24. v. 89.*

Tarraco, & ostrifero super addita Barcino Ponto.

Ludovicus *Pius*, vivô adhuc parente Carolô M. Saracenis illam eripuit: Cujus Comes Bera vel Bernardus factus. Huic Godefredus d'Arria successit, a Salomone Sardiniæ Comite pulsus. Quô occisô Godofredus *villosus*, fil. Godofr. d'Arria, ob operam egregiam contra Normannos præstitam, à Carolo Crasso, Comes hæreditarius constituitur: Comitatu postmodum Arragoniæ, post Raimondi Berengarii mortem, unitô. Urbs expugnata ab Almansore A. C. 985. Tantum non mundata, A. C. 1617. Postea sub Gallis aliquandiu fuit, sed A. C. 1652. recepta est ab Hispanis post longam obsidionem estque probè munita, cum portu in ora maris Mediterranei prope ostia Rubricati & Bætulonis fluv. ubi aliàs Lœetani populi. Concilia ibi habita A. C. 540. 603. & A. C. 1064. quo leges Gothorum abrogatæ.

BARCINO, oppid. Provinciæ, versus Alpes, juris Sabaudici cum toto agro. Intra Alpes sedet, ad *Haboye* rivum. *Barcelonette* Gall.

BARCLAJUS Johannes, fil. Gulielmi Scoti, & in Mussipontana Lotharingiæ Academia Juris Antecessoris (qui de *Potestate Regum* insignem tractatum edidit, contra *Monarchomachos libros* VII.) in aula Jacobi I. M. Britanniæ Regis, publicis oneribus liber, titulô *Nobilis Cubicularii Regii*, aliquandiu vixit. Ibidum Petronii Arbitri fragmenta legit, imitatione ejus *Euphormionem* scripsit. Inde ad Latinos ritus reversus, Romæ Gregorio XV. & Urbano VIII. gratus, viridarii sui culturâ tempus reliquum exegit, defunctus A. C. 1621. ætat. 16. statuâ & inscr. à filio honoratus, quam tamen Jesuitæ, quod in fide suspectus esset, sublatam voluêre. Præter Satyricon, sub *Euphormionis* titulo, quô præcipuè diversas aulas, Anglicam, Gallicam, Lotharingicam, quas præsens viderat, Hispanicam, Romanam, & Cæsaream, ut ab aliis audiverat, sub nominum fictitiorum nube adumbravit; scripsit *Argenidem*, *Iconem animorum*, Romæ, & *Epigrammata* optimæ notæ. Joh. Imperialis *Musæo Histor.* Nic. Erythræus *Pinacoth.* Thomasius *Logic*, Freherus *Theatro* &c.

BARCONDORPIUS Johannes, vide *Johannes*.

BARDÆI, populi Illyrici, quorum mentio in *Glossis*, *Bardæi*, [illegible] *Illyrici sunt, qui pro Italia pugnarunt, contra Cinnam & Marium cum exercitu profecti sunt*, ubi melius legeretur *Bardæi*. *Ptolemæo* namque Οὐαρδαῖοι dicuntur, in descriptione Illyrica: [illegible] Οὐαρδαῖοι. *Infra Dalmatiam Daorsi, supra quos Cauni & Vardæi.* Ita vetus liber, quem in Biblioth. Pal. vidit Salmas. vulgò Οὐαρδαῖοι. &c. Inde *Bardaici cuculli*, de quibus Jul. Capitolin. in *Pertinace*, *c. 8. Chlamydes Gausapicas atque calleenes & cucull.* Bardaicos, ubi de rebus Commodi sub hasta venditis: quos nonnulli à *Bardis* Galliæ infeliciter deducunt. Fuêre autem militare gestamen, & idem fortè cum *Liburnico cucullo* Martialis, *l. 14. Epigr. 139.* Pannoniorum etiam galerorum mentio, apud *Vegetium*, quos pro galeis gestabant milites ipsius ætate. Sed & *calceos Bardaicos* militum reperimus appellatos. Juvenal. *Sat. 16. v. 13.*

Bardaicus *judex datur hæc punire volenti*
Calceus & *grandes magna ad subsellia suræ.*

Ita namque hæc verba construit Salmas. præfatus, *Hæc punire volenti datur Judex, calceus Bardaicus, & grandes suræ*: per quæ militarem Judicem intelligit, Centurionem aut Tribunum, cui grandes suræ & calceus bardaicus. Incertum igitur, utrum de calceo intelligat, an de cucullo Martialis, cùm inter res malè olentes bardaicum militis ponit, *l. 4. Epigr. 4. v. 5.*

Lassi bardaicus quod evocati,
Quod bis murice vellus inquinatum,
Quod jejunia Sabbatariorum &c.

Cæterùm cucullos etiam pedum invenimus appellatos, qui *cuculli pedunes* & *pedocaucli* dicebantur. Horum mentio in Nun Tironis & Senecæ. Sic πῖλος Græcis & pedum & capitis dicitur. Hesiodus, in Ἔργ. v. 544.

— — [illegible] ἐν δ' ὕπερθεν
Πῖλον ἔχειν ἀσκητόν.

> —— —— *in capite ferre* [illegible]
> *Pileum habere elaboratum* [illegible]

[illegible] exponunt Grammatici. Apud eundem [illegible] quoque pedules sunt. Similiter Latinis *udo* utrumque significabat, & galerum vel pileum & pedule &c. Salmas. ad *Capitolin.* Vide quoque infra in voce *Bardocucullus*.

BARDANES, cognomine *Turca*, Imperator proclamatus est, ab exercitu, sed honorem recusavit, cum sciret Nicephorum Logothetam jam thronô potiri, & monasterium ingressus est. Ubi jussu Nicephori oculis ipsi eruti, ne recusati diadematis pœnitentiâ duceretur. Theoph. misc. *l.* 24. *c.* 26. Vide *Philippicus Bardanes*.

BARDARIOTÆ, Græcè [illegible], milites prætoriani, quorum præfectus *Primicerius* dicebatur, eò quòd quoties Imperator Constantinopol. equitabat, milites hi virgas manibus ferebant, ad populi arcendum impetum. Vide Codinum *de Officiis Aulæ Constantinopol.* & Macros Fratres in *Hierolex.* è quibus Carolus *Bardariotas* hos cum *Barbatis* eosdem facit. Vide supra.

BARDAS, Patricius Constantinopol. Cæsar factus est, A. C. 854. per Michaelem III. cognomine *Bibonem*, qui ejus ex Sorore Theodora nepos erat. Cui mox consulitur, ut matrem pelleret, vivereque liberius. Ipse legitimâ uxore repudiatâ aliam duxit, seque totum vitiis immersit, ab Ignatio Patriarcha nec quicquam increpitus, quem exiliô multavit, Photiô, homine plebeiô substitutô. Unde schisma. Tandem Michael à Saracenis victus, à Russis obsessus, hunc, per quem omnia hactenus administraverat, insolentiùs se gerentem, perdidit. A. C. 866. *Curopalates*, *Zonaras*, *Nicetas & Glycas*.

BARDAS, Armenius, Iconomachus, Pater Leonis V. Imperat. A. C. 813.

BARDAS Sclerus, cognomine Phocas insignia imperii sumsit, contra Basilium II. & fratrem Constantinum Juniorem Porphyrogennetam. *Curopal. Zonaras*, &c.

BARDIATIS, oppid. Asiæ, in India, intra Gangem, ubi nunc forte *Bicaner*, in Bacaria regione 25. leuc. à Gange, sub M. Mogole.

BARDERATE, vulgò BRA, oppid. ad Sturam fluv. in Principatu Pedemontano, ex adverso Claraici.

BARDESANES, Valentini discipulus Mesopotamiæ præsul, Syrorum linguæ doctissimus, & vehemens dialecticus, *adversus Valentinum & Marcionem* patriâ linguâ scripsit, sed & Græcè ad M. Aur. Antoninum, sub quo fuit, *librum de fato*, aliaque complura. Tandem, velut *pretiosis mercibus onusta navis*, ut Epiphan. de illo, *ipse naufragium fecit*, & postquam Apollonio Chalcedonensi, Imperatoris præceptori ad apostasiam se sollicitanti fortiter restitisset diu, tandem non Valentini modo, quem prius doctè refutaverat, deliria amplexus est, sed & mortuorum insuper resurrectionem negavit. Reliquit sectatores *Bardesanistas*, novorum errorum architectos, & filium Hermonium, cujus scripta ab Ephremo Edesseno confutata. Epiphan. *Hær.* 56. Augustin. *de hær.* c. 35. Baron. *A. C.* 175. *Eusebius*.

BARDESANES, Historicus Babylonius. Alexandri Severi temporibus floruit, de quo Porphyrius, *de abstinentia l.* 4. [illegible] Egit autem de Brachmanibus, & Samanæis, Indorum Philosophis, quos Græci *Gymnosophistas* vocant. Idem opus signat B. Hieronym. *l.* 2. *contra Jovinianum*: *Bardesanes, vir Babylonius, in duo dogmata apud Indos Gymnosophistas dividit: quorum alterum appellat Brachmanas, alterum Samanæos, qui tantæ continentiæ sint, ut vel pomis arborum juxta Gangem fluvium, vel publicò oryza, aut farina alantur cibo: & cum Rex ad eos venerit, adorare illos solitus sit, pacemque suæ provinciæ in illorum precibus arbitrari sitam.* Voss. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 485. & Jonsius *l.* 3. *Script. Hist. Phil. c.* 10.

BARDI, apud Celtas & Britannos Poëtæ erant, qui fortia clarorum virorum facta versibus Heroicis celebrabant, dulcibusque lyræ melodiis ad exhilarandos in conviviis virorum animos, decantabant. Unde Lucanus, *l.* 1. *v.* 447.

> *Vos quoque qui fortes animas, belloque peremptas*
> *Laudibus in longum vates dimittitis ævum,*
> *Plurima securi fudistis carmina Bardi.*

A Bardo Druydio, V. Celtarum Rege ita appellati fuerunt, qui inventione carminum inclytus fuit. Tales in Britannia apud Cambros, seu Wallos adhuc sunt, qui & patriô eorum sermone *Bardi* huc usque appellantur. Ipsi Heroum nobilium illustria facta colligunt, in rythmos aptè & ingeniosè redigunt, ac passim in solennioribus epulis lyrâ & voce concinunt. Posidonius apud Athen. *l.* 6. [illegible] Strabo *l.* 4. [illegible] Diodor. Sic. *l.* 5. [illegible] Qui etiam tanta in veneratione illorum cantum fuisse memorat, ut mulierum quoque furorem sisteret. *Festus*, *Bardus* Gallicè *cantor* appellatur, *qui virorum fortium laudes canit.* Amm. Marcellin. *l.* 15. *c.* 9. *Bardi fortium virorum illustria facta heroicis composita versibus, cum dulcibus lyræ modulis cantitarunt.* *Hesychius*, [illegible] *Cantores*, ubi pro [illegible] rectè monet vir doctissimus legendum esse [illegible], *cantores*, vel *Poëtæ*. Bardus autem est ab Ebræo פרט *parat*, i. e. *modulari*, tinnitus homogeneis. Bochart. *l.* 1. *c.* 42. *Chanaan*. Porro hi *Bardi*, ut bonos laudabant, ita malos vituperabant. *Diodorus*, ubi suprà, [illegible] Habitâsse illos Morerius credit, in monte Burgundiæ, qui hodieque *Mont Bard*, vel *Mont Barry*, Latinè Mons Bardorum dicitur. Vide Berosi supposit. ab Annio Viterb. *l.* 6. Amm. Marcellin. *l.* 15. *c.* 9. Chassanæum *de gloria mundi*, *part.* 12. Dupleix. *Memor. Gall. l.* 6. *c.* 16. Perperam autem cum his *Bardis* Galliæ viri docti confundunt *Bardæos*, sive *Bardæos* Dalmatiæ, de quibus ita *Glossa Latino-Græca* ab H. Stephano primum editæ *Bardæi* [illegible] Ac paulò post in iisdem legere est, *Bardæi*, [illegible], ubi scribendum conjunctim [illegible]. Egregius quoque de iis locus est Plutarchi *in C. Mario*. Ubi narrat, ut primus ante portas constiterit, cavillatus se exulem esse, sibique patriâ interdictum: mox postquam tres aut quatuor tribus suffragia tulissent, abjectâ simulatione, cavillatione exilii intulit urbem circumseptus servis, quos *Bardæos* appellabat. [illegible] Item Vatinii Imperator. Ep. 9. ad Cicer. *l.* 5. *Dicitur mihi tuus servus anagnostes fugitivus cum Vardæis esse, de quo tu mihi nihil mandâsti. Ego tamen terra, marique ut conquireretur, præmandavi: & profectò tibi illum reperiam, nisi in Dalmatiam aufugerit, & tamen aliquando eruam.* Similiter Plin. *l.* 3. *c.* 23. ubi de Liburniæ populis, *populatoresque quondam Italiæ Vardæi*. *Ptolemæo* sunt [illegible]. *Straboni* & Appiano *de Bello Illyric.* sed corruptè [illegible], ut Ortelius observat. Ab hisce [illegible] sive [illegible], sive [illegible], *bardaicum*, vel *bardaicus* dicitur. Juvenal. *Sat.* 16. *v.* 13.

> *Bardaicus judex datur hæc punire volenti.*

Et Martial. *l.* 4. *epigr.* 4. *v.* 5.

> *Lassi bardiaci os quod evocati.*

Ubi *evocati* sunt veteranorum militum genus, de quo inter alios Lipsius multa, *in Electis*. *Nic. Lloydius*.

BARDI, seu meliùs *Longobardi*, fuerunt, ubi nunc Marchia Brandenburg. in Germania. Vide *Langobardi* & *Longobardi*.

BARDIA, vulgò BARTZ, fluviol. German. ad Bardum urbem fluens, marique exceptus. *Ferrar.*

BARDILLUS, Illyricorum Rex à Philippo victus.

BARDINES, fluv. juxta Damascum. *Steph.*

BARDO, mons Italiæ. Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 1. *c.* 10. & 18.

BARDOCUCULLUS, utrum à BARDIS Galliæ, an BARDÆIS Dalmatiæ veniant, quæri possit? Sed prius malim. Nam vocatur Santonicus. Santones autem in Galliis, Martial. *l.* 14. *distich.* 128.

> *Gallia Santonici vestit te Bardocucullo.*

Et Juvenal. *Sat.* 8. *v.* 145.

> —— *Si nocturnus adulter*
> *Tempora Santonico velas adoperta cucullo.*

Etiam *Lingones*, in Gallia, undè *Lingonicus* dicitur Martiali *l.* 1. *epigr.* 54. *v.* 4.

> *Sic interpositus vilis contaminat uxo*
> *Urbica Lingonicus Tyrianthina Bardocucullus.*

Unde patet, vilissimum tegumenti fuisse genus. Hinc per ludibrium idem: *Cercopithecorum penulam l.* 14. *Epigr.* 128. illum vocat. A *Bardæis* Illyrici populis, de quibus suprà, si cum *Turnebo* & *Salmasio* appellationem ejus trahere placeat, dici poterit, vestem in Illyrico inventam, post apud Gallos etiam, atque in usu haberi cœptam esse. A *Bardis* eum Gallorum vatibus, aut à *bardis* i. e. fatuis, vocis derivationem agnoscere se posse meritò negat Octav. Ferrarius *de re Vestiaria l.* 1. *c.* 21. *Parte* 2. Hinc *Bardaicus judex*, apud Juvenal. ut dictum, i. e. *Bardocucullo* vestitus, sive ille ex crassiore lana, sive ex caprarum pilis & cilicio confectus: qualem Centurionem (hunc enim Poëta intelligit verbis his) *hirsutam capellam* audacter propterea alibi appellat. Meminit *Bardaici cucullii* & Capitolin. in *Pertinace*, c. 8. ut visum ubi docet, Commodum Imperatorem *Chlamydes Græcanicas atque castrenses*, & *cucullos Bardaicos*, & *togam* & *arma gladiatoria*, aurô, sericô gemmisque confecta gestâsse, præter morem Romanum. Vide quoque infra, in voce *Cucullus*, & suprà in voce *Bardæi*. Sed & Vestalibus *bardocucullum* fuisse in usu, dicemus infrà voce *Suffibulum*, vide etiam in *Tapetorium*.

BARDOMAGUM, pagus Insubriæ. Vide *Vertemonacora*.

BARDOVICUM, urbs antiqua Saxoniæ inferioris ab Henrico Leone eversa. A. C. 1189. è cujus ruinis crevit Luneburgum. Ad *Ilmenon* fluv. vix 2. milliar. German. ab Albi fluv.

BARDUCIUM, teli genus, apud *Cedrenum*.

BARDULI, Cantabrorum in Hispania populi, qui & *Turduli*, & *Tapori*, Plin. *l.* 4. *c.* 22. Nunc Castiliam veterem inhabitant, ut *Clusius* vult, alii *Guipuscoa*. Meliùs *Varduli*, quod vide.

BARDUM, *Luithprando* Ticinensis vicus est, in Alpibus, inter Eporediam & Augustam Salassiorum. *Baudrando* teste dicitur vulgò *Bardo*, pagus Ducatus Augustani, ad Doriam Balteam fluv. 10. milliar. supra Eporediam, ad Alpium radices. Item, *Bardum*, vulgò *Bardi*, oppid. cum arce, ad Cenum fluv. à multis annis sub dominio Parmæ Ducis cum toto ferè principatu Vallis Tari. *Bardum* item, *Bardt*, urbs Germaniæ in Pomerania cum portu satis capaci, in ora maris Baltici, 1 milliar. German. à Sunda. Arce satis splendidâ exornatur: Subestque Suecorum dominio, pace ad Monasterium confectâ.

BARDUS, I. Druydis fil. Celtarum Rex quintus, tempore Aralii, Assyriorum Regis. Hic carminum inventione celebris, immodicô Poëseos & Musicæ usu omnia vertit in delitias, mollitiem & luxum. Ab hujus Regis nomine, & utraque canendi arte præcellerunt illi, quos *Bardos* appellant authores. Obiisse fertur hic Rex A. M. 2138. & ante incarnatum Messiam 1812. quum regnâsset 49. annis.

BARDUS II. Rex Celtarum. Dupleix, *l.* 2. *memor. Gall.* Berosus *l.* 5.

BAR-

BARDUS Hieronymus, vide *Hieronymus*.

BARDYETÆ, Hispaniæ populi ad fluv. Iberum, *Bardyali* *Straboni*.

BARDYLIS, Rex Illyriorum, à Philippo Amyntæ, acie victus, Olymp. 105. anno 2.

BAREA, oppid. Hispaniæ Citerioris Bæticæ tamen adscriptum, Plin. *l.* 3. *c.* 3.

BAREAS Soranus, qui cùm proconsulatu Asiæ offensiones Principis auxisset justitiâ atque industriâ; & quia portui Ephesiorum aperiendo curam insumpsisset; vimque civitatis Pergamenæ prohibentis Acratum Cæsaris libertum statuas & picturas avehere multam omisisset, accusante Ostoriô Sabinô reus factus est apud Neronem amicitiæ Plauti & ambitionis conciliandæ provinciæ ad spes novas. Tacit. *l.* 16. *Annal. c.* 23.

BARECCA viculus, Hieronym. *in Locis Hebr.*

BARED, i. e. *grando*, sive *in descensu*, vel *in imperio*, fil. Suthalæ. 1 Paral. *c.* 7. *v.* 21.

BARENE, urbs Mediæ, vicina Ecbatanis. *Steph. Gaud. Merula* putat esse oppid. in Gallia Cisalpina, ad radices collium situm, quod Latini *Varesium*, item *Vasisium* nominant. *Varestio* vulgò dicitur, uti prodit *Leander Albertus*.

BARENSIS Ducatus in Lotharingia, cujus caput *Barro-ducum*. Vide ibi. Ex hac familia Henricus & Philippus, fil. Ducis, Johannem Nivernensem Ducem contra Bajazetem I. in Hungaria secuti sunt: patre eorum A. C. 1415. in prælio ad *Azincont*, occisô. Ex sub finem præcedentis seculi Dux Barensis, fil. Ducis Lotharingiæ, Catharinam Henrici M. sororem uxorem duxit, A. C. 1599. *Hist. Gall.* Vide *Barrum* & *Catharina*.

BARENSIS Ager, Ital. *Terra di Bari*, provinc. regni Neapolitani juxta mare Adriaticum inter Basilicatam, & territorium Hydruntinum, ubi aliàs major pars Apuliæ Peucetiæ. Nominatur ab urbe primaria Bario, cujus meminêre Mela, *l.* 2. *c.* 4. Plin. *l.* 3. *c.* 11. Tacit *l.* 16. *Annal. c.* 9. Sigebert. A. C. 1087. Leand. *descr. Ital.* Ibi concilium A. C. 1097. de Græcis Latinæ Ecclesiæ conjungendis.

BARENTIUS Wilhelmus, rector navis, quâ tertiùm Septentrionis secreta Batavi rimari sunt ausi, A. C. 1596. in expeditione illa admirabili, obiit, *non nimis dignus, qui noscatur, invitâ etiam fortunâ, quàm Vespucius & Columbus.* Hugo Grotius, *Histor. l.* 5. Ex nautarum militumque numero duodecim fuêre, principe Jacobô Hemskerkiô, quos ab ultima mundi solitudine Amstelodamum reduces, tanti laboris miraculum illustravit.

BAREOCOLYMBIA, & **BAREODYSIA**, Partes Staticæ, de qua infra.

BARETIUM, oppid. Insubriæ in agro Mediolanensi amplum, medium inter lacus Lucanum & Gaviratium. 10. milliar. à lacu Verbano, intra montes. Dicitur & *Varesium*.

BARGASA, urbs Cariæ, *Steph.* à *Bargaso* filio Barges & Herculis, quem Lamus Omphales & Herculis fil. persecutus est. Aliis *Justinianopolis*, 40. milliar. ab Alabanda in Ortum, paulò ampliùs à Cabyra in Occasum.

BARGATES, Persa, in aula Smerdis Magi minister, ad septem in societatem conjurationis adscitus: quia claves omnium ædium habebat. Hujus adjumentô intromissi sunt in conclave, ubi Magus cum pellice Babylonia acquiescebat; ejusque operâ omnia arma, quibus se Magus defendere posset, antè remota atque subducta. *Ctesias*.

BARGEMON, vel **BARJAMON**, urbecul. Provinciæ, 5. milliar. à mari, in diœcesi Forojuliensi, olim apannagium minorum natu filiorum Comitum Provinciæ. Sanmarth. *Gallia Christ. tom.* 4. *p.* 9332. Joh Nostradamus, *in Hist. Poëtarum Provincialium*, meminit cujusdam Guilielmi hinc oriundi, Poëtæ elegantissimi, in aula Comitis Berengarii, qui obiit in regno Neapolitano, Carolo I. Principi suo militans. A. C. 1285.

de **BARGEMON** Guilielmus, vide *Guilielmus*.

BARGENI, populi Africæ ex Troglodytis. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

BARGI, quinam sint, vide Voss. *ad Melam. p.* 153.

BARGIORAS cognomen Joannis, qui mediam urbem Hierosolymis, ingruente Titô, tenebat. Significat verò filium *Gioræ*. Emendandus hinc Xiphilinus, *in Vespasiano*, ubi Βαρποράς extat, cum Βαργιωράς scribi debuerit. Sed videtur legendum apud Tacitum *l.* 5. *Hist. c.* 12. *Bariorus.* Nam Josephus *Simonem* filium *Gioræ* facit.

BARGUS, Thraciæ fluv. in Hebrum cadens. Plin. *l.* 4. *c.* 11. Item *Bargus*, quem nonnulli *Martum* nominant, teste *Strabone*, Illyrici fluv. quem *Drinum Ptolemæi* esse putat *Niger*, alii potius *Dravum* sentient.

BARGUS in *L.* Sal. *de bargo suspendere*, ramum arboris vel scapum notat. Hinc de papyri fasciculo seu scapo, seu tacano. *Vetus Liber*, *Resinum opus*, *papyrina fasces*, βαργοι. Nempe fasces papyri sic colligatas, ut baculi vel scapi figuram referrent, *bargos* vocabant. Vide Salmas. *ad Vopisc. in Firmo*, *c.* 3. A voce hac, *branche* Gallorum deducit Car. du Fresne, quod Salmas. mavult arcessere à *Brachium*, *Ibid.*

BARGUSII, populi occidentales juxta Iberum fluv. *Steph.*

BARGYLA, Asiæ minoris urbs. Plin. *l.* 5. *c.* 20. quæ *Bargylia*, sive *Bargylos* ab aliis vocatur, à Bellerophontis comite Bargylo, quem Pegasus occidit. *Steph.* Sita in ora maris Ægæi, media fermè inter Mindum & Miletum urbes.

BARGYLUS, mons Asiæ. Plin. *l.* 5. *c.* 20.

BARI, civitas Phrygiæ. *Ptol.* ait esse oppid. in Pisidica Pamphyliæ præfectura.

BARIA, i. e. *in societate*, sive *in malitia*, aut *in vlulatione*, sive *in pastu*. fil. Aser. 1 Paral. *c.* 8. *v.* 13. qui *Beria* Gen. *c.* 46. *v.* 17. dicitur.

BARJESU, nomen Pseudoprophetæ. Actor. *c.* 13. *v.* 6.

BARIGENA, seu **BARGINNA**, in *Glossis Latino-Græcis* νεκροφόρος, βάρβαρος, ἀναφώνησις βαρβάρου, *Vespillo, barbarus, acclamatio barbari.* Quæ verba sic accipit cum Cujacio *ad Nov.* 43. *Justiniani*, Car. du Fresne, ut existimet, *Barginas* fuisse *barbaros funerum elatores*, vocemque *Barginna*, esse barbaram, non Latinam, quam à Germanic. *Baar* videtur deducere *Bignonius*, & in *veter. Glossario* Saxon. *feretrum* dici observat: Unde fortè, inquit, pro *funerum elatore*. Cœterum *Bargenos*, Troglodyticis regionis populos memorat Plin. *l.* 6. *c.* 29. Et in *Glossis* Isidori *Bargines* sunt *fortes in bello*. Recentioribus verò Grammaticis *Barginus*, peregrinus, alienigena est &c. Vide Ugutionem, Johannem de Janua, alios, et laudatos *Glossar.*

BARIGILDI, in *Capitulis* Caroli C. *tit.* 31. *c.* 32. *Et ipse (Comes) sic mallum suum teneat, ut Barigildi ejus & Advocati, qui in aliis Comitatibus rationes habent, ad suum mallum occurrere possint*: Sirmondo, Apparitores sunt. Unde hodieque apud Italos hâc voce principes apparitorum insigniuntur. Academici Cruscani, *Bargello, capitan de' birri*, *Coercitor*. Originem vocis à vocabulo *Barus* vel *Baro* arcessit Innoc. Cironus, atque, *Barigildum* liberum esse hominem, qui nunquam servilis fuit conditionis. Addit, hinc Advocatos dici *Barigildos*, quod è nobilioribus & potentioribus assumerentur, in quorum fidem & patrocinium, quasi conspiratione quâdam & consensu mutuô, Ecclesiæ recurrebant; à *gildo* seu pretio, Advocatis exsolvi solito: ut sic dicti fuerint, quasi *Advocati Stipendiarii*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

BARILLARIUS, in *Ordinatione* Hospitii Ludovici IX. Franciæ Regis inter Sanctos relati, A. C. 1261. officium fuit in *Scancionaria Regia*, cui cadorum vinariorum cura incumbebat. A *Barili* seu *Barillo*, voce recentioris ævi, Ital. *Barile*, Gall. *Baril*, quæ vini cadum, vas vinarium è ligno, denotat. Matthæus Paris. *in Vita Abb. Misit* barillos *lapidibus & sabulo repletos* &c. Inde *Barillagium* quoque, apud Hemereum in *Augusta Viromanduor.* A. C 1095. i. e. tributum, quod pro istiusmodi vasis vinarius præstabatur. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & Macros Fratres *Hierolex.*

BARINE, meretrix, quæ & perjurii rea. Horat. *Carm. l.* 2. *Od.* 8. *v.* 1.

> *Ulla si juris tibi pejerati*
> *Pœna, Barine, nocuisset unquam:*
> *Dente si nigrô fieres, vel unô*
> ---- *Turpior ungue*
> *Crederem*, &c.

BARINIANUS Petrus, vide *Petrus*.

BAR-JONA vide *Bar*.

BARJOSIUS Elias, vide *Elias*.

BARIQUICIMETA, provinc. Americæ meridionalis in Venezuela regione vulgò *Bariquicimeto*. Hinc oritur fluv. cognominis qui multis aliis auctus, simul cum Pato fluv. in Orenocum fluv. labitur ex adverso Cayamæ Insul.

BARIS, è septentrionibus peregrinatus est, in Græciam, ubi Apollini serviit & oracula conscripsit, quæ βακίδες ab eo vocata. Scholia in *Aristoph. Equites*.

BARIS, urbs Pamphyliæ, in Pisidia regione Asiæ minoris juxta fontes fluv. Cataractes, versus Taurum montem 30. milliar. ab Antiochia Pisidiæ in Occasum. Episcopalis sub Archiepiscopo Antiocheno.

BARIS, castellum Templo Hierosolymitano adjacens, quod posteà *Antonia* cognominatum est. Joseph. *de Bell. Jud. l.* 1. Apud *Stephanum* legimus, Βάρις, πόλις, ἣν οἰκοῦσι Βαρῖται. Ἀττικοὶ Βάρις ἡ οἰκία, ὡς Πολύδωρος, καὶ ὁ ναυτικὸς, ὡς Εὔπολις. Navigii genus ita vocari, testes sunt *Hesychius* & *Suidas*. Ionum autem id vocabulum esse, Corinthus auctor est. Videntur verò & illi à barbaris accepisse; ac propterea, puto, *Euripides* Βαρβάρους βάριδας dixit. Et à quibus potiùs, quàm Ægyptiis? Nam Herodotus *in Euterpe*, cùm locutus esset de genere navigii Ægyptiaci, atque id nominâsset Βάριν, subjicit, Τῷ γὰρ δὴ οὔνομα ἐστὶ ταῖσι πλοίοισι βάρις. Propertius quoque, qui unus Latinorum usus videtur, sic scribit de Ægypti Regina *l.* 3. *Eleg.* 10. *v.* 39.

> *Scilicet incesti meretrix Regina Canopi*
> *Una Philippeô sanguine inusta nota,*
> *Ausa Jovi nostro latrantem opponere Anubim,*
> *Et Tiberim Nili cogere ferre minas;*
> *Romanamque tubam crepitanti pellere sistrô,*
> *Baridos & contis rostra Liburna sequi.*

Nic. Lloydius.

BARIS, Indiæ fluv. in cujus ostiis *Barace* sita fuit, Emporium nobile, de quo suprà. Eidem flumini adpositum est Nelcyndæ emporium, unde secundô amne lintres descendebant in Baracen, quæ piper ex Cottonare vehebant. Salmas. *ad Solin. p.* 1187. Aliàs *Baris Vitruviô* teste, idem Græcis, quod *fala* Latinis: Sunt autem falæ turres rotundæ, quarum fastigium ovi refert imaginem. Cujusmodi ὠοειδῆ ἱπποδρόμια, in Circo erant, ab Agrippa primùm extrui jussa, ad ostendendum Curriculorum numerum. Servius *in l.* 9. *Æn. de Phalarica*, *Unde & in Circo falæ dicuntur divisiones inter Euripum & metas, quòd ibi constructis ad tempus, turribus his telis pugnari solebat.* Ad quem eundem usum delphines quoque eôdem curante facti. Quæ causa est, quòd utroique jungat Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 590.

> *Quæ nudis longè ostendat cervicibus aurum,*
> *Consulit ante Falas Delphinorumque columnas.*

Sed de his inferiùs dicendi locus erit. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 912. ubi de navis genere eôdem nomine indigitatô infrà, voce *Navis*.

BARISAS, è Ducibus auxiliaribus Persæ contra Æetem, qui operam suam omnibus bellis in illis locis mercede centum hominum & noti-

totidem Equorum locare semper solitus est; occisus à Calai. Val. Flacc. l. 6. *Argonaut.* v. 557.

Dat Calais Barisanta neci. ---- ----

BARISSES, secundùm *Ctesiam*, nobilis Perses ex illis septem, qui contra magum quendam Smerdin, Cyri filium se mentientem, & regnum obtinentem conjurârunt, eóque occisô regnum ad Persas transtulerunt.

BARIUM, Apuliæ oppid. vulgò BARRI Barensis agri caput, probè munitum, in ora sinus Veneti. 8. milliar. à Bitonto. *Festus* sic dictum scribit à conditoribus, qui expulsi ex insul. *Bara* urbem hanc condiderunt. Hic Reges Neapolitani coronari solebant. Frustra tentatum est à Ludov. II. Imperat. A. C. 866. Horat. l. 1. *Serm. Sat.* 5. v. 95.

Bari mœnia piscosi, dehinc Gnatia lymphis.

longitud. 41. 11. latitud. 41. 05.

BARIUM, vulgò BAR, oppid. munitum Poloniæ, in provinc. Podoliæ. Arcem habet in colle, & tota paludibus vallatur, ad amnem *Kow.*

BARIUM ad Albulam, oppid. lepidum Galliæ in Campania provinc. sic dictum, quia ad Albulam fluv. sedet, in regione peramœna. Vinô suô celebratur. 10. leuc. à Trecis in ortum distat. *Bar sur Aube* Gall.

BARIUM ad Sequanam, urbecul. Gall. in Burgundiæ Ducatu & Montanensi agro, prope confinia Campaniæ ad Sequanam fluv. 5. leuc. *supra Trecas*, in Meridiem. Vide *Barrum.*

BARLAAMUS, Monachus, dein Abbas S. Salvatoris Constantinopol. Hujus de Papæ principatu libellum, primus mundo exhibuit Joannes Luidus Novi Collegii Socius, & Academiæ Oxon. Procurator. Edidit eundem posteà Heidelbergæ 1608. unà cum Nili Archiepiscopi Thessalonicensis ejusdem argumenti libris duobus Claudius Salmasius. Ejus quoque *Λογιστικὴν* habemus hodiè & *Ἀριθμητικήν*. Geometriam etiam composuisse, testis est *Gesnerus*. Item de ratione inveniendi tempus celebrandi Paschæ scripsisse, ait Voss. *de Sci ent. Mathem.* p. 393. Gregor. l. 1. Cantacuzenus, l. 2. Vixit A. C. 1350. ut ex æquali ejus Joanne Boccatio constat, *Præfat. operis de Genealogia Deorum*, Georgio Palamæ, Archiepiscopo Thessalonicensi, lumen in monte Taboris visum increatum fuisse asserenti, fortiter restitit. Ab Andronico Avenionem missus est, ad Benedictum XII. ob negotium unionis Ecclesiæ Orientalis cum Occidentali. Vide quæ de eo Pontanus ad *Cantacuzenum* annotavit, l. 2. c. 39. *Nic. Lloydius.*

BARLAAMUS Episcopus seculô 14. scripsit epistolas ad Græcos, pro unienda illorum cum Latina Ecclesia, & de Processione Spir. S. Ethicam insuper Stoicam, 2. partib. constantem. Bellarm. *Script. Eccl.* Canisius, *antiq. lect.* n. 6. *& in Biblioth. PP.*

BARLÆUS Gaspar, Orator & Poëta Batavus, cuivis antiquorum comparandus. Scripsit *Heroica*, *Elegias*, *&c.* Obiit ante lustra aliquot.

BARLÆUS Melchior, vide *Melchior.*

BARLETUS Marinus, vide *Marinus.*

BARLOVIUS Guilielmus, vide *Gulielmum.*

BARMBRACUS, Lindenbrogio parvus canis est, in *L. Frisonum* tit. 4. §. 3. *Qui occiderit canem acceptoricium, vel bracconem parvum, quem* barmbracum *vocant. Bracco* enim canis hodieque Germanis est. Mavult tamen Spelmannus vocabulum deductum, à Saxon. *Barme*, quod *gremium* significat: ut *Barmbraccus* sit *canis gremialis*, quales etiamnum nobiles fœminæ, voluptatis gratiâ, gremiis fovent. Vide eum in *Glossar.* & Car. du Fresne similiter, ut & infrà ubi de *Catellis & Canibus Melitæis.*

BARNA, seu VARNA, urbs Bulgariæ, nota clade Christianorum, sub Uladislao Hungariæ Rege A. C. 1444.

BARNABAS, nomen viri. Actor. c. 4. v. 36. Latinè *filius consolationis*. Ecclesiam Mediolanensem, ut & Romanam sub Tiberio fundâsse, & in Liguria prædicâsse creditur. Orig. l. 3. *de prec.* Clemens l. 2. & 5. *Strom.* Hieronym. *in Catal.* In Cypro, sub Nerone, Martyriô coronatus.

BARNABAS Brissonius, Advocatus general. primùm, dein Præses Parlamenti. Missus in Angliam ab Henr. III. statuta in unum Codicem compegit, plurimaque ad Jus pertinentia scripsit. Tempore Ligæ, Parisiis, à globo seditiosorum suspendiô necatus. A. C. 1591.

BARNABAS Celsanus, Vicentinus, scripsit de Viris patriæ suæ Illustribus. Voss. *Hist. Lat.* l. 1. p. 697.

BARNABITÆ, Congregatio Clericorum Regul. S. Pauli, quibus Paulinarum epistolarum assidua lectio incumbit: prima sui ordinis exercitia obierunt, in templo S. Barnabæ, Mediolani. Spond. *A. C.* 1533. n. 14. vestis illorum nigra est, cum pallio ad talos usque demisso. *Richelet.*

BARNACES, Hibernis aves sunt aucis sylvestribus similes, quæ de lignis abietinis, uti hactenus creditum est, præter naturam productæ, religiosis viris, tempore jejuniorum in escam cedunt, eò quòd de carne & commixtione minimè nascantur. Vide infrà in *Bernacles.*

BARNAGASSIA, regnum peramplum, pars Abyssiniæ versus mare Rubrum, à quo usque ad Nilum fluv. extenditur. Ibi urbs primaria Barva & portus Suachemum, & Ercocum.

BARNASTAPULA, oppid. Angl. in Comitatu Devoniensi, juxta fluv. Tavum, cum portu cognomine.

BARNEVELDI Insul. detecta à Batavis A. C. 1616. in mari Austrino, prope Terram Ignium, & Fretum Maireum. Dicta sic est in honorem Johannis Barneveldii, vel Oldenbarneveldii, qui ab A. C. 1588. post Paulum Busium, Hollandiæ fuit Advocatus. Fuit autem hic Principum temporibus vox publicæ libertatis, utque tunc periculis, ita mutatâ Republ. auctoritate præcipuus in conventu Ordinum & delegatorum consessu exquirit sententias, præit suadendo, componit dissidentes. Hanc dignitatem auxit virtutibus propriis Barneveldius, quarum insigne documentum dedit, adversus Licestrii minas artesque, ut fidus consilii, ita animi invictus. Ad Henricum IV. Gall. Regem missus, pacem illi cum Hispanis, dissuasit, A. C. 1598. Cum dein magnis animis inter Fœderatos de pace cum his ageretur, A. C. 1608. invidiæ præcipuè obnoxius, munere suo renuntiavit. Sed primorum rogatu ad id reversus omnem Hollandiam aliasque quinque nationes unius fecit sententiæ: Maximis in extremam ætatem negotiis adhibitus. Tandem, velut seditionis, ab Arminianis excitatæ, & collusionis cum hoste suspectus, cum Hug. Grotio, ex cujus *Hist. Belg.* priora hausimus, A. C. 1618. in vincula conjectus & capite plexus est.

BARNICHIUS, fluv. Peloponnesi in Alpheum ingrediens, ante *Evenus* dictus.

BARNIMUS, filius Rastizi, nepos Mirostai, pronepos Lubschi, qui tempore Caroli M. Dux in Pomerania Orientali Wilzorum fuerit, genuit Visilaum vel Wizlafum, cujus filio Billungo seu Mistevojo, natu est fil. Micislaus, per fil. minorem Grimmum Rugorum Principum, per Mistævonem verò majorem natu Herulorum Regum, conditor.

BARNIMUS I. cognomine *Bonus*, fil. Bogislai II. Pomeraniæ Citerioris Ducis, successit fratri Bogislao III. condidit Garzam & Greiffenhagam, cum aliquot Monasteriis: dein cum Patre Ecclesiæ Camminensi concessit Colbergam, tum bellum ob Novam Marchiam cum Johanne I. Electore Brandeb. gessit; quod compositum est, cùm Ducis filia Hedvigis nupta Johanni Primislaviam cum Marchia Uccaria adferret. Obiit A. C. 1287. Eô præter Ottonem Stetinensis & Bogislaum IV. Wolgastensis rami auctores, natus est.

BARNIMUS II. cui Mestovinus agnatus A. C. 1295. donaverat ditiones in ulteriore Pomerania, sed Poloni à successione Pomeranos prohibuêre. Idem A. C. 1285. in adulterio à Moccarvitio confossus, filiam tantum reliquit.

BARNIMUS III. cognomine *Magnus*, fil. Ottonis præfati, successit Patri in regimine & bello, adversus Ludovicum Brandenburgicum Electorem, cujus sæpius victor, tandem tamen dicitur, in casum deficientis prolis, Brandeburgicis successionem addixisse. Idem agnato *Barnimo*, de quo proximè, in defensione Rugiæ adversus Megapolitanos adstitit. Obiit A. C. 1368. pater Bogislai VII. Casimiri IV. & Suantibori II.

BARNIMUS IV. fil. Wartislai IV. nepos Bogislai IV. de quo suprà, Pomeraniæ Occidentalis Dux, Wolgastanam lineam, conditor arcis Wolgastanæ, orsus est: sicut Bogislaus V. frater ejus, Pomeraniam Orientalem est nactus. Unà cum *Barnimo* III. à Carolo IV. Imperatore *Venatorum Imperii* dignitatem impetravit. Idem contra Megapolitanos suam defendit Rugiam, quam pater ejus, extinctô avunculô Wizlaô A. C. 1325. sibi vendicaverat. Obiit A. C. 1365. pater Bogislai V. & Wartislai VI.

BARNIMUS V. fil. Bogislai V. prædicti, frater Casimiri V. Wartislai VII. & Bogislai VIII.

BARNIMUS VI. fil. Wartislai VI. nepos Barnimi IV. temperantiæ singularis laude inclaruit. Obiit A. C. 1405. Eô ex Veronica Norimbergensi, præter Wartislaum IX. Academiæ Gryphiswaldinæ A. C. 1456. auctorem, genitus est.

BARNIMUS VII. cui Gutskoz sedes fuit. Obiit improlis.

BARNIMUS VIII. fil. Wartislai, Rugiæ, Stralsundæ & Barti Domini, nepos Wartislai VI. fratrem habuit Suantiborum III. quorum hic A. C. 1446. ille A. C. 1451. sine liberis defecit.

BARNIMUS IX. cognomine *Pius*. Stetinensis Princeps, fil. minor natu Bogislai X. frater Georgii, postquam hic è vivis excessit, qui antea totô trienniô Lutherum audiverat, habitô conventu Treptoæ, consentientibus Ordinibus, cum nepote Philippo, quem Georgius ex Æmilia Palatina susceperat, Latinos ritus abolevit, & per Johannem Bugenhagium, formulam administrationis conscriptam A. C. 1535. publicavit. Monasteriis dein reformatis, Smalcaldico fœderi nomen dedit A. C. 1536. Nec tamen bienniô post, in recusationem Cameralis judicii, consentire voluit. A. dein C. 1541. circa Principatus & bonorum Ecclesiasticor. divisionem cum nepote transegit: jussitque Episcopum Caminensem cum Canonicis suô jure uti, sic tamen ut religionem Evangelicam sequerentur. Locupletata quoque tum Academia Gryphiswaldina & Pædagogium Stetinense fundatum est. Decessit A. C. 1573. tantùm filiabus relictis.

BARNIMUS X. fil. secundogenitus Philippi retrò memorati. Rugenwaldæ habitavit. Obiit A. C. 1603. nullâ ex Anna Maria Brandeburgica prole relictâ. Ejus frater maximus natu Joh. Fridericus, A. C. 1600. reliqui Casimirus IX. A. C. 1605. uterque itidem sine prole, Bogislaus XIII. A. C. 1606. pater plurium liberorum & Ern. Ludovicus pater Phil. Julii A. C. 1592. extincti sunt. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Genealogico-Historica*, *in familia Wandalica.*

BARNUUS, oppid. Macedoniæ apud Heracleam. Strabo l. 7.

BARO, mulier quædam Philosophiæ dedita, uti scribit *Suidas*; unde Philosophos, qui stolidiores essent, *Barones* vocabant, ut quasi muliercule per contemptum appellarentur. E contra autem posterioribus seculis *baro* notavit virum. Unde *Glossa* Philoxeni, *Baro*, ἀνήρ. Vide Voss. l. 2. *de Vitiis Serm.* c. 3. in *Baro*, & infrà.

BARO, idem posteris, qui Heros & ex Proceribus unus, antiquis. A *Bar* quibusdam: *Bar* autem modò bardum & stupidum; modò elatum, generosum, fortem notat. Alciatus *Barones*, quasi *Varones* vult dictos, à populo Hispaniæ, nomen illud à fluvio quodam Celtiberiæ deducente. Melius de Anglo-Saxonibus vocis origo accersitur, quibus *Baro* idem, quod Latinis *Vir*. Alii *Vir*, &

& *Varon* Hispanis, tam pro viro, quàm pro Magnate. Francis Antiquis *Ber*, unde *Hauber*, pro viro summo, vel majori domino. Alamannis *Bar*, hodieque apud Occidentales Anglos, pro domino sumitur. Itaque conveniunt *Baro* & *Vir*, in multiplici significatione: utpote, pro homine simpliciter, pro homine præstantiori seu forti, pro marito, &c. Sub *Baronis* itaque nomine veniunt intelligendi, satellites Imperatorum, à robore & prægrandi corpore: Vassalli seu Clientes feudales in genere: Vassalli Capitales in genere: & Vassalli Capitales majores, i. e. Duces, Marchiones, Comites, Vicecomites, Magnates: Namque vel maximus horum Principis est Vassallus, eique tenetur Homagii seu *Baronagii* vinculo. Vide Aimoin. *l.* 5. *c.* 49. *A.C.* 1095. Otto Frisingens. *de gest. Frid. I. l.* 2 *c.* 13. *A.C.* 1154. Pro simplici Magnate *Baro*, hodie notissimum: sed non pari ubique consideratione. Germani, Galli, Itali, *Baronem* vocant, qui merum mixtumque imperium habet, in aliquo castro, ex concessione Principis: Sic & in Scotia *Baro* est, qui jus furcarum & fossæ habet: sed apud hodiernos Anglos summâ justitiâ nemo gaudet, *Baronis* titulo. Spelmann. *in Glossario Archæol.* Olim verò *Barones* apud illos æstimati sunt, qui in suis dominiis de litibus cognoscebant & latrociniis: an tamen hi omnes *majores Barones*? incertum: illud certissimum, *majores Barones* habitos esse, qui de Rege tenentes in capite, judiciis præfuêre Aulæ Regiæ: nuperiùs qui in Parlamentariis Comitiis Regi assident & suffragia ferunt, Parlamentarii *Barones*, Angl. *Lords of Parliament* nuncupati. Hodierni Anglorum *Barones* in triplici sunt differentia. Quidam *Feudales* seu *præscriptitii*, è priscis Feudalibus Baronibus oriundi: quibus Wilhelmus Conquestor totam Angliam dispertitus est, de se tenendam. Alteri *Rescriptitii* seu *Evocati*, qui Brevi Regiò evocantur ad Parlamentum, hi caput extulerunt ab ævo Johannis & Henrici III. Reliqui tandem *Diplomatici*, qui Regiò diplomate ad fastigii ascendunt, quorum initium ad tempora Richardi II. refertur: Formulam creandi Barones tales, vide apud Eundem. Et quidem vox *Baro* vel cum ipsis Normannis, vel cùm Eduardus Confessor auras moresque illorum imbibisset, in Angliam pervenit. Plura de hac voce vide apud retro laudatum *Spelmannum*.

BAROCA, oppid. Asiæ, in India & imperio M. Mogolis, ubi Narvorus fluv. in sinum Cambajæ influit, in regno Guzarati.

BAROLUM, vide *Barolum*.

BARONCELLUS, vide infrà in voce *Catinonus*.

BARONES, non modò Persis & Hiberis ævò, sed etiam longè posteà, *munifici* appellati sunt: Unde traducta vox ad *viros Magnates*, qui Principibus obsequia & ministeria sua præstabant, ex officii ratione, seu ex beneficiis ac feudis, quæ ad ejusmodi obsequia impendenda iis ididem conferri solebant. Quin etiam jam inde ab ipso Augustini ævo, sic dicti videntur Viri Nobiles, Principum obsequiis & servitio addicti, vel certè viri militares, & qui primas in aulis Regum tenebant. Vide eum *Serm.* 48. *ad Fratres in Eremo*, & 68. *ad eosd.* Quemadmodum autem famulos, *Homines* vulgò etiam appellabant, ita Franci, ac cæteri Boreales populi, postquam Galliam Italiamque invasêre, *Barones* quosvis viros appellârunt, vide *LL.* Salicam, Ripuariam, Alemann. Longobard. passim: retinentque etiamnum Hispani vocem *Varones*, quosvis viros homines que eâ designantes. Atque inde forsitan vox *Baro*, pro marito, apud Gallos, quem *Homme* vulgo vocant, &c. Cùm itaque *Barones* æquè dicerentur & famuli & mariti, quod utrosque *Homines* olim appellarent: factum inde, ut & *vassallos*, qui nullo intermediò sibi obnoxii erant, *Barones* vocarent Reges ipsi ac Principes; Nam & ipsi vassalli *Homines* perinde passim dicuntur, utpote peculiari Principum obsequio addicti, ex beneficiorum & feudorum ratione, quæ ad id ab iis conferebantur, ut servitia sua impenderent, non modò in rebus militaribus, sed etiam civilibus, Placitis nimirum aliisque. Inde igitur *Barones* dicti vassalli, qui tenent terras suas immediatè de Rege, per servitium Militare & alia feudorum consueta servitia: quo significatu vocem hanc usurpatam passim constat, vide *Statuta* Roberti III. Scotiæ Regis *c.* 1 § 6. Matth. Paris *A.C.* 1110. Matth. Westmonasteriensem *A.C.* 1244 *p.* 317. Bessium *in Comitibus Pictav.* *Constitutiones Siculas l.* 1. *tit.* 44. Alios, Carolo du Fresne in *Glossar.* laudatos, ut & infrà *Leudi*. Cùm verò Nobiles, qui servitio Regum adscripti sunt, cæteris nobilibus præmineant: hinc *Barones* porrò dici cœperunt Proceres ac Magnates, vide *Capitularia* Caroli C. *tit.* 25. & Hincmarum *Ep.* 1. *c.* 6. ubi *Barones* & *Primores* iidem sunt. Quomodo *Barones Burgundiæ* non unô locô Fredegarius appellat, Regni istius Proceres, siquidem iidem cum *Baronibus* sunt, quod Eruditi censent. Galli *Bers* vulgò tales vocant, eos verò, qui & vassallorum numerô, & natalium prærogativa, & prædiis ac possessionibus, alios præcellebant, *Hauts Bers*, ut est apud Villharduinum *num.* 15. 31. i. e. *altos* & majoris dignitatis *Barones*. De cujusmodi sæpenuis *Baronibus*, sed iis duntaxat, qui nullâ Ducis aut Comitis dignitate gaudebant, ita Christina Pisana *lib. Gall.* cui tit. *Thesaurus Civitatis Feminarum Part.* 2 *c.* 9. *Primò*, inquit, *differemus de dictis Baronibus, quorum sunt in Francia, Britannia aliisque complures, qui dignitate & potentia multum Comites anteeant quamvis* Baronis *nomen aliquanto inferius sit. Magna namque Baronum nonnullorum potentia est, ob terras & dominia, & stirpis splendorem: quo fit, ut vocetur eorum magni omnino æstimentur.* Cujusmodi Codiciacensis in Gallia Dominus fuit, aliique aliquot *Barones* majores, quorum jura & privilegia ferme eadem erant, quæ Parium Franciæ & Comitum. Vide infrà in voce *Barones Majores*. Alias acceptiones vocis hujus, ut & *has* nam jura varia, lubens prætereo, ut de quibus quædam jam in voce *Baro* prædicta sunt. Plura qui volet, adeat præ aliis Car. du Fresne *Glossar.* e quo varias *Baronum* species hic paucis subnectere insuper visum est.

Variæ Baronum, apud Scriptores, species.

BARONES Alemanniæ, vel simpliciter *Barones* vel *Semper-Barones* dicuntur, ut *Barones Limpurgici*: qui à nullo horum feudum habent, sed alii ab ipso, adeoque liberi sunt, ut nulli alii fidelitatis juramentô astringantur, vide Petrum de Andlo *de Imp. Germ. l.* 2. *c.* 12.

BARONES Angliæ, vide *Baro*.

BARONES Aragoniæ, iidem sunt, qui *Ricchomines*, qui sol. *pluralitate vassallorum decorantur*, ut ait Vitalis Episcopus Osc. cum quibus in exercitum pergunt, quoties à Rege evocantur. Extat *Charta* Caroli Pulchri Franciæ & Navarræ Regis, quâ Alfonsum de Hispania *Baronem* & *Ricum Hominem* Navarræ creat: & ut statum hunc tueri possit, 60. Militias ei in Regno suo Navarræ concedit, more consuetô tenendas. Vide Car. du Fresne *Diss.* IX. *ad Joinvillam p.* 190. 191.

BARONES Castellenses, qui *castella* possident, apud Radulfum de Diceto, A. C. 1040.

BARONES Civitatis Londinens. primarii istius civitatis incolæ dicuntur, Matthæo Paris, & Matthæo Westmonast. *A.C.* 1253. Quorum hoc privilegium erat, ut extra civitatem de nulla se responderent, præterquam de tenuris & contractibus forinsecis, Bracton. Atque inde fortè *Baroniarum* nomen datum domibus, *Baronibus* hisce inhabitatis, in *Placito* an. 14. Edw. I. Idem verò privilegium eòdemque titulos, Eboraci, Cestriæ, Warwici, Fevershami, aliarum urbium, in Anglia: quemadmodum & Bituricum ac Aureliani, in Gallia, civibus tributum legitur, apud Car. du Fresne.

BARONES Comitatus, apud Anglos, dicuntur majores Vassalli, in singulis Comitatibus degentes, qui terras suas mere & liberè, de Rege tenent, & Comitum judiciis ac comitiis intersunt eumque in jus dicunt. Unde non minùs ad eos, quàm ad Justitiarios ac Vicecomites, Brevia Regia diriguntur.

BARONES Eleemosynarii, apud Stanfordium & in Jure Anglicano dicuntur Archiepiscopi, Episcopi, Abbates & Priores, qui prædia sua Ecclesiæ à Rege tenent per *Baroniam*. Baronias enim suas ex *Eleemosynis* Regum perhibentur accepisse, licèt ipsa prædia aliorum munificentiâ fuerint consequuti.

BARONES Majores in Francia aliqui dicuntur, quorum jura & privilegia ferme eadem, quæ Parium Franciæ & Comitum: ut *Domini de Narbona, de Bellojoco & de Conciaco*, item *Barones Soliacensis & Credonensis*, in *Statuto* Philippi Regis A. C. 1275. & in Charta, quæ describitur in *Probat. Hist. Guinensis p.* 67. Habebant illi in Baroniis suis *amortizandi & eleemosynandi* facultatem, *ita tamen, quod treuta non encumbrentur seu etiam deformentur.*

BARONES Parlamentarii, in Anglia & Scotia, qui vulgò *Lords of Parlement* vocantur, ii sunt, qui à Rege proximi & dignitate & vassallorum numerô reliquos antecedunt, atque hôc nomine ad Parlamentum sive Consilium publicum, diplomatibus Regiis evocantur.

BARONES Quinque Portuum seu *de Quinque Portubus*, in Anglia dicuntur, qui degunt in quinque præcipuis Angliæ portubus, vicinæ Galliæ objectis, *Hasting, Dover, Hith, Romney* & *Sandwic*, villisque aliis ad eosdem pertinentibus; *Rye* præsertim & *Winchelsey*. Hi propter antiquam nobilitatem, gloriamque, quam in Regni defensione, præliis maritimis, reportârunt, non solum (quod hodie nullis præterea in omni Anglia contingit) *Baronum* appellatione honestantur, sed amplissima insuper privilegia, à priscis Regibus obtinuêre. Vide infrà in voce *Quinque Portus*.

BARONES Regis, apud Henr. Huntingdonensem *Histor. l.* 5. Magnates sunt de domo & familia Regis, vel certè majores Vassalli, qui de Rege prædia sua nudè tenent, &c.

BARONES Scacarii vel *de Scacario* apud Anglos, appellantur Magnates, qui in Scacario Judicum vice funguntur, quorum præcipuus *Capitalis Baro Scacarii* dicitur. *Mylords* vulgò dicuntur, Gall. *Messires*: suntque è majori nobilitate. Non verò diutiùs titulum hunc retinent, quàm in officio permanserint. Vide infrà in voce *Scacarium*.

BARONES, qui *Socham & Sacham habent*, in *LL.* Henrici I. *c.* 10. i. e. qui *habent Curiam de suis hominibus*, ut est in *LL.* Eduardi Confess. *c.* 35. seu omnimodam justitiam & jurisdictionem, altam, mediam & inferiorem super vassallis suis. Vide infrà, ubi de *Curia Baronum*.

BARONES Terrarii, apud Willhelmum de Podio Laurentii *c.* 43. dicuntur omnes ii, qui, terris & prædiis divites, complura possident prædia. *Terrarum domini* in Synod. Colon. *A.C.* 1300. *c.* 11. Gallis *grands Terriers*. Vincentius Belvac. *l.* 32. *c.* 89. *Rex autem de consilio Baronum suorum & Baronum ac Terrariorum Cypri.* *Annales* Waverlejenses *A.C.* 1086. *Rex tenuit Curiam suam apud Wintoniam, ubique venerunt contra eum omnes Barones sui & omnes Terratenentes hujus Regni, qui alicujus pretii erant, cujuscunque feodi fuissent, & omnes homines Regis effecti sunt.* Iidem *Barones Castellorum* appellantur, in *vet. Notit.* apud Roccum Pirrum *in Episcop. Agrigentinis* &c. Vide quoque supra.

BARONETTI, apud Anglos, *Baronetti* sunt, de quibus actum, uti observat Spelmann. qui sic dictos vult eos Barones seu Magnates, qui de aliis, quàm de Rege, terras suas tenent; quod Car. du Fresne non probat. Certè constat Jacobum M. Britanniæ Regem novum *Baronettorum* ordinem creâsse, quem inter Barones Regni & Equestres classes medium constituit, Diplomate, quod descripsit Spelmannus in *Glossar.*

BARONIA, ordo Nobilium, *Baronum*, in *Epist.* Ludovici VII. Franciæ Regis *Hist. Franc. Tom. IV. p.* 583. *Ἀρχοντία* Annæ Comnenæ *Alex. ad. l.* 1. Item prædium à Rege nudè pendens, vel majus prædium aut feudum: cujusmodi *Baronia*, à castro, quod intra illarum

illarum fines constructum est, nomen assumunt, ut est in *Constitutionibus Sic. l. 3. tit. 14. §. 1.* Et quidem *Baronia integra*, apud Anglos dicitur constare 13. *feodis & tertiâ parte unius feodi Militis, quolibet feodo computato ad 20. libratas, quæ faciunt in toto 400. marcas, in Modo tenendi Parliam. cap. de Laicis*: uti Comitatus 20. *feodis unius Militis* &c. Apud Normannos videtur constitisse servitio quinque Militum, ex *Regesto* Philippi Aug. Herouvalliano *fol.* 167. Insuper *Baroniæ* dictæ sunt quatuor Principatus, in quos Regnum Hierosolymitanum, postquam Saracenis ereptum esset, fuit divisum: *Regnum* videl. *Hierusalem*, *Comitatus Tripolitanus*, *Principatus Antiochiæ & Comitatus Rohes*, vide Guil. Tyrium *l. 16. c. 29.* Jac. de Vitriaco *l. 1. c. 30. 31.* Alios. Sed & *Baroniæ* vocitantur Regalia seu majora dominia Episcoporum ac Prælatorum, quæ à Regibus in feudum tenentur, apud Matthæum Westmonaster. Matthæum Paris. in *Monastico* Anglic. alibi. Ea verò Regalia non unicâ, sed pluribus *Baroniis* constabant, cùm tot Baroniæ, quot prædia majora, essent, Thom. Stubbs in *Episcopis Eborac.* Atque ratione harum Baroniarum, Episcopi nonnunquam *Barones* dicuntur. *Appendix* ad Gregorii Turonens. *Historiam, Burgundiæ Barones tam Episcopi, quam cæteri Leudes* &c. Non enim modò propter Regalia, ut alii Barones, servitiis omnibus feudalibus erant obnoxii, sed etiam in Comitiis publicis seu Parlamentis, sedere iis jus erat, cujus apud Francos innumera exempla prostant, ut *Tillius* aliique docent: In Anglia verò, Episcopos in Parlamentis, eô nomine locum sedemque habere, nemini ignotum est &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & infrà, voce *Bothena.*

BARONIUS Cæsar, Sorâ Campaniæ Italicæ urbe, oriundus, vasti operis Annalium usque ad seculum 12. conditor, quos Casaubonus *in Exercitat. contra Baron.* in plurimis correxit utpote *quæ multâ quidem vigiliata labore Pagina, sed nuns sub damnanam erat.* Authoramentum haud leve purpura fuit, quam à Clemente VIII. A. C. 1596. accepit. Triplicem etiam coronam nacturus, post eum, ni 11. *Annalium tomô* scripsisset, *jus, quod Hispaniæ Reges in Sicilia sibi vendicant, falsi suspectis testimoniis niti.* Thuan. *Hist. l.* 134. Obiit A. C. 1607. Spond. *in ejus Elog.* Bellarm. Possevin. Galorums & Alby, *in Elogiis Cardinal.* P. Freherus *Theatro Viror. erudit. claror.* Alii.

BARRA, oppid. Orobiorum in Italia Transpadana, regione undecima. Plin. *l. 3. c. 17.* *Barriano* castellum vocat *Leander.*

BARRÆ, vox medii ævi, quâ præsertim *repagula* ac *septa* denotantur, quæ ad munimenta oppidorum & castrorum vel ad eorum introitus ac portas ponuntur, ne inconsultis custodibus in eas aditus pateat quibusvis. A *barra*, i. e. fustis, vectis, Gall. *Barre*, Hispan. *Barra*, de cujus origine quædam habet Ægid. Menagius in *Origin. Ital.* Guil. Britto *Philippidos l. 3.*

> *Stabat enim firmus, ut barra repagula firmans.*

Infrà,

> *Tunc Comes exclamat: Barras, gaudete Quirites,*
> *Fregimus in manibus barræ sunt denique nostris,*
> *Nulla potest nobis jam barrula tollere barras*, &c.

Has qui servabant, *non habebant respondere ulli justitiæ de catallo, nisi coram Majore & Juratis*, in Charta Philippi Aug. Franciæ Regis A. C. 1195. pro Communia S. Quintini apud Hemereum. Inde *septum Curiæ*, cancelli, auditorium, ubi causæ coram Judicibus ab Advocatis perorantur, Gall. *Barreaux*: quasi *Barrellæ*, imprimis in summis Regni tribunalibus. Vide Salmas. ad *Vopisc. in Carino*, c. 16. quibus proin id nominis attributum, in Charta A. C. 1191. 26. Jan. apud Car. du Fresne. Etiam sic interdictum dictæ Exceptiones rei, vel generatim primæ litium instructiones, quæ ad *Barras* Fori simplici ac nudâ formulâ peraguntur, quod exceptionibus, contra Actorem, vice repaguli utatur Reus, apud Phil. *de Beaumont MS.* cujus Car. du Fresne meminit, passim. Sed & tributa quævis, præsertim, quæ ad urbium *barras* portasque præstantur, *Barræ* appellata leguntur, aliter etiam *Barragium*, Gall. *Barrage* &c. Vide omnino Car. du Fresne *Glossar.* ut & infrà ubi de Cancellis & *Septis.* Ab eadem origine *Barriere* est, *repagulum*, ἄφεσις, quô nomine quid olim in Stadio Græcorum ac Circo, item Amphitheatris Romanorum indigitatum fuerit, vide in vocibus *Balbis*, item *Repagula.*

BARRATI, dicti sunt Religiosi in Communione Romana Carmelitæ, quorum cœnobium *Barratorum* Parisiis, Gall. *le Convent des Barrees*, aliquandiu vocatum reperitur, nominis occasione hinc ortâ. Cùm Saraceni, occupatâ jam Terrâ Sanctâ, Religiosis hisce cappæ candidæ (qui color nobilitatis inter illos index habitus est) usu interdixissent: coacti Carmelitæ pallia variegata, pro Orientalium more, gestare; postquam in Occidentem cum tali habitu demigrârunt, *Barrati* appellati sunt; donec processu temporis indumentum album resumpserunt, ut auctor est Trithemius *de laudibus Carmelit. l. 6.* Factum autem id sub Honorio IV. Pontifice, vide Dominicum Macrum *Hierolex.*

BARRERIUS Joh. fundator Ordinis Fuliensium, *des Feuillans*, seu S. Bernardi pœnitent. A. C. 1580. *Spond.* Item Petrus, primò nauticolarius, deinde miles, tandem sicarius futurus Henrici IV. A. C. 1593. ni insidiæ fuissent detectæ. *Hist. Gall.*

BARRIUS Ludovicus, vide *Ludovicus.*

BARRINI, Valdensium sectatores quidam dicti sunt, in *Constitut.* Friderici Imperatoris, forsan à *Barro* monte, circa Larium lacum, aut à *Barriano* in agro Cremonensi, Gretserus apud Car. du Fresne in *Glossar.*

BARRIUM, Arvernis Galliæ popul. *Barri*, ædium aliquot & domorum, extra urbem & ad suburbana, congeries. *Charta* Hispan. æræ 1140. apud Anton. de Yepez, in *Chron.* Ordinis S. Benedicti *Tom. VI. Et damus vobis illum barrium ante ista parte, quæ refiscat ad illum fluvium in parte sinistra, ut populetis illum post parte vestra, & fiat integrum barrinfo illum ad domum S. Mariæ & vestrum vestris que successoribus.* Alia Philippi Pulchri Regis Franciæ pro Paragio villæ Satiatensis A. C. 1299. *Omnibus habitatoribus dictæ villæ & barrorum & ipsius parochiæ & aliis extra dictam villam & parochiam commorantibus* &c. Unde in urbe Claromontensi Galliæ, domorum ejusmodi series, intra S. Alarici suburbium, *les Barrs de S. Alirs* dicitur. In Provinciæ verò Comitatu *Barrium* vocant certum ædium numerum, qui muris includitur. Vide Auctores hanc in rem laudatos, Carolo du Fresne in *Glossar.* Hinc *Barrani*, castri incolæ, qui in castri vel oppidi *barriis* mansionem habent, apud *Eund.*

BARRO-DUCUM, Gall. *Bar le Duc*, urbs Lotharingiæ, lepida & culta, Ducatus Barrensis præcipua, in clivo, cum castro munito, ad fluv. *Ornam.* 15. leuc. à Nanceio. In Ducatu hoc 4 Conventus sunt Juridici, Barrensis, S. Michaëlis, Claromontensis & Bassiniacensis.

Barrensis Conventus loca.

Barrum, caput Ducatus.	Petra Fixa *Pierrefite.*
Luppejum *Louppi.*	Solliacum *Soully*, vel *Seully.*

Conventus S. Michaëlis loca.

Calciata *la Chaucée.*	Mandræ ad 4. turres *Mandres aux quatre tours.*
Confluens *Conflans*, aliàs *Conflans au Jarnisi.*	S. Michaëlis municipium, *S. Michel*, vel *S. Mihel.*
Dunum *Dun.*	Mosum.
Fagum *Faug.*	
Longus Vicus *Longwy.*	Satanacum *Stenay.*

Claramontensis Conventus loca.

Clarus Mons in saltu Argonnæ, *Clermont en Argonne.*	Vienna castellum *Vienne le Chastean* &c.
Varennæ *Varrenes.*	

Loca Conventus Bassiniacensis.

Brunonis mons *Bourmont.*	siniaco, *Conflans au Bassigni.*
Castellio *Chastillon.*	Marchia *la Marche.*
Confluentes in Bassineio, vel Bas-	Muta *la Motte.*

Quibus adjunxêre Principes Barrenses Hattonis castrum *Haton Chastel*, Marchiam, Jamesium *Jamets*, Asperum Montem *Aspremont*, aliaque loca. Vide etiam *Barrum.*

BARROSA, nomen Familiæ in Hispania illustris, vulgò *Barroso.* Ex illa, in Toletana imprimis Urbe florente, oriundus Garsias Barrosus Dn. *de Parla*, pater fuit Petri Gomesii, qui ab uxore Aldoncia *de Ribera*, nomen & successionem *de Malpica & Valdepusa*, atque Marescallatum Castellæ, suæ domui intulit: In posteris, *Malpicæ Marchionum* axiomate quoque accedente. Is namque genuit Payus, pater Francisci fuit, quô & Mariâ *de Figueroa* natus Petrus *March. de Malpica* creatus est: Cujus fil. Franciscus, ex Johanna Henricia, suscepit Balthasarem Comitem *de Navamorax*, Catharinam (uxorem Henrici *Davila & Guzman* Marchion. *de Povar*) Marianam (uxorem Friderici *de Rexas & Guzman*, Dn. *de Layos*, *Comitis de Mora*) Mariam & Agnetem Moniales, qui hôc seculô floruêre, Phil. Jac. Spenerus *Theatr. Nobil. Eur. Tom. II.*

BARROSIUS Johannes, Olyssipone-Lusitanus, scripsit *Historiam Asiæ, & Indiarum*, cujus quidem pars prima prodiit A. C. 1552. secunda & tertia, A. C. 1563. quarta demum, curâ Philippi IV. A. C. 1615. Cæterùm educatus est in Aula Emanuelis & apud fil. quoque hujus Johannem Regem gratiâ floruit. Fuit porrò Præfectus S. Georgii de Mina, in ora Africæ, & tandem Thesaurarius Indiarum. Alphonsus Ulloa partem Historiæ ejus ex Portugallica lingua in Hispanicam transtulit. Non desunt tamen, qui illam non magni æstiment. Obiit A. C. 1565. ætat. 70. fermè. Alius ejusdem nominis floruit in eodem regno, sub Johanne III. circa A. C. 1540. auctor *Descriptionis provinc. inter Durium & Minium.* Alius, *Barrosius* itidem seu *Barrius* dictus, Hispanus, auctor fuit *Historiæ Ferdinandi & Isabellæ.* Vide Anton. Teissier in *Elogiis Volum.* 1. & 2.

BARRUM, nomen Gallicum vetus, quod portum videtur significavisse. Certè locus vulgò *Barbebel* & *Barbeau* dictus, ad Sequanam, Monasteriô insignis, Latinè *Sacerportus* nuncupatur: ut appareat *Bebel* Sacrum, *Barrum*, vel *Bar* portum amnicum Gallicè appellari consuevisse. Unde autem *Barrum* pro portu sumtum sit, haud facile dictu est. Nisi fortè à barris hanc appellationem accepit, quibus barris ac repagulis portus non maritimi modo, sed etiam amnici claudi consueverunt. *Barræ* apud Wilhelmum Brittonem sunt repagula: & Auctor *Histor. S. Michaëlis, ante annos DC. scripta*, de Barro Ducis sic refert: Fridericus, Dux Lotharingorum, propter frequentes Campanensium incursiones, in confinio Lotharingiæ & Campaniæ castrum extruxit, quod *Barrum*, quasi *barram* nominavit. *Barrum* autem *Ducis* dictum est, quòd à Duce Lotharingorum Friderico extructum fuerit: Hoc amplïatum & in oppidum redactum, usque hodie *Barrum Ducis* vocatur, Bruno Herculanus *in Chron. Monast. S. Deodati.* Hujus ager sive Ducatus, qui anteà Comitatus fuit, nunc appellatur pagus Barrensis, *le Barrois.* Aliud est *Barrum* ad Sequanam, in Lingonibus, non ignobile oppidum, *Bar sur le Seine*, ita cognominatum, ut distinguatur à Barro ad Albam, *Bar sur Aube*, & à Barro Ducis, de quo suprà. Ex duobus prioribus unum pago Barrensi nomen dedit, qui *Barrensis* vocatur, in Capitulis Caroli Calvi, apud Silvacum latis, A. C. 853. & inter Pertisum & Camizisum pagos medius collocatur. In divisione Regni Lotharii, A. C. 870. facta *Barrense*, inter Odornense & Portense. Nithardus *l. 1.* duos pagos Barrenses facit, quos inter Parisensem ac Bononensem ponit. Wiomadus, revertens in

Gallias

Galliam Childerico, comitatus Proceribus Francorum, apud castrum *Barrum* vocatum, & Barrensibus, quod primi Regem receperant, tributi remittendi auctor fuit, ut Fredegarius, ac Aimoinus scribunt: quod tam Barro ad Sequanam, quàm ad Albam convenire potest: quorum amborum pagi sunt Nithardo *utrique Barrenses*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BARSA, *Isle de Bas* Gallis, *Basepool* Anglis, insul. maris Britannici Angliæ adjacens, alias *Bardsey* dicitur. Alius est insul. Gall. in ora Britanniæ minoris propè Staliocanum portum seu Fanum S. Pauli Leonensis.

BARSABAS, nomen viri, Actor. c. 1. v. 23. Latinè *filius conversionis*, aut *quietis*, aut *juramenti*.

BARSALIUM, quæ & *Sergiopolis* pòst dicta, urbs fuit Armeniæ tertiæ, ad Euphratem fluv. inter Samosatham & Claudiopolim. In *Tab. Peutinger.* videtur Salmasio urbs ea, quæ Καρκαθιοκέρτα Ptolemæo dicitur, & ab eo in Armenia minore, in Præfectura Lavianasene, collocatur: Πρὸς μὲν τῷ Εὐφράτῃ Κάρνα, Μαρινία, Κλαυδίας, [illegible] Καρκαθιοκέρτα. *Ad Euphratem quidem Carnæ, Meteta, Claudia. Barsalium* seu *Barsalio*, quod fortè corruptum ex [illegible]. Certè alterutrum horum mendosè conceptum videtur. *Tabula* præfata, ubi de itinere à Melitene ad Samosata, sic habet: Melitenis *Carce* XIIII. *Meteta* XII. *Claudia* XLVI. *Barsalio* VIII. *Hebea* XXX. *Charmodara* XII. *Samosata*. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 627.

BARSANII, seu *Semidalitæ*, Hæretici, Gadanaitarum sectatores. Horum sacrificium erat pauxillum pollinis digitô ori admotum. Joh. Damascenus, *de Hær.* A. C. 535.

BARSCALCI à PARSCHALCI, in variis *Chartis* Germanicis, in *Metropoli* Salisburg. videntur dicti homines mediæ conditionis inter liberos & servos, vel etiam Baronum servi: à *Bar* vel *Bare*, i. e. homo liber, & *Schalck* i. e. servus. Sic *Mansi Barscalci*, videntur esse colonorum liberorum, diversi à *mansis servorum*, seu qui à servis colebantur. Vide Car. du Fresne *d. l.*

BARSINE, Artabazi, vel juxta *Arrian.* Darii filia Alexandri M. uxor, quam cum Hercule filio Cassander occidi jussit, scil. quasi regnum Macedoniæ, quod affectabat, aliter consequi, quàm scelere, non posset. Justin. *l.* 15. *c.* 2.

BARSITA, quæ & BORSIPPA, urbs Asiæ, in Babylonia regione ad Euphratem et præcipuum ejus tractus. *P. à Vico*.

BARTASSIUS Gul. Sallustius, Poëta Gallus, totum fermè V. T. metrô reddidit. Carmina ejus Latinè & Italicè postmodum versa. Vide & *Guilielmus*, ac plura de illo in *Elogiis* Antonii Teissier *Part.* I.

BARTHABACES, Cybeles sacerdos, de quo Plut. *in Mario*.

BARTHENORA, prænomine Obadias, Rabbinus, auctor Commentarii *Mischnajoth*, floruit A. M. 5169. juxta *Rabbi Gans*.

BARTHENOS, uxor Noachi apud Epiphanium. Βαρθένως, inquit, τῷ Νῶε γυνὴ [illegible].

BARTHIUS Caspar, fil. Caroli JCti & Cancellarii Brandeburg. Custrini natus, post Academias quamplurimas perlustratas, Lipsiæ sedem fixit. Philologus magni nominis. Obiit A. C. 1658. ætat. 71. Scriptorum plurimorum auctor, inter quæ eminent, *Adversaria, Volum. III. Animadversiones in Papin. Statium, Commentarius magnus Superstitionum. De Fide salvifica libb. 2. & de Constantia retinenda, Paraphrasis Poëtarum fabularum*, [illegible], *Epigrammata* &c. Frehero enumerata. Avus Johannes *à Barth* miles strenuus ac Nobilis primus familiæ è Bavaria in Saxoniam concessit, patruus Christianus Judicii Cameralis Assessor Ratisbonæ in Comitiis obiit A. C. 1607. Paul. Freherus *Theatro Viror. erudit. clarorum*.

BARTHOLINUS Richardus, Perusinus, Poëta, *Austriadem* 12 *libr.* edidit, *de bello Ducum Bavariæ & Princip. Palatinorum*. Dedicatam Maximil. I.

BARTHOLINUS Thomas cum filio, Medici celeberrimi, edidit scripta, *de vasis lacteis*, [illegible], *venis lacteis*, *circulatione sanguinis*, *monstris*, &c. inclyti. Hafniæ floruerunt, his ultimis annis. *De Cygnis*, *Enaritis*, *Lecto*, &c. Vide Freherum *Theatro Viror. clarer.*

BARTHOLOMÆUS, Apostolus, cujus nomen solum in Evangelio legitur. Post resurrectionem Christi in India sparsit Evangelii semina, ut scribit Euseb. *l.* 5. *c.* 1. & citatur ejus dictum hujusmodi, *Evangelium esse breve & longum*. Et enim summa ejus brevibus Aphorismis comprehensa tradi potest, tamen sapientia illius inexhausta est, & propugnatio dogmatum longiorem orationem desiderat. In Armeniæ urbe Albana fertur, jussu Astyagis Regis, cujus fratrem converterat, excoriatus esse. *Nic. Horsius*. In Armenia majori Lycaonia, Albania, & India cruenore Evangelium eum prædicâsse, habet *Moreries*. Latinè *filius* — *suspendentis* — *aquas*. Ita *Hesychius*. Βαρθολομαῖος, υἱὸς κρεμῶντος ὕδατα. Attamen Vossius scribit *Bar ptolomæus*, quasi *filius Ptolomæi*. Evangelium ei Hæretici attribuerunt. De ipso vide Matth. c. 10. v. 3. Marc. c. 3. v. 18. Luc. c. 6. v. 14. Chrysostom. *Homil. de 12. Apostolis* Baron. *A. C.* 31. 44. &c. Ejus habitum describens Abdias Babylonicus, colobium ei album tribuit, & pallium, quod per singulos angulos singulas habuerit gemmas. Verba ejus hæc sunt *Hist. Apostol. l.* 8. *Vestitus colobio albo, clavato purpurâ: induitur pallio albo, habente per singulos angulos singulas gemmas*. Qui planè Ἐπωμίς apud Indæos fuit habitus, nisi quòd ex singulis angulis non gemmæ, sed *boimas*, i. e. *globuli Punicorum malorum specie*, pendebant. Nam Ἐπωμίδα & colobium clavatum & super colobium quadrangulum pallium accipiebant. A' quatuor istiusmodi angulis, quos Græci γωνίας, item, πτερύγας, dixêre, *quadrangulum habitus* Pallium Tertulliano appellatur, *de Pallio*, vide Salmas. *ibi*.

BARTHOLOMÆUS, Superintendens Valdensium in Bohemia, Bulgaria, Croatia, Dalmatia, & Germania dispersorum, circa A. C. 1223. Hunc Matthæus Paris. *in Henrico III.* vocat *Antipapam*, quòd Episcopos suos dederit, Ecclesiasque ordinaverit. Additque, eum sub usum fuisse subscriptione, *Bartholomæus servus servorum sanctæ fidei salutem*. Vide quoque Cranz. *Metr. l.* 8. *c.* 18. & *Sax. l.* 8. *c.* 16.

BARTHOLOMÆUS, nomen Campanæ magnæ, quam, juxta alias, Turketulus primus Croylandiæ Abbas, defunctus A. C. 875. Monasterio à se fundato, donâsse legitur apud Ingulfum. Reliquæ fuerunt *Bega*, *Bettelmus*, *Betthelm*, *Pega*, *Turketulus*, & omnium maxima *Guthlacus*. Vide *Campana*.

BARTHOLOMÆUS Albicius, auctor libri Conformitatum. Obiit A. C. 1380.

BARTHOLOMÆUS Amantius, cum *P. Appiano* collector Inscriptionum mundi.

BARTHOLOMÆUS Blanchinus, scripsit *vitas Virorum Illustrium*.

BARTHOLOMÆUS Bresanus, juridica & historica plurima scripsit. Gregorio IX. charus, obiit an. ætat. 84. libertatem patriæ, contra Accolinum tyrannum gloriosè defendens.

BARTHOLOMÆUS Brixiensis, Vincentii Castellionei discipulus, circa A. C. 1256. sub Alexandro IV. Pontifice, Johannis Semecæ Germani *Glosæ* ad Decretum Gratiani, quædam adjecit, errores ejus notavit, omissa supplevit. Vide eum in *Decreti initio*. Idem *Temporum rationem* scripsit, teste Caccialupô *de Modo stud.* Vide quoque Raphaëlem Volaterran. *Anthrop. l.* 21. & Voss. *de Hist. Latin. l.* 2. *c.* 57. Quæstiones porro diebus Dominicis & Veneris à se disputatas collegit, easque *Dominicales* & *Veneriales* appellavit; imitatus Priorem, qui, quæ Sabbati die disputaverat, *Sabbatinas* vocavit. Ab Alexandro prælato non contemnendis muneribus excultus, Patriarchæ Venetorum seu Gradensi quandoque adsedit &c. Vide Joh. de Turrecremata in *c. Episcopus* [illegible] *II. qu. I.* Pancirollum *de claris LL. Interpp. l.* 3. *c.* 3. & 4. Simlerum in *Biblioth.* & Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Eccles.* p. 364. 365.

BARTHOLOMÆUS Caranza, Dominicanus, Archiepiscopus Toletanus, tanquam hæreseos suspectus, Inquisitioni subjicitur: A Martino Azpilcueta, JConsult. celeberrimo, qui an. ætat. 80. Romam, ubi Caranza 11. annos detentus erat, venit, acerrimè defensus. Spond. *A. C.* 1559. *num.* 29. Scripsit *epitomen Conciliorum & Paparum*, *usque ad Paulum* aliaque.

BARTHOLOMÆUS Cavalcantius, Florentin. Henrico II. Galliæ Regi æstimatus, auctor Rhetoricæ *Ital.* &c. Vide *les Eloges* Antonii Teissier *Part.* 2.

BARTHOLOMÆUS de la Cueva, Hispan. Cardinalis, obiit A. C. 1562.

BARTHOLOMÆUS Facius, Genuensis, Arrianum Latinè reddidit, scripsit Alphonsi I. Neapolitani Regis *Histor.* & *de Felicitate vitæ*.

BARTHOLOMÆUS Fontius, à Matthia Corvino Bibliothecæ augendæ adhibitus.

BARTHOLOMÆUS Gastanus, Sebusianus, egregius miles, & Historicus. Annalium patriæ suæ scriptor. Obiit A. C. 1404.

BARTHOLOMÆUS Georgius, vide *Georgius*.

BARTHOLOMÆUS Glanvyle, Anglus, plurima curiosa admodum scripsit.

BARTHOLOMÆUS Janovesius, Hispan. scripsit sub Urbano V. *de Antichristo*, quem A. C. 1360. debuisse venire, & quidem die Pentecostes, ab ipso omnes fideles subactum, contra omnes Judæos, Ethnicos & Mahumetanos conversurum iri, asseruit. Bzovius *A. C.* 1359. *num.* 9.

BARTHOLOMÆUS Keckermannus, Dantiscanus insignis Mathematicus, Philos. & Theologus.

BARTHOLOMÆUS d'Olà, Bergomas, sub Ludov. IV. A. C. 1340. Historiam Paparum & Imperator. 16 libris edidit.

BARTHOLOMÆUS Pisanus, scripsit Summam Casuum conscientiæ, cum titulo: *Pisanella* seu *Magistrutia*. Obiit A. C. 1347.

BARTHOLOMÆUS Piscus, Mathematicus seculô elapsô, Theologus item magni nominis Palatinus, obiit Heidelbergæ, A. C. 1613. ætat. 52.

BARTHOLOMÆUS Scala, Florentinus, Angeli Politiani æmulus.

BARTHOLOMÆUS Scultetus, Astrologus.

BARTHOLOMÆUS Tridentinus, scripsit *vitas Sanctorum*.

BARTHOLOMÆUS Vespuccius, Astrologus.

BARTHOLOMÆUS Vicentinus, ab Innocentio IV. in Galliam, ad Ludovic. IX. missus.

BARTHOLOMÆUS Zambertus, Mathematicus Venetus. Voss. *de Scient. Mathem.* c. 16. §. 15. 16.

BARTHOLOMÆUS Zucharus, Historicus. Possevin *Bibl.* Trithem. *Catal.* Leander, *descr. Italiæ*. Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 10.

BARTIETÆ, Græcè Βαρτιῆται, in Arachosia recensentur Ptolemæo, quorum regio *Bartietis*, apud Plin. *Amnis Erymandus præfluens* Barrietas *Arachosiorum*, *l.* 6. *c.* 23. ubi quidem legendum videtur Salmasio, quum vulgò *Parabestes* præferant editiones. Dicitur autem *urbem* vel *regionem præfluere* amnis, qui eam alluit. Vide eum ad *Solin.* p. 1175.

BARTOLUS de Saxoferrato, JConf. egregiæ hujus Scientiæ Instaurator, natus est A. C. 1309. Puer præceptorem habuit Petrum de Assisio, virum doctum & eximiè pium, à quo in Grammaticis eruditus fuit. Ad Juris Civilis disciplinam se contulit, an. ætat. 14. in civitate Perusina, quam totâ diligentiâ & industriâ didicit, sub præceptoribus Cyno Pistoriensi, Jacobo Butrigario, & Reynerio Forojuliensi, ut postea an. ætat. 20. Bononiæ de Jure publicè responderit, & anno sequenti solennia Doctoratus insignia receperit. Perusii uxore ductâ, ut vitæ portu constitutô, ætatem jus profitendo transegit, cui nec ingenium, nec memoria defuit, qui Hebraicas literas & mathemata didicit, & plurium disciplinarum quàm Juris Civilis peritiam habuit. Mortuus est A. C. 1355. ibidem an. ætat. 46. Hæc Joh. Pichardus in JC. vitis. Vide

P. Jovium, Volaterran. Lancelotum *in ejus vita*. Tursellin. *l.* 9. Trithem. *de script. Eccl.* Paul. Freherum *Theatr. viror. erudit. clar.* &c.

BARTONIA, provincia Prussiæ, Nattangiæ & Varmiæ finitima, agris & oppidis frequentibus ornatissima. *Merul.*

BARUCH, Latinè *benedictus*, vel *gen. fixus*. *Hesych.* Βαρὺχ, [illegible]. Fil. Neriæ, amanuensis Jeremiæ, & fugæ in Ægyptum comes, Jerem. c. 32. v. 12. Alius videtur ab illo, quicunque tandem fuerit, cujus extat liber inter apocryphos.

R. BARUCH Germaziensis, auctor libri *Therumas*, annô 4996. juxta Rabbi Ganz. Brenno post Rabbi Eliezar Germaziensis itidem, scripsit librum *Arokeh*. *Ibid.*

BARULI, Hæretici, animas ante hunc mundum conditas, & quidem unâ vice omnes, tumque peccâsse, fabulati sunt. Præterea Servatori nostro corpus, cum hodiernis Anabaptistis, phantasticum tribuerunt. Sander. *Hær.* 149.

BARULUM, vel BAROLUM, BARETUM *Straboni*, hodie *Barletta*, ut nonnullis videtur, nobile olim, frequens ac opulentum oppid. Apuliæ Peucetiæ, 4. milliar. ab ostiis Aufidi fluv. à Bario, 30. mill. pass. in occidentem, Sipontum versus totidem, Cannis ubi excisæ proximum ad 6. mill. pass. In hujus medio foro statua ex ære armati Regis 10. pedum altitud. conspicitur, quam incolæ Imperatoris Heraclii esse dicunt. Aliquando à Gallis obsessum tantâ fame laboravit, ut milites detractas scutis pelles aquis emollitas absumerent, herbisque (quascunque reperirent) vescerentur. longitud. 40. 35. latitud. 41. 20. Oppid. est agri Barium, &c. nunc deficit indies. *Baudrand.*

BARUSSÆ, 5. insul. in Indico mari *Ptol.* *Mercatori* sunt *Mindanao*, *Cailon*, & *Subut*, cum reliquis duabus Circium versus. *Baudrando* *Macassar*, *Gilolo*, & *Ceram*, cum aliis in vicinius, quæ sæpè etiam Moluccæ dicuntur.

BARVA, urbs Africæ in Abyssinia & regno Barnagassi, inter Chaxumum & Ercocum urb. juxta Marabum fluv. vix 70. milliar. à mari Rubro.

BARUTUM, oppid. à Soldano incensum & solo adæquatum A. C. 1190.

BARYGASA, insigne emporium Gedrosiæ. *Steph.* Item urbs Indiæ intra Gangem. *Ptol.* & *Arrian.* Baram vocat Castald. *Ramusius* autem *Goa* vel *Calecut* ex ea facere mallet. Nunc *Baroam*, in regno Guzarati, permunita, cum portu in ora ad fauces sinus Cambajæ. Sub Lusitanis. *Baudrand.*

BARYTON, vide infrà *Brathy*.

BARZAENTES Satrapes, qui Arachosios ad defectionem impulit, postea vinctus ad Alexandrum adductus. Curt. *l.* 8. *c.* 13. Nabarnæ & Barzaentis meminit quoque Diodor. Sic. *l.* 17.

BARZAITH, i. e. *filius*, aut *puteus*, sive *frumentum angeli*, Nomen viri. 1. Paral. *c.* 7. *v.* 31.

BARZANES, Assyriorum Rex, in Armenia à Nino superatus.

BASA, i. e. *in factura*, Judæorum Rex, regnavit an. 24. Homo impius, sed qui omnem familiam Hieroboam & Nadab interfecit. 1. Reg. c. 15. v. 27.

BASABOCATES, populi Aquitaniæ, Pictonibus juncti. Plin. *l.* 4. *c.* 19.

BASAJA, i. e. *in factura Domini*. Filius Melchiæ. 1. Paral. *c.* 6. *v.* 40.

BASALTES, nomen lapidis, apud Plin. *l.* 36. *c.* 7. Græcè Βασανίτης, *Ptolemæo*, ubi oram Ægypti Arabicam recensent, variorum marmorum cautes, & lapicidinas simul enumerat. Salmas. *ad Solin. p.* 518. De eo sic habet Plinii locus: *Invenit eadem Ægyptus in Æthiopia, quem vocant Basalten, ferrei coloris atque duritiæ. Unde & nomen ei dedit. Nunquam hic major repertus est, quam in Templo Pacis ab Imperatore Vespasiano Augusto dicatus, argumento Nili XVI. liberis circa ludentibus, per quos totidem cubita summi incrementi augentis se amnis intelliguntur. Non absimilis ei narratur in Thebis delubro Serapis, ut putant, Memnonis statuæ dicatus: quem, quotidiano Solis ortu contactum radiis, crepare dicunt.* Eundem sic describit Strabo *l.* 17. *Nos Philas ex Syene plaustro venimus, per campum valde planum circiter stadiorum* [illegible] *Per totam viam utrinque multis locis visebantur, quasi Hermæ, scopuli alti, rotundi, admodum politi, penè teretes, nigri ac duri lapidis, è quo mortaria fiunt* &c. Cujusmodi lapides, sed minutulos, reperiri prope Cailon, arcem Archiepiscop. Rothomagensis in Gallia, licet asperos, tuberosos, veluti oblitos luto & candicantes, intus gagate nigriores, refert Dalechampius *ad Plin. loc. cit.* Vide quoque infrà in voce *Marmor*.

BASAN, i. e. *in dente*, sive *in ebore*, aut *in mutatione*, vel *in somno*, aut *confusio*, vel *ignominia*. (*Hesychius*, Βασὰν, [illegible]) Regia Og Regis, quæ pascuis, ac nemoribus abundans, cecidit in sortem dimidiæ tribûs Manassis. Longitudine à torrente Jaboc, usque ad terminos Selcha, Gessuri & Machati; latitudine verò à montibus Galaad, Seir & Hermon, usque ad mare Galilææ & Jordanem extenditur. Quæ & Havoth-jair Deuter. c. 3. v. 14. dicitur, ac terra *Rephaim*. Græcè *Josepho*, *Ptolemæo*, & *Stephano* Βαταναία, vel Βασανῖτις, cujus pascua præter Mosen ac Davidem veteres scriptores miré celebrant. Hieronymus in Amos c. 4. v. 1. *Vaccas pingues de armento se esse noverint, sive quæ nutriantur in pascuis Basan, quæ sunt loca herbarum fertilissima.* Theodoretus ibidem [illegible]. Scilicet teste Cyrillo *in eundem locum*, [illegible]. Apud Tzetzen *Chil.* 10. *Hist.* 306., legitur,

[illegible]

Magno errore. Aliud enim *Basan* regio, aliud *Bethsan* oppidum, quod Græcè Σκυθόπολις dicitur, non tamen à *Scythis* qui volunt, sed quia

spinæ genus [illegible], ibi crescebat affatim, uti docet Bochart. *l.* 3. *Phaleg.* c. 13. *Nic. Lloydius.*

BASANBURGUM, meliùs *Batavorum arx*, ad Mosam fluv. 2. leuc. à Noviomago in meridiem *Batenborg*. Vide *Arx Batavorum*.

BASANICÆ, aliàs BANISÆ, populi Thraciæ. *Steph.*

BASANUS, Sicambrorum Rex, regnavit ann. 36.

BASCAMA, oppid. in tribu Gad, regionis Galaad, in quo Jonathan occisus est à Tryphone. 1. Machab. c. 13. v. 23. Joseph. *l.* 13. *Jud. Antiq.* c. 9.

BASCATH, civitas antiqua in tribu Juda, Jos. c. 15. v. 39. Latinè *massa*, *inflatio*, aut *in angustia*, vel *effusione*.

BASCATIS, Græcè Βάσκατις, unum ex tribus fluminibus, quæ in Sogdiana memorantur *Ptolemæo*: unà cum Dymo: quod alterum eorum est, in tertium scil. Jaxartem influit. Vide Salmas. ubi suprà, p. 791.

BASCAUDA, vas Britannicum. Martial. *l.* 14. *Epigr.* 99.

Barbara de pictis veni Bascauda Britannis,
Sed me jam mavult dicere Roma suam.

Juvenalis *Sat.* 12. *v.* 46.

Adde & Bascaudas & mille escaria. —

Sanè *Baskets* etiam hodie Angli dicunt.

BASCHAMA, nomen loci. 1. Macchab. c. 13. v. 23. Vide *Bascama*.

BASCLONIA, regio, cujus caput Bajona. Ita enim Giraldus Cambrensis, qui circa A. C. 1200. floruit & secundam editionem Hiberniæ expugnatæ A. C. 1199. Regi Anglorum nuncupavit Johanni, *l. de topogr. Hiberniæ part.* 3. c. 9. *Urbs*, inquit, *Baonensis Guasconiæ terminus, & sub eodem dominio continetur: eadem quoque Basclonia caput est, unde Hibernenses provenerant*: i. e. ex qua Basclenses vel Basclones populi in Hiberniam migraverunt. Ait enim, *Basclenses de Hispaniarum partibus classe in Hiberniam appulsos venisse, ibique habitasse*, & Basclensium Hibernensium corpora, vestes, armaturam moresque describit. Cum igitur hic Auctor Baonam seu Bajonam Vasconiæ terminum vocat, & Vasconiâ Gallicâ, Anglicæ tum ditionis, contineri asserit, ac sub dominium eandem caput *Basclonia* appellat, indigitare videtur, Bajonam finem fuisse Vasconiæ Gallicæ, & initium *Basclonia* vel Viscajæ Hispanicæ, ex qua Basclenses in Hiberniam migraverunt. Hugo, Chronici Vicelliacensis auctor, qui circa A. C. 1160. scripsit, *Basclonam* quoque vocat & Gasconiæ ac Navarræ interponit mediam: ut & Rogerius Hovedenus; ita ut ambo videantur *Basclensem* & *Basclos* suos, non minus quam Navarrenses ac Navarram, Hispaniæ adscribere. Guibertus Abbas Novigenti *in Hist. Hierosolym.* à Gasconia *Basconiam* distinguit: eâdem ratione Gesta Dominorum Ambacensium, circa A. C. 1160. *Vascos*, Vasconum & Navarrorum medios faciunt, ac à Carolo M. domitos esse produnt. Valesio *Bascones*, fuêre pars Vasconum Pyrenæo propiorum: Vascones enim linguâ suâ mutati in *Bascones*, sicut Valates in Basates, vivere in bibere, Viscaja in Biscayam, Leuva in Leubam & Liubam, Vesontio in *Besançon*, mutata. Additâ dein, literâ l. vel potiùs insertâ, dixêre etiam *Basclones*, ut indicat nomen *Basclonia*; & *Basclenses* & *Basclos*, nec non *Vasclos*. Eosdem *Vascules*, *Vasclos* item vel *Basclos* ante A. C. 1100. dici cœpisse ait Oihenartus Vasco, ut in Concilio Lateranensi A. C. 1179. habito. Hispani eos *Vascos* vocant, Galli *Basques* & *Biscains*. Longa est hæc Vasconum regio vel *Basconia*, vulgò *le pays des Basques*, 50. mill. pass. lata 24. dividiturque tripartito, in pagum Lapurdensem, vel Bajonensem, inferiorem Navarram & Subolam vallem: è quibus pagus Lapurdensis Episcopo Bajonensi paret, Navarræ inferioris citerioris've pars eadem, pars Aquensi Antistiti: Subola verò Elloronensi. Vide Hadr. Vales. *Notit. Galliæ* in voce *Lapurdum*. Cæterùm incolæ latrociniis infames, apud Robertum de Monte A. C. 1179. *Quidam Basculi & Navarrenses & Brabançones venerunt ad urbem Burdegalensem, & illam vastaverunt*, & in *Chronico* S. Stephani Lemovic. A. C. 1204. *Johannes Episc. Lemovicensis* [illegible] *obsedit Nobiliacum, in quo se incluserant quamplures Basculi & ruptarii, qui populum & terram vastabant.* Ubi prædones sic dicti sunt, ex Vasconia, cujus incolæ *Basques*, i. e. *Vascones* appellati, ut diximus. *Basculi* apud Turpinum c. 7. Hinc *Basclones*, qui iidem cum *Basculis*, in Synodo Avenionensi A. C. 1209. c. 7. perinde, ac Hæretici, cum Aragonibus, Brabançonibus, cæterisque ruptariis & raptoribus excommunicantur: quod antè etiam statuerat Alexander III. in Concilio Lateranensi c. 27. ut apud Car. du Fresne videre est.

BASEMATH, i. e. *aromata*, vel *confusio mortis*, aut *in desolatione*, sive *in positione*, aut *in nominibus*, altera uxor Esau, Gen. c. 26. v. 33. Filia item Solomonis, 1. Reg. c. 4. v. 15.

BASENTELLUM, oppid. Calabriæ, prope quod Otto II. Imperat. Italorum proditione, à Græcis victus, captusque est: unde se persolutô lytrô & beneficiô Græcæ linguæ liberavit, A. C. 980. Sigon. *l.* 7.

BASERA, urbs Phœniciæ. *Steph.*

BASEXT, Philosophus Brachmanus, in India, celebris, cujus *Apophthegmatum* opus, circa errorem illius Sectæ generalem, quo dicunt, *Materiam primam & omnia creata esse idem cum Deo*, inter alia hodiernæ Indorum Philosophiæ monumenta MSS. asservatur in Bibliotheca Kircheriana Romæ, uti videre est, apud Georgium de Sepibus *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo* p. 65.

BASIA juvenum & puellarum, in Charta Communiæ S. Johannis Angeriac. A. C. 1204. *concedimus etiam burgensibus quod eorum, ut ad libitum suum puellas & viduas suas nuptui tradere, & pueros uxorare, & Basia juvenum & puellarum semper habere sine aliqua contradictione libere liceat*, apud Car. du Fresne in *Glossar.* [illegible] Sponsalium

lium olim fuêre ritus. Unde *osculum*, donatio propter nuptias, quam solebat Sponsus Sponsæ *interveniente osculo* date, in *l.* 5. *Cod. Theodos. de Sponsal.* nam, ut est in *Novella* Alexii Comneni *eod. tit.* & apud Matthæum Monachum *Juris Græco-Rom. l.* 8. *J.* 80. Sponsalia peragi consuevêre, *μετὰ τῶν ἀῤῥαβῶνος καὶ τοῦ φιλήματος*, *arrhabone & osculo*. Vide infrà, in voce *Osculum*.

BASIA jactare, apud Phædrum, *l.* 5. *Fab.* 8. *v.* 29.

> — *Jactat basia*
> *Tibicen*, — —

est *populum adorare*. Manum enim osculantes, dein eam porrigebant ad eos, quorum honori ac venerationi dabatur illud osculum: sicque protensione manus, quam prius erant osculati, quodammodo osculum ipsum porrigere & jactare ad eos videbantur, quibus id honoris deferebant. Quod Juvenalis ostendit, cùm ait, *Sat.* 3. *v.* 106.

> *A facie jactare manus, laudare paratus,*
> *Si bene ructavit.* — —

Qui namque à facie jactat manus, is utique manu faciem prius tangit, quàm eam jactet, h. e. manum ad os refert, deinde eam jactat & porrigit, postquam illam est osculatus. Quod probè notandum contra Lipsium, qui in *Electis*, ubi fusè de hoc ritu, adorantes manum prius porrigere, deinde statim ad os referre solitos, scribit. *Oscula jacere* vocat Tacit. *Histor. l.* 1. *c.* 36. *Nec deerat Otho protendens manus, adorare vulgum, jacere oscula, & omnia serviliter pro dominatione.* Idem *manu venerari*, de Nerone cantante: *Postremo genu flexus, & cœtum illum manu veneratus est.* Histrionem nempe ille verum agebat, cujusmodi hominum mos erat, ut populum scenam ingressi adorarent. Vetus Epigr.

> *Ingressus scenam populum saltator adorat.*

Sic Aurigæ flagellô populum venerabantur: cum enim dextram manum in adorando ad os referrent, aurigæ, qui dextrâ flagellum tenebant, flagellum ipsum osculabantur sicque adorabant, quod *ἀσπάζεσθαι τῷ μαστιγίῳ* vocat *Dio*, ubi de aurigationibus Caracallæ Imperatoris &c. Vide infrà in voce *Labarum*, item ubi de *Osculo*.

BASIANA, vulgo *Posega*, urbs Hungariæ, in Sclavonia regione. Caput Comitatus Poseganensis, ad Oriavam fluv. qui 2. leuc. infra se in Savum exonerat. Subest Turcis cum toto tractu.

BASIANI, Hæretici, de quibus Facundus Hermianensis *l.* 8. *c.* 7. ubi vide Sirmondum.

BASILEA, vel BASILIA, *in duabus vitis* Caroli M. truncatô nomine *Basla*; in *divisione regni Lotharii Basula*, in *Annal. Metensibus Basala*: in *Notitia veteri provinciarum & civitat. Gall. Basiliensium civitas*, Cluverio *Arialbinum*, quem Vales. *Notit. Galliæ*, A. C. 1675. editâ, ex Ammiano Marcell. qui Theodosii M. actatem, & Tabulæ Theodosianæ, in qua Arialbini meminit, æqualis, *Basilia* præ cæteris meminit, ut & Arialbini haud paulo obscuriore famâ, refellit: inter civitates provinc. Maximæ Sequanorum IV. locum obtinuit: Post dirutam dein Augustam Rauracorum, cujus rudera in pago *Augst* territorii Basiliensis supersunt, sede Episcopatus inde huc translatâ, circa A. C. 1... secundum Valesium, Rauracorum caput. Vide infrà. Hodie Helvetiæ urbs est, *præclara & ampla, omnibus modis ita commendabilis, ut parem invenire facilè haud credam*, Oswaldus Molitor. Ejus primus omnium, aut saltem inter primos, meminit Ammian. Marcellinus prædictus, *l.* 30. Item *Notitia veteris provinc. & civitat. Galliæ*, de quibus similiter supra, quæ Honorii principatu compositæ. Et quidem ille, qui A. C. 360. terras hasce perlustravit, testatur, *Valentinianum II. Imperat. post vastatos aliquot Alemannorum pagos, munimentum, nomine Robur, ædificasse prope Basiliam.* Nomen quidam à *Basilio* Juliani Imperat. matre, Cluverius *l.* 2. *c.* 5. à Robore accolis *Basil*, quercu videlicet annosâ Deo *Basil* ibi consecratâ: *Beatus Rhenanus* à Rheni transitu, quasi *Passilea*: Nonnulli à *Basilisco* ibi reperto: Heroldus à T. Minutio *Basilo*: Quidam à Græco *Βασιλεία*, sicut Latinè *Augusta*, vide *Basileus*. Hadr. tandem Valef. ab amne proximo Birsa, quem prius *Basiliam* nuncupatum putat, deducit. In Boreo Rauracorum angulo ad Rhenum, ubi fluvios Birsam quidem suprà, ex Monte Jura profluentem, & infrà Wiesam, è sylva Nigra excipit: ponte juncta cum Minore, ut vocant, urbe, in veteri Gallico Minore, è regione in Alemannico solo positâ, situ sedeque jucundô, ædificiis magnificis, templis quamplurimis, fontibus dulcissimis, cœlò saluberrimò, incolarum virtute, mirâ omnium rerum exuberantiâ, inclyta, *Franc. Guillimannus*, &c. Ex Augustæ Rauricæ reliquiis orta creditur, & Cluverius quidem conditorem ejus Valentinianum II. circa A. C. 374. facere non debebat, Antiquiorem tamen esse, quanquàm non tamè nomine, adeoque crevisse potiùs ex Augustæ ruderibus, probabilius: Cùm A. C. 260. Alemannorum in Galliam Italiamque irruptione, sub Valeriano & Gallieno Imperator. pluribus urbibus vastatis, etiam hanc idem fatum subiisse: imò unà cum Augusta Raurac. ab Hunnis quoque gravia passam esse, sunt qui scribant. Distat Tigurô 9. Nanceiô 24 leuc. Ejus Historia pressius hæc. De origine jam aliquid dictum: Munita à Valentiniano retro laudato: postliminiùm, post Alemannorum, sub Valentiniano III. in Galliam Celticam irruptionem, qui veteribus Rauracis Helvetiisque exturbatis, eorum sedes occupârunt, denuo excitata, & pristino, imò ampliori splendori reddita creditur. Ab Imperatore Henrico dein I. & II. cui ob fortem fidamque operam, contra Francos, Bohemos, Sclavos & Saracenos, feliciter præstitam, unicè dilecta erat, Stumpf. *de Germ. l.* 2. *c.* 21. posteaquam Burgundiæ regnô, cui subfuerat antè, destructô ad Imperium venisset, novum decus ei accessit. Ampliata, A. C. 1168. & muniri quoque urbe, quam à Friderico Blanckenhemio Episcopo Argentorat. & Administratore Episcopat. Basil. jure emptionis acquisivit, A. C. 1392. auctior reddita, jamque olim à variis Imperatoribus, Friderico III. inprimis, amplissimis immunitatibus & privilegiis donata, inter liberas Imperii civitates fuit: Henricô hoc I. A. C. 1261. Rodolfô I. A. C. 1274. Carolô IV. A. C. 1347. Sigismundô, tempore Concilii, Friderico III. Imperatorib. &c. hospitiô exceptis: Amicitiâ interim Helvetiorum, ut vicina ipsis erat, diu, antequam fœdere ipsis jungeretur, excultâ, nobilis. Namque & Ludovicô Bavarô à Pontifice excommunicatô, cùm ingentes turbæ inde exortæ essent, *Basilienses*, qui ob fidem Imperatori servatam, à Pontifice similiter excommunicati erant, Pontificium Legatum insolenter agentem Rheno merserunt, mox ut securitati suæ consulerent, fœdus cum tribus primis Helvetiæ pagis, ac Tiguro & Berna, multisque aliis Germaniæ urbibus, A. C. 1327. fecerunt. Peculiari dein fœdere urbs cum Tigurinis coiit, A. C. 1345. Rursus A. C. 1365. cum Leopoldi Austriaci auspiciis Anglorum exercitus, Alsatiâ vastatâ, Argentinam obsideret, Urbs hæc quoque minaretur, à Tigurinis, Bernensibus, Lucernensibus & Soloduranensibus, missô præsidiô, confirmata est: quod iterum factum, A. C. 1409. à Bernensibus & Solodurnis, bellô contra Catharinam Burgund. Leopoldi uxorem: & tempore Concilii Basil. quod disturbaturus ingentem exercitum in fines Helvetiorum adduxerat Ludovic. XI. tum adhuc Delphinus, qui præliô San Jacobæô, in omne ævum memorabili, prope urbem, cum exigua Helvetiorum manu conflixit, A. C. 1444. Posteà junctis cum Helvetiis copiis commune bellum adversus Austrios gessit. Carolô porrò Burgundô imminente, Argentinensibus, Sigismundo Austrio, & Renato Duce atque Helvetiis tandem, novô fœdere ad decennium juncta est, strenua fideliqueque operâ eô bellô sæpe navatâ. Exin bellô inter Maximilianum Imperatorem & Helvetios, ad Dornegium victores, fervente, mediam se gessit, quod Nobilitas tam graviter tulit, ut magna ejus pars ex urbe in vicinos Sequanos, Alsatas & Brisgavos commigrarit, unde injuriarum commemorationem, quæ invehendæ legis, vulticè tandem deflexit, quæ annô proximô, post finem belli illius consecutus est, & fuit A. C. 1501. perpetuô fœdere sese decem Pagis Helvetiæ conjunxit, nonô inter illos locô obtentô. Fuit olim summa hic penès Nobiles auctoritas, cujus societates duæ Leonum urbibus dissidiis inter se collisæ, turbas non rarò dederunt. Posteà non tam amoti à gubernaculis sunt, quàm sponte ea deseruerunt. Namque & multi, quòd se tempore Concilii hostibus praestiterant, exiliô multati. Dein, ut retro jam monitum, bellô contra Catharinam: Præterea post fœdus Helveticum, maxima nobilitatis pars excessit. Quidquid tandem residui fuit, urbe Reformationem amplexâ, A. C. 1529. cùm illam impediri posse desperaret, inde se in proximas arces recepit. A quo tempore Senatus è populo legitur, usque ad nostram ætatem. Bellis externis, namque & obsessa à Rodolfo Comite Habspurgico fuit, A. C. 1273. qui in ipsa hujus urbis obsidione, Imperator electus, ei pacem dedit: intestinis seditionibus A. C. 1308. inprimis, & 1376. Vide *Pflittan* & *Stellfeni*; quæ partibus tum nominata, occultisque insidiis sæpe tentata. Pestem multoties sensit: A. C. 1314. inprimis, quô 14000. mortalium. A. C. 1349. quô totidem: A. C. 1439. quô innumeri, A. C. 1502. quô 5000. A. C. 1543. quô flos virorum. A. C. 1563. & 1564. quô 7000. atque inter illos iterum clarissimi viri. A. C. 1610. quô rursus 4000. A. C. 1629. A. C. 1631. A. C. 1667. quô 2000. sublata. Incensa est A. C. 917. ab Hungaris. Iterum flammis consumtæ ædes 600. A. C. 1294. Minor urbs arsit, A. C. 1327. iterumque A. C. 1354. Rursus ferale incendium urbem funestavit, A. C. 1377. 1414. inprimis autem 5. Non. Jul. A. C. 1417. cujus calamitatis immensæ Poggius Florentinus meminit, &c. post quam tamen velut Phœnix, è cineribus splendidior resurrexit. Inundationibus Birsici fluv. & Rheni multa damna passa, A. C. 1378. 1424. 1445. 1480. 1512. 1519. 1529. 1530. &c. Terræ motibus, quibus obnoxia Urbs ripensis, & subtus magna ex parte cavernosa, concussa est sæpissimè, inprimis 15. Kal. Nov. A. C. 1356. quô tantum non tota concidit. Quæ damna affatim divina benignitas pensavit. Academiâ namque, quæ nunc inter celebriores Europæ, instituente Piô II. ornata est, A. C. 1459. Post quam erectam, & apertam, etiam Musarum januas, Chartacea quoque hic artes excitata, ab Antonio & Michaele Galliciombus, A. C. 1470. tot tamque nobilibus Chalcographis occasionem dedit, quibus præ plurimis aliis hæc urbs effloruit, primum Typographum Bernardum Richelium nacta, A. C. 1478. Id fœdus dein Helveticum, ut dictum, recepta est. A. C. 1501. Quibus omnibus divini favoris cumulus, Reformatio, accessit, de qua paulò post. Olim Episcopalis fuit, primusque Episcopus Justinianus habetur, qui Concilio Coloniensi subscripsit, A. C. 346. Ejus successores, cùm, per hominum credulitatem, opibus aucti essent, varia cum vicinis bella gesserunt, sensim dein, quicquid in civitatem habebant juris, hoc diversis temporibus vendidit: donec tandem Reformationis impatientes Bruntrutum, seu Porrentruy, ut in antiquis Ecclesiæ Vesontionensis tabulis dicitur, sedem transtulêre. Hanc Reformationem jam ante prædixit, circa A. C. 1400. Johannes Manlbergius, Dominicanus, qui concionibus in vitia & errores seculi acerrimè invectus, Sigismundi Imperatoris elogium meruit. Et præsertim Concilium, non tam id, quod A. C. 1061. contra Alexandrum II. ab Henrico II. Imperatore celebratum, quô Chaddo Episcopus Parmensis, Papa electus & Honorius II. appellatus est, quam quod A. C. 1440. Generale habitum est, cujus libertate (in illo enim præsente Sigismundô, præsidente autem Juliano Cardin. liberius, quàm unquam in aliis, in auctoritatem & potestatem Pontificum inquisitum, Joh. Balei teste, in *Eugenio IV.* Balling. *l.* 2. *de Concil.*) offensus Eugenius IV. aliud Ferrariæ indixit, verum a Patribus Basiliensibus citatus, accusatus, condemnatus, & depositus est, substitutô ei Felice V. qui cùm uxoratus esset, decretum: *Non solum, qui habent uxorem, sed & qui habeant, assumi posse.* Concilium supra Papam esse, &c. Sessionibus 45. ut & fulminis Tarpeji à Sixto IV. ab An-

dream Archiepiscopum Strigoniensem vibrari, more Majorum, vide suprà, neglectus, A. C. 1485. Wilhelmus Roblinus, Parochus S. Albani ortus est A. C. 1521. Clero annuente mox urbe pulsus: absolvit tandem Johannes Oecolampadius, qui A. C. 1522. Basileam delatus, dein A. C. 1523. in Antonii Zangeri Ecclesiastis Martiniani, emeriti, locum surrogatus, tantum effecit, ut A. C. 1524. S. Baptisma idiomate vernaculo, & Cœna Domini sub Utraque Specie, ut vocant, administrari inciperet: quo annô Disputatio de Cœlibatu publicè quoque habita. Post quæ A. C. 1526. Psalmi Germanicâ linguâ, in templo Martiniano, cantari cœpti. A. C. 1527. Missa eodem in templo, ut & apud Augustinianos abrogata. A. C. 1528. imagines maximam ex parte sublatæ. A. C. 1529. tandem hæ omnes, duodecim curruum onus, cum super dividuntur in beneficos usus prædæ pauperes irritarentur, in unum compositæ strues, ante primariam ædem, combustæ, totaque urbe Evangelium publicatum, & absque graviore tumultu omnia peracta sunt: dexteritate & prudentiâ inprimis Jacobi Meyeri Consulis, insignis negotii tam sacri promotoris. A quo usque ad nostra tempora non exiguum decus Reformatæ Ecclesiæ urbs fuit. Gallis quibusdam proceribus, interque eos Admiralis Colinii filiis, post Laniēnam Parisiensem, ob religionem, huc se A. C. 1572. recipientibus, hi primum locumque sacris Gallicâ linguâ privatim peragendis, dedit, unde hodieque non contemnendus ibi ex illa gente fidelium cœtus: quibus, crescente indies numerô, A. C. 1616. templum quoque, & publicè sacrorum causâ conveniendi potestas concessa. Ad Synodum Dordracenam, è Theologis suis, misit Sebastianum Beckium & Wolphgangum Meyerum, Theol. Doctores celebers. A. C. 1619. &c.

— — Hinc ô nobiles æther
Et compensat venient ad classica venti!

Exhibet urbis hujus regiæ Historiam Stumpf. in *Chron. l.* 11. *c.* 12. *& seqq.* Æneas Sylvius in *descr. Basil.* Christian. Urstisius *Chron. Basil.* Munster. Ramus, in *Encomio urbis.* Vide & Guillimannum, Simlerum, B. Rhenanum *Rer. Germ. Nov. Antiq. l.* 3. cum Not. Cl. Ottonis JCti, Joh. Baptistam Plantin. in *Helv. Nov. antiq.* Sleidan. Hadrian. Vales. in *Notit. Gal.* &c. De illa Glareanus in *Panegyrico Helv.*

Rauracum arces, angustaque limina Rheni,
Helvetiæ muros & inexpugnabile vallum,
Quo pede dicendo, quo [illegible], quo [illegible] Camœnâ
Sat digne extollam? Non [illegible] Tuba versa
Delius inspiret, Musisque ad [illegible],
Tantilam laudis [illegible]. Salve [illegible] mater
Ingens Basilea tuis, urbs inclyta Fama,
Urbs Troja, Thebisque & [illegible] altis:
Tota quidem splendes, & te tibi pulchrior ipsa es,
A planta usque caput, tu nobilis pectus, apexque
Imperii, tu totus honos, non [illegible] laudis
Patria, semper studiorum [illegible],
Massiliam referens, doctasque Academia Athenas.

Vulgò *Basel*, caput Pagi cognominis. Vide infrà. longitud. 28. 25. latitud. 47. 25.

BASILEA Minor, urbs recens, in solo Germanico, è regione urbis majoris, de qua suprà, cui egregiô ponte jungitur. Villa ante seu vicus, *inferior Basilea* dictus, supra quem exiguo intervallo magalia quædam & piscatorum domus stetêre, quem viculum *superiorem Basileam* nominatum fuisse, à temporibus auditur [illegible]. Intermedio sive supremo culoorum atque frequentiori pagi locô, communis parochia extitit, quæ hodie Theodori nomen sustinet. Postea in unum locum utrisque commigrantibus, prioribusque appellationibus abolitis, *minor Basilea* dici consuevit, antiquô Germanorum idiomate, *Enten vel dieten Basel.* Villa adhuc fuit A. C. 1250. sed annis dehinc 28. fossâ murisque in urbis formam redacta: & contra Rudolfum Habspurgicum, nondum tum Cæsarem, ab Henrico Neoburgensi Episcopo, munita est: à quo etiam, ob fidam operam, id immunitatis accepit, ut in posterum quotannis non nisi 40. libras tributi loco pendere teneretur. A. C. 1270. Iis siquidem temporibus plenum illius temporale dominium Episcopus Basil. habebat (spiritualiter ad Constantiensem Praesulem spectante) à quo Prætorem accepit, cui 20. Senatores astiterè. Ab Episcopo Joh. de Vienna postmodum, pignori data est Leopoldo Austriaco, A. C. 1375. cui priori contra Helvetios A. C. 1386. militârunt, amissis clade Sempachianâ viris octo. Sed Successor Johannes Himerius Ramstenius, A. C. 1380. majori Urbi minoris redimendæ copiam fecit: qui cum biennio post Principatu se abdicasset, Fridericus Blanckenhemius Episcopus Argentinensis Basiliensi Administrator datus, ut alios se expediret debitis, urbem hanc, majoris Collegii adsensu, Civitati Basiliensi pro 22000. floren. summa, fiduciariâ venditione assignavit: sequenti vero annô, 18800. florenis super acceptis, perpetuò venditionis titulo omnium eam jure cessit, Bonifacio IX. approbante. A quo tempore utraque urbs in unam Rempubl. coaluit. Occupat planitiem æquabilem, ac bifido rivô a Viesa fluvio deducto irrigatur, aquis per omnes plateas, quod non parum commoditatis urbi affert, derivatis. figura tetragonum oblongum refert; Ptolemæus tractum eum ultra Rhenanam ad lacum usque Acronium Alpesque, *tab.* 4. *Eur.* vocat *Helvetiorum Eremum*, i. e. Hercyniæ sylvæ caput, cum adjacentibus regionibus, Rhenique contra Rauracos tractu: cui Vadomarius, Alemannorum Rex, tempore Constantii & Juliani Imperatorum dominatus est. Vide Urstis. *Hist. Basil. Epit. c.* 18. & suprà in voce *Basilea.*

BASILEENSIS, vel potius BASILIENSIS PAGUS in divisione regni Lotharii A. C. 870. inter Ludovicum & Carolum fratres, Francorum Reges, factâ, nomine Celticô vocatur *Basilichowa*, seu *Basilgowa*: *Gowa* enim seu *Gow*, Pagum denotare, ex appellationibus adhuc hodiernis *Argow*, *Turgow*, &c. patet. Constat hoc tempore, de Reipubl. ditione loquor. Episcopi enim sat amplum territorium est, præter oppid. Lucivalium, & vicinam regionem, præfecturis quatuor Cilthenanis, Monchensteinanâ, Farnspurgensi, Wallenburgicâ, cui Ramsteynia juncta est, & Homburgensi: ac unâ trans Rhenanâ, Richanâ: de quibus alibi.

BASILEENSIS Johannes, vide Jo[illegible].

BASILEI, sive BASILII, Sarmatæ prope Iazyges, quorum pars maxima Nomades sunt; pauci agrorum colendorum studiô tenentur. Utramque Istri ripam incolunt. Strab. *l.* 7.

BASILEUS, apud Ingulfum, *Totius occiduæ climatis orbis terræ Basileus*: Rex est, ex Græco Βασιλεύς, sicut ex Αὐτοκράτωρ, *Autocrator* [illegible] fecêre recentiores Latini, uti suprà vidimus. Et quidem veteres inprimis Angliæ Reges sic præ cæteris appellari amavêre. Hinc Edgarus, qui in *Charta*, quæ habetur *Monast. Angl. Tom. I. p.* 65. immò *se Magnæ Britanniæ præsidere* ait: eam hisce verbis claudit, *Ego Edgar, totius Albionis Basileus* — cum mox. Sic passim & alii *Ibid.* ut & apud Florentium Wigorn. Wilhelmum Malmesbur. Rogerum Hovedenum, &c. Cummeneus Albus in *Vita S. Columbæ Abb. Hyensis c.* 15. *totius Britanniæ Imperatorem* interpretatur. Non enim simpliciter Regem, sed eum, qui cæteris potentiâ & dignitate antistaret, voce hac intellectam voluere. Quam ob causam *Basilei* seu Βασιλέως titulum sibi soli competere persuasum habuêre Imperatores Byzantini, cæteros Ῥῆγας solum, h. e. *Reges* appellantes. *Gesta Innocentii III. p.* 117. de Joannicio Bulgariæ Rege: *Ipse praeterea coronam Regni legitimè receperat à Principe: Sed ipse, qui se appellabat Constantinopolitanum Basilea, coronam Imperii temerè usurpaverat à se ipso* &c. Hunc tamen Bulgarorum Regi detulêre, quem Βασιλέα dicebant, cujus etiam Legatos cæterarum gentium Legatis præponebant, ut est apud Luithprandum in *Legat.* ubi meminit *Petri Bulgarorum Vasilios*, vide Scylitzen *p.* 623. Sed & Carolo M. eundem tribuerunt Legati Nicephori Imperator. A. C. 812. *Annales Franc. More suo laudes ei dixerunt, Imperatorem eum & Basileum appellantes.* Postmodum vero appellationem hanc Caroli successoribus iidem Imperatores inviderunt: unde lepidam hac de re expostulationem, quam Ludovicus II. Imperator adversus Basilium Macedonem instituit, legas in ejus *Epistola*, quam descripsit Baronius *A. C.* 871. *num.* 57. Vide quæ hanc in rem adnotavit Car. du Fresne in *Glossar.* *Nam ad Alexiadem p.* 236. *& ad Joinvillam p.* 318. Hinc *Basilissa*, i. e. Imperatrix, quo nomine Angliæ Reginam compellat Monachus quidam in *Epist.* præfixa *Glossario Ælfrici*, ob rationem suprà dictam, &c. Quod autem vox *Basileus* recentiori ævô per excellentiam denotaverit Principem cæteris superiorem, inde ortum videtur, quia Persarum olim Rex, qui reliquos omnes sui temporis auctoritate ac potentiâ anteibat, non nisi Βασιλεύς, sine alia adjectione, à Comicis & omnibus tum Scriptoribus Græcis, appellari consuevit. *Aristophanes*,

Νυνὶ δ' ὁ σατράπης [illegible]
[illegible] Βασιλέως.
Nuper enim fames hoc advectum
Athenas est, a Rege:

Subintellige Persarum. Unde *Basilicæ nuces*, Persicæ dictæ, uti mox videbimus &c. Post eversam verò Persarum Monarchiam, Ægypti Regibus idem titulus à Græcis eâdem ratione tributus est, unde Ægyptiam spinam, ἄκανθαν βασιλικήν, vocat Theophrastus *de Causis l.* 1. *c.* 10. uti adnotavit Salmas. *ad Solin. p.* 1291. quem vide. Atque hinc Βασιλικὸν, pro *magno ac grandi* passim &c. Nec omittendum, quod, ex hac significatione vocis Βασιλεύς, urbi *Basileæ* nomen, quasi *Imperatoriam* dixeris, inde datum, quod à Juliano Imperatore tum in vicinia agente, cum contra Alemannos bellum gereret (quos etiam prope Argentoratum ingenti prælio fudit) condita sit, colligat, Acad. Basiliensis ingens decus, Seb. Fechius, JCtus, Philologus & Antiquitatis insignis, in *Dissertat.* hac de re publicè habita, quâ Inscriptionem Juliano factam in Hispania, eruditè enarravit.

BASILEUS, fluv. Cypri in mare Syriacum prorumpens.

BASILIA, insul. Ponti in Oceano Septentrionali. *Xenophon Lampsacenus* à litore Scytharum tridui navigatione insulam esse immensæ magnitudinis *Baltiam* tradit, quam Pytheas *Basiliam* nominat. Plin. *l.* 4. *c.* 13. *baltia* Timæo dicitur. Plin. *ibid. Baunomanniam* vocat. *Scandia*, & *Scandinavia* eidem, ut & Solino *c.* 21. dicitur. *Ptolemæus* sub nomine *Thule* sed falso describit. *Jornandes Scanziam* etiam perpetam vocat. Ejus loci incolæ *Suiones* apud Tacitum *Germ. c.* 44. videntur, sed non esse insulam cognitum fuit, & ea esse creditur, quæ duo amplissima regna habet, nempe Norvegiam & Suediam, ubi partes præcipuæ sunt Gothia, Suecia propria, Lapponia & Finlandia, comprehendens. Scandiam autem vel Scandinaviam, *Scaniam*, quæ hujus est pars, facit *Zeiglerus*. Idem pro *Baunomanna*, *Pannonia* apud Plinium legere mavult, & Finlandiam hujus peninsulæ partem pro ea accipit. *Suiones* Taciti *Vitalianus Sueden* interpretatur. Hanc *Basiliam* peninsulam *Mar. Niger Vergion* appellatam scribit. Vide *Scandinavia.*

BASILIÆ, Græcè Βασίλεια, libri Regum. Tertullian. *adv. Marcionem*, *Habes*, inquit, *tertium Basiliarum*, apud Dominic. Macrum in *Hierolex.*

BASILICA, Græca vox, sed Latini Græcos secuti, prætoria & domos ad publicas conciones spatiosas, è magnifico opere, *Basilicas* dixere dicunt. Vocem Scriptores Ecclesiæ à Constantini ævo, ad ædes sacras transferant, nec solùm ad majores, sed & ad minores, ipsasque privatorum capellas & sacella. Spelman. *Glossar. Archæol.* Græcè Βασιλικὴ, i. e. Regia: qui locus primitus jus dicendo apud Romanos inserviit. Seneca *de Ira l.* 3. *c.* 33. *Fremitu judiciorum Basilicæ resonant.* Et Plinius Junior. *l.* 6. *Ep.* 33. *Sedebant Judices centum & octoginta, ingens utrimque Advocatorum & alterorum corona, latissimum judicium multiplici circulo ambibat. Ad hoc separatum tribunal, atque etiam ex superiore Basilicæ parte, qua feminæ, qua viri, & audiendi

dendi, quod erat difficile, & vifendi studio, commitebant. Postea cùm à Senatoribus, qui ibi deliberatum veniebant, vel à Judicibus, qui ibi omnis generis causas cognoscere, vel ab hominibus peritis, qui dicentibus ibi de jure respondere solebant, locus vacaret, Mercatores ibidem ac Nummularii sua tractare cœperunt negotia: Hinc *Basilica Argentariorum* in 8. urbis regione meminit *P. Victor.* Cinctæ autem erant *Basilicæ* porticibus concameratis ex coaxatis contignationibus, immissis in parastatas columnis aut pilis adjunctis; supra quas contignationem, altera fuit & superior porticus, cujus tectum testudinatum aliis postibus, parastatis & arctatis sustinebatur. Medium spatium & quasi superior porticus, *Plateus* vocabatur, qui inter utrumque latus per intercolumnia peristyliorum liberum habebat prospectum. Parastatæ vero duplicatæ ad latitudinem porticus, sicut & columnæ perpetuis scaporum ductu ad *Basilicæ* latitudinem. Vitruvius illas si ædificari solitas esse memorat, ut in una parte judicia, in altera negotia exercere possent. Earum 19. in urbe fuisse, scribit P. Victor *l. de urbe Roma*: 21. verò, Onuphrius Panvinius. In his ergo Centum virorum quatuor tribunalia erant, quorum Plinius *in Epist.* sæpe meminit. Præcipuæ vero olim tres fuêre, *Pauli*, *Portia* & *Julia*, præter quas *Basilica Alexandrina*, quam Romæ, inter Campum Martium & septa Agrippiana, inchoaverit Alexander Severus Imperat. meminit Lamprid. *c. 26.* *Basilica Neptuni*, ab Hadriano Cæs. consecratæ Æl. Spartian. *c. 19.* *Basilica in Plotinæ honorem*, apud Nemausum, opere mirabili extructæ, ab eodem Imperatore, idem Auctor &c. quam posteriorem *Templum* vocat Dio: quemadmodum Basilicam Juliam, *Julia Templa* vocat Papinius Statius *l. 1. Sylv. 1. v. 29.*

> *At laterum passus hinc Julia Templa tenentur,*
> *Illinc belligeri sublimis Regia Pauli.*

Ubi rectè contra Domitium censet Ptolemæus Flavius *Collectaneorum c. 63.* apud Barthium *Animadversion. ad Statium* &c. Vide quoque B. Marlianum *Topograph. Urbis l. 3. c. 1.* Justum Ryckium *de Capitolio c. 7.* Alexandrum Alexandrium *l. 3. c. 6.* Petrum Gillium *Topogr. Constantinopolis l. 2. c. 18.* *Alios.* Inde itaque Fana, quæ eandem in Templa Christiani converterunt. Isidorus *Origin. l. 5.* Basilicæ *prius vocabantur Regum habitacula* — *nunc autem ideo Basilicæ divina Templa nominantur, quia ibi Regi omnium Deo cultus & sacrificia offeruntur.* Ausonius *in Gratiar. act. pro Consul.* Basilicæ *olim negotiis plena, nunc votis pro tua salute susceptis* &c. Quod enim nonnulli Basilicas appellari ædes nondum consecratas volunt, alii non admittunt. Romæ hodie *Basilica Lateranensis* seu *Salvatoris*, celebris est, quæ à conditore *Constantiniana*, præter excellentem structuram, & ornamenta, *Aurea basilica* dici consuevit, vide Gregorium M. *l. 2. Ep. in Præf.* Anastasium *in Sylvestro*, Panvinium, alios. Præter quam tres aliæ sunt in eadem Urbe præcipuæ, Vaticana, quæ *Basilica Major* dicitur; S. Pauli & S. Mariæ Majoris. Vide Car. du Fresne *in Glossar.* & Macrum *in Hierolex.* &c. Hinc *Basilicarius* vel *Basilicarius*, in *Gloss.* Lat. Græc. πεδανεὺς, ἀγοραῖος, vitilingator, *qui fora frequentat.* Vide Casaubon. *ad Theophr. Characteres p. 176.* Item Clericus, qui in *Basilica*, seu æde Sacra, Papæ, Episcopo, aut Sacerdoti sacra obeunti ministrat, apud Isidorum Hispal. *Epist.* ad Ludefredum Episc. Cordub. in *Ceremoniali* Cencii Camer. apud Baronium *A. C.* 1191. &c. Indidem *Subbasilicani*, qui ibi versabantur, Plauto *Capt. Act. 4. sc. 2. v. 14.* Plura de *Basilicis Romanis* vide apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom.* Sigonium *de Judiciis l. 1. c. 28.* Alios. De *Basilicarum* vero apud Veteres Christianos structura, accuratè agit Salmas. *ad Solin. p. 1212. & seqq.* ubi ad Pauli Silentiarii Ἔκφρασιν Templi S. Sophiæ pluribus commentatus: inter alia, non Sacrarium modò, sed & reliquum *Basilicæ* seu Templi ædificium cameratum sive apsidatum fuisse primus docet. Hoc tamen discrimine, quod Sacrarii culmen concham haberet, i. e. camera esset conchæ formam referens: cætera basilica camerata & ipsa, sed specie semicylindri, fornice nempe oblonga, quam ψαλίδα ἐπιμήκη Plato vocat *de Legg. l. 12.* Præterea, cætera Basilicæ camera laqueata erat, i. e. tabulis subtecta. At concha Sacrarii ex lapide structo fiebat. Denique concha Sacrarii sinuosa, utpote tribus sinubus, quasi totidem cameris constans. Camera vero Basilicæ recta & oblonga ad instar cylindri dimidiati, vel internodii arundinis fissæ, vel carinæ navis, aut lintris monoxyli, quales etiam fiebant ex internodio uno Indicæ harundinis fissæ: Unde hodieque *Navem* Galli appellant eam templi partem, à culminis figura. Postea verò *Apsis* de Sacrario solo dici cœpit, ut suprà videre est. Ibidem habes de *Basilicarum* partibus, *Narthece*, *Propylæo*, *Templi Navi*, *Sacrario* seu *Adyto*, *Concha*, quæ illud tegebatur, aliisque, ut & de origine *Basilicarum* ac dedicandi ritu, apud Joan. Seldenum *de Synedriis Veter. Hebræorum l. 3. c. 15. §. 2.* de quibus hic etiam passim dicemus.

BASILICA, libri sunt, quibus continentur *LL.* ab Imperatorib. promulgatæ, vel compositæ, quique hodie extant Græcè scripti, unde Juris Civilis magna lux. De his ita Vigil. Zuichemus *Præfat. ad Theoph. Gadd. ad rubr. de verbor. signif. num. 51.* *Hi libri ad illustrandum & interpretandum valde conducunt: non ad emendandum & interpolandum jura nostra: non ad decidendum, quia auctoritate publicâ, quæ sola jus facit, in hoc Occidentali Imperio carent.* Vide Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* Græcè Βασιλικὰ, vulgò ἑξηκοντάβιβλος, quod eorum sint 60. in sectiones sex divisi. Auctor eorum Leo Philosophus est, ut Harmenopulus scribit & Theodorus Balsamo in vertibus Heroic. testatur: qui tamen adjungit Leoni Photium, quod eodem tempore hic Canonibus, ille Legibus digerendis operam impenderet. Occasionem Leoni pater ejus Basilius Macedo præbuit, qui cum filiis Constantino & Leone hoc jam antè ediderat Πρόχειρον titulis 40. distinctum. Eum itaque consecutus filius Leo Βασιλικῶν posteà libros 60. promulgavit &c. Vide Cujacium *Observat. l. 6. c. 9.*

BASILICA Spina, Græcè Ἄκανθα Βασιλικὴ, ut eam Theophrastus vocat, *Regia* dicitur Plinio, cui illa cum Spina Babylonica, de qua supra dictum, eadem est, *l. 13. c. 24.* *Non omittendum est, & quod Babylone seritur in spina, quoniam non alibi vivit, sicut & viscum in arboribus. Sed illud in Spina tantum, quæ Regia vocatur* &c. Nempe Plinium movit, quod Attici cæterique olim Græci Βασιλέας de Regibus tantum Persiæ dicerent. Sed cum longè ante Plinii ætatem Βασιλέας & Βασιλεῖς de Regibus Ægypti etiam Græci propriè usurpârint, non minus Spina Ægyptia hoc nomine venire posset. Certè Theophrastus, qui mentionem *Basilicæ Spinæ* facit, *de Causis l. 1. c. 10.* Spinam Babylonicam ab ea distinguit, uti docet Salmas. *ad Solin. p. 1290.*

BASILICÆ, ædiculæ quædam, quas Franci veteres Magnatum tumulis imponebant, dictæ sunt, quod formam *Basilicarum* seu Ædium sacrarum, referrent. Aliorum enim inferioris conditionis hominum sepulchris aut *tumba* tantum, aut *porticulus* superextruebatur, ut colligit Car. du Fresne ex *L. Salic. tit. 58. §. 3. 4. & 5.* ubi, qui *tumbam*, aut *porticulum super hominem mortuum expoliaverit* — *solidis 15.* *Si quis vero* Basilicam *super hominem mortuum expoliaverit, 30. solidis culpabilis judicetur.* Ligneas eas fuisse, adeoque incendio obnoxias, discas, Ibid. *tit. 71.* ubi agitur de multa illius, qui *Basilicam incendere ardere aut forsitan per negligentiam incenderit.* Car. du Fresne, *Glossar.*

BASILICÆ Martyrum & *Angelorum*, aliquoties memorantur Veteribus. Appellabant autem illi *Basilicas Martyrum*, Ædes Deo earumdas ejusque cultui unicè dicatas, in Martyrum locis, in quibus aut passi sunt, ut aliquod eorum exstaret monumentum, ut in illis sacris domibus Deum O. M. religiosè colerent & invocarent, eique de Martyrum victoria gratias agerent, ac divinum ejusdem implorarent auxilium, quò & ipsi suffulti ad imitationem talium coronatum atque palmatum corroborarentur, seque invicem ad eam imitationem, ex Martyrum memoriæ renovatione adhortarentur. Vide Augustin. *de Civ. Dei l. 8. c. 29.* *Angelorum* verò *Basilicæ* solebant extrui, in locis, in quibus Angeli apparuerant, aut aliquid egregium gesserunt. Tum enim ibi, in honorem Dei Ædes sacræ extruebantur, in quibus illi agebantur gratiæ, pro tam conspicuo favoris sui signo, atque unicè implorabatur, ut porro Angelis suis *in ministerium nostri* uti dignetur, ad quod eos constitutos esse Apostolus ait Hebr. *c. 1. v. ult.* Utrisque nomina quandoque Martyrum, Angelorumque propterea indita, uti docet Joann. Forbesius *Instructionum Historico-Theologic. l. 7. c. 2. §. 25.* Postea verò in *Basilica* hujusmodi aliò spectari cœpisse, discimus ex Rob. Bellarmino *l. de Cultu SS. c. 4.* ubi inter *Basilicam* & *Templum* distinguens, Templum quidem Deo tribuit, respectu sacrificii, eandem vero ædem, Angelo aut Sancto consecratam, ait, ut Basilicam, in honorem & cultum eorum: in quibus tum Deus, tum ipsi invocentur, iisque vota nuncupentur & preces, laudesque ac hymni ei offerantur. Qua de re vide Forbesium *ibid.*

BASILICÆ Nuces, Græcis Βασιλικὰ κάρυα, & absolutè Βασιλικὰ, optimæ juglandes Plinio dictæ sunt, quas *molluscas nuces*, à molliori putamine, quoque Veteres appellavêre. Rationem nominis aperit Suevius apud Macrobium *l. 3. c. 18.* his versibus,

> *Admisce baccam è Basilicis: hæc nunc partim,*
> *Partim Persica, quod nomen sit denique fertur,*
> *Propterea quod qui quondam cum Rege potenti*
> *Nomine Alexandro Magno fera prælia bello*
> *In Persas retulêre, suo post inde reventu*
> *Hoc genus arboris in prælatis finibus Graiis*
> *Disseruêre, novos fructus mortalibus dantes.*
> *Mollusca hæc nux, ne quis fortè inscius erret.*

De Hortulano loquitur, faciente Moretum, qui inter alia eò mitteret & admisceret baccam, i. e. nucleum è *Basilicis* nucibus. Nempè quod hæ nuces è Perside primitus allatæ essent, Βασιλικῶν nomen habuêre, quoniam Persarum Reges per excellentiam olim Βασιλεῖς dicti, ut suprà ostendimus, in voce *Basileus*. Unde de iisdem Plinius *l. 15. c. 22.* *Et has è Perside Regibus translatas indicio sunt Græca nomina: optimum quippe genus earum Persicum atque Basilicon vocant, & hæc fuêre prima nomina.* Ubi *Persicum* & *Basilicon* synonyma facit. Quemadmodum & *Dioscorides*, Κάρυα Βασιλικὰ ἃ τινες Περσικὰ καλοῦσι, *Nuces Basilicæ, quas alii Persicas vocant* &c. At Græci Scriptores omnes Persicas nuces à Juglandibus separant, certe quam Latini *juglandem* appellant, Græcis est Διὸς βάλανος. Diacte autem Διὸς βαλάνους Græci, è castanearum genere, quæ fatuæ essent, ut idem Plinius docet *l. 15. c. 24.* Qua de Latinorum Græcorumque diversitate, vide Salmas. *ad Solin. p. 598. & seqq.* Adde, quæ infrà dicemus, in voce *Juglans*. Plinii locus de *Basilicis* porrò sic habet. *Solum hoc pomum natura compactili operimento clausit. Namque sunt bifida putaminum carinæ, nucleorumque alia quadripartita distinctio, lignea intercursante membrana.* Ita Theophrastus Heracleoticarum seu Ponticarum nucum, h. e. avellanarum solidum ac densum putamen esse, *Causar. l. 3. c. 2.* ait, at *Basilicarum* μανὸν καὶ ἐν χιτῶσι ... Et διαφυὰς illas habere, quod nec de minuta nuce, quam λεπτοκάρυον Græci vocant, nec de castanea, dici potest, habes apud *Pollucem*. Quare auctorem Glossarii veter. *calvam nucem*, quæ è genere est τῶν λεπτοκαρύων, interpretantem Κάρυον Βασιλικὸν, idem Salmas. refellit *d. l. p. 603.*

BASILICARIS, dicta olim una ex portis Urbis Remensis, in Gallia; hodie *la Porte Bazée*. Auctor *Vitæ* S. Gunberti Martyr. *num. 3.* *Quæ* (porta) *Collatitia antea vocabatur, scilicet à conferendis mercibus, nunc autem* Basilicaris *dicitur, eo quod circa se basilicas dudum præ cæteris portis abundâsse feratur: sive quod euntibus ad Basilicas in vico almi Remigii consistentes pervia fuerit*, apud Car. du Fresne *d. l.*

BASILICATA, provinc. Regni Neapolitani, ubi alids major & potior pars Lucaniæ, inter Principatum citeriorem, Calabriam,

labriam, Sinum Tarentinum & Terram Barensem. Regio sat sterilis & inculta. Cui primaria urbs Acherontia, versus Apenninum.

BASILICI, Græcis Βασιλικοὶ, iidem qui *Mandatores*, quorum erat Imperatorum mandata perferre. In Concilio VIII. Act. 1. ex versione Anastasii, *Ego ille Basilicus --- subscripsi.* Ubi Anastasius, sed sine ratione, *Basilicos Græce dicitur Imperialis natura aut Exspatharii Imperialis, aut alterius dignitatis. Imperiales homines fuerunt, qui rogati testimonii sui scripti & adstipulatione chirographi sigillatim roboraverunt.* Eosdem enim cum *Mandatoribus* hos Βασιλικοὺς fuisse, discimus ex VII. Syn. *Act.* 1. ubi unus idemque, modo Βασιλικὸς ἀσηκρῆτις, modò Βασιλικὸς Μανδάτωρ, appellatur. In *Vita* S. Nili Junioris Βασιλικὸς idem est, qui *Regius* seu *Judex*, apud eundem Car. du Fresne *Glossar.*

BASILICUS Jactus, in ludo tesserarum fortunatissimus, idem cum Venere secundùm Lipsium *Antiqq. Lect. l.* 3. *c.* 1. quod colligit ille, cum Plauto Horatium conferendo: Qui ambo cùm vetusti meminerunt moris, quò per tesserarum ludum Modimperator, seu convivii Dictator, eligi solebat; hic quidem *l.* 2. *Carm. Od.* 7. *v.* 25. inquit:

> ---- ---- *Venus arbitrum*
> *Dicet bibendi.*

Ille verò, *Curcul. Actu* 2. *Sc.* 3. *v.* 80.

> *Jacto Basilicum, propino magnum poculum.*

Adde quòd Modimperator hôc jactu creatus non solùm Συμποσίαρχος, verùm etiam Βασιλεὺς seu *Rex convivii* Græcis dictus est. Consurgebat autem *Basilicus* seu Venus, ex talis quatuor jactatis, ubi diversam omnes ostendissent faciem, Cœl. Rhodig. *l.* 20. *c.* 27. seu cùm nullus eôdem vultu stabat talus, uti loquitur Turnebus *Adversar. l.* 5. *c.* 6.

BASILIDÆ, populi Sarmatiæ Europææ, sub Hamaxobiis, ab Hercule & Echidna originem sumpserunt. Mela *l.* 2. *c.* 1. ubi nunc Ducatus Moscoviensis & Rezanensis.

BASILIDES, familia Erythris, è regio sanguine prodiens, qui Oligarchiam ibidem tenuerunt, de quibus Herodot. *l.* 8. Aristot. *l.* 5. *Polit. c.* 6. Strabo *l.* 14.

BASILIDES, Sacerdos in Carmelo monte Dei cognominis, qui sacrificanti Vespasiano inspectis extis magna per ambages prædixit, A. C. 72. Tacit. *Hist. l.* 2. *c.* 89. & Suetonius *in Vita* hujus Imperat. *c.* 7.

BASILIDES Alexandrinus, Menandri discipulus, cum Saturnino, quorum hic Syriam, ille Ægyptum conspurcavit, A. C. 130. Adriani Imperatoris temporibus vixit. Docuit unum esse Deum Patrem, ex hoc natum esse Νοῦν, ex hoc Λόγον, ex hoc Φρόνησιν, ex hoc Σοφίαν καὶ Δύναμιν. Ex his, virtutes Principes & Angelos primum condidisse cœlum. Ex hoc alios atque alios, subinde derivatos usque dum 365. cœli fabricarentur. Docuit, Primogenitum Patris Νοῦν missum esse, ut credentes sibi in libertatem assereret, nec tamen crucifixum esse, sed ejus locô Simonem Cyrenensem. Docuit animam solùm servari, non corpus. Inter cætera, contendit confessionem in persecutione esse ἀδιάφορον, & negationem fidei non esse peccatum. Refutatus ab Agrippa Castore, viro illius ævi celebertimo. Euseb. *l.* 4. *c.* 8. Iren. *l.* 1. *c.* 23. *de Hæres.* Epiphan. *hær.* 23. Cæterùm obtegendæ dogmatum suorum pravitati, mysteriorum arcanè habendorum prætextu, ut & alii Hæretici, non incommodè abutebatur. Ita enim Epiphanius de illo *Hær.* 24. *Sed & idem Circulator. Nos*, inquit, *sumus homines, alii verò omnes sues & canes, & ob id dixit*: Ne projiciatis margaritas ante porcos, neque date sanctum canibus. *Occultat namque suam impietatem ab his, qui mente præditi sunt, revelat autem ipsam Scholaribus, qui ab ipso decepti sunt*, &c. Et Epiphaniô antiquior Irenæus *l.* 1. *c.* 23. *Basilidianos* decrevisse refert, *Non oportere omnino ipsorum mysteria effari, sed in absconditis continere per silentium.* Eosdem *non esse aliam peccatorum pœnam, nisi transcorporationes animarum post mortem*, statuisse, auctor est Origenes *contra Celsum*, item *in Matthæum c.* 28.

BASILIDES, Episcopus Asturiæ, in Hispania qui cùm Libellaticus esset, quod nomen iis erat, qui persecutionis tempore Christum abnegantes, literas à Judicibus impetrabant, ut in pace viverent, redire in Episcopatum volebat, pœnitentiâ prius non editâ. Cyprian. *ep.* 68.

BASILIDES Patricius, auctor seculi 6.

BASILIDES Scythopolitanus, Philosophus, vixit tempore M. Aurelii. Præceptor L. Veri.

BASILIDES, vide *Potamœna.*

BASILIDES Calæi, Regibus Athenienssib. familiares. Vide infrà *Vir.*

BASILIDIANI Hæretici, à *Basilide* præfato nomen adepti, Sacro-Sanctô Dei nomine tetragrammatô inter alia gravissimè abusi, multa in illo mysteria jactabant se reperire, quæ tamen clam habebant & involucrô septem vocalium Græcarum ΑΕΗΙΟΥΩ, variè inter se permutatarum & decies repetitarum, tenebant involuta; uti docet ex quinque *Inscriptionibus* Græcis, quæ hodieque Mileti, vulgò *Palatcho* extant, Jac. Sponius, Earum omnium, exceptô nomine præfatô, quod quinquies in fronte totidem *Inscr.* variatum extat, idem tenor:

> ΑΓΙΕ
> ΦΥΛΑΞΟΝ
> ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ
> ΜΙΛΗΣΙΩΝ
> ΚΑΙ ΠΑΝΤΑΣ
> ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙ
> ΚΟΥΝΤΑΣ.

h. e. *Jehova sancte conserva urbem Milesiorum, & omnes incolentes eam.* Infrà scriptum est,

> ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΙ ΦΥΛΑΣΣΕΤΑΙ
> Η ΠΟΛΙΣ ΜΙΛΗΣΙΩΝ
> ΚΑΙ ΠΑΝΤΕΣ ΟΙΚΑΤ.

i. e. *ô Archangeli, sit salva urbs Miletum & omnes incolæ ejus.* Quam *Talismanum*, ut vocant, speciem esse, idem non sine ratione suspicatur, vide in hac voce, ut & infrà ubi de *Consecratione*. Iidem porrò Hæretici Deum suum *Abraxas* vocabant, eumque modò sub Iside, modò sub Anubis, modò sub monstri, cui gallinacei caput & serpentum pedes, effingebant, additô nomine ΑΒΡΑΞΑΣ, de quo vide suô locô, ut & eruditum Chifletii Tractatum. Sed & insignem amethystum ex Oriente Thuanus attulit, cui ab iisdem insculpta Michaelis Archangeli figura, ad eum ferè modum, quô Mercurium suum Gentiles effigiabant, cum Græcis characteribus quamplurimis; quos eruditè exponit, iconemque exhibet, prædictus Sponius *Itinerar. Part.* 3. *p.* 152. *& seqq.* Vide quoque infrà ubi de Archangelo *Michaele.*

BASILINA, mater Juliani Apostatæ pietate inclyta. Amm. Marcellin. *l.* 22.

BASILINDA, Jul. Polluci in *Onomastico l.* 9. lusus fuit Græcorum, quô per sortem Rex & Minister electus, ille huic laboriosi quiddam injungebat, vide *l. un. Cod. de alea*, *l.* 2. *Parerg.* in verbo, *Lusum alea.* Alciat. Præterat apud Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.*

BASILIOPOTAMUS, i. e. *Rex fluviorum*, *Eurotas* olim sic dictus, Strab *l.* 6. Sic apud Virg. *l.* 1. *Georgic. v.* 482. *Fluviorum Rex Eridanus* Et Dionys. Perieg.

> Θύμβρις ἐϋῤῥείτης ποταμῶν βασιλεύτατος ἄλλων.

BASILIPOLIS, vulgò BASILOUGOROD, urbs Tartariæ Moscoviticæ, in regno Casanensi, ad confluentias Suræ fluv. in Volgam. Urbs nova est, à Duce Basilio condita.

BASILIPPUM, oppid. Hispaniæ Bæticæ ab Hispali urbe 21. mill. pass. *ex itiner.* Antonin. distans, nisi sit Besippo, cujus tamen distantia ab Hispali longè major est.

BASILIS, Historicus, Indica prodidit, quorum secundum Athenæus *l.* 9. citat. A Plinio *l.* 6. *c.* 29. inter eos numeratur, qui Æthiopiæ mensuram consignârunt. Agatharchides autem *l. de Rubro mari* ἀνδρὸς ejus meminit inter illos, qui Orientis loca descripserunt. Voss. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 336.

BASILIS, Arcadiæ civitas. *Steph.* & Pausan. *l.* 8.

BASILISCUS, frater Augustæ Verinæ, quæ uxor erat Leonis senioris, contra Vandalos Dux, à Genserico pecuniâ corruptus, classem, cui præerat, exuri passus est. Dein Zenonem, in Isauriam, se recipere coëgit, thronô occupatô: Eutychianorum fautor, hæreticos Episcopos revocavit, contra Concilii Chalcedonensis decisionem; M. Filium Cæsarem fecit. Sed rediens è Syria Zeno, jusque suum repetens, cum valido exercitu, Armato, qui Dux erat copiarum Basilisci, in suas partes pertractô, Verinæ socrui reconciliatus est, in cujus gratiam Basilisco, qui in summum templum cum Zenonide uxore liberisque confugerat, pepercit; sublolemnes eô unà cum filio relegati, qui Lemni, alii, in Cappadocia, fame consumpti sunt. A. C. 477. Procop. *Vandal. l.* 1. *c.* 5. Evagr. *l.* 3. *c.* 4. Niceph. *l.* 15. *c.* 27.

BASILISCUS, fil. Armati, vel Harmati, de quo suprà, à Zenone in societatem Imperii ascitus, sed mox patre, jussu Imperatoris occisô, in Lectorum Ecclesiæ D. Mariæ in Blachernis, numerum redactus: Dein verò Archiepiscopus Cyzicenus factus est. *Idem.*

BASILISCUS, Græcè Βασιλίσκος Latinè *Regulus*, Chaldæis חרמן, *harman*, Hebræis צפע *tsepha*, vel צפעוני *tsiphoni*, Proverb. *c.* 23. *v.* 32. & Esaiæ *c.* 11. *v.* 8. ab ipso horrendo sono, sibiloque, quô reliqua animalia vel fugat vel interficit, serpentis genus est nocentissimi, cui unam spithamam longitudinis Arabes tribuunt. Quibus consona tradit Nicander *Theriac. v.* 398.

> *Ξανθὸς, ἐπὶ τρία δῶρα φέρων μῆκός τε καὶ ἰθύν.*
> *Flavus est, ad tres palmos habens longitudinem & impetum*:

minores nempe, palmos, qui majorem unum faciunt, i. e. σπιθαμὴν; sunt enim 4. digitorum singuli, &c. Sibilô idem fugare solùm, *ibid.* ut & Plin. *l.* 8. *c.* 21. ac Solin. *c.* 30. sed qui sequuntur etiam necare tradunt, Galenus *c.* 8. *ad Pison.* Aëtius, Dante, Avicenna, Isidorus. Flatu adurere ei proprium tribuit Horus, *Hieroglyph. l.* 1. *c.* 1. & *l.* 2. *c.* 57. præter Ælian. aliosque. In Ægypto, vicinisque Libya & Cyrenaica frequens, teste Ammianô *l.* 22. Pliniô *l.* 8. *c.* 21. Soliniô, *loc. cit.* Æliano *l.* 3. *c.* 21. Ægyptiis Οὐραῖος dictus est (ut hodieque οὐαὶ serpentem quemvis vocant) qui Deorum capitibus imaginem ejus ex auro circumponebant, utpote regium nomen habentis & diademate insignis. Iidem in Symbolis *sycophantam* per eum designabant, utpote afflatu perimentem solô, & *caput*, ejusdem serpentis imagine, eandem sub reliquo corpore abscondentis, vide Horum ubi suprà & *l.* 2. *c.* 57. &c. Cum *Basilisco* Ezechiam Regem confecri legas Esaiæ, *c.* 14. *v.* 29. quam in rem apud Ecclesiasticos Scriptores multa. Sed nil novi Regem potentem per serpentem adumbrari, vide Ælian. *Hist. l.* 6. *c.* 38. & Horum *l.* 1. *c.* 56. Ex in omni serpentum genere, *Basiliscus*, maximè Regis figura est. Id enim Arabicô *Melecha*, Græcô Βασιλίσκος & Latinô *Reguli* nomine significatur. Nempe illum ἑρπετῶν βασιλῆα, *reptilium Regem*, vocat Nicander, *Theriacōn v.* 397. Auctoresque varii ipsum *mitratum*, *cristatum* vel *diadematum* esse scribunt. Adde, quod *celsus & erectus in medio incedat*, Plin. quasi hoc sit insigno Regni, ut Persarum Regibus τὴν τιάραν ὀρθὴν ἔχειν. Sed & eidem, quamlibet parvo, cedit omne reptilium genus, tanquam pro Rege eum agnoscens: illa enim sibilô fugat, ut diximus, &, juxta Lucan. *l.* 9. *v.* 726.

> ---- ---- *Latè sibi submovet omne*
> *Vulgus, et in vacua regnat* Basiliscus *arena.*

Quin omnium sui generis vivacissimum animal est, & quia quod-

tis

vi: aliud solò perinit statu, videlicet [illegible], *habere pas vita & [illegible].* Deorum prorsum apud Ægyptios capitibus inferrum, uti valenus, &c. Vide Sam. Bochart *Hieroz. Part.* [illegible] *l.* 3. *c.* 9. & 12. Ad fugandas aves araneasque Veteres usos esse, docet Solin. *c.* 27. *[illegible] reti pani ampio jejeria Pergameni comparaverunt. Ut adem, Apollo manu [illegible], ne aranea intexerent, nec aves involarent, [illegible], reticulo aureo suspensum, [illegible].* Ubi *manum Apellis*, pro *pictura Apellis*, magnò impendiò Pergamenis emptâ, positum esse, notat Salmas. *Exercitat. Plinian. ad Solin. p.* 372. Iterum inter Insignia Familiarum illustrium Basiliscum quoque. Et quidem [illegible], in argento scuti hodierni Episcop. Argentinensis. Abbatiæ Malmundariensis nota est, vulgo *Malmedy*, quæ in diœcesi Leodiensi, in ditione Lucenburgica, à Sigeberto Rege fundata est, A. C. 657. *Aureus* vero [illegible] *in nigro* scuti Bar. Neuhusiorum, in Austria, familiam de [illegible] extinctam, cujus illi heredes, designat. *Niger* autem *aureo [illegible]*, [illegible] apex est Wurmbergiorum in clypeo Baronum Stubenbergiorum in Stiria, quem Caspar [illegible], cum ejus [illegible] Wurmbergiam cassidem patet Ioannes alter ornatet &c. Vide Cl. Spenerum *Artis Herald. Parte* 2. *passim.*

BASILISENE, dein *Turcomania*, teste Castaldo, regio Armeniæ majoris in meridiem vergens. Alii ipsam Armeniam totam sic vocari putant, cum pars septentrionalis *Georgiana* vocetur. *Baudrando* est pars Turcomaniæ, inter Euphrat. fluv. & Moschicos montes. Turcis subest. Vide & *Basilissene*.

BASILISSA, titulus Angliæ Reginæ olim tributus. Vide suprà in voce *Basileus*.

BASILISSENE, Græcè Βασιλισσηνὴ apud *Ptolemæum*, regio Armeniæ majoris Septentrionalior, incipientibus ab Occidente, eadem forte cum Xerxene, de qua suo loco. Certe situs convenit, nec nomen alludit, illa à *Rege* vel *Regina*, hæc à Xerxe. Et quidem *Ptolemæus* ad Paryadrem montem Armeniæ Majoris collocat regiones [illegible] & Sacapenem: deinde sub his, quæ maximè Septentrionales, *Basilissenen*, & Bolbenen. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 624. & in voce *Basilisene*.

BASILIUS I. Imperator Orientalis cognomine *Macedo*, quia è Macedonia oriundus. Ex Scutario nobili in consortium imperii à Michaele III. electus, hunc omni ope à turpi vita revocare conatus est, mox cum ab eo sibi insidias strui animadverteret, illum necavit, A. C. 867. Photium Pseudo-Patriarcham Concilio Oecumenico 9. Constantinopolit. deposuit, Ignatiò restitutò; mox tamen illum revocavit, ejus non [illegible] defuncto. Expeditione in Saracenos duplici felix, & Russorum conversione, per captivos procuratâ, accedente miraculò non combusti sacri libri. Aulico, qui illum è cervi cornibus liberârat, quod ferrum stringisset, cingulum quo Imperator hærebat dilacerans, occidi jussit. Obiit A. C. 886. regni post Michaelem 18. præmissò filiò Constantinò, quem Imperatorem fecerat A. C. 868. Habuit successorem fil. Leonem fraude Theodori Santabareni Monachi, in septennalem carcerem compactum, paulò ante mortem, ad intercessionem Magnatum & vocem Psittaci, *Heu domine Leo*, dimiserat. *Curopalates, Nicetas, Cedrenus*, Zonar. *tom.* 3. &c.

BASILIUS II. cognomine *Junior*, fil. Rom. Junioris ex Theophania successit unà cum suo fratre Constantino Porphyrogenneta, Johanni Zimisci, A. C. 975. Per Saracenos conductos Apuliam Calabriamque occupavit, Ottoni Imperatori à Zimisce, loco dotis filiæ Theophaniæ, concessam. Bardam Sclerum, qui Imperatorem se dixerat, vicit, ut & Tripolitanos, Damascenos, Bulgarosque, hinc *domitor Bulgarorum* nominatus. Obiit A. C. 1025. regni 50. vitæ 70. *Zonaras, Cedrenus*.

BASILIUS, M. Moscorum Dux, A. C. 1505. post Johannem Basilium, *Magni* nomen meruit. Obiit A. C. 1533. Item alius, à Stephano Poloniæ Rege magnâ clade affectus. Thuan. *l.* 69. 72. 73. Sal. Neugeb. *Hist. l.* 10. Chytr. *in Sax. l.* 15. 16. *Basilius* Johannes, etiam vocari volunt Suiskius, qui Demetrio successit, occiso A. C. 1606. &c.

BASILIUS, Præses Ciliciæ, sub Anastasio Principe floruit, abstinentiâ, & vitæ [illegible] clarus. Scripsit contra Archelaum quendam Presbyterum. *Suidas*.

BASILIUS, Opitergiorum Dux, qui suppetias Antonio tulit. Lucan. *l.* 4. *v.* 416.

> *Ut primum adversæ socios in litore terræ*
> *Et Basilum videre ducem: nova furta per æquor*
> *Exegitata fuga.* ———

BASILIUS Cæsariensis, fil. Basilii presbyteri & Emmeliæ, frater Petri Episcopi Sebast. & Gregorii Nysseni, Gregor. Nazianzeni & Jo. Chrysostomi temporib. floruit. Is Cæsareæ Cappadocum Præsul factus, missus est à Valente, qui Arianis favebat, in exilium. Cui ille, antequam, inquit, in exilium proficiscar, tu ab incepto desistes. Itaque unâ nocte Uxore Valentis maximis doloribus correptâ, & filiâ insuper parvulâ extinctâ, Valens misit ad *Basilium*, ut precibus ad Deum fusis ipse saltem servaretur. *Ruffinus*. Obiit A. C. 378. Episcopatus 9. Opera ejus 2 voluminibus impressa habemus, ubi homiliæ tantâ eruditione & eloquentiâ refertæ, ut cum optimis Græcorum veter. facilè contendi possit. Hieron. *in Chron. & Cat. c.* 116. Nazianz. *ep.* 38. & *Oratione in Laudem ejus*. Sozom. *l.* 6. *c.* 14. Theodoret. *l.* 4. *c.* 19. &c. Ab hoc Basilio, Ordo quidam in Communione Romana nomen habet. Nec contemnendum, quod is cognomentum *Magni* tulit, fuitque natus in Hellesponto, Ponti oppido, è nobilibus parentibus, *Basilio* videl. qui deinceps electus est Episcopus, & Emmeliâ, quæ Græcè concinnitatem significat, *Poffevin.* Cappadox alius *Orbis orbis* Cantusio: *[illegible] orbis lumen*, Damasceno: *O. Ecclesia* Nysseno. Ad eum S. Ephrem, *[illegible] Petri*, inquit, *prædicasti*, *[illegible] Pauli docuisti*, *instar Thomæ filium Dei confessus es*, *instar Matthæi*, *Marci*, *Lucæ*, *Johannis de rebus divinis disseruisti.* Opera ejus, cum notis Frontonis Ducæi & Andreæ Schotti prodierunt in fol. Coloniæ A. C. 1617. Latino-Græcè in fol. 3. Vol. Parisiis A. C. 1618. 1638. &c.

BASILIUS, Ancyranus Præsul, arte Medicus, scripsit contra Marcellum *de Virginitate* librum, & nonnulla alia. Hic etiam imperante Constantio Macedonianæ religionis cum Eustathio Sebastiano princeps fuit. *Hieronym.*

BASILIUS, Cilix Presbyter sub Zenone, & Anastasio floruit, ut ex Photio discimus *Cod.* 107. Hæreticum divulgavit, cujus & Nicephorus meminit *operis sui initiò*. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 22. *p.* 267.

BASILIUS Seleuciæ Episcopus, interfuit Synodo quartæ Oecumenicæ, A. C. 449. eique subscripsit. Ejus aliquot homiliæ extant. Apud Isauros, Episcopus, A. C. 451. interfuit quoque Concilio General. Chalcedone habito: Ejus *[illegible]*, *Orationes* Græcè primùm, deinde Latinè seorsim editæ, sed nunc Græcè & Latinè cum aliis, scil. Gregorii Thaumaturgi & Johannis Zonaræ Monachi operibus, prodierunt in fol. Parisiis A. C. 1622.

BASILIUS, Patriarcha Antiochenus successit Maximo A. C. 456. Orthodoxiæ acris assertor. Obiit A. C. 458. Item Patriarcha Constantinop. A. C. 970. ob crimina depositus, A. C. 977. Item alius similiter Patriarcha Constantinopoli cognomine *Camaterus*, A. C. 1183. triennio post, ab Isacio Angelo pulsus. Baronii *Annal.* Sozom. *Cedren.*

BASILIUS, Legatus Pontificis, interfuit Concilio Chalcedonensi, à Marciano Imperatore convocato. Item, præfectus missus ad Alaricum Romam obsidentem, pacis causâ. Item Medicus, qui monachali veste indutus, errores sparsit per 52. ann. Constantinopoli jussu Alexii Comneni, exustus. Vide *Bogomili*.

BASILUS, Oratoris nomen apud Juvenalem *Sat.* 7. *v.* 146.

> *Quando licet Basilus flentem producere matrem?*
> *Quis bene dicentem Basilum ferat?* ——

Item Prætor spolians provinciales apud eundem, *Sat.* 10. *v.* 222.

> *Quot Basilus socios, quot circumscripserit Irus*
> *Pupillos.* ———

BASILIUS Amerbachius, fil. Johannis, Typographi Basiliensis clarissimi, eruditionem suam trilinguem per laboriosissimam editionem Hieronymianorum operum, cum fratre Brunone, recognitionem toti orbi commendavit. Seculò præteritò. Item fil. Bonifacii, prioris ex fratre nepos, JCtus apud Basilienses celebris. Vide *Bonifacius* & *Johannes Amerbachius*.

BASLIUS Johannes, vide *Johannes*.

BASILIUS Zanchius, Bergomas, sub ditione Venetorum, Canonicus Lateranensis. Ejus extant, *[illegible] Notationes*, *una cum Quæstionibus in 4. libros Regum & 2. Paralipom.* Romæ A. C. 1553. in 4to.

BASILIUS, fluv. Mesopotamiæ, in Euphratem labens *Strabo*.

BASILUS, vide *Minutius*.

BASINA, Uxor Basini, Thuringiæ Regis Childerico IV. Galliæ Regi qui in mariti aulam se receperat, Basinò relictò, adhæsit, mater ex illo Clodovæi I. Aimoin. *l.* 4. *c.* 8. Sigeb. & Adon *Chron.* Gregor. Turonens. *l.* 2. *c.* 12.

BASINA, fil. Chilperici ex Audovera, Fredegundes novercæ jussu ignominiam passa, & in monasterium detrusa est A. C. 589. Gregor. Turonens. *l.* 9. *c.* 39. & *l.* 10. *c.* 20.

BASINIACUM, ponitur in divisione regni Lotharii, A. C. 870. facta, inter Seloceuse territorium & Elischovam: quod Aub. Miræus putat esse Bassiniacum, *le Basigny*: quod est unus è pagis Campaniæ Gallicæ, majore ex parte inter Matronam & Mosam Orientes positus, & regnum Lotharii tum à Rheno ad Mosam & Scaldim usque pertinebat, sed Mixeo non accedit Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Nomen dedit Bassiniaco in Lingonibus *Bassigium*, vel *Bassinium*, oppid. ejus pagi, vulgo *Bassy*, vel à situ inferiore nomen accepit. Sic in Ducatu Nivernensi pagus est dictus *Basses*, i. e. Bassensis, vel humilis & depressus, propterea quod est in vallibus Morvinni positus. *Idem*.

BASINNI, populi Arabiæ. *Steph.*

BASINUS Thomas, vide *Thomas*.

BASISTANI, & BASTALI, populi Hispaniæ. Strab. *l.* 3.

BASIUS Guido, vide *Guido*.

BASOLCÆ, fortè *la Basoche*, Baronia Gall. in Pertico Goëti. Conjungitur cum Mansione Odonis, quæ fortè *[illegible]*, & Vilettis, ab Orderico Vitali *Hist. l.* 13.

S. BASOLI Monasterium, vide *Virziacum*.

BASORPEDA, regio Medorum Armeniæ adjuncta. Strabo *l.* 11.

BASRA, oppid. Africæ, in regno Fezzæ, & provinc. Habata, juxta Lucum fluv. 30. milliar. à Saba versus Ortum, & prope confinium Asgaræ provinc.

BASSA & BASSI, Turcis, teste *Leunclavio*, caput: *Bassiani*, capita sive Duces: ut à Κεφαλὴ Græcis sunt dicti Κεφαλάδες, nostris à capite Capitanei. Alias *Bassus*, idem quod *Vassus*. Sic L. Alaman. *Tit.* 79. §. 3. *Domesticus ejus* 12. *Bassos intra domum habet.* Gall. autem [illegible] *Bassus*, Cassios populi. *Vassi*, *Suecessores*. *Prohoeuro etiam Bassus* [illegible]. Vide Spelmann. *Glossar. Archæol.* In Imperio Turcico Præfecti sunt Regnorum & Provinciarum, opibus & dignitate pollentes, sed quas ad hæredes non transmittunt, ut quibus, filiis eorum ab utroque exclusis, solus Imperator succedit. Desumuntur illi ex classe selectiore mancipiorum Aulicorum, de quibus vide infrà in voce Oda: ipsis enim Turcis ad hunc apicem aspirare nunquam licet. Nec alterius illorum filii, quàm ad navis forte præfecturam, evehuntur. Ipsi vero ad Veziratus utque culmen, prout merita & favor Principis aspirant, possunt enim &c. Vide Joh. Baptistam Tavernier in *Descript. Gall. Serrail du Turcq*, & infra *Beglerbegi*.

BASSA, locus in Cotylio monte prope Phigaleam in Arcadia, ubi celebratus Epicurii Apollinis templum, natò inde cognomine, quod in

in pestilenti morbo opem tulisset. Cæl. Rhodig. *l.* 19. *c.* 2. Vide Paulan. *l.* 8.

BASSANIA, oppid. Macedoniæ in Illyrici confinio ad Lissum urbem. Liv. *l.* 44. *c.* 30.

BASSANUM, oppid. Italiæ, inter Coretianam arcem & Patavium, in valle arctissima, sub Venetis, ad Meduacum fluv. in Marchia Travisina. Hinc tractus adjacens *Bassanese*. 12. milliar. à Vicentia in Boream.

BASSAREUS, Bacchi cognomen, à vestium specie, quibus ministræ ejus utebantur in sacris, quæ *Bassarides* dicebantur. Alii vero *Bassareum* à *Βάζειν* vocant, quod clamare significat. Horat. *l.* 1. *Carm.* Od. 18. v. 11.

— --- Non ego te candide Bassareu
Invitum quatiam. ------

Ea autem vestis ad pedes fluebat. Stat. *l.* 1. *Achill.* v. 262.

Si decet aurata Bacchum vestigia palla
Verrere. ------ ------

Et à *Bassareo* Lydiæ loco cognominata est, ubi conficiebatur. Hinc *Bassaricus*. Propert. *l.* 3. *Eleg.* 16. v. 29.

Candida laxatis onerato colla corymbis,
Cinget Bassaricas Lydia mitra comas.

BASSARIS, est *Bassarei*, h. e. *Bacchi sacrificula*. Persius Sat. 1. v. 101.

Et raptum vitulo caput ablatura superbo
Bassaris, & lyncem Mænas flexura corymbis.

Ubi vetus Schol. *Bassarides*, *Bacchæ*. *Quibusdam videtur à genere vestis, qua Liber Pater utebatur, demissa ad talos, quam Thraces Bassaram vocant. Quidam à vulpibus, quarum pellibus Bacchæ succingebantur.* Quæ confirmari possunt è Græcis Grammaticis. Nam *Hesychio* Βασσάραι sunt χιτῶνες, οὓς ἐφόρουν αἱ Θρᾴκιαι Βάκχαι. Sed & apud *Suidam* & *Etymologum* legas: Βασσάρα ἀλώπηξ κατὰ Ἡρόδοτον. Porro non Thracum solummodo hæc vox, sed & Afrorum. Nam, ut idem *Hesych.* scribit, Βασσάρια, τὰ ἀλωπέκια οἱ Λίβυες λέγουσι. Quanquam Bacchæ non vulpinis tantum, sed & hinnulorum pellibus utebantur, quas Stat. *l.* 2. *Theb.* v. 664. itemque *l.* 1. *Achill.* v. 609. *Nebridas* dixit, Græcorum more, qui pelles istas Νεβρίδας vocant, à νεβρὸς *hinnulus*, sive *cervi pullus*. Altius vero rem repetit ὁ πάνυ Bochartus. Sic enim ille, *Bassareus*, inquit, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 18. rectè explicatur per Æliani *l.* 3. *Var. Hist.* c. 41. Προτρύγης, cum בצר *bassar* Ebræis sit idem, quod Græcis τρυγᾷν *vindemiare* scilicet, ubi *Tjade* per SS. effertur, ut fit sæpissimè. *Nic. Lloydius.*

BASSENTINUS Jacobus, vide *Jacobus*.

BASSI, populi fuêre Belgii, ubi etiamnum oppid. Flandriæ aliàs munitum, *la Bassée*, in confinio Artesiæ, quod Francorum dominio subest, ab A. C. 1668.

BASSIANA, Pannoniæ oppid. *Ptol.* *Bossera* hodiè.

BASSIANUS, dictus est Marcus Aurelius Antoninus Caracalla, ex avi materni nomine. Vide *Caracalla*.

BASSIANUS, fil. Anastasii Imperatoris, Libyam crudeliter tractavit. Item, maritus Anastasiæ, sororis Constantini M. Item Episcopus Ephesinus, cui cum Stephano, in locum suum suffecto, ingens contentio fuit, Chalcedonensi Conciliô sopita.

BASSIANUS, Syracusanus, Romam studiorum causâ missus, ubi cum Christianus factus esset, Ravennam, insectante Patre, fugit. Inde Laudensis Præsul electus, ibidem nonagenarius decessit 14. Cal. Febr. Emicuit Ambrosii temporibus, quem ægrotantem adiit & ejus morti interfuit. *Volaterran.*

BASSIANUS Johannes, vide *Johannes*.

BASSILLARDUS, Gall. *Baselarde*, pugio vel sica est, Vide Turnebum *Adversar.* *l.* 19. *c.* 12.

BASSINIACUS Ager, *le Bassigny*, regio Galliæ in Campaniæ provinc. versus fontes Mosæ & Matronæ fluv. ubi urbes Lingones, Calvomontium, Andelovicum, aliæ. Limites ejus periêre. Sed magna ejus pars sub Lotharingia etiam continetur.

BASSOLIUS Johannes, vide *Johannes*.

BASSUS, Consul, Gentiani collega an. Urb. Cond. 963. Alius Æmiliani collega an. Urb. Cond. 1011. Alius Quintiliani collega an. Urb. Cond. 1042. Alius Ablabii collega an. Urb. Cond. 1083. Alius Philippi collega an. Urb. Urb. Cond. 1161. Alius Antiochi collega an. Urb. Cond. 1184. Denique *Bassus* martyr sub Decio clavis ferreis confixus. *Volaterran.* Item Fusci Collega, imperante Gallienô, apud Trebell. Pollionem in XXX. *Tyrannis*, c. 9. *Fusco & Bassô Consulib. quum Gallienum vino & popinæ vacaret --- Ingenuus, qui Pannonias tunc regebat, a Mœsiacis legionibus Imperator dictus est.* Sed *Tusco* legendum esse, monet Salmas. Ita enim & *Fasti* Siculi, Τούσκου & Βάσσου, habent. Iisdem Consulib. Cyprianum passum esse, in *Actis* passionis ejus scriptum est, quorum initium in vetustissimis membranis sic legitur: *Tusco & Basso Consulibus, Carthagine, Secretario, Paternus Proconsul Cypriano Episcopo dixit*, &c. Vide Salmas. *ad Histor. Aug.*

BASSUS, Hæreticus, Cerinthi, Ebionis & Valentini discipulus vitam hominum, omniumque rerum perfectionem collocabat in 24. literis & 7. Astris: addens, veram salutem à Jesu Christo minimè expectandam esse. Philastrius *de Hæres.*

BASSUS Aufidius, Historicus, Augusti ac Tiberii tempore æqualis M. Senecæ Rhetoris, ut, ex *ejus Suasoria* 6. cognoscimus. Ibidem inter Historicos refertur, qui elogiis suis Ciceronem fuêre prosecuti. Reliquit autem *belli Germanici libros*, ut docet Quintilian. *l.* 10. *c.* 1. Etiam *de Bello civili* scripsit. Vide Voss. *Hist. Lat.* *l.* 1. *c.* 22.

BASSUS Cæsius, Poëta Lyricus, Neronis tempore ad quem Persius scripsit *Sat.* 6. ubi inter alia, v. 1.

Jamne Lyra & tetrico vivunt tibi pectine chordæ!

Tetrico, inquit, quia ad Sabinos se recepisset, quorum mons *Tetricus*. Mox ad eundem ait, v. 4.

Atque marem strepitum fidis intendisse Latinæ,
Mox juvenes agitare jocos & pollice honesto
Egregius lusisse senex. ------ - ----

Unde argumentum eorum cognoscimus, quæ caneret Cæsius. Vidit eum Fabius: ac quanti fecerit, arguit quod dicat *l.* 10. *c.* 1. *Lyricorum Horatius ferè solus legi dignus, si quem adjicere velis, is erit Cæsius Bassus, quem nuper vidimus.*

BASSUS Cesellius, vide *Cesellius*.

BASSUS Gabius, è cujus commentariis Historiam, de equo Sejano, refert Gellius *l.* 3. *c.* 9. Libros item *de origine verborum* edidit, è quibus idem Gellius quædam adfert *l.* 2. *c.* 4. *l.* 5. *c.* 7. Sed *Gavius* est apud Macrob. *l.* 1. *Saturnal.* c. 9. Floruit tempore Trajani. Vide Voss. *Hist. Lat.* *l.* 1. *c.* 21. *Nic. Lloydius.*

BASSUS Julius, Orator Augusti tempore, ex cujus declamationibus plurima excerpta habemus apud M. Senecam, qui & in *Præfat.* *l.* 5. *Controvers.* *hominem disertum* vocat. Sed addit, *Cui demptam velim, quam consectabatur, amaritudinem, & simulationem actionis Oratoriæ. Nihil indecentius, quam ubi Scholasticus forum, quod non novit, imitatur.*

BASSUS Junius, floruit tempore Neronis, aut Vespasiani, homo dicacissimus, unde *asinus albus* vocabatur, teste Fabiô *l.* 6. *c.* 4. de risu. Nempe *asinus* quidem, ob ineptias, sed *albus* ob jucunditatem, uti Turnebus interpretatur *l.* 28. *c.* 35. Vide Voss. *Hist. Lat.* *l.* 1. *c.* 22.

BASSUS Lucilius, vide *Lucilius*.

BASSUS, & Sextius Niger, Romani de Medicina Græcè scripserunt. *Volaterran.*

BASSUS Pomponius, vide *Pomponius*.

BASSUS Salejus, Vespasiani ævô floruit, non semel memoratus Tacito, sive alteri in Dialogo de Causis corruptæ eloquentiæ, *c.* 5. ubi inter alia sic audias Aprum loquentem. *Quis enim nescit neminem mihi conjunctiorem esse, & usu amicitiæ, & assiduitate contubernii, quam Salejum Bassum, cum optimum virum, tum absolutissimum Poëtam?* Et Fabius *l.* 10. *c.* 1. *Vehemens & Poëticum ingenium Salejo Basso, nec ipsum senectute maturum.*

BASSUS Ventidius, vide *Ventidius*.

BASTA, Italiæ oppid. non procul ab Acra Japygia. Plin. *l.* 3. *c.* 11.

BASTANABUS, portus Arabiæ. *Steph.*

BASTANÆI, Arabiæ Desertæ gens. *Ptol.*

BASTANGARII in *l.* 3. & 11. *Cod. Theodos. de Metallariis*, dicti sunt, qui equis aut mulis res Principis aut publica ad destinata loca deducebant. A voce *Bastaga*, quæ *onus* vel *transvectionem* notat, ex Græco βαστάζειν. *Hesych.* Βασταγὴ, φόρτος. Publicola *Ep.* 193. inter Augustinianas: *In Arzugibus, ut audivi, jurante per dæmones suos, qui ad deducendas* bastagas *pacti fuerint*, &c. Propriè autem, *onus transferendi res publicas aut privatas Principis*, in *l.* 11. *Cod. præfatis de Cohortal.* Et quidem *Bastaga privata*, h. e. onus transferendi res privatas Principis, erat sub dispositione Comitis rerum privatarum: *Præpositi* vero *bastagarum*, sub dispositione Comitis sacr. largit. in *Notit.* Imperii & apud Auctorem *Vitæ* S. Parthenii Episcopi Lampsaceni *num.* 11. &c. In *Consuetud.* Aquensi *tit.* 12. *art.* 5. 6. 8. βασταγὴ seu *bastage* pensitationem, pro equo clitellato, domino præstari solitam, designat. Namque *Basta* seu *Bast*, Gallis *Bast*, apud ulterioris ævi Scriptores clitellas significat: à Græco βαστὸς, *fustis*, quô onera portantur, unde ipsum βαστάζειν, & hinc βασταγὴ, deducit Salmas. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & Calvin. *Lexic. Jurid.*

BASTARDUS, Græcobarb. μπαστάρδος, *Spurius*, nothus. An à *boes art*, i. e. degeneris ingenii, ut *Cujacius*: an à *belle aerd*, i. e. optima indoles, per antiphrasin: an à *baste*, i. e. abjectus, & *aerd*, natura: An tandem à Græco βασσάρα, i. e. meretrix? Sed Germanicum omnino videtur, & inde ad omnes Europæ gentes delatum, ac *ba* ubique penè infimum significat, per translationem, spurcum, impurum, abjectum: *Start* Saxonicè ortum vel editum: perinde *Bastart*, impure editum. Sic Anglis *Upstart*, homo novus, & subitò exortus. Priscos Septentrionales populos etiam spurios in successionem admisisse legimus: nec illius tituli gloriosum Angliæ subactorem Wilhelmum Normannum puduisse videtur, qui epistolam ad Alanum, Britanniæ minor. Comitem, sic orditur: *Ego Wilhelmus, cognomento Bastardus.* Vide Spelmann. *in Glossar. Archæol.* Sed & Burgundiæ Ducum filii naturales olim sibi gloriæ ducebant, *Bastardos Burgundicos* dici, hancque inscriptionem omnibus aliis titulis præferentes, gentilitiis quoque armorum scutis inseri curabant, *rati conditionis illam vocem esse, quæ æque honorem ac qualitatem Antecessorum posset conservare*, Jo. Christ. Sagittarius *Corpusculo Historico-Herald.*

BASTARIUS, in Aula Pontificis, dicebatur olim, cui candelas fabricandi & ellychnia pro lampadibus præparandi cura incumbebat, ex antiqq. *Ceremonial.* MSS. Idem *Vastarius* quoque dicebatur, teste Torrigiô *de Cryptis Vatic.* *edit* 2. *p.* 554. Macri Fratres *Hierolex.*

BASTARNA, BASTERNÆ. Plin. *l.* 4. *c.* 12. 14. Populi Sarmatiæ Europææ in regno Polonico contenti apud oram maris Euxini, Peucinis qui in Podolia, & Alanis, qui in Lithuania censentur, finitimi. Aliter Peucini, Cluverio, aliis, ubi nunc Russia nigra, Podolia, Volhinia superior, & Bessarabia. Horum meminit Ovid. *l.* 2. *de Trist.* v. 179.

Hactenus Euxini pars est Romana sinistri,
Proxima Basternæ Sauromatæque tenent.

Meminit eorum Dionysius,

------ Μαιώτιδος ἐς στόμα λίμνης
Γερμανοί, Σαρμάται τε, Γέται θ᾽ ἅμα Βαστάρναι τε.

Vide Strab. *l.* 7. & *Steph.* Claudiano *in* 4. *Consulat. Honor.* v. 450. *Mœces* dicuntur, & apud eundem, *in* 1. *Consulat. Stilich.* *l.* 1. v. 95.

------ ----- Colle tumentes
Basternas unâ potuit delere ruinâ.

Baternas pro *Basternas* Poëticâ licentiâ videtur dixisse Val. Flaccus *l.* 6. v. 95.

Atque, ubi Sidonas inter pedes æquat habenas,
Hinc juratos ferrum trahit Exa Baternas.

Ita

Ita legit Henr. Valesius, *Notis ad excerpta ex Joh. Antiocheno*, ubi veteres editiones, *Æs* habent. *Nic. Lloydius.*

BASTERANI, Ægypti populi, quibus permutatio in more est nummorum loco. Ægyptiorum ritu ægrotos producunt, ut à prætereuntibus, quos ejusmodi quidpiam infestârit, aliquid salutaris afferatur.

BASTERBINI, populi in 3. regione Italiæ. Plin. *l.* 3 *c.* 11.

BASTERNA, genus vehiculi, Matronis olim Romanorum in usu. Differebat à *Lectica* parum, cui quoque successit, tridens forminis propria. Antiquitùs namque sellæ lecticæque in hunc usum adhibebantur, quibus matronæ in publico etiam secretè habebantur. Hæ cùm servorum imponerentur humeris, *Basternas* posteà, quæ in earum successêre locum, ab animalibus bajulabantur, Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*. Casaubon. verò *ad Lamprid. Heliogabalo*, *c.* 4. secundùm pilentum, honestissimum vehiculi genus carpentum esse docens, carpentis matronarum Basternas successisse ait. Hæ enim, cùm prius carpentariô vehiculô vectarentur, quod à mulabus junctis trahebatur, ut ex nummis Agrippinæ ac Juliæ Augg. videre est, carpentorum posteà ab Augustalibus & Magistratibus usu coeptô, ad *Basternas* se contulisse leguntur. Hoc certum, *Basternas*, non ab hominibus, sed à burdonibus, vel mannis, vel mulabus, portari consuevisse, ut hodie in nostris Lecticis videmus, quas basternas esse nemo iverit inficias, qui formam & usum ipsum & nomen etiam considerabit. Nam *Basternæ* sunt Lecticæ ex veterum Grammaticorum interpretatione. *Glossæ* Lexicales, *Ἀστιάσιον*, *Basterna*, [illegible]. Meminit earum Hieronymus *ad Eustoch. Præcedit caveas Basternarum ordo semivirorum.* Antiquus item Epigrammatographus *Collect. Pithœan. l. edit. Lugdun.*

Aurea matronas claudit Basterna pudicas,
Quæ radians patulum gestat utrumque latus.
Hanc geminus portat duplici sub robore burdo,
Provehit & modicè pendula septa gradu.

Ubi *duplex robur*, amites sunt basternarum, ut vocat *Palladius*, asseres videlicet, seu perticæ, aucupalibus similes, quarum *Festus* & idem modo memoratus *Palladius* meminerunt. Eadem planè habet & Isidor. *Orig. l.* 20. *c.* 12. Nec diversa tradit Servius, *ad Virgil. Æn. l.* 8. *v.* 666.

Pilentis matres in mollibus ----

Pilenta, inquiens, *sunt vehicula, sicuti nunc* Basternas *videmus. Erant autem tunc Veneti coloris, non ut nunc sunt russata, quibus castæ Matronæ uti non poterant.* Earundem mentionem facit Gregor. Turonens *l.* 3. *c.* 24. *Deuteria vero, cernens filiam suam adultam valde esse, timens, ne eam concupiscens Rex sibi assumeret, in basternam positam, indomitis bobus conjunctis, eam de ponte præcipitavit.* Vocis etymon quod attinet, *Basterna* ad verbum *βαστερνα* est, i. e. *gestatoria*, quô nomine Græci tam lecticam, quàm sellam, appellant, à *βαστάζω*, seu *βάσταγμα*, unde *βαστός*, *quidquid ferendo est*. Eædem porro non minùs ac lecticæ, matronas, in publico etiam secretè ac domesticè habebant: unde Isidor. in *Glossis Basternam* exponit *tectam manualem*, *tectam* absolutè, pro tecta lectica, quæ Græcè *κατάστεγον φορεῖον*, *manualem*, quòd à mannis duceretur. Et vetus *Epigramma* de Basterna,

Provisum est cautè, ne per loca publica pergens
Fuscetur visis casta marita viris.

In eo ergo solùm hoc vehiculi genus à lectica differebat, quòd non ab hominibus gestaretur: sed à burdonibus, ut in eodem *Epigrammate*. paulo antè habetur,

Quam geminus portat, duplici sub robore, burdo.

Et mentionem facit burdonum, qui hinc *Basternarii* dicti sunt, Ulpianus *l.* 48. *ff. de Leg.* 3. *Item jumenta, vel lectica vel sella vel Burdones*: quô nomine verò Pignorius servos intelligens, hôc fine adhiberi solitos è Liburnia inprimis servos viribus valentes, quos ad onera & lecticam parati consuevisse legimus, scribit, Vide Laurentium Pignorium *Comm. de Servis*, & Joh. Laurentium JCtum *de Re vehiculari*. Isidorus verò in *Glossis*, mannos dat basternæ; sicut burdones hi auctores. Sed *Porphyrio mannos* & *burgos* & *burichos* appellari notat. Idem Isidor. in *Originibus* à mulabus *Basternam* portari indicat, cùm ait, *à duobus animalibus* sed & muli & burdones plerunque confunduntur: *Gloss.* [illegible]: *mulus*, *burdo* &c. Cæterùm interna *Basternarum* undique tecta *caveas* appellârunt, *Acta* S. Susannæ, *Eadem horâ Præpedigna ascendit caveam basternæ & venit ad domum Gabinii.* Et S. Hieronym. *Ep.* 22. *Præcedit caveas basternarum ordo semivirorum.* Mollibus instratæ erant stramentis, ut auctor idem Isidor. quæ *lectos* videtur appellare Metellus in *Quirin. Eclogâ decimâ*,

Basternâ *vectus, quâ stratus erat sibi lectus.*

Ubi viri docti emendant. Latera specularibus fuêre clausa. Juvenal. *Sat.* 4. *v.* 21.

Quæ vehitur lato clauso specularibus antro.

Unde *radians latus*, in *Epigrammate* prædicto, *Basterna*,

Quæ radians latum gestat utrumque latus, &c.

Vide Juretum *ad Symmachum l.* 6. *Ep.* 15. Car. du Fresne *Glossar.* Salmas. *ad Lamprid. loc. cit.* & Rosweydum *ad Vitas Patrum*, ubi de *Basternis* multa.

BASTFUM, castrum in Italia munitissimum prope Padum, ubi Julius II. Pontifex insignem accepit cladem, inopinatò irrumpente Alphonso Ferrariæ Duce. Cœl. Rhodig. *l.* 5 *c.* 1.

BASTI, vulgò BAZA, urbs Hispaniæ Tarraconensis in regno Granatensi. *Ferrar.* aliàs Bastitanorum caput, prope montem Orospedam. Nunc paucis constat incolis, juxta fluv. *Guadalentin*, versus limites Regni Murciæ & Castellæ novæ, 7. leuc. ab Acci, & decem milliar. *Baudrand.*

BASTIA, urbs Corsicæ insul. caput, sita in parte insul. Boreali, ubi aliàs Mantinum & Mantinorum oppid. Gaudet arce munita & portu capaci, in littore Thusco, ibique degit Gubernator.

BASTITANI, Hispaniæ populi prope Turdulos, qui & *Bastuli*. Strabo *l.* 3. [illegible] *Ptolemæus*, [illegible]. Ex *Bastitanis* autem sive *Bastis* facti corruptè *Bastuli*, & corruptiùs *Blastuli*, apud Marcianum, *l.* 2. *Periegi*, ubi meminit circa Carteiam [illegible], nempe respectu originis. Nam ad eos maximè pertinent hæc Plinii, ut docet sermonis series, *Oram eam universam originis Pœnorum existimabat M. Agrippa.* Vide Bochart. *de Phœn. Col. c.* 683. *Nic. Lloydius.*

BASTONACUM, Gall. *Bastogne*, oppid. amplum Belgii, in Ducatu Lucemburg. propè Arduennam sylv. Alius Bastonia, estque adeo lepidum & cultum, ut dicatur incolis *Paris en Ardenne*, 8. leuc. à Lutzemburgo.

BASTONERII, in *Charta* Petri II. Aragonum Regis MSS. pro confirmat. Libertatum & Consuetudin. Catalaniæ, *Ordinamus quod Vicarius, Procuratores aut Officiales quicunque, Sagiones, aut Bastonerii nostri, nomine* [illegible], &c. [illegible] sunt, Apparitores, Bedelli, Italicè *Bastonieri*, Virgiferi. Vide Car. du Fresne *Glossar.* A Gallico *Baston*, unde quoque *Bastonerium*, arctissima custodia, in *Capitular.* Engilenheimensi *c.* 1. *in Capitulis* Caroli M. *l.* 6. *c.* 96. & Caroli C. *tit.* 20. 27. 29. alibique, fortè quòd Carcerum custodes baculis insignes essent, tum ad muneris indicium, tum ad coercendos incarceratos. Sic certè ministri Fletæ, antiqui apud Anglos carceris, *prisæ* hodieque dignoscuntur *baculis*, à quibus & ipsimet *Bastons* nuncupati sunt. Vide Spelmann. & Car. du Fresne *Glossar*,

BASTONUS Philippus, vide *Philippus*.

BASTONUS Robertus, vide *Robertus*.

BASTULI, qui & Pœni, populi fuêre Hispaniæ Bæticæ propè fretum Gaditanum & oram maris Mediterranei, ubi pars Meridionalior Andaluziæ, & pars maritima regni Granatensis Almeriam usque.

BASTUM, Græcè *βαστόν*, *baculus*, imò *quidquid ferendo est*; à *βάω*, *βῶ*, unde *βαστάζω* & *βάσταγμα*, vide: à quo *βαστὴ*, *βαστάγια*, & *βαστάγια*, quæ idem sunt cum *βαστοὶ* & *βαστοὶ*. Hinc etiam *Basta* pro calceis, vel sandaliis. *Hesych.* *Βαστα*, *ὑποδήματα Γαλατῶν*, *Basta*, *calceos Itali* scil. vocant. Nam *βαστὸς*, *calceus*, ut *ὑπόδημα*, ab eadem origine. Porro, asini clitellas & sagmata vox notat; indeque Græcum verbum *βαστάζω*, & vox Latina *Basterna* orta. Vide quæ diximus suprà in vocibus *Bastaga* & *Basterna*. Propriè verò *Bastum* seu *Bastus*, baculus fuit seu fustis, quô onera portabantur, unde Gallicum *Baston*. *Ἀναβαστὸν* pro eodem dicebant. Unde & *ἀναβαστοὶ*, quorum usus in puniendis adulteris: quos, pro mugilibus & raphanis, aliquando etiam manubriô securis aut fuste percuti consuevisse, dicimus ex *Appendice* Proverbiorum, ex Vatic. *Phalangas* Latini dixêre istiusmodi perticas; hincque *Phalangarios*, [illegible], &c. Istiusmodi igitur fuste Commodum orygis cornu transmisisse, tradit Æl. Lamprid. in *Vita* ejus *c.* 13. *Virium ad conficiendas feras tantarum fuit, ut elephantum conto transfigeret & orygis cornu* bastô *transmiserit.* Ita enim in optimo libro se legisse, cùm vulgati codices *basta* habeant, docet Salmas. *Not. ad h. l.*

BASULIENSES, vel BASYLIENSES, Libyæ gens, quæ cùm bellum gerit, noctu pugnat. Nicol. Damascen. apud Stobæum *de Legibus*.

BASULII, populi Libyæ.

BASURURA, fluv. Americæ meridionalis Caribanæ regionis. Cadit in Amazonum fluv. paulò infra Cuniguaram fluv. *P. Texeira.*

BATA, Asiæ vicus & portus, ubi Sinope urbs Austrum versus, huic oræ plurimum opponi videtur. Strabo *l.* 6. *c.* 1. Ptol. *l.* 5. *c.* 9.

BATÆ, Græcis *Βάται*, *Ptolem.* inter Sericæ p[illegible]s, memorantur Ammiano *l.* 23. *Bata vero*, *Australi celsitudini* [illegible] *accli*[illegible] de quibus vide Salmas. *ad Solin. p.* 989.

BATALA, antiquissimum Sidicinorum in Italia oppidum, *Liv.*

BATALARE arma, antiquis Bojariorum *LL. tit.* 3. *c.* 1. & *tit.* 2. *c.* 10. [illegible] *arma tractare* est quod exercitium tam apud milites, quàm gladiatores, in solo clypeo & gladio constabat, uti docet Vegetius *l.* 2. *c.* 14. & vidimus suprà, ubi de *Armorum exercitio*. Hinc *Batalatores*, Galli vulgò vocant, [illegible] & ludiones, qui in publico varios & mirificos armorum gestum edunt, quod verbum etiam vulgus transtulit, ad omne genus histrionum. Indidem *Batalia*, Italis *Battaglia*, Gallis *Bataille*, pugnam prœliumque notat, apud Senatorem *de Orthographia c.* 5. Helmoldum *Chronic.* Sclavor. *l.* 1. *c.* 93. alibique passim, &c. Vocis origo à *Batalibus*, sic enim recentiores dixêre pro *Battualibus*, de qua voce dicemus infrà suô locô.

BATALUS, tibicen lascivus, primùm omnium calceis fœmineis in scena usus est, artemque tibiarum omni mollitie depravavit, à quo dissolutos & parum viros *Batalos* vocant; tale fuit Demosthenis cognomen, teste Cæl. Rhodig *l.* 5. *c.* 13. *Libanius*, [illegible]. Unde *Hesych.* *Βάταλος*, [illegible]. Cæterùm *Βάταλος* apud Atticos pudendorum pars. Sic enim *Plut.* scribit, [illegible]. *Nic. Lloydius.*

BATANA, locus juxta Euphratem. *Steph.* Vide *Agbatana* apud eundem. Hic [illegible] Regum Mediæ & Persiæ fuisse, testatur Isidorus Characenus. *Ecbatana* vocant Qu. Curtius & Justinus. Hic *l.* 4. *c.* 5. *Se quoque, cùm transisset mare, non Ciliciam aut Lydiam (quippe tanti belli exiguam hanc esse mercedem) sed Persepolim, caput regni ejus, Bactra, deinde Batana, ultimique Orientis oras, imperio suo destinâsse.* Sic lege. Nam MS. habebat Batavamille (scil. Justin.) *l.* 12. *c.* 1. *Centum nonaginta millia talentûm Ecbatana congesta.*

BATANAGRA, urbs Indiæ intra Gangem. Quibusdam est *Naugrakut* urbs ampla, in dominio M. Mogolis, ad Hidaspem fluv. cum regione cognomine.

BATANCÆSARA, Indiæ intra Gangem urbs, *Ptol. Baccadul Castaldo*.

BATANE, vel **BATANÆA**, Syriæ vicus. *Steph.*

BATANEA, nomen Tetrarchiæ ab Herode M. relictæ Philippo, unà cum Paneade, Trachonitide & Auranitide, quô pactô plures Tetrarchiæ in unam coaluere sunt. Vide Josephum ubi de Testamento Herodis Magni, & plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin. p.* 576. Idem nomen, *Batania*, postea Ecbatanis Syriæ fuit, uti idem docet *p.* 1202.

BATAVIA, seu **PATAVIA**, incendiô penè tota conflagravit A. C. 1662. Aliàs *Batava castra*. Urbs triplex est; una dicitur *Passaw*, inter Danubium & Ænum; alia *Instadt*, & tertia *Stat*, quæ versus Bohemiam, & ubi Ilsa amnis in Danubium cadit. Vide *Patavia* & *Patavium*.

BATAVI, populi Germaniæ, de quibus Lucan. *l.* 1. *v.* 431.

> *Vangiones: Batavique truces, quos ære recurvò*
> *Stridentes acuêre tubæ.* ——

Auricomos appellat Silius *l.* 3. *v.* 608.

> *Jam puer auricomô performidate Batavo.*

Unde Martial. *l.* 8. *Epigr.* 33. *v.* 10.

> *Et mutat Latias spuma Batava comas.*

Nic. Hondius. Populi Belgii, in Veter. monumentis celeberrimi, ubi nunc pars maxima Hollandiæ, & minuta portio Geldriæ, cum parte provinc. Ultrajectinæ, Cluverius Geogr. *l.* 2. *c.* 12. Vide quoque infrà. Hi *Hollandi* vocantur. Sed Hollandia latiùs sumitur, quàm Batavia, *Baudrand.* Tacitus *de morib. Germanor. c.* 29. *Omnium harum gentium virtute præcipui Batavi, non multum ex ripa, sed insulam Rheni amnis colunt, Cattorum quondam populus, & seditione domesticâ in eas sedes transgressus, in quibus pars Romani imperii fierent. Manet honos, & antiquæ societatis insigne; nam nec tributis contemnuntur, nec publicanus atterit: exempti oneribus, & collationibus, ac tantum in usum præliorum sepositi.* Plin. *l.* 4. *c.* 15. *In Rheno ipso*, inquit, *prope centum mill. pass. in longitudinem nobilissima Batavorum insula.* Plutarchus in Othone: Τοῖς δὲ μονομάχοις ἐπιστρέψας εἰς κὰ ... [illegible] ... Ὄθων Ἀλφῆνος τοὺς ... Βατάβους. Lege Βατάβους vel Βατάουος. ... [illegible] ... Dio *l.* 55. ... [illegible] ... τὸ τῶν Βατάουων ... Zosimus *l.* 3. ... [illegible] ... Hinc *Batava auris* apud veteres pro dura. Martial *l.* 6. *Epigr.* 82. *v.* 5.

> *Cujus nequitias, jocosque novit,*
> *Aurem qui modo non habet Batavam.*

Nam quod vulgò legitur *severam*, è glossa videtur huc transmigrasse. *Nic. Hondius.* Eorum regio *Batavia* vulgò, *Le pays de Holland.* Regio tota admodum irrigua & fertilis, abundatque omnibus ad delitias necessariis. Excussô ante Seculum Hispanicô jugô Reipubl. potentissima evasit cum vicinis provinciis sub nomine Belgii Confœderati. *Baudrand.* Nannius *Miscell. l.* 10. ait in Hollandiâ multo infra terram ingentes arbores reperiri: unde quosdam opinatos esse, illic olim fuisse ingentes silvas, & vel vi ventorum vel terræ motu concidisse, atque adeò ipsam *Hollandiam* olim *Holtlandiam* esse dictam: sic etiam antiquissimis libris eam appellari; author est *Marc. Derpen*, irridens eos, qui *Hollandiam*, à *cavitate terræ*, nominari putent. Ab[illegible] ait, à *fæno* putare eam *Hoilandiam*, quia palustris est. [illegible] dicitur quasi *Het-land*. Batavos autem ab ea plaga, quæ etiamnum linguâ eorum *Der Betouwe* dicitur, vocatos credit Adolph. Merkerchus *c.* 14. *de vet. pronunc. L. Græcæ.* Imperito quidem Latinorum vulgo liceat omnem Hollandiam *Batavie* nomine appellare, eâdem scil. ratione, eôdemque jure, quô *Belgicam* nunc vocant id terrarum spatium, quod 17. Provinciis distinctum, dimidium sui in Germaniæ solo obtinet; cùm antiquitus omnis Belgica cis Rhenum constiterit; quôque jure Pannoniam dicunt Hungariam, quæ tamen vix tertiam sui partem in veteri Pannonia censeri potest. Vide quoque B. Rhenanum *Rer. Germ. Nov. Antiq. l.* 1. & ad eum *Notas* eruditas Ottonis Jcti haud pridem editas.

Urbes Batavorum, i.e. Hollandiæ, præcipuæ.

Alcmaria, *Alcmaer.*	Harlemum, *Haerlem.*
Amsterodamum, *Amsterdam.*	Horna.
Briela, *Briel.*	Lugdunum, *Leyden.*
Delphi, *Delft.*	Roterodamum.
Enchusa.	Trajectum inferius & Ultrajectum, *Utrecht.* Verùm hæc propriè non est urbs Hollandiæ, sed facit dominium disjunctum.
Gouda.	
Gertrudenberga.	
Goricum, *Gorcum.*	
Haga, pagus maximus, ubi Comitia, Gall. *la Haye.*	

BATAVIA, seu *insula Batavorum*, *Mosa parte quâdam Rheni receptâ, quæ appellatur Vacalis, insulam efficit Batavorum*, ut Cæsar *l.* 4. *Bell. Gall. c.* 10. scribit. Vacalis vel Vahalis vulgò dicitur *Wale* vel *Wael*, Rhenus *Rhyn*. *In Rheno ipso prope centum millium passuum in longitudinem nobilissima Batavorum insula & Cannenefatum*, ait Plin. *l.* 4. *c.* 15. Nimirum eam insulam à Batavis & Cannenefatibus incolebant: sed quia majorem insulæ partem Batavi obtinebant, nomen ei suum dedere, & dicta est *insula Batavorum*, ac *Batavia*. Id nos Tacitus docet in *l.* 4. *Hist. c.* 12. hisce verbis: *Batavi, donec trans Rhenum agebant pars Cattorum, seditione domesticâ pulsi extrema Gallicæ oræ vacua cultoribus simulque insulam inter vada sitam occupavêre: quam mare Oceanum à fronte, Rhenus amnis tergum ac latera circumluit.* *Ibid. c.* 15. *Cannenefates partem insulæ colunt, Gens origine, linguâ, virtute par Batavis, numero superantur.* Eginhardus scribit, in *Vita Caroli Magni*, *Vahalem fluvium Batavorum insulam à parte Meridiana præterfluere.* In tabula Theodosiana vocatur *Patavia* pro Batavia, & *Patavi Patabus* pro Batavus, (uti Dio *Patavos* [illegible] pro Batavos nominaverat:) ac ibidem Batavia sic describitur. *Foro Hadriani* 12. *Flenio* 18. *Tabla* 12. *Caspingio* 18. *Grinnibus* 6. *Addunduttimum* 18. Ex quibus *Forum Hadriani Voorburg* nunc dicitur, quasi *Foorburg*. *Flenium* vel *Fletum* castellum *Delft*, oppidum elegantissimum, impositum Fossæ Flietensi, *de Vliet* sive *Fliet* dictæ, ante 500. annos factæ, ut ait *Grotius* adversus *Cluverium*, qui Fossam Corbulonis eam esse existimabat. *Tabulas* vel *Tablas* vicum *Ablas* Cluverius exponit; *Caspingium*, castellum *Gorsenburg*, *Grinnes Rhenen* vicum, *Vadam* sive *Addunduttimum Wageningen*. *Grinnes* & *Vadam*, *vel.* 5. *Historiar. c.* 20. memorat Tacitus cum *Batavoduro*, & insulam Batavorum palustrem humilemque esse ait, & in sua *Germania c.* 29. *Batavos non multum ex ripa, sed insulam Rheni amnis colere, Cattorum quondam populum tradit.* Progressu temporis Insula Batavorum seu Batavia, corruptô & mutilatô nomine dicta est *Batua*. In Divisione Regni Lotharii A. C. 870. facta *Batua* ponitur inter *Comitatum Teisterbant* & *Hattuarias*. Chronicon *de Nortmannorum gestis*, in anno 839. & Annales Bertinianæ *insulam Rheni Patavum* nuncupant, ut suprà tabula Theodosiana *Pataviam*. *Batuam* in anno 885. Annales Mettenses vocant. *Godefridus illi obviam procedit ad locum Herispich, in quo Rhenus fluenta & Vahalis se alveô rejicientes, & ab invicem longius recedentes, Batuam provinciam suo gurgite cingunt. Hanc insulam ingredientes, salutis colloquia injuria excerunt.* Quam *Batuam provinciam* & *insulam* non semel appellant, appellant iidem Annales ibidem & *Frisiam*. A. C. 885. D. I. *Hugo rebellare disponens contra Imperatorem, legatos ad Godefridum in Frisiam occulte dirigit.* Nimirum Frisii cùm à Francis descivissent, Rhenum transgressi, in parte Bataviæ consederant, & castrum Dorestate vel Batavodurum, ac Trajectum ad Rhenum inferius cognominatum præter cætera loca occupaverant. Quare Beda *citeriorem Frisiam* vocat, ut distinguat ab ulteriore vel Transrhenana Frisia, regione magnæ Germaniæ. Bedæ, *in c.* 11 *l.* 5. *Historia*, verba hæc sunt de Pippino Duce Francorum, avo Pippini Regis: *Et quia nuper citeriorem Frisiam pulsô inde Rathbedô Rege ceperat, illò eos ad prædicandum misit.* (Wilbrordum Presbyterum cum 11. socius.) Quin & *Annales Bertiniani* Frisiam usque ad Mosam proferunt. Sic enim in anno 839. ibi legimus de tota Frisia ultra & cis Rhenum: *Ducatum Frisiæ usque Mosam.* *Cluverio* Bataviæ insulæ superior pars vocatur vulgò *de Betauw* seu *Betouw*, aliàs *Betuwe*. Valesio Insula Batavorum est inter veterem alveum Rheni, ac Vacalem qui Mosâ recipitur: & Betuviam *la Betuwe*, Ducatus Gelrensis portionem, ac magnam partem Meridianæ Hollandiæ seu Sudhollandiæ continet. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BATAVIA, urbs Asiæ in Java insul. sub Hollandis, ab A. C. 1619. antea *Jacatra*. Permunita est, in plano perferaci, & emporium celebre, cum castro & valido præsidio. Ibi residet Præfectus Generalis Societatis Holland. Indiæ. Oriental. 15. leucis à Bantamo in ortum, 60. à Materano, in occasum. Crescit indies splendidior.

BATAVIA, vulgò *Rivier Batavia*, fluv. Asiæ, in Carpentaria regione parte Terræ Australis recèns ab Hollandis lustratus, sed tantum versus ostia.

BATAVODURUM, oppid. German. inferioris in Batavis, *Durostadium* etiam Latinis dictum. Vulgò *Wyck de Duerstede*. De eo sic Vales. *Batavodurum* vel *Dorestate*, castrum vel (ut alii vocant) vicus *Dorestate* erat cis & ad Rhenum in parte ea Bataviæ, quæ à Frisiis Gente Germanicâ occupata, ac *Frisia citerior* dicta est. In Appendice *Chronici* Fredegarii hæc de Dorestate invenio: *Pippinus contra Ratbodum, Ducem gentilem Frisionum Gentis, adversus alterutrum bellum intulerunt castro Dorestate, illic belligerantes invicem annô* 697. In Annalibus Mettensibus *castrum quod dicitur Dorestadum*: in Annalibus Bertinianis, ad annum 834. *emporium quod vocatur Dorestadus*: in Chronico *de gestis Nortmannorum* nunc *Dorestadum*, nunc *Dorestatum villa Frisiorum* nuncupatur, in *Annalibus* Fuldensibus annô 847. *Dorestatum* quoque. Hic locus itaque olim *Batavodurum* appellabatur, h. e. Batavorum ostium, seu introitus Bataviæ. Tacitus eô nomine utitur, quum *Batavodurum*, *Grinnes*, *Vadamque*, *l.* 5. *Historiar. c.* 20. ceu loca vicina conjungit. Batavodurum ad Vacalim est, ut & Noviomagus. Vacalim autem vocant citeriorem vel Gallicum ramum Rheni, qui Mosâ recipitur. In usu sunt adhuc castri & emporii ambo nomina, vetus & recentius. Quippe nunc *Batenburg* dicitur, i. e. Batavoburgus vel Batavodurum, nunc *Wyck te Duerstede*, sive *Wych te Duerstede*, aut absolutè ac simpliciter *Durstede*, h. e. vicus Dorestate, vel Durostate. Et quidem Testrahanto vel Testrabento videtur attributum esse castrum Dorestate, & caput etiam ejus exstitisse. Quippe Annales Bertiniani *in rebus anni* 839. prope *Comitatum Batavorum*, *Comitatum Testrabentium Dorestada* memorant: qui *Comitatus Teisterbant* vocatur in Divisione Regni Lotharii inter Reges fratres Ludovicum & Carolum. *Notit. Gall.* longitud. 27. 15. latitud. 52. 10.

BATAVORUM Insul. vulgò *Betuwe*, pars Geldriæ, inter fluv. Rhenum & Vahalim comprehensa, satis longa, non æquè lata, ubi nullum magni momenti oppid. *Baudrand.* Vide *Batavia* seu *Insul. Batavorum.*

BATAVUS, apud Martialem *Apophoret. Epigr.* 176.

> *Sum figuli lusus, rufi persona Batavi,*
> *Quæ tu derides, hæc timet ora puer.*

Vultus seu persona, pueris terrendis excogitata, cujusmodi larvas *terricula* vocat Lucilius, apud Lactantium *l.* 1. *c.* 22. ut infrà videbimus, voce *Terricula*. Vide quoque *Formido*, *Larvati*, *Masquæ* &c.

BATE, pars tribus Ægeidis. *Steph.*

BATEA, Teucri filia, uxor Dardani. Diodor. Sic. *l.* 5. Vide Steph. in *Dardano*.

BATECOMBUS Guilielmus, vide *Guilielmus*.

BA-

BATENI, populi ad Caucasi montis juga, non procul à Bactris. *Plin. l. 6. c. 16.*

BATENIS, aut BATTENBOURG, oppid. Germaniæ inferioris in Geldria. *de Battenburg.* Batoues fratres duo, inter alios Belgii Proceres, jussu Albani, *unum plus uno caput plus valere, quam mille parvis piscicolis*, dicentis, capite plexi sunt, A. C. 1568. Vide *Ara Batavorum.*

BATENUS Henricus, vide *Henricus.*

BATERATA, *κώμη Ἀσσυρίων. Steph.*

BATHA insula, cum oppidulo ejusdem nominis, non multum abest à continente Britanniæ minore, vulgo *Baz*, aut *l'Isle de Baz.* Mentio ejus fit in *Vita S. Pauli*, ut & *Agrorum Leonensisque pagorum* i. e. *d'Ack & de Leon.* Ibi est, *Monasterium Bathense*, ab insula cognominatum, in Diœcesi Leonensi, quod originem suam S. Paulo debet. Quippe in *insula Batza* minori Britanniæ adjacente, & à continente atque ab oppido Leonensi parvo freto divisa, magnâ & vicis infestâ, cum plurimo grege Monachorum sibi subjectorum diu versatus dicitur Paulus: quam insulam multo post ejus mortem Normanni crebris incursionibus vastavêre, diripuêre, & omnia ejus ædificia ad solum usque incendio pessumdedêre. *Cambdenus Bathiam ab Ælsigeo* dicte existimat, à Nostris *Isle de Bas*; ab Anglis suis *Basseyde*: cujus de Batta conjecturæ vix possum accedere. Vales. *Notit. Gall.*

BATHANATII, tractus Pannoniæ inferior, ad Savi amnis confluentium cum Danubio, non longe ab ostio Dravi fluv. *Bathmonster* seu *Bathajeck Lazio.*

BATHANEA & BATANÆA, regio est Trachonitidi confinis, sita trans Iordanem, in tribu Manasse, cujus incolæ à *Josepho* Batanæi dicuntur.

BATHEUS, Siciliæ fluv. *Ptol. Jati Fazello* dicitur. Lege *Bathys.*

BATHIS, *Ptol. Jati*, *Fazello* fluv. Siciliæ, apud Elymam, urbem excisam, ad 3. mill. pass. non longè à Panormo fluens. Dicitur ab Jeta oppid. juxta quod oriens decurrit.

BATHNE, in tribu Aser. Hieronym. *de Loc. Hebr.*

BATHONIA, ex vita S. Elphegi, *Abenmancestre*, locus Angliæ, ubi hic occisus. *Matthæus Westmonasteriensis.* Item, urbs Episcopalis Britanniæ, sub Archiepiscopo Cantuariensi; vide *Aquæ Solis.*

BATHONIUS Andreas, vide *Andreas.*

BATHORIA, Familia Transylvaniæ inclyta, unde plurimi regni hujus Principes. Stephanus *Bathoreus*, post Joh. Sigismundi mortem, Princeps electus est A. C. 1571. Maximiliano parìter Imperatori & Selimo probatus. Dein decedente Henrico III. Poloniæ Rex, bello contra Moscos præclarè gestò, inclytus, obiit A. C. 1586. Tria dixerat Deum sibi reservâsse, *aliquid ex nihilo producere, scrutare conscientias, & nosse futura.* Intereà in Transylvaniæ regno ei successerat Christophorus frater, cui cum domus Austriaca non favebat, ob fratrem in Poloniæ regno prælatum, Constantinopoli opem quærere coactus est. Obiit A. C. 1581. Successit ei Sigismundus fil. qui Austriacæ domui reconciliatus, Balthasarum patruum occidit, Stephanum verò & Andream cognatos reos Majestatis pronuntiavit, ob turbas. Postea regnò cessit Andreæ Cardin. cognato; quod cum hic tueri non posset, in Rodolphum II. Imperator. illo translato, obiit Pragæ, A. C. 1603. Dein Gabriel *Bathoreus*, Princeps electus, A. C. 1608. postquam Botzkay & Rakozius præfuissent: Sed ob luxum & sævitiam suis exosus, interemtus est. A. C. 1613 Isthuantfi, *Hist. Hung. l. 24. & seqq.* Vide & *Christophorus.* It. *Gabriel.*

BATHRACUS, *Ptol. Βάτραχος*, manuscr. Seldeni, oppid. Marmaricæ littorale, *Trabuco*, *Mercat.* inter Chersonesum magnam, & Antipyrgum ad Ortum.

BATHSHEBA, Uxor Uriæ, posteà Davidis & mater Solomonis. Sulp. Severus, *l. 1. c. 66. Qui tempestate Bersaben quandam, miræ fœminam pulchritudinis, stupro compertam habuit. Hæc viri cujusdam uxor, qui tum in castris erat, fuisse traditur.* Ubi secutus errorem Græcorum vocat *Bersaben*, quæ in Ebræis & Latinis codicibus *Bathsheba*, vel *Bethsabe* dicitur: quem tamen errorem scribis libentius tribuit *Drusius*, quam interpretibus, & videtur natus ex affinitate literarum *ϑ* & *ϱ*. Fuit autem *Bathsheba* filia Eliam, quem Hebræi apud *Hieronymum* tradunt fuisse filium Achitophel, qui ob eam causam postea conjoravit cum Absalomo. Id etiam probabile esse censet ex Hugone *Salianus.* Potuit enim Achitophel avus esse 60. annorum: Eliam pater 40. *Bathsheba* filia 18. Idem censet *Abulensis* & alii. [illegible] vocat *Josephus.* *Nic. Lloydius.*

BATHUEL, i. e. *filiatio Dei*, aut *mensura*, vel *desertum Dei*, fil. Nachor ex Melcha, pater Labanis & Rebeccæ, Gen. *c. 22. v. 22.* Item civitas in tribu Simeon. 1 Paral. *c. 4. v. 30.*

BATHYCLES, vir quidam dives ac sordidus, unde Proverb. *Bathyclis calix*, in eos, qui divites cum sint, sibi tamen vivunt.

BATHYCOLPUS, fluv. ad Thracium Bosporum. Turcis *Buiuere*, quod *magnum ventrem*, vel *magnum flumen* significat, teste *Petro Gyllio.*

BATHYLLUS, adolescens Samius ab Anacreonte dilectus. Horat. *Epod. Od. 14. v. 9.*

Non aliter Samiô dicunt arsisse Bathyllô
Anacreonta Teium. ----

Item Pantomimus. Patriâ Alexandrinus, Mæcenatis delitium. Juvenal. *Sat. 6. v. 63.*

---- *Molli saltante Bathyllô.*

Persius, *Sat. 5. v. 123.*

---- *Nec cum sis cætera fossor,*
Tres tantum ad numeros Satyri movêare Bathylli.

Juvenalis iterum *Sat. 13. v. 119.*

---- *Ut video, nullum discrimen habendum est,*
Effigies inter vestras, statuamque Bathylli.

Tacit. *l. 1. Annal. c. 54. Indulserat, ei ludicro Augustus, dum Mæcenati obtemperat, effuso in amorem Bathylli.* Vide Scaligerum, *Animadversion. Euseb. p. 155.* Et quidem is Bathyllus Pantomimus, cum Pylade inventor fuit saltationis, qualis Augusti temporibus in scena versabatur, & quæ post illa tempora viguit passim, quæque nihil amplius commune, aut conjunctum habebat, uti prius, cum Comœdia & Tragœdia, sed seorsim veniebat in Orchestram, ut dicemus pluribus infrà, ubi de *Pantomimis.* Neque verò solùm hi duo *ὁμότεχνοι*, sed & *ἀντίτεχνοι* fuêre. Primas enim in Tragœdia & tragicis argumentis saltandis cum Pylades obtineret, *Bathyllus* in Comœdia & comicorum argumentorum desaltatione principatum sibi vindicabat. Namque licèt Italica saltatio, cujus auctores hi memoramus, ex Tragica, Comica & Satyrica saltationibus esset composita, haud ita tamen ex omnibus mixta erat, ut confunderentur, & ex tribus una fieret saltationis species: sed quum omnia Tragœdiarum Comœdiarumque & Satyrorum argumenta primi saltare instituissent, Tragœdias secundùm tragicæ saltationis leges, Comœdias verò, juxta comicæ saltationis instituta, desaltabant. Hinc & inter ipsos Auctores ac inventores Artis facta divisia est, & in diverso saltationis genere contraria quoque factio instituta, quam ad discipulos suos & artifices per longam seriem successores uterque transmiserunt. Erat autem Pyladea saltatio, gravis, tetra, fastuosa, superciliosa, affectuum plena & tragica tota; cujus argumenta, antiquorum Poetarum tragœdiæ, Deorum Heroumque facta, personæ, Dii, Duces, Heroës & Reges: *Bathyllea* contrà hilaris, jocosa, pedestris, quæque tota in rebus lætis versabatur, per omnia Comicæ saltationi affinis; inducebat aut Satyrum saltantem & cum Amore comessatum euntem, aut Panem, aut Echo, aut Ledam à cygno compressam & cætera ejusdem argumenti. Juvenal. *loc. cit.*

Chironomon Ledam molli saltante Bathyllô.

Ejusdem saltationis *ὑπορχήματα* propria facere videntur *Plutarchus* & *Athenæus*: quo nomine dicebantur cantica, quæ in Comœdiis Latinis antiquis ad manum ab histrionibus cantabantur. Unde *saltatio Bathyllea* revera fuit *ὑπορχηματική*: uniformis enim erat, & simplex & nihil aliud quam saltabat. Nullam enim moram, nullam *ἦθος* admittebat, sed concitatissimò ferebatur motu, cujusmodi [illegible] Baccho & Veneri adsignat Lucian. in *l. [illegible]*, i. e. *concitatas & celeres gesticulationes.* Atque prout ejusmodi ferme tantùm hypotheses & personas eligebat, quas saltare semper & moveri deceret, ut Panes, Satyros cum Amore comessabundos & lascivientes, aliasque similes jocis & saltibus adsuetas, quales ex Comœdia & Satyrica notæ sunt multæ. Porrò in *Bathyllea* una tantùm ferè persona saltabat, ut Pan, aut Echo, aut Satyrus: unde *ὑπορχήματα* Bathyllum saltare consuevisse tradit *Athenæus*, Panis aut Satyri nimirum. Pyladeæ verò saltationis histriones, non nudum aliquod aut simplex sicutunque hyporchema desultrunt, sed plura aliquando in uno argumento, &c. Uti verò Pyladeæ ac *Bathyllea* Artis factiones per longam seriem ad posteros propagatæ sunt, ita plurimi utriusque successorum nominibus Autorum suorum insigniti leguntur, *Pyladæque* aut *Bathylli* dicti, licèt non pauci aliter nominati fuerint. Sic ætate Galeni, h. e. Marci Philosophi Imperatoris cum tres nobilissimi Pantomimi orchestram calefacerent, qui vicibus saltabant & in orbem, duo illorum *Pylades* & *Morphus* nominantur Galeno [illegible]: tertius, quem quidem non nominat, proculdubio *Bathyllus* fuit, &c. Nec omittendum, quamvis Pylades in Tragœdia, in Comœdia *Bathyllus*, excellerent, tragicas tamen [illegible] etiam Bathyllum aliquando saltâsse, & comicas Pyladem. Sed in fabulis Tragici argumenti multum sibi dispar Bathyllus & in Comicis Pylades inventus est. Seneca *Controvers. l. 3. Et ut ad morbum meum te vocem Pylades in Comœdia, Bathyllus in Tragœdia, multum à se aberrant.* Vide Salmas. *ad Vopisc. in Carino Imper. c. 19.*

BATHYNIAS, fluv. idem qui *Bathycolpus.*

BATIACA, Græcè *Βατιάκη*, item *Βατιάκιον*, inter pocula memoratur Diphilo & Philemoni apud Athen. *l. 11.* Ex ære Persico vel Indico fuit, de quo sic in *Mirabilibus* Philosophus: [illegible] *Aiunt ei esse in India tam lucidum, & purum & rubiginis expers, ut colore ab auro non dignoscatur. Sed & inter Darii pocula aliquot esse batiacas, de quibus aliter, quàm ex olfactu dijudicari non posset, utrum ærea vel aurea sint.* Ita ergo *Batiaca* propriè fuerunt Persica pocula ex istiusmodi ære facta. Nomen à cucurbitæ forma & amplitudine sumtum videtur, quæ Chaldaicè *בטיחא* *batiach* dicitur, ut Arabicè *batich.* Ampla autem hæc pocula fuisse etiam unde discas, quod *λαβρώνιον*, poculi genus latissimum, [illegible] appellatum, *Diphilus* apud eundem *Athenæum* simile esse ait [illegible], &c. Bochart. *Hieroz. Part. post. l. 6. c. ultimo.* De ære verò hoc aurei coloris, diximus suprà aliquid in voce *Æs.*

BATIÆ, civitas mediterranea Epiri. Strabo *l. 7.*

BATIANA, oppid. Galliæ Narbonensis in Segalaunis, ubi nunc fortè *Laurïol*, in Delphinatu, 1. leuca à Rhodano.

BATICALA, urbs Asiæ, in India & insul. Ceylani, in ditione Holland. à paucis annis. Urbs est regni cognominis in ora Orientali Insul. 40. circiter leucis à Columbo urbe.

BATICALA, urbs Asiæ, in peninsul. Indiæ cis Gangem, in ora littorali maris Malabarici, caput regni cognominis sub Rege

Onor, sed in feudum Bisnagaræ Regis. Portu gaudet sat capaci, inter urbes Onorum & Barcelorum, in Canara regione.

BATIEIA, Ili tumulus in Troade. Strab. l. 3. Vide Steph.

BATIENI, Ptol. oppid. Liguriæ, Batieni Paterculo, in agro Ticinensi, quorum oppid. Augusta Badienorum, Pado imposita. Vide ibi.

BATILDE, vulgò BAUDOUR, à Piratis redemta, per Erchinoaldum, Magistrum Palatii, sub Clodovæo II. quidam, formâ illectus, uxorem duxit, circa A. C. 548. ex Saxonum, qui in Anglia regnabant, familia creditam, atque ex ea Clotarium III. suscepit, quo minorenni, illa cum Erchinoaldo, regnum administravit, Childericum & Theodoricum. Mezeray in Clodov. II. Aliquot monasteriorum fundatrix.

BATILLUM seu US, apud Trebellium Pollion. in Claudio, c. 14. cocitium quotidiana batilla quatuor: hama est quæ igni admovetur. Gallicè une pale a feu, Græcè πυράγρα. Scribit enim Suidas, non unô locô, πυράγρα vulgo suâ ætate dictam, quæ antiquitus fuerit appellata ἄμη. Hamas autem, inter instrumenta, quibus veteres in restinguendis incendiis utebantur, fuisse discimus ex l. 3. de Officio Præfecti Vigil. & alibi in Pandectis, item ex Juvenali Sat. 14. v. 305. Sed istæ sparteolorum hamæ magnitudine & fortasse etiam formâ nonnihil differebant à batillis focorum. Meminit horum Plin. quoque l. 33. c. 8. Argenti duæ differentiæ: batillis ferreis candentibus ramentô imposito, quod candidum permaneat, probatur. Et l. 34. c. 11. Ærugini experimentum in batillo ferreo. Marcellus item Empir. c. 17. Spongiam supra batillum torrebis & diligenter teres. Et Apicius l. 7. c. 9. Petaso cum elixatus fuerit, decarnabis & armillam in illum candenti batillo inures, &c. Sed & Batillum appellârunt foculi gestatilis ac arulæ genus, quod prunâ plenum Principibus viris præferebant, ad odores incendendos. Quomodo accipiendus, Horatii locus, de Fundano scriba, qui immeritos honores sibi arrogabat, l. 1. Serm. Sat. 5. v. 34.

> *Fundos Aufidio Lusco Prætore libenter*
> *Linquimus, insani ridentes præmia Scribæ,*
> *Prætextam & latum clavum prunæque* batillum.

Atque ab hac voce eâ notione acceptâ Veteres, ob similitudinem, vocaverunt laminas argenteas, utrimque ad laterum margines curvatas, quibus pugionum & ensium vaginas operiebant, ut hodie à Germanis fit. Plin. l. 33. c. 12. ubi de argenti in luxum abusu: Et quid hæc attinet colligere, cum capuli militum ebore etiam fastidito, cælentur argento vaginæ batillis, baltheis laminæ crepitent. Alii tamen Catillos legunt, clavosque exponunt argenteos, quorum capita catillorum figurâ extuberant. Dalechampius ad loc. Apud Abdiam Histor. Apostol. l. 9. Erant autem virgines cum lyris cantantes, aliæ cum tibiis: aliæ cum tympanis, aliæ cum batillis & thuribulis: vox Musicum instrumentum notat, ex metallo, ad baculi formam, annulis undique refertum, qui percussi continuè sonuerint, Dominico Macro, qui in Templis Armeniorum instituendi harmoniam sæpius, inter sacra, se audivisse refert; in Hierolexico. Atque hi omnes Batilli ferrei erant: è ligno illi, quorum meminit Varro de R. R. l. 1. c. 50. Vide Salmas. Not. ad Pollionem loc. cit. & infrà quoque Vatillum.

BATINA, vel BANTINA, oppid. Apuliæ, Horat Carm. l. 3. Od. 4. v. 15.

> *Saltusque Bantinos, & arvum*
> *Pingue tenent humilis Ferenti.*

BATIS, Eunuchus, Præsidiariorum militum Gazæ Dux, quem captâ urbe, egregiâ editâ pugnâ, multis vulneribus confectum, quia supplex Alexandro fieri noluerat, per talos spirantis loris trajectis religatum ad currum ac circa urbem equis trahendum Macedo curavit. Curt. l. 4. c. 6.

BATMANSONIUS Johannes, vide Johannes.

BATNÆ, civitas Osrhoenæ. Steph.

BATNÆ, oppid. Mesopotamiæ, apud Nisibim, amœnitate Tempe Thessalici comparandum. Ammian. Steph. Zosim.

BATO, Dux Pannoniorum, qui conquesti, quod Romani ad greges custodiendos non canes vel Pastores, sed lupos mitterent, arma sumserunt, A. C. 8. Dio Cass. l. 55.

BATOCHINA, insul. Mauricam appellant, magnam partem eorum, quæ ad victum necessaria sunt & cultum, Moluccis insulis suppeditat.

BATON Sinopensis, rerum Persicarum commentarios condidit: cujus rei auctor nobis Strabo l. 12. ubi de Sinope, Ἄνδρας ἐξήνεγκεν ἀγαθούς. Τῶν μὲν φιλοσόφων Διογένη τὸν Κυνικὸν, καὶ Τιμόθεον τὸν Πατρίωνα. Τῶν δὲ ποιητῶν Δίφιλον τὸν Κωμικόν. Τῶν δὲ συγγραφέων Βάτωνα τὸν πραγματευσάμενον τὰ Περσικά. Plut. in Agide & Cleomene. Idem de Thessalia & Æmonia commentatus est. Athen. l. 14. Βάτων ὁ Σινωπεὺς ἐν τῷ περὶ Θεσσαλίας καὶ Αἱμονίας ... Item librum edidit, περὶ Ἴωνος ποιητοῦ, de quo vide Jonsium p. 181. Item, Poëta Græcus, Suidas.

BATON, Amphiarai auriga, Polybius.

BATORIUS Franciscus, vide Franciscus.

BATRACHOMYOMACHIA, nomen carminis, ranarum murumque pugnam continentis, quod Homeri nomen præ se fert. Et pro Homerico scripto agnoscit illam Statius Præfat. Sylvarum ad Stellam: Sed & culicem legimus & Batrachomyomachiam etiam agnoscimus. Nec quisquam est illustrium Poëtarum, qui non aliquid operibus suis stylo remissiore præluserit. Dubitârunt tamen olim non pauci, neque injuriâ, ut multis argumentis demonstrari posset. Inter quos Henricus Stephanus Schediasmatum l. 6. c. 22. laudatô exemplari, cui Tigretis Car. titulus fuerit inscriptus: Et Petrus Nannesius Commentar. ad Phrynichi Dictiones Atticas. Vide Casparum Barthium Animadversion. in Statium l. 1. p. 5.

BATRACHUS, sculptor. Plin. l. 36. c. 5. Nec Sauram atque Batrachum obliterari convenit, qui fecêre templa Octaviæ porticibus inclusa, natione & ipsi Lacones.

BATTA, provinc. mediterranea regni Congi in Africa, cum oppid. cognomine ad Barbelam fluv. P. du Val.

BATTARUS, non quidem arboris sive herbæ nomen est, ut voluit Domitius, sed fluvii Guattaro, ut placet Scaligero, cujus meminit Valerius Cato Diris suis initiô,

> *Battare, cycneas repetamus carmine voces.*

BATTI, Dux Tartarorum, magna cum manu ex Scythia in Russiam irrupit, cûjus universâ potestati suæ subjectâ, Russiæ Duces omnes, e Waregis Imperii Russici conditoribus ortos, in miseram servitutem redegit, circa A. C. 1221. Sic Russia Tartarico jugo subjecta, sub eo gemuit, usque ad tempora Basilii, qui circa A. C. 1500. gentem in pristinam libertatem asseruit. Interea Tartarorum Zavolhensium Imperatore. Russis pro arbitrio Duces dederunt, quorum quàm absolutum in eos dominium fuerit, legere est, apud Herbersteinium, Petrum Petræum, aliosque Rerum Musc. Scriptores, Georg. Hornius Orb. Imper. p. 175.

BATTIADES, Callimachus à Batto patre. Ovid. in Ibin, v. 53.

> *Nunc quô Battiades inimicum devovet Ibin:*
> *Hôc ego devoveo teque tuosque modô.*

Stat. l. 5. Sylv. 3. v. 157.

> .... *Tu pandere doctus*
> *Carmina Battiadæ.*

Item Battiadæ dicti sunt Cyrenenses à Batto Cyrenes conditore. Sil. Ital. l. 3. v. 253.

> *Nec non Cyrene Pelopis stirpis nepotes*
> *Battiadas parva fidei stimulavit in arma.*

Idem l. 2. v. 61.

> .... *Et iniquô sole calentes*
> *Battiadas.*

BATTIS, puella, quam Philetas Poëta elegiographus suis carminibus celebravit. Ovid. Trist. l. 1. El. 5. v. 2.

> *Nec tantùm Coo Battis amata suo est.*

BATTO, fil. Changii, Tartarorum Rex, frater Occitai. Hic cùm patris successor fratres cum copiis ad ceteras orbis partes subjugandas misisset, Batto, cui Septentrio obvenit, Moscoviam subjecit, Russiâque, Poloniâ & Silesiâ, devastatis, ad Lignitium Henricum Ducem, magiæ ope, cruentissimô prælio vicit, ipsô cum Poppone Crucigerorum M. occisô. In cujus victoriæ argumentum IX. ingentes saccos auriculis cæsorum impletos domum misit. A.C. 1242. Bonfin dec. 2. l. 7. M. Cromer. l. 8.

BATTOLOGIA in Sacris, Gentilium, Pharisæorum & Christianorum quorundam, vide infrà in voce Litania.

BATTON, Comicus, cujus fabulæ apud Suidam sunt Ἀνδροφόνος, & Εὐεργέται.

BATTUALIA, dicta sunt, cùm milites vel gladiatores ad palum exercebantur. Glossa, γυμνάσια μονομάχων, exercitationes monomachorum. Recentiores battalia dixêre: Adamantius Martyrius, Battualia, quæ vulgò battalia dicuntur, exercitationes autem militum vel gladiatorum significant. Inde etiam Battuatores τοὺς ὁπλομάχους dici putat Salmas. Sic enim legendum, cùm vulgò Bartuatores legatur. Battuere namque & battuare dicebant locô τύπτειν vel σκιαμαχεῖν, battuatorium, σκιαμαχεῖον. Ut autem milites ad palum sudibus, sic gladiatores ad eundem sudibus quoque battuebant. Hinc Battualia & Palaria, de exercitationibus militum & gladiatorum, &c. Vide Salmas. ad Æl. Spartian. in Hadriano, c. 26. & infrà, ubi de Monomachia ac Palo.

BATTUS I. Lacedæmone oriundus, Cyrenes in Africa conditor, anno 2. 32. Olymp. Euseb. Chron. quem Callimachus ait progenitorem suum fuisse Strabo l. 17. Battiades Ovidio in Ibin, v. 53. hinc dictus. Juxta Cretam insula est, nomine Thera, unde profectus Battus in Africam venit, ubi Cyrenas urbem condidit. Hujus beneficii memores Afri silphium illi sacrârunt, quod apud eos herba hæc gloriam inter herbas obtineat primam, ut cujus caulis, succus, folia, fructus, omnia denique, quæ in silphio sunt, preciosa sint & utilia. Amplius Batto numisma percusserunt, in cujus altera parte regia facies sculpta erat, in altera silphium, quô donatus à Cyrenæis Battus fuerat. Hinc factum est, ut Batti silphium, pro raro & novo quopiam honore vel dono accipiatur. Significat autem Regem in lingua Libyca. Hesych. Βάττος, βασιλεύς, τύραννος. Λίβυες. Hic linguæ usque adeo impeditæ fuit, ut verbum βατταρίζειν ab eo originem traxerit. Suidas. Unde Hesych. Βαττός, τραυλόφωνος, ἰσχνόφωνος. Nic. Lloydius. Et Battus quidem primò urbem condidit in Therea insula Libyæ adjacenti, deinde locum Libyæ Ἄζιριν (vel Ἄζιρις) vocatum amœnissimis collibus inclusum 6. annis incoluit. Septimô autem in locum, cui Ἴρασα nomen, transiit, ubi Fons Apollinis, Herodotus l. 4. c. 156. & deinceps. Fons iste indigenis Κύρη vocabatur, cujus Callimachus Cyrenæus meminit Hymno in Apollinem. A fonte urbi nomen. Vide Cyrene, it. voce Chronos. Successit illi in regno Arcesilaus fil. de quo suprà. Nummus, quem ejus in honorem Cyrenæi cuderunt, unâ parte caput Ammonis, alterâ caulem silphii habebat, cum inscriptione, KYRA, h. e. KYPHNAIΩN, unde Proverbium Βάττου σίλφιον, de raris honoribus. Ejus picturam nummi ex eo, qui fuerat Antonii Pisonis Medici, expressit Yvo Villiomarus, h. e. Josephus Scaliger advers. Titium l. 1. c. 24. Nec contenti civili hôc honore Cyrenenses, etiam præterea ei statuêre, ut Herodotus Melpom. ait τεμένεα καὶ ἱερωσύνας, fana ac ceremonias: quorum auctus iis, ut

abrolena

ibidem legas, fuit Demonax ex Mantinea Arcas: qui occasione oraculi Delphici, eò à Mantinensibus missus erat. Vide Gerh. Joh. Voss. *de Orig. ac Progress. Idol. l. 1. c. 32.* Salmasio verò, quandiu *Battiadarum* nomen Cyrenis regnavit, nummos eâ formulâ percussos habuisse videntur, qui, ab uno latere Batti *imaginem*, ab altera Cyrenas Reginam & silphium Batto offerentes præferebant. Eâ verò familiâ extinctâ, postmodum eandem silphii, & Hammonis effigiem demum insculpsisse Cyrenenses, docet, ad *Solin. p. 358.* Certè Aristotelis hæc traditio est, quam posuerat in τῇ Κυρηναίων πολιτείᾳ. Et vetus Interpres Aristophanis, Βάττος, inquit, [illegible] *Battus Cyrenen condidit, veniens è Thera, Creta Insula: quem magno honore excipientes Libyes, donarunt ei pulcherrimum silphium. Et in nummo sculpserunt eum in altera parte Regnum, in altera silphium ab ipso acceptum.* Unde Tzetzes,

> Βάττος δ' [illegible]
> Ἐν τῷ νομίσματι [illegible]
> Τοῖς Κυρηναίοις [illegible]

Vetus tamen alter *Aristophanis Scholiastes*, non in nummo, sed in statua, aut annulo, eam figuram repræsentâsse Cyrenenses dicit. Verum de nummo facilè credi potest. Namque & in aliis nummis quamplurimis urbes & provincias videmus specie fœmineâ flores aut fructus ferentes & Ducibus Regibusque benefactoribus suis eos offerentes. Unde nil mirum, si idem fecere Cyrenenses, quibus silphium, res tum novella erat, utpote septem annis ante urbem à Batto conditam, subitò piceo madefactâ tellure, apud illos natum, quum anteà non extaret, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 358. & 359.*

BATTUS II. prioris ex Arcesilao filio nepos, patri successit. Sub eo colonia magnum cepit incrementum, unde is Εὐδαίμων, *Felix* cognominatus est. Herodot. *d. l. Sub Rege tertio*, qui Battus Felix *nominatus est*, *Pythia oraculo suo Græcos cunctos ad navigandum in Libyam cum Cyrenæis habitatum induxit.* Hunc Solinus videtur intellexisse, cùm c. 30. dixit: *Cyrenas Battus Olympiade XLI. condidit*.

BATTUS, pastor Pelius, quem Mercurius in Indicem commutavit. Nam cum Apollo Admeti Regis armenta pasceret, Mercurius boves quasdam, quæ longius processerant, furtò abactas in sylvis occultavit, *Battoque* eandem equarum custodi, à quo uno visus fuerat, mandavit, ne cuipiam illud furtum indicaret; quod ut libentius faceret, vaccam pulcherrimam ei donò dedit. Mercurius verò abiens, ut hominis fidem experiretur, sumptâ aliâ figurâ paulo post ad eum rediit, rogans, an vaccas quasdam illac transeuntes vidisset, pollicensque, si indicaret, vaccam se illi cum tauro daturum. *Battus* itaque spe corruptus, sub quo monte pascerentur, indicavit: ob quam perfidiam Mercurius eum in lapidem, qui *Index* dicitur, commutavit. Ovid. *Met. l. 2. v. 702.*

> *At senior, postquam est merces geminata, sub illis*
> *Montibus, inquit, erunt, & erant sub montibus illis.*
> *Risit Atlantiades. Et, me mihi, perfide, prodis?*
> *Me mihi prodis? ait. Perjuraque pectora vertit*
> *In durum silicem, qui nunc quoque dicitur Index.*

BATTUS, ineptus Poëta, qui in carmine conficiendo eadem sæpius repetebat, unde Βαττολογία, inepta verborum redundantia, seu ejusdem rei vitiosa repetitio. *Suidas*, Βαττολογία, ἡ πολυλογία, ἀπὸ Βάττου τινὸς μακροὺς καὶ πολυστίχους ὕμνους ποιήσαντος, ταυτολογίαν ἐχόντων. *Hesych.* Βαττολογία, ἀργολογία, ἀκαιρολογία. Theophylact. *in Matth. c. 6.* Βαττολογία ἐστὶν ἡ φλυαρία. Οἷον, τὸ αἰτεῖν τὰ [illegible], δόξαν, πλοῦτον, νίκην. Subdit, Βατταρισμὸς δέ ἐστιν ἡ [illegible], ὡς ὁ τῶν παίδων.

BATUECI, populi Hispan. vulgo *los Batuecos*, in regno Legionensi, in montanis, inter Cauriam & Salamanticam. Suntque reliquiæ Gothorum, & inventi fuerunt ultimò seculò, à Duce Albano. *Marians.*

BATULUM, castellum Campaniæ, cujus incolæ Turno in auxilium venerunt adversus Æneam. Virg. *Æn. l. 7. v. 739.*

> *Quique Rufas Batulumque tenent, atque arva Celennæ.*

BATUM, fluv. Italiæ in agro Brutio prope Blandam urbem. Plin. *l. 3. c. 5.*

BATUS, mollitie infamis, Schol. *in Aristoph. Plut.* Item Historicus Græcus, in 2. Histor. Atticæ adducitur à Pindari Scholiaste, *in Isthm. Od. 4.*

BAVACUM, oppid. permunitum Hannoniæ Comitatus, aliter Bagacum seu Baganum, ad *Hajneau* amnem. Deficit indies. 3. leuc. à Valencenis. Vulgo *Bavay*.

BAVAI, i. e. *in luctu*, vel *miseria*, nomen viri. Nehem. *c. 3. v. 18.*

BAVARA, in *Vita* B. Catharinæ Bonon. *Sibi, quam sacra virginem*, bavaram *vocant deposuit*: velum est ad jugulum tegendum, quò Moniales mentum constringunt, apud Car. Macrum *Hierolex.*

BAVARIA, vulgò BEYERN, Ducatus Germaniæ, secundus Imperii circulus, ab *Avaribus* Hunnorum reliquiis, nomen habens, qui Noricis expulsis ea in terra consederunt, & B. literâ adjectâ Bavariam dixerunt, ut quidam volunt. Marcus verò Bacrnwick natum id nomen à *Bavarino*, Tuscorum Rege dicit: dicitur & *Bojaria*, à Bojis Cisalpinæ Galliæ populis, qui hôc locô aliquando sedes habuisse leguntur. *Noricum* etiam dicebatur, à Noris, Duce quodam, qui ex Orientalibus partibus huc profectus Ratisbonensis urbis fundamenta jecit. Conterminos habet ad Boream Francos: ad Occasum Suevos, ad Meridiem Alpes Italas, ad Ortum Austrios & Boemos. Dividitur in Cis-Danubianam & Trans-Danubianam: Cis-Danubiana rursum in Athesinam juxta Athesim fluvium, in Alpibus ac Rhetiæ primæ finibus, cujus bona pars est: In Bavariam superiorem versus Occidentem, quæ magna ex parte sterilis, ob Alpes, quibus subjecta, inter Ambram Isaramque fluvios; & in inferiorem versus Ortum, quæ fertilior, frequentiusque habitata, inter Isaram, Vilsum seu Lavarum, & Danubium flumina, proin etiam vinium ferax. Bavaria Trans-Danubiana, ea Naristorum ora est, & hodie *Nortgovia* dicitur: hæc eadem jam Palatinatus superior est. Dividunt quidam Bavariam in quatuor Episcopatus, Salzburgensem, Patavienfem, Frisingensem & Ratisbonensem. Noricorum fuit olim; & priusquam in provinciam redigeretur, à proprio Rege usque ad Arnulphi Imperatoris tempora administrata est, ut quidam scribunt. Hinc Ludovicus Pius Imperator Ludovicum fil. Bavariæ Regem declarâsse legitur, A. C. 817. P. Æmil. *l. 3.* &c. Deinde Duces habere cœpit, hodieque retinet. Quorum Historia paucis hæc: Primus auctor familiæ Arnolphus quidam, à Normannis A. C. 891. cæsus, cujus fil. Luitpoldus Dux Bavariam rexit, ab Ungaris occisus A. C. 908. Pater Arnolphi, qui gravibus cum Conrado I. & Henrico Aucupe Imperatorib. bellis gestis, effecit, ut liberi sui Ducatu excluderentur. Eberhardus nempe, Austriacorum veterum Marchionum sator, & Arnolphus, Comes Schirensis: è cujus posteris Otto V. vexillifer Friderici Barbarossæ, proscriptô Henricô Leone A. C. 1180. Ducatum Bavariæ denuo nactus est. Proavus Ludovici, qui communis Palatinorum & Bavarorum, quotquot hodie supersunt, pater est. Ejus enim fil. minor Ludovicus Imperator, qui in summum culmen rem Bavaricam evexit, hodiernorum Bavariæ Ducum progenitor est: sicut major hujus natu frater Rodolphus Palatinos sevit. Præest hodie Bavariæ Ferdinandus Maria, natus A. C. 1636. ex Maximiliano, qui Electoralem dignitatem in familiam intulit, A. C. 1628. Regio ipsa, præterquam ubi Australior est, non fertilis, utpote nemorosa plurimum & montosa. Sues glandibus, silvestribusque pomis tantâ copiâ nutrit, ut veluti Hungaria boves, ita hæc sues cæteris Europæ nationibus largè suppeditet. Gens ipsa vestitu, ut plurimum, flavo colore amicitur, ocreis quàm caligis libentiùs calceatur. Non est hodie deserta, ut *Strabonis* tempore fuit, sed cultissima, magnas & superbas civitates habens, quarum primaria & sedes Principis Monachium, ad Isaram, & oppida nobilissima, circa quæ magna frumenti copia, Ratisbonam, ubi Comitia Imperii habentur, & Landshutam in inferiori, Ingolstadium ad Danubium frustra à Gustavo Adolpho tentatum, ubi Academia: Frisingam sedem Episcopalem &c. quæ in superiori sitæ. In hanc regionem Berengarius Italiæ Rex ab Ottone M. relegatus est, A. C. 952. Sigon. *l. 6. & 7.* Vindicavit eam sibi Stephanus Rex Ungariæ, sed victus à Conrado II. Imperatore. A. C. 1030. In Bavaricam familiam, Comitatum Hannoniæ, Zelandiæ & Hollandiæ intulit Margareta, Ludovico Imperatori nupta, A. C. 1324. Controversiam Bavaricam prudenter decidit Maximilianus I. A. C. 1504. Quid bello Germanicô, quô antè memoratus Maximilianus, superiorem Palatinatum, pace Monasteriensi, avitæ ditioni junxit, gestum sit, ex nostri seculi Historicis petendum. In Bavaria dissidentes Episcopos, circa A. C. 936. ad pacem datis literis hortatus est Leo VIII. Papa, qui Ottoni M. jure eligendi Pontifices ac investiturâ Cleri restitutâ, inter alia, in epistola memorat. Sacerdotes tum publicè uxores habuisse, sicut cæteros Christianos. Addens, *Satius enim est casti connubii fieri, quam vaga Veneri operam dare.* Vide Aventinum *Annal. Bojorum l. 4.* Albertus quoque Dux, unà cum Ferdinando I. Imperatore & Carolo IX. Galliæ Rege tempore concilii Tridentini, Calicis usum in cœna Domini, circa A. C. 1563. ardenter à Pio IV. sed frustra, expetiit, &c. Hodie tota Romanæ sedi addicta est. *Munsterus, Aventinus*, Alii. Vide etiam suprà *Bajoarii*. *Plancerus* sic de ea: Postquam Regibus antiquitus subtrusset, Ducatum Chlodovæus Francus instituit. Regia dignitas aliquoties resumpta, adversantibus Francis nunquam diu valuit. Neque etiam Francorum, neu Saxonum perpetua dominatio: & Guelphorum potentia citò in Austriorum iterum ad Guelphos, horum denique imperia in Schirenses, qui hodieque præsunt, cessère. Inter *Reges* antiquissima Adalogerionis, Bojorum sponte delecti, mentio est. At non diuturnum id decus permisit Chlodovæus præfatus, eâ victis à se Bojis lege impositâ, ut, cætera quidem legibus suis moribusque usuri, majestatem Regis P. Q. Francorum comiter observarent, Principemque ex suis quidem, ubi opus esset, legerent, at qui *Ducis* nomine contentus regiis abstineret, eam autem in rem Francorum Reges auctores fierent. Quod cùm per seculi ferè spatium mansisset, Garibalda, Ducis Theodeberti filius, per Franciæ Regum ignaviam, Regium titulum resumsit, sed mox armis eorum, quos spreverat, modestiæ admonitus, patruo Thassiloni provinciam relinquere coactus est, Ducis iterum nomine regendam. Rediit Utiloni idem regii decoris amor, qui tamen & ipse superatus à Pipino atque in Ducum denuo ordinem redactus est: Exitiosius sibi dominique Thassiloni III. certamen fuit, qui hostilia contra Carolum M. agitans, bis victus est, Bojariæque imperium Laureacensi Monasterio commutavit: filiô Theodone inter Sacerdotes adlectô sicque Ducatus spe itidem exclusô. Ita provinciæ tanquam suæ Carolus Geroldum rectorem dedit, fratrem Hildegardis uxoris; maternoque genere è Bojis oriundum: sic regnum hoc Carolini stemmatis Cæsares Regesque tenuêre; Ducibus in partem curarum adscitis: è quibus Arnulphus Malus, Luitpoldi filius, post obitum Ludovici Imperatoris, Arnolfô Imperatore genitì, à Bojariæ Proceribus, Hungarorum metu perculsis Rex salutatus,

tus, abdicatô hôc nomine veniam meruit: frater Berchtoldi, in quo Francorum Regum simul & qui horum auspiciis præerant, Ducum in Bojaria imperium desiit, quod ad 160. annos produxerant. Franci Saxones successêre, è quibus primum *Bojariæ Ducem* Henricum fratrem, Otho I. Imperator creavit, quâ malè suô meritô excidit Otto, ab Henrico IV. Cæsare ad Welphonem, Sueviæ genus ex Altorfi Comitum prosapia Principem, translatâ. Neque huic familiæ Ducatus possessio diuturna, eumque Henrici Superbi, Saxoniæ atque Bojariæ Ducis, qui spretô Conradô Imperatore obsequii impatientiam patrimonii jacturâ piavit. Inde Leopoldô, eâdem, quâ Cæsar, matre genitô, eôque sine liberis defunctô, Henrico fratri, Bojaria obvenit, in cujus manus quoque Superbi vidua convenerat. Sed repetiit Superbi filius, *Leon* postea cognomen indeptus, inter quem & Henricum lis sic tandem, annuente Friderico Imperatore decisa est, ut redditâ Leoni Bojariâ Occidentali Henricus Orientalem, Austriam scil. *Marchionis* titulô hactenus habitam, Duci retineret nomine, obsequii exolutam nexu, quô Bojariæ Principibus obnoxia hactenus fuerat. Verum Leo postea, cum gratia Cæsaris, Ducatu etiam excidit, qui ad Schirenfium protapiam reversus est: post 100. annos, ex quo ad Guelficam stirpem primùm devenerat. Eâque occasione etiam Stiria, Dalmatia, atque Merania sive Moravia Bojorum legibus imperiôque liberata, sui juris Duces, ista Odagrium, hæ Berchtoldum accepêre: ipsa verò *Bavaria* cum Palatinatu Rheni coaluit, &c. Vide Tob. Pfannerum *Lib. de præcipuis Germaniæ Principum gentibus* c. 3.

Urbes Bavariæ præcipuæ:

Burchusia, *Burckhausen.*	put Ducatus.
Frisinga,	Novoburgum, *Neuburg.*
Ingolstadium,	Ratisbona, *Regenspurg.* urbs Imperialis.
Landshutum.	
Monachium, *Munchen*, caput Ducatus.	Straubinga.

BAVARIA Marcus Antonius, vide *Marcus Antonius.*

BAVARUM Latum, cujus mentio in *Bullario Casin. Tom. II. Constitut.* 571. *Quæ preces de mandato Sanctissimi Dom. N. Papæ in Sacr. Rit. Congregatione propositæ fuerint, eadem Sacr. Rit. Congregatio censuit dicto Abbati Generali Congregationis Montis Virginis, posse concedi usum dictæ mozettæ, seu* Bavari Lati *cum caputio, sive birro & in terris & locis tantum suæ jurisdictioni subjectis*: dicitur Mozetta Prælatitia, Macro in *Hierolex.* Vide infrà in voce *Mozetta.*

BAUBELLA, apud Rogerum Hovedenum in *Ricardo I. Tres partes thesauri sui & omnia baubella sua divisit Othoni nepoti suo, Regi Alamannorum.* Sunt res pretiosæ, velut gemmæ, uniones & alia hujusmodi, quæ Galli vulgo *Babioles*, aliàs *joyaux* appellant. Italis *bambola* vitrum speculi est, fortassis etiam speculum ipsum: Specula verò esse in mundo muliebri notum, unde forte Galli suum *Babiole* hausêrunt. *Bacibalum* eâdem notione occurrit in *Fragmento* Petronii de Cœna Trimalcionis, *Noveratis Melissam Tarentinam, pulcherrimum bacibalum.* Galli dicerent, *un beau bijoux.* Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque suprà *Bacca.*

BAUBO, mulier quædam, quæ cum Cererem hospitiô suscepisset, ei nescio quam obtulit potionem, quam ipsa tota colliquata lacrymis, ob filiæ mortem, bibere nolens, respuit. *Baubo* illud molestè ferens, & non tantæ authoritatis Deam esse putans, pudenda revelavit, & ei nudum ostendit: quô spectaculô Dea delectata in gremium poculum accepit. Clem. Alex. *Orat. ad Gentes*, & Arnob. *contra Gentes.* Hesych. Βαυβὼ, [illegible]. Nic. Lloydius. Cyceonem vocat potionem illam Orpheus in *versibus* Clementi memoratis, ubi de Cerere, Iacto Bacchi, cum Baubone ludentis, ad risum excitatâ:

[illegible Greek verses]
Hoc postquam vidit Dea, subrisit in animo,
Accepitque egregium vas, in quo cyceon erat.

Qua de potione diximus aliquid suprà, ubi de *Adessii potione.* Atque hinc *Baubo* inter Elusiniorum symbola recepta, & ad Cereris imitationem, cyceonem quoque sumebant, qui sacris illis initiabantur. Unde de symbolis Initiorum rogati respondebant, *Jejunavi, ebibi cyceonem.* Clemens, [illegible Greek], &c. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 750.

BAUCA, idem cum *Cauca*, vasis nempe species vinarii. Anastasius in *Leone IV. Cantharum exauratum unum, baucas exauratas tres, phialatoria majora & minora quinque.* Et in *Benedicto III.* Baucas ex auro purissimo duas pensantes libras. *Vauca* scribitur in *Historia* Ignoti Casin. *de Rebus Langobard.* c. 10. ubi Siconolfus Princeps Benedicti Cœnobio abstulisse dicitur, inter alia, *vaucas par unum ex gemmis & smaragdis.* Aliàs *Bacca, Baccela, Bacinus, Baculum, Baccalare* &c. A' *Bauca* autem, *Baucal*, vel *Baucale*, quod est vas vitreum, vinarium. Est & *Baca* & *Bacca*, nam ita scribitur apud *Isidorum*, genus aliud vasis, à quo *bacar*, [illegible Greek] in *Glossis* & *bacarium*, Salmas. *ad Trebellium Pollionem in Claudio*, c. 14. Vide quoque hic infrà in *Baucalis*, item *Cauca*, & *Gausa.*

BAUCALIS, Græcè Βαυκάλις, cognomen Alexandri cujusdam Presbyteri, apud Philostorgium *l.* 1. *c.* 4. sic dicta [illegible Greek] *Propter carnis videlicet, quæ jam contraxerat in corpore ejus, molem collectam ad modum & imitationem vasis testacei, quod Alexandrini vernaculâ voce* Baucalas *appellare solent.* Nempe *Baucalis*, Alexandrinorum & Ægyptiorum vox, à *Bauca*, orta, vas fuit fictile, aliis *Gillo*, ut habetur in *Glossis* Cambeton. Vide quæ eam in rem Nicephorus Callisti habet *l.* 5. *c.* 5. & Cassian. *de Cænob. Instit.* *l.* 4. *c.* 16. ubi de Ægyptiis Monachis, & Pachomius *Instit.* §. 5. Βαυκάλιον & βαυκάλιον eâdem notione usurpat Achmes c. 177. ubi perperam [illegible] habere ait Car. du Fresne. Sed duarum harum literarum invicem permutationem frequentem esse, docet Salmas. exemplô vocum, [illegible Greek], & apud Latin. *Bafe, calo* &c. Βαυκάλιον vocat Joh. Moschus c. 19. Βαυκάλιον quoque Nicarchus in *Epigramm. l.* 2. *Anthologiæ p.* 161. *Edit. H. Steph.* Quod verò *Baucalia* dictas seu *Baucales*, etiam *Gillones*, olim appellârint, ex vetustissimo libro *Epigram.* idem confirmat Salmas. qui ibi scriptum se legisse ait,

——— *Gillo, fabilla, melo.*

Notis ad Trebellium, ubi suprà. Vas fuisse, quo utebantur æstate refrigerandis in aqua cyathis, Alciatus *Prætermissor.* l. 1. refert, ex modo laudati Nicarchi hoc *Epigrammate*:

[illegible Greek verses]
Ne fatiga te, ne refrigera, frustra furnum exciens,
In Ægyptum autem baucalium emisi.

Salmas. idem cum *Bauca* facit, vide ibi.

BAUCEANT, vexillum Templariorum, apud Jac. de Vitriaco. *Bipartitum ex albo & nigro, quod Gentili nomine vocatum, quod amicis candidi sunt ac benigni, nigri autem & terribiles inimicis.* Nempe *Bauceant* vel *Bauceans* sequioris ævi auctoribus est, albo & nigro distinctus vel bipertitus: Gallis præsertim de equis, quorum *pelles* his coloribus distinguuntur, in usu, Nic. Gurtlerus *Historia Templarior.* §. 75. ex Car. du Fresne.

BAUCIDES, calcei genus, vide infrà *Baxeæ.*

BAUCIS, anus paupercula, Philemonis senis conjux, quos Jupiter in arbores commutavit. Ferunt enim, cum Jupiter & Mercurius Phrygiam peragrarent, solos hos inventos fuisse, qui Deos hospitiô dignarentur. Quare cum Jupiter eam regionem ob inhospitalitatem terræ, hiatu perdere decrevisset, Philemonem & Baucidem monuit, si salvi esse vellent, sese ut sequerentur, qui sine mora Deorum vestigia subsecuti sunt. Cumque jam ad vicini montis culmen pervenissent, fortè respicientes, subjectam oculis regionem palude haustam vident, solâ suâ casâ exceptâ, quæ ipsis aspicientibus in templum est transformata. Jussi deinde pro hospitii munere petere quod vellent, nihil aliud se optare responderunt, quàm ut novi templi sacerdotio præficerentur, nec alter alterum ad sepulturam ferret, sed eôdem temporis momentô extremum finem vitæ simul ambo clauderent. Quod cùm illis Jupiter annuisset, ad sua eos remisit, ubi quod reliquum erat vitæ, in Deorum ministerio peregerunt: cumque jam extremam senectutis metam attigissent, in arbores conversi sunt, ut latiùs fabulam refert Ovid. *Met. l.* 8. Ponitur autem *Baucis* pro *anu vetula* in foro olitorio herbas odoratas vendente. Persius *Sat.* 4. v. 21.

Dum ne deterius sapiat pannucea Baucis,
Cum bene discincto cantaverit ocyma vernæ.

Vide sis ibi Causaubon.

BAUCISMUS, commessatoria saltatio, mollicula illa quidem & delicatos membrorum flexus habens cui nomen à saltatore *Bauco*, *Polluci* memorato, apud *Caesarium.* Scaligero, Græcè Βαυκισμὸς, *saltatio mollis valde & corporis incitationibus admodum varia*, *Poetices l.* 1. *c.* 18.

BAUDICEA, Britanniæ Regina, ob avaritiam superbiamque Romanorum, armis sumtis, LXXM. civium aut sociorum occidit. Victa tandem à Suetonio, venenô vitam finiit A. C. 61. 62.

BAUDIUS Dominicus, Historicus, Orator & Poëta insignis. Docuit in Academia Lugduno-Batava: scriptis variis, *Epistolis*, *Orationibus*, *de Induciis belli Belg.* *Poematum* egregiô opere, &c. inclytus. Obiit sub initium hujus seculi. P. Freherus *Theatro Viror. eruditione claror.*

BAUDOBRIGA, vulgò *Boppart*, oppid. Germaniæ ad Rhenum, 10. mill. pass. à Confluentus, in ditione Trevirensi. Vide *Bodobriga.*

BAUDOSA, species Musici instrumenti, cujus meminit Aimericus de Peyrato Abbas Moissiacensis, in *Vita Caroli M.* in *Cod. MS.* 1343. Biblioth. Reg. apud Car. du Fresne *Glossar.*

Quidam baudosam concordabant
Pluribus cordas cumulantes.
Quidam tripudes cornu tonabant,
Quidam foramina reclaudentes,
Quidam choros consonantes,
Duplicem chordam perstridentes,
Quidam taborellis vellicabant,
Gressum jocum præmittentes.
Quidam cabreta cantizabant,
Lesti pedibus persaltantes.
Quidam liram & tibiam properabant,
Aliis talia præcedentes.
Quidam harpam alte palsabant,
Prolixas vetulas jungentes.
Quidam rebecam arcuabant
Mutabilem vocem conjungentes, &c.

BAUGA, item BAUCA & BOGA, armilla est *Papiæ*, et & in *Glossario* Latino Theotisco, apud Lindenbrogium, in *Capitul.* variis & *Frustatio* Synodali Concilii Duziacensis I. apud Car. du Fresne, qui hinc accersit etymon vocabulorum, apud suos, in re militari receptorum, *Bague*, *Bagage*, *Bagues sauves*, *armes & bagages.* Item vocem *Bagatelles*, quo nomine non tam nugas, quàm mundum muliebrem, cujusmodi sunt *Bauge*, monilia, dextralia & alia id generis, appellari docet. *Galeasio Bauga*, tympanum est,

bum k

bauk. Olaus Wormius in *Lexico Runico* ait, veteribus Danis *Baugur* & *Baugi*, annulum sonare, apud Eundem &c. Vide supra in voce *Bagaiba*.

BAUHINUS Johannes senior, Ambianus, medicinæ & Chirurgiæ Doctor, in urbe Basilea, clarissimus & felicissimus. Hic utramque artem primo quidem in Gallia, dein in Anglia & Belgio aliquot annis, tandem vero Basileæ, 40. anni spatio, magno cum successu exercuit. Obiit Basileæ A. C. 1582 ætat. 71. Pater Johannis, qui natus A. C. 1541. Principis Wurtembergici Medicus fuit, scripsitque *de Thermis in genere*. In specie, *de Balneo Bollensi*, Duc. Wirtemb. *de Herba ab Absinthio & Dracunculo trahentibus*: *Historiam plantarum*, seu *Herbarium Ebrodunense*, 3. vol. &c.

BAUHINUS Casparus, Johannis senioris fil. Medic. D. Rei Anatomicæ & Herbariæ, in Acad. Basil. Professor, itidemque Principis Wirtemb. Archiater, obiit A. C. 1624. ætat. 63. Scripsit *Phytopinacem & Pinacem*: *institutiones*. *Anatom.* *De partibus similaribus*: *Theatrum Anatom.* *De lapide Bezoar*: *Methodum medendi*, *de Hermaphroditis*. *Prodromum theatr. Botanici*, &c. Hujus filius, *Bauhinus* Joh. Casparus, Medicinæ similiter Doctor celeberrimus, & ultra 47 ann. (cum Lexicon primum prodiisset,) in Academia Basil. Professor, Christianissimi Galliæ Regis & variorum Germaniæ Principum Archiater, præter omnigenam eruditionem, morum gravitate, rerum usu & prudentiâ inclytus. Edidit tomum I. Theatri Botanici à Patre affectum, aliaque Medicæ rei plurimum profutura. Ejus fil. Hieronymus, Botanicæ idem & Anatom. Professor, haud pridem in flore ætatis, obiit, pater Joh. Caspari Medic. D. qui jam Montisbeliardi Medicorum feliciter facit, & Joh. Ludovici JCti, alter Joh. Fridericus, itidem Medic. D. in patria idem cum successu facit, tertius Christoph. Diaconus Eccles. Micropolitanæ haud pridem defunctus est. Ipse verò septuagenario major post quam Academiam patriam annos supra 50. illustravisset, filium Hieronymum aliquot annis in meliores sedes secutus est, placidâ morte extinctus. Sed,

> *Quid numeras annos Scriptor vanissime? Credo*
> *Posse mori, prohibet quem Medicina mori?*

Omnes hi:

> Γνῶσι ἄνδρες πολλῶν ἀντάξιοι ἄλλων.

BAVIA Jacobus, vide *Jacobus*.

BAUJOVIUM, Gall. *Beaujeu*, oppid. Galliæ, in Lugdunens. provinc. caput regiunculæ ab eo dictæ *le Beaujolois*, quibusdam *Bellijocum* dicitur. Sedet ad rivum *Ardiere*, 8. leuc. à Lugduno in Boream, 3. ab Arari fluv.

BAVIUS & Mævius, Poetæ duo ineptissimi & malevoli, Olymp. 186 Augusti & Virgilii ætate, nullâ aliâ re noti, quam quod clarissimis suæ ætatis Poetis oblatrare non dubitârunt; qua de causa optimi cujusque odium incurrebant. Virg. *Ecl.* 3. v. 90.

> *Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mævi.*

Vide Lil. Giraldum, *de Poetis*.

BAULI, vulgò BAGOLA, BAULI, villa quædam Latii, ponitur vulgò inter Misenum promontor. Bajarumque lacum. Perperam Plinius *l.* 3. *c.* 5. inter Bajas atque Lucrinum lacum habet. Hoc enim si verum, tota Taciti gravissimi scriptoris narratio falsa erit. Sic enim ille *Annal. l.* 14. *c.* 4. *de Baulis* loquens: *Id villæ nomen est, quæ promontorium Misenum inter & Bajanum lacum flexo mari alluitur.* Cui tamen adstipulatur Symmachus *l.* 1. *ep.* 1. *Baulos*, inquit, *Lucrinâ sede mutavimus.* Propius autem Bajas, quàm Misenum fuisse, hos *Baulos*, testatur haud obscurè, Plin. *l.* 9. *c.* 55. *Apud Baulos in parte Bajana piscinam habuit Hortensius orator, in qua murænam adeò dilexit, ut exanimatam flêsse credatur.* In ipso fuisse litore, præter Tacitum, asserit Silius Italicus *l.* 12. v. 155.

> *Nec non Misenum servantem Idæa sepulchro*
> *Nomina, & Herculeos videt ipso in litore Baulos.*

Villam hic fuisse Hortensii præter Plinium, testatur M. Varro *de R. R. l.* 3. *c.* 17. itemque M. Tullius *Acad. Qu. l.* 2. uti videre est in his: *Quibus de rebus & alias sæpe nobis quæsita & disputata sunt, & quondam in Hortensii villa, quæ est ad Baulos.* Denique Symmachus *Ep.* 1. *l.* 1.

> *Hic Deus Alcides stabulanda armenta coëgit,*
> *Inde vetus sæm corrupta Boaulia, Baulos*
> *Nuncupat.* ----- -----

BAULON, Atheniensis cujusdam nomen, qui forte fortunâ securi instructus bovem illum prostravit, qui Jovialibus placentam sacrificiò destinatam absumpserat. Vide Scholia in *Aristophanis Nubes*, *Act.* III. 5.

BAUMA, oppid. Æthiopici sinûs ex Africæ latere, Plin. *l.* 6. *c.* 29.

S. BAUME, spelunca, ubi Magdalena dicitur pœnitentiam egisse. An in provincia, prope S. Maximinum, an nullibi? Hoc enim posterius Criticos asserere, ipse *Morerius* refert.

BAVOTA, Salentinorum olim oppid. *Ptol.* Σαλεντίνων μεσόγειοι πόλεις Βαυῶτα. Nunc vicus: ad radices Apennini montis, 6. milliar. à Gallipoli in ortum. *Pacavita Cluver.*

BAUSCI, vide *Arausio*.

BAUSCUM, oppidul. Poloniæ, in Semigallia, ad Mussam fluv. ex Samogitia excurrentem, qua Sossam fluviol. recipit. Ducis Curlandiæ, 4. leucis à Miltavia in ortum. Vulgò *Bausko* seu *Bauske*.

BAUTÆ, pagus Allobrogum, vulgò *La Bonneville*, ad Arvam fluv. 12 milliar. à lacu Lemano, Tarantasiam versùs.

BAUTICA, fluv. Galliæ Cisalpinæ in Padum influens.

BAUTIS, Sericæ regionis fluv. apud Ammian. *l.* 23. pro quo corruptè *Bautis* alias scriptum. Salmas. *ad Solin.*

BAUTISUS, Sericæ regionis in Asia fluv. *Ptol.* *Quem* eum interpretatur *Mercator*. Græcè Βαύτισος.

BAXEA, calceus fuit vilis, imò Philosophicus, qui cum pallio sumebatur, idem ac crepida. Apulejus *l.* 11. *Nec deerat, qui pallio baculoque & baxeis, & hircino barbitio Philosophum fingeret.* Idem alibi, de Sacerdote Ægyptio: *Inducit juvenem quendam palmeis baxeis indutum.* Hinc & Tertullian. *de Pallio*: *Nisi quod & Philosophi*, inquit, *ipsi aliquid cingendi affectant.* *Audio enim & in purpura Philosophum, si Philosophus in purpura, cur non & in baxea Tyria calceare. Aurum autem aureum Græcum decet. quem alium & sericatum & crepidam auratam induit.* In quibus verbis de Aristippo loquitur, dicere volens, Si Aristippus purpuream sumsit vestem, cur non & calceamentum sive baxeam Philosophicam purpurâ infecit, ut esset habitus æqualis. *Cur non & baxea Tyria calceare?* i. e. cur non Aristippe etiam baxeam purpuream induis? Oct. Ferrarius *de Re Vestiaria part.* 2. *l.* 4. *c.* 15. Vide quoque Salmas. *Not. in Tertullian. de Pallio*, nec non infrà *Femina*.

BAYANA, Urbecula Asiæ, in India, sub M. Mogole, versùs Agram, in Occasum.

BAYARDUS Pet. Terralius, cognomine *Eques imperterritus*, nobilis Delphinas. Sub Carolo VIII. Neapolitanum regnum sibi vindicante egregia fortitudinis specimina edidit, imprimis in prælio ad Fornoam. Dein sub Ludovico XII. in occupatione Ducat. Mediolanensis præclarè rem gessit, unde Neapolim remissus, contra 200. equites solus pontem tutatus est. Etiam contra Genuenses rem gessit, Patavii obsidioni interfuit, Comitissam Mirandulæ, & Ducem Ferrariensem juvit. Duci Nemetensio, contra Andream Gritti, Venetarum copiarum Ducem, præsto fuit, sub cujus auspiciis etiam Brixiam cepit: Ubi hospitis sui filiabus, oblatos 2000. duplones, ne domus diriperetur, reddidit. Post Delphinatus præfectus, interfuit obsidioni Pompejopolis, & prælio *Calcarium*, quô captus. Hinc postmodum liberatus Francisco I. contra Helvetios, ad Marignianem adfuit, qui ab illo Eques creari voluit, ejus amplexu, *l'accolade*, ad veterum morem, initiatus. Tandem vulnere in Italia acceptô, pugnans obiit, A. C. 1524.

BAYRAS, Hæreticus, Jacobita professione, unus ex præceptoribus Mahometis, ejusque in Alcorano consarcinando adjutor. Prateolus, *in Bayras*.

BAYTHOS, cum Tzadoko, discipulus Antigoni, qui ambo famosissimi sunt Duces Karræorum & Sadducæorum. De utroque Majemon *ad c.* 1. *Avot*: *Habuit hic Sapiens* (Antigonus) *duos discipulos. Qui ubi audiverant dictum hoc discesserunt ab illo, & dixit unus alteri: En Magister diluendo ait quod homo non habeat præmium neque pœnam, neque adeò omnino spem. Non enim intelligebant scopum ejus.* Tantò apud Judæos odiò, ut nulla humanitatis officia sectatoribus illorum præstari velint, severèque sint interdicant, ne connubia cum iis contrahant. Vorstius *Observation. ad Chronologiam Rabbi Dav. Gans ad ann.* 460.

BAZACATA, Indici maris insul. *Ptol.* *Basse Castaldo.*

BAZAENTES, Drangarum Satrapes, conjurationis & parricidii in Darium Regem particeps Besso, qui supplicium, quod metuerat, metu profugit in Indiam. Curt. *l.* 6. *c.* 6.

BAZANIA, Familia Hispaniæ illustris. In ea floruit circa A. C. 1000. in regno Navarræ Alfonsus Gonsalus *de Bazan*, Dn. *de Bazan*: à quo descenderunt Domini *de la Valduerna*, nominis *de Bazan*, è quibus postea titulum Vicecomitis obtinuit Petrus Gonsalus, Pater Johannis & Alvari I. quorum ille Vicecomites *de Valduerna* & Dominos *de Bamoza* propagavit, [illegible] dein, per neptem Mariam, ad Franciscum *de Zuniga* & [illegible] Comitem *de Miranda* translatâ. Qui celebris belli in Mari [illegible] Dux filium cognominem, itidem bellis, imprimis maritimis, clarum genuit: patrem Alvari tertii, primi Marchionis S. Crucis *de Santarez*: à quo filius & nepos *Alvari* nomen ac dignitatem patriam atque avitam accepêre. Eô enim & Mariâ Manuelâ Benavidiâ, nati sunt: Alvarus IV. pater Alvari V. (ex uxore Guiomara Manrica *de Lara*) Franciscus Eques Calatravæ, Petrus Eques Alcantarensis, cui uxor obtigit Maria Mendozia) Anna Isabella *de la Cueva* (uxor Alfonsi Portocarreri Marchionis Villænovæ) Maria Manuel Benavidia (uxor Francisci Benavidii & *de la Cueva* Comes *de Santistevan*) qui hoc seculô floruerunt. Vide Phil. Jacobum Spenerum *Theatrô Nobilitatis Europ.* tom. 2. ex Alt. Lopezii de Haro operâ *Geneal.*

BAZANIS, Armeniæ urbs, olim *Leontopolis*. *Eustath.* Postea verò *Justinianopolim* dictam notat *Gul. Stuckius*.

BAZARIA, regio Asiæ, Scythiæ, uti videtur apud Q. Curtium *l.* 8. *c.* 3. Urbem Basilium habet in ea Diodorus, ut apparet *ex fragmento l.* 17.

BAZATA, i. e. *contemptus*, vel *deprædatio*, aut *in oliva*. Eunuchus. Esth. *c.* 1. v. 10.

BAZIOTHIA, i. e. *contemptus*, vel *despectiones ejus*, sive *præda ejus*, aut *in oliva Domini*, urbs in tribu Juda. Jos. *c.* 15. v. 27.

BAZIRA, urbs Indiæ, memoratur Arriano *l.* 4. haud longè ab ora: fortè ea est, quam *Barigaza* alibi vocat & in Ichthyophagorum ora statuit. Salmas. *ad Solin.* p. 1176.

BDELLIUM, Græcè Βδέλλιον, diminutiv. à Βδέλλα, quomodo aliquot locis Auctori *Periplo* vocatur, *Bdella*, *Marcello Empirico*,

> ----- ----- *crocon atque bdellam*:

apud Plautum in antiquis libris *Bdellium*, Salmasio est ex Hebræo *Bedolach*, quæ vox occurrit Numer. *c.* 11. v. 7. ubi dicitur manna.

manna, sicut coriandri semen esse & colorem ejus, ut בדלח Quippe, inquit, & *Bdellium* subalbidum & manna magis ad bdelli colorem accedit, quàm ad margaritæ aut alterius gemmæ, de qua alii vocem exponunt. Verùm quia terra Havila, ubi *bedolach* à Mose describitur, Gen. c. 2. v. 12. *bdelli* proventu celebris non est, sed unionum; Bochartus quatuor Paraphrastarum Arabum, aliorumque quorundam eruditorum sententiam, *margaritam* hâc voce denotari asserentium, præfert, ut videre est apud eum *Hieroz. Parte poster.* p. 675. & infra. Græcis, teste Plinio, dictum est *brochum*, à βρέχω, i. e. *humecto*, quòd humectius esset & liquidius; item *Malacon*, quasi μαλακὸν, quòd gummi *Bdelli* molle esset, instar malaxatæ ceræ, unde Arabes suum *Molochil* vel *Malachal* fecisse videntur. Quæ nomina varia *Bdellio* Mercatores Græci imposuerunt: qui & Indicum [illegible] vocabant, quòd in offas convolutum erat, *crassiore* nempe *glebâ*. Certè monet Monardus, *Anime* Orientale (quod idem est cum bdellio) tam magnis glebis & adeò translucentibus afferri ut plerique speciem esse succini liquidioris suspicati sint. Describitur autem *bdellium* antiquis, *gummi seu lacryma arboris transflucida, alba, pinguis, æqualiter cerea & quæ facile mollescat*, verba sunt *Isidori*, quæ ex Græcis Dioscoridis *l. 1. c. 81.* videntur expressa, [illegible]. Qui idem de optimo Bdellio, [illegible], inquit, [illegible], *ligni sordibusque non misceatur, odoratum cum incenditur, simile ungui*: unde Blemy ὄνυξ, totum enim æqualiter [illegible] est & læve ac splendidum *instar unguis*. Quibusdam unum fuit ex quatuor aromatum generibus, ex quibus factum fuit sacrum thymiama, Exodi c. 30. v. 34. ubi vocem שחלת *schecheleth*, nonnulli reddunt *spicam myrrhæ*, alii *ladanum*, quidam *unguem aromaticum*: atque hi in diversa iterum abeuntes, pars *conchylii testam* interpretantur, pars *radicem aromaticam lævem & lucidam, ut unguis*, h. e. *bdellium*. Nempe *bdellium*, Saracenicum videl. seu Arabicum, *ungui simile*, ut dictum, cui Dioscorides alterum opposuit [illegible], *sordidum & nigrum & crassiore glebâ*, quod ex India defertur. Sed & *Bactriano videri siccum & multis candidis ungues*, Plin. *l. 12. c. 9.* Aroma verò est unguis odoratius, myrrhæ naturâ proximum, & Dioscoridi dicitur [illegible] Σαρακηνικῶ, *lachryma arboris Saracenica*, quòd in Arabiæ Saracenis seu Scenitis, non procul à Judæa, magnus ejus proventus esset. Nec obstat quòd שחר *nigrum* esse vel *nigrescere* notat, unde *schecheleth* factum: non minus enim in bdellium hoc, quàm onychem, quadrat: Bdellium namque in India absolutè nigrum est, & in Arabia Petræa [illegible], *subviridum*, de quo vide Dalechamp. *Append. ad Plin.* p. 23. Sed & ipsa bdelli arbor nigra est, ut idem Plin. ait *l. 12. c. 9.* *Vicina est Bactriana, in qua bdellium nominatissimum. Arbor nigra est magnitudine oleæ*, &c. Vide S. Bochart. præfatum *Hieroz. Parte poster.* *l. 5 c. 20.* Porrò, cùm adulterari amygdalâ nuce *bdellium* Indicum, scribat idem Plinius, probationem addit optimi esse, *si sit transflucidum, simile ceræ, odoratum*. Putum vero bdellium *Nasef* quoque & *Alnasef* Arabibus dicitur, quia hoc, dum guttatim ex arbore fluit, nunc rotundiore formâ, nunc cylindracea concrescit, vide suprà in voce *Alnasef*. Sic in offas convolutum erat, quod [illegible] Mercatoribus vocatum esse diximus. Vide infrà *Hacrobolum*. Hoc ex Binnagara Indoscythiæ Metropoli plurimum venale extitisse, *Ptolemæus* refert. [illegible], Βδέλλα, [illegible] Καλλαϊνὸς λίθ☉: unde *Bdellium Scythicum* Galeno & Æginetæ, quod idem cum Indico, vide infrà *Minnagar*, &c. Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solinum* p. 1140. *& seqq.* de *ungue* autem *odorato*, infrà voce Onyx.

BEANUS, [illegible] dictus est novellus, qui ad Academiam nuper accessit, seu [illegible], qui è trivialis scholæ carceribus eluctatus, consuetis ceremoniis Academicæ vitæ nondum initiatus est. *Statuta* Academiæ Viennensis in Austria: *Item quòd nullus præsumat supervenientes novos, quos* Beanos *vocant, indebitis quibuscunque exactionibus gravare aut alio injuriis aut contumeliis molestare.* Ubi Lambecius *Beani*, inquit, definitio in ipsa nominis sui acrostichide latitat, *Beanus Est Animal Nesciens Vitam Studiosorum.* Quod verò de exactionibus hic habetur, clarius fiet ex iis, quæ Wendelinus hanc in rem habet *Doctr. Polit. l. 2. c. 20. thes. 15.* *Hodie primus in Academias Germanicas ingressus fit per ritum Depositionis ------ qui alia initur vetustate & ex Atheniensi Academia ad nos manasse creditur ------ Præter hunc initiationis ritum, alia invaluit superioribus annis in plerisque Academiis Germaniæ barbaries, quæ à communibus Studiosorum prandiis & sacris repellere nituntur Tyrones & Novitios, nisi accum integrum inquisitionis se submiserint exagitationibus, & subinde graviora damna largis poculis & sumtuosis dapibus redemerint*, &c. Addit, exarsisse in hanc pestem zelum Academiæ Rinthelensis, publicò programmate testatum A. C. 1611. Jenensis item Academiæ, A. C. 1625. & 1638. &c. Sed obex nondum petulantiæ illi tum poni potuit, donec se ad ipsa Comitia Imperii delati, tandem succisa est hæc hydra, subinde tamen, ut fertur, variis in locis, occultè adhuc capita Iacessolque movens. *Pennalismum* barbariem hanc vocari consuevisse notum.

BEAREFORDIA, oppidul. Groenlandiæ, seu regionis viridis, ad Septentrion. Americæ, cum Cœnobio ibi extructo, à 300. & amplius annis, sub Daniæ Rege. Nunc vix rudera superfunt, & totus hic tractus ægrè ab Europæis frequentatur.

BEARNIA, vide *Benearnia*.

BEATI, quinam dicti olim vide infrà *Di*. Sed & Sophistarum nomen olim adeò venerabile fuisse apud omnes, ut eorum familiares vulgo *Beati* nominarentur, observat G. Elmenhorst. *ad Arnob. adv. Gent. l. 1.* Græcè Μακάριοι, aut Μακαρίται, de cujus posterioris vocis, in Sacris & apud Patres usu, vide apud Cl. Suicerum *Thesauro Eccles.*

BEATISSIMUS, titulus honorarius, quô Patriarchas & Episcopos in *Conciliis* subinde compellat Justinianus: nec fine Veterum exemplis. *Beatitudinis* enim titulô affici Episcopos legimus apud Hieronymum, Augustinum, alios passim. Ut recentiores, Senatorem *l. 3. Ep. 37.* Avitum Viennensem *Ep. 6. 8. 11. 57.* Ludovicum Pium Imperator. *Ep.* ad Sicharium Archiepiscop. Burdigal. Nicolaum I. Pontif. *Ep. 18.* alios, omittam. Neque vero Episcopis solum, sed & Laicis, ut vocant, id nominis tributum non semel legimus in *Epistolis* Anselmi. Hodie solus Pontifex Roman. hunc titulum sibi vindicat, vide Brissonium in *Formulis* p. 361. & infrà in voce *Papa*.

BEATITUDINES, Græcè Μακαρισμοὶ in genere hujus *Liturgiæ* hymni dicuntur ac troparia, in commemorationem beatitudinis Sanctorum. Sic in *Liturgia* Chrysostomi, [illegible], *Si vero etiam sit Dominica, canit Beatitudines & Sancti illius &c.* Idem nomen tribuitur Psalmis sex Davidicis, qui à voce Μακάριος incipiunt, sunt illi I. XXXI. XL. CXI. CXVIII. CXXVII. Theophylactus ad *Matthæum c. 5.* [illegible]. *Incipit etiam à Beatitudinibus, quemadmodum quoque David à beatitudine incepit.* Versiculis tandem ψ. c. 5. Matthæi, à tertio ad undecimum, similiter incipientibus, ut ex *Hermenegio* & *Menologio* observare est: quorum Μακαρισμοῖς singulis subjici consuevêre ista, Μνήσθητι ἡμῶν Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σοῦ. *Memento nostri Domine, quum veneris in regnum tuum.* Quòd enim in *Pentecostario* occurrunt [illegible], hi nihil aliud sunt, quàm hymni suprà indigitati, commemorationem beatitudinis Sanctorum, quorum animæ jam in pace requiescebant, continentes. Vide Cl. Meursium in *Glossario*: uti de alia vocis *Beatitudo* significatione ac usu hic infrà; de iis vero, qui in *Beatitudines Matthæi* commentati sunt, diximus ubi de S. *Matthæo*. Addo saltem in Rhetoricis Μακαρισμὸς, idem quod Εὐδαιμονισμὸς, orationem propriè dici, quâ aliquem felicem aut beatum prædicamus; comprehendentem tum ἐπαίνους virtutis, tum ἐγκώμια factorum, ex Aristotele *Rhetor. l. 1.* Vide Gerh. Joh. Voss. *Instit. Orat. l. 1. c. 5. num. 2.*

BEATRIX, virgo Romana, cujus comes fuit Lucina, ambæ insigni ergà sanctorum Martyrum corpora, quæ in suis agris tumulârunt, pietate præditæ; quamobrem à Diocletiano ob Faustinum ac Simplicium reconditos, extremô suppliciô mulctatæ sunt.

BEATRIX Sabaudica, uxor Raimondi Berengarii Comitis Provinciæ, quatuor filiarum, quæ omnes Regibus nupserunt, mater Virtutibus illustris. Item, uxor Ludovici IV. & Othonis V. Imperat.

BEATRIX de Forcalquier, uxor Delphini Viennensis.

BEATRIX de Melgueil, Berengarii Raimondi, Comitis Provinc. primò, dein Bernardi Peleti, ex Narbonensium Ducum familia, uxor.

BEATRIX Provincialis, hæres Provinciæ, uxor Caroli Andegav. fratris S. Ludovici, &c.

BEATUS Rhenanus, præteritô seculô Tertullianum, Plinium, Livium, Vellejum, Tacitum, &c. Commentariis illustravit. Scripsit de *rebus Germanicis*. Obiit Argentinæ. A. C. 1547. Voss. *Hist. Lat. l. 3. c. 10.* Gualtier, in *Chron.* Vide *Rhenanus*.

BEAUCAIRE, vide *Bellicadrum*.

BEAUCAIRE Franciscus, Episcopus Metensis, Concilio Tridentino interfuit cum Cardinali Lotharingo. Auctor tractatus *de infantibus in utero materno mortuis*, *Poematum diversorum*, & *Historiæ Gallicæ, 30. libris comprehensæ*. Obiit A. C. 1591. Sammarth. *Gall. Christ. Part. 3. p. 724.* Vide & *Franciscus*.

de BEAUVOIR Jacobus, vide *Jacobus*.

BEBAI, i. e. *pupilla*, sive *concavus*, aut *vacuus*, nomen viri. Esdr. c. 2. v. 11.

BEBEECUS, *Hesych.* [illegible]. Sed legendum Βέβρυξ. *Palmerius*. Vide *Padus*.

BEBELIUS Henricus, vide *Henricus*.

BEBIANI, Ligures sic dicti in 2. regione Italiæ. Plin. *l. 3. c. 11.*

BEBIUS, delator insignis, cognomentô *Massa*, tempore Vespasiani. Juvenal. *Sat. 1. v. 35.*

> ------ *Quem Massa timet, quem munere palpat*
> Carus, ------ ------

Damnatus posteà est, accusantibus Bæticis, apud Plin. *ep. ult. l. 7.*

BEBIUS Macer, Prætorio Præfectus, sub Aureliano Imperatore apud Vopisc. in *Vita* hujus c. 13. Vide suprà in *Bebias*.

BEBIUS Pamphilus, Consul Roman. cum P. Cornelio, eô annô, quô Numæ Pompilii libri in agro C. Petilii effossi sunt. Val. Max. *l. 1. c. 1. ex. 12.* Vide & *Capus*.

BEBIUS, mons Campaniæ ignem instar Ætnæ exhalans; corruptè ut puto, pro *Besbius*, sive *Vesuvius*, ex *Vesuvius*.

BEBRA, missilis aut teli species apud Vegetium *l. 1. c. 20.*

BEBRIACUM, vicus inter Cremonam & Veronam, apud quem Vitellius Othonem superavit. Juvenal. *Sat. 2. v. 106.*

> *Bebriaci in campo spolium affectare palati.*

Hunc vicum Itali hodiè *Labinta* vocant. Freculphus *Tom. 2. l. 1. c. 21.* *Hedriacum* legit. Apud Joseph. *de Bell. Jud. l. 5. c. 8.* Φεγγοδακοὶ est. Tacit. *l. 3. Hist. c. 15.* *Bedriacum* vocat. Plut. Βηγριακὸν habet. Ita enim scribit in *Othone*. Ἔστι δὲ πολίχνιον πλησίον Κρεμώνης ὁ Βηγριακόν. Vide Cluver. *Ital. Ant.* p. 259. 260. Inde *Bebriacensia bella*, de quibus Plin. *l. 10. c. 49.* *Nic. Lloydius*.

BEBRIACUM, seu BEDRIACUM aliis est Canto, oppidul. Duc. Mantuani, ad Ollium fluv. ubi recipit Clusium. Medium inter Cremonam & Mantuam, celebre pugnâ inter Othonem & Vitellium; mox aliâ inter Vitellium & Vespasianum. *Baudrand.*

BEBRYCE, una fuit ex Danai filiabus, quæ suo etiam sponso

peperisse traditur, Eustath. in *Dionys.* Ἡ Βεβρύκων γῆ, καὶ Ὑπερμνήστρας παῖς τῆς ἐκείνων ἱστορεῖται. Ibidem dicit hanc unà cum sponso suo fugisse in regionem, quæ post ab ea fuit *Bebrycia* dicta. Apollodorus quidem, in Catalogo Danaidum, *Bebrycem* fortasse nominavit, quæ in vulgatis codicib. perperam Βρύκη appellatur. Idem auctor innuit, duas Danai filias maritis pepercisse: *Danaus*, inquit, *Ægypti filios præter unum aut alterum* (πλὴν ἑνὸς ἢ δυοῖν) *filiarum suarum operâ necavit.* Pleríque tamen auctores Hypermnestram solam, quæ à cæde sponsi sui abstinuerit, commemorant. Ita Pind. *Nem.* 10. Ὅτι Ὑπερμνήστρα παρθένος μονόψαφον ἐν κολεῷ κατέσχεν ξίφος. Ita etiam Horat. *Carm. l.* 3. *Od.* 11. *v.* 33.

> *Una de multis face nuptiali*
> *Digna, perjurum fuit in parentem*
> *Splendidè mendax & in omne Virgo*
> *Nobilis ævum.*

Nic. Lloydius.

BEBRYCES, vel BEBRYCII, populi à Thracibus oriundi, quos *Stephanus* ponit juxta Pontum, & Iberos, de quibus Strabo *l.* 7. & 11. Hos *Arrianus* originem à *Bebryce* Danai filia traxisse scribit. Eorum regio *Bebrycia*, quæ postea *Mygdonia*, deinde *Bithynia* dicebatur. Regio est, inquit Solin. *c.* 44. opulenta, fertilis atque fœcunda. Unde *Apollonius* eam ἐριβώλακα γαῖαν, ubertim, *Dionysius* λιπαρὸν, i. e. *pinguem terram* vocat. E Latinis duos eis adjungam Val. Flaccum, & Lucanum. Hic, scil. Flacc. *l.* 4. *v.* 99. 100.

> *Proxima Bebryces pandebant littora regni,*
> *Pingue solum.* Ille:
> *Pinguis Bebrycio discessit vomere sulcus.*

BEBRYX, Rex fuit in montibus Pyrenæis, teste *Silio*, quos etiam a Pyrene illius filia nomen traxisse idem author est.

BECA Johannes, vide *Johannes.*

BECACIA, Gallis rusticula dicitur, *Becace*, à longitudine rostri, quod *becum* vocant. Quemadmodum eadem avis σκολόπαξ Græcis, quod habeat rostrum æquè longum, ac σκόλοψ, quâ voce *lignum* significatur *in acumen desinens ac longum.* Aristoteles, Ὁ σκολόπαξ ὁ ἐν τοῖς κήποις ἁλίσκεται, μέγεθος δὲ μέγεθος ὅσον ἀλεκτορὶς, τὸ ῥύγχος μακρὸν, τὸ χρῶμα ὅμοιον ἀτταγῆνι. *Scolopax in hortis capitur retibus, rostri longi, magnitudine est galli gallinacei, colore simili attagena.* Quod omnino *becaciæ* Gallorum convenit. Et certè Attagen Græcorum, *Rusticula* est Latinorum; nec enim Græci aliud nomen habent, quô Rusticulam Latinorum exprimant, nec Latini, quô Græcorum Ἀτταγῆνα, ut infra dicemus, in voce *Rustica Gallina*, item *Rusticula.*

BECANUS Martinus, vide *Martinus.*

BECARE, portus utilissimus in Asia, quò piper monoxylis lintribus inprimis invehitur. Plin. *l.* 6. *c.* 23.

BECBUC, viri nomen. Esdr. *c.* 2. *v.* 49. Latinè *lagenula*, vel *vacuitas.*

BECCUM Helvini, Abbatia Galliæ ditissima, in Normanniæ Ducatu & Rothomagensi Diœcesi, prope Riblam fluv. Inter Ebroicum & Pontem Audomari. 6. leuc. à Rothomago in Occasum. Gallicè *le Bec Helouin.*

BECCUS, dictus est Antonius primus, puer adhuc, Tolosæ natus.

Rabbi BECHAI Fil. Ascher, scripsit librum *Bechai*, it. *Cad Kemach*, h. e. Cadus farinæ, annô 51. Millen. VI. juxta Rabbi Ganz. Alius, Rabbi *Bechai* Senior Arabicè scripsit *Chevat Levavot*, ann. 4921.

BECHER, filius Ephraim. Numer. *c.* 26. *v.* 35. Latinè *primitiæ*, *aut in ariete.*

BECHIRES, gens Scythica, quæ cùm ad Italiam venisset cum Attila, vinumque bibisset, omnium bibacissima facta est. *Steph.* Dionys. *v.* 765.

> Βέχειρές τε σφιν καὶ ἀγχίαλοι φῦλα Βεχείρων.

Vide Plin. *l.* 6. *c.* 4. *Suidas*, Βέχειρες, ἔθνος Σκυθικόν.

BECHOR, fil. Benjamin Gen. *c.* 46. *v.* 21. Idem significat quod *Becher.* Inde *Bechorath*, filius Aphia. 1. Sam. *c.* 9. *v.* 1.

de BECK Andreas, vide *Andreas.*

BECKIUS Sebastianus, vide *Sebastianus.*

BECLAS, nomen a Photio confictum, qui cùm à Basilio Imperatore in Patriarchalem Constantinop. sedem esset intrusus, deinde ejectus ac in exilium missus, ad recuperandam Imperatoris gratiam, antiquam Historiam characteribus Alexandrinis, de nobili Basilii stirpe, commentus, inter alias narrationes fabulosas, eidem Imperatori hoc nomen BEKAAC attribuit. Librum dein, Theophanis operâ in Bibliotheca Imperatoris reponi curavit, ubi post aliquod tempus, Theophanes, secus dextre inserviens, se in librum quendam mysticis characteribus plenum incidisse, significavit Imperatori. Qui cum avidus esset discendi, quæ in continerentur, negaret autem Theophanes, vel se illa explicare posse, vel ullum alium, præter Photium: hic mox revocatus ab exilio vocem *Beclas*, unicuique literæ nomen aliquod proprium tribuendo, exposuit hôc pactô, B. *Basilius*, qui ipse Imperator, E. *Eudoxia*, Augusta ejus uxor; C. *Constantinus*, A. *Alexander*; S. *Stephanus*, omnes Imperatoris filii, quibus bonum omen augurabatur. Sicque tali arte, in Imperatoris gratiam & post Ignatii Patriarchæ obitum, in pristinam dignitatem rediit. Vide Macrum *Hierolex.* & ubi de *Photio* Patriarcha.

BECMANNUS Christianus, patre natus Andreâ, in Misnia Steinbacensis Ecclesiæ Pastore, Poeta, Philologus & Theologus insignis. Laurum Poeticam, à Frid. Taubmanno nactus, in Philosophia J. C. Scaligeri & Jac. Zabarellæ auditor fuit. Rector dein Gymnasiorum Naumburgi, A. C. 1608. Mulhusii, 1612. Ambergæ A. C. 1615. Bernburgi, ann. 1624. tandem ad Cathedram Theologicam in Gymnasio Anhaltino Servestæ una cum Ecclesiarum Anhaltinarum Cisalpinarum Episcopatu & Parochiæ oppidanæ Pastoratu, vocatus, A. C. 1627. obiit A. C. 1648. ætat. 68. Pater inter alios *Philippi* Dessaviensis Medici, & *Friderici* in Academia Viadrina Logicæ Prof. Extant ejus magnô numerô *Scripta Philologica*, *Oratoria*, *Logica*, & *Poetica*; *Theologica* it. tot numerô, ut plura expectari ab homine publicis functionibus occupato non potuissent. Paul. Freherus *Theatro Viror. clar.* ubi & *Luca Becmano* Hamburg. JCti Witteberg. & Saxoniæ Electori à Consiliis vitam habes.

BEDA, Britannus. Natus A. C. 673. in castro exiguo prope fluv. *Tine*, ob vitæ modestiam *Venerabilis* dictus, clarus sub Joanne VI. Pontifice, cùm Saraceni ex Africa solventes Hispaniam invasêre. Græcè, Latinèque eruditus scripsit *in Vetus & Novum Testamentum*, de quo Possevin. *Apparat. Sacr. Tom.* 1. Præterea *tractatus quosdam Mathematicos*, *Historiam 6. ætatum*, *Martyrologium*, &c. In omni disciplinarum genere, Græcæ Latinæque linguæ gnarus excelluit, Poëta, Rhetor, Historicus, Astronomus, Arithmeticus, Cosmographus, Philosophus, Theologus, ita eô tempore mirabilis, ut in proverbium apud ejus seculi Doctores abierit, *Hominem in extremo orbis angulo natum, universum orbem suo ingenio perstrinxisse.* Obiit A. C. 735. Vide Sigebert. Trithem. *in Catal.* Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 28. Anglo Saxo fuit, oppidô Girvicensis in Northumbria *Baleo*: Cantabrigiensis *Stowo* Ien. Benedictinus. Opera ejus prodiêre Tom. 8. Vol. 4. in fol. Basileæ A. C. 1564. in fol. 3. Vol. Parisiis A. C. 1543. 1558. Vol. 3. in fol. Coloniæ Agrippinæ A. C. 1612. Tom. 7. & 8. Tom. A. C. 1545. *Nunquam Britanniæ fines excessisse legitur*, *Baleus.* Obiit Trithemio A. C. 732. ætat. 72. aliis 90. Sixto Senensi A. C. 734. ætat. 62. Pareo A. C. 734. ætat. 72. Helvico A. C. 735. septuagenarius vel aliis 71. Non verò, ut Baronius & Spondanus quibus adsentitur Gaulterius A. C. 776. ætat. 106. *Labbæus.* Vide quoque in voce *Venerabilis.*

BEDA, vulgò *Bidburg*, pagus Belgii, in Ducatu Lucemburgensi prope confinia ditionis Trevirensis. *Baudrand.* Hadr. Vales. *Notit. Gall.* de hoc loco: *Beda vicus*, in *Itinerario* Æthici memoratur, & inter *Treviros* ac *Ausonam vicum* medius ponitur, in itinere à Treviris Agrippinam sic, *Beda vicus leucas* 12. *Ausona vicus leucas* 8. in *tabula Peutingeriana*, *Beda* inter *Augustam Trevirorum & Ausonam.* Hunc vicum Bedam, vulgo *Bidburg*, in Lucilburgensi Ducatu, vocari, ait *Cluverius*: à quo *Beda* vel *Beta Betasios*, vel *Betasos*, aut *Vetasios* dictos esse existimo. *Betasios* in *l.* 4. *Hist.* *c.* 56. memorat Tacitus & quidem in illo libro non semel, & cum Nerviis Tungrisque conjungit. *Betasos* Plinius *l.* 4. *c.* 17. eos appellat, & in Belgica ponit prope Leucos & Treviros. *Notitia Imperii Vetasios* eosdem nuncupat, & *in litore Saxonico* insulæ Britanniæ *Regulbium* ponit, *ubi cohors* 1. *Vetasiorum.* Nomen dedit *Beda vicus pago Bedensi*: quo in pago Epternacum villa quondam Regia, nunc Monasterium fuit. *Pagum Bedensem* Nithardus *in l.* 1. inter *Odornensem* & *Bliesensem* ponit. In Divisione Regni Lotharii facta A. C. 870. inter Reges Ludovicum & Carolum fratres, pagus hic nunc *Bedensis* vocatur Latinô nomine, nunc *Bedagowa* Germanicô, & flumen Urta quod defluit in Mosam, pagum Bedensem irrigare dicitur. Aubertus Miræus duos vicos *Bedæ* Latinè, vulgò *Bitburg* dictos distinguit: & *Bedam* quidem Æthici, ab Augusta Trevirorum leucis 12. ab Ausana vico leucis 8. distantem, *Bitburgum* nuncupari ait, ac esse oppidum Ducatûs Lucilburgensis, inter urbem Treviros & vicum Ausanam sive *Palleseheim*: alteram autem esse *Bedam*, *Bidburg* similiter dictam vulgò, non procul ab Antunnaco & Megenenfio, (*Meyen*) quæ *pago Bedensi* seu *Bedagowæ* nomen suum dederit, inter *Megenensium* & *Nitabovvam* jacens. Brouverus *Bedensis pagi* seu *Bedowaci* in Treviris, tribus fluviis Surâ, (*Saur*) Gelbi aut Celbi (*Kyl*) & Letiurâ terminati, caput ait esse *Bedense castrum*, haud procul à Nemela, (*Nims*) [illegible] quod *Bedeburgum* dicimus.

BEDA Natalis, vide *Natalis.*

BEDACUM, oppid. Norici. Vide *Badacum.*

BEDAR, in tribu Aser, municipium situm in territorio *Acon*, quod cum suis agris Balduinus I. Rex Jerusalem Bethleemitico Episcopo cum hæreditario jure dono dedit.

BEDEGENE, locus ad radicem Libani situs in tribu Manasse, ubi limpidissimæ emanant aquæ, unde & domus voluptatis dicitur, quem occidentales Christiani bellicâ manu occupaverunt & deprædati sunt, ac posteà cum viculis adjacentibus incendiò devastârunt. Tyr. *l.* 21 *bel. sacr. c.* 10. & *l.* 22. *bel. sacr. c.* 22.

BEDELLUS, vox medii ævi, Saxonibus *Bydel*, Præco, nuntius, apparitor, fœcialis, ballivus. Gall. *Sergent.* Ductum à verbo *Bydde*, i. e. peto, rogo, precor. Sic Episcopi dicuntur *Dei bedelli*, h. e. præcones, *MS. Sax.* Sic apud Inguiphum *Hist. Croyl.* Edgarus interdicit omnibus Ministris suis, i. e. Vicecomitibus, *Bedellis* & Ballivis, &c. Luc. *c.* 12. *v.* 58. Exactor, *bydele* dicitur. Legg. Burgor. Scot. *c.* 112. Citatio facta in burgo, super burgensem, per servientem Domini Regis, sine *Bedello* ejusdem burgi, est invalida. Apud Scotos & Spieg. *quasi.* 5. aliàs legitur *Pedellus*, unde errorem proculdubio contraxit Skenæus, inquiens: Dicitur autem *Pedellus*, à pedo, i. e. baculo, propterea quod hujusmodi servientes virgâ aut baculò uterentur. Vide Spelmann. *Glossar. Archæol.* Vide & *Bidellus.*

BEDESIS, fluv. vulgò *Ronco*, seu *Bedese*, oritur in agro Florentino. Fanum S. Sophiæ & Meldolam rigat, dein infra Ravennam Mari Adriatico miscetur. Alius est fluv. Æmiliæ, *Montone* vulgò.

BEDEWINI, vide *Beduini.*

BEDFORDIA, urbs Angliæ in Comitatu cognomine ad Usam fluv. Unde regio adjacens *Bedfordshire.*

BEDOLACH, vox Hebræa, quæ occurrit Numer. *c.* 11. *v.* 7. ubi mannа ejus colorem habuisse dicitur. *Salmasio bdellium* est, quam vocem inde ortam contendit: Græcis Interpretib. *species crystalli*, aliis *gemma*; Bocharto margarita. Terra enim Havila, ubi *Bedolach*,

Gen. c. 2. v. 12. ea pars Arabiæ est ad Catipham & Baharen, ex qua margaritæ eruuntur, quod in accurata Paradisi terrestris descriptione, plurimis argumentis Vir eruditus probat. Certè, cùm manna & album fuerit & rotundum, quæ duo sunt in margarita maximè insignia, optimè speciem habuisse dicitur ה בדלח *bedolach*. Unde Talmudici Doctores hunc ipsum locum explicantes in *Joma c.* 8. *fol.* 75. a. *Manna fuisse*, dicunt, *rotundum ut coriandrum, & album, ut margalith*: ut margaritam. Et Baal Hatturim, *in Genes. c.* 2. in hunc Numerorum locum excurrens, conjectat Mannæ tribui speciem ה *bedolach*, *quia pretiosi lapides & margarita cum Manna descendebant.* Eôdem modô vocem sumit Auctor *Historiæ Templi secundi*, à Munstero editus, qui *p.* 4. Antiochum Pium bovem misisse Deo Israëlis offerendum, *cujus cornua aurô ductili operuerit, quemque cinxerit filo bedolach*, i. e. margaritis filô contextis, ait. Et *p.* 146. ubi Herodis vitem auream habuisse refert *botros ex bedolach*, h. e. margaritis, &c. Origo vocis à בדל, *badal*, quod *separare & segregare* significat: unde non margarita quævis, sed egregia & eximia, quæque præstantiæ nomine à reliquis est segregata, hâc voce indigitari videtur, *Unio* fortè, quod nomen *impositum maximè grandibus margaritis*, Plin. tradit *l.* 9. *c.* 35. Certè Latinè *unicum* dici, quidquid eximium est, discimus ex Plinio de Cleopatræ unionibus, *Gerebat auribus tum maximè singulare illud & vere unicum naturæ opus.* Propertio *l.* 1. *El.* 2. *ad Cynthiam*, v. 29.

Unica nec deerit jucundis gratia verbis, &c.

Vide prædictum Bochart. *Hieroz. Parte poster. l.* 5. *c.* 5. & infrà in vocibus *Bidelcha*, *Margarita*, *Unio* &c.

BEDIRUM, Libyæ interioris urbs, *Ptol. Debris Plinii* est, *l.* 5. *c.* 5. *Hermolao* teste.

BEDRIACUM, vide *Bebriacum*.

BEDVINI, Arabes ac Saraceni, nullâ ratione, inermesque in bellum ruebant, dicentes mortem vitari non posse, fatoque omnia referentes, hircinis amicti pellibus Solem orientem adorabant. *Volaterran.* Hi Halapiam & Crachum versùs, Arabiam incolunt, in tabernaculis degentes, unde etiam iis nomen. Auctor enim est Abrahamus Echellensis in *Histor. Arabum c.* 1. quos *Scenitas Strabo* appellat, hodie, *Badinos* dici à *Badia*, deserto. Frequens horum mentio, apud *Rerum Hierosolym. Scriptores Sylvestres*: *Tuni* dicuntur, apud Auctorem *Historiæ expeditionis* Friderici I. Imperatoris, laudatum Canisio *Antiqq. Lection. Tom. V.* Cum Assassinis eos perperam confundit Joinvilla, ad quem vide *Notas* eruditas Car. du Fresne, ut & infrà aliquid voce *Oidevini*.

BEEL vel BAAL, Syrius Belus dictus, qui Βῆλος Græcis; *Bel* enim ex *Beel* contractè. Unde sententia eorum concidit, qui Syrium Belum *Beel* vel *Baal*, Assyrium verò *Bel* vocatum esse contendunt. Adde, quòd idem fuerit *Belus Syrius* & *Assyrius*, imò & *Tyrius* & *Ægyptius*. Hinc & Numen idem apud Syros Assyriosque, hôc nomine appellatum, quem Græci Latinique Βῆλον appellârunt, qua de re vide Salmas. *ad Solin. p.* 1228. & suprà in voce *Baal*.

BEEL-PHEGOR, Idolum Moabitarum, propriè Bel adoratus in monte Phegor. Numer. *c.* 25. *v.* 3. Deuteron. *c.* 4. *v.* 3. Vide *Baal-Peor*.

BEEL-ZEBUB, Hebr. בעלזבוב, Philistæorum Accaronitarum olim Deus, quasi dicas, *Deus muscæ*. Cujus nominis non alia fortè causa, quàm quòd abigeret muscas ab æde sua, quod & Herculi tribuunt Plin. *l.* 10. *c.* 29. & Solin. *c.* 1. hinc Ἀπόμυιος dicto. Quanquam alios ipsum Jovem non puduit epithetô hôc insignire, ut cui Elienses hôc nomine sacra fecisse, apud Clementem *Protreptico* & Pausaniam in *Eliacis prior.* legimus. Eum ipsum *Myoden* vocat Plin. *l.* 29. *c.* 6. ubi tamen Salmas. μυιῶν Δία vult legi. Alibi, *l.* scil. 10. *c.* 28. cum Myiagro Deo eundem faciens, *Invocant Elei*, inquit, *Myiagrum* [illegible]*rum, muscarum multitudine pestilentiam adferente: quæ protinus intereunt, postquam litatum est ei Deo.* At Myagrus Heros fuit, non Deus, nec in Elide cultus, sed Alipheris Arcadiæ urbe, ut disertè docet Pausanias in *Arcadicis*. Nempe videntur eò translata fuisse hæc sacra, ex Accarone Philistæorum: fuitque etiam hac in parte Diabolus Dei veri simia, in cujus templum muscis nullus aditus, si Talmudicis credatur. LXX. Interpretes μυῖαν, *muscam* hoc idolum interpretantur, quod sequuntur Veteres multi: quia putabant, sub muscæ imagine Numen hoc cultum. Sed verior interpretatio prior. Cur autem Pharisæi hunc Dæmoniorum principem esse voluerint, Matthæi *c.* 12. *v.* 24. & Lucæ *c.* 11. *v.* 15. qui Hebræorum aliis est Asmodæus, non adeò liquet. Nec aliam Bochartus rationem adfert, nisi quòd Philistæorum urbs Accaron etiam scribitur *Acharon* ab Hieronymo & aliis: quò cùm *Acheron* proximè alludat, potuit ab ignaris Deus-Acharon, cum Acherontis Deo, i. e. cum Plutone confundi, quem Inferis præfecisse Gentilium Theologiam notum est. Hebræi verò posteriores non pauca suæ linguæ vocabula è Græca deduxerunt, uti pluribus docet modò dictus Samuel Bochartus *Hieroz. Parte poster. l.* 4. *c.* 9. ubi de Deastro hoc prolixè agit.

BEERA, fil. Joël. 1 Paral. *c.* 5. *v.* 6. *puteus*, vel *declaratio*.

BEERGIOS, vel BERGION, unus ex Neptuni filiis, quem Hercules devicit.

BEERI, Latinè *explanans*, vel *puteus*, vel *in luce*, vel *in leone*. Pater Judith uxoris Esau. Gen. *c.* 26. *v.* 35. Item pater Osee Prophetæ, *c.* 1. *v.* 1.

BEER-RAMATH, urbs in tribu Simeon. *Jos. c.* 19. *v.* 8. Latinè *puteus*, vel *declaratio celsitudinis*, aut *in luce excelsa*.

BEER-SHEBA, nomen civitatis. Latinè *puteus juramenti*. 1 Reg. *c.* 19. *v.* 3. Ubi *Josephus*, Φοβηθεὶς δ᾽ ὁ Ἠλίας φεύγει εἰς πόλιν Βερσουβεὲ λεγομένην, ἐπ᾽ ἐσχάτοις δ᾽ ἐστὶν αὕτη τῆς χώρας τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐχόντων, τῆς Ἰδουμαίων γῆς. *Bersabam* vocat *Ptolemæus*.

BEBRUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

BEFORTIUM, oppid. munitum Sungoviæ, in Alsatia, sub Gallis. Comitatûs olim caput: Ad radices montium. Vix 2. leuc. à Monte Belliardi in Ortum, & 4. à Ferretra in Occasum.

BEFULCI, epitheton Wenedorum Slavorum, quos ita vocatos à Chunis, scribit Fredegarius *c.* 48. *eò quòd duplici in congressione certaminis vestita prælia facientes, ante Chunos, præcederent*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

BEGARDI, iidem cum *Beghardis* seu *Beguardis* Hæreticis quorum fœminæ *Beguinæ*, è tertio Ordine Francisci sese esse asserebant, sed falsò, ut probat Waddingus: *Fratres pauperes* seipsos vocabant, item *Fratres & Sorores de Pœnitentia*, *Bizochi* insuper, *Fraticelli*, *Vacafeti*, &c. dicti, ut videre est in *Extravag. Johannis XXII. de Religios. domib.* Eorum auctorem Petrum Colutii de Corbario Antipapam facit Blondus in *Tractat. de Piceno*, ubi de Fabriano oppido; Dulcinum & Margaritam Scriptor *Vitæ* Clementis V. ut videre est apud Car. Macrum *Hierolex.* Maximè muliebrem sexum hæresin hanc invasisse, docent Matthæus Paris. & Matth. Westmonasteriensis *A. C.* 1243. *Beguinos* quoque vocatos esse (quamvis ut plurimum mulieres in hac secta sic appellatæ sunt, ut diximus) discas ex *Epistola* Yvonis Narbon. quos, ut viros fictæ Religionis ac pietatis, inter cætera, his verbis perstringit M. Robertus de Sorbona *Serm. de Conscient. Vidi quendam, qui cum erat coram magnis Beguinus, habebat magnum supertunicale rotundum cum magnis & latis manicis de camelino & totam mundanis habebat de bruneta scissum antè & retro, strictum sine manicis, de vario foderatum*, &c. Nomen à Saxonico *Beggen*, i. e. *mendicare*, arcessunt Viri docti *ad Vitam S. Catharinæ Sen. num.* 74. &c. Vide in voce *Beguardi*. Sed & sic appellati leguntur Fratres Conversi in Ordinib. Prædicatorum & Minorum apud Auctorem *Annalium* Colmar. A. C. 1302. Etiam Valdenses *Begginorum* appellatione non semel denigrat Godefridus Monachus S. Pantaleonis, A. C. 1239. & *seqq.* apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque hic infrà, ubi de *Beguinis*, ut & in voce *Beguardi*.

BEGHINÆ, ejusdem sectæ ac instituti, cujus *Beguardi* & *Beguini*, de quibus retro, unà proin cum iis damnatæ in Concilio Viennensi, qua in urbe magna horum hominum vis. Meminit earum Matthæus Paris. *ad A. C.* 1251. *In Alemannia mulierum continentium, quæ se* Beguinas *volunt appellari, multitudo surrexit innumerabilis, adeò ut solam Coloniam mille vel plures inhabitarent.* In Alemannia, *Kubeim*, i. e. *Pœnitentes* appellatas, tradit *Chron.* Senoniense *l.* 5. *c.* 1. Easdem *Sorores de Pœnitentia de tertio Ordine S. Francisci* dici voluisse, refert Guido Carmel. *Summ. de Hæres. fol.* 108. &c. Sed quia passim in Belgio præcipuè, sub *Beguinarum* nomine, Virgines Deo verè & sanctè famulari dicebantur, ne nocentium damnatione innocentes involverentur, Johannes præfatus *Extrav. Ratio recta* & *Bulla* aliâ providit. De quarum hodierno instituto ac vivendi ratione sic Lindanus: *Hæ medium*, inquit, *vitæ genus agunt, inter Monasticum & Seculare. Certis legibus omnes vivunt: de suo victitant, à votis liberæ sunt. Si nubere visum, migrant & nubunt, non inutili vitæ instituto, cùm sint in illo & in altero sexu, qui neque libertatem ferre possunt, neque arctum imperium, quibus medium hoc vitæ genus saluti esse queat.* Quò & Rhythmi veter. faciunt, de Origine Monasterii Pratensis, in Flandria.

Beginæ namque fuerunt à prima sui ætate.

Mox,

Habebant enim famulam, quæ omnibus ministrabat,
Et de juvantibus vitam eis auxilium dabat.
Ibant enim illæ manè ad Albini sanctum templum,
Deum orabant, nec inane deforis dabant exemplum,
Tunc non habebant in loco, ubi manebant, capellam,
Nec quid sacratum in illo, sed habebant solum cellam,
Inde casëum repetebant, & accipiebant colum,
Otiosum tempus spernebant, nullum cogitantes dolum,
Sæpe veniebant probi, qui eos confortabant,
Et nummum consilii illæ pro sesa donabant, &c.

Vide Miræum in *Donationibus Belgic. c.* 112. & quæ de instituto Monachorum primævo dicemus suô locô, &c. At in Gallia *Beguinarum* institutum cùm contemtui haberetur, sensim desiit & in earum locum successêre Sorores tertii Ordinis Francisci, quibus indidem traditæ in Galliæ urbibus earum ædes. Sic in *Beguinarum* Paris. Monasterium translatæ sunt Sorores præfati Ordinis, de *Ave Maria* cognominatæ, diplomatibus Ludovici XI. *A. C.* 1471. & 1479. Idem ab eodem Principe in urbe Bellovacensi factitatum, refert Louvetus in *Historia Bellovacensi Tom. I.* &c. Nomen quod spectat, à *Begga*, Pipini Landensis filia, S. Gertrudis Nivellensis sorore, *Beghinas* seu *Beguinas* dictas esse, & ab ea institutum suum accepisse, constans est inter Belgas opinio. Alii à velo capitis eas sic appellatas volunt, quod tamen ab ipsis potiùs dictum videtur. Joachimus Hopperus, à *beginnen*, i. e. incipere, vocis originem arcessit, quòd *initium quoddam rei Monasticæ ponant.* Alii denique à Bego quodam, istius instituti auctore, de quo sic Ægidius Aureævallis Monachus in *Radulfo Episcopo Leodicensi sub A. C.* 1180. *Suscitavit Deus Spiritum Sanctum cujusdam Sacerdotis viri religiosi, qui Lambertus le Begue, quia balbus erat, de S. Christophoro dicebatur, à cujus nomine mulieres & puellæ, quæ castè vivere proponunt, Beguinæ Gallicè cognominantur, quia ipse primus extitit, qui eis præmium castitatis verbô & exemplô prædicavit*, &c. Vide plura hanc in rem apud Car. du Fresne in *Glossar.* & Macrum in *Hierolex.* nec non infrà voce *Pyracara*.

BEGHIUS Lambertus, vide *Lambertus*.

BEGIALIS, Amorgi insul. urbs, in mari Myrtoo.

BEGIS, urbs Trallianorum. *Steph.*

BEGUAI, nomen proprium. Nehem. *c.* 7. *v.* 7. Latinè *in corpore*, sive *in gente*. Item nomen viri. Esdr. *c.* 2. *v.* 2.

BEGUARDI, aliàs BEGUINI & BEGUINÆ, Hæretici in Ger-

Germania exorti, A. C. 1341. Monasticam vitam, sed sine cœlibatu, affectabant, in hac vita omnimodam perfectionem obtineri posse, gratiæ auxiliô opus non esse, homines perfectos ab obedientia Magistratui debita, a jejunio, precibus, bonisque operibus esse immunes, divitias cum Euangelica perfectione consistere non posse asserentes. Damnati in Concilio Viennensi A. C. 1311. Petrus Coens *Hist. de origine Beguardorum.* Alex. Rossæus, *in* ... Pulsi sunt Basileâ, annitente inprimis Johanne Mulbergiô, insigni Concionatore, Dominicanô, eorumque domicilia partim Nosocomio magno, partim Episcopo: supellex autem Franciscanis cessit, A. C. 1411. Vide Christ. Urstisium *Hist. Basil. Stumpfium*, &c. Quibusdam ex illis A. C. 1405. jam ibidem conversis, Spelmann. *Glossar. Archaeol.* Paulo exactius sic de illis Phil. à Limborch: *Begnini*, inquit, *fuerunt Monachi Ordin. B. Francisci, dicunturque passim, de tertia Regula D. Francisci, qui, cum Clement. V. saltem granaria habere vel cellaria, in quibus rerum mendicando collectarum conservationem facerent, Franciscanis concessisset, dissensum suum testati, contenderunt, nec hoc quidem licere, paupertatis Franciscanæ perfectionem hôc modô labefactari, nec Papam habere auctoritatem circa regulam Francisci dispensandi; idque si faciat, illius decreta tuto posse contemni. Circa quæ tempora Petrus Johannis Olivus inter illos scripsit Postillam in Apocalypsin, quâ quæ de bestia & meretrice Babylonica dicuntur, applicat Papæ & Ecclesiæ Romanæ. Post Clementem Johanni XXII. Franciscanis concedenti, ut possent granum, panem & vinum, in granariis & cellariis recondere, non minus acriter obnixi, Papæ auctoritatem impugnare cœperunt, inde Hæretici judicati atque Inquisitioni subjecti. Decreto* ..., Gloriosam Ecclesiam, *datô Avenione A. C.* 1318. *Cum autem sic non cessaret contentio, & Berengarius in Concil. Narbonensi illorum causam defenderet, ab Inquisitore Joh. ... ipsi palinodia imposita est, is vero, ad sedem Apostolicam appellatione interpositâ, Avenionem ivit ac Papæ summam rei exposuit. Hic Berengarium honesta in custodia retinuit, ac omnibus Academiis virisque doctis ubique terrarum ad disceptandum proposuit*, Num pertinaciter affirmare, D. J. Christum ejusque Apostolos non habuisse aliqua in speciali, nec etiam in communi, foret hæreticum censendum? *Convenêre itaque Perusiam unusquisque Fratres Minores, aderatque Mich. Cæsenas eorum Generalis, qui Beguinorum sententiam approbârunt, Papa vero editum de usu rerum a dominio distincto promulgavit. Contra quem cum protestaretur Fr. Bonagratia Bergom. Ordinis Procurator a Capitulo constitutus, & appellationem ad futurum Pontificem vel ad Concilium Oecumenicum interponeret*, Papa novo Decreto assertionem, quâ statuitur, Redemptori nostro, ejusque Apostolis, in his quæ ipsos habuisse S. Scriptura testatur, nequaquam jus ipsis utendi seu consumendi competiisse, nec illa vendendi seu donandi jus habuisse, aut ex ipsis alia acquirendi, hæreticam declaravit. *Insuper Cæsenatem, cui assistebant Bonagratia præfat. Petr. Corbarius & Guil. Ockam Anglus, anathemate ferit, A. C. 1329. una cum ... e quibus Corbarius, dictâ hac sententiâ atque insuper Fratrum Minorum Parisiis congregatorum judicio de hac re terrente, opinionem suam revocavit & absolutus est. Mich. Cæsenas vero, sub imperio Ludovici Bavari Imperatoris cum sequacibus suis tutus vixit, scriptis variis causam suam tuitus. Quos proin sententialiter condemnavit Gerardus Odonis, ei in Generalatu Ordinis suffectus, & Johannes Papa* 38 & 259. *Sanctiones contra eos promulgavit, datas ejus innovante postmodum & aggravante Benedicto XII. A. C.* 1335. Vide præfatum Auctorem, *Historiâ Inquisit. l.* 1. *c.* 19. apud quem etiam *libro Sententiarum Inquisit. Tolosanæ*, nunc primùm ab illo editô, varias in *Beguinos* latas sententias legere est.

BEGUI, nomen viri. Esdr. c. 8. v. 14.

BEHEMA, Hebraicum nomen, quadrifariam in Sacris sumitur: primò pro *bruto quovis*, Psalmo 36. v. 7. Secundò pro *quovis terrestri quadrupede*, aliquantæ molis & viviparo, Levit. c. 11. v. 2. Tertiò, pro *jumentis* & *gregibus*, omnique domestico pecore, Gen. c. 1. v. 25. Quartò denique nomen plurale, בהמות *Behemoth*, terminatione plurale, sed sensu singulare, certa est animalis species. Vulgus interpretum *elephantum* esse putat, quia terrestrium belluarum est maxima. Pseudo-Esdras *l.* 4. *c.* 6. *v.* 49. & 51. & Talmudici Doctores in *Bava Bathra* ... 5. monstrum horrendum, informe, ingens, intelligunt, quod depascatur mille montes, tanquam ex Psalmo 50. v. 10. & in Messiæ convivio piis Judæis sit apponendum. Bochartus hippopotamum exponit, quem omnino vide *Hieroz. Parte posteriore l.* 5. *c.* 15. ut & infrà in hac voce.

BEIBAS, vel BEIBUS, lacus totius Livoniæ insignior, qui in longitudinem ad 45. milliaria Italica porrigitur, atque variô piscium genere abundat, *Merul.*

BEILSTENIUM, Germanicè BEILSTEIN, oppid. Germaniæ cum arce, bihoriô in Occasum hibernum Herbornâ distans, caput territorii, in satis magnam Westerwaldiæ lineam extensi, olim sub proprio Comite, è stirpe Nassovia, Lineæ Dillenburgicæ. Henricus enim I. Henrici Comitis filius, Othonis, qui Dillenburgense stemma condidit, nepos, ab Othone fratre majore natu, hæreditate divisâ, discedens, *Beilsteinam* lineam ortus est: Pater Henrici II. cujus fil. Henricus III. Johannem I. genuit, quô natus Henricus IV. Johannem suscepit II. patrem Johannis III. qui, uxore licèt Comitis Nassoviæ Weilburgii ductâ, improlis obiit, ditione ad agnatos Dilleburgicos devolutâ. Atque ita surculus *Beilsteinus* extinctus visus, translatione novô surcô receptô, hæreditari Georgii Comitis Nassovii insitus eique rerum exemtus, fratribus ejus natu minoribus cessit. Prior traductio anno 7. altera annô 21. seculi præsentis facta est, Cyriacus Lentulus *Genealogia Principum Nassoviæ adhuc inedita.*

BEINWILENSE Monaster. divi Vincentii, professionis Benedictinæ, in valle est, ad decurrentis Birsæ dextrum latus ad Meridiem abeunte, in agro Rauracô. Initium sumsit eâdem ætate, quâ Lucelense, auctoribus Nokerô, Oudelardô, Burchardô, atque Udalricô, viris nobilibus, in quorum proprietate initiò constructum fuit, ut diploma confirmationis Friderici Barbarossæ Imperatoris apud Ulmam, A. C. 1152. factum, sonat. Et primò quidem Oudelardus, è Comitibus Sogerensibus, Cœnobii advocatum egit: quod munus deinde ad Comites Thierstenios devenit, A. C. 1140. sub Imperii fide. Hodie Abbatia est, ad Lapidem, cœnobium nobile, vix trihoriô Basileâ distans, translata. Urstis. *Hist. Basil.*

de BEKA Sidertus, vide *Sidertus*.

BEL, nomen idoli Babyloniorum. Esaj. c. 46. v. 1. Latinè *vetustus*, aut *nihil*, sive *deditus*. Vide *Baal*, & *Belus*.

BEL, sive BELES, Apollo ab Aquilejensibus Italiæ populis sic dictus. Herodian. *l.* 8. *c.* 3. Βέλιν δὲ καλοῦσι τοῦτον, σέβουσί τε ὑπερφυῶς, Ἀπόλλωνα εἶναι ἐθέλοντες. Ubi Βέλινον legendum monet Salmas.

BELA, I. Pannoniæ Rex, primò cum fratre Andrea regnum commune habuit, deinde illô totô, per fratris cædem, ope Ducis Poloniæ Soceri, potitus, bonus alioqui Princeps; populos a multis vectigalibus immunes fecit. Primus Byzantios nummos, argenteamque monetam percussit. Decessit tandem A. C. 1063. equô lapsus, fractisque membra post annos regni tres, sepultus in cœnobio S. Servatoris ab eo constituto. Volaterran. *Geogr. l.* 8.

BELA, II. Ungariæ Rex, Almi fil. quem Colomannus frater excæcaverat, & ipse cæcus servatus à Pannoniis in regnum, quòd Stephanus sine prole decessisset; duxit uxorem Helenam, Regis Serviæ filiam, ex qua 4. filios habuit, Geisam III. Ladislaum II. Stephanum, & Almum, qui in eos, quorum consiliô pater excæcatus erat, crudeliter animadvertit. Borichium Colomanni nothum cum Polonorum & Ruthenorum manu regnum affectantem prælio vicit. Obiit A. C. 1141. regni 12. Bonfinius. *Chron. Hung. Volaterran.*

BELA, III. Ungariæ Rex, Stephani tertii fil. Duxit A. C. 1186. Margaretam, sororem Philippi Augusti Galliæ Regis viduam Henrici Junioris Angli. Obiit A. C. 1199. Relictis Emericô & Andreâ II. filiis, qui ambo Reges fuerunt. Bonfin. & Crantz. *metrop.* regnavit ann. 18.

BELA, IV. Ungariæ Rex, Andreæ II. patris successor, Princeps fortissimus, sed non æquè felix. Rebellione quippe filii & Tartarorum incursione exercitus. Obiit A. C. 1270. vel, 75. Bonfin. *l.* 2. *dec.* 8. regnavit ann. 35.

BELA, V. Ungariæ Rex, regnavit ann. 3.

BELAMIA, ex Gall. *Belle amie*, quasi *Bella amica*, vestis species est, memorata in *Regula*, datâ à Roberto de Arbresselio Monialibus Fontis-Evraldi, c. 2. *Ut non habeant vestimenta pretiosa, neque in lectis præter* belamiam, *sed tincta consuantur, ut tunica & chlamydes, & cætera omnia*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

BELATUCADRUS, nomen fictitii Numinis, in Anglia olim culti: cujus mentio in *veter. lapide* Wardaliæ in Cumbris, in ædibus nobilis Viri Th. Dykes, DEO SANCTO BELATUCADRO AURELIUS DIATOVA ARAM EX VOTO POSUIT L. L. M. M. Item in alio, BELATUCADRO JUL. CIVILIS OPT. V. S. L. M. Item in tertio, quem Gruteriana *Inscriptionum* Collectio præterit, Camdenus verò eatum editoribus transmisit: DEO BELATUCADRO LIB. VOTUM FECIT JOLUS. Idem, fuisse Seldeno *de Diis Syris* videtur, cum Beleno & Abellione, quibus nominibus Solem à priscis cultum esse, docet Gerh. Joh. Voss. *Orig. & Progressu Idol. l.* 2. *c.* 17.

BELBINA, oppid. fuit Peloponnesi, prope Eurotam fluv. supra Spartam, in Laconia provinc. Item, Insula in Saronico sinu: Ubi templum Panos & Veneris: de utroque variant opiniones.

BELBINA, Græcè Βελβίνα, parva est Insula, seu rupes potiùs, quam Meursius inter Atticæ domos recenset. Sed cum habitatam fuisse nullus referat idoneus Auctor, neque etiam ob parvitatem verisimile sit cultores habuisse, hic Vir doctus impegisse videtur, Jac. Sponio *Itinerar. Græc. Part.* 3. *p.* 101.

BELCHAMUS Fons, vide *Fons*.

BELEASTARTUS, Hirami fil. Tyri Reg. Aliis *Deleastartus*.

BELEDONII, populi juxta Oceanum. *Steph.*

BELEGRA, oppid. Italiæ, in Piceno. *Ptol.* Hodie fortè *Civitella*, oppid. munitum Aprutii ulterioris ad Sabinelli amnis ripam. 6. milliar. ab Asculo in ortum.

BELEGUANZA, provinc. Æthiopiæ superioris seu Abyssinæ in Africum cum urbe cognomine versus Cubelam fluv. inter montem Amatam & regnum Angotanum.

BELEJA, oppid. *Belea*, in Aragonia, *Ferrario*. *Briciso*, aliisque est *Trevino*, oppid. provinc. Alavæ, in Castella, prope Zadorram amnem, 8. milliar. ab Ibero fluv. inter urbes Mirandam & Victoriam.

BELENATENSIS Mons, à BELENO Deo, i. e. Apolline, quem cum Jove, Mercurio & Marte præ cæteris Galli coluêre, appellationem videtur traxisse. Hic mons erat inter Artonam & Ricomagum in Arvernis: ut docet Gregorius Turon. *in libro de Gloria Confessorum his verbis: Cum ex Artonensi vico venisset in cacumen montis Belenatensis, de quo vicus Ricomagensis positus contemplatur.* At nunc mons iste Belenatensis, inter Artonam & Ricomagum medius, ignoratur etiam ab incolis. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BELENDI, inter minores Aquitaniæ populos recensentur à Plinio, *l.* 4. *c.* 19. cum ait: *Ambilatri*, Belendi, *saltus Pyrenæus, infraque Monesi, Osquidates montani, Sibuzates Campani, Bercorates, Pinpedunni, vel Bipedimui, Sassumini, Vellates, Tornates, Consoranni, Osquidates campestres, Succasses, Lactorates* &c. Ex quibus *Belendorum* nomen videtur retinere *Belin*, locus Galliæ, in Aquitania, ad flumen Leriam sive Sigmana Bojorum, Hadr. Vales. *Notit. Gall. in voce Sibutzates.*

BELENOPOLA, Parasitus Pamphili fœneratoris Atheniensis, qui in gratiam Pamphili sic se insinuaverat, ut Pamphili bona utriusque viderentur communia. Perstringitur ab *Aristophane*.

BELENUS, Deus idem ac Sol putandus, Aquilejensium Deus tute-

tutelaris, item Aremoricorum & Noricorum. Lege *Ausonianas* Scaligeri, Vossium *de Theolog. Gentil. l. 2. c. 17.* & Seldenum *de Diis Syris, Synt. 1.* Non alium eum, quàm Apollinem seu Solem fuisse, docet Jul. Capitol. *in Maximin. c. 22. Cum igitur frustra obsideret Aquilejam* (ubi is cultus) *Maximinus, Legatos in eam misit, quibus Populus pene consenserat, nisi Menophilus cum collega restitisset, dicens etiam Deum Belenum per Aruspices spopondisse, Maximinum esse vincendum. Unde etiam postea Maximini milites jactasse dicuntur, Apollinem contra se pugnâsse: nec illam Maximi aut Senatus, sed Deorum fuisse victoriam.* Vide quoque Herodian. *l. 8. c. 3.* ubi eum Βῆλιν vocat & Oraculum ejus Θεῷ ἐπιχωρίῳ, *patrii Numinis*, appellat. De eodem sonant *Inscript.* plurimæ Aquilejæ repertæ. Uti illa in ara oblonga: APOLLINI BELENO AUG. IN. HONOREM C. PETTI. Et alia, APOLLINI BELENO C. AQUILEIENS. FELIX. Alias, quæ ibidem visantur, quinque, refert Gruterus *Inscript. veter. p. 36.* Nec Cisalpinæ is solùm, sed Transalpinæ quoque Galliæ in veneratione fuit: unde Phœbicii, *Beleni* æditui, meminit Ausonius *in Professor. Burdigal.* Vide eundem *Carm. 4.* Noricorum etiam fuisse Numen, discimus ex Tertulliano *Apologet. c. 24.* nisi pro *Noricis*, ibi *Aremoricis* legendum. Nomen à בעל videtur ortum, (unde Βεελ, Βῆλος, Βῆλις & Βελεφ) cùm omnis penè superstitio ex Oriente sit. Nec *Abellio*, aliunde quàm à Belo dictus, ut & nec Belatucadeus, de quo suprà. Vide Gerh. Joh. Voss. *de Idolol. l. 2. c. 17.* ut & infrà, voce *Mithra*.

BELEPARES, Assyriorum Rex XIX. regnavit ann. 30. ab A. M. 1646. usque ad 2675. Euseb. *in Chron.*

BELEPHANTES Chaldæus, a sociis dilectus ad indicandum Alexandro periculum, quod ipsi Babylonem ingressuro ex astris portendebatur. Diodor. Sic. *l. 17. p. 622. in Olympiad.* CXIII. *anni quarti, Historia.*

BELERIDÆ, Insul. 3. hodie *le Sanguinaire*, in ora Occidentali Sardiniæ, 25. milliar. à Calari in ortum. *Brietius, Alii.*

BELESES, Arbacis in bello contra Sardanapalum socius & commilito, Babylonicum Regnum obtinuit, Elajæ *Baladan*, Ptolemæo & Censorio *Nabonassarus*, à quo celebris Chaldæorum epocha nomen habet, dictus. Pater, vel, ut aliis placet, avus Mardocempadi, quem *Merodach* vocat sacra Historia. Vide de successoribus ejus Georg. Hornium *Orb. Polit. p. 442.*

BELESMA, oppid. Galliæ in Belsia provinc. & agro Perticensi.

BELEUS, fluv. in agro Tyriorum.

BELFORTIUM, aliàs BELCIFORTIUM, à sua pulchritudine simul ac fortitudine, ut videtur, nomen habens, munitissimum est castrum militiæ templi, juxta Horma ad Eleutherum fluvium in montanis situm, in tribu Aser.

BELFREDUS, seu BERFREDUS, Gall. BEFFROY, machina est bellica lignea, in modum excelsioris turris extructa, variis tabulatis, cœnaculis seu stationibus, constans, totiisque quatuor vecta; tantæ proceritatis, ut ejus fastigium oppidorum & castrorum obsessorum muros æquaret. Ejus parietes vel tabulis vel cratibus colligati, coriis taurinis equinisque operti erant, ut ab ignium inextinguibilium jaculatione nullum paterentur damnum. In cœnaculis autem collocabantur milites, qui in hostes continuò tela vibrabant aut sagittas emittebant: infrà verò viri robore præstantes magnis impulsibus machinam muris admovebant; uti hæc machina describitur à Leone Imperatore in *Tacticis c. 15. num. 30.* aliisque passim. Modum conficiendorum *Berfredorum*, quos πυργοκαστέλλους vocat Auctor *Chronici* Alexandr. vel saltem ejusmodi turrium, quas ad urbium & castrorum munitiones admovere Veteres solebant, accuratè exponit Sanutus *l. 2. part. 4. c. 22.* De iisdem Wilhelm. Armoricus *Philipp. l. 2.* sub *Belfragii* nomine,

Cratibus & lignis rudibus belfragia surgunt.
Turribus alta magis & muribus, unde valerent
Agmina missilibus, telisque quibuslibet uti
Devexosque hostes facile prosternere jaliis &c.

Hinc posteà nomen translatum ad altiores quascunque turres, quæ in urbibus aut castris eriguntur, in quarum fastigio excubant vigiles, qui eminus adventantes hostes, pulsatâ campanâ, cives monent, ut ad arma sint parati: quamvis & extra belli metum, prout rei politicæ Curatoribus visum fuerit, eidem campanæ, ibi hàc sint pendentes, pulsu, non rarò convocari soleant. Unde Campana hæc *bannalis* dicitur Hocsemio, quòd, cùm pulsatur, quicunque intra *bannum* seu districtum urbis commorantur, ad conventus publicos teneantur promtè se conferre. *Statuta* Gildæ Scoticæ *c. 28. Nullus regratarius emat pisces, fœnum, avenas — ante pulsationem campanæ in Berefrido*, &c. Atque inde *Belfredus* inter privilegia *Communiæ* vulgò accensetur, quod colligit Car. du Fresne ex *Statuto* Caroli Pulchri A. C. 1322. quo cives Laudunenses, propter commissum aliquod in Laudunensem Ecclesiam sacrilegium, jure Communiæ privantur, nempe *jure Scabinatus, Collegii, Majoratus, Sigilli, Campanæ*, Berfredi, *& jurisdictione.* Sed & ipsa *Belfredi* vox, à Saxon. *bell*, i. e. campana, & *frid*, i. e. pax, deducta videtur, quòd in hisce turribus appenderetur ad convocandos homines, in tumultibus bellicis vel aliis occasionibus, maximè in urbibus, quarum communiæ *Pacis* nomine passim donatæ leguntur, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.*

BELGA, nomen viri. 1 Paral. *c. 24. v. 13.* Latinè *refrigerium*, vel *solatium*, aut *vetustas vultûs.*

BELGÆ, Galliæ populi maximè qui versùs Oceanum incolunt; quos Cæsar *l. 1. Comm. c. 1. fortissimos Gallorum* vocat. De quorum terminis, vide ibidem, & Authores infrà laudatos. Hinc *Belga*, unus ex Belgis. Lucan. *l. 1. v. 426.*

Et docilis rector rostrati Belga Covini.

Et adjectivum Belgicus. Virgil. *l. 3. Georg. v. 204.*

Belgica vel molli melius feret esseda collo.

Ubi *Servius, Belgica esseda, Gallicana vehicula.* Horum appellatio refertur à quibusdam ad innatam genti in dimicando ferociam. Nam *Balgen*, inquit *Junius*, est *manus conserere.* Alii à *Wahlen*, seu *Walgen*, quo nomine Galli Italique Germanis veniunt, derivant. Vide Cluver. *l. 2. Ortelium*, & in *Bellovaci.*

BELGÆ, dicuntur hodie, populi Inferioris Germaniæ in XVII. provincias divisi, & regio illorum, *Belgica*, quæ partim cis Rhenum, in veteri Gallia, partim trans Rhenum, in Germania. Vide quamque provinciam suis locis, inprimis *in Flandria, & Hollandia* vocibus, ut & in *Belgium.*

BELGÆ, etiam populi Albionis in Anglia, ad occidentem, quorum regio *Hamshire, Wiltshire & Somersetshire*, teste *Camdeno.*

BELGÆ, posteà *Wella*, vulgò *Wells*, urbs Angliæ ultra Bathoniam urbem ad 24. mill. pass. in occidentem, quarum urbium Episcopatus copulati sunt sub Archiepiscopo Cantuariensi.

BELGÆ, seu WELLÆ urbecula est Comitatus Somersetiensis, aliter *Fontanensis*, olim *Theodorodunum*, à fontibus, qui passim inibi scaturiunt. Vide ibi. *Baudrand.*

BELGARTIA, oppid. German. in Pomerania, & regione Cassubia, ad amnem *Persante.* Brandeburgici juris.

BELGIANUM, desertum Asiæ, in Tartaria vera versùs confinia Catajæ, cum regione cognomine.

BELGICÆ Provincia, una è 4. partibus Galliæ, primùm jam inde ab Augusto simplex & unica tantùm fuit. Pars ejus ad Rhenum *Germania superior*, & *Germania inferior* vocabatur. Posteà ex provincia Belgica duæ sunt factæ, uti arbitror, à Constantino Maximo, *Belgica prima*, & *Belgica 2.* Addita est quatuor his provinciis & *Maxima Sequanorum.* Igitur tota vetus Belgica demum 5. provincias complecti cœpit, *provinciam Belgicam primam, provinc. Belgicam secundam, provinc. Germaniam primam* vel *superiorem, provinciam Germaniam secundam* vel *inferiorem*, & *provinciam Maximam Sequanorum.* Notandum est, quod ait *Strabo*, 15 tantùm esse Belgarum Gentes, *Τούτων δὲ (Γαλατῶν) τοὺς Βέλγας ἀρίστους φασὶν, εἰς πεντεκαίδεκα ἔθνη διῃρημένους.* Hæ 15. Belgarum Gentes vel civitates fuerunt Bellovaci, Suessiones, Nervii, Atrebates, Ambiani, Morini, Menapii, Caleti, Velocasses, ambo citra Sequanam quidem siti in Belgica, Celtis tamen paullo post attributi, Veromandui, Aduatici, Condrusi, Eburones, Ceresi, Pemani: quos 15. populos J. Cæsar *in l. 2. Commentar. Belli Gall. c. 4.* communi Belgarum Concilio interfuisse scribit, & armatam multitudinem pro se quemque ad bellum Romanum pollicitos esse. Cæsarem autem Strabo clausis oculis sequi ac transcribere consuevit: qui non animadvertit, Remos Belgas quoque esse, sed inter istos 15. Belgarum populos à Cæsare minimè numerari, propterea quòd deditionem fecerant, & principum liberos ipsi obsides dederant. Hæc sub Julio Cæsare. Posteà ab Augusto ejus successore provinciarum Imperii Rom. forma mutata est, & Belgarum Gentes civitatesve præcipuæ ac primariæ extitêre Treviri, Mediomatrici, Leuci, Verduni, Remi, Suessiones, Veromandui, Atrebates, Nervii, Bellovaci, Ambiani, Morini, Menapii, Sequani, Helvetii, Rauraci. Nam cæteri populi, qui eadem in Belgica Rhenum accolebant, Germanorum populi fuerunt; unde & provinciis duabus, nimirum Germaniæ superiori vel primæ, ac Germaniæ inferiori vel 2. nomen suum dederunt, nec unquam nisi impropriè admodum Belgæ sunt dicti, quoniam Belgicæ partem ad Rheni ripam occupaverant. Hos *Germanos Cisrhenanos* in *l. 6. c. 2.* vocat Cæsar, & *Germanos qui sunt citra Rhenum, Germanos qui ripas Rheni incolunt*, in *l. 2. c. 3.* Ut omittam quod idem scribit, *c. 4. plerosque Belgas esse ortos à Germanis, Rhenumque antiquitus transductos, Gallis expulsis, propter soli fertilitatem ibi consedisse.* Cæterum falsum est, quod adjicit *Strabo*, Belgas inter Rhenum & Ligerim atque ad Oceanum habitare, *ἐν μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Λείγηρος παρωκεανίτας ὄντας*: in eoque Strabo à J. Cæsare præter morem suum recedit, qui *Belgas à Celtis seu Gallis Matrona & Sequana dividi* ait. Omitto *Plinium*, qui *à Scaldi ad Sequanam Belgicam pertinere* scribit; omitto & Melam, *l. 3. c. 2.* qui *a Garumna ad Sequanam Celtas, inde ad Rhenum pertinere Belgas* tradidit. Certè si trans Sequanam usque ad Ligerim promoveremus cum Strabone Belgicam, non haberemus Celtæ vel Galli propriè dicti ubi consisterent, cùm Aquitanos Augustus Cæsar Ligere fluviò terminaverit. Vide quoque *in Bellovaci.* Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BELGICA Vicus. *Æthicus* in itinere à Treviris Agrippinam *Belgicam vicum* memorat, & inter Marcomagum vicum ac Tolbiacum ponit, à Marcomago seu Marcoduro leucis 13. à Tolbiaco 10. distantem. Hanc *Bulingen* exponit *Simlerus*, qui est vicus Prumiam inter celebre Monasterium & Slendanum, sed non inter Marcomagum ac Tolbiacum. *Cluverius* meliùs *Belgicam* Æthici *Balchusen* interpretatur, vicum Marcomago ac Tolbiaco medium interpositum. Abest autem ab Augusta Trevirorum, capite & Metropoli provinciæ Belgicæ primæ, leucas 68. ab Agrippina civitate, Metropoli Germaniæ secundæ leucas 26. cui provinciæ attribuitur. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BELGICA, locus apud *Antoninum* inter Agrippinam ac Treviros; *Bulingen Simlero, Balchusen Cluverio*, 10. milliar. ab oppid. Duren. Vide suprà.

BELGICA, arx Asiæ, in Insul. Nera, una ex Bandis insul. quæ sub Moluccis continentur. Hollandis subest, ab ipsis extructa. Vide arx *Belgica.*

BELGIOSIUM, vicus Italiæ, in Ducatu Mediolanensi & agro Papiensi, cum castro Comitum Barbianorum.

BELGIS, an oppid. Hannoniæ, *Bavay*? an *Velsick* pagus? *Ortel.*

BELGITES, Pannoniæ populi. Plin. *l. 3. c. 25.*

BELGIUM, Belgarum oppid. Cæsar *l. 5. de Bell. Gallico, Beauvais*

vus dictum videtur, urbs Picardiæ. *Ferrario* est regio Galliæ Belgicæ Borealis, vide *Bellovaci*.

BELGIUM, pro Belgarum regione, ut apud *Livium* Samnium pro Samnitum regione. Vide Glareanum in *Annot. ad Cæsara lib.* & ad *l. 6. Comment.* Sic autem dicitur pars antiqua Galliæ Belgicæ, quæ mari Oceano vicinior est, & versus Septentrionem porrecta. Dicitur etiam Germania inferior ab aliquot seculis, tum quia tota regio humilior versus Oceanum, ubi confusi sunt admodum Galliæ Germaniæque limites, tum etiam, quia harum gentium sermo ab aliis Germanis non multùm differt. Nunc arctioribus quàm anteà restringitur limitibus, habens à Septentrione Oceanum, ab Occidente & à Meridie Franciam, ab Oriente autem Germaniam propriam. Totum Belgium ab incolis *Nederlandt*, à Gallis *le Pais bas*, & ab Italis *Paesi Bassi* vulgò dicitur, complectiturque septemdecim provincias, quæ sunt.

Quatuor Ducatus	Brabantiæ, Gall. *Brabant.* Limburgi, *Limbourg.* Luxemburgi, *Luxembourg.* Gueldriæ, *Gueldres.*
Septem Comitatus	Flandriæ, *Flandres.* Artesiæ, *Artois.* Hannoniæ, *Hainaut* Hollandiæ, *Hollande.* Zelandiæ, *Zelande.* Namurci, *Namur.* Zutphaniæ, *Zutphen.*
Marchionatus S. Imperii, ubi Antverpia, *Anvers.*	
Quinque Dominia	Frisiæ Occidentalis, *West Frise.* Mechliniæ, *Malines.* Ultrajecti, *Utrecht.* Transisalaniæ, *Owerissel.* Groningæ, *Groningue.*

Hæ omnes Belgii provinciæ aliàs Regi Hispaniæ paruerunt, eique subsunt etiamnum meridionaliores. Sed quæ sunt versus Septentrionem, Hispanicum jugum excusserant, sub Philippo II. A. C. 1581. fœdusque inter se inierunt, quod Fœderato Belgio nomen dedit. Historia paulo altiùs repetita hæc est. Quæ gentes Rheni insulam & utrumque adsita, ad lictum usque Morinorum & Amasium flumen colunt, hinc ad Germaniam, inde ad Belgicam veter pertinent. Sed Germanica plerisque origo & lingua: unde una cura belli & libertatis; donec commercia & suas artes Romani intexêre, socii aut victores. Post, ubi plurimæ nationes, velut signo datô, orbem Romanum irrupêre, omnis hic tractus in jus Francorum concessit, donec fessâ potentiâ pars penes Galliæ dominos, pars penes Imperator. Germanos adhærescerer. Horum Præfecti Comitum Ducumque titulo judiciis belloque præsidebant, obtentâ tandem perpetuâ ac hæreditariâ ditione: tempore, quò Dani Normanique omnia litora obsidebant. Non multo post, metu aut gratiâ exemti clientelæ, aut fractâ vi majoris dominatus, summum, sed legitimum imperium populi benevolentiâ constituêre nec antè acceptum imperium successores, quàm in certas leges sanctè jurâssent. His moribus, atque hâc Republ. diu æquô jure agitatum est: donec in Burgundiorum ditionem plurimæ gentes concessêre, qui orti domô regnatrice, sensim ad potentiam majorem grassabantur. interim & inter horum artes jus populi tuiti sunt Ordines. Transfusus dein hic Fortunæ cumulus in Austriacam familiam est, cui cum Hispanica conjunctio maximum incrementum attulisset, jam tum prudentiores mutationem Reipubl. formidine quâdam augurabantur. Nec vanè: mox enim Hispani, soliti Italiam regere, Americam perpopulari, in Belgas jus idem, aut causam belli quærebant: & Carolus V. quidem de vertendo statu, componendisque in regnum civitatibus serio consultavit: Sed diversis moribus, institutis, legibus deterritus est, nec tollere audebat. Filius verò ejus Philippus II. idem omnino exequi statuit. Ergo Proceres amoliri, & per Inquisitionem patientiam populorum tentare placuit, frustra dissuadente consilium Mariâ Hungariæ Reginâ, quæ fratris Caroli jussu Belgicæ præsidebat. Discedens, contra leges, Hispanorum militum præsidium, reliquit, non audito Ordinum conventu, contrarium petente: quibus hoc implacabilius succensuit, quòd ingruentem dominationem, & imperii artes intellexisse videbantur. Instituti postea novi per Belgicam Antistites, animos magis exulcerârunt: unde tandem motus orti, totô orbe notissimi, de quibus omnium exactissimè scripsit Hugo Grotius *Annal. & Hist. Belg.* Apud belgas olim Mercurius inprimis cultus, cui humanô sanguine litatum: quidam Isidem venerati sunt, alii Marti, &c. sacra fecerunt, idque in sylvis: Unde *Sacrum Nemus*, prope Noviomagum. Sub finem seculi 7. S. Willebrordus Ultrajectum venit, & Christianam religionem populos docuit. Exin Romanæ hic sedis observantia, non tamen tanta, quanta apud alias gentes, unde Geldriæ Ordines Ducem suum Imperatorem & Papam in sua ditione vocare soliti sunt. Donec Zuinglii, Lutheri, Melanchthonis, &c. ope illata plurimis locis mundo lux Euangelii, in Belgicam quoque circa A. C. 1521. conventu incolarum, contactu externi militis, commercus denique vulgata est: & Antverpiæ tum quidem Jacobus Præpositus, Lovanii Martinus Dorpius, Trajecti Johannes Rhodius, Delphis Cornelius Honius, Graphæusque Hagiensis docuerunt, post N. T. Bibliis, in Idioma Belgicum translatis, & libris ad ædificationem variis editis: nec severitas Caroli nascentem Ecclesiam extinguere potis fuit. Post excarnificata enim hominum non minus CM. ex quo tentatum an posset incendium hoc sanguine restingui, tanta multitudo per regionem inlutrexerat, ut publica interdum supplicia, quoties insignior reus, aut atrociores cruciatus, seditione impedirentur. Sub Philippo dein inquisitio publicè introducta A. C. 1555. multum quidem cruoris fudit, sed non ob successu, qui sperabatur. Posteà A. C. 1559. novêrum Præsulum institutio non minus hos, quàm reliquos, offendit. Accessit decretum de Concilio Tridentino Belgis obtrudendo. A. C. 1563. &c. quæ omnia sequentia motibus ansam præbuerunt, quibus adeò non extirpata Ecclesia est, ut potius proprio velut sanguine lota splendidiùs effulserit. Primus Fidei confessionem in Belgio publicam edidit. Guido de Bres, postea Martyr, A. C. 1561. quæ A. C. 1565. à Confœderatis oblata est Margaretæ Gubernatrici. Nobiles dein 400. ex omnibus Belgii provinciis, libello supplice eidem oblatô, A. C. 1566. pro libertate Religionis, quam petiêrunt. *Geusiorum* tulêre dicterium, quod omnibus posteà in Belgio Reformatis, aspersum. Interea libri ab his editi, a Monachis tam ineptè refutati sunt, ut hinc indies numerus fidelium cresceret, cœtusque variis in locis annô dictô publicè ad sacra convenire inciperent. Quæ dein sequuta vide apud *Thuan. Stradam, Meteranum, Hesium, Grotium*, &c. Item in voce *Hollandia*. Hinc post gravissima bella, quæ A. C. 1608. inducüs annorum 12. intercessata, demum A. C. 1648. pace perpetuâ sopita sunt, orta divisio Belgii in Belgium Hispanum, quod persæpe ab exteris *la Flandre* dicitur, & in Belgium Hollandicum, seu Fœderatum, & Provinciarum unitarum, quod etiam ab aliis *les Etats de Hollande* dicitur: sub quo sunt Hollandia, Zelandia, Gueldria pro majori parte, Zutphania, Transisilania, Frisia occidentalis, Dominia Ultrajecti & Groningæ, & partes Septentrionales Flandriæ, Brabantiæ, ac Limburgi. Reliquæ Hispano parent, exceptis Artesiâ ferè totâ, & partibus maximis Flandriæ, Hannoniæ, & Luxemburgi, quæ Francorum agnoscunt imperium. Vide quoque suprà in voce *Belgica*.

Urbes Belgii & Germaniæ inferioris, majoribus asterismo indicatæ.

Aldenardum, Flandriæ, *Oudenarde.*
* Amsterodamum, Hollandiæ, *Amsterdam.*
Arscotum, Brabantiæ, *Arscot.*
* Atrebates. Vide Origiacum, *Arras.*
* Audomarum Artesiæ, *S. Omer.*
Augusta Eburonum. Vide Leodium.
* Antverpia, & Andoverpum, Brabantiæ, *Anvers.*
* Aquisgranum, & Aquisgranum, Juliacensis Ducat. *Aix la Chapelle.*
Arenacum, Geldriæ, *Arnhem.*
Bastonia, & Bastoniacum, Lucemburg. Ducatus, *Bastogne.*
Bonna, Coloniensis Episcopatus, *Bonne.*
* Boscum Ducis. Vide Sylva Ducis, *Bois le Duc.*
* Brugæ, Flandriæ, *Bruges.*
* Bruxellæ, Brabantiæ, *Bruxelles.*
* Cameracum, Hannoniæ, *Cambray.*
Campi, Transisalaniæ, *Campen.*
Clivia, & Clivensis arx, Ducatus cognominis, *Cleves.*
* Colonia Agrippina, Archiepiscopatus cognominis, *Cologne.*
Corteriacum, Flandriæ, *Courtray.*
* Daventria, & Davantria, Transisalaniæ, *Deventer.*
Delphi, Hollandiæ, *Delft.*
Docum, Frisiæ occidentalis, *Dockum.*
* Dordracum, Hollandiæ, *Dordrecht.*
* Duacum, Flandriæ, *Douay.*
Dusseldorpium, Comitatus Bergensis, *Dusseldorp.*
Embrica, Clivensis Ducatus, *Emmerik.*
Exclusa, Flandriæ, *l'Escluse.*
Flevo, & Flevum, Frisiæ occidental.
* Gandavum, Ganda antè, & olim Clarinea, Flandriæ, *Gand.*
Geldria, Ducatus cognominis, *Gueldres.*
* Groninga, & Gruninga, olim Phlæum, provinciæ cognominis, *Groningue.*
Haga, Hollandiæ, *la Haye.*
* Harlemum, Hollandiæ, *Harlem.*
Herculis Castra, Geldriæ, *Erkelens.*
Huiorum, & Hium, Leodiensis Episcopat. *Hoy.*
Hypræ, Flandriæ, *Ipres.*
* Insula, Flandriæ, *l'Isle.*
Juliacum, Ducatus cognominis, *Juliers.*
* Legia, & Leodium, Episcopat. cognominis, *Liege.*
* Levardia, conventus jurid. Frisiæ occident. *Lewarden.*
* Lovanium, olim Grudii, Brabantiæ, *Louvain.*
* Lucemburgum, Latinè Alisontiæ-pons, Ducatus cognominis *Luxembourg.*
* Lugdunum Batavorum, Hollandiæ, *Leyden.*
Lymburgum, quasi Lymeburgum, Ducatus cognominis, *Limbourg.*
* Machlinia, Brabantiæ, *Malines.*
Marcodurum, Ducatus Juliacensis, *Duren.*
* Metelburgum, Zelandiæ, *Midelbourg.*
* Montes, Hannoniæ, *Mons.*
* Namurcum, Comitatus cognominis, *Namur.*
* Navalia, Suolæ nunc putatur, Transisalaniæ, *Zwol.*
* Noviomagus, Geldriæ, *Nimegue.*
Novesium, Coloniensis Episcopatus, *Nuys.*
Orchianum, Flandriæ, *Orchies.*
* Origiacum, quæ & Atrebates, Artesiæ.
Orolaunum, Lucemburgi Ducat. *Arlon.*
Pons Scaldis, posteà Valentianæ & Valencenæ. Vide ibi.
Roterodamum, Hollandiæ, *Roterdam.*
Ruremunda, Geldriæ, *Ruremonde.*
Stauria, anteà Sturii, Frisiæ occidental. *Staveren.*
Suolæ. Vide Navalia. *Zwol.*
Teutoburgium, Cliviæ. *Duysbourg.*
* Sylva Ducis, Brabantiæ, *Bois le Duc.*
Theodonis villa, Lucemburg. Duc. *Thionville.*
* Tornacum, Flandriæ, *Tournay.*
* Trajectum superius, Brabantiæ, *Maestricht.*
* Trajectum inferius, quod & Ultrajectum, & Ultrajectum, olim Antonina, Ultrajectinæ provinciæ, *Utrecht.*
Trudonium, Brabantiæ, *S. Tron.*
Vada Geldriæ.
Valentianæ, & Valencenæ, quasi

Val-

Vallis cygnea, Hannoniæ, *Valenciennes.*
Venloa, Geldriæ, *Venlo.*
• Velsha, Cliviæ, *Vesel.*
Veteres Marsi, Transisalaniæ, *Otmarsen.*
Veteres Salii, Transisalaniæ, *Oldenziel.*
Xanthus, posteà Sanctæ, Cliviæ, *Santen.*
• Zutphenum, Comitatus cognominis, *Zutphen.*

Ex his urbibus notabis Aquisgranum, Bonnam, Cliviam, Coloniam Agrippinam, Duisburgum, Herculis castra, Hunnum, Juliacum, Leodium, Marcodurum, Noesium, Teutoburgium, & Xantum urbes esse Germaniæ propriæ, non autem Belgii, & Embricam & Vesaliam tantum Batavis oppigneratas.

BELGIUM Fœderatum, illa pars Belgii dicitur, quæ, cùm libertatis & religionis oppressæ injurias ulteriùs ferre non posset, utrâque tyrannide excussâ, in Rempubl. coiit, toto orbe inclytam, versùs finem seculi præcedentis. Historiam vide apud Hug. Grotium, *in Annal. & Histor. Belg.* Thuan. *in Histor.* ab A. C. 1566. Stradam, &c. Continet septem Belgii provincias, quæ sunt, præter Hollandiæ Comitatum, Zeelandia &c. vide suprà.

BELGIUM Novum, pars Americæ Septentrionalis inter Virginiam & novam Angliam, sub Hollandis. Vide *Novum Belgium.*

BELGIUS, fil. Lugdi, XIII. Rex veterum Gallorum, Berosf. *l.* 5. Dupleix *mem. Gall. l.* 2. *c.* 14.

BELGIUS, Dux Gallorum. Justin. *l.* 24. *c.* 5. Malè Βόλγιος apud Pausaniam, *in Phoc.* Polyb. *l.* 2. Ptolemæum Ceraunum vicit.

BELGIUS, Libyæ fluv. *Hesych.* Βέλγιος, ποταμὸς ἐν Λιβύῃ.

BELGRADUM, urbs Hungariæ permunita in Rascia regione antea *Taurunum* & *Alba Græca*, ad ripam Danubii, ubi Savum recipit: in colle. Obsessa ab Amurathe, A. C. 1439. sed frustra: Cujus fil. Mahometes ibidem ab Hunniade, maximâ clade affectus A. C. 1456. Tandem à Turcis A. C. 1521. est occupata: quibus iterum erepta hoc bello receptaque. Vide *Bellogradum.*

BELIA, oppid. Hispaniæ Tarraconens. in Aragonia, nunc *Belchite*, ubi alias habitatio populi. Hinc Belii seu Belli, & forsan Bellitani. Antea Segeda dicta est. Vide *Belli.*

BELIAL, Nonnulli volentes hoc nomen *hominem inutilem* significare, derivant à בלי *absque* & יעל *profuit*. Alii contendentes eundem Dæmonem intelligi, derivant à בלי *absque* & על *aliquimu*. Aquila vertit *Apostatam*. Sanè B. Paulus Satanam *Belial* vocat. 2 Corinth. *c.* 6. *v.* 15. *Suidas*, Βελίαρ (lege Βελίαλ) ὁ ἐξ ἀρχῆς ὄφις ὁ Σατανᾶς λέγεται. Ὁ Ἀπόστολος, τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ. Chaldæus interpretatur *malignitatem*. *Hieronym.* retinet nomen Hebræum, ut cuique pro arbitrio interpretari liceret. Quanquam aliis filios *Belial* idem filios intelligat Diaboli, homines quippe malignos. Quapropter παρανόμους reddiderunt LXX. Sed & idem Hieronym. alibi deducit à בלי & עול quod sit *absque jugo*.

BELIBUS, Babylonis Rex VII. Arkianum post interregnum 2. annorum, excepit: regnavit annos 3. dum in Juda Manasses, in Assyria Asarhaddon adhuc regnaretur. Obiit successore Apranadiô, vide *ibi.*

BELICA, urbs Galliæ in Bressia provinc. & in Beugea tractu, Franciæ juris, ab A. C. 1600. Non longè à Rhodano. *Baudrand.* In *Notitia* quadam *provinciarum & civitatum*, quàm ex Bibliotheca Petaviana eruit publicavitque Andreas Chesnius, memoratur *civitas Belicensium, quæ antea* (ut falsò additur) *castrum Argentariense vocabatur*, & in provincia Maxima Sequanorum quartò locò ponitur. *Robertus Antissiodorensis Belismam*, aliàs *Belesamam* corruptè vocat in provinc. Maxima Sequanorum; cæteri *Belicensem civitatem*, nonnulli & *Bellicensem*: quam in *Burgundia* vel in *Sapaudia* sub Metropoli Bisuntina sive Vesontione collocant ultimò locò post Basiliam & Lausanam. *Belica* Nostris vocatur *Belley*, aliàs *Bellay*, non procul à Rhodano, inter flumen & montes in Bressia posita civitas, cui & oppidum Sessellium, *Seissel*, ad Rhodanum inter Belicam & Genevam medium contribuitur. Hanc urbem in A. C. 858. Annales Bertiniani *Episcopatum Belisium*. Massonus *Belicum* nuncupat, & majorem ejus Ecclesiam à Rodulfo Ignavo, Rege Jurensi conditam esse ait, ac Johannis Baptistæ titulo censeri. *Beligam* Magno quasi *Belicam* vocat. Belica sedes Episcopatus fuit ante annos MC. Quippe *Vincentius Episcopus Ecclesiæ Belicensis* Synodo Parisiensi 2. regnante Childebertò Chlodovei Magni filiô, & Concilio Lugdunensi 2. Indictione 5. annô Guntchramni Principatus 6. Christi 567. interfuit atque subscripsit. & *Florentius*, aliàs *Florentinus*, *Episcopus Ecclesiæ Belicensis* Conciliô Cabilloni habitô jussu Chlodovei junioris Francorum Regis. Nomen dedit *Belica* pago *Belicensi*, aut Bellicensi, quem quidam corruptè *Believncensem* appellant, vulgò *le Bugey*, aliàs *le Beaugey*, qui pars est Bressiæ. Hæc inter urbes fuit non provinciæ modò, sed etiam Gentis Sequanorum. Est quippe in Bressia saltuve Bressio, quem *in territorio Sequano* ponit Ammianus in *l.* 15. *c.* 11. nimirum à flumine Arari suburbanoque Cabillonensi usque ad flumen Rhodanum. Quare rectè Amm. Marcellin. *in l.* 15. *c.* 11. de Rhodani cursu Lemanum egressi sic scribit: *Unde sine jactura rerum Sapaudiam fertur & Sequanos, longeque progressus Viennensem latere sinistrô perstringit, dextrô Lugdunensem.* Quippe constat Rhodanum, posteaquam lacum Lemanum egressus est, Sequanos inter & Sapaudos fluere, sive Provinciam Maximam Sequanorum, à Sapaudia dividere, & sinistrô quidem latere Sapaudiam alluere, dextrô partem provinciæ Sequanorum Bressiam dictam attingere, ubi est Sessellium oppidum in insula fluminis Rhodani, & *Belica* urbs vetus, ac prisca Episcopatûs sedes, à Geneva 10. leucis, à colonia Equestri Novioduno circiter 14. distans. Valeſ. *Notit. Galliæ.*

BELICARIUM, civitas in regno Neapolitano & Calabria superiore, vernaculè *Belcastro* dicta. Non longè ab ora littorali, Sinus Scyllacei. Vide *Chonia.*

BELIDES, nomen patronymicum, quô significatur *filius*, sive *aliquis de genere Beli*. Unde pro Palamede accipitur Nauplii filio, & Beli abnepote. Virg. *Æn. l.* 2. *v.* 81.

Fando aliquid, si forte tuas pervenit ad aures
Belidæ nomen Palamedis, & inclyta famâ
Gloria. --- --- ---

BELINGENSE Castrum, Bononiensis agri, in Picardia Galliæ provinc. inter Ardram & Guinam, in paludibus.

BELINZONA, vide *Bilitio.*

BELION, fluv. ex Celtiberis, ac Vaccæis labens, Callaicam regionem irrigat. *Strabo.*

BELIPPO, Hispaniæ Bæticæ oppid. in conventu Gaditano. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

BELIS, LIDIS, patronymicum fœmininum, quô significatur *filia*, vel *neptis Beli*, unde *Belides* dictæ sunt 50. filiæ Danai, Beli filii, quas cùm Ægisthus Danai frater totidem filiis suis peteret uxores, Danaus respondere recusavit. Didicerat enim, ex oraculo se à genero interfectum iri, sed posteà coactus à fratre promisit, se ejus petitioni satisfacturum. In nuptiarum autem nocte filias subornavit, ut clam se cultris armarent, & viros jam vinô luxuriaque sopitos jugularent. Virgines itaque patri morem gerentes, captatô tempore, viros necarunt unaquæque suum, exceptâ solum Hypermnestrâ, quæ Lynceo viro suo pepercit, qui posteà, occisô Danaô, regnum apud Argos invasit. Hæ *Danaides* à patre vocantur. Unde proverbium, *Danaidum dolium*, pro barathro quodam inexplebili, & insatiabilis cupiditatis homine. Finguntur enim à Poëtis Danai filiæ apud Inferos eô supplicii genere perpetuò damnatæ esse, ut dolium quoddam pertusum aquâ conentur implere, unde tantum effluat, quantum illæ possint infundere. Ovid. *Met. l.* 4. *v.* 461.

Molirique suis letum patruelibus ausæ
Assiduè repetunt, quas perdant Belides undas.

Belides quidam annos esse dixerunt, qui assiduis fructibus videntur nos velle locupletare, cùm tamen tantundem absumatur, quantum producitur. Sic autem Lucretius *l.* 3. *v.* 1017. id explicat,

Deinde animi ingratam naturam pascere semper,
Atque explere bonis rebus, satiareque nunquam,
Quod faciunt nobis annorum tempora circum
Cum redeunt, fœtusque ferunt, variasque lepores,
Nec tamen explemur vitai fructibus unquam:
Hoc, ut opinor, id est, ævô florente puellas
Quod memorant, laticem pertusum congerere in vas,
Quod tamen expleri nulla ratione potestur.

Nonnulli arbitrati sunt, omnem mortalium vitam in hac fabula contineri, cum omnia, quæ agimus, frustrà à nobis fiant in terris, cùm nulla humani roboris vestigia diu permanere possint, sed omnia rursus confundantur. Alii beneficia, quæ in ingratos conferuntur, per hanc fabulam intelligunt. His urnis & huic dolio Plato in *Gorgia* assimilat animum incontinentem, qui effusis in omni intemperantia libidinibus agitatur. Eisdem etiam similes sunt homines futiles, qui, ut Parmeno Terentianus, *Eun. Actu* 1. *sc.* 2. *v.* 25. *pleni sunt rimarum, & hac & illac perfluunt.* Ebrios quoque perstringit, in quos lepidô admodum epigrammate doctissimus Poëta alludit. Is autem est Theodorus Beza *Emblem.* 34.

Belidas fingunt, pertusa in dolia, vanas
Mox effundendas fundere semper aquas.
Nomine mutatô, narratur fabula de te
Ebrie, qui mensas quæ sine fine bibis.
Quin etiam hoc in te quadrat, turba ebria, quòd sint
Corpora quæ fuerant dolia facta tibi.

Nic. Heydim. Vide & ubi de *Danao.*

BELISAMA, vulgò *Ribel*, *Cambden*, æstuarium Albionis, in ora Angliæ Occidentalis apud Prestonium oppid. in Comitatu Lancastrensi.

BELISARIUS, Justiniani Imperatoris Dux, Græcus; Persas sub Mithridate Rege in Oriente vicit, Vandalos in Africa, ductô in triumpho Gilismere, sicque Africam à 170. an. ab Imperio remissam, ei iterum adjunxit. Gothos in Italia, captô Vitige Rege eôque cum uxore, & Magnatibus suis Constantinopolim missô, superavit. Victor Romam reversus, crucem auream, ubi res ejus gestæ exaratæ fuerant, Petri Basilicæ obtulit, Sylveriumque Papam Vigiliô substitutô, deposuit. Postmodum rursus contra Persas missus, indeque denuo in Italiam reversus, Totilam, qui captam à se Romam funditus destruere cogitabat, literis ad eum datis absterruit, illamque receptam contra eundem fortiter defendit. Redux Constantinopolim, Hunnos pepulit, sed vel ob conspirationem A. C. 561. contra Justinianum, cui immixtus, iniram, vel ob res feliciter gestas, in affectati regni suspicionem venit, apud Justinianum, à quo uterque ei oculus erutus fuit. Quare cùm Principis ingratitudinem aliter ulcisci non posset, exiguum extra urbem tuguriolum exstruxit, ubi per vitam reliquam à prætereuntibus stipem emendicavit, illud identidem referens, *Da obolum Belisario*, *Viator*, *quem invidia, non culpa excæcavit.* Crinitus & *Volaterranus.* Author tamen *Histor. Miscell.* eum sequenti annô in dignitatem suam restitutum, *Cedrenus* in pace Constantinopoli obiisse, refert. Quam sententiam Alciatus, in sui Justiniani gratiam, acriter tuetur. Vide de hoc porrò Procop. *bell. Goth. l.* 3. *c.* 1. & 2. *de bello Vandal. & Pers.* Agathiam, Glycam, Zonaram, &c. *Suidas*, Βελισάριος, ὁ στρατηγὸς [illegible] ad-

[illegible] πάντων μάλιστα. [illegible] Primus legitur fuisse inventor molendinorum in Tiberi. Cùm enim illa in Janiculo priùs essent, uti patet ex *Edicto* Claudii Julii Ædesii Dynamii Viri Clar. & Jul. Præf. Urb. apud Gruterum p. 416. num. 6. Belisarius dein in Tiberim illa transtulit, occasione Blondo pluribus indicatâ, *Decad* 1. *l.* 4. Imago ejus in nummis quibusdam Justiniani, cujusmodi unum *Petrus Gyllius* sic describit: *In ejus uno latere sculptus erat Justinianus, Belisarium excipiens triumphantem: in altero* Belisarii imago, *cum hoc elogio*, GLORIA ROMANORUM BELISARIUS. Effictus scil. fuit in eo numismate Justinianus, quomodo ferè tessellatô seu musivô opere, in Chalces, quæ Palatii Constantinopolitani vestibulum fuit, camerâ ac fornice, ut auctor est *Procopius*. Ibi enim, ut hic Scriptor memorat, *Belisarius* ad Imperatorem redux, cum exercitu integro, exuvias ei offerebat, Reges ac Regna, & quidquid excellebat inter homines. In medio stabant Imperator & Theodora Augusta, eâ uterque specie, ut summam lætitiam præ se ferrent & festô victoriam celebrarent, captis suppliciterque accedentibus Vandalorum Gothorumque Regibus insignem, circumstantibus Senatoribus festumque agentibus. Ita autem *Belisarium* in Circo Justinianus excepit, ut idem Auctor refert. In istis porrò Justiniani numismatibus aureis perinde ac argenteis effictum *Belisarium* volunt *Cedrenus*, *Glycas* & *Constantinus Manasses*, *[illegible]*, *armatum cum gladio stricto*. Car. du Fresne *Dissertatione de inferioris ævi numismat.*

BELISARIUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

BELISIA, oppid. Belgii, in Hasbania regione, Episcopo Leodicensi subjectum; quod vulgo *Bilsen* aut *Wilsen* dicitur. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Hasbania*.

BELITÆ, sive BELLITÆ, Gentes Asiaticæ in exercitu, qui ad Arbela cæsus est, Darii contra Alexandrum Magnum. Curt. *l.* 4. *c.* 12.

BELITANI, iidem qui *Lusitani*. Steph.

BELITIO, aliter BELITIONIUM, oppid. Insubriæ ad Ticinum, caput præfecturæ cognominis, sub Helvetiis ab A.C. 1422. Geminâ arce præmunitum. *Bellentz* German. *Castrum Belinzona* Gregor. *Turonens.* *Berinzona* & *Bellizona*, vel *Bremizona*, tanquam Bremii agri Zona, *Bonav.* Castiliono, *l. de Gallor. Insubrum sedibus.* Vide *Bilitionum*.

BELITRA, oppid. Italiæ. Steph. Vide *Velitra*.

BELIUS, vide *Belus*.

BELKIS, Regina Sabæ, inter majores suos dæmonem numeravit, si imputo Mahometi credendum. Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior.* *l.* 3. *c.* 3.

BELLA, oppid. Campaniæ, vide *Abella*.

BELLA Pertica Petrus, vide *Petrus*.

BELLACUM, urbs Galliæ in provinc. Marchiæ ad Unicomum fluv. 7. leuc. à Lemovico in Boream.

BELLAGINES, pro BILAGINES: Jura municipalia Gothorum. Jornandes *de reb. Get.* *l.* 1. *c.* 11. *Diceneus, Gothis Physicam tradens, naturaliter propriis legibus vivere fecit, quas usque nunc conscriptas* Bellagines *nuncupavit*. Est autem *By* Saxonicè, habitatio: Inde pagus, & oppidum, Gothis antiquis *By* dictum. *Lagen* autem iisdem Lex est. Anglis *Bilaws* hodieque vocantur leges, quas villarum incolæ sibi constituerunt observandas. Scotis *Birlaws* & *burlaws*. Et certè *Baur* Germanis rusticus est, *Law*, vero lex: Unde fortè *Bellagines*, pro *Bilagines* dictæ. Plura de hac voce vide apud Spelmann. *in Glossar. Archaiol.*

BELLAJUS Joh. Cardinalis, Episcopus Paris. à Francisco I. in Angliam missus, Marcelli II. in Pontificatu æmulus. Obiit A.C. 1560. *P. Jovius*, *Sadoletus*, *Thuanus*, *San Marthani*, aliique ejus scripsêre elogia. Ejus fratres Guilhelmus & Martinus, armis literisque inclaruêre. Prior, à Francisco I. Taurini præfectus constitutus A. C. 1537. atque negotiis plurimis adhibitus, scripsit *Historiam de rebus Gall.* Posterior, Locum-tenens Regis in Normannia, *Francisci I. Historiæ* auctor. Ex eadem familia Renatus, Cardinalis frater, Episcopus Cenomanensis, obiit Parisiis, A. C. 1546. Johannes, Episcopus Forojuliensis, dein Pictaviensis, obiit A. C. 1479. Reinoldus, Archiepiscopus Remensis, obiit A. C. 1096. Eustachius in Archiepiscopat. Parisin. successit Cardinali A. C. 1551. & Concilio Tridentino interfuit, A. C. 1563. nepos Joachimi Canonici Parisin. & Poëtæ celebris, &c. Vide & *Guilhelmus* & *Joachimus*: plura verò de *Bellajo* Cardinali, apud Scævolam Sammarthanum *Galliâ Christianâ*, *Continuat.* Sleidani per Michaël. Lumpord *l.* 2. ubi Annam Burgium inter primos ad ignem condemnâsse, ac quadragesimô post die obiisse: Lilium Giraldum *de Poëtis sui temp.* Mich. Hospitalium *Epist.* *l.* 1. ubi Ciceronem in prosa, Virgilium versu superâsse, dicitur. De illo Buchananus,

Esse credunt homines cælo mortalia curæ,
Quod curæ videant credita sacra tuæ,

apud Anton. Teissier *Elogiis vol.* 1.

BELLAQUA Remigius, Latinus & Gallus Poëta eximius, præceptor fuit Caroli Lotharingi Ellebovii Marchion. secundus à Ronsardo, aut tertius (post Joachimum Bellajum) habitus, cui utrique suaviitate par erat. Scripsit complura de quibus vide *les Eloges* Anton. Teissier *Vol.* 1. Vide & hic infrà *Belleau*.

BELLARIA, vide infrà *Cœna*, *Convivia*, *Decem numni*, *Epidipnides*, *Mensa secunda*, *Mora*, *Paropsis* [illegible], *Quei*, *Sporta*, uti de vasculis, quibus illa ferebantur *Tragemata*.

BELLARMINUS Robertus, Marcelli II. ex sorore nepos, è Thuscia, Jesuita primum, dein Cardinalis, scripsit librum *de Scriptoribus Eccl.* in quo de 400. illorum judicium fert: & vastum opus *Controversiarum*, quod antequam prodiisset, à Witakero, Theologo, Anglo, refutatum est; Obiit A. C. 1621. ætat. 80. eleemosynis in pauperes tantùm non prodigè erogatis inclytus. Guilhelm. Barclajum, ex Communione Romana acerrimum sensit, *circa potestatem Princip. in secularibus*, antagonistam, imò ipsam supremam Galliæ Curiam, quæ librum ejus de hac materia scriptum, condemnavit Lutetiæ, A. C 1610. die 26. Novembris. Bucholcer. *Ind. Chron.*

BELLATOR, cognomen Othonis Episcopi Monasteriens. ex Hojensium Comitum stirpe, apud Hamelmannum *de Fam. Emers.* *l.* 1.

BELLEAU Remigius, Perchiensis, unus ex Pleiade Poëtarum in Gallia Opera Anacreontis Gallicè vertit. Obiit A. C. 1577. Vide *Bellaqua*.

BELLEFORESTUS Franciscus, Convenanus, Auctor Historiæ Gall. commentarii de IX. Carolis Galliæ Regibus, plurimumque versionum. Obiit A. C. 1583. Spondan. *A.* C. 1574. Gualter. *Chron.*

BELLELAGIUM, vulgò BELLELAY, cœnobium Benedictinorum, ordinis Præmonstrantium, 12. seculô ortum, non procul à petræa porta, in agro Rauraco. Hic Ortliebus Episcopus Basilens. A. C. 1170. Abbatiam erexit, multisque juribus donavit. Nomen habet à speciosa sue: quâ occasione id factum, vide apud Urstis. *Epit. Hist. Basil.* c. 4.

BELLEROPHON, Glauci, Regis Ephyræ, fil. cujus formâ capta Sthenobœa, Prœti, Argivorum Regis uxor, de stupro eum interpellavit, cumque se præter opinionem repulsam videret, ægrè id ferens, innocentem hospitem apud virum detulit, tanquam sibi vim inferre voluisset. Cujus delationi fidem adhibens Prœtus, hospitii juris memor, domi illum suæ interficere non sustinuit, sed in Lyciam ad Jobatem socerum suum cum codicillis misit: qui cum & ipse tam strenui adolescentis sanguine domum suam polluere nollet, cum adversus Solymos, quibuscum bellum gerebat, modico cum præsidio misit, sperans futurum, ut juvenis cupidissimus, à gente ferocissima, facilè interimeretur. Verùm cum & Solymos facilè vicisset Bellerophontes, & aliis plerisque periculis objectus semper victor rediisset, postremò ad interimendam Chimæram missus est; quem etiam Liborem, nactus, Neptuni beneficiô, Pegasum equum, summa cum laude superavit. Quapropter Jobates, juvenis virtutem admiratus, alteram illi ex filiabus, cum regni parte, uxorem dedit, ex qua Isandrum, Hippolochum, & Laodamiam suscepit, uti *l.* 6. *Il.* refert Homer. Quod cùm audivisset Sthenobœa, sibi mortem conscivit. *Bellerophon* autem felici rerum successu elatus, cùm in cœlum volare cum Pegaso conaretur, immissô à Jove œstrô, equô excussus est. Hic primum *Hipponous* dictus est, posteà *Bellerophontes* à *Bellero* quodam Corinthiorum Principe, quem adhuc adolescentulus de medio sustulit. Hanc fabulam alii, ad Historiam, alii ad Physicam, alii ad Ethicam explicationem traduxerunt. Vide *Mythologos*. Primus omnium equô vehi docuisse fertur. Plin. *l.* 7. *c.* 56. Horat. *Carm.* *l.* 4. *Od.* 11. *v.* 26.

.... Et exemplum grave præbet ales
Pegasus, terrenum equitem gravatus
Bellerophontem.

Idem *l.* 3. Od. 12. v. 11.

Eques ipso melior Bellerophonte.

Idem *l.* 3. Od. 7. v. 13.

Ut Prœtum mulier perfida credulum
Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti.

Dionys. v. 869.

.... Ὅθι δύστηνος Πήγασος ἵππος
Ταρσὸν [illegible]
[illegible] Βελλεροφόντης.

Hinc proverb. Βελλεροφόντης τὰ γράμματα, cùm quis literas velut commendatitias perfert, quæ contra ipsum sunt descriptæ; vulgò *Literas Uriæ* vocant, cujus non prorsus absimilis Historia extat in S. Scripturis 2. Sam. c. 11. v. 14. Hinc *Bellerophonteus*. Propert. *l.* 3. *El.* 2. *v.* 2.

Visus eram molli recubans Heliconis in umbra,
Bellerophontei qua fluit humor equi.

Vide Homer. *Il.* 6. Nat. Com. *l.* 9. *c.* 4. Erasm. *Adagiis*. Item in voce *Pegasus* *Nic. Lloydius*. Nomen ex Hebr. בעל הכרויין *Baal-keravim*, h. e. *Magister*, vel *Præfectus jaculatorum*. Vide Bochart. *Hieroz. part. prior.* *l.* 2. *c.* 6.

BELLERUS, Corinthiorum Dux, à quo interfecto *Bellerophontes* dictus est, qui antea Hipponomus. Cœl. Rhodig. *l.* 13. *c.* 9.

BELLETHANI, populi Edetaniæ regionis citerioris Hispaniæ ad Iberum fluv. Plin. *l.* 3. *c.* 3.

BELLEURÆUS Pomponius, fil. Claudii primarii Præsidis Parlamenti Gratianopolitani, Cancellarius Galliæ sub Henrico IV. & Custos Sigilli Regii creatus, gravissima negotia, nuptias imprimis Regis cum Maria Medicæa feliciter expedit: defunctus A. C. 1607. ætat. 88. Scævola Sammarth. *Elog.*

BELLI indicendi ac gerendi ritus. Romani, ut inquit *Varro* bella & tardè, & nullâ licentiâ suscipiebant, & quod bellum nullum nisi pium putabant geri oportere, priusquam indicerent

bellum iis, à quibus injurias factas sciebant, Fæciales legatos res repetitum mittebant quatuor, qui, si postulata, impetrâssent, fœdus cum iis feriebant: sin minus, re deliberatâ bellum indicebant, qui ritus *Clarigatio* vocabatur, & à Dionysio Halicarn. *l.* 2. sic describitur: *Fæcialium*, inquit, *unus quispiam electus à Collegio, veste augustiore, suisque in signis verendus, ad infestorum hominum agrum profectus, cum primum fines eorum attigit, Jovem cæterosque Deos invocans, testatur à Romanis se venire, jusque suum petere. Deinde juratus ire se ad injustam civitatem, & si quid mentiretur, seque suosque cives execratus, intra fines ingreditur, & quem primum obvium nactus est, eum testatur, & repetitis eisdem precibus atque execrationibus, ad urbem pergit. Quam priusquam ingrediatur, vel portæ custodem, vel primum quemque in porta obvium similiter testatus, ad forum procedit, ibique stans Magistratibus adventus sui causam indicat, semper præambulum & imprecationes adjiciens. Tum si damnati auctores injuriæ acceperit, abducens eos amicus, ipse ab amicis discedit. Quod si tempus ad deliberandum peterent, post decem dies revertebatur, idque aliquando iterùm. Elapsis autem triginta diebus, si non impetrâsset jus suum, obtestatus Superos atque Inferos discedebat, hoc tantum præfatus, super ea re populum Romanum per otium deliberaturum. Deinde assumtis cæteris Fæcialibus Senatui renunciabat, omnia se ritè executum & si vellet bellum decernere, licere id illis per Deos*, &c. Liv. *l.* 1. *c.* 32. hunc morem ab Æquicolis desumtum, ab Anco Martio Romæ primum institutum, atque à posteris etiam religiosè observatum fuisse, refert. Additque *Legatum* (Fæcialem intelligit) *ubi ad fines eorum venit, unde res repetantur, capite velato* (filo lanæ): *Audi Jupiter*, precatum esse, *audite fines, audiat fas. Ego sum publicus nuntius populi Rom. justè pieque legatus venio, verbisque meis fides sit. Demùm pergendo, Jovem testem fecisse, si ego injuste, impieque illos homines illasque res dedi & Populo Romano mihi exposco, tum Patriæ compotem me nunquam sinas esse: sic fines suprà scandisse*, &c. Porro idem diebus tribus & triginta (tot enim solemnes) peractis, bellum ita à Fæciali indictum esse, *ibid.* narrat: *Audi Jupiter, & tu Juno, Quirine, Diique omnes cælestes, vosque terrestres, vosque inferni audite. Ego vos testor, Populum illum injustum esse, neque jus persolvere, sed de istis rebus in Patria majores natu consulemus, quo pacto jus nostrum adipiscamur.* Quum dein bellum decretum, hastam in fines hostium Fæcialis immisisse, apud eundem memoratur, ut & Aul. Gellium *l.* 16. *c.* 4. his ferè verbis: *Quod populus Hermundulus, hominesque populi Hermunduli adversùs Populum Romanum bellum fecêre, deliquêre, quodque populus Rom. cum populo Hermundulo, hominibusque Hermunduli bellum jussit: ob eam rem ego populusque Rom. populo Hermundulo hominibusque Hermundulis bellum indico facioque.* Alii à Fæciali, bellum denuntiante, arietem in hosticum emissum esse scribunt; quò indicare voluisse Romanos, hostilem agrum brevi gregibus Rom. populi in pascua esse cessurum, unde Proverb. *Arietem emisit*, &c. Idem ferè de Atheniensibus legimus, à quibus per Legatum vel telô, vel ariete in agrum hostilem, aut ipsam potius civitatem inimicam emissô, significatum esse [illegible] *καὶ τὴν πόλιν, non agrum modo, sed civitatem*, ubi homines prius habitabant, *in gregum suorum pascua convertendam esse*, legimus apud *Dinarchum*. Bellô dein decretô superstitiosâ admodum solicitudine, ad illud se præparârunt; sacrificando Diis, quo de ritu vide Kenchenium *ad Annibalem Nepotis c.* 2. Vates consulendo, & antiqua quoque Oracula, quæ civitati suæ, diversis temporibus, contigêre, evolvendo. Postea ad Judæorum, Latinorum, Persarum, aliarumque gentium morem, Diis suis insigne quiddam devoverunt, si victoriam essent consecuti; hostium nempe decimas Apollini, vel aliud quiddam non minoris pretii, tantò aliquando excessu, ut Jovis Ammonii oraculô à ritu hoc desistere, & Lacedæmoniorum frugalitatem imitari fuerint moniti. Propterea quemadmodum Lacones plenilunium expeditionibus suis pro infausto habuerunt, similiter Athenienses ante diem 7. mensis quiescere, neque ante novilunium belli Duces eligere, consultum duxêre. In acie, dextrum semper cornu tuebatur Dux ipse, novitii milites, [illegible], incedebant [illegible], *in partibus ubi minus periculi*, unde horum militia modò [illegible], modò [illegible] dicta est. Cùm ad flumen perventum, sacrificiis demum oblatis, illud trajiciebant, quod [illegible] vocavêre: quod idem à Romanis factitatum cùm ad Petroniam, fluvium in Tiberim se exonerantem, accesserunt, tumque dicti sunt *perenne auspicari*. Prælium aggressuri, post cæsam victimam inspectaque exta, milites quosdam facibus instructos, dictos [illegible] præmiserunt, qui in medio inter utramque aciem constituti, pugnæ signum dedêre. Statius *Theb. l.* 4. *v.* 5.

Prima manu rutilam de vertice Larissæo
Obtendit Bellona facem.

Quò alludere quoque videtur *Lycophron*, cùm [illegible], & *Pindarus*, cùm [illegible] dicit. Defungebantur autem hôc munere tutò, & extra omnis periculi metum, Marti sacri: Unde Scholiast. *in Euripid. Phœniss.* [illegible], inquit, [illegible]: & totalis exercitus internecio Proverbiô, [illegible], *Ne pyrifer quidem incolumis evasit*, indigitatur, &c. Fe hæc ante tubarum usum, quibus inventis, à Tyrrhenorum gente, ut quidam volunt, usuque earum ab Archida quodam, qui Heraclidis auxilio venerant, in Græciam illato, τῶν [illegible] consuetudo cessavit: quò respexit sine dubio *Æschylus*, cùm ait:

Σάλπιγξ δ' αὐτῇ πάντ' ἐκεῖν' ἐπέφλεγε.
Tuba sonore cuncta illa incendit.

Tubarum locô *conchas* quoque *sonantes*, adhibitas fuisse, ex *Theognide* discas. Israëlitæ olim, his in bello ritibus usi leguntur. Primò Sacerdos classicum cecinit tubâ, Numeror. *c.* 10. *v.* 9. quod nominabant תרועה *Teruguah*, *i. e.* clangor, vociferatio: Erat autem citus concisusque fragor ad accendendum militum animos apprimè faciens. Dein è Sacerdotum collegio electus est, qui masculâ oratione animos faceret militibus eosque ad rem strenuè gerendam patheticè hortaretur, Deuteron. *c.* 20 *v.* 2. Dixêre hunc *Unctum belli*. Sic adversùs hostem bonâ spe pleni, idque quini ac quini, procedebant. Exod. *c.* 13. *v.* 18. &c. Vide Johannem Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 10. *c.* 1. & Dempsteri *ad illud Paralipomena*, in eodem *libri*. Fr. Rosini *Archæologiam Atticam l.* 6. Thom. Godwyn. *de Ritib. Hebræor. l.* 6. *c.* 8. &c.

BELLI, populi Hispaniæ in Celtiberis, quorum oppid. Segeda. Vide *Belia*.

BELLICA, nomen columellæ. Vide *Bellona*.

BELLICADRUM, Gallicè *Beaucaire*, urbs Languedociæ ad Rhodanum, nundinis S. Magdalenæ annuis celeberrima. Vide *Belloguarra*, & *Belloquadra*.

BELLICASTRUM, vide *Belicastrum*.

BELLICIUS Torquatus, vide *Cajus*.

BELLICUM; Gallicè *Belley*, urbs Galliæ in Beugesia regione cujus caput, parva, in colle, 2. mill. pass. à Rhodano fluv. Episcopalis sub Archiepiscopo Bisuntino, Francici juris ab A. C. 1600. Sammarth. *Gall. Chr. tom.* 2. *p.* 355. Guichenon, *Hist. de Bresse & de Bugey*. Vide *Belica*.

BELLIENUS, Romanus quidam, cujus domus in funere C. Cæsaris deflagravit. Cicer. 2. *Philipp.*

BELLIEVRÆUS Pomponius, vide *Pomponium*: & suprà *Bellevræus*.

BELLIFORTIUM, castrum pulchrum in tribu Isachar.

BELLIJOCENSIS Tractus, Gallicè *Beaujolois*, regio Galliæ, in provinc. Lugdunensi, cujus caput *Bellijocum*, vel *Bellus Jocus*, vide ibi Gallicè *Beaujeu*.

BELLINGUOLDIUM, fortalitium Belgii, in domin. Groningensi, medium ferme inter Dullardi sinum & Bortangam, in limite Frisiæ Orientalis sub Batavis.

BELLINUS, Angliæ Regis frater Brenni illius, qui in Italia Græciaque tantum nomen adeptus est. Dicitur regnâsse ann. 20. Sed fides penes auctores, *Morerius*. Item, quem Suetonius, *in Calig. c.* 44. Cinobellinum vocat, Adminii à Caligula profecti patrem.

BELLINUS, Patavii Episcopus, qui cùm urbe suâ pulsus esset à Nobilibus plerisque, quod severius, sanctiusque quam ab illis probari posset, Episcopum ageret, in quoddam palustre solum, 15. mill. pass. Rhodigio distans divertit. Cæl. Rhodig. *l.* 17. *c.* 28.

BELLIOLA, oppidul. Belgii, in Flandria, 3. leuc. ab Hipra, inter Armentarias & Castellum.

BELLIS, Gallicè *Marguerite*, flos est, in quo quid adamarit, non injuriâ quæras. Caret decore & colore pene caret, & placet tamen non parùm, nec vulgari habetur in pretio. [illegible] ei pretiosum Galli fecêre nomen & Latini bellulum: nam illi *Margaritam* dixêre, hi *Bellidem*. Utut sit, est in honore bellis, pusilla licèt & reptilis; nam fermè humi serpit, vix mole æquans violam. Subalbidis compacta est, subrubrisque flocculis, in sphærulam confertis & agglomeratis, ac tam venustè, tam concinnè, ut eam, quà valet, commendationem & gratiam, inde potissimùm accersat omnem. Sed & alia *Bellis* est, agrestis ac inglorìa, hortensi tamen multò formosior; nam sinum aureum radiis coronat argenteis, in stellulæ modum. Jacet [illegible] sine honore, quod passim obtrudat se non quærentibus; quod sponte, nullòque satu provocata, sistat se cuilibet obvia; aut, ut verius dicam, quod ingratum spiret odorem. Fr. Pomey *Div. Descript.*

BELLISAMA, æstuarium Angl. *Belesama*.

BELLISMUM, castellum, Orderico Vitali *l.* 8. *Hist.* memoratum. Vulgò *Bellesme*, in Pertico non ignobile, ad rivum in Idoneam vel Eguenam decurrentem, apud Trinitatem Bernardi. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BELLIZONA, vide *Belitio*.

BELLO, urbs Hispaniæ citerioris ad Besippoem portum, Vulgò *Tarifa*.

BELLOCASSI, populi inter Celtas, proximi Lexobiis, quos vulgus *Bajocenses* vocat. Eorum civitas Episcopalis, in provincia Rothomagensi, Ducatu Normanniæ. Gallicè *Bayeux*.

BELLOCASTRUM, vide *Chona*.

BELLOGARDIA, urbecula Gall. in Ducatu Burgensi ad Ararim fluv. Aliter *Seure*, munita aliàs.

BELLOGRADUM, oppid. quod est Taurinum, nunc Albam dicunt ad confluentes Savum Danubiumque situm. Quo in loco Mahumetes II à paucis Christianis fugatus, cæsus, castrisque exutus est, vulgò *Belgrade*, & Germanis *Griechisch Weissenburg*. Ab Amurathe, & Mahumete præfato frustra tentatum, à Solymanno verò A. C. 1521. captum. *Leunclavius*. Vide *Belgradum*, it *Alba Græca*.

BELLOGUARRA, vulgò *Beaucaire*, urbs Languedoc. Vide *Bellicadrum*, *Belloquadrum & Bellum Quadrum*.

BELLOJOCENSIS Pagus, vide *Bellus Jocus*.

BELLOMARISCUS, oppid. Angl. in Walliæ Principatu in Mona insul. cum portu ad fretum Menay, è regione Arvoniæ Comitat. *Beaumarisch* Angl.

BELLOMONTIUM, seu BELLUS MONS, oppid. Franciæ ad Oesiam fluv. in provincia Insulæ Franciæ. Item oppid. in Normanniæ Ducatu & Constantiensi agro, prope oram littoralem ex adverso Angliæ. Item urbecula in Cenomanensi provinc. Ducatus titulô insignis, ad Sartam fluv.

BELLOMONTIUM, oppid. Calabriæ citerioris prope oram maris Tirrheni.

BELLOMONTIUM, oppid. Hannoniæ, Comitatus titulô clarum. Non longè à Sabi fluv. 7. leuc. à Montibus.

BELLOMONTIUM in Argonna, oppidul. Gall. in Campania provinc. 1. leuc. à Mosomio & Stenaio oppid.

BELLOMONTIUM Rogerii, oppid. Normanniæ, ad Rillam fluv. in colle situm.

BELLONA, Dea bellica soror Martis, anteà juxta *Varronem* Duel-

Duellona dicta. Illam Marti in bella eunti currum & equos parare, fabulatur Statius, qui & ejusdem meminit *l. 2. Theb. v. 718.*

Nec magis ardentes Mavors, hastataque pugnae
Impulerit Bellona tubas. ---- ---

Hyginus *Fab. 274.* refert, ab ea inventam acum, quae Graecis dicitur βελόνη: Imo ab hac ejus deductum nomen. Quidam etiam Martis uxorem faciunt. Sacerdotes ipsius ab Aetione *Bellonarii* dicti, feriebant seipsos cultris, ut proprio sanguine numen placarent. Lactant. *l. 1. c. 21.* addit que Tertullian. illos proprium cruorem in volam manus collectum, aliis propinasse, qui mysteriis hisce initiabantur, *c. 4. & c. 9. de Pallio.* Vaticinabantur autem furentes. Fingebatur etiam haec Dea pugnas ciere flagello. Virg. *Aen. l. 8. v. 703.*

Et scissâ gaudens vadit discordia pallâ,
Quam cum sanguineo sequitur Bellona flagello.

Et Lucan. *l. 7. v. 568.*

Sanguineum veluti quatiens Bellona flagellum.

Horat. *Serm. l. 2. Sat. 3. v. 223.*

Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.

Tibullus *l. 1. El. 6. v. 45.*

Haec, ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem
Flammam, non amens verbera torta timet.

De templo *Bellonae* ab Appio Caeco structo. Ovid. *Fastor. l. 6. v. 201.*

Hac sacrata die Tusco Bellona duello
Dicitur, & Latio prospera semper adest.
Appius est auctor, Pyrrho qui pace negata
Multum animo vidit; lumine captus erat.
Prospicit a templo summum brevis area circum;
Est ibi non parvae parva columna notae.
Hinc solet hasta manu, belli praenuntia, mitti,
In Regem & gentes, cum placet arma capi.

Nic. Lloydius. Pingebatur comâ sparsâ, armatâ face, Silius *Punic. l. 5. v. 221.*

Ipsa facem quatiens ac ---- sanguine multo
Sparsa comam, medias acies Bellona pererrat.

At falcem manu praetendebat. Claudian. *in Eutrop. l. 2. v. 145.*

---- ---- *Quid dudum sociare moraris,*
Tartaream, Bellona, tubam? quid stringere falcem,
Qua populos a stirpe metis? ---- ---

Alterâ manu clypeum gerebat. Idem *de 4. Honorii Consulatu, v. 12.*

Jam trabeam Bellona gerit parmamque removit,
Et galeam. ---- ----

AEdem Romae habuit in IX. urbis regione, versus portam Carmentalem, in Circo Flaminio, juxta quam Senatus dabatur exterarum nationum legatis, quos in urbem admittere non judicabant consultum. Item Ducibus è bello redeuntibus. Ante illam erecta stabat columella, *bellica* dicta, supra quam, cùm bellum indicebatur, hastam jacere moris fuit: Collocatur à *Servio* inter communes Deos, habebatque parem cum Marte potestatem. Contrarium illi Numen Pausus fuit, ut observat Turnebus *Adversar. l. 15. c. 21.* quòd quieti & otiorum, cui ille praeest, bello adversaretur. Placabatur autem pridie Nonas Junias, ut et 9. Cal. April. à suis Sacerdotibus *Bellonariis* dictis, qui cùm antiquitus *sanguinem de femore proscissum in palmulam exceptum*, initiatis darent, teste Tertulliano; postea simulatâ tantum membrorum sectione usi fuisse videntur. Hinc AEl. Lamprid. *in Commodo, c. 9. Bellonae servientes*, inquit, *verè exsecare brachium praecepit, studio crudelitatis.* Vaticinabantur autem hi stragem populorum aut eversiones urbium, ubi semel concepto furore discurrere coepissent, usque maxima fides adhibebatur. Juvenal. *Sat. 4. v. 124.*

---- ---- *Sed ut fanaticus oestro*
Percussus, Bellona, tuo divinat. ----

Plura vide apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 4. c. 10.* & *Paralipom. ad illud*, nec non Casaubon. *ad Lamprid. loc. cit.*

BELLONARIA, herba dicta, quam ad hoc, ut entheatô spiritu pleni viderentur, sumebant olim Galli Cybeles, de quorum ementito furore & fictâ vaticinatione ac *gallandi*, ut Varro ait apud Nonium, modo, videnda citata Apulei *Milesia*. *Vatican* candem appellatam esse, testis est Apulejus alter in *Herbario.* Pertinebat autem hoc ad confirmandam superstitionem, ut aspicerentur furere & vaticinari hi Satanae sacrificuli, quasi ab alicujus Numinis inspiratione immissô furore: etiam hac in parte veros Dei Prophetas, qui Numine pleni nonnunquam seipsos non capiebant, utcumque Dei simiâ haec imitante. Radicem halicacabi solitos bibere, ut eam ecstasin *Bellonaria* conciperent, docet Salmas. *ad Solin. p. 1087.*

BELLONARII, vide suprà in *Baal.* & *Bellona.* Addo hic saltem, locum veter. Scholiastae Juvenalis, *ad Ed. Sat. 6. v. 105.*

--- *Nam Sergiolus jam radere guttur*
Coeperat, & secto requiem sperare lacerto.

Ita autem is: *Sergiolum nomine ex gladiatore amavit, qui & Ludus dictus est. Qui, ut requiem gladiatura haberet, Bellonarium se fecerat, quibus mos est in talibus lacertos suos secare.* Vide & Jac. Ouzelium *ad Minucium*, p. 296. ubi *Bellonarios* non solùm sanguinis sui haustu initiatos, sed & in omnibus solennitatibus lacertos & brachia cruentâsse, aliaque hanc in rem adfert. Nic. Rigaltius *ad Apologeticum Tertulliani*, ut & nonnulla infrà, in voce *Sanguinis Dies.*

BELLONIUS Paulus, JCtus Ticinensis magni nominis, in Senatum Mediolanens. cooptatus, obiit A. C. 1625. Scripsit varia, quae videre est apud Hier. Ghilinum *Theatro Ital. viror. Litteratorum.*

BELLONOTI, populi Sarmatiae Europaeae apud *Sidon.*

Chunus, Bellonotus, Neurus, Basterna, Toringus.

BELLOQUADRA, vulgò BEAUCAIRE, Urbecula Gall. in Occitania inferiori ad Rhodanum, è regione Tarasconis. Nundinis suis clara, 4. leuc. ab Avenione. *Ugernum* aliis.

BELLOVACENSIS Vincentius, vide *Vincentius.*

BELLOVACI, populi Gall. olim belli gloriâ eximii, quos Caesar, eorum Duce interfecto, in potestatem accepit; eorum oppid. *Bellovacum* dicitur, ad Tharam amnem, in provinc. Insulae Franciae Regio circumjacens, quae latè extensa, vulgò *le Beauvaisis*; Et Episcopus unus est ex 12. Franciae Paribus. Civitas aliàs *Caesaromagus*, ampla & prolê munita est, *Baudrand. in Ferrar.* De *Bellovacis* sic *Vales. Plurimum inter Belgas Bellovacos & virtute, & auctoritate, & hominum numero valere* ait Caesar, *l. 2. c. 4.* hos *posse conficere armata millia centum*: eosdem *omni tempore in fide atque amicitia civitatis AEduae fuisse*, quos petente Divitiacô AEduô in fidem recepit, sexcentis obsidibus armisque omnibus traditis, *quòd erat civitas magna, & inter Belgas auctoritate ac hominum multitudine praestabat, & in Gallia maximam habebat opinionem virtutis.* Idem *defectione AEduorum cognitâ, apertè bellum parare coeperunt*, proptereà quòd clientes patronorum suorum auctoritatem atque fortunam sequi consueverant ac debebant. *Bellovaci*, ad Alesiam obsidione liberandam, à Principibus Galliae imperata sunt millia armata decem: quos *Hirtius* scribit *belli gloriâ Gallos omnes Belgasque praestare.* Strabo Caesarem sequitur, & inter Gallos Belgas esse fortissimos, inter Belgas *Bellovacos* tradit, quos B.... *Belloacos* appellat. Plinio *l. 4. c. 17.* in Belgica *Bellovaci* proximi Ambianis memorantur; Ptolemaeo in Belgica dicta B... i. e. *Belloaci* vel Belluaci. Florus *in epitome l. 114.* Livii *Bellovacos* rebellantes, à Bruto Legato Caesaris victos esse scribit. Coelius *in ep. ad M. T. Ciceronem* 1. *l. 8. Crebri & non belli de Caesare rumores veniunt, utique ad Bellovacos circumsideri, interclusum ab reliquo exercitu.* Nullum ferè nomen pejus acceptum à scriptoribus Latinis reperias. Pro Bellovacis nunc *Bellavaci* dicuntur, ut in Historiae Miscellae MS. *l. 6.* aliàs *Bellovagus*, nunc *Belloaci*, ut apud *Strabonem*, interdum *Bellonagi*, atque *Belbvagi*, c literâ in g ex more conversâ, saepiùs *Belvaci*, ac nonnunquam *Belvagi*, secundâ nominis syllabâ sublatâ. Vulgo *Beauvaisins* Nostri appellitant, quasi *Bellovacenses* aut *Belluacenses*. Bellovacorum ager *pagus Belluacensis* vocatur, *pagus Belvacensis*, in Vita S. Amberti, *Beluacensis*, in Capitulis Silvacensibus Caroli Calvi, inter *Vilcasinum* & *Vindonissum* vulgo *le Beauvaisis.* Eumenius in *Panegyrico Constantio Caesari dicto*, *Belluacum solum* appellat: quod Isarâ, Sequanâ, Itâ & Axonâ fluviis terminatur, multis vallibus, inprimis Bellouacensi & Claromontana insigne, silvisque multis. Caeterum *Bellovacorum* partem fuisse Silvanectes putat *Sanson*, quoniam Caesari & Straboni ignoti sunt Silvanectes, & à Plinio liberi cognominantur: ita ut alteri Genti vel civitati, putà Bellouacae subjecti primùm fuisse, deinde ditioni ejus exemti & Gens per se facti esse videantur. Sed has conjecturas alibi refellimus. Servius *in illum v. l. 3. Georg. 204.*

Belgica vel molli meliùs, feret esseda collo.

Belgica esseda, (inquit) *Gallicana vehicula: nam Belga civitas est Galliae, in qua hujusmodi vehiculi aut carpenti repertus est usus.* Henricus Huntindunensis Archidiaconus, *in Historiar. l. 1.* quas ad A. C. 1154. deduxit, *Galliam Belgicam a Belvaca robustissima quondam urbe Galliae dictam esse* ait. Johannes Parisiensis in suo Memoriali, quod ante annos 360. composuit, *Belgica* (inquit) *est dicta secundum Isidorum a Belgis, quae nunc Belvacum dicitur.* *Bernardus Guido*, Johannis aequalis, ita etiam videtur sensisse, scilicet: (ut *Isidorus*) omissô nomine civitatis: cujus haec sunt verba: *Belgis civitas est Galliae, a qua Belgica provincia dicta est.* Hos secutus Cluverius, *Belgium* apud Caesarem agrum bellovacum interpretatur, *Belgas* propriè dictos, Bellovacos. *Sanson Belgium* amplius quàm Cluverius facit, & Atrebates, Ambianos, Bellovacos, forte etiam Veromanduos ac Silvanectes Belgio Caesaris contineri ait: contra Guilielmus Brito, *in Philippidos l. 9.* a *Belga* castro S. Winnochi Furnis proximo, *Bergue S. Vinoch*, Belgarum & Belgicae nomen ridiculè deducit, cum à monte *Berga* vocari debeat, non *Belga*, & multis seculis sit Belgarum appellatione recentior. Robertus Monachus *in Chronico*, quod in A. C. 1210. desinit, *Belgicam Gallicae* (cujus pars est *Belgium*) *appellari* tradit *a civitate Belgis, quae & Treveris dicitur*: Gervasius Tilleberiensis *a civitate Belgis in confinio Burgundiae sita super fluvium Souanam*, i. e. Ararim, vulgo *Bauges* dicta, Tinurtium inter & Matisconem, sed in adversa ripa. Lucan. *l. 1.* Belgas propriè dictos, sive fuêre Bellovaci, sive qui alii sint, designat haud dubiè hôc versu 426. post Nervios, Suessiones, Leucos, Treviros, Lingones, Remos, Sequanos, Vangiones, & Batavos Belgicae populos commemoratos:

Et docilis rector monstrati Belga covini.

legitur aliàs, *rostrati.* De quo vehiculi genere, à Britannis Belgis monstrato vel tradito Martialis est 24. epigramma, *l. 14. v. 1.*

O jucunda covine solitudo.

Ex quo intelligitur *Belgam* propriè dictum, apud Lucanum suprà, Bellovacum esse posse, Trevirum esse non posse: cùm Lucanus *Belgam* illum suum à *Treviro* ibidem apertè distinguat, v. 441.

Tu quoque laetatus converti praelia Trevir.

Unde rectè ait *Sanson*, *Treviros* Belgii & Belgarum propriè dictorum finibus non contineri. Belgas istos propriè dictos in Britanniam insulam transiisse facilè cum Cæsare crediderim, atque ibi colonias condidisse, in primis urbem à Condinio 66. millibus passuum distantem, quæ ab ipsis *Venta Belgarum* cognominata est, & *Caletis* à *Atrebatum* 22. millia passuum abest. Cæterùm Cæsar Remos, Morinos, Nervios & Eburones à Belgio apertè distinguit in *l.* 5. *c.* 24. cum ait, se ex legionibus *unam in Morinos ducendam C. Fabio, legato dedisse, alteram in Nervios Quinto Ciceroni, tertiam in Essuos* (vel potiùs *Æduos*) *L. Roscio; quartam cum Tito Labieno, in confinio Trevirorum hiemare jussisse, tres in Belgio collocavisse: his M. Crassum Quæstorem, L. Munatium Plancum, & C. Trebonium legatos præfecisse; unam legionem & cohortes 5. in Eburones misisse*: & Eburonibus ac Nerviis Q. Ciceronem oppugnantibus, *Cæsarem statim nuntium in Bellovacos ad M. Crassum Quæst. misisse.* Hirtius scribit, Cæsarem 4. *legiones in Belgio collocasse, cum M. Antonio & C. Trebonio & P. Vatinio & Q. Tullio legatis; duas in Æduos misisse, & ad legiones in Belgium se recepisse, hibernavisseque Nemetocennæ: & cùm Antonius in hiberna venisset, civitasque Atrebatum in officio maneret, Commium Atrebatem* ex Rege privatum *cum suis equitibus commeatus complures, qui comportabantur in hiberna Romanorum, intercepisse.* Ex quo intelligitur, Atrebates in Belgio fuisse, apud quos M. Antonius hiemabat: fuisse & Bellovacos haud dubiè, cùm Cæsar M. Crassum Quæstorem, quem uni è *tribus legionibus in Belgio* ad hiemandum *collocatis legatum præfecerat*, paulò pòst eodem in libro indicet in Bellovacis cum sua legione hiberna habuisse. Verba ejus sunt: *Cæsar statim nuntium in Bellovacos ad M. Crassum Quæstorem mittit, cujus hiberna aberant ab eo millia passuum 25. jubet media nocte legionem proficisci celeriterque ad se venire. Exit cum nuntio Crassus.* Cùm igitur & Bellovaci, & Atrebates in Belgio vel de Belgio fuerint, procul dubio utrique populi Belgii propriè dicti præter cæteros adnumerati sunt, sed Bellovaci tamen sæpius ac magis, quàm Atrebates & quilibet alii Belgii populi. Habent Bellovaci ab Oriente, Veromanduos & Suessiones, à meridie Parisios, ab Occidente Veliocasses & Caletos, à Septentrione Pontivenses & Ambianos. Urbes eorum, oppida & municipia sunt, Cæsaromagus Bellovacorum, caput Gentis; Bellusmons ad Isaram, Comitivæ titulò illustris; Bubulæ *Bulles*, vicus olim in literis anni 1075. memoratus, Cambliacum *Chambli*, quod pago Cambliacensi nomen dedit; Clarusmons Comitatu nobilitatus; Credilium ad Isaram *Creil*; castellum Gerboredum, aliàs Gerboredum, *Gerberoy*; Insula Adami *l'Isle Adam*; Mellotum *Mello* aut *Merlou*, & Pons ad S. Maxentiam. Majores vici, quos Burgos vocant, sunt præ cæteris, Britolium *Breteuil*, olim Comitatus; Castanetum, aliàs Castinacum *Catenoy*; Flaviacum S. Geremari *S. Germer de Fley*; Miliacum vel Milleium *Milly*; Montiacum vel Monceium *Mouchi le Chastel*, Contiacum *Conty*, Coldunum *Condun*. Continet pagus Bellovacus 370. Parœcias rusticanas sub Archidiaconatibus 9. Primus Archidiaconatus est pagi Braiensis, *du pays de Bray*, II. Archidiaconatus Montium, *des Montagnes*; III. Archidiaconatus Bellimontii; IV. Archidiaconatus Montiaci vel Monceii, V. Archidiaconatus Claromontis; VI. Archidiaconatus Pontis ad S. Maxentiam; VII. Colduni; VIII. Ressonis vel Rossonis; IX. & ultimus Britoliensis Archidiaconatus. Archidiaconatus Braiensis continet parœcias 45. Montanus 50. Bellomontensis 44. Montiacensis 49. Claromontensis 54. Maxentianus 46. Coldunensis 35. Rossontensis vel Ressonensis 38. Britoliensis 44. ut Oiselius Bellovacus testatur, qui tamen in numero parœciarum erravit, & à seipso, recessit. Sic enim in Bellovacis erunt 385. parœciæ rusticanæ, non (uti suprà dixit) 370.

BELLOVACUM, urbs Episcopalis Picardiæ, caput tractus Bellovacensis. *Cæs. l.* 2. & 6. Strabo *l.* 4. *Gregor. Turonensis, Odo Viennensis*, &c. Hic concilium, A. C. 845. sub Carolo Calvo, ubi Hincmarus, Eboni Archiepiscopo Remensi, ob injurias Ludovico Pio illatas, deposito, surrogatus est. Item A. C. 1034. ubi quæsitum, an S. Martialis, Episcopus Lemovicensis, Apostolus sit dicendus? *Baron.* Sed *Mornæus* repugnat. A. C. 1114. contra Henricum V. Imperatorem A. C. 1120. 1124. 1161. sub Ludovico Juniore contra Victorem Antipapam. A. C. 1554. & 1557 sub Odeto Castellionæo Cardinal. purioris religionis postmodum assertore insigni, &c. Vide quoque *Bellovaci*.

BELLOVESUS, Celtarum Rex: quod nomen corruptè dicitur *Beauvis*. *Beau* autem est *bellus*. Nuper autem *Bego* usurpari cœpit pro *Beavis*. Hic Tarquinio regnante ab avunculo Ambigato Celtarum Rege delectus est, qui Italiam occuparet, Sigoveso in Germaniam missô. Vide Liv. *l.* 5. Dupleix *memor. Gall. l.* 2. *c.* 26. *Camden.*

BELLOVILLA, Gall. regio, Anglis olim data, Æmil. *l.* 7. Polyd. *l.* 10.

BELLUA, in *Glossis* de hyæna, quam vocem vide.

BELLUATA Alexandrina, apud Plautum in *Pseudolo*, *Actu* 1. *sc.* 2. *v.* 14.

Neque Alexandrina belluata *conchyliata tapetia*,

polymita sunt Alexandrina, quæ non minùs, ac ipsa Babylonica & Phrygionica opera, quæ acu plumabantur, varia olim texi variisque coloribus & picturis, *belluarum*, hominum, avium aliarumque rerum, intexi consuevêre. Vide suprà in voce *Alexandrina*, infrà *Sigilla*.

BELLUM Quadrum, vel *Belliquadrum*, vel *Bellicadrum*, castrum est vel oppid. Galliæ, ad Rhodanum, vulgò *Beaucaire*, sede Senescalli & nundinis suis illustre: Nomen haud dubiè à forma quadrata accepit, ut idem sit *Bellum quadrum*, ac *Bellum quadratum*, seu pulcher locus quadratus. Olim *Ugernum* castrum, vide ibi, ut & in voce *Belloquadra*.

BELLUM Sacrum, apud medii ævi Scriptores, dicitur expeditio Christianorum suscepta in Orientem, ad recuperandam à Saracenis Terram Sanctam, rogatu Simonis Patriarchæ Hierosolymitani, hortatu Petri Ambianensis, jussu & decreto Concilii Claromontani in Gallia A. C. 1095. indicta. Duces ejus summi erant Hugo Magnus, Philippi I. Francor. Regis frater & Gothofredus, Eustathii Boloniæ Belgicæ Comitis fil. Dux Bullonæus, idemque Dux Lotharingiæ: ejusque duo fratres Eustathius & Balduinus: item duo Roberti, alter Normanniæ Dux, Guilielmi ex illa gente primi Anglorum Regis fil. & Guilielmi Rufi Regis frater Flandriæ Comes: Porro Raymundus Tholosanum & Stephanus Blesensium Carnutumque Comites, Raimbaldus Comes Auraicensis, Hugo Comes de S. Paulo, Bohemundus Princeps Tarentinus, & Ademarus Episcopus Podiensis, Urbani II. Papæ ad id bellum Legatus. Reliquos Viros illustres nominant Wilhelmus Tyrius *Histor. l.* 1. *c.* 17. Alb. Aquensis *Expedit. Hierosolym. l.* 2. & Anton. Florentinus *Histor. Part.* 2. *tit.* 16. *c.* 13. Hi transmissô Bosporô, prope Chalcedonem in Asia recensitis copiis, A. C. 1097. peditum sexcenta, equitum loricatorum centum millia, præter impedimenta, in quibus Clerici & mulieres, deprehenderunt: cum quibus, Nicæam urbem (in cujus conspectu alii dinumerationem hanc factam malunt) eôdem annô, totamque Ciliciam Solimanno Turcæ Cutlumusi filio eripuerunt. Antiochiam sequente annô, post octimestre obsidium, ceperunt, moxque in eadem obsessi à Turcis, è Persia adjutis, Duce Corbagathô, post gravissimam famem aliasque obsidionis ærumnas, felici eruptione hostes depulerunt, die 28. Jun. 1098. Inde profecti Hierosolymam, eam occupârunt die 15. Julii, feriâ 6. A. C. 1099. Godefridô Duce qui primus murum superaverat, Rege electô, die 22. Jul. Hic de Saracenis Ægyptiis, quorum Dux Amiras Ægypti, insignem reportavit victoriam die 12. Aug. fer. 6 quo in prælio Robertus Normanniæ Dux Ducem hostium occidisse perhibetur. Ditiones dein Ducibus divisæ, Bohemundo datus Antiochiæ Principatus; Balduino Gotofredi fratri Edessa & Samosatum trans Euphratem, Tancredo Comitatus Tiberiadis. Postrà Christiani Latini arma circumferentes, etiam maritimam Palæstinæ oram, in potestatem redegerunt, mari possessione partâ, multisque regionibus partim è Turcica, partim è Saracenica dominatione ereptis, longè latèque imperare cœperunt, à Mari Mediterraneo trans Euphratem porrectô Imperiô. Sed altera expeditio, ab Hugone Magno, qui, in Galliam reversus, novas copias in Asiam duxit, proditione, ut fertur, Alexii Græcorum Imperatoris infausta fuit, circumventis in Asia minore Christianorum copiis, & elapso ægrè Hugone cum copiarum reliquiis. Nec felicior Conradus fuit III. Imperator, qui hortatu Eugenii III. A. C. 1147. & Ludovicus VII. Franc. Rex. qui suasu Bernardi Abbatis Claravallens. eôdem annô, cum ingentibus copiis in Asiam trajecerunt: *Eorum enim ex occulto, justo tamen judicio, sprevit famulatum Dominus; nec libens accepit munus, quod indignis fortasse offerebant manibus*, verba sunt Wilh. Tyrii *l.* 3. *c.* 30. §. 3. Rursus tamen eôdem signa movit Fridericus I. Imperator A. C. 1189. Moxque ad eandem sacram militiam magnos exercitus adduxerunt Philippus cognomine *Augustus* & Richardus Angliæ Reges. Post quos iterum A. C. 1217. expeditio ingens ex universa Europa in Palæstinam suscepta est: Ipseque annô sequente Fridericus II. Imperator Ptolemaidem venit, & A. C. 1229. Hierosolymam, à Saladino Christianis ademtam A. C. 1189. recuperavit. Ludovicus quoque IX. Francor. Rex in Ægyptum cum copiis appulit A. C. 1249. & quinquennium in Oriente exegit. Verùm omnia sensim in pejus ruere, & Helpis quidem Sultanus Ægyptius Tripolin, A. C. 1288. Melesaites verò successor ejus Ptolemaidem A. C. 1291. expugnârunt, totâ sic Syriâ Christianis ereptâ: *Qui finis sacri Belli status veteris. Nomen quidem mansit, ferrum alio bellum strictum*, Æmylius *de rebus gestis Francor. l.* 8. Sexagies centena Christianorum millia, in Palæstinam transisse, de hujus Belli initiis agens, notat Calvisius ad A. C. 1096. Quibus si addas numerosos illos exercitus, qui totô eô durante in Ægyptum Asiamque trajecerunt, quantum Christiani sanguinis eò fusum sit, cogitare in proclivi erit: perpauci enim domum sane reversi &c. Dum verò his in Oriente cum Turcis Saracenisque res erat, aliud in Europa *Bellum, Sacrum* itidem dictum, in Valdenses & Albigenses jussu Innocentii III. proclamatum est A. C. 1209. incentore Dominicô, Ordinis Prædicatorum auctore; Duce Simone Comit. Montisfortiô: de quo alibi dictum. Vide plura hanc in rem apud Joann. Forbesium *Instruct. Historico-Theologic. l.* 3. *c.* 20. nec non in vocibus *Cruciata*; *Palæstina*, *Terra Sancta* &c. item infrà phrasi *Crucem assumere* in voce *Pastorelli*.

BELLUS, Gentii Regis orator, memoratus Livio *l.* 44. *c.* 31. *Pulsi enim & fugâ conglobati, quom ducentos amplius in ipsis faucibus portæ cecidissent, tantum intulerunt terrorem, ut Oratores extemplo ad Prætorem mitteret Gentius Teuticum &* Bellum, *principes gentis, per quos inducias peteret, ut deliberare de statu rerum suarum posset.* Quis autem is Gentius fuerit, vide suô locô.

BELLUNUM, vide *Belunum*.

BELLUS Jocus, locus memoratus Petro Mauritio, Abbati Cluniacensi *in ep. quadam*, in diœcesi Matisconensi, in Æduis, Eidem *l. de Mirac. c.* 17. caput olim pagi *Bellojocensis*, Ararim inter & Ligerim: unde Domini Bellojocenses, qui ex Sabaudiæ Comitibus orti videntur. Vulgo *Beaujeu*, estque oppidum a Castro suo, quod *Chasteau de Beaujeu* dicitur, aliquantum distans, impositum Ardeiæ fluv. *Ardiere*, qui & Bellam villam alluit, ac in Ararim defluit, Matisconem inter atque Lugdunum. Pagus hodie Villamfrancam pro capite habet: estque partim in Segusianis, seu Episcopatu Lugdunensi, partim in Æduis. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BELLUS Locus, incolis *Belleve*, Gallis *Beaulieu*, locus est Galliæ, veteri Monasteriô illustris, in Arvernis, ad Duranium fluv. Hadr. Vales. in voce *Duranius*.

BELLUS Mons, castrum in Cenomanis, ad ripas Sartæ fluvii. prope Axejum, vulgò *Beaumont le Vicomte*: hodie cum titulo Ducatus.

Abus

Alius est *Bellus Mons*, vulgò *Beaumont le Royer*: castrum munitissimum Guil. Brittoni Armorico, *in rebus* 1194. dictum, & à domino quondam suo cognominatum. Alius ad Isaram, in finibus Bellovacorum, *Beaumont* vulgò inter Credilium & Brivam Isaræ positum: sub Comitibus olim. Item in Britannia Gallicana pagoque Venetensi, prope Rotonem, *Redon*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* & supra in *Bellomontium*.

BELLUS Mons, vulgò *Bemont*, Monasterium Virginum Galliæ, in agro Lingonensi. Hadr. Vales. *Notit. Galliæ*, in voce *Lingones*.

BELMA, nomen loci. Judith. c. 7. v. 3.

BELMONTIUM, vide *Bellomontium*.

BELNA, oppid. Galliæ Celticæ in Burgundiæ Ducatu præclarum, 4. leuc. ab Arari. *Gregor. Turonensi*, *Belno* vocatur in *Chronico Divionensi*. Item *Castrum Belnum*. Rarius *Belna*: in diœcesi est Cabillonensi, vinô suô nobilissimum, nec multùm distans à Vinemburgo *Vinnybourg*. Unde *vinosa Belna* dicitur *l.* 1. *Philippidos*: Caput Pagi *Belnensis*, vulgo *le Beaunois*, in quo, inter Tornodrensem & Dulmensem sito, villæ: Sentillacum vel Scntennacum, Mammacum & Cusiniacum ponit *Chronicon suprà laudatum*: item Bovonticum. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Hic nosocomium, à Nic. Rollino, Philippi Boni Burgund. Ducis Cancellario extructum, inter splendidissima Galliæ ædificia. Sedes olim Parlamenti, hodieque judicialis Basilicæ Cancellariæ. *Merc.* Vulgò *Beaulne*, 5. leuc. à Cabillone, & 8. à Divione.

BELNA, villa quondam grandis, in alto & firmo loco sita, in tribu Zabulon.

BELNA, villa Galliæ, in pago Mauripensi, Monasterio S. Dionysii subjecta, vulgò *Beaune en Gastinois*, quasi *Belna in Vastinio*. Vide in voce *Mauripensis*.

BELNENSIS Reginaldus, Turonibus natus A. C. 1527. per varios dignitatum Politicarum atque Ecclesiasticarum gradus ad Archiepiscopatum Bituricensem evectus, eruditione ac eloquentiâ excelluit. Auctor variorum scriptorum, quæ in *Elogiis* Anton. Teisser enarrat *Vol.* 2. Obiit A. C. 1606. Vide quoque *Scævolam Sammarth. Thuanum*, *Alios*, & infrà in *Renaldus*.

BELNAJUS, vulgò *Beaune*, unus ex novem fluviis, quos tis Sequanam in Caletis, seu extrema Normanniæ, enumerat Ordericus Vitalis *l.* 12. Oritur in vico Belnajo, cui nomen dat. dein alluit vicum S. Materi, Lambertivillam *Lamberville*, Balcam villam *Bacqueville*, Hermannivillam *Hermanville*, tum Sedanâ recipitur Vicus *Belnajus*, aliis *Beaune* aliis *Beaunetot* nuncupatur. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Caleti*.

BELO, quibusdam *Tariffa*, seu *Beger*, melius *Belona*, vicus cum portu in Andalusia, inter *Tariffa* & *Barbate*, prope fretum Herculeum. *Baudrandus*.

BELOCHUS I. vel BELOTHUS IX. Assyriorum Rex, regnavit ann. 35. *Euseb.* & *Africanus* ex Manethone Ægyptio. Genebr. *l.* 1. *Chron.*

BELOCHUS II. junior, XIX. Assyriorum Rex, regnavit ann. 25. Ab Ebræis *Chusan Rishathaim* dictus, à *Josepho Chusarthus*. Hujus filia Atossa regnavit cum patre annis septem. Euseb. Chron.

BELOCHUS, vel BELOSUS, Rex Babyloniius, quem sectatores Anni Viterbiensis cum Phul confundunt, Torniel. *A. M.* 3218. *n.* 1 & 2.

BELOMANTIA, Græcè Βελομαντεία, divinatio quæ *sagittis* peragebatur, non unô modô, apud Orientis inprimis populos, Arabes, aliosque ut in *Specimine suo Historiæ* Arabum docet Edu. Pocockius: in quo, ut nihil dicam de Sagittis notatis atque in sacculum conjectis sive undecim, sive pluribus, atque inde denuo extractis, meminit sortium generis, Arabibus *Azlam* dicti, cujus hic modus: *Cum esset ineunda vel suscipiendum iter vel ducenda uxor, vel aliud magni momenti negotium peragendum: Sagittas, quas tres vasculo inclusas habebant, solebant conjicere. Earum prima inscriptum erat*, Jussit me Dominus meus: *secunda*, Prohibuit me Dominus meus: *tertia autem nullâ notâ insignita erat. Harum unam manu extrahentes si occurreret illa, quæ juberet, alacri animô, tanquam jubente Deô, pergere; sin illa, quæ vetaret, desistere; quod si ἀγράμματος illa, reponere, donec prodiret, quæ vel jussu præiret, vel interdicto occurreret.* Cui simile quid de Nebucadnezare habetur Ezech. *c.* 21. v. 21. ad quem loc. Hieronym. *Stabit*, inquit, *in ipso compito & ritu gentis suæ oraculum consulet, ut mittat sagittas, in pharetram & commisceat eas inscriptas sive signatas nominibus singulorum, ut videat cujus sagitta exeat, & quam prius civitatem debeat expugnare.* Vide eundem *ad Hos. c.* 4. ubi, quod hic *sagittas*, vocat *virgas*. *In Ezechiele legimus, quod virgas suas miscuerit contra Ammon & Jerusalem Nabuchodonosor, & exierit virga contra Jerusalem.* Quô pactô ῥαβδομαντεία potius fuisset. At apud Ezechielem *sagittarum* diserta mentio quas tamen alii non *commiscendo* seu commovendo, verùm *tersas politasque* inspiciendo id divinationis genus volunt peractum, ut dicemus infrà in *Telum*. Nempe vocem קלקל, quæ aliàs *tersit*, *polivit*, redditur, ab Hieronymo *commiscendi* notione explicatur: quod ex Arabismo confirmari posse, docet Cl. Pocockius *d. l.* Vide quoque ubi dicemus de *Catoptromantia*.

BELON, inter Duces Alexandri Magni manu strenuus, pacis artium & civilis habitus rudis, vetus miles ab humili ordine ad eum gradum, in quo tunc erat, promotus est. Curt. *l.* 6. *c.* 11.

BELON, urbs & fluv. in Hispania Bætica. Strabo *l.* 3. Βαιλών; *Ptolemæo*. Sed Strabo scripsit Βελών, ut ex *Stephano* cognoscimus. Nonnulli tamen è Latinis *Belo* scribunt.

BELONIUS Petrus, vide *Petrus*.

BELPHEGOR, vide *Beelphegor*.

BELSA, recentioribus *Belsia*, inter Ligerim Aurelianosve & Stampas jacens, 15. leucas patere dicitur. Vulgò *la Beausse*. Ejus meminit Fortunatus Presbyter *de vita B. Germani c.* 51. Regio est arida & squalida, utpote paucissimis fluviis irrigata. Unde Guil. Britto *Philippidos l.* 2.

Belsia granaria non est sufficit arvis.

Tribus autem cognominibus distincta, & alia *Belsa Carnotensis*, alia *Dunensis*, pagus enim Dunensis præ cæteris Belsiæ attributus, alia *Pitiverensis* dicta est, à præcipuis locis. Hinc in literis Ludovici Regis A. C. 1120 inter collata Mauritaniacensi Ecclesiæ recensentur: Ecclesiæ veterum Stamparum, Ecclesia Sempiniaci, *Espiniaci*: Ecclesia de Boniis (*Bonnes*) apud Dordenum, Ecclesia S. Petri, in Belsia Carnotensi villa *Masson*, in Belsia Pitveriensi Betovilla, Vernuæ. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* & infrà in voce *Belsia*.

BELSAN, nomen viri. Esdr. c. 2. v. 2. Latinè *in lingua*, aut *in destructione*, sive *temporis aetate*, aut *vetus cibus*.

BELSIA, regio Galliæ Celticæ, siccitate & aquarum penuriâ laborans, nihilominus tamen fertilis & frumenti valdè ferax; coluerunt olim, quicquid *Belsiæ* nunc nomine censetur, Carnutes, Aurelianenses, Andegavi, Cenomani & Turones. Triplex est ucelsia, superior, media & inferior. Superior initium capit ab vico, qui vulgò *Oisly* nuncupatur, petens porro Carnutum agros & ulteriora. Media tribus solitum est, quicquid est, inde quidem ad utramque Ligeris ripam ab Rotomago, vulgo *Remorant*, Vendomium usque, hinc autem in dextra quidem Ligeris ripa, quicquid Castellodunô pertingitur Bletas & ad Turonensium usque agros. Inferior campestris omnino & plana, frumenti valdè ferax, totius Galliæ horreum, porrecta inter Episcopatus, Aurelianensem & Carnutensem, ab oppido Stampensi procurrit, versus Orientem quidem Senones usque, versus meridiem ad pontem Aurelianensem. *Merula*. Nunc angustior est, continetque tantum agrum Carnutensem, cum parte Blesiarensis agri, cis Ligerim, & aliquot aliis regiunculis. Ejus præcipuæ urbes Carnutum ad Eburam, Aurelianum, Stampæ, Cardinum, Balgenciacum, aliæ. Ejus penitiore limites, *Baudrand*. vide quoque *Belsa*.

BELSINUM, Celtiberorum urbs in Hispania Tarraconensi *Borja Villanuevano*. *Belloco Cepus*.

BELSONACUM, vide *Bassonacum*.

BELTE, *Hesychio*: Βέλτε χόρτοι Φρυγιστί.

BELTIS, vox memorata in Synodo Celichytensi A. C 816. c. 10. de Episcoporum exequiis celebrandis, *Singuli servorum Dei diem jejunent & sic dabit unusquisque hora expleto Synodos & septem beltidum* Pater noster, *pro eo cantetur & hoc expleto tricesimo die* obitus *sui* &c. Spelmanno rosarium notat, qui eam à Saxon. *belt* i. e. cingulum, deducit. Sed an Rosarii usus jam eâ tempestate cœperit, jure addubitat Car. du Fresne Dominico Macro instrumentorum fuit ad preces & orationes dominicales salutationesque Angelicas dinumerandas, *Sicut*, inquit, *cum coronâ seu rosario hodie numeramus*. Sed & hoc sine ratione. Carolus itaque frater ejus, *septem beltidum* totidem vices significare censet, quodque ab Hispanis *siete bueltas*, Ital. *sette volte*, à *volvendo*, dicatur, vide eos in *Heroulex*.

BELUEDERIUM, oppid. Bisinani Principis, in Calabria inferiore.

BELUI & BELUÆ, terrestres hyænæ dictæ sunt, de quarum natura & captura apud Turcas, habes apud Busbequium *in Epistola Legation.* ubi *Tsjof* à Turcis hodie vocari hyænam scribit, quomodo Afris dici tradit Scaliger, Arabibus *Dabah*. Salmas. *ad Solin.* p. 336. Vide quoque infrà in voce *Hyæna*.

BELUL, unum ex quatuor nominibus, quibus Æthiopes Imperatorem suum insigniunt, vide infrà *Mach.* it. *Presbyter Joannes*.

BELUNUM, Venetorum oppid. Vide Cluver. *Ital. Ant.* p. 118.

BELUS, Assyriorum Rex, Nini pater, à Sole ita dictus, qui Assyriorum linguâ *Bel* dicitur. Huic vitâ functo templum erexerunt Babylonii, divinisque cum honoribus prosequuti sunt. Vide infrà.

BELUS, Jupiter dictus est, Saturni, h. e. Nimrodi fil. *Nic. Lloydius*, vel Nimrodus ipse, *Merc.* regnavit ann. 55. aut potiùs Cham, fil. Noæ, seu Menes, qui idem *Hammon*, *Belus*, *Osiris*, *Adonis* & ut docet Joh. Marshamus *Canone Chronico Sec.* I. è quo reliqua de *Belo* emenda. Primus Rex, post diluvium, & confusionem linguarum. Regnare autem cœpit Babylone, quam condidit in ora Euphratis, A. M. 1932. obiitque A. M. 1996. ætat. 65. Astronomiæ inventor fuisse dicitur. Eam ob rem ei lapillum dicârunt pretiosum, quem *Beli oculum* vocant, quemque D. Cyrillus *Arbelum* nominat. Ex hominibus primus pro Deo habitus fuit. Iste namque *Belus*, primum Chaldæos instituit sacerdotes. Diodor. Sic. *l.* 3. Fuit pater Nini, quem uxor ejus Semiramis, cum Zoroastrem Bactrianorum Regem vicisset, gloriâ & superbiâ nimis efferâ & elatâ, in Deorum numerum referri voluit, ut ait B. Hieronym. in *Oseam*. Hinc Idololatriæ initium, saltem post diluvium, quamvis alii Sarug auctorem faciant. Euseb. *in Chron.* & *l.* 9. *Præparat. Evang.* c. 4. Augustin. *de Civ. Dei l.* 18. c. 2. 17. 21. Beda *de* 6. *ætat.* *Torniel.* & *Salian*. Hunc autem Sidonii & Phœnices *Baal* vocârunt, vel *Beel-semen*, i. e. *cœli dominum*. Euseb. *Præpar. Evang. l.* 1. c. 7. Quare Ninus ejus fil. in patris memoriam, statuam erigi jussit, quam tandem aliquando Babylonii divinis honoribus coluerunt, in eoque idolo Dæmon absconditus responsa dabat. Isidor. *l.* 8. & Theophylactus *in Oseam*: Sunt qui à *Belo* Ægyptio, qui primus ei templum erexit, appellatum velint, in eo templo pulvinar erat, ad quod confugientes tuti erant. Eustath. ad *Dionys. Perieg.* Βῆλος ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ὁ τῆς ὁ Ζεὺς αὐτοῖ. Diodor. Sic. *l.* 1. Διὸς, ὃν καλοῦσιν οἱ Βαβυλώνιοι Βῆλον. *Hesych.* Βῆλος, οὐρανὸς ἢ Ζεὺς Παρθένος ὤν. Vide *Baal*, & Seldenum *de Diis Syris Synt.* 2. c. 1. *Sanctissimus Assyriorum Deus* Plinio *l.* 37. c. 10. dicitur, quem plerique Jovem esse volunt, unde Διὸς Βήλου ἱρὸν χαλκόπυλον, Jovis Beli templum æreas portas habens, apud *Herodotum*. Et ìto S

Διὸς δὲ καλοῦσιν οἱ Βαβυλώνιοι Βῆλον, Etiam Jovem, quem vocant Babylonii Belum, apud *Diodor.* Saturnum tamen eum esse ajunt; nonnulli & Martem, uti supra vidimus in voce *Baal.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1235. ut & *p.* 1227. ubi *Belum Tyrium* seu *Phœnicium*, item *Assyrium*, & *Ægyptium* quoque, eundem fuisse docet. Eidem gemma dicata *Beli oculus* dicta est, quod *oculi* speciem haberet, utpote quæ *albicans pupillam cingeret nigram e medio aureo fulgore lucentem*, ut ait Plin. *loc. cit.* Sic aliæ occurrunt gemmæ, *ægophthalmi*, *lycophthalmi* &c. nomine, quod caprinum, lupinum oculum exprimere videantur, scil. vel figura vel luce. Vide infra in voce *Oculi*: sed de *Belo* plura & accuratiora omnino, apud Marshamum præfatum *d. l.*

BELUS, fil. Epaphi ex Libya, pater Ægypti & Danai.

BELUS, Syriæ fluv. seu Phœniciæ, ubi primo compertum fuisse vitrum scribit Plin. *l.* 5. *c.* 19. Josephus *l.* 2. *de bello Judaico*, stadiis ait 2. à Ptolemaide distare, juxta quem sepulchrum Memnonis, & vitrea in rotunda valle arena, quam venti ex circundatis jugis convehunt, inexhaustâ seculis vi, sed ante omnia mirabili naturâ mutandi alia quoque in vitrum quæ attigerit metalla. E palude Cendavia profluit, & *Pagidam* quoque vocari *Plin.* tradit. Vide infrà. Ad eundem, Chalcidem Seleuciam sitam esse, monet Salmas. *ad Solin. p.* 619.

BELUS, fluv. exiguus sed profundus, quem & *Pagidam* vocant, duobus à Ptolemaide stadiis distat. Qui è proximis montibus scaturiens, rotundam quandam centum cubitorum præterlabitur vallem admiratione dignissimam: ubi primò compertum fuisse vitrum Plin. *loc. cit.* scribit: qui Locus mirabili quâdam naturâ tum ipsam arenam, tum alia quoque, quæ susceperit, metalla, in vitrum mutat; mirabilius quoque illud videtur, quòd jam conversæ arenæ in vitrum, quæcunque pars super margines loci ipsius fuerit jacta, in vulgarem arenam denuò convertitur. Est in tribu Aser.

BELZA, urbs Poloniæ in Russia nigra, tota ferè lignea, inter Leopolim & Zamosciam. 5. leuc. Polonic. à *Bug.* fluv.

BELZOI vel BENJOIN, vide infrà.

BEMA, Græcè *Βῆμα*, *pulpitum*, seu gradus. Item Festum Manichæorum, dies nempe, quo Manes occisus est: quem Manichæi quinque gradibus instructô tribunali & pretiosis linteis adornatô sic in promptu positô & objectô adorantibus, magnis honoribus prosequebantur. Augustin. *adversus Epistolam Manichæi c.* 8. *Cum sæpe à vobis quærerem illo tempore, quo vos audiebam, quæ causa esset, quod Pascha Domini plerumque nulla celebritate frequentaretur -- -- cum vestrum Bema, i. e. diem, quo Manichæus occisus est ---- magnis honoribus prosequamini.* Factum id quotannis Mense Martiô fuisse, docet *Hegesippus.* Vide iterum Augustin. *contra Faustum l.* 18 *c.* 4. & Anselmum Episcop. Havelbergens. *Dialog. l.* 3. *c.* 12. Eckbertus Schonaviensis contra *Catharos serm.* 1. idem festum à Catharis sui temporis, *Malilosa* appellatum tradit. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & Macrum *Hierolex.* In Ecclesia Græca quid propriè sit *Bema*, vide infrà in voce *Cancelli*, alibique passim, imprimis in voce *Presbyterium*, it. *Sacrarium*, *Tamacea.* Pars nempe Templi sacratior, in qua solis Presbyteris consistendi & Sacra obeundi jus est. Unde illi *οἱ ἀπὸ τοῦ Βήματος* dicti *Gregorio Nazianzeno*, uti observavit Car. du Fresne *in Descr. Ædis Sophianæ num.* 49. in quam etiam sententiam Eustathius Presbyter in *Vita* Eutychii Patriarchæ Constantinopolitani *num.* 99. *ὅσοι τοῦ Βήματος καὶ ὅσοι τοῦ κάτω*, dixit, Presbyterorum & aliorum Clericorum duplicem statuens ordinem, nempe eorum *qui in Bemate*, & eorum, qui *inferiùs* consistebant. In eo duas mensas ad usum sacrum collocari consuevisse, dicemus infrà voce *Prothesis.*

BEMARCHIUS, Cæsariensis Cappadociæ Sophista, scripsit *res gestas Constantini Principis libris* 10. præterea *declamationes quasdam*, *& orationes. Suidas.* Voss. *Hist. Græc. l.* 2. *c.* 17.

BEMARINA, provinc. Americæ Septentrionalis in Florida regione sub Rege Apalatii, ubi urbs *Melilot* regni caput.

BEMBINA, vicus Nemeæ. *Steph.* Unde *Nemeæus Leo*, à Poëtis *Bembinites bellua* dicebatur: Panyasis *Heraclias l.* 1.

Δέρμα τε θήρειον Βεμβινήταο λέοντος.

BEMBUS Petrus, Cardinalis, scriptis editis prosâ versuque celebris, Venetus nobilis. Obiit A. C. 1547. Genebr. *in Chron.* & Joh. de la Casa, *in ejus vita.* Vide quoque *les Eloges* Antonii Teissier, *Vol.* 1. & 2.

BEMOLLIS, è clavibus, ut vocant, Musicæ una: vulgò *Bemol*, cui *Bedurum* seu B. quadratum opponitur. Ab hac semper incipere Hibernos, & in eandem redire, tradunt Joh. Bromptonus *in Henrico II.* &c. Sylvester Giraldus *Topogr. Hiberniæ dist.* 3. *c.* 11. *& Itinerar. Cambriæ c.* 13. apud Car. du Fresne *Glossar.*

BEN, viri nomen, 1. Paral. *c.* 15. *v.* 18. Latinè *filius ædificans*, vel *intelligens.*

BEN-ABINADAB, unus præfectorum annonæ Solomonis 1. Reg. *c.* 4. *v.* 11. Latinè *filius patris spontanei*, aut *filius patris voventis*, aut *principis.*

BEN-CUZIBA, vide *Bencochab.*

BEN-ELEBRI Gregorius, vide *Gregorius.*

BEN-SIRA Rabbinus celebris, quem cum Siracide malè confundit Rabbi David Gans, uti docet Vossius *ad Chronol. ejus p.* 254.

BENA, regnum Africæ cum oppido cognomine in Nigritarum regione prope Gumalam fluv. versus Guineam & regnum Melli. *P. du Val.* Aliis *Benia.*

BENA, oppid. Pedemontii, aliàs munitum, prope fluv. Tanarum. 5. milliar. à Clarasco.

BENACUS, Plinio, *l.* 2. *c.* 103. *Benacus*, *Ptolemæo* Italiæ lacus in Lombardia Transpadana, ab oppid. Garda, ei adjacente in agro Veronensi, *Lago di Garda*, Italicè, *Gardsee* Germanicè nominatur, uti referunt *Leander* & *Tschudus*, quorum prior quoque *Benacum* urbem (unde lacus nomen) hôc tractu olim fuisse refert: cujus hodie vestigia cernuntur in pago *Tusculano* vulgò dicto, qui vicus est agri Brixiani, in ora occidentali Benaci lacus inter Salodium & Garniacum. *Benacensium* meminit quædam *antiqua Inscriptio*, in *Orthographia* Aldi. Fuit autem lacus non procul à Brixia Venetorum oppid. aureas arenas volvens, & pisces nutriens, quos indigenæ *Carpioni* vocant, nusquam alibi repertos. Ex hoc Mincius fluv. excurrit in Padum. Situs est autem in agro Veronensi inter arctas montium fauces, adeò ut inter illos impetu coacti venti lacum more maris exagitent. Virg. *Georg. l.* 2. *v.* 159.

Anne lacus tantos, te Lari maxime, teque
Fluctibus & fremitu assurgens Benace marino.

Claudian. *Epigram.* 29. *de sene Veronensi*, *v.* 17.

Proxima cui nigris Verona remotior Indis,
Benacumque putat litora Rubra lacum.

Vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 413. Ad 30. milliar. in longum extenditur. *Baudrand.*

BENADAD I. seu BEN-ADAD, Rex Syriæ Damascenæ III. filius Tabremo, Asam Judæ Regem contra Baesam, Regem Israelis juvit, cum 32 Regulis vicinis obsedit Samariam, unde, postquam duras nimis conditiones Achabo proposuisset, ab hoc depulsus; annô post iterum cæsis 100000. suorum amissis, veniam petiit. Quam cum Achabes, contra Dei mandatum, indulsisset, ab eodem occisus est in prælio. A. M. 3138. 1. Reg. *c.* 15. & 20. Latinè *filius sonitus*, aut *clamoris*, vel *dilecti*, vel *patrui*, vel *mamillæ.* Idem Josepho *Ader*, *Jud. Antiq. l.* 9. *c.* 2. Ruffino *Adezer*, Justino *Ader* seu *Adores*, *l.* 36. *c.* 2. juxta Hazaëlem successorem suum (à quo panni humectati injectu, suffocatus est) divinis honoribus à Syris post obitum, excultus, ut dicemus infrà voce *Hazael.* Plura apud Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec. XIII.* ubi *de Regibus Damasci*, nec non suprà vocibus *Adad*, *Adadus*, *Ader.*

BENADAD II. fil. Hazaelis, qui sub Joachazo Rege Israelitas exercuit, 2. Reg. *c.* 13. Salian. & Torniel. *in Annal.*

BENAJA, sub Davide, Dux prætorianæ cohortis, Imperator exercitus posteà evasit sub Salomone, in locum Joabi suffectus. Nempe Cerethæis & Pelethæis, i. e. Regiis stipatoribus primò præerat, 2 Sam *c.* 8. *v.* 8. Ejus fortitudo commendatur, 2. Sam. *c.* 23. *v.* 20. *Et Banaja, filius Jojada ---- percussit duos Arieli Moab*, i. e. de verbo, duos leones Moab, h. e. principes & viros fortes ex hac gente; quâ notione apud Orientales vocem *Ariel* tum & præclaros principesque viros eâ indigitari, ex Arabismo docet Bochart. uti suprà vidimus. Sequitur, *Et ille descendit, & leonem percussit in media fovea die nivis.* En aliud ejus facinus! Nempe Leo, nive urgente, in antrum profundius descenderat, cujus umbrâ adversus aeris inclementiam se tueretur: qua ipsâ de causa in idem antrum aliquanto post ingressus *Benaja*, in leonem ex improvisô incidit & obluctantem peremit. Ne virum eximium tam fuisse temerarium credamus & vitæ suæ prodigum, aut tam futilem virium suarum ostentatorem, ut ultrò cum leone includi voluerit & aleam pugnæ subire, quod Rabbi Levi contendit &c. Cum quo *Benajæ* facinore conferri queat facinus Alexandri M. qui leonem raræ magnitudinis in se incurrentem non excepit modò, sed & unô vulnere occidit, apud Curtium *l.* 8. *fere initio.* Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Parte prior. l.* 3. *c.* 4.

BENAO, locus Galliæ, in Santonibus, prope Surgerias, vulgò *Benon*. inter titulos Tremolliæ Ducis, qui præter alia, Vallis Montis Fortis, Cisnatum, *Benaon*, Taliaburgi & Junvellæ Comes, dicitur. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Terra Talemundis.*

BENAVARIUM, oppid. Aragoniæ, in limite Cataloniæ, in Comitatu Ripagorzæ, 6. leuc. à Barbastro, in ortum.

BENAVIDII, quod nomen illustris in Hispania Familiæ est, originem suam referunt ad Joh. Alfonsum Dn. *de Benavides*, filium naturalem Alfonsi VII. Regis, Patrem Petri Alfonsi *de Benavides*: qui cum onere suscipiendi nominis hæredem instituit consobrinum Mendum Rodericum *de Viedma*, Diasii Sanctii filium, Roderici Inici Domini *de las Molineras* nepotem, familiâ *de Viedma* ex Gallæcia in Andaluziam translatâ satum. Hic pater fuit Diasii Sanctii Benavidii Dn. *de Santistevan del Puerto*: cujus duo filii totidem lineas dedêre. Primus enim Mendus *Rodriguez*, genuit Diasium Sanctium, primum Comitem *de Santistevan del Puerto* & reliquorum Auctorem, quibus, ob matrimonium Francisci II. cum Isabella *de la Cueva Dn. de Solera*, titulus *de la Cueva*, accessit: ut & *de las Navas*, ex matrimonio Didaci, horum filii, cum Leonora Toletana, filiâ Petri Davila, Marchion. *de las Navas*; unde his genitus Franciscus III. his usus est titulis, *de Benavides & la Cueva C. Sancti Stephani del Puerto Dn. de las Navas Castellar & Solera.* Alter Manuel Dn. *de Jabalquinto*, exque hæredi:ate alterius fratris Gomesii, *de Flomesta*, exstitit: Pater Gomesii I. *de Flomesta*, Johannis Dn. *de Jabalquinto*, cujus posteri dignitate Marchionum exornati sunt: & Sancii Dn. *de Caimena & Almuniam* in provinc. Guadicensi. E quibus Gomesiô I. natus est Franciscus, pater Gomesii II. qui filium habuit Ludovicum I. à patre & avo Castellæ Marescallum: Quô genitus Hieronymus, Marchionis de *Flomesta* axiomate exornatus A. C. 1559. ex Anna Maria *de Zuniga & Bazan*, suscepit Ludovicum II. patrem, ex Angela Corresia, Hieronymi M. *de Flomesta*, Ludovici (uxor. Anna filia Ludovici *Camillo de Toledo March. de Caparena*) & Mariæ Monialis, qui hôc seculô floruerunt. Vide Spenerum *Theatr. Nobil. Europ. tom.* 2.

BENAVIDIUS, vide *Marcus Mantua*.

BENCIUS Plautus, Tuscus, Mureti discipulus, prosâ & versu clarus: Jesuita inde factus *Francisci* prænomen assumsit, ac Poëticos gloriam huic Ordini intulit. Scripsit *Poema Heroicum*, *Orationum ac Poematum volumina duo*, *Ergastum*, *Philotimum*, *Martyres e Soc. Jesu in India*, & *Annuarum Literar. de rebus Societatis tomos IV*. *Biblioth. Jesuit.* *Sanguerana*, Anton. Teissier *les Eloges des H. S. Volum.* 2. Obiit A. C. 1594. ætat. circiter 50. Vide & *Stradam Bosium*, *Barrezum*.

BENCOCHAB, se Messiam jactans, sedem Regiam in urbe Bitteria locavit, magnâ sectatorum turbâ, qui contra Adrianum Imperatorem circumcisionem prohibentem insurrexere, stipatus. Cui etiam adhæsit Rabbi Akibha præcellenter eruditus, 24000. discipulorum sub se habens, qui palam vociferatus est, *Hic Rex ille Messias*. Sed facto ab Imperatore oppressa, cæsis 50. hominum myriadibus, A. C. 135. ac mandatum, ne cui Judæo in Hierosolymam introire porro liceret. Oros. *l.* 7. *c.* 8. Dion *l.* 69. Buxtorf. *in Synag.* Dictus is fuit בר כוכבא *Filius stellæ*, ob vaticinium Bilhami de Messia, Numer. *c.* 24. *v.* 17. Procedet stella ex *Jacob*. ubi verò Judæi observârunt, ipsum esse Pseudo-Christum, imposuerunt illi nomen בר כוזבא *Filius mendacii*. Vossius *Observation. ad Chronol.* *Rabbi Davidis Ganz*, *ad ann.* 880. Vide & *Barchochebas*.

BENDA, urbs olim Macedoniæ, in Albania, nunc in ruinis. Tractus adjacens nomen retinet. Sub Turcis.

BENDARMASSINA, urbs Asiæ, in parte Australi Insul. Borneo, in mari Indico, ad ostia Tacaadani fluv.

BENDECAR, præfectus annonæ domus Solomonis in Makaz 1 Regum *c.* 4. *v.* 8.

BENEDIDIUM Templum, memoratur Livio *l.* 38. *c.* 41. *Romanorum primum agmen extra castrum, circa Templum Bendidium, contra* [illegible]. Ubi Turnebus, *Bendis*, inquit, ut scribit *Hesychius*, linguâ Thracum Diana appellatur, unde & *Bendidia* ejus feriæ Athenis dictæ. Vide *Bendis*.

BENDIS, linguâ Thracum *Diana* dicitur. Per *Bendin* autem intelligi terram, ostendunt hæc verba *Hesychii*, [illegible Greek]. Eandem vero Lunam esse testis est Palæphatus, *c.* 32. ubi agit de filiabus Phorcynis, itemque *Suidas*, *Phavorinus*, & ante utrumque *Hesych.* [illegible Greek]. Hæc sacra Bacchanalibus erant affinia. Strabo *l.* 9. [illegible Greek]. Celebrabantur autem *Bendidia* in Piræeo, vigesimâ mensis Thargelionis, idque ante Panathenæa, Proclus *l.* 1. *in Timæum*: [illegible Greek]. *Nic. Lloydius*.

BENDOCDAR, Sultan Babylonius, legitimô possessore pulsô, thronum conscendit. In Christianos sævus, obsedit Acren. A. C. 1263. vastavit Armeniam, obiit A. C. 1277. contra Tartaros pugnaturus. An venenô? Sanut. *l.* 3. *part.* 12. *c.* 6. Hayton. *c.* 36.

BENE, urbs Cretæ sub Gortyne. *Steph.*

BENE Meriti, præmiis variis apud varias Gentes decorari consuevêre, ab omni ævo. Ægyptiis moris erat, ut eorum memoriam factis ad posteros symbolis propagarent: Unde beneficium Josephi exprimendis signum bove nullum magis idoneum judicantes, bovem voluerunt ali à Sacerdotibus ac Populo cum grata ejus beneficii commemoratione monstrari: qui honor cum civilis primum esset, tandem in divinum, degeneravit, indeque Apis Serapisque exsistentia est, Gerh. Joh. Voss. *de Idolol.* *l.* 1. *c.* 29. Apud Athenienses, eorum qui de Republ. præclarè essent meriti, præmia fuêre, [illegible] in Theatris, [illegible] seu *Epulum* in Prytaneo; Statuæ, eæque ut plurimum in Foro positæ; Monumentum publicè extructum in Ceramico suburbano, Coronæ, à Populo aut Senatu collatæ, Exemtio munerum, demortuorum pro concione laudatio &c. de quibus vide Sam. Petitum *Comm. in LL. Attic.* *l.* 3. *tit.* 6. & *l.* 6. *tit.* 8. Apud Romanos etiam statuis donabantur tales, particulatim vero, effigies eorum ferebatur in pompa Circensi; nomen item referebatur in hymnos Saliares, quem honorem contigisse etiam Mamurio Veturio & Luciæ Voluminæ, legimus apud Varronem *de L. L. l.* 5. & 8. quemadmodum apud Athenienses præstitos, nomina Minervæ quoque intexebantur peplo: Unde Viri præstantes dicti Proverbiô [illegible Greek], *digni peplo*, ut videre est apud Aristoph. *Equitib.* Et hi honores civiles fuêre: qui, sicut de Ægyptiis notavimus, apud Gentes prædictas aliasque, non raro in heroicos divinosque abiêre, nec enim aliud Heroes vel Dii animales eorum, quàm homines *bene de publico meriti*, fuêre, ut Baruchus jam annotavit, & eruditissimè ostendit Vossius *de orig. & progr. Idolol.* *toto libro prim.* Nec omittendæ cantiones, quibus apud Gentes plerasque, fortium virorum gesta decantari consuevisse legimus: unde, ut de aliis taceam, *Germani*, inquit Tacitus *de mor. Germ.* *c.* 2. §. 3. *celebrant carminibus antiquis (quod unum apud illos memoriæ & annalium genus est) Tuistonem Deum terrâ editum, & filium Mannum, originem gentis conditoresque*. Idem de Arminio Cheruscorum Principe *Annal. l.* 2. *c.* 83. *Canitur adhuc apud barbaras gentes*. & Eginhardus de Carolo M. *in ejus vita*, *Barbara & antiquissima carmina, quibus veterum Regum actus ac bella canebantur, scripsit, memoriæque mandavit*. Quod apud Gothos quoque factitatum esse, testatur *Jornandes*. E qua origine Magistros cantilenarum (*die Meistersinger*) qui quamlibet Historiam sive sacram sive profanam, in rhythmos ac certas carminum leges componunt, illasque suas cantilenas (*die Meistergesange*) propositis brabeis, in publica hominum corona, concinere solent, morem suum hausisse, conjicit Matth. Berneggerus *Quæst.* 5. *in Tacit. Germ.* & confirmat Joh. Trithemius *in Histor. Francorum*. Vide infrà ubi de iis, insuper quædam voce *Franci*.

BENEARNI, urbis primus meminit *Æthicus*, quam *Benarnum* vocat, & inter Novempopulaniæ civitates 11. separatô locô in veterib. *Notitiis* ponitur. *Beneharna* urbs Gregorio *l.* 9. *c.* 7. Hujus Episcopus Galactorius interfuit Concilio Agathæ indicto A. C. 506. Sabinus vero Matisconensi 2. In hujus ruinis à Ducibus Vasconiæ exteriorisve extructa est urbs nova, ab aquarum & fontium vagis cursibus *Lascurra* primùm, *Lascarre*, post *Lascar* aut *Lescar* dicta, quæ in prioris locum, dignitatem, ac jura successit. An potius nomen solum veteris urbis mutatum? Certè *Notitia* quædam ante an. 550. civitate Benearnensium omissa, ejus locô, in Vasconia, sub Auscitana Metropoli Episcopatum Lascurrensem ultimum ponit. Caput est pagi cognominis, Gallic. *le bearn*, aut *le Barn*, longus & latus itinere bidui: divisus in Superiorem, qui saltui Pyrenæo appositus, & inferiorem, qui ei subjectus est. Hic totus Diœcesi Lascurensi atque Benearnensi, sive Lascurensi continetur, constans regionibus 6. quas *Parsans*, i. e. partes vocant, Palensi, Vicuilensi, Lasconensi, Ossavensi, Navarrensi & Horcensi: *Bearnum* ante 500. annos dici cœpit. Olim Comitatus, cujus Vicecomites Comitatum etiam Bigerronum obtinuêre, & Regibus nunc Anglorum, nunc Francorum, Aquitaniæ Ducatum possidentibus, fidem promittere ac militare consueverant. Gastonis de Bierna meminit Nicolaus Trivetus A. C. 1274. qui cum reste circa collum in Angliam veniens ab Eduardo delictorum veniam impetravit. Sed de pago hoc, vide infrà in *Bearnia*. Cujus gentis autem caput olim fuerit Benearnium civitas, ignoratur: quod enim J. Cæsaris Preciatios vel Precianos Samson in Benearnos mutat, somnium est. Hadr. Valesi. *Notit. Gall.*

BENEARNIA, regio Galliæ fertilis & irrigua, sita ad radices Pyrenæorum montium, inter Bigerronum, Bajonensium, aliorumque confinalium populorum territoria & agros: cum titulo Principatus; dividiturque in duas partes, quarum una montibus obsita est, cujus *Olorium* est Metropolis: altera ab vallibus locisque planioribus occupatur, ejusque primaria urbs est *le Navarin*, ad Gabarum fluv. alias *Pascara*. *Merula*. *Mitel.* Accessit Regno Franciæ, sub Henrico IV. Historia ejus sic habet: Dotis locô data Galsuindæ, sorori Reginæ Brunechildis, Gregor. Turonens. *l.* 9 *c.* 7. & 20. sub Ludovico Pio, Vicecomites accepit, A. C. 819. Transiit dein in familiam Moncadiorum, Maria Vicecomitis Petri unicâ filiâ, sorore Gastonis, absque prole mortui, Gulielmo Moncadio nuptâ, A. C. 1170. Hujus fil. Gasto, ductâ hærede Esquibati, Comitis Bigerrensis, genuit Margaretam, nuptam Rogerio Bernado, Comiti Fuxensi: Navarra dein conjuncta est, nuptiis Gastonis IV. cum Eleonora Navarrea. Hujus nepos Franciscus Phœbus Rex fuit, cui soror Catharina successit, ex Johanne Albretano, mater Henrici, cujus filia Johanna, mater Henrici IV. Galliæ Regis Evangelii lucem huic regionibus intulit, ubi per 40. annos, durante etiam Henrici regnô & paulò ultrà, insigniter fulsit. Vide Thuan. *Hist.* Joh. de Serres, *Invent. Hist. Gall.* &c.

BENEDICITÉ, verbum in salutatione olim apud Albigenses usitatum, vide ubi de eorum *Salutandi ritu*.

BENEDICTÆ Memoriæ, vide infrà *Exequiæ*.

BENEDICTI Johannes, vide *Johannes*.

BENEDICTIO, in V. Testam. elevatis manibus fiebat, uti legimus Levit. *c.* 9. *v.* 22. *Tum attollens Aharon manus suas versus populum benedixit eis*. Et quidem Pontifex solennem in modum in Templo, in anniversario sacro, expressa cum nuncupatione sacratissimi nominis, juxta formulam Numer. *c.* 6. *v.* 23, 24, 25, 26. cùm extra Terram sanctam in cognomine solùm Dei, *benedictiones* ac preces Ecclesiasticas concipere fas esset, nec extra Templum sacro Dei nomine facilè uterentur. Ordinariam verò *benedictionem* etiam gregarii Sacerdotes peragebant. Numer. *c. cit.* *v.* 23. *Alloquere Aharonem & filios ejus, dicendo: Sic benedicetote filiis Israelis, dicendo eis: Benedicat tibi Jehova & custodiat te: Faciat Jehova, ut luceat facies sua tibi & gratiam faciat tibi: Attollat Jehova faciem suam erga te & apponat tibi pacem. Et imponentes nomen hoc Israelitis, invocabunt nomen meum: & ego benedicam eis*. Utrisque Pontifici & reliquis Sacerdotibus, commune erat sacrificia offerre & odoramenta adolere, sic & nomine Dei Populo benedicere: exceptô quotannis die Expiationum, quia ipse Pontifex omnia sacra, etiam quæ diei illius propria non erant, solus obibat &c. Significabatur autem *Benedictione* hîc divini auxilii imprecatio, uti discimus ex Exod. *c.* 8. *v.* 9. In N. Testam. Dominus noster, ascensurus in cœlum, similiter *elevatis manibus suis benedixit* Apostolis, Lucæ *c.* 24. *v.* 50. Neque aliter *Benedictionem* dedêre primi Christiani, quàm elevatis, seu impositis manibus. Ambros. *de Pœnitentia* *l.* 1. *c.* 7. *Cum ergo manus imponitur & benedictionis opus creditur*. Et S. Hieronym. *Ep. ad Luciferianos*, *Extendi manus, ut benedicere eos possit, si rogatus, pretio accipiant salutandi* &c. Accessit sequiori ævô crucis signum, quod eâdem, quam extendebant manu, deducere consuevêre, &c. Itaque *benedictioni* occurrentium Episcoporum capita submittere moris fuit, uti ex Theodoreti *Histor.* *l.* 4. *c.* 5. & Evagrii *l.* 4. *c.* 34. probat Henr. Vales. laudatus Carolo du Fresne in *Glossar.* è quo varia *Benedictionum* genera, in Ecclesia maximè Romana usitata, hîc juxta seriem literarum paucis subnectere visum est: de quarum plerisque quid sentiendum, vide apud A. Rivetum, *Summæ controv.* *Tract.* 2. *Quæst.* 17. In eadem Ecclesia, *Benedicti* dicuntur Novitii in Monasteriis, cùm expletô *Novitiatus*, ut ajunt, tempore, vota emittunt, in *Regula* Fructuosi *c.* 21. apud Udalricum in *Consuetud. Cluniac.* *l.* 2. *c.* 27. alibique passim, Car. du Fresne *Glossar.* Hinc *Benedictionalis* Liber, nomen in eadem Communione libri est Ecclesiastici, in qua *Benedictionum*, quæ ab Episcopis & Sacerdotibus fiunt, formulæ continentur: Cujusmodi est *Benedictionalis Gregorii M.* quem ex Codice Cæsareo descripsit Petrus Lambecius *Commentar. de Bibl.*

Biblioth. Caf. c. 5. Vide eundem Car. du Fresne & Macros, ubi suprà. Contrà *Benedictione* privari, apud Monachos species pœnæ fuit, minor tamen excommunicatione: quâ afficiebantur rei, dum tenebantur recedere, antequam Monachis illam ex more solito Abbas impertiret. Vide Anonymum *de eremitis*, apud Basilium M. *mon.* 5. 57. ubi, qui hâc pœnâ mulctabantur, *ἀντιλογίας* dicitur, &c. de *Benedictione* verò Græcis usitata suprà voce *Agiasmus.*

Varia Benedictionum genera, in Ecclesia maximè Romana usitata.

Benedictio Abbatum, quæ fit ab Episcopo, & unicâ oratione concluditur, memoratur *in Pontificali MS.* Ecclesiæ Senonensis.

Benedictio Aquæ, vide suprà.

Benedictio Beatica, quæ alias *Viaticum*, ægrotis pœnitentibus conferri solita, Concil. Barcin. c. 9.

Benedictio, quando ad Bellum contra hostes itur. Item, quando contra paganos est pugnandum.

Benedictio Calicis, in *Monastico* Angliæ. *Tom. II.*

Benedictio Cereorum, apud Anastasium Biblioth. in S. *Damaso.*

Benedictio Ciborum, vide infrà *Benedictio Mensæ*, item ubi de ritu *Orandi ad Mensam.*

Benedictio Clericorum, in Concilio Aurelian. III. *c.* 7. Vide quoque infrà *Capillus.*

Benedictio Cœmeteriorum, apud Monachum Pegaviensem *A. C.* 1091.

Benedictio Coronæ, vide infrà *Corona.*

Benedictio Crucis.

Benedictio Diaconalis, ordinatio Diaconi, quam descripsit Jac. Petitus post *Pœnitent. Theodori p.* 284.

Benedictiones de singulis Dominicis & Festis.

Benedictio Domûs novæ, *Sacram.* Gregor.

Benedictio Episcoporum seu Consecratio, apud Gregorium Turonens. *Histor. l.* 8. *c.* 20. Vide Petitum ubi suprà.

Benedictio Fabæ, apud Anastasium in *Eutychiano.* Fabæ novæ, apud Bernardum Mon. in *Consuetud. Cluniac. c.* 80.

Benedictio Florum.

Benedictio Fontis cujusvis.

Benedictio super Fruges novas, apud *Anastas.*

Benedictio pro Iter agentibus.

Benedictiones Judiciorum, inter obventiones Eccles. recensentur, in *Charta* A.C. 1226. apud Roverium in *Reomao*, quod de *Judiciis divinis seu purgationibus vulgaribus* intelligendum, in quibus *Ferrum candens*, *Aqua fervente* &c. à Sacerdote prius benedicebantur, antequam accusati ad hujusmodi judicia descenderent.

Benedictio Lactis & Mellis, pro Catechumenis, apud Cardin. Bonam *Rerum Liturgic. l.* 1. *c.* 14.

Benedictio Lecti nuptialis, vide infrà.

Benedictio Lectionum, apud Ezelonem in *Vita* S. Hugonis Abbatis Cluniac. *n.* 11.

Benedictio Mensæ, apud omnes Christianos; imò & apud Paganos, in usu fuit. Extat apud Alcuinum *Poem.* 146. formula. Vide infrà in voce *Mensa.*

Benedictio Nuptialis. Vide infrà, voce *Hierologia*, item ubi de *Nuptiis.*

Benedictio Olei ad infirmum.

Benedictio in die Ordinationis Episcopi.

Benedictio Palmarum & Florum, in Dominica Passionis, apud Lanfrancum *pro Ord. S. Benedict. p.* 260.

Benedictio Panis, in *Sacram.* Gregorii M.

Benedictio Peræ peregrinorum, vide infrà *Pera.*

Benedictio super Plebem, à solo dabatur Episcopo, in Missa, post Dominicam orationem & ante Communionem. Finitâ enim oratione Dominicâ postquàm Diaconus dixisset, *Humiliate vos ad benedictionem*, Populusque respondisset, *Deo gratias*: Tum Episcopus dicebat, *Benedicat vos omnipotens Dominus* &c. Inde accipiens partem panis consecrati addebat, *Pax Domini sit semper vobiscum.* Vide Menardum ad *libr. Sacrament. Gregorii Magni p.* 27. Præter hanc alia fuit, quæ dabatur in fine Missæ, à quovis Sacerdote sacra faciente, antequam Populus, è Missa, vetatur discedere, *can.* 47. Concil. Agath.

Benedictio Pœnitentiæ, in Concilio Barcinon. A. C. 599. *can.* 4.

Benedictio Presbyteratus, vide Jac. Petitum *post Pœnitentiale Theodori p.* 284.

Benedictio Putei novi.

Benedictio Regis, i. e. coronatio, Gall. *Sacre du Roy*, *in Ep.* Sylvestri II. ad Arnulfum Archiepiscopum Remens. Vide *Coronationes* Regias *Tom. II. Oper.* Hincmari, *p.* 741. *& seqq.* apud Steph. Baluzium *in appendice Capitular.* *Edit.*

Benedictio Regularis, quæ videl. ab Abbate sumitur, in *Chron.* Abbatis S. Michaëlis Virdun.

Benedictio in Sabbato, quando Albas deponunt.

Benedictio Sacerdotalis, in *Capitul.* Caroli M. *l.* 1. *c.* 71.

Benedictio Salis.

Benedictio Solemnis, secundùm *Glossam in Clement. de privil. c.* 1. §. *benedic.* est illa, cùm Episcopus dicit, *Sit nomen Domini benedictum*, apud Macrum in *Hierolex.*

Benedictio Sponsalium. Vide infrà.

Benedictio in Synodi expletione.

Benedictio pro Tribulatione qualibet.

Benedictio Velaminis capitis Monachorum, Anastas. Biblioth. in S. *Leone.*

Benedictio Virginum velatarum, ab Episcopo dicenda, in *Pontificali* MS. Senon. alibique.

Benedictio Uvæ sive Fabæ. Anastasius Bibliothec. *in S. Eutychiano*, *Hic constituit, ut fruges super altare tantum, faba & uva benedicerentur* &c. Alias *Benedictiones* ex Codice Ecclesiæ Rotomag. descripsit Jac. Petitus *lib. cit.* scil. *in ordinatione Presbyteri, Episcopi, Diaconi post Confirmationem, Sponsi & Sponsæ, pro Defunctis, Abbatis, Monachorum, Vestium Virginis, Vestis Viduæ & Viduæ.* Quibus omnibus addatur, quod de *Benedictionibus*, ab Episcopis fieri solitis, habet Gillebertus Lunicens. Episcop. *de Usu Eccles. Benedicere autem decet Præsulem, ea quæ non sunt utensilia Ecclesiæ, conservare vero ipsa utensilia. Benedicit ergo Pontifex Reginam & Virginem cum velatur, & quemlibet fidelem benedici postulantem, & totum Populum ante Pacem. Benedicit etiam supra memorata, quæ non licet Sacerdoti, in ejus præsentia.* Quæ autem benedicantur à Sacerdote præsente Episcopô, ita paulo antè recenset: *Benedicere potest, præsente Episcopô, aquam & salem Dominicis Sacerdos & praeminens & Sponsum & aquam Judicii, vel panem & cætera. In absentia vero Episcopi potest benedicere coronam Clerici, & velum viduæ, novos fructus, candelas in Purificatione S. Mariæ, cineres in capite jejunii, ramos in Dominica Palmarum, & peregrinatores, & lectorum Evangelium & populum, cum dimittitur, aquam benedictam aspergit ad benedicendas domos novas & cætera nova.* Nec omittenda.

Benedict. in Auro, cujus meminit Anastasius sæpius laudatus in *Carone Pontif. Hic dimisit omni Clero ac Monasteriis benedictionem in auro, sicut prædecessor ejus Benedictus P. P.* Et in *Benedictio II. Hic dimisit cuncto clero, Monasteriis, Diaconiæ & Mansionariis auri libras triginta*: munus est in pecunia numerata erogatum. Quâ notione *Εὐλογίαι χεῖρας, benedictiones antea*, occurrunt, apud Theophanem, anno 40. Theodos. Junioris. Item,

Benedictio Panis & Vini, de qua apud Auctorem *Vitæ* Ludovici Pii *A. C.* 816. *Et benedictione panis ac vini simul (cum Stephano Pontifice Romano) participatâ Imperator ad civitatem redit.* Item in *Historia* Translat. S. Gregorii *c.* 21. *Mox enim, ut benedictio missa est, panis videlicet, cujus ac vini, confestim sumto cibo —— in pristinum robur convaluit.* Sic Adelelmus Sagiens. *de Mirac. S. Opportunæ c.* 5. *Sumtoque benedictionis pane ad hospitium perrexit.* &c. Vide Car. du Fresne *l. c.* & Macros Fratres in *Hierolex.*

BENEDICTIONES, Eulogiæ, munera: maximè ea xenia, quæ à Sacerdotibus & Clericis mitti solebant, ab iis *benedictione* suâ consecrata, apud Desiderium Episc. Cadurc. *Histor. Franc. Tom. I. p.* 875. aliisque passim. Item pastus extraordinarii Monachis exhibiti, certis ac solennibus diebus, quos *Caritates* quoque appellabant, vide infrà *Caritas.* Etiam Canticum trium puerorum, sic incipiens: *Benedicite omnia opera Domini*, quod ante *Laudes*, in Ecclesia Romana decantatur, die illucescente. Vide Gregor. Turonensem *de Vitis Patrum c.* 6. Quo sensu Græci *Εὐλογητάρια* vocant certos modulos, quos decantant in exequiis mortuorum, quòd hæc verba, *Εὐλογητὸς εἶ Κύριε*, *Benedictus es Domine*, sæpius repetant, ut auctor est Goarus *ad Euchologium*, apud Car. du Fresne in *Glossar.* Vide quoque in *Hierolex.* Macros Fratres, & infrà in voce *Eulogia.*

BENEDICTUS, non proprium olim, sed appellativum nomen, atque adeò synonymum nominis *Christiani* fuit. Sidonius Apollin. *l.* 7. *c.* 9. Benedictus *Simplicius habitum vestri, jamque ab hinc nostri (modo per vos Deus annuat) habendus ordinis comes.* Paulus *Ep.* 9. *Alium libellum ex his est, quos ad* Benedictum, *id est, Christianum virum, amicum meum Endelechium scripsisse video* &c. apud Macrum *Hierolex.* in voce *Christiani.*

PONTIFICES ROMANI.

BENEDICTUS I. Evagrio, *l.* 5. *c.* 16. Bonosus, successit Johanni III. A.C. 573. Cujus tempore Roma fame & incursionibus Longobardorum afflicta. Superest *epistola ejus ad Davidem Episcopum Hispanum*, de SS. Trinitate agens. Obiit A. C. 577. Successit ei Pelagius II. *Anastasius biblioth.*

BENEDICTUS II. post Leonem II. Papa, A. C. 684 natione Romanus, fil. Johannis, in S. Scripturæ lectione egregiè subactus. Cujus sanctitate permotus Constantinus Pogonatus, clero Romano pecuniam pro ordinatione Pontificis, Augustæ potestati debitam, remisit, veniamque concessit Pontificis eligendi, non rogati Imperatore vel Exarchô. Obiit 8. mense Episcopatus. Beda, Ado, Onuphrius, Sigebert. & Genebr. *in Chron.*

BENEDICTUS III. Romanus, fil. Petri, A. C. 856. Johanni VIII. tactus prius prudenti cautelà vecilibus, Morn. *in myster. p.* 371. *Laon. Chalcond.* successit. Antipapam Anastasium patienter tulit. Obiit A. C. 858. Baron. Anastas. *in vita ejus.* *Duæ ejus epistolæ* habentur, *una ad Hincmarum, Archiepiscopum Remensem, altera ad Galliæ Episcopos.*

BENEDICTUS IV. Romanus fil. Mammoli, Papa, post Johannem IX. vel potiùs X. aliquot saltem mensibus sedit, A. C. 905. vixit seculò depravatissimò. Charitate in pauperes clarus. Volaterran. *in Chron.* Platina *in vita ejus.*

BENEDICTUS V. post Johannem XIII. hominem sceleratissimum, Papa, tempore schismatis, ab Ottone I. excitati, suffectô Leone VIII. qui etiam urbe fame captâ, Papam Hamburgum misit, ubi obiit A. C. 965. annò post electionem, Ditmar. *l.* 3. *Chron.* Adam de Bremen. *l.* 2. *c.* 6.

BENEDICTUS VI. Romanus Hildebrandi fil. à Bonifacio Francone in carcerem conjectus, ibique strangulatus, per Cinthium quendam, hominem admodum potentem, A. C. 974. Pontificatûs 1. cui ipse hic Bonifacius VII. hujus nominis successit. Leo Ostiens. *l.* 2. *c.* 4. *Platina, Onuphr.*

BENEDICTUS VII. ex Thusciæ Episcopo Pontifex Romanus, ab A. C. 975. usque ad A.C. 984. Platina, Ciacconius, *in vita ejus.*

BENEDICTUS VIII. post Sergium IV. Papa, à Gregorio Antipapa opem Henrici Imperatoris implorare coactus, ab eo restitutus est. Saracenos Italiam infestantes repressit, Græcos in Apulia vicit. Obiit Romæ A. C. 1024. Pontificatûs 12. Post mortem nigro caballo insidens, apparuisse dicitur, orans ut pecunia pauperibus

pro se distribuerentur, Odiloque Abbas pro anima sua oraret. Purgatorio fulcrum. Platina *in vita ejus*. Joh. Stella Venetus, Genebr. *in Chron.* Surius *in Odilone*, 1. Jan.

BENEDICTUS IX. priùs *Theophylactus*, fil. Alberici, Comitis *de Frescati*, post Johann. XIX. Papa A. C. 1033. vir probrosus & infamis, sacris quippe dæmoniorum deditus, aliquoties sede pulsus, non tamen in melius mutatus est. Obiit A. C. 1045. post mortem Anachoretæ horribili specie, cui caput & cauda asinina, corpus ursinum, apparens, *Oberro*, dixit, *quia sine Lege & sine Deo, ut bestia vixi*. Platina *in vita ejus*. Onuphr. Sigebert. Trithem. Genebrardus *in Chron.* Sub eo *Cardinalium* nomen ex parvis initiis suboriri cœpit: errores & fœda vitia passim per Clerum divagata.

BENEDICTUS X. Antipapa, nomine Johannes Mincius, cessit mox Nicolao II. A. C. 1059.

BENEDICTUS XI. aliàs *Nicolaus Bocasinus*, fil. opilionis, ex Marca Trevisana, successit Bonifacio VIII. A. C. 1303. cujus Bullas contra Philippum Gall. Regem Gallosque irritas reddidit, Columnarum condemnationem rescidit, Tartaris ad Syriam occupandam auxilia subministrans 38. mense post electionem Perusii venenato ficu extinctus obiit. Matrem splendidis vestibus ornatam agnoscere noluit, in Ecclesiam Mediolanensem & Petrum Veronensem martyrem liberalis. Joh. Baleus *in Bened.* IX. *Bzovius*, *Spondan.* &c.

BENEDICTUS XII. aliàs Jac. du Four, molitoris fil. eligentibus, *jure*, dicebat, *fecistis, qui asinum elegeritis*. Johanni XXII. successit, decreta Prædecessoris contra Ludovicum Bavarum confirmavit, Cameram pœnitentiariarum excogitavit, in propinquos parum liberalis. Cardinales 6. tantùm creavit, rogatus cur non plures, respondit, *Fecissem, si novum mundum creare possem; qui enim est, ut qui jam sunt, satis non est*. Jac. Revius, *in Hist. Pap.* Obiit A. C. 1342. Pontificatûs 7. Bosquetus, *in ejus vita*. Genebr. *in Chronicis*. Henriquez, *de Cisterciensibus*.

BENEDICTUS XIII. Antipapa, Clementi VII. Avenione successit, eâ lege, ut unionem quæreret. Creatus elusit omnes. Edictô Rex Galliæ tum vetuit, alterutrum pro Pontifice agnoscere, quod triennium valuit, & *sic ille Papa eclipsin Gallia tulit*. Papa hic Conciliô Constantiensi depositus, cùm se ferme ab omnibus desertum videret, Peniscolam, urbecul. Valentiæ regni concessit, ubi cùm 30. ann. in schismate vixisset, & paucos illos Cardinales, quos adhuc secum habebat, coëgisset, Ægidium Arragonium, Papam creare, Clementem VIII. dictum, obiit A. C. 1424. Dictus Petrus de Luna, Arragon. Onuphr. Genebrardus, *in Chron.* Oderic. Reinaldus *in Annal.*

BENEDICTUS, patriâ Nursinus, primò Sublacum secessit, ubi ordinem monachorum instituit in Italia, alii tamen in monte Cassino, ubi priùs Apollinis Oraculum eum id fecisse narrant, quem anteà Basilius in Oriente constituerat. Deinde cùm à frequentibus adiretur, vitandæ gloriæ causâ Cassinum venit, A. C. 529. ubi etiam sepultus est cum Scholastica sorore, imperante Justinô seniore. Ejus familia procedente tempore crevit in immensum, abiitque in plures familias, videl. Cluniacenses, Camaldulenses, Vallisumbrenses, Montolivitenses, Grandimontenses, Sylvestrenses, qui *Humiliatorum* cognomen tenent, Cœlestinos, S. Justinæ, & Eremitanos. D. Hieronym. Polyd. Verg. *de Inv. Rer. l. 7. c. 7.* Trithem. *de hom. illustr.* Azor. *l. 12. inst. mor. c. 21.* Arnolph. Wion, *lignu vitæ*.

BENEDICTUS Accoltius, Aretinus, Cardinalis, A. C. 1511. scripsit Historica quædam. Alius ejusdem regionis, Cardinalis, A. C. 1527. Poëta Lil. Girald. Voss. *Hist. Lat. l. 3. c. 7.*

BENEDICTUS Arias Montanus, Antiquitates Judæorum, & Mathem. quædam scripsit. Moreri. *Diction.* Fuit Hispanus, ex urbe Hispali. Ejus extant *Apparatus in S. Biblia*, *Commentar. in Josuam*, *in Judices*, *in Esajam*, *in Danielem*, *in 12. Prophetas minores*, *Elucidationes in Psalm. 31. prior. in 4. Euangelia & Acta*, *ut & in omnes Epistolas*, *ac Apocalypsin*: *Historia generis humani*, *Historia Naturæ*, &c. Obiit A. C. 1598. ætat. 71. Hispali. *Vir totô Orbe celeberrimus*, *qui Bibliis Regiis Antverpiæ præfuit*, Gomaro; *linguæ Sanctæ apprimè peritus*, *& summè pius*, Mon. lit. ex Thuano. Sed de quo Possevinus, ita *in Appar. Sacro*, *corrigenda in eo sunt pleraque tam in Commentario suo in Esajam*, *& Commen. Prophet. Min. quam in Elucidationibus in quatuor Euangelia & Acta Apostolorum & in omnia Apostolorum scripta & in Apoc. nec non in libro generationis ac regenerationis Adam*, Possevinus in *Appendice*. Vide quoque *Montanum Africum*.

BENEDICTUS Burdonius, Patavinus, Geographus. Obiit A. C. 1521. Leand. *descr. Ital.*

BENEDICTUS Cajetanus, Cardinalis Cœlestino V. contra Carolum Neapolitanum Regem favit, A. C. 1293.

BENEDICTUS Carpzovius, ex Marchia Brandeburgica, fil. Simonis Consulis, Jurisconsultus eximius, Wittenbergæ in Jurecons. Collegium cooptatus A. C. 1592. ibi Institutiones primo, A. C. 1599 dein Digestum Infortiatum & novum, A. C. 1601. docere cœpit. Post quæ Dresdam evocatus à Sophia Christiani I. Elect. vidua, Cancellarium ejus, inde Christiani II. Electoris Consiliarium in Causis appellationum egit, hujus tamen indulgentiâ Wittenbergam, liberioris quietis ergò, remigrandi veniâ impetratâ. Obiit A. C. 1624. ætat. 59. Pater inter alios *Conradi*, in Acad. Wittenbergensi Profess. Consistoriique Sacri & Provincialis Dicasterii Assessoris, & *Benedicti*, ac *Joh. Benedicti*; de quibus infrà. Vide Paul. Freherum *Theatro-Viror. Claror.*

BENEDICTUS Carpzovius, fil. prioris, JCtus ibidem magni nominis, Scabinatus Lipsiensis Assessor primùm, exin Dicasterii supremi Provincialis, posteà Consiliarius & Electoris in Judicio Appellationum, quod Dresdæ est, Assessor, per 24. annos; Consiliarius Electoralis Aulicus dein electus, ad Ordinariatûs Lipsiensis munus, unà cum Professione Decretalium, Lipsiam rediit. Consiliarius post ista secretus Joh. Georgii I. & Johannis Georgii II. Electorum creatus, iterum Dresdæ aliquamdiu subsistit, donec cum gratia Principis, ingravescente ætate, Lipsiam reversus est, A. C. 1661. à quo tempore, *Albo* ut vocant Studiosorum, hæc verba, *Extra Lipsiam vivere est miserrimè vivere*, inscribere solitus est. Inde pietatis studiis addictior, Sacrum Codicem, cum Commentariis, diligentissimè evolvit, ter & quinquagies Bibliorum lectione à capite ad calcem defunctus, in quæ & proprias meditationes scriptô consignavit. Obiit 3. Kal. Sept. A. C. 1666. ætat. 71. Scripsit *Practicam rerum Criminalium*, *Jurisprudentiam Forensem Romano-Saxonicam ad Constitutiones Electoris Augusti*, *Comm. ad L. Regiam Germanorum*, *Responsa Juris Electoralia*, *opus Definitionum Forensium & Consistorialium*, *Decisiones Saxonicas*, *Processum Juris Saxon.* &c. Freherus, ubi suprà.

Joh. BENEDICTUS Carpzovius, prioris frater, Theologus celebris, Archidiaconus priùs Lipsiensis in æde Thomana, inde Professioni Theologicæ admotus: Scripsit *Disputationes super examen Concilii Tridentini D. Mart. Chemnitii*, *Extract. Locorum & systemat. Theologiæ Chemnitianæ*, *Systema Theolog. ex Jam Collegiorum & exercitationum Theologic.* *Collegium Anti-Papisticum*, *Isagogen in Libros Ecclesiast. Lutheranorum Symbolicos* &c. Obiit A. C. 1657. ætat. 51. Pater *Davidis Benedicti*, *Johannis Benedicti*, *Augusti Benedicti*, *Samuelis Benedicti* & *Frider. Benedicti*, præter filiam Matt. Geyero S. Linguæ Prof. & Verbi Dei Ministro elocatam. Idem *ibid.*

BENEDICTUS Florentinus, Arithmeticam scripsit, Voss. *de Scient. Mathemat. c. 51. §. 10.*

BENEDICTUS Germanus, Doctor Parisinus interfuit Concilio Constantiensi. A. C. 1415.

BENEDICTUS Herbestus, Mathematica quædam edidit, Voss. *de Scient. Mathem. c. 41. §. 9. & c. 52. §. 24.*

BENEDICTUS Joh. Baptista, Venetus, Mathematicus celeberrimus, Emanueli Duci Sabaudiæ redditionem Pinaroli & Saviliani, ac filiæ suæ sibique ipsi mortem diu antè prædixit. Scripsit *Speculationes Mathematicas & Physicas*, *Resolutiones Euclidis Problematum*, aliaque plura. Obiit Taurini A. C. 1590. ætat. 60. Anton. Teissier *Elogiis Vol. 2.*

BENEDICTUS Levita, scripsit Capitular. Caroli M. A. C. 819. De hoc ita incertus Scriptor in Elogio, quod præmisit Pithœus editioni primæ *Capitularis* Caroli M. *Benedictus Mogantiacensis Ecclesiæ Levita, Capitula quædam Regalia, Synodalia & alia collegit exilis, quæ in scriniis ejusdem Metropolis reponi fecerat Riculfus Archiepiscopus, qui Monasterium S. Albani renovavit & Moguntinæ Synodo sub D. Karolo præfuit, & Otgarius ejus consanguineus & secundus post Haistulphum successor, quorum uterque hujusmodi Capitulorum percuriosus fuit, & erga S. Sedem Rom. valde devotus; adeo ut Otgario etiam Apostolicus Gregorius suas vices in Germania aliquando commiserit. Hic Hludovici Imperatoris filius contra Patrem favit, sed postea reconciliatus est, & decedens A. C. DCCC. XLVII. Lotharii Imperatoris VII. successorem habuit in Archiepiscopatu D. Rhabanum Abbatem Fuldensem.* Post Ansegisum nempe Abbatem, qui primus Collectionem *Capitularis* Caroli M. & Ludovici Pii edidit, ad opus se *Benedictus* accinxit, & quatuor libris ab Ansegiso non satis plenè collectis, libros tres alios addidit, in quos non tantùm Imperatorum prædictorum Capitula, sed alia insuper inseruit, ut videre est in *Præfat.* quam Collectioni suæ præmisit. Et quidem continet quintus liber, inter additos ab eo primus, Capitula CCLI. Sextus, CCCXXX. septimus CCCLXXII. Sequuntur *Appendices*, quarum prima continet Capitula LXXX. secunda XXV. tertia LXXIX. quarta CVIII, clauditque volumen hoc Capitula XX. Caroli Imperator. Ludovici filii, de quibus vide Pithœum ubi suprà, & Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Eccles. num. 192. & seqq.* Eundem Blondellus suspicatur auctorem esse, qui sub nomine *Isidori Mercatoris* supposuit Decretales primis Pontificibus Rom. Vide *ibid. num. 227.*

BENEDICTUS Montanus, inter illustres Historicos Bononienses. Leand. *descr. Ital.*

BENEDICTUS Pererius, Jesuita, Philosophicis Theologicisque scriptis celebris, &c. Fuit Valentiâ Hispanus. Opera ejus 2. Vol. in fol. prodierunt, Colon. Agrippinæ 1622. inter quæ *Commentaria in Genesin docta & laboriosa* dicuntur, *Montacutio*.

BENEDICTUS Renatus, vide *Renatus*.

BENEDICTUS Tlumacensis, Pastor, in Moravia, ob religionem, ustulatus est, circa A. C. 1460. Cujus mors tanto dolori fuit, ut ad 8. milliaria frequentes commearent, ad visitandum locum, particulas ossium conquirentes.

BENEDICTUS Zacharias, vide *Zacharias*.

BENEDICTUS *qui venit* &c. Verba sunt, quæ in Communione Romana in Missa canuntur, post elevationem calicis juxta Expositionem *Episcopalis Ceremon. l. 2. c. 8.* quod etiam in Missa, ut vocant, defunctorum observatur, uti Praxis Papalis Cappellæ in qualibet Missa docet. Remigius Episc. *in Exposit. Missæ*, verba hæc à S. Ignatio Martyre, in Missa, addita fuisse, ait, sed nullô idoneô Auctore. Vide Macrum in *Hierolex.* & infrà *Canticum*.

BENEDURUM, locus in Rhætia, à dextris habens campum S. Petri.

BENEFACTUM, in *Tabulario* Vindocin. Thuani *Charta* veteri. *Venit itaque in Capitulum nostrum acceptóque à nobis societatis nostræ Benefactô* &c. Item in *Charta* alia in *Histor. Monasterii S. Nicolai Andegav. Ob hoc —— dederunt communionem orationis & Benefactorum suorum.* Ut & in Perardi *Burgundicis p. 116. Canonici eos in Benefactis & fraternitate sua susceperunt* &c. Societatem denotat Monasticam, quæ *Beneficium* quoque appellatur, in *Chron.* Turonensi, & *Charta* alia *Tabularii* memorati, apud Car. du Fresne *Glossar.*

BENEFICIARII, *Festo* dicuntur, qui vacationem muneris habebant, beneficio, adeoque munificibus opponuntur. Hinc in vete-

veterib. monumentis, *Beneficiarii Præsidum, Præfectorum, Consulum, Proconsulum, & Legatorum Tribunorumque*, inter quos *Beneficiarii Tribunorum* occurrunt frequentissimè, quò nomine Vegetius illos ait dictos, *qui beneficio Tribuni promovebantur.* Sueton. in *Tiberio* c. 12. *Venit etiam in suspicionem per quendam beneficii sui Centurionem* &c. Quia autem persæpè improbi Magistratus per istos scelera sua patrabant & concussiones exercebant, ideò à *Tertulliano Beneficiarios* Curiosis, Tabernariis, Laniis, Furibus Balnearum, Aleonibus & Lenonibus accenseri vult Casaubon. à Justiniano quoque *Novellâ* 13. inter Præfecti Vigilum Ministros raptus suis notos, *Beneficiarios* nominari ait. Sed negat id à Tertulliano fieri Salmas. locus sic habet *l. de Fuga in Persecut. Nescio dolendum, an erubescendum, sit, cùm in matricibus Beneficiariorum & Curiosorum, inter tabernarios & lanios & fures balnearum & aleones & lenones, Christiani quoque vectigales continentur.* Ubi certè *Beneficiarii* & *Curiosi* simul nominantur, sed reliquis non accensentur. Imò dolendum, ait Scriptor Afer, quòd in matricibus *Beneficiariorum & Curiosorum*, unà cum tabernariis cæterisque id genus Christiani vectigales recenseantur. Simul autem *Beneficiarios & Curiosos* ponit Tertullianus, quòd iis exigendorum vectigalium cura incumberet: ideo enim in eorum matricibus Christiani vectigales continebantur. Neque hoc dolet, quòd Christiani vectigales in libris censualibus *Beneficiariorum* continerentur; sed quod, tanquam impuræ vitæ homines, impuris accenserentur & improbitatis notæ hominibus, ut lenonibus, aleonibus &c. Fuisse verò *Beneficiarios* in officio Rationalis, quibus exhibitio cursus publici & primipili necessitas injungeretur, habemus Cod. Theodos. *de cohort. princip. cornic. & primip. Beneficiarii vel Officiales Rationalis* &c. sed & in aliorum Præsidum Præfectorumque officiis *Beneficiarii* apparebant. Ex diversis autem officiis mittebantur, qui cursum publicum exhiberent, qui vectigalia exigerent, & pastum primipili curarent, ut Stationarii, Curiosi, *Beneficiarii*, Primipilarii, Cornicularii, Principes & id genus cæteri. Eorundem *Beneficiariorum* operâ & ministeriô, in reis quoque conquirendis & exhibendis, utebantur Magistratus. Sic enim in *Edicto* Maximini apud Eusebium, de Christianis: Ὅπως ἵνα μήτε ὑπὸ τῶν Βενεφικιαλίων, μήτε ὑπ᾽ ἄλλων τῶν τυχόντων ὕβρεις, μήτε σεισμοὺς ὑπομένοιεν, ἀκωλύτως ... Ubi qui *Beneficiales* dicuntur, in altero ejusdem Maximini Edicto *Officiales*, appellantur &c. Vide Salmas. *Not. ad Spartian. in Hadriano*, c. 2. & infrà *Officiales*. Quia verò Centuriones, Tribuni, Duces emolumenta à militibus, quibus vacationem munerum vendere consuevêre, accipiebant, prohibuêre id boni Principes & Centurionibus vacationes annuas è fisco solvendas constituêre; quod ab Othone Imperatore primùm factum Tacitus memorat laudatque *Histor. l.* 1. De Tribunis res variavit. Hadrianus, ne quid à militibus acciperent, cavit. Alii item post eum Principes in Tribunos severè vindicârunt, qui aliquid per stellaturam à militibus accepissent. Non hoc tamen perpetuum, nec sub omnibus Principibus obtinuit. Quis enim dubitat, quin & vacationes vendiderint militibus Tribuni & commeatus pecuniamque eô nomine aut annonam ab iis acceperint? Hinc passim, ut diximus, *Beneficiarii Tribunorum* in *veterib. Inscr.* Ut enim aliquem commeatalem ex militibus facerent, h. e. commeatum illi darent, pecuniam ab eo auferebant: quod prohibuit Justinianus Cod. *de offic. P. P. Africæ l.* 2. Post quem Anastasius quoque, ne Tribunis liceret commeatales milites facere, Lege cavit, quæ legitur Cod. *de erog. milit. ann.* unde planè constat, Tribunos ex commeatibus, quos militibus dabant, solitos fuisse quæstum facere, &c. Vide eundem *ad eund. Spartian. ibid. paulò post*: qui *Beneficiarios* istiusmodi Tribunorum, unà cum Draconariis, Imaginiferis, Vexillariis, Cornicularis, Ducenariis, inter principales milites fuisse, addit *ad Vopisc. in Probo*, c. 6. Item *ad Solin. p.* 547. & 548. ubi *Beneficiarios* Tribunorum ac Centurionum, à galeæ paralemo, in Militia antiqua Rom. *Cornicularios* quoque appellatos esse refert, utpote qui exempti gregariorum turbæ, insignitas galeas corniculis vel corniculô, i. e. apice, gestarent. Certè honoratos milites hâc maximè parte insignes, Lucanus indigitat, *l.* 7. *v.* 585.

Illic plebejâ contectus casside vultus,
Ignotusque hosti, quod ferrum Brute tenebas!

Ubi *plebeja cassis*, quæ insigni caret, ἄσημος Græci vocant. Et visitur in lapide antiquo provinc. Narbonensis, miles legionarius, galeam tenens, in qua cornua gemina recurva pro insigni habentur &c. Qua de re vide plura infrà ubi de *Cornicularis*.

BENEFICIORUM Liber, pars fuit Rationarii Imperii, quod ab Augusto sapientissimo & maximo Principum fuerat institutum. In eo descriptum erat accuratissimâ diligentiâ, qui agri quibus coloniis essent divisi & quæ subcesiva agrorum superessent, quæ dividi aliis possent. Meminit illius Hygenus *de limitibus constituend. Libros æris & typum totius perticæ linteis descriptum secundùm suas terminationes adscriptis assibus tabulario Cæsaris inferemus: &* si quæ beneficio *concessa aut assignata coloniæ fuerint, sive in proximo, sive inter alias civitates, in* LIBRO BENEFICIORUM *ascribemus.* Sed de agris solùm Hygenus loquitur. Alexander verò Severus, apud Æl. Lamprid. c. 46. non agros tantùm, verùm & alia, quæ largiri Principes solent, habuit descripta; *Cogitabat secum*, ait Auctor, *& descriptum habebat, cui quid præstitisset: & si quos sciret vel nihil petisse, vel non multum, unde sumtus suos augerent, vocabat eos ---- Dabat autem hæc in beneficiis, quæ famam ejus non læderent, bona damnatorum, sed nunquam cum auro argento vel gemmis (nam id omne in ærario reponebat) dabat præposituras locorum civilium non militum* &c. Erat verò Liber hic penès *Primiscrinium Beneficiorum*, sub dispositione Comitis Rerum privatarum domus divinæ, de quo *Not. Imp.* vel penès eum, qui à *Commentariis Beneficiorum* appellatur in *veter. Inscr.* Ad cujusmodi *Beneficia* spectat illud Augustini in Vigil. Pentecost. *Serm.* I. *Notum est, --- quod milites sæculi beneficia temporalia à temporalibus dominis accepturi, prius militaribus sacramentis obligantur & dominis suis fidem se servaturos profitentur.* Alius fuit Reipublicæ temporibus *liber ille Beneficiorum*, in quem Rectores provinciarum, simul ac Romam redierant, Tribunos militum, Centuriones contubernalesque suos & quoscunque in provinciis promovissent, deferebant; quod dici solitum est, *ad ærarium in beneficiis deferre*, uti apud Tullium passim, vide Casaubon. *ad Lamprid. d. l.*

BENEFICIUM, pro Numine Romanis: Plin. *l.* 2. *c.* 7. *Innumerabiles (Deos scil.) credere atque etiam ex virtutibus vitiisque hominum, ut Pudicitiam, Concordiam, Mentem, Spem, Honorem, Clementiam, Fidem aut duos omnino, Pœnam & Beneficium, majorem ad socordiam accedit.* Idque è Democriti sententia, qui solùm duos hos Deos, *Beneficium ac Pœnam* agnovit. Vide Tob. Pfannerum *System. Theol. Gentil. purior. c.* 2.

BENEFICIUM, apud citimæ ætatis Scriptores, prædium est fiscale, quod à Rege vel Principe Viro nobili ad vitam utendum conceditur: eo quod talis ex mero dantis beneficio ac liberalitate illud possideat, sic dictum. Quô penè sensu Latini quoque vocem hanc usurpârunt, de prædiis, quæ à Principibus milites aliique ad vitam utenda acceperunt, sub fidelitatis sacramento, uti vidimus. Certè ea fuit apud Francos *Beneficiorum* conditio, ut, qui ea impetrabant, aut quibus conferebantur, & fidem præstarent, seu, ut tunc loquebantur, *se in Vassaticos commendarent*, & servitium militare facerent iis, qui ea conferebant: quô utroque fine à Principibus illa conferebantur. Unde *Beneficiarii honores*, *Beneficia publica*, seu *Regia*, *Beneficia Militaria* &c. istiusmodi feuda dicebantur. Erant autem *ad vitam*, unde *proprietatibus* passim opponuntur: dicebanturque, qui hâc conditione ejusmodi prædia tenebant, *Beneficiario jure illa possidere*, seu *Beneficii jure tenere.* Aliquando tamen & pro lubitu auferebantur. Imò nonnunquam ad posteros quoque transibant, sed Principis interveniente consensu, ut de Bernardo Septimaniæ Duce, & Utone Comite, Nithardus *l.* 3. & Regino A. C. 940. referunt. Dabantur porrò hâc conditione, ut ea sarta tecta servarentur & integra, nec ea distrahi possent: secus iis privabantur possessores, ex *L.* Longobard. *l.* 3. *tit.* 8. §. 1. & *Capitulis* Caroli *M. l.* 3. *c.* 19. Qui ea à Rege consequebantur, *Vassi* dicebantur aut *Vassalli dominici*: ipsa verò *beneficia*, seu prædia, quòd beneficii jure Nobilibus à Rege darentur, vel Principe, *Regalia* appellata sunt: quô nomine deprehendimus insignita non modò dicta fiscalia Regum prædia, quæ sic concedebantur; sed & Ecclesiastica, quæ viris militaribus, ita invalescente eâ tempestate usu, à Regibus in *Beneficium* dabantur, quorum ratione militare servitium ab iis vicissim præstandum erat. Quæ cùm posteà Episcopis & Abbatibus concessa & in proprietatem procedente tempore versa fuissent, factum est, ut *Regalia* appellarentur quævis Ecclesiarum prædia ac dominia, utpote à Regibus primitùs beneficii jure concessa &c. Quod autem *Beneficium* primitus appellatum est, postmodum *Feudi* nomen accepit: postquàm videl. ea, quæ primitus ad vitam dabantur *Beneficia* & usufructuariô jure possidenda, progressu temporis ad filios & ex filiis nepotes, atque adeò ex parte Patris ad Fratres, transire cœperunt, ex *Constitutione* Conradi Imperatoris quæ in *LL.* Longobardicis *l.* 3. *tit.* 8. §. 4. descripta legitur. Vide in voce *Feodum*, *ut & infrà Manufirma.* In specie *Beneficia Ecclesiastica* quod attinet, sic dicebantur, universim res Ecclesiæ in beneficium datæ, sive à Principibus sive ab ipsis Ecclesiis & earum Prælatis in beneficium datæ essent: quarum possessores hôc nomine tenebantur *nonas & decimas* iisdem Ecclesiis quotannis persolvere, & *restaurationes earum* facere, ut ex *Capitulis* Caroli M. & Caroli C. colligitur. Atque hic mos res Ecclesiæ Laicis ad beneficium dandi tantopere invaluit, ut postmodum in donationibus Ecclesiæ factis, quò eæ ab omni alienatione deinceps tutæ essent, id potissimùm caveretur, ne in *beneficium* darentur. Neque verò Laicis tantùm, sed & ipsis Clericis, prædia Ecclesiastica hôc modô ab Episcopis & Prælatis dabantur: sed benemeritis tantùm, ut habet Symmachus in *Ep.* &c. Plura hanc in rem vide apud Car. du Fresne in *Glossar.* & suprà, in voce *Abbacomites.* Macro, *Beneficium*, præbenda Ecclesiastica est, cum onere recitandi officium, vel alterius obligationis, ut ad Missas celebrandas &c. Anteà enim Clerus suum menstruum stipendium accipiebat, deinde verò ex Episcopi vitâ durante Ecclesiæ concessæ sunt, *Beneficiorum* nomine, quia, ut in *Epistola* ad Cæsarium Arelat. Symmachus Papa scripsit, *benemeritis tantùm concedebantur*: usu hôc à Pontifice istô introductô, inter Ecclesiasticos, quos *Clericos postulantes* Veteres dixêre. Et quidem Nicolai III. inprimis in hujusmodi *Beneficiorum* distributione consuetudo laudabilis fuit, quem habuisse idoneorum virorum catalogum diligentissimâ inquisitione notatum, & statim ac *Beneficium* vacabat, illud ex iis uni contulisse, refert Odoricus Rinaldus, *Ecclesf. Annal.* 1280. *num.* 27. Requirebatur autem in *Beneficiandis*, præter vitæ probitatem, *notitia legendi, construendi & canendi*, *Gloss. in Clement. de concess. præbendæ.* §. *Rejectanea.* Plura verò in unum *Beneficia* conferri, prohibuit Collegium, à Gulielmo Paris. habitum A. C. 1238. cui sententiæ quod Philippus Cancellarius se nollet submittere, ad pœnas æternas illum damnatum esse & post mortem præfato Gulielmo comparuisse, refert in *Epitome* Annal. Ecclesf. Spondanus. Cæterum teneri *Beneficiatum* in Officio commemorationem facere illius Sancti, sub cujus titulo beneficium possidet, & similiter de pluribus sigillatim, si fortè plura possideat: Item, in die Festi Ecclesiæ, si *beneficiati* titulus est, teneri eum recitare Officium in ritu duplici primæ classis, cum octava; Sin propria Ecclesia diruta fuerit & ejus titulus ad aliquod alterius Templi altare translatus, tunc *Beneficiatum*, si in Officio Sanctus ille non habet novem lectiones, recitare debere sub ritu semiduplici, quæque alia sunt huc facientia, legas apud eundem Macrum in *Hierolex.*

BENE-

BENEIAAKAN, i. e. *filii tribulationis*, nomen loci in quo castrametati sunt filii Israel profecti de Moseroth. Numer. c. 33. v. 31.

BENENATI, Græcè Εὐγενεῖς, i. e. *Ingenui*, viri Nobiles. Ital. *Benenati*: occurrunt apud veter. *Interpretem* Juvenalis Sat. 11. *Ingenui vultus*, *Modesti*, *benenati*, & recentiores Scriptores passim. Quibus opponuntur *Malenati*, apud Horatium Flaccum l. 2. *Ep.* 1. v. 232.

Gratus Alexandro Regi magno fuit ille,
Chœrilus, incultis qui versibus & male natis
Rettulit acceptos regale numisma Philippos.

Vide infrà in voce *Eupatridæ*.

BENEVALETE, formula ascribi solita in monogrammatis speciem Pontificum Epistolis, cujus effigiem habes in Glossar. Car. du Fresne. Papias in voce *Formata*, *Privilegia*, inquit, *summorum Episcoporum sunt cujuslibet Ecclesiæ concessiones Pontificum, quorum materia hæc est, ut dicat Pontifex, rogatum cujuslibet digna persona, vel alia qualicunque ratione Ecclesiæ illi, illa seu illa Pontificali concedere & roborare dignitate. Anathema ponatur in calce Epistolæ. Habent autem & Privilegia prolegea, sicut & cætera Epistolæ, & Monogrammata hujusmodi in fine BTE, quod est*, Benevalete. *Signum autem in Privilegiis exstabit vel crismon, vel crux Dominica, cum crismon erit. Crismon autem ejusmodi effigiabatur specie*, ☧ *Ut autem plenius in hoc Monogrammate nomen Christi appareat, iuxta mea sententia effigiabatur specie, vel sic*, ☧. *Conjunxerunt præterea in extrema margine privilegii quosdam insignire orbiculos, Antistites autem, & quilibet paucula verba continentes in hunc modum* &c. In Capitul. Gregorii II. pro Bavaris in *Ep.* 11. Hadriani II. Pontificis &c. *Benevale* est. Aliquando formula hæc sic concipitur, *Optamus sanitatem tuam in Christo benevalere.* Cujus originem Car. du Fresne, ubi suprà, videtur arcessere, ex illo Plauti in *Truculent. extr.*

Spectatores benevalete, *plaudite atque exsurgite.*

BENEVENTANUM, in *Glossis* Latin. Græc. Βαβυλωνικὰ σημαντὸν εἶδος, *Babylonicæ pellis species.* In *Glossis* Isidori, *Beneventum*, *Babylonicum.* Gall. *un drap de Beneventi.* Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & *Dissertat.* 1. *ad Joinvillam* p. 132.

BENEVENTANUS Petrus, Notarius Innocentii III. Pontificis Romani inter Decretalium collectores. Postquam enim Romani collectione tertiâ, quam adornavit Bernh. Compostellanus, offensi essent, quòd usu judiciorum minus recepta referret, ab Innocentio impetrârunt, ut Pontificiâ auctoritate aliqua Collectio ederetur. Quare Innocentius annô sui Pontificatûs 12. qui fuit Christi 1210. Petrum operi præfecit, sicque primus auctoritate publicâ juris Pontificii fecit Collectionem. Superiores namque omnes sive Decretorum sive Decretalium Collectores privatâ auctoritate solum scripserant, & rescripta ab eis relata negari poterant, nisi à scriniariis Romanæ Ecclesiæ probarentur. Fuêre hujus Collectionis Interpretes, ut refert Joh. Andr. F. Paulus Hungarus. Ant. Augustinus eadem nomina in aliis se Scholiis vidisse dicit, quæ in aliis Collectionibus. Gerh. von Mastricht *Histor. Eccles. num.* 350.

BENEVENTUM, oppid. Archiepiscopale Hirpinorum, Diomedis opus, teste Solinô c. 8. *Notum est Argos, & Beneventum à Diomede constructos.* Anteà *Maleventum* appellabatur, posteà verò à Romanis coloniâ deductâ, boni ominis gratiâ *Beneventum* vocari cœpit. Plin. l. 3. c. 11. *Hirpinorum colonia, unum Beneventum, auspicatius mutato nomine, quæ quondam appellata Maleventum*, *Nic. Lloydius.* Cum Ducatus titulo, in regno Neapolitano. Fuit ex 18. Coloniis, quæ Romanis contra Annibalem præsto fuerunt. Destructa urbs est à Totila, reparata à Longobardis, qui ibi unum ex Ducibus suis habuerunt. Saracenis à Ludovico II. Imperatore erepta, A. C. 866. cessaque Adelgiso A. C. 871. Sigon. l. 5. & ab Henrico Juniore Imperatore, loco Bambergæ, Leoni IX. donata est A. C. 1053. Hic Manfredum vicit occiditque Carolus Andegavens. A. C. 1264. Hodieque sub Pontifice. De ea Horatius, l. 1. *Serm. Sat.* 5. v. 71.

Tendimus hinc rectà Beneventum, ubi sedulus hospes, &c.

Concilium hic A. C. 1087. quô Antipapa Gilbertus excommunicatus est. Leo Ostiens. l. 3. c. 71. A. C. 1091. contra eumdem. A. C. 1108. 1113. &c. Cæterum Dux Arechis primus *Principis* nomenclaturam, in honorarium, seu potiùs feudalem titulum, in Italia, invexit, teste Leone Ostiensi l. 10. c. 10. cùm Antecessores ejus *Duces* fuerint appellati. Ex Principatu deinde *Beneventano*, post annos 90. prodiêre duo alii, *Salernitanus* & *Capuanus*, circa A. C. nempe 851. qui uterque tandem ad Tancredi Normanni familiam Siculosque sic Reges devenit; captâ Capuâ à Rogerio Rege, qui Ansulfum primò filium, dein hôc mortuô filium alterum Guilielmum *Capuanum*, Tancredum verò filium *Barensem*, uno & Simonem fil. nothum *Tarentinum*, Principes declaravit. Vide hic passim, in vocibus toptimis *Arechis*, *Salernum* &c.

BENEVOLUS, Valentiniano Imperatori à secretis, munere cedere, quàm edictum contra orthodoxos obsignare maluit. Ruffin. l. 2. c. 16. Sozom. l. 7. c. 13.

BENEZETUS, infans Burgundus, divinô instinctu Avenionem venisse, jussisseque ut ibi Rhodanus ponte jungeretur, A. C. 1177. dicitur: idemque Lugduni factum, refert Paradinus *Hist. Lugd.* sed non ab omnibus fidem impetrat. Theoph. Raynaldus, in *vita Benezeti*, qui obiit A. C. 1184.

BENGABER, præfectus annonæ Solomonis in Ramoth Galaad. 1. Reg. c. 4. v. 13. Latinè *filius viri*, vel *robusti*.

BENGALA, Urbs Asiæ, cum regno cognomine in India extra Gangem, sub Imperio M. Mogolis à multis annis. Ad ostia Cosmini fluv. non longè ab ostiis Gangis. Ampla & emporium percelebre, ab Europæis frequentatum, unde ab ea sinus Gangeticus nunc *Golfo de Bengala*. Dividitur Regnum in 3. partes, nempe in *Prinop*, quæ cis Gangem; *Patan*, quæ trans, & *Bengala*, versus oram litoralem. Regnum est amplum, cujus urbes præcipuæ, Halabassa, Gouram, Chatiganum, Ougela, Patana, Banara & Tanda. *Baudrand.* Longitudo ejus, 60. milliar. latitudo 180. inter regna Golconda & Pegu. *Barrosa*, *Texeira*, *Jarricus*, &c.

BENGUELA, regio Africæ in regno Angolæ in ora Oceani, cum urbe & portu cognomine sub Hollandis, à paucis annis.

BENHADAD, vide *Benadad*, II. *Adad.*

BEN-HAIL, i. e. *filius fortitudinis*, nomen viri. 2. Paral. c. 17. v. 6.

BEN-HESED, præfectus annonæ Solomonis in Aruboth. 1. Reg. c. 4. v. 10. Latinè *filius misericordiæ*, vel *opprobrii*.

BEN-HUR, præfectus annonæ Solomonis in monte Ephraim. 1. Reg. c. 4. v. 8. i. e. *filius libertatis*, *foraminis*, aut *albedinis*.

BENJAMIN, fil. Jacobi duodecimus ex Rachel uxore ab ipsâ matre *Benoni*, i. e. *filius doloris mei* dictus, Gen. c. 35. v. 18. Latinè *filius dextræ*, sive potiùs *filius dierum*.

BENJAMIN, Eremita senior, valdè clarus habebatur, donô Dei percepto, ut sine medicamine, tactu manûs, aut oleo, oratione tactâ sanaret ægrotos. Hunc ferunt in hydropem incidisse, ac tantum ejus corpus intumuisse, ut non posset per Cellæ suæ, in quo habitavit, januas efferri. Is igitur, ægrotationis suæ tempore, penè 8. mensibus ante mortem in sella latissima sedens, curabat solenniter ægrotantes, non graviter ferens, quòd suæ ægritudini non prodesset, sed etiam se videntes consolabatur, ac deprecabatur, ut rogarent Deum pro anima ejus, ac de corpore non curarent, quia etiam, cùm sanum (inquit) esset, nihil profuit mihi. *Hist. Trip.* l. 8. c. 1.

BENJAMIN, Judæus Hispanus, *Itinerarium* Hebraicè descripsit, in quo res memorabiles per totum ferè terrarum orbem, quas vel ipse vidit, vel à fide dignis ætatis suæ hominibus accepit, breviter ac dilucidè descripsit. Vide Neandri *Geograph.* Nomen ejus integrum *Rabbi Benjamin Fil. Jonæ Tudelensis*. Architectonices peritus fuit, & obiit A. M. 4933. juxta Rabbi Dav. Gans *ad h. ann.*

BENJAMIN Monachus, Martyr constantissimus, apud Theodoretum *Histor. Eccles.* l. 5. c. 38. ubi horrendô tormenti genere, *arundine scil. virilibus insertâ & sæpius retractâ*, item *aversa parti rami hirto* impactô, eum excruciatum memorat. A quo personam sumpsisse, qui Josaphati Historiam cum Barlaamo scripsit, Joannes sive Sinaita, sive Damascenus, videtur Casp. Barthio *Animadversion. ad Stat. Theb.* l. 5. v. 596. & *seqq.*

———— Non ora luco, non pectora restant.
Rapta cutis, tenuia ossa patent nexusque madentes
Sanguinis imbre novi ———

BENIBESSERA, regio Africæ in Segelmessa, parte Libyæ citerior, versûs Atlantem, & confinia regni Telensini, *L. Marmolius.*

BENIGNUS, primus Divionensis Episcopus, Divione martyrium passus, & sepultus. *Gregor. Turonensis.* Vide & *Cornelius*, & *Georgius.*

BENIGOMIA, regio Africæ in Segelmessa regione Libyæ citerior, juxta Ghirum fluv. Hinc *Benigomates* populi. Vide *Marmol.*

BENIGUAZEVALUS, mons Africæ in regno Fezzæ, in Provinc. Errifis versûs fontes Guargæ fluv. In eo sunt aliquot oppida cum pagis. Ibi quoque mons ignivomus. *Marmol.*

BENINUM, Urbs celebris Africæ, in Guinea, regni cognominis caput, juxta *Benin* fluv. Regnum valde extensum est, præsertim versûs oram.

BENJOIN seu BELZOI, quibusdam laser est Indicum, seu laser, ex India veniens, Inde enim venire tradit *Isidorus*: Sed de eo nihil apud Veteres reperitur. Succus itaque magis est Salmasio, ex arbore odorifera in India nascente, cum silphium seu laser herba sit ferulaceô caule, ut infrà dicemus. Vide eum *ad Solin.* p. 362. Eidem *Benjuinum*, à genere bdellii, quod verò nitore siccô, multisque constans candidis unguibus, minimè amarum est, parùm distat, nisi idem omnino sit. Certè Veteres sub hoc genere bdellii *Benjuinum* cognovisse autumat, quæque de Bactriano bdellio narrat *Plinius*, in hoc potiùs quadrare statuit, quàm in bdellium aut anime. Quemadmodum & quòd voce amygdaliná bdellium adulterari idem ait *Benzui* enim amygdaloides est. Interim de colore myrrhæ similius esse, quàm bdellium, addens, p. 1151. In Sinensi provinc. *Junnan* id aromatis quoque reperiri, refert Auctor *Sinæ & Europ.* c. 34. *Junnan abundat Benjuino, seu thure illô ex arboribus stillante suaviolente.* Vide quoque infrà *Murra.*

BENIS, vide *Nebis.*

BENITH, civitas in Ephraim, à Samaritanis exstructa. Hieronym. in *Loc. Hebr.*

BENITIUS Philippus, vide *Philippus.*

BENIUS Paulus, vide *Paulus.*

BENLAUNI, Vindeliciæ populi. *Ptol.* Hodiè in hoc tractu est *Walheim* oppidum.

BEN-MERODACH, VIII. Babyloniorum Rex, regnavit ann. 24. ante Nabochodonosorem I. Genebr. Joseph. *Jud. Ant.* l. 10. c. 11.

BEN-MUSA, Mathematicus Arabs, vixit seculô 10. Blancanus, *Chr. Math.* p. 57.

BENNA, seu BENA, vel BÆNA, urbs Thraciæ, unde *Bennicus Stephano*, apud quem *Benna* unus est ex Senatoriis ordinibus Ephesi, cujus senatores *Benni* dicebantur.

BENNAVENTA, Britanniæ urbs, Catieuchlanorum. *Antonin.* quam *Lelandus Northavondune* vocari putat, *Camdeno* potiùs est *Widon* in agro Northamptoniensi.

BENNI, nomen viri. Nehem. c. 3. v. 17. Latinè *filius meus*, vel *intelligentia*, aut *ædificatio mea.*

BENNINGDONIA, urbs Angliæ, in regione Merciorum. Ibi concilium, sub Bernulpho Rege A. C. 850.

BENNO, nomen viri. 1 Paral. c. 24. v. 26. Latinè *filius ejus*, aut *intelligentia*, vel *ædificatio ejus*.

BENNO, ab Antipapa Gilberto, Clemente III. dicto, Cardinalis creatus, sæpius scriptis insectatus est Sylvestrum II. Gregor. VI. & Gregor. VII. Baronius *A. C.* 999. 1044. 1073. 1079. Item, Episcopus Misniæ: inter Sanctos relatus, A. C. 1523. Baron. *A. C.* 1117. Surius, 5. *Jun.*

BENNOI, nomen viri, Esdr. c. 8. v. 33. Latinè *ædificatio*, aut *filiatio*, sive *in habitaculo meo*, aut *in pulchritudine*.

BENNOPOLIS, vide *Hildesia*.

BENNUI, nomen viri. Esdr. c. 10. v. 30. idem significat quod *Benno*.

BENOMOTAPA, præcipua urbs, & sedes regia regni Monomotapani, sita ad flumen Sancti Spiritus, distans à Cefala, versùs Oceanum, viginti & uno milliaribus. *Bert. Merul.*

BENOTH, nomen idoli Babyloniorum. 2 Reg. c. 17. v. 30. Latinè *filiæ*, *intelligentiæ*, vel *ædificationes*. Vide Selden. *de Diis Syris*.

BEN-SIRACH, sententiarum moralium Hebræis author vetustissimus, venustissimusque, qui à Judæis Jeremiæ Prophetæ creditur nepos fuisse. Conr. Gesn. *in Biblioth.*

BENTHEMIUM, German. *Bentheim*, vide hîc *Benthima*.

BENTHIMA, seu BENTHEMUM, oppidul. German. in Westphalia Comitatus caput. In colle, prope Aam amnem. 2. leuc. ab Oldensila in Ortum. Sub proprio Comite. Familiæ origo ex Hollandiæ Comitibus, & quidem à Theodorico arcessitur, qui ab uxore Sophia (Ottone Comite Palatino Reinecto & Gertrudi ex Clivis Tubantia Comite nata) *Benthemium* Comitatum cujus titulò frater ejus Otto usus etiam erat, acceperit. Eò nati, præter alios, Florentius Comes Hollandiæ, reliquorum Comitum sator, atque Otto *Benthemii* Comes, A. C. 1180. cujus posteri durârunt, usque ad Hedvigem, quæ, Patris & fratrum hæres, Eberwino Dn. de *Gutterswick* nupta, ei hæreditatem attulit: Unde per hujus filium Arnoldum, continuata Benthemiorum Comitum familia. Filius enim Arnoldi Bernardus vel Eberwinus I. qui ex uxore Steinfordia, Bernardum & Arnoldum II. genuit; quorum is præfatum Comitatum nactus est & ad filium ac nepotem transmisit: cui sine liberis extincto Maria soror successit. Arnoldi, qui dominium *Gutterswick* tenuit, filius Eberwinus II. Steinfordiæ Comes A. C. 1495. natus est, & filium Arnoldum III. habuit, cui præfata Maria agnata cùm nupsisset, avitos is Comitatus univit. Hôc genitus Eberwinus III. cui uxor Tecklenburgicam successionem attulit, pater fuit Arnoldi IV. cui, à conjuge Magdalena Neuenaria, Comitatus Limburgius & alia obtigêre. Hisce nati sunt liberi plures: ex filiis Arnoldus Justus seu Jodocus, *Benthemium* Comitatum nactus, genuit Ernestum Wilhelmum, qui nunc etiam præest & Philippum Conradum, qui Steinfordiam tenuit, patrem ex Anna Elisabetha Benthemio Tecklenburgica, Arnoldi Mauritii nati A. C. 1663. Adolphus Arnoldi Justi frater Tecklenburgios novos orsus est, & filium habuit Mauritium, qui ex Johanna Dorothea Principe Anhaltina, Johannem Adolfum suscepit; patrem ex Johanna Dorothea Lippiensi, duarum filiarum, de quibus omnibus vide Phil. Jac. Spenerum *Theatrô Nobilitatis Europææ tom.* 3. *ut &* in *Indice*.

BENTITIANA, vulgò VENTOTIENE, Insul. parva Italiæ & regni Neapolitani in mari Tyrrheno è regione Campaniæ Felicis, deserta est.

BENTIVOLIUM, castrum Italiæ, in agro Bononiensi Ferrariam versùs, aliàs pulcherrimum, nunc ferè dirutum. Hinc nobili Familiæ nomen.

BENTIUS, vide *Balventius*.

BEN-ZOBETH, i. e. *filius separationis*. Filius Jesi. 1 Paral. c. 4. v. 20.

BENZUINUM, multis hodie Veterum myrrha est, & *Benzuini arbor*, quam *Astrantiam* dixêre prisci. Nempe ex astrantia seu smyrnio (hæc enim eadem esse docet *Salmasius*) liquorem ajunt profluere lentum ac modicè rufum, suavissimi odoris & myrrham optimam redolentis, linguamque vellicantis acrimoniâ suâ, nihilò deteriorem stacte myrrhâ. Quare & *myrrhæ* eum nomine prisci donârunt ut *Theophrastus*, qui myrrham distillare ex Smyrnio scribit, & quosdam eâ re putâsse, smyrnium è myrrhæ satu provenire. Quæ omnino myrrha est Troglitis recentiorum Græcorum, qui eam *nestorianon* exponunt: unde & Astrantiam non pauci hodie *herbam Benzuini* vocant &c. Qua de re vide Salmas. *ad Solin.* p. 1474. & infrà *Murra*. Meminit hujus aromatis Barlæus quoque in *Medicea*, ubi de epulo, quô Amstelodami Maria Franciæ Regina, excepta fuit hôc seculô: *Borax candore oculis, Benzuinum nidore fragrantiaque naribus lenocinabatur. Muscus, Styrax* &c.

BEON, Manethoni in *Excerptis* apud Josephum *Contra Apion.* l. 1. *Byon Africano*, *Beson Eusebio*, *Beon Syncello*, secundus Pastorum in Ægypto inferiori Rex, Salati successit. Levi in Ægypto mortuo, Semphucrate verò, in Thebaide rerum potiente, regnavitque annos 44. quô temporis spatiô, persecutio Israëlitarum à decessore cœpta magis magisque ingravescere cœpit, &, crescente nihilominus populô, infantes masculos, tolli placuit. Excepit illum in regno Apachnas. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* VIII.

BEON, civitas Amorrhæorum ultra Jordanem. Numer. c. 32. v. 3. Latinè *in afflictione*, vel *in responsione*, aut Syriacè *deprecatio*.

BEOR, pater Bela Regis Edom, Gen. c. 36. v. 32. Item pater Balaam arioli. Numer. c. 22. v. 4. Latinè *incendium*, vel *expugnatio*, aut *insipiens*, sive *jumentum*, aut *pastor*.

BEORGOCUS, Alanorum Rex à Ricimero victus, A. C. 461. Procop. l. 3. *de bell. Vandal.*

BEORGOR, vel BIORGOR, Rex Alanorum, à Ricimero acie victus, prope Bergomum. A. C. 464. P. Diac. l. 16. Idem cum priore.

BEPYRUS, urbs *Mercatori* ad Orientalem fluv. Gangis portum, qui hodie *Bouprao* caro dici tradit.

BEQUIA, Insul. Americæ Septentrionalis ex Antillis, à Caribis tantum habitata, propter inopiam aquarum. Circuitus est 12. leuc. Portum habet tutissimum.

BERA, urbs in qua habitavit Joathan, cùm fugisset à facie Abimelech, in tribu Dan. Judic. c. 9. v. 21. Item fil. Supha. 1 Paral. c. 7. v. 38. Latinè *puteus*, sive *explanatio*, aut *in luce ejus*.

BERABÆ, Indiæ extra Gangem oppid. *Ptol.*

BERABONNA, Indiæ extra Gangem emporium. *Ptol.*

BERAMBE, Babyloniæ urbs. *Ptol.*

BERAUNA, urbecula German. in Bohemia, ad Misam fluv. 5. leuc. à Praga. Quibusdam *Verona* dicitur. German. *Bern*.

BERBERI, Græcè βέρβερι, priscum nomen conchæ margaritiferæ, quod ad Indorum linguam pertinere vult Androsthenes. Bochartus Phœnicum potius vocabulum esse credit: ברר *barar* enim linguâ hâc *clarum*, *purum*, *nitidum esse* significat: quod conchæ margaritiferæ maximè convenit, quæ nitore, claritate & puritate reliquas, in interna maximè parte, longè superat. Sic quia μαίρειν & μαρμαίρειν, *splendere* est & μαρμαρυγὴ *splendor*, ut μάργαρος & μαργαρὶς, vel cum prosthesi ἐν [illegible], ita etiam μαργαρίτης, nonnulli dictum volunt. Certè Nonnus l. 34. margaritam λίθον appellat ἀλκμὰ μαρμαίρουσαν, *lucidum maris lapidem*: & Arabicè *lala* & *darra*, *lucere* est, unde *lulu* & *dorra*; quorum illud *margaritam* in genere, hoc *unionem* notat. Vide Bochart. *Hieroz. Part. poster.* l. 5. c. 6. & *supra suo loco*.

BERBICÆ, populi sunt, qui certam ætatis metam transgressos perimunt, virosque immolant præfocatis mulieribus. Ælian. *Variar.* l. 4. c. 1.

BERBIS, lacus Thessaliæ. Item Pannoniæ inferioris oppid. *Ptol.* nunc *Berzeche*, 2. milliar. à Dravo fluv. sub Turcis.

BERCERELIUS, mons Macedoniæ. *Ptol.*

BERCHENUS Guilhelmus, vide *Guilielmus*.

BERCHERIA, provinc. seu Comitatus Angliæ juxta Tamesim fluv. inter Oxfordiam & Viltoniam provincias. Ibi alias pars Atrebatum, populi *Barckshire*. Angl.

BERCHORIUS Petrus, ex Pictonibus, Prior Ordin. Benedict. Lutetiæ, scripsit *Cosmographiam*, *epitomen Historiæ Biblicæ*, *Repertorium morale*, *Livium Gall.* &c. seculô 14. Possevin. *in appar.* Trithem. Voss. *de Histor. Lat.* l. 3. c. 9. Spondan. A. C. 1350. n. 1.

BERCHTOLDUS I. Dux Zeringiæ, cujus familiæ origo à Lancellino est, filio Guntrami divitis, cujus pater Humfredus, Erchinoaldum illum celebrem Austrasiæ, aliarumque illustrissimarum familiarum satorem, progenitorem habuit. Huic Berchtoldo cùm Imperator Suevicum promisisset Ducatum, dein ejus locô Carinthiam concessit. Inter filios Gebhardus Episcopus Constantiensis fuit A. C. 1083. Reliqui duo Berchtoldus II. & Hermannus, rami Zeringio-Tecciri, & Hochbergiâ-Badensis auctores fuêre.

BERCHTOLDUS II. patri successit, Rudolphi Ducis Sueviæ in Cæsarem electi, ut & posteà Hermanni, partes amplexus, magnam partem Sueviæ Ducatus suæ ditioni adjecit. Obiit A. C. 1111. pater Berchtoldi III.

BERCHTOLDUS III. Friburgi Brisgojæ conditor, ad Molshemium, cæsus A. C. 1122. Conradum fratrem successorem habuit. Qui moriens A. C. 1152. filios Bertholdum IV. & Adelbertum, novarum linearum, Zeringiæ & Teccensis, auctores reliquit.

BERCHTOLDUS IV. Brisaci, secundùm nonnullos, conditor, continuatô cum Reinaldo Burgundo bellô, tandemque lite ab Imperatore A. C. 1167. compositâ, reliquâ Burgundiâ & Regnô Arelatensi, quod Pater sibi vindicaverat, abstinere, & aliquibus in parva Burgundia, Allobrogum, Sedunensium, ac Aventicorum ditione bonis acquiescere jussus est. Obiit A. C. 1186. Pater Berchtoldi V.

BERCHTOLDUS V. cœptam à Patre Bernam absolvit, in Palæstina Friderico Barbaro militavit, ut & posteà Friderico II. Tum rebelles in Helvetia domuit. A' Papa & Electore Coloniensi oblatum fastigium Imperiale, Philippo Suevo, seu ultrò, seu acceptâ pecuniâ, cessit. Ex mœrore, ob extinctos, seu secundæ conjugis quam ob hoc decollari curavit, seu Burgundorum, scelere filios, mortuus est, A. C. 1218. Ejus in moneta Reipubl. Bernensis effigies & nomen servatur. Vide Stumpf. l. 7. de *Argowia*, c. 28. 29. 30. Philip. Jac. Spener. *in syllog. Geneal. Hist.* & in voce *Zeringia*.

BERCHTOLDUS, vide *Bertoldus*.

BERCIOLUM, in *Vita S. Pardulfi*, *Et in agitario*, *quod vulgò berciolum vocant*, *parvus confectum imposuit*, *cunas notat*. Ita enim mox *ibid.* Berciolum, *quod hodiè sermone Pictavorum cunabulum vocant*. Ex Gallico *Berceau*, quasi *Bercellum*, cui voci origo est à *bersa*, quô nomine apud recentioris ævi Scriptores crates vimineæ denotantur, seu sepes ex palis vel ramis grandioribus contextæ, quibus sylvæ vel parci undique intercipiuntur, ut nullus cervis cæterisque feris ad egressum pateat aditus: Item porticus virides, arcuatæ & in camerarum modum factæ, quas [illegible] Græci dixêre. Ex viminibus enim invicem in modum arcus contextis confectæ olim cunæ sunt. Vide Salmas. *ad Spartian. in Hadriano*, c. 10. & Car. du Fresne *in Glossar.* ut & infrà ubi de *Cunis* & *Purpureo*, nec non in voce *Infant*.

BERCORCATES, populi Galliæ Aquitanicæ. Plin. l. 4. c. 19. Ubi forsan nunc *Baulac* oppidul. *Baudrand*.

BERCOS, nomen viri. Esdr. c. 2. v. 53. i. e. *filius confusionis*, aut *separationis*.

BERDES, è ministris Alexandri Magni, ab eo ad Scythas super Bosphorum colentes missus. Curt. l. 8. c. 1.

BER-

BERDUA, regio & desertum Africæ cum Urbe cognomine in Libya deserta, inter Gagaam & Lempiam regiones.

BERE, Arabiæ Desertæ urbs, & alia Indiæ extra Gangem.

BEREAU Jacobus, vide *Jacobus*.

BERECYNTHES, natio inter Phrygas. Strab. l. 10.

BERECYNTHIA, mater Deorum, dicta à monte Phrygiæ *Berecyntho*: cognomen Cybeles, de qua suô locô. Virg. *Æn. l.* 9. v. 82.

Ipsa Deûm genetrix fertur Berecynthia magnum
Vocibus his affata Jovem. ---- ----

Quo in loco *Servius* de aspiratione disceptat. Et sanè *Hesychius* eam legit, Βερεκυνίας. Φρύγιον ἔθνος, ἀπὸ τόπου Βερεκυνθίου ἐν Φρυγίᾳ, καὶ αὐλὸς Βερεκύνθιος. Pari ratione quoque legitur apud *Suidam*. Alibi verò ut plurimum aspiratur. Virg. *Æn. l.* 6. v. 785.

---- Qualis Berecynthia mater
Invehitur curru Phrygias turrita per urbes,
Læta Deûm partu, centum complexa nepotes,
Omnes cælicolas, omnes supera alta tenentes.

Statius l. 4. *Theb.* v. 782.

---- ---- Qualis Berecynthia mater,
Dum circa parvum jubet exultare Tonantem
Curetas trepidos, illi certantia plaudunt
Orgia, fed magnis resonat vagitibus Ide.

Horat. *l.* 1. *Carm. Od.* 18. *v.* 13.

---- ---- Sæva tene cum Berecynthio
Cornu tympana. ---- ----

Nic. Lloydius.

BEREFELLARII, quasi *coriacei*, Gall. *Breneux*, ex Angl. *Berdyed*, h. e. *permerdatus*, appellatio obscœna, certis quibusdam hominibus imposita, in *Charta* Thomæ Archiepisc. Eboracensis in *Monastico* Angl. *Tom. III. part* 2. p. 5. *Scilicet Præcentoris, Cancellarii & Sacristæ, ac 7. Personarum, qui olim Berefellarii fuerant nuncupati --- Memoria recolenda D. Johannes de Thoresby, dudum Eboracum Archiepiscopus* (obiit ille A. C. 1373) *ad honorem dictæ Ecclesiæ Beverlac & majorem decentiam ministrantium in eadem provincia ordinabat, Personas in Ecclesia nostra Cathedrali & Metropolitico Eboraco officiando Ecclesiæ in divinis in habitu conformari. Sed quia eorum turpe nomen* Berefellariorum *patenti ipsis remanebat, dictos 7. de cætero non berefellarios, sed Personas volumus nuncupari*, apud Car. du Fresne *Glossar*. Ratio nominis non liquet.

BEREFRIDUS seu BERFREDUS, vide suprà *Belfredus*.

BEREGRA, Prætutiorum in Ital. oppid. *Ptolemæus* mendosè *Βαρέτιον* vocat, Oppidani Plinio *l.* 3. *c.* 13. *Beregrani*. Et in Frontini *l. de coloniis*; est *Beregranus ager*. Situs ejus incertus est, nisi quod *Ptol.* inter Interamniam id habeat, & Asculum, Hadriamque, & *Plinius* quoque in mediterraneis recenseat.

BERENGARIA, Richardi Anglorum Regis uxor, filia Garsiæ, Navarræ Regis. Polyd. *l.* 14.

BERENGARIUS I. Forojuliensis Dux, fil. Eberardi, & Gislæ, Ludov. Pii filiæ, regnum Italiæ sibi vindicavit, contra Guidonem, Ducem Spolet. à quibusdam electum. Sed huic impar, recepit se ad Arnolphum Imperator. Postmodum, æmulum Ludovicum Bosonem, Regem Arelatensem & Comitem Provinc. sibi ab Italis proditum excæcavit. Imperator hinc coronatus à Johanne IX. & X. Bulgaros, Hungaros, proprios tandem subditos infestos sensit, qui Rodolphum II. Burgundiæ Transjuranæ Regem ei opposuerunt. Contra quem Hungaros evocavit, à quibus Lombardia vastata, & Papia direpta, ipse tandem Veronæ à suis occisus obiit, A. C. 924. regni 32. Sigonius, *de regn. Ital. l.* 6. Flodoard. Blondus *l.* 2. *Dec.* 2. Luithprand. *l.* 1. *c.* 6. *&c.*

BERENGARIUS II. cognomine *Junior*, fil. Alberti Marchionis ex Gisla, Berengarii I. filia, contra Hugonem, Regem Italiæ & Arelatensem insurrexit, infeliciter. Hinc in Germaniam, ad Ottonem. Unde redux, Hugone ab Italis desertô, parte Italiæ potitus Regem se dixit, post mortem Lotharii, fil. Hugonis. Luitprandum Historicum ad Constantinum VIII. Imperatorem misit, in suos sæviens, ab Ottone illorum precibus implorato captus A. C. 964 & in Germaniam abductus est. Obiit Bambergæ, Luithprand. *l.* 5. & 6. Leo Hostiens. *l.* 1. Flodoard *Chron.*

BERENGARIUS Raimondus, Comes Provinc. filius secundus Raimondi Berengarii I. maritus Beatricis, hæredis Comitatus Melgueil prope Montpelium, cum vicinis bellum gessit, occisus in prælio, vel à piratis, ut alii volunt, A. C. 1145. Nostradamus, & Bouche; *Hist. Prov.* Zurita *l.* 1. Vide *Raimondus Berengarius.*

BERENGARIUS, tempore Leonis IX Pontificis A. C. 1049. vir pietate, & eruditione clarus, Andegavensis Ecclesiæ Diaconus, qui quum videret Doctores quàm plurimos sui temporis ingentis fastu Transubstantiationis fundamenta sternere, quod mentem Augustini, & aliorum veterum non intelligerent, sed sacramentales, & hyperbolicas nonnullas locutiones ad novum sensum inducendum detorquerent, veram sententiam ex Orthodoxo consensu repetitam his corruptelis opposuit, & verbô Dei, testimoniisque veterum Theolog. refellere conatus est, scriptis etiam, & evulgatis libris, ut pii in vera doctrina confirmarentur: Fuit Vir tantæ eruditionis, ut *venienti Romam Pontifex assurrexerit, ingenii dona se venerari dictitans.* Scripserunt contra eum Adelmannus Leodiensis, & Guido Aretinus. Mox cùm, jam plurimæ Ecclesiæ ei accessissent, in Synodo Vercellis celebrata & alibi damnatus, humani quiddam passus est, & metu mortis doctrinam suam ejuravit. Sed hinc dimissus contra palinodiam suam scriptum edidit, docens eam sibi per vim extortam, *Romanam Eccl. Ecclesiam malignantium, Concilium vanitatis, Satanæ sedem, &c. esse.* Cui verum se opposuit Lanfrancus Italus, Episcopus Cantuariensis. Obiit A. C. 1091. ætat. 90. Hauserat autem puriorem hanc doctrinam à Joh. Scoto, seu Erigena præceptore Caroli Calvi Regis. Sigon. *l.* 8. *ad A. C.* 1054. Hospinian. *in præf. in librum Concord.* Pantal. *in Chronol.* Ejus sententiam plurimi tum temporis sunt, inprimis in Hibernia, Clericus quidam, Bernhardus *in vita Mal.* Quô tempore, & Fluentinus Præsul Florentinus Antichristum jam natum esse asserebat: & Romæ Arnolphus, quod errores & vitia Cleri insectaretur, combustus est. A. C. 1110. 1118. *Platina.*

BERENGOSIUS, Abbas, A. C. 1112. scripsit quædam, Bibliothecæ Patrum tomo 2. inserta *edit.* 2.

BERENICE, vel BERONICE, quô nomine mulieres plures fuêre. *Prima*, Ptolemæi Lagi uxor, & mater Philadelphi, rara mulier formâ, & viro dilectissima, cujus *Theocritus* meminit. Urbem cognominem condidit, Plin. *l.* 6. *c.* 29. Quomodo hæc maritum, inter aleæ lusum, severam sententiam de capitibus hominum temerè, corripuerit, Ælian. *Var. Hist. l.* 14. *c.* 43. refert. Super quo loco ejus, corruptus enim ex parte est, videndus Janus Rutgersius, *l.* 3. *Var. Lect. c.* 6. *Altera* Ptolemæi Philadelphi & Arsinoës Reginæ filia, uxor fratris Ptolemæi Evergetæ, cujus capillum inter sidera Conon Mathematicus figmentô, gratiam Regi Evergetæ aucupatus, retulit. De quo etiam Callimachus carmen composuit, conversam postea à Catullo, cujus hoc est, *Epigr.* 67. v. 8.

E Bereniceo vertice cæsariem.

Tertia Herodis Ascalonitæ filia, Agrippæ fratris uxor. Juvenal. *Sat.* 6. v. 156.

---- Deinde adamas notissimus, & Berenices
In digito factus pretiosior, hunc dedit olim
Barbarus incestæ, dedit hunc Agrippa sorori,
Observant ubi festa mero pede Sabbata reges,
Et vetus indulget senibus clementia porcis.

Berenice siquidem hæc nudipes, & capillos rasa venit Hierosolymam, Deo vota pro salute solutura. Vide Actor. *c.* 25. 26. Strab. *l.* 16. Joseph. *l.* 2. *Belli Judaici*, & *Egesippum*. *Quarta* Herodis, Antipatri filii ex Salome sorore, nepos, Aristobuli, Herodis ejusdem filii, uxor. *Quinta* Græcorum fuit *Berenice*, *Callipatira*, quemadmodum Pausanias scribit, *l.* 1. cognominata, spectatrix certaminum Gymnicorum præ reliquis omnibus mulieribus sola, quòd & mater, & soror, & filia esset Olympionicarum, velut Plin. retulit, *l.* 7. *c.* 41. Val. Max. *l.* 8. *c.* & ex. *ult. Berenicæ*, inquit, *contigit*, *quod nulli alii mulieri, ut Gymnico spectaculo interesse contigerit.* Item filia Ptolemæi Auletæ, uxor Archelai. *Nic. Lloydius*. Addo, quòd Mater Ptolemæi II. fuit, cui topazion primùm oblata est in cognomine Insul. Topazio, apud *Epiphanium*: unde factam statuam Arsinoæ Philadelphi uxori cubitorum quatuor, tradit Plinius, *amplissimam* hinc *gemmarum* eam dicens. Eôdem nomine uxor fuit Ptolemæi III. quæ de suo nomine vocavit Urbem, cui *Hesperis* priùs nomen erat. Urbis meminit Solin. *c.* 27. *Circa extimum Syrtium cornu Berenicen civitatem alluit Lethon amnis ---- Hanc Berenice munivit, quæ Ptolemæo tertio fuit nupta, & in majori Syrti locavit.* Antè verò *Hesperidem* dictam esse, refert *Stephanus*, Εὐεσπερὶς πόλις Λιβύης, ἡ νῦν Βερενίκη. Vide infrà in voce *Hesperia*, item *Hesperis*.

BERENICE, Regina amata Tito Vespasiano, florens ætate formâque, & seni quoque Vespasiano, magnificentiâ munerum grata. Tacit. *Hist. l.* 2. *c.* 81.

BERENICE, aliis BERONICE, civitas à Pyrrho juniore condita: altera, *Bernice Arriano*, *Chesaïr Zieglero*, *Alchasir Nigro*, aliis *Cellr*, urbs Ægypti ad sinum Arabicum in Æthiopiæ confinio à Philadelpho Ptolemæo; tertia in Troglodytis; quarta quæ prius dicebatur *Cium*, quinta in Cilicia; sexta, *Bernich*, quæ priùs *Hesperia*. Urbs Cyrenaicæ maritima Archiepiscopalis, ubi Hesperidum horti & locus lacet. Est & alia circa Syriam, quam *Pellam* vocant. *Steph.* Vide Plin. *l.* 5. *c.* 5. & *l.* 6. *c.* 29. Strab. *l.* 2. & 17.

BERENICIDÆ, pars tribûs Ptolemaidis. *Steph.* Nomen ei à *Berenice*, uxore Ptolemæi I. ut habet Jac. Sponius *Itiner. Græc. part.* 3. *p.* 101. Vide quoque eum *Ibid. p.* 35. ubi veter. hanc *Inscr.* alterius *Berenices*, Agrippâ Rege genitæ memoriam servantem, quam is Athenis observaverat, inseruit:

Η ΒΟΥΛΗ Η ΕΞ ΑΡΕΙΟΠΑΓΟΥ
ΚΑΙ Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ Χ ΚΑΙ
Ο ΔΗΜΟΣ ΙΟΥΛΙΑΝ ΒΕΡΕΝΕΙ
ΚΗΝ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝ ΜΕΓΑ
ΛΗΝ ΙΟΥΛΙΟΥ ΑΓΡΙΠΠΑ ΒΑ
ΣΙΛΕΩΣ ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΚΑΙ ΜΕ
ΓΑΛΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΕΥΕΡΓΕ
ΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΕΚΓΟ
ΝΟΝ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΟΥ ΤΗΣ ΠΟ
ΛΕΩΣ ΤΙΒ. ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΘΕΟ
ΓΕΝΟΥΣ ΠΑΙΑΝΙΕΩΣ.
SENATUS AREOPAGITICUS
ET SENATUS MILLEVIRORUM ET
POPULUS JULIAM BERENI
CEN REGINAM MA
GNAM JULII AGRIPPÆ RE
GIS FILIAM ET MA
GNORUM REGUM EVERGE
TARUM HUJUS URBIS NE
PTEM CURA PROVIDA
CURATORIS UR
BIS TIBERII CLAUDII THE
OGENIS PÆANII.

Subintellige: *honorarunt hoc monumentô.* Pater ejus aliàs *Herodes Agrippa*, cujus miserabilem exitum legimus Actor. *c.* 12. Ipsius verò hujus *Berenices* mentio est Actor. *c.* 25. *v.* 23. Vide suô locô.

BERENICIS, tractus Africæ Cyrenaicæ, qui est circa Berenicem urbem. Lucan. *l. 9. v. 523.*

---- ---- Nam quicquid pulvere sicco
Separat, ardentem tepidâ Berenicida Lepti,
Ignorat frondes. ---- ----

BERENTHEACES, Arcadiæ fluv. qui in Alpheum infunditur: in ejusdem ripa est Berenthe oppid. Pausan. *l. 1.*

BERES, urbs Thraciæ. *Steph.*

BERETHIS, Æthiopiæ vicus circa Nili plagam Orientalem. *Ptol.*

BERETRA, vide *Belegram* & *Beregra.*

BEREX, gens inter Indiam, & Æthiopiam. *Steph.*

BERFREDUS, machina bellica, in obsidione urbium olim adhiberi solita, de qua suprà diximus, in voce *Belfredus.*

BERGA, urbs Scandinaviæ maritima, sita in sinu flexuoso, vulgo *Carmesund*, cum arce valida *Bergenhusium.* Emporium totius Norvegiæ celeberrimum olim fuit, societatis Teutonicæ, ob commodissimum ac tutissimum portum: Unumque ex quatuor in Europa præcipuis, quæ sunt Brugæ Flandriæ, Londinum Angliæ, Nugardia Moscoviæ, & quartum Berga Norvegiæ. *Merc.* Gaudet portu capaci & editis montibus cincto. Ab eo Regio adjacens dicitur *Bergensis* Præfectura. Paretque Regi Daniæ, cum tota Norvegia.

BERGA, oppidul. German. & caput Rugensis Insul. in mari Baltico, prope Pomeraniam. Sub Suecis, ab A. C. 1640. In monasterio *Bergensi* formula Concordiæ concinnata, A. C. 1577. Vide Hospinian. *l. 26. & 35.* in voce *Concordia.*

BERGÆ ad Zomam, urbs permunita Belgii, in Brabantia, ad Scaldim fluv. Marchionatus titulo clara ab A. C. 1533. vel potiùs ad Zomam, qui in partem Scaldis propè illabitur. Hinc portus oppidi longus & nonnihil flexuosus. Floruit multum commerciis; sub ditione Marchionum cognominum, quibus origo fuit à Johanne, filio naturali Johannis III. Brabantiæ Ducis. Ex his Johannes, cum Montiniaco, ad Philippum II. Hispaniæ Regem Legatus ab Ordinibus iit, infelici eventu, A. C. 1566. Postea Antverpiæ vicinitate & belli malis attrita est, donec foederati adjecerentur. Frustra tentata à Parmensi, A. C. 1588. Mauritio donata est, ab Ordinibus, hodieque sub Hollandis. Frustra iterum tentata à Spinola Duce A. C. 1622. 7. leuc. ab Antverpia.

BERGÆ S. Gertrudis, Urbs Hollandiæ permunita, Principis Arausicani, sub dominio tamen Batavorum, in ora littorali. Huic nomen à S. Gertrude Pipini Landeni filia, quæ mortua est A. C. 664.

BERGÆ S. Vinoci, urbs Flandriæ, sub Francis. Vide *Vinocibergæ*, seu *Fanum S. Vinoci.*

BERGAMSTELDT, prope Cantuariam in Anglia, ubi Concilium, A. C. 698. sub Rege Witredo.

BERGE, urbs aut vicus Thraciæ, ex qua natus est Antiphanes Comicus; unde proverb. Βεργαΐζειν, pro *nihil veri dicere. Steph.* Incola *Bergæus, Hesych.* Βεργαῖος, ὁ ἀπὸ πόλεως Βέργης.

BERGENÆ, vel **BARGENÆ**, vespillones, fossarii. Vide Gothofredum *ad l. 4. princ. Cod. de sacra Eccl. Barbari funerum elatores. Gloss. veter. Barginna*, Cujac. in *Nov. 43.* Vide suprà in *Barginna.*

BERGENSIS Regio, tractus German. ad Rhenum. Vide *Montensis* ditio.

BERGEPOLIS, urbs Abderitarum. *Steph.*

BERGERACUM, urbs Galliæ in Petrocoriensi provinc. ad Duranium fluv. olim munita, adhuc elegans est & dives, 5. leuc. à Petrocorio in meridiem.

BERGIDUM, urbs Hispaniæ, *Ptol. Berdun* vulgò dicitur. Alia est Urbs Ilergetum, ad Cincam fluv. quæ nunc *Balbastre*, in Aragonia. Vide *Barbastrum*

BERGINTRUM, vel **BERGNITRUM**, *Antonin.* hodiè Centron, est coenobium D. Bernardo sacrum, idque in summo vertice Grajarum Alpium, ut prodit *Simlerus.* Baudrando est oppid. Centronum, nunc *S. Maurice* castrum ad Isaram, in Sabaudia, versus montem minorem S. Bernhardi.

BERGION, & **ALBION**, fratres, Gigantes, & filii Neptuni, qui cùm Herculi Rhodani ostia trajicere paranti, vi obsisterent, à Jove imbre lapideo sunt interempti. Mela *l. 2. c. 5.*

BERGISTANI, Hispaniæ populi Livio, *l. 34. c. 16.*

BERGIUM, Germaniæ urbs. *Ptol.*

BERGIUM, Saxonica vox, urbem, oppidum, burgum notans. Propriè autem *Berg* mons est, unde montem Apenninum, quò Sibyllæ antrum fuisse perhibent, Germani *Venus-berg* appellant. At etiam *Civitas*, & *habitatio*: fortè quòd primi mortalium in montibus habitabant, juxta illud Orphei in *Argonaut.*

Οὖ Σίμος ὄρος ἐστὶ πολὺς τ' ἀλδαίνει λειμών.
Mons Symus hic ubi est, vitulans gramine pratum.

Vel quòd habitacula & castra conditurì, in egesto monte, seu loco aggere munito ædificabant. Hinc veter. Francorum *Mallobergium*, &c. Vide Spelmann. *Glossar. Archæol.*

BERGOMAS Jacobus, vide *Jacobus.*

BERGOMENSIS Philippus, vide *Philippus.*

BERGOMUM, oppid. Episcopale Italiæ Transpadanæ. Plin. *l. 3. c. 17.* ex Cluverii recensione. *Orobiorum stirpis esse Comum, atque Bergomum, & Licini forum, & aliquot circa populos, auctor est Cato, sed originem gentis ignorare se fatetur, quam docet Corn. Alexander ortam è Græca interpretatione nominis, vitam in montibus degentium, in hoc situ interiit oppidum Orobiorum Barra, unde Bergomates Cato dixit ortos, etiam nomine prodente, esse altius quàm fortunatius situs.* Hæc ille. Scilicet *Bergomatium* etiam nomen prodebat eos altè, i. e. *in monte esse sitos. Berg* quippe etiamnum Germanis est *mons. Home* verò Anglis domicilium. Vide Cluverium *Ital. Ant. l. 1. c. 25.* & *Germ. Ant. l. 1. c. 7.* In agro cognomine cum Castro, sub Venetis ab A. C. 1508. inter Brembum & Serium fluv. *Baudrand.* Caput est territorii cognominis seque sponte Venetis subjecit, A. C. 1408. Moretus ex Leandr. *descr. Ital. Scenam Literariam Scriptorum Bergomen.* in lucem edidit Donatus Calvus.

BERGOS, vide *Berga Norvegiæ.*

BERGULA, Thraciæ urbs. *Ptol.* Βεργύλην *Cedreno*, qui illud quoque *Arcadiopolin* nominatum tradit. *Bergula* hodiè *Mercatori.* In Copsilica regione Thraciæ, prope montem Rhodope, inter fluvios Melam & Arzum.

BERGUSIA, Ilergetum urbs in Hispania Tarraconensi in Pyrenæis. *Leono* hodiè dicitur *Varrerio*, & *Beuthero*, ad Sicorim fluv. ubi nunc *Balaguer*, urbs Cataloniæ, 5. leuc. supra Ilerdam. Vide *Ballegarium.* Livius *l. 21. c. 19. 23.* & *Stephanus Bergusios* populos habent. Est & oppid. in Gallia Narbonensi. Anton. *in Itin. Bergom.* 5. leuc. à Vienna in Ortum

BERIA, fil. Aser. Gen. *c. 46. v. 17.* qui 1 Paral. *c. 7. v. 31.* *Baria* dicitur. Filius item Ephraim. 1 Paral. *c. 7. v. 23.* Latinè *in malo*, sive *in clamore*, aut *in ululatione*, vel *in pastu.*

BERILLUS, Bostrenæ urbis Arabiæ præsul, cùm plura rectè pro religione scripsisset, ad extremum omnia corrupit, peregrina quædam adducens, & Christi divinitatem negans, A. C. 240. Quare præsules non pauci convenere disceptationis gratiâ; inter quos Origenes ita errorem ejus confutavit, ut redire eum ad sanitatem compulerit. Euseb. *l. 6. c. 28. & c. 36. 37.* Vide & *Beryllus.*

BERIM, regio in tribu Nephtalim, cujus in libris Regum in Hebræo textu fit mentio, 2 Reg. 1. 20.

BERINSONA, oppid. Insubriæ ad Ticinum fluv. *Belinzona* hodie dicitur. Vide *Brittio.*

BERJOLIUM, oppidul. Franciæ, in Provincia. Vix. 3. leuc. à Brinolio in Septentrionem, & 5. à Reiis in Austrum.

BERIPARA, Thraciæ oppid. *Procop.*

BERIS, sive potius **BARIS**, Armeniæ Mons, in cujus vertice quidam falsò arbitrati sunt veteres, multos tempore diluvii servatos, ibique Noë Arcam applicuisse. Item Cappadociæ fluv. Arrian. *in Periplo.*

BERLANDUS Petrus pauperrimis natus parentibus, Archiepiscopus Burdegalensis evasit. Continuavit *Chronologiam*, Pragmaticam sanctionem recipere noluit, Universitatis Burdegalensis auctor. A. C. 1441. Obiit A. C. 1455. Sammarth. *Franc. Christ. tom. 1. p. 22.*

BERLINGERIUS Marsilius, Nicolai fil. Poëta idem ac Geographus; A. C. 1480. ut arguunt sex libri, quos de Geographia Ptolemæi fecit, carmine Italico, ad Fredericum Urbinatium Ducem, cum plurimis æneis tabulis.

BERLINUM seu **BEROLINUM**, urbs permunita Germaniæ in media Marchia Brandeburgica ac Sprevum fluv. Electoris sedes. Urbs duplex est, cujus pars una propriè Berlinum, altera, quæ cis Sprevum, Colonia dicitur. 10. leuc. à Witteberga in Boream. *Nic. Lleysius.* Accessit hactenus, *Dorotheopolis*, German. *Dorotheen-Stadt*, sub Friderico Wilhelmo Electore à nomine uxoris posterioris & hodie *Fridericopolis*, seu *Friderichsstatt*, sub hodierno Electore Friderico III.

BERMUDA, in tabulis dicitur, quæ aliàs *Barbados*, insula Americæ syrtibus ac procellis famosa, quam Angli hoc tempore coloniis frequentant. Vide Merian. *tom. 13. Americ. sect. 5. de Bermudâ seu Summeri insula.*

BERNA, vulgò **BERN**, Helveticarum urbium potentissima, in Pago Aventicensi, in longum porrecta, ad Arolam, quæ eam ferè totam concludit: eleganti & pervenustâ ædium omnium & viarum similitudine, nulli urbium quàm sibi similis. Inter Solodurum, & Friburgum sita, à Berchtoldo IV. Zeringiæ Duce inchoata, à filio vero ejus Berchtoldo V. consummata est, & ab augurio primi occurrentis Urbi nomen accepit, A. C. 1191. *Mycono* prius *Arctopolis* dicta. Hic ultimus Zeringiæ Ducum offensus nobilitati, cujus fraudibus filios suos amisit, urbem à se conditam Imperio Romano attribuit, libertateque donavit: Jus civitatis nactam ab Henrico VI. & Philippo II. Imperatorib. Ratum id habuit Fridericus II. & ab obitu Zeringii, A. C. 1218. nomine Imperii urbi præfectum dedit: à cujus jure, ob fortem & fidelem operam navatam, paulo post exempta, majoribusque immunitatibus donata est. Kyburgium Comitem primùm infestum sensit, cui ut pares essent Bernenses, sese in clientelam Sabaudiæ Comitis dederunt, cujus suasu ampliata urbs est, A. C. 1228. quæ, bello inter Burgundos & Sabaudos exorto, ob rem pro his strenuè gestam, præmium fortitudinis libertatem recuperavit: in foedus amicitiamque perpetuam à Comite suscepta. Bello implicita contra Gothofridum Habspurgicum, A. C. 1241. non ex voto rem gessit. Cum Friburgio foedus pepigit A. C. 1243. similiter cum Valesianis, in 10. annos, A. C. 1251. A Rodolpho Habspurgico Imperatore, obsessa A. C. 1287. hostem etiam filium Albertum Imperatorem experta est, cum quo prope urbem conflixit, non sine suorum strage, A. C. 1291. Felicior contra Comitem Sabaudum, qui multorum Principum opibus adjutus, hostili animô Bernenses aggressus est, annô eodem, hunc enim illi auxiliô Comitum Kyburgiorum & Arbergii, civitatisque Salodorensis mixi, ingenti prælio, in colle, qui à tonitru nomen habet, vicerunt, Duce Ulrico Erlachio. Hinc fines ampliati, & Lupensi prælio, Uriis, Suitiis & Underwaldiis adjuvantibus, Duce Rodolphô Erlachiô, hostes gravissimâ clade affecti sunt, A. C. 1339. Exin contra Friburgios, qui Austriotæ in clientelam dederant, & vicinam nobilitatem, non minori successu, pugnatum, ad Schonenbergium, eodem annô, ipsaque oppidi suburbia incensa sunt: pacem Agnete Ungaricâ conciliante, ut alia taceam. Rursus auctior urbs reddita, A. C. 1346. cum Friburgensibus novo foedere coiit. Litem deni illi cum Argentinensibus ortam, arbitri sopivere. Cùm autem nobilitatem, utpote in Austriorum clientela, sem-

ſemper expertaſſet infeſtam, cum tribus Pagis, Uria, Suitia & Underwaldio, perpetuò fœdere conjuncta eſt. A. C. 1353. cui poſtquam & reliqui acceſſerunt, ſecundum inter Cantones locum obtinuit. Poſt plurima ſequentibus temporibus egregiè geſta, A. C. 1536. Argoviam, Sigiſmundi Imperatoris juſſu, tempore Concilii Conſtantienſis, occupavit, pignorique accepit, A. C. 1415. Vide *Argovia*. Ducem quoque Sabaudiæ, ditionibus ſuis, in Aventicenſi pago & regione Vaudi, Genevam uſque Bernenſes exuerunt, eò quòd Urbem hanc ſibi confœderatam Dux infeſtâſſet, &c. Tragœdiæ 4. Dominicanorum, quibus cum Franciſcanis, de conceptione B. Virginis vetus contentio fuit, memoratu dignæ, A. C. 1507. ut & Urbis prolixior Hiſtoria, videatur apud Stumpf. *Chron.* Diſputatione de variis articulis Chriſtianæ fidei, habitâ A. C. 1528. cùm Monachi malè cauſam tuerentur, communione Latinâ deſertâ, Euangelium amplexa eſt Urbs, habuitque inter primos Reformatores Hallerum Theologum inſignem. Abrah. Sculterus *in Annalibus*: Militiam ſimul mercenariam abrogavit, &c. Inſignia Urbis urſus niger, in viridi ceſpite & campo albo, primitùs fuere, quæ poſteà cur & quomodo immutata, apud præfatum Stumpfium legere eſt. Vide & Simlerum *de Republ. Helv.* &c. Hic etiam Valentinus Gentilis ob blaſphemias capite plexus eſt: quam Hiſtoriam Ben. Aretius literis conſignavit. Caput eſt Pagi cognominis, de quo infrà. Glareanus de hac urbe, *in Panegyr. Helv.*

Accede ô memoranda meis Urſina propero
Carminibus, gens Andinò bene digna cothurnô,
Mæoniaque lyra, & Phœbi laudanda Camœnis.
Urbs actu prudens, urbs tot regnata per annos,
Tot populis, tot caſtellis, tot & arcibus alta:
Uni qui vobis pugnando reſtituunt rem,
Hanc Arola undoſus, Rhodanóque fugacior amnis
In circum iambus, ſcopuloque immurmurat unda.
Aſpice Dædaleos circos, Rhodiaſque columnas,
Et Labyrintheam tutelis vicinas aſtris,
Templum horrendum, ingens: non illud Mauſolæum,
Sed neque Pyramides, Memphitica marmora, vincent.

BERNABON, Vice Comes Mediolanenſis in ſuos, in vicinos ſævus, Eccleſiaſticorum contemptor: Proin, à Carolo IV. ac Urbano V. damnatus, & victus eſt A. C. 1363. Ob apros aliquot, qui agros vaſtaverant, interemtos, ad centum homines crudeliter occidit, eorum, qui fugâ ſibi conſuluerunt, domos combuſſit, &c. 5000. canum ſubditorum impenſis, aluiſſe dicitur. Tandem à nepote ſuo Jo. Galeacio, in carcerem conjectus, ibi obiit. A. C. 1385. ætat. 66. Corius *Hiſt. Mediol.* part. 3. Antonin. *tit.* 22. *c.* 2. §. 16. & *ſeqq.*

BERNABURGUM, Urbecul. Germaniæ cum caſtro in Principatu Anhaltino, ad Salam fluv. ubi Vipperam recipit, 4. leuc. Germanic. à Magdeburgo in Meridiem, 4. à Deſſavia in Occidentem. vide *Bernburgum.*

BERNACLÆ, vulgò BERNACLES incolis, Belgis *Rotganſen*, ſingulare eſt anatum ſeu anſerum genus, in Scotia, quod ex conchis, arboribus & ſimilibus naſci communiter perhibetur. Et certum eſt, conchas hujuſmodi reperiri, quibus contentum animalculum figuram anatis ſatis accuratè referat; Imò non in Scoticis tantùm, ſed & Angliæ littoribus, ad Mare Hibernicum, in portu *Milfordthaven* ac alibi, tanta ſæpè hujus generis animalium ſeu concharum copia navibus adhærere deprehenditur, ut earum curſum haud leviter impediant. Nec minus hodie extra dubium ponitur, aves haſce in inſulis Borealiſſimis ova parere & excludere; quod primò obſervatum Argonautis Belgicis, cùm initiò ſeculi hujus navigationes Boreales novâ viâ in Indiam Orientalem detegendâ ſuſciperent. Vide Cluſ. *de Reb. Exot. App.* 8. *p.* 368. Kircherium *M. S. l.* 12. *ſect.* 12. & Gerhardum de Veer *Itinerar.* Unde autem prima his anſeribus origo, anceps quæſtio eſt. Vult Kircherus, ova, quæ in glacie paſſim reperiantur, ea rupta ſimul frangi, & fluctibus maris involuta, ad obvias Inſulas, quà fert maris impetus, appellere, ſicque fieri, ut ubicunque ovorum ſpermaticus humor convenientem matricem invenerit, in rimoſis corticibus camporum foliorumque cavitatibus, conchis aut ſimilibus, ibi ex diſpoſitione æris interni externique fora ex perfectæ volucris ſemine perfectam volucrem ſenſim formari. Sed an ſemen perfecti animalis extra atvum genitale ſuum tamdiu integrum & prolificum conſervari poſſit, ambigitur meritò, nec experientiâ hactenus comprobatum eſt. Et inſecta quidem, præter ordinarium generandi modum, ex putri etiam materia fiunt, ſed nunquam tamen, ſine latenti aliquo ſui generis ſemine, & imperfectiorem eorum conditionem eſſe, quàm reliquorum animalium, omnes probè agnoſcunt. Nec dein ſimilitudo animalculi argumentum præbet, ſed ludenti Naturæ tranſcribenda eſt. Sic enim & Satyriorum aliqua perfectas imagunculas apum, murium, homunculorum referunt, nemine intereà in veterum animalium claſſes eas recenſente. Nec *Boramez*, Tartarorum planta ideò agnus eſt, quia aliqua inter eam veroſque agnos convenientia intercedit. Vide Auctorem Anonymum *Hiſt. Orbis Terr. Geograph. & Civ. c.* 5. *ubi de Inſulis.*

BERNACUM, vulgò BERNAY, oppidum Galliæ, in Lexoviorum finibus, Abbatiâ ſuâ nobile, ad Carentonum fluv. Vide Hadr. Valeſ. in voce *Riſela fluv.*

BERNAMA, Hedetanorum in Hiſpania oppid. *Ptol.*

BERNARDI Urbs, Urbecul. Germaniæ in Sileſia & Ducatu Olſnenſi, ad Veidam amnem. *Bernſtad* vulgò. 3. leuc. ab Uratiſlavia in Ortum verſùs Poloniam.

S. BERNARDI Congregatio, à Martino Verga fundata, Ciſtercienſium regulâ veteri renovatâ, in Hiſpania. A. C. 1425. Albert. Miræus, *l.* 5. *c.* 4.

BERNARDINI, ordo Religioſorum in Eccleſia Romana fundatus à Roberto Abbate Moliſmenſi. Regulam ſequuntur Benedicti, ſed quòd à Sanct. Bernardo reformati ſunt, inde nomen accepêre. Togam geſtant puram, cum ſcapulari nigro, & cùm ſacra obeunt, induti ſunt tunicâ (*Coule* iis Gallicè dictâ) albâ, amplâ & largâ, tumideque manicatâ, cum caputio ejuſdem coloris. Vide *Odoardum Fratrum.*

BERNARDINUS Balde, Urbinas, Geographus & Hiſtoricus celebris.

BERNARDINUS de Beſſa, Franciſcan. Bonaventuræ ſocius. Scripſit *epitomen Legendarum ſui ordinis & Chron. Generalium.*

BERNARDINUS Corius, Mediolanenſis, auctor *vitæ Imperatorum, Chronicorum Mediolanenſ.* &c. Vide Geſnerum, *in Biblioth.* Voſſ. *l.* 3. *Hiſt. Lat. p.* 617.

BERNARDINUS Ochinus, Senenſis, Capucinorum Generalis exuit monachalem habitum, ut uxorem ducere poſſet. Polygamiam ſcriptò defendit, Obiit miſerrimè, in Anglia, omnibus exoſus, A. C. 1547.

BERNARDINUS Rutilius, ſcripſit *Vitas veterum Juris conſultorum.*

BERNARDINUS Salinus, Mathematicus.

BERNARDINUS Senenſis, Franciſcanus obiit A. C. 1444. ſexennió poſt, à Nicolao V. ſanctis inſertus. Scripſit plurima, 5. tomis, edita Pariſ. A. C. 1636.

BERNARDUS, fil. Pepini, nepos Caroli M. Rex Italiæ factus, A. C. 813. quò Carolus jam miſerat filium alterius Bernardi, avunculi ſui, ſub cura Valæ ſeu Galonis. Ludovicum Pium thronò deturbaturus, tanquam majoris natu filius, ab Imperatore victus, captus, & excæcatus, triduô poſt Aquis Sextiis obiit, A. C. 818. relictô filiô Pipinô, patre alterius Bernardi, Pipini & Heriberti. Hiſt. Gall. *in Ludov. Pio.*

BERNARDUS, Dux Saxoniæ, fil. Johannis, Vinarienſis lineæ auctoris, ex Dorothea Maria Anhaltina, fortiſſimi Ducis bellô Germanô-Suecicô famam & *Magni* nomen obtinuit: Francofurti, nomine coronæ Suecicæ, Dux Franconiæ creatus. Poſt multas res præclariſſimè geſtas, Briſacum expugnavit A. C. 1638. ſicque

InVICto, fortIs CeCIDIT BrIſaCI aChILLI,
JUngItVr & tantò Digna pVeLLa VIrò.

Obiit A. C. 1639. Neoburgi. Naſſoviô, Erlachiô, Rosâ & Ehemiô exercitus curam habere juſſis. Ejus corpus aliquandiu cùm aſſervatum eſſet, demum magnificis exequiis à fratribus avito monumento eſt illatum: E quibus Wilhelmus Vinarienſem lineam continuavit, Erneſtus verò Gothanæ conditor fuit. Vide quoque *Bernardus Vinarienſis D.* Idem nomen uni ex Wilhelmi præfati filiis, cui Jena obtigit: ut & uni ex Erneſti itidem prædicti, fuit.

BERNARDUS, Dux Brunſuicenſis, filius Magni cognomine *Junioris* ſeu *Torquati*, fratre majore natu Fridericô, qui in locum Wenceſlai Imperatoris depoſiti ad Imperiale faſtigium electus fuerat, extinctô, cum altero fratre Henrico, pari poteſtate rexit ditiones, & ultimô Comite Homburgicô Henricô A. C. 1409. defunctô Comitatum ſuis adjecit; Auctor rami Lunæburgici. Eô geniti Otto cognomine *Magnus*, vel *Claudus* & Fridericus cognomine *Religioſus*, pater inter alios *Bernardi*, Adminiſtratoris Hildeshemii.

BERNARDUS, Marchio Badenſis, filius minor natu Rudolfi cognomine *Magni*, cum Ludovico Palatino bellum habuit. Pater *Bernardi*, qui Principatum Canonicatu Baſileæ commutavit, & Jacobi, in cujus elogiis recenſendis Æneas Sylvius totus eſt. Hôc genitus eſt, præter alios, *Bernardus*, cui Eslingæ habitanti deſponſata Magdalena filia Caroli VII. Francorum Regis, ſed vitam is Monaſticam amplexus, illam omiſit: poſt mortem ob id à Sixto IV. Pontifice Romano A. C. 1480. Sanctorum catalogo illatus. Obiit autem A. C. 1459. Frater Johannis Archiepiſcopi Trevirenſis, Georgii Epiſcopi Metenſis, Marci Canonici Argentinenſis, &, qui ante reliquos dicendus erat, Caroli, cui Bernardus adminiſtrationem tradidit.

BERNARDUS, ex filio Chriſtophoro nepos Caroli prædicti, nactus Badenſem Marchionatum Badenſem ramum condidit; ſicuti ejus filius minor natu Erneſtus Durlacenſem orſus eſt. Primus in ſuas ditiones introduxit religionem Euangelicam, ac nomine Hiſpanicô Lucemburgenſem Ducatum gubernavit. Sexagenarius duxit Franciſcam Lucemburgicam Brienniam A. C. 1535. & poſt biennium moriens reliquit Philibertum ſucceſſorem, & Chriſtophorum, cui Rodemachera habitanda obtigit. E cujus filio Edoardo Fortunato, natus eſt Wilhelmus, pater inter alios *Bernardi* & Caroli *Bernardi*, quorum ille Romæ obiit A. C. 1649.

BERNARDUS, filius minor natu Alberti *Urſi* ſeu *Pulchri*, celeberrimi Principis, ex familia Aſcania, Saxonicæ ſtirpis conditor, ſicut frater ejus Otto I. Brandeburgicum ramum inchoavit. De Friderico I. Barbaroſſa Imperatore bene meritus, ab eo A. C. 1180. in Comitiis Herbipolitanis Ducatum Saxoniæ, exauctoratô Henricô Leone obtinuit; rutaceum ſertum inſignibus intulit; Wittebergæ, quam provinciam Conradi III. Imperatoris donô nactus fuerat, ſede fixâ. Idem Erdenoburgô deſtructô Lawenburgum condidit, & cùm Henricus VI. hæreditarium efficere imperium laboraret, ſe ſtrenuè oppoſuit. Deceſſit A. C. 1212. Juſtitiæ inprimis laude inſignis. Eô nati, ex Jutha Danica & Sophia Thuringica, Albertus Saxonici & Henricus Anhaltini rami, fuêre conditores.

BERNARDUS, filius Erici IV. ex poſteris Alberti præfati, Dux Lawenburgicus, fratri Erico V. ſine prole A. C. 1435. demortuo, ſucceſſit. Ob aliquas lites cum Friderico I. Electore Brandeburgico, vaſtavit Prigniciam, ſed ipſe viciſſim à Friderico Erdenoburgum ſuum, de quo ſuprà, deſtrui vidit, & mortuus A. C. 1463. ditiones ſuas ac prætenſiones reliquit filio Johanni.

BERNARDUS I. fil. minor natu Henrici, Anhaltini rami conditoris, de quo retrò, Bernburgiam lineam orſus eſt, Sigfridô fratre Serveſtanæ auctore. Eô natus,

BERNARDUS II. patruo Ottoni Aſcanio ſucceſſit: ſed Albertus frater Epiſcopus Halberſtadius ab eo diſſidens, Aſcaniam capitulo Halberſtadio, ope viduæ Ottonis Eliſabethæ, quæ

eam

cam dotalitiô nomine adhuc possidebat, adseruit. Ei successit,

BERNARDUS III. filius, qui, quòd ab iisdem Halberstadiensibus ditione illâ vi dejectus esset, *Spoliati* cognomen adeptus est. Eum excepit filius

BERNARDUS IV. frater Henrici, (patris *Bernardi V.*) & Ottonis: quô geniti

BERNARDUS VI. & Otto lineam clausêre, ac seculô decimô quintô successorem habuêre in Bernburgica ditione Georgium agnatum: cujus filius Ernestus pater inter alios fuit Johannis, cujus fil. natu minimus *Bernardus* cum Clara Brunsuicensi in sterili vixit conjugio: frater Joachimi Ernesti, qui unus totius Principatus fuit possessor. Hôc, inter alios, genitus *Bernardus*, anteà Henrici IV. Galliæ Regis auspicia cum laude secutus, inde A. C. 1596. omnibus fortissimi Ducis muniis expletis, ad Agriam, à Turcis cæsus est.

BERNARDUS, cognomine *Agilis*, vel *Celer*, vel *Saltator*, filius Boleslai cognomine *Calvi* vel *Sævi*, Ducis Lignicii, frater Henrici, qui lineam Ligniciam continuavit, & Boleslai, qui Strelicensem orsus est, obiit improlis, sub finem seculi 13. Boleslaô verò natus *Bernardus*, strenuè se Bohemis opposuit, & cùm reliqui A. C. 1327. Bohemis juràssent, ipse solus è familia Polonis adhæsit. Ei morienti A. C. 1347. successêre ex Uladislai Loctici Poloniæ Regis sorore nati Boleslaus seu Boloo & Henricus. Frater verò Bernardi hujus Boleslaus Monsterbergicæ lineæ fuit auctor. Idem nomen quoque fuit Ducis Falcoburgii, rami Oppoliensis, Boleslaô IV. nati & sine mascula prole extincti, A. C. 1455. Ut & filii Elmari I. Comitis Oldenburgici, qui Henrici Leonis miles fuit, &c. Vide Philippum Jacobum Spenerum *Sylloge* Genealogico Historicâ.

BERNARDUS, Patriarcha Antiochenus, per 36. ann. Ei cum Hierosolymitano, ob limites, lis. Baron. *A.* C. 1099. 1136.

S. BERNARDUS, Burgundus, in loco *Fontaines* dicto, prope Divionem natus, A. C 1091. circa 22. ætatis suæ annum, sub Abbate Stephano, qui tertius fuit in Cœnobio Cisterciensi paulo antè instituto, unà cum 30. sociis monasticam vitam egit. Deinde verò Claræuallensi Cœnobio, tunc primum Roberti viri illustris impensâ constructo, annos 36. præfuit. Ejus operâ, cujus tum voces *Oracula erant*, Innocentius II. Pontifex agnitus est, & Victor Antipapa sponte renunciavit. Abaillardum convicit, Monacho Rodolpho, omnes Judæos occidendos esse clamanti, se opposuit, Crucem in Turcas sumi jussit; sub Ludov. Juniore lites Principum composuit, Templariis regulas præscripsit, &c. Obiit A. C. 1153. Edidit *commentarios in Cantica*, *Considerationem divinæ contemplationis ad Eugenium Pontificem*, *varias* insuper *epistolas*. *Sermones* etiam *in diebus solennibus habitos*. *Volaterran.* Quæ opera omnia 6. tomis comprehensa, cum ejus vita, edidit Merlonus Horstius, Parochus Coloniensis. Nullos habuit præceptores præter quercus & fagos. Hinc proverb. *Neque enim Bernardus vidit omnia.* Nec mirum, cùm incidit in fatalia illa tempora, quibus literis omnibus ferè bonis spissa nox incubuit. *Vir dignissimus meliori ævô, qui vel in tantis tenebris veritatis lucem salutarem aspexit, vitesque suas sæpe deploravit*, uti loquitur Mortonus *in Causa Regia*, *c.* 3. *sect.* 7. Librum ejus *de Gratia & libero Arbitrio* plurimùm laudat Vossius; *Qui præconiô nostrô non indiget, cùm in deliciis esse omnibus soleat, qui Catholicam sententiam sequuntur.* Ita ille *Hist. Pelag. l.* 1. *c.* 21. Certè nò *scelerum redactum esse regnum Pontificium* agnovit, *ut nil nisi Antichristum præ foribus expectari queat.* Vide Sigon. *l.* 11. *ad A.* C. 45. 46. 47. Ejus tempore Hildegardis monialis prædixit, *futuram magnam religionis mutationem.* Petrus Bruis 20. *annis Tholosæ puriorem religionem docuit*, ob id etiam exustus. Thuc. *in Catal. test. ver.* & Henricus Monachus, *Missas pro mortuis*, *Sanctorum Invocationem*, *cælibatum*, *peregrinationes Chrismatis & olei consecrationes*, *superflua festa*, *Transubstantiationem*, *&c.* acerrimè oppugnavit; ut Galliam ferè totam doctrinâ suâ impleret, & *Basilicæ sine plebibus*, *plebes sine sacerdotibus essent*: sub patrocinio inprimis Hildefonsi S. Ægidii Comitis & Tholosæ: sed in hos plebs excitata à Monachis, qualis & ipse Bernardus, tam crudeliter sæviit, ut id huic vehementer displiceret, dicenti, *approbamus Zelum*, *sed factum non suademus*, *quia fides suadenda est*, *non imponenda.* Morn. *in myst. p.* 683. Bern. *l.* 3. *c.* 5. *E*[?] 240. 141. *Serm.* 66. *in Cantic. &* 80. Cæterum de illo vide Trithem. & Bellarm. *de Script. Eccl.* Sammarthan. *Gall. Christ. tom.* 1. *p.* 253. &c. Hujus lectioni Carolus V. in secessu suo præcipuè deditus, ejus maximè de duplici hæreditate Christi discursu, in agone mortis se solatus est. Thuan. *l.* 4. *Bernardum*, verò Monachi Cluniacenses dictum volunt, quasi *bonum nardum*; alii quasi *Hard child.* Germani ab *urso* dici volunt, qui illis *Bern* dicitur, ut respondeat τῷ *Arthur.* Aliis dici videtur, quasi *filialis indoles*: Sic *Bernher*, *Lord of many children. Camdenus*, *Nic. Lloydius.* Addo, quòd ex Castilione, nobili genere, ortum dicat, Possevin. *Doctoris mellifui* elogiô insignitus est. *Eòquis gravius scripsit*, *cujus ego Meditationes rivum Paradisi*, *Ambrosiam animarum*, *Pabulum Angelicum*, *Medullam pietatis vocare soleo*, Heinsius. *Vir & Christianè doctus*, *& sanctè facundus*, *& piè festivus*, Erasmo. *Pater patriæ* salutatus est à Populo Romano quòd litem inter Antipapas composuisset, *Sigonius.*

BERNARDUS A. C. 1210. Congregationem pauperum Catholicorum instituit, oppositam Valdensibus, qui *pauperes de Lugduno* dicti.

BERNARDUS Comes Juditæ Imperatricis fautor. Immixtus turbis filiorum Ludovici Pii. Mezeray, *in Ludov.*

BERNARDUS Bottonus, Parmensis, floruit circa A. C. 1240. Bononiæ, ubi etiam Canonicus creatus est, diu Decretales professus, posteà Sacri Palatii Quæstor est declaratus: Academiæ tandem Bononiensi præfectus, *Germanorum Cancellarius* dictus est. Epitaphium ejus in majore Templo Bononiæ sic habet:

BERNARDUS BOTTONUS CANCELLARIUS STUDII BONONIENSIS, QUI SCRIPSIT APPARATUM AD DECRETA, JACET HIC.

Vide infrà in *Bottonus.*

BERNARDUS Breitenbachius, *Itinerarii Terræ S. auctor.*

BERNARDUS Cardinalis, à Clemente VI. in Hispaniam missus, A. C. 1343. Alius, A. C. 1345.

BERNARDUS Circa, Papiensis, primus Collector Decretalium, post Gratianum. Vide infrà *Circa.*

BERNARDUS Comensis, auctor *Lucernæ Inquisitorum*, quæ cum *Adnotationibus* Fr. Pegnæ Romæ, prodiit A. C. 1584. Item libri de *Strigibus*, quem idem *Notis* illustravit.

BERNARDUS Compostellanus, auctor tertiæ compilationis Decretalium, vide Gerhard. von Mastricht *Histor. Eccles. Juris num.* 348. 349. Item *de priscis Hispaniæ Regibus* scripsit.

BERNARDUS Georgius, vide *Georgius.*

BERNARDUS Girardus, Historiographus Galliæ, sub Carolo IX. Accuratiore methodô res Gallicas describere aggressus, quàm antecessores fecerant, non tulit omnium eruditorum punctum. Plagii certè & fidei non optimæ accusatur, à Moreno, *in addit.* Idem edidit librum, *De l'Etat & succes des affaires de France.* Obiit A. C. 1610.

BERNARDUS Gualterus, Mathematicus.

BERNARDUS Guidonis, Limosinus, Chronicon Paparum, Imperatorum, & Regum Galliæ edidit, &c. A. C. 1330. Voss. *de Hist. Latin. l.* 2. *c.* 62.

BERNARDUS Lucemburgensis, hæreticorum Catalogi auctor.

BERNARDUS Martinus, vide *Martinus.*

BERNARDUS Nicolaus, vide *Nicolaus.*

BERNARDUS Noricus & *Rucellarius*, Historici, ille Borboniæ, hic Florentiæ, Leand. *Descr. Ital.*

BERNARDUS Seisletus, Bonifacii mancipium, Episcopus Apamiensis, à Philippo pulchro, ob linguæ impudentiam, in vincula conjectus.

BERNARDUS Saliniacus, Arithmeticam edidit.

BERNARDUS Vinariensis Dux, rebus in bello Germanico præclarè gestis, celeberrimus. Qui cùm victricia Hornio & Banneto junctus diu circumtulisset arma, post Gustavi Adolphi mortem confœderati exercitus Dux, insigni clade ad Nordlingam, A. C. 1636. à Ferdinando, Ferdin. II. filio victus, non tamen fractus est. Copiis enim novis Gallicô ære comparatis, jam Archistrategus Gallô-Suecicus, in Alsatia & Lotharingia, fortis & felix, unicô annô hostibus ter acie victis, Rhinfeldiâque expugnatâ, & gloriæ cumulô, Brisacô, A. C. 1638. Obiit annô pòst, fatò an venenô? nam & hoc traditur, Neoburgi ad Rhenum.

BERNAVA, oppid. Hispaniæ Tarraconens. non procul à Cæsarea Augusta, vulgo *Benavar.*

BERNBURGUM, oppid. in Anhaltino Principatu: sub Principe ex illustrissima hac Familia: quæ primò in Servestanam & *Bernburgensem* lineas divisa est, ab Henrici Senioris, quem Fridericus II. Imperator Principem Anhaltinum creavit, filiis Sigfrido & Bernardo. Huic Bernardo successit Bernardus II. fil. pater Bernardi III. qui Ascaniâ ab Halberstadiensibus ejectus, *Spoliati* nomen habuit. Hôc præter alios natus Otto est, qui Bernardum V. & Ottonem genuit, sine prole extinctos: Successit seculô 15. in Bernburgica ditione Georgius agnatus. Rursus dein Joachimi Ernesti, qui solus, post plura secula, totius Principatus successor fuerat, filius Christianus, *Bernburgicum* ramum cepit: laude militari inclytus. Hic A. C. 1591. in Galliam auxiliarem exercitum adduxit. Inde 1592. in Argentinensi bello operam suam Brandeburgicis navavit. Vide Thuan. *l.* 101. 104. 133. Ex eo in Unione ipse unus è præcipuis & arcanorum omnium particeps, atque Vicarius generalis fuit: illiusque auspiciis A. C. 1610. Juliacum cum Mauritio Nassovio cepit. Obiit A. C. 1630. relictis Christianô Juniore (qui mortuus A. C. 1656. filiis ex Eleonora Holsata Victori Amedeo & Carolo Ursino successionem transmisit.) atque Fridericô, Harzkerodæ dominô. Cui ex priori conjuge Johanna Elisabetha Nassovia Wilhelmus natus est. Vide Spenerum *Syllog. Geneal. Hist.* & suprà in voce *Bernebu[r]gum.* Urbem Albertus II. Ascanius, qui etiam Ascaniam arcem ab Radbodo extructam, à Pipino dirutam, restauravit, condidisse dicitur. Pfannerus *de præcip. Germaniæ Principum gentibus c.* 10.

BERNE, Gallorum antiquâ linguâ, sagum est, observante Cujaciô *Tract.* 8. *ad African.* unde vox *Berner* Gallis usurpatur, pro ea lascivia, quâ delectatum Othonem narrat Suetonius *c.* 2. quâ scil. distento sago impositus in sublime jactatur: cujus etiam meminit Martial. *l.* 1. *Epigr.* 4. *v.* 8.

Ibis ab excusso missus in astra sago.

Ut & Ulpianus *tit.* 1. *collat. Leg. Mosaica*, ubi Pithœus primus advertit, hoc ludi genus *sagationem* appellari & παλμὸν reddi in *Glossar. Latino-Græc.* quò proinde locô *saltationem*, legi debere, frustra contendit Josias Mercerus *ad Aristænetum.* Casaubon. verò *ad Sueton.* vocem *berner*, à Græcè βάρναξ accersit; ita enim Dores pro πάλλειν dixisse, ex *Hesychio* docet. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & infrà, voce *Sagum.*

BERNEGGERUS Matthias, Halis Austrius, Scholæ Durlacensis primò, exin Argentinensis, Rectoratu defunctus, Historiarum in eadem Academia Professor creatus est, A. C. 1613. Obiit A. C. 1640. ætat. 58. Auctor *Titi Imp. vitæ*, *cum Animadversionibus & Notis*, *Tubæ pacis*, *Quæstionum in Taciti Germaniam & Agricolam*, aliorumque complurium scriptorum Historico Politicorum. Idem *Galilæi Systema Copernicanum ex Italico Latinè* vertit, *de Fabula Idoli Lauretani*, librum edidit: *Epistolas tandem ad Grotium & Kepplerum*, Ora-

Orationes &c. luci dedit. P. Freherus *Theatrô Viror. eruditione clarorum.*

BERNENSES, populi Rhætiæ, quorum urbs *Bera Ortelio* dicitur, qui valde fallitur, cùm Berna urbs sit Helvetiorum inter Salodoram & Friburgum urbes sita, apud fines Equestrium, longissimè à finibus Rhætorum distans. Hæc urbs ad fœdus Helveticum admissa A. C. 1353. *Nic. Lloydius.* Hi populi sunt forsan *Veronenses*: quanquam communius in Gallia Transpadana in finibus Cenomanorum ponatur eorum primaria *Verona. Baudrand.*

BERNENSIS Pagus, à Berna, capite nomen habens, inter omnes Helvetiorum Pagos amplissimus, per 30. milliar. extensus, & in Præfecturas complures divisus est. Harum aliæ *Germanicæ*, aliæ *Gallicæ* dicuntur. *Illarum* quatuor suburbanæ sunt, quibus totidem urbis signiferi præsunt; præter eas 27. aliæ: Nempe Hasela vallis, quæ *Ammanum* quidem habet ex suo corpore; verùm hic à Senatu Bernensi deligitur, & huic rationem reddit. Underseva oppid. cui præponitur *Schuldtheiss*, ut vocant: Simmia vallis duplex, quarum præfectos Castellanos *Schatelan* vocant: Frutinga, Sana, Aquilegi, vel, ut alii malunt, Salinæ, vulgò *Allen*: Cujus præfectus *Gubernator* appellatur. Laupa, Thunium, cujus par, ac Undersex, ratio. Signovium, Trachtelvalda ac vallis Emmæ fluv. Brandisium, cujus præfectus à Domino de Brandis eligitur, sed ex civium Bernensium numero. Sumiskda, cujus præfectum constituunt Teutonici ordinis Magistri. Burgdorphum, Pyrenostica, quæ duæ præfecturæ eôdem modô, quô Undersea, administrantur. Landeshutum, Arbergum, Nidovium, Erlacum, Bippium, Wanga, Arwanga, Arburgum, Biberstenia, Schenkenbergum, Lenzburgum: Et tria libera oppida Zofinga, Arovium & Brugæ Helveticæ. *Illarum* octo sunt: Aventicum, Minnodunum, Ebrodunum, Lausanna, Morgiæ, Noviodunum, Oranum, Zilia cum Viviaco vel Ubisco. Præterea quatuor Præfecturæ, Moratum nempe, Schwartzenburgum, Granfonium & Chalantum, Bernensibus cum Friburgensibus communes sunt. Cœnobiorum tandem Præfecturas in agro Germanico Bernates novem, in Gallico tres possident. Simler. *de Republ. Helv. &c.*

BERNICE, Βερνίκη, Græcis recentioribus electrum est; unde nomine factô juniperi gummi *Vernicem* hodie appellant Galli: nam & candidum est electrum & cereum & fulvum. Utuntur autem eô gummi pictores ad illuminandos colores. *Bernice* verò ex *Beronice*, quod recentiori ævô nomen succino inditum est, gummi genus esse credito. *Neophytus*, ἤλεκτρον λίθ☉ χρυσοειδής, ἄλλοι δὲ φασιν, ὅτι τ̃ αἰγείρου ἐστὶ τὸ κομμίδιν, ἐστὶ δὲ ἡ βερνίκη. *Nicomedes* ἤλεκτρον πτερυγοειδὲς, βερνίκη. *Idem*, βερονίκη, ἤλεκτρον ἤσχυρον. Quô sensu capienda vox, apud Myrepsum *de Antidotis* 317. Βερονίκης, κοράλλια, i.e. *Succini*, *Coralli* &c. Ubi pro herba *Veronica* vocem nonnulli malè acceperunt. Ab eo porro *Beronice* electro genus nitri rubri Βερονικάριον dictum est, quòd *fulvo* esset *succino* simile, apud eundem Neophytum & Nicomedem, laudatos Salmasio *ad Solin.* p. 1106.

BERNINUS Eques, Architectus & Sculptor celeberrimus, cujus sculptoriæ artis specimina, in lusu pueri cicadam captantis elaborata, asservantur in *Musæo* Kircheriano Romæ. Vide Georg. de Sepibus in *Descript. hujus Musæi* p. 1.

BERNO, Abbas primo San-Gallensis, dein Augiæ majoris, prope Constantiam, A. C. 1008. Interfuit coronationi Henrici II. A. C. 1014. Scripsit multa. *Munster.* Item, Abbas Gigniacensis, sub initium seculi IX. qui primus etiam fuit Cluniacensis Abbas. Baron. *A.* C. 912. Sed non fuit Hincmari discipulus, ut contra Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 44. notavit eruditiss. Morerius, hic enim obiit A. C. 882.

BERNOULLI Jacobus, Basiliensis, Philosophus, Poëta πολύγλωττ☉ & Mathematicus inprimis excellens. Oriundus Majoribus, tempore Ducis Albani ob religionem patriâ Antverpiâ pulsis, Basileæ, lucem vidit annô vergente 1654. die 17. Decembr. Excussô pulvere Scholasticô, Linguarum, Poëseos & Philosophiæ tum usitatæ, principia ex institutione Auctoris hausit. In Mathematicis αὐτοδίδακτ☉, jam peradolescens Problema non incelebre *de inveniendo anno Periodi* Julianæ, *ex datis tribus Cyclis, Solis, Lunæ & Indictionum, occasione propos.* 2. *part.* 1. *Delic. Mathem. Schwenteri* propriô Marte solvit. Burdigalæ dein *Tabulas Gnomonicas universales* (nondum publicatas) *condidit*. E Gallia in Patriam reversus occasione illucescentis Cometæ, *ingenii quendam lusum de futura altera ejus apparitione* edidit. In Belgio exin, *de Gravitate Ætheris* tractatum conscripsit, inde in Angliam trajiciens, Sociorum Regiorum congregationi hebdomadariæ interfuit, Boylii familiaritate usus. Inde redux, *Collegium Experimentale Physico-Mechanicum* aperuit, primusque rerum harum pulcherrimarum in urbe nostra Auctor & evulgator exstitit. *Professor* mox *Mathematum* constitutus, præcipuos Auctores & sibi Legit, & Fratri aliisque explicare cœpit, unaque docendo ac meditando sic profecit ipse, ut jam interioris Geometriæ adyta non tantùm brevi recluderet ac præstantissima tam veterum quàm Recentiorum inventa sibi plana perspectaque redderet, verùm etiam propriis inventis scientiam quotidie magis magisque locupletaret, ac perficeret. Ejus enim operâ incrementum illud brevi cepit Geometria, quod antehac nondum habuit, dum novas subinde Artis regulas novaque principia eruit, plurimasque quæstiones aut nulli Geometrarum tentatas aut tentatas quidem, sed impervias, solvit, ut in *Ephemeridibus Gall.* & *Actis Erudit. Lipsiensibus* videre est, ex parte: reliqua enim etiamnum pressa latent. Inter cætera, porro *novam rationem metiendi nubium altitudines & ponderandi aëris sub aqua adinvenit, paralogismum in illo ponderando per vesicam commissum simul ostendens, Centrum Oscillationis ex natura Vectis demonstravit.* Problemata illustria, *de quadrisectione Trianguli Scaleni per duas normales rectas de minimo crepusculo determinando, de assignanda portione superficiei Sphæricæ æquali dato cuivis plano, de supputanda resistentia corporum motorum in fluido & fluidorum contrà actione in solida*, aliaque plura soluta dedit. *Radii visualis per medium inæqualiter densum transeuntis*, *reliquæ verò infiniti curvaturas* primus exhibuit, indeque regulas *ad artem Nauticam* utilissimas confecit; *Curvam Elasticam*, *it. Accessus & Recessus æquabilis ad punctum datum*, lineam magno Geometræ Leibnitio tantopere desideratam) solus reperit. *Rectificationem illam adeo simplicem inter Lineas & Causticas*, maximi momenti inventum indeque *Spiræ mirabilis mirandas proprietates* primus detexit: & *Methodi Tangentium inversæ*; nec non *Serierum infinitarum* artificium plurimum promovit, novasque quasdam dedit. Nunc in adornanda *Editione Geometriæ Cartesianæ* & Notis ad illam, versatur. *Artem* quoque *Conjectandi* meditatur, ubi ratiocinia in ludis aleæ ad moralia, civilia & œconomica applicare docet, solutô cum in finem singulari quodam Problemate, quod tum utilitatis amplitudine, tum inventionis difficultate ipsi Circuli Tetragonismo longè præponit.

BERNOULLI Johannes, Jacobi Frater natus ultimô anni 1667. die 27. Julii, post stadium Philosophicum feliciter decursum studium Medicum tanquam suum ἔργον complexus fuit: Interea temporis ad imitationem Fratris *universam Mathesin*, ceu studium utilissimum ad Medicinam, diligenter & quem optârat successu excoluit, ubi *sex priorum Elementorum Euclidearum* Explicatorem & posteà Instigatorem habuit Fratrem. Propriô verò marte non solùm omnes partes vulgaris Geometriæ per continuam lectionem librorum sibi familiares reddidit, sed brevi ultra illius pomœria provectus interioris Matheseos mysteria detegere novaque Eruditorum inventa novis inventis ditare cœpit: quotidie sermocinando cum Fratre alter alteri fuit incitamento & auxilio suaque inventa sibi mutuo adaperuerunt, ita ut quasi certatim problemata difficiliora proponere & vicissim proposita resolvere nunquam acquieverint; Et hôc modô clarus clarum trudebat: sub hoc tempus cùm specimen novi calculi, *differentialis* dicti à Celeb. Leibnitio in *Actis Lipsiens.* publicaretur, hoc ipsi ansam dedit penitius rimandi *profundioris Geometriæ* latibula, quod adeo feliciter cessit, ut ejusdem calculi Leibnitiani inversum detexerit, quem novô nomine nunc passim usitatô *integralem* insignivit, cujus egregium specimen & primum quasi juventutis fructum edidit in *Act. Erud. Lips.* per enodationem celeberrimi simul & difficillimi problematis *catenarii* vel *funicularii*, quod à longis retro annis Galilæo præstantissimisque Geometris tentatum quidem sed irresolutum manebat. Absolutô studiô Medicô quinquennali & conscriptâ priùs dissertatione de *Effervescentia & fermentatione* cum adnexa inventione *Mobilis perpetui* purè artificialis quæ etiam benignos approbatores habuit inter subtilissimos Mathematicos, peregrinationem suam literariam aggressus iter fecit Genevam, ubi postquam aliquandiu commoratus & celebriorum qui ibi sunt Virorum notitiam nactus, abhinc profectus est in Galliam, in qua studii sui Mathematici non paucos æstimatores sibi conciliavit, siquidem præcipui Galliæ Mathematici præsertim Academiæ scientiarum Regiæ Parisiensis ejus amicitiam & necessitudinem ambire non dedignati fuerunt: Auctorem notissimum *scrutinii veritatis* Malebrancium sibi amicissimum habuit, & congregationibus apud illum haberi solitis hebdomadatim interfuit; ubi primùm Illustris Marchionis Hospitalii à Majoribus totô Orbe clari amicitiam & summam benevolentiam impetravit, qui inter omnium totius Galliæ Mathematicorum ob multijugam quâ pollet in Mathesi notitiam facilè Princeps, eò tamen humilitatis processit ut Cl. *Bernoullium* in Præceptorem suum adoptare illiusque Informatione in interiori Geometriâ (de qua prius in Galliâ nihil cogitabat) uti non hæsitârit, qui propterea in Marchionis privatos usus lectiones alternis diebus componebat, quæ cùm ibi principia calculi *differentialium & integralium* fusius explicata dederit in justum volumen ad prælum omnino paratum excreverunt. Tum temporis nomen suum non incelebre reddidit per plurima inventa, quæ partim publicavit in *diario Parisiensi* & *Actis Erud. Lipsiens.* alibique, partim verò & quidem pleraque adhucdum suppressa asservat: durante peregrinatione invenit modum *calculandi curvas causticas* per vulgarem Geometriam Cartesianam, *series Leibnitianas* quadraturis spatiorum & irrationalitatibus numerorum explicandis inservientes penitus perscrutatus est: *Determinationem minimi Crepusculi* (cui anteà Frater diu insudaverat) primus exhibuit. *Curvaturam radii solaris* vel *visivi medium inæqualiter penetrantis* primus consideravit, ejusque generalem solutionem dedit; *Ænigma Florentinum* aliaque problemata celebria *de curvatura veli, de Evolutis, de Liochronis, de cycloidalibus, de curva æquabilis descensûs aliisque* vel inveniendis vel quadrandis vel rectificandis resolvit: *Identitatem spiralis logarithmicæ cum suâ evolutâ* nunquam antehac cognitam, ex qua omnes cæteræ illius proprietates emergunt primus detexit: Hæc & alia non mediocrem ipsi in Gallia compararunt famam, ita ut nisi Religio & calamitas temporis obstitisset facile in Academiam scientiarum Regiam cooptatus fuisset. Post reditum in Patriam non cessat commercium literarium fovere cum præstantissimis Mathematicis, ac subinde nova inventa publicare, quæ à viris doctis cum applausu recipiuntur, quippe qui benignas suas approbationes publicè proferre haud gravantur: Ex quo peregrinationem absolvit, novam speciem calculi, quem *percurrentem* vocat, adinvenit, cujus beneficiô problemata hactenus non considerata resolvuntur, quæ aliàs per methodos vulgares nullas solutiones admitterent; Hujus calculi fundamenta & principia, si ipsi vitam Deus vires concesserit, publici juris faciet. Vocationem extraneam non ita pridem oblatam certis de causis recusavit, & pauló pòst à Magistratu Basil. in *Geometram Publicum* unanimiter electus est. Nuperrimè dissertationem conscripsit inauguralem de *motu musculorum*, ubi omnia mechanicè explicantur & dein gradum Doctoratus in arte Apollinea solemniter impetravit.

BEROA, oppid. Thessaliæ, Cicer. *in Pisonem.*

BEROALDUS, Frisiorum Rex à Dagoberto Ultrajecti, conditore victus, A. C. 626.

BEROALDUS Matthæus, vide *Matthæus*.

BEROALDUS Philippus, vide *Philippus*.

BERODACH, Rex Babylon. 2 Reg. c. 20. v. 12. qui Esai. c. 39. v. 1. dicitur *Merodach*.

BEROE, anus Epidauria, & nutrix Semeles, cui se Juno assimulavit, cùm pellici persuadere vellet, ut muneris locò à Jove peteret, ut talis tantusque secum rem haberet, qualis quantusque solebat cum uxore. Ovid. *Met. l.* 3. *v.* 278.

Ipsaque erat Beroë Semeles Epidauria nutrix.

Item Dorycli uxor. Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 650.

Fit Beroë Ismarii conjux longæva Dorycli.

Item Nympha Peni, filia Oceani, soror Cliûs. Virg. *l.* 4. *Georg. v.* 341.

Clioque & Beroë soror Oceanitides ambæ,
Ambæ auro, pictis incinctæ pellibus ambæ.

Nic. Lloydius.

BEROEA, urbs Macedoniæ prope Ludiam fluv. à Pherone conditore dicta, mutato ph. in b. vel è Beroea filia Beretis, qui Macedonis filius fuit. Hujus meminit B. Lucas Actor. c. 17. v. 10. *Veria* hodie, teste *Sophiano*. Sic enim Græculi hodierni pronunciant. *Boor* Turcis, uti author est *Leunclavius*. Lucian. *in Asino*, Ἐξελεύσθαι ἐς πόλιν Μακεδονίας Βέροιαν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον. Item Syriæ urbs à Seleuco Nicanore Rege Syriæ & Babyloniæ condita. Aliàs *Beroë*, & *Berrhaa*. *Steph. Gyllius* & Chomiates *Aleppo*, vel *Chalepolim* vocant. Ad Marsyam fluv. Emporium celebre, cum innumeris incolis, maximè Europæis, qui eò ob mercimonia conveniunt. Habet in circuitu 8 milliar. Castrum munitum & 3. suburbia. Aliis autem *Alep* est Hierapolis. Populi. *Beroeenses*. *Idem*.

BEROLASIS, apud Car. du Fresne in *Epistola* Johannis VIII. cujus hic titulus; *Omnibus Episcopis Cajetam, Neapolim, Capuam,* Berolasim, *& Amalfim, Beneventum & Salernum incolentibus*: locus est in veter. Capua ad S. Stephanum, vulgari nuncupatione hodieque dictus *li Vorlasci*, Anonymo Casinensi *Berelais*, Heremperto *Berelasis*, Latinè loquentibus *Amphitheatrum*. Neque mirum, si Episcopus in veter. Capua constitutus *Suricorum* vel *Berelasis* nuncupabatur, cùm illis in vicis insigniores Ecclesiæ essent. Vide eundem Johannem *Ep.* 265. & Ughellum in *Episcopis Capuanis*.

BEROMI, civitas. 2 Sam. c. 23. v. 31. quæ 1. Paral. c. 11. v. 33. dicitur *Bauramites*, Latinè *filius caloris*, vel *indignationis*, aut *puteus*, sive *frumentum indignationis*, vel *fugiens aquam*.

BERONES, populi sub Celtiberis, inter Autrigones, Caristos & Pelendones, juxta Iberum fluv. ubi nunc pars Rigoviæ provinc. Eorum primaria erat Tritium, nunc *Trejo* quibusdam & eorum vestigium in oppid. *Briones*, ad Iberum fluv. ubi recipit Tironem amnem. 6. leuc. à Dominicopoli in Boream.

BERONICE, vide *Berenice*. It. *Bernice*.

BERONICES Portus, *Tab. Peutingeriana*: *A Copto Bernicide portum Phœnice* XXII. *Affrodites*, XXIIII. *Didymos*, XX. *Compasin* XXV. *Dios* XXII. *Xeron* XXIIII. *Philacon* XXIIII. *Apollonos* XXIIII. *Cabau* XXVII. *Cenon nidroma* XXIIII. *Pernicide portum* XXII. Lege, *Beronice portum*. Sed ita fortè tum appellârunt. *Beronice* dicitur in aliis Tabulis: prope quam mansio, ubi aquabantur, *novum Hydreum Plinio*, Græcè καινὸν ὕδρευμα, quod *Cenon Nidroma* corruptè in Tab. præfata. In *Itiner*. Antonii Augusti, *Canon Hydreuma M. P.* XXVII. *Beronicen M. P.* XVIII &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1184. ut & in voce *Berenice*.

BEROSUS, Græce Βηρωσσὸς, Chaldæus, Beli Sacerdos, Historicus. De ætate ejus non convenit inter omnes. Mosi æqualem statui à nonullis ait Caspar Barthius *Adv. l.* 51. *c.* 7. quam sententiam jure, ut ineptissimam, damnat. Claudius Verderius *suâ in Annianum Berosum censurâ*, vixisse ait paulo ante principatum Alex. Magni. Hoc unde astrui possit, non video, sed tamen Alexandri ætate vixisse, lego apud Tatianum, *oratione adversus Gentes*. Verùm addit idem Tatianus, eum Historiam suam dicâsse Antiocho Soteri, qui tertius fuit ab Alexandro. Meminêre ejus plurimi veterum, eosque inter Vitruvius *l.* 9. *c.* 9. Tertul. *in Apol. c.* 19. & Scriptor Chronici Alexandrini, *p.* 48. Vide Euseb. *de Præparat. Evang. l.* 10. *p.* 289. edit. R. Stephani. Hieron. *Esaj. l.* 37. Genebr. *l.* 2. *Chron*. Condidit *Babylonica*, sive *Chaldaica tribus libris*, promiscuè enim his nominibus utuntur veteres. Nec res solùm Assyrias, seu Chaldæas, sed etiam Medicas libris istis complexus fuit. Agathias *l.* 2. ubi numeratur cum Athenocle & Simacho τοῖς τὰ ἀρχαιότατα τῶν Ἀσσυρίων τε καὶ Μήδων ἀναγεγραφόσιν. Ex eo opere, præclara quædam fragmenta conservavit nobis Flavius Josephus *l.* 1. *contra Apionem*, quorum aliqua luculentis notis illustrat Jos. Scal. *in Append. operis de Emend. Temp.* Habemus & aliud fragmentum apud eundem Josephum *l.* 1. *Antiquit. c.* 5. Sed Annii Berosus ejusdem est farinæ, ac sunt ejus *Megasthenes* & *Archilochus*; ut insanum sit, velle ex quisquiliis istis ac nugis mendacibus metiri magnum illum Berosum, *cui ob divinas prædictiones, Athenienses publicè in gymnasio statuam inauratâ linguâ posuêre*, ut auctor est Plin. *l.* 7. *c.* 37. Et tamen, quod mirère, Vir. Cl. Dionys. Gothofredus *præfatione suâ in Antiquæ Hist. authores*, Historiarum studiosos cognitionem earum haurire jubet, non ex decima, ut ait, lacuna, sed ex illo Annii Beroso, Manethone & Metasthene. Vide Voss. *Hist. Græc. l.* 1. *c.* 13. Ut & Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* XVII. Ubi in vetustatem Artis Astrologicæ inquirens, Epigenis *Berosi* ac Critodemi meminit, ex *Plinio l.* 7. *c.* 56. ac *Berosum* annô Nabonassari 480. annô 56. post mortem Alexandri M. floruisse, docet. Addo, quòd Horologium idem invenisse, traditur Vitruvio; nempe tale, cujusmodi Astrologi veteres in suis ratiociniis putandis utebantur, quæ diebus tantùm æquinoctialibus duodecim partes ostendebant. Ipse enim Γενεθλιαλογίαν Græcos docuisse primus fertur. Alii tamen Horologium intelligunt, qualia, post horarum nomen & usum vulgatum, in notitiam venêre. Sed hac de re plura dicemus infrà, ubi de Veterum *Gnomonice*, *Horologiis*, alibique passim. Uti autem Berosus Sacerdos fuit Beli & Propheta seu vates; ita filiam quoque habuit fatidicam, *Sabbam* nomine, quam in Sibyllarum numerum à quibusdam relatam esse, meminit Pausan. *in Phocicis*, ἐπὶ δὲ Ἑβραίοις τοῖς ὑπὲρ τῆς Παλαιστίνης γυνὴ χρησμολόγος, ὄνομα δὲ αὐτῇ Σάββη, Βηρώσου δὲ εἶναι πατρὸς καὶ Ἐρυμάνθης μητρός φασι Σάββην οἱ δὲ αὐτὴν Βαβυλωνίαν, ἕτεροι δὲ Σίβυλλαν καλοῦσιν Αἰγυπτίαν. *Apud Hebræos supra Palæstinam mulier divinatrix memoratur, nomine Sabba, Berosi & Erymanthes filia. Quam alii Babyloniam, alii Ægyptiam vocant Sibyllam.* Vide infrà in voce *Sabba* & plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin. p.* 647. & *seqq.*

BEROSUS, collis Taurorum tres habens fontes sine remedio, & sine dolore mortiferos. Plin. *l.* 2. *c.* 103.

BEROTH, una mansionum filiorum Israël, in deserto. Item civitas Heveorum, Jos. c. 9. v. 17. non longè ab Hai. Item nomen urbis. 2 Sam. c. 8. v. 8. Latinè *putei*, sive *explanationes*, aut *in luminibus*.

BEROTHEA, terminus terræ Israëliticæ. Ezech. c. 47. v. 16.

BEROTHI, civitas Galilææ superioris, in tribu Nephthalim sita inter Cedes, Nephthalim, & Aquas Merom.

BERRAMOTH, aliàs BERCAMETH civitas, Jos. c. 19. v. 27.

BERRESA, oppid. Æthiopiæ. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

BERRETUS Petrus, vide *Petrus*.

BERROERII, Italis *Berrovieri*, occurrunt non semel apud Rollandinum *l.* 8. *c.* 1. 2. 3. & *l.* 10. *c.* 6. Vulgò *Birri* seu *Sbirri*. Vide Joh. quoque Villaneum *l.* 7. *c.* 79. laudatum præfato *Glossarii* Auctori.

BERSA, Rex Gomorrhæ, Gen. c. 14. v. 2.

BERSA, in *Charta* Spelmanno laudata, *Intra bersas forestæ*, crates vimineæ sunt, seu sepes ex palis vel ramis grandioribus contextæ, quibus silvæ vel pali undique incinguntur, ut nullus cervis cæterisque feris ad egressum pateat aditus. A cujusmodi cratibus mansisse infantium cunis nomen apud Gallos, diximus suprà, in voce *Berceolum*. Hinc *bersare* seu *birsare*, pro *venari* seu intra *bersas* forestæ venationem exercere: quod Watsius à German. *birsen* h. e. *telò configere*, deducit. Venatores enim in sylvis ejusmodi sepibus cinctis damas cervosque telis configere ac perimere solent. Neque certè aliunde accersenda vocis Italicæ *Bersaglio* origo, quæ *album* seu *scopum*, ad quem sagittatores suas emittunt sagittas, significat, apud Dantem in *Parad. Cant.* 26. & Matthæum Villaneum *l.* 6. *c.* 72. metaphorâ nempe à Venatoribus deductâ, qui *bersando* spicula sua in feras contorquent ac dirigunt. Indidem *Bersaru*, de quibus suô locô diximus. Latini *Fermidarium* dixêre, de qua voce vide suô locô.

BERSABE, aliàs BERSABEE, & BERSABE, civitas quæ terminus est superioris Galilææ, & initium inferioris Galilææ, in tribu Zabulon.

BERSABEA, vide *Bethsheba*.

BERSABEE, vide *Beersheba*. *Hesych.* Βηρσαβεὲ, μήτηρ Σολομῶντος, καὶ τόπος ἀγρὸς ἐν ὁρίοις τῆς Παλαιστίνης.

BERSABEE, i. e. *puteus juramenti*, sive *puteus saturitatis*, aut *puteus septem aquarum*, urbs tribus Judæ, sita tamen intra limites Simeonis, contigua deserto magno, terminus regni Judaici versùs Meridiem viginti milliaribus ab Hebron, vergens ad Austrum, in regione Geraritica, à Gaza quatuor milliaribus distans. Hieronymi tempore fuit grandis vicus, eratque in ea positum Romanorum militum præsidium. Gen. c. 21. v. 14. Jos. c. 19. v. 2. Amos. c. 5. v. 5. Vide Joseph. *Jud. Ant. l.* 8. *c.* 13.

BERSABORA, urbs populosa, ampla, & munitissima. *Zosimus*. *Pyrisaboram* vocat eam *Amm. Marcellin.* circa Naarmalcham amnem sita est.

BERSANE, vidua ab Alex. Magno adamata. *Diodor. Sic.*

BERSARII, & BEVERARII, Ministeriales inferiores, in Aula Caroli M. de quibus vide Hincmarum Archiepiscop. *Ep.* 3. *c.* 17. Quidam *Bersarios* pro *Bestiariis* accipiunt, qui in Amphitheatris cum bestiis colluctari soliti. *Spelmannus* verò sub Venatoribus illos reponit, & quidem propriè iis, qui lupos insequuntur: per *Beverarios* autem illos intelligit, qui Castorem, ubique gentium *Bever* nuncupatum, insequuntur. Sic & Scholiastes Juvenalis *Sat.* 12. Castorem *Bebrum* vocat.

BERSILIA, Sarmatiæ Europææ regio. *Hist. Miscell. l.* 19.

BERSIMA, Mesopotamiæ urbs. *Ptol.*

BERSINUM, vel BELSINUM, Gall. urbs, 12. mill. pass. à Lugduno distans. *Antonin.*

BERSIUS Marcus, Roschachiensis de lacu Acronio, Pastor ad D. Leonhardi, Basileæ, renascenti ibi Evangelio interfuit, adolescentique annis 43. continuis præfuit, in ætate quoque decrepita, ob singulare docendi donum, omnibus gratus. Obiit A. C. 1566. ætat. 83. Vide Urstis. *Epit. Hist. Basil. c.* 12.

Suggessi cupidis divini pabula verbi,
Eloquiô extremam gratus adusque nivem.

BERSMANNUS Gregorius, vide *Gregorius*.

BERTA, Besamiæ region. in Macedonia urbs. *Ptol.*

BERTA, seu BERTACCIOLA, nomen carrocii, quod Cremonenses instituerunt, quodque sic appellârunt in honorem Berthæ Augustæ, Henrici Imperatoris uxoris, cujus intercessione usum ejus una cum libertate, sunt adepti, A. C. 1087. Quid autem *Carrocium* sit, vide apud Anton. Campum *descr. Cremonæ* & infrà *suô locô*.

BERTALDUS Johannes, vide *Johannes*.

BERTARIDUS, vel PERTARIDUS, Langobardorum in Italia Rex X. Aripertum patrem excepit: quia verò ipsi cum fratribus non convenire poterat, Grimoaldus ipsum regnô expulit, bienniô pòst, & in regno mortuus est successore fil. Garibaldô. Jam verò reversus ab exilio *Bertaridus*, hôc summotô pristinum culmen recuperavit, mortuus A. C. 691. regni ante Grimoaldum 2. post Garibaldum 18. Fuit autem in fide orthodoxus. Eum excepit fil. Cunibertus.

Pau-

Paulus Diac. *Langobard. l. 4. c. 53. & l. 5. c. 33.* Vide etiam *Perthero.*

BERTHA, cognomine *magnipes*, filia Cariberti, Comitis Laudunensis. Uxor Pipini brevis, Galliæ Regis, ex eo mater Carlomanni, Caroli M. Pipini, Ægidii, utriusque filiarum. Mezeray, *in Pipino brevi.*

BERTHA, filia Pipini, uxor Milonis, Comitis Andegavensis, qui pater Rolandi erat. Item filia Caroli M. uxor Comitis Angilberti. Item, filia Desiderii, Longobard. Regis uxor Carlomanni. Item soror Rodolphi Ignavi, Burgundiæ Regis uxor Odonis I. Comitis Carnutensis primò, dein Roberti Galliæ Regis A. C. 1003. quam à Gregorio V. coactus est dimittere, ob nimis propinquum cognationis gradum. Item, mater Hugonis III. Regis Arelati Lucæ sepulta, ubi ejus monumentum hodieque visitur.

BERTHA, uxor Adelberti Marchionis Lucæ, post mortem mariti turbas movens, à Berengario Italiæ Rege in ordinem redacta est, A. C. 917. Sigon. *l. 6.*

BERTHA, Balduini Comitis Hollandiæ uxor, quam Philippus Rex Francorum duxit, &c.

BERTHIERUS, Magister Palatii, in Neustria, sub Theodorico I. ob sævitiam à suis cæsus. *Mezeray.*

BERTHOLDUS, Princeps Hennebergicus: pater Magaretæ, quæ Johanni Comiti Hallerano, avo Friderici I. Electoris Brandeburgici, nupta, Heldburgum, Hilperhusam & Eisfeldam, dotis loco, ei attulit. Idem nomen Johannis quoque fratri fuit, Episcopo Aichstatensi & Cancellario Ludovici bavari Imperator. &c. Vide & *Bertholdus.*

BERTHOLDUS, vel BERNOLDUS, presbyter Constantiensis, continuavit *Chronicon Hermanni Contracti*, ab A. C. 1054. usque ad 64. addiditque Historiam sui temporis, usque ad A. C. 1100. Baron. *in hoc anno.* Bellarmin. *de Scriptor. Eccl.* Gretserus, tomo 2.

BERTHOLDUS, Livoniæ Episcopus, Menardi successor, Barbaros non verbô & exemplis, sed vi ac armis ad fidem compellere conatus, ab iis trucidatus est. Ei successit Albertus, qui Templarios ad propagationem fidei advocavit, circa A. C. 1200.

BERTHOLDUS de Rorbach, Beguardorum deliria secutus, exustus est, A. C. 1359. Spicæ.

BERTHOLDUS Schwartz, Franciscanus, Friburgô Brisgoiæ oriundus, pulveris pyrii & tuborum ignivomorum auctor. Vide *Anckluzen.*

BERTHOLDUS, vide *Berchtoldus.*

BERTINUM, urbs Marchiæ Brandenburgensis. *Munster.*

BERTINUS Georgius, vide *Georgius.*

BERTISCAS, Macedoniæ mons. *Ptol.*

BERTISUM, Thraciæ oppid. *Procopius.*

BERTIUS Petrus, Flander, divulgavit A. C. 1601. *tabulas Geographicas* contractas, atque auctiores & emendatiores, A. C. 1616. cum Germanicarum rerum libris. A. C. 1625. emisit Parisiis *breviarium orbis terrarum.* A. C. 1630. *Ptolemæi Geographicam* Græcè Latinéque edidit emendatius, variosque adjunxit Geographos veteres: à Ludovico XIII. regius Geographiæ Professor factus. Vide & *Petrus.*

BERTOALDUS, Magister palatii, sub Clotario II. fraude Brunchildis in Neustriam missus, ut sibi dilectum Protadem in ejus locum surrogaret, ibi tributa exacturus occiditur. *Hist.* Gall. *in Clot. 2.*

BERTOLGADA, oppid. Bavariæ inferioris in ditione Salisburgensi, ad amnem *Alzum*, 3. leuc. à Salisburgo.

BERTRADA, filia Comitis Simonis Montfortii, Fulconis uxor, quam illô adhuc vivente thoro sibi copulavit posteà Philippus Francorum Rex: Mater 2. *filiorum & filiæ. Mezeray.*

BERTRAMUS Bonaventura Cornelius, Picto Thoarsensis, nobilissimô Tremolliorum oppidô natus, Hebraicæ Linguæ, & Juris peritissimus, Angeli Caninii & Hadr. Turnebi discipulus, turbis intestinis pulsus Genevam venit, ibique S. Linguam publicè docuit; Auctor versionis Bibliorum, quæ Genevæ prodiit A. C. 1588. Bezæ, Faji, Jacquemotii & Goulardi operâ adjutus. Inde Francothalium delatus: ibi edidit *Lucubrationes Francothalenses.* Tandem Lausannam vocatus, docuit ibidem, defunctus A. C. 1594. ætat. climactericô. Eidem auctore prodiit *Gramm. Hebraico-Arabica.* Vide *Elogia* Anton. Teissier vol. 1. Fuit, ut hoc addam, *Vir Judaicarum antiquitatum callentissimus*, Riveto: *Limatissimus scriptor* Dilherro. Ejus extant *Lucubrationes in varios V. T. libros*, quas cum *Francothalensibus ejus Lucubrationibus*, Spiræ editis A. C. 1610. easdem quidem volunt: & *Commentarius de Politica Judaica*, Genevæ A. C. 1577. *Qui solus libellus, Auctoris dotes satis superque exaggerat.* L'Empereur *de Republ. Judaica in Præf.*

BERTRANDUS de Guesclin, Brito, Connestabilis Gall. sub Johanne & Carolo V. Ducem Lancastriæ obsidionem Rhedonum solvere coëgit. Anglos plurimis locis exuit, hinc Ducatu Longavillano donatus. Dein suppetias profectus Comiti Blesensi contra Comitem Montfortium, in prælio Auraicensi captus est. Inde liber, in Hispania Henrico præstô fuit, contra Petrum Crudelem, qui Blancam Borboniam, uxorem suam, neci dederat. Iterum captus in pugna Navarretana, A. C. 1367. Liberatus, eundem Petrum 4. prælio vicit, redux in Galliam Conestabilis factus, rebus contra Anglos præclarè gestis, in Arvernia, obiit, A. C. 1380. ætat. 66. In fano Dionysii sepultus, ubi lampas ejus inextinguibilis. Histor. Gall. *in Carolo V.* Castelet. *in vita ejus.*

BERTRANDUS Johannes, vide *Johannes.*

BERTRANDUS Petrus, vide *Petrus.*

BERTRUTIUS Nicolaus, vide *Nicolaus.*

BERTULPHUS, Merciorum Rex, ab Egberto Anglorum Rege domitus.

BERVALDIA, urbecula novæ Marchiæ Brandeburgicæ nota fœdere inter Reges Franciæ & Sueciæ, Principesque Germaniæ inito, A. C. 1631. Juxta Ilagunum, sub Electore Brandeburgico.

BERUBIUM, vel BERUVIUM, promontor. Albionis. *Ptol. Dunsby head*, ut tradit *Buchananus*. *Dion. Hectors Boetio*, promontor. Scotiæ in ora orientali. *Bacaracdo* maximè in Boream extensum contra Orcades. Nunc *Dungesbyhead*, in Cathanesia regione.

BERVICHILO, vide *Vetus Chilo.*

BERULEI villa, vulgo *Bruveil*, memoratur in literis A. C. 769. in pago Vabrensi, in Comitatu Virdunensi, super fluvium Senode. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BERULLUS Petrus, Congregationis *de l'Oratoire*, fundator A. C. 1611. Mariam de Medicis cum filio Ludovic. XIII. reconciliavit, Romam ab hoc missus, dein in Hispania purpuram ab Urbano VIII. accepit, A. C. 1627. Varia scripsit, obiit A. C. 1629. Habert de Cerisy, Dom. Darrechi & P. Bourgoin, *in ejus vita.* Sammarth. *in Gall. Christ. l. 4. p. 920. &c.*

BERUNA, Italiæ civitas. *Steph.* quæ posteà *Verona.*

BERUS Oswaldus, Medicus Basiliensis seculô præteritô, vide *Oswaldus.*

BERWICUM, urbs Angl. ad ostium Tuedæ fluv. in Northumbria, olim fuit in Marchia provinc. Scotiæ. Sedes Regni proprii quondam, Inter 7. enim Anglo-Saxonum regna, numerô quartum, East-Saxonum videlicet, quod fundatum est ab Ina A. C. 547. subdivisum posteà est, in Regnum *Deira* & *Bernicia* seu *Bernicia*: quorum illi nomen fuit ab urbe cognomine, hodie *Durham*, isti ab urbe *Berwico.* Unde vitiosè Regnum hoc *Brenecam* appellari à nonnullis, notat *Hornius*, cùm omninò *Berwicum* dicendum sit, quemadmodum illud perpetuò appellat Joh. Major in *Histor. Scotorum.* Fuit autem sub Rege proprio, usque ad A. C. 800. quô sub Rege West-Saxonum Egberto, septem Saxonum Regna in unum coaluerunt, quod *Angliam* inposterum appellari primus hic Rex voluit. Vide Hornium *Orb. Imper. p. 313. & 314.*

BERYLLUS, vide *Berillus.*

BERYLLUS, Græcè Βήρυλλος, octavô locô numeratur inter 12. fundamenta Novæ Hierosolymæ, quæ singula singulis gemmis constabant, Apocalyps. c. 21. v. 20. Gemma est viriditate similis smaragdo, unde ejusdem naturæ cum smaragdo multis visa, sed pallidior ejus viror est. Glauci nempe sunt berylli, sicut mare parum virides: at smaragdi herbaceam præferunt viriditatem & austeram. Hinc *Beryllus* Salmasio gemma videtur, quam *Catti oculum*, Galli *oeil de chat*, hodie appellant; *glaucam* namque Beryllum omnes Veteres vocant eam, quæ probatissima sit, qui color felineorum oculorum proprius. Alii verò *aquam marinam* appellari malunt Veterum beryllum: quamvis smaragdo etiam maris viriditatem Veteres vindicent. Sed de *Beryllo* Solinum audiamus, c. 52. *Beryllos in sexangulas formas Indi atterunt, ut hebetem coloris lenitatem angulorum repercussu excitent ad vigorem: Beryllorum genus dividitur in species multifariam: eximii intervirente glauci & cærulii temperamentô, quandam præferunt puri maris gratiam. Infra hos sunt chrysoberylli, qui languidius micantes, nube aureâ circumfunduntur. Chrysoprasos quoque ex auro & porraceo mixtam lucem trahentes, æquè beryllorum generi adjudicaverunt. Hyacinthizontas solinet qui hyacinthos propriè referant & ipsos probant: eos vero qui crystallo similes capillamentis intercurrentibus obscurantur, hoc enim vitio illarum nomen est, scientissimi lapidum plebi dederunt. Indici Reges hoc genus gemmas in longissimos cylindros amant fingere, eosque perforatos elephantorum setis suspendunt, ac monilia habent, aut ex utroque capite inserunt aureos umbilicos, ut macrotem faciant ad nitelam incendant pinguiorem, quò per industriam metallô hinc inde additô fulgentiorem trahant lucem.* Plinius inter *beryllos hyacinthizontes* & eos, qui crystallo similes sunt, alia quædam genera Solino omissa recenset, *aeroides, cerinos & oleagineos*, i. e. olei colore, *l. 37. c. 5.* At glauci optimi, ut dictum. Unde γλαυκὰς βηρύλλους Græci. *Dionys.* de Indis,

> *Ἄλλοι δ' ἰχνεύουσιν, ἐπὶ προχοῇσιν ἀναύρων,*
> *Ἠὲ βηρύλλου γλαυκὴν λίθον, ἢ ἀδάμαντα.*

Et de Assyria.

> *Καὶ μὴν καὶ χρυσοῖο φέρει χαρίεσσαν ἄωτον*
> *Ὑγρῆς βηρύλλοιο γλαυκὴν λίθον, ἥ τε χάραξιν*
> *Φύεται ἐν πέτρῃσιν ὀφιήτιδος ἔνδοθι πέτρης.*

Nempe invenitur apud Assyrios in cautibus, intra ophitem lapidem: at apud Indos in præcipitiis torrentium, quod voces illæ, προχοαῖς item ἐν προχοῇσιν ἀναύρων, sibi volunt, vide infrà, ubi de *Ophitide petra.* Quæ verò de Indis Solinus habet, sic corrigit ex Plinio Salmasius, ut dicat, Indos *beryllorum* longitudine summoperè delectatos, solos gemmarum esse prædicâsse, qui auro melius carerent; atque ob id perforatos setis elephantorum religâsse: Alios verò, Europæos nempe, seu Romani Orbis homines judicâsse, non oportere eos perforari, quorum perfecta bonitas eorum utrinque ex auro comprehendisse & cylindros ex his facere maluisse, quam gemmas, omni summa commendatio in longitudine &c. Quia porrò virides *Berylli*, hinc ad pocula insignienda translatæ; gemmas enim virides in oculandis poculis ut plurimum adhiberi consuevisse, dicemus infrà, ubi de *Smaragdo.* Hinc Juvenal. *Sat.* 5. *v.* 39.

> *——— ——— & inæquales beryllo*
> *Virro tenet phialas.*

i. e. beryllo textas, & per hoc inæquales asperitate & eminentia

rantia gemmarum. In annulo *Beryllum* gestavit Porsena Rex, habuit Catia Augustus. Diademata *beryllis* radiatum, meminit Fortunatus Poeta Christian. *Carm.* 8. &c. Plura hac de gemma vide apud Salmas. *ad Solin. p.* 567. & 1105. *et seqq.* uti de investitura *per Berylum* suo loco. Alia notio est vocis, cum *Beryllus* quoque dicitur apud *Neophytum*, ibi cum *beryllus* idem cum succino seu electro est, quod medii aevi sub nominibus appellatum esse, retro diximus.

BERYTIENSIS Colonia. Augusti beneficiis gratiosa, & (ut divus Hadrianus in quadam oratione ait) *Augustiana Colonia* dicta. Ulpianus *l.* 1. §. 1 *ff. de censib.* apud Joh. Calvinum *Lexic. Jurid.*

BERYTUS, quae à Gergesaeo, quinto filio Chanaan, ejus conditore, olim Geris dicta creditur, antiqua, insignis & robusta Phoenicia urbs est, quinque contra Aquilonem à Sidone, versùs Austrum verò à Cane fluvio tribus milliaribus distans, alto munitoque in loco sita: ab Occidente mari magnô alluitur, ab Oriente autem campestris illi adjacet regio, multis fructiferis arboribus, satis, silvis & vineis fertilis & amoena: quam fluvius quidam irrigans juxta urbem in mare labitur. Archiepiscopalis sub Patriarcha Antiocheno, cùm adhuc sub Christianis esset. Hanc Dionys. v. 911. γαῖαν ἐρατεινὴν vocat, & Geographus, sub Constantio & Constante Imperatorib. πόλιν λίαν τερπνοτάτην. Justiniani temporibus legum studiis celeberrima fuit, unde Nonnus *Dionysiacῶν l.* 41.

Βηρυτὸς βιότοιο γαληναίοιο τιθήνη.

Capta, à Balduino I. Rege Hierosolymitano A. C. 1104. Chronicon Hierosolymit. *l.* 4. *c.* 5. Sed Christianis rursus erepta est, à Saladino, cum tota Galilaea, & Hierosolyma tandem ipsa, A. C. 1187. Paul. Æmyl. *l.* 5. Blond. *dec.* 2. *l.* 6. Vide Gothofredum *ad Geographum praedictum*, & Casp. Barthium *ad Zachariam Mitylenaeum*, p. 244. Hodie vulgò *Baruthon* vocant. Hic Concilium A. C. 448. contra Ibam Episcopum Edessanorum; *Acta Concilii Chalced. Actio* 9. & 10. Civis *Berytius. Suidas*, Βηρύτιος, ὁ ἀπὸ πόλεως Βηρυτοῦ. De nomine sic *Steph.* Ἐκλήθη δὲ διὰ τὸ εὔυδρον. Βὴρ γὰρ τὸ φρέαρ φασὶν αὐτοί. Γένοιτο δ' ἂν ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ Βηρὸτ Φοίνικας ὀνομάζειν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν πόλιν, ὡς Ἑλλάδιος φησίν. En *Beryti* nominis duas origines; unam ex באר *Beer*, vel *Ber*, i. e. *puteus*, quod vocabulum commune habuêre Phoenices cum Ebraeis; alteram ex בירות *Beryth*, i. e. *robur*. Nam *Beryth*, est pro *Aberyth* ex אביר *abir*, quod validum sonat. Est etiam *Berytus*, urbs Arabiae *Diospolis* prius dicta. *Steph. Nic. Lloydius.*

BERZELLAI, qui & BARZILLAI dicitur, nomen viri divitis, qui Davidem traduxit Jordanem vide 2 Sam. *c.* 17. *v.* 27. & *c.* 19. *v.* 31. Pater item Adrielis generi Saul. 2 Sam. *c.* 21. *v.* 9. Latinè *ferreus*, vel *plus despectus*.

BESA, nomen Dei, in Abydo Ægypti urbe culti, de cujus oraculo sic Amm. Marcellin. *l.* 19. *Quoniam quidam praesentes, pars per alios, desideriorum indice missa* Scripturâ *supplicationibus expresse conceptis, consulta Numinum scitabantur, chartulae seu membranae continentes quae petebantur, post data quoque responsa interdum remanebant in Fano. Ex his aliqua ad Imperatorem malignè sunt missa* (Constantium indigitat) *qui ut erat* &c. Nempe obsignatas tradebant Consultores, vel qui ab ipsis missi consultorum vice fungebantur, tabellas, quas Sacerdotes ad adyta ferebant, atque inde responsa referebant: ubi quibus fraudibus uti sint soliti, habes apud Anton. van Dalen *de Oraculis Dissertat. II. p.* 320. & *seqq.* Nec verò solùm nomen Idoli, sed & urbis fuit in Ægypto, in regione Thebaide, quam *Antinoum* seu *Antinoopolim* Hadrianus posteà, in memoriam Antinoi appellavit, huicque novo scilicet Numini, pulsò veteri, consecravit. Retinuerunt tamen vocem etiam posteà, alterâ Graecâ relictâ, urbis incolae diu, unde fuêre, qui de duobus unum nomen componerent & oppidum istud *Bessantinoum* appellarent. Photius Patriarcha de Helladio Scriptore Ægyptio, Οὗτος, inquit, ὁ συγγραφεὺς ὁ ταῦτα συντάξάμενος, γένος μὲν Αἰγύπτιος ἦν, πόλεως δὲ τῆς Ἀντινόου, ὡς αὐτὸς ἐπιγράφει, Βησαντινόου, *Iste auctor, qui haec composuit, gente quidem Ægyptius erat, oriundus verò ex urbe Antinoo, seu ut ipse inscribit, Besantinoo*: duorum nempe Numinum appellationibus in unum conflatis, ut in *Hermeraclas*, *Hermathena Heraclammon*, *Hermammon*. *Besam* autem nomen fuisse unius ex Ægyptiorum Diis, Ammianus docet *l. c. Oppidum est Abydum, in Thebaidis parte situm extrema. Hic BESÆ Dei localiter appellati oraculum quondam futura pandebat.* Hincque, ut in aliis Deorum nominibus, sic in isto accidit, ut viri etiam illud usurparent Ægyptii. Inde erat *Besa* ille, qui sub Decio crucis Euangelium sanguine suô obsignat. Etiam ille fortè, qui veteri proverbio notatus est, Βησᾶς ὄνος: homo ob fatuitatem Alexandriae celebris, ubi Machaon fabulas suas docuit, &c. Vide Salmasium *Not. ad Æl. Spartian. in Hadriano c.* 14. & *ad Solin. p.* 71. ubi urbem illam *Abydum* primitùs dictam fuisse, in qua *Besa* θεὸς ἐγχώριος καὶ τοπικὸς colebatur, docet ex Ammiano Marcellino *l. cit.*

BESA, fons Thessaliae inter Ossam & Olympum. Strabo *l.* 8. Sed in emendatis exemplaribus legitur *Bisa*, *Bisa* est nomen tribus in agro Attico. Idem *l.* 9.

BESADÆ, Indiae extra Gangem populi. *Ptol.* qui apud eundem *Pladae* dicuntur; sic enim ille: Μεθ' ἃς ὑπὲρ τὸν Μαίανδρον Πλάδαι. Καλοῦνται δὲ οὗτοι καὶ Βησάδαι, εἰσὶ γὰρ κολοβοὶ καὶ πλατεῖς, καὶ δασεῖς, καὶ πλατυπρόσωποι, λευκοὶ μέντοι τὰς χρόας.

BESAI, nomen viri. Nehem. *c.* 7. *v.* 23. Esdr. *c.* 2. *v.* 49. i. e. *conculcatio*, vel *despectus*.

BESANTINOUM, urbs Ægypti, in Thebaide, priùs *Besa*. Vide hic *supra*.

BESANTINOUS Ibidem.

BESAR, Jazidi fil. Poeta caecus, rogatus, si Deus ei daret optionem, ut fieret quodvis animal, quid potius eligeret? Respondit *Alukab* (Arabs enim erat, i. e. *nudum*) quia degat in locis, quae feris & bestiis omnibus sint inaccessa, atque etiam ferae oves ejus excursum fugiant, apud Damirem laudatum Sam. Bocharto *Hieroz. Part. poster. l.* 1. *c.* 2.

BESARA, oppid. in Ptolemaidis confiniis situm, quod vigesimô à Gaba stadio abest. Joseph. *in vita sua*. Est in tribu Aser.

BESARO, urbs Hispaniae Baeticae, quae inter stipendiarios numeratur. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

BESBICUS, parva insula circa Cyzicum. *Steph.*

BESBRIA, amnis Gall. in Bojis, qui ex Monmorillone ortus, castrum & oppid. *la Palice*, perluit, & dein ad Borbonium in Ligerim cadit: *la Besbre*.

BESCA lingua, memoratur in *Itinerar.* Hierosolym. Antonini Monachi: *Monasterium, in quo tres sunt Abbates scientes linguam Syram, Graecam, Ægyptiacam & Bescam*, apud Car. du Fresne *Glossar.*

BESCIA, urbs Ausonum. *Steph. Ambr. Leo* putat eam in Samnio fuisse, sed eâ deletâ, civium reliquias transmigrâsse in locum propinquum, & oppidum condidisse, quod hodiè *Vesciano* vocatur. Est autem hoc oppidum in confiniis Hirpinorum, & Campanorum, prope Nolam.

BESECATH, civitas in tribu Judae, 2. Reg. *c.* 22. *v.* 1. quae & *Bascath* dicitur. Latinè *massa*, sive *inflatio*, aut *in angustia*, vel *in effusione*.

BESELAM, nomen viri. Esdr. *c.* 4. *v.* 7. Latinè *in pace vel in retributione*, *sive decoctio eorum*.

BESELEEL, qui & BEZALEEL, filius Uri, divinitùs instructus donis ad fabricandam Arcam foederis ejusque requisita necessaria. Exod. *c.* 31. *v.* 2. Joseph. *Ant. Jud. l.* 3. *c.* 4. 5. Latinè *in umbra Dei*.

BESIDIÆ, Brutiorum oppid. Liv. *l.* 30. *c.* 19. *Gabr. Barrius* putat idem à *Stephano Bescia* dici & hodiè *Besciano*. Nunc *Bisinianum*, urbs est in colle, cum arce, ad Cosilum fluv. qui paulo infrà in Crathim cadit. Paucis constat incolis. 15. milliar. à mari Tirrheno. Quibusdam *Dedisiae*. *Baudrand.*

BESINGITIS, Regio Indiae, extra Gangem, ubi nunc regnum Peguanum. Ejus primaria erat Besynga urbs, quae nunc à multis *Pegu* creditur.

BESIPPO, vel BÆSSIPO, Hispaniae Baeticae portus, & oppid. non procul à Mellaria urbe, patria Pomponii Melae, ut ipse testatur *l.* 2. *c.* 6. Aliis est *Vegel*, oppidul. Andalusiae, prope oram littoralem paucorum incolarum. Prope Conilium.

BESODIA, nomen viri. Nehem. *c.* 3. *v.* 6. Latinè *in secreto vel in consilio Domini*.

BESOR, nomen torrentis in regione Palaestinorum. 1. Sam. *c.* 30. *v.* 9. Latinè *Euangelizatio*, *sive incarnatio*, *aut in bove*, *vel in muro*.

BESSA, civitas Phocidis. Item arx in Peloponneso. *Strab.* Item urbs Locrorum, quae & *Besa*. *Steph.*

BESSALE seu BESSALIS later, Graecis recentioribus Βήσαλον, Plinio & Vitruvio *later didoros*, quia mensuram habet *bessis*, i. e. duos pedis trientes. Nempe lateres per palmos olim dimetiebantur, & lapidem δίδωρον, τρίδωρον, τετράδωρον ac πεντάδωρον, dicebant, à *duobus*, *tribus*, *quatuor* & *quinque palmis*. Pes autem trium palmorum est; unde Βήσαλον à Graecis recentioribus primò pro *bessali latere*. Sed & deinde pro quovis latere est usurpatum. Tzetzes *Chiliad.* 9. *Histor.* 275.

Ὀπτὰς δὲ πλίνθους γίνωσκε τὰ βήσαλα καλοῦμεν.
Τὸ Βαβυλῶνος κτίσμα γὰρ ὑπῆρχεν ἐκ βησάλων.
Coctum autem laterem scito, quem besalon vocamus:
Babylonis enim extructio fuit ex besalo.

Sic לבנה, apud Hebraeos propriè *later sesquipalmi*: Habacuci *c.* 2. *v.* 11. & 12. pro quovis latere accipitur, ut didicimus ex Bocharto *Hieroz. Part. poster l.* 4. *c.* 26. Propriè verò Βήσαλον Graecis exterioribus *later coctus* est; ex his enim structi Babylonis muri: cùm lateres, quibus vulgò apud Graecos ac Romanos aedificia struebantur, crudi essent, Vitruvius, *l.* 2. *c.* 3. Plin. *l.* 35. *c.* 14. Achmes *Onirocrit. c.* 145. &c. Vide de hac voce plura, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1231.

BESSARA, civitas Assyriae. *Ptol.*

BESSARABIA, provinc. magni regni Hungariae inter Podoliam, Moldaviam, Danubium fluv. & mare Nigrum, sub Turcis. Ibi urbs praecipua Moncastrum & Tartari populi aliquot.

BESSARION, Trapezuntius, Georgii Themistii Plethonis discipulus, Cardinalis doctissimus, quod *oratio* ejus in Concilio Ferrariensi posteà Florentiam translato, *de Graeca Ecclesia cum Romana unione*, & scripta, de quibus pòst, satis superque testantur, sub Eugenio IV. illius Legatus, in Germania, apud Fridericum III. & Sigismundum, fratrem ejus. Legatus Bononiae, sub Nicolao II. A Calixto III. & Pio II. ad foedus contra Turcas ineundum adhibitus. A Sixto IV. in Galliam missus, A. C. 1471. Obiit Ravennae, aetat. an. 77. Scripsit varia opera Philos. & Theologica. Platina, *in ejus elogio*. Ejusdem tanta fuit liberalitas erga doctos viros, ut ejus domus artium liberalium officina diceretur; nec minus ipse in literis versabatur, Platonem imprimis observabat, in cujus defensionem commentarios edidit, contra Trapezuntium Peripateticum. *Volaterran.*

BESSAS, sive BESAS, idolum Abydi in extrema Thebaidos parte, quod oracula quondam dabat. Ammian. *l.* 19.

BESSI, populi Thraciae non procul à Ponto, Strymonem laevô latere incolentes. Plin. *l.* 4. *c.* 11. A quibus Bessica regio juxta Hebrum fluv. inter Haemum & Pangaeum montes. Eorum praecipua Urbs fuit Philoppopolis. *Baudrand.* raptô ac latrociniis victitant. Ovid. *Trist. l.* 4. *El.* 1. *v.* 67.

Vivere quam miserum est inter Bessosque Getasque.

Idem *l.* 3. *Trist. El.* 10. *v.* 5.

Sauromatae cingunt fera gens, Bessique Getaeque.

Val. Flac. *l.* 2. *Argonauticôn*, *v.* 231.

.... *In-*

...... —— Immanes quos flectere Bessi,
Nec Getica potuere manus, aut asperis ira,

Claudian. *de Consul. Mallii. v.* 40.

Quicquid, hinc pecori, venas rimata sequaces
Abdita pallentis fodiat solertia Bessi.

Paulinus ad Nicetam Dacorum Episcopum, qui Bessos ad Christianam fidem converterat,

Et sua Bessi nive duriores,
Nunc oves facti.

Idem ibidem:

Nunc magis dives pretiô laboris,
Bessus exultat, quod humi manuque
Ante quærebat, modo mente cœlo,
Colligit aurum.

Nic. Lloydius.

BESSONUS Jacobus, vide *Jacobus.*

BESSUM, oppidum Arverniæ, vicinum monti, qui *Arvernus* dicitur, qui quarta hinc milliaris parte distat: in hujus ferè fastigio lacus est, qui se latè extendit, ad cujus fundum pertingi non potest, cùm nulla in eum aqua influat, saltem quæ videri possit. Hoc visu quidem est mirabile, horrendum verò, quòd si quis aliquid in eum projiciat, certus ille sit, se mox auditurum tonitrua, subsecuturaque fulgetra, pluviam, grandinemque. *Merul.*

BESSUS, Bactrianæ regionis præfectus, Darium interfecit, *Diodor. Sic.* Regis titulô sumtô. A Spitamene Alexandro traditus est, qui illum fratri Regis occisi, Oxatri, in manus dedit. Quem hic manibus auribusque truncatum cruci affigi, sicque sagittis peti jussit. Curt. *l.* 6. *&* 7. Justin. *l.* 12. *c.* 5. Item parricida, apud Plut. qui refixô hirundinum nidô, conquestus sibi ab ipsis parricidium perpetuò exprobrari, seipsum prodidit; meritò suppliciô affectus: *de sera Numinis vindicta.*

BESSYGA, emporium Indiæ. *Steph.* Unde *Bessygitæ* populi, humanis carnibus vescentes, & amnis *Bessygas.*

BESTEDA, arx Islandiæ, ubi Prorex Insul. pro Daniæ Rege commoratur, in parte meridionali Insulæ. Aliter *Kronwynervard.*

L. BESTIA, in conjuratione Catilinæ memoratur à Sallustio, *c.* 17. *Bell. Catil.* Præturam petens repulsam tulit, & paulo pòst ambitûs damnatus est. Cicer. *Philip.* 2.

BESTIÆ Carnivoræ, quô pabulô in arca à Noacho fuerint sustentatæ, anxiè multi quærunt. Si fœnô dixeris & farragine, videbere rerum invertere naturam, & quod in adagio dicitur, *κυνὶ διδόναι ἄχυρα, ὄνῳ δ' ὀστέα, cani dare paleas, ossa vero asino.* Si carnem illis ingessisse Noachum responderis, quoties fuit necesse, quæretur rursus, unde potuerit illis tantum carnis suppetere, cùm animalium certus numerus in arcam sit intromissus & pleraque bina tantùm, quæ occidere fuit nefas, ne species aboleretur. Ne dicam, parùm videri verisimile, Noachum tamdiu tam assiduô & fœdô ministeriô fuisse mancipatum. Proinde potius est statuere, miraculô factum, ut leones, pantheræ, tigrides &c. feritate depositâ mansuescerent, atque homini se subjicerent, sicque ad tempus, neglectâ carne, fœnum & fruges depascerentur, contenti scil. obviô cibô ac parabili. In qua fere sententia sunt Basilius, & Augustin. & ex Hebræis Kimchius in *Esaiam*; quem alludere consentaneum est, ad diluvii tempora, cùm futuram sub Messia rerum omnium conversionem Propheticis verbis sic describit, *c.* 11. *v.* 6. 7. *Lupus habitabit cum agno & pardus cum hœdo recubabit:* & *c.* 65. *v.* 25. *Et Leo, sicut bos, comedet stramen.* Quale quid nescio cui Prophetæ tribuit Damir, Scriptor Arabs, *c. de Leone.* Ut Sibylla Erythræa, si credimus, *Oracul. Sibyll. l.* 3.

Ἐν δὲ λύκοι τε καὶ ἄρνες ἐν οὔρεσιν ἄμμιγ' ἔδονται
Χόρτον, παρδάλιές τ' ἐρίφοις ἅμα βοσκήσονται,
Ἄρκτοι σὺν μόσχοις νομάδες αὐλισθήσονται,
Σαρκοβόρος τε λέων ἄχυρον φάγεται ἐπὶ φάτνης,
Ὡς βοῦς.
Cumque lupis agni per montes gramina carpent,
Permixtique simul pardi pascentur & hœdi,
Cum vitulis ursi degent armenta frequentes,
Carnivorusque Leo, plenis præsepibus adstans,
Cum bove stramen edet, &c.

Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 1. *c.* 2.

BESTIARII, apud Romanos dicti sunt, qui ad bestias damnati, cum illis pro vita decertare cogebantur. Dicuntur autem *Bestiæ* propriè, quæ naturâ feræ sunt, veluti ursi, leones, pantheræ, *l.* 1. *§. in bestiis ff. Si quadr. paup. fec. dic.* Mentionem ludi hujus *Bestiarii* facit Seneca *Ep.* 70. Item Isidor. *Etymolog. l.* 18. *c.* 52. *Ludus gladiatorius inde dictus, quod in eo juvenes armorum usum condiscant, & modò inter se, aut gladiis aut pugnis certantes, modò contra bestias incedentes, subeant ferale discrimen.* Sic Clem. Alexandrinus *de Constitut. Apostol. c.* 1. *Εἴ τις Χριστιανὸς κατεκρίθη διὰ Χριστὸν ὑπὸ ἀσεβῶν, εἰς λοῦδον, ἢ θηρία, ἢ μέταλλον, Si quis Christianus condemnatus est ab impiis in ludum, vel bestias, vel metallum,* &c. Ea autem ratio *Bestiarii* ludi fuit, ut non sufficeret, unam alteramve feram stravisse, sed necesse esse: cruentum hunc agonem toties subire, donec reus esset peremtus. Unde extra ordinem Androclo, cujus meminit A. Gellius *l.* 5. *c.* 14. vita concessa est, pateque hinc cum *Bestiis* pugnam duplicis generis fuisse; Unam quam sponte quidam mercede conducti, aut roboris experiendi gratiâ subibant, id quod hodieque in Imperio Mogolis M. frequentissimum, non aliâ compendiosiore ad summos honores ac dignitates viâ, uti habet Mandeslovius *Itiner. Indic.*: Alteram ad quam scelerati homines ita condemnati sunt, ut post unam licèt alteramve victoriam nihilominus in commune etiam mortis expectatione, ut dictum. Et rarum admodum fuit, bestiam ab homine vinci, contrà ab uno Leone Bestiariorum ducentos interemptos legimus: *Præclara ædilitas, unus leo, ducenti Bestiarii,* Cicer. *in Orat. pro Sest.* è quibus verbis colligimus, eôdem ludô plures homines cum una bestia, sibi invicem succedendo, pugnavisse; è quibus eos, qui priores excepêre, Græci *ἐσχάτους* vocârunt, teste *Suida*: Quô alludens Apostolus *ἐσχάτους* se seu *ultimum*, h. e. in ultimum locum servatum, appellat, 1 Corinth. *c.* 4. *v.* 9. ubi notanter quoque de Deo usurpat vocem *ἀπέδειξεν, ostendit,* quæ vox propriè de spectaculorum talium ostensorum Editore usurpari solita fuit. Unde *ostendere munus,* Tullius: & *proponere munus,* Sueton. *in Tito, c.* 8. dixêre. Vide Lipsium *Saturn. l.* 2. *c.* 18. Hinc & *ἐπιθανατίους* se ibidem dicit, quia certa mors ultimis imminebat plerumque. Matutinis enim horis inchoatâ cum bestiis pugnâ, *οἱ ἔσχατοι* seu *ultimi,* usque ad meridiem servabantur, hinc *Meridiani* dicti, apud Sueton. *in Claudio c.* 34. tum cum bestiis, sine ullis armis defensivis, solô ense armati, committebantur, sinistram manum vacuam habentes, quâ bestias muricare & lacerare utcunque conabantur. Quæ causa est, quod horum hominum pugnam, cum antemeridiana comparans, *Quicquid ante pugnatum est, misericordiam,* vocet Seneca *Ep.* 7. Celebris Ignatii Martyris Historia est, qui bestiis objectus dentibus eorum conteri gloriæ duxit, inquiens: *Frumentum sum Christi, & per dentes bestiarum molar, ut mundus panis Dei inveniar,* apud Irenæum *adv. Hær. l.* 5. *c.* 28. & Euseb. *Hist. Eccl. l.* 3. *c.* 31. Vide Th. Godwyn. *Antholog. Hist. Rom. l.* 3. *sect.* 3. *c.* 8. Quod de Christianis & Ignatio in specie dictum, confirmatur exemplô Attali, apud Euseb. *Histor. l.* 5. qui quamvis civis Romanus esset (quales alias *bestiis* non objiciebantur) ad Bestias nihilominus damnatus est, quòd usitatum hoc esset supplicium, quô in Christianos animadvertebatur, idque, ut videtur, ex *L. Corn. de Sicariis.* Objiciebatur enim præcipuè Christianis infanticidium, ejusque degustatio. Pœna autem Legis Corn. erat, ut *humiliores solerent vel bestiis objici, l.* 3. *§.* 5. *D. ad L. Corn. de Sicar.* Censebantur autem inter *humiliores* Christiani, adde etiam *famosos, quos severiùs, quam integræ famæ homines puniri aiunt, l.* 28. *§.* 16. *D. de Pœn.* Unde nil mirum, si Christiani, quanquam cives Romani, *Bestiis* objicerentur. Cæterùm, si qui, cùm etiam essent roboris, aut maximi in arte sua nominis, ad bestias damnati fuerant, super iis consulebatur Princeps, an vellet hujusmodi *Bestiarios* ex provincia in urbem transduci, qui Populo Rom. in ludis exhiberentur. Quò pertinet *lex* 31. *D. de Pœn. Ad bestias damnatos favore Populi Præses dimittere non debet. Sed si ejus roboris, vel artificii sint, ut digne populo Romano exhiberi possint, Principem consulere debet.* Atque secundum hæc factum putat Petitus, ut Ignatius in Urbem sit traductus, vide eum *Commentar. in LL. Attic. l.* 11 *tit.* 4. Non verò objectabantur *Bestiis,* nisi cùm venationes darentur: aliàs enim non licebat. Hinc quum Polycarpum ad leonem postularent, negavit Proconsul id fieri posse, quia venationes peractæ essent. *Ἐπειδὴ πεπληρώκει τὰ κυνηγέσια.* Itaque vivus concrematus est, apud Euseb. *Histor. Eccl. l.* 4. *c.* 15. Imò, ut Maturus, Sanctus, Blandina & Attalus bestiis possent objici, studiô venationes datas fuisse, scribunt Lugdunenses & Viennenses, apud eund. Sed non solùm *Bestiis* ad supplicium objecti Christiani, verum & ad terrorem; unde *ἑλκυσμοὺς τῶν θηρίων* inter ea legimus, quibus olim constantia eorum tentari solita est. Iidem de præfatis Martyribus: *ὑπέμειναν πάλιν τὰς διεξόδους τῶν μαστίγων τὰς ἐκεῖσε εἰθισμένας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν θηρίων ἑλκυσμούς.* Et paulò pòst, *καὶ μετὰ τὰς μάστιγας, μετὰ τὰ θηρία, μετὰ τὸ τήγανον, τελευταῖον εἰς γυργαθὸν βληθεῖσα ταύρῳ παρεβλήθη.* Ubi *μετὰ τὰ θηρία,* idem est quod *μετὰ τοὺς ἀπὸ τῶν θηρίων ἑλκυσμούς.* Nempe solebant sanctos Dei martyres bestiis quandoque admordendos distrahendosque dare, ut vel hâc ratione illos territos ad fidem negandam compellerent. Quòd si huic tentationi non cederetent, tandem neci dabantur. Quare hôc ordine passiones illorum recenset Arnobius *adv. Gent. l.* 1. *Vos ipsi cum bubulo incesseritis sæva, exutis nos bonis, exterminatis patriis sedibus* — *torquetis, dilaceratis, exuritis, & ad extremum nos feris & belluarum laniatibus objectatis.* Ubi voce *dilaceratis,* non tantum flagella & ungulas, sed & *τῶν θηρίων ἑλκυσμοὺς* comprehendendos esse docet Desid. Heraldus, quem vide, ut & infrà, voce *Feris*; it. *Pancarpus, Posticæ, Venatorius ludus.*

BESUA, fluviolus in finibus Lingionum, haud procul à Divione: seu potiùs fons, magnitudine suâ fluvii nomen meritus, vulgò *Baise*, à Massono in Tilam defluit. *Sanfont* ante Tilam in Ararim devolvitur. Hinc *Besuense* monasterium *Baize*, ab Amalgario Franco Duce, i. e. Rectore amplæ Burgundiæ, sub Chlotario & Dagoberto prope fluvium positum, quod instrecisset Brunulfum Charibertum, avunculum. Is Legatus ad Sisenandum Gothorum Regem cum Venerando, dein adversus rebelles Vascones Dux, cum aliis missus, ex uxore Aquilina Adalricum successorem, & Waldalenum, primum Monasterii hujus Abbatem reliquit, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BESYNGITIS, regio Indiæ extra Gangem. Vide *Besingitis.*

BETA, Græcè *Βῆτα*, cognominatus est à Musæo præfectis Ptolemæi Euergetis I. Eratosthenes, quod ille, à Rege Athenis evocatus; Musæi illius Bibliothecarius secundus esset, uti quidem refertur, ex Marcian. Heracl. *Periplo* Joh. Marshamus *Canon Chron.* in *προοιμίῳ p.* 3. Vide infrà *Eratosthenes.*

BETA, urbs in sinu Æthiopico, Arabiæ latere, Plin. *l.* 6. *c.* 29. Item fluv. Americæ meridionalis regionis Pariæ. Cadit in Orenocum fluv.

BETA, ex argento, Apollini Delphis dicata, vide infrà, *Raphanus.*

BETA, in *Gloss.* Benedicti *c. de Vestim. Pellis lanata,* monet Zacharias Callicrgus in *Schol. ad Theocrit. Idyll.* 5. *Βαίτας λέγουσι*

ἐν τῷ ἀδύτῳ ἀνιστάμενος ἀπεφοίτα, *Betam* seu *Retam* vocant conservatam ex exilis pellibus vestem: ubi *βαίτην*, *τὴν διφθέραν*, *τὴν σισύραν*, interpretatur. Hodieque *Betas* vocant Bellovacenses cucullones nigri coloris, quibus caput in mortuorum obsequiis viri operiunt: de quo more agit Gregor. Turonensis *de Vitis Patrum c. 6. Similiter & viri contecto capite, ut in exequiis uxorum mos est.* Vide infra *Nechanales*. In Glossis, *Crupta*, *Βετες*, legitur, quod Græci interpretantur *ὑπόγειος μέρος τοῦ ἱεροῦ*, h. e. *adytum*. Quâ notione etiam Botes dicitur, & *Hesych.* *ἄδυτον σηκόν* exponit. Cur autem Betes aut Botes adytum templi seu interiorem cellam significaverit, nescire se ait Salmas. ad *Solin. p. 1212.* Apud Hibernos certè *Betagios*, Laicos dici glebæ Ecclesiasticæ adscriptos, adnotat Car. du Fresne, in hac voce.

BETA-GAMMA, nænia puerorum Carthaginensium, memorata Procopio *Histor. Vandal. l. 1.* ubi de Gelimere à Belisario victo: *Narrabatur & vetus puerorum Carthaginensium nænia, futurum ut Gamma insequatur literam Beta, rursumque ut Beta insequatur literam Gamma: quod tunc inter joca jactatum ac pro scirpo habitum explicavit eventus, ut cum Bonifacium ejecerat Gizerichus, ita Gelimerem Belisarius. Hoc igitur seu fortè dictum, sive oraculum, illum exitum habuit.*

BETAGON, *Βετάγων ὁ Κρόνος ὁ τῶν Φοινίκων*. Verba sunt Etymologi, in quibus illum egregiè falli putat vir magnus *de Phœnic. Colon. l. 2. c. 14.* Neque enim usquam ulla mentio Dei cujusquam sic nominati, præterquam in *Phavorino*, qui sæpe hunc sequitur *κατὰ λέξιν*. Itaque corruptum videtur pro *Bethdagon*. Vide Virum doctissimum *loc. cit. Nic. Lloydius.*

BETAPHUA, civitas in tribu Juda, Jos. c. 15. v. 53. est & vicus trans Raphaim, millibus quatuordecim euntibus Ægyptum, qui est terminus Palæstinæ. Hieronym. *in loc. Hebr.*

BETARMONES, ab Homero Corybantes sic dicti, *in Od. θ. v. 250. 383.* *Βηταρμονες, ὀρχησταὶ οἱ διὰ τῆς ποδῶν ὀρχήσεως διὰ τῆς ἁρμονίας βαίνοντες.*

BETASII, populi Belgii in Brabantia, teste *B. Rhenano*, quorum tractus *Betlandt* appellatur, & vicus *Betts*, teste *Pet. Divæo*; nomen antiquum referre videtur. Alii horum urbem Bethuniam in Artesia esse volunt. *Baudrando* sunt Aduatici, inter Scaldim & Mosam fluv. ubi nunc Gemmiacum & Perviciacum, majorque pars Comitatus Namurcensis. Vide B. Rhenanum *Rerum Germ. Nov. Antiq. l. 2.* cum *Notis eruditis* Nobiliss. Ottonis JCti.

BETE, civitas. 2. Sam. c. 8. v. 8. Latinè *fiducia*, aut *in initione*.

BETELINUS, nomen campanæ, vide infrà *Campana*.

BETEN, urbs in tribu Aser. Josuæ. c. 19. v. 25. Latinè *venter*, sive *terebinthus*.

BETERONES, populi Hispaniæ Tarraconensis inter Saguntum & Liriam: horum hodieque pagus *Beters* exiguus superest, ubi Hamilcar Carthaginensis cæsus.

BETH, in tribu Simeonis. Hieronym. *in loc. Hebr.*

BETHABARA, locus trans Jordanem, Joh. c. 1. v. 33. *domus transitus*, aut *iræ*; vel Syriacè *frumenti*.

BETHACAD, vicus Samariæ, in tribu Manasse situs est, in latissimo campo, non amplius quindecim millibus à Legionis oppido separatus.

BETHACARA, & BETHACAREM, urbs in monte posita, in tribu Juda, Jerem. c. 6. v. 1. & Nehem. c. 3. v. 14. Hieronym. *in Jerem. c. 6.*

BETHACARMA, vicus inter Jerusalem & Thecue in monte situs.

BETHACHARAM, nomen vici. Nehem. c. 3. v. 14. Latinè *domus vineæ*, sive *domus cognitionis eorum*.

BETHAGAN, in tribu Menasse via, per quam Ochosiam fugisse legimus. Hieronym. *in loc. Hebr.*

BETHAGHEA, locus est, trans Jordanem in tribu Benjamin.

BETHAGON, locus in quo duæ tribus Zabulon & Issachar habent confinia. Hieronym. *in loc. Hebr.*

BETHAIM, est in tribu Benjamin juxta Gai & Bethel contra Machmas. Hieronym. *in loc. Hebr.*

BETHALON, pro qua *Symmachus* interpretabatur, *in campestribus*, locus in tribu Benjamin. Hieronym. *in loc. Hebr.*

BETHANATH, civitas in tribu Nephtali. Jos. c. 19. v. 38. Latinè *domus cantici*, *responsionis* vel *afflictionis*.

BETHANIA, villa in latere montis Oliveti. Matth. c. 21. v. 17. ubi Jesus Lazarum suscitavit. Joan. c. 11. v. 18. distans ab Hierosolymis stadiis quasi 15. Latinè *domus obedientiæ*, vel *afflictionis*, aut *domus cantici*, sive *domus gratiæ Domini*.

BETHANOTH, civitas in tribu Juda. Jos. c. 15. v. 59.

BETHARA, quam in expeditione belli occupavit Gedeon, Judic. c. 7. v. 24. Hieronym. *in loc. Hebr.* est in tribu Gad. Vide *Bethbera*.

BETHARABA, i. e. *domus planitiei*, vel *suavitatis* aut *fidejussionis*, vel *vespertina*, vel *salicis*, civitas in tribu Juda. Jos. c. 15. v. 6. Alia in tribu Benjamin. Jos. c. 18. v. 22.

BETHARAM, civitas in tribu Gad. Jos. c. 13. v. 27. *domus celsitudinis*, *prægnantium*, vel *montium eorum*.

BETHARAMPHTHA, ab Herode tetracha Galilææ Julia dicta fuit. Eadem fortasse cum *Betharam*.

BETHASAN, in tribu Benjamin, vicus usque hodie permanens. Hieronym. *in loc. Hebr.*

BETHAVEN, urbs in tribu Ephraim. Oseæ c. 4. v. 15. i. e. *Domus vanitatis*, *doloris*, *fortitudinis*, vel *iniquitatis*.

BETHAULA, vicus in Aulone, in tribu Manasse. Hieronym. *in loc. Hebr.* decimo à Scythopoli milliario contra Austrum.

BETHAZMOTH, civitas. Nehem. c. 7. v. 27. i. e. *domus fortitudinis mortis*.

BETHBERA, civitas à Gideone expugnata Judic. c. 7. v. 24. Latinè *domus plus ejus*, sive *domus electa*, aut *domus putei*, vel *prementis ejus*.

BETHBERAI, civitas. 1. Paral. c. 4. v. 31. quam inhabitaverunt posteri Simeonis, i. e. *domus creaturæ meæ*, *sanitatis*, vel *purgationis*, vel *electionis meæ*.

BETH-BESSE, urbs in deserto. 1. Macchab. c. 9. v. 47. Latinè *domus confusionis*, vel *embryonis*. In tribu Benjamin.

BETH-CHAR, urbs juxta quam filii Israël percusserunt Philisthæos. 1. Sam. c. 7. v. 11. in Tribu Dan, in agro Bethsemes.

BETHDAGON, civitas in tribu Juda. Jos. c. 15. v. 41. Item alia in tribu Aser. Jos. c. 19. v. 27. i. e. *domus frumenti* vel *piscis*.

BETHEBEN, vicus in octavo milliario Ptolemaidis contra Orientem. Hieronym. *in loc. Hebr. lit. B.* est in tribu Aser.

BETHEL, i. e. *Domus Dei*, urbs in tribu Benjamin, sic primùm dicta à Jacobo, ob scalæ visionem. Eadem & Luz dicta. Gen. c. 12. v. 8. & c. 28. v. 19. Postmodum *Bethaven*, ob Idololatriam ibi exercitam, Hieronym. *in Hos. c. 4. & 5.* Hic altare abominationis, quod Jeroboamus erexerat, destructum à Josia, 1. Reg. c. 13. v. 1. Est & nomen montis. 1. Sam. c. 13. v. 2. Benjamin eam *Sargorez* vocat. *Suidas*, *Βαιθὴλ θεοῦ οἶκος*. *Hesych.* *Βαιθηλ*, *οἶκος Θεοῦ*.

BETHELEA, vicus Gazensium, valde populosus, habens templa antiqua, ædificiaque pulcherrima, & maximè Pantheon in civitatis arce locatum eminens super omnem vicum, in tribu Simeonis.

BETHEMEC, i. e. *domus vallis* vel *profunditatis*, civitas in tribu Aser, Jos. c. 19. v. 27.

BETHEN, civitas in tribu Aser. Jos. c. 19. v. 25.

BETHENABRIN, vicus in tribu Manasse, portis & muris munitus.

BETHENNIM, Villa in tribu Juda, circa Terebinthum. Hieronym. *in loc. Hebr.*

BETHER, i. e. *divisio*, vel *in turture*, aut *in exploratione*, vel *in contemplatione*, nomen montis. Cantic. c. 2. v. 10.

BETHERA, urbs munitissima, non longè ab Hierosolymis, in tribu Benjamin.

BETHESDA, i. e. *domus effusionis*, locus, ad quem aquæ pluviales confluebant, nomen piscinæ. Joan. c. 5. v. 2. Alii חסדא־בית *Beth-chesda*, h. e. *domus misericordiæ*.

BETH-GADER, i. e. *domus muris*, vel *maceriæ*, locus 1. Paral. c. 2. v. 51.

BETH-GAMUL, civitas in terra Moab. i. e. *domus retributionis* sive *ablactionis*, aut *cameli*.

BETH-HAGLA, i. e. *domus festivitatis*, vel *revolutionis ejus*, civitas in tribu Juda. Jos. c. 15. v. 6. & in tribu Benjamin, Jos. c. 18. v. 19.

BETH-HANAN, i. e. *domus misericordiæ*, *gratiæ*, vel *doni*, nomen civitatis. 1. Reg. c. 4. v. 9.

BETH-HARA, Galilææ oppid. non longè à mari Tiberiadis. Julia ab Herode dicta, ut scribit Hieronym. *Ιουλιας*. *Ptol.*

BETH-HARABA, civitas in deserto, in tribu Juda, Jos. c. 15. v. 6. est & civitatis nomen in tribu Benjamin. Jos. c. 18. v. 22.

BETHARGA, Mediæ oppid. *Ptol.*

BETHIA, filia Pharaonis, uxor Mered. 1. Paral. c. 4. v. 18. i. e. *domus*, *filia*, vel *mensura domini*.

BETH-JAAZEK, locus apud Hebræos dictus est, prope Templi atrium, in quo in fine Mensis cujuslibet Curia convocari olim solebat, ut audirentur idonei testes, quotquot de Lunæ nascentis *φάσει* certum aliquid referrent. Quibus auditis, vel per *πυρσοὺς* seu *faces in excelsis locis accensas*, vel per nuncios undequaque missos, Curiæ decretum significabatur usque ad loca, quæ decem dierum itinere ab urbe distabant. Quamdiu enim Respubl. Judæorum stetit, illi non aliter Neomenias & festa sua celebraverunt, quàm juxta Lunæ *φάσεις*; ut itaque certiùs constaret de præciso Festorum tempore, magnâ curâ ad Lunæ *φάσιν* venandam usi sunt, uti pluribus docet, Judæorum doctissimus Maimonides *Tract. de Consec. Novilun.*

BETH-JESIMOTH, i. e. *domus desolationum*, *repositionum*, vel *nominationum*, urbs in campestribus Moabitarum, quæ sorte cecidit filiis Ruben. Ezech. c. 25. v. 9. Jos. c. 13. v. 20.

BETHLEBAOTH, i. e. *domus leænarum*, aut *domus cordis litteræ*, vel *signi*, sive *domus venientibus*: civitas in tribu Simeon. Jos. c. 19. v. 6.

BETHLEHEM, i. e. *domus panis*, vel *belli*, Civitas in tribu Judæ, civitas David, è qua fuit Levita, cujus uxorem barbarè illicitò concubitu necârunt Gabaonitæ. Judic. c. 19. v. 1. Hæc fuit patria Jesu Christi, Mich. c. 5. v. 2. Matth. c. 2. v. 6. olim *Ephrata* dicta. Vide Hieronym. *in locis Ebr.* Vocatur & *Civitas David*. Luc. c. 2. v. 4. Civitas est, sita in monte mediocriter alto, situ ipso arctô & oblongô, ingressus est ab Occidente in declivi loco. Est autem in plaga meridiana sex milliarii ab Hierosolyma distans, ut testatur *Severus Sulpitius*. Terra subjecta, rerum omnium copiâ multùm præstat, vini potissimum, ut comparandum non sit, quod ex aliis Palæstinæ locis adfertur. Ita verò quod Hierosolyma euntibus Bethlehem est, usque adeò sui amœnitate, arboribus, hortis, odoratis herbis transeuntes delectat, ut si ad tam præclaram naturæ faciem, cœlestis aliqua & digna Christiano meditatio accedat, non jam in terris esse videantur sibi, sed in Paradiso Christi nativitatem & incunabula præsentibus oculis contueri. Est & altera ejusdem nominis *Bethlehem* in Galilæa, ut testatur Hieronym. in Commentar. *super Matth. c. 2.* Ad cujus distinctionem hæc appellatur *Bethlehem Juda*. Ex illa erat Abesam Judex. Judic. c. 12. v. 8. eratque

in tribu Zabulon. Priorem profanavit Hadrianus, Veneris templô ibi erectô. A. C. 135. Vide Guil. Tyr. *de bello S.* A. C. 135. & duravit hæc idololatria per annos 180. ad Constantini usque imperium. Vide Hieronym. *l. 2. ep. ad Paulin.* 13.

BETHLEHEM, templum Pragæ in Bohemia, à Mulhemio extructum, in quo Johannes Hussus magno cum zelo ac successu concionatus A. C. 1392. & successores ejus Euangelii præconiô defuncti sunt. In hoc ad SS. Ministerium ordinati sunt, A. C. 1609. Johannes Rosa, Elias Aconcius, Petrus Cephas, Johannes Brosius. Vide Apolog. Fratrum *contra Sam. Martinium Bohemum.* Item Cœnobium Gall. in Senonib. quod postea *Ferrariense* dictum est. Vide *Ferrariæ.*

BETHLEHEEMITÆ, Monachi memorati Matthæo Paris. A. C. 1257. *Concessa est mansio Patribus* Bethleemitis *in Cantabrigia ----- quorum habitus similis est habitui Prædicatorum. Signatur autem capa eorum in pectore quadam stellâ rubrâ, 5. radiis crinitâ, cujus medio quadam rotunditas est aerei coloris, propter stellam, quæ apparuit in Bethleem, natô Dominô.*

BETHLEM Gabor, celebris Vaivoda Transylvaniæ, sub initium hujus seculi, à Belgis in fœdus admissus est. A. C. 1618. fœderi Bohemorum nomen dedit, Hungariamque ingressus, cum exercitu 18000 Cassoviam, Posonium aliaque loca cepit, hinc Principis Hungariæ, mox Regis titulô sumtô. Dein Austriam invasit, Tampirium & Buquojum excidit. Ducatibus in Silesia Oppoliæ & Ratiboriæ, item titulô Principis Germaniæ placatus, diadema Ferdinando II. reddidit. A. C. 1622. Mox armis resumtis, Turcarum subnixus ope, Moraviam vastavit, exercitum Cæsaris ad Hodoninum obsedit, Valensteinium fatigavit; sed desertus ab auxiliaribus suis A. C. 1624. pacem denuò iniit. Mortuus A. C. 1629. Maritus Catharinæ Joh. Sigismundi Electoris Brandenburgens. filiæ. Successorem habuit Georg. Rakozium, Principem egregium & pacificum. Vassemb. *in Floro Germ.* Calvisius *in Chronol.* Joh. Cluverius *in Hist. Epit.*

BETH-LEPTOPHON, Toparchia quædam in Judæa. Joseph. *Bell. Jud. l.* 5.

BETHMAACHA, civitas Cananitica, ad quam usque prosecutus est Joab perduellem Scheba, 2. Sam. *c.* 20. *v.* 14. Latinè *domus compressa, contrita,* vel *fixa.*

BETHMAON, civitas in terra Moab. Jerem. *c.* 48. *v.* 23. Latinè *domus habitaculi*, vel *domus ex peccato.*

BETHMARCHABOTH, civitas in tribu Simeonis, Jos. *c.* 19. *v.* 5. Latinè *domus quadrigarum*, sive *amaritudinis extinctæ.*

BETHMAUS, vicus dissitus quatuor stadiis à Tiberiade, versùs Sephoritarum urbem, in tribu in Zabulon.

BETHNEMRA, civitas, quam ædificârunt filii Gad. Numer. *c.* 32. *v.* 36. i. e. *domus pardi, rebellionis, amaritudinis*, aut *commentationis.*

BETHOANNABA, in tribu Ephraim, quæ quartô, ut alii, octavô milliari distat à Diospoli. Hieronym. *in Loc. Hebr.*

BETHOLENE, una ex 10. Judææ toparchiis. Plin. *l.* 5. *c.* 14.

BETHON David, vide *David.*

BETHONIM, & BETHANIM, civitas in tribu Gad. Jos. *c.* 13. *v.* 26.

BETHORON, civitas Cananitica, quæ ductâ sorte tribui Ephraim contigit. Jos. *c.* 16. *v.* 3. Levitis concessa. Jos. *c.* 21. *v.* 22. Est & superioris simul & inferioris *Bethoron*, passim in scripturis, mentio. Vide Jos. *c.* 16. *v.* 3 & 5. *c.* 18. *v.* 13. 14. Latinè *divisio*, sive *in exploratione ipsius*, vel *filia camici.*

BETHPEOR, i. e. *domus hiatûs*, sive *aperturæ*, nomen civitatis. Jos. *c.* 13. *v.* 20. Aliis *Bethphegor.*

BETHPHAGE, villula in monte Oliveti. Luc. *c.* 19. *v.* 29. Latinè *domus oris vallium*, sive *domus ficuum præcocium.* Prope fuit sub ipsis Hierosolymæ mœnibus, si Hebræis credimus. Proinde ibi coquebantur oblationes vespertinæ, ut probat doctiss. Buxtorfius ex Bartenora, & Bartenora ex Rambam *Tract.* Talmud. *Menachoth. c.* 11. Quin *Glossa* Talmudis vult, hôc nomine significari, quidquid est extra Urbem in ambitu. Loco nomen à grossis seu ficubus immaturis, ut Olyntho urbi Thraciæ. *Grossi* enim Chaldæis & Syris פגא *pagge*, vel *phage* ὄλυνθοι dicuntur. Vide Bochart. *Hieroz. pars. prior. l.* 2. *c.* 17.

BETHPHALETH, sive BETAPHELETH, civitas in tribu Judæ, Jos. *c.* 15. *v.* 26. i. e. *domus liberationis*, sive *expulsionis*, aut *vomitûs.*

BETHPHEREZ, civitas in tribu Issaschar. Jos. *c.* 19. *v.* 21. Latinè *domus divisionis.*

BETHRAPHA, filius Esthon. 1. Paral. *c.* 4. *v.* 12. i. e. *domus sanitatis, medicinæ*, aut *laxationis.*

BETHSABE, uxor primò Uriæ, unius è fortibus Davidis, dein huic nupsit, Salomonis ex eo mater. 2. Sam. *c.* 11. *v.* 3. *c.* 12. *v.* 24. Vide *Bathsheba.*

BETHSAIDA, clara Galilææ civitas, in tribu Zabulon, quæ inter decem principales Decapolis regionis civitates recensetur. Sita est juxta viam, quæ è Syria in Ægyptum ducit, in angulo maris Galilææ, ubi se mare ab Aquilone flectit contra Austrum, ex qua Petrus, Andreas & Philippus Apostoli. Matth. *c.* 11. *v.* 21. Latinè *domus venatorum insidiantium, frugum*, vel *cibariorum.*

BETHSAN, urbs tribûs Manasse, Jos. *c.* 17. *v.* 11. cujus situm habes 1. Reg. *c.* 4. *v.* 12. quæ Stephano & Joseph. *Jud. Ant. l.* 5. *c.* 14. *Scythopolis* appellatur. Latinè *domus dentis, eboris, mutationis* vel *dormitionis.* In hac corpus Saulis suspendebant Philistini. 1. Sam. *c. ult. v.* 12. Hieronym. *in Qu. Ebr.* duas urbes hujus nominis fuisse refert.

BETHSECA, civitas, aliis vicus, in tribu Manasse.

BETHSEMES, i. e. *domus Solis*, vel *ministerii*, ante Abel dicta 2. Paral. *c.* 28. *v.* 18. Civitas sacerdotalis in tribu Judæ. Jos. *c.* 15. *v.* 10. posteà Levitis assignata. Jos. *c.* 21. *v.* 16. In quam reducta est Arca à Philistinis capta. 1. Sam. *c.* 6. *v.* 9. In edit. Romana Βαιθσαμυς, Βαιθσαμη verò Josepho, *l.* 6. *Jud. Ant. c.* 2. cui κώμη ἐν ἐστι τῆς Ἰούδα φυλῆς. Hic clades fuit hominum plus quinquaginta millium, quia Arcam temerè apertam curiosiùs introspexerant, quod Deus non solum plebejis, sed & Levitis sub pœnâ mortis interdixerat. Numer. *c.* 4. *v.* 20. Hæc ex vulgi sententia, à qua tamen non dissimulabo me esse remotissimum, ut qui cum Josepho sentiam, nonnisi septuaginta Bethlemitas fuisse cæsos. Is enim ita habet *Jud. Ant. l.* 6. *c.* 2. Ὀργὴ δὲ καὶ χόλος τοῦ Θεοῦ μέτεισιν, ὥστε ἑβδομήκοντα τῶν ἐκ τῆς Βεθσάμης κώμης ὡς οὐκ ὄντες ἄξιοι ἅψασθαι τῆς κιβωτοῦ... [illegible] Vide Bochartum sententiam hanc fusè & solidè confirmantem, *de An. Bibl. Part.* 1. *l.* 2. *c.* 36. Josephum quoque sequuntur Hieronym. *in Quæst. Ebr.* *Rupertus, Isidorus, Lyra*, & *Abulensis*, qui 70. tantùm percussos fuisse statuunt. Est & alia *Bethsemes*, in tribu Nephthalim, Jos. *c.* 19. *v.* 38. à qua pristinos habitatores non potuit expellere tribus prædicta. Judic. *c.* 1. *v.* 33. Numeratur alia præterea in sorte filiorum Issachar, in pede extremo Carmeli. *Nic. Lloydius.*

BETHSETA, locus Palæstinæ. Judic. *c.* 7. *v.* 22. i. e. *domus deviationis, extensionis*; aut *spinæ.*

BETHSIMOTH, civitas, quæ & *Bethjesimoth*, Jos. *c.* 12. *v.* 3. i. e. *domus desolationum, repositionum*, vel *nominationum.*

BETHSUA, vide *Bathsheba.*

BETHSUR, oppid. vel, ut alii, præsidium & castrum totius Judææ munitissimum, in tribu Judæ, & quoniam erat undique montibus circumvallatum, ab eo nomen accepit. Impositum erat claustris montium ad vallem Raphaim, distans 1. milliar. à Jerusalem, situm super via publica, quæ à Jerusalem ducit Gazam, ut quidam volunt: Firmavit locum hunc ædificus Roboam, Rex Judæ, & iterum Macchabæus. Latinè *domus rupis fortitudinis, plasmationis, obsidionis* vel *vinculi.*

BETHTHAPHUA, civitas in tribu Judæ, Jos. *c.* 15. *v.* 53. i. e. *domus pomi*, vel *inflationis.*

BETHUL, i. e. *virgo*, civitas in tribu Simeonis. Jos. *c.* 19. *v.* 4.

BETHULIA, nomen civitatis. Judith. *c.* 6. *v.* 7. i. e. *virgo Domini*, aut *domus parturiens Dominum.* Galilææ inclyta urbs est, sita inter montana in pulchro, munito, & alto monte, fontibus abundante, qui per totam ferè cernitur Galilæam, distat ab urbe Tiberiade, versùs Eurum duobus, à castro verò Magdala contra Africum, tribus milliaribus, in tribu Zabulon.

BETHULIA Gallorum, nomen arcis, à Christianis prope Bethlehem extructæ.

BETHUNIA, urbs Artesiæ Comitatus probè munita ad amnem *Biette*, 5. leuc. ab Atra. Sub Francis ab A. C. 1646. Hinc illustri familiæ nomen, quam à Roberto I. Duce *Bethune* circa A. C. 1000. Andreas Duchesnius (qui integrum de ea volumen edidit) deducit. Et quidem illius nepos Robertus III. duos filios genuit, Robertum IV. ac Adamum, quorum hic in Palæstina *Bethsan* sive *Betsan* nactus, illud dominium ad posteros per plures gradus transmisit. Ex illius descendentibus verò, dictum ramum finivit Mathildis, dominii hæres, Guidonis Comitis Flandriæ uxor; sed ejus patruus Guilielmus novam orsus est stirpem dominorum *de Molembeque & Locres*, atque qui ex his iterum prodiêre, dominorum *de Autreche, Mareuil, Baye, Hostel, Congy.* Qui nunc superant, communem habent Patrem Franciscum Baronem de *Rosny*, cujus major filius Maximilianus Dux Sullius, sub Henrico IV. Galliæ Rege magna in auctoritate fuit, utpote Regi gratissimus & *primus*, ut vocant, Regni *Minister*, atque ex primo matrimonio Marchiones *de Rosny*, Duces *de Sully* ac Principes *de Enrichemont*; ex secundo, Comites *de Orval*, & Marchiones *de Courville* procreavit: Francisci autem minor filius Philippus, Comitum *de Selles* & *Charrost* auctor est. De Orvalæis ut pauca addantur, Maximilianus præfatus, ex Rahele *de Cochefilet*, filia Jacobi *de Cochefilet* Dn. *de Vaucelas* & Mariæ *Arbaleste*, genuit Alpinum Guidonem, Cæsarem (extinctum A. C. 1607.) Franciscum Comitem *d'Orval* (cui uxor obtigit Jacoba Caumontia filia Jacobi *Nompar de Caumont* Ducis Forcæi, Franciæ Marescalli) Henricum, Catharinam, Margaretam (uxorem Henrici Ducis Rohanei, mortuam A. C. 1660.) & Luisam uxorem Alexandri *de Levis* Du. *de Mirepoix.* Vide Phil. Jac. Spener. *Theatr. Nob. Europææ tom.* 2.

BETHZACHARA, i. e. *domus memoriæ*, nomen civitatis, 1. Macchab. *c.* 6. *v.* 33.

BETISIACUM, oppidul. Franciæ, non procul ab Oesia fluv. in Provincia Insf. Franc. & Valesio agro.

BETIUS, Arabiæ fel. fluv. quibusdam *Chaibar*, prope Meccam labitur, pòst in mare Rubrum se exonerat.

BETON, vide *David.*

BETONIM, i. e. *ventres*, vel *terebinthi*, civitas in tribu Gad. Jos. *c.* 13. *v.* 26.

BETOANEA, BETHANIA, in 15. à Cæsarea lapide, in qua dicuntur lavacra esse salubria, quam tamen in tribu Aser ponit, dicitque in monte sitam. Hieron. *in loc. Hebr.*

BETRE seu TEMBUL, folii aromatici species celeberrima, apud Indos; Salmasio est *Folium* Romanorum & Φύλλον μαλάβαθρον Græcorum, quamvis non pauci Folium Indicum (illud cum folio *Betre* confundentes) *malabathrum* Veter. esse censeant, eo quod *Tamalabathra* hodieque ipsis Indis dicatur. Sed quidquid de nomine sit, quæcunque de Malabathro Veteres scripsêre, *betre* folio potiùs, quàm Indo folio convenire videntur. Malabathri folia olim in pilulas convoluta venum ibant & hâc formâ in Europam afferebantur. Unde apud Didymum φύλλου μαλαβάθρου σφαιρία [illegible], nempe non plura folia in unam pilulam solebant conglobari, sed ex singulis foliis complicatis singulæ sphæræ fiebant, unde pro magnitudine

nitudine foliorum ἀδρόσφαιρον, μεσόσφαιρον, μικρόσφαιρον, malabathrum dicebatur. Eôdem modô & *Bette* folium complicatur. Dein folia illa in pilulam convoluta ac complicata ipsis fibris calamorum seu virgarum malabathri trajiciebant, ut sic in pilula hærerent, uti legimus apud Auctorem *Peripli*: quod similiter fit in folio *Bette*. Sed & eôdem pæne modô ab Indis id præparatur, quô malabathrum olim. Quia enim id folium venas habet & fibras per longitudinem excurrentes, eas ungue acutô præsecant & eximunt (quod ἐξινιάζειν Græci dixêre) deinde admixtô calcis modicô, quam è testis ostreorum crematis confectam habent, & Arecâ contractâ, folium Bette complicant & involvunt, sicque in os immissum mandunt: Quâ eâdem methodô præparata folia amicis abeuntibus dare solent, ut infrà videbimus. Quod idem de Malabathri folio apud Auctorem *Peripli* præfatum legimus. Adde quòd calamos seu virgulas malabathri, quibus folia trajici diximus, πέτρι vocavêre Veteres, unde hodieque *Bette* hoc folium appellatur, vulgò *Bettele*. Nascitur autem *Bette* in omnibus maritimis Indiæ regionibus, nec facilè in remotis à Mari locis provenit: quam ob rem in continenti ac interioribus Indiæ venit rarò. Quòd verò non sustinet ipsius viribus attitur ac surgit, sed adsitis arboribus se applicat & circumvolvit, à quibus sustentatur, inde Veterib. creditum, folia malabathri aquis sine ulla radice innatare. Mandunt id Indi assiduè, ad oris suavitatem & bonum halitus odorem, quemadmodum malabathrum linguæ subjectum odorem oris commendare ait *Dioscorides*: ὑποτίθεται δὲ τῇ γλώσσῃ πρὸς εὐωδίαν στόματος: Stomachum namque corroborandi vim magnam habet; δύναμιν εὐστομαχωτικήν, ut idem addit, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1070. *& seqq.* & infrà in voce *Camphoram*. Omnino tamen & audiendus hic, Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ*, qui de *Bette* folio, seu *Bettela*, ista habet *c.* 32. *Folium hoc* (quod aërem amat temperatissimum) *ad arboris auranca figuram proximè accedit, minus tamen acuminatum; ad palos succrescit frutex, instar piperis Indici, aut lupuli Europæi, adeoque vitis ----- fructu caret, cultura pullulat, in caulem debiliorem, unde ambitiosius humi repere non amat, &, nisi fulciatur pedamentis, proximam quamque ambit amplexaturque arborem. Lecta folia servantur incolumia, per qualibet compita venum habentur, numerô duodenariô fasciculata: neque hisce deliciis frustrabit genium masive fœminave ulla diecula, nisi per summum luctum, aut jejunium publicum quia & alterum duodenarium conficiat: non in victum quotidianum, sed per illa spatia, quæcunque à diluculo ad seram vesperam, licèt consuetis prandiis & cœnis intercepta, usque extenduntur. Et noctes hôc modô transfiguntur. Adhibetur folio Arecæ fructus & placentula ex arbore Kaate; cujus gratiâ calcem illinunt Bettelæ, ex ostreis excoctam, & modico usu innoxiam. Hæc masticantur, quasi in primam concoctionem; separatur utique crassum à tenui, excernitur materia exsucca, ut substantia stomachum reficiat, halitum gutturis emendet, dentes firmet, gingivam roboret, scorbutum ----- procul habeat. Compertissimum certè, neminem Indum gravecientiâ oris, dentium dolore, scorbutô, & id genus incommodis tentari, cùm decrepitis sepimentum dentium constet; quod ita liunt, ut dentes atrum sanguinem semper referant, sputumque sanguinem imitetur ----- Bettelâ & Arecâ excipiuntur hospites utriusque sexus appositâ quadrâ, calce dicatâ. Compita & viæ publicæ præbent & Bettelæ & Arecæ, adeoque calcis justam proportionem emturis. Primùmque sumitur pars Arecæ & Kaate, ut per dentes subactis addatur Bettela folium, sed ex quo costa subducantur pollicis ungue, quem in hunc usum alunt acutum; illinitur calx, fit convolutio: post masticationem ejicitur succus sanguineus, quem Arecâ facit, & creditur orificium ventriculi à vitiosis humoribus repurgare, ut subtilior succus digestionem juvet. Omnes omnino Indi per plateas gratissimum hoc enchiridion secum ferunt ----- Ea summa cura Magnates adeuntibus ----- mulieres sese viris inde gratiores & viros sibi magis idoneos esse persuasum habent. Usus maximè necessarius dicitur à cibo sumto. Folia maturrima flavescunt & optima; quædam tamen mulieres immatariora ob fragoris titillationem præhabent ----- In Malacca fructus excrescit frutex, instar caudæ serpentinæ, digitalis, grato esui. Deambulacra lucrosa fiunt, ubi Arecæ, quod piperis speciem licet nuncupare, applantatur & frequentius irrigatur. Reges nunquam non convolvulos illos (nam hæc omnino species folii sic præparati) è vase aheneo à secretis repetunt: Legatos --- per interpretes audiunt & dimittunt, in lectum resupini vel humi desides in tapete, famulis subinde bettelam præbentibus, crassiorem materiam in pelluvium argenteum rejiciunt, quod vel conjux vel ancilla mulier exhibet. Honoris verò extrema linea ducitur, quoties Legati ad esum regiæ Bettelæ invitantur. Sunt qui addant camphoram, sed non ex consilio uxorum, alii aloën, denique florem nucis Indicæ & Ambram cineriiceam, quæ compositio & palato & naribus est gratissima, sed & cara. Vulgus etiam cardamomum adhibet. In mediterraneis, ubi nullus Bettelæ proventus, maximum ejus desiderium & pretium: ferunque Nicamoxam, Decani Regem, singulis annis ex hoc mercimonio tributum capere tracies mille aureorum. Sic ornantur convivia, sic dimittuntur gratissimi ad peregrinationes, sive hospites sive domestici. Reges Magnatibus suâ manu, tenuioribus alienâ tradunt: Eorum mandatarii saccum convolvulorum accipiunt, nec gratis licet ire. Haud longè à Surda est Insul. Pulo Severis, cujus gemini montes ultra Bantam conspicui, quæ bettelam sine cultura producit, unde Javani cymbatim eam auferunt, tanto chariorem, quòd urticis permixta nudis collectoribus vel triduanum ex pustulis ardentibus dolorem vindicent. Duæ vicinioribus Insulæ Bettelam alunt, sed parcius laudatam, ob sulphureum arenosum solum. Tyronibus suboritur vertigo ebriosa: navigantibus in usu sunt pastilli, ex convolvulis conflati* &c. De Folio verò Indico, vide infrà.

BETTONIS Cortis vel Curtis, vulgo *Bettancourt*, locus Galliæ memoratus, in literis A. C. 885. *in pago Virdunensi, super fluvium Sperum*, Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Vabrensis pagus*. Item locus ejusdem regni, cujus mentio, in Chron. *Fontanellensi c.* 4. *duo patrimonia, Offiniacas & Bettonis Curtem, sita in pago Tellau*. Ad fluvium Eatam seu Jeram *Jere*: vulgò *Betencourt*. Idem in voce *Tellau*.

BETTONIUM, oppid. Umbriæ in Italia, vide *Vettonium*.

BETULA, arboris genus est, de qua sic Plin. *l.* 16. *c.* 18. *Gaudet frigidis sorbus & magis etiam Betula. Gallica hæc arbor mirabili candore atque tenuitate, terribilis Magistratuum virgis. Eadem circulis flexilis, item corbium sportis. Bitumen ex ea Galliæ excoquunt.* Ubi quod de *Magistratuum virgis* habet, vide B. Brissonium *l.* 3. *c.* 14. Ejusdem corticibus exquisitâ industriâ domos olim tegere consuevisse Gothos, cespitesque virentes imposuisse, dicemus infrà ubi de Veterum *Tectis*.

BETULEUS Xystus Augustanus, Latinæ ac Græcæ Linguæ, Poëticos item peritiâ clarus. Docuit Basileæ primum, inde Augustæ, ubi obiit A. C. 1554. ætat. 54. Scripsit insignem *Commentarium in Ciceronis Officia*, it. *de Amicitia & Senectute*: ut & alia complura de quibus vide *les Eloges* Anton. Teissier *Volum.* 1. adde Simlerum *Biblioth.* *Thuanum*, Pantaleonem *Prosopogr.* Bucholzerum *Indice Chronol.* Melch. Adami *vitis Philosop.* Ramum *Bajulea* &c.

BETULLO, Hispaniæ oppid. & fluv. cujus irrigatione ager Barcinonensis lætissimus est. Pomp. Mela *l.* 2. *c.* 6. Oppid. hodie Badelona, fluv. *Besos* dicitur. longitud. 17. 50. latitud 41. 02.

BETUNICA, Hispaniæ urbs circa Asturicam. *Antoninus*.

BETURIA, regio Hispaniæ Plin. *l.* 3. *c.* 1.

BETUSA, Mesopotamiæ juxta Tigrim oppid. *Ptol.*

BETYS, vide *Batis*.

BEUDUN seu BEODUM, in *L. Sal. tit.* 48. mensa est rotunda, instar fundi doliaris, quod apud tenuiores & in castris plerunque mensæ vicem fungitur, inquit Wendelinus; certè Flandris *bodem* hoc ipsum hodieque est. An ab hac voce Hispanorum *Beodo*, pro ebrio? Vide Sebastianum Covarruviam, laudatum Carolo du Fresne in *Glossar*.

BEVELANDIA, Insul. Zeelandiæ in Belgio quæ A. C. 1532. inundatione maris duplex effecta est. Unde Nort Bevelandia, & Zud-Bevelandia, ubi Goela oppid. tutum & munitum.

BEVERA, vel BEVERIS, vulgò *la riviere de Bievre*, Parisinis *la Riviere des Gobelins*, à nomine celebrium infectorum, qui fluviô hôc olim feliciter ad tingenda coccina, in suburbanis S. Marcelli, usi sunt: Item *la riviere de Gentilly*, à vico novissimo, quem alluit, fluvius Galliæ est, inde Lutetiam decurrens, per cujus suburbana delatus, duobus alveis in Sequanam fertur. Oritur inter Guidonis curtem & Fontanetum Floridum: atque Cauciacum ad Bores, *Choisy aux Bœufs*, Buc, Jojacum, *Jouy en Josas*, Beveram vicum, Antoniacum Pontem, Pontem Antoniacensem, Lajacum, (*Lay*) Caticantum *Cachant*, Arcolium *Arcueuil*, Gentiliacum attingit, ac demùm Sequanâ recipitur: Rivus ignobilis, sed nonnunquam subitis incrementis sævus. Item *Bevero*, in extremis Carnutum finibus, non longè ab Ambacia Turonum fluens, *le Beuveron*: accipit Beveram amniculum, *la Bievre*, nec procul à castro Blesensium Calvo monte, in Ligerim influit. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BEVERLÆUS Philippus, vide *Philippus*.

BEUGESIA, regiuncula Gall. partim & Sabaudiæ, à Rhodano fluv. bifariam secta. Juris partim Francici, ab A. C. 1600. unà cum Bressia, ei adjacente: Et ejus primar. est Bellicum, partim Sabaudici. *le Bugey* vulgò.

BEULANUS, Presbyter Anglus, scripsit *de origine Saxonum in Anglia, tempore Gregorii M.* Ejus nepos Samuel, *Itinerarii* auctor. Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 21.

de BEUSSON Martinus, Gallus, civis Basiliens. cùm in itinere Lucernensi: contra Mariæ invocationem, ex S. Scripturæ tenore, ad socios disseruisset: Zurzeæ ad Magistratum eô nomine, à quodam verborum ejus subsessore, delatus, martyrium ibi subiit exustus; A. C. 1608. Bucholz. *Ind. Chron.*

BEUTELSPACUM, German. *Beütelspach*, arx Germaniæ vetus, in Suevia; condita, ut quidam volunt, ab Emerico I. Conestabili Clodovæi in pugna adversùs Suevorum Regem Fandocatum commissa A. C. 459. ac à Rege Sueviæ præfecto in his oris relicto. cui successisse dicunt Emericum II. Dagoberti Aulæ Magistrum, Albertum Pippini Regis aulicum, hujus filium Eberhardum, Caroli M. Magistrum aulæ: cui duos assignant filios, Eberhardum *Beutelspacensem*, & Astulfum C. Calvensem, Leonis III. Pontif. patrem. Ab Eberhardo, quem Caroli Simplicis Aulæ Magistrum faciunt, Emericus III. pater Ulrici *Beutelspacensis*, prognatus dicitur. Ulrici hujus ex filia Wernitrude gener & hæres, Comes Wittenbergicus Conradus fil. Alberti Wirtenbergici ac Lœwensteinii fuisse statuitur: Et mansit diu dominii *Beutelspacensis* titulus Wittenbergico conjunctus. Conrado filios aliqui Henricum ac Ulricum, Comites Wittenbergicos ac Dominos *Beutelspacenses*, & Wernerum Comitem Grœningensem adscribunt. Alii Ulricum, Eberhardum & Henricum assignant: è quibus primus hodiernos Principes Wittenbergicos sevit. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Hist.*

BEUTHA, oppid. Silesiæ ad fluv. Oderam, in Ducatu Glogaviensi.

BEUTHERUS Michaël, Carolostadiô oriundus, Historiam, Poësin & Mathemata publicè docuit in Academia Gryphiswaldensi, A. C. 1546. inde exteris Academiis perlustratis, Pictavii *Ephemerin Historicam* conscripsit, ad Tractatum Passaviensem Ducis Wirtembergici Legatus, A. C. 1552. abhinc Patavium concessit, ibique Medicinæ, ex Melanchthonis consilio, operam dedit, A. C. 1553. Ferrariæ posteà Doctor Juris renunciatus, ut in Germaniam rediit, ab Ottone Henrico Electore Palatino Consiliarius Ecclesiast. & Bibliothecarius creatus: in Argentinensi tandem Academia Professionem Historiarum suscepit, obiit A. C. 1587. ætat. 65. Libros edidit plurimos, *Theologicos*, *Juridicos*, *Historicos*, *Genealogicos*, *Philosophicos*, *Mathematicos* & *Poeticos*, *Tractatum de Appellationibus*, *Opus Fastorum Antiquitatis Rom.* &c. Pater *Mich. Philippi* Theol. D. & Ducat. Bipontini Superintendentis Generalis, *Joh. Michaelis* J. D. & Prof. Argentinæ &c. Freherus *Theatro Viror. clar.*

BEYERLINCK Laurentius, vide *Laurentius*.

BEZA, Theodorus, Vezelius Burg. cui patruus Senator Parisin. natus A. C. 1519. Primis juventæ annis, cùm adhuc in communione Romana versaretur, carminum licentiâ seculum sequutus, mox seriò Numinis, & purioris cultus amore tactus, studio sacro tanto cum successu incubuit, ut Genevæ inter præcipuos Theologos emicaret. A. C. 1561. inter alios Colloquio, sub Francisco II. interfuit. Ubi à Lotharingo Cardinali falsò sibi attributa ante colloquium diluit, ad collationem accessurus, flexis genibus Fidei confessionem edidit, Ecclesiâ ab Anabaptistis & Libertinis vindicatâ. Transsubstantiationem, cum Consubstantiatione, doctè refutavit; tum scriptô comprehensam Confessionem Regi obtulit. Quæ de absentia corporis Christi reali dixerat, Augustini & Vigilii, Episcop. Trident. authoritate apud Reginam, feliciter defendit. Post aliquot dies, de Ecclesia ejusque notis, præclarè disseruit. Vide Thuan. *Hist. l.* 28. Antonium Navarræum, qui stragem Vassiacenam cordi non habuit, monuit, *Ecclesiam esse incudem, quæ multorum malleos hactenus retudisset.* Idem *l.* 28. & 29. &c. A. C. 1600. ad Henricum IV. qui tum Lutseli, in pago Genevæ vicino, degebat, notum à puero, sed 30. annis non visum, pervenit, Genevensium causam Regi senili facundiâ commendaturus, eique navatæ Patri matrique olim operæ memoriam renovaturus. A quo benignè auditus, cœnæ adhibitus & 500. aureorum honoratiô donatus est. Thuan. *l.* 125. Abr. Golnitzius, *in Ulysse Belg.* Tandem cùm 60. annos in lucubrationibus exegisset, debilitatisque viribus memoriam præsentium amisisset, præteritorum, *ut totos Psalmos Hebraice, & quodcunque caput ex D. Pauli Epistolis Græcè recitare posset*, manente, A. C. 1605. ætat. 87. in concionem iturus, obiit. Varia scripsit, inter quæ: *Lex Mosaica, Job illustratus, in Psal. & Eccles. Paraphrasis, in Cant. Cantic. Homiliæ, Annotationes in N. Test. Epist. &c.* Vide Melchiorem Adami, *in vitis Theolog.* Helvicum *in Chronol. tabul.* Antonium Teissier *Elogia Virorum Eruditorum, Vol.* 1. & 2.

BEZABDE, Assyriæ urbs, quam veteres *Phœnicen* appellârunt, teste *Ammiano*.

BEZEDEL, vicus, juxta quem castellum inexpugnabile cum turri, in tribu Benjamin, Joseph. *l.* 3. *c.* 2. *Bell. Jud.*

BEZEK, i. e. *fulgur*, sive *in compedibus*, Chananææ urbs regionis, Judic. *c.* 1. *v.* 2.

BEZENI, Galatæ gens. *Ptol.*

BEZIRA, aliàs BEIRA, oppid. Indiæ. Curt. *l.* 8. *c.* 10. *Bazira Arriano.*

BEZOAR, nomen lapidis pretiosi, qui in stomacho Indici cujusdam animalis nascitur. Et quidem *Bezoar Orientalis*, producitur in genere quodam capræ sylvestris in Indiis; *Bezoar* verò *Occidentalis*, Peruviani cujusdam hircorum generis fœtus est, *Richelius*. Similem stomacho rupicaprarum Alpinarum lapidem produci, ejusdem ferme cum *Bezoar* facultatis, German. *Gems-Kugel* dictum, narrat Jac. Sponius *Itin. Part.* 2. *p.* 378. *ubi iter suum per Rhætos describit.* Plura infrà, voce *Lapis*.

BIÆOTHANATI, Græcè Βιαιοθάνατοι, dicti sunt Veteribus, qui aut propter crimina sua suppliciô publicè afficiuntur, aut metu gravioris pœnæ, quam se meruisse conscii sunt, sibi ipsis mortem consciscunt. Quod ἀπὸ μοίρας θανεῖν vocabant Veteres, cum Juvenes, immaturâ morte abrepti, ἄωροι mortui dicerentur. Unde in Magicis sacris differentia τῶν Βιαιοθανάτων & τῶν Ἀώρων, uti diximus suprà in voce *Abori*. Utrorumque enim Animæ exules ab Inferis & sedibus quietis esse, adeoque in Necyomantia, tanquam è propinquo, faciliùs evocari posse credebantur. Tertullian. *de Anima*, *Itaque invocantur quidem Abori &* Biæothanati, *sub illo fidei argumento, quòd credibile videatur eas potissimùm animas ad vim & injuriam facere, quas per vim & injuriam sævus & immaturus finis extorsit, quasi ad vicem offensæ*, *Firmico Aliisque Biothanati* dicuntur, qui aliquando cum *Aoris* coincidunt, cùm unus idemque homo & immaturâ & violentâ morte perit. Uti Dido, apud Virg. *l.* 4. *Æn. v.* 696.

Sed quia nec Fatô, meritâ nec morte peribat,
Sed misera ante diem,

Illis, *probâ morte disjunctos*, sicut τοὺς ἀώρους, *justâ ætate sopitos*, opponit Tertullian. *d. l.* Qua de re vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 1118. & 1119. ut & infrà in voce *Biothanatos*.

BIAFARA, urbs Africæ in Guinea regione regni cognominis caput, juxta fluv. *dos Camarones*, in mediterran. versùs regnum Benini in ortum.

BIAFORA, clamor publicus, bannum, quô editô Communiæ Burgenses, aliique vicorum aut urbium incolæ cum armis domô egredi & Principem aut ejus Vicarium sequi tenebantur, quæ est vis vocabuli Vasconici: quod occurrit apud Scriptores *Rerum Aquitanicarum, Beuharnensium, Aragonicarum*, laudatos Carolo du Fresne in *Glossar.* Petro Gdeoulino *Biafora* est, Raim. Montanerio *Viafora* & *Viafors* &c.

BIALACERIA, urbs Poloniæ in Volhinia inferiore ad fluv. *Ros.* Dicitur & *Bialacerkow*.

BIALOGRODENSES Tartari, populi Tartariæ Precopensis, versùs ostia Danubii. Dicti à Bialogroda, urbe Bessarabiæ, prope mare Nigrum. Sub Turcis.

BIANA, Arabiæ Felicis oppid. *Ptol.*

BIANCANDUM, Parmensium Carrocium, vide infrà.

BIANDINA, Laconiæ oppid. *Ptol. Pignico Mar. Nigro. Rampano* multis.

BIANOR, cognomentô *Ocnus*, Tiberis & Mantûs filius, qui Mantuam condidit. Virg. *Eclog.* 9. *v.* 60.

—— —— *Namque sepulcrum*
Incipit apparere Bianoris. —— ——

Cato librô de *Originibus*: *Mantua suô conditore Ocnô Bianore est, Thuscorum Rege, illustris.* Fuit item unus ex Trojanis Principibus, qui cum Oileo auriga ab Agamemnone interemptus est. Homer. *l.* 11.

BIARCHI, in Leonis Imp. *Constitution. l.* 3. *C. de agent. in rebus* & *l. ult. Cod. de offic. Præf. Prætor. Afric.* Officiales sunt, annonæ seu militum commeatûs præfecti: βίος enim Græcis *annona* inter alia seu *victus* est. Eorum meminit Hieronym. *Ep.* 61. *ad Pammach.* *Sed antè Primicerium, deinde Senator, Ducenarius*, Biarchus, *Circitor, Eques, deinde Tyro.* Erant autem ex Schola Agentium in rebus, in *LL.* prædictis. Munus *Biarchia*, *l.* 1. *C. de Offic. Magistr. offic.* Alciatus apud Joh. Calvinum *Lexic. Jurid.*

BIARMENSES & Lappones, Deum verum summumque *Jumala* olim ac *Tors* nomine venerati sunt, Joh. Schefferus in *Lappon. c.* 7. *p.* 61. apud Tob. Pfannerum *System. Theol. Gentil. pur. c.* 2. §. 16.

BIARTUS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

BIAS, Amythaonis fil. Argivorum Rex. Pausan. *l.* 2. Item fluvius juxta Coronem oppid. Pausan. *in Messenicis sive l.* 4. *ubi de Corone*: Προελθόντων δὲ οὐ πολὺ, Βίας ἐκδίδωσιν ἐς θάλασσαν ποταμὸς, γενέσθαι δὲ αὐτῷ λέγουσι τὸ ὄνομα ἀπὸ Βίαντος τοῦ Ἀμυθάονος, *Progredientibus autem non multùm, Bias se exonerat in mare; nomen nactus, ut dicitur, à Biante Amythaonis filio.* Hic verò non integrum regnum possedit, sed tertiam solum partem, sicut Melampus frater ejus alteram tertiam à Præto aut Anaxagora, ut ejus filias insanientes sanaret, obtinuerat; pro se unam & fratre alteram Pausan. *l.* 2. præfato *Bianti* verò successit fil. Talaos, Talaoni Adrastus, quem vide.

BIAS, Teutamidæ fil. Philosophus Prienæus, unus ex 7. Græciæ sapientibus, aureum tripodem, à piscatoribus captum, cum hac inscriptione, τῷ σοφωτάτῳ, & ad se allatum, Apollini Delphicô remisit. Civium suorum Princeps, illos diu adversus pericula tutatus est; sed captâ tandem patriâ, cùm universi fugerent, rerum pretiosissimarum sarcinulis onusti, ipseque interrogaretur, cur ex bonis suis solus nihil secum ferret, respondit, *Omnia bona mea mecum porto*, eruditionem & sapientiam intelligens. Duo millia versuum condidit, in amplexu ex filia nepotis, pro amico perorans, exspiravit. Diogenes, *in ejus vita l.* 1. Plut. & Val. Max *l.* 7. *c.* 2. *ext. ex.* 3. *Nic. Lloydius.*

BIASARI, Indiæ populi. Vide *Abisari*.

BIATIA, Hispaniæ oppid. *Ptol.* Vulgò *Baeza*.

BIBACTA, insula circa Indi ostia. Arrianus *Indic.*

BIBACULUS, Cremonensis, ab *Eusebio* cum Catullo inter Poëtas Jambicos ponitur, cujus meminit Quintilian. *l.* 10. *c.* 1. Est & alter, cujus Cæsar meminit in *Commentariis*.

BIBACULUS, de quo Val. Max. *l.* 1. *c.* 1. *ex.* 9. Vide *Baculus*.

BIBACUM, German. urbs. *Ptol. Bibrach*, Villanovano. Civitas est Imperii à castore animali nomen adepta. Sub Pipino Francorum Rege pagus adhuc, A. C. 751. à Friderico II. Imperatore muris cincta est. Maximiliano I. Brugis captivo milites suô ære conductos, utrôque pannô vestitos misit, quapropter Leonem aureum cum corona in insignibus accepit, cùm antea castorem coronatum gereret, in campo cœruleo. Dein à Maximiliano II. jus signandi cerâ rubrâ quoque nactam, refert Limnæus *de Civ. Imp.* Patria fuit Johannis Brandmylleri, insignis apud Basilienses Theologi. longitud. 31. 51. latitud. 48. 00.

BIBAGA, Indiæ Insula ostreis & conchyliis referta. Plin. *l.* 6. *c.* 21.

BIBALI, Hispaniæ Tarraconensis populi *Ptol.* quorum oppid. *Forum Bibalorum* dicitur. *Baudrando* erant sub Callaicis Braccariis. Et Forum Bibalorum erat ad Letham fluv. ubi nunc pagus Celme, in Gallæcia.

BIBASIS, Indiæ fluv. in Indum se exonerans. *Ptol.*

BIBASTUS, urbs Thraciæ. *Steph.*

BIBAUCUS Guilielmus, vide *Guilielmus*.

BIBENDI ritus, apud Romanos hic fuit: In omni convivio, cùm paulo hilariùs se invitare vellent, hunc observavêre morem, ut à summo biberent ad imum: item ut Divo alicui libarent, hoc est, ex patera leviter vini aliquid defunderent, vel in mensam, vel in terram vel in alium quoque pro re nata locum: utque in dominæ aut amicæ honorem cyathum ebiberent, eamque palam nominarent his verbis usi, *Bene vos, bene nos, bene nostram etiam Stephanium*, Plaut. *in Sticho, Actu.* 5. *sc.* 4. *v.* 27. Quin & illud usurpabant, ut in honorem amici aut amicæ, tot biberent cyathos, quot in ejus nomine essent literæ. Martialis, *l.* 1. *Epigr.* 72.

Nævia sex cyathis, septem Justina bibatur.

Et *l.* 9. *Epigr.* 95. *v.* 3.

Nunc mihi dic, quis erit, cui te, Calocisse, Deorum,
Sex jubeo cyathos fundere? Cæsar erit.
Sutilis aptetur decies rosa crinibus, ut sit,
Qui posuit sacræ nobile gentis opus.
Nunc bis quina mihi da suavia, fiat ut illud,
Victor ab Odrysio quod Deus Orbe tulit.

Ubi cyathorum, rosarum, basiorum numerus respondit his tribus nominibus, *Cæsar, Domitianus, Dalmaticus.* Bibebant autem ex poculis primùm fictilibus, dein faginis aut oleaginis, è cornibus item: Posteà vitrum in usu esse cœpit, & crystallus: Post quæ murrhina, electrina, argentea, aurea, gemmata tandem adhibita sunt: Ossa quoque humani capitis, sed barbaris tantùm, huic fini inserviêre. Vide infrà in voce *Pocula*. Nec defuit illis *bibendi* lex, quam Festus *l.* 16. *Tapullam* appellat *legem*: Catullus *Posthumiam*, *Epigr.* 27. *v.* 3. Ausonius *Mysticam*; cui à Græcis origo. Unde illa cantio convivalis sæpissimè his repetita. πῖνε πέντε, τρία πῖνε, ἢ τέσσαρα, *bibe quinque, bibe tres, bibe quatuor.* Fuit autem Græcô more bibere, *tam cyathis merô plenis saltare, & primò Deos, deinde amicos suos nominantes, totum merum bibere, quoties Deum & charos nominatim vocant*. Asconius Pædian. *in* 3. *Verrinam*. Quo fiebat, ut ad vomitum sæpe procederent, indignante Senecâ *Ep.* 83. & 95. Plut. *Symposiac. l.* 8. *quæst.* 9. *in fin.* &c. quæ consuetudo invaluisse videtur, sub ævo Pompeii M. imitantibus hanc Romanorum fœditatem inprimis è Septentrione gentibus. Vide Olaum M. *l.* 13. *c.* 14. Matthiam Michovium *Sarm. Europ. l.* 2. *c.* 3. &c.

&c. Græci primò meracum biberunt, cujus nimiô usu cùm plurimi in insaniam agerentur, aquâ illud temperare docuit Amphictyon, quô auctore Concilium Amphictyonicum exortum est: Unde duo altaria erexisse legitur, Baccho & Nymphis, sibi invicem propinqua, in rei memoriam. Alii eundem aram ὀρθῷ Διὸς statuisse referunt, in Horarum templo: cùm enim meraci usus homines prius incurvâsset, ipse posteà aquâ adfusâ vinô erectos conservavit. Sunt tamen qui Melampo inventi hujus gloriam tribuant. Aliter Athenæus ex *Philonide Medico l.* 15. ubi narrat, Bacchum, postquam à mari Rubro vinum in Græciam detulisset, obvios quosque sine modo vinum ingurgitantes, partem in rabiem egisse, partem letho dedisse: reliquos, qui tardiùs advenerant, imbre repentinô obrutos pocula semiplena in littore reliquisse, quibus admixtâ pluviâ, cùm dein post redditam aëri serenitatem reversi liquorem gustarent, deprehendisse illum jucundum simul ac innocuum: hancque causam esse, cur illatô in convivium vinô κεκερασμένῳ seu temperatô, primum poculum libaverint Græci Διὶ Σωτῆρι, *Jovi Servatori*; secundum Διὶ Ὀλυμπίῳ, *Jovi Olympico*, siquidem triumphale esset epulum: cui addiderunt poculum ὑγιείας, in convivio nuptiali. Sophocles tamen tertium locum *Jovi Servatori* tribuit,

> --- --- καὶ Διὸς Σωτῆρος
> Σπονδὴ τρίτου κρατῆρος.
> *--- --- Et Jovis Sospitatoris*
> *Libamen tertii crateris.*

Iidem meracum Baccho inventori libârunt, sequutum dein τὰ προπόματα, *promulsis* seu *gustatio*: Magnô pòst hæc cratere repletô, Symposiarchus propinavit illum bono Genio, cui ibant litatum, quod poculum τοῦ ἀγαθοῦ Δαίμονος dictum est: solebatque illud sorbillando, velut ex religionis præscripto, depleri; unde Ἀγαθοδαιμονισταὶ *Hesychius* interpretatur ὀλιγοποτικοὺς, *pitissatores*. Addi solebat precatiuncula, exclamantium ὦ ἀγαθὲ Δαῖμον. Quod quidam ab initio statim epuli fieri solitum esse malunt. Ultimum, quod bibebant, poculum, mox cubitum ituri, Mercurio, utpote somni somniorumque Præsidi, erat sacrum: Unde Aristoph. *in Vespis*.

> ------ ------ Ἀργειφόντη
> Οἱ πυμάτῳ σπένδεσκον
> *------ ------ Argicidæ*
> *Postremo libaverunt.*

Sunt tamen qui Διὸς τελείου, *Jovis integri*, id fuisse contendant. Uter, è quo vinum depromtum, communiter ex apri confectus erat exuviis, proin Κάπρος in Aristophanis *Lysistrata*, dictus est: quemadmodum vinum *sanguis*, & effusio ejus ex utre σφάγια & *mactatio* Poëticâ licentiâ fuit appellata. Cùm amicus amico propinabat, φιλοτησίαν κύλικα seu φιλοτησίαν, *poculum amoris* vocaverunt, & actum ipsum δεξιοῦσθαι, juxta Homericum illud *Od.* γ. v. 472.

> ------ ------ Χρυσέοις δεπάεσσιν
> Δειδέχατ' ἀλλήλους.
> *------ ------ Aureis poculis*
> *Exceperunt se in vicem.*

Cùm in dignitate erat is, qui epulum dabat, porrigere solebat scyphum iis, quibus propinabat, nisi fortè in sanitatem bibebat τοῦ ἐρωμένου seu φίλου, tum enim partem ipse hauriebat, reliquô humi effusô cum sonitu, quem ritum κοτταβίζειν dixêre. Aliquando post cœnam ad pernoctem se obfirmabant compotationem, sponsionibus certando, quis ad Auroram usque pervigil duraturus esset, tum victori præmium dabantur πυραμοῦς, i. e. *placentæ ex tritico & melle confectæ*: quales in Thesmophoriis mulieres nanciscebantur. Griphos quoque & ænigmata proponebant, quorum sensum qui non indagâsset, ad cyathum exhauriendum damnari solebat. Quòd si quis discessum inde pararet, Modimperatoris veniâ omnino erat opus. Ad saltationem cùm animus ac vinum impellebant, majora pocula craterque novus poscebatur, Euripid. *in Ion.*

> Ἐπεὶ δ' ἐς αὐλοὺς ἧκον ἐς κρατῆρά τε
> Κοινὸν, γέρων ἔλεξεν, ἐκκομίζειν χρεὼν
> Οἰνηρὰ τεύχη σμικρὰ, μεγάλα δ' εἰσφέρειν.
> *Postquam autem ad tibias ventum craterenque*
> *Novum, senex ait, auferri oportet*
> *Vini vasa exigua, magnaque introferre.*

Hinc μεγάλη absolutè, subintellige κύλιξ, apud Athenæum *l.* 6. Καθ' ἃς καὶ πατρὶ Δημοσθένης παρ' Ἀρπάλου τὴν κύλικα εἰληφὼς ἦν, ἔφη τοὺς ἄλλους ἀκρατοκώθωνας καλῶν, αὐτὸς τὴν μεγάλην. Et Alexin eidem laudatum *ibid.*

> Παῖ τὴν μεγάλην δὸς ὑπογχέας
> Φιάλας κυάθων τῶν παρόντων τέτταρας.

Vide Desid. Heraldum *Animadversion.* ad *Arnob. l.* 5. Cantus, quem communiter tum decantabant, *Harmodii* titulô insignis erat, qui cum Aristogeitone, occisô Hipparchô, Pisistratidarum tyrannidi finem olim imposuerat Athenis; Ejus initium, Φίλταθ' Ἁρμόδιε, οὔ πω τέθνηκας, &c. *Charissime Harmodie, non certè obiisti* &c. Vide Aristoph. *in Acharn. & Vespis.* Aliquando carmen, cui nomen *Admetus* erat, cecinerunt, quod incipiebat: Ἀδμήτου λόγον ὦ ἑταῖρε μαθὼν, τοὺς ἀγαθοὺς φίλει, τῶν δειλῶν δ' ἀπέχου, *Admeti laudes ô sodalis audiens, strenuos amplectere, meticulosos verò jube facessere* &c. Ita in cantibus suis, quemadmodum idem de Romanis legimus, fortium virorum facta prædicare eorumque sibi inter bibendum memoriam refricare, voluptati duxêre. Præterea frequentia erant in conviviis carmina, quæ Σκόλια dixêre, à Terpandro primum inventa, de quibus vide infrà, in voce *Scolia*, & plura de *Bibendi* ritu apud antiquos, in Joh. Rosini ac Thom. Demsteri *Antiqq. Rom.* ut & Fr. Rosfxi *Archæologia Attica l.* 10. Non omittendus tamen *Bibendi* in Honorem vel *in sanitatem alicujus*, ritus qui occurrit, apud Paulum Warnefridum *de Gestis Langobard. l.* 5. *c.* 2. &, qui diu ante eum fuit, Martialem *l.* 1. *Epigr.* 72. *l.* 9. *Epigr.* 95. &c. Vide ubi de *Poculis*. Sic Priscus Rhetor. Ἕκαστος τὴν ἐπιδιδομένην αὐτῷ φιάλην πλήρη ἐξέπιε κύλικα, τῷ Ἀττήλᾳ τὸν ὑγιαίνειν ἐπευξάμενος, *Quilibet calicem sibi exhibitum, vini plenum, exhausit, ut salvus esset Attila, oprecatus*. Quod ab amantibus imprimis factitari consuevisse, innuit Scholiastes Theocriti *ad Idyll.* 2. Εἰώθασι οἱ ἐρῶντες ὑπὲρ τῶν ἀγαπωμένων πλείονας κυάθους ἐκπιπλῆσθαι, *Soliti sunt amatores in sanitatem eorum, quos amabant, plures cyathos deplere*. Ritum accuratiùs idem exponit *ad Idyll.* 14. Οὕτω γὰρ εἰώθασι πάντες ἐν τοῖς συμποσίοις ἄκρατον λαμβάνειν καὶ ὀνομάζειν τινὰς ἐρωμένους ἢ φίλους, ἐπιχέοντες τῇ γῇ, Μεγαλύνοντες τῶν φιλτάτων τὰ ὀνόματα, *Sic enim consuevêre facere in conviviis, sumebant merum & nominando amasios seu amicos, fundebant in terram, & amicissimorum ciebant nomina.* Vide superiùs dicta tum de Hunnis in Romanorum sanitatem bibentibus. Cinnamum *l.* 6. *num.* 7. Ut autem hic mos, si abusus absit, in adiaphoris fortè locum habeat: Sic *Bibere in amorem Sanctorum* vel *animæ defuncti*, vetitum est in Concilio Nannet. apud *Hincmarum Remens. Reginonem, Alios.* Meminit ritûs hujus Luithprandus *in Legatione*. *Non proderit tibi balneum, quod te assiduè potas, in amore B. Johannis Baptistæ.* Traditque Janus Delmetus *ad Jus Aulicum Norvegicum vetus p.* 534. Danos olim ac Norregos bibere solitos in Christi Natalitio, *in memoriam S. Olai*, qui Religionem Christianam in Regnum induxerat. Addens, morem hunc apud eos, postquam fidem Christianam amplexi sunt, introductum esse, ut paganas superstitiones abolerent, cùm solerent anteà litare honori vel memoriæ Odini, Thori, Niordi & Trejæ Deorum paganorum. Sed apud Eund. legas, etiamnum apud Islandos in more esse, non solùm in Festo præfato, verùm etiam in nuptiis & conviviis, in memoriam S. S. Triados personarum bibere hácque fini multa illorum cornua reperiri argentô deauratô decora. Nec omittendum, quod Luitprandus, *l.* 6. *c.* 17. objectum Johanni Pontifici Romano in Concilio Romano scribit, quòd *Diaboli in amorem vinum biberit*, &c. Car. du Fresne *Glossar.* De more turpissimo veterum lurconum apud Romanos, *per obscœnitates bibendi*, vide Casaubon. & Salmas. *ad Capitolin. in Pertinace, c.* 8. plura hîc passim inprimis, ubi de *Potandi ritu*, & voce *Potus*.

BIBER vel BIBERIS, masculin. in Concilio Nannetensi *c.* 15. apud Hincmarum Remens. in *Capitulis ad Presbyteros c.* 15. & 16. ut & in *Regulis* compluribus Monachorum, potio est, seu liquoris haustus sive sorbitio, Gall. *Breuvage* vel *Boisson*. Hinc *Biberes Nonales*, pocula quæ Monachis post Nonas exactas & decantatas propinantur in æstate, quâ *æstus provocat sitim*, ut est in *Regula* Magistri *c.* 13. & 27. Ekkehardus junior de *Casibus S. Galli c.* 11. *Sonatur ad Nonam quâ peractâ invitat tandem Abbas omnes* (Episcopos) *pariter ad Nonales fratrum, quibus conscripti essent, Biberes.* &c. *Refectio Nona* dicitur, in *Regula* Bened. *c.* 29. ubi duplicem statuit Refectionem quotidianam, *Sexta & Nona*. In libro *Usuum* Cisterciensium *c.* 83. inscribitur, de *Bibere post Nonam*. Ebrardus Bethuniensis in *Græcismo c.* 15.

> *----- Tertia prandere postulat, ut solitum est,*
> *Vesitatur ac doni merenda messor in hora*, &c.

Indidem *Biberagium*, seu *Beveragium*, Gallis *Vin du marche*, *Breuvage*, Ital. *Beveraggio*, quod præter pretium corollarii vice in emptionibus conceditur, in *Chronico* Senon. *l.* 3. *c.* 5. alibique passim, apud Car. du Fresne *Glossar.*

BIBERIACUM, vide *Bebriacum*.

BIBERIUS, Tiberii agnomen, ob nimiam vini aviditatem.

BIBESIA, una ex Deabus, quibus olim in convivio litabatur, altera Edesia erat. Et quidem in *Bibesiæ* tutela mensuræ erant, in Edesiæ verò fide epulæ: ad quod utrumque respicit Ambros. *Serm.* 6. *Unum scio, quòd si quis illâ die honoratus & dives ob natalem filii sui ad decimum usque milliarium ad prandium rogavisset: propter accuratas epulas & inæquales mensuras absque dubio vos ituros fuisse.* Nempe duo commemorat doctissimus Scriptor, propter quæ ad convivium libenter iretur, *accuratas epulas* & *inæquales mensuras*. Vocat autem *inæquales mensuras* immodicas & sine mensura mensuras, ut festivè Severus Imperator apud Æl. Spartian. *in Pescennio Nigro c.* 3. mensuras conviviorum non rectè dici autumat, cùm sine mensura potarent. Aliter *inæquales calices* posuit Horat. *l.* 2. *Serm. Sat.* 6. v. 68.

> *Siccat inæquales calices conviva solutus*
> *Legibus insanis.*

Tunc enim inæquales siccantur calices, cùm, qui plus potest bibere, bibit plus: qui minùs potest, non cogitur, sed animo suo obsequitur, nec supra vires bibit &c. Hæ itaque mensuræ conviviorum pocula & calices, trunces & septunces ac ejusmodi, in *Bibesiæ* erant tutela. Vide Salmas. ad *Spartian. l. cit.*

BIBIANA, virgo Romana & martyr sub Juliano. *Volaterran.*

BIBISCUM, oppid. Galliæ Narbonens. ad lacum Lemanum. *Vivis* hodie, teste *Simlerô*. Castrum Helvetiorum, ad lacum Lemanum, in Romana regiune. pagi Bernensis. *Baudrand. Vivay*, vide *Viviacum*.

BIBIUM, Liburniæ urbs. *Antonin. Beligraz Simlero. Baudrando* oppid. Japodum fuit, in Liburnia, prope Colapim fluv. 10. milliar. à Metulo in Ortum, prope cujus rudera erectum fuit ultimô seculô Carolostadium, oppid. probè munitum in Croatia, sub Austriacis, sed longè distat à Billigreria, urbecula Carnioliæ superioris ad amnem *Bilis*, prope Labacum, vide *Carolostadium*.

BIBLE, quæ & DIGBA, urbs Asiæ, in Babylonia regione ad Tigrim fluv. forsan nunc *Cormoba*, 15. milliar. infra Ctesiphontem.

BIBLIA, vel BILLIA, uxor Duillii, qui primus Romæ navali certamine triumphavit, tantæ pudicitiæ, ut illô seculô pro exemplo fuerit, quô impudicitia monstrum erat, non vitium. Ad nullum enim virum tam prope accessit, ut ejus halitum perciperet. Vide *Duillius*. Idem de Hieronis uxore, *Plut.*

S. BIBLIA, sic per excellentiam vocatur liber eloquiorum Dei, S. Scripturam V. & N. T. continens: Vide *Testamentum vet. &* No-

Novum. Horum ex Hebræo & Græco, linguis authenticis, versiones jam olim variæ fuerunt: Paraphrasis *Chaldaica* V.T. à Jonathane Uzielis fil. Onkelos, &c. & editio *Syriaca* T.N. Ecclesiæ Antiochenæ nascentis opus, ut videtur. Versio *Græca* LXX Interp. 300. ante Christum annis jussu Ptolemæi Philadelphi, ab Hellenistis Alexandrinis adornata. Post Christum, Aquilæ Pontici, Symmachi, Theodotionis, *ἀνώνυμος*, sub Bassiano Caracalla, in doliis propè Jericho: Item alia incerti auctoris reperta in doliis ad Nicopolim Septentrion. sub Severo: Ex quibus inter se junctis, Origenes confecit sua *Tetrapla*, LXX. nempe, Aquilæ, Symmachi, & Theodotionis: *Hexapla*, additâ prioribus editione Hebræâ original. scriptâ literis tum Hebræis, tum Græcis: & *Octapla*, in quibus prioribus adnexuit duas versiones Græcas incertorum auctorum. Ad cujus imitationem, seculò superiori, Franc. Vatablus *Tripla*, Hebraica, Græca, Latina. Franc. Ximenius Cardinal. Toletan. & Arias Montanus *Tetrapla*, Hebræa, Chaldæa, Græca & Latina: quorum prioris opus, *Opus Complutense*, posterioris *Biblia regia*, dicitur; Elias Hutterus etiam Tetrapla, sed Hebraica, Græca, Latina & Germanica: Augustin. Nebiensis *Octapla* edidit: Hebræa, Chaldæa, Græca, Arabica, & Latina tria de verbo ad verbum, Vulgata, & Paraphrasis Chald. versionem, cum brevibus scholiis. Et nuper admodum *Biblia πολύγλωττα* Londini prodierunt. *Latina* variæ, Itala, Hieronymi dux, Versio Vulgata, ex recensioribus, Versio Augustini Nebiensis, in Corsica Episcopi: Xantis Pagnini, castigata ab Aria Montano: Tigurinorum, à Leone Judæ, & Theodoro Bibliandro, V. T. Petro Cholino N. T. interpretibus facta: Seb. Munsteri: Seb. Castalionis, Em. Tremellii & Fr. Junii: Joh. Piscatoris. *Germanica*, Lutheri, Tigurinorum & Piscatoris. *Gallica*, Bezæ & Genevensium. *Italica*, Joh. Deodati. *Anglica*, *Belgica*, facta à Joh. Rhodio, Corn. Honio, & Gnapheo Hagiensi, A. C. 1521. Item à Gomaro, Theologisque aliis, A. C. 1619. *Hispanica* *Suecica*, operâ Olai Petri, A. C. 1527. *Danica*, jussu Friderici Regis A. C. 1536. *Sarmatica*, Nic. Radzivilii sumtibus, ab Orlacio, Zacio, Tricesio, Jacobo Lubelscio, & Statorio, accuratissimè, concinnata, & Brestæ excusa, A. C. 1563. *Bohemica*, impensis Joh. Zerotinii Bar. ab Alberto Nicolai, Luca Helicæo, Joh. Ænea, Georg. Vettero, Esaja Cæpolla, Joh. Ephraimo, Paulo Jessenio, & Joh. Capitone, summo cum studio, neque sine elogio Episcopi cujusdam Lat. Communionis, facta, A. C. 1588. &c. Ut taceam Versiones *Arabicam*, *Persicam*, *Armenicam*, *Æthiopicam*, *Indicas* varias, &c. Vide Alting. *Theologiam Probl. Loc.* 1. *Probl.* 27. & in voce *Scriptura*. In universa Biblia prostant Commentarii variorum: Brenii *Annot. in V. & N. T. in fol. Amstel.* 1664. Joh. Calvinus, Criticus sacer, *in* 1b. *vol. Londini*, 1660. Criticorum Synopsis S. Scripturæ, 6. *vol. in fol. Londini*. 1673. Deodatus *Ital.* H. Grotius, Huetius, *de claris Interpretibus S. Scripturæ, in quart.* Maresius *Gall.* Cont. Pellicanus, Joh. Piscator, *Herbornæ in fol.* A. C. 1646. Prilcknerus; *Francof.* 1665. *in fol.* Quistorpii *Annot. Rostochii in quart.* 1648. Lud. de Tena, *Isagoge in S. Scripturam. A.* C. 1620. Jac. Tirinus 11. *vol. in fol.* Paulus Tossanus *Germ.* &c. Plura suppeditabit Guil. Crowæi *Elenchus Scriptorum, in S. Script.* Londini editus A. C. 1672. In quo præmissa sunt S. Biblia partesque Bibliorum, variis linguis, variis vicibus, *edita*.

BIBLIA, apud Car. du Fresne, machina est bellica jaculatoria: ex Alberico in *Chron. MS. ann.* 1258. *Adducens secum* Bibliam, *Petrariam, & cætera bellica instrumenta.* Ex Chron. Leodiensi, laudato ab Isaaco Pontano *Origin. Francic. l.* 1. *ann.* 1313. *Episcopus misit Leodium Mangonalia seu fundibula, sive Trabucta, vel Arietes aut Sues, Vineas*, Biblias, *Petrarias, sive Cattos versatiles.* Unde *Biblieta* diminutiv. itidem machinæ hujusmodi nomen. *Hist. Ms. Excidii Acconensis ann.* 1291. *Secum ducens machinarum multitudinem fundibulariam, sicut sunt Petrariæ*, Biblietæ, *Perdiceæ & Mangonelli*, apud Eund.

BIBLIANDER Theodorus, docuit Tiguri, à Conr. Pellicano & Petro Cholino adjutus ultimam manum admovit editioni Bibliorum, A. C. 1543. quæ Lugduni postmodum à Theologis Hispanis denuò vulgata, inter Gallos Hispanosque magno in pretio, teste Thuanô. Ejus reliqua scripta habes *in Elogiis* Anton. Teissier: plura apud *Melch. Adami, Simlerum, Alios*, Obiit A. C. 1564. in extrema senecta.

BIBLII, apud *Papiam*, *Artifices, qui faciunt tapetas*: h. e. *Biblea* aut *Biblia linea*, ut habet Audoënus in *Vita* Eligii *l.* 1. *c.* 34. Est autem *Byblinum linteum*, cannabinum, vel potius ex gossypio, seu, ut tunc vocabant, *bombace* confectum. Infrà namque dicemus, ex *byblo* vela, tegetes, vestes, storeas & funes confici consuevisse, uti *Theophrastus*, ait, Καὶ ἐκ τῆς βύβλου ἱστία τε πλέκουσι καὶ ψιάθους, καὶ ἐσθῆτάς τινας καὶ στρωμνὰς καὶ σχοινία καὶ ἕτερα πλείω. Vide Salmas. *de Modo Usurarum p.* 401. & 402.

BIBLICI, quinam dici soleant, in Academia Parisina. Vide suprà in voce *Baccalarii*.

BIBLINA, regio Thraciæ, unde *Biblinum vinum*, quod alii à *Biblia vite* dictum volunt. *Demus* verò Delius Naxium interpretatur, quoniam Biblus Naxi fluv. sit. *Suidas*, Βίβλινος οἶνος, ἀπὸ τῆς Βιβλίνης ἄπο καλουμένης Θρᾳκίας ἀμπέλου. Hujus vini meminit Hesiodus, *Ἔργ. β. v.* 587.

Εἴη πετραίη τε σκιὴ καὶ Βίβλινος οἶνος.

Ubi *Moschopulus*, Βίβλινος (ὅς ἐστι) Θρᾳκικός, ἡ πόλις Θρᾳκίας. *Hesych.* Βιβλίνου οἶνος εἶδος οἴνου, ἢ γένος ἀμπέλου ἐν Θρᾴκῃ, ἢ ἀπὸ τόπου ... *Nic. Lloydius.*

BIBLIOLACHAS, Didymus appellatus, quòd ter mille quingentos libros conscripsit. Cœl. Rhodig. *l.* 19. *c.* 9.

BIBLIOTHECA, propriè locus ubi *Libri* asservantur. Hæc enim Βιβλία dicta, ἐκ τῆς βίβλου, *à libro*, quod ex interioris papyri corticis philyris conficerentur. Ex tota enim & solida papyro navigia; at ex cortice interiore, sive libro, funes, vestes, vela & cætera faciebant Ægyptii; chartæ item, seu Βιβλία inibidem fiebant &c. Salmas. *ad Solin. p.* 1003. Illarum statio apud Romanos, in Atrio statim fuit, ubi quoque erant Tablina & Armaria, & Pinacothecæ & Agalmatothecæ locum habebant; adeò autem omnes insederant domos, ut de ipsis Seneca his verbis declamaverit *de Tranquill. c.* 9. *Studiorum quoque, quæ liberalissima impensa est, tamdiu rationem habebo, quamdiu modum. Quo mihi innumerabiles libros ac* Bibliothecas, *quarum dominus vix tota vitâ sua indices perlegerit.* Et: *sicut plerisque ignaris etiam servilium literarum, libri non studiorum instrumenta, sed cœnationum ornamenta sunt.* Nec enim solùm apud Principes viros, sed & apud privatos struebantur. Unde Idem iterum: *Quid habes, cur minus ignoscas homini armaria è citro atque ebore captanti, quam opera conquirenti aut ignotorum Auctorum aut improbatorum & inter tot millia librorum oscitanti, cui voluminum suorum frontes maximè placent titulique. Apud desidiosissimos ergo videbis, quicquid orationum Historiarumque est, & tectorum extructa loculamenta. Jam enim inter balnearia, & thermas, Bibliotheca quoque ut necessarium, domus ornamentum expolitur.* Curabantur illæ per servos eruditos ac literis probè imbutos: Cujusmodi servum *Bibliothecæ* præfectum, ut sibi restituendum curet, petit à Sulpitio Cicero *l.* 13. *Fam. Ep.* 77. *Dionysius servus meus, qui meam Bibliothecam multorum nummorum tractavit, cum multos libros surripuisset, nec se impune laturum putaret, aufugit.* Apud Imperatores non pauci erant, quibus munus hoc incumberet: cùm hæc ordinandarum & publicandarum *Bibliothecarum* cura, non omnino videretur Imperii Majestatem dedecere. In veterib. certè elogiis legebantur olim C. JULIUS C. L. PHRONYMUS. A. BIBLIOTHECA. GRÆCA. C. JULIUS FALYX. A. BIBLIOTHECA GRÆCA PALATI. CLAUDIUS AUG. LIBERTUS. HYMENÆUS. MEDICUS. A. BIBLIOTHECIS. L. VIBIUS AUG. SER. PAMPHILUS. SCRIBA. LIB. ET. A. BIBLIOTHECA. LATINA. APOLLINIS. Qui omnes videntur fuisse è domo Cæsarum, apud quos Libertos etiam *à Studiis* in pretio fuisse, legimus. Vide Laur. Pignorium *Comm. de Serv.* In his reponi Auctorum scripta, honorificum habebatur. Unde Eusebius, inter alios honores Josepho Historico à Romanis habitos etiam hunc refert, τὸ σπουδασθῆναι αὐτοῦ λόγους βιβλιοθήκαις ἀξιωθῆναι, *quod libri ejus Bibliothecæ traderentur*; *Eccl. Histor. l.* 3. *c.* 9. Et queritur Arnobius, *Bibliothecarum reponi in arcanis* Gentilium scripta, qui maledictis mordacibus publicos carperent mores, & malè de Patria mererentur, *adv. Gentes l.* 1. *ubi Observationes* vide G. Elmenhorstii: aliquid & infrà *Hermathena*, *Imagines*, *Investitura*.

BIBLIOTHECA, Græcè Βιβλιοθήκη, titulus libri, *Synopsin Epici Cycli* prosâ oratione conscriptam continentis, *Apollodoro* Auctore. qui in eandem ferè significationem cum *Cyclo* convenit. Ut enim in Cyclo, i. e. choro vel corona plures personæ vel plures flores conserti: ita in *Bibliotheca* multi foruli in seriem siti vel etiam plures libri ordine dispositi sunt. Idem nomen Annalibus suis esse voluit Diodorus; sed hujus Βιβλιοθήκη historica, Apollodori mythica est, mythicum namque tempus solùm comprehendit. Photii liber eundem titulum inscriptum habet; idque meritò. Nam ex multis librorum, quos ipse legit, velut indicibus, constat &c. Cyclus autem Epicus, contextus fuit plurium Poëmatum, in unum fascem collectorum, ut infrà dicemus, in voce *Cyclus*. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 860.

BIBLIOTHECARIUS, in Palatio Regum Franciæ dignitas fuit olim, quam sub Carolo M. obtinuisse Gervardum, auctor est Einhardus Abbas *de Translat. Marcellini & Petri Martyrum*, ubi eum fuisse ait *Palatii Bibliothecarium* & *Palatinorum operum ac structurarum præfectum.* Sic Eboenem, Archiepiscopum Remensem à Ludovico Pio, dum adhuc Aquitanicum Regnum, Carolô M. superstite, *Bibliothecarium* fuisse constitutum, memorat Carolus C. in *Ep.* ad Nicolaum Pontif. Rom. in Synodo Ticinensi A. C. 876. subscripsit *Hilduinus Abbas* S. Dionysii & *Bibliothecarius*, scil. Caroli Calvi. Dicitur autem Bibliotheca ista Regia *Armarium Palatii*, in *Ep.* Ludovici Pii ad Magnum Archiepiscopum Senonensem &c. Apud Pontifices Romanos, qui Bibliothecæ, quam *Bibliothecam Cubiculi* vocat Gregorius M. in *Sacramentar.* vocatur *Bibliothecarius Ecclesiæ Romanæ.* Vide Anastasium Biblioth. in *Gregorio* II. & *Annales* Bertinianos de eodem Anastasio *ad A.* C. 868. Cujusmodi munus non alius olim, quàm Vice-Cancellarius, obiit, usque ad Papinianum Episcopum Parmensem, qui postremus utramque dignitatem tenuit, sub Bonifacio VIII. Benedicto II. & Clemente V. Post eum namque, Romanâ Curiâ trans Alpes à Clemente traductâ, novâque Bibliothecâ Avenione constitutâ, nullus ampliùs Vice-cancellarius Ecclesiæ Lateranensi præfuit, munereque hoc à Bibliothecariatu avulsô, factus est novus Vice-cancellarius, qui *Bibliothecarius* non esset. Quemadmodum tandem Sixtus IV. de novo extructâ in Vaticano Bibliothecâ, officium Bibliothecarii etiam à Sacristæ munere, cui hactenus adjunctum fuerat, distinxit. Vide Onuph. Panvinium *l. de Rebus Lateran.* laudatum Carolo du Fresne in *Glossar.* Dominicus Macer Officium hoc in Ecclesia Romana, non nisi Cardinalibus conferri solere & antiquitus Archicancellario Imperii adnexum fuisse, ait, qui proin *Archicancellarius Imperii* pro Italia & Apostolicæ Sedis Bibliothecarius fuerit dictus. Addit Frater, circa A. C. 1113. in Bulla Paschalis II. pro Episcopatus Arausionensis erectione, subscripsisse Paschalem per manum Johannis S. R. E. Diaconi, Cardinalis ac Bibliothecarii. Vide utrumque *in Hierolexico.* In Ecclesiis porrò Cathedralibus, *Bibliothecarii* dicebantur, quibus librorum Ecclesiasticorum cura erat commissa. Atque ii Literas & Diplomata Episcopi describebant, quod postmodum, *Bibliothecarii* abolitâ appellatione, Cancellariorum fuit munus. Vide Mich. Monachum in *Sanctuario Capuano p.* 579. apud eundem Car. du Fresne, & infrà aliquid voce *Theotrapin.*

BIBLIOTHECARIUS Guilielmus, vide *Guilielmus*.

BIBLIS, fons Lyciæ, in quem Biblis, soror Cauni, conversa; apud Ovid. *Metam. l.* 9. *v.* 662.

Sic lachrymis consumta suis Phœbeia Biblis.

BIBLOS, insul. margaritifera, in Mari Rubro, ex Hebr. בדלח *bedolach*, Jonathani mutatis vocalibus בידלח *Bidelach*, & ביד-

bilerha, i.e. margarita: quam vocem posteà Græci emollientes, ad linguæ suæ genium accommodasse videntur, βήρυλλ⊃ unde facetus. Vide de hac Intul. Philostratum & Photium in *Excerptis*, de voce autem Hebr. *bedolach*, pluribus disserentem Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 5. *c.* 5.

BIBLUS, sive BYBLOS, Hebraicè *Gebal* & *Gebel*, inclyta Phœnices civitas est, Curt. *l.* 4. *c.* 1. cujus incolæ *Biblii* sive *Giblii* in sacris Scripturis nominantur. Hæc versus Aquilonem à Caro fluv. tribus, contra Austrum verò à civitate Botro quatuor milliaribus, super mare sita, ab Euro sexto filio Chanaan fundata scribitur. Christianis à Saladino erepta, A. C. 1187. P. Æmil. *l.* 5. Blond. *dec.* 2. *l.* 6.

BIBLUS, Naxi fluv. *Steph.* Vide *Biblina*.

BIBONENSIS Ager, apud Solin. *c.* 2. ubi de Italia: *Ad hæc Italia Padô clara est, quem mons Vesulus —— finibus, visendo fonte in Ligurum finibus, unde se primùm Padus proruit, subversusque cuniculò rursus in agro* Bibonensi *extollitur, nulli amnium inferior claritate &c.* Et Marcianum, qui Solinum exscribit: apud alios Auctores non occurrit. Nam quod *Vibonensem* cum editiones vocant, sic à *Vibone* Valentia dici potuisset; sed ille longè ab his locis. An reponendum, *in Agro Forovibiensi*, cujus meminit Plinius & in quo iterum exoriri ac extolli Padum docet: aut curatè, pro eodem *Vibiensi?* Salmas. *ad Solin. p.* 84.

BIBONES, antiquitus culices dicti sunt, qui tabernas & cauponas infestare solent, *cauponarum* hinc *animalia* Plinio *l.* 9. *c.* 47. Afranius in his versibus,

Dum ad me spectat, fabulatique incipis,
Ex ore in oculos tibi bibones involant.

Musciones sequens ætas vocavit, quasi parvas muscas: item *vappones*, à vappa, cujus, ut & vini, mirè amantes ac cupidi sunt. *Tabernales alucitas* vocavit Petronius apud Fulgentium, quos ipse *κώνωπας* interpretatur. Quô solô sensu *tabernas* Hadriani temporibus & Petronii etiam, pro *caupona* videl. appellâsse videntur, &c. De istiusmodi culicibus notus Hadriani Imperatoris in Florum Poëtam jocus, cujus meminit Æl. Spartian. in *Vita* hujus Imper. *c.* 16. Quia autem culices hi admodum infesti, hinc *bibones* Petro Blesensi *Serm.* 23. suggestiones notant diabolicas, *Novit enim unusquisque nostrûm, & in libro experientiæ didicit, quam veneniferas potiones ferat in alveolo mentis nostræ serpens antiquus; quam varias & inutiles rerum imagines in thalamo cordis nostri depingat, quæ tanquam minutissimi* bibones, *in oculos ipsius mentis involant, imò & Ministros Dei ad Altare Domini Virtutum persequuntur, ut brevem ibi memoriam Christi in cruce pendentis abjiciant vel contribent*, apud Macrum in *Hierolex.* De hominibus *Bibonibus* aliquid infrà voce *Phago*, it. *Sextarius*.

BIBONUM, oppid. ad Nicrum fluv. *Bebelingen*, ut aliquibus videtur. *Rhenano* autem *Bobenhausen* est oppid. in Ducatu Wirtembergensi. Populi *Bibenses* in Inscriptione antiqua. *Baudrando* quid sit, non constat. *Bebling* oppidul. est Ducatus Wirtembergici 2. leuc. à villa Tubingam versùs, & 2. à Nicro fluv. *Bobenhausen*, est vicus prope Tubingam.

BIBRACTE, Heduorum oppid. in Gall. longè maximum, & copiosissimum olim fuit; In quo totius Galliæ concilium Cæsar habuit, jus dixit, & sæpè hyemavit, vulgò *Beuvrect*. Cæsari *l.* 7. *c.* 55. 63 dicitur *oppidum apud Æduos maximæ auctoritatis*, dictumque est ab illo *Julia*, sicut Pola Istriæ & Florentiæ Tuscorum, Eumenius *in Grat. act. Constantino Aug.* De eo Marlianus, qui Ludovicô XII. apud Francos regnante floruit, *Bibracte*, inquit, *in formam vici redactum, & in radicibus montis non longè ab Ædua civitate*, (seu Augustoduno, gentis capite) *positum nomen retinet*. Dicitur enim hodieque *Beuvray*, vel *Bevray*, & locus est in pago Augustodunensi, Hadr. Vales. in voce *Augustodunum Æduorum*.

BIBRAX, oppid. Galliæ Belgicæ in finibus Suessonum. longitud. 25. 10. latitud. 48. 48. *Bren*, teste *H. Leodii*, vel *Bray*, *H. Stephani*, oppid. Comitatus Retelens. *Bresne Vigenereo*. *Baudrando* est *Brayne*, oppidul. Campaniæ, ad Vidulam fluv. in Diœcesi Suession. medium inter Fimas & Suessiones. Hic Synodô habitâ. A. C. 583. Gregorius Turonensis, qui accusatus erat, Archiepiscopo Burdigal. improperati cum Fregedonde adulterii, absolutus est. Gregor. Turonens. *l.* 5. *c.* 49. Concil. Gallic. *T. V.*

BIBROCI, oppid. Angliæ in Bercheria regione apud Windesoram. Camdeno *The Hundred of Bray*.

BIBULUS, fil. M. Calpurnii Bibuli, ex Porcia, filia Catonis Uticens. collega Julii Cæsaris in consulatu, in quem extat hoc distichon à *Sueton.* relatum:

Non Bibulô quicquam nuper, sed Cæsare factum est.
Nam Bibulô fieri consule nil memini.

Idem Ciceroni proximam provinciam in Asia tenebat. Scripsit *de rebus gestis Catonis*. Plut. *in hujus vita*.

BIBULUS Consul, Veri collega, annô 9. Hadriani Imperatoris, quô Pertinax Imperator natus est, *Ambiguum Bibulum* cum vocat Isaacus Casaub. *Notis ad Historiæ Aug. Scriptores*, *Capitolin.* imprimis.

BIBURGUM, Daniæ urbs, vulgò *Biborge* longitud. 36. 00. latitud. 57. 26.

BICERRES Vestes, seu *Bicirres*, dictæ sunt Veter. vestes cirratæ, Græcis *κροσσωταί*. Sunt autem *οἱ κρόσσοι*, ornamenta vestium extremitatibus assui solita, quæ *cirris* ac filamentis tenuibus constabant: in eo à fimbriis diversæ, quòd nihil aliud sunt, quàm villi plures in nodum coacti & ab extremitate vestis descendentes. *Houppes* vulgo Galli dicunt sicut fimbrias *frangias*. Salmas. *ad Solin. p.* 763. Vide quoque infrà *Bigerra*.

BICES, palus non procul à Mæotide palude. Val. Flaccus *l.* 6. *v.* 68. *Quique lacum circa Bicem*, &c. Vulgò *le mer noir*, fortè *Byce Ptolemæi*.

BICHERES, Ratæsis Successor, Memphitarum Rex XIV. præfuit ann. 22. dum Musthis in Thebaide, & Ramesses in inferiore Ægypto regnarent. Illum excepit Seber---Cheres, quem vide.

BICHINI, Secta Fratricellorum seu Minoritarum: qui sic appellati videntur, quod vestes colores *bigii* seu *grisei* deferrent, quod etiamnum omnes Minoritæ faciunt. Nisi fortè *Bichinos* eosdem esse dicas cum *Bighinis*, sicut per contemtum Fratricellos istos, qui hæreticos se inde insimulabantur, appellatos. Vide infrà in voce *Bizochi*.

BICLARIUS Johannes, vide *Johannes*.

BICLINIUM, mensa erat apud Romanos ubi duo lecti: sicut ubi tres, *Triclinium*. Posterior ætas à Vespasianorum imperio *Sigma* vocare cœpit, quia in formam hemicycli aut lunatæ testudinis erat extructum: tum autem, ut ex marmoribus liquet, illa ætas literam hanc, ut mediam Lunam scribebat C. Constitisse verò duobus tantum lectis Sigma, colligitur ex numero convivarum, *apud Martialem*, *Lampridium*, *Alios*. Vide infrà in voce *Sigma*.

BICODULÆ aluces, in Appuleji *Apolog.* Lælio dicuntur *δίκερκοι*, i.e. *motacillæ*, quòd caudæ assiduâ vibratione quadantenus duplicem eam faciunt, & sic duas videntur caudas habere. Bochart. *Hieroz. part. prior. l.* 3. *c.* 4. Quemadmodum *bilingues Serpentes* nonnullæ dicuntur, quòd tam tremulô motu linguam crispant, ut non una, sed gemina esse videatur, & *linguam duplicare* apud Poëtam, est sic eam vibrare ac crispare, ut duplex quasi quatiendo fiat. Occurrit vox in Erotopægnio Lælii è quo versus aliquos citat *in Apolog. suo* Appulejus,

Antipathes illud quærito,
Philtra omnia undique eruunt,
Trochin ------
----- ----- surculi,
Saura, aluces bicodulæ, *hinnientium dulcedines.*

Ubi inter philtra, quorum pleraque genera ibi coacervat, *bicodulas* quoque recenset *aluces*, h.e. *ἴυγγας*. Quô nomine indigitant Græci omne id, in quo est aliquid *ἑλκυστικόν*, ab hac veneficarum avicula. Salmas. *ad Solin. p.* 942. & 943.

BICOMIUS, Germaniæ fluvius.

BICON, Græcus, inter colonos, ab Alexandro M. circa Bactra, relictos, æmulum Athenodorum, qui revertendi cupidine in Patriam regium nomen assumpsit, invitatum ad epulas per Boxum Macetianum occidit. Quomodo supplicio ob id irrogando evaserit, multis narrat Curt. *l.* 9. *c.* 7.

BICORNIS, Arabibus Alexander M. cognominatur, non tam ob partum Orientis & Occidentis Imperium, quàm à cornuta ejus effigie, nummis exhibita, ut Jovis Ammonis filius agnosceretur. Muhamed Alferganus ex versione Golii: *Romani & Syri æram deducunt ab initio annorum Alexandri, dicti* Bicornis, *qui quidem dies fuit feria secunda*: apud virum Cl. *ad Justinum l.* 12. *c.* 16. ubi Græcos ab obitu Alexandri æram suam duxisse, monet. Vide Voss. & Schikardum *ad eund. Justin. l.* 11. *c.* 1. & suprà *Arietina Cornua*.

BICULAM facere, vel cervulum, in Concil. Altissiodorensi, genus erat solennis & tralatitii ludicri, apud Paganos, in multis urbibus Galliæ, quod & Christiani usurpârunt. Unde Proverb. manavit, *n'en faire que le cerf.* Galli enim, in idiomate suo, utriusque cervini generis sexum distinguentes, fœminas *biches*, mares autem *cerves* appellant. Idem Salmas. ubi suprà *p.* 222. Vide quoque infrà, in voce *Cervula*.

BICURGIUM, urbs German. *Ptol.* hodie *Erfurd*. Urbs ad Jeram fluv. inter Vimariam & Gotham, 12. leuc. à Lipsia, Academiâ suâ celebris. Paret Electori Moguntino à paucis annis, cum toto tractu adjacente. Aliis est *Zwickau*. Vide *Erfordia*.

BIDA, urbs Mauritaniæ Cæsariensis. *Ptol.*

BIDAIUM, Austriæ oppid. *Antonin.* *Dietmaning Lazio*, nonnulli *Burckhausen* volunt, uti scribit *Simlerus*, qui illud *Bedaium Ptolemæi* putat. Cluverio aliisque est *Bamberg*, vicus Bavariæ, prope oppid. *Trosberg*, in confinio tractus Salisburgensis, qui paulo infrà cadit in Oenum. Vide *Badaium*.

BIDALDI, apud Continuatorem Nangii A. C. 1326. *Post aliqualem paletationem factam cum* Bidaldis *propè Castellum*: & Ægidium de Roya A. C. 1328. *Commissum est prælium, incipientibus* Bidaldis *--- & Balistariis Regis*: militum, & quidem peditum, species extremis seculis in Gallia nota, Car. du Fresne *Glossar.* Ex Hispania originem eorum arcessit Guilielmus Guiartus, apud Eund. ubi *dardis* seu spiculis illos fuisse solitos dimicare refert.

BIDASCHIA, castrum Galliæ in Benearnia, ad *Bidouse* fluv. Principatûs titulô clarum, in Vasconia. 5. leuc. à Bajona.

BIDASPIS, fluv. in Indum amnem se exonerans. *Ptol.* *Hydaspes Straboni*, de quo vide Salmas. *ad Solin.*

BIDASSO, fluv. parvus, Galliam ab Hispania separans. Oritur ex Pyrenæis montib. infrà Mayam castrum, & post cursum aliquot leucar. in Oceanum Cantabric. se exonerat, prope Fontarabiam.

BIDELLUS, Dominico Macro est officialis Universitatis Studiorum, qui curam habet exequendi commissiones ad studia spectantes. Cujus vocis originem cùm aliunde alii derivent, Carolus frater ejus à voce *Bidellum* deducit: quam apud Langobardos primariò locum publicum, plateam putà vel atrium, denotâsse ait. Hinc Corius in *Historia* Mediolan. A. C. 1311. *Il prossimo Marte*, inquit, *nel bidello de Santo Salvatore à Pavia fù ferata la obsidione di Piacenza*, i.e. *Proximô Martio, in atrio Sancti Salvatoris Ticini, obsidio Placentiæ decreta fuit.* Sic ergo atrii seu *bidelli* Universitatis officialis *Bidellus* ei dictus est: quòd ibi tempore Studiorum excubare teneatur, ne rixæ aliaque interim oriantur: quemadmodum ab ostio *Ostiarius*, à janua *Janitor*. Vide utrumque in *Hierolex.* & suprà in voce *Bedellus*.

BIDENTAL, Romanis dictus est locus fulmine tactus & bidentibus ovibus expiatus consecratusque. *Glossæ*, *Bidental*, *τὸ ἐμβροντηθέν*. Quem proin nec ingredi nec calcare fas erat. Horat. *de Arte Poët.* 471.

—— utrum

---- ---- ---- nitrum
Moverit inquietas cineres, an triste Bidental
Moverat incibus, ---- ----

Omnis nempe locus Fulmine ictus statim erat religiosus: at sacer fiebat, arâ ibidem extructâ & sacrificiô ex bidentibus ovibus factô, quomodo *tumulata* dicebantur. Ut autem ingressus arceretur, sepiebant locum murô. Unde *Pollux*, [illegible] h. e. *muro conseptum*. Sic enim Græci [illegible], quæ Latini *bidentalia*, dicebant. Hinc Bidental, *Templum* exponit *Paulus*: *Bidental dicebant Templum quoddam, quod in eo bidentibus hostiis sacrificaretur*, ex *Festo*. Sed & *bidental*, de homine, quem fulgur occiderat, usurpavit Persius, *Sat.* 2. *v.* 27.

Triste jaces lucis, evitandumque bidental.

Imò & ipsum fulmen Columellæ *Bidental* dicitur &c. Quam in rem vide plura, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1136. & infrà *Fulguritum*, it. *Puteal.*

BIDENTES rastri, dicti sunt & absolutè *Bidentes*, qui duobus dentibus dentati, terræ fodiendæ adhibebantur, sicut *rastri quadridentati*, seu pluribus dentibus instructi, occandæ terræ magis erant idonei. Columella, *bidente vertitur solum*. Et, *prout cuique mos est, vineas colenti vel aratro vel bidente*, *l.* 3. *c.* 13. *l.* 4. *c.* 14. Sed rastros, *Bidentes*, *ligones*, passim Poëtæ confundunt. Qua de re vide Salmas. *ad Solin. p.* 515.

BIDERIS, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

BIDERIUS, Gallorum mercenariorum Dux, quos Antigonus conduxerat, pollicitus se unicuique aureum Macedonicum numeraturum. Polyæn. *l.* 4. *c.* 6. *in Antigono num.* 17. Interpres Latinus habet *Becorium*, cùm sit Polyæno B[illegible].

BIDIL, municipium Mauritaniæ Cæsariensis. *Antonin.*

BIDINE, urbs Scythiæ. *Suidas.* Item Bulgarorum. *Zonaras.*

BIDINI, populi Siciliæ, Citaris & Cacinitis proximi. Plin. *l.* 3. *c.* 8.

BIDIOS, castellum in agro Tauromenitano. *Steph.*

BIDIS, oppidul. Siciliæ, in mediterran. nunc *S. Giovanni di Bidini*, vicus 6. milliar. ab ora littorali, in valle Neetina.

BIDISCUM, seu BISCHIUM, oppid. German olim dition. Palatinæ, nunc subest Duci Lotharingiæ, à multis annis. Ad radices montium, cum castro sat tuto. Medium ferme inter Bipontium & Haguenoam. Vulgò *Bitsch*.

BIDLECHA, nomen Insul. margaritiferæ, quæ posteà *Biblos*. Vide ibi.

BIDOS, *[illegible] ἐν Σικελίᾳ*. *Steph.*

BIDUANA, fœminatum bidui jejunium, in *Capitulis* Caroli M. *l.* 5. *c.* 136. & alibi passim. Ordo Rom. *l.* 5. *Biduanas omnes faciant, tam Episcopi, Monachi & Monachæ, quàm Canonici.* Cujus ritus originem ab Apostolis arcessere, visum est Rabano Mauro, quos *biduo* illô, quô Christus in sepulchro fuit detentus, jejunâsse scribit, *Instit. Cleric. l.* 2. *c.* 26. De *biduanis* jejuniis, h. e. Feriâ 4. & Parasceve, nempe Feriâ 6 in *Canonibus Apostolic.* uti vocantur *can.* 68. ita sancitur: *Si quis Episcopus & Presbyter aut Diaconus, aut Lector, aut Cantor, sacram quadragesimam Pascha aut quartam Feriam aut Parasceve non jejunaverit, deponitor; præterquam si imbecillitate impediatur corporis: si Laicus sit, communione privetor*, apud Macros. Sed *biduanum* aut *triduanum* jejunium non dictum esse, quum bis aut ter jejunatur in hebdomade, sed cùm biduô triduôque continuò ab omni cibo abstinetur, colligere est ex Chrysostomo *de Provid. Dei l.* 2. Vide utrumque Macrum in *Hierolex.* & Car. du Fresne *Glossar.*

BIDUCASSES, populi Galliæ nunc in Normannia inferiore, ubi tractus *le Bessin*, & urbs *Bajocum*. Dicuntur & *Bajocasses*. Vide ibi.

BIDUCESII, Galliæ Celticæ populi. *Ptol.* meliùs *Biducasses* & *Bajocasses*.

BIEL Gabriel, vide *Gabriel*.

BIELA, sive BIELSKI, principatus Russiæ, cum castro & civitate ejusdem nominis ad fluvium *Opska*, in vastis sylvis 60. milliar. in Occidentem à Mosqua distat: Dux Moscoviæ hujus titulô insignitur. *Merel.*

BIELCA, BIELSKO, urbs Poloniæ in Podlassia provinc. cum arce munita. Ad Bialam amnem, inter Brossiciam & Grodnam urbes. *Baudrand.*

BIELEIEZERO, sive BIOLOZERO, Ducatus imperii Moscovitici, & ejusdem nominis civitas: denominatur à lacu albo, penes quem reperitur, qui 13 milliar. tam in longitudine quàm in latitudine extenditur, & 36. fluvios excipit. *Merel.*

BIENACHES, Thinitarum in Ægypto Rex VIII. Semempsi Patri successit, præfuit annos 26. Toegar-Amachô Momchiri Thebanis imperitante: successorem habuit Bochum. Joh. Marshamus *Canone Chron.* ex Manethone.

BIENDIUM, citerioris Hispaniæ portus, Plin. *l.* 4. *c.* 20.

BIENNA, oppid. Helvetiæ, juxta exitum lacus cognominis medium inter Neocomum & Solodurum. Aliter *Bipennium* dicitur, à duplici bipenni, quam in insignibus gerit. *Autonomia* habet & propriis immunitatibus fruitur, licèt aliquid hîc juris sit Episcopo Basileensi: Primùm fœdere juncti Bernatibus Biennenses sunt, A. C. 1303 sed commune id cum Argentoratensibus, Basiliensibus, Friburgensibus ac Solodurnis, imò & Austriaca tum ac Habspurgica domo, ob grassatorum multitudinem, fuit. Triennio post, ob controversias cum vicinis graves, peculiare fœdus cum Bernensibus inierunt. Quod repetitum A. C. 1352. Annis dein 25. post, cùm Johannes de Viana, continua cum vicinis bella gereret, securitati suæ consulturi, arctiùs se Bernatibus junxerunt, civitatis jure mutuò communicatô: quod cùm Episcopus ægrè ferens cives collectis aliquot subitò oppressisset, igni quoque oppidô injectô, A. C. 1367. Bernenses re cognitâ auxilio advolantes, arce Episcopi, quam in oppido habebat, expugnatâ, juncti Solodurnis, et bellum intulerunt, captis vastatisque plurimis locis ei subjectis. Quam gratiam abunde Biennenses retulerunt, fortè fidelique, in Argovia occupanda, A. C. 1415. contra Burgundiæ Duces, bellô Sabaudicô, A. C. 1536. &c. operâ Bernensibus præstitâ. Post Disputationem Bernæ habitam, A. C. 1528. hi quoque Euangelium amplexi, Missam abrogarunt, &c. Vide Stumpf. *in Chron.* Simler. *de Republ. Helv.* German. *Biel.*

BIENNENSIS lacus, ab oppido prædicto dictus, amœnus & piscosus, littora vitibus consita habet minor Neocomensi. Vocatur quoque *Nidowense*, à castro Nidau sito, ad *Telam*, per quem fluv. Lacus Neocomensis in Biennensem influit, emissarium. Olim Lacus *de Nerol*, *Nerol*, *Neroi*, *Nurvi*, à loco q. [illegible] supra Villam novam sito, dictus est. In medio ferè lacus insulæ aliquot, quarum major S. Petri [illegible] est, reliquæ sæpe merguntur. Rigente frigore lacus concrescit. Uber [illegible] hîc pisciculorum *Hearing* captura. Vide Munst. *l.* 3. German. *Bieler-see.*

BIENNIUS Jupiter, sic cognominatus à Bienno, urbe Cretæ, quam aliqui denominatam putant à *Bienno*, uno ex Curetibus.

BIENNUS, urbs Cretæ. Vide *Steph.*

BIENOR, nobilis Cyzicenus, Priam filius, ab Argonautis in conflictu nocturno occisus. Val. Flaccus *l.* 3. *v.* 112.

BIENTINUS Lacus Hetruriæ, partim in agro Lucensi, partim Pisano, ubi vicus *Bientina*, in ditione M. Ducis, aliter *Lago di Sesto*. 2 milliar. ab Arno fluv.

BIEPHI, Daciæ populi. *Ptol.*

BIERIA silva, in Senonibus, *Biere* vulgò. In hac vici conditi, Uriacum, *Vry en Biere*, Mensa Regia, Brolium, superiores Logiæ, Inferiores item: Eremitorium S. Ludovici *la Chapelle S. Louis*? Fons Blaudi, *Fontainebleau*, Muritum oppid. *Meret.* Ab eadem silva Boscissa, *Boissise*, Bosciacum Regis, *Boissy le Roy*, vici proximi: Nemus quoque oppid. ad Lupam fluv. *Nemours* 1 [illegible] appellationem traxit. Quippe *Bieria* ab oppido Senonum Melodoro ferè ad municipium nemus pertinet, & haud dubiè Nemus ipsum olim attingebat, antequam pars ejus excideretur. Vales. *Notit. Gall.*

BIES Nicolaus, vide *Nicolaus*.

BIESSI, iidem qui *Bessi*, *Baudrando*, populi sub Peucinis contenti, ubi nunc Polkutia regio Poloniæ. Veritis fontes Tiræ fluv.

BIFORA, apud Vitruvium *l.* 4. *c.* 6. de Foribus, *Ipsæque forium ornamenta non fiunt cestrota, neque bifora, sed valvata*: Græcè sunt [illegible] vel [illegible]; fores videl. ad imum divisæ, in quibus duæ [illegible], in suis quæque cardinibus vertunt in medio convenientes conniventesque, ubi junguntur. [illegible] etiam dici queant, nam [illegible] & [illegible] & [illegible] idem, tabulæ scil. quibus operitur hiatus januæ. Sed & valvata Janua *Bifora* dici potest, nam veluti duæ fores itidem sunt, vel una plicatilis. Cujusmodi fores, & *bifores*, & valvatæ, adde, & quadrifores, possunt commodè unicâ serâ per transversum obductâ claudi. Diversa ab his [illegible], cujus *Aratus* meminit, quam occludere non est nisi duabus seris, ut duo sunt in illis ostia, unum superius, alterum inferius. Nec enim per longitudinem divisa est ac separata, ut [illegible] & valvæ, sed per latitudinem, & [illegible] ideo appellata, quod [illegible], *duplici clave*, obserari debeat. Cujusmodi fores duplici hiatu patulas ac duplici ostiô velandas, Sellularii opifices hodieque ut plurimum in pergulis ac officinis suis habent. Unde apud *Hippocratem* & *Apollonium Citiensem* [illegible] reponendi modus dicitur [illegible]: quod in aliam foris speciem cadere non potest. Formam suis *Exercitationib. ad Solin.* inseruit Salmas. è qua etiam quadriforem fieri posse, memoratam Vitruvio *l.* 4. palam est. Vide eum *p.* 927. & 928. Aliâ notione vox *bifora* occurrit, apud Virg. *Æn. l.* 9. *v.* 617.

---- ---- ---- Ite per alta
Dindyma, ubi adsuetis biforem dat tibia cantum;
Tympana vos, buxusque vocat Berecynthia matris
Idææ. ---- ---- ---- ----

Ad quæ verba ita *Servius*, *Biforem dat tibia cantum. Bisonum*, inquit, *imparem. Et servavit eis tibiarum suarum, i. e. Phrygiarum, naturam. Tibiæ aut Serranæ dicuntur, quæ sunt pares, & æquales habent cavernas: aut Phrygiæ, quæ & impares sunt & inæquales habent cavernas. Ergo biforem, dissonum [illegible]; Non sunt pari modulatione composita. Ut enim ait M. Varro: Tibia Phrygia dextrâ unum foramen habet, sinistrâ duo. Quorum unum acutum sonum habet, alterum gravem* &c. Vide Casp. Barthium *Animadversion. ad Statium Theb. l.* 5. & infrà passim, inprimis in voce *Tibia*.

BIFRONS. Jani fuit cognomen, sic dicti: Vel quòd genere Græcus ex Perrhæbia fuerit, ac profectus in Italiam, sedibus apud Barbaros positis, linguam vitæque rationem ibi mutaverit, vel quòd Italos feris utentes incultisque moribus, suadendo ad aliud vitæ genus traduxerit, atque Agriculturâ civilique institutione instruxerit. Alii, quia prudentissimus erat, videbatque procul futura & respiciebat præterita, quod Homer. *Il.* γ. *v.* 109. vocat [illegible], sic appellatum volunt. Ovidius, ut & Augustinus ex Varrone, Janum mundum esse geminâ facie, hâc Ortum spectante, illâ Occasum contendunt. C. Bassus apud Macrob. *Saturn. l.* 1. *c.* 9. dicit, *Bifrontem* Janum, quasi superum ac inferum janitorem, fingi. Sed quis verius *Bifrons* Janus Noachô est, qui & veterem mundum diluviô occidentem, & novum benignitate Dei orientem vidit, utrumque insuper incolas laboratibus monitis imbuit, ac prudentiâ suprà omnes mortales insignis. Fuit & Quadrifrons Janus: utriusque in nummis veterib. simulachrum exhibet Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 2. *c.* 3.

BIFURCATI Canonici, appellantur Wiclefo in *Trialogo artic.* 10. ex eorum pileis, quos *Bonnets carrez* Galli dicunt, Car. du Fresne *Glossar.*

BIGA, Lunæ sacra, sicut quadriga Soli. Seneca *Agamemn. Actu* 4. v. 817.

—— Et tuas lentè
Remeare bigas, *pallida Phœbe.*

Trahere eam iungebantur equi, tauri, muli vel cervi, quorum alter albus, alter ater: sicut Solis quadrigam equi quatuor, de quibus suo loco. Vide Farnab. *ad Senec.* d. l. Utriusque generis certamen in ludis Circensibus apud Roman. usitatum, cujus formam & schema videas apud Philandrum *Annotat. in Vitruvium.* Certè apud Homerum *Bigæ* sunt, quibus Heroës curule certamen peragunt, ut ex istis liquet de Menelai curru, *Il.* ψ. v. 294.

—— Ὑπὸ δὲ ζυγὸν ἤγαγεν ὠκέας ἵππους,
Αἴθην τὴν Ἀγαμεμνονέην, τὸν ἑόν τε Πόδαργον.
—— Sub jugum autem egit celeres equos,
Æthamque Agamemnoniam, suumque Podargum.

Ibique Poëta duorum tantùm meminit equorum, dextri scil. & sinistri jugalis. Et verisimile est, in Nemea quoque ludos Archemoro ab Argivis Heroibus primùm factos; *Bigis*, non quadrigis, fuisse celebratos &c. Postmodum Trigæ adhibitæ & duobus subjugis equis alius extra currum adnectebatur, quem παρήορον dixêre. Tandem Quadrigæ in usum receptæ sunt, ut infrà dicemus &c. *Bigâ*, signati olim Romæ nummi, qui inde *Bigati* dicti, ut mox dicemus. Plura hanc in rem vide infrà in voce *Currus.* Hoc unum addo, quod Plinius habet, de primo *Bigæ* inventore, *l.* 7. *c.* 56. cui tit. *Quid quisque invenerit in vita: Equo vehi Bellerophontem. Frenos & strata equorum Pelethronium. Pugnare ex equo Thessalos —— Bigas primùm junxit Phrygum natio, quadrigas Erichthonius* &c.

BIGAMI seu **DIGAMI**, qui eôdem tempore plures habent uxores, in *Statutis* Guilielmi Scotiæ Regis, *c.* 11. §. 6. inter infames recensentur. Sed & apud veteres Romanos adeò turpe habitum, pluribus unâ jungi, ut infamiâ Prætor notaverit, qui *binas* nuptias, imò vel Sponsalia bina eôdem tempore constituta haberent, *l.* 1. *in fin. l.* 13. §. 1. *ff. de his qui not. infam. l.* 18. *C. ad L. Jul. de adult.* Etiam, *Neminem*, Diocletianus & Maximianus Imperatores Sebastianæ rescribunt, *qui sub ditione sit Romani nominis, binas uxores habere posse, vulgò patet.* Unde scripsit quidem, ut Sueton. testatur in *Julio c.* 52. Helvius Cinna, jussu C. Julii Cæsaris, paratamque habuit Legem, quam absente istô ferret, *ut uxores, quas & quot quisque vellet, ducere liceret*: Sed ne promulgatâ quidem, nedum perlatâ, ex pristino more nihil est immutatum; quem primùm Antonius perrumpere ausus, duas in matrimonio mulieres habuit, ut Plut. refert *de collat. Demetr. & Anton.* Vide Brissonium *de Jure Connub. & ad L. Jul. de Adult.* An hunc, inter Christianos Imperatores Valentinianus Aug. imitatus sit, non convenit inter eruditos. Certè hunc legem tulisse, circa A. C. 373. ὥστε ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ δύο νομίμους ἔχειν γυναῖκας, *Ut cuilibet pro lubitu duas uxores habere fas esset*, tradit Socr. *Histor. Eccles. l.* 4. *c.* 26. Ipse nempe Justinam Severæ superinduxerat: quod ne contra legem facere videretur, eam ita novari voluit, tum Christianissimi de nuptiis scita, tum mores Majorum nimiùm impugnans. Socratemque sequuntur Cassiodor. in *Histor. Tripart. l.* 8. *c.* 11. Paulus Diaconus *Histor.* 12. Nicephorus Callistus *l.* 11. *c.* 33. Recentiorumque alii, Zonaras item aliique, qui tamen *binarum* tantùm ejus *uxorum*, non verò legis, meminêre. Sed verò ob egregiam rei insolentiam, & quoniam non omnino reperitur, in Auctoribus ætatis illius reliquis, Ammiano, Zozimo, Orosio, Patribus item Christianis, qui de re matrimoniali toties disputant; ut fabulam seu figmentum planè id rejiciendum esse, pluribus contendit Baronius *Annal. Tom. IV. A. C.* 370. §. 125. Hodie verò apud Europæos Judæos, veluti qui in Italia ac Germania degunt, infœcundæ uxori aliam, prolis gratiâ, idque non sine Pontificis Romani indultu, interdum superinduci, Rabbi Leo Mutinensis, Venetiis Archisynagogus, docet in *lib.* Ital. scripto, *Historia de gli Riti Hebraici*, & ex eo *MS. Seldenus*, quem vide *Uxor. Ebraic. l.* 1. *c.* 9. Præter hos verò, *Bigami* dicuntur, qui priori uxore mortuâ ad secunda vota transierunt: quos in Communione Romana ad Sacros Ordines Jus Canonicum promoveri vetat, vide Gratianum & Gregorium IX. Pontif. Rom. in *Decreto & Decretal.* Olim verò inter Christianos id factum esse, discimus ex Tertulliano, qui in errorem lapsus id sui temporis Catholicis objicit: *Quòd enim*, inquit, *& bigami præsident apud vos, de Monogam. c.* 12. Et Hieronymo, qui Carterium Hispaniæ Episcopum, quòd quidam existimarent eum contra regulam Apostolicam ordinatum fuisse, quia duas uxores successivè, unam ante, alteram post Baptismum habuerat, multis & graviter defendit, *Ep. ad Oceanum* &c. Vide infrà *Secundæ Nuptiæ*, it. voce *Digami.* Græci *Bigamos* Episcopos vocant, qui de una Ecclesia ad aliam transeunt: cujusmodi Episcopi, secundum Canones eorum, ad Patriarchatum aspirare non possunt Constantinopoli. Imò in Concilio Alexandrino *Adulter* dictus est Eusebius, quòd ab Ecclesia Berytiensi, ad Nicomediensem, sine causâ, transiisset. Baronius *ad A. C.* 382. apud Macros *in Hierolex.*

BIGASTRUM, urbs Hispaniæ Tarraconensis in eo tractu, qui *la Mancha* nominatur, *Begastra* Marianæ, qui illam Oriolæ urbi proximam facit, quòd una illius urbis porta adhuc *Megastra*, quasi *Begastrensis* nominatur. Quod etiam *Morali* probatur. longitud. 21. 15. latitud. 42. 40.

BIGATI, Nummi apud Romanos olim, memorantur Plinio *l.* 33. *c.* 3. *Nota argenti fuere bigæ atque quadrigæ: & inde bigati quadrigatique dicti. Mox Lege Papiriâ* &c. Fuit autem in ea gente argentum primùm signatum annô Urb. Cond. DLXXXV. Q. Fabiô Conf. quinque annis ante primum Bellum Punicum, cùm prius æreis tantùm nummis usi essent, quorum nota fuit ex altera parte Janus geminus, ex altera rostrum navis, ut idem docet in præcedentibus. *Bigatos quingentos & equum ornatum*, honoris ergò strenuo juveni Nolano L. Bantio muneri datos, à Marcello Romanorum Duce, legimus apud Livium *l.* 23. *c.* 15. Vide Hottomannum *de Re Nummar.*

BIGENUM, oppid. in ea parte Japoniæ Insul. quæ *Niphon* dicitur, aliquot milliaribus ab ora distans, & 60. mill. pass. circiter ab urbe Meaco in Occasum hibernum. *Brietius.*

BIGERRA, Hispaniæ civitas in Valentiæ regno *Ptol. Plin. Brear* nonnullis: aliis est *Villena* urbs, & marchionatus in regno Castellæ. Aliis *Pesquera*, vicus Castellæ Novæ in confinio Valentiæ regni, prope *Cauriel* fluv. qui post in Sucronem cadit, inter Concham & Villenam.

BIGERRA, urbs prisca, in Hispania Tarraconensi de qua hodie haud satis constat. Spelmannus *Glossar. Archæol.*

BIGERRA, vestis Gallica: an à Bigerronibus, quorum in Aquitania Cæsar *de bell. Gall. l.* 3. *c.* 27. meminit? An à Gallico *bigarrer*, quod est, variegare, diversisque coloribus interstinguere, quasi bis variare. Isidoro in *Glossis*, *vestis gula, vel villata*; ubi *gausam* appellat, quæ optimo *Glossario casa*: pallium nempe, & vestimentum spissum ac villosum, quod soluti filô & pingui Minervâ factum est. Vide infrà in voce *Casa.* Pro *gusa* Car. du Fresne legi vult *rufa*, atque *Bigerram* fuisse vestem rufam, villosam ac vilem: Ex Papia MS. *Bigera, vestis rufa, i. e. valva,* (villosa) *quæ & bilis dicitur*, h. e. vilis. *Gloss. Latin. Græca Bila, λεπίς.* Vilioris enim *Bigerricam* pretii fuisse, innuit Paulinus *de Vita S. Martini l.* 3.

Tum vestem octavâ solidi vix parte coëmtam
Nodosis textam fusosò vellere filis
Ante pedes Sancti stomachatus projicit ille &c.

Nomen quod attinet, corruptum id esse contendit Salmas. ex *bicirra*, i. e. δίμαλλος, atque *Bigerras* vestes fuisse, quæ ab utraque parte *cirros*, h. e. villos, haberent. Unde *hispidam* eam vocat Sulpitius Severus *de Vita S. Martini l.* 3. *Dial.* 2. & Fortunatus vestem hujusmodi *hirsutam*, de eodem Martino *l.* 3. *c.* 1.

Induitur Sancto hirsuta Bigerrica *palla*:

Roccum vocat Monachus Sangall. *in Carolo M. l.* 2. *c.* 17. palliolum videl. brevius, quô humeri conteguntur. Verùm à *Bigerris* seu *Bigerronibus*, Galliæ gente, potiùs etymon vocis arcessit Car. du Fresne: cùm & ii etiamnum ejusmodi *capas breves*, villosas & hispidas, ex crassiori lana confectas, adversùs aëris intemperiem, deferant. Indigenæ *Marlotas*, quasi *Melotas*, interdum *Capas Benearnenses*, appellant. Sed & Paulinus *ad Auson. Carm.* 12. *Bigerros* pellibus seu villosis vestibus amiciri consuevisse, annotat:

Dignaque pellitis habitas deserta Bigerris.

Nec desunt, qui *pallia Aquitanica* dici, apud Gregorium M. censent *l.* 6. *Ep.* 6. Nonnulli quoque ex eadem voce deducunt Gallicum *Haire*, cilicium, quasi ex *Biberre*, in quibus est Isaac. Pontanus & Ægidius Menagius. Vide Salmas. *ad Capitolin. in Pertinace c.* 8. ac *Vopisc. in Aureliano, c.* 45. *ad Solin.* item *p.* 939. Car. du Fresne *Glossar.* & Macrum in *Hierolex.* plura verò *de Bigerrica S. Martini*, infrà voce *Capella.*

BIGERRIONES, vel **BIGERRONES**, *Begerri* Plinio, *l.* 4. *c.* 19. *Begerritani*, *Ausonio*, populi Galliæ Aquitanicæ ad montem Pyrenæum, in Hispaniæ confinio, quorum regio *Bigorre*, testibus Orontiô, Vinetô, & Scaligerô nominatur. Comiti de Fluxo subditi, uti Comitatus est in Vasconiâ consistens. Hinc profectus vir fortis Erequus nomine, regnum Navarræ constituit, pulsisque inde Mauris, successoribus suis regnum per manus reliquit. *Nic. Lloydius.* *Pelliti Bigerri*, dicuntur Paulino *ep.* 1. *ad Auson.* pellibus enim ob inclementiam cœli utuntur, & ob *Bigerricum turbonem*, Sidonio *Ep.* 12. *l.* 8. memoratum. Hinc *Bigerrica*, *vestis hispida* Sulpicio Severo, *in vita S. Martini*, & Fortunato *hirsuta Bigerrica palla*, qualis Bigerris & Benearnensibus in usu est hodieque, *mariota* dicta. Vide suprà. Urbs gentis caput primùm vocata est *Turba*, deinde *Travia*, *Tarvia* ac *Tarbia*: Nunc *Tarba* dicitur. In *Notit.* provinciarum ac civitatum Galliæ veterrima nominatur, 10. inter Novempopulanæ civitates locum obtinens. Vulgò *Tarbe*: vetus castrum aut arcem *Bigerram Bigorramve* habuit, ubi semper fuit sedes Episcopatus: unde & nunc *la Sede* appellatur. Pagus *Bigerricus* quondam sub Comitibus fuit: Vice-Comitatus duos veteres continens, Levitanensem & Asterensem: è quibus Levitania, vulgò *Lavedan*, equis generosis olim nomen suum dedit, etiam inter currendum in gyrum verti solitis: caput habet Lordam, *Lourdes*, veteri arce munitissimâ insignem. In Bigerris sunt etiam Vicus Bigerrorum, *Vic de Bigorre*: & Vicus Aquensis, nunc *Bagneres*, à balneis aquisque suis salubribus: à quo Vicani Aquenses nomen habuêre, ut vetus marmor docet. Gregor. *de glor. Confess.* agrum Bigerricum vocat *terminum Beorretanæ urbis*, ibique Vicum Sextiacensem ponit. Lingua Bigerritana dicitur *le Vigordan.* Hadr. Valesf. *Notit. Gall.* Hujus regionis Comes ultimus Esquibatus, filiam Martham reliquit, Gastonis ultimi Comitis Benearnensis uxorem. Marca, *Histor. Benear.*

BIGIS, Drangianæ urbs. *Ptol.*

BIGLÆ Drungarius, officium in Civitate Constantinopol. idem cum Præfecto Vigilum, è qua voce Græci βίγλας fecerunt, i. e. excubitor, vigil. Vide Macrum *Hierolex.* & infrà *Vigil.*

BIGOTHI, dicti Normanni sunt, qui Neustriam in Gallia incolendam accepêre. Vetus *Chronic. Historiæ Franc. Tom. III.* de Rollone primo Normannorum Duce, *Hic non est dignatus pedem Caroli osculari, nisi ad os suum levaret. Cumque sui Comites illum ammonerent, ut pedem Regis in acceptione tanti muneris* (Neustriæ provinc.) *oscularetur, linguâ Anglicâ respondit, Ne se bigot, quod interpretatur, Ne per Deum. Rex verò & sui illum deridentes & sermonem ejus corruptè referentes*, illum vocaverunt Bigoth, unde Normanni adhuc *Bigothi* vocantur. Vide Stephan. Paschasium *Disquisit. Francic. l.* 8. *c.* 2. & infrà, voce *Normanni.*

BIGRINÆ, apud Matth. Weſtmonaſterienſem A. C. 1248. eædem cum *Beghinis*. Vide ſuprà.

BIGUBA, regnum Africæ in Nigritia regione juxta Nigrum fluv. ubi recipit *Bigubam* fluv. Ibi Cantori regnum quibuſdam. *P. du Val.*

BII, Pannoniæ ſuperioris populi. *Ptol.*

BIKKORETH, Hebraicè בקרת, Levit. *c.* 19. *v.* 20. flagellatio eſt propriè, quæ fiebat corió bovinó. *Tauream* Latinè dixeris, ut in Vulgato 2. Maccab. *c.* 7. *v.* 1. & Juvenalis *Sat.* 6. *v.* 492.

> *—— —— taurea punit*
> *Continuò flexi crimen facinuſque capilli.*

Græcè etiam *ταυρέαν*, *Heſychium*, *Μάσιγγα*, *μάσιξ*, *ῥάβδος*, *ταυρέα*. Et continuò poſt, *Μάσιγγας*, *τῇ ταυρέᾳ*. Hinc in *Aulularia*, *Act.* 4. *ſc.* 1. *v.* 15. Plautus, *Abſtinebit cenſione bubulâ*. Et in *Pœnulo*, *Actu* 1. *ſc.* 1. *v.* 10. 11.

> *---- ---- heri in tergo meo*
> *Tres facile corios contriviſti bubulos &c.*

Cujuſmodi ſupplicii genere, ſeptem fratres cùm matre affectos fuiſſe legimus, *μάστιξι καὶ νευραῖς αἰκιζομένους*. Origo vocis à בקר quod inter Boum nomina, à *quærendo* eſt. *Boum enim in ſocios eximia pietas. Nam alter alterum inquirit, cum quo ducere colla aratra conſuevit, & frequenti mugitu pium teſtatur affectum, ſi fortè defecerit*. Iſidor. *l.* 2. *c.* 1. Niſi malis cum Arabibus bovem *bakar* dictum eſſe, quòd *terram aratro proſcindat*. Quemadmodum idem trio Romanis, *à terendo*, dictus eſt. Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 28. & 31.

BILANX, vide infrà *Statera*.

BILBAUM, urbs Hiſpaniæ, & Biſcayæ caput, ad Nervium fluv. 2. ab Ocean. milliar. Vide *Flaviobriga*.

BILBILIS, oppid. Celtiberorum in Hiſpania Tarraconenſi ad Salonem fluv. optimâ ferri temperaturâ nobile. Ex hoc oppido Martialis Poëta originem traxit, ut ipſe teſtatur *l.* 1. *epigr.* 50. *v.* 3.

> *Videbis altam Liciniane Bilbilim*
> *Equis & armis nobilem.*

Idem *l.* 10. *epigr.* 103. *v.* 1.

> *Municipes Auguſta mihi quos Bilbilis acri*
> *Monte creat, rapidis quem Salo cingit aquis.*

Calalaiud Villanovano. Xiloca Varrerio. longitud. 19. 20. latitud. 42. 05. Item fluvii nomen ferrum durantis. Trogus *l.* 44. Aliis eſt *Rio Barbula*, fluv. qui juxta & infra Bilbilim in Salonem ſe exonerat. *Baudrand.*

BILBINA, urbs Perſidis. *Steph.*

BILBIUM, vulgò *Caſtillo Villovio*, teſte Morali, locus Hiſpaniæ Tarraconenſis apud Nagaram urbem, non procul à Cœnobio, quod *S. Maria Cogolla* appellatur.

BILEDULGERID, à dactylorum copia, regio Africæ perampla, ubi aliàs Getuli, *Cluver*. In longum porrigitur ab Oceano uſque in Ægyptum, ſed non æquè lata, habens, à Septentrione Barbariam, & à Meridie Zakaram ſeu Deſertum. *Baudrand*. Hic 4. deſerta, totidemque urbes, & tria regna. Vide Marmol. *l.* 7. *c.* 53.

BILIA, vel **BILLIA**. Vide *Biblia*, & Cœl. Rhodig. *l.* 8. *c.* 17.

BILICON, German. *Billikheim* locus Hercyniæ ſilvæ vicinus, B. Rhenano. *l.* 5.

BILINA, lacus & fluv. Sueciæ, in Sundheda regiuncula.

BILINGIUS Hermannus, vide *Billingius*, it. *Hermannus*.

BILINGUES, Plauto non ſemel ſerpentes dicti, in *Perſa*, *Actu* 2. *ſc.* 4. *v.* 28. in *Aſinaria* &c. Nempe, ſi Salmaſio credimus, ſerpentes tam tremulò motu criſpant linguam, ut non una, ſed gemina, videatur eſſe. Quomodo *ſeriſſam duplicare* dicebantur, qui vibrabant eam & criſpabant, quaſi duplicem quatiendo facerent. Unde Iſidor. de ſerpente, *Origin. l.* 12. *c.* 4. *Nullum animal tantâ celeritate linguam movet, adeò ut triplicem linguam habere videatur, cùm una ſit*. Sed non propterea ſerpentem *bilinguem* dici, verùm ideo quòd eam verè biſulcam habeat, idem Plautus docet, in *Pœnulo*, *Actu* 5. *ſc.* 2. *v.* 74. *Biſulci linguâ, quaſi proſerpens beſtia*. Proinde Philoſophus aſſerit, *διχρόαν εἶναι αὐτῶν τὴν γλῶτταν ἄκραν*, *Summam eorum linguam eſſe bifidam*. Vide Arabem Scriptorem Damirem *c. de Serpente*. Imò & triſulcam alii ſtatuunt. Plin. *l.* 11. *c.* 37. *Lingua tenuiſſima ſerpentibus & triſulca eſt*. Quod Poëtæ ferè ſequuntur. Virg. *Georg. l.* 3. *v.* 439. & *Æn. l.* 2. *v.* 475.

> *Arduus ad Solem & linguis micat ille triſulcis.*

Ovidius de dracone à Cadmo cæſo, *Met. l.* 3. *v.* 33.

> *-- - ---- Corpus tumet omne veneno*
> *Treſque micant linguæ. ---- ----*

Seneca in *Medea*, *v.* 686.

> *Hic fera ſerpens corpus immenſum trahit,*
> *Trifidamque linguam exertat. ---- ----*

Vide quoque Silium *l.* 6. *v.* 222. & 264. Statium de Pythone *Theb. l.* 1. *v.* 565. &c. Quo fortè etiam referendum, quod maledico, qui linguam in quoſcunque exerit & vibrat more ſerpentis, *lingua triplex* tribuitur, in Chaldæa Paraphraſi, Jobi *c.* 36. *v.* 33. Pſalmo 101. *v.* 5. & 140. *v.* 12. Eccleſiaſt. *c.* 10. *v.* 11. &c. Neque aliter Bochart. interpretatur hæc Siracidis *c.* 28. *v.* 15. *Γλῶσσα τρίτη πολλοὺς ἐσάλευσεν*, *Lingua triplex multos concuſſit*. Et *v.* 17. *Γλῶσσα τρίτη γυναῖκας ἀνδρείας ἐξέβαλε*, *Lingua triplex fœminas fortitudine exuit*. Vide eum *Hieroz. Part. prior. l.* 1. *c.* 4. & Salmaſ. *ad Solin. p.* 943.

BILIS, Aſiæ fluv. non longè ab Heraclea. Plin. *l.* 6. *c.* 1.

BILITIONUM, oppid. Inſubriæ ad Ticinum, Ital. *Bellinzona*, olim magni nominis. Fuit ſub Comitibus propriis, primò, dein horum familiâ extinctâ, Comitibus Montaxiis ſubeſſe cœpit: quibus propterea cum Ducibus Mediolanenſibus contentio, ſed hi fortiores illos oppidò exuerunt. Prom cùm hoc denuo per inſidias Comes cepiſſet, circa A. C. 1421. tribus Pagis, Urii, Suitiis, & Undervaldiis illud vendidit. Verum & hi iiſdem artibus, quibus Comes uſus fuerat, à Duce eo privati gravia bella recuperandi ejus ergò geſſêre. Hinc etiam cruento prælio, die ult. Jun. A. C. 1422. Helvetii victores, à Lucernatibus & Tugiis adjuti: cum nihilominus oppidum capere non poſſent, Tigurinis quoque ac Glaronenſibus imploratis, denuò Alpes tranſierunt. Ducis ditione longè lateque vaſtatâ, A. C. 1425. Poſteà, acceſſione Bernenſium animoſiores, iterum fortunam experti, A. C. 1426. rurſus fruſtra fuêre. Donec inter Sfortias & Gallos fervente bellô, cives, ut ſibi conſulerent, Uriis ſeſe dedidêre, A. C. 1500. Gallis, qui Inſubriâ potiti, ſæpius oppidum, ſed incaſſum, repetentibus. Ab inundatione ingens illi periculum, A. C. 1515. Caput eſt ditionis, diviſæ in præfecturas tres, Bilitionum, vallem Palenſam & Rivieram, quibus à ſingulis trium præfatorum Pagorum præfecti per vices contingunt. Stumpf. *l.* 9. *c.* 6. 7. 8. Diverſorum Author. *Reipubl. Helvet.* Hic Valentinianus III. ſepultus, ut quidam volunt. Vide & *Brenus*.

BILIUS Andreas, vide *Andreas*.

BILLA, Anglis *Bill* vel *Bille*, Gallis *Billet*, ſchedula eſt, libellus, ſyngraphum, apud Knyghtonum *p.* 2721. Wilh. Thorn *c.* 41. Alios. Origo ejus, ſecundum Spelmannum, à Saxonico *Bille*: ſecundùm Somnerum, ex *Libellus*, corruptè: ſecundùm alios, à Græco *Βιβλίον*. Gerh. von Maſtricht in voce hac agnoſcit *bulla* veſtigia; additque, Belgis *Billet* vocari ſcripturam, in qua quid brevibus notatum, veluti in metatis ſeu militum inhoſpitationibus, cuique militi aſſignatur hoſpitium pittacio, quod vocent *een Billet*, &c. Vide eum *Hiſtor. Eccleſiaſtici Juris num.* 402.

BILLÆUS, fluv. cujus meminit Apollonius Rhodius *Argonaut. l.* 2.

> *Παφλαγόνες δ' ἐπὶ τοῖς Πελοπηίῳ ἤνασσον αὐτοῖς,*
> *Ὅσσοις Βιλλαίοιο μέλαν ἀποέργεται ὕδωρ.*

Ubi *Scholiaſtes*, *Ἔστι δὲ ποταμὸς Παφλαγονίας, οἱ δὲ Φρυγίας*. Ejus meminit *Arrianus*. *Nic. Lloydius.*

BILLENA, amnis German. in Vagria ortus, Saxoniam inferiorem ab Holſatia dividit, poſt ad Hamburgum in Albim cadit.

BILLICHIUS Everardus, Colonienſis, Carmelita Monachus, interfuit Colloquio Ratisbonenſi A. C. 1546. Scripſit: *Judicium Cleri Colon.* It. *de ratione ſummovendi præſentis temporis diſſidia*, *librum* 1. Obiit Tridenti A. C. 1552. Antonius Teiſſier *in Elogiis Vol.* 1.

BILLINGIUS Hermannus, Vir nobilis, ſeu, ut alii volunt, illuſtri proſapiâ oriundus, poſt Dietgrenum, à patruele Ottone Magno Imperatore Saxoniâ pulſum, hôc Ducatu in fortitudinis fideique præmium ab eodem donatus eſt. Duravitque familiæ honor, donec Magnus, Hermanni abnepos, in partes Rudolfi Suevi, adverſùs Henricum IV. Imperatorem tranſgreſſus, rebellione amitteret, quæ Abavus officiis & conſtanti in Cæſarem obſequiò meruerat. Huic itaque ſive iſti, quô dictum, crimine, patrimoniô mulctato, ſive, ut aliis placet, abſque maſcula prole extinctô, Lotharius Comes Supplinburgius, Comitum Querfordenſium ſtirpe oriundus, volente Henricô V. Imperatore ſucceſſit A. C. 1106. à quo illum gener accepit Henricus Superbus, cujus filiô Henricô Leone proſcriptô, Fridericus I. Imperator Bernardo Aſcanio Ducatum conceſſit, in cujus manſit poſteritate, donec Albertô ſine prole extinctô A. C. 1422. Fridericus cognomine *Bellicoſus* de eo inveſtitus eſt, reditque Electoratu auctus, ad Witikindeos. Neque verò Saxoniam ſolum *Billingi*, ſed & Holſatiam, tenuêre, poſt eoſdem Witikindeos, quibus etiam in Saxonia ſuffecti ſunt. Horum autem auſpiciis Comites plerunque, ejuſdem ſæpe cum iſtis proſapiæ, regioni moderabantur: è quibus Godefridus, à Magno præfato Holſatiæ Comes datus, Vandalorum, dum prædas in Stormaria agitantes incautiùs perſequitur, inſidiis circumventus, Adolfum, Adolfi I. Comitis Schauenburgici nepotem, pronepotemque incertum, ſucceſſorem habuit. Tob. Pfannerus, *de præcipuis Germ. Princip. gentibus* *c.* 2. & 11. & Phil. Jac. Spenerus *Sylloge Geneal. Hiſtor. in Fam. Saxon.*

BILLIO, Gall. *Billon*, Hiſpan. *Vellon*, nummus æreus eſt, vel ex ære & argento conflatus, interdum maſſa monetaria. *Statuta* Philippi Pulchri Regis Franciæ A. C. 1305. *Ne quis aurum, argentum, vel* billionem *extra Regnum noſtrum deferre præſumat*. Molinæo in *Tract. de Contract. Quæſt.* 100. *num.* 783. & Covarruviæ *de Vet. numiſm. collat. c.* 1. *num.* 1. moneta *de Villon* ſeu *de Billon*, dicitur non tantùm ea, quæ ex ære penditur admiſtâ parte aliquâ argenti; ſed & illa, quæ cuditur ex argento, cui miſta ſit tertia vel quarta, vel ſanè quinta, *pars æris*. A' voce *vilis* etymon *Billonis* arceſſit Neubrigenſis, ita ut *vilior* moneta intelligatur. Car. verò du Freſne mavult ſic dictum aurum vel argentum in *billam*, i. e. baculum, ſeu maſſam, conflatum, necdum purgatum: *Billa* enim, Anglis *Billet*, Gallis *Billot*, baculus eſt ſeu clava oblonga, in *LL.* Henrici I. Regis Angliæ, vide eum in *Gloſſar.*

BILLIUS Jacobus, vide *Jacobus*.

BILLIUS Johannes, vide *Johannes*.

BILLOMUM, urbecula Galliæ in Alvernia, 5. leuc. à Claromonte.

BILLUNGUS, ſeu *Miſtevojus*, fil. Viſilai ſeu Wizlafi II. Herulorum Regis, à Viſtula ad Viſurgim imperitavit, & ductâ Vagonis Epiſcopi Oldenburgici Vagriæ ſorore, Chriſtianam amplexus fidem eam poſteà deſeruit, ac perſequutus eſt. Pater Miciſlai, Sederici & Naconis, Ottonis I. Imperatoris hoſtis, qui paganam ſuperſtitionem pariter tutati ſunt. Ex his Miciſlaus genuit Miſtævonem Herulorum Regem Mizdrachum & Grimmum, Rugiorum Principum conditorem. Vide *ſuo loco*.

BILSENUM, oppidul. Episcopi Leodiensis, ad Demeram fluv. *Metel.*

BILSTINUM, oppidul. Germaniæ in Wetteravia, Comitatus cognominis caput inter Confluentias & Marpurgum. Vulgò *Beilstein.*

BILUMNUM, *Antonin. Beauvois*, *Simler.* oppid. Sabaudiæ, à Tarantasia 13. mill. pass. versùs Viennam distans.

BIMA, ex Græco Βῆμα, chorus Templi, seu potiùs pars illa Altaris clausa, secundùm Orientalem usum, tribus portis, quò nemini penetrare permissum. Vide Macrum in *Hierolex.* in voce *Chorus*, & hic passim, in vocibus *Bema*, *Chorus* &c.

BIMATER, cognomen Bacchi, quòd duas matres habuerit, Semelem, & Jovem matris officiô fungentem. Hinc *Bis genitus* dicebatur. Et Nonnus *Dionys. l.* 1. Βάκχῳ διστοκέοιο. *Nic. Lloydius.*

BIMATRA, Mesopotamiæ urbs. *Ptol.*

BIMINA, Insul. Americæ Septentrionalis una ex Lucajis.

BIMONIUM, Angliæ oppid. vulgò *Bincester*, in Episcopatu Dunelmensi. *Lhuidus* ex *Ptolemæo.* *Vinnovium* legitur apud *Ptol.* Brigantum urbs.

BIMYXUS Lychnus, apud Anastasium, in *Vitis*, ut & *Trimyxus*, à totidem *myxa*, dicti sunt; à quarum forma oblonga, μύξα, item μυξάρια in Ægypto appellata sunt olim pruna, quibus hodieque *Musa* nomen est, ex antiquo illo mutuatum. Vide Salmas. ad *Solin.* De candelabris verò polymyxis, suprà in voce *Arbor.*

BINÆ, & BACENAS, *Gaudentio Merulæ Binasco*, pagus Insubriæ, in via, mediô itinere inter Papiam & Mediolanum occurrens, ubi multæ cauponæ.

BINÆ uxores, vide *Bigamus*, & *Polygamia.*

BINAGARA, Indiæ intra Gangem urbs, *Ptol.*

BINARIÆ Formæ, apud Æl. Lamprid. in *Alexandro Severo*, c. 39. *Formas binarias, ternarias & quaternarias, & denarias etiam, atque ampliùs usque ad bilibres quoque & centenarias ---- resolvi præcepit*: Viris doctis sunt nummi binis aureis valentes. Salmas. verò formas hic interpretatur τύπους aut χαραγματα vel σημεῖα, quibus nummi tali formâ signarentur, *binarii* scil. & quaternarii & similes. Interim sequitur, *Eas resolvi præcepit, nec in usu cujusquam versari*: unde manifestò formas pro nummis ipsis dixit Lampridius. Quemadmodum & in *XXX. Tyrann.* apud Pollionem, c. 31. *Cusi sunt ejus nummi ærei, aurei & argentei, quorum hodieque forma extat apud Treviros*, h. e. qui etiam hodie extant, vel quales hodieque visuntur apud Treviros. Sic itaque *Binarius* hic & Ternarius nummus aureus, qui *binos* & ternos aureos simplices pendebat. Uti *quinarii* olim, qui quinos asses, *denarii*, qui denos, pendebant. Græci, uti *binarium* æreum, vel dupondium, δίχαλκον vel διώβολον; ita *binarium* aureum δίχρυσον dixêre. Iidem *Biniones* quoque appellari poterant. *Glossæ*, *Biniones*, δίνομμα; etiam *dupliones*, ut Græcis διπλοῖ χρυσοῖ. *Glossæ* iterum, *Dupliones*, διπλοῖ. Ita Galli hodiè aureos binarios vocant, & quadruplos, quos *quaternarios* Latini vocabant &c. Salmas. *ad Lamprid. loc. cit.*

BINCHIUM, oppid. Belgii in Hannonia, ad fluv. Henium, qui in illo tractu oritur. Permunitum, Gallis subest, cum toto tractu, ab A. C. 1667. Aliter *Binium*, vulgò *Bins en Hainaut*: est in diœcesi Cameracensi. Vide Hadr. Vales. voce *Sonegiæ.*

BINGIUM, nunc BINGEN, German. oppid. Belgis ascribendum, inter Moguntiam & Confluentiam urbes, cis Rhenum ejus ripis finitimum, meminit Tacitus, *l.* 4. *Hist. c.* 70. ut & Navæ flum. omnium primò. Situm est ad Navæ & Rheni confluentes, 8. mill pass. à Bodobrica, *Notitia Imp. Rom.* Præfectum militum Bingensium, *Bingio* præsedisse tradit sub dispositione V. Sp. Ducis Moguntiacensis. *Bingia* Eginhardo *in Annal. A.* C. 819. Nithardo *l.* 3. *Binga.* Annal. Fuldens. *Urbs Pinguia*, &c. longitud. 31. 00. latitud. 49. 50.

BINGUM, oppidul. Asiæ, in Japoniæ parte, quæ *Niphon* dicitur.

BINIONES, vide hic suprà.

BINIS Poculis, honoris ergò, bibendi ritus, Scythis olim in usu, vide infrà voce *Poculum.*

BINNA, Assyriæ urbs, *Ptol.*

BINOCULUM, instrumentum oculare diopricum, à Cherubino Capucino excogitatum, A. C. 1663. cujus ope idem objectum utrôque oculô conjunctim cerni potest. Vide librum Gallic. *de la Vision parfaite.*

BINOMIUS, *Festo, cui geminum nomen est.* Usurpat vocem *Lamb. Ardensis*, *Robertum qui, ut tunc temporis erat consuetudo & adhuc plerumque tenetur*, binomius *erat*, *sed suppressâ vocationis proprietate, inolescente usus assuetudine, dictus est Manasses, postea Ghisnensis Comes.* Ubi *Eucherius* notat, *Manassem* à Parentibus post nativitatem, *Robertum* verò à Roberto Flandriæ Comite in baptismate appellatum. Mos quippe olim invaluit; ut nascentibus à Parentibus nomina imponerentur, alia postmodum interdum adderentur in Baptismo, uti discimus ex Gregorio Turonens. *Histor l.* 8. *c.* 22. Florentio Tricastino Presbytero *de Vita S. Rusticula, ad Celsam*, Ægidio Aureæ Vallis *c.* 97. Aliis: Unde factum, ut alterum horum nominum cognominis vice haberetur. Idem Gregor. *l.* 4. *c.* 26. *Austrigildem, cognomentò Bobilam.* Et *l.* 7. *c.* 3. *Vedastem, cognomentò Avonem.* Et *l.* 8. *c.* 22. *Gundegisilum, cognomentò Dodonem*, &c. Sed & ab antiquo obtinuit, ut in Baptismo de novo nomen imponeretur, quod ex Theophane & aliis colligitur, qui Athenaidem, Theodosii Junior. conjugem, in Baptismate *Eudociæ* nomen accepisse, ab Attico Patre narrant. Qua in re Hebræos Christiani videntur imitati, qui statum post circumcisionem peractam nomen imponebant infantibus: quanquam & peculiaris quædam ratio Christianis fuit, cur id observarent. Nempe, ut significarent, non avitos modò patriosque ritus, per Baptismum exuere se, verùm & ipsius prisci nominis oblivisci, nova inditâ nuncupatione, quæ singularis gratiæ indicium esset, &c. Neque mirum tamen Christianos, adultos præsertim, *binomios* fuisse; cùm ante Baptismum, siquidem à Paganismo, ad Christianismum, transirent, gentilitiis nominibus appellarentur. Unde baptizandorum, etiam infantium, nomina in matriculam relata, observat Car. du Fresne. Vide quoque infrà in voce *Nomen*, item *Paganus*, & plura hanc in rem apud modò dictum *Glossarii* Auctorem.

BINOTHRIS, Rex Thinitarum in Ægypto XI. Cæachi successor, regnavit annos 47. Sub eo sancitum, *Mulieres in regno successionis jus habere*, *Euseb.* cui *Biophis* vocatur. Nulla tamen in Thinitarum serie occurrit Regina: in Thebanorum verò & Memphitarum prima regno præfuit Nitocris. Eum excepit Tlas: Joh. Marshamus *Canon. Chron. ad Sec. IV.* circa initia Abrahami Patriarchæ. Vide & *Manethonem* apud *Syncellum.*

BINSFELDIUS Petrus, vide *Petrus.*

BINSITTA, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol.*

BINTAMUM, est insula Indiæ Orientalis, Cincapuranis obdita faucibus, nobili secatur amne, qui ponte junctus, dein in mare se exonerans, portum navigantibus præbet. Huic amni imposita urbs insulæ cognominis, præclarè munita. *Nat. Metel.*

BINTHA, Libyæ interioris urbs. *Ptol.*

BIOBIUS, fluv. Americæ meridionalis in regno Chiles. Oritur ex Andibus montibus, & in mare Pacificum se exonerat, prope Civitatem Conceptionis, & Aquirinam Insul. *Ais. Ovallius.*

BIOCOLYTI, Græcè Βιοκωλύται, apud Justinianum *Nov.* 8. τὸ ζ´ ἐν ταῖς, & *Nov.* 145. dicuntur Juliano Patricio in *Epitom.* Officiales quidam, qui vim ac deprædationes arcebant, & violentiam omnem prohibebant, *Brisson.* Etiam specialis quidam olim Dux fuit, Βιοκωλύτης, qui in Phrygia utraque, Pisidia, Lycaonia & Lydia, quæ Asianæ diœceseos provinciæ erant, imperium habuit, vide Cujacium in *Exposit. Nov. Justiniani* 8. *sub fin.*

BIOEU, Sardiniæ urbs. *Ptol.* *Biora Antonino.*

BION, Borysthenites Philosophus, & Sophista callidus, Philosophiam variô orationis flore vestivit. Laërtius, *l.* 4. *c.* 46. Fertur hic dixisse ad eum, qui fundos suos ingluvie voraverat, *Terra Amphiaraum absorbuit, sed terram tu.* Auditor Cratetis fuit. Ad Cynicam sectam prius transiit, sumptô palliô & perâ, deinde ad Theodorea instituta se convertit, tandem Theophrasto Peripatetico se applicuit. Poëseos Musicæque insignis cultor. Antigono, Macedoniæ Regi genealogiam facetè texuit, illum servi ex scorto filium dicens. Plut. Diog. Laërt. *in ejus vita. loc. cit.* Reliquit *commentarios* plures, qui non extant, *Apophthegmata* item plura. *Suidas.* Fuerunt & alii *Biones* novem, de quibus vide *Laërtium.* Ex horum numero quartus, è Democriti familia, Mathematicus Abderitanus, primus certas esse regiones docuit, in quibus semestris diei, æqualis nox succederet. Sextus Rhetor, 9. *libros* scripsit, *Musarum* nominibus insignitos. Hinc *Bioneus*, Horat. *Ep. l.* 2. *ep.* 2. v. 60.

Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.

Ubi *Bionei sermones* Satyræ sunt, explicante Turnebô *l.* 21. *c.* 8. Sed quæramus (inquit *Marcilius*) deinde, cur Satyræ hi sermones dicerentur. Quia, inquiunt, *Bion* ille Borysthenites insigni dicacitate fuit. Sed quid obsecro Philosopho cum Satyra? aut cur à *Bione*, homine dicace, magis Satyras indigitare *Bioneos sermones* voluit Horatius, quàm aliô, cùm vel sexcenti exstiterint facilè Bione illô dicaciores, & Salibus nigris adfluentiores. Hæc itaque non successit, aliâ aggrediendum viâ. Satyræ autem Bionei sermones à Bione Poëta Satyrico, de quo Laërtius *in Bione.* Quô pactô inquies? Nec enim Bion Satyricus ibi ullus, sed Tarsicus quidam Poëta: Βίων, τῶν καλουμένων τραγικῶν λεγομένων. Adversaria, ubi suprà rescripsêre Θαρσικῶν Tragœdiarum videlicet genus fuisse unum, quod à conviciandi audacia tharsicum diceretur; At mihi tam liquet quàm meridie ipsô, hoc jam lucere, Diogenis manu scriptum fuisse τῶν Σατυρικῶν λεγομένων. Benè hoc inquies: sed quô pactô esse Tragicus idem Poëta & Satyricus potest? Tragœdia est duplex una mera, altera, mixta sive Tragœdia Satyrica, in qua partim Tragicæ, partim Satyricæ personæ fuerunt, cujusmodi Sophoclis Tragœdia, quam laudat Interpres Apollonii *ad l.* 1. *Argon.* Nempe Sophoclem ἐν κωφοῖς Σατύροις, *in Satyris surdis.* Hoc genus Tragœdiæ inventum est, quemadmodum Horat. tradit *Epistola ad Pisones*, ut Tragicarum personarum severitas, Satyrorum risu, procaciâ, & dicacitate dilueretur. Hinc ergo & apud Vitruvium *l.* 5. *c.* 5. scena triplex ponitur, Tragica, Comica, & Satyrica. Atque hæc illa quæ Σατυρικὰ δράματα Origenes vocavit, *l.* 7. *contra Celsum.* Τὰ Σατυρικά, inquit, δράματα ἐμποιεῖ γέλωτας. Isacius *prolegomenis ad Lycophronem*, Ἡ μὲν Τραγῳδία θρήνους μόνον ἔχει, καὶ ὁ μονῳδίας, ἡ δὲ Σατυρικὴ τραγῳδία τοὺς ὀδυρομένους ἀναφέρει, καὶ ἀπὸ δακρύων εἰς χαρὰν ἀπάγει. *Nic. Lloydius.*

BION, Solensis, *Æthiopica* conscripsit. Est hic quintus ejus nominis apud Laërtium *in Bione.* Testimonio hujus quoque Plinius utitur, cùm alibi, tum *l.* 6. *c.* 29. ubi inter illos refertur, qui mensuram Æthiopiæ tradiderunt. Idem videtur, ex quo Plut. *in Theseo*, narrat, Antiopam Amazonem, à Theseo fuisse captam. Item is, quem de Belitara, regnum Assyrium, cùm Semiramidis stirps defuisset, occupante, literis consignâsse, Agathias narrat *l.* 2. *Hist. suæ.* At alius, puto, Bion est, qui τὰς διατριβὰς scripsit, ex quibus Laërtius refert, Aristippum, famulô gestante magnam pecuniæ vim, ac de gravitate oneris querente, jussisse, ut effunderet, quod portare non posset. Alius quoque à Solensi illo videtur Cæcilius Bion, de quo Plinius *l.* 18. *c.* 13. Voss. *Hist. Græc. l.* 3. *p.* 336.

BION, ex exercitu Darii, cùm prælium ad Arbela committendum esset, ad Alexandrum transfuga, qui nunciavit, murices ferreos in terram defodisse Darium, quà Alexandrum equites emissurum esse credebat. Curt. *l.* 4. *c.* 13.

BION, corruptè pro *Beo*, Doridis urbs. *Ptol.* *Bœon* habet *Stephanus*, qui ab *Homero* *Bœbin* dici tradit.

BIONIA, Italiæ urbs. *Phlegon Trallianus.*

BIORNEBURGUM, urbs Sueciæ, in Finlandia Septentrionali ubi Camo fluv. in sinum Bothnicum se exonerat, ex adverso Helsingæ. Paucorum incolarum 20. leuc. ab Aboa in Boream.

BIOTA, aliàs BITIA, hodie *Porto Bota*, vicus Sardiniæ insul. cum portu, in latere Australi. *Brietius.*

BIOTHANATOS, ex Græco βία & θάνατος, apud Æl. Lamprid. in *Heliogabalo*, c. 33. *Et prædictum eidem erat à Sacerdotibus Syris*, biothanatum *se futurum*; vox est Magicæ vanitatis, ut ostendit Tertullian. *de Anima* c. 57. vel curiositatis Genethliacorum: Nam apud *Firmicum* legas, *mortem biothanatam*, mirô loquendi genere: Græcis non Βιοθάνατος solùm, sed & Βιαιοθάνατος, & βιαθανής, quod ultimum in Martyrologiis occurrit: Significat, qui mortem sibi ipsi conscisceret, aut qui violentâ perit morte. Quod utrumque cùm infame haberetur, apud Gentiles, illi Christianos, quòd ultro & sponte se morti exponerent, & violentâ Martyrii morte frequentes abriperentur, hoc nomine præsertim insigniêrunt, uti discimus ex *Actis* Getuli & Sociorum, *Actis* S. Babylæ *num.* 2. aliis. Sic nempe eos per contemptum vocaverunt, cùm voce hâc malefici utplurimum intelligi soleant. Aldhelmus *de Virginit.* c. 16. *Extraneus ab Ecclesiæ societate*, *inter* Biothanatos *reputabitur*. Iis *pausantes* oppositi, qui nempe in communione Ecclesiæ & in Domino requiescunt. Cassianus de Monacho quodam fincida, *Collat.* 2. c. 2. *Vix à Presbytero & Abbate Paphnutio obtineri potuit, ut non inter* Biothanatos *reputatus, memoriâ & oblivione pausantium judicaretur indignus.* Cùm itaque istiusmodi *Biothanati*, h. e. violenter extincti, etiam post mortem horrorem excitent, factum est, ut vox ad spectra & phantasmata denotanda tandem extensa fuerit. *Exorcismus* pro benedict. Aquæ in vigil. Epiphaniæ, in *Rituali MS.* Abbatiæ Milesi: *Sed expellas omnem umbram, omnem machinationem Diaboli, sive Spirituum immundorum, sive* Biothanatorum, *sive errantium*, apud Macros Fratres in *Hierolex.* Cùm *Aboris*, qui Græc. ἄωροι, h. e. *immaturi*, conjunguntur Biothanati, apud Tertullian. ubi suprà: *Itaque invocantur Abori & Biothanati.* Mors ipsa talis eidem *Apocarteresis* est, l. 1. *contra Marcionem*, *Hypocrita*, *ut apocarteresi probat se Marcionitam*: ex Græco ἀποκαρτέρησις. Nempe inter hos Hæreticos istiusmodi mors frequens erat, ut suò locò ostendimus, &c. Addendum de iis, quod habet Concilium Budense *A. C.* 1279. *can.* 46. in quo narratur, inolevisse in Hungaria *consuetudinem, secundum quam Archidiaconi pro occisis gladiô sive fuste, vel aliô armorum genere, seu veneno, aut quôcunque aliô damnabili aut reprobatô modô, consueverant recipere unam marcam argenti, antequam sic occisi traderentur Ecclesiasticæ sepulturæ, quæ quidem consuetudo ad eos, qui fulmine percussi, fluminibus suffocati, exusti incendiô, arboribus oppressi, aut de equo cadentes vel aliis similibus seu fortuitis casibus diem clauserunt extremum, seu interiisse noscuntur, extendi videtur: sed sic defuncti, dummodo pœnitentes decesserint, vel in morte pœnitentiæ signa apparuerint manifesta, sicut alii Christiani, Ecclesiasticæ sepulturæ tradi jubentur*, ex Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque suprà, in voce *Abori*, item *Biaeothanati*, & infrà *Insiflatus*.

BIOTTIA, oppid. Macedoniæ, ex quo *Biottica regio* Chalcidicæ finitima, haud procul ab Olyntho, de qua inter Athenienses & Spartanos decertatum est. *Thucydides.*

BIPATENTES Fores, Græcè δίθυρα, vide suprà *Bifora*, sic *Bipatentia pugillaria*, Græcè δίπτυχα. Vide infrà *Diptycha*.

BIPEDILE, *in Histor. MS. de Excidio Acconis*, apud Car. du Fresne, machinæ jaculatoriæ species est, duobus pedibus innixa.

BIPEDIMNI, Galliæ Aquitan. populi, Plin. l. 4. c. 19. quorum urbs *Pamiers*, vide *Apamiæ*.

BIPENNES, apud Papin. Statium *Theb.* l. 12. ubi de Theseo Amazonum victore, v. 523.

Ante Ducem spolia & duri Mavortis imago
Virginei currus, cumulataque fercula cristis,
Et tristes ducuntur equi, truncæque bipennes,
Queis nemora & solidam Mæotida cædere suetæ &c.

inter præcipua Amazonum arma fuêre, aliàs *secures* quoque dictæ, apud eundem, *Theb.* l. 2. v. 609.

—— *sublatâ minitantem bella securi.*

Iisdem armis antiquissimi Heroës usi. Unde in Calydonii apri oppugnatione habuit *geminas secures*, i. e. unam quidem, sed utrumque vulnerantem, Ancæus. Gratius *Cynegetico*, v. 67.

—— *cecidìtque suis Ancæus in armis,*
Ut prudenter erat geminîque securibus ingens.

Hoc est enim *Bipennis*, quod *bis* —— *acuta securis*. Nam de eodem Ancæo Ovid. l. 8. *Met.* v. 391.

Ecce furens contra sua fata bipennifer Arcas.

Et statim eâdem Historiâ v. 396.

Talia magniloquo tumidus jactaverat ore,
Ancipitemque manu tollens utrâque securim,
Institerat digitis primos suspensus in artus.

Homerus an ad prælia usum ejus retulerit, non adeò compertum: Boum præcidendis collis adhibitam *bipennem*, legimus *Il.* ξ. v. 540. & *Od.* γ. v. 442. At Virgilius etiam Virgini Camillæ tribuit planè atroci exemplò, l. 11. *Æn.* & Penthesileæ Quintus Smyrnæus l. 1. v. 157.

Δοιὼ δ᾽ εἷλ᾽ ἄκοντας ὑπ᾽ ἀσπίδα. δεξιτερῇ δ᾽
Ἀμφίτομον βουπλῆγα, τόν οἱ δ᾽ ἔπορεν Ἔρις αἰνή.
Duas sumsit sagittas sub clypeum, dextra verò
Ancipitem securim, quam ei Eris suppeditavit atrox.

Certè Amazonum peculiarem illam armaturam esse, Claudian. quoque innuit, l. 2. *Rapt. Proserp.* v. 66.

Thermodontiacâ Tanain fregêre bipenni &c.

Vide Casp. Barthium *Animadversion.* l. 2. p. 567. & infrà in voce *Securis*, *Smyrna*, item *Bisacutus*. Inter illustrium Familiarum insignia, *Bipennes* 2. *cæruleæ*, suprà castrum rubeum, in area aurea scuti Emanuelis Comit. *de Crussol* & *Apchier* in Gallia, Apcheriæ gentis *insignia*: uti *Bipennes decussatæ*, Hospitiorum Designatoris, in eodem regno, symbolum sunt. Leo verò aureus, *Bipennem* seu securim militarem argenteam, aurô manubriatam tenens, Norvegiæ est tessera. Cujusmodi *bipenniferi Leones* in aliis quoque scutis, vel suprà inter apices, conspiciuntur, vide Cl. Spenerum *Arte Herald.* *Parte II. passim.*

BIPONTIUM, Ducatus Bipontini caput, in Palatinatu Rheni, parva sed culta, ad amnem *Schwolbe*, cum arce: in Vasgoja regione, 3. leuc. à Cæsaropoli, in Occasum. Familiæ origo à Johanne I. secundo filio Wolfgangi, cujus pater Ludovicus, Carolo V. contra Franciscum I. militavit, & inter primos, per Schwebelium, ditionem reformavit, mortuus A. C. 1532. Hic Wolphgangus, Interimisticam formulam A. C. 1548. piò ac generosò responsò deprecatus, & Neoburgicô Principatu ab agnato donatus, ac gymnasiô Laugingæ, atque Hornbaci institutô, inclytus, à Friderico III. Electore Dux copiarum, juvandæ Reformatorum causæ, in Galliam, missus est, A. C. 1569. Hôc patre natus Johannes, Catechismum Heidelbergens. cui suâ manu Præfationem adscripsit, in Ducatum introduxit. Unde mox colloquiô inter Beutherum & Heilbrunnerum Neoburgi institutô, scripta postea inter Bipontinos & Argentoratenses Theologos cœpêre reciprocari. Obiit A. C. 1604. Ei successit fil. Johannes II. Unioni, implicitus, Obiit A. C. 1635. Pater Friderici, qui in adempta restitutus est, pace Monasteriensi A. C. 1648. Huic mortuo A. C. 1661. successit ex patruo Friderico Casimiro, Landspergensis lineæ satore, natus Fridericus Ludovicus, cujus mascula proles cum pridem extincta sit, Carolus Sueciæ Rex ex tertio filio Johannis II. ortum trahens, Gallicis armis sub initium A. C. 1676. vivô adhuc vegetôque Principe ditionem occupavit. Vide Spener. *Syll. General. Hist.* *Bipontinum* Palatinatum à Stephano conditum ait Hornius, eumque primum *Palatinum Bipontinum* & Simmerensem sive in *Hundsruck* factum esse, ac ductâ Annâ Friderici ultimi Comitis in *Feldentz* & *Sponheim* filiâ, utrôque illô Comitatu potitum, refert; Idem observat, *Bipontinos* acres hostes fuisse Electorum Palatinorum, Ludovicum inprimis, cognomine *Nigrum*, & Alexandrum, qui gravia contra Fridericum & Philippum Electores bella gessêre. Post mortem tamen Friderici IV. Electoris Johannes Bipontinus tutelam & administrationem Electoratus suscepit, vi Testamenti Friderici, frustra Neoburgicô sese opponente. Vide Georg. Hornium *Orb. Polit. cum Notis L. Ottonis Menkenii* pag. 215. & *seqq.*

BIRACELUM, urbs Tuscorum. *Ptol.* *Vicarello Leandro.*

BIRAGUS Renatus, Mediolanensis, in Galliam, metu Lud. Sfortiæ se recepit. Francisco I. à consiliis, dein supplicum libellorum Magister ad Concilium Trident. missus, Cancellarius sub Carolo IX. Cardinalis, ope Henrici III. Obiit A. C. 1583. ætat. 74. Dicere solitus est, *se Cardinalem esse absque titulo, Sacerdotem absque beneficio, Cancellarium absque sigillo.* Thevetus, *in ejus vita. Histor. Gall.*

BIRCA, urbs aliàs præclara Sueciæ, & Ostrogothiæ caput, nunc in ruinis, biduò ab Upsalia. *Zeilerus.*

BIRCHENFELDIA, vel BIRCOFELDIA, oppid. in Palatinatu Rheni, prope Nabum fluv. Principatus caput, gentis Palatinæ, in regione *Hundsruk*, 5. leuc. Germ. à Treviris. Familiæ origo à Carolo, filio minimo natu Wolphgangi Bipontini, mortuo A. C. 1600. magnâ pietatis & literarum famâ. Ei successit fil. Georgius Wilhelmus, pater Caroli Ottonis, qui natus A. C. 1625. genuit Christianum, natum A. C. 1637. & Johannem Carolum, natum 1638. rei bellicæ laude clarissimos. Vide Spener. *Syll. General. Hist.*

BIRDAMA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

BIRELLUS Johannes, vide *Johannes*.

BIRETUM, Gall. *Barette*, capitis tegmen est apud Jesuitas, in Communione Romana quô Novitii eorum, ut vocant, utuntur. Vide quoque infrà *Birretum*, item *Birrus*.

BIRFLETUM, fortalitium Belgii probè munitum, in Insul. cognomine in Flandriæ ora, ex adverso Isendici. Sub Hollandis. *Biervliet* vulgò.

BIRGERUS, Sueciæ, post Magnum II. Rex. Feliciter initio præfuit, devictâ Careliâ, & ad agnitionem Jesu Christi perductâ. Postmodum vero, ab uxore Saxonica impulsus, lævus in Ecclesiasticos, sævus in subditos esse cœpit, hinc captivus: Mox hâc conditione liber, ut parte regni contentus esset, ope Errici Dani pristinam potentiam recuperaturus, à duobus fratribus suis, victus, in captivitate obiit. A. C. 1319. Magnus, *Hist. Suec.* l. 20. & 21. Item, gener Erici II. Sueciæ Regis pater Waldemari, qui avo successit. A. C. 1250. Magnus l. 19. Crantz. l. 5. Item, Episcop. Lincopiensis in Suec. auctor Historiæ Eccles. Spondan A. C. 1365. n. 7.

BIRGINIUM, Hispaniæ Tarraconens. urbs, quæ *Berga* hodie dicitur. Episcopus Gerundensis.

BIRGUS, Hiberniæ fluv. *Ptol.* *Barrow*, teste Camdenô; Aliis est *Neure*, fluv. ingens unà cum Surrio (qui præterlabitur Watersordiam) in Barrum exceptus, ac in ortum fluens Hi 3. fluv. juxta *Camdenum* ex montibus Bladinis (Hibernicè *Slew Blomey*, vel *Slew Bloom*) fluunt, ac divisis alveis decurrentes, priusquam Oceanum adeant, concordibus se consociant aquis unde *Tres sorores* ab antiquis dicti. *Baudrando* nutus in Co-

 mitatu

mitatu Reginæ, in Lagenia; dein auctus aliquot rivis, alluit Rhebam, Caterlogum, Laghliniam urbes, recipitque *Neorum* fluv. qui per Kilkenniam labitur, pauló supra Rossas, quas rigat, & pôst unà cum Suirio, Lageniam à Momonia dividit, & in Oceanum Hibernicum se exonerat.

BIRIAS, Italiæ urbs, quam Narses à Gothis recepit. *Cedrenus.*

BIRMANDUS, monetæ minutioris species, apud Leodienses, Car. du Fresne *Glossar.*

BIRONIUM, Castrum Aquitan. in agro Petrocoriensi, intra montes situm, unde Mareschalli duo celeberrimi; medium fermè inter Bergeracum & Caducum, olim *Birantium* dictum, unde Gulielmus *de Birontio*, qui floruit A. C. 1115. Hadr. Vales. voce *Mulcidonum.*

BIRONIUS Armandus, Galliæ Mareschallus sub Henrico II. filiisque ejus, & Henrico IV. celebris. In obsidione Spernaci, globô ictus, occubuit, A. C. 1592. Ejus fil. Carolus, Henrico IV. gratus, rebus gestis, inclytus, Dux & Par Galliæ factus est. Postmodum sinistri genii impulsu, cum Sabaudis & Hispanis, contra Regem suum, collusit, tandem re detectâ, crimen negare pertinax, licèt 4. vicibus à Rege rogatus, capite plexus est. A. C. 1602. *Histor. Gall.*

BIRRA, fluv. Galliæ, Narbonam inter ac Leucatem, Vallem Corbariam, cujus ex nomine mons, unde fluit, & Villam Salsam alluit: dein stagnum maritimum *l'Estang de l'Olivier* petit, ejusque faucibus in mare abit. Caroli Martelli de Saracenis victoriâ nobilis. Vulgò *Berre.* Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BIRRATI, dicti Monachi Carmelitæ, vide infrà *Birrophori.*

BIRRETUM, cujus mentio in *Bulla* Bonifacii VIII. Pontificis Romani, *Illudque eidem Thomæ contulimus* (sermo est de beneficio Ecclesiastico) *ac nos de ipso per nostrum* birretum *præsentialiter investimus*: capitium est seu capitis tegmen lineum, tenue, strictum formâ ipsius capitis, Pontificum olim proprium. Unde, cùm Hugo Caducensis degradaretur à Johanne XXII. inter alia Pontificalia insignia, *annulum* videl. *mitram & cappam*, *Romanam* quoque *camisiam ac birretum* ablatum esse, memoratur in *Chronico* S. Martialis A. C. 1317. Doctorum tamen etiam fuisse, Nicol. de Clemangis docet *l. de Studio Theol.* *Non cappa quippe Doctorem facit, non birreti Magistralis impositio, non cathedra sublimior* &c. At Italis omnibus capitis tegmen commune fuisse, discas ex Academicis Crutcanis. Vox diminutiva est, ex *Birrus*, de quo suô locô: namque & *palliolum* Veteres non tantùm, quô humeros tegerent, sed etiam, quô capita velarent, appellârunt. *Fulgentius*: *Numa verò Pompilius & ipse de Pontificalibus scribens, tutulum dici ait pallium, quô Sacerdotes caput tutabant.* Vide Salmas. *ad Tertullian. de Pallio* c. 4. & infrà *Corneta.*

BIRRHUS, fluv. Norici, per Carinthiam in Dravum fluens. German. *Putller.*

BIRRIA, memoratus apud Car. du Fresne, Architrenio *l.* 5. c. 4.

> *Nudas in annoso tunicæ squalore ministrat*
> *Geta dapes, dum vile meri libamen in urbe*
> Birria *venatur, pretio vestitus eôdem*
> *Muneris ejusdem* &c.

Et *l.* 4. c. 14.

> ––– ––– ––– *Numquam*
> Birria *sufficeret, ubi defecisset Homerus.*

BIRROPHORI, pars dicebatur Atheniensis populi, Græcè Βιῤῥοφόροι. Eum enim totum Palladius in *Lausiaca* de Serapione in Τριβωνοφόρους dividit & Βιῤῥοφόρους, qui ad quiritationem Serapionis concurrerunt. Et quidem Τριβωνοφόροι Philosophi sunt, à pallio, quod gestabant, dicti: reliquus verò Populus, tam plebs, quàm Magistratus, quos ἐν τέλει idem vocat, Βιῤῥοφόροι, quòd omnes hi communi veste, *birrô* scil. essent induti. *Birrus* itaque commune gestamen erat, quod à pallio sive tribone distinguebatur, indumento omnium Ascetarum, h. e. tam gentilium, quàm Christianorum posteà Philosophorum; idem cum *Lacerna*, & *Chlamyde* & *Mandya*, uti discimus ex Artemidoro *de Somniis conjectandis* *l.* 2. c. 3. A Græcis usus ejus transiit ad Romanos, quibus communis hæc vestis sub Imperatorib. fuit, jam inde ab Augusti ævo, qui, cùm in concione lacernis indutum vidisset Populum Rom. *En*, exclamavit,

> *Romanos rerum dominos, gentemque togatam!*

Jussitque deinceps omnes positis lacernis togatos consistere, ut apud Suetonium legitur, c. 40. quod tamen vix post illum obtinuit. Rarus enim exinde, ac indies rarior togarum usus, Senatoresque ipsi, qui omnium ultimi togam retinuère, eâ tandem similiter in totum abdicatâ, Constantini Principatu chlamydes lacernasque passim sumserunt: quod vetitum illis fecit lex Constantini *Cod. Theod. quô habitu uti oporteat intra urbem*, jussitque terrore clamydum depositô ad pænulas & colobia redire. Reliqui verò omnes *birris* amicti vel pænulati ibant. Nec servilem fuisse vestem ex eo rectè conjiciat, quòd servi *birris* etiam usi leguntur intra urbem, ex *l.* 1. *Cod. Theod. tit. præf.* Ex quo enim Romæ togarum usus desuetus ac planè desitus fuit, & *birri* sive lacernæ in usum passim venêre, nulla de habitu inter servos & liberos discretio amplius dignosci quita est. Quod suâ ætate discrimen fuisse sublatum, queritur Appian. *Bellor. Civil. l.* 2. Sic *Birrus* illô tempore Romana vestis, ac deinceps porrò sub Imperatorib. in frequentiore usu Romanis fuit, tàm in Urbe, quàm in provinciis: atque etiam ab Ecclesiasticis progressu temporis sumi cœpit. Postquam enim pro paupertate divitiæ magnô agmine in Ecclesiam intrârunt, non solùm magnificè ac sumtuosè Templa extrui atque aurô argentôque ornari: Sed & Ministri quoque sacrorum mundulè ac nitidè vestiri, &, penès solos Ascetas palliis relictis, *birris* ac pænulis incedere, cœperunt &c. Cæterum pro conditione ac dignitate gestantium cum de colore, tùm de materia, pretiosiores erant, aut minùs pretiosi *birri.* Pretiosioribus utebantur vulgò Episcopi, minus pretiosis Presbyteri, postquam pallia reliquerunt, & philosophari desierunt. In *Actis* Passionis Cypriani, *In agrum Sexti perductus est & ibi lacernô birrô se expoliavit*: ubi *lacernum birrum* est lacerna rubra. (*Byrrus* enim coloris ut plurimum byrri, h. e. russei fuit, unde illi nomen: sed & cujuslibet dein coloris lacernas, *byrros* etiam per catachresin appellârunt) Theodoretus *Hist. Eccles. l.* 1. c. 30. ἱερατικὴν vocat. *Birram* pro *Birro* posuit Auctor *Vitæ* Pelagiæ; ut in illo *versu* Eucheriæ,

> *Nobilis horribili jungatur purpura birra* &c.

Neque verò Episcopi solùm, & Presbyteri, sed & cæteri Clerici *birros* habuisse leguntur, apud Augustin. *Serm. divers. ad Clericos suos*: Monachi vero eos sibi interdixerunt, quòd ambitiosior esset vestis, quàm ut humilitatem professis conveniret, apud Cassianum *de Habitu Mon.* c. 7. &c. Sub *Birro* autem Clerici colobia primùm, h. e. tunicas sine manicis, posteà Dalmaticas, h. e. χειριδωτοὺς, aurô clavatas, cœperunt gestare, uti testantur *Isidorus*, *Anselmus*, *Alii*: sicque *Birrus* & Dalmatica Episcoporum ac Sacerdotum habitus, hæc interior, ille exterior; pro quibus στιχάριον passim & φελώνιον nominant recentioris Græciæ auctores, cùm de vestimento Sacerdotali agunt, *Codinus*, *Mosthopulus* &c. Quamvis verò aliud esset *Birrus*, aliud *Pænula*, interdum tamen à Scriptoribus confundi & indiscretum pro eodem poni reperias, ὁ βίῤῥιον καὶ τὸ φελώνιον. Unde & φελώνιον recentiores Græci pro birro Sacerdotali videntur usurpâsse; quô tempore nec *birrus*, nec pænula, de nomine vel usu ampliùs agnoscebantur. Aliæ enim vestium species ac nomina tunc erant usitata, ut ἐπιμανίκια, σαβάνια & aliæ: sicque, mutatâ seculi veste, pristinam retinuère præcipuè in celebrandis sacris Sacerdotes, quos olim certum est in eadem veste & publicum frequentâsse & sacram liturgiam celebrâsse, &c. Vide plura in hanc rem apud Salmas. *Not. ad Tertullian. de Pallio*, & *ad Histor. Augustam* passim: de significatione verò vocis hodierna, ubique ejus in Communione Romanâ consule Car. du Fresne *Glossar.* & Macros Fratres in *Hierolex.* ut & quæ jam prælibavimus, in voce *Birrus*: quoque dicemus infrà de *Prolatitio habitu.* Addam saltem *Epigramma de Birro & Castoreo*, ex eodem Car. du Fresne:

> *Nominis umbra manet veteris, nam dicere* birrum,
> *Si Castor niteat, Castoreum nequeo.*
> *Sex emptus solidis, quid sit, jam scire potestis:*
> *Si mihi nulla fides, credite jam pretio* &c.

Hinc *Birratus*, birrô indutus, apud Joh. Villaneum *l.* 9. c. 30. In *Provinciali* Cantuar. Eccl. *l.* 3. *tit.* 1. *vestes birratas* Lindwodus *scissas sive divisas aut complicatas*, interpretatur: unde fortè Gallorum *birbaré*, pro *variegatus.* In specie *Birrati*, dicti sunt Monachi Carmelitæ, vulgò Gallis *les Freres Barrez.* Auctor *Tract. de Ordin. Relig. in Tom. I. Monast. Angl.* *Albertus Patr. fecit regulam fratribus, qui Stragulati, Radiati &* Birrati *vocabantur.* Walsinghamus p. 49. & Henr. Knyghton *l.* 3. c. 1. *Honorius IV.* ––– *mutavit capas Fratrum de Carmelo in purum album, quæ prius erant stragulatæ, radiatæ & birratæ.* Ordericus Vitalis *l.* 8. de similibus suæ ætatis Monachis: *Insolitâ quoque pannorum sectione suorum ab aliis discrepare appetunt.* Carmelitarum verò horum *Birrata* vel *Barrata*, seu radiata pallia habes, apud Dan. Papebrochium, *ad* 8. *April.* laudatum Carolo du Fresne *Glossar.*

BIRRUS, & BIRRUM, lacerna, palliolum: Vestis Romana, ut probat Martianus *l.* 4. referente Cæl. Rhodig. *l.* 16. c. 10. Vopiscus, *in Carino*, c. 20. *ab Atrebaticis* birri *petiti*: *& donati* birri *Canusini*: quæ cùm de veste splendidiore dicta videantur, *Pithœus* *Beri* legit: *Beri*, inquiens, *Longisiorum & Palatinorum vestes erant, sericæ.* *Birrus* autem indumentum vile, ad excutiendam pluviam, humeros tantùm & brachia tegens. *Gloss.* Isidori, *amphibalum*, *birrum villosum.* Etiam lacernæ simile, hoc est, fimbriatum, quô soli quondam milites utebantur. Sed hæc cum *birra* Ausonii, *præf. ad Latin. Pacat.* & *bera* Martialis, excutiant eruditi. Fuit etiam *Birrus*, palliolum sacerdotale: sic Paulus Monachus Cyprianum *Byrrô* indutum refert, cùm ad supplicium duceretur. Putat Spelmannus *Byrrum* idem esse, quod hodie breve mantillum Hibernicum, & ἐφεστρίδα *Suida*: Servilis vestis; *Meursio.* Est etiam *Birrus*, *Birreta*, *Birretum*, &c. tegmen capitis, pileus: quod Servis tribuitur, *L.* 1. *ad finem Cod. Theodos.* non tamen militum servis, quorum domini militantes hôc induebantur, *Pithœus.* Posterioribus tamen Magisterii nota, ut pileus olim. Clemangius *Ep.* 74. Coccinea *Bireta*, Cardinalium petasus, Platina *in Paulo* II. à quo id privilegii Cardinales acceperunt, ut soli illô uterentur: cum prior Innocentius IV. jam id instituisset. Album *Birretum*, capitis tegmen lineum, tenue, strictum: formâ ipsius cranii vel cassidis, quo Homer. *Il.* 6. Ulyssem ornat exploraturum. Hôc insigniuntur apud Anglos, qui supremam in Jure palmam ferunt, *Servientes ad Legem* dicti. Vide Spelmannum *Glossar. Archæol.* & suprà *Birrophori.*

BIRSA, vulgò *die Birs*, amnis in monte Jura ortus, qui multas valles prætèrlapsus, rates variique generis & usus ligna secum Basileam major. usque trahit: ibidem fossa est, ad molendinorum usum, ducta. Mercat. in *Atl. min.* Munst. *l.* 3. &c. Nasonum, quod piscis marini genus est, stupendo circa Pasca puerperiô & numerosô hinc piscatu, celebris. Haud procul Basileâ, ponte jungitur,

Hic ubi multus olor villero carmine cœlum
Mulcet, & egregius murmura miscet aquis.

BIRSECKA, arx ad Birsam fluv. sub Episcopo Basiliensi, cum territorio vicino.

BIRSEMSEM, putei nomen, de quo suprà, ubi de *Accervandi lapides in via more.*

BIRSICUS, fluviolus agri Basiliensis, in supremitate vallis, quam à limi copia (totus enim tractus ejus argillosus est) vulgò *das Leimthal* appellant, ex monte Blavio, Juralli brachio, ortus, Basileam per medium secat, elotisque foedibus, prope pontem, in Rhenum exit: gravis urbi, cùm tumet: Ut, inter alia, factum die 18. Kal. Julii, A. C. 1529. & 4. Non. Jul. A. C. 1630. Urstisius, *epitom. Hist. Basil. c.* 5. Vulgò *der Birsick.*

BIRTHA, urbs parva regionis *Diarbech*, in confinio Syriæ, ad Euphratem inter Alepum & Orpham. Sub Turcis.

BIRUS, seu BERUS, vide *Birrus.*

BISA, urbs Thraciæ. *Steph.*

BISA, seu BESA, Græcè Βῆσα, apud Strabonem *l.* 8. ubi emendata exemplaria habent Βῆσα: locus fuit Atticæ, ad Tribum Antiochidem pertinens: è quo qui oriundus erat, dicebatur Βησαιεὺς, ut apparet ex hac *Inscr.* Eleusine repertâ:

- - - ΝΟΥ - - -
ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ
ΕΚ ΒΗΣΑΙΕΩΝ
ΤΟΙΝ ΘΕΟΙΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Item ex alia,

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ
ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΤΙΒΕΡΙΟΥ
ΚΛΑΥΔΙΟΥ
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ ΒΗΣΑΙΕΥΣ.

apud Jac. Sponium *Itinerar. Græc. Tom.* 3. *p.* 102. Vide quoque *Tom.* 2. *p.* 205. Alia est *Bissa* Locridis, de qua vide Strabonem *l.* 8. & 10.

BISACIUM, Urbecula Principatus Ulterioris in regno Neapolitano juxta Apenninum. Paucorum incolarum.

BISACUTUS, cognomen Comitis Guidonis, à quo *Conti Guidi* Italici originem ducunt, inditum, propter crebra maleficia ab ipso & suis perpetrata, apud Johannem Villaneum *l.* 5. *c.* 36. *Fu sopranominato besavgue per so malefici è de suoi.* A' *Bisacuta*, quæ vox apud recentiores Scriptores securim denotat duplicem habentem aciem, vel telum utrinque acutum. Sic enim *Glossarium* Cambronense, *Bisacuta, ferramentum quoddam utrinque incidens.* Guil. Brito *Philippidos l.* 2. *p.* 115.

Ascia dum dextris, bisacuta, *securis & ensis*
Fulminat.

Et infrà:

---- Nunc clava caput, nunc verò bipennis
Excerebrat, sed nec bisacuta, sudisve vel hasta
Otia vel gladius ducit &c.

apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque suprà in voce *Bipennis.*

BISALTÆ, populi Scythiæ, qui secundùm *Serv. Jugentes, equorum sanguine alebantur*, lacte permixtô. Virg. *l.* 3. *Georg. v.* 461.

Bisaltæ quò more solent, acerque Gelonus,
Cum fugit in Rhodopen, aut in deserta Getarum
Et lac concretum cum sanguine potat equino.

Plin. *l.* 4. *c.* 10. *Libera gens Bisaltæ*, à fluvio Bisalte, sive à Bisalte Solis & terræ filio, ubi lepores duplici jecinore sunt. *Suidas*, Βισαλτία, χώρα τῆς πόλις Μακεδονίας, ἀπὸ Βισάλτου τοῦ Ἡλίου καὶ γῆς. Περὶ ταύτης οἱ λέγουσι πάντες ἀλλήλοις δύο ἧπατα ἔχουσι. Ὁ πολίτης Βισάλτης. Val. Flacc. *l.* 6. *v.* 48.

Proxima Bisaltæ regio.

Horum meminit Athenæus *l.* 12. Vide Plin. *l.* 4. *c.* 11. *Nic. Lloydius. Bamirando* populi Macedoniæ, versus Thraciam, juxta Strymonem fluv. ubi aliàs Euporia oppid.

BISALTIS, vel BISALPIS, puella quædam, quam Neptunus in arietem conversus compressit. Ovid. *Met. l.* 6.

BISAMNIS, amnis Liguriæ. Ex Apennino oritur, & in mare Mediterran. se exonerat, prope Genuam. Vulgò *Bisagno.* Aliis *Feritor.*

BISANTHE, vel BISATE, urbs Macedoniæ, juxta Thraciam, à Samiis deducta, Græcanica. *Steph. Rodosto.* vulgò dicitur.

BISANTINUS seu BISANTIUS, monetæ species aureæ, apud Dominic. Macrum in *Hierolex.* Vide infrà *Byzantius.*

BISARGIS, oppid. Ilercaonum, in Hispania Tarraconensi nunc fortè vicus *Ribarsja*, in Catalaun. ad Iberum fluv. seu, *Flix* oppid. Paulò inferius, ut aliis placet.

BISCAJA, provinc. Castellæ veteris ampla, fertilis & portubus referta. Cui à Septentrione Oceanus Cantabricus, ab Occidente Asturia, ab Ortu Ipuscoa, à Meridie Castella vetus, & Alava provinc. Præcipuæ Urbes Bilbaum, Fanum S. Andreæ, Ordunia & Laredum. Fuit sedes Cantabrorum veterum. Plin. *l.* 4. *c.* 20. Mela *l.* 2.

BISCAJA Nova, regio Americæ Septentrionalis sub nova Hispania. Vide *Nova Biscaja.*

BISCHIUM, vide *Bidischium.*

BISCOCTUS Panis, Gall. *Biscuit*, panis nauticus, quem Latini *Buccellatum*, Græci ξηρὸν ἄρτον, dixêre. Sed & *Biscoctum* Galli appellant genus pastus mellici, qui inter bellaria apponitur, saccarô & aliis rebus conditi. Salmas. *ad Vopisc. in Tacito. c.* 11.

BISCONTIUS Paulus, vide *Paulus.*

BISELLII Honor, in *vet. Inscr.* nuper in Italia reperta, quâ innuitur Q. Largennium Reip. Pisanæ certam pecuniæ summam contulisse, *ob honorem Bisellii*, item in alia, quæ Suessæ exstat, descriptâ Ughello *Italiæ Sacr. Tom. VI.* quibusdam idem esse videtur, qui olim *Sellæ Curulis*, apud Romanos. Alii eas sumant, referri debere ad facultatem sedendi in Theatris & Spectaculis, in ampliori sella. Nam, ut est in *L.* una Cod. Theodos. *de usu Sellar.* exceptis aliquot vilioribus hominibus, *usus sellarum & feuendi ac conveniendi in publicum facultas* omnibus data erat: quarum quidem sellarum in Theatris meminerunt Martial. *l.* 5. *Epigr.* 14. Tertullian. *de Spectaculis.* Alii. Atque hi *Bisellarii* dicti videntur, in veter. Inscript. apud Gruterum 1. 1099 2. CN. PLÆTORIO VI. VIRO AUGUSTALI. BISSELLIARIO. HONORATO. ORNAMENTIS. DECURIONAL. &c. A *Bisellio* quâ voce notatur sella amplior, quæ duabus sellis constat, apud Varronem de *L. L. l.* 4. vel quæ tam ampla est, ut duos sessores capere possit, in *Glossar. Latino-Græco.* ... seu ..., Eustathio ... & ..., quæ tamen voces posteà pro quacunque sella usurpari cœperunt, *Glossar.* Car. du Fresne.

BISERTA, urbs Africæ in regno Tunetano, in ora littorali cum portu tuto, sed piraticâ infamis. Marmol. *l.* 6. *c.* 7. Vide *Utica.*

BISEXTUS, vel BISSEXTUS, dies intercalaris, qui quarto quoque anno interseritur, ut anni ratio cum cursu Solis conveniat. Inventa est autem hæc intercalandi ratio à Cæsare Dictatore. Is enim, ut refert *Censorinus*, quum animadvertisset Solem cursum suum conficere diebus 365. & horis circiter sex, quarto quoque anno diem unum adjiciendum curavit. Dictus est autem *Bisextus*, quod bis, hoc est, duobus diebus continuis numerarent: Sexto Calendas Martias, duos videl. dies pro uno computantes. Unde qui natus est bissexto Calend. Martias, nihil refert, teste Celsô *de Verborum significatione*, utrum priore an posteriore die natus sit, quum illud biduum pro uno tantum die habeatur. Erat autem huic intercalationi constitutus dies certus, qui est post 23. Februarii diem, inter Terminalia jam peracta, & Regifugium. Februarius verò duabus de causis huic rei aptissimus visus est, tum quòd paucissimos haberet dies, tum etiam quòd inter menses ultimum haberet locum. Nam cum antea 10. tantùm menses essent, quorum primus erat Martius, posteà in fine sunt adjuncti, Januarius & Februarius. *Nic. Lloydius.* Vide & *Bissextus.*

BISGARGITANI, populi Hispaniæ citerioris. Plin. *l.* 3. *c.* 3. Eorum oppid. *Bisgargis* legitur in nummo Germanic. Cæsaris, teste Goltzio, sic quoque legit *Ptol.*

BISNAGA, civitas est totius regni Narsingæ maxima: ambitus illius supra quatuor millia passuum continet, multisque muris cingitur. *Nat. Metel.*

BISNAGARA, regio Indiæ citra Gangem, inter Malabariam, ad Austrum, & regna Decani & Golgondæ ad Boream sub se 7. regna continens. Ejus urbs præcipua etiam *Bisnagar*, seu aliàs *Chandegry*, in mediterran. in via Narsinga, Goam versus, 50. leuc. ab ora littorali sinus Gangetici.

BISOMUM, seu BISOMATON, sepulchrum quod duo corpora, σώματα, capiebat: Antiquis enim, etsi plura simul eidem tumulo corpora inferendi mos esset, ita tamen ea disponere consueverunt, ut unum alteri non substerneretur, sed sibi invicem ordine succederent, respondenterque loci discreta, ut observat Auctor *Romæ Subterr. l.* 1. *c.* 26. Unde *mortuum super mortuum poni*, vetitum legimus in Concilio Autissiod. *can.* 15. Matisconensi II. *can.* 17. in *Statutis* Bonifacii Archiepiscopi Mogunt. *c.* 19. & in *Capitulis* Caroli M. *l.* 6. In veter. Inscr. *duplex tumulus* videtur appellari, Lugduni: *Et memoriæ æternæ Laminæ Galatiæ N. Græc. fæmin. sanctissimæ ---- Q. Julius Hylas conjugi pientissimæ, quem tumulum duplicem posuit & sibi vivus posterisque suis & sub ascia dedicavit.* Occurrit *Bisomi* vox passim in *Inscriptionibus Sepulchr.* Sic *vet. inscr.* Beneventi, PP. ÆLIUS VENERIANUS. HOC VAS BISOMUM SIBI ET FELICITATI SUÆ POSUIT ET TRIBUNAL EX PERMISSU PONTIF. PERF. &c. Ita *Trisomum* & *Quadrisomum*, vide Salmas. *ad Solin. p.* 1207. & Car. du Fresne in *Glossar.* quorum hic vocem σῶμα pro reliquiis corporis ac cineribus usurpari, colligit ex titulo Chyndonactis: Μνῆμα ἐν ὀγυαδὶ τὸ σῶμα κελύσεται Χυνδόνακτος ἱερεὺς ἀρχηγός: Ossa enim tantùm ac cineres in eo sepulchro, in olla vitrea, reperti fuêre, &c.

BISONTES, apud Solin. *c.* 20. *Saltus Hercynius aves gignit ---- In hac tractu sanè & in omni Septentrionali plaga bisontes frequentissimi, qui bovis feri similes, setosi colla, jubas horridi, ultra tauros pernicitate, capti assuescere manu nesciunt.* Nonnulli libri *Visontes* scribunt: perperam apud Oppian. Βίσωνες, pro Βίσωντες, multum indignante versu, quod tamen tuentur & agnoscunt docti: Βίσωνες Pausaniæ, *l.* 10. Quid sint patebit ex Martiali *de Spectac. Epigr.* 23. *v.* 4.

Illi tulit geminos facili cervice juvencos,
Illi cessit atrox bubalus atque bison.

Ubi Scholiastes, *Bison*, inquit, *est cervi figurâ, cujus à media fronte inter aures unum cornu exsistit excelsius, cujus è summo ramorum tanquam palmæ diffunduntur.* Eisdem jungi consuevisse, idem innuit *l.* 1. *Epigr.* 105. *v.* 1.

Turpes esseda quod trahunt bisontes, &c.

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 230. cui adde Wormium *l.* 6. *c.* 91.

BISONTIUM, Metropolis Sequanorum, Archiepiscopal. in Comitatu Burgundiæ, vulgo *Besançon*, ubi plurima veterum ædificiorum vestigia cernuntur, in hujus agro 2. erumpunt fontes, quorum alter est aquæ dulcis, alter ex quo salem igne densatum conficiunt, candore præstantem, unde maximum est illis vectigal. Sequano-

rum olim regio, totius Burgundiæ granarium, quemadmodum olim Italiæ Sicilia fuerat. Munster. *Cosm. l. 2.* Aliàs libera, nunc in ditione Regis Hispaniæ pace Monasteriensi. Ad Dubrin fluv. Habet Academiam superiori seculò fundatam. 11. leuc. à Dola in Ortum. Aliter *Visuntio* & *Vesuntio*. Vide *Vesontio*.

BISPELLIO, apud Marcell. *l. 72. §. 5.* ubi omnino, *Num ergo & si bispellionem, aut aliàs turpem dederit hominem, idem fit?* & Ulp. *l. 3. ff. de evict.* *Si ita quis stipulanti spondeat, sanum esse, furem non esse, bispellionem non esse & cætera, inutilis stipulatio quibusdam videtur:* idem videtur esse, qui *versipellis*, i. e. veterator, planus, πολύτροπος, quasi *homo* duarum pellium. Cujus vocabuli originem ex Arcadum fabula nonnulli accersunt, quam Plinius exponit *l. 8. c. 22.* Ii enim certos homines, stagnò quòdam trajectò, in lupos transfigurari tradebant & post annos 9. eò in habitu confectos, idem stagnum remensos, pristinum habitum recipere, qui proin *Versipelles* dicti sunt, etiam apud Fabium *eandem recipere vestem*. Quò allusisse videtur Persius *Sat. 5. v. 115.*

Sin tu, quum fueris nostræ paulo antè farinæ,
Pelliculam veterem retines, & fronte politus,
Astutam vapido servas sub pectore vulpem:
Quæ dederas suprà repeto funemque reduco, &c.

Hottomannus, apud Joh. Calvinum *Lexic. Jurid.*

BISSEXTUS, Annus bissextilis in quo unus dies in Februarii mense intercalatur; sic dictus, quod eò mense tunc *Bis sexto Kalendas* dicatur, quæ additio quòlibet fit quadriennio. Julianus enim annus 365. dierum & 6. horarum spatiò constat, quæ horæ quòvis quadrienniò integrum diem componunt; sed quia illæ 6. horæ integræ non sunt, deficiunt enim minuta undecim, consequenter spatiò 131. annorum integri diei summam conficiunt: ideò in Kal. Gregoriano ordinatur, ut in quatuor seculorum cursu ter *Bissextus* relinquatur. Itaque cùm Anno MDC. occurrerit intercalatio *Bissexti*, hinc tria sequentia secula, nimirum MDCC. MDCCC. & MCM. *Bissextos* non habebunt, habebit autem seculum, MM. Vide de Bissexti institutione *Gloss. in Clement. de Reliq. & vener. Sanctor. §. Certam diem*, apud Macros Fratres in *Hierolexico*. Item infortunium, malum superveniens, vulgò etiam Græcis hâc notione. Order. Vitalis *l. 2. Tunc Bissextilis erat annus, ac sicut vulgò audivimus, revera supra proditores corruit bissextus.* Ex *l. 13. Hic tumultuosus annus verè Bissextilis fuit, & tunc ultimum in ordine concurrentium Bissextus cucurrit, at, ut vulgò dicitur,* Bissextus *super Regem & populum ejus in Normannia & Anglia cecidit.* Vulgaris etiamnum apud Gallos loquendi formula: *le Bissexte est tombé sur une telle affaire.* Sed & exactio quædam ab Episcopis fieri solita hâc voce notata reperitur. *Synodus* Pictavensis *A. C.* 1280. *c. 11. Monemus in generali, quòd de* Bissexto *& aliis juribus Episcopalibus reddant nobis vel mandato nostro, item de Synodo, parata, & aliis juribus Archidiaconorum, Capicerii & aliorum Prioratuum Ecclesiæ nostræ sibi* (sic) *ab his qui ad ea tenentur satisfactum, antequam recedant* (è Synodo) apud Car. du Fresne in *Glossar.* Ad propriam vocis significationem ut redeam, à die *bissexto*, ut dictum, nomen habet Annus *Bis-sextilis*. *Bissextum* autem definitur Scaligero, *dies consurgens ex quatuor quadrantum appendicibus & anno quarto Juliano absolutè accrescens*, *Isagogic. Chronologiæ Canon. l. 1. c. 2.* Ei respondet in anno Arabico seu Muhammedano ὑπερήμερος seu *Intercalaris*, dies excrescens, qui conficitur ex horis & minutis redundantibus suprà dies 354. in anno Arabico communi: (tot enim istiusmodi Annus diebus constat) adeò ut resectis ab anno communi & reservatis anno intercalari horis octo, & minutis 48. remaneant in anno recepto seu communi Hagareno tantummodo dies 354. & sint in anno ὑπερημέρῳ dies 355. quemadmodum ex quadrante diei multiplicato, in annis Julianis, exurgit dies ulterior, ad finem lustri Juliani, id est, quadriennii in anno *Bis-sextili*; sic ut in annis communibus Julianis sint dies 365. annus autem ultimus cujusque lustri Juliani habeat dies 366. Crebriùs verò annus hujusmodi Arabicus ὑπερήμερος recurrit quàm *Bissextilis Julianus*, quia ex 8. horis & 48. minutis multiplicatis citius consurgit dies, quàm ex quadrante diei sive sex horis. Unde cùm spatiò annorum Julianorum 32. inveniantur anni bissextiles tantummodo 8. pro totidem lustris Julianis; in una contra triacontaeteride Arabica inveniuntur anni ὑπερήμεροι undecim. Vide Joh. Forbesium *Instructionum Historico-Theolog. l. 6. c. 2. §. 3.*

BISTAPIA, apud Hieronym. *in Epist.* Vide infrà *Stapes*.

BISTIROS, urbs Thraciæ. *Steph.*

BISTON, Martis & Callirhoës fil. qui *Bistoniam*, Thraciæ urbem, condidit, unde omnes Thracas *Bistonios* Poëtæ dixerunt. Hinc *Bistones*, Gens Thraciæ & *Hesychio* Βιστονίς, Θρᾳκίς. Item *Bistonis*, stagnum Thraciæ, Abderæ proximum. Plin. *l. 4. c. 11.* Ovid. *Met. l. 13. v. 430.*

Est ubi Troja fuit, Phrygiæ contermina tellus,
Bistoniis habitata viris.

Stat. *l. 3. Theb. v. 221.*

—— Ille furentes
Bistonas, & Geticas populatus cædibus urbes.

Val. Flaccus *l. 1. v. 726.*

Bistonas ad meritos cùm cornua sæva Thyoneus
Torsit. —— ——

ideo hoc dicit Poëta, quòd Lycurgum Thracum Rex Liberum contemnens, vites amputaturus, sibi crura concecuit, uti testatur *Servius*. Dionysius Periegetes *v. 575.*

Ὀὐχ ὅταν Θρήϊκος ἐπ' ὄχθαις Ἀψίνθοιο
Βιστονίδες καλέοντο ἱεῤῥέζουσιν Εἰραφιώτην.

Poëtæ, ut dixi, Bistones ut plurimum ponunt pro Thracibus. Lucan. *l. 7. v. 568.*

Sanguineum veluti quatiens Bellona flagellum
Bistonas, aut Mavors agitans. —— ——

Hinc *Bistonius tyrannus* pro Diomede Thraciæ Rege, apud eundem *l. 2. v. 163.* & *Bistonius turbo*, pro vento è Thracia spirante *l. 4. v. 767.* Jam verò Thracas inter Barbaras nationes recenseri solitos esse nemo ignorat. Præcipuè verò,

Natis in usum lætitiæ scyphis
Pugnare Thracum est.

Inquit Horat. *l. 1. Carm. Od. 27.* quem etiam posteà *barbarum morem* ibidem vocat. Idem de Bistonibus tradit Statius *Theb.* hâc *similitudine*:

Qualia per Rhodopen rapido convexa cœtu
Bistones, aut mediæ pavidus convallibus Ossæ,
Illis semineum pecus, excussæque leonum
Ore dapes, & lacte novò domuisse cruorem
Luxus, at Ogygii si quando afflavit Iacchi
Sævus odor, tunc saxa manu, tunc pocula pulchrum
Spargere, & immerito sociorum sanguine fuso
Instaurare diem, festasque reponere mensas.

Horum etiam meminit Seneca in *Herc. Oetæo*, *Act. 3. v. 1041.*

Desecisse putent Geten.
Hebrum Bistones ultimi.

i. e. ultimi Thraciæ populi. *Nic. Lloydius.*

BISTONIS lacus Thraciæ, in Drosica regione cis Rhodopen. Vulgò *Bouron*. In eo confluunt multi fluvioli, vixque aliquot milliar. à mari Ægæo distat. Hinc *Bistonia* urbs prope mare, nunc etiam *Bouron*. Ab Abdera 15. milliar. in Ortum.

BISTRITIA, Latinis dicitur Ungariæ urbs, quæ Germanis *Noesne*, Hungaris *Bessereze* nominatur. *Sambucus.*

BISULDUNUM, vulgò BESALU, oppidul. Catalauniæ, ad Fluvianum amnem, 5. leuc. ab ora maris Mediterranei.

BISURGIS, German. fluv. vide *Visurgis*.

BITERINI, oppid. Gall. Narbonens. inter duo flum. Obrim & Veptam situm; vulgò *Bederrieux*.

BITERRÆ, vide *Bæterræ*.

BITETTUM, urbs regni Neapolitani in provinc. Bariana, paucorum incolarum Episcopalis sub Archiepiscopo Barensi, 8. milliar. à Bario, 5. à Bitunto.

BITHALBE, vide *Heliopolis*.

BITHIAS, Mesopotamiæ urbs. *Ptol.* incolis *Bir*, & nonnullis *Perazuch* nominatur; teste *Nigro*. *Batha Antonini* videtur *Simlero*.

BITHON, vir tantâ corporis fortitudine, ut taurum humeris gestaret, unde statuâ apud Argos dignus habitus est. Cæl. Rhodig. *l. 11. c. 13.*

BITHRA, oppidum *Zosimo*; quod *Marcellinus Maiozamalcha* appellat. *Bithra Ptolemæi* eadem videtur juxta Euphratem in Arabia deserta.

BITHUS, nobilis gladiator, vide *Bacchius*.

BITHUS, Scriptor Latinus, cujus meminit Plin. *l. 33. c. 7.* *Bithus Dyrrachinus hebetata aspectu specula recipere nitorem tradit, iisdem avers a rursus contuentibus.*

BITHYA, urbs Thraciæ, quæ & Βυθιόπολις, memoratur Flav. Vopisco *in Aureliano, c. 22. Atque inde per Byzantium in Bithyam transitum fecit, eamque nullo certamine obtinuit*, uti quidem legit Salmas. cùm aliàs habeatur *Bithyniam*: quæ tamen tunc Romanorum erat. Caput fuit regionis cognominis, de qua fortè meliùs, quàm de urbe, verba hæc capiantur. Licèt nec ex toto Bithyniam improbare possis, cùm illâ tempestate Bithyni videantur Palmyrenorum & Zenobiæ partibus favisse, vide Salmas. *ad loc.*

BITHYÆ, populi Thraciæ, quorum author fuit *Bithys*, Martis, & Setæ sororis Rhesi fil. *Steph.*

BITHYÆ, fœminæ Scythiæ, quæ pupillas binas in oculis singulis habent. Inest autem illis ea vis naturalis, ut visu effascinent, interimantque quos diutius intueantur. Plin. *l. 7. c. 2.* Earum meminit Solin. *c. 1. Apollonides perhibet, in Scythia fœminas nasci, quæ Bithyæ vocantur, eas in oculis pupillas geminas habere & perimere visu, si fortè quem iratæ aspexerint.* Ubi scripta exemplaria, ut & Plinii, habent *Vitiæ*. Optimus Regius, *Bitiæ*. ex quo legendum conjicit Salmas. *Bitiæ* (à *bu tuendo seu contuendo*) hoc est, δικόραι. Proprium enim hujusmodi fœminarum, binas in oculis pupulas habere, unde Græcis δικόραι, pupilla namque ἡ κόρη est. Ovid. de Saga, *l. 1. Amor. El. 8. v. 13.*

Hanc ego nocturnas versam volitare per umbras
Suspicor, & pluma corpus anile tegi.
Suspicor, & fama est, oculis quoque pupula duplex
Fulminat, & geminum lumen ab orbe venit.

Ubi verba hæc, *geminum lumen ab orbe venit*, planè designat bitiam, h. e. δικόρην, &c. De istiusmodi fœminis, narrat Plin. *loc. cit.* omnes ubique visu nocere, quæ duplices pupillas habeant. Apud eundem habentur de Thibiis in Ponto eâdem virtute ac notâ geminæ pupillæ præditis, qui Græcè Θιβιεῖς, à loco *Thiba*, sic appellato, ab Amazone, quadam ibi ab Hercule occisa, uti refert *Steph.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 46.* & infrà ubi de *Thibiis*.

BITHYNIA, Asiæ minoris regio ad Pontum sita, Thraciæ adversa, Troadi proxima, Solino, *c. 44.* *Servio*, & *Martiano Capellæ*, ubi duo Concilia Oecumenica, & Chalcedone, ubi simile Concil. celebris. Capellæ primùm *Bebrycia*, posteà *Mygdonia*, dein à *Bithyno* Rege dicta est *Bithynia*. Sunt qui scribunt *Thynos* populos

transiisse ex Europa, & hanc regionem occupâsse, à quibus *Bithyni* dicuntur. Claudian. *l.* 2. *in Eutrop.* v. 246.

Thyni Thraces erant, quæ nunc Bithynia fertur.

Macedonicô jugô excussô, proprios olim Regulos habuit; è quibus in Historiis noti, Prusias & duo Nicomedes, quos vide. Præsenti seculô vastata est mirum in modum à Cosacis, A. C. 1616. Bithyniæ incolas *Halizonas* vocat *Suidas*, itemque *Herodotus*, qui ait, eos primùm Strymonios dictos. Hodiè *Becsangia* vocatur, teste *Castaldo*, aliis *Bursia*. Turcis *Osmanli*, uti docet *Leunclavius*. A situ, non à conditore dicitur, teste Bochartô, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 10. בטן *beten* Ebræis est *venter*, & Arabicè בטנה *batun interius* sonat: Bithynos enim interiora occupâsse veteres docent. Plin. *l.* 6. c. 32. *Tenent oram omnem Thyni, interiora Bithyni.* Et ante illum Pomponius Mela *l.* 1. c. 19. *Interius Bithyni sunt & Mariandyni.* Laudes ejus decantat vetus *Geographus* à Jac. Gothofredo editus, Μετ' Ἐλλήσποντον ἐστιν εὐθηνουμένη σφόδρα Βιθυνία, ἡ μεγίστη καὶ ἀρίστη, ἡ ὅσα πάντα παρέχει πονεῖν. Libanius extremo *Basilici*, Ἀπείρων ἢ ἐν Βιθυνοῖς ἰδεῖν τοῖς ὀφθαλμοῖς λαβεῖν. Vide *Steph.* Manilio, *l.* 4. *Bithynia dives* vocatur. Hinc Horatius *l.* 1. *Ep.* 6. v. 33.

Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas.

Et *l.* 3. *Carm.* Od. 7. v. 3.

Thynâ merce beatum.

Idem *l.* 1. Od. 35. v. 7.

Quicumque Bithyna lacessis
Carpathium pelagus carina.

Juvenalis primam syllabam corripuit, *Sat.* 7. v. 15.

Quamquam & Cappadoces faciant, equitesque bithyni.

Dionys. post *Mariandynos* collocat. v. 793.

Ἄγχι δὲ Βιθυνοὶ λιπαρὴν χθόνα ναιετάουσι.

Nic. Lloydius. Nomen à *Bithyne*, fil. Jovis ex Thrace Titanis; erant namque *Bithyni* populi olim Thraciæ, qui inde in Asiam commigrârunt. Vide Strabonem *l.* 7. & 10. Bithyniæ *Agrorum Regiorum*, qui nempe populo Romano Testamentô relicti sunt, mentio est in *Agrariis* Tullianis. Eorum mensura exigebatur ad pedem Regium Philetærium; quemadmodum ad Ptolemaicum pedem agri Regii mensurabantur, quos in Cyrenensi Ptolemæus Rex eidem Populo legaverat. Postquam itaque in Romanorum potestatem Bithynia cessit, Prætoria facta provincia est, ab Asiæ speciali appellatione separata, cui Paphlagonia addita est, uti docet Salmas. *ad Solin.* p. 507. Vide quoque eum *p.* 185. & 684.

BITHYNIA, urbs Mysiæ. *Suidas.* Eadem fortè quæ Claudiopolis.

BITHYNIUM, vel BITHYNUM, civitas in Bithynia, à qua *Bithynatæ*, & *Bithynienses* populi. *Steph.*

BITHYNOPOLIS, urbs à Bithya dicta. *Steph.*

BITHYNUS, Jovis & Thraces fil. qui fratrem habuit Doloncum, à quo Dolonci Thraciæ populi *Steph.*

BITHUS, Jovis & Thraces Titanidis filius, à quo Bithyni, vide supra.

BITIAS & PANDARUS, fratres ex Alcanore Trojano geniti, quos Hiera in sylvis nutrivit. Hi cum Ænea in Italiam venerunt, & cùm apertis etiam portis ausi essent Rutulos lacessere, ab iisdem trucidati sunt. Virg. *Æn. l.* 9. v. 672.

Pandarus & Bitias Idæô Alcanore nati.

Alius fuit ejusdem nominis inter Didonis proceres, cujus meminit Virg. *l.* 1. *Æn.* v. 742.

Tum Bitiæ dedit increpitans.

BITOANA, Lydiæ urbs. *Ptol.*

BITON, Argiæ sacerdotis fil. Plut. *in Solone.* Val. Max. *l.* 5. *c.* 4. *ext. ex.* 4. Vide *Cleobis.*

BITON, Mathematicus, tempore Alexandri M. aut paulo vetustior, scripsit de machinis bellicis. Voss. *de Scient. Mathem.* c. 48. §. 22.

BITON, Syracusanus præsidii Dux in capta Motye, à Dionysio Superiore constitutus.

BITONTUM, Marchionatus Apuliæ, cum Episcopatu. Ejus Episcopus, cùm in prima sessione Concilii Tridentini monuisset, confluerent, ad Concilium, tanquam equum Trojanum; malè id Patres habuit, eò quòd fallax & perniciosa machina is equus fuisset. P. Suavis *l.* 2. *p.* 147. Ibi Synodus, A. C. 1570.

BITRASIUS Pollio, *l.* 15. §. 17. *Digest. de excusationibus* memoratur, *Imperator Hadrianus* Bitrasio *Pollioni Legato Lugdunensi.* Apud Jul. Capitolin. in *Marco Antonino*, *c.* 12. pro *Vetrasino*, vel *Vetrasino*, *Vetrasium* vel *Vitrasium*, reponunt: quæ gens Romæ eâ tempestate nota fuit, uti ex veterib. lapidibus constat. *B.* autem & *V.* sæpius commutari notum. Vide Casaubon. & Salmas. *Not. ad Capitolin.*

BITTIGO, Indiæ intra Gangem mons. *Ptol.*

BITUITUS, Arvernorum Rex, specie colloqui comiter hospitiô invitatus, à Cn. Domitio vinctus est, & Romam deportatus. *Epitome* verò Livii c. 61. rem aliter narrat: *Bituitus* (inquit) Allobrogum Rex, quum ingentem exercitum contraxisset hominum centum & octaginta millium, pugnaturus cum Fabio Proconsule, qui paucos milites habebat, dixit, Exercitum Romanum vix ad escam canibus suis esse, sed confertâ pugnâ vincitur & 150000. homines amittit, ipse victus Romam proficiscitur ad satisfaciendum Senatui, sed in Galliam remissus non est; verùm decretum, ut & filius ejus Congentiatus comprehenderetur, qui cum patre Albam in custodiam datus est. Consul cùm febri laboraret, in ipsa pugna morbô liberatus est. Plin. *l.* 7. *c.* 50. Vide Oros. *l.* 5. *c.* 13. Flor. *l.* 3. *c.* 2. Eutrop. *l.* 4. Valer. Max. *l.* 9. *c.* 6. *ex.* 3. Pugna facta, circa medium Julii Ant. Urb. Cond. 633.

BITUM, regnum Africæ in Nigritarum regione inter Zanfaram & Beninum. *P. du Val.*

BITUMEN, sulphuri naturâ vicinum, *alibi limus*, verba sunt Plinii *l.* 35. *c.* 15. *alibi terra, limus è Judææ lacu emergens: terra in Syria, circa Sidonem oppidum maritimum. Spissantur hæc utraque & in densitatem coeunt. Est verò liquidum bitumen, sicut Zacynthium, & quod Babylone invehitur. Ibi quidem & candidum gignitur. Liquidum est & Apolloniaticum, quæ omnia Græci pissasphalton appellant ex argumento picis & bituminis. Gignitur & pingue liquorisque oleacei in Sicilia, Agragantino fonte inficiens rivum. Incolæ id harundinum paniculis colligunt, citissime adhærescens. Addit, usos eo fuisse ad lucernarum lumina, olei vice.* Et paulo post, *Drusinus & tingi solitas ex eo statuas & illini. Calcis quoque usum præbuit, ita ferruminatis Babylonis muris. Placet & ferrariis fabrorum officinis tingendo ferro, clavorumque capitibus & multis aliis usibus.* Patriam quod attinet, ita pergit: *Gignitur in Hispania, Ægypto, Armenia, Macedonia, Ponto, Africa: Insulis, Sardinia, Melo, Lipara, Strongyle. Laudatissimum in Ægypto, proximum in Melo.* Species dein illius subjungit & probationem: *Hujus quoque duæ species, liquidum spissumque. Liquidi probatio: ut sit limpidum lacteumque, sine offensis spirantium, cum quodam igniculo caloris. Hoc phormion vocant, an sit adulteratum, deprehenditur succo Punici mali: Sincerum enim mistura eâ nigrescit. Alterum genus est pallida & scabræ naturæ, & quod inficitur galla. Ideoque hoc vocant paraphoron*, &c. Usum Medicum multivarium, vide *ibidem.* Quod verò idem in unguentorum compositione, præcipuè in eorum vinorum, quæ condiebantur aromaticis speciebus, *Bitumen* quoque additum fuisse, scribit, hallucinari eum ait Salmasius, pice quidem & resinâ etiam conditi musta consuevisse, non verò bitumine, contendens, *Exercitat. ad Solin. p.* 711. De illius πηγῇ & διαλύσει sic Solinus *c.* 1. *Bitumen in Judæa Asphaltites gignit lacus adeo lentum mollitie glutinosâ, ut à se nequeat separari ------ scindique non potest ----- sed ubi admota fuerint cruore illô* (menstruô muliebri) *polluta fila, sponte dispergitur & applicitâ tabe diducitur paulo ante corpus unum.* Quod idem *Excerpta* ejus versibus reddita sic exprimunt,

------ linaque si prædicta tabe cruenta
Admoveas, omne sparsum diducitur ab se,
Quodque tenax fuerat nimiùm, se sponte recidit.

Sic *bituminis* tenacitas filis menstruô pollutis, aut etiam, ut alii addunt, lotiô diduceretur ac dissolveretur. Atqui apud Strabonem *l.* 16. Posidonius dicit, quasi hoc ipsum narrantibus Judæis incantationibus quibusdam & lotii menstruorumque aspersione, bitumen τὸν πῆξιν accipere & in duritiem cogi, ac sic deinde incidi ac diduci, securibus scil. aut dolabris. Tacitus verò *Hist. l.* 5. *c.* 6. scriptum reliquit, bitumen non lotiô, aut menstruô, sed sparsô acetô spissari & in densitatem coire, abscindi autem cruore, quô fœminæ per menses exsolvuntur. Sed hanc fuisse Veterum opinionem *ibidem* dicit: cœterùm gnaros locorum tradere, *undantes bitumine moles pelli, manuque trahi ad littus: mox ubi vapore terræ vi Solis inaruerint, securibus cuneisque, ut trabes ac saxa, discindi.* Ubi, idem sentiens cum Strabone, quoad κοπὴν καὶ τομὴν, concretionis tamen aliam causam planeque pugnantem allegat. Vult namque Tacitus, vapore terræ & vi Solis, in duritiem lapidis bitumen cogi, Strabo id fieri frigore aquæ contendit: Qua de sententiarum varietate vide Salmas. *ad Solin. p.* 27. Unum restat discutiendum, cur Lacus Asphaltites seu Mortuum mare, quod *bituminosum* totum, *Mare Salis* dicatur in Sacris, cùm *Bitumen* salsum non sit, nec salis naturam habeat? Respondet idem, *p.* 614. lacum illum *salsum* dici, non quòd salsus sit, sed eôdem planè sensu, quô *terram Salis* iidem Hebræi nuncupant, eam quæ deserta est ac desolata. Lacus enim hic nihil generat, non pisces, non aves habet aquis assuetas, nihil denique vivi sustinet, uti vidimus ubi de *Asphaltide lacu.* Sed nec omittendum, quòd antiquos statuas Deorum hominumque *bitumine* finxisse, Plinius scribit *l.* 34. *c.* 4. *Antiqui pingebant* (an tingebant) *eas bitumine, quò magis mirum est placuisse aurô integi*, &c. Vide quoque infrà *Seculares ludi.*

BITUNTUM, *Calderinus* vult esse oppidum sterile in Hispania. Martial. *l.* 4. *Epigr.* 55. *v. ult.*

Hæc tam rustica malo: quàm Bituntos.

Ubi aliqui vilissimum Apuliæ Peucetiæ oppidum volunt. *Mussambertius* legendum censet *Britannos*, ut sit contentio inter provincias Hispanorum & Britannorum. Alii legunt *Butuntos*; quod vide. Alii *Bitundos.* Vide *Bitontum* etiam.

BITURGIA, urbs Tuscorum *Ptol.* quam quidam per errorem *Borgo di San Sepolcro* indigitant. Aliis potius est *Magliano.* Aliis est *Civitella*, oppidul. Hetruriæ, in dominio Florentino. Vide hic infrà *Bituriges Cubi.*

BITURIGES Cubi. *Flumine Ligeri Bituriges ab Æduis dividi, & apud eos magnas esse ferrarias* Cæsar tradit, *l.* 7. *Bell. Gall.* c. 22. ac Rutilius *l.* 1. *Itinerarii*, cui *Biturix structura* laudatur. Idem Cæsar *l.* 1. *Bell. Gall.* c. 1. ait, *Celtas seu Gallos ab Aquitanis Garumnâ fluvio dividi, & Galliam esse omnem divisam in tres partes; Belgicam, Aquitanicam, Celticam vel Galliam*, omissâ provinciâ Narbonensi, quæ pridem Romanæ ditionis erat. Quem secutus Livius *l.* 5. *c.* 34. *Celtas partem Galliæ tertiam* vocat, & Bituriges ponit in Celtis, quorum regionem *Celticam* nuncupat, ut *Sequanicum* pro Sequanica nonnunquam dixêre; *Belgium* Cæsar pro parte Belgicæ. *Celtarum* (inquit Livius) *quæ pars Galliæ tertia est, Tarquinio Prisco Romæ regnante, penes Bituriges summa imperii fuit. Hi Regem Celtico dabant. Ambigatus is fuit: qui prægravante multitudine Segovesum* in

in Hercynios saltus, Bellovesum in Italiam cum copiis misit. Bellovesum secuti sunt Bituriges, Arverni, Senones, Ædui, Ambarri, Carnutes, Aulerci, (i. e. Cenomani) *quod eis ex populis abundabat. Postea Boji* (finitimi Helvetiis) *Lingonesque: tum Senones recentissimi venêre in Italiam.* Bituriges ergo tum Celtæ erant, Celtarumque potentissimi, & Regem toti Celticæ dabant, nec Aquitaniæ ante Cæsarem Augustum sunt attributi. Certè multas urbes habuisse eos apparet, cùm jussu Vercingetorigis unò die *amplius* 20. *urbes Biturigum* sint incensæ. Attamen ætate Cæsaris Bituriges Æduorum erant in fide, diuturnitate scilicet temporis mutatis populorum imperiis ac viribus. Apud Plinium, *l.* 17. *c.* 8. Bituriges ac Ædui calce uberrimos fecisse agros dicuntur: & argentum incoquere æreis operibus, gloria Biturigum fuit. *Biturix* Lucano non ignotus, *l.* 1. *v.* 423.

Et Biturix, longisve leves Axones in armis.

In *tabula Peutingeriana* & apud *Magnonem Beturiges: Beturici* aliis, & *Bitorices*, ac *Biturices* corruptè dicti, vulgò *Berruiers*. *Bituricos Gregorius Turonens.* vocat non Avaricenses modò, sed etiam totius pagi Biturici incolas; alii *Bituricenses*. Et *Cæsar* quidem ac *Livius*, multique alii *Bituriges* absolutè appellant: at *Strabo*, *Plinius*, & *Ptolemæus Cubos* cognominant, ut distinguant à Biturigibus Viviscis, Biturigum Cuborum ut videtur prole. Plinio *l.* 4. *c.* 19. in Aquitania *Bituriges liberi, qui Cubi appellantur*, ut & Straboni; Ptolemæo in Aquitania quoque ad *Ligerim fluvium Bituriges Cubi, & urbs Avaricum.* μετὰ τὸν Λίγηρα ποταμὸν Βιτούριγες οἱ Κοῦβοι, καὶ πόλις Αὐάρικον: Bituriges autem non solùm pagum Bituricum, *le Berri* vulgò dictum, sed etiam partem agri Burbonensis atque Turoniæ, qualis nunc est, continent, quæ omnia diœcesis Biturigum civitatis complectitur. *Cataphractarii Biturigenses in vetere inscriptione* memorantur, aliàs *equites cataphractarii Biturigenses*: quos *Notitia Imperii Romani Vexillationibus Comitatensibus* 7. primos adnumerat. Caput Gentis *Avaricum*, ut Cæsar *l.* 7. & *Claudius Ptolemæus* docent. Florus l. 3. *c.* 10. postquàm scripsit, *maximam omnium conjurationem fuisse Galliarum, quum omnes pariter Arvernos atque Biturigas, Carnutas simul Sequanosque contraxit*: adjicit, Cæsarem *ipsa capita belli aggressum* esse, *urbes Avaricum* Biturigum, *Alesiam*, *Gregoviam Arvernorum.* Ex quibus Cæsar ipse *l.* 7. *Bell. Gall. c.* 13. appellat *Avaricum oppidum maximum munitissimumque in finibus Biturigum atque agri fertilissima regione*, nec non *c.* 15. *pulcherrimam propè totius Galliæ urbem, quæ & præsidio & ornamento sit civitati; quod prope ex omnibus partibus flumine & palude circumdata, unum habeat & perangustum aditum.* Dion Βιτούριγας, & urbem eorum Αὔαρικον, pro Οὐιτούριγας & Αὐάρικον nominat. *Tabula Peutingeriana Avaricum* Gabris & Alerex locis nunc incognitis medium interponit. *Æthicus* in itinere à Burdigala Augustodunum, inter Argantomagum (*Argenton*) & Tinconcium (*Xanceins*, aliàs & meliùs *Sancoin*) *Avaricum* collocat: ita ut situs ipse locorum indicet, Avaricum aliam urbem esse non posse, quàm Bituricas Biturigum caput. Apud *Magnonem Beturex, Avaricum.* Quare *Jos. Scaliger* irridet stultosque appellat, qui Avaricum *Viaron* vel *Vierzon* oppidum Biturigum esse arbitrantur, aliquà similitudine nominis ducti: inter quos *Marlianus* fuit. Scaligero præter cæteros *Sanson* accedit, & Avarici nomine caput Biturigum designari non dubitat. Avaricum autem dictum esse observo à fluvio *Avara*, quem posteà *Averam* vocavêre. *Avara* porrò vel *Avera*, qui & à nonnullis *Euvra* aut *Evra* nuncupatur, vulgò *Yevre* vel *Evre*, Avaricum Biturigum primò, deinde *castrum Mediolanense Gregorio* memoratum, *Meun sur Yevre*, quod *Aimoinus* suâ ætate *Magdunum* dictum ait, attingit, deinde apud Virsionem castrum in Carem effluit. Utrio autem *Orron* vulgò nuncupatur, corruptè in tabulis *Aurron* & *Auron*. Nam litera v. in *au.* mutari non solet. Alluit Vernosum *Verneus*, Dunum Regis *Dun le Roy*, & apud Avaricum pontem habet lapideum 4. aut 5. arcuum, *Pont d'Orron*, portamque cognominem, ubi Avarâ recipitur. *Massonus Evram Autonemque* confundit, & pro uno eodemque flumine habet errore puerili, ut ex supradictis intelligitur. Liber vetus *de Miraculis S. Austregisili*, utriusque fluminis mentionem facit his verbis: *Est illic* (Avarici) *Ecclesia S. Sulpicii inter duas aquas, super ripam Utrionis & Avera.* Item, *de loco Novavilla secus amnem Utrionis.* Ambotum igitur fluminum alterum *Avera* vel Avara, alterum *Utrio* Latinè dicebatur. Ex Avara Nostri Autam & Evram fecêre, *Evre* aut *Yevre*: ex Utrione Orron. Quatuor sunt fluvii ad Avaricum, Avâra major, *Evre* vel *Yevre*; Avara minor, *Aurette* rivulus; Utrio Oron; & Molo *Meulon*; qui duo fluvii cum Avara minore, ad Monasterium Navense seu S. Sulpicii Pil Avarâ majore recipiuntur. In literis datis regnante Rotbertô Rege memoratur *burgus S. Ambrosii* Biturigis *inter Averam magnam & Averam minimam.* Avera magna est *Evra*, Avera minima est Aureta. Avaricum posteà nomen Gentis, cujus caput erat, accepit, & *Biturigæ* vel *Biturica*; *Biturica urbs* aut *civitas*, nonnunquam & *Bituriges* appellari cœpit. Amm. Marcellin. *l.* 15. duas tantùm Lugdunenses agnoscit, & in Lugdunensi prima cum Lugduno & Senonibus *Biturigas* ponit, in secunda Lugdunensi Rotomagum & Turonos: cùm Biturigas Aquitaniæ primæ attribuere debuerit. *Biturigas civitatem* vocant & Sidonius *in Concione*, & Jordanes *de rebus Geticis*, & Gregorius Turonicus Episcopus *in l.* 2. *Historiæ*, cui & *Biturica*, & *Bitorex* dicuntur vel *Bitorix*. In *veteribus Notitiis* provinciarum & civitatum Galliæ, *provinciæ Aquitanicæ primæ Metropolis civitas Biturigum*, aliàs *Bituricum*, *Betoricum*, & *Betoricorum.* A Nostris truncatò veteri nomine urbs vocatur *Bourges*, *Biturigis* in *Burigas* vel *Burgas* conversis. Qui Conciliis Gallicanis interfuêre ejus urbis Antistites, nunc se *Episcopos de Biturica Metropoli*, nunc *Episcopos Ecclesiæ Bituricæ Metropolis*, modò se *Episcopos Bituricenses* appellitant. Quoniam autem Avaricum caput erat & Metropolis provinciæ Aquitaniæ primæ, ideò Burdigalam Metropolim provinciæ Aquitaniæ 2. & Elusam primò, deinde Augustam Auscorum, Metropolim Novempopulaniæ, quæ est tertia provincia Aquitaniæ, sibi subjectas habuit. Quam ob causam Desiderius Cadurcorum Episcopus, Sulpicium Biturigum Episcopum *Sanctum Patriarcham Sulpicium* nuncupavit in literis: & in decreto Gratiani Bituricensis Antistes vocatur *Patriarcha*. Nicolai Papæ extant literæ, *Radulfo Aquitanicarum Primati* inscriptæ, qui erat Bituricensis Archiepiscopus. Primates autem atque etiam Patriarchas nonnunquam appellabant Antistites, quibus alii Metropolitani vel Archiepiscopi subjecti erant: ut de Lugdunensi Episcopo aliisque constat. Certè *Bituricas caput Aquitaniæ* vocant *Appendix Chronici* Fredegarii vetustissima, summum totius Aquitaniæ; ut suprà Radulfus *Aquitanicarum primas* dicitur. Adrevaldus *in libro de Miraculis S. Benedicti*, *Avaricum caput Regni Aquitanici* appellat, quia Bituricensis Archiepiscopus toti Aquitaniæ præsidebat. *Turrim Bituricensem* memoravit Sugerius Abbas, ante annos 500. *in epistola ad Radulfum Comitem Viromandensem*, & Cardurcus *in literis ad Rotrocum Comitem Perticensem*; quæ turris nostrâ ætate à Bituricis ipsis Regis permissu diruta est. Præter cæteras Avaricum habuit portam Gordanicam, *la porte Gordaine*, fortè à castro Gordonico ita dictam, in veteribus tabulis non omissam; & portam Turonicam, *la porte Tournoise.* Fuit ibi & Amphitheatrum, quod vulgo *Arenas* vocabant, à quo & vicus Arenarum hodieque dicitur, *la rue des Arenes.* Locus ubi Amphitheatrum fuit, *fossa Arenarum* appellabatur, *la fosse des Arenes*: quæ fossa A. C. 1619. impleta est, & ex eo loco forum publicum factum, quod Plateam Burbonensem nuncupant, *la Place Bourbon.* Ea urbs Palatium suum habuit Romani, ut existimo, operis, quod à Pippino Francorum Rege reparatum esse indicat scriptor ejus æqualis hisce verbis; *Anno* 767. *Rex Pippinus Ligere transacto ad Betoricas accessit, Palatium ibi ædificare jubet; iterum Campo Madio sicut mos erat, ibidem tenere jubet: initoque consilio cum proceribus suis, Reginam Bertradanem cum reliquis Francis ac Comitibus, fidelibus suis, in prædicta Betorica dimisit.* Et infrà: *Rex Pippinus in Betoricas per hiemem totam cum Regina sua Bertradane in Palatio resedit.* In Palatio igitur Avaricensi, quod refecerat magis, quam ædificaverat, novò more, non jam Kalendis Martiis, sed Kalendis Majis tum Conventum Francorum habuit, quem à re *Campum Majum* dicere cœperunt; ibi Bertradam uxorem suam unà cum Comitibus sibi devotis reliquit, Waifarium insecuturus, dein quod hyems instabat, ibi cum conjuge annô istô 767. hiemavit. *In Epistola* P. Archiepiscopi Bituricensis ad Sugerium Abbatem S. Dionysii, ejusdem Palatii fit mentio. *Unde paratum se in Palatio Domini Regis apud Bituricas secundam usus & consuetudines ejusdem civitatis exhibuit*: ubi & discimus Bituricenses non alibi tum quàm Bituricis judicium subire consuevisse, nec Lutetiam Parisiorum aut quoquam aliò evocari potuisse. Agrum Biturigum totum Cæsar *civitatem Biturigum*, Gregorius nunc *terminum Bituricum*, nunc *territorium Bituricum* vocat, sæpiùs absolutè *Bituricum*, semel *Bituricam*, supple regionem; Hincmarus *de Vita Remigii*, *pagum Bituricum*; Annales Bertiniani *pagum Bituricum* & *Comitatum Bituricum*; vetus Appendix Chronici Fredegarii non semel *pagum Bitorinum*: quem à pago Autissiodorensi & Masua ejus vico Ligere fluviô dividi indicat, & trans Ligerim *castrum Burbonem*, h. e. Burbonem Archembaldi vel Erchembaldi in eo pago ponit, *castrum* quoque *Argantomagum* vel *Argentomum* ad minorem Crosam: *Bituricum* mutilatô nomine recentiores Historici Latini nuncupavêre: ex quo nostri fecerunt *le Berri*, sublatâ 2. syllabâ. Willelmus Armoricus *Bitures* quidem vocat Bituriges, regionem autem *Bituriam*, nec non *Bituricas oras.*

Urbes, oppida & castra pagi Biturici.

- Albiniacum, *Aubigni.*
- Argantomagus, *Argenton.*
- Bolentiacæ, aliàs Bulentiacum, *Busançais.*
- Carrocium, *Charrous.*
- Castellio ad Angerim, *Chastillon sur Indre.*
- Castellum Radulfi, *Chasteau-Roux.*
- Castra, *La Chastre.*
- Castrum Leprosium, *Leuroux.*
- Castrum Melandi, *Chasteau Meillant.*
- Castrum novum ad Carem.
- Concurcallum, *Concressant.*
- Cella S. Eusicii, *Celles en Berry.*
- Crazzacum, *Cracay.*
- Cullencum, *Culant.*
- Doli, *Bourg de Deols.*
- Dunum Regis, *Dun le Roy.*
- Exoldunum, *Issoudun.*
- Firmitas ad Averam, *La Ferté sur Evre.*
- Ignorandis, *Aigurande.*
- Limariæ, *Limeres.*
- Nagdunum vel Mediolanum, *Meun sur Yevre.*
- Monasteriolum ad Carem, *Menestou sur Cher.*
- Noviodunum, *Neuvi sur Baranjon.*
- Oblincum, *le Blanc en Berri.*
- Rufiniacum, *Rouffec le Chasteau.*
- Sacrum Cæsaris vel Sincerrium, *Sancerre.*
- Vastinnum, *Vatan.*
- Virsio, *Vierzon.*

A Biturigibus Cubis forsitan *Biturgia* in mediterranea Tuscia condita est, & nomen accepit, Βιτουργία *Ptolemæo* dicta, *Biturgia in Tabula Peutingeriana*, inter Florentiam Tuscorum & Umbronem fluvium; vulgò *Betogi.* Ab eisdem & Bituris, Βίτουρις, urbs Vasconum in Hispania Tarraconensi. Hadr. Valel. *Notit. Gall.*

BITURIGES Vivisci, *Strabo Bituriges*, cognomine *Joscos* (Ἰόσκους) *Gallicam Gentem*, h. e. Celticam, nuncupat, & eos solos in Aquitania alienigenas sive allophylos esse scribit, nec cum Aquitanis tributa conferre: ita ut eos ex Biturigibus Cubis ortos esse indicare videatur, qui ante Augusti principatum Celtis ac Celticæ provinciæ attribuebantur. Plinio *l.* 4. *c.* 19. vocantur *Bituriges liberi cognomine Ubisci*, aliàs *Vibisci* inter Santones liberos & Aquitanos, & in Aquitania ponuntur: *Ptolemæo Bituriges Vibisci*, Βιτούριγες οἱ Οὐιβίσκοι in Aquitania quoque sub Santonibus. Corruptum cognomen

gnomen est *Josci*, ac *Ubisci*, sincerum *Vibisci* ac *Vivisci*, b. litterâ in u. conversâ. Certè vetus marmor Burdigalense *civitatem Biturigum Viviscorum* Burdigalum caput Gentis appellat. *Augusto sacrum & Genio civitatis Bit. Viv.* & Ausonius *Burdigalensis* à seipso dicitur *in Mosella*, v. 438.

Vivisca ducens ab origine gentem.

A' Biturigibus Viviscis nomen accepit *vitis Biturica*, Columellæ *l.* 3. *c.* 2. & Plinio *l.* 14. *c.* 2. *uva Biturica* memorata, ac vulgo *Bidure* dicta, ut *Vinetto* placet, aut certè *Burdigalensis*, *le Bourdelas*. Bituriges Vivisci à capite Gentis plerumque Burdigalenses dicuntur, *les Bourdelois* aut *Bordelois*: ager vel pagus Burdigalensis, *le Bourdelois*. Biturigum Viviscorum *emporium Burdigala*, *adjacens stagno maritimo*, *quod ostia Garumnæ fluminis efficiunt*, vocatur à *Strabone*. Sed hoc stagnum, vel hic lacus maritimus, hæc λιμνοθάλαττα nunc Burdigalæ nusquam apparet: fortè *Divona*, apud Ausonium *Epigr.* 14. v. 32. *de Claris Urbib.* fons Burdigalæ facet. *Ptolemæo urbes Vibiscorum Biturigum*, *Burdigala*, ἡ Βουρδίγαλα, & Noviomagus Νοιόμαγος, ex quibus Burdigala *in l.* 8. & in tertia Europæ tabula eidem dicitur *Aquitaniæ urbs insignis*, ἡ Ἀκυιτανίας πόλις ἐπίσημος: Noviomagus intercidit, nisi si fortè est *Solacum*, locus ostio Garumnæ proximus. Amm. Marcellin. *in l.* 15. scribit, *in Aquitanica provincia*, *amplitudine civitatum admodum culta*, *Burdigalam & Arvernos excellere*, *& Santones*, *& Pictavos*. Paulinus *in epistola ad Ausonium*, *nitentem Burdigalam* nuncupat; Ausonius ipse *loc. cit.* v. 2. 3. *patriam* suam & *natale solum* nominat.

Burdigalam insignem Baccho, fluviisque, virisque,
Moribus, ingeniisque hominum, Procerumque Senatu,

& eam inter claras orbis Romani urbes numerat. *Eutropius* scribit, Tetricum Senatorem, Aquitaniæ Præsidem, *apud Burdegalam purpuram sumsisse*. *Æthicus Burdigalam* ab Aquis Tarbellicis 64. millia passuum abesse docet, à *Blavato*, i. e. Blavia 19. à *Mediolano Santonum* 6. ab *Aginno* 74. millia: *Tabula Peutingeriana Burdegalam* appellat, & inter sinum Aquitanicum ac *Blaviam* collocat *Burdegalim* & *Burdegalem* quidam vocaverat; recentiores Franci Anglique *Bordellum* mutilatò & corruptò nomine Burdigalæ. Incolæ *Bourdeaux*, Nostri *Bordeaux* dicunt. In *Notitiis veteribus provinciarum & civitatum Galliæ* dicitur provinciæ Aquitanicæ secundæ *Metropolis civitas Burdigalensium*, aliàs *Burdegalensium*, quinque civitatibus præsidens Agìnnensium, Ecolismensium, Sontonum, Pictavorum & Petrocoriorum: quibus recentiores Notitiæ Sarlatum, Malliacum, Lucionem, & Condomium, novas civitates provinciæ Burdigalensis addidère. Paulinus in *Eucharistico Burdigalæ*, *Navigeram portam*, i. e. portam Navalem ita dictam, & *portum spatiosum* commemorat. Posita est Burdigala ad sinistram seu Novempopulanam Garumnæ fluminis ripam, quæ in occasum Solis ac Pyrenæos montes spectat, & ibidem majorem agri sui partem habet; nec tamen Novempopulanæ provinciæ attribuitur, sed Aquitaniæ secundæ, cujus caput ac Metropolis olim habita est, & nunc quoque habetur. Idem Rotomago Veliocassium & Cæsaroduno Turonum, aliisque urbibus videmus accidisse: ex quibus Rotomagus, in ripa dextra Sequanæ sive in Belgica cum maxima agri sui portione sita est: Cæsarodunum in læva ripa Ligeris, sive intra fines Aquitaniæ cum magna agri sui parte est positum. At nihilominùs tamen Rotomagus Lugdunensi secundæ Metropolis attributa, non Belgicæ provinciæ; Cæsarodunum seu civitas Turonorum provinciæ Lugdunensi tertiæ pro Metropoli adscribitur, non Aquitaniæ. Cæterum pagus Burdigalensis, ut majore ex parte unà cum ipsa Burdigala trans Garumnam est positus, Bojos & Medulos similiter Transgarumnicos continet: qui licèt ultra flumen Garumnam siti sint, tamen Aquitaniæ secundæ cum Burdigala attribuuntur. Eòdem modò Veliocasses & Caleti citra Sequanam, quâ Celtæ à Belgis dividuntur, latè sedes habent, ac nihilominùs simul cum Rotomago urbe, quæ & ipsa cis Sequanam est, non Belgis seu provinciæ Belgicæ secundæ, sed Celtis vel provinciæ Lugdunensi 2. adscribuntur. Portio igitur Biturigum Viviscorum fuère haud dubie Meduli & Boji, cùm Burdigalam caput Biturigum Viviscorum pro capite & Metropoli habeant etiamnum, & Burdigalensis diœceseos finibus contineantur. Apud Gregorium *in l.* 7. *c.* 31. *Gundobaldus erat in urbe Burdigalensi*, & idem nihilominùs *in c.* 34. *cùm audisset sibi exercitum propinquare* Guntchramni, *Garonnam transiret*, *Convenas peteret*: quasi tum Burdigala fuerit in ripa Garumnæ citeriore vel dextra, non in ulteriore aut sinistra, ubi nunc est. Id & videtur indicare Appendix Chronici Fredegarii, ab auctore æquali eorum temporum composita: *Carolus Princeps denuò Ligerem fluvium transiit*, *& usque Garumnam*, *vel urbem Burdegalensem*, *vel castrum Blavium veniens occupavit*. Tam Burdigalam quàm Blaviam cis Garumnam ponit hisce *capitis* 109. *verbis*, *ut & in c.* 108. *Egressi cum Rege suo Abdirama nomine*, *Garumnam transeunt*, *& Burdegalensem urbem perveniunt*. Egressi autem erant ex Hispania, quam paulo ante occupaverant Saraceni: quibus si antè Garumna transeundus fuit quàm Burdigalam pervenire possent, Burdigala utique tum saltem trans Garumnam erat, h. e. ad ripam fluminis dextram sive Santonicam. Hæc sunt diligenter consideranda: nisi si Historicos nostros omnia susque deque miscuisse, & ordinem rerum ac situm locorum confusis verbis turbavisse volumus: quod leviter facere non debemus, aut credere sine causa: præsertim cùm eadem eisdem verbis in Annalibus Mettensibus seu in Chronico S. Arnulfi reperiamus, quæ suprà in Appendice Fredegarii. Hadr. Valesi. *Notit. Gall.*

BITURIGUM, vel BITURICENSIS Ducatus, cujus Duces quoque Galliæ Pares, Galliæ Celticæ provincia ampla & fertilis: ab Septentrione Soloniam inferioris Belsiæ partem, à qua Caris fluentis disterminatur: ad Orientem Hurepenses, Nivernenses, & Borbonios respicit, constituente hîc limitem rivulò, cui nomen *la Faye*: quà meridies est, Lemovices habitant, ubi *Creuse* fluit: quà occidens, Pictones & Turones, à quibus fluviolò *Clery* separatur. Domicilium hic olim fuit Biturigibus, quos *Cubos* scribunt cognominatos Cæsar, Strabo, Ptolemæus, & alii. Bituriges enim Galliæ populi duplices erant, Ptolemæo cognomentis distincti, *Bituriges Cubi*, quorum Metropolis Avaricum, primæ Aquitaniæ: reliquæ urbes, Sancerra, Exolodunum, &c. *Bituriges Vibisci* aut *Vivisci*, quorum primaria urbs Burdigala, secundæ Aquitaniæ. Hodiè vulgò *Ceux de Berry*. *Merula*. In Ducatum erecta est hæc regio, à Johanne Rege, A. C. 1350. in gratiam Johannis filii tertiogeniti. Ducum cætera Bituricensium celebre in Historiis nomen, inprimis flagrante Aurelianensis & Burgundicæ domus dissidiô, *Hist. Gall.* Vide in *Bituriges*.

BITURIGUM, vel BITURIGÆ, & BITURICA, nec non *Biturica*, Metropolis Ducatus Bituricensis: olim *Avaricum Biturigum*, *& Avaricum Cuborum*, Plin. *l.* 4. *c.* 19. Straboni *l.* 4. ab Eura seu Avarone flumine, quò alluitur, dicta. Inter magnifica ædificia, quæ in hac civitate sunt, numeranda est magna illa Turris, formâ rotundâ, tantæ altitudinis, ut trium aut quatuor milliarium intervallum visui exponat: muri ejus tres orgyas aut circiter spissi sunt: exterior pars opere rusticò extructa est, pyramidalis adamantis instar. Hodie *Bourges en Berry*. *Merula*. *Mat. l.* Fuit olim Celtarum regia, post caput regni Aquitanici. Vide & Ptol. *l.* 2. *c.* 7. Cæs. *l.* 7. *Comm.* Dein sedes fuit Ducum, Archiepiscop. Primatu à Carolo M. instituto, & Patriarchatu insignis: Caroli VII. perfugium, reliquâ Galliâ ab Anglis occupatâ, à quibus proin per sarcasmum, *Roy de Bourges* propterea dictus est. Academiâ quoque urbs gaudet, à Ludov. IX. fundatâ, a Carolo verò Duce, fratre Ludovici XI. instauratâ, & amplis privilegiis à Paulo II. instructâ, A. C 1464. ubi Alciatus, Baro, Duarenus, Balduinus, Contius, Hottomannus, Cujacius, &c. floruère. Diœcesis Bituricensis una ex Galliæ amplissimis, continet 35. Abbatias, 900. Parœcias, &c. Antiquitatum porro monumentis, palatiô Jacobi Cœur, templô S. Stephani, A. C. 254. sub Decio, extructô, urbs hæc clara, primum præsulem S. Ursinum habuit. Sammart. *Gall. Chr. tom.* 1. *p.* 140. *& seqq.* Hic concilium habitum A. C. 1031. ubi de Apostolatu S. Martialis actum. A. C. 1225. à Cardinali Roberto Legato, cui se opponentes Galliæ Episcopi, provocârunt ad Concil. Lateranense. A. C. 1225. ubi actum de ditionibus Raimundi Comitis Tolosani, egregii purioris cultus hyperaspistæ. A. C. 1276. 1286. aliaque eodem seculô, ubi de primatu inter Narbonam, Burdigalam & hanc urbem, disceptatum. In primis A. C. 1438 ubi Galliæ Præsules, sub Carolo VII. Concilio Basiliensi astipulati sunt, *Pragmaticâ sanctione* factâ, quæ à Concilio rata habita viguit, usque ad A. C. 1516. quô inter Franciscum I. & Leonem X. pactô *le Concordat*, initô, ex parte abrogata est. Idem Carolus bienniô pòst, ibidem loci, denuo, Ecclesiasticorum cœtum congregavit, &c. Vide *Concil. Gall.* & in voce *Bituriges*.

BITURIS, Vasconum urbs in Hispania. *Ptol.*

BITYLA, Laconicæ mediterranea urbs. *Ptol.*

in BIVIIS Compitisque, simulachra pedum ex ligno suspendendi magicus medii ævi ritus, Concilio Liptinensi prohibitus est, A. C. 743. Vide infrà *Pes*.

B.VIUS, vide *Carum*.

BIULA, Cariæ urbs. *Strabo*.

BIUMBRES, vide *Amphiscii*.

BIVORDANUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

BIYRES, Rex in Ægypto Thebanorum XIII. Vide infrà *Chronicon Canonem*.

BIZALA, insul. ante Taprobanem. *Ptol.*

BIZIA, arx Regum Thraciæ, cis Rhodopen, à Terei nefasto crimine hirundinibus invisa, non quod illic facinus patratum sit, (in Daulide enim Phocidis oppid. contigit) sed quòd ea Terei patria fuerit, testibus *Thucydide*, & Pausaniâ. *l.* 9.

BIZIOMETÆ, Scythiæ Europææ populi *Jornandi*.

BIZOCHI, qui & *Fratricelli*, secta Minoritarum religiosorum, in Ecclesia Romana damnata à Bonifacio VIII. de quibus multa habent Odoricus Raynaldus A. C. 1297. *num.* 55. 1321. *num.* 18. 1331. *num.* 4. & Waddingus in *Annalib. Minor.* A. C. 1297. 1317. *num.* 24. *& seqq.* 1318. 1322. *num.* 66. *Bizocos* & *Bizzocheras* vel *Pinzocaros* vocat Bocacius *Nov.* 24. & 27. *Bichinos* etiam Johannes XXII. *ann.* 6. *Epistolar. commun.* 1289. *Nonnulli Viri profanæ*, *qui vulgariter Fratricelli seu Fratres de Paupere vita*, *aut* Bizochi *sive* Bichini *vel aliis fucatis nominibus nuncupantur*. Dicti illi quibusdam à *bisacca*, Gallis *bezace*, quòd, ostiatim panem & victum emendicantes, *bisacam* humeris deferrent: Carolo verò du Fresne eàdem ratione *Bizochi*, quà *Bichini*, nuncupati videntur, à vestibus scil. *bigis* seu grisei coloris. Nam a *bigio* Italorum, Gallorum *Bis*, pro griseo aut cinericio colore, ortum observat is in voce *Biccini*. Vide suprà. *Bizochos* verò etiamnum habet Burgum S. Sepulchri, in Italia, apud Eundem.

BIZON, urbs Thraciæ, terræ hiatu absorpta: Plin. *l.* 4. *c.* 11. *Straboni Bizone dicta*.

BIZONA, urbs Pontica. *Steph.*

BIZYE, Thraciæ Regum arx, memoratur Solino *c.* 10. *Ipso Cænensi regione*, *non longe a Flaviopoli colonia*, *Bizye oppidum*, *quondam arx Terei Regis*, *invisum hirundinibus*, *& deinceps alitibus illis inaccessum*. Sed quod in Cænica locat, hallucinatur. *Stephanus* τῶν Θρᾳκῶν βασίλειον, *Astarum regiam* fuisse refert. *Astæ* autem itidem Thraciæ populi unde Ἀστική. *Astica* regio seu strategia, à Cænica Strategiâ distincta. Vide Claud. Salmas. *ad Solin. p.* 166. ut & in voce *Bizia*.

BLAANDER, Phrygiæ majoris urbs. *Ptol.*

BLABIA, Galliæ Celticæ oppid. *Blavet* teste *Ortelio*. Gaudet portu celebri, *Le Port-Louis*. Juxta ostium Blabii fluv. 3. leucis ab Hannebonto in Meridiem. Vide *Blavetum*.

BLACHERNÆ, locus in suburbiis Constantinopoleos. Vide omnino Pet. Gyllium *de Topogr. Constantinop. l.* 4. *c.* 5. Novum pala-

palatium Constantinop. habet Job. Calvin. *Lexic. Jurid. ad l.* 18. *Cod. de sacros. Eccles. Nov.* 159 *præfat. post pr.* Unde *Blachernense* suburbium, in quo sumtuosissimum fuit Templum Beatæ Mariæ Virginis à Leone Imperatore ædificatum, ὁ Βλαχέρναις, *in Blachernis* dictum, apud Dominic. Macrum in *Hierolex*. Indeque πρῶτος Βλαχερνῶν, *Primus Blachernarum*, fortè quem hodie *Præpositum* vocant, quâ dignitate Theodorus Balsamon celebris fuit, circa finem seculi à Christo nato XII. uti docet Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Eccles. num.* 42. ubi addit, extra urbem Constantinop. versùs mare *templum Blachernarum* fuisse, à Pulcheria extructum teste *Zonarâ*. Vide quæ de *Præfecto Blachernarum* affert Jul. Cæs. Bulengerus *de Imp. Rom. l.* 8. *c.* 100.

BLACHIA, *Nicetæ*, & *Curopalatæ*, regio Daciæ, cum Mysiæ portione, vulgò *Valachia*.

BLACIA, regio prope Cumas, cujus meminit Augustinus. Aliis *Valachia* est.

BLÆDA, Hunnorum Rex.

BLÆNA, Ponti regio satis ferax, per quam Amnias amnis labitur. Hoc in loco Mithridates cognomento *Eupator* Nicomedis Bithyni copias funditus delevit, haud quidem præsens, sed per Imperatores. Unde ille, cum paucis domum fugiens, servatus est, & inde in Italiam navigavit. Strabo. *l.* 12.

BLÆSII duo, quoniam Tiberius sacerdotia integrâ eorum domô destinata, convulsâ distulit, ac Q. Plautio, Sext. Popinio ut vacuâ contulit in alios; signum mortis intellexêre & voluntariô exitu ceciderunt. Tacit. *Annal. l.* 6. *c.* 40.

BLÆSUS, nomen viri. Stat. *l.* 2. *Silv.* 1. *ad Meliorem*, *v.* 191.

> *Noverat effigiem generosique ardua Blæsi*
> *Ora puer.* ----

Et paulò post, *v.* 201.

> ---- *Et amissi puerum solatia Blæsi*
> *Tollis humo:* ----

intimus fuit Melioris, cujus obitum hic magnô luctu atque impensis prosequutus est. Unde Martialis *ad eund. l.* 8. *Epigr.* 38. *v.* 9. *f.*

> *Qui solemnibus, anxius, sepulti*
> *Nomen non sinis interire* Blæsi.
> *Et de munifica profusus arca*
> *Ad natalitium diem colendum*
> *Scribarum memori, piæque turbæ,*
> *Quod donas, facis ipse Blæsianum.*
> *Hoc longum, tibi vita dum manebit,*
> *Hoc & post cineres erit Tributum.*

Nempe reditum ejus tituli (cujusmodi tributum *pensionem* vocant hodie) constituit Melior, in honorem *Blæsi* hujus, qui inter Scribas alicui Officio præfuisse videtur, Caspar Barthius *Animadvers. l.* 1. *p.* 191. & 194. Vide & *Bebius*.

BLÆSUS nomine *Junius*, Lugdunensis Galliæ rector, cum Italica legione & ala Taurina Lugduni tendentibus ad partes Vitellii accessit. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 59. genere illustri, largus animô & par opibus, qui Vitellio nullô principali paratu, sed veteri egestate conspicuo circumdedit ministeria ac comitatus est liberaliter. *Histor. l.* 2. *c.* 59. Paulò post, quòd ægrô corpore convivium & lætos dies ageret, occisus. Vide Tacit. *Hist. l.* 3. *c.* 38.

BLAEU Cornelius, vide *Cornelius*.

BLAEU Gulielmus, vide *Gulielmus*.

BLAGURA, mons Hiberniæ, in cujus radicibus tres nobiles fluvii scaturiunt, Berna videlicet, Corus, & Syurus, omnem ferè insul. irrigantes.

BLAMONTIUM, oppid. Lotharingiæ, aliàs munitum Comitatus titulô gaudet, ad Vosorium fluvium, qui paulò infrà in Murtam cadit.

BLANCA, vide infrà *Blancus*, it. *Malha*.

BLANCA Castellana, fil. Alphonsi IX. ex Ludov. VIII. Galliæ Rege Ludov. IX. mater. Mortuò maritô, ut & filiô in Oriente absente, regnum administravit, frustra renitente validâ ligâ. Obiit A. C. 1252. ætat. 65. Meloduni sepulta.

BLANCA Aquitana, uxor Ludov. ignavi.

BLANCA Gallica, filia Ludov. IX. ex Ferdinando de la Cerda, filio natu majore Alphonsi X. mater duorum filiorum, qui regnô privati, quòd pater vivô adhuc Alphonsô obierit.

BLANCA Artesia, uxor Henrici Crassi, Navarræ Regis. Item, filia Philippi Audacis, uxor Roberti, Austriæ Ducis cum filio venenô necata, A. C. 1305. Viennæ. Item, filia Othelini, Comitis Burgundiæ, uxor Caroli pulchri, sicut soror ejus Ludov. Hutini Regis quarum adulteri vivi excoriati. Item filia Philippi Ebroici, Navarræ Regis Philippi Valesii secunda uxor; marito supervixit 50. ann. *Hist. Gall.*

BLANCA Borromæa, Patavina, eruditionis famâ illustris. Obiit A. C. 1557. Moreriius *in Addit.*

BLANCABERGA, oppid. Flandriæ, cum portu & fortalitio. 1. leuc. à Brugis in ora littorali. 2. autem ab Ostenda in ortum.

BLANCAFORTIUM, oppidul. Aquitaniæ prope Garumnam, in tractu *le Medoc*, vix 2. leuc. à Burdegala.

BLANCAMANTELLI, Gallicè *Blancs manteaux*, nomen est, quô Parisiis insigniuntur Monachi Benedictini, in vico cognomine habitantes, *Richelet*.

BLANCANUS Josephus, vide *Josephus*.

BLANCHEFORTIUS Guido, M. Magister Rhod. Obiit A. C. 1513. *Hist. Melitensis*.

BLANKENHEMIA Familia, vide *Manderscheidia*.

BLANCHINUS Bartholomæus, vide *Bartholomæus*.

BLANCIACUM seu BLANZIACUM, vicus erat pagi Tarvennensis, vulgò *Blangy en Ternois*: ubi Berta Rigoberti Comitis Palatini filia, cum amisso illustri viro suo Sigifrido, capiti sacrum velamen imposuisset, Ecclesiam ac Monasterium ædificavit, regnante Theodoricô Chlodovei junioris filiô, circa A. C. 680. Quidam *Blanziacum*, alii *Blangiacum* vocant, z in g transeunte, ut *Bruzzias* & *Brugias*, *Verziacum* & *Vergiacum* (*Vergy*) promiscuè dixerunt, *Virzejum* & *Virgejum*. Cæterum verisimiliter existimari potest, cùm *j* inter duas vocales, aut sequente vocali Nostri leniore sonô mutarent in z atque etiamnum mutent, inde factum esse, ut nomina quemadmodum efferebantur, scripta legerentur, & litera z in locum *j* ubique à scriptoribus librorum apud nos substitueretur: *Blanziacum* itaque scriptum esse pro *Blanjiacum*; *Verziacum* aut *Virzejum* pro *Verjiacum* aut *Virjejum*, *Bruzzias* pro *Brussias*; *Lævarzinum* pro *Lavarjinum*; *Lezinacum* aut *Lezinium* pro *Lisinacum* & *Lisinium*. Certè Z cum Græca sit litera, *tantummodo poni in Græcis dictionibus debet*, ut Priscianus *in l.* 1. *c. ultimo* tradit, qui & adjicit Z *pro ss conjunctis accipi*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BLANCORUM Emporium, Βλάγκων Ἐμπόριον *Ptolemæo*, Cottiaræ, quæ *Cottonara* olim dicta est, Metropolis: Βλάγκων ἐμπόριον, Κοττιάρα μητρόπολις. *Peutingeri Tabula* habet, *Blinca*, *Cottara*. Apud *Ptolemæum* vulgò legitur Ἐλάγκων, verùm Βλάγκων legendum esse, judicat Salmas. *ad Solin. p.* 1187. Sed & in *Actis Innocentii* III. Joannicius Bulgarorum Rex epistolam suam sic orditur: *Ego Calojohannes Imperator Bulgarorum seu Blancorum &c.*

BLANCUS, monetæ minutioris argenteæ vel ære argentoque mixtæ species, vulgò *Blanc*. Occurrunt autem *Solidi blanci*, in *Charta* Johannis Regis Angliæ *in Monastico Angl. Tom. I. p.* 352. apud Car. du Fresne. Eadem notione *Blanca* habetur alibi. Vide suprà in *Albus*.

BLANCUS Marcus Antonius, vide *Marcus Antonius*.

BLANCUS Gulielmus, vide *Gulielmus*.

BLANDA, Italiæ urbs in litore Brutio, non procul à Bato fluv. & Parthenio portu. Plin. *l.* 3. *c.* 5. *Blandæ* Livio. *l.* 24. *c.* 20. hodie *Belvedere*, teste *Barrio*. Meminit ejus Mela, *l.* 2. *c.* 4.

BLANDA, Hispaniæ Tarraconensis urbs. *Ptol.* & Pomp. Mela, *l.* 2. *c.* 6. quæ hodiè *blanes* Floriano, & Naragiero dicitur, in agro Barcinonensi [illegible] Larnum fluv. Plin. *l.* 3. *c.* 3. Item fluv. ejusdem nominis.

BLANDENONA, locus non longè à Placentia. Cujus meminit M. Tullius *l.* 2. *ep.* 15. *ad Quintum fratrem*, hodiè *Broni*.

BLANDRATA Georgius, vide *Georgius*.

BLANDUS & languidus color, vegeto & austero opponitur, apud Plinium, *l.* 37. *c.* 7. ubi de Sandaresis gemmis, in quibus fœminas *blandiorem habere flammam* dicit, cùm mares austeri sint vegetique. Metaphora à saporibus ducta; austerus enim in gustu *sapor* blando & leni opponitur. Salmas. *ad Solin. p.* 200. & 345.

BLANDUSIA, fons in finibus Sabinorum, apud Mandelam Horatii villam. De quo is *l.* 3. *Carm. Od.* 13. *v.* 1.

> *O fons Blandusiæ splendidior vitro.*

BLANGIACUM, oppidul. Normanniæ, in tractu Caletensi, in limite Picardiæ; ad amnem Bresle. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BLANII, Hiberniæ populi *Ptol.* Vide *Eblani*.

BLANNONII sive BRANNONII, populi inter Celtas proximi Segusianis, Ambivaritis, ac Heduis, quorum clientes erant. Vulgò *Le pays à l'entour de Saint Jean de Maurienne*.

BLASCO, vulgò BRISCOU, insula Galliæ est, in sinu qui inter duo promontoria Leucatam & Setium intercipitur, Agathæ seu Agdæ urbi proxima atque adversa: citra os Rhodani. Unde Plin. *l.* 3. *c.* 5. ejus situm malè assignat, inter ostium Rhodani & Stœchadas tres Massiliæ adversas, cùm inquit: *In Rhodani quidem ostio Metina, moxque Blascon, tres Stœchades à vicinis Massiliensibus dictæ propter ordinem.* At ex Gallia in Italiam tendentibus, quem Plinius ordinem servat, primò occurrit *Blasco* ad urbem Agathiam, mox ostium Rhodani, & in eo Metina insul. tum Stœchades. Martianus quoque Capella malè Plinium transscripsit *l.* 6. *c.* 14. *In Galliæ ora*, inquiens, *in Rhodani ostio Metina, quæ* Blasco *nunc vocatur*. Olim à Massiliensibus Græcô nomine *Agatina* dicta videtur Hadr. Valesio *Notit. Gall.*

BLASCON, vel Blascorum, insul. Galliæ in ostio Rhodani, prius *Melion* dicta. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Strabo. *l.* 4. hodiè *Languillade*. *Baudrando Blascon*, vulgò *Brescon*, arx permunita & insul. maris Gallici parva in sinu Leonino & ora litorali Occitano longè ab ostiis Rhodani. Vide *Blasco*.

BLASERUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

de S. BLASIO Otho, vide *Otho*.

BLASIUS Vigenerius, Borboniensis, Duci Niverniæ à secretis, Cæsarem, Livium, Chalcondylam, Philostrati icones, &c. Gallicè vertit, magni suô ævô nominis. Vixit seculô præterito.

BLASO, unà cum Montesorelli & Brioleto memoratur ab Orderico Vitale, *in l.* 10. *Historiæ*, locus in Andicavis ad & trans flumen Ligerim, vulgò *Blason* dictus. Brioletum autem est *Brioluy*, ad Lidum vel Lidericum flumen, Sartæ jamjam accessurum. In Vita S. Mauri Abbatis, mentio fit *ipsius Regis*, *qui Blason nuncupatur*, Monasterio Glannafolio à Chlotario majore Francorum Rege concessi: ex quo apparet, *Blasonem* villam quondam Regiam sive fiscalem exstitisse. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BLASPHEMANDI Judicium ritus, occurrit in *Capitulari* 2. & 4. *ann.* 805. *c.* 8. & *l.* 3. *Capit. c.* 7. *De clamatoribus causidicis, qui nec judicium Scabinorum acquiescere, nec* blasphemare *volunt, antiqua consuetudo servatur, id est, ut in custodia recludantur, donec unum e duobus faciant*, &c. Est autem *blasphemare judicium* idem quod *falsare sententiam*, h. e. hanc tanquam falsam impugnare & appellare: formula etiamnum apud Galliæ Practicos recepta, *Blasmer une sentence*. Olim autem, qui ante Judices litigaverat, datô Judiciô stare, aut ab eo statim appellare tenebatur, interimque, dum alterum ex his duobus elegisset, custodiæ mandabatur: qui si appellâsset, ad palatium cum *apostolis* in libera custodia deducebatur, donec ejus causa discuteretur Car. du Fresne *Glossar.* De *Blasphemiæ* crimine ejusque pœna, apud Hebræos, vide infrà *Excisio*, apud Catalaunos voce *Virga*, apud alios, in *Lingua*.

BLASSENBURGUM, German. *Blassenburg*, arx munitissima, in ditione Marchionis Culmbacensis, è Brandenburgica Familia, imminens oppido Culmbaco: quam, Alberto II. Marchione jurato Norimbergensium hoste, acre his inferente bellum A. C. 1552. hi expugnatam funditus everterunt A. C. 1554. magna cum offensione ac detrimento totius domus Brandenburgicæ, ut videre est apud Thuanum *Hist. l.* 13. Extincto dein Alberto, illam suis sumtibus instaurare coacti, ex sententia à Ferdinando I. Imperatore lata. Vide Georg. Hornium *Orb. Politico cum Notis Menckenii p.* 152.

BLASTARES Matthæus, inter Canonistas Græcos, memoratur Anton. Augustino *Præfat. ad antiq. Decret. Collect. Johannes Scholasticus & Photius ambo Antistites Constantinopol. & Matthæus Blastares Monachus & Constantinus Harmenopulus, & his omnibus brevior Arsenius, sub certis quibusdam titulis sententias Canonum comprehendunt: adjectis etiam Legum de iisdem rebus decretis. Ex quo factum est, ut id genus Nomocanones appellarentur*, &c. Eundem inter *Nomocanonum* Scriptores citat Justellus Pater *Præfat. ad Cod. Canonum Ecclesiæ Univ. Synopsin* ejus *Conciliorum* laudat Meursius in *Glossario Mixob.* voce ἄκβον. In *Catalogo* MSS. Codd. Bibliothecæ Patriarchæ Constantinopol. hic quoque titulus legitur: *De legibus Magnum Volumen, habens explicationem trium Doctorum, explicantium Canones & LL. Imperiales. Initium Johannis Monachi Zonaræ, deinde Theodori Balsamonis Patriarchæ Antiocheni, postremò Matthæi Blastaris: in charta bombacina.* Sed & Leo Allatius, in famoso Tractatu *de Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis consensione*, in indiculo Auctorum & hunc Matthæum collocat inter Auctores nondum editos. Gerh. von Mastricht *Histor. Jur. Eccl. num.* 288. & 289.

BLASTOPHOENICES, Lusitaniæ populi. Appian. *de Bello Hispan.*

BLASTUS, nomen viri. Actor. *c.* 12. *v.* 20.

BLATTA, multis idem, quod tinea: Namque jungit utramque Horatius *l.* 2. *Sat.* 3. *v.* 119.

> *— — Cui stragula vestis*
> *Blattarum ac tinearum epulæ, putrebat in arca.*

Martialis *l.* 6. *Epigr.* 60. *v.* 7.

> *Quàm multi tineas pascunt, blattasque diserti.*

Et *l.* 14. *Epigr.* 37.

> *Constrictos nisi das mihi libellos,*
> *Admittam tineas trucesque blattas*, &c.

Sed *blattas*, inter scarabæorum genera, reponere videtur Plin. *l.* 11. *c.* 28. & easdem describit *l.* 29. *c.* 6. quomodo ὡς σίλφας Dioscorides *l.* 2. Quid quòd apud sequentis ævi scriptores *blatta* planè aliud est, purpura scil. aut purpuræ genus? Sic Eutropius *l.* 7. *c.* 9. in *Nerone* scribit, cum *piscatum esse retibus aureis, quæ funibus* blatteis *extrahebat*: pro eo, quod Sueton. *c.* 30. *Piscatus est reti aureo purpurà coccoque funibus nexis.* Et Lamprid. *de Heliogabalo*, *c.* 33. *Paraverat funes* blattâ *& sericò & coccò intortos, quibus, si necesse esset, laqueò vitam finiret*, &c. Sic Theodoricus Rex Theoni apud Cassiodorum *l.* 1. *Ep.* 11. *Cum blatta* (i. e. cum purpura) *quam nostro cubiculo dare annis singulis consuevistis, venire festina.* Sidonius quoque *l.* 9. *Ep.* 13. *Tonantio*,

> *Rutilasque terra blattas,*
> *Recoquente quas aheno*
> *Melibœa fucat unda.*

Et *Ep.* 16. *Firmico*,

> *Blattifer vel quam tribuit Senatus.*

h. e. Senatorum ordo purpuratus. Et *Carm.* 5.

> *Pontus Castorea*, blattam *Tyrus, æra Corinthus*, &c.

Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 4. *c.* 25. Carolo du Fresne vermiculus est, qui è *Ghermes*, ut Arabes vocant, & è cocco sanguinei coloris erumpit: unde posteà pro ipsa purpura purpureoque colore usurpata vox. Et quidem *Blattam Tyriam* commendat Sidonius, ut vidimus; *Neapolitanam* Anastasius in *Leone III. Byzantiam* idem alibi: ut & Serapion *libr. Aggregat.* Blattæ Byzantiæ *sunt ex ungulis Ostracorum & sunt coopercula, quibus teguntur in foramine suo & meliores sunt, quæ vergunt ad albedinem, & sunt odoriferæ, quarum odor trahit aliquantum ad odorem Castorei.* Actuario βλάττιον Βυζάντιον, ὅ ἐστι ῥινὸς τ̃ πορφύρας, et nempe *anterius purpuræ*, cujus appellationis rationem exponit Leonh. Fuchsius *de Composit. Medicam. l.* 1. Adde eundem *ad Myrepsum sect.* 1. *c.* 1. 21. & 451. Ruellium item *de Natura Stirpium l.* 1. *c.* 7. Βλάττιον quoque, pro *purpura* Nicetas, Cedrenus & Codinus, non uno in loco, usurpant. Unde ἐξαβλάττιον, *sericoblattum* & *blatto-sericum*, pro ipso serico *blattâ* tincto, vide *l.* 10. *Cod. de Murileg.* quô sensu Βλάττιον usurpavit Anna Comnena *Alexiad. p.* 93. Vide ad eam *Notas* Car. du Fresne, & plura hanc in rem, apud Hadr. Turnebum *Adversar. l.* 18. *c.* 17. *Cujacium, Savaronem, J. Gothofredum, alios*, ut & hic infrà.

BLATTEA, in *Glossar.* θρόμβος αἵματος τ̃ κοχλίων, *grumus sanguinis conchyliorum*: pro *Blatta*. Adjectivè sumitur apud Flav. Vopisc. in *Aureliano*, *c.* 46. *Idem concessit, ut* blatteas *matronæ tunicas haberent & cæteras vestes, cum antea coloreas habuissent.* Nempe matronarum habitus ante Imperium Cæsarum purpureus & auratus fuit. Sub Imperatorib. verò jam inde à Jul. Cæsare purpuræ usus privatis interdictus; quem in totum sustulit Nero: quod tenuit usque ad Aurelianum, quem permisisse hîc scribit Vopiscus, ut matronæ tunicas *blatteas*, h. e. purpureas & cæteras vestes haberent: namque quod *blatteas* hîc, posteà *purpureas* vocat. Ne cum Viro quodam doctissimo censeamus, *blattam* exquisitissimum purpuræ genus fuisse, atque ideò minus mirum, si jus non fuit matronis blatteas tunicas & cæteras vestes habendi. *Blattam* enim Recentiores dixêre, quam Vetustiores purpuram. *Blatta vel blattea propriè bullæ sunt ex cruoribus, ut ex Festo scribit Paulus: inde bullæ sanguinis concreti.* Hinc *Blatteum*, i. e. *sanguineum*, pro purpureo: namque & duos hos colores pro uno habet Servius *l.* 3. & 6. *Æneid.* & tamen purpuræ *sanguineum* etiam, ac *cruorem* appellârunt. Vide Salmas. *ad Vopisc. l. c.* ubi addit, à *blattis* vermiculis *blatteam* appellari malè quibusdam Viris doctissimis; infrà etiam aliquid, ubi de *Purpura & Sanguineo colore.*

BLATTOSERICUM, apud eundem Vopiscum in *Vita* ejusd. Imperatoris *c.* 45. paulo suprà, *Et quum ab eo uxor sua peteret, ut unico pallio* blattoserico *uteretur, ille respondit, Absit ut auro fila pensentur*: pallium est ex *blattoserica* contextum. *Blattoserica* autem vel *Sericoblatta*, est sericum tenuia purpurâ seu blattâ tinctum: quod & *sericum* absolutè dicebatur. Unde *trecenta libra blattoserica* in Cod. Theodos. Ubi *libra serici* & *libra blattoserica* idem, vel *blatta serica*, uti legitur in vulgatis. Hinc βλάττιον recentioribus Græcis, non *blatta* vel *purpura*, sed *sericum* tenue *blatteum* est. Nicetas, τὴν ὑφαντικὴν τέχνην τ̃ βλαττίων, ubi βλάττια sunt *vestes purpureæ*. Alter enim codex habet, τὴν ὑφαντικὴν τεχνῶν ὀθονίων, vel *textura bysinorum*. Aliô locô apud eund. ubi habetur in Græco codice, νήματα χρυσοῦφα: Græcobarbarus codex habet, βλαττία χρυσᾶ. Sic, ubi in Græco codice legitur, νήματα χρυσοῦφα: Barbarogræcus legit, βλαττία ὑφαντὰ χρυσᾶ, &c. Fila igitur serici, quæ aurò erant *intexta*, purpurâ vel blattâ tincta fuêre, atque sic à Scribus usque afferebantur, &c. Vide Salmas. *ad loc.* & infrà *Sericoblatta.*

BLATUM Bulgium, sive *Ablatum Bulgium*, *Bulness*, teste Camdenô, oppid. Angliæ in Cumbria ad occidentem.

BLAUDUS, urbs Phrygiæ, *Steph.*

BLAVETUM, flumen est notissimum in Britannia, *Blavet* hodieque dictum: à quo & *Blavetum* oppid. ad ejus ostium positum nomen accepit, *Blavet*. Ejus fluvii mentio fit in Vita Sancti Gildæ, his verbis, *Construxit parvum oratorium super ripam fluminis Blaveti sub eminenti rupe.* Regino quoque, qui ante annos 760. Chronicorum libros duos scripsit, ejusdem fluminis meminit, ac *Blavittam fluvium* sincerô & incorruptô nomine appellat. A. C. 890. *Illi* (Brittones) *graviter ab hoste læduntur*, (à Normannis) *Caeduntur passim, & usque Blavittam fluvium omnis eorum possessio diripitur*: quæ verba in annalibus Mettensibus etiam reperiuntur. Flumen ergo, ut & castrum, primò dictum est *Blavitta*, deinde *Blavetum*. Oppid. istud *Portum Ludovici*, à Ludovico XIII. Francorum Rege dictum audivimus Principatu ejus, *le Port Louys*: sed hoc nomen post ipsius obitum exolevit. *Blavitta* fluvius à *blavo*, i. e. cæruleo colore aquarum dictus est. Hadr. Valeſ. *Notit. Gall.*

BLAVIA, oppid. & arx munitissima Galliæ Aquitanicæ ad Garumnam flur. in agro Burdigal. Ausonius *ep.* 10. *v.* 16.

> *Fert militarem ad Blaviam.*

Hîc relinquere coguntur bellica tormenta, qui Burdigalam navigant. Ausonius autem *Blaviam militarem* cognominat, quod præsidium militum haberet, ut etiamnum habet. Est enim monti imposita Garumnæ imminenti, paulo infrà confluentes ejus & Duranii, ita ut maximum flumen habeat in potestate. Æthicus in itinere à Burdigala Augustodunum *Blavitum* vocat, & inter Burdigalam ac Tamnum ponit, à Burdigala 19. à Tamno 16. millibus distans. In ejus codicibus nunc *Blavatum*, nunc *Blautum* reperiri ait *Surita*, *Blavium Simlerus*, quod melius est. *Tabula Peutingeriana*, inter *Burdegalam* similiter & *Tamnum* castrum hoc ponit, sed *Blaviam* sincerò nomine appellat. Gregorius, *in libro de Gloria Confessorum*, locutus de Severino urbis Burdegalensis Episcopo & Patrono, statim subjicit hæc verba: *Habetur in hoc territorio* (i. e. territorio Burdigalensi) *& S. Romanus Presbyter, quem S. Martinus sepultura locavit. Est autem sepulcrum ejus contiguum Blaviensi castello super littus amnis Garumnæ.* Quibus verbis *castellum Blaviense* agro Burdigalensi sive Biturigibus Viviscis adscribit, non Santonibus. *Charibertum Regem in Blavia castello, in Basilica S. Romani sepultum esse*, Gesta veterum Francorum & *Aimoinus* tradidêre: ex quibus Aimoinus *castrum Blaviam* in Aquitania nuncupavit; *castrum Blavium* Appendix *Chronici* Fredegarii; *castra Blavia* Annales Mettenses corruptè pro *castrum Blaviam*. Vulgò nunc dicitur *Blaye*. Blaviam autem seu Blaiam *promontorium Santonum* à Ptolemæo appellari existimat *Olivarius*, qui Melam adnotationibus illustravit. In *notitia Imperii Rom.* sub dispositione V. S. Ducis tractus Armoricani & Nervicani reperitur *Præfectus militum Carronensium* vel *Carronensium Blabia*: & *Blabia* hæc nunc ab omnibus ferè pro *Blavia* nostra habetur. Plin. quidem *l.* 4. *c.* 17. *Aquitaniam à Garumna ad Pyrenæi montis excursum Armoricam antè dictam* ait: & Notitia suprà laudata; *extendi tamen tractum Armoricani & Nervicani limitis per provincias* 5. *per Aquitanicam* 1. & 2. *Senoniam*, 2. *Lugdunensem &* 3. affirmat. Nihilominus Blaviam hoc castrum Aquitaniæ locum habere posse non puto: cùm constet Armoricanum tractum Ligere & Sequanâ fluviis, seu Lugdunensis 2. & 3. finibus terminari; nec unquam (quidquid dicat *Plinius & Notitia*) ora Aquitanicæ secundæ & Novempopulaniæ, multò minùs provincia Aquitanica 1. quæ à mari remota & mediterranea est, *Armorica* aut *Armoricani tractus* nomine à quoquam fuerit designata. Certè in tractu Armoricano Venetos, Osismios, Mannatias, vel potius Namnetas, Aletum, Constantiam, Rotomagum, Abrincatas, Grannonam ponit Notitia ipsa Imperii: quæ omnia loca sunt pars provinciæ Lugdunensis 2. pars tertiæ inter Ligerim & Sequanam: à quibus plurimum abest Blavia, castrum Aquitaniæ Garumnæ adsitum. Itaque pro *Blabia* libenter in Notitia Imperii emendaverim *Blabita*, crediderimque *Blavittam* castrum Armoricæ maritimum, quod & *Blavetum* nomine fluvii sui appellant, ibi designari. Pagus *Blaviensis* vulgò dicitur *le Blaiguez*, ut ager Frontiacensis *le Fronsaguez*, ager Cubacensis *le Cajaguez*. Hadr. Valeſ. *Notit. Gall.*

BLAVIELUS Ludovicus, vide *Ludovicum*.

BLAVOTINI seu **BLOETINI**, militaris factio, in castris Flandriæ Comit. Philippô Augustô in Gallia regnante. Wilh. Armoricus *Philipp. l. 2. & 9.* hâc voce videtur innuere appellatam fuisse gentem, eam Flandriæ partem, quæ Furnas spectat, incolentem, ubi & *Ysangrinos* collocat:

> *Inde movens iterum classis legit æquoris undas,*
> *Quod* Bloetinorum *candentia litora lambit,*
> *Quaque marescosos extendit Flandria campos,*
> *Et qua bellipotens media inter prælia terram*
> *Sulcat Ysangrinus, gladiô munitus & hastâ,*
> *Qua sola Furnus arat finibus vicina marinis.*

Et *l. 9.*

> *Jam sua per speculas* Bloetinus *signa levavit,*
> *Omnis Ysangrinus, Furnites, Belga sub uno*
> *Cœtu, Ferrando Comiti se consociarunt* &c.

Bellicâ virtute & animi magnitudine præstitisse, docet Lamb. Ardensis, ubi de bello à Mathilde Lusitana Philippi Flandriæ Comitis vidua Furnensibus illato, *Eo maximè*, inquit, *quod* Blavotinos *nunquam domare vel subjugare potuit.* Et aliô locô, *Aliique parentes ejus amici, utpote viri fortes ausim dicere* Blavotinorum *patres atque auctores.* Nomen à *Blavotorum* familia deducunt Mejerus *an.* 1206. & Malbrancus *l. 11. de Morinis c. 7.* Certè in *Charta* Philippi Alsatii Flandr. Comitis *ann.* 1181. apud Miræum in *Dipl. Belg. l. 2. c.* 44. *Riquardus Blavoet de Furnis* subscripsit, uti adnotavit Car. du Fresne *Glossar.*

BLAUTÆ seu **BLAUTIA**, sandalii genus. *Hesychius*, βλαῦται, κρηπῖδες ἢ σανδάλια, *Blautia crepida vel sandalia.* Et quidem Cynicorum proprium: vetus *Epigr.* Leonidæ

> Ο᾽ πήρην καὶ τοῦτο τὸ βλαύτιον, τότια Κύνες,
> Ἄγχειλας Κυνικοῦ παῦλα Πολυχάεος
> Ὀλπῆν τε ῥυπόεσσαν, πολυστιβέεσσί τε πίραις
> Ἀείψαντα, ἀρχαίης πλεῖθρον σοφίης.

Quorum simplicitatem cùm antiqui Christiani in habitu & calceatu imitarentur, & ipsi βλαύτας, sive phæcasia, pedibus induxêre. Ita enim præcipit in suo Pædagogo Clemens Alexandr. Εἰ δὲ μὴ ὁδοιπορῶν, εἶναι μὴ θεραπεύειν τὴν ἀνυποδησίαν, βλαύταις ἢ φαικασίοις χρηστέον, κονίποδας αὐτὰς ἐκάλουν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὸ πελάζειν μοι δοκεῖν τῇ κόνει τοὺς πόδας. Omnia enim hujusmodi calceamenta humili solô erant, unde & μονόπελμα dicebantur: cùm contrà calcei, quos dixêre κοῖλα ὑποδήματα, ut plurimùm solô essent altô, &c. Vide Salmas. *Notis ad Tertullian. de Pallio, c. 5. p. 415.* Sed & fœminis in usu fuisse, videbimus infrà.

BLAVUS, Romanus, qui cùm audivisset filium à Triumviris interfectum, ab iisdem impetravit, ut interficeretur & filio comes mitteretur.

BLAVUS, & **BLAVIUS** color, apud Joh. Monachum in *Vita S. Odonis l. 3.* Albertum Argentin. *p.* 121. Alios, cœruleus dicitur, German. *Blew*, Gallic. *bleu*: cujus vocis etymon à Latino arcessit Salmasius. Censet enim, *blutum* seu *bleu*, dictum quasi *ablutum* & dilutum, Græc. κυανοῦν, qui nihil aliud sit, quàm purpura dilutior & pallidior, vide eum ad Tertullian. *de Pallio, c. 3.* & plura hanc in rem, apud Car. du Fresne *Glossar.* Hunc Christi vestimento colorem fuisse ait, sed sine teste idoneo, Dominicus Macer in *Hierolex.*

BLEGABRIDUS Syllius, Syllii seu Sisillii Regis fil. primus & sexagesimus Britannicarum rerum moderator. Musices peritissimus, ætate suâ ferebatur. Circa A. M. 3858. & ante natum Christum 112. claruisse scribitur. *Nic. Lloydius.*

BLEKINGIA, provinc. aliàs Daniæ, nunc Sueciæ, ab A. C. 1658. Ducatûs olim titulô clara. Juxta mare Balticum, quà Germaniam respicit. Et à Septentrione Gothia, ab Occidente Scania. Præcipuæ urbes Ahusium, Rotembya, Christianopolis.

BLEMYES, it. **BLEMIÆ**, **BLENÆ**, vel **BLEPTÆ**, Æthiopum populi à Martiano Imperatore per Florum repressi, A.C. 450. Claudian.

> ——— ——— ——— *Errat*
> *Per Meroën, Blemyasque feros, atramque Syenen.*

Hi capite carent, oculosque habent & os pectori affixos. Monstra hominum. *Blemys* autem pro בלי *beli*, vel *Bli*, & מח *moach* h. e. *sine cerebro.* Unde nata est fabula, *Blemyes esse sine capite.* Bochart. *l. 4. Phaleg. c. 19.* Horum meminit Dionys. *in Periegesi v.* 220.

> Τῶν πάρος αἰθαλίων Βλεμύων οὔρεα ναίουσι.

Dicti autem ab Æthiopum Rege *Blemy*, uti tradit Nonnus *in his*:

> Καὶ Βλέμυς ἀκὺς ἵκανεν ἐς ἐπτάπορον ῥόον Νείλου
> Ἐρυθρὸς σκηπτοῦχος ἐπώνυμος Αἰθιοπήων,
> Καὶ μιν ἀειδέσιος Μερόης ὑπεδέξατο πυθμήν
> Ἐκγόνους Βλεμύεσσι ἀθέσφατον ἀγγελίην.

Theocritus *in Thalysiis, sive Idyll. 7.*

> Ἐν δὲ θέρει νομάεσσι παρ᾽ Αἰθιόπεσσι παρ᾽ ὄχθαις
> Πέτρᾳ ὑπὸ Βλεμύων, ὅθεν οὐκέτι Νεῖλος ὁρατός.

Ubi *Scholiastes*, Ἔθνος Αἰθιοπικὸν οἱ Βλέμυες, ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς Αἰθιοπίας οἰκοῦντες. Ἄλλως. Βλέμυες ἔθνος Αἰθιοπικὸν μελανόχροον, οἱ αὐτοὶ δὲ εἰσὶ Τρωγλοδύταις. Vide Pausan. *l. 7. Nic. Lloydius.* Eorum quoque meminit Augustin. *Serm. 37. ad Fratres in Eremo*, ut & Plin. *l. 5. c. 8.* Cum illis rem ita se habere, ait Auctor Anonymus *Hist. Orbis terr. Geogr. & Civ.* esse nimirum, qui capita intra humeros, quos attollunt, recondere soleant, eoque cùm magnum alant capillitium, caput cum pectore quasi confundant, tanquam collô destituti; quod ex peregrinationibus cognatis sui tradit Borell. *Observat. Medico-Physic. centur. 3. observ. 3.* Vide quoque Aldrovandum *apud Schottum.*

BLENAVIUM, oppidul. Ducatus Burgundiæ in Pusaensi agro, sub dominio Cortenorum, ad Lupam fluv. 4. leuc. à Brevioduro in ortum 11. ab Altissiodoro in Occasum.

BLENINA, Arcadiæ oppid. Pausan. *in Arcadic.*

BLEPSIDEMUS, nomen comicum viri pauperis, qui oculos convertit & jactat in populum, unde auxilium sperat.

BLERA, Tuscorum mediterranea urbs. *Ptol.* hodiè *Bieda*, unde populi *Blerani*, Plin. *l. 3. c. 5.* Vide Cluver. *Ital. Ant. l. 2. p.* 522.

BLESA, fluv. Belg. vulgò *Blies* alluit vicum Blesam *Bleiss*, Orvillare *Orweiler*, Altostate *die Altestatt*, Limpachium *Limpach*, Blesam castellum *Blies-castel*,: & ad Gemundam *Gemund*, Saravô accipitur. Ab eo flumine eoque castello nomen accepit haud dubiè *pagus Blesensis*, Nithardo *in l. 1.* memoratus, qui pagos *Tullensem*, *Odornensem*, *Bedensem*, *Blesensemque* conjunctim enumerat. Pagus *Blesensis*, *Blesitchouva* appellatur Germanicô nomine, compositô ex *Blesit*, i. e. Blesensis, & *chouva*, h. e. pagus: ponitur que inter *Sarachouvam* & *Albechouvam*, i. e. Saravensem & Albensem pagos, in Divisione Regni Lotharii A. C. 870. facta. Hic pagus per me primùm omnium illustratus, doctis innotescet: quem Aubertus Miræus à loco Treviris propinquo *Blu* dictum esse existimat. Olim arbitratus sum *Blesensem pagum*, quoniam à Nithardo ponitur prope Partensem pagum & utrosque Barrenses, nomen habere à flumine *Blesa* in Matronam decurrente, aut à castello cognomine quod alluit. *Blesa* autem vulgò dicitur *Blaise*, cùm flumen tum castellum; aliàs *Bloise*. Sed nunc non dubito, quin priori sententiæ stare oporteat. Certè legi literas Caroli Magni, in quibus *cellam Salonam in pago Salnensi, cum Blitbario villa super fluvium Saroa* (i. e. Saram aut Saravum) & *Blesa* memorari invenio. *Blesa* autem hæc, est villa *Bleiss* vulgò dicta, ad *Blesam* flumen posita. Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

BLESÆ, oppid. & Comitatus Galliæ Celticæ ad Ligerim elegans, *Bloys* seu *Blois*, à Regibus habitari solitum. Hic conventus ordinum Regni, A. C. 1576. quô bellum contra Reformatos conclusum: Et Guisiæ Dux cum fratre Cardinali, Regis jussu in illo ipso cubiculo occisus. A. C. 1588. *Histor. Gall. Thuan.* inprimis. Huc à Ludovico XIII. Regina mater seposita est, A. C. 1617.

BLESENSE Castrum & Pagus *Blesensis* in Celtica. *Blesensium* primus meminit semel atque iterum Gregorius Turonicus Episcopus *in l. 7. Historiæ Francicæ c. 2. & 21.* quum ait, *Aurelianenses cum Blesensibus junctos mortuô Chilpericô in Dunenses irruisse*; & ut custodiretur Eberulfus, qui in Basilicam S. Martini confugerat, *Aurelianenses atque Blesenses vicissim ad has excubias venisse* A. C. 584. In Vita Ludovici Pii Imperat. A. C. 834. & in Vita Aigulfi Monachi Floriacensis, cujus patria fuit, atque apud Aimoinum *in l. 4. c. ultimo & 42. castrum Blesense* nuncupatur; *Blisium castrum* in Annalibus Bertinianis A. C. 854. *Blesum castrum* aliis. In quodam veteri nummo legitur *Bleso castro*: quod nunc oppidum est celebre in Carnutibus, vulgò *Blois*. *Massonus putat Corbilonem à Strabone* appellari. Hic locus *pago Blesensi* nomen dedit, *le Blaisois*, qui *pagus Blesisus* nuncupatur in Capitulis Caroli Calvi, & prope Aurelianensem ponitur: dedit & nomen Comitibus Blesensibus, quorum illustris est memoria: quorum originem Johannes Parisiensis, *in Memoriali Historiarum*, enarrat his verbis: *Rollonis fuit cognatus Gello, & socius itineris & bellorum, cui pro pace tradidit Carolus Simplex Montem qui Blesum dicitur cum territorio circumstante. Qui baptizatus sicut cæteri, castrum bonum in prædicto loco construxit*, (i. e. arcem) *fuitque primus Comes Blesensis.* At multò ante Caroli Simplicis Principatum locus iste *Blesensis*, à monte suo dictus, castrum erat & vocabatur: ut suprà notavimus. Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

BLESENSIS Petrus, vide *Petrus*.

BLESILLA, discipula Hieronymi, Græcè, Latinè, & Hebraicè docta. Hieronym. *ep.* 25.

BLESINON, Corsicæ insul. castellum. Strabo *l.* 5.

BLESTIUM, Angliæ oppid. *Antonin. Oldtown Camdeno*, haud procul ab Herefordia.

BLETISA, Hispaniæ urbs prope Salmanticam. *Ledesma* Vasæo, in *Chron.*

BLETONESI, populi barbari. Plut. *in Quæst. Roman.* non addit autem quô locô sint.

BLETERRUM, oppid. Comitatus Burgundiæ, ad amnem *Seille*, in confinio Ducatus Burgens. Olim munitum, nunc sine mœnibus. 9. leuc. à Dola. *Bleterrans.*

BLETHONA, aliis **BLEDONA** vel **BLODUNA**, vulgò *Bleone*, fluv. Galliæ, qui Diniam Bodiontiorum vel Sentiorum alluit, ac in Druentiam labitur; postquam haud procul à civitate Mardaricum fluviolum, qui convallem, ubi Burgus pars civitatis Diniæ, præterlabitur, recepit. Ab hoc fluvio, apud Plinium *l. 3. c. 4.* pro *Bodionticis*, quos ibi habet, *Blodunticos* vel *Bledonticos* legi vult *Gassendus*, refragante Hadr. Valesiô *Notit. Galliæ*, in voce *Dinia.*

BLEVA, castellum Galliæ, in Cenomanis, memoratum Orderico Vitali *Histor. l. 10.* haud procul à Sarta fluvio, vulgò *Bleve*, Hadr. Valef. in voce *Majatum.*

BLIALDUS seu **BLIAUDUS**, in *Tabulario* Abbatiæ S. Amantii Inculism. vestis species est, apud Car. du Fresne *Glossar.*

BLIARUS, vide *Membliarus.*

BLIDA, Rolandino in *Chron. l. 5. c. 15.* machina bellica est. Vide Andr. Felibianum *de Architectura l. 1. p.* 103. Cambro-Britannis certè hodieque *Blif* est catapulta: *Blie* Danis, ut est apud Pontanum in *Chronographia Danica*, *p.* 799.

BLIRIACUM, ad Carim fluv. vulgò *Bleré*, oppid. seu castellum Galliæ in Ducatu Turonico, qui à fluvio Toëdo *Toue*, usque ad Hagas Blimartii ab Oriente in Occidentem promittitur. Hadr. Valef. *Notit. Gall.* in voce, *Turones.*

BLITE-

BLITERÆ, quæ *Straboni Blitera*, Βλίτερα πόλις ἀσφαλὴς ad Obrim sita; Melæ *l.* 2. *c.* 5. inter urbium quas habet Gallia Narbonensis opulentissimas, *Septumanorum Blitera*, Plinio *l.* 3. *c.* 4. *Blitera Septumanorum* vocatur, adnumeraturque coloniis provinciæ Narbonensis hisce verbis, *In mediterraneo Coloniæ, Arelate Sextanorum, Bliteræ Septumanorum, Arausio Secundanorum in agro Cavarum, Valentia, Vienna Allobrogum: oppida Latina, Aquæ Sextiæ*, &c. Ita Plinius (ni fallor) est restituendus adjectione unius literæ, *Coloniæ* pro *Colonia*, quæ in editis libris menda reperitur. Arelatum autem & Arausionem, & Valentiam, ac Viennam Colonias fuisse constat: quas inter cùm *Bliteras* suas numeret Plinius, dubitari jure non potest, quin eam urbem pro colonia similiter habuerit. A *Claudio Ptolemæo* Geographo *Bætira* aut *Betira*, Βαίτιρα, *Volcarum Tectosagum urbs mediterranea* dicitur, corruptè ut putat Casaubonus pro Bliteræ Βλιτέραις. Sed Casaubono non accedo, & utrumque nomen sincerum esse arbitror. Nam *Itinerarium Hierosolymitanum* & *Idatius civitatem Biterras* vocant; *Beterras* & *Severus Sulpicius*; & Julianus Toletanus Archiepiscopus; Gregorii Nostri veterrimi codices nunc *Biterris urbem*, nunc *Bitturensium civitatem*, ac *Biterrensium* mendosè; *Appendix* Fredegarii, *regionis Gothicæ urbem famosissimam Biterris*. *Tabula Peutingeriana*, *Beteris* nuncupat, & inter Celleronem ac Narbonem collocat, à Cellerone 12. à Narbone 16. millibus passuum distantes, ac Æthicus *in Itinerario Beterras* non semel inter Arautum sive Celeronem & Narbonem; à quibus *Sep. Beterr.* i. e. Septimani Beterrenses in antiqua inscriptione Narbonensi dicuntur. Surita non solum in omnibus Æthici codicibus, sed etiam in Plinii veteribus exemplaribus *Beterras* scriptum reperiri affirmat. Lucas Holstenius quædam ad Ortelii Thesaurum Geographicum adnotavit: quæ adnotationes ipsô mortuô Romæ annô 1666. sunt publicatæ. Ibi Holstenius ait, nummum se à Peirescio accepisse, inscriptum Βηλιτερῥαίων: ob idque *Bliteras* corruptum esse nomen existimat, & Λ in locum Α malè substitutum, nec ΒΛΙΤΕ´ΡΑ apud Strabonem, sed ΒΑΙΤΕ´ΡΑ, item apud Melam non *Blitera*, sed *Baitera* seu *Betera* scribi oportere, & in Plinii priscis codicibus non *Bliteræ*, sed *Beterræ* rectè legi. Verum enim fuisse olim civitatis nomen *Beterra* & *Beterræ*, Βαιτέῤῥα & Βαιτέῤῥαι: pro quo Stephanus *Betarra* Βαιτάῤῥα habeat. Ita Holstenius: cujus sententiæ non accedo. Nummus quidem ab ipso laudatus Βαιτεῤῥαίων potiùs inscribi debuit, quàm Βηλιτερῥαίων, ut lex analogiæ docet. In veteribus Notitiis provinciarum ac civitatum Galliæ nunc *civitas Beterrensium* appellatur, in provincia Narbonensi 1. tertium obtinens locum; nunc *civitas Betterensium*, atque etiam *Biturnensium* vel *Betitrensium*, quod corruptum est nomen. Gervasius Tilleberiensis & recentior Notitia Episcopatuum Galliæ Episcopum *Biterrensem*, aliàs *Biturrensem*, secundum numerant inter Antistites Narbonensi Valconiæ Archiepiscopo suffragantes; alia Notitia tertium. Hæc urbs vulgò *Beziers* nuncupatur: elegans & culta, quam falso Jos. Scaliger in Volcis Arecomicis esse semel atque iterum asserit, cùm à Ptolemæo Volcis Tectosagibus attribuatur, longitud. 23. 50. latitud. 42. 42. ad Orobum fluv. in Occitan. inferior. vix 2. leuc. ab ora maris Mediterranei & 3. ab Agatha, in Occasum. Episcopalis est, sub Archiepiscopo Narbonensi, habuitque primum Præsulem, S. Aphrodisium. Euangelii luce illustrata, seculô 13. mox Martyrum sanguine mundata est, expugnata enim, & laniena L. Mill. ab hostibus patrata: præteritô seculô eandem, per Dei gratiam, lucem denuò sensit. Hic Synodus habita, A. C. 356. à Saturnino Arelatensi Ariano, quâ Hilarius Pictavens. in Phrygiam exul abire jussus est. A. C. 1233. 1246. ubi actum de facilima Albigenses ad Romanam Communionem reducendi via. Ager *Biterrensis*, seu pagus *Beterrensis*, à Juliano Toletanæ Sedis Archiepiscopo *Beterrense territorium* vocatur, ab incolis *le Bezares*: uti pagus Carcassonensis *le Carcassés*; ager Agathensis *Agadez*. Diœcesi Biterrensi continentur Biterræ, Salvianum *Sauvian*; Ripa alta vel Ripalta *Ribaute*, Capraria *Cabriere*, Villamagna *Villemagne*, Roccarotunda seu Rupesrotunda *Roquerédonde*.

BLITIUS Catulinus, post conjurationem Pisonianam à Nerone in insulam maris Ægæi rejectus. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 71. Rhenanus, in Codice Budensi, legi adnotat *Britius*.

BLIULÆI, Arabiæ Felicis populi. *Ptol.*

BLOCZILIA, arx Belgii, in Frisia Occidentali ad ostium amnis *Aa*, in littore maris Austrini: ab Episcopo Monasteriensi A. C. 1672. capta, pauloque pòst fortiter recepta. Vide *Arx Bloczilia*.

BLOERINI, & **ISANGRINI** vocantur à quodam Poëta neoterico, qui res gestas Philippi Aug. Regis Francorum descripsit, quidam Flandriæ populi Furnensium, Bergensiumque clientes. Hoc annotavit *Jac. Meyerus*.

BLOMBERGIUS ramus, ex Furstenbergensi familia ortus est. Comitum autem horum vetusta & inter Suevos celebris familia, Principali axiomate ex parte nuper est ornata; ejusque partem olim constituisse crediti Comites Friburgenses, qui in Johanne (à quo Hochbergiis, & nunc Badensibus Principibus præfectura *Bad-weiler* obtigit) defecerunt A. C. 1458. Quantum nunc ex stirpe Fürstenbergica superest, in ramum Heiligenbergo-Werdenbergium, à Joachimo Friderici A. C. 1559. extincti filio ortum, & *Blombergium*, quem Joachimi frater Christophorus I. ortus est, dividitur: quorum hic iterum in *Messkirchium* & *Stulingensem* dispescitur. Ex Joachimo & Anna *de Simbern*, natus Ego, obiit A. C. 1635. Pater ex Anna Maria Zollerana, Ferdin. Friderici Egonis, extincti A. C. ---- Leopoldi Ludovici, qui obiit A. C. 1639. Franc. Egonis (nati A. C. 1616. Episcopi Argentinensis) Hermanni Egonis (nati A. C. 1627) Johannis Egonis, &c. Christophorus verò, extinctus A. C. 1559. ex Barbara Montfortia, genuit Albertum, patrem Christophori II. quô natus Frideric. Rudolphus Comes Furstenbergens. *in Stulingen*, extinctus A. C. 1655. reliquit Franc. Maximilianum, maritum Mariæ Magdalenæ Bernhusiæ, Spenerus *Theatr. Nobil. tom.* 1.

BLOMENVENNA Petrus, vide *Petrus*.

BLONDUS, seu **BLUNDUS**, color capillorum flavus, Gall. *Blond*, Græcè ξανθός, *luteus*, *dilutior*: à Saxon. *blonde*, i. e. mixtus, tinctus, fucatus. Rutilum etiam colorem arte quâdam & specierum mixtione, v. g. lixiviô & sapone, fieri consuevisse, docet pluribus Cluverius *Germ. Antiq. l.* 1. *c.* 16. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1155.

BLONDUS Flavius, Forojuliensis, Secretarius Eugenii IV. &c. Scripsit Romam *Triumphantem*, 10. libris. *Reparatam* 3. *Exornatam* 8. Porro Historiam Rom. in tres Decades divisam, & tractatum de origine Venetorum. Obiit A. C. 1463 ætat. 75. Gobellin. *Comment. de Pio* II. *l.* 11. Merula *l.* 10. *Hist. V.* Jovius, *Volaterran*, *Trithemius*, &c. Quinque filios, eruditos omnes, reliquit. Leander *descr. Ital.*

BLONICUM, urbs Poloniæ inferioris in confinio provinc. Mazoviæ, lignea tota, spatiosa tamen. 7. leuc. Polonicis à Warsovia in Occasum, Lanciciam versùs.

BLOSIUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

BLUCIUM, Tolistobogiorum castellum, qui Bithynis finitimi sunt, in quo Dejotarus thesauros habebat. Strabo *l.* 12.

BLUMARITH, apud Luxurium in *Epigramm. de eo, qui amicos ad prandium clamabat, ut plura exposceret Xenia*,

> *Gaudeo, quod me nimis ac frequenter*
> *Ambitu pascu* Blumarit *superbô.*
> *Unde sed pascor, mea sunt per omnes*
> *Sparsa convivas bona*, &c.

nomen est proprium Viri Vandalicum vel Gothicum, qualia multa in illis Epigrammatis. Scripsit enim Luxurius ille Carthagine, sub Thrasimundo Vandalorum Rege. Salmas. *Notis ad Æl. Spartian. in Hadriano Cæs. c.* 17.

BOA, aquatilis serpens, Græcis ὕδρος, cujus meminit Solin. *c.* 2. *Calabria chelydris frequentissima & Boam gignit, quem anguem ad immensam molem ferunt convalescere. Captat primò greges bubulos & quæ plurimò lacte rigua bos est, ejus se uberibus innectit, suctuque continuò saginata, longo in seculo, ita sollebri satietate ultimo exuberatur, ut objicere magnitudini ejus nulla vis queat: & postremo depopulatas animantibus regiones, quas obsederit, cogit ad vastitatem. Denique D. Claudio Principe, ubi Vaticanus ager est, in alvo occisæ boa spectatus est solidus infans.* Hinc, quòd bubuli lactis succô alatur, nomen ei datum esse, Plinius ait, *l.* 8. *c.* 14. Sed omnium serpentum id esse, ut lac avidè hauriant; colubrorum inprimis, qui in pastu pedibus vaccarum circumvoluti posterioribus, lac ex uberibus ad sanguinem usque sugunt, notum est. Potiùs itaque ex Græco βόας vocis origo arcessitur, quod idem est ac δύας, pro quo Æoles Bœotii dicebant βύες, unde Latini suum *boa* sumsêre, sicut ex ποπάνες fecerunt *popa*. Δύας autem vel δύτης, κολυμβητής est, *natator*: quod serpenti huic aquatili apprimè convenit. Salmas. *ad Solin. p.* 87. Istiusmodi *Boa* cœrulea, ternis gyris in palum circumplicata, aurôque coronata, erumpente ex faucibus infantulô coccineô, in solo argento, Mediolanensis Ducatus ἐπίσημον est, inter Insignia Hispaniæ Regis: cujus originem, fabulosam sine dubio, à quodam Ottone, qui Volucem gigantem exciderit, hôc Symbolô superbientem, ad denotandam, ab Alexandro M. originem, ut ita infans ex ore boæ nasci appareat, sunt qui arcessant. Vide Chiffletium *Insign. Equit. Aurei Velleris*, n. 374. Briauvillæum *Jeu d'Armes*, Phil. Jac. Spenerum *Arte Herald. Parte Spec. p.* 196. §. 63. qui idem digma in scuto Duc. de Mortemar, *p.* 309. §. 6. & Rohaneo, *p.* 313. §. 11. conspici docet, per affinitates, iis illatum. Quemadmodum Chiffletius eandem tesseram, cum columna scutaria, cui anguis hic circumvolutus, apicem facit clypei Franc. Columnii Palæstinæ Principis, *d. l. num.* 316. In Mediolanensi verò apice prasinus alatusque est, aurô item umbratus & coronatus. Spenerus *ubi suprà* §. 63.

BOACEUS, Italiæ locus inter Pisas & Genuam. *Antonin.*

BOACHIERI, machinæ bellicæ species, apud Sanutum *l.* 3. *parte* 12. *c.* 21.

BOACTES, Liguriæ fluv. *Ptol.* Μαγρίλα ποταμοῦ ἐκβολαί, ἔπειτα Βοάκτου ποταμοῦ. Ubi ἐκτροπὰς Ptolemæum intelligere id, quod alii auctores, i. e. *confluentem amnium*, patet ex Germaniæ descriptione, ubi trium amnium in Danubium confluentes memorat, quorum duo sunt, Ænus ab læva ripa, Marus à sinistra, in Moravia. Hic itaque *Boactes*, ex positione ejus is est, qui oppidum *Brignolo* prætelapsus in dextram Macræ ripam defluit. *Cluverius*. Nunc *Verra*, quibusdam etiam *Brignole*.

BOÆ, sive **BOEA**, urbs Laconicæ, cujus meminit Pausan. *l.* 3. it. Strabo *l.* 8. εἶτα Βοία πόλις, εἶτα Μαλεαί, *Posteà Boæ urbs, dein Maleæ*: Item *Stephanus*, quem vide. Ab ea non longè fuit Epidaurus, ἡ Λιμηρὰ Ἐπίδαυρος Straboni præfato dicta, Laconica urbs in Argolico sinu. Vide Ptol. *l.* 3. *c.* 16. Plautus *Boas Epidauri* vocat, *Epidic. Actu* 5. *Sc.* 1. *v.* 29.

> *E Philippa matre natam, ac te* Bois Epidauri *satam*,
> *Videon' ego Telestidem te, Periphani filiam!*

Fortè quia in agro Epidaurensi sitæ erant. Vide præter Auctores laudatos Plin. *l.* 4. *c.* 5. & Sam. Petitum *Commentar in LL. Atticas l.* 6. *tit.* 1.

BOAGRIUS, Locrensium amnis Thronion urbem præterfluens. Strabo *l.* 9.

BOALIA, seu **BUPETIA**, ludi fuêre apud Romanos, iidem cum Tauriis. Vide *ibi*.

BOANE, lacus juxta Nicomediam. Euagr. *l.* 2. *c.* 14. Nicephorus *l.* 15. *c.* 10.

BOANDUS, fluv. Hiberniæ. Vide *Buvinda*.

BOANERGES, Latinè *filii tonitru*; Sic à Christo cognominati fuerunt Jacobus & Joannes, filii Zebedæi. Marc. *c.* 3. *v.* 17. *Banereem* scribi debere ait B. Hieronymus.

BOANOSA, inter insignia victoriæ, apud Monachum Engolismens. in *Vita* Caroli M. ann. 798. *Adefonsus Rex Galliæ & Asturiæ prædatâ Ulyssipone, ultimâ Hispaniæ civitate, insignia victoriæ suæ*, boanosas,

nosas, *modos captivosque Mauros Domino Regi Carolo per legatos suos misit.* Ubi *σαραμίου* vel *σαραπίου* legi vult *Meursius*. Σάραπον, autem Moschopulo *l. περὶ σχεδῶν*, Latinis idem sonat, quod *lorica*. Σαράπιον habetur apud Johannem Diaconum *ad Scutum Hesiodi*. Σάραπον pro vestis specie, occurrit apud Joh. Tzetzem *Chiliad*. 1. *c*. 29.

> Τοιοῦτο δ' ἱμάτιον ὑπῆρχεν Ἀντισθένους,
> Ἡ' σάραπον ἁλουργὲς πεντεκαιδεκάπηχυ,
> Ἔχον ζῶα καὶ θεοὺς καὶ Περσικὰ καὶ Σοῦσα, &c.
> *Tale vestimentum fuit Antistheni,*
> *Saron purpureum quindecim cubitorum,*
> *Habens animalia & Deos, & Persica, & Susa,* &c.

Forteàn à Susis Persiæ Metropoli. Vide Car. du Fresne *Glossar.*

BOARIUM, forum Romæ. Plin. *l*. 18. *c*. 2. & *l*. 34. *c*. 2.

BOARMIA, Pallas à Bœotiis sic dicta est, à boum ad aratrum coaptatione. Cœl. Rhodig. *l*. 14. *c*. 18.

BOAS, Dalmatiæ insul. *Amm. Marcellin.* Vide *Bobua*.

BOATIUM Civitas, *in veterib. Notitiis provinciarum ac civitatum Galliæ*, nuncupatur, quæ aliàs Lapurdum dicitur, urbs Galliæ, in Tarbellis, maritimâ Novempopulorum gente. Hos *Boates* solis illis Notitiis memorari, neque usquam alibi, reperiri, tanquam eos box solidæ hauserint, miratur *Valesius*. Quòd enim cum Bojis, Galliæ populo, quidam eos confundant, multùm à veritate abludunt, cùm hos Burdigalensis pagi incolas, cum Burdigala, Aquitaniæ secundæ, non provinciæ Novempopulanæ attribui constet, & Buchium seu Boji vicus, Bojorum caput, à Bajona seu Lapurdo *Boatium* capite bidui amplius itinere absit. Nec assensum impetrat Scaliger, cùm per *Boates* Vocates Cæsaris *Comment*. *l*. 3. *c*. 27. intelligit, cum hi potius Vasates esse videantur. Fortè *Sediboniates*, quorum Plin. *l*. 4. *c*. 19. meminit, Aquitanis, i. e. Aquensibus proximi, quibus à *sede bona* seu commodo situ nomen datum, posteà truncatô nomine *Boates* sunt dicti. Certè enim Lapurdenses Boatesve aut Bajonenses Aquensibus confines sunt, & fortunatè siti, commercio exterorum patent. Valesio *Boates* à *Boa* videntur nuncupati, & *Boa* primùm dicta esse, quæ pòst *Baona*, ac demum *Bajona*. Quòd autem per *Boatium civitatem* Bajona seu Lapurdum intelligendum veniat, hinc patet, quòd cum cæteræ Novempopulorum civitates notæ sint, quæ hodieque exceptâ Elusâ Episcopali dignitate fulgent, aut Boatium civitat. Bajonam esse, aut veterem urbem Novempopulanæ & priscam ac nobilem Episcopatûs sedem à Notitiis omissam esse oporteat, quod verisimile non est, vide Hadr. Vales. in voce *Lapurdum*.

BOAULIA, urbs Scythiæ. *Steph.*

BOBA Marcus Antonius, Casali oriundus, Episcopus Augustæ, à Sabaudiæ Duce ad Concilium Tridentinum missus, A.C. 1562. tandem ejusdem commendatione purpuram nactus est, triennô pòst. Scripsit Carmina Latina, inter *Carmina illustrium Poëtarum Latinorum*, à Matth. Tusco edita, & *Orationem*, quam in Concilio habuit. Defunctus A. C. 1575. Ei Levinus Torrentius dedicavit suum *de Bello Turcico* poëma. Sanderus *de clar. Anton.* *Thuanum*, Anton. Teissier *Elogior. Volum.* 1. & 2.

BOBACUM, haud procul à civitate Secusterone in provincia Narbonensi 2. est vicus, vulgò *Beuvons*, aut *Bevons*. Alii *Bobiacum*; quidam *Badonum*; plures *Bodonum*; nonnulli *Babacum* aut *Babocum* appellant, locum vetustissimô sub Gundobado Rege Burgundiæ Monasteriô nobilem. In quibusdam tabulis corruptum est loci ejus nomen. *Benons* enim nuncupatur, pro *Bevons*, transpositis litteris.

BOBADILLA, nomen illustris fuit in Hispania familiæ, in qua claruit Didacus Fernand. Dn *de Bobadilla*, Regis Alfonsi ultimi Camerarius; sed nomen Beatrix Fernandina *de Bobadilla*, Andreæ *de Cabrera* March. *de Moya* nupta, huic familiæ intulit, unde à March. *de Moya* & Comit. *de Chinchon* usurpatur. Fuit autem Beatrix præfata, filia Petri *Fernandez de Bobadilla*, ex Maria Maldonata; & ex marito mater Fernandi *de Cabrera & Bobadilla Comit. de Chinchon*, quô & Teresiâ *de la Cueva*, natus Petrus Fernandinus, Pater fuit, ex Mencia *de la Cerda & Mendoza*, Didaci Fernandini *de Cabr. & Bob. Com. de Chinchon*: qui ex Agnete Pacheca suscepit, Ludovicum Hieronymum Fernandinum *de Cabr. & Bob. Comitem de Chinchon* (cui uxor obtigit Anna, filia Petri Alvari Osorii Marchionis d'*Astorgad* A. C. 1621.) Menciam *de Cabr. & Bob.* (uxorem Francisci Fernandini *de Cabrera & Bobadilla* Marchion. *de Moya*) Mariam *de Cabrera & Pacheco* (nuptam Joh. Andreæ Hurtado *de Mendoza* Marchioni *de Canete*) Luisamque *de Cabrera* (quam duxit Petrus Velascus Davila *Marchio de Loriana*) &c. Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatr. Nobil. part.* 2.

BOBÆ Ambianorum, Rigordus in anno 1104. *castrum quod Bovas vocant*, prope Ambianos commemorat; & Willelmus Britto Armoricus *in l*. 2. *Philippidos*, qui *Bobas* nuncupat, atque ita describit,

> *Inter quæ castrum Bobarum nomen habebat*
> *Clarius & titulo, & gente, situque; decorum*
> *Turribus, & muris, fossis, valloque superbum.*

Nomen hodieque retinent *Boba* vel *Bova*. Dicuntur enim *Boves*, olim castrum, nunc vicus ignobilis in Ambianis, ad fluvium, qui apud Samarobrivam in Summam decurrit. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BOBINÆ seu BOMBINÆ, Gallis *Bobines*, ligna puellis dicuntur, quibus involvunt tramam; à *Bombyce* seu *Bombylio*, quô nomine tum appellatur vermis hic, cùm testâ suâ sive sepulchrô textili inclusus est, nec movens sese nec sonans: non quidem *à bombo*, seu sono, sed à figura. Testa enim illa sive theca, quâ reconditur, oblongâ & ovatâ formâ, fusum refert stamine plenum, qui in medio tumescens sensim tenuiscit & in acumen utrimque desinit; *Panum* & *panuliam* & *panuculam* Latini vocant, Græci *πηνίον*. Cujusmodi modico secus & figura ampullæ est, quam Græci *βομβύλιον* appellant: nam ventrem extumidum habet, extrema exiliora &c. Vide Salmas. *ad Tertullian. de Pallio c*. 3.

BOBIUM, oppid. ad Apennini juga situm, ubi nobile cœnobium à Theodolinda Regina Longobardorum extructum: quo in loco reperti sunt Rutilius, Numatianus, & permulti alii libri à Volaterrano enumerati, Geogr. *l*. 4. *fol*. 45. In confinio est ditionis Genuensis & Ducatus Placentini, paucorum incolar. *Bobbio* hodie, 35. milliar. à Dertona in ortum.

BOBONIA, urbs Italiæ. *Steph.*

BOBURII, populi Americæ Meridionalis, prope Emeritam, oppidul. Venezuelæ regionis & Maracaibum lacum.

BOCALIAS, fluv. in Salamine insul. prius *Bocarus* dictus. Strabo *l*. 9.

BOCALIUM, Arcadiæ oppid. Megalopoli vicinum, & Parrhasiæ. Plin. *l*. 4. *c*. 6.

BOCANI, insulæ Taprobanæ populi. *Ptol.*

BOCANUM Hemerum, urbs Mauritaniæ Tingitanæ. *Ptol.* Hæc aliàs totius Africæ urbs amplissima & superbissima, vulgò *Marocco*. Nunc sensim deficit à multis annis. Juxta *Nissim* fluv. 35. leuc. Hispanic. ab ora Maris Atlantici. 70. à Fezza in Austrum à Freto Gaditano 150. mill. pass. Vide *Marocum*.

BOCCATIUS, Florentinus, discipulus Petrarchæ *Genealogiam Deorum* scripsit, item *de fluminibus & montibus*, præterea *fabulas*, & alia plura vernaculo sermone. Obiit A.C. 1376. ætat. 62. Volaterran. Massæus *in Chron.*

la BOCCHA, aliàs la LOQUEA, locus in Tripolitanis partibus.

BOCCHOR, nomen Regis Balearium, apud Solin. *c*. 23. *Bocchoris regnum Baleares fuerunt, usque ad eversionem frugum cuniculis animalibus quondam copiosæ.* Quod cùm alibi nusquam occurrat, *Bocchorum* oppidum fœderatum Romanis, cujus Plin. meminit *l*. 4. *c*. 10. cum genitivo *Bocchorum* Regum confudisse Salmasio videtur. *Bocchor* enim & *Bocchus*, item *Bogus*, Mauritanorum Regum nomina fuêre, quibus in Baleares nullum imperium fuit. Jugurthæ temporibus *Bocchus* Mauris imperabat, de quo diximus. Βόγου mentio, apud Strabonem locis aliquot, quod nomen à *Boccho* diversum esse, habes ibi *l*. 17. *Bogud* Latini vocant, ut infrà videbimus. *Bocchor* verò, ex Græco Βόκχορ, apud Juvenalem, occurrit, *Sat*. 5. *v*. 90.

> *Propter quod Roma cum* Bocchore *nemo lavatur.*

Sed & *Bocchoris*, Ægyptiorum Regis nomen fuit, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p*. 181. ut & in vocibus *Bocchus*, *Bocchyris*, *Bogud*.

BOCCHORIS, inter partiarios Ægypti Regulos, post Thebanorum Regum collapsam in Asia potentiam, non minus ob prudentiam, quàm Necepsos, ob cœlestem scientiam, memorandus: Thnephachtho successit patri, *Thebanus* Plutarcho, *Africano Saita*. Corpore quidem debilis, sed animô præstantissimus, Legislator erat prudens & solers, τὸ Σοφοῦ cognomen meritus. Fertur τὰ περὶ τῶν Βασιλέων νόμιμα, *Constituta de regio munere*, καὶ τὰ περὶ τῶν Συμβολαίων, *& de Contractuum modo*, præscripsisse: cujusmodi legum aliquot narrat Diodor. Sic. *l*. 1. Cæterùm Justitia ejus non minùs, ac Prudentia, tanquam divina honorabatur. Plut. *περὶ δυσωπίας*, *Bocchoridi Ægyptio, qui naturâ asper erat, aspidem ab Iside missam ferunt, quæ capiti supernè circumvoluta obumbraret, ut judicaret justè*; Et Ælianus, δίκαιός τε ἐν ταῖς κρίσεσιν ἐδόκει καὶ εὐσεβὴς τὴν ψυχὴν κεκοσμημένος, *existimabatur justus in judiciis, & purò in Deum animô*. Moribus tamen fuisse avarissimum, Diodorus *d. l.* & Ægyptiis exosum, quòd taurum ferum Mnevidi immisisset, quem tamen Mnevis interemerit, idem Ælianus, tradunt, *Animal. l*. 11. *c*. 11. Ad eundem Manasses refert id, de puerorum tacito per capras lactatu, quod de Psammeticho Herodotus *l*. 2. *c*. 2. narrat, *Histor. p*. 187. Gr. Postquam verò optimus hic Rex præfuisset annos 6. juxta Africanum, à Sabacone Æthiope, qui irruptione in Ægyptum factâ, Nechum Saitam interemit, Anysim in palustria pepulit, cæterosque Ægypti Regulos oppressit, captus & vivus exustus est, ut idem, nec non *Eusebius* & *Syncellus* tradunt, meliori fatô dignissimus. Vide de eo plura apud Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec. XVI.* nec non hîc passim.

BOCCHUS, Gætuliæ Rex, amicus populi Romani, ligatum Jugurtham L. Syllæ tradidit, Sallustius *in bello Jugurth. c*. 19. 81. &c. Plut. *in Mario*. Flor. *l*. 3. *c*. 1. Vellej. *l*. 2. *c*. 12. Huic successit Juba. Claudian. *de* 4. *Cons. Honor. v*. 39.

> —— *Rabies Maurusia ferro*
> *Cedit, & antiqui penetralia diruta Bocchi.*

Nic. Lloydius. Regia ejus fuit, quæ postmodum *Cæsariensis colonia* dicta est, deducta à Claudio Imperatore. Salmas. *ad Solin. p*. 475. Græcè Βόκχος, quod nomen nonnulli malè cùm Βόγος, confundunt; ut ex Strabone constat *l. cit.* Μικρὸν μὲν ἐν τοῖς ἡμετέροις Βόγον βασιλέως καὶ Βόκχου κατεσχόντων τὴν φίλων Ῥωμαίων ὄντων. ἀποθανόντων δὲ τούτων, Ἰούβας παρέλαβε τὴν ἀρχὴν δόντος τοῦ Σεβαστοῦ Καίσαρος, καὶ ταύτην αὐτῷ τὴν ἀρχὴν πρὸς τῇ πατρῴᾳ. *Paulo igitur ante nos Bogus Rex & Bocchus, tenuerunt eam, amici Romanorum. Illis autem extinctis, Jubas Imperium nactus est, dante Augusto Cæsare, atque hoc insuper præter patrium regnum.* Aliter *Bocchus* Latinis *Bocchor* dictus est, uti vidimus suprà. Idem nomen flori est, inter coronarios numerato. Virg.

> Et Bocchus *Libyæ Regis memor* ——

de quo vide Car. Paschalium *Coronar. l*. 3. *c*. 16. ubi hunc florem refert inter eos, qui Virgilio eodem dicuntur, *Inscripti nomina Regum*, &c. Vide & *Bogus*.

BOCCHUS Cornelius, vide *Cornelius*.

BOCCI, i. e. *vacui*, aut *dissipati sive in vomitu*, fil. Jogli, pru-

Princeps tribûs filiorum Dan. Numer. c. 34. v. 22. Item fil. Abisue, filii Phinees. 1 Paral. c. 6. v. 5.

BOCHELLUS Laurentius, *Decretorum Ecclesiæ Gallicanæ*, ex Conciliis ejusdem Oecumenicis, Statutis Synodalibus, Patriarchicis, Diœcesanis, Regiis constitutionibus, &c. *collectorum Libros VIII.* Lutetiæ evulgavit, annô hujus seculi 21. Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Eccl. num.* 457.

BOCCIAU, i.e. *evacuatio*, vel *dissipatio Domini*, nomen viri. 1. Paral. c. 25. v. 4.

BOCCORI, qui & Concordienses, populi Lusitaniæ. Plin. *l.* 4. c. 22.

BOCCHYRIS. Ægypti Rex, regnavit ann. 44. Ægyptiis leges constituit. Diodor. Sic. *l.* 1. c. 62. & 95. Hujus ætate agnus locutus est. *Eutrop.* In litibus dijudicandis justissimus fuit, adeo ut in proverbium abierit *Bocchyris judicium*. Vide *Bocchoris*.

BOCENUM, urbs Comitatus Tirolensis, in Germania ad Eisacum fluv. Nundinis celebris. Media inter Tridentum & Brixinonem. Pertinet ad Jurisdictionem Oenipontanam.

BOCHANIUM, oppid. Belgii, in Hannonia, ad Scaldim fluv. parvum sed munitum. 4. leuc. supra Valentianas, 3. à Duaco & Cameraco. *Bouchain*.

BOCHARA, urbs Asiæ, in Zagathaya seu Mauralnaharia regione versus Oxum fluv. Aliis *Bacchara*. Avicennæ Phil. natalibus celebris. 60. leuc. à Sarmacanda.

BOCHNA, locus 5. à Cracovia milliar. ubi Salinæ inventæ, A. C. 1252. sub Boleslao Pudico Rege.

BOCHRI, vel BICHRI, i. e. *primogenitus*, vel *primitiæ*, sive *in ariete*, pater Sheba rebellis. 2. Sam. c. 20. v. 1.

BOCHRU, filius Asel. 1. Paral. c. 8. v. 37.

BOCHUS, Thinitarum Rex IX. post Bienachem, præfuit annos 38. quô tempore ad Bubastum multi terræ hiatu perierunt. Regnavit tum in Thebaide Stœchus, apud Memphitas Soris, in inferiori Ægypto Serapis. Eum excepit *Cæachos*. *Syncell.*

BOCKINGUS Radulphus, vide *Radulphus*.

BOCQUIUS, vide *Johannes*.

BOCTONERUS Guilielmus, vide *Guilielmus*.

BODECIA, urbs inter Pisam & Genuam. *Antonin.*

BODENI, Sarmatiæ Europææ populi. *Ptol. Podolia* nunc eorum regio dicitur, Regis Poloniæ ditio. *Wilichius.* Aliis pars Bastarnarum fuêre, inter Amadocos & Geuinos populos ubi nunc pars Volhiniæ superioris provinc. regni Poloniæ. *Sanson.*

BODESTENIUS Adamus, Philippi Theophrasti Paracelsi, ut primus, sic fidus interpres, haud paulo Magistrô annosior; Obiit ætatis hebdomade septimâ, A. C. 1577. Basileæ. Vide *les Eloges* Antonii Teissier. *Vol.* 2.

BODERIA, æstuarium Britannici maris. *Ptol. Bodotria* Tacito *in Agricola* c. 25. dictum. *Forth*, aut *Frith* in Scotia. Aliquot insulis sparsum, in quod plures se fluvii exonerant.

BODESIANUM, oppid. Lombardiæ Transpadanæ.

BODINCOMAGUM, oppid. juxta Padum, quod & *Industria* dictum. Plin. *l.* 3. c. 16. *Baudrando* est *Casal*, urbs Italiæ Episcopalis permunita, & Montisferrati primaria, juxta Padum fluv. Cum arce hexagona absolutissima. Sub Duce Mantuano. Vide *Casale S. Evasii.*

BODINCUS, Padi cognomen, Ligurum linguâ, i. e. *fundo carens*. Plin. *ubi suprà*.

BODINUS Johannes, vide *Johannes*.

BODIONTII, Plin. *l.* 3. c. 20. sive *Ebrodontii*, populi Sabaudiæ, ad lacum Lemannum, quorum oppid. *Boeuc*, ad eundem lacum, inter Genevam, 6. leuc. & Agaunum. Aliis horum regio *Val Fonteuay*, German. *Fussteuer*, *Ægid. Tschudus*.

BODIUS Mons, oppidul. Marchiæ Anconitanæ, in ditione Pontific. prope limites Ducatus Urbini. *Monte Albotto*.

BODMINIA, seu BOSVENA, Urbecula Angl. olim Episcopalis & ampla, in Cornubia, 8. milliar. à littore, 15. à Plimuto in Occasum, *Bodmen* Angl.

BODOBRIGA. German. oppid. ad Rhenum, hodiè *Boppart*, vel *Bebarten*, uti censet *Pirckheymerus*. Ditionis Trevirensis, 2. leuc. à Confluentiis. De illo ista habet Hadr. Vales. *in Notit. Galliæ*: *Bodobriga*, in provincia Germania prima præsidium militum Ballistariorum cum Præfecto suo habuit, inter Bingium & Confluentes posita, ut docet *Notitia Imperii Rom.* in qua reperitur sub V. Sp. Duce Mogontiacensi *Præfectus militum Ballistariorum Bodobriga*. In tabula Theodosiana *Bontobrica* vocatur, & ponitur *Vosaviam* inter & Confluentes, à Confluentibus 9. à Vosavia, 8. mill. pass. distans. At in *Itinerario* Æthici *Boudobrica*, aliàs *Baudobrica* dicitur, & malè collocatur inter Antunnacum & Bonnam: cùm Antunnacum potiùs sit ad flumen Rhenum positum Bodobricam inter & Bonnam. In *libri rerum memorabilium à Bernardo gestarum* c. 11. *Vicum magnum, qui suprà Rhenum situs est, & nominatur Bobardus*. Item, *Transeunte Sanctô prope vicum in littore Rheni positum, quem Bobardum vocant*. Vulgò *Bopparten*, vel *Bopart* eum locum nuncupari *Simlerus* & *Cluverius* observavêre; *Bobardum* ex *Bodobriga* aut *Baudobrica* ante annos quingentos factum esse non observavêre.

BODONA, urbs Perrhæbiæ, vel Thessaliæ. *Steph.*

BODONÆUS, vide Steph. in Δωδώνη.

BODONIS Monasterium, à Bodone Episcopo Tullensi conditum & cognominatum, est in Lotharingia, vulgò *Boudonville*, aliàs *Bonsonville*: Monasterio Megeni seu Mediano, vulgò *Mojen. Moustier* ad Septentrionem obversum. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Megeni Monasterium*.

BODORIA, vide *Boderia*, Scotiæ fluv. *Forthea Lhuydo* dictus, *Levinum* vocat *Hector Boetius*. *Baudrando Bodotria* est, æstuarium Scotiæ, inter Fifam & Lothianam provincias. Scotis *Forth* & *Frith* Anglis *Edenburrow Frith*, Gallis *Golfe d'Edimbourg*, ab Edimburgo Metropoli: Aliquot Insulis sparsum, in quod plures se fluvii exonerant.

BODROGUS, fluv. Hungariæ superioris, oritur ex monte Carpatho, & auctus aliquot fluminibus, in Tibiscum se exonerat, prope Tokæum oppid.

BODUNI, Britanniæ populi à Claudio Cæsare in fidem accepti. Dio Cassius *l.* 60. Vide *Dobuni*.

BODUOGNATUS, Dux Nerviorum, qui summam imperii tenebat, cùm illi adversùs Cæsarem pugnarent. Cæsar, *Comment. l.* 2. c. 23. Olim apud Germanos & Belgas hâc voce *Boden* corpus significabatur, estque hodie ejus appellationis usus apud plerosque populos. Erit itaque *Boduognatus*, quasi dicatur Germanicè *Leibsgenade*.

BOEA, oppid. Peloponnesi, in sinu Argolico, non procul ab Epidauro. Plin. *l.* 4. c. 5. Item urbs Cretæ. *Steph.*

BOEBE, Thessaliæ civitas, est & Cretæ palus. *Steph.* Strabo *l.* 9. Βοίβη δὲ χωρίον ἐστι τῇ λίμνῃ ἐπώνυμον. Vide lis illic *Pamesium*.

BOEBEIS, lacus Thessaliæ juxta Ossam montem. Lucan. *l.* 7. v. 176.

Ite per Ossæam rapidus Bœbeida sanguis.

Val. Flaccus, *l.* 1. v. 449.

Perderet & pingui miseras Bœbeide crines.

Βοιβιὰς Hesiodo:

Νίψατο Βοιβιάδος λίμνης πάρα παρθένος ἀδμής.

Homer. *Il.* 2. v. 711.

Οἱ δὲ Φερὰς ἐνέμοντο παραὶ Βοιβηίδα λίμνην.

Pindar. *Pythiorum* 3. Ἐν ὄχθαις Βοιβιάδος κρημνοῖσιν ᾤκει παρθένος.
Propert. *l.* 2. *el.* 2. v. 11.

Mercurioque sacris fertur Bœbeidos undis
Virgineum Brimo composuisse latus.

Nic. Lloydius.

BOEBIA seu BOEBIA Lex, *ut alternis annis quaterni Prætores crearentur*, apud Liv. *l.* 40. c. 44. Alia, à M. *Bæbio* Tribuno Pleb. eodemque Triumviro coloniæ deducendæ lata, voluit, *Ne agri amplius dividerentur: sed possessores in iis relinquerentur, vectigal pro iis populo Rom. solventes, eaque pecunia plebi divideretur*, Appianus *Bell. Civil. l.* 1. Fuit quoque *Æmilia Bæbia lex*, à M. *Bæbio*, L. Æmilio Consulib. *de ambitu* lata, cujus meminit Liv. *l.* 40. c. 19. anno Urb. Cond. 571. Vide Johan. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 8. c. 5. 10. & 19. *Car. Sigonium*, &c.

BOEDAS, Philosophus, in quem Diphilus comicus totum dramacomposuit: de quo vide Scholia, *in Aristophanis Nubes*.

BOEDROMIA, nomen habent ἀπὸ τοῦ Βοηδρομεῖν, quod, testibus *Hesychio* & *Suida*, est μετὰ κραυγῆς προστρέχειν, aut potiùs, sublatô clamore, ut in pugna fieri solet, succurrere. Festi causam Atheniensibus dedit Ion, qui illis auxilio venit, cùm ab Eumolpo invaderentur. *Harpocration*, Βοηδρόμια, ἑορτή τις Ἀθήνησιν οὕτω καλουμένη, ἥν φησι Φιλόχορος ἐν δευτέρᾳ Ἀτθίδος, ἐπειδὴ Ἴων ὁ Ξούθου ἐβοήθησεν αὐτοῖς πολεμουμένοις Ἀθηναίοις ὑπὸ Εὐμόλπου τοῦ Ποσειδῶνος, Ἐρεχθέως βασιλεύοντος. Βοηδρομεῖν γὰρ, τὸ βοηθεῖν ὠνομάζετο τοῖς ἐπὶ μάχην δραμοῦσι. *Suidas* autem, dum ista exscriberet, se indiligenter habuit, quòd Xuthum Atheniensibus auxilio venisse narrat. Ubi fortè legendum Ἴων ὁ Ξούθου. Neque enim Xuthum, sed Ionem Atheniensibus suppetias tulisse scribit quoque Pausan. *in Attic*. Et Aristides *in Eleusin.* Ἴων Ἀθηναίοις ἐβοήθησε. At Plutarchus *in Theseo*, festi causam à bello contra Amazonas gesto deducit, quòd eas Theseus mense Βοηδρομιῶνι, h. e. *Junio*, factâ Apollini re divinâ, profligâsset. Sic enim ille, Ἡ μὲν οὖν μάχη Βοηδρομιῶνος ἐγένετο μηνὸς ἐφ' ᾗ τὰ Βοηδρόμια μέχρι νῦν Ἀθηναῖοι θύουσι. Callimachus *Hymno in Apol.*

Ὦ Ἄπολλον, πολλοί σε Βοηδρόμιον καλέουσι,
Phœbe Boëdromium multi te nomine dicunt.

Vide & infrà.

BOEDROMION, qualis apud Athenienses Anni mensis fuerit, vide in *Boedromia*. Eôdem magna Mysteria celebrari solebant, sicut Anthesterione parva; quæ qui acceperat, magnis initiabatur, post annum epopta futurus: simul enim ista fieri non poterant. Nisi quòd Demetrio indultum est ἅμα μυηθῆναι καὶ ἐποπτεῦσαι, apud Plutarchum in *Vita* ejus, aliisque nonnullis. Sed illud in ejus gratiam vel ad ejus imperium potiùs, circa hæc sacra, innovatum est, ut non statutis temporibus celebrarentur & ei traderentur. Venit namque Athenas Demetrius mense Munychione, cùm parva Mysteria, quæ πρὸς ἄγραν dicebantur, vel ἐν ἄγρᾳ, Anthesterione mense celebrari mos esset. Itaque, ut Munychion diceretur Anthesterion, decretô sanxerunt Athenienses. Rursùs, ut eôdem tempore magna Mysteria suscipere posset & in iis ἐποπτεῦσαι, quia mense *Boedromione* agebantur, Munychion, qui Anthesterion jam factus erat, de Anthesterione etiam decretô factus est Boëdromion: atque ita ille ἐδέξατο τὴν λοιπὴν τελετὴν ἅμα καὶ τὴν ἐποπτείαν, &c. Salmas. *ad Æl. Spartian. in Hadriano Cæs.* c. 13.

BOEMIA, vel BOHEMIA, vel BOEHEMIA, Germaniæ regio, fertilissima; circa Sylvam Hercyniam. Quod nomen antiqui Bohemiæ annales interpretantur, *Vaticinium, fatum*, eò quòd ea loca Libyssa quædam mulier fatidica habitaret; Sclavi autem, qui tum has partes invadebant, eam occupatam Bohemiam vocârunt, quod sic vaticinium ipsi appellarent. Verùm ratio nominis faciliùs intelligitur, si priùs veteres hujus regionis colonos consideraverimus: *Boji* enim, Galliæ populi fuêre, ii à Cæsare victi, Galliâ excedentes, Italiam transcenderunt, quos Romani finibus ejecerunt: inde trans Rhenum in Germaniam profecti Hercyniæ sylvæ incinctos incoluerunt campos, à quibus regio *Bohemum* nomen accepit, quod vocabulum si interpreteris, significat

 Bojo-

Bojorum patriam seu domicilium; hos Bojos è Bojohemo potentissimus Suevorum populus Marcomanni depulit, paulò ante Julii Cæsaris adventum, qui non solùm in locum, sed etiam in appellationem Bojorum successit, ut Boici, i. e. Bojeri fuerint appellati. Hodie Bavari ii corruptiùs vocantur. Ejectis tandem è Bojohemo etiam Marcomannis Quadisque, Sclavini Scythica & Barbara gens Duce Czechô, intraverunt, A. C. 550. quos ab occupato Bojohemo vulgus *Bohemos* vocat. Ejus fines ab ortu Solis ad Marcomannos & Quados, ab occasu ad Noricos protenduntur, meridionalem ejus plagam Pannonia superior, nunc *Austria* dicta occupat, sicut Saxonia & Misnia Septentrionalem. Universam Hercynia sylva perpetuò ambitu cingit, clauditque undique ad amphitheatri faciem, unde æqua ei ferè longitudo atque latitudo, ac etiam utraque paulò amplius ducentis millibus passuum extenditur, diciturque continere 780. tum arces tum oppida muris cincta, & 32. pagorum millia. Regimen hujus regionis primò sub Duce fuit: Primus Dux fuit Zechus, ut dictum, qui è Croatia migrans, Bohemicæ gentis fundavit primordia, huic successisse dicuntur Crocus, Lybussa filia, cum marito Primislao, Ninislaus, Mnata nepos, Urislaus filius, Mnatæ, Necla, Nottericus, Borsivous: sub hoc Christianismum suscepit Bohemia A. C. 900. tempore Arnulfi Imperatoris. Annô verò Domini 1086. Bohemia in regnum evecta est, & in Concilio Moguntino Uratislaus I. *Rex* ab Henrico IV. Cæsare creatus, Gisbertusque Trevirorum Episcopus Pragam missus, qui coram populo Regem inungeret, regalibusve insignibus convestiret. Est inter octo Electores Bohemiæ Rex, magnus Pincerna Imperii. Hujus regni titulo quoque subsunt Moravia, Silesia, & Lusatia regiones, Egra etiam civitas A. C. 1315. Bohemorum hypotheca facta fuit. Regnum Bohemiæ à Carolo, qui A. C. 1346. factus est Rex Imperator, divisum fuit in duodecim regiones, quibus singulis annuatim præsunt capitanei, Baro unus, & alter ex ordine equestri. *Merul. Merc.* Electivum cùm antea Regnum esset, nunc hæreditarium sibi Austriaca familia vindicat, à quo Ferdinandus II. Imperat. Fridericum, ex Comitibus Palatinis, Bohemiæ Regem, A. C. 1620. prope Pragam acie vicit; Regio hæc olim Hussi, Taboritarum Valdensiumque operâ instructa, & à Zisca sæpius miraculosè defensa, diu Euangelicæ Ecclesiæ, ab A. nempe C. 1404. sedes fuit: Versis etiam A. C. 1578. in linguam Bohemicam Bibliis, & initô Fratrum Bohemorum Euangelicorumque reliquorum consensu, A. C. 1609. nunc verò, post retro memoratam cladem inde exulat. Vide de hoc regno plura, apud Æneam Sylvium, Le Mire, *Histor. Bohem.* Cluver. *l.* 3. *Geograph.* c. 30. Joh. Lasicium, *de gestis fratrum Bohem.* Camerarium, *in Historia Fratr.* De quæstione autem. *An Bohemiæ regnum finibus Imperii hodieque includatur, quæque Imperii in Bohemiam sint jura?* tractatum Nobiliss. D. Conringii, *de Finibus Imperii c.* 29. &c. Item, in voce *Bohem.* & Dubravium *l.* 1. *Historia Bohemicæ.* Quæ Cosmas in Bojemorum Chronicis de nescio quo *Boemo* seniore, unde terræ nomen, refert, fabulæ sunt, & meræ nugæ, *Faber.* Flumina quæ terram irrigant, universa exonerantur in Albim, qui mediam fermè provinciam perlabitur. Oppida, *Praga* regni caput, *Egra*, & alia non pauca. Plura habes præter suprà laudatos, apud *Munsterum*, *Sabellicum*, *Crantzium*, & Cromerum, qui *l.* 1. *rerum Polonicarum* de Bohemiæ incolis, unde venerint, & de antiquis eorum sedibus disserit. Vide etiam *Bojemum Reg.*

Urbes Bohemiæ majores hæ sunt:

Austia, *Aussy.*	Marobudum. Vide *Praga.*
Broda gemina Bohemica, *Bohmisbroda*, & Teutonica, *Deutschenbrod.*	Misa.
	Pilsna, *Pilsen.*
	Praga, *Prague.*
Budovissa, *Budweiß.*	Salecium, *Sate.*
Cutna, *Cuttenberg.*	Slania, *Slany.*
Egra, *Egra.*	Taboria, *seu* Taborium, *Tabor.*
Glacium, *Glatz.*	Tachavia, *Tachaw.*
Glatovia, *Klataw.*	Verona, *Bern.*
Hradecium geminum, unum Reginæ, *Koniggingretz*, alterum Henrici, *Hradecz Henry*, seu *Newhaus.*	Sunt & Commodu, *Commetaw.*
	Launa, *Launy.*
	Limburgum, *Lymburg.*
	Mutha, *Mosta.*
Jaromiria, *Jaromirz.*	Pardubitia, *Pardubitz.*
Littomeritium, *Littomeritz.*	Teina, *Teyn.*
Littomescum, *Littomissel.*	Trebonia, & aliæ.

BOEMUNDUS I. Princeps Antiochiæ, ex Principe Tarentino, fil. Roberti Guichardi, Apuliæ Ducis. Contra Saracenos Græcosque rebus gestis clarus, duxit Constantiam Philippi I. ex Bertha filiam. Obiit A. C. 1111. Petr. Diaconus, *Chron. l.* 4. Guil. Tyrius *l.* 11.

BOEMUNDUS II. hujus fil. non æquè felix. Ex Adelaide, filia Balduini II. Hierosol. Regis pater Constantiæ, quæ Raimundi Pictaviens. uxor *Boemundum* III. genuit. Hujus fil. ex Erine, nepte Emanuelis Imperator. *Boëmundus* IV. secundò genitus, nepotes ex fratre Antiocheno principatu exuit, oculumque in Libano amisit. *Boëmundus* V. Patris successor, obiit A. C. 1251. Ex Lucia, pater *Boëmundi* VI. qui ductâ Sibyllâ, filiâ Haytonis, Armeniæ Regis. Obiit A. C. 1275. filiô *Boëmundô* VII. admodum juvene relictô: Qui paulo pôst improlis decessit. Guil. Tyr. *l.* 11. 15. 19. *&c.* Sanut. *l.* 3. *part.* 12. *&c.*

BOEN, i. e. *pollex*, sive *index*, lapis in tribu Judæ à filiis Ruben sic appellatus. Jos. *c.* 15. *v.* 6.

BOENIUM, oppid. Galliæ, in provinc. Forensi, ad Liniomem fluv. qui 3. leucis infrà cadit in Ligerim. 5. leuc à Rodumna in Austrum.

BOEODURUM, oppid. Norici excisum, apud Patavium urbem. Vide *Bojodurum.*

BOEON, Tauricæ Chersonesi oppid. mediterraneum. *Ptol.* Czargari Nigro dicitur.

BOEOTARCHÆ, nomen summi apud *Bœotos* Magistratus, apud Livium *l.* 42. *c.* 43. *Legati Romani in Bœotiam comparati sunt. Ibi jam motus cœperat esse, discedentibus a societate communis Concilii Bœotorum quibusdam populis ---- Thebis magna contentio erat ---- Comitiis prætoriis Bœotrodas victa pars injuriam persequens, coacta multitudine decretum fecit Thebis, ne Bœotarchæ urbibus reciperentur, &c.* Vide quoque infrà *Brachyllas.*

BOEOTIA, regio in sinib. Græciæ, in longum ad Atticam se protendens, tria respicit maria, Peloponnesiacum, Siculum & Adriaticum, ab Attica Cithærone monte discreta, ut nonnulli volunt, à bove, cujus ductu Cadmus pervenit ad eum locum, ubi posteà Thebas Bœotias condidit. Ovid. *Met. l.* 3. *v.* 9.

Bos tibi Phœbus ait solis occurret in arvis
Nullum passa jugum, curvique immunis aratri:
Hac duce carpe vias, & qua requieverit herbâ,
Mœnia fac condas, Bœotiaque illa vocato.

Alii alias afferunt nominis rationes, quas habes apud *Stephanum.* Olim *Aonia* dicebatur, *Ogygia* & *Hyantis*, & *Messapia*, & *Cadmeis Thucydidi* Populi: *Bœoti*, qui stupiditatis & crassi ingenii nomine male audiêrunt. His olim à Thracibus eversis prædixit Oraculum, ut ibi sedem legerent, ubi viderent corvos albos. At hi in Thessalia, circa Pagasæicum sinum, vidêre circumvolitantes Soli sacros corvos, quos Pueri dimiserant per ebrietatem gypsô incretatos. Quô visô oraculi sortem impletam esse existimantes, ibidem consederunt. Horat. *l.* 2. *Ep.* 1. *v.* 244.

Bœotum in crasso jurares aëre natum.

Hinc *Ænigmatica Bœotica*, i. e. *obliqua* & *obscura.* Item *Bœotica cantio*, apud *Aristoph.* de rudi & indocta, & apud *Sophoclem* de vita læta, & posteà luctuosa. *Arne Diodoro* dicitur *Bœotia*; incolæ *Leleges* apud Solin. *c.* 13. vocantur, ac *Temmici* apud *Lycophronem*, inquit *Scholiastes.* Nunc *Stramulipa* dicitur, subest cum tota Græcia Turcis, à 172 anon. Præcipuæ ejus urbes *Stives*, Thebæ, & *Badia*, & sub Livadia regione videtur comprehensa à recentioribus.

BOEOTUS, Itoni & Menalippæ nymphæ fil. Pausan. *in Bœoticis* statim ab initio. Item, fil. Neptuni. *Steph.*

BOEREBISTAS, vir natione Geta, quum imperium in suam gentem suscepisset, homines frequentiâ bellorum, & cladibus afflictos eò magnitudinis extulit, nunc exercitatione corporum, nunc victûs sobrietate, nunc edictorum obedientiâ, ut intra paucos annos latum adeptus sit imperium, plurimosque finitimorum Getarum ditioni subdiderit, trajectôque audacter Istrô Thraciam diripiens, usque in Macedoniam & Illyricum magnum terrorem intulerit. Magnæ obedientiæ argumentum est, quòd ejus suasione inducti vites excidere, & sine iis vitam agere consenserint. Strabo *l.* 7.

BOESCUS, cùm Philippus Amyntæ fil. Alevadas tollere cogitâsset, & ob eam rem morbum simulâsset, ut ad se visendum ingressos comprehenderet, hoc ille Alevadis prodidit: itaque consilium eventu caruit. Polyænus *l.* 4. *c.* 2. *in Philippo com.* 11.

BOETHI, in *L. Boethos*, 4. *Cod. de tab. l.* 10. dicuntur adjutores, Julianô Patriciô Antecessore Interprete in *Nov.* 35. quam Latinam esse ajunt quidam. Dicuntur autem à Græco βοηθεῖν, suntque qui officialibus morbô vel nimiis occupationibus impeditis additi, labores eorum sublevabant. Eorum varia genera: erant enim adjuvæ Logistarum, *d. leg. Boethos in princ.* & *in Basilicis l.* 54. Alii Adjuvæ Quæstoris, de quibus *d. Nov.* 54. Erant & Officiorum & Palatinorum *l.* 3. *Cod. de div. offic. lib.* 12. Quidam & Numerariorum fuêre adjutores in Zenonis *Const. l. null.* 10. *Cod. de nu. l.* 11. Vide Gothofredum *ad* §. 1. *leg.* 13. *de tut.* laudatum Joh. Calvino *Lexic. Jurid.*

BOETHUS, nobilis Toreuta, apud Plin. *l.* 33. *c.* 12. Vide infrà in voce *Toreutice.*

BOETIANUS Stephanus, Senator Burdigalensis, Thuano cum elogio memoratus, scripsit librum *contra Tyrannos*, à Michaële Montano amico illius, postmodum editum, quem vide *L.* 1. *des Essais*; præterea alia quædam prosâ & versu, Parisiis unô volumine edita, apud Frid. Morellum. Obiit A. C. 1563. ætat. 33. Vide Thuanum *l.* 5. & 57. Montagne *d. l. c.* 27. Anton. Teissier *in Elogiis vol.* 1.

BOETIUS, quem alii *Boëthium* potiùs vocandum contendunt. Zenone Imperatore regnante, ob affectatæ libertatis suspicionem, à Theodorico Rege exiliô damnatus, deinde custodiæ traditus, plurima conscripsit. Tandem simul cum Symmacho Senatore, socero suo, aliisque præstantibus viris interfectus est. Eusebius, A. C. 524. Vir fuit Latinè & Græcè doctissimus, in omni disciplinarum genere excellens, quoque Roma à Varronis temporibus non habuerit undecunque doctiorem. Qui ut Theodoric. *apud Cassiodor.* Pythagoram Musicum, Ptolemæum Astronomum, Nicomachum Arithmeticum, Euclidem Geometram, Platonem Theologum, Aristotelem Philosophum, Archimedem Mathematicum, Latinè loquentes Latio stitit, & Athenarum exuviis patriam opulentam reddidit. Quantum idem carmine valuerit, ostendunt *libri* 5. *de Consolatione Philosophiæ*, quos exul Ticini scripsit. Omnino nihil in poësi venustius habuit, vel illud ævum, vel etiam quod proximè antecessit. Uxorem habuit, cui nomen Helpis, quæ & ipsa literis, ac inprimis poësi excelluisse dicitur. Vir fuit Consularis, & filios duos Patricium, & Hypatium Consules vidit. *Vossius.* Serius (inquit *Vallinus*) nomen istud apud Romanos notum, atque, nisi me conjectura fallit, ex Oriente Latiô donatum est. Postquam enim apud Byzantium imperii sedem constituêre Imperatores, Græcæ familiæ miscuêre se Romanis; unde prout quæque illustres famâ viros tulit, ita nepotibus aut in eam ascitis nomen dedit. Porro cùm *Boëtii*

(hæc

hæc enim fuit veterum olim lapidum, vetustiorumque: dehinc omnium codicum scriptura) seu *Boethii* plures fuerint; ut aliorum, qui penè omnes Græci fuerunt, memoriam omittamos, nostros tantùm; i.e. Romanos, hôc veluti stemmate recensebimus, ut referatur fuisse I. BOETIUS V. C. sub Valentiniano Præfectus Prætorio, in ejusdem palatio, unà cum Ætio amico, A. C. 454. Trucidatus, ut meminère *Victor* Tunetti, Marcellinus Comes, & Cassiodorus *in Chronica*. Paulus Diaconus *l.* 15. qui *senatorem nobilissimum* vocat. II. ANICIUS MANLIUS FLAVIUS BOETIUS, nostri pater A. C. 487. Consul, cujus Synodus Romæ eôdem annô coacta mentionem facit; eumque Onuphrius Panvinius in Fastis nostri patrem fuisse existimat, licet illi non Flavii, sed & Severini nomen adscribat. Nos quoque in hoc inclinamus, quòd nimirum ab Ennodio *Ep.* 1. *l.* 8. Boëtio nostro fuisse dicatur *vena purpuratum*, quia nempe pater, ut & multi alii majores, Consul fuerat. III. ANICIUS MANLIUS TORQUATUS SEVERINUS BOETIUS, Patricius primùm, deinde Consul, A. C. 510. postremò Magister Officiorum, summus utriusque Philosophiæ, ac Theologiæ, Mathematicarumque disciplinarum antistes, quem plurimis elogiis, iisque clarissimis, idem ipse Rex Theodoricus ornavit, qui occidit, cujus mortem miraculis illustrem is ipse, qui imperavit, flevit, ut Cassiodorus *l.* 2. *Var.* & Procopius *l.* 1. *Hist. Gothica*, auctores certissimi testantur; quem celebrat Ennodius propinquus multis epistolis. Hujus filius fuit IV. ANICIUS MANLIUS SEVERINUS BOETIUS, qui puer cum Symmacho fratre, item puero natu majore Consul fuit ordinarius, A. C. 522. quem ingeniô excelluisse testatum, *l.* 2. Consol. modestissimus pater reliquit. Vide etiam Isidor. *l.* 5. *orig. c.* 2. Anastas. *in Johanne* 1. *Adon. Onuphr*, &c.

BOETIUS Stephanus, vide *Boëtianus*.

BOETUS, ineptus quidam Poëta Tarsensis; qui Philippensem Antonii victoriam carmine conscripsit: quô nomine præter alios summos honores, quibus ab illo affectus est, Gymnasii etiam Tarsensis præfecturam adeptus est. Strabo *l.* 14.

BOETUS, Hispaniæ fluv. ex iisdem nascens locis, ex quibus Anas & Tagus. *Strabo*.

BOEUS, Græcè Βοῖος, nomen viri, unde Βοιωτὰς, stadiodromus, qui floruit Olymp. 164. in Stadio victor, è Sicyone. Item Itoni fil. de quo dictum, in voce *Bœotus*. Sed & Βοῖον, urbs Dorica; & Βοιαί, urbs in Creta Insul. pro *Bœon*, Solinus *Byon* habet, *c.* 2. *Notum est à Philoctete Petiliam constitutam: — Anconam à Siculis, Gabios à Galato & Byo Siculis fratribus*, &c. Ubi *Byon*, pro *Bœon* est, sicut idem *ibid. Tryzenios*, pro *Trœzenios*, habet, vide Salmas. *ad eum p.* 65. Sed & *Bœus* inter Heraclidas commemoratur Pausaniæ *l.* 3. & alius Athenæo *l.* 9.

BOGADIUM, urbs Germaniæ. *Ptol. Frislar* vel *Fritzlar* vulgò, in Hassia. Libera, inter Cassellam ad Boream 3. & Martisburgum ad Austrum 6. leuc. Francofurtum versùs. *Ferrar*.

BOGARMITA Secta, auctorem habuit Basilium quendam, qui principatu Alexii Comneni Anthropomorphitarum, Audæi, aliorumque Deum corporeum esse delirantium, dogma postliminiò reducere conatus, Constantinopoli, ob alia quidem, quæ simul evulgabat, ultricibus flammis confectus est. Vide Tob. Pfannerum *System. Theol. Gentil. pur. c.* 2. §. 9.

BOGDOMANTIS, Asiæ minoris regio. *Ptol.* Aliis *Bogdomanis*: Regio Bithyniæ, inter sinum Astacenum & Cianum; & inter Prusam & Nicomediam urbem. *P. à. Vico*.

BOGERUS, Bulgarorum Princeps, per sororem in aula Theodoræ Imperatric. salvificâ fide imbutam, ad Christianismum perductus est, cum gente: postquam pestilentiam & famem ipsis Deus immisisset. A. C. 845.

BOGES, Persa ab Atheniensibus obsessus, cùm nihil haberet commeatûs in castris, liberos cum uxore primùm, demum seipsum interfecit. Herodot. *l.* 7. Plut. *in Cimone* Βούτης vocat. Pausan. *l.* 8. Βόης, Polyænus *l.* 7. *c.* 24. Βόγης.

BOGESUNDA, oppidul. Sueciæ in Vestrogothia provinc. famosum præliô Danorum cum Suecis, A. C. 1520. commissô, in quo *Steno Sture* regni Sueciæ administrator vulneratus, paulo pòst obiit. *D. Chytræus*.

Principes Veti.

BOGISLAUS, fil. natu minimus Mistævonis Regis Vandalorum, frater Udonis Megapolitanorum Principum satoris, filium reliquit Suantiborum: qui à Bela Ungaro auspiciis Micislai Poloniæ Regis victus & ad religionem Christianam adductus, eô digressô, in libertatem iterum se vindicavit, & cum hostibus eundem Deum, *Christum*, colere renuit. Hôc nati Wartislaus ac Ratiborus citeriorem, Suantopulcus verò & *Bogislaus* ulteriorem sortiti sunt Pomeraniam.

BOGISLAUS I. modò dictus, Suatopulcô fratre à Boleslao Crivousto Polono captô, ac sine hærede mortuô, Ducum Pomeraniæ ulterioris, (quæ moribus & linguæ Henetorum pertinaciter semper adhæsit, & cum Citeriore ad Germanicos mores ac imperium transgressa, nihil commune habuit,) fuit auctor. Exagitata autem est hæc linea perpetuis adversùs Polonos, Borussos ac Danos, bellis. Ipse lineæ sator Bogislaus filium reliquit Subislaum, A. C. 1150. qui Olivensis cœnobii A. C. 1180. & dein Dantisci, expugnatâ quam Dani condiderant arce, conditor fuisse fertur. Extinctâ lineâ in Mestovino A. C. 1295. successionem sibi Poloni vindicârunt: Vicissim agnati Duces citerioris Pomeraniæ pro gentilium hæreditate pugnabant. Tandem Cruciferi magnam partem suæ Borussiæ adjunxêre, reliqua cis Stolpam in potestate Pomeranorum relinquentes.

BOGISLAUS II. fil. minor natu Wartislai, Pomeraniæ citerioris Ducis, de quo suprà, cum fratre Casimiro; pulsô Henricô Leone: in cujus fuerant clientela, præsente Woldemarô Daniæ Rege solenni ceremoniâ, porrectis aquilis à Friderico Barbarossa, in castris ad Lubecam, Dux creatus est, datâ in Imperio sessione A. C. 1181. Inde tamen jussus classe Daniam petere, & ab Archiepiscopo Absalone, regni administratore, victus in tutelam Daniæ concessit. Idem Julini A. C. 1175. à Danis destructô eôdem Episcopatus Caminum transtulit, multaque prædia assignavit, sed eâ conditione, ut ditio pacis ac belli tempore Pomeraniæ maneret juncta. & non nisi de Principis consensu Episcopus legeretur. Eò natus est, præter Casimirum II.

BOGISLAUS III. cui adversùs Albertum Marchionem Brandeburgicum bellum fuit. Sub eodem per colonias Saxonicas, quæ Anclamum, Golnoam, Ukarmundam, Freenwaldam, Damium condidêre aut restauravêre, oppressa Slavica gens ac jus Lubecense introductum est. Defunctô A. C. 1222. successit frater Barnimus I. cujus filii, Otto Stettinensis ac Bogislaus Wolgastensis rami, auctores fuêre.

BOGISLAUS IV. modò memoratus, cognomine *Corpus & animis*, agnatorum in Pomerellia successionem, ab Vladislao Loctico vindicare armis frustra conatus est. Bellô autem adversus Conradum, Johannem ac Woldemarum Brandeburgicos, bis Stargardiam ademit, & ex Margareta Rugia filium reliquit Wartislaum IV. patrem Bogislai & Barnimi IV.

BOGISLAUS hic V. lineæ Pomeraniæ Orientalis conditor, gener Casimiri Poloniæ Regis & socer Caroli IV. Imperatoris cum fratre Gutskoënsem Comitatum, defunctô ultimô Comite Johanne acquisivit, & Ludovicô Romanô victô, multa à Brandeburgicis recepit. Pater Casimiri V. Barnimi V. Wartislai VII. & *Bogislai* VIII.

BOGISLAUS VI. Barnimi V. Occidentalis Pomeraniæ lineæ auctoris, de quo suprà, filius, sine prole decessit, frater Wartislai VI. A. C. 1394. defuncti.

BOGISLAUS VII.

BOGISLAUS VIII. fil. Bogislai V. cùm à Papa alius, alius ab Imperatore designatus esset Episcopus Caminensis, ne electioni Capituli fraus fieret, bona Ecclesiastica ipse administravit, sed cùm fratri in Ducatu successisset, resignavit. Mox ob quædam bona, in quæ redimenda sumtus fecerat, retenta, ab Episcopo excommunicatus, hunc ejuratô Episcopatu Ordini Borussiaco accedere coëgit. Tandem cùm successor eadem repeteret, à Concilio Constantiensi redditio imperata est. Obiit A. C. 1417. Eô genitus.

BOGISLAUS IX. quia Concilii decretum spreverat, cum Stralsundiis, qui tres sacrificos ob motam seditionem combusserant, à Papa similiter excommunicatus: non desiit ab Episcopo vexari, donec hic à Sigismundo Imperatore in Concilio Basiliensi proscriptus est. Demum Colbergæ transactum A. C. 1436. & Dux mortuus est A. C. 1448. filiâ tantùm Sophiâ, quæ Erico II. agnato nupsit, relictâ: sic in Erico I. patruele ejus A. C. 1459. extinctô, linea Ducum Pomeraniæ Oriental. cujus Bogislaus V. auctor fuerat, desiit.

BOGISLAUS X. fil. natu minimus Erici II. Pomeraniæ Occidental. Ducis præfati, cognomine *Magnus*, totius Pomeraniæ Princeps & familiæ solus hæres tandem factus, consiliariô quôdam rusticô Langiô non infeliciter usus est. Alberto Electori Brandeburg. homagium negans, cum eo bellum habuit, sed nuptiis Ducis cùm Margareta filiâ Frederici II. Electoris pax facta est; Idem Megapolitanus adversùs civitates confœderatas pacem procuravit. Inde in Palæstinam profectus, ac multas ibi passus molestias, in reditu Lutherum Wittebergæ audiit: à quo cùm Stettinenses pastorem obtinuissent Paulum à Rhoda, eundem auditum commendavit. Verùm paulo pòst A. C. 1521. Spirensi decretô apud Pomeranos quoque publicatô Doctores hinc inde diffugêre, hâcque occasione Evangelium Livoniæ illatum est. Obiit A. C. 1523. Pater, ex secunda conjuge Anna Polonica, Georgii Wolgastensis, & Barnimi X. Stettinensis Principum.

BOGISLAUS XI.

BOGISLAUS XII.

BOGISLAUS XIII. fil. Philippi, nepos Georgii prædicti, Barti sedem habuit, & A. C. 1606. debitum naturæ solvit. Eô nati ex Clara Lunæburgica Philippus II. Patris successor, Franciscus, Georgius III. & Ulricus, Caminenses Episcopi: ac, qui tertiò locô dicendus erat.

BOGISLAUS XIV. Hic ultimus familiæ, totam possedit Pomeraniam, sed A. C. 1627. in Ducatum Cæsareas copias admittere coactus est, quæ ita eum expilavêre, ut unô trienniô 10. milliones extorquerentur, nullô militaris lasciviæ ac tyrannidis genere prætermissô. Demum A. C. 1630. cùm Sueciæ Rex in Pomerania appulisset, vim ante Stettinum ostentans, ut reciperetur, obtinuit; quô factô brevi à Cæsareanis copiis ditio purgata est. Tandem, relictâ sine prole viduâ Elisabethâ Holsatâ, ultimus in familia masculus, decessit A. C. 1637. sorore ejus Annâ viduâ Ernesti Croji Arschotani, ad annum usque 1660. superstite. Cùm autem ex antiquo pactô ad Brandeburgicos deferenda fuisset successio, pace Monasteriensi, Marchionibus ulterior Pomerania, cum aliis quibusdam æquivalentiæ nomine, concessa est, citerior verò cum Rugia, feudo Imperiali, Sueciæ coronæ, sub fide tamen Imperii, cessit. Phil. Jac. Spenerus *Sylloge Geneal. Histor*.

BOGUD, oppid. in Africa, & Regis nomen.

BOGUDIANA, pars Tingitanæ provinciæ in Africa. Plin. *l.* 5. *c.* 2.

BOGUS seu BOCCHUS, Græcè Βόγος seu Βόκχος, nonnullis idem nomen est; sed diversa esse, suprà ostendimus in voce *Bocchor*, ex *Strabone*, ubi *Bogos* & *Bocchos* ante Jubam Mauritaniæ imperitâsse, scribit. Est igitur Græcis Βόγος, qui Latinis *Bogud*; Romanis istiusmodi barbara nomina Βαρβαρικώτερον enuntiantibus, quàm Græcis. Hinc Βόγον, Maurorum Regem, qui in partibus Antonii fuerat, ab Agrippa bellô Actiacô occisus, Livius *Bogudem* vocat, *Cassium gessisse cum Trebonio bellum, si Bogudem trahere in socie-*

societatem furoris potuisset. Porro à *Bogude* hoc Mauritania Cæsariensis *Boguiliana* prius dicta est, teste Plinio *l. 5. c. 2.* seu *Bogutiana*, ut quidem libri habent, quasi *Bogut* diceretur. Quemadmodum *Putput* Veteres dicebant urbem Africæ, quæ recentioribus *Puput* dicitur. Vide Salmas. *ad Solin. p. 309.*

BOGUS, Rex Maurusiorum, Antonii partes sequebatur in Actiaca pugna. Strab. *l. 8.*

BOGUSLAUS, vide *Bogislaus*.

BOHAAM Johannes, vide *Johannes*.

BOHEMI, regni Bohemiæ, quod *Straboni Bojæmum*, Tacito *de Morib. Germ. c. 28. Bojemum*, Vellejo *l. 2. c. 109. Bojohæmum*, incolæ. Contra hos Dresdam munit Carolus M. A. C. 808. Crantz. *l. 2.* qui eos per Carolum fil. victos Imperio tributum pendere coëgit, quod usque ad Fridericum II. mansit. Ad pacem compulsi sunt, à Ludovico Roman. Rege A. C. 848. qui circa A. C. 869. cum iisdem vario Marte rem gessit, *Annal. Fuld.* Aventinus *l. 2.* Postquam duodecim illorum Duces ad Christianismum pertraxisset, A. C. 862. Sceptrum Moravici regni ad Bohemos transtulit Dux Borzivoi, cui totius gentis adscribitur conversio, A. C. 894. Cosmas Bohemus: idque ministeriô Methodii, vide Aventin. *l. 4.* Horum Princeps Wenceslaus iterum ad pacem compulsus, ab Henrico Aucupe, circa A. C. 930. Boleslaus similiter ab Ottone M. domitus, vasallus illius evasit, A. C. 954. Otto Frising. *l. 6. c. 19.* Rursus Bohemi ab Ottone II. territi sunt, A. C. 976. Idem *c. 25.* ab Adalberto verò Episcop. Pragensi, ob malam vitam, deserti, A. C. 999. qui inde ad Ungaros profectus, horum plurimos convertit. Sequenti tempore, cùm à Clemente III. missus Petrus Capuanus Cardinal. ut cœlibatum in Polonia urgeret, idem dein in Bohemia moliretur, parum abfuit, quin à Sacerdotibus occideretur, A. C. 1196. A' Valdensibus, huc profugis, edocti, magnâ parte illis adstipulati sunt, circa A. C. 1230. ingens dein Ecclesiæ accessio facta est, concionibus Joh. Hussi, A. C. 1414. imò ipse Rex Georgius Podiebracius illi nomen dedit, cujus hæc de re memoratu dignissima verba, lege apud Buchole. *Ind. Chron. p. 415. circa A. C.* 1454. Iterum ad eos se receperunt, ejecti ex Austria & Marchia Valdenses, circa A. C. 1467. Fratrumque Ecclesiæ 200. in Bohemia & Moravia numeratæ sunt, A. C. 1500. quæ gravia passæ, unionem cum Luthero inière, A. C. 1536. 1540. 1542. & templa à Ferdinando I. Imperatore clausa, iterum obtinuêre, à Maximiliano Rege A. C. 1564. rursus tamen infestatæ A. C. 1565. à Joachimo Neuhusio regni Cancellario, Lasicius *l. 7.* qui brevi aquis mersus periit. Exin A. C. 1574. pulsi è Prussia Fratres, hoc enim fidelibus illis in locis nomen, in Bohemiam remeârunt, in qua ut & Moravia, 17. Barones, & 146. ex equestri ordine tum in partibus. Quorum hostes cùm non cessarent, conscripta confessio è Fratrum libris Maximiliano Regi per Boguslaum Lobkovicium, A. C. 1575. oblata, pacem Ecclesiæ denuo conciliavit. Tum & Psalmi rythmis Davidicis, ad Gallicas melodias elegantissimè redditi, & Ecclesiæ usui traditi sunt à Georgiô Vettero, Theologo doctissimo. Versa etiam A. C. 1588. S. Biblia, sumptibus Joh. Baronis Zerotinii, à Theologis clarissimis. Post hæc literæ Majestatis à Rodolfo II. Imperatore Bohemis, Moravis & Silesiis confirmatæ sunt, A. C. 1611. Sed brevi pôst, injuriis Euangelicorum non maturè à Matthia Imperatore vindicatis, bellum Bohemicum excitatum est, A. C. 1618. postquam infelix controversia, an ex literis Majestatis liceat Euangelicis templa in territorio Ecclesiastico erigere, animos divisisset. Hôc Fridericus Palatinus, à Bohemis Rex electus, à Ferdinando II. victus est, A. C. 1620. sequuta ea mala, quibus per 30. annos tota Germania conflagravit: Hinc Fratribus exilium indictum, & contra Bohemos A. C. 1639. Pragæ, novô edictô promulgatô, omnes servi religionis Protestantium à Dominis suis sub pœnâ 11. 〈illegible〉 Imperialium dimitti jussi sunt: A' quo tempore, nulli horum publici cœtus: magnâ Fratrum parte in vicinas regiones, Silesiam, Poloniamque diffusâ. Vide in *Boëmia*, *Fratres*, &c. Fontibus olim sacrificâsse, legitur apud Johannem Dubravium *Histor. Bohem. l. 1.* Qui & huic rei firmandæ de Nympharum ab hac gente cultu, & id genus Numinum, verba adducit è Procopii *Historia Gothica l. 3. nisi quòd ad veritatem superstitiosi rursu revertebantur. Lares & Lemures colentes, victimasque tum ad fontes, tum ad lucos & compita, mactantes.* Vide Gerh. Joh. Voss. *de Idolol. l. 2. c. 82.*

BOHEMIA, Germaniæ regio, cujus limites, secundùm Auctorem *Hist. Orbis Terr.* ab Ortu Silesia & Moravia, ab Occasu Bavaria, à Meridie Austria, à Borea Misnia ac Lusatia, sunt: Figuram ovalem habet, & montibus ac sylvis undique cincta, Amphitheatri cujusdam formam repræsentat. Districtus habet 15. juxta partitionem Carolinam, Caroli nempe IV. quæ hodieque obtinet, vide *infrà*: eique unitæ sunt Moravia, Silesia ac Lusatia. Solum constat glebâ pingui ac frugum fertili, vinum quoque profert, sed mediocre, lupuletis verò excellit. Fodinis porrò metallicis abundat, gemmasque, adamantes nempe, amethystum, sapphirum, smaragdum, jaspidem profert in montibus Kikouossis, granatos item in puteis Podsedicianis, ac Strzebivlicianis saburræ glareæque permixtos, sed dignitate Orientalibus inferiores: A' venenatis alisque noxiis animalibus terra liberior esse creditur. Salis verò usum ex Bavaria & Saxonia petit. Vide Stranskium *Descript. Bohem. l. 2.* Zachar. Theobaldi *Topogr. de montibus Bohemiæ*, Wenceslai Hagecii *Bohemische Chronike*, &c. Finibus Imperii hodieque *Bohemiam* includi probat Conringius his rationibus: 1. Quia à Carolo M. per filium Carolum incolæ domiti, more aliorum Sclavorum, tributum pependerunt, quamdiu potentia Carolina floruit: quâ deficiente sub jugum redacti sunt iterum ab Henrico Aucupe & filio ejus Ottone M. confessusque est Brzetislaus I. A. C. 1041. provinciam illam Imperatorium fiscum esse. 2. Bohemorum Duces Cæsaribus militârunt, Sobieslaus Conrado in Saxonia, Vladislaus & alter Sobieslaus Friderico I. in Insubria, Brzetislaus Henrico VI. in Lusatia, Wenceslaus II. denique Friderico II. 3. Iidem Ducum primis Boleslaus Sævus; uterque Brzetislaus & Fridericus, Cæsares Germanicos, Dominorum semper titulo honoraverunt. 4. Vocati iidem ad Curiam Cæsaream comparuerunt, causas dictum. Sic Ludovico Pio adfuit Francofurti, cum muneribus Neclanus; Ratisbonæ Henrico Aucupi Wenceslaus, quem Sanctum vocant; Bambergæ Lothario Saxoni Sobislaus I. & ante ipsum Henrico II. Jaromirus ac Uldricus; Roncaliis Friderico I. Vladislaus, eidem Normbergæ Fridericus; Moguntiæ Philippo Przemislaus, & Basileæ Friderico II. Wenceslaus II. 5. Multi Ducum Bohemis invitis à Cæsaribus dati sunt, Uldricus I. ab Henrico II. Borzivojus II. Uldricus II. & Vladislaus ab Henrico V. Vladislaus posteà Rex à Conrado: Sobieslaus II. & Fridericus à Friderico Barbarossa: Henricus Brzetislaus ab Henrico VI. & Wenceslaus I. à Friderico II. donec populo eligendi redditâ per Philippum facultate, confirmandi tamen investiendique auctoritas Imperatoribus remansit. Tandem ipsum hoc Regium nomen solô Germanicorum Cæsarum beneficiô Bohemis obtigit, & quidem primò sic, ut personalis duntaxat illa, & à solò Cæsarum nutu pendula dignitas fuerit, quæ demum à Philippo Imperatore modò memorato perpetua reddita est, A. C. 1199. Et si ante hac nomen id illorum quidam gessère, ut Wenceslaus Sanctus, Wratislaus Justus ac Wladislaus, factum id est, beneficiô Henrici I. Henrici IV. ac Friderici I. Imperatorum. Vide Conringium *tr. de finibus Imperii c. 29.* Melch. Goldastum *de Bohemiæ regno incorporatarumque provinciar. juribus*, &c. Hodie tamen, Rex Bohemiæ extra Electionis Cæsareæ negotium, ad nulla vocatur Comitia, nec Regni subditi aliter, quàm in Foro Bohemico, conveniri possunt: Imò jam A. C. 1545. cùm Ordines Imperii Comitiis Wormatiensibus, de Bohemis in partem ferendorum onerum publicorum pertrahendis, egissent, Carolus V. rem indignè tulit, proximisque quæ post confectum bellum Smalcaldicum, A. C. 1548. habita sunt, Comitiis, publicè ac solenniter priori Consilio intercessit, asserens *Bohemiam* non solùm esse Regnum ab oneribus id genus liberum, sed & ab Imperio Germanico prorsus cùm gente, tum institutis segregatum, Auctor *Hist. Orbis Terr.* Post Czechum, Reipubl. hujus conditorem, Crocum seniorem ac juniorem sub Libussa ac Premislao, famosâ mulierum rebellione Duce Valascâ comitatâ, maximam Bohemiæ partem suam illæ reddiderunt, tandemque Republ. aliquâ formatâ, id inter alia statuerunt: *ut concubitu cum viris uterê, ne genus suum interiret, masculis si qui nascerentur dexter oculus erueretur pollicesque abscinderentur.* Verùm post septennium, victâ & in acie cæsâ Valascâ, imperium hoc concidit. Vide Æn. Sylvium *Bohem. c. 3. 4. 5.* &c. Post Vratislaum (vicesimum à Czecho) quem Henricus IV. Imperator Regem dixerat, posteri ejus titulô non constanter usi sunt, donec Przemislaus cognomine *Victoriosus* & *Aureus*, Dux trigesimus quartus à Philippo denuo illum emeruit, & ad posteros transmisit. Idem quòd Ottoni Philippi successori constans adhæreret, Ottocarus quasi Gar *Ottisch*, dictus est. Ejus nepos Przemislaus seu Ottocarus II. à Rodolfo I. Imperatore bellô, ob Austriam, exortô cæsus est A. C. 1278. Post quem extinctâ in Wenceslao II. & III. prole masculâ A. C. 1306. Rudolfus Austriacus Alberti Imperatoris filius, & A. C. 1307. Henricus Carinthiæ Dux regnum tenuerunt: Post hunc A. C. 1310. abdicatum, è familia Lucemburgica, Johannes Henrici VII. Imperatoris filius, Carolus IV. Wenceslaus Ignavus ac Sigismundus præfuère. Tunc secuti Albertus Austriacus, Ladislaus fil. Georgius Podiebracius, Vladislaus Casimiri Poloniæ Regis filius & Ludovicus. Quô prælió Mohaczensi interfectô, Regnum ad Austriacos rediit, Ferdinandô I. jure uxoris, quæ Ludovici soror erat, illud capessente atque ad posteros transmittente. Vide quoque in voce *Boëmia*, item in *Bohemi*.

Districtus XV. regni Bohemiæ, secundùm divisionem Carolinam.

Pragensis.	Podbracensis.
Kaurzimensis.	Prachensis.
Hradecensis.	Pilznensis.
Chrudimensis.	Racovnicensis.
Czaslaviensis.	Slanensis.
Bechynsensis.	Zatecensis.
Vultaviensis.	Litomierzicensis &

Boleslaviensis.

Quibus superadditi, qui peculiaribus institutis vivunt, Comitatus Gladscensis seu Glacensis, qui Borealis & Orientalis Silesiæ terminus, ab Austro angulo cuidam Moraviæ adhæret: Hebane seu Oegrana provinc. quæ Bavariæ ac Voitlandiæ adjacet: Loctensis seu Cubitanus terræ tractus, Germanicè *Elnbogen*, ad Hebanum districtum & Voitlandiam situs, vide P. Stranskium *Descript. Bohem. l. 2.* Lingua, quæ in hac regione usitata, Slavonica est, &c. Vide *Boëmia*, & *Bojemum*: plura verò apud Conringium *de Finibus Imperii c. 29.* Albertum Crantzium *Sax. l. 4. c. 28. Vandal. l. 7. c. 19.* Bertium *Rer. Germanic. l. 2. c. 17.* Hadrian. Barland. *Histor. Comit. Holland. c. 21.* Lehmannum *l. 7.* Mich. Casp. Lundorpium *Act. Publ. Part. 1. c. 108.* atque iterum Crantzium *Saxon. l. 9. c. 5. Vandal. l. 7. c. 11. & 13.* nec non Tob. Pfannerum. *De præcipuis Germ. Principum Gentibus c. 1.*

BOHEMIÆ Regnum, ab initio indigenas Principes habuit à Zecho, gentis conditore, & A. C. 550. usque ad Wenceslaum III. & A. C. 1307. Fuit autem Zechus, frater Lechi & Russi, item Schmiti, qui nepotes Ostrivori, Slavorum Orientalium Regis, colonias Sclavorum in Bohemiam, Moraviam, Poloniam, Russiam & Dalmatiam, deduxêre. Et quidem primò *Ducum* nomine Zechi posteri genti præfuerunt, quorum decimus Borzivojus, à Methodio Moravorum Apostolo baptizatus Religionem Christianam primus in Bohemiam introduxit, uti *Hornius* refert, & ex eo Burgoldensis. Theobaldus verò in *Geneal. Bohem.* primùm *Judices* per annos 78. dein *Duces*, per annos 363. Inde demum *Reges* per annos 517. ad suam videl. ætatem usque, *Bohemiam* rexisse, scribit, neque à Methodio, sed à Cy-

à Cyrillo Alexandrino, unà cum triginta Palatinis, baptizatum esse Borzivojum, A. C. 894. refert. Primum Regii Imperii initium fuit circa A. C. 1086. quò Vladislaus Ducum vigesimus, ab Henrico IV. Imperatore Rex creatus est. sed dignitas crebro interrupta, *Dominique* repetitum nomen, donec Fridericus Barbarossa denique Vladislaum, qui in expeditione Mediolanensi Imperatorem egregiè juverat, Regem appellaret, leonemque album duabus, in altum porrectis caudis, insignem, Regno, locô aquilæ, quô signô prius usum fuerat concederet. Sic ad posteros transmissum Regale axioma: inter quos *Ottocari* in primis, quorum primus Premislaus fuit, celebres fuerunt. Sed horum familiâ, atque adeo priscâ Zechi stirpe in Wenceslao III. extinctâ, circa A. C. 1300. Regnum à variis competitoribus miré dilaceratum, partim ad Henricum *Carinthiæ* Ducem partim ad Rudolfum, Alberti I. Imperatoris filium pervenit: duràruntque hæc dissidia, usque ad A. C. 1312. quò Regnum *domui Lutzelburgicæ* illatum est: è qua Reges habuit Johannem, Wenceslaum cognomine *Carolum*, qui etiam Imperator, Wenceslaum cognomine *Ignavum* & Sigismundum. Inde ad *Austriacam* familiam devenit, quæ Albertum II. & Ladislaum posthumum Reges ei dedit. Post quos iterum ex *indigenis* Georgius Podiebracius sceptrum tenuit. Hunc excepêre ex *Polonia* Vladislaus & Ludovicus: Quibus iterum ex *Austriis* successêre Ferdinandus I. Maximilianus II. Rudolfus II. Matthias, & Ferdinandus II. Ex *domo* hinc *Palatina* Fridericus V. Elector, rerum summæ admotus est: post quem iterum illa ad *Austriacam* stirpem revoluta est, è qua hactenus præfuêre Ferdinandus modò dictus, qui Fridericô Palatinô acie victô Bohemiam in hæreditariæ provinciæ formam (cùm anteà electivum regnum fuisset) redegit, Ferdinandus III. IV. & Leopoldus I. qui hodiernus Imperator est. Incrementa Regni quod attinet, ultimò Moravorum Rege Suatopluco II. ab Arnulfo Imperatore circa A. C. 898. eversô, Moravia in provinciæ formam redacta Polonis primum cessit, exin à Pretislao ad Bohemos translata est, circa A. C. 1048. Accessit Silesia, sub Johanne Lutzelburgico Rege A. C. 1312. Nunquam verò illud latius patuit quàm sub Primislao Ottocaro III. qui fines ejus à Mari Adriatico ad Balticum usque propagavit, Regiomonte Prussiæ Ducalis Metropoli conditâ, &c. Vide Georg. Hornium *Orb. Imp. & Polit.* ubi de jure Bohemiæ Regis, in Collegio Electorali & Comitiis Imperii Universalibus inter alia, pluribus disserit, cum *Notis L. Othonis Menckenii*.

BOHEMICA Avis, German. *Behemle*, dicitur Norimbergensibus, avis illa, quam à luce *Lucidiam* vocat Albertus M. quòd è *Bohemia* quotannis in finitimas regiones avolare soleat. *Lucidiam* autem appellat Albertus, quòd plumæ illius colluceant noctu, & viatoribus eô tempore iter facientibus per tenebras non parum commodi afferant. Qua de re Plin. *l. 10. c. 47. In Hercynio*, inquit, *Germaniæ saltu invisitata genera alitum degere accepimus, quarum plumæ ignium modò colluceant.* Et paulo fusiùs Solin. *c. 20. Saltus Hercynius aves gignit, quarum pennæ per obscurum emicant & interlucent, quamvis densa nox denset tenebras. Inde homines plerumque nocturnos excursus sic destinant, ut illis utantur ad præsidium itineris dirigendi, projectisque per opaca callium rationem viæ moderentur indiciô plumarum refulgentium.* Vide suprà ubi de *Avibus*.

BOHILLA, oppid. Italiæ, sic dictum, quòd bos intestina vulnere trahens advenerit. *Nonius*.

BOHORDICUM, Gallis *Bohourt* vel *Behourt*, hastiludii species vel certè quodvis hastiludii genus, in quo nobiles adolescentes vires suas experiebantur. Lamb. Ardensis, *In robur adolescere cœpit virile, ut illic bohordica frequentaret & tornamenta.* Sic in *Tabulario* Pinconiensi, apud Car. du Fresne *le jour de bouhordeis*, redditur *dies hastiludii*. Ubi *bouhordeis*, idem est quod *Bohordicum*: quâ voce in eo Tabulario appellantur ludicra certamina paganorum & burgensium, quæ illi cum baculis & fustibus in campo obire solebant certis ac statis diebus, atque adeò 1. & 2. Dominicâ Quadragesimæ, quæ inde etiamnum *bouhordis* appellantur, in quibusdam Galliæ provinciis, uti habet Monetus in *Inventario utriusque linguæ*, &c. Hinc *Bordiare*, & *Bordare*, in *Mandato Regis Angl.* super juratis ad arma; pro quo hodieque Florentini *Bagordare* dicunt, nempe pro *Giostrare*, ut *Bagordo*, *l'atto del far festa*. Qui etiam arma ipsa offensiva sic vocant, quibus in hastiludiis propriè sic dictis utuntur: quæ quidem videntur fuisse baculi ac virgæ innocuæ, uti probat Car. du Fresne *Dissert. 7. ad Joinvill. p. 182.* ubi plura de hocce ludicro certamine reperies. Meminit certè ejus Letaldus Monachus *de Mirac. S. Maximini Abbatis Miciacensis n. 25. Hinc pastiones canum, hinc cum sexto & virgula ludebant juvenes.* Et vocis origo esse videtur à *bohordo* vel *boffordo*, uti vocabulum hoc effert Michael *del Molino* in voce *Ludus*: quod Hispanis & Valconibus genus quoddam junci majoris, bullâ ac capitellô instructi, significat: eò quòd primitus iis juncis, virgularum vice, decertaretur, seu quòd eædem virgulæ juncorum istorum formam referrent. Vel à *Borda*, quæ in *Glossis* Isidori *clava* exponitur, quòd ejusmodi baculi clavarum instar essent. Nisi eam malis arcessere à *burdu*, i. e. *joco ludicro* ut *bohordare* fuerit ludere, ludicrum exercere. Vide Car. du Fresne in *Gloss.* & *Diss. cit.* in qua etiam *behorda*, pro imaginariis castrorum oppugnationibus, interdum sumta eruditè ostendit.

BOHUSSA Kostca, Baro Bohemus, legatos per universum orbem dimisisse, ut inquirerent, an alicubi puræ Ecclesiæ invenirentur: neque ullibi repertas esse, exceptis in Gallia & Italia Ecclesiis Valdensium, quorum in ipsa quoque Roma occulti cœtus, dicitur, circa A. C. 1480. Vide librum, cui titulus, *Veritas triumphans*, *Bohemicè scriptum f. 86.* apud Lætum *in comp. Hist. Univ. p. 361. edit.* 1655.

BOJA, urbs Bojorum, populorum Galliæ Celticæ, quæ nunc *Bourbon* dici putatur, unde Regiæ Familiæ nomen. Nunc oppid. à Molino 4. leuc. in Austrum, ubi thermæ variis morborum generibus salutares. *Ferrar*.

BOJA, apud citimæ ætatis Scriptores, compes est aut torques vinctorum. *Gloss. Latino-Græca*: Κλοιὸς, *Boja*, *Eculeum*. *Glossar. Anglo-Saxon. Ælfrici*, *Nervi*, *Boja* &c. Sed & jam apud Plautum, invenias in *Asinar. Act. 3. sc. 2. v. 5. Carceres, numellas, pedicas, bojas, torioresque acerrimos*: è quibus *Bojas* verbis hisce Gotfelini de *Mirac. S. Augustini Cantuar. c. 16.* illustrari ait Car. du Fresne. *In arctissimum cippum omni compede durius constrinxêre. Addunt ferreas manicas manibus & collaria ferrea in cervicibus, ita ut per medium maceriæ lapides cubiculi transducta vincula obducerentur.* Et mox, *Juvenem cruciatibus tormentis aggrediuntur. Stringuntur juxta & ossa ... consutis fidibus coactis*, &c. Vide de *Boncoula* dicta Joinvillæ & Car. du Fresne *Dissert. ad eum*, ut & Wenceslaum in carcere depictum, apud Petrum Lambecium *Comment. de Bibl. Cæs. l. 2. p. 752.* Martyrum collum hôc vinculi genere constringi consuevisse, habes in Adonis *Martyrol.* ubi de S. Alexandro Episcopo Romano. *Tolle bojam collo meo & impone ei*: quam, veluti sacrum κειμήλιον, Caroli M. jussu in Æde S. Salvatoris, prope S. Petrum in Vaticano fuisse repositam, videas apud Macrum in *Hierolex.* Sic Prudentius, *Peristeph. Hymn. 1. v. 46.*

Carcer illigata duris Colla bojis *impedit*, &c.

Tralatitiè *stolam* denotat; item *fasciam*, quam in celebribus ac liberis civitatibus, in signum gubernandi jugi, Magistratus sibi ipsi super humeros imponit. In Sicilia, DD. Ecclesiastici super cottam seu rochettum, ad modum stolæ, nigri coloris, deferunt, quæ Græcâ voce ..., i. e. *fasciæ* nuncupatur, quæ tamen in latiol. Melita solis Theologis super imponitur. Vide infrà in voce *Taraga*. Sed & in primordio Equites de *Alcantara* tulisse aliquas fascias hujusmodi latas ex panno, Castellanô idiomate *Cinta* nominatas, in MSS. antiquis leguntur, apud Macrum *l. cit.*

BOJANUM, Samnium urbs. *Ptol.* urbs regni Neapolitani in Comitatu Molisino. *Baudrand.* hodiè *Borlanum*, quod vide.

BOJATUM, vel BOJATIUM, Novempopulana civitas, ut habet *libellus provinciarum*. *Scaliger* pro *Bojana* intelligit. Plerisque *Bajone*, urbs Galliæ in Vasconia provinc. ad Aturum fluv. qui ibi Nivum haurit. Permunita, ampla, emporium celebre & Lapurdensis agri caput. Distat III. mill. pass. ab Oceano Cantabrico 30. leuc. ab Auscis, & Burdegala. Sunt qui ibi existiment alias fuisse Aquas Tarbellicas. *Baudrand*.

BOJEMUM, regio Germaniæ perampla, ubi primum Boji, tum Marcomanni, & tandem Bœmi. *Ptol.* Habet ab Ortu Silesiam & Moraviam, à Septentrione Lusatiam & Saxoniam superiorem, ab Occidente Franconiam, à Meridie Bavariam. Paret Austriacis multis ab annis. Vide *Boemia*, alibique passim: & adde quæ hanc in rem B. Rhenanus habet *Rerum Germ. Nov. Antiq. l. 3.* cum *Notis* D. D. Ottonis JCti.

BOJI, populi Galliæ Celticæ quorum regio *Bourbonois*, dicitur, Ducatûs titulô insignis, in qua Molinum, sedes Ducum, dum starent, ad Elaverem fluv. Hi ex Germania profecti in Gallia sedem fixêre. Habet Borbonensis provinc. ab Oriente Burgundiam, à Septentrione Nivernensem provinc. ab Occidente Bituricensem, cum Marchia Lemovicensi, à Meridie Alverniam. Vide infrà. *Boji* hi, qui trans Rhenum incoluerant, & in agrum Noricum transierant, Noreiamque oppugnârant, Helvetiis domô emigrantibus socii cum 32. capitum millibus adjuncti sunt, ac unà cum eis à Romanis præliô superati. Quos cum Cajus Cæsar victor omnes obsidibus armisque traditis in deditionem accepisset, Helvetios quidem, Tulingos, Latobrigos ac Rauracos in suos fines redire jussit: *Bojos* vero *petentibus Æduis, quòd egregiâ virtute erant cogniti, ut in finibus suis collocarent, concessit: quibus illi agros dederunt, eosque postea in parem juris libertatisque conditionem, atque ipsi erant, receperunt.* Hæc Cæsar *in l. 1. c. 28.* scribit: qui & *in l. 7. c. 17.* *Bojos* istos *non magnis facultatibus* fuisse, *civitatemque fuisse exiguam, infirmam* ac tenuem tradit, utpote hominum millium circiter 12. aut 15. ac Æduis proximos facit conjungitque his verbis: Cæsar Avaricum obsidens *de re frumentaria Bojos atque Æduos adhortari non destitit: quorum alteri quod nullô studiô agebant, non multum adjuvabant; alteri, non magnis facultatibus, quod civitas erat exigua, & infirma, celeriter quod habuerant, consumpserunt. Summâ difficultate rei frumentariæ affectô exercitu, tenuitate Bojorum, indiligentiâ Æduorum, &c.* Idem *eodem in Commentario l. 7. c. 37. 38.* *Bojos stipendiarios Æduorum* appellat, & *Gergobiam, Bojorum oppidum, quos Helveticô præliô victos ibi Cæsar collocaverat, Æduisque attribuerat*, à Vercingetorige *oppugnatam* esse prodit: quam Gergobiam Bojorum, *Moulins* nunc esse quidam cum *Massono* putant, caput pagi Burbonensis, *Moulins en Bourbonnois*. *Sampson* eam cum Gergovia Arvernorum malè confundit, & ex duabus duarum Gentium civitatibus unam facit: Plinius *Bojos* in Gallia Lugdunensi vel Celtica ponit inter Carnutes & Senones, rectè omnino. Cum enim Ædui sint Celtæ, seu Galliæ Celticæ gens, uti omnes unô ore consentiunt: apparet, *Bojos* Celticæ quoque Lugdunensive Galliæ attribui necessariò oportere, quandoquidem in finibus Æduorum sunt collocati. Verba Plinii sunt in *l. 4. c. 18.* de Lugdunensi Gallia: *Intus autem Ædui Fœderati, Boji, Segusiani*, Carnutes & Senones flumen Ligerim attingunt, à quo fluvio, & à Biturigum finibus Boji non multum videntur abfuisse: Cùm Cæsar se ex Lingonibus per Senonum agrum atque Carnutum ad Bojos profectum esse scribat *in l. 7.* & Vercingetorigem *rursus in Bituriges exercitum reduxisse, atque inde profectum, Gergobiam Bojorum oppidum oppugnare instituisse.* Tacitus *in l. 11. Histor. c. 61.* eorundem Bojorum meminit, & rectè Æduis seu quibusdam Æduorum pagis proximos facit, cùm in finibus Æduorum sedes ipsi haberent. *Mariccus* (inquit) *quidam è plebe Bojorum, concitis 8000. hominum, proximos Æduorum pagos trahebat: cum gravissima civitas (Æduorum) electâ juventute, adjectis à Vitellio cohortibus, fanaticam multitudinem disjecit. Captus in eo prœlio Mariccus assertor Galliarum & Deus, (nomen id sibi indiderat) ac mox feris objectus, quia non laniabatur, stolidum vulgus inviolabilem credebat, donec spectante Vitellio interfectus est.* Omnino Augustodum in media Amphitheatri arena feris objectus est Mariccus: *spectante Vitellio*, Augusta ac *stolidè vulgô*: objectus iniquam est feris à gravissima ci-

civitate Æduorum, quorum caput Augustodunum, qui ipsum fuderant ac ceperant. *Marlianus* Bojos *hodie Borbonios dici* asserit: quem Massonus *in descriptione Galliæ*, & *Samson*, aliique recentiores Geographi sequuntur. Ex quibus Samson *Bojos*, ita pro pago Burbonensi, *le Bourbonnois*, accipit, ut partem pagi Burbonensis Biturigum Cuborum, partem Segusianorum esse, seu Ecclesiæ Bituricæ Lugdunensique diœcesi attribui fateatur. *Bojos* Burbonenses esse, eo faciliùs & patrum nostrorum & nostræ ætatis Geographi sibi persuasêre, quòd Cæsar Gergobiæ Bojorum à Vercingetorige oppugnatæ subsidio venire festinans, per agrum Senonum & Carnutum tetendit in Bojos, & apud Genabum Carnutum *exercitum Ligerim traduxit, atque in Biturigum fines pervenit, oppidumque Biturigum positum in via Noviodunum (Neuvy) oppugnare instituit. At Vercingetorix, cognitò Cæsaris adventu, oppugnatione* Gergobiæ *destitit, atque obviam Cæsari profectus est.* Quæ Julii Cæsaris narratio *loc. cit.* indicat, Bojos, si non in Biturigibus Cubis, certè saltem eorum finibus proximos fuisse, & in pago, qui Burbonensis nunc dicitur, habitavisse. Falsum tamen est, quod ait *Samson*, *Bojos inter Æduos, Arvernos ac Bituriges* à Cæsare, vel ab Æduis permissu Cæsaris *collocatos* esse, cùm non alibi quàm in ipso Æduorum agro sint positi. *Gergobiam Bojorum oppidum* sive Gergoviam à Vergovia Arvernorum differre, in Arvernis docuimus, Samsonemque erroris arguimus. Qui sunt ergo Boji? dicet aliquis. Equidem in Æduorum finibus quærendos eos esse non procul à Biturigibus contendo, auctorem Cæsarem secutus: sed cùm longè latéque pateant Æduorum fines, & 4. diœceses contineant, ubi inveniri Boji possint, non facile dictu est: cùm civitas exigua fuerit ac tenuis, & unius tantùm oppidi, atque paucorum capitum ac agrorum. Haud difficulter accesserim *Coquillio*, asserenti partem pagi Burbonensis, sed eam tantummodo, quam Liger & Elaver claudunt, & ubi Molinæ sunt, quæ hodieque Æduis seu Augustodunensi diœcesi adscribitur, *Bojos* veterum esse. Addit Coquillius Burbonensis pagi primùm fuisse Burbonem modò, Muratum atque Cantiliam: posteà cum pagum sensim crevisse, & de Biturigibus, de Arvernis, de Forensibus seu Segusianis, & de Nivernensibus multa sibi loca adjunxisse, ita ut 4. Episcopatibus nunc attribuatur, Augustodunensi ac Nivernensi Æduorum, diœcesi Bituricæ & Ecclesiæ, Claromontensi Arvernorum. Hadr. Valesius *Notit. Gall.*

BOJI, populi Vindeliciæ, in Germania quorum regio *Bavaria*, vulgò *Bayeren & Beyeren* esse videtur plerisque. Hos Cæsar trans Rhenum habitâsse, atque Norico agro consedisse, *l. 1. de bell. Gall. c. 5.* refert. Posteà *Bojoarii* dicti: inter Isaram & Oenum fluv. Vide *Bavaria*, & plura de iis, apud B. Rhenanum. *Rer. Germ. l. 1.* cum *Notis* Cl. Ottonis.

BOII, populi Galliæ Aquitanicæ, quorum tractus *Buchs*, teste *Vineto* dicitur, apud ostia Garumnæ fluv. à Burdigala urbe 16. leuc. in Occidentem. Ibi oppid. præcipuum *Buxium*. *Valesio* Populus est exiguus Aquitaniæ II. in pago Burdigalensi, cui nulla unquam civitas, sed vici solùm ignobiles ac obscuri fuêre. Vulgò nunc *Bujes* dicuntur, & ager Boicus *Buchs*: Caput Buchlum seu Boji vicus ad Leriam duorum Bajona dierum itinere abest. Dominum Bojorum Galli olim *Capitalem Bojorum*, vulgò *le Chaftau de Buch*; & ejus dominium Capitaletum *le Captalat* vocarunt, qui nunc principatus est. Appendix tamen *Chronici* Guil. Nangiacensis ab A. C. 1340. usque ad A. C. 1368. deducta, *Castal de Bœuf* semper vocat. Eorum fluv. Leria *Laire* est, qui in Oceanum effluit, & *Sigmas Ptolemæo* dicitur. Ab iisdem promontor. inter Sigmanis & Garumnæ fluminis ostia, quod *Ptolem. Curianum* nuncupat, *Cap. de Buch*, i. e. *Caput Bojorum* incolis dici, contendit Scaliger, Vinetus tamen *Cordan* esse mavult, scopulum in Oceano Medulico. Vide Vales. *Notit. Gall.* in vocibus *Lapurdum* & *Meduli*. Eorum meminit Paullinus *Epist. ad Ausonium*;

.... Placeat reticere nitentem
Burdigalam, & piceos malis describere Bojos.

BOJI, Italiæ populi in Gallia Togata, inter Æmiliam viam, & Padum, apud oram incolentes, quorum regio magna ex parte Romandiola, vulgò *Romagna* nuncupatur. Meminit horum Silius *l. 4. v. 158.*

..... Spissaque ruunt conferta per arma
Unda Bojorum. ....

Polybius *l. 2.* Τὰ δὲ πέραν τοῦ Πάδου τὰ περὶ τὸν Ἀπέννινον, πρῶτοι μὲν Ἄνανες, μετὰ δὲ τούτους Βοῖοι κατῴκησαν. Vide Cluver. *Ital. Antiq. l. 1. c. 28.* Erant, ubi nunc Ducatus Parmensis & Mutinensis & ager Bononiensis. *Baudrand.*

BOJITÆ, Persiæ Regnum instaurârunt, circa A. C. 952. Postquam enim Caliphæ Saracenorum Persiæ Regnô diu fuissent potiti, tandem decrescente indies eorum auctoritate, Sultani per provincias passim rebellantes propria sibi regna condere cœperunt: Inter quos præcipui erant filii *Bojæ*, qui genus è priscis Persarum Regibus, ipsoque adeò Dario Hystaspis, repetebat. Habebat autem *Bojas* ille tres filios, *Alim*, *Hasen* & *Achmed*, à juventute militiæ innutritos; è quibus Alis, collectâ prædonum manu, cùm multa strenuè gereret, Martawigo Assyriæ Imperatori se socium junxit, & paulo post confirmatis jam viribus, ab eo deficiens, Persiam, aliasque latè provincias occupavit, iisque cum fratribus suis divisis, in Regno novo à Calipha Muktasibilla confirmatus est. Ita *Bojitæ* per universam Persiam rerum potiti, veterum Regum prosapiam decusque gentis tot jam seculis interruptum, mirificè illustrârunt: Caliphaque Mucius Lilla Alin cognomine *Amaduddaulum* appellari *Regem Regum* jussit. Cujus posteri Persiam variâ fortunâ, per annos 127. obtinuerunt usque ad A. C. 1055. quô è Turcis Selgucidæ *Bojitis* successerunt, quorum ultimus Rex *Melecsam* fuit. Vide Georg. Hornium *Orb. Imper. p. 418.* ad quem commentatus L. Joach. Fellerus, *Bojitas* hosce aliter *Pisanes* nominatos esse, adnotat. Vide quoque infrà ubi de *Persarum Regno*.

BOJOCALUS, Ansibariorum Dux, rebellione Cheruscâ vinctus, jussu Arminii; mox Tiberiô & Germanicô Ducibus stipendia meruit: qui suis agros orans à Romanis repulsam tulit ac Cheruscorum agros insidens occisus est cum pleraque juventute. Tacit. *l. 13. Annal. c. 55.*

BOJODURUM, Vindeliciæ urbs ad Danubium. *Ptol.* Est *Instat*, ad Confluentias Oeni & Danubii fluv. ex adverso Pataviæ urbis, seu potius pars ipsius versùs Austriam, in Bavaria inferiori. Quibusdam *Ancostadium*.

BOJON, oppid. Cyrenes. Plin. *l. 5. c. 5.* Item oppid. Doridis in Græcia. Plin. *l. 4. c. 7.*

BOJONIA Autulla, in saxis. Salmas. *ad Jul. Capitol. in Antonino Pio. c. 1.*

BOJONIA Fadilla, aliàs *Bojonia Procilla*, alia materna Antonini Pii Imperatoris unde is *Bojonii* nomen habuit, memoratur Jul. Capitolino, ubi suprà.

BOJONIUS, inter nomina Antonini Pii, quæ erant: *Titus Aurelius Fulvius* Bojonius *Antoninus Pius*: Joh. Gazensis περὶ Ἀρχαιολογίας, perperam Βοιώνιος habet. Sic autem dictus est ab avia materna *Bojonia Procilla*, ut Capitolin. *c. 1.* vocat; vel *Procella*, ut in saxis, cùm hæres ab illa fuisset scriptus. Casaubon. *Bovinium* mavult legi & *Boviniam*, nisi quòd nomen, inquit, ἐξεπίτηδες utcunque apud Latinos originem à bobus dissimulat. Sed *Bojonia*, non *Bovinia*, in bonæ notæ libro Palatino, se legisse, nec dubitare, quin *Bojonia* scribi debeat, ait Salmas. Sunt verò, qui non hunc Imperatorem sed Marcum *Bojonium* vocant, ut *Victor*, *Eutropius* & *Pæanius* Βοιώνιον &c.

BOJONIUS Olympus, in veterib. Inscriptionib. *Bojonii* Antonini Pii libertus fuisse videtur, *Casaubon.*

BOJORUM Deserta, *Plinio* & *Straboni* memorata, hodie *Wienerwald*, auctore *Lazio*.

BOISCUS, Cyzicenus, Poëta Græcus peculiare Jamborum genus invenit. Voss. *de re Poet. l. 2. c. 15.*

BOISSARDUS Joh. Jacobus, scripsit *Vitas* 50. *Virorum illustr.*

BOISTOVIUS Petrus, vide *Petrus*.

BOJUM, oppid. Æmiliæ seu Galliæ Togatæ, nunc pagus *Bobbo*: urbs etiam Liguriæ, ad Trebiam amnem, vulgò *Bobio*. *Ferrar.*

BOIZLAUS, Boëmorum Rex. Blondus *l. 2. c. 2.*

BOLA, vide *Bolæ*.

BOLACA, Triphyliæ urbs in Peloponneso. *Polyb.*

BOLÆ, Æquorum in Italia oppid. cujus meminit Diodor. Sic. *l. 14.* & Dionys. Halicarnass. *l. 1.* quibus Βῶλαι vocantur. *Stephano* autem *Bola* singulari numerô dicitur. Βῶλα οἱ Νῶλα, πόλις Ἰταλίας. Virg. *Æn. l. 6. v. 776.*

Pometios, Castrumque Inui, Bolamque Coramque.

Sed hoc etiam oppidum Plinius *l. 3. c. 5.* inter ea computat, quæ jam tum *interierant sine vestigiis*. *Nic. Lloydius.*

BOLÆNA, vide *Bolina*.

BOLANUS, vide *Rufticus*, it. *Vettius*.

BOLBÆ, urbs Cariæ, fluv. aut palus *Bolbaotes*, quæ *Heraclea* dicta est.

BOLBENE, regio Asiæ, in Armenia provinc. maximè Septentrionalis, unà cum Basilisene, de qua suprà dictum: Græcè Βολβηνή, apud *Ptolem.* qui ad Paryadrem montem Armeniæ majoris collocat regiones Sibacenen & Sacapenen; deinde sub his, quæ πρὸς ἀνατολάς in Occidentali latere, Βασιλισηνὴν καὶ Βολβηνήν. Vide Salmas. *ad Solin. p. 621. & 624.*

BOLBITINA, urbs Ægypti.

BOLBITINUM, unum ex septem Nili ostiis. Ad hoc Naucratim conditam esse, è Strabone colligitur; qui Milesios Ægyptum triginta navibus cùm pervenissent, ostium *Bolbitinum* tenuisse, atque excensione factâ condidisse oppidum, cui nomen Μιλησίων τεῖχος, ab eodem dein ostio navigantes adversô flumine in Saiticam præfecturam, expugnatâ Inarô, condidisse Naucratim, refert. Sais certè Metropolis & Saiticus Nomus, inter *Bolbitinum* ostium & Sebennyticum fuit. Sed hac de re infrà dicetur. Erat autem hoc ostium inter Sebennyticum & Canopicum, quibusdam idem cum Naucratico, Pliniô teste, *l. 5. c. 10.* eo se *Taly* fluvius in mare exonerabat, una nempe ex duabus ectropis Bubastiaci fluminis &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 476. & seqq.*

BOLBULÆ, oppid. & insula maris mediterranei. Plin. *l. 5. c. 31.*

BOLENIA Anna, secunda uxor Henrici VIII. Angliæ Regis mater ex illo Elisabethæ Reginæ. A Pontificiis, quibus tum facilem & credulum se Rex præbuerat (Reformationis enim opus aggressus non est, nisi post ductam Janam Semeriam) rea peracta, capiteque plexa est, A. C. 1536. postquam Anna de sua innocentia fuisset protestata, nec adduci potuisset Norisius, ut crimen, cujus arguebatur, confiteretur, quamvis oblatâ Regis gratiâ, dicens: *non se animum inducere posse, ut innocenti falsum crimen impingat, etiamsi mille sibi mortes subeundæ forent.* Franc. Godwinus *Annal. rerum Anglic. l. 1. ad A. C. 1536.* Hujus filiæ Elisabethæ posteà Rex morti vicinus testamentô regnum destinavit, si Eduardo, ex Semeria, & post hunc Mariæ, ex Catharina Aragonica prognatis, sine hæredibus, mori contigisset. Morerius *in Dict. Hist.*

BOLENTIUM, urbs Pannoniæ superioris. *Ptol.*

BOLERIUM, nunc *S. Buriena Fanum*, vicus extremus Cornubiæ provinc. Angliæ, prope Bolerium promontor. Nunc *the lands end*, seu *finis terræ*. Item *the Cape of Cornwal* Angl. Vide *Antivestæum*.

BOLESLAVIA, urbs Bohemiæ duplex. Vetus seu *Alt Bunzel*, ad Gizeram fluv. & nova, quæ *Jung Bunzel*, ubi Gizera influit in Albim, è regione Brandisii oppid. 2. milliar. German. à Praga, in ortum, condita à Boleslao fratricida. A. C. 935. Hinc Boleslavienses ab hostibus contemptim dicti, qui aliàs *Jammici* seu *Taborsky*, vide ibi.

Viri Principes Regesque Poloniæ.

BOLESLAUS I. cognomine *Crobius*, Dux Poloniæ, post Miesiaum baptizatum; Regis titulum ab Ottone III. nactus, feliciter præfuit:

fuit: Prussis & Russis tributum pendere coactis. Obiit A. C. 1025. Miecislaô filiô successore designatô. Cromer. *Hist. Pol.* Genebr. *in Sylvestro.* II.

BOLESLAUS II. cognomine *Audax*, Rex electus post Casimirum I. Patrem, A. C. 1058. bellô contra Bohemos & Russos felix, mox in otium & voluptates versus, miserè periit. *Cromer. Crantz.*

BOLESLAUS III. cognomine *Chrmustus*, successit Patri Ladislao. Vicit Bohemos, vastavit Moraviam, ter Pomeranos superavit, Henricum V. Imperatorem ad pacem adegit; ductâque sorore Adelaide, obiit A. C. 1129. regni 3.

BOLESLAUS IV. cognomine *Crispus*, fil. Boleslai III. fratri Ladislao pulso successit. Prussos rebelles domuit, & ad Baptismi sacra adduxit. Obiit A. C. 1163. regni 27.

BOLESLAUS V. cognomine *Castus*, maritus Cunegundes virginis, multa ambitione procerum, & incursionibus Tartarorum passus. Obiit A. C. 1279. regni 52. Eôdem ferè tempore Boleslaus Pius, item Calvus, Poloni Principes, obierunt. Michov. *l.* 3. Cromer. *l.* 9.

Principes alii, ex familia Piastea.

BOLESLAUS, Dux Plocensis, (ex eadem cum Regibus Poloniæ hujus nominis familiâ Piasteâ, sed ramô Mazoviô, cujus Ziemovitus Conradi filius auctor fuit, oriundus) post mortem Lesci Albi, ad Principatum Poloniæ vocatus, sed, ab Henricô Vratislaviensi dejectus est. Ex ejus posteris *Boleslaus*, Varsovianæ lineæ, Rex iterum Poloniæ à quibusdam electus est, sed, Casimirô regnum capessente, frustra fuit: Pater Janussii, regnum adversùs Joh. Albertum infeliciter affectantis, & Conradi, in cujus filiis Johanne & Stanislao linea, ac in Polonia simul omnis Piasteus sanguis defecit, A. C. 1526.

BOLESLAUS, cognomine *Altus* seu *Procerus*, filius Vladislai II. Polon. Regis qui regnô à fratribus pulsus, in Silesia sedem fixit, Silesiæ inferioris Ducum auctor fuit, sicut à fratre ejus minore natu superioris Duces descenderunt. Ei Vratislavia primò data, & post fratris Conradi Lasconogi mortem Glogavia accessit, ob quam cum Micislao minore fratre bellum, interventu Casimiri Poloniæ Regis sopitum, A. C. 1179. Huic dein adversus Borussos, Imperatori item Barbarossæ in Italia, operam militarem addixit. Obiit A. C. 1201. benè de Silesia meritus: Pater ex Wenceslaa Mosca Jaroslai & ex Adelheide Sultzbacensi Henrici cognomine *Barbati* seu *Sapientis*, è quibus hic inter alios filium quoque *Boleslaum* habuit, qui majori ex parte ditionem suam Lebusiensem Brandeburgicis vendidit: alterumque Henricum cognomine *Pium*, quô & Annâ Bohemâ geniti sunt, Henricus, qui Vratislaviensem,

BOLESLAUS, qui Lignicensem & Conradus, qui Glogoviensem Principatus accepêre. Habuit Boleslaus cognomen *Calvi* vel *Sævi*, fuitque libidinosissimus, turbulentissimus, prodigus, luxuriosus, temerarius, imprudens & tandem ferè delirus. Ei oblatus Poloniæ Principatus, sed à Conrado Mazovio repressus est: in Silesia verò parricidialia per ipsum bella excitata, multô sanguine constitêre. Fratrem Henricum ad Vratislaviam cedendam cogere frustra conatus, A. C. 1256. Episcopum Vratislaviensem captum ad damnosas conditiones adegit, sed vicissim captus à fratre Conrado tantundem ei solvere compulsus est. Iterum nepote Henricô Probô captô A. C. 1278. decessit, relictis ex prima uxore Hedvige Anhaltinâ filiis Henricô Lignicensis, & Boleslaô Suidnicensis lineæ, conditoribus: medius enim Bernhardus prole caruit.

BOLESLAUS, fil. Henrici præfati primogenitus ex Elisabetha Calisiensi, initiò patruô *Boleslaô*, dein Episcopô Vratislaviensi tutore usus, Briegam tenuit, & posteà Lignicium, quod à fratre Vladislao extorsit, quemadmodum Glogovianis quoque aliqua ademit; vicissim Grotkam vendidit Episcopo, & semel ipsos liberos Vratislaviensibus oppignoravit. Cùm fratres dein se Bohemo Regi submisissent; ipse etiam idem facere coactus est, A. C. 1331. In Ecclesiasticorum post hæc bona, ob Regem à Nankero Episcopo Vratislaviensi injustè excommunicatum, involavit: Obiit A. C. 1343. cùm immoderatâ post jejunium oppletione stomachum saburrâsset. Conjux ejus secunda multam attulit marito dotem, è qua redemta Olavia ac Briega: Ex priori Margareta Bohema filios reliquit Ludovicum ac Wenceslaum, patrem *Boleslai*, inter alios, qui certamine ludicrò in Bacchanalibus periit.

BOLESLAUS, seu BULCO, Boleslai Sævi, de quo suprà, filius minor natu, in divisione Suidnicium Principatum nactus A. C. 1278. à fratre dein A. C. 1291. Javeram, Strigaviam, Franckenstenium & alia, ut sibi adversus Glogoviensem præstò esset, accepit: Nec tamen auxiliatus est, interim filiorum ipsius tutor relictus, Glogovianos, ut multa Patri ademta redderent, coëgit. Briegam & alia, in sua etiam ditione, munivit, Wenceslaum Bohemiæ Regem qui eum adoriri volebat, terruit &c. Obiit A. C. 1301. primus in Silesia juris Feudalis Germanici & tributorum, unde opes magnæ, auctor. Eô geniti, Bernhardus Suidniciam lineam continuavit, Boleslaus verò Monsterbergicam orsus est.

BOLESLAUS, seu BULCO, fil. Bernhardi modò dicti, ex sorore Vladislai Loctici, cum fratre Henrico, Patris imitatus exemplum, Bohemiæ obsequium detrectavit. Obiit sine prole A. C. 1368. relictâ viduâ Agnete Austriacâ, quæ decessit A. C. 1392. Principatus ejus crevit. Carolus IV. Imperat. cui datâ ex fratre nepte Annâ A. C. 1348. Ducatuum cum ea successionem pollicitus fuera A. C. 1353.

BOLESLAUS, fil. Boleslai, quem Boleslaus Sævus genuit, vide *suprà*: Monsterbergicæ lineæ sator, Glacensem Comitatum Johanni Bohemiæ Regi vendidit A. C. 1326. unde huic potestatis in Silesiam principium. Inde verò cum Carolus Johannis filius patris jussu adortus, Franckenstenium obsedit: Sed cùm in eruptione Boleslaus multos nobiles captos, in convivio, ab uxoribus eorum exoratus, sine lytro dimisisset, magnanimitate victoris delectatus Carolus, ad vitæ dies ipsi Comitatum Glacensem reddidit, hâc lege, ut coronæ Bohemicæ subderetur. Obdormivit in hymno, *Tribularer, si nescirem misericordias tuas, Domine, tu dixisti, nolo mortem peccatoris*, &c. A. C. 1341. Pater Nicolai, ex hoc avus *Boleslai*, qui A. C. 1377. à motione occisus, filios reliquit Johannem ac Henricum, quibus sine prole defunctis linea defecit, & Ducatus Monsterbergicus ad regnum Bohemicum devolutus est A. C. 1429.

BOLESLAUS, fil. minor natu Primislai Ducis Teschinensis, quem ramum orsus fuerat Casimirus II. Wenceslao Imperatori apprimè charus, quemadmodum & frater ejus Primislaus Sigismundo Imperatori adversus Borussos tulit suppetias, A. C. 1417. Extincto A. C. 1433. superfuêre, ex Sophia Lithuana, filii quinque, quorum maximus natu patri cognominis, extinctus est, A. C. 1460. ex Anna Mazovia Pater Casimiri IV.

BOLESLAUS I. fil. minimus natu Vladislai, ex Silesiæ superior. Ducum stirpe, Oppoliam nactus est, frater Casimiri II. qui Teschinenses Principes sevit. Cum Henrico Probo adversus Locticum profectus, sed ad Cracoviam cruentô superatus præliô, A. C. 1290. decessit A. C. 1313. Ejus filii, duo *Boleslai* & Albertus.

BOLESLAUS II. fil. prioris, Vladislaum genuit, à Ludovico Hungariæ & Poloniæ Rege gubernatorem hujus regni ac Palatinum constitutum, & *Boleslaum*.

BOLESLAUS III. frater *Boleslai* II. Falcoburgum obtinuit, pater Henrici ac Bernhardi, qui liberis caruêre.

BOLESLAUS IV. fil. *Boleslai* II. genuit ex Euphemia Vratislaviensi, Bernhardum Ducem Falcoburgicum, qui A. C. 1455. filias tantùm reliquit, Johannem Episcopum Camminensem ac Vratislaviensem, & *Boleslaum*.

BOLESLAUS hic V. Hussitis patrocinatus est, ob id à Nicolao Duce Ratiborio victus: Ex Margareta Goritia genuit *Boleslaum*, Johannem, Henricum ac Nicolaum, qui extinctus A. C. 1463. ultimos familiæ reliquit Nicolaum, Johannem ac Henricum.

BOLESLAUS VI. fil. prioris, cognomine *Mirabilis*, cum Polonis bellum habuit, multaque illis intulit damna, tum etiam Georgio Bohemiæ Regi adversùs Vratislavienses adstitit. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Histor.* Idem nomen fuit filio Micislai cognomine *Magni* Poloniæ Regis bellô Patris adversùs Lescum extinctô A. C. 1294. Item, filio Vladislai Sputatoris, (Micislai ex aliô filio Ottone nepotis) cognomine *Pio*, qui Calisiam tenuit, sed absque hæredibus extinctus est, Apud *eund.*

BOLETAR Halieuticum, argenteum librarum XX. apud Trebellium Pollionem in *Claudio*, c. 17. quid sit, anxios habuit non paucos Eruditorum, cum quædam exemplaria verba hæc planè omittant, alia modò *Voleta*, modò *Voletar*, præferant. Sed *Boletar* omnino scribendum esse, Salmas. docet. Est autem hoc genus vasis, ex Martiali, *l.* 14. *Epigr.* 101. notum, & *Apicio*. Vetus item *Epigramma* ejus meminit:

Comtas nolo dapes, vacuum mihi pone boletar.
Quod placet aspiciam, renuo quod saturat.

Scholiastes Juvenalis, ad illud. *Sat.* 11. v. 136.

------ ------ Cui cedere debeat omnis
Pergula.

Coquina, inquit, quâ *boletaria ponuntur*. *Boletar* nempe genus lancis aut disci fuit, quod *halieuticum* Pollioni dictum est, fortè quòd piscatorem cælatura expressum haberet; Quemadmodum *hederaceam patinam* idem vocavit paulo ante, in qua hedera cælata ostendebatur. Sic planè apud Theocritum in poculo piscator expressus habetur & cælô effigiatur:

Τοῖς δὲ μέτα, γριπεύς τε γέρων πέτρα τε τέτυκται
Λεπράς, ἐφ' ᾇ σπεύδων μέγα δίκτυον ἐς βόλον ἕλκει
Ὁ πρέσβυς, κάμνοντι τὸ καρτερὸν ἀνδρὶ ἐοικώς.

Sic vetus extat *Epigramma*, de Galatea in *boletari* picta, ex lectione Salmasii:

Indere fucta vadis privato Nympha natatu
Exornat mensas, membra venusta movens.
Comptas nolo dapes &c.

Uti ergo in hoc *boletari*, Nais erat picta, sic in illo Gallieni, cujus Trebellius meminit, *piscator*, unde *ἁλιευτικὸν* appellavit ab argumento cælaturæ. *Boletar* verò, uti nemo ignorat, cùm sic priùs diceretur, quòd in eo *boleti* tantùm apponerentur: posteà cibi omne genus sustinendis serviit & pro quolibet vase escario sumi cœptum est. Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 101.

Cùm mihi boleti dederint tam nobile nomen,
Prototomis, pudet heu, servio cauliculis.

Quemadmodum de *apalari* suprà vidimus. Vide Salmas. *Not. ad Trebellium Poll. loc. cit.*

BOLETI, fungorum genus nobilissimum, novissimum apud Romanos gulæ irritamentum, &, ut jocatus est Nero, *cibus Deorum*. Venenatô namque *boletô* Agrippina Claudium Cæsarem extinxit, qui dein pro more consecratus & in Deorum numerum relatus est. Juvenalis *Sat.* 5. v. 146.

Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
Boletus domino: sed quales Claudius edit &c.

Vide quoque Tacit. *Annal. l.* 12. c. 67. Sueton. *in Claudio* c. 44. Dionem *l.* 7. Senecam Ἀποκολοκύντωσιν hinc dictâ, *Alios*. Unde Martialis, sub persona Cæciliani, barbarum & inhumanum hospitem, qui non tam ad convivium amicos vocaverat, ut essent, quàm

quàm ut optima quæque vorantem jejuni spectarent, ipsique vilissimis intereà cibis pascerentur, his verbis insectatur, *l. 1. Epigr. 21.*

Dic mihi, quis furor est? turbâ spectante vocatâ,
Solus boletos, *Cæciliane, voras.*
Quid dignum tantô tibi ventre, gulâque precabor?
Boletum, qualem Claudius edit, edas.

Tanti autem habebantur, ut aurô argentôque cariores judicarentur. Idem *l. 13. Epigr. 48.*

Argentum atque aurum facile est, lenamque, togamque
Mittere: boletos *mittere difficile est.*

Hinc idem iterum Ponticum carpit, quòd *boletos* sibi solus sumeret, convivis ad viliora fercula rejectis, *l. 3. Epigr. 60. v. 5.*

Sunt tibi boleti; fungos ego sumo suillos.
Res tibi cum rhombo est; at mihi cum sparulo.
Cereus immodicis turtur te clunibus implet &c.

Hinc *Boletar*, genus lancis aut disci, quòd *boletis* primitus inserviit, de qua voce vide suprà. Plura verò de *Boletis*, apud Plinium *l. 22. c. 22.*

BOLGIUS, Dux Gallorum in expeditione contra Ptolemæum Regem Macedonum. Pausan. *l. 10.*

BOLGRADE, oppid. Pomeraniæ. *Merel.*

BOLI, Græcè βόλοι, non tantùm tesserarum jactus, sed & ipsæ tesseræ Græcis dictæ sunt. *Eustathius*, Κύβοι μὲν γὰρ οἱ καθαγεριτεύμενοι ἐξάπλευροι βόλοι καὶ ἀστεῖ καλαπτεύσαντες ἐν τῷ βάλλειν: à *jactando* videl. vel *jaciendo*, quod Græcis βάλλειν. Ovid. *l. 2. Art. Am. v. 203.*

Seu ludet, numerosque manu jactabit eburnos,
Tu malè jactato, tu malè jacta dato, &c.

Inde diminutivum βόλιον, *tessera. Gloss. tesseræ*, βόλια, ψῆφοι. *Hesych.* πεσσοὶ, βόλια ἐν οἷς παίζουσι: in veter. *Inscr.* Tabulæ lusoriæ. ἐν τῷ βόλια παίζειν, *tesseris ludens.* Etiam verò βολίδας appellârunt. *Epigr.* Græcum εἰς τάβλαν.

Μήτε δὲ πινάκας μεγαλίζεο, μήτ' ἀπολειφθεὶς
Ἄχνυσο, τῆς ὀλίγων μεμφόμενος βολίδος.

Jacula veterib. Latinis. *Isidor. Olim autem tesseræ jacula appellabantur à jaciendo:* ubi *jaculum* est βόλις vel βόλιον &c. Galli hodieque *Jallos*, ex Græco, calculos vocant. Vide Salmas. *ad Fl. Vopisc. in Proculo. c. 13.*

BOLINA, virgo, quam adamavit Apollo. Pausan. *l. 7.*

BOLINA, seu BOLINE, oppid. Achajæ juxta Patras. *Steph.*

BOLINÆUS, fluv. à Bolina urbe dictus, cui erat vicinus. Pausan. *l. 7.*

BOLINGÆ, populi Asiæ. Plin. *l. 6. c. 20.* Indiam habitant. *Steph.*

BOLISSUS, urbs Æoliæ in edito loco sita prope Chium. *Steph.*

BOLITES Lapis, genus aluminis à figura dictum, quòd haberet βώλου, h.e. *glebæ* figuram; πλινθίτης quoque *Galeno*, nam πλίνθος, i.e. *laterculi* & glebæ figura eadem. *Glossæ*, *cespes*, χερσόχλοος, χορτόβωλος, πλίνθος. Ejus florem *alumen schiston* appellatum esse, vult *Dioscorides.* Quemadmodum & Asio lapidi suus flos, & nitro & sali aliisque generibus. Plinius de illo, *l. 35. c. 15. Concreti aluminis unum genus schiston appellant Græci in capillamenta quædam canescentia dehiscens, unde quidam trichitin potiùs appellavêre. Hoc fit è lapide gleboso, Bolitin vocant, ut sit sudor quidam ejus lapidis in spumam coagulatus;* apud Salmas. *ad Solin. p. 1166. & 1167.*

BOLLIA, fluv. Pannoniæ superioris. *Polan. Jornand.*

BOLOGESIA, urbs juxta Euphratem. *Steph.*

BOLOGESIPHORA, urbs Persica. *Steph.*

BOLOGNIUS Ludovicus, seu *Bononiensis*, vide *Ludovicus.*

BOLONAS, apud Arnobium *adv. Gentes l. 2. Quid cybarios, salinatores*, Bolonas, *unguentarios* &c. in vet. *Lexico Græco-Lat.* exponuntur Μεταπράται, παλιγκάπηλοι. In *Glossis* Isidori, *Cetarii, qui diversa genera piscium emunt.* Vide Fred. Lindenbrogium *ad Andriam Terentii p. 627.* & G. Elmenhorst. *ad Arnobium d. l.*

BOLOS Armenia, recentioribus Græcis, dicta est terra Armenia, seu Arsenicum rubrum, quod βωλῶδες vel βωλοειδὲς esse dicit *Dioscorides*, quia in glebam excitetur è metallo. Apud *Myrepsum* inprimis βώλου Ἀρμενίου frequens mentio, quem luteum fuisse constat, non cœruleum, ut hactenus persuasum fuit doctissimis Medicorum. Quod autem hodie pro *Bolo Armenio* venditur, non est Βῶλος Ἀρμενία veterum, nec terra Armenia *Dioscoridis*, sed *Lemnia rubrica*, quam λημνίαν μίλτον appellat *Theophrastus*; uti pluribus docet Salmas. *ad Solin. p. 1156.*

BOLSECUS Hieronymus, vide *Hieronymus.*

BOLSUERDA, oppid. Belgii, in Frisia Occidental. 3. leuc. à Leovardia in Austrum & vix 2. ab ora Oceani Germanici sub Batavis.

BOLTONIA, oppid. Angliæ in Comitatu Lancastriensi, 20. milliar. a Lancastria urbe, in Austrum & totidem à Cestria in Boream.

BOLUM, urbs Persarmeniorum, propinqua Theodosiæ urbi, Procop. *l. 1. Pers.* ubi aurum effoditur.

BOLUS, Cimbrorum Rex Aurelium Scaurum cepit, atque interfecit.

BOLUS, Βῶλος Democriteus Philosophus præter *libr. de arte medica*, etiam *Historiam* emisit, ut ait *Suidas.* Ex hoc Bolo recitat ista verba Theophrastus, *novô de plantis*, & exinde Steph. in Ἀψυνθος. Τὰ σκόλυμα τὸ ἐν Πόντῳ τὸ ἀψίνθιον περιφερὲς ἔχει χολήν.

Fuit præterea alter *Bolus* Mendesius, de quo *Suidam* sis adi.

BOLUS, locus non procul Cassandrea. Polyænus *l. 4. c. 6. n. 18.*

BOLUS, vide *Bolos.*

BOLUTUS, urbs in Illyria, & alia in Thesprotia. *Steph.*

BOLZANUM, castrum Italiæ, in ditione Veneta, & agro Vincentino, ad Athesim fluv. 3. milliar. à Vincentia.

BOMBARDA, à sono & fremitu, Græcis Βόμβος, Latinis *Bombus* dicta. Machina an ad stabilienda imperia an ad delendum genus humanum renata. Auctorem habuit Chymistam quendam, nomine Bartholdum Schwartz Monachum. Vide *Anckliztzen Bertholdus.* Primus ejus usus apud mare Danicum fuit, A. C. 1350. celebris autem non evasit, donec ad Clugiam pugnatum esset à Venetis & Genuensibus, A. C. 1380. de quo vide Platinam *in Urbano* VI. Paulò pòst Anglis innotuit, & A. C. 1386. captis duabus Gallorum navibus, *diversæ machinæ ad jaciendum lapides & muros conterendum, & gunnæ plures, cum magna quantitate pulveris*, teste *Walsinghamio*, in Angliam delatæ sunt: ubi tandem è ferro fusili A. C. 1543. conflatas legimus bombardas. Harum genera *Munsteri* ævô in usu, sic ab ipso enumerantur, *Amazonæ*, *Basilici*, *Luscinæ*, *Quartanæ* vulgò *Cartunæ*, *Dracones*, *Serpentes*, *Falcones*, *magni & parvi.* Addatur *Arcubuza*, quasi arcus cavus: *Busa* enim Italis foramen. Vide Spelmannum *Glossar. Archæol.* Cæterùm propriè petrariæ seu λιθοβόλων species, quatiendis Urbibus aut castrorum mœnibus adhiberi solita; à fremitu seu sono, quem edit, qui Græcè βόμβος, Latinis *Bombus.* Ita enim describuntur *bombardæ* à Gerbrando à Leydis *l. 31. c. 24.* & 25. & Froissardo *Volum. 2. c. 103.* quorum hic meminit *bombardæ*, quæ ex ære constans, longa 50. pedes, ingentis magnitudinis saxa ejaculata sit, non quidem vi pulveris tormentarii, sed nervis machinisque certis librata. Idem *c. 115.* memorat *bombardas portativas*, h. e. quæ manu geri possent, quibus emissi fuerint *quadrelli* crassiores pennati ac ferrei, cujusmodi sunt fortè *Arcubusæ* hodiernæ. At postquam pulvis tormentarius, βοτάνη Græcis dictus, ut videre est apud Joh. Ducam *c. 30.* per Monachum quendam Germanum, de quo vide in voce *Bertholdus*, inventus esset, ille perinde machinis bellicis, quæ *bombardas* appellârunt, adhibitus est. Sed & *bombardis* istis ferreos globulos in Gallos emissos esse ab Anglis, prælio Cresciacensi, sub A. C. 1346. auctor est Joh. Villaneus *l. 12. c. 65.* Ac Ducas præfatus *c. 35.* sub A. C. 1452. celeberrimum æneorum tormentorum artificem memorat, natione Hungarum, cui *Urbani* nomen tribuit Laonicus *l. 8.* qui à Græcis ad Mahumetem factus transfuga, ingens tormentum fudit, cujuslibet magnitudinis lapidis capax, quô muros Constantinopolitanos Suldanus evertit. Vide de *Bombardis* eundem Ducam, *c. 39.* Petrum IV. Aragoniæ Regem in *Chron. l. 6. c. 4.* Johannem Cananum, qui βομβάρδας etiam dixit, *p. 189.* *Alios*, ut & infrà voce *Tormentum*, it. *Zarobotanæ*; de pulvere verò tormentario, cujus usum ab A. C. 1338. in Gallia viguisse docet *Computum* Bartholomæi *du Drach* Thesaurarii guerrarum istius anni, apud Car. du Fresne in *Glossar.* infrà. Instituit tormentorum *Bombardarumque* hodiernarum comparationem cum Veterum telis, Justus Lipsius *de Militia Rom. l. 5. c. 20.* quem videre operæ pretium erit. Hoc certum, decem aliqua nostrorum id genus muros, aggeres, acies, rumpere, disjicere, quos machinæ Veter. centum non convulserint. Nec ille pulveris pyrii istius vim satis cognitam habuerit, qui clypeum Romanum objicere mosketæ uni voluerit, quem jacula aliquot antiquorum non perforârint. Vidit Barthius infrà laudandus, unô ictu talis portatilis tormenti, equitem omnibus armis instructum non excuti, sed cum toto equo suo procumbari. Et quamvis exempla extent, quibus maxima vis jaculabilibus illis Veter. hastis ascribatur: Nulla tamen comparatio teli, quod brevissimô temporis spatiô semper novum, eâdemque vi nocet hosti, cum eo, quod semel projectum non amplius utile est possessori, sed simul manu evolârit; & procul tanta cum mole veniens, facilè vitari potest, ac ubi ceciderit, tam deinceps hosti utile est, quàm priori domino fuerat. Nunc manu amplecti & unius libræ pondere tantum telorum gestare potest miles, ut decem amplius hostes illô conficere queat, nec amittat tamen telum, quô unô in aliquot annos armatur. Qua de re vide Casp. Barthium *Animadversion. ad Stat. Theb. l. 6. v. 354.*

Quale quater jaculô spatium, ter arundine vincas &c.

BOMBAX, Italis *Bombace*, Gallis *Cotton*, gossipium est, lana vel lanugo xyli; i. e. gossipii fruticis, de quo Plin. *l. 19. c. 1.* ἐριόξυλον, Ulpiano *l. 70. Si cui lana legetur*, §. 9. *D. de legat. 3. ubi ligneam lanam reddit:* Origo vocis à voce *Bombyx*, quâ mollior lanæ omnis linique lanugo venit Veterib. non solùm quæ ex vermibus bombycinis nebatur. Unde recentiores fecerunt *bombax* & *bambax*, quam vocem de gossypio vel lana xylina propriè usurpârunt. Itali etiam *bombagginem* vocant, citeriores Græci βαμβάκιον. Sed & *bombycem* de erioxylo dixit Plinius *d. l. Superior pars Ægypti in Arabiam vergens gignit fruticem, quem aliqui Gossypion vocant, plures xylon & ideo lina inde facta Xylina: parvus est similemque barbatæ nucis defert fructum, cujus ex interiore bombyce lanugo netur, nec ulla sunt eis candore molitieque præferenda.* Vestes inde Sacerdotibus Ægypti gratissimæ. Verùm de gossipinis arboribus lanigerisque plura idem Plin. *l. 12. c. 10.* & 11. Theophrastus *de Plantis l. 9. c. 4.* Pollux *l. 7. c. 17.* Williomarus, seu Jos. Scaliger *in Animadvers. in Rob. Titium p. 48.* & Salmas. *ad Solinum p. 196.* laudati Car. du Fresne in *Glossar.* Vide Salmas. quoque *ad Tertullian. de Pall.* ut & infrà in voce *Gossypium.*

BOMBONA, Peruviæ provinc. juxta lacum Chincacocham, & fontes Xauxæ fluv. versùs Andes montes.

BOMBOS, Ciliciæ fluv. Plin. *l. 5. c. 27.*

BOMBYCINA Vestis, *bombycum* opus, qui foliis involuti fila deducunt sericumque conficiunt: Ostendit enim, contra Virgilium, Plinium ac Marcellinum ex veterib. & hos sequutum Lipsium

ad

ad Tacitum, Salmasius *ad pallium Tertulliani*, etiam sericum, quod ex arborum lanugine ab Indis depecti solitum priores tradidêre, *Bombycum* fuisse opus, neque aliter à *Bombycino* diversum, quàm quod *Bombycinum* ab Indis advectum præstantissimum, per excellentiam *Sericum* diceretur; *Bombycinum* verò appellatum, quod in insul. Coo conficeretur. Duplex autem *Bombycinum* statuere videtur Plinius, *Coum* & *Assyrium*, & hoc quidem pretiosius: Sic enim ille, *l.* 11. *c.* 23. *Nec puduit*, inquit, *has vestes usurpare etiam viros, levitatem propter æstivam. In tantum à lorica gerenda discessêre mores, ut oneri sit etiam vestis. Assyria tamen bombyce adhuc feminis cedimus.* Hæc, cùm duplex fuerit Assyriorum bombycum species, non ab iis confecta est, qui ceram faciunt, sed ab iis, de quibus idem Plinius Aristotelem sequutus sic: *l.* 11. *c.* 22. *Et alia horum origo, è grandiore vermiculo gemina sui generis protendente cornua eruca fit, deinde quod vocatur bombylis, ex eo necydalus, ex hoc in sex mensibus bombyx.* Prima, quæ *Bombycinum* texuerit, ab eodem traditur Pamphila, Plateæ filia, in insul. Ceo, unde alterum *Bombycini* genus, nempe ex Coa bombyce, cujus diversam à priori generationem apud eundem Plinium deprehendes. Cæterùm tam serici, quàm utriusque bombycinæ vestis, hoc proprium fuit, ut corpora denudarent. De serico Plinius, *l.* 11. *c.* 23. *Tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur, ut in publico matrona transluceat.* De Coa, quæ etiam à viris gestabatur, Horat. *l.* 1. *Serm. Sat.* 2. *v.* 101.

——— ——— Cois tibi penè videre est,
Ut nudam.

Multo magis de Assyria, quam nondum ausos viros suâ ætate gestare, dixit suprà Plinius. Unde colligitur, præstantiorem bombycinam vestem Assyriam fuisse, sive majoris luxus, utpote quam ferre viros puderet, quibus serica erat in usu, sub Imperatoribus: serò enim hæc vestis Romanis cognita est. Ex India hanc artem in Græciam permanâsse, refert Sigonius *Regni Ital. l.* 11. Ait enim, Justinianô M. imperante, ex India Constantinopolim Monachos duos advenientes, ejus originem ostendisse: opus nempe quorundam vermium esse, qui certâ ratione nutriti fila quædam expuerent. Imperatore autem mirante & rem certiùs discere cupiente, eorum ova post aliquot menses illos attulisse & in fimo collocata in vermiculos commutâsse: Eosque mori foliis involutos ac altos, quemadmodum folliculô factô sericum texerent, docuisse, ex *Procopio.* Quod de alia conficiendi ratione, quàm priùs erat: vel de redinventa, quæ amissa fuerat, forte intelligendum. Posteà, cùm A. C. 1148. Rogerius Siculus Emanueli Imperatori iratus, Corcyram, Thebas, Corinthum & Chalcidem ei eripuisset, hujus expeditionis illud imprimis memorabile fuit, quòd eô tempore Artifices serici conficiendi in Siciliam Italiamque ex Græcia primùm traducti sunt. Hodie ingens ejus in Murcia ac Sicilia commercium, unde Genuam, Venetias, Florentiam aliasque in loca exportatur: Sed nobilissimum sericum album in regno Chinæ provenit. Armeni è Persia ingentem quoque ejus copiam adducunt: Sericum villosum optimæ notæ Genuæ elaboratur. Auctor *Hist. Orbis Terr. Geogr. & Civ. c.* 10. *de Commercio.* Cæterùm de verme hoc insigni naturæ miraculô, certissimôque Resurrectionis symbolô, cujus sive naturâ sive industriâ, *Bombycinæ* vestes confiunt, vide Basilium M. *in Hexaëmero, homil.* 8. Ambrosium *Hexaëm. l.* 5. *c.* 23. Simon. Majolum *in Diebus Canicul.* Tertul. *de Pallio c.* 3. Isidor. *l.* 19. *c.* 22. &c. Salmas. inprimis *ad Solin. p.* 206. &c. Eosdem insigni carmine prosequutus est Hieron. Vida. Vide quoque infrà.

BOMBYLIA, *Hesych.* Βομβύλια κρήνη ἐν Βοιωτίᾳ, *fons Bœotiæ.*

BOMBYLIUS, seu BOMBYX quoque, Græcè βομβυλιός, è genere vesparum seu apum, ceram facere dicitur Plinio *l.* 11. *c.* 22. qui eam malè confundit cum *bombyce*, quæ ex erucarum genere est & bombycinum à se gignit. Bombyx enim, quæ ceram facit, telam non texit: ut è diverso, illa, quæ stamen gignit, non facit ceram. Nec eadem nominis, quamvis idem utrique sit, ratio est. *Bombyx* enim seu *Bombylius*, nomen accepit à *bombo* vel sono, quem apes seu vespæ edunt, quas *bombire* & bombitare dicunt Latini, ex Græco βομβεῖν. *Bombyx* verò altera, unde stamen bombycinum ducitur, eô tantùm tempore sic dicitur, quô mortuæ similis in suo sibi nido textili, quô sese involvit, prorsus immobilis quiescit. Nam ex grandiore *vermiculo* fit eruca; ex *eruca*, postquam sedes sibi tendere incipit, & quasi tumulum, seu nidum potiùs condere filis multis hirsutum, *bombyx* seu *bombylius*: ex bombylio porro, perforatâ testâ, quâ inclusa est, sumtis pennis exit *papilio*, quem νεκύδαλον vocant Græci, ita dictum, vel quod haud diu vivat, nam brevi pòst moritur, vel quòd ex mortua bombyce quasi renascatur. Non itaque à *bombo* vel sono dicta videri potest, cùm sic inclusa nec se moveat, nec sonet, sed à figura. Nam testa illa seu theca, quâ reconditur, oblongâ & ovatâ formâ, fusum refert stamine plenum, qui in medio tumescens sensim tenuatur, & in acumen utrinque desinit; cujusmodi fermè figura ampullæ est, quam Græci βομβύλιον appellant, &c. Vide Salmas. *ad Tertullian. c.* 3. ubi de utraque *Bombyce* accuratissimè agit. Vestem hic vermis suppeditat sericam, ut dictum, & quidem in æstu *Tafetata*: remittente paulum æstatis fervore, *Ormesina*; hyeme *Felpa*, & *Velutum*: Vere ac autumnô, *Rasam*, quæ vulgò *Veluto riccio.* Est autem vetus *Serica* vestis appellatio à Seribus, populo Orientis: à quibus in Persiam sericum deportabatur, ubi exdein *Persicæ* ac *Medicæ* vestes dictæ sunt. E Persia verò, post illam ab Alexandro M. devictam, in Græciam delatæ: florentibus rebus Romanis, in Imperium Roman. migrârunt, ubi sericum ἰσόχρυσον fuit. Obtinuitque ea consuetudo usque ad tempora Justiniani Imperator. cui cùm permolestum esset, ab hostibus Persis tam carè vestem emi, commodè duo ex India venêre Monachi, qui indicium facerent Cæsari, de vermibus sericum nentibus. Remissi igitur illi, ova istiusmodi attulerunt, unde omne id vermium genus sericum nentium, quod hodie est in Europa. At tum nulli ampliùs dubium fuit, quin sericum *Bombycum* esset opus, cùm antea quæstio admodum anceps ac incerta esset. Quamvis enim Pausan. *Eliac. poster. l.* Servius *ad Georg. l.* 2. *v.* 120. aliique Veteres id, quod res esset, traderent; Basilius quoque ac Chrysostomus *Bombycinam* vestem τῶν σκωλήκων ὕφασμα, *vermium telam*, scriberent, vulgatior tamen erat opinio, esse arborum fœtum, sive fieret è corticibus, sive foliis depecteretur. Ac licèt Coas vestes ex *bombyce* esse constaret, Aristot. *Histor. Animal. l.* 5. *c.* 19. Plinius quoque Coam *bombycem* etiam viris in usu, Assyriam feliis mulieribus, notaret, *l.* 11. *c.* 13. hoc tamen de tela serica ex Assyria apportata potius per Metonymiam intelligendum: Illud verò quod attinet, non ignorabant quidem Veteres vestem Coam neri à *Bombyce*: sed ferè doctissimis quibusque ita erat persuasum, disparem esse serici originem. Quem in errorem eô impellebantur, quòd longè præstantius esset sericum è Persia apportatum, quàm bombycinum Coum, fortè quia Indici vermis subtilius filum. Præterea, ut è Plinio Salmasius observat, Coi non antè stamen bombycinum eliquabant, quàm corrosâ metatâ evolâsset papilio; at Seres, integrô eô stamine, id agebant, intus adhuc morante bombyce, ac necdum in papilionem conversô. Quare nihil mirum, si Plinii ætate, viri etiam Cois uterentur, sericô solæ feminæ. Solini tamen ætate & viris hic luxus, primusque ex Romanis Heliogabalus non subserica solùm, cujus stamen linenm, trama sericum, de qua Solinus capiendus: sed veste, cujus & stamen sericum foret, est usus, teste Lampridiô *c.* 26. quæ tunc *holoserica* dicta est. Ubi verò serica in Roman. Imper. magnâ copiâ advehi cœpit, Coa in usu esse desiit, nominaque *Bombycina* & *Serica* vestis, quæ priùs distinguebantur ex serici origine ignorata, promiscuè usurpari cœperunt. Gerh. Joh. Vossius *de Idolol. l.* 4. *c.* 90. Vide quoque Salmas. *Notis ad Tertullian. de Pallio* & infrà, *Papilio*, it. ubi de *Serico*, *alibique.* De *Bombycibus* Sinensium seu Serum, ita Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ c.* 35. *In Chekiang, sylvæ sunt mororum, bombyces tot, & serici tanta copia, ut viliori pretio ibi decem vestes, quam ubilibet apud Europæos unica lanea comparari possit. Moros, ut Europæi vites, quotannis putare solent, nec in altas arbores eas excrescere sinunt, quod minorum folia præstantiorem byssum ac fila producere longissima soleant: tot annorum experimentô edocti. Unde primam texturam fili à secunda optimè distinguunt. Ea est, quæ à vernis illis mollioribusque ac delicatioribus foliis, quibus bombyces aluntur, prodit; altera ab æstivis ac durioribus. Tantam mutationem affert vel sola cibi varietas in subtilissimis illis animalibus.*

BOMBYX, genus tibiæ, quod fieri solebat ex illo auletici calami genere, in lacu Orchomenio, quod inde Βομβυκίας vocabatur: illi ζευγίτης opponebatur, quo de infrà. Ex quidem calamus, ut πρὸς ζευγοτομίαν aptus esset, crassior evadere debebat, inundatione per biennium manente, ut *Theophrastus* ait: Sic enim in majorem adolescebat amplitudinem. Si verò aqua inundans lacum minori tempore mansisset, ex calamo inde minùs grandescente, quia paribus faciendis minùs idoneus existebat, factitari consuevêre tibiæ *bombyces*, h. e. tibiæ longissimæ, eoque ad inflandum difficiles. Nec enim duæ ex uno internodio, ut in zeugite, sed una tantùm capiebatur, ideoque æquè longa erat hæc tibia, ac duæ cæteræ, qualia erant ζεῦγη. Aristoteles περὶ ἀκουστῶν, ταῖς γὰρ χαλεπῶς πλαγιούσαις τοὺς βόμβυκας, καὶ μετὰ πολλῆς πιέσεως, διὰ τὸ μῆκος τοῦ διαστήματος. Adhibebantur autem *bombyces* in orgiis, uti docet *Pollux*, Τοῦ δὲ τῶν βομβύκων ἦχος ἐν μανίαις ἀλλὰ, πρέπει ὀργίοις. Uti verò aliarum partes dicebantur γλωττίδες, καὶ τρυπήματα, *lingulæ & foramina*; sic præter hæc duo in bombycibus ulterius erant ὅλμοι καὶ ὑφόλμια, uti legimus apud *Pollucem.* Ubi ὅλμος Salmasio idem videtur esse quod στόμα, *cavitas nempe utrinque lingulæ*, ὑφόλμιον *pars sub lingulis* &c. Vide eum *ad Solin. p.* 117. *& seqq.* plura verò hanc in rem infrà, in voce *Tibia.*

BOMI, colles Ætoliæ, quorum incolæ *Bomienses. Steph.*

BOMILCAR, fil. Amilcaris, Pœnorum Dux, veniens in suspicionem Carthaginensibus, quòd cum Agathocle conspiraret, in medio foro patibulô suffixus est. Justin. *l.* 22. *c.* 7.

BOMILCAR, à Jugurtha impulsus, Massivam sustulit; mox contra ipsummet cum Nabdalsa, conspirans, se detectâ, pœnas dedit. Sallust. *in Jugurtha, c.* 35. 36.

BOMITÆ, oppid. Amanæ montis Syriæ Antiochenæ. *Plin. l.* 5. *c.* 24.

BOMIUM, meliùs *Bovium Silurum*, vicus Angliæ in Wallia, Clamorganensis Comitatus. *Cowbridge*, 3. milliar. ab ora littor. 8. à Cardiffa.

BOMMELIA, oppid. Belgii munitum probè, inter Mosam Vahalemque in Ducatu Geldriæ, ad tractum Bataviens. sub Batavis. In Insul. vulgò *Bommelivert*, 2. leuc. à Busco Ducis in Boream.

BOMO, vel BOHMO, olim *Eubœa* dicta, teste *Hesychiô*, Βωμοὶ ὄρος ἐν Μάκρις ἀνομάζετο. *Macris* i. e. *Eubœa*, teste eodem. Μάκρις. Εὔβοια ἐκαλεῖτο. בהמה *bohmo* Arabibus *pecora*, vel *pecudes* significat ut Ebræis בהמות *behemoth.* Itaque insula *bohmo* est insula pecudum, quod Græco Eubœæ nomine à *bubus* sumpto apprimè quadrat. Eôdem pertinet, quòd à Poëtis hæc eadem insula Ἀργιβόειος dicitur, tanquam *à bubus albis* apud Ælian. *de Animal. l.* 12. *c.* 36. Nempe jam ante Trojana tempora boum pascuis celebrem fuisse hanc insulam, vel ex fabulis colligere est de bobus ab Autolyco ex Eubœa abactis. Apollodorus *l.* 2. Κλαπεισῶν ἐξ Εὐβοίας ὑπ' Αὐτολύκου βοῶν. Proinde initiô belli Peloponesiaci, Athenienses πρόβατα καὶ ὑποζύγια ἐς τὴν Εὔβοιαν διεπέμψαντο, ut habet Thucydides, *l.* 2. Nec mirum Arabicô nomine *Bohmo* appellatam esse Eubœam, cùm inter incolas illius vetustissimos à Strabone numerentur, Ἄραβες οἱ Κάδμῳ συνδιαβάντες. Bochart. *l.* 1. *Chanaan, c.* 13.

BOMONICÆ, erant adolescentuli, qui in Dianæ Orthiæ sacrificiis apud Laconas aris superpositi contendere solebant, quis plura verbera sustineret. Quasi *ad aram Victores.* De quibus Plut. *in Apophthegm. Laconicis*, *Lacedæmone pueri per integrum diem flagellis cæsi sæpenumero ad mortem usque ante Dianæ Orthiæ aram, læti alacresque tolerant, atque inter se de victoria certant, quis diutiùs magisque fortiter verbera perferat.* Quod fiebat in Matrum plerunque præ-

præsentia, quæ patientiam filiorum in ictibus fortiter ferendis latò celeusmate laudabant. Hinc Papin. Statius *Theb. l. 8. v. 437.*

---- dilecta genis morientis oberrant
Taygeta & pugnæ laudataque verbera matri.

Vide hanc in rem, Joann. Meursium *Græcia Feriata l. 2.* & *Commentar. ad d. l.* ac infrà *Verbera.*

BON, Tuscarum Rex, regnavit annis 27. à quo *Bononia* dicta est. Cato *in Originibus.*

BON, semen arboris, unde Cahaova confit, vide ibi.

BONACINA Martinus, vide *Martinus.*

BONACIOLUS Ludovicus, vide *Ludovicus.*

BONACUS, vide *Bonasus.*

BONA Dea, quam Veteres *Faunam*, sive *Fatuam* dixêre, tantæ pudicitiæ fuit, ut nemo illam, dum vixit, præter virum mas viderit, nec nomen ejus audiêrit: propter quod illi solæ mulieres Romanæ noctu in operto sacrificabant. Tibullus *l. 1. El. 6. v. 22.*

Sacra Bonæ maribus non adeunda Deæ.

Juvenal. *Sat. 6. v. 314.*

Nota Bonæ secreta Deæ. ---- ----

Quidam putant hanc Proserpinam esse, & idcirco ei porcam sacram fieri, quia segetem, quam Ceres mortalibus tribuit, porca depasta est. Vide Lactant. Firm. *l. 1. c. 22.* Alex. ab Alex. *l. 6. c. 8.* Juvenal. *Sat. 2. v. 86.*

Atque Bonam teneræ placant abdomine porcæ.

Propert. *l. 4. El. 10. v. 25.*

Fœmineæ loca clausa Deæ, fontesque piandos
Impunè & nullis sacra retecta viris.

Ovid. *l. 3. de Art. Am. v. 637.*

Cùm fugit à templo oculos Bona Diva virorum,
Præterquam si quos illa venire jubet.

Et Fastorum quintò, v. 153.

Templa patres illic oculos exosa viriles
Leniter acclivi constituêre jugò.

Plut. in *Cæsare*, Ἔστι δὲ Ῥωμαίοις θεὸς ἣν Ἀγαθὴν ὀνομάζουσιν, ὥσπερ Ἕλληνες Γυναικείαν, καὶ Φρύγες μὲν οἰκειούμενοι, Μίδα μητέρα τοῦ βασιλέως γενέσθαι φασί. Ῥωμαῖοι δὲ νύμφην δρυάδα, Φαύνῳ συνοικήσασαν, Ἕλληνες δὲ τῶν Διονύσου μητέρων τὴν ἄρρητον, ὅθεν ἀμπελίνοις τε τὰς σκηνὰς κλήμασιν ἑορτάζουσαι κατερέφουσι, καὶ δράκων ἱερὸς παρακατακλίνεται τῇ θεῷ κατὰ τὸν μῦθον. Ἄνδρα δὲ προσελθεῖν οὐ θέμις, οὐδ' ἐπὶ τῆς οἰκίας γενέσθαι, τῶν ἱερῶν ὀργιαζομένων, &c. *Nic. Lloydius.* Hujus Deæ orgiorum tempus & celebrandi munus, cùm ad Consulem vel Prætorem devenit, ipse & omne quod secum habebat masculum, domô egredi solitum est. Tum uxor domum exornavit, & pleraque noctu facta sunt, jocis intermixtis, multâque Musicâ adhibitâ. Fiebant autem hæc sacra pro salute Populi Romani in Pontificis M. ædibus, quæ quia Clodius, qui muliebri habitu irrepserat, ob amorem Muciæ, Cæsaris uxoris, violâsset, acerrimè in illum Cicero invectus est. Idque Kalendis Maji, quibus etiam ara à Curibus Sabinis Laribus Præstitibus consecrata est. Quia autem fiebant pro salute Populi Romani ceremoniâ sanctissimâ, *Mysteria κατ' ἐξοχὴν*, item *Mysteria Romana*, Auctoribus appellantur. Et quidem in *Ep. ad Atticum* ter nomine *Mysteriorum* illa insignit Cicero *l. 5. Ep. ult. l. 6. Ep. 1. & l. 15. Ep. 25.* quod nomen apud Græcos proprium fuit Eleusiniorum, venerabilis etiam maximè sacri. De auctoritate illorum sic Idem *Orat. de Haruspic. Resp. De sacris publicis, de ludis maximis, de Deorum Penatium Vestæque Matris ceremoniis, de illo ipso sacrificio, quod fit pro salute populi Rom. quod post Romam conditam hujus unius casti tutoris religionum* (Clodii) *scelere violatum est.* Et rursum, *Etenim quod sacrificium tam vetus est, quàm hoc, quod à Regibus æquale huic urbi accepimus? quod autem tam occultum, quàm id, quod non solùm curiosos oculos excludit, sed etiam errantes ---- quod fit per Virgines Vestales, fit pro Pop. Rom. fit in ea domo, quæ est in Imperio, fit incredibili ceremoniâ, fit Deæ, cujus ne nomen quidem viro scire fas est.* Denique inferiùs de Clodio, *Deorum ignes, solemnes mensas, abditos ac penetrales focos, occulta & maribus non invisa solùm, sed etiam inaudita sacra, inexpiabili scelere pervertit.* Hæc tamen, ob incerta Fastorum, locô suô mota interdum fuisse, argumentum Plutarchus præbet. Narrat enim, quò die Lentulus & Catilinæ cæteri populares in Senatu convicti erant, Cons. Ciceronem deductum in ædes vicinas suis: has enim tenuisse mulieres, quæ sacris *Bonæ Deæ* operabantur; confirmatumque Ciceronem anxium ac solicitum ostentu flammæ subitò ex cinere & deustis corticibus igne jam sopitô emicantis. Is autem dies erat ante diem pridie Nonas Decembr. &c. Vide quæ hanc in rem pluribus eruditè Gronovius disserit *Observation. l. 4. c. 9.* ut & infrà, ubi de *Mysteriis Roman.* Lactantius *l. 1. c. 22.* ex *Sexto Clodio* refert, hanc Deam Faunam uxorem Fauni fuisse, quæ quia contra morem decusque regium clam vinum hausisset, myrteis virgis à viro usque ad mortem cæsa fuerit; posteà cùm Regem facti pœniteret, & is uxoris desiderium ferre non posset, divinos illi honores detulisse: hancque causam esse, quòd in sacris ejus amphora vini obvoluta poneretur, neque vinum suô nomine, sed lactis vel mellis veniret, & amphora *mellaria* diceretur: Eandem ob rationem myrtum è sacris hisce exulare. Alii tamen hoc ideo factum volunt, quod myrtus, utpote Veneri, sacra non conveniret sacris castissimæ Deæ, quæ à nemine virorum, maritô exceptô, unquam se conspici passa dicitur. Mythologi per Deam hanc, terram vel tellurem indigitant benignam nostrûm omnium nutricem, unde Macrobius *Saturn. l. 1. c. 12.* Cornelium Labeonem auctorem esse, Majæ, i. e. terræ ædem Kalendis Majis dedicatam sub nomine *Bonæ Deæ*, scribit: hincque inter sacerdotes ejus præcipuas fuisse legimus Virgines Vestales. Eadem *Fauna* dicitur, quòd omni usui animantium faveat: *Ops*, quòd ipsius auxiliô vita constet: *Fatua*, à fando, quod infantes non priùs vocem edant, quàm terram attigerint &c. Addam ad hæc sacra omnibus florentibus ac germinantibus Sacerdotes usas, super caput simulachri vitem, quâ filiam Pater decipere tentaverit, extensam, locum interiorem, ubi sacra peragebantur, *Gynecæum* dictum, fuisse, Cicer. *Orat. de Aruspicum resp.* Eandem *Damiam*, ut & Deam *Damiam* quoque vocatam esse. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 2. c. 19. l. 3. c. 26. & l. 4. c. 9.* De ejus æde sic Ovid. *l. 5. Fast. v. 148.*

---- ---- Intereà Diva canenda Bona est.
Est moles nativa loco, res nomina fecit,
Appellant saxum, pars bona montis ea est.
Huic Remus institerat frustrà: quo tempore fratri
Regna Palatina prima dedistis aves.
Templa Patres illic oculos exosa viriles,
Leniter acclivi constituêre jugô,
Dedicat hæc veteris Clausorum nominis hæres,
Virgineò nullum corpore passa virum.
Livia restituit, ne non imitata maritum
Esset & ex omni parte secuta virum &c.

BONA Fortuna, vide suprà *Agathe.* Ejus cellæ meminit in *Bœoticis* Pausan. ubi Trophonii oraculum describit: Κατὰ δὲ τὸ μαντεῖον τοιάδε γίνεται. ἐπειδὰν ἀνὴρ ἐς τοῦ Τροφωνίου κατιέναι δόξῃ, πρῶτα μὲν τεταγμένων ἡμερῶν διαιτᾶται ἐν οἰκήματι, τὸ δὲ οἴκημα Δαίμονός τε Ἀγαθοῦ καὶ Τύχης ἱερόν ἐστιν Ἀγαθῆς. διαιτώμενος δὲ ἐνταῦθα, τά τε ἄλλα καθαρεύει καὶ λουτρῶν εἴργεται θερμῶν. Ubi eum, qui in antrum Trophonii descensurus erat, primùm certum dierum numerum in ædicula Genii Boni & *Fortunæ Bonæ* commorari, ibique certa expiationum genera suscipere necesse habuisse, docet. Eodem dein, post Oraculum consultum, hominem relatum, in *seqq.* addens: Τὸν δὲ ἀναβάντα --- παραλαβόντες αὖθις οἱ ἱερεῖς καθίζουσιν ἐπὶ θρόνον τῆς Μνημοσύνης --- καθεσθέντα δὲ ἐνταῦθα, ἀνερωτῶσιν ὁπόσα εἶδέ τε καὶ ἐπύθετο. μαθόντες δὲ ἐπιτρέπουσιν αὐτὸν ἤδη τοῖς προσήκουσιν, οἱ δὲ ἐς τὸ οἴκημα, ἔνθα καὶ πρότερον διῃτᾶτο παρά τε Τύχῃ καὶ Δαίμονι ἀγαθῷ, ἐς τοῦτο ἀράμενοι κομίζουσι, κάτοχόν τε ἔτι τῷ δείματι καὶ ἀγνῶτα ἑαυτοῦ τε ὁμοίως καὶ τῶν πέλας. ὕστερον μὴν τά τε ἄλλα οὐδὲν ἧσσον φρονήσει ἢ πρότερον, καὶ γέλως ἐπάνεισίν οἱ. *Reversum — sacrificuli in solio statim collocant Mnemosynes --- Ab eo percontantur, quæcunque vel visa vel audita reportârit. Ea ubi accepêre, iis hominem tradunt, quibus id demandatum est. Hi sublatum hominem in cellam* Bonæ Fortunæ *& Boni Genii, in qua veniens primùm commoratus fuerat, reducunt, multò illum quidem adhuc terrore attonitum, & suimet atque omnium adsistentium oblitum. Resipiscit tamen paulo post, & pristina ei mens ac risus postliminiò redit.*

BONA Gratia, formula usitata in divortiis, quæ *ex mutuo consensu* inter conjuges invicem dissidentes interveniebant, nullô *repudiô* factô: quæ quidem verba, ut formalia, Latinis verbis, non semel leguntur in *Novellis Græc.* Justiniani XXII. & Justini II. Adde Julianum Antecess. *c. 132.* & *Constitutionem* Justiniani ad Julianum P. V. *Ut possit ex consensu dissolvi matrimonium* &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar.*

BONÆFIDIUS Edmundus, Delphinas, Hebraicæ, Græcæ & Latinæ Linguæ peritissimus, Jus docuit Valentiæ, à Jac. Cujacio dignus æstimatus, qui sibi succederet: post lanienam Paris. consiliô Franc. Hottomanni, Genevam delatus, ibi Leges Imperatorum Byzantinorum enucleandas suscepit. Obiit A. C. 1574. ætat. 38. Scripsit *Notas in 3. libros Juris Orientalis*, & Medicinæ quoque fuit peritissimus. Vide Thuan. qui eô præceptore usus est, & *Elogia* Teissierii *Vol. 1.*

BONÆ Fortunæ, maris Eoi Insul. *Ptol.* nunc *Borneo*, *Mercat.* Vide ibi.

BONÆ Memoriæ, vel *Felicis recordationis*, defunctorum epitheton, quod Papæ, Episcopo, Presbytero & Diacono Cardinal. tantùm, cùm vitâ functi sunt, convenire: Regibus verò ac Principibus, *Claræ* seu *Inclitæ memoriæ*, Imperatoribus olim *Divæ memoriæ* tribui consuevisse, ajunt Macri Fratres in *Hierolex.* Ibidem à Maximo Mart. Imperatorem Heraclium jam mortuum *Piæ Memoriæ* appellatum esse, quod etiamnum solenne est, legas. Vide quoque Baronium in *Annal. Ecclesiast. ad A. C. 640. num. 10.*

BONÆ Spei Caput, promontor. Africæ maximum & extremum, in Austrum valdè extensum. Vide *Caput Bonæ Spei.*

BONAMICUS Lazarus, Bassanensis, Antiquitatis peritiâ, eloquentiâ, ac eruditione, inprimis Philosophicâ, inter Italiæ præcipuos, Erasmo laudatus, Bembo & Sadoleto Cardinalib. acceptus. Scripsit *Epistolas prosâ & versu*, aliaque. Obiit A. C. 1552. Vide *les Eloges* Anton. Teissier.

BONANDRIA, Syriæ civitas, olim Apollonia.

BONANIS, Tuscorum Rex, regnavit ann. 18.

BONAROTA, vide *Michael Angelus.*

BONASUS, sive BONACUS, Βόνασος vel Βόνασσος Græcis, Pæonibus Μόναπος vel Μόναιπος; melius Βωνασος Salmasio, quasi Βοίνασος vel Βοίνασσος, quòd *corium bovis* habeat cum pilis, Animal Pæoniæ peculiare, his verbis describitur Solino *c. 40.* *In his locis animal nascitur, quod* Bonacum *dicunt, cui taurinum caput, ac deinde corpus omne: tantum juba equina: cornua autem ita multiplici flexu in se recurrentia, ut, si quis in ea offenderit, non vulneretur. Sed quicquid præsidii monstro illi frons negat, alvus sufficit. nam cùm in fugam vertit, proluvie citi ventris fimum egerit per longitudinem trium jugerum, cujus ardor, quidquid attigerit, amburit. ita egerie noxiâ summovet insequentes.* Mons verò, Pœoniam à Medica Thraciæ regione disterminans, ubi *Bonasus* nascitur, alibi apud *Aristotelem* Μεσσάπιον appellatur, alibi Ἵππακος: *Apollonius* Μάγνησιον scribit, quod verius videtur. Cornua feræ hujus summô nitore esse & nigra scribit idem,

in

in Admir. Καὶ μὴν τοῦδε εἶναι ἀγρίων ἡ φυγὴ λεληθότως. Carnes non solùm edules, sed & suaves habet; à venantibus proptereà expetitas &c. At quod de fuga habet Solinus, Aristoteles non assentitur, qui non in fuga nec cùm in fugam vertit, ventris proluviem egerere *Bonacum* dicit, sed, cùm viribus defectus fugere amplius non valet, ac stare cogitur. Tum, inquit, *ἀμύνεται λακτίζων, καὶ προσαφοδεύων, ἐς ὀκτὼ ὀργυιὰς ἀφ' ἑαυτοῦ ῥίπτων κτλ. ad defendendum se comparat, calces jaciens & fimum amburentem ejaculans, ad quatuor orgyiarum longitudinem* &c. ubi *quatuor ὀργυιὰς* habet, quæ faciunt pedes 24. non verò *tria jugera* (quæ sunt pedum 600.) ut Plinius & ex eo Solinus vertunt &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 838. *& seqq.* quem vide.

BONATUS Guido, vide *Guido.*

BONAVALLIS, oppidul. Galliæ in Belsia provinc. & agro Carnotensi, ad Lædam fluv. 3. leuc. à Castroduno in Boream.

BONAVENTURA, priùs *Johannes Fidantius*, Franciscanus Theologus, ex oppido Bagico regio, vulgò *Bagnarea*, in Tuscia, ob *virtutum commentarios* editos, in Cardinalium numerum ex Generali à Gregorio X. relatus est. Habitum, quô nunc utuntur Franciscani Cardinales, instituit, cùm prius aliorum Cardinalium modô incederent. Sacros multos libros scripsit: Obiit A. C. 1274. à Xisto IV. in Sanctorum catalogum relatus est. Hujus posteà libros in epitomen redegit Guil. Fulginas ejusdem ordinis. *Volaterran.* Addo, quòd à Græcis, ut quidam volunt, *Eutychius*, ac dein *Eustachius* dictus, in baptismo *Johannes Fidanza*, sive *Fidantius* appellatus est; Discipulus fuit Alexandri Halensis, Episcopus Albanensis ac Cardinal. *Doctoris Seraphici* nomine insignis. Opera ejus 8. Tom. in fol. prodierunt Romæ A. C. 1588. 1598. Venetiis 1575. 1611. in 4. Vol. in fol. Moguntiæ A. C. 1609. & alibi. De eo Halensis dicere solitus legitur: *In fratre Bonaventura Adam peccâsse non videtur.* Bellarminus, *Deo hominibusque amabilis*: Lutherus, *Bonaventura præstantissimus est.* Item alius ejusdem nominis & ordinis, Paravinus, Cardinalis tituli S. Cæciliæ sub Joanne XXII. A' Carrariensi Principe sagittâ peremptus, dum Ecclesiæ libertatem contra tyrannos tueretur. *Volaterranus.*

BONAVENTURA Blancus, è Cotiniola Æmyliæ provinciæ seu Romandiolæ oppidô oriundus, Minorita. Ejus extat, *Tractatus de rebus illustribus N. & V. T.* Bononiæ A. C. 1534.

BONAVENTURA Calatagirone, Siculus, Franciscanorum Generalis interfuit pacificationi Verbinensi, A. C. 1598.

BONAVENTURA Cavalerius, Mediolanensis Mathematicam Bononiæ, sub initium hujus seculi, docuit, editis scriptis, *Directorio universali generali Uranometrico*, clarus.

BONAVENTURA Cornelius Bertramus, vide *Bertramus.*

BONAVENTURA Peraginus, Petrarcham funebri oratione laudavit, hinc Cardinalis, sub Urbano VI. obiit, à Patavino quodam tyranno peremtus. Spond. *Annal.*

BONCHÆ, populi Catrenis vicini inter Euphratem & Cyram fluv. *Steph.* Alii *Bonchus* legunt.

BONCHIS, civitas Æthiopiæ. *Steph.*

BONCOMPAGNUS Philippus, vide *Philippus.*

BONCONICA, *Tabula Theodosiana* quæ & *Peutingeriana*, *Bonconicam* inter Mogontiacum & Borgetomagum collocat. *Mogontiacô* 9. *Bonconicâ* 11. *Borgetomagi* 13. *Noviomagô* 12. *Tabernis* 11. *Saletione* 18. *Brocomagô* 7. *Argentoratô* 12. Ibidem à Bonconica ad Brocomagum *silva Vosagus* pertinet, & millibus amplius 60. in longitudinem patet. Æthicus *in itinere* à Mediolano per Alpes Penninas Mogontiacum *Bauconicam*, vel (ut in quibusdam codicibus scriptum reperitur) *Bouconiam* appellat, & *Bormitomago*, i. e. Borbetomago, ac Mogontiaco mediam interponit, ut tabula suprà laudata; à Mogontiaco 11. à Bormitomago 13. millibus passuum distantem. Bonconica vel Bauconica nunc vocatur Oppenhemium, *Oppenheim*, locus ad Rhenum non ignobilis hodieque inter Mogontiacum & Borbetomagum vel Vormaciam. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BONDELIA, oppid. Etruriæ mediterraneum. *Bondelia Ptolemæo*, cui mediô itinere inter Lucam & fossas Papyrianas collocatur. *Baudrando Bagnone*, castrum ad radices Apennini, juxta amnem cognominem in valle Macrana, sub dominio M. Ducis Hetruriæ.

BONDELMONTIUS Christophorus, vide *Christophorus.*

BONDENUM, oppidul. Italiæ, in Ducatu Ferrariensi, ubi Panarus fluv. influit in Padum, 9. milliar. supra Ferrariam, in ditione Pontif.

BONETA, in *Chron.* Vosiensi *part.* 3. *c.* 74. ubi de vestibus virorum illius ævi, *Mitras gestabant juvenes utriusque sexus, quas vocabant Bonetas, post capellos de lino vel coiffias* &c. capitis tegumentum erat, Gallis *Bonet*, Italis *Berreto*. Car. du Fresne *Glossar.* Richelieto, *Boneta*, Gallis dicitur omne capitis tegmen, infantile, virile, muliebre, militare, quod *pileus* non est. In specie *Boneta quadrangula*, Gall. *Bonnet quarré*, dicitur capitis operimentum, quô Advocati, Professores & Sacerdotes in Gallia utuntur, unde *Quiter le bonet*, est *renunciare Foro*, & Advocati munus resignare &c.

BONETONUS Johannes, vide *Johannes.*

BONETUS Paulus, vide *Paulus.*

BONFADIUS Johannes, vide *Johannes.*

BONFINIUS, vide *Antonius Bonfinius.*

BONGEVILLANUS Guilielmus, vide *Guilielmus.*

BONGOMILII, sectatores Basilii Medici, secul. 11. Negârunt Trinitatem, 7. tantùm Scripturæ libros retinuerunt, Deo humanam figuram tribuerunt, sicque Arrianorum, Anthropomorphitarum, Manichæorum &c. deliria inculcârunt: Resurrectione insuper negatâ, &c. Vide Alex. Rossæum *πανσεβείας Sect.* 8.

BONI, i. e. *filius meus*, aut *ædificans*, sive *intelligens*, filius Somer. 1. Paral. *c.* 6. *v.* 49.

BONI cum Regina, Gall. *Bons à la Reine*, dicti sunt nummi quidam veter. in Gallia, de quibus ita Car. du Fresne in voce *Moneta*: *In Consilio Monetariorum ann.* 1308. *Denarii cum Regina dicuntur currere pro* 14. *sol. &* 54. *conficere ad marcam, ut & Boni cum Regina* 52. *& pondus ad marcam, & currere ut Agni pro* 15. Hos quidam à Joanna Regina Navarræ, Philippi Regis uxore cusos volunt: ipse verò à Blanca, *Ludovici Regis matre*, de qua suò locò diximus, publici juris factos esse contendit &c.

BONI Dii, veterib. Græcis communiter dicti. Cicer. *de Nat. Deor. l.* 3. *Jam mensas argenteas de omnibus delubris jussit auferri: in quibus quod more veteris Græciæ inscriptum esset*, BONORUM DEORUM, *uti se eorum bonitate velle dicebat.*

BONI Homines, in *Notitiis* Judiciorum passim dicuntur, qui in placitis publicis cum Comitibus & Judicibus judicia exercebant; quibus justitiæ studium curæ erat, *in qua*, ut ait Cicero de *Offic. l.* 2. *c.* 11. *virtutis est splendor maximus, ex qua Viri boni nominantur.* Nota hinc illorum formula, *Ibique residentes in placito N. Comes & ibi sedebant de Judicibus N. N. Ibique residebant cum eis de* Bonis Hominibus *N. N.* Sicut pronuntiationis formula fuit, *Et nos qui supra* N. *Comes, cum memoratis Judicibus &* Bonis Hominibus *judicavimus.* In *Usaticis* Regni Majoric. *Probi Homines*, Gall. *Preud-hommes*, dicuntur &c. Vide Marculfum *l.* 2. *form.* 9. *Formulas Regales*, apud Bignonium *c.* 8. *Capit.* Caroli M. *l.* 1. *c.* 140. Sammarthanos in *Archiep. Narbon. num.* 15. Alios, laudato Carolo du Fresne in *Glossar.* Eôdem nomine appellantur Auctoribus, quos aliàs *Albigenses* vocant, uti refert Monachus Vallis Sarnensis *in Histor. Albig. c.* 4. *sub fin.* Reinerus *contra Valdenses c.* 6. illos, qui ex Albigensibus *Consolati* fuerint in Lombardia dicti, *Bonos Homines* in Teutonia appellari consuevisse, ait. Sed & sic nominati sunt in Communione Romana Fratres Ordinis Grandmontensis, apud Stephanum Episc. Tornac. *Ep.* 1. *Boni Homines Grandimontis*, Johanni Bromptono ad *A.* C. 1170. de quorum Ordine consulendi Joh. Satisber. *Policrat. l.* 7. *c.* 33. Jac. Vitriacensis *Histor. Occid. c.* 19. & Joh. Bolandus *ad* 8. *Febr.* laudati eidem. *Richelieto*, *Bonos-Homines* in eadem Ecclesia, quoque dictos esse ait *Minimos*, à fundatore suo Francisco de Paula, quem Ludovicus XI. Galliar. Rex communiter appellaverit *Bonum-Hominem*, Gall. *le Bon-Homme*. Vide Duplex *in Vita Ludovici XI.*

BONJAMA, inter genera *Ananas*. Est autem *Anas* sive *Ananas* fructus adeò delectabilis & formosus, ut Natura excellentiorem produxisse neutiquam videatur: humilitis crescit, in herba acuta semper-vivo Hispaniæ non absimili. Virorem maturitati proximum mutat in auream flavedinem, ad rubrum vergentem: flavet intus, cultri patiens; spargit odorem longè gratissimum, malum Persicum imitatur sapore: humidô abundat, sed adeò acri, ut culter eô tinctus vel unâ nocte arrodatur. Conditur sacchari; succrescit illi pedunculus duorum triumve foliorum, qui vel post medium mensem aridior terræ impactus germinat. Lusitani ex Nova Hispania & Brasilia cum Indis intulêre. Cœterùm Cydonium malum figurâ, odor nobilissimam prunorum speciem, quam *abricotam* vocant, radices vulgarem cardûum præ se ferunt. Diversa ejus apud Brasilianos genera & nomenclatura: Est *Jajama*, longior, sapidior, carnosior; *Bonjama*, intus albet & dulcedinem præbet; *Jajagua*, vinum Rhenanum sapore imitatur. Sed & sylvestres alicubi reperiuntur, quorum caules hastas adæquant, rotundi ad pomi aurantii molem, spinis & spinosis foliis armati, nullius ferè usus, tametsi sapiant. Universa substantia humore abundat, qui cum saccharo manè haustus, præsentissimum est remedium, ad refrigerandum jecur & renes &c. Vide Auctorem Anonymum *Sina & Europa c.* 36.

BONI Portus, civitas opinor Cretensium, cui nomen Καλοὶ λιμένες i. e. *pulcrum litus.* Καλοὺς λιμένας vocat B. Lucas Actor. *c.* 27. *v.* 8.

BONIANUM, oppid. in Samnio. Cicer. *pro Cluentio.*

BONICIUS, Præsul Avernensis. *Volaterran.*

de BONIFACIS Petrus, vide *Petrus.*

BONIFACIUM, urbs Italiæ, in Corsica, satis culta & probè munita, sub dominio Genuensium, ad meridiem Insulæ cum portu capaci. Ab ea fretum, inter Corsicam & Sardiniam, dicitur *le bocche di Bonifacio*, fretum Bonifacii, quod aliàs fretum Taphros dictum fuit; urbs autem Palla. Vide ibi.

Pontifices Roman.

BONIFACIUS I. Romà oriundus, post Zosimum, Episcopus Roman. scripsit ad Honorium, *Ecclesiæ mihi Deus sacerdotium, vobis res humanas regere deputavit.* Socr. *l.* 7. *c.* 11. 25. 44. Obiit A. C. 423. Sedit 5. Vide etiam *Sigebertum, Onuphrium*, &c.

BONIFACIUS II. Romanus, patre Gothô, Sigivultô, natus, post Felicem III. Papa. Homo clarus, æmulum Dioscurum habuit, qui paulo pòst obiit. Vivens Diaconum Vigilium successorem designavit, quod improbatum, & rescissum. Obiit, A. C. 532. sedis 1. & 2. dieb. Onuphr. Platina, Genebr. *in Chron.* Baronius. *A. C.* 530. 531.

BONIFACIUS III. Romanus, post Sabinianum, qui Gregorio M. successerat, Papa: priùs apud Phocam Imperatorem Gregorii apocrisiarius. Huic Phocas, titulum Episcopi *Universalis* concessit, sede Roman. capite omnium Ecclesiarum constitutâ: cùm *paulo antè Draco terribilis, comitatus catervâ serpentum, in Tiberi visus, aquas ita infecisset, ut peste oborta, quicunque spiraverant, illicò animam exhalaret.* Aimoin. *l.* 4. *c.* 4. Platina *in ejus vita.* Sigebert. *in Chron.* Hospin. *de orig. temp.* Obiit A. C. 606. Sedis mense 8. die 23. Præcursor Antichristi, Gregorii M. judiciô.

BONIFACIUS IV. Valeriâ, Marsicanæ provinc. urbe oriundus, patre Johanne Medicô, priori, post interregnum 6. mensi. successit. Pantheon, ab Agrippa, Jovi Vindici & Diis omnibus consecratum, Phocæ indultu, B. Virgini omnibusque SS. Martyribus, superstitione mutatâ, dedicavit: hodie *Maria Rotunda.* Obiit A. C. 614. Sedit ann. 6. mense 6. die 25.

BONIFACIUS V. Neapolitanus, post Theodorum, Papa.

Constitunt, ut qui in sacras ædes confugerent, inde non abstraherentur. Obiit A. C. 625. sedis an. 7. mense 10. die 1. *Anastasius*, *Beda*, &c.

BONIFACIUS VI. Formoso, biduo pòst, successit, 15. diebus posteà pulsus. Sceleratissimum illum Baronius *A. C.* 897. *n.* 1. fuisse dicit, negatque canonicè electum.

BONIFACIUS VII. cognomine *Franco*, Benedictô VI. in carcere strangulatô, sedit per vim an 1. mens. 1. Mox pulsus, spoliatâ basilicâ Petri Constantinopolim profugit, divenditâ rapinâ Romam reversus. Ubi Johanne Cardinali excæcatô, iterum thronô mens. 4. potitus est. A. C. 985. Paulo pòst apoplexiâ extinctus, cadavere ejus nudô per vicos raptatô & lanceis confusque confossô. Platina *in ejus vita*, Baron. *A. C.* 974. 985.

BONIFACIUS VIII. priùs *Benedictus Cajetanus*, Catalaunis parentibus Anagniæ natus, Cælestino, cui imposuerat, clanculum per canaliculum inclamans, *Celestine*, *Celestine*, *dimitte Papatum*, *si vis salvus fieri*, *negotium supra vires est*: successit, & quò securior esset, Celestinum in vinculis tenuit. Cardinales Jacobum & Petrum Columnam, bellô persecutus est, in Gibellinos vehementer debacchatus, Prochetæ Spinolæ Archiepiscopo Genuensi, Cinerum die, cineribus vultum respersit, addens: *Memento quod Gibellinus es & cum Gibellinis in cinerem reverteris.* Philippum Pulchrum, Galliæ Regem ob Episcop. Apamensem carceri inclusum, excommunicavit, *magnæ fatuitatis* titulô à magnanimo Rege notatus. Post quæ Synodô ab hoc convocatâ, Simoniæ, homicidii, usuræ, Atheismi, scortationum, collusionis cum Saracenis Papa convictus & condemnatus: mox à Sciarra Columna, & Vilhelmo Nogaretto, Gibellinorum ope Ananiâ occupatâ, Regis jussu captus est, cui cùm Nogaretus minaretur, se ipsum in Galliam protracturum, ut Lugduni indictô concilio, dignitate spoliaretur, respondit, *Patarini minas nullum sibi metum incutere.* Proin ille, ferreâ chirothecâ renitentis ori impactâ, collô abreptum, Romam deduxit, ubi paulo pòst mœrore animi obiit, A. C. 1303. sedis 8. mens. 9. die 18. Si compendium malis, Lector, *Intravit*, *ut vulpes*, *regnavit*, *ut Leo*, *mortuus est*, *ut canis*, Jubilæi centenarii auctor. Crantzius *Sax. l.* 8. *c.* 36. 37. Platina *in ejus vita*. Petrarcha, Onuphrius, Villanus, Masson. *l.* 5. Cæterùm Pontifex hic, postquam cessatum aliquantisper in colligendis Decretalibus esset, tertiò Pontificatûs sui annô, tribus Cardinalibus, *Compilationem Decretalium* commisit, quæ *libri sexti Decretalium* nomen accepit, quia aliis quinque Gregorii IX. superaddita est. Constat illa potissimùm ex *Constitutionibus* Innocentii IV. Gregorii X. Nicolai III. & ipsius *Bonifacii*: Item ex *Constitutionibus* duorum Conciliorum Lugdun. sub Innocentio IV A. C. 1245. & sub Gregorio X. A. C. 1272. celebratorum. Libros habet itidem quinque ut Gregoriana, & titulos eosdem, si quod intereà, quod ad titulum faceret, Rescriptum invenerunt compilatores. In Gallia verò ob dissidia *Bonifacii* cum Philippo Rege Liber hic VI. Decretalium receptus non est. Duarenus *Præfat. lib. de Sacr. Eccl. Ministris*, *Ideo*, inquit, *in Francia receptum non esse accepimus*, *quòd quæ in eo extant constitutiones*, *pleraque in odium & æmulationem Philippi Regis Francorum edita & ad Romanæ aulæ quæstum accommodatæ credantur.* Vide *Proœmium. l. VI.* Decretal. Albericum de Rosat. *ad l. ult. C. de Fer.* Alber. Gentilem *de Jure Canon. c.* 1. Petrum de Marca *Concord. Sacerd. & Imper. l.* 4. *c.* 16. Alios. Scripsit in hanc Compilationem *Glossar.* Joh. Andreæ, de quo videsis latè Guidonem Pancirollum *de Clar. LL. Interpp. l.* 3. *c.* 19. laudatum Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Eccles. n.* 370.

BONIFACIUS IX. priùs *Petrus Thomacellus*, Urbano VI. successit eò tempore, quô Cardinales, qui Avenione degebant, Clementem VII. & Benedictum IX. elegerunt. Homo imperitus, & rapax, Annatarum auctor, indulgentias pro anno Jubilæo usque ad blasphemiam liberales concessit, nimium insuper in consanguineos indulgens. Obiit A. C. 1404. Sedis an. 15. fermè. Platina, Crantzius, Antoninus, Spondus, Bzovius *in Annalibus*.

BONIFACIUS, Africæ Comes, Augustino amicissimus, cùm vitam monasticam amplexurus esset, ab hoc absterritus est, rebus jam in bello præclarè gestis inclytus. Mox ductâ uxore Arianâ, aliquid humani passus, epist. 70. Augustini elicuit, & ab illo excommunicatus, veniam petiit ac impetravit. Post quæ turbatum accusatus, animosè se defendit, Genserici ope imploratâ, sed pace cum Valentiniano initâ, à Wandalis pulsus est. Sensit etiam Aëtium infestum, à quo vulnere acceptô, tribus pòst mensibus obiit. A. C. 432. Prosper. *in Chron.* Procop. *de Bell. Vandal. l.* 1. P. Diaconus, *l.* 14. Et quidem *Vir bellicis artibus præclarus*, Prospero Aquit. γενναιότατος Olympiodoro dicitur. Nummus ejus triumphum exhibens, memoratur Car. du Fresne, inter numismata non contemnendæ raritatis; Est autem is Placidii Valentiniani æreus medallio, in cujus antica facie idem conspicitur Augustus, cum diademate lapillis ac margaritis contexto, incisusque ad vultus latus ramus palmeus. Aversa autem *Bonifacium* triumphantis specie exhibet: quadrigæ enim insidet ille, militari habitu, [illegible] non in dextra, ut triumphantem Zonaras describit *Tom.* 2. *p.* 31. Sed in sinistra; quâ præterea, ut est apud Val. Maximum *l.* 4. *c.* 4. *num.* 5. *triumphalis currus habenas retinet*: dextrâ verò unà cum corona laurea flagellum tenet. Currus ipse, quô vehitur & quem 4. trahunt equi, juxta illud Nasonis *de Arte Am. l.* 1. *v.* 214.

Quatuor in niveis aureus ibis equis.

[illegible], *instar turris rotundæ*, confectus cernitur, uti triumphantium currum repræsentat idem *Zonaras*. In inferiori nummi parte, quatuor describuntur Monogrammata, quorum tum primùm in nummis, ut videtur, usus invaluit. Similem nummum, sed aureum, descripsit *Octavius Strada*, in hoc ab æreo præfato diversum, quòd in aureo *Bonifacii* caput radiis cinctum appareat, currusque non ab equis, sed à cervis, trahatur: quomodo Heliogabalum processisse in publicum, scribit Lamprid. *c.* 28. & in Aureliani Aug. triumpho *currum extitisse quatuor cervis junctum*, *qui fuisse dicebatur Regis Gotthorum*, Vopiscus, *c.* 33. Nisi, quod cornua esse existimavit Strada, palmæ fuerant equorum capitibus affixæ, ut in aliis conspiciuntur, maximè Neronis, qui Euthymium præfert in aversa facie, & in illo Honorii, qui PANNONI NIKA inscriptum præfert. Severus *Ep. ad Salvium*, *Scimus enim*, *palmigeros*, *bijuges*, *ubi è Circo recesserint*, *quietissime stabulari. Illos non jugis formido*, *non ambigua palmæ sollicitat*, *sed demum pacatis adstrati præsepibus*, *timere jam nesciunt hortatorem* &c. Cervos autem ejusmodi [illegible], *palmatos* Capitolin. *in Gordianis tribus c.* 3. vocat. Sed nec monogrammata omnino eadem sunt, quæ in æreo; forsan, quòd ob nummi exiguitatem illa haud satis expressit Monetarius; vel minùs percepit Strada. Vide plura hanc in rem, de rebus inprimis ab illustri hoc viro gestis, Carolum du Fresne, ubi hunc nummum explicat, *Dissertat. de inferioris ævi Numismatibus.*

BONIFACIUS, Corsicæ Comes, Uticam inter & Carthaginem factâ cæde, dum prædâ onustus redit, Saraceni Siciliam relinquentes, quam occupaverant, in patriam suam reversi sunt. Æmil. *l.* 3. Item Montisferrati Dux, qui cum Baldwino Sabaudiæ Comite, & Venetis Jadaram recepit, Alexium Isaci filium unà cum patre regno restituit Constantinopolitano, quô necatô à Murtillo Constantinopolim cepit, & communi consensu in Imperatorem Græcorum Flandrensem elegit Comitem, qui se subjecit Ecclesiæ Romanæ. *Blondus & Platina.*

BONIFACIUS, Hetruriæ Dux, pater Mathildis, quæ testamentô ditiones suas Sedi Romanæ legavit: unde Patrimonium Petri. A. C. 1115. Fuit is filius Theobaldi, ex eadem prosapia, cum Azone Atestino, vide ibi, oriundi: Habueruntque Pater ac filius titulum, *Regii Lepidi*, *Parmæ*, *Lucæ*, *Ferrariæ & Mantuæ Marchionum.* Phil. Jac. Spenerus *Sylloge Gen. Hist. in Fam. Guelfica.*

BONIFACIUS, ad Concilium Chalcedonense, Româ missus. Item Russorum Euangelista, Ottonis III. Imperatoris cognatus, martyrium ibi subiit, A. C. 1008.

BONIFACIUS, Anglus, religionem Christianam in Germania propagavit, operâ ejus & Caroli Martelli labore ad Centum Millia ex trans-Rhenanis gentibus conversis. A. C. 739. Condidit Monaster. Fuldense, A. C. 784.

BONIFACIUS, Præsul Carthaginensis, Zenone imperante, Confessor. Item Præsul Ferentinas, itidem Confessor.

BONIFACIUS Romanus, martyrium, sub Diocletiano subiit; relatus deinde à servis Romam, templum in Aventino sibi dicatum habuit.

BONIFACIUS Amerbachius, Basiliensis, fil. Johannis, Typographi celeberrimi. Jurium Doctor Avenione creatus, mox inter illustres sui ævi Jurisconsultos emicuit: Basiliensis Academiæ, in qua Jus Civile multorum annorum curriculô magnâ dignitate interpretatus est, præcipuum fulcrum, Reipubl. insuper verum Papinianum se præstitit. Amplissimis præmiis ab exteris Principibus evocatus, Patriæ tamen charitatem potiorem habuit: Hinc tam gratus Erasmo, ut, inter tot amicos, hunc solum testamentô hæredem fecerit. Obiit annô supra Climactericum quartô, A. C. 1562. Professorum humeris tumulo parentum illatus. Pater Basiliâ Jurisconsulti itidem apud Basilienses celeberrimi. Ejus Bibliotheca instructissima, cum Erasmianis cimeliis, nunc Academicæ ibidem Bibliothecæ juncta est.

Principibus, *Patriæque suæ qui consulit*, *ille*
Rauriacus meritò Papinianus erat.

BONIFACIUS Ferrerius, Cartusianus, Biblia Hispanicè vertit, &c. Obiit A. C. 1419. postquam Generalatu Ordinis se abdicasset.

BONIFACIUS Simoneta, Abbas Italus, auctor *de Persecutionibus Ecclesiæ*, *& Pontificibus*, tractatuum, Voss. *Hist. Lat. l.* 3. *c.* 8.

BONIFACIUS, priùs *Winfridus*, Britannus, Præsul Moguntinus, apud Frisios & ipse martyr, quòd jussu Stephani II. Pontificis Pipinum Caroli patrem oleô sacrô perunxerit. A. C. 754. Ei scripta quædam attribuuntur. Voss. *Hist. Lat. l.* 2. *c.* 29.

BONIFIDIUS Enimundus, vulgavit typis Henrici Stephani suam *Juris Orientalis Digestionem* Græcè, additâ *Latinâ* suâ *versione ac Notis*: in qua multa ad Jus Ecclesiasticum collecta sunt, quæ aucta postmodum à Joh. Leunclavio, *Bonifidium* imitato, *in Jure ejus Græco*-*Rom.*

BONITAS, in *LL.* Comitis de Monteforti *A.* C. 1212. pro Albiensibus: *Nullus Baro*, *Miles*, *aut quilibet alius Dominus*, *cui Comes dederit terram in partibus istis*, *poterit exigere*, *ultra mensuram talliæ statutam & confirmatam*, *literis eorundem dominorum & Comitis*, *sive nomine talliæ aut Questæ*, *sive* Bonitatis, *vel cujuscunque alterius causæ*, alibique, exactionem notat, quæ sub speciosô *Bonitatis* nomine, tanquam gratuitò à subditis præstanda, poscebatur. Car. du Fresne *Glossar.* Sic & aliis, *Doni*, *Honoris*, *Precis*, *Salutatici*, *Sportæ*, *Strenæ*, *Xenii* &c. blandis appellationibus tributorum acerbitas mitigata, ut apud eundem, & hic passim, videre est.

BONITIUM, Tusciæ oppid. ad Elsam fluv. vulgò *Borgibonci* dicitur. *Leander.* longitud. 34. 08. latitud. 42. 42. Ejus arx diruta jacet à multis annis.

BONITUS, inter stipatores Gallieni Imperatoris memoratus Treb. Pollioni *in XXX. Tyrannis*, *c.* 10.

BONIUM, oppid. fuit Cornaviorum in Anglia nunc vicus *Bangor* dictus, ad Devam fluv. in Flintensi Comitatu Valliæ. Fuit aliàs monasterium celeberrimum nunc in ruinis jacet. 40. milliar. Angl. à Bangoria urbe Episcopali in ortum, 10. ab ostio Devæ fluv.

BON-

BONNA, oppid. ad citeriores Rheni ripas Coloniensi urbi, ac Confluentiæ oppido proximum. Sedes Electoris Coloniens. *Julia Bonna & Verona* olim, item *Ara Ubiorum* dicta, vulgò *Bonn*. longitud. 28. 40. latitud. 50. 42. Hic Synodus, A. C. 942. Urbs hæc A. C. 1673. postquam anno prætérito à Gallis occupata esset, à Principe Arausionensi, Confœderatorum Exercituum summo Duce, capta, in Imperatoris manus consignata est. Hic quoque Fridericus Austriacus, contra Ludovicum Bavarum electus, coronam accepit, A. C. 1314. Crantz. *l.* 9. *c* 8. Vide Vales. *Notit. Gall.*

BONNA, oppidul. Sabaudiæ, aliàs *Banta. Sander*. In Fossiniaco tractu, ad Menojam amnem, 3. leuc. à Geneva in ortum hibernum. Unde illustri familiæ *de Lediguieres* nomen.

BONNA, apud Glabrum Rodolphum *l.* 2. *c.* 10. *Multi ibi limites, quos alii Bonnas vocant, suorum recognoverunt agrorum, &c.* terminus, limes est. Aliter *Bonda*, Gall. *Bonne*: quas voces *Rigaltius* existimat à Gromaticis, & Agrimensoribus mutuo acceptas esse, effictasque ex iis, quas usurpant passim, *botones, botontini & botontones*, quæ tumores sive monticellos & colliculos, qui quondam terminorum vicem fungebantur, significant. Figuram eorum, repræsentat Hygenus *de Limit. constit. p.* 222. Hinc *Bonagium*, & *Abonagium*, voces medii ævi, jus, quod Majoribus villarum maximè competit, in defigendis metis, in terris vassallorum denotantes, *Bornage* Gall. in *Consuetud.* Peronensi, ubi dicitur jus istud spectare ad Majorem & Scabinos ejusdem oppidi. Vide plurima de hac voce ejusque synonymis, & quæ inde deducta, apud Carolum du Fresne in *Glossar.* ut & infrà in voce *Botontii*.

BONNI, pater Omirai, 1. Paral. c. 9. v. 4. Latinè *ædificans me*, sive *adoptans*, aut *intelligens me*.

BONNI, colles Ætoliæ, à quibus *Bonnenses* dicuntur. Thucyd. *l.* 5.

BONNO vel BAVO, Abbas Corbiensis, sub Arnolpho & Ludovico IV. Imperator. Scripsit Historiam sui temporis. Possevin. *in Appar.* Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 38.

BONNOPOLIS, oppid. Sabaudiæ, in agro Fossiniaco, ad Arvam fluv. 2. leuc. infrà Clusas, *Bonneville*.

BONONIA, civitas Italiæ Archiepiscopalis ad Rhenum amnem, in ditione Pontific. Academiâ celebris prope Romandiolam. 25. milliar. à Ferraria in Austrum. Muris nudata à Ludovico Rege fil. Lotharii Imperat. A. C. 844. Henricus autem, filius nothus Friderici II. Imperatoris victus hic captusque est, A. C. 1249. Bentivolos sibi præfecit, A. C. 1308. qui subjugati à Joh. Galeacio, A. C. 1380. Hic quoque Irnerius jus exponere cœpit, primusque glossas in illud scripsit circa A. C. 1134. Sil. Italic. *l.* 8. v. 599.

Et quondam Teucris comes in Laurentia bella
Ocni prisca domus, parvique Bononia Rheni.

Martialis *l.* 3. *Epigr.* 59.

Sutor cerdo dedit tibi, culta Bononia, munus
Fullo dedit Mutinæ, nunc ubi caupo dabit?

Oppidani dicuntur inde Ciceroni *in Bruto*, Val. Max. *l.* 8. *c.* 1. ex. 12. Tacito *Annal. l.* 12. *c.* 58. ac Suetonio *in Octavio c.* 17. atque *Nerone, c.* 7. *Bononienses*. Livio, *l.* 37. *c.* 57. Melæ, *l.* 2. *c.* 4. Paterculo, *l.* 1. *c.* 15. Plinio, *l.* 3. *c.* 15. ac Tacito *loc. cit. Colonia* vocatur, vulgò nunc incolis *Bologna*, Græcis omnibus *Bononia*. Unde apud Stephan. pro *Bonania* lege *Bononia*. *Felsina* etiam à conditore Felsino, Tuscorum Rege dicta fuit. Plin. *l.* 3. *c.* 15. *Colonia Bononia, Felsina vocitata, cùm princeps Etruriæ esset.* Speciem habet onerariæ navis, in longum, quàm ex transverso patentior, unò capite proram, alterò puppim referens, medium, turre Asinellorum celsissima, mali instar, & turre Garisendæ inflexâ, scalæ modò, obtinente, cum multis præterea turribus, funes tanquam exprimentibus. Ædificiis multis atque sumptuosis nitet, inter quæ est in foro amplissima D. Petronii ædes, cujus ædificationi finem eundem fore qui & mundi erit, censetur. Hic Concilium A. C. 1310. Synodi, A. C. 1535. 1586. & 1634. Huc etiam Concilium Tridentinum translatum, A. C. 1547. Leander Bonon. *descr. Ital.* longitud. 33. 35. latitud. 73. 52.

BONONIA altera, urbs Episcopal. Galliæ Belgicæ in ora Picardiæ à Caleto urbe 7. leuc. distans in Austrum, quam Gessoriacum Morinorum putant, Ammian. Marcellin *l.* 20. & 27. Eutrop. *l.* 9. à qua ad Doveriam, Angliæ portum, est brevissimus trajectus. Occupata est ab Henrico VIII. Angliæ Rege A. C. 1544. Vulgò *Boulogne à la mer*. longitud. 22. 41. latitud. 50. 30. Duplex est, & valdè munita, ad ostium ferè amnis Lianæ, cum portu & Pharo à Carolo M. instaurata. Caput provinc. Bononiensis. Cujus Comites in Gallicis Annalibus sæpe memorati.

BONONIA tertia, Hungarica urbs olim, nunc oppid. Pannoniæ interioris ad Danubium fluv. Hodie *Bonmonster* ob cœnobium nominatur. longitud. 43. 00. latitud. 45. 29.

BONONIA quarta, urbs Mysiæ superioris ad Danubium, *Bodon Mercatori*. Sed quæ nunc *Bodon* dicitur, *Bidenu*, seu *Budena* Græcis esse videtur, de qua suô locô.

BONONIA, urbecula Galliæ, in Aquitania & Comitatu Armeniaco, prope Gessam amnem. 5. leuc. à civitate Lombariensi, totidem à fano S. Bertrandi.

BONOSIANI, Bonosi Episcopi Hæretici sectatores, Christum non *verum*, sed *adoptivum* Dei *Filium* esse, delirârunt, 24. *quæst.* 3. *can.* 23. cum Circumcellionibus seu Scotopicis in plurimis convenientes. Vide Car. Macrum in *Hierolex.* sed inprimis Isidorum *Hispal. Orig. l.* 8. *c.* 5. & *de Scriptoribus Eccles. c.* 20. ubi refert, Justinianum Ecclesiæ Valensis Episcopum, qui floruit temporibus Teudi Principis Gothorum, Justiniano Seniori Imperat. coævi, contra eos scripsisse. De *Bonoso* verò Episcopo diximus suô locô.

BONOSUS, Roman. Imperator. filius literarii Pædagogi, authore Vopiscô. *c.* 1. Omnium bibacissimus fuit, de quo Aurelianus dicebat, *Non ut vivat natus est, sed ut bibat. ibid.* Si quandò legati Barbari ad eum venissent, ipsis propinabat, ut eos inebriaret, quo ab iis per vinum omnia cognosceret, ac extorqueret veritatem. Posteà cùm à Probo superatus, laqueô vitam finivisset, emanavit jocus, *Amphoram pendere, non hominem.* Filiis autem ejus duobus, ut & matri eorum Hunilæ Gothi cujusdam Regis filiæ, pepercit Imperator, A. C 280. Vopisc. *in Bonoso. c.* 15.

BONOSUS, Episcopus Macedo in hæresin abreptus, Photini instauravit errores, virginitatem Mariæ perpetuam inficiatus. A. C. 389.

BONOSUS, Scholasticus quidam, cujus hæc acutè dicta in veter. exemplari Salmas. reperit. De incestu: *Incestum si promiseris, peris —— si negaveris, tu perisli.* De funambulo: *Vidi hominem pendere cum via, cui latior erat planta, quam semita. &c.* Multi alii ejusdem nominis occurrunt in Veter. scriptis: Ejus verò origo à *Bono* est, pro quo *Bonosus* illa ætas loquebatur; sicut *canosus*, pro *canus*, legimus, apud Valerianum *Ep.* ad Probum. Salmas. *ad Vopisc. in Bonos. c.* 14.

BONTAS, angustia Alpium, per quas ex Hungaria ad Meridiem transitus est in Transylvaniam ad Septentrionem. *Rottenborn, & Profs, Lazio.*

BONUM S. Mariæ in *Capitulo* Carolomanni *ann.* 743. *c.* 19. superstitionis & paganiæ species apud Car. du Fresne.

BONUS, cognomen Phocionis, apud C. Nepotem *in eo, c.* 1. *illius autem (scil. integritatis vitæ) magna fama: ex quo cognomine* BONUS *est appellatus.* Uti *Justus* Aristidis, apud eund. *in illo c.* 1. utrumque à virtutibus impositum. Qui mos passim obvius apud Latinos Græcosque, ratus primò honor & gloriosus, mox ridiculâ sæpe ambitione vulgatus obsolevit. χρηστὸς Græcè, auctore *Suidâ* quòd omnibus aliis magis quàm sibi utilis esset: ἀπὸ τοῦ χρησίμου. Nam & in pecuniis erogandis fuit largus, & filias elocavit cum dote etiam pauperrimis, modò essent frugi. Vide quoque Plut. *in vita ejus, & l. de Musîc.*

BONUS, Presbyter Romanus simul cum Fausto & Mauro Diaconis Romæ sub Valerio Principe passi, sepulti sunt in via Latina *Volaterran*. Vide & *Laurentius*.

BONUS Aër, urbs Americæ meridionalis in Tucumania regione juxta Argenteum fluv. *Civitas Trinitatis* etiam dicitur, paretque Hispano multis ab annis.

BONUS Conventus, vulgò *Bonconvento*, urbecula ditionis Senensis, in colle, juxta Umbronem amnem, 5 milliar. à Sena Romam versùs. Hic Henricus VII. Imperator à Bernardo Monacho venenô sub Sacramenti specie propinatô peremtus, obiit A. C. 1313.

BONUS Deus, apud Græcos ἀγαθὸς θεὸς, cujus templum Pausan. *in Arcadicis* commemorat ad sinistram viæ, quæ in Mænalum montem ducit.

BONUS Dies, additum olim diebus festis. Καλὰς enim ἡμέρας festos dies vocabant Græci, Latini *bonos*: unde nunquam Saturnalia, Liberalia, Hilaria, & ejusmodi alios dies festos, nominabant Veter. quin adderent, *Bonum diem.* Ut, *Saturnalibus bonô die, Liberalibus bonô die, Hilaribus bonô die.* Plautus in *Pœnulo, Actu.* 3. *sc.* 5. v. 13.

—— Tum tu igitur die bono Aphrodisiis
Addice tuam mihi meretricem minusculam.

Idem alibi, *Aphrodisiis die bono.* Catullus, *Epigr.* 13. v. 15.

Saturnalibus optimo dierum.

Inde καλήμερος Græcis, *bono festus & festi diei*, qui libenter genio indulget, & sibi amicisque morem gerit, festivus & hilaris. Latinè *festus & festi diei*, ut dictum, *homo.* Sic namque Donatus *ad illud Terentii, Eun. Actu* 3. *sc.* 5. v. 12. *ô festus dies hominis*; pro, *homo festi diei. Sic dicitur etiam scelus homo. Ennius, ô pietas animi.* Contrà μισοκαλήμεροι dicebantur homines morosi, qui nec sibi, nec aliis bene facerent, tristes & severi, geniique sui defraudatores, aliàs ἀποφράδες, à diebus malis ac infaustis, quæ illis sic dicuntur. Salmas. *ad Trebellium Pollionem in Claudio, c.* 1.

BONUS Eventus, ab antiquis cultus est. Plin. *l.* 34. *c.* 8. describit Euphranoris simulacrum *Boni Eventus* dextrâ pateram, sinistrâ spicam, ac papaver tenens. *Boni Eventûs* etiam meminit Varro *de R. R. l.* 1. inter Consentes Divos agricolarum.

BONUS Finis, seu *Receptio*, it. *Consolamentum & Baptismus spiritualis*, dicebatur olim inter Albigenses receptio in communionem eorum, quæ, ne receptus denuo ad pristina vitæ inquinamenta posset relabi, differri solebat ad extremam usque infirmitatem. Quare & quidam, licèt jam advenisset Albigensis, recepti non sunt, quoniam nondum mors instare credebatur. Sic legitur Petrus Sancii vocatus, *ad hæreticandam quandam infirmam: quæ tamen tunc non fuit hæreticata, quia non visum ipsi fuit, quia dicta infirma adhuc erat fortis.* Posteà ingravescente morbô iterum advocatus fuit Petrus Sancii, sed nec tunc fuit hæreticata, quia convaluit, *in libro Sententiar. Inquisitionis Tholosanæ*, nunc primùm in lucem prolato, à Phil. à Limborch, *Historia Inquisitionis l.* 1. *c.* 8. Vide quoque hîc passim, vocibus *Abstinentia, Consolati, Endura.*

BONUS Genius, Græcè Ἀγαθὸς Δαίμων, vide suprà *Agathodæmones & Agathus-Dæmon*, item voce *Genius*. Ejus, ut & Ἀγαθῆς Τύχης, *Bonæ Fortunæ* cellam prope antrum Trophonii, in Bœotia, consultoribus adeundam prius, antequam in antrum descenderent, & post acceptum responsum repetendam, memorat Pausan. *in Bœoticis*, quem locum suprà attulimus, ubi de *de Bona Fortuna*. De poculo Ἀγαθοῦ Δαίμονος, it. *Boni Genii*, Græcis appellato, hincque voce compositâ Ἀγαθοδαιμονιστὴς, de pitissatore, apud *Hesychium* occurrente diximus ibidem suprà, ubi de *Bibendi ritu*.

BONUS Johannes, vide *Johannes*.

BONZII; h. e. *sacrorum præfecti*, dicuntur apud Japonios, qui sacra curant. E quibus unum; nomine *Combadaxi*, mirandum virum, & à quo Japonii literas sint edocti, jam ante annos 800. extremâ ætate jussisse magnificum sibi extrui delubrum, inque specum iturum dixisse, se vitæ hujus satietate teneri: velle igitur quiescere, non ad diem tertium, uti Sospitator noster: sed (ô circumspectum Impostorem) ad decies millies millena annorum millia, quô spatiô exactô magnum Japoniæ obventurum Doctorem, ac se quoque tum redditum iri luci. Quibus dictis obturari jussisse ostium specus; eundem autem vivere adhuc, eôque die anniversaria coli ac votis supplicibus invocari, ajunt. Vide de eo Epistolam Casp. Vilelæ Soc. Jesu, quæ extat *Epistolar. Japon. l.* 3. apud P. Maffæum, ut & Vossium *de Idol. l.* 1. *c.* 25.

BOONÆ, *Βοῶναι*, Athenis dicti sunt, qui boves ad dies festos coëmerent. Demosth. *in Midiam*.

BOOSCOETE, Hellesponti urbs, *Germanicopolis* posteà dicta, Plin. *l.* 5. *c. ult.*

BOOSURA, h. e. *bovis cauda*, urbs Cypri insulæ, cui vicina est Tereta & Palæpaphus, quæ antiquum Veneris templum habet. *Strab.*

BOOTA, insul. Scotiæ meridionalis in Glottæ æstuario, inter Araniam Insul. & Argatheliam provinc. per 8. mill. pass. in longum se extendens, sed non æquè lata.

BOOTES, à bove deductum nomen, Latinè *Bubulcum*; cœleste sydus, quod *Arctophylax* vocatur. Stellula enim est juxta Ursam majorem, quæ more bubulci palustrum sequi videtur. Cicer. *de Nat. Deorum*, *l.* 2. *c.* 42.

> *Arctophylax vulgò qui dicitur esse Bootes.*
> *Quòd quasi temone adjunctam præ se quatit Arctum.*

Ovid. *l.* 2. *Fast.* v. 190.

> *Arctophylax formam terga sequentis habet.*

Juvenal. *Sat.* 5. v. 23.

> *Frigida circumagunt pigri sarraca Bootæ.*

Habet 4. stellas dextrâ manu, quæ non occidunt. Manilius, *l.* 1.

> *A tergo venit Arctophylax, idemque Bootes.*

Aratus,

> *Tardus in occasum sequitur sua plaustra Bootes.*

Hunc nonnulli dixerunt Icarum fuisse Atheniensem, Erigones patrem, qui cùm à Baccho vinum accepisset, statim utres plenos in palustrum imposuisse dicitur atque ex hac re *Bootes* appellatus esse, & cùm Atticorum fines perambulans vinum pastoribus ostenderet, atque eorum nonnulli aviditate pleni, novô genere potus inducti somnô opprimerentur, membraque huc illuc fœdè & indecorè jactarent, verbaque loquerentur, haud sanæ prorsus mentis, reliqui eorum venenum pastoribus ab Icaro datum arbitrati eum interfecerunt, quem posteà Jupiter simul cum Erigone filia, quæ necis paternæ dolore confecta suspendiô vitam finierat, canem etiam nomine *Meram* inter astra collocavit, atque *Icarum Bootem*, Erigonem *Virginem*, Canem verò suâ appellatione, *Caniculam* nominârunt. Aliis creditur hic idem fuisse Arcas ex Callisto Lycaonis filia natus; ab aliis Orion dicitur. Vide *Arctophylax*.

BOOZ, h. e. *in fortitudine*, vel *in hirco*, filius Salmon. Ruth. *c.* 2. *v.* 1. & *c.* 4. *v.* 13. Inter progenitores Jesu Christi Matth. *c.* 1. *v.* 5. Nomen item secundæ columnæ in porticu Solomonis 1. Reg. *c.* 7. *v.* 21.

BOPARDIA, vide *Bodobriga*.

BOQUERANA, insul. maris Indici parva, vix 10. leuc. ab ora Orientali Insulæ Bornei, versùs Mindanaum.

BORAMMA, latronum Libanum incolentium receptaculum. Strabo *l.* 16

BORBETOMAGUS Vangionum, quæ & Wormatia. *Vangiones* à Cæsare, *l.* 1. *Bell. Gall. c.* 51. à Plinio, *l.* 4. *c.* 17. à Tacito, *l.* 12. *Annal. c.* 27. atque *Ptolemæo*, unà cum Nemetibus memorantur, populus Germaniæ, qui transitô Rhenô, in sinistra fluminis ripa consedêre: de quibus notissimus est Lucani *versus* 431. *in l.* 1.

> *Et qui te laxis imitantur Sarmata bracis*
> *Vangiones.*

Οὐαγγίονες à *Ptolemæo* dicuntur, & eorum urbes duæ ad Rhenum, altera *Borbetomagus* vel *Borvetomagus*, *Βοργητόμαγος*, quæ & primaria, altera Argentoratum, ambæ in superiore Germania, & provinc. German. prima nuncupatur. In *tabula Theodosiana vel Peutingeriana Borgetomagus* vocatur, & inter Bonconicam ac Noviomagum ponitur: Æthico *in Itinerario provinciar. Bormitomagus* non semel, nunc inter Bonconicam & Noviomagum, nunc inter Mogontiacum & Noviomagum Nemetum: *Bormitomagus* inquam corruptè pro *Borvitomagus*, i. e. Borbetomagus. Certè in aliis Æthici codicibus scriptum reperitur *Borbitomagus* rectè, in aliis *Bormitomagus*, ut *Surita* asserit. Ea urbs more multarum Galliæ urbium, nomen Gentis, cujus caput erat, posteà, & *Vangiones* appellata est. In Codicis Theodosiani *l.* 13. legimus rescriptum Imperatorum Valentiniani & Valentis AA. ad Musophilum Vicarium Africæ, *datum Vangionibus*: & in *Notitia Imperii Romani*: *Præfectus militum secundæ Flaviæ Vangiones* reperitur. Apud Ammianum quoque *l.* 15. *Vangiones* inter urbes *primæ Germaniæ*; & apud Hieronymum *in ep. ad Ageruchiam*, *Vangiones longâ obsidione deleti* ab Alanis & Vandalis. *Vangionem* etiam reperi in Annalibus Tilianis. *Vangionum civitas* vocatur à Sulpicio *in l.* 1. *de vita S. Martini*, aliisque, nec non *urbs Vangionum*: in *Annalibus Bertinianis*, in rebus anni 843. *Vangium* corruptô & truncatô nomine pro Vangionum: in veteribus Notitiis provinciarum & civitatum Galliæ nunc simpliciter & absolutè *civitas Vangionum* inter provinciæ Germaniæ 1. civitates quarta & ultima; nunc *civitas Vangionum Warmatia*; nunc *civitas Vangionum, i. e. Warmatia* vel *Guarmatia*, aliàs *Garmatia*; nonnunquam & *civitas Vangionum, i. e. Warmacia*. *Warmatiam* & Fredegarius ac Aimonius; quidam è nostris scriptoribus & *Warmaciam* appellant. At Zacharias PP. *in epistola ad Bonifacium Mogontiacensem Episcopum*, & Eginhardus, ac Theganus, atque Annales Nazariani, aliique *Wormaciam civitatem* aut *Wormaciam* nuncupant; Poeta Saxo *in libro de Gestis Caroli Magni*, *Wormantinam urbem*. Dicta est igitur *Warmatia* vel *Guarmatia*, nec non *Warmacia*. Dicta est sæpius & Wormacia, nonnunquam & *Wormatia*. Ego scribi oportere puto *Vormaciam*, & ita appellandam esse hanc urbem, potiùs quàm *Wormaciam*, aut *Warmaciam* vel *Warmaciam*. Nam ex *Borbetomagi* nomine mutilato Nostri fecêre (ni fallor) *Bormagum*, ex Bormago *Wormacum*, *b* in *u*, *g* in *c*, ex more conversis: ex Vormaco demum facta *Vormacia* est, ita ut duo *u* in prima nominis syllaba, & *t* in penultima ferre non possim. Certè hodieque Nostri à Vormacia *Vormes*, ac Germani *Worms* nuncupant. Pagus Vangionum vocatur ab Eginhardo *in Annalibus*, in rebus anni 823. *pagus Wormaciensis*; in *Annalibus Bertinianis Wormaz felda* compositô nomine Germanicô, i. e. Wormaciensis campus sive ager. *Feld* enim Germanis campus est. *In Ducatu Ribuariorum Wormatfelda & Sperohgowue*. Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

BORBONIA, Insul. Africæ in Oceano Æthiopico, sub Francis, à paucis annis, à Lusitanis antea *Insul. Mascharenhæ* dicta; ad Ortum insulæ Madagascaris seu S. Laurentii. Circuitus est 50. leuc. fertilissima ac bene rigua. Ibi Portus S. Pauli & Assumptionis, ubi coloniæ Francorum.

BORBONIA, it. BORBONIENSIS ager, vide *Boji*.

BORBONIA, villa Galliæ, aquis suis nobilis, in agro ac diœcesi Lingonica, vulgò *Bourbonne*: quam Aimoinus *Vervona castrum ædificari cœptum*, *in villa*, Theodebertô ac Theodoricô fratribus, apud Francos regnantibus, vocat, & inter urbem Lingonum ac Tullum ponit. Hadr. Valef. *Notitia Gall.* in voce *Lingones*.

BORBONIA Sidera, in honorem augustæ illius Domus, dicta sunt à Johanne Tarde Gallo, maculæ illæ circa Solem, nisi Soli potiùs insunt, moveri solitæ, quæ nil aliud ei aliisque videntur, quàm stellæ Solem circumeuntes. Gerh. Joh. Voss. *de Orig. & progr. idolol. l.* 2. *c.* 34.

BORBONIUM, Galliæ pars, Ducatus dignitate, inter Burgundiam, Bituricensem, Nivernensem tractum & Arverniam. Hujus veteres incolæ, pars Bojorum, coloniis in Italiam & German. sub Ambigato deductis, bellisque contra Romanos, celebrei. Liv. Polyb. Strab. Justin. Cæsar *in Comm.* Dein sub Baronibus fuit, usque ad Archambaldum & Auscaumum, fratres, inter quos divisa est. Postmodum Robertus, quartus fil. Ludovici IX. duxit Beatricem, filiam & hæredem Agnetis Borboniæ, Archambaldi junioris neptem. Hinc illustrissima familia *Borbonia*, quæ 300. post ann. regnô in Henrico IV. potita est. Hujus Roberti fil. meruit Magni nomen, & Baronatus in Ducatum versus est, à Philippo Valesio, A. C. 1329. Cujus fil. Petrus obiit improlis, alter Jacobus, Conestabilis Galliæ, Johannis pater, (ex eo Jacobi Neapolitani Regis avus) & Ludov. II. fuit, à quo familia propagata usque ad hodiernum Regem, Ludov. XIV. feliciter regnantem. *Hist. Gall.*

BORBONIUM Anselmium, oppid. Burgundici Ducatus in agro Augustodunensi, ad Ligerim fluv. cum castro antiquo, 7. leuc. à Molino, in Ortum. Vulgo *Bourbon Lancy*.

BORBONIUM Arcimbaldi, urbecula Galliæ in Borbonio Ducatu, Quibusdam *Boja*, Cæs. *l.* 7. *Bell. Gall. c.* 14. 4. leuc. à Molino.

BORBONIUS Franciscus, vide *Franciscus*. it. *Ludovicus* & *Nicolaus*.

BORBORIANI seu BORBORITÆ, in *l. Arriani* 5. & *l. cognovimus* 19. & *l. pen. Cod. de Hæreticis*, sunt Hæretici, exorti temporibus Hadriani Imperatoris, circa A. C. 129. qui, ut ait Philastrius *in Catal. Hæretic. vitiis implicati seculi & malis concupiscentiis servientes, judicium non sperârunt futurum, sed potiùs carnalem seculi concupiscentiam laudârunt*. Ex Græco *Βόρβορος*, cœnum. Sic enim idem, *Hi itaque in cœnum euntes & inde obliti de cœno faciem & membra sua deformantes, eâdem re cunctis velut culpandam Dei creaturam demonstrabant*. Brissonius apud Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* E Gnosticis fuisse, legas apud Mactum *Hierolex*. Iidem *Stratiotici* h. e. *Militares*, dicti, quia de militantibus fuerunt, *Barbelitæ* item, & *Phibionitæ*, *Floriniani* porro, & *Libertini*, de quibus vocibus vide suis locis. Quam sectam execrandam è Valentini semine pullulâsse, tradit Theodoretus. Vide Jo. Forbesium *Instruction. Historico-Theologic. l.* 1. *c.* 37. §. 4. & ex Veterib. quoque Epiphanium *in Panar. l.* 1. *Tom.* 2. *Hær.* 26. nec non Augustinum, *Hær.* 6. Atque ex hujusmodi Hæreticorum nefariis consuetudinibus commixtionibusque, Diabolicæ in Christianos calumniæ, de promiscua & incesta venere, deque infanticidio ac Thyestæis epulis, occasionem perperam Paganos arripuisse, discimus ex Justino Mart. *Dial. cum Tryphone*, Athenagora *Apolog. pro Christ.* Minutio Felice *in Octavio*, Aliis. Nec omittendum, eadem hominum monstra, aliorum Hæreticorum imitatione, qui decipere per nominum terriculamenta & appellationes barbaras confictas imperitos conabantur, execrandis suis figmentis Hebraica nomina quoque affinxisse, quibus simpliciores similiter terrerent, uti legimus apud Theodoretum *Hær. fab. l.* 1. *c. de Barbelitis* seu *Borborianis* vide iterum Forbesium *l. XII. c.* 9. §. 1. & 2. &c.

BORBUSTA, Rex Gothorum in Teutones irrupit, quem vicêre tres Reges coadunatis copiis.

BORCA, oppidul. Guineæ, in regno Biafræ, ad fluv. cognominem, qui infrà in Oceanum Æthiopicum cadit.

BORCANI, populi Hirpinorum in Italia, non procul à Collatinis. Plin. *l.* 3. *c.* 11.

BORCEOS, vicus, qui etiam *Annuath* appellatur, & est in confinio Sarmatiæ regionis.

BORCHEMIUS Martinus, vide *Martinus*.

BORCHLOON, oppid. in Episcopatu Leodiensi Comitatûs dignitate pollens. *Metel.*

BORGHOLMIA, oppidul. Sueciæ, in Oelandia Insul. maris Baltici, versùs Ostrogothiam provinc. & Calmariam urbem.

BORCHOLTUM, oppidul. Westphaliæ, in ditione Episcopatûs Monasteriensis ad Aam fluv. in confinio Belgii, 3. leuc. à Vesalia.

BORCHWORM, oppid. Episcopatûs Leodiensis, Comitatûs dignitate clarum. *Metel.*

BORCOBE, Thraciæ urbs circa Mœsiam inferiorem, fuit quidem cum *Gerania* Scytharum Aroterum, sed Thraciæ finitima & à Plinio in descriptione Thraciæ commemorata, *l.* 4. *c.* 11.

BORCOVICUM, urbs Albionis in ora Angliæ orientali in Northumbria regione teste Camdenô, probè munita, ad ostium Tuedæ fluv. Vulgò *Barwick*, *Borwick*, vel *Berwick*. longitud. 20. 04. latitud. 56. 15.

BORDA, vox Arabica, striatam vestem notat, & hinc alam locustæ, in Poëtis, apud Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 45. Apud Scriptores citimæ ætatis Latinos, domum significat, ædem, tugurium. Unde *Bordellum*, ædicula, tuguriolum; & quia meretrices plerunque in istiusmodi domunculis ac nullius momenti ædibus habitant, Gallis lupanar. Vide Car. du Fresne *Glossar.* Vide & *Not. ad Joinvillam.*

BORDELONA, urbs Asiæ, in India ultra Gangem in regno Siami cum emporio & portu satis commodo. Vulgò *Bordelong*.

BORDINATI, vide *Guidones*.

BORDINUS Franciscus, vide *Franciscus*.

BOREA, oppid. quod à Sext. Pompejo captum est, ut scribit Cicer. *l.* 16. *ad Attic. ep.* 4.

BOREAS, Aquilo dictus, (quod vide) ab Hyperboreis montibus flans, unde & frigidus, dictus ἀπὸ τῆς Βοῆς ῥεῖν, quoniam ut violenti flatûs est, ita etiam sonori. Virg. *l.* 1. *Georg.* v. 93.

Borea penetrabile frigus adurat.

Ovid. *Met. l.* 6. v. 690. *Boreas* de seipso,

Apta mihi vis est, quâ tristia nubila pello,
Et freta concutio, nodosaque robora verto,
Induroque nives, & terras grandine pulso.

Poëtæ eum Astræi filium faciunt, Hyacinthumque puerum adamâsse volunt, qui etiam ab Apolline diligebatur. Alii Strymonis filium fuisse dicunt. Amavit præterea Orithyiam, Erichthonii, Atheniensium Regis filiam, quam & in conjugem postulavit, verùm, cùm non daretur, vi eam rapuit, ex qua posteà Zeten, & Calaim suscepit. Euseb. *in Chron.* circa *A. M.* 2655. Fertur quoque pulcherrimas Dardani equas adamâsse, & ex illis 12. velocissimos equos suscepisse. *Nic. Lloydius.* In turre ventorum octogona, ab Andronico Cyrrheste, Athenis extructâ, quam Vitruvius prolixè describit, *l.* 1. *c.* 6. quamque *Horologii* nomine *Varro* appellat, cum omnes octo venti, tum noti, repræsentarentur sub puerorum variis schematibus: *Boreas* ibi hodieque visitur, sub imagine pueri alati celerrimè volantis, cothurnati ac vultum palliô, velut contra frigus se muniret, obvolventis, nihilque secum ferentis: (Ventus enim sterilis est & frigus utrâque buccâ spirans) Uti observavit Jac. Sponius Lugdun. *Voyage de Grece part.* 2. Cùm porro Ventis supplicare Athenienses cœpissent, sub adventantem Xerxis exercitum, ara in delubro Thujæ, Cephisi filiæ, ventis in genere constituta est, Herodot. *l.* 7. Sed nec peculiaris *Boreæ* defuit, ubi is Orithyam rapuisse dicebatur, Plat. *in Phædro*. Quem tamen cultum fuisse mixtum, censet Vossius, ut unà cum hoc vento cultus sit Vir magni nominis è Boreali tractu adveniens, à quo rapta Orithya. Nisi malis, principem hanc puellam periisse tempestate, quam phreneticus ille Boreas conciverat; ac propterea placuisse, ut *Boreæ* supplicaretur, quò in posterum magis propitius fieret navigantibus. Vide Voss. *de Idolol. l.* 3. *c.* 1. & plura de hoc vento, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1247. *& seqq.* uti de vestibulis templi Priapi *versùs Boream* directis, infrà lemmate *ad Orientem*, & de *Borea*, jaspidis specie, infrà eâdem voce *Jaspis*, item *Turchesia*.

BOREAS, mons Epiri, aliis Macedoniæ, Dyrrhachio proximus.

BOREON Stoma, apud Solin. *c.* 13. de flum. Histro, *Septem ostiis Pontum influit: quorum primum Peuce, secundum Naracustoma, tertium Calonstoma, quartum Pseudostoma:* nam Boreon Stoma. *ac deinde Stenonstoma languidiora sunt cæteris.* Uti correxit Salmas. è libris; cùm antè excuderetur, *Boreostoma*. Certè Ammianus ex hoc loco, *Nam Boreon stoma*, inquit, *ac deinde Stenon stoma longè minora sunt cæteris.* Græcè enim Βόρειον στόμα dicitur. *Ptolem.* στόμα καλούμενον Βόρειον &c. Vide eum *Exercit. Plin. ad Solin. p.* 186. *Boreostoma*, Plin. *l.* 4. *c.* 12. Vide suprà.

BOREUM, promontor. Hiberniæ in ora Boreali. *Ptolem. Tellinghead Ortelio.* Aliis *S. Hellens head.* Aliis *Capo de Ligra* dicitur: Ubi Venienii populi nunc *Cap Ente*, in Lagenia provinc. & Comitatu Dungalensi. *Baudrand.* Item Cyrenæ regionis promontor. *Capo di Teiones*, teste *Marmolio*. Ejus meminit Mela, *l.* 1. *c.* 7. *Ptolem.* vocat Βόρειον ἄκρον. *Strabo* etiam μικρὸν ἀκρωτήριον Βόρειον refert, oppositum Cephalis, *Procopius* Βορεῖον. Attamen nec Melam, nec Plinium ita scripsisse existimo. Antiquissimi codices apud Pomponium *Botrion* legunt. Apud Plinium verò *l.* 5. *c.* 4. ita scribitur in plerisque vetustis exemplaribus, *Promunctorium*, quod *Majorem* (Syrtim) *includit*, *Byrion vocatur*. Utrobique scribendum *Bryon*. Litus quod à Berenice Syrtim versùs extenditur, Βρύων αἰγιαλὸς appellatur à *Ptolemæo*. In illo est Βόρειον ἄκρον. Idem ergo *Boreum* & Βρύων promontorium. In vulgatis *Ptolemæi* libris malè scribitur Βρύων αἰγιαλός. Veteres Grammatici, qui de differentiis accentuum scripsêre, hujus quoque litoris meminêre. Ajunt enim Βρύων, Βρυώντος *cùm pro litore Cyrenaico accipitur*, *adjectiv.* Sed errant. Omnino existimo litus hoc à copiâ musci marini Βρύων αἰγιαλὸν esse appellatum. *Is. Voss. in loc. cit. Melæ. Boreum* quoque mons Arcadiæ Pausaniæ, *in Arcadic.* & Tenedi portus *Arriano*. Dicitur etiam *Borion*.

BORGES, à Persarum Rege Eioni impositus, qui à Græcis vehementissimè oppugnatus, ante quàm se dederet, maluit subjectô igni conflagrare. Polyæn. *l.* 7 *c.* 24.

BORGHA & BURGHA, apud Anglos, ea Comitatus seu provinciæ portio est, quam olim *Decaniam* seu *Decuriam* & *Friborgam* vocabant, inhabitata à Decemviris, qui in solidum fidejussores erant erga Regem de iis, quæ in *Decenna* perpetrarentur. Alvredus namque Rex, qui circa A. C. 880 floruit, Angliam totam in Comitatus, Comitatus in Centurias, atque has in Decennas seu Decurias divisit &c. Quâ notione vox non semel occurrit, apud W. Thorn, vide in voce *Friborga*.

BORGI, Arix populi. *Ptol.*

BORGODI, Asiæ populi Plin. *l.* 6. *c.* 28. ubi de descriptione Arabiæ.

BORGUM Centenarium, *Lib. Notit. Zentmar*, oppid. olim, nunc pagus Pannoniæ superioris seu Valeriæ Ripensis. *Lazius.*

BORGUS, urbs Finlandiæ, in ora littorali ad Finnicum sinum maris Baltici in tractu *Nyland*. 15. leuc. Germanic. à Revalia Livoniæ, in Ortum. Aliis *Borgos*.

BORICHENA, vel **BORICA**, hodie *Insula S. Johannis*, à portu divite. Insula est Oceani Occidentalis, ab Ortu habens insulam S. Crucis, insulasque exiguas plures: Ab Occidente & Borea insulam S. Dominici: A' Meridie promontorium Pariæ, à quo centum triginta sex milliar. abest. Insula in longitudine porrigitur ad 50. pene milliaria, in latum patet duodecim aut sextendecim, maxima latitudo octodecim penè milliaria Germanica complectitur. Dividitur in duas partes, nempe *Borealem* & *Australem*: Borealis quidem aurò abundat plurimô. Australis frugum, fructuum, aviumque feracissima. Urbs præcipua in ea est S. Johannis, optimô gaudet portu. *Mercat.*

BORICHUS, Colomanni nothus. *Volaterran. Rerius.*

BORINGIA, vulgò **BORNHOLM**, insul. maris Baltici, versùs Scaniam, sub dominio Daniæ Regis. Ibi oppid. Nexoa & arx Hammerhusia. Hic triduanò præliô superatus est, à Daniæ Rege Ericus Suecus, A. C. 1564.

BORIQUENA, insul. Americæ Septentrional. una ex Antillis, inter Insulas Portus divitis & S. Crucis, parva admodum. Vide *Borichena*.

BORIS Fedrovitius, venenò sublatis Demetriô & Theodorô filiis Johannis Basilidis, Moscoviæ principatum in se astutè transtulit, A. C. 1598. contra Tartaros victor. Obiit A. C. 1605. Sub eo Pseudodemetrius turbas dedit.

BORIVOJUS, decimus à Zecho, conditore gentis, Bohemorum Dux à Methodio. Moravorum Apostolo, baptizatus, religionem Christianam in Bohemiam introduxit, A. C. 865. Aliter *Borivogius*. Georg. Hornius *Orb. Imper.* A' Cyrillo Alexandrino, una cum XXX. Palatinis sacrô fonte tinctum esse, refert Theobaldus Bohemus. Vide suprà, in voce *Bohemia* & in *Borzivoius*.

BORMANICO, oppid. Narbonensis provinciæ. Plin. *l.* 3. *c.* 4.

BORMANUM, urbecula Daciæ, in eo tractu, ubi Jazyges Metanastæ. Non longè à Tibisco fluv. *Sanson.*

BORMIA, Italiæ fluv. duplex, uterque oritur in Cevæ Marchionatu, in Pedemontio, & aquas suas miscet paulo suprà Sessanum, dein auctus aliquot rivis, Aquas Statelliorum rigat, & infrà Alexandriam in Tanarum influit.

BORMIÆ Aquæ, oppid. Rhætorum, ad extremum Vallis Telinæ, inter fontes Adduæ & Ollii fluv. *Wormser.*

BORMISCUS, regio Macedoniæ, ubi canes Euripidem lacerârunt. *Steph.*

BORMIUM, castrum Lombardiæ Transpadanæ, populò ac divitiis abundans, quod alluit Abdua. Item oppid. Vulturenæ, in suprema valle, ad Braulium montem. Prima Præfectura est, & præ reliquis privilegia ac immunitates habet.

BORNANUS, Rex Persarum, post Sarbaram, regnavit menses 7. nullò factò clarus. Eum excepit ultimus ex Artaxerxis familia Persiæ Regum Hormisda II. vel Isdigerdes III. quem vide.

BORNEUM, insula Oceani Indici, quam *Mercator* putat eandem esse, quæ *Ptolemæo Insula Bonæ Fortunæ* dicitur. Jacet inter Sumatram, Javam & Philippinas Insul. Figuræ circiter rotundæ. Parte Australi subest Æquinoctiali circulo, cætera Boream versùs extenduntur. Est omnium illius Oceani maxima, siquidem ducentas circiter & quinquaginta leucas ambitu colligit: ita ut trium mensium circumnavigationem habeat. Aliquot regna complectitur sed præcipuâ nobilitate *Borneum* regia est urbs: Hæc nomen dedit insulæ, latericiis mœnibus & sumtuosis ædificiis mirum in modum exculta. In hac Insula reperiuntur aves Lusitanis *Passaros del Sol* dictæ, quæ habent adeò speciosas plumas, ut quascunque alias pulchritudine superent: vivas eas nemo vidit unquam, mortuæ in hac insula delapsæ, ab insulanis conquiruntur: volant, ut fama est, nonnisi in Solem, vivuntque aëre, nunquam in terram subsidentes, nec enim pedes nec alas habent, ex solo capite & ventre constant: corporis pars maxima in cauda consistit: rarissimæ & maximi pretii. Hæc insula ab Europæis benè lustrata est, præsertim versùs oram Orientalem. *Baudrand.*

BORNEUM, urbs regia insulæ Bornei, sita in ora sinus parvi, inter paludes aquæ marinæ, ad instar Venetiarum, in qua incolarum 25000. numerantur.

BORNHEMUM, castrum Flandriæ, unde regiunculæ nomen, ad Scaldim fluv. inter Alostum & Antverpiam.

BORNHOLMIA, vulgò BORNHOLM, insula Daniæ, à Friderico I. Rege Lubecensibus, ob auxilia, ad annos 50. oppignorata, recepta est in finitis à nepote ejus Friderico II. A. C. 1576. Posteà à Suecis, Duce Hornio, occupata A. C. 1643. mansit illis pace Roschildæ factâ A. C. 1658. unà cum Scania, Blekingia, Hallandia, Nidrosiensi item & Bahusio tractu, in Norvegia. Alterâ dein pace A. C. 1660. inter eosdem factâ, Nidrosiensis tractus à Suecis redditus & pro *Bornholmia* æquivalens promissum est. Haud pridem semel atque iterum naufragium ibi passi sunt Sueci, partim fervente ultimò inter illos Danosque bellô, quô Insula in potestatem horum redacta est; partim pace factâ, quâ illa sub Suecos rediit, ut ex moderna Historia notum.

BORNUM, regnum & desertum Africæ in Libya deserta, ubi olim Garamantes, *Cluver.* Urbem habet cognominem & lacum Borni, per quem Niger fluv. labitur. Vulgò *Borno.*

BORON, Troglodytarum oppid. Plin. *l. 6. c. 29.*

BORRHAUS Martinus, aliàs Cellarius, Stutgardiensis, Joh. Reuchlini discipulus, Theologiæ apud Basilienses Professor, linguæ Hebrææ Syr. Chald. peritissimus, judiciô præclarô insignis, plurimisque in omni literarum genere lucubrationibus celebris. Inter quæ eminent, Commentarii *in Pentateuchum*, Basil. 1555. 1561. In *Jos. Jud. Ruth. Sam. Reg.* fol. ibidem, 1577. In *Job & Eccles.* fol. ibid. 1564. In *Esajam & Apocalypsin*, fol. ibid. 1561. Obiit peste A. C. 1564. ætat. 65. Basileæ. Vide Melch. Adami, *in vita Theolog. & les Eloges* Antonii Teissier *Volum.* 1.

BORROMÆUS Carolus, vide *Carolus.*

BORROMÆUS Fridericus, vide *Fridericus.*

BORSHOLDER, vide *Decuriæ Præfectum.*

BORSIPPA, urbs Babyloniæ, olim Dianæ & Apollini sacra, in qua maximum linificium est, & maxima vespertilionum multitudo in esum conditur, Strabo *l. 16. Steph.* Βόρσιππα fœminin. gener. aut neutri pluralis scribit.

BORSIUS, primus Ferrariæ Dux, à Friderio III. Imperatore & Paulo II. creatus est. Vide ubi de *Atestinis.*

BORUCTUARII, populi German. quorum villa *Velsenberch* in Ducatu Bergensi, an *Brouk*, oppid. ejusdem ditionis, inter Duisburgum & Werdam. *S. Suiberti vita, Ortelius.*

BORUSCI, sive BORUSSI, Sarmatiæ Europææ populi. *Ptol.* Ob necem Adelberti à Boleslao I. ad tributum addacti, A. C. 1018. Quos olim Deos coluerint, exponit Erasmus Stella penè *initio de Antiqq. Boruss. l. 1. Nulla eis sacra aliquamdiu fuêre: tandem in eam deducti insaniam, ut serpentes ferasque & arbores, religiosè colerent.* Ubi quod de *serpentibus* habet, simile quid de Samogithis narrat, Sigismund. Liber Baro Herberstenius *Comm. Rer. Moscov.* de Lithuanis, Idem *ibid.* & Alex. Guagninus *Sarmat. Europ.* de Caleecutensibus, Iul. Cæs. Scaliger *Histor. Anim. l. 2. c. 18. sect. 123.* & jam de Ægyptiis veteribus, Phylarchus *Histor. l. 12.* & ex ea Ælian. *de Animal. l. 17. c. 5.* Vide Voss. *de orig. & progr. Idolol. l. 4. c. 63.* Horum regio *Prussia* in regno Polonico, contenta inter ostia Vistulæ, & Memelli ad Cæciam 37. leuc. patens inter dicta ostia; *Prutenia* etiam Latinè dicitur. *Preussen & Prussen* vulgò, in Regiam & Ducalem divisa, vide infrà. Ovid. *Trist. l. 4. El. 8. v. 41.*

Vita procul patriâ peragenda sub axe Borusco est.

Ita *Ferrarius.* Tu verò lege, *sub axe Boreo.* aliàs divisa in 12. partes, dum Equitibus Teutonicis paruit: Nunc in duas *Regiam* nempe, quæ Poloniæ Regi subest, & *Ducalem*, quæ Electori Brandeburgico. Provincia est admodum fertilis & rigua, inter mare Balticum ad Boream, Poloniam inferiorem Mazoviamque ad Meridiem, Lithuaniam ad Ortum, & Pomeraniam ad Occidentem. Vide *Crutzgeri & Prussia.* Addo hîc, quòd in latitudinem 50. in longitudinem verò 60. milliar. extenditur: ab Occasu Pomeraniâ, ab Austro Masoviâ, Lithuaniâ cum Samogitia ab Ortu, mari Balthicô a Septentrione terminata. Claret supra modum illustrium urbium, oppidorum arciumque frequentiâ, opibus incolarum ac terræ ubertate, pecoris insuper omnigeni inæstimabili copiâ, ut & piscationibus, venationibus, ac sylvis fructuosissimis, sed metallorum minus ferax est. Merces, quas è Polonia, Russia & Lithuania accipit maximô suô commodô, trans mare mittit, & vicissim in Poloniam importat, quidquid Europa universa ac India gignit, omnia ferè, à transmarinis mercatoribus, accipiens. Succinum speciale ejus donum est, quod nullum mare, præter Balthicum ferre dicitur. Tenuerunt hanc regionem diu, olim Equites Teutonici: quô nomine cùm lites alere cum Poloniæ Regibus cogerentur, tandem cladibus aliquot fracti Casimiro Sigismundi I. parenti, fidem dedêre. Sed cùm Albertus Brandeburg Sigismundi ex sorore nepos ac Ordinis Magister Antecessorum jurejurandô stare nollet, novo bello implicitus, à Cæsare auxilia frustra expectavit: Hinc sibi pace cum Avunculo contractâ consulendi occasionem sumsit, quæ hâc lege inita est, ut ex Ordinis Magistro, à Poloniæ Rege, cujus clientelæ se submiserat, Borussiæ Dux crearetur, partemque illam, quæ *Ducalis* hinc dicta, in feudum ab eo acciperet: Quô jure Elector hodiernus Brandeburgicus transactione Welaviensi absolutus est, supremô in *Borussiam Ducalem* jure obtentô, A. C. 1657. Regia tribus Satrapiis distincta est, Culmensi, cujus caput Culma & in qua Thorunium: Mariæburgensi, cujus caput urbs est cognominis, & in qua Elbinga: ac Varmiensi, in qua Heilsberga & Brunsberga. Vide Auctorem Anonymum *Hist. Orbis Terr. Geogr. ac Civ.*

Urbes illius clariores sunt:

In Prussia Regia.	*In Prussia Ducali.*
Gedanum, *Dantzik.*	Regiomons, *Konigsberg.*
Mariæburgum, *Marienburg.*	Memelia, *Memel.*
Elbinga, *Elbing.*	Braunsberga, *Braunsberg.*
Torunia, *Thorn.*	Brandeburgum, *Brandeburg.*
Conitza, *Konitz.*	

BORYSTHENES, fluv. Scythiæ, secundùm Istrum omnium maximus ad 600. stadia navigabilis, in cujus ostio ingens vis salis suâ sponte nascitur, & ingentia cete spinis carentia reperiuntur. *Herodot.* Plin. *l. 4. c. 12. Strabo*, Solin. *c. 10.* Pompon. *l. 2. c. 1.* & *Marcian. Hesych.* Βορυσθένης, ὁ Εὐξεινοπόντιος, ἔστι δὲ ποταμός. *Danaster Jornandi, Danapris Ammiano Marcellino. Dnieper Lud. Decio, Nieper Mercatori, Berisna Leunclavio, Beresina Peucero, Dnester & Nester Martino Cromero.* Sed *Nieper Naparis est Herodoto, Nester* est Tyras, qui inter Borysthenem & Danubium fluit. *Beresina* itaque per Lithuaniam fluens, & Naparim excipiens (in cujus nomen transit) *Borysthenes* est, cum monte & urbe cognomine, annô 3. post captam Trojam condita, apud ostia illius. Populi *Borysthenitæ* Herodoto, *Borysthenidæ* Propertio, *l. 2. El. 7. v. 18.*

Gloria ad hybernos lata Borysthenidas.

Ovid. *Pont. l. 4. El. 10. v. 53.*

Cumque Borysthenio liquidissimus amne Dyrapses.

Dionys. v. 311.

Ἦχι Βορυσθένεος ποταμοῦ τερπνότατον ὕδωρ
Μίσγετ᾽ ἐς Εὔξεινον, κρυεροῦ προπάροιθε μετώπου,
Ὀρθὸν ἐπὶ γραμμῇ, κατεναντίον Κυανεάων.

Ubi *Moutanus: Si Dionysium cum Ptolemæo & aliis Geographis conciliare velimus, non hoc ad Agathyrsos solos, qui versu præcedenti ultimò nominantur, referendum, (ii enim ex Ptolemæi sententia à* Borysthene *satis remoti, & eos ipse Dionysius v. 319. juxta mare glaciale locat) sed intelligendum est per gentes modo confusiùs recitatas* Borysthenem *ferri, (apud Neuros enim oriri Plinius & Mela testantur) unde in Meridiem delatus rectà adversus Ponti fauces, ubi Cyaneæ petræ, Euxino injicitur, ut verè Dionys. Eosdem tamen Agathyrsos opinari potuit Dionys. & Borystheni & mari glaciali vicinos fuisse, ut mox indicabitur, quo quidem nomine veteres Balticum sinum intelligunt, sed sinum fuisse ignorarunt.* Vide Stephan. in Βορυσθένης. Fluv. Poloniæ præcipuus, oritur in Moscovia & Smolensko, Orsâ, Mohiloviâ, & Rahaczoviâ, Lithuaniæ urbib. rigatis: auctus fluviis variis, per Volhiniam superiorem labitur juxta Kioviam & Circassium urb. & in mare Nigrum se exonerat, prope Oczacoviam, quæ aliàs etiam Olbia & Borysthenes dicta. *Baudrand.*

BORYSTHENES, oppid. ab Olbiopolitis, qui Græci erant, aut certè Græcis mixti; vel potiùs à Tauroscythis Barbaris vel Scythis, vel Gotthis sive Getis, habitatum, *Dio Chrysost. Ptolemæo Olbia & Borysthenes* sive Βορυσθένης, duo sunt unius oppidi nomina: aliter quàm tradit Plinius. Lege omnino Dionis *Sermonem* τὸν Βορυσθενιτικόν. Salmas. *ad Capitolin. in Antonino Pio c. 10.* Strabo à Milesiis conditum, & priùs *Olbiam*, posteà à fluvio cognomine, de quo mox, denominatum tradit. Vide eum *l. 7.* & infrà *Olbia.*

BORYSTHENES, nomen equi, quô Hadrianus Imperator ad venandum usus est, cuique mortuo sepulcrum extruxit. *Dio*, τοῦ δὲ περὶ τὰς θήρας σπουδῆς αὐτοῦ καὶ ὁ Βορυσθένης ὁ ἵππος, ᾧ μάλιστα θηρῶν ἠρέσκετο, σημεῖόν ἐστι. ἀποθανόντι γὰρ αὐτῷ καὶ τάφον κατεσκεύασε καὶ στήλην ἔστησε καὶ ἐπιγράμματα ἐπέγραψε. *Ejus autem ad venandum propensionis, &* Borysthenes *equus, quô maximè in venatione utebatur, signum est. Huic enim mortuo & tumulum condidit, & columnam erexit, & epigrammata ei inscripsit.* E quibus hoc hodieque extat,

Borysthenes Alanus,
Cæsareus veredus,
Per æquor & paludes,
Et tumulos Etruscos,
Volare qui solebat,
Pannonios nec ullus
Apros eum insequentem
Dente aper albicanti
Ausus fuit nocere,
Vel extimam salivâ
Sparsit ab ore caudam,
Ut solet evenire:
Sed integer juventâ
Inviolatus artus,
Die sua peremtus
Hoc situs est in agro.

ex recensione Salmasii, cujus versionem Græcam vide *Not. ad Spartian. in Hadriano, c. 20.*

BORYZA, urbs Ponti. *Steph.*

BORZIVOUS, Dux Bohemus, Suatobojô in sylvas compulsô, sceptrum Moravici regni ad Bohemos transtulit. A. C. 894. *Cosmas Bohemus.* Baptizatus operâ Methodii, Aventin. *l. 4.*

BORZUS, Persa, ex Polyæni *l. 7. c. 40.* ingeniosè perfidiam trium millium res novas agitantium ultus. Interpres legit *Aborzus.*

BOS, animal & ad agriculturam utile est, vide suprà, ubi de *Aratro*: & homini in cibum cedit. Apud Athenienses tamen *Bove* vesci *aratore* nefas: ut constat ex Æliano, *Var. Histor. l. 5. c. 14.* & Varrone *l. 2. R. R. c. 5.* ubi hic, *Bos*, inquit, *socius hominum in rustico opere & Cereris minister. Ab hoc antiqui manus ita abstineri*

voluerant, ut capite sanxerint, si quis occidisset. Plin. quoque *l. 8. c. 45. Socium, ait, laboris, agrique culturæ habemus hoc animal, tantæ apud priores curæ, ut sit, inter exempla, damnatus à Pop. Romano, die dictâ, qui concubino procaci rure omasum edisse se negante, occiderat bovem: actusque in exilium tanquam colono suo interemto.* Etiam Domitianus Cæsar, apud Suetonium *c. 9. inter initia usque adeò ab omni cæde abhorrebat, ut, absente adhuc Patre, recordatus Virgilii versum* (537. *l. 2. Georg.*)

Impia quàm cæsis gens est epulata juvencis,

edicere destinaverit, ne boves immolarentur. Aratus quoque *Phænom. v.* 125. ait, ferreô demum seculô edi cœpisse boves aratores. Sic enim de ejus ætatis hominibus scribit,

Οἱ πρῶτοι κακόεργον ἐχαλκεύσαντο μάχαιραν
Εἰνοδίην, πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ' ἀροτήρων.

Ubi Cicero *βοῶν ἀροτήρων*, reddidit *domitum juvencum*: Germanicus verò *apertum taurum aratro adjunctum.* Imò nec sacrificare Diis *Bovem* aratorem licuisse, discimus ex Homero *Il. κ. v.* 292. ubi Diomedes ait, velle se Minervæ sacrificare,

---- Βοῦν ἦνιν, εὐρυμέτωπον,
Ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ.
Bovem *hornam, latifrontem,*
Indomitam, quam needum sub jugum duxit vir.

Quod sacrificium sanè convenit legi Atticæ, *Βοῦν ἀροτῆρα μὴ θύειν.* Etiam fuit, cùm non solùm *βοῦν ἀροτῆρα* seu *ἐργάτην*, *bovem aratorem* seu *domitum*, sacrificare Athenis esset interdictum: sed simpliciter lege caveretur, *βοῦν μὴ κατακόπτειν*, *Boves ne mactato.* Verùm hoc tantùm erat, cùm ob ingentem boum raritatem metus esset, ne, si sacrificiis porrò eorum numerus minueretur, cessaret tandem agricultura, ut *Philochorus* ait, apud Athenæum *l. 9.* Deus verò neutiquam populo suo bovis esu interdixit: eôque non modò inservit nobis ad agriculturam, (quò pertinet illud Mosaicum, Deuter. *c. 25. v. 4. Bovi trituranti os non obligabis*: quod etiam ad alendos Ecclesiæ Doctores accommodat Apostolus, 1. Corinth. *c. 9. v. 9.*) sed ad hoc quoque, ut corpora nostra carne suâ suffulciat ac reficiat; imò & in deliciis habeat locum. Vide Matth. *c. 22. v. 4.* &c. Ulterius superstitio progressa, etiam inter Numina referre Bovem non erubuit. Et primitùs quidem, Ægyptiis *Bos* symbolum erat frumenti ac annonæ, quô memoriam servatæ tempore famis Ægypti, à Josepho Patriarcha post obitum ejus conservare atque ad posteros propagare conati sunt, nec sapientiores fere processerunt ulteriùs: At vulgus paulatim eò est perductum, ut illis, quæ pro symbolis primo duntaxat habita forent, postmodo cultus divinus, tanquam veris Numinibus, præstaretur. Vide Strabonem *l. 17.* Et quidem Ægyptius *Bos* geminus cultus est, unus Heliopoli, *Mnevis*; alter Memphi, *Apis* dictus, teste Eod. *ibid.* præter quos auratum quoque habuisse, in Osiridis luctu, pullâ veste byssinâ tectum & ab Hierophantis quatuor mensis *Athyr* seu Novembris diebus solenniter atque palàm ostentari solitum, quem in deserto posteà Israëlitæ in animo habuerint atque imitati sint in sua *μοσχοποιΐα*, tradit Seldenus *de Diis Syris Syntagm. 1. c. 4.* & ex eo Tob. Pfannerus *System. Theol. Gentilis purioris c. 12. §. 10.* Nempe, uti Romanum Græcumque vulgus, statuas Numinum, propter cultum, qui iis præstaretur, Deos credebat: sic Ægyptium vulgus hos boves Deos existimabat. Quod sequutus quoque est Plinius, quem videre operæ erit pretium, *l. 8. c. 46.* Reliqui verò, Sacerdotes saltem & sapientiores, *Bovem* Heliopolitanum non habuêre, nisi pro symbolo Dei Solis; & Memphiticum, pro symbolo Lunæ, ut Voss. ostendit *de Idolol. l. 1. c. 29.* Ab Ægyptiis ad Indos, ut plurima alia sacra, sic *Bovis* quoque cultus demigravit: de quibus hunc in modum Scaliger *adv. Cardanum Exercit. 258. sect. 1. Quemadmodum Isis olim ab Ægyptiis, ita nunc ab Indis, qui Cochin regnum incolunt, Bos peculiari cultu pro Deo habetur & nuncupatur Tambaran. Cui veteri cultui novus hic ut respondet: ita priscum Græcorum institutum novo memoriâ repræsentatur, in Colocin, quæ ab illo loco haud multùm distat Orientem versùs. Ibi namque olei perunctis palæstra exercentur* &c. Numerô porrò *Boum* olim divites censitos, notum ex Veterum scriptis; sed & in muneribus Militum eos fuisse, ex Livio discimus. Ita enim is *l. 7. c. 26.* de Valerio Corvo, post Gallum, magnitudine atque armis insignem, monomachiâ superatum, *Consul, concione advocatâ laudatum Tribunum, decem bobus aureâque coronâ donat.* Et *l. 26. c. 48.* de Lælio, post Carthaginenses navali bellô profligatos, *Tum reliquos, prout cuique meritum virtusque erat, donavit* (Scipio) *ante omnes C. Lælium præfectum classis & omni genere laudis sibimet ipsi æquavit & coronâ aureâ ac triginta bubus donavit.* Imò cæteris præmiis, antiquissimô more, accessisse *Boves*, docet apud Euripidem Hercules, ubi memorans nicæteria, quibus donatus est, ait, illos, qui leviorum certaminum victores fuerunt, *equos* accepisse: at qui graviorum, h. e. qui luctâ & pugilatu vicissent, *boves*, cum præclara fœmina. *Alcest. Act. 5.*

Τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν τοῖς τὰ κοῦφα νικῶσιν ἦν
Ἵππους ἄγεσθαι· τοῖσι δ' αὖ τὰ μείζονα
Νικῶσι πυγμὴν, καὶ πάλην, βουφόρβια.
Γυνὴ δ' ἐπ' αὐτοῖς εἵπετο.

Cyrus quoque iis, qui in certaminibus victores fuissent, boves dabat, quos sacrificarent, ut inde epularentur: ipse etiam *bovem Nicaterion* accepit. Vide quoque Q. Calabrum *l. 4.* Sed & illis id præmii dabatur, qui Dithyrambô vicissent. Quamvis enim vox non rarò sumatur pro Atheniensium drachma, quæ *bovem* insculptum habebat; etiam aliqui in Deliis, id quod pronuntiabatur, cùm cuipiam donum daretur, *tot boves ei datum iri*, de hujusmodi nummo intelligant; tamen in præmiis memoratis, veros *boves* priscô more datos esse, non nummos solùm, quibus bos insculptus, firmat Car. Paschalius *Coronar. l. 7. c. 7.* Ut nec hoc omittam, *Boum* fimô pro lignis uti, Azylæ terræ incolas, Liv. docet *l. 38. c. 18.* Unde Ulpianus *l. 55. §. 6. ff. de leg. 3. In quibusdam provinciis & edita boum ad hanc rem utuntur* &c. Vide Voss. de *Idol. l. 3. c. 74. & 75.* Item *Epist. libr. c. 66.* cui adde Salmas. *ad Solin. passim*, ubi de *Bobus Æthiopum ac Indicis Unicornibus tricornibusque, de Bobus ramosis, cernuis & licinis, frumentariis, coloris helvacei, vel melini, patulibus & patulis, variis, p.* 211. 257. 944. 1008 & 1009. & Sam. Bochart. *Hierozoic. Part. prior. l. 2. c. 28. & seqq.* Hodiè *Bobus* Hungaria Italiæ & parti Germaniæ superiori prospicit, Marchiæ, Silesiæ & Saxoniæ Polonia; Dani macilentos boves suos in Belgium impinguandos transmittunt: estque celebre in Germania Forum Boarium Buttstadiæ in Thuringia, Auctor Anonymus *Histor. Orbis Terr. Geogr. ac Civ. c. 10. de Commerciis.* A *Bove*, mediô ævô, dictum est *Bovagium* seu Boagium tributum, quod ratione boum pendebatur, seu pro pari boum aratorum aut pro aratro: *Bobatico* Hispanis. Cujus mentio non semel in aliquot *Edictis* & *Chartis* Aragoniæ Regum, quod erat 12. denar. pro unoquoque pari. Item in *Charta* Jacobi Majoricæ Regis in *Usaticis* Regni Majoricæ *MSS.* Exigi id solitum fuisse, adveniente Rege seu Dominô, habetur in *Charta* Sancii Regis Majoric. quam consuetudinem pater hujus Jacobus sustulit, ejusque locô salis gabellam imposuit, ut in *Charta* hac habetur; quâ, pro exsolvendis debitis, quæ contraxerat in variis bellis, Nobilibus Catalanis & civibus Barcinonensibus vendit, seu potiùs remittit, pro pretio ducenties mille librarum bonæ monetæ Barcinon. *Bovagium, Terragium & Herbagium --- in Catalonia, quotiescunque novus Rex Dominus seu hæres in Catalonia noviter succedebat, licèt assereretur per Nobiles Milites, & cives & homines villarum & aliorum hominum Cataloniæ, eum vel successores ejus non debere habere dictum* Bovagium, *Terragium & Herbagium, nisi tantùm de bobus & cæteris animalibus ac pecudibus minutis* &c. apud Car. du Fresne *Glossar.* Superaddendum *Bovis* elogium, ex Ovidio *Met. l. 15. fab. 2. v. 121.* ubi is eum vocat

---- Animal sine fraude dolisque
Innocuum, simplex, natum tolerare labores, &c.

Vide quoque infrà, passim: uti de *Boum* hoste asilo, voce *Tabanus.*

BOS Auratus, Apollini mactatus à Romanis, memoratur Livio, *l. 25. c. 12. Ad id carmen* (Marcii Vatis illustris) *explanandum, diem unum sumpserunt, posterô die SC. factum est, ut Decemviri libros, de Ludis Apollinis reque divina facienda, inspicerent ... Alterum Senatusconsultum factum est, Ut Decemviri sacra Græcô ritu facerent, hisque hostiis. Apollini* bove auratô *& capris duabus albis auratis, Latonæ bove fœminâ auratâ.* Sed & *Bove auratô* donatus legitur L. Minucius Præfectus Annonæ, apud eundem *l. 4. c. 16. L. Minucius* bove auratô *extra portam trigeminam est donatus, ne plebe quidem invitâ* &c. Ubi quidem Vossianus Codex habet; sed in margine antiquâ manu, *arvo* scriptum est. Unde colligit Gronovius, *bove & arvô* forsan legendum, *Not. ad l.*

BOS Cornupeta, memoratur Exodi *c. 21. v. 28. & seqq.* ubi de eo Lex: *Si bos cornupeta percusserit Virum --- Lapidibus obruetur & non comedentur carnes ejus, dominusque bovis erit innocens*, h. e. *si percusserit virum aut mulierem.* Nam si quis à tali bove citra mortem fuisset læsus dabatur compensatio & tenebatur bovis possessor quoquô modô providere, ne in posterum tale quid accideret. Romanis quidem satis fuit *τὸ κυρίττοντα τῶν βοῶν χάριν τοῦ φυλάττεσθαι τοὺς ἐντυγχάνοντας χόρτον περιελίττειν τῷ κέρατι*, *bobus cornu petentibus, ut obvii sibi caverent, cornu fœnô circumligare*; Plut. in *Crasso*; ad quem morem Horatius alludit *l. 1. Sermon. Sat. 4. v. 34.*

Fœnum habet in cornu, longe fuge. ----

Sed boves hujusmodi, quamvis hôc notatos signô, semper vitare cujusvis non est: quos proin justiùs mactâssent, quàm canes, quos quotannis crucifigebant in memoriam illorum, qui nocturnam Gallorum in Capitolium irruptionem latratu non indicaverant, apud Plin. *l. 29. c. 4.* Sed & Draco sanxerat, etiam *τὰ ἄψυχα, ἐάν τινι ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ, ὑπερορίζειν*, *Inanimata* (putà, ligna, lapides, ferrum) *quorum casu cædes alicujus facta sit, finibus ejici*, cujus Legis meminêre Demosthenes *contra Aristocr.* Pausan. in *Atticis*, Alii. Interim dominus solâ bovis jacturâ ex Lege divina mulctabatur, siquidem bos tum primùm incepisset cornu ferire. At si, monitus bovem suum huic vitio esse obnoxium, non prospexisset, tum non bos solus, sed & dominus, reus erat mortis, *Ibid.* Quia tamen in certo casu hæc mortis pœna gravior videri potuit; putà si bos fuerit provocatus, aut, ruptis vinculis, quibus detinebatur, aut per servi negligentiam, cui à Domino fuerat commissus: Deus, Judicibus permittens capitalem pœnam quandoque in judiciariam commutare, *Si redemptionis pretium*, inquit, *ei fuerit impositum, tum det pretium redemptionis suæ, plane ut ei fuerit impositum.* Cedet autem id *occisi hæredibus.* Et, *si uxor fuerit cæsa, hæredibus ejus ex familia patris, non viro. --- Si filium aut filiam bos percusserit, idem de eo statuetur. Sed si servum aut ancillam, triginta siclos argenteos domino dabit & bos lapidibus obruetur* &c. Vide hanc in rem Bochart. *Hieroz. Part. prior. l. 2. c. 40.*

BOS Fœmina, apud Ægyptios, Momemphi nutriebatur, ut in Memphi, Apis. Strabo *l. 17.* *Οἱ δὲ Μωμεμφῖται τὴν Ἀφροδίτην τιμῶσι καὶ τρέφεται θήλεια βοῦς ἱερά, καθάπερ ἐν Μέμφει ὁ Ἆπις, ἐν Ἡλίου δὲ πόλει ὁ Μνεῦις. οὗτοι μὲν οὖν οἱ θεοὶ νομίζονται. Momemphitæ autem Venerem colunt & ibi nutritur fœmina bos sacra, sicut in Memphi Apis, Heliopoli verò Mnevis. Hi igitur Dii censentur.* Eam semel in anno Apidi tauro oblatam, suis & ipsam insignibus, quanquam aliis, semperque eôdem die inveniri solitam & necari, quô Apis, refert Plin. *loc. cit.* Vide quoque Solin. *c. 32.* & ad hunc Salmas. *Exercitat. Plin. p. 441.* De *Boum* Albarum Fœminarum sacrificio Junoni, apud Romanos à X Viris facto, vide Livium *l. 27. c. 49.* uti de *Bove pragnante*, infrà *Forda.*

BOS Integer, in Holocaustis, offerendus, vide infrà *Integer*.

BOS Lucas seu *Luca*, Elephas olim Romanis dictus est. Solin. *Polyhistor c.* 25. *Elephantes Italia anno Urbis conditæ quadringentesimo septuagesimo secundo in Lucanis primùm bellô Epirotico vidit, & boves Lucas inde dixit.* Nempe cùm eô tempore viderent elephantem, nec scirent, quod genus animantis esset, quia in Lucania primò visus est, *Bos Lucans* iis primò dictus est, h. e. Lucanus, deinde *Luca* & *Luca*. Sic iidem Romani leones primùm visos novori nomine *Ursos Numidicos*, Camelopardalim, *ovem feram*, Struthiocamelum, *passerem marinum* &c. nominârunt. Hinc ridet Salmasius Baronium, qui *ad A. C.* 58. scribit, *bovem* vocatum *Lucam* ab Italis, allusione factâ ad figuram bovis, Euangelistæ Lucæ tributam. Itali namque non appellârunt bovem *Lucam*, sed elephantem vocitârunt *bovem Lucam*, ut vidimus. Deinde Euangelistæ Lucæ ætate jam desierat *bovis Lucæ* appellatio, Romanis tum propriô suô nomine elephantem appellantibus &c. Vide eum *ad Solin. p.* 308.

BOS Triturans, apud Græcos & fortasse etiam apud alios, capistrari solitus est: unde Proverb. Βοῦς ἐπὶ σωρῷ, ἐπὶ τῇ ἅλωνι..., *Bos in acervo de bobus triturantibus & qui per camum ab esu prohibentur*, apud Suidam & reliquos Parœmiographos. Quod quia inhumanum, Bovem, qui laborat, in mediis frugibus, ad esuriales damnari ferias, Deus hanc Legem sanxit, Israelitis, Deuter. *c.* 25. *v.* 4. *Bovem triturantem non capistrabis*, seu, ut Paulus interpretatur, οὐ φιμώσεις, à voce φιμὸς, *capistrum*, quô non triturantes solùm, sed & arantes boves, capistrare mos erat. *Fiscellas* à figura Romani Scriptores appellant, Cato *de R. R. c.* 54. Plinius *l.* 18. *c.* 19. Alii. Alii verò collis jumentorum ligneam indebant machinam, πανστόμιον Græcè, quâ ab esu prohiberentur. Alii hac ipsa de causa boum ora fimô oblinebant. Ælian. *Hist. l.* 4. *c.* 25. Fuêre etiam, qui voce aut aliô metu, aut aculeô in ore inditô, bovem ab esu absterrebant, aut admotô matri vitulô, aut potu diu illi negatô, ut ejus desideriô tortus à cibo abhorreret. Pellibus quoque nonnulli segetes obtegebant, ne bos posset illas morsu attingere. Itaque in eorum censu, qui præfatæ Legis violatæ rei sunt, hi omnes à Maimonide reponuntur. Vide Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 40. & 41. nec non infrà *Triones*.

BOS Unicornis, vide infrà *Monoceros*.

BOSA, Sardiniæ oppid. *Ptol.* populi *Bosenses*. Plin. *l.* 3. *c.* 7. Hodiè *Bosa* dicitur. longitud. 31. 6. latitud. 38. 30.

BOSARA, urbs Arabiæ Felicis. *Ptol.*

du BOSC Petrus, Minister Ecclesiæ Cadomensis, in Normannia, facundiæ elogium tulit à Ludovico hodierno Galliæ Rege coram quo, pro cœtu Reformato, qui Carentonii colligebatur, haud pridem successu insigni peroravit. Ejus *Septem stellæ cœli Eccl. in Apoc. c.* 1. *v.* 16. *Lachrymæ Petri, in Luc. c.* 22. *v.* 26. *Doctrina gratiæ, in Ephes. c.* 2. *v.* 8. *Censura & Condemnatio tepidorum*, à March. de Ruvigny, prodierunt Genevæ, in octav. A. C. 1664.

BOSCI, Græcè Βοσκοὶ, Eremitarum genus, in Palæstina, qui novum quoddam & planè diversum ab aliis vivendi genus excogitârunt. Viri nempe & mulieres in solitudinem ardoribus effervescentem se abdunt, & solis illis membris, quæ naturæ serviunt necessitati, obtectis, reliquum corpus frigoribus immensis & fervidis aëris caloribus, nudum exponunt, æstu æque atque algore contemtô; alimentis, quibus homines vesci solent, penitus spretis, terram depascentes; unde illis nomen. Euagrius *l.* 1. *c.* 21. apud Macros Fratres *Hierolexic. in voce Laura*.

BOSCOBELLUM, oppidul. Galliæ in Bituricensi Ducatu Principatus titulô clarum, cum castro. Aliter *Enrichemont*.

BOSCUM Ducis, urbs nova & ampla Belgii in Brabantia, vulgò *Bosleduc*. Ad Domelam amnem, qui mox cadit in Mosam fluv. Habet Territorium peramplum, *la Mairie de Bosleduc* vulgò, continens 102. Parochias. Sub Hollandis. Vide *Sylvaducis*.

BOSDENUS Lucas, vide *Lucas*.

BOSENTIACÆ, aliàs BUSENTIACUM, vulgò *Busançais*, castrum est Galliæ, in Biturigibus Cubis. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Bituriges Cubi*.

BOSES, nomen scopuli. 1. Sam. *c.* 14. *v.* 4. Latinè *cœnum*, aut *in ipso flos*, sive *in ipso respiciens*, in tribu Benjamin.

BOSITARA, urbs Ægypti. *Steph.*

BOSIUS Joh. Andreas, Lipsiensis, Argentinæ Boecleri in Historia & Prudentia Civ. auditor, uti Danhaueri, Schmidii, Dorschæi in Theologia & Antiqq. Ecclef. A. C. 1647. Jenæ Historiarum Professor creatus A. C. 1656. *Chronographias veteres* edere instituit, *Josephum Antiqq. Judaic. Scriptorem* emendavit & *Notis* illustravit. Obiit A. C. 1674. ætat. 48. Idem Juvenis adhuc, *de Æstu marino*, Wittenbergæ, & *de Maculis Solaribus*, Lipsiæ, dissertationes habuit ediditque Paul. Freherus *Theatro Virorum eruditione clarorum*.

BOSLARUS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

BOSNA, Bosniæ regionis fluv. sub magno regno Hungariæ, oritur in Servia; dein rigatis Sarajiô aliisque, & auctus aliquot fluviis ejusdem regionis in Savum cadit, prope Arkium.

BOSNA Sarajum, urbs Bosniæ, ad Bosnam fluv. in limite Serviæ regionis. Aliis dicitur *Saralium*, quod vide.

BOSNIA, seu BOSSENA, & BOSNA, regio Serviæ fuit, à flumine cognomine sic dicta; adjacentibus dein regionibus, Ramâ, Usorâ & Sale mediterraneis, & Chulmiâ maritimâ additis, in regnum evecta, proprios habuit Reges, cùm anteà pars fuisset magni regni Hungariæ. Nunc tota sub Turcis, postquam à Gothis occupata, dein ad Slavos pervenisset, exin ad Hungaros sub Carolo Rege, A. C. 1310. tandem à Mahomete II. A. C. 1463. excoriatô Stephanô, ultimô Rege, devicta. Cluver. *l.* 4. Chalcond. *l.* 10. Leuncl. *Pand.* 141. 161. Ab Isaco Comneno ad pacem Bossini compulsi sunt. A. C. 1057. *Zonar.* Ejus primaria urbs Jaycza olim, post Walbosium, hodie Sari, quæque quoque *Bosna* dicitur. Vide suprà. Ei à Septentrione Sclavonia est, ab Occidente Croatia, ab Oriente Servia propria, & à Meridie Dalmatia. Hic olim fuit pars Illyrici Occidentalis.

BOSO, Rex Arelatensis Provinciæ & Burgundiæ Cisjuranæ, filius Buvonis Comitis Arduennæ, ex sorore Thietbergæ, uxoris Lotharii II. Hujus sororem Richildam Carolus Calvus uxorem duxit, largus proin in Bosonem, et Burgundiam commisit, Aquitaniæque Ducem fecit. Mox cum Johannes IX. adoptat, i. e. præfectum in secularibus creat, *Baronio* explicante. Dein Hermengarde, filiâ unicâ Ludov. II. Italiæ & Provinciæ Regis ductâ, regni Gallici partem sibi vindicaturus, frustra fuit. Nihilominus Regem se Burgundiæ & Arelati fecit, à Ludovico & Carolomanno bellô impetitus, & Viennâ exutus. Obiit A. C. 887. ætat. 63. Ei successit in provinciis quibusdam Ludov. Boso filius. Aimoin. Du Chesne, Du Puy, Belleforestus, Dupleix, Mezeray, Bouchæus, *Hist. Provinc. l.* 6.

BOSO Gontranus, sub regno liberorum Clotarii I. Exercitus Dux. Theodebertum Chilperici filium occidi jussit alterumque, Meroveum, Fredegondes sicariis prodidit. Similiter in Orientem profectus, Gondebaldum qui Clotarii filium se ferebat, neci dedit. Tandem à Childeberto Austrasiæ Rege punitus, A. C. 587. Item, avus Bosonis, Regis Arelatensis. Item Marchio Tusciæ, fil. Hugonis Regis pater Berthæ, quæ Bosoni, Comiti Arelatensi nupsit, &c. Sanmarth. *in Gallia Christ. Nostradamus, Rufy*, præter supra laudatos.

BOSOR, i. e. *munitio*, vel *vindemia*, sive *oblatio*, vel *prohibitio*, aut *in angustia*, vel *in tribulatione*, filius Supha. 1. Paral. *c.* 7. *v.* 38. Item civitas Moabitarum trans Jordanem Orientem versùs ad solitudinem nonnihil vergens. Jos. *c.* 20. *v.* 8. de tribu Ruben Levitis data.

BOSPARA, Thraciæ urbs. *Procopius*.

BOSPHORANI, populi Sarmatiæ Europææ, versùs Bosphorum Cymmerium; sub Roxolanis, ubi nunc pars Tartariæ Precopensis. Eorum alii Asiatici dicti fuêre, quia in Asia erant trans Bosphorum, alii Europæi, quia in Europa degentes.

BOSPHORIUM, portus Byzantii. *Steph.*

BOSPHORUS, sive potius *Bosporus*, cùm Græcè Βόσπορος dicitur, ἀπὸ τοῦ βοὸς καὶ πόρου nomen accessit, quod vel bos trajicere possit natandô. Testis *interpres Apollonii*, Βόσπορος, inquit, ... ἀπὸ τῆς Ἰοῦς ... Idem etymon tradit Plin. *l.* 6. *c.* 1. nempe quòd *vel bubus meabilis sit transitus*. Apollodorus *l.* 2. ... Bosporos. Vide Palæphatum in *Ione*, Tzetzem *Chil.* 1. *Hist.* 31. Am. Marcellinum *l.* 22. Atque hæc, ut dixi, usitata nominis ratio est. Nymphis tamen Græcus author antiquus, Acarionis usus testimoniô dicit; Phrygas, cùm fretum istud vellent trajicere, navim compaginâsse, in qua tauri effigies erat sculpta, ex cujus specie *Bosporon* appellaverunt: Ephorus verò à Tauro, quem Inacho remisit Rex pro Io filia, quæ à Phœnicibus rapta in ejus venerat potestatem. Sunt qui dicunt, eos qui circa fretum habitabant, cùm ad ulteriorem ejus partem vellent transire, naviculis compactis, bobusque junctis mare solitos transfretare. Alii, quòd illac Phryxus, naviculâ, cui Aries insigne, navigârit. Plures hujusce *Bospori* appellationes habes apud Petr. Gyllium *l.* 1. *de Thracio Bosporo c.* 1. Porrò *Bosporus* ab autoribus duplex celebratur, unus *Thracicus*, qui vulgò Italis *Stretto di Constantinopoli* dicitur, Græcis *Laiman*, Turcis *Bogazin*, teste Petrô Gylliô, qui libellum scripsit *de Thracio Bosporo*. Estque maris angustia inter Byzantium in Europa, & Chalcedonem in Asia 4. stadiis patens, unde utrinque cantus gallorum, latratus canum, tumoresque hominum exaudiuntur. *Baudrand.*, inter Thraciam & Asiam minorem seu inter Pontum Euximum & Propontidem. Hic castellô erectô Mahometes Constantinopolim oppugnavit, A. C. 1453. Ejus meminit Dionys. *v.* 140.

> Τῷ δ' ἐπὶ Θρηϊκίου στόμα Βοσπόρου, ὃ πάρος Ἰὼ
> Ἥρης ἐννεσίῃσι ...
> ...
> ...

Etymon *Bospori* innuit, ut & Æschylus ante illum, *in Prometheo*:

> Ἔσται δὲ θνητοῖς εἰσαεὶ λόγος μέγας
> Τῆς σῆς πορείας Βόσπορος δ' ἐπώνυμος.

Val. Flac. *l.* 4. *v.* 344.

> *Jamque dies, auræque vocant: rursusque capessunt*
> *Æquora, quà rigidos eructat Bosporus amnes*
> *Illos, Nile, tuos nondum Dea gentibus Io*
> *Transierat fluctus; unde hæc data nomina ponto.*

Nonnus Dionys. *l.* 3.

> ----- Ὅππῃ ... Βόσπορον αὐτὴν
> ...

Callimachus divisim scribit *hoc versu*,

> Κεκλήσεται ... Βοὸς πόρος Ἰναχιώνης.

Nic. Lloydius. Bosphori fauces, ubi transitus ille brevissimus, ponit ad sacrum Jovis Urii Arrianus *in Periplo*, Ἀπὸ δὲ τοῦ ἱεροῦ πλέοντι ἐν δεξιᾷ ... Dein Melænam promontor. mox Artanen, deinde Psilin, posteà Calpes portum, & inde Rhoën & Chelas & Sangarium fluvium. Qua de re vide Salmas. *ad Solin. p.* 879. Alter Bosporus *Cimmerius* appellatur, qui *fretum Cimmerium* Herodoto

dato dicitur, *et Marcus Capella*, Pataeus *angustus Marcellino*, vulgò *Fossetto* (quod nomen est etiam urbis ibi sitæ) *Stretto di Caffa* Italis, & *Bocca di S. Giovanni*, & *Stretto di Kerci*, ab oppido ei adjacente, in Taurica Chersoneso, estque angustia maris inter Tauricam Chersonesum in Europa & Sarmatiam in Asia, inter Mæotidem paludem & Pontum Euxinum *Baudrand*. Ejus meminit *Dionys. v.* 167.

> Ἐξ ἄρ τῆς πόντω ἐπὶ ...
> Ὀρθόν, Κιμμέριον διὰ Βόσπορον, ...
> Κιμμέριοι ναίουσιν, ὑπὸ ψυχρῷ ποδὶ Ταύρου.

Hujus quoque meminit Propert. *l.* 3. *El.* 10. *v.* 67. ubi mutavit genus, vel alludit ad omnia maria pacata victis prædonibus:

> *Nunc, ubi Scipiadæ classes? ubi signa Camilli?*
> *Aut ubi Pompeiâ Bosphora capta manu?*

Ubi Bosporum Cimmerium intelligit, qui ob vicinum Pontum, in ditione Mithridatis fuit. Sanè Tullius *orat. pro Muræna*, Mithridatem Bosporum confugisse ait, & Rufus Festus *in Breviario*: *Mithridates cum uxore & duobus comitibus in Bosporos fugit.* Fretum esse à *fremendo* verè dictum innuit Horatius, *Carm. l.* 3. *Od.* 4. *v.* 30.

> *Insanientem navita Bosporum*
> *Tentabo* ---- ----

Et *Carm. l.* 2. *Od.* 20. *v.* 14.

> *Visam gementis littora Bospori.*

Ubi Porphyrius, *perstrepentis & sonantis*. Hinc *Bosporanus*. Ovid. *l.* 2. *Trist. v.* 298.

> *Egerit Ionio Bosporioque mari.*

Vide Voss. *ad Melam l.* 1. *c.* 2. *Hesych.* Βόσπορος, ὁ μὲν ὁ Συνδικός, ἀλλὰ καὶ Θρᾴκιος ... *Suidas*, Βόσποροι δύο, ὁ μὲν ... *Idem*: Βόσπορος, πόλις ... Atque hi duo Bospori tantùm ferè apud antiquos memorantur. Ausonius tamen tertium addit *in Monosyllabis, titul. de Historiis, v.* 6.

> *Threicium & Libycum freta, Cimmeriumque secat bos.*

BOSPHORUS, urbs Franconiæ in Germania. Vulgò *Ochsenfurt*, longitud. 31. 45. latitud. 49. 50.

BOSQUETIUS Philippus, vide *Philippus*.

BOSRA, urbs Idumææ vetustissima & munitissima, in qua natus est Jobab, Rex Edom. Gen. *c.* 36. *v.* 33. Idumææ disertè adscribunt Prophetæ tres, Esajas *c.* 34. *v.* 6. Jerem. *c.* 49. *v.* 13. & Amos *c.* 1. *v.* 12. Tamen unus ex hoc numero Jeremias *c.* 48. *v.* 24. *Bosram* censet inter Moabitarum urbes. Itaque vel utrique adscribitur, eò quod in utriusque fuerit confiniis, vel, quod puto verius, gemina fuit *Bosra*, una Idumæorum, altera Moabitarum. Nec multùm refert, utrum intelligas in his Michææ: *Ponam illum ut oves Bosra*, quia utraque regio fuit valde pecorosa, quanquam hunc locum veteres multò aliter interpretantur, nam pro *Sicut oves in Bosra* Græci habent ὡς πρόβατα ἐν θλίψει, tanquam esset à בצר *coarctari*, vel *in angustiis esse*. Bochart. *part.* 1. *Hieroz. l.* 2. *c.* 48. Vide *Bozra*.

BOSSANAYA, monetæ Barcinonensis species, in *Chron. Barcinonensi* memorata, quæ duravit tribus annis, videl. ab A. C. 1209. usque ad annum 1212. apud Car. du Fresne *Glossar.*

BOSSEME Matthias, vide *Matthias*.

BOSSERET, vel BUSSERETH, Archiepiscopus sub Patriarcha Antiocheno. Hic concilium contra Berillum.

BOSSINA, Orientalis regio à Turcis vastata A. C. 1384. *Egnatius*. Vide *Bosnia*.

BOSSINA seu BOSSENA, ubi olim Bessi populi, vide *Bosnia*.

BOSSIUS Matthæus, vide *Matthæus*: it. *Ægidius*.

BOSSONIS Villa, oppidul. Lotharingiæ. Ad Nidam fluv. cum Abbatia aliàs celebri, nunc bellis deformata, 2. leuc. à Valdelfinga in Occasum, & 5. à Metis in ortum. German. *Busendorf*.

BOSTANGIBASSA, Præfectus hortorum, in Aula Turcica. Joh. Baptista Tavernier in *Serraglio*.

BOSTITZA, vide *Ægyra*.

BOSTONUS, Monachus Anglus, circa A. C. 1410. sub Henrico IV. Scripsit *Speculum Religiosi*, & *Catalogum scriptorum Ecclesiæ*, curiosum admodum. Voss. *Hist. Lat. l.* 3. *c.* 4.

BOSTRA, Phœniciæ urbs ad mare sita, Byblo vicina. Strab. *l.* 16. Item urbs Arabiæ. *Steph.* instaurata à M. Jul. Philippo, & ab eo denominata, A. C. 246. Episcopus ei Beryllus, A. C. 216. Vide *Berillus*.

BOSTRYX & BOSTRYCHUS, Græcè βόστρυχος, dictus est globus nodusve crinium calamistrò invicem implexus & intortus ejusmodi, quem etiam πλόκαμον Græci Grammatici, item τριχῶν σύνδεσιν, dixêre. Propriè de crine muliebri, qui multos plerumque flexus & spiras habebat, ut ex veterib. nummis videre est. *Hesych.* βόστρυχοι, πλόκαμοι. Item, Βοστρυχίζω, πολυκαμπεῖ. Qui verò in botryonem unum vel corymbium collectus esset, βότρυς appellavêre. Unde Poëta.

> ------ Χρυσέοις ξανθὸν ... βότρυν ...

Agathias *in Epigrammate*.

> ----- καὶ τὸ ...
> Πλέξε καὶ ... βότρυν ... &c.

Ex βότρυς, *botrum* & *botronem* fecêre Latini, unde *botronatum* apud Tertullianum & Cyprianum, capitis ornatus, quô βοτρυδόν, i. e. *in morem uvæ congestus est & accumulatus crinis*. Tertullian. *de cultu Fœmin.* *Nullam de conchylio vestem Esajas increpet, nullas* *lunulas reprobet, nullum botronatum retundat.* Pro quo *crispantem capillum*, apud Esajam *c.* 3. *v.* 20. legere est. Βότρυς certè & βότρυχος, crispans capillus est. Ἕλικες etenim & cincinni intorti crinium, granis uvæ assimilantur. Hinc tota compago comarum, ex multis ejusmodi granis constans & cincinnis, *Botrus* & *Botronatus*. Sed & *anatolion* hoc genus dixêre, fortè quòd hôc modò in unum collectus crinis aurea *spatula* vel *spatalô* vinciretur. Item *corymbium* &c. Cujusmodi rufonum crinium globum graphicè in Achate expressum se habuisse Salmas. refert, *ad Solin. p.* 765. & *seqq.* Vide quoque *infrà*.

BOSUS, mons Italiæ in Ducatu Mediolanensi & agro Novariensi.

BOTACHIDÆ, locus Arcadiæ in Tegea. *Steph.*

BOTANICI, vide *Herba*, it. *Medici*.

BOTERICHUS, præses Thessalonicæ, ibi occisus est. Hic VII. Millia à Theodosio necata. Sozom. *l.* 7. *c.* 4. A. C. 390.

BOTERUS Johannes, Pedemontanus Benensis Abbas S. Michaëlis de Clausula, floruit A. C. 1595. & *Relationem universalem*, Italicè scripsit, ad Carolum Emanuelem Ducem, cujus liberos erudiit. Additæ sunt scriptis tabulæ, sed accuratæ parum. *Baudrand.* Vide & *Johannes*.

BOTHECA, Gallica vox *Boutique*, pergulam notat seu tabernaculum, in publicum apertam, in cujusmodi pergulis operantur sellularii opifices & mercimonia sua habent exposita. Non ab *Apotheca*, ut quidam volunt, hôc enim vocabulô horreum vel cella interior & in penitio ædium repôsta significatur; Sed ex voce ultimæ Latinitatis *Zotheca* & *Gotheca*, uti in omnibus Sidonii libris antiquitus scriptis habetur, Veter. *Zotheca*, Salmasio *ad Solinum p.* 1274. Vide infrà in voce *Zotheca*.

BOTHENA, vulgò BOTYN, Baronia aut territorium vel districtus domini, apud Scotos: Nam, ut *Buchananus* auctor est, primi Scotiæ Reges, regnô in Baronias divisô, cunctas opes agrosque Regios, meritorum ratione habitâ, Magnatibus suis divisêre, qui inde *Barones* dicti sunt: *Idem*.

BOTHNIA, provinc. Sueciæ, ampla, inter Lappiam regionem & extremam partem maris Baltici, quæ Bothnicus sinus nunc dicitur. Dividitur in 3. partes, nempe Borealem, Orientalem & Occidentalem. Ejus primaria urbs est Torna, Civitas juxta sinum Bothnicum.

BOTIÆI, Thraciæ populi Plin. *l.* 4. *c.* 11. *Stephanus* Nicæam Botiæorum coloniam esse scribit. *Bottiæi* verò fuêre populi ex Creta, ab Atheniensibus genus ducentes. *Aristot.*

BOTIEUM, urbs Phrygiæ cum stagno *Attea* dicto, quod salem producit. *Steph.*

BOTONTINUS ager, idem cum *Butuntino*, in Apulia Peucetia.

BOTRODUS, vicus non longè à Segobriga, quondam oppidum à Tiberio Graccho dirutum. *Polyb.* Martial. *l.* 1. *epigr.* 50. *v.* 7.

> *Et delicati dulce Botrodi nemus*
> *Pomona quod felix amat.*

BOTRONATUS, qui aliàs *corymbion*, tutulus seu meta crinium dicta est, à corymbi vel racemi similitudine. *Botrum* enim & *botronem* Latini racemum dixêre, ex Græco βότρυς: quô vocabulô hi appellârunt cumulatas ejusmodi crinium in altum compositiones: Unde βότρυς ἱδρύσας, in *Epigrammate Græco*. Vide Salmas. *ad Pollionem in Claudio*, *c.* 17. & hîc infrà.

BOTRUS, opulenta quondam Phœniciæ civitas, Heliæ Prophetæ tempore ab Ithobalo Tyriorum Rege, ad Aquilonem à civitate Byblo quatuor, ad Austrum verò, à Naphim castro tribus miliaribus in littore maris condita est, & nobilissimô vinô vicina loca excellit.

BOTRUS seu BOTRYS, ex Græco βότρυς, appellata est olim concumulatio comæ, quâ Virgines à mulieribus, quæ crinem à fronte dividebant, discernebantur. Cirratæ enim illæ erant, & crinem in vertice colligatum concumulatumque gerebant, absque ulla διακρίσει. Tertullian. *de Virgin. vel.* *Utique hoc maximè Virgini insigne est, quarum & ornatus ipse propriè sic est, ut cumulata in verticem ipsam capitis arcem ambitu crinium contegat.* Quod idem & in pueris cirratis, ac *corymbus* quoque dicebatur: Sed propriè in mulieribus κόρυμβος, in viris κρωβύλος, in pueris σκορπίος. *Hesych.* Istiusmodi verò tortis vel calamistratis ac in verticem concumulatis crinibus, opponit *Pollux*, in describendo habitu Comicarum personarum, ἀφελεῖς καταβεβλημένας τρίχας, *ornatum capillorum*, *qui pexi sunt ac divisi*, & *promissi seu remissi* dicuntur. *Appulejo* &c. Vide quoque suprà in *Bostryx* & *Botronatus*. Aliud est Βότρυς, genus inauris, quod *Botrudion* etiam dictum, à *racemi* similitudine. Ejus meminit Aristophanes Θεσμοφοριαζ.

> Δίοπος, ἀλάβαστον, ... πλόκαμον, βότρυς,
> Χλιδῶνα, ... &c.

Hesychius item, Βοτρύδια, ... *Vide* Salmas. *ad Solin. p.* 763. & infrà ubi *de Inauribus*. Nec omittendum epitheton Bacchi, qui Βοτρυοχαίτης, h. e. *racemos redimitus*, inter alia dictus est, de quo vide infrà in voce *Hedera*.

BOTRYS, Syriæ urbs. *Ptol.* *Botron Volaterrano*.

BOTSKAI Stephanus, à Rudolfo II. Imperatoris Ducibus infestatus, protestatione prius factâ, concessum esse ab Andrea II. Rege, jura patria tueri, Comitem Belliocii VI. Millib. cæsis vicit, Cassaviamque occupavit. Proscriptus, generosè respondit, multisque Comitiis Kistnariensis & Siculorum, ut & superioris Hungariæ Dynastæ assumsit, à Sultano coronâ Uladislai Regis donatus est. Post quæ Hungariâ, Austriâ Moraviâque vastatis, pacem & Religionis libertatem extorsit. Sigismundo Bathoreo tandem surrogatus,

tus. Obiit an. 1606. ætat. 59. magnô sui desideriô relictô, vide Thuan. *Hist.*

BOTTA, vide infrà, ubi de *Tubruch*.

BOTTANTI, gentiles quidam populi, habitantes ex altera parte regni Laor, versus fluvium Indum, finitimi quidem regno Mogor, sed non ei subjecti. Proclives sunt ad pia opera, maximè misericordiæ in egenos. Sunt homines colore candidi, nulli inter eos vivunt Mauri. Tunicis more Turcicô utuntur, ita ad corpus eorum astrictis, ut ne minima plica notari possit: quodque magis mirum, nunquam illis se exuunt, nequidem cùm dormiunt, nec deponunt, nisi attritæ vel putrefactæ sponte dilacerentur & excidant. Manus nunquam lavant, causam hujus rei dant, quòd non conveniat elementum tam purum, ut est aqua, sordibus aliisque rebus fœdis inquinari. Nullum habent Regem, summa in libertate vivunt. Colore & faciei lineamentis persimiles sunt Europæis: sunt enim candidi & magna ex parte facie rubicundâ, capillô item promissô & flavô, corpore robustô, staturâ mediocri. Eorum patinæ & lances sunt mortuorum calvæ vel crania, & dimidii calices.

BOTTHÆUS, inter eos fuit, qui *circumnavigationem orbis* descripsêre, quem cum Scylace Caryandensi conjungit Marcianus Heracleota *in epitome Artemidori & Menippi*. Voss. *l.* 3. *de Hist. Græc. p.* 337.

BOTTIÆI, vide *Botiæi*.

BOTTINÆ, Gallis hodiè dicuntur, calcei ex corio toti, ad medium usque crus ascendentes, quales erant olim perones seu calcei Romanorum, quos *zancas* quoque & *tubulos* & *caligas* appellavêre. Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*, *c.* 5. *p.* 395.

BOTULI Psychicorum, apud Tertullian. *adv. Psychicos*, *Quomodo enim protegam castitatem & sobrietatem sine taxatione adversariorum? Quinam isti sint, semel nominabo, exteriores & interiores botuli Psychicorum: Interiores, sunt ventres, qui ingluvie implentur & sobrietati bellum indicunt, exteriores, qui extra ventrem prominent, & operantur castitati contraria.* Quibus verbis Psychicos taxat, tanquam parùm sobrios & parùm castos. Est autem *Botulus*, Græcè φύσκη, crassum intestinum, quod farciebatur; & tralatitiè, pars illa, quâ viri sunt. Unde Ptolemæorum unus *Physcon* dictus est, uti vidimus, quòd propensioris naturæ esset: Idem & Λάθυρος, ex particula intensiva λα. & θύρος, h. e. ἀφροδισιαστὴς, uti *Hesychius* exponit, vide Salmas. *ad Solin. p.* 1242. Hinc *Botularii*, qui in balneis Veter. frequentes, uti suprà diximus, vide quoque infrà, *Castellamenum*, *Farcimen* &c. Addo hîc saltem, non dulciaria solùm opera, sed & *botulos*, farciminaque diversis figuris olim confieri consuevisse, uti discimus ex Arnobio *l.* 2. quem locum vide infrà voce *Castellamenum*. Hinc apud Apicium *l.* 2. *Cerebli isiciati*, & *cerebli rotundi*. Lucanicæ notæ ex *Martiali*, & eodem *Apicio*, ut alia omittam, Jo. à Wower *Notis ad Minucium Fel.* Christianos verò à *Botulis spinilisque* abstinuisse, concilii Hierosolym. decretô tamdiu observatô, ex Tertulliano, Eusebio, Aliis, notum est. Vide Desid. Heraldum *Animadversionibus ad Arnob. d. l.* Unde, inter tentamenta Christianorum, Gentiles *solitos fuisse admovere ipsis botulos cruore distentos*, refert idem Tertullian. *Apologet. c.* 9. Quam tamen abstinentiam, non tam ad observantiam Legis de sanguine, quàm temperantiæ studium, retulerim.

BOVA, quasi *multorum adjutrix*, voce Francicâ vetere appellata est filia *Sigeberti Franc.* Regis, inter Sanctas relata. Vide *Vitam* ejus *num.* 4.

BOVA, Urbs Brutiorum 10. milliar. à Rhegio in Ortum, distans, deficit indies.

BOUCHETUS Johannes, vide *Johannes*.

BOUCICALDUS Johannes *le Meingre* Turennius, decimô jam ætatis annô arma tractavit, raptô in admirationem Carolô V. Comitatus Carolum VI. in Flandriam, prope ipsum pugnavit, in prælio *de Rosebec* dicto, bis terque in Orientem profectus, secutus est Comitem Nivernicnsem, Conestabilem Clissonium, & Joh. Viennensem, Galliæ Admiralem, Mareschallus Franciæ. Sed Hungarorum timiditate cæsis Gallorum copiis, captus, vitam à Bajazete impetravit, sexcentis aliis uncô affixis. Redux Genuæ præfectus, Constantinopolim cum 1200. solùm militibus, à Turcæ obsidione reddidit immunem, eaque edidit in Oriente & Italia insuetæ fortitudinis specimina, ut hostibus admirationi, Venetis invidiæ esset. Tandem in pugna *d'Azincour* occisus A. C. 1415. Poëseos cultor eximius. Histor. Gall. *in Carolo V. &c.*

BOUCONIA, urbs inter Bormitomagum, & Moguntiam. *Antonin.*

BOUDICEA, Prasutagi Icenorum Regis, qui Neronem hæredem scripserat, uxor indignè à centurionibus habita & ad rebellionem compulsa. Tacit. *l.* 14. *Annal. c.* 31. Victa à Suetonio Paullino vitam venenô (*Dio* morbô) finivit. *c.* 37. *Voadica* vocatur *in Agric. c.* 16.

de BOVE Matthæus, vide *Matthæus*.

BOVEM, & Leonem, foris in fronte ædium sacrarum depingendi consuetudo, memoratur Durando *Ration. l.* 1. *c.* 3. *num.* 5.

BOVEM, vel Vitulum, in duas partes dissecandi ritus, in percutiendis Fœderibus olim adhibitus, indigitatur Jeremiæ *c.* 34. *v.* 18. 19. *Tradam homines istos, qui transgressi sunt fœdus meum --- quod coram me pepigerant, cùm transiverunt inter dimidias partes ejus vituli, quem in duo dissecuerant. Nempe Principes Judæ & Principes Jerusalem, Eunuchos & Sacerdotes, totumque populum hujus terræ, qui inter dimidias vituli partes transiverant.* Cujus vestigia jam occurrunt Gen. *c.* 15. *v.* 9. & 10. ubi jubetur Abraham vitulam triennem, capram triennem & arietem triennem per medium dissecare, & partes singulas singulis ex adverso opponere. Et *v.* 17. lampas ignis inter segmenta illa transit, i. e. Deus O. M. per typum illum significatus, qui cum Abrahamo pepigit fœdus, ut habetur *v. seq.* Idem fecisse *cane dissecto* Bœotos & Macedonas, dicemus infrà; sed lustralis hic ritus fuit, non fœderalis, si ita loqui licet. Græci verò antiquissimi, jam Trojanis temporibus, simili ritu fœdera confirmârunt, ut de Agamemnone & Achille, *l.* 2. deque Legatis Græcorum & Antenore Trojano *l.* 5. narrat Dictys Cretensis. Sed hostia illa pro bove seu vitulo *porcus* fuit. *Suidas* simile quid de Molossis refert, quos, inter jurandum *bovem* in frustula discindentes fœdera ferire consuevisse, refert, Οἱ Μολοσσοὶ ἐν τοῖς ὁρκωμοσίαις κατακόπτοντες εἰς μικρὰ τὸν βοῦν τὰς σπονδὰς ἐποιοῦντο. Quò pertinere videri possit, quòd in *Toxari* memorat Lucianus, apud Scythas, si quis ab alio potentiore læsus est, eum, *Bovis* immolati tergori insidentem, carnes frustulatim concisas & igne tostas prætereuntibus offerre. Ex quibus quotquot comedunt, & bovis tergus dextrô pede calcant, se illi pro viribus adfuturos pollicentur, qua de re vide quoque infrà in voce *Melota*. Sed & aliqua ex parte simile est, quod legitur 1. Sam. *c.* 11. *v.* 7. Saulem, auditô incolarum Jabes-Galaad periculô, Spiritu Dei correptum, *par boum* membratim lacerâsse & eorum particulas quaquaversum ad Israëlitas misisse, minis additis, fore ut sic fieret illorum bobus, qui se sequi abnuissent. Quæ boum discerpta membra eos tum non minùs affecerunt, quàm olim affecerant duodecim pellicis partes, quas Levita miserat per omnes Israëlis tribus, Judic. *c.* 19. *v.* 29. &c. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 33.

BOVERA, seu, ut Galli efferunt, *le Bouvier*, dictus est Carolus Crassus Imperator quod pinguedine ac ventris mole *bovis* instar esset. In brevi *Indice* Regum Francorum, qui præfixus est *Usaticis* Barcinonensibus, in *Cod. MS.* Thuanæo, apud Car. du Fresne, hôc ordine recensentur Reges secundæ stirpis: *Carolus Magnus, Ludovicus filius ejus, Lotharius, Karolus frater ejus, Ludovicus ejus (Lotharii) filius, Karolus Magnus, Karolus de Bovera*, qui dicitur regnâsse *annis* 40. *Otho Karolus* &c. Eôdem cognomine eum insignit Abbo *de bello Parisiac. l.* 1.

> *Urbs mandata fuit Karolo nobis Basileo,*
> *Imperiô cujus regitur totus pænè cosmus.*

Ubi *Glossa* ipsius Abbonis: *Karolus de Baguerra sive* de Bovera, *qui & Crassus, Rex Franciæ.* Vide Car. du Fresne *Glossar.*

BOVES, etiam onera olim gestabant, 1. Paralip. *c.* 12. *v.* 40. non obstante Proverbiô, cujus meminêre Tullius *ad Atticum l.* 5. *Ep.* 15. Quintilian. *l.* 5. & Amm. Marcellin. *l.* 16. *Clitella bovi imposita, planè non est nostrum onus.* Certè & Ælian. tauros feretro sese submittere & puerum aut puellam cervice, dorsô mulierem gestare, refert, *Histor. l.* 7. *c.* 4. & Phile *c.* 40.

> *Παντεργὸς ὁ βοῦς καὶ κομίζει φορτία,*
> *Ad omnia aptus bos onera etiam gerit.*

Unde in Fabulis Ampelus, puer Baccho dilectus, taurum conscendit,

> *Καὶ θρασὺς ἵζετο κοῦρος ὑπὲρ βοέοιο μετώπου,*
> *Et audax sedebat puer super bovina fronte:*

Apud Nonnum *Dionysiac. l.* 11. *v.* 167. Atque, ut Poëtæ Europam, ita Romani histriones Herculem taurô vexerunt. Liber *Spectaculorum*, *Epigr.* 16. *v.* 3.

> *Vexerat Europen fraterna per æquora taurus:*
> *At nunc Alciden taurus in astra tulit.*

Imò hôc ipsô, quòd Salomon æneo mari boves pro atlantibus supposuit, docuit, hoc animal ad gestanda onera non omnino esse inhabile. Nec in India hodieque quidquam frequentius est, quàm boves gerulos videre, &c. Vide Bochart. *Hieroz. Parte prior. l.* 2. *c.* 30. Ad basternas matronarum, apud Romanos, non equos solùm aut mulas jungi consuevisse, sed & *Boves*, discimus ex Lampridio, qui inter Semiamirica Senatusconsulta, *in Heliogab. c.* 4. etiam hanc memorat legem, *quæ pilentô, quæ equô sagmariô, quæ asinô veheretur, quæ carpentô mulari, quæ boum* &c. Hinc Augustin. *de Civ. Dei l.* 22. *c.* 8. *Puerum quendam parvulum, cùm in area luderet* (i. e. in subdivali domûs) *exorbitantes boves, qui vehiculum trahebant, rotâ obtriverunt.* Et Eginhardus in *Vita* Caroli M. *Quocunque eundum erat, carpentô ibat: quod bubus junctis --- trahebatur. Sic ad palatium, sic ad publicum Populi sui conventum, qui annuatim, ob Regni utilitatem, celebrabatur, ire, sic domum redire solebat.* Quod verò magis mirum, etiam inter animalia cursui publico destinata, *Boves* olim fuêre, *l.* 1. & 53. *Cod. Theod. De cursu publico*: quâ eos necessitate, unà cum asinis ac mulis, Julianus exemit, apud Socratem *Histor. Eccl. l.* 3. *c.* 1. Vide Isaac. Casaubon. *Notis ad Lamprid. loc. cit.*

BOUETI Fanum, oppid. Comitatus Porcesii: Vulgò S. *Bonet le Chastel.* *Mercl.* *Mernia.*

BOVIANUM, Samnitum colonia vetus. Plin. *l.* 3. *c.* 12. vulgò nunc *Boiano* dictum, Episcopali dignitate, sub Archiepiscopo Beneventano clarum. Memoratur Livio, *l.* 9. *c.* 28. 31. *l.* 10. *c.* 12. 41. *Straboni, aliisque.* Βοΐανον *Ptolemæo*; Βοΐανον *Straboni*; Apud Appianum Βωβιανὸν. *d.* corruptè Βοΐανον. Sed scripsisse etiam Græcos Βοβιανὸν colligere datur ex *Frontino*, ubi *Bobiani agri*: In Antonini *itinere* longè corruptissimè *Bomunum*. Beneventô ad 30. mill. pass. distat, in Comitatu Molisino. Silius *l.* 8. *v.* 565. sic habet:

> *Qui Batulum Murrasque colunt, Bovianaque quique*
> *Excreent lustra.*

BOVIASMUM, vide *Bubienum*.

BOVICIDIA, apud Solin. *c.* 1. *Suo quoque Numini idem Hercules instituit aram, quæ maxima apud Pontifices habetur, cùm se ex Nicostrata Evandri matre ----- immortalem comperisset fore: conseptum etiam, intra quod ritus sacrorum, factis bovicidiis, docuit Potitios;* Βουφονίας sunt Græcis, h. e. *boum immolationes*; quæ Ταυροβόλια quoque dici potuêre, unde *taurobolium* Matris Deûm, quod tauri

in

in ejus sacro cædebantur. Sic *Fordicidia* Varroni *de L. L.* *Forda* sunt *ϕϑρεῦσαι βόες*, *fordæ* namque boves gravidæ. Sueton. verò *Bubulcia* vocabulô uti maluit, ubi de Nerone *c.* 12. barbam ponente, uti suprà vidimus, in voce *Barba*. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 10.

BOVILLÆ, oppid. in Latio, haud procul ab urbe Roma. Inde *suburbanæ* dictæ. Ovid. *Fast. l.* 3. *v.* 667.

Orta suburbanis quædam fuit Anna Bovillis.

Propert *l.* 4. *el.* 1. *v.* 33.

Quippe suburbanæ parva minus urbe Bovillæ.

Videtor Cluverius *Ital. Ant. l.* 3. *p.* 917. *Nic. Lloydius.* Nunc Bauco, ditionis Pontific. castrum, in Campania Romana prope limites regni Neapolitani. *Baudrand.*

BOVILLIUM, seu BOGLIA, oppidum Comitatus Nicæensis, intra montes, in Sabaudia & limite Francico. Olim proprios habuit Comites.

BOVILLUM Pecus, etiam Vere sacro devotum, vide infrà *Ver sacrum.*

BOVILLUS Carolus, vide *Carolus.*

BOVINÆ, seu BOVINIUM, Urbs Comitatus Namurcensis in ripa Mosæ flum. læva. *Merul.*

BOVINUM, Insul. Gall. in ora Oceani, prope Herum Insulam parvi est circuitus, cum uno alterove castro. Item, Urbs regni Neapolitani in Provinc. Capitanatæ, ad fluv. *Cervaro*, ad radices Apennini, in limite Principatus Ulterioris. Paucos habet incolas. Episcopalis sub Archiepiscopo Beneventano.

BOVIS Aula, Eubœæ insulæ locus. *Strabo.*

BOVIUM, Urbecula Albionis, ubi aliàs Ordovices populi nunc *Bangor.* Vide *Bonium.*

BOUM Caro, non minùs ac vitulorum, jam olim in conviviis recepta est. Unde, ut alia ex Sacris loca prætercam, Proverb. *c.* 15. *v.* 17. convivíolo ex olusculis opponitur convivium, שור אבוס, *ex bove alito*, tanquam tenuissimo lautissimum. In Homericis Heroibus eandem frugalitatem Veteres pridem observârunt: notatque in his Socratis discipulus *Dioscorides*, qui scripsit τὰς παρ' Ὁμήρῳ νόμους, Homerum neque in festis, neque in nuptiis, neque in ullo alio conventu quidquam præter bubulam apponere, &c. Interim multos Veter. ab esu *bovis* per superstitionem abstinuisse constat. Nam, præter Ægyptios & Phœnices, qui, auctore *Porphyrio*, humanis vesci carnibus, quàm vaccam morsu attingere, maluissent; Barcæi & Cyrenæi & pastorum Afri, unde ab Ægypto usque ad Tritonidem Lacum, ab esu vaccæ itidem abhorruisse leguntur. Imò morte mulctatus apud Phrygas, quisquis bovem aratorem interfecisset, ut est in Æliano *Histor. l.* 12. *c.* 34. Quod Athenis quoque & in Peloponneso prohibitum Varro *R. Rust. l.* 2. *c.* 5. in quam rem Atticam legem citat Ælian. *Var. l.* 5. *c.* 14. & huc alludens Plato *l.* 6. *de LL.* Ὅτι οὐδὲ βοὸς, inquit, ἐτολμῶμεν γεύεσθαι, *Cùm ne bovem quidem gustare audebamus.* Meliore scilicet seculô lex illa antiquata est: cujus tamen vestigia manebant in Dipoliorum & Buphoniorum festis, quibus, mactatô *bove*, culem damnabant, tanquam cædis auctorem. Ita Ælian. *Variar. l.* 8. *c.* 3. Et aureæ vel argenteæ ætatis homines tale quid perpetrâsse, Poetæ negant. Sed ænei, ait *Aratus.*

— Πρῶτοι δὲ βοῶν ἐπάσαντ' ἀροτήρων.
Boves aratores primi gustârunt.

Ad ferream descendit Cicero *de Nat. Deor. l.* 2. *c.* 63.

Ferrea tum verò proles exorta repentè est,
Ausaque funestum prima est fabricarier ensem,
Et gustare manu vinctum domitumque juvencum.

Summus item Poëtarum *Georg. l.* 2. *v.* 536.

Ante etiam sceptrum Dictæi Regis & antè
Impia quàm cæsis gens est epulata juvencis.

Quorum verborum memor Domitianus, cùm inter initia Imperii à cæde maximè abhorreret, ne *boves* immolarentur, edicere destinavit, Sueton. *c.* 9. Et, si Plutarcho credimus *de Carn. esu l.* 2. prisci mortales in fera & malefica animalia grassari cùm incepissent, ab illorum esu paulatim crescens licentia ἐπὶ βοῦν ἐργάτην ἦλθε καὶ τὸ κοσμοῦν πρόβατον, καὶ τὸν οἰκουρὸν ἀλεκτρυόνα, *ad bovem aratorem devenit & ad ovem, quæ nos ornat, & ad gallum, domûs custodem.* Primusque, si Plinio *Hist. Natur. l.* 7. *c.* 56. fides Prometheus *bovem* interemit. Quin apud *Laertium Aristoxenus* scribit, Pythagoram cætera omnia animalia in cibum permisisse, *nec nisi à bove aratore & ariete abstinuisse.* Neque veteres Romanos ab hac superstitione immunes prorsus fuisse, ex his Plinii colligas *l.* 8. *c.* 45. *Damnatus à Populo Rom. die dictâ, qui, concubino procaci rure omasum se edisse neganti, occiderat bovem: actusque in exilium, tanquam colonô suô interemtô.* Unde Columella de Bove, in *Præfat. l.* 6. *Cujus tanta fuit olim veneratio, ut tam capitale esset bovem necâsse, quàm civem* &c. Sed his, præter exempla Sanctorum, Abrahami, Elisæi, Josiæ, Aliorum, qui boves in cibum apposuerunt, Dei Legem opponit Bochartus, cùm generalem Gen. *c.* 9. *v.* 3. *Omne, quod movetur & vivit, vobis erit in cibum*: tum specialem Deuteron. *c.* 14. *v.* 4. *Hæ sunt bestiæ, quas comedetis, Boves, fœtus ovium* &c. Vide eum *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 33. & quæ superiùs dicta.

BOURGESIA Clementia, vide *Clementia.*

BOURGOMUS Franciscus, vide *Franciscus.*

BOUTA, Libyæ interioris oppid. *Ptol.*

BOUTEVILLA, oppid. Ducatus Inculismensis. *Merul.*

BOUZIMELE, Ciliciæ fluv. haud procul à Lyco amne.

BOXHORNIUS, vide *Marcus Zuerius.*

BOXTUDA, oppid. German. in Ducatu Bremensi. Suecis nuper ereptum, vide *Buxtehuda.*

BOXUS Macerianus, per quem Bicon Athenodorum in convivio interfecit. *Curt. l.* 9. *c.* 7.

BOYCUS Henricus, vide *Henricus.*

BOZOLUM, oppid. Ducatus Mantuani, Principatus titulô clarum, gentis Gonzagæ, in limite agri Cremonensis. Medium ferè inter Mantuam & Cremonam.

BOZRA, Urbs Palæstinæ, capta ab Abubechere, A. C. 635.

BRABANCIONES, apud Willh. Neubrigensem *l.* 2. *c.* 27. Jac. Vitriacensem *Histor. Occid. c.* 7. Colombum *in Episcopis Vivarien. l.* 2. *v.* 24. 38. in *Vita* Ludovici VII. Francor. Regis alibique prædones sunt Brabantini, seu ex Brabantia, Carol. du Fresne *Glossar.* At *Brabantinæ*, moneta Ducum Brabantiæ, in aliquot *Tabb.* apud Freder. Sandium in *Consuetud. Feud. p.* 35. 37 48. laudatum *Eidem.* Vide hic infrà.

BRABANTIA, regio maxima Belgii inter Flandriam ad Occidentem & Geldriam ad Ortum, cujus populi *Ambivariti* veteribus dicti à nonnullis putantur. In ea Tungros & Grudios esse certum est. Urbes primariæ sunt Bruxellæ, sedes olim Ducis (est enim Ducatûs titulô insignis) hodie Gubernatoris Hispan. Mechlinia Metropolis, & conventus Juridicus: Lovanium Academia celeberrima: Antverpia emporium maximum, ante excussum à Batavis jugum, quarum descriptio extat apud Ludovicum Guicciardinum. Gallicè *Le Duché de Brabant.* Et à *Brenno* Britannorum Regis cujusdam filio nomen, ut quidam volunt, vel ut alii, à *Bratuspantio* oppido, cujus Cæsar meminit *in commentariis l.* 2. *c.* 13. alii à *Salvio Brabone* quodam, C. Cæsaris ex nepote cognato: sunt qui à *Gotefrido, Barbato* Louvaniensi Comite appellatam regionem velint. Guicciard. *in Belg.* Secundum Authores, Anchisus, vel Anchisisus: pater Pepini Herstalensis, Dominus fuit Brabantiæ. Dein Carolus M. & liberi, usque ad Ottonem, Caroli filium Inferior. Lotharingiæ Ducem quô defunctô A. C. 1004. Henricus Rex Ducatum ejus Godofrido Bullionæo dedit, unde Duces Brabantiæ. Postmodum Flandriæ & Burgundiæ sub Phil. Bono unita. Alii sic: Fuit olim sub Ducibus, quorum origo à Giselberto, Comite Mansuariæ, qui ex Ermengarda, Lotharii Imperatoris filia, Ragínerum I. Hasbaniæ & Hannoniæ Ducem suscepit. Pater hic Giselberti, celebris Lotharingiæ Ducis, qui ab Ottone I. Imperatore affine prælió cæsus periit, A. C. 939. Frater fuit Raginerii II. è quo genitus Ragínerus III. pater Lamberti Barbati, qui genuit Lambertum II. patrem Henrici II. cujus fil. Henricus primus se Brachbantiæ patriæ Comitem vocavit: Hujus frater Godofredus I. pater Godofredi II. avus fuit Godofredi III. qui prælió adversus Grimbergiam factionem commissô, in cunis prolatus, victor fuit: pater Henrici, mortui A. C. 1235. cujus fil. Henricus II. varia gessit bella, ab Innocentio IV. ad regnum Romanum vocatus, contra Fredericum II. Imperatorem. Hic per filium Henricum III. Brabantini, per alium autem Henricum, Hassiaci rami auctor fuit. Henricus prior Dux Brabantiæ, ab Alphonso Imperatore universalis tutor & defensor partium Imperii, à Brabantia ad Rhenum usque constitutus, obiit A. C. 1260. pater Johannis I. qui Ducatum Limburgensem avitæ ditioni adjecit, mortuus A. C. 1294. Et Johannes II. fil. successit, pater Johannis III. cui successit ex filia Joanna, gener Wenceslaus Lucemburgicus, quô defunctô A. C. 1383. Brabantiæ Ducatus jure, à filia altera Johannis III. Ludovici Flandri uxore, repetiti ad domum Burgundicam, ex ea in Austriacam, salvis tamen privilegiis & immunitatibus Brabantorum, quæ magna tum erant, est devolutus. Vide Philippi Jacobi Speneri *Syllog. Histor. Geneal.* Vide quoque in voce *Bracbantum.* De Brabantia ita *Baudrand. Brabantia*, vulgò *le Brabant*, provincia est Belgii inter Hollandiam ad Boream, Geldriam & Leodiensem ditionem ad Ortum, Flandriam & Zeelandiam ad occasum, & Hannoniam Comitatumque Namurci ad Meridiem. Ibi aliàs fuêre Menapii populi; & hodie pro majori parte subest dominio Regis Hispaniæ. Sed pars ejus septentrionalis paret Hollandis, & sub Brabantiæ Ducatu censentur etiam Marchionatus S. Romani Imperii, ubi Antverpia, & Mechliniæ dominium, ubi Mechlinia.

Brabantiæ urbes.

Antverpia, *Anvers*,	Sub *Hispanis.*
Bruxellæ, provinciæ caput, *Bruxelles.*	
Lovanium, *Louvain*,	
Mechliniæ, *Malines.*	
Tienæ, *Tillemont.*	
Bergæ ad Zomam, *Berg op Zoom.*	Sub *Hollandis.*
Breda, *Breda.*	
Buscumducis, *Bosleduc.*	
Gravia, *Grave.*	
Guilielmostadia, *Willemstadt.*	

BRABANTINI, populi ex Saxonibus trans Albiam habitantibus, in Franciam à Carolo M. A. C. 806. translatis prognati. Æmil. *l.* 3.

BRABASTHENES, mons Peloponnesi, 10. mill. pass. à Lacedæmone distans. Liv. *l.* 4. *bell. Macedon.*

BRABEUTA, Græcè Βραβευτὴς, item Βραβευτὴς, Judex dicebatur apud Græcos, qui in Ludis publicis, *Sacris* inprimis *Agonibus* præsidebat: cujusmodi munus olim maximi æstimabatur. Unde apud Persas, ipsos Reges præmia proposuisse cursus eorumque omnium, quorum in quinquennalibus certaminibus exercitamenta exhibebantur: Corinthios quoque Agesilaum, ut ordinaret Isthmicum certamen, rogâsse, docet Strabo *l.* 14. & Plutarchus in *Agesilao.* Et quidem, apud Græcos, eligebantur hi Judices è Proceribus omnium Græciæ civitatum, saltem donec Græcia fuit libera: unde indignatur Demosthenes *Philipp.* 3. Philippum Macedonem præsidere Pythiis, com-

muneribus Græciæ ludis, & si ipse non adsit, ei negotio imponere servos suos. Idque ut plurimum ex eorum numero, qui è talibus certaminibus ipsi victores rediissent. Hi deìn intra quoddam sepimentum seclusi jurejurando adigebantur, ad judicandum religiosè; quô peractô, coronati, &, ut videtur, purpurati, manuque virgam tenentes, sedebant in loco, qui πλέθρον dicebatur, tutusque erat asyli instar. Quæ causa, quod Vitellianim milites, cùm Othonianos irriderent, vocaverint eos Πυθίων καὶ Ὀλυμπίων θεωρούς, h. e. ignavos & imbelles, utpote *Pythia & Olympica Certamina, è loco tuto, spectantes*, apud Plut. *in Othone*. Potestas puniendi illis amplissima erat, si quis contra legem quid fecisset, legibus Lycurgi: Proin flagris cædebant ineptos & ridiculos athletas, si quis magna illa Numina non ex dignitate imitatus esset. Contrà victoribus coronas, nullô gratiæ ac favoris intuitu, saltem antiquitùs, imponebant promeritas, quas propterea, quòd Judicarent justissimè, θεμιπλέκτους, quasi *ab ipsa Themide plexas*, *Pindarus* vocat. Numerum quod attinet, non semper unus idemque fuit. Tradit enim *l.* 5. Pausan. Iphitum solum ludis ab se editis præfuisse: id quod ab Oxyli posteris observatum est. Posteà traduntur fuisse novem. Iarchas Indus, decem habet, apud Philostratum in *Vita* Apollon. *l.* 3. Aliquando septem: nonnunquam duodecim fuêre. Denique Athenis per singulas Tribus electi sunt decem, qui hôc munere per quadriennium fungerentur. Nimirum hi erant, ad quos pertinebat cura disponendi, τὰ Παναθήναια, τόν τε Μουσικὸν καὶ τὸν Γυμνικὸν καὶ τὸν Ἱπποδρομίαν, *Panathenaicos Ludos & Musicum & Gymnicum & equestrem cursum*. Sedebant verò, in Musicis certaminibus, seu in Theatro: at in Gymnicis, fortè quò longiùs prospicerent, stabant plerunque: interdum tamen etiam in hisce sedisse, discimus ex Luciano *in Hermo*. Cæterùm vocabantur Ἀγωνοθέται, Ἀθλοθέται, Ἀγωνάρχαι, Ἐπιστάται, Ἐπόπται, & ut alia omittam, Βραβεῖς item Βραβευταί: dicebanturque Βραβεύειν ἀγῶνα. Hinc καταβραβεύειν (quô verbô per translationem elegantem alicubi Apostolus utitur) & παραβραβεύοντες dicebantur, quum præmia bene meritis dempta suis suffragiis in immeritos conferebant. Quod *Plut.* disertim enuntiat his verbis, Χαριζόμενοι (nempe Judices præfati) τοὺς στεφάνους, ἐξ ὧν ἀποπεσόντων αἰσχύνη καὶ στεφάνων ἄλλοις, καὶ δόξαν, ἀποστεροῦνται τὸ ἔνδοξον αὐτῶν καὶ τὸ καλόν, *Qui, cùm ventum est ad suffragia & aliis Magistratus largiuntur & coronas & gloriam è non convenientibus* (i. e. ex iis, in quibus nullum est meritum) *ipsi sibi auferunt nobilitatem &* (si quid in ipsis est) *præclarum* &c. Nec hoc omittendum, non omnes Judices simul & promiscuè de omnibus Certaminibus judicâsse. Ex his namque tres, de Equorum cursu; totidem, de Quinquertio, de cæteris certaminibus reliquos judicâsse, docet Pausan. *l.* 2. Plura hanc in rem, vide apud Carol. Paschalium *Coronar. l.* 6. *c.* 10. & 11. De *Brabeutis*, Jul. Pollux *Onomastic. l.* 3. *c.* 30. Τοῖς δὲ γυμνικοῖς ἐφεστῶτες Βραβευταί, οὓς καὶ Βραβέας ὁ Πλάτων καλεῖ, *Gymnicis autem Ludis præsident* Brabeutæ, *quos etiam* Brabéos *Plato vocat.* Certaminis nempe hi præmium victoribus decreverunt, ut B. Rhenanus ostendit *Adnotat. ad Tertullian.* Ulpianus *l. ff. de iis qui not. infam.* Certaminum Designatores hôc nomine insignitos fuisse ait, &c. Vide Moschopulum quoque in *Sylloge Atticor. nomin.* & Brissonium laudatum Calvino in *Lexico Jur.*

BRACA, non Gallica vox, uti nonnulli contendunt, sed pura puta Græca, Salmas. *ad Tertullian. de Pallio* p. 123. aliter *Bracca*, vestis species, quâ crura teguntur, ait Hieronymus *in Dan. c.* 3. Ἀναξυρίδας vocat Diodor. Sic. *Biblioth. l.* 5. & *Hesych.* &c. Sic Agathias *l.* 2. de Francis, Ἀναξυρίδας οἱ μὲν λινᾶς, οἱ δὲ σκυτίνας διαζωννύμενοι τοῖς σκέλεσι περιαρμόζονται, *Braccas alii quidem lineas, alii coriaceas cruribus aptant.* Usum earum, propter aëris inclementiam, introductum esse, innuere videtur Hyginus *Poetic. Astronom. l.* 1. & Ovid. de Getis ac Sarmatis Pontum accolentibus, *l.* 5. *Trist. El.* 7. *v.* 49.

Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis.

Idem de Bessis, *l.* 3. *Trist. El.* 10. *v.* 19.

Pellibus, & sutis arcent malè frigora braccis.

Eidem *braccæ Persicæ* memorantur, *Trist. l.* 5. *El.* 10. *v.* 34. sed præcipuè Gallis fuisse in usu, argumento est, quòd pars quædam Galliæ ab illis nomen traxerit &c. Vide hic infrà.

BRACANETUM, villa Galliæ, in Suessionibus, super fluv. Rorumnam, vulgò *Bricgenay*, Hadr. Valel. in voce *Tardanensis pagus*.

BRACARA, vide *Brachara*.

BRACCÆ, apud Æl. Lamprid. *in Alexandro Sever. c.* 46. *extr. Fasciis semper usus est*, braccas *semper habuit*; ἀναξυρίδες Græcorum sunt; quâ utrâque voce feminalia, tibialia & pedulia, h. e. feminales & crurales & pedules fascias, non rarò comprehendunt Auctores. Certè vetus Interpres Juvenalis versum illum Poëtæ, *Sat.* 1. *v.* 111.

Nuper in hanc Urbem pedibus qui venerat albis:

de *brachis* vel de pedulibus accipit, & *bracas* ibi manifestò pro pedum quoque tegmine posuit. Sic ἴδωνα, h. e. *udones*, à quibusdam *bracas* appellari, adnotavit Epiphanius, *ubi de Catharis*, qui contrarii reliquo hominum generi agentes, annulos in pedibus, pedules & *brachas* in manibus gestabant. Sic *Isidorus*, *Tubrucos*, inquiens, *quod à bracis usque ad tibiam pervenuant*: *bracas* iisdem pro pedulibus habuit. *Tubruci* enim dicebantur, quos suprà hosas accipiebant, teste Paulô *de Gestis Langobard.* &c. Quemadmodum contrà fascias crurales & feminales, quales in usu Persis, *calceamenta* vocavit Justin. *l.* 1. *c.* 2. de Semiramide verba faciens. Latinis tamen propriè *Bracca* de feminalibus, *fasciæ* verò de cruralibus pedulibusque: quomodo & Lampridius distinguit. Sicuti autem, quidquid pedibus tegendis esset accommodatum, πίλους & πέδιλα Græci appellârunt, & tam fascias, quàm udones, vel calceos laneos aut soleas lanatas hôc nomine comprehenderunt: sic *Feminalia* Latini & *bracas* id omne appellârunt, quô femora tegerentur, quamvis tantum inter hæc distaret, quantum inter pedules fascias & udones. Feminalibus, i. e. fasciis, quibus femina involvebantur, usi Romani etiam sub Augusto, & Augustus ipse usus, frigoris præcipuè causâ: *Bracarum* usu tum penitùs adhuc incognitô, quarum forma ea planè fuit, quæ nunc quoque est; θυλάκους & σαράβαρα Græci dixerunt, pro *braccis*. *Euripides.*

---- ὁ τοὺς θυλάκους τοὺς ποικίλους
Περὶ τοῖν σκελοῖν ἰδὼν ποτέ.
Quæ braccas *illas varias*
Circa crura quum conspexisset.

Posteà tamen Romani & illas adhibuêre, *bracasque* in Lampridiî *loc. cit.* quas albas gestavisse Alexandrum scribit, cùm coccineas prius Imperatores solerent, prorsus Gallicæ bracæ fuerunt. Et videntur per illa tempora Romæ etiam frequentes fuisse, in Italia verò frequentissimæ. Demum earum usum intra urbem vetuerunt Honorius & Arcadius A. A. *Cod. Theodos. leg.* 2. & 3. Interim feminalia & braccas ubique confundunt Græci Romanique Scriptores: φεμινάλια quoque passim Auctores Græci, præcipuè Grammatici, in expositione bracarum & ἀναξυρίδων usurpant. *Hesych.* ἀναξυρίδες, Φεμινάλια, & περισκελίδες, Φεμινάλια, βράκαι. Idem, βράκες, ἀναξυρίδες, quod notandum. Sic enim βρὰξ pro Latino *braca* Græci recentiores dixerunt, ut κάλιξ. pro *caliga* &c. Vide Salmas. *Not. ad Lamprid. in Alexandro Severo. loc. cit.* Incisione porrò & suturâ diversorum pannorum, *bracas* fieri consuevisse, ex Hieronymo discimus *de Veste Sacerdot.* *Vocaturque linguâ Hebræâ vestis hoc genus michense, Græcè περισκελῆ, à nostris feminalia vel braccæ, usque ad genua pertingentes. Refert Josephus hæc feminalia de bysso retorta ad fortitudinem solere contexi, &, postquam incisa fuerint, acu consui, non enim posse in tela hujuscemodi fieri* &c. A *Braccis* vocem medii ævi *Rebrachiatorium* ortam vult Car. du Fresne, ut infrà videbimus in hac voce.

BRACCALEONE, Marchionatus Calabriæ ulterioris versùs Meridiem.

BRACCATA Gallia, vulgò *La Provence*. Nomen habet à *braccis*, quæ *Isidoro* sic dictæ videntur, quòd sint breves, & corporis verenda iis velentur, quasi dicas βραχεῖς ἐσθῆτες. Imo *Bracca* sunt ῥάκος, vel ῥάκια, h. e. *panni* vel *panni*, inquit *Casaubonus*, qui minimè assentitur *Diodoro Siculo*, existimanti βράκας vocem esse Gallicam, uti nec *Hesychio*, qui scribit, Βράκκας λέγουσι διφθέρας παρὰ Κελτοῖς. Ait enim, Diodorum *l.* 7. Galatas anaxyridas vocare braccas. Hieronymus, *ad Fabiolam de veste sacerdotali*, & Ambrosius, *l.* 1. *Offic.* appellant braccas feminalia, quibus velantur pudenda. Græci περισκελῆ vocant, quanquam Flaccus, *l.* 1. *Ep.* 17. *v.* 56. *periscelida* acceperit pro ornatu feminino, & *Porphyrio* apud eundem, esse velit ornamentum pedum circa crura, ex vi nominis sumta interpretatione, cujusmodi ornamenta Ovidius *genualia* vocat, *l.* 10. *Met. v.* 593. Ab his autem braccis, ut vulgò volunt, nominata est ea pars Galliæ, quæ aliàs Narbonensis Provincia audit. Quanquam non soli Galli usi sunt braccis, sed & Medi, & reliqui populi. Legitur enim, in Obscœno carmine.

Medis laxior Indicisque braccis.

Hinc Persius, *Sat.* 3. *v.* 53.

------ Braccatis illita Medis.
Porticus. ----

Ovid. *Tristium l.* 5. *El.* 7. *v.* 49. *de Getis*:

Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis.

Idem *ibid. El.* 10. *v.* 33.

Hos quoque qui Grajâ geniti creduntur in urbe,
Pro patrio cultu Persica bracca tegit.

Lucanus *l.* 1. *v.* 430.

Et qui te laxis imitantur, Sarmata, braccis,
Vangiones. ------

Val. Flac. *l.* 5. *Argonaut. v.* 424.

Et jam Sarmaticis permutant carbasa braccis.

BRACCIANUM, aliàs BRACENUM, oppid. Italiæ, in provinc. Patrimonii S. Petri, Ducatus titulô insigne Ursinorum, ad lacum cognomin. Dicitur *Arcenum*, quod vide.

BRACCIOLINUS Jacobus, vide *Jacobus*.

BRACCUM Saccum, in veteribus tabulis appellari reperio castrum in pago Andecavino ad fluvium Albaniam, *Aubance*, quod vulgò *Brissac* nuncupatur, Ducatûs titulô illustre, *Brisiacum* aliàs dictum. Fulco Richinus in rebus gestis Andecavensium Comitum, quas Lucas Acherius nuper edidit, *castrum Brachesac* appellat, nomine ad *Braccum saccum* proximè accedente, atque inde deductô: *brevisit me iterum idem frater*, (Gaufridus Barbatus) *ponens obsidionem circa quoddam castrum meum quod vocabatur Brachesac.* An à *bracco* vel braccone, (ita Germani, ac inprimis Franci canem venaticum & sagacem appellabant) & à *sacco* nomen compositum acceperit, incertum est. Ejusmodi certè canem hodieque Germani *brachen*, Angli *bracke*, Batavi *brack*, Nostri *braque* nuncupant. Locum hunccе veteres Historici, qui patriâ linguâ scripsêre, *Brochesac* etiam vocârunt. In priscis monumentis Latinis *Brigidisaccum* dici, quidam asserunt: quod nomen me nusquam reperire memini. Buchananus *in l.* 2. *Rerum Scoticarum* rupturam à Nostris *breche* dici ait, & *brisser* rumpere vel frangere: & inde cùm Brisiacum in Alesatia, *Brisac*, tum Brisiacum in Andibus *Brissac* deduci affirmat. Cujus ego conjecturæ nequaquam accedo, cùm *Braccum saccum*, & *Brachesac* ac *Brochesac* priscæ appellationes castelli hujus in Andicavis, ab ista ruptura,

bre-

breche aut brisare vulgò dictâ, longissimè recedant. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRACELLUS Jacobus, vide *Jacobus*.

BRACHARA, apud *Ptol.* vulgo hodie *Braga*. Ad amnem Cavadum in provinc. Inter Durium & Minium dicta: Cujus Praesul Metropoliticus simul, & Primas regni Lusitaniae appellatur. Urbs antiqua, olim *Bracara Augusta*, & satis ampla, à qua Callaici Braccarii in Hispania Tarraconensi. Ubi Concilium A. C. 408. Bernard. de Brito *tom. 1. Monarch. Lusit.* A. C. 563. cùm Theodomirus, Gothorum in Hispania Rex ad fidem Christi conversus esset, quò Priscillianistae confutati. *Tom. 5. Concil. Gall.* A. C. 572. sub Ariamiro, & A. C. 675. Baron. *hoc anno n. 6. Concil. Gall.*

BRACHARENSIS Martinus, natione Pannonius, primùm Dumiensis Monasterii Abbas, posteà Episcopus *Bracharensis*; ex patria in Orientem progressus, bonas literas & scientias ibidem hausit, tantò quidem successu, ut doctissimos sui temporis aequaret aut superaret. Ex Oriente in Gallaeciam delatus, conversis ibi ab Ariana impietate Suevis, regulam fidei & sanctae Religionis constituit, Ecclesias confirmavit, condidit Monasteria, inter quae Dumiense ipsum, cujus is primus Abbas factus est. Inde in sede Bracarensi annis 30 circiter exactis, *plenus virtutibus ad Dominum migravit*, Gregorius Turon. *Histor. Franc. l. 5. c. 38.* annô 7. Childeberti Regis Franc. qui fuit 21. Chilperici atque Guntramni, ut habet Aimoinus *de Gestis Francor. l. 3. c. 38.* Testamenti ejus mentio est, in Concilii Tolet. X. *Decr. 3.* *Scripsit*, verba sunt Miraei in *Histor. Eccl. librum de quatuor virtutibus*, *falsò Senecae a nonnullis attributum*, *sive Formulam honestae vitae*, *quae Tomo VI. Bibliothecae Patrum extat .... Item Collectionem Canonum ex Graecis Synodis adornavit*, *quae in Tomis Conciliorum legitur. In appendice ad Vitas Patrum*, *typis Plantinianis editas A. C. 1628. extant sententiae Aegyptiorum Patrum ab homine Graeco anonymo collectae*, & *a Martino Dumiensi in Latinum translatae. Interrogationes*, quarum in fine meminit Miraeus, translatae sunt per manum Paschasii Diaconi, ut refert Sigebertus *de Scriptor. Eccles. c. 117.* &c. E quibus *Collectionem Canonum* quod attinet, facta est illa ab eo eodem ferè tempore, quò Dionysius Exiguus Romae suam *Collectionem* & *Versionem*, & in Africa suam *Digestionem* adornaret Ferrandus, utrôque tamen posterior est; nam Ferrandus jam vitâ excesserat A. C. 551. & Dionysius 550. jam annô, cum Martinus hic annô demum 573. secundùm *Baronium*, vel 580 secundum *Daleum*, vitâ decesserit. Propiùs ad eam accedit Συναγωγὴ Κανόνων Johannis Scholastici, quae facta est circa A. C. 564. &c. Vertit autem pleraque ex Graeco, aliquibus tamen immixtis, ex Conciliis Occidentalibus, Africanis, item Hispanicis, veluti Tolosano I. & Bracharensibus; Divisit Opus in 2. partes, quarum prior *Canones* continet, *de Personis*, *Rebus & Ritibus Eccles.* agentes; posterior res ad Laicos pertinentes complectitur. Editiones ejus duae sunt; una vulgaris & vetus, quam omnes Conciliorum collectiones exhibent: Altera recens, quam ex antiquis MS. dicit sese edidisse Garsias à Loaysa, in *collectione Conciliorum Hispaniae*. Quarum illam exhibuêre Editores *Bibliotheca Juris Can. vet.* Voellius & Justellus filius in *Appendice Tom. I.* ita tamen, ut novum opus, ut illi praefantur, jure censeri ac dici mereatur, ut quae singulari curâ à Joh. Doviatio, Sact. Canonum Interprete Regio, cum ceteris editionibus & libris manu exaratis, collata sit, adnotatis ad marginem versionis tum variis lectionibus, tum Conciliis, ex quibus, tanquam fontibus, suos Martinus Canones depromsit. In quo tamen Lectorem monet Mastricht JC. ne credat Doviatio, aut ei, qui in editione Voelli ac Justelli fontes adjecit, quando in indicandis fontibus etiam memorat Canones Pseudapostolicos: Hos enim nunquam in suam Collectionem Episcopus hic retulit, nec eorum meminit, ut qui tum, cùm in Oriente esset, nondum consarcinati fuêre &c. Vide Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Eccles. num. 171. & seqq.*

BRACHBANTUM, Pagi Brachantensis primò fit mentio in *Vita S. Gudilae Virginis*, quae in eo pago *Brabatensi* corruptè dicto nata esse dicitur, regnantibus Dagoberti filiis Sigibertô atque Chlodoveô: Gudila autem hodieque Bruxellae in Brabantia colitur. *Brachbanti* vel *Brachanti* in *Vita S. Huberti Tungrensis Episcopi* fieri quoque mentionem video: qui Antistes, administrante Regna Francorum Carolô Martellô per totam *Arduennam*, *Taxandriam* atque *Brachbantum* vel *Brachbante* templa diruisse, fregisse statuas, Ecclesias struxisse dicitur. In literis Domini Ludovici Imperatoris de divisione Regni sui inter filios, *Bragbentum* vocatur, ponitùrque inter *Arbaniam* & *Frandrem* seu Flandriam. In Divisione Regni Lotharii à Ludovico & Carolo Regibus annô 870. facta, quae Capitulis Caroli Calvi Francor. Regis, & Annalibus Bertinianis inserta est, *Brachantum* nuncupatur, & ponitur inter Toxandros & Camaracenses; quatuorque habere Comitatus dicitur, his verbis: *Comitatum Toxandrum*: *in Brachanto Comitatus 4. Camaracensem.* Ex quo intelligitur, Brachantum vel Bragbentum satis amplum & spatiosum extitisse, cum in eo quatuor fuerint Comitatus vel minores pagi. Sigebertus in *Chronico Brachbantum* appellat in rebus anni 635. in anno 1005. semel ac iterum *provinciam Brachatensem* mendosè pro *Brachantensem*, ut saepe alias; (quemadmodum & *Brachatum* non raro scriptum aut excusum reperitur pro *Brachantum*) in anno 1059. pagum item *Brachatensem* aut *Brachatinsem*. *In pago*, inquit, *Brachatensi juxta Tornacum*, *celebri pralio inter se concurrunt. Tornacum* igitur civitas Brachanti tum erat, quae nunc Flandriae attribuitur, non Brabantiae: quod & docet Anselmus in *Chronico*, *hisce in anno 1113. verbis*: *In pago Brachatensi circa Tornacum ira tanta cecidit*, *ut & silvas fregerit.* Ganda quoque Brachanti olim fuit, quae nunc est Flandriae. Certè in literis Ludovici Aug. vocatur *Einhardus Abbas ex Monasterio*, *quod dicitur Ganda*, *quod situm est in pago Brachbatense*, *constructum in honore S. Petri*, *ubi etiam S. Bavo corpore requiescit.* Sigebertus incolas Brachanti sive Brachantenses, *Bratuspantes* nonnunquam vocat, nomine Bratuspantii oppidi Bellovacorum, quod apud Caesarem reperitur, ineptè genti à Bellovacis valdè remotae attributo. Certè *Ansfridum* quendam memorat annô 907. *Comitem Bratuspantium*, qui fuerit posteà Trajectensium Episcopus: & in anno 1013. *Henricus* (inquit) *Imperator Godefridum Ducem in fines Bratuspantium mittit ad obsidendum castrum Lovanium.* Est autem Lovanium hodieque in Brabantia. Sic & Anselmus in anno 1134. *congregationem Maliniensis Ecclesiae*, *quae est in Brachanto*, commemorans, satis indicat tum Malinas vel Maslinas Brachanti ita fuisse, ut sunt hodieque Brabantiae. A *Brachanto* ethnicon fit *Brachantensis*, à *Brabantia Brabantus*, & plerumque *Brabantio* in recentioribus nostris annalibus: unde hodieque Brabantiae incolae vocantur *Brabançons*. *Brachantum*, quae *Brabantia* Latinis scriptoribus recentioribus, Nostris *le Brabant* ex parte nuncupatur, olim ab Alosto & Ganda usque ad Turnacum, aut etiam usque ad Condate pertinebat, si qua Miraeo fides habetur. *Brachantum* autem, ut & Austerbantum vel Austrebantum; & Testrabentum vel Testrebantum nomina sunt Germanica à Francis natione Germanâ pagis regionibusve olim imposita. Limes enim Germanicè *bant* dicebatur. *Regionum* limites ac confinia linguâ suâ vocari *Bant* ait Wendelinus Belga: qui *Testrebantum* (*Testerbant*) Taxandriae limitem interpretatur, Austrebantum (*Osterbant*) orientum limitem dioeceseos Camaracensis; Brachantum (*Brackbant*) Arboricorum limitem quasi *Arborickbant*. Ego Brachantum ad quosvis alios potiùs quàm ad Arboricos retulerim, qui nulli usquam sunt, cùm apud Procopium Arborychorum nomine corruptè Armorici proculdubio designentur. Austrebantum autem orientem Neustriae limitem interpretari convenit. Erat enim hic pagus, ingentium olim Regnorum Austriae Neustriaeque sub nostris Regibus terminus, ab Austria Scaldi flumine divisus, & in extremis Neustriae finibus positus. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRACHIA, *Steph.* Βραχέα, ὅπου ἡ Ἀραβικὴ θάλασσα τενάγη. Ἐκλήθη δὲ διὰ τὸ ἐν αὐτῇ βραχέα εἶναι πολλά. Verùm non Arabicum tantùm, sed & Aethiopicum mare βραχεῖαν θάλασσαν dixêre. Inepti homines apud *Ptolemaeum* τραχεῖαν substituêre θάλασσαν pro βραχεῖαν. Vide Voss. *ad Melam l. 1. c. 10.* Item, Insula Illyrici, *Joh. Lucio.* Italis, *Brazza*.

BRACHIA, in *LL.* Aragonum, Ordines Regni sunt, qui vulgò in Gallia *Status* dicuntur, apud Blancam *p. 771.* laudatum Car. du Fresne in *Glossar.* In fluviis *Brachia* dicuntur, quae Graecis ἐκτροπαί, σχίσματα, & πλοχμοί, Latinis *Diverticula*, itidemque *Cornua* & *Crines*. Geographus Salmasii ineditus *de Nilo*; *In brachium Nili incidit*, *quod certa Nili vocitatur secat hoc brachium per magnam inundationem.* Et de eodem, *Exhinc per diversa camporum spatia*, *per octo brachia exiens effluit. totâ Aegyptiorum terrâ irrigatâ.* Latini quoque *ramos* dicunt, ut Graeci κλάδους &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 479.*

BRACHIA seu lacertos, inspectante Populô, ferrô cruentare, religionis ergò, soliti sunt olim Cybeles sacerdotes Galli; partim ad placandam Deam, quia sanguine, ac praecipuè humanô, propitiari Numina Veteres credebant: partim ut, cùm Cybele terram denotaret, neque semina terrae mandentur in novae segetis spem, nisi aratrô scindatur ager, aratione lacertorum illud repraesentarent. De ritu sic Statius *Theb. l. 10. v. 170.*

Sic Phryga terrificis genetrix Idaea cruentum
Elicit ex adytis, *consumtaque brachia ferro*,
Scire vetat.

Quomodo id factum, exponit Appulejus *Metam. l. 8.* *Deinque capite demisso*, *cervices lubricis intorquentes motibus*, *crinesque pendulos rotantes & nonnunquam suos incursantes musculos*, *ad postremum ancipiti ferrô*, *quod gerebant*, *brachia sua quisque dissecant.* Quod *castrare lacertos* dixit Tertullian. *Apologet. c. 24.* *Archigallus ille sanctissimus sanguinem impurum lacertos quoque castrando libabat.* Expiatorium autem id fuisse creditum, Prudentius quoque docet *Peristeph. S. Roman. v. 1061.*

Cultrum in lacertos exserit fanaticus,
Sectisque Matrem brachiis *placat Deam.*

Meminit ejusdem ritûs Sidonius *Carm. 9. sive Epithal. Ruricii & Iberiae*:

Hic & Sigais specubus qui Dindyma ludit,
Jam sectus revalet Corybas.

Quem locum cùm *Savaro* capiat de tonsura syncipitis, Vossius ad illud refert, quòd Corybantes in sacris Cybeles brachia ferrô secarent. Nisi simpliciùs videatur, *sectum* exponere *eviratum*, nam eosdem Sacerdotes se castrâsse quoque nemini ignotum. Hinc fuit, quòd inter alia instrumenta, cultros quoque gestarent: uti discimus ex Lucretio *l. 2. v. 621.*

Telaque praeportant violenti signa furoris.

Vide Gerh. Joh. Voss. *de Idolol. l. 2. c. 53.* & suprà, ubi de *Bellonariis*, infrà quoque voce *Lacertus*, item ubi de Veter. *Planctu.* Contrà alterum *Brachium* luxuriosos olim peculiari unguenti genere, quod *Sisymbrinum* vocabant, illinere consuevisse, dicemus voce *Unguentum*: de ornatu paulo infrà in *Brachiale*.

ad BRACHIA, ad Brachia, clamor olim Gallorum militaris, de quo sic Guil. Nangiacensis in *Gestis S. Ludovici Regis Franc. p. 188.* *Et quia tanti armorum streptibus armari non consueverant*, *ubicumque equites & ruina praepotes concussi tunc impetu extiterant*; *quod ad*

Francis animadversum est, communiter acclamantes ad Brachia, ad Brachia, *per humeros eos cum manibus rapientes, ab equis ad terram praecipites impellebant.* Et paulo antè, *Et cum densitas armorum, quibus hostes erant munitissimi, ictus Francorum vibratos in aere repelleret, Franci mucronibus gracilibus & acutis sub humeris ipsorum, ubi tantum patebat aditus, dum levarent* brachia, *transforantes, per latebras viscerum gladios scapulo tenus immergebant.* Nempe, cùm Milites sive Equites cataphracti, armis undique corpus tectum ac munitum haberent, ictibus, hastis ac ensibus impervii erant, nisi quà caput humeris connectebatur, aut per ocularia cassidum, aut etiam cùm *brachia* erigerent ad vibrandos ictus & in enses assurgerent: tum enim, captatâ hujusmodi occasione, brevioribus ensibus ac verutis latera perfodiebantur. Vel denique in id potissimùm erant intenti, ut captatis brachiis hostes de equis dejicerent: cum lapsi sursum sese erigere, ob armorum grave pondus, non valerent. Ob quam proin duplicem causam, in praelio, vulgò *ad Brachia* clamatum. Quò pertinet, quòd Carolus Siciliae Rex. *Punctim infigite, milites Christi, punctim transfigite*, in praelio milites hortatus legitur. Guil. Brito *Philippides l.* 11.

> ——— ——— ——— *Cultro subalaribus alter*
> *Scrutatur thorace vias.*

Et;

> ——— ——— ——— *Nunc corpora ferti*
> *Prensa manu, quando spatium non invenit ictus,*
> *Hunc sonis depellit equis, nunc posita peremptum*
> *Viva coacervans alienâ tabe volutat.*
> *Nunc multis lapsis & ferri pondere pressis,*
> *Inque ipso lapsu fracto quandoque cerebro,*
> *Aut collo aut costis, vitâ, sine vulnere, privat*, &c.

apud Car. du Fresne in *Glossar.*

BRACHIALE, seu Brachialium, cujus meminit Paulus Diaconus *Histor. Miscell. l.* 19. *A brachialio Aureae portae, usque ad Cyclobium*: propugnaculum est, Gall. vulgò *Braye*, unde *Fausse-braye*, Βραχιάλιον Theodoro Mon. in *Epist. de Excidio Syracus.* Rocho Pirro in *Episc. Syracus.* & aliis Scriptoribus Byzantinis, uti docet Car. du Fresne in *Glossar.* & pluribus *in Not. ad Alexiadem.* Item manica, h. e. pars illa vestis vel tunicae, quae ab humero ad manum usque brachia operit, vulgò *Manche* Gallis. Vide Ekkehardum Junior. *de Casibus S. Galli c.* 14. Atque hinc dextrale, seu armilla, ornamentum scil. brachiorum, largioris segmenti instar, aurô gemmisque distinctum, apud *Papiam. Joh. de Janua, Alios*: propriè, *circuli ex auro, quibus brachia arctantur*, ut ait Tertullianus *de Mul. Hab.* Quô sensu Vopiscus in *Aureliano*, c. 7. *Torquem*, inquit, *Brachialem, anulum apponat*: Trebellius Pollio in *Claudio*, c. 14. Brachialem *unum muliebrem septem* &c. Graecis βραχιάλιον, aut βραχιόνιον, uti docet Rubenius *Elect. l.* 1. *c.* 38. Vide de *Brachialibus* & armillis notata eid. Carolo du Fresne *ad Alexiadem*, Olaum insuper Borrichium *de variis L. L. aetatibus p.* 52. Pachymerem *l.* 8. *c.* 12. ubi inter vestes Imperatorias seu Imperii symbola recenset, χειρίδας [illegible], *brachialia coccinea margaritis undique distincta*; Alios; & suprà in voce *Armilla*, ut & infrà *Dextrocherium*, it. *Psellia*, & *Spatale.* De *Brachialibus* Zipangriporum incantatis, aliquid habes infrà, ubi de gente hac. At *Brachialia* in Ecclesia Romana dicuntur manicae cerâ circumlitae, quibus Pontifex olim, cùm in Sabbato, ut vocant, Sancto baptizaret, utebatur: ne sacras contaminaret vestes, quia tum immersione adhuc Baptismus peragebatur. *Ceremoniale* MS. Cencii Camerar. *Hôc factô revertitur ad eandem Ecclesiam, ibique exuit se palliô & planetâ, induit* brachialia *ceratas, & revertitur ad fontes & baptizat tres pueros*, apud Dominic. Macrum in *Hierolex.* ubi etiamnum Graecos in qualiber functione sacra, semibrachialibus non tamen ceratis, sed sericis & compté ornatis uti, addit. Vide quoque infrà, voce *Manipulus.* it. *Rebrachiatorium.*

BRACHINONENSIS Ager à Saracenis vastatus. Blondus *Dec.* 2. *c.* 2.

BRACHITES, secta Haereticorum, qui Manis & Gnosticorum deliria amplexi sunt. Prateolus in *Brachites.*

BRACHIUM Ferreum, vide infrà *Ferrea brachia.*

BRACHIUM S. Georgii, apud Guil. Tyrium *l.* 2. *c.* 8. & *l.* 20. *c.* 24. dictus reperitur Bosphorus seu Fretum Hellespontiacum, à templo S. Georgii extra Urbem Constantinopol. quod ad litus istius freti extructum erat. Apud Villhardtiinum *num.* 65. & 161. pro ipsa Propontide usurpatur; ibi enim Abydenum castrum *Brachio S. Georgii* adjacuisse dicitur. Vide Leunclavium in *Pandectis Turc. num.* 128. praeter alios Auctores, laudatos Carolo du Fresne in *Glossar.*

BRACHIUM in collum ponendi ritus, in signum servitutis susceptae, indigitatur in *Chartis* Parentalibus apud Fund. *p.* 16. *Sed dum ipsos solidos nullomodò habui, unde transsolvere debeam, sic mihi aptificavit, ut* brachium in collum posui *& per comam capitis mei coram praesentibus hominibus tradere feci, in ea ratione, ut interim, quòd ipsos solidos vestros reddere potuero, & servitium vestrum & operam, qualemcumque vos vel juniores vestri injunxeritis, facere & adimplere debeam* &c. Vide & quae infrà dicemus, de *Nodo brachiorum*, termino palestrae. *Brachium* Regis invocare, quid sit, vide apud eundem Car. du Fresne, uti de *Brachium exserendi more*, infrà verbô *Exserere*, de stigmate quae in *Brachio* vel manu milites olim acceperunt, ubi de *Inscriptis*; de ratione sub *Brachio* convolvendi seu subducendi vestem, voce *Lateraliter.* Vide ubi de *Collo*: it. voce *Phylacteria.* Lacedaemonios milites schedam *brachio* adalligatam, in qua nomen, aetas, familia aliaque huc facientia erant anotata, secum circumtulisse, ut si peregrè vel in bello mori contigisset, ex his notis agnoscerentur tumulo inferendi, qui eorum generi ac conditioni conveniret, dicemus infrà, voce *Tumulus.*

BRACHIUS Perusinus, omnem Pontificis ditionem occupavit, apud Aquilam verò à Pontificis exercitu superatus occiditur.

BRACHMANES, vel BRACHMANAE. *Palladio Bragmanes*, Indorum Gymnosophistae, quorum Princeps Dandamis erat tempore Alexandri Magni; Iarchas verò, quando Apollonius Tyaneus, discendi utriusque studiô ad illos se contulerat. Hi simulachra contemnebant, omnis prorsus carnis genere & vini abstinentes. Clem. Alex. *Stromat. l.* 3. Βραχμᾶνες γ' ἐν ἄλλα ἐσθίουσιν, οὔτε οἶνον πίνουσι. Καταφρονοῦσι δὲ θανάτου, καὶ παρ' οὐδὲν ἡγοῦνται τὸ ζῆν, πείθονται γὰρ εἶναι παλιγγενεσίαν. Porphyrius *de Abst. l.* 4. Τὸ δὲ ἄλλο ὑπεσάλευσε, ὅ ὅλως [illegible] τροφῆς, [illegible]. Θρησκεύουσι δὲ τὸ θεῖον, [illegible] τῶν θεῶν [illegible], [illegible] Βραχμᾶνες [illegible]. Degebant partim in saltibus, Astrorum & Naturae contemplationi intenti, partim in Urbibus, ubi Principibus à consiliis, & populo morum Magistri erant. Μετεμψύχωσιν firmiter credentes, boves inprimis & vaccas venerabantur, felicitatem summam rati, spernere posse fluxa Fortunae bona. Tertullian. *Apol. c.* 42. Augustin. *de Civ. Dei.* Strabo *l.* 15. Diodor. Sic. *l.* 2. Curt. *l.* 8. Philostr. *in vita Apollonii.* Ad hos ex Graecia quandoque Sapientes consultum accessere. Pantaenus verò, à Demetrio Episcopo Alexandrino, missus, Christum iis praedicavit, A. C. 185. Euseb. *l.* 5. *c.* 9. Vide omnino Palladium *de Bragmanibus*, ab Edoardo Bissaeo, Londini editum. *Brachmas* vocat *Steph.* apud quem mira de vestimentis eorum narrat Hierocl. Ὑφάσματα inquit, [illegible], ἐκλάμπει ὡς φλόγα, λευκά, καὶ διαφανῆ γίγνεται. Nomen eorum quod attinet, quid sodes Βραχμᾶνες aliud sonat, quàm [illegible] *Barhachmanim*, [illegible], h. e. Gymnosophista: H. Jacobius. Vide *Gymnosophista*, & Suidam in Βραχμᾶνες. Hodie *Bramines*, *Gioghi*, &c. De quibus inprimis consuli meretur P. de Valle, *Itinerarii tom.* 4. Ut hoc addam, eorum sedes hodie inprimis est, tractus Indiae in litore Coromandelico seu *Cormandel*, à Cap. *Comery* usque ad influxum Gangis in Sinum Bengalae se extendente, & litori Malabarico ad Ortum adjacente, *Ptolemaeo Caligardamna.* Ibidem & Christianorum S. Thomae, cujus sepulchrum in vico *Meliapour* ostenditur, ingens numerus, Auctor *Histor. Orbis Terr. Brachmanica* Grammatica MS. asservatur in *Musaeo Kircheriano* Romae, auctore Henricô Roth, Missionariô Mogoritanô, qui rudimenta Linguae hujus Europaeis primus tradidit; uti refert Georg. de Sepibus *in Collegii Roman. Societatis Jesu Musaeo p.* 65. Vide quoque suprà in voce *Bojeus.*

BRACHODES, extrema urbs Africae minoris. *Ptol.*

BRACHYGRAPHIA, vide infrà *Compendia Scripturis.*

BRACHYLE, urbs Cetetum, qui Iberis vicini sunt. *Steph.*

BRACHYLLAS, Boeotorum Praetor. Livio memoratur *l.* 33. *c.* 27. ubi *Boeotarchen* illum gentis Comitiis factum esse, quòd praefectus Boeotorum apud Philippum Macedoniae Regem militantium fuisset, praeteritis Zeuxippo & Pisistratô, aliisque qui Romanae societatis auctores fuerant, refert. Quae etiam causa exitii ei fuit. Id enim hi aegrè passi, *dum arma Romana propinqua habebant, tollere* Brachyllam *principem Fautorum Regis statuerunt. Et tempore ad eam rem captô, quum in publico epulatus reverteretur domum temulentus, prosequentibus mollibus viris, qui joci causâ convivio celebri interfuerant, ab sex armatis, quorum tres Italici, tres Aetoli erant, circumventus occiditur.* Idem *ibid. c.* 28.

BRACILE, aliter *Redimiculum* & *Rebrachiatorium*, Graec. ἀνάλαβος, memoratum in *Vita* Germani Abbatis seu Martyris definitur Cassiano *de veste Monach. l.* 1. *c.* 6. *Redimiculum seu succinctorium, quod dividens* (Isidorus habet, *descendens*) *per cervicem & à lateribus colli divisum* (demissum) *utrarumque alarum sinum ambit atque hinc inde succingit, ut contringens latitudinem vestium corpus atque conjungendo componat. Hoc vulgò* Bracile, *quasi braciale vocant, quamvis nunc non brachiorum, sed renum sit cingulum.* E quibus ultimis verbis colligere est, *Bracile* non tam zonam, ut quidam volunt, quàm *renum cingulum*, seu *cingulum in lumbis*, ut idem Isidorus alibi vocat ac *succinctorium* esse, adeoque à *braccis* potiùs, quàm à *brachiis*, nuncupatum, quasi *bracca brevior & tenior*, quales Monachi sub tunica gestant. Dependebant ab eo caligae, uti habet Monachus Vallis Sarn. in *Historia Albig. c.* 72. *Sed cùm stetisset genua ante altare,* Brachile *ejus; à quo dependebant caligae ferreae, ruptum est.* Fibulâ porro annectebatur, uti docet Brissonius *Formul. l.* 6. *p.* 647. apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque Salmas. *Not. ad Tertullian. de Pallio* & Macrum in *Hierolex.*

BRACLAVIA, urbs Poloniae in Podolia inferiore ad fluv. Hypanim, [illegible] versùs confinia Moldaviae.

BRACONARII, in *Charta* Henrici II. Regis Angliae *Monastic. Angl. Tom.* 2. *p.* 283. dicti sunt, quibus *braconum* cura erat, Gall. *Brachers*, item *Braconiers.* Est autem *bracco*, canis sagax, indagator, vulgò *Brac* Gallis & Germanis, vide Car. du Fresne *Glossar.* in voce *Bracco*, ut & suprà *Barmbracus.*

BRACTEA seu BRATTEA, ita enim saepius reperitur in libris scriptum, quamvis prior potiùs: non ἀπὸ τοῦ βραχέος, sed ἀπὸ τοῦ βρέχειν, i. e. *linire, illinere*, dicta est. Hinc enim βρέκτη, quî linit & βρεκτή, *linitura*, vel *quod illinitur*: Latinè *bractea*, tenue auri folium, quô linebantur olim pedes lectorum, camerae, alia. Calpurnius,

> ——— ——— *Atque illita porticus aurô.*

Martialis *sputum* vocat *l.* 8. *Epigr.* 33. *v.* 11.

> *Hôc linitur sputô jam caryota calendis.*

Ubi *sputum* est βρέκτια. Eôdem modô autem Latini *bracteam* dixerunt, quô *embractum*, quod Graecis erat ἔμβρεκτον. Apicius *embractum baianum* vocat *l.* 9. ἔμβρεκτον *Hesychius*, vox pura puta Graeca, quam

quam Galatæ usurpârunt. Ἐκβρεχω enim Græci dicebant. Optimæ *Glossæ*, *Irrigo*, ἐμβρέχω. Sic *Merobrectam* Plauto, *Mil. Glor.* 3. *sc.* 5. *v.* 37. qui ἀκρατοπότης Græcis: similiter *bractare* verbum, pro humectare & madefacere; unde *bractamentum*, pro humore vel aqua, apud Fulgentium *de Virgiliana Contin.* &c. Quia autem *bracteationibus* cameratum, ut & filationibus ac liquationibus aurum periibat, non enim *bractearum argentearum* nusquam meminit: Hinc Aurelianus Imperator in animo habuisse legitur, apud Fl. Vopiscum, c. 46. *ut aurum neque in cameras, neque in tunicas, neque in pelles, neque in argentum mitteretur, dicens plus auri esse in rerum natura, quam argenti: sed aurum per varios bractearum, filorum* (quibus vestes intexebantur) *& liquationum* (auro enim liquato deaurabantur pelles & vasa) *usus perire*, &c. Inde *Bracteata* Eloquentia, apud Fulgentium quæ quid sit, ex Solino discimus *Ep.* 2. ad Adventum, Cui Libro cui Polyhistoris nomen imposuit: *si animum propius intenderis, velut fermentum cognitionis magis ei inesse, quam bracteas eloquentiæ, deprehendes.* Ubi eleganter & propriè cognitionem, i. e. doctrinam, fermento comparat, eloquentiam *bracteis* opponit: ut doctrinam cognitionemque rerum, ornatui verborum & eloquentiæ. Ita doctrinam ab eloquentia separat Suetonius *in Caligula*, c. 53. *Eloquentiæ multum attendit, doctrinæ parum.* Nempe fermentum massam, cui admiscetur, auctiorem & ἐγκυμονεστέραν reddit: *bractea* verò, quibus rebus illinitur, nihil ampliùs confert, quàm tenue πέταλον & extimæ cutis fucum. Sic rerum cognitio animum alit & instruit, eloquentia ornatum tantùm præbet & levem in verbis nitorem: unde *fermentum cognitionis*, & *bracteæ eloquentiæ* sibi invicem aptè omnino opponit Solinus. Vide Salmas. ad *illum p.* 4. Indidem *Bracteatores* seu *Bractiarii*, Græcè πεταλουργοὶ vel πεταλοποιοὶ, dicti sunt Artifices, qui *bracteis* aureis statuas aliaque inducebant: Liv. Dec. 4. *l.* 10. *Ædem* (Pietatis) *dedicavit M. Acilius Duumvir, statuamque auratam, quæ prima omnium in Italia statua inaurata est, patri Glabrioni posuit.* Est autem *Bractea*, in *Gloss.* πέταλον. Vide *l.* 1. *Cod. de excus. Artif. l.* 10. Jul. Firmicum Maternum *Astronomic. l.* 4. *c.* 15. *& l.* 8. *c.* 26. *&* 19. Plin. *l.* 33. *c.* 3. &c. Plura verò hanc in rem, apud Salmas. *ad Vopisc. c. cit.* Addam saltem, de *Bractearum* in coronis olim usu. Cùm enim philyræ, quibus coronæ nectebantur, primùm simplices, h. e. nullâ arte fucatæ aut dissimulatæ fuissent, *neque vel ludicrò quæsitæ semper auctoritas esset, ita tamen P. Claudius Pulcher primus bracteas dedit*, i. e. bracteatas fecit; cum ipsa folia coronarum Crassus dives primus argento, auróque imitatus sit, ut videl. in corona nihil non esset aureum, aut deauratum. Vide Plin. *l.* 21. *c.* 3. Theophrastum *Histor. Plantar. l.* 5. aliosque, laudatos Car. Paschalio *Coronar. l.* 2. *c.* 12. Apud quem vide quoque de *Bractea*, quæ ambit superiorem partem Diadematis Imperialis, *l.* 6. *c.* 21. ut & aliquid infrà, voce *Petalismus*. Nec omittenda bellaria *auro bracteata*, in conviviis Alexandri M. de quibus Agatharchides Cnidius, apud Athenæum *l.* 4. *c.* 14. *octavò Asiaticorum scribit, cum Alexandrum exciperent amici conviviis, quæ bellaria mensis apponi debebant, inaurata* (auro bracteata) *fuisse, & convivas illis uti qui cuperent, aurum detrahere solitos, ac cum ciborum purgamentis abjicere, ut ejus luxus essent ac impensæ spectatores amici, famuli verò domini.*

BRACTIA, insula Illyrici. Plin. *l.* 3. *c. ult.*

BRADANUS, fluv. Lucaniæ, per Basilicatam provinc. currit, & in ea prope Acheruntiam, Oppidum, montem Pelusium, & Scalosium urbes labitur; & versùs ostia Basilicatam ab agro Hydruntino separat.

BRADAS, Italiæ fluv. circa Apuliam. *Antonin.*

BRADEAS, præcipuæ nobilitatis vir, Regillæ uxoris Herodis Sophistæ frater, argumentum generis gestabat in calceis. Id autem erat episphyrion menoides eburneum. Unde Proverb. *Nobilitatem in astragalis gestare*; quod in eos rectè dicitur, qui generis præstantiâ tumentes nullâ ipsi virtute nituntur. Cæl. Rhodig. *l.* 20. *c.* 27.

BRADSHAU Henricus, vide *Henricus*.

BRADUA, Consul, collega Triarii Materni & Aproniani. An Urb. Cond. 937. & 943.

BRÆCARA, vide *Bracbara*.

BRÆGITIUM, urbs Pannoniæ hodie *Comara*, ad Danubium fluv. aut locus non procul, *Bantada*, ubi ejus ruinæ visuntur. Brietiô teste. Vide *Bregetium*.

BRAENNA, fluv. Galliæ, in Turonibus, vulgò *la Brasile*: qui Siccrâ *la Cisse* receptus, in Ligerim defluit, supra Turones. Hadr. Vales. in voce *Turones*.

BRAERSIUS Henricus, vide *Henricus*.

BRAESI, populi Macedoniæ. *Steph.*

BRAGÆ, insulæ quædam desertæ. Plin. *l.* 4. *c.* 28.

BRAGANADAR, unum ex sex Regnis, in quæ divisus est totus ille tractus, qui inter Imperium M. Mogolis & Regna Malabarica situs, unô nomine *Kunkam* appellatur. Titulus Regis *Braganadar*, est Cotteb. *Maluco*, i. e. vertex *Regni*. Hornius Orb. *Imp. p.* 445. *edit.* 1677.

BRAGERIACUM, vulgò BERGERAC, oppid. in Petrocoriis nobile, ad Duranium fluv.

BRAGIACUM, seu BRÆUM, vide *Brajum*.

BRAGODURUM, Rhætiæ oppid. in Germania. *Ptol.* vulgò *Bibrach Lazio. Reckenburg Rhenano. Pfullendorf Molitio* in Suevia. *Beyern* castrum in Suevia, Cluver. Vide & Rhenanum *Rer. Germanic. l.* 3. cum *Notis* Ottonis.

BRAHE Tycho, stirpe nobili natus, A. C. 1546. Daniâ, natali solô, relictâ, in Germaniam abiit, ibique Mathematicis Artibus, Astronomiæ præsertim, eò successu se dedit totum, ut brevi Astronomorum princeps evaserit. Reversus in patriam sibi rusticam puellam junxit, cum familia sua, post iter Italicum, Basileæ sedem fixurus. Sed à Friderico II. retentus, in Insul. Huëna, quam ab illo muneri accepit, Uranoburgum condidit. Post quæ in aula Rodolphi II. Imperatoris magni habitus, ibidem obiit, A. C. 1601. ætat. 55. circiter. Plurium scriptorum & instrumentorum novorum Auctor, de quibus vide *in Elogiis Antonii Teissier Vol. I.* ac Gulielmo Hassiæ Landgravio Astronomicarum rerum peritissimo, præcipuè magni habitus. Plura apud Gassendum *Vita ejus.*

BRAHEA, nomen Stirpis, à pluribus seculis in Suecia florentissimæ: cujus origo ab Andrea Dn. *de Menzolder*, Regni Senatore, sanguinem ad Suercherum Regem referente, arcessi solet. Eam certè affinitas Birgeri *Jerl* (qui Sueciæ Gubernator & duorum Regum, Waldemari ac Magni pater, Ingeburgis Birgeri Andreæ nepotis nuptæ, patruus fuit) & memoria Ktaeli Birgeri, qui Rex Sueciæ designatus coronam recusavit: atque conjugia cum præcipuis Regni familiis, ipsâ quoque Regiâ, inita, celebriorem reddidêre. Eadem familiâ Brigitta (cujus revelationes jactæ & eam sanctis Romæ adscriptis) orta est. Nomen autem *Braheanum* intulit Johanna Braheana Norvega, Magno Laurentii Piatæ Regni Senatori nupta, quod à Matre postea retinuêre. Accessit postmodum, beneficiô Erici Regis Petro *Braheo* Comitis Wisingsborgici dignitas, eaque hactenus servata est. Claruit adhuc ex ea Petrus, Regni *Drotsetus* seu Archidapifer, atque illius ex fratre Nicolao nepos Nicolaus, qui matre editus Annâ Margaretâ Bielkiâ, natus est A. C. 1633. uxoremque duxit Julianam Wrangeliam, frater Elisabethæ natæ A. C. 1632. quæ primis nuptiis maritum habuit, Ericum Oxenstiernæ, Cancellarium; secundis, Adolphum Johannem Comitem Palatinum Rheni, Caroli Gustavi Regis fratrem. Utriusque progenealogiam exhibet Spenerus *Theatrô Nobil. Eur. Tom. I.*

BRAHEA Sophia, soror Tychonis, cujus epistolam metricam, *Hafniensibus Inscriptionibus inseruit* Joh. Resenius.

BRAHEUS Tycho, vide *Brahe*.

BRAHMA, nomen idoli, apud hodiernos Zonæ torridæ incolas, summâ veneratione culti. Pythagoram hôc nomine ab illis adorari, sunt qui credant. Vide P. de Valle, *Itiner. tom.* 4.

de BRAJESELVE Hugo, vide *Hugo*.

BRAJUM olim linguâ Gallicâ lutum significabat. Hoc me docuit liber vetus *Miraculorum S. Bernardi Claravallensis Abbatis*, qui est cento ex multorum scriptis consutus, hisce verbis, *Castrum Brajum, quod lutum interpretatur.* Sermo est de Brajo ad Sequanam in Senonibus; *Bray sur Seine*, inter castrum Triangulum *Trainel* & Monasteriolum *Monstereau* posito: quod & *Brajacum munitio* dicitur in Chronico Senonici Monasterii Sancti Petri Vivi. *Erat Miles Burchardus nomine, & uxor illius Ildegardis, qui habebant munitiunculam in pago Senonico, super Secanam fluvium, quæ Brajacum dicitur, in locis paludestribus.* Idem *Braium* dicitur, in Chronico Ecclesiæ Senonicæ. Est & duplex Brajum ad Summam *Bray sur Somme*: & Brajum ad dextram Ittæ fluminis ripam in Velocassibus Normannis positum, in Gestis Ludovici VII. Francorum Regis memoratum, vulgò *Braye* dictum: & Brajum *Bray* ad Hormentionem flumen non longè à Sinemuro in pago Alesiensi. Non procul à Gornaco Ittæ apposito, est silva nomine Brajum, vel silva Brajensis, *Bray* vel *la forest de Bray*, à qua Firmitas in Brajo cognominatur, *la Ferté en Bray*. Citra flumen Ittam in Bellovacis, locus est Brajum *Bray*, ad amniculum qui in Taram defluit; & pagus exiguus loco cognominis, Brajum nuncupatus *Bray*, planus, humilis, compascuus, in quo multa & magna sunt stagna. Ibi sunt Hosdencum, *Hosdenc en Bray*, Villa in Brajo *Ville en Bray*, Turris in Brajo *Tour de Bray*, Puteoli in Brajo *Pisseux en Bray*, Ontium in Brajo *Onsenbray*, multique alii vici. *Castrum quod Brajum vocant*, Rigordus & Willelmus Brito *in anno* 1191. commemorant, quod à luto nomen invenit, & vulgò *Bray Comte Robert*, vel *Bray C. R.* i. e. Brajum Comitis Roberti dicitur. In pago Silvanectensi, *Braium* vicus etiam reperitur, & Brajum in Pictonibus, non longè à castro Campiniaco, *Braye*. Braicum vel Brahicum etiam à luto seu brajo nomen accepit. In Vita S. Judoci hæc legimus: *Venerunt pariter* Haimo Dux & Jodocus *ad locum qui dicitur Brahic, qui locus flumine Alteia rivulis undique circumdatus, lutulentus habetur.* Idem & Florentinus Abbas ac Ordericus *in Historia l.* 3. scribunt: ex quibus Ordericus *eremum Braic* vocat. Hic locus *Brahic* vel *Braic* eremo nomen suum dans, nunc est vicus *la Broye* in Ambianorum pago Pontivo ad Altejam fluvium. Guillelmus Nangiacensis *castrum cui Bray vocabulum est*, inter castrum de Villaribus *Villers*, & castrum S. Gelasii in Pictonibus situm, à Ludov. IX. Francorum Rege captum esse tradit. *Braicum* autem illud vel potiùs *Braium* nunc dicitur *Brahey*. *Brajacum* in Carnutibus à luto seu brajo cognominatum reperio, quod & *Brajetum* & *Brajum* etiam dictum sit, veteri Monasteriô S. Romani illustre. In Vita S. Leobini Episcopi Carnotensis, quam Fortunati esse puto, dicitur Leobinus Æthetio Episcopo *Brajaci occurrisse*, & ab eo Diaconus, moxque Presbyter factus, ac *Fratribus Brajacensis Monasterii præpositus* esse. Legi & litteras Hugonis Decani Carnutinæ Ecclesiæ, datas *Mense Majo, anno* 1236. *de ære, quod Henricus Renart habet in Grancbia de Brajeto.* Idem locus designatur nomine *Brajoti* in litteris *Gervasii de Castronovo Carnoti Carnotensis*, quibus reditus suos *pedagii de Brajeto*, i. e. centum solidos dat Ecclesiæ Carnotensi. In litteris Raginaldi Carnotensis Episcopi an. 1190. *Odo Rufus, Miles Brajetensis* oppido memoratur, nec non *Guarinus Prior Sancti Johannis de Brajeto*: & *de monasterio sitam in Brajeto castro Gotti* S. Aviti Monachabus Castrodunensibus confirmat Alexander PP. 3. literis anni 1170. Brajetum *castrum Gotti* vocabatur, propterea, quod illud tenuerat præ cæteris Gottus, qui Pertico minori, ubi Brajetum situm est, nomen suum dedit. Perticum enim Gotti nuncupant, *le Perche Gouet*. *Leprosorum de Brajeto* fit mentio in tabulis anni 1173. Nonnunquam nominabatur & *Brajum castrum*. Evolvi litteras de rebus datis, à *Hildino quondam Præposito de Brajo castro Milite*, *dum Monachalem habitum suscepit in Cœnobio S. Petri Carnotensis*: item alias *de Ecclesia S. Romani de Brajo*, datas regnante Hainrico Rege Francorum: *Notum esse volumus, quod ego Alexander de Busco* (*Bubia*) *&* Lan-

Lanfricum de Toriella Gaufridum commilitonem convenimus, ut loculum in quo Ecclesia S. Romani Mart. habebatur, S. Petro Carnotensi pro remedio suæ suarumque animarum concederet, qui non longè à castello Brajo distat, sed tunc vilis & incultus apud nos æstimabatur. Brajacum vel Brajotum, vulgò nuncupatur *Brou*, estque oppidulum Pertici Goetii, in diœcesi Carnutum, ac in confinio Pertici & Belsiæ positum ad amniculum Osanam *Ozanne*, qui in Lidericum decurrit apud Bonamvallem, postquàm Brajotum & Dangeolum vel Daniolium *Dangeau* alluit. Abest ab Autrico Carnutum leucas 7. à Castroduneusi 4. ab urbe Lutecia Parisiorum 25. In burgo suo vel suburbio habet vetustissimum sui nominis Monasterium, nunc à Patrono loci prioratum S. Romani dictum. Situm est in loco palustri & lutoso, & cùm intra muros tum maximè extra, præsertim ad amnem valde cænosum est. His addere possumus Brajum *Brai* in Pictonum pago & Vicecomitatu Toarcensi; Wibrajum locum Falesiæ proximum, *la Guibray* dictum, Vallem Brati *Vaubray*, non longè ab urbe Lingonis; Follanebrajum in pago Laudunensi positum inter Calnacum & Codiciacum, *Follenbray*, villam Regiam Francisci primi ac Henrici II. cujus meminit Hincmarus Laudunensis Episcopus in epistola ad Hincmarum Remensem Archiepiscopum: Tenerchebrajum, castrum ad Comitem Moritonii in Pertico olim pertinens, Willelmo Gemeticensi *in l. 8. c. 13.* memoratum, quod vulgò *Tinchebray* nuncupatur. Omnia hæc Braja, & Brajaca, vel Braica, aut Brajota; & quæ nominibus compositis Follanebrajum ac Tenerchebrajum appellantur; Breja quoque amniculus vel Braja, *Braye* aut *Bray*, qui Vibrejum *Vibraye*, & Sabiniacum *Savigny sur Braye* præterlapsus, Lidericum infra Montem aureum auget; à brajo id est à luto nomen accepêre, quòd in locis palustribus & lutosis condita sint. Monstreletius in voluminis primi *capite* 221. à brajo *brajosas aquas* pro lutosis dixit hisce verbis: Urbem intravit, in qua aquæ & scaturigines valde limosæ erant, *Passa parmy la Ville, où y avoit eaues & sources moult brayeuses.* Germani lutum *bruch* aut *broc* appellavêre nomine à brajo non multùm recedente. Hinc in Morinis castrum, quod Nostris *Bourbourg*, Flandrensibus *Borborch* vocatur, veteres tabulæ ann. 1130. *Broburgum*, aliæ ann. 1105. *Bruckburch*, quædam *Brocburgum* & *Bruchurgum*, hoc est lutosum oppidum nominant. *Brucsellam* quoque pro *Bruxella* quibusdam dici *à situ palustri & lutoso* asserit Strada, nescius *Brucsellam* & *Brucsellas*, vetus ac sincerum oppidi nomen, à luto deductum, in tabulis ante annos 600. datis reperiri, quod posteà in *Brussellam* atque *Bruxellam* recentiores mutaverint. Quin & Brajum sive Brajotum in Pertico castrum, in litteris datis annò 1180. apud Chesnium de familia Drocensium *Broc* appellari constat. Hodieque *brauches* Germanicâ linguâ lutum significat. Eadem fuit *brou* vel *brud*, quæ *broc* sive *bruc* significatio. Quippe Gilbertus *de Vita & morte Caroli Comitis Flandriæ*, *Brodburg* & *Brudburg* vocat castrum, quod alii *Bruchburch* & *Brocburgum* dicere maluerunt: & quod quidam ajunt ab incolis *Broutbourg* nuncupari, id est lutosum oppidum. *Brout* ergo lutum est, à quo & Broagium *Brouage* nomen invenit, castrum pæne undique salinis circumfusum, & in loco valde limoso palustrique situm, proximum Turri Brati vel luti, *Tour de Brout*. *Brou* quoque vulgò dicitur à Nostris, i. e. lutum, quod Latinè Brajum, & Brajotum in Pertico. Lutum certè vel aquam lutosam *brouet* olim à Nostris nuncupatam esse, reperio in rerum Francicarum Annalibus. Apud Monstreletum Ludovici Aurelianensium Ducis filii tres pupilli, in litteris suis ad Regem Carolum VI. datis 6. Idus Julias annò 1411. quæ & à Juvenale Ursino mutatis nonnusquam aliquot verbis referuntur, de cæde patris sui sic scribunt: *En outre luy coupperent & esravanterent la teste en divers lieux, tellement que la cervelle en cheut au brouet presque toute: auquel brouet & boue ils le travaillerent & trainerent, jusques adonc qu'ils le verent tout roide mort.* *Brouet* & *Boue* pro uno eodemque, nimirum pro luto accipit Monstreletius: ut vocabulum nostrum *boue* factum est ex *brout* & *brouet*. *Brouet* autem ut & *brod* & *brud*, deducitur à brodium, quò nomine jus, & liquida esculenta, ac humor designantur. Hadr. Vales. *Not. Gall.*

BRAMÆ, populi Africæ, in Æthiopia inferiori & regno Loanghi, inter Anzicanos populos & Oceanum.

BRAMAGUM, vel BROMAGUM, *Antonin.* Sequanorum oppid. vulgò *Romont*. Simlero *l. 1. de Vall.* & Guillimanno *p.* 40. est *Bromasin*, patrecia oppid. *Ru.* Cluverio est vicus *Bro*. Vide Joh. Bapt. Plantinum *Helv. descr.*

BRAMBARICARII, in *Notit. Imperii*, ubi Præpositi *Brambaricariorum* memorantur, sub Comite sacrarum Largitionum, interdum sub Magistro Officiorum; corruptè pro *Barbaricarii*, dicti sunt, qui *ex auro coloratis filis exprimebant hominum formas, animalium & aliarum specierum imitabantur subtilitate veritatem*, ut ait Donatus *ad Æn. l. 7.* Seu, qui *cassides & bucculas tegebant argento & deaurabant*, ut est in *l. 1. Cod. Theodos. de Fabric.* de quibus retro diximus.

BRAMMA, Sinarum regionis urbs. *Ptol. Bramma Mercatori.*

BRANA, Turdulorum oppid. in Hispania & Conventus Cordubensis. Plin. *l. 3. c. 1.*

BRANCA Ursina. Herbariis nostris dicitur acanthus topiaria, à similitudine, quam habent hujus herbæ folia, cum pedibus ursorum anterioribus: *branca* enim pedem significat, apud infimæ ætatis Scriptores, ex Latina voce *brachium*. Unde brachia arborum hodieque *branches* vocant Galli & *brancolare* inde Itali dicunt, manibus iter prætentare. An verò acanthus Veter. sit *branca ursina* hodierna, dubitant eruditi. Ut enim multa congruunt, ita non omnia. Illud maximè contrarium, quod branca ursina aculeata est, acanthus prorsus sine spinis erat, topiaria scil. illa & urbana. Nam sylvestris aculeis non carebat ut ex *Plinio* discimus, qui disertè tradit genus alterum læve esse, alterum aculeatum, quorum illud absolutè [illegible] nominat *Dioscorides*, aliàs *melamphyllum* quoque & *pæderota* vocabant. Nascitur autem hæc acanthus in [illegible] seu hortis, crepidines marginum pulvinorumque toros vestiens: quam *mollem* dixit Poëta, quòd lenta esset & in opere topiario flecti facilis: Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. p.* 534. Ceterum *brancam* seu manum *ursinam* [illegible], ut Neotericorum quidam appellat, eius optimam & in deliciis fuisse, idem docet. *p.* 218. Vide quoque Auctorem Anonym. *Sinæ & Europa, c. de Animalibus*, & infra voce *Ursus*.

BRANCEDUNUM Castellum, in litteris Petri Albanensis Episcopi & Romanæ Ecclesiæ Cardinalis annò 1178. *proximè Clunıacensibus castella, Brancedunum, Berziacum, Buxeria, Sedunum, & Oscella* memorantur. In aliis litteris *Jocerannus dominus Brancedunii*; idem in litteris Achardi de Maccio Militis, *Nobilis vir, dominus Jocerannus, dominus de Branceduno* appellatur: in litteris quoque Urbani PP. Anni 1095 *Brancedunum*. Brancedunum nunc vocatur *Brancion* ad Graonam flumen. Buxeria est *Bassibourg*, Sedunum *Sandon*; Oscella *Ozelle*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRANCHIADES, Apollo dictus est à *Brancho* Thessalo, vel à *Branchidis* populis apud quos responsa dabat. Strab. *l.* 14.

BRANCHIDÆ, Asiæ populi bilingues, circa Oxum flumen uspiam, quorum urbem adeo excisam scribit Curtius *l. 7. c. 5.* ut ne hujus vestigium exstet. Evertit autem eam Alexander, ob templum Milesium, à proavis eorum, proditum. Cæl. Rhodig. *Lection. Antiqq. l. 4. c. 23.* In Sogdiana fuit Straboni *l.* 11.

BRANCHIDÆ, Apollinis Didymæi sacerdotes. Plin. *l. 5. c.* 29.

BRANCHIDARUM Oraculum, locus Cariæ. Plin. *l. 5. c. 29.* *Branchidarum*. *Straboni. Niger* scribit *Petram* vocari.

BRANCHILLIDES, Bœotorum Princeps. Pausan. *l.* 9.

BRANCHUS, Apollinis fil. Lactantius ad Statii *Theb.* 8. vult filium fuisse Simeri ex Patronis filia, qui cum Apollinis malas deosculatus esset, ab eo captus, coronam & virgam accepit, unde cœpit vaticinari. Post hoc ingens templum cit ei ædificatum, quod *Branchiadæ* nominatur. Idem *ad l. 3. Theb.* Thessalum fuisse dicit.

BRANCOTII, populi Asiæ. Plin. *l. 6. c.* 20.

BRAND Sebastianus, Argentoratensis, natus A. C. 1458. Philosophiæ Magister Basileæ renuntiatus, totum se optimis Auctoribus ab interitu vindicandis mancipavit. Dein tum Basileæ, tum Argentorati, publicè docuit, magnumque sibi nomen comparavit. Poëta & JC. seculi sui clarus, Com. Palatinus Cæsar. Patriæ Consiliar. & Cancellarius dignissimus, A. C. 1520. Scripsit tum metrò tum prosâ non pauca: inter quæ *Chronica Germaniæ* (edita adjuncta Chronicis Hedionis) *præsertim Alsatiæ & Urbis Argentorat.* it. *Satyra*, seu *Stultorum Navicula*, vel, ut ipse appellat, *Navis Narragonica*, non parvo Eruditis in pretio. Melch. Adami *Vitæ JCtor.* Vide & Freherum *Theatro*, ut & aliquid infrà voce *Sebastianus*.

BRAND Theodorus, Basiliensis, fil. Senatoris, Latinè doctus Chirurgiæ primò se dedit, inde Helvetiorum castra sequutus, A. C. 1513. præliò Novariensi memorabili præclarum fortitudinis specimen edidit. In Senatum, post hæc cooptatus, prudentiâ & facundiâ suâ meruit, ut Reipubl. nomine ad Helvetiorum Comitia & Principes vicinos sæpius Legatus mitteretur. Interea, cùm sub Reformationis initia seditio timeretur, A. C. 1529. cives alloquiò suò quà privatò, quà publicò, in officio feliciter continuit. Exin Scholarcha constitutus, auctor gravis fuit, ut Academia instauraretur, & viris doctis exornaretur, Tribunus Pleb. A. C. 1534. Consul, A. C. 1544. electus, decessit, A. C. 1558. ætat. 70. optimum exemplar posteris suis, qui ad nostra tempora summis muneribus cum laude defuncti. Melch. Adami *Vitæ JCtorum*, & P. Freherum *d. l.*

S. BRANDANI insul. aliàs *Brandonis*, *Borodona* &c. Hispanis *la Incantada* & la *Non-trovada* dicta, jacet, ex opinione nautarum Lusitanorum, centum milliaribus à Canariis insulis, versùs Occidentem & aliquando conspicua, sæpius tamen inconspicua, est: Campos ejus dicunt fertiles & incolas Christianos esse, sed ignorari, cujus originis sint, quâve linguâ utantur. Ad hanc visendam sæpius è Canariis, sed frustra, navigârunt Hispani, unde quidam arbitrati sunt, spectrorum illusiones esse: Alii certis tantùm anni diebus videri posse, plerumque autem nubibus vel nebulâ tectam esse existimârunt. Varenius *in Geogr.* Brandanum quod attinet, Scotorum is Sanctus fuit, in cujus vita de Insula quadam aliàs inaccessa, quam ille solus adierit, multa mentio est. Insula verò talis ut excogitata fuerit. Insulam veterum [illegible] seu inaccessam aut Nivariam, quæ hodierna Teneriffa est, in causa extitisse suspicatur Vossius. Sola enim hæc è Canariis nive abundat, ob summam ejus altitudinem, atque hinc 160. mill. pass. conspicua fit navigantibus, sed auroræ tantùm tempore ac post Solis occasum: his enim temporibus species rerum remotarum per condensatos matutinos ac vespertinos vapores altiùs efferuntur, quàm interdiu, Sole tum vapores dissipante. Verisimile igitur, hoc illis contigisse, qui primi ad hanc insulam accedere conati fuerunt; vidisseque eam à tam vasto intervallo tanquam propinquam, sed quæ ortò Sole evanuerit, Et ipsum hoc secundâ ac tertiâ die evenisse: Nautas verò & vectores intervalli immensitate deceptos, oculorumque judiciò se nihil aut parum admodum proficere arbitratos, ventis licèt secundis, aut cursum suum tenere, aut Insulam perpetuò fugere existimâsse: sicque tandem *Ptolemæi* Inaccessam atque hanc S. *Brandani* insulam emergere potuisse. Vide Auctorem Anonymum *Hist. Orbis Terr. c. 5. de Insulis* §. 20.

BRANDENBURGENSIS Marchia, regio amplissima Germaniæ, nomen habet à Metropoli *Brandeburgo*: vel (ut vult *Merterus*) à veteribus incolis Suevis Marcomannis, hos enim orientalem Albis ripam anteà tenuisse non obscurè ostendit Vellejus Paterculus, qui ipse fuit in exercitu Romano, quem auspiciis Augusti Cæsaris Tiberius usque ad Albim fluvium, domitis anteà interjectis populis perduxit, & cum classe Romana flumine Albi sub-

subrecta conjunxit. Protenditur hic Marchionatus, cujus Henricus Auceps, Marchione constitutô, A. C. 928. auctor fuit, in longitudinem ad 60 milliar. Germanica: ad occasum clauditur Saxoniæ, Misniæ, & Megapolensium regionum limitibus: quà Septentrio est, Stetinos, Pomeranos & Cassubios respicit: versùs Orientem Poloniam & Silesiam contingit: à meridie habet Bohemiam, Lusatiam & Moraviam. Marchio ejus est etiam *Elector Imperii*, & inter opulentissimos potentissimosque Germaniæ Principes numeratur: quippe qui præter Marchiam utramque etiam in Lusatiæ Comitatu & Silesia urbes multas possideat. Dividunt quidam hanc Marchiam in duas tantùm partes, in *Veterem* scil. & *Novam*: alii verò in tres, nempe *Veterem*, *Mediam*, & *Novam*. Vetus Marchia incipit à solitudine, quam Luneburgensem cognominant, & ad Albim fluvium usque protenditur, ex altero verò latere usque ad Magdeburgum: hujus incolæ olim fuerunt Senones Suevi, nec non alicubi Angrivarii cum Teutonibus: ejus longitudo est octo milliarium Germanicorum, & totidem latitudo. Media Marchia ab altera Albis parte initium sumit, & extenditur ad Oderam & Suevum (vulgò *Spre*) fluvios: olim hanc habitârunt Suevi: in ea sunt Brandeburgum Metropolis, & Francofurtum ad Oderam, urbes amplissimæ, & aliæ quam plurimæ: ejus longitudo est viginti milliarium Germanicorum, & totidem latitudo. Nova Marchia à media dividitur Oderâ fluviô, eô tractu, quò Warta fluvius prope Custrinum aquas suas in illud exonerat: ejus ambitus est viginti milliariorum Germanicorum. Alii totam Principis Electoris Brandeburgensis ditionem in septem aut octo provincias distribuunt, quæ sunt, *Alte Marck*, sive, Vetus Marchia; *Middel Mark*, sive Media, *Neu Mark*, sive Nova; *Ucker Marck*, *Pregnitz*, *Crossen* Ducatus, *Sternberg* & *Corbus* dominia; item *pars Lusatiæ*. In toto Marchionatu Brandeburgensi cum eo quod est sub ejus jurisdictione, continentur 55. amplæ civitates: 64. oppida: 16. oppidula: 38. castella: 10. vivaria: & 17. cœnobia. Producit corallium: Ætitem, Schistum, aliasque non ignobiles gemmas. *Munster. Ortel. Mercat. Merul.* Hodie autem ingenti accessione hic Principatus auctus est, nempe Pomeraniâ ulteriore, Episcopatu Caminensi, Halberstadiensi, Mindensi & Archiepiscopatu Magdeburgensi. Jubileum in ditione Brandeburgica A. C. 1617. sicut in Saxonica, Palatina, &c. celebratum est, Deoque pro accensa Evangelii luce gratiæ actæ sunt. Primum Marchionem Brandenburgi constituit, ut dictum, Henricus Auceps. Dein A. C. 1376. Carolus IV. Imperatori Sigismundo Marchionatum emit, & Electoratum contulit, postquam uterque sub Ascaniis Principibus fuisset à tempore Friderici Barbarossæ, Imperatoris. Hodiernæ familiæ Electoralis origo est, à Friderico Comite Zollerio, quinto hujus nominis Burggravio Norimb. sed inter Electores primo. Hic enim Sigismundo Imperatori operâ in bellis Ungaricis & Bohemicis strenue navatâ, ab ipso, Constantiæ Elector & Marchio creatus, A. C. 1415. ac investitus est, A. C. 1417. Inde Dux Comitiis Norimbergens. contra Hussitas declaratus, ab illis ditiones suas vastari, Francofurtô etiam obsessâ, vidit. Pater Friderici Ferrei, qui Poloniæ Bohemiæque regna sibi oblata recusans, Basiliensis Concilii protector fuit, A. C. 1454. & Alberti, Electorum. Hic *Achilles Germanicus* aliis *Ulysses*, dictus, vide infrà, vitâ functus est, A. C. 1486. Auctor legum fundamentalium domus & confraternitatis cum Saxonibus & Hassis: ut & duarum linearum, per Johannem, & Fridericum filios: quorum ille *Magnus* & *Cicero* dictus genuit minorem natu Albertum, Archiepiscopum simul Magdeburgensem & Moguntinum: qui A. C. 1536. liberum religionis exercitium suis permisit. Primogenitum autem Joachimum I. cognomine *Nestora*, Academiæ Francofurtensis auctorem, A. C. 1517. qui Elisabetham Danicam uxorem, quod Evangelium cognovisset, in Saxoniam fugere coëgit, mortuus A. C. 1535. Huic successit fil. Joachimus II. qui religioni Evangelicæ nomen dedit, A. C. 1539. posteà Spiræ A. C. 1542. Dux Imperialis exercitus contra Turcas declaratus. Hic genuit Joh. Georgium Electorem, qui auxilia Henrico IV. in Galliam, adversus Ligistas, mitti decrevit, A. C. 1591. Obiit A. C. 1598. Communis pater omnium hodie ex gente Brandeburgica superstitum. Ejus enim fil. Joachimus Fridericus; qui A. C. 1566. Archiepiscopus Magdeburgensis creatus, licèt uxoratus, in possessione mansit, patrique in Electoratu successit, A. C. 1598. cujus fil. Joh. Sigismundus Elector Reformatam religionem amplexus est, A. C. 1614. Quem excepit filius Georgius Wilhelmus, A. C. 1619. cujus fil. est Fridericus Wilhelmus, natus A. C. 1620. rebus gestis olim hodieque, fervente contra Suecos bellô, quod A. C. 1675. exortum, totô orbe inclytus. Numerosæ prolis è duplici conjugio parens. Christianus verò secundus filius Joh. Georgii Culmbacensis seu Baruthinæ, Joachimus & Ernestus tertius fil. Onolspacensis seu Anspacensis lineæ satores fuêre. Vide & infrà.

BRANDEBURGICUS Albertus, fil. minor natu Johannis, cognomine Magni, Electoris, Canonicus Trevirensis, dein Archiepiscopus Magdeburgensis, & Episcopatus Halberstadiensis administrator, posteà A. C. 1514. inauditô exemplô, etiam Archiepiscopus Moguntinus, ac A. C. 1518. Cardinalis Francisci I. Electionem impedivit. Cum Ludovico quoque Comite Palatino creditur unus obstitisse, quò minus ob religionem in Germania prius bella orirentur. Sub eo A. C. 1524. Magdeburgi reformatio instituta, excitô Lutherô. Tandem ipse Cardinalis, A. C. 1536. subditis civitatibus & nobilitati, in diœcesi Magdeburg. & Halberstad. liberum religionis exercitium permisit. Obiit A. C. 1545. Serarius *Hist. Mogunt.* Bruschius *de Prælatis Mog.* Trithemius, Spenerus *in Sylloge Geneal. Historica.*

BRANDEBURGUM, quasi BRENNOBURGUM, celebre oppidum & Metropolis Mediæ Marchiæ Brandeburgensis, extructum, ut quidam volunt, à Brenno, Duce Gallorum, vel, ut alii, à *Brandone*, Francorum Principe, Marcomiri *filio*: situm est ad fluvium Havelam, à quo etiam dividitur in Novum & Vetus: est hic totius regionis tribunal: multa habet privilegia & immunitates ab Imperatoribus, Regibus & Principibus ei concessa: cujus indicio est statua pedestris in novæ urbis parte posita, strictum gladium dextrâ gerens, quam Rolandum cives vocant. *Ortel. Merc.* Capta urbs à Suecis A. C. 1675. & recepta est. longitud. 35. 00. latitud. 52. 30. Hinc Marchia Brandeburgensis, cum Electoratus dignitate, inter Luxemburgensem, Brunsvicensem, Magdeburgensem ditionem, Silesiam, Pomeraniam & Prussiam Regiam. Dividitur in Veterem Marchiam, *die Alte Marck*, Mediam seu *Mittel-Marck*, ubi Brandeburgum urbs præcipua Berolinum, sedes Electoris, Francofurtum ad Oderam, Universitate inclytum, &c. Novam seu *Neumarck*. Vide suprà. Nomen Marchiæ ab eo, quòd Henricus Auceps ibi Marchiones seu præfectos constituit, qui postmodum hæreditarii facti. Electoralis familia hodierna, à Friderico I. descendit, quem Rudolphus I. Imperator sororis suæ maritum, Burggravium Norimbergensem creavit, A. C. 1273. Cujus nepotum uni Friderico IV. Marchiam Sigismundus Imperator vendidit, A. C. 1411. eumque Electorem declaravit, Concilio Constantiensi ob res in Hungaria & Bohemia præclarè gestas. Hujus fil. Fridericus V. Pomeraniam obtinuit, à Friderico III. Imperatore. Postmodum familia in varios ramos divisa. De quibus vide Spener. *in Sylloge Geneal. Hist.* & suprà Elector Brandeb. etiam Archicamerarius Imperii est, hodieque insuper Prussiam Ducalem, Ducatum Crossen, in Silesia, &c. possidet, Reformatæ Religionis tortissimi vindicis Friderici Wilhelmi filius, tantô Genitore dignissimus, Fridericus III. Plaumero: Terras, quibus nunc Marchiæ Brandeburgicæ nomen, post alias nationes, Vandali Heneti ve quondam habitârunt, hisque ab Henrico Aucupe debellatis, Sigefridus Ringelheimii Comes, Henrici profrater, *Marchionis* titulô iis impositus, A. C. 927. Huic subrogatus Gero, Comes Altenburgi & Mersburgi, Geroni Bruno, Comes Wettini A. C. 956. cujus nepote Theodorico totâ ditione exutô, Obotriti eam habuêre, pulsi rursus ab Udone Comite Solswedelensi aut Stadensi, Conradi II. Imperatoris opibus fultô. Verùm proscriptô Udone II. ob Saxonum partes, adversus Henricum IV. rebellantium, sustentatas, Primislao Obotritorum Regi ejus invadendæ copia permissa est. Quô defunctô, Alberto Urso Comiti Ascaniæ, ex Primislai testamento, Friderici I. Imperatoris consensu firmato, obvenit: cujus progenies finem sortita est in Johanne IV. A. C. 1323. unde terræ hæ, frustrà eas repetente Albertô Juniore Anhaltinô, à Ludovico Bavaro Imperatoris filio Ludovico, cui itidem *Bavari* cognomen, datæ, & ab hoc fratri Ludovico Romano, à Romano rursum fratri Ottoni cessæ, ab Ottone verò socero Carolo IV. Imperatori & Bohemiæ Regi pretiô 200000 aureorum Hungaricorum venditæ, easque posteà Sigismundus Caroli fil. recuperandæ Hungariæ intentus, adeoque pecuniæ in eam rem indigus, 20000. aureis Bohemicis Jodoco Moravo venum dedit, ab hoc Guilielmo Diviti Misniæ Marchioni pignori oppositas, quas tamen eô solutas nexu, in Fridericum Burggravium Norimberg. ex Zollheriorum Comitum prosapia, transtulit A. C. 1417. ob fidelem strenuamque operam in Hungaricis, Bohemicis aliisque motibus navatam, inque eam impensos, dum Præsidem Sigismundi nomine egerat, sumtus & firmandæ denique Marchiæ tranquillitati, variè hactenus turbatæ: ita tamen, ut is 400000. aureos pro ea exsolveret, ad Sigismundi filium, siquis ipsi nasceretur, reversurâ; mansurâ verò Friderico, si nullus: quod & factum. Vide Tob. Pfannerum *de Præcipua Germaniæ Principum gentibus c. 4.*

BRANDEBURGUM, urbs Prussiæ Ducalis ab Electore Brandeburgico noviter condita, ubi Pregela fluv. in sinum *Frisch Haff* se exonerat, aliquot milliar. infra Regiomontem.

BRANDEVILLA, vulgò BRANVILLE, locus Galliæ, in finibus Lexoviorum, memoratus in literis Roberti Marchionis vel Normannorum Ducis, circa A. C. 1030. datis, apud Hadr. Valesf. *Notit. Gall.* in voce *Excaifarnum*.

BRANDEUM, vox recentioris ævi, pro *Zona*, fasciâ, cingulo, *περίζωμα*, Græcis, ad cujus similitudinem *Prandeum* quoque occurrit, apud Isidorum in *Glossis* & Petr. Damianum *l. 4. Ep. 14.* Propriè verò, velum seu pallam sericam notat linteamque, quâ Sanctorum reliquiæ vel corpora in Ecclesia Roman. olim involvi solebant: cujusmodi *vela* in particulas dissecta, zonæ vel tæniæ speciem referebant. Eôdem nomine appellabantur panni particulæ aut sericæ, quæ iisdem lipsanis applicatæ, ex ipso contactu, tanquam sanctorum ipsorum reliquiæ, Christianis distribuebantur; cùm olim summis digitis eas attrectari, nedum quidpiam ex iis detrahi, aut abradi nefas haberetur. Admovebantur autem *Brandea* illa, sive velamina, sudaria, pallia & alia hujusmodi, Sanctorum corporibus inter aras vel thecas occlusis, per certas fenestellas, in aris aut thecis extructas, de quibus fenestellis agunt Gregorius Turonens. *de Gloria Confess. c. 37.* Beda *Histor. Anglic. l. 1. c. 3.* Evodius *de Miraculis S. Stephani l. 3. c. 12.* Alii. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & Macros Fratres in *Hierolex.* Addam hoc saltem, *Brandeum* quoque seu *Brandonem*, velum, prædiis obsignatis apponi solitum, appellatum fuisse, uti docet idem Car. du Fresne ex *Chartis* variis, *Ibid.*

BRANDMYLLERUS Johannes, Biberacensis, Theologus insignis, Ecclesiæ Basiliensis Minister. Edidit *Conciones funebres* 400. ex *V. T.* 80. ex *Novo*. *Nuptiales itidem*, ex *priori* 40. ex *posteriori*, 20. Basil. A. C. 1572. Hanoviæ, A. C. 1608. &c. Obiit A. C. 1586. Pater Johannis Jacobi, cujus extant: *Analysis typica Evangeliorum Dominical. & Festival. cum observ. Basil. A. C. 1620. Analysis seu loci Comm. ex Symbolo Apost. & Decal. Ibidem. Analysis omnium Epistol. & Apoc. Basil. A. C. 1622. Analys. typic. librorum V. T. Poet. & Prophet. &c.* Catal. Oxon.

BRANDMYLLERUS Jacobus, J. Jac. ex filio nepos: Orator, Poëta, JCtus clarissimus, in Academia Basil. Jus docuit. Ejus extant, *Manuductio ad Jus Canonicum & Civile. Dubia Juridica ad Schotanum, &c.* Extinctus haud pridem: filios reliquit, Emanuelem J. U.

J. U. Doctorem & Jacobum, Verbi Dei Ministrum nominis paterni avitique æmulos.

BRANDOLINUS Jacobus, vide *Jacobus*.

BRANDONES, Gallis olim prima Quadragesimalis Jejunii hebdomas dicta est, quòd hujus primâ die sub vesperum pueri *brandonibus* seu facibus accensis (à Germanica voce *brand*, i.e. *incendium*) februare solerent. Hinc *Dominica Brandonum*, quæ Quadragesimam præcedit, *lo Dimane qui est appellet Dimane brandenoir*, vocatur in *Libertatibus* Villæ de Perusa A. C. 1260. apud Thomasserium, laudatum Carolo du Fresne præfato *d. l.*

BRANGONIA, quæ & *Vigornia*, Angliæ urbs, ad Sabrinam fluv. vulgò *Worcester* dicitur & *Brannogenium*. *Ptol.* Aliquibus *Bangor* videtur.

BRANICUM, castrum Comitatus Tirolensis in ditione Episcopi Brixiensis, ad amnem *Riennz*.

BRANNESIA, Urbs Episcopalis Holsatiæ, in Vagria regiuncula fuit, nunc castrum, 2. leuc. ab ora maris Baltici. *Oldenborch*. Vide *Aldeburgum*.

BRANNOGENIUM, Camdeno oppid. Cornaviorum, nunc *Worcester*. Vide *Brangonia*.

BRANNOVICES, popul. Gall. Narbonensis in Allobrogum finibus, quorum regio *la Morienne*, vel *Maurienne* dicitur.

BRANODUNUM, litoris Saxonici in Britannia oppid. *Lib. Notit. Brancester* Camdenò teste in Norfolcia.

BRANOVIUM, nunc *Vigornia*, infelici pugnâ Scotorum adversus Anglos nobilis, A. C. 1651. Vide *Vigornia*.

de BRANTHEGEN Guilielmus, vide *Guilielmus*.

BRANTOSMURII Monasterium, vel *Brantosmum*, vulgò *Brantome*, Galliæ Monasterium est, in Aquitania, memoratum in *Decreto* Ludovici Pii Aug. *de Monast. Regni sui*, apud eundem, in voce *S. Maxentii*.

BRASIÆ, urbs Laconiæ. *Steph. Prasia. Ptol. Ciparissi. Zardo.* Sed *Nigro Tiras*.

BRASIDAS, Dux Lacedæmonius celeberrimus, circa Amphipolim ab Atheniensium multitudine impar deprehensus, claudendum se præstitit, ut per longum Coronæ ambitum, hostium frequentiam extenuaret: quaque rarissimi obstabant, erupit. Frontinus *in Stratagem. l.* 1. *c.* 5. *n.* 23. Vide Suidam in Βρασίδας. Diodor. Sic. *l.* 12. Thucyd. *l.* 3. 4. 5. Plut. *in Apophth.*

BRASILAS, Cous quidam, cujus mentio est apud Theocr. *Idyl.* 7. Vide sis ibi Scholiasten.

BRASILIA, aliàs Provincia *S. Crucis*, quia hâc die detecta, Americæ meridionalis pars admodum ampla & fertilis, duobus ab Æquatore gradibus partibusve, ad quinque & quadraginta in Austrum excurrens, Trigoni oblongi speciem refert, cujus basis in Æquatore ad Septemtriones obversa, ab Oriente in Occidentem rectâ protenditur. Angulus extremus ignotus ad Meridiem regiones attingit, latus in Orientem spectans interposito mari Hesperus Æthiopibus adjacet: Alterum latus à Provincia Peruana disterminant montium juga, adeo celsa, ut ipsarum avium volatus fatigare dicantur; Sita est inter duos fluvios Maragnon & Della Plata. Regio est amœna, cœli admodum jucunda salubrisque tempéries, terra partim in planitiem soluta, partim in colles clementer assurgens; quadrupedia hic plurima, sed fermè sylvestria, partim nota nobis partim incognita, aves coloris eximii, multæ hic Portugalensium Coloniæ. Plura vide apud Maffejum. A' Lusitanis detecta, & occupata etiamnum Regem Portugalliæ agnoscit. Dividitur in 14. Præfecturas, seu Capitanias. Ejus Urbes præcipuæ Soteropolis Portus omnium SS. Olinda, Portus securus, Siara, Spiritus S. Fanum S. Sebastiani. In Orbem maximè porrigitur *Baudrand.* inter Paraguajam provinc. & fluv. Amazonum. Alvarez Cabralus, tempestate huc ejectus, primus columnam ibi cum Lusitaniæ Regum insignibus, erexit. Americus dein Vesputius regionem exactiùs lustravit. Incolæ nudi, neque serunt, neque metunt, fœcunditate soli & ferarum abundantiâ, in otium versi. Hostes captos devorant, sine Lege, sine Fide. Post Lusitanos Galli huc venerunt, Angli dein & Belgæ, qui postremi, Pernambuco urbe captâ, quatuorque regnis subactis aliquot annos hic rerum potiti sunt, Mauritiô Principe per XII. annos Vice Rege hic constitutô, postquam Christoph. Arczissevius, præclaram ibi operam Ordinibus præstitisset, postmodum à Lusitanis denuo tantum non excussi. Ligni hinc Brasiliani, in tinctorum usum, sacchari, &c. magna copia in Europam adfertur. Vide quoque Joh. de Laët, *Nov. Orb.* Oror. *l.* 2. Linschotum, Jarricum *l.* 3. Herreram *c.* 25. Barlæum *in Brasil.* Abbævillanum *c.* 3. *&c.* Vide quoque infrà *Mercatum Brasilicus*, it. *Senectutem Anthropophagorum Brasilianorum*.

BRASMA, apud Plin. *l.* 12. *c.* 7. in historia piperis. *Verùm & in sua injuria est, atque cæli intemperie carbunculatur, fitque semina cassa & inania, vocantque Brasma, Indorum lingua id significante atrophum*; non Indica, ut Plinius voluit, sed pura puta vox Græca est, βράσμα. Ita enim bullas & ampullas aquarum scaturientium vel etiam aquæ ferventis ac bullientis, pustulas item ab igne in pane torrido factas, dixerunt. Hinc βράσμα piper atrophum & inane, quòd nihil plus intus haberet solidi, quàm bullæ illæ & ampullæ. Imposuêre autem ejusmodi nomina exoticis mercibus Græci institores vel etiam Alexandrini ἔμποροι: quemadmodum in Ammoniaca lacryma, unum genus iisdem vocabatur θραῦσμα, alterum φύραμα; in thuris historia, [illegible] & reliqua cognomina occurrunt, Salmas. *Exercitat. ad Solin. p.* 1029. & 1031.

BRASSENUS Philippus. Vide *Philippus*, it. *Franciscus*.

BRASSICA, in Amphidromiis olim, apud Athenienses, adhibita legitur apud Athenæum *l.* 9. ubi versus hac de re Ephippi in *Geryone* Latinè sic habent:

Cum Amphidromia celebrentur, quibus mos est
Assare frusta casei Cherronesi.
Oleoque brassicam in fasciculos collectam coquere

Eandem gravidæ, ad fœtus incrementum, comedebant, quemadmodum & cochleas edules, & malicorium, sed non sine damno, potu diptam addito. Hinc iterum Athenæus, ubi suprà: Ἀθήνησι δ', inquit, καὶ ταῖς λεχοῖς κράμβη παρεσκευάζετο, ὥς τι ἀλεξιφάρμακον εἰς τροφήν, i. e. *Apud Athenienses puerperis brassica parabatur, velut idoneum medicamentum quoddam, & apta nutriendo corpori.* Vide Thom. Bartholinum *Exercit. Misc.* & *de Puerperio Veter.* Per *Brassicam* jurare olim Telecliden solitum, dicemus infrà voce *Caput*. Etiam in insignibus *Brassica*. Et quidem *Brassicæ albæ caput*, cum capra, veterum Hungarorum fuit tessera, apud Hæpingium *de Jure Insign. Par.* 3. *c.* 6. quo de Spenerum vide *Arte Herald. Part.* 2. *l.* 1. *c.* 9. §. 18.

BRATHYS, apud Plin. *l.* 24. *c.* 11. Græcè Βράθυ vel Βράθυς arbor pumila, adeo ut herba à quibusdam dicatur; propriò nomine *Herba Sabina* Latinis, Virgil. *in Culice*,

Herbaque thuris opes priscis imitata Sabina:

Frutex fuit Græcis familiaris, & in sacris, ante thuris notitiam, adoleri consuetus, quemadmodum eundem in usum ladanum maximè Arabes, Ammoniacum Libyes, adhibebant. *Hesych.* βράθυ, εἶδος ἐν θυσίαις θυμιαμάτων. Et *Dioscorides*, χρῶνται δὲ τοῖς φύλλοις ἀντὶ θυμιάματος. Unde apud antiquos Græcos θύον nomen, h. e. θυμίαμα, proprium sibi habere merati: ut videre est apud Homerum, ubi cum cedro unà uri tradit, in foco & specu Calypsus, *Od.* ε. v. 60.

Κέδρου τ' εὐκεάτοιο, θύου τ' ἀνὰ νῆσον ὀδώδει.

Certè odorem ejus incensæ proximum esse cedro, tradit idem *Plinius*: & cum cedro, junipero, ac aliis Arabiæ arboribus odoratis, recenset *Dioscorides*. Nec ex alio magis frutice vetustissimos Græcos in sacris convolutum nidorem odoremve novisse constat, qui proin θύον, ἀπὸ τοῦ θύειν, per excellentiam vocavêre &c. Huic frutici similia folia quòd citrus haberet, Græci Theræi, qui coloniam in Africam deduxerunt & Cyrenas condiderunt, hoc genus arboris ibi repertæ, θύον posteà quoque vocaverunt: quæ causa, quod & *Plinius citrum* cum *brathy* confuderit. Sed longa differentia inter herbam Sabinam fuit & θύον Cyrenaicum, h. e. citrum; utpote cùm citrus arbor sit magna ac inodora, ut infrà dicemus. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 953. & *seqq.* ut & infrà in voce *Sabina arbor*.

BRATISLAVIA, Urbs Poloniæ in Lithuaniæ Ducatu cum arce in scopulo, ad Lacum *Braslaw*.

BRATIJA, vel BRACTIA, Moesiæ provincia, cum Pannoniis conjuncta. Plin. *l.* 4. *c. ult.* Alia est insul. maris Adriaci Liburniæ oræ adjacens, capreis, & bobus abundans. *Brazza* vulgò dicitur.

BRATTIA, Insul. oblonga, in ora Dalmatiæ, inter Spalatum & Narentam, sub Venetis, prope Tragurium & Lesinam Insul. *Labrazza. Baudrand.* Vide *Braciea*.

BRATUSPANTIUM, vulgò *Grattepance*, teste Car. Bovillô, vel *Granviller*, pagus & Abbatia. Aliis *Beaumont*, aliis *Clermont*, oppid. in finibus Bellovacorum in Gallia Belgica. Multis est *Bellovacium*, *Baudrand.*

BRAVA, urbs Africæ in Zanguebaria regione & Ajana ora, cum portu. Non procul ab Abyssinia.

BRAUCOMAGUM, *Ptolemæo*, *Breucomagus*, German. *Brumat*, vicus Germaniæ. hodie est 2. milliar. infra Argentoratum, versùs montana. Olim civitas Alemannorum, capta à Juliano apostata & destructa ab Attila: quorum is insignem de Alemannis victoriam ibidem reportavit. Est autem ad Sornam amnem, & quidem sub Comite Hanovio-Leichtenbergico. Vide B. Rhenanum *Rerum Germ. l.* 3. & ad eum *Notas* Cl. Ottonis JCti, infrà item *Brocomagus*.

BRAULION, Episcopus Cæsaraugustanus, in Hispania scripsit quædam, ut & *syllogen Canonum*. Ildefonsus *de Viris Ill. c.* 12. Baron. *A. C.* 636. *n.* 18. Idem edidit *Libros Etymologiarum* Isidori, post hujus mortem, ut testatur Ildefonsus *ad finem Libri Isidori de Viris Illustrib.* & ipse Braulio in *Catalogo operum ipsius Isidori*: qui ambo cum Isidoro vixerunt. Vide Gerh. von Mastricht *Histor. Juris Eccl. n.* 224.

BRAUNODUNUM, oppid. Norici ad Oenum fluv. vulgò *Braunaw*. longitud. 35. 25. latitud. 48. 10.

BRAUNSFELDA, oppid. Franconiæ, in monte, in Comitatu Solmensi, prope Lanum fluv. 3. leuc. German. à Giessa.

BRAURON, Atticæ oppid. Strabo *l.* 9. à *Braurone* heroë, unde etiam *Brauronia* Diana dicta. Marathone haud procul, & cum ea ad eandem fortè Tribum pertinens, Templô Dianæ, Festôque in ejus honorem celebrari solitô olim erat nobilis. Nunc *Vraona* appellatur, &, in ruinibus reliquiis, vix 10. Albanorum habitacula continet. Jac. Sponius *Itiner. Græciæ part.* 2. & 3. Vide Meursium *Græcia Feriata p.* 67.

de BRAWILER Conradus, vide *Conradus*.

BRAVUM, Murbogorum in Hispania Tarraconensi urbs. *Burgos Toraphs.* Vide *Burgi*.

BRE, Thraciæ urbs. *Procopius*.

BREA, civitas Atheniensium, in quam posteà coloniam miserunt. *Steph. Hesych.* Βρέα, πόλις Θρᾴκης εἰς ἣν Ἀθηναῖοι ἀποικίαν ἐξέπεμψαν.

BRECÆ, vulgò dictæ *Broyes*, locus est Galliæ, non longè ab urbe Tricassis vel Trecis (*Troyes*:) Ejus Ecclesia S. Blitharii, *Brecensium patroni*, nomine censetur: Fuit autem hic S. Bliharius S. *Bari* Scotus Hibernus, Presbyter ac Eremita: cujus *signatum gloriâ permotus dominus Brecarum, nomine Hugo, ab cujus devotione tumbatur Sezannæ parochia, (hinc) ad castrum Brecarum ipsius Sanctum deferri*, legitur *in Vita ejus*: apud Hadr. Valesi. in voce *Sezanna*.

BRECHINIA, provinc. Angl. in Wallia, oppidumque ad Oscam fluv. cognominis, vulgò *Breckneck*.

BRECHINIUM, urbs Scotiæ in ora orientali Episcopalis sub Archiepiscopo Andreapolitano, inde ad 55. milliar. in Boream inter Aberdonam & Castrum Chalcedonium urbes 20. ad Escam fluv. in Angusia regione, vulgò *Brechin*, longitud. 17. 38. latitud. 58. 12.

BRECHYNIA, Urbecula Bohemiæ cum arce bellô Taboritanô nota. Quibusdam est Bechynia ad Laucnitz amnem, prope Taborum.

BREDA, urbs Brabantiæ permunita, ad fluv. Mervam, cum titulo Baroniæ, in ditione Principis Arausicani, sub Hollandis tamen. Ab amne ei nomen, is *Aa* hactenus, in latumque editus mœnia perlabitur, mutatô in *Mercam*, vocabulô, & mox ad Septembergas in maris sinum se exonerat. Polana domus ex emto illam tenuit olim: inde Nassavia Engelberti matrimoniô, cujus Henricus pronepos, munimenta fossasque addidit, & nobilissimam arcem, præsidio simul, & ostentui. Ab Heraugerio, auspiciis Mauritii Principis egregiô stratagemate capta est, A. C. 1590. Vide Grot. *Histor. l.* 2. In Spinolæ manus, nonô obsidionis mense, pervenit, A.C. 1624. Sed fortiter recuperata est, A. C. 1637. à Friderico Henrico Principe Arausiaco post duorum mensium obsidium: Gymnasiô illustri, ac pacis negotiis, A.C. 1575. inter Belgas & Hispanos ac haud pridem inter Belgas & Anglos, inclyta. Septendecim vicis imperat, fertili circum agrô.

BREDENARDA, vulgò *terre de Brenarde*, à latitudine pasturæ dictus est olim locus pascuus, amplus admodum & latus, Belgii, inter flumina Vonnam ac Reveriam, teste Lambertô. A voce *Bred* vel *Bredex*, quæ latum significat, & *Arda*, incolis, pascuum denotante: quarum prior urbi in Brabantia *Breda* dictæ, posterior *Arda* vel *Ardea* Morinorum nomen indidisse videtur. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Arda*.

BREDENBERGA, oppidul. cum arce permunita, in Holsatia & Stormaria region. ad Sturam amnem.

BREDERODA, castrum Hollandiæ Septentrionalis prope Harlemum. Hinc Familiæ illustri nomen.

BREDERODIUS, vide *Petrus Cornelius*.

BREDO, oppidum Galliæ in Brexia, 3. leuc. à Rhodano, ad amniculum, qui Indim auget, ubi S. Ragnebertus martyriô affectus est. Dicitur *Vallis Vebronna* vel *Bebronna*, à torrente, quô alluitur, si *Adoni* credere licet: ubi Domitianum Abbatem, primum vitam Eremiticam exercuisse, refert: Et est locus hic cum Monasterio, in eremo aut deserto Lugdunensis pagi, posteàque à cæde Ragneberti ibi patrata S. Ragneberti, vulgò *S. Rambert* dici occœpit; in ipsis agri Lugdunensis montisque Juræ confinio. Vide quoque S. *Ragneberti* oppidum.

BREFURTIUM, oppidul. Zurphaniæ, sub Hollandis, ab A. C. 1597. in loco paludoso. 2. leuc. à Grolla.

BREGA, urbs Silesiæ, Ducatus cognominis caput ad Oderam fluv. vulgò *Brieg*. 4. leuc. ab Uratislavia, totidemque ab Oppolio distans. Vide *Brieva*.

BREGETIUM, Pannoniæ superioris urbs. *Ptol. Cluverio* Strigonium, *Gran.* Aliis *Komara*, arx ad Danubium in Scutia insul.

BREGI, & BREGES, Phryges populi. Strabo *l.* 12.

BREGMENTENI, Asiæ populi in Troade. Plin. *l.* 5. *c.* 30. Sunt qui *Bregueni* legunt.

BREITENBACHIUS Bernardus, vide *Bernardus*.

BREMA, dicta à voce *Pramen*, i. e. navibus latissimis, quibus olim in transnavigando usi, antequam ponte Visurgis jungeretur: Civitas est Imperialis murô circumdata, circa A. C. 1309. & inter insigniores Germaniæ urbes locum tenet: in inferiore Saxonia cum Archiepiscopatu, cujus sedes olim ab Hamburgensibus huc translata est, ubi antè Archiepiscopatus erat omnium Aquilonarium provinciarum; & Ducali Frisiæ orientali vicina, Hanseatica, mercimoniis florens est, ad Visurgim fluv. posita, ex quo admirandæ altitudinis rota aquam ad incolarum necessitates in hanc urbem per canales subterraneos artificiosè transfundit. Ligneum habet pontem, sub quo molæ frumento frangendo, & tormentario pulveri tundendo destinatæ complures ordine hærent. Gubernatio ab antiquo penes Potestates & Judiciariam manum: postmodum Proconsules & Consules, stetit, donec in Oligarchiam, tempore Grœpelingii, interfecti A. C. 1307. vergeret: quibus ejectis magis Democraticè regi cœpit, donec A. C. 1391. sub Bonifacio Papa dispositione hujus accedente, optimi quique de civitate in Senatum cooptarentur: quæ electionis ratio hodieque in usu. Caput est regiunculæ adjacentis, in varias *Goben* divisæ. Libera semper fuit, neque in illa Archiepiscopus jus terrendi aut merum mixtumque imperium, aliaque juri territoriali adhærentia, habuit unquam. Joh. Wachmannus *Descr. Resp. Brem.* Zeileri *Itiner. Germ.* Sauti *Theatr. urb.* Ob fidelitatem jam olim insignibus privilegiis donata est, à Carolo M. Friderico I. Henrico V. Wilhelmo, Carolo V. Matthia, Ferdinando III. Imperatorib. De controversia cum Archiepiscopo A. C. 1639. ut & de statu immedietatis ejus, motâ A. C. 1641. ab Archiepiscopo & A. C. 1653. à Suecicis Legatis iisque quæ hinc suborta, vide Burgoldensem *p. 3. ad Instr. Pac. Disc.* 13. *n.* 3. *& ibi not. Franc. Irenici, in Colleg. ad Burgold.* Insignium ei locô Claves sunt, eò quòd, ob viciniam maris, non modò Imperio mercibus suis multum utilitatis afferr, sed & mare præsertim ad Wiseræ ostium, & in Wisera à prædonibus liberum, tutumque præstat. Plura vide apud Limnæum de *Civ. Imp.* Reformatam religionem sequitur, primo Euangelii præcone usa Henricô Zurphaniensi: Lutheranis exercitiô liberô quoque concessô. Bremerfordia, sedes posteà Archiepiscopi, cujus ditio nunc sub Succis, ab A. C. 1649. Adam de Bremen *l.* 1. *c.* 17. Crantz. *Metr. Sax. l.* 1. *&* 2. Cluver. *l.* 3. longitud. 30. 27. latitud. 53. 25. Vide *Bremensis Ducatus & Phabiranum*.

BREMA, urbs Asiæ, in India extra Gangem, ad fluv. Menamum. Caput regni cognominis in regione *Pegu*.

BREMBUS, fluv. Italiæ & agri Bergomensis. Hinc Brembana vallis. Oritur in limite Vallis Telinæ, & in Adduam se exonerat. 8. milliar. à Bergamo.

BREMEFURDA, oppid. Ducatus Bremensis. Vide *Forda*.

BREMENIUM, Otadenorum urbs, in finibus Scotiæ & Angliæ. *Ptol. Bremen. & Villanovano. Bamburron Talboto, Brampton Camdeno*, oppidul. Northumbriæ, ad amnem Till. Vide Burtonum *in Antoninum p.* 37 &c.

BREMENSIS Ducatus Germaniæ, trianguli isoscelis figurâ, cujus latera ferè æqualia sunt, Visurgis & Albis fluvii, in extremo anguli apice ad peninsulam, cui à novo opere seu Turri ad securitatem navigantium ibi extructa, nomen dederunt, coëuntes: Basis verò est linea ab Esta fluv. per fines ditionis Luneburgensis & Verdensis, paulò infra Alleræ, in Visurgim se exonerantis, ostium deducta. Hujus ditionis non eadem ubique qualitas: duæ enim oræ diœceseos Bremensis extrema ad Albis & Visurgis aggeres, admodum opimæ & frugum ac fructuum feraces sunt: medius verò tractus inter Stadam & Bremam, quem mercatores usitatè transeunt, horridus sanè & incultus est: Itaque *pallio expanso* diœcesin Bremensem vulgò comparant, cujus duæ anteriores oræ, à capite seu Albis & Visurgis confluente, ad utriusque fluminis ripas ascendendo, fructuosissimis agris & pascuis, velut Holosericô prætextæ: reliqua latitudo ex levidensi filo aut canabi contexta sit. *Merul.* Nunc subest Suecis, pace Monasteriensi, cum aliàs proprium haberet Archiepiscopum. Ejus urbes sunt Stada, Bremefurda, Buxtehuda. Sed Brema totius tractus caput, ferè sui juris est. Terminatur à Septentrione Albi fluviô, à Meridie Visurgi, ab Ortu Ducatu Luneburgensi & Principatu Ferdensi, ab Occasu Comitatu Oldenburgicô & ditione Lavenburgicâ. *Baudrand.* A Confœderatis misere captata ditio est A. C. 1675. urbibus maximâ ex parte à Luneburgicis Principibus & Episcopo Monasteriensi in potestatem redactis.

BREMETONACUM, Angliæ oppid. *Antonin. Ribchester Camdeno*, viculus Lancastrensis ad amnem Ribbi, 10. milliar. Angl. ab ora littorali in Ortum.

BREMOGARTUM, vulgò *Bremgarten*, oppid. Helvetiorum, ad Ursum amnem, 15. mill. pass. ab aquis Helvetiis, Lucernam versùs. Fuit olim civitas Romani Imperii, posteà Habspurgicis, & qui ex his orti, Austriis Principibus paruit. A Sigismundo Imperatore cum Mellinga, Helvetiis, qui loca hæc Imperii nomine, A. C. 1415. occupârunt, oppignorata est: à quo tempore octo veter. Pagorum imperium agnoscit. Fortitudine insignes incolæ. Missa hic imaginesque abolitæ, A. C. 1529. restitutæ sunt A. C. 1531. Imperat vicis aliquot, quos vocant Cellæ præfecturam, *das Keller-amt*: in qua tamen summum imperium & animadversio in capitis reos Tigurinis competit. Vide Stumpf. *Chron. Helv. Simlerum, Guillimannum*, &c.

BRENDA, à veterib. Poëtis brevitatis causâ appellabatur Brundusium, teste *Festô*.

BRENDULUM, oppidul. Italiæ, cum portu, in insul. maris Adriatici & Ducatus Veneti, prope littus & fossas Clodias, paucis milliar. à Venetiis in Austrum, *Brendolo*.

BRENLANDUS, cognomine *Brito*, sub Eduardo III. A. C. 1340. Astrologiam Judiciariam scriptis editis refutavit. Gesner. *in Biblioth.*

BRENNACUM, oppidul. Galliæ ad *Claise* amnem, in Turonensi provinc. & confinio Ducatus Bituricensis, vulgò *Mezieres*, seu *S. Michel en Brenne*, *P. du Val.* Aliis est *Brenne*, vicus Campaniæ, in agro Remensi. Valesio *Brennacum*, seu *Brainacum* villa olim Regia fuit Regni pagique etiam Suessionici, posita ad flumen Vidulam; in qua Chlotharius extruxerat Regiam, morarique consueverat, ubi & ejus thesauri servabantur: à Gregorio Turonico Episcopo, à Fortunato, Fredegario, cœterisque memorata: quô Episcopi ex toto Chilperici Regno ad cognoscendam Gregorii ipsius causam evocati convenerunt. Vulgò *Braine* appellatur. *Villam Brennacum*, vel ut *Fortunatus & Gesta Regum Francorum* vocant *Brinnacum*; *Frodoardus castrum super Vidulam* situm, *nomine Brainam*, item *monasterium Remensis* (aliàs *Rodomensis*) *Ecclesia super fluvium Vidulam situm, quam vocant Brainam*, nuncupat. Hic locus S. Euhodri Basilicâ insignis est, vulgò *S. Jued* dicti: quæ Abbatialis Basilica duplici titulô ac patrociniô ab origine gaudens, olim *Ecclesia S. Mariæ & S. Euhodii* dicebatur; jam omissô B. Mariæ nomine, *Ecclesia S. Euhodii* pridem dicitur. *Brainam* pro Brennaco vel Braina ferè omnes recentiores scriptores appellitant. Est & in Hanoo Comitatu Braina Comitis cognominata, *Braine le Comte*: est & Brennacum vel Braina castellum, *Braine le Chasteau*. Est quoque non procul ab Arciaca & à flumine Alba in Campania Gallica *Brenna*, *Brenne*; Frodoardo *in rebus anni* 951. *munitio quædam nomine Brena* dicta. *Notit. Gall.*

BRENNARII, in *Charta* Hugonis Burgundiæ Ducis *A. C.* 1255. memorati, sunt qui *brennatico* seu *furfuragio* (i. e. tributo, quod pro venaticorum canum stramine præstabatur) cogendo præfecti erant, vel penes quos pascendorum canum erat cura: Cujusmodi exactiones pro canibus venaticis, atque adeò ipsis venatoribus, *Tenentium* impensis pascendis, sæpe observare est, in *Chartis* veter. Iidem canes venaticos ad venationem ducebant &c. Car. du Fresne *Glossar.*

BRENNI, populi Norici, aliis *Breuni*. *Strabo* Βρεύνους *&* Γεναύνους conjungit. Similiter Horat. *l.* 4. *Carm.* Od. 14. *v.* 9.

---- Milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Breunosque veloces, & arces
Alpibus impositas tremendis
Dejecit. ----

Legendum etiam, ut rectè vidit Xylander, *in tropæo Alpium*, ISARCI, BREUNI, GENAUNI. *Perlachres* hodiè *Aventino*;

treo; Item *Brepui*, populi Alpini in Lepontiorum confinio, quorum regio *La Val di Bregna* Italis, *Palensferthal* German. teste Tschudô nominatur; ubi *Brennus* fluv. *Bregno* vulgò, per vallem antè dictam, decurrens in Ticinum fluv. labitur.

BRENNIA, oppidul. Hannoniæ. Ab aliis *Brahe*. Dicitur etiam *Bronium*, quod vide.

BRENNOBURGUM, vide *Brandeburgum*.

BRENNUS, Gallorum Senonum Dux, qui cum 300. armatorum millibus in Italiam irrumpens, Clusium, hodie *Chiusi*, in Tuscia, obsedit, inde à Romanis, quorum opem obsessi imploraverant, depulsus: in hos proin armis conversis, illos apud Alliam fluv. ingenti clade profligavit. Deinde ad urbem pergens eandem cepit, totamque exussit, præter Capitolium, quo nobilior juventus confugerat. Sed cùm & illud aggrederetur, Romani cum illo convenerunt, ut acceptis aliquot auri talentis, obsidionem solveret. Cùm igitur aurum penderetur, ipse Dux gladium suum vaginâ eductum, & hunc pensari imperavit. Sed cum hoc Romani, ut rem injustam recusarent, atque ita invicem contenderent, Camillus exul, qui absens Dictator creatus erat, collectis iis, qui Româ profugerant, Gallos ex improviso adortus est, qui relictô aurô, cum maximo suorum detrimento fugâ sibi consulere coacti sunt. Camillus verò eos continuò prosequens ex Italia expulit. Plutarchus *in Camillo*, Ἅμα δ' ἡμέρᾳ παρῆν ὁ Κάμιλλος ἐπ' αὐτοὺς ὡπλισμένος λαμπρῶς, καὶ τεθαρρηκότας ἔχων τότε τοὺς Ῥωμαίους, καὶ γενομένης ἰσχυρᾶς μάχης ἐπὶ πολὺν χρόνον, αὐτούς τε τρέπεται πολλῷ φόνῳ, καὶ λαμβάνει τὸ στρατόπεδον. Secutus est (inquit *Palmerius*) hôc locô Plut. T. Livium, ut sui Camilli, cujus vitam ornare instituerat, gloriæ gratô Romanis mendaciô velificaretur. Rualdus doctus quidem & acri judiciô vir, & qui Plut. illustrandum & castigandum non sine multis doctrinæ adminiculis aggressus est, ad hunc locum multa dixit, nec tamen satis multa. Nam cùm T. Livium aretalogum, & Romanorum mancipium mendacii fategerit hôc locô arguere, id quidem fecit, sed ut mihi videtur, nimis strictè, & quasi ad aliud properans. Poterat enim eum pluribus telis obruere, & hanc fabulam ex hominum memoriâ radicitus evellere. Et Polybium quidem cùm citat, optimè facit; est enim rerum Romanarum fide dignissimus author, qui duobus tantùm, aut circiter seculis aberat ab urbis captæ temporibus. Sed de illo auctore celeberrimo id, quod oblitus est dicere Rualdus, notabo, T. Livium ferè omnia à Polybio accepisse, sæpe paginas integras illius auctoris suo operi intexuisse, adeo ut interpretis Polybii sæpissimè vice fungatur, ejus tamen suppressô nomine ferè ubique, & si quando accidit, ut ejus meminerit, eum citâsse cum elogio jejuno & mehercules invido, *rerum Romanarum non contemnendus author*. Unde sequitur, Livium malignitate quâdam cum assentatione erga Romanos, & odiô erga Gallos aliter eam Historiam tradidisse, quam à Polybio veraci & libero auctore acceperat. Sed, ut post Rualdi messem aliquod spicilegium in ejus agro faciam, aliquid etiam de meo ad id argumentum afferam, & tanquam triarius è subsidiis in primam aciem contra Livium advolabo, & ex ipsius Polybii pharetra telum depromam acutissimum, nempe ex *l.* 2. ubi Gallos Bojos & Insubres, ut auxilium à Gæsatis Transalpinis impetrarent, his rationibus usos inducit: Ἀναμιμνήσκοντες δὲ τῆς τῶν ἰδίων προγόνων πράξεως αὐτούς, ἐν ᾗ κἀκεῖνοι συστρατεύσαντες, οὐ μόνον ἐνίκησαν μαχόμενοι Ῥωμαίους, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν μάχην κατάσχοιεν ἐξ ἐφόδου αὐτὴν τὴν Ῥώμην, γενόμενοι δὲ καὶ πάντων τῶν ὑπαρχόντων ἐγκρατεῖς, καὶ τῆς πόλεως αὐτῆς μῆνας ἑπτὰ κυριεύσαντες, τέλος ἐθελοντὶ καὶ μετὰ χάριτος παραδόντες τὴν πόλιν ἀθραυστοι καὶ ἀσινεῖς ἔχοντες τὴν ὠφέλειαν, εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανῆλθον. Ea sic Latinè reddidit Casaubonus: *Majorum res gestas illis in memoriam revocantes, qui expeditione simul susceptâ, non solùm prælio Romanos vicerant, sed etiam à pugna Romam ipsam occupârant, bonis deinde illorum omnibus potiti, urbe etiam ipsâ per 7 menses in suâ potestate detentâ, postquam suâ sponte & beneficii locô eam victis tradidissent, illæsi, atque incolumes in suam patriam reversi fuerant.* In quâ versione oblitus est vir magnus interpretari hæc verba, ἔχοντες τὴν ὠφέλειαν, quæ tamen litem decidunt, *habentes emolumentum*, i.e. proculdubio aurum, quòd ex pacto acceperant. At si vera fuisset Gallorum ad internecionem deletorum clades, quam Tragicè narrat Livius, certè Bojorum illos legatos, ab ejus negotii mentione maximè abstinuisse decebat, quippe quòd contra eorum propositum Gæsatas à petita societate plurimum deterrere valebat, & ridicula fuisset eorum exhortatio, & magis ridiculus Polybius, qui eos ita dicentes introduxit, nisi Gallorum victoria omnibus nota, & constanter eô tempore credita fuisset. Itane credibile est, Polybium Africani & Lælii amicum, & contubernalem, virorum patriam amantium, & gloriæ gentis suæ cupidorum, qui proculdubiò multa Romanorum acta ab eorum sermone didicerat, & qui sua scripta eorum censuræ subjecisse dicitur, ausum fuisse talem narrationem suis paginis inserere, sine maledicentiæ nota, & Romanorum odio, si contraria fama, vel dubia tantùm ad eorum virorum aures pervenisset? Exul nempe Polybius solô Romanorum auxiliô fultus, sine lare, sine divitiis, Romanos ut aurô redemptos, ad posteros traducere sine auctoribus fide dignis impudentissimô mendaciô tentavit? Id certè putare foret absurdissimum. Sed nunc Trogum Pompeium audiamus, virum Romanum; Is *l.* 28. *c.* 2. Ætolos Romanorum legatis sic respondentes inducit: *Adversus Gallos urbem eos suam tueri non potuisse, captamque non ferrô defendisse, sed aurô redemisse.* Orationem etiam Mithridatis ad milites brevitate militari conspicuam, idem Trogus Historiæ suæ inseruerat, & eam in suo compendio Justinus integram intexuit, quâ veluti telô trabali transfigitur tradita à T. Livio fabula: Ea sic se habet *l.* 38. *c.* 4. *Mithrid.* ait, *se audire populos Transalpinæ Galliæ Italiam ingressos, maximis eam plurimisque urbibus possidere, & latius aliquantò solum finium, quàm in Asia, quæ dicitur imbellis, eosdem Gallos occupâsse, nec victam sibi solùm dici Romam à Gallis, sed etiam captam, ita ut unius illis montis cacumen tantùm relinqueretur, nec bellô hostem, sed pretiô remotum.* Hæc ultima verba T. Livium jugulant à Trogo cive Romano satis antiquo prolata. Nunc verò prodeat Suetonius Liviô posterior tempore, & videamus, quomodo illius mendacio astipuletur. Is *in Tiberio, c.* 3. sic ait de Tiberii majoribus: *Drusus Postumo, Duce Drausô comminus trucidatô, sibi posterisque suis cognomen invenit. Traditur etiam Proprætore, ex provincia Gallia retulisse aurum Senonibus olim in obsidione Capitolii datum, nec ut fama, extortum à Camillo.* Sic Suetonius pro fama & nudo rumore Livii fabulam explodit. Nam quamvis in eo fortè fuerit vanus Drusus, dum talem honorem sibi arrogavit, tamen nunquam eam gloriam affectavisset, nisi omnibus constitisset, aurum illud à Gallis in patriam suam asportatum fuisse. Sed nunc Livium suô ipsius telô configamus. Ecce parum mendacii sui memor, Samnites in Hetruscorum advocato consilio ita disserentes inducit: *Unam ipsis spem in Hetruscis restare, scire gentem Italiæ opulentissimam armis, viris, pecunia esse, habere accolas Gallos, inter ferrum & arma natos, feroces cùm suopte ingeniô, tum adversus Rom. popul. quem captum esse, auroque redemptum, haud vana jactantes memorent.* Certè nihil expressius dici potest, ideoque Paulus Orosius, dum eam Historiam narrat, de Camillo non meminit. Quare certissimum est, nec de eo in eo negotio Trogum mentionem fecisse: omnia enim ferè ex Trogo habet Orosius, qui sic habet, *in fine l.* 2. *de Roma capta*: *Universam reliquam juventutem, quam constat vix mille hominum fuisse tunc, in arce Capitolini montis latitantem, obsidione concludunt, ibique infelices reliquias, fame, peste, desperatione, formidine, terrent, subigunt, vendunt. Nam mille libris auri discessionis pretium paciscuntur*, & cætera quæ vide. Vapulet ergo fabricator talis mendacii, seu assertor T. Livius Romanorum adulator, & Galli nominis inimicus, utpote Patavinus domô, urbe semper Gallis vicinis infestâ, quod ipse fatetur *l.* 10. inde ejus in Gallos odium, quod ubique testatur. Vapulet inquam & Rualdo, & mihi, & quicunque historicam veritatem amat. Elegantiæ quidem & nitoris laudem à me non invito accipiet, fidei verò & veracitatis nequaquam, & dum vapulabit, spectator adsit Plutarchus, qui hôc locô eum malè secutus est, & Polyænus, qui ejus mendacii testes manifestè falsi, & qui inter se discordes, ut & cum Livio, tali fabulæ fidem magis derogant, quàm astruunt. *Palmerius*. Fuit alius quoque *Brennus*, priore junior, quanquam nonnulli eos perperam confundunt, qui exercitu 152000. peditum, 20000. equitum stipatus, Macedoniam invahit, Sosthene occisô, Thessaliam vastavit, per Thermopylas Græciam ingressus, Olymp. 125. Urb. Cond. 476. ante Christum Natum 278. omnia depopulatus est, tandem in Phocidem pervenit, ubi Apollinis Delphici templum prædæ causâ ingressus, iram numinis in se concitavit. Polyb. *l.* 2. Pausan. *in Phoc.* Justin. *l.* 24. Propert. *l.* 3. *El.* 12. *v.* 53.

Torrida sacrilegum testantur limina Brennum,
Dum petit intonsi Pythia regna Dei.

De utroque *Brenno*, vide prætereà Diodor. Sic. *l.* 14. Plut. *in Camillo*, Justin. *l.* 24. Eutrop. *l.* 1. Florum, *l.* 2. *c.* 11. Zonaram, Callimachum *Hym. in Delum*, *à v.* 73. & Scholiasten, qui Historiam explicat, ut & Val. Max. *l.* 1. *c.* 1. *ex.* 18. De mortis genere dissentiunt authores. Justin. *l.* 24. *c.* 8. *Cum dolorem vulnerum ferre non posset, pugione vitam finivit.* Atqui Pausan. *loc. cit.* inquit, illum vulneratum, venenô vitam finivisse, pudore scil. acceptæ in Græcia cladis. Sed conciliat hos Diodor. Sic. *loc. cit.* Βρέννος δὲ ἄκρατον πολὺν ἐμφορησάμενος, ἑαυτὸν ἀπέσφαξε. If. Voss. *in Justin. loc. cit.* *Belus* appellatur apud *Suidam*. Sunt autem, qui tunc temporis Imperatorum putant commune nomen fuisse, quia Cambri hodiè Regem *Brenin* appellant, teste *Camdenô*. Sanè apud Britannos Gallos *Barner* judicem sonat, & *barn* est *judicare*. Accedit Syrum פרנס *parnas*, pro *Principe & Gubernatore*, Esaiæ *c.* 3. *v.* 4. à radice פרנס *parnes*, quod *pascere* significat Bochart. *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 42. *Nic. Lloydius*.

BRENNUS Gualterus, vide *Gualterus*.

BRENNUS, Mons Norici, *Brenner*, in Comitatu Tirolensi apud Stiriacum oppid. Vide *Pyrenæus*. Item *Brennum*, *Bre*, pagus agri Brixiensis. *Ferrar.*

BRENTESIA, fluv. Venetiæ, *la Brenta*, vide *Medoacus*.

BRENTHA, urbs Arcadiæ. *Steph.*

BRENTHEATES, fluv. apud Pausan. *l.* 5. & 8.

BRENTHUS, Herculis fil. à quo *Brundusium*, Græcè *Brentesium*. *Steph.*

BRENTIUS Johannes, Suevus, Canonicus Wittembergensis, Lutheri fidem amplexus, Ubiquitatis dogma, de quo vivente Melanchthone tantùm mussitatum, primus excudit, annô circiter 1540. Hospinian. *in præfat. ad libr. Concord.* Onuphr. Chron. A.C. 1549. Docuit Stutgardiæ, scripsit varia, quorum catalogum habes, in *Elogiis* Anton. Teissier *Volum.* 1. Pater filii cognominis, Professoris item Theologi in Academia Tubingensi. Obiit A. C. 1570. ætat. 71. Plura apud Thuanum *Histor. l.* 5. Melch. Adami *Vitis Theol.* Hottingerum *Bibliothecar. quadripart.* *Alios*.

BRENTONICUM, *P. Diac. Brentoni*, *Lazio* pagus Venetiæ, ad Athesim, inter Veronam & Tridentum, *Brentonego* Italis; à Roboreto oppid. 6. mill. pass. in Austrum, Veronam versùs 30.

BREONA Villa vocatur, in *libello proclamationis Domini Caroli Regis adversùs Wenilonem*, aliàs *Briona*: quæ nunc Brienna, *Brienne*, Comitatûs titulô insignis. A Brenna vel Briona pagus *Brionensis*, Nithardo *l.* 1. memoratus, inter Tricassinum & utrosque Barrenses, nomen accepit. In *Capitulis* Caroli Calvi duo *Brionisi* vel *Brionensis* pagi commemorantur à duabus Brionis dicti, quarum altera nunc vocatur *Brienne*, altera Brenna, *Brenne* suntque ambæ in Campania Gallica non procul ab Artiaca & Alba flumine. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BREONES, Fortun. *l.* 4. *de Vita S. Mart.* *Ptolemæo*, *Brenni*, vide *Breuni*, *Straboni Breuci*. Populi Vindelicæ, inter Licum & Oenum.

BREPHOTROPHIUM, Græca vox, locum denotat, in quo infantes partusque recèns expositi aut egenis parentibus nati, ali consuevêre, in *l.* 16. & 18. *Cod. de Sacros. Eccl.* Vide *Capitularia* Caroli M. *l.* 2. *c.* 29. & plura hanc in rem apud Macros in *Hierolex.*

de **BRES** Guido, Euangelii administer Valentiis Hannoniæ, scripsit A. C. 1561. Confessionem fidei, nomine Reformatarum in Belgio Ecclesiarum, 37. articulis comprehensam, quæ Gubernatrici primùm oblata, dein excusa est A. C. 1566. scripta linguâ Valonicâ, paulò post in Belgicam translata, dein Latinè reddita est, ut in Syntagmate Confessionum A. C. 1582. Genevæ impresso videre licet. Captis dein Valentiis, *de Bres* unà cum Peregrino de la Grange, ibidem verbi ministro, contra fidem datam, interemptus est, A. C. 1567. Confessio hæc, de qua suprà, ante annos circiter 27. in hodiernam Græco-barbaram linguam, per Archimandritam quendam, à Batavis eum in finem sustentatum, translata est, cum Catechismo Heidelbergensi Liturgiaque ac Disciplina Eccles. in usum Ecclesiæ Oriental. Joh. Brun, *de vera relig. Hollandorum.*

BRESEGELLA, oppidul. Romandiolæ, sub Pontific. juxta Anemonem fluv. ad radices Apennini, 6. milliar. à Faventia, 2. à confinio domini Florentini. Vulgò *Brisighella.*

BRESINUS Ludovicus, vide *Ludovicus.*

BRESLIA, fluv. Galliæ, vulgò *Bresme*: unus ex illis est, qui Turonicum pagum à Septentrionibus alluunt, reliqui sunt Lodus *le Loir*, Coseliа *Choisille*, Bracìnna *la Braule*, Sicia vel Siceta *la Cisse*, & Liger. Hadr. Valesf. *Notit. Gall.* in voce *Turones.*

BRESSANUS Bartholomæus, vide *Bartholomæus.*

BRESSERUS Martinus, vide *Martinus.*

BRESSIA, provinc. Galliæ inter Rhodanum, qui illam à Sabaudia & Delphinatu, ac Sequanam, qui eam à Lugdunensi & Bellijocensi agro, Burgundia item & Helvetia separat. Comitatus titulò clara, altàs sub Sabaudiæ Duce fed A. C. 1600. Francici juris effecta. Et ab Ortu Sabaudia est, à Septentrione Burgundiæ Comitatus, ab Occasu Burgundiæ Ducatus cum Lugdunensi Præfectura, à Meridie Delphinatus. In superiorem & inferiorem dividitur. Primaria Urbs *Burgus.* Sub ipsa sæpe continentur regiunculæ Beugesia & Verromæa. Guicheno, *Histor. de Bresse.*

BRESSICIA, urbs Poloniæ in Polesia provinc. ad fluv. *Bug*, cum arce, Regionis caput.

BRESSURIA, urbecula Pictaviensis agri, ad amnem Argentonium, 3. leuc. à Parthenæo.

BRESSUS, Armeniæ majoris urbs. *Ptol.*

BRESTIA, Urbs Poloniæ in Cujavia provinc. satis munita, inter paludes. Alııs *Brzesćye*, vix 4. leuc. à Vistula fluv. Hic S. Biblia, in Sarmaticum idioma versa, sumptibus Nicolai Razivilii Principis ab Orsacio, Zocio, Tricesio, Jac. Lubelscio & Statorio, insignibus Theologis, excusa A. C. 1565. Posteà Concilium A. C. 1595. & A. C. 1620. ad Græcæ religionis Lithuanos, cum Latinis uniendos habitum. *Starovolscius.*

BRESTUM, urbs Aremoricæ, cum portu. Item Colonia, in nova Armorica, in regione Canada.

BRETELLIUM, oppid. Normanniæ, juxta Itonem fluv. *Breteuil.* 6. leuc. ab Ebroico, 2. à Vernolio.

BRETENA, urbs Italiæ sub Venetis, *Ptol. Briathum Plinio*, hodiè *Brignano*, ut vulgò volunt.

BRETINA, oppid. Insubriæ. *Ptol.* quod hodiè *Barlasina* dici putatur.

BRETOLÆUM, Lusitaniæ oppid. *Ptol. Bretalla Moletio.*

BRETONIA, Urbs olim Hispaniæ Tarraconensis in Gallæcia, nunc pagus *Bretagna*, Mindonensi Urbi, quæ illi successit, proximus.

BRETTA, oppidul. Sueciæ, in Vestrogothia.

BRETTIA, regio Italiæ, vide *Brutia*, & hîc *Brettii.*

BRETTII, populi Italiæ, memorati Straboni *l.* 6. *In Lucania Laius urbs, Sybaritarum colonia, à Laio, prima Brettia urbs est Temese (quam Tempsam nunc vocant) ab Ausonibus primùm condita, deinde ab Ætolis, qui Thoantem secuti sunt.* Ejus meminit Homerus *Od.* α. Ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκόν, *Ad Temesen propter æs. Hos Brettii ejecerant: Brettios Annibal pessum & Romani attriverant.* Et quidem ΒΡΕΤΤΙΩΝ numismata non rara sunt, inclaruitque eorum Respublica ab Olympiade 106. Diodor. Sic. *l.* 16. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* XVII. ubi de *Magna Græcia*, ut & infrà ubi de *Brutii*, it. voce *Brettus.*

BRETTOTIA, insul. in Adriatico mari. *Steph.*

BRETTUS, urbs Tyrrhenorum à *Bretto* Herculis filio. Addit *Stephanus*, Καὶ ἡ χώρα Βρεττία, καὶ ἡ γλῶσσα, qui locus corruptus est, & pro γλῶσσα legendum νῆσος monet Bochart. *Geogr. Sacr.* *p.* 659.

BREUCI, Pannoniæ populi quos Saus amnis præterfluit. Plin. *l.* 4. *c.* 25.

BREUCOMAGUS, vide *Brocomagus.*

BREVE, Græco-barbar. Βρέβιον, scriptum quod summam rei continet; aliter *Pittacium.* Zonaras *in Concil. Carthag.* Βρέβιον, ὃ ἰδιωτικῶς λέγεται, καὶ πιττάκιον γραφή. Claruit vocabuli usus à tertio post Christum seculo, in Imperio primùm, mox in Ecclesia. Hîc *Breve Apostolicum*, quod à Pontifice Romano illic Imperatorum, quod emanat à Cæsare, nuncupatum. In Anglia *Brevia* dicuntur membranulæ sigillô Regiô firmatæ, quibus Imperatoriâ brevitate Princeps aliquid mandat, vel prohibet. Hinc *Breviculus*, diminutivum; Hincmar. apud Flodoardum Eccl. Rem. *l.* 3. *c.* 21. *Breviger*ulus, tabellarius, Hist. Austral. *in exordio.* Vide Spelmannum *Glossar. Archæol.*

BREVIA, in *Glossis Græco Latinis* Magici Characteres, in *brevibus* descripti, quos secum deferre solent, qui iis utuntur. Vide in vocibus *Characteres*, *Ligatura*, *Ligula*, *Magia*, *Nodus*, *Phylacterium.* Quid autem apud recentioris Ævi Scriptores *Breve* vocetur, diximus in hac voce; plura verò vide apud Car. du Fresne in *Glossar.* & Macros Fratres in *Hierolex.* nec non infrà, in voce *Brevia.* Hinc *Brevium conscriptio*, divinationis species, quæ fiebat per duas pluresve epistolas seu schedulas, sub Altaris palla confusè positas, quarum una affirmationem, altera negationem rei, de qua dubitabatur, continebat. Quarum illa, quæ post solennes preces ac jejunia indicta, capienti occurreret, pro judicio divino habebatur. Memorata Gregorio Turonens. *de Vitis Patrum c.* 9. *Tunc pro hospitio quodam Brevibus* conscripti, *posuit super Altare, vigilans & orans tribus noctibus, ut quid ei Dominus juberet, dignaretur manifestius declarare. Sed pietas divina inclyta miseratio, quæ eum præsulem cernitum esse decreverat*, &c. Cujusmodi σοιχειομαντείας exemplum, & Baldricus habet *Chronici Camerac. l.* 1. *c.* 21. ubi de contentione pro corpore S. Leodegarii, quod sibi tres Episcopi vindicabant, Pictavensis, Augustodunensis & Atrebatensis, plura verò alia repertas, apud Annam Comnenam *l.* 10. & 15. Pachymerem *l.* 7. *c.* 13. & Durandum *Ration. l.* 5. *c.* 2. *n.* 5. laudatos Car. du Fresne, ubi *de Sortibus Sanctorum.* Vide quoque *Legem* Frisonum *tit.* 14. §. 1.

BREVIA Monachorum, dicebantur olim, quæ à Monachis in ea Monasteria, cum quibus societatem, seu, ut ajunt, *fraternitatem* inierant, mittebantur, quibus Monachorum suorum mortem & obitum nuntiabant, quò pro iis statas ac ordinarias preces & missas exsolverent. *Litteræ currentes* dicuntur in Concilio apud Saponarias A. C. 859. *c.* 13. quarum formula ita concipitur in libro *Usuum* Ordinis Cisterciensis *c.* 98. extremô: *Primâ Augusti obiit in Monasterio N. Nonnus N. de N. Sacerdos & Sacrista ejusdem Monasterii: pro cujus anima vestras precamur orationes ex charitate & orabimus pro vestris.* Vide alias Formulas apud Haeftenum *Disquisit. Monastic. l.* 8. *tr.* 1. *Disquis.* 4. §. 3. *Brevium* istiusmodi cura penès Eleemosynarios erat, ut ex *l. Ordinis* S. Victoris Paris. MS. *c.* 14. docet Car. du Fresne *Glossar.* qui plura hanc in rem ibi congessit.

BREVIANUM, castrum agri Tarvisini.

BREVIARIUM, in Ecclesia Romana dicitur Liber Ecclesiasticum Officium compendiô continens. Quô titulô donatur *Breviarium* Chori ad usum Monasterii Casinensis, scriptum Alexiô Comnenô imperante, h. e. circa A. C. 1100. *Incipit Breviarium sive ordo Officiorum per totam anni decursionem.* In quo quidem Breviario totius Ecclesiastici Officii rubricæ, ritus etiam & ceremoniæ continentur, tam Officii recitandi, quàm Missæ celebrandæ, nec non peculiares præcipuarum solemnitatum observantiæ. Ubi Vir doctiss. *Paschasius Quesnellus* hinc colligi posse censet, primitus *Breviarii* nomine solas rubricas seu ordinem Officiorum olim innotuisse, quod postmodum toti Officio, quod sequebatur, adscriptum est. Vide Car. du Fresne *Glossar.* Non ante Micrologum autem, qui vixit A. C. 1080. *Breviarii* vocem hâc notione occurrere, sicque dictum esse, quòd in Cappella Lateranensis Palatii Officium compendiosiùs, quàm in aliis Templis, recitari consueverit, ait *Macer.* Tum igitur, cùm ab Innocentio III. collectum esset, quod *Officium Cappellare* tunc dicebatur, & ad ejus recitationem se Franciscani conformâssent, *Breviarium* liber hic primùm appellari cœpit: posteà verò Nicolaus III. exornatô mirè auctôque Vaticanô palatiô, ut omnes reliquæ Urbis Ecclesiæ Franciscanorum hôc Officiô uterentur, sanxit, Radulfô acriter conquerente, quòd in hoc *Breviario* multa 9. lectionum officia contruncantur, sicque diminuantur feriæ. Tandem, post varias vices *Breviarium Romanum* decretô Tridentini Concilii restitutum & successivè per alios Pontifices reformatum est & recognitum, &c. In *Breviario* Græcorum atque Ambrosianæ Ecclesiæ, ferias quadragesimales ita esse privilegiô exceptas, ut nunquam pro ullo festo relinquantur, reperias apud Eundem in *Hierolex.* Plura de *Breviariis* Latinorum (nam pro ratione variorum Episcopatuum varia sunt) vide apud Claud. Espensæum Doctorem Sorbonicum *in* 2. *ad Timoth. c.* 4. *digress.* 2. eique ibidem laudatum Petrum Abbatem Cluniacensem, qui ante quadringentos annos vixit; Petrum porro Pictaviensem *Ep.* 31. ubi queritur de hymno, *in laudem S. Mauri super aquam currentis effecto*, Raph. Volaterranum *Anthropol. l.* 16. ubi inter alia, *dolorem suum, de iis quæ in publicum cultum irrepserunt, Apocrypha, sibi cum plerisque bonis esse communem*, scribit, Guil. denique Lindanum Episcop. Lugdunens. *de optimo genere interpr. Scripturæ l.* 3. *c.* 3. ubi Agobardi Archiepiscopi Lugdunensis dictum inter alia citans, *Bone Deus, ait, quid dixisset, si vidisset ac audisset, quæ hodie leguntur* &c. Vide quoque infrà *Orarius.*

BREVIARIUM Canonum, seu *Breviatio*, dicebatur Veterib. ista Canonum collectio, cùm Canones diversorum Conciliorum unius tenoris & sententiæ, seu de iisdem rebus agentes, sub uno titulo aut rubrica digeruntur & citantur tantùm, ut quivis sciat inter se illos concordantes esse; non verba ipsa recitantur: cujusmodi *Breviarium* Cresconius confecit, de quo vide suô locô.

BREVIARIUM Extra seu *Extravagantium*, dicta est Bernhardi Papiensis, cognomine *Circa*, prima Collectio Decretalium. Hic enim Pontificum Decretales & Constitutiones, usque ad Cælestinum III. collegit, & sub iisdem fere titulis digessit, quibus Gregoriana Collectio, quæ in usu hodie est, constat. Quam *primam Compilationem* cum Henricus Ostiensis, Johannes Andreæ filius & Ægidius Bellamera vocent, ipse *Breviarium Extra*, ut dictum, appellarit. Vide infrà in voce *Circa.*

BREVIATORES, in *Nov.* περὶ τῶν Υπάτων, §. τὰς μὲν, dicuntur *Brevium Scriptores.* Sed & sic dicuntur in Curia Romana Officiales, qui Rescripta ejusdem Curiæ & scribunt & dictant. Prateјus apud Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.*

BREVIODURUM, *Antonin.* oppidum fuit Galliæ Celticæ in ora Normanniæ, inter Juliobonam, ad Ortum & Neomagum, ad Occidentem 17. mill. pass.

BREVIS, Hispaniæ locus inter Bracaram & Augustam. *Antonin.*

BREVIS, idem quod *Breve*, apud Flav. Vopisc. in *Aureliano*, c. 36.

c. 36. Menestheum — brevem *omnium conscripsit, mixtu ùt, quibus Aurelianus vere irascebatur* &c. Ita enim Palatinus codex habet, teste Salmasio. Sic infrà, *ac Brevem legit singulis*: atque ita semper in manu exaratis libris, *brevem* potius, quam *breve*, integrum est, *breve libellus*. Hodiè *Breve* magis in usu: Ut *Breve Apostolicum*, quod est diploma vel rescriptum Papæ vel Pœnitentiarii Magni scriptura exigua in parvis concessa negotiis in papyro, cui bulla plumbea non appenditur: Sed in cera rubra imprimitur annulus Piscatoris, ut refert Gregor. Tholosanus *Syntagm. Juris Univ. l. 15. c. 3. num. 24. & seqq.* Vide in voce *Breve*. Addam saltem, apud recentiores Latinos *Breve*, pro *parvum*, frequenter reperiri. Sic Lamprid. in *Alex. Severo, c. 39. Unum tantum poculum amicis exhibebat, in honorem Alexandri M. id autem Brevius, nisi si quis, quod licebat, majus habere postulâsset* &c. Hinc *Breviarium*, libellus in quo Ecclesiastici Communionis Romanæ festa mobilia adnotabant & Populo post Euangelium, in Missa solenni, publicabant. *can. placuit de Consecr. dist. 3.* apud Car. Macrum in *Hierolex.*

BREVIS-OCREA, cognomen Roberti Comitis Normanniæ Notho geniti, Gall. *Courte-cuisse*, quod esset corpore pingui brevique staturâ, ut ait Order. *l. 4. & 8.* apud Car. du Fresne *Glossar.*

BREUNI, populi Germaniæ ad Ænum fluv. vulgo *Braunauer*. *Aventino Breuni*. Eos *Leander Albertus* ad Bellinzonam, quam proin quasi *Breunizonam* dictam vult, locat. quæ cum valle Brennia tribus antiquissimis Helvetiorum pagis subest. Horatius inter Vindelicorum populos à Bruto devictos *Breunos* refert. *l. 4. Carmin. Od. 14. v. 11.* *Breuci* Suet. *in Tiber. c. 9.* *Strabo Breucos* nominat, illosque vult *Porphyrio* Cisalpinos esse. An *Bernenses* Plinii *l. 3. c. 19.* *Brunecum* oppid. in Alpibus, *Brenna* etiam Suitiorum vicus, nominis vestigia servare videntur. Vallis Bruniæ incolas Breunos esse, probabilis conjectura est, Joh. Bapt. Plantino *Helv. Nov. Antiq.*

BREXIA, (vulgò *la Bresse*.) Hanc *Brissiam* vocari animadverto in Vita S. Triverii Monachi his verbis: *Duo pueruli de pago Dobensi (Dombes) ubi Brissia dicitur, juxta fluvium Araris sive Sagonna, &c.* Ibidem *Prisciniacus vicus (Persieu)* & *rivulus Maniencia (Menion)* memorantur. Quibus ex verbis intelligitur, Brexiæ seu Brissiæ portionem pagi Dombensis partem tum habitam esse. Literæ Paschalis Papæ II. datæ A. C. 1106. *in Episcopatu Lugdunensi Ecclesiam S. Germani in Brexia* commemorant. Hugo Lugdunensis Archiepiscopus dedit Cluniaco *Ecclesiam S. Desiderii sitam in brexia, & capellam de Roorterio castro* (Riotier) A. C. 1094. ut litteræ ejus docent. A saltu Brexio nomen accepit, ut briegium à saltu Briegio, Teoracia à silva ejus nominis, Perticus à silva Pertico, Aimoinus in *l. 3.* *saltus* pagique *Brexii* primus aut inter primos ante annos 650. meminit his verbis de Guntramno vel Gunthramno Francorum Rege, Cabillonensis Ecclesiæ S. Marcelli Martyris conditore. *Hanc denique Basilicam ipse divinò succensus amore in suburbio quidem prædictæ civitatis, sed in territorio Segonum saltuque Brexio studiosissimè ædificavit: ubi Monachos aggregans, Monasterium construxit, quod pluribus prædiis facultatibusque ditavit.* Vocat Aimoinus *territorium Segonum* corruptè agrum Sequanorum trans Ararim, ubi in suburbano Cabillonensi & saltu pagoque Brexio Monasterium Sancti Marcelli conditum est; cùm Cabillonum sit citra Ararim in Æduis. Unde apud *Fredegarium* & in *Chronico Sancti Arnulfi* Ecclesia Sancti Marcelli in *suburbano Cabilonnense, sed tamen Sequanum est territorium.* Nimirum pars pagi Cabillonensis unà cum Monasterio isto suburbioque civitatis Cabilloni trans Ararim est, quò fluviò Ædui à Sequanis dividuntor: quam agri Cabillonensis portionem hodieque *Brexiam Cabillonensem* Nostri cognominant, *la Bresse Chalonnoise*. Brexiam enim in duas dividunt partes, & alteram, sed minorem, *Brexiam Cabillonensem* nuncupant, quæ ad Reges nostros pridem pertinet; alteram *Brexiam Sapaudicam*, *la Bresse Savoyarde*, quam Carolus Emmanuel Dux Sapaudorum A. C. 1601. Henrico Magno, Regi Francorum pro Salutiis dedit, Comitatûs titulò insignem inter Rhodanum & Ararim: cujus pars est in Segusianis diœcesique Lugdunensi, pars in Sequanis ac parœcia Belicensi. Hæc Provincia *Bressia* vocatur in catalogo vel polyptycho Monasteriorum Cluniaco subjectorum; in quo *Prioratus de Monasterio in Bressia diœcesis Vesontionensis* memoratur. In Brexia est unà cum Burgo (*Bourg en Bresse*) Belica Episcopatus sedes, Vesontioni Sequanorum subjecta, vulgò *Belly* dicta. Brexiæ Cabillonensis meminit compositio de Balma, facta inter Vesontionensem Archiepiscopum & Abbatem Cluniacensem: in qua *Bartholomæus de Bosco Archidiaconus Brissiæ in Ecclesia Cabilonensi* vocatur. Ubi *Brissia* est *Brexia Cabillonensis* trans Ararim, dicta Aimoino suprà *saltus Brexius*. Hæc Brexia in Sequanorum quidem finibus jacet, ut suprà *Fredegarius* & *Aimoinus* volunt, sed tamen in diœcesi Cabillonensi consistit, quæ una est ex 24 diœcesibus Æduorum in provincia Lugdunensi 1. & nomen suum dedit uni ex Archidiaconis Ecclesiæ Cabillonensis, qui *Archidiaconus Brissiæ* vel *Brexiæ* nuncupatur. Quanquam malo dicere, Brexiam Cabillonensem cum Monasterio S. Marcelli in Æduis esse, cùm diœceseos Cabillonensis finibus contineatur, Cabillonum autem sit oppidum Æduorum. Vix enim quisquam ignorat, fines Gentium non adeo exactè fluminibus terminari solere, ut non ea sæpe transgrediantur, sicut alibi observare non semel memini. Cui rei indicio sunt Andicavi, Turones, Veliocasses, Caleti, Bituriges Vivisci, aliique populi. Licèt igitur Arar terminus fuerit Æduorum, tamen quod ad Cabillonum pertinet, fines eorum ultra flumen aliqua ex parte patuerunt. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRIA, Regio Galliæ Celticæ, Campaniæ adjecta, antiquus Comitatus, cui nomen inditum creditur à Gallico *Abri*, quod significat umbram vel opacitatem, locumque quò venti non perflant; cùm autem omnia sint hic valdè opaca frondiferisque consita arboribus, nusquam non umbrosa sese offerunt loca, quorum beneficiò vel incolæ vel viatores gratam auram captare, seque inopacare consuerunt: Initium illi ad Cetelium Pagum haud procul ponte Charantonió, ubi Matrona Sequanæ commiscetur, quorum fluviorum ille Campanos ferè, hic Gastinenses à Briensibus separat: nam quidquid ferme inter hæc duo flumina est, ad Burgundiæ usque Ducatum, Briensibus ascribi solet. Angustioribus nunc coarctatur limitibus. Ibi Urbes præcipuæ Meldæ, Latiniacum, Provinum, Sesana & Bria Comitis Roberti. *Baudrand.*

BRIA Comitis Roberti, Urbecula Galliæ in Bria provinc. ad amnem *Iere*, 6. leuc. à Lutetia, in regione fertili.

BRIADA, vide *Brias*.

BRIANTICA, Thraciæ regio, quæ olim *Gallaica*. Herodot. *l. 7.*

BRIANZONIA, arx Sabaudiæ, in Tarentasiæ Comitatu. Vide *Arx Brianzonia*.

BRIAREUS, Gigas, Ætheris, Titanis, vel Cœli & terræ filius. Hunc Homerus ait *Iliad. 1. v. 403.* à superis quidem *Briareum* dictum fuisse, ab hominibus verò *Ægæona*:

> *Ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δέ τε πάντες*
> *Αἰγαίωνα.* — —

Hic cum cæteris Gigantibus Jovem à regno depellere conatus est; cui centum manus erant, capita quinquaginta, & magnitudine corporis reliquos omnes mortales antecellebat, ignemque ex ore eructabat, uti testatur Virg. *Æn. l. 10. v. 565.* in his:

> *Ægæon qualis, centum cui brachia dicunt*
> *Centenasque manus, quinquaginta oribus ignem*
> *Pectoribusque arsisse: Jovis cum fulmina contra*
> *Tot paribus streperet clypeis, tot stringeret enses.*

Quem ideirco sub Ætnam montem fuisse à Jove fulmine detrusum fabulantur, qui quoties latus moveret, Ætnam flammas ingentes eructaret, ut ait Callimachus *in Lavacrum Dianæ*:

> *Ὡς δ᾽ ὁπότ᾽ Αἰτναίου ὄρεος πυρὶ τυφομένοιο,*
> *Σείονται μυχὰ πάντα, κατουδαίοιο Γίγαντος*
> *Εἰς ἑτέρην Βριαρῆος ἐπωμίδα κινυμένοιο.*

Paucis tamen antè diebus idem *Briareus* Jovi adversus Palladem, & Junonem & Neptunum, reliquosque Deos, qui in Jovis tyrannidem conjuràrant, fuerat auxilio, teste Homerò, *ubi suprà*:

> *Ὁππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι*
> *Ἥρη τ᾽ ἠδὲ Ποσειδάων καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,*
> *Ἀλλὰ σὺ τόν γ᾽ ἐλθοῦσα θεὰ ὑπελύσαο δεσμῶν*
> *Ὦχ᾽ ἑκατόγχειρον καλέσασ᾽ ἐς μακρὸν Ὄλυμπον,*
> *Ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί.*

Hunc ideo unà cum Gyge & Cotto Jovis custodes ac satellites Hesiodus in *Theog. v. 735.* nominavit, ut est in his,

> *Ἔνθα Γύγης Κόττος τε καὶ ὁ Βριάρεως μεγάθυμος*
> *Ναίουσι φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγιόχοιο.*

Virg. *l. 6. Æn. v. 286.*

> *Centauri in foribus stabulant, Scyllæque biformes,*
> *Et centum geminus Briareus, & bellua Lernæ.*

Claudian. *l. 3. Rapt. Proserp. v. 188.*

> —— *Centum Briareia turba lacertis.*

Statius *Theb. l. 2. v. 595.*

> *Non aliter (Getica si fas est credere Phlegra)*
> *Armatum immensus Briareus stetit æthera contra,*
> *Hinc Phœbi pharetras, hinc torvæ Palladis angues,*
> *Inde Pelethroniam præfixâ cuspide pinum*
> *Martis, at hinc lasso mutata Pyracmone, temnens*
> *Fulmina, cùm toto nequicquam obsessus Olympo,*
> *Tot queritur cessare manus.*

Ita dictus est *à corporis robore*. Βριαρὸν enim Græci *fortem* dicunt, & *robustum*. Ventorum autem naturam, sub ejusmodi fabularum involucris, Poetæ describunt. *Hesych.* Βριάρεων ἀνέμων ἰσχυρότατον. *Nic. Lloydius.* Cæterùm ei rem divinam facere solitos Carysthios, tradit Solin. *c. 11.* *Briareo enim rem divinam faciunt Carysthii, sicut Ægæoni Chalcidenses: nam omnis ferme Eubœa Titanum fuit Regnum.* Imò & Chalcidenses; namque Ægæonem & *Briareum*, quos ille distingunt, plerique Auctores eundem faciunt, *Hesychius*, *Scholiastes Apollonii*, *Servius*. Alii. Adde quòd *Ægæa* Carystos ab ejus nomine sit olim appellata Stephanus in voce Κάρυστος. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Αἰγαία, ἀπὸ Αἰγαίου τοῦ ἐνοικισαντος. Αἰγαῖων autem & Αἰγαίων idem. Hincque ab Ægæa illa Carystia, nomen Ægæo mari, uti quidam Veterum prodiderunt. Vide Cononem περὶ τῆς Νηριάδος *l. 3.* apud Scholiasten Apollonii, laudatum Salmasio *ad Solinum p. 178.* ut & suprà *Ægæon*.

BRIAS, *ados*, Pisidiæ urbs. *Strabo.*

BRIAXES, statuarius, vide *Bryaxis*.

BRIBODURUM. *Æthicus* inter Condate & Beleam *Bribodurum* ponit, aliàs *Bridoborum* vel *Briodurum* in priscis codicibus scriptum, à Condate (*Cosne sur Loire*) 16. à Belea millibus passuum 15. distans. In *tabula Theodosiana* vel *Peutingeriana Brivodurum* dicitur, & inter Beleam ac Massavam ponitur. Vulgò *Briare* nuncupant Nostri: & à *briva* i. e. ponte quem habet ad Ligerim, *Brivodurum* vel *Bribodurum* dictum olim à Gallis videtur, ac *Bridobori* nomen esse corruptum. *Briodorus* nuncupatur in *Historia Episcoporum Autissiodorensium*. *Beleam* quidem quædam *Æthici* exemplaria inter Nevernum & Condate, alia inter *Bribodurum* & *Canabum* seu Genabum collocant, ut *Simlerus* affirmat. Et *Brivodurum* quidem vel *Bribodurum*, aliàs *Briodurus* est in finibus Senonum, sive in Autissiodorensi diœcesi: At alterum *Briodurum*, in Biturigibus ponit Monachus Cluniacensis

in

in *l.* 1. Miraculorum S. Mapalis *c.* 13. his verbis: *Briedetensis dicitur vicus in pago Bituricensi.* Hunc locum Nostri *Bridiers* appellant, Vicecomitatus titulò illustrem in Marchia.

BRICINNIA, urbs Siciliæ. *Steph.*

BRICIUM, Hispan. urbs. *Antonin.*

BRICKINGTONUS Stephanus, vide *Stephanus.*

BRICOLA, Ital. *Briccole*, Gall. *Bricole*, vox recentioris ævi, machinæ λιθοβόλα seu *saxa ejaculantis* species, cujusmodi machinas privatim in turribus habere vetantur cives, in *Jure Municipali* Florentinorum *l.* 3. Eam sic describit Blondus *Roma triumph.* *l.* 3. *Balistam Majores dixêre præfixi trabem vaidam, ita libratam, ut, cùm pars densior ponderibus attracta deprimeretur, elevata proceritas suo funiculo, quos haberet alligatos, fundis saxum maximi ponderis longè emitteret. Eaque maximè nunc machina Bricholla est appellata.* Vastos molares hujus machinæ operâ hostes exturbari consuevisse, refert Hieron. Magius *Miscellan.* *l.* 1. *c.* 1. apud Car. du Fresne *Gloss.*

BRICONNETUS Gulielmus, vide *Gulielmus.*

BRIEGA, urbs Silesiæ, cum titulo Ducatus è Principum Lignitiorum familia, quibus à Piasto, celebri illo Polonorum Rege seculò 9. origo fuit. Scholâ & ædificiis exornata est, à Georgio Duce, filio Friderici II. Briegensis lineæ satore. Hic obiit A. C. 1586. Pater Joachimi Friderici, ad quem, morte agnati, rediit Lignitius principatus. Ei successit Joh. Christianus, Reformatæ religioni addictus, mortuus A. C. 1639. relictis, Georgiò, qui Briegam obtinuit A. C. 1613. Ludovico, cui Lignitium tum contigit, & Christiaò, qui, in divisione illa paternæ hæreditatis, Olaviam nactus est, filiis. Quorum duobus prioribus, A. C. 1664. & 1663. sine mascula prole mortuis, postremus successit, haud pridem defunctus: ex Luisa Anhaltina pater Georgii Wilhelmi, qui ultimus è familia Piastea, post reditum ex aula Imperatoria, & insignia generosæ indolis speciminia edita, obiit A. C. 1675 ætat. 15 Primus Evangelium hîc introduxit Fridericus II. de quo suprà, A. C. 1523. Vide Spener. *Syll. Geneal. Hist.*

BRIEGIUS Pagus, vel *Brigensis* aut *Brigeius* à saltu ejusdem nominis appellationem traxit, *la Brie.* Jonas *in Vita Columbani & Eustasii Abbatum, Brigensem saltum* ad fluviolum Resbacem, & *saltum pagumque Briegium* nuncupat. Beda in *l.* 3. *Histor.* *c.* 8. *Brige* semel atque iterum appellat, commemorans Monasterium, *quod in regione Francorum ab Abbatissa nobilissima nomine Fara constructum est in loco, qui dicitur in Brige.* Locus enim, in quo Monasterium Fara condiderat, Evoriacæ seu Eboriacum vocabatur; pagus in quo Eboriacum erat, *Brige*, *Brigensis*, vel *Brigeius*, qui in Vita B. Audoëni *Brigensis silva* nuncupatur. Multò minor autem & angustior olim fuit pagus Brigensis, quàm nunc est: cùm distinguerentur ab eo pagus Meldicus, pagusque Pruvinensis, quos ambos pagos cum urbe Meldis & castro Pruvino pago Brigensi nunc attribuimus. Certè *Latiniacum villam sitam in territorio Meldico*, à Dagoberto collatam Basilicæ S. Dionysii, & *Latiniacum villam quæ sita est in Brieio*, annô post ejus mortem 4. à Nanthilde Regina Basilicæ ejusdem Martyris donatam esse commemorant *Gesta Dagoberti Francorum Regis.* Ex quo intelligimus, licèt ambo ista Latiniaca nobis ignota sint, pagum Meldicum tum à Brigensi distingui consuevisse. Pagus Brigensis, qualis nunc est, quatuor est ex parte populorum, Parisiorum, Senonum, Tricassium, atque Meldorum. Parisiorum sunt Nucetum, Gornacum, Latiniacum, Torciacum, Cauda, Turnomium, Liciniacum, Villa nova S. Georgii, ac Braja Comitis Roberti. Senonum sunt *Pruvinum*, Calma vulgò *Chaume*, veteri Monasteriò insignis. Ad Meldicam Diœcesin pertinent Creciacum, Columbaria, Firmitas Gaucheri, Jotrum, Firmitas sub Jotro. Diœceseos Tricassinæ est Castellio ad Muciram, *Chastillon sur Morin*, vicus in Castellania Sesaniæ pagoque Brigensi positus, & Sesania ipsa. His adjungendi sunt & Suessiones: quandoquidem omnes sciunt, Castellum Theodorici, quod in Briegio Pediculoso aliqua ex parte esse constat, Suessionicæ diœceseos finibus contineri. Constat quidem & *Montem Mirabilem* castrum in Briegii finibus positum, *Montmirail*, ad diœcesin Suessionicam pertinere, necnon Busionem *Busson*, cellâ Cluniaco subjectâ illustrem, & Castellionem ad Matronam propinquum. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRIELA, Urbs permunita Hollandiæ, prope ostium Mosæ, ubi jacta Reipubl. Batavæ fundamenta, A. C. 1572. In quem annum, Grotius hæc memoratu dignissima notavit: Viginti quatuor, inquit, modica navigia, initiam belli in potentiam totô orbe præcipuam, edictô ejecta Anglicanis partibus, in Westfrisiam ferebantur, tentandæ fortunæ: sed, ventô adversante, rerum necessitatum penuria impulit in maximam insularum, Vornæ vocantur, quæ Mosæ ostia continent: ubi oppid. Brilam classiarii repentinô terrore, inter trepidantes, aut volentes, invasere; neque tunc mansuram sedem, sed ad paucos dies stationem decreverant. Exoraverunt prudentiores & loci opportunitas, ut victoriam retinerent, &c. Addítque: *Ita supremæ providentiæ ferè placuit, Belgicis in rebus, humanam fiduciam & curiosa eludere, ut nunquam simul essent spes magna & bonus eventus. Annal.* *l.* 2. Posteà unà cum Flissinga & Zeburgo Walachriæ castello Anglorum præsidiis in pignus data est, A. C. 1585. sub Elizabetha Regina, sed à Jacobo Rege aliquot centenis aureorum Millib. persolutis restituta. A. C. 1616. In Voornia insul. cum portu sat tuto. 2. leuc. à Delphis.

BRIELIUM, oppid. German. cum castro Archiepiscopi Coloniensis, ubi Elector sæpe moratur. 2. leuc. Germanic. à Colonia in Austrum.

BRIENNENSIS Scævola, vide *Scævola.*

BRIETIUS Philippus, Gallus Abbavillæus, Jesuita. Edidit A. C. 1648. *Parallela Geographiæ veter. & novæ totius Europæ*, *libris* 4. Additæ sunt minutæ tabulæ, accuratæ. Morte præventus, parallela Geogr. *Asiæ*, *Africæ*, & *Americæ*, jam scripta, publici juris facere non potuit. Obiit Parisiis A. C. 1669. ætat. 70.

BRIGÆCIUM, Hispaniæ Tarraconens. urbs. *Ptol.* Ocnedo *Taraphe.* Aliis *Braganza*, Urbs Portugalliæ, intra montes. *Baudrand.*

BRIGANCII, seu BRIGANTINI, Gall. *Brigans*, memorati Alberto Argentin. in Chron. A. C. 1351. & Joh. Thwroczio in *Ludovico Hungar. Reg.* *c.* 20. & 57. editum fuêre in bello genus, uti docet non uno locô *Froissardus*, & *Johannes Villaneus.* Postmodum prædones sic appellati Gallis cœpêre: quorum nomenclaturam à *Brigantibus* Britanniæ populis vel à *Βρίγαις*, vel à *Brigandis* quodam seu *Bergandis*, de quo Caxon. *de Vita* *c.* 14. 9. accersit Ludovicus Aurelian. *ad* *l.* 2. *Annal. Taciti*, & ex eo Innocentius Cironius, *in Paratit. ad Decret.* *l.* 5. Car. du Fresne verò mavult dictos à *briga*, quæ vox jurgium, rixam, pugnam, citimæ ætatis Scriptoribus denotat. Ejusmodi enim prædatores sibi invicem confœderati, vias obsidebant & quosvis transeuntium deprædabantur rixa. doque impetebant, posteà in militorum mittum numerum accensiti. Cohors eorum *Brigata*, hodieque Gallis *Brigade.* Semivestitos & cum brevibus telis pugnâsse, docet Thom. Walsinghamus in *Henrico V.* *p.* 388 *Relictus est ergo* --- Brigantinorum *more semivestitus*, *gestans sagittas breves*, *qualiter utuntur Equites illarum partium*, *qui Maiandrini dicuntur*, &c. Hinc *Brigandina*, armorum species. Catholicon Armoric. *Brigantinon*, *Gall. Brigandine*: *Latin. hæc Squamma.* *Inde Squammatus*, *Orné de Brigandine.* Quas qui gestabant, *Brigandiniers* appellantur, Froissardo *Volum.* 4. *c.* 2. & Monstrelleto *l.* 1. Vide Steph. Paschasium *in Disquisitionibus Franciæ* *l.* 8. *c.* 43. laudatum Carolo du Fresne in *Glossar.* Etiam naviculæ species, Gallis *Brigantin*, Italis *Brigantino*, ab iisdem nomen traxisse videtur &c.

BRIGANCONIA, ara Galliæ, in littore Provinciæ, scopulò affixa instar Insulæ parva sed munita. Inter Telonem & Fanum S. Eutropii, contra Stœcades Insulas.

BRIGANTES, populi Albionis, qui nunc *Eboracenses*, vulgò *Yorkshire men* sunt *Lelando.* Inde *Brigantium* urbs Archiepiscopalis *York.* *Camdeno* autem sunt *Eboracenses*, *Lancastrienses*, *Dunelmenses*, *Westmarienses*, & *Cumbri.* *Brigantes* quoque *Ptolemæo* populi Hiberniæ in ora orientali. Ubi nunc Comitatus *Waterford*, & *Tipperari*, in Momonia provinc. inter Suirii ostium Confluentesque Neori & Barowi. *Baudrand.* *Brigantes* item in Scotia, quorum regio *Gallovidia* esse videtur. Juvenal. *Sat.* 14. *v.* 196.

Dirue Maurorum attegias, castella Brigantum.

BRIGANTIA, urbs Lusitaniæ Ducali titulò insignis, vulgò *Braganza.* Intra montes, in confinio Regni Legionensis. Hujus Dux hodie est Rex Portugalliæ, ab A. C. 1640.

BRIGANTICUS, aliò nomine *Julius* Batavus, alæ præfectus transfugit ad Cæcinam, ab obsidione Placentiæ discedentem. Tacit. *Hist.* *l.* 2. *c.* 22. Sorore Civilis genitus, acerrimô odiô invisus avunculo, infensusque, *l.* 4. *c.* 70. *f.* Ideò fidus Romanis, ad Grinnes prœliô cecidit. *l.* 5. *c.* 21.

BRIGANTINI Montes, in Ducatu Mediolanensi ubi Addua fluv. exit è Lario lacu, *monti di Brianza.*

BRIGANTINUS Lacus, qui & *Acronius* Melæ, *l.* 3. *c.* 2. *Brigantia Ammiano*, *Bodensee* Germanis; Rhætiæ lacus inter Alpes, qui mustelas marinis æmulas gignit. Plin. *l.* 9. *c.* 17. Maximus est, inter Helvetios & Sueviam, supra Constantiam. Sed ab eo differt Acronius, alter *Cellensis lacus*, estque paulo infrà Constantiam, *Cluver.* Rigat Brigantinus lacus Constantiam, Brigantium, Lindaviam, Uberlingam & Buchorniam, Urbes. *Baudrand.* Longitudo hujus lacus 200. stad. latitud. dimidiò minor. Strab. *l.* 7. Vide omnino Joh. Baptist. Plantinum *Helvet. Antiq. Nova*, *p.* 105. *c.* 14. *de duobus majoribus Helvetiæ fluminibus.*

BRIGANTINUS Lacus, Cenomanorum lacus in finib. Brixiensium, *Idro Eryth.* Aliis *Edrinus*, quod vide.

BRIGANTINUS Portus, Hispaniæ Tarraconensis portus maximus, *Porto de la Corunna*, teste *Mariana*, ab urbe Brigantio, *Corunna.* Aliis tamen Flavium Brigantium est *Betanzos*, Urbecula in vicinia.

BRIGANTIO. A' *Claudio Ptolemæo*, in Alpibus Cottiis, quas cum cæteris Alpibus Italiæ attribuit, ponuntur *Segusiani*, *quorum urbes Segusium*, *& Brigantium*: Σεγουσιανοί, ὧν πόλεις Σεγούσιον καὶ Βριγάντιον. Ubi forsitan legendum est Σεγουσίων καὶ Βριγαντίων, *Segusio*, & *Brigantio.* Certè Plinius Ptolemæô antiquior *Segusionem* nuncupat *l.* 3. *c.* 17. Æthicus *in Itinerario* semel atque iterum *Brigantionem* vocat, in itinere à Mediolano Arelate per Alpes Cottias, item Viennam, & inter Segusionem ac Ebrodunum ponit sic: *Fines* M. P. 18. *Segusione* 24. *Ad Martis* 16. *Brigantione* 18. *Rame* (aliàs *Reame*) 19. *Eburoduno* M. P. 19. *Brigantionem in Alpe Cottia* vocat & *tabula Theodosiana*, & prope *Ramam* atque *Ebrudunum* collocat. Ammianus in *l.* 15. *castellum Virgantiam* corruptè nuncupat pro *Virgantiam* vel *Brigantiam*, & prope *stationem Martis*, propius *Matronæ verticem*, i. e. montem Matronam seu montem Genebram collocat in Alpibus Cottiis. Juliano *in epist. ad Athenienses* dicitur & *Brigantia*, ἡ Βριγάντια ἐπὶ τὰς Ἄλπεις Κοττίας. Itinerarium Hierosolymitanum sive à Burdigala Hierusalem, inter mutationem, quæ Rame dicitur, & montem Matronam Brigantionem ponit his verbis, *Mansio Hebriduno*, *unde incipiunt Alpes Cottiæ*, *mutatio Rame* 1017. *Mansio Brigantio*: *inde adscendis montem Matronam*, *cui nomen casus feminæ nobilis dedit*, ut ait *Ammianus*: quare 2. syllabam producit. Et loci & montis meminit Ennodius, sive potius Euhodius Ticinensis Episcopus, qui unus ex omnibus *Matronæ* montem vocat, versumque sic orditur,

Matronæ tetro.

Et Matrona quidem vulgò dicitur *le Mont Genevre*, inter Brigantionem & Segusionem positus, sed Brigantioni proximus: Brigantio autem nuncupatur *Briançon*, olim tantùm mansio seu statio militum, nunc oppidum montanum Delfinatûs in Alpe Cottia, unde incipere Alpes Cottias vult *tabula Theodosiana*, quarum initium facit Ebrodunum *Itinerarium Burdigalense.* Brigantio nomen

suum

suum dedit pago Brigantionensi, *le Briançonnois*, à quo Dalfini quidam, se *Principes agri Brigantionensis* dixêre, *Princes de Briançonnois*. Hic autem ager pars erat Regni Cottii, qui nomen suum dedit Alpibus Cottiis inter Meridiem & Septentrionem à monte Vesulo ad montem Cinisium, inter ortum & occasum à Segusione Ebrodunum usque promissis. Cæterum Brigantio diœcesi Ebrodunensi adscribitur, ita ut non Segusianorum illorum, sed Caturigum oppidum esse videatur, cùm subjaceat capiti gentis ejus Ebroduno, à quo 38. millia passuum abest. Liv. *in l.* 21. *c.* 31. per Tricastinos & extremam oram Vocontiorum agri tetendisse in Tricorios Hannibalem scribit, mox transito Druentiâ flumine Alpino, ad Alpes campestri maximè itinere pervenisse: *castellum inde quod caput regionis erat, vicosque circumjectos cepisse. c.* 33. Illud *castellum caput regionis* fuit haud dubiè aut Ebrodunum, *vicus Straboni* dictum, aut castellum Brigantio, 34. ab Ebroduno millibus passuum distans: ex quibus Itinerarium à Burdigala Hierusalem usque, Ebrodunum initium Alpium Cottiarum facit; *tabula Peutingeriana* Brigantionem, *Brigantionem in Alpe Cottia* cognominans. Certè per Caturigas & Ebrodunum, & per Brigantionem ac Segusionem Taurinos Italiamque petiisse Hannibalem, indicant veteres tabulæ atque itineraria. Si tamen per Deam Vocontiorum & Vapincum Tricoriorum petiit Hannibal Ebrodunum atque Brigantionem; opus ei non fuit transire Druentiam: cùm Ebrodunum ad citeriorem Druentiæ ripam obvium haberet. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRIGANTIUM, oppid. Rhætiæ in Suevia ad Brigantinum lacum, vulgò *Bregentz*, vel *Bregnitz*. Ibi amnis cognominis influit in lacum Brigantinum, sub Austriacis. Ejus populi *Brigantini*, Strab. *l.* 4. qui illos Vindelicis annumerat. Rhætis attribuente Ptol. *l.* 2. *c.* 12. *tab.* 5. Cæterum oppid. antiquum omnino, cum arce. Romanorum tempore, horum ibi præsidium fuit, contra Vindelicos & Suevos, excubans. Ab Alemannis posteà vastatum, in priorem magnitudinem non iterum excrevit: reparatum tamen. Caput regiunculæ adjacentis, Carolovingorum tempore, proprios habuit Comites: quorum familiâ extinctâ, ad Montfortios, tempore Rodolfi I. Imperatoris pervenit. Obsessum est A.C. 1407. ab Abbatiscellanis & Sangallensibus, sed liberatum A.C. 1408. Hinc *Brigantinus lacus*, vide suprà *Brigantina sylva*, &c. Vide Stumpf. *l.* 10. *c.* 36. *de Rhætis*. Addam Bodini conjecturam, qui populis his à voce Gall. *Brigand*, nomen hæsisse conjicit, ex eo, quod latrociniis illos deditos fuisse Strabo dicit.

BRIGANTIUM, quod *Brigantio Antonino*, *Virgantia Ammiano*, oppid Gall. Narbonensis vulgò *Briançon*. Caput regiunculæ cognominis in Delphinatu, vide *Brigantio*. Item civitas Angliæ. Vide *Eboracum*. Alia Hispaniæ in Gallæcia, *Compostella* nonnullis, aliis *Betanzos*.

BRIGE, oppid. Angliæ. *Antonin.* vulgò *Broughton* in Comitatu Hantoniæ inter Ventam Belgarum 11. & Sorbiodunum 9. mill pass. *Brage* etiam legitur.

BRIGES, populi Thraciæ. Vide *Steph.*

BRIGEVATERA, oppidul. Comitatus Somersetensis in Anglia ad amnem *Parret*.

BRIGGIUS Henricus, vide *Henricus*.

BRIGIA, fluv. vel potiùs rivus est in Cenomanis, vulgò *Braye* dictus: cujus ad caput vel fontem in radice montis silvâ circumdati est S. Petri Monasterium, *S. Pierre sur Braye*. Hunc *Breiam*, & *Braiam* quoque dici in priscis tabulis reperio, & Vibreium *Vibraye*, ac Sabiniacum *Savigni sur Braye* alluere, Lidericoque infrà Montem Aureum recipi, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRIGIANA, oppid. Hispaniæ Tarraconensis haud obscurum in ora regni Valentiæ, *Burriana*, *Beutherus*.

BRIGIANI, populi inter Alpinas gentes. Plin. *l.* 3. *c.* 21.

BRIGIOSUM, oppidul. Galliæ Aquitanicæ nunc vicus *Bron*, in Pictaviensi provinc. ad Botaniam fluv. Inter Pictavum & Mediolanum Santonum.

BRIGITTA, vel BIRGITA, Sueca, ex Nericiæ Principe 8. liberorum mater; maritô defunctô, in Italiam & Palæstinam transiit. Gregorium IX. Avenione ut Romam rediret, adduxit, S. Salvatoris ordinem fundavit. Scripsit *Volumen Revelationum*, in quo *Papam animarum interfectorem, pejorem Judas, Pilatô, Luciferô: Sedem ejus demergendam, ut lapidem ponderosum, assessores ejus arsuros igne inextinguibili*, asserit. Et, se vidisse, cùm mater Christi ad filium dixisset, *Romam esse feracem agrum*, respondisse verò Christum, *est, sed Zizania*, &c. Spond. A. C. 1370. 1373. 1415. Morn. *in myst. p.* 1074. Inter Sanctas relata, à Bonifacio IX. A. C. 1391.

BRIGITTA, Virgo è Scotia, sanctitate clara. A. C. 523.

BRIGOBANNA, *Cluver. Beyern*, oppid. Sueviæ, ad Danub. 32. mill. pass. à Outlinga in Ortum.

BRIGOLIUM, oppidul. Galliæ in provinc. Marchiæ inferioris prope Vigennam fluv.

BRILESSUS, Ægialeus dictus, Atticæ mons. Plin. *l.* 4. *c.* 7.

BRILETUM, mons Atticæ regionis. Plin. *l.* 11. *c.* 37. In hoc monte sunt leporibus bina jecinora, cervis [illegible] quatuor, pennatis autem & squamosis nulli.

BRILLENDUNUM, oppid. Albionis in ora orientali in Comitatu Eboracensi, vulgò *Bridlington*, quod aliàs *Gambratonicum* in ora, juxta Flamburgum, 15. milliar. Angl. ab Hullo in Boream *Baudrand*.

BRIMO, unum ex Hecates, sive Proserpinæ nominibus, ἀπὸ τοῦ βρίμω, h. e. à *terrendo* impositum, eò quòd nocturna terriculamenta ab eâ immitti credebantur, ut ex Apollonii Scholiaste annotat Cæl. Rhodig. *l.* 11. *c.* 16. Hesiodi Interpres *l.* 1. Βριμὼ δὲ ἡ Ὀβριμὼ λέγεται ἡ Περσεφόνη, ἤγουν ἡ γῆ, καὶ ὁ θάνατος καλεῖται, ὅθεν ὁ Ὀβριμος λέγεται. Fuit & ita appellata Rhea. Theodoretus *Therapeut. Serm.* 1. Ὅτι δὲ καὶ τὰ τῆς Ῥέας, ἢ καὶ τὸν Κρόνον, ἢ τῆς Βριμοῦς, ὡς αὐτοὶ αὖ ἐδίδαξαν ὀνομάζειν. Propert. *l.* 2. *eleg.* 2. *v.* 11.

Mercurioque Sais fertur Bœbeidos undis
Virgineum Brimo composuisse latus.

Interpres Apollonii, Βριμώ, ἡ Περσεφόνη. Φασὶ δὲ Ἑρμῆν ἐρασθέντα ἐπὶ κυνηγεσίαν ἐξιοῦσαν θελῆσαι βιαίως μιχθῆναι, ἡ δὲ ἐμβριμησαμένη αὐτῷ, ὁ δὲ φοβηθεὶς ἀπετράπη. Statius *l.* 2. *Sylv.* 3. *v.* 38. in arborem Atedii:

—— *Omnia questus*
Immitem Brimo, stagna irrita. ——

Nic. Lloydius.

BRINCAS, Italiæ urbs à Gothis recepta per Narsetem. *Cedrenus.*

BRINCI, Thraciæ populi. *Suidas.*

BRINIO, Cannefas, claritate natalium insignis, cujus Pater multa hostilia ausus Cajanarum expeditionum ludibrium impunè spreverat. Igitur ipsô rebellis familiæ nomine placuit impositusque scuto, more gentis & sustinentium humeris vibratus, Dux Batavorum delectus est. Tacit. *Hist. l.* 4. *c.* 15. Rhenanus, quia in codice Matthiæ Corvini Regis *Srinio*, legendum censet *Brinno*, ut sit qui hodie *Brimo* dicitur. A Florentino quoque codice vocatur *Brinno*, à Veneto *Brenno*.

BRINIUM, Italiæ oppid. unde *Briniates* populi, non procul ab amne Boactie, hodiè *Brignolo*, ut putatur. *Boron* forte *Ptolemæo*.

BRINNICA, oppidul. Silesiæ in Ducatu Opposiensi, ad Brinnitium fluv 3. leuc. ab Oppolio in Ortum, 1. à confinio Poloniæ, *Brinnitska* vulgò.

BRINNUM, Urbs Moraviæ Metropol. in German. ad Suartam fluv. qui ibi in Zuittam cadit. Munita, cum castro valido. 5. leuc. ab Olomutio, in Meridiem, hic Jodocus Imperator coronatus sepultus est. A. C. 1410.

BRINOLIUM, Urbecula Galliæ in Provincia, prunis suis celebris, ad amnem *Caramie*, intra montes. 2. leuc. à Fano D. Maximini.

BRINONIA, vulgò BRIGNIOLE, locus Galliæ, in Provincia, prunis suis celebris: haud procul à Luco *Luc*. Hadr. Vales. in voce *Lucus*. Vide quoque *Brinolium*.

BRINTA, seu BRENTA, fluv. Venet. apud Patavium, vide *Medoacus*.

BRINTUM, oppid. olim Æmiliæ, in territorio Bononiensi, *Castel Britto*. Aliis *Brento*, oppid. excisum videtur, in monte, apud Isidin fluv. à Bononia 12. mill. pass in meridiem distans.

BRIOCENSE Fanum, Monasterium primò, dein à Nomenojo, qui sub Carolo Calvo Britannorum Rex factus est, constitutum oppidum Episcopale Britanniæ Gallicanæ, inter Episcopatus provinc Turonensis 8. sub Metropoli Turonis: ejus incolæ *Ptolemæo Biducenses* dicti sunt. *Merul.* vulgò *S. Brieu*, ab indigete suo, S. Brioco.

BRIODRUM, vulgò BRIERRE, locus Galliæ ad Axonam fluv. inter Valles *Vaux*, & Sabiniacum *Savigni*.

BRIOLETUM, vulgò BRIOLAY, locus Galliæ, memoratus in literis datis A. C. 1105. ubi Goffridi *de Brioleto* mentio: apud Valesium in voce *Castrum Celsum*.

BRIONIA, oppid. munitissimum & in corde terræ situm (Neustriæ) dicitur Orderico Vitali *Hist. l.* 8. vulgò *Brionne* vel *Briosne*; ad Riselam flum. inter terram & Pontem Audomari. Caput Comitatus Normanniæ in pago Rotmensi (*le Romoi*) inter Sequanam & Riselam jacente. *Briossium* in Pictonibus, vulgò *Brion*, prædium Campaniacum. Hadr Vales. *Notit. Gall.*

BRIONIS Saltus, Galliæ, in confinio Turonum ac Biturigum Cuborum, quorum diœcesi attribuitur, aliàs *Briona* dicitur, vulgò *Brenne*, pagoque circumjacenti nomen suum dedit. Ibi præ cæteris locus, qui Millepecus dicitur *Maube*, fluvius Clasia *la Claise*, & prædium Longoretum *Loercy*, ubi Sigirannus Monasterium exstruxit: à quo & loco nomen, qui pro Longoreto dici cœpit *Monasterium S. Sigiranni in Brionis saltu*, vel in Brionia *S. Siran en Brenne*. Ibidem quoque Maceriæ, *Mezieres en Brene*, & S. Michaëlis Fanum *S. Michel en Brenne*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Longoretum*.

BRIONUM, *P. Diacono*, regio Norici, ubi *Brunek*, oppid. Tirolis, *Lutio* à Brixiensi urbe 4. leuc in Ortum. Ibi sanguinem pluisse, habet *Diaconus*. Aliis est *Pernau*, oppid. in terra Salisburgensi. *Briones* populi *Breuni Ptol. Breones Venantio Fortunato*.

BRIOSSIUM, locus in Pictonibus, *Brion*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRIOVERA. Concilio Aurelianensi primo *Leontianus Episcopus Ecclesiæ Constantinæ* subscripsit, *Leontianus Episcopus de Constantia* in codice Corbeiensi dictus, in Remensi & Bellovacensi ex *civitate Briovere Leontius Episcopus*. In Concilio Aurelianensi 5. quod jussu Regis Childeberti coactum est 5. Kal. Nov. Indictione 13. A. C. 549. regni ejus 38. actis statutisque præter cæteros subscripsit *Lauto Episcopus Ecclesiæ Constantinæ vel Brioverensis*, non quòd Constantia vetere nomine dicta sit *Briovera*, ut *Sirmondus* putat; sed quòd Lauto Constantiæ Episcopus, vir sanctitate vitæ insignis, in castro diœceseos suæ Briovera plerumque sedem haberet, & loci amœnitate delectaretur. *Briovera* autem dicta est, quasi *Bria* aut *Briva Vera*, h. e. Pons Veræ: uti *Briserta*, *Bria* aut *Briva Sarta*, h. e. Pons Sartæ, Sertæve, vulgo *Brisserte*, Brioledum, vel Brioletum, *Briolay*, *Bria* vel *Briva Ledi Lidive*, i. e Pons Ledi. Salbria trunco nomine, vulgò *Salbris*, quasi Saleræ Bria vel Briva, i. e. Pons Saleræ; Carobriæ, *Chabris*, Briæ vel Brivæ ad Carum in Biturigibus. Dicta inquam est *Briovera*, quia Pontem habebat Veræ fluminis impositum, quemadmodum *Briseria* Sartæ, *Brioledum* Ledo *Brioveram* existimo esse locum diœceseos Constantinæ, qui ab ipsomet Lautone vel Laudo Episcopo quondam suo posteà novum nomen acce-

accepit, & depositâ priore appellatione, vocari cœpit *castrum S. Laudi*, vel *castrum S. Laudonis*, aut (ut *Regino* loquitur) *ad Sanctum Loi*, vulgo S. Lo. In Chronico de Gestis Normannorum, *interventorio Constantiæ civitatis castrum S. Laudi* impugnavisse ac tandem cepisse A. C. 890. & interfectis omnibus incolis solo æquavisse Normanni dicuntur. Est & *Vera* Veræ fluminis orienti apposita atque cognominis, *Vire* vulgò nuncupata, ut fluvius cui adjacet, *la riviere de Vire*: sedis locus & castrô S. Laudi minus clarus est ac nobilis, & Bajocassinæ diœceseos finibus continetur, nec ad Ecclesiam Constantiensem ulla ex parte, pertinet, ita ut ei Brioveræ nomen convenire non possit. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRIQUERASCUM, oppid. Italiæ in Pedemontio, juxta amnem *Peles*, in colle, 4. milliar. à Pinarolo, in Austrum.

BRISA, promontor. Lesbi, ubi Bacchus *Briseus* colitur. *Steph.*

BRISABRITÆ, Indiæ populi Plin. *l.* 6. *c.* 20.

BRISACUS Mons, seu melius *Brisacum*, inter Argentinam & Basileam, vulgò *Brisach*. Conditum est à Berchtoldo IV. Duce Zeringiæ, seculô 12. secundùm quosdam; in Brisgoja, quæ Zeringus olim subfuit. Sed Lancelinus, jam Brisiacæ dominus fuit, qui A. C. 1016. mortuus Berchtoldum I. Ducem Zeringensem genuit. Nisi fortè posterius de oppido, prius de arce intelligendum. Extinctâ dein Zeringiorum familiâ, Episcopo Basileensi jus in illud fuit, vide Stumpf. *l.* 12. *de Raur. c.* 25. circa A.C. 1254. Ereptum à Rodolfo Comite Habspurgico, A. C. 1268. sed aliquâ pecuniæ summâ persolutâ, posteà redditum est. Sequentibus temporibus ad Austriacam familiam devolutum, munitissimumque effectum est. Donec à Bernardo Duce Wimariensi, post diuturnam obsidionem, famemque Saguntinæ omnino parem, sub Galliæ Regis potestatem est redactum A.C. 1638. cui cum Alsatia & Suntgoja, pace Monasteriensi A. C. 1649. remansit. Castelli *Brisaci*, ad Eberhartum Comitem Palatinum pertinentis & obsessi ab Ottone M. seculô 10. meminit, Auctor præfatus, *l.* 2. *de Germ.* &c. Vide & *Brisiacus Mons*. *Brisagum* verò oppid. est Locarnensis præfecturæ.

BRISEIS, Lyrnessia puella, à patre *Brise* ita appellata, cùm verò nomine *Hippodamia* vocaretur. Hæc, captâ Lyrnessô urbe, Achilli victori in sortem cessit, cui posteà ab Agamemnone erepta, implacabilis dissidii causa fuit inter eum & Achillem. Vide Homer. *Il.* 1. *v.* 184. qui eam vocat Βρισηΐδα καλλιπάρῃον. Horat. *Carm. l.* 2. Od. 4. *v.* 2.

------ Prius insolentem
Serva Briseis niveo colore
Movit Achillem.

Propert. *l.* 2. *el.* 8 *v.* 35.

Omnia formosam propter Briseida passus.

Ovid. *l.* 2. *de Art. Am. v.* 713.

Illis te manibus tangi Briseis solebat.

Idem *de Remed. Am. v.* 777.

Hoc & in abducta Briseide flebat Achilles.

BRISES, Chrysis sacerdotis frater, Hippodamiæ pater, quæ ab eo *Briseis* dicta.

BRISEUS, Liber Pater. Cornutus *in hoc Persii, Sat.* 1. *v.* 76.

Est nunc Brisæi quem venosus liber Acci.

Brisæum appellatum esse scribit, vel à mellis usu, quòd ipse primus mel invenisse dicatur: vel ab uva, quod eam expresserit, quum *brisare* sit exprimere; vel à nympha, quæ eum nutrivisse dicitur. *Brisæi* etiam Poëtarum epitheton est, quòd ii in Liberi patris tutela esse credantur. Vide Casaubon. *ad locum Persii allatum*. Addo, quòd *Hesychio* Βρισαῖος, à Chald. ברץ *brez* vel *briz*, h. e. *florum mellis*, è favo egredientis. Cornutus *in Persium Sat.* 1. *Est Brisæus Liber Pater cognominatus à mellis usu, eò quod ipse primus dicitur invenisse mel, & ex favis expressisse.* Quo facit, quòd *Brisas* vocabant Nymphas, quæ Aristæum docuerunt mellis conficiendi rationem. Heraclides in *Ceorum Rep.* Ἀρισταῖον δέ φασι, μαθεῖν παρὰ Βρισῶν τὴν μελιτουργίαν, *Aristæum vero dicunt didicisse à Brisis mellis conficiendi modum* &c. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 4. *c.* 12.

BRISGOJA, regio Germaniæ superioris inter Rhenum, & Sylvam nigram, vulgò *Brisgow*, in qua Friburgum urbs & Academia, à Basilea 7. leuc. in Cæciam. A populis *Brisigavis*, prope Rhenum fluv. Hujus tractus primaria, aliàs Brisacum, nunc Friburgum, ubi Bavaris memorabilis clades illata à Gallis, A. C. 1644. Academiâ inclytum. Ferè tota Austriaci juris.

BRISIACUS Mons, *Antonino Aug.* oppidum, quod hodie *Brisacum*: vide suprà, & plura hanc in rem, apud B. Rhenanum *Rerum. Germ. Nov-Antiqq. l.* 3. & Cl. Ottonem JCtum *Notis ad eum.*

BRISIGAVI, populi vicinam Monti Brisiaco terram, German. *Breisgau* incolentes. Hi in *Seniores* & *Juniores* divisi, sub Romanis quondam signis meruerunt, ut videre est in *libro Præfecturarum Rom.* Et quidem hi intrà Italiam, sub Viro Spectab. Comite Italiæ; illi sub Comite Hispaniæ intra Hispanias, militabant, circulares lineas coloribus distinctas pro insignibus habentes, sicut Juniorum digma erat caput humanum hispida barbâ ac capillitiô, per floccos sursum versô, præditum. Rhenanus *d. l.* ubi Cl. Otto, habitâsse hæc loca antiquitus Sequanos, Mediomatricos, Triboccos, Alemannos. Vide eum, & Auctores illi laudatos.

BRISOANA, fluv. Persidis, qui Persepolim interluit. *Baudrand*, *Molesio* & *Castaldo*.

BRISTOLIUM, urbs Albionis in Angliæ & Walliæ confiniis apud ostium Sabrinæ fluv. Emporium celebre, *Venta Belgarum* olim juxta nonnullos dicta, sed malè. Vulgò *Bristol*. *Nic. Lloydius*. partim in Somersetensi agro, partim Glocestrensi ad Avonam fluv. ubi Tronum amnem recipit. Editiore situ gaudet. 5. milliar. à Bathonia in Occasum 7. ab ostio Avonæ in æstuarium Sabrinæ in Ortum. *Speedo*. longitud. 17. 30. latitud. 51. 45.

BRISTOLIUM, novum oppid. Americæ Septentrionalis in ora littorali novæ Angliæ sub Anglis.

BRITANNI Primi, seu *Brittones*, ut ait Beda *Hist.* 1. *l.* 1. *de tractu Armoricano, in Britanniam insulam advecti, australes sibi partes ejus vindicarunt*, & suâ linguâ usi sunt. Multò ante Bedam tradidit Cæsar *in libro* 5. *c.* 12. *Britanniæ maritimam partem ab his incoli, qui ex Belgio eo transierant*, sumtum ab Atrebatibus, Belgis, Icenis aliisque. Idem & Tacitus scripsit *Agric. c.* 10. 11. 12. Posteà cùm *ab Anglis & Saxonibus Britannia insula fuisset invasa, magna pars incolarum ejus mare trajiciens, in ultimis Galliæ finibus Venetorum & Coriosolitarum*, seu Curiosolitum, addo & Osismiorum) *regiones occupavit*, Placidi Valentiniani Principatu, circa A. C. 441. ut scribit Eginhardus *in Annalibus*, *in rebus an.* 786. Regio à Britannis *Britannia* appellata, ante annos 1200. Hoc est, quod ait Beda *in c.* 15. *l.* 1. Britannorum alios fame confectos se in servitutem hostibus dedisse, *alios transmarinas regiones dolentes petiisse*, videlicet tractum Armoricanum, primas Majorum suorum sedes. Quorum Britannorum Episcopum nomine Mansuetum an. 461. Urb. Cond. Severinô Consule Concilio Turonico interfuisse ac subscripsisse invenio. Sidonius *in l.* 1. *ep.* 7. Arvandi viri Præfectorii fortunam ac casum deflet, qui A. C. 467. per Epistolam Theodorico Regi Gothorum suaserat, ut Imperatorem Anthemium, & *Britannos super Ligerim sitos* impugnaret, ac cum Burgundionibus jure Gentium Gallias divideret. Horum Britannorum Regulos à Sidonio *in l.* 3. *Epistola* 9. Riothamus, à Jordane *Riothimus Rex Brittonum* dictus, ad reprimendum Euricum Gothorum Regem ab Anthemio Aug. est accersitus. qui priusquam cum Romanis vires suas jungeret, ab Eurico in Biturigum finibus victus, magnam duodecim millium armatorum partem amisit. & multis apud Dolensem vicum interfectis, ad Burgundiones, gentem finitimam, sociam tum Romanorum & amicam, trans Ligerim perfugit. An Britanni isti posteà Francis in Gallia latè dominantibus paruerint tributumque annuum pependerint, certosque ab eis fines pactione censûs initiò acceperint, disquisivimus *in libro.* 6. *Rerum Francicarum.* Nomenoius, Dux Britannorum, à Carolo Calvo defecit, nec solùm Venetos, quos Pippinus proavus Calvi ceperat, ditioni suæ adjunxit recuperavitque, sed etiam *limitem antiquum transgressus* (ut ait *Abrevadus*) Redonas ac Namnetas urbes regni Francici occupavit. In *Annalibus Bertinianis* invenio, filium Nomenoji Regis Herispojum Regiâ veste & *paternæ potestatis honore*, h. e. paternô Regnô à Carolo donatum esse, additis Redonis, Namnetis, & *Ratensi*, i. e. Ratiatensi pagô: seu veriùs earum urbium & pagi expugnationem, ac possessionem ab eo comprobatam. Ex eo tempore Redones atque Namnetes cum Venetis Britannicæ ditionis facti sunt, & pagus Ratiatensis vel Ratensis in Pictonibus, Britanniæ, à qua flumine Ligere dividebatur, pars esse cœpit. Ex quo intelligitur, ante annos octingentos talem ac tantam cœpisse esse ex angustissima Britanniam, qualis hodieque cernitur. Ab Britannis eam occupantibus Britannia nomine Britannicô vocata est *Letavia*, h. e. maritima seu litorea: si credimus auctori *libri de Vita S. Gildæ*, cujus hæc sunt verba, *Cum pervenisset in Armoricam quandam Galliæ regionem, quæ tunc à Britannis, à quibus possidebatur, Letavia, id est, litoralis dicebatur, ab eis honorificè susceptus est.* Certè auctor est Camdenus, Cæsaream & Sarniam insulas oræ Galliæ adjacentes, quæ Anglorum Regi parent, *Lettaw* Britannis seu Letavas, h. e. litorales vocari. *Llydaw* alii scribunt, & linguâ Britannicâ litoreum significare asserunt. Britannia, qualis nunc est, continet partem provinciæ Lugdunensis tertiæ sive provinciæ Turonensis majorem, videlicet civitatem Redonum, civitatem Namnetum, civitatem Curiosolitum vel Corisopitum, civitatem Venetûm, civitatem Osismorum, & quatuor alias recentiores in eadem provincia diœceses. *Britanniam Cismarinam* vocat eam Eginhardus, *in rebus an.* 786. ut distinguat à Britannia insula, quæ Gallis est transmarina, & mari à Britannia nostra Galliæ parte divisa; incolas, *Britones ad Occidentem in extrema parte Galliæ super litus Oceani residentes*, in vita Caroli Magni. *Britanniam Gallicanam* appellat, vetus membrana Monasterii Rotonensis in Britannia, quod sit portio Galliæ Celticæ non contemnenda. Gervasius Tilsberiensis ac quidam alii *Britanniam Armoricam* nominare malunt, propterea quòd una fuerit de regionibus, quas olim Armorici obtinuerunt. Unde & Guillelmus natus in Britannia Galliæ. *Willelmum Brittonem Armoricum* ipse se appellavit. Ab nonnullis *Britannia minor* dicitur; quòd Britanniâ insul. multo sit angustior. Marianus *Britanniam citeriorem* nuncupare consuevit, uti suprà Eginhardus *Cismarinam*, quòd non Gallis modò, sed etiam Italis, Germanis, Hispanisque citra mare sit posita. *Britanniam novam* vocant tabulæ veteres Andicavensis Monasterii S. Sergii his verbis. *Anno* 1343. *mense Junio Normannorum ferox natio numerosâ classe advecti, Ligerim fluvium, qui inter novam Britanniam & ultimos Aquitaniæ fines in Occiduum mergitur Oceanum, ingrediuntur: demum datô classibus zephyrô, ad urbem Namneticam contendunt.* Gregorius Turonicus Episcopus *in l.* 4. *c.* 10. *& in l.* 5. *Historia Francicæ c.* 16. & alibi passim eam Galliæ Lugdunensis provinciam, vel (ut Plinii verbis utar) *peninsulam spectatiorem, excurrentem in Oceanum à fine Osismiorum, circuitu* 625. *millium passuum in longitudinem, in latitudinem* 125. *ultra quam Namnetes*; nunc *Britanniam* absolutè, nunc & *Britannias* appellat; incolas regionis *Britannos*, atque etiam *in l.* 5. *c.* 22. *Brittones*. Eginhardus *in Annalibus* modò *Brittanniam Cismarinam*, modò simpliciter *Britanniam in rebus anni* 818. similiter vocat, & habitatores *Brittones*: in anno 799. *Brittonum Provinciam*. Ambos imitatur Frodoardus *in Chronici anno* 919. cui dicitur *Britannia in cornu Galliæ, in ora scilicet maritima sita*: incolæ *Brittones*. Gesta Francorum exemplo Gregorii *in c.* 18. modo *Britannias*, modò *Britanniam*; incolas ejus *Britannos* nuncupant, Fredegarius quoque *Britannos* Jordanes & plerique Historici nostri *Britones*: sicuti *Britannia* insula Britannorum nostrorum patria, à Romanis scriptoribus *Britanniarum* appellatione non raro donata est, à Rufo Festo,

ab

ab auctore *Notitiæ Imperii Romani*, ab Æthico *in Itinerario*, à *Prospero*, aliisque: & incolæ Britanniæ insulæ à Juvenale *in Sat.* 15. v. 111. 124. nunc *Britanni*, nunc *Brittones* secundâ syllabâ brevi ac tertiâ dicuntur; *Brittones* à Martiale *l.* 11. *Epigr.* 22. v. 9. secundâ syllabâ longâ, *Brittones* & Ausonio, *Epigr.* 109. 110. ac in *Notitia* Imperii. Equidem observo in priscis codicibus Gregorii *Brittaniam* & *Brittanias*, ac *Brittanos* semper scribi. In codicibus quoque Fredegarii, *in Chronici l.* 4. & *l.* 5. *Brittanos* reperio: pro quo *Brittanos* & apud *Fredegarium*, & apud plerosque Historicos nostros substituerunt mendosè, cùm *Britannos*, aut potiùs *Brittanos* retineri eidque oporteret. Quod ne quis miretur, eâdem planè ratione in Rufi Festi Breviario codex Regius, qui est eximius ac venerandæ antiquitatis, ubique *Brittanias* & *Brittaniam* insulam nobis exhibet, nusquam *Britaniam* aut *Britannias*: ut appareat non aliter, quàm *Brittaniam* & *Brittanos* olim scribi plerumque consuevisse, sive de insula, sive de parte Lugdunensis 3. sermo esset, & utramque tam *Brittaniam* quàm *Britanniam*, utriusque incolas tam *Brittanos* & *Brittones* quàm *Britannos* vocari solitos esse. Latinum vocabulum, *Brittania*, factum ex Græco insulæ nomine *Brettania*, Βρεττανία, ε, in ι, converso; & *Brittani* ex Βρεττανοὶ *Brettani*. Nos Britanniam nostram nuncupamus *la Bretagne*, habitatores ejus Brittones, *les Bretons*. Britannia in superiorem inferioremque dividitur. Inferior Britannia, *la basse Bretagne*, est circa Montem Relaxum, circa Leonensem urbem, Brivatemque ac Curiosolitas: aut ut aliis placet, à Brivate portu ad urbem Venetos pertinet. Britannia superior, *la haute Bretagne*, ad amnes Uldam & Vicinoniam, atque in finibus Redonum jacet. Argumentum originis, præter nomen, manet sermonis commercium. Nam inferiores Britanni nostri hodieque eâdem ferè linguâ utuntur, quâ Cambri sive Wallenses, & Cornubienses, posteri eorum Britannorum, qui post occupatam à Saxonibus atque Anglis majorem insulæ Britanniæ partem, in Damnonia, Venedotia, Demetiaque consederunt. Quoniam autem Britanni sæpe Francis molesti erant, & incursiones in pagum Redonicum & in agrum Namneticum crebrò faciebant, ideò à Francorum finibus certô limite dividebantur, uti Saxones, & Avares, & Saraceni in Hispania dominantes. Quod Chlodovei Magni abnepotibus Theodebertô & Theodoricô apud Francos regnantibus jam in usu fuisse, docet Fredegarius *in l.* 5. *ac ultimi Chronici c.* 20. qui *Brittanorum limitem* eum vocat. Alii *Britannicum limitem*, *Marcam Britannicam*, & *Marcam Brittaniæ*, ac *Marcam contra Brittones* nuncupant. Eginhardus Rotlandum illum, priscis scurrarum joculatorumque carminibus celebratum, *Britannici limitis Præfectum*; *Widonem* quoque *Comitem ac Præfectum Britannici limitis* appellat; in anno 822. *Comites Marcæ Britannicæ*; in anno 826. *illius limitis custodes* commemorat, qui *fines Britannicos tuebantur*, ut ait auctor Vitæ Ludovici Pii Aug. *Marchisos Britannici limitis* Lambertum & Rainoldum nominat Adrevaldus Floriacensis Monachus, Caroli Calvi æqualis, *in libri de Miraculis S. Benedicti c.* 33. Rainaldus autem genere Aquitanus, *Namnetica urbis Comes* erat, uti docet vetus tabula Andecavensis Monasterii S. Sergii, ab Argentræo Chesnioque publicata. Ex quo judico, *limitem Britannicum* in civitate Namnetum pagoque vel Comitatu Namnetico ex parte constituisse. Quod & Fredegarius docere videtur his verbis, *Chlotharius oppressus per pactionis vinculum firmavit, ut inter Sequanam & Ligerem usque mare Oceanum & Brittanorum limitem pars Theuderici haberet.* Ibi enim *Britannicum limitem* ponit Fredegarius circa *ostium Ligeris & Oceanum*: qui situs Namnetibus convenit, Genti Galliæ Lugdunensis, positæ inter Ligerim & Vicinoniam amnes ad Oceanum properantes. Et hic quidem erat limes Britannicus à meridie; à Septemtrione verò (sicut arbitror) pagus Abrincatinus ad Coëtnum fluvium pertinens. Et quoniam de Marca Britannica sermo est, notare convenit, quæ veteres rerum Francicarum Annales de Britannis referunt in anno 799. *Wido Comes qui in Marca Britanniæ præsidebat, una cum sociis Comitibus Britanniam ingressus, totamque perlustrans, in deditionem accepit, & Regi de Saxonia reverso arma Ducum, qui se dediderant, inscriptis singulorum nominibus præsentavit. Nam hi se & terram suam & populum unusquisque illorum tradidit.* Ex quo apparet Britanniam tum inter multos Duces divisam, & suam cuique regiunculam, suum cuique populum fuisse: quos *Duces* alii Capitaneos Brittonum, alii, in primis Eginhardus, *populi Primores* appellare maluerunt; *Principes Brittonum* Reginio, Annalesque Metenses. *Anno* 786. *Domnus Rex Karolus misit exercitum suum in partes Britanniæ unà cum missio* (aliàs *Misso*) *suo Audulfo Siniscalco: & ibi multos Brittones subjugaverunt, cum castellis & munitionibus eorum, locis palustribus & tutisis: & prævaluerunt Franci, & cum victoria reversi sunt, & Capitaneos eorum ad Synodum præsentaverunt Domno Regi apud Warmaciam*: sicut in Vita Caroli Magni reperio. *Munitiones* illas Britannorum alii *firmitates*, alii *loca firma*, i. e. munita nuncupant in rebus anni 786. quas *firmitates* cùm *castellis* cuncti postponant; apparet *firmitatem* aliquid minus fuisse *castello*. Paludibus *locisque palustribus* multum confidere consuevisse, eóque & perfugiô & pugnæ locô nonnunquam Britannos usos esse, docet Beppolenus Dux Francorum, qui à Waroco Britanno angustiis viarum & paludibus inclusus, unà cum exercitu periit, & Franci in paludibus magis lutô necati sunt quàm gladiô prostrati; ut refert Gregorius *in l. Historiæ* 10. *c.* 9. *Incisa* autem, aliàs *incæsa*, apud scriptores rerum gestarum & Vitæ Caroli Magni sunt celsi cæsarum arborum cumuli, pro vallo ad arcendos hostes per extrema silvarum exstructi. Amm. Marcellin. *concædes* eas appellat; Sulpicius Alexander *in Historia l.* 3. & Gregorius *in l.* 3. *c.* 28. *concides*, quidam *concisas*, Gesta Regum Francorum in capitulo 25. *combros* nomine ni fallor Gallicô, ex quo aliqua apud Nos vocabula sunt composita. Nam à *combris* offensiones Nostri & impedimenta *incombramenta* nuncupant hodieque, *encombriers*, *incombrare* *encombrer*, *discombrare descombrer* seu *combros* auferre: ruinas etiam ædificiorum, sive tignorum, trabium & lapidum confusorum acervos, *incombros* & *incombramenta* nominant, *encombres* aut *encombremens*. Multæ autem sunt in Britannia Cismarina silvæ, multæ etiam paludes, vel stagna maritima: minùs ut mirum sit, Britannos olim nostros, si quando hostibus irruentibus in apertis campis resistere non poterant, non *castella* modò & *munitiones* seu *firmitates* suas, sed etiam *loca palustria*, & nemorum suorum ingentes concædes aut septa pro receptu habere consuevisse. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Vide quoque B. Rhenanum *Rerum Germ. l.* 1. cum *Notis* Ottonis JCti ut & hic passim.

BRITANNI, populi quoque Belgii, Plin. *l.* 4. *c.* 17. apud ostium Rheni *Theys te Britten*, *Ortelius*.

BRITÁNNIA, insula in Oceano Septentrionali omnium quæ Europæ adjacent maxima; unde & *Orbis alter* à Veteribus dicta. Claudian. *in Consulat. Manlii* v. 51.

> ---- *Et nostro diducta Britannia mundo.*

Virg. *Ecl.* 1. v. 67.

> *Et penitus totô divisos orbe Britannos.*

Horat. *l.* 1. *Carm.* Od. 35. v. 30.

> *Ultimos orbis Britannos* vocat.

Et ante eum Catullus *Epigr.* 11. v. 11.

> --- *Terribilesque & ultimosque Britannos.*

Dionysius Perieget.

> ---- Οὐδέ τις ἄλλη
> Νήσοις ἐν πάσῃσι Βρεττανίδεσσιν ἰσοφαρίζει.

Quod capio duplici sensu; vel enim respectum dicit ad magnitudinem, quam suprà innuebat

> Τόσσον δέ μέγεθος [illegible].

Vel ad bonitatem, utrôque enim modô reliquas omnes insulas facilè superat *Britannia*. Primò fertilitas ejus ex hoc non obscurè patet, quòd & annonâ in proprios usus sufficiente abundet, & frumentarium auxilium populis etiam longissimè dissitis suppeditet. Amm. Marcellin. *l.* 18. *Annona à Britannis sueta transferri*. Zosimus Comes *l.* 3. Ὀκτακόσια κατασκευάσας πλοῖα (Julianus Imperator) μείζονα λέμβων, ταῦτά τε εἰς τὴν Βρεττανίαν ἐκπέμψας κομίζεσθαι σῖτον. Plura apud Camdenum, in sua *Britannia* videat, si volet, studiosus lector. Secundò magnitudinem quod attinet, ea quidem apud Dionysium præcipuè intelligenda est. Audi Diodor. Sic. *l.* 5. Νῆσοι πολλαὶ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν ὑπάρχουσιν, ὧν ἐστιν ἡ μεγίστη Βρεττανικὴ καλουμένη. Author libelli *de Mundo*, Aristoteli falsò attributi, *c.* 3. Ἐν τούτῳ γε μὴν νῆσοι μέγισταί τε τυγχάνουσιν οὖσαι δύο Βρεττανικαὶ λεγόμεναι, Ἄλβιον, καὶ Ἰέρνη. Hinc Aristides aliique Græci *Britanniam* κατ' ἐξοχὴν, ob magnitudinem, μεγάλην νῆσον appellârunt; quemadmodum & nos hodiè *Magnam Britanniam* vulgò dicimus. Tacitus *in Julio Agricola*, *c.* 10. *Britannia insularum, quas Romana complectitur Notitia, maxima.* Procopius *Vandalicorum*, *l.* 1. *Britanniam* vocat. Τῶν ἐκτὸς Ἡρακλείων στηλῶν νήσων ἁπασῶν μεγίστην [illegible] πολὺ οὖσαν. *Ptol.* unam quidem excipit Taprobanem, λέγων (inquit *Eustathius*) ὡς [illegible] Ταπροβάνην μεγίστην [illegible], μεθ' ἣν ἡ Βρεττανική. Cæterum de magnitudine *Britanniæ* vide sis Cl. Salmasium, *in Plinianis*, latè disserentem, *p.* 250. Quidam deducunt, à Βρῦτις *dulcis*, & *tania regio*, ut in *Lusitania*, *Mauritania*, &c. quasi dicas *dulcis terra*. *Dinaus*. Camdenus à *Brith*, i. e. *pictus*, nam populi se pingebant glastô. Sin verò à *Britone* vel *Bruto* dicta fuit, certè Brutus ille Gallus fuit, non Trojanus, aut Italus. *Verstegamus*. Bocharto verò *l.* 1. *Chanaan c.* 39. Βρεττανικὴ nihil aliud videtur, quàm ברת אנך *barat anac*, i. e. *ager*, seu *terra stanni & plumbi*. ברא *bara* & in regimine ברת *barath*, Syris agrum esse sciunt omnes, & ex Daniele abundè notum, & אנך *anac*, stannum aut plumbum Hebræi explicant Hamosi, *c.* 7. v. 6. Primò, de stanno res notissima ex Diodor. Sic. *l.* 5. *p. m.* 209. [illegible] Vide quæ sequuntur. Secundò, de plumbo Plinium audi, *l.* 34. *c.* 17. *Nigrò plumbò ad fistulas, laminasque utimur laboriosiùs in Hispania erutò, sed in Britannia summô terræ coriô adeò largè ut lex ultro dicatur, ne plus certò modô fiat.* Figuram ejus quod attinet, Strabo *l.* 4. Ἡ δὲ Βρεττανικὴ τρίγωνος μέν ἐστι. Cæsar, *l.* 5. *Bell. Gall. c.* 13. *Insula universa triquetra.* Pomponius, *l.* 3. *c.* 6. *Britannia se in diversos angulos cuneat triquetra, & Siciliæ maximè similis.* Diodor. quoque Sic. *loc. cit.* Αὕτη γὰρ τῷ σχήματι τρίγωνος οὖσα παραπλησίως τῇ Σικελίᾳ. Quàm sit autem hoc verum, ex recentiorum descriptionibus discere quivis potest, & prætereà ex Tacito *in vita Agricolæ c.* 10. Dicitur etiam *Britanniæ* plurali numerô uti & *Illyria* apud Propert. *l.* 2. *El.* 16. v. 10.

> *Dic alias iterum naviget Illyrias.*

Solinus, *Græciæ cogitamus*. Homer. Od. ξ. v. 199.

> Ἠ μὲν Κρητάων γένος εὔχομαι εὐρειάων.

Euripides,

> Καὶ ποιούσης, καὶ [illegible] Εὐρωπείας.

Catullus *Epigr.* 30. v. 21.

> *Hunc Galliæ timent, timent Britanniæ.*

Idem *Epigr.* 46. v. 22.

> *Mavult quàm Syrias, Britanniasque.*

Nec.

Nat. Lloydius. Incolæ hujus insul. *Britones*: qui primum Evangelii præconem habuerunt Josephum Arimathæum, A. C. 60. baptizati, sub Rege Lucio, A. C. 177. E Germania sequentibus temporibus in Britanniam commigrârunt Angli, Saxones & Juti seu Jutæ, quos eosdem cum Getis Gothisque esse asserit Spelmannus in *Glossario Archæol.* Unde dictiones complurimæ Anglis, Gallis, Hispanis, Italis, & Græcis Authoribus usitatæ, fontem priscum Saxonicum, Germanis ipsis hodiè non satis cognitum, agnoscunt: quem ad Gothicam dialectum proximè accedere *Conr. Gesnerus* ait. Hinc & nosmetipsos, verba sunt *Spelmanni*, à Gothis latè Europam opprimentibus, originem duxisse, moresque & leges aliquot cum vocabulis multis nondum exoletis, imbibisse, certum est. Gravem senserunt Britones Gregorium M. qui Britones Christianos, quòd sibi subjectionem denegâssent, per Edelredum Northumbriæ Regem miserè tractavit, Dinothô Abbate, virô insigni, cum ingenti clericorum copia, perditô, A. C. 597. Quæ posteà secuta, vide in *Anglia* & *Scotia*. Urbes & oppida præclariora Britanniæ primæ, i.e. Angliæ & Walliæ, quæ nunc extant, sequuntur. Quæ asterismis indigitantur, oppida sunt vel munitiora vel munimenti capacia.

Urbes & oppida Angliæ.

Aballaba, *Appleby*, in Comitatu Westmariæ.

* Æglesburgus, *Ailesbury*, Buckingh.

Alnevicum, *Alnwick*, Northumb.

Antona Australis, *Southampton*, region. cognominis portus.

Antona Borealis, *Northampton*, region. cognomin.

Axelodunum, *Hexham*, Northumbriæ.

* Banburia, *Banbury*, Oxoniensis.

Barnastapula, *Barnstable*, Devoniæ.

Bathonia, *Bath*, olim Aquæ calidæ, & Aquæ solis; Somerset. Episcopalis urbs.

Bedfordia, *Bedford*, region. cognomin.

* Berwicus, *Barwick*, Northumb. portus.

Boltonia, *Bolton*, Lancastriensis.

* Brigewatera, *Bridgewater*, Somersetensis.

* Bristolium, *Bristow*, Somersetens. portus.

Buckingamia, *Buckingham*, region. cognomin.

Calcaria, *Tadcaster*, Eboracens.

Camalodunum, *Maldon*, Essexiæ.

Cantabrigia, *Cambridge*, olim Camboritum, region. cognomin. Academia.

Cantuaria, *Canterbury*, olim Durovernum, Cantii, urbs Archiepiscopalis.

* Carleolum, *Carlile*, Cumbriæ urbs Episcopalis.

* Cestria, *Chester* & *Westchester*, region. cognomin. urbs Episcopalis & portus.

Chardum, *Chard*, Somersett.

Chelmerum, *Chelmsford*, Essex. olim Canonium.

Chesterfeldia, *Chesterfield*, Derbiensis.

Cicestria, *Chichester*, Sussex. urbs Episcopalis.

* Colcestria, *Colchester*, Essex. olim Colonia.

* Conventria, *Coventry*, Varvic. urbs Episcopalis.

Corinium, *Cirencester*, & *Circecester*, Glocestrens.

Dancastrum, *Doncaster*, olim Danum, Eboracens.

Derbia, *Derby*, vel *Darby*, region. cognomin.

Dertmuta, *Darthmouth*, Devon. portus.

* Divisæ, *the Vies*, seu *Divizes*, Wiltoniensis.

Dorcestria, *Dorchester*, region. cognomin.

* Dubris, *Dover*, Cantii, portus.

Dunelmum, *Duresme* & *Durham*, Episcopatus cognomin. urbs Episcopalis.

Dunistabulum, *Dunstable*, Bedfordiensis.

Durnovaria, *Dorchester*, region. cognomin.

* Eboracum, *York*, region. cognomin. urbs Archiepiscopalis.

Elia, *Ely*, Cantabrigensis urbs Episcopalis.

* Exonia, *Excester*, olim Isca Damnoniorum, Devon. urbs Episcopalis.

Fanum S. Albani, *S. Albans*, ubi olim Verulamium, Hertfordiensis.

* Fanum S. Botolphi, *Boston*, Lincolniensis portus & emporium.

Fanum S. Edmondi, *S. Edmonds Bury*, Suffolciens.

Fons clarus, *Shirborn*, Dorcestrens.

* Galleva, *Wallingford*, Bercheriæ.

Garianonum, *Yarmouth*, Norfolc portus & emporium.

* Genesborwia, *Gainsborough*, Lincolniens.

Gippevicum, *Ipswich*, Suffolc.

Glasconia, *Glassenbury*, Somersetensis.

* Glovernia, *Gloucester*, olim Glevum, region. cognomin. urbs Episcopalis.

Harlepolis, *Hartlepool*, Dunelmens. Episcopal. portus.

* Harvicum, *Harwich*, Essex. portus.

* Herefordia, *Hereford*, region. cognomin. urbs Episcopalis.

Hertfordia, *Hartford*, region. cognomin.

* Hulla, *Hull*, vel *Kingston upon Hull*, Eborac. portus & emporium.

Huntingdonia, *Huntington*, region. cognomin.

Lancastria, *Lancaster*, region. cognomin.

Lanstuphadonia, *Lanston*, Cornubiæ.

Ledesia, *Leeds*, Eboracensis.

Leicestria, *Leicester*, region. cognomin.

Leonis monasterium, *Lemster*, Hereford.

* Lichfeldia, *Lichfeld*, Stafford. urbs Episcopalis.

Lindum, *Lincoln*, region. cognomin. urbs Episcopalis.

* Linum Regis, *Lenne*, Norfolc. portus & emporium.

* Liserpalus, *Lirpool* & *Leverpool*, Lancast. portus.

* Londinum, *London*, Middlesexiæ, urbs regni primaria & Episcopalis.

* Ludloa, *Ludlow*, Salopiæ.

* Mancunium, *Manchester*, Lancastrens.

Margaberga, *Marleborow*, Wiltoniensis.

Morpitum, *Morpeth*, Northumbriæ.

* Morsiburgus, *Brug morse* & *Bridgeworth*, Salop.

Neoportus, *Newport*, Vectis insul.

* Nevarca, *Newark*, Nottingamiensis.

Northalvertonia, *Northallerton* Eboracensis antehàc Comitatus.

Norvicum, *Norwich*, Norfolc. urbs Episcopalis.

Nottingamia, *Nottingham*, region. cognomin.

* Novum castrum, *Newcastle*, Northumbriæ portus & emporium.

Novus mercatus, *Newmarket*, Cantabrigiensis.

* Oxonium, *Oxford*, region. cognomin. urbs Episcopalis & Academia.

Petropolis, *Peterborough*, Northampt. urbs Episcopalis.

* Plimmouta, *Plimmouth*, Devon. portus.

* Pons fractus, *Pontfract* vel *Pomfret*, Eboracens.

* Portus ostium, *Portsmouth*, Southampt. portus.

Prestonium, *Preston*, Lancastriens.

* Readingum, *Reading*, Bercheriæ.

Richmondia, *Richmond*, Eboracens. antehàc Comitatus caput.

Rium, *Rye*, Sussex. portus.

Roffa, *Rochester*, Cantii, urbs Episcopalis.

Sacri capilli, *Halifax*, Eboracensis.

* Salopia, *Shrewsbury*, region. cognomin.

Sandovicum, *Sandwich*, Cantii, portus.

Sarum & Sarisberia, *Salisbury*, Wiltoniensis, urbs Episcopalis.

* Scarburgum, *Scarborough*, Eboracensis portus.

Stanfordia, *Stamford*, Lincoln. antehàc Academia.

Staffordia, *Stafford*, region. cognomin.

* Tanodunum, *Taunton*, Somersetens.

Theoci curia, *Tewksbury*, Glocestrens.

Thetfordia, *Thetford*, Norfolc. olim Sitomagus.

Tonbrigium, *Tunbridge*, Cantii.

Triponitium, *Torcester*, Northampton.

Varingtonum, *Warington*, Lancast.

Varvicum, *Warwick*, region. cognomin.

Vicus Malbanus, *Namwich*, Cestriens.

* Vigornia, *Worcester*, olim Brannogenium, region. cognomin. urbs Episcopalis.

* Vimutium, *Weymouth*, Dorcestrens.

Vriponium, *Rippon*, Eborac.

Vxella, *Lestiniel*, Cornubiæ.

Wellæ & de Fontibus, *Welles*, Somersetensis urbs Episcopalis.

Westmonasterium, *Westminster*, Middlesexiæ.

Wibigginum, *Wiggin*, Lancast.

* Windlesora, *Windsor*, Berch.

Wintonia, *Winchester*, Southampton. urbs Episcopalis, olim Venta Belgarum.

Walliæ urbes & oppida quæ exstant.

Albergennium, *Abergevenny* & *Abergeny*, olim Gobannium, region. Monumetensis.

Arvone, *Caernarvon*, region. cognomin.

Balla, *Bala*, Mervinia.

Bangoria, *Banger* vel *Banchor*, Carnarv. urbs Episcopalis.

* Bellomariscus, *Beau-marish*, & *Beaumaris*, Monæ insul. portus.

Brechinia, *Brecknock*, region. cognomin.

Cardiffa, *Cardiff*, Glamorganensis.

Cardigania, *Cardigan*, region. cognomin.

Chepstovium, *Chepstow*, Monumet.

Civitas legionum, *Caer-leon*, olim Isca, Monumetensis.

Conovii ostium, *Aberconwey*, ubi olim Conovium, Carnarv.

Denbighia, *Denbigh*, region. cognomin.

Fanum S. Asaphi, *S. Asaph* Flintens. urbs Episcopalis.

Fanum ad Taffum, *Landaff*, Glamorganensis urbs Episcopalis.

Harlecum, *Arlech* vel *Harlech*, Mervin. portus.

Haverfordia, *Haverfordwest*, Penbroch.

Maridunum, *Carmarden*, region. cognomin.

Menevia, *S. Davids*, Penbroch. urbs Episcopalis.

* Mons Gomericus, *Montgomery*, region. cognomin.

* Monumethia, *Monmouth*, region. cognomin.

Nidum, *Neath*, Glamorganens.

* Penbrochia, *Pembrook*, region. cognominis portus.

Radnoria, *Radnor*, region. cognomin.

Ruthunia, *Ruthin*, Denbegh.

Trellinum, *Welspool*, Mongomer.

Britanniæ primæ populi juxta Camdenum.

Attrebatii.

Bercheria, *Barkshire*.

Belgæ.

Dorsettia, Dorcestrensis Comitatus, *Dorcetshire*.

Somersetensis Comitatus, *Somersetshire*.

Southamptoniæ Comitatus, *Hamshire*, *Hantshire*.

Vecta insula, *The Isle of Wight*.

Wiltoniensis Comitatus, *Wiltshire*.

Brigantes.

Eboracensis Comitatus, *Yorkshire*.

Dunelmensis Episcopatus, *The Bishoprik of Duresme* vel *Durham*.

Lancastriensis Comitatus, *Lancashire*.

Westmaria Comitatus, *Westmorland*.

Cumbria Comitatus, *Cumberland*.

Cantium.

Kent.

Cattieuchlani.

Bedfordiensis Comitatus, *Bedfordshire*.

Buckingamiensis Comitatus, *Buckinghamshire*.

Hertfordiensis Comitatus, *Hartfordshire*.

Coritani.

Derbiensis Comitatus, *Derbyshire*.

Leicestriensis Comitatus, *Leicestershire*.

Lincolniensis Comitatus, *Lincolnshire*.

Northamptoniæ Comitatus, *Northamptonshire*.

Nottingamiensis Comitatus, *Nottinghamshire*.

Rotelandia, *Rutland*.

Cornavii.

Cestriensis Comitatus, *Cheshire*.

Salopiensis Comitatus, *Shropshire*.

Staffordiæ Comitatus, *Staffordshire*.

Warwicensis Comitatus, *Warwickshire.*
Wigorniensis Comitatus, *Worcestershire.*

Dannonii,

Cornubia, *Cornwall.*
Devonia, *Devonshire.*

Dimetæ.

Cardiganiæ Comitatus, *Cardiganshire.*
Carmardeniæ Comitatus, *Carmarthenshire.*
Penbrochiensis Comitatus, *Pembrookshire.*

Dobuni.

Gloceſtriensis Comitatus, *Glocestershire.*
Oxoniensis Comitatus, *Oxfordshire.*

Iceni,

Cantabrigiensis Comitatus, *Cambridgeshire.*
Huntindoniensis Comitatus, *Huntingtonshire.*
Norfolcia, *Norfolk.*
Suffolcia, *Suffolk.*

Ordevices.

Arvoniæ Comitatus, *Caernarvonshire.*
Denbighiensis Comitatus, *Denbighshire.*
Flintensis Comitatus, *Flintshire.*
Mervinia, *Merionethshire.*
Mongomeriensis Comitatus, *Montgomeryshire.*
Mona insula, *The Isle of Anglesey.*

Ottadini,

Northumbria, *Northumberland.*

Regni,

Sussexia, *Sussex.*
Suthreia, *Surrey.*

Silures,

Brechiniæ Comitatus, *Brecknockshire.*
Herefordensis Comitatus, *Herefordshire*
Glamorganensis Comitatus, *Clamorganshire.*
Monumetensis Comitatus, *Monmouthshire.*
Radnorensis Comitatus, *Radnorshire.*

Trinobantes,

Meddelsexia, *Middlesex.*
Essexia, *Essex.*

Urbes Britanniæ secundæ, hoc est, Scotiæ.

Aberdonia, olim Devana, *Aberdeen*, Academia.
Abrenethea, *Abernethy.*
Aerea, *Ayre.*
* Alata Castra, *Edenburg*, urbs regia & Academia.
* Andreapolis, *S. Andrews*, Academia.
Brechinium, *Brechin.*
* Candida casa, *Whithern.*
Castrum Britonum, *Dumbritton.*
Castrum Caledonium, *Dunkelden.*
Chanrea, *Ghenory.*
Donum Dei, *Dundee.*
Dornocum, *Dornock.*
Dumblanum, *Dumblane.*
Dunfresa, *Dunfreis.*
Edimburgus, vide Alata castra.
Elginum, *Elgin.*
Fordunum, *Fordon.*
* Glasguum, *Glascow.* Academia.
Hamiltonum, *Hamilton.*
Innernum, *Innerness.*
Insula S. Columbi, *Columb-kill*, juxta Molam.
Kirchvallum, *Kerkwale*, in Pomona.
Lismoria, *Lismore.*
Mussalburgum in Laudonia, *Musselborrow.*
* Perthum, *S. Johnston.*
Stephanodinum, *Dunstafag.*
* Strivilingum, *Sterling.*
Suavicordium.
Victoria, *Wington*, aliis *Inch-Keith.*

Vide plura in *Anglia* & *Scotia.*

BRITANNIA, Ducatus Galliæ, peramplus & fertilis, vulgò *Bretagne*, qui nomen jura moresque, imò & incolas à *Britannia* insulanis accepit. Julius Scal. *in Urbibus:*

Vicit Aremoricas animosa Britannia gentes,
Et dedit imposito nomina prisca jugo.

Putant autem id factum, imperante Vortigerô, cùm in Galliam Britannos expulisset, evocatus ad defensionem adversus Scotos, Saxo. Nec tamen absimile vero est, etiam ante id temporis, ut ex *Plinio* & *Beda* patet, in ista Galliæ parte Britannorum extitisse colonias, easque tunc auctas novâ accessione, quam vim domi fuerant passi, Aremoricis, istique maritimo tractui intulisse. Excreverunt hi postmodum in tantam potentiam, ut Gothis, quò minus Galliam universam occupârint, obstaculo fuerint. Certè Riothimus istorum Rex, teste *Jornande*, duodecim millia Britannorum contra Gothos in auxilium adduxit. Prælio quoque adversùs Attilam Britannos interfuisse autor est *Callimachus Experiens. Samsonus ex Pontano.* Ad Orientem Normannos habet, Cenomanos & Andegavenses confinales, ad meridiem Pictones: reliqua latera claudit mare Britannicum. Provinciarum Galliæ ad Oceanum est ultima, in altum ultra reliquas omnes procurrens, peninsulæ instar; unde non inconcinnè *Cornu Galliæ* vocatur: Soleæ ferreæ speciem referre dicitur, cujus exterior pars subrotunda mare, interior verò, quæ concava, respicit mediterranea. Longitudo ejus sex dierum est itineris, trium autem latitudo. Dividitur in *Superiorem & Inferiorem. Superior*, quæ est Orientalior, ab *Inferiore* separatur lineâ ex vico, qui vulgò dicitur *Chasteau-Andron*, ducta, porrectaque inter Quintinum & Corlayum, versus extremitatem sinus Venetensis, ad flumen usque Vilanium, sic tamen, ut fanum S. Johannis in Inferiore relinquatur Britannia. Ejus Metropolis est Rhedonum urbs Episcopalis cum Parlamento, reliquæ Nantes, S. Malo, S. Brieu, & Dolis Episcopales. *Inferior* vero Britannia, porrigit se ab communibus cum superiore limitibus in Occidentem versùs Oceanum, qui tria ejus latera latè pulsat: ejus Metropolis est Venetia, vulgò *Vannes. Merula.* Per aliquot secula Duces habuit proprios, sed ab A. C. 1491. Regno Franciæ innexa est, *Baudrandus.* Vide paulo infra. Perampla est & fertilissima, maximè in Occidentem procurrens. Historia ejus compendiò sic habet. A J. Cæsare subacta Romanis paruit, donec, Maximus in Anglia Imperator proclamatus uni Ducum suorum, Conano nomine, permisit regnum erigere in Gallia Aremorica. Quod duravit usque ad Clodoveum & Chilpericum, à quibus coacti sunt Reges hi titulô Comitum acquiescere. Pòst, jugò excussò à Dagoberto II. tributarii sunt redditi, usque ad A. C. 707. quò Carolus M. illos sibi subjecit. Nihilominus amore libertatis in Ludovicum Pium & Carolum Calvum rerum insurrexerunt, mutuis inusque præliis attriti, & occisò ultimò suô Rege Salomone. Post quem Principes præfuerunt, usque ad A. C. 1213. quò Adelais, Armoricæ hæres Petro Drocensi nupsit, quibus successerunt, 10. Duces, usque ad A. C. 1491. cum Anna, unica filia Francisci II. ultimi Ducis, jam Maximiliano I. Romano Imperatori desponsata, à Carolo VIII. primùm, dein à Ludov. XII. ducta, ducatum hunc Galliæ regni accessionem fecit. In hac regione habitum Concilium A. C. 846. de pace inter Gallos & Neomadem Ducem, & 1079. Vide *tom.* 10. *Concil.* ut & B. Rhenanum *ubi supra* aliosque, nec non voce *Armorica.*

Urbes Brittanniæ Gallicæ, seu minoris.

Aletha. Vide Maclovium.
Briocum, *S. Brieu.*
Brivates, *Brest.*
Clissonium, *Clisson.*
Corisopitum, & Curiosolitæ, *Cornovaille.*
Dinantium, *Dinant.*
Dolis, *Dol.*
Filiceræ, *Fougeres.*
Guerandia, *Guerande.*
Hannebontum, *Hennebont.*
Kimperlæum, *Kimperlay.*
Leona, *S. Pol de Leon.*
Machecolium, *Machecou.*
Maclovium olim Aletha, *S. Malo.*
Mons Relaxus, *Morlaix.*
Namnetes, *Nantes.*
Rhedones, *Rennes.*
Sahocanus, *Kefcou.*
Trecorium, olim Ossismi, *Treguer.*
Venetiæ, *Vannes.*
Vitræum, *Vitré.* Vide quoque *Britanni.*

BRITANNIA Magna, insula Europæ, in Oceano Occidentali, quod nomen à Veterib. duobus nobilissimis regnis Angliæ & Scotiæ tributum, interveniente dein distinctò utriusque regimine sensim elanguit, donec ab hodiernis Regibus, quippe utriusque regni Dominis, in privatis inscriptionibus & salutationibus revocari cœpit; Actis Publicis interim eò plerumque abstinentibus. Et Jacobus Rex quidem in unito hoc nomine ipsorum Regnorum unionem animo destinaverat, cusis cum in finem jam tum nummis, cum elogio: *Quæ Deus conjunxit, nemo separet*: Et, *Tueatur unita Deus*: Et, *Faciam eos in gentem unam*: Item, *Henricus Rosas, Regna Jacobus.* Sed reclamârunt utriusque Regni status, causati, mutationes fieri non oportere, nisi aut urgente necessitate, aut manifestâ utilitate suadente; atqui nihil hîc esse, quod urgeat, vel ullius emolumenti spem faciat: Unionem Regnorum aut matrimoniis aut victoriis fieri: Novi Regni institutione, antiquioris memoriam aboleri, eâque re in negotiis, in Comitiis convocandis, in Sigillis, munerum publicorum distinctione, Legibus ac Constitutionibus sanciendis, Actis publicis &c. multum incommodi secuturum: & si quidem contingat, ut Rex sine liberis decedat, aut liberi ejus sine prole deficiant, illâ unione & Regnorum confusione futurum, ut paterni nominis hæredes in Anglia sibi jus arrogaturi sint, exclusis legitimis Anglici nominis hæredibus, quod esset iniquissimum; Idem summè displiciturum populis, qui antiquô nomine gaudeant, & ominosum essent ducturi, abolitâ prisci temporis memoriâ per nova agnomina præposterâ ambitione Majorum gloriam obscurari. Vide Jac. Aug. Thuanum *ad A. C.* 1604. *l.* 131. Cæterùm, gens Gallicæ priscæ propago videtur, Tacito *in vita Agricol. c.* 10. namque *sermo haud multum diversus, in deposcendis periculis eadem audacia, & ubi advenêre, in detrectandis eadem formido.* Præterea magna sacrorum olim similitudo; Nam utrique genti erant Druidæ, qui è *Britannia* tamen ad Gallos pervenêre, teste Cæsare *de bell. Gall. l.* 6. *c.* 12. utrique mos homines immolandi, & communes Dii. Præter quos Romani, ubi insulam occupârunt, sua & illuc induxerunt Numina: quæ omnia tam Celtica, quàm Romana, *Gildas*, de Britanniæ excidio agens, appellat *portenta Diabolica; penè numerò Ægyptiaca vincentia, quorum nonnulla lineamentis adhuc deformibus, intra vel extra deserta mœnia, solitô more ingentia, torvis vultibus intuemur.* In quibus Numinibus fortasse & Hercules mereatur locum: nec enim leve habitu illi honoris argumentum videtur Herculis promontorium, in Damnoniis, *Ptolemæo* etiam memoratum: hodieque *Hertyport.* Unde tamen perperam colligunt nonnulli, Herculem venisse in Britannias, quod disertim negat Diodor. Sicul. *l.* 4. Quemadmodum & id, quod de Ulyssis adventu, in Caledoniam, Solinus habet *c.* 25. sublestæ est fidei. Hoc enim si fuisset, non latuisset id nos ignorare Homerus; cum tamen plurimis etiam post eum seculis Græcis juxta ac Romanis hæc insula fuerit ignota. Quod aram verò Ulyssis in Britannia attinet, cujus is meminit, forsè Ulyssi fuit dedicata, vel à recentiore quodam hujus nominis extructa; imò & fieri potest, ut hoc nomen aræ adscripserint, quò ambiguitate nominis vel fucum facerent, vel dubium saltem relinquerent Lectorem. Cæterùm Geadam sive Getam quendam, ex hominibus in Deorum numerum, ab hac gente relatum esse, testis est *Cœl. Sedulius*, qui sub Theodosio juniore, floruit, qua de re vide infrà in voce *Geada.*

BRITANNIA Nova, pars Americæ Septentionalis inter novam Franciam & Fretum Hudsonium, sic dicta ab Anglis, qui eas oras tantùm perlustrârunt. Aliis *Terra Laboratoris*, seu *Estotilandia.* Vide ibi.

BRITANNICA, inter Minervæ cognomina, vide *Minerva.*

BRITANNICUS, fil. Claudii Cæsaris ex Messalina, primò Germanicus dictus. Hic quamvis adhuc infans, à patre in castris sæpe circumlatus fuisset, & militibus commendatus, Neronis tamen operâ venenô sublatus est. Tacit. *Annal. l.* 11. 12. 13. Suet. *in Nerone, c.* 33. Juvenal. *Sat.* 6. *de Messalina*, *v.* 124.

Ostenditque tuum generose Britannice ventrem.

BRITANNICUS Oceanus; Gallis *le Manche*, extenditur à promontorio Gobæo, in Britannia minore & Bolesio, seu Antivestæo, in Angliam ad Fretum Gallicum, *le Pas de Calais.*

Dictus

Dictus ab insul. Britannia, quam inter & Galliam Belgicam Lugdunensemque funditur, ac à *Flevo* inter ostia Rheni & os Sequanæ ponitur. Melæ ulterius ostiô Sequanæ promovet, usque ad Osismios, *l.* 3. *c.* 6. *Senam in Britannico mari Osismicis adversam litoribus* esse scribens: quæ insula, vulgò *l'Isle de Sain*, in ultima Britannia minore longè ultra Sequanæ ostium posita, eminus Ligeris ostium prospicit. Jonas quoque *de vita Columb.* tradit, *ad Nivernense oppidum venisse Columbanum, ut Ligeris scaphâ reciperetur, Britannicoque sinui redderetur.* Ex quibus apparet, Oceanum hunc prope ad os Ligeris usque pertinuisse. Recentioribus *Mare Anglicum* dicitur, à Britannia Insul. dicta Angliâ, postquam maxima ex parte Angli eam occupâssent, Gallis *Canalis*, item idque sæpius Manica *la Manche* vocitatur à figura. Est enim Oceanus Britannicus inter Gallias & Britanniam insul. manicæ modô longus, rectus & angustus: Respicitque hinc Britanniam insul. seu Angliam, inde Hollandiam, Zeelandiam, Flandriam, Picardiam, Normanniam, ac Brittanniam minorem aut Cismarinam alluit. Ad eum siti sunt veterum Gallorum populi Batavi, Menapii, Morini, apud quos *fretum Gallicum* seu *Morinorum* dicitur: Ambiani, Caleti, & trans Sequanam Lexovii, Bajocasses, Constantienses, Abrincatui, Dolenses, Aletenses, ac Osismii. Partes ejus Fretum Gallicum seu Morinûm, & mare Rotomagense, quô Sequana Rotomagum, Butlam *la Bouille*, Gemeticum, Caldebeccum, Guellebotum *Quillebeuf*, Tancredi villam *Tancarville*, Rupemque Riselæ *Roque-de-Rille* præterlapsus, recipitur, Ejusdem portio, inter ostia Sequanæ & Ligeris, *Armoricus Oceanus* dicta est, *Ausonii ætate: cujus *Ep.* 13. *hic versus est:*

Sunt & Armorici qui laudent ostrea Ponti.

In eum influunt Rhenus, Mosa, Scaldis, Agnio Quantia, Alteja, Sumina, Aucum, Eara, Deppa, Sequana, Diva, Olina, Viria, Seva & Senuna, Arduus, Rintius *Rance*, aliaque flumina: Ibi quoque insulæ Walacria *Walcheren*, Vectis *Wight* 10. mill. pass. patens, Cæsarea *Gersey* & Sarmia aut Sarnia *Garnsey*, Ebodia *Alderney*, Arme, & cautes eminentes veriùs, quàm insulæ, Cascatæ vel Cacatæ numero circiter 12. vulgò *Casquetes* aut *Quasquetes* dictæ. Vide Hadr. Valesf. *Notit. Gall.* in voce *Gallicus Oceanus.*

BRITANNICUS Portus, *Plin.* idem cum Iccio, vide ibi.

BRITANNICUS Ulysses, vide infrà *Ulysses.*

BRITHENDALIUS Nicolaus, vidè *Nicolaus.*

BRITINIA, *Lib. Concil. Britonium, Britonia ac Bretonia*, urbs Hispaniæ Tarraconens. in Callaicis, olim Episcopalis excisa, proxima Mindonensi urbi, quæ illi successit.

BRITINORIUM, seu BRETINORIUM, urbs Episcopalis Romandiolæ, in ditione Pontific. prope Bedesim amnem in colle. Crevit ex ruinis Fori Popilii. 5. milliar. à Foro Livii in Ortum, 7. à Cesena in Occasum.

BRITIUM, Lusitaniæ oppid. Plin. *l.* 4. *c.* 21.

BRITIUS, Archiepiscopus Turonensis; Martino successit. *Volaterran.*

BRITOLAGE, Mysiæ inferioris populi. *Ptol.*

BRITOLIUM, vulgò *Breteul*, oppid. à Britonibus conditoribus, an colonis? dictum, in Gallia, ad Ittonam fluv. non procul à Mediolano Aulercorum Ebrovicorum.

BRITOMARTIS, Nympha Cretensis, valdè formosa, Jovis & Charmes filia, *Diodoro Britona* dicta. Retia ad venandum invenit, ex quo *Dictynna* dicta est, quod causam præbuit, ut quidam Dictynnam ac Dianam eandem esse putârint. *Hesych.* Βριτόμαρτις, ἐν Κρήτῃ ἡ Ἄρτεμις. Hæc, ut quibusdam placet, à Minoë Rege Cretensi adamata, cum ejusdem concubitum fugere non posset, de rupe se in mare præcipitavit. Ejus meminit Virgilius seu quisquis fuit alius in *Ciri.* Callimachus *Hymnô* 3. *qui est in Dianam;*

Ἔξοχα δ' ἄλλων, Βριτόμαρτιν ἐΰσκοπον ——

Ubi *Scholiastes*: Βριτόμαρτις, ὄνομα κύριον τῆς νύμφης, ἀφ' ἧς καὶ ἡ Ἄρτεμις ἐν Κρήτῃ Βριτόμαρτις λέγεται, ὡς Διογενιανός. De hac ita Solin. *c.* 17. *Cretes Dianam religiosissimè venerantur, Britomartem gentiliter nominantes, quod sermone nostrô sonat virginem dulcem.* Et Jos. Scaliger ait, se in Glossariis Græcorum invenisse; Βριτὸ τὸ γλυκὺ, ὡς Κρῆτες. A Græcorum Scholiorum auctore in *Aristophanis Ranas Act.* 5. *Sc.* 2 vocatur Βριτόμαρτις, additque eam forte fortunâ in retia quædam incidisse atque à Diana liberatam Dictynnæ Dianæ templum posuisse, *p.* 275. *Nic. Lloydius.* Diluere quidem id de Minoë conatur *Diodor. Siculus*, utpote ab omnibus justitiæ nomine commendato; sed confundere illum duos Minoas, contendit Vossius, qui statuit, adamatam Britomartim à seniore Minoë; at, quia tantæ fuisset pudicitiæ, ut omnem impudicum sperneret amorem, eò post excessum in Deos esse relatam: quoniam autem Dianam venatricem coluisset, imò casses venatorios reperisset, eôdem Cretenses illam & nomine & fanô & cultu, cum Diana (h. e. Luna, cujus lumine nocturnæ venationes egent) coluisse. Vide Voss. *de Idolol. l.* 2. *c.* 17. Eubuli verò filia fuit, *Eusem*: qui cùm illa, miscellô cultu, iisdem, quibus Diana sive Luna, gauderet altaribus, Numenque illud modò Ἄρτεμις, modò Βριτόμαρτις diceretur; priorem appellationem Numinis naturalis sive Lunæ: posteriorem Numinis animalis sive filiæ Eubuli, propriam fuisse contendit *l.* 2. *c.* 25. *sub fin.* Eorundem verò Cretensium dialectô Μάρτις virgo erat. Μάρναν quidem Cretes virginem vocare, scribit Stephanus, in voce Γάζα. Ἔνθεν καὶ τὸ τοῦ Κρηταγενοῦς Διὸς παρ' αὐτοῖς εἶναι ὃ καὶ καθ' ἡμᾶς ἐκάλουν Μάρναν ἑρμηνευόμενον Κρηταγενῆ. τὰς παρθένους γὰρ οὕτω προσαγορεύουσι μάρνας. Sed falli eum docet Salmas. *Græcè*, inquiens, μαρνᾶ ἄνθρωπος. *unde* μαρνᾶν *virgo*, *non* μαρνᾶ, *ut* expenit *Hesychium*. μαρνὶς, *mulier*. *Cretes*, *quia*. *in* a. & *contrà mutare solebant*, μάρτις. *hinc* Βριτόμαρτις, *dulcis puella*, *ad Solin. p.* 172.

BRITOMARUS, Caput Gallorum Insubrium, ab Æmilio victus, votóque sic frustratus, de quo vide Flor. *l.* 2. *c.* 4.

BRITONES, populi tum majoris tum minoris Britanniæ, quæ posterior est Galliæ Celticæ regio ad mare sita Normannis ac Pictavis conterminia. Juvenal. *Sat.* 15. *v.* 124.

Quæ nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam.

Vide *Britannia.*

BRITONIA, vide *Britinia.*

BRITONUM castrum, *Dunbritton*, oppid. Scotiæ & emporium in ora Occidentali apud ostia Clude fluv. Vide *Alcluith.*

BRITWALDUS, Episcopus Cantuariensis tempore Bedæ, *Hist. ejus l.* 5. *c.* 4. plurima scripsit. Obiit A. C. 731. Voss. *Hist. Lat. l.* 3. *c.* 5. *part.* 4. *p.* 752.

BRIVA-CURRETIA, vicus erat in finibus Lemovicum, regnantibus Chlodovei Magni nepotibus ac pronepotibus, nunc municipii instar se ferens, à ponte fluminis Curretiæ imposito *Briva Curretia* Gallicè, h. e. pons ad Curretiam cognominatus: cujus in Basilica B. Martinum, Martini Turonici Episcopi discipulum sepultum esse affirmant incolæ, & ob præsens auxilium sæpe expertum summopere venerantur. Vulgò *Brive la Gaillarde*, h. e. Briva hilaris nuncupatur, proximumque habet viculum, *Templum Amoris* dictum, *Temple d'Amour.* Posita est Briva ferè ad ipsos Curretiæ & Viseræ confluentes, quorum fluviorum alter *Coureze*, alter *Vezere* appellatur. Curretia autem amnis proximum capiti suo vicum cognominem habet, nimirum Curretiam, *Coureze*, deinde Tutelam attingit Episcopi sedem, *Tulle*, ac Brivam: infra quam in Viseram influit. Basilicam B. Martini supradicti, in Briva vico, ab exercitu Gundobaldi, qui ibi Rex A. C. 584. consalutatus est à quibusdam Optimatibus Francorum, incensam esse auctor est Gregorius, ita ut eam altaria, quàm columnæ ex variis marmorum generibus igne dissolverentur ac discuterentur: quam Basilicam Ferreolus Lemovicarum Episcopus postmodum reparaverit: *& Brivam Curretiam vicum in Lemovicino* appellat, *in c.* 10. *l.* 7. *Hist.* Valesf. *Notit. Gall.*

BRIVA-ISARÆ, in *Itinerario* Æthici appellatur, ponitur que inter Petromantalum & Luteciam mediô spatiô: *Brivisara* corruptè pro Briva-Isaræ aut Brivisara nuncupatur in *tabula Peutingeriana* à *briva*, seu ponte fluminis Isaræ imposito: (Pontem enim veteres Galli brivam suâ linguâ dixêre) quam recentiores *Pontem Isaræ*, & *Pontisaram*, *Pontem-Esiæ*, & *Pontesiam* vocavêre, *Pontoise.* Quippe *Isara* aliô nomine dictus est & *Esia*, ut *Vibius Sequester* docuit. Locus hic situs est in Velocassibus, quorum fines à finibus Parisiorum Isarâ fluviô dividuntur; Orderico Vitale *in l.* 5. *castellum Vilcassini*, *quod Pontisera* vocatur, *in l.* 12. *Pontesia.* Cæterum *Brivisara vel Brivaisara* suprà non malè nuncupari videtur in *tabula Peutingeriana*, pro Briva-Isaræ: cùm *Briva Curretia* similiter appelletur à Gregorio pro Briva Curretiæ. Nam ut heic pons Curretiæ fluvio est impositus, Ita illic Isaræ. *Briva-Isara* autem vel *Brivisa* eôdem olim modô dici potuit, quô posteà *Pontisera*, *Pontisara*, & *Pontesia*, pro *Pons Isera*, *Pons-Isara*, & *Pons Esia.* Hadr. Valesf. *Notit. Gall.*

BRIVAS, quæ & *Briva Curretia*, Gallic. *Brive*, urbs lepida Galliæ in Lemovicensi provinc. ad Curretiam amnem, in limine provinc. Cadurcensis. *Brivas* autem, vulgò *Brioude*, oppid. est Arverniæ amplum, ad Elaverem fluv. 10. leuc. à Claromonte in Austrum & 4. à Fano S. Flori. Nobile Capitulô 25. Canonicorum, olim Equitum, à Guil. I. institutô, & Conciliô A. C. 1092. *T.* 10. *Conc.* De hoc oppido ita *Valesf.* *Brivas* vicus fuit Arvernorum, tumulô ac Basilicâ Juliani Arverni Martyris nobilis, Constantio Pr. Sidonio, Gregorio, & Fredegario memoratus, vulgò *Brioude.* Eò delatus est Avitus Aug. & ad pedes B. Juliani sepultus A. C. 456. *Brivatensem vicum*, in libro *de Gloria Martyrum* vocat Gregorius, & *in c.* 11. *l.* 2. *Historiæ Francicæ* ut omittam *Erricum Monachum*, & *Martyrologos.* Sidonius *in Propemptico ad libellum* Brivatis meminit his versibus,

Hinc te suscipiet benigna Brivas;
Sancti quæ fovet ossa Juliani.

Nunc est oppidum non longè à flumine, quod dicitur Elaver, *Brioude Glise* ab Ecclesia S. Juliani sæpè cognominatum: cui proximus vicus, impositus ei flumini, ubi pontem fert, nuncupatur vetus Brivas, *Vieille Brioude.* *Euricum Gothorum Regem 14. regni sui annô Ecclesiam S. Juliani Brivate columnis ornatam mirificè construxisse* scribit Fredegarius *in l.* 4. *Chronici c.* 13. deceptus, ut solet malè intellectis Gregorii verbis, quæ talia sunt *in libri Historia* 2. *capite* 20. *Euricus Gothorum Rex Victorium Ducem super 7. civitates præposuit annô 14. regni sui: qui (nimirum Victorius) protinus Arvernus adveniens, civitatem addere voluit: unde & cryptæ illæ usque hodie perstant ad Basilicam S. Juliani: & columnas quæ sunt in æde positæ, exhiberi jussit. Fuit autem Arvernus annos 9.* Ex quibus intelligitur, Victorium natione Gallum, virum mulierosum quidem, sed clarum genere atque Catholicum, ab Eurico Gothorum Rege Arvernis ac sex finitimis Aquitaniæ civitatibus *Ducem* esse præpositum sive rectorem: qui civitatem Arvernorum, ubi 9. annis cum imperio moratus est, ampliare voluerit, cryptis etiam ad Basilicam S. Juliani ædificatis, & columnas advehendas, ac in æde ejus Martyris ponendas curaverit. At Fredegarius Eurico Regi Vesigothorum Ariano perperam tribuit, quod Victorio Duci ejus Catholico attribuendum fuit, & de Brivatensi Basilica S. Juliani Mart. accepit, quod de Basilica vel æde ejusdem S. Juliani in urbe Arvernis accipiendum erat: quam Basilicam Victorius quidem *columnis ornavit*, sed non (ut addit Fredegarius) *construxit.* Sirmundus scribit, cùm

duæ Brivates sint, vetus & nova, de vetere quidem Brivate loqui Apollinarem Sidonium & cæteros; novam verò nobili Canonicorum collegio claram esse: ita ut veterem Brivatem tumulô ac Basilicâ S. Juliani Martyris insignem faciat: de quo alii judicent. Nam ut *vetus Rotomagus*, *vetus Massilia*, *veteres Pictavi*, cognominati sunt incertam ob caussam, & nonnunquam per jocum vici, qui nunquam sedes fuêre Rotomagi, Massiliæ & Pictavorum, urbium semper stabilium atque fixarum, atque ibi primùm conditarum ubi hodieque spectantur: sic *vetus Brivas* casu aliquô dici potuit. licèt alterâ esset recentior. Præterea altera quidem *vetus Brivas* cognominatur; altera *nova Brivas* nusquam cognominatur, *sed Brivas ad Ecclesiam*. A' Brivate, ager Brivatensis vocatur *le Brivadou*, & Præpositura Brivatensis, *la Prevosté de Brivadois*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRIVATES, Galliæ Lugdunensis portus. *Ptol. Brest Scaligero.*

BRIVENES, pagus Germanic. ad Danub. in Suevia, apud Lauingam urbem: *Prentz*, ad Brentium fluv.

BRIVODURUM, oppidulum Aurelianensis agri, ad Ligerim fluvium. Ibi Ligeris Lupiæ fluv. & dein Sequanæ jungitur per incile, à paucis annis. Vulgò *Briare*. Aliis *Breviodurum* & *Bridoborium*.

BRIXABA, mons Tanai fluv. vicinus, posteà *Arietis frons* dictus. Plut. *l. de Fluminibus.*

BRIXELLUM, oppid. Italiæ, inter Mantuam & Cremonam, vulgò *Bressello*. Tacito *Hist. l. 2. c. 32.* Suetonio *in Othone*, *c. 9.* Phlegonti *l. de longævis*, prætereaque *Ptolemæo* atque *Antonino* scribitur *Brixellum*, at apud Plin. *l. 3. c. 5. Brixillum*; apud Plut. *in Othone* ἐν Βριξίλλῳ legas, & posteà, ἐν Βριξέλλῳ: ab Agilulpho subactum est A. C. 593. longitud. 32. 42. latitud. 44. 08.

BRIXENTES, populi Norici. *Ptol.*

BRIXIA, urbs Longobardiæ Transpadanæ: Catullus *carm. 68. v. 31.*

Atqui non solùm hunc se dicit cognitum habere
Brixia, Chinea supposita specula;
Flavus quam molli percurrit flumine Mela,
Brixia, Veronæ mater amata meæ.

Vide Cluver. *Ital. Antiq. l. 1. c. 26.* *Brescia* & *Bressa* hodie dicitur, à qua Comitatus Brixiensis nomen habet: in colle, ad rivum Gorzam, prope amnem Melam, cum arce pervalida condita, ut refert *Livius*, à Cenomannis, qui per Taurinos & Alpis Juliæ saltus favente Bellovesô, nam is prius transcenderat ex Gallia in Italiam, Elituô Duce, venerunt: dicit Capreolus meritò Brixiam urbem hanc dictam ab arboribus fructu gravidis & fœtu gaudentibus. Colonia deducta est cum reliquis Transpadanis ab Cn. Pompejo Strabone annô 665. & posteà cum aliis ab C. Cæsare Dictatore Civitatis jure donata; fidem populi Rom. constantissimè coluit, præcipuè verò difficillimis belli Punici temporibus, post cladem ad Trebiam ab Annibale acceptam, quamobrem subsidia rei Romanæ præstitit: dein in Imperatorum fuit potestate, quandiu salva stetit sua Romano nomini majestas. Post à Radagiso Gothorum Rege incendiô vastata, annô 412. hinc ab Attila Hunnorum Principe subversa, sed refecta annô 452. imperante Martianô, dein Longobardis, Carolo M. Regibus Italiæ subfuit, libera posthæc. Sed ab Henric. VI. Imperat. occupata, tandem in Ducum Mediolanens. potestatem pervenit, donec se Venetis dedidit, quibus cùm à Ludovico XII. A. C. 1509. erepta esset, à Francisc. I. A. C. 1517. reddita est, sub quorum imperio maximè hodie floret. Venetæ urbis sponsa vulgò cognominatur. Ager Brixiensis admodum longè lateque patet, etenim latitudine stadia ferè 800. seu Pass. Mill. C. continet, nimirum a Mosô, à Mantua millibus 15. abest, usque ad Dialengum extremo in vallis Camuniæ capite situm: longitudine stadia 400. vel Pass. Mill. L. inter Limonem Benaci vicum & Orcios novos. Sunt hôc tractu lacus aliquot, nominatim Iseus, Idrinus, & Benacus. In hujus urbis agro, perfidiâ Italorum, clade affectus est Rupertus Imperator, qui Italiam intraverat, ut Galeatium, dominatum invadentem, compesceret, A. C. 1403. Vide Cuspin. *in Ruperto.* Anton. *part. 3. titul. 22. c. 3. & 38.* longitud. 32. 20. latitud. 44. 30.

BRIXIA, Susianæ fluv. Plin. *l. 6. c. 27.*

BRIXINO, urbs Germaniæ, sub clientela Comitum Tirolis, cum toto territorio. Ad Eisacum fluv. qui ibi recipit amnem *Riencz*, ad pedes montium, 2. leuc. German. à confinio ditionis Venetæ, 6. à Bolzano. Hic Henricus III. Imperator. A. C. 1380. contra Gregorium VII. elegit Gilbertum Episcopum Ravennæ. Episcopalis est sub Archiepiscopo Salisburgensi.

BRIXIUS Germanus, vide *Germanus Brixius.*

BRIZACA, Armeniæ majoris oppid. *Ptol.*

BRIZANA, vide *Brisana.*

BRIZANI, populi Septentrionales Helmoldo.

BRIZICA, Thraciæ urbs. *Antonin.*

BRIZO, apud Delios vaticiniorum, quæ ex somniis sumuntur, Dea habita est, à βρίζειν, *dormire*. Cæl. Rhodig. *l. 27. c. 10.*

BROBURGUS, Morinorum castrum. Veteres tabulæ ante annos 600. datæ nunc *Broburgum*, nunc *Bruchburch castrum*, i. e. Brocburgum sive lutosum oppidum vocant, quod nos *Bourbourg* appellamus, Flandrenses *Borborch*, aut si quibusdam credimus *Brombourg*. Gilbertus *de Vita & Morte Caroli Comitis Flandriæ*, *Bradburg* nuncupat & *Bradburg*, i. e. Bredburgum. *Brod* autem & *brod*, non minùs quàm *brach* & *broc*, lutum significat, & à brodio deductum videtur. Unde Broagium quoque à situ palustri nomen accepit, *Brouage*: & Moustreletus de cæde Ludovici Aurelianensium Ducis loquentes ejus filios inducem, *brouet* pro luto usurpat: uti Flandrenses *brouc* lutum nominant: & Brajum vel Brajocum castrum in Peruco, vulgò Nostris *Broa* dicitur. Idem Gilbertus *Brudgas* Flandriæ oppidum nominat, haud dubiè sicut *Bradburgum* à luto. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BROCÆ, Gallis *broches*, vetua sunt, caprearum item cornua, cùm recta ac simplicia sunt: sicut iidem in cervis *dagues* appellant, Latini *subulos & ferulas*, Græci σπάθας & πασσάλους. Unde οἱ σπαθίνης πασσάλιον, Gallis *brocards*, Latinè *Subulones*, apud Plin. *l. 11. c. 37. Spectant hæc in ramos, ut cervorum: aliis simplicia exeunt, ut in eodem genere subulonibus, ex argumento dictis.* Vide Salmas. ad *Solin. p. 222.*

BROCALUM, regnum Africæ in Nigritia, inter ostia Nigri fluv. non longè ab ora Oceani Atlantici, & ab Hesperio promontorio.

BROCARIACUM, Villa Regia, in Galliæ regno, ut memorant Jonas *in Vita Columbani Abbatis Luxoviensis*, & Fredegarius *in l. 5. ac ultimo Chronici*, quò Columbanus ad Reginam Brunichildem venerit: qui videtur esse vicus *Bourcheresse*, inter Cabillonum Regiam Theodorici ac Brunichildis & Augustodunum positus. Iisdem *Villa Regia Spinsia* vel *Spissia*, in qua commorantes Theodoricum ac Brunichildem ejus aviam adiit Columbanus, videtur esse *Espoisse* locus inter Aballonem & Sinemurum. Vales. *ibid.*

BROCCHUS, prænomine *Julius*, è familia Juliorum, tribu Voltiniâ, maximis muneribus, in Allobrogibus defunctus, urbi Genevensi Lacum Lemanum, cum muneribus quibusdam aliis, muneri dedit: unde liquet, quanti à Romanis jam tum Urbs ea æstimata fuerit. Fuit autem is Præfectus Fabrûm, bis Tribunus Militum Legionis Octavæ Augustæ, Duumvir Juri dicundo, Triumvir locorum publicorum persequendorum, Augur, Pontifex, Duumvir, Flamen in Colonia Equestri &c. quæ omnia discere est, ex sequente *Inscriptione* quæ hodieque Genevæ extat, in angulo vici Canonicorum, atque sic habet:

L. JUL. P. F. VOL.
BROCCHUS VAL
BASSUS PRÆF. FA
BR. BIS TRIB
MIL. LEG. VIII. AUG.
IIVIR JUR. D.
IIIVIR LOC. P. P. AU-
GUR. PONTIF. II.
VIR
FLAMEN IN COL.
EQUESTRE VIANIS
GENAVENSIBUS
LACUUS DAT:

Pater fuit Decimi Julii Ripani Capitonis Bassiani, cujus memoriam Novioduni, seu in Colonia Equestri *Inscr.* hæc servat:

D. JUL. L. F. VOL. RIPANO
CAPITONI BASSIANO
EQUO PUBLICO HONO-
RATO
PRÆFECTO FABRUM
TRIB. MIL. COH. I. GAL.
L. JUL. BROCCHUS
VALER. BASSUS
FILIO

Avus Decimi Julii Capitonis, qui Augur itidem erat & Duumvir Ærarii, Flamen item Martis & Tribunus Militum, uti patet ex *Inscr.* hac, quæ Genevæ visitur.

D. JUL. D. F. VOLT.
CAPITON.
AUGURI II VIRO ÆRAR.
FLAMINI MARTIS
TR. MIL.

Ex eadem porrò familia erat Cajus Julius Capito, fil. Caji, Duumvir similiter & Flamen Augusti: ut & Lucius Julius Capito amicus ejus, de quibus vide iisdem *Inscriptiones* antiquas, in vicinia, apud Jac. Sponium *Descript. Urbis Genevæ Tom. 2. p. 325. & 326.* Sed & Lucii Turpilii *Brocchi* Liciniani meminit vetus Lapis, in urbe Liburniæ Jadera superstes, his verbis:

JUNONI AUGUSTÆ
APPULEIA M. F. QUINTA
SUO ET L. TURPILII BROCCHI
LICINIANI FILII NOMINE.

apud Eund. *Itiner. Græciæ Tom. 3. p. 77.*

BROCCHUS, prænomine *Junius*, memoratur Trebellio Pollioni in Claudio, c. 8. *Ut docet ejusdem (Claudii) epistola, quam ad Junium Brocchum scripsit Illyricum tuentem: Claudius Broccho. Delevimus CCCXX. millia Gothorum, II. millia navium mersimus* &c. Vocabant autem *Brocchos* vel *Broccos* Latini, quibus superius labrum tumet. Varro *Rei Rust. l. 2. c. 9.* Plin. *l. 11. c. 37.* & *Glossæ*, *Brocchus*, ὁ τὸ ἄνω χεῖλος ἐξέχων, *cujus superius labrum tumet*, Casaubon. *ad Pollion. loc. cit.*

BROCHMAND Erasmus Johannes, Hafniâ Danus, fil. Joh. Erasmi Theol. Professoris, Lugduni Batavorum aliquot annos commoratus, Petro ibi Scriverio, M. Z. Boxhornio, Claud. Salmasio & Jac. Maestertio innotuit: Oxonii dein in Anglia in evolvendis Bibliothecæ Bodlejanæ aliorumque Collegiorum, inprimis Ædis Christi, libris, integrum annum insumpsit. In patriam reversus, in Regia Sorana Historiarum A. C. 1654. in Hafniensi dein Theologiæ, A. C. 1660. Professor constitutus: obiit A. C. 1664. ætat. 38. Auctor *Speciminis Ethicæ Historiæ*, *Disquisitionis de Historiæ legitimæ notis*, *Orationis funebr. in Exequiis Christiani IV.* Paul. Freherus *Theatro Viror. eruditione claror.*

BROCHUS, Phœniciæ oppid. Polyb. *l.* 5.

BROCOMAGUS, vel **BROTOMAGUS** & **BREUCOMAGUS**, *Ptolemæo*, German. vicus, non procul ab Argentorato. *Brocomus Rhenano*, *Brumat*, vel *Broumat*, vel *Brumt*, *Velsero*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* & suprà *Brocomagum*. longitud. 28. 50. latitud. 48. 10.

BROCUBELUS, Mazæi fil. Syriæ quondam Prætor, victò à Besso Dario transfugit ad Alexandrum. Curt. *l.* 5. *c.* 13.

BRODA, urbs Bohemiæ gemina Teutonica & Boema. *Ferrarius*.

BRODÆUS Johannes, Turonensis, Juri operam Biturigibus sub Alciato dedit, mox studiò hôc relictò, Linguis, Philosophiæ, ac Mathematicis artibus, tantò successu se addixit, ut à Scaligero doctissimis Viris accenseretur, ac Cujacii præclaro elogio insigniretur. Cardin. Bembo, Sadoleto, Egnatio, Flaminio, aliisque magnis Viris, dum in Italia esset familiaris. Modestiæ tam commendatæ, ut varia ingenii sui monumenta sub aliorum nomine prodire passus sit. Edidit ipse *Annotationes in Oppiani Kynegeticon l. 4. Q. Calabri Paralipomenon Homeri l. 14. Coluthum de Helenæ raptu*, *Notas in Euripidem*, *Annotat. in Dioscoridem*, *Observationes seu Varias Lectiones*. Obiit A. C. 1563. ætat. 60. major. Sammarthanus, Lipsius *in Germ. Tr.*, Scaligerana, Thuanus, Teissier *Elogia* &c.

BRODENTIA, Germaniæ urbs. *Ptol.* Sub Hermanduris, ubi nunc fortè Kœnigsgrum in Franconia.

BRODIUM, apud veteres Latinos τὸ ζῶμα dictum est, quam vocem hodie Itali retinent, & Galli quoque habent modicè detortam. Uti autem ζωμὸς assaturarum jus est, sic ζῶμα de elixis maximè usurpatur, & simplicem liquorem denotat, in quo carnes decoctæ sunt. Hinc *Zema* olla, in qua coquuntur & elixantur carnes. *Zemam* jus coquinæ esse, dicit *Isidorus*. Sic itaque apud Gaudentium *tertiò tract. de Paschate*, reperitur *Brodium* positum, pro jure carnium: vox quidem vulgaris & è medio sumta, vetus tamen & valde bona, ut ex Græco facta. Βλώδιον namque Græci, τὸ ζῶμα dicunt, ἀπὸ τοῦ βλύζειν: unde *brodium* λ. in *r.* mutatò. Salmas. *ad Flav. Vopisc. in Divo Aureliano*, *c.* 49. An hinc *Brodiatores curiosi* memorati Nicolao de Clemangis *Ep.* 109. h. e. Antiquarii, qui in libris describendis literas ac elementa non accuratè, sed leviter, effingebant, ut visum penè effugerent; Sed hos potiùs à *Brodiatoribus*, Gall. *Brodeurs*, h. e. Phrygionibus seu Acupictoribus appellatos censet, Car. du Fresne in *Glossar*.

BRODRA, oppidum Indiæ, sub imperio M. Mogolis, non longè à sinu Cambaiæ in regno *Guzaratte*.

BROGNIER, seu *le Broniac* Johannes, Sabaudus, Archiepiscopus Arelatensis, Cardinalis Ostiensis nomine, sub Clemente VII. Antipapâ, Benedicto XIII. Alexandro V. Johanne XXIII. & Martino V. celebris. Obiit Romæ A. C. 1426. Ughel. *t.* 1. *Italia S. in Episc. Ostiensi*. Sammarth. *Gall. Chr. t.* 1. *p.* 63. Saxi, *histor. Arelat.* *Ciaconius*, *Fodereus*, &c. Collegium magnum Avenione fundavit, reditibusque instruxit, quibus 24. pauperes studiosi alerentur, &c.

BROILUM, vulgo *Breu*, vicus Galliæ in Cotia sylva, à loco nomen habens: *Broilus* enim vel *Brodium*, lucum aut sylvam cæduam septamque significat. De eo aut potiùs de tota sylva Cotia, seu Compendiensi, loquitur Carolus *in Capitular.* cùm ait, *In Broilo Compendii Palatii*. Propinquus est Cotiæ villæ *Caise* vulgò dictæ, in qua veteris Palatii reliquiæ ac vestigia supersunt, Hadr. Vales. in voce *Cotia sylva*. Item locus ejus ejusdem Regni, in Meldensi agro, clarus Monasteriô & nomine S. Fefri, quem Galli Fiacrium vocant, 3. milliar. ab urbe Meldis distans, vulgò *S. Fiacre*. Idem in voce *Meldi*.

BROLIA, vox Barbara, Gall. *Breuils*, h. e. vivaria, περιβόλαια, apud Luithprandum, Episcopum Cremonensem *Legat.* ad Nicephorum Phocam Imperatorem Constantinopolitan. A. C. 968. *In Umbriam* (lege Selymbriam) *quæ est leucas* XVIIIM. *Constantinopoli distans*, *Nicephorus me accersiri jubet* --- *Et me interrogavit*, *si vos perivolia*, *i. e.* Brolia, *vel si in perivoliis onagros vel cætera animalia haberetis* &c. Ubi à Græca voce περιβόλαιον nomen hoc detortum esse innuit. Significat autem nemus, sylvam seu saltum, in quo ferarum venatio exerceri consuevit: maximè verò sylvam muris sepibusque cinctam. Moschopulus περὶ Σχεδῶν: Κῆπος λαχάνων καὶ δένδρων, ὃ κοινῶς περιβόλαιον, *Hortus olerum arborumque*, *vulgò Periboliùm*. Vide Bochart. *Hieroz. part. prior. l.* 3. *c.* 16. & Salmas. *ad Inscript. Herodis Attici*. Hausère vocem à Græcis Persæ, quos ita parces suos appellasse, legimus apud Zosimum *de Persis l.* 3. [illegible] *Verùm autem & in perìbolum* (Broilum) *quod Regis venationem appellabant. Erat autem murus spatium satis amplum includens, arboribus ornatum omnigenis: in quo ferarum omne genus, quibus pabulum affatim suppeditatum, Regi quoties collibuisset, venandi suppeditabat materiam.* Guilletierus, Athenienses hodieque hortos suos *Perivolia* appellare, docet in *Athenis Hodiern. p.* 311. apud Car. du Fresne in *Glossar*.

BROMAGUS, vicus *Bro*, hodie, unde lacus Bromagensis, *Lac de Bro*, Lemanum ingrediens. In Helvetia. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Joh. Bapt. Plantinum *Helvet. nov. antiq.* &c.

BROMALIA, apud Theod. Balsamonem, *can.* 62. Concil. in Trullo: [illegible] *Quæ autem sic dicuntur Calendæ & Vota & Bromalia* (ut ille exponit) *&*, *quæ primo Maji celebratur*, *panegyrin*, *simul & semel à Fidelium Republica volumus*. À *Bromio*, secundùm eum, h. e. Baccho, nomen habent. At quantò rectiùs doctissimus Tilius qui *Bromalia* Latio suo servari volunt; Casp. Barthius *Animadversion. ad Statium l.* 3. Vide infra in voce *Bruma*.

BROMIARDUS Johannes, vide *Johannes*.

BROMIARDUS Philippus, vide *Philippus*.

BROMIUS, Bacchi cognomen, ἀπὸ τοῦ βρέμειν, i. e. *à fremendo*, Alii verò ἀπὸ τῆς βροντῆς, h. e. *à tonitru*, eo quòd natus sit cum tonitru, ejus genetrice fulmine peremptâ. Ovidius *Met. l.* 4. *v.* 11.

Turaque dabant, Bacchumque vocant, Bromiumque Lyæumque.

BROMOS, apud Plin. *l.* 18. *c.* 10. *Far sine arista est. Item siligo-adjiciuntur his genera*, bromos, *siligo exceptina & tragos*, *externa omnia ab Oriente invecta*, *oryzæ similia*: avena est frugifera (qualis nostra est) ex Græco βρόμος, ut videre est apud Dioscoridem *l.* 2. *c.* 55. & *l.* 4. *c.* 135. Cujusmodi fruges externæ fuerunt Italiæ, Græcis propriæ, quos pultem ex ea conficere solitos fuisse, idem *Plinius* tradit, qui eam *Græcam avenam* quoque alibi vocat. Pabulum fuisse quadrupedum βρόμον, *Hesychius* notat: Certè hodieque jumentis pro pabulo præbetur. Apud veteres verò Romanos, qui avenam non serebant, hordeum equis dabatur, uti diximus suprà, in voce *Avena*. Alias βρόμος, non solùm ad auditum refertur, & *fremitum clamoremque* significat, sed ad odoratum quoque & gustum: unde βρωμώδης & δυσβρώμος odore significat *gravitatem & vehementiam*, seu acriorem & virosiorem fragrantiam, eamque, quæ gustu sentitur. Quemadmodum Medicum laser odoratum erat & βρωμωδέστερον in gustu, quàm Cyrenaicum, quod prorsus erat ἄβρωμον, quamvis utrumque odoratum esset. Non enim βρωμῶδες statim *fœtidum*, ut quidam malè autumant; sed quæ βρωμώδη sunt tantum, ea talia: quæ vero habent τὸ βρωμῶδες ἐν τῷ ὄσφρεσθαι, solà vehementià ac virositate boni odoris displicent &c. Qua de re vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 218. 360. & 386.

BROMPTONUS Johannes, vide *Johannes*.

BROMUS, Centaurorum unus, à Cæneo interfectus, Ovid. *Met. l.* 12.

BRONCHORSTIUS Everhardus, Daventriensis, fil. Johannis, (primò in Academia Rostochiensi Matheseos Professoris, dein Daventriensis Scholæ Rectoris) Basileæ à Sam. Grynæo J. U. Doctor renunciatus A. C. 1579. Wittenbergæ per annum docuit, exin in Academia Erfordiana, A. C. 1586. ac posteà in Lugduno-Batava annò sequenti Juris Professor, creatus. Obiit A. C. 1627. oratione funebri à P. Cunæo laudatus. Scripsit *Ἐναντιοφανῶν Centurias IV. & Conciliationes eorundem*, *Centurias II. Miscellanear. Juris Controversiarum*, *Tract. de Privilegiis Studiosor. Professorum & Doctorum* &c. Fran. Sweertius *Athenis Belgicis*, & *Vit. Prof. Leid.*

BRONCHORSTUM, oppidulum Belgii uniti, in Comitatu Zutphaniensi ad dextram ripam Isalæ fluv. 1. leuc. à Zutphania.

BRONGUS, fluvius, vide *Angrus*.

BRONIUM, oppidum Hannoniæ, in limite Brabantiæ, medium inter Bruxellas & Montes. Etiam *Brennia*. Vulgò *Braine le Comte*.

BRONIUM, vulgò *Brugne*, villa Belgii, in pago Lomacensi seu Lomensi, hodie *Los* dicto, in diœcesi Leodicensi, castro Namurco propinqua, Monasteriòque illustris, cujus conditor Gerardus Abbas ac loci dominus, memoratur in litteris Henrici Aucupis, quibus fundationem hujus cœnobii confirmat A. C. 932. Unde villa & Abbatia *Broniensis*, nomen S. Gerardi accepit, ac *Brugne* etiam veteri vocabulò appellatur, Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce, *Lomensis pagus*.

BRONSBROA, pagus Ostrogothiæ, in Suecia in limite Blekingiæ; hic pax inter Suecos & Danos coiit, A. C. 1645. Aliàs *Bromsebroo*.

BRONTÆUS, Jupiter dictus à βροντῇ, quod est *tonitru*, unde Latinè *Tonans* quoque vocatur. Quibusdam etiam Bacchus sic videtur dictus, ob turbas, quas fulminum instar ebrietas commovet. Blondus Flavius *Roma triumph. l.* 1. *Bacchus & Liber pater & Brontinus quoque dictus est*. Hinc quia Baccho cum Proserpina communis ara, communiaque cum Hecate sacra, quæ *Sabazia* dicta legimus, in vetere marmore Hecate Deo Brontonti conjungitur: *Jovi. Sancto. Brontonti. Ecateque. Aur. Popilius.* Et sicut alia habet inscriptio. *Deo. Soli. Invicto. Mithræ. Fl. Septimius. Zozimus. V. P. Sacerdos. Dei. Brontontis. Et. Ecate. hoc speleum. constituit.* Vide Thom. Demster. *in Rosini Antiquit. l.* 2. *paralipom. ad c.* 13.

BRONTES, unus ex Cyclopibus, Vulcani ministris, qui Jovi cudunt fulmina, ἀπὸ τῆς βροντῆς, i. e. à tonitru dictus. Tres autem præcipuè à Virgilio numerantur Vulcani ministri, *Brontes*, *Steropes* & *Pyracmon*, quos Hesiodus *in Theogonia* Cœli & Terræ filios facit, quanquam alii ex Neptuno & Amphitrite natos malunt. Virg. *Æn. l.* 8. *v.* 424.

Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro,
Brontesque, Steropesque & nudus membra Pyracmon:

Statius *l.* 1. *Sylv.* 1. *v.* 1.

Quæ super impositò moles geminata Colosso
Stat Latium complexa forum? Cœlone peractum
Fluxit opus? Siculis an conformata caminis
Effigies, lassum Steropem Brontemque reliquit?

Claudian. *de* 3. *Consul. Honor. v.* 191.

------ *Vobis jam Mulciber arma*
Præparat, & Siculis Cyclops incude laborat:
Brontes innumero exasperat Ægida signo:
Altum fulmineâ crispare in casside conum
Festinat Steropes: nectit thoraca Pyracmon,
Ignifluumque gemit Lipare fumosa cavernis.

Nic. Lloydius.

BRONTEUM, machina fuit sub scena, æneum vas habens, in quod calculi decidentes, & in eo circumacti tonitru sonum imitabantur, quod genus *Claudiana tonitrua* vocat *Festus* à Claudio Pulchro inventore.

BRONTINUS, Philosophus Pythagoricus maritus Theanûs Metapontinæ, quæ aliquot opera Philosophica edidit, *Suidas*. Item pater Theanûs Cretensis, quæ Pythagoræ uxor. Diog. Laert. *in Pythagora*, *l.* 8.

BROTONA, Sylva Galliæ, quam Guatevillæ, locô ad ripam sinistram flumin. Sequanæ contra Calidum beccum sitô, proximam facit Ordericus Vitalis *Histor. l.* 12. nunc *Routot*, dicitur: ab ea vicus Haga Brotonæ *la Haye du Routot* dictus, aliis *Bretot* vocatur: & alius vicus Capella Brotonæ *la Chapelle de Bretot*. Hadr. Vales. in voce *Guatevilla*.

BRONTORAS, locus ab Urbe tribus milliaribus distans, quô Anthemius à Leone ab Italis missus imperium suscepit. *Cassiodorus*, *Diaconus*.

BROTEAS, & Ammon, cæstibus inclaruerunt. Ovid. *Met. l.* 5. v. 107.

> *Hic gemini fratres, Broteasque & cæstibus Ammon*
> *Invicti.* ----

BROTES, è Cyzicenis unus, à Polluce, in nocturno conflictu cæsus ac semianimis relictus. Val. Flacc. *l.* 3. *v.* 152.

BROTHEUS, fil. Vulcani & Minervæ, deformi facie, ob quam dum plerisque esset risui, animi dolore se in rogum conjecit. Ovidius *in Ibin. v.* 517.

> *Quodque ferunt Brotheum fecisse cupidine mortis,*
> *Des tua succenso membra cremanda rogo.*

BROUVERHAVIA, seu **BROUVERII** portus, oppidul. Zeelandiæ, in Scaldia Insul. cum portu sat capaci, 1. leuc. à Ziriczea.

BROUVERI Fretum, in America meridionali detectum à Batavis, A. C. 1643. Maximè in Austrum spectat, infra fretum Meræum, & ab inventore nomen habet.

BROVERSAVIA, insul. Zeelandiæ, quæ à *Scaldi* fluv. *Scaldis* cognominatur, oppidum nitidè & eleganter constructum, quod rei maritimæ peritos & exercitos naucleros suppeditat, piscatoresque strenuos, quorum industria ingentem piscium copiam variis mundi partibus communicat. *Theatr. Urbium.*

BROVOVACIS, Angliæ urbs. *Antonin. Brougham Camdeno*, in regione Westmariæ.

BROWNISTÆ, à Rob. *Brown*, dicti sunt usque ad nostra tempora illi, qui secessiones ab Ecclesiis Anglicanis, ut falsis & Antichristianis, collaudabant, asserentes: *Quamlibet Ecclesiam particularem, etiam paucarum personarum habere plenam & independentem à Classibus Synodisque potestatem & jurisdictionem: neque Presbyteria, sed totam Ecclesiam; omnia nimirum ejus & singula membra, viros pariter ac fœminas, potestatem clavium jusque vocandi Ministros habere.* Cujusmodi dogmata eò abeunt, ut unusquisque Independentismum vivat, & sibi sapiat, ruptô omni fœdere Eccles. & violatâ communione Sanctorum. Vide Hoornbeeckium *Summâ Controvers. de Brownistis*, & *Ep. de Independentismo*, nec non de dogmatibus eorum Honor. Regg. p. 36. ut & infrà aliquid, ubi de Auctore eorum, it. voce *Independentes*.

BROWNIUS Robertus, Northamtonius Anglus, Ludimagister primò Soutwrackiæ, exin Pastor Islingtoni, prope Londinum, Boltono in Schismate Anglicano (occasione nævorum quorundam illius Ecclesiæ, superfluarum nonnullarum ceremoniarum, & fastûs Episcoporum ortâ) successit, ac vexillum *Separatismi* erexit A. C. 1580. Ecclesiâ quâdam Middelburgi Zeelandiæ constitutâ, quæ mox intestinis dissidiis collisa periit. Ipse verò inde in Angliam reversus, errores suos revocavit. De eo, inter alia ridicula referunt, quòd, cùm frequenter uxorem suum pulsaret, reprehensus propterea, responderit: *Se non verberare eam, ut uxorem suam, verùm ut nefariam & maledictam vetulam.* Quô pactô, uti ob causas non satis graves ab Ecclesia Anglicana seipsum separavit, sic in uxore sua nimiùm subtiliter *uxorem* à *vetula* separavit. Georg. Hornius *Histor. Eccles.* ex editione M. Leydeckeri p. 392. Ab eo celebre hodieque *Brownistarum* nomen, de quibus suprà.

BROXÆ, maleficæ sunt & sortilegæ mulierculæ, in montibus Pyrenæis, apud Martinum de *Arles* Canonicum Eccles. Pampilonens. *l. de Superstitionibus*, laudatum Car. du Fresne.

BRUCÆUS Henricus, vide *Henricus*.

BRUCCA, sic putat *Cl. Aretius* olim dictam urbem Siciliæ, hodiè *Longobaldam* vocatam.

BRUCGIA, castrum in Lemovicibus, hodie *Brosse*: cum pago circumjacente, à sylva vicina, nomen accepit. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRUCHIUM, fuit locus sive regio, urbis Alexandriæ in Ægypto, ubi Museum fuit, de quo sic Spartian. in *Hadriano*, *c.* 20. *Apud Alexandriam in Musio multas quæstiones Professoribus proposuit* &c. Quin pro Musio ipso Ammianus accipit *l.* 22. ubi ait fuisse *diuturnum præstantium hominum domicilium*: ex quo multi magnæ doctrinæ Viri prodierint. Βρεχίο meminit etiam Epiphanius, *de Ponder. & Mensur.* unde constat, satis remotam à reliqua Urbe regionem *Bruchii*, quam (ἀλίμα τῆ πόλεως eidem dictam) suâ ætate desertam fuisse scribit. Unde sunt, qui non in ipsa urbe, sed prope eam *Bruchium* collocent. Martyrologium Græcum in *Hilar.* Εἰς τὸ χωρίον πλησίον Ἀλεξανδρείας μισθωσάμενος. Βρούχιον ὄνομα αὐτῷ, *In quendam locum, prope Alexandriam, contendit*, Bruchium *ipsi nomen*. Fuit id olim Alexandrinorum Prytaneum, h. e. πρυτανεῖον: undè facili literarum β. π. φ. permutatione corruptè Βρύχειον factum est, pro Πρυχεῖον, quam vocem servat integram Eusebius *Histor. l.* 7. *c.* 32. Vide Casaubon. & Salmas. *ad Spartian.* & infrà in voce *Musium*.

BRUCTERI, populi Germaniæ in Frisia Orientali incolentes, quorum tractus *Bruckmerland*, teste Cornelio Kempio, dicitur. Putantur iidem cum Bataeteris, vide ibi. Sunt qui hos in Marchia, Comitatu in Westphalia collocant. Meminit illorum Claudian. *de 4. Consul. Honorii*, v. 450.

> ------- *Vimi accola silva*
> *Bructerus Hercynia.* -----

Hos Drusus navali prælio in Amasio fluv. superavit, teste Tacitô, *l.* 1. *Annal. c.* 51. Legendum forsan *Bruteri*: nam se invicem *fratres* appellabant suô quodam more, &, nisi fallor, militari. Mos ille ab antiquissimis Scythis, ubi teste *Nicolaô*, seniores patres, juniores filios, æquales fratres nominabant. Durant hodieque apud Germanos ἀδελφότης quædam ενορκωμοσίας, nec minus religiosè colitur, ac priscis illis Romanis *Cara cognatio*.

BRUDATUS seu **BRODATUS**, apud Abbatem Gualterium *de Monyton, ad A. C.* 1343. ex Gallico *brode*, idem est, quod *acupictus* phrygionicô opere elaboratus. Vide infrà ubi de *Phrygionibus*, quos Galli *Brodeurs* vocant; item in voce, *Pella*.

BRUGA, Germanicè *Brück* seu *Brugg*, urbs Helvetiæ non adeò ampla, sed elegans, in Argovia, sub ditione Bernensium, eòdem jure cum Arovia & Zofinga gaudens. Vindonissæ olim suburbium, ad Arolam, qui ibi ponte junctus, hinc nomen antiquitùs tenuit, *an der Brucken* dicta, postmodùm urbe veteri destructâ, ob commoditatem loci, huc enim à Rauracis ad Helvetios commodè per Vocetium montem transitur, ornari augerique cœpit. Et quidem diu sub Comitibus Habspurgicis (Imperatoriæ Familiæ conditoribus) castro illorum, unde Augustæ stirpi nomen, prope sito, propugnaculi instar fuit. Bellô dein Rodolfi I. Imperatoris cum agnatis, à Gothefrido Comite capta & direpta est. Rursus à Bernensibus nomine Imperii occupata, durante Conciliô Constantiensi, A. C. 1415. iisque oppignorata est à Sigismundo Imperatore. Post quæ nocturnâ irruptione, bellô Tigurinô, à Thoma Falckenstenio rapta A. C. 1444. exin, in potestatem Cantonis Bernensis rediit, Euangelio manus fidemque dedit A. C. 1528. à quo tempore, tranquilla in pace quiescit, civium virtute, pietate, òpibusque florens. Joh. Stumpfius *Chron. Helv. l.* 7. ubi de *Argovia*, *c.* 11.

BRUGÆ, vulgò *Bruges*, Flandriæ urbs, ad fluv. *Reye*, omnium pulcherrima, nitidissimaque. Publicarum siquidem & privatarum ædium in hac urbe splendor & magnificentia, omnem orationem, omnem dicendi facultatem superat. Optimam urbium formam, h.e. orbicularem situ obtinet. Pulcherrimis mœniis cingitur. Forum habet, ad quod sex latæ deducunt plateæ, totidemque præcipuis portis respondentes. *A pontium multitudine* sic dicitur. Præcelsis turribus Divorumque augustissimis templis sexaginta numerô insignitur. Episcopatus hic à Paulo IV. institutus. Et quemadmodum à Balduino Flandriæ Comite urbs muris cincta, ita à Liderico templô S. Donatiani, quod præcipuum, ornata est. *Damhouder*. Ab hujus civibus, Galli omnes (in quorum potestatem venerat Flandria, Vidone captô) ob avaritiam præfecti, interemti sunt A. C. 1300: quam injuriam ulturus Philippus Pulcher à Vidonis filiis magnâ clade victus est, aureaque calcaria 700. in trophæum suspensa. Beyerlinck *in Theatr.* Annales Flandriæ. Maximilianus I. Imperator à rebellibus subditis hic detentus est aliquandiu. Capta est urbs, à Duce Parmensi, A. C. 1584. cum tota ferè Flandria. Vide Thuan. *Hist. l.* 80. & 83. Grotium *Annal. Belg.* &c. longitud. 24. 25. latitud. 51. 36.

BRUGÆ, urbs Stiriæ, ad Muram fluv. *Metel.* Oppid. in Nortgoja, *Ferrar.*

BRUGENSIS Rodolphus, vide *Rodolphus*. It. *Johannes*. Item *Gualterus*.

BRUGMANNUS Johannes, vide *Johannes*.

BRUISIUS Petrus, vide *Petrus*. Item *Bruys* Petrus.

BRULLITÆ, populi, quos Ephesо tribuit Plinius *l.* 5. *c.* 29.

BRUMA, dicitur dies Solstitii hyemalis, qui est ad 15. Calend. Januar. Dicta quasi βραχὺ ἦμαρ, ut quibusdam placet; quam originationem quoque amplectitur Macrob. *Saturn. l.* 1. *c.* 21. Isidor. *l.* 5. *c.* 35. Cæsar Scal. *c.* 19. *l.* 1. *de Caus. L. L.* Varro autem *l.* 5. *de L. L.* ut & *Festus*, eam à *brevitate dierum* appellari ajunt. Vide Voss. in *Etymolog. Voce Bruma*.

BRUMA seu **BROMA**, festus dies Romanorum, 8. Kal. Decembr. celebrari solitus, cujus originem cùm nonnulli ad *Bromium*, i.e. Bacchum, referant; alii probabilius à *Bruma*, seu hyeme, quâ festum ejusmodi celebrabatur, accersunt. Veteres enim Græci ut habet Scaliger *de Emendat. Temp. l.* 2. à *bruma* tempora sua ordiebantur, eosque secuti sunt Romani, quòd facilius ex decrementis umbræ horas observarent *bruma* confectô die, quàm ab incrementis, Solstitiô. Synodus Trullana *Brumalia* vocat, illudque proscribit, quòd paganorum esset festum: Τὰς οὕτω λεγομένας Καλάνδας, καὶ τὰ λεγόμενα βοτὰ καὶ τὰ καλούμενα βρουμάλια παντελῶς περιαιρεῖσθαι βουλόμεθα, *Brumas* Tertullian. *de Idolol. c.* 14. *Saturnalia & Januaria & Brumas* & Matronales frequentantur. In Concilio Romano *Broma*, sub Zacharia Episcopo Romano A. C. 743. *can.* 9. item in Capitulis Attonis Episcopi *c.* 78. *Ut nullus Kalendas Januarias & Broma colere præsumpserit*, &c. Hinc *Brumatici*, qui damnantur in *Capitulari* Pippini Regis Italiæ, edito à Steph. Baluzio *c.* 32. & *Bromardiers*, vox Belgis Picardisque etiamnum frequens, quâ, qui se merò vel cerevisiâ ingurgitant, indigitantur: quòd hisce festis crebra solerent agitari convivia. Aliâ verò notione vocem βρουμάλια usurpat Petrus Patricius *Epigramm. ad Leonem Philos.* descripto à Lambecio *Comm. de Bibl. Cæsar. l.* 4. *p.* 180.

> Εἰς μὲν τὸ ἰδεῖν ἀξιόχρεων χρόνον,
> Νίκας αὐτῶν τις ἐπὶ στόματα τι,
> Συγκλήτου ἅπαντες τοῖς βρουμαλίοις
> Πανηγυρίζειν εἰδότες ἱερείας.

In

In longitudinem veniet fortunatissimorum temporum,
Victorias continuas fulciens, ex eo quod trophæa,
Congregata cunctis tot Brumalibus,
Materiam laudis suggerens quotannis &c.

Vide Car. du Fresne *Glossar.* & hic infrà.

BRUMÆ confecta dies, apud Plin. *l.* 36. *c.* 10. ubi de obelisco, qui Romæ in Campo Martio pro gnomone fuit: *Ei qui est in Campo Divus Augustus addidit mirabilem usum, ad deprehendendas Solis umbras, Brumæ confectæ die, hora sexta, dierumque ac noctium magnitudines, strato lapide ad obelisci magnitudinem, cui par fieret umbra Brumæ, confect. die hora sexta, paulatimque per regulas quæ sunt ex ære inclusæ, singulis diebus decresceret, ac rursus augesceret,* uti emendavit Salmas. cum alii legerent *Bruma confecti die*: dies est, quo *Bruma* committitur. Nempe statui jussit lapidem Augustus, ad eam obelisci magnitudinem, cui par esset umbra meridiana die Brumæ. Dicitur autem *bruma* confici Plinio, ut Solstitium, eodem genere loquendi, quo *jam confectum.* Nam & hoc de Solstitio confecto dixit Plinius *l.* 16. *c.* 25. *Circumagunt enim folia eorum post Solstitium: nec alio argumento certius intelligitur sidus confectum.* Similiter Manilius, *Brumæ* sidus appellavit, *l.* 3.

Hæc ubi infedit nocte, à sidere Brumæ,
Tollitur aquæ dies.

Non dies Solstitiorum conficiuntur, sed ipsa confici dicuntur in partibus anni, horis, &c. Salmas. *ad Solin.* p. 640. Cæterum *Bruma*, tempus nuptiarum apud Athenienses olim fuit, ut infrà videbimus ubi de Veneris Nuptiis.

BRUMALIA, à Romanis dicebantur Bacchi sacra, quæ & Liberalia, bis in anno celebrari solita, semel 12. Cal. Mart. atque iterum 18. Cal. Sept. Dicuntur autem à *Brumo*, quo nomine Romani veteres Bacchum appellabant. Cœl. Rhodig. *l.* 28. *c.* 25. Vide Suidam, in Βρουμάλια, nec non suprà.

BRUMIA, Abbatia Germaniæ, in ditione Archiepiscopi Trevirensis, qui perpetuus ejus administrator est. Hic Lotarius Imperator relicto imperio, solitariam egit vitam, A. C. 855.

BRUMUS, Bacchi apud veteres Romanos cognomen, unde *Brumalia*, festum ei sacrum, institutum à Romulo, quo Senatum convivio excipere solitus est. Ei apud Græcos festum *Ambrosia* respondisse & 8. Kal. Jan. à Romanis, quorum singuli attulerint, quod ederent aut biberent, celebratum esse, docet Cœlius Rhodiginus *Antiq. Lect. l.* 27. *c.* 24. & *l.* 28. *c.* 25. Kalendarium tamen rusticum, mense Octobri sacrum Libero patri factum esse tradit. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 4. *c.* 15. & in voce *Bromalia.*

BRUNA, seu BREINA, lacus Scotiæ Septentrionalis in Assino Comitatu, longè per terras excurrens, pòst in mare Deucaledonium se exonerat. Ei adjacet *Breyn* oppidul.

BRUNA, in *Chron.* Barcinonensi, moneta est, alias *Negra* dicta, seu ærea, quæ ab A. C. 1200. usque ad ann. 1209. valuit. Car. du Fresne, ubi suprà.

BRUNDA, vide *Brundusium.*

BRUNDULUM, portus quem Athesis amnis ex Tridentinis Alpibus fluens facit. Plin. *l.* 3. *c.* 16.

BRUNDUNUM, urbs Bavariæ, vulgò *Braunaw*, longitud. 35. 25. latitud. 40. 10.

BRUNDUSIA, Gall. *Porentru*, corruptè ex *Pons Ragentrudis* oppid. Sequan. in limite Alsatiæ, 6. leucis à Basilea. Sedes Episcopi Basiliensis.

BRUNDUSIUM, quæ & *Brundisium*, *Brentesium* Ptolemæo, *Brentesion* Stephano, urbs Calabriæ ad mare Adriaticum sita via Appia, contra præclusa, & in primis Italiæ portu insigni nobilis, ex quo Romanis tutissimus olim fuit in Græciam Asiamque transitus. *Urbs à Cretensibus habitata dicta, qui cum Theseo è Gnosso venerunt, deinde ab iis, qui cum Iapyge è Sicilia accesserunt,* Strabo *l.* 6. Postea *Brundusium Regem habuit, cui multum agri ademptum est à Spartanis, qui cum Phalantho Tarentum venerant,* Idem. Brundusini nihilominus post hæc eum exulem receperunt mortuumque splendida sepultura dignati sunt, Justin. *l.* 3. *c.* 4. In nummis occurrit ΒΡΕΝΔΗΣΙΝΩΝ, apud Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* XVII. ubi *de Magna Græcia.* A *Brento* quodam Herculis filio, si *Stephano* fides, aut certè à cervini capitis similitudine, quod Messapii linguâ suâ Βρένδον appellant. Lucan. *l.* 2. *v.* 609.

Brundusii tutas Magnus conscendit in arces.

De situ ejus hæc innuit idem, *Pharsal. l.* 5. *v.* 406.

— Curvique tenens Minoïa tecta
Brundusii, clausas ventis brumalibus undas
Invenit, & pavidas hyberno sidere classes.

Ubi *curvum* dixit, quia semicirculi in formam jacet. Idem Poëta de eadem urbe, *l.* 2. *v.* 613.

Hanc latus angustum jam se cogentis in arctum
Hesperiæ, tenuem producit in æquora linguam,
Adriacas flexis claudit quæ cornibus undas.

Meminit ejusdem Horatius, *l.* 1. *Sat.* 5. *v. ult.* qua iter ab Roma ad *Brundusium* usque describitur:

Brundusium longæ finis chartæque viæque.

Scil. *Appiæ*, quæ huc tandem perducta fuit, per Primam & Secundam Italiæ regiones. Unde Silius *l.* 8. *v.* 575.

Nec non Brundisium, quo desinit Itala tellus.

Denique Festus, *Brundisium*, inquit, *quidam Poetæ brevitatis causâ, Brundam dixerunt.* longitud. 42. 17. latitud. 40. 34. Hodie *Brindisi.* Addo quod Joh. de Janua, à *Brunda*, h. e. capite vel cornu cervi, urbem hanc dictam vult: *Videntur enim*, inquit ex *Papia*, *cornua cervi & caput & figura, in dispositione ejusdem loci.* Vide Stephanum de Urbibus & Isidor. *Origin. l.* 15. *c.* 1. Certè *Brundam* hanc urbem vocat Arnob. *adv. Gentes l.* 2. *Viderant enim* (Romani) *currum Simonis magi, & quadrigas igneas Petri ore difflatas, & nominato Christo evanuisse. Viderant inquam fidentem præcipitatum suis cruribus ponderis præfracti: post deinde perlatum Brundam cruciatibus & pudore defessum ex altissimi culminis se rursum præcipitasse fastigio.* Poëtæ item. *Festus, Brundusium quidam Poëtæ brevitatis causa Brundam dixerunt.*

BRUNEA seu BRUNIA, militare ornamentum, lorica; occurrit sæpe in *LL. Salicis, Ripuar.* aliis: unde Gallorum *bronze*, pro ære, ex quo *brunes* & statuæ conficiuntur, à cujus colore subfusco *Bronzer* dicunt, Itali *Abbronzare*, h. e. fusco colore illinere, depingere. Ex eadem origine Gallorum Regina *Brunechildis* nomen habuit, quæ sic dicta est, quasi *Bruyne hilt.* h. e. fusca heroina. Vide Car. du Fresne in voce *Brunia.* Cl. Ottoni, præcipuum hoc veter. Germanorum armaturæ fuit genus, de quo *LL. Francicæ l.* 3. *c.* 5. §. *de armatura habenda*: *Omnis homo de* 12. *mansis Bruniam habeat; qui vero bruniam habens, eam secum non tulerit, omne beneficium cum brunia pariter perdat.* Aliter *Halsberga*, German. *eine Brünne.* In *Glossario* Latino-Theotisco, *Thorax, militare munimentum, lorica, brunia.* Et in *LL. Norvegicis*, *Panzar ada Brynia*, quod Loccenius Loricam vel *Bruniam* vertit. Sicut *Halsberga*, vox Saxonica à German. *hals*, i. e. collum, & *bergen*, i. e. tegere, itidem thoracem ferreum notat, ut ex Goldasto & Lindenbrogio idem Vir Cl. docet, *Not. ad B. Rhenanum Rer. Germ. l.* 2.

BRUNECHILDIS, filia Athanagildi, Visigothorum in Hispan. Regis, nupsit Sigeberto, Austrasiæ Regi, Furia familiæ regalis. Mortuo marito, à Chilperico fratre ejus, Rotomagum relegata est, ubi filio Chilperici Meroveo nupsit, & reddita filio suo Childeberto, Austrasiam eo minorenni administravit. Pòst, cupidine imperandi accensâ, filium jam per ætatem regni capacem sustulit veneno, ut in nepotum tenella ætate autoritatem retineret. Avaritiâ & lasciviâ stimulata, nihil intentatum reliquit, nec ferro nec veneno parcens. Hinc omnibus exosa, nuda Austrasiâ ejecta est. Mox apud nepotem suum Theodoricum authoritate iterum invaluit. Hic binam nepotem egit, ne ille legitimâ uxore ductâ, aviam excuteret: & licet jam natu grandis, libidinis victima, Protadem, Bertoaldo aliisque occisis, Magistrum Palatii creavit. A Desiderio Episcopo Viennensi reprehensa, illum primò synodo Cabillonensi condemnari, dein biennio post lapidari curavit. Theodoricum nepotem, contra fratrem ejus Theodebertum, à cujus magnatibus pulsa fuerat, incitavit, hocque cum tota familia sublato, illi quoque venenum propinavit. Tandem decemplicis Regicidii accusata, in Gallorum panegyri, præsente Clotario II. & convicta, triduum primò torta est, dein in camelo publicè circumducta, tandem ab equa indomita, cujus caudæ alligata erat, miserè huc illuc raptata & lacerata est, cadaveris reliquiis igne absumtis. Alii à quatuor equis dilaceratam volunt. Sunt etiam, qui illam sepultam Augustoduni dicant. Gregor. Turonens. *l.* 4. 5. 6. *& seqq.* Aimoin. *l.* 3. *&* 4. Ado, Sigebert. *in Chron.* Ab ea castrum in pago Cadurcino, *Brunichildis castrum*, cum Vicecomitatus titulo nominatum est. Nunc *Bormgart.* Ibi & cella monasterio Moisacensi subjecta Priorem suum habet. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BRUNETUM, seu BRUNIACUM, urbs Liguriæ, ad Vortum fluv. ad radices Apennini, Episcopalis sub Archiepiscopo & Republ. Genuensi, parvi circuitus, 9. milliar. ab Apua, in Occasum, à Genua autem 50.

BRUNFELDIUS Otho, vide *Otho.*

BRUNICUS, vide infrà *Burchalus.*

BRUNIQUELLUS Petrus, vide *Petrus.*

BRUNIUS Georgius, vide *Georgius.*

BRUNIUS Ludovicus, vide *Ludovicus.*

à BRUNN Joh. Jacobus, fil. Bonaventuræ Tribuni Pleb. nepos Bonaventuræ Cons. Medicus Basiliensis. Scripsit *Manuductionem ad consultationem Medic. rectè instituendam.* Obiit A. C. 1660. ætat. 69.

BRUNNA, vide *Brinnum*, Moraviæ olim Marchionum sedes. *Merul.*

BRUNNEMANNUS Johannes, Coloniæ ad Spream natus, patre avoque ibi loci Pastoribus, *Magister noster* Francofurti ad Viadrum, A.C. 1632. Professor Logices ibidem A. C. 1636. Concionator dein per aliquod tempus, tandemque Juris Antecessor, A. C. 1646. creatus est, *Jurisconsulti Religiosi* elogio inclytus. Obiit A. C. 1672. ætat. 64. Scripsit *Enchiridion benè disserendi Artis*, *Tractatum Pacis*, *Exercitationes Justinianeas*, *Epitomen Juris Eccles.* &c. Socer per filiam Annam Sabinam Sam. Strykii Jur. D. Comitis Palatini ac in Viadrina primùm, inde Wittebergensi, jam Hallensi Academia, Juris Professoris celeberrimi. Paul. Freherus *Theatro Viror. erudit. claror.*

BRUNO, frater Witikindi, Saxoniæ Regis circa A. C. 785. ad obsequium & fidem à Carolo M. adducti, ac hodiernorum Saxoniæ Principum conditoris, secundum quosdam Guelfos Comites Altorfii & Duces Bavariæ, ex Guelfis autem Zollerio-Brandeburgicam stirpem, secundùm alios, Imperatores Saxonicos Ottones genuit. Pater nempe Ludolfi, avus Ottonis Ducis Saxoniæ & *Brunonis*, quorum hic Brunsvicum urbem, hinc *Brunopolim* dictam, condidit: Alter Henricum Aucupem Imperatorem filium habuit. Quo nati Otto I. Imperator, Henricus Rixosus Dux Bavariæ, & *Bruno*, ut quidam addunt, Archiepiscopus Coloniensis: è quibus medius, præter Henricum II. Imperatorem Marchiones Saxoniæ & Thuringiæ, Comites Northemios, Brunsvici & aliquos Saxoniæ Duces (inter quos Henricus Crassus Lotharii Imperatoris socer) progenuit. Primus pater Ottonis II. avus Ottonis III. Imperatorum fuit. Ex ejusdem Ottonis I. filio primogenito Ludolfo per nepotes *Brunonem* arcessunt, qui A. C. 994. sub nomine Gregorii V. Papa fuit. Qui verò de Ottonum origine aliter sentiunt, constituunt Witikindum

dum Wigberti & Witikindi junioris; Wigbertum autem Walperti & *Brunonis*, Ottonum prædictorum satoris, genitorem. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Histor. in Fam. Witikindea.*

BRUNO, Coloniensis, Remis Theologiam docuit. Vocibus Raimondi Dioersi, Canonici Parisiensis, qui opinione Sanctitatis relictâ obiit Lutetiæ, se post mortem in feretro erigentis, & horribili sonô tribus diebus continuò se subsequentibus, *Accusatus, Judicatus, Damnatus* sum, exclamantis, territus, A. C. 1086. cum sociis quibusdam in eremum *la Chartreuse* dictum, in Delphinatu, secessit, Carthusianorum ordinis fundator. Obiit A. C. 1101. à Leone X. A. C. 1514. Sanctis insertus. Scripsit *commentarios in Psalmos & Epistolas Paulinas*, &c. Johan. Columbi, *dissertatione de Chartusianorum initiis*. Petræus *Bibl. Carth.* Vincentius de Beauvais, *l.* 26, *c.* 82. Petrus Cluniac. *Mir. l.* 2. *c.* 28. Miræus, *de origine Relig. l.* 2. *c.* 35. Onuphr. Genebr. Sigebert. *in Chron.* &c.

BRUNO, contra Berengarium Romæ disputavit, A. C. 1079. Abbas dein MontCassini factus. Petr. Diacon. *Histor. montis Cass. c.* 33. Auctor Historiæ Henrici IV. Imperatoris. Voss. *l.* 2 *Hist. Lat. c.* 47. Item, filius Henrici Aucupis, Archiepiscopus Coloniensis & Lotharingiæ gubernator. Obiit A. C. 965. Item Episcopus Herbipolitanus, patruus Conradi Imperatoris obiit, A. C. 1045. Scripsit *commentarios in Psalmos, in Cantica utriusque Testam. in Symbolum Apostolic. & Athanasii, in orationem Dominicam.* Trithem. de *Scriptorib. Eccl.* Item, Prussorum Apostolus.

BRUNO Amerbachius, vide *Basilius Amerbachius.*

BRUNONIS Mons, *Bourmont*, locus Lotharingiæ, in Ducatu Barrensi, ejusque conventu Claromontensi, Hadr. Vales. in voce *S. Michaelis oppid.*

BRUNOPOLIS, vide *Brunswicum.*

BRUNOVIA, oppid. Bohemiæ, in quo templum Fratribus, A. C. 1618. ademtum, belli Bohemici occasio fuit.

BRUNSBERGA, urbs Prussiæ Regalis, ubi Episcopus Warmiensis sedem habet, juxta sinum *Frisch Haff.* Media inter Mariæburgum & Regiomontem. Capta à Gustavo Adolpho, A. C. 1625. A paucis annis oppignerata est Electori Brandeburgico.

BRUNSBUTTA, oppidul. munitum, in Dithmarsia regione Holsatiæ ad Albis ostia, 3. leuc. infrà Gluestadium; *Brunsbuttel.*

BRUNSWICUM, Tubisurgium *Ptolemæo*, aliis *Brunopolis*, Saxoniæ Metropolis, cujus ferè centrum obtinet; civitas est permagna & populosa 2. mill. pass. suô ambitu complectens, una ex 4 Hanseaticarum præcipuis. Tota urbs in plano jacet, mœnibus ac fossâ duplici profundissimâ, & aliquot in locis triplici, ac quâlibet aquis stagnantibus munitâ. Vallum etiam inter fossas crassissimum habet, ductum per circuitum, variis arborum generibus consitum. Libera ferè urbs hactenus fuit, sed A. C. 1671 sub Ducum Brunsvicensium jugum redacta est, postquam binis hôc seculo vicibus frustra tentata fuisset. Inter Erphordiam & Hamburgum, inde 24 hinc 20. leuc. à Magdeburgo in occid. 15. quot à Luneburgo recedens. Hanc Oacer fluv. interfecat, quô obstructô Henricus Dux urbem capturus erat, A. C. 1605. nisi à tempestate agger ruptus disjectusque fuisset. In hac urbe Otto AntiCæsar à Philippo Suevo obsessus, & auxiliaribus superatis, ad fugam in Angliam compulsus est, A. C. 1202. Bugenhagium doctorem habuit, circa A. C. 1522. ut & Martinum Chemnitium, per annos 30. mortuum A. C. 1586. Hinc Brunsvicensis Ducatus inferioris Saxoniæ, inter Episcopatum Halberstadensem, Ducatum Luneburgicum, Westphaliam & Ducatum Grubenhagium. Cujus reliquæ urbes *Wolfenbuttel*, sedes Ducum, *Helmstadium*, ubi Academia, &c. Ducum origo ab Azone Estensi, qui ex Cunegonde, è Welforum familia, suscepit Welfum cognomine *Robustum*, qui Dux Bavariæ post patruum cognominem fuit, ejusque filii Henricus Superbus & Henr Leo, Duces Bavariæ & Saxoniæ, A. C. 1179. Otto cognomine *infans*, Dux Brunsvic. & Luneburgensis, à Friderico II. Imperatore creatus est, A. C. 1240. In Brunsvicensem & Luneburgensem ramos familia divisa, A. C. 1372. quorum hic iterum A. C. 1546. in lineam Dannebergicam, nunc Wolffembutelanam, & Cellensem: Ille verò ex Henrico, filio juniore Magni, ortus, in Guelferbytanam & Gœttingensem seu Calebergicam, A. C. 1503. divisus est: quâ posteriore A. C. 1584. in Erico, extinctâ, hæreditatem hanc Guelferbytani creverunt, è quibus Fridericus Ulricus superest. In tota hac ditione Lutherana religio viget. Crantz. Crus. *Hist. Sax. Germ. l.* 2. Cluver. *l.* 3. Spener. *in Sylloge Geneal.* longitud. 32. 40. latitud. 52. 40.

BRUNUS Conradus, scripsit *de Hæreticis & Schismaticis libros* 6

BRUNUS Leonardus, circa A. C. 1415. *Aristotelis Ethicam & Politicam* Latinè vertit. M. Palmerius Florentinus *in Chron.*

BRUNUS Martinus, vide *Martinus.*

BRUNUS Petrus, vide *Petrus.*

BRUSCHIUS Casparus, Egranus, Poëta Laureatus, Vir doctissimus, & antiquitatis eruendæ studiosissimus, C. S. E. interiit trajectus sclopô, insidiis quorundam, in sylva Schlingenbaccensi, inter Rotenburgum & Winshemium A. C. 1559. ætat. 41. Buchols. *Ind. Chronol.*

BRUSCUM & Molluscum, aceris tubera; è quorum isto solidi lectorum, & laminæ sectiles, quibus superinducebantur, ex illo etiam mensæ fiebant. Plin. *l.* 16. *c.* 16. *Pulcherrimum vero est bruscum, multòque excellentius etiamnum molluscum. Tuber utrumque aceris: bruscum intortius crispum; molluscum simplicius sparsum. Et si magnitudinem mensarum caperet, haud dubiè præferretur citro. Nunc intra pugillares lectorumque solidos aut laminas rarò usu spectatur. E brusco fiunt & mensæ nigrescentes.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 416. & suprà in voce *Acer.*

BRUSIS, pars Macedoniæ à *Bruso* Emathii filio. *Steph.*

BRUSTACIA, urbs Oenotrorum, in Italia, sub Crotoniatis & Brutiis, nunc *Umbriatico*, *Brietio* & *Sansoni*, in Calabria citeriore, 10. milliar. à sinu Tarentino. Vide *Umbriaticum* & *Brystacia.*

BRUTA, adorationi exposita, vide suprà *Abominatio*, & infrà *Dii*, item *Zoolatria* &c. Sed & Mahometes imputus, illa *jaculari* jussit, libertatem à pœnis gehennæ & felicitatem Paradisiacam ad facientibus promittens, *Alcoran. c.* 35. Vide Joh. Forbesium *Instructionum Historico-Theologic. l.* 4. *c.* 13. §. 3.

BRUTHMARUS Christianus, vide *Christianus.*

BRUTHUS, vide *Brythus.*

BRUTIDIUS, vir quidam, qui tempore Juvenalis Poëtæ tractus est ad judicium, tanquam fautor & amicus Sejani, apud Imperatorem accusati. Juvenal. *Sat.* 10. *v.* 82.

—— —— Pallidulus mi
Brutidius meus ad Martis fuit obvius aram.
Quàm timeo, victus ne pœnas exigat Ajax,
Ut malè defensus! —— ——

Hunc *Brutidium* ait Tacitus, *Annal. l.* 3. *c.* 66. *artibus honestis copiosum fuisse*; qui etiam teste Senecâ, *loc. jam citandô*, *Rhetor & Historicus fuit non sine laude.* Vide Voss. *Hist. Lat. l.* 1. *c.* 24. & *infra.*

BRUTIDIUS Niger, Apollodori discipulus Ædilis, C. Sulpicio, D. Haterio Consulib. honestis artibus copiosus. Nam non solum inter Oratores Rhetorasque locum habuit; teste Senecâ, *Suas.* 6. & *controv.* 9 sed etiam Historiam scripsit, ut ex fragmentis apparet cum laude. Idem cum præcedente.

BRUTII, populi in extremis Italiæ finibus, supra Lucanos, peninsulam incolentes, cujus Isthmus à Lao fluv. usque ad Metapontum porrigitur. Hi Lucanorum olim pastores fuêre, qui, excussô servitutis jugô, trans Laum fluv. sedes posuerunt, unde & Βρέττιοι, vel ἀποστάται à Lucanis dicti sunt, quod illorum linguâ *fugitivos* sonat. A' Romanis autem *Brutii* appellati sunt, quasi *Bruti*, h. e. *stupidi* & *vecordes*; quâ ignominiâ ideo notati sunt, quòd, secundi belli Punici tempore, ad Annibalem descivissent; ob quam perfidiam semper deinde sine honore & dignitate habiti sunt, ad servilia tantùm opera, & viliora munia designati. *Dionysius Periegetes*,

Ἄγχι δ' Ἀδμαῖοι καὶ Βρέττιοι ἄνδρες ἔασι,
Τοσσάδιοι ναίοντες ὕδωρ ἁλὸς ἐπὶ πέτρας.

Græcis Βρέττιοι & Βρέττιοι dicti. *Eustathius*, Βρέττιοι καλοῦνται ἀπὸ Βρέττου τοῦ Ἡρακλέους. Justinus *l.* 23. *c.* 1. à *Brutia* muliere; Diodor. Sic. *l.* 16. *c.* 15. *à servitute sua* sic dictos putat, καὶ τῇ ἐγχωρίῳ διαλέκτῳ Βρέττιοι προσηγορεύθησαν. Strabo *l.* 6. Ἀποστάτας vocat, h. e. *defectores.* Notandum autem hic, quod observat Bochartus, priscam Italiam nihil fuisse quàm Brutiorum agrum cum parte Lucaniæ, quod ipsum voluit *Stephanus*, in quo legendum: Ἀντίοχος, ἣ τὴν Βρεττίαν φησὶ κληθῆναι Ἰταλίαν. Est autem regio sic dicta à picis abundantia ibi nascente, Βρέττιαν enim Græci *picem* appellant. Vide doctiss. Authorem *de Phœnic. Colon. p.* 660. *Nic. Lloydius. Abundando* Brutii fuerunt populi Italiæ, in magna Græcia, inter Lucaniam & fretum Siculum extensi, & inter mare Tirrhenum, & sinum Tarentinum. Divisique fuêre in Cismontanos & Transmontanos, ubi nunc Calabria citerior & ulterior in parte Australi Regni Neapolitani.

Urbes Brutiorum quæ hodie exstant:

Amantia, *l'Amanthea.*	Miletus & Melita, *Melito.*
Balbia, *Altomonte.*	* M. Altus, *Mont-alto.*
* Besidianum, *Bisignano.*	M. Leonis, olim Hipponium, *Monte Leone.*
Bova, *Bova.*	Nicotera, *Nicotera.*
* Consentia, *Cosenza.*	Oppidum, *Oppido.*
Marcopolis, *S. Marco.*	* Rhegium, *Reggio.*
Martoranum, olim Mamertium, *Martorano.*	* Tropea, *Tropea.*

BRUTINA, urbs Hispaniæ. *Ptol.* Vide *Brutobria.*

BRUTIUM, promontor. aliàs *Leucopetra*, in quo desinit alterum Apennini cornu, testibus *Sansone & Brietio*, nunc *punta della Saetta.* Estque prope fretum Siculum, in Calabria ulteriore. 12. milliar. Italicis à Rhegio 15. in Occasum à promontor. *Bursano*, quod olim Zephyrium dictum est.

BRUTIUS, Βρέττιος ὁ σοφώτατος ἱστορικὸς καὶ χρονογράφος vocatur à Scriptore *Chron. Alexandr. p.* 90. ubi ex eo quædam narrat de Danaë & Perseo. Vide Voss. *Hist. Græc. l.* 3. *p.* 337.

BRUTIUS Præsens, Consul. Roman. Antonini Pii collega An. Urb. Cond. 890. cujus filiam M. Imperator filio suo Commodo matrimoniô junxit.

BRUTOBRIA, urbs inter Tyritanos & Bætin fluv. *Steph.* Eadem nimirum est quæ aliàs *Brutina* vel *Brutopolis.* Verùm pro Τυριτανῶν apud *Steph.* lege Τουρδητανῶν.

BRUTTIANI, dicti sunt apud Romanos, qui Magistratibus in provinciis apparerent. A. Gellius *l.* 10. *c.* 3. *Quum Hannibal Pœnus cum exercitu in Italia esset, & aliquot pugnas populus Romanus adversas pugnavisset; primi totius Italiæ Bruttii ad Hannibalem desciverunt. Id Romani ægre passi, postquam Hannibal Italia decessit superatique Pœni sunt, Bruttios ignominiæ causa non milites scribebant, nec pro sociis habebant, sed Magistratibus in provincias euntibus parere & præministrare, servorum vicem, jusserunt. Itaque hi sequebantur Magistratus, tanquam in scenicis fabulis qui dicebantur lorarii; &, quos erant jussi, vinciebant, aut verberabant: quod autem ex Bruttiis erant, appellati sunt* Bruttiani. Gellio adstipulatur *Festus*: Strabo quoque *in hac l.* 5. easdem ob causam Picentes, Lucanos, Bruttios factos esse cursores publicos & tabularios affirmat. *Fulgentius* Gerones quoque *Bruttianos* dictos refert. Præter hanc rationem, Strabo *l.* 6 à Lucanis *Brutios*, sive, ut ille loquitur, Βρεττίους, quod *desertores* denotat, appellatos fuisse scribit: Erant enim pastores Lucanorum, qui ab illis defecerant. Notabilis quoque locus apud Diodor. Siculum *l.* 16. *Olymp.* inquit, 106.

cum

cùm M. Popilius Lenas & Cn. Manlius Imperiosus Consulatum gererent, in Italia multitudo quædam hominum miserabilium (plerique cum erant servi fugitivi) ex variis undique locis circa Lucaniam conflaxit. Hi primum vitam prædatoriam instituebant, mox excubiarum agrestium & incursionum consuetudine, rerum bellicarum exercitationem utcunque sibi compararunt. Et paulo post, *Et quia plerique fuerant servi, Brettii dicti sunt. Incolarum enim sermone ita fugitivi appellantur.* Non mirum itaque *Bruttianos* pro servis ac ministris crudelitatis poni, cùm ipsa vox Bruttiorum servum notet. Justinus tamen à Bruttia muliere appellationem hanc deducit, *l.* 23. *c.* 1. Vide de Servis publicis Pignorium *de Servis p.* 30. *& seqq.* de *Bruttianis* verò, quoque in voce *Bruttii*. Similes iis apud & Hebræos Nethinæi fuêre, de quibus suô locô.

BRUTULUS Papius Samnis, induciarum ruptor, deditus Romanis mortem sibi conscivit. Livius *l.* 8. *c.* 39. *Vir nobilis potensque erat de quo coacti referre Prætores decretum fecerant, Ut Brutulus Papius Romanis dederetur: & cum eo prædæ omnis Romana, captivique ut Romam mitterentur, quæque res per Feciales ex fœdere repetitæ essent, secundum jus fasque restituerentur. Feciales Romam, ut censuerant, missi & corpus Brutuli exanime: ipse, morte voluntaria, ignominiæ se ac supplicio subtraxit. Placuit cum corpore bona quoque ejus dedi: nihil tamen earum rerum acceptum est.*

BRUTUS, Brutorum familia Romæ inprimis fuit illustris, ex qua clarissimus fuit L. Junius Brutus, Filius M. Bruti. Huic Marco Tarquinii Regis filia Tarquinia data uxor, hunc Lucium Junium & filium majorem natu peperit, quos, patrem scilicet & filium majorem, Tarquinius Superbus ob divitiarum cupiditatem sustulit. Lucius verò ulcisci impotens patris mortem, fatuitatem simulat, ut vitam tueatur, opes nihili faciens. Unde illud Poetæ:

Brutus erat stulti sapiens imitator.

Itaque in templo Delphico cum filiis Tarquinii oraculô acceptô eum regnaturum, qui prior scilicet matrem exosculetur: casum fingens, terram communem omnium matrem deosculatur: & post in ensem conjurans, quô se Lucretia confecerat, vindex fuit libertatis, primusque Consul, vir vehemens, & qui duos filios adolescentes, totidemque uxoris suæ fratres Vitellios juvenes; revocandorum in urbem Regum insimulatos in concionem protraxit virgis cecidit, immotâque facie securi percussit. Tandem multis rebus præclarè gestis eo in prælio, quod ad Regillum lacum commissum est, occubuit, eumque matronæ ut fortissimum sui sexus vindicem annum integrum luxerunt. Quidam putant, Junium mensem ab hoc Junio Bruto appellatum, quòd hôc mense Calendis Juniis, pulsô Tarquiniô, sacrum *Carnæ Deæ* (quæ humanis vitalibus præesse creditur) in Celio monte voti reus fecerit. Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 818.

Vis & Tarquinios Reges, animamque superbam
Ultoris Bruti, fascesque videre receptos?
Consulis imperium hic primus sævasque secures,
Accipiet, &c.

Vide Flor. *l.* 1. *c.* 9. *&* 10. Liv. *l.* 1. *c.* 56. *s. Dionys. Eutrop. Rufum, Oros.*

BRUTUS Julianus, vide *Decius.*

M. Junius BRUTUS, percussoris Cæsaris pater, quem tres de Jure Civili scripsisse libros, Cicer. *l.* 2. *de Oratore, c.* 55. autor est, Marianas partes secutus à Pompejo victus, profligatusque est. Post mortem Syllæ, quum Lepidus Consul bellum redintegrâsset. Brutus, qui Galliam Cisalpinam Lepidi nomine tenebat, à Pompejo Mutinæ obsidione clauditur, in quâ sive sponte, sive animos militum mutatos cernens, suam militumque salutem Pompejo commisit. Dimissus inde, quum ad Padum pervenisset, postridiè per Geminium, Pompeji jussu, interfectus est, non sine sugillatione Pompeji, ut qui perfidè & crudeliter illum occidisset. Cicero Brutum hunc non modò acutum oratorem, sed etiam juris publici & privati peritum esse refert. Uxorem habuit Serviliam Catonis sororem parum sanè pudicam, ex qua filium M. Brutum, & 2. filias Junias suscepit. Harum altera M. Lepidi Triumviri conjux, altera C. Cassio nupta. Tacit. *l.* 1. *Annal. c.* 2. *l.* 4. *c.* 34.

M. Junius BRUTUS, vir summæ gravitatis, &, si unum ejus facinus excipias, quô se suosque perdidit, cætera valdè bonus & laude dignus. Philosophorum & Eruditorum assiduus sectator, ipsemet *epitomen Annalium Fannii* composuit. Vide infrà. Contemptor divitiarum, Quæsturam in Galliis sibi oblatam recusavit. Exortô bellô civili Pompejum, quanquam patris interfectorem, quia partes illius justiores statueret, secutus est. A' pugna Pharsalica non tantùm conservatus à Cæsare, verùm etiam inter amicos habitus, imo adoptatus ab ipso, Galliam Cisalpinam obtinuit, idque per tempus belli Africani. Post Cæsaris ex Hispania reditum, urbanâ præfecturâ ornatus, per Cassium dolentem sibi primum locum denegatum, seductus, in Cæsaris necem conspiravit, quâ patratâ, quum in urbe se tutò non fore videret, fugâ sibi cum cæteris conjuratis consuluit, nec multò post comparatis exercitibus cum Cassio in Philippis ab Antonio & Cæsare victus necem sibi conscivit, Stratonis amici ope ad id imploratâ, annos natus 40. Uxor illi fuit Porcia, Catonis avunculi filia, quæ morte mariti auditâ, similiter mortem sponte sumsit. Amicissimus fuit Ciceroni, cujus nomine & *librum de claris Oratoribus* Tullius inscripsit, qui eidem & alium *de perfecto Oratore* consecravit, habenturque ejus ad Ciceronem, & hujus ad illum non paucæ *Epistolæ.* Vitam ejus conscripsit *Plutarchus.* Hunc Cæsar inter conjuratores videns, a quibus interimeretur, filium nominavit, & fortasse verè, quando cum matre ejus Cæsar consueverat. Scripsit hic Brutus *epitomas historiæ Fannii & Cælii Antipatri.* Alia etiam scripsisse certum est. Nam librum ejus *de Officiis* Charisius citat *l.* 1. & Priscian. *l.* 6. Ac libri *de patientia* meminit Diomedes *l.* 1. Quô etiam librô testis adhibetur in laudatione Appii Claudii. *Suidas*, Βροῦτος, στρατηγὸς Ῥωμαίων, ἔγραψεν ἐπιτομὰς καὶ τῶν Πολυβίου τῶν ἱστορικῶν βιβλίων ἐκλόγας. Vide Liv. etiam *l.* 124. *brev.* Flor. *l.* 4. *c.* 2. & 7. Sueton. *in Cæsare & Aug. Dion. Appian. Vellej.* &c.

D. Junius BRUTUS Albinus, & ipse unus ex percussoribus Cæsaris, post pugnam Mutinensem, quum persequi vellet Antonium, desertus à legionibus, Antonii jussu cæsus est, quum esset Consul designatus, & à Cæsare inter secundos hæredes adscriptus.

BRUTUS, fil Sylvii, qui Ascanii frater, Æneæque fil. occisô patre in Græciam profugus, ibi plurimis Trojanorum in libertatem assertis, filiâque Regis Pandrasi ductâ, in Albionem venit, ibique regnum Britanniæ à se dictum fundavit. Si *Annalibus Angl.* fides. Certè Messala Corvinus, Dionysius aliique de hoc Sylvii filio nihil sciunt. Iidem *Annales* sextum ab hoc Britanniæ Regem etiam Brutum nominant, eique 10. annor. regnum attribuunt. Polydor. Virg. *hist. Angl. l.* 1. Vide *Brythus.*

BRUTUS Petrus, vide *Petrus.*

BRUXELLA, urbecula Palatinatus Rheni, in ditione Episcopatus Spirensis, ad amnem *Saltz.* Abea est inde, Philippopolim usque, à qua, ut & Rheno 2. leuc. distat. German. *Bruchsal.*

BRUXELLÆ, vulgo BRUSSELS, urbs Belgii, Brabantiæ præcipua, sedes Principum olim, hodiè Gubernatoris Hispan. Sita est ad fluviolum *Sene* qui per canalem 5. leuc. in Scaldim se exonerat. Cluver. *l.* 2. Guicciardin. *in Belg.* ab Antverpia 8. leuc. in Austrum à Lovanio 4. in occidentem versùs Gandavum. longitud. 25. 46. latitud. 50. 50. *Baudrand.*

BRUXELLÆ, urbs ampla & culta, ad Senam amnem, partim in plano, partim in colle sita, prope Sylvam *Sagne*, 2. leuc. à Vilevordia, 4. à Nivella, crescit indies. Gall. *Bruxelles.*

BRUXELLANUS Henricus, vide *Henricus.*

BRUYS Petrus, in Provincia ex parte, Languedocia & Aquitania, Religionis à Latina diversæ præco, Tolosæ inprimis 20. ann. docuit. Missam precesque pro mortuis, aliaque verbo Dei contraria dogmata solidè è Scriptura refellens. Ob quæ, persequutione ingruente, vivus exustus est, in S. Ægidii urbe. Ejus discipulus Henricus Monachus, majori fervore rem aggressus, Galliam ferè totam salutari doctrinâ implevit. Circa A. C. 1126. 1150. S. Bernard. *l.* 3. *c.* 5. *epist.* 240. 241. Serm. 66. *in Cantic.* Mornæus *in Myster. Iniqu.*

BRUZZIÆ, pro Brugis, vide Hadr. Valesf. *Notit. Gall.*

BRYANIUM, urbs Thesprotiæ. *Steph.*

BRYAS, Argivorum contra Lacedæmonios dux. Pausan. *l.* 2.

BRYAXIS, sculptor marmorarius, Mausolæum unà cùm aliis fecit. Plin. *l.* 36. *c.* 5. Pausan. *in Attica*, Τοῦ δὲ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἄγαλμα Βρύαξις, καὶ τὸν Ὑγίειαν ἐποίησε.

BRYAZON, amnis Asiæ in Bithynia. Plin. *l.* 5. *c.* 32.

BRYCHUS, fluv. Peloponnesi, per Achajam, apud Pallenem oppid. in sinum Corinthiac. influens.

BRYGES, Thraciæ populi *Steph.* qui posteà *Phryges* dicti sunt. Strabo *l.* 7.

BRYGI, Illyrici incolæ. Apollon. *Argon. l.* 4.

BRYGIANUM, vulgò BRACCIANO, oppid. Hetruriæ, vide *Atteium.*

BRYGIAS, vel BRYGION, urbs Macedoniæ. *Steph.* cujus etiam Plinius meminit, *l.* 4. *c.* 10.

—— Οἱ κατ' ἴδοιεν,
Ἀρχαῖοι Βρυγῶν ἀκτὰς πολυειδέας...

Ubi Scholiastes, Βρυγοὶ, ἔθνος Ἰλλυρίας.

BRYGIS, civitas quam Mardonius in suam potestatem redegit. Herodot. *l.* 6.

BRYGUS, Celtiberorum Rex.

BRYLLION, urbs in Propontide. *Steph.* quam Plin. *l.* 5. *c.* 32. ponit in Mysia non longè ab Ascanio fluvio.

BRYON, Græcè Βρύον, item σφάγνος, & σπλάγχνον, Latinè *muscus* seu lanuginis muscosæ flos, in avellanis vocatur ἴουλος in piceis κύτταρος. in lauru βότρυς, in quercu propriè βρύον, in genere βρύον vel μάσχος, ut videre est, apud Salmas. *ad Solin. p.* 529. & *seqq.* Inprimis verò *Bryon odoratum* seu *myrepsicum* considerari meretur, quod inter aromata relatum, à D Hieronymo *musci* nomine indigitari, Hermolaus *in Corollario suo* censet. Ita autem Hieronymus *adv. Jovinian. l.* 2. *Odoris autem suavitas & diversa thymiamata & amomum, & cyphi & œnanthe, & muscus & peregrini muris pelliculæ.* Plinius *uvam populi albæ* vocat *l.* 12. *c.* 28. ubi species aromaticas, ex quibus unguenta conficiuntur, enumerans, *Eodem*, inquit, *& bryon pertinet, uva populi albæ, optima circa Cnidum aut Cariam in siticulosis aut siccis asperisque, secunda in Lycia cedro. Eodem & œnanthe pertinet.* Non usque adeò benè. In quibusdam enim arboribus quidem βρύον vel τὸ βρυῶδες, instar habet uvæ, ut in lauro & alba fraxino, non tamen in omnibus. Adde, quòd intelligi non possit, quomodo uva populi albæ in cedro reperiatur. Ideoque de bryo cedrino locum hunc, ut & qui ejusdem *libri c.* 23. occurrit, capit Salmasius. Secundam palmam idem Plin. *c.* 28. dat bryo Cyprio, quod in piceis fortasse, quæ laudatissimæ in Cypro, nascebatur. Sed & quercinum bryon laudatum, ut apud *Dioscoridem* videre est &c. Et quidem βρύον addi unguentis ἀρωματικοῖς tradit idem, ut & odoribus ad vaporandum, quæ θυμιάματα Græci appellant. Sed unguentis miscebatur, non tam propter odorem (qui tantæ suavitatis non est) quàm propter εὐωδίαν, nec per se unguentum faciebat, aut suffimentum, licèt suffimentis adderetur. Unde patet, apud Hieronymum *loc. cit. muscum* non esse βρύον, sed μόσχον, animal videl. gazellæ simile in regno Pegu & in Regno Ava Indiæ ultra Gangem, è cujus sanguine muscus (odoramenti suavissimi genus) extrahitur, vide infrà; plura verò de *Bryo odorato*, apud Salmas. *ad Solin.* p. 529.

p. 329. & 1028, ac *seqq.* Idem de *Bryo Marino* quod idem est cum fuco marino, egit p. 144. & *seqq.*

BRYORUM Litus, Cyrenaicæ regionis. *Ptol* & Mela. *l.* 1. *c.* 7. Vide sis illic *Vossium.*

BRYSÆ, Thraciæ populi aliis *Brycæ.*

BRYSANI, populi Scythiæ Septentrionalis contigui Indiæ Nomadibus, apud Plin. *l.* 6. *c.* 17. *Ab Attacoru gentes, Thuni & Tochari etiam Indorum Casiri. Introrsus ad Scythas versi humanis corporibus vescuntur. Nomades quoque Indiæ vagantur. Sunt qui ab Aquilone contingi ab ipsis, & Cicones dixere & Brysanes.* Ad quem locum vide Salmas. *ad Solin.* p. 990.

BRYSEA, vel BRYSEÆ, Laconiæ oppid. Pausan. *in Lacon.*

BRYSEA, urbs Æoniæ, à qua Bacchus *Bryseus* dictus est, ut quidam volunt, quod ibi coleretur. Alii tamen eum sic dici volunt, ἀπὸ τοῦ βρύειν h. e. *à scaturiendo*, quoniam ex alvearibus mella, vel ex uvis musta exprimere primus docuit. Nonnulli verò a *byrsa*, h. e. pelle, quam in bello induebat. Diodor. Sic. *l.* 5.

BRYSIÆ, urbs Elidis. *Steph.*

BRYSTACIA, urbs Oenotrorum. *Steph.* Episcopalis Calabriæ sedes; hodie *Brisatico*, vel, *Umbriatico.* Urbs regni Neapolitani in Calabria citeriore ad Aretum amnem. Deficit indies. Intra montes sita est, *Baudrand.*

BRYTHUS Julius Dardanius (alii *Brutum* vocant) Æneæ Troji magni Latinorum Regis, ex Julio Sylvio, Ascanii Regis filio, & Laviniæ nepte pronepos, utrumque parentem (quod Mathematici præsagierant) matrem in partu, ac in venatione patrem, invitus interemit. Ob id Italiâ per avum Ascanium pulsus, in Leogeciam insulam sociis quibusdam comitatus annô ætatis 16. abiit, ubi inter lacrymosa et tam infaustis successibus suspiria, oraculum tandem à Diana Cynthia accipit, quòd esset nobilissimam extremi Occidui possessurus insulam. His *Brytus* lætior factus cum 304. Trojanorum navibus fortissimoque duce Corynéo, Albionem post novem annorum in terra marique labores feliciter intravit. Adeptus totius insulæ regimen, obliteratô *Albionis* vocabulô, *Brytanniæ* nomen imposuit annô à Mundi origine 2828. & ante Servatorem natum 1142. Obiit completô 24. sui regiminis annô, ætatis verò 55. scilicet annô formati Adami 2852. & ante incarnatum Messiam 1118. Trenovanti, urbe à se conditâ, sepultus. Vide *Brutus.*

BRYTTINA Byssus, Græcè βρυττίνη ἄμοργος, in Cratini *Malthaca*; item *Bryttinum flamen*, βρύττιον πήνισμα, à *bryttu* nomen habet, i. e. *echino marino*, qui villosi erant & ob hanc rationem cum pinna conferuntur, à *Juba* & *Plinio.* Vide Salmas. apud Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 45. & infrà, ubi de *Pinna* ac *Pinnaco.*

BRYX, & BRYGÆ, gens Macedoniæ, Illyriis finitima. *Steph.*

BRZETISLAUS, Dux Bohemiæ, post patrem Miecziflaum, ab Imperatore Henrico III. tributarius redditus A. C. 1041. quotannis D. Marcas argenti, 120. boves pendere coactus est. Cosmas *Bohem. Histor.*

BSIS, in nummo Vetranionis in aliis, PSIS. est, *percussa Sisciæ.* B. Monetarii nota Car. du Fresne *Dissertatione de infer. ævi Numismatibus.*

BTR, in nummo Crispi, *Treveris* est, *B.* itidem Monetarii index. Idem *ibid.*

BUAI, Libyæ populi apud quos vir cæteris viris, mulier mulieribus imperat.

BUANA, Armeniæ majoris oppid. *Ptol.*

BUBA, *Ptol. Buca Strab. Termole* quibusdam, urbs Frentanorum maritima in Aprutio, apud Apuliæ fines, apud ostia Tipherni fluv. Histonio oppido proxima, ab eo 6. mill. pass. in Ortum distans.

BUBACENE, Asiæ regio à Polysperchonte in ditionem Alexandri M. reducta. Curt. *l.* 5. *c.* 11. *l.* 8. *c.* 5.

BUBACES, Spado Darii ultimi Persarum Regis, inter proximos currum ejus sequens, antequam vinciretur à Besso. Curt. *l.* 5. *c.* 11.

BUBAGANUS, Constantinopolitani Imperatores Dux ab Henrico II. Romano vexatus. Blondus. *l.* 3. *c.* 22.

BUBALIA Pannonia, *Sex. Aur.* quæ & *Sirmiensis*, pars Pannoniæ inferior, in Hungaria, circa Sirmium, *Lazio.*

BUBALIDES, Græcè Βουβαλίδες & Βουβαλίδια, genus periscelidis & ornamenti muliebris, apud eundem Salmas. *ad Solin.* p. 230.

in BUBALO victor, in *veter. Inscr.* apud eundem, dicitur de celebri agitatore, qui quadrigâ suâ in ludis Circensibus vicerat. Erat autem in ea *Bubalus* nomine, equus funalis sinister, qui, quòd in eo præcipuum victoriæ momentum esset, solus nominatur, veterum Scriptorum more. Sic in alia *Inscr.* memoratur Fortunatus, *in Tusco victor*: in alia, *in Abigeio victor* &c. Similiter Silius Italicus *l.* 16. ubi de ludis à Scipione in Africa celebratis, in quadriga Cyrni solum Lampona, in Iberi solum Panchatem, in Atlantis Campasum solum, nominat. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 897. & infra in voce *Funalis.*

BUBALUS, vide *Bupalus.*

BUBALUS, Græcè Βούβαλος, in Græca Versione Deuteron. c. 14. v. 5. & 1. Regum c. 4. v. 23. non significat, quod hodie, bovis sylvestris genus, sed capreæ potiùs, unde *Hesychius* δορκάδιον, i. e. *capreolum*, explicat. Alii tamen *bubalum* à caprea sic distinguunt, ut appareat animal esse congener. Sic Herodot. *l.* 4. *c.* 192. Πύγαργοι καὶ ζορκάδες καὶ βουβάλιες, *Pygargi, dorcades & bubali.* Et, ut alios omittam, Oppianus *bubalum* facit mediæ magnitudinis, inter dorcum seu capream & euryceroten, i. e. damam vulgarem latis cornibus: cùm ait,

> Βούβαλος αὖ [illegible]
> [illegible]

Unde videre est omnino *bubalum* olim fuisse in genere caprearum sylvestrium, maximè commendato eidem, *Cynegetic.* *l.* 2. ubi ait,

> Ὄμματα μαρμαίρει, ἐρατὸς χροιή, φαιδρὸς [illegible]
> *Oculis est splendidus, colore amabilis, aspectu lætus.*

Posteà, ad boves feros translatum nomen, errore vulgi, sed pervetusto, quippe jam Plinii invaluerat ævô, vide eum *l.* 8. *c.* 15. & plura hanc in rem, apud Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 3. *c.* 23. Posteriore hâc notione vox occurrit, apud Phileu, *c.* 29.

> Κτείνει δ' βουβάλιδα καὶ [illegible] λέων.
> Bubalum *autem & taurum occidit leo.*

Et Martialem *l. spect. Epigr.* 23. *v.* 4.

> *Illi cessit atrox* Bubalus, *atque bison* &c.

Non tamen prorsus ratione caruisse videtur vulgus, cùm bobus, & imprimis uris Germanicis nomen hoc indidit. Βούβαλοι enim Græci non tantùm illud genus animalis, quod cervo vel capreæ simile in Africa gignitur, vocârunt, sed etiam quidquid magnum & amplum esset, hoc eodem nomine insigniêrunt. *Hesych.* Βούβαλος, [illegible]. Βούβαυγος pro eodem dixere. Βούπαις, ὁ μέγας καὶ [illegible]. Sed & [illegible], pro magno posuerunt. Hinc igitur genus illud bovis Germanici, ferocitate & formæ magnitudine præcipuum, βούβαλοι ex Græco appellaverunt: qui *Uri* Germanicè nominabantur. Græcum *Epigramma.*

> ——— ——— καὶ βοὸς οὔρου
> Ἀσκητὸν χρυσῷ παμφανόωντι κέρας.
> ——— *& bovis uri*
> *Elaboratum auro splendido cornu.*

Cornua enim urorum, in regiis olim mensis, poculorum vicem substituisse, docet Solin. *c.* 20. *Ipsis porro, quos uros dicimus, in tantum cornua protenduntur, ut dempta ob insignem capacitatem, inter regias mensas potuum gerula fiant.* Ad quem locum vide Salmas. *ad Solin.* p. 230. & 231.

BUBARES, civitas à Minucio capta An. Urb. Cond. 559.

BUBARIS, Amyntæ filiam uxorem duxit. Justin. *l.* 7. *c.* 3.

BUBASSUS, regio Cariæ, Plin. *l.* 5. *c.* 28. in qua Bybassus urbs erat, *Steph.* ubi templum Dianæ spectabile, unde *Bubasis* patronym. Ovid. *l.* 9. *Metam. v.* 643.

> *Bubasides videre nurus.*

BUBASTIACUM, Ægypti inferioris fluv. *Ptol.* Vide hic infrà.

BUBASTIACUS Amnis, est rope est ab auctore fluminis Nilo deducta, quæ posteà alia atque alia subinde diverticula seu ramos generat, per diversos exitus in mare se evolventia. Apud minus Delta enim, *Bubastiacus fluvius* dividuus fit Busiriticum, qui per Pathmiticum ostium in mare exit, uti *Ptol.* habet, ἐκτροπή διὰ τοῦ παθμιτικοῦ στόματος: pro quo malè *Phatniticum* scribitur; apud *Ammianum*; Prope tertium dein Delta, in alia duo se findit diverticula, quorum alterum per Athribim urbem effunditur in mare, alterum per ostium Pineptimi dictum: quæ duo ostia ψευδόστομα sunt. Exit autem *Bubastiacus* amnis, seu diverticulum est fluv. Ἀγαθοῦ Δαίμονος, h. e. majoris fluvii seu majoris Nili partis, quæ per ostium Heracleoticum seu Canopicum in mare exit: ipse vero *Bubastiacus*, ostiô Pelusiacô evolvitur. Nempe Nilus, cæteram Ægyptum permeans, unicô alveô, ubi ad Delta venit, in duas partes scinditur ac duo flumina, quorum alterum Occidentem petit, alterum ad Orientem pergit. Pars quæ Occasum petit, major est, ac veluti fluminis corpus, hinc μέγας ποταμός. sed & Ἀγαθὸς Δαίμων Græcis; at in ostio ipso, quô in mare exit, Κανωβικὸς & Ἡρακλεωτικὸς dicta. Pars altera vero, quæ ad Orientem tendit, minor est, & ἐκτροπὴ censebatur, ac veluti brachium seu ramus, è corpore fluminis majoris erumpens, ac ab oppido adjacente Βουβαστικὸς ποταμὸς dicebatur, cujus exitus in mare, *Pelusiacum ostium*, ab urbe itidem cognomine, dictum est. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 477. & *seqq.* Ex *Bubastiaco* porro flumine, canales seu fossas transversim ductas, junxisse inter se Thermutiacum, Athribiticum, Busiriticum & Bubastiacum ipsum, & ὁμοῦ ἀλλήλοις quadantenus effecisse oram maritimæ Ægypti, quæ basim trigoni sive Deltæ efficit, extenta à Pelusiaco ostio ad Canopicum, eique ex adverso respondisse, tradit *Ptol.* quem vide, ut & *Strabonem*, ubi de Nilo agens ἐν τῷ [illegible] Nili fluminis in Pelusiaco ostio (ad quod *Bubastiacus alveus* currit) ponit, indeque [illegible] illas fieri ait; uti in Canopico ἐν [illegible].

BUBASTIS, quæ Græcè Ἄρτεμις, *Diana*, conspicuum in urbe media cognomine, (de qua paulò pòst) templum habebat, festumque frequentissimum, de quo utroque vide Herodot. *l.* 2. *c.* 137. Colebatur autem *felis* specie, sicut Jupiter *arietis*, Mercurius *canis*, Pan *hirci.* Unde Ægyptii βούβαστιν τὴν αἴλουρον φασὶ, *Bubastim felem dicunt*, Steph. & *salita felium cadavera in urbe Bubasti sepeliri* consuevisse, tradit Herodot. *l.* 2. *c.* 67. Vide Diodor. Sic. *l.* 1. ubi de causis consecrationis animalium, Ovid. *Met. l.* 5. *fab.* 5. Antonin. Liberalem *in Typhone*, 28. Lucianum *in sacrificiis*, & *ad fin.* & Marshamum, originem hujusmodi commentorum accuratè indagantem *Canone Chron.* passim.

BUBASTIS, vel BUBASTUS, Ægypti inferioris civitas Episcopalis in plano posita, ad Arabicum latus alvei,

> ——— *Quà dividui pars maxima Nili*
> *Ad vada decurrit Pelusia Septimus amnis*,

Lucan. *l.* 8. *v.* 465. In hac religiosissimè olim colebatur Isis, quæ ab ea etiam *Bubastis* dicta. Ovid. *Met. l.* 9. *v.* 689.

——— Cum

—— *Cum qua latrator Anubis,*
Sanctaque Bubastis, variusque coloribus Apis.

longitud. 63. 06. latitud. 30. 40. Hinc *Bubastia*, sacra, quæ in honorem Isidis quotannis celebrabantur, quorum, præterquam *Herodotum*, Gratius quoque meminit, in *Cynegetico*, v. 42.

Vix operata suo, sacra ad Bubastia, lino
Vestitur sumpes æstivi turba Canopi

Pibeseth Ziglero, *Atzoth Joan. Leoni* dici videtur. Etiam *Hephæstia* dicta olim, erat ad Nilum, extra Deltam, 30. mill. pass. à Pelusio in Austrum. *Baudrand.* Fuit olim hæc urbs, cùm, post Thebanorum Regum potentiam in Asia collapsam, variæ in Ægypto minutulæ Dominationes exortæ essent, peculiaris Regni caput & sedis, quod primus excitaverat Sesonchis, quem vide. Sub Sabacone dein Æthiope, in Ægypto per 50. annos dominante, qui Capitalium facinorum reos non addixerat morti, sed aggeribus, eô modô *urbes, maxime Bubastis, sublimiores factæ sunt, quam pridem à Sesostre*, Herodot. *l.* 2. *c.* 137. Cæterùm Nomi, Calasirus adsignatı, caput fuerat, unde regni occasio, vide ubi de *Calasiriis*, *Dodecarchia Ægyptiorum*, alibique passim, item paulo suprà 1 ut & voce *Bubus*.

BUBASUS, Cariæ regio, cujus mulieres Ovidio *l.* 9. *Met.* v. 643. *Bubasides*:

Bubasides videre nurus.

Vide *Bubassus*.

BUBEI, Afnæ interioris populi à Corn. Balbo superati. Plin. *l.* 5. *c.* 5.

BUBENTENI, Campaniæ populi Coriolanis vicini. Plin. *l.* 3. *c.* 5. lege *Bubetani*.

BUBESIAS Sinus, in Caria. Mela. *l.* 1. *c.* 16. Ita libri & rectè: oppid. enim, unde hic sinus dictus est, Βύβασσον Iones vocabant, non Βυβεσσόν. Herodotus tamen Doricè id vocabulum extulit *l.* 1. Βυβασσίης enim ibi legendum, non Βυβεσσίης. Neque enim ulla usquam est Byblesia Chersonesus; Sed Βυβασσίη χερσόνησος est illa, quam Plin. *l.* 5. *c.* 28. vocat *Bubassum regionem*. Urbs enim est, & regio, & sinus & peninsula. Is. Voss. *in Melæ loc.*

BUBIDA, fluvius Hiberniæ. *Ptol.*

BUBIEMUM, ut *Rhenanus*, *Aventinus* & alii apud Strabonem *l.* 7. ubi vulgò Βουίασμον habetur; at in veter. libr. teste Casaubonô, Βουίαιμον. Hanc Strabo ponit, in Silva Hercynia & Marobodui regiam vocat. *Aventinus* scribit *Bubiemum* à Marobòduo *Marobudum* appellatum. Et sibi constare ex diligentissimâ tegumentorum & partium observatione, *Bubiemum* Strabonis & *Marobudum* Ptolemæi eam esse civitatem, quam hodie *Pragam* vocamus, regni Bohemiæ urbem primariam. *Christoph. Pyramius* tamen, Pragam *Casurgim* Ptolemæi vult. Et *Lazius* docet, *Marobodum* Ptolemæi esse oppidum in eadem Bohemia, quod nostrâ ætate *Budweis* appellant. Vide *Marobudum*.

BUBLIO, vulgò BULIO, meliùs *Bullio*, Gall. *Bouillon*, castrum in silva Arduennæ, nunc magna ex parte dirutum, caput Ducatus est, ad Ecclesiam Leodicensem pertinentis. Hoc Godefridus, Dux Lotharienfium, qui posteà Rex Hierosolymorum fuit, in literis datis A. C. 1094. castrum *Bulonium* appellavit. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* & in voce *Bullio*.

BUBO, vel BUBON, Lydorum urbs in mediterraneis sita. Plin. *l.* 5. *c.* 27. Strabo verò *l.* 13. Lyciæ urbem esse ait, in qua creta nascitur. Hinc *Stephanus* Bulbarum conjungit, quas ait à *Bubone* & *Balburro* latronibus esse conditas.

BUBOICIUS, vide *Johannes Nicolaus*.

BUBONA, Dea boum ab antiquis culta. Cœl. Rhodig. *l.* 21. *c.* 34.

BUBUA, Insul. Dalmatiæ, *Ammiano*, & *Peuting.* Boas, nunc *Bua* dicta, Tragurio ponte juncta, *Joh. Luc.*

BUBULA, cum aliis Cyrenes urbibus Plinio commemoratur *l.* 5. *c.* 5.

BUBULA, vel BULBULA, vulgò *la Bouble*, fluv. Galliæ, qui Montem-Acutum in Combralia, *Montegu en Combraille*, Cantiliam Villam, *Chantelle la Ville*; Cantiliam Castellum, *Chantelle le Chastel*, pagi Episcopatusque Biturici castrum, in confinio Arvernorum ac Biturigum positum, præterlabitur, & apud Martilliacum *Martilly*, decurrit in Sicaulam, *Sioule*, Arvernorum fluvium. Hadr. Vales. in voce *Sicaula*.

BUBULA, vide suprà in voce *Bikkoreth*, item *Bovina caro*, & infrà, *Castiphori*.

BUBULÆ, vulgò BULLES, vicus Galliæ, in Bellovacis, olim in literis A. C. 1075. memoratus. Hadr. Vales. in voce *Bellovaci*.

BUBULCI, jam Siracidis ætate contemtim habiti, vide Ecclesiastic. *c.* 38. *v.* 26. unde nihil mirum, quòd in Theocriti *Bucolisco* Eunica puella bubulcum hôc sermone repellat,

—— —— ὕπαγ' ἀπ' ἐμεῖο.
Βωκόλος ὢν ἐθέλεις με κύσαι, τάλαν; οὐ μεμάθηκα
Ἀγροίκως φιλέειν.
—— —— *Abi à me in malam rem:*
Bubulcus cum sis, vis me osculari, miser? Non didici
More rusticô osculari.

Et post multa hujusmodi,

—— —— τρὶς εἰς ἑὸν ἔπτυσε κόλπον,
ter in sinum suum despuit,

ut *Idyll.* 27. pari fastidiô puella, quam osculatus fuerat Daphnis bubulcus.

Τὸ στόμα μευ πλύνω, καὶ ἀποπτύω τὸ φίλαμα,
Καλόν ἐστι δαμάλας φιλέειν, οὐκ ἄζυγα κώραν,
Os meum lavo & osculum despuo
decet te vitulas osculari, non innuptam puellam.

Sed apud priores mortales longè aliter se res habuit: tum enim boum curam non dedignabantur Principes Viri. Hinc apud Homer. *Il.* ζ. v. 424. Ciliciæ Regis filia, Andromache, Achillem septem fratres suos interfecisse queritur,

Βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι,
Apud boves curvis pedibus.

In quem locum *Eustathius*, Βουκολοῦντες, inquit, παλαιῷ ἔθει τὸ ἔπ' ποιμένες ὄντες, ἔπεσον ὑπὸ τῷ Ἀχιλλεῖ, *Illi boves & oves veteri more pascentes, sub Achille ceciderant.* Et *Il.* υ. v. 91. Æneas se jam anteà cum Achille congressum esse narrat,

Ἐξ Ἴδης ὅτε βουσὶν ἐπήλυθεν ἡμετέρῃσι.
Cum ex Ida boves invasit nostros,

quibus scil. ipse custos aderat. Sic *Il.* φ. Phœbus; & in Theocriti *carm. cit.* Bacchus, Adonis, Endymion, alii hanc artem exercuisse memorantur, &c. In Sacris, Judic. *c.* 3. v. 31. Samgar celebris est, qui stimulô boum sexcentos Philistæos percussisse legitur. Quod an solus fecerit, an tumultuariâ rusticorum turmâ comite, cujus ducem se præstiterit, non definit Scriptura. Utut sit, id notabile est, quod non aliô telô, quàm quale *Bubulci* manibus versant, viros egregiè armatos non solùm aggressus sit, sed & fregerit. Sic Lycurgum, non aliô telô armatum, circa Nysam, Bacchi copias & ejus nutrices fugâsse, legimus *Il.* ζ. v. 134.

Θύσθλα χαμαὶ κατέχευαν, ὑπ' ἀνδροφόνοιο Λυκούργου
Θεινόμεναι βουπλῆγι.
Thyrsos in terram projecerunt, ab homicida Lycurgo
Percussæ boum stimulô.

Quam pugnam cùm ἐγγύθι Καρμήλοιο, *prope Carmelum*, montem in Judæa notissimum, contigisse dicat Nonnus *Dionysiac. l.* 20. non improbabilis est Bocharti conjectura, ex Samgaris Historia hausisse Poëtas, quod fab lis de Lycurgo infarcirent. Nec omittendum, Christum è cœlis Hebraicè Saulum alloquentem, inter cætera dixisse, *Durum est tibi contra stimulos calcitrare*, Actor. *c.* 9. v. 5. Quod proverbium, à bobus refractariis stimulisque *Bubulcorum* sumtum, cùm Græci Romanique Scriptores passim usurpent, Æschylus in *Agamemn.* v. 1620. & in *Prometheo vincto*, v. 321. Euripides in *Bacchis* v. 793. Pindarus *Pythior. Od.* 2. Terentius in *Phormione*, *Act.* 1. *sc.* 2. v. 28. Plautus in *Truculento*, *Act.* 4. *sc.* 2. v. 55. Videri posset ab illis Christus id depromsisse: sed hoc esset fontem limpidissimum ex rivulis lacunosis derivare. Certè jam in Mose, qui Æschylum & Pindarum mille circiter præcessit annis, legimus Deuter. *c.* 32. v. 15. *Saginatus est rectus & recalcitravit*, nempe in Legis stimulos, quibus ad officium urgemur, &c. Vide Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 39. & infrà *Stimulus*.

BUBULCUS, vide *Bajus*.

BUBULUM Lorum, vide suprà *Bikkoreth*, & infrà *Marrugina*, it. *Nervi* & *Taurea*.

BUBULUM Muscarium, vide infrà *Muscarium*.

BUCA, oppid. Ferentanorum, in quarta Italiæ regione quod Plin. perperam, inter Histonium & Ortonam, ponit *l.* 3. *c.* 12. Rectius *Ptol.* Τερεντανῶν παράλιος Βοῦκα, Ἱστόνιον. Vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 1107. Dicitur aliàs *Buba*, quibusdam est *Marazzo*, vicus in ora littorali Aprutii citerioris prope ostia fluv. Trinii. Aliis est *Termole*, Civitas Capitanatæ provinc. in ora maris Adriatici prope ostia Tipherni fluv. 25. milliar. ab Auxano in ortum. *Baudrand.*

BUCCÆ, apud Juvenalem, *Sat.* 3. v. 35.

—— —— *Notaque per oppida buccæ;*

Et, *Sat.* 11. v. 34.

Maurus & Matho buccæ:

in veterib. *Glossis Buccones*, sunt scurræ vel parasiti, qui alienâ *buccâ*, h. e. quadrâ, vivunt. Græci *Buccelones* ab eadem voce appellant. Est autem *bucca* vel *buccea*, frustum panis vel panis: unde *Buccella* & *buccellatum*, panis sex unciarum. Certè *bucceas panis* Sueton. in *Aug. c.* 76. vocat, quos Græci *Βουκίας*, unde *βουκάτοι ἄρτοι*, *quadrati panes* apud *Athenæum*. Vide Salmas. *Not. ad Vopisc. in Tacit. c.* 11. & infrà, ubi de *Buccellatum*.

BUCCAFERÆJUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

BUCCEA, vide infrà *Buccella*, it. *Quadra* & *Trulacria*.

BUCCEA VIA, in *Epist.* Comitis S. Pauli de prima expugn. Constantinop. apud Godefridum Monachum, Fretum Abydenum denotat, voce conflatâ ex *bucca* seu *os*, & *Avie* seu *Avidus*, vel *Abydus*, quasi Os, h. e. ostium *Abydi*. Vocem enim *Bucca* vel *Buccea*, pro ostio fluminis, usurpari recentioribus, Pergaminus docet in voce *Bocca*, Gallicè *Boche d'Avie* vocatur, uti videre est apud Vilharduinum *num.* 65. & in *Histor.* Buccaldi Marescalli Franciæ *Parte* 2. *c.* 4. Vide *Notas* Caroli du Fresne *ad Vilharduinum*, & eundem in *Glossar.*

BUCCELLA, Græcè ψωμίον, memoratur *l.* 5. *Cod. Theodos. de Annona civica*, *Civis Romanus, qui in viginti panibus sordidis —— 50. unciis comparabat, triginta & sex uncias in buccellis sex mundis sine pretio consequatur*: ubi *buccellæ* dicuntur panes parvuli rotundi, seu κρικελλωτὰ ψωμία, uti βουκέλλας interpretatur Constantinus Porphyrogenitus, *l.* 1. περὶ Θεμάτων. Vide quoque infrà *Paximates*, it. *Buccellatum*. Atque hinc *Buccellarii*, de quibus mox. Sed & in Ecclesia vox usurpata est, ut apparet ex *Capitulo* Caroli M. *l.* 6. *c.* 191. *Ut Sacerdotes admoneant viros ac mulieres, ut ad Basilicas luminaria & incensum, &* buccellas *& primitias offerant.* Quibus paria habent *Capit.* Herardi Archiepisc. Turon. *c.* 114. ubi voce hâc denotantur *oblatæ panis*, quæ Ecclesiæ ejus ævi consuetudine, ad usum Eucharistiæ, à

populo fideli, ad Mensam Domini offerebantur: quas ad imaginem nummorum & ad tenuissimam levissimamque formam, à veri panis specie alienam, fuisse jam suo ævo redactas, conqueritur. Bernoldus Presbyter Constantiensis in *Exposit. Ordinis Rom.* In modum namque denarii istiusmodi panem formari cœpisse, ipse quoque docet Honorius Augustodunensis *l.* 1. &c. Tertullian. *de Monogam.* sic panes vocat, quos Ecclesiæ Ministri mulieribus domum dabant perferendas. Græci verò Constantinopolitani Βουκελλάτον appellabant *buccellam vino intinctam*, seu sacram Eucharistiam, vel panem Eucharisticum intinctum, ut est apud Auctorem libri *Miraculor.* SS. Cosmæ & Damiani *c.* 10. &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & infrà passim, inprimis ubi de *Pane, Pane Fracto*, item de *Eulogiis*, nec non in voce *Nebula*.

BUCCELLARIUS, recentioris ævi Scriptoribus dictus est, qui priori ætate *Scurra*, *corpore Custos*, *Domesticus*, *Protector Principis*, *Adsecula*, *Agaso*; Græcisque ὁ παράσιτος, qui semper stat ad Domini jussa paratus nec ab ejus latere absistit, appellatus est. Sic; cùm in veterib. *Chronicis* legimus, ab Actii *buccellario* Valentinianum interfectum esse, ejusdem satelles vel armiger intelligendus est; uti disertè Marcellin. in *Chronico* vocat. Idacius in *Chron.* *familiarem* dicit. Sic autem satellites vel armigeri alicujus Principis vel Magnatis, & familiares ipsius vel domestici vel contubernales, appellati sunt; quòd non magis ab latere dominorum suorum discederent, quàm parasiti illi veri & adseculæ, ab eorum, quorum mensas sectabantur. Hinc illi parasiti dominos vocabant & Reges, quos ventris gratiâ adsectabantur: unde & *scurræ* ac *Buccellarii* appellati sunt custodes corporis Imperatorum vel satellites & armigeri Magnatum, qui eos adsectabantur & eorum latera tuebantur, vide suprà in voce *Bucca*. Βουκελλάριοι dicuntur *l.* 60. *Basilican tit.* 18. Βουκελλάριοι λέγονται οἱ παραμένοντες στρατιῶται. ὅτι ἡ τῆς βουκέλλα ὅ ἐστιν ὁ ἄρτος ὀνομάζονται Βουκελλάριοι, οἱ τὸν ἄρτον αὐτοῖς διδόασιν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τοῦ παραμένειν αὐτῷ. Immediatè *Buccellarios* hos unà cum Spathariis, ambulante exercitu, Imperatorem subsequi jubet Mauritius *Strateg. l.* 2. *c.* 9. Sed & sic dictos vult Constantinus Porphyrogenitus, περὶ Θεμάτων *c.* 6. qui militibus panes ministrabant: διὰ τὸ ἐπακολουθεῖν τοῖς στρατιώταις καὶ τὰς τροφὰς αὐτῶν ἐπιφέρεσθαι. Βουκελλάριος γὰρ κατὰ Ῥωμαίων διάλεκτον, ὁ φύλαξ τῶν ἄρτων καλεῖται, *Quòd sequerentur milites & panes illis suppeditarent.* Buccellarius *enim Romanorum dialecto, custos panis appellatur.* Certè Olympiodorus, apud Photium non modò ait, nomen *Buccellariorum* sub Honorio Aug. primùm auditum, sed &, *Buccellarios*, à *buccellato*, de qua voce vide infrà, fuisse nuncupatos. Verùm licet *Buccella* panis est, *Cellarius* autem ὁ φύλαξ, non propterea Θέμα Βουκελλαρίων inde dictum, quòd panarii illi custodes & cellarii exercitum sequerentur; sed *Buccellarii* ipsi milites appellati sunt, uti dictum, à quibus præfectura sive provincia *Buccellariorum*, ut Θέμα Θρακησίων, *præfectura Thracensium*, à Thracibus vel Thracensibus auxiliariis, qui eam provinciam prætenturis suis & præsidiis tuebantur, nomen habuit. Sicuti verò Θέμα, tertium Imperii Constantinopolitani in Asia minore Θρακησίων, ita Θέμα sextum Βουκελλαρίων fuit. Certè inter vexillationes Comitatenses, quæ sub dispositione Magistri Militum Orientis militabant, *Buccellarios juniores*, nominat vetus *Notitia* Imperii: Qui equites omnino erant, de his enim propriè vexillationes dicebantur. *Buccellarii* igitur militum genus fuêre &c. Ab his Βουκελλαρίων Θέμα vocatum, quod Maryandinem & Galatiæ partem complectebatur: unde sub extrema Græcia voce hâc insigniti sunt Galatæ & Maryandini, quod milites *Buccellarii* olim in ea regione tuenda excubarent, in præsidiis locati. *Lexicon* Gr. *MS.* Reg. apud Carolum du Fresne in *Glossar.* Γαλλογραικία ἡ τῶν Βουκελλαρίων χώρα, οἱ αὐτοὶ καὶ Γαλλογραικοὶ γράφονται ἢ ὀνομάζονται, *Gallo-Græcia* Buccellariorum *regio: Iidem & Græco-Galli scribuntur & nominantur.* Cedrenus eorum provinciam Βουκελλάριον vocat: occurritque passim *Thema Buccellariorum*, apud Suidam & Constantinum *loc. cit.* pro eadem, uti docent Rigaltius & Meursius, vide quoque Salmas. *Notis ad Histor. Aug. passim*, inprimis *ad Vitam Alexandri Severi*, *c.* 61. nec non *Exercitat. Plin. ad Solinum p.* 807. & 808. Nec omittendum, apud Papiam, in *LL.* Wisigothorum *l.* 5. *tit.* 3. §. 1. & Anastasium in *Zacharia Pontif.* *Buccellarios* vocari in genere, clientes, vernas, adseclas, domesticos, quòd patroni *Buccellam*, hoc est, panem edant, de quo jam tamen aliquid suprà prædictum. Adde Auctoribus laudatis Macros Fratres in *Hierolex.*

BUCCELLATUM & BUCCELLUM, idem cum *buccella*, de quo paulo antè, panis dictus est in modum circuli, seu, uti Vopiscus ait in *Aureliano*, *c.* 45. in formam *coronæ* factus. Hic enim, cùm ad bellum Orientale profectus bilibres coronas populo, si victor rediret, promisisset; aureasque propterea populus speraret, *coronas fecit de panibus siligineis & singulis quibusque donavit.* Cujusmodi civiles panes *buccellas* vocatas esse, testimonio est *l. Valentiniani Cod. Theodos. de annonis civ. & pan. grad.* Græci recentiores φωμία, appellant, ut videre est in *Chron.* Alexand. Et quidem *buccellæ*, quæ populo quotidie dividebantur, à temporibus Aureliani ferè intra sex uncias stetêre, solebantque quotidie sex istiusmodi panes popularibus distribui. Ejusdem ponderis panis militaris seu *buccellatum* erat, ut & panes paramates, quos proin cum *buccellis* eosdem facit Salmas. *Not. ad Vopisc. loc. cit.* Vide suprà, ubi de *Annona*, & infrà ubi de *Pane gradili*. Propriè igitur *Buccellatum* panis est militaris, *ad usus diuturnitatem excoctus*, uti ait Marcellin. *l.* 17. atque ita vox passim usurpatur, apud Spartian. in *Pescennio*, Paulinum *Ep.* 36. Palladium *Histor. Lausiac. c.* 20. Alios. Sic dictus quibusdam, quòd milites, cum ciborum aut panis penuriâ laborarent, confractum & in minutiores partes dissectum in lagenam, aquâ plenam, quam *buccellam* appellabant, mitterent, quò madesieret, & faciliùs manducaretur; ita enim Heraclides *c.* 6. *Contractum atque in partes redactum modicas* Buccellatum *in lagenas misit.* Nisi à *buccella* deductum vocabulum, magis arrideat. Tenuem fuisse panem, docet *Lexicon* Græc. MS. apud Car. du Fresne, Βουκελλάτον ἄρτος ἰσχνός, ὃ, λεγόμενος κοπτίκιον. Quo modò usurpatum ab Italis refert Ammiratus, in *Familiis Neapolit. Tom.* 1. *p.* 55. &c. Vide *l.* 1. *Cod. de Erog. milit. annon.* Mauricium, aliosque, Rigaltio, Meursio, Jac. Gothofredo, Henrico Valesio, præfato Car. du Fresne in *Glossar.* & Joh. Calvino *Lexic. Jurid.* laudatos: ut & infrà aliquid, voce *Pistor.* it. *Siccus panis.*

BUCCIALDUS, vide *Bomicaldus*.

BUCCINA, Festo *l.* 2. est cornu recurvum, quod more tubæ inflatur. Ovid. *l.* 1. *Met. v.* 335.

> ——— ——— Cava buccina *sumitur illi*,
> *Tortilis in latum.* ——— ———

Unde Heraldus *ad Arnob. l.* 6. *Buccina tortuosa est, ac in semet ipsam ære circulo flectitur ac differt à directa tuba, ut docet Vegetius de re milit. l.* 3. *c.* 5. Στρογγύλη σάλπιγξ *Græcorum.* Hæ Veterib. non ex arietum, ut quidam volunt, sed boum, cornibus erant. Varro de *L. L. l.* 4. *Cornua dicta, quod ea, quæ nunc sunt ex ære, tunc fiebant ex bubulo cornu.* Dionys. Halicarn. *l.* 2. Τὰς δημοτικὰς ὑπηρέται τινὲς κέρασι βοείοις ἐμβυκανῶντες ἐπὶ τὰς ἐκκλησίας συνῆγον, *Plebejos ministri quidam bubulis cornibus buccinantes ad concionem convocabant*, &c. Solus Servius ex capræ cornu fieri consuevisse, asserere videtur, *ad Æn. l.* 7. *v.* 518. Sed de tuba vel *buccina* ex cornu arietino, apud veteres Græcos, & Romanos nulla est mentio. Itaque cùm dicitur, Psalmo 98. *v.* 6. *Tubis & sono cornu clangite coram Rege Domino*: cornu non aliud, quàm bubulum, intelligendum. Ut neque in his Josuæ *c.* 6. *v.* 5. *Cùm tractis sonabitur sono jobel*, seu *jubilationis*: & 1. Paralip. *c.* 25. *v.* 5. ubi filii Heman à Deo constituuntur *ad attollendum cornu*, i. e. ut statis temporibus corneis tubis altâ voce buccinent, &c. Vide Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 32. Canebant autem *buccinâ* Romani in exercitu, in præconiis publicis & cùm in milites animadverteretur, ut ex Vegetio liquet *l.* 2. *c.* 22. De usu ejus apud Hebræos alibi. Vide Brissonium laudatum Johanni Calvino *Lexic. Jurid.* Deorum marinorum *Buccinatores* & Tubicines, Tritonas finxêre Poëtæ. Vide Barthium *Animadversion. ad Statium Achilleid. l.* 1. *v.* 54. & *Notis ad Claudian. Epithalam. Honorii.* Cujusmodi *Buccinatorum* par visendum secundùm Veterum monumenta, olim dedit Mariangelus Accursius in *Diatribarum* suarum frontispicio. Vide quoque infrà in voce *Triton*.

BUCCINATOR Nominum, dictus est apud Romanos olim, servus publicus, qui præconem comitabatur. Ejus mentio Romæ viâ Salariâ: L. VOLUSIO. URBANO. NOMENCLATORI. PRÆTORI. PAPIAS. SERVOS. PUBLICUS. BUCCINATOR. NOMINUM. Vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis*, & infrà, ubi de *Nomenclatore*, ac de *Præcone*.

BUCCINUM, conchylii genus, unum è tribus, è quibus purpura olim eliciebatur. Plin. *l.* 9. *c.* 40. *Pretia medicamento sunt quidem pro fertilitate litorum viliora: non tamen usquam Pelagii centenas libras quingentos nummos excedere*, & buccini *centenos sciant, qui ista mercantur immenso.* Sic libræ singulæ *pelagii* (à pelagiis purpuris, quæ in sinibus longè à littoribus degunt) quinque nummis, *buccini* (quod à buccinis, petris tantùm adhærescentibus & circa scopulos legi solitis) nummo uno exponebantur. Hinc *Buccinum*, quod fucum remitteret, solum ac per se damnatum (longeque proin vilius *purpurâ* propriè dictâ) pelagio miscebatur. Idem *c.* 38. *Buccinum per se damnatur* ——— *pelagio admotum alligatur, nimiaque ejus nigritiæ dat austeritatem illam, nitoremque qui quæritur cocci.* Ubi nigritiam tribuit pelagiis, sicut Aristoteles *florem nigricantem*: cùm *buccina*, uti & purpuræ littorales, dilutiore flore censerentur. Quemadmodum *conchyliis* in specie sic dictis (quæ à purpuris passim distinguit Plinius) inter purpureum & cæruleum, medium tribuunt colorem Scriptores, qualis in purpurissto Indico cernitur. Unde Hebræorum *thecheleth* de conchylio, *argaman* autem de purpura propriè dicta exponit Bochart. Vide infrà. *Buccinorum* porro seu muricum, ut & purpurarum, capillitiam μήκων dicebatur Græcis, unde & μήκωνες, vestes byssinæ. Sed & sic dicebatur pars concharum media, sicut anterior τράχηλος, quæ ambo in buccinis esui fuisse, docet *Athenæus*: in eorundem medio florem succi hærere Aristoteles vult, in mediis faucibus *Plinius*. Π... autem dicta est pars alvi, quâ petris adhærescunt. Vide Salmas. *ad Solinum p.* 1126. *& seqq.* Nominis rationem idem exponit Plin. *c.* 36. *d. l.* *Buccinum minor concha, ad similitudinem ejus buccini, quo sonus editur: unde & causa nominis, rotunditate oris in margine incisâ.* *Alterum genus purpura* ——— *clavatum est ad turbinem usque aculeis in orbem septenis ferè, qui non sunt buccino, sed utrisque orbes totidem, quot habeant annos.* Georgius de Sepibus *Buccinas* seu *Pinnas*, seu *Papiliones*, quod ostraceum genus, tenui, sed durò exuviò, extrinsecùs asperò, intrinsecùs tersum & aliquando rufescens rupibus marinis adhæret, ac lanugine quâdam, humiditatis attrahente maximâ vi, præditum est, magnò numerò asservari, in Musæo Kircheriano Romæ, docet in *Descriptione* ejus *p.* 28.

BUCCULA, apud Livium, *galeas buccula sque tegens*, Hadriano Turnebo *Adversar. l.* 9. *c.* 16. cassidis pars est, quæ demissa *buccam* tegit: Carolo verò du Fresne umbo clypei, seu scuti pars eminentior & media. *Glossar. Græco-Lat.* Παραγναθίς, *buccula*. Item ὀμφαλὸς ἀσπίδος, per synecdoch. ipse clypeus. Unde Juvenalis tropæi apparatum describens *Sat.* 10. *v.* 133.

> *Bellorum exuviæ, truncis affixa tropæis,*
> *Lorica, & fracta de casside* buccula *pendens,*
> *Et curtum temone jugum, victæque triremis*
> *Aplustre, & summo tristis captivus in arcu.*

Nam inter *spolia, quæ bello erepta clypeis solebant affigi*, ut ait Scholiastes, clypeum omnino recenseri debuit, uti passim vetera monumenta & numismata satis evincunt, in quibus tropæa, ubi & scuta

scuta ac clypei à cassidibus dependent, vel certè iis subesse solent, efficta conspiciuntur. Unde est, quòd *Buccula* à cassidibus non semel distinguantur, ut diversæ, inter alia *l. 1. Cod. Theodos. de Fabric. Octo apud Antiochiam cassides, totidemque bucculas* &c. Et Capitolin. in *Maximino Jun. c. 5. Fecit & spathas argenteas, fecit & aureas, fecit & galeas gemmatas, fecit & bucculas*, h. e. clypeos. Proinde *Buccularum* structores, apud Paternum in *l. ult. D. de Jure immun.* sunt clypeorum confectores. Imò cùm parte aversâ clypeus brachio militis insereretur, inde quibusvis fibulis, apud Gallos, etiamnum *Boucle*: & ab hac clypei parte, toti clypeo, *Bouclier* nomen manet, &c. Ratio nominis, quòd in umbone, uti passim veter monumenta repræsentant, effingi consuevère ut plurimum vultus aut facies viri vel animantis, cujus *bucula* seu os, ita enim apud *Suetonium* & *Apulejum* vox sumitur, medium obtinebat. Vide præfatum Car. du Fresne in *Glossar*. Locus Livii sic habet, *l. 44. c. 34. Neminem totis mox castris quietum videres, acuere alii gladios, alii galeas bucculasque, scuta alii loricasque tergere*, &c. Ubi Godelev. tamen, *Turnebo* assentitur, *bucculas* cassidis partem, per quam mittitur spiritus, ita dictas, quòd *buccam* tegant, esse contendens, *Not. ad Livium.*

de BUCELLA Rodolphus, vide *Rodolphus*.

BUCELLARII, Græcè Βουκελλάριοι, in *Constit. Leonis & Anthemii Impp. l. fin. Cod. ad l. Jul. de pub. Suidæ* sunt Ἐν ἀννώναις, Gallo-Græci, *Alciato* Equites in exercitu Romano, quibus Magister Militum per Orientem præerat, in *Juniores & Seniores* divisi, quos existimari posse scribit, postquam missionem accepissent, latrocinari & raptô vivere consuevisse. Nisi fortasse gentis id vitium fuit, quos proin *latrones* interpretatur Albericus. Turnebo *Adv. l. 24. c. 16.* armati zabis fuêre (h. e. loricis prope talaribus) & manicis ferreis, contati quidam & sagittiferi: quos magno in honore fuisse, eo quòd in agmine ante Imperatorem equitarent, & pòst sequerentur, addit Joh. Calvin. *Lexic. jurid.* Vide suprà in voce *Buccellarius*.

BUCELLARIUS, Wisigothis & Hispanis Vasallum notat, qui in alterius patrocinio est. Propriè is olim, cui patronus *buccellas*, i. e. mensam præbuit *Gloss. Nomicum*, Βουκελλάριος, ὁ δειπνομένος, καὶ ἄλλοι τινὲς. Βουκελλάριος ὁ παρ' ἄλλου τρεφόμενος. Wisigoth. *leg. 1. l. 5. tit. 2.* hâc voce depingitur miles feodalis antiquus, hodie in Anglia dictus *Tenens per servitium militare*: cui & bene convenit armaturæ genus, quod è Mauritio, auctore Græcô, refert Turnebus *Adversar. l. 24. c. 16.* Scilicet, *Buccellarios fuisse equites armatos Zabis, i. e. armaturis loricarum prope talarium, manicis ferreis & contatos quosdam*. Idem addit & *sagittarios*: ubi loquitur de certo quodam *Buccellariorum* ordine, magnô tunc honore, quòd in agmine ante Imperatorem exercitus equitarent, & pòst sequerentur: patriâ, ut *Suidas* indicat, Gallogræci. Gregor. Turon. *Hist. l. 2. c. 8. Dum Valentinianus Imperator concionaretur ad populum, Occylla buccellarius Ætii, ex adverso veniens, eum gladiô perfodit.* Albericus *Buccellarios* interpretatur latrones, fortè, vel quòd acceptâ missione à Magistro militum in Oriente, latrocinari iis licuit, & ex rapto vivere: vel quòd gentis vitium hoc esset. *Glossæ* Isidori pro *Scurra* ponunt. Gallicum *Bachelier*, & Latinum *Baccalarius* inde deduci, sunt qui velint. Vide Spelmann. *Glossar. Archaeol.*

BUCELLUM, urbs parva admodum, regni Neapolitani in provinc. Aprutii citerioris ad Sarum fluv. in limite Comitatus Molisini, 13. milliar. Italic. à Sulmone in Ortum. Vulgò *Civita Bucella*.

BUCENTAURUS, Ital. *Bucintoro*, navis apud Venetos, non minori jure sacris annumeranda, quàm illa apud Romanos olim, quâ Saturnus, & apud Athenienses, quâ Theseus, vecti dicuntur: seu quòd in urbem advenientes sacri Principes externi eâ vectantur, seu quòd singulis annis Dux & Senatores, sacrô Ascensionis die magnâ pompâ, eâ navi despondendo æquori prodeunt, uti dicemus infrà, ubi de *Sponsalibus Maris*. Illam sic describit Justinianus *l. 14. Est navigium maximum atque ornatissimum. Nam structura ejus sublimis, columellisque frequentioribus culta, aureque ad proram à puppi præfulgida, hospitesque insignes & alii eminentioris fortunæ viri, qui ad urbem veniunt, eâ navigii machinâ à Principe & Patribus officii gratiâ excipiuntur: Ducaleque solium in frontispicio, superiori tabulatô collocatum, ubi Princeps inter Legatos Consiliariosque medius sublimis residet, & circum per subsellia summus ille Patrum Ordo, Majestatis & juris plenus. In inferiori autem tabulato remiges navigium tonsis agunt & remulco interdum dum aquæ in contrarium fluunt, tanta moles trahitur publicumque erigitur vexillum & juxta illud Principis auratum scutum summitasque Bucentauri holosericum purpureumque habet opertorium funibus alligatum, ne ventus rapiat. Ad proram positum est justitiæ simulachrum aurâ fulgens, cujus dextera nudum ensem, læva autem æquilibrium tenet rostrumque insigne promovet, ut navigii forma conspectior sit. Dicta navis est, à bu, quod magnum aliquid significat & Centaurus, antiquum navium insigne vel quasi Bis Taurus, quæ olim Æneæ navis. Alii Ducentaurum appellatum volunt, quasi ducentorum hominum navigium capax. Institutio hujus machinæ primum facta fertur annô reparatæ salutis MCCCXI. Alii altius originem indagant, nempe A. C. MCLXXVII. in adventu Imperatoris Friderici Ænobarbi seu Barbarossæ, cùm ille, pro componenda pace cum Pontifice Alexandro III. Senatuque Venetias accessit. Hic enim Imperator Pontificem —— insectatus, abire Româ Venetiasque petere, tanquam Asylum tutum coëgit. At Imperator in Venetos classem Duce Ottone filiô misit, qui à Venetis debellatus, captus & ad patrem remissus, ab eo impetravit, ut Venetias concederet de pace acturus, quod feliciter factum, Pontifexque in integrum restitutus pietate & virtute Venetorum. Quibus ut Pontifex paria faceret, præter plurima alia privilegia, Veneto Senatui concessa, gratulabundus Principi annulum aureum porrexit*, &c. quô sibi *Mare* desponsaret. Quod cùm Ascensionis die factum fuerit, inde quotannis celebritas hæc eâdem die, magnô hominum concursu peragitur. Princepsque cum Principum Legatis Senatuque purpurato vectus *Bucentauro*, annulum aureum à Patriarcha consecratum è puppi in undas (aquâ lustrali priùs solenni ritu in aquas profusâ) projicit, uti latiùs infrà dicemus. Vide quoque Auctorem Anonym. *Orbis Geogr. & Civ. c. 22.* Auctorem *Situs & Civ. c. de Navibus*, Jac. Sponium *Itiner. Græciæ Part. 1. p. 76* ut & in voce *Venetiæ*.

BUCEPHALA, seu BUCEPHALUM, Qu. Curtio & A. Gellio, *l. 5. c. 2.* urbs Indiæ citerioris ad Hydaspen fluv. ab Alex. M. condita, ac de equi sui nomine dicta. *Gelsiem*, teste *Mercatore*. Meminit *Stephanus* 2. hujus nominis locorum. Vide Freinshemium *ad Qu. Curtium l. 9. c. 3.* ad hæc verba: *Oppida quoque duo condidit, quorum alterum Nicæam appellavit, alterum Bucephalon, equi, quem amiserat, memoriæ ac nomini dedicans urbem*. Sanson & aliis est *Lahor*, urbs provinc. *Pengab*, ad fluv. Hydaspen, nunc Raveyum & ex præcipuis imperii M. Mogolis, emporium celebre, & urbs amplissima, 60. leuc. Gall. ab urbe Agra, in Septentrionem.

BUCEPHALI, equi omnes olim dicti, ab inustâ capitis notâ. Tralatitium enim apud Veteres uti hodie, equis notas inurere. *Anacreon*,

> Ἐν ἰσχίοις μὲν ἵπποι
> Πυρὸς χάραγμ' ἔχουσι.

Et quidem duas præcipuè literas Græci inurebant, *Sigma* & *Coppa*, unde Κοππατίαι & Σαμφόραι equi dicti. Sed & equorum armis ac femoribus *taurini capitis* effigies non rarò solebat imprimi, quô factum, ut non solus Alexandri equus *Bucephalus* appellatus sit, sed omnes prætereà equi, qui eâdem insignis origine notati fuerant. Scholiastes *Aristophanis*, Οὐ διὰ βουκεφάλας ἵππους καλοῦμεν, διὰ τὸ μορφὴν ταύτην αὐτοὺς ἔχειν, ἀλλὰ διὰ τὸ εἶναι ἐγκεχαραγμένον, ὡς ὁ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἵππος ἦν. *Non enim bucephalos equos vocamus, quòd formam ejusmodi habeant, sed quòd hic character ipsis inustus quemadmodum & Alexandri Macedonis equus erat*. Vide quoque Hesychium, voce Βουκέφαλος. Hinc, cùm omnibus equis, qui Circo committebantur, sua essent nomina, quibus appellabantur, ut ex veterib. *Inscr.* patet; sicut illi, à colore, *Badius*, Corax, *Maurus*; à celeritate, *Incitatus*, *Tigris*, *Volucris*; à gente Cappadox, *Parthus*, &c. Ita ab insigni aliquo sive genitivo sive inusto, varia habebant nomina, ut *Bucephali*, *Coppatiæ*, *Samphoræ* dicerentur. Salmas. *ad Solin. p. 895. & seqq.*

BUCEPHALOS, Melæ *l. 2. c. 3.* Peloponnesi promontor. à parte Orientali. *Bucephalum* portus *Ptolemæo* dicitur, qui eum ad sinum Saronicum ponit, eidemque locô describitur à Plinio *l. 4. c. 5.* & Pausania, *l. 2.* *Cavallo* Bellonica dicitur.

BUCEPHALUS, Alexandri M. equus, à latitudine frontis sic dictus, vel ab aspectu torvo, vel ab insigni taurini capitis armo impressi, quô Alexander in certaminibus utebatur. Vide Plin. *l. 8. c. 42.* & Gellium *l. 5. c. 2.* *Hesychius*, Βουκέφαλος, ἵππος ἐγκεχαραγμένος ἔχων τῆς ἰσχίοις βούκρανον, καὶ ὁ Ἀλεξάνδρου ἵππος, ἀφ' οὗ πόλις ἐν Ἰνδοῖς αὐτοῦ λέγεται Βουκεφάλεια. Porrò *Bucephalum* Onesicritus & Arrianus *l. 5. c. 3.* seniô confectum sine vulnere defecisse memorant, quorum prior 30. annorum ætate ait eum decessisse. *Plut.* verò ex prælio cum Poro, non exemplò, sed pòst, ut & plerique tradunt, eum obiisse scribit. *Nic. Lloydius.*

BUCERUS Martinus, Selestadiô Alsata, magni inter Reformatores nominis, natus A. C. 1491. Ordinem Dominican. in quô vixerat annos 15. exuit, A. C. 1521. librô hac de re editô, A. C. 1523. Dialogum, *Arbogasti* nomine, edidit contra Lutherum, A. C. 1527. consensum inter Theologos Evangelicos, quorum quidam Lutheri, quidam Carolostadii sententiam circa doctrinam Cœnæ Dominicæ sequebantur, initum A. C. 1529. ut qui pacis erat amantissimus, A. C. 1538. ruptum restituit. Colloquitur cum Petro Malvenda, Ratisbonæ, A. C. 1546. Ab Eduardo VI. Argentoratô, ubi docebat, in Angliam vocatus, A. C. 1549. moritur Cantabrigiæ, A. C. 1551. unà cum Paulo Fagio *mortuus* exhumatus, comburitur in foro, jussu Mariæ, A. C. 1555. honori suo restitutus, sub Elizabetha, A. C. 1559. Scripsit in *Judices*, *Psalmos*, *Ecclesiastem*, *Sophoniam*, *Evangelia*, *ad Rom. Ephes.* &c. Huic Civitas Argentinensis, restitutam apud se Ecclesiam debet. Beza *in Icon.* Calvinus verò de ipso, *in ep. ad Viretum*, scribit: *Quàm multiplicem in Bucero jacturam fecerit Dei Ecclesia, quoties in mentem venit, cor meum prope lacerari sentio*. Plura apud Anton. Teissier *in Elogiis Volum. 1.*

BUCH, Regio in sabuletis Burdigalensibus, prope terram Medulam, seu *le Medoc*, creditur patria priscorum Bojorum seu Boatum. Habuit dominos, dictos *Captal de Buchs*, ex familia Fuxiana & Candala.

BUCHA, Misniæ oppid. vulgò *Buch*.

BUCHÆUS Christianus, vide *Christianus*.

BUCHANANUS Georgius, Scotus, Franciscanus primùm, dein purioris religionis aurâ afflatus, post varias jactationes vitæ hujus, Jacobi VI. Scotiæ, postmodum M. Britanniæ Reg. præceptor fuit. Scripsit *Historiam Scotiæ 20. libris*, *Psalmos Davidis Latino carmine* feliciter reddidit, &c. Obiit grandævus, A. C. 1582. Plura apud Teissier *d. l.*

BUCHAVIA, civitas parva Imperii in circulo Suevico, ad lacum Plumarium, (*Feder-see*.)

BUCHETIUM, urbs parva non longè à Cichyro, ad sinum Ambracium sita, non longè à mari. *Strabo.*

BUCHHORNA, parva civitas Imperii à fagina sylva, quæ olim usque ad lacum Constantiensem se extendebat, sub propriis primò Comitibus, dein ad Altorfinos & Ravenspergenses pervenit, quibus extinctis Imperialis facta est. Degit sub protectione urbis Uberlingæ: ditio *Bomgarten*, sub Præfectura est Sueviæ. Merianus *Sueviæ topograph.*

BUCHIA, Ioniæ locus. *Steph.*

BUCHOLCERUS Abrahamus, Schonaviâ prope Wittenbergam oriundus, Theologus, & *Indicis Chronologici* auctor, *ab initio Mundi, usque ad A. C. 1580.* Obiit Freistadii, in Silesia. A. C. 1584. Voss. *de Scient. Mathem. c. 42. §. 13.* plura apud Anton. Teissier *in Elogiis*.

BUCHONIA, vulgò *in der Buchen*, regiuncula Hassiæ, oppidis, arcibus pagisque mediocriter exculta, & undique nemoribus quernis ut plurimùm septa. *Merc.*

BUCIA, extrema Siciliæ urbs. *Ptol.* hodiè *Butera.*

BUCINNA, parva Siculi maris insula. Plin. *l.* 3. *c.* 8. Item civitas Siciliæ. *Steph.* Vide Cluver. *Sic. Ant. p.* 425. & 490.

BUCINOBANTES, urbs Germaniæ è regione Moguntiæ. *Weisbaden Heroldo.*

BUCKINGAMIA, urbecula Angliæ, ad Usam fluv. Comitatus seu provinc. cognominis caput, media ferè inter Oxonium & Bedfordium urbes.

BUCLOPUS, Deus muscarum. Cœl. Rhodig. *l.* 21. *c.* 3.

BUCOLICA Carmina, à *bobus dicta*, inter Pastoralia præcipuâ olim laude ferebantur. Cujus poëseos inventum Persarum tempore metiuntur, cùm Græciam premerent. Tunc enim Dianæ Caryatidis sacris, quæ à virginibus fieri consueverant, intermissis, agrestium aliquot in fanum officii causâ se contulisse, & peculiaribus cantiunculis Dianæ laudes dixisse ferunt. Quos cantus cùm valde probari vel religio jussisset, vel numerorum lepos persuasisset: ex casu mos, deinde etiam Lex facta est. Patriam hujus carminis Siciliam plerique faciunt, in quam delatus Orestes è Scythica Taurorum gente, afferens Dianæ signum, in pago Tyndaride illud statuerit, Numinisque laudes unà cum agrestibus, à quibus exceptus fuerat, non sine cantibus instituerit. Alii Dianâ hoc modô, Syracusis agitatis seditione, placatâ, initium factum anniversariæ festivitatis eamque propterea *Lyam* appellatam esse ajunt. Apud quosdam non *Lyæ*, sed *Phaselidis* nomen invenias, quod Antiphemus è Græcia in Siciliam importârit. Namque hujus frater Lacius Argivus coloniam misit in montana Colophoniorum, Mopsô Duce: qui ibi terram emit à Cylabra pastore indigena, in qua oppidum condidit, nomine Φασηλίς. Unde *Mopsi* nomen pastorali carmine tam frequens. Modus cantilenarum hujusmodi Βουκολιασμὸς dictus est. Præmium panis antiquitus fuit, in quo essent ferarum expressæ imagines: ipsi aut stantes, aut sedentes, aut ducentes gregem, cum pera erant omnium seminum genere refertâ, quod Græci πανσπερμίαν dixêre. Habebant etiam vinum in utre caprino, & pedum. Canebant autem coronati. Victi victor panem, peram, utrem auferebat, atque ex eo libabat Musis: victus, urbem ingredi non ausus, abibat per suburbia ac viculos & panem ad vescendum rogabat. Victor verò urbem Syracusarum ingressus, civium limina cum frugibus, cum vinô aspergebat, porriciens libamenta cum cantu hoc,

> Δέξαι τὰν ἀγαθὰν τύχαν, δέξαι ὑγίειαν,
> Τὰν φέρομες παρὰ τᾶς θεοῦ, τὰν ἐκαλέσσατο τήνα.

E quibus colligas carminis lususque originem à pestilentiæ sedatione: quum in iis sanitatem quasi conceptis verbis profitebantur. Transiit dein in Artem lusus ac in quæstum abiit. Circumire igitur provincias & certare in Italia, qui se Βουκολιαστὰς prædicarent, atque aliô nomine Λυδιαστὰς, unde *Ludionum* Latinis nomen. Inter quos eô tempore cùm præstitisset Daphnis, Heroum ritu, à Pastoribus certatim obitus ejus celebratus est. Porrò utebantur instrumentô Musicô, quam Græci à sibilo σύριγγα, Latini ab hiatu *Fistulam* dixêre, cujus materia arundo aut cicuta. Carminum genera fuêre plura, namque aliter pro frugibus, pro vindemiis aliâ meditabantur. Cùm gregem aut in pastum, aut ad stabula redeuntem prosequebantur, carmen προβόλιον dicebatur, ut videre est apud Theocritum Ὀδοιπόροι. Quum verò æstivis in umbra otiosè agerent, aut hybernô Sole apricarentur, narrabant anni tempestates & noxios eventus deprecabantur. Theocritus etiam pompas descripsit, etiam alia alii, hymnos, Herculiscum & similia. Virgilius, præter vulgaria argumenta, Silenum pinxit, universâ penè naturâ ac serie Fatorum, &c. Plura vide apud Scaligerum *Poët. l.* 1. *c.* 4. Uti verò Epici habuêre suum Κύκλον, & alia pleraque veterum Poëtarum opera, ob similitudinem argumenti, in unum aliquod corpus ac syntagma redacta sunt: sic *Bucolica* omnia carmina, in unum corpusculum collecta, jam olim fuêre, ex Theocrito, Bione & Moscho, ut testatur vetus hoc *Epigramma*,

> Βουκολικαὶ Μοῦσαι σποράδες ποκά, νῦν δ' ἅμα πᾶσαι
> Ἐντὶ μιᾶς μάνδρας, ἐντὶ μιᾶς ἀγέλας.

Sed & *Bucolica* Virgilii à Rhapsodis cantata & agitata esse, Auctor *Vitæ* ejus docet: *Bucolica eô successu edidit, ut in scena quoque per cantores crebrò pronuntiarentur.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 851. & 867. nec non infrà aliquid, voce *Lyra.*

BUCOLICI Milites, quorum mentio apud Jul. Capitolin. in *Marco Antonino Philosoph. c.* 21 *Quum per Ægyptum* Bucolici *milites gravia multa fecissent, per Avidium Cassium retusi sunt, qui posteà tyrannidem arripuit*: prædones erant Ægyptiaci, de quibus eorumque duce Isidoro, multis agit *Xiphilinus.* Dicti sunt Βουκόλοι & *Bucolici*, à vulgari appellatione ejus loci, quem insidebant. Nam, ut *Heliodorus* ait, Βουκόλια τίνυται εἶναι ἅπας ὁ τῶν Αἰγυπτίων ὁ χῶρος, *Bucolia totus ille ab Ægyptiis vocatur locus*, vide necessariò *seqq.* Hieronymus in *Vita* Hilarionis Eremitæ, *Qui cùm revertisset, cupiens rursum ad Ægyptum navigare*, *h. e. ad ea loca, quæ vocantur* Bucolia, *eò quòd nullus ibi Christianorum esset, sed barbara tantùm & ferox natio*, &c. Vide Salmas. & Casaubon. *ad Capitolin.*

BUCOLION, Arcadum Rex post Lajam, Glauci Messeniorum, & Eurymontis Spartan. Regum σύγχρονος. Eum excepit Phialus. Pausanias, *p.* 462.

BUCOLION, fil. Laomedontis, vide *Abarbarea.*

BUCOLIUM, locus juxta Constantinopolim. Item in Peloponneso, Arcadia, & Ægypto.

BUCOLO, urbs Pharsaliæ, aut Thraciæ. *Varinus.*

BUCORIA, regio Indiæ, sub M. Mogole, ab Indo fluv. in duas partes secta. Extenditur usque ad Persiæ confinia; habetque urbem cognominem ad ripam Indi fluv. 60. leuc. Gall. à Tatta, in Septentrionem.

BUCRA, Siciliæ promontor. *Ptol. Elcapo Longo.* Quibusdam est *Longobardo*, 10. milliar. à Camarina in Ortum, versus Pachinum promontor. Aliis est *Capo Scalambri*, promontor. 5. milliar. tantùm à Camarina.

BUCURES, seu BOCORES Maurus, pro Numine habitus, memoratus Arnobio *adv. Gentes l.* 1. *Quisnam fuit hic Deus --- Janus --- Fatua --- Titanes & Bocores Mauri, & externorum pregnans Dii Syri* &c. Vide suprà *Bocchor.*

BUDA, vulgò *Offen*, an *Curta Ptolemæi*? Hungariæ Metropolis, ampla, dives, munita, quæ thermas habet subtus urbis mœnia haud longè à Danubii ripa, ex humili colle fonte duplici scaturientes, quorum alter frigidissimus, odore sulfureô, alter ita calidus, ut digitum immersum tenere nequeas, longitud. 42. 15. latitud. 47. 07. Aliàs sedes Regum Hungariæ, dein Præfecti Turcarum, ab A. C. 1541. quô à Selimo capta est: jam verò recepta à Cæsareanis, ductu Caroli VII. Lotharingiæ Ducis A. C. 1686. die 2. Sept. iterum Leopoldo imperatori subest. A Belgradô 49. milliar. German. à Vienna 54. in Austrum. Ibi concilium A. C. 1279. Olderic. Raynaldus, 14. *tom. Annal. Eccl.*

BUDA, apud Pelagium de *Vitis* Sanctorum, *Vidit autem Ægyptum vestitum mollibus rebus, & budam de papyro & pellem stratam sub ipso*: est stramentum vel storea. *Glossæ* Isidori, *Buda, storea.* Idem alibi *Budas* stramenta camelorum, *i. e.* ψιάθους vel ψιάθια exponit. Sic enim vocandæ, non *bulæ*, ut editum est. Idem Pelagius paulo pòst, *Et pro his dedit mihi Deus stramentum de papyro & hanc pellem.* Ubi *stramentum de papyro* vocat, quam paulo antè *budam de papyro.* Ex Græco βύδη, quod à verbo βύω factum est, significatque farcio & impleo. Farciebant autem toros & stramenta pauperes papyrô, aut scirpô, uti infrà dicemus, vide Salmas. *ad Solin. p.* 1004.

BUDÆA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

BUDÆUS Guilelmus, Parisinus, doctissimus sui seculi, in omni literarum genere. Libellorum supplicum Magister, persuasit cum Joh. Bellajo, Episcopo Parisino. Francisco I. ut Collegium Professorum in omni literatura institueret. Erasmo, P. Jovio, *in elogiis*, laudatus. Obiit A. C. 1540. ætat. 73. Genebr. *in Chron.* Familiam hanc nobilem à Johanne Secretario Caroli V. Regis Franciæ derivant; quam meritis suis non Galliæ solùm, sed seculi sui phœnix ac literarum decus Guilielmus hic, Dn. de *Marly & Villeneuve*, inprimis illustravit. Eum ex Catharina *le Picart*, genuit Johannes Dn. *de Yerre*, defunctus A. C. 1501. cujus genitores fuêre Drogo *Budé*, Dn. *de Yerre*, *Villiers*, & Johanna *Peschart.* Ipse verò præfatus Guilielmus & frater ejus Drogo, duarum linearum Auctores extitêre. Drogo enim Dominos *de Yerre*, *Balgueaux*, *Villiers sur Marne* & *Fleury* dedit. Guilielmus verò, ex Roberta *le Lieur*, pater fuit Johannis I. Dn. *de Verace* & Antonii, à quo Domini *de la Motte S. Loup* descendunt. Et quidem Johannes modò dictus, ex Maria *de Jouan*, suscepit Johannem II. qui extinctus A. C. 1610. ex Esthera Abugia, reliquit Bernardum *Budé*, Dn. *de Verace* (cui uxor obtigit Maria Turretini) Johannem Antonium, defunctum A. C. 1619. Franciscum, qui obiit A. C. 1632. Franciscam (uxorem Isaaci *de Martines* Dn. *de Bourieu*) & Jacobem (quæ nupsit Diodato Diodati.) Vide Philipp. Jac. Spenerum *Theatr. Nobil. Europ. tom. II.*

BUDARES, Imperator Hispanus, memoratus Livio *l.* 33. *c.* 30.

BUDDA, Gymnosophistarum apud Indos Princeps extitit, quem illi ex Virginis latere natum fuisse credi voluerunt. Unus fuit ex præceptoribus hæresiarchæ Manis. Clem. Alex. *l.* 1. *Stromatum.* Hieronym. *l.* 1. *contra Jovinianum.* Cœl. Rhodig. *l.* 4. *c.* 1. Ritus sacros quosdam executurus, à maligno spiritu è sublimi in præceps dejectus, miserè periit. Ejus posteà fortunæ scriptaque Cubrico, qui posteà Manen se dixit, contigerunt A. C. 275. Socr. *l.* 1. *c.* 17.

BUDEA, Civitas Magnesiæ, à *Budeo* conditore, unde *Budea* Minerva, in honore apud Thessalos habita. Græcè Βούδεια. Item urbs Phrygiæ. *Steph.*

BUDESIA, Familia Galliæ illustris: quam illustravit Sylvester *Budes*, Guesclini Conestabilis, consobrini sui, in præcipuis expeditionibus, comes & adjutor seculô decimô quartô. Ejus frater Johannes, ex filiis Guilielmo & Tristano, duas lineas produxit: Ex hoc namque Dominorum *de Tertrejouan*; ex illo dominorum *du Hirel*, quibus dein Baronatus *de Sacé* accessit. Iterum eam nostrâ memoriâ illustravit Joh. Baptista *Budes* Com. *de Guebriant & de Perigord*, Marescallus Franciæ & Dux exercitus in Germania Regii, maritus Renatæ *du Bec-Crespin*, extinctus A. C. 1643. Cujus frater major natu, Jacobus Baro *de Sacé*, ut & ipse, improles obiit; alter verò Yvo Baro *de Sacé* liberos quidem suscepit, sed, filiis extinctis, filia Renata successionem domus Rosmadecciæ, cum onere, ut secundo-genitus *Budesium* nomen assumeret, intulit. Primus autem ex hac familia Baronatûs dignitate auctus est Bertrandus, mortuus A. C. 1533. qui ex Franc. *le Voyer* Dn. *du Cordic*, Jacobum genuit *B. de Sacé*, maritum Beatricis *de Romillé*, hæredis *de Sacé*: quibus natus Carolus, obiit A. C. 1619. Pater ex Anna *Budes* Dn. *d'Quatrevaux*, præter præfatos, Joh. Baptistam, Jacobum & Yvonem, Francisci extincti A. C. 1615. Renatæ (Guidoni *du Gourray* nuptæ) Annæ, quæ decessit A. C. 1617. & Margaretæ, quæ obiit A. C. 1623. Idem *ibid.*

BUDINGA, German. *Budingen*, nomen Comitatus Germaniæ, in Wetteravia, sub proprio Comite, ex familia perillustri Isenburgica. Cùm enim Henricus, Arnoldi Electoris Trevirens. frater, duos genuisset filios, Gerlacum & Ludovicum; illi Isenburgum inferius obtigit, huic ab Eilvige conjuge, *Budingense* accessit dominium. Et quidem in *Budingensibus*, præter ramum *Grensaviam*, (qui à Gerlaci nepote Salentino, marito Adelheidis agnatæ ex linea *Budingensi*, inchoatus, defecit A. C. 1664) duos ramos ex se emisit Ludovicus Dietheri Electoris Moguntini frater. Ex ejus namque

liberis Philippus *Kalterspacensi* dedit, qui nunc esse desiêre, Johannes in *Bohemia* reliquos: & eundem hujus nepos Wolffgangus Ernestus pater communis est omnium nunc superstitum. Ex enim, & primâ ejus conjuge, Annâ Gleichensi, mortuâ A. C. 1598. natus Wolffgangus Henricus, triennio post Patrem, extinctus A. C. 1635. ex Maria Magdalena Nassovia, quæ obiit A. C. 1614. suscepit, præter quinque filias, filios septem: Wolffgangum Ernestum (natum A. C. 1617. denatum A. C. 1642. Fridericum Ludovicum (natum A. C. 1619. denatum 1620.) Johannem Ludovicum (natum A. C. 1622. qui primò Mariam Juhanam Hanovicam, exin Luisam Nassoviam sibi junxit, ex hac Pater, præter filias septem, 4 filiorum, è quibus supersunt, Carolus Ludovicus, natus A. C. 1653. Johannes Philippus A. C. 1655. & Wilhelmus Mauritius A. C. 1657. dicti *Comites Isenburgi & Budingæ &c. in Offenbach*) Christianum Mauritium (natum A. C. 1625. denatum A. C. 1664. cujus uxor Magdalena Nassovica) Fridericum Adolphum (natum & denatum A. C. 1631.) & Carolum Ludovicum (natum A. C. 1633 denatum A. C. 1662.) Ex tertio verò matrimonio, Julianæ nempe Wigensteinæ, genuit Wolffgangus Ernestus præfatus Ludovicum Arnoldum (natum A. C. 1619. denatum A. C. 1662.) & Johannem Ernestum Comites Isenburgi & Budingæ, *in Budingen*, natum A. C. 1625. cui uxor obtigit Maria Carola Erpachia. Vide Phil. Jac. Spenerum, *ubi supra*. Plura vide de familia Isenburgica *suo loco*. Uti verò primus Isenburgi Comes Henricus perhibetur A. C. 1230. Sic *Budingæ* Dietherus, qui, ut Dynastia illa Comitatûs augeretur honore, impetravit. Quam utramque nostrô seculô Wolffgango Henrico Isenburgi & Budingæ Comiti tanquam læsæ Cæsaris atque Imperii Majestatis reo ademtam. Georgio Hassiæ Landgravio (qui constanti in Imperatorem atque domum Austriacam obsequiô affectuque *Fidelis* nominari meruit) Ferdinandus II. largitus est A. C. 1635. Secuta transactio inter Hassos & Isenburgicos A. C. 1642. quâ inter alia certa Comitatuum istorum portio 20000. florenos annuos ferens, septem feuda, uti appellantur nobilia, & cum titulo, quò Hassi etiam superstitibus Isenburgicis potirentur, successionis jura, si quando istorum progenies deficeret, Cattis mansêre; reliqua Comitibus restitui debebant. Cautum quoque, ne generalis amnestiæ, quæ tum sperabatur, beneficiô se tuerentur Comites: qui tamen aliquot post annis, cùm de Pace Osnobrugæ ageretur, pacta illa, nimiô Domus suæ damnô, vi metuque & quidem ab aliis inita causantes, ætatis quoque miserationem meritæ jura invocando restitui in integrum petivêre. Et indulta iis dictâ pactione amnestiæ gratia, salvis tamen juribus, quæ Hassi sibi competere obtenderent. Sed & Saxones cupiditati Cattorum refragabantur, datam sibi succedendi Comitibus, quôcunque modô terra ad Cæsares reverterentur, à Rudolfo II. A. C. 1596. & à Matthia, Ferdinando II. atque Leopoldo Imperatorib. confirmatam spem memorantes. Nec adversaturos se, si successionis casus daretur, Catti aliquando præ se ferebant. Mansit tamen hactenus inter hos lis, neque Saxones Hassiæ Landgravios *Isenburgæ & Budingæ Comitum* nomine salutant, Tob. Pfannerus *de præcipuis Germ. Principum Gentibus*.

BUDINI, Scythiæ Europææ populi non procul à Borysthene. Plin. *l. 4. c. 12.* ἔθνος δ' ἐστὶ Σκυθικὸν ... *Ita Stephanus* ex Parmenione Byzantio. Scythica hæc plaustra Ovid. passim commemorat: *Trist. l. 3. el. 10. v. 34.*

Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.

Et *el. 12. v. 30.*

Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit.

Et *Ponticorum l. 4. Ep. 7. v. 9.*

Ipse vides, onerata ferox ut ducat Iazyx
Per medias Istri plaustra bubulcus aquas.

Nic. Lloydius. Eorum urbs Gelonus, unde Græci illos cum Gelonis eosdem habebant. *Herodotus* illos dicit fuisse ἔθνος μέγα καὶ πολλὸν, γλαυκόν τε πᾶν ἰσχυρῶς ἐστι καὶ πυῤῥόν, *gentem magnam & numerosam*, habuisseque *totum corpus glaucô & cæruleô pictum vel rufô*. Unde *picti Geloni* Virgilio, *l. 2. Georg. v. 115.* ut Agathyrsi; & *picti Scottobrigantes*, apud *Senecam*, &c. Salmas. *ad Solin. p. 189.*

BUDINUM, Sarmatiæ Europææ mons. *Ptol.*

BUDISSINA, seu BUBESIA, urbs German. in Lusatia superiori ad amnem Spreham, in ditione Electoris Saxonici 4. leuc. à Goelitio in Occasum ferè 7. à Dresda in Ortum, vulgò *Bautzen*.

BUDNOKUM, oppid. Hungariæ superioris in præfectura Cassoviæ, ad Gayum amnem. Sub Austriacis. Paucorum incolarum. *P. du Val.*

BUDORÆ, insulæ duæ prope Cretam. Plin. *l. 4. c. 12.*

BUDORGIS, seu BUDORIGUM, urbs German. *Ptol.* hodiè *Vratislavia*, urbs ampla & elegans, 8. leuc. à limite regni Polon. vulgò *Breslaw*. Aliis est *Ratibor*, oppid. Silesiæ superioris ad Viadrum. Aliis duo sunt, & Bodorgis est *Ratibor*, Budorigum *Breslaw*.

BUDORIGUM, urbs fuit Longobardorum, in German. Nunc quid sit, non constat. *Sansoni* est Vratislavia.

BUDORIS, German. urbs. *Ptol.* *Durlach* potiùs quàm *Heydelberg* esse credit *Rhenanus*. Sub ditione Marchionum Badensium. *Cluverio* est *Bernack*, oppidul. Sueviæ, in Marchionatu Badensi 1. milliar. German. à Rheno fluv. & à Durlaco oppido 2. à Philippopoli, in Boream. Vide *Durlacum*, & plura hanc in rem, apud Cl. Ottonem *Notis ad Rhenanum Rerum German. l. 3.*

BUDORUM, promontorium in Salamine, vel, ut *Ephorus*, castellum: quanquam pro castello *Budoron* per *o* apud *Stephanum* scribitur.

BUDORUS, Eubœæ fluv. *Ptol.*

de BUDOVA Wenceslaus, Baro, cum Joachimo Andrea, Comite Schlickio, consensus inter Euangelicos & Fratres, in Bohemia Moraviaque, præcipuus proxeneta, A. C. 1609. Insigni constantiâ supplicium subiit, A. C. 1621. Vide Lætum *Comp. Hist. Univ. p. 528.*

BUDUA, olim oppid. nunc pagus Lusitaniæ inter Ulysiponem, & Emeritam. *Antonin.*

BUDUISSA, urbs probè munita Bohemiæ, ad Vultavam fluv. 10 leuc. à Passavia in Ortum Æstivum, 5. ab oppido *Tabor* in Austrum, vulgo *Budweis*.

BUFFA, recentioribus alapa est: ex Ital. *buffa*, quod est ea pars cassidis, per quam mittitur spiritus. Qui enim alapam alicui infligit, dicitur ironicè caput vel genas illius galeâ operire ac tegere, *Couvrir la joue*: quæ est vulgaris apud Gallos loquendi formula. Hinc *Bofetada* trina illa colli percussio, in militaribus inaugurationibus, vide supra in *Alapa*. Inde *Buffones*, Gallis *Bouffons*, fortè dicti sunt, quòd mimi ac scurræ, qui hac voce denotantur, alapas sibi invicem ac *buffas* infligentes, risum spectantibus moverent. Car du Fresne *Glossario*. Nisi potior videatur sententia Salmasii, qui ad Tertullian. de Pallio, *Scurras*, ait, *mimarios & joculatores*, ... Buffones *hodie vocamus*. *Atque ita veterib. vocabantur, quòd buccas inflarent in mimo, alapis accipiendis, ut validius sonarent*. Vide Octavium Ferrarium in *Origin. lingua Ital.* in voce *Buffone*; ut & infrà *Gohas*: Sed & aliam vide, voce *Bufones*.

BUFFO, vide hic suprà *Buffa*.

BUFONES, olim Francorum Insignia, juxta vulgi sensum, uti ex variis Scriptoribus Rob. Gaguino, Papyrio Massono, aliisque patet, citatis Limnæo *Not. Franc. l. 3. c. 10.* & Herpingio *de Jure Insign. Part. III. c. 6. cl. 1. §. 2.* Unde illud dicterium Flandrorum in Francos: *Crapaux Franços*, i. e. Bufones vel Ranæ Gallicæ. Ratio symboli *Chassenæo* bonitas soli, quia *bufones* solum pinguissimum habitare solent: *Goropio Becano*, quia Franci αὐτόχθονες, cùm *bufones* terrigenæ sint, vel quia prima gentis habitatio in locis palustribus fuit. Ita Favinus *Histor. Nav.* Francos egressos ait ex Westphaliæ paludibus, qui quòd raucam vocem habuerint, notante Marcellinô & Sidoniô Apollin. ab exteris ex invidia *Bufones*, fint dicti, ut alia omittam. Diciturque Clodoveus primùm *Bufones* in leonem, dein in lilia commutâsse. At Favinus sculptorum imperitiâ, cùm lilia rudiùs effingerent, *Bufones* hos natos putat, vide Chiffletium *Anastasi Childer. Reg. c. 12* & ibi Fauchetum, nec non Joh. Fernand. *Epinic. pro lil.* Henr. Spelmannus, *Bufones, Leonem, Navem*, alia, singulorum Principum gestamina, non universæ gentis tesseram, vult fuisse, *Aspilog. p. 39.* plura apud Cl. Spenerum *Art. Heraldic. Part. 2. l. 1. c. 24. §. 2. seqq.*

BUGARI, vide infrà, *Bulgari*.

BUGARIDA, dicebatur factio, tempore Diocletiani, compressa, atque deleta An. Urb Cond. 1038.

BUGEI, populi à Parthenüs orti, qui expulsi, & ad Cretam appulsi, unà cum Minoë in Siciliam navigantes, inde in Macedoniam pervenêre. Strabo *l. 6.*

BUGELLA, urbs Italiæ in agro Vercellensi, sub Sabaudiæ Duce sat ampla & dives. Vulgò *Biela*. Hinc tractus adjacens *le Bielese*. Hic obiit A. C. 1658. Franciscus II. Mutinæ Dux Virtute militari clarus.

BUGENES, Bacchus dictus, sub quo nomine ab Argivis colebatur. Inde Græci Tauriformem Bacchum, & Tauricipitem effingebant, & appellabant, natumque ex Persephone, ut *Euseb.* tradit. Quinimmo etiam taurus dictus, & illi cornua attributa. Diodor. *Sic. l. 5.*

BUGENHAGIUS Johannes, Pomeranus, Pastor Ecclesiæ Wittebergensis. Ecclesias Pomeranicas, A. C. 1535. Danicasque A. C. 1537. ad normam Augustanæ Confessionis reformavit: editô scriptô, de ordinatione Ceremoniarum, in illis Ecclesiis, in quibus Papatus abolitus, A. C. 1532. Obiit A. C. 1558. ætat. 73. Pastoratus, 36. Successit Paulus Eberus. Vide *les Eloges des Sçavants* Antonii Teissier.

BUGENUM, urbecula Asiæ, cum regione cognomine in parte Septentrionali Japoniæ Insul. quæ *Ximo* dicitur, 60. milliar. pass. à Bungo in Septentrionem.

BUGES, seu BYCE, *Ptol.* Scythiæ Europææ amnis, in paludem Mæoticam influens. *Sesserbai* hodiè, *Sansoni* autem *Suka Morzi*, in Tartaria Præcopensi palus, ex qua ducta fuit Fossa in sinum Carcinitem.

BUGIA, urbs Africæ in ora Barbariæ, ab Hispanis obtenta, A. C. 1508. Sed à Turcis iterum occupata. Portu gaudet capaci & arce satis tutâ. Vide *Salda*.

BUGIA, instrumentum argenteum, in quo candela reponitur accensa, ut Prælato in celebratione, quò commodè legere possit, lumen præbeat. In Communione Romana Gallicè tamen ipsam denotat candelam. In quodam antiquo *Glossario*, *Scotula* dicitur, an à Græco σκότος ἐλαύνω, *tenebras abigo*? Papa verò ipse candelâ quidem, sed absque *bugiâ*, utitur: *quia*, ut volunt Macri Fratres, *lumen cognitionis ejus terrenô fulcimentô non indiget*, vide eos in *Hierolex*.

BUGONIA, Græcè Βουγονία, nomen poëmatis, *Eumelo* tributi ab *Hieronymo*, qui ejus duo poëmata recenset, *Bugoniam* & *Europam*. Eô videtur fuisse descripta fabula Aristæi, qui amissas cum apibus opes reparavit, occisô *bove*, eô modô quô Virgilius narrat. Inde certè apes ipsæ βουγενεῖς Græcis dictæ & βουγόνοι: atque hinc Βουγονία, carmen illud Eumeli. Salmas. *ad Solin. p. 859.*

BUGUS, Russiæ fluv. ubi Jaroslaus Dux à Boleslao, Polono, triplici prælio victus est, A. C 1017.

de BUGY Jacobus, vide *Jacobus*.

du BUIS Arnulphus, vide *Arnulphus*.

BUKELDIUS Guil. Behra, muriâ condire halecem primus docuit, circa A. C. 1416 Vide suprà *Alec*.

BUL, nomen mensis 8 Ebræorum, nostro Octobri respondens. 1. Reg. c. 6. v. 37. Latinè *germen*, *vetustas*, aut *defluens*.

BULA-

BULAHUANA, oppid. regni Marocci in provinc. Duccala, ad Ommirabihum fluv.

BULANÆ, Sarmatiæ Europææ populi. *Ptol.*

BULARCHUS, Pictor insignis, cujus *picturam Magnetum exitii mediocris spatii, pari rependit auro Candaules*, Plin. *l.* 7. *c.* 38. Qui de eodem sic *l.* 35. *c.* 8. *Quid? quòd in confesso perinde est, Bularchi pictoris tabulam, in qua erat Magnetum prælium, a Candaule Rege Lydiæ, Heraclidarum novissimo — repensam auro. Tanta jam dignatio picturæ erat. Id circa ætatem Romuli*, &c.

BULBI, cum nucleis pineis, eruca & pipere in nuptiis olim adhibiti sunt; inde enim, in Nuptiali cœna, Sponso ferculum parari consuevisse, scribit Alexander ab Alexandro *Genial. Dier. l.* 2. *c.* 5. ut apud quosdam idem fiebat ex papaveris semine cum lacte & melle. Ad amorem nempe aptiores *bulborum* esu fieri, innuit Martialis *l.* 13. *Epigr.* 34. cujus lemma, *Bulbi.*

Cum sit anus conjux, & sint sibi mortua membra,
Nil aliud bulbis, quàm satur, esse potes.

Quò facit adagium Græcum, Athenæo citatum *l.* 2. *c.* 23. Οὐδέν σ' ὀνήσει βολβός, ἂν μὴ νεῦρ' ἔχῃς. Unde *Bulbi salaces*, apud eundem *l.* 3. *Epigr.* 75. *v.* 3.

Sed nihil erucæ faciunt bulbique salaces.

Ubi *erucas* iis jungit, sicut *cochleas*, *l.* 4. *Epigr.* 46. *v.* 10. ubi inter Xenia, Saturnalibus Sabello missa, numerantur,

Et ficus Libyca gelata testa,
Cum bulbis, cochleisque caseoque.

Et Petronius, *Mox cibus validioribus pastus, i. e. bulbis, cochlearumque sine jure cervicibus hausi partem meram.* Vide quoque Plinium *l.* 1. *Ep.* 15. Rationem reddit Athenæus *loc. cit.* Βολβοὶ καὶ κοχλίαι καὶ ᾠὰ καὶ τὰ ὅμοια δοκεῖ σπέρματος εἶναι ποιητικά. De *Bulbis* verò sic Plinius *l.* 19. *c.* 5. *Effodiuntur* bulbi *ante Ver, aut deteriores illico fiunt, signum maturitatis, folia inarescentia ab imo. Vetustiores improbant, item parvos & longos*, &c. Genera eorum Theophrastus *Histor. l.* 7. *c.* 13. recitat, *leucojon, bulbenen, opitionem, cyicem & sisyrinchium*; alia quædam addit Plinius *d. l.* quem vide. Optimi qui fuerint habiti, ex illo Poëtæ iterum videre est,

Dauniis an Libycis bulbus tibi missus ab oris,
An Megaris veniat, noxius omnis erit, &c.

De *bulborum tunicis complicatis ad ellychnia adhibitis*, infrà.

BULBOCASTANUM, quod posset vocari *terrea castanea*, radix est inæqualis, à cinereo in atrum declinans, medullæ candidæ, saporis ex dulcedine grati, qualem præberent castaneæ pastinacâ mixtæ: folium ei minutum & concisum, caulis sesquispithamalis, flos exilis & albus, in coronam collectus, plurimò filamento. Amat agrum & vineam. Porci inde saginantur sponte & rustici sub cinere tostum cum sale deglutiunt; sed sapientioris palati homines excoriatum excoquunt in jusculo, quod carnes præstant, non sine pipere, ad consistentiam ferè, habentque in deliciis fœminæ, tum ob saporem, tum ob maritorum virtutem, sed crudius officit. Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ c.* 31.

BULCO, vide suprà *Boleslaus.*

BULE, vide infrà *Edicti.*

BULEUTÆ, in civitatibus olim Græciæ Asiæque, Senatores & Decuriones quibusdam fuisse videntur, confusâ utriusque linguæ proprietate. Certè Decuriones fuisse hinc firmat Anton. Augustinus *l. sing. ad Modestinum*, quòd Justinianus, cùm duas Constitutiones de eadem re Græcè & Latinè scripsisset, alterâ *Decuriones*, alterâ Βουλευτὰς, appellet: *l.* 1. §. *cætera Cod. de vet. jure enucl.* Sic Plin. *ad Trajanum*, *l.* 10. *Ep.* 113. *de Buleutis Bithyniæ* scribit, cui Trajanus *Ep.* 114. *de Decurionibus* rescribit. Senatores verò à Modestino συγκλητικοὶ dicuntur *c.* 15. *de excus. leg. Spadonem de excus.* Subscribit sententiæ Augustini Cujacius *l.* 1. *ff. de excus.* differentiam inter Decuriones & Senatores eruens, ex *l.* 15. *ff. eod. tit.* & *l. καὶ οἱ μὲ βουλευταὶ, de Tutor. & Curator. datis*, conjuncto §. 1. *d. l.* 15. Interim non inficiandum, Curiam & Senatorum & Decurionum fuisse. Cùm enim Decuriones, ut Pomponius ait, *l. pupillus* §. *decur. de verb. signif.* ex eo dicti sint, quòd initiò, cùm coloniæ deducerentur, decima pars colonorum Concilii publici gratiâ conscribi solita sit & nihil Decuriones in coloniis aut municipiis à Senatoribus Romanis differrent, *Novell.* 38. mirum non est, si in re simili similibus nominibus uterentur. Vide Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* De *Jure Buleutarum*, Alexandrinis à Severo Imperatore concesso, diximus suprà, ubi de hac urbe.

BULEUTERION, Cyzici ædificium amplum, sine ferreo clavo ita dispositâ contignatione, ut eximantur trabes sine fulturis ac reponantur, Plin. *l.* 36. *c.* 15.

BULEUTICON, locus erat in Theatro, ubi senes sedebant; quemadmodum ex Ephibico spectabant juvenes. Cœl. Rhodig. *Antiq. Lect. l.* 8. *c.* 8. Jul. Pollux *l.* 4. *Onomast. c.* 19. Ἐκαλεῖτο δέ τι καὶ βουλευτικὸν μέρος τοῦ θεάτρου, καὶ ἐφηβικόν, *Dicebatur, etiam pars quædam theatri* Buleuticum & *Ephebicum.* Vide Thom. Dempster. *in Joh. Rosini Antiq. Rom. l.* 5. *Paralipom. ad c.* 10.

BULGARI, Europæ populi in parte Moesiæ inferioris ad Danubium, gens ferox, multas in Europa clades vicinis remotisque intulit. Nonnullis placet, non indigenas, sed advenas esse, è Scythia egressos. Hi ab Anastasio Imperatore ad fœdus pertracti, A. C. 500. Constantinum Pogonatum sæpius vicerunt. Mysiâ exortâ, A. C. 677. ut & Justinianum Rhinotmetum, ob violatum fœdus, A. C. 690. quem tamen ab Absimaro pulsum, Rege Trebelliô, restituerunt, A. C. 705. Rursus, sub Philippico Bardane Thraciam vastârunt, A. C. 711. Leoni Isaurio contra Turcas, fortiter adstiterunt, A. C. 718. à Constantino Copronymo coërciti, sub Rege Zeletine, A. C. 763. Eorum verò Rex Telerichus pulsus à Leone IV. ac in fidei communionem, affinitatemque assumtus est, A. C. 779. Similiter Bogorus illorum princeps, ad fidem conversus est, A. C. 845. At Simeon Leonem Phil. vicit, A. C. 899. qui ab obsidione Constantinopolis, per Zoën, amotus est, A. C. 915. Iterum Constantinus Imperator à Bulgaris victus est, A. C. 928. qui fidem Christianam recepêre, Græcos sequuti, A. C. 970. sedati à Zimisce, A. C. 971. cujus successor Basilius ab illis superatus est, A. C. 981. Thraciâ & Macedoniâ vastatâ. Posteà tamen in extremam Bulgariam Samuelem idem amovit, A. C. 1000. imo iis rursus victis, XV. Mill. captivorum oculos eruit, singulis centuriis monoculô duce relictô, Samuele verò præ mœrore mortuô, A. C. 1013. potitus simul totâ Bulgariâ, Regumque thesauris. Exin rebelles, per Maniacem, à Michaële Paphlagone victi, A. C. 1043. cum Henrico Imperatore pacem fecerunt, A. C. 1110. Subacti à Carolo Ungaro A. C. 1310. per Michaelem Ducem, Andronicum imperiô exuerunt, A. C. 1321. qui ipse Imperator factus, cùm temerè Alexandro Bulgaro bellum movisset, ab eo superatus, obsessusque fuit cum exercitu periisset, nisi hostis ultrò obtulisset pacem, A. C. 1336. &c. Vide infrà, & *Volaterran.* qui illos à Volga fluv. dictos vult. Alii Getarum Gepidarumque prolem faciunt. Eorum regio *Bulgaria* dicitur. Sita inter Danubium fluv. Serviam, Thraciam & Pontum Euxinum, estque valde extensa & ampla, aliàs multò regiò insignis. Ejus primaria Sophia, urbs satis culta. Patria Irnerii, JCti clarissimi: & sedes non contemnendi Albigensium cœtûs, circa A. C. 1150. urbe ab Amurathe II. captâ, regio sub Turcis esse cœpit. *Cedren. Zonar.* Vide etiam *Itiner. des Hayes*, & Suidam in Βούλγαροι.

BULGARI, seu BUGARI Hæretici, Manichæorum asseclæ, apud Monachum Altissiodor. *A.* C. 1201. ubi *Evrardus Miles*, ait, *hæresis illius, quam Bulgarorum vocant, coram Legato arguitur.* Et *A.* C. 1206. *Hæreticos, quos* Bulgaros *vocant, vehementer statuit insectari, ejusque instantiâ actum est, ut plerique rebus suis exinanirentur, exterminarentur alii, alii cremarentur.* Nomenclatione ad eos quoque posteà extensâ, quos *Albigenses* in Francia, alibi Patarinos, Catharos &c. fictis nominibus criminibusque appellare, inimicis eorum visum est. Matthæus Paris. *A.* C. 1238. de quodam Roberto Dominicano scribens, qui in Flandriam missus est cum officio Inquisitoris, *Ipsos autem nomine vulgari* Bugaros *appellavit, sive essent Paterini, sive Joviniani, vel Albigenses, vel aliis hæresibus maculati.* Et Monachus præfatus ad *A.* C. 1207. *Per idem tempus* Bulgarorum *hæresis execranda, errorum omnium fex extrema, in multis serpebat locis tanto nocentius, quantò latentius: sed invaluerat maximè in terra Comitis Tholosani & Principum vicinorum*, &c. Horum hæresin à Manete ortam esse, auctor est Albericus in *Chron. MS.* 1239. ubi Ludovicô IX. imperante, in Campania, ad ignis supplicium *Bulgaros* fuisse damnatos refert: Sic autem appellari consuevisse, quòd *Bulgari* eorum hæresi maximè infecti essent, ab Orientalibus quippe & Græcis Manichæis haustâ: quodque summus eorum Pontifex in *Bulgaria* sedem fixisset, tradit Petrus Siculus *in Histor. Manichæorum.* De quo Pontifice, sic Episcopus Portuensis in *Epistola* apud Matth. Parisium *A.* C. 1223. *Ille homo perditus, qui extollitur supra omne, quod colitur, aut dicitur Deus, jam habet perfidiæ suæ præambulum hæresiarcham, quem Hæretici Albigenses Papam suum appellant, habitantem in finibus Bulgarorum, Croatiæ & Dalmatiæ, juxta Hungarorum nationem. Ad eum confluunt hæretici Albigenses, ut ad eorum consulta respondeat.* Eundem *Episcopum & Filium majorem Ecclesiæ Bulgariæ* appellatum esse Reinerus habet, *contra Valdenses c.* 6. Vide quoque Marcam *Histor. Benearn. l.* 7. *num.* 2. & *seqq.* Gallis *Bougres* appellantur, quô nomine hodieque apud illos veniunt οἱ παιδερασταί. Sed iidem usurarios sic vocant omnes, quòd præfati hæretici usurariis mercimoniis operam dederint, &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & de *Albigensibus, Catharis, Valdensibus*, suis locis.

BULGARIÆ Regnum, pars Imperii Moscorum, aliter regio seu Horda Zavolhanorum, juxta Volgam fluv. quæ anteà paruit Tartaris. *Baudrand.*

BULGAROCTONUS, Græcè Βουλγαροκτόνος, h. e. *Bulgarorum occisor*, cognomen titulusque Basilii Græcorum Imperatoris qui sic dici amavit, ob stragem Bulgaris illatam. Sicut contrà Calo Johannes Bulgarorum Rex *Romæoctonus*, i. e. *Romanorum occisor*, voluit cognominari, seu potiùs *Græcorum*, qui Ῥωμαῖοι dicti sunt. Vide Car. Macrum in *Hierolex.*

BULGARUS Robertus, rigidus in Germania Inquisitor fidei, cum Conrado Marpurgensi, A. C. 1230. Examen Orthodoxiæ erat candens ferrum, quô innumeri periêre, crescente interim fidelium copiâ, vide *Argentoratum.* Tandem multorum reus flagitiorum, in carcerem conjectus est, A. C. 1238. Conradô, ob sævitiam, occisô. Munster. *Geogr. l.* 3. Trithem. *in Chron.*

BULGARUS, JCtus celebris, circa A. C. 1190. Fischardus, *in vita Jurecons. p.* 226.

BULIA, Phocidis urbs. *Ptol.* *Bulis Steph.* populi *Bulii*, & *Bulenses.*

BULIASCUM, vicus Liguriæ.

BULINI, gens circa Illyriam, à Hierastamnis usque ad fluv. Nestum, nunc Cetinam extensa. *Artemidorus* non gentem, sed *Bulinum* civitatem esse dicit. *Steph.*

BULLA Græco-barbar. Βοῦλλα & Βουλλίον, à bullæ seu monilis similitudine, inter insignia erat Nobilitatis puerilis, ut & prætexta, inaures, aliaque. Et quidem, ex Plinio *l.* 33. *c.* 1. constat, à Prisco Tarquinio omnium primò, filium, cùm in prætextæ annis occidisset hostem, *bullâ* aureâ donatum esse: unde mos *bullæ* duravit, ut eorum, qui equô meruissent, filii insigne id haberent, cæteri lorum. Quò respiciens Juvenalis *Sat.* 5. *v.* 164.

—— Etruscum puero si contigit aurum,
Vel nodus tantum & signum de paupere loro.

De

De cujus origine plura Macrob. *l. 1. Saturn. c. 6.* Ad hujus itaque similitudinem majus sigillum, vel ceræ impressum, vel capsulæ cuidam ex auro aut argento aut plumbo inclusum, quod literis Principum appendi consuevit, à sequioris ævi Scriptoribus tam Græcis quàm Latinis, *Bulla* dici cœpit. Principales enim literæ, præsertim eæ, quæ pragmaticas sanctiones ad totum Imperium vel posteritatem pertinentes, privilegia & constitutiones Principibus vel Præsulibus vel Collegiis, vel Civitatibus datas aliasque res magnas continerent, non lino & cerâ, ut vulgò, obligari obsignarique solebant, sed erant, uti hodiè loquimur, *patentes*: interim in una parte fidei causâ sigillum apponebatur, ut legimus in Pragmatico Childeberti Regis apud Aimoinum *de Gestis Francorum l. 2. c. 20.* alibique. Ubi observandum, quod Jac. de Breul notat *ad c. 10. ejusdem libr.* ex Petro Caroli VI. Franciæ Regis Capellano, qui in *Chronicon* Damasi Papæ commentatus: *Olim*, inquit, *non appendebantur sigilla per corrigiam vel fila, sicut hodie, sed affigebantur literis, tenebantque chartam amplexam ab utraque parte, cum bona quantitate ceræ. Idque observatum est, usque ad Ludovicum Crassum, qui regnare cœpit A. C. 1110. Hic enim primus cœpit appendere sigilla*, &c. Quia igitur hæc sigilla *Bullæ* posteà appellatæ sunt, hinc & ipsas Principales literas Pontificumque decreta interdum sic dici legimus: & *bullare*, apud Petr. Blesensem aliosque nihil aliud, quàm *sigillare* denotat. Eandem ob rationem Petrus de Vineis *Ep. 21. l. 1. Bullator* nuncupatur, itque *Doctores Bullati* dicuntur, qui literis ejusmodi suæ Doctoræ sigillatis, absque legitimo examine atque promotione, nituntur. Vide Joh. Kirchmannum *de Annulis c. 8.* Ubi, postquam de *Bulla* quadruplici accuratè disseruisset, & hoc addit, aureis his bullis Imperatorem subscribere consuevisse, singulari quôdam genere encausti, de quo vide infrà *suo locô*; aliquando & cinnabari usos: & præterea tres in fonte cruces ejusdem coloris apposuisse, per quas tacitè scil. juraverint, rata se ea velle, quæ scriberent. Tutorem verò Imperatoris viridi colore subscripsisse, Patriarcham autem cœruleô, à tempore primorum Palæologorum: atque, uti Magno Logothetæ vel etiam Accubitori palæ, cura Annuli vel sigilli Imperatorii commissa fuit, ita Chartophylacem Patriarchalis annuli fuisse custodem eumque à Patriarcha solenniter acceptum in pectore gestâsse, ex Niceta *l. 1. & 6.* Gregorio Dialogo *Ep. 1.* apud Baronium *Annal. tom. 9.* Phrantze *l. 3. c. 4.* Cantacuzeno *l. 3. c. 36.* Balsamone *de privileg. Patriarch. p. 455. Meursio*, Aliis. Sub inclinato scil. Imperio quadruplex reperitur, quibus omnibus in literis obsignandis usus est Imperator: Nempe.

BULLA Aurea, *χρυσόβουλλον*, quæ ante Carolum M. non fuit in usu, Polyd. Virg. *de Invent. l. 8. c. 2.* apud Imperatores: Francorum tamen Reges jam an. 200. antè aurô obsignâsse litteras, refert Franc. Rosierus, *in apparatu ad stemmata Lotharing.* Sed fides penès auctorem. Usi autem sunt tali bullâ Imperatores, tantùm ad Reges, Sultanos, Toparchas; præsertim cùm ex communi sententia publicè quid statuerent, perpetuoque observandum, *Codinus*. *Bulla Argentea*, *ἀργυρόβουλλον*, potestatem habuit priori proximam. *Bulla Cerea*, *κηρόβουλλον*: quâ ad matrem, ad uxorem, ad filium literas munivit Imperator: eratque duplex, rubra & prasina, hinc *δικέρατον*, & utrâque usus est Imperator, innuendo, ad semet etiam pariter atque ad Patriarcham docendi munus pertinere. *Codinus*, *Meursius*, &c. *Plumbea* tandem, *μολυβδόβουλλον*, ad Despotas, Patriarchas & reliquos Principes honoratiores mittebatur. *Codinus* suprà memoratus. *Cerea jus*, inquit, *sed bullâ plumbeâ inclusa*, quod etiam tum de argentea, tum de aurea dixerit. Interim plures è solido metallo visæ. Hanc sui juris dein fecerunt Pontifices, in tantum, ut Alexander III. inter alia privilegia Reipubl. Venetæ, vel hujus Duci, concesserit jus obsignandorum plumbô diplomatum. Interim & aurô interdum obsignârunt. Polydorus *de Invent. l. 8. c. 2.* Ejus specimen exhibet Matthæus Parisiensis, Annô 1237. Metallô autem sigillare illustre privilegium, & ad Principes pertinens, ut ex præcedentib. patet. *Bullam auream* in Orientali Imperio curabat magnus Logothetes, & ut verisimile est, *argenteam* quoque. *Ceream* verò & *plumbeam* Accubitor sundæ, i. e. Sigilli annularis præfectus. *Bullatas* hôc modô literas, tribus in fronte crucibus firmavit Imperator: in calce verò, non [illegible] more Occidental Imperatorum à Carolo M. usitato, complicatis scil. nominis sui literis, sed tituli ipsius conscriptione: omnibus etiam è rubro, nam alioqui haud ratæ videbantur hæ literæ. Atramentum quô usi, erat cinnabaris, minium, Conchylii sanguis: sed ultimò nemini licuit, si non Imperatoris literas firmare, sub Majestatis reatu: ne pupilli quidem Imperatoris tutori, qui colore proin viridi usus est: ut de Alexio Sebastocratore, Alexii Comneni tutore, refert Nicetas *l. de ejusdem Imperio*. Vide Spelmannum, *Glossar. Archæol.*

BULLA Aurea, in specie, appellatur, *Liber scriptus in Pergameno, in viginti quatuor foliis, cum coopertura grossa, in quo erant scripta diversa negotia sacrum Imperium & Electores ejusdem tangentia: qui quidem liber transfixus erat cum filis sericis glauci & rubei coloris involutis, cum* Bulla *seu sigillo aureo rotundo Imperiali appendente, in cujus uno latere apparebat figura Imperialis, in Majestate sedens, cum corona Imperiali in capite, habens in manu dextra sceptrum, & in sinistra manu pomum cum cruce desuper, modô Imperiali; & à latere dextro clypeum cum Aquila, & sinistro clypeum cum forma Leonis. In circumferentia verò legebantur hæc verba:* Carolus IV. divinâ favente clementiâ, Romanorum Imperator semper Augustus, & Bohemiæ Rex. *Ab alio verò latere, castrum magnum cum duabus turribus, habens portam inferius in medio, cum literis:* Aurea Roma. *In circumferentia verò legebantur hæc verba:* Roma caput mundi regit orbis frena rotundi. Picus Cardinalis apud Marquardum Freherum, *in not. ad Petr. de Andlo l. 2. c. 5. p. 173. 6.* Vocatur hæc *Carolina* quoque ab auctore: qui eam condidit partim Norimbergæ, partim Metis: A. C. 1356. Capita ejus quatuor 4. Idus Januarii, posteriora verò Natalis Domini promulgata sunt. Hæc *Lex nobilissima, nervus firmissimus pacis publicæ, firmamentum, propugnaculum, murusque tranquillitatis & pacis in Imperio, firmissima Romani Imperii petra, compendiosa juris publici inductio, verissimum Imperii Palladium*; *&c.* passim Auctoribus dicitur. Vide sis Limnæum Enucl. *l. 1. c. 9.*

BULLA Regia, liberum Numidiæ oppid. Plin. *l. 5. c. 3. Bullaria Ptol. Amra* hodiè dici fertur. Urbs Africæ. *Sanson*, nunc *Rege*. Inter Constantinam & Tunetum, in regno Tunetano. Cognomen ei *Regia* inde, quod sedes aliquando Regum fuerit. *Regiæ* enim *Urbes* hâc notione passim occurrunt, apud Scriptores. Sic Cæsariensis Colonia, *Bocchi prius Regia*, apud Plin. *l. 5. c. 2.* oppidum Jol, *Jubæ Regia*, apud *Eundem*. Et Græcis, Cirtha *ἡ Σύφακος βασίλειον*, apud *Strabonem*: quam *Regiam* & *Regis Domum* vocat Mela *l. 1. c. 6.* Indidem & *Hippo Regius* dictus est, vide Salmas. *ad Solin. p. 475.* & infrà, in voce *Regia*.

BULLÆ Pontificiæ, (quibus *Brevia* opponuntur, vide suprà;) quæ manu ipsiusmet Papæ & à cunctis Cardinalibus, seu majori saltem parte, firmantur, præter plumbum, appictam habent crucem, circa quod præclarum aliquod dictum, ex S. Scriptura signi locô aut symboli Pontificii, legere est. Sic Lucii III. signum erat; *Adjuva nos Deus salutaris noster.* Urbani III. *Ad te, Domine, levavi animam meam.* Alexandri III. *Vias tuas Domine demonstra mihi*: Clementis III. *Doce me, Domine, facere voluntatem tuam*: Cælestini III. & Honorii III. *Perfice gressus meos in semitis tuis.* Gelasius II. signavit his verbis, *Deus in loco sancto suo*: Gregorius IX. *Fac mecum Domine signum in bonum!* Paulus III. *Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis*: Pius V. *Utinam dirigantur viæ meæ, ad custodiendas justificationes tuas*: Urbanus VIII. *In Domino speravi, non infirmabor*: Innocentius X. *Da servo tuo cor docile, ut populum tuum judicare possim*: Alexander VII. *Providebam Dominum in conspectu meo semper q. a. d. e. m. n. c.* id est, *quoniam à dextris est mihi, ne commovear.*: Clemens IX. *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo*: Clemens X. *Jesu tibi sit gloria!* &c. Vide Macros Fratres in *Hierolex.* Nec omittendum, sicut Imperatores olim Constantinopolitan. ita Pontifices duplici *Bullarum* genere [illegible] solêre, *simplice Bullâ*, h. e. tali, quæ ab una tantùm parte signum habet, Apostolorum videl. Petri & Pauli imagines, ex altera verò omnino plana est, quam ante coronationem adhibent subscribentes saltem, *Datum anno N. die N.* suscepti à nobis officii Apostolatus: & duplici, cum prædictis imaginibus ab una & nomine Pontificis, ab altera parte: qua utuntur post coronationem, scribentes, *Datum anno Pontificatus nostri.* Collocatur autem in hoc plumbo, ut & in aliis quibusdam picturis, à parte dextra D. Pauli, à sinistra, D. Petri, imago: quemadmodum eorundem Apostolorum capita, in antiquis ex argento statuis, supra Ciborium Lateranensis Ecclesiæ hodieque visuntur; *quia*, olim, *dignior is locus habebatur*, uti habet Leo Allatius *de Eccles. Or. & Occ. consensu l. 1. c. 6.* Certè ex antiquo hoc ritu Ottonem Cardinal. litem de præcedentia ortam, inter duos præcipuos Angliæ Præsules A. C. 1237. in Concilio Londinens. ita composuisse legimus, ut diceret, in Bulla Papali Petrum ad Pauli sinistram collocari, in signum humilitatis, quod proin Ecclesiasticis præcipuè viris imitandum sit, apud Matth. Parisium & Odoricum Rinaldum in *Annal. Eccles.* Porrò Papam *Bullas* expeditionum & collationum in plumbo signare, sed hôc discrimine, quòd in expeditionibus in forma *dignum*, ut ajunt, ex funiculo rubro & flavo colore contorto pendeat, observant iidem Fratres; adduntque, antiquitùs duos fratres Cistertienses Conversos ad cudendas *Bullas* adhiberi consuevisse, qui *Fratres plumbi seu de plumbo*, vocati fuerint: translatôque posteà ad seculares istô munere, hos in processione cum aliis Cancellariæ Officialibus incedentes, habitum laicalem Cisterciensium tulisse. De *Bulla in Cœna Domini*, de *Bulla motu proprio*, vide Eosdem: nec non infrà, voce *Plumbatores*.

BULLÆUM, urbs insul. Britanniæ. *Ptol. Villanovanus* scribit *Wilam* appellari, sed *Camdeno* magis fidendum, cui est *Buelth*, oppid. in Wallia comitat. Brechinens. ad Vejum fluv.

BULLÆUM, vulgò BULLES, oppid. Bellovacensis agri in Gallia prope amnem *Bresche*, 4. leuc. à Bellovaco in Ortum.

BULLAMINSA, Africæ propriæ oppid. *Ptol.*

BULLARIA, dicuntur, in Ecclesia Romana quæ ex Regestis Pontificum confecta, *Constitutiones* Pontificum integras exhibent; Quale A. C. 1588. Romæ edidit *Lærtius Cherubinus de Nursia JCtus*, quod *magnum* vocat. Continentur in eo *Constitutiones* Pontificum Romanorum à Gregorio VII. usque ad Sixtum V. cum rubricis, summariis & lucubrationibus. *Summam Bullarii*, in principio hujus seculi, dedit *Stephanus Quaranta*, in qua exhibet Pontificum Constitutiones editas, post libros Juris Canonici vulgatos, usque ad Paulum V. Venetiis A. C. 1609. Eam continuavit *Prosper de Augustino JCtus* & *Additionibus* illustravit, Lugduni A. C. 1661. Gerh. von Mastricht. *Histor. Juris Eccles. num. 398. & seqq.* Vide quoque Macrum in *Hierolex.*

BULLENSES, vel BULENSES, populi Locrorum. Plin. *l. 4. c. 3.*

BULLIALDUS Ismaël, vide *Ismael.*

BULLIDENSIS, Macedoniæ colonia. Plin. *l. 4. c. 10.*

BULLINGERUS Henricus, Bremogartæ natus, Tiguri Zuinglio in Ministerio sacro successit, A. C. 1531. Eruditione, pietate, scriptis editis, inter quæ *in Esajam Homiliæ*, *Conciones in Jeremiam*, *Expositio Danielis*, *Commentarii in plerosque N. T. libros*, aliaque, quæ omnia 10. Tomis prodierunt, inclytus. Nec omittendus libellus insignis, A. C. 1527. vernaculâ linguâ ab eo editus, sub titulo: *Anklag Gottes an die Eidgnoschafft*; quo Deum Helvetios acriter increpantem, illisque militiam tum mercenariam, fœdera cum Principibus alienæ religionis, pensiones annuas, &c. exprobrantem, introducit: Et in hoc quoque Zuinglii imitator. Obiit A. C. 1575. ætat. 71. Melch. Adami. *Nullum argumenti genus*

fuit,

fuit, in quo probe is non fuerit versatus, *Verheid.* Vide & *Henricus*: plura verò apud Anton. Teissier *in Elogiis Vol.* 1.

BULLIO, oppid. cum arce in monte firmissima, seu Ducatus à Gothofredo Lotharingiæ Duce, propter expeditionem in Turcas recuperandæ Terræ sanctæ gratiâ Spetto Eburonum Episcopo magnâ vi auri venditus. A. C. 1096. Æmil. *l.* 4. A Leodio 16. milliar. in confinio Franciæ ditionis.

BULLIONES, barbari incolæ Macedoniæ. Plin. *l.* 3. *c.* 23. ubi *Buliones* dicuntur.

BULLIS, oppid. Pelasgoniæ regionis Macedoniæ, sub Elymiotis, cujus incolæ *Bylliones* Straboni. Vide infrà.

BULLIS, Macedoniæ urbs in ea parte, quâ mari Adriatico adjacet, non procul ab Apollonia. *Ptol.* Inde *bullidensis* Colonia, & *Bulliones* populi.

BULLONIUM, vide *Bullio*.

BULSINUS Lacus, *Procop.* & *Agathiæ Volsiniensis* Plinio, *l.* 3. *c.* 5. *Vulsiniensis Columellæ*, hodiè *Lago di Bolsena*.

BULUA, Liburniæ urbs. *Ptol.* nunc *Bedono*.

BULULA, Libyæ Cyrenaicæ oppid.

BUMASTUS Uva, quòd acinos haberet hederæ *mammis*, i. e. acinis similes, dicta est, à particula intensivæ βε & nomine μαζὸς, *mamma*. Plin. *l.* 14. *c.* 3. *In pergulis verò seruntur, escariæ appellatæ: Edera acinis albaque nigraque bumasti, totidem coloribus.* Acini namque hederæ Græcis μαζοὶ, i. e. *mammæ* propriè, à similitudine mammarum. Hinc Plin. *l.* 16. *c.* 34. de Hederis, *Signa ejus folia maxima atque latissima: mammas erigentes, quæ sunt cæteris inflexa, racemos stantes ac subrectos.* Ubi dicit, eam hederam (κισσὸν δενδροειδῆ) racemis stantibus ac subrectis esse, erigentibus mammas, quæ sunt cæteris inflexæ. Et certè qui acinos ejusmodi hederæ inspexerit, deprehendet mammis similes esse, cum parvo *ἀκρομαστίῳ*, quod papillam refert. Inde igitur *Bumastus*: cujus & Virg. meminit, *Georgic. l.* 2. *v.* 102.

—— Et tumidis bumaste *racemis.*

Sed & herbæ hoc nomen est, apud eundem in *Culice*,

Bumastusque virens & semper florida tinus.

Et *Hesychium*, Βυμαστὶς, εἰ ἡ βύμαστος, εἶδος βοτάνης. Verùm tum alia ejus origo, παρὰ τὸ μάστω videlicet, quod est *quærere*, & βοῦς, *bos*; avidè enim *a bubus expetitur*, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 566.

BUMATHANI, Taprobanæ populi. *Ptol.*

BUMELLUS sive BUMELUS, Assyriæ fluvius apud Gaugamelam urbem, Arriano *l.* 6. & Q. Curtio *l.* 4. *c.* 9. Eundem vulgati codices apud Arrianum & Curtium vitiosè *Bumadum* vocant.

BUNA, fil. Jerameel. 1. Paral. *c.* 2. *v.* 25. i. e. *ædificans*, *intelligens*, vel *adoptans*.

BUNARTIS, urbs Libyæ. *Steph.*

BUNAS, Atheniensis, qui arbiter in controversia inter Calydonios, & Eleos designatus, per fictas occasiones rem in longum distulit, nec unquam de hec pronunciare voluit. Unde Proverb. *Bunas judex est.*

BUNEA, Juno dicta est, à *Buneo* Mercurii fil. *Pausan.*

BUNDIUM, vel BURNUM. Hunc locum in Aquitania Normannorum latrocinia nobilitârunt. *De Nordmannia* 13. *piratica naves egressæ, tandem in Aquitanico litore prosperis usæ successibus, vicô quodam, qui vocatur Bundium (aliàs Buin) ad integrum depopulatô, cum ingenti præda ad propria reversæ sunt*: ut scribit Eginhardus in rebus anni 820. Quem *vicum Bundium* in Aquitanico litore vocat, Eginhardus *in Annalibus*, eundem *vicum Burn* nuncupatum reperio in Vita Imperatoris Ludovici Pii. Annô 820. *Naves* 13. *piraticæ à Nortmannia in Aquitaniam sese verterunt: & vastatô vicô, Cujus vocabulum Burn, multâque onerata prædâ, reversæ sunt.* In Chronico de Gestis Nortmannorum, quod Andreas Chesnius *tomô* 1. *Historiæ Francicæ scriptorum* inseruit, nuncupatur *vicus Burnad*. *Northmanni in Aquitanico litore prosperis usi successibus, vicô Burnad depopulatô, cum ingenti prædâ reversi sunt ad propria.* Ubi legendum videtur, *vicô Burn ad integrum depopulatô.* Hæc enim ex Eginhardi Annalibus sunt desumta, & ad verbum ferè transscripta. Certè in Annalibus Bertinianis ita scriptum reperio: *De Nortmannia* 13. *piratica naves egressæ, tandem in Aquit. litore prosperis usæ successibus, vicô quodam, qui vocatur Burnad integrum depopulatô, cum ingenti præda ad propria reversæ sunt.* Nemo non videt ibi esse emendandum, *vicô quodam, qui vocatur Burn, ad integrum depopulatô*: uti legitur scriptum in Chronico S. Arnulfi, quod *Annales Metenses* appellant. Ac forsitan & apud Eginhardum & in Vita Ludovici Pii nomen vici emendari convenit, & *Buin* in *Burn* mutari. Quippe vulgò etiamnum vocatur *Born*, vel *S. Paul de Born*, nomenque dedit Præpositturæ Burnensi, *la Prevosté de Born*. Vetus iste *vicus Burnensis* positus est in Medulis trans Garumnam, inter duos fluviolos stagnum maritimum, Oceani æstu augeri solitum, ingredientes. Vales. *Notit. Gall.*

BUNELLUS Petrus, vide *Petrus*.

BUNGÆUS Thomas, vide *Thomas*.

BUNGUM, urbs Japoniæ, in ora orientali Insul. *Ximo*, cum regno cognomine 50. mill. pass. à Nangasaco in ortum. Ibi Rex Christianus aliàs cum maxima parte subditorum, nunc pauci tantùm, reperiuntur ab A. C. 1620.

BUNIMA, urbs Epiri ab Ulysse condita. *Steph.*

BUNITIUM, Germaniæ urbs. *Ptol.* vulgò *Stral Sund.* Emporium celebre, & urbs Hanseatica permunita, instar insul. sub Suecis ab A. C. 1630. Vide *Stralsunda*.

BUNIUS, fons in finibus Vestinorum. *Columell.*

BUNNUS, Illyriæ urbs. *Steph.*

BUNOBORA, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol.* Nunc *Beni Arax*, *Sanjone* teste: urbs ampla Barbariæ, in regno Algerii, 60. mill. pass. ab Orano in Austrum.

BUNOMUS, Macedoniæ civitas, *Pella postea dicta*. *Steph.*

BUNTINGUS Henricus, vide *Henricus*.

BUPALUS, pictor fuit apud Clazomenas Asiæ civitatem, qui cum Anthermo, circa Olymp. 60. Hipponactem Poëtam deformem pro risu depinxit, quô ille furore commotus, tali eum carmine perculit ut se laqueô suspenderet. Horat. *Epod.* 6. *v.* 13.

Qualis Lycambæ spretus infido gener
Aut acer hostis Bupalo.

Alii sic: *Bupalus* & *Anthermus*, *filii* fuerunt Anthermi Chii, qui in arte sculpendi clarissimi extitêre: ii feruntur sculpsisse Hipponactis deformis Poëtæ imaginem: rejicit tamen Plinius ut falsum, quòd ad laqueum adacti fuerint à Poëta: *complura enim*, inquit, *in finitimis insulis simulacra postea fecêre: sicut in Delo, quibus subjecerunt carmen, non vitibus tantum censeri Chium, sed & operibus Anthermi filiorum.* In ipsa Chio monstratur operis ipsorum Dianæ facies, in sublimi posita, cujus vultum intrantes tristem, exeuntes exhilaratum putant. Consulito Plin. *l.* 36. *c.* 5.

BUPETII Ludi, vide *Boalia*.

BUPHAGUS, Arcadiæ fluv. à *Buphago* Japeti filio, quem honesta parum affectantem, in monte, in Pholoe, peremit Diana. Cœl. Rhodig. *l.* 26. *c.* 2. Item *Buphagus* Hercules cognominatus est, quòd multi cibi esset, & boves integros comederet.

BUPHIA, vicus Sicyoniæ. *Steph.*

BUPHONIA, *Etymologus*, Ἑορτὴ δὲ παρ' Ἀθηναίοις ἡ Βουφόνια, ἐν ᾗ ταῦροι ἐθύοντο βοες. Vide Meursium, in *Buphonia*.

BUPHONUS, Jovis Sacerdos. *Pausan.*

BUPHTHALMOS, apud Plin. *l.* 25. *c.* 8. *Est & buphthalmos similis boum oculis, folio fæniculi, circa oppida nascens, fruticosa caulibus, qui & manducantur decocti. Quidam Cachlam vocant*: herba est, quam *Dioscorides* κάχλαν vocat, alii κάλχαν, ut Plin. habet, Siculi καλθαν, unde Romani *Caltham* fecêre. Quamvis *caltha* Latii propriè non sit Græcia Βούφθαλμος, quæ herba apud Latinos nomine caret. Unde Græcam appellationem retinuit Plin. & Virg. in *Culice*,

Buphthalmusque virens ——

Ἄνθη μᾶλλον, *flores luteos*, ei tribuit idem *Dioscorides*, unde χρυσάνθεμον quoque nonnulli appellârunt: alii καλχάνθεμον, ab *ereo colore*, qui flavus est, dictum malunt, &c. Qua de re vide plura, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1161. De ejus verò in Coronis Veterum usu, Car. Paschalium *Coronar. l.* 3. *c.* 15. ut & infrà in voce *Helichrysum*.

BUPLANOSTICTUS, tumulus apud Julium, quòd ex Mysia bovem insecutus Ilus, ibi demum urbem condiderit. Cœl. Rhodig. *l.* 26. *c.* 2.

BUPRASIUM, civitas, & fluv. & regio Elidis à *Buprasio* conditore. *Homer.* Plinio *l.* 4. *c.* 15. inter Achaiæ loca recensetur.

BURA, Jovis filia apud *Pausan.* Inde *Buraicus* Hercules dictus. Vide Gyrald. *Synt. de Diis.*

BURA, oppid. Gueldriæ Batavicæ, prope Lingam amnem, Comitatus titulô clarum. 5. leuc. à Busco Ducis in Septentrionem, totidem ab Ultrajectô in meridiem.

BURA, vel BURIS, urbs Achajæ propriè dictæ, ad sinum Corinthium sita, olim florentissima, nunc unà cum Helice vicina urbe maris impetu hausta. Ovid. *Met. l.* 15. *v.* 293.

Si quæras Helicen, & Buran Achaidos urbes,
Invenies sub aquis: & adhuc ostendere nautæ
Inclinata solent cum mœnibus oppida mersis.

Vide & *Buraicus*.

BURA, vel BURIS, pars est temonis ima & incurva, quæ Græcis γύης. Virg. *Georgic. l.* 1. *v.* 169.

Continuo in sylvis magnâ vi flexa domatur
In burim & curvi formam accipit ulmus aratri.
Huic à stirpe pedes temo protentus in octo,
Binæ aures, duplici aptantur dentalia dorso.

Nempe buris ab imo vel ab ima parte temonis, cui temo à stirpe in pedes octo protenditur. Aliter *urvum*; quam tamen vocem paulo ampliùs extendit *Festus*; *Urvat*, *Ennius in Andromeda significat*, *circumdat*, *ab eo sulco*, *qui fit in urbe condenda urvô aratri*, *quæ sit forma simillima uncini curvatione buris & dentis*, *cui præfigitur vomer.* Ubi curvationem buris & dentis, cui vomer præfixus erat, totum id urvum appellatum dicit & figuram habuisse simillimam uncini, quô nomine etiam vomerem comprehendit, cùm Veteres *burim* pro ipsa curvatione vel urbo aratri (cui dentale aptatum, ut dentali præfixus vomer) solùm usurpaverint. Ab *urvo* seu *urbo*, *urbare*, i. e. circumducere, circumscribere. Unde *Urbs*, quòd in rotundo olim conderentur: cujus circuli umbilicus in Foro dicabatur, & viæ directæ in medium concurrebant. Quò faciunt illa *Aristophanis*,

—— —— —— κύκλος μέσου
Ἀγορὰ φέρουσιν δ' ὦσιν εἰς αὐτὴν ὁδοί.
Ὀρθαὶ πρὸς αὐτὸ τὸ μέσον ——

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 820.

BURACE, urbs Indiæ, intra Gangem. Vide *Barace*.

BURÆA, urbs Italiæ, à Buræo condita. *Steph.*

BURAGRAGUS, fluv. Africæ in regno Fezzæ, Provinc. Temesnam à Fezzana dividens, in Oceanum Atlanticum se exonerat, ad Salam oppid.

BURAI-

BURAICUS, epitheton Herculis, & nomen amnis. Pausan. *Achaicis. Qui ad mare ex Bura descenditur, amnis est Buraicus nomine, & in* (proxima) *spelunca non ita magnum Herculis signum: Buraico & ipsi cognomen. Oraculi* (cujus) *sortes capiuntur per talos. Qui consultum venère, precatione ad signum peracta, votisque nuncupatis, talos quatuor sumentes, eos jaciunt super mensam. Inscripti sunt certis notis tali singuli; earum illi notarum interpretatione in tabula* (similitudinem sequuti) *requirunt*: quæ ultima verba Græcè habent Ἐπὶ ... ἐν πίνακι ἐπιτηδὲς ἐξηγήσεις ἔχει τοῦ σχήματος. Cujusmodi divinationis genus Κληρομαντεία vocatum, unum ex præcipuis fuit, & in Sortibus Prænestinis, Antiatinis ac Gerionis oraculo apud Patavium ad Aponi fontem aliisque pluribus, locum habuit. Vide Anton. van Dalen *de Oraculo Dissertat*. II. *p*. 342. & *seqq*. de vocis origine verò paulò suprà, in *Bura*.

BURBIDA, Hispaniæ urbs, inter Bracharam, & Asturicam. *Antonin*.

BURBINCIA vel **BORBINSIA**, vulgò *Brebence* aut *la Brebence*, fluv. Galliæ in pago Augustodunensi. Parrulam recipit, nec non fluvium Vuldracum aut Vuldragam, *Lendrax*, cui Patriciacus villa *Percy*, Monasteriô veteri nobilis, est imposita, & in Aronum se exonerat, Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Augustodunum*.

BURBO, est vetus castrum in finibus Biturigum, *Burbo Archembaldi* vel *Erchenbaldi* à vetere Domino cognominatum, *Bourbon l'Archambaud*, aliàs *Burbo* ad balnea, *Bourbon les bains*, ab aquis calidis & salubribus, quæ ex duobus aut tribus puteis magis quàm fontibus ibi emicant. Ejus meminit Historicus Pippini Regis æqualis, qui rogatus à Nibelungo Comite VI. fratre ejus patrueli, res clarissimi Principis scripsit ante annos nongentos: *Anno* 761. *Pippinus Rex ad Nevernum urbem veniens, Ligeris fluviô transmeatô, ad castrum, cujus nomen est Burbone, in pagum Bituricum pervenit; cumque in gyro castra posuisset, subitò à Francis captum atque succensum est.* In anno 761. veteres Annales nunc *Burbonem castrum*, nunc sed corruptè *castellum Burbonis* & *Burbonnes*, Eginhardus *castellum Burbonis*, *Burbonem* Annales Fuldenses appellant; Annales Metenses *castrum cui nomen est Burbone in pago Biturico*. Gesta Consulum Andegavensium, & Gesta Dominorum Ambaciensium *Burbonem*, & *Borbonium* etiam vocant; Petrus Ecclesiæ Bituricæ Archiepiscopus, *in epistola ad Ludovicum Francorum Regem*, & auctor Gestorum Ludovici VII. Francorum Regis *Borbonium*: ut pro *Rancone Ranconium*, pro *Alentione Alenconium* sæpe dici reperias. Certè illis *Erchenbaudus de Borbone*, & *Aerbambaudus de Borbone*, ac *Archenbaldus Fortis de Borbono*; his *Archimbaudus de Borbonio*, & *Archambaudus de Borbonio* nuncupatur. Inter Nobiles pagi Biturici *Archenbaudus Princeps Borbonensis* memoratur in litteris annò 1012. datis. Sugerius de Vita Ludovici Crassi *Nobilem Baronem Hamonem, Vaccam Vaccam cognominè, Burbonensem dominum, in partibus Bituricensium* commemorat: *Comitissam Borbonium* Caduceus in litteris ad Rotrocum Comitem Perticensem. Est & alter *Burbo* cognominatus *Anselli*, ab Ansello ejus Domino, *Bourbon l'Anci*, positus ad dextram Ligeris ripam in Æduis diœcesique Augustodunensi, & Ducatu Burgundiæ, & ipse aquis quoque suis calidis ac medicis notus, sed priore minus. Hildebertus Cenomanorum Episcopus, in *Vita Hugonis Abbatis Cluniacensis*, *Borbonem* vocat. *Borboni* (inquit) *cùm per* 6. *menses quartana sustinuisset incendia*. R. Senonensis Abbas B. Johannis Evangelistæ *Bulbonem* vel *Bulbonense oppidum* nuncupat in epistola ad *Priorem Cluniacensis cellæ*, & ad *Principes* (id est, Primores) *ac Milites, & universos indigenas Bulbonis oppidi*: in qua de Ursone, regulari Canonico, ordine Diacono, ægrotante ita refert, *Suggestum est ei à nonnullis, balnea quæ apud vos sunt, illi summoperè profutura. Ea propter ad balnea ipsa festinare disposuit, & ibidem quantum sat erit immorari.* Quod ne quis de Burbone Anselli, in Augustodunensi Æduorum diœcesi posito, dictum inficietur, scire convenit inter cellas Cluniacenses sive *Prioratus* ad Cluniacum pertinentes à Paschale Papa anno 1109. S. *Nazarium Borbonensem* numerari; à Ludovico Rege Francorum in litteris annò 1119. datis *Borbonium*. *Prioratus* autem *SS. Martis. Nazarii & Celsi prope castrum Borbonem in Æduensi* (i. e. in Augustodunensi) *diœcesi* esse docet Polyptychon Cluniacense, seu catalogus Monasteriorum Cluniaco subjectorum: qui situs & diœcesis Burboni Anselli conveniunt, non conveniunt Burboni Archembaldi, qui situs est in pago Biturico. Ex quo intelligitur Burbonem Anselli ante annos ampliùs quingentos aquis & balneis suis clarum ac nobilem exstitisse: qui *Bulbo* suprà dicitur r in l conversô, sicut ex peregrino pelerinum fecère Nostri. In tabula Theodosiana sive Peutingeriana utriusque Burbonis fieri mentionem Buissonius existimabat, amicus quondam noster, Geographiæ peritissimus ac itinerum Romanorum, in qua hæc legimus: *Aquis Nisinei, Boxum, Aquis Bormonis*. Heic *Aquas Nisinei*, aliàs *Nisineii* esse *Bourbon l'Ancy* arbitrabatur; *Aquas Bormonis*, aut *Aquas Bormonas*, esse *Bourbon les Bains*, sive *Bourbon l'Archambaud*: quæ probabilis est conjectura: quam si admittimus, *Aquis Borvonis* quam *Bormonis* legi emendative malim, & ex *Borvone Burbonem Borbonemve* posteà factum esse existimem. Quamquam non displicet mihi opinio, utriusque *Burbonis* nomen à *burbis*, i. e. ab aquis lutosis, quas *bourbes* vocitant Nostri, deduci jubentium: sicut *Burbincia* vel *Burbencia*, qui & *Burbonius* dicitur, vulgo *la Brebence*, aut *la Brebince*, à burba nomen accepit. Nam Olivarius de Marchia insanit, qui *bourbon* non à veteri nomine, quod est *Burbo*, sed à *Burgo bono* deducit, tanquam *Bourbon* dicatur pro *Bourgbon*. *Burbo Erchenbaldi* nomen dedit pago Ducatuique Burbonensi: qui pagus est non antiquus, & primò Burbonem solummodò, Muratum, (*Murat*) Cantiliamque continebat, sed pòst Biturigibus Cubis, Arvernis, Nivernensibus, & Forensibus Segusianis, finitimis suis multa detrahens, auctusque est detrimentô vicinorum: & nunc in 4. parœciis est positus, in Augustodunensi & Nivernensi Æduorum, in Biturica Biturigum Cuborum, & in Claromontensi Arvernorum. Pars pagi Burbonensis recentior, inter Ligerim & Elaver flumina jacens, quæ Molinas ipsas nunc caput pagi continet, ad Episcopatum Augustodunensem pertinet, Æduisve adscribitur. Quare rectè Coquillius observavit, Bojos, quibus Ædui agros dederunt, hos unos & solos esse Burbonenses, qui Ligerim inter & Elaver sedes habent. Pars autem vetustissima pagi Burbonensis, cujus caput fuit castrum Burbo Erchembaldi, eique nomen dedit, erat (ut est hodieque) unà cum Burbone ipso in pago Biturico, sicuti suprà docuimus, & Ecclesiæ Bituricæ finibus continebatur. Ab eo Burbone nobilissima familia Burbonensis appellationem traxit: ex qua familia tertium jam Principem habemus, Ludovicum Adeodatum, Francis feliciter imperantem, & cùm victoriis tum eximiis virtutibus suis totô terrarum orbe illustrem, fautorem liberalium artium, litterarum restitutorem. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BURBURGUS, oppid. Belgii in Flandria, aliàs munitum. Subest Galliæ Regi cum toto agro ab A. C. 1657. 1. leuc, à Gravelinga in Austrum.

BURBURUS, apud Vopisc. in *Firmo*, c. 4. *Fuit tamen ei contentio cum Aureliani Ducibus ad bibendum —— Nam quidam Burburus nomine de numero vexillariorum notissimus potator, quum ad bibendum eundem provocâsset, situlas duas plenas merò duxit & totô posteà convivio sobrius fuit.* Et *quum ei Burburus diceret, Quare non faeces bibisti? respondit ille, Stulte, terra non bibitur*: Casaubono non est verum nomen, sed strenuo potatori nomen inditum per onomatopœiam, ceu alicui amphoræ aut utri, ad imitationem soni illius, quem liquor edit, dum funditur, quodque *bilbire* veteres Latini. Βομβύλιον Græci dixêre. Salmasio verò, proprium fuit militis hujus nomen, ex Græco Βόρβορος factum. Vide utrumque ad *Vopisc.*

BURCA, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol.*

BURCHANA, insul. maris German. occidentalis vide *Byrchanis* & *Fabaria*.

BURCHARD, seu *Brochard*, vel *Burchardus*, Dominicanus, *terram Sanctam* descripsit. Sixtus Senens. *Biblioth. l.* 4. Gesner *Biblioth.* Item, Comes *d'Etable*, qui tempore Caroli M. Saracenos mari vicit, A. C. 806.

BURCHARDUS, monachus Lobiensis, Episcopus Wormatiensis. Collegit 20. libros Decretorum seu Canonum Conciliorum, Paparum & Patrum, non Photii methodum, sed Trebonianum in Pandectis, imitatus; aliaque scripsit. Obiit A. C 1026. Sigebert. A. C. 1008. & *de Viris Illustr*. c. 141. Hic verò ubi, & quibus auxiliaribus opus hoc seu *Decretorum libros* perfecerit, docet Auctor Anonymus, qui *Vitam* ejus scripsit, cum *Decreto* ipsius editus, *Forestus sylva est*, inquit, *duobus milliaribus à Wormatia distans, abietibus abundans, & hanc palus limosa ex una parte ambiendo circumcingit; in cujus medietate collis pulcherrimus consistit, ad quem Vir Dei se transferri præcepit, & quia mundanos tumultus devitare voluit, arboribus fruticibusque succisis collem explanavit. Ibi quoque primùm fecit oratorium, dein aliis officinis peractis, cellam egregiam construxit. Illuc se post Concilia Regiaque colloquia, & post curam synodalem diversosque mundi strepitus receperat. Ibi quoque negotiis secularibus post tergum projectis, totis viribus in obsequio Dei studebat. Eôdem quippe tempore in Collectario Canonum in hac cella non modicum laboravit. Nam Dominô Walteriô Spirensi Episcopô adjuvante & Brunichone Præpositô exhortante, & suggerente, Canones in unum corpus collegit —— quia Canonum jura pœnitentiumque judicia in Episcopatu suo omnino erant neglecta ac destructa*, &c. Sigebertus in *Chron.* ad *A. C.* 1008. eum, *collaborante Magistrô suô Olbertô Abbate, Virô undiquaque doctissimô, magnum Canonum Volumen* edidisse; & in *l. de Script. Eccl.* c. 141. de eo hæc refert: *Burchardus magnum Canonum Volumen, quod à nomine ipsius BURCHARDUS denominatur, multô studiô composuit, quod testimoniis omnium authenticorum Conciliorum & decretis Romanorum Pontificum & sententiis omnium pene Catholicorum Patrum auctorizavit; ex quo adhuc omnium Conciliorum decreta auctorizantur.* Editum autem Opus est primum Coloniæ Agrippinæ, A. C. 1548. & Parisiis A. C. 1549. in quod quia ex Isidoro Mercatore seu ejus suppositiis Epistolis plurima retulit, indiciô hoc est, non magnô illum judiciô usum esse. Multa item alia congessit, dubium undè hausta, quæ in variis Pontificibus tribuit. Citavit etiam Pseudo-Isidori præfationem, &c. Quæ cùm collegisset Blondellus in *Prolegom. Pseudo-Isidori & Turriani vapulant*, c. 38. addit de hoc Burchardo: *Scripsit A. D.* 1026. *A Baronio & Bellarmino sanctus habetur, cui tot nugæ placuerant.* Cæterùm, non minùs Burchardi ac Ivonis *Decretis ob magnitudinem neglectis, eorum tantùm compendia —— legebantur in usuque erant*, Pancirollus *de claris LL. Interpp.* l. 3. c. 1. apud Gerlac von Mastricht. *Hist. Jur. Eccl. passim.*

BURCHARDUS, fil. Conradi, Burgundiæ Regis Archiepiscopus Lugdunensis. Item, Archiepiscopus Viennensis, cui Comitatum Viennæ, Rudolphus III. Burgundiæ Rex concessit, A. C. 1024. Item, Landgravius Thuringiæ, occisus ab Hungaris, A. C. 909.

BURCHARDUS Dorcestrius, Anglus, vitam Fremondi Principis scripsit, A. C. 870. Item, Secretarius Friderici Barbarossæ scripsit *triumphum Imperatoris*, captâ Mediolanô.

BURCHARDUS Mithobius, Mathematicus, &c.

BURCHOLMIA, arx Sueciæ, in Oelandia insul. maris Baltici, ex adverso Smalandiæ posita.

BURCINACIUM, German. urbs in Ducatu Cliviæ, *Cransberg* hodie, ut *Simlero* placet, aliis *Barik*. Hadr. Valesio, *Burnet*, aut *Barnet*, Novebo ac Betetæ vicinus locus. *Notit. Gal.*

BURDA, vox Africana, apud Augustin. *Ep.* 68. *Presbyterum vestrum quendam —— burdâ vestitum*, &c. amictum junceum deauta-

tur, quem dehonestamenti locò alicui circumdari consuevisse. Idem docet contra Cresconium l. 3. c. 48. ubi de eodem Presbytero, *Ad furcatum*, inquit, *arborum fustibus cæsum, in lacunas lutulentas volutatum, amictu junceò dehonestatum*. E quibus, an hæc vox ab Arabico *Bord*, *Borda*, orta sit, quæ definitur à Giggejo, *vestis varie lineis contexta & variegata: nigra vestis flavi colore intexta, quam induunt Arabes*, jure addubitat Car. du Fresne in *Glossar*. Sed & *Burda* seu *Borda* prædium significat, unde *Burdatio*, apud Gregorium M. *l.* 1. *Ep.* 42. pensio nummaria, quæ à rusticis, istiusmodi prædii nomine, pensitabatur. Certè refert Rodericus de Cunha in *Histor. Episc. Portugalens. in Lusitan. Part.* 1. c. 12. Gallæciæ & Legionis Reges Maurorum in Hispania Regibus, tributi vice, quotannis mittere solitos fuisse, 100. puellas, 50. nobili, totidem plebejò genere editas, idque tributum *Burdel* appellatum, apud eund. *Glossarii* Auctorem.

BURDEMONS, vulgò *Bourlemont*, castrum Galliæ in finibus Claravallis monasterii, unde nobilis *Bourdemontiorum* familiæ origo & nomen. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BURDIGALA, Gallic. *Bourdeaux*, urbs Archiepiscopalis valde antiqua, potens & perampla, Aquitaniæ ad Garumnam fluv. Emporium celebre, & statio navium non contemnenda, cum arce munita, vulgò *le Chasteau Trompette*. Patria Ausonii, de qua ille in *Catal. urb.*

Diligo Burdigalam, Romam colo, civis in hac sum,
Consul in ambabus, cunæ hic, ibi sella curulis.

12. leuc. ab ostio Garumn. *Baudrand*. Plin. *l.* 4. *c.* 9. & Strab. *l.* 4. Burdigalenses appellant *Bituriges Viviscos*, ad differentiam *Biturigensium Cuborum*, uti *Cæsar* vocat incolas urbis, hodiè *Bourges*. Universitas olim inter celeberrimas, à Caroli VII. Eugenio IV. Ludov. II. pristinum nitorem & incrementum nacta: Unde clarissimi viri prodière, de quibus Ausonius modò laudatus, & *Hieronym.* videri possunt. Burdigalæ visenda 12. capitib. egregiè exsequutus est, Jodocus Sincerus, *in addit. Itiner. Gall.* Historia ejus paucis hæc est. Olim sub Gallis, dein Gothis, quibus ibi regia sedes, posteà sub Dominis peculiaribus. Gregor. Turonens. *l.* 8. *c.* 6. meminit Garacharii Comitis, sub Clotario II. Siguinus Comes fuit sub Carolo M. cui successit Hugo fil. Porro Duces Gujennæ, post mortem Caroli Calvi rerum hic potiti, donec Alienora, hæres ultimi Ducis, Ludov. VII. cognomine *Junioris* nupta Galliæ regno Burdegalam adjunxit. Sed repudiata, Henrico Normanno, posteà Angliæ Regi nupsit. Hinc Angli urbis Domini usque ad Carol. VII. Qui ibi Parlamentum instituit, quod seditione excitatâ excussum, restitutum verò à Ludov. IX. Ab eo tempore sub Galliæ Regibus. Sub Ludov. XIV. iterum turbare cœpit, sed ad obsequium redacta, ante aliquot lustra. S. Martialis Apostolus Burdigalensium fertur. Sub hoc Archiepiscopo novem Episcopi sunt. Urbs à quatuor Juratis, Gall. *Eschevins*, & Consule seu Magistro populari, Gall. *Maire* administratur. Hic Concilium A. C. 385. quò Priscillianus condemnatus. 1093. 1098. 1263. Concil. Provinciale 1582. & 1624. Pluresque Synodi hoc seculò. *Concil. Gall.* Cæterum de urbe hac, vide porro Auson. *de ill. urb. c.* 13. Paulin. Ep. 4. Merul. Cosmogr. *part.* 2. *l.* 3. Lurbæum, *Chron. Burdig.* Oihenart. *not. Vascon.* Vinet. *in Antiquit. & notis in Auson.* Sammarthan. *Gall. Christ. tom.* 1. *p.* 195. *&c.*

BURDIGALA, oppidul. Delphinatus, ad Robionem amnem, juxta montes. 7. leuc. à Valentia, 5. à Dia.

BURDINUS, Mauritius, Limosinus, Antipapa, nomine Gregorii VIII. A. C. 1118. à Calixto II. Pontifice captus A. C. 1121.

BURDO, nomine *Julius*, Germanicæ classis præfectus, à Vitellio, dum à militibus ad supplicium exposcitur, astu subtractus. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 58. Nam in custodia habitus & post victoriam demum stratis jam militum odiis demissus est.

BURDO, in veter. *Epigramm. de Basterna*,

Hanc geminus portat duplici sub robore burdo,
Provehit & modicò pendula septa gradu.

Ubi Epigrammatis auctor *burdones* portandæ matronarum basternæ assignat: cui *mannos* tribuit in *Glossis* Isidorus. Nempe *mannos* & *burdos* & *buricos* appellari, notat *Porphyrio*. Idem Isidorus in *Originib.* à mulabus basternam portari innuit: Sed & *muli* & *burdones* plerunque confunduntur. *Glossa*, ἡμίονος ἐξ ἵππου θηλείας καὶ ὄνου: *mulus burdo, ex equa & asino*. At *Glossæ Bibl. MSS. Burdo, brevis equus, asinâ & emissariò conceptus* &c. Salmas. *ad Æl. Lamprid. in Heliogabalo*, c. 21. Ab his asinis aut semimulis, quos inequitabant & quibus insidebant, qui peregrè proficiscebantur, nomen mansit longiusculis baculis, quos gestare solebant in Ecclesia Romana peregrini Hierosolymitani pedites, quòd hi illis equitaturæ locò quodammodo essent. Hubertus Sipuntinus, apud Vincentium Belvacensem *l.* 26. *c.* 27. Burdonem *habebat pro lancea, & clypeum pro parma*. Vide Octav. Ferrarium in *Origin. Ital. ling.* & Carolum du Fresne in *Glossar.* ac *Dissertat.* 15. *ad Joinvillam*, nec non infrà, voce *Gimau*. Hinc *Burdonarii* vel *Bordonarii* in *Constitut.* Siculis *l.* 3. *tit.* 38. §. 1. asinorum dicuntur curatores, agasones: à *burdonibus* scil. qui illis junguntur, apud Joh. Moscum c. 25. *Porrò* Burdonarii burdonesque, *vita Leone, morbò correpti sunt*. Hodieque in Sicilia muliones hâc voce insigniri, reperias apud Macrum in *Hierolex*. Eâdem voce Peregrinos Ecclesiæ Romanæ à *burdonibus* seu baculis peregrinatoriis, per contemptum, notatos fuisse, ab Albigensibus, refert Monachus Vallis Sarnai c. 62. apud eundem Car. du Fresne.

BURDONIUS Benedictus, vide *Benedictus*.

BUREA, fons in insula Co, vide Theocr. *Idyll.* 7.

BUREAN Laurentius, vide *Laurentius*.

BUREVA, regiuncula Castellæ veteris *Barbo*.

BURGARACUM, oppid. Palatinatus, vinô suô nobile; Hodiè *Bacharach*. Vide *Bacchiara*.

BURGENSES, apud Fridericum Langenium in Saxonia,

Urbes muratæ per Saxoniam nominatæ,
In queis Burgenses *famosi sunt quæ possessores.*

Municipes sunt, burgorum seu villarum clausarum incolæ, vel qui tenementa in iis possident, & ratione eorum *Burgagium* (quâ voce indigitatur certum & annuum vectigal, quod *burgensis* aut incola pro domiciliis suis seu tenementis, quæ in burgo possidet, Burgi domino præstat) pensitant. Atque ii diversi videntur ab *Hospitibus*, quos Galli *Hostes* vulgò dicunt. Unde hos distinguit Orderic. Vitalis, *l.* 6. *p.* 605. *Balduinus, filius Nicolai ad Deppam dedit unum* Burgensem, *& Radulfus Ansfredi filius unum Hospitem*. Cum quibus tamen pars ratione in commercio erant; diversi à *Rusticis*: Idem *l.* 12. *p.* 872. *Milites autem & comprovinciales cum rusticis, quam Burgenses*. Et *Constitut.* Sicul. *l.* 1. *tit.* 9. *Si Comes fuerit* 5. *uncias, si Baro* 4. *si Miles simplex* 3. *si* Burgensis 2. *si Rusticus fuerit, unam unciam fisco nostro componat &c.* Alius *Burgenses*, illi propriè dicuntur, *quorum bona sunt allodialia nemini subjecta*. Nonnulli hôc nomine potius denotari volunt armatorum genus quoddam, Militibus inferius, ut ex modo cit. *constitut.* Sicul. videre est. Quomodo verò apud Gallos *Burgenses* fierent, exponit Thomasserius in *Conjectadin. Biturig.* p. 249. & 274. Plura hanc in rem vide apud Car. du Fresne *Glossar.* nec non in voce *Burgus*.

BURGENSIS, moneta ex argento minutior, in Gallia, Philippò Pulchrò regnante, primùm cusa. Nangius *Chron.* A. C. 1313. *Philippus Rex Franciæ, circa festum B. Virginis*, monetam Burgensium, *quam fieri fecerat & per biennium Parisius usum suum habebat, quod aliàs in Regno Franciæ fuerat inauditum, penitùs cum justo pretio & ponderis æquitate cæteris partibus æquipolleret &c.* Erant autem & *Burgenses* simpliciter dicti, seu *Burgenses simplices*, quorum 4. pro alba Mallia, & 12. pro 7. Grossis Turon. Ludovici IX. Et *burgenses fortes duplices*, Gall. *Bourgeois doubles forts*, qui duplum valebant. In his effecta crux, quæ ipsum inscriptionis limbum inferiorem pertingit, PHILIPPUS REX. in aversa parte, sub lilio, NOVUS, & in circulo BURGENSIS. Sed & Leodii *Burgenses* cusos, docet Radulfus de Rivo, in *Vita* Engilberti à Marka Episcopi Leodiensis c. 2. ubi duos primùm solidos, posteà verò sex valuisse refert, apud eundem *Glossarii* Auctorem, in voce *Burgensis*, item *Moneta*, ubi *Burgensium fortium* typum exhibet.

BURGENSIS Paulus, vide *Paulus*.

BURGGRAVIATUS Norimbergensis, Henricum IV. Imperatorem auctorem habuit A. C. 1060. cum extructò in honorem S. Ægidii templo Civitatis jure Norimbergam ornâsset. Alii originem altiùs arcessentes, Conrado II. acceptum illum ferunt, quò tempore Norimberga Imperii Romani pars facta sit, A. C. 911. Auxit posteà *Burggraviorum* opes postrema Vorlandiæ Ducis casus, quò scelere suorum peremtô, cùm istinc Bambergæ, inde Herbipolis Præsules, quisque sibi partem arriperent, ipsi quoque his neutiquam segniores tertiam occupavêre. Cæterum non supra Comites (ut plerunque tunc *Burggravii*) fuerunt, cùm ad Vobburgios Burggraviatus ille spectaret; his in Eberhardo (de quo infra) extinctis, Fridericus è Zollerorum Comitum prosapia, cùm eum donum Rudolfi I. Imperatoris Sororis sui accepisset, A. C. 1263. mox *Principis* etiam honore adauctus est. Ex ejus posteris Fridericus, qui primus Marchiam Brandeburgicam, cum axiomate Electorali, Domui suæ intulit, è *Burggraviatu* isto, quantum ad Norimbergam pertinebat, plurima Urbi, aureis 24000. vendidit; reliqua ex eo, Feuda scil. Ecclesiastica ac Secularia, Judicium provinciale, venandi conducendique extra urbem aliaque jura retinuit, unde quotidiana litium materies ac occasio, quibus subinde Onoldsbacenses Marchiones & Norimbergenses exercentur. Tob. Pfannerus *de præcipuis Germaniæ Principum gentib.* c. 4.

BURGGRAVII, vox in Imperio Germanico usitata, fuerunt olim Castellani limitanei, i. e. arcis præsidiique præfecti, in iis terris fere, quæ donatione Imperatorum accesserunt Ecclesiæ: Eorum origo vix Saxonum Imperiò antiquior. Hi, quum olim civilia jura non haberent Episcopi, instituti, qui in diœcesibus jus civile dicerent: postmodum, immunità Imperatorum potestatê magnoperè crevêre. *Burggraviorum* præcipui numerantur, Norimbergensis, qui titulus, ad Brandeburgicos; Magdeburgensis, qui hodie ad Saxonicam lineam Electoralem pertinet: Stromburgensis qui hodie ditionis Palatinæ est: & Reinecensis, qui ad Archiepiscopos Moguntinos & Comites Hanovienses spectat. Minoris notæ sunt *Burggravii* de Dona, quam arcem A. C. 1402. Misniæ Marchio evertit, rudentibus vix alteri è Dreida lapide adhuc conspicuis. Et *Burggravii* in arce seu Burgo civitatis Gelnhusanæ & civitat. Fridbergæ. Promiscuè item *Burggravii* castrorum, in quibus Ganerbinatus, qui sicut priores à Condominis seu Ganerbiis eliguntur. Vide Limnæum Enucl. *l.* 2. *c.* 13. De *burggraviis* sic Spec. Sax. *Art.* 52. Scultetus est judex culpæ Judicis & Palatinus seu Palatigravius Imperatoris judex est. *Burggravius*, i. e. perpetuus Castellanus, judex est Marchionis. Apud Spelmannum *Gloss. Archæol.*

BURGHDORFFIUM, vulgò *Burtolf*, oppid. Helvetiæ, in Argovia, Caput olim Burgundiæ minoris cum arce, conditum à Sintramo & Baltramo, fratribus, Comitibus Lenzburgensibus. Sedes dein Ducum Zeringiæ, & Comitum Kyburgensium, beneficiò matrimonii Annæ sororis Berchtholdi V. cum Wernhero Comite pervenit ad Habspurgios Comites seculò 13. Oppignoratur Baroni Signoviæ ab Hartmanno Comite, qui, contra Bernates, cum tribus Pagis fœdus iniit, A. C. 1320. Obsessum ab Helvetiis A. C. 1382. eò quòd Rodolphus Comes Solodurum intercipere fuisset conatus. Dein à Comitibus, pro certa pecuniæ summa,

cum

cum arce, Bernensibus venditur, A. C. 1384. Hinc bellô inter Argoviæ civitates & hoc oppidum exortô, cum Austriaci, sub his enim tum Argovia, prælio inferiores essent, per immissum incendiarium in cineres redigitur, A. C. 1389. Postmodum reparatum: in ditione Bernensi, à proprio Senatu regitur, &c. Vide Stumpf. *l.* 7. *de Argov. c.* 35.

BURGI, urbs Archiepiscopalis Hispaniæ Tarraconensis ad Arlanzam amnem. Veteris Castellæ regia & caput. Crevit ex ruinis Aucæ, vulgò *Burgos*. An *Braum* vel *Bravum Ptolemæi*? Ibi 4. Synodi, vide Boterum *Rel. Hisp.*

BURGIUM, *Antonin. Mal Borgetto*, ex *Simler*. oppid. seu pagus Norici, in confinio Carnorum, ad Fellam fluv. in via, inter Aquilejam & Villacum: inter Clemonam oppid. Carnorum, & Villacum urbem Norici 24. mill. pass. intra Alpes Julias.

BURGOLIUM, oppidul. Galliæ cum Abbatia celebri Andegavensis Ducatus non procul à Ligeri fluv. *Bourgueil*, vide Valel. *Notit. Gall.*

BURGOVIA, oppid. Sueviæ, Marchionatus cognominis caput ad Mindelum fluv. 1. milliar. German. à Danubio. Marchionatus hic, Algojæ in Suevia pars, inter Augustam Ulmamque 8. milliar. protensus, à Philippo Suevo Imperatore emortuâ veteri Marchionum stirpe, Comitibus Reggenstleinis concessus est, A. C. 1205. è quibus postremò Henricô tacô defunctô A. C. 1283. *aperto Feudo*, ut conjectura est, jure Austriis, ut Sueviæ Ducibus, obvenit Patrum ætate Carolus, Ferdinandi I. Imperatoris ex Ferdinando nepos, justis quidem nuptiis, impare tamen matre, Philippinâ nempe Welseria Patriciâ Augustanâ, susceptus, cum accepit, terrâ titulóque *Marchionis* acquiescere jussus. Quò annô hujus seculi decimô octavô extinctô, nullis relictis liberis (præter filiolam ex Sibylla Juliacensi susceptam, at & ipsam intra infantiam extinctam) ditio hæc ad Agnatos plenô Domus jure gaudentes reversa est. Tobias Pfannerus *de præcipuis Germaniæ Princip. gentib. c.* 1. Vide quoque Georgium Hornium *Orb. Polit. part.* 2.

BURGUM D. Martini, oppid. Lombardiæ Cispadanæ, in Marchionatu Montisferrati.

BURGUM Sancti Sepulchri, lauta & permunita civitas Umbriæ, vel Ducatus Spoletani, Florentinis ab Eugenio quarto Pontifice Maximo oppignorata. Sub Magno Hetruriæ Duce. Est & *Burgum*, S. Dominici urbs Æmiliæ, vide *Julia* & *Fidentia*.

BURGUNDIA, Galliæ Celticæ regio, nomen habens à Burgundionibus, Germaniæ populis, ex Vandalorum sanguine ortis, qui dicti à *Burge*, i. e. præsidiariorum castris. Ab Almannis (in horum enim agris violenter in Capellatio, ubi hodie Palatini Comitis ditio, consederant) exturbati, sub Theodosio Arcadii filio, Juniore, expulsis latè Sequanis Eduisque, hanc veteris Galliæ partem cum Nuithonibus occupârunt. Sed nonnulli ajunt, Burgundiæ nomen deduci à loco quodam, qui vulgò *Burg Ogne* dicitur in agro Langrensi. Imperium Burgundis olim fuit vastum, partem enim Vallis Poeninæ, Sedunos, Allobroges, Lugdunum, Viennam, & alias civitates Burgundia complectebatur. Dissensiones iis erant immortales ferè cum Gothis, qui latè tunc temporis per Gallias imperabant. Olim regnum fuit, cujus sedes Arelate, nunc *Aurelia*, fuisse legitur: sed circa annum 1034. bipartitum in Ducatum & Comitatum abiit, quorum ille, versus Occidentem, *Burgundia Inferior & Regia*: hic, ad Orientem, *Superior & Imperatoria* dictus est. Burgundiæ Ducatum cingunt, quà Oriens est, Rhodanô interfluente, Sabaudia & Burgundiæ Comitatus: quà Meridies, Lugdunense territorium: quà Occidens, latissimi Nivernensium Borboniorumque occurrunt agri: ad Septentrionem Campania se offert. Hic olim floruerunt Edui, Aulerci Brannovices, & Mandubii: Metropolis ejus est Divio, Parlamenti sedes, sub Rege Franciæ. Burgundiæ Comitatus sive Burgundia superior, Gallis *Franche Comté*, quòd planè sit sub suo Comite, ab omnibus tributis & exactionibus libera: feudum est Imperii, sub protectione Bernensium Helvetiorum. Contregionales illi sunt ad Septentrionem Lotharingia, superiorque Germania: ad Occidentem Burgundiæ Ducatus: quà Oriens est, occurrunt Helvetii: quà Meridies, Allobroges & Segusiani. Longitudo 90. latitudo 60. est milliarium. Floruerunt longè lateque his locis olim Sequani. Comitatus hic in tres diœceses seu præfecturas dividitur Dolanam, Superiorem & Inferiorem: primæ sedes est Dolæ: secundæ Vesulii: tertiæ Polichnii. Totius Comitatus Metropolis est Vesontium. Dola Senatus sedes est. Sub Hispanis: quibus nuper à Gallis denuo erepta est. Duos habet lacus mirabiles, quorum alter, cui ab Voraginibus nomen, mirum naturæ ludentis opus: super enim aqua fit limus, qui adeò durescit, ut continens videatur: super quo tamen equites currusque securè non ambulant, sed soli pedites: is cœlô pluviosô & nebulosô non emergit, nisi serenitas sit futura: tunc per foramina brevi tempore æstus, totam Columbanam planitiem rigat. Inter Nozoretum portò & Riparium alius est lacus in Bonvalli, variis piscibus abundans, qui septimô quôque annô in aliquot hebdomadas subfugiens & delitescens, iterum emergit. *Merula. Mercat.* Historiam Burgundiæ, ex *Morerio*, succinctam hanc damus: Circa tempora Honorii, à populis ex Germania vetere profectis, quorum 80000. in ipsis Francorum finibus, oppressit Valentinianus Imperator, A. C. 366. P. Orosius *l.* 7. *c.* 19. regnum Burgundiæ excitatum est, A. C. 430. & simul Christianismus introductus, operâ S. Severi, Episcopi Trevirensis, cùm pressi ab Hunnis cernerent Christianos singulariter à Deo defendi, quod quidam ad A. C. 450. referunt, sed annis aliquot post in Arianismum populi hi prolapsi sunt. Primi hujus Burgundiæ regni finis, cùm prius, à Chlodovæo, Rex eorum Gundebaldus tributarius factus esset, A. C. 500. incidit in A. C. 534. Sigismundô Gundebaldi fil. & hujus fratre Gondemarô, à Childeberto & Clotario, captis, nomen nihilominus legesque servavit. Invasit dein regnum Boso, sub finem Carolovingorum, duravitque usque ad Rodolfum, Regem Burgundiæ Transjuranæ, & Arelati, qui obiit A. C. 1033. Conradô Imperatore hærede institutô, qui sororem ejus Giselam duxerat, præteritô Odone, Comite Campaniæ, majoris natu Berthæ maritô. Sic Imperio unita Burgundia est, periitque Regni titulus. Iterum à Rodolfo I. Imperatore occupata, A. C. 1282. Eôdem tempore Henricus I. Galliæ Rex Ducatum Burgundiæ Roberto fratri donavit, ex quo orta linea primorum Burgundiæ Ducum, regii sanguinis. Erant hi XII. per ann. 330. usque ad Philippum II. qui quindecennis obiit, A. C. 1361. Unitus dein regno, à Johanne Rege Philippo filio cognomine Audaci concessus est, A. C. 1363. cui mortuo, A. C. 1404. successit fil. Johannes, occisus, A. C. 1419. Hujus fil. Philippus Bonus obiit A. C. 1467. pater Caroli, ultimi Ducis, ab Helvetiis cæsi, A. C. 1477. Hujus filia unica Maria, Comitatum Burgundiæ, cum Belgio, in domum intulit Austriacam, Maximiliano Imperatori nupta. Ducatus verò a Ludovico IX. regno Galliæ unitus demum est. Monstrelet, Tilletus, Puteanus, Chassanæus, *Hist. Franc. & Burg.* Vide quoque infrà in voce *Burgundiones*.

Burgundiæ Ducatus urbes primariæ.

Aballonium, *Avalon.*	Cabilonum, *Chalon sur Saone.*
Antissiodorum, *Auxerre.*	
Arnæum Ducnum, *Arnay le Duc.*	Castellio ad Sequanam, *Chastillon sur Seyne.*
Augustodunum, *Autun* vel *Austun.*	Divio, *Dijon.*
	Lingonæ, *Langres.*
Aulona, *Aussone.*	Matiscona, *Mascon.*
Barium ad Sequanam, *Bar sur Seyne.*	Nivernæ, *Nevers.*
	Semurium, *Semur en Auxois.*
Belna, *Beaulne.*	Tinurtium, *Tournus.*
Borbonium Anselmium, *Bourbon Lancy.*	Tornodurum, *Tonnerre.*
	Virodunum, *Verdun.*

(Sed notabis Lingonas & Nivernas non esse urbes Burgundiæ)

Burgundiæ Comitatus urbes.

Arbosium, olim Arborola, *Arbois.*	Orgelium, *Orgelet.*
	Ornanum, *Ornans.*
Cromarum, *Cromary.*	Palma, *Baulme.*
* Dola, *Dole.*	Polichnium, *Poligny.*
Falconiacum, *Falcogney.*	Pons Araris, *Pont sur Saone.*
Grajacum, *Gray.*	Pons Arlius, *Pont Arlier.*
Jussium, *Jussey.*	Quingium, *Quingey.*
Mombosium, *Mombeson.*	Rupes fortis, *Rochefort.*
* M. Bellicardus, *Montbelliard.*	* Salinæ, *Salins.*
M. Justinus, *Mont Justin.*	* Vesulium, *Vesoul.*
Nozoretum, *Nozereth.*	* Vesuntio, *Besançon.*

Ex his notabis, Montem Belliardum non esse in Comitatu Burgundiæ; & exceptis Dolâ, Vesuntione, Graiô, & Vesuliô, cætera esse tantùm munita oppida & castra.

BURGUNDIONES, quasi BURGWOHNER, Germani nomen occupârunt, ex opere, quia crebra per limitem habitacula constituta *Burgos* vulgo vocant. Hi quondam subactâ inferiore Germaniâ à Druso & Tiberio per castra dispositi in magnam coaluerunt gentem, ut sub Valentiniano Imperatore 80. millia ripam Rheni fluminis insederint. Vide Paul. Orosium *l.* 7. *c.* 32. *Plinio* fuerunt populi Germaniæ sub Vindilis comprehensi, qui agros Chattorum & Alemannorum occupavêre. Postea in Gallias transmigrârunt, Valesio *Burgundiones*, qui & *Burgundi*, gens Germanica Alamannis olim continis, in Galliis principatu Honorii sedes cœpêre, ac paulatim fines proferendô, ibi demum Lugdunensem primam, Sequanos, partem maximam provinciæ Viennensis, Alpes Peninas & Grajas, atque Metropolim Alpium Maritimarum Ebrodunum; Narbonensis II. urbes Aptam, Vapincum, & Segusteronem; in provincia Lugdunensi quarta vel Senonia Nivernum: quæ pars Galliæ *Burgundia* ab Gente cognominata est, ut ita apud Senatorem *in libri* 1. *Variarum epistola ultima*, ita à Gregorio exteris que nuncupatur. Igitur ut ex Synodo Epaonensi Agapetô Consule, A. C. 517. habita; & ex Historia nostra discimus, Regnum Burgundiæ continebat 28. circiter civitates, nimirum Metropolim Lugdunum, Augustodunum, civitatem Lingonum, Cabillonum & Matisconem: Vesontionem Metropolim provinciæ Sequanorum, Aventicum, Vindonissam, Iostilam & Belicam: Viennam Metropolim provinciæ Viennensis, Genevam, Gratianopolin, Albam Helviorum vel Vivarium, Deam Vocontiorum, Valentiam, Augustam Tricastinorum, Vasionem, Cabellionem, Carpentoracte: Metropolim provinciæ Alpium Grajarum & Penninarum, civitatem Centronum Darantasiam, & Octodurum Vallensium: Metropolim Alpium maritimarum Ebrodunum; & quas suprà diximus, Narbonensis secundæ urbes tres, Aptam, Vapincum, Segusteronem; in Senonia Nivernum. Posteà Burgundiam, sedibus aliquot urbibus sub Sigismundo & Godomaro à Francis Gothisque truncatam, Childebertus & Chlotarius Francorum Reges sibi legêre. Mortuô Chlothariô, uni è 4. ejus filiis Guntchramno sors non tota obvenit Chlodomeris patrui, cujus caput Aureliani erant, cum tota Burgundia; à qua *Rex Burgundiæ* sæpe appellatur: & *Burgundionum* nomine sæpe omnes ditionis ejus subjecti designantur; Franci cum Burgundionibus, & Galli. Quidquid Guntchramnus paruerat, totum ferè *Burgundia* dictum est à Nostris, & usque ad Theodoricum Chlodovei junioris filium Burgundiæ Regno ac Regibus Merovingis est attributum. Tenuerat autem Guntchramnus, qui primus è Francis *Rex Burgundiæ* est vocitatus, non Burgundiam modo sedem Burgundionum, sed unà etiam Regni Aurelianensis, atque adeò post Chariberti fratris obitum Regni Parisiaci in Gallia Lugdunensi & Aquitania non minimam partem cum Provincia Arelatensi: quæ omnes regiones simul junctæ, exceptâ Aquitaniâ & Provinciâ, ex nomine majoris partis, fictitiam Burgundiæ, appellationem traxerunt: ut in

sis Scholarum Regis, qui fuerunt de Curia —— *pro Bursis baptizatorum* —— *pro Bursis Beghinarum.* Nempe in his *Bursis* sive Arcis reponebantur, quæ ad Scholasticorum, verbi gratia, seu Baptizatorum, alimoniam spectabant, quæque eum in usum à Viris piis legata erant. Vide quoque infrà *Nomenclator.* Unde etiamnum *Bursarii* in Academiis dicuntur, quibus, ob rei domesticæ penuriam, certa quædam stipendia exsolvuntur, ex Arca ad id destinata, ad studiorum cursum eò expeditiùs conficiendum, &c. De *Bursâ Papali* purpurea, in qua sunt 12. sigilla pretiosorum lapidum & muscus, in Inauguratione Pontificum adhiberi solitâ, vide Cencium Camerar. *de Inaugur. Celestini III.* laudatum Car. du Fresne in *Glossar.* Vide quoque suprà, in voce *Bursa.*

BURSEELI Hieronymus, vide *Hieronymus.*

BURTANGA, vide *Arx Burtanga.*

BURTINA, *Ptol. Bortina Antonin. Almudevar,* teste *Suritâ,* oppid. Aragoniæ, inter Cæsaraugustam 10. & Oscam in Cæciam 4. leuc. Aliis *Balbastro* est, urbs à Cæsaraugusta 22. leuc. ab Ilerda 5. Oscam versùs.

BURVINUS, filius tertio-genitus Henrici junioris filii Henrici cognomine *Burvini* (cujus pater Pribislaus, ultimus Herulorum Rex, in ordinem ab Henrico Leone redactus, Ducisque nomine acquiescere jussus est:) Rostochium tenuit, à filiis Henrico & Erico excæcatus, quos tamen brevi divina nemesis sustulit. Ei igitur successit alius filius Woldemarus, & hôc natus Nicolotus cognomine *Puer,* qui à Brandeburgicis, quòd Marchionis filiâ repudiatâ duxisset Pomeranam, bellô afflictus, ultimus suæ gentis fuit. Fratres verò *Burvini* natu majores, Johannes Megapolitanum & Nicolotus Vandalicum, ramos condidêre. Phil. Jac. Spenerus *Sylloge Genealogico-Historicâ, in Fam. Wandalica.*

BURUNGUM, oppidul. ad Rhenum, *Burick Snelero.* Aliis *Wuringen,* oppidul. ad Rhenum, inter Coloniam & Novesium, sub Electore Coloniensi.

BUSA, Apula fœmina, quæ 10000. Romanorum, qui Cannensem cladem effugerant, liberaliter aluit. Val. Max. *l.* 4. *c.* 8. *ex.* 2.

BUSACTERI Majores & Minores, Germaniæ populi quos etiam Bructeros esse putant. Horum *Brokersberg* oppidum esse videtur sub Goslaria Saxoniæ urbe. Græci habent codices *Βουσάκτεροι,* fortè à malo & sterili agro sic dicti. Hinc Familia haud dubiè illustris *Busekerorum,* cujus & Dithmarus meminit, *l.* 6.

BUSÆ, populi Medorum, quos Diores subegit. *Steph.*

BUSARDUM, Castellum Salentinorum.

BUSBEQUIUS, vide suprà *Augerius.*

BUSCHIUS Arnulphus, vide *Arnulphus.*

BUSCHIUS Hermanus, vide *Buschius.*

BUSCUMDUCIS, à silvis & nemoribus, quæ hôc loci quondam Brabantiæ Duci fuerunt, appellationem obtinet; una ex 4. præcipuis Brabantiæ civitatibus, ludô literariô, magnâ civium & præstantium ædificiorum frequentiâ, pugnacique populô, civili tamen ac blandô, nobilis. Ibi mercatura, lanificium, cæteræque artes mechanicæ florent. Vulgò *Bolleduc.* Vocatur etiam *Sylva Ducis.*

BUSEKERI, Familia nobilis Saxoniæ, vide *Busacteri.*

BUSENTUS, amnis Calabriæ inferioris Consentiam urbem uno latere includens, cujus aquæ natura est capillum efficere nigrum: accolæ etiam confirmant fila serica, si Busentia aqua redordiantur, fuscum accipere colorem.

BUSI, populi memorati, Adamo Bremensi c. 228. ubi de Insulis Balthici maris: *Ibi sunt homines pallidi, virides & macrobii, i. e. longi, quos* Busos *appellant;* à vultus nempe colore. *Busius* enim color, in *Glossis* Ælfrici helvus est seu gilvus. *Idem.*

BUSIRIS, Neptuni filius ex Lybia Epaphi filiâ, crudelissimus Ægyptiorum tyrannus, quô tempore Danaus Argivis imperavit. Quibusdam est Orus Pharao, qui Amenophi II. successit. Hic cùm hospites omnes Jovi immolaret, ab Hercule in Ægyptum delato, cùm easdem illi insidias pararet, unà cum Amphidamante filio, & præcone Chelbe & ministris aræ interfectus est. Ovid. *Met. l.* 9. *v.* 182.

Ergo ego foedantem peregrinô templa cruore
Busirim domui?

Idem *Trist. l.* 3. *El.* 11. *v.* 39.

Sævior es tristi Busiride, &c.

Statius *Theb. l.* 12. *v.* 155.

—— *Immites citiùs Busiridos aras.*

Virg. *Georg. l.* 3. *v.* 4.

—— *Quis aut Eurysthea durum;*
Aut illaudati nescit Busiridis aras?

Encomium tamen ejus scripsit Isocrates, & Strabo illum unquam regnâsse negat, *l.* 17. Diodor. Sic. quoque qui eum Regem facit alicubi, & quidem Thebarum conditorem, alibi nomen hoc non Regi alicui, sed Osiridis tumulo competere ait. *l.* 1. Item alius cognomine *Cenchres,* Euseb. *Chron.* Apollodor. *l.* 2. Item urbs Ægypti ad Nilum fluv. à Busiride condita, in qua fuit templum magnum Isidis. Hinc Busiritica præfectura. Strabo *l.* 17. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* III. & V. ubi de Παιδοθυσίᾳ agens, occasionem fabulæ de *Busiridis ξενοκτονίᾳ* ex Diodoro præfato aperit.

BUSIRIS alter, ob crudelitatem Maximinus dictus est. Vide Capitolin. in *Maximinis c.* 9. Cæterum *Busiridem* quidem, ut Strabo *ultimo,* ullum fuisse sunt qui negent. Diodor. Sic. idem facit *l.* 1. sed eum agnoscit *l.* 4. Nonnulli *Busiridem* fuisse volunt Pharaonem illum, qui crudeli edictô masculam omnem Israëlitarum spem aquis extinguendam statuerat; atque hinc fabulam de mactatis ab eo hospitibus apud Græcos originem cœpisse. Alii circa Mosis tempora illum collocant, de qua Sententiarum varietate, vide Jac. Oiselium *Animadversionibus Numariis p.* 192. & 193. nec non suprà aliquid.

BUSIRITICUS fluvius, ectropa est Bubastiaci fluvii, de quo suprà. Hic enim juxta minus Delta dividitur fit in *Busiriticum,* *εἰς ἑαυτὸν διὰ τοῦ Παθμιτικοῦ στόματος,* qui per *Pathmiticum fluvium in mare exit. Ptol.* Nomen huic Nili diverticulo ab urbe *Busiris,* de qua suô locô.

BUSIUM, oppid. Delphinatus, in limite Provinciæ *Bus.* 5. leuc. à Vasione, ad *Lovescam* amnem.

BUSMADIS, Isaurica civitas, *Steph.*

BUSSÆ vel BUYSÆ, dicuntur à Belgis naves majores, quarum plurimæ 120. aliæ 100. 60. 50. Tognatum seu dimidiò tanti *Lastarum* sunt, atque in Harengarum piscatione adhibentur. Harum initiò Junii mensis mille & ampliùs emittunt, impositis singulis 24. 18. 16. hominibus, quibus naves bellicæ in tutelam adjiciuntur plures paucioresque pro temporum ratione. Quæ dein Hitlandiam versùs pergunt, & usque ad diem 14. mensis præfati ibi subsistunt: statuti enim locô inter piscatores est, ne ante diem istum retia projiciantur, quòd harengas ad saliendum citiùs haud aptas credant. Hinc porrò piscationem incipiunt, ac è regione Scotiæ & Angliæ, Yarmoutham usque, h. e. totis 200. milliaribus progrediuntur, quò circa diem S. Bartholomæi perveniunt, & interjectô tempore bis vel ter harengis replentur, quas aliæ naves ipsis obviam venientes excipiunt statimque in alias regiones exportant. Quas verò posteà in regione Yarmuthensi capiunt, eas non ampliùs saliri idoneas judicantes, vel domum avehunt, vel Anglis vendunt, unde & harengæ infumatæ fiunt. Lucrum, quod inde trahitur, ingens est, singulæque harum *Bussarum* unâ vice repletæ 2500. Imperiales creduntur lucrari: unde & Tutores orphanis non meliùs prospectum autumant, quàm si pecuniam eorum in istiusmodi naves impendant. Præter istas autem naves, aliæ minorum generum, ut Pinkæ, Galiottæ & similes, ultra 1000. & amplius, eidem negotio adhibentur, qua de re vide *Consilium* Anonymi ad Angliæ Regem *de Incrementis Regni per capturam harengarum, in Diar. Europ. continuat. Continuat. VI. p.* 388. ac Joh. Keymonsium *Observat. de Piscatura Belgarum, in Append. ad Contin. XI. præfati Diarii:* ut & infrà, ubi de *Harengis.*

BUSSETUM, vide *Buxetum.*

BUSSOLIUM vel BUSSOGILUM, vulgò *Busseuil,* villa Galliæ est, in pago Cœnomanico, memorata in literis Caroli Calvi, datis Indictione VIII. annô Regni in Francia XXXV. & Regni Hlotharii III. *B. Filiberto Heriensi & Geiloni Abbati,* Monachisque ejus metu Normannorum profugis, *Abbatiam S. Valeriani Martyris, quæ est in pago Cavillonensi super fluvium Sagonam & castrum Trenorchium, quod est ex eadem Abbatia & Turnutium villam* donavit; aliquot præterea villas, *in pagu Lugdunensi, Genuiso* (seu Generensi) *Matisconensi, in pago Andegavensi Conoleum,* aliàs Conaldum & Cunaltum (*Cunant*) *in pago Cenomanico Bussolium,* apud Hadr. Valesl. *Notit. Galliæ,* in voce *Tinurcium castrum.*

BUSSULARIUS, qui superstitione devinctum populum Tribunitiis concionibus adeò tenuit, ut tyrannidem Ticinensem ad se traxerit. Prænomen ei Jacobus.

BUSTA Gallica, locus in urbe Roma, memoratus Livio *l.* 22. *c.* 13. *Illô ipsô die mediâ in urbe, quæ nunc Busta Gallica sunt &c.*

BUSTA Salvatoris D. N. (uti vocant in Ecclesia Romana) & Beatæ Virg. Mariæ ex marmore & alabastro elaborata, quorum tria non tantùm sculpturâ præstant, sed & duo, ex parte cava & convexa Orientali alabastrô, quæ luci exposita, ceu crystallum, transparent, asservantur in *Museo* Kircheriano Romæ. Vide *Collegii Romani Societat. Jesu Museum Amstelodami excusum, p.* 7.

BUSTUARII, dicti sunt à *bustis,* (rogus autem, ubi ustulatum cadaver erat, *bustum* dicebatur.) Mos enim erat in sepulchris fortium virorum captivos necari: quod postquam crudele visum est, placuit gladiatores ante sepulchra dimicare, hinc *Bustuarios* dictos: quorum effusus cruor Inferorum Diis sacrificii locô inserviebat, quod genus *Inferias* dixêre. De his Sueton. *in Tiberio c.* 7. *Munus gladiatorium in memoriam patris, & alterum in avi sui Drusi dedit, diversis temporibus ac locis, primum in Foro, secundum in Amphiteatro, &c.* Primi Romanorum istiusmodi ceremoniâ patris cineres prosequuti sunt, Marcus & Decimus filii Bruti, in Foro Boario, Appio Claudiô, Quintô Fulviô Consulib. apud Val. Maximum *l.* 2. *c.* 4. *ex. ult.* Imò nec solùm iis, qui in dignitatibus eminuerunt, sed & privatis hominibus, hôc modò parentatum esse, testatur Tertullian. *de Spectac. c.* 6. *Inter quos etiam privatorum memoriis legataria hæreditates parentant, id quoque secundùm institutionis antiquitatem.* Hinc discimus, à sepulchris, sequentibus temporibus, in alia loca, Circum, Forum, Amphitheatra &c. cruentos istiusmodi ludos translatos, & à morituris testamentô quandoque legatos esse, ceremoniamque tandem in artem, (hæc enim vera Gladiatoriæ artis origo) transiisse. Numerus eorum, qui hisce ludis concertabant, nonnunquam ingens fuit; ipsa ceremonia *Munus,* quique hoc exhibebant *Munerarii:* qui Bustuarios hosce alerent, *Lanistæ:* grex tyronum ab his ad id ludi genus emtorum, *Familia:* si qui liberi homines essent, *Auctorati:* arma, quibus se præparabant, *Lusoria & Exercitoria tela:* reliqua, quibus pugnabant, *Decretoria,* quia hæc, *velut decretô Prætoris sive Editoris dabantur* dicta sunt. Unde Seneca *Ep.* 117. *Remove ista lusoria arma, decretoriis opus est:* quò forsan alludit Apostolus 1. Corinth. *c.* 9. *v.* 26. 27. cùm ait: *Οὕτω πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων, ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα, Sic pugilem ago, ut aërem non cædens: Sed contundo corpus meum:* quasi dicat. Non velitatoriis sed decretoriis, adversùs hunc hostem, armis utor. Plura hanc in rem vide infrà in voce *Gladiatoria Ars.*

BUSTUM, vide infrà *Rogus.* Dico hic saltem, mirè olim luctuosa

ctuosa & busta Gentiles aversatos Ammian. *l.* 31. *Ædificiis multis tectis, sed hac velut sepulchra declinant.* Unde Apulejus *Apolog.* petit à Mercurio, ut Æmiliano objiciat *omnia bustorum formidamina, omnia sepulchrorum terriculamenta.* An quod in iis oberrare existimabant umbras mortuorum, & proin ea frequentata magis, ad animarum evocationes & incantationes; an quod polluti bustis verebantur? Certè magnô apparatu sacrificiorum, quæ fusè describit Heliodor. *l.* 6. & Horat. *l.* 1. *Sat.* 7. illic peractas evocationes Manium incantationesque varii Auctores tradunt. Ammian. iterum *l.* 19. *Si quis per monumentum transisse vespere arguerentur, ut veneficus, sepulchrorumque horrores & errantium ibidem animarum ludibria colligens vanis, capite interibat.* Sanè Dæmones circa sepulchra obversari, præter Platonem *Phædone*, & ex eo Nicephorum Gregoram in *Synes.* περὶ ἐνυπνίων, Pausan. tradit in *Atticis*, ubi de Miltiadis sepulchro, it. Clem. Alex. *Protrept.* Lactantius *l.* 2. *c.* 2. Theophylactus *in Matthæum c.* 10. Alii. Sed & omnia luctuosa, infausta & impura, scitô Pythagoræ. Lucianus *de Dea Syria*, ἐν μὲν ἴῃ αὐτῶν ... ἰδόντες ... *Mote itaque gentili loquitur apud Minucium Felic.* Cæcilius, quum Christianos Gentilium Templa, *ut busta despicere* ait, h. e. aversari quàm maximè ac illa refugere. Quod illi eo fidentius faciebant, quia ex sepulchris & *Bustis* illa consecrata noverant, ut luculentè probat Clemens Alex. *Protrept. mortuosque & Deos idem esse probant*, ut ait Tertullian. *de Spectac. c.* 13. Vide Rigaltium cæterosque Viros Cl. ad *Minucium d. l.* ut & aliquid infrà, ubi de *Cæna Ferali.*

BUSUS, vide *Ebusus.*

BUTADÆ, pars tribus Ægeidis. *Steph.* Pars tribus Oeneidis *Spong*, a *Bute* Heroe nomen adepta. Idem nomen illustris Athenis familiæ erat, è qua Sacerdotes Minervæ, sub cujus tutela Urbs erat, legebantur. Vide *Itiner. Græcia Part.* 3. & Joannem Meursium *de Populis Atticæ.*

BUTALION, nomen cujusdam ob insignem stultitiam & stuporem à Comicis exagitati. Vide Scholia *in Ranas Aristophanis*, *Act.* 4. *sc.* 1.

BUTAMA, Dalmatiæ oppidum. *Cedrenus.*

BUTAS, elegiacô carmine res *Romanas* tradidit, ex quo fabulosas Lupercalium causas tradit Plut. *in Romulo.* Meminit ejusdem Arnob. *l.* 5. *ubi de Bona Dea: Sicut suis scribit in Causalibus Butas* perperam vulgò *putas.*

BUTEA, familia Romana, à *buteone*, i.e. accipitre sic dicta: cui principatus in auguriis olim dabatur, prosperô auspiciô à buteone sumptô. Plin. *l.* 10. *c.* 8. Vide infrà.

BUTEO, cognomen M. Fabii apud Liv. *l.* 30. *c.* 26. & *Plut.* Item Romanus Orator, cujus meminit Seneca *l.* 2. *Controv.*

BUTEO, accipitris genus, quem τριόρχην Græci dixêre. Hunc solum, cùm inter aves migratorias censeantur accipitrum pleræque species, semper apparere, tradit Philosophus *Histor. l.* 8. *c.* 3. quemadmodum solum æsalonem Plinius excipit, *l.* 10. *c.* 8. Vide Bochart. *Hieroz. Parte poster. l.* 2. *c.* 19.

BUTEO Johannes, Delphinas, Canonicus Regular. Ordinis S. Antonii Vienn. Jurisconsultus & Mathematicus insignis; Orontii Finæi, Mathematum in Gallia instauratoris, discipulus ac postmodum adversarius, *de Fluviatica Insula secundùm Jus Civ. dividenda*, *de figura & magnitudine Arcæ Noæ*, aliaque complura scripsit. Obiit A. C. 1560. ætat. 75. Alard. *Bibl. du Dauph.* *Thuanus*, Voss. *de Mathem. Scient. c.* 27. §. 11. *c.* 49. §. 14. *c.* 57. §. 13. Teissier *in Elogiis*, Alii.

BUTERÆ, vide *Bliteræ.*

BUTERIUM, oppid. Siciliæ, in valle Nextina, Principatus titulô clarum, intra montes, 4. milliar. ab Himera flumine.

BUTES, fil. Amyci, Bebryciorum Regis, qui ob sævitiam patris ab Argonautis cæsi, regnô pulsus, parvô navigiô in Siciliam confugit, ubi à Lycaste nobili meretrice hospitiô susceptus est, à qua cùm ob formæ morumque elegantiam diligeretur, ejus concubitu usus, Erycem filium ex ea suscepit, & quoniam Lycaste ob eximiam pulchritudinem Venus vocaretur, datus est locus fabulæ, Buten ex Venere filium Erycem suscepisse. Virg. *l.* 5. *Æn. v.* 371.

> *Idemque ad tumulum, quô maximus occubat Hector,*
> *Victorem Buten immani corpore, qui se*
> *Bebryciâ veniens Amyci de gente ferebat,*
> *Perculit, & fulvâ moribundum extendit arenâ.*

BUTES, fil. Erechthei, Atheniensium Regis, uti discimus ex Apollodoro & Tzetze *Chil.* ζ. *Histor.* 19. Ei, quemadmodum & Patri filiabusque ejus, sacra quoque esse facta, indicat Pausan. in *Atticis*: ἐσελθοῦσι δὲ (τὸ Ἐρέχθειον) τρεῖς εἰσὶ βωμοί: Ποσειδῶνος, ἐφ' οὗ καὶ Ἐρεχθεῖ θύουσιν, ἐκ τοῦ μαντεύματος, καὶ Ἥρωος Βούτου. Τρίτος δὲ, Ἡφαίστου, *Ingredientibus verò (Erechtheum) tres se offerunt aræ: Neptuni una, in qua & sacra faciunt Erechtheo, ex oraculo; altera Herois Butæ; tertia autem Vulcani.* Vide Voss. *de Idolol. l.* 1. *c.* 13.

BUTES, nomen sacerdotis. Cæl. Rhodig. *l.* 14. *c.* 13. Vide Niceph. *in Synesium de Insomniis.* Orpheus etiam quendam hujus nominis recenset, inter Argonautas:

> Βούτης τ' Αἰτιάδης ἱκέλος χρυσάορι Φοίβῳ.

BUTES, Trojanus à Camilla occisus est. Virg. *Æn. l.* 11. *v.* 690.

> *Protinus Orsilochum & Buten duo maxima Teucrûm*
> *Corpora.* ——

Item Scytharum fluv. cui propinqui sunt Agathyrsi & Sarmatæ. *Tortellius.*

BUTHIA, urbs vel regio Ioniæ. *Steph.*

BUTHOE, urbs Illyridis. *Βουθόη Sophocli*, *Βουθόη Scylaci & Philoni*, *Butua* Plinio *l.* 3. *c.* 22. *Ptolemæo* mendosè *Bulva*, hodiè *Budua*, vel *Budoa*; quam apud *Stephanum* quidam sic dictam volunt, διὰ τὸ Κάδμον ἐπὶ ζεύγους βοῶν ὀχούμενον, ταχέως ἀνύσαι τὴν εἰς Ἰλλυριοὺς ὁδόν. Alii Cadmum eam nominâsse volunt, διὰ τὴν Αἰγυπτίαν Βοῦτον, ab *Ægyptio Buto.* Sed verum nomen Phœnicium est בטוחה *betuha*, i.e. *secura, tuta*, cujus incolæ habitabant לבטח h. e. *in tuto*, naturâ loci nimirum, aut valiis & mœnibus, aut propriis viribus freti. Bochart. *l.* 1. *Chanaan. c.* 23.

BUTHOS, oppid. Ægypti. *Ptol.* Plin. *l.* 5. *c.* 10. ubi Apollinis & Dianæ templum erat, docente Herodotô *l.* 2. *c.* 155. Apollinem autem Deum fuisse Ægyptium, ostendit pluribus Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* I. ubi de *Tosorthro*, primò post Menem Memphitarum Rege, seu *Æsculapio.* Ex hac urbe Oraculum venit Mycerino Regi Memphitæ, *fore ut sex annos tantum viveret, septimô defunctum*: quo χρηστηρίῳ apud Gentes nullus exstitit vetustior. Et quidem ex omnibus Ægypti oraculis præcipuum habitum Latonæ in urbe *Buto*, Herodotus tradit *l.* 2. *c.* 83. Vide & *c.* 155.

BUTHROTUM, sive BUTHROTUS, *Ptol.* vulgò *Butrinto*, urbs Epiri in ora contra Corcyram insulam, Virg. *Æn. l.* 3. *v.* 292.

> —— *Portuque subimus*
> *Chaonio, & celsam Buthroti ascendimus urbem.*

Ovid. *Met. l.* 13. *v.* 721.

> —— *Regnataque vati*
> *Buthrotos Phrygio.* ——

Baudrando urbs olim, nunc oppid. Albaniæ in Chimera regione sub Turcis, à centum & amplius annis, ægrè habitatum. Eò multi piscatores confluunt quotidie, hinc sinus Buthroti dicitur, aliàs Pelodes, nunc multis *Botronto*, vix 6. mill. pass. à Corcyra in Ortum.

BUTHROTUS, fluv. Magnæ Græciæ apud Locros, *Novito*, teste *Barrio.*

BUTHUE, fil. major natu Godescalci, Herulorum Regis, à subditis, quibus fidem annuntiabat, occisi A. C. 1066. cùm Patris successor, ejus mortem vindicare decrevisset, à Critone, Rugiorum Principe agitato, pulsus & à Saxonibus restitutus, tandem tamen ejusdem insidiis periit. Pater Pribislai, & Nicoloti, quorum ille à Rugiis captus & in custodia mortuus est, hic totô pene regnô exutus, & in acie cæsus est ab Henrico Leone & Alberto Urso: relictô filiô Pribislaô, ultimô gentis Rege. Fratrem habuit *Buthue* Henricum, è cujus posteritate Suinico ultimus fuit A. C. 1135. Erdenoburgi occisus. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Gen. Histor. in Fam. Vandalica.*

BUTHUS, athleta nobilis, qui bovem integrum unô die devorare solebat; unde natum proverbium in edaces, *Buthus obambulat.* Vide Hesych. in Βοῦθος περιφοιτᾷ, & Zenob. *p.* 44.

BUTHYREUS, insignis statuarius, Myronis discipulus, qui fecit puerum sufflantem languidos ignes & Argonautas. Plin. *l.* 34. *c.* 8.

BUTICA, vide infrà in voce *Buttis* & *Doga.*

BUTICULARIUS, seu Buttarum & Buticularum præpositus. Gallis *Bouteiller.* Pincerna. In palatio Caroli M. præcipuæ dignitatis fuit & auctoritatis, ut Hincmarus *Ep.* 3. *c.* 16. docet, ubi post Apocrisiarium, & Cancellarium, ponuntur Camerarius, Comes Palatii, Senescalcus, *Buticularius*, Comes Stabuli, Mansionarius, &c. *c.* 23. *Ad tres autem Ministeriales, Senescalcum, Buticularium, & Comitem stabuli, pertinebat, ut cùm communi consensu de suo quoque ministerio admonendi non essent segnes; ut quanto citius esse potuisset, omnes actores Regis præscirent, ubi vel ubi Rex illo vel illo tempore tantô vel tanto spatio manere debuisset, propter adductionem vel præparationem, ne forte tardè scientes, dum inopportunè tempore, vel cum nimia festinatione exigeretur, familia regalis per negligentiam sine necessitate opprimeretur: quæ videlicet cura, quamvis ad* Buticularium, *vel ad Comitem stabuli pertineret, maximè tamen Senescallum respiciebat, eò quòd omnia cætera, præter potum & victus caballorum, ad eundem Senescallum respicerent.* In subscriptione testam. Philippi Augusti apud Rigordum: *Signum Tibaldi, Dapiferi nostri. Signum Guidonis Buticularii. Sig. Anthei Camerarii.* Vide Spelmann. *Glossar. Archæol.* & infrà *Buttis.*

BUTIS, Syriæ civitas, Pella posteà dicta. *Steph.*

BUTISTA, *Bulistæ*, officium in Ecclesia Constantinopolit. cujus erat, *baptizare* infantem, in *Catalog.* offic. MS. Eccl. Medoniano.

BUTIUS Adrianus, vide *Adrianus* & *Hadrianus.*

BUTOA, insul. maris Mediterran. prope Cretam. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

BUTOMON, *Theophrasto* recensetur inter eas herbas, quæ in aquis & in terreno pariter proveniunt, ut phleos, cyperum &c. φύεται δὲ ἐν ἀμφοῖν, καὶ ἐν γῇ καὶ ἐν τῷ ὕδατι, ἰτέα, κάλαμος ὁ αὐλητικός, κύπειρος, τύφη, φλέως. Et paulo pòst, φύεται δὲ ἔνια τούτων καὶ ἐπὶ τῆς πλεκτῆς, οἷον ὁ κύπειρος, καὶ ὁ βούτομος, καὶ ὁ φλέως, vide Salmas. *ad Solin. p.* 999.

BUTONUS Johannes, vide *Johannes.*

BUTORIDES, Historicus, inter 12. illos, qui de Pyramidibus Ægypti scripsêre. Plin. *l.* 36. *c.* 12.

BUTOVIUM, oppid. Pomeraniæ, ad Stolpam amnem, prope *Valdow* desertum Prussiæ, in ditione Electoris Brandeburg. 8. leuc. Germanic. à Gedano, in Occasum.

BUTRINGARIUS Jacobus, vide *Jacobus.*

BUTRIUM, urbs Italiæ. *Steph.* *Butrio Leandro.* Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 1. *c.* 27.

BUTTIS, Græcis inferioribus Βοῦτζι, Italis *Botte*, Hispanis *Bote*, sicut cupa, vas vinarium est ingentis magnitudinis. *Glossæ Latino-Græc. Vagna seu cuppa* βοῦτις μεγάλη, ἣν ἔνιοι γαῦλον καλοῦσι. Latini etiam *Buttiones* dixêre, unde *Buttiones argentei* apud Anastasium non uno in loco: quorum formam, ex antiquo monu-

BUCHONIA, vulgò *in der Buchen*, regiuncula Hassiæ, oppidis, arcibus pagisque mediocriter exculta, & undique nemoribus quernis ut plurimùm septa. *Merul.*

BUCIA, extrema Siciliæ urbs. *Ptol.* hodiè *Butera*.

BUCINNA, parva Siculi maris insula. Plin. *l.* 3. *c.* 8. Item civitas Siciliæ. *Steph.* Vide Cluver. *Sic. Ant. p.* 415. & 490.

BUCINOBANTES, urbs Germaniæ è regione Moguntiæ. *Wesbaden Heroldo.*

BUCKINGAMIA, urbecula Angliæ, ad Usam fluv. Comitatus seu provinc. cognominis caput, media ferè inter Oxoniam & Bedfordiam urbes.

BUCLOPUS, Deus muscarum. Cœl. Rhodig. *l.* 22. *c.* 3.

BUCOLICA Carmina, à *bobus* dicta, inter Pastoralia præcipuâ olim laude ferebantur. Cujus poëseos inventum Persarum tempore metiuntur, cùm Græciam premerent. Tunc enim Dianæ Caryandis sacris, quæ à virginibus fieri consueverant, intermissis, agrestium aliquot in fanum officii causâ se contulisse, & peculiaribus cantiunculis Dianæ laudes dixisse ferunt. Quos cantus cùm valde probari vel religio jussisset, vel numerorum lepos persuasisset: ex casu mos, deinde etiam Lex facta est. Patriam hujus carminis Siciliam plerique faciunt, in quam delatus Orestes è Scythica Taurorum gente, afferens Dianæ signum, in pago Tyndaride illud statuerit, Numinisque laudes unà cum agrestibus, à quibus exceptus fuerat, non sine cantibus instituerit. Alii Dianâ hoc modô, Syracusis agitatis seditione, placatâ, initium factum anniversariæ festivitatis eamque propterea *Lyam* appellatam esse ajunt. Apud quosdam non *Lyæ*, sed *Phaselidis* nomen invenias, quod Antiphemus è Græcia in Siciliam importârit. Namque hujus frater Lacius Argivus coloniam misit in montana Colophoniorum, Mopsô Duce: qui ibi terram emit à Cylabra pastore indigena, in qua oppidum condidit, nomine φασηλὸν. Unde *Mopsi* nomen pastorali carmine tam frequens. Modus cantilenarum hujusmodi βουκολισμὸς dictus est. Præmium panis antiquitus fuit, in quo essent ferarum expressæ imagines: ipsi aut stantes, aut sedentes, aut ducentes gregem, cum pera erant omnium seminum genere refertâ, quod Græci πανσπερμίαν dixêre. Habebant etiam vinum in utre caprino, & pedum. Canebant autem coronati. Victi victor panem, peram, utrem auferebat, atque ex eo libabat Musis: victus, urbem ingredi non ausus, abibat per suburbia ac viculos & panem ad vescendum rogabat. Victor verò urbem Syracusarum ingressus, civium limina tum frugibus, tum vinô aspergebat, porriciens libamenta cum cantu hoc,

Δέξαι τὰν ἀγαθὰν τύχαν, δέξαι ὑγίειαν,
Τὰν φέρομες παρὰ τᾶς θεῶ, τὰν ἐκαλέσατο τήνα.

E quibus colligas carminis lususque originem à pestilentiæ sedatione: quum in iis sanitatem quasi conceptis verbis profitebantur. Transiit dein in Artem lusus ac in quæstum abiit. Circumire igitur provincias & certare in Italia, qui se Βουκολιαστὰς prædicarent, atque aliô nomine Αὐλητὰς, unde *Ludionum* Latinis nomen. Inter quos eô tempore cùm præstitisset Daphnis, Heroum ritu, à Pastoribus certatim obitus ejus celebratus est. Porrò utebantur instrumentô Musicô, quam Græci à sibilo σύριγγα, Latini ab hiatu *Fistulam* dixêre, cujus materia arundo aut cicuta. Carminum genera fuêre plura, namque aliter pro frugibus, pro vindemiis alia meditabantur. Cùm gregem aut in pastum, aut ad stabula redeuntem prosequebantur, carmen νομευτικὸν dicebatur, ut videre est apud Theocritum Ὀδοιπόροι. Quum verò æstivâ in umbra otiosè agerent, aut hybernô Sole apricarentur, narrabant anni tempestates & noxios eventus deprecabantur. Theocritus etiam pompas descripsit, etiam alia alii, hymnos, Herculiscum & similia. Virgilius, præter vulgaria argumenta, Silenum pinxit, universâ penè naturâ ac serie Fatorum, &c. Plura vide apud Scaligerum *Poët. l.* 1. *c.* 4. Uti verò Epici habuêre suum Κύκλον, & alia pleraque veterum Poëtarum opera, ob similitudinem argumenti, in unum aliquod corpus ac syntagma redacta sunt: sic *Bucolica* omnia carmina, in unum corpusculum collecta, jam olim fuêre, ex Theocrito, Bione & Moscho, ut testatur vetus hoc *Epigramma*,

Βουκολικαὶ μοῦσαι σποράδες ποκά, νῦν δ' ἅμα πᾶσαι
Ἐντὶ μιᾶς μάνδρας, ἐντὶ μιᾶς ἀγέλας.

Sed & *Bucolica* Virgilii à Rhapsodis cantata & agitata esse, Auctor *Vitæ* ejus docet: *Bucolica eô successu edidit, ut in scena quoque per cantores crebrò pronuntiarentur.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 851. & 867. nec non infrà aliquid, voce *Lyra*.

BUCOLICI Milites, quorum mentio apud Jul. Capitolin. in *Marco Antonino Philosoph. c.* 21 *Quum per Ægyptum* Bucolici *milites gravia multa fecissent, per Avidium Cassium retusi sunt, qui posteà tyrannidem arripuit*: prædones erant Ægyptiaci, de quibus eorumque duce Isidoro, multis agit *Xiphilinus*. Dicti sunt Βουκόλοι & *Bucolici*, à vulgari appellatione ejus loci, quem insidebant. Nam, ut *Heliodorus* ait, Βουκόλια τόπος καλεῖται παρ' Αἰγυπτίων ὁ χῶρος. *Bucolia totus ille ab Ægyptiis vocatur locus*, vide necessariò *seqq*. Hieronymus in *Vita* Hilarionis Eremitæ, *Qui cùm revertisset, cupienti rursum ad Ægyptum navigare, h. e. ad ea loca, quæ vocantur* Bucolia, *eò quòd nullus ibi Christianorum esset, sed barbara tantùm & ferox natio*, &c. Vide Salmas. & Casaubon. *ad Capitolin.*

BUCOLION, Arcadum Rex post Lajam, Glauci Messeniorum, & Eurymontis Spartan. Regum σύγχρονος. Eum excepit Phialus. Pausanias, *p.* 462.

BUCOLION, fil. Laomedontis, vide *Abarbarea*.

BUCOLIUM, locus juxta Constantinopolim. Item in Peloponneso, Arcadia, & Ægypto.

BUCOLO, urbs Pharsaliæ, aut Thraciæ. *Varino.*

BUCORIA, regio Indiæ, sub M. Mogole, ab Indo fluv. in duas partes secta. Extenditur usque ad Persiæ confinia; habetque urbem cognominem ad ripam Indi fluv. 60. leuc. Gall. à Tatta, in Septentrionem.

BUCRA, Siciliæ promontor. *Ptol. Elcapo Longo.* Quibusdam est *Longobardo*, 10. milliar. à Camarina in Ortum, versus Pachynum promontor. Aliis est *Capo Scalambi*, promontor. 5. milliar. tantùm à Camarina.

BUCURES, seu BOCORES Maurus, pro Numine habitus, memoratur Arnobio adv. *Gentes l.* 1. *Quorum sunt hi Dii --- Janus --- Fatua --- Tritones &* Bocores *Mauri, & ovorum progenies Dii Syri* &c. Vide suprà *Bocchor*.

BUDA, vulgò *Offen*, an *Curta Ptolemæi*? Hungariæ Metropolis, ampla, dives, munita, quæ thermas habet subtus urbis mœnia haud longè à Danubii ripa, ex humili colle fonte duplici scaturientes, quorum alter frigidissimus, odore sulfureô, alter ita calidus, ut digitum immersum tenere nequeas, longitud. 42. 15. latitud. 47. 07. Aliàs sedes Regum Hungariæ, dein Præfecti Turcarum, ab A. C. 1541. quô à Selimo capta est: jam verò recepta à Cæsareanis, ductu Caroli VII. Lotharingiæ Ducis A. C. 1686. die 2. Sept. iterum Leopoldo imperatori subest. A Belgrado 49. milliar. German. à Vienna 54. in Austrum. Ibi concilium A. C. 1279. Olderic. Rainaldus, 14. *tom. Annal. Eccl.*

BUDA, apud Pelagium de *Vitis* Sanctorum, *Vides autem Ægyptium vestitum mollibus rebus, &* budam *de papyro & pellem stratam sub ipso*: est stramentum vel storea. *Glossæ* Isidori, *buda, storea.* Idem alibi *Budas* stramenta camelorum, i. e. σάγματα vel ἐφίππια exponit. Sic enim vocandæ, non *bulla*, ut editum est. Idem Pelagius paulo pòst, *Et pro his dedit mihi Deus stramentum de papyro & hanc pellem.* Ubi *stramentum de papyro* vocat, quam paulo antè *budam de papyro*. Ex Græco βύζα, quod à verbo βύω factum est, significatque farcio & impleo. Farciebant autem toros & stramenta pauperes papyrô, aut scirpô, ut infrà dicemus, vide Salmas. *ad Solin. p.* 1504.

BUDÆA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

BUDÆUS Guilelmus, Parisinus, doctissimus sui seculi, in omni literarum genere. Libellorum supplicum Magister, persuasit cum Joh. Bellajo, Episcopo Parisino, Francisco I. ut Collegium Professorum in omni literatura institueret. Erasmo, P. Jovio, *in elogiis*, laudatus. Obiit A. C. 1540. ætat. 73. Genebr. *in Chron.* Familiam hanc nobilem à Johanne Secretario Caroli V. Regis Franciæ derivant; quam meritis suis non Galliæ solùm, sed seculi sui phœnix ac literarum decus Guilielmus hic, Dn. *de Marly & Villeneuve*, inprimis illustravit. Eum ex Catharina *le Picart*, genuit Johannes Dn. *de Yerre*, defunctus A. C. 1501. cujus genitores fuêre Drogo *Budé*, Dn. *de Yerre*, *Villiers*, & Johanna *Peschart*. Ipse verò præfatus Guilielmus & frater ejus Drogo, duarum linearum Auctores extitêre. Drogo enim Dominos *de Yerre*, *Baigneux*, *Villiers sur Marne* & *Fleury* dedit. Guilielmus verò, ex Roberta *le Lieur*, pater fuit Johannis I. Dn. *de Verace* & Antonii, à quo Domini *de la Mothe S. Leap* descendunt. Et quidem Johannes modò dictus, ex Maria *de Jouan*, suscepit Johannem II. qui extinctus A. C. 1610. ex Elliera Alungia, reliquit Bernardum *Budé*, Dn. *de Verace* (cui uxor obtigit Maria Turrettini) Johannem Antonium, defunctum A. C. 1629. Franciscum, qui obiit A. C. 1652. Franciscam (uxorem Isaaci de *Martines* Dn. de *Bourinu*) & Jacobem (quæ nupsit Diodato Diodati.) Vide Philipp. Jac. Spenerum *Theatr. Nobil. Europ. tom. II.*

BUDARES, Imperator Hispanus, memoratus Livio *l.* 33. *c.* 30.

BUDDA, Gymnosophistarum apud Indos Princeps extitit, quem illi ex Virginis latere natum fuisse credi voluerunt. Unus fuit ex præceptoribus hæresiarchæ Manis. Clem. Alex. *l.* 1. *Stromatum.* Hieronym. *l.* 1. *contra Jovinianum.* Cœl. Rhodig. *l.* 4. *c.* 1. Ritus sacros quosdam exequuturus, à maligno spiritu è sublimi in præceps dejectus, miserè periit. Ejus posteà fortunæ scriptaque Cubrico, qui posteà Manem se dixit, contigerunt A. C. 275. Socr. *l.* 1. *c.* 17.

BUDEA, Civitas Magnesiæ, à *Budeo* conditore, unde *Budea* Minerva, in honore apud Thessalos habita. Græcè Βούδεια. Item urbs Phrygiæ. *Steph.*

BUDESIA, Familia Galliæ illustris: quam illustravit Sylvester *Budes*, Guesclini Conestabilis, consobrini sui, in præcipuis expeditionibus, comes & adjutor seculô decimô quartô. Ejus frater Johannes, ex filiis Guilielmo & Tristano, duas lineas produxit: Ex hoc namque Dominorum *de Tertrejouan*; ex illo dominorum *du Hirel*, quibus dein Baronatus *de Sacé* accessit. Iterum eam nostrâ memoriâ illustravit Joh. Baptista *Budes* Com. *de Guebriant & de Perigord*, Marescallus Franciæ & Dux exercitus in Germania Regii, maritus Renatæ *du Bec-Crespin*, extinctus A. C. 1643. Cujus frater major natu, Jacobus Baro *de Sacé*, ut & ipse, improlis obiit, alter verò Yvo Baro *de Sacé* liberos quidem suscepit, sed, filiis extinctis, filia Renata successionem domui Rosmadecciæ, cum onere, ut secundo-genitus *Budesium* nomen assumeret, intulit. Primus autem ex hac familia Baronatûs dignitate auctus est Bertrandus, mortuus A. C. 1535. qui ex Franc. *le Voyer* Dn. *du Cordic*, Jacobum genuit B. *de Sacé*, maritum Beatricis *de Romillé*, hæredis *de Sacé*: quibus natus Carolus, obiit A. C. 1619. Pater ex Anna *Budes* Dn. *de Quatrevaux*, præter præfatos, Joh. Baptistam, Jacobum & Yvonem, Francisci extincti A. C. 1615. Renatæ (Guidoni *du Gouray* nuptæ) Annæ, quæ decessit A. C. 1617. & Margaretæ, quæ obiit A. C. 1623. Idem *ibid.*

BUDINGA, German. *Budingen*, nomen Comitatus Germaniæ, in Wetteravia, sub proprio Comite, ex familia perillustri Isenburgica. Cùm enim Henricus, Arnoldi Electoris Trevirens. frater, duos genuisset filios, Gerlacum & Ludovicum; illi Isenburgum inferius obtigit, huic ab Eilvige conjuge, *Budingense* accessit dominium. Et quidem in *Budingensibus*, præter ramum *Grensavium*, (quà à Gerlaci nepote Salentino, marito Adelheidis agnatæ ex linea *Budingensi*, inchoatus, defecit A. C. 1664.) duos ramos ex se emisit Ludovicus Dietheri Electoris Moguntini frater. Ex ejus namque

liberis

liberis Philippus *Kaltersbacensis* dedit, qui nunc esse desiêre, Johannes in *Budinga* reliquos. & quidem hujus nepos Wolfigangus Ernestus pater communis est omnium nunc superstitum. Ex enim, & primâ ejus conjuge, Annâ Glechensi, mortuâ A. C. 1598. natus Wolfigangus Henricus, biennió post Patrem, extinctus A. C. 1635. ex Maria Magdalena Nassovia, quæ nupsit A. C. 1454. suscepit, præter quinque filias, filios septem: Wolfigangum Ernestum (natum A. C. 1617. denatum A. C. 1642.) Fridericum Ludovicum (natum A. C. 1619. denatum 1620.) Johannem Ludovicum (natum A. C. 1622. qui primó Mariam Julianam Hanoicam; exin Luisam Nassoviam sibi junxit, ex hac Pater, præter filias septem, 4 filiorum, è quibus supersunt, Carolus Ludovicus, natus A. C. 1653. Johannes Philippus A. C. 1655. & Wilhelmus Mauritius A. C. 1657. dicti *Comites Isenburgi & Budingæ &c. in Offenbach*) Christianum Mauritium (natum A. C. 1625. denatum A. C. 1664. cujus uxor Magdalena Nassovica) Fridericum Adolphum (natum & denatum A. C. 1631.) & Carolum Ludovicum (natum A. C. 1633. denatum A. C. 1662.) Ex tertio verò matrimonio, Julianæ nempe Witgensteniæ, genuit Wolfigangus Ernestus præfatus Ludovicum Arnoldum (natum A. C. 1619. denatum A. C. 1662.) & Johannem Ernestum Comites Isenburgi & Budingæ, *in Budingen*, natum A. C. 1625. cui uxor obtigit Maria Carola Erpachin. Vide Phil. Jac. Spenerum, *ubi supra*. Plura vide de familia Isenburgica *suo loco*. Uti verò primus Isenburgi Comes Henricus perhibetur A. C. 1230. Sic *Budingæ* Dietherus, qui, ut Dynastia ista Comitatûs augeretur honore, impetravit. Quam utramque nostrô seculô Wolfgango Henrico Isenburgi & Budingæ Comiti tanquam læsæ Cæsareæ atque Imperii Majestatis reo ademtam, Georgio Hassiæ Landgravio (qui constanti in Imperatorem atque domum Austriacam obsequiô affectuque *Fidelis* nominari meruit) Ferdinandus II. largitus est A. C. 1635. Secuta transactio inter Hassos & Isenburgicos A. C. 1642. quâ inter alia certa Comitatuum istorum portio 20000. florenos annuos ferens, septem feuda, uti appellantur nobilia, & cum titulo, quô Hassi etiam superstitibus Isenburgicis potirentur, successionis jura, si quando istorum progenies deficeret, Cattis mansêre; reliqua Comitibus restitui debebant. Cautum quoque, ne generalis amnestiæ, quæ tum sperabatur, beneficiô se tuerentur Comites: qui tamen aliquot pôst annis, cùm de Pace Osnabrugæ ageretur, pacta illa, nimiô Domus suæ damnô, vi metuque & quidem ab aliis inita causantes, ætatis quoque miserationem meritæ jura invocando restitui in integrum petivêre. Et indulta iis dictâ pactione amnestiæ gratia, salvis tamen juribus, quæ Hassi sibi competere obtenderent. Sed & Saxones cupiditati Cattorum refragabantur, datam sibi succedendi Comitibus, quôcunque modô terra ad Cæsarem reverteretur, à Rudolfo II. A. C. 1596. & à Matthia, Ferdinando II. atque Leopoldo Imperatorib. confirmatam spem memorantes. Nec adversaturos se, si successionis casus daretur. Catti aliquando præ se ferebant. Mansit tamen hactenus inter hos lis, neque Saxones Hassiæ Landgravios *Isenburgæ & Budingæ* Comitum nomine salutant, Tob. Pfannerus *de præcipuis Germ. Principum Gentibus*.

BUDINI, Scythiæ Europææ populi non procul à Borysthene. Plin. *l. 4. c. 12.* ἔθνος δ' ἐν Βουδίνοις ἔχοντες ἁμαξῶν ὑπὸ βοῶν ἑλκομένων. Ita *Stephanus* ex Parmenione Byzantio. Scythica hæc plaustra Ovid. passim commemorat *Trist. l. 3. el. 10. v. 34.*

Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.

Et *el. 12. v. 30.*

Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit.

Et *Ponticorum l. 4. Ep. 7. v. 9.*

Ipse vides, onerata ferox ut ducat Iazyx
Per medias Istri plaustra bubulcus aquas.

Nic. Lloydius. Eorum urbs Gelonis, unde Græci illos cum Gelonis eosdem habebant. *Herodotus* illos dicit fuisse ἔθνος μέγα καὶ πολλὸν, γλαυκόν τε πᾶν ἰσχυρῶς ἐστι καὶ πυῤῥόν, *gentem magnam & numerosam*, habuisseque *totum corpus glaucô & cæruleô pictum vel rufô*. Unde *picti Geloni* Virgilio, *l. 2. Georg. v. 115.* ut Agathyrsi; & *picti Scotobrigantes*, apud *Senecam*, &c. Salmas. *ad Solin. p. 189.*

BUDINUM, Sarmatiæ Europææ mons. *Ptol.*

BUDISSINA, seu BUBESIA, urbs German. in Lusatia superiori ad amnem Spreham, in ditione Electoris Saxonici 4. leuc. à Gorlitio in Occasum ferè 7. à Dresda in Ortum, vulgò *Bautzen*.

BUDNOKUM, oppid. Hungariæ superioris in præfectura Cassoviæ, ad Gayum amnem. Sub Austriacis. Paucorum incolarum. *P. du Val.*

BUDORÆ, insulæ duæ prope Cretam. Plin. *l. 4. c. 12.*

BUDORGIS, seu BUDORIGUM, urbs German. *Ptol.* hodiè *Vratislavia*, urbs ampla & elegans, 8. leuc. à limite regni Polon. vulgò *Breslaw*. Multis est *Ratibor*, oppid. Silesiæ superioris ad Viadrum. Aliis duo sunt, & Budorgis est *Ratibor*, Budorigum *Breslaw*.

BUDORIGUM, urbs fuit Longobardorum, in German. Nunc quid sit, non constat. *Sansoni* est Vratislavia.

BUDORIS, German. urbs, *Ptol. Durlach* potiùs quàm *Heydelberg* esse credit *Rhenanus*. Sub ditione Marchionum Badensium. *Cluverio* est *Burlach*, oppidul. Sueviæ, in Marchionatu Badensi 1. milliar. German. à Rheno fluv. & à Durlaco oppido 2. à Philippopoli, in Boream. Vide *Durlacum*, & plura hanc in rem, apud Cl. Ottonem *Notis ad Rhenanum Rerum German. l. 3.*

BUDORUM, promontorium in Salamine, vel, ut *Ephorus*, castellum: quanquam pro castello Βούδορον per ο apud *Stephanum* scribitur.

BUDORUS, Eubœæ fluv. *Ptol.*

de BUDOVA Wenceslaus, Baro, cum Joachimo Andrea, Comite Schlickio, consensus inter Evangelicos & Fratres, in Bohemia Moraviaque, præcipuus proxeneta, A. C. 1609. Insigni constantiâ supplicium subiit, A. C. 1621. Vide Lætum *Comp. Hist. Univ. p. 528.*

BUDUA, olim oppid. nunc pagus Lusitaniæ inter Ulysiponem, & Emeritam. *Antonin.*

BUDUISSA, urbs probè munita Bohemiæ, ad Vultavam fluv. 10. leuc. à Passavia in Ortum Æstivum, 5. ab oppido *Tabor* in Austrum, vulgo *Budweis*.

BUFFA, recentioribus alapa est: ex Ital. *buffa*, quod est ea pars cassidis, per quam mittitur spiritus. Qui enim alapam alicui infligit, dicitur ironicè caput vel genas illius galeâ operire ac tegere, *Couvrir la joue*: quæ est vulgaris apud Gallos loquendi formula. Hinc *bofetada* trina illa colli percussio, in militaribus inaugurationibus, vide suprà in *Alapa*. Indidem *Buffones*, Gallis *Bouffons*, fortè dicti sunt, quòd mimi ac scurræ, qui hâc voce denotantur, alapas sibi invicem ac *buffas* infligentes, risum spectantibus moverent. Car. du Fresne *Glossario*. Nisi potior videatur sententia Salmasii, qui ad Tertullian. de Pallio, *scurras, ait, mimarios, & sannios, placentarios vel Buffones hodie vocamus. Atque ita veterib. vocabantur, quod buccas inflarent in mimo, alapas accepturi, ut validius sonarent*. Vide Octavium Ferrarium in *Originib. linguæ Ital.* in voce *Buffone*, ut & infrà *Goliar*: Sed & aliam vide, voce *Bufones*.

BUFFO, vide hîc suprà *Buffa*.

BUFONES, olim Francorum Insignia, juxta vulgi sensum, uti ex variis Scriptoribus Rob. Gaguino, Papyrio Massono, aliisque patet, citatis Limnæo *Not. Franc. l. 1. c. 10* & Herpingio *de Jure Insign. Part. III. c. 6. cl. 1. §. 2.* Unde illud dicterium Flandrorum in Francos: *Crapaux Franques*, i. e. Bufones vel Ranæ Gallicæ. Ratio symboli *Chassanæo* bonitas soli, quia *bufones* solum pinguissimum habitare solent; *Goropio Becano*, quia Franci αὐτόχθονες, cum *bufones* terrigenæ sint, vel quia prima gentis habitatio in locis palustribus fuit. Ita Favinus *Histor. Nav.* Francos egressos ait ex Westphaliæ paludibus, qui quòd raucam vocem habuerint, notante Marcellinô & Sidoniô Apollin. ab exteris ex invidia *Bufones*, sint dicti, ut alia omittam. Dicitúrque Clodoveus primùm *Bufones* in leonem, dein in lilia commutâsse. At Favinus sculptorum imperitiâ, cùm lilia rudiùs effingerent, *Bufones* hos natos putat, vide Chiffletium *Anastasi Childer. Reg. c. 12.* & ibi Fauchetum, nec non Joh. Fernand. *Epinic. pro lil.* Henr. Spelmannus, *Bufones*, *Leonem*, *Narem*, alia, singulorum Principum gestamina, non universæ gentis tesseram, vult fuisse, *Aspilog. p. 39.* plura apud Cl. Spenerum *Art. Heraldic. Part. 2. l. 1. c. 24. §. 2 seqq.*

BUGARI, vide infrà, *Bulgari*.

BUGARIDA. dicebatur factio, tempore Diocletiani, compressa, atque deleta An. Urb Cond. 1038.

BUGEI, populi à Parthenus orti, qui expulsi, & ad Cretam appulsi, unà cum Minoë in Siciliam navigantes, inde in Macedoniam pervenêre. Strabo *l. 6.*

BUGELLA, urbs Italiæ in agro Vercellensi, sub Sabaudiæ Duce sat ampla & dives. Vulgò *Biela*. Hinc tractus adjacens *le Bielese*. Hic obiit A. C. 1658. Franciscus II. Mutinæ Dux Virtute militari clarus.

BUGENES, Bacchus dictus, sub quo nomine ab Argivis colebatur. Inde Græci Tauriformem Bacchum, & Tauricipitem effingebant, & appellabant, natumque ex Persephone, ut *Euseb.* tradit. Quinimo etiam taurus dictus, & illi cornua attributa. Diodor. *Sic. l. 5.*

BUGENHAGIUS Johannes, Pomeranus, Pastor Ecclesiæ Wittebergensis. Ecclesias Pomeranicas, A. C. 1535. Danicasque A. C. 1537. ad normam Augustanæ Confessionis reformavit: editô scriptô, de ordinatione Ceremoniarum, in illis Ecclesiis, in quibus Papatus abolitus, A. C. 1532. Obiit A. C. 1558. ætat. 73. Pastoratus, 36. Successit Paulus Eberus. Vide *les Eloges des Sçavants* Antonii Teissier.

BUGENUM, urbecula Asiæ, cum regione cognomine in parte Septentrionali Japoniæ Insul. quæ *Ximo* dicitur, 60. milliar. pass. à Bungo in Septentrionem.

BUGES, seu BYCE, *Ptol.* Scythiæ Europææ amnis, in paludem Mæoticam influens. *Sesschan* hodiè. *Sansoni* autem *Suka Morzi*, in Tartaria Præcopensi palus, ex qua ducta fuit Fossa in sinum Carcinitem.

BUGIA, urbs Africæ in ora Barbariæ, ab Hispanis obtenta, A. C. 1508. Sed à Turcis iterum occupata. Portu gaudet capaci & arce satis tutâ. Vide *Saldæ*.

BUGIA, instrumentum argenteum, in quo candela reponitur accensa, ut Prælato in celebratione, quò commodè legere possit, lumen præbeat, in Communione Romana Gallicè tamen ipsam denotat candelam. In quodam antiquo *Glossario*, *Sentula* dicitur, an à Græco σκότος ἐλαύνω, *tenebras abigo?* Papa verò ipse candelâ quidem, sed absque *bugiâ*, utitur: *quia*, ut volunt Macri Fratres, *lumen cognitionis ejus terrenô fulcimentô non indiget*, vide eos in *Hierolex*.

BUGONIA, Græcè Βουγονία, nomen poëmatis, *Eumelo* tributi ab *Hieronymo*, qui ejus duo poëmata recenset, *Bugoniam* & *Europam*. Eô videtur fuisse descripta fabula Aristæi, qui amissas cum apibus opes reparavit, occisô bove, eô modô quô Virgilius narrat. Inde certè apes ipsæ Βουγενεῖς Græcis dictæ & Βουγόνοι: atque hinc Βουγονία, carmen illud Eumeli. Salmas. *ad Solin. p. 859.*

BUGUS, Russiæ fluv. ubi Jaroslaus Dux à Boleslao, Polono, triplici prœliô victus est, A. C 1017.

de BUGY Jacobus, vide *Jacobus*.

du BUIS Arnulphus, vide *Arnulphus*.

BUKELDIUS Guil. Belga, muriâ condire halecem primus docuit, circa A. C. 1416. Vide suprà *Alec*.

BUL, nomen mensis 8 Ebræorum, nostro Octobri respondens. 1. Reg. c. 6. v. 37. Latinè *germen*, *vetustas*, aut *defluens*.

BULA-

BULAHUANA, oppid. regni Marocci in provinc. Duccala, ad Ommirabibum fluv.

BULANÆ, Sarmatiæ Europææ populi. *Ptol.*

BULARCHUS, Pictor insignis, cujus *picturam Magnetum exitii mediocris spatii, pari rependit auro Candaules*, Plin. *l.* 7. *c.* 38. Qui de eodem sic *l.* 35. *c.* 8. *Quid! quòd in confesso perinde est*, Bularchi *pictoris tabulam, in qua erat Magnetum prælium, à Candaule Rege Lydiæ, Heraclidarum novissimo --- rependsam auro. Tanta jam dignatio picturæ erat.* Id circa ætatem Romuli, &c.

BULBI, cum nucleis pineis, eruca & pipere in nuptiis olim adhibiti sunt; inde etiam, in Nuptiali cœna, Sponso ferculum parari consuevisse, scribit Alexander ab Alexandro *Genial. Dier. l.* 2. *c.* 5. ut apud quosdam idem fiebat ex papaveris semine cum lacte & melle. Ad amorem nempe aptiores *bulborum* esu fieri, innuit Martialis *l.* 13. *Epigr.* 34. cujus lemma, *Bulbi.*

Cùm sit anus conjux, & sint sibi mortua membra,
Nil aliud bulbis, quam satur, esse potes.

Quò facit adagium Græcum, Athenæo citatum *l.* 2. *c.* 23. Οὐδέν σ' ὀνήσει βολβὸς, ἂν μὴ νεῦρ' ἔχῃς. Unde *Bulbi salaces*, apud eundem *l.* 3. *Epigr.* 75. *v.* 3.

Sed nihil erucæ faciunt bulbique salaces.

Ubi *erucas* iis jungit; sicut *cochleas*, *l.* 4. *Epigr.* 46. *v.* 10. ubi inter Xenia, Saturnalibus Sabello missa, numerantur,

Et ficus Libyca gelata testa,
Cum bulbis, *cochleaque caseoque.*

Et Petronius, *Mox cibis validioribus pastus, i. e. bulbis, cochlearumque sine jure cervicibus hausi parcius merum.* Vide quoque Plinium *l.* 2. *Ep.* 15. Rationem reddit Athenæus *loc. cit.* Βολβοὶ καὶ κοχλίαι καὶ ᾠὰ καὶ τὰ ὅμοια δοκεῖ σπερματοποιὰ εἶναι κτλ. De *Bulbis* verò sic Plinius *l.* 19. *c.* 5. *Effodiuntur* bulbi *ante Ver, aut deteriores illicò fiunt, signum maturitatis, folia inarescentia ab imo. Vetustiores improbant, item parvos & longos*, &c. Genera eorum Theophrastus *Histor. l.* 7. *c.* 13. recitat, *leucoion, bulbinem, opitionem, cyicem & sisyrinchium*; alia quædam addit Plinius *d. l.* quem vide. Optimi qui fuerint habiti, ex illo Poëtæ iterum videre est,

Daunius an Libycis bulbus tibi missus ab oris,
An Megaris veniat, noxius omnis erit, &c.

De *bulborum tunicis complicatis ad ellychnia adhibitis*, infrà.

BULBOCASTANUM, quod posset vocari *terrea castanea*, radix est inæqualis, à cinereo in atrum declinans, medullæ candidæ, saporis ex dulcedine grati, qualem præberent castaneæ pastinacâ mixtæ: folium ei minutum & concisum, caulis sesquispithamalis, flos exilis & albus, in coronam collectus, plurimò filamentô. Amat agrum & vineam. Porci inde saginantur sponte & rustici sub cinere tostum cum sale deglutiunt; sed sapientioris palati homines excoriatum excoquunt in jusculo, quod carnes præstant, non sine pipere, ad consistentiam ferè, habentque in deliciis fœminæ, tum ob saporem, tum ob maritorum virtutem, sed crudius officit. Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ c.* 31.

BULCO, vide suprà *Boleslaus.*

BULE, vide infrà *Erdici.*

BULEUTÆ, in civitatibus olim Græciæ Asiæque, Senatores & Decuriones quibusdam fuisse videntur, confusâ utriusque linguæ proprietate. Certè Decuriones fuisse hinc firmat Anton. Augustinus *l. sing. ad Modestinum*, quòd Justinianus, cùm duas Constitutiones de eadem re Græcè & Latinè scripsisset, alterâ *Decuriones*, alterâ Βουλευτὰς, appellet: *l.* 2. §. *cætera Cod. de vet. jure enucl.* Sic Plin. *ad Trajanum*, *l.* 10. *Ep.* 113. *de Buleutis Bithyniæ* scribit, cui Trajanus *Ep.* 114. *de Decurionibus* rescribit. Senatores verò à Modestino συγκλητικοὶ dicuntur *c.* 15. *de excus. leg. Spadonem de excus.* Subscribit sententiæ Augustini Cujacius *l.* 1. *ff. de excus.* differentiam inter Decuriones & Senatores eruens, ex *l.* 15. *ff. eod. tit.* & *l.* καὶ οἱ μὴ βουλευταὶ, *de Tutor. & Curator. dati*, conjunctò §. 1. *d. l.* 15. Interim non inficiandum, Curiam & Senatorum & Decurionum fuisse. Cùm enim Decuriones, ut Pomponius ait, *l. pupillus* §. *decur. de verb. signif.* ex eo dicti sint, quòd initiò, cùm coloniæ deducerentur, decima pars colonorum Concilii publici gratiâ conscribi solita sit & nihil Decuriones in coloniis aut municipiis à Senatoribus Romanis differrent, *Novell.* 38. mirum non est, si in re simili similibus nominibus uterentur. Vide Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* De *Jure Buleutarum*, Alexandrinis à Severo Imperatore concesso, diximus suprà, ubi de hac urbe.

BULEUTERION, Cyzici ædificium amplum, sine ferreo clavo ita dispositâ contignatione, ut eximantur trabes sine fulturis ac reponantur, Plin. *l.* 36. *c.* 15.

BULEUTICON, locus erat in Theatro, ubi senes sedebant; quemadmodum ex Ephebico spectabant juvenes. Cœl. Rhodig. *Antiq. Lect. l.* 8. *c.* 8. Jul. Pollux *l.* 4. *Onomast. c.* 19. Ἐκαλεῖτο δέ τι καὶ βουλευτικὸν μέρος τοῦ θεάτρου, καὶ ἐφηβικόν, *Dicebatur etiam pars quædam theatri* Buleuticum & *Ephebicum.* Vide Thom. Dempster. *in Joh. Rosini Antiq. Rom. l.* 5. *Paralipom. ad c.* 10.

BULGARI, Europæ populi in parte Mœsiæ inferioris ad Danubium, gens ferox, multas in Europa clades vicinis remotisque intulit. Nonnullis placet, non indigenas, sed advenas esse, è Scythia egressos. Hi ab Anastasio Imperatore ad fœdus pertracti, A. C. 500. Constantinum Pogonatum sæpius vicerunt, Mysiâ exortâ, A. C. 677. ut & Justinianum Rhinotmetum, ob violatum fœdus, A. C. 690. quem tamen ab Absimaro pulsum, Rege Trebellino, restituerunt, A. C. 705. Rursus, sub Philippico Bardane Thraciam vastârunt, A. C. 711. Leoni Isaurio contra Turcas, fortiter adstiterunt, A. C. 718. à Constantino Copronymo coërciti, sub Rege Zeletine, A. C. 763. Eorum verò Rex Telerichus pulsus à Leone IV. ac in fidei communionem, affinitatemque assumtus est, A. C. 779. Similiter Bogorus illorum princeps, ad fidem conversus est, A. C. 845. At Simeon Leonem Phil. vicit, A. C. 899. qui ab obsidione Constantinopolis, per Zoën, amotus est, A. C. 915. Iterum Constantinus Imperator à Bulgaris victus est, A. C. 928. qui fidem Christianam recepêre, Græcos secuti, A. C. 970. sedati à Zimisce, A. C. 971. cujus successor Basilius ab illis superatus est, A. C. 981. Thraciâ & Macedoniâ vastatâ. Posteà tamen in extremam Bulgariam Samuelem idem amovit, A. C. 1000. imo iis rursus victis, XV. Mill. captivorum oculos eruit, singulis centuriis monoculò duce relictò, Samuele verò præ mœrore mortuò, A. C. 1015. potitus simul totâ Bulgariâ, Regumque thesauris. Exin rebelles, per Maniacem, a Michaële Paphlagone victi, A. C. 1043. cum Henrico Imperatore pacem fecerunt, A. C. 1210. Subacti à Carolo Ungaro A. C. 1310. per Michaëlem Ducem, Andronicum imperiò exuerunt, A. C. 1321. qui ipse Imperator factus, cùm temerè Alexandro Bulgaro bellum movisset, ab eo superatus, obsessusque sui cum exercitu periisset, nisi hostis ultrò obtulisset pacem, A. C. 1336. &c. Vide infrà, & *Volaterran.* qui illos à Volga fluv. dictos vult. Alii Getarum Gepidarumque prolem faciunt. Eorum regio *Bulgaria* dicitur. Sita inter Danubium fluv. Serviam, Thraciam & Pontum Euxinum, estque valde extensa & ampla, aliàs titulò regiò insignis. Ejus primaria Sophia, urbs satis culta. Patria Irnerii, JCti clarissimi: & sedes non contemnendi Albigensium cœtûs, circa A. C. 1230. urbe ab Amurathe II. captâ, regio sub Turcis esse cœpit. *Cedren. Zonar.* Vide etiam *Itiner. des Hayes*, & Suidam in Βουλγαροι.

BULGARI, seu BUGARI Hæretici, Manichæorum asseclæ, apud Monachum Altissiodor. *A. C.* 1201. ubi *Evrandus Miles*, ait, *heresis illius, quam* Bulgarorum *vocant, coram Legato arguitur.* Et *A. C.* 1206. *Hæreticos, quos* Bulgaros *vocant, vehementer statuit insectari, ejusque instantiâ actum est, ut plerique rebus suis exinanirentur, exterminarentur alii, alii cremarentur.* Nomenclatione ad eos quoque posteà extensâ, quos *Albigenses* in Francia, alibi Patarinos, Catharos &c. fictis nominibus criminibusque appellare, inimicis eorum visum est. Matthæus Paris. *A. C.* 1238. de quodam Roberto Dominicano scribens, qui in Flandriam missus est cum officio Inquisitoris, *Ipsos autem nomine vulgari* Bugaros *appellavit, sive essent Paterini, sive Joviniani, vel Albigenses, vel aliis hæresibus maculati.* Et Monachus præfatus ad *A. C.* 1207. *Per idem tempus* Bulgarorum *heresis execranda, errorum omnium fex extrema, in multis serpebat locis tanto nocentius, quantò latentius: sed invaluerat maximè in terra Comitis Tholosani & Principum vicinorum*, &c. Horum hæresin à Manete ortam esse, auctor est Albericus in *Chron. MS.* 1239. ubi Ludovicò IX. imperante, in Campania, ad ignis supplicium *Bulgaros* fuisse damnatos refert: Sic autem appellari consuevisse, quòd *Bulgari* eorum hæresi maximè infecti essent, ab Orientalibus quippe & Græcis Manichæis haustâ: quodque summus eorum Pontifex in *Bulgaria* sedem fixisset, tradit Petrus Siculus *in Histor. Manichæorum.* De quo Pontifice, sic Episcopus Portuensis in *Epistola* apud Matth. Parisium *A. C.* 1223. *Ecce homo perditus, qui extollitur supra omne, quod colitur, aut dicitur Deus, jam habet perfidiæ suæ præambulum hæresiarcham, quem Hæretici Albigenses Papam suum appellant, habitantem in finibus Bulgarorum, Croatiæ & Dalmatiæ, juxta Hungarorum nationem. Ad eum confluunt hæretici Albigenses, ut ad eorum consulta respondeat.* Eundem *Episcopum & Filium majorem Ecclesiæ Bulgariæ* appellatum esse Reinerus habet, *contra Valdenses c.* 6. Vide quoque Marcam *Histor. Benearn. l.* 7. *num.* 2. & *seqq.* Gallis *Bougres* appellantur, quô nomine hodieque apud illos veniunt οἱ παιδερασταί. Sed iidem usurarios sic vocant omnes, quòd præfati hæretici usurariis mercimoniis operam dederint, &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & de *Albigensibus, Catharis, Valdensibus*, suis locis.

BULGARIÆ Regnum, pars Imperii Moscorum, aliter regio seu Horda Zavolhanorum, juxta Volgam fluv. quæ anteà paruit Tartaris. *Baudrand.*

BULGAROCTONUS, Græcè Βουλγαροκτόνος, h. e. *Bulgarorum occisor*, cognomen titulusque Basilii Græcorum Imperatoris qui se dici amavit, ob stragem Bulgaris illatam. Sicut contrà Calo Johannes Bulgarorum Rex *Romæoctonus*; i. e. *Romæorum occisor*, voluit cognominari, seu potiùs *Græcorum*, qui Ῥωμαῖοι dicti sunt. Vide Car. Macrum in *Hierolex.*

BULGARUS Robertus, rigidus in Germania Inquisitor fidei, cum Conrado Marpurgensi, A. C. 1230. Examen Orthodoxiæ erat candens ferrum, quô innumeri periêre, crescente interim fidelium copiâ, vide *Argentoratum.* Tandem multorum reus flagitiorum, in carcerem conjectus est, A. C. 1238. Conradô, ob sævitiam, occisô. Munster. *Geogr. l.* 3. Trithem. *in Chron.*

BULGARUS, JCtus celebris, circa A. C. 1190. Fischardus, *in vita Jurecoss. p.* 126.

BULIA, Phocidis urbs. *Ptol. Bulis Steph.* populi *Bulii*, & *Bulenses.*

BULIASCUM, vicus Liguriæ.

BULINI, gens circa Illyriam, à Hierastamnis usque ad fluv. Nestum, nunc Cettinam extensa. *Artemidorus* non gentem, sed *Bulinem* civitatem esse dicit. *Steph.*

BULLA Græco-barbar. Βοῦλλα & Βούλλιον, à bullæ seu monilis similitudine, inter insignia erat Nobilitatis puerilis, ut & prætexta, inaures, aliaque. Et quidem, ex Plinio *l.* 33. *c.* 1. constat, à Prisco Tarquinio omnium primò, filium, cum in prætextæ annis occidisset hostem, *bullâ* aureâ donatum esse: unde mos *bullæ* duravit, ut eorum, qui equô meruissent, filii insigne id haberent, cæteri lorum. Quò respiciens Juvenalis *Sat.* 5. *v.* 164.

---- Etruscum puero si contigit aurum,
Vel nodus tantum & signum de paupere loro.

De

De cujus origine plura Macrob. *l. 1. Saturn. c. 6.* Ad hujus itaque similitudinem majus sigillum, vel ceræ impressum, vel capsulæ cuidam ex auro aut argento aut plumbo inclusum, quod literis Principum appendi consuevit, à sequioris ævi Scriptoribus tam Græcis quàm Latinis, *Bulla* dici cœpit. Principales enim literæ, præsertim eæ, quæ pragmaticas sanctiones ad totum Imperium vel posteritatem pertinentes, privilegia & constitutiones Principibus vel Præsulibus vel Collegiis, vel Civitatibus datas aliasque res magnas continerent, non lino & cerâ, ut vulgò, obligari obsignarique solebant, sed erant, uti hodiè loquimur, *patentes*: interim in una parte fidei causâ sigillum apponebatur, ut legimus in Pragmatico Childeberti Regis apud Aimoinum *de Gestis Francorum l. 2. c. 20.* alibique. Ubi observandum, quod Jac. de Breul notat *ad c. 10. ejusdem libr.* ex Petro Caroli VI. Franciæ Regis Capellano, qui in *Chronicon* Damasi Papæ commentatus: *Olim*, inquit, *non appendebantur sigilla per corrigiam vel fila, sicut hodie, sed affigebantur literis, tenebantque chartam amplexam ab utraque parte, cum bona quantitate ceræ. Idque observatum est, usque ad Ludovicum Crassum, qui regnare cœpit A. C.* 1110. *Hic enim primus cœpit appendere sigilla*, &c. Quia igitur hæc sigilla *Bullæ* posteà appellatæ sunt, hinc & ipsas Principales literas Pontificumque decreta interdum sic dici legimus: & *bullare*, apud Petr. Blesensem aliosque nihil aliud, quàm *sigillare* denotat. Eandem ob rationem Petrus de Vineis *Ep. 21. l. 1. Bullator* nuncupatur, itque *Doctores Bullati* dicuntur, qui literis ejusmodi suæ Doctturæ sigillatis, absque legitimo examine atque promotione, nituntur. Vide Joh. Kirchmannum *de Annulis c. 8.* Ubi, postquam de *Bulla* quadruplici accuratè disseruisset, & hoc addit, aureis his bullis Imperatorem subscribere consuevisse, singulari quodam genere encausti, de quo vide infrà *suo loco*; aliquando & cinnabari usos: & præterea tres in fronte cruces ejusdem coloris apposuisse, per quas tacitè scil. juraverint, rata se ea velle, quæ scriberent. Tutorem verò Imperatoris viridi colore subscripsisse, Patriarcham autem cæruleô, à tempore primorum Palæologorum: atque, uti Magno Logothetæ vel etiam Accubitori palæ, cura Annuli vel sigilli Imperatorii commissa fuit, ita Chartophylacem Patriarchalis annuli fuisse custodem eumque à Patriarcha solenniter acceptum in pectore gestâsse, ex Niceta *l. 1. & 6.* Gregorio Dialogo *Ep. 2.* apud Baronium *Annal. tom. 9.* Phrantze *l. 3. c. 4.* Cantacuzeno *l. 3. c. 36.* Balsamone *de privileg. Patriarch. p. 455.* *Meursio*, Aliis. Sub inclinato scil. Imperio quadruplex reperitur, quibus omnibus in literis obsignandis usus est Imperator: Nempe.

BULLA Aurea, *χρυσόβουλλον*, quæ ante Carolum M. non fuit in usu, Polyd. Virg. *de Invent. l. 8. c. 2.* apud Imperatores: Francorum tamen Reges jam an. 200. antè aurô obsignâsse litteras, refert Franc. Rosierius, *in apparatu ad stemmata Lotharing.* Sed fides penès auctorem. Usi autem sunt tali bullâ Imperatores, tantùm ad Reges, Sultanos, Toparchas; præsertim cùm ex communi sententia publicè quid statuerent, perpetuoque observandum, *Codinus*. *Bulla Argentea*, *ἀργυρόβουλλον*, potestatem habuit priori proximam. *Bulla Cerea*, *κηρόβουλλον*: quâ ad matrem, ad uxorem, ad filium literas munivit Imperator: eratque duplex, rubra & prasina, hinc *διχρωμοι*, & utrâque usus est Imperator, innuendo, ad semet etiam pariter atque ad Patriarcham docendi munus pertinere. *Codinus*, *Meursius*, &c. *Plumbea* tandem, *μολυβδόβουλλον*, ad Despotas, Patriarchas & reliquos Principes honoratiores mittebatur, *Codinus* suprà memoratus. *Cerea fuit*, inquit, *sed bullâ plumbeâ inclusa*, quod etiam tum de argentea, tum de aurea dixerit. Interim plures è solidò metallo visæ. Hanc sui juris dein fecerunt Pontifices, in tantum, ut Alexander III. inter alia privilegia Respubl. Venetæ, vel hujus Duci, concesserit jus obsignandorum plumbô diplomatum. Interim & aurô interdum obsignârunt. Polydorus *de Invent. l. 8. c. 2.* Ejus specimen exhibet Matthæus Parisiensis, Annô 1237. Metallô autem sigillare illustre privilegium, & ad Principes pertinens, ut ex præcedentib. patet. *Bullam auream* in Orientali Imperio curabat magnus Logothetes, & ut verisimile est, *argenteam* quoque. *Ceream* verò & *plumbeam* Accubitor fundæ, i. e. Sigilli annularis præfectus. *Bullatas* hôc modô literas, tribus in fronte crucibus firmavit Imperator: in calce verò, non pro more Occidental. Imperatorum à Carolo M. usitato, complicatis scil. nominis sui literis, sed tituli ipsius conscriptione: omnibus etiam è rubro, nam alioqui haud ratæ videbantur hæ literæ. Atramentum quô usi, erat cinnabaris, minium, Conchylii sanguis: sed ultimò nemini licuit, si non Imperatoris literas firmare, sub Majestatis reatu: ne pupilli quidem Imperatoris tutori, qui colore proin viridi usus est: ut de Alexio Sebastocratore, Alexii Comneni tutore, refert Nicetas *l. de ejusdem Imperio*. Vide Spelmannum, *Glossar. Archæol.*

BULLA Aurea, in specie, appellatur, *Liber scriptus in Pergameno, in viginti quatuor foliis, cum coopertura grossa, in quo erant scripta diversa negotia sacrum Imperium & Electores ejusdem tangentia: qui quidem liber transfixus erat cum filis sericis glauci & rubei coloris involutis, cum* Bulla *seu sigillo aureo rotundo Imperiali appendente, in cujus uno latere apparebat figura Imperialis, in Majestate sedens, cum corona Imperiali in capite, habens in manu dextra sceptrum, & in sinistra manu pomum cum cruce desuper, modô Imperiali, & à latere dextro clypeum cum Aquila, & sinistro clypeum cum forma Leonis. In circumferentia verò legebantur hæc verba*: Carolus IV. divinâ favente clementiâ, Romanorum Imperator semper Augustus, & Bohemiæ Rex. *Ab alio verò latere, castrum magnum cum duabus turribus, habens portam inferius in medio, cum literis*: Aurea Roma. *In circumferentia verò legebantur hæc verba*: Roma caput mundi regit orbis frena rotundi. Picus Cardinalis apud Marquardum Freherum, *in not. ad Petr. de Andlo l. 2. c. 5. p. 173. 6.* Vocatur hæc *Carolina* quoque ab auctore: qui eam condidit partim Norimbergæ, partim Metis: A. C. 1356. Capita ejus quatuor 4. Idus Januarii, posteriora verò Natali Domini promulgata sunt. Hæc *Lex nobilissima, nervus firmissimus pacis publicæ, firmamentum, propugnaculum, murusque tranquillitatis & pacis in Imperio, firmissima Romani Imperii petra, compendiosa juris publici inductio, verissimum Imperii Palladium*, &c. passim Auctoribus dicitur. Vide sis Limnæum Enucl. *l. 1. c. 9.*

BULLA Regia, liberum Numidiæ oppid. Plin. *l. 5. c. 3. Bullaria Ptol. Aurea* hodiè dici fertur. Urbs Africæ. *Sanson*, unde *Reye*. Inter Constantinam & Tunetum, in regno Tunetano. Cognomen ei *Regia* inde, quod sedes aliquando Regum fuerit. *Regiæ* enim *Urbes* hâc notione passim occurrunt, apud Scriptores. Sic Cæsariensis Colonia, *Bocchi prius Regia*, apud Plin. *l. 5. c. 2.* oppidum Jol, *Jubæ Regia*, apud *Eundem*. Et Græcis, Cirtha *ἡ Σύφακος βασίλειον*, apud *Strabonem*: quam *Regiam* & *Regis Domum* vocat Mela *l. 1. c. 6.* Indidem & *Hippo Regius* dictus est, vide Salmas. *ad Solin. p. 475.* & infrà, in voce *Regia*.

BULLÆ Pontificiæ, (quibus *Brevia* opponuntur, vide suprà;) quæ manu ipsiusmet Papæ & à cunctis Cardinalibus, seu majori saltem parte, firmantur, præter plumbum, appictam habent crucem, circa quod præclarum aliquod dictum, ex S. Scriptura signi locô aut symboli Pontificis, legere est. Sic Lucii III. signum erat: *Adjuva nos Deus salutaris noster*. Urbani III. *Ad te, Domine, levavi animam meam*. Alexandri III. *Vias tuas Domine demonstra mihi*: Clementis III. *Doce me, Domine, facere voluntatem tuam*: Cælestini III. & Honorii III. *Perfice gressus meos in semitis tuis*. Gelasius II. signavit his verbis, *Deus in loco sancto suo*: Gregorius IX. *Fac mecum Domine signum in bonum!* Paulus III. *Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis*: Pius V. *Utinam dirigantur viæ meæ, ad custodiendas justificationes tuas*: Urbanus VIII. *In Domino sperans, non infirmabor*: Innocentius X. *Da servo tuo cor docile, ut populum tuum judicare possim*: Alexander VII. *Providebam Dominum in conspectu meo semper q. a. d. e. m. n. c.* id est, *quoniam à dextris est mihi, ne commovear*.: Clemens IX. *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo*: Clemens X. *Jesu tibi sit gloria!* &c. Vide Macros Fratres in *Hierolex*. Nec omittendum, sicut Imperatores olim Constantinopolitani, ita Pontifices duplici *Bullarum* genere uti solêre, *simplici Bullâ*, h. e. tali, quæ ab una tantùm parte signum habet, Apostolorum videl. Petri & Pauli imagines, ex altera verò omnino plana est, quam ante coronationem adhibent subscribentes saltem, *Datum anno N. die N.* suscepti à nobis officii Apostolatus: & duplici, cum prædictis imaginibus ab una & nomine Pontificis, ab altera parte: quâ utuntur post coronationem, scribentes, *Datum annô Pontificatus nostri*. Collocatur autem in hoc plumbo, ut & in aliis quibusdam picturis, à parte dextra D. Pauli, à sinistra, D. Petri, imago: quemadmodum eorundem Apostolorum capita, in antiquis ex argento statuis, supra Ciborium Lateranensis Ecclesiæ hodieque visuntur; quia, olim, *dignior is locus habebatur*, uti habet Leo Allatius *de Eccles. Or. & Occ. consensu l. 1. c. 6.* Certè ex antiquo hoc ritu Ottonem Cardinal. litem de præcedentia ortam, inter duos præcipuos Angliæ Præsules A. C. 1237. in Concilio Londinens. ita composuisse legimus, ut diceret, in Bulla Papali Petrum ad Pauli sinistram collocari, in signum humilitatis, quod proin Ecclesiasticis præcipuè viris imitandum sit, apud Matth. Parisium & Odoricum Rinaldum in *Annal. Eccles.* Porrò Papam *Bullas* expeditionum & collationum in plumbo signare, sed hôc discrimine, quòd in expeditionibus in forma *dignum*, ut ajunt, ex funiculo rubro & flavo colore contorto pendeat; observant iidem Fratres; adduntque, antiquitùs duos fratres Cistercienses Conversos ad cudendas *Bullas* adhiberi consuevisse, qui *Fratres plumbi seu de plumbo*, vocati fuerint: translatôque posteà ad seculares istô munere, hos in processione cum aliis Cancellariæ Officialibus incedentes, habitum laicalem Cisterciensium tulisse. De *Bulla in Cœna Domini*, de *Bulla motu propriô*, vide Eosdem: nec non infrà, voce *Plumbatores*.

BULLÆUM, urbs insul. Britanniæ. *Ptol. Villanovanus* scribit *Wellam* appellari, sed *Camdeno* magis fidendum, cui est *Buelth*, oppid. in Wallia comitat. Brechiniens. ad Vejum fluv.

BULLÆUM, vulgò BULLES, oppid. Bellovacensis agri in Gallia prope amnem *Bresche*, 4. leuc. à Bellovaco in Ortum.

BULLAMINSA, Africæ propriæ oppid. *Ptol.*

BULLARIA, dicuntur, in Ecclesia Romana quæ ex Regestis Pontificum confecta, *Constitutiones* Pontificum integras exhibent; Quale A. C. 1588. Romæ edidit *Laërtius Cherubinus de Nursia JCtus*, quod *magnum* vocat. Continentur in eo *Constitutiones* Pontificum Romanorum à Gregorio VII. usque ad Sixtum V. cum rubricis, summariis & lucubrationibus. *Summam Bullarii*, in principio hujus seculi, dedit *Stephanus Quaranta*, in qua exhibet Pontificum Constitutiones editas, post libros Juris Canonici vulgatos, usque ad Paulum V. Venetiis A. C. 1609. Eam continuavit *Prosper de Augustino JCtus* & *Additionibus* illustravit, Lugduni A. C. 1661. Gerh. von Mastricht. *Histor. Juris Eccles. num. 398. & seqq.* Vide quoque Macrum in *Hierolex*.

BULLENSES, vel BULENSES, populi Locrorum. Plin. *l. 4. c. 5.*

BULLIALDUS Ismaël, vide *Ismael*.

BULLIDENSIS, Macedoniæ colonia. Plin. *l. 4. c. 10.*

BULLINGERUS Henricus, Bremogartæ natus, Tiguri Zuinglio in Ministerio sacro successit, A. C. 1531. Eruditione, pietate, scriptis editis, inter quæ *in Esajam Homiliæ*, *Conciones in Jeremiam*, *Expositio Danielis*, *Commentarii in pleros que N. T. libros*, aliaque, quæ omnia 10. Tomis prodierunt, inclytus. Nec omittendus libellus insignis, A. C. 1527. vernaculâ linguâ ab eo editus, sub titulo: *Anklag Gottes an die Eidgnoßschafft*; quô Deum Helvetios acriter increpantem, illisque militiam tum mercenariam, fœdera cum Principibus alienæ religionis, pensiones annuas, &c. exprobrantem, introducit: Et in hoc quoque Zuinglii imitator. Obiit A. C. 1575. ætat. 71. Melch. Adami. *Nullum argumenti genus* fuit,

fuit, in qua probe is non fuerit versatus, *Verbeid.* Vide *Henricus*: plura verò apud Anton. Teissier *in Elogiis Vol.* 1.

BULLIO, oppid. cum arce in monte firmissima, seu Ducatus à Gothofrido Lotharingiæ Duce, propter expeditionem in Turcas recuperandæ Terræ sanctæ gratiâ Spero Eburonum Episcopo magnâ vi auri venditus. A. C. 1096. Æmil. *l.* 4. A Leodio 16. milliar. in confinio Franciæ ditionis.

BULLIONES, barbari incolæ Macedoniæ. Plin. *l.* 3. *c.* 23. ubi *Buliones* dicuntur.

BULLIS, oppid. Pelasgoniæ regionis Macedoniæ, sub Elymiotis, ejus incolæ *Bylliones Straboni*. Vide infrà.

BULLIS, Macedoniæ urbs in ea parte, quâ mari Adriatico adjacet, non procul ab Apollonia. *Ptol.* Inde *Bullidensis* Colonia, & *Bulliones* populi.

BULLONIUM, vide *Bullio*.

BULSINUS Lacus, *Procop.* & *Agathiæ Volsiniensis* Plinio, *l.* 3. *c.* 5. *Vulsiniensis Columellæ*, hodiè *Lago di Bolsena*.

BULUA, Liburniæ urbs. *Ptol.* nunc *Bellone*.

BULULA, Libyæ Cyrenaicæ oppid.

BUMASTUS Uva, quod acinos haberet hederæ *mammis*, i. e. acinis similes, dicta est, à particula intensive βȣ̃ & nomine *μαστὸς*, *mamma*. Plin. *l.* 14. *c.* 3. *In pergulis verò seruntur, escariæ appellatæ: Ederæ acinis albæ nigræque bumasti, totidem coloribus.* Acini namque hederæ Græcis *μαστοὶ*, i. e. *mammæ* propriè, à similitudine mammarum. Hinc Plin. *l.* 16. *c.* 34. de Hederis, *Signa ejus folia maximus atque latissimas mammas erigentes, quæ sunt cæteris inflexæ, racemis stantes ac subrectis.* Ubi dicit, eam hederam (*μαστοὺς ὀρθοὺς*) racemis stantibus ac subrectis esse, erigentibus mammas, quæ sunt cæteris inflexæ. Et certè qui acinos hujusmodi hederæ inspexerit, deprehendet mammis similes esse, cum parvo *ἀκρομαστίῳ*, quod papillam refert. Inde igitur *Bumastus*: cujus & Virg. meminit, *Georgic. l.* 2. *v.* 102.

> —— *Et tumidis* bumaste *racemis*.

Sed & herbæ hoc nomen est, apud eundem in *Culice*.

> *Bumastusque virens & semper florida tinus.*

Et *Hesychium*, *Βούμαστις, αἱ ... ἄμπελοι, εἶδος βοτάνης*. Verùm tum alia ejus origo, *παρὰ τὸ μάσαι* videlicet, quod est *quærere*, & *βοῦς*, *bos*; avidè enim *à bubus expetitur*, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 366.

BUMATHANI, Taprobanæ populi. *Ptol.*

BUMELLUS sive BUMELUS, Assyriæ fluvius apud Gaugamelam urbem, Arriano *l.* 6. & Q. Curtio *l.* 4. *c.* 9. Eundem vulgati codices apud Arrianum & Curtium vitiosè *Bumadum* vocant.

BUNA, fil. Jeramcel. 1. Paral. *c.* 2. *v.* 25. i. e. *ædificans*, *intelligens*, vel *adoptans*.

BUNARTIS, urbs Libyæ. *Steph.*

BUNAS, Atheniensis, qui arbiter in controversia inter Calydonios, & Eleos designatus, per fictas occasiones rem in longum distulit, nec unquam de lite pronunciare voluit. Unde Proverb. *Bunas judex est.*

BUNEA, Juno dicta est, à *Buneo* Mercurii fil. *Pausan.*

BUNDIUM, vel BURNUM. Hunc locum in Aquitania Normannorum latrocinia nobilitàrunt. *De Nordmannis* 13. *piraticæ naves egressæ, tandem in Aquitanico litore prosperis usæ successibus, vicô quodam, qui vocatur Bundium* (aliàs *Buin*) *ad integrum depopulatô, cum ingenti præda ad propria reversæ sunt*: ut scribit Eginhardus in rebus anni 820. Quem *vicum Bundium* in Aquitanico litore vocat, Eginhardus *in Annalibus*, eundem *vicum Buin* nuncupatum reperio in Vita Imperatoris Ludovici Pii. Annô 820. *Naves* 13. *piraticæ à Nortmannia in Aquitaniam sese verterunt: & vastatô vicô, Cujus vocabulum Buin, multâque evectâ prædâ, reversæ sunt.* In Chronico de Gestis Nortmannorum, quod Andreas Chesnius tomô 2. *Historiæ Francicæ scriptorum* inseruit, nuncupatur *vicus Burnad*. *Northmanni in Aquitanico litore prosperis usi successibus, vicô Burnad depopulatô, cum ingenti præda reversi sunt ad propria.* Ubi legendum videtur, *vicô Burn ad integrum depopulatô*. Hæc enim ex Eginhardi Annalibus sunt desumta, & ad verbum ferè transscripta. Certè in Annalibus Bertinianis ita scriptum reperio: *De Nortmannia* 13. *piraticæ naves egressæ, tandem in Aquit. litore prosperis usæ successibus, vicô quôdam, qui vocatur Burnad integrum depopulatô, cum ingenti præda ad propria reversæ sunt.* Nemo non videt ibi esse emendandum, *vicô quôdam, qui vocatur Burn, ad integrum depopulatô*: uti legitur scriptum *in Chronico* S. Arnulfi, quod *Annales Mettenses* appellant. Ac forsitan & apud Eginhardum & in Vita Ludovici Pii nomen vici emendari convenit, & *Buin* in *Burn* mutari. Quippe vulgò etiamnum vocatur *Born*, vel *S. Paul de Born*, nomenque dedit Præpositura Burnensi, *la Prevosté de Born*. Vetus iste *vicus Burnensis* positus est in Medulis trans Garumnam, inter duos fluviolos stagnum maritimum, Oceani æstu augeri solitum, ingredientes. Vales. *Notit. Gall.*

BUNELLUS Petrus, vide *Petrus*.

BUNGÆUS Thomas, vide *Thomas*.

BUNGUM, urbs Japoniæ, in ora orientali Insul. *Ximo*, cum regno cognomine 50. mill. pass. à Nangalaco in ortum. Ibi Rex Christianus aliàs cum maxima parte subditorum, nunc pauci tantùm, reperiuntur ab A. C. 1620.

BUNIMA, urbs Epiri ab Ulysse condita. *Steph.*

BUNITIUM, Germaniæ urbs. *Ptol.* vulgò *Stral Sund.* Emporium celebre, & urbs Hanseatica permunita, instar insul. sub Suecis ab A. C. 1630. Vide *Stralsunda*.

BUNIUS, fons in finibus Vestinorum. *Columell.*

BUNNUS, Illyriæ urbs. *Steph.*

BUNOBORA, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol.* Nunc *Beni Arax*, *Sanson*e teste: urbs ampla Barbariæ, in regno Algerii. 60. mill. pass. ab Orano in Austrum.

BUNOMUS, Macedoniæ civitas, *Pella* posteà dicta. *Steph.*

BUNTINGUS Henricus, vide *Henricus*.

BUPALUS, pictor fuit apud Clazomenas Asiæ civitatem, qui cum Athenodoro, circa Olymp. 60. Hipponacten Poëtam deformem per risu depinxit, quò ille furore commotus, tali eum carmine perculit ut se laqueô suspenderet. Horat. *Epod.* 6. *v.* 13.

> *Qualis Lycambæ spretus infido gener*
> *Aut acer hostis Bupalo.*

Alii sic: *Bupalus* & *Athenis*, *filii* fuerunt Anthermi Chii, qui in arte sculpendi clarissimi extitêre: ii feruntur sculpsisse Hipponactis deformis Poëtæ imaginem: rejicit tamen Plinius ut falsum, quòd ad laqueum adacti fuerint à Poëta; *complura enim*, inquit, *in finitimis insulis simulacra postea fecêre: sicut in Delo, quibus subjecerunt carmen, non vitibus tantùm censeri Chium, sed & operibus Anthermi filiorum.* In ipsa Chio monstratur operis ipsorum Dianæ facies, in sublimi posita, cujus vultum intrantes tristem, exeuntes exhilaratum putant. Consulito Plin. *l.* 36. *c.* 5.

BUPETII Ludi, vide *Bralia*.

BUPHAGUS, Arcadiæ dux. à *Buphago* Japeti filio, quem honesta parum affectantem, in monte, in Pholoe, peremit Diana. Cœl. Rhodig. *l.* 26. *c.* 2. Item *Buphagus* Hercules cognominatus est, quòd multi cibi esset, & boves integros comederet.

BUPHIA, vicus Sicyoniæ. *Steph.*

BUPHONIA, *Etymologus*, *Ἑορτὴ ἦν παρ' Ἀθηναίοις ἡ Βουφόνια, ἐν ᾗ ... ἐθύετο βοῦς.* Vide Meursium, in *Buphonia*.

BUPHONUS, Jovis Sacerdos. *Pausan.*

BUPHTHALMOS, apud Plin. *l.* 25. *c.* 8. *Est & buphthalmos similis boum oculis, folio fœniculi, circa oppida nascens, fruticosis caulibus, qui & manduntur decocti. Quidam Calcham vocant*: herba est, quam *Dioscorides κάχλαν* vocat, alii *κάλχαν*, ut Plin. habet, Siculi *κάλθαν*, unde Romani *Calthum* fecêre. Quamvis *caltha* Latii propriè non sit Græcis *βούφθαλμος*, quæ herba apud Latinos nomine caret. Unde Græcam appellationem retinuit Plin. & Virg. in *Culice*,

> *Buphthalmusque virens* ——

Ἄνθη μῆλινα, flores luteos, ei tribuit idem *Dioscorides*, unde *χρυσάνθεμον* quoque nonnulli appellàrunt: alii *χαλκάνθεμον*, ab *æreo colore*, qui flavus est, dictum malunt, &c. Qua de re vide plura, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1161. De ejus vero in Coronis Veter. usu, Car. Paschalium *Coronar. l.* 3. *c.* 15. ut & infrà in voce *Helichrysum*.

BUPLANOSTICTUS, tumulus apud Julium, quòd ex Mysia bovem insecutus Ilus, ibi demum urbem condiderit. Cœl. Rhodig. *l.* 26. *c.* 2.

BUPRASIUM, civitas, & fluv. & regio Elidis à *Buprasio* conditore. *Homer.* Plinio *l.* 4. *c.* 25. inter Achajæ loca recensetur.

BURA, Jovis filia apud *Pausan.* Inde *Buraicus* Hercules dictus. Vide Gyrald. *Synt. de Diis*.

BURA, oppid. Geldriæ Batavicæ, prope Lingam amnem, Comitatus titulô clarum. 3. leuc. à Bosco Ducis in Septentrionem, totidem ab Ultrajecto in meridiem.

BURA, vel BURIS, urbs Achajæ propriè dictæ, ad sinum Corinthium sita, olim florentissima, nunc unà cum Helice vicina urbe maris impetu hausta. Ovid. *Met. l.* 15. *v.* 293.

> *Si quæras Helicen, & Burin Achaïdas urbes,*
> *Invenies sub aquis: & adhuc ostendere nautæ*
> *Inclinata solent cum mœnibus oppida mersis.*

Vide & *Buraicus*.

BURA, vel BURIS, pars est temonis ima & incurva, quæ Græcis *γύης*. Virg. *Georgic. l.* 1. *v.* 169.

> *Continuo in sylvis magnâ vi flexa domatur*
> *In burim & curvi formam accipit ulmus aratri.*
> *Huic à stirpe pedes temo protentus in octo,*
> *Binæ aures, duplici aptantur dentalia dorso.*

Nempe buris ab imo vel ab ima parte temonis, cui temo à stirpe in pedes octo protenditur. Aliter *urvum*; quam tamen vocem paulo ampliùs extendit *Festus*. *Urvat*, *Ennius in Andromeda significat, circumdat, ab eo sulco, qui fit in urbe condenda urvô aratri, quæ fit forma simillima uncini curvatione buris & dentis, cui præfigitur vomer.* Ubi curvationem buris & dentis, cui vomer præfixus erat, totum id urvum appellatum dicit & figuram habuisse simillimam uncini, quò nomine etiam vomerem comprehendit, cùm Veteres *burim* pro ipsa curvatione vel urbo aratri (cui dentale aptatum, ut dentali præfixus vomer) solùm usurpaverint. Ab *urvo* seu *urbo*, *urbare*, i. e. circumducere, circumscribere. Unde *Urbs*, quòd in rotundo olim conderentur: cujus circuli umbilicus in Foro dicabatur, & viæ directæ in medium concurrebant. Quò faciunt illa *Aristophanis*,

> —— —— —— *τὸν πόλον*
> *Ἀγορὰς φέρουσαι ὁδοὶ εἰς αὐτὸ ὀρθαί.*
> *Ὥσπερ αὐτοῦ ὄντος τοῦ μέσου* ——

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 820.

BURACE, urbs Indiæ, intra Gangem. Vide *Barace*.

BURÆA, urbs Italiæ, à Buræo condita. *Steph.*

BURAGRAGUS, fluv. Africæ in regno Fezzæ, Provinc. Temesnam à Fezzena dividens, in Oceanum Atlanticum se exonerat, ad Salam oppid.

BURAICUS, epitheton Herculis, & nomen amnis. Pausan. Achaicis. Qua ad mare ex Bura descenditur, amnis est Buraicus nomine, & in (proxima) spelunca non ita magnum Herculis signum: Buraico & ipsi cognomen. Oraculi (cujus) sortes capiuntur per talos. Qui consultum venit, precatione ad signum peracta, votisque nuncupatis, talos quatuor sumentes, eos jaciunt super mensam. Inscripta sunt certa nota tali singuli; earum illa notarum interpretatione in tabula (similitudinem sequuti) requirunt: quæ ultima verba Græcè habent Ἐπὶ ἢ τοῦ ἀργυρίου χαλκοῦ γεγραμμένα ἐν πίνακι ἐπιτάδες ἐξάγειν ἔχει ἢ χαλκοῦ. Cujusmodi divinationis genus Κληρομαντεία vocatum, unum ex præcipuis fuit, & in Sortibus Prænestinis, Antiatinis ac Gerionis oraculo apud Patavium ad Aponi fontem aliisque pluribus, locum habuit. Vide Anton. van Dalen de Oraculo Dissertat. II. p. 542. & seqq. de vocis origine verò paulò suprà, in Bura.

BURBIDA, Hispaniæ urbs, inter Bracharam, & Asturicam. Antonin.

BURBINCIA vel **BORBINSIA**, vulgò Brebenet aut la Brebince, fluv. Galliæ in pago Augustodunensi, Parrulam recipit, nec non fluvium Vuldracum aut Vuldragam, Leudrar, cui Patriciacus villa Percy, Monasteriò veteri nobilis, est imposita, & in Aronum se exonerat, Hadr. Vales. Notit. Gall. in voce Augustodunum.

BURBO, est vetus castrum in finibus Biturigum, Burbo Archembaldi vel Erchenbaldi à vetere Domino cognominatum, Bourbon l'Archambaud, aliàs Burbo ad balnea, Bourbon les bains, ab aquis calidis & salubribus, quæ ex duobus aut tribus puteis magis quàm fontibus ibi emicant. Ejus meminit Historicus Pippini Regis æqualis, qui rogatus à Nibelungo Comite VI. fratre ejus patrueli, res clarissimi Principis scripsit ante annos nongentos: Anno 761. Pippinus Rex ad Nevernum urbem veniens, Ligeris fluvio transmeato, ad castrum, cujus nomen est Burbone, in pagum Bitoricum pervenit; eumque in gyro castra posuisset, subitò à Francis captum atque succensum est. In anno 761. veteres Annales nunc Burbonem castrum, nunc sed corruptè castellum Burbonnn & Burbonnes. Eginhardus castellum Burbonis, Burbonem Annales Foldenses appellant; Annales Mettenses castrum cui nomen est Burbone in pago Biturico. Gesta Consulum Andegavensium, & Gesta Dominorum Ambaciensium Borbonem, & Burbonum etiam vocant; Petrus Ecclesiæ Bituricæ Archiepiscopus, in epistola ad Ludovicum Francorum Regem, & auctor Gestorum Ludovici VII. Francorum Regis Borbonum: ut pro Rancone Rancoenum, pro Alestione Alencanium sæpe dici reperias. Certè illis Erchenbaudus de Berbone, & Archambaudus de Borbone, ac Archenbaldus Fortis de Borbono, his Archimbaudus de Borbonio, & Archambaudus de Borbonio nuncupatur. Inter Nobiles pagi Biturici Archenbaudus Princeps Borbonensis memoratur in litteris annò 1012. datis. Sugerius de Vita Ludovici Crassi Nobilem Baronem Haimonem, Varium Vaccam cognomine, Burbonensem dominum, in partibus Bituricensium commemorat: Comitissam Borbonum Cadurcus in litteris ad Rotrocum Comitem Perticensem. Est & alter Burbo cognominatus Anselli, ab Ansello ejus Domino, Bourbon l'Ansi, positus ad dextram Ligeris ripam in Æduis diœcesique Augustodunensi, & Ducatu Burgundiæ, & ipse aquis quoque suis calidis ac medicis notus, sed priore minùs. Hildebertus Cenomanorum Episcopus, in Vita Hugonis Abbatis Cluniacensis, Borbonem vocat. Borbonii (inquit) cùm per 6. menses quartana fatigatus fuisset incredulus. R. Senonensis Abbas B. Johannis Evangelistæ Balbonem vel Balbonense oppidum nuncupat in epistola ad Priorem Cluniacensis cellæ, & ad Principes (id est, Primores) ac Milites, & universos indigenas Balbonis oppidi: in qua de Ursone, regulari Canonico, ordine Diacono, ægrotante ita refert, Suggestum est ei a nonnullis, balnea quæ apud vos sunt, illi summopere profutura. Ea propter ad balnea ipsa festinare dispositus, & ibidem quantum sat erit immorari. Quod ne quis de Burbone Anselli, in Augustodunensi Æduorum diœcesi posito, dictum inficietur, scire convenit inter cellas Cluniacenses sive Prioratus ad Cluniacum pertinentes à Paschale Papa anno 1109. S. Nazarium Borbonensem numerari; à Ludovico Rege Francorum in litteris annò 1119. datis Borbonium. Prioratus autem SS. Martii, Nazarii & Celsi prope castrum Borbonem in Æduensi (i. e. in Augustodunensi) diœcesi esse docet Polyptychon Cluniacense, seu catalogus Monasteriorum Cluniaco subjectorum: qui situs & diœcesis Burboni Anselli conveniunt, non conveniunt Burboni Archembaldi, qui situs est in pago Biturico. Ex quo intelligitur Burbonem Anselli ante annos amplius quingentos aquis & balneis suis clarum ac nobilem exstitisse: qui Balbo suprà dicitur r in l conversò, sicut ex peregrino pelegrinum fecere Nostri. In tabula Theodosiana sive Peutingeriana utriusque Burbonis fieri mentionem Buissonius existimabat, amicus quondam noster, Geographiæ peritissimus ac itinerum Romanorum, in qua hæc leguntur: Aquis Nisineii, Boxum, Aquis Bormonis. Hic Aquas Nisineii, aliàs Nisinei esse Bourbon l'Ancy arbitrabatur, Aquas Bormonis, aut Aquas Bormonis, esse Bourbon les Bains, sive Bourbon l'Archambaud: quæ probabilis est conjectura: quam si admittimus, Aquis Borvonis quam Bormonis legi emendarive malim, & ex Borvone Burbonem Borbonemve posteà factum esse existimem. Quamquam non displicet mihi opinio, utriusque Burbonis nomen à burbis, i. e. ab aquis lutosis, quas bourbes vocitant Nostri, deduci jubentium: sicut Burbincia vel Burbonia, qui & Burbonius dicitur, vulgò la Brebence, aut la Berbince, à burba nomen accepit. Nam Olivarius de Marchia insanit, qui bourbon non à veteri nomine, quod est Burbo, sed à Burgo bono deducit, tanquam Bourbon dicatur pro Bourgbon. Burbo Erchenbaldi nomen dedit pago Ducatuique Burbonensi: qui pagus est non antiquus, & primo Burbonem solummodò, Muratum, (Murat) Cantiliamque continebat, sed post Biturigibus Cubis, Arvernis, Nivernensibus, & Forensibus Segusianis, finitimis suis multa detraxit, auctusque est detrimentò vicinorum: & nunc in 4. parœciis est positus, in Augustodunensi & Nivernensi Æduorum, in Biturica Biturigum Cuborum, & in Claromontensi Arvernorum. Pars pagi Burbonensis recentior, inter Ligerim & Elaver flumina jacens, quæ Molinas ipsas nunc caput pagi continet, ad Episcopatum Augustodunensem pertinet, Æduisve adscribitur. Quare rectè Coquillius observavit, Bojos, quibus Ædui agros dederunt, hos unos & solos esse Burbonenses, qui Ligerim inter & Elaver sedes habent. Pars autem vetustissima pagi Burbonensis, cujus caput fuit castrum Burbo Erchembaldi, eique nomen dedit, erat (ut est hodieque) unà cum Burbone ipso in pago Biturico, sicuti suprà docuimus, & Ecclesiæ Bituricæ finibus continebatur. Ab eo Burbone nobilissima familia Burbonensis appellationem traxit: ex qua familia tertium jam Principem habemus, Ludovicum Adeodatum, Francis feliciter imperantem, & cùm victoriis tum eximiis virtutibus suis totò terrarum orbe illustrem, fautorem liberalium artium, litterarum restitutorem. Hadr. Vales. Notit. Gall.

BURBURGUS, oppid. Belgii in Flandria, aliàs munitum. Subest Galliæ Regi cum toto agro ab A.C. 1657. 1. leuc. à Gravelinga in Austrum.

BURBURUS, apud Vopisc. in Firmo, c. 4. Fuit tamen ei contentio cum Aureliani Ducibus ad bibendum ---- Nam quidam Burburus nomine de numero vexillariorum notissimus potator, quum ad bibendum eundem provocasset, situlas duas plenas merò duxit & totò postea convivio sobrius fuit. Et quum ei Burburus diceret, Quare non feces bibisti? respondit ille, Stulte, terra non bibitur. Casaubono non est verum nomen, sed strenuo potatori nomen inditum per onomatopœiam, ceu alicui amphoræ aut utri, ad imitationem soni illius, quem liquor edit, dum funditur, quodque bibere veteres Latini, βομβυλιάζειν Græci dixêre. Salmasio verò, proprium fuit militis hujus nomen, ex Græco Βόρβορος factum. Vide utrumque ad Vopisc.

BURCA, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. Ptol.

BURCHANA, insul. maris German. occidentalis vide Byrchanis & Fabaria.

BURCHARD, seu Brochard, vel Buchardus, Dominicanus, terram Sanctam descripsit. Sixtus Senens. Biblioth. l. 4. Gesner Biblioth. Item, Comes d'Etable, qui tempore Caroli M. Saracenos mari vicit, A.C. 806.

BURCHARDUS, monachus Lobiensis, Episcopus Wormatiensis. Collegit 20. libros Decretorum seu Canonum Conciliorum, Paparum & Patrum, non Photii methodum, sed Trebonianum in Pandectis, imitatus, aliaque scripsit. Obiit A. C. 1026. Sigebert. A.C. 1008. & de Viris illustr. c. 141. Hic verò ubi, & quibus auxiliaribus opus hoc seu Decretorum libros perfecerit, docet Auctor Anonymus, qui Vitam ejus scripsit, cum Decreto ipsius editus, Forestus silva est, inquit, duobus milliaribus à Wormatia distans, arboribus abundans, & hanc palus limosa ex una parte ambiendo circumcingit, in cujus mediocritate collis pulcherrimus consistit, ad quem Vir Dei se transferri præcepit, & quia mundanos tumultus devitare voluit, arboribus fruticibusque succisis collem explanavit. Ibi quoque primum fecit oratorium, dein aliis officinis peractis, cellam egregiam construxit. Illuc se post Concilia Regiaque colloquia, & post curam synodalem diversosque mundi strepitus receperat. Ibi quoque negotiis secularibus post tergum projectis, totis viribus in obsequio Dei studebat. Eodem quippe tempore in Collectario Canonum in hac cella non modicum laboravit. Nam Domino Walterio Spirensi Episcopò adjuvante & Brunichone Præpositò exhortante, & suggerente, Canones in unum corpus collegit ---- quia Canonum jura pœnitentiumque judicia in Episcopatu suo omnino erant neglecta ac destructa, &c. Sigebertus in Chron. ad A.C. 1008. cum, collaborante Magistrò suò Olbertò Abbate, Virò undiquaque doctissimò, magnum Canonum Volumen edidisse; & in l. de Script. Eccl. c. 141. de eo hæc refert: Burchardus magnum Canonum Volumen, quod à nomine ipsius BURCHARDUS denominatur, mirò studio composuit, quod testimoniis omnium authenticorum Conciliorum & decretis Romanorum Pontificum & sententiis omnium pene Catholicorum Patrum auctorizavit; ex quo adhuc omnium Conciliorum decreta authorizantur. Editum autem Opus est primum Coloniæ Agrippinæ, A C. 1548. & Parisiis A.C. 1549. in quod quia ex Isidoro Mercatore seu ejus suppositiis Epistolis plurima retulit, indicio hoc est, non magnò illum judicio usum esse. Multa item alia congessit, dubium unde hausta, quæ is variis Pontificibus tribuit. Citavit etiam Pseudo-Isidori præfationem, &c. Quæ cùm collegisset Blondellus in Prolegom. Pseudo-Isidori & Turriani vapulant. c. 28. addit de hoc Burchardo: Scripsit A. D. 1026. A Baronio & Bellarmino sanctus habetur, cui tot nugas plaudunt. Cæterum, non minùs Burchardi ac Ivonis Decreta ob magnitudinem neglecta, eorum tantum compendia ---- legebantur in usu quæ erant, Pancirollus de claris LL. Interpp. l. 3. c. 2. apud Gerh. von Mastricht. Hist. Jur. Eccl. passim.

BURCHARDUS, fil. Conradi, Burgundiæ Regis Archiepiscopus Lugdunensis. Item, Archiepiscopus Viennensis, cui Comitatum Viennæ, Rudolphus III. Burgundiæ Rex concessit, A. C. 1024. Item, Landgravius Thuringiæ, occisus ab Hungaris, A. C. 909.

BURCHARDUS Dorcestrius, Anglus, vitam Fremondi Principis scripsit, A.C. 870. Item, Secretarius Friderici Barbarossæ scripsit triumphum Imperatoris, captò Mediolanò.

BURCHARDUS Mithobius, Mathematicus, &c.

BURCHOLMIA, arx Sueciæ, in Oelandia insul. maris Baltici, ex adverso Smalandiæ provinc.

BURCINACIUM, German. urbs in Ducatu Cliviæ, Cranenburg hodie, ut Simlero placet, aliis Barik. Hadr. Valesio, Burren, aut Bernet, Noresio et Beræ vicinus locus. Notit. 548.

BURDA, vox Africana, apud Augustin. Ep. 68. Presbyterum enim quendam ---- burdà vestitum, &c amictum junceum detectas,

tat, quem dehonestamenti locò alicui circumdari consuevisse. Idem docet contra Cresconium l. 3. c. 48. ubi de eodem Presbytero, *Ad sententiam*, inquit, *arbitrium sustibus caesi*, *in lacuna sanctimonialium velamen*, *amiculo pueros dehonestatus*. E quibus, an haec vox ab Arabico *Bord*, *Borda*, orta sit, quae definitur à Giggejo, *vestis varia lanea contexta & variegata: nigra vestis flavo colore intexta*, *quam induunt Arabes*, jure addubitat Car. du Fresne in *Glossar.* Sed & *Borda* seu *Borde* praedium significat, unde *Bordatio*, apud Gregorium M. *l.* 1. *Ep.* 42. pensio nummaria, quae à rusticis, istiusmodi praedii nomine, pensitabatur. Certè refert Rodericus de Cunha in *Histor. Episc. Portugallensium in Lusitan. Part.* 1. *c.* 12. Galliciae & Legionis Reges Maurorum in Hispania Regibus, tributi vice, quotannis mittere solitos fuisse, 100. puellas, 50. nobili, totidem plebejô genere editas, idque tributum *Burdel* appellatum, apud eund. *Glossarii* Auctorem.

BURDEMONS, vulgò *Bourlemont*, castrum Galliae in finibus Claravallis monasterii, unde nobili *Bourdemontiorum* familiae origo & nomen. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BURDIGALA, Gallic. *Bourdeaux*, urbs Archiepiscopalis valde antiqua, potens & perampla, Aquitaniae ad Garumnam fluv. Emporium celebre, & statio navium non contemnenda, cum arce munita, vulgò *le Chasteau Trompette*. Patria Ausonii, de qua ille in *Catal. urb.*

Diligo Burdigalam, Romam colo, civis in hac sum,
Consul in ambabus, cunae hic, ibi sella curulis.

12. leuc. ab ostio Garumn. *Baudrand.* Plin. *l.* 4. *c.* 9. & Strab. *l.* 4. Burdigalenses appellant *Bituriges Viviscos*, ad differentiam *Bituricensium Cuborum*, uti *Caesar* vocat incolas urbis, hodie *Bourges*. Universitas olim inter celeberrimas, à Caroli VII. Eugenio IV. Ludov. II. pristinum nitorem & incrementum nacta: Unde clarissimi viri prodiêre, de quibus Ausonius modò laudatus, & *Hieronym.* videri possunt. Burdigalae visenda 12. capitib. egregiè exsequutus est, Jodocus Sincerus, *in addit. Itiner. Gall.* Historia ejus paucis haec est. Olim sub Gallis, dein Gothis, quibus ibi regia sedes, postea sub Dominis peculiaribus. Gregor. Turonens. *l.* 8. *c.* 6. meminit Garacharii Comitis, sub Clotario II. Siguinus Comes fuit sub Carolo M. cui successit Hugo fil. Porro Duces Gujennae, post mortem Caroli Calvi rerum hic potiti, donec Alienora, haeres ultimi Ducis, Ludov. VII. cognomine *Juniori* nupta Galliae regno Burdegalam adjunxit. Sed repudiata, Henrico Normanno, posteà Angliae Regi nupsit. Hinc Angli urbis Domini usque ad Carol. VII. Qui ibi Parlamentum instituit, quod seditione excitatâ excussum, restitutum verò à Ludov. IX. Ab eo tempore sub Galliae Regibus. Sub Ludov. XIV. iterum turbare coepit, sed in obsequium redacta, ante aliquot lustra. S. Martialis Apostolus Burdigalensium fertur. Sub hoc Archiepiscopo novem Episcopi sunt. Urbs à quatuor Juratis, Gall. *Eschevins*, & Consule seu Magistro populari, Gall. *Maire* administratur. Hîc Concilium A. C. 385. quo Priscillianus condemnatus. 1093. 1098. 1263. Concil. Provinciale 1582 & 1624 Pluresque synodi hôc seculô. *Concil. Gall.* Caeterum de urbe hac, vide porro Auson. *de ill. urb. c.* 13. Paulin. Ep. 4. Merul. Cosmogr. *part.* 2. *l.* 3. Lurbaeum, *Chron. Burdig.* Oihenart. *not. Vascon.* Vinet. *in Antiquit. & notis in Auson.* Sammarthan. *Gall. Christ. tom.* 1. *p.* 195. *&c.*

BURDIGALA, oppidul. Delphinatus, ad Robionem amnem, juxta montes 7 leuc. à Valentia, 5. à Dia.

BURDINUS, Mauritius, Limosinus, Antipapa, nomine Gregorii VIII. A. C. 1118. à Calixto II. Pontifice captus A. C. 1121.

BURDO, nomine *Julius*, Germanicae classis praefectus, à Vitellio, dum à militibus ad supplicium exposcitur, astu subtractus. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 58. Nam in custodia habitus & post victoriam demum stratis jam militum odiis demissus est.

BURDO, in veter. *Epigramm. de Basterna*,

Hanc geminus portat duplici sub robore burdo,
Provehit & modicò pendula septa gradu.

Ubi Epigrammatis auctor *burdones* portandae matronarum basternae assignat: cui *mannos* tribuit in *Glossis* Isidorus. Nempe *mannos* & *burdos* & *burrichos* appellari, notat *Porphyrio*. Idem Isidorus in *Originib.* à mulabus basternam portari innuit: Sed & *muli* & *burdones* plerunque confunduntur. *Glossae*, ἡμίονος ἐξ ἵππου θηλείας καὶ ὄνου: *mulus burdo*, *ex equa & asino*. At *Glossae Bibl. MSS. Burdo*, *brevis equus*, *asinô & emissario conceptus* &c. Salmas. ad *Ael. Lamprid. in Heliogabalo*, c. 21. Ab his asinis aut semimulis, quos inequitabant & quibus insidebant, qui peregrè proficiscebantur, nomen mansit longiusculis baculis, quos gestare solebant in Ecclesia Romana peregrini Hierosolymitani pedites, quod hi illis equitaturae locô quodammodo essent. Hubertus Sipuntinus, apud Vincentium Belvacensem *l.* 26. *c.* 27. Burdonem *habebat pro lancea*, *& clypeum pro parma*. Vide Octav. Ferrarium in *Origin. Ital. ling.* & Carolum du Fresne in *Glossar.* ac *Dissertat.* 15. *ad Joinvillam*, nec non infrà, voce *Gimm.* Hinc *Burdonarii* vel *Bordonarii* in *Constitut.* Siculis *l.* 3. *tit.* 38. §. 1. asinorum dicuntur curatores, agasones: à *burdonibus* scil. qui illis junguntur, apud Joh. Moscum *c.* 25. *Porrò* Burdonarii burdonesque, *uno ictu*, *morbô correpti sunt*. Hodieque in Sicilia muliones hâc voce insigniri, reperias apud Maurum in *Hieroles.* Eâdem voce Peregrinos Ecclesiae Romanae à *burdonibus* seu baculis peregrinatoriis, per contemptum, notatos fuisse, ab Albigensibus, refert Monachus Vallis Sarnai *c.* 62. apud eundem Car. du Fresne.

BURDONIUS Benedictus, vide *Benedictus*.

BUREA, fons in insula Co, vide Theocr. *Idyll.* 7.

BUREAN Laurentius, vide *Laurentius*.

BUREVA, regiuncula Castellae veteris *Burebo*.

BURGARACUM, oppid. Palatinatus, vinô suô nobile; Hodiè *Bacharach*. Vide *Baccharaca*.

BURGENSES, apud Fridericum Langemum in *Saxonia*,

Urbes muratae per Saxoniam nominatae,
In queis Burgenses *famosi fautique parent.*

Municipes sunt, burgorum seu villarum clausarum incolae, vel qui tenementa in iis possident, & ratione eorum *Burgagium*, quâ voce indigitatur certum & annuum vectigal, (quod *burgensis* aut incola pro domiciliis suis seu tenementis, quae in burgo possidet, Burgi domino praestat) pensitant. Atque ii diversi videntur ab *Hospitibus*, quos Galli *Hostes* vulgo dicunt. Unde hos distinguit Orderic. Vitalis, *l.* 6. *p.* 605. *Baldricus*, *filius Nicolai de Drogam dedit unum* Burgensem, *& Radulfus Anfredi filius unum Hospitem*. Cum quibus tamen pari ratione in commercio erant; diversi à *Rusticis*: Idem *l.* 12. *p.* 872. *Milites autem & comprovinciales tam rustici*, *quam Burgenses*. Et *Constitut.* Sicul. *l.* 1. *tit.* 9. *Si Comes fuerit* 5. *uncias*, *si Baro* 4. *si Miles simplex* 3. *si* Burgensis 2. *si Rusticus fuerit*, *unam unciam fisco nostro componat* &c. Alias *Burgenses*, illi propterea dicuntur, *quorum bona sunt allodialia nemini subjecta*. Nonnulli hôc nomine potiùs denotari volunt armatorum genus quoddam, Militibus inferius, ut ex modò *cit. Constitut.* Sicul. videre est. Quomodo verò apud Gallos *Burgenses* fierent, exponit Thomasserius in *Consuetudin. Bituric. p.* 249. & 274. Plura hanc in rem vide apud Car. du Fresne *Glossar.* nec non in voce *Burgus*.

BURGENSIS, moneta ex argento minutior, in Gallia, Philippô Pulchrô regnante, primum cusa. Nangius *Chron.* A. C. 1313. *Philippus Rex Franciae*, *circa festum B. Virginis*, monetam Burgensium, *quam fieri fecerat & per biennium Parisius usque jam habebat*, *quod alias in Regno Franciae fuerat inauditum*, *praecepit cum justis pretiis & ponderis aequitate caeteris paribus aequipollere* &c. Erant autem & *Burgenses* simpliciter dicti, seu *Burgenses simplices*, quorum 4. pro alba Mallia, & 12. pro 7. Grossis Turon. Ludovici IX. Et *Burgenses fortes duplices*, Gall. *Bourgeois doubles forts*, qui duplum valebant. In his efficta crux, quae ipsum inscriptionis limbum inferiorem pertingit, PHILIPPUS REX. in aversa parte, sub lilio, NOVUS, & in circulo BURGENSIS. Sed & Leodii *Burgenses* cusos, docet Radulfus de Rivo, in *Vita* Engilberti à Marka Episcopi Leodiensis *c.* 2. ubi duos primum solidos, posteà verò sex valuisse refert, apud eundem *Glossarii* Auctorem, in voce *Burgensis*, item *Moneta*, ubi *Burgensium fortium* typum exhibet.

BURGENSIS Paulus, vide *Paulus*.

BURGGRAVIATUS Norimbergensis, Henricum IV. Imperatorem auctorem habuit A. C. 1060. cùm extructô in honorem S. Aegidii templô Civitatis jure Norimbergam ornâsset. Alii originem altius arcessentes, Conrado II. acceptum illum ferunt, quô tempore Norimberga Imperii Romani pars facta sit, A. C. 911. Auxit postea *Burggraviorum* opes postremi Vorlandiae Ducis casus; quo scelere suorum peremtô, cum istinc Bamocrgae, inde Herbipolis Praesules, quisque sibi partem arriperent, ipsi quoque his neutiquam segniores tertiam occupavêre. Caeterum non supra *Comites* (ut plerumque tunc *Burggravii*) fuerunt, cùm ad Vohburgios Burggraviatus iste spectaret; his in Eberhardo (de quo infrà) extinctis, Fridericus è Zollerntorum Comitum prosapia, cùm eum donum Rudolfi I. Imperatoris Sororis suae accepisset, A. C. 1263. mox *Principis* etiam honore adauctus est. Ex ejus posteris Fridericus, qui primus Marchiam Brandeburgicam, cum axiomate Electorali, Domui suae intulit, è *Burggraviatu* isto, quantum ad Norimbergam pertinebat, plurima Urbi, aureis 24000. vendidit; reliqua ex eo, Feuda scil. Ecclesiastica ac Secularia, Judicium provinciale, venandi conducendique extra urbem aliaque jura tenuit, unde quotidiana litium materies ac occasio, quibus subinde Onoldsbacenses Marchiones & Norimbergenses exercentur. Tob Pfannerus *de praecipuis Germaniae Principum gentib. c.* 4.

BURGGRAVII, vox in Imperio Germanico usitata, fuerunt olim Castellani limitanei, i. e. arcus praesidiique praefecti, in iis terris ferè, quae donatione Imperatorum accesserunt Ecclesiae: Eorum origo vix Saxonum Imperio antiquior. Hi, quum olim civilia jura non haberent Episcopi, mittebant, qui in dioecesibus jus civile dicerent: postmodum, immunitate Imperatorum potentiâ magnoperè crevêre. *Burggraviorum* praecipui numerantur, Norimbergensis, qui titulus, ad Brandeburgicos; Magdeburgensis, qui hodie ad Saxonicam lineam Electoralem pertinet: Stromburgensis qui hodie ditionis Palatinae est: & Reineccensis, qui ad Archiepiscopos Moguntinos & Comites Hannovienses spectat. Minores notae sunt *Burggravii* de Dona, quam arcem A. C. 1402. Misniae Marchio evertit, rudentibus viae alterô à Dresda lapide adhuc conspicuis. Et *Burggravii* in arce seu Burgo civitatis Gelnhusanae & civitat. Fridbergae. Promiscuè item *Burggravii* castrorum, in quibus Ganerbinatus, qui sicut priores à Condominis seu Ganerbiis eliguntur. Vide Limnaeum *Enucl. l.* 2. *c.* 15. De *Burggravio* sic Spec. Sax. *Art.* 52. Sculterus est judex culpae Judicis & Palatinus seu Palatsgravius Imperatoris judex est. *Burggravius*, i. e. perpetuus Castellanus, judex est Marchionis. Apud Spelmannum *Gloss. Archaeol.*

BURGHDORFFIUM, vulgò *Burtolf*, oppid. Helvetiae, in Argovia, Caput olim Burgundiae minoris cum arce, conditum à Sintramo & Baltramo, fratribus, Comitibus Lenzburgensibus. Sedes dein Ducum Zeringiae, & Comitum Kyburgiorum, beneficiô matrimonii Annae sororis Berchtholdi V. cum Wernhero Comite pervenit ad Habspurgios Comites seculo 13. Oppignoratur Baroni Signoviae ab Hartmanno Comite, qui, contra Bernates, cum tribus Pagis foedus init, A. C. 1320. Obsessum ab Helvetiis A. C. 1382. eo quòd Rodolphus Comes Solodurum intercipere fuisset conatus. Dein à Comitibus, pro certa pecuniae summa,

cum

cum arce, Bernensibus venditur, A. C. 1384. Hinc bello inter Argoviæ civitates & hoc oppidum exortô, cum Austriaci, sub his enim tum Argovia, prælio inferiores essent, per immissum incendiarium in cineres redigitur, A. C. 1389. Postmodum reparatum: in ditione Bernensi, à proprio Senatu regitur, &c. Vide Stumpf. *l. 7. de Argov. c. 35.*

BURGI, urbs Archiepiscopalis Hispaniæ Tarraconensis ad Arlanzam amnem. Veteris Castellæ regia & caput. Crevit ex ruinis Aucæ, vulgò *Burgos*. An *Braum* vel *Bravum Ptolemæi*? Ibi 4. Synodi, vide Boterum *Rel. Hisp.*

BURGIUM, *Antonin. Mal Borgetto*, ex *Simler.* oppid. seu pagus Norici, in confinio Carnorum, ad Fellam fluv. in via, inter Aquilejam & Villacum: inter Clemonam oppid. Carnorum, & Villacum urbem Norici 14. mill. pass. intra Alpes Julias.

BURGOLIUM, oppidul. Galliæ cum Abbatia celebri Andegavensis Ducatus non procul à Ligeri fluv. *Burgueil*, vide Valel. *Notit. Gall.*

BURGOVIA, oppid. Sueviæ, Marchionatus cognominis caput ad Mindelium fluv. 1. milliar. German. à Danubio. Marchionatus hic, Algojæ in Suevia pars, inter Augustam Ulmamque 8. milliar. protensus, à Philippo Suevo Imperatore emortuâ veteri Marchionum stirpe, Comitibus Roggensteiniis concessus est, A. C. 1205. è quibus postremô Henricô fatô defunctô A. C. 1283. *aperti Feudi*, ut conjectura est, jure Austriis, ut Sueviæ Ducibus, obvenit. Patrum ætate Carolus, Ferdinandi I. Imperatoris ex Ferdinando nepos, justis quidem nuptiis, impare tamen matre, Philippinâ nempe Welseriâ Patriciâ Augustanâ, susceptus, eum accepit, terrâ titulôque *Marchionis* acquiescere jussus. Quô annô hujus seculi decimô octavô extinctô, nullis relictis liberis (præter filiolam ex Sibylla Juliacensi susceptam, at & ipsam intra infantiam extinctam) ditio hæc ad Agnatos plenô Domus jure gaudentes reversa est. Tobias Pfannerus *de præcipuis Germaniæ Princip. gentib. c. 2.* Vide quoque Georgium Hornium *Orb. Polit. part. 2.*

BURGUM D. Martini, oppid. Lombardiæ Cispadanæ, in Marchionatu Montisferrati.

BURGUM Sancti Sepulchri, lauta & permunita civitas Umbriæ, vel Ducatus Spoletani, Florentinis ab Eugenio quarto Pontifice Maximo oppignorata. Sub Magno Hetruriæ Duce. Est & *Burgum*, S. Dominici urbs Æmiliæ, vide *Julia & Fidentia.*

BURGUNDIA, Galliæ Celticæ regio, nomen habens à Burgundionibus, Germanis populis, ex Vandalorum sanguine ortis; qui dicti à *Burgis*, i. e. præsidiariorum castris. Ab Almannis (in horum enim agris violenter in Capellatio, ubi hodie Palatini Comitis ditio, consederant) exturbati, sub Theodosio Arcadii filio, Juniore, expulsis latè Sequanis Eduisque, hanc veteris Galliæ partem cum Nuithonibus occupârunt. Sed nonnulli ajunt, Burgundiæ nomen deduci à loco quodam, qui vulgo *Burg Ogne* dicitur in agro Langrensi. Imperium Burgundis olim fuit vastum; partem enim Vallis Pœninæ, Sedunos, Allobroges, Lugdunum, Viennam, & alias civitates Burgundia complectebatur. Dissensiones iis erant immortales ferè cum Gothis, qui latè tunc temporis per Gallias imperabant. Olim regnum fuit, cujus sedes Arelate, nunc *Aurelia*, fuisse legitur: sed circa annum 1034. bipartitum in Ducatum & Comitatum abiit, quorum ille, versus Occidentem, *Burgundia Inferior & Regia*: hic, ad Orientem, *Superior & Imperatoria* dictus est. Burgundiæ Ducatum cingunt, quà Oriens est, Rhodanô interfluente, Sabaudia & Burgundiæ Comitatus: quà Meridies, Lugdunense territorium: quà Occidens, latissimi Nivernensium Borboniorumque occurrunt agri: ad Septentrionem Campania se offert. Hic olim floruerunt Edui, Aulerci Brannovices, & Mandubii: Metropolis ejus est Divio, Parlamenti sedes, sub Rege Franciæ. Burgundiæ Comitatus sive Burgundia superior, Gallis *Franche Comté*, quòd planè sit sub suo Comite, ab omnibus tributis & exactionibus libera: feudum est Imperii, sub protectione Bernensium Helvetiorum. Conregionales illi sunt ad Septentrionem Lotharingia, superiorque Germania: ad Occidentem Burgundiæ Ducatus: quà Oriens est, occurrunt Helvetii: quà Meridies, Allobroges & Segusiani. Longitudo 90. latitudo 60. est milliarium. Floruerunt longè lateque his locis olim Sequani. Comitatus hic in tres diœceses seu præfecturas dividitur Dolanam, Superiorem & Inferiorem: primæ sedes est Dolæ: secundæ Vesulii: tertiæ Polichnii. Totius Comitatus Metropolis est Vesontium. Dola Senatus sedes est. Sub Hispanis: quibus nuper à Gallis denuò erepta est. Duos habet lacus mirabiles, quorum alter, cui ab Voraginibus nomen, mirum naturæ ludentis opus: super enim aqua sit limus, qui adeò durescit, ut continens videatur: super quo tamen equites currusque securè non ambulant, sed soli pedites: is cœlô pluviosô & nebulosô non emergit, nisi serenitas sit futura: tunc per foramina brevi tempore auctus, totam Columbanam planitiem rigat. Inter Nozorethum portò & Ripariam alius est lacus in Bonvalli, variis piscibus abundans, qui septimô quôque annô in aliquot hebdomadas subfugiens & delitescens, iterum emergit. *Merula, Mercat.* Historiam Burgundiæ, ex *Morerio*, succinctam hanc damus: Circa tempora Honorii, à populis ex Germania vetere profectis, quorum 80000. in ipsis Francorum finibus, oppressit Valentinianus Imperator. A. C. 366. P. Orosius *l. 7. c. 19.* regnum Burgundiæ excitatum est, A. C. 430. & simul Christianismus introductus, operâ S. Severi, Episcopi Trevirensis, cùm pressi ab Hunnis cernerent Christianos singulariter à Deo defendi, quod quidam ad A. C. 450. referunt, sed anno aliquot post in Arianismum populi hi prolapsi sunt. Primi hujus Burgundiæ regni finis, cùm prius, à Chlodovæo, Rex eorum Gundebaldus tributarios factus esset, A. C. 500 incidit in A. C. 534. Sigismundô Gundebaldi fil. & hujus fratre Goudemarô, à Childeberto & Clotario, captis, nomen nihilominus legesque servavit. Invasit dein regnum Boso, sub finem Carolovingorum, duravitque usque ad Rodolfum, Regem Burgundiæ Transjuranæ, & Arelati, qui obiit A. C. 1033. Conradô Imperatore hærede institutô, qui sororem ejus Giselam duxerat, præteritô Odone, Comite Campaniæ, majoris natu Berthæ maritô. Sic Imperio unita Burgundia est, perijtque Regni titulus. Iterum à Rodolfo I. Imperatore occupata, A. C. 1282. Eôdem tempore Henricus I. Galliæ Rex Ducatum Burgundiæ Roberto fratri donavit, ex quo orta linea primorum Burgundiæ Ducum, regii sanguinis. Erant hi XII. per ann. 330. usque ad Philippum II. qui quindecennis obiit, A. C. 1361. Unitus dein regno, à Johanne Rege Philippo filio cognomine Audaci concessus est, A. C. 1363. cui mortuo, A. C. 1404. successit fil. Johannes, occisus, A. C. 1419. Hujus fil. Philippus Bonus obiit A. C. 1467. pater Caroli, ultimi Ducis, ab Helvetiis cæsi, A. C. 1477. Hujus filia unica Maria, Comitatum Burgundiæ, cum Belgio, in domum intulit Austriacam, Maximiliano Imperatori nupta. Ducatus verò à Ludovico IX. regno Galliæ unitus denuo est. Monstrelet. Tilletus, Puteanus, Chassanæus, *Hist. Franc. & Burg.* Vide quoque infrà in voce *Burgundiones.*

Burgundiæ Ducatus urbes primariæ.

Aballonium, *Avalon.*	Cabilonum, *Chalon sur Saone.*
Antissiodorum, *Auxerre.*	Castellio ad Sequanam, *Chastillon sur Seyne.*
Arnæum Ducum, *Arnay le Duc.*	Divio, *Dijon.*
Augustodunum, *Autun* vel *Austun.*	Lingonæ, *Langres.*
Ausona, *Aussone.*	Matiscona, *Mascon.*
Barium ad Sequanam, *Bar sur Seyne.*	Nivernæ, *Nevers.*
Belna, *Beaulne.*	Semurium, *Semur en Auxois.*
Borbonium Anselmium, *Bourbon Lancy.*	Tinurtium, *Tournus.*
	Tornodurum, *Tonnerre.*
	Virodunum, *Verdun,*

(Sed notabis Lingonas & Nivernas non esse urbes Burgundiæ.)

Burgundiæ Comitatus urbes.

Arbosium, olim Arborosa, *Arbois.*	Orgelium, *Orgelet.*
	Ornanum, *Ornans.*
Cromatum, *Crohmry.*	Palma, *Baulme.*
* Dola, *Dole.*	Polichnium, *Poligny.*
Falconiacum, *Falcongny.*	Pons Araris, *Pont sur Saone.*
Grajacum, *Gray.*	Pons Arlius, *Pont Arlier.*
Jussium, *Jussey.*	Quingium, *Quingey.*
Mombosium, *Montboson.*	Rupes fortis, *Rochefort.*
* M. Bellicardus, *Montbelliard.*	* Salinæ, *Salins.*
M. Justinus, *Mont Justin.*	* Vesulium, *Vesoul.*
Nozorecum, *Nozereth.*	* Vesuntio, *Besançon.*

Ex his notabis, Montem Bellicardum non esse in Comitatu Burgundiæ; & exceptis Dolâ, Vesuntione, Grajô, & Vesuliô, cætera esse tantum munita oppida & castra.

BURGUNDIONES, quasi BURGWOHNER, Germani nomen occupârunt, ex opere, quia crebra per limitem habitacula constituta *Burgos* vulgò vocant. Hi quondam subactâ inferiore Germaniâ à Druso & Tiberio per castra dispositi in magnam coaluerunt gentem, ut sub Valentiniano Imperatore 80. millia ripam Rheni fluminis insederint. Vide Paul. Orosium *l. 7. c. 32.* *Bandando* fuerunt populi Germaniæ sub Vindilis comprehensi, qui agros Chattorum & Alemannorum occupavêre. Posteà in Gallias transmigrârunt; Valesio *Burgundiones*, qui & *Burgundii*, gens Germanica Alamannis olim confinis, in Galliis principatu Honorii sedes cepêre, ac paulatim fines proferendô, tandem demum Lugdunensem primam, Sequanos, partem maximam provinciæ Viennensis, Alpes Peninas & Grajas, atque Metropolim Alpium Maritimarum Ebrodunum; Narbonensis II. urbes Aptam, Vapincum, & Segusteronem; in provincia Lugdunensi quarta vel Senonia Nivernum: quæ pars Galliæ *Burgundia* ab Gente cognominata est, ut ita apud Senatorem *in libris Variarum epistola ultima*, ita à Gregorio cæterisque nuncupatur. Igitur ut ex Synodo Epaonensi Agapetô Consule, A. C. 517. habita, & ex Historia nostra discimus, Regnum Burgundiæ continebat 28. circiter civitates, nimirum Metropolim Lugdunum, Augustodunum, civitatem Lingonum, Cabillonum & Matisconem: Vesontionem Metropolim provinciæ Sequanorum, Aventicum, Vindonissam, Basiliam & Belicam; Viennam Metropolim provinciæ Viennensis, Genevam, Gratianopolim, Albam Helviorum vel Vivarium, Deam Vocontiorum, Valentiam, Augustam Tricastinorum, Vasionem, Cabellionem, Carpentoracte: Metropolim provinciæ Alpium Grajarum & Peninarum, civitatem Centronum Darantasiam, & Octodurum Vallensium: Metropolim Alpium maritimarum Ebrodunum; & quas supra diximus, Narbonensis secundæ urbes tres, Aptam, Vapincum, Segusteronem; in Senonia Nivernum. Posteà Burgundiam, sed jam aliquot urbibus sub Sigismundo & Godomaro à Francis Gothisque truncatam, Childebertus & Chlotarius Francorum Reges subegêre. Mortuô Chlotariô, uni è 4. ejus filiis Guntchramno sors non tota obvenit Chlodomeris patrui, cujus caput Aureliana erant, cum tota Burgundia: à qua *Rex Burgundiæ* sæpe appellatur: & *Burgundionum* nomine sæpe omnes ducentis ejus subjecti designantur; Franci cum Burgundionibus, & Galli. Quidquid Guntchramno paruerat, totum ferè *Burgundia* dictum est à Nostris, & usque ad Theodoricum Chlodovei junioris filium Burgundiæ Regno ac Regibus Merovingis est attributum. Tenuerat autem Guntchramnus, qui primus è Francis *Rex Burgundiæ* est vocitatus, non Burgundiam modo sedem Burgundionum, sed unà etiam Regni Aurelianensis, atque adeò post Chariberti fratris obitum Regni Parisiaci in Gallia Lugdunensi & Aquitania non minimam partem cum Provincia Arelatensi: quæ omnes regiones simul junctæ, exceptâ Aquitaniâ & Provinciâ, ex nomine majoris partis, nimirum Burgundiæ, appellationem traxerunt: ut in

libris 16. & 20. *Rerum Francicarum* observavimus. Regnantibus apud Francos Merovei posteris, Francia in tria Regna dividebatur, videlicet in Neustriam, Austriam, atque *Burgundiam*: uti docet brevis Appendix Chronici Marii, ab auctore Chlotharii junioris æquali ante annos 1045. composita, Vita Leodegarii Augustodunensis Episcopi, Gesta Francorum, atque ipse Fredegarius. Sed postquàm Chlotharius minor filium suum Dagobertum Regem Austrasiorum fecit, Neustriam secuta *Burgundia* est, & ab uno Principe utrumque Regnum simul obtinebatur, propterea quòd Neustriam atque Burgundiam junctas latitudine regionum & multitudine hominum Austria æquabat. Posteà Carolus, Lotharii Augusti filiorum minimus, Burgundiæ maximam partem ac Provinciam annô 855. obtinuit, ac Lugdunum pro Regia habuit. Boso annô 879. faventibus Viennensi, Lugdunensi, Darantasiensi, Aquensi, Arelatensi, & Vesontionensi Archiepiscopis, & 17. Episcopis, qui plerique de Burgundia erant, regnum in Burgundiæ partibus occupavit: & ejus filius Ludovicus annô 890. à 4. Archiepiscopis, Lugdunensi, Arelatensi, Ebrodunensi ac Viennensi, multisque Coëpiscopis Rex electus atque unctus est. Paullo autè, nimirum annô 888. Rodulfus, Chuonradi filius, provinciam inter Juram montem & Alpes Peninas occupavit, & accitis nonnullis Sacerdotibus ac Primoribus, coronam sibi apud Acaunum imposuit, Regemque appellari se jussit, ut Regino & Annales Mettenses tradunt. Hoc Regnum exiguum Annales Fuldenses *superiorem Burgundiam*; quidam *Transjurensem Burgundiam*, *Cisalpinam Galliam* magnificô nomine Frodoardus; Constantinus Porphyrogennetus, Hermannus Contractus, Marianus Scotus, Sigebertus, aliique *Burgundiam* appellant impropriè admodum, cùm tantùm portio esset exigua Burgundiæ. In eo regno erant Winterturum, Acaunum, Novusburgus, *Nuenburg* Hermanno dictus, Murtena *Morat*, & urbes ac castella ad Lemanum lacum, item Octodurum, Salodurum, Aventicum, Seduni, Lausana ad Lemanum, Geneva. Belica, atque etiam Lugdunum. Mathildis enim Ludovici Transmarini filia, Lotharii Regis Francorum soror, cùm Conrado Regi Jurensi nuberet, pro dote Lugdunum cum pago Lugdunensi habuit, à Lothario fratre sibi in dotem datum, ut docet Chronicon Monasterii S. Benigni. Castellum etiam, quod Mons Piligardæ Hermanno dicitur, vulgò *Montbelgart*, Nostris *Montbeliart*, estque trans Juram in Sequanis, huic regno contribuebatur: quemadmodum ex Historicis nostris veteribus discimus. Ex quo intelligitur Rodulforum Regnum, quod Jura & Alpibus Penninis claudit Regino, latiùs patuisse, & in Sequanis Juram inter ac Vogesum, in Allobrogibus ac in Segusianis oppida ac urbes habuisse. Rodulfus Rex Gloriosissimus in litteris datis Ausâ villâ Indictione 3. annô 997. *res sitas in Comitatu Matisconsi*, in primis partem piscinæ Osæ, quæ Cluniaco Monasterio donatæ erant, confirmat. Idem aliis litteris datis annô J. D. 1019. regni 31. *Ecclesiam S. Blasii in vicinis, in pago & in Comitatu Genevensi sitam*, *Cluniacensibus Fratribus* confert. Amedeus Comes, filius Humberti, Comitis & Ancilliæ, & uxor ejus Adelaidis Ecclesiam S. Mauricii sitam in pago Multacena dedêre Cluniaco, permissu Maleni Episcopi Gratianopolitani: quorum in litteris hæc legimus, *Hanc donationem fecerunt, & chartam istam fieri jusserunt, & in Curia Regis firmari rogaverunt. Signum Rodulfi Regis, regnante Rodulfô annô* 37. Ex his apparet, non Genevensem modò pagum vel Comitatum, verùm etiam Comitatum Matisconensem saltem ex parte, & pagum Gratianopolitanum, ipsamque adeò cum sua valle Maurienam, cujus Comites Humbertus & Amedeus exstiterunt, ad istud Regnum pertinuisse: quod *Regnum Austrasiorum* Glaber Rodulfus falsò appellat, cùm veteris Burgundiæ regni partem contineret, Austriæ nullam, quæ mihi sit nota. Annô 1032. Rodulfus, qui eô nomine tertius in Burgundia superiore regnavit, *Ignavus* à quibusdam cognominatus, diadema suum ac Regni insignia Imperatori Conrado moriens misit: à quo tempore Reges Germaniæ Imperatoresque sibi Burgundiam istam vindicavêrunt; ac pro Imperii membro habuerunt, sub novo Regni Arelatensis nomine, quod à Jura monte ad ostia Rhodani & ad mare Gallicum usque ad Alpes Maritimas longè lateque patere crediderunt, aut omnibus persuadere voluerunt: cùm tale nunquam à Rodulfis Regibus possessum fuerit, ac ne à prioribus quidem Burgundiæ Regibus, Gundicarii posteris. Nam nec Provinciæ Arelatensis Comitatus, nec maxima saltem ex parte Comitatus Burgundiæ Transararicæ, quem liberum aut immunem Comitatum vocant, *la Franche-Comté*, ad Reges Rodulfos pertinuit. Certè Rotbertô in Francia, & Rodulfô Ignavô in superiore Burgundia regnantibus, suus erat Provincialibus Comes & dominus, qui Arelati sedem habebat: quem Glaber Rodulfus *in l. 3. c. 2. Wilhelmum Arelatensem* appellat, h. e. Willelmum Comitem Arelatensium sive Provinciæ; quidam *Ducem Arelatensem*. Alius fuit & Guillelmus Comes Burgundiæ Transararicæ, *Guillelmus cognomine Capetus*, *Comes Transjugonnanus* dictus veteri scriptori: quem Rotbertus Rex Ducatu Burgundiæ, quem pæne totum occupaverat, armis expulit, & suô Comitatu coëgit esse contentum. Mortuô Imperatore Ludovicô Piô, inter tres ejus filios Lotharium, Ludovicum & Carolum cognomine Calvum divisa sunt Regna Francorum. Lothario cum Imperio Romano & Regno Langobardorum obtigit *Austria* cum regione ad Lemanum & ad Alpes Grajas, quæ *Regnum Lotharii* paullo pòst vocari cœpit, & maxima pars Burgundiæ, atque Provincia; Ludovico tota Germania cum Norico seu Bajoaria Pannoniaque cessit; Carolus Franciam sive Neustriam, & Aquitaniam, ac Burgundiæ reliquam minimamque portionem obtinuit, *in qua parte excusus & modò nomen Franciæ remansit*, ut loquitur *Sigebertus*. Et Lotharii quidem A. filii tres nullis relictis hæredibus decessêre: Ludovici quoque ambobus pronepotibus, Ludovico & Zuentiboldo Regibus accidit, ut nihil legitimorum liberorum relinquerent. Carolus Caroli Calvi nepos, qui jure proximæ agnationis eorum Regnis succedere, & totius Franciæ imperium solus obtinere debuerat, Carolus inquam, & ejus filius Ludovicus, nepósque Lotharius, bellis civilibus & Optimatium suorum crebris defectionibus vexati, Austriam seu Regnum Lotharii (ne de cæteris Franciciæ ditionis Regnis loquar) nunquam recuperare potuerunt. Austriâ igitur seu Lotharingiâ, quæ olim unum è tribus Francorum Regnis fuerat, ab exteris Germaniæ Regibus occupatâ, ejus in locum Aquitania est substituta, & tria Franciæ Regna nihilominùs attributa, *Francia* Occidua seu *Neustria*, *Burgundia* quanquam admodùm imminuta, & *Aquitania*: quæ divisio jam sub Carolo Calvo videtur cœpisse, & usque ad Philippi saltem I. principatum duravit, ut in Notis in Adalberonis Carmen observavimus. Hæc pars Burgundiæ ad Reges nostros pertinens, *Burgundia inferior* dicebatur: quam *Burgundiam Regiam* vocare possumus, ut superiorem *Burgundiam Imperialem* nuncupat Trivetus in rebus anni 1250. Continebat autem Burgundia inferior Lugdunum, quod posteà Conrado Regi superioris Burgundiæ Mathildis dotis nomine detulit, Matisconem, Cabillonum, Augustodunum, urbem Lingonum, Autissiodurum quoque (quam ob caussam incertum) Aballonem, Beluum, Divionem, Latonam, castrum S. Gengulfi, *S. Jangou*, & alia loca. Huic quoque Nivernum accenseri potest ac debet, cùm ad priores Reges Burgundiæ pertinuerit. Hanc Burgundiam *in l. 5. Chronici c. 58.* designat Fredegarius, quum *Burgundiam*, vel *Regnum Burgundiæ* ingressum esse Dagobertum scribit, & *in civitate Lingonis*, *Divione*, *Latone*, *Cabilloni*, *Augustoduni*, *Autissiodori* jus dixisse, ac per Senonas Parisios venisse. Portio inferioris Burgundiæ *Ducatus Burgundiæ*, atque etiam nonnunquam *Ducatus Divionensis* appellabatur: propterea quòd Duces, qui eam beneficiô Regum Francorum obtinebant, Divione sedere consueverant: uti Glaber Rodulfus Duces Normanniæ *Rotomagenses Duces*; alii Comites Provinciæ *Arelatenses Comites*, Comites Gothiæ vel Septimaniæ *Tolosæ Comites* à suæ quemque provinciæ capite dixêre. Comites Campaniæ Gallicæ & Briegii, *Comites Trecarum atque Meldorum*; Comites Hainoi *Comites Montenses*. Qui ei Burgundiæ imperabat, *Ducem Allobrogum* Guillelmus Britto vocat, non semel, cùm Dux Æduorum potiùs vocandus fuerit. Nam Æduos, & Lingonas, ac partem Senonum tenebat; in Allobrogibus trans Rhodanum sitis Dux Burgundiæ nihil omnino possidebat. Hancce Burgundiam Regibus Francorum parentem designat Provinciale MS ante annos 400. compositum, quum in Burgundia duos cum suis suffraganeis Archiepiscopos collocat, Lugdunensem & Senonensem. Constat enim totam provinciam Lugdunensem primam, h. e. Lugdunum Metropolim cum 4. sedibus ei subjectis, Augustoduno, Matiscone, Cabillono & Lingonis, & ex provincia Senonia sedes duas Nivernum & Autissiodurum inferiori Burgundiæ olim attribui consuevisse. Contrà *Notitia Episcopatuum Galliæ*, paullo post annum 1322. scripta, cùm *in Burgundia Archiepiscopos* duos *Darantasiensem & Vesontiensem* seu *Bisuntinum* unà cum suis ambos suffraganeis ponit; *Burgundiæ* nomine partem Sapaudiæ & Sequanos cum Helvetia designavit; h. e. superiorem Burgundiam, Regnum olim Rodulforum. Burgundiam inferiorem, Franciciæ ditionis provinciam, quæ præter cætera Ducatum olim Pariatumque continent, veteres tabulæ vulgari linguâ confectæ appellant nunc *Burgoine*, & *Bourgoine*: uti Constantinus Porphyrogennetus Burgundiam superiorem, Regnum Rodulforum, *Burgoniam* nuncupat pro Burgundiam. Ῥοδοῦλφος ... *εἰς Βεργωνίαν*. Nostri nunc *la Bourgogne* vocitant, & ejus ac Comitatensis Burgundiæ superiorisve incolas *les Bourguignons*, i. e. Burgundiones. Multi *Bourgongne* scribunt; & *Bourgongnons*: quos veteres modò *Burgundiones*, modò sed rariùs *Burgundios* cum *Ammiano* nuncupant: recentiores scriptores Latini *Burgundos* appellare maluêre. *Burgundiones* sive *Burgundos* nostros, qui partem Galliæ occupârunt, Regnumque ibi constituerunt, Gentem fuisse Germanicam, trans Rhenum sedes habentem; & differre à *Burgundionibus* vel *Burgundiis*, Scythica Gente Transdanubiana, apertè ostendimus *in l. 1. rer. Francicar.* Burgundionum nomen à *Burgis*, i. e. parvis castellis, per limites constitutis cum Orosio, Isidoro, aliisque deducere ridiculum est. Nam à burgis *Burgiones* dici lex analogiæ jubet. Ut redeam ad regnum Arelatense. Gervasius Tilleberiensis, qui se *Regni Arelatensis Marescallum* ipse appellat, & ante annos 460. vixit, *civitatem Arelatem caput Regni Burgundiæ* bis nuncupat, & Viennensem Archiepiscopum *Regni Cancellarium*, *Burgundiæque* seu Regno Arelatensi 6. Metropoles attribuit, Vesontionem, Viennam, Darantasiam, Ebrodunum, Aquas Sextias, Arelatum, cum sedibus cuique subjectis. Idem facit *Notit. Episcop. Gall.* Gervasio suppar, & in Burgundia sex Metropoles ponit: ita ut Burgundia 36. civitates, & Sequanos cum Helvetia, Sapaudiam & quem Dalfinatum vocamus, ac Provinciam complexa sit. Ubi miror Lugdunum prætermitti, quod posteriores Burgundiæ Reges diu tenuerunt, & quod propterea Imperatores, tanquam membrum Regni ad ipsos pertinentis, sibi diu vindicaverunt, uti literæ eorum aliquot docent. Suffragabantur autem Vesontioni Basilia, Lausana, Belica; Viennæ Valentia, Vivaria, Dea, Gratianopolis, Maurienna, Geneva; Darantasiæ Seduni & Augusta, Ebroduno Dinia, Nicæa, Antipolis, pro qua nunc Grasia, Glannateva, Sanitium, Vintium; Aquis Sextiis Apta, Rei, Forum Julii, Vapincum, Segustero; Arelatum pro Metropoli tum agnoscebant Massilia, Avenio, Arausio, Vasio, Cabellio, Tricastium, Carpentoracte, Telo: Ex quibus Avenio posteà in Metropolim evectus est, & civitates Vasio, Cabellio, ac Carpentoracte ei attributæ. Hoc igitur Regnum, sive *Burgundiæ*, sive *Regnum Arelatense* dicatur, planè imaginarium fuit, cùm quale quantumque suprà descriptum est à nemine unquam possessum sit. Nam priores quidem Burgundiæ Reges, qui ab Chlodovei filiis sunt debellati, Vesontionem, Viennam, Darantasiam & Ebrodunum Metropoles, cum Lugduno totaque provincia Lugdunensi prima obtinuerunt: Arelatum & Aquas Sextias Metropoles, ex provincia Arelatensi Massiliam, Avenionem & Telonem Martium, ex

Alpibus Maritimis Diniam, Nicæam, Antipolim, Glannatevam, Sanitium & Vintium; de provincia Aquensi Reios & Forum Julii non obtinuerunt. Regnum Rodulfinum, posteriorum Burgundiæ Regum, exiguum admodum fuit, & paucularum civitatum, ac unius aut alterius Metropoleos, sicuti suprà ostendimus. Jam Rex Carolus, Lotharii Augusti filius Genevam, Lausanam, & Sedunos non habuit, ac ne Bellicium quidem & Darantasiam, quas ambas civitates postea à Rege Lothario fratre suo accepit: ut Annales Bertiniani docent. At Bosoni Regi sex quidem Metropoles paruêre, Vienna, Lugdunum, Darantasia, Aquæ, Arelatum & Vesontio, ac 15 civitates eis suffraganees, & duæ civitates Septimaniæ seu provinciæ Narbonensis primæ, Agatha ac Ucetia: at Ebredunum cum 6. sedibus ad ipsum pertinentibus ei non paruit: & cùm Arelatensis Regni 56. civitates numerantur, Bosonis Regni vix fuêre 25. quibus Matisconem & Viennam paulo post amisit. Ludovico, Bosonis filio ac successori Metropolitani adhæsêre non amplius quatuor, Lugdunensis, Arelatensis, Ebredunensis, & Viennensis, cum compluribus Coëpiscopis, sed non omnibus: Vesontio & Darantasia ei Principi non parebant, cùm ambarum civitatum Archiepiscopi ejus electioni unctionique non interfuerint. Apparet igitur, quod jam non semel diximus, Regnum illud Arelatense 56. civitatum, falsum, imaginarium, chimæricum, atque à Germanis scriptoribus fictum, & nulli unquam Regi fuisse possessum. Certè Guntherus in l. 5. Burgundiam è Basilea ad ostia Rhodani patere ait: caputque & sedem veteris Regni Arelatum fuisse, usque ad Rodolfi mortem: sed 5. tantum ei Metropoles attribuit, *Chrysopolim*, i. e. Vesontionem, *Lugdunum*, *Viennam* & *Arelatum*. Ex quo intelligitur, ne ipsis quidem Germanis scriptoribus Regnum Arelatense bene notum fuisse. Vindicarunt quidem sibi nullo jure Regnum Arelatense Imperatores Regesque Germaniæ post Rodulfi ignavi obitum: sed maxima ex parte illud obtinere non potuerunt, nec quidquam ibi præter inane nomen *Imperii* in Dalfinatu Provinciaque reliquerunt. Hactenus Valel. *Notit. Gall.* Aliter paulo Nobilissimus Conringius, *tractat. de Finibus Imperii*, quem vide de his accuratissimè disserentem, vide quoque de hac gente B. Rhenanum *Rerum Germanic. Nov. Antiq.* passim, inprimis *l. 1. p. 171.* ubi *de Burgundionum expeditione in Alamanniam, & in Regionem, quæ Capillatum sive Palas dicitur*: & *p. 192* ubi *de eorum in Sequanorum & Heduorum provinciam, ac tractum Aventicensem adventu.* Item *l. 2. p. 176.* ubi *de Francorum cum illis bello & victoria*: *p. 328.* ubi *de illorum, relictis Gallis, cum Germanis conjunctione p. 355.* ubi *de eorum specie ac moribus*: & *p. 365.* ubi *de populari illorum sermone Germanico*: ac ad hæc omnia loca eruditas *Notas* Cl. Ottonis.

BURGUS, urbs Gall. in Bressiæ Comitatu ad amnem *Resousse* Sub Galliæ Rege cum tota regione ab A. C. 1600. vulgò *Bourg en Bresse*, de quo vide Guichenon. *Hist. de Bress.* Item oppid. Aquitaniæ olim munitum, ad Duranium fluv. ubi Garumnæ miscetur, vulgò *Bourg sur mer.* Veterib. *Ebromagum.*

BURGUS, Saxonica vox, an à Græco πύργος, i. e. turris, an à πῦρ, i. e. ignis, quòd turres instar columnæ ignis cœlum appetunt. Sumitur pro monte, castro, oppido, urbe: unde *Asciburgium*, in qua voce *Asci* apud Silesios montem; apud citeriores Germanos urbem denotat. Pro castello parvulo, sumtum à Romanis, Valentiniani ævô, Veget. *de re mil. l. 4. c. 10.* Imo pro habitaculo in limite, antiquius: apud Paul. Orosium *Hist. l. 7. c. 32.* Porrò pro loco munito, unde *Burgundiones* nomen nacti: sed sic à castello discernitur, quòd Castellum Burgum notat arcem habentem in area, Burgus autem sine castello locum munitum. Græcis recentioribus *Φόσσατον* vocatur, accipiturque pro sepimento castrensi, i. e. ampla fossa & vallo ex egesto introrsum cespite munito. Anastasio *in vita Stephani III. Clusa.* Reperiuntur autem duplici formâ, interdum quadrangulâ, sed frequentius rotundâ: Hæc opus Saxonicum; Normannicum & Gothicum: illa Romanorum. Romanos enim veteres in quadrum semper castrametatos esse, docet *Polybius*, licèt inferiores edocuit *Vegetius* loci cedere necessitati. De *Burgo* verò *Gothico* vide Procop. *belli Goth. l. 1.* Ammian. *l. 31. in Valent. & Gratian.* Simile de Francis ac Burgundis suggerit Frodoardus *Chron. ad A. C. 925.* qui Græcos proculdubio secuti & Lycurgum. Vide Xenoph. *Rep. Laced.* Ammian. *loc. cit.* *Burgum* è *plaustris* exhibet, German. *Wagenburg.* Nec dissimile videtur priscum Britannorum oppidum, de quo Cæsar *Bell. Gall. l. 5. c. 21.* *Oppidum vocant Britanni, cum sylvas impeditas fossâ & vallô muniêrunt.* Burgum etiam dici, quod Germanis aliis *Haga* & *Circulus*, certum. Hinc Hunnos & Avares, octennali bellô à Carolo M. edomitos, extruxisse novem *Hagas* i. e. *Circulos*, seu *Burgos*, in Pannonia habitâsse legimus: & pleraque habitationum vocabula apud Germanos Borealesque populos videntur à cingendo sepiendoque emanâsse, ut patet ex vocibus *Haga*, *Ham*, *Hem*, &c. Apud Gallos tandem *Burgus* appellatur villa insignior, quæ nec murô nec vallô clauditur. Apud Anglos Villa, quæ Prætorem habet & jure utitur municipali, ac in Parlamentariis Comitiis per Procuratores suos (*Burgenses* dictos) suffragia fert, minimô licèt locô. Vide Henric. Spelmann. *Glossar. Archaeol.*

BURGUS, oppidulum Finlandiæ, prope sinum Finnicum.

BURGUS Novus, oppid. Aquit. in Marchia Lemovicensi ad Taurionem amnem. Censetur pars provinc. Pictaviensis.

BURGUS Pontii Paulini, castrum Galliæ, *Sidonio* memoratum ac descriptum, vulgò *Bourg*; ad Duranium fluvium, qui paulo infrà Garumnâ recipitur, jam antea ob æstus Oceani, quibus augetur, *Maris* nomine honorato. Unde ager inter Garumnam & Duranium *le pays d'entre deux Mers*, i. e. pagus inter duo Maria: & *Burgus* ad Mare multis cognominatur, *Bourg sur Mer*, cùm sit positus ad Duranium, Hadr. Vales. in voce *Duranius.*

BURGUS Sessites, oppidul. Italiæ, in agro Vercellensi, ad Sessitem fluv. sub Sabaudiæ Duce in confinio Ducatus Mediolanens.

BURI, memorati Jul. Capitolino *in Marco Antonino Philos. c. 22.* *Gentes omnes ab Illyrici limite, usque Galliam conspiraverunt, ut Marcomanni, Narisci, Hermunduri & Quadi, Suevi, Sarmatæ, Latringes & Buri: hi aliique &c.* Βοῦροι dicuntur Dioni in *Trajano*; in veter. *Peutingerorum tabula Duri* seu *Duri*, uti docet Salmas. *ad loc. cit.* quem, si placet, vide.

BURIA, urbs, in frugifero solo sita, juxta montem Tabor & civitatem Nain, in tribu Zabulon.

BURICHALIS, Græcè βουρίχαλος, idem quod *Burichus* seu *Burricus*, Gallic. *Bourique*, auctori *Glossarum antiqq. MSS.* *Mannus est, equus brevior, quem vulgo bruncum vocant.* Sic Porphyrio *in l. Epodon Horatii*, *Mannos equos, vulgo buricos appellant.* A Græco πυῤῥίχος, quod idem cum πυῤῥός, i. e. rufus: Sic enim omnes equos breviores a colore appellâsse Latinos citerioris ævi, etsi alterius essent coloris, per catachresin ait Salmas. *ad Vopisc. c. 20. in Carin.*

BURICHUM, oppid. munitum Ducatus Clivensis, è regione Vesaliæ ad Rhenum fluvium. Quibusdam est *Burcinacium.*

BURICIANUM, oppid. Bavariæ, prope Lichi fluv. confluentes. *Burchaim Cluver.* non longè à Danubio.

BURIDENSII, populi Daciæ, quorum urbs Varadinum est, teste *Lazio. Wardin*, & *Varadein.*

BURII, populi German. cognomine Luti, *Ptol.* qui testibus *And. Vellejo & Ranzovio*, in insul. maris Baltici, cui nomen est *Bornholm*, habitant. *Bruteni* erant, ubi nunc magna pars Poloniæ, versùs Calissam urbem.

BURIS, vide *Bura.*

BURLÆUS Gualterus, vide *Gualterus.*

BURLARIA, in *veteri Charta* apud Columbum in *Manuscr. l. 1. num. 43.* locus est in urbe, vel extra urbem, in qua ludere soliti incolæ. Hispanis certè *burlar* est jocari, ludere, Vasconibus *Burlaze*, Occitanis *Bourlos*, ludus, jocus, illusio. Vide suprà in voce *Bohordicum.*

BURNUM, seu BURNIUM *Livio*, *Gracbova* teste *Nigrô*, oppid. Illyrici mediterran. in Liburnia, Arauzonæ propinquum.

BURNUS, inter idola Romanorum, memoratur Arnobio *adv. Gent. l. 4.* *Quis Liberum*, *quis Burnum*, *libidinum superesse tutelis credat?* Uti quidem veterem Lectionem habere, monet Desid. Heraldus. Alii tamen *Liburnum* malunt. Vide eum *Animadversion. ad loc.*

BUROA, insul. in mari Indico, inter Moluccam & Macassarias insulas sat culta & oblonga.

BURONIA Sylva, *Westerwald*, apud Colon. Agrippinam, *Tritbem.*

BURRA, pronomen muliebre, apud Romanos, à colore dictum, Valerius in *Epit. de Nominib.* Dicebant autem *burrum* antiqui, ut Festus ait, *quod nunc dicimus rufum. Unde rustici burram appellant buculam, quæ rostrum habet rufum, pari modô rubens cibô & potione ex prandio* burrus *appellatur.* Sic genus equi brevioris, à colore Græci πυῤῥίχον, Latini *burrichum* appellârunt, uti videmus. Non solum autem *burrum*, sed & *byrrum* dixêre Veteres pro eodem. Vide in hac voce, & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Vopisc. in Carino, loc. cit.* & *ad Solin. p. 68.* ubi à Græco πυῤῥός vocem ortam pluribus docet.

BURRANICA Potio, vide infrà *Camella.*

BURRHUS Afranius, prætoriis cohortibus, ab Agrippina, impositus, egregius militaris Famæ. Tacit. *l. 12. Annal. c. 42.* In se tumescentibus paulatim faucibus & impeditô meatu extinctus. P. Mariô L. Asiniô Consulib. *l. 14. Annal. c. 51.*

BURRIUM, *Antonin. Usk*, Camdeno oppid. olim Albionis nunc Walliæ, finitimum Iscæ Monumetensi; inde 9. mill. pass. Callevam versùs. Aliis est *Ledbury.*

BURRIUS Richardus, vide *Richardus.*

BURRUS Petrus, vide *Petrus.*

BURSA, Metropolis Bithyniæ, sedes Imperii Ottomannici, ante Adrianopolim. A' Prusia conditore, Prusa dicta creditur. Strabo, *l. 12.*

BURSA, nomen, quô olim Collegia designabantur, teste Aventinô *Annal. l. 6.* Vide infrà. In celebrioribus Emporiis nomen huic loco est, ubi Mercatores statis per hebdomadem horis conveniunt, de rebus suis disserturi; cui simile quid Romanorum Basilicæ fuêre. Quàm magnificè enim extructæ exornatæque *Bursæ* sint, Londini, Amstelodami, alibi, nemini ignotum. De Amstelodamensi sic Barlæus in *Medicea*, *Mercatorum*, inquit, *augusta porticus, quam Bursam vocant, elegantis & operosæ structuræ, fornicibus tota moles incumbit superiora operis columnæ marmoreæ quadraginta validè portant, ut ne dissolvere secula compagem videantur posse. Ambigas, ingenio, an sumtu, an utilitate major? Officinis inferioribus, quæ plateas & Amstelam spectant, viginti sex cingitur; at, quâ per gradus ascenditur, stationes apertæ & vendentium capsulas plurimas, quæ centenarium facilè excedunt, ubi merces omnimodæ pulcheriores, exoticæ, domesticæ, natæ vel factæ veneunt. Hic mixtis contractibus venditur Orbis, hic emitur, hic de pretiis rerum, permutandis mercimoniis, onerandis exonerandisque navibus, de ponenda in usuram, remittenda aliunde pecunia, omnis sermo &c.* Vide suprà in voce *Basilica.* Nominis originem, ex Hebræo בורסא *Borsa*, (unde & interior Carthaginis pars *Byrsa*) munitum locum denotante, arcessit Keuchenius *ad C. Nepotis fragm.*

BURSAONENSES, Hispaniæ citerioris populi Calagurritanis, & Complutensibus vicini. Plin. *l. 3. c. 3.*

BURSARIUS, in Ecclesia Romana officium Monasticum est, penes quem *Bursa* seu pecunia Monasterii, in *Monastico Angl. Tom. 1. p. 184.*

John Tortoun quintus, Bursarius officiatus.

Etiam sic dicti sunt, quibus ex *Bursis* stipendia præstabantur, cujusmodi *Bursarum*, i. e. arcarum, *Bustes*, gazophylaciorum, mentio fit in Compoto Baillivorum Franciæ A. C. 1288. *Expensa*: Pro Burso

sis *Scholarum Regis, qui fuerunt de Curia* ---- *pro Bursis baptizatorum* ---- pro Bursis *Beghinarum*. Nempe in his *Bursis* sive Arcis reponebantur, quæ ad Scholasticorum, verbi gratia, seu Baptizatorum, alimoniam spectabant, quæque cum in usum à Viris piis legata erant. Vide quoque infrà *Nomenclator*. Unde etiamnum *Bursarii* in Academiis dicuntur, quibus, ob rei domesticæ penuriam, certa quædam stipendia exsolvuntur, ex Arca ad id destinata, ad studiorum cursum eò expeditiùs conficiendum, &c. De *Bursa Papali* purpurea, in qua sunt 12. sigilla pretiosorum lapidum & inulcus, in Inauguratione Pontificum adhiberi solitâ, vide Cencium Camerar. *de Inaugur. Celestini III.* laudatum Car. du Fresne in *Glossar*. Vide quoque suprà, in voce *Bursa*.

BURSEELI Hieronymus, vide *Hieronymus*.

BURTANGA, vide *Arx Burtanga*.

BURTINA, *Ptol. Bortina Antoun. Almudevar*, teste *Suritâ*, oppid. Aragoniæ, inter Cæsaraugustam 10. & Oscam in Cæciam 4. leuc. Aliis *Balbastro* est, urbs à Cæsaraugusta 22. leuc. ab Ilerda 5. Oscam versùs.

BURVINUS, filius tertio-genitus Henrici junioris filii Henrici cognomine *Burvini* (cujus pater Pribislaus, ultimus Herulorum Rex, in ordinem ab Henrico Leone redactus, Ducisque nomine acquiescere jussus est:) Rostochium tenuit, à filiis Henrico & Erico excæcatus, quos tamen brevi divina nemesis sustulit. Ei igitur successit alius filius Woldemarus, & hôc natus Nicolotus cognomine *Puer*, qui à Brandeburgicis, quòd Marchionis filiâ repudiatâ duxisset Pomeranam, bellô afflictus, ultimus suæ gentis fuit. Fratres verò *Burvini* natu majores, Johannes Megapolitanum & Nicolotus Vandalicum, ramos condidêre. Phil. Jac. Spenerus *Sylloge Genealogico-Historicâ, in Fam. Wandalica*.

BURUNGUM, oppidul. ad Rhenum, *Burick Simlero*. Aliis *Wuringen*, oppidul. ad Rhenum, inter Coloniam & Novesium, sub Electore Coloniensi.

BUSA, Apula fœmina, quæ 10000. Romanorum, qui Cannensem cladem effugerant, liberaliter aluit. Val. Max. *l.* 4. *c.* 8. *ex.* 2.

BUSACTERI Majores & Minores, Germaniæ populi quos etiam Bructeros esse putant. Horum *Brokerberg* oppidum esse videtur sub Goslaria Saxoniæ urbe. Græci habent codices *Βουσάκτεροι*, fortè à malo & sterili agro sic dicti. Hinc Familia haud dubiè illustris *Busekerorum*, cujus & Dithmarus meminit, *l.* 6.

BUSÆ, populi Medorum, quos Diores subegit. *Steph.*

BUSARDUM, Castellum Salentinorum.

BUSBEQUIUS, vide suprà *Augerius*.

BUSCHIUS Arnulphus, vide *Arnulphus*.

BUSCHIUS Hermanus, vide *Buschius*.

BUSCUMDUCIS, à silvis & nemoribus, quæ hôc loci quondam Brabantiæ Duci fuerunt, appellationem obtinet; una ex 4. præcipuis Brabantiæ civitatibus, ludô literariô, magnâ civium & præstantium ædificiorum frequentiâ, pugnacique populô, civili tamen ac blandô, nobilis. Ibi mercatura, lanificium, cæteræque artes mechanicæ florent. Vulgò *Bosleduc*. Vocatur etiam *Sylva Ducis*.

BUSEKERI, Familia nobilis Saxoniæ, vide *Busacteri*.

BUSENTUS, amnis Calabriæ inferioris Consentiam urbem uno latere includens, cujus aquæ natura est capillum efficere nigrum: accolæ etiam confirmant fila serica, si Busentia aqua redordiantur, fuscum accipere colorem.

BUSI, populi memorati, Adamo Bremensi *c.* 228. ubi de Insulis Balthici maris: *Ibi sunt homines pallidi, virides & macrobii, i. e. longi, quos* Busos *appellant*, à vultus nempe colore. *Busius* enim color, in *Glossis* Ælfrici helvus est seu gilvus. *Idem*.

BUSIRIS, Neptuni filius ex Lybia Epaphi filiâ, crudelissimus Ægyptiorum tyrannus, quô tempore Danaus Argivis imperavit. Quibusdam est Orus Pharao, qui Amenophi II. successit. Hic cùm hospites omnes Jovi immolaret, ab Hercule in Ægyptum delato, cùm easdem illi insidias pararet, unà cum Amphidamante filio, & præcone Chelbe & ministris aræ interfectus est. Ovid. *Met. l.* 9. *v.* 182.

> *Ergo ego fœdantem peregrinô templa cruore*
> *Busirim domui?*

Idem *Trist. l.* 3. *El.* 11. *v.* 39.

> *Sævior es tristi Busiride, &c.*

Statius *Theb. l.* 12. *v.* 155.

> ---- *Immites citiùs Busiridos aras.*

Virg. *Georg. l.* 3. *v.* 4.

> ---- *Quis aut Eurysthea durum,*
> *Aut illaudati nescit Busiridis aras?*

Encomium tamen ejus scripsit Isocrates, & Strabo illum unquam regnâsse negat, *l.* 17. Diodor. Sic. quoque qui eum Regem facit alicubi, & quidem Thebarum conditorem, alibi nomen hoc non Regi alicui, sed Osiridis tumulo competere ait. *l.* 1. Item alius cognomine *Cenchres*, Euseb. *Chron.* Apollodor. *l.* 2. Item urbs Ægypti ad Nilum fluv. à Busiride condita, in qua fuit templum magnum Isidis. Hinc Busiritica præfectura. Strabo *l.* 17. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec.* III. & V. ubi de *Παιδοθυσίᾳ* agens, occasionem fabulæ de *Busiridis ξενοκτονίᾳ* ex Diodoro præfato aperit.

BUSIRIS alter, ob crudelitatem Maximinus dictus est. Vide Capitolin. in *Maximinis c.* 9. Cœterum *Busiridem* quidem, ut Strabo *ultimo*, ullum fuisse sunt qui negent. Diodor. Sic. idem facit *l.* 1. sed eum agnoscit *l.* 4. Nonnulli *Busiridem* fuisse volunt Pharaonem illum, qui crudeli edictô masculam omnem Israëlitarum spem aquis extinguendam statuerat; atque hinc fabulam de mactatis ab eo hospitibus apud Græcos originem cœpisse. Alii circa Mosis tempora illum collocant, de qua Sententiarum varietate, vide Jac. Ouzelium *Animadversionibus Minucianis p.* 192. & 193. nec non suprà aliquoti.

BUSIRITICUS fluvius, ectropa est Bubastiaci fluvii, de quo suprà. Hic enim juxta minus Delta dividuus fit in *Busiriticum, ὃς ἐκρεῖ διὰ τοῦ Παθμητικοῦ στόματος, qui per Pathmeticum fluvium in mare exit. Ptol.* Nomen huic Nili diverticulo ab urbe *Busiri*, de qua suo locô.

BUSIUM, oppid. Delphinatus, in limite Provinciæ *Bus.* 5. leuc. à Vasione, sad *Laurecramnem*.

BUSMADIS, Isaurica civitas, *Steph.*

BUSSÆ vel BUYSÆ, dicuntur à Belgis naves majores, quarum plurimæ 120. aliæ 100. 60. 50. Tegnarum seu dimidiò tanti *Lastarum* sunt, atque in Harengarum piscatione adhibentur. Harum initiò Junii mensis mille & ampliùs emittunt, impositis singulis 24. 18. 16. hominibus, quibus naves bellicæ in tutelam adjunguntur plures paucioresque pro temporum ratione. Quæ dein Hitlandiam versùs pergunt, & usque ad diem 14. mensis præfati ibi subsistunt: statuti enim locò inter piscatores est, ne ante diem istum retia projiciantur, quòd harengas ad saliendum citiùs haud aptas credant. Hinc porrò piscationem incipiunt, ac è regione Scotiæ & Angliæ, Yarmoutham usque, h. e. totis 200. milliaribus progrediuntur, quò circa diem S. Bartholomæi perveniunt, & interjectô tempore bis vel ter harengis replentur, quas aliæ naves ipsis obviam venientes excipiunt statimque in alias regiones exportant. Quas verò posteà in regione Yarmuthensi capiunt, eas non ampliùs saliri idoneas judicantes, vel domum avehunt, vel Anglis vendunt, unde & harengæ infumatæ fiunt. Lucrum, quod inde trahitur, ingens est, singulæque harum *Bussarum* unà vice repletæ 2500. Imperiales creduntur lucrari: unde & Tutores orphanis non meliùs prospectum autumant, quàm si pecuniam eorum in istiusmodi naves impendant. Præter istas autem naves, aliæ minorum generum, ut Pinkæ, Galiottæ & similes, ultra 3000. & amplius, eidem negotio adhibentur, qua de re vide *Consilium* Anonymi ad Angliæ Regem *de Incremento Regni per capturam harengarum, in Diar. Europ. continuat. Continuat. VI. p.* 388. ac Joh. Keymonsium *Observat. de Piscatura Belgarum, in Append. ad Contin. XI. præfati Diarii*: ut & infrà, ubi de *Harengis*.

BUSSETUM, vide *Buxetum*.

BUSSOLIUM vel BUSSOGILUM, vulgò *Busseul*, villa Galliæ est, in pago Cœnomanico, memorata in literis Caroli Calvi, datis Indictione VIII. annô Regni in Francia XXXV. & Regni Hlotharii III. *B. Filiberto Herensi & Geilani Abbati*, Monachisque ejus metu Normannorum profugis, *Abbatiam S. Valeriani Martyris, quæ est in pago Cavillonensi super fluvium Sagonam & castrum Trenorchium, quod est ex eadem Abbatia & Turnutium villam* donavit; aliquot præterea villas, *in pagu Lugdunensi, Genivisio* (seu Genevensi) *Matisconensi; in pago Andegavensi Conolcum*, aliàs Conaldum & Cunaltum (*Cunaus*) *in pago Cenomanico Bussolium*, apud Hadr. Vales. *Notit. Galliæ*, in voce *Timurcium castrum*.

BUSSULARIUS, qui superstitione devinctum populum Tribunitiis concionibus adeò tenuit, ut tyrannidem Ticinensem ad se traxerit. Prænomen ei Jacobus.

BUSTA Gallica, locus in urbe Roma, memoratus Livio *l.* 22. *c.* 13. *Illô ipsô die media in urbe, quâ nunc Busta Gallica sunt* &c.

BUSTA Salvatoris D. N. (uti vocant in Ecclesia Romana) & Beatæ Virg. Mariæ ex marmore & alabastro elaborata, quorum tria non tantùm sculpturâ præstant, sed & duo, ex parte cava & convexa Orientali alabastrô, quæ luci exposita, ceu crystallum, transparent, asservantur in *Museo* Kircheriano Romæ. Vide *Collegii Romani Societat. Jesu Museum Amstelodami excusum*, *p.* 7.

BUSTUARII, dicti sunt à *bustis*, (rogus autem, ubi ustulatum cadaver erat, *bustum* dicebatur.) Mos enim erat in sepulchris fortium virorum captivos necari: quod postquam crudele visum est, placuit gladiatores ante sepulchra dimicare, hinc *Bustuarios* dictos: quorum effusus cruor Inferorum Diis sacrificii locô inserviebat, quod genus *Inferias* dixêre. De his Sueton. *in Tiberio c.* 7. *Munus gladiatorium in memoriam patris, & alterum in avi sui Drusi dedit, diversis temporibus ac locis, primùm in Foro, secundum in Amphiteatro*, &c. Primi Romanorum istiusmodi ceremoniâ patris cineres prosequuti sunt, Marcus & Decimus filii Bruti, in Foro Boario, Appio Claudiô, Quintô Fulviô Consulib. apud Val. Maximum *l.* 2. *c.* 4. *ex. ult.* Imò nec solùm iis, qui in dignitatibus eminuerunt, sed & privatis hominibus, hôc modô parentatum esse, testatur Tertullian. *de Spectac. c.* 6. *Inter quas etiam privatorum memoriis legataria hæreditates parentant, id quoque secundùm institutionis antiquitatem.* Hinc discimus, à sepulchris, sequentibus temporibus, in alia loca, Circum, Forum, Amphitheatra &c. cruentos istiusmodi ludos translatos, & à morituris testamentô quandoque legatos esse, ceremoniamque tandem in artem, (hæc enim vera Gladiatoriæ artis origo) transiisse. Numerus eorum, qui hisce ludis concertabant, nonnunquam ingens fuit; ipsa ceremonia *Munus*, quique hoc exhibebant *Munerarii*: qui Bustuarios hosce alerent, *Lanistæ*: grex tyronum ab his ad id ludi genus emtorum, *Familia*: si qui liberi homines essent, *Auctorati*: arma, quibus se præparabant, *Lusoria & Exercitoria tela*: reliqua, quibus pugnabant, *Decretoria*, quia hæc, *velut decretô Prætoris sive Editoris dabantur* dicta sunt. Unde Seneca *Ep.* 117. *Remove ista lusoria arma, decretoriis opus est*: quò forsan alludit Apostolus 1. Corinth. *c.* 9. *v.* 26. 27. cùm ait: *Οὕτω πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων, ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα, Sic pugilem ago, ut aërem non cædens: Sed contundo corpus meum*: quasi dicat, Non velitatoriis sed decretoriis, adversùs hunc hostem, armis utor. Plura hanc in rem vide infrà in voce *Gladiatoria, Ars*.

BUSTUM, vide infrà *Rogus*. Dico hîc saltem, mirè olim luctuosa

Quosa & busta Gentiles aversatus Ammian. *l.* 31. *Ædificiis nullis tectis, sed hæc velut sepulchra declinant.* Unde Apulejus *Apolog.* petit à Mercurio, ut Æmiliano objiciat *omnia bustorum formidamina, omnia sepulchrorum terriculamenta.* An quod in iis oberrare existimabant umbras mortuorum, & prom ea frequentata magis, ad animarum evocationes & incantationes; an quòd pollui bustis verebantur? Certè magnô apparatu sacrificiorum, quæ fusè describit Heliodor. *l.* 6. & Horat. *l.* 1. *Sat.* 7. illic peractas evocationes Manium incantationesque varii Auctores tradunt. Ammian. iterum *l.* 19. *Si quis per monumentum transisse vespere argueretur, ut veneficus, sepulchrorumque horrores & erraniium ibidem animarum ludibria colligens vanis, capitis interibat.* Sanè Dæmones circa sepulchra obversari, præter Platonem *Phædone*, & ex eo Nicephorum Gregoram in *Synes.* [illegible], Pausan. tradit in *Atticis*, ubi de Miltiadis sepulchro, it. Clem. Alex. *Protrept.* Lactantius *l.* 2. *c.* 2. Theophylactus *in Matthæum c.* 10. Alii. Sed & omnia luctuosa, infausta & impura, scitô Pythagoræ. Lucianus *de Dea Syra*, [illegible]. More itaque gentili loquitur apud Minucium Felic. Cæcilius, quum Christianos Gentilium Templa, *ut busta despuere* ait, h. e. aversari quàm maximè ac illa refugere. Quod illi eo fidentius faciebant, quia ex sepulchris & *Bustis* illa consecrata noverant, ut latissimè probat Clemens Alex. *Protrept. mortuosque & Deos idem esse scribant*, ut ait Tertullian. *de Spectac. c.* 13. Vide Rigaltium cæterosque Viros Cl. ad *Minucium d. l.* ut & aliquid infrà, ubi de *Cœna Ferali.*

BUSUS, vide *Ebusus.*

BUTADÆ, pars tribus Ægeidis. *Steph.* Pars tribus Oeneidis *Sponio*, à *Bute* Heroë nomen adepta. Idem nomen illustris Athenis familiæ erat, è qua Sacerdotes Minervæ, sub cujus tutela Urbs erat, legebantur. Vide *Itiner. Græcia Part.* 3. & Joannem Meursium *de Populis Atticæ.*

BUTALION, nomen cujusdam ob insignem stultitiam & stuporem à Comicis exagitati. Vide Scholia *in Ranas Aristophanis*, *Act.* 4. *sc.* 1.

BUTAMA, Dalmatiæ oppidum. *Cedrenus.*

BUTAS, elegiacô carmine *res Romanas* tradidit, ex quo fabulosas Lupercalium causas tradit Plut. *in Romulo.* Meminit ejusdem Arnob. *l.* 5. *ubi de Bona Dea: Sicut suis scribit in Causalibus Butas* perperam vulgò *putas.*

BUTEA, familia Romana, à *buteone*, i. e. accipitre sic dicta: cui principatus in auguriis olim dabatur, prosperô auspiciô à buteone sumptô. Plin. *l.* 10. *c.* 8. Vide infrà.

BUTEO, cognomen M. Fabii apud Liv. *l.* 30. *c.* 26. & *Plut.* Item Romanus Orator, cujus meminit Seneca *l.* 2. *Controv.*

BUTEO, accipitris genus, quem τριόρχην Græci dixêre. Hunc solum, cùm inter aves migratorias censeantur accipitrum pleræque species, semper apparere, tradit Philosophus *Histor. l.* 8. *c.* 3. quemadmodum solum æsalonem Plinius excipit, *l.* 10. *c.* 8. Vide Bochart. *Hieroz. Parte poster. l.* 2. *c.* 19.

BUTEO Johannes, Delphinas, Canonicus Regular. Ordinis S. Antonii Vienn. Jurisconsultus & Mathematicus insignis; Orontii Finæi, Mathematum in Gallia instauratoris, discipulus ac postmodum adversarius, *de Fluviaticis Insulis secundùm Jus Civ. dividendis*, *de figura & magnitudine Arcæ Noë*, aliaque complura scripsit. Obiit A. C. 1560. ætat. 75. Alard. *Bibl. du Dauph.* *Thuanus*, Voss. *de Mathem. Scient.* c. 27. §. 11. c. 49. §. 14. c. 57. §. 23. Teissier *in Elogiis*, Alii.

BUTERÆ, vide *Blitera.*

BUTERIUM, oppid. Siciliæ, in valle Neætina, Principatus titulô clarum, intra montes, 4. milliar. ab Himera flumine.

BUTES, fil. Amyci, Bebryciorum Regis, qui ob sævitiam patris ab Argonautis cæsi, regnô pulsus, parvô navigiô in Siciliam confugit, ubi à Lycaste nobili meretrice hospitiô susceptus est, à qua cùm ob formæ morumque elegantiam diligeretur, ejus concubitu usus, Erycem filium ex ea suscepit, & quoniam Lycaste ob eximiam pulchritudinem Venus vocaretur, datus est locus fabulæ, Buten ex Venere filium Erycem suscepisse. Virg. *l.* 5. *Æn. v.* 371.

Idemque ad tumulum, quô maximus occubat Hector,
Victorem Buten immani corpore, qui se
Bebryciâ veniens Amyci de gente ferebat,
Perculit, & fulvâ moribundum extendit arenâ.

BUTES, fil. Erechthei, Atheniensium Regis, uti discimus ex Apollodoro & Tzetze *Chil.* ζ. *Histor.* 19. Ei, quemadmodum & Patri filiabusque ejus, sacra quoque esse facta, indicat Pausan. in *Atticis*: [illegible] Βύτα. [illegible] *Ingredientibus verò (Erechtheum) tres se offerunt aræ: Neptuni una, in qua & sacra faciunt Erechtheo, ex oraculo; altera Herois Butæ; tertia autem Vulcani.* Vide Voss. *de Idolol. l.* 1. *c.* 13.

BUTES, nomen sacerdotis. Cœl. Rhodig. *l.* 14. *c.* 13. Vide Niceph. *in Synesium de Insomniis.* Orpheus etiam quendam hujus nominis recenset, inter Argonautas:

Βούτης τ' Αἰτεΐδης [illegible].

BUTES, Trojanus à Camilla occisus est. Virg. *Æn. l.* 11. *v.* 690.

Protinus Orsilochum & Buten duo maxima Teucrûm
Corpora. ———

Item Scytharum fluv. cui propinqui sunt Agathyrsi & Sarmatæ. *Tortellius.*

BUTHIA, urbs vel regio Ioniæ. *Steph.*

BUTHOE, urbs Illyridis. *Buthoë Sophocli*, *Buthoë Scylaci & Philoni*, *Butua* Plinio *l.* 3. *c.* 22. *Ptolemæo* mendosè *Bulva*, hodiè *Budua*, vel *Budua*; quam apud *Stephanum* quidam sic dictam volunt, [illegible]. Alii Cadmum eam nominâsse volunt, [illegible] Βούτω, *ab Ægyptio Buto.* Sed verum nomen Phœnicium est [illegible] *betua*, i. e. *secura*, *tuta*, cujus incolæ habitabant [illegible] h. e. *in tuto*, naturâ loci nimirum, aut vallis & mœnibus, aut propriis viribus freti. Bochart. *l.* 1. *Chanaan c.* 23.

BUTHOS, oppid. Ægypti. *Ptol.* Plin. *l.* 5. *c.* 10. ubi Apollinis & Dianæ templum erat, docente Herodotô *l.* 2. *c.* 155. Apollinem autem Deum fuisse Ægyptium, ostendit pluribus Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* I. ubi de *Tosorthro*, primò post Menem Memphitarum Rege, seu *Æsculapio.* Ex hac urbe Oraculum venit Mycerino Regi Memphitæ, *fore ut sex omnino annos viveret, septimò defuncturus*: quo χρησμῷ apud Gentes nullus occurrit vetustior. Et quidem ex omnibus Ægypti oraculis præcipuum habitum Latonæ in urbe *Buti*, Herodotus tradit *l.* 2. *c.* 83. Vide & *c.* 133.

BUTHROTUM, sive BUTHROTUS, *Ptol.* vulgò *Butrinto*, urbs Epiri in ora contra Corcyram insulam, Virg. *Æn. l.* 3. *v.* 292.

——— *Portuque subimus*
Chaonio, & celsam Buthroti ascendimus urbem.

Ovid. *Met. l.* 13. *v.* 721.

——— *Regnataque vati*
Buthrotos Phrygio. ———

Baudrando urbs olim, nunc oppid. Albaniæ in Chimera regione sub Turcis, à centum & amplius annis, ægrè habitatum. Eô multi piscatores confluunt quotidie, hinc sinus Buthroti dicitur, aliàs Pelodes, nunc multis *Butronto*, vix 6. mill. pass. à Corcyra in Ortum.

BUTHROTUS, fluv. Magnæ Græciæ apud Locros, *Novitto*, teste *Barrio.*

BUTHUE, fil. major natu Godescalci, Herulorum Regis, à subditis, quibus fidem annuntiabat, occisi A. C. 1066. cùm Patris successor, ejus mortem vindicare decrevisset, à Critone, Rugiorum Principe agnato, pulsus & à Saxonibus restitutus, tandem tamen ejusdem insidiis periit. Pater Pribislai, & Nicoloti, quorum ille à Rugis captus & in custodia mortuus est, hic totô pene regnô exutus, & in acie cæsus est ab Henrico Leone & Alberto Urso: relictô filiô Pribislaô, ultimô gentis Rege. Fratrem habuit *Buthue* Henricum, è cujus posteritate Suinico ultimus fuit A. C. 1135. Erdenoburgi occisus. Vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Gen. Histor. in Fam. Vandalica.*

BUTHUS, athleta nobilis, qui bovem integrum unô die devorare solebat; unde natum proverbium in edaces, *Buthus obambulat.* Vide Hesych. in Βοῦθος περιφοιτᾷ, & Zenob. p. 44.

BUTHYREUS, insignis statuarius, Myronis discipulus, qui fecit puerum sufflantem languidos ignes & Argonautas. Plin. *l.* 34. *c.* 8.

BUTICA, vide infrà in voce *Buttis* & *Doga.*

BUTICULARIUS, seu Buttarum & Buticularum præpositus. Gallis *Bouteiller*, Pincerna. In palatio Caroli M. præcipuæ dignitatis fuit & auctoritatis, ut Hincmarus *Ep.* 3. *c.* 16. docet, ubi post Apocrisiarium, & Cancellarium, ponuntur Camerarius, Comes Palatii, Senescalcus, *Buticularius*, Comes Stabuli, Mansionarius, &c. *c.* 23. *Ad tres autem Ministeriales, Senescalcum, Buticularium, & Comitem stabuli, pertinebat, ut cum communi consensu de suo quoque ministerio admonendi non essent segnes, ut quanto ejus esse potuisset, omnes actores Regis præscirent, ubi vel ubi Rex illo vel illo tempore tantò vel tanti spatio manere debuisset, propter adductionem vel præparationem, ne forte tardè scientes, dum inopportunò tempore, vel cum nimia festinatione exigeretur, familia regalis per negligentiam sine necessitate opprimeretur: quæ videlicet cura, quamvis ad* Buticularium, *vel ad Comitem stabuli pertineret, maximè tamen Senescalcum respiciebat, eò quòd omnia cætera, præter potus & victus caballorum, ad eundem Senescalcum respicerent.* In subscriptione testam. Philippi Augusti apud Rigordum: *Signum Tibaldi, Dapiferi nostri. Signum Guidonis Buticularii. Sig. Anthei Camerarii.* Vide Spelmann. *Glossar. Archæol.* & infrà *Buttis.*

BUTIS, Syriæ civitas, Pella posteà dicta. *Steph.*

BUTISTA, Βουτίστης, officium in Ecclesia Constantinopolit. cujus erat, *baptizare* infantem, in *Catalog.* offic. MS. Eccl. Medoniano.

BUTIUS Adrianus, vide *Adrianus* & *Hadrianus.*

BUTOA, insul. maris Mediterran. prope Cretam. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

BUTOMON, *Theophrasto* recensetur inter eas herbas, quæ in aquis & in terreno pariter proveniunt, ut phleos, cyperum &c. [illegible] Et paulo pòst. [illegible] vide Salmas. *ad Solin. p.* 999.

BUTONUS Johannes, vide *Johannes.*

BUTORIDES, Historicus, inter 12. illos, qui de Pyramidibus Ægypti scripsêre. Plin. *l.* 36. *c.* 12.

BUTOVIUM, oppid. Pomeraniæ, ad Stolpam amnem, prope *Valdow* desertum Prussiæ, in ditione Electoris Brandeburg. 8. leuc. Germanic. à Gedano, in Occasum.

BUTRINGARIUS Jacobus, vide *Jacobus.*

BUTRIUM, urbs Italiæ. *Steph.* *Butrio Leandro.* Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 1. *c.* 27.

BUTTIS, Græcis inferioribus Βοῦτζι, Italis *Botte*, Hispanis *Bote*, sicut cupa, vas vinarium est ingentis magnitudinis. *Glossæ Latino-Græc. Vagna seu cuppa* βοῦττις μεγάλη. [illegible] Latini etiam *Buttiones* dixêre, unde *Buttiones argentei* apud Anastasium non uno in loco: quorum formam, ex antiquo monumento,

mento, in Vaticana porticu S. Petri, exhibet Dominicus Macer in *Hierolex.* Vide quoque infrà *Manatina.* Hinc *Buticula*, Gall. *Bouteille*, de vase vinario; & *buticle* de nave minore, ad *buticula* formam confectâ: à quo *Buticularius*, de quo suô locô, & apud Car. du Fresne in *Glossar.* ubi *de Buticulario Franciæ*, uno ex IV. majoribus Palatii Officialibus, qui literas & diplomata Regia suâ subscriptione firmabant, vel saltem expeditioni illorum intererant: deque *Buticularia*, i. e. tributo ei ab Archiepiscopis aliisque Præsulibus, 100. videl. solid. Paris. solvi solito, varia habes notatu digna: aliquid etiam supra, ubi de *Abbatibus Regalibus.* De *Buticulis* vitreis vimine circumtextô muniti solitis, vide infrà *Phlcas.*

BUTTONI Sinus, in Oceano Septentrionali ab Anglo *Button*, qui eum lustravit, dictus, in America Septentrionali.

BUTTOVIUM vel BUTOVIUM, unà cum Lawenburgo, inter titulos Electoris Brandenburgici, comparet: quas dynastias ad Cassubiam alioqui spectantes, contra Equites Cruciferos, Wartislaus X. & Ericus II. Pomeraniæ Duces, seculô XV. armis asseruêre; possessione posteà, à Georgio Pomeraniæ Duce (Luthero coævo) ictô cum Polonis fœdere & favore præsertim soceri Sigismundi Poloniæ Regis stabili redditâ. Quæ forsan causa est, quod nominatim hæ duæ titulo Electoris præfati Serenissimi adnectuntur, cæteroqui jam *Cassubiæ* appellatione comprehensæ. Tob. Pfannerus *de præcipuis Germaniæ Principum gentibus c. 4.*

BUTUA, urbs Dalmatiæ meridionalis parva, sed munita sub Venetis, A. C. 1667. terræ motu ferè diruta, Plin. *l. 3. c. 22.* Vulgò *Budoa.*

BUTUA, urbs Africæ in Æthiopia inferiore, & imperio Monomotapæ, cum regno cognomine versùs Zamberum fluv.

BUTUNTUM, sive BUTUNTOS, vulgò *Bitonto*, urbs Apuliæ Peucetiæ mediterranea nobilis & frequens. Populi *Butuntinenses* Plinio, *l. 3. c. 11.* dicuntur. *Butunti*, Martiali,

Hæc malo quoque, Flacce, quàm Butuntos.

Bitunti, in *Tabul.* Peutingeriana, &c. Unde *Butuntini* dicti sunt terrarum tumores, qui in Agrimensoriæ Auctoribus pro terminis; eò quòd apud populos hos tumuli istiusmodi pro terminis haberentur, Salmas. *ad Solin. p.* 88

BUTUS, Pandionis fil. unde *Butadæ*, pars tribûs Ægeidis. Est & Ægypti civitas; *Herodianus* vero vicum esse scribit, ubi oraculum fuit, unde & Latona *Buto* dicebatur; Est & alia Gedrosiæ.

BUTYRI cognitio ac usus, quia ad Græcos serò pervenit, nec nisi per barbaras nationes, hinc in nomine ei assignando minùs accurati fuisse videntur; *bubulum caseum* illud vocando, hæc enim propria vocis notio est. Certè, cùm casei & lactis Homerus, Theocritus, Euripides & Poëtarum alii meminerint sexcentis locis, Βούτυρον ne semel quidem nominârunt. Aristoteles quoque de lacte & caseo, multa habet insignia, *Histor. Animal. l. 3. c. 20. & 21.* de *butyro* ne γρῦ quidem: nisi quis ad ejus descriptionem putet hæc pertinere, *Inest lacti pinguedo quædam, quæ, cùm concretum est, fit oleosa.* Quomodo in Hecatæo *Butyrum* intelligunt, cùm Pæones ungi dicit, ἐλαίῳ ἀπὸ γάλακτος, *oleô & lacte*, apud Athenæum *l. 10. c. 14.* Utut sit, vel hinc apparet, *Butyri* nomen tum temporis nondum fuisse in usu, adeoque nec rem ipsam, nisi inter Barbaros. Hinc Plinius tradit *l. 28. c. 9. E lacte fit* Butyrum; *barbararum gentium laudatissimus cibus, & qui divites à plebe discernat.* Cùm rem & nomen Orientales usurpaverint ab omni ævo. Ita namque Gen. c. 18. v. 8. Abraham Angelis ad cœnam invitatis obtulit *Chemea* (quam vocem decies de *Butyro* usurpant Scriptores Sacri) h. e. *Butyrum & lac.* Vide quoque Deut. *c. 32. v. 14.* Judicum *c. 5. v. 25.* &c. inprimis Proverb. *c. 30. v. 33.* ubi obiter *Butyri* conficiendi ratio à Salomone sic docetur, *Expressio lactis educit Butyrum.* Cur autem Hebraicè *Butyrum* vocetur חמאה, *Chemea*, ex Arabibus discere est; apud quos *chama*, de lacte, *spissum & concretum esse* significat, scil. in butyri modum. Vide Bochart. *Hieroz. Part. 1. l. 2. c. 45.* Quanquam verò fiat, quoque è lacte ovillo aut caprino; imò equino etiam, vel asinino, *plurimùm tamen è bubulo: & inde nomen*, apud eundem legas. Vide quoque Gerh. Joh. Voss. *de orig. & progressu Idolol. l. 3. c. 64.* uti de *Butyro*, apud Barbaras quasdam gentes, in unctionibus, adhibito, infrà aliquid voce *Unctuarium.* Hodie, præter Helvetiam, *Butyrô* excellunt provinciæ Fœderati Belgii; & quidem à peculiari gratia commendari solet *Butyrum* Delphense, in Hollandia, & Dixmuydense in Flandria. Cui in Gallia simile *Butyrum* Vanvrense, cujus libra Parisiis Quadragesimali tempore sæpe 30. pluribusque venit solidis. In Castella *Butyrum* adeò rarum est, ut in Pharmacopoliis ferè tantùm vendi soleat, in usum Medicum; quod in peregrinatione sua expertus est Fridericus II. Elector Palatinus, uti refert Leod. *Vitæ Friderici l. 6.* Vide Auctorem Anonymum *Historiæ Orbis Terrar. Geogr. ac Civ. c. 10. de Commerciis.*

BUTYRI Turris, *la tour de beurre*, in Gallia, Rothomagi dicitur turris altissima Templi D. Mariæ Christi Matri dicati, in qua campanam totius Galliæ maximam pendere ferunt, XL. millium nempe librarum, quod hi vernaculi versus, quibus illa inscripta est, indicant:

Je suis nommée George d'Amboise,
Qui plus que trente six mil poise:
Et si qui bien me poysera,
Quarante mil y trouvera.

Fuit verò hic Georgius urbis Archiepiscopus, circa A. C. 1500. qui dum consideraret, hanc suam diœcesin tantâ olei penuriâ laborare, ut vix sufficeret, tempori Quadragesimali, hujus locô *Butyri* ejus usum concessit; eâ tamen conditione, ut singuli penderent obolos 6. Turonenses, è qua pecunia collata extrui curavit hanc turrim, quæ inde *Butyri turris* vulgò hodie nuncupatur. Franc. Sweertius *Notis in Iberian. Magiam de Tintinnabulis c. 10.*

BUVINDA, qui BANNA Camdeno, sive *Bany*, fluv. Hyberniæ per Laginiam in ortum apud Eblanam (hæc est Dublinum) fluens; *Stan* Villanovano, qui etiam Latinè *Boandus* dicitur, apud Dondalciam urbem fluens. Sanè P. *Jovius* Boandum cum Buvinda confundit, illumque per Ultoniam apud Armacum urbem in Boream contra Sconam fluere scribit. *Camdenus* verò, Bannam ait esse fluvium Ultoniensis Provinciæ, in Comitatu Colranensi.

BUXENTUM, oppid. Lucaniæ, quod Græci *Pyxunta* vocant, vulgo *Pisciota*, nomen habet à *buxo*, cujus ibi copia reperitur. Aliis *Policastro*, urbs Episcopalis regni Neapolitani in Principatu citeriori. Ducatus titulô gaudet. Parva, in ora maris Tyrrheni, 15. milliar. à *Capo Pisciota.*

BUXETUM, oppid. Italiæ in Ducatu Placentino, regiunculæ cognominis caput, olim in ditione Palavicinorum, nunc Ducis Parmæ. Ubi urbs Burgi S. Domnini, oppida Buxetum, ad Longenam amnem, 2. milliar. à Pado fluv. Florentiola & Curia major.

BUXIDUM, vulgò *Buxoy*, locus Galliæ, in pago Mauripensi, Hadr. Vales. in *hac voce.* Item *Buxidum*, seu *Buxiacum*, vulgò *Bussi*, villula est ejusdem Regni, in pago Sagonensi Cenomanorum. Hic mansisse dicitur S. Leonogisilus, in *Vita* ipsius. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce, *Sagona.*

BUXIUM, seu BUSCHIUM, oppidul. Aquitaniæ propriæ, non longè ab ora littorali. Caput ditionis Busianæ, quæ vulgò *le Captalat de Busch*, ad sinum Arcassionum, 7. circiter leuc. à Burdegala in Occasum. Ibi aliàs Boji populi.

BUXTEHUDA, urbecula Ducatus Bremensis, Estâ amne secatur. In limite Ducatus Luneburg. Sub Suecis, 1. milliar. ab Albi fluv. 3. ab Hamburgo. A' Confœderatis hôc bellô, mense Octob. A. C. 1675. capta est.

BUXTORFIUS Johannes, Senior, Hammonâ Westphalus, ex familia inter suos illustri, cùm Basileæ studiorum causâ degeret, ob eximiam in Hebraica literatura peritiam, S. Linguæ hujus Cathedræ ibi tum vacanti admotus, spem de se conceptam tam magnificè implevit, ut brevi *Rabbinorum Magister*, meritò audiret. Scripsit, præter *Epitomen Gramm.* & *Manuale Hebr. Lexicon Hebraico-Chaldaicum, Thesaurum, Grammaticam Chaldaico-Syriacam, Synagogam Judaicam, Abbreviaturas, cum Bibliotheca Rabbinica, Epistolas Hebr.* Præfuit *Operi Biblico*, cui Tiberiadem adjunxit: Affecit *Concordantias*, & *Lexicon Chaldaico-Rabbinico-Thalmudicum*, &c. Reliquit *Babyloniam*, adhuc ἀνέκδοτον. Pater, ex Margareta Curionia, fœmina nobilissima, Johannis Junioris. Obiit A. C. 1629. ætat. 65. Basileæ.

Claram Westphalicis Basileam venit ab oris,
Hebraô Hebræos qui docet ore loqui.

BUXTORFIUS Johannes, Junior, Patri in Spartâ Orientali successit, Hebrææ linguæ in Academ. Basileensi itidem, ut & Theologiæ Professor; gloriam Hebraicæ eruditionis à Patre acceptam in tantum auxit, ut ab omnium Religionum Sectarumque viris eruditis, Rabbinorum inprimis doctissimis, à Bosphoro usque Thracico & Constantinopoli Imperii Turcici capite, consuleretur, velut commune Europæ Oraculum. De quo Robertus Baillius *Operis Histor. & Chronol. l. 1. p. 7. Procul omni*, inquit, *dubiô literarum Hebraicarum quibuscumque mortalibus, seu ex Judæis seu Gentibus, callentior est.* Obiit A. C. 1664. ætat. 65. Scripsit: *Lexicon Chaldaico-Syriacum in quart. Dissertationes, Florilegium Hebr. Tractatum de Punctis, Anticriticam contra Capellum, de Sponsalibus & Divortiis, Exercitationes*, &c. Paraphrasi Latinâ illustravit *More-Nevochim*, & *Cosri*, *Concordantias & Lexicon*, aliaque à Parente affecta feliciter absolvit, plurima tandem nondum edita ingenii sublimis monumenta, inter quæ *Critica*, reliquit. Pater *Johannis*, Expræfecti Comit. Farnsbergiæ & Senatoris Reipubl. Basil. (quô genitus Johannes Verbi Dei Minister) ac *Jacobi*, Paternæ Avitæque gloriæ dignissimi hæredis, S. Linguæ in Basil. Acad. similiter Professoris, de quo hîc infrà.

BUXTORFIUS J. Jacobus, Johannis Junioris fil. vix novemdecennis in Magni Parentis, spirantis adhuc & successorem hæredemque suum, in quo post fata superstes mansurus esset, locô suô videre lætantis, vicem ab utriusque Ordinis Proceribus surrogatus: Patre paulo pôst inter Cœlites relatô, per Germaniam, Belgium, M. Britanniam Galliamque peregrinatione institutâ, ubique Viris dignitate ac eruditione illustribus innotuit; in Anglia præcipuè nominis ac virtutum suarum cultores nactus. Inde feliciter domum redux, Virginem Lectissimam, *Cleophen Brandmylleriam*, Ampliss. Viri Jac. Brandmylleri JCti suprà dicti filiam unicam, sibi stabili connubiô junxit. Academiæ Rauricæ *Rectoratum* semel, Ordinis sui *Decurionatum* sæpius, magna cum prudentiæ ac dexteritatis laude gessit. Paterna quædam emendatius edidit, alia ipse ad prælum parata habet, inter quæ *Abbreviatura Hebraica* & *Bibliotheca Rabbinica aucta & locupletata*, propediem lucem videbunt. Natus est die 14. Sept. 1645.

BUXUDIS, castrum amplum & elegans Hannoniæ, prope Fanum S. Ghisleni, 2. leuc. à Montibus, ad Hagnam fluv. qui & Haina dicitur. Ab Ottone Imperatore obsessum, captum ac dirutum, Sigebert. ad A. C. 974. Nunc *Bossut*, cum titulo Comitatus vel *Boussoi*, *A. Miræo.* Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

BUXUS, Græcè Πύξος, *in viri militaris horto*, verba sunt Auctoris Anonymi *Sina & Europa*, *quâ marginari solent lectisternia hortorum, cum est breviuscula natura, attonderi, ne exurgat nimium, sed potiùs densius multiplicet ramulos, non potens opprobrium ferre ignobilis plebeculæ & ab omnibus despici, transit in nobilissimum genus arborum, attollit verticem, & nactâ culturam, arbor est, ut Gallia Meridionalis ea*

gaudeat

gaudeat solâ, cacumen fert sylvosum, truncum exiguum, quem vix sena comprehendant spithama, c. 35. Certè naturâ graciles esse, *buxum* & ebenum, Plin. tradit, *l.* 16. *c.* 40. quibus etiam similis cortex est. At culturâ in sylvas quoque excrescit, unde *buxei luci*, apud *Solinum*. Est autem *buxus* gravissima & spississima ex omnibus arboribus, unde in aqua buxum totum pessum it: ex earum quippe genere arborum, quibus cortice detractô nihil nisi mediale occurrit, adeoque quæ lignum aliud præter medullam non habent, uti quoque sunt ebenus & taxus. Nec quidquam aliud quàm semen fert, interim virens semper, hinc hortorum ornatui, sed & lignum ejus (quod solidissimum est) variis usibus inservit. Unde notum apud Poëtam,

—— Et torno rasile buxum.

Inde enim pectines consiunt, cochlearia & vasa ferè perpetui vigoris, quæ propediem splendescant & flavedinem oculis reddant gratissimam. Vide quoque infrà ubi de *Latronum lusu*: uti & voce *Pictura*, ubi ingenuos Græcorum pueros in *buxo* Diagraphico didicisse videbimus. Inprimis verò ad fistulas olim adhibebatur. Propertius *l.* 4. *Eleg.* 9. *v.* 13.

Natus & ipse suos breviter concretus in artus,
Jactabat truncas ad cava buxa manus.

Vide quoque Statium *Theb. l.* 7. Ubi Lutatius, *Tibia vel scabellum*, inquit, *quod in sacris tibicines pede sonare consueverunt.* Et cui non notæ tibiæ Phrygiæ, omnibus festivitatibus, Matris inprimis Deûm, adhibitæ, quæ non nisi è *buxo* fuêre. Hinc *buxus Berecynthia*, apud Virg. *l.* 9. *Æn. v.* 617.

—— —— Ite per alta
Dindyma, ubi adsuetis biforem dat tibia cantum,
Tympana vos buxusque vocat Berecynthia Matris
Idææ. —— —— ——

Quæ eadem *Idæa*, Statio *Theb. l.* 5. *v.* 93. pro tibia, in sacris his usurpari solitâ. Sunt tamen, qui *buxum* à tibia distinguant: & certè Virgiliana hæc id statuere videntur: ac sigillatim *buxum* Baccho adscribit Ovidius *Met. l.* 4. *v.* 30. *longô foramine* notatam,

—— Clamor juvenilis & unà
Fœmineæ voces, impulsaque tympana palmis
Concavaque æra sonant, longôque foramine buxus &c.

Sed & *eboris buxo inclusi* mentio Ezech. *c.* 27. *v.* 6. de quo dicemus infrà, voce *Ebur*. Vide Casp. Barthium *Animadversion. ad Statium d. l.* Salmas. *ad Solin. passim*, & hîc non uno in loco.

BUYERUS Guilielmus, vide *Guilielmus*.

BUZA seu BUTTA, apud Guil. Tyrium *l.* 12. c. 25. *Modios & Buzas ad vinum, oleum vel mel mensurandum*: Ludovico de la Cerda *sacculus* est, sed perperam. *Bouz* enim & *Bouts* (vox Gallica unde *Buza* ortum) propriè utres sunt ex pellibus confecti pice oblitis, in quibus vinum aliusque liquor asservatur defferturque, maximè per loca invia ac montosa, quà curribus aditus non patet. Unde in vetere *Statuto* pro Scancionaria Regis A. C. 1261. *le Chartier des Bouts*, recensetur inter alios ejusdem Scancionariæ Officiales: & *Bouciers*, dicuntur in *Statuto* pro Hospitio Philippi Magni A. C. 1317. Officiales Scancionariæ, quibus *Buzarum* cura erat demandata, Car. du Fresne *Glossar*, in voce *Butta*.

BUZ, i. e. *contemptus*, sive *deprædatus*, nomen loci in terra Cedar. Jerem. *c.* 25. *v.* 23. Filius item Nachor ex Melcha. Gen. *c.* 22. *v.* 21. & pater Jeddo. 1. Paral. *c.* 5. *v.* 14.

BUZA, Indica gens. Plin. *l.* 6. *c.* 20.

BUZANCÆUM, oppid. Galliæ in Provinc. Bituriensi, ad Ingerem fluv. in limite Turoniæ.

BUZARAS, mons Mauritaniæ Cæsariensis. *Ptol.*

BUZERI, gens Themiscyræ regionis in Asia. Plin. *l.* 6. *c.* 3.

BUZES, Marmaricæ Nomi gens. *Ptol.*

BUZI, pater Ezechiëlis Prophetæ. Ezech. *c.* 1. *v.* 3.

BUZYGES, Heros quidam Atheniensis, qui omnium primus junctis bobus arâsse terram creditur. *Hesychius*, Βουζύγης, Ἥρως Ἀττικὸς ὁ πρῶτος βοῦς ὑπὸ ἄροτρον ζεύξας, καλεῖται δὲ Ἐπιμενίδης. Huic Demophoon Palladium à Diomede sibi creditum Athenas deportandum tradidit. Polyæn. *l.* 1. *c.* 5. Auson. *Ep.* 22. *v.* 47.

Hoc si impetratum munus abs te accepero,
Prior colère quam Ceres:
Triptolemon olim sive Epimenidem vocant,
Aut Bulianum Buzygem.

Ita legendi hi versus. Quis enim sit *Medes*, neminem scire puto: neque etiam, quare *Buzyges* Tullianus dicatur. Omnino itaque scribendum *Bulianus*, vel *Buliaeus* à Buliâ civitate Atticâ. *Is. Vossius.*

BUZYGEUS, mons Thessaliæ. Plin. *l.* 4. *c.* 8.

BUZYGIA, Athenis fuit familia, sacerdotiô prædita, à *Buzyge* quodam Heroë, de quo suprà.

BYBASSUS, vide *Bubassus*.

BYBE, urbs sita juxta Peucetios Thraciæ populos, Populi *Bybæi*. *Steph.*

BYBLESIA, Cariæ regio ab Isthmo Cnidiorum initium sumens. Herodot. *l.* 1.

BYBLIA, Venus sic nuncupata, de qua Lucian. *in Dea Syria*.

BYBLII, gens Scythica. *Steph.* Apud Cyprios etiam ita dicebantur sepulchrorum custodes. *Hesych.* Βύβλιοι, οἱ τῶν τάφων φύλακες παρὰ Κυπρίοις, καὶ πόλις Φοινίκης Βύβλος.

BYBLIS, Mileti & Cyanes filia, quæ cùm fratrem Caunum miserè deperiret ejusque concubitum assequi non potuisset, laqueô gulam fregit. Ovid. *de Art. Am. l.* 1. *v.* 283.

Byblida quid referam? vetitô quæ fratris amore
Arsit; & est laqueô fortiter ulta nefas.

Idem verò *l.* 9. *Met. Fab.* 11. aliter hanc fabulam refert, inquiens, Quum Byblis fratrem suum Caunum perditè amaret, eique ardorem suæ libidinis detexisset; ipse detestandam sororis concupiscentiam aspernatus, fugam arripuit, quem illa, amoris impatiens, secuta est; & postquam omnem Cariam, Lyciamque, & Lelegas peragrâsset, labore & dolore victa consedit, & multas lacrymas effudit; quapropter Naidum commiseratione in fontem sui nominis permutata est. Ita enim ait, *v.* 662.

Sic lacrymis consumpta suis Phœbeia Byblis
Vertitur in fontem, qui nunc quoque vallibus illis
Nomen habet Dominæ, nigraque sub ilice manat.

Suidas, Βύβλις, ὄνομα κύριον, ἀδελφὴ Καύνου, ἀμφότεροι δυστυχήσαντες.

BYBLIS, parva maris mediterranei insula, cum oppido alio nomine *Melia* dicta, quam *Aristoteles Zephyriam*, *Callimachus Mimallida*, *Heraclides Siphnum*, & *Acytos* vocant. Plin. *l.* 4. *c.* 12. *Stephanus* Βύβλον scribit. Nomen ei, quòd à *Byblis* Phœnicibus primùm fuerit condita, ut habet *Steph.* Φοίνικες ἐν αὐτῇ ᾤκησαν, ὅθεν καὶ Βύβλος ἐκλήθη ἀπὸ τῶν Βυβλίων Φοινίκων. Ubi Salmas. legi vult, ὅθεν καὶ Βυβλὶς ἐκλήθη, *ad Solin p.* 184.

BYBLUS, Syriæ Phœniciæ urbs, Beryto vicina, in qua Adonidis templa sunt. Eam à tyranno oppressam Pompejus liberavit. Sita est in excelso quodam loco, non procul à mari. Vide plura apud *Stephanum*. Ejus meminit *Dionysius*, uti videre est in his:

Οἵ τ' Ἰόππην καὶ Γάζαν, Ἐλαΐδα τ' ἐνναίουσι,
Καὶ Τύρον ὠγυγίην, Βηρυτοῦ τ' αἶαν ἐραννήν,
Βύβλον τ' ἀγχίαλον, καὶ Σιδόνα ἀνθεμόεσσαν.

Hodie *Giblet* seu *Gibelleto* vocant. Hic præcipuô honore Venus culta, in cujus proin honorem mulieres, solennibus Adonidis exsequiis tonderi recusantes, eam Deæ mulctam exsolvebant, ut per integrum diem in Foro ad quæstum prostarent, pudoris prostituti quæstu Deæ ærario illatô. Vide Lucianum *de Dea Syra*, *Tom.* 3. *p.* 75. quod etiam apud Babylonios factum fuisse, docet Tob. Pfannerus *System. Theol. Gentil. pur. c.* 11. *§.* 24. Porrò βύβλος seu βίβλος, etiam floris coronarii nomen est, Latinè *papyrus*, quô Deos coronari consuevisse, tradit Plin. *l.* 13. *c.* 11. Ex eadem στεφανωτίδι βίβλῳ, *coronaria papyro* (sic enim eam appellârunt, è qua coronæ factæ) quum coronas petiisset Agesilaus ab Ægypti Rege, cùm post res egregiè ibi gestas discessurus esset, διὰ τὴν λιτότητα τῶν στεφάνων, *propter exilitatem coronarum*, contemtui fuisse Ægyptiis, notat. Sed & Isidi Ægypti Reginæ ac Deæ inter suos, *Byblinum diadema* fuisse, quod illa apud Byblum Urbem Phœniciæ, Osirin suum lugens, posuerit, legimus, apud Etymologum in voce Βύβλος. Vide Car. Paschalium *Coronar. l.* 3. *c.* 17. & *l.* 10. *c.* 11. uti de more *byblô cornibus alligatô notandi integram victimam*, infrà *Integer bos*, it. *Victima*.

BYCE, nomen paludis. *Ptol. Byges Plinio.* Est autem in Sarmatia, & in Mæotidem influit, *Sesseban Moletio.* Palus nunc *Sutza Morti.* Vide *Buges*.

BYCHOVIA, oppid. Lithuaniæ, ad Borysthenem fluv. inter Mohiloviam & Rohaczoviam urbes. Malè habitum à Moschis, paucis abhinc annis.

BYCUS, fluv. Sarmatiæ, vulgò *Buges* in *Thesauro linguæ Latinæ*.

BYDENA, *Nigro Vidin*, seu *Bidin* & *Bodon*, urbs Mysiæ superioris apud Danubium, Archiepiscopalis & sedes Præfecti. Vide *Viminacium*.

BYGOIS, Nympha *de Arte fulgurali* librum edidit, apud Tuscos: uti Servius habet, *in Vergil. Æn. l.* 6. *v.* 71.

Te quoque magna manent regnis penetralia nostris.

Meliùs *Bygoë*, Græcè Βυγόη, item *Bygœa*, sicut Καλλιόπη, Καλλιόπεια. *Vegoja* dicitur in fragmentis Agrimensorum, *item Vegoia Arrunti Vertumno*: quæ ambo nomina Hetrusca sunt, imò Vertumnus etiam Numen Hetruscum. Unde & *de Terminis* scripsisse videtur. Sed ad prius. Liber ejus non minus ac Sibyllarum & Martiorum fratrum libri, in Templo Apollinis servabatur, eôdem Serviô auctore: qui, postquam recitavit Historiam de Sibyllinis libris à Tarquinio emptis, addit, *Qui libri in Templo Apollinis servabantur: nec ipsi tantùm, sed Martiorum, &* Bygoës *Nymphæ, quæ artem scripserat fulguritarum arborum, apud Tuscos.* Potiùs in Templo Jovis Capitolini, ubi omnes ii servati sunt, usque ad Capitolii conflagrationem, quæ Syllanis temporibus contigit, Salmas. *ad Solin. p.* 78. Artem verò quod attinet, illam Cicero *de Divin. l.* 1. auctor est, egisse de eadem *Etruscorum & haruspicinos & fulgurales, & rituales libros Romanos etiam, augurales.* Fulmen enim fulgurque *præsagum*, ut vocat prædictus Servius *Æn. l.* 2. seu *fatidicum*, quemadmodum appellat Plin. *l.* 2. *c.* 52. habuêre Veteres; *triaque genera fulguris* statuit. Servius *ad Æn. l.* 8. *unum Consiliarium, ubi quid cogitantibus nobis accidit, quod vetat aut hortatur: Auctoritatis, quod evenit re gestâ, quod probet, tertium Statum, ubi nec novi quidquam gessimus, sed quietis nostris rebus fruimur.* Vide de consiliario fulmine Amm. Marcellin. *l.* 23. ubi de Joviano adhuc milite eò *percusso*: Observationes verò ejuscemodi, apud Tullium *de Divin. l.* 2. etiam præter Plinium, Seneca consuli poterit, *Natural. Quæstion. l.* 2. *c.* 47. *ac seqq. tribus*, & inprimis Ἐφημερὶς βροντοσκοπικὴ ἐκ τῶν Τάγητος, *Considerationem fulminum & tonitruum atque eorum significationem per singulos anni dies, desumtam ex libris Tagetis*, quam Romanæ Urbis propriam Nigidius Figulus arbitrabatur, uti refert Voss. qui plura hanc in rem *de orig. & progr. Idolol. l.* 2. *c.* 40. *l.* 3. *c.* 6. 7. Vide quoque infrà *sub loco*.

BYLÆUM amnem videtur Val. Facc. *l.* 5. *Cobylum* vocâsse, initium Paphlagoniæ constituens. Hermol. Barb. in Plin. *l.* 6. *c.* 1.

BYLAZORA, locus Pæoniæ, apud Liv. *l.* 44. *c.* 26. *Eò misit* (Perseus) *Antigonum ex purpuratis unum, qui juberet multitudinem Gallorum ad* Bylazora ---- *castra movere, principes ad se venire frequentes.*

BYLLINUS Ager, memoratus Livio *l.* 38. *c.* 7.

BYLLIONES, populi Illyrici supra Epidamnum sive Dyrrhachium & Apolloniam sedes habentes. Strabo *l.* 7. Dicuntur & *Bulliones*, de quibus Plin. *l.* 3. *c.* 22. Βυλλιμὸν αἶαν habet Dionysius, *v.* 387. Cùm autem, teste *Eustathio*, nonnulla exemplaria Βυλλιεῖς per ι ibi habeant, ista lectio, ut quæ ad *Bullionum* nomen propius accedit, vulgatæ hîc præferenda videtur.

BYLLIS, urbs Illyriæ maritima, à Myrmidonibus, qui cum Neoptolemo erant, condita. *Steph.*

BYRCHANIS *Straboni*, *Burchanis Stephano*, quorum priori insula in mari Germanico, alteri in mari Celtico dicitur. *Burchana* Plinio, *l.* 4. *c.* 13. qui dicit eam à Romanis *Fabariam* appellari. A' Druso subacta fuit.

BYRREUS, vide *Byrrus*.

BYRRHUS, latro, cujus meminit Horat. *l.* 1. *Serm. Sat.* 4. *v.* 69.

Ut sis tu similis Cœli, Byrrhique latronum,
Non ego sum Capri, neque Sulci. ----

BYRRIAS, Græcè Πυῤῥίας, nomen proprium Viri, apud veteres Latinos Comicos. Scaurus *de Ortograph*, *B. cum P. etiam consentit, quoniam origo eorum non sine labore conjunctione revelli à quoquam potest. Græci Πυῤῥίαν, nostri Byrriam, & quem illi πυῤῥὸν, antiqui burrum.* A' colore nempe dictum. *Burrum* enim dicebant veteres, qui Græcis πυῤῥὸς, Achillis filius, uti ex Quintiliano docet clarissimus Salmas. *Notis ad Vopisc. in Carino*, *c.* 20.

BYRRUS vel **BURRUS**, veterib. Latinis, idem qui Græcis πυῤῥὸς, aliter *russus* seu *rufus*, quô nomine Latini appellant id omne, quod vel rubrum est, vel flavum, vel croceum aut luteum, coccineum & purpureum; sicuti Græci sub nomine πυῤῥὸς plerumque etiam comprehendunt, & ξανθὸν & φοινικοῦν & κόκκινον. Qui color cùm in lacernis frequens esset, factum inde, ut primò πυῤῥὸς χιτὼν, dein πυῤῥὸς absolute, sicque tandem Latinis *byrrus* diceretur; subintellectô vel *sagô* vel *mantô*, vel *cucullô*, vel *habitu*. Vulgarium videl. lacernæ hôc colore plerunque erant, idque in Gallia inprimis. Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 129.

--- --- *vestitur Gallia rufis*
Et placet hic pueris militibusque color.

Lacernæ quoque honestiorum & delicatiorum rubri coloris, ut plurimum, sed coccineæ aut purpureæ. Vopiscus in *Carino* *c.* 20. tres enumerat *byrrorum* species è diversis locis venientium, quos & olim in fama fuisse & *byrrô* colore tinctos constat: *Canusinum byrrum*, ex lana Canusina factum, quæ rutili velleris erat, sine dubio etiam & ipsum rutilum seu rufum; meminit tamen Martialis fuscarum Canusinarum & *fuscis* Romanos magis vestiri, Gallos *rufis*, notissimô Epigrammate testatur: *Byrrum Atrebaticum*, ejusdem fermè coloris cum Canusinis, h. e. *byrrei*, *xerampelinum* vocat *Suidas*, h. e. musto turbato similem, quem inter coccinum & muricem medium esse scribit *vetus Interpres* Juvenalis: *Byrrum* tandem *Africanum* ex lanis Africanis textum, quæ Bæticis quoad colorem similes &c. Vide quoque in voce *Birrum*. Sed & *burrus* quoque pro hispido & villoso Latinis: quod ut diversæ significationis, sic & originationis, à voce *burrus*, quæ *rufum* denotat. *Burrus* est ὁ πυῤῥὸς, qui *rufus*: at ὁ βῤῥὸς, qui *hispidus*. Hinc *burra* vestis villosa & hispida. Vetus *Epigr.*

Nobilis horribili jungatur purpura burra:

i. e. vesti villosæ ac hirtæ &c. Vide Salmas. *ad Historiam Aug. passim.*

BYRSA, arx in media Carthagine, in cujus vertice Æsculapii templum, quod Asdrubalis uxor, captâ urbe, concremavit. De cujus nominis origine hæc Servius, *Appulsa ad Libyam Dido, cum ab Hiarba Gætulorum Rege pelleretur, petiit callidè, ut tantum terræ emeret, quantum posset taurinô tergô circumdare, quod cùm obtinuisset, corium in tenuissima frusta sectum ita tetendit, ut occupatis* 22. *stadiis civitatem constrinxerit, quam posteà vocavit Carthaginem. Arcem verò à bovino corio, quod vocant Græci, Byrsam nuncupavit.* Virg. *l.* 1. *Æn.* *v.* 371.

Mercatique solum facti de nomine Byrsam,
Taurinô quantum possent circumdare tergô.

Sil. Ital. *l.* 1. *v.* 24.

Tum pretiô mercata solum nova mœnia ponit,
Cingere quâ sectô permissum litora taurô.

Commentum istud Didonis etiam attigit Herodian. *l.* 5. *c.* 6. loquens de quodam simulacro: Φασὶ δ' αὐτὴν Διδὼ τὴν Φοίνισσαν ἱδρύσασθαι, ὅτε δὴ τὴν ἀρχαίαν Καρχηδόνα πόλιν ἔκτισε, βύρσαν κατατεμοῦσα. Rem eandem tetigit quoque Dionys. Perieg.

Καρχηδὼν ἐπὶ μῦθος ὑπαὶ βοὸς μετρηθεῖσα.

Sunt qui hoc Didonis commentum ad totam urbem referant. Livius *l.* 34. *c.* 62. *Advenis, quantum sectô bovis tergô amplecti loci potuerint, tantum ad urbem communiendam precariò datum.* Sed hoc & ratio abnuit, & Appianus, qui clarè in *Libycis*: Οἱ δὲ τὸ δέρμα περιτεμόντες ἐς ἱμάντα ἕνα στενότατον, περιέθηκαν, ἔνθα νῦν ἐστιν ἡ Καρχηδονίων ἀκρόπολις, ἣ καὶ ἀπὸ τοῦδε Βύρσα ὀνομάζεται. Silius *l.* 3. *v.* 241. veterem vocat,

Proxima Sidonii Utica est effusa maniplis
Prisca situ, veterique ante arces condita Byrsa.

Fabulam est qui ex eo natam putat, quòd veterrimis vice pecuniæ fuerint frusta corii bubuli signati. Itaque secundùm antiquos, ut vidimus, à *corio Byrsa* nomenclatio est. Interim tamen & hoc Græculorum inventum est, cui præbita est occasio è voce Βύρσα illis corium significante, nempe more suô omnium origines ex sua lingua petunt. Quod si accuratiùs inquisivissent in res Punicas, vidissent verum arcis ejus nomen non Βύρσαν esse, ut ipsi pronunciabant, sed *Botzra*, vel *Bosra*. Hebr. בצרה h. e. ὀχύρωμα, πύργος, ὀχυρόν, quocirca Strabo *l.* 17. ἀκρόπολιν interpretatur. *Nic. Lloydius*. Vide etiam Marmol. *l.* 6. *c.* 15.

BYRSA, amnis è Jura ortus, prope Basileam, cui plurimum adfert commodi, in Rhenum influit. Vide *Birsa*.

BYSACIUM, Græcè Βυζάκιον, nomen regionis in Africa, quam Βυζακίδα vocat & per circuitum bis mille stadiis patere, scribit Polybius, *l.* 3. seu, quod idem est, 250. mill. pass. Plin. *l.* 5. *c.* 4. Libyphœnicibus illam adscribit *Ptolemæus*, Τῶν δὲ Λιβυφοινίκων ὑπὸ μεσημβρίας ἐστὶν ἡ Βυζακῖτις χώρα. Vide in voce *Byzacium*.

BYSALAS, regio juxta Syrtes. *Steph.*

BYSIUS, Græcè Βύσιος, quasi Φύσιος, unus mensium Delphis olim sic dictus, quòd, cùm ver incepit, Πάντα φύεται, *omnia nascuntur*. Plut. in *Hellenicis*.

BYSNEI, gens Bebrycum. *Steph.*

BYSSUM Marinum, Eruditis muscosum lanosumque capitium pinnæ, quod Græcis ἔριον, Latinis *vellus* & *lana* est, vulgò dicitur, sed sine ratione: *Byssus* enim non lana, sed linum est; & ne linum quidem, sed certa lini species hôc nomine censebatur. De *pinnico* seu pinnæ lana, vide infrà, plura verò hanc in rem apud Tertullian. *de Pallio* *c.* 3.

BYSSUS, seu **BYSUS**, gens quædam, *Steph.*

BYSSUS, lini species pretiosissima, è qua vestes mollissimæ ac tenuissimæ conficiebantur. Unde dictum Parysatidis Reginæ Persarum, in Regum alloquio utendum esse verbis Βυσσίνοις, i. e. *mollissimis*, *ac lenissimis*. Ejus meminit Theocritus *Idyllio* 2. ubi Simætha inducitur Βύσσοιο καλὸν σύροισα χιτῶνα, *trahens pulchram ex bysso tunicam*. Indorum opus, quorum quosdam linteis vestibus, nobiliores verò *Bysso* uti, notavit Philostratus *l.* 2. *c.* 9. qui idem narrat, Apollonium, cùm *Byssum* vidisset, gavisum fuisse, quòd fuscô amictu, quem gestabat, non esset dissimilis. Ex India in Ægyptum delata est, ubi hôc lini genere in plerisque sacris Ægyptii olim utebantur; hinc *turba linigera*, *grexque liniger* apud Poëtas, de Isidis Sacerdotibus. Et Apulejus *l.* 11. in pompa Isidis describit viros fœminasque *linteæ vestis candore luminosas*: Anubis quoque à *Luciano*, Deorum concilio inducitur *sindone amictus*. Interim non tota Ægyptiorum vestimenta linea fuerunt, sed tunicæ tantum: Galli verò Cybeles & vultum candidô *byssô* velabant, ut infrà videbimus voce *Telebones*. Ex Ægypto dein vestes hæ Romam pervenêre. Sed & *Byssi* frequens in sacris Literis mentio, præcipuè ubi agitur de apparatu vestis sacrificalis, velisque & aulæis tabernaculi. Hinc & *byssina Josephi stola*, Gen. *c.* 41. *v.* 42. Dives etiam epulo *purpurâ & byssô indutus* legitur in Euangelio Lucæ *c.* 16. *v.* 19. unde colligitur, à purpura vestem byssinam distinctam fuisse, quod notandum contra veteres Grammaticos, qui *Byssinum*, colorem purpureum interpretati sunt. Quoniam autem hæ vestes pretiosissimæ erant, &, ut *Plinius* ait, *mulierum luxui destinatæ*, ideo fermè purpurâ tegebantur, quod fortè errori modò notato occasionem præbuit. Talis fortasse Tyria sindon Martialis *l.* 4. *Epigr.* 19. *v. ult.* quæ etiam in usum virorum eâ ætate transisse videtur: *de Endromide*,

Ridebis ventos hôc munere tectus & imbres,
Non sic in Tyria sindone tectus eris &c.

Origo *byssi* ex Indicarum arborum lana, quam *linum* vocat Arrianus *in Indicis* & Plin. *l.* 12. *c.* 10. Hinc in *Indice* Plinii *MS. linigeræ arbores* inscribuntur, quas ἐριοφόρα δένδρα appellat *Theophrastus*. Idemque Plinius *l.* 19. *c.* 1. ubi de lino, id Arabes Indosque ex arboribus colligere tradit. Et *l.* 12. *c.* 10. de Tyli Insul. arboribus: *Ferunt*, inquit, *cotonei mali amplitudine cucurbitas, quæ maturitate ruptæ ostendunt lanuginis pilas, ex quibus vestes pretioso linteo faciunt.* En linteas vestes pretiosas, h. e. λινᾶς, ex arborum lana, factas! Nec certè aliud linum apud Indos nascebatur, aut in usu erat, quàm quod ex arboribus colligeretur &c. Unde falli Melam *l.* 3. *c.* 7. docet Salmas. cùm scripsit, *Indorum alios linô vestiri, alios lanâ, quam sylvæ ferunt* &c. Vide eum *Exercitat. Plin. ad Solinum* p. 998. Adde Volaterranum *Comm. Urban.* *l.* 28. Petrum Fabrum *Semestr.* *l.* 1. *c.* 16. Delrium *ad Hippolytum Senecæ*, *v.* 389. ubi hodie etiam *Byssum* apud Belgas nasci, nec aliud quid tenuissimum illud & purissimum Cameracensium esse linum, existimare se ait, Alios. Aliquando tamen *Byssi* nomine & Sericum venit, de quo dicemus infrà. Apud Plinium verò, *l.* 9. *c.* 41. ubi de *byssini* tingendi ratione, sicut olim legebatur, *hysginum* reponit *Dalechampius*. Nec omittendum, quòd Scaliger *Poëtices* *l.* 1. *c.* 13. ubi de *Comicis personis*, puellis vestitum tribuit *coloris byssini vel candidi*, uti meretricibus *lutei*; & *l. eôd.* *c.* 21. ubi de Theatro, *peripetasmata byssina* à Lentulo Spinthere posita, observat &c. Vide quoque infrà, *Lenuzo*, *Pinnicum*.

BYSUS, vide *Byssus*, gens.

BYZACIUM, Africæ propriæ regio. Inde **Byzacenus ager**, cujus Adrumetum est Metropolis, feracissimus. Plin. *l.* 17. *c.* 5. cum ait esse *centenâ & quinquagenâ fruge fertilem*. Vide eundem *l.* 18. *c.* 10. Varro de R. R. *l.* 1. *c.* 44. *In Syria ad Gadara, & in Africa ad Byzacium item* (dicunt) *ex modio nasci centum.* Silius Ital. *l.* 9. *v.* 204.

---- *Seu sint Byzacia cordi*
Rura magis, centum Cereri fruticantia culmis.

Ubi

Ubi malè vulgò legitur *Buzatia*. Vide Plin. *l.* 5. *c.* 4. itemque Solin. *c.* 27. Videtur itaque natum ex Phœnicio בזא *beza*, quæ vox, pro *mamma* vel *ubere*, frequens est in Chaldæa Paraphrasi, quâ figurâ Homerus *Il.* ι. v. 141. *Οὖθαρ ἀρούρης* dixit, & ex illo Virg. *l.* 2. *Georg.* v. 185.

—— Fertilis ubere campus.

Porrò, ut gemina sunt ubera, ita geminum fuisse notum est in Africa Byzacium. Sed & in Byzacio oppidum fuit *Mamma*, de quo Procopius, *Vandalicorum secundô*. Alio nomine *Byzantium*, apud nonnullos, dicitur. Bochart. *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 25. Byzacena regio *Baudrando* fuit, inter Adrumetum & Tacaspem urbes, extremumque angulum Syrtis minoris, ubi nunc Regnum Tunetanum. *Morcia* provincia regni Tunetani, prope urbem Hamamet, vel Mahamet, ex Marmol. *l.* 6. *c.* 22. Hic Concilium A.C. 522. post mortem Thrasimundi Regis Vandalorum. 541. 601. 646. contra Monothelctas. *Baron.* Addo, quòd fuerit sub dispositione Vicarii Africæ, cui quinque provincias attribuit *Notitia* Imperii, Byzacium, Numidiam, Tripolitanam Sitifensem, & Mauritaniam Cæsariensem; è quibus *Byzacium* & *Numidia* Consulares, cœteræ Præsidiales erant. Illius frequens mentio in *Actis* Conciliorum Carthagin. &c. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 320. 321. & 806. ut & suprà.

BYZANTII, seu BYZANTEI, nummi Græcorum Imperatorum à *Byzantio*, quô nomine primitus urbs Constantinopolis vocata fuerat, dicti, apud Baldricum Dolensem *Histor. Hierosolym.* *l.* 1. Guil. Malmesburiensem *de Gestis Regum Angl.* *l.* 4. Guntherum *Histor. Constantinopolit.* *c.* 15. alios. Primus vocem usurpâsse Carolo du Fresne videtur Johannes VIII. Pontif. *Ep.* 133. *Et auream*, inquiens, *iram habebis & mille Byzanteos palatio nostro component*. à quo inter Latinos appellatio ista hisce nummis mansit. Aurei illi erant, unde *Byzantei aurei* apud *Tudebodum* & *Visanti aurei*, in *Capitulari* Radelchisi Principis Benevent. *auri libra Byzantea*, in *Charta* Athanasii Archiepiscopi Neapolitani circa A.C. 937. &c. *Solidi Constantinopolit.* interdum nuncupantur in *veterib. Tabb.* apud *Ughelum* passim: Imò eorum, quorum erant Imperatorum, vel quorum imagines præferebant, nominibus persæpe à Scriptoribus insigniti occurrunt dictique *Romanati*, *Constantinati*, *Michalati*, *Manuelati* & contractâ voce *Manlat*, à *Romano Diogene*, *Constantino Duca*, *Michaele Duca*, *Manuele Comneno* &c. Ad Saracenicas dein & Turcicas monetas *Byzantiorum* nomen transiit, quos ad Græcanicorum nummorum discrimen, *Saracenatos Byzantios* appellant plerique Scriptorum mediæ ætatis; item *Saracenatos* nudè, & *Saracenos*: Cujusmodi fuêre Sultanorum Iconiensium, apud Guil. Tyrium *l.* 11. *c.* 25. De *Byzantiis Massamutinis*, vide infrà ubi de voce *Marabotinus*. Neque verò aureis tantùm nummis id vocabuli mansit, sed & argenteis, præsertim in Cyprio Lusignanorum Regno, attributum legitur: qui *Byzantii albi* dicuntur in *Constitutionibus* Odonis L. A. in Cypro A.C. 1248. *c.* 4. *Byzantii de plata*, i. e. argentei & *Byzantii bonæ platæ*, in *Charta* Bermundi de S. Martino Majoricensi A.C. 1232. quâ *Nunoni Sancii vendit aliquos alquerias pro mille & quingentis* Byzantiis *bonæ platæ*. Unde Car. du Fresne colligit, ejusmodi *Byzantios* monetam fuisse Maurorum in Hispania Principum. Idem hinc Heraldicæ Artis studiosos docet, cur in armorum insignibus globuli aurei & argentei *Byzantiorum* appellatione donentur, cùm, qui alterius coloris sunt, *Tortelli* dicantur; quia videl. nummos aureos & argenteos exhibent, quos *Bezans* vulgò Galli ipsi appellant, vide eum in *Glossar.* item *Dissertat.* 20. *ad Joinvillam* & *Dissertat. de inferioris ævi Numismatibus* p. 56.

BYZANTINUS Leo, vide *Leo*.

BYZANTINUS Stephanus, vide *Stephanus*.

BYZANTINUS Theodorus, vide *Theodorus*.

BYZANTINUS Theodotus, vide *Theodotus*.

BYZANTIUM, urbs Thraciæ. Hanc pleraque Historia Spartanis adscribit conditam. Justin. *l.* 9. *c.* 1. & Isidorus à Pausania rege; Claudianus à Byzante quodam non obscurè extructam vel saltem restauratam vult; in Eutropium *l.* 2. v. 83. *Conditor: hoc Byzas Constantinusque videbunt?* Circa annum 97. *Urb. Cond.* In Johanne Sarisburiensi, *de nugis Curialium* legitur: *Chilon Lacedæmonius jungendæ societatis causâ missus Corinthum, duces & seniores populi ludentes invenit in alea. Infectô itaque negotiô reversus est, dicens se nolle gloriam Spartanorum, quorum virtus constructô Byzantiô clarescebat, hac maculare infamiâ, ut dicerentur cum aleatoribus contraxisse societatem.* Secundùm *Eustathium* verò à *Byze*, Megatensium classi præfecto, extructa est. Liberæ olim conditionis, & *Ligos* ante dicta. Plin. *l.* 4. *c.* 1. Mox temporè Severi munita, & filii sui Antonini *Antonia* vocata. Expugnata à Mahumete Turca, A.C. 1453. magnâ prorsus Christianæ religionis jacturâ. Nunc sedes est Imperii Ottomannici. Ejus meminit Ovid. *Trist.* *l.* 1. *El.* 9. v. 51.

Quaque tenent Ponti Byzantia litora fauces,
Hic locus est gemini janua vasta maris.

Tacitus *Annal.* *l.* 12. *c.* 63. *Byzantium fertili solô, fœcundôque mari.* *Stamboli* hodie Turcis dicitur. Vide Petrum Gyllium *de Topographia Constantinopoleos*. Hinc *Byzantiacus*, Statius *l.* 4. *Sylv.* 9. v. 13.

Aut Byzantiacos colunt lacertos.

Porro Urbis descriptionem habes apud Dionem *in Severo*, (à quo duriter admodum habita fuit A.C. 198. Dion. *l.* 42.) quam Zonaras in suam Historiam de Constantino Magno descripsit; quamque *Tomô* 3. *initiô* dedit. Urbs est innumeris referta incolis, & omnium Europæorum maxima, (unâ tantùm Lutetiâ exceptâ) cum portu commodissimo & percapaci. Juxta Bosphorum Thracium inter Pontum Euxinum & Propontidem, è regione Asiæ minoris. Estque triangularis, & persæpe incendiis deformata. Sed ab aliquot annis multùm defecit, licet situ & aspectu pulcherrima sit totius Orbis. Vide *Constantinopolis*, à Constantino M. enim id nomen accepit, à quo & *Nova Roma* dicta est: unde truncatum *Stamboli* Turcarum. Est etiam Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

BYZEA, Scythiæ civitas. *Steph.*

BYZENUS, Neptuni fil. cui mos fuerat mirâ in dicendo libertate uti: unde Proverbium: *Byzenii libertas*, in eos, qui audaciùs, liberiúsque loquuntur.

BYZERES, Ponti populi inter Cappadoces & Colchos. Horum meminit Dionys. Perieg. v. 765.

Βύζηρές τε καὶ ἀγχόθι φῦλα Βεχείρων.

Val. Flaccus *l.* 5. v. 152.

Mossynœci, vos & flabulis Macrones ab altis
Byzeresque vagi, Philyræque a nomine dicta
Litora. ——

Buzeri, Plinio *l.* 6. *c.* 4. Vide Montanum, *ad prædictum Dionysii locum*. Inde *Pontus Byzericus Stephano* dicitur.

BYZYA, urbs Regum Thraciæ, à Terei nefasto crimine hirundinibus invisa. Plin. *l.* 4. *c.* 11.

BZOVIUS Abrahamus, Polonus, Dominicanus, continuator Historiæ Ecclesiasticæ Baronii. Vel potiùs auctor Annalium sui ordinis.

C.

C. Nota condemnationis veteribus, proin fatalis litera dicta, sicut contrà *A.* vindex & absolutionis erat character. Pierius in *Hierogl.* *l.* 7. *c.* 23. *Metellus* apud Indos, illos qui ex regia familia Christianam fidem amplectuntur, in fronte & brachio hâc literâ insigniri, refert. Est autem litera hæc inversum Hebræorum *Caph*, Scaligero C. ex dimidio Græca est, subtractâ namque columnâ ipsius *K.* cuspis nuda remansit, cui ad faciliorem scripturam angulum ademêre. Fungitur ejus vice *G.* præcipuè sequente *N.* ut *Cnejus*, *Gnejus*; *Cajus*, *Gajus* &c. Imò tam arcta utriusque cognatio est, ut promiscuè scribatur: *Vicesimus*, *Vigesimus*, & in compositis à *Centum*, C. in *G.* transeat. Abit porrò in consonantem *V.* ut, *Quiesco*, *quievi*, *Pasco*, *pavi*: in *S.* ut *Parco*, *parsi*: in *T.* ut *irascor*, *iratus*: vel illud assumit, ut *Nanciscor*, *nactus* &c. In notis antiquorum C. pro *Cajo*, i. e. viro: Ɔ, inversa *Cajam* i. e. mulierem significat. *C. A. AM.* denotat, *Causa amabilis*: CCCT. P. designat, *Tercentum terra pedes* &c. Κάππα Ῥωμαϊκόν, h. e. *Kappa Romanum*, dicitur *Suidæ*: cùm ait, *Kappa Romanum in Senatorum calceis apponi solere*. Ubi planè intelligit Lunulam, cujus meminit Papinius *l.* 5. *Sylv.* 2. v. 28.

Primaque patriciâ clausit vestigia Lunâ.

Et Juvenalis *Sat.* 7. v. 192.

Appositam nigræ Lunam subtexit alutæ.

Vide Joh. Gerh. Voss. *de Arte Gramm.* *l.* 1. *c.* 27. &c. Pronunciari hanc literam Italis, ut Francorum *ch.* notum; cui pronuntiationi favere videtur *Inscr.* vetus Romæ, in Ædibus Barberinis hodie extans, quæ sic incipit;

CHEIONIO CONTUCIO V. C. OB
EGREGIA FACTA ET RARUM
VETERIS SANCTITATIS EXEM
PLAR &c.

apud Jac. Sponium *Itinerar. Græciæ Part.* 3. p. 40. Ubi *Cheionius*, est idem, quod *Ceionius* ex familia Ceionia, inter Romanas illustri, unde Commodum Imperatorem ortum novimus. Videtur autem vixisse *Cejonius* hic *Contucius* quartô seculô, ut idem Sponius aliquot rationibus probat, ex titulo videl. V. C. *Viri Clarissimi* seu *Consularis*, diphthongo *Æ.* per *E.* simplex scriptô &c. Inter Insignia Electoris Brandeburgici C. litera, in pectore aquilæ Prussicæ occurrit; quâ Casimirum Regem à quo investituram Elector acceperit denotari vult Cl. Spenerus: à quo tamen nexu hodie immunis est. *L. C.* in sigillo Electoris, Coloniens. sui temporis idem notat, *Leodiensis* Episcopatus & Coloniensis Archiepiscopatus symbola &c.

CAABA, Turcis dicitur lapis niger, in vetustissimo illorum templo Mechæ asservatus, quem illi summâ veneratione, colentes, peregrinationem eò factam, inter præcipua Superstitionis suæ arcana habent, vide infrà *Methymna Talnabi*, it. de *Saracenis*.

CAANUS, vide in voce *Caganus* infrà.

CAATH, filius Levi, Gen. *c.* 46. v. 11. aliàs *Koath*. Latinè *congregatio*, sive *vires*, aut *obtusio*. Pater Amrami, qui genuit Mosis patrem. Mendosè autem leguntur verba Demetrii, ex Alex. Polyhistore citata, apud Eusebium *de Præp. Evang.* *l.* 9. Κλαὺθ δὲ ἰσῶν μὲ γενέσθαι Ἀβραάμ. Legendum Κααθ δὲ ἰσῶν ἐξ γενέσθαι Ἀμβράμ.

CABA, vide *Cava*.

CABADES, Rex Persarum electus, Perozâ extinctô cum omni ferè exercitu, fratrem hujus Valam excepit. Hic unius uxoris pertæsus, lascivô impetu in vagum raptus concubitum, omnibus subjectis suis communionem mulierum indulsit. Hinc regnô pulsus, uxoris suæ fidelitate è vinculis iterum liber, in thronum quem interea Lamases occupaverat, rediit. Sævus in Christianos, donec, inventô thesaurô in arce prius dæmonibus infestâ, illis pacem dedit. Manichæos, qui illô deturbatô, filium ejus Regem creaturi ibant, crudeliter habuit. Cum Anastasio Imperatore bellum gessit, quod sub Justino ad tempus compositum. A Justiniano I. tandem, per Bellisarium, sæpius victus. Obiit A.C. 532. regni 41. Agathias *l.* 4. Procop. *de Bell. Pers.* Niceph. *Hist. Miscell.* *l.* 16. *c.* 25. Successit ei Cosroës I.

CABALA, locus in Sicilia, ubi Dionysius contra Carthaginenses

ses dimicans, victoriâ potitus est. Diodor. Sic. *l.* 15. Item urbs Ciliciæ, *Appianus*. Est etiam Thraciæ oppid. *Cedrenus* & *Zonaras*.

CABALA, seu CABBALA vel KABALA, est occultissima scientia, quam divinitus unà cum Lege Moysi traditam fuisse, asserunt Hebræorum Rabbini: à voce קבל. *Kabal*, i. e. *accepit* vel *suscepit*. Fuit enim doctrina, quæ solô percipiebatur auditu, idque non nisi ab iis, qui annum ætatis 40. jam excessissent, nec quidquam de ea literis mandare licebat. Qualia erant Aristotelis *ἀκροαματικά*, Item *μυστήρια Θεσμοφόρια*, in memoriam Cereris, legum & frugum, h. e. omnis humani cultus inventricis, celebrari solita, de quibus Cicero *l.* 2. *de Legg.* Hæc enim mysteria, nihil aliud, quàm secretiorem Philosophiam, quæ per occultas traditiones, non nisi inter initiatos, propagabatur, continuisse inde patet. Hinc Seldenus *proleg.* 3. *de Diis Syris*: *Medii*, inquit, *ibant tutissimi Græcorum & Latinorum sacri Antistites. Reconditiam & vero proximantem Philosophiam neque evulgabant, neque omnino sibi retinebant, sed mysteria insinuebant solenna. Unde ansam occultæ veritatis eruendæ non ita difficile erat sanioribus arripere.* Vide de *Cabala* plura, apud Joh. Picum Mirandulanum; & lepidam de Censore quodam, *Cabalam* pro Hæretico insigni habente, Historiam, in voce *Picus Johannes*.

CABALACA, Albaniæ in Asia oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 10.

CABALAIS, Solymorum regio aliô nomine sic dicta. Καβαλὶς Straboni, i. e. *montana*: Arabicè id esset גבליה *gabalia*. Sed Græci g & c permutârunt, ut in *Camelo* & aliis. Hinc & Solymi *Cabalenses*. *Strab.* Σολύμους δ' εἶναί φασι τοὺς Καβαλεῖς.

CABALIA, Asiæ minoris regio, populi *Cabalii*, vel *Cabali*. *Herodot.*

CABALIS, urbs prope Cibyram juxta Mæandrum. *Steph.*

CABALLARIA, apud Marcam *Hist. Benebarn. l.* 6. *c.* 24. §. 10. prædium est *servitio Militari* obnoxium; *Cavareria* Vasconibus, *Cavalharioù* Carcassonensibus; aliis *Chevalerie*: Latinis citerioris ævi *Militia*; Κλῆρος Ἱππικὸς in *veter. Inscr.* apud Seldenum *ad Marm. Arundel.* & in *Titulis Honorar.* Assignari illa emeritis militibus consuevisse, tradit Sabellicus *Histor. Ven. l.* 5. *dec.* 1. *p.* 248. ubi de Creta insul. *Prædia quædam in Insula esse constat, quæ equestris Militiæ nomine emeritis traduntur: insulani* Caballarias *vocant*. Apud Aragones, cùm Ricis hominibus jus antiquum esset, in omnibus civitatibus atque oppidis, maxima vectigalia Militibus alendis assignari, stipendiariæ hæ portiones *Honores* & *Cavalleriæ* dictæ leguntur passim, in *Usaticis* inprimis Barcinon. *MSS.* apud Car. du Fresne *Glossar.* Erantque harum 4. species: Nempe *Cavalleriæ de Honor*, quomodo appellabant stipendia illa, quibus Rici homines Milites suos vel Militum filios, *Infanciones* vocatos, afficiebant, vel in pecunia, vel in fructibus vel in vacuis possessionibus: *Cavalleriæ de Mesnada* dignitate inferiores, quâ voce denotabant singulas eas stipendiarias portiones, quas Reges, de Regalis patrimonii subsidiis, domesticis suis ac palatinis hominibus impertiebant; *Cavalleriæ* tandem *acostumbradas dar como de Honor* & *como de Mesnada*, ita dictæ, quòd interdum quæ unius generis erant, ad alterum traducerentur: v. g. cùm *Cavalleria de Honor* fiebat *Cavalleria de Mesnada*, vel è diverso, i. e. mutabilis aut immutabilis: Nam *Cavalleriæ de Honor* (sic dictæ, quòd vectigalia Ricorum hominum *Honores* vocarentur) perpetuæ erant, aliæ ad libitum à Rege, à quo nudè pendebant, conferebantur. Vide *Glossographum* præfatum & Auctores ei laudatos. Sed & *Caballarii*, Græcis citerioribus dicti sunt *Milites*, seu Equestri dignitate donati, apud Annam Comnenam in *Alexiade*, Pachymerem *l.* 1. *c.* 30. 31. & *l.* 4. *c.* 31. Cantacuzenum *l.* 1. *c.* 41. & *l.* 3. *c.* 27. Germanis *Ritter*, Gallis *Chevaliers*, Græcè *Καβαλλάριοι*.

CABALLI Sylvatici, apud Paulum Diaconum *Histor. Longobard. l.* 4. *c.* 4. iidem sunt, quos *feros* vocat Jul. Capitolinus *in Gordianis*, c. 3. *Extat sylva ejus memorabilis, quæ picta est in domo —— In qua pictura etiam nunc continentur cervi palmati ducenti mixtis Britannis: equi feri* XXX. *oves feræ* C. *alces* X. &c. De quibus *Aristoteles*, *Strabo*, *Plinius*, *Oppianus*, alii videndi. Fuêre autem cùm in aliis provinciis multis, tum in Syria quoque & quidem peculiaris ingenii in vindicta de rivalibus capienda, ut scribit Philosophus, *libro de Mirac. audit.* De iis accipienda verba Paraphrastæ Chaldæi, *c.* 5. *Jerem.* ubi eos vocat Græcâ dictione, ut Aristoteles ἵππους ἀγρίους, Casubon. *ad Capitolin.* Et quidem apud recentioris ævi Scriptores *caballus* pro quovis equo usurpatur. Latini verò non quosvis equos sic appellârunt, sed viliores solùm, cujusmodi sunt, qui pistrinis, agriculturæ & mercium vecturis inserviunt. *Hesych.* *Caballus*, ἐργάτης ἵππος. Hieronymus *Ep. ad Heliodorum*, *Statimque cernamus sagittas pilis tiaras galeis, caballos equis cedere* &c. Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque Casaubon. præfatum *ad Persium Sat.* 7.

CABALLIACUS Ager, regiunc. Sabaudiæ, juxta Lemanum lacum prope Fossiniacum tractum. Ibi oppidum primarium Tononium, ad Lacum. Nantuates hîc quidam locant, vulgò *le pays de Chablais*.

CABALLINUM, Æduorum in Gall. Lugdunens. oppid. *Ptol.* Cæsar. *l.* 7. *Bell. Gall. c.* 42. & *ult.* *Cabilonum* vocat. *Castrum Caballonensium* Liber. Provinciarum. *Chalons sur Saone* Gallicè. *Antoninus* hîc Legionem 14. collocavit.

CABALLINUS, fons limpidissimus in Helicone Bœotiæ monte Musis consecratus, Græcis *Hippocrene*, i. e. *fons equi* dictus: quem Pegasus in eo loco saxum feriens, aperuit, unde & *Pegasis* vocatur *Straboni*. Persius in *Prologo*, v. 1.

Nec labra fonte prolui Caballino.

Propertius *l.* 3. *El.* 2. v. 1.

Visus eram molli recubans Heliconis in umbra,
Bellerophontæi qua fluit humor equi.

Stat. *l.* 2. *Silv.* 7. *in Genethliaco Lucani*, v. 4.

—— *Pendentis bibit ungulæ liquorem.*

CABALLINUS, cognomen inditum Constantino Copronymo Imperatori Constantinopol. quòd equini stercoris (*Caballinum* dicti, apud Marcellum Empiricum c. 8. & 10.) odore ac tactu delectaretur. Anastasius ad Synodum VIII. Constantinopol. *Stercorantis nominis præsulatum ideo appellat hos, quos nominavit, quia cum essent Constantini Imperatoris, qui dicebatur Caballinus, tempore Constantinopoleos Præsules, hæresi ejus favorem pessime commodabant.* Idem in *Hist. Eccl.* *Magicis maleficiis & luxuriis ——. & caballinis stercoribus atque lotio delectatus.* Theosterictus in *S. Nicetâ Hegumeno num.* 29. de eod. Τοσοῦτον δὲ ἔχαιρεν τῇ δυσωδίᾳ τῆς ... [illegible] ..., ὡς καὶ ... ἀλόγων ... ταύτῃ ... χαιρέτω, *Tantoperè delectatus est fœtore impuritatis fœtidissimus ille, ut etiam sordibus brutorum se inungeret, idemque ut facerent, suis imperaret, è quibus illos, qui eodem modo affecti essent, ambitiosè coluit.* Alii verò sic dictum censent, quòd, dum baptizabatur, lavacrum stercore inquinaverat, quod Græci ejus ævi Καβαλλῖνον dixêre. Vide *Gloss.* Meursii & Car. du Fresne. Omnia verò hæc ab hostibus ejus, per convitium illi afficta, censent alii, ut cui etiam dogmata blasphema tribuerunt, à quibus eum constat fuisse alienissimum. Sic enim *Suidas*, aut potius Græculus is, qui Suidæ panno purpureo vilissima sua pictacia alluit, eum statuisse ait, *Ne quisquam prorsus servorum Domini sanctus diceretur & eorum reliquiæ conspuerentur.* At vetuerat tantùm Imperator, ne *Sanctorum* nomina imaginibus tribuerentur. Et Theosterictus, illum venerandum B. Mariæ nomen multis modis ab Ecclesia expellere voluisse scribit: cùm tamen Patres Concilii, ejus jussu, contra imagines convocati atque ab illo approbati, dicant se congregatos fuisse, *in Basilica intemeratæ & sanctæ semper Virginis Deiparæ.* Qui etiam, in ipsa definitione, eam appellant *inculpatam & supergloriosam Deiparam Dominam*, ut alia omittam, de quibus videri potest A. Rivetus *Apolog. pro SS. Virgine Maria l.* 2. *c.* 1.

CABALLUS, nomen viri proprium. Nam *Sestium Caballum* apud Martialem legimus, *l.* 1. *epigr.* 42. *v. ult.* Vide & *Sextius*.

CABALLUS, dictus est collis Quirinalis, unus ex Romæ, quibus insidet, montibus, à statuis marmoreis duabus, Alexandri M. equum Bucephalum domantis, quas Alexandriâ Constantinum Imperatorem Romam transtulisse, atque in medio Thermarum à se in Quirinali extructarum collocâsse; annotat *Onuphrius*: vide quoque Georg. Fabricium *in sua Roma*, & in voce *Quirinalis*: uti de voce Καβάλλης, citerioribus Græcis in usu, infrà in *Sagma*, ubi Sagmarium equum illâ indigitari videbimus; nec non quæ retro dicta. Vulgò *Monte Cavallo*.

CABANA, Galli *Cabane*, ex Græco καπάνη, quod à κάπηλος, φάτνη, h. e. *præsepe*, significante, ortum: Est tugurium, domuncula, casa, Κάπηλος autem *Capulus*, Latinis arcam funebrem denotat, ex ligno, quâ mortui olim ad rogum vel ustrinam efferri solebant. Salmas. *ad Solin. p.* 1205. Vide infrà, in voce hac.

CABANDENA, Susianæ regio. *Ptol.*

CABANODORUM, oppid. Norici. *Ptolem. Brunaw*, teste Moletiô. Melius *Gavanodurum* seu *Juvavia*, vulgò *Saltzburg*, juxta amnem *Saltz*. Vide *Gavanodurum*.

CABARETUM, castrum fortissimum in Carcassessio, *Chron.* Simonis Montisfortis, ubi Rogerii domini hujus castri mentio fit. Vide & Petrum *Histor. Albig. c.* 34. & 61. Vulgò *Cabarerde*: & ager Cabarensis *le Cabardez*. Est & Gabarretum, *Gabaret*, caput agri cognominis *le Gabardan*, inter Elusam & Vasates positi, in Novempopulana: quod cùm priori nihil commune habet. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CABARNI, Sacerdotes Cereris apud Parios. *Hesych.* Κάβαρνοι, οἱ τῆς Δήμητρος ἱερεῖς, ὡς Πάριοι. Hinc Suidas in Ὀργεῶνες, ὁ γὰρ Ἀθηναῖος ἐν τῇ Ἀνθῇ (lege Ἀτθίδι) γενεᾷ Καβάρνους ... (lege ἀγγελίας) ... Stephanus, in Πάρος, scribit post Nicanorem, etiam ipsam insulam dici Καβάρνιν, ἀπὸ Καβάρνου τοῦ μηνύσαντος τὴν ἁρπαγὴν τῇ Δήμητρι τῆς θυγατρός. Quod nihilò est verius, quàm quòd ibi sequitur, *Parum* dici à *Paro* Arcade Parrhasii filio. Nam, ut Pari vocabulum Phœnicium est, ita etiam Cabarnorum, quamvis trajectis literis. Phœnicè enim *Cabarni* essent קרבני *Carbanin*, ut à קרב *careb* offerre, est קרבן *corban oblatio*, quam vocem apud Tyrios in usu fuisse, docet ex Theophrasto, Joseph. *l.* 1. *contra Appionem*. *Nic. Lloydius*.

CABASILAS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

CABASITES, Nomôs Ægypti, & in ea *Cabasa* oppid. *Ptol.*

CABASSOLIUS Philippus, vide *Philippus*.

CABASSUS, vel CABESSUS, urbs Cappadociæ, *Homer.* Othryonei patria. Hecatæus hanc urbem ultra Æmum Thraciæ montem sitam esse ait. *Hellanico* Lyciæ urbs est. Est & vicus hujus nominis inter Tarsum & Mazacam, teste *Apione*. *Steph.*

CABEDANA, Carmaniæ regio. *Ptol.*

CABELEES, Mæoniæ populi. *Herodot.*

CABELGENSES, vulgò *Cabillaux*, nomen factionis in Hollandia exortæ, sub A. C. 1350. cui opposita altera eorum, qui *Hoeckenses* appellari amârunt, de quibus sic Joh. à Leydis *l.* 29. *c.* 16. *Annô D.* 1350. *ortæ sunt proh dolor, in Hollandia, duæ factiones —— homines verò unius factionis assumpserunt nomen à quodam pisce marino, qui dicitur Asellus, i. e. Cabbeliau, ad denotandum, quod, sicut piscis ille in mari est devorator aliorum piscium, sic & isti essent domitores suorum adversariorum: & isti dicuntur* Cabelgenses. *Alterius verò factionis homines nominati sunt è contra Hoeckenses, trahentes vocabulum ab hamo, quasi dicerent. Hamus piscem prendere sæpe solet* &c. Vide ubi diximus de *Asellata factione*.

CABEL-

CABELLIO, Narbonensis provinciæ oppid. *Caballio Cavarum*, Straboni *l.* 4. *Cabellicum*, vel *urbs Cavallicorum*, Ptol. *l.* 2. *c.* 10. vulgo *Cavaillon*. Inter oppida Latina seu jure Latii veteris donata, à Plinio, *l.* 3. *c.* 4. inter colonias à *Ptolemæo* & in marmoribus numeratur. Urbs Massiliæ *Stephano Artemidoro* dicitur. Inter provinc. Viennensis 14. civitates decimò locò ponitur, in *veterib. Notit.* prope Avenionem, in Comitatu Vindalcino, ditionis Pontific. in planitie, prope Druentiam fluv. cùm aliàs fuerit in colle, ut etiamnum vestigia docent. Parvi est circuitus. Episcopalis sub Avenion. Vide *Valesf.*

CABELLUM, organum Musicum, pedibus solitum feriri, apud Augustin. *de Music. l.* 3. *c.* 1.

CABERA, Protei filia, ex Vulcano *Caberos* tres genuit, totidemque *Cabirides*, quibus omnibus templa dicata sunt. Strabo *l.* 10. Vide & *Cabira*.

CABERASA, Mediæ urbs. *Ptol.*

CABERI, Asiæ populi. *Cedrenus.*

CABERON, Asiæ fluv. Plin. *l.* 6. *c.* 23.

CABES, Anthropophagorum gens Asiatica. *Cedrenus.*

CABESCHOLA seu **CABISCHOLA**, Primicerius Scholæ Cantorum in Ecclesia Græca, aliàs *Scholasticus*. Vide infrà *Capischola*.

CABESSUS, vide *Caballus*.

CABESTANUS Guilhelmus, vide *Guilielmus*.

CABILLONUM, seu **CABILONUM**, *Cabillo Æduorum*, *Cabillonis*, Strab. *l.* 6. Καβυλλῖνον, *Ptol.* Καβυλλῖνον, urbs Gall. Celticæ ampla & probè culta, cum duplici muro & ponte lapideo ad Ararim. Episcopalis sub Archiepiscopo Lugdunensi. Distat à Matiscone 11. leucis, ut & ab Augustoduno, 8. à confinio Comitatus Burgundiæ. Vulgò *Chalon sur Saone*, & tractus adjacens *Bresse Chalonnoise*. Cum arce permunita. Urbis hujus sæpe Cæsar meminit, *Comm. l.* 7. *c.* 42. & *ult.* Strabo *l.* 4. Amm. Marcellin. *l.* 15. *Itinerarium* Antonin. Hic negotiandi causâ Romani consistebant. Olim sedes Regum Burgundiæ, & inprimis Sigismundi. A' Regibus Galliæ primæ Familiæ regno adjuncta, tum Monetâ insignis fuit, ut ex nummis antiquis Regum à Merovæo genus deducentium patet, à Chramno, filio Clotarii I. capta & destructa, reparata à Childeberto ex Hispania reduce. Gontranus Rex ibi plerumque moratus, & sepultus est. A' Ludovico Pio, Comitatus titulô donata, nunc familiâ Comitum illustri extinctâ, Episcopi titulos auget. S. Marcellus ejus Apostolus, Donatianus vetustissimus Episcopus fertur, qui Concilio Coloniensi subscripsit, A. C. 346. Julian. Balleure, *Histor. de Episcop. & antiq. urbis hujus.* Ibi Concilium A. C. 470. & 570. quò Gontranus Rex, duos Episcopos deposuit. Gregor. Turonens. *Hist. l.* 5. *c.* 27. A. C. 603. quò instigatu Brunehildis Episcop. Viennensis pulsus est, &c. Vide *Concil. tom.* 4. 6. 7. 9. De illustri Principum *Cabilonensium* familia, vide in *Arausio*: De urbe verò plura apud Hadr. Valesf. *Notit. Gall.*

CABIRA, uxor Vulcani, Camili mater. Qui tres filios suscepit, aviæ cognomines, unde Nymphæ, *Cabyrita* dictæ, quarum Acusilaus Argivus meminit, apud Strab. *l.* 10.

CABIRA, Rhodi civitas, una ex iis quæ conventum apud Rhodios efficiebant, cujus suffragiis omnia gerebantur.

CABIRA, urbs Paphlagoniæ, *Strab.* Aliis urbs fuit Asiæ minoris in confinio Lyciæ, media ferme inter Laodiceam & Termessum.

CABIRI, Dii quidam in Samothracia culti, quorum sacra in vulgus efferre piaculum erat, quæ à Pelasgis iis, qui cum Athenensibus unà habitârant, mutuatos esse Samothraces scribit Herodot. *l.* 2. His sacris si quis initiabatur, mirabile in iis Deis præsidium habere credebatur & in mari & in bello, multoque melior ac justior fieri prorsus existimabatur, atque impetrare quicquid honestè optaret. De Deorum numero varia est inter scriptores opinio; Mnaseas tres ponit, *Axieron*, *Axiocersam*, *Axiocersum*, i. e. *Cererem*, *Proserpinam*, *Plutonem*, addit quartum Dionysiodorus *Casmilum*, h. e. *Mercurium*. Alii duos tantùm fuisse *Cabiros* autumant, Jovem natu grandiorem, minorem verò *Dionysium*. Athenion verò ait, ex Jove & Electra natos esse *Jasionem* & *Dardanum*, qui *Cabiri* sunt appellati. Quibusdam ministri Deorum habiti sunt, alii Dæmonas illos existimârunt. Horum in Ægypto quoque celebre templum, quod ingredi quempiam fas non erat, sacerdote exceptô. Fuit & *Cabirorum* ædes in agro Thebano, item *Cabiriæ Cereris*, quorum ea religio fuit, ut qui illis manus intulissent, Deorum iram evadere non possent.

CABIRI, vel **CABERI**, Dii Phœnicum, qui Beryti maximè colebantur. Sanchoniathon apud Euseb. *l.* 1. *Præp. Evang.* Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ Κρόνος Βύβλον μὲν τὴν πόλιν θεᾷ Βααλτίδι τῇ καὶ Διώνῃ δίδωσι. Βηρυτὸν δὲ Ποσειδῶνι, καὶ Καβείροις. Damascius apud Phot. Ὁ ἐν Βηρυτῷ Ἀσκληπιὸς οὐκ ἔστιν Ἕλλην, οὐδὲ Αἰγύπτιος, ἀλλά τις ἐπιχώριος Φοίνιξ. Σαδύκῳ γὰρ ἐγένοντο παῖδες οὓς Διοσκούρους ἑρμηνεύουσι, καὶ Καβείρους. Sanè כביר *Cabir* Ebræis & Arabibus *magnum* & *potentem* sonat. Hinc jam alii observârunt inde appellatos *Cabiros*, i. e. *Divos potens*, uti *Varro* & *Tertullianus* explicant, θεοὺς μεγάλους καὶ δυνατούς, Orpheo δαίμονας. Bochart. *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 12. & ante eum *Casaubonus*. *Suidas*, Καβειροί, πόλις, καὶ Κάβειροι, ὄνομα ἔθνους, σημαίνει δὲ καὶ δαίμονας. *Hesych.* Κάβειροι, καρκίνοι, πάνυ δὲ τιμῶνται οὗτοι ἐν Λήμνῳ ὡς Θεοί, λέγονται δὲ εἶναι Ἡφαίστου παῖδες. Orpheus *Argonauticon* initiô,

— Ἀγλαὰ δῶρα Καβείρων.

Vide Meursf. *de Festis Græcorum* in Καβείρια. *Nic. Lloydius.* Addo, è schola Caini, qui illam inprimis Philosophiæ partem, quæ in vita consistit civili, corrupit, prodiisse, & sacra ex Oriente, præcipuè autem ex Arabia, ubi *Caber* seu *Cubar* cultus, de quo Seldenus *Syntagm.* 2. *c.* 4. in Samothraciam postmodum translata esse, testatur ex Nonno Hornius *Histor. Philos. l.* 1. *c.* 9. Saracenorum *Chabar*, Venus seu Urania est, teste prædictô Seldenô, quam vocem Euthymius Zygabenus μεγάλην, ex eadem origine, interpretatur. Sic apud Macedones *Cabyrus Deus*, quem Lactantius *Cabyrum* vocat, *l.* 1. *c.* 15. Apud Romanos *Caburorum familiæ* meminit Cæsar *l.* 1. *Comm. c.* 47. M. *Valerium Procillum C. Valerii Caburi filium*. Idem Hornius *Ibid.* Adde Auctoribus suprà laudatis Joh. Marshamum Equ. *Canone Chronicô Sec.* I. & IX. ut & quæ dicemus infrà voce *Sydek*.

CABIRIA, civitas inferioris Asiæ. *Steph.*

CABIRII, Bœotiæ populi. *Steph.*

CABITARII, vide *Cavatores*.

CABLIACUM, oppid. Gall. in Senonensi agro, vinô suô celebre, juxta Senonum fluv. inter Autissiodorum & Tornodorum. Hic contra Lotharium Imperat. olim a fratribus pugnatum est. Vulgò *Chabry*.

CABOLUS, Parmensis, à Longobardiæ Episcopis Papa electus, ex utraque parte conscriptis copiis, in campis Neronianis, facta cæde magnâ, fugâ elapsus est. *Blondus*, *Platina*.

CABOLYTÆ, Paropamisi gens. *Ptol.*

CABOTIA, vulgò **CHABOT**, familia in Gallia illustris. Cujus, ut ad fabulas non recurramus, quibus quidam *Sebran*, seu Fridericus, Friderici I. Imperatoris ex Adriana sorore affinis, familiæ Auctor creditur; antiqua satis memoria occurrit, cùm mentio injiciatur, Guilielmi *Chabotii*, ad A. C. 1040. In Theobaldi vero filiis, sub principium seculi XIII. tres lineæ cœperunt, nempe in Theobaldo IV. Gerhardo & Sebrano: à quorum illo, domini *de Rochecervière*, sed non ultra ad duos gradus; ab isto, domini *de la Motte*, *Achard* & *de Raiz*, exeunte seculô XIV. extincti, ab hoc, præter dominos *de Chantemerle*, orta est linea dominorum *de la Greve*. E quibus directa primogenitorum successio defecit in Ludovico, post A. C. 1472. mortuo, & successione per sorores ad Castillonios, & Comineum devoluta. Patruus autem Ludovici Renaldus fuit *Dn. de Jarnac*, cujus fil. Jacobus, communis pater duarum linearum exstitit. Ex minori enim filio Philippo Dn. *de Brion* & Comite *de Buzançois* ac dein *de Charny*, Admirali Franciæ, proveniunt reliqui illustres Comites hujus nominis atque Marchiones *de Mirebeau*. Ex majori verò Carolo, reliqui Barones & Comites *de Jarnac* descendunt, inter quos Henricus eminet, (fil. Caroli *Chabotii de S. Gelais* Dn. *de Montlieu* & *S. Aulaye*, ex Henrica *de Lur*) qui, hærede Ducali Rohanæâ ductâ, illam successionem suæ domui intulit, Ducatus *de Rohan* & Principatus *de Leon* axiomate hinc insignis. Uxor ejus itaque Margareta fuit Rohanea, (filia Henrici Ducis Rohanei & Principis Leonis extincti A. C. 1638. ex Margaretha Bethunia) quibus nati sunt Ludovicus Rohaneo-Chabotius Dux *de Rohan*, Vicecomes *de Leon*, Anna (uxor Francisci Rohanei Principis Soubisii) Margaretha (uxor Marchionis *de Coatquen*) & Johanna Pelagia. Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatr. Nobil. Europ. tom.* 1.

CABRERA, nomen illustris in Hispania Familiæ, cujus è Catalonia origo. Præcipua divisio est, quòd à duobus fratribus duæ lineæ cœperunt: cùm alter Bernardus Vicecomes de *Cabrera*, Admiralis ac Capitaneus generalis Siciliæ, Comites *de Modica* severit: alter Raimundus Marchiones *de Moya*, quem titulum primus nactus est Andreas, Raimundi pronepos, A. C. 1480. atque ab uxore Beatrice *Fernandez de Bobadilla* istud quoque cognomen posteris indidit. Inter ejus filios Johannes Marchio post patrem fuit, & deinceps hujus filia Luisa axioma illud domus suæ, marito Didaco Lopezio Pacheco Duci *de Escalona* attulit, extincta A. C. 1556. quo è matrimonio genitus est Franciscus *Pacheco*, *de Cabrera & Bobadilla*, Dux *de Escalona*. Alter Andreæ fil. Ferdinandus Comitatûs *de Chinchon* honorem obtinuit, A. C. 1517. atque ad posteros transmisit. Pater ex Teresia *de la Cueva* Petri; quò & Mencia *de la Cerda & Mendoza*, genitus Didacus, pater fuit ex Agnete Pachecа, Ludovici Hieronymi Fernandez de Cabrera & Bobadilla, Comit. *de Chinchon*, cæterorumque; de quibus suprà in voce *Bobadilla*. Vide Phil. Jacobum Spenerum *Theatr. Nobilit. Europ. tom.* 1. & 11.

CABREUM, vide infrà *Capibrevium*.

CABRUS, Deus Phaselitarum, quæ urbs Pamphyliæ fuit, *Suidas* etiam insulam facit. Phaselitæ huic Deo sacrificabant de pisciculis sale conditis. Unde proverbium, *Sacrificium Phaselitarum* ut *Suidas* & *Zenobius* scribunt: Quanquam *Suidas* nomen Dei *Calabrum*, pro Cabro legit, & *Erasmus Caprum*.

CABSEEL, civitas in tribu Judæ. Jos. c. 15. v. 21. Latinè *congregatio Dei*. Patria Benajæ, viri fortissimi, & magnorum operum.

CABUBATHARA, Arabiæ Felicis mons. *Ptol.*

CABUL, i. e. *compeditus*, vel *quasi germinans*, aut *quasi deficiens*, vel *veterascens*, regio Galilææ, quæ Josepho *Jud. Ant. l.* 8. *c.* 5. linguâ Phœnicum à displicendo, aliis à terra tenaci, ob copiam argillæ, quâ figuli utuntur; nomen accepit. Hanc Solomon Hiramo Tyri Regi dedit. 1. Reg. c. 9. v. 13. Est quoque civitas in tribu Aser. Jos. c. 19. v. 27.

CABULLINUM, urbs Galliæ. *Ptol. Chalon sur Marne.*

CABULUM, oppid. Indiæ satis amplum, provinc. cognominis caput, sub Magno Mogole, versùs montes & confinia Zagatajæ regionis.

CABULUS, machina bellica, ad conterendos muros. Brito Armoric. *Philip. l.* 7.

— Sed mox ingentia saxa,
Emittit cabulus, nequiersque (hæc) ferre dehiscit,
Per mediumque crepans, pars corruit altera muri.

Fortè à gabuli similitudine, veter. gabali. *Glossæ* Philox. *Gabulum*, Βάσανος. *Gloss. Græcol. vet.* Βάσανος, *Tortus*, *Tormentum*.

CABURA, fons Mesopotamiæ, præter aquarum omnium naturam egregiè odoratus: cujus fabulosam rationem reddunt, quòd Juno in eo aliquando fuerit perfusa. Plin. *l.* 31. *c.* 3.

CABURUS, Princeps civitatis Helviorum, cujus filius C. Valerius Donnotaurus annô belli Gallici septimô interfectus est. Cæsar *l. 7. c. 65.*

CABYLA, urbs & regiuncula Thraciæ. *Steph. Suidas*, Καβύλη, χώρα τῆς Θρᾴκης, ... Θρᾴκης. Quid nunc sit, non constat. *Baudrand.*

CABYRA, vide *Cabira.*

CACA, soror Caci, quam quidam volunt fratris furtum Herculi indicâsse, & ob id sacellum meruisse, in quo ei per Virgines Vestales sacra fiebant. Servius *in Æn. l. 8.* Quanquam Virgilius ibidem, & Ovid. *l. 1. Fast.* furtum hoc longè aliter detectum fuisse velint.

CACABUS, inter vasa coquinaria, quæ primum ex argento habuisse Heliogabalum, memorat Æl. Lamprid. *c. 19* nempe de illo privato adhuc loquitur. Aliàs, sicut lectos planè argenteos atque aureos apud Veteres Græcos Latinosque, etiam in Pandectis, reperimus, ita & mensas jam olim Romani argenteas habuêre, teste Pliniô *l. 33. c. 11.* qui & vasa coquinaria jam inde à Calpo Oratore fieri ex argento cœpisse, ibidem observat: Cacabi autem inter ista. Ulpianus *l. 19. §. 12 ff. de auro, argento, mundo &c. legat.* tractans de legato argento escario: *Si cacabos*, inquit, *argenteos habebat vel miliarium argenteum, vel sartaginem, vel aliud vas ad coquendum, dubitari poterit, an escario contineatur, & hæc magis cocinatorii instrumenti sunt.* Sed & Pistorum vas erat: unde panes cacabacei dicti, qui saporem malum ex aqua in *cacabo* calefacta retinerent. Vide Zenonem Veronensem *Serm. VI. ad Neophytos post Baptism.* laudatum Causaubono *ap. Lamprid. loc. cit.* Synthesis *cacaborum*, occurrit apud Papinium Statium *l. 4. Sylv. 9.* cui titulus *Risus Saturnalitius*: ubi dona ab amicis sibi invicem eô tempore missitari solita recensens, ait inter alia, *v. 44. 45.*

> *Aut unam dare synthesin (quid horres)*
> *Alborum calicum atque caccaborum.*

Est autem *Synthesis*, plurium rerum in unum agmen conlatio. Unde sensus, *Quid metuis mihi mittere albos calices & cacabos, in unum fascem constipatos?* Vide quæ notârunt ad hunc locum, Jacobus Cujacius *Observationum l. 26. c. 29.* Hadr. Turnebus *Adversar. l. 23. c. 19.* Dionys. Gothofredus *ad Pandectas p. 1025. & 1136.* Casp. Barthius *Animadversionum ad Statium, l. 1. p. 421.* ut & infrà, in voce *Synthesis*. Nec omittendum, quòd in *cacabis* quoque cineres mortuorum olim condi consuevisse, monet Salmas. *ad Solin. p. 1204.* Hinc *Cacabaceus panis*, Vide infrà *Panis*.

CACABUS, aquæ ferventis judicium, vide suprà ubi *de Aqua Fervente.*

CACALLA Augustinus, Hispanus, Theologus & Caroli V. concionator aulicus, ab Inquisitione Hispanica propter veritatis agnitionem damnatus & combustus est, die 21. Maji A. C. 1558. Valledoleti in Hispania. Vide *Pintia.*

CACANUS, Hunnorum Rex, in Thuringiam incursionem fecit, sed à Brunichilde, acceptâ pecuniâ, prædam restituit, & domum rediit. *Blondus.* Vide & *Caganus.*

CACCABE, olim Carthago sic dicta. Stephanus in Καρχηδών. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Κακκάβη. ταύτῃ δὲ ... τὴν οἰκείαν αὐτῶν λέξιν, ἵππου κεφαλὴ δηλοῦσα. Hic autem Græci videntur, peregrinæ linguæ vocem ad suam accommodâsse, sed ita ut facili negotiô possit restitui, nempe si legatur *Carcabe*. כר *Car* enim ut Hebraicè *ducem*, ita Punicè *caput* videtur significâsse analogicâ ratione, & inde transiisse ad Græcos. Porro רכבה *recaba*, *equum* innuere potest, nam Ebræis רכב *racab* est *equitare*. Virg. *Æn. l. 1. v. 547.*

> *Effodêre locô signum, quod regia Juno*
> *Monstrârat, caput acris equi.* ——

Justinus *l. 18. c. 5.* *In primis fundamentis caput bubulum inventum est, quod auspicium quidem fructuosæ terræ, sed laboriosæ, perpetuoque servæ urbis fuit: propter quod in alium locum urbs translata, ibi quoque caput equi repertum, bellicosum, potentemque populum futurum significans, urbi auspicatam sedem dedit.* Addit Eustath. *in Dionysium*, unà cum equino capite repertam quoque palmam, quô omine firmati Punici ibi civitatem construxerunt. Cui consentit nota Ursini asserentis, exstare apud se numisma argenteum Punicis literis notatum, in cujus altera parte equi caput, & palma percussa sit. *Nic. Lloydius.*

CACCIALUPUS Johannes Baptista, vide *ibi.*

CACERÆ, urbs Asiæ, in parte Australi Luzoniæ Insul. Philippinar. præcipuæ, in mari Indico. Parvi circuitus in ora littorali, cum portu, sub Hispanis, Episcopalis sub Archiepiscopo Manillano. Aliàs *Cacerensis civitas*, Vulgò *Caceres & Caceres de Camarinha.*

CACHERELLUS, apud Willh. Thorn, & in veter. *Charta*, Spelmanno laudatâ, Judex est pedaneus, seu Baillivus inferioris ordinis, apud Anglos.

CACHRYS, Græcè κάχρυς, propriè granum hordei est; Hinc apud Comicum καχρυδίων πεφρυγμένων, *hordeô frictô*. Et καχρυδίας ἄρτος, *panis hordeaceus*: apud Aristophanem *in Nubibus*,

> Ἄδω τε πάντ' ἀνεπιγρί κάχρυς γενοίατ' ἀλῶν.

Ubi κάχρυς sunt κριθαί. Cùm enim cœtera semina levia sint, hoc asperum & scabritie horridum ac rugis striatum, inde κάχρυς, quod idem ac τραχύς, & *asperitatem* vel asperum quid significat. Unde posteà & certarum arborum germinatio nomen hoc invenit: quod peculiariter semini libanotidis, rotundo, anguloso, & incisuris aspero tributum; in robore βρύον, in nuce Heracleotica ἴουλος, in pinu, vel picea κύτταρος dictum est. Salmas. *ad Solin. p. 599. & seqq.*

CACIA, vide *Caca*. Item CACIA, Κασία Græcis recentioribus dicitur, quæ *Acacia* veteribus, unde *Casiam* fecit infimum Latinitatis ævum. Sed *Casiam* errore nominavit non ipsam illam spinam, cui hoc nominis competebat, verum aliam illam Acanthon, quæ siliquam quoque fert, itidem Ægyptiam. Occurrit vox apud *Hippiatricæ* Auctores *p. 1108*, ὁ Κασίας τῆς ποδιᾶς. Ut autem distingueretur a Casia aromatica, de qua infrà dicemus, quæque absolutè *Casia* dicebatur, cognominârunt illam *Casiam fistulam*, a fistulacea siliqua, ut videre est apud Marinum Sanutum *de Bello sacro*. Quô tamen cognomine etiam gaudet species Casiæ aromaticæ. Gall. *Cassam* vocant, Arabes *Chiarsamber*, vel *Chiarsaber*, Hispani *Cañam fistulam*: de qua vide eruditè disserentem Salmas. *ad Solin. p. 1308. & 1309.*

CACIA, seu CHACIA, venatio. Gallis & Anglis *Chace*, passim in *Monastico* Anglic. alibique. Item saltus ipse & statio, quâ venationis gratiâ feræ aluntur, nullô cincta sepimentô, sed privilegiô tuta, vel à Principe concessô, vel præscriptione acquisitô: cujus hoc à parco & foresta discrimen, quod *parcus* angustior est & palis ac murô circumclusus, *foresta* extensior multò & amplioribus privilegiis insignis. Nominis originem à *captando* arcessit Ægid. Menagius, à *capibus* Sylvius, quippe venatores in calles feras propellunt & clathratas fenestras quas *Chasses* Galli vocant: Octav. vero Ferrarius, ab *agere* vel *agitare* deducit: Nec desunt qui a *capsum* vel *cassum*, quod *clausum* quidpiam denotat &c. Vide Car. du Fresne in *Glossario.*

CACICIUS, in Iberia, à Michaële Calaphate, coërcitus, circa A. C. 1341.

CACIZOTECHNOS, ob nimiam diligentiam, cognominatus Callimachus Statuarius, Plin. *l. 34. c. 8.* De eo infrà aliquid, voce *Saltus.*

CACOFOGA, navis nomen. Vide *Navis.*

CACOGAMIA, vide infrà *Opsigamia.*

CACTOS, apud Plin. *l. 21. c. 16.* *in Sicilia tantùm nascitur, suæ proprietatis & ipsa, cujus in terra serpunt caules, à radice emissi, latô foliô & spinosô. Caules vocant cactos, nec fastidiunt in cibis, inveteratos quoque. Unum autem caulem rectum habent, quem vocant pternican, ejusdem suavitatis, sed vetustatis impatientem. Semen ei lanuginis, quam pappum vocant, quô detractô & cortice, tenerius similis cerebro palmæ est: vocant Ascaliam.* Quæ vera est descriptio *Articalli*, uti Galli vocant. Sed fallitur, quòd sui generis esse & in Sicilia tantùm nasci scribit: nam eadem res *Cardaus Romanorum* & *Cactus Siciliæ*. Ejus pomum, squamatum compactum & pineæ nuci simile, quod intus semen παππῶδες gerit inclusum, ἀκανθώδεις vocat *Theophrastus*: semen enim propriè κάρφος, quod detrahi solebat, cùm *cactus* mandèretur. Uti hodieque lanuginem illam detrahunt, quam *fœnum* vocant Galli. Sed nullus ibi cortex detrahendus, uti Plinius ait: quin ipse caulis cortice detractô mandebatur &c. Salmas. *ad Solin. p. 226.* Vide quoque infrà in voce *Carduus.*

CACUS, pastor Aventini incola, qui inter cætera furta, quibus agrum Latinum quotidiè infestabat, Herculis quoque boves, quos ille, occisô Geryone ex Hispania abduxerat, noctu è pascuis abegit, & ne vestigiis furtum deprehenderetur, caudâ in antrum suum pertraxit. Hercules autem ad primam Auroram evigilans, cùm gregem oculis perlustrâsset, & partem numerô abesse sensisset, ad proximam speluncam pergit, si fortè eò vestigia ferrent, quæ ubi omnia foras versa videt, incertus animi abigere subinde armentum cœpit. Verùm cum præter speluncam actæ boves quædam ad desiderium, ut fit, relictarum mugissent, reddita inclusarum ex spelunca boum vox Herculem convertit: Quem ad speluncam accedentem cùm Cacus aditu prohibere conaretur, clava ictus occubuit, ut latiùs exsequitur Livius *l. 1. c. 7.* Virg. *l. 8. Æn. v. 193.*

> *Hic spelunca fuit, vastô submota recessu*
> *Semihominis Caci, facies quam dira tegebat*
> *Solis inaccessam radiis: semperque recenti*
> *Cæde tepebat humus, foribusque affixa superbis*
> *Ora virûm tristi pendebant pallida tabo.*
> *Huic monstro Vulcanus erat pater, illius atros*
> *Ore vomens ignes, magnâ se mole ferebat.*

Propert. *l. 4. El. 10. v. 7.*

> *Sed non infidô manserunt hospite Cacô*
> *Incolumes, furtô polluit ille Jovem.*
> *Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,*
> *Per tria partitos qui dabat ora sonos.*
> *Hic ne certa forent manifestæ signa rapinæ,*
> *Aversos caudâ traxit in antra boves.*

Martial. *l. 5. Epigr. 67. v. 5.*

> *Sylvarumque tremor tacitâ qui fraude solebat,*
> *Ducere non rectas Cacus in antra boves.*

Ovid. *l. 1. Fast. v. 551.*

> *Cacus Aventinæ timor, atque infamia silvæ.*

Sunt qui adfirmant, hunc Cacum Euandri fuisse servum, qui in eo loco Italiæ omnia latrociniô, & incendiô vastaverit, & ob id Vulcani filium appellatum. Ovid. *ubi supra, v. 553.*

> *Dira viro facies, vires pro corpore, corpus*
> *Grande: pater monstri Mulciber hujus erat.*

Liv. *loc. cit.* ait, Cacum ictum fuisse clavâ. Accepit credo ab Ovidio, qui *v. 575.*

> *Occupat Alcides, adductaque clava trinodis*
> *Ter quater adversi sedit in ore viri.*

Dionys. quoque,

> Ἡρακλῆς αὐτὸν τῷ ῥοπάλῳ αἱρεῖ.

Sed Virg. *loc. cit.* cum conficit *telis*, *vastisque molaribus*, ac *ramis*. Unde Propert. *loc. cit. v. 15.*

Manc-

Mænalio jacuit pulsus tria tempora ramo
Cacus. ——

Juvenalis *Sat.* 5. *v.* 125.

Duceris planta, velut ictus ab Hercule Cacus,
Et ponere foras.

Habuit ex Virgilio, *l.* 8. *Æn. v.* 264.

—— *Pedibusque informe Cadaver*
Protrahitur. ——

Nic. Lloydius. Coeterum, habitavisse locum, ubi posteà Trigemina fuit porta, notat Solin. *c.* 1. *Quippe aram Hercules, quam voverat, si amissas boves reperisset, punitó Cacô patri Inventori dicavit: qui Cacus habitavit locum cui Salinæ nomen est: ubi Trigemina nunc porta.* Vide ad eum Salmasium *p.* 9.

CACUS, Mons Hispaniæ *Moncajo*, in Aragonia, prope confinia Castellæ, inter Turiassonem, Borjam & Agredam. Melius *Mons Caunus*, quod vide.

CACUTHIS, Indiæ amnis in Gangem fluens. Arrian. *in Indic.*

CACYPARIS, Siciliæ fluv. Thucyd. *l.* 7. Ita dictus, ut putat *Bochartus*, à sinu magno, in quem se infundit, prope *Ptolemæi* Μακρὰν ἄκραν, *longum promontorium.* Punicè enim Cacyparis videtur esse חוף רבה *chof rabba*, i. e. *sinum magnum.*

CACYRON, Siciliæ urbs mediterranea, *Ptol.* hodiè *Cassaro.* Versùs Austrum. In valle Nextina. Principatus titulô clarum. 8. milliar. ab ora maris Ionii, totidem à Syracusis in Occasum.

CADALOUS, vel CADOLUS. Episcopus Parmensis, homo impius. Antipapa Alexandro II. oppositus, sub nomine Honorii II. Copiis contractis Romam properavit, sed à Duce Godofredo pulsus, Parmam rediit. Mox à seditiosis quibusdam revocatus templum Vaticanum occupavit. Sed denuò victus, inque arce S. Angeli obsessus, vitam pecuniâ redemit. Obiit, Conciliô Mantuanô prius condemnatus, A. C. 1064. Leo Ostiens. *l.* 3. *c.* 20. Platina *in Alex.* II.

CADARA, insul. ingens rubri maris, cujus objectu vastus efficitur sinus undecim dierum & noctium remigiô navigatus Ptolemæo Regi quando nullius auræ recepit afflatum. Plin. *l.* 9. *c.* 3.

CADAVER, à *cadendo*, Latinis Græcisque, quibus πτῶμα dicitur. Quod videre propinquis aliisque olim nefas, attrectare, piaculum habitum. Vide infrà ubi de *Funebribus* ac *Morticinio.* Hinc Cadavera hostium sepulturâ arcendi aut canibus laceranda objiciendi, consuetudo, atrox, at vetus est. Ita enim jam Homerus *Il.* α. *v.* 4.

—— αὐτοὺς δ' ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν
Οἰωνοῖσί τε πᾶσι.
—— *Ipsos verò prædam objecit canibus*
Volucribusque carnivoris omnibus.

Et *Il.* ψ. *v.* 174.

Δώδεκα μὲν Τρώων μεγαθύμων υἱέας ἐσθλοὺς,
Τοὺς ἅμα σοὶ πάντας πῦρ ἐσθίει. Ἕκτορα δ' οὔτι
Δώσω Πριαμίδην πυρὶ δαπτέμεν, ἀλλὰ κύνεσσι.
Duodecim quidem Trojanorum magnanimorum filios egregios,
Quos tecum omnes ignis devorat. Hectora verò neutiquam
Dabo Priamidem igni depascendum, sed canibus.

Quamvis Sapientibus idem sepulchrum. Petronius. *At enim fluctibus obruto non contingit sepultura. Tanquam intersit perituro, corpus quæ ratio consumat, ignis an fluctus, an mora. Quidquid feceris, omnia hæc eodem ventura sunt. Feræ tamen corpus lacerabunt. Tanquam melius ignis abrepiat.* Crudele enim, ultra mortem sævire. At non vetustô solùm ævô, sed & recentiori, per varias contumelias id factum sæpius. In *Historia Saracen.* Georgii Elmacini *l.* 2. *c.* 2. *filios Ommiæ effodit atque combussit* Abdalla. Et mox, *profectus Rusapham, sepulchrô eruit Hisjamum —— & centum atque viginti plagis eum cecidit, donec caro ejus dispergeretur, quam deinde collectam igne combussit.* Historiæ Principum apud Romanos, Pontificumque notissimæ. Inprimis memorabilis rigor in Phocæ Tyranni *cadaver*, licet sine dubio pejora meriti, exercitus jussu Heraclii Imperat. apud Nicephorum Gregor. qui ludibriis illud innumeris expositum prolixè refert: cujusmodi exempla in Græca ejus Imperii Historia ubique occurrunt, ut pluribus dicemus infrà, in voce *Tractio cadaveris*, vide etiam *Caro humana.* Quantô humanius Athenienses, qui hostium cadavera sepulturæ neutiquam negârunt. Unde Statius *Theb. l.* 9. *v.* 518.

—— —— *ubi Cecropiæ post prælia flammæ?*
Theseos ignis ubi est?

Ubi vetus Scholiastes, *Morem*, ait, *Atheniensium tangit, qui hostium cadavera non negabant sepulturæ, instituente Theseô?* Et Romani apud quos damnatorum quoque Cadavera non facilè negata fuisse petentibus, nisi in crimine Majestatis maximè, ut & iis qui relegati aut deportati fuissent in Insulam, ex Rescriptis Augusti, Severi & Antonini Caracallæ, docent *Ulpianus & Marcianus*; quod hâc tamen restrictione capit Barthius, ut isti in loco obitus sepeliri quiverint, alibi non, sine Rescripto &c. Imò & quibuslibet petentibus danda censuit Paulus JCtus. Et Diocletianus ac Maximianus Imperatores ita responderunt, *Obnoxios criminum dignô suppliciô affectos sepulturæ tradi non vetamus.* Vide *L.* 2. *Cod. de Relig.* Quod legi divinæ Hebræis datæ, ut omnis virtutis, ita & humanitatis Magistræ consonum, quæ illos ipsos, qui suspensi patibulo erant (quod maximoperè ignominiosum censebatur, vide Numer. *c.* 25. *v.* 4. Deuteron. *c.* 21. *v.* 23. 2. Sam. *c.* 21. *v.* 26.) eôdem die sepeliri jubet, vide plura in hanc rem, apud Hug. Grotium *de Jure Pacis & Belli l.* 2. *c.* 19. ut & hic passim, inprimis ubi de *Asini Sepultura* & in voce *Insepulti.* De Cadaverum verò cura, hic infrà.

de CADAVERE cibum sumere, prohibitum Christianis, docet Augustin. contra *Faustum l.* 32. Vide infrà, ubi de *Morticinio.*

CADAVERUM Cura, apud Romanos Græcosque. Corpus defuncti, postquam solenni ritu oculi ejus clausi essent, per intervalla conclamabatur primò, quod apud Græcos fiebat magnô æneorum vasorum fragore, an ad Lemures Furiasque accenderet, an ad jacentem, si fortè lethargô tantùm consopitus esset, excitandum? Posteà naulô Charontis & offâ Cerberi ori inditâ, oculis iisdem fasciâ obvelatis, vultus mentotenus pannô cooperiebatur, quod officium proximis incumbebat. Hinc Hippolytus apud Euripidem, *v.* 148. sic patrem moriturus alloquitur.

Κρύψον δέ μου πρόσωπον ὡς τάχος πέπλοις,
Operi verò meam faciem quàm celerrimè peplis.

Imò tota cadaveris extendendi velandique cura ad proximos spectabat: quæ causa, quòd Cassandra apud Euripidem Græcorum, procul à patria morientium, conditionem, Trojanorum, qui in Patria occubuerunt, longè postponat, cùm ait:

Χερσὶν περισταλέντες ὧν ἐχρῆν ὕπο:
Manibus compositi, quorum id officii erat.

Cùm Pater moriebatur, aut mater vidua, liberorum id erat: Eurip. *Medeâ v.* 1036.

Καὶ κατθανοῦσαν χερσὶν εὖ περιστελεῖν,
Et fatô functam manibus ritè componere:

de liberis loquens. Marito demortuo id officii genus uxor exhibebat: fratri soror. Dein à propinquis ac affinibus calidâ aquâ abluebantur, & unguentis ungebatur. Virgil. *Æn. l.* 4. *v.* 683.

—— —— *Date vulnera lymphis,*
Abluam.

Ad quæ verba Servius: *Lavare*, inquit, *cadavera proximis concedebatur.* Qui autem cadavera ungerent, *Pollinctores*, Græcis Καταγιασταὶ dicebantur, unde Nonius Marcellus, *Pollinctores sunt, qui mortuos curant.* Apud Græcos, hi corpus evisceratum calidâ abluebant aquâ, labrô ad id in loco sacro asservari solitô usi: qui ritus, λουτρὰ πανύστατα Electræ apud *Eurip.* i. e. *lavacra novissima* dictus, tam habebatur necessarius, ut Socrates cicutam hausturus apud Platonem aquis priùs corpus ablueret, ne post mortem id negotii facesseret pollinctoribus. Et Alcestis apud Euripidem *v.* 116.

Ἐπεὶ γὰρ ᾔσθεθ' ἡμέραν τὴν κυρίαν
Ἥκουσαν, ὕδασι ποταμίοις λευκὸν χρόα
Ἐλούσατ'.
Postquam sensit diem destinatam
Advenientem, aquis fluvialibus candidam cutem
Abluit.

Fœminis autem id proprium apud Græcos, quæ si non in promtu erant, tum aliis munus hoc concedebatur. Sic apud Galen. *de Meth. medendi l.* 13. *c.* 15. à Cynicis ablutum legimus Theagenis cadaver. Lotum ritè corpus unguentis inungi mos, ambrosiâque caput ac vultus perfundi. Homerus de Sarpedone *Il.* π. *v.* 670.

Χρῖσόν τ' ἀμβροσίῃ ——
Atque unge ambrosiâ.

Quô factô, ablutum unctumque candidâ vel albâ induebatur veste, togâ nempe, ut Lipsius vult: *Nam*, inquit, *cadavera in honestissima veste efferri mos erat: quæ in vulgo civium & in tacito funere toga vulgata fuit, in Magistratibus toga prætexta, in Censoribus purpurea tota.* Apud Græcos cadaver involvebatur mundô amiculô, diu ante, vel ab uxore, vel ab aliquo proximorum hunc in finem confectô, quod suas Κειρίας *fascias*, quibus manus pedesque vinciebantur, habebat: ut de Lazaro quoque legimus Johannis *c.* 11. *v.* 44. Hinc Apulejus *l.* 10. *Feralibus*, inquit, *amiculis obstrictus.* De colore tamen dubium, sunt enim qui feralis hujus amictus colorem apud Græcos quidem album, nigrum verò apud Romanos fuisse contendant. Sic curatum cadaver porrò sertis coronabatur, tanquam miseriarum vitæ hujus Olympionices, eique placenta indebatur, quod non minus, ac serta, victoriæ præmium, apud Græcos fuit. Quô alludens apud Eustathium in *Ismen.* πῶς σε καταστέψω τοῖς δάκρυσιν, *quomodo coronabo te lachrymis!* ad filium Pater inquit. Ita ergo corpus ablutum, unctum, indutum ac coronatum humi, in lecto, ad januam deponebant, qui ritus *Collocatio* à Romanis dictus à filiis vel hæredibus solebat peragi: idque hôc modô, ut corpus demortui foràs spectaret & facie pedibusque esset in publicum versis, fortasse eô situ abitionem illam postremam significantes. Hinc Persius, *Sat.* 3. *v.* 103.

—— —— *Tandemque beatulus altô*
Compositus lectô, crassisque lutatus amomis,
In portam rigidos calces extendit ——

Græci hanc ceremoniam verbô προτίθεσθαι expresserunt, & nomine πρόθεσις. Unde Euripid.

—— Καὶ προὔθεντο νεκρὸν,
Et collocabant mortuum.

Vide quoque infrà, verbo *Collocare* it. *Positi.* Interim cupressus, teste Sexto Pompeiô, quæ arbor excisa renasci non solet, apud Romanos, in vestibulo demortui affigebatur, ne quis imprudens funestam domum, rem divinam facturus, introiret: quod tamen serò, & non nisi apud divites, invaluisse, notat Scaliger, & colligitur ex illo Lucani, *l.* 5. *v.* 442.

Et non plebejos luctus testata cupressus.

Statuebatur insuper in domûs aditu ingens vas fictile, aquâ aliunde petitâ repletum, *Hesychio γάστρα*, *Aristophani ὄστρακον*, *Polluci ἀρδάνιον*, *Euripidi πηγαῖος χέρνιψ*, dictum, ut qui ingrederentur vel egrederentur, se abluendi commoditatem haberent: quem ritum λύσιν ἀπὸ νεκρῶ seu βαπτίζεσθαι ἀπὸ νεκρῶ vocarunt. Cujus locô suffitione Romani usi sunt; utrique enim contaminatam crediderunt domum, ubi cadaver hominis jaceret. Confer in sacris Numer. c. 19. v. 11, 12, 13. Unde apud Euripidem Helena, v. 1446.

Καθαρὸς γὰρ ἡμῖν δώματ᾽ ὁ γὰρ ἐνθάδε
Ψυχὴν ἀφῆκε Μενέλεως ----
Puræ enim nobis ædes: Namque non illic
Animam reliquit Menelaus.

Simul apparabantur ea, quæ ad funus necessaria erant. Vendi illa apud Romanos solebant, in templo Libitinæ, quæ eadem cum Venere fuit: unde *Libitinarii* dicti, qui funera curabant, & pyram, si cremandum foret *cadaver*, lignis aliisque rebus pro defuncti conditione instruebant, &c. Hactenus apparatus exequiarum, quem Græci Συγκομιδὴν dixêre. Ubi ita septem dies in ædibus cadaver servatum fuisset, die octavô, per præconem populus ad exequias vocabatur, his verbis: EXEQUIAS L. TITIO L. FILIO QUIBUS EST COMMODUM IRE JAM TEMPUS EST, OLLUS EX ÆDIBUS EFFERTUR. Hinc *Funus indictum* Festo: ad quod postquam populus convenisset, lectô constratô aut linteis splendentibus & in eo defuncti corpore collocatô, post ultimam conclamationem, ad sepulturam, Græcè Ἐκκομιδὴν, se accinxêre. De die autem id fiebat, unde Cassandra *in Troadibus* v. 446. id tanquam infaustum præcipit Talthybio,

Κακὸς κακῶς ταφήσῃ νυκτὸς, οὐκ ἐν ἡμέρᾳ.
Malus malè sepelieris nocte, neque interdiu.

Et quidem apud Græcos, postridie statim collocationis, ante Solis ortum, *Il. ζ. v. 175.*

---- ---- ὡς ἐφάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
---- ---- Ut primum aurora refulsit.

Apud Romanos autem efferebatur cadaver, tibicine seu siticine præcedente, qui næniam funebrem, laudes ac res gestas defuncti continentem, non saltabundus, ut olim, sed stans Phrygiô modulô canebat. Præficæ quoque ante demortui domum ad numerum lamentabantur, reliquis lugendi modum præeuntes: ritu etiam aliis gentibus usitatô, hinc מקוננות Israëlitarum, de quibus vide Jerem. c. 9. v. 16. Ἀοιδοὶ, θρήνων ἔξαρχοι & πενθήτριαι Græcorum, &c. Quare Macrob. *l. 2. in Somn. Scipion. c. 3. Mortuos*, inquit, *quoque ad sepulturam prosequi oportere cum cantu, plurimarum gentium vel regionum instituta sanxerunt, persuasione hâc, quia post corpus anima ad originem dulcedinis Musicæ, i. e. ad cœlum redire credatur.* Sed πρὸς αὐλὸν *ad tibiam*, unde Τυμβαύλαι tales dicti, non verò πρὸς λύραν, *ad citharam*, canere tum licebat, quia hæc, utpote Apollini sacra, Pæanibus solum lætisque hymnis inserviebat. Sic pompa funebris procedebat, & cadaver efferebatur, (apud Athenienses per portam Ἠρίαν, seu ἱερὰς πύλας dictam;) & quidem ditiores lectis efferebantur, tenuioris verò fortunæ homines capulis sive feretris, ut *Servius* notat: utrique pro dignitate quàm scitissimè comti ac exornati. Deferendi feretrum propinquioribus virilis sexus dabatur munus. Itaque filii, interdum parentes, & fratres sorores elatas funere deferebant: nonnunquam servi libertate donati, plerunque Senatorii, Prætorii, ac Consulares, quique amplissimis functi erant honoribus, Imperatorum ac Consularium virorum feretra detulerunt. Quare Pauli Æmilii, qui de Macedonia triumphavit, legati Macedonum, & Sullæ Dictatoris feretrum Senatores, ac sacræ virgines extulerunt; & Metello filii tres Consulares, duo triumphales, unus Censorius, & alter Prætor, lectum subiêre. Qui fortunæ erant tenuioris, à Vespillonibus portabantur. Græci suos hîc habuêre νεκροπόλας, quorum meminit Euripides *in Alceste*, v. 607. qui idem in *Rheso*, hunc efferendi ritum φοράδην πέμπειν vocat. Dum efferebatur, insignia honorum, quos defunctus gessisset, fasces, lictores armaque & dona militaria, coronasque omnis generis, quas in vita meruit, vexilla atque urbium dona & legionum, spoliaque hostium, ac munera quæ quis daturus erat, expressosque cerâ vultus & decora Majorum totiusque familiæ longô ordine simulachra in oblongis perticis sive hastis præferebant ab ultima origine, quanto cum poterant apparatu. Si quis violentâ periisset morte, in pugna inprimis, arma ejus simul efferebantur: Hinc de Arcadibus, Pallantem efferentibus, Virg. *l. 11. Æn. v. 91.*

---- Hastam alii, galeamque ferunt.

idque cuspide deorsum spectante. Unde idem ibidem *v. 93.*

---- ---- Et versis Arcades armis.

Corpus elatum præcedebant servi à defuncto manumissi ac libertate donati, illi inprimis, qui fide præ reliquis in herum erant noti: Hi pileati, aut albâ lanâ capita velati, lachrymis funus deflebant. Feretrum sequebantur liberi, propinqui, affines, atque alii amici lugentium habitu, capillô demissô, in veste pulla. Ac filii quidem velatis, filiæ nudis capitibus passisque crinibus incedebant, albô vestitu; Sequebantur reliqui, qui funeris deducendi causâ confluxêre: idque apud Græcos partim pedibus, partim vehiculis. Apud quos viri feretrum præcedere, fœminæ sequi, illi candidâ veste sertisque ornati, si illustre funus esset: hæ peplô quæque suô obvelatæ, solebant. Apud Romanos, ferebatur defunctus, si splendidi generis ac meritis in Rempubl. insignis fuisset, primùm in Forum, ubi Oratione funebri honorabatur: dein procedebat funus ad locum, ubi mortuus sepeliendus vel cremandus erat. Et antiquitus quidem domum suam referebatur, ibi sepeliendus. Unde Virg. *l. 6. Æn. v. 152.*

Sedibus hunc refer antè suis: & conde sepulchro.

Posteà verò, vi legis XII. Tabb. extra urbem communiter; ubi vel in agris suis tumulabantur, vel in viis extra portas sepulchra habebant: quibus locum designabant vel Augures, vel Pontifices. Qui verò cremandus erat, quâ ceremoniâ fuerit compositus, vide infrà, in *Cremandi ritu*: Et de tota cadaveris funerandi cura Joh. Rosin. *Antiq. Rom. l. 5. c. 39.* P. Bellonium ac P. Victorium *Var. l. 10. c. 6.* Jo. Kirchmannum *l. 1. c. 8. & seqq.* Franc. Rossæum *Archæologiæ Att. l. 5. c. 16. & seqq.* &c. nec non infrà, in voce *Sepultura*. Addit Demsterus, cadavera pauperiorum olim insepulta in puteos abjecta; divitum in domibus suis condita: communiter posteà in viis publicis; Principes autem demortuos in montibus aut ad montium radices sepultos fuisse. Unde Virg. *Æn. l. 11. v. 850.*

---- ---- Fuit ingens monte sub alto
Regis Derceni terreno ex aggere bustum.

Et Lucanus *l. 8. v. 695.*

Et Regum cineres extructô monte quiescunt.

Hinc quoque Aurelius Victor *in Orig. Gentis. Rom. c. 18.* de Aventino Sylvio loquens, ait: *Sepultus circa radices montis, cui ex se nomen dedit.* Idem apud Græcos obtinuit, ut in excelsis locis Principes conderentur, plebs verò depressioribus tumulis contenta esset, usque ad tempora Cecropis, & quæ illum diu sequuta sunt: donec Cœmeteria duo Athenis constituta sunt, dicta Κεραμεικοὶ, *ὁ μὲν ἔσω, ὁ δὲ ἔξω τῆς πόλεως, Ceramici duo, quorum unus intra, alter extra mœnia erat*. in quorum illo, quem *Thucydides Δημόσιον* vocavit σῆμα, publicô sumtu recondebantur, qui pro patria occubuissent: iste in certas portiones ac septa divisus plebem capiebat; & locus insuper erat, ubi scorta prostabant. Quod si aliquis peregrè obiisset, *cadaver* melle perungebatur, ne corrumperetur, antequam domum referri posset: quod de Agesipoli Lacedæmoniorum Rege, narrat Xenophon *Hist. Græc. l. 5.* Etiam cerâ cadavera eâdem fini oblinebant, ut de Persis refert Cicero *Tuscul quæst l. 1. ad fin.* quod in mellis inopia factum esse, colligitur ex Corn. Nepote *in Agesilao, c. ult.* Cedriâ quoque conservata fuisse cadavera, docet Plinius *l. 16. c. 11.* Hôc modô delibuta cadavera ornabantur, coronabanturque, ac si viverent, imò & mensis adhibebantur; quem morem in Principum Christianorum aulis adhuc vigere videmus: apud Ægyptios iisdem ornamentis, quibus vivens utebatur, simulachrum defuncti indutum tumuloque vitreo illatum, Herodotus *l. 3.* narrat; postquam videl. more patriô conditum cadaver esset, de quo vide aliquid suprà, ubi de *Ægyptiaca ταριχεύσει* & infrà, voce *Grammaticæ*. Barbarus verò mos Magorum ac Hircanorum, quibus *cadavera* suorum, nisi priùs à canibus laniata essent, tumulari fuit nefas. Vide Auctores suprà memoratos, ut & in voce *Apotheosis*. Apud Christianos sui ævi quid circa hæc moris fuerit, Auctor *Hierarchiæ Eccl.* Dionysii nomine, *c. ult.* sic enarrat, *Propinqui ejus qui mortuus est ---- victoriæ auctori gratias cum cantu agunt & prætereà sibi similem requiem optant. Sumptum cum ad Antistitem portant, quasi ad sanctarum coronarum donationem Ille autem cum libenter accipit ---- siquè erat ordinis Sacerdotum, quum ante sanctum altare eum posuit, Deum precari incipit, eique gratias agere. Sin autem sacris monachis sanctove populo annumeratus erat, eum ad ---- sacrarium ante Sacerdotum introitum collocat: dein perficit sacrum solenne precationis, quâ agit Deo gratias pontifex: deinceps Ministri promissa vera quæ feruntur in scripta divinis de sancta nostra resurrectione, recitant, sanctè canunt cantus psalmorum, qui ejusdem rationis sunt atque idem valent. Tum Ministrorum primus catechumenos dimittit, sanctosque qui jam dormiêrunt, ἀνακηρύττει prædicat, cum quibus pari laudatione dignum judicat eum, qui paulo antè excessit è vita hortaturque omnes, ut beatum in Christo finem petant. Tum accedens divinus Antistes ei sanctissimas preces adhibet; quibus ritè perfectis & ipse eum, qui è vita migravit, ἀσπάζεται, salutat*, seu osculatur; *& secundùm eum omnes, qui adsunt*, ex versione Perionii. Vide hunc Dionysii locum eruditè illustrantem Desid. Heraldum *Animadversionibus Arnobianis l. 4.* ubi unctum post hæc demortuum, & ἐν οἴκῳ repositum, ex eodem addit.

CADAVUS, amnis Lusitaniæ, *Cadavo*. Oritur versùs confinium Gallæciæ, alluitque Bracaram urbem, & Borcalum oppid. in Oceanum se exonerat. *Sansoni & Clusio* est Celandus, quod vide.

CADEMOTH, i. e. *antiquitas*, vel *priores*, vel *orientales*, nomen solitudinis. Deuteron. *c. 2. v. 26.*

CADENA, regia in urbis modum instructa in montibus Lycaoniæ. Strabo *l. 12.*

CADENACUM, oppid. Galliæ, in Cadurcensi provinc. in cujus vicinia visitur Uxellodunum Cæsaris, *l. 8. Bell. Gall. c. 32.* quod nunc in ruinis. Ad Oltum seu Lotum fluv. in limite Ruthenensis provinc. 1. leuc. à Figeaco. 9. à Cadurco in Ortum.

CADERE, maximum olim Aurigarum, in Circensibus, dehonestamentum fuit; unde id maximè Antagonistas egisse, ut adversarios præcipitarent è curru, discimus ex Statio *Theb. l. 6. v. 474.*

Hic anceps fortuna diu decernere primum
Ausa venit. ruit Hæmonium, dum fervidus instat
Admetum superare Thoas, nec prætulit ullam
Frater opem, velit ille quidem, sed Marsius antè
Obstitit Hippodamus, mediasque immisit habenas.

Atque hinc Dio Chrysostomus *Orat. 32.* Νῦν δὲ τὸ μὲν τῶν ἡνιόχων τινὰ ἐκπεσεῖν ἐκ τῶν δίφρων, δεινὸν ἡγεῖσθε, καὶ συμφορὰν πασῶν μεγίστην, αὐτοὶ δὲ ἐκπίπτοντες ἐκ τοῦ κόσμου τοῦ πρέποντος, καὶ τῆς ἀξίας τῆς ἑαυτῶν ὀφειλ-

φονεύσειν. *Nunc quidem aurigam aliquem cadere de curru, grave judicatur, imò calamitatum omnium maximam: at cum ipsi excidunt decore ac dignitate vestra, curæ non habetis.* Quæ confer, si placet, cum doctis ingeniosisque Hendecasyllabis Sidonii in *Narbone*; qui studium insanum in Spectaculis vulgi, etiam, afflictis illis temporibus, indicat obiter; deditâ verò operâ *Salvianus*, qui, spoliatis exhaustisque à Barbaris civitatibus, cum Imperatores aliqui succurrere vellent, dementes homines ante omnia Circenses postulâsse scribit. Vide Casp. Barthium *Animadversion. ad Statium l. 3. p. 529.* Sed & excussô Aurigâ, principatu Claudii Cæsaris, *quadrigas ejus cursu æmulos non minus astu, quam velocitate, prævertisse, & post decursa legitima spatia, ad locum palmæ, sponte constitisse, velut victoriæ præmium postulantes*, tradit Solinus c. 45. Vide quoque infrà in voce *Rutumena*.

CADERE ter, in Luctâ Veterum, victi erat. Omnis enim luctæ ratio ad victoriam in eo consistebat, ut adversarius stans & erectus dejiceretur, ac solo illideretur, quod ῥίξαι propriè Græci dixêre. Unde ἐν καταστρεπτικῷ ὀρθοπάλῃ luctatores vocantur Theocrito ἐν Ἡρακλίσκῳ, quòd illorum esset *supplantare ac subvertere*: qua in arte Argivi olim primi habiti. Non nisi autem ter dejectus ab adversario, victus censebatur. Seneca *de Benef. l. 5. c. 3. Cursor metam prior contingit. velocitate alium, non animô antecessit. luctator ter abjectus perdidit palmam; non tradidit.* Unde in *Epigrammat.* veteri, Milo, qui, cùm in certamen luctæ descendisset, nec antagonistam reperisset & vocaretur ad accipiendam palmam, fortè *cecidit*, & propterea indignus coronâ haud paucis visus est,

> *Αἰνεῖ δ' ἐν μέσσοισιν ἀνέκραγεν, οὐχὶ τρὶς ἐστίν;*
> *Ἓν κεῖμαι, λοιπὸν τ' ἄλλα με τὶς βαλλέτω.*

Οὐχὶ τρὶς ἐστίν, subintellige πτώματα, *semel cecidi, non ter*, exclamavit. Cæterùm, inquit, si quis est, qui me victum pronuntiare ausit, accedat & quod reliquum est ad victoriam de me referendam, peragat, & cùm jam semel ceciderim, bis me dejiciat; τρία sunt πτώματα, victusque sic videri possim. Atque hoc dicebatur τριάξαι & ἀποτριάξαι, *tribus dejectionibus aliquem superare. Glossæ Grammat.* Τριαχθῆναι λέγουσιν οἱ παλαιστρικοί, ἀντὶ τοῦ τρὶς πεσεῖν. Et *Hesych.* ἀποτριάξαι, τρεῖς πληγὰς δοῦναι, imò *ter dejicere* aut *tres ictus infligere, qui adversarium prosternant.* Sed hac de re infrà dicemus plura, in voce *Sternere*. Πτώματα itaque & ὑπτιασμοὶ magnoperè cavebantur Luctatoribus, at contrà affectabant illos Pancratiastæ; in qua arte, non qui *cadebat*, victus erat, sed qui prior animum desponderat. Unde Pindarus *Isthm. ode 4.* pancratiasten, qui arte solâ majorem viribus adversarium vicit, comparat vulpi, quæ aquilæ impetum sustinet ac repellit, ἅτε ἀναπιτναμένα, quasi *supina cadens*. Nempe in pancratio *cecidisse* ac succubuisse erat artis, humique volutati nexus suos expediebant impediebantque (Græcè συμπλοκάς, item τὰς χαμαὶ τρόπους) & viribus superiores adversarios sæpenumero, arte hâc κυλιστικῇ seu *volutatoriâ*, superabant. Vide Salmas. *ad Solin. p. 290. & seqq.* nec non infrà passim, inprimis ubi de *Luctâ*, *Pancratiasmo* & *Volutatoria pugna*. Uti verò in luctâ, sic & in *Cursu* ter vincendum fuisse, dicemus suô locô.

CADES, i. e. *sanctitas*, aliàs *Cedasa*, urbs est Tyriorum agro, & regioni Galilææ propinqua, 1. Machab. *c. 11. v. 62.* Joseph. *l. 13. Ant. Jud. c. 8. & l. 2. Bel. c. 19.* Est in tribu Aser.

CADES, urbs in finib. Edom, ubi principes Amalec à Chodorlahomor cæsi sunt, à qua & adiens solitudo appellatur *desertum Cades*.

CADES-BARNEA, i. e. *sanctitas filii instabilis*, aut *frumenti* vel *puritatis commota*, civitas regionis Moabitarum, limes terræ sanctæ. Deuteron. *c. 1. v. 2.* Aliis locus in deserto Pharan.

CADETES, populi Galliæ Celticæ inter civitates Armoricas in Britannia minore quorum oppid. *Chasteau Briant*, inter Andegavos, & Rhedones. Lege *Caletes*, quod vide. *Baudrand.*

CADI, apud Persas & Turcas quinam? vide infrà *Muslimi*; it. *Cadius*.

CADI, Phrygiæ urbs, quamvis nonnulli ad Mysiam dicant pertinere. Strabo *l. 12.*

CADI, urbs Lydiæ, memorata Propertio, *l. 4 El. 6. v. 7.*

> ------ *carmenque recentibus aris,*
> *Tibia Mygdoniis libet eburna Cadis.*

CADI, tollenonibus suspensi, aut trochleis è puteo per funes tolli soliti. Vide infrà, ubi *de Tollenonibus* &c.

CADIANA, apud *Amm. Marcellin. Tabiana Ptolemaeo* est, *Tibiana* aliis. Insul. una ex tribus Insulis, quas in Perside memorat uterque, præter quam & Phara ibi & Alexandri Insul. de quibus vide Salmas. *ad Solin. p. 1182.*

CADICIA, uxor Scevini, post cædem mariti ob conjurationem cum Pisone, à Nerone Italiâ prohibita. Tacit. *l. 15. Annal. c. 71.*

CADILLACUM, oppid. Aquitaniæ in Burdegalensi agro, cum castro cultissimo. Caput Comitatus Benalgii, juxta Garumnam fluv. 4. leuc. supra Burdegalam, totidem à Vasato.

CADISCUS, mons Cretæ, Plin. *l. 4. c. 12. Capo Busco.*

CADISCUS, Græcè Καδίσκος, urna in quam immittebantur calculi per τὸν κημόν, cùm suffragia ferrent Judices. Non enim hi manu suâ calculos, quibus suffragia ferebant, in Judicialem urnam conjicere consuevêre: Sed per vasculum oblongum, vimine textum: eos demittebant in *Cadiscum*, quasi per colum vel infundibulum. Quod posteà in ludum aleatorium migravit, ubi pyrgus, in quem tesseræ mittebantur, urnæ vicem obtinebat & in parte alveoli residebat, crebris intus gradibus exsculptis, per quos tesseræ saltantes in tabulam effunderentur &c. Vide Salmas. *ad Flav. Vopisc. in Proculo, c. 13.*

CADILESCI, quinam Turcis dicti, vide infrà *Muslimi*.

CADISTUS, mons Cretæ, memoratus Solino c. 11. ubi de Creta Insul. *Albet jugis montium, Dictynnæi & Cadisti, qui ita excandescunt, ut eminus navigantes magis putent nubila*, ubi vulgò *Cadischi* legitur, sed libri omnes *Cadisti* habent, teste Salmasiô *ad Solin. p. 171.* qui idem, Solinum, quod proprium Alborum fuerit in Creta montium, ad Dictynnæum & *Cadistum* perperam transtulisse, monet. Certè *Ptolemæo* inter famosos Cretæ montes, τὰ Λευκὰ ὄρη καλούμενα, Ida & Dicte: quibus id nominis impositum, quòd juga illorum nix nunquam desereret. Vide quoque Theophrastum *Histor. Plant. l. 4. c. 1.* & Plin. *l. 16. c. 33.*

CADIUS, vulgò CADI, Judex, Præfectus apud Turcas & Saracenos. Meursius in Κάδιος, *Cadinus* corruptè habet Matthæus Parisius in *Histor.*

CADIUS Rufus, lege repetundarum, accusantibus Bithynis, damnatus sub Claudio. Tacit. *l. 12. Annal. c. 22.* Restitutus Senatorio ordini ab Othone *Hist. l. 1. c. 78.*

CADME, vide *Prime*.

CADMEA, fuit arx Thebana, à Cadmo, Agenoris Phœnicum, & Tyriorum Regis filio conditore sic dicta, quam pro Thebis ipsis antiqui usurpare soliti sunt. Strabo *l. 9. Stephanus* quoque Carthaginem olim *Cadmeam* dictam scribit.

CADMEI, seu CADMII, & CADMEIONES Thebani sunt. *Steph.*

CADMEIA, sive CADMEIS, olim vocabatur, quæ nunc *Bœotia. Steph.*

CADMELUS, Mercurii cognomen. Nonnus *Dionys. 4.* Οὐδὲ μάτην Κάδμηλος ἀείδεται. Fortè à *Chadema* quod Arabicè est *ministrare*.

CADMIA, quid sit, lege apud Plin. *l. 34. c. 10.* Ibi paulo aliter, quàm Posidonius refert, qui sic habet apud Strab. *l. 3.* Ἐπισφέρει ὁ Ποσειδώνιος, καὶ ὁ Κύπριος χαλκὸς μόνος φέρει τὴν καδμείαν λίθον. Plin. autem, *Omnis, Cadmea in Cypri fornacibus optima.* Et *Dioscorides*. Καδμείας ἀρίστη μὲν ἡ Κυπρία. Deinde autem ejus Καδμείας mentionem facit, quæ ex Macedonia, Thracia, Hispania advehitur. *Nic. Lloydius.*

CADMUS, Agenoris fil. Phœnicum Rex. Alii eum è Tyro, alii autem è Sidone arcessunt, quibus habenda potior fides, quia Cadmi ævô Tyrus nondum erat condita. Regis filium Græci faciunt, ut suo honori consulant, quia regnavit in Græcia, sed hoc commentum refellunt Sidonii, apud Euhemerum Coum (Athen. *l. 14.*) Cadmum dicentes, cùm sui Regis esset μάγειρος, i. e. *coquus*, cum Harmoniâ tibicinâ aufugisse. Id videtur verisimilius, modò is cocus intelligatur qui Ebraicè dicitur, שר הטבחים, quales fuêre Potiphar & Arioch, & Nebuzaradan. Josephus, & Græci reddunt ἀρχιμάγειρος. Familiam quod attinet, ex ipso nomine colligimus, Κάδμον fuisse קדמוני *Cadmoni*: i. e. *Cadmonæum*, ex illis putà, de quibus agit Moses, Gen. *c. 15 v. 19.* Hi porrò Cadmonæi cum Hevæis iidem erant. Neque obscura ratio, cur Hevæi *Cadmonim*, i. e. *orientales* dicti sunt, cùm Jos. *c. 11. v. 3.* & *17.* & Jud. *c. 3. v. 3.* legamus, eos occupavisse montem *Hermonem*, quæ pars erat Terræ Chanaan maximè Orientalis. Unde est, quòd pro Oriente *Hermon*, ut pro Occasu *Thabor* habetur, Psal. *89. v. 13.* Cadmonæus igitur idem qui Hermonæus. Atque hinc factum est, ut Cadmi uxor vocetur *Harmonia* vel *Hermione*. Nempe à monte *Hermone*, ex quo erant oriundi. Nec jam obscurum, cur in serpentes fingantur esse mutati. Hevæi enim erant. Ovid. *Met. l. 4. v. 575.*

> *Dixit: &, ut serpens, in longam tenditur alvum;*
> *Durataeque cuti squamas increscere sentit;*
> *Nigraque Cæruleis variari corpora guttis, &c.*

Dionysius Periegetes, *v. 390.*

> Κεῖνον δ' ἂν περὶ κόλπον ἴδοις ἐρικυδέα τύμβον,
> Τύμβον, ὃν Ἁρμονίης Κάδμοιό τε φῆμις ἐνισπεῖ,
> Κεῖθι γὰρ εἰς ὀφίων σκολιὸν γένος ἠλλάξαντο.

Nicander *in Theriacis*:

> Ἴσαν δ' ἣν ἴδοιτε Δρίλων καὶ Νάρονος ὄχθη,
> Σιδονίου Κάδμοιο θεμείλιον, Ἁρμονίης τε,
> Ἔνθα δύω δασπλῆτε νομὸν στείβουσι δράκοντε.

Nonnus, *Dionysiacôn quarto*, per modum prædictionis:

> Κάδμος ὀπισθοβαρεῖ μετὰ ἰοῦ ἰλυόεντι κορέσσῃ
> Ἀλλοφυὴς ἀνέλαε, παρ' Ἰλλυρίδος φθογγῇ γαίης,
> Ξυνὸν ἔχων ἴδαλμα δρακοντείοιο προσώπου.

Libet hic aliûs de Cadmo fabulæ priori non minus intricatæ rationem aperire. Ajunt ex serpentis dentibus à Cadmo disseminatis, ortos fuisse milites magnô numerô; quibus in mutuam perniciem ruentibus, solùm quinque superstites universam Bœotiam imperio suo subjecisse. Hâc fabulâ nihil ineptius. Hinc *Cadmea victoria*, Καδμεία νίκη, λέγεται ἐπὶ τῶν κακῶς νικώντων. Οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι Θηβαῖοι νικήσαντες, ὕστερον ἐπὶ τῶν Ἐπιγόνων ἡττήθησαν. Οἱ δὲ ὅτι Οἰδίπους τὸ αἴνιγμα λύσας, ἔπαθεν τὴν μητέρα γήμας. Τίθεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πολυτελῶν, ὅτι Κάδμος ἀνελὼν τὸν Ἄρεως δράκοντα, ἐθήτευσεν Ἄρει ὀκτὼ ἔτη. *Suidas. Idem*, Καδμείαν νίκην ἀποδιδόασι τὴν ἐπὶ τῆς ἀλληλοκτονίας, ἐπεὶ Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνείκης μονομαχήσαντες, ἀμφότεροι ἀπώλοντο. Ἕτεροι δέ φασιν αὐτὴν λέγεσθαι, ἐπὶ τῶν νικώντων μὲν τοὺς πολεμίους, πλείστους δὲ τῶν οἰκείων ἀποβαλόντων. Sed benè est, quòd in illo, quicquid est reconditum, Phœnicius sermo detegit. Rem paucis explicat Bochartus ὁ μέγας. Primò, inquit, Cadmus Hebræâ phrasi dicitur fecisse milites, quos conscripserat. Sic. 1. Sam. *c. 14. v. 48.* ויעש חיל & *fecit copias*, i. e. conscripsit. At quorsum ex serpentis dentibus? Resp. Phœniciâ linguâ quæ partim fuit Syra, partim Hebræa, שני נחש *dentes serpentis* erant *ærea Cuspides*, quibus primus in Græcia Cadmus milites suos armavit. Is enim repertor æris. Hyginus *c. 274. Cadmus Agenoris filius æs Thebis primus inventum condidit.* Proinde lapis ærosus, ex quo fit æs, *Cadmia* dicitur, Plin *l. 34. c. 1.* & *10.* Jam, ut conscripti milites ad numerum quinarium redigerentur, fecit ambiguitas vocis חמש, quæ

quæ pro soni varietate aut quinque significat, aut eum, qui ad bellum expeditus, & accinctus est. Vide Exod. c. 13. v. 18. Ut rem in pauca conferam; De Cadmo verisimile est suâ linguâ Phœnices in hunc modum scripsisse.

:עשה חיל חמש אנשים עשקים בשני נחש quæ verba sic reddita sunt. *Fecit exercitum quinque virorum, armatorum ex dentibus serpentis*, cùm reddi debuissent, *Conscripsit exercitum expeditum virorum armatorum cuspidibus*, i. e. hastis *æreis*. Tales enim olim hastæ Græcorum. Ære scil. pro ferro prisci mortales utebantur. Porro idem Cadmus, aliud in Græcia sui monumentum ære perennius reliquit, nempe literas, α. β. γ. δ. ε. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. υ. quas à Cadmo se accepisse Græci penè omnes agnoscunt. Herodot. *l.* 5. *c.* 58. Οἱ δὲ Φοίνικες οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀφικόμενοι, &c. εἰσήγαγον διδασκάλια εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ δὴ καὶ γράμματα οὐκ ἐόντα πρὶν Ἕλλησι. Zenodotus de Zenone apud Laërtium.

Εἰ δὲ πάτρα Φοίνισσα, τίς ὁ φθόνος; ἦν καὶ ὁ Κάδμος
Κεῖνος, ἀφ' οὗ γραπτὰν Ἑλλὰς ἔχει σελίδα.

Literas tamen in ipsa Phœnice natas non crediderim, sed à Syris, vel Assyriis ad Phœnices devenisse. Diodor. Sic. *l.* 5. Σύροι μὲν εὑρεταὶ γραμμάτων εἰσί, παρὰ δὲ τούτων Φοίνικες μαθόντες τοῖς Ἕλλησι παραδεδώκασιν, οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ μετὰ Κάδμου πλεύσαντες εἰς τὴν Εὐρώπην. Plin. *l.* 7. *c.* 56. *Literas semper arbitror Assyrias fuisse, sed alii apud Ægyptios, alii apud Syros repertas volunt. Utique (malim utrique) in Græciam intulisse è Phœnice Cadmum.* Josephus *contra Apionem*, *l.* 1. contendit, literarum usum apud Græcos Cadmô esse multô recentiorem: Οἱ γὰρ (inquit) ἀρχαιοτάτην αὐτῶν τὴν χρῆσιν εἶναι θέλοντες, παρὰ Φοινίκων καὶ Κάδμου σεμνύνονται μαθεῖν. Οὐ μὴν, οὐδ' ἐπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου δύναιτό τις ἂν δεῖξαι σωζομένην ἀναγραφὴν οὔτ' ἐν ἱεροῖς, οὔτ' ἐν δημοσίοις ἀναθήμασιν. Additque post multam quæstionem tandem constitisse, Græcos Trojani belli tempore adhuc ignorâsse literas, atque id esse in confesso, nullum apud eos extare scriptorem Homerô antiquiorem. Nec deesse, qui Homerum ipsum asserant, poëmata sua non scriptis; sed recitantium memoriæ commisisse. Sed pleraque hæc planè falsa sunt. Neque enim in Græcia deerant inscriptiones, non Homerô solùm, sed & Trojanô bellô vetustiores. Talis illa Amphitryonis, quam Thebis, in Ismenii Apollinis templo, literis Cadmeis in tripode incisam se legisse scribit Herodotus;

Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκεν ἐὼν ἀπὸ Τηλεβοάων.

Facta hæc ætate Laji, qui Cadmum habuit proavum. Ibidem legere est duas alias inscriptiones penè ejusdem ævi. Scriptores Græcos quod attinet, quamvis hodie nullus extet Homerô vetustior, tamen olim multi extiterunt, de quibus vide Bochartum *Geograph. l.* 1. *Chanaan. c.* 19. 20. Contrariô errore Tzetzes probare nititur Græcos habuisse literas, etiam ante Cadmum, duplici argumentô. Priore, quòd oraculo redditum fuit Cadmo.

Φράζεο δὴ τὸν μῦθον Ἀγήνορος ἔκγονε Κάδμε
Ἠοῦς ἐγρόμενος, &c.

Alterô argumento, quòd Bellerophon antiquior Cadmô scriptas tabellas de sua cæde attulit. *Sed utrumque argumentum futilissimum est*, inquit illustris Scal. *ad Euseb. Nam utrumque gestum fictum est à Poëtis.* Potuit verò aliud regeri, nempe prius argumentum prorsus esse ἀνεπίλυτον. Oraculum ipsi Cadmo in Græcia redditum est, ergo literæ tunc temporis erant in usu inter Græcos. Non sequitur. Multi populi ante literarum usum habuêre suos vates, In posteriore argumento Tzetzes supponit rem falsissimam, nempe Bellerophontem antiquiorem esse Cadmô. Nam Bellerophontis avus Sisyphus, & Cadmus σύγχρονοι fuêre. Ab hoc Cadmo eruditi Academiam, quasi Cadmiam deducunt, quô nomine indigitari, locum Musis studiisque consecratum, notissimum est. *Nic. Lloydius.* Vide *Academia*, Item *Societas*: de Cadmo autem porrò Tacit. *Annal. l.* 11. *c.* 14. *Plut.* Vossii *Aristarchum*, *l.* 1. *c.* 10. Pausan. *l.* 9. Ovid. *l.* 3. *Met.* Hygin. *fabul.* Natal. Com. *l.* 9. *c.* 14. Alexandr. Rossæum, *in Mystagogo poëtico.* Addo, quòd Gortynæ, quæ mediterranea Insul. Cretæ urbs, cultum esse, è Solino discimus, qui *c.* 17. *Idem*, ait, *Gortynii & Cadmum colunt, Europæ fratrem, ita enim memorant.* Nisi hic, verba sunt Vossii, non *Cadmum* scripserat, sed *Atymnum* ex Jove & Cassiopea natum, ut est legere apud Apollodorum *Biblioth. l.* 3. Vide Vossium *de Idolol. l.* 1. *c.* 13. *sub fin.* De tempore ejus in Græciam adventus, non idem sentiunt Eruditi. Circa Josuæ ætatem id factum esse, quidam contendunt: Alii sub exitum Israëlitarum ex Ægypto, cum ex eadem regione in Græciam, coloniæ Ducem, migrâsse atque ibi urbem Thebas, ad imitationem Thebarum Ægyptiarum condidisse volunt. Secundùm eosdem, *Cadmus* in insul. Rhodum appellens, ἀστρολογίαν incolas docuit; neque alias, quàm Ægyptias literas Græciæ dedit, quæ *Phœnicia*, sicut & ipse dictus, tum quod Phœnices Græcis, quàm Ægyptii, notiores essent: tùm quòd Cadmus ex Ægypto in Phœniciam priùs transiit, ob navigationis commoditatem, antequam in Græciam perveniret. Eundem è patria sua in Græciam Liberi Patris sacra, in Samothraciam verò Cabirorum mysteria, attulisse dicunt, inter quos apud Græcos Cybele quoque habita est, Deorum mater & præcipuô honore apud Phrygas culta. Ante *Cadmum* autem, Cecrops Athenarum conditor, & post hunc Danaus, Argivorum Regni auctor, ex eadem Ægypto in Græciam colonias deduxêre, qua de re vide Franc. Burmannum *ad Josue c.* 24. *sub fin* aliosque: ut & in voce *Harmonia*. Filiam *Cadmi* hujus Agaven duxit Echion, unus de quinque Dentigenis, plebi Thebanæ mutuis cædibus interemtæ superstitibus, ut videre est apud Apollodor. *l.* 3. Quibus genitus Pentheus *Cadmo* in Regno successit: Post Penthea, Polydorus Cadmi filius Thebis Rex fuit. Huic filius Labdacus, qui Lajum procreavit, eô anniculô relictô, pari cum Pentheo morte sublatus. Lajus pater fuit Oedipi, quô Eteocles natus est. Atque hæc fuit Cadmeidarum successio, ex *tertio* Apollodori, in epitomen hodiernam redacti, plena Tragicis infortuniis ac facinoribus apud Casp. Barthium *Animadversion. ad Papinium Statium l.* 3. *p.* 313.

CADMUS Milesius Historicus, de quo vide Voss. *Hist. Græc. l.* 1. *c.* 1. *l.* 3. *p.* 237. *& l.* 4. *c.* 1. *De Philol. c.* 10. §. 2. Porro Cadmi Milesii duo fuêre, quorum uterque Historiam reliquit. Prior Pandionis fil. qui *origines Mileti*, *ac totius Ioniæ quatuor libris* comprehendit. Ei sine ratione Inventionem Historiæ tribuit Plin. *l.* 7. *c.* 56. Alter eô junior fuit, qui *sexdecim Atticæ Historiæ libros* condidit, ut auctor est Suidas. Joseph. contra *App. l.* 1. Clemens *l.* 1. *Strom.*

CADMUS, nomen artificis apud Horat. *Serm. l.* 1. *Sat.* 6. *v.* 38.

Tune Syri, Damæ, aut Dionysi filius, audes
Dejicere è saxo cives, & tradere Cadmo?

CADMUS, mons Laodiceæ superimminens, è quo Lycus fluv. exoritur, apud Strabonem: vide Salmas. ad *Solin. p.* 818.

CADOCUM, vulgò CAYEU, locus Galliæ; in Ambianis. Hadr. Vales. in voce *Ambiani*.

CADOLES Idem cum Camillo Cabirorum quarto, apud Dionys. Halicarn. Vide infrà *Tellus*.

CADOMUM, Gall. urbs, quam hodie *Caen* vocant in Normandia. Hanc quasi *Caji domum*, à Cajo Julio Cæsare ridiculè dictam *Britto* aliique putant. Caput est Normanniæ inferioris cum castro permunito, ad Olinam fluv. à quo bisecatur, ponte juncta, in quo Curia. Hic 4. leuc. infrà se in mare Britannicum exonerat. 26. leuc. è Rothomago, 6. à Bajocis in ortum. De ea sic Vales. urbs clara est Bajocassium, ad Olinæ & Uldonis *Oudon* confluentes: Archidiaconatu Ecclesiæ Bajocassinæ, studiis literarum, ac duobus præcipuè Monasteriis, alterô S. Stephani Protomartyris, alterô SS. Trinitatis, insigne. Pons ibi Olinæ ex tribus fornicibus constat, qui fluv. 10. ab urbe lapide in Oceanum effunditur. Rigordius *Cadumum vicum opulentissimum* vocat, eumque cum Falesia, castro validissimo & Domnofronte receptum esse à Philippo Aug. Cadomum vocat similiter Guil. Britto Armoric. *villam opulentam*, & tot Ecclesiis, tot domibus ac civibus ornatam & cultam.

Ut se Parisio vix annuat esse minorem.

Idque tum ob situm, tum ob nundinas suas veteres, quæ *feriæ* vulgò, hodieque post Pascha clausum, ibi quotannis celebrantur, magnâ mercatorum immunitate & frequentiâ. Wilhelmus Conquestor *feriam trium dierum*, i. e. nundinas triduanas Cadomensibus concessit, ante annos 600. Cadomenses vulgò *Caennois*, *in Notit. Gall.* longitud. 22. 20. latitud. 49. 04.

CADORINUS Ager, tractus Marchiæ Tarvisinæ, sub Venetis. Ibi oppid. præcipuum Parœcia Cadori, ad Planim fluv. Ejus tractus, totius Italiæ maximè Septentrionalis, terminatur Comitatu Tirolensi, versùs Alpes & Occasum.

CADRA, Collis in Asia minore circa Taurum montem. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 2.

CADREMA, urbs Lyciæ, Olbiorum Colonia. *Steph.*

CADRUSI, oppid. ab Alexandro M. conditum ad Caucasum. Plin. *l.* 6. *c.* 23.

CADUCEUS, Mercurii virga fuisse dicitur, quâ ille ad dissidia, & discordias tollendas utebatur. (unde *Caducifer* dictus est) à *cadendo* sic vocata, quòd contentiones & bella *cadere* faceret, nam quemadmodum per Fæciales bella indicebantur, ita per Caduceatores finiebantur. Vide Voss. in *Caduceus*. Cæterùm Ægyptii veteres Caduceum in speciem 2. draconum maris & fœminæ figuraverunt, qui parte mediâ sui voluminis, nodô quem Herculeum vocant; sibi alligantur, primisque partibus reflexi, in modum circuli oscula jungunt. Hanc virgam Apollo dicitur invenisse, & Mercurio donavisse, lyrâ vicissim ab illo acceptâ, De draconibus autem caduceo additis hanc afferunt rationem: Mercurium, hanc virgam manu tenentem cùm in Arcadiam proficisceretur 2. serpentes pugnantes invenisse, virgâque interpositâ dictô citius prælium diremisse: ad cujus rei memoriam posteri Caduceum 2. draconum similitudine figurârunt, illudque Mercurio, veluti peculiare insigne, attribuerunt, qui illô & animas ab inferis revocare, & somnum, quibus volebat, immittere credebatur. Virg. *Æn. l.* 4. *v.* 242.

Tum virgam capit, hâc animas ille evocat orco
Pallentes; alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos adimitque. ——

Horat. *l.* 1. *Carm.* 10. *v.* 17.

Tu pias lætis animas reponis
Sedibus, virgaque levem coërces
Aureâ turbam. ——

Nic. Lloydius. Vocem Salmasius è Græco κηρύκειον deducere mavult; & inter symbola Eleusiniorum Sacrorum *Caduceatores* quoque fuisse, σπονδοφόρους forte *Polluci* notat, ex *Clemente Alex.* ubi totam sacrorum horum scenam facundè traducit. Vide in voce *Eleusine*. Nec omittendum supplices olim *caduceum* quoque præferre consuevisse, quòd hunc gestantes ab omni violentia tuti essent: cujus rei exemplum Livius exhibet *l.* 8. *c.* 20. Vide etiam Cœlium Rhodig. *Lect. Antiq. l.* 21. *c.* 16. Cæterùm coronari nonnunquam *Caducei* consuevêre. Sic nuntius Thesei Athenas præmissus, apud Plutarchum *in Theseo*, cùm plurimi ibibi essent, qui ei alacriter imponerent coronam salutis (de qua infrà dicemus) ille acceptâ coronâ *caduceum* coronavit. Sed & κηρύκεια συμπεπλεγμένα ἐκ τῆς ἐλαίας, *Caducei circumvoluti ramis oleaginis*, occurrunt apud Dinarchum in *Demosthenem*. Vide Car. Paschalium *Coronar. l.* 2. *c.* 9. & *l.* 6. *c.* 16. & infrà *Felices arbores*.

CADUCUM Auspicium, si quid inter sacrificantes cecidisset, dictum est, quod pessimi semper ominis locô habitum. Sic Hadriano Cæs. paulo ante obitum, *prætexta sponte delapsa caput operuit anulusque*,

Insque, in quo imago ejus sculpta erat, sponte de digito elapsus est, apud Spartian. *c.* 26.

CADUENI, Sardianæ jurisdictionis, in Caria populi Plin. *l.* 5. *c.* 29.

CADUNIUM, vulgò CADOUIN, locus Galliæ, memoratus Hadr. Valesio in voce *Aulicedonum*.

CADURBIUM, oppid. agri Tarvisini.

CADURCI, populi Galliæ Aquitanicæ de quibus J. Cæsar *in* 7. *Commentario c.* 75. scribit, Vercingetorigem Arvernum adolescentem cum Senonibus, Parisiis, Pictonibus, Turonis, Aulercis, Lemovicibus, Andis adversus Romanos sibi *Cadurcos* adjunxisse, & Lucterium Cadurcum cum parte copiarum in Rutenos misisse, qui eam civitatem Arvernis conciliaverit, & à Nitiobrigibus & Gabalis obsides acceperit: ac posteà Vercingetorigem Rutenos Cadurcosque ad fines Volcarum Arecomicorum depopulandos misisse: Cadurcos unà cum Gabalis & Vellavis sub imperio Arvernorum esse consuevisse. A Strabone *Καδοῦρκοι Cadurci* adnumerantur 14. Gentibus inter Garumnam & Ligerim sedes habentibus, Aquitaniæ finitimis, eique ab Augusto attributis; Plinio *l.* 19. *c.* 1. inter Rutenos & Nitiobriges Aquitaniæ populos *Cadurci*; *Ptolemæo* quoque in Aquitania *Καδοῦρκοι*. *Caturci*, *Catorci* & *Cadorci* à recentioribus scriptoribus non rarò vocantur, *d* in *t*, & *u* in *o* conversis. *In culcitis præcipuam gloriam Cadurci obtinent. Galliarum hoc, & tomenta pariter inventum* uti ait Plin. *loc. cit.* Nimirum tomentum Lingonum, culcita Cadurcorum inventum fuit. Unde alterum *tomentum Lingonicum* & *Lingonicum stramen* dictum est; culcitam veteres nomine Gentis inventricis *Cadurcum* vocavêre. Juvenalis *in Sat.* 7. *v.* 221.

Institor hibernæ tegetis, niveique Cadurci.

In veteri Epigrammate Sulpicia Poëtria *Cadurcas fascias*, lineas fascias è lino Cadurcino vocat his versibus de Sole,

Ne me Cadurcis destitutam fasciis,
Molli Caleno concubantem proferat.

Adjicit Plinius, *Gallias censeri reditu lini, & Cadurcos, Caletos, Rutenos, Bituriges, ultimosque hominum existimatos Morinos, immo verò Gallias universas vela texere.* Cadurcorum fines *Cadurcinum* absolutè vocat Gregorius *in l.* 4. *c.* 42. ubi pagi vel termini aut territorii nomen subauditur. Vocant & *Cadurcinum* Gesta Francorum *in c.* 32. & Gallus *in litteris ad Desiderium Cadurcorum Episcopum*, aliique: *Cadurcum* Palladius Episcopus *in Epistola ad eundem Desiderium*: *Pagum Caturcinum* Fredegarius in *l.* 5. *ac ultimo Chronici c.* 57. Gesta Dagoberti, ac liber *de Vita Leodegarii Augustodunensis Episcopi*, Ermenario ejus successori nuncupatus. De pago *Cadurcino* vel *Cadorcino* Nostri olim fecerunt *Caorcinum*, & agrum Cadurcinum appellaverunt *le Caorsin* vel *Cahorsin*, aut *la terre & pays de Cahorsin*, ut in pactione inter Ludovicum & Henricum Reges A.C. 1259. facta, in pactione Brittiniacensi & alibi non rarò appellari observavit *Petrus Pithœus*: Cadurcos ipsos seu incolas pagi Cadurcini *Caorcinos* nuncupaverunt, *Cahorsins*, quasi *Cadurcinos*. Nunc pagum quidem Cadurcinum vocitant *le Querci*, *c* in *qu*, *a* in *e* commutatis; Cadurcos verò *les Quercinois*, i. e. Cadurcinos vel Cadurcinenses. Pagus Cadurcinus dividitur in superiorem, & inferiorem. Superiorem, *le haut Querci*, occupant Cebennæ: inferior, *le bas Querci*, sub Cebennis jacet. Hic olim fons, hæc patria fœneratorum fuit, qui per totam Galliam, & per Britanniam insulam Italiamque diffusi, Mercatores se ac Cambitores Papæ dicebant, & iniquis exactionibus debitores suos vexabant: adeò ut non ipsi modò, sed etiam Senonenses, & alii cujusvis nationis feneratores, communi nomine *Caursini* appellarentur. Eorum meminit præter cæteros Matthæus Parisiensis, *in rebus A.C.* 1253. *hu verbis. Usurarii Transalpini, quos Caursinos appellamus*: item, *Caursini manifesti usurarii, quos Sancti Patres, quos vidimus & audivimus, à partibus Franciæ ejecerunt.* In A.C. 1240. *Rex* (Henricus III.) *Caursinis, præcipuè Senonensibus, terram suam interdixit.* Idem, *vere Caursinos, quasi causantes, vel capientes & ursinos nuncupari* ait. Nomen hoc feneratoribus cùm Cadurcis, tum etiam aliis eorum exemplô iniquum fenus exercentibus, Angli imposuisse mihi videntur omnium primi, quòd eos primi experti essent nomine Papæ grassantes, quòd Cadurci cum Aquitania jam inde ab anno 1154. Anglorum Regibus parere cœperant. Caput Cadurcorum seu urbs princeps *Δουηόνα* à *Ptolemæo* dicitur, i. e. *Doueona*. Sed *Διούωνα* vel *Διουώνα* legi apud *Ptolemæum* cum Scaligero ac recentioribus malim; h. e. *Deuona* aut *Diuona*. In *tabula Peutingeriana* majoribus litteris notantur *Cadurci*, & urbs eorum *Bibona* corruptè pro *Dibona* sic. *Aginnum*, *Excisum*, (*Eysse* Abbatiâ illustre) *Diolindum*, *Bibona*, *Varandeto*, *Carantomago*, *Segodani*. Ubi *Bibonam* Dibonam esse vel Diuonam Cadurcorum, & ita restitui oportere, vel ex eo intelligitur, quòd Cadurci sunt inter Nitiobriges & Rutenos, & Diuona Cadurcorum inter Aginnum Nitiobrigum ac Segodunum Rutenorum. Certè Magno qui notas Tironis & Senecæ multis de suo additis collegit, ac Notas etiam juris, quæ exstant inter opera veterum Grammaticorum, Regi Karlo distichô dedicavit, *Diuonam* vocat. *Cadurcus*, (inquit) *Divonna*, i. e. Cadurcus, cujus caput est Divonna vel Divona. Divonam autem fontem Deorum vel fonte divinum linguâ Gallicâ significâsse Ausonius docet, quod nomen non capiti modò Cadurcorum, sed etiam fonti Burdigalensi fuit. *Diu* Deus, *Wonam* Gallis fons erat, si *Blondello* creditur: vel potiùs ut existimo, *Diu* fons, *Ona* Celtis Dea exstitit: inde Epona Gallis equorum Dea. Divona nuncupabatur caput Cadurcorum, à magno fonte ibi prorumpente, quem nunc fontem Cartusiensium vocant, quô quatuor molæ vertuntur. Posteà Divona Gentis cujus caput erat, appellationem ex more accepit, dictaque est *Cadurci*. Paulinus Presbyter apud Gregorium nuncupat *Alethium Cadurcis* præter cæteros *dignum Domino Sacerdotum, & totius fidei religionisque custodem. Boethius Episcopus de Cadurcis* Concilio Agathensi subscripsit, & Aurelianensi 2. ubi *Episcopum Ecclesiæ Cadurcinæ se vocat.* In *veteribus Notitiis provinciarum & civitatum Galliæ* nuncupatur *civitas Cadurcorum*, & inter provinc. Aquitanicæ primæ civitates 8. quintum locum tenet; apud *Gervasium Tilsberiensem* & in *recentioribus Notitiis* quartum: civitas *Caturcorum*, *Catorcorum* etiam ac *Cadorcorum* nonnunquam dicta corruptè *Cadurcum urbem*, aut absolutè *Cadurcum* plerumque *Gregorius* appellat: *Cadurcam urbem* Desiderius ejus Episcopus, Sulpicius Biturigum Episcopus in *Epistola* ad Desiderium & ad Verum Rutenorum Antistitem, aliique: *Cadurcum oppidum Eginhardus*, ac *veteres rerum Francicarum Annales*. *Aimoino & Hugoni Floriacensibus* Monachis inter Aquitaniæ urbes egregias 3. aut 4. locô numeratur *Cadurx*. Nostri *Cahors*; *Cahours* Vascones vocitant. In ea urbe est locus *las Cadurcas* nuncupatus: quam urbem Oltis flexuosô recursu majore ex parte circumdat atque complectitur, fluvius *Lot* vulgò dictus, tribus ibi pontibus lapideis junctus. In ea urbe vestigia aquæductuum, rudera Amphitheatri, & rupes perfossas hodieque cerni ajunt. Sanson Geographus Regius multùm sudat, ut nobis persuadeat Uxellodunum oppidum in agris Cadurcorum, naturâ loci egregiè munitum, in monte positum ac præruptum undique, non esse *Puech d'Usselon*, vel *lo Puech d'Ussoldun*, nec Marcellum ei proximum, nec Capdenacum; sed caput esse ipsius Gentis, nimirum civitatem Cadurcorum. At caput Gentis vocabatur Divona, ut suprà docuimus, non autem Uxellodunum: quod oppidum quidem Cadurcorum fuit, seu castrum in finibus Cadurcorum; caput Gentis nunquam fuit. Certè oppidum Uxellodunum *in clientela fuisse Lucterii Cadurci* Hirtius *l.* 8. *Bell. Gall. c.* 32. scribit: quod in caput Gentis minimè convenire nemo non videt. An enim Lucterius Cadurcus, summæ quidem homo audaciæ, & apud cives quondam integris rebus multùm potens magnæque auctoritatis, sed certè tamen privatus, patronus esse potuit ejus urbis, quæ caput Gentis suæ esset, ac sic patriam suam ac Cadurcos omnes in clientela habere? Frontinus quidem Uxellodunum Cæsaris, *in l.* 3. *Strategematon*, *c.* 7. *ex.* 2. *Cadurcorum civitatem* vocavit, quô nomine veteres Notitiæ caput Gentis Cadurcorum designavêre. Sed apparet Frontinum impropriè locutum esse, & nomine civitatis Cadurcorum non primam aut maximam totius Gentis urbem, verùm unum aliquod ex minoribus oppidis Cadurcorum designavisse: aut certè ei, sicut Sansoni, placuisse, Uxellodunum pro capite Cadurcorum habere: qui error pluribus refelli non meretur. In Vita S. Desiderii Cadurcorum Episcopi invenio, Desiderium *præter civitatis Caturcæ opera, castellum etiam Caturcum, quod anteà nudum pæne ac exiguum videbatur, conspicuâ quadam munitione amplìavisse, erexisse ac firmavisse. Ecclesias, domus, portas, turres murorum ambitus ac quadratorum lapidum compactione munivisse.* Quod *castellum Caturcum* mihi videtur esse *Querci*, locus Divonæ Cadurcorum proximus, & ab ea Olite interfluente divisus. In pago Cadurcino est & rupes Amatoris, *Roquemadour*, ad rivum, qui in Duranium defluit, peregrinationibus votivis locus olim celeberrimus. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CADURCUM, Aquitaniæ urbs Episcopalis sub Archiepiscopo Bituricense *Cahors*, ad Lotium fluv. 12. leuc. ab Aginno, 9. à Montalbano in Boream; Urbs ampla, elegans, munita, inque modum peninsulæ à fluvio cincta. *Divona Cadurcorum* prius Ptolem. *l.* 2. Plin. *l.* 4. *c.* 19. Gregor. Turonens. *l.* 2. *c.* 12. & *l.* 9. *c.* 20. *Hist.* Hic Exuperus, celebris Rhetor Tholosanus, sepultus, Auson. *in Professorib. n.* 17. Johannes XXII. natus est: cujus operâ Academia hic erecta, A.C. 1331. Autexerr. *Hist. Aquit. l.* 1. *c.* 8. Gallia Christ. *tom.* 2. *p.* 458. 2. & 459. 1. Ibi Synodus A.C. 1639. Regio *Quercy* nominatur. Vide *in Cadurci*.

CADURCUM, apud Juvenalem *Sat.* 7. *v.* 221.

Institor hybernæ tegetis, niveique cadurci.

Ubi vetus interpres: *Cadurcum quidam cucullum dicunt candidum, propter hyemes ac nives comparatum; alii tabernaculum, aut tentorium, quibus merces suas protegere consueverant.* Sed hic pro vili merce, tàm *Cadurcum*, quàm teges, ponitur. Sententia enim Poëtæ est, de mercede sive minervali Grammatici præmordere aliquid pueri custodem, quin & dispensatorem eandem delibare. Hortatur porrò Grammaticum, ut patiatur detrahi potiùs aliquid, quàm totum perire: quemadmodum mercium vilissimarum institor patitur aliquid de solito pretio imminui potiùs, quàm nihil vendere. *Cadurcum* igitur vestis fuit stragula, sive lodix, ad frigus arcendum, densa scil. ac villosa, ex lino Cadurcensi facta. Apud eundem Poëtam, pro lecto nonnullis sumitur, cùm inquit, *v.* 537.

Magnaque debetur violato pœna cadurco.

Ubi voce *Cadurci*, lodices & stragula ac culcitas, ex lino præfato factas intelligunt: Salmas. verò aliter exponit versum hunc, ex hisce duobus præcedentibus 535. 536.

Ille petit veniam, quoties non abstinet uxor
Concubitu, sacris observandisque diebus.

Nempe Matronæ, quæ in casto Isidis aut Cereris erant, concubitu abstinebant: & per eos dies, quibus castum observabatur, secubabant à lectis suis ac toris genialibus & stramentis incubabant in Templo ipso, in quo & pervigilia celebrari mos fuit. Erant autem ea stramenta utplurimum iis herbis foliisque facta, quæ castitati conducere æstimabantur, ut videbimus infrà, ubi de more *in Stramento cubandi*. Latini verò *Cadurcum*, cùm primitùs propriéque significaret Cadurcicam culcitam, ex lino apud Cadurcos nato factam, posteà pro quolibet *stramento* usurpârunt, Plin. *l.* 19. *c.* 1. Hinc itaque *violatum cadurcum* sive stramentum dicitur Poëtæ, ab illa muliere, quæ in casto non fuerat, nec stramento incubuerat cum reliquis *ἁγνευούσαις*, sed quæ sacris observandisque diebus non abstinuerat concubitu: pro qua proin maritus veniam petere & magnâ mercede ac pœnâ violatum Cadurcum redimere cogebatur. Vide eum *ad Solin. p.* 938. In *carmine* Sulpitiæ, ...

Ne me cadurcis destitutam fasciis &c.

eidem *Cadurca fascia*, non institæ sunt, quibus lectus intenditur, uti quidem *Scholiastes Juvenalis* contendit, sed fasciæ lineæ, quibus ipsa Sulpitia velabatur, ut videre est apud eundem Salmas. *ibid. p.* 938. *&* 1170. Vide quoque in voce *Caduceı*.

CADURCUS Johannes, Occitanus, Professor juris Tholosæ, veritatem, quam sanguine suô sanciebat, sic asseruit, ut non modò Tholosæ, sed propter celebrem illam Academiam, in universa Gallia, semen purum verbi Dei sparsisse meritò videatur, A. C. 1532. Beza, *in Iconibus*.

CADUS, quô vinum Romani condiderunt. Ita enim Plautus *Aulul. Actu* 3. *sc.* 6. *v.* 34.

—— — At ego jussero
Cadum unum vini veteris à me afferrier.

Solebat pice diligenter oblini, ac in loco, quò fumus posset pertingere, statui. Marcellus *de Medicam. operculô superpositô, & clausô vel gypsatô diligenter de argilla.* Junius Moderatus Columella *Rei Rust. l.* 1. *c.* 6. *vinum celerius fumô maturescit.* Hinc Horat. *l.* 1. *ode* 20. *v.* 2.

— Græcâ quod ego ipse testâ
Conditum levi.

Idem *l.* 3. *ode* 8. *v.* 9.

Hic dies annô redeunte festus
Corticem astrictum pice dimovebit,
Amphoræ fumum bibere institutæ
Consule Tullô.

Statius *l.* 4. *sylv.* 8. *v.* 39.

Albanoque cadum sordentem promere fumô, &c.

Picandi sic reponendique vini primus auctor L. Opimius Consul fuit, sub quo generosissimum vinum collectum est, testante Plin. *l.* 14. *c.* 4. Martialis *l.* 1. *Epigr.* 27.

Testa sed antiqui felix siccatur Opimi,
Egerit & nigros Massica cella cados.

Notabantur autem *cadi*, inscriptô nomine & auctoris & Consulis elenchô seu pittaciô iis adfigi solito. Petronius *Satyr. Statim allatæ sunt amphoræ vitreæ diligenter gypsatæ, quarum in cervicibus pittacia erant affixa, cum hoc titulo: Falernum Opimianum annorum centum.* Horat. *l.* 1. *Sat.* 10. *v.* 22.

—— —— Rhodio quod Pitholeonti
Contigit, at sermo linguâ concinnus utrâque
Suavior, ut Chio nota si commista Falerni est, &c.

Vide quoque infrà, ubi de *Signandi ritu*, it. voce *Vinum*.

CADUSII, populi circa Caspium mare. *Steph.* De his quæri possit non immerito, an Israëlitarum sint reliquiæ? Quæ *Fulleri* est sententia, qui Cadusios dici vult, quasi קדושים *Kedosim Sanctos*, ratione vocationis. Sed fallaci etymo non est nitendum. Cadusios & Tapyros non esse advenas, patet ex vetustissimo scriptore *Ctesia*, qui utrosque Nino subjicit, Ἐχειρώσατο (inquit) τὴν τε Καδουσίων χώραν, καὶ Ταπύρων. Narrat idem, Cadusiorum bellum ingens cum Artæo, vel Arsæo Rege Medorum, quem cum octingentis hominum millibus irruentem vicit Parsodes. Inde inter Medos & Cadusios odia, & bella perpetua usque ad Cyrum. Quô imperante, cùm Persarum jugum volentes subiissent, & denuò rebellâssent sub Artaxerxe Longimano, is expeditionem in illos suscipiens, trecentorum millium peditum & decem mille equitum exercitu instructus, re tamen infectâ rediisset, nisi duos Cadusiorum Reges dolô circumvenisset Tiribasus. Vide Plut. *in Artax. Nic. Lloydius.*

CADWALLADER, ultimus Cambrorum in Anglia Rex: post quem Cambria divisa est in *Meridionalem & Septentrionalem*, quarum utraque peculiares suos Reges habuit, usque ad A. C. 1140. quô, extinctô *Regum* nomine, *Principes* successêre, donec sub Henrico III. Angliæ Rege Cambria, titulô *Principatus Walliæ*, in Angliæ Regum potestatem pervenit. Georg. Hornius *Orb. Imper.*

CADYTIS, urbs maxima. Herod. *l.* 2.

CÆA, insul. magis Ægæi. *Zea*, vel *Zia*, inter Cycladas, Græcis Hydrussa. *Ceos* Ciceroni, *l.* 5. *ad Attic. Ep.* 12. *Cia Ptol.* à Ceo Titanis filio dicta. Ovid. *Ep.* 20. *Heroid. v.* 222.

Cingitur Ægæô nomine Cea mari.

Virg. *l.* 1. *Georg. v.* 14.

—— Cui pinguia Ceæ
Ter centum nivei tondent dumeta juvenci.

Rectè *dumeta* dixit, quia Cæa insula feracissima est. Athen. *l.* 3. Ἐν τῇ δ' ἀλείρῳ ἀεὶ φυτεύει ὁ Θεόφραστος καὶ τὸ ἐλαιῶν εἶναι φερεδίφορον, οἱ δὲ καὶ τρίφορον, ὥσπερ ἐν Κέῳ.

CÆACHOS, Thinitarum in Ægypto Rex X. post Bochum, præfuit annos 39. Ameneme in inferiore Ægypto regnante. Sub eo Apis in Memphi, Mnevis in Heliopoli & Mendesius caper Dii sunt habiti, de quibus vide Joh. Marshamum *Canone Chronico ad Sec.* IV. Illi successit Biothris, quem vide.

CÆADA, locus apud Spartanos, in quem maleficum genus hominum conjiciebant. Cœl. Rhodig. *l.* 17. *Antiq. Lection. c.* 8. Vide & *Cæadas*.

CÆADAS, Græcè Καιάδας, barathrum erat prope Lacedæmonem, in quod maleficos conjicere soliti erant; quemadmodum in *Messeniacis* Pausan. memorat, Aristomenem εἰς τὸν Καιάδαν, in *Cæadam*, conjectum & ibi triduum commoratum, per sublustres tenebras vidisse vulpem cadavera appetentem. Nempe καιάδα Lacedæmoniis idipsum fuit, quod Græcorum aliis καιέτα vel καιετοὶ, h. e. *locus effossus*, vel *terræ dehiscentis ruptura*, *quam faciunt terræmotus*, ut ex *Hesychio* discimus. Cujusmodi rupturæ cùm in agro Laconico fuerint frequentes, sunt qui Spartam ab Homero dici statuant, non, uti vulgò legitur,

—— Λακεδαίμονα κητώεσσαν,

Iliad. β. *v.* 581. & *Od.* δ. *v.* 1. sed καιετάεσσαν, ὅτι αἱ ἀπὸ τῶν σεισμῶν ῥωχμοὶ καιετοὶ λέγονται· καὶ καιάδας τὸ δεσμωτήριον ἐντεῦθεν, *quia rupturæ, quæ fiunt ex terræ motibus, καιετοὶ dicuntur, atque inde carcer καιάδας*, Strab. *l.* 8. quamvis *Cæadas* non tam carcer fuerit, quàm barathrum, in quod capite damnati præcipites ex alto demittebantur, ut post Thucydidem *l.* 1. asserunt Pausan. *l.* 4. *Thucydidis Scholiastes*, *Suidas* & Grammaticorum alii. Quô lapsu tam præcipiti cùm plerique contererentur, erat in eorum fossa magna cadaverum vis & per meatus subterraneos vulpes eò se conferebant, ut pabulum inde carperent. Quarum unam caudâ arreptam sequutus Aristomenes, per viarum opaca, tandem evasit, Pausan. *l.* 4. & Polyænus *Stratagem. l.* 2. *c.* 31. Ut Plinium omittam, qui hanc Historiam persequens *l.* 11. *c.* 37. locum hunc *latomias* appellat. Vide Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 3. *c.* 13. *quod est de Vulpibus.*

CÆCADES, Comes Æneæ, à quo quidam *Cæcilios* derivant. Vide & *Cæculus*.

CÆCI, vide infrà *Excæcare*: it. voce *Typhlocomium*.

CÆCIAS, ventus flans inter Aquilonem, & exortum æquinoctialem, nubes occultâ quâdam naturæ ratione ad se attrahens, non propellens, ut post Aristotelem docet Plin. *l.* 2. *c.* 47. Unde Proverb. *Mala ad se trahens, ut Cæcias nubes. Aristoteli* Boreas vel Aquilo, cui eidem Meses inter Boream & Cæciam: Plinio addititius & spurius ventus est, inter Boream & Æquinoctialem exortum, de quo vide pluribus agentem Salmas. *ad Solin. p.* 1247. *& seqq.* In turre ventorum octogona, quam Andronicus Cyrrhestes Athenis extruxit, specie barbati senis, patinam olivis plenam offerentis, expressus est. Atheniensibus sine dubio gratissimus, ut quibus ex hac arbore maximus proventus. In Oceano *Nord-est*, in mari Mediterraneo *Grec*; in Adriatico, *Burino* appellatur. Jac. Sponius *Itiner. Græciæ T.* 2. *p.* 177.

CÆCILIA, gens fuit, de cujus origine variæ fuerunt veterum opiniones. *Festus*. Vide *Metellus*.

CÆCILIA, prænomine Caja, Tarquinii Prisci uxor, maximi animi mulier & lanificii peritissima, quæ priùs *Tanaquil* dicebatur. Plin. *l.* 8. *c.* 48.

CÆCILIA Lex, de Fullonibus, data à Cæcilio Metello, C. Flam. Luciô Æmyliô Censoribus, ad populum ferenda, cùm illis non liceret, Sonuit de ratione poliendarum vestium, Plin. *l.* 35. *c.* 17. Alia, de jure Italiæ & tributis tollendis, lata à Q. Cæcilio Metello Nepote, L. Afraniô, Q. Cæciliô Metellô Celere Consulib. A. 693. Urb. Cond. *ut Italia à vectigalibus immunis esset*; Ejus meminêre Dio *l.* 37. Cicer. *l.* 2. *Ep.* 9. *ad Attic.* &c. Alia, cujus auctor Q. Cæcilius Metellus Pius Scipio Consul, cum Pompejo M. an. Urb. Cond. 701. fuit, *Ut Censoria potestas, quam P. Clodius Tribunus Pl. imminuerat, restitueretur*, Dio, *l.* 4. Alia de repetundis, apud Valer. M. *l.* 6. *c.* 9. *ex.* 10. quam vel eandem cum Calpurnia esse, vel pro *Cæcilia*, ibi legendum *Calpurnia*, sentit *Sigonius*.

CÆCILIA Didia lex, vide infrà *Didia lex*.

CÆCILIA Gabinia lex, ab Aul. Gabinio Tribuno Plebis L. Metellô, Q. Marciô R. Consulib. an. Urb. Cond. 685. lata, fuit: *Ne jus diceretur de iis pecuniis, quæ versurâ facta essent sumtæ*: Ne scil. provinciales homines à Romanis exhaurirentur: *Ne gravior usura, quàm centesima, exigeretur*: Etiam præter amissam sortem certam pœnam statuens. Vide Ciceronem *Ep.* 2. *ad Attic. l.* 6.

CÆCILIA Renata, filia Ferdinandi II. Imperatoris ex Maria Anna Bavarica, nupsit Uladislao VI. Poloniæ Regi, vide Phil. Jac. Spenerum *Sylloge Geneal. Histor.*

CÆCILIANA, lactucæ species, apud Plin. *l.* 19. *c.* 8. *Purpuream maxima radice* Cæcilianam *vocant*: à *Cæcilio* videl. Metello, quod docent hæc Columellæ in *Horto*, *l.* 10. ubi varia lactucarum genera describit,

Altera crebra viret, fuscô nitet altera crine,
Utraque Cæcilii *de nomine dicta Metelli.*

Fuit autem is primô bellô Punicô Romæ Consul creatus an. Urb. Cond. 503. annis circiter 220. antequam imperaret Augustus, &c. Vide quoque infrà ubi de *Lactuca*. Sed & inter Cerasorum genera, *Cæciliana* recensentur Plinio eidem *l.* 15. *c.* 25 *Cæciliana rotunda sunt*: cujusmodi cerasa propriè *cerasa* Galli vocant. Salmas. *ad Solin. p.* 959.

CÆCILIANUS Senator, quòd plurima adversùm Cottam Messallinum in accusatione prompserat, calumniæ damnatus. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 7.

CÆCILII, à Cæcade Æneæ Comite, alii à Cæculo Volcani Fil. Virg. *Æn. l.* 7. qui Præneste condidit. Dictus autem hic Cæculus, quòd unam oculi pupillam alterâ minorem haberet. Plebeji fuerunt, nullis ante annum Urb. Cond. 470. honoribus gestis, cognominibusque Metelli, Macedonici, Calvi, Dentricis, Balearici, Dalmatici, Vittati, Caprarii, Nepotis, Celeris, Cretici, Pii, Numidici, Scipionis & Silani distincti. Nobilis admodum Romæ hæc gens fuit, Pontificatus maximos IV. Dictaturas duas, Magisteria Equitum totidem, Consulatus XX. Censuras VII. Triumphos novem, intra annos 250. adepta: quibus honoribus functi sunt viri undeviginti. Hæc familia Præneste oriunda & post exactos Reges in civitatem accepta. Vide *Cæculus*.

CÆCILIUS, Africanus, in disciplina juris atque legibus populi Romani noscendis tractandisque scientiâ, usu, authoritateque illustris fuit tempore Gellii, cujus etiam ipse meminit, *l.* 16. *c.* 5.

dicitque

dicitque librum scripsisse, *de verborum significatione, quæ ad jus civile pertinerent.*

CÆCILIUS, Argivus versificator, scripsit de piscibus. *Suidas.*

CÆCILIUS Caldus, vide *Capus.*

CÆCILIUS Callantianus, Judæorum religionis sectator, Romæ docuit Rhetoricam, sub Augusto, usque ad Adrianum. Scripsit *librum contra Phryges, Dictionarium ex ordine literarum, comparationem Demosthenis, & Ciceronis,* & alia multa. *Suidas.* Aliis parum id credibile, cùm ab Augusto ad Adrianum anni effluxerint ad minimum 60. Credunt proin plures *Cæcilios* fuisse. Dalechamp. *in Athen. l.* 6. vocat *Cæcilium* Atticum. Alii Siculum faciunt. Vide Casaubon. in Athen. *l.* 6. *c.* 21. Voss. *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 4. Callantiano huic Athen. *l.* 6. & 21. *tractatum historicum* ascribit, & *relationem eorum, quæ bellô servili gesta.*

CÆCILIUS Claudius Isidorus, C. Asiniô Gallô, & Martiô Cytini Consulibus ad 6. Calend. Feb. Testamentô suô edixit, Quamvis multa civili bellô perdidisset, tamen relinquere se servorum 4116. juga boum 3600. reliqui pecoris 257. millia, in numero pondo 600. millia. Plin. *l.* 33. *c.* 10.

CÆCILIUS Cornutus Prætorius, à calumniatoribus delatus ad struendas Principi insidias & mittendos in Galliam concitores belli Q. Vibio Sereno ministravisse pecuniam. Sed innocens *Cornutus* & falsa exterritus suâ manu cecidit. Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 29. & 30.

CÆCILIUS, Epirota, libertus Attici Equitis Romani ludum Grammaticæ Romæ aperuit. Primus dicitur Virgilium & alios Poëtas novos prælegere cœpisse. Domit. Marsus:

Epirota tenellorum nutricula vatum.

CÆCILIUS Metellus, Consul Rom. C. Servilii Collega. An. Urb. Cond. 470.

CÆCILIUS Metellus, Balearicus cognominatus T. Q. Flaminii Collega, an. Urb. Cond. 631.

CÆCILIUS Metellus, Numidicus dictus. M. Junii Sylvani Collega. An. Urb. Cond. 646. Jugurtham vicit. Censor Quinctium quendam, qui se Tib. Gracchi fil. ferebat, admittere noluit. In legem Apulejam, utpote vi latam, jurare nolens, Smyrnam exul abiit, inde precibus filii, hinc *Pii*, revocatus. Aur. Victor *de Viris Ill. c.* 62. 63.

CÆCILIUS Metellus Calvus, Lucii Aurel. Cottæ Collega. An. Urb. Cond. 635.

CÆCILIUS Metellus Dalmaticus cognomine Q. Mutii Scævolæ Collega. An. Urb. Cond. 637.

CÆCILIUS Metellus, Princeps Senatûs Cn. Pompeio M. & M. Liciniô Crassô Consulib. An. Urb. Cond. 685. Vide & *Cajus,* & *Lucius,* & *Marcus.*

CÆCILIUS Metellus Pius, Scipio prænomine, Consul, additô Cn. Pompejô Magnô, cùm plures menses solus magistratum gessisset. An. Urb. Cond. 702.

CÆCILIUS Metellus Quintus, Macedonicus, cognomine Prætor Macedoniam subegit, Andriscô, qui Philippi nomine sumtô regnum sibi vindicabat, devictô. Superavit Achæos, feliciter rem in Hispania gessit. Ob severitatem exosus suis, ægrè Consulatum obtinuit. Quatuor filiorum humeris, quorum tres Consularem jam dignitatem obtinuerunt, quartus triumphavit, elatus. Liv. *l.* 49. & 50. Flor. *l.* 2. *c.* 14. Aur. Victor *de Viris Ill. c.* 61. Vide & *Quintus.*

CÆCILIUS, Poëta Comicus, Insubriâ oriundus, circa annum 150. Olymp. 575. Urb. Cond. 875. M. Ennii commilito, scripsit *comœdias,* quarum fragmenta Stephanus collegit. Ejus Hieronym. *in Chron.* A. Gellius *l.* 4. *c.* 20. & *l.* 15. *c.* 15. meminerunt. Vide infrà *Cæcilius Statius.*

CÆCILIUS, Præceptor S. Cypriani, hujus nomine in Baptismo assumtô. An Minutii Felicis hic Cæcilius?

CÆCILIUS Ruffus, vide *Cajus.*

CÆCILIUS Siculus, vide *Titus.*

CÆCILIUS Simplex, qui arguebatur Consulatûs honorem pecuniâ mercari non sine exitio Marii Celsi voluisse. Tacit. *l.* 2. *Hist. c.* 60. cui sibi assistenti Vitellius, Imperium ejurans, exsolutum à latere pugionem, velut jus necis vitæque civium reddidit. *Hist. l.* 3. *c.* 68.

CÆCILIUS Spado, memoratur in *Epist.* Faustinæ ad Marcum, apud Vulcatium Gallicanum, in *Avidio Cassio,* c. 10.

CÆCILIUS Statius, Poëta Comicus, quem Tullius *l.* 7. *ad Attic. Ep.* 3. *malum Latinitatis authorem* vocat. Volcatius tamen Comicorum palmam ei concedit. Fuit natione Gallus & Ennii contubernalis. Decessit unô annô post Ennium, sepultus in Janiculo. *Euseb.* Horat. *l.* 2. *Ep. ad Aug.* 1. *v.* 59.

Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.

Quintilian. *l.* 10. *c.* 1. *Licet Cæcilium veteres laudibus ferant.*

CÆCINA, vide *Alienus.*

CÆCINA (prænomen & nomen *A. Severus*) in initiis Principatûs Tiberiani inferioris Germanici exercitûs legatus; qui plures per provincias quadraginta stipendia parendi aut imperandi expleverit: de quo Tacit. *l.* 1. *Annal. c.* 31. 56. 64. 65. 66. 68. 72. & *l.* 2. *c.* 6. *l.* 3. *c.* 18. & 33.

CÆCINA Licinius, vide *Licinius.*

CÆCINA Tuscus, nutricis Neronis fil. Præfectus Ægypti, à Nerone relegatus, quòd in procuratione ejus Provinciæ, balneis in adventum suum exstructis, lavisset. Sueton. *Nerone c.* 35. Vide Tacit. *l.* 3. *Hist. c.* 38.

CÆCINOS, *Suidæ* amnis vocatur, qui Rhegimum agrum à Locrensi dividit. Plin. *l.* 3. *c.* 10. *Sacriano,* teste *Barrio Steph.* Cæcinon ait esse χείμαρρον [illegible]. Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 4. *c.* 15. Vide *Cecinus.*

CÆCINUS, Mons Pannoniæ. Vide *Cetius.*

CÆCUBUM, oppid. Campaniæ in Italia, quod licèt paludibus adjaceat, vinea tamen feracissima præcipuis enutrit arboribus. Strabo *l.* 5. Τὸ δὲ Καίκουβον, ἑλῶδες ὂν, εὐοινοτάτην ἄμπελον τρέφει. Plin. *l.* 14. *c.* 6. *Antea Cæcubo vino erat generositas celeberrima, in palustribus populetis, sinu Amyclano.* Martial. *l.* 13. *Epigr.* 115.

Cæcuba Fundanis generosa coquuntur Amyclis,
Vitis & in media nata palude viret.

Idem *l.* 2. *Epigr.* 40. *v.* 5.

Cæcuba siccentur, quæque annus coxit Opimi:
Condantur parco fusca Falerna vitro.

Et *l.* 12. *Epigr.* 17. *v.* 5.

Ebria Setinâ sit sæpè, & sæpè Falernô,
Nec nisi post niveam Cæcuba potat aquam.

Horat. *Carm. l.* 1. *Od.* 20. *Ad Mæcenat. v.* 9.

Cæcubum, & prælô domitam Calenô
Tu bibes uvam. —— ——

Idem *l.* 2. *Carm.* 14. *v.* 25.

Absumet heres Cæcuba dignior
Servata centum clavibus. ——

Idem *l.* 1. *Carm.* 37. *v.* 5.

Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis avitis. ——

Et *l.* 3. *Od.* 28. *v.* 2.

—— *Prome reconditum*
Lyde strenua Cæcubum.

Et *Epod. Od.* 9. *v.* 1. 3. 4.

Quando repostum Cæcubum ad festas dapes
Tecum Mæcenas bibam?

Et paulò pòst, *v. ult.*

Vel quòd fluentem nauseam coërceat
Metire nobis Cæcubum.

Et *Serm. l.* 2. *Sat.* 8. *v.* 14.

—— *Procedit fuscus Hydaspes*
Cæcuba vina ferens. —— ——

Cæterùm laudatur idem Cæcubum vinum Dioscoridi quoque & Columellæ, quorum hic *de R. R. l.* 3. *c.* 8. *extr. Neque dubium est, Massici, Surrentinique, & Albani, atque Cæcubi agri vites omnium, quas terra sustinet, in nobilitate vini principes esse.* Ille *l.* 5. *c.* 10. Ὁ δὲ Καίκουβος οἶνος, γλυκὺς ὤν, ἁδρομερέστερός ἐστι τοῦ Ἀλβανοῦ, ubi vulgò Κέκουβος vitiosè legitur. *Nic. Lloydius.*

CÆCULUS, Vulcani fil. habitus fuit, cujus mater cùm igni assideret, scintilla in gremium ejus delata est, ex quâ illa se gravidam factam credi voluit, expletisque legitimis mensibus puerum peperit, quem, quòd minores haberet oculorum orbes, *Cæculum* appellavit, à quo *Cæcilios* ortos putant, quorum familia Romæ nobilissima fuit. Hic posteà adultus, cùm aliquot annos incertis sedibus vagatus esset, raptô se alens, & latrociniis, tandem Præneste condidit, cumque vicinos populos ad ludorum spectacula convocâsset, monere eos cœpit, ut, relictis sedibus suis novam urbem secum incolerent, neque suum, qui Vulcani filius esset, imperium aspernarentur. Quod cùm illis persuadere non posset, Vulcanum dicitur invocâsse, ut, si reverà ipsius esset filius, id signô aliquô declararet. Quô factô flammam protinus illuxisse ajunt, quæ universum illum cœtum circumdedit, tantamque omnibus religionem incussit, ut non ægrè in Cæculi sententiam transirent. Alii tradunt, Cæculum recèns natum à pastoribus in igne inventum esse, nullâ sui parte à flammis violatum, indeque factum esse, ut Vulcani filius crederetur. Virg. *Æn. l.* 7. *v.* 678.

Nec Prænestinæ fundator defuit urbis:
Vulcanô genitum, pecora inter agrestia Regem
Inventumque focis, omnis quem credidit ætas,
Cæculus. —— ——

Nic. Lloydius.

CÆDEM lustrandi & expiandi ritus, apud Athenienses, olim solennis memoratur Lege istâ apud Demosthenem *contra Macart.* Τοὺς δ' ἀπογινομένους ἐν τοῖς δήμοις, οὓς ἂν μηδεὶς ἀναιρῆται, ἐπαγγελλέτω ὁ Δήμαρχος τοῖς προσήκουσιν ἀναιρεῖν καὶ θάπτειν καὶ καθαίρειν τὸν δῆμον τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἂν ἀπογίνηται ἕκαστος αὐτῶν. Ἐπαγγέλλειν δὲ περὶ μὲν τῶν δούλων τῷ δεσπότῃ, περὶ δὲ τῶν ἐλευθέρων τοῖς τὰ χρήματα ἔχουσιν. Ἐὰν δὲ τοῦ Δημάρχου ἐπαγγείλαντος μὴ ἀναιρῶνται οἱ προσήκοντες, ὁ μὲν Δήμαρχος ἀπομισθωσάτω ἀνελεῖν καὶ καταθάψαι καὶ καθῆραι τὸν δῆμον αὐθημερὸν, ὅπως ἂν δύνηται, ὀλιγίστου. Ἐὰν δὲ μὴ ἀπομισθώσῃ, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. Ὅ, τι δ' ἂν ἀναλώσῃ, διπλάσιον πραξάσθω παρὰ τῶν ὀφειλόντων. Ἐὰν δὲ μὴ πράξῃ, αὐτὸς ὀφειλέτω τοῖς δημόταις. *Si qui in Municipiis demortui fuerint, neque eos sustulerit quispiam, denuntiet Demarchus cognatis, ut tollant & sepeliant. Et populus ille (seu tribus) lustretur eo die, quo quis ita demortuus. Denuntietur autem de Servis domino, de Ingenuis, eis qui in eorum bona succedunt* —— *Quod si post Demarchi denuntiationem, cognati non sustulerint, Demarchus ipse tollendum cadaver locet, & sepeliendum & lustrandum eo die populum, quam minimo poterit. Sin non locârit, debeto mille drachmas ærario. Quidquid autem insumserit, duplum a debentibus exigito. Quod nisi fecerit, ipse Tribulibus debeto.*

Imò

Imò nec apud Græcos veteres ullius sceleris tam solennis frequensque ac varia καθαρσις occurrit, quam homicidii, etiam nec illicita. Unde solum mutantes sæpius homicidæ ad Principes exteros, qui eos ritè lustrarent, adeoque scelus expiarent, se conferebant, cujus rei obvia in Historiis testimonia. Vide quoque infrà, ubi de *Homicidio*, item ubi de Veter. *Lotionibus*, nec non voce *Lua*, item *Lustratio*. Inprimis observatur mos vetus & satis mirus lustrationis, quam οἱ αὐτοφονεύσαντες, *qui sponte & dolô quempiam interfecerant*, adhibere solebant. Nempe ἐξάργματα seu ἀκρωτηριάσματα, μασχαλίσματα item dicta, h. e. *corporis occisi extremitates*, (veluti nasi, aurium, digitorum, alias) abscindentes, collo sibi ita catenata, sacrarum instar reliquiarum, suspendebant, ut διὰ τῶν μασχαλῶν, *per axillas*, etiam trajicerentur, sanguinem interim occisi delingentes & in os ejus despuentes. Quale quid memoratur apud Apollonium Rhodium *Argonautic.* *l.* 4. *v.* 478. ubi de Iasone, Absyrti extremitates sic abscindente. Et Sophoclem, in *Electra*, de Agamemnone & Clytemnestra,

> *Υ'φ' ἧς θανὼν ἄτιμος ὥστε δυσμενὴς*
> *Ε'μασχαλίσθη.*
> *A qua ipse morte affectus indignâ, velut hostis*
> *Extremitatibus corporis mutilatus est.*

Vide Scholiastem *ibi*, præter Hesychium in Μασχαλίσματα, & Suidam in Μασχαλισθῆναι, item Ε'μασχαλίσθη, ubi τῶν μορίων ὁρμαθὸν, *partium illarum catenam* memorat, sub axillis trajectam, rationem vide infrà in *Manes*, it. voce *Spectra*. Cujusmodi ritus usus etiam bellô civili cæsis, velut & Numinis & occisorum iram aut placans, aut minuens. Nempe cætera quidem scelera expiare se existimabant Veteres sacrificiis solennibus: at nihil adeò solicitè, publicè & frequenter curabant, atque homicidii qualiscunque, extra pœnæ legitimæ rationem, commissi. Unde etiam Populus Romanus, qui P. Horatium à cæde sororis absolverant, admiratione magis virtutis, quàm jure causæ, imperârunt Patri, filium expiaret pecuniâ publicâ, apud Livium *l.* 1. *c.* 26. quod ab eo præstitum in gentis Horatianæ sacris mansit. Atque ad toties iterata (scil. quôlibet lustrô) Suovetaurilium, ex Tullii Hostilii instituto, sacra; uti & alia aliquot insigniora, ejusmodi *cædis* quomodocunque patratæ expiatio attinet, pro exoptatissima semper habita. Vide Dionys. Halicarn. *l.* 4. Quæ omnia videntur ab Hebræis utcunque mutuata, de quorum solicitudine circa cadaver occisi repertum, divinitus imperatâ, vide Legem Deuteronom. *c.* 21. *v.* 1. *s.* ut & infrà ubi de *Juvenca* seu *Junice rufa*. Quid verò olim apud Anglos in casu hujusmodi moris fuerit, dicemus in voce *Murdrum*: ut & de Cæde Animantum expiata, hîc infrà. Vide quoque retro in voce *Abominatio*.

CÆDENDI vestes, pro corporibus, mos aulicus, memoratur Plut. *Apophth.* vide infrà *vestis*.

CÆDES, quæ apud Veteres pro occisione & contrucidatione semper sumi solet, recentis ævi Scriptoribus usurpari cœpit, pro verberatione tantùm & pulsatione, quæ pugnis fit & manibus. Hinc Donatus ad istud Terentii, *Adelph.* *Actu* 2. *sc.* 1. *v.* 18. *Istuc ergo volo ipsum experiri. Expressè ostendit*, inquit, *pauperioris loquacem contumaciam, usque ad pericula cædis.* Idem ad illud *Ibid.* *v.* 46. — *colaphos infregit mihi. Contumeliosa*, ait, *cædes & digna lenone.* Et ad illud *Adelphorum*, *Actu* 4. *sc.* 2. *v.* 19.

> — *Ctesipho me pugnis miserum & istam psaltriam*
> *Usque occidit.* ———

Mire, inquit, *interjecit miserum, & necessario usque addidit, ut ostenderet nimiæ cædis verbum, non occisionis, intelligi oportere*: Quibus verbis *cædem* ab *occisione* apertè distinguit. Vide Salmas. *ad Jul. Capitolin. in Vero. c.* 4. Hinc *Cædes fustium*, apud Victorem Utic. *l.* 3. *Post cædes innumerabilium* fustium *trochleis frequentibus elevatus, dum tota præ urbe penderet, nunc in sublime se tollente celeri* &c. Fulgentium de *Verit. Prædestin.* *l.* 3. *Judæi Apostolos, in custodiam publicam missos & Angelô januas carceris aperiente dimissos, rursus adducentes* cæde *maceraverunt, cæsisque denuntiaverunt, ne loquerentur in nomine Jesu*, Alios. Ut de veteri vocis notione aliquid addam: *Cædem* non tantùm hominum, uti dictum, sed & bestiarum expiandam esse, credidêre Veteres; persuasionem adhuc istam servantibus Mahometanis. Hinc ubi de Pythone ab Apolline cæso Statius *Theb.* *l.* 1. *v.* 569.

> ——— *nova deinde piacula cædi*
> *Perquirens, nostri tecta haud opulenta Crotopi*
> *Attigit.*

Nempe cædibus patratis, piacula ab Oraculis petere solebant, cujus moris exempla multa sunt, apud *Apollodorum* & Tragicos. Vide Casp. Barthium *Animadversion. ad Statium* *l.* 2. *p.* 190. & infrà ubi de *Tribunalibus Atheniensium*. Sed & *Cædes* inter Numina Gentilium, ut infrà videbimus, in *Vitia*.

CÆDICIUS Quintus, L. Manlii Vulsonis collega. An. Urb. Cond. 498. Alius collega M. Valerii Corvini An. Urb. Cond. 465. Item nomen viri cujusdam ditissimi. Virg. *Æn.* *l.* 9. *v.* 362. Vide & *Quintus*.

CÆLANUM, oppid. regni Neapolitani in Aprutio ulteriore Comitatus titulô clarum, in ora lacus Fucini, qui ab eo nomen sortitur, 12. milliar. ab Aquila civitate ad radices montis Apennini.

CÆLARE, Cardano *l. de Lapidibus*, & *sculpere* sic distinguuntur, ut *cælare* de gemmis dicatur, quæ cavatâ effigie insigniuntur; *sculpere* verò, quum imago prominens figuratur, velut in nummis, qui Principum vultibus signantur. Sed Salmasio hoc ipsum *cælare* Latinis dicitur, quum imago prominet ac protuberat; qui proin *cælatas gemmas* non de scalptis vel cavatis, sed de exprimentibus ectypam & extantem imaginem, accipit: *Scalpere* verò is pro *cavare* sumit, vide infrà ubi de *Cavatoribus*. Quintilianus *l.* 2. *c.* 22. *Cælaturam* à Sculptura distinguit, solô materiæ nomine: Generale enim ei Sculptura est, at specialis cælatura, quæ in auro, argento, ære, ferro operatur, præter quæ lignum, ebur, marmor, vitrum, gemmas etiam Sculptura complectitur. Certè *Cælata* propriè vasa dicuntur aurea vel argentea, in quibus signa vel sigilla intus aut extra eminentia expressa sunt, *cæli*, seu γλυφαί: unde γεγλυμμένα Græcis, item ἀνάγλυφα, de qua voce suprà. Virgilius tamen *lignum cælatum* dixit, *Ecl.* 3. *v.* 37. sed impropriè ac Poëticè: at *gemmas cælatas* non legimus apud Auctores, sed *sculptas* vel *scalptas* &c. *Cælatura* autem interdum totas, interdum dimidiatas, figuras extantes ostendebat, ac præcipuè in argenteis olim vasis locum habuit. Græci Τορεύειν dixêre, & τόρευμα, opus hôc modô cælatum. Et quidem simulachra, quæ non tota extarent eminerentque, ἐκτυπώματα dixerunt iidem, Latini *crustas*, quæ verò tota extabant, *Toreumata*, ἐμπαιστὰ & ἀφαιρετά: utraque, *emblemata*; quæ de poculis & vasis revelli poterant ac rursus illigari, uti latiùs dicemus infrà ubi de vasis *Ectypis* & *Protypis*, item in vocibus *Crusta* & *Emblema*. Quibus omnibus quod carebat, dicebatur *Argentum purum*. Cujusmodi vascula ex puro argento qui faciebant, *Vascularii* dicti sunt, à Cælatoribus, qui signa ac sigilla vasculis includenda cælabant, ubique distincti. Hinc Cicero *Act.* 6. *in Verr.* *Instituit officinam Syracusis*, inquit, *in Regiam maximam palàm Artifices omnes, Cælatores & Vascularios convocari jubet.* Magni certè illi Artifices, quorum Artem in argento cælando tantopere celebrat Antiquitas, signis minoribus faciendis inclaruêre, nec Vascularii fuêre, ut Phidias & Polycletus: quorum illum Toreuticem ostendisse scribit Plinius, istum consummâsse. Quòd enim Phidias sigilla & minora simulachra ex ære optimè faceret, aperuit hôc modô Toreuticen & viam ostendit illi Arti, quæ istiusmodi sigilla in scyphis argenteis cælaret. Unde *Phidiaci toreuma cæli*, apud Martialem *l.* 4. *Epigr.* 39. *v.* 4. celebre. Antiquiorem tamen Toreuticen fuisse Phidiæ, qui Olymp. 83. vixit, ætate, docet Salmas. ex Anacreonte, apud A. Gellium, quem vide *ad Solinum*. *p.* 1044. *& seqq.* Plura verò in hanc rem, hîc passim, inprimis suprà, in voce *Anaglypha*, ubi de duplici Artis hujus methodo; item hîc infrà, ut & in voce *Labor*, & ubi de *Toreutice*. Non possum tamen, quin Plinii locum addam, *l.* 33. *c.* 12. quô præcipuos *Cælatores* eorumque opera memorat: *Mirum in auro cælando inclaruisse neminem, argento multos. Maximè tamen laudatus est Mentor. Quatuor paria* (scyphorum) *ab eo omnino facta sunt: ac jam nullum extare dicitur. Varro & æreum signum ejus habuisse scripsit. Proximi ab eo in admiratione Acragas & Boethus, & Mys fuêre. Extant hodie omnium opera in Insula Rhodiorum, vide infrà. Post hos celebratus est Calamis & Antipater & Stratonicus. Mox Cyzicenus Tauriscus. Item Ariston, & Eunicus Mitylenæi laudantur, & Hecatæus, & circa Magni Pompeii ætatem Praxiteles, Posidonius Ephesius, Lædus Stratiates — Zopirus — Fuit dein Pytheas, cujus binæ unciæ viginti venierunt — Habuit & Teucer Crustarius famam. Subitoque Ars hæc ita exolevit, ut solâ jam vetustate censeatur, usque adeò attritis cælaturis, ne figura discerni possit, auctoritas constet.* Ad quem locum vide Salmas. ubi suprà. Opera verò Artificum hîc memoratorum fuêre ista.

Cælatorum Clarissimorum opera.

Areopagitas & Judicium Orestis in duobus scyphis, cælavit Zopirus H. S. XII. valoris.

Bacchæ Centaurique cælati in scyphis, Acraganthis opus. in Insul. Rhodo, in Templo Liberi Patris asservatum.

Cocos, *magiriscia* appellatos, parvulis potoriis, sed è quibus ne quidem exempla liceret exprimere, fecit Pytheas.

Cupidines, Myos opus, in Æde præfata Insul. Rhodi, asservati.

Diomedes & Ulysses Palladium surripientes, in phialæ erant emblemate, quam Pytheas cælavit, cujusque binæ unciæ viginti libris vænierunt.

Prælia armatosque cælavit Lædus Stratiates.

Satyrum in phiala, gravatum somnô, collocâsse veriùs, quàm cælâsse dictus est Stratonicus.

Scyphorum paria quatuor, fecit Mentor: quorum nullum amplius extare ævô suô, scripsit Plin. *loc. cit.*

Silenus, Myos opus, in Æde Liberi Patris, de qua suprà, asservatus.

Venatio in Scyphis, Acraganthis, magnam habuit famam: quam tamen alii Myi adscribunt.

Ulysses & Diomedes Palladium surripientes, vide *Diomedes*. Sed & Boëthi, non minùs, ac Acragantis & Myos opera, clara fuêre: apud Lyndiam Minervam asservata.

CÆLATOR, servus olim apud Romanos: cujus meminit Juvenal. *Sat.* 9. *v.* 145.

> *Sit mihi præterea curvus* Cælator, *& alter*
> *Qui multas facies pingat cito.* ——

Ubi vetus Interpres *Cælatorem* explicat *servum argentarium*, *laborisum*, *atque glypharium*: quæ tamen disparare videtur antiqua *Inscr.* sepulchralis, quæ Romæ legebatur;

ANTIGONUS. GERMANIC. CÆSAR.
ARGENTARIUS.
VIXIT AN. XLII.
AMIANTUS. GERMANIC. CÆSAR
CÆLATOR.
FECIT.

A' *cælo* autem dictus: cujus meminit Ovid. *Fastor.* *l.* 3. *v.* 831.

> *Quique moves cælum, tabulamque coloribus uris,*
> *Quique facis doctâ mollia saxa manu.*

Ubi quidam pro *cælum* legunt *cestrum*, & hæc verba ad Encausticen referunt, submonente Pliniô *l.* 35. *c.* 11. *extr.* *Encausto pingendi duo fuisse antiquitus genera, cerâ & in ebore cestro, i. e. veruculo: quô imagines mulierum maximè pinxisse, Lalam Cyzicenam Virginem,*

nae, *M. Varronis juventâ*, Idem tradit, *Ibid.* Sed pro vulgata lectione stat Servius, ad Virgil. *Æn. l.* 1. v. 644.

> ——— Calataque in auro
> Fortia facta patrum.

Scribit namque: *Insculpta, tamen hoc nomen in principali alium habet naturam, in derivatione mutat. Nam cælum est, unde operantur Argentarii: quod producitur naturaliter*, &c. Vide Laur. Pignor. *Comm. de Servis*, ubi varia hanc in rem eruditè congessit, ut alios mittam. *Cælatura* autem luxu Romanorum invaluit: prius namque adhuc:

> ——— rudis &
> Grajas mirari nescius artes
> Urbibus eversis, prædarum in parte reperta
> Magnorum artificum frangebat pocula miles,
> Ut phaleris gauderet equus, cælataque cassis
> Romuleæ simulacra feræ mansuescere jussa
> Imperii fatô, geminos sub rupe Quirinos,
> Ac nudam effigiem clypeô venientis, & hastâ,
> Pendentisque Dei perituro ostenderet hosti.
> Argenti quod erat, solis fulgebat in armis,

ut ait Juvenalis *Sat.* 11. v. 100. & *seqq.* At temporis processu, versa rerum facies. Postquam enim argentea pocula in pretio esse cœpére, continentiores Cives purum, simplex nullisque emblematis cælatum argentum habere gaudebant, nepotes vero totos oculos in mirabiles profudére sculpturas. Plin. *l.* 33. *c.* 12. *Et quid hæc attinet colligere, cum capuli militum contemto ebore, aut etiam fastidiô cælentur argento: vaginæ baccis, baltheis laminæ crepitent: jam verò pædagogia ad transitum virilitatis custodiantur argentô, fæminæ lavantur & nisi argentea solia fastidiant, eademque materia & cibo & probris serviat.* Mentio in antiquis marmoribus, quorum unum sic habet, apud Pignorium,

> VIBIÆ. SUCCESSÆ. LIVIÆ.
> AUG. SER. AB. ARGENTO.
> POTORIO.

Inde jocosè apud Athenæum magnum poculum *potens argentum* dicitur *l.* 11. *Dipnosoph.* ut clarum sit, inde etiam Græcis in usu fuisse. Et quid ni, cùm notum apud illos poculum Solis Herculisque, in quo Heros navigâsse fertur; ingentiaque pocula ... dici consueverint, Eustath. *in Od.* 1. Quid insculpi solitum fuerit, docet Virg. *Æn. l.* 1. v. 644.

> Ingens argentum mensis calataque in auro
> Fortia facta patrum.

Item Juvenalis *Sat.* 1. v. 76.

> Argentum vetus, & stantem extra pocula caprum.

De *cælatura* hac poculorum inprimis argenteorum, quam *Emblematum opus* vocat vetus Scholiastes Juvenalis *ad v.* 76. *Sat.* 1. locus est egregius Pauli JCti *l.* 13. *ff. de condict. furtiva.* Neminem in auro *cælando* inclaruisse miratur Plin. *loc. cit.* in argento maximè laudat Mentorem uti vidimus. Martialis *l.* 8. *Epigr.* 51. *de Phiala Rufi*, v. 1. *s.*

> Quis labor in Phiala? docti Myos, anne Myronis?
> Mentoris hæc manus est? an Polyclete tua?
> Livescit nullâ caligine fusca. ——— ——

Dicebantur autem ista nobilium Artificum emblemata, propriô nomine *forma*. Sext. Propertius *l.* 4. *eleg.* 2. v. 61.

> At tibi Mamuri, formæ cælator ahenæ,
> Tellus artifices ne terat Osca manus.

Vide Thom. Demster. in Joh. Rosini *Antiqq. Rom. l.* 5. *paralip. ad c.* 30. & suprà. Sed & *Cælatura*, inter ministeria sacra recensetur, in Synodo Exoniensi A. C. 1287. *can.* 12. *Cereum Paschalis, duo cerei processionales*, celatura *super Altare* — *Onera omnium ornamentorum prædictorum - supportabunt libris matutinalibus, unicô scilicet psalteriô, fenestris vitreis in cancello &* celatura *super majus Altare duntaxat exceptis, quæ Rectores vel Vicarii supportabunt.* Ubi Carolo du Fresne videtur id esse, quod in Ecclesia Roman. vulgo *Tabernaculum* vocant. Alia tamen videtur eidem esse vocis notio, apud Laur. Leodiensem in *Episcopis Virdun. p.* 345. *Tigna, laquearia, tecta & cælaturam Ecclesiæ*, & vide eundem Auctorem in *Glossario.*

CÆLESTINI, Umbriæ populi. Plin. *l.* 3. *c.* 14.

CÆLESTINUS, Valeriani & Gallieni Imperatorum temporibus vixit, atque in literas vitam eorum retulit: ut ex Pollione, *in Valeriano juniore*, *c.* 1. cognoscimus.

CÆLESTINUS I. post Bonifacium I. Papa, A. C. 423. Cælestio Pelagiano restitit, Nestorium frustrà reducere ad fidem conatus, excommunicavit, Novatianis conventus ademit. Augustinum defuncti famam contra quosdam Galliæ Italiæque Episcopos defendit, Palladium Scotis misit, Obiit A. C. 432. Sub eo *Episcopatus Romanus non aliter atque Alexandrinus, quasi extra sacerdotii fines egressus, ad secularem principatum aspirare cœpit.* Socr. *l.* 7. *c.* 11. 12. 13. 14. Vide plura apud Augustin. *ep.* 261. Prosper. Sigebert. Onuphr. Genebrard. *in Chron.* Evagr. *l.* 1. Gennad. *c.* 54. *Plat. Baron.* &c. Successit ei Sixtus seu Xystus III.

CÆLESTINUS II. prius Guido de Castello, Tifernas, successit Anacleto II. A. C. 1143 sed mense post quintô obiit. *Baron.* Eum excepit Lucius II.

CÆLESTINUS III. Romanus, prius Hyacinthus dictus, successit Clementi III. A. C. 1191. eô fastus devenit, ut Henrico V. Imperatori *primò coronam imponeret, post pede decuteret.* Richardo Anglo cùm illô in oriente absente, Magnates quidam turbas darent, auxilio fuit. Imperatorem Ducemque Austriæ censuræ subjecit, prioreque mortuo, Friderico filio ejus Siciliam dedit, tributum pactus. Episcopi Bellovacensis captivi loricam videns, respondit Richardo, *Non est filius meus vel Ecclesiæ, potius Martis quam Christi miles.* Obiit A. C. 1198 Sedis an. 6 mens. circiter 9. *Baron.* Platina, Ciacconius *in ejus vita.* Onuphr. *Genebr.* Roger. *Antonin.* Matth. Paris. *Hist. Angl.* Successit ei Innocentius III.

CÆLESTINUS IV. Godefredus, fil. Joh. Castilionei Mediolanens. & Cassandræ Cribellæ, sororis Urbani III. post Gregorium IX. Papa. A. C. 1241 à 10. solum Cardinalibus electus, reliquis in captivitate detentis à Friderico Imperatore mense post 18. ante coronationem, obiit, Sede per 21. menses vacante Platina *in vita ejus.* Genebr. *in Chron.* Ei surrogatus est Innocentius IV.

CÆLESTINUS V. priùs *Petrus de Morrhon*, dictus *Eremita*, Iserniâ in Aprutio oriundus, Ordinis Cælestinorum fundator, successit Nicolao IV. post interregnum 2. ann. 3. mens. Vitæ sanctitate inclytus. Caroli II. Siciliæ Regis aliorumque suasu tiaram ægrè admisit; asinô Aquilejam vectus, ubi coram 200000. hominum coronatus est. Sed à Cardinali Benedicto, fictâ per fraudem divinâ voce, Pontificatu quintô mense exutus, & à decessore hoc, qui Bonifacium VIII. se appellavit, ubi ibi, in vinculis detentus, obiit A. C. 1295 Spondan. Bzovius. Platina *in Cælestino.* Joh. Baleus *in Cælest.* ... *l.* 6. Cardin. d'Ailly *in vita ejus.* Beurner. Cælestin. *de Relig.* Addo de *Cælestinis*, ab ipso institutis, quod reformati sunt hi Religiosi, ad regulam Benedicti, geruntque vestem candidam, cum scapulari nigro, & amplis largisque manicis. *Rescheiet.* Vide quoque infrà *Morronensis eræ.*

CÆLESTIS, nomen Deæ cultæ ab Afris. Tertullian. *in Apologet. Unicuique provinciæ & civitati suus Deus est, ut Syriæ Astartes, ut Arabiæ Dysares, ut Norici* (Pithœus legit ...) *Belenus, ut Africæ Cælestis*, &c. Philastrius Brixiensis *in Catalogo hæres. Alia*, inquit, *hæresis in Judæis, quæ Reginam, quam & Fortunam cæli nuncupant, quam & Cælestem vocant in Africa.*

CÆLESTIUS, discipulus Pelagii, Hibernus. Cum Magistro Romam, dein in Africam profectus, ab Aurelio Episcopo Carthaginensi Africâ expulsus: inde in Siciliam delatus, à S. Augustino scriptis editis refutatus est. Postmodùm ab Africæ Numidiæque Episcopis condemnatus, Zosimo imposuit. Româ dein ab Honorio pulsus, Constantinopolim abiit, inde à Patriarcha Attico exturbatus. Romam redux, denuò inde ejicitur, sic in Britanniam, cum Pelagio, reversus, ibi uterque miserè periit. Augustin. *in de perfect. Justit. de remissione pecc.* Sanderus *Hær.* 99. Baron. *A. C.* 411. 412.

CÆLIA Lex, à Cælio Tribuno Plebis lata, Q. Cæliô Metellô Balearicô, T. Quinctiô Flaminiô Consulib. an. Urb. Cond. 635. *Ut etiam in perduellionis judicio, quod Cassiâ lege Tabellariâ exceptum erat, populus non voce, sed tabellâ, sententiam ferret.* Ejus meminit Cicero *de Legibus l.* 3.

CÆLIANUM, oppid. Lucaniæ, *Ciliano.*

CÆLICULUM, locus, cujus meminit Cicero *de Arusp. Resp. c.* 15.

CÆLINUM, oppid. & fluv. in Venetia. Vide Plin. *l.* 3. *c.* 19. *Celina*, & *Cilina* idem. *Cluver.*

CÆLIOMONS, & CÆLIUS mons, oppid. Sueviæ, ad Ilarum fluv. 3. leuc. infra Memmingam, 3. ab Augusta in Occasum, 5. ab Ulma in Austrum, exigui momenti.

CÆLIUM, Calabriæ oppid. non procul à à Brundusio. Plin. *l.* 3. *c.* 11. ad radices Apennini, 10. milliar. à mari Adriatico. Vulgò *Ceglie. Baudrand.*

CÆLIUM, aliàs *Zeira*, vicus Lusitaniæ in Extremadura provinc. 2. leuc. à Thomario in Occasum. Multi scribunt *Selium*, vel *Sellium*, putantque esse Leiriam, urbem Episcopalem sub Archiepiscopo Ulissiponensi.

CÆLIUS, Historicus.

CÆLIUS, Historiographus, memoratus Ælio Spartiano in *Hadriano Cæs. c.* 16. *Amavit præterea genus dicendi vetustum — Ciceroni Catonem, Virgilio Ennium, Sallustio* Cælium *prætulit.* Uti membranæ habent, cum aliàs legeretur, *Cæcilium.* Sed hic, vetus Poëta, tam ineptè Sallustio compareretur, quàm convenienter Crispus & *Cælius* componuntur. Antiquus fuit Historicus, ex quo multa A. Gellius, Priscianus, Sosipater, Charisius, alii. Vide Isaac. Casaubonum *Notis ad Spartian.*

CÆLIUS, latro insignis tempore Horatii. Vide *Pyrrhus.*

CÆLIUS, Orator, acri turbulentôque ingeniô, Ciceronis discipulus, decessit admodum juvenis, quem Quintilian. *l.* 10. *c.* 1. *dignum longiore vita, & meliore mente* dixit. Ab Atratino quodam accusatus, quòd cum Catilina conspirâsset in perniciem reipubl. quodque aurum à Clodia Clodii sorore extorsisset, eique venenum propinâsset, defensus est à Cicerone. Vide Orat. *pro Marco Cælio.*

CÆLIUS, Prætor Urbanus. Vide *Ælius Pætus.*

CÆLIUS, Tarracinæ splendidô locô natus, cùm in cubiculo quiescens, in lecticulo peremptus esset, ejus cædis, quoniam nulli essent alii, ad quos suspicio pervenire posset, Cælii duo filii causam dixére: postquam vero constitit, eos dormivisse, apertô ostiô absoluti sunt, quoniam in tanto facinore verisimile non fuisset, eos quietem capere potuisse. Val. Max. *l.* 8. *c.* 1. *ex.* 13. ubi in editionibus quibusdam *Clodius* vocatur.

CÆLIUS Antipater Lucius, scripsit Historiam Roman. cujus epitomen fecit M. Brutus, Cicer. *ep. ad Attic. l.* 13. *ep.* 8. Ejus meminit Valer. Max. *l.* 1. *c.* 7. *ex.* 6. Vide Voss. *de Hist. Lat. l.* 1. *c.* 8.

CÆLIUS Apollinaris prænomine, Q. Sosii Prisci collega An. Urb. Cond. 941.

CÆLIUS Calcagninus, auctor insignis Italus, sed felium non minor, quam Lipsius catum, amore infaniens, vide hunc *Epist. Lec. Quæst. l. 3. Ep. 5* Ferrariæ natus, parte non incelebri, sed matre omnibus ignotâ, Canonicatu à Duce Ferrariensi auctus, versu magis quàm prosâ excelluit. Ciceronis Officia carpere aggressus, à Majoragio edito scripto, tam acri, ut nisi morte præventus esset, indignatione moriturus fuisse crederetur, confutatus est. Cæterùm totus in studiis in Bibliotheca sua velut sepultus omne tempus degit: unde postea Conventus Jacobinorum, quibus illam legaverat, hæc inscripta hodieque visuntur, *Index tumuli Cælii Calcagnini, qui diu sepeliri voluit, ubi semper vixit.* Edidit compluta, quorum catalogum habes in *Elog. in* Anton. Teisserii *Part. 1.* ubi de M. Anton Majoragio. In Bibliotheca ejus hæc adscripta leguntur. *Cum Calius Calcagninus nihil magis optaverit, quam de suis ut pro fortuna capta optimè mereri, decedens Bibliothecam, in qua maximam ætatis partem egit, in suorum civium gratiam publicavit, & in ea se condi mandavit. Tu, quisquis es, rogo, ut bonarum B. M. morientibus Deum propitium precere. Ex diuturno studio supremæ hoc didicit, mortalia contemnere & ignorantiam suam non ignorare.* Vide Paul. Jovium *Elog.*, Galois *des Biblioth.* Nath. Chytræum *in Vit. Europæ itin. delitiis* &c. Amicus fuit inter cæteros Lil. Gregor. Giraldi, de quo vide suô locô.

CÆLIUS Felix, Vir Consularis, jussu Commodi Imperatoris occisus, apud Æl. Lamprid. c. 7.

CÆLIUS Probinus, Consul, Marcellini collega, An. Urb. Cond. 1093.

CÆLIUS Sabinus, JCtus plurimum temporibus Vespasiani potuit, ejus mentio in *Digestis.*

CÆLIUS Secundus Curio, vide *Cælius.*

CÆLIUS Sedulius, Scotus Presbyter, sub Theodosio Juniore, Trithem. *in Chron.* A. C. 430. Reliquit *explicationem epistolarum S. Pauli, quinque libros versuum*, cui titulus, *Admiranda Dei*, cum aliquot hymnis: quæ *tomo* 8. *Biblioth.* Patrum *edit.* 2. & *tomo* 9. *edit.* 1624. inserta. Vide etiam *Cælius.*

CÆLIUS Tatianus, Eques Romanus Adriani Cæsaris tutor, apud Spartian. *in Adrian.* c. 1. *Attianus* alii habent.

CÆLIUS Tubero, vitâ functus & in rogum missus revixit. Plin. *l.* 7. *c.* 52.

CÆLIUS Vibenus, Tuscorum Rex, Romulum contra Cæninenses & Antemnates, Crustumerosque juvit. Dionys. Halicarn. *l.* 2. Hinc *Cælius mons*, Vulgariter *monte Celio*, item *monte di S. Giovanni*, quia in eo extructa est Basilica S. Johannis Lateranensis totius Romæ prima ac præcipua. Hunc Tullus Hostilius urbi addidit, ibique ipse habitavit, quò frequentius habitaretur. Liv. *l.* 1. *c.* 30.

CÆLIUS Mons, unus ex septem montibus urbis Romæ, cum Quirinali, post Capitolium, à Romulo fossâ sive aggere ac murô firmatus; cùm nihilominus extra urbis ipsius mœnia pomeriumque essent: Posteà à Tullo, an Anco, an Tarquinio, variant enim Auctores, pomerio inclusus est. Fuit in Suburanæ regionis parte, nomenque accepit à Cælio Vibenno Tusco Duce nobili, qui cum suâ manu Romulo auxilio contra Sabinum Regem venisse dicitur, *Varro. Festus Calem* Etruscum illum Ducem nuncupatum vult. Idem mons *Querquetulanus*, a sylva ibi ingenti: & cùm post incendium, quô ædificia in eo sita conflagrârunt, à Tiberio reparatus esset, *Augustus* legitur vocatus. Ita enim Tacitus *Annal. l. 4. c. 65. Haud fuerit absurdum tradere montem eum* (de Cælio loquitur) *antiquitus Querquetulanum cognomentô fuisse, quòd talis sylvæ frequens fœcundusque erat, mox Cælium appellatum, a Cæle Vibenna, qui dux gentis Etruscæ, cùm auxilium appellatum ductavisset, sedem eam acceperat a Tarquinio Prisco, seu quis alius Regum dedit. Nam in eo Scriptores dissentiunt.* Regia in eo fuit Tulli Hostilii; Tuscique illum incoluerunt, qui cum munire se cœpissent, suspecti redditi & ab illo in planum locum deducti sunt, qui ab iis *Tuscus vicus* dictus est. Hodiè insignis is mons in urbe habetur, Basilicâ Johannis Lateranensis. Habet autem ab Ortu mœnia urbis, terminumque Esquilinæ regionis, portam Esquilinam & Amphitheatrum: ab Occasu Suburam & montem Palatinum: à Septentrione Carinas, Cælium & Esquilias: à Meridie Piscinam publicam & Vallem, quæ est ante viam Appiam, quæ prope Septizonium Severi inchoans, versùs portam Capenam protenditur. Hic secundam Urbis regionem, *Cælimontium* appellatam, posuit Augustus Cæsar. Vide Onufrium *in urbe Roma*, *p.* 26. *& seqq.* Bartholom. Marlianum *Topogr. urbis Romæ l. 4. c.* 18. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 1. *c.* 2. *&* 7. &c. Ovid. *Fastor. l.* 5. *v.* 522.

Cælius accipiet pulverulentus equos.

CÆLTES, vide infrà *Scythæ*: ejusdem originis nonnullis cum *cælo*, quod vide quoque hic infrà, it. voce *Celtes*, sic enim scribitur, in *veteri Inscr.* apud *Gruterum.*

CÆLUM, à *cædo*, Græcè γλύφανον, apud Theocritum, qui poculum in certamine rustico depositum ita describit,

> *Καὶ βαθὺ κισσύβιον κεκλυσμένον ἁδέϊ καρῷ*
> *Ἀμφῶες, νεοτευχές, ἔτι γλυφάνοιο ποτόσδον*
> *Τῶ ποτὶ μὲν χείλη μαρύεται ὑψόθι κισσός.*

Latinè *scalprum* ad verbum, nam γλύφειν est *scalpere*. Sed Scalprum de cælo, quô operantur Argentarii, vix Latini dicunt, ac ne vix quidem Horatiusque *scalpra* Sutorum propria facit, *l.* 2. *Serm. Sat.* 3. *v.* 106. quæ Græci σμίλια vocant ac σμίλαι. Sed & γλύφανον dixère scalpellum Græci, quô calami ad scribendum olim aptabantur, atque attemperabantur, quem & σμίλαι, & γλυφίδα & γλυπτῆρα & γλυφεῖα vocitârunt, *Canivum* hodie Galli appellant, quòd *canna* seu harundine scriberent Veteres, non ut nos pennâ. Porrò quod *celum* Veteribus erat, *cilium* quoque & *cilionem* appellavère Latini recentiores. Imò etiam *Scilium*, quod est σμίλιον: nam & *sciliatos* lapides vulgò Galli dicunt, qui sculpti sunt: & *sciliare*, pro sculpere vel cælare, *citare*. Paulus *Silentiarius* verò γλύφανον etiam vocat instrumentum, quô lapides sculpebantur, *in descr. Ambonis*,

> —— *αἰγίδα δ' αὐτοῖς*
> [illegible]

Sed & λαοξόους nuncupat, lapidum cælatores & sculptores. *Burinum* autem vulgo dicunt Galli ὁ γλύφανον, quô cavatores utuntur gemmarum & argenti. Summus Poëta vocem hanc *tornum* reddidit, *Bucolic. l.* 3. *v.* 36.

> —— —— *pocula ponam*
> *Fagina, cælatum divini opus Alcimedontis,*
> *Lenta quibus torno facili superaddita vitis* &c.

Sed impropriè admodum. Licèt enim *terere* omnium commune sit, Tornatorum, Sculptorum, Cælatorum & Rasorum, & tam Tornatores, quam Cælatores *radant*, aliud tamen propriè ξέειν vel ξύειν, aliud γλύφειν, aliud τορνεύειν. Tornatores cùm excalpunt & insculpunt ligna, striasque intus & sulcos faciunt τορνεύειν, at figuras & sigilla tornô exprimere non possunt: id quod Cælatorum est seu Toreutarum, qui *cælo* utuntur &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1045. & infrà, ubi de *Pessulatio* [illegible].

CÆLUM Aureum, *Petr. Diacono* suburbium olim Ticini, seu Papiæ urbis, nunc intra mœnia, ubi templum D. Petro à Luitprando Rege exstructum, *S. Pietro Celaureo* vulgo, in quo corpus Augustini dicitur asservari.

CÆMA, mons Alpium dirimentium Togatam Galliam à Comata, ex quo Varus fluv. emittitur.

CÆMARO, Καιμάρων, Autor Græcus *res Indicas* tractavit, quarum ex decimo libro Plut. *de Flum.* fabellam narrat.

CÆMENTUM, propriè dicitur hodie genus ferruminis, ex arena & calce tegulaque tritâ compositum, olim verò *cæmentum* dicebatur, minutus lapis cæsus, politus & æquatus, ad structuram ædium, à *cædendo* dictum. Hinc *Cæmenta* veteres Latini semper distinguunt à quadratis lapidibus, Vitruvius imprimis *l.* 1. *c.* 5. *l.* 2. *c.* 7. & *c.* 8. in quo postremo loco, Græcos non usos esse è quadrato saxo structurâ, nec è *cæmento* molli politâ, sed è silice, vel è duro lapide ordinariâ, dicitur. Idem *ibid.* cæmentitium saxum, a quadrato secernit. Imo *Cæmentum* idem, quòd *cæsura*: unde *Cæmenta marmorea*, pro assulis, quæ è marmore cadunt, dum cæditur apud eundem, *l.* 7. *c.* 7. Sic quilibet lapis è lapidicina cæsus, *Cæmentum* dicebatur, unde idem Auctor *cæmentum*, à silice, qui naturaliter ita reperitur, nec pars fuit majoris saxi, distinguit. Veteris notioni etiam apud Plinium usus, *l.* 36. *c.* 25. *Igne lapides in as solvuntur, igne ferrum gignitur ac domatur, igne crematô lapide cæmenta in tectis ligantur.* i. e. lapides. Vide quoque eum *l.* 35. *c.* 13. Contrà ferrumen ex arena & calce, ad farciendos & consolidandos parietes, *Materiam*, item *ferruam*, dixère Vitruvius & Plinius, ut infrà videre est. Solinus verò *Cæmenti* vocem de ferrumine jam usurpat, *c.* 28. *Inter Nasamonas & Troglodytas gens Amantum est, quæ salibus domos extruunt: quos in modum cautium è montibus excitatos, ad usum ædium cæmentitiis vectant [illegible].* Ubi *structores cæmentitias* vocat cæmenta, quibus instruuntur & nectuntur inter se lapides. Hoc enim propriè *instruere* dicebatur: *ferruminare* Plin. dixit, *l.* 31. *c.* 7. Quamvis etiam hîc accipere possemus cæmentitias structuras, h. e. ex saxo cæmentitio, ut intelligamus, sic domos apud Hammanientes salibus exstrui solitas, quasi si cæmentitiis structibus nectantur; h. e. ex structura cæmentitia fierent. Quô sensu *Cæmentum* ac *cæmentitium saxum*, hodie *moëllons* Galli vocant, quòd id structura inter quadratos lapides medius intercidatur. Ratio verò, quòd Recentiores vocem pro intrita ipsa & ferrumine usurpârunt, hæc est, quòd in intritam seu mortarium adderentur & fragmina cæmentorum, i. e. lapidum, vel parva cæmenta, ut ex aliquot præfatorum Auctorum locis constat. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 378. & 379.

CÆNA, oppid. Thraciæ, unde *Cænica regio* & *Cæni populi* quæ posteà *Flaviopolis* dicta. Solin. *c.* 10. *In Cænica regione, non longè à Flaviopoli colonia, Bizye oppidum, quondam arx Terei Regis.* Sed Bizye in Attica στρατηγία, ut vocat *Ptolemæus*, seu regione, non Cænica, fuit. Salmas. *ad loc.* Vide in voce *Cænica.*

CÆNE, parva insul. in mari Siculo, cui vicina est Gaulos & Melite. Plin. *l.* 3. *c.* 8. Item sinûs Laconici oppid. non procul à Tænaro promontor. hodiè *Camares*, teste Nigro. Hinc *Cænites portus* apud Plin. *l.* 4. *c.* 5. Jupiter *Cenæus*. Ovid. *Met. l.* 9. *v.* 136.

> *Victor ab Oechaliâ Cenæo sacra parabat*
> *Vota Jovi.* —— ——

CÆNEUS, vide *Cænis.*

CÆNICA, regio Thraciæ, cis Rhodopen, à Cænis populis dicta. Ibi urbes præcipuæ fuère Bizia, Anchialus & Apollonia magna.

CÆNINA, Latii oppid. *Steph.* Καινίνη πόλις Σαβίνων, ἀπὸ Ῥωμαίων ἀλοῦσα, οἱ οἰκοῦντες Καινινῆται. Plutarcho in *Marcello*, sunt Καινινῆται, & in Romulo Κενινῆται, itemque Livio *l.* 1. *c.* 9 & 10. *Cæninenses.* Verùm non ab oppidi vocabulo, sed ab auctoris sui nomine sic dictos fuisse incolas ejus, haud obscurè ex *Festo* colligas. *Cænina*, inquit, *urbs quæ fuit vicina Romæ, à Cænite conditore [illegible].* Ovid. *Fast. l.* 2. *v.* 135.

> *Te Tatius, parvaque Cures, Cæninaque sensit.*

Propert. *l.* 4. *El.* 11. *v.* 9.

> *Acron Herculeus Caninâ ductor ab arce,*
> *Roma tuis quondam finibus horror eras.*

Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 2 *p.* 665. *Nic. Lloydius.*

CÆNIS, Thessalica puella, quæ à Neptuno per vim compressa, ab eo muneris locò impetravit, ut in virum transformaretur, nullisque unquam vulneribus posset sauciari. Mutatô itaque sexu etiam

etiam nomen mutavit, *Cæneus* dictus. Hic cum Lapithis pugnans, adversus Centauros, cum nullo ferri genere posset violari, congestâ in eum magnâ arborum mole, vivus obrutus est, & in avem transmutatus. Ovid. *Met. l.* 12. v. 531.

Maximus vir quondam, sed avis nunc unica, Cæneus.

Quanquam Virgilius à morte non in avem transformatum velit, sed in muliebrem rediisse sexum. Sic enim habet, *Æn. l.* 6. v. 448.

It comes & juvenis quondam, nunc fœmina Cæneus,
Rursus & in veterem fato revoluta figuram,

CÆNIS, promontorium Brutiorum, in ora Calabriæ ulterioris contra Pelorum promontor. Siciliæ, apud Scyllæum oppid. *Coda di volpe*, teste Fazello, *Capo di peßolo Barrio*. Item *Cænis* oppid. ejusdem oræ præclarum, apud Cænidem promontor. Vulgo *Fiumara di moro*, à Rhegio 8. mill. pass. in occasum, quod & *Cænisium* dicitur. *Baudrando* oppid. est regni Neapolitani in Calabria ulteriore freti Siculi, 8. à Rhegio in Boream, juxta amnem Cænidem.

CÆNITES, Achajæ portus non procul à Saronico. Plin. *l.* 4. *c.* 5.

CÆNOPHRURIUM, locus medio itinere, inter Constantinopolim & Heracleam, ubi interfectum Aurelianum scribunt *Eutropius* & *Beda*. quasi dicas *novum castrum*. *Novum castellum* nominatur, in *Chronologia* Nicephori, edita cum *Historia Miscella*. 20. milliar. à Selimbria, nunc *Drepali*. *Sanson*. Vide infrà. Addo quòd Καινὸν Φρούριον Plutarcho *in Lucullo*, in *vetere Tabula Cenopurio*, in *Itiner.* Antonini *Cenophrurio*, καινὸν χωρίον perperam apud *Polybium*, qui munitissimum hoc castellum fuisse scribit & in eo gazam suam habuisse Mithridatem. De eo sic habet *Itinerar.* laudatum,

Heraclea M. P. XVIII.
Cenofrurio M. P. XVIII.
Melantiada M. P. XXVIII.
Byzantio, qui & Constantinopolis M. P. XVIII.

pro quibus *Tabula* Peutingerorum habet: *Heraclea*, *Cenopurio*, *Melantiana*, *Byzantium*, quæ non parum variant in passuum intervallo. Salmas. *ad Vopisc. in Aureliano. c.* 35.

CÆNOS Gallicanos, *Antonin. Gallica*, *Ptol. Callica* vulgò, pagus Bithyniæ, inter Byzantium 40. & Heracleam ad 31. mill. pass. distans, ubi Aurelianus Imperator interfectus est, teste Eutropio, *l.* 9. *c.* 9.

CÆNOTROPÆ, Anii & Dorippes filiæ, Oeno, Spermo & Elais, in novas formas omnia vertentes, eò quod illis Dionysius, ut quicquid tangerent, in triticum, vinum, aut oleum statim verteretur, concessit. Vide *Anius*.

CÆNUS, fluv. Provinciæ. Quid sit, non bene constat. *Baudrand.*

CÆPE, inter Ægyptiorum olim Numina. Plin. *l.* 19. *c.* 6. *Allium cepasque inter Deos jurejurando habet Ægyptus*; Sicut Zeno Stoicus per *cappar*, Teleclides per *brassicam*, jurâsse leguntur. Vide infrà *Cepe*. Aversabantur tamen illud Ægyptii Sacerdotes, quòd, lachrymas eliciendo, festos dies celebrantibus molesta esset, & excita à siti incommoda iis, qui religionis causâ cibô potuque abstinerent: Quod item Lunâ decrescente viget ac augescit, Plut. *de Is. & Osir.* Certè, Plin. *ibid.* de omnibus ejus generibus, *Odor*, inquit, *in lachrymosus*. Unde κρόμμυον Græcis, ὅτι κόρας συμμύειν ποιεῖ. *Aristophanes*.

Τί δῆτα κλάεις; κρόμμυον ὀσφραίνομαι,
Quid ita fles? Cæpam subolfeci.

Et Bias à Rege Alyatte accersitus, Regiâ fortunâ spretâ, illum jussit κρόμμυον ἐσθίειν, *capam edere*. Lucilius item *l.* 5. *Sat.*

Flebile cæpe simul, lachrymosaque ordine talla.

Sic enim *Festus* vocat interiores cæparum tunicas. Veteribus tamen Romanis in pretio. Varro *in Bimargo*, *Avi & atavi nostri cum allium & cæpe verba eorum olerent, tamen optimè animati erant.* Imò apud Homerum, Hecamede Nestori Machaonique, pro obsonio, apponit *cæpam & mel flavum* &c. Vide Plin. ubi suprà, & ad eum Dalechampii *Notas* · Salmas. item *ad Solin.* p. 1167. *& seqq.* ut & infrà in voce *Unio*. Addam saltem de oleris hujus in coronis Veter. usu. Quia enim *Cæpe*, eliciendô lachrymas, oculis prodest, ideo & ipsum inter coronamenta est receptum. Cujusmodi coronæ meminit Artemidorus, eique locum assignat inter illas, quæ per quietem visæ quidpiam significat, *l.* 1. *c.* 79. Fortè & idem coronamenti genus signavit Callimachus hôc versu,

---- ---- ---- ἀμφί τε κόλλον
Ἐγγρόμβῳ ἀγλιθον ὥλας ἔχει στέφανον.
circa caput
Vinctus, cæparum *teneram habet coronam.*

Vide Schol. in *Alexiph.* Nicandri in πόλεμον ἀβληχρόν & Car. Paschalium *Coronar. l.* 1. *c.* 15. Nec omittendus *Cæpam in pileo gestandi* mos Cambris Angliæ populis usitatus in festo S. Davidis (*S. Davis*) qui avunculus Arthuri Regis fuisse & circa A. C. 519. vixisse creditur. Celebrant id Kal. Martii, omnesque *cæpam* in pileis tum gestant, ne Rege quidem exceptô, qui mori huic ut Princeps Walliæ, litare solet, Auctor *Histor. Orb. Terr. Geogr. & Civil.* ubi de *Angliæ regno*.

CÆPIO, vide *Publius*.

CÆPIO Q. Servilius, Consul Roman. tempore belli Cimbrici & Teutonici Galliæ præfuit. Avaritiâ stimulatus templis Tolosanis spoliatis, immensam auri argentique vim confecit. Sed divinitus punitus, copias sibi concreditas perdidit, dein Romam reversus accusatus & suspendiô necatus est. Strabo *l.* 4. A. Gellius *l.* 3. *c.* 9. Justin. *l.* 32. *c.* 3. Oros. *l.* 5. *c.* 15. Hinc *Aurum Tholosanum*, Proverb. Erasm. *adag. tit. Infortunii vel Exitii*. Vide & *Servilius*.

CÆPORI, citerioris Hispaniæ populi.

CÆRATUS, oppid. Cretæ: quod prius *Cnossus*, Græcè Καίρατος, ad fluvium cognominem, *Strab.* Meminit fluvii *Callimachus*!

Καίρω ῥ Καίρατος ποταμὸς μέγα.

Virgilius *in Ciri*, *Caratea flumina* habet.

Carpathium fugiens & flumina Caratea:

ῥ Καιράτοιο ποταμοῖο. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 172.

CÆRE, urbs insignis in Hetruria, quæ olim regionis totius caput fuit. Hanc olim *Agyllam* nominatam & à Pelasgis è Thessalia profectis conditam ferunt. Deinde verò Lydis, quos posteà Tyrrhenos nominârunt, adversus Agyllinos bellum gerentibus, cùm quidam murum subiens, urbis ejus nomen percontatus fuisset, eique à Thessalo quodam de muro χαῖρε responsum esset, eò veluti omine à Tuscis acceptô, captam posteà urbem, mutatô priori nomine *Cære* vocavêre. Verùm tam splendidæ, tamque gloriosæ civitatis, Strabo *l.* 5. asserit, vix ulla suâ ætate exstitisse vestigia, & solô balneorum vicinorum nomine, quæ *Cæretana* dicebantur, fuisse celebratam. Ab hoc oppido, *Cærites tabulæ* appellatæ sunt, in quas Censores referri jubebant, quos notæ causa suffragiis privabant. Nam, urbe à Gallis captâ, cùm Cæretani eos, qui unà cum sacris, æternoque Vestæ igne ad se profugerant, comiter hospitiô suscepissent, Romani deinde, restitutâ in meliorem statum urbe, satis malignam illis gratiam retulerunt. Civitate enim quidem illos donârunt, suffragii autem jus iis non concesserunt: Πολιτείαν γὰρ δόντες οὐκ ἀνέγραψαν εἰς τοὺς πολίτας. Ita Strabo *ubi supra*. A. Gellius verò paulò aliter, *l.* 16. *c.* 13. *Primos autem municipes*, inquit, *sine suffragii jure, Cærites esse factos accepimus, concessumque illis, ut civitatis Romanæ honorem quidem caperent: sed negotiis tamen, atque oneribus vacarent, pro sacris bello Gallicô receptis, custoditisque.* Hinc factum est, ut cùm aliquem ignominiâ & contumeliâ dignum volumus significare, *Cærite cerâ* eum dignum esse dicamus. Horat. *l.* 1. *Ep.* 6. *v.* 62.

Quid deceat, quid non obliti, Cærite cerâ
Digni.

Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 2. *p.* 493. *Nic. Lloydius*. Nunc oppidul. est parvum Italiæ, in ditione Pontific. in provinc. Patrimonii D. Petri in colle, 3. milliar. à mari Mediterraneo & 8. à Bracciano, versus amnem Vacinam. Vulgò *Cervetere*. Dictum etiam fuit *Cærete* quibusdam & regio adjacens *Sabatia* ab antiquis. *Baudrand.*

CÆREMONIA, seu CÆRIMONIA, à *caritate*, vel ab oppid. *Cære*, *Festo* dicta est: *Cærus* autem vetere linguâ sanctus, & inter mystica Jani nomina fuit, *Cerus manus*, in *Carm. Saliari*, *sanctus bonusque*. Alii vocem à *Cerere* derivant, unde *Gloss. Ceremonia*; Δημήτρια. Nonnulli à *Cæritibus*, Hetruriæ populis, quòd hi, captâ à Gallis Româ, sacra Romanorum à Vestalibus invecta benignè acceperint, atque adeò servârint, donec Camillus patriam recuperâsset. Vide Scaligerum *in Festum* & Livium *l.* 7. *c.* 20. Nec desunt, qui à *carendo* eam deducant, ut videre est, apud A. Gellium *l.* 4. *c.* 9. quòd Religio illis *carens* exerceri ritè nequeat. *Debita* hinc *ceremoniarum*, it. *officia religiosa*, *officia religionis*, *officiorum cultiones*; ex mente Gentilium, Arnobio passim *adv. Gentes* appellatæ, ad quem vide Animadversorem Heraldum *l.* 6. &c. Et sanè, ea est hominum infirmitas (usque dum in civitatem, in qua Joannes nullum Templum præter Dominum Omnipotentem & Agnum videbat, Apocalyps. *c.* 21. *v.* 22. fuerint collecti) ut quibusdam externis sensuque perceptibilibus adminiculis omnino indigeat, quibus ad primarium ac internum Dei cultum perducantur. Vide Augustin. *l.* 19. *contra Faustum c.* 11. Hinc, in *infantia* Ecclesiæ, jam olim sub Promissione, variæ obtinebant cærimoniæ, ejus quasi in illa ætate serperastra, quibus ad Messiæ Fidem contenderet, eoque adhuc absente, saltem imagine ejus pasceretur. Nec alium respectum habuêre sub Mose, ante μοσχοποιίαν, i. e. *Vituli confectionem*, quanquam ab eo adauctæ & non adeò liberæ, ut antè, relictæ sint, institutô Tabernaculô ac Sacerdotiô Aaronicô. At post peccatum Vituli, Ecclesiæ Fata mutata atque vilhora facta sunt. Quosque Deus ut filios hactenus habuerat, ac ex Ægyptiaco ergastulo liberatos in domum suam cooptaverat, jam instar servorum, qui vernilitatem in Ægypto contractam nondum dedidicerant, duriùs habere constituit, Jerem. *c.* 31. *v.* 32. & Hebr. *c.* 8. *v.* 9. Magnam enim partem in longo illo per deserta errore periêre, cæteri autem variis *Cærimoniis* onerati Deo adductiùs servire atque servilibus ministeriis ætatem agentes, eum colere jussi sunt: teste post latam Legem accedente ac verbis minantibus, *Quisquis non manserit in omnibus* &c. primogenitis quoque à Sacerdotio rejectis, ac Levitis in eorum alteris locum, Ezech. *c.* 20. *v.* 25. 26. Atque sic Moses, renovatô Dei fœdere, post acceptas secundas Tabulas, quæ gravioribus verbis armatæ erant, omne demum *Cæremoniarum* choragium ac jugum, genti imposuit; peccatumque non solùm istud, sed & alia omnia, quotidie fateri & sacrificiis ac pecudum cruore Altari infcubere ac laborantis, nec unquam satis lætæ, conscientiæ gemitus ac suspiria Tabernaculo affundere jussit. Quô pactô Deus Ecclesiam istô tempore, velut *adolescentem*, sub Pædagogo ponere & difficili ministeriô ejus proterviam delassare ac compescere, illamque per terrestres *figuras & umbras* sensim ad majora perducere, sicque venturo olim Salvatori per Veterum desideria, ac *jejunia*, viam sternere, & gradibus quibusdam salutis humanæ opus absolvere voluit. Sed & typus erat Lex illa *in Cæremoniis* consistens, Christi mortisque ejus; & omnium beneficiorum Ecclesiæ olim præstandorum imaginem gerebat; quæ victimarum morte & lustrationibus

nibus expiationibusque typicis adumbrabat. Unde *Christus finis Legis* appellatur, Roman. c. 10. v. 4. Præterea inserviebat ea discernendis ac disterminandis Judæis ac Gentibus, erectâ *sepe intermediâ*, Ephes. c. 2. v. 14. Imò discrimina inter ipsosmet Judæos faciendo, quorum alios ab Altari & conspectu Dei arcebat, ut totum Israëlem Numer. c. 1. v. 51. & c. 3. v. 10. alios accedere quidem sinebat, sed non ultra primum limen, ut Levitarum ac Sacerdotum turbam; solum autem Pontificem Max. ad interius adytum, ipsumque Dei sacrarium: ut appareret, nondum venisse Sacerdotem, qui omnem Dei populum ex æquo ad Deum adduceret. Hôc verò ultimis temporibus exhibitô, *Chirographum* istud Rituum abolitum, ac corpore adveniente *umbra* sublata & Ceremoniis V. T. finis impositus est, Coloss. *c. 2. v. 14. & seqq.* Qua de re vide inprimis Franc. Burmannum *Synops. Theol. Christ. Part. 1. l. 4. c. 7. & seqq.* Ubi de *Ceremoniarum* institutione ac causis: usque tum *publicis*, quæ quinque erant Classium, *Personarum sacrarum*, *Actionum*, *Rerum*, *Locorum & Temporum*: tum *privatis*, circa *Vestes*, *Cibos & Purificationes carnis*, accuratè agit. Nec tamen *adulta* Ecclesia omnibus planè ceremoniis caret. Namque & Christiani ceremoniis, ut gestibus ac actionibus utimur, quarum beneficiô non solùm ea, quæ ad Dei cultum pertinent, ordine ac decorè peraguntur, sed etiam res aliter sensibus imperceptibiles, ad Ecclesiæ, inprimis infirmiorum in ea versantium, ædificationem, oculis nostris exponuntur, declarantur ac obsignantur. Quæ proin duûm generum sunt, aliæ divinitus institutæ; ut *Sacramenta*, aliæ ad ordinem pertinent, ut *particulares determinationes loci*, *temporis*, *formæ & ordinis Ecclesiasticorum conventuum*, *exhortationum*, *catechizationum*, *administrationis Sacramentorum*, *precum*, *lecturæ*, *Psalmorum*, *modi Ministros eligendi*, *Pastoralium conventuum*, *erogationis eleemosynarum*, *matrimoniorum celebrationis*, *fidelium sepulturæ similiumque*. In quibus posterioribus quid sequendum, cavendumque, monet Augustin. *ad Januar. Ep.* 118. *c.* 2. & *Ep.* 119. *c.* 18. & 19. Vide quoque Socr. *Histor. Eccles. l.* 5. *c.* 22. Chrysostomum *in Matth. Homil.* 15. *c.* 51. Alios, inter quos Gerson *Part.* 1. *de Nuptiis Christi & Eccl.* *Quid vult*, inquit, *constitutionum multiplicatio, Evangeliô nec cognitô nec observatô? Sciatur inprimis & servetur Evangelium* &c. Uti verò in aliis, ita etiam in hisce perversè æmulati Ecclesiam Gentiles, cultum suum qualemcunque *Ceremoniis* similiter suffulcire dum conati sunt, cum penitùs illis obruerunt, & principali accessorium præferentes, in hoc solo omnem Religionis rationem constare plerique opinati sunt. *Ceremoniarum* certè cultu Romam crevisse, creditum esse olim, Livius refert, *l.* 6. *c.* 41. *Eludant nunc licet Religiones. Quid enim est, si pulli non pascentur? si ex cavea tardiùs exierint? si occinuerit avis? Parva sunt hæc: sed parva ista non contemnendo, Majores nostri maximam hanc rem fecerunt.* Et in *negligentiam Cærimoniarum ac auspiciorum*, cladem à C. Flaminio Consule acceptam, rejectam fuisse, idem narrat *l.* 22. *c.* 9. Sed, hac de re alibi.

CÆREMONIARUM Magister, in Aula Pontificia: olim Archidiaconus erat, *Extrav. c. 2. & seqq.* Vide *Admonitor*, *Deputatus*, *Designator*, *Hieromnemon*, *Hypomnemiscon*, *Memorialis*, *Rememoratorius*, *Suggestor*, *Teletarcha*, *Terminator*, apud Macros in *Hierolex.* Car. du Fresne & hîc passim.

CÆRESI, & *Pæmani*, unà cum Eburonibus & Condrusis inter Belgas numerantur Cæsari *l.* 2. *c.* 4. qui *communi nomine Germanos appellari* tradit. *Ceresos*, & *Pemanos* aliqui meliùs forsitan scribunt. *Marlianus Cheruscos* illos mendosè, hos *Pemanos* appellat, & utrosque conjicit fuisse inter populos Leodiensis Diœceseos. *Orosius* alteros *Cerosos*, alteros *Cemanos* pro Pemanis nuncupat, veterum codicum Cæsaris fidem secutus; *Ceresos* & *Cemanos* auctor *Historiæ Miscellæ* in membranis, qui Orosium transscribere consuevit. Cæresos *Samson* putat fuisse prope Leodicum, ubi hodieque locus nomen eorum servet, *Siré* vulgò dictus, aliàs *Sere*, vicus ad Mosam Leodico proximus: aut certè accolas Charis fluminis (*Chier*) extitisse ad Bublionem versus, à quo flumine nomen acceperint. Pæmanos verò existimat esse pagi Famennensis incolas, seu Famennenses, *ceux du pays de Famenne*, aut *Famine*, in Diœcesi quidem Leodicensi, sed in Ducatu Luciliburgensi positos: apud quos sunt Marca in Famenna, *Marche en Famine*; & Horreum in Famenna, *Hent en Famine*, loca non procul à silva Arduenna dissita. Hæ sunt Samsonis conjecturæ, solâ nominum similitudine ducti, quô vix ullum est argumentum levius, ullum fallacius. Quanquam quæ *Cemanos* inter vel *Cæmanos*, atque *Famennenses* nominum similitudo videri potest? *Cemanos* enim vel *Cæmanos* ab *Orosio* & in *Historia Miscella* vocari diximus, qui à Julio Cæsare *loc. cit. Pæmani* nuncupantur: & literam quidem *P* in *F* mutari constat: *c* in *f* converti nusquam observo. Quæ analogiæ regula à fluvio *Chare* vel *Charo Ceresos* deduci permittat? *Charem* autem *Fortunatus* ante annos 1070. hunc fluvium veteri ac receptó pridem nomine appellavit; *Charam*, *Charum*, & *Carum Frodoardus* ante annos septingentos, ac *Sigebertus*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Vide quoque B. Rhenanum *Rerum Germ. Nov-Antiqq. l.* 1. cum *Notis* Ottonis JCti.

CÆRETANORUM Emporium, hodie *S. Severa* est, pagus in ora maris Tyrrheni, cum turri, 5. milliar. à Cære in Occasum in provinc. patrimonii D. Petri. 28. milliar. ab urbe Roma.

CÆRETANUS, qui *Ceres* Virg. *l.* 8. *Æn. v.* 597. *Eri Leand.* fluv. Hetruriæ, in Tyrrhenum excurrens. *Ferrar.*

CÆRETI, Germaniæ populi apud Cæsarem *loc. cit.* nunc *Ripenses* appellantur Leodio, ubi arx *Cery* nuncupata ad Mosam. *Namur* est *Vigenerio*. Vide etiam *Cæresi*.

CÆRETUM, Umbriæ oppid. inter Spoletum & Nursiam, à quo *Cæretani* appellati, totum orbem vanô quôdam ac turpi superstitionis genere ludificantes, ob quam causam ferè perpetuò peregrinantur, familiâ, atque uxoribus domi relictis.

CÆROBRYX, Lusitaniæ urbs. *Ptol.* aliô nomine Cæcobria.

CÆRON. Video esse viros doctos (inquit Bochart. *l.* 1. *Phaleg. c.* 3.) qui ab his dissentire Josephum putant, cùm arcæ reliquias ostendi dicit *l.* 20. *Jud. Ant. c.* 2. in regione Καρῶν *Caron*, quam Adiabenes Rex Monobazus dedit Izati filio; χώραν ἔδωκε, Καρρῶν λεγομένην. Φέρει δὲ ἡ γῆ πλεῖστον τὸ ἄμωμον ἐν αὐτῇ. Ἔστι δὲ αὐτῇ καὶ τὰ λείψανα τῆς λάρνακος, ἐν ᾗ Νῶχον ἐκ τῆς ἐπομβρίας διασωθῆναι λόγος ἔχει, καὶ μέχρι νῦν ταῦτα τοῖς ἰδεῖν βουλομένοις ἐπιδείκνυται. Sed mirum, ni Josephi Καρῶν corruptum sit ex Chaldæo קרדו Cardon, quô utitur *Jonathan*, unde Dionis Κάρδυον ὄρος. Idem certè solum describi docet Adiabenes vicinia, & amomi feracitas, cujus proventu Corduene potissimum insignis est. Strabo *l.* 16. Ἔστι δὲ εὔβοτος ἡ χώρα, καὶ ἐπιεικῶς, ὥστε καὶ ἀειθαλῆ τρέφειν καὶ ἄμωμον τὸ ἄμωμον. *Sallustius* apud Philargyrium in *Virgilii Georg. l.* 4. *v.* 49. *Apud Corduenos amomum, & alii leves odores gignuntur.* Inde est, quod amomum modò Armenium dicitur, ut in *Dioscoride*, *Plinio*, *Avicenna*, &c. modò Assyrium, ut in Virgilio *Eclog.* 4. *v.* 25.

—— Assyrium vulgò nascetur amomum.

Et in Statio, *in Epiced. Patris Ursi l.* 2. *Sylv.* 6. *v.* 88.

—— Assyriô manantes gramine succos.

Itemque in Silio, *l.* 11. *v.* 404.

Nec crinem Assyriô perfundere pingue amomô.

Nic. Lloydius.

CÆRPERIS, Angliæ oppid. in Comitatu Southamptoniensi, quod *Portchester* vocant.

CÆRULEUM, inter Veter. pigmenta memoratur Plinio *l.* 33. *c.* 13. *Cæruleum, harena est. Hujus genera tria fuere antiquitus: Ægyptium, quod maxime probatur. Scythicum, hoc diluitur facilè, cumque teritur, in quatuor colores mutatur, candidiorem, nigrioremve, crassiorem tenuioremve. Præfertur huic etiamnum Cyprium. Accessit his Puteolanum & Hispaniense —— Tingitur autem omne & in sua coquitur herba* (glasto scil.) *bibitque succum. Reliqua confectura eadem, quæ chrysocollæ. Ex cæruleo fit, quod vocatur lomentum, perficitur id lavando terendove, & hoc est cæruleô candidius. Pretia ejus, XXIII. in libras, cærulei XVIII. Usus in creta, calcis impatiens. Nuper accessit & Vestorianum, ab auctore appellatum. Fit ex Ægyptii levissima parte: pretium ejus XL. in libras. Idem & Puteolani usus, præterquam ad fenestras: vocant cælon. Non pridem apportari & Indicum est cœptum, cujus pretium XVII. in libras. Ratio in pictura ad incisuras; h. e. umbras dividendas à lumine* &c. Et paulo post, *Cærulei sinceri experimentum in carbone, ut flagret: fraus viola arida decocta in aqua succoque per linteum expresso in cretam Eretriam.*

CÆRULEUS Color, in purpura dilutiore, apud *eundem* occurrit, ubi in tribus purpuræ gradibus, conchylium ultimô locô ponens, illud in tres alios subdividit, quorum qui dilutissimi coloris est, in heliotropii flore considerari ait, quem florem alibi *cæruleum* appellat, *Dioscorides* ὑποπόρφυρον, *Appuleius velut purpureum.* Secundum cum malva confert, tertium cum viola serotina: & hîc substitit conchylium. Nam in purpura laus fuit summa, ut nigricans esset aspectu. At in conchylio laudabatur pallor saturitate fraudatus, tantoque delucidior, quantò magis vellera esurirent, quæ in laudato Auctore reperias *l.* 9. *c.* 38. & 39. E quibus colligere est, conchylium medii fuisse coloris inter purpureum & cæruleum, atque ex utroque mixtum, cujusmodi Indicum purpurissum, idem esse scribit, *l.* 35. *c.* 6. Et de pantherarum oculis Oppianus *Cyneget. l.* 3.

Γλαυκιόωσιν ὁμοῦ τε καὶ ἔνδοθι φοινίσσονται,
Glauci sunt simul atque intus punicei.

Itaque de purpurisso scribens Plinius *d. l. Pingentes*, inquit, *sandyce sublita, mox ovô inducentes purpurissum, fulgorem minii faciunt: Si purpuram facere malunt, cæruleum sublinunt, mox purpurissum ex ovo inducunt.* Ubi videtur *purpura* nomine conchylium intelligere, quod cùm fuerit ex parte cœruleum, non potuit aliter pingi, quàm cœruleô tabulæ sublitô. Quò facit, quod Salmas. chalcanthum, non ab ære, ut volunt, sed à purpura, dici ait, non à χαλκός, sed à χάλκη, seu κάλχη, per metathesin: ut χάλκανθος sit à purpuræ flore dictum, scil. *cærulea*. Is enim est chalcanthi color, ut idem Plin. docet *l.* 34. *c.* 12. Atque hoc purpuræ genus Hebræi תכלת, *thecheleth*, Chaldei *thichla*, appellârunt, quem colorem esse *cæruleum* ab ipsis habemus. Itaque Græci veteres *hyacinthinum* reddiderunt, non à materia, sed à colore, ut infrà videbimus. Rubra verò purpura, non ex conchylio facta, sed ex illius cochleæ sanie, quæ propriè *purpura* dicitur, iisdem Hebræis ארגמן *Argaman* dicta est. Quod utrumque purpuræ genus, *ex Insulis Elisæ*, i. e. Græciæ in mari Ægeo, olim allatum esse, discimus ex Ezech. c. 27. v. 7. Et utrumque in summo pretio fuit. Quin *Argaman* fuisse colligas aliquantò pretiosius, ex eo, quòd Danielis *c.* 5. *v.* 7. 16. 29. is, quem Assyriorum Rex ad summos honores vult evehere, non vestitur *thichla* sed *argavana*. Certè non à *cæruleo*, sed à *rubro* colore, purpuram commendari, Tyriam inprimis, ex Auctoribus notum. Vide Bochart. *Hieroz. Parte poster. l.* 5. *c.* 10. & 11. ut & infrà passim: Plura verò de *Cæruleo* colore, apud Salmas. *ad Solin. p.* 132. 201. 255. 1154. &c. nec non infrà in voce *Cyaneus*.

CÆRULEUS Fons, qui & aquæ Claudiæ, apud urbem Romam.

CÆSÆNA, urbs fuit Senonum, in Gall. Cisalpina, nunc ditionis Pontificiæ, in Romandiola provinc. ad pedes montis, in cujus summo arcem habet satis munitam. Vix 10. milliar. à Sarsina, in Boream, & totidem à confinio M. Ducis Hetruriæ. Deliciis indies.

CÆSALPINUS Andreas, Aretinus, docuit Pisis Philosophiam, Romæ postea Clementis VIII. Medicus primarius, floruit. Scripsit complura, de quibus vide *les Eloges* Antonii Teissier, vide & *Bibliogr. Curiosam German. ann.* 1667.

CÆSAR. De hujus nominis origine sunt opiniones eruditorum variæ. Nonnulli enim à *cæso* elephanto deducunt, quem Pœni, quorum lingua ex Syriacâ fluxit, nominant *cæsam*, hoc est, [Hebrew]. *Spartianus* quoque & *Servius* dicunt, vocatum primum hoc nomine C. Julii Cæsaris avum, qui in Africa elephantem interfecit, *Cæsarem* linguâ Punicâ appellatam. Quibus assentitur Constantinus Manasses *p.* 71. [illegible] Nonnulli à *cæsarie*, cum qua primus in Juliorum familiâ in lucem prodiit Jul. Cæsar. Verisimilior eorum sententia, qui id nominis primum illi inditum existimant, quia matris utero erat excisus, etiamsi *Festus Pompejus* tales potius *Cæsones* appellandos existimet. Multi hanc in sententiam eunt. Suidas inprimis, qui inquit *in Julio*, Καῖσαρ, [illegible]. Vide Faugerium in *Cæsar*, & Vossium, in *Cæsones*. *Nic. Lloydius.* Addo, quòd Imperatores posteà, creatum unum ex filiis vel nepotibus, vel sanguine junctis, ad quem imperium transferre meditabantur, primum *Principem juventutis*, post, extinctâ fere Cæsarum familiâ, *Cæsarem*: tandem *Nobilissimum Cæsarem* appellavere. Cujus instituti primus Auctor fuit Octavius Augustus, apud Tacitum *Annal. l.* 1. *c.* 3. Exemplum in Nerone habemus; qui à Claudio *Princeps juventutis* dictus est. Et extant in Huberti Goltzii Augusto numismata aliquot cum his inscriptionibus: *C. L. Cæsares: Augusti. F. Cos. desig. princ. juvent.* In Ælio Vero, c. 2. qui ab Adriano adoptatus & *Cæsar* appellatus est &c. Joh. Rosinus infrà laudandus Salmasio *Cæsar* tantum primus appellatus est Cejonius Commodus, qui & *Ælius Verus*: Imperatoribus anteà nomine hoc existente proprio. Tunc itaque primum novum genus honoris in Rempubl. introductum, inquit, ut essent CÆSARES, velut candidati quidam Imperii, & designati ejus hæredes; Quæ eadem quoque jam Augusto mens, cum Cajum & Lucium suos *Principes juventutis* voluit appellari; sed more suo in re nova usitatum etiam liberâ Republ. titulum usurpavit: Par civilitatis judiciô, atque titulum *Principis Senatus* ipse sibi vendicavit. Porrò huic Vero simul cum appellatione *Cæsaris* tributa est facultas utendi coccinei pallii, præeunte Hadriano & purpurâ etiam, sed sine auro, cujus antiquitatis auctor Commodus Imp. in *Epist.* ad Albinum. Hinc Spartian. *in Severo*, c. 14. *Cæsarem*, inquit, *Bassianum filium suum Antoninum à Senatu appellari jussit, decretis Imperatoriis insignibus.* Cujus ritus primus auctor Hadrianus fuit, cùm Verum *Cæsarem* designaret, vide Casaubon. & Salmas. *Not. ad loca cit.* & infrà in voce *Nobilissimus.* Hodiè simile quid habemus *in Rege Romanorum*, qui vivô Imperatore subinde eligitur, in spem indubitatam successionis. Vide Joh. Rosin *Antiqq. Rom. l.* 7 *c.* 13. Ex *Cæsar*, corruptum est vel potiùs concisum, *Czar*, quô titulô Moscorum utitur Imperator, ut in hac voce videre est &c.

C. JULIUS Cæsar, *Dictator perpetuus* fil. L. Cæsaris, ex Aurelia Cottæ filia, originem ab Julo Æneæ filio per Patrem, ab Anco vero Martio, quarto Romanorum Rege per aviam Marciam trahens, natus est die 12. Julii, A. C. 654. Urb. Cond. 98. ante Christum Natum primus Romanorum Imperator, vel secundùm egregios quosdam Authores, primi, Augusti nempe, antecessor: Hic omnem Galliam, quæ saltu Pyrenæo, Alpibusque & monte Gebennâ, fluminibusque Rhodanô & Rhenô continetur, novem annis in provinciæ formam redegit. Germanos, qui trans Rhenum incolunt, primus Romanorum ponte fabricatô aggressus, maximis cladibus affecit. Aggressus est & Britannos, ignotos anteà, superatisque pecunias & obsides imperavit. Deinde cùm obtinere non potuisset, ut sui absentis in Consulatibus comitiis ratio haberetur, arma in patriam convertit; nemineque repugnante Galliam Cisalpinam, Picenum, Umbriam, & Hetruriam occupavit, Pompejumque Italiâ expulit. Post hæc in Hispaniam progressus, validissimas Pompeji copias, quæ sub tribus legatis, Petreio, Afranio, & Varrone erant, superavit. Pompejum funestissimô in campis Pharsalicis prœliô vicit. Ptolemæum in Ægypto subegit. In Africa devicit Scipionem & Jubam, in Hispania Pompeji liberos. Triumphavit quinquies, primùm de Gallia, posteà de Alexandria, deinde de Ponto, de Africa & de Hispania. Liberalissimus fuit omnium, & quidem post hos triumphos. Eum scribere, & legere simul, dictare & audire solitum accepimus, inquit Plin. *l.* 7. *c.* 25. Petiit in Senatu à Bruto, Cassio, & reliquis conjuratis 23. vulneribus die 15. Martii, An. 709. Urb. Cond. ætat. 56. ante Christum Natum 43. Dictaturæ perpetuæ Annô 3. mense 4. die 6. Olymp. 184. confossus, infinitis propemodum portentis mortem ejus antè denunciantibus, quorum bonam partem enumerant Virgilius & Ovidius: quorum primus *Georg. l.* 1. *v.* 465. hæc habet:

Ille etiam extinctô miseratus Cæsare Romam,
Cùm caput obscurâ nitidum ferrugine texit,
Impiaque æternam timuerunt secula noctem.
Tempore quanquam illô tellus quoque & æquora ponti,
Obscœnique canes, importunæque volucres
Signa dabant. Quoties Cyclopum effervere in agros
Vidimus undantem ruptis fornacibus Ætnam,
Flammarumque globos liquefactaque volvere saxa!
Armorum sonitum totô Germania cœlô
Audiit: insolitis tremuerunt motibus Alpes,
Vox quoque per lucos vulgò exaudita silentes
Ingens, & simulacra modis pallentia miris
Visa sub obscurum noctis, pecudesque locutæ,
Infandum! sistunt amnes, terræque dehiscunt,
Et mœstum illacrymat templis ebur, æraque sudant.
Proluit insanô contorquens vertice sylvas
Fluviorum Rex Eridanus, camposque per omnes
Cum stabulis armenta tulit: nec tempore eôdem
Tristibus aut extis fibræ apparere minaces,
Aut puteis manare cruor cessavit, & altè
Per noctem resonare, lupis ululantibus urbes,
Non alias cœlô ceciderunt plura serenô
Fulgura, nec diri toties arsêre Cometæ.

Ovid. *Met. l. ultimô*, *v.* 782.

Signa tamen luctûs dant haud incerta futuri.
Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
Terribilesque tubas, auditaque cornua cœlo
Præmonuisse nefas. Phœbi quoque tristis imago
Lurida sollicitis præbebat lumina terris.
Sæpe faces visæ mediis ardere sub astris:
Sæpe inter nimbos guttæ cecidêre cruentæ.
Cæruleus & vultum ferrugine Lucifer atrâ
Sparsus erat: sparsi Lunares sanguine currus:
Tristia mille locis Stygius dedit omina bubo,
Mille locis lacrymavit ebur: cantusque feruntur
Auditi, sanctis & verba minacia lucis.
Victima nulla litat: magnosque instare tumultus
Fibra monet, cæsumque caput reperitur in extis,
Inque foro, circumque domos, ac templa Deorum
Nocturnos ululasse canes, umbrasque silentum
Erravisse ferunt: motamque tremoribus urbem.

Percussorum autem ferè neque triennio quisquam ampliùs supervixit, neque suâ morte defunctus est. Damnati omnes alius alio casu perierunt, pars naufragiô, pars prœliô; nonnulli semet ipsos eôdem pugione, quô percusserant Cæsarem, interemerunt. Sueton. *in Julio, c. ult.* Id verò mortis genus, inexpectatum scil. optimum semper Cæsar habuerat: & amicis quidem inter cœnandum rogantibus, quænam optima esset mors, responderat, [illegible]. Vitam ejus & res gestas pete ex *Tranquillo* & *Plutarcho*. Quibus adde *Dionem*, *Appianum*, *Diodorum*, *Florum*, *Orosium*, *Ammianum*, &c. De scriptis ejus alibi se *Lloydius* actutum pollicetur. Post eum Triumviri Reipubl. constituendæ creati, Lepidus, Antonius, & Augustus: quibus inter se paulo post collisis Lepidus primum summotus, dein Antonius ad Actium victus est, sicque summa rerum ad superstitem Augustum translata, de quo suprà.

L. CÆSAR, Dictatoris pater, Pisis dum calcearetur repentè interiit.

CÆSAR Octavianus, Roman. Imperator, vide *Augustus*.

C. CÆSAR, Poëta Tragicus & Orator, de quo sic Tullius *in Bruto*: *C. Cæsar. L. F. & superioribus & æqualibus omnibus præstitit, oratorque fuit minime ille quidem vehemens, sed nemo unquam urbanitate, nemo lepore, nemo suavitate conditior. Sunt ejus aliquot orationes, in quibus sicut ex ejusdem Tragœdiis lenitas ejus sine nervis perspici potest.*

L. CÆSAR, Caji Oratoris frater, & Consul & Prætor fuit, ambo Syllam secuti, jussu Marii interfecti sunt.

L. CÆSAR, M. Antonii Triumviri avunculus, Pompejanarum partium, missus ab utraque parte quandoque orator de pace; postremò, inter proscriptos ab Octavio interfectus fuit, cujus locô obtinuit M. Antonius, ut Cicero Octavii amicus proscriberetur. Ejus filius L. Cæsar adolescens, à Julio Cæsare victore occisus est.

CÆSAR, Vastallæ Dux, æmulus Ducis Niverniæ, Mantuam asserentis. *Cæsar Vindocinus*, fil. nothus Henrici IV. ex Gabriele de Francisca Lotharingâ, Mercurii Ducissâ, A. C. 1609. ductâ, numerosæ prolis pater, fortitudine & prudentiâ muneribusque inclytus, obiit A. C. 1665. ætat. 71.

CÆSAR Atestinus, fil. Alphonsi, qui ex vilis fœminæ contubernio ab Alphonso I. Ferrariæ Duce susceptus dicebatur, patruele Alphonso II. sine masculis hæredibus extinctô A. C. 1597. à Pontifice successione exclusus. Imperialia tantùm feuda Mutinæ, Regii Lepidi, & Carpensium obtinuit, Modernorum Atestinorum ac Ducum Mutinæ conditor. Vide Thuanum *l.* 119. & in voce *Cæsar* Estensis.

CÆSAR Baronius, vide *Baronius*.

CÆSAR Borgia, Alexandri VI. spurcissimi Patris nequissimus fil. Primò Cardinalis & Archiepiscopus Valentiæ in Hispania, dein Purpurâ abjectâ, miles, cum Ludovico XII. Galliæ Rege expeditionem Mediolanens. meditante, fœdus iniit, ab hoc Dux Valentinus creatus, inde maritus Carlotæ, filiæ Alani, Domini d' *Albret*. Hujus itaque armis subnixus, suos conatus perficere contendit, Regi non ubique fidus. Romandiolæ potissimâ parte occupatâ, aliisque locis, in Italos Principes crudelissimus: Ardens dein desideriô exuviarum Cardinalis Adriani Corneti, cum Patre, eum convivio adhibitum venenô tollere, constituit. Sed uterque per ministri errorem, lethali liquore, quem merebantur, haustô, Pater mox extinctus est, Cæsar juventæ robore, postquam mulæ visceribus corpore dissectô, ei se immersisset, evasit. Sub Pio III. Alexandri successore, ab hostibus tantùm non oppressus, apud Galliæ Regem perfugium habuit, quem tamen paulo post deseruit, traditis Julio Pontifici quatuor locis, quæ ex tanto numero ipsi restabant. Hinc in Hispaniam missus & in vincula perpetua conjectus est. Quæ nihilominus effugit, ingenti librô intus plumbô repletô, quod Bibliorum speciem repræsentabat, custodi carceris impactô. Inde ad Johannem Albretanum, fratrem uxoris, Navarræ Regem se cùm contulisset, A. C. 1507. in quodam conflictu, occisus est. Dicere solitus est, quoties per mundi fictas indulgentias pecuniam à patre corrasam prodigè dilapidabat, *Germanorum peccata esse*. Guicc. *Hist. Italic. l.* 5. & 6. Marian. *l.* 27. & 28. P. Jovius, *in elog.*

CÆSAR Bussius, fundator Congregationis doctrinæ Christianæ, natus est Cavallione, A. C. 1544. Cæcitatem sibi immissam cœlitus tantâ animi æquitate tulit, ut illi amoliendæ nullum collyrium voluerit adhibere. Obiit A. C. 1607. Jacob. de Beauvais & Jac. Marcellus, *in ejus vita*. Gautier. 17. *sec. Chron. p.* 848.

CÆSAR Estensis, ab Alphonso II. hæres institutus, A. C. 1597. Ferrariensi Ducatu Clementi VIII. cedere coactus est, Mutinô & Regiô solum retentô. Ex Anna Virginia de Medicis, pater Alphonsi, Ludovici, Hippolyti, aliorumque, & trium filiarum.

CÆSAR Sextius Pacontanus Prætorius, audax, maleficus, omnium secreta rimans, dilectusque à Sejano, cujus ope dolus C. Cæsari parabatur. Quia indicium professus fuit, summo supplicio est exemptus. Tacitus *l.* 6. *Annal. c.* 3. Posteà tamen in carcere, ob carmina illic in Principem factitata, strangulatus est. *Ibid. c.* 39.

CÆSAR Vopiscus, cùm causam apud Censores ageret, campos Roseæ Italiæ dixit esse sumen, in quo relicta pertica postridie non appareret propter herbam. Varro *de R. R. l.* 1. *c.* 7. Idem totidem verbis habet Plinius *l.* 17. *c.* 4. Virg. *Georg. l.* 2. *v.* 201.

Et quantum longis carpent armenta diebus,
Exiguâ tantum gelidus ros nocte reponet.

CÆSARAUGUSTA, Hispaniæ Tarraconensis civitas, *Augusta Cæsarea Ptolemæo* ac *Straboni*, ab Augusto ad Iberi amnis ripam eô locô fundata, quo *Salduba* oppid. anteà situm erat. Hæc Prudentii Poëtæ patria fuit, hodie autem *Saragoza* dicitur. longitud. 20. 10. latitud. 42. 50. Aragoniæ primaria est, Archiepiscopalis cum ponte ad Iberum fluv. Academiâ insignis. Deficit in dies. Regum Aragoniæ olim sedes; & juxta illam Iberus fluv. recipit Guervam & Gallæcum amnes, 48. leuc. Hispan. à Valentia, 46. à Barcinone, à Burgis 42. Toleto 54. ab Ilerda in Circium 20. 10. ab Huesca in Occasum, 12. à Bilbili in ortum 14. à Turiazone in Eurum. *Baudrand.* In planitie sedet amœnissima. Templum ibi celebre, *Nostra Seunora del Pilar*, suprema Curia, &c. Hic Concilium A. C. 381. quô Priscillianus condemnatus est, cum sectatoribus suis, quorum tum ingens in Hispania numerus. Porrò A. C. 516. 592. 691. Prudentius *in perist. Hymn.* 7. *v.* 3.

Cæsaraugustam vocitamus urbem,
Res cui tanta est.

CÆSAREA, insul. maris Britannici. *Antonin.* Normanniæ olim pars, quæ *Jersey* dicitur *Camdeno*. Nunc Suthamptoniæ provinc. Angliæ annexa, cùm Angliæ Regi sola supersit una cum Garnseia ex avita hæreditate Ducatus Normanniæ, à cujus ora vix 5. leuc. distat. 12. habet Parochias, & castrum *Montorgueil* in ejus ora Orientali.

CÆSAREA, & AUGUSTA, Ciliciæ urbes. *Ptol.*

CÆSAREA, cognomentô Magna, quæ & *Mazaca* priùs, *Tiberia* & *Cæsar* à Tiberio nominata, urbs Archiepiscopalis Cappadociæ ad Melam fluv. & montis Argæi radices, cui D. Basilius Magnus præfuit Episcopus. Straboni *l.* 12. & Stephano olim etiam *Edessa Partheniana*. Pouleto *p.* 2. *c.* 8. etiam Apamia, hodie *Erseron*: *Cæsarea* item *Ptolemæo* penes Anazarbum, aliis Anazarbus, urbs Ciliciæ est. Item urbs Bithyniæ. *Ptol.*

CÆSAREA, pagus Germaniæ apud Ingolstadium in Bavaria, vulgò *Reiberg*.

CÆSAREA, Mauritaniæ urbs. Plin. *l* 3. *c.* 3. *Cabo Figalo Pinto*. In Africa. Celebris in Histor. Rom. Afris dicta *Tigiudent*, seu vetus urbs, à Califis destructa, A. C. 959. Rudera magnitudinem loquuntur. Sub Arabibus, divitiis Academiisque, unde Poëtæ & Philosophi excellentes prodierunt, inclyta. Strabo *l.* 17. Marmol. *l.* 5. *c.* 34. Eam Bocchi Regiam facit Solinus *c.* 25. *Cæsariensi colonia Cæsarea inest, à D. Claudio deducta Bocchi priùs Regia, postmodum Jubæ indulgentiâ populi Romani dono data.* Sed Jubæ Regiam fuisse, tradunt *Plinius*, *Strabo*, *Pomponius*, alii. Nec etiam Cæsarea data est Jubæ, verùm tota Mauritania, quæ priùs Bocchi fuerat, idque non à Populo Roman. sed ab Augusto Cæsare. Plin. *l.* 5. *c.* 2. *Namque diu Regum nomina obtinuere, ut Bogudiana appellaretur, itemque Bocchi, quæ nunc Cæsariensis.* A' *Cæsarea* videl. quæ toti provinciæ nomen dedit, postquam à Juba instaurata, *Cæsareaque* nomine acceptô, sede ejus Regiâ nobilitata esset: cùm antea ignobile fuisset oppidum, *Jol* nomine, uti ex Mela discimus, *l.* 1. *c.* 6. Vide quoque Strabonem *l.* 17. Coloniæ posteà jure donata est à Claudio Cæsare deductis in eam veteranis: Salmas. *ad Solin. p.* 309.

CÆSAREA, inter Ravennam & Classem oppidum, aut potius suburbium, ut est apud *Jornandem*. *Blondus* & *Rubeus* tradunt Monasterium *S. Mariæ in portico* hodie ibi extare; idem scribit *Leander*.

CÆSAREA, Pannoniæ superioris oppidul. *Thata*, teste Laziô, in Hungaria.

CÆSAREA, nomen templi Alexandrini, in Ægypto, de quo mira habet Eutychius Patric. ut infrà videbimus, ubi de *Michaële Archangelo*.

CÆSAREA Julia, vide *Julia*.

CÆSAREA Palæstinæ, quæ & *Turris Stratonis*, & *Apollonia*, urbs Archiepiscopalis ac, post Hierosolyma, primaria, inter Ptolemaidem ad Boream 40. & Joppen in Austrum 30. mill. pass. ab Hierosolymis 50. in Occasum, & Circium, prorsus jacens in litore maris. Ab Herode, in honorem Cæsaris, ædificata, in qua idem in ejusdem honorem magnificam domum è marmore construxit, ubi nepos ejus ab angelo percussus, eo quod non dedisset honorem Deo, consumptus à vermibus expiravit. Actor. *c.* 12. *v.* 23. In hac Cornelius Centurio à Petro baptizatus est. Magnificentiam hujus urbis prolixè describit Josephus, *Jud. Ant. l.* 15. *c.* 13. *l.* 4. *c.* 9. Postmodùm Metropolis Palæstinæ, nominæ *Coloniæ Romanæ* honorata, quòd Vespasiani copias humaniter tractâsset. Creditur Agabi Prophetæ patria, ab Eusebio, Theophilo, &c. illustrata. Euseb. *l.* 5. *c.* 22. Beda *de aquin. vern.* Hic à Gentibus Judæi omnes, ad XXM. occisi, quam cladem ulturi, dum vicos Syrorum vastabant, gentes in se exasperârunt, A. C. 66. Origenes hic docuit, A. C. 231. Ibi Synodus, propter Paschatis celebrationem, ab hoc Theophilo, & A. C. 334. ob Athanasium, Tyrum translata. Tom. 2. Conc. Expugnata est à Muhavia, post 7. annor. obsidionem, A. C. 635. longitud. 66. 15. latitud. 32. 20.

CÆSAREA Paneas, oppid. Phœniciæ, alias Πανεὰς simpliciter. *Stephano*, Πανεάς, πολίχνιον Φοινίκης: *à Paneade*, Jordanis fonte ex geminis altero, qui in hac urbe oriebatur. Plin. *l.* 5. *c.* 18. de urbibus Decapolitanæ Syriæ, *Intercursant cinguntque has urbes Tetrarchiæ, regnorum instar singulæ & in Regna contribuuntur, Trachonitis, Paneas in qua Cæsarea cum supradicto fonte, Abila, Arca, Ampeloessa, Gorbe.* Nomen *Cæsareæ*, ei Philippus Tetrarcha, in honorem Cæsaris, imposuit, postquam eam restaurâsset: hanc enim illi Herodes Magnus reliquerat cum Trachonitide, Batanea & Auranitide, ut illas nomine *Tetrarchiæ* haberet. Unde & *Cæsarea Philippi* dicta est &c. Vide Joseph *Jud. Ant. l.* 15. *c.* 13. Salmas. *ad Solin. p.* 575. *& seqq.* ut & in voce *Cæsarea Philippi*.

CÆSAREA Philippi, à Philippo filio Herodis, in honorem Caligulæ, restaurata, prius *Paneas*, urbs Palæstinæ apud ortum Jordanis fluv. in finibus Cœlesyriæ. *Belinas G. Tyrio*, *Postello & Brocardo*, *Balbec Bellonio*. Occupata est, à Fulcone Balduini successore, Saracenis ad Antiochiam victis, A. C. 1135. Guil. Tyr. *l.* 14 P. Æmil. *l.* 5 Recepta à Noradino, post victum Raimundum, cùm Almericus in Palæstina rerum potiretur. A. C. 1169. Tyr. *l.* 19. &c. longitud. 67 40. latitud. 33 00

CÆSAREA Ponti, urbs Asiæ minoris Episcopalis. Vide *Neocæsarea*.

CÆSAREA Insignia, ab Imperatoriis distincta, qualia fuerint, ex parte vidimus suprà. Ut alia quædam addam, *Cæsares* diademate usos fuisse, negat Vir doctissimus; & nummi sunt, in quibus nudâ fasciâ aut tæniâ caput cinguntur, ut Constantinus Junior in eo, qui inscriptionem præfert, PRINCIPI JUVENTUTIS. At in aliis coronâ radiatâ cincti & ii visuntur, ut Constantinus Chlorus in compluribus, prætereà Licinius Junior in altero, cui inscriptum, VIRTUS EXERCIT. & Constantius Constantini M. filius in aureo, cujus aversa pars typô caret. Denique Juliani *Cæsaris* caput, eôdem, quô is postmodum Imperator usus est, diademate, duplici scil. margaritarum lineâ, cum lapillo ad frontem grandiori, exornatum exhibet ejusdem votorum Quinquennaliorum nummus. Idem evincit nummus Constantini M. à *Tristano* & *Gretsero* descriptus, in quo Crispus & Constantinus Junior filii, cum gemmato diademate repræsentantur. Sed & diadema *Cæsaribus* tribuunt *Zonaras*, *Theophanes*, *Manasses*, *Glycas*, alii, ut observatum Carolo du Fresne *ad Joinvill.* ubi de Imperatorum ac Regum coronis, accuratè multa congessit. Idem firmat prætereà Eusebius *de Vita Constantini l.* 1. *c.* 18. Nam quod ex Scriptoribus aliis diadema soli Augusto fastigio vindicatur, id verum omnino: cùm in Augustis Imperatoriæ, in *Cæsaribus* Cæsareæ dignitatis Symbolum haberetur. Vide eundem Car. du Fresne *Dissertat. de infer. ævi Numism.* ubi *Cæsareæ* dignitatis, ab Imperatorio apice divisæ primordia arcessit, à principatu Trajani, à quo cùm Hadrianus adscitus esset ad imperium, *divisa nomina Cæsarum* atque *Augusti* ex *Aur. Victore*, quod & Salmas. facit *ad Histor. Aug.* Ibidem de *Cæsareis* insignibus plura.

CÆSAREANUM Nomen, apud Jul. Capitolin. *in Clodio Albino*, *c.* 3. quid sit, vide suprà in *Cæsar*.

CÆSAREENSIS, vide *Theodorus*.

CÆSAREOPOLIS, Urbs Hungariæ superioris in Comitatu Zepusiensi, juxta Carpathium montem, in finibus Hungariæ & Poloniæ, cum arce 2. milliar. à Leutscha, 8. ab Epperia in Occasum; vulgò *Kesmarekt* seu *Keysersmarckt*.

CÆSARIANI & CÆSARIENSES, dicuntur Officiales Procuratoris Cæsaris, qui & *Catholiciani*, *l. prohibitum & l. defens. C. de jure Fisc. lib.* 10. *& l. penult. fin. C. de bonis proscr.* Rationes illi fiscales tractabant & bona ad Principem devoluta, velut vacantia occupabant. Vide titulum *de Cæsarianis Cod. Theodos. l.* 7. & Arrianum *in Epictetum l.* 3. *c.* 24. Cujacius hinc deductam vocem Gallicam *Sergent* & Germ. *Scharjanthen* deducit *ad l.* 7. *Cod. de Jure Fisci*. Vide Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* & Car. du Fresne in *Glossar.* uti de titulo eorum honorario, infrà voce *Egregiatus*.

CÆSARIATI equis Numidæ, memorantur Tertulliano *de Pallio c.* 4. *Unde apud aliquos Numidas, etiam equos cæsariatos, juxta cutem tonsor & cultri vertex solus immunis*, Ubi Carthaginenses alloquens, dicere vult; Unde apud nos, qui vicini Numidis, & pæne Numidæ estis, juxta cutem tondendi mos inolevit, cùm Numidæ vicini vestri, non tantùm naturalem Cæsariem alant, sed etiam alienâ *Cæsarie*, equinis nimirum jubis, caput ornare soleant. Non itaque hæc verba sic accipienda, ut Numidæ non suam tantùm, sed etiam equorum cæsariem aluisse dicantur: Nam neque *Cæsaries* de equis dicitur, nec si diceretur, soli Numidæ illam nutriissent, sed & illi Græci quoque, quorum tonsuram hîc Carthaginensibus exprobrat Tertullianus. Nempe, cùm Græci elegantiores strictim tonderentur: Numidæ contraria omnia sequuti, non solùm capita sua non tondebant, nec strictim, nec per pectinem, sed etiam præter naturalem cæsariem, equinas caudas, quasi alteram cæsariem, in capite gestabant. Hoc est, quod Scriptor hîc ait, *Numidas equos cæsariatos esse*, equinis scil. jubis aut caudis cristatos. Poëta,

—— cristaque hirsutus equinâ.

[illegible] Græci hujusmodi cristam vocant. Fecerunt autem id Numidæ, utpote militares: militare enim Cæsariem alere. Unde, cùm ingenui & palæstrici adolescentes *tami circumtonsâ*, seu *tam*

capil-

capillatura in orbem tonsa, ad instar coronæ, quam κουρίδα, item περίκουρον Græci vocabant, introducerentur in Comœdia: Milites *cæsariati* erant, ut colligere est ex Plauti *Milite glorioso*, *Act.* 3. *sc.* 1. *v.* 172. Hinc κομῆται appellati, quòd longam comam quærerent, *Pollux*. Vide Salmas. *Exercitat.*

CÆSARIENSIS Colonia, Jubæ olim Regia fuit, uti suprà vidimus. Hinc toti provinciæ, seu Mauritaniæ interiori, quæ olim sub Boccho fuerat, nomen: quæ *Cæsariensis* absolute vocatur Solino *c.* 32. *Deinde in Cæsariensi fonte* (*Nilus*) *prorumpens amplior, eadem indicia præfert* &c. ubi *fontem* pro tractu vel limite posuit. Vide in voce *Mauritania*.

CÆSARIES, Græcè κόμη καισαρία, à *cædendo*, hinc de viris tantùm, & quidem de capite præcipuè. Hanc Deo devovendi ritus, occurrit inter Nazaræatus Leges, Numer. *c.* 6. *v.* 5. *Omnibus diebus voti Nazaræatus sui novacula ne transito super caput ejus* (*Nazaræi*) *usque dum compleantur dies illi — — sanctus erit, sinendo crescere comam, capillos capitis sui*. Quod tantâ religione observatum, ut nec unicum quidem pilum abradere vel evellere fas foret, nisi tempore voti peracto. Quo factò attondebantur oblatòque sacrificio, votivam *Cæsariem*, tanquam rem sacram, in peculiari Templi conclavi concremabant. Durabat autem votum ferè ad certum tempus: quod si expressum non foret, menstruum erat, uti Judæi colligunt, ex Numer. *c.* 6. *c.* 5. Alia ratio nativorum fuit Nazaræorum, inter quales Simson primus erat, unus ex ultimis Israëlitarum Judicibus, Judic. *c.* 13. *v.* 7. cui proin *Cæsaries* in immensum crevit, ut in septem crines seu setas distingui necesse haberet, sic enim dicantur Judic. *c.* 16. *v.* 13. *Qui dixit ei, si attexueris septem cincinnos capitis mei ad jugum textorium*. & *v.* 19. *accersivit quendam*, Delila: *ut abraderet septem cincinnos capitis ejus*. Sed *setas* propriè fuisse crinesque plexos, docet *Burmannus*.; cujusmodi πλοκάμων Nazaræorum cæsaries habuisse videtur, ut & coma Absolonis, de qua videre est 2. Sam. *c.* 18. *v.* 9. Quemadmodum *senis crinibus ornatæ olim maritæ*, apud *Festum* legimus, h. e. senis comarum ordinibus in funes vel setas nexis: qui vetustissimus earum ornatus fuit. Nempe cùm mulieri ornamento sit coma promissa, viro dedecori, muliebri modò capillos promittere jubebantur Nazaræi, ad majorem sui humiliationem & abnegationem, uti docet Franc. Burmannus *ad locum Numerorum cit.* Quod vero modo de *Cæsarie* Simsonis dictum, in quâ symbolicè inexpugnabile ejus robur consistebat, id, ut plura è Sacris alia, Fabula ad Nisum transtulit Megarensium Regem, de quo Ovid. *Met. l.* 8. *v.* 9.

> *— —— cui splendidus ostro*
> *Crinis inhærebat magni fiducia Regni.*

Et paulo pòst, *v.* 85.

> *—— —— fatali nata Parentem*
> *Crine suum spoliat.*

Ubi *fatalem* vocat, quòd urbis regnique fata in eo consistere crederentur &c. Sed & de barba vox occurrit apud Stat. *Theb. l.* 2. *v.* 96.

> *Tiresiæ vultus vocemque & vellera nota*
> *Induitur, mansère comæ propexaque mento*
> *Cæsaries.*

Et Ovid. de Æsculapio, *Met. l.* 15. *v.* 653.

> *Cùm Deus in somnis Opifer consistere visus*
> *Cæsariem longæ dextrâ deducere barbæ,*
> *Et placidò tales emittere pectore voces.*

Utrumque junxit idem Statius *Theb. l.* 6. *v.* 193.

> *At genitor —— ——*
> *Injicit ipse rogis tergòque & pectore fusam*
> *Cæsariem ferrò minuit, sectàque jacentis*
> *Obnubit tenuia ora comà.* ——

Ubi ritum indigitat cædendi & funeri imponendi capillos, iisque os inprimis obnubendi, de quo ubertim scripsère, Kirchmannus *l.* 2. *c.* 15. J. Gevartius ad *Silvas p.* 235. Jo. Wowerius *ad Petronium p.* 456. Delrius *ad Senecæ Hippolytum v.* 1177. Passeratius *ad Propertium l.* 1. *El.* 17. Alii. Vide quoque hîc passim in vocibus *Cæsariati*, *Capilli*, *Coma*, *Crinis*, *Funus* &c. Addo hoc unum, quòd Indis omnibus *promissam* cæsariem, *non sine fuco cærulei aut crocei coloris*, scribit Solin. *c.* 65. de qua eorum, aliarumque gentium circa comam barbamque cura, vide præter modò laudatos Auctores, Tiraquellum *ad Alex. ab Alexandro Genial. Dier. l.* 5. *c.* 18.

CÆSARINUS Julianus, vide *Julianus*.

de S. CÆSARIO Hugo, vide *Hugo*.

CÆSARION, J. Cæsaris ex Cleopatra filius, jussu Augusti occisus. Sueton. *in Cæsare c.* 52. & *Augusto c.* 17.

CÆSARIS Arx, Καίσαρος φρουρά, ad Tanaim Sarmaticum locus, memoratus *Ptolemæo*, de quo vide Salmas. *ad Solin. p.* 790.

CÆSARISBURGUM, quod aliàs *Cæsaris Burgus*, hodie *Cherbourg* oppidum, vel potius munimentum maritimum, in pago Constantino, ad rivulum in Oceanum influentem. Non tam à Cajo Julio Cæsare, cui per novem annos bellum in Gallia gerenti non vacavit ullas ibi colonias condere, ulla loca ædificare, quàm ab Augusto Cæsare, in prioris vel ab incolis aut militibus Romanis præsidiariis, in Augusti ipsius, qui post adoptionem Julius Cæsar dictus est, honorem appellatum. Sæpe etiam observatum, ex castris exercituum Romanorum postea ab incolis facta esse castella: ut etiam de Juliobona Caletorum, de Sacro Cæsaris in Biturigibus, & de Juliaco Ubiorum dici fortasse convenit. *Castellum Caruthuræ*, i. e. Carusburgus vocatur à Richardo III. D. N. A. C. 1026. Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

CÆSARISTA, Græcis recentioribus dicta est Cæsaris uxor: sicut *Sebastocratissa*, uxor Sebastocratoris & *Panhypersebasta*, uxor Panhypersebasti. Vide Macrum in voce *Sebastocrator*.

CÆSARIUM, Ægypti emporium. Strabo *l.* 17.

CÆSARIUS, Consul, Attici collega. an. Urb. Cond. 1150.

CÆSARIUS, frater Nazianzeni, post Mammertinum, thesauri præfectus, a Juliano Apostata creatus, abdicavit se munere, à fratre monitus: sed antequam ad Patrem reverteretur, Julianum publicâ disputatione, solide Idolorum vanitate demonstratâ, confudit, exclamante Juliano, *o felix Pater, o infelices liberi*. Quæsturam porro à Valente Imperatore sibi oblatam, exercuit Niceæ, tempore horrendi illius terræ motus, A. C. 368. quo urbs subversa, unde ille miraculò liber evasit. Tribuuntur ei scripta quædam, quæ fratri S. Gregorii esse videntur, Niceph. Calixtus, *l.* 12. *c.* 24. Phot. *Bibl. Cod.* 210. Suidas, Gregor. Nazianz. *in oratione*, quâ Cæsarium laudat, & Jacob. Byllius, *præfat. in decem. Orat. Gregorii*.

> *Præfulit Patre satus claro, non Cæsaris ora*
> *Terrenæ, terræ fallere nolle genæ.*
> *Non sceptrum, lævaque manu capulum, orbis*
> *Esse quibus tenus subdita tota tulit.*
> *Sed Patris Fratrisque ardens imitator, Olympo*
> *Posthabuit terræ munera, sceptra, minas.*

CÆSARIUS, Episcopus Arelatensis A. C. 500. Coram Alarico Rege accusatus collusionis cum Burgundis, innocentiam clarè probavit. Scripta ejus sacra, tomo 9. Bibliothecæ Patrum inserta reperiuntur. Obiit A. C. 544. Gennad. *in Catal. c.* 86. Sigeb. *c.* 119. Trithem. & Bellarm. *de Script. Eccl.* Gregor. *Turon.* *Fortunatus*, *Venantius*, *Baron*.

CÆSARIUS, Cisterciensis, seculò 13. scripsit 12. *libros miraculorum illustrium*, & *Historiarum memorabilium*, *cum vita S. Engelberti, Archiepiscopi Coloniensis*, Trithem. *in Catal.* Innocentius *Cæsarius*, Præpositus Eccles. Brixiensis, scripsit *historiam hujus urbis*, *à Gastone Foxio A. C.* 1512. *pulsis Venetis occupatæ*. Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 10.

CÆSAROBRICENSES, Lusitaniæ populi Plin. *l.* 4. *c.* 22.

CÆSARODUNUM. Apud *Claudium Ptolemæum*, Turonum, qui *Turovii* pro *Turones* mendosè dicuntur, urbs est Cæsarodunum, Καισαρόδουνον in Gallia Lugdunensi: in tabula *Theodosiana*, quæ vulgò *Peutingeriana* nuncupatur: similiter *Cæsarodunum*, h. e. Cæsaris mons, nomine Latinogallico parum conveniente urbi in planitie positæ. Dunum enim Gallis collem locumve eminentem significâsse docet *Clitophon*. Apud *Magnonem Turonus*, *Cæsarodunum*, i. e. Turon aut Turonus, cujus caput Cæsarodunum. *Ammiano Marcellino*, cujus ætate duæ tantùm Lugdunenses provinciæ erant, urbs nomine Gentis appellatur *Turoni* corruptè pro *Turoni*, & in Lugdunensi secunda ponitur: Severo Sulpicio *de Vita S. Martini*, *Turoni*, *Turoni Galliæ civitas*, & Prospero *in Chronico*, & Gregòrio *in Historia Francica*, aliisque passim nostris scriptoribus, vulgò *Tours*. In *Notitiis veteribus provinciarum civitatumque Galliæ* nuncupatur *provinciæ Lugdunensis tertiæ Metropolis civitas Turonorum*, nonnunquam *civitas Toronorum*; (Nam interdum Toroni pro Turoni scribebant pronunciabantque) Paullino *in l.* 5. *de Vita Martini*, *Turonorum urbs*; *civitas Turonum* Sulpicio *in l.* 3. *de Vita S. Martini*: Gregorio nostro nunc *civitas Turonica*, nunc *urbs Turonica*, qui & urbis totiusque adeò pagi Turonici incolas & habitatores *Turonicos* semper appellat. & Turonos *in l.* 5. *Hist. c.* 14. vocat *in medio civitatum, quæ super Ligerim alveum sita est in dextra ejus parte*, in dextra inquam Ligeris ripa adverso flumine navigantibus, non autem secundò amne defluentibus, ut fieri solet, ac mare petentibus. Aimoinus *in l.* 1. *Historiæ Franc.* de urbe Turonis hic scribit: *Urbs Biturica atque Turonica secundum Orosii diffinitionem, qui Aquitaniam à flumine Ligeri usque ad Pyrenæos determinat montes, quam quidem eidem sequuntur, non in Celtica Gallia, sed magis in Aquitania sunt provincia*. Et de civitate quidem Biturigum nemo unquam dubitavit, in Aquitania eam cum Gente sua esse: sed de Turonis alibi observavi, & Gentem majori ex parte sitam trans lævum Ligerim, & caput Gentis sinistræ ripæ Ligeris appositum, Aquitaniæ magis quàm Celticæ vel Galliæ Lugdunensi attribui oportuisse, si à Romanis Gallias dividentibus exacta cujusque provinciæ finium ratio habita esset. Paulinus *in l.* 11. *de Vita S. Martini*, multum laudat Turonos paucis, ita tamen ut suâ ætate defecisse indicet. Nam qui urbem aliquam *valde quondam floruisse & populis refertam fuisse* ait, apertè docet fortunam ejus esse mutatam, nec jam eam opibus ut quondam incolarumque multitudine florere. Verba Paulini sunt,

> *Gallorum quondam valde florebat in oris*
> *Urbs Turonum, distenta agris populisque referta.*

Hæc urbs Comites quondam suos habuit, deinde etiam Duces. Willelmus Brito *in l.* 3. *Philippidos*, situm civitatis Turonum exponit his versibus,

> *Inde iter accelerat Turonis festinus ad urbem,*
> *Quam geminis hinc inde fluminibus circumfluit undis*
> *Hinc Liger, hinc Carus. Medio sedet inter utrumque*
> *Clara situ, speciosa solo, jucunda fluentis,*
> *Fertilis arboribus, uberrima fruge, superba*
> *Cive, potens Clero, populis numerosa, referta*
> *Divitiis, lucis & vitibus undique lucens.*
> *Quæ cum sit Britonum caput & metropolis, una*
> *Bissenas sub se cathedras lætatur habere.*

Sanè est inter Ligerim & Carum fluvios posita urbs Turonum & pars Cari fossâ deducitur Turonos: ac Carus non minus 15. passuum millibus infra Turonos in Ligerim effluit. Gulielmus Po-

stellus

Rellus nullâ veterum auctoritate fretus Cæsarodunum Turonum *Augustam Turonum* appellavit, non magis sequendus, aut minimùs ridendus, quàm qui Genevam oppidum Allobrogum novis fictisque nominibus nunc *Aureliam*, nunc *Coloniam Allobrogum* nuncupant. Ætate Gregorii aberat à civitate passus 550. Basilica S. Martini nomine & tumulô illustris: Quæ ne Normannorum incursionibus dirruperetur, muris & turribus eum locum totum cingi munirique placuit. Munitionem hancce *Castrum Novum*, nonnulli & *Martinopolim* seu Martini urbem nuncupavêre, eò confluentibus & ibi sedem capientibus plurimis ob virtutes sancti Martini. *Castri novi* meminit sæpe præter cæteros Monachus Majoris Monasterii in Gestis Consulum Andegavensium ante annos 500. Hadr. Valesf. *Notit. Gall.* Hic Job. Turrius Euangelii Minister jam septuagenarius, in flumen præcipitatus est, A. C. 1562. Thuan. *Hist.* Vide quoque *Turo*.

CÆSAROMAGUS Bellovacorum. *Bratuspantium oppidum* Bellovacorum, cujus Cæsar meminit, *l.* 2 *Bell. Gall. c.* 13. caput ipsum Gentis fuisse, quod posteà *Cæsaromagum*, ac demum *Bellovacos* nomine Gentis appellaverint incolæ, existimant *Josephus Scaliger*, *Anton. Oiselius J. C. & Nicolaus Samson* aliique, quibus libens accesserim. Nam Cæsar *in l.* 2. *c.* 13. scribit, ipso cum exercitu appropinquante, *Bellovacos se suaque omnia in oppidum Bratuspantium contulisse*, tanquam nimirum in maximum munitissimumque oppidum Gentis. Oiselius & Samson eos irrident, qui solâ similitudine nominis ducti, *Grattepanche* esse putant *Bratuspantium* Cæsaris in Bellovacis: inter quos est *Massonus*. Certè *Gratepance*, vel ut Picardi pronuntiant *Gratepanche*, vicus est parvus & ignobilis, qualis semper fuit, in Ambianis seu in Ambianensi Diœcesi, atque ab urbe Samarobriva Ambianorum 3. leucas abest; ita ut Ambianis, non Bellovacis attribui debeat: quem vicum si Latinô nomine appellare quis voluerit, non aliter quàm *Crata-panticem* appellare potest ac debet. Qui Bratuspantium putant esse Britolium, refelli non merentur. Nomen autem est Gallicum urbis Gallicæ Bratuspantium: quò depositô, ea urbs à Julio Cæsare, cui stadiis sexcentis obsidibus armisque omnibus sese dediderat, aut certè ab Augusto Cæsare, nominis ejus fortunæque successore dicta est *Cæsaromagus* nomine semilatinô ac semiceltieô. Ita apud *Ptolemæum Bellovaci, quorum urbs Cæsaromagus*, Καισαρόμαγος: in *tabula Theodosiana*, quæ & *Peutingeriana* nuncupatur, *Cæsaromagus* prope Augustomagum; in *Itinerario Æthici* inter Samarabrivam & Augustomagum *Cæsaromagus* mediô ferè spatiô ponitur. *Item a Cæsaromago Lutetiam usque* M. P. 46. *sic: Petromantalum*, (*Mante*) M. P. 17. *Briva Isara* (*Pontoise*) M. P. 24. *Lutetiam* M. P. 15. Est & in insula Britannia *Cæsaromagus*, ab urbe Londinio millibus passuum 28. aut 31. distans: sicut ibidem *Condate*, *Mediolanum*, *Noviomagus*, quæ sunt nomina Galliæ oppidorum ac locorum. In *veteribus Notitiis provinciarum & civitatum Galliæ* vocatur *civitas Bellovacorum*, nunc *civitas Bellovacorum*, nunc *civitas Beluagorum* aut *Beluacensium*; nonnunquam & *civitas Bellovagorum*: atque inter provinciæ Belgicæ secundæ urbes nonum obtinet locum, cùm ætate Julii Cæsaris Bellovaci virtute, & auctoritate ac hominum numerô Belgis omnibus præstiterint. Ex quo apparet, tum eorum potentiam valde fuisse imminutam, qui Catalaunis, Camaracensibus, Turnacensibus, Silvanectibus etiam postponerentur, & solis Ambianis, Morinis, Bononiensibusque præferrentur. Quanquàm ne in nona quidem sede permansêre, sed posteà in penultimum locum rejecti sunt post Morinos & Ambianos, & soli Lauduno prælati, ut Gervasius Tilleberiensis & recentiores Notitiæ Episcopatuum Galliæ docent. Legimus *in l.* 7. *Codicis Theodosiani* legem Imper. Constantini, *latam & datam in civitate Velovocorum*, corruptè pro *Vellovacorum* aut *Bellovacorum*. Eadem urbs nomen proprium nomine Gentis, cujus caput erat, mutavit, & dici cœpit *Bellovaci*, ut Lutecia *Parisii*, Durocortorum *Remi*, Juliomagus *Andicavi*, Augusta Trevirorum *Treviri*, &c. *Civitas Belevagus* in veteri nummo Regio nuncupatur; *Belvagus* Aimoino inter urbes Belgicæ inclytas, *civitas Belvacus* Roberto *in Chronico Belvacum* Ivoni Episcopo Carnutensi, qui *in Ep.* 264. *ad Ludovicum Regem Francorum*, Bellovacos vocat *populum, a quo potest Regia majestas præ ceteris urbibus Galliarum honestum habere servitium*. Vulgò *Beauvais* vocitant Nostri, quæ urbs Episcopum suum, Comitem & Parem unum è 12. priscis Franciæ Paribus habet, & ad flumen Taram est posita, & Ecclesias continet ampliùs 30. Legimus cùm apud alios, tùm apud Johannem Parisiensem *in Memoriali Historiarum*, regnante apud Francos Roberto *Comitatum Belvacensem datum esse Rogerio Episcopo*. Addit Johannes, *Tempore eodem decessit in urbe Belvacensi inclytus Episcopus Rogerius: qui dedit Ecclesiæ S. Petri cui præsidebat, Aliacum in Normannia & Montiacum in Veromandensi patria. Comitatum quoque Belvacensem ab Odone Campanensi Comite impetravit, datô ei pro commercio* (i. e. pro excambio vel commutatione) *castrô Sincerriô*, (Sancerre) *in territorio Bituricensi sitô, quod sibi jure patrimonii competebat*. Sic igitur ante annos circiter sexcentos quinquaginta Episcopatui Bellovacensi Comitatus accessit. Hæc est origo Comitatûs & Paritatûs Bellovacensis, quâ Episcopi Ecclesiæ Bellovacæ gloriantur. Comites autem ante annos 900. *Pares* absolutè, aliàs *Pares Comitum* dictos esse observo, quòd ipsi inter se pares essent, ac dignitate potentiâque æquales. Hoc nos docet Historicus, qui auctore V. I. Nibelungô Comite Childebrandi Comitis filiô, *de rebus gestis Pippini Francorum Regis*, scripsit: cujus hæc verba sunt, *Waifarius Princeps Mancionem Comitem partibus Narbonæ cum reliquis Comitibus transmisit. Factum est autem ut Australdus Comes & Galemannus itemque Comes cum Paribus eorum ad propria reverterentur: hic Mancio super eos irruit. Galemannus & Australdus eodem Mancionem & universos Pares suos interficiunt. Item, Chilpingus Comes Arvernorum in pago Lugdunensi ad præliandum ambulare nitebatur, contra quem Adalardus Comes Cavalonensis, & Australdus Comes cum paribus eorum venientes*, &c. Hic scriptor Mancionem Comitem, quem *cum reliquis Comitibus missum* à Waifario dixerat, paulo pòst cum *universis Paribus suis interfectum* esse tradit, i. e. cum *universis Comitibus*, collegis suis, quibuscum missus fuerat. Australdum idem & Galemannum Comites *cum Paribus eorum reversos* ait, h. e. cum aliis Comitibus, qui amborum *Comitum Pares* erant & expeditionis socii: sicuti infrà quum Adalardum & Australdum Comites *cum Paribus eorum* ad Chilpingum oppugnandum venisse dicit, *Pares utriusque* Comitis haud dubiè alios Comites appellat, qui cum ipsis adversus Chilpingum missi erant. Hadr. Valesf. *Notit. Gall.*

CÆSAROMAGUS, oppid. Angliæ in Essexia, *Chelmesford Tatboro*. *Camdenus* verò solum juxta *Brentwood* oppid. ejusdem regionis esse autumat.

CÆSAROPOLIS, urbs Macedoniæ. Item, urbs in Palatinatu Rheni Imperial. ad amnem *Lauter*, prope Ducatum Bipontinum, arce & Præfecturâ gaudens. 6. leuc. à Spira in Occasum, paulo minus à Wormatia, 2. autem ab oppido *Landstul*. Gallis *Caselautre*.

CÆSAROTIUM, vide *Cæsortium*.

CÆSENA, Galliæ Togatæ oppid. *Ptol. Cesena* Plinio, *l.* 3. *c.* 15. nunc *Cesenatico* vocari scribit *Fabricius*, hinc *Cesenates* populi & *Cæsenatia vina*. Plin *l.* 14. *c.* 6. A *cadendo dicta*, uti volunt Grammatici, quòd exiguô amne cæsa, i. e. divisa sit, vel quòd ager ejus duobus fluminibus Sapi & Rubicone sit divisus. Strabo *l.* 5. Καισήνα ... *Procopio* Φρούριον tantùm, h. e. *castellum* dicitur: *Agathias* autem πόλιν, *urbem* vocat. Imo 170. annis fermè ante Procopium Antoninus bis, in 2. *diversis Itinerariis*, *Civitatem* appellat, quod ille non nisi præcipuis urbibus tribuit. *Moretio* Cæsena urbs est ad fluv. *Savio*, Episcopalis sub Archiepiscopo Ravennæ, in Romandiola. Hic Synodus, A. C. 1633. Vide Leandr. *descr. Ital.* de hac urbe, *p.* 303.

CÆSENNIUS Pætus, proprius Dux, in locum Corbulonis, à Nerone, in Armeniam missus. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 6. Sed rebus ibi flagitiosissimè gestis turpique pace factâ Romam redux scommate à Nerone exceptus est, his fermè verbis: *Ignoscere se statim, ne tam promptus in pavorem longiore solicitudine ægresceret. c.* 25.

CÆSERVERUS, antiquitus Caradoc dictum, Angliæ urbs, quod vulgò *Sarisbury* dicunt. *Lhuidus*. Apud priscos authores Latinos non videtur extare vocabulum.

CÆSIA Sylva, Tacit. *l.* 1. *Annal. c.* 50. *Heserwald*, Germaniæ inferioris in Ducatu Clivensi, apud Dinslakam oppid. Chrysanthus.

CÆSIANUS Lucius, vide *Lucius*.

CÆSIM, quæ fit pugna, ἡ ἐκ καταφορᾶς μάχη, Polybio dicitur *l.* 17. de Romanis, τῇ μαχαίρᾳ δ' ἐκ καταφορᾶς ... ποιεῖσθαι τὴν μάχην: sicut quæ punctim fit, ἡ ἐκ διαιρέσεως, *Ibid.* Eo quòd ex alto deferatur ensis, cùm cæsim ferire adversarium cupimus. Eadem διαίρεσις, quòd brachium in diversum pandatur & attollatur, ad ictum hôc modô infligendum &c. Salmas. *ad Solin. p.* 1071. Vide quoque infrà *Punctim*, it. *Scrama*, & *Spatha*: etiam ubi de *Torneamentis*.

CÆSIUS, coloris genus, de quo vide infrà voce *Glaucopis*.

CÆSIUS, Poëta Latinus de quo Catull. *Epigr.* 14. v. 18. ubi inter malæ notæ Poëtas numeratur, cùm ait:

> ---- ---- *Cæsios*, *Aquinos*,
> *Suffenum, omnia colligam venena.* &c.

CÆSIUS Bassus, Poëta Lyricus, Heroicus, sub Galba & Nerone. Hunc Persius dedicavit *Satyr.* 6. Fabius ejus meminit *l.* 10. *c.* 1. Quibusdam videtur Arati commentator. Voss. *Hist. Lat. l.* 1. *c.* 22. & de *Poet. Lat. c.* 3. Hic in suis prædiis, ardente Vesuviô, cum villa conflagravit.

CÆSIUS Nasica, legioni in Britannia præfectus. Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 40.

CÆSO Duillius Helua, collega L. Papyrii Crassi. An. Urb. Cond. 420.

CÆSO Fabius Ambustus, Trib. Mil. an. Urb. Cond. 361.

CÆSO Fabius Vibulanus Cons. collega L. Æmilii Mamerci, an. Urb. Cond. 270. Item collega Spurii Furii Medullini, an. Urb. Cond. 273. Item collega T. Virginii Rutili, an. Urb. Cond. 275.

CÆSO L. Quintii Cincinnati Fil. petulantissimus à Patre abdicatus, qui & à Censoribus notatus ad Volscos & Sabinos confugit, qui Duce Clœliô Gracchô bellum adversus Romanos gerebant.

CÆSONIA, Caligulæ Imperatoris uxor, cujus collum quoties exoscularetur maritus, addebat, *Tam bona cervix simul ac jussero, demetur*. Quin subinde jactabat, *exquisiturum se semel fidiculis, cur eam tantopere diligeret*. Mox datô hippomane, eum in furorem vertit. Juvenal. *Sat.* 6. v. 614.

> ---- *Tamen hoc tolerabile, si non*
> *Et furere incipias, ut avunculus ille Neronis,*
> *Cui totam tremuli frontem Cæsonia pulli*
> *Infudit.* ---- ----

Persius *Sat.* 6. v. 47.

> *Essedaque ingentesque locat Cæsonia Rhenos.*

Erat neque facie insignis, neque ætate integrâ, materque jam ex alio viro trium filiarum, sed luxuriæ ac lasciviæ perditæ, & ardentiùs & constantiùs amata est à C. Cæsare Caligula: quam sæpe clamyde peltâque & galeâ armatam, & juxta adequitantem militibus ostendit, amicis verò etiam nudam, quam curam uxoriô nomine dignatus est, unô atque eôdem die professus & maritum se ejus, & patrem infantis ex ea natæ: nec ullô firmiore indiciô sui feminis esse credebat infantem hanc, quàm feritatis,

quæ

quæ illi quoque tanta jam tunc erat, ut infestis digitis ora & oculos simul ludentium infantium incesseret. Periit cum viro Cæsonia, gladio à Centurione Julio Lupo confossa, insigni constantiâ, mortem passa, cujus etiam filia parieti est illisa. Sueton. *in Caligula. c. ult.* Joseph. *Jud. Antiq. l.* 19. *c.* 2.

CÆSONIUS Commodus Verus, prænomine *Lucius*, Conf. collega C. Cornelii Prisci an. Urb. Cond. 850.

CÆSONIUS Maximus, Consularis, ob amicitiam Senecæ, patefactâ conjuratione Pisonianâ, à Nerone Italiâ prohibitus. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 71.

CÆSONIUS, vide *Scilius.*

CÆSORTIUM, vel CÆSAROTIUM, urbs Galliæ in Norman. ad Eptam fluv. 14. leuc. à Lutetia & Rothomago. Cum titulo Comitatus. Dicitur etiam Gisorium. Gall. *Gisors.*

CÆSTIPHORI, species Pugilum: sic enim vel pugnô, vel *cæstibus* pugnare erant soliti. Fuit autem *Cæstus* (à *cædendo* dictus) clava plumbeas pilas loris bubulis appensas habens; sed & laminæ nonnunquam ferreæ aut annuli connexi erant, quibus utrumque vel alterutrum brachium armabatur. Propert. *l.* 3. *El.* 13. *v.* 9.

Nunc ligat ad Cæstum *gaudentia brachia loris.*

Vide Anton. Thysium JCtum, *Not. ad Gell. l.* 3. *c.* 15. *Mercuriali*, laminæ erant æneæ manibus alligatæ; quibus verò alligabantur, erant lora quædam punctis interstincta, quæ manibus & brachiis circumcirca alligabantur, ut non modò pondere aliquô & crassitie, verùm etiam soliditate *cæstibus* certantes seipsos ferirent. Unde colligitur duûm fuisse generum, ita ut vel clavam referrent, quæ plumbeas pilas loris appensas habebat; vel laminæ ferreæ insutæ loris essent. Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 405.

Terga boum plumbô insutô ferrôque rigebant.

Grave admodum pugnæ genus: unde *Servius*, *Erat*, inquit, *durum certamen cæstuum, raroque sine cæde committebatur. Nam ex ferro erant, & ut habilius faciliusque manibus gererentur, pendebant ab illis lora, quibus non solùm manus, sed brachia humerique alligabantur, ut etiam remissis digitis palmæ tamen hærerent.* Imò sævissimum aliquando erat spectaculum, cùm cerebrum & guttur ex facili eliderent. Interim non parùm eo delectatos Athletas, hinc conjicimus: tum quia maximè Populo hujusmodi pugna placebat; tum, quia gloriam & præmia ex ea Populi voluptate in Amphitheatris & Sacrificiis sibi comparabant. Ut verò eo tutiores essent ad ictus, *ἀμφωτίδας*, seu *aurium munimenta* inducebant: namque aures non rarò decussas, ex Anthologia liquet. Utrôque autem nonnunquam brachiô armabantur. Virg. *de Entello*, *l.* 5. *Æn. v.* 457.

Nunc dextrâ ingeminans ictus; nunc ille sinistrâ.

Nec Viri solum, quos in Gymnasiis quoque exerceri solitos, testatum facit Propertius, sed & in palæstris Spartanorum, puellæ quoque hôc genere pugnæ exercebantur, ut videre est apud eum *l. c.* Clarum fuisse *cæstibus* Amycum Bebryciorum Regis Neptuni filium, à Polluce occisum, legimus apud Poëtam *Argonaut. l.* 4.

Sparta Terapnæa pugilem cum Gymnade pinguem
Stratum Bebrycius Amycum suspexit arenis.

Virgilius Daretem & Entellum, *cæstu* pugnantes graphicè depingit. *loc. cit.* Ovidius Brothex ac Ammonis peritiam laudibus extollit, *Met. l.* 5. &c. *Plutarchus* autem narrat Lycurgum ea certaminum genera sustulisse, in quibus *χεὶρ ἀνατείνεται*, *manus ad feriendum attollitur*: quod hujusmodi exercitia frangant potiùs ac debilitent, quàm foveant corpora. Pugilum vero istiusmodi, nec non *cæstuum* ipsorum, varias icones exhibet Hieronym. Mercurialis, uti ipsas vel ex sepulchrorum vel ex gemmarum antiquarum sculpturis deformatas ipsi dederat Pyrrhus Ligorius, *de Arte Gymnast. l.* 2. *c.* 9. Vide quoque Onuphrium *de Ludis Circens. l.* 2. *c.* 2. Ald. Manutium *de Quæsit. per Epist. l.* 1. *c.* 8. & Hadr. Turnebum *l.* 24. *c.* 4.

CÆSTIUS, homo erat nasutissimus, sed nullius ingenii, & Ciceroni etiam infestus, quod illi non impunè cessit. Nam cùm M. Tullius Ciceronis filius Asiam obtineret, homo, qui nihil ex paterno ingenio habuit, præter urbanitatem, cœnabat apud eum Cæstius. M. Tullio & natura memoriam dempserat, & ebrietas, si quid ex ea supererat, subducebat. hinc subinde interrogabat, qui ille vocaretur, qui in imo recumberet: & cùm pluries subjectum nomen Cæstii excidisset, novissimè servus, ut aliquâ notâ memoriam ejus faceret certiorem, interroganti domino, quis ille esset, qui in imo recumberet, ait, *Hic est Cæstius ille, qui patrem tuum negabat scire literas*: Afferri protinus flagra jussit Marcus, cui, ut oportuit, de corio Cæstii satisfactum fuit. Cæl. Rhodig. *l.* 14. *c.* 7.

CÆTHEUS, Consul sine collega an. Urb. Cond. 1257.

CÆTOBRIX, vide *Cetobrica.*

CÆTULUM, urbs præstantissima regionis Oretanæ, quam in citeriore Hispan. aliquâ ex parte intra columnas Herculis & ad meridiem maximè vergentem collocat Strabo *l.* 2. *Castulo Ptolemæo.*

CAFA, secundùm Mahumetum, mons est, qui cœlum, ne concidat, sustinet. *Alcoranus.*

CAFAGO, fons in Laconica, Pausan. in *Laconic.* Lege *Cacago.*

CAFANES, Mauritaniæ populi. *Ammianus.*

CAFATES, vide *Montes Luna.*

CAFERONIANA, regio Italiæ intra Apenninum montem, cujus major pars est ditionis Mutinensis, minor Reipubl. Lucensis; ibi oppid. præcipuum Castrum novum. Vide *Carfroniana* & *Grafiniana.*

CAFFA, urbs Tauricæ Chersonesi, sub Turcis, cum portu & emporio celeberrimo in ora Ponti Euxini, quanquam in Tartaria minore.

CAFRI, populi Æthiopiæ insul. juxta oram littoralem Oceani inter regnum Angolæ & Zanguebariam regionem. Absque civitatibus vagi in ora præsertim, versus promontor. Bonæ Spei & majori ex parte Anthropophagi. Hic loca alicujus notæ, Caput Nigrum versus Benguelam, Caput Currentium, versus Zanguebariam & Caput Bonæ Spei in extrema parte Africæ, versus Austrum. Eis etiam tribuitur Soffala, arx Lusitaniæ in ora Oceani, & Arx Holland. *Caput Tabula*, in ora prope promontor. Bonæ Spei.

CAGAN, vel GAGAN, nomen Hunnorum Regibus commune. Horum unus Sigeberti Austrasiæ Regis ditiones, sub finem seculi 6. invasit, ab hoc victus, sed biennio post, A. C. 571. reversus, magicis artibus tantum effecit, ut Sigebertus pecunia & frumentô se redimere cogeretur. Gregor. Turonens. *l.* 4. *c.* 23. & 27. Aimoin. *l.* 3. *c.* 6. & 11. Idem Turonensis *Histor. l.* 4. *c.* 28. *Sed & Rex Chunnorum, vocabatur autem Caganus: omnes enim Reges gentis illius hoc appellantur nomine*: Occurrit vox passim, apud Sigebertum *A. C.* 520 *Paulum Diaconum, Theophanem, Zonaram, Cedrenum*, aliosque Scriptores Byzantinos. *Cacanum* vocat Paulus Warnefridus *de Gestis Longobard. l.* 4. *c.* 39. Quâ dignitate Russorum seu Moscorum Principes quoque donatos esse, testantur *Annales Francorum.* Neque alterius originis est vox *Chan* vel *Can*, quâ Tartari Principes suos indigitant, *Imperatorem* ac *Regem* sonante, ut auctor est Vincentius Bellovac. *l.* 32. *c.* 10. & 32. Vide infrà in voce *Can*, item in *Cams.* Facit huc etiam Serviæ olim Principis appellatio ac nomenclatura, qui *Knes* appellabatur seu *μέγας Κνέζης* vel *Κνέζης πάσης Σερβίας*, *magnus Cnezis universa Servia*, uti docet Goarus, post Codinum, *de Officiis Aula Constantinop.* Ubi *Knes* idem valet, ac *Dominus*, quæ vocis apud Slavos notio fuit. Ditmarus *l.* 7. *Uxor autem ejus Belcknegini, i. e. pulchra domina vocabatur.* Apud Cantacuzenum, *l.* 2. *c.* 5. occurrit *Ταμαχάνης* Phrygiæ Princeps. Vide Car. du Fresne in *Glossar.*

CAGANUS, Rex Avarum, superbus admodum, Mauritio Imperatori bellum illaturus, prudenti oratione Theodori Medici, ad fœdus pertractus est A. C. 591. Mox imprudenti venatione Prisci Ducis offensus, A. C. 594. Romanos ingenti clade affecit. A quo superstites captivos, cùm Imperator redimere nollet, odium militum sibi conciliavit, quod difflare non valuit, licèt Caganum, per Priscum, rursus non minori clade, filiis etiam in Istro submersis, affecisset, A. C. 595. Huic postmodum cum Phoca Imperatore quoque res fuit, à quo, majori tributô concessô, repressus est, A. C. 609. Niceph. *l.* 18. *c.* 28. 29 & *c.* 36 37.

CAGNOLIUS Hieronymus, vide *Hieronymus.*

CAHAOVA, nomen apud Ægyptios potionis usu celebratissimæ, quam Persæ *Cahwe*, Europæi *Coffe* seu *Caffe* vocant; de qua sic Prosper Alpinus *de Medicin. Ægyptior. l.* 4. *c.* 3. *Apud Ægyptios, in frequentissimo usu est decoctum Chaova appellatum. Hoc ex seminibus nigris, fabas imitantibus, consueverunt duobus modis parare: Alii decoctum faciunt ex seminum tunicis sive folliculis, alii ex seminum substantia, quod ex folliculis paratur, efficacius prædicant. Semen hoc Bon vocant, arborem illud ferentem vidi in quodam Turca Bei viridario, ex Arabia delatam, quæ evonymo maximè similis erat. Cùm ergo animadvertissem, mulieres, quibus menses fluere cœperint, ad se juvandas de eo calidiori semper paulatim multum sorbillare --- experientiâ edoctus --- didici, hoc genus remedii pro evocandis menstruis ab uteri obstructis venis, præstantissimum esse &c.* Pòst, *Ægyptii parant hoc decoctum tali modo: Sumunt nucleorum seminum à folliculis mundatorum libram unam & dimidiam, parùm igne torrefaciunt & in aquæ libris* 20. *ad mediætatis consumtionem coquunt, colatumque decoctum in fictilibus vasis undique clausis asservant. Eôdem modô, sed in minore quantitate, parant decoctum ex seminum folliculis --- quod stomacho summopere conducit, quod Ægyptii valde calidum jejuni paulatim sorbent: Uti nostrum multi in œnopoliis vino indulgent, sic illi hôc decoctô delectantur.* Ab Ægyptiis transtulit ejus usus luxuria ad alias gentes, vicinas primò, inde remotiores; hodieque vix ulla in Europa celebrior regio est, in quo usus ejus ignoretur: Belgis inprimis, Danis, Suecis, Anglisque familiaris. In Gallia similiter Parisiis tabernæ sunt ejus confectioni potationique destinatæ, cum elogio eximio publicè affixo, quod vide apud Bernhard. Verzascham Senatorem ac Archiatrum Basil. *Herbar. l.* 4. *c.* 156. ubi & modum decocti hujus faciendi, in Germania usitatum, cum icone arboris *Bon* (cujus patriam Arabiam Desertam faciunt) & instrumenti ferrei, quo illud paratur ad ignem, exhibet: Ibidem de usu abusuque ejus varia. Vide quoque Olaum Wormium *in Musæo p.* 189. Val. Andr. Mollenbroccium *de Arthrit. vaga scorbut. c.* 5. Simonem Pauli *Commentar. de abusu Tabaci & herbæ Thee*, *Laur. Strausium*, Alios: de consimili verò Sinensium potu infrà, in voce *Cha.*

CAJA, vetus verbum, quod fustem aut baculum significat: unde *cajare* pro *verberare.* Fulgentius *de Virgil. contin. In septimo verò Cajeta sepulta nutrice, i. e. Magistriani timoris projectâ gravedine: unde Cajeta dicta est, quasi cœcastrix ætatis: Nam & apud antiquos cajatio erat puerilis cædes.* Unde Plautus *in Comœdia Cistellaria* ait:

Quid tu amicam times, ne te manulea cajet, &c.

Vide Salmas. *Not. ad Pollionem in Claudio, c.* 14.

CAJAMII, nomen secundæ in Persia familiæ regnatricis, teste Mubammedanos Hornio, vide infrà *Persia.*

CAJANA, Insul. Americæ meridionalis. Vide *Cayana.*

CAJANEBURGUM, oppid. Finlandiæ, in Cajania provinc. cum arce, in mediterraneis versus Lapponiam, prope Ulam lacum.

CAJANI, Hæretici inter alia Resurrectionem negantes. Vide Epiphanium, *Hær.* 18.

CAJANIA, provinc. Regni Sueciæ, in Finlandia. Altàs *Bothnia Orientalis*, inter sinum Bothnicum & Lapponiam extensa.

CAJANUM, castellum Latii circa lacum Fucinum.

CAJANUS Asiis, apud Stat. *l.* 4. *Sylv.* 9. cujus lemma, *Risus Saturnalitius, ad Plotium. v.* 20.

Sed Bruti senis oscitationes
De capsa misero libellionis:
Emtum plus minus asse Caiano
Donas?

est *unum assis* Turnebo, quales intervenire solebant nuptialibus coëmptionibus; unô ex tribus à muliere Sponso traditô: quam rem docet Nonius in voce *Nubentes*. *Cajanum* autem, quia *Caji* & *Cajæ* boni ominis gratiâ, nupti novi dicebantur. Vide eum *Adversar.* *l.* 20. *c.* 32. Joann. item Bernartium *ad hoc versum*, ut & Theod. Marcilium *ad LL. XII. Tabb. c.* 14. Barthius verò, *Cajanum* interpretatur vilissimum, ab avaro & desperato penè Principe utique etiam assibus demtô pondere, ut viliores essent ceteris, cum perditâ suâ prodigalitate tantam pecuniam Caligula pessum dedisset. A' qua sententia non abhorrebit, qui *Vitam* hujus portenti apud Sueton. *c.* 37. legerit. Vilissimus certè *assis* omnium *Cajanus* hic dicitur: neque facile ab alio Cajo ortum tam exiguæ monetæ detrimentum comperies. Vide Casp. Barthium *Animadversion. ad Stat. l.* 1. *p.* 418.

CAICANDROS Insul. apud Arrianum in Nearchi navigatione, contra Persidem, ἔλαος χῶρος, ἵνα δὴ λέγουσι πρὸ τούτων ἐπιπλέοντας ἐς τὰς [illegible] ὄνομα τῇ νήσῳ Καΐκανδρος: in sinu Persico, Persidi adjacet; deserta, 50. mill. pass. è qua Occidentem versùs perveniri, in Insul. nomine *Tyndin*, quæstuosam margaritarum piscatione, tradit Plinius. Sed Tyndin unum fuisse ex emporiis Limyricæ Indorum regionis, docet Salmasius, at classis Alexandri, Nearcho, & Onesicrito præfectis ejus auctoribus, *Caicandron* insulam in cursu suo offendit, quum è Carmaniæ ora in Persidem transisset. Vide eum *ad Solin. p.* 1190.

CAICUS, è ducibus Æëtæ, quem Lexanor sagittæ in Iasonem directæ aberratione occidit. Val. Flacc. *l.* 6. *v.* 69.

CAICUS, Mysiæ fluvius, cujus meminit Virg. *Georg. l.* 4. *v.* 370.

Saxosumque sonans Hypanis, Mysusque Caicus.

Lucan. *l.* 3. *v.* 203.

Mysiaque & gelidô tellus perfusa Caicô
Idalis. ------ ------

Plin. *l.* 35 *c.* 30. *Ex Mysiâ veniens Caicus amnis.* Ovid. *l.* 3. *de Art. Am. v.* 196.

Quæque bibant undas, Myse Caice, tuas.

Sed quæ pars Mysiæ? Plinius adductô locô Teuthraniam nominat. Inde Ovid. *Met. l.* 2. *v.* 243.

------ *Teuthranteusque Caicus.*

Est autem fortassis alia ratio, cur *Caicus* attributô istô ornetur; eam capias ex Strabone, *l.* 13. Ῥεῖ δ' ἐν τῇ Τευθρανίᾳ ποταμὸς Μυσίος ἐμβάλλων εἰς τὸν Κάϊκον ὑπὸ ταῖς πηγαῖς αὐτοῦ, Ovid. *Met. l.* 15. *v.* 277.

Et Mysum capitisque sui ripæque prioris
Pœnituisse ferunt, aliâ nunc ire Caicum.

Ergo ab hac amnium commistione ratio epitheti. Certè Æschylus in *Myrmidonibus*, utrasque aquas conjunxit, citante ibidem *Strabone*:

Ἰὼ Κάϊκε, Μύσιαί τ' ἐπιῤῥοαί,
Io Caice Mysiaque lymphæ.

De la Cerda. Nic. Lloydius.

CAJETA, promontor. & oppid. & portus Campaniæ in Italia. Nomen unde habuerit, Poëta *Æn. l.* 7. *v.* 1. indicat his versibus:

Tu quoque litoribus nostris Æneia nutrix,
Æternam moriens famam Cajeta dedisti.

Silius Italicus, *l.* 8. *v.* 530.

Fundique & regnata Lamo Cajeta domusque
Antiphatæ.

Statius, *l.* 1. *Silv.* 3. *v.* 83.

Cedant Telegoni: cedant Laurentia Turni
Jugera, Lucrinæque domus, litusque cruenti
Antiphatæ, cedant vitreæ juga perfida Circes
Dulichiis ululata lupis, arcesque superbæ
Anxuris, & sedes Phrygio quas mitis alumno
Debet anus. ------

Martialis, *l.* 5. *Epigr.* 1. *v.* 5.

Seu placet Æneæ nutrix, seu filia Solis,
Sive salutiferis candidus Anxur aquis.

Idem *l.* 10. *Epigr.* 30. *v.* 8.

Non blanda Circe, Dardanisve Cajeta
Desideratur. ------

Aliam etymologiam affert Servius. *Cajeta*, inquit, *dicta*, ἀπὸ τοῦ *καίειν*, *quod classes Trojanæ ibi incenderentur.* Diodor. Sic. *l.* 4. ab Æetâ Colchorum Regis nomine dictam tradit. Strabo autem *l.* 5. à sinûs cavitate æc appellatam existimat Laconum idiomate: Τὰ γὰρ κοῖλα πάντα Καιάτα οἱ Λάκωνες προσαγορεύουσι. *Baudrando* Urbs est provinc. Terræ Laboris, ad radices collis, in peninsul. cum duplici arce & portu percapaci, in ora maris Tyrrheni. Aliâs varias experta vices, nunc validum habet Hispanorum præsidium. Vulgò *Gaetta. Nic. Lloydius.*

CAJETANUS Benedictus, vide *Benedictus*.
CAJETANUS Franciscus, vide *Franciscus*.
CAJETANUS Thomas, vide *Thomas*.

CAIMANA, insul. in sinu Mexicano, ad Austrum Cubæ insul. piscatione testudinum percelebris. Sub Anglis, à paucis annis.

CAIN, i. e. *possessio*, vel *possessor*, Adæ filius. Gen. *c.* 4. *v.* 1. *Hesychius*, Κάϊν, κτῆσις. Natus A. M. 2 terræ colendæ intentus, Fratrem Abelem, qui per fidem sacrificaverat, prius acceptus Deo, invidiæ furiis agitatus occidit, A. M. 130. Hinc de venia desperans, continuis erroribus divinitùs jactatus, in loco Nod sedem fixit. Interim nihilò melior, vitia sectatus, sceleratorum hominum caput, ponderis & mensuræ auctor dicitur. Fraudum architectus, primæque urbis conditor, quam Enos seu Enochiam à filio majore natu appellavit. A Lamecho, in vepreto latitans, sagittâ confixus dicitur. A. M. 688. Vide Joseph. *Jud. Ant. l.* 1. *c.* 2. & Suidam in voce *Cain*. Hic, ut de Idololatria taceam, illam imprimis Philosophiæ partem, quæ in civili vita consistit corruptum ivit, hinc que Philosophia in duas scissa est sectas, filiorum Dei & hominum, ut Gen. *c.* 6. *v.* 2. vocantur, sive familiam Sethi & Caini: in quarum hac errores brevi in immensum creverunt. Qualis autem *Cainitarum* Philosophia fuerit, nemo meliùs expressit, Judâ *Epist. v.* 10. & 11. audacissimæ inscitiæ & bruti stuporis reos illos peragens. Rationem igitur corruptam principii habuêre locô, cum qua quod minus consentire videbatur, audacissimè explosêrunt: Cætera φυσικῶς cognoscentes, ad cutem & voluptatem, velut bruta ventri obedientia, retulerunt. Quæ brevi tempore tanta incrementa sumsit, pertractis per vetitos hymenæos in sectam suam etiam illis, qui filiorum Dei elogiô insignes erant, ut, paucissimis exceptis, totus mundus in errore illo jaceret, quem diu pòst Epicurus in lucem denuo produxit: *Deum nempe mortalia non curare, nec irâ tangi, nec peccatis aut gratiâ affici.* Unde admonitionem de diluvio sprevêre, Gen. *c.* 6. *v.* 16. 17. 1. Pet. *c.* 3. *v.* 20. בני אלהים enim sunt qui ex Adami & Sethi schola profecti, veram Philosophiam habebant. Sic dicti, quòd potentes & excellentes viri propter Sapientiam haberentur: Quales divinitatis alicujus opinionem semper affectârunt. Talium è *Caini* schola, tanquam ex equo Trojano, innumeri prodiêre, quos הגבורים אשר מעולם אנשי השם Moses *c.* 6. *v.* 4. vocat, & ab his: ut videtur, omnis Deorum suppullulavit turba. Inde dicti Semones, inde Kabiri, Magi, Incantatores, Necromantici &c. Vide Georg. Hornium *Philos. Histor. l.* 1. *c.* 9.

CAIN Mons, fons & castrum, in pede extremo Carmeli montis, in tribu Isaschar.

CAINAN, i. e. *possessor*, vel *emptor*, aut *lamentator*, vel *nidus*, filius Enos, natus A. M. 326. Obiit A. M. 1235. Gen. *c.* 5 *v.* 9.

CAINAN *secundus*, à B. Luca inter Arphaxad & Sala insertus *c.* 3. *v.* 37. ac si Sala non fuerat Arphaxadi filius, sed nepos ex Cainan. Sunt qui Euangelistam hîc sequi volunt 70. Interpret. apud quos idem legas. Putant igitur, cum in re non magni momenti, quæque ad fidem nihil pertinet, piâ συγκαταβάσει maluisse errantes sequi, quàm intempestivô dissensu scrupulum injicere, aut etiam Euangelii sui αὐθεντίαν in discrimen adducere, apud infirmos vel pertinaces, quibus persuasum erat, hos Interpretes fuisse θεοπνεύστους. Cæterùm de hac re vide Bochart. *Phaleg. l.* 2. *c.* 13. & If. Vossium *Castig. in Geo. Horn. p.* 318. Alii librariorum παρόραμα esse volunt; nec quoque in omnibus N. T. editionibus ille *Cainan* apparet, August. Eugub. *in Gen. c.* 11. Jansen. *Concord. Euang. c.* 12. Alii retinentes etiam hunc *Cainan*, cum Græcis Latinisque plurimis patribus, malunt confiteri, se ignorare, cur in Hebræo omissus sit, quàm agnoscere, vel incuriam librariorum, vel συγκατάβασιν aliquam Euangelistâ minus dignam. *Nic. Lloydius. Moreriu*s, &c.

CAINANI, vide hîc *Cainitæ*.

CAINITÆ, vel CAJANI, Gnosticorum secta, Cainum formatum dixêre virtute cœlesti & omnipotenti, Abelem tantum infirmâ & debili. Luxuriam ad salutem prodesse delirantes, innumeros finxerunt Angelos, barbaris nominibus, & quemque insigni quôdam flagitiô conspicuum, ut facinus aliquod enorme commissuri haberent, quos adorarent. Librum, cui titulus, *Ascensio S. Pauli in cœlum*, composuerunt, execrabilem penitus. Peculiari cultu Cainum, Core, Datan & Abiram, Sodomitas item, & præ his omnibus Judam proditorem venerati: hujus Euangelium jactantes. Tertullian. *de Præscr. c.* 33. 47. Hieron. *l.* 2. *c.* 35. Epiphan. *Hær.* 33. Augustin. *de Hær. c.* 18. Baron. *A. C.* 245.

CAINO, oppid. lepidum Galliæ ad Vigennam fluv. in provinc. Turonensi, versùs Pictaviensem tractum. 7. leuc. à Salmurio in Ortum, 5. à Loduno. Etiam *Chinonium*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAJOLUM, vicus Lombardiæ Transpadanæ.

CAIPHAS, princeps quidam Sacerdotum inter Judæos tempore Christi. Latinè *inquisitor*, vel *investigator*. Hic Christô respondente, se esse filium Dei, vestem discidit, contra Legem, Levit. *c.* 21. *v.* 10. Condemnavit eum postmodùm ad mortem, Matth. *c.* 26. *v.* 65. 66. Marc. *c.* 14. *v.* 63. 64. à Vitellio depositus, contumeliam tam impatienter tulit, ut post 25. ann. Sacerdotii S. sibi ipsi necem consciverit. Constitut. 5. Clementis, *l.* 8. *c.* 1. Nicephorus idem de Anna refert, *Hist. l.* 2. *c.* 10. Vide Josephum *Jud. Ant. l.* 18. *c.* 3. & suprà & in *Anano I.*

CAIPHAS, à Tyrio *Porsina* dicitur, & *Porphyria*, urbs maritima ad Carmeli montis radices, parte Aquilonari sita, extructa à Capha Pontifice, & nominata, in tribu Isaschar.

CAIRGUENTIUS Gregorius, vide *Gregorius*.

CAIRLIONIUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

CAIROANUM, vide *Cyrene*.

CAIROANUM, urbs Africæ in regno Tunetano, non longè ab ora maris Africi & Syrti minor. Crevit, ut multi volunt, ex ruinis antiquæ Thisdri, fuitque anteà majoris momenti. Vide *Thysdrus*.

CAIRUS, vel ALCAIRUS, & MEMPHIS. Ægypti, imò Africæ totius maxima civitas, & præcipua opportunô locô sita, ubi Nilus primum secatur ac τοῦ Δ formam facit. Lutetiam Parisiorum, ut quidam ajunt, quinquies olim superaret. Suburbia mul-

ra continet, quorum quædam 3. alia 12. millia domorum habent, urbem autem ipsam 30 millia ædium habere tradunt. Hic, in ædibus Aphrodisii, Christum infantem, per biennium latuisse, A. C. 1. 2 sunt qui dicant. Restaurata est ab Elmendmalla, Abdallæ Africæ Caliphæ nepote; qui, Ægyptô potitus, regnum hîc Babylonio æmulum condidit, A. C. 908 Postea illam Selymus Turca expugnavit A. C. 1517. ac Tomumbejum tunc temporis Ægyptium Sultanum in palude latitantem captum, ac per totam urbem vectum ad portam laqueô strangulari jussit. Ejus vectigalibus, quæ Dem aureorum superabant, muneravit Mahumetes III. Turcarum Imper. matrem 22. annis sibi non visam. Cairum descripserunt *J. Leo Africanus*, *P. Bellonius*, aliique. Crevit in immensum, cùm Sultanos seu Reges haberet proprios. Nunc tensim deficit, cum tantum habeat Proreges, sub dominio Turcarum. Estque nunc Lutetiâ multo minor, ut quidam volunt. Ab ora maris Mediterranei 80. milliar. in Austrum, & 110. ab Alexandria distat. *Baudrand. Marmolius* urbem hanc à Slavo quodam, Turcicam religionem amplexo, conditam putat, ibique 6000. egregiarum ædium, cum superbis quibusdam palatiis, & Moschea (seu Turcico fano) admiranda, esse refert: additque Memphim, veterum Pharaonum sedem, hodie destructam, ad Nilum fuisse sitam, aliquot à Cairo milliaribus. Quibusdam hoc Cairum Babylon Ægypti est. Vide Marmol. *l.* 11. *c.* 24. 25. Tercitam *l.* 1. Sanut. *l.* 9. Petrum de Valle, *Itiner. Tom.* 1. A. C. 1582. Jesuitæ quidam, jussu Gregorii IX. Cophitas hujus loci à Nestorii & Dioscuri erroribus abductum frustra fuêre, *Moretus*.

CAIS Mais, in Malajo dicitur deterior casiæ species, teste *Garciâ*, qui vocem *lignum dulce* significare ait; In Malabaria *Cameaa* appellatur: à quibus vocabulis non longè abludit Hebr. קנם *Chanam*, unde *cinnamon*. Hinc sunt, qui vocem Hebræam, modo cinnamomum, modò *canellam* sive *casiam* interpretantur: Cùm tamen canella casia, fistula sit in totum diversa à Veterum cinnamomo, quippe cortex existens merus, cùm cinnamomum surculus esset. Qua de re vide Salmas. *ad Solin.* p. 1303. & infrà ubi de *Casia* ac *Cinnamo*.

CAISCANDROS, Insul. deserta, in sinu Persico, apud *Plin.* Vide suprà *Caicandros*.

CAJUS, prænomen fuit apud Romanos; sed veteres *Gajum* dicebant, qui multum delectati fuerunt literâ G. ut auctor libelli *de Nominibus*, qui Val. Maximo tribuitur, & qui cum eo edi consuevit, observat, & nomen *Gaji*, seu *Caji*, à gaudio parentum factum scribit, nimirum ἀπὸ τοῦ χαίρειν *à gaudendo*. At Jul. Scaliger, *Cajum*, ab antiquitate dictum censet ἀπὸ τῆς γῆς *à terra* scil. Utrumque autem dicebatur *Cajus*, & *Caja*: Ita ut C. rectum *Cajum*, C. inversum *Cajam* fœminam notaret. Quintilian. *l.* 1. *c.* 7. *Cajus C. literâ notatur, quæ inversa* Ɔ. *mulierem declarat, quas tam Cajas esse vocitatas, quam Cajos etiam ex nuptialibus sacris apparet.* Quod de *nuptialibus sacris* dicit, Plut. explicat *in Qu. Romanis*: *Cur sponsam*, inquit, *introducentes dicere jubent*, UBI TU CAJUS, EGO CAJA? An quia hâc conditione pacta intrat, ut particeps rerum omnium, & gubernandæ familiæ sit? Itaque hæc verba id significant, UBI TU DOMINUS ERIS ET PATER FAMILIAS, EGO DOMINA ERO ET MATER FAMILIAS. Dicitur autem & *Cajus* & *Caius*. Martial. *l.* 9. *Epigr.* 94. *v.* 5.

Caius à primâ tremebundus luce salutat.

Idem *l.* 2. *Epigr.* 30. *v. ult.* Vocativum extulit,

Quod peto, da Cai, non peto consilium.

Ausonius, *Epigr.* 75. *v.* 5.

Quis tu? Cajus ait. ——

Hinc adjectivum *Cajanus*. Stat. *l.* 4. *Sylv.* 9. *v.* 22.

Emptum plus minus asse Cajano.

De quo vide sis Turneb. *Advers. l.* 20. *c.* 32.

CAJUS, nomen viri Macedonis, cum Aristarcho, à seditiosis Ephesiis ad tribunal rapti, Actor. *c.* 19. *v.* 29. & *c.* 20. *v.* 4. & Hospes Pauli. Roman. *c.* 16. *v.* 23. Græcè Γάϊος. Vide *Gajus*.

CAJUS, Patriarcha Hierosolymit. è Gente C. Rufi, à quo familia Augusti. Sueton. *in Aug. c.* 2. Item filius Agrippæ, ex Julia, maritus Liviæ, Sororis Germanici. Obiit in itinere Hispanico, Tacit. *l.* 1. *Annal. c.* 3.

CAJUS, mons Hispaniæ ex quo Durius fluv. profluit. Julius Orat. *Fluvius Durius nascitur in Carpetanis, exiens de monte Cajo juxta Pyrenæum.* Ubi malè montem hunc juxta Pyrenæum collocat, a quo abest quàm longissimè. Apud Livium *Caunus* vocatur, *l.* 40. *c.* 50. cùm *Cajus* sit verum nomen. Vide Voss. *ad Melam p.* 218. 219.

CAJUS Acerronius Consul, Collega C. Pontii Nigrini. an. Urb. Cond. 789.

CAJUS Acilius, Julii Cæsaris miles navali ad Massiliam prælio, injectâ in puppim hostium dextrâ, & abscissâ, memorabile illud Cynægiri apud Græcos exemplum imitatus, transiit in navem, umbone obvios agens. Sueton. *in Jul. c.* 68.

CAJUS Ælius Pætus, Consul, Collega Valerii Maximi an. Urb. Cond. 447.

CAJUS Æmilius Mamercus, tribunus militum an. Urb. Cond. 362. 363.

CAJUS Æmilius Paulus, Consul, Collega M. Livii Denteris an. Urb. Cond. 451.

CAJUS Antistius Vetus, Consul, Collega D. Lælii Balbi an. Urb. Cond. 748.

CAJUS Antistius Vetus, Consul, Collega C. Asinii Pollionis an. Urb. Cond. 775.

CAJUS Antistius Vetus, Consul, Collega M. Suilli Servilliani an. Urb. Cond. 802

CAJUS Antonius, Consul, Collega M. Tullii Ciceronis an. Urb. Cond. 691.

CAJUS Aquillius Florus, Consul, Collega L. Cornelii Scipionis an. Urb. Cond. 494.

CAJUS Asinius Gallus, Consul, Collega C. Martii Censorini an. Urb. Cond. 746.

CAJUS Asinius Pollio, Consul, Collega Antistii Veteris an. Urb. Cond. 775.

CAJUS Asinius Pollio, Consul, Collega Cn. Domitii Calvini an. Urb. Cond. 714.

CAJUS Atilius Balbus, Consul, Collega M. Fabii Buteonis, an. Urb. Cond. 508. 2. Consul, Collega T. Manlii Torquati an. Urb. Cond. 517.

CAJUS Atilius Regulus, Consul, Collega L. Æmilii Pauli an. Urb. Cond. 529.

CAJUS Atilius Regulus Serranus, Consul, Collega L. Manlii Vulsionis an. Urb. Cond. 503.

CAJUS Atilius Serranus, Consul, Collega Q. Servilii Cæpionis an. Urb. Cond. 648.

CAJUS Atilius Serranus, Consul, Collega C. Hostilii Mancini an. Urb. Cond. 583.

CAJUS Aufidius Victorinus, Consul, Collega L. Septimii Severi Augusti an. Urb. Cond. 952.

CAJUS Aurelius Cotta, Consul, Collega P. Servilii Gemini an. Urb. Cond. 501.

CAJUS Aurelius Cotta, Consul, Collega Servilii Sulpitii Galbæ, an. Urb. Cond. 514.

CAJUS Bebius Pamphilius, Insubrium agrum ingressus, cum toto ferme exercitu circumventus est. Liv. *l.* 2.

CAJUS Bellicius Torquatus, Consul, Collega M. Atilii Glabrionis an. Urb. Cond. 876.

CAJUS Cæcilius Metellus, Consul, Collega C. Furii Placidii, an. Urb. Cond. 502.

CAJUS Cæcilius Metellus, Consul, Collega T. Didii Vinii, an. Urb. Cond. 656.

CAJUS Cæcilius Metellus Capratius, Quinti Cæcilii Metelli Macedonici fil. Quinti, Lucii & Marci frater. Consul fuit, Collega C. Papyrii Carbonis an. Urb. Cond. 631. Vide Cicer. *l.* 2. *de Orat.* & Plut. *de fortuna Romanor.*

CAJUS Cæcilius Caldus, Consul, Collega L. Domitii Ænobarbi, an. Urb. Cond. 660.

CAJUS Cæcilius Ruffus, Consul, Collega L. Pomponii Flacci, an. Urb. Cond 769.

CAJUS Calphurnius Piso, Consul, Collega A. Posthumii Albini an. Urb. Cond. 574

CAJUS Calvisius Sabinus Consul, Collega L. Portii Censorini, an. Urb. Cond. 714. 2. Consul, Collega L. Pessicni Ruffi an. Urb. Cond. 749.

CAJUS Calvisius Sabinus, Consul, Collega Cn. Gætulici an. Urb. Cond. 778.

CAJUS Caninius Gallus, Consul, Collega M. Vipsanii Agrippæ, an. Urb. Cond. 717.

CAJUS Cassius Varus Consul, Collega M. Licinii Luculli an. Urb. Cond. 681.

CAJUS Cassius, Syriæ Prætor, annô Salutis 49.

CAJUS Cassius Longinus Jurisconsultus, Consul, Collega. M. Vinitii Quartini an. Urb. Cond. 782.

CAJUS Cassius Longinus, Consul, Collega P. Licinii Crassi, an. Urb Cond. 583.

CAJUS Cassius Longinus, Consul, Collega Sex. Domitii Calvini, an. Urb. Cond 630

CAJUS Cassius Longinus, Consul, Collega Cn. Domitii Ænobarbi an. Urb. Cond. 658.

CAJUS Cicereius, Præfectus Corsos vicit, pax inde data an. Urb. Cond. 581. Liv. *l.* 2. *Decad.* 5.

CAJUS Civilius, Albanorum Imperator an. ab. Urb. Cond. 82.

CAJUS Claudius Caninius, Consul, Collega M. Æmilii Lepidi, an. Urb. Cond. 468.

CAJUS Claudius Centho, Consul, Collega M. Sempronii Tuditani, an. Urb. Cond. 513.

CAJUS Claudius Cinna, Consul, Collega C. Fabricii Luscini, an. Urb. Cond. 480.

CAJUS Claudius Marcellus, Consul, Collega L. Æmilii Pauli, an. Urb. Cond. 702. 2. Consul, Collega C. Claudii an. Urb. Cond. 705.

CAJUS Claudius Marcellus, Consul, Collega L. Aruntii an. Urb. Cond. 732.

CAJUS Claudius Nero, Consul, Collega M. Livii Salinatoris an. Urb. Cond. 547.

CAJUS Claudius Pulcher, Consul, Collega T. Sempronii Gracchi an. Urb. Cond. 577.

CAJUS Claudius Sabinus, Consul, Collega P. Valerii Publicolæ, an. Urb. Cond. 294

CAJUS Cornelius Cossus, Tribun. Militum, an. Urb. Cond. 353.

CAJUS Cornelius Dolabella, Consul, Collega M. Fulvii Nobilioris, an. Urb. Cond. 595.

CAJUS Cornelius Scipio, Consul, Collega A. Atilii Calatini, an. Urb. Cond. 499.

CAJUS Fabius Ambustus, Tribun. Militum an. Urb. Cond. 349. 2. Tribun. Militum an. Urb. Cond. 350. 3. Tribun. Militum an. Urb. Cond. 355.

CAJUS Fabius Ambustus, Consul, Collega C. Plautii Proculi, an. Urb. Cond. 398.

CAJUS Fabius Interrex, an. ab Urb. Cond. 401.

CAJUS Fabius Vibulanus Ambustus, Consul, Collega C. Furii Petilii, an. Urb. Cond. 344.

CAJUS Fabricius Luscinus, Consul, Collega Q. Æmilii Pappi, an. Urb. Cond. 471. 2. Consul, Collega ejusdem an. Urb. Cond. 475. De Samnitibus & Lucanis triumphavit. Hujus integritatem notat Eutropius. *l.* 2. *c.* 7. 3. Consul, Collega Claudii Cinnæ an. Urb. Cond. 480.

CAJUS Fannius Domitius, Consul, Collega C. Domitii Ænobarbi, Allobroges vicit, an. Urb. Cond. 532.

CAJUS Fannius Strabo, Consul, Collega M. Valerii Messalæ an. Urb. Cond. 592.

CAJUS Fulvius Fimbria, Consul, Collega C. M. Nepotis an. Urb. Cond. 650.

CAJUS Fontejus Capito, Consul, Collega Germanici Cæsaris an. Urb. Cond. 764.

CAJUS Fulvius Flaccus, Consul, Collega P. Scipionis Africani an. Urb. Cond. 620.

CAJUS Fundanius, Consul, Collega Sulpitii Galli an. Urb. Cond. 520.

CAJUS Furius, Tribun. militum an. Urb. Cond. 330.

CAJUS Furius Pacilius, Consul, Collega M. Papyrii Crassi an. Urb. Cond. 314.

CAJUS Furius Placidus, Consul, Collega C. Cæcilii Metelli an. Urb. Cond. 502.

CAJUS Fusius Geminus, Consul, Collega C. Rubellii Gemini an. Urb. Cond. 781.

CAJUS Gallus, Consul, Collega T. Saturnini an. Urb. Cond. 910.

CAJUS Genutius Adventinus, Consul, Collega Æmilii Mamerci an. Urb. Cond. 393.

CAJUS Genutius Clepsina, Consul, Collega Q. Fabii Gurgitis an. Urb. Cond. 477.

CAJUS Genutius Clepsina, Consul, Collega Cn. Cornelii Blasionis an. Urb. Cond. 483.

CAJUS Genutius Pansa, Tribunus militum an. Urb. Cond. 360.

CAJUS Gracchus, quietis publicæ turbator.

CAJUS Hostilius Mancinus, Consul, Collega C. Attilii Serani an. Urb. Cond. 584

CAJUS Hostilius Mancinus, Consul, Collega M. Æmilii Lepidi Porcinæ an. Urb. Cond. 617. Hic à Numantinis victus, castris exutus, ignominiosam cum eis pacem fecit. Florus, *l.* 2. *c.* 18. Eutropius, *l.* 4. *c.* 8.

CAJUS Horatius Pulvillus, Consul, Collega T. Menenii Latini an. Urb. Cond. 277.

CAJUS Horatius Pulvillus, Consul, Collega Q. Nautii Augurini an. Urb. Cond. 297.

CAJUS Johannes, vide *Johannes*.

CAJUS Julius Tullus, Consul, Collega P. Pinarii Ruffi an. Urb. Cond. 265.

CAJUS Julius Tullus, Consul, Collega M. Geganii Macerini an. Urb. Cond. 308. 2. Consul., Collega L. Virginii Tricosti an. Urb. Cond. 320.

CAJUS Julius Tullus, Tribunus Militum an. Urb. Cond 351.

CAJUS Julius Decemvir, an. Urb. Cond. 303.

CAJO Juliô Brutô, dictatore designatô, actum fuit nihil an. ab Urb. Cond. 443.

CAJUS Junius Brutus, Consul, Collega L. Posthumii Metelli an. Urb. Cond. 462. 2. Consul, Collega P. Cornelii Ruffini an. Urb. Cond. 476.

CAJUS Junius Brutus Bubulcus, Consul, Collega Æmilii Barbulæ, an. Urb. Cond. 439. 2. Consul, Collega P. Papyrii Cursoris an. Urb. Cond. 442. 3. Consul, Collega Qu. Æmilii Barbulæ an. Urb. Cond. 452.

CAJUS Junius Syllanus, Consul, Collega T. Furnii an. Urb. Cond. 737.

CAJUS Junius Syllanus, Consul, Collega P. Cornelii Dolabellæ an. Urb. Cond. 762.

CAJUS Lælius, Consul, Collega Q. Servilii Cæpionis an. Urb. Cond. 624.

CAJUS Lælius Africanus, Consul, Collega L. Cornelii Scipionis Asiatici, an. Urb. Cond. 564.

CAJUS Licinius Crassus, Consul, Collega L. Æmilii Pauli an. Urb. Cond. 586.

CAJUS Licinius Geta, Consul, Collega Q. Maximi Biburni an. Urb. Cond. 638.

CAJUS Licinius Stolo Calvius magister Equitum an. Urb. Cond. 337. Tribun. militum an. Urb. Cond. 388. Consul, collega C. Sulpicii Petici an. Urb. Cond. 392. quô tempore pestis horrenda grassata est. Eutrop. *l.* 2. 2. Consul, collega ejusdem Sulpicii an. Urb. Cond. 395.

CAIUS Licinius Varus, Consul, Collega P. Cornelii Lentuli Caudini an. Urb. Cond. 517.

CAJUS Livius Drusus, Consul, Collega P. Scipionis Africani Æmiliani an. Urb. Cond. 607.

CAJUS Livius Salinator, Consul, Collega M. Valerii Messalæ, an. Urb. Cond. 566.

CAIUS Luctatius Catulus Cæreonius, Consul, Collega A. Posthumii Albini, an. Urb. Cond. 511.

CAIUS Luctatius Scævola, Consul, Collega L. Veturii Levini an. Urb. Cond. 534.

CAJUS Manlius Capitolinus, magister Equitum, cujus tempore Sora capta fuit, ædes Junonis Monetæ ædificata an. Urb. Cond. 411.

CAJUS Manlius Maximus, Consul, Collega P. Rutilii Ruffi an. Urb. Cond. 649. Hic cum Q. Servilio Cæpione à Cimbris victus, atque castris exutus fuit: quô tempore Marius triumphavit de Jugurtha.

CAIUS Manlius, Consul, Collega L. Furii Medullini, an. Urb. Cond 280. Hujus tempore induciæ Vejentibus in annos undecim datæ sunt.

CAIUS Marius Nepos, Consul, Collega L. Cassii Longini, an. Urb. Cond. 647. Bocchum Maurorum Regem, & Jugurtham fudit.

CAJUS Marius, Marii filius, Consul, Collega Cn. Papyrii Carbonis, an. Urb. Cond. 672.

CAJUS Marius Censorinus, Consul, Collega C. Asinii Galli, an. Urb. Cond. 746.

CAJUS Marcius Coriolanus, à Tribunis Plebis exiliô damnatus, an. Urb. Cond. 263. Hic multas Latinorum civitates cepit, Romam obsedit, Veturiæ matris, & Volumniæ uxoris cùm imperiô tum precibus obsidionem solvit an. Urb. Cond 266. Eô tempore templum muliebri Fortunæ conditum, & dedicatum fuit.

CAIUS Marcius Figulus, Consul, Collega P. Scipionis Nasicæ, an. Urb. Cond. 591. 2. Consul, Collega L. Cornelii Lentuli, an. Urb. Cond. 598. Parum prosperè primum, hinc feliciter adversus Dalmatas pugnavit.

CAJUS Marcius Rutilius, Consul, Collega Cn. Manlii Capitolini, an. Urb. Cond. 399. Ex plebe Dictator, an. Urb. Cond. 400. 2. Consul, Collega P. Valerii Publicolæ, an. Urb. Cond. 404. 3. Consul, Collega T. Manlii Torquati, an. Urb. Cond. 412. 4. Consul, Collega Q. Servilii Halæ, an. Urb. Cond. 414.

CAIUS Marcius Rutilius, Consul, Collega Q. Fabii Rutiliani, an. Urb. Cond. 445.

CAJUS Menenius Dictator, an. Urb. Cond. 441.

CAIUS Menius Nepos, Consul, Collega L. Furii Camilli, an. Urb. Cond. 418. *Cajo* Mæcenati triennió supremó nulló horæ momentò intermissus contigit somnus. Plin. *l.* 7. *c.* 51.

CAJUS Mutius, civitatem ab hostibus liberavit, an. Urb. Cond. 247.

CAIUS Mutius Scævola, Consul, Collega L. Calphurnii Pisonis, an. Urb. Cond. 621.

CAJUS Nautius Rutilius, Consul, Collega P. Valerii Publicolæ, an. Urb. Cond. 279. 2. Consul, Collega L. Minutii Augurini, an. Urb. Cond. 296.

CAJUS Nautius Rutilius, Consul, Collega M. Papyrii Mugillani, an. Urb. Cond. 315.

CAJUS Norbanus Balbus, Consul, Collega L. Scipionis Asiatici an. Urb. Cond. 671. Hic à Sylla Italiam ingresso victus est. Eutrop. *l.* 5. *c.* 5.

CAJUS Norbanus Flaccus, Consul, Collega Appii Claudii Pulchri, an. Urb. Cond. 716.

CAJUS Norbanus Flaccus, Consul, Collega C. Cæsaris Octaviani, an. Urb. Cond. 730.

CAJUS Norbanus Flaccus, Consul, Collega Drusi Cæsaris, an. Urb. Cond. 767.

CAJUS Octavius, Pater Augusti, Prætor Macedoniæ, fugitivos, reliquam Spartaci & Catilinæ manum in itinere delevit: Bessos ac Thraces magnô prælió fudit. Decedens Macedoniâ, priusquam confiteri se candidatum Consulatus posset, morte obiit repentinâ, superstitibus liberis, Octaviâ majore, quam ex Ancharia, & Octaviâ minore, item Octavió, nondum Augustô, quos ex Accia susceperat. Consulito Sueton. *in Augusti vita.*

CAIUS Oppius, Historicus, cui quidam Commentarios Cæsaris *de bello Alexandrino, Africano & Hispan.* adscriptum eunt. Sueton. *in Cæs. c.* 53. etiam vitas illustrium virorum scripsisse creditur. Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 60. illum ex primis fuisse refert, quibus à Cæsare de bello & pace tractandi summa commissa.

CAJUS Papyrius Balbus, Consul, Collega P. Manilii, an. Urb. Cond. 634.

CAIUS Papyrius Carbo, Consul, Collega C. Cæcilii Metelli Caprarii, an. Urb. Cond. 641. A' Cimbris, qui in Illyricum venerunt, victus atque fusus est.

CAIUS Papyrius Crassus. Tribun. militum an. Urb. Cond. 372.

CAJUS Papyrius Massius, Consul, Collega M. Pomp. Mathonis, an. Urb. Cond. 523.

CAJUS Petilius Balbus, Consul, Collega M. Fabii Ambusti an. Urb. Cond. 396. 2. Consul, Collega M. Val. Corvini, an. Urb. Cond. 410. 3. Consul, Collega L. Papyrii Mugillani an. Urb. Cond. 429. Consulibus ære alienó gravatis, ne quis in compedibus teneretur, legem tulerunt.

CAJUS Petronius, Neronis jussu occisus. Tacit. *l.* 16. *Annal. c.* 19.

CAIUS Piso Vopiscus, Consul, Collega Servii Astæ, an. Urb. Cond. 866.

CAJUS Plautius Decianus, Consul, Collega L. Æmilii Mamerci, an. Urb. Cond. 426. De Privernatibus triumphavit

CAJUS Plautius Proculus, Consul, Collega C. Fabii Ambusti, an. Urb. Cond. 398. Magister equitum an. Urb. Cond 400. Ad Salinas, Hetruscos, Faliscos, & Tarquinienses vicit, fudit, cecidit, ac triumphum egit.

CAJUS Plautius Venox, Consul, Collega T. Manlii Torquati, an. Urb. Cond. 409. 2. Consul, Collega L. Æmilii Mamerci an. Urb. Cond 415.

CAJUS Pompejus Gallus, Consul, Collega Q. Verannii, an. Urb. Cond 801.

CAJUS Pontius Nigrinus, Consul, Collega C. Atamii, an. Urb. Cond. 789. Agrippam in vincula conjecit. Joseph. *Jud. Ant. l.* 18. *c.* 15.

CAJUS Pompejus, Samnitum Imperator, à Q. Fabio Max. filio Gurgitis securi percussus est, an. Urb. Cond. 461.

CAJUS Poppæus Sabinus, Consul. Collega Q. Sulpitii Camerini, an. Urb. Cond. 761.

CAIUS Popilius Lænas, Consul, Collega P. Ælii Ligurii, an. Urb. Cond. 581. 2. Consul, Collega M. Æmilii Lepidi, an. Urb. Cond. 596.

CAJUS Quintius Claudius, Consul, Collega L. Genutii Clepsinæ, an. Urb. Cond. 482.

CAIUS Quintius Flaminius, Consul. Collega P. Furii Philonis, an. Urb. Cond. 531. 2. Consul, Collega Cn. Servilii Gemini,

mini, an. Urb. Cond. 537. In pugna ad Thrasimenum lacum occisus est.

CAJUS Quintius Flaminius, Consul, Collega M. Æmilii Lepidi, an Urb. Cond. 567.

CAJUS Quintilius, Dictator an. Urb. Cond. 427. Eô tempore 170 mulieres veneficæ, Romæ deprehensæ, damnatæ fuerunt.

CAJUS Rubellius Geminus, Consul, Collega C. Fulvii Gemini, an. Urb. Cond. 781.

CAJUS Scribonius Curio, Consul, Collega Cn. Octavii, an. Urb. Cond. 678.

CAJUS Sempronius Blæsus, Consul, Collega C. Servilii Cæpionis, an. Urb. Cond. 500. 2. Consul, Collega Au. Manlii Attici an. Urb. Cond. 509.

CAJUS Sempronius Tuditanus, Consul, Collega M. Aquilii an. Urb. Cond. 626. Contra Japygas primò malè rem gessit, mox victoriâ cladem acceptam emendavit.

CAJUS Sextius Saturninus, Consul, Collega Sp. Lucretii Cincæ an. Urb. Cond. 375.

CAJUS Servilius Hala, Consul, Collega L. Papyrii Mugillani an. Urb. Cond. 329. Tribun. Militum, magister equitum an. Urb. Cond. 348. 2. Tribun. Militum an. Urb. Cond. 345.

CAJUS Servilius Porcius, Tribun. militum an. Urb. Cond. 359.

CAJUS Servilius Priscus, Consul, Collega L. Æmilii Mamerci, an. Urb. Cond. 276.

CAJUS Servilius Structus, Tribun. Militum an. Urb. Cond. 338. 2. Tribun. militum 339.

CAJUS Servilius Tucca, Consul Collega L. Cœlii Metelli. an. Urb. Cond. 461.

CAJUS Sextilius, Tribun. militum An. Urb. Cond. 337.

CAJUS Silius, Consul, Collega L. Munatii Planci, an. Urb. Cond. 765.

CAJUS Suetonius Paulinus, Consul, Collega L. Telesini, an. Urb. Cond. 818.

CAJUS Sulpitius Galba, Consul, Collega P. Popilii Lænatis, an. Urb. Cond. 622.

CAJUS Sulpitius Galba, Consul, Collega D. Haterii Agrippæ, an. Urb. Cond. 774.

CAJUS Sulpitius Gallus, Consul, Collega C. Fundani Funduli, an. Urb. Cond. 510.

CAJUS Sulpitius Gallus, Consul, Collega M. Claudii Marcelli, an. Urb. Cond. 588. Ligures subegit.

CAJUS Sulpitius Longus, Consul, Collega P. Ælii Pæti, an. Urb. Cond. 419. quô tempore Minutia Vestalis Virgo, ob incestum, viva defossa est, Oros. l. 3. c. 9. Eutrop. l. 2. c. 1.

CAJUS Sulpitius Longus, Consul, Collega M. Petilii Libonis, an. Urb. Cond. 441.

CAJUS Sulpitius Pæticus, Consul, Collega C. Licinii Stolonis Calvi, an. Urb. Cond. 392. 2. Consul, Collega cum eodem Licinio, an. Urb. Cond. 395. 3. Consul, Collega M. Valerii Publicolæ, an. Urb. Cond. 401. Ambo Patricii, contentione de consulatu, vicerunt patres. 4. Consul cum eodem Publicola an. Urb. Cond. 403. 5. Consul, Collega T. Quintii Pœni, an. Urb. Cond. 405. Tribun. Militum an. Urb. Cond. 374. Dictator an. Urb. Cond. 398. Interrex, an. 400. Urb. Cond.

CAJUS Sulpitius Paterculus, Consul, Collega A. Attilii Calatini, an Urb. Cond. 490.

CAJUS Terentius Varro, Consul, Collega L. Æmilii Pauli an. Urb. Cond. 538.

CAJUS Valer. Cotta, Consul, Collega P. Servilii Gemini, an. Urb. Cond. 505.

CAJUS Valer. Flaccus, Consul, Collega Marci Herennii an. Urb. Cond. 661.

CAJUS Valer. Potitus, Consul, Collega M. Æmilii Mamerci, an. Urb. Cond. 346. Tribun. Militum an. Urb. Cond. 341. 2. Tribun. Militum an. Urb. Cond. 350. 3. Tribun. militum an. Urb. Cond. 353.

CAJUS Veturius, Tribun. Militum an. Urb. Cond. 380. 2. Tribun. Militum an. Urb. Cond. 386.

CAJUS Vibius Pansa, Consul, Collega A. Hirtii, an. Urb. Cond. 711.

CAJUS Vipsanius Apronianus, Consul, Collega L. Fonteji Capitonis, an. Urb. Cond. 812. aliis C. Vipsanius Publicola.

CAJUS vel GAJUS, Dalmata, Diocletiani Imperatoris propinquus, creatus est A.C. 283. Episcopus Roman. post Eutychianum martyriô sublatum. Martyres sanctos, inprimis ex fratre Gabinio Presbytero neptem Susannam, quam Diocletianus genero suo Maximino Galerio conciliare uxorem volebat, ad mortem pro fide strenuè subeundam hortatus, eâdem coronâ dignus habitus est, A.C. 296. Euseb. in Chronic. & Histor. l. 7. c. 26. Nicephorus l. 6. c. 34. Platina, Genebrardus, Onuphr. Tom. 1. Concil. Baron. A. C. 281. 296. Balæus, in vita Caji.

CAJUS, vel GAJUS, eruditione insignis, disputavit publicè, contra Proclum, Montani celebrem discipulum, illumque ad ἀπορίαν redegit. Vide Euseb. l. 6. c. 24. Hieron. de Script. Accidit hoc A.C. 215.

CALABASTORES, Africæ oppid. Procop.

CALADER, Jovis fil. frater Tænari & Cæresti. Steph.

Q. CALABER, libros 14. scripsit, τὰ μεθ' Ὅμηρον, sive παραλειπόμενα: quomodo inscripsit, quia Homerus Historiam de Ilio non absolvit. Vulgò solent Calabrum vocare, quia eum Bessarion, Nicææ Cardinalis, extra Hydruntem, maritim. Calabriæ oppid. in pervetusta æde B. Nicolai reperit. Atque hoc etiam in Græca Constantini Lascaris Grammatica legere est. Nunc verisimilius Smyrnæum nominant, quia ipse l. ult. dicat se νέον ἐόντα, sive illustribus Musarum oribus Smyrnæ pascendis operam dedisse. Ex quo si de patria haud certo colligitur, saltem videmus, Scholam non infrequentem habuisse Smyrnæ. At nullô nititur fundamentô, quòd eum Ptolemæus Flavius Romanum putavit. Vossius. Elegans admodum author est, Coluthi, Tryphiodori, & Musæi non multum absimilis, dignus certè, qui omnium manibus teratur; Et ut Homerum in argumento sequitur, ita in Lectione eundem comitari debeat. Nic. Lloydius.

CALABER Nicolaus, vide Nicolaus.

CALABRIA, vulgo Terre de Labour, olim Magna Græcia, Pythagorâ Philosophorum primò insignis insula, quam veteres Messapiam a Duce Messapo, Peucetiam à Peucetio Oenotri fratre dixêre. Ea ἀπὸ τοῦ κακοῦ, & βρίθω, quoniam sit regio onerosa, & plena omni genere bonorum, dicitur. Aliam verò Etymologiam exhibet nobis vir Maximus, l. 1. de Phar. Colon. c. 33. his verbis: Hebræis Doctoribus, inquit, piz aliô nomine כלב calab, aut קלבא Calba dicitur. An hinc vicinæ Brutiis nomen Calabriæ? quæ & ipsa picea est, aliisque arboribus piciferis abundè ferax. Huc facit, quod Calabria Græcè Πιτυοῦσα Pitycusa dicitur ἀπὸ τῆς πίτυος, a piceis arboribus. Apibus etiam & ovibus abundavit olim hæc regio. De utrisque Horat. l. 3. Carm. Od. 16. v. 33.

> *Quanquam nec Calabra mella ferant apes.*

Et, Epod. Od. 1. v. 27.

> *Pecusve Calabris ante sidus fervidum*
> *Lucana mutet pascua.*

Et, l. 1. Carm. Od. 31. v. 9.

> *Non æstuosæ grata Calabriæ*
> *Armenta. -----*

Ubi æstuosæ, ob canem Cœlestem. Val. Flacc. l. 1. v. 682.

> *----- Sic cùm stabulis, & messibus ingens*
> *Ira Deûm, & Calabri populator Sirius arvi*
> *Incubuit, &c.*

Armenta quod attinet, idem Val. Flacc. l. 3. v. 580.

> *Continuò, volucri ceu pectora tactus asilô,*
> *Emicuit Calabris taurus per confraga septis,*
> *Obvia quæque ruens. ---- ----*

Idem ibidem, v. 729.

> *---- Calabris redit armentarius arvis.*

Hinc Calabræ oves pro eximiis accipiuntur. Colum. l. 7. c. 2. Et Persius Sat. 2. v. 65.

> *Et Calabrum coxit vitiatô murice vellus.*

Ubi vulgò exponunt Lanas Tarentinas. Tarentum autem civitas Calabriæ est, ubi lana optima, teste Plin. l. 8. c. 48. Unde Horat. l. 2. Ep. 1. v. 207.

> *Lana Tarentinô violas imitata venenô.*

Oleis etiam nobilem fuisse regionem hanc innuit Columella. Sic enim ille, l. 12. c. 49. Verumtamen habetur præcipua in hos usus olea Calabrica, quam quidam, propter similitudinem, oleastellum vocant. Hujus regionis incolæ Calabri dicuntur, fructibus imprimis abundantes, quos quoniam hospitibus obtrudebant, sibi alioqui nulli usui futuros, factum est, ut Dona Calabri hospitis in proverb. cesserint, pro nullius pretii muneribus, quæ donanti oneri magis sunt, quàm usui, Horat. l. 1. Ep. 7. v. 14.

> *Non, quò more pyris vesci Calaber jubet hospes,*
> *Tu me fecisti locupletem. ---- ----*

Chersydris serpentibus olim hæc regio abundabat, teste Solinô, c. 8. Calabria Chersydris frequentissima, quorum meminit Virg. Georg. l. 3. v. 425.

> *Est etiam ille malus Calabris in saltibus anguis.*

In Calabria natus est Ennius Poëta Rudiis ignobili oppidô, ubi & hortos amœnissimos possedit. Ovid. l. 3. Metamorphos. v. 409.

> *Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus.*
> *Contiguus poni, Scipio magne, tibi.*

Nic. Lloydius. Olim Messapiam, teste Brietiô, complectebatur, sub qua Salentini & Calabri populi, eratque in modum peninsulæ extensa, inter mare Adriaticum & sinum Tarentinum; Ibique urbes præcipuæ Hydruntum, Brundusium, Tarentum, Gallipolis & Aletium, ubi nunc provinc. Terra Hydruntina. Hodierna Calabria verò ampla est provinc. regni Neapolitani maximè in Austrum extensa, versùs Siciliam, ubi aliàs Brutii & magna Græcia. Estque duplex, Citerior, quæ magis in Boream, & Ulterior, quæ magis in Meridiem tendit. Utraque est inter mare Tirrhenum & Ionium, à Borea in Austrum extensa. Citerioris caput Consentia, Ulterioris seu Inferioris S. Severina est. Baudrand. Vide Plin. l. 3. c. 11. Ptol. l. 3. Strab. l. 6. Cluver. l. 3. Merul. Cosmogr. part. 2. l. 4. c. 27. Leand. descript. Italiæ. Hâc Saraceni pulsi, à Pipino A. C. 809. Sigon. l. 4. illam iterum vastârunt Duce Achapsio, A. C. 828. Cedren. in Hist. iterumque A. C. 910. Sigon. l. 6. Græcis adempta est, ob Legatos contumeliosè habitos, ab Ottone M. A. C. 968. Idem l. 7. Ottoni II. vicissim erepta est à Basilio, A. C. 978. Sed Græci demum pulsi ab Henrico II. Imperatore A. C. 1022. Sigon. l. 8. A' Nicolao II. unà cum Sicilia & Apulia, Normannis in feudum concessa est, A. C. 1058. Recepta ab Henrico VI. mortuô Tancredô, A. C. 1192. P. Æmil. l. 6. Carolus postea Claudus Apuliæ Rex, ex captivitate istis legibus dimissus est, ut Calabriâ, cum Apulia, Neapoli & Tarento contentus, Siciliam & Sardiniam Arragoniis relinqueret, A. C. 1288. Idem l. 7. recuperata tamen est à Friderico Siciliæ Rege, A. C. 1312. &c. Hodie cum toto regno Neapolitano sub Hispanis est.

Urbes Calabriæ, quæ extant.

Bisinianum, *Bisignano.*	Nicotera, *Nicotera.*
Cantazara, *Cantazaro.*	Rhegium, *Regio.*
Cariathis, *Cariati.*	Rossanum, *Rossano.*
Consentia, *Cosenza.*	S. Severina.
Nicastrum, *Nicastro.*	Umbriaticum, *Umbriatico.*

CALABRITES, Achajæ urbs in Peloponneso. Laonicus *l.* 9.

CALABRUS, Calabriæ fluv. Pausan. *l.* 6.

CALABRYA, Asiæ minoris locus, à bonæ aquæ scaturiginibus sic dictus. *Zonar. Curopalates.*

CALACANTHA, Græcè καλακάνθη, inter herbas Chymicis, quæ luteò inficiunt: [illegible] *Calacantha præparata pro tinctorium efficit.* Lanas enim glaucii olim colore tinctas, luteas fuisse certum. Unde *glaucina pallia* Martiali *l.* 9. *Epigr.* 27. *v.* 2. &c. Est autem *Calacantha* idem cum *glaucio* Latinorum, quod vide, plura verò hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 1164.

CALACHANA, Armeniæ minoris regio, *Strabo.*

CALACHENA, Assyriæ regio, Strab. *l.* 16. *Calacina. Ptol.*

CALACTA, Siciliæ lateris Septentrionalis urbs maritima *Ptol.* *Acque dolci Leandro. Calora Nigro. S. Marco Fazello.* Athenæo *l.* 4. memoratur, [illegible]. Nunc ad amnem *Fitaltam*, 3. milliar. ab ora maris Tirrheni. *Baudrand.* Ciceroni *Verrinâ quartâ* memoratur Eupolemus *Calactinus*, ubi perperam vulgò *Calatinus.* Antiquissima loci Calactæ mentio est apud Herodot. *l.* 6. Vide Diodor. Sic. *l.* 12.

CALACTICUS, sinus circa Hispaniam Bæticam, *Sex. Avienus.*

CALADUNUM, Callaicorum Bracariorum urbs inter Asturicam & Bracaram. *Ptol. Antonin.* Ubi nunc Mirandela, castrum Portugall. ad Tuelum amnem, in provinc. Transmontana, inter Lamegam & Bragantiam.

CALÆ, civitas in India, item insula inter Taprobanam. *Ptol.*

CALÆGIA, German. oppid. *Ptol.* quod *Pet. Appianus Wittenberg* interpretatur. In Saxonia situm est ad Albim fluv. *Sansoni*, Jena urbs est. Aliis *Kalbe*, castrum ad confluentes Salæ in Albim, paulò supra Darbicum, infra Servestam & Bernaburgum.

CALÆI, Insulæ sunt in ostio sinus Persici. Arrian. *in Periplo.*

CALÆNUS, fons Lyciæ, aliàs *Calbius. Steph.*

CALAGNA, Colonia est apud Onuphrium ex *Frontino.*

CALAGORGIS, Galliæ Aquitanicæ urbs. *Antonin.* nonnulli putant *Bigerriones* esse Cæsaris, *l.* 3. *Bell. Gall. c.* 27.

CALAGORINA, Vasconum in Hispania Tarraconensi urbs. *Ptol. Calaguris Straboni* est. *Calagurris Nascica*, Plin. *l.* 3. *c.* 3. *Calaborra* eam appellat *Varrerius. Calagurris* dicitur Livio, *l.* 39. *c.* 21. Itemque Prudentio *in Peristeph. Hymn.* 7. *v.* 31.

Nostra gestabit Calagurris ambos
Quos veneramur.

Hujus, ut & Quintiliani, Patria. Surita, *ad Itiner. Anton.* De Marca, *Histor. Bearn.* Vide *Calaguris.* Populi *Calagurritani, Nascici.* Plinio *l.* 3. *c.* 3.

CALAGURIS, urbs Episcopalis Hispaniæ Tarraconensis ad Iberum fluv. ubi recipit amnem *Cidacos de Castiglia*, 13. leuc. à Calciata in Ortum; prope confinia Navarræ. Vulgò *Calahorra.* Plinio *l.* 3. *c.* 3. *Calagurris Fibularia*, qui etiam alterius urbis, *Calagurris Nascica* meminit. Fortissimos olim milites tulit, in Principum excubias, ut hodie Helvetii, expetitos. Vide Suritam, *ad Itin. Anton.* Marcam *Hist. Bearn.* & suprà, in *Calagorina.*

CALAICA, apud Recentiores cum unico *l.* Veterib. *Callaica*, quod vide.

CALAIS, Boreæ ex Orithyia filius alatus, qui unà cum Zethe fratre similiter alato cum Argonautis Colchos profectus est. Qua in expeditione cùm à Phineo Rege humaniter essent accepti, Harpyias, quæ epulas ejus fœdabant, persequi constituerunt: quas cùm & alarum auxiliô & sagittandi peritiâ in Plotas usque insulas fugâssent, ab Iside admoniti sunt, ne Jovis canes ulteriùs prosequerentur. Inde itaque retrorsum reversi, duas illas insulas, in quibus Harpyias reliquerunt, à conversione suâ *Strophadas* appellârunt, cùm antea *Plotæ* dicerentur. Postremò ab Hercule occisi dicuntur, & in ventos commutati, qui caniculæ exortum dies ferè octo præveniunt, unde & πρόδρομοι, i. e. *Præcursores* appellantur. De his Apollon. *l.* 1. Natalis Com. *Myth. l.* 8. *c.* 11. Alex. Rossæus, *in Mystagogo Poet.* Ovid. *Met. l.* 6. *fab.* 8. *v.* 715.

Barbaque dum rutila aberat subvexa capillis,
Implumes Calaisque puer, Zetheique fuerunt.

Vide eundem *l.* 7. *fab.* 1. Propert. *l.* 1. *El.* 20. *v.* 25. *De Hyla puero:*

Hunc duo sectati fratres Aquilonia proles,
Hunc super & Zethes, hunc super & Calais.

Item nomen poetæ, Horat. *l.* 3. *Carm.* 9. *v.* 13.

Me torret face mutuâ
Thurini Calais filius Ornithi.

Nic. Lloydius.

CALAMA, Africæ urbs inter Constantinam & Hipponem. *Orosius.* Hujus sæpe meminit D. Augustin. *Calamata*, ut videtur.

CALAMA, Carmaniæ vicus litori vicinus. *Arrian.*

CALAMÆ, urbs Messeniæ in Peloponneso. *Steph.* ex *Polyb.*

CALAMANCI, apud mediæ Latinitatis Auctores, sunt pilea rotunda, sine acumine seu apice (quô barducuculli insignes erant) ad instar hæmisphærii seu ovi divisi: cujusmodi formâ fuisse pileum Sacerdotale Judæorum, tradit *Isidorus, Pileum ex bysso rotundum, quasi sphæra media & in occipitio vitta constrictum, hoc Græci tiaram vocant, nonnulli galerum. Non habet acumen in summo, sed galeam.* Ad quod instar & Castorum pilea erant: quæ *ovatas casides* vocat Appulejus, *l.* 10. *Met.* quod ovi speciem repræsentarent &c. Græci recentiores Καμελαύκια dixêre, quasi [illegible], *quòd æstum arceant.* Vide infrà in voce *Camelaucium.*

CALAMARIUM, in quo atramentum reponitur, ad *calamum* intingendum, Græcis [illegible] quoque, item καλαμοθήκη, h. e. *atramentarium* seu *atramentarium*, recentioribus Latinis *Canicalium* dictum est, diminutivâ formâ, à *Canum*, quod ex Græco κανεῖ & κανοῦ; quæ vox non canistrum tantùm textum viminibus notat, sed etiam φιάλην & μαγίδα. Unde *Caniclinus*, nomen officii in Aula Constantinopolitana, de quo infrà. Vide quoque suprà in voce *Atramentarium.*

CALAMAULES, Græcè Καλαμαύλης, μόναυλος, qui unicam tibiam inflabat. Tibiarum enim materia antiquitus, harundines, an prima fuerit, incertum: ex ossibus enim hinnulorum primam omnium à Minerva factam esse, sunt qui tradant. Ceterum apud Veteres tibia ut plurimum ex harundine. *Pollux* certè, velut antiquissimam materiam tibiarum, κάλαμον primò locô recenset, ἡ δὲ ὕλη τῶν αὐλῶν κάλαμος, ὁ χαλκός, ἡ πύξος, ὁ λωτός. Unde κάλαμος, apud antiquos Scriptores Græcos, pro *tibia.* *Pindarus*, [illegible], *cum tibia cantu excipiunt.* Ubi perperam interpretantur nonnulli, *fistula*: hæc enim *calamus* non fuit, sed ex pluribus calamis compingebatur. *Epigramma*,

[illegible]

Et *Scholiastes Pindari* miraculum cujusdam tibicinis refert, qui in agone, cum excidissent tibiales linguæ, μόνοις [illegible] καλάμοις, *solis harundinibus cantum peregit.* Est autem μόναυλος, singularis tibia, ad differentiam τῆς ζεύγους, cùm binæ simul inflantur: cujus inventionem *Plinius* Pani, *Pollux* Ægyptiis, & quidem Osiridi *Athenæus*, tribuunt. Eadem & καλαμαύλης quoque dicebatur. *Appulejus* de puero Citta Monaulo,

Quid si aulam inspires, done & jam carmina nostra
Cedent victa tuo dulciloquo calamo.

Unde καλαμαυλεῖν. Marsyas posteà geminas tibias primus inflavit & fistulam invenit ex pluribus *calamo* compactam, hinc prudentissimus & solertissimus, suô seculô & apud suos habitus, ut Diodorus refert. Euphorion apud Athenæum, [illegible] *ex multis calamis compactam certâ fistulam invenit Marsyas.* Αὐλοθήκην vocat *Pollux* fistulam hanc, quæ ex multis calamis sive cannis compacta, linô ligata erat & cerâ juncta, inventum Marsyæ, ut dictum, vel, ut aliis placet, Panis: At quæ operosiore curâ facta fuit, ea ex multis tibiis conjunctis ac disparibus constabat. Errant proin, qui fistulam hanc πολυκάλαμον, ex cicutis & avenis stipulisque compactam existimant. Κάλαμοι enim in fistula arundines sunt & cannæ, unde δόνακες Græcis non rarò, *Theocrito* inprimis, *Plutarcho* & *Theophrasto.* Nec Græci Poëtæ κάλαμον de arena vel frumenti calamo dixêre, sed καλάμην. Unde de indoctis bubulcis, qui, fistulâ ex arundinibus compactâ canere nescientes, stipulâ ludebant, *Theocritus* καλάμην usurpat:

--- [illegible]
[illegible]

quod Virgilius, stridenti stipulâ disperdere carmen vertit. [illegible] vulgò dicebantur, nam [illegible] est καλάμη *Hesych.* &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 117. & 832. Maximè verò τὸ [illegible] cecinisse *Calamaulas* seu Monaulos, refert *Pollux.* Vide quoque infrà passim, inprimis in voce *Calamella.*

CALAMBAC, Indis dicitur optima Aloë, an à Latina voce *Calamus*? Indicæ enim ferè omnes species nomina habuêre ab Alexandrinis Romanisque Mercatoribus, illaque ab antiquo retinuêre, paulùm ad nostram usque ætatem immutata. Certè Aloën *calamum aromaticum* interpretatus est *Nonnus*,

[illegible]

Sed aliud *Aloën* esse, aliud *calamum aromaticum* seu *odoratum*, constat. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1057. & hic ubi de *Aloë* ac *Calamo aromatico.*

CALAMELLA, vel *us*, fistulatorius calamus, quò in bellis etiamnum utuntur Helvetii. Jacobus Vitriacensis *Histor. Orient. l.* 3. & Oliver. Schol. *Volebant enim sibi facere nomen, cum tubis, calamellis, & signa multa progressi.* *Chalamus*, Gall. *chalumeau* hodie, olim *chalemelle.* Hinc *Calamellarius*, qui istiusmodi cibià canit, apud Ugutionem, qui *Calamaula*, in *Notis Tyronis p.* 175. καλαμαύλης *Eustathio.* Vide Car. du Fresne *Glossar.* & hic suprà.

CALAMENTHÆ, urbs Libyæ, vel Phœnicum. *Steph.*

CALAMIANA, Insula oblonga Asiæ in mare Indic. inter Borneum & Philippinas extensa, sub proprio Rege. Aliter *Paragoja.*

CALAMINA, vulgò *Malipur*, & Lusitanis *Citta di S. Thomé*, urbs parva Indiæ exterioris, versùs oram littoralem sinus Gangetici, in regione Coromandelis, quæ pars est Narsingæ, satis culta, & à Christianis S. Thomæ dictis, inhabitata, 25. milliar. à Palacata in Austrum, ubi corpus D. Thomæ Apostoli superioribus annis inventum scribit *Maphæus* cum aliis.

CALAMINÆ, Insulæ sitæ sunt in Torrhebia palûde, seu lacu, quem Nymphæum vocant, appellanturque *Nymphæ* [illegible], itemque *Saliares*, quoniam in Symphoniæ cantu ad ictus modulantium pedum moventur, ut Plin. *l.* 2. *c.* 95 scribit: tametsi à *Calaminis* distinguere videtur Cæl. Rhodig. *Antiq. Lect. l.* 9. *c.* 5. Vide infrà *Saliares.*

CALAMINÆ, Insulæ in Lydia, quæ non ventis solùm, sed etiam contis, quò libeat pulsæ, multorum civium Mithridatico bellô saluti fuêre. Plin. *l.* 2. *c.* 95.

CALA-

CALAMINTA, seu Pulegium, Veteribus, ad redimienda vasorum colla, in usu, memoratur Constantino Cæs. l. 6. c. 14. Vide infra in voce *Crater*, it. *Pulegium*.

CALAMINUM Mel, apud veterem Auctorem, qui *descriptionem Orbis* scripsit, sub Constantino, ubi de Seribus & vicinis aliis gentibus: *Prædictæ autem gentes vivunt pomis, & piper & mella calamina: panem cum cæsitem studiosum accipiunt*: Græcis μέλι καλάμινον, & ἅλας Ἰνδικόν, dentibus friabile, ac idem est cum sacchara *Mambu*, seu saccharo Veter. de cujus origine diversum sensêre Auctores. Pro mannæ enim genere illud accepisse videtur præfatus Auctor cum Veterum plerisque, unde dicit populos illos, apud quos hæc mella reperiuntur, *panem quotidianum cæelestem accipere*, quod de manna intelligendum cœli decidua. At Salmasius pro comperto ac certo hodie haberi ait, ex ipsa harundine Mambu, generari hoc mel & aliud esse à manna. Certè Græci quoque recentiores hoc saccharum μάννα Ἰνδικὴ καλάμου vocantes, mannam vulgarem distinguunt à manna Indicæ arundinis. Et Theophrastus in *Fragm. de Melle*, quod apud Photium extat, tria genera mellis facit & triplicem generationem: *quam apes conficiunt, quæ ex aëre cadit*, (& manna est liquida recentiorum) ἄλλο δ', pergit, ἐν τοῖς καλάμοις, *aliud autem, quod in harundinibus concrescit*, quæ tertia generatio mellis de *Calamino melle* seu saccharo Antiquorum accipienda. A *calamis* itaque nomen habet, qui in tantam crescunt amplitudinem, ut singula internodia fissa lembunculum trium hominum capacem facilè efficiant &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1299. & infrà passim, imprimis ubi de *Saccharo*.

CALAMIS, cælator egregius. Propert. *l.* 3. *El.* 8. *v.* 9.

Gloria Lysippo est, animosa effingere signa,
Exactis Calamis se mihi jactat equis.

Ovidius *Calam* vocat, ut vulgò legitur: *l.* 4. *Ep.* 1. *Pont. v.* 33.

Vendicet ut Calais laudem, quos fecit, equorum.

Sed legendum *Calamis*. Vide Plin. *l.* 34. *c.* 7. Et Quintil. *l.* 12. *c.* 10.

CALAMISSUS, Locrorum oppid. Plin. *l.* 4. *c.* 3.

CALAMISTRUM, ex Græco καλαμίστρον, quasi *parva fistula*, ferrum erat fistulæ instar cavum, cui manubrium ligneum immittebatur, ut teneri posset, dum calidum esset, torquendis vibrandisque capillis olim adhibitum. Virg. *Æn. l.* 12. *v.* 100.

Vibratos calido ferro.

Quod proin cum acu crinali malè confundunt Grammatici, ut quæ aurea fuit & distinguendis continendisque capillis inserviit. Martialis, in *Epigr.* cujus lemma, *Acus aurea*,

Tenuia ne madidos violent bombycina crines,
Figat acus sparsas, sustineatque comas.

Sed & à *discerniculo* illud *Varro* separat, *Calamistri*, inquiens, *quòd his calefactis in cinere capillus ornatur. Discerniculum, quo discernitur capillus*. Nec in *calamistro* acumen ullius usus, at acus reverà acus, h. e. *acuta* erat. Vocat quidem calamistrum *acum majorem* Servius, *quæ calefacta & adhibita intorquet capillos*. Sed propterea, quia calamistrum non minùs, ac acum crinalem, comendis capillis mulieres adhibebant, & crinalem interdum vice calamistri usurpabant. Græcè καλαμίς, item σῦριγξ. *Hesychius* tamen καλαμίδα, [illegible], *genus ornamenti circa crines*, & [illegible], *collare aureum*, esse dicens, à calamistro distinguit. Phrygum autem proprium & effœminatorum gentium, quibus proin hoc probrum passim objectum, crines gerere implexos & calamistro intortos. Celtæ, Scythæ, Germani aliter, quos cæsariem, simplicissimâ ratione, in nodum substrinxisse, ex Martiali discimus. Vide infrà in voce *Nodi Rheni*, & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 761.

CALAMITES Styrax seu Storax, dictus est Græcis, non quòd arundinibus reconditus haberetur, ne expiraret, ut quidam volunt; storax enim diutissimè odorem servat, nec secus ac myrrha & alia gummium odoratorum genera, in massa afferebatur, & in pellibus inciniis ac saccis: sed quòd lignum arboris ejus omne à vermibus intus eroderetur, sicque illa excisa ad instar arundinis redderetur, solâ superficie exteriore relictâ, ut disertè de styracis arbore tradit Strabo *l.* 12. Exeso itaque lignô, prima pars succi, quæ inde manabat, scobe mixtâ circa arboris radicem adcumulabatur, quam quod abundanter efflueret, & χύδην emanaret, *chymatiam styraca* vocârunt. Exinanitâ verò jam arbore, & omni exhaustâ scobe cum plurimo succo, lacryma, quæ deinde manabat, purior & defæcatior, more gummi concrescens, καλαμίτης στύραξ, vocabatur, ob causam prædictam, quod videl. ex arbore in modum harundinis cavatâ profluxisset. Atque hic, ut præstantissimus, ita rarissimus. Quò facit, quòd *Isidorus* optimum storacem haberi dicit, qui *calamo* & virgis adhæserit, eumque ideo *calamitem* appellari: Nempe virgæ styracis non suâpte naturâ calami instar habent, sed per accidens, ut & in casia fistulæ. Quippe erosô intus lignô & scobe egestâ cum ipso liquore, virgæ exenteratæ harundini similes sunt: gutta verò, quæ posteà egeritur, calamis illis adhærescit, & purissimus mundissimusque styrax est. Unde Galenus, optimum storacem è Pamphylia in *calamis* afferri solitum, docet. Albidus autem is, & instar gummi pellucidus &c. Salmas. *ad Solin. p.* 542. Vide quoque infra in voce *Styrax*.

CALAMOBOAS, Antipater cognominatus est: nam cùm nec vellet, nec posset congredi cominùs cum Carneade, qui magnâ vehementiâ invehebatur in Stoicos, semet ad scribendum vertit, multosque libros edidit maledicos, in quibus passim contradicebat Carneadi. Ergo non linguâ sed *calamo vociferabatur*, *Erasmus*.

CALAMONA, Ægypti & Arabiæ oppid. *Lib. Notit.*

CALAMOS, Asiæ oppidum, in ora subjectâ Libano monti. Plin. *l.* 5. *c.* 20. Urbs item Phœniciæ. *Polyb.* Et civitas Babyloniæ. *Strabo*.

CALAMUS, ex Græco κάλαμος, & *arundinem* significat & *stipulam* sive avenam, h. e. [illegible]. In fistula tamen pro avena aut stipula non accipitur optimis & antiquissimis Scriptoribus ac Poëtis, sed *arundinem* aut cannam significat. Unde & δόνακας Græci vocant. *Theocritus*,

[illegible]
[illegible]
[illegible] ----

obi intelligit fistulam ex permistis arundinibus compactam. Græcus Poëta apud *Plutarchum*, [illegible] &c. Et *Theophrastus* hunc συριγγίαν genus arundinis dictum tradit, quòd fistulis faciendis utilis esset. At stipulam, quâ indocti bubulci, fistulâ canere nescientes, ludebant, καλάμην idem *Theocritus* vocat, ut suprà vidimus in voce *Calamaules*: aliàs [illegible] vocatam, unde [illegible] vulgò dicebantur. Sed & aliàs κάλαμος ferè semper, pro arundine. Sic κάλαμοι [illegible], sunt arundines vel calami: κάλαμοι ad scribendum, ex arundine: καλάμους quoque de tibiis dixêre, quæ ex arundine utique olim fiebant. Hinc καλάμοιο *boa Pindaro*, *tibiæ cantus*, & πολυτρήτοι κάλαμοι, in *Epigramm. multiforatiles tibiæ*, & [illegible], de qua voce suprà diximus, &c. Sed & κάλαμος, *lyræ crepitaculum* est, cui chordæ adnectuntur, quodque sonum edit, δόναξ vocatum quoque Græcis: *Hesych.* [illegible] Unde lapillus, qui in alveo aëritis movetur ac sonat, Latinis *calamus*, Græcis δόναξ etiam, appellatus est, vide Salmas. *ad Solin. p.* 714. Porrò & κάλαμοι, virgæ dictæ sunt ac surculi, quibus hærebant malabathri folia, [illegible] etiam dicti item quibus storax adhærescens adferebatur, uti vidimus suprà in vocibus, *Betre* & *Calamites styrax*. Mensuræ tandem genus, κάλαμος dictum, Regiorum X. pedum sive Philetæriorum, Italicorum verò XII. cujus mentio apud Ezechielem Proph. *c.* 42. *v.* 16. 17. Græci certè, ut *Hero*, & alii, qui Latina etiam nomina in ejusmodi mensuris recensendis explicant, nullum mensuræ genus habent X. pedum, præter κάλαμον: & Hero quidem dicit, Ægyptios [illegible], arva sua metiri solitos &c. apud Eund. *p.* 683. Plura vide apud Plin. *l.* 16. *c.* 36. & 37.

CALAMUS Aromaticus, cujus mentio Jerem. *c.* 6. *v.* 20. Salmasio non nisi Indicus est, quem ideo *Arabicum* ac *Syriacum* nonnullis dici vult, quia ex India in Arabiam & Syriam advehebatur. Sed solùm in India crevisse falsum, cùm Mosis ævô Judæis jam fuerit notus, ejusque adeò mentio fiat Exodi *c.* 30. *v.* 23. Neque verisimile est, Indiam Judæis aut vicinis gentibus jam fuisse tum apertam. Unde non sine ratione in Arabiæ parte aromatifera illum quoque provenire censet Bochartus: quam Dionysius Periegetes v. 937. odorem exhalare scribit,

[illegible] καλάμοιο,
Aut thuris aut myrrhæ aut odorati calami.

De quo proin *Festus Avienus*,

---- ---- ---- *Hic ladani vim*
Vellera desudant, calami coma pullulat alma.

Et *Priscianus*,

Namque thyô myrrhâque viget, cum thuris odore,
Et casiâ, nec non & cannæ dulcis odore.

Ac propterea *calamum* odoratum *Arabicum* vocat Plut. in *l. Quod bruta ratione utantur*, &c. Vide eundem Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 5. *c.* 6. Latinis *Odoratus calamus* dictus est. Solinus *c.* 52. *Mittit India calamos odoratos, & multa alia mirifici spiritus suavitate grata*. Reverà enim grati ac flagrantis odoris fuit, unde [illegible], *suffimentis suaveolentiæ ergo*, misceri consuevisse, ait *Dioscorides*. At recens talis, quemadmodum juncus, utriusque verò odorem citò expirare ac evanescere, quum alia pleraque aromata inveterata ac servata flagrantiùs ac suaviùs oleant, tradit *Theophrastus*. Odoratissimum in Syria nasci, in modica convalle, quæ inter Libanum patet & alium monticulum, habes apud eundem. Porrò *Alexandrinus* idem appellatus est *Celso*, quia ab Alexandria Romam adferebatur, cum cæteris Orientis aromatibus. Nonnulli & ἐρυθραῖον, quòd *ruber esset*, dictum volunt Dionysio *Rebus Indiæ*; sed ἐρυθραῖος is longè alius ab odorato. Inter res enim edules illi Erythræus est,

[illegible]
[illegible] Ἐρυθραίῳ καλάμοιο.
Alibi enim (in India) *milium provenit, alibi verò*
Syrtæ surgunt Erythræi calami.

Radix scil. ejus apta, propter eximiam ac melleam suavitatem; ipse verò in proceritatem non modicam surgebat: quod cum odorato calamo non convenit, qui minutus fuit, & parvæ harundini similis, λεπτὸς hinc vocitatus Anonymo de *Vita Alexandri*. Calamum ergo Indicum *Dionysius* intelligit ab odorato diversum, quem *Erythræum* vocat, quòd ad ripas Indici vel rubri maris nasceretur. Probationem porro optimi *Calami Aromatici Dioscorides* his verbis complectitur, [illegible], *quæ in multas assulas frangitur, quæque intus fistulam habet, velut araneorum telis refertam*. Concavus namque est, & fistulam habet tenuibus membranulis intus conseptam, sicut reliquæ arundines: quas membranas is ἀράχνια vocat, ob similitudinem. Præstantissimum ergo videri ait, qui non inanis prorsus intus sit, sed membranulas ἀραχνοειδεῖς habeat, &c. Quam in rem vide plura apud præfatum Salmas. *ad Solin.* passim, imprimis p. 1049. & seqq. ubi, inter alia, *Calamum officinarum*, non esse legitimum antiquorum κάλαμον ἀρωματικόν, sed Acorum potiùs, docet.

CALA-

CALAMUS Aucupatorius, Græcè καλαμὸς ἰξευτικός, memoratur Propertio *l.* 2. *Eleg.* 19. *v.* 23.

Hac igitur mihi sit lepores audacia molles
Excipere & structo figere avem calamo.

Ubi *structum calamum*, vocat *crescentem arundinem*, uti aliàs hæc venatio appellabatur. In aucupio enim, quod calamis peragebatur, harundo ad harundinem sic adtexi jungique consueverat, ut sensim cresceret, donec alitis ejus, quæ captabatur, alas viscum tangeret. Martialis sub lemmate, *Calamus aucupatorius*, *l.* 14. *Epigr.* 218.

Non tantùm calamis, sed cantu vincitur ales,
Callida dum tacitâ crescit arundo manu.

Σύνθετον καλάμων vocat vetus *Epigramma*, h. e. *structuram calamorum*, apud Salmas. item καλαμίδα ὀρνιθοθήρον,

Εἰ τι σύ γ' ὀρνεόφοιτον ὑπὲρ καλαμῖδα πολιὰς
Ἰξῷ ἀρυοβαλίους, οὔτε λαγοκτονίην·
Πᾶνα καλεῖ, κτλ. Πὰν λαγίη ποδὸς ἴχνια φαινή,
Σύνθετον ἀκλινέα Πὰν ἀνάγει καλάμων.

Ubi σύνθετον καλάμων est crescens harundo, quæ tacitâ manu ἀνάγεται & crescit, donec avem attingat. Δαναλεὺς hinc δόλῳ in alio *Epigramm.* iisdem *MS.* dicitur:

Δουνακόεντι Κρύπτων πτηνοῖς δόλον εἶλεν ἀοιδόν,
Ἠίθεον σὺν ἰδίῃ ἰξευτὰν μελιτῆν.

Petronius, *textis arundinibus aves captabamus* &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 118. & 1087. & infrà, *Calamus structus*.

CALAMUS Auleticus, vide suprà *Auleticus*.

CALAMUS Dulcis, Græcis recentioribus γλυκυκάλαμος, quæ vox apud *Myrepsum* frequens; quibusdam est casia purgans, sed sine ratione. Hæc enim propriè arundo non est, nec adeò dulcis, ut nomen ex dulcedine compositum vindicare sibi velut proprium debeat. Potiùs sic dici posset arundo Indica seu Saccharina, de qua hodie saccharum conficitur & elicitur: sed nec hanc nomine illo denotari, constat. Quidam de Indica mannæ arundine vocem accipiunt, quam κάλαμον ἰνδικὸν, apud Charitonem vocari, notum: & certè γλυκυκάλαμος & κάλαμος ἰνδικὸς infimi ævi Græcis idem. At cæteri ferme omnes Græci in suis Lexicis γλυκυκάλαμος exponunt λωτὸν, & intelligunt fruticem Ægyptium, cui caulis instar calami geniculis carentis, ut & Fabæ Ægyptiæ, cui similis est, quam & ipsam *lotos* quoque dictam, testatur *Athenæus*. Locus certè ille dulcis est, hodieque tradunt, ejus caules ab Ægyptiis crudos mandi & dulces esse ac humidos, & proin per æstus sumtos valde refrigerando esse & humectando. Sed & *calami* quidam Ægyptii dulces edulesque, apud *Theophrastum* occurrunt &c. Quam in rem vide plura apud Salmasium præfatum *d. l. p.* 1301. & *seqq.*

CALAMUS Erythræus, apud Dionysium in rebus Indiæ, quibusdam est *Calamus Aromaticus* Veter. quem ἐρυθραῖον dici rentur, h. e. *rubrum*, quia optimum πυῤῥὸν esse debere tradat *Dioscorides*, i. e. *rufum*. Sed ἐρυθραῖος non est *ruber*, verùm *Erythræus*. Græci enim nusquam ἐρυθραῖον hâc notione acceperunt, sed gentile nomen est ab Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ. Adde, quòd *Calamum* hunc inter res edules nominat *Dionysius*, & in proceritatem non modicam surgere innuit, verbis ὕλῃ τελέθοντο. Non itaque aromatica species ille calamus est, sed Calami Indici genus, ad ripas Indici seu Erythræi maris nascens, cujus radices esui erant Indis, propter eximiam & melleam suavitatem. Idem *ibid. p.* 1053. Vide quoque suprà, ubi de *Calamo Aromatico*, & hic infrà.

CALAMUS Eunuchias, vide infrà ubi de *Calamo Tibiali*.

CALAMUS Indicus, seu *Arundo Indica*, in versibus Varronis, quos apud *Isidorum* citantur,

Indica non magnâ nimis arbore crescit harundo:
Illius e lentis premitur radicibus humor,
Dulcia cui nequeant succo contendere mella.

Dionysio Afro dicitur κάλαμος Ἐρυθραῖος, in versibus, quos suprà addiximus, ubi succum ejus potui jucundum dulcemque sumere consuevisse Indos ait; idemque est cum canna saccharina hodierna, è qua expressione succus elicitur, dein coctione densatur, quem *Sacchari* nomine hodie novimus. Certè Ἐρυθραῖος pro *Indico*, apud Poëtam illum sæpius occurrit. Et *Indicos calamos* de genere certo harundinis dixêre Veteres, quæ intus inanis & vacua non esset, sed plena ac solida, ut patet ex Democrito subditivo in *Geopon.* cujusmodi omnino esse cannas, quæ saccharum hodiernum gignunt, certum est. Sed & *Strabo*, in quodam Æthiopiæ loco καλάμους ἰνδικοὺς plures nasci prodit. Unde fides fit, certo huic arundinum generi nomen inditum, etiamsi apud Indos non nascetetur. Sic narrat Plinius, post Jubam, in quadam ex Insulis Fortunatis ferulas surgere ad arboris magnitudinem, candidas, quæ expressæ liquorem reddant potui jucundum: quas sacchari cannas esse, nemo dubitet, cùm hodieque in illis Insulis eas nasci certum sit. Et quidem succum ex his exprimi solitum ab Indis videmus, sed potui tantùm accommodatum: Ars verò excoquendi hujusmodi succi mellei, qui ex cannis eliciebatur & coagulandi & inde in panes cogendi, prorsus veteribus incomperta. Vide Salmas. ubi suprà *p.* 1018. & hic passim ubi de *Calamo Dulci*, *Calamo Militari* & *Saccharo*.

CALAMUS Militaris, apud Plin. occurrit *l.* 16. *c.* 36. *Calamis Orientis populi bella conficiunt: Calamis spicula addunt irrevocabili noxiâ: Mortem acceleraunt pinnâ additâ calamis. Itaque & ex ipso telum aliud fit, in vulneribus. His armis Solem ipsum adumbrant. Propter hoc maximè fertmas dici optant --- Ac si quis Æthiopas, Ægyptum, Arabas, Indos, Scythas, Bactros, Sarmatarum tot gentes, & Orientis, omnesque Parthorum Regna diligentius computet aqua fere pars hominum in toto Mundo calamis superata degit. Præcipuus hic usus in Creta bellatores suos præcipitavit. Sed in hoc quoque, ut in cæteris rebus, vicit Italia: quando nullus sagittis aptior calamus, quam in Rheno Bononiensi amne, cui plurima inest medulla, pondusque volucre --- non cadens gratia Belgicis ---- quanquam præferantur Indici, quorum alia quibusdam videtur natura, quando & hastarum vicem præbent additi cuspidibus. Harundini quippe Indicæ arborea amplitudo ----- navigiorumque etiam vicem præstant singula internodia* &c. Quibus ultimis verbis harundinem *Mambu* intelligit, è qua saccharum Veterum seu manna: Sed quomodo tantâ amplitudine sagittarum, imò & hastarum, usum præbere potuerint hi calami, meritò quærit Salmas. qui proin Plinium ex prava lectione Theophrasti errorem hausisse docet, ubi suprà *p.* 1299.

CALAMUS Odoratus, Dionysio *Κυόδης*,

Ἠ δὲ, ὁ σχοῖνος, Κυόδης ὁ καλάμοιο.

inter res odoratas, quæ in Syria nascuntur, unà cum junco, recensetur Plinio, *l.* 12. *c.* 22. ubi *in convalle modica, juxta lacum, cujus palustria æstate siccantur, triceno spatio stadiis*, illos nasci tradit. Unde *Syriacus* dictus est; Idem Græcis *Arabicus*, Romanis *Alexandrinus*, aliàs *Aromaticus*, de quo vide suprà.

CALAMUS Scriptorius, in usum venit, postquam literæ, quæ priùs incidebantur, pingi cœpêre. Tum enim scribendi instrumentum primò fuêre arundinei calami, posteà verò avium pennæ, transiitque vox à Græcis, quamvis *calamum* illi nunquam sumpserint, ad Romanos, Chaldæos, Arabes, Ægyptios & Persas, uti docet Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 50. Et quidem calamorum optimi habebantur, qui crescerent juxta Memphim, Nilum & Gnidum. Plin. *l.* 16. *c.* 36. *Calami Ægyptii chartis serviunt maximè cognatione papyri. Probatiores tamen Gnidii, & qui in Asia circa Anaiticum lacum nascuntur.* Hinc *Cnidia arundinis* pro calamo scriptorio passim mentio, apud Poëtas Græcos Latinosque. Auson. *Cnidia sulcus arundinis*. Epigramma vetus in suppellectile Librarii,

Καὶ σπόγγον καλάμων ψαύοις ἀπὸ Κνιδίων.

Et spongiam quâ calami Cnidii abstergantur.

Memphiticorum meminit Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 38.

Dat chartis habiles calamos Memphitica tellus.

Niloticum calamum Appulejus celebrat, *Met. l.* 1. Ausonius similiter *Meloeis paginam*, vel potiùs *fibam*, dixit. Nam Nilus olim *Melo* &c. Gerh. Joh. Voss. *de Arte Gramm. l.* 1. *c.* 36. Habebant hi calami multum cartilaginis & carnis, inde συριγγία, καλάμαγροι dicti *Dioscoridi*, ubi de συριγγία, *calamo*, & scalpello temperabantur, quod γλυφανον, σμίλην, γλυφίδα, γλυπτῆρα & γλυφεῖα Græci vocitârunt. Vetus *Epigramm.* de suppellectile Notarii,

Καὶ γλύφανον καλάμων πλατίον γλυπτῆρα νόμου.

Item σμίλην δοναχογλυφον, *Ibid.* Unde ipsi *calami* δίγλυφοι, *temperati* Plinio, h. e. *acuti*, &c. Vide infrà, ubi de *Scalpello Scriptorio*. Findebantur autem illi in medio, & duos apices ostendebant, uti pennæ, quibus scribimus, unde κάλαμοι μεσοσχιδεῖς *calami in medio fissi*, in *Epigramm.* veteri dicuntur, & in alio, κάλαμοι δισσοῖσι διεσχισμένοι κεραίαις, *calami in duos apices fissi*, &c. Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 1044. & 1045.

CALAMUS Structus, apud Propert. *l.* 2. *Eleg.* 19. *v.* 23.

Hac igitur mihi sit lepores audacia molles
Excipere, & structo figere avem calamo.

in veter. *Epigramm.* σύνθετον καλάμων, *structura calamorum*, aliter *crescens harundo*, idem est cum *Calamo ἰξευτικῷ*, *viscato* seu aucupatorio, de quo diximus.

CALAMUS Συριγγίας, apud *Theophrastum*, *Syringias*, apud Plinium ubi suprà, *Calamus vero totus concavus, quem vocant Syringam, utilissimus fistulis*: in *Indice* eidem *fistulatorius* dicitur, *De sagittariis & scriptoriis & fistulatoriis calamis*. Sed & in eo falsus est, Salmasio judice. Nam disertè ita dictum testatur Philosophus, quod totus esset concavus ad fistulæ instar, minimumque haberet carnis & ligni, adeoque distinctus ἀπὸ τοῦ μεσοκαλάμου, h. e. *plenis intus ac solidis*, è quibus fiebant sagittæ. Certum tamen, fistulas ex calamis compingi solitas, unde & καλαμοσυριγξ: Sed idem calamus, qui tibiis erat idoneus, idem & fistulis utilis, uti videre est suprà, & hic paulo pòst, plura verò apud Salmas. præfatum *d. l. p.* 1299. & suprà ubi de *Calamo Scriptorio*.

CALAMUS Tibialis, seu *Auleticus*, dictus est, qui tibiis idoneus. Et quidem inter varii generis harundineta, quibus abundabat Orchomenius lacus, harundinem tibialis calami etiam gignebat, cujus duo genera *Zeugita*, & *Bombycias*, ille, quòd ex uno ejus internodio binæ tibiæ dextra & sinistra, quod & tibiarum ζεῦγος, formabantur: iste, quòd ex eo Bombyces, genus quoddam tibiæ, fierent, dictus. Pars verò illa lacus, ubi optimi nascebantur calami hujusmodi, *Pelecania* appellata est, quâ parte in paludem Cephisus etiam influit. Ut autem calamus auleticus utilis esset, in undans aqua biennio minimum residere debebat; si plus permansisset, eò melior erat; Ubi verò maturius recessisset, harundo non bona fiebat ἐπὶ ζεύγεσι, *paribus tibiarum*, sed tantùm *Bombycias*. Porro, cùm *Theophrastus* arundinem in genere, ut cætera, in mares dividat ac fœminas; ubi ad species & differentias venit, tibiarem distare facit à cæteris, τῇ ἀρρενίᾳ τῇ θηλείᾳ, *quòd macrior & gracilior sit*, ὡς δὲ βαίνει τὰ θηλεῖα, *& totus fœmineus aspectu*. Nam & latius folium habere & candidius, minus etiam lanuginis, etiam cæteræ, imò & reperiri, quæ nihil habeant, *Eunuchias* hinc vocitatas, i. e. *spadones*, è quibus optima fieri tibiarum paria. Fiebant autem duæ ex uno internodio, in zeugite, unde ut

ut ad *Zelaentiam* calamus hic aptus esset, crassior evadere debebat, & in majorem adolescere amplitudinem, inundatione per biennium manente, uti dictum: at in bombyce una tantum capiebatur, quæ prorsus æquè longa erat, ac duæ cæteræ &c. Vide Salmasium ubi supra *p.* 117. *& seqq.* ut & hic passim.

CALANI, Indiæ populi ex quibus oriundos Judæos tradit Clearchus apud Euseb. *Præp. Evang. l.* 9.

CALANTICA, pagus Lusitan. Eboræ urbi proximus, *Arrayolus.* Jac. Vascone.

CALANTICA, teste *Nonio*, tegmen est muliebre, quod capiti innectitur. M. Tullius *in Clodium*: *Tunc cùm vincirentur pedes fasciis, cùm calanticam capiti accommodares.* Cæl. Rhodig. *Antiq. lection. l.* 16. *c.* 10. ex Euripide ac Herodoto docet, mitram esse, genus fasciæ, sive tæniæ, quò caput obligetur: quam eandem cum *Calantica* fuisse, docet Servius ad *Æneid. l.* 9. *v.* 616. Similiter Lyrano *ad Judith. c.* 10. muliebre id capitis tegmen est, quod aliàs *Mitra* dicitur, ipse *Cuffam* vocat, Galli *Coiffe*. Et suffragatur idem Servius *ad Æn. l.* 10. ubi rideantur Troes obliesi, habentes redimicula mitræ: quemadmodum idem *l.* 4. in Paride, *cum semiviro comitatu*, ridet Jarbas. Servius enim pileum contraponit mitræ; & hanc muliebri capiti tegendo, illum virili, attribuit. Vide Solerium *de Pileo sect.* 6. & infrà ubi de *Mitra*. Salmasio meliùs *Calautica* dicitur. Ita enim *Glossæ*, *Calautica*, εἶδος ζώνης; ex Græco καλυπτικά. Vide eum *ad Solinum p.* 556. ut & infrà ubi de *Mitra ac Phrygiis tiaris.*

CALANUS, Philosophus ex Gymnosophistis Indis, qui secutus Alexandrum Magnum extra Indiæ fines, cùm apud Pasagardas an. ætat. 83. ægrotare cœpisset, factâ pyrâ, & aureâ lecticâ superimpositâ, in ea cubans spectante totô exercitu, in aciem dispositô, & certis hominibus fragrantissimos odores pyræ affundentibus, combustus est, sine ullo doloris indicio, stramentis opertus. Fertur, cùm Alexander M. rogaret eum, si quid vellet, dixisse: *Propediem Te videbo.* Quod etiam contigit, nam in Babylone paucis pòst diebus Alexander mortuus est. *Arrian. Indi*, inquit Suidas, *quemque sapientem Calanon vocant.* Cæterùm de hujus disputatione & interitu plura vide apud Diodor. Sic. *l.* 17. Q. Curt *l.* 10. Arrian. *l.* 7. Valer. Max. *l.* 1. *c.* 8. *ex. ext.* 10. Strab. *l.* 15. Casaub. *p.* 106. Hinc dicti *Calani*, Philosophorum, ut quidam volunt, secta: Nominis origo in obscuro est; à Chalne, civitate à Nimrodo ædificata, quæ Senioribus Χαλάννη, *Eustathio* χαλάνη, cujus & in sacris mentio, sunt qui illam accessant: ut *Calani* appellati sint, sicut à loco Babylonii, Peripatetici &c. Georg. Hornius *Hist. Philos. l.* 2. *c.* 9.

CALANUS Prosper, vide *Prosper.*

CALAON, Asiæ fluv. circa Colophonem. Pausan. *l.* 7.

CALAPIS, Pannoniæ memorandus amnis in Saum influens, juxta Scissiam, geminô alveô insulam ibi efficiens, quæ *Segestica* appellatur.

CALARIS, Sardiniæ primaria civitas, in 4. partes dividitur; media fortissimô murô septa propriè *Calaris* est, ea quæ Orientem spectat *novum oppidum*, ea quæ Meridiem respicit, *La Gliapola*, & quarta, quæ ad Occasum vergit, *Stampax* nominatur. Suntque hæ 3. partes suburbia quædam, & appendices urbis Calaritanæ. *Calaris* Hirtio, & *Carallis* Ptolemæo. Florus, *l.* 2. *c.* 6. eam *urbem urbium* vocat. populi *Calaritani.* Vide *Caralis*, & infrà.

CALARIS, urbs triplex, cum portu capacissimo, in mari Africo. Sub Hispanis cum tota Insul. ab A. C. 1330. quô capta fuit à Johanne II. Arragonum Rege; ab ea pars Australis Insul. dicitur promontor. Calaritanum. Ab Arborea 50. milliar. in Ortum. *Baudrand.*

CALARNA, urbs Macedoniæ. *Steph.*

CALARO, fluv. vel amniculus Galliæ, inter Lugdunum & Viennam in Rhodanum decurrit, contra castrum S. Symphoriani S. *Saforin*, & priscum nomen unâ syllabâ truncatum retinet: *Garon* enim dicitur. Alluit Prisciniacum vulgò *Brignau*, aliàs *Brignier*: quædam tamen tabulæ refragantur, quæ Prisciniacum non ad fluv. Calaronem, sed ad amniculum Biocum *Bieu*, qui in Calaronem labitur jamjam Rhodano accessurum, collocant. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Prisciniacum.*

CALAROGA, oppidul. Diœcesis Oxoniensis, in Hispania & in Castella veteri, patria Institutoris Ordinis Prædicatorum Dominici.

CALARONA, locus Antonino quidem non memoratus, antiquus tamen. In illo tribunum & cohortem locat *Lib. Notit.* ita enim ille: In *provincia maxima Sequanorum*, *Tribunus cohortis primæ Flaviæ Calaronæ.* Manet hodieque nominis vestigium in arce, *Glerolles*, vel *Gleronie*, ad lacus ripam, prope vicum S. Symphoriani, in præfectura Lausannensi. Vicus ne fuerit olim, an oppidum, an castrum potius? in incerto est. Joh. Bapt. Plantinus *Helv. Nova Antiq.*

CALARONA, quoque *Glarona*, oppid. Helvet. ad *Sarneff.* amnem, fœdus iniit cum reliquis pagis, A. C. 1351. Vide *Glarona.*

CALARUS, insula, aliàs *Alopecia*, vel *Alopeconnesus*, aliàs *Calerus* civitas est dicta. *Steph.*

CALAS, ab Alexandro Magno Paphlagoniæ ac Enetis præpositus. Videtur is esse, qui Diodor. Sic. *l.* 17. vocatur *Callas*, in Troade à Persis superatus, confugit deinde Rhœteum. Filius fuit Harpali, præfuit mille & octingentis Thessalis Regem in Asiam secutis. Ibid. *f.* 571.

CALASARNA, Lucanorum urbs, nunc *Caparia* in Calabria. Aliis est *Campana*, oppidul. Calabriæ citerioris juxta amnem Lacaneum 4. milliar. ab Umbratico.

CALASIRIS, pars Ægypti, unde incolæ *Calasirii. Steph.* Herodotus alterum genus militum (cùm alterum *Hermotybios* appellet) hôc nomine vocat: quos duos militiæ ordines magnus ille Sesostris instituit, illisque post reditum ex Asia, in operæ fortiter navatæ præmium, *Feuda* concessit, ac Nomos certos hanc in rem assignavit. Οἱ τε Ἑρμοτυβιεῖς καὶ οἱ Καλασίριες καλεόμενοι Μαχιμοφόροι, οὗτοι Αἰγυπτίων μοῦνοι μάχιμοι. *Hermotybies & Calasiries, qui vocantur Ensiferi, soli sunt Milites ex Ægyptiis*, *ibid l.* 6. *c.* 31. Et quidem *Calasiriorum* Nomi erant, Thebæus, Bubastites, Aphthites, Tanites, Mendesius, Sebennites, Athribites, Pharbæthites, Thmuites, Onuphites, Anytius, & Myecphorites. Numerus fuit 250000. neque illis fas erat artificio ulli operam dare, sed solum rei militari vacare, filiô a patre discente. Idem *l.* 2. *c.* 166. Ex illis mille, uti totidem Hermotybiorum, annuô *satellitum* munere circa Regem fungebantur; quibus præter aruras XII. à vectigalibus immunes singulis concessas, dabantur viritim quotidie panis tosti quinæminæ, bubulæ carnis binæ, vini ἀρυστῆρες quatuor. Idem *ibid. c.* 168. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron. ad Sec. XV.* ubi de *Ægyptiorum Militia*, & infrà ubi de *Feudo Militari.*

CALATA, seu GALEATA, *Antonin.* oppid. Siciliæ medium inter Pactas ad Occidentem & Troynum ad Ortum, 25. mill. pass. populi *Calatini*. *Calatia*, altera, urbs Siciliæ mediterranea, Ennæ urbi finitima. *Calatagirone Cluver. Ferrar.* Intra montes, crevit ex ruinis Zoticæ, habetque vicinum Achatem fluv. in Africum mare se exonerantem.

CALATA, primò omnia Comitia apud Romanos dicta sunt, à Græco καλεῖν, id est, *voco*: unde rudis vetustas *calare* dixit. Posteà verò cùm in usu vox esse desiisset, retentum est nomen *Calatorum Comitiorum* in his tantùm, quæ pro Collegio Pontificum habebantur, vel testamentorum causâ fiebant: idque religionis cujusdam & antiquitatis ratione. Vide A. Gellium *l.* 15. *c.* 27. Theophilum *Institut. l.* 2. Johannem Rosinum *Antiqq. Rom. libro* 6. *capite* 1. &c.

CALATAGIRONE Bonaventura, Franciscanorum Generalis, à Clemente VIII. Patriarcha Constantinopolit. designatus, Galliæ Regem cum Hispanis, reconciliando operam navavit. Vide *Bonaventura.*

CALATARÆ, Bactriani populi, *Ptol.*

CALATHANA, Macedoniæ vicus, Liv. *l.* 32. *c.* 13.

CALATHE, vulgò GALATA, insul. maris Africi Numidico sinui adjacens. Aliis esse videtur *la Goletta* insul. cum arce in ora sinus Tunetani, ab Hispanis diu possessa, & superioribus annis ob nimiam distantiam amissa.

CALATHE, vulgò CALATHUSAM vocant, nomen urbis ad Herculis columnas sitæ. *Steph.*

CALATHI, apud Martialem *l.* 14. *Epigr.* 107. cui hoc lemma est,

Nos Satyrus, nos Bacchus amat, nos ebria tigris,
Perfusos domini lambere docta pedes:

Calices vinarii sunt, quos in Bacchi sacris adhiberi consuevisse, discimus, ex Virgilio *Eclogâ* 5. *v.* 69.

Et multo imprimis hilarans convivia Baccho,
Ante focum, si frigus erit: si messis in umbra.
Vina novum fundam calathis *Arvisia nectar.*

Aliàs idem cum quasillo *calathus*, quem de floribus idem usurpat, *Ecl.* 2. *v.* 46.

------ tibi lilia plenis
Ecce ferunt Nymphæ calathis.

De caseis *Georgic. l.* 3. *v.* 402.

Quod surgente die mulsêre horisque diurnis,
Nocte premunt: quod jam tenebris & sole cadente,
Sub lucem exportant calathis.

De lana, *Æneid. l.* 7. *v.* 805.

----- Non illa colo calathisque Minervæ
Fœmineas assueta manus, &c.

In nuptiis apud Athenienses, puerum egregiâ formâ & insigniter ornatum, cum *calatho* omnis generis diluviis fructibus pleno, triclinium ingredi & exclamare solitum coram Neogamis, ἔφυγον κακόν, εὗρον ἄμεινον, *Effugi malum, inveni melius*, legimus: qua de re infrà aliquid ubi de *Nuptialibus ritibus.* Mysteriorum verò die, in eadem civitate à jugo boum quasillum seu *calathum* vehi consuevisse, dicemus ubi de mense *Septembri.* Apud Catullum, *Epigr.* 65. *v.* 319. *virgati* dicuntur Calathi, quòd virgis viminibusque conficerentur &c. Apud Ovidium descriptione rosæ, *calathi* idem, quod *calices* aliis,

------ prima dies ostendit spicula florum,
Altera pyramides nodô majore tumentes,
Tertia jam calathos.

Sic Plin. *l.* 21. *c.* 5. de lilio, Candor *ejus eximius, foliis foris striatis, & ab angustiis in latitudinem paulatim sese laxantibus effigie calathi, resupinis per* ambitum labris. Nempe à similitudine *calicum*, τῶν καλάθων, vasorum, quibus bibitur, qui & *calathi*, utrumque vocabulum ad flores translatum est. Salmas. *ad Solin. p.* 102. Hinc Καλαθίνα, nomen Melitææ catellæ, apud *Aelian*, quòd in *calatho* seu quasillo circumferrentur, vide infrà *Melitæi catelli*: & Καλαθισμὸς, saltationis species cum *calatho* seu canistro, apud Jul. Cæs. Scaligerum, *Poetic. l.* 1. *c.* 18. Vide quoque infrà *Quasillaria.*

CALATHION, Laconiæ mons, Pausan. *l.* 3. *extr.*

CALATHIS, nomen civitatis, Καλαθὶς *Straboni*, in Illyride.

CALATHUS, fil. Jovis, & Antiopes, *Homer.*

CALATHUSA, Insul. inter Chersonesum, & Samothracem deserta Plin. *l.* 4. *c.* 12. Item insul. in Ponto. *Steph.* Et Arabiæ Desertæ oppid. *Ptol.*

CALATIA, urbs Campaniæ, *Gajazzo Leandro.* Silius *l.* 8. *v.* 543.

—— Nec parvis aberat Callatia muris.

Oppidani *Calatini*, Liv. *l.* 22. *c.* 61. & *l.* 26. *c.* 33. Coloniam huc deduxisse C. Julium Cæsarem author est *Appian. Alex.* Unde Cicer. ad *Att. l.* 16. *Ep.* 8. *Octavianum veteranos, qui Casilini, & Calatiæ sunt, perduxit ad suam sententiam.* Ipse Appianus *Civil. l.* 3. ὁ δὲ Καῖσαρ Ὀκτάβιος ἐς Καμπανίαν ἐπὶ πειθοῖ τὰς πόλεις ἐσταλκὼς ἐς ... Καλατίαν ... Κασίλινον. *Nic. Lloydius.* Baudrando urbs est Regni Neapolitani in provinc. Terræ Laboris, prope Vulturnum fluv. & sensim deficit.

CALATIBILIOTTA, pagus Siciliæ, memoratus Anonymo Monacho Casinensi in *Chr.* A.C. 1194.

CALATIBUS, urbs Libyæ. *Steph.*

CALATIÆ, oppid. Indiæ. *Steph.*

CALATINA Viola, apud Plin. *l.* 21. *c.* 6. *E sativis maxima auctoritas luteis —— genera iis Tusculana & quæ marina appellatur, foliò aliquanto latiore, sed minùs odoratâ. In totum vero sine odore minutoque folio. Calatina, munus autumni, cæteræ veris. Proxima ei caltha est & concolor. Amplitudine vincit & numerò foliorum Marianam quinque non excedentem.* Nomen habet à *Calatia* oppid. Italiæ, de quo dictum. Quò pactò demit laborem Herbariis quærendi, unde dicta sit, & quare *Calathiana*, quam proin à *calatho* deducunt & eandem cum thylacitide faciunt, Salmas. *ad Solin p.* 1160.

CALATIS, oppid. in maritima regione Ponti. *Steph.* Item Thraciæ civitas. Plin. *l.* 4. *c.* 11. quæ anteà *Acervetis* vocabatur.

CALATRAVA, urbecula Castellæ novæ, ad Anam fluv. aliàs munita. Hinc tractus adjacens campus Calatravæ, & Ordo militaris Equitum Calatravæ. 3. leuc. à Civitate Regia, 4. ab Almagro.

CALATRAVA, Ordo militaris in Hispania institutus à Sanctio III. Castellæ Rege. Hic enim cùm arcem validam *Calatrava* Mauris Andaluziæ eripuisset, ejus defensionem Templariis obtulit, qui eam tueri desperantes Regi restituêre. Abbas autem Raimundus, Cisterciensis, pluribus egregiis viris stipatus, munus hoc in se suscepit, unde Ordini initium, A.C. 1185. Sub Alphonso Nobili deinpluriimùm auctus, magnos Magistros habere cœpit. Usque ad annum 1489. quò Magisterium hoc à Ferdinando & Isabella coronæ innexum est. Hodieque 24. beneficiaria prædia hujus ordinis equitum in Hispania reperire est. Paulus III. illis conjugium permisit. In pectore rubram gestant crucem. *Rodericus de Toledo, Mariana, Favyn. Baronius*, & Phil. Jac. Spenerus *Arte Herald. Parte General.*

CALATUM, meliùs *Calacum*, Albionis insul. oppid. *Tadcaster* & *Helcaster Lhuydo.* Aliis *Overburrow*, lacus agri Lancastrensis, inter Lonum & Laccum, amnes. Camdeno videtur *Wateslep castle* in regione Westmariæ.

CALAVII, Campana gens. Liv. *l.* 23. *c.* 2. 3. *l.* 26. *c.* 27.

CALAVIUS Sabinus, duodecimam legionem in Armenia, sub Cæsennio Pæto, rexit. Apud Tacitum *l.* 15. *Annal. c.* 7. Ubi tamen magis placet Fulvio Ursino *Flavius Sabinus.*

CALAURIA, vulgò *Sidra*, teste Sophianô, insul. sinûs Argolici contra Troezenem, ubi Demosthenes Antipatri persecutionem fugiens acceptô venenô obiit. Ibi Diana colebatur. Ovid. *Met. l.* 7. *v.* 384.

Inde Calaureæ Letoïdos aspicit arva.

De qua Proverbio datus locus, *Pro Delo Calauria*: In mutui beneficii memoriam. Fertur enim Neptunus cum Latona permutationem fecisse, & datâ Delô Calauriam habitâsse. Ejus meminit Dionysius *v.* 944.

Αἰγιαλοί τ' ἀδὲ Κύθηρα, Καλαύρειά τε πέτρηδα.

Vide Schol. *ad locum.* Item Insula parva, juxta Cretam, à *Calauro* Neptuni filio dicta. Vocabatur etiam *Irene. Steph.*

CALAZOPHYLACES, Græcorum Sacerdotes, qui grandines cùm instarent, specularentur. Hi enim agni, vel pulli sacrificiô avertere credebantur: Sed si agnus vel pullus defuisset, digitum graphiô, stylôve feriebant, atque inde fusi sanguine litabant. Hos Cleon instituit, ut videre licet in Gyraldo *l. de Diis Gentium.* Lege *Chalazophylaces* à χάλαζα *grando. Nic. Lloydius.*

CALBEUM, vel CALPEUM, item GALBEUM, apud Veteres ornamentum fuit vel armilla, quâ ob virtutem donabantur milites: à voce Græca κάρπιον; unde καρπίας ὄφεις & ἐπικαρπίας Græci dixêre armillas in modum serpentis contextas. Κάρπιον enim vocabant id omne, quod χειρὸς καρπὸν vinciebat: id quod armillæ propriè faciunt. Vocem usurpat Festus, *Calbeos, armillas dicebant quibus triumphantes utebantur, & quibus ob virtutem nobiles donabantur.* Optimæ *Glossæ*, *Calbea*, κόσμος. Inde *galbeum* vocavit Sueton. *c.* 3. remedia lanâ involuta: cujusmodi remediis quod assiduè uteretur Galba, ea in brachio vicem armillæ gestans, more illius temporis, nomen hoc inde est adeptus, Salmas. *ad Lamprid.* in *Alexandro Sev. c.* 41. Posteà ad quævis ornamenta, etiam equorum vox translata. *Gloss.* Latino-Græcæ: *Calba*, κόσμια ἵππων, ubi Rigaltius *ad Onosandrum*, *Calbei* restituendum censet vel *Calbea*, &c.

CALBIS, Cariæ amnis. Pompon. *l.* 1. *c.* 16. Ubi libri veteres vocant *Galbiam*, non *Calbin.* Græcis est Κάλβις, & Κάλβιος, ac forsan etiam Καλβίας. *Stephanus* & Καλαινοὶ fuisse dictum prodit. Κάλβιος, inquit, ποταμὸς Αυκίας, ὃν καὶ Καλαινοὶ φασί. Nihil in his verbis est mutandum. Nam Καλαινὼ mater Tragasiæ fuit, ex qua natus Caunus & Byblis. Colligere id est, ex versibus istis, qui apud Parthenium extant, quos emendatos adscribit Is. Voss. Notis *ad Melam loco dicto.*

Αὐτὰρ ὅγε προτέρωσε κιὼν Ὀικάτιον ἄστυ
Κτίσσατο. Τραγασίη δὲ Καλαινὼ ἤχιδε παιδί,
Ἣ οἱ Καῦνον ἔτικτεν ἀεὶ φιλιωτέρα δέμας,
Βύβλιδα δ' ἰκελὴν ἐν ὀρεσὶ τεταρὲοι ... ἐρύησ...
Β... τῆς ... ἀνάπταυσθε ... ἐκλήθη ...,
Βιό... ἐπ' ... Θρῆνα ... Κάλβιε ...
Κα... ... ἀλεγεινὴ, καὶ Καλβεν ... κοιταις.
...

Deæ hujus, quæ ad Miletum sita est, meminit *Steph.* Ut autem ad Galbin fluv. revertamur, is & aliud habet cognomen, Indum quippe vocat Plin. *l.* 5. *c.* 28. additque eum ortum in Cyburatis. 60. alios recipere fluvios, & plus quam 100 torrentes. Nomen huic amni dedit Indus quidam ab Elephanto excussus, ut ex Livio, *l.* 38. *c.* 14. constat. Verùm & aliô olim nomine notum fuisse fluvium existimo, *Mausoli* nempe. Hoc non aliunde conjicio, quàm ex nugatore illo, qui, sub nomine Plutarchi, libellum de fluminibus composuit, qui Indum fluv. illum nempe, qui est in India, prius Mausolum dictum fuisse tradit. Legerat proculdubio istud de hoc Cariæ Indo. Nulli autem mirum videri debet, Mausolum flumen esse in Caria, cùm etiam universi olim Cares Mausoli dicti fuerint. *Nic. Lloydius.*

CALCAGNINUS Cælius, Ferrariensis, eruditione inclytus, vide suprà *Cælius.*

CALCANDI hostium vel corpora vel cadavera ritus, in signum plenæ de illis victoriæ reportatæ, usitatus olim. Spartian. *in Severo, c.* 11. *Equum præterea, ipse residens super Albini cadaver egit, expavescentemque admonuit, ut effrenatum audacter proteret.* Quo alludens Propert. *l.* 1. *El.* 1. *v.* 1.

Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis,
Et caput impositis pressit amor pedibus:

à puella se captum, ab amore triumphatum, indigitat. Statius in *Equo max. Domitiani, l.* 1. *Sylv.* 1. *v.* 51.

Ærea captivi crinem terit ungula Rheni.

Claudianus item, *de* 6. *Consulat. Honor. v.* 648.

Colla triumphati conculcat Honorius Istri.

Nempe *corporis calcandi* mos plerumque in hoc compendium cogebatur, ut in collum tantum pes poneretur. Mich. Glycas *Annal. Tom.* 4. de Diogene, *Diogenes Imperator in hostium denique potestatem venit, vinctusque ad Sultanum ducitur. Ille soliò suò desiliens, pro more calcatâ Diogenis cervice, eum de terra erigit, amanterque complectitur.* Unde videmus, necessariam habitam ad plenæ victoriæ usurpationem hanc calcationem, etiamsi animô crudeli non fieret. Et Eutropius de Valeriano *l.* 9. *c.* 6. *Valerianus Imperator captus apud Persas ignobili servitute consenuit. Nam quamdiu vixit Rex ejusdem provinciæ, incurvato eô, pedem cervicibus imponens solitus erat equum conscendere.* Quæ tamem posteriora verba assuta aliunde sunt, cùm melioribus Eutropii codicibus non insint, neque à Græco translatore Pæanio agnoscantur. Victorini, seu Victoris Junioris ista potiùs fuerint, apud quem eadem leguntur. Sed & Orosius de conculcatione assentitur, *l.* 7. *c.* 22. Gotfridus item Viterbiensis *in Chron.* & Joh. Tzetza *Chiliad.* 2. cùm ait,

Τὸν Ῥωμαίων ἄνακτα ἐνίκησαν οἱ Πέρσαι,
Τραχήλῳ δὲ πατοῦντες, οἷα δεδουλωμένου.

Vide quoque Gerbertum *Ep.* 18. Sibyllam apud Lactant. *l.* 7. *c.* 18. Ælian. *Variar. l.* 10. *c.* 22. Virgilium *contra Eutychem l.* 1. Alios. Imo & in Sacris, vestigia moris hujus. Ita enim legimus Josuæ *c.* 10. *v.* 24. *Cumque Reges ad eum captivi perducti forent, omnes vocavit Israelitas, atque exercitus principibus dixit, pedibus calcate colla istorum Regum.* Vide quoque Psalm. 110. *v.* 1. & 1. Cor. 15. *v.* 27. Cujus ignominiæ memoria ut ad posteros quoque perduraret, statuas ita effictas, legimus apud *Pausaniam.* Quam in rem pulchrè Prudentius *in Symmachum l.* 2. *v.* 555.

Frustrà igitur currus summo miramur in arce
Quadrijuges, stantesque duces in curribus altis,
Fabricios, Curios, hinc Drusos, inde Camillos,
Sub pedibusque ducum captivos, poplite flexo,
Ad juga depressos, manibusque in terga revinctis,
Et suspensa gravi telorum fragmina trunco.
Si Brennum, Antiochum, Persen, Pyrrhum, Mithridatem,
Flora, Ceres, Matuta & Laurentina subegit.

Etiam picturis idem repræsentatum, exemplum docet penè Autoribus perniciosum, apud Scriptorem *Expeditionis in Asiam Friderici* I. ipsi coævum: *Dum hæc agerentur apud Adrianopolim, qui erant in urbe Philippopoli, jam circa remotiores partes terris & urbibus subjugatis, regionem Gradicz ingressi sunt. Ubi, quoniam in pectoris Templorum atque ædium viderunt Græcorum imagines equitando peregrinorum cervicibus insidere, totam terram prædâ & incendiô vastaverunt.* Cujusmodi conculcationis nomine, vovebatur hostium cervices sive regna sub pedibus suorum videre Principum. Ut Corippus *l.* 1. *v.* 60.

Barbara Romanos augebunt bella triumfos,
Regnaque sub vestris venient fortissima plantis.

Et de pictura. Idem *ibid. v.* 248.

Ipsum autem in media victorem pinxerat aula
Effera Wandalici calcantem colla Tyranni &c.

Vide Casp. Barthium *Animadversion. ad Statium Thebaid. l.* 2.

CALCANEA Camelorum, in deliciis Veter. Æl. Lamprid. *in Heliogab. c.* 19. *Comedit sæpius, ad imitationem Apicii, calcanea camelorum & cristas vivis gallinaceis demptas* &c. Nempe hæc cupediarius fuisse expetita non multo magis mirandum, quàm de cristis gallorum gallinaceorum: quas hodieque ab iis, qui palatum eruditum habent, cupidissimè constat expeti. Tenera illa quæ naturâ suâ Herodian. docet

docet *l. 4. c. 15.* Αἱ κάμηλοι μάλιστα ἔχουσιν ἁπαλὰ τὰ πέλματα, *Cameli maximè tenera habent calcanea.* Cæterùm camelis vesci, non commune olim omnium populorum, sed paucorum proprium fuit, ut Arabum & Saracenorum & omnis barbariæ eremi, ut ait Hieronym. *adv. Jovinian. l. 2.* populi Septentrionales abhorrebant. Heliogabalum verò multa de Saracenis & Arabibus traxisse instituta, propter locorum, ubi natus est & educatus, viciniam, non mirum. Casaubon. *ad loc.*

CALCANEUS Laurentius, vide *Laurentius.*

CALCARIA, urbs Ducatus Clivensis parva, sed lepida, 1. leuc. à Rheno, 2. à Clivia urbe. Sub dominio Electoris Brandeburgici, ad amnem Men.

CALCARIA, locus inter Massiliam, & Fossam Marianam. Item Angliæ oppid. *Antonin. Kalcacester* Bedæ, teste Ortelio, *Aberford* Camdeno, est autem in agro Eboracensi vel *Tadcaster* oppid. ejusd. regionis ad *Wherfum* fluv.

CALCARIA, ex argento, Scutiferorum; ex auro, Militum propria erant: quorum pedibus, cùm armis accingerentur, solebant aptari. Hinc de Ludovici II. Regis Siciliæ & Caroli fratris ejus militia agens, Auctor *Historiæ* Caroli VI. Galliæ Regis: *Eos accingit*, inquit, *balthео militari, & per Dominum de Chauvigniaco calcaribus deauratis jussit Rex Carolus insigniri.* Atque ita fuisse veter. Francorum *calcaria*, auctor est Johannes Puricellus in *Monum.* Ambrosianæ Mediol. Basilicæ *p. 71.* quò locô tumulum detectum & apertum Bernardi Regis Italiæ, Pipini filii describit: *Sed & Bernardi pedibus ita calceatis aurata induerunt* calcaria, *ex ære, quod nos vulgò* Rame *nominamus. Figura tamen illa erant parum admodum ab hodiernis & nostratibus diversæ: in exterioris cornu extremitate parvum erat & rotundum foramen, è quo superne fibula, infernè autem ansula eodem ex ære pendebat. Ansulæ consuta claviculo erat corrigia è corio, rubri pariter coloris, quæ sub pede per alterum inferioris cornu foramen modicè longum deducta & illi fibulæ inserta, calcar pedi adstringebat. Rotula verò ex calcaris dorso modicè prominens senis & perbrevibus circum radiis acuminata vergit deorsum.* Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & *Not. ad Stabilim. S. Ludovici l. 1. c. 118.* Istiusmodi deauratis itaque calcaribus ornatus Eques *auratus* dictus est, quæ dignitas in M. imprimis Britannia hodieque viget. Cùm autem Milites degradabantur, *calcaria amputari* iis solebant, uti habet Thom. Walsinghamus de Andrea Harclæo Comite Carliensi exauctorato & propter Majestatis crimen suspenso: *Nempe*, inquit, *primò degradatus est amputatis securis ad talos suis calcaribus & sic vicissim discinctus de baltheo militari*, apud eund. Car. du Fresne.

CALCE, civitas Campaniæ, Strabo *l. 5.*

CALCE occiput feriendi, in saltatione, ritus, apud Veteres recentioresque in usu, memoratur Jul. Cæs. Scaligero *Poetices l. 1. c. 18.* ubi de variis Saltationis speciebus: *Omnium corruptissima Gaditana, ---- Ejus modos produnt tres, Chironomiam, à manuum agitatione: Halma, à saltu: Lactisma, à calcitratione. Nunc quoque Hispani calce occiput aliasque contingunt partes. item vestigiô terram feriunt: id quod appellant* Calceationem. *manus complodunt: earum alterutrâ, aut utrâque in soni numerum pectus, femora frontem, calcem, os, terram pulsant: digitorum crepitu, tibiarum aut tympanorum momenta assequuntur* &c. Vide quoque infrà *Lactisma*: item *Pila*, ubi de eo lusus genere, quod à *Calce* Itali vocant; porrò voce *Pugil.*

CALCEAMENTA, deferendi seu præbendi ritus, indigitatur Auctori *Chronici* Regum Manniæ, ubi de Olao Magno Rege Norwagiæ, *Murecardo*, inquit, *Regi Hiberniæ, misit* calceamenta *sua, præcipiens ei, ut ea super humeros suos in die Natalis Domini per medium domus suæ portaret, in conspectu nuntiorum ejus, ut inde intelligeret, se subjectum esse Magno Regi.* Signum videl. subjectionis & obsequii hoc erat. Quemadmodum & Sponsus Sponsæ olim, in obsequii pignus, *calceamenta afferre & præbere* consuevisse, legitur apud Gregor. Turonens. *de Vitis Patrum c. 16.* laudatum eidem Car. du Fresne. Certè *calceum* domini *solvendi* seu exuendi, singulare servorum apud Hebræos munus fuit: à quo more manâsse videtur loquendi illa, ad summam discipuli loquentis humilitatem Magistrique dignitatem exprimendam, formula, *cujus ego non sum dignus, ut solvam ejus corrigiam calceamenti*, quâ Marci *c. 1. v. 7.* alibique Johannes usus est. Id quod ex eo item firmatur, quòd ajunt Magistri, *Omne genus operis, quod à servo domino suo præstandum est, id etiam à Discipulo Magistro suo est præstandum, præter solutionem calcei ejus*, *Gem. Babyl. ad tit. Cethuboth c. 11. fol. 96. 2.* Quod itidem *de calceo exuendo ac induendo*, intelligendum esse, monet Maimonides, apud Joh. Seldenum *de Jure Natur. & Gentium juxta Discipl. Hebræorum, l. 6. c. 8. &c. Vide quoque infrà ubi de Leviro*: & de Gentilium Christianorumque veterib. ceremoniis *inter calceandum* adhibitis, infrà ibid. voce *Sputum.*

CALCEDONIA, urbs Asiæ minoris *Scutaret.* Vide *Chalcedonia.*

CALCEGIUM, locus Galliæ, in Veliocassibus, ad Ittam fluv. vulgò *Chacy*; patria S. Ausberti Rotomagensis Episcopi. Hadr. Vales. in voce *Veliocasses.*

CALCEI. Initio nascentis Reipubl. Romanæ, non modò servi, sed & Senatores ipsi nudis incedebant pedibus: & licèt hæc ἀνυποδησία paupertatis videretur indicium, nihilominus clari quoque Imperatores, magnique Duces, in patientis animi tolerantiæque bellicæ argumentum, idem fecisse leguntur: Phocion apud Plutarchum, P. Scipio & Germanicus, apud *Corn. Tacitum* &c. Quò quadrat institutum Lacedæmoniorum, apud quos Juvenes calceis omnes carebant, *quò expeditiores essent*. Plut. *in vita Lycurgi.* Idem de Socrate legimus, de Catone Uticensi, de iis apud Judæos, qui nuptias recusabant: Imò & *Nudipedalia* festum apud Græcos, Romanos & Barbaros fuit, in quo discalceati omnes incedere sunt coacti. Posteà, *Calcei* sacri erant, quibus soli Sacerdotes rem divinam facturi utebantur, de quibus vide Servium *ad Æneid. l. 4. v. 516.* Allusit ad hunc ritum Mart. Capella *l. 2.* *Calceos præterea*, inquiens, *ex papyro textili subligavit, ne quid ejus membra pollueret mortiferum.* Unde in ceremoniis Flaminum & Flaminicarum relatum & illud est, apud A. Gellium *l. 10. c. 15.* *Mortuum nunquam attingit.* Principum Imperatorumque Romanorum Calceamenta erant cultu, pretiô coloreque ab aliorum distincta: *Campagos* appellatos constat, item *Zancas* seu *Tzancas*, gemmeis aquilis rigentes, translatô Byzantium imperiô. At anteà varia calceorum ornamenta, pro diversa Principum libidine, aut moderatione. Carinus Aug. non *gemmis adsutis calceis, sed fibulis gemmeis* utebatur. Heliogabalus *habuit in calceamentis gemmas, & quidem sculptas*, Flav. Vopiscus *in Carino*, *c. 17.* Æl. Lamprid. *c. 4.* &c. *Soccos muliebriter ornatos* gestavit Caligula, Plin. *l. 37. c. 2.* Demetrius Antigoni fil. *aureos calceos*, Plut. *in eo.* Distinguebantur autem calceamenta Principum aquilis, Senatori lunæ dimidiatæ effigie: quod summæ apud Roman. nobilitatis fuit argumentum, vide suprà in C. Item in K. nec non voce *Fibula.* Juvenalis *Sat. 7. v. 191.*

---- ---. Et nobilis & generosus
Appositam nigræ lunam subtexit alutæ.

A' jam dictis Matronarum calceamenta differebant: Unde *Hesych.* Σικυώνια γυναικεῖα ὑποδήματα, *Sicyonia, calceamenta muliebria*: à mollitiei tantæ inventoribus Sicyoniis. Illos ποικίλον καὶ πολυέλικτον ὑπόδημα, *calceum varium & convolubilem*, facit Jul. Pollux *l. 7. c. 22.* Flav. Vopisc. *in Aureliano*, *c. 49.* *Calceos mulleos & cereos & albos & hederaceos, viris omnibus tulit, mulieribus reliquit.* Cum unguentis hoc genus calceamenti conjunxit Lucretius *l. 4. v. 1118.*

Unguenta & pulchra in pedibus Sicyonia rident.

Græci enim, quibus inventum istud debetur, pedes frequenter inungebant. Color in Imperatorum calceis purpureus, virorum, nobilium inprimis, niger: matronarum albus: prostibulorum ruber: servorum gypsatus, seu cretatus fuit. Et altiores quidem muliebres, non minus ac viriles, suis ansulis, quæ à pede per tibiam protendebantur atque crus obligabant, instructi. Tibull. *l. 1. Eleg. 8. v. 14.*

Ansaque compressos alligat arcta pedes.

Quæ & Græcorum consuetudo, ligatorum calceamentorum jam ab Homero mentione injectâ, *Odyss. l. 2.* Ad crura autem sive ad suras has ansas protensas fuisse, docet Virg. *Ecl. 7. v. 32.*

Purpureô stabis suras evincta cothurnô.

Ut de militaribus quid addam, habebant illi clavos, quibus in terram defixis, in eodem vestigio staret miles, ad fugam minùs idoneus, vide Joseph. *de bello Jud. l. 7. c. 3.* Unde *Calciarium* pro donativo, quod militibus in emendos calceamentorum clavos conferebatur, apud Jureconsult. *Clavarium* fuisse dictum, observat *Levinus Torrentius.* Nec omittendi penitùs calcei *Venatorii*, altiores reliquis, quò à luti injuria essent tutiores: Comicorum ac Tragicorum, vide *suis locis.* Conficiebantur primùm è corio crudo bubali, apud Xenoph. *Anabas. l. 3.* & *Carbatinæ* dicebantur. Dein fiebant ex aluta coccinea seu versicolore, aut coccô infecta: Tertiò ex pelle hædina, *udones* vocitati. Porrò ex subere, quod tamen ad sublevandos potiùs calceos altioresque reddendos fortè inserviit: qualibus calceamentis Augustus, & Persæ in universum usi leguntur, fœmineus inprimis sexus. Ex ferro quandoque conflabant, qualem calceum Empedocli Agrigentino attribuit Alexander ab Alex. *Genialium dier. l. 5. c. 18.* Item ex ære, qualis eidem Philosopho tribuitur, apud Philostratum *in Helladicis.* Ex ligno item, apud Petronium *Satyric.* Ex corticibus arborum, quod Indis omnibus fuit solenne, Philostr. *de vita Apollonii l. 2. c. 9.* Ex papyro, qualibus Ægyptii, ac præsertim Sacerdotes usi. Vide Herodot. *l. 1.* Ex argento, apud Paulum Venetum *de Region. Oriental. l. 2. c. 14.* Tandem ex auro, gemmis & quidquid pretiosum erat, conflabantur, ut videre est apud *Martianum Capellam* passim. Species autem notissimæ sunt, Sicyonii, socci, soleæ, cothurni, crepidæ, sandalia, de quibus ultimis consuli possunt Lucianus *de scrib. Historia*, *Donatus*, *Eugraphius* &c. Alii ad has quinque species omne calceorum genus reducunt, *Mulleos*, *Uncinatos*, *Perones*, *Cothurnos & Soccos*, quæ universæ Turcarum hodiernorum æmulabantur calceamenta. Mullei, à colore dicti, Lunati quoque à fibula crescentem Lunam referente vocati sunt: quò respexisse quidam volunt Esajam *c. 3. v. 18.* cùm ait: *In die illo auferet Dominus ornamentum calceorum & Lunulas.* Uncinati militum erant, an iidem cum caligis? Certè id suggerere videtur Aur. Victor *de vita Imper.* ubi de C. Cæsare Caligula ait, *Quia natus in exercitu fuerat, cognomentum calcei militaris, i. e. Caligulæ, sortitus est.* Perones, ad suras usque pertingebant, cùm priores ad dimidium solùm crus protenderentur, neque fibulas lunatas habebant, proin *Calcei puri*, *quoniam ex puro corio facti*, dici consueverunt: Hos magistratus ac in dignitate constituti gemmis exornare solebant. De Cothurno & Socco vide *suô locô.* Totum pedem autem calceus texit: omnia verò id genus calceamenta, quibus plantæ tantùm infimæ teguntur, cætera prope nuda & teretibus habenis juncta, *Soleas* dixerunt: nonnunquam Græcâ voce *Crepidulas.* Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 5. c. 36.* & *in illud* Th. Demsteri *Paralipomena.* De utriusque verò sexus variis calceorum generibus, infrà in vocibus *Fœmina*, ac *Vir*, & plura hanc in rem, apud Ben. Balduinum, *l. de Calceo antiquo*, ut & Jul. Nigronium *de caliga Veterum.* Addam saltem aliquid de Francorum Regum veteri calceatura, de qua sic Monachus Sangallensis *l. 1. c. 36.* *Erat antiquorum ornatus, vel paratura Francorum*, calceamenta *forinsecùs aurata corrigiis tricubitalibus insignita: fasciolæ crurales vermiculatæ & subtus eis tibialia vel coxalia linea, quamvis ex eodem colore, tamen opere pretiosissimô variata, super quæ & fasciolas in crucis modum intrinsecus ante & retrò longissimæ illæ corrigiæ tendebantur.* Quâ calceamenti specie Caroli M. apud Ala-

Alamannum, & Lotharii Imperator. effigies conspiciuntur, apud Baluzium *Not. ad Capitularia Regum Franciæ p.* 1280. Fractiuspleniusque eam sic describit Joan. Puricellus in *Monumentis Basilicæ Ambros. p.* 70. ubi de Bernardi Regis Italiæ Pipini filii tumulo effosso, *Superstites*, inquit, *adhuc e corio rubro calcei utrumque pedem contegebant, ita usque lignoam quisque soleam, hinc inde coriaceam insutam, habebant. Tam vero aptè pressèque, ad suum quisque pedem, juxta ordinem digitorum congruebant in acutum versus primorem digitum desinentes, ut calceus dexter non nisi dextro pedi, quamdiu integer ille erat, sinisterque sinistro adaptari potuisset. Cæterùm quisque calceus duabus tantum corii partibus invicem consutis pedem ita contegebat, ut anterior corii pars in supremam versus crura extremitatem aliquantulum fissa in longum esset, sicque pedi ligamine adstringeretur, ad eum prorsus modum, quo rusticana hodie calceamenta fasciari solent*, apud Car. du Fresne in voce *Armiger*, item *Fasciola*.

CALCEUS capitis, apud Martialem, *l.* 12. *Epigr.* 45. *ad Phœbum*,

> *Hœdinâ tibi pelle contegenti*
> *Nudæ tempora, verticemque calvæ;*
> *Festivè tibi, Phœbe, dixit ille,*
> *Qui dixit caput esse calceatum:*

Est galericulus ex hirsuta hœdi pelle, ad calvitiem dissimulandam, Phœbo huic adhibitus. Quod eâdem materiâ, quâ calcei fierent, nomen adeptus. Meminit idem pellicei hujusmodi galeri *l.* 14. *Epigr.* 50.

> *Ne lutet immundum nitidos ceroma capillos,*
> *Hâc poteris madidas condere pelle comas.*

Ubi & alium *Calcei* talis usum innuit. Vide infrà ubi de *Galericulo* & *Galero*.

CALCHA, apud Plin. *l.* 25. *c.* 8. *Est & buphthalmos similis boum oculis foliis fœniculi circa oppida nascens fruticosis caulibus, qui & mandunntur decocti. Quidam* Calchan *vocant.* Ita veteres libri: *Dioscorides* habet κάχλαν, Siculi κάλχαν dixêre, unde Romani facto nomine alium florem, sed similem, appellârunt *caltham*. Habet autem *caltha* hæc, quæ Græcis κάλχα vel κάχλα, croceos flores in rubrum vergentes; unde buphthalmo id nominis hæsit, quòd florem habeat colore χάλκης, quæ *caltha* Latinis. Aliàs κάλχη vel χάλκη Græcis *purpura*; & κάλχη quidem frequentius. Ut in Nicandri *Alexipharmacis*, inter remedia, contra dorycnion,

> —— κηρύκων ἢ πολὺ πλεῖον, ἢ ἔτι κάλχης,
> *Buccinorum autem multo magis, aut etiam purpuræ,*

(dapes medebuntur) & in Lycophrone v. 864. legas, τὰς ἐν κάλχῃ φορεντὰς, *vestes purpurâ infectas.* Proinde Nicandri Scholiastes, κάλχη, inquit, ἢ ἄνθος ἐστὶ ἢ ζῶον ᾧ βάπτεται ἡ πορφύρα, *Purpura flos aut animal est, quo tingitur purpura.* Et *Polluci* καλχαίνειν est tingere; *Hesychio* quoque, transpositis literis χάλκη, est *purpura*. Quia verò conchylium marinum, ex quo purpura inficiebatur, non unius erat coloris; sed pro diversitate littorum, in quibus colligebatur, ita varii generis colores faciebat, ex eo κάλχη non unum significavit purpuræ genus, nec unius coloris. Erat atra purpura, erat livida, violacea, cœrulea, rubra, lutea; unde & κάλχη de his omnibus coloribus dicitur. Apud *Strabonem*, sandycis Armeniæ pigmentum simile κάλχῃ dicitur, i. e. *rubræ purpuræ*. Quô sensu accipitur, in Ara Dosiadæ,

> Ὅλος ὁ με λιβρὸς ἱρῶν
> Λιβάδεσσιν οἷα κάλχης
> Ὑποφοίνιος τέγγει.

Ubi sanguinem victimarum, in ara effusum, comparat puniceo κάλχης succo. In herba chrysanthemo vel buphthalmo, luteum colorem designat. Propriè verò cœruleam purpuram notat, unde χάλκανθος inde dictum, de cujus colore sic Plin. *l.* 34. *c.* 12. *Color est cæruleus perquam spectabili nitore*: idemque prorsus, quod Hebr. תכלת *techla*, unde κάχλα deflexum, ת. & κ. quæ cognatæ literæ sunt, invicem permutatis. Vide quæ suprà diximus, de *Cærulea purpura*. Uti autem κάχλα ex Hebræa hac voce originem trahit; sic ex illo κάλχα vel κάχλα Græci infimæ ætatis transpositâ syllabâ, fecerunt λάκχαν, & pro colore rubeo posuerunt, eôque etiam nomine insigniêrunt Veterum anchusam, cujus radicem mulieres olim ad genas purpurissandas, seplasiarios ad unguenta coloranda, infectores ad lanam præparandam, usos fuisse retrò diximus. Vide infrà in voce *Lacca*, & plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1159. *& seqq.* & Sam. Bochart. *Hieroz. Parte poster. l.* 5. *c.* 14. quorum hic ab eadem origine κόχλος quoque & κογχύλιον voces deducit. Quæ ambo certè speciatim concham purpurariam sonant, uti videbimus infrà in voce *Cochlea*.

CALCHANTHUM, vide infrà *Chalcanthum*.

CALCHAS, arius, Græcus augur, Thestoris fil. (à quo Thestorides à Poetis vocatur) qui cum Græcis ad expeditionem Trojæ profectus est: & quoniam divinandi arte plurimum præstabat, ejus consiliô multa gesta sunt. Nam, cùm in Aulide Græcorum classis adversis ventis detineretur, Agamemnonem docuit, quâ ratione Dianæ ira placari posset, & ex serpentis augurio, qui in arborem surrepens, decem passeris pullos unà cum matre devorârat, decimô demum annô Ilium captum iri ostendit. Exortâque deinde ad Trojam pestilentiâ, viam monstravit, quâ Apollinis ira posset mitigari. Quapropter, inter cæteros Achilli acceptissimus erat, adeò ut ejus præsidiô plerumque defenderetur, præcipuè verò, cùm censuit Chryseidem patri reddendam esse. Tum enim Agamemnon non solum in vatem, sed etiam in ipsum Achillem infensus ferebatur. Dirutâ autem Trojâ reversus cum Amphilocho Amphiarai filio, terrestri itinere Colophonem (urbem Ioniæ) veniens, cùm in luco Apollinis Clarii extra urbem apud Samum in Mopsum præstantissimum augurem incidisset, artis peritiâ ab illo superatus, dolore contabuit, quod propositâ sibi à Mopso caprificô (ut refert *Hesiodus*) aut (ut *Pherecydes* mavult) sue gravidâ, conjicere non potuisset, quot in illa ficus essent; quotve hæc utero suculas gereret: quos tamen Mopsus sine ullo errore divinavit. Hom. *Il.* Virgil. *Æneid.* Plinius alterius Calchantis meminit, *l.* 3. *c.* 11.

CALCHUT, oppid. Angliæ, conciliô A. C. 787. tempore Adriani I. habitô, notum. Concil. *tom.* 7.

CALCIACI, populi Germaniæ inferioris quorum urbs teste Juniô in *Batavia* dicitur *Calcaria*, vulgò *Calkar*, in Ducatu Clivensi. *Ortel.* negat *Calciacos* à Tacito memorari, sed *Talbiacum*.

CALCIARIUM, vide *Corrigia*.

CALCIATA, urbs Castellæ Veteris in Rivogia regiuncula, Episcopalis sub Archiepiscopo Burgensi. Parva intra montes. 12. leuc. à Calaguri in Occasum & 3. à Nagera. *La Calzada*, seu *S. Domingo de la Calzada* vulgò.

CALCULATOR, vide *Rogerius Suiteius*.

CALCULATOR, servus apud Romanos, à *calculis*, i. e. lapillis minutis, quos antiqui manu tenentes numeros componebant, dictus est. Ulpianus *leg.* 7. *ff. de oper. Libert. Nam hujus quoque est ministerium, si fortè vel Librarius vel Miniculator vel Calculator sit*: quæ sanè Ars nec ingenuos dedecuit, Modestinô teste *leg.* 15. *ff. de excus. Tutor.* Μηδὲ λογιστὰς μηδὲ καλκουλάτορας, ὡς ἀπρεπεῖς λέγομεν. Edicebant autem hæc pueri cum primis literarum elementis. Isidor. Origin. *l.* 1. *c.* 3. *Primordia Grammaticæ Artis literæ communes existunt, quas Librarii & Calculatores sequuntur, quorum disciplina velut quædam Grammaticæ Artis infantia est.* Hinc Jul. Capitolin. de Helvio Pertinace Imp. *c.* 1. *puer literis elementariis & calculô imbutus*: & Horatius lepidè *l.* 2. *Ep.* 3. *ad Pisones, v.* 325.

> *Romani pueri longis rationibus assem*
> *Discunt in partes centum diducere, dicat*
> *Filius Albini, si de quincunce remota est*
> *Uncia, quid superat? poteras dixisse Triens. Heu*
> *Rem poteris servare tuam, redit uncia: quid fit?*
> *Semis.*

Hujusque loci sunt, quæ D. Augustinus *Confess. l.* 1. *c.* 13. recenset: *Jam verò unum & unum duo, duo & duo quatuor, odiosa cantio mihi erat*: quæ cantio hodieque auditur apud hosce Magistellos, qui antiquitus *Cauculones* seu *Calculones* vocabantur. Vide quoque infrà, ubi de *Literarum primo informatore*, it. voce *Tabellio*. Cæterùm priscam illam *calculandi* rationem, ex Volusio Mæciano, quem edidit Elias Vinetus & ex tabella numeraria, cujus formam ac usum primus omnium in lucem produxit Marc. Velserus, perdiscere possumus. Vide quoque suprà in voce *Abacus*, & infrà in voce *Numerandi ars*. Et quidem *Calculatores* præfati, Ratiocinatori suberant, ut videbimus infrà, voce *Rationes*, cui muneri in domo Cæsarum Libertus plerumque præponi solebat. Sed & Tabularios, qui rationes publicas tractabant, quosque memorant Arcadius & Honorius *l.* 5. *Cod. Theodos. de Tabul. Logogr. & Cons.* quòd aliquando computarent, *Numerarios* & *Calculatores* vocatos legimus, &c. A *calculis*; ut dictum, huic ministerio nomen, quorum multiplici usu motus Pignorius, antiquos aliquot candidos lapillos Romæ erutos, tum minutos, tum grandiusculos, in suo *Comm. de Servis*, apponi curavit, literis & quibusdam aliis cælaminibus insignes: quos ii quidem arbitratur, non longè abesse ab Athleticis illis *calculis*, quibus ex Apocal. *c.* 2. *v.* 17. & ejusdem Enarratore Areta, lucem attulit Faber *Agonist. l.* 2. *c.* 33. Meminit *Calculatoris Inscr. Veronæ*: V. F. P. CÆCILIUS. EMPIRODIUS. VI. VIR. AUG. CALCULATOR. JUSTINÆ. SALENÆ UXORI. ET. SIBI. apud Tit. Popmam *de operis Serv.* Vide quoque infrà *Numerarii*.

CALCULENSE, genus purpuræ pelagiæ, apud Plin. *l.* 9. *c.* 37. ubi pelagiam purpuram in varia genera dividit, pabulô & solô discreta: *Lutense e putri limo & Algense nutritum alga, vilissimum utrumque. Melius Tæniense, in tæniis maris collectum. Hoc quoque etiamnum levius atque dilutius Calculensi. Id appellatur a calculo maris, mirè aptum conchyliis. At longè optimum purpuris Dialutense, id est, vario soli genere pastum.* E quibus *Calculense*, quod in calculo maris semper versatur, optimum ait esse conchyliis tingendis, h. e. conchyliatæ vesti, quæ dilutior ac pallidior erat purpurâ: sicut Dialutense, ad purpuras inficiendas præstantissimum erat. *Calculosum* idem vocant ibidem, *Calculosæ* (conchæ) *appellantur à calculo maris, mirè apto conchyliis*, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1133.

CALCULI, parvi *calces*, Festo, *ex quo genere sunt calces, qui per diminutionem dicuntur calculi.* Vide quoque *Lucilium* & *Plautum*, quibus *calces* sunt, quod ψῆφοι Græcis. Hinc Victor alter, *c.* 3. ubi de Caligula, qui in Oceani litore conchas & lapillos teretes à militibus legi jussit armatis, armatus & ipse, spolia Oceani esse dictitans. *Neque secus*, inquit, *contractis ad unum legionibus, spe in Germaniam trajiciendi, conchas umbilicosque in ora maris Oceani legi jussit, cùm ipse uno ferme cultu Venerisque interesset, unde armatus spolia à se non ex hominibus, sed cœlestium capi dictitaret, scilicet quod hujusmodi calces Græcorum dictô, quis augendi omnia studium est, Nympharum lumina accepisset.* Vide infrà, *Nympharum oculi*, it. *Ocellati*, ac ubi de librorum *Umbilicis*. Lapilli itaque *calculi*, quorum varius usus. Iis dies notâsse Thraces, Plinius refert, *l.* 7. *c.* 40. *Vana mortalitas & ad circumscribendam seipsam ingeniosa, computat more Thraciæ gentis: quæ calculos colore distinctos, pro experimento cujusque diei, in urnam condit, ac supremo die separatos dinumerat, atque ita de quoque pronuntiat.* In ludis adhibitos, dicemus paulò post: Ad numerandum item, vide suprà in voce *Calculator*: triumpho inservisse, innuit Victor modo dictô locô: de illorum in divinatione Veterum per

per sortes usu, videbimus infrà ubi de *Sortibus*. In primis celebris eorum in suffragiis usus fuit, unde *calculus* Latinis & ψῆφος Græcis, pro suffragio. Quam in rem insignis locus est Apocal. c. 2. v. 17. *τῷ νικῶντι —— δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον. Qui vicerit, —— dabo ipsi calculum album, & calculo nomen novum inscriptum.* Et quidem apud Athenienses Populus, qui in concionem convenerat, primitus fabis usus est, postea testulis calculorum vicem, *Suidas*, ὅτι γὰρ τῶν ψήφων τὰ ψηφίσματα ἐκρᾶτο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις: Unde ψήφισμα, plebiscitum, *psephisma* quoque Latinis. Senatus verò, *calculorum* locò folia adhibuit, non tantùm cum Senatorum aliqui essent locò movendi (unde verbum ἐκφυλλοφορεῖν) sed & in sententiis ferendis. Mittebantur *calculi* in urnam, cum nomine, vel sententiâ iis inscriptâ: idque per ψηφοβόλον, non minus, quàm in talorum lusu. Nec enim manu suâ Judices calculos, quibus suffragia ferebant, in urnam conjicere consueverant, sed per vasculum oblongum vimine textum eos dimittebant in cadiscum, quasi per colum vel infundibulum, quod hinc ψηφοβόλον dictum est, aliter κημός. *Hesych.* *Κημὸς ὁ ἐπιβαλλόμενος τῇ τῶν δικαστῶν ὑδρίᾳ πεπλεγμένος κάλαμος χωνί.* Quemadmodum urna καδίσκος. *Pollux, καδίσκος φορ αἱ ἐν αἷς ἔθεσαν, ἢ αἷς ψῆφοι ἐγκαθίεται.* Unde in rem tesserariam mos translatus, ut infrà dicemus. Plura vide ubi de *Suffragandi* ritu, nec non aliquid infrà voce *Conchæ*. Nec omittendus *calculorum* lapillorumque hujusmodi usus in pavimentis, quæ hinc ψηφολογητὰ & ψηφοθετητὰ dicebantur, quod ex parvis variisque calculis tinctis aut lapidum sectutis, quibus diversæ formæ ac figuræ exprimebantur, tessellari solerent. *Glossæ, tessellatum, ψηφωθέν, tessellat, ψηφοθετεῖ.* Lithostrotis item, quæ strata erant sectis parvulis marmorum crustis ex diversi generis & coloris marmoribus non tinctis. In Scena porrò, ubi utres *calculis* pleni, cum æneis vasis, fulgura tonitruaque repræsentabant, uti dicemus infrà, ubi de *Tonitru*. In Cameris tandem, ad quas pavimenta ex humo mota, *musivi* nomine *operis* transierunt &c. Qua de re vide Salmas. *ad Æl. Spartian. in Pescennio Nigro c. 6. & Exercitat. Plin. ad Solinum p. 1214.* ut & hîc passim.

CALCULI Candefacti, vide infrà *Lapides*.

CALCULI Lusorii, qui nonnullis *Palamediaci*, ab inventore Palamede Nauplii filio dicti, qui in obsidione Trojana, ut milites in officio contineret, illud ludicræ exercitationis genus excogitâsse dicitur, *Latrunculorum tabula* dicuntur Senecæ *Epist.* 117 *in fin.* & Plin. *l. 8. c. 54.* quorum hic: *Mutianus*, inquit, *& latrunculis lusisse cerâ fictis simios prodidit.* Ovid. *de Arte l. 2. v. 207.*

> *Sive latrocinii sub imagine calculus ibit,*
> *Fac pereas vitreo miles ab hoste tuus.*

Unde non cereos tantùm, sed & vitreos fuisse patet: Imò & gemmei fuêre. M. Martialis *l. 14. Epigr. 20.*

> *Insidiosorum si ludis bella latronum,*
> *Gemmeus iste tibi miles & hostis erit.*

Palamedis autem illam tabulam, donarii locò Deorum fanis dedicatam, summâ apud posteros dignatione fuisse, docet Servius *ad Æn. illud, l. 2. v. 82.*

> *Belidæ nomen Palamedis.*

Fuit lusus hujus ingens apud priscos frequentia: imò & apud viros in Republ. eminentes, qui in hoc ludi genere superari probrosum ac ignominiæ proximum duxêre. Vide Senec. *Ep. superius laudatâ, de Tranquill. animi, c. 14. de brevitate vitæ, c. 13.* Flav. Vopisc. in *Proculo, c. 15.* Thom. Demster. *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. Paralipom. ad l. 5. c. 2.* &c. Cum Scacchiæ ludo hodierno idem videtur. Vide ibi. Certè Salmasio totus hic ludus *Calculorum ludus* Veter. dictus est. Licèt enim ludus ille, quem πεττείαν dicebant Græci, nunquam sine *calculis* luderetur, tamen, quia latrunculorum lusus, cùm apud Græcos, tum apud Romanos, illis solis peragebatur, nullis tesseris, adeoque aleam non habebat, sed solam artem, hinc factum, ut *Calculorum* nomine simpliciter & absolutè latrunculos semper intellexerint Romani: πεττεία verò Græcorum tesseris calculisque constabat, artque pariter ac fortunæ in ea locus erat; Latini *aleam, tesseras, tabulam, duodecim scripta*, appellârunt, &c. Ovid. *de Arte l. 3. v. 357.*

> *Cautaque non stultè latronum prælia ludat,*
> *Unus cum gemino calculus hoste perit.*

Martialis, *l. 14. Epigr. 17.*

> Calculus *hic gemini discolor hoste perit.* &c.

Aliàs hi Calculi, *Latrones* quoque dicti, item *Milites*, ut visum. Hinc Auctor *Panegyrici ad Pisonem*,

> ------ *Plenâ tamen sese phalange,*
> *Aut etiam pauco spoliatum milite vinces,*
> *Et tibi captivâ resonat manus utraque turbâ.*

Græcè κύνες; qui quomodo ligarentur & caperentur, quomodo item sedes eorum fuerint appellatæ, vide infrà. Hinc *Calculus incitus*, in ludo latronum seu scaccorum dicitur, qui eò redactus est, ut cieri moverique nequeat: hodie *scaccus mattus* appellatus Germanis Gallisque, i. e. *contritus*, subactus, eoque angustiarum adactus, ut moveri amplius non possit. Unde Proverb. *ad incitas*, vel *ad incita redigere*, pro ad extremas metas compellere, & in summam desperationem aliquem adducere &c. Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Vopisc. in Proculo c. 13. &* infrà, voce *Inciti*, nec non ubi de *Latrunculis* ac *Zatricio*, de Palamedis verò ludo, suo locò. Sed & *Calculi* paulo generaliùs, de aliisquoque ludorum generibus, accipiuntur, uti videbimus infrà voce *Tali*, item ubi de *Talis Tesserisque*.

CALCULO, vide suprà *Calcularius*.

CALCULUS Guilielmus, vide *Guilielmus*.

CALDARIIS decoquere, apud Luc. Tudensem in *Chron. p. 110. Latrones suspendebat, alios igne cremabat, alios* caldariis *decoquebat, alios vivos comburebat*: supplicii genus fuit, quod ita describit, de quodam milite, qui pauperculæ fœminæ vaccam abstulerat, loquens Heremannus *de Restaurat. S. Martini Tornac. c. 22. Protinus vero* (Comes Flandriæ) *vas aneum maximum, quod vulgus lebetem seu* caldariam *vocat, publicè in foro videntibus cunctis in sublime appendi & aquâ impleri præcepit, igneque magno supposito, dum nimis ferveret aqua, Militem illum cum omnibus indumentis suis, etiam gladio accinctum, in* caldariam *projici fecit, sicque eum in aqua fervente necavit.* Potissimum in falsarios & monetarum adulteratores, id pœnæ genus decerni consuevisse, discimus ex *Chron.* Colmariensi *Part. 1. A. C. 1279. Falsarius monetæ coctus in* Caldario *Columbariæ.* Et *ann. seq. In Sutte prope Rubeacum decoctus fuit monetarius* &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & suprà ubi de judicio *Aquæ ferventis.*

CALDERINUS Johannes, auctor libri, cui titulus *Forma procedendi contra Hæreticos*, seu *inquisitos de Hæresi & in causa hæresis*, nonnullis creditus. Vide & *Johannes Calderinus*.

CALDIUS, militari jocô sic dictus est Claudius Cæsar, quemadmodum *Biberius* pro *Tiberius*, & *Mero* pro *Nero. Sueton.*

CALDONE, promontor. Indiæ, propinquum flumini Salso.

CALDONATIUM, oppid. agri Tarvisini.

CALDUBA, Turdetanorum in Bætica urbs.

CALE, urbs Lusitaniæ, hodiè *Porto. Baudrando*, oppidul. aliàs Callaicorum Braccariorum, ad ostia Durii fluminis cum portu admodum frequenti, propter piscationem, unde dictus *Portus Cale*; crevit in Civitatem opulentam, unde posteà *Portugalliæ* nomen. Emporium est celebre & maximè à Belgis frequentatum. Est & in Gallia hôc nomine urbs, quam Sallustius *in Fragm.* captam à Perpenna commemorat. Servius *in Æn. l. 7.*

CALE, *les*, vel CALES, *lium*, sive CALENUM, oppid. Campaniæ non procul à Caulino, in cujus agro vinum generosum nascebatur. Horat. *l. 4. Carm. Od. 12. v. 14.*

> ------ *Pressum Calibus ducere Liberum.*

Et alibi, *l. 1. Carm. Od. 20. v. 9.*

> *Cæcubum & prælo domitam Caleno*
> *Tu bibes uvam.* ------ ----

Juvenal. *Sat. 1. v. 69.*

> *Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum*
> *Porrectura viro miscet sitiente rubetam.*

Ibi ridiculè quidam *Calenum*; quasi καλὸς οἶνος, cùm sit à Cale Campaniæ oppido. Virg. *Æn. l. 7. v. 725.*

> ------ *Vertunt felicia Baccho*
> *Massica, qui rastris, & quos de collibus altis*
> *Aurunci misêre patres, Sidicinaque juxta*
> *Æquora, quique Cales linquunt.* ------

Sil. *l. 8. v. 512.*

> *Nec cedit studio vicinus sanguine miles,*
> *Quem genuere Cales, non parva conditor urbis,*
> *Ut fama est Calais, Boreæ quem rapta per auras*
> *Orithyia vago Geticis nutrivit in antris.*

Idem nescio cur *l. 12. v. 525.* eam singulari numerô adpellârit:

> *Threiciamque Calen, resitam à nomine nati*
> *Orithyia domus.*

Fuisse haud postremæ notæ urbem, auctor est Strabo *l. 5. Καὶ ἡ ἰσθμὸς ἡ τῶν Καλῶν πόλις καὶ αὕτη ἀξιόλογος, συνάπτουσα τῷ Κασιλίνῳ. Nic. Lloydius.*

CALE, urbs Italiæ ad Cantianum amnem, ubi recipit Boasum, sub radices montis Apennini, in ditione Pontificis. Nunc *Calium*, Italicè *Cagli*. Vide *Calle*.

CALE, seu CALA, oppidul. Galliæ cum celebri monasterio Monialium, in provinc. insul. Franciæ, prope Matronam fluv. 4. leuc. à Parisiis. Vulgò *Chelles*.

CALE, Græcè Καλή, locus Atticæ, memoratus Stephano, in voce Αὐγεία, idem fortè cum illo, qui vocatur *Atheneo* ἀκτὴ καλὴ, *pulchrum littus*, unde Cæcilius Orator oriundus. Sed & Harpocrationi *Aliti*, locus Atticæ maritimus fuit, olim quoque sic dictus. Jacob. Sponius *Itinerar. Græc. Part. 3. p. 139.*

CALEACTE, quasi, *pulchrum littus*. Vide *Calactia*, & *Cale*.

CALEARIUS, lacus Africæ. *Orosius*.

CALEB, i. e. *quasi cor*, aut *canis*, vel *canistrum*, fil. Jephunne. Natus A. M. 2506. inter exploratores terræ Canaan, cum Josua, se reliquis, populum absterrere volentibus, strenuè opposuit, unde etiam solus cum illo solo terram promissam ingressus est, in cujus divisione Hebron ei cessit. Othnielem generum nactus, captâ prius urbe Cariath-Sepher, obiit A. M. 2617. ætat. 113. Numer. *c. 13. 14. & sequentibus.* Jos. *c. 14. & 15.* Judic. *c. 1.* Joseph. *Antiq. l. 3. c. 13. & l. 5. c. 2.* Torniel. Salian. *Annal.*

CALECAS Emanuel, vide *Emanuel*.

CALECUT, urbs Indiæ Orientalis cis Gangem præcipua. Emporium celebre, caput regni perampli, in ora Malabarica, cum portu satis capaci. A' Cochino 20. leuc. Hispanic. circiter, vix decem à Cadanora. Ejus Rex *Zamorinus* dicitur, i. e. Supremus Imperator, & Deus in terris. Pelagô alluitur, vasta est admodum absque mœnibus, intus pluribus in locis vacat, domus non sunt contiguæ, invicem distantes plurimùm, lapidibus & calce extructæ, interio-

res partes sculptæ, pro imbrice palmis utuntur, illisque suas ædes tegunt. Fores prægrandes habent, miroque artificio fabrefactas, quas muro cingunt instar pomœrii. Ibi visuntur arbores innumeræ, stagna, & fontes complusculi, ubi sæpius, & quater ferè interdiu lavantur. Rex Idolorum latriæ mirè est addictus, cui à subditis suis servitus incredibilis exhibetur. Cùm egreditur, carpento, seu curru vehitur, quem bini viri ferunt, omni lapidum genere condecoratum. Carpentum stipant choraulæ, præcones, buccinatores, & id genus quamplurimi. Patricii verò & eminentiores suæ ditionis omnes sequuntur, enses denudatos, & clypeos teretes gerentes; Sagittarii etiam ac velites præcedunt, itinera explorantes, tentorio Rex incedens tegitur, ad quem propius quis non accedit, quàm ad 3. & 4. passus. Extra solennis autem pompæ tempus habitu non multùm à cæteris differente utitur. Cùm ei aliquid porrigunt, ac si stipem darent elephanto, ab ipsis tremebundis in ramo porrigitur, quoniam Regem apud eos tangere nefas sit. Ditissimi & innumeri sunt in hac civitate mercatores, quorum commercia sunt lapides pretiosi, aromata omnis generis undequaque importata: panni ex serico omnium generum, & auri intertexti plurifariam, ærea autem fabrefacta & stannea vasa plurima: denique nihil ferè ibi desideratur, quod ad humanum cultum pertineat. Cadamustus in *Navigat.* & Ludovicus Patricius Romanus. Rex autem Calecutianorum, qui è stirpe Braminis esse debet, urbis hujus conditoris, (inquit Munsterus, *in Cosmographia*) latriæ Dæmonum est addictissimus. Habet enim Dæmonis imaginem, in sacello suo sedentem, diademate redimito ejus capite, quod quaterna fulciunt cornua: Naso est deformi, torvis, trucibusque oculis, vultu minaci, aduncas manus harpaginis instar habet, pedes verò gallo haud absimiles, quod quidem monstrum ingens, & horrendum, qui conspicantur, pavent continuò. Res est sanè visu indignissima, eademque admodum horrifica. Sacellum ambiunt picti dæmones, & in singulo angulo sedens ex ære visitur Satanas, ita affabrè factus, ut undecunque flammescere videatur. Singulis diebus manè eorum sacerdotes, qui *Bramini* dicuntur, memoratum idolum rosaceâ, & hujusmodi odorifero latice emaculant, suffiuntque variis odoramentis, procumbentesque adorant. Sanguinem galli gallinacei per hebdomadem vasi argenteo, carbunculis ignitis oppleto, indunt, additis suffimentis odorum innumeris, thuribuloque accepto, adolent largissimè thura, tinniente crebrius interea argenteo tintinnabulo. Porro Rex pransurus, quod sobriè admodum & frugaliter fieri solet, humi recubat absque stragulis, ac discumbentem sacerdotes ipsum circumstant, nusquam propius quàm ad quaternos passus accedentes, Regis verba summa cum reverentia observantes. Ubi verò edere desierit, sacerdotes regias reliquias efferunt corniculis avibus depascendas, quas nefas est lædere, & ob eam causam tutò volitant, quocunque libuerit. Ducturus Rex uxorem, prius thorum inire non consuevit, quàm à digniore sacerdote nova nupta deflorata fuerit: istiusque stupri à Rege pretium 500. aureorum constituitur. Primum insuper locum post Regem tenent Sacerdotes idolorum cultores: his succedunt Naëri, qui non minoris dignitatis sunt apud eos, quam olim apud Romanos fuêre Patricii. Horum etenim interest, ensem, clypeum, arcum, lanceamque cùm prodeunt ferre. Qui deinceps tertiæ classis habentur, hi ejus loci sunt apud eos, cujus apud nos ii, qui cerdonicam artem exercent; quartò loco succedunt, qui piscatu victum quæritant; quintò ii, ad quos spectat piper, vinum, juglandesque colligere, postremò qui serunt & colligunt oryzam, contempti à Sacerdotibus, & Patriciis. Adoraturi ante emersum Solem stagno lotionis gratiâ immerguntur: Sicque loti nihil prius contrectant, quàm domi suæ preces ad idola fuderint. Profecturo ad bellum Regi, in expeditione sunt centena peditum millia, nam equitum ibi nullus est usus, præter Elephantorum. Qui Regem sequuntur vittâ sericâ, eâdemque coccineâ caput vinciunt. Prælium inituri ense obtorundo, clypeo, lanceis, & arcubus utuntur. Hæc *Munsterus*. Lusitani, licèt sub præcedentis seculi finem, aliquoties Samorinum prælio vicissent, nunquam tamen in regno ejus firmum figere pedem hactenus potuêre. Præter Ethnicos, quorum superstitio hic regnum habet, reperiuntur quoque in hisce oris, Mahometani, Arabes, Christiani S. Thomæ, & quidam à Christianis Europæis conversi. Plura de Rege, & Regno hocce vide apud P. de Valle, testem αὐτόπτην, *Itiner. Tom.* 4. Arcem *Calecuti* condidit Johannes, filius & successor Emanuelis Lusitaniæ Regis circa A. C. 1529.

CALEDONIA, pars Septentrionalis Scotiæ, & *Caledonii* populi ubi nunc provinc. Rossia, Loquabria & Atholia. Regio Incolis *Albaum*, Latin. *Albania*, Camdeno; vastissimam olim habens silvam, quæ & ipsa *Caledonia* dicebatur; maximos ursos alens. Martial. *Spectacul. Epigr.* 7. *v.* 3.

> *Nuda Caledonio sic pectora præbuit urso.*

Silius. *l.* 3. *v.* 598.

> *Inque Caledonios primus trahet agmina lucos.*

Hodie *Caldar*, *Calender* Hect. Boëtio. Cujus tamen vix reliquiæ supersunt. Ibi & castrum Caledonium urbis. *Dunkelden* ad Taum fluvium. Martial. *l.* 10. *Epigr.* 44. *v.* 1.

> *Quinte Caledonios Ovidi visure Britannos.*

Val. Flaccus, *l.* 1. *v.* 5.

> ---- *Caledonius postquam tua carbasa vexit*
> *Oceanus, Phrygios prius indignatus Iulos.*

Oceanus Deu caledonius Ptolemæo dicitur, i. e. *mare Scoticum*, maximè versus Boream. Saltem à Cantio longè distare innuit hæc Lucani Comparatio. *l.* 6. *v.* 64.

> *Prima quidem surgens operum structura fefellit*
> *Pompejum; Veluti mediæ qui tutus in arvis*
> *Sicaniæ rapidum nescit latrare Pelorum,*
> *Aut vaga cum Tethys, Rutupinaque litora fervent,*
> *Unda Caledonios fallit turbata Britannos.*

CALEDONIOS, Camdenus rectè deducit à Britannico *kaled* quod *durum* sonat. Duri enim & asperi erant incolæ. Et terra etiam tota horridis & confragosis montibus attollitur. Ita Hebræorum magistris, גלד *galad*, est *durescere*. Syris etiam & Arabibus. Unde גליד *gelid* pro *glacie*, & *crystallo* sæpe occurrit. Quasi *duramen* dixeris cum Lucretio *l.* 6. *v.* 529.

> *Et vis magna gelu, magnum duramen aquarum.*

Sed & pro firmamento sumitur גליד in Arabica Paraphrasi. Gen. *c.* 1. *v.* 6. *Nic. Lloydius.*

CALEFACTORIUM, Gallic. *Chauffoir*, item *Poisle*, locus, ubi Monachi calefiunt, in *Chronico* Trudonensi *l.* 10. Item in numero ministeriorum sacrorum, in *Inventario* Ecclesiæ Eboracensis in *Monastico Anglic. Tom. III. p.* 173. *Item unum calefactorium argenti deauratum, cum nodo curiosis insculptis, ponderis unius unciæ. Item unum calefactorium de cupro deaurato cum nodo insculptis, ponderans* 10. *uncias.*

CALEGIA, vide *Calagia*.

CALEM, urbs inter Ulyssipolim, & Bracarum. *Antonin.* Hodie *Gaja*. Item urbs Italiæ prope Anconam. *Antonin. Caglio Simlero.*

CALEMBERGA, tractus Germaniæ, in Ducatu Brunsuicensi, prope Visurgim fluv. extensus, & inter Hannoveram, Hamelium, Eimbecum & Göttingam urbes, hodie sub dominio Ducis Luneburgici Hannoveræ. *Baudrand.* Hinc linea olim *Calembergica*, aliàs Gottingensis, stirpis Brunsuicensium Principum, cujus Ericus senior, Wilhelmi junioris secundus filius Sator fuit. Hic in aula Maximiliani I. Imperatoris, cui in bello Bavarico, prælio adversùs Bohemos vitam, aureâ stellâ insignibus adjectâ ob id donatus, servaverat, vixit. Dein grave ei A. C. 1518. cum Johanne Lawenburgico, Episcopo Hildesheimensi bellum ortum. Obiit A. C. 1540. pater Erici junioris qui à matre Elisabetha Brandeburgica in Euangelica religione educatus, eam posteà deseruit, matre ob id mœrore extinctâ, impatiens otii, fastu ac stolidâ taciturnitate vanis consiliis plerunque abreptus, in bello Smalcaldico Cæsari militavit, dein Bremam A. C. 1546. frustra obsedit. Contra patruelem Henricum A. C. 1552. bellum suscepit: Alberti Brandeburgici partes initus est: Hispano adversùs Gallos meruit, prælii ad Quintini fanum pars magna: Monasteriensi Episcopo & Dantiscanis pecuniam extorsit, mox Borussiam invasurus, &c. Tandem Papiæ A. C. 1584 obiit sine legitima prole. Hæreditatem ejus Guelferbytanus crevit. Vide Spener. *Syll. Genealog. Histor.*

CALENA, vide *Caleva*.

CALENDÆ, primus dies mensis, de quibus Macrob. *l.* 1. *c.* 15. *Priscis temporibus*, inquit, *antequam Fasti à Cn. Flavio scriba, invitis patribus, in omnium notitiam proderentur, Pontifici minori hæc provincia delegabatur, ut novæ Lunæ primum aspectum observaret, visamque Regi sacrificulo nuntiaret. Itaque sacrificio à Rege & minore Pontifice celebrato, idem Pontifex, Kalatâ, h. e. vocatâ in Capitolium plebe, juxta curiam Kalabram, quæ casæ Romuli proxima est, quot numero dies à Kalendis ad Nonas superessent, pronuntiabat: & quintanas quidem, dicto quinquies verbo καλῶ, septimanas repetito septies prædicabat. Verbum autem καλῶ Græcum est, i. e.* voco, *& hunc diem, qui ex his diebus, qui Kalarentur, primus esset,* placuit Kalendas vocari. Hæc Macrobius. Eam autem ob causam populo, quotnam dies Calendarum essent, prædici necesse erat, ut sciret, quinam Nonarum dies esset futurus, quo confluere in urbem populus solebat, ut addiscerent, quid eo mense in divinis, humanisque rebus facto opus esset. *Calendaris* Juno dicta est, quòd Calendarum dies ei sacer esset. Ovid. *Fast. l.* 1. *v.* 55.

> *Vindicat Ausonias Junonis cura Calendas,*
> *Idibus alba Jovi grandior agna cadit.*
> *Nonarum tutela Deo caret.* ------

Vide Voss. in *Calendæ*.

à CALENDARIO, nomen servi apud Romanos, qui Calendario præponebatur ab Actore, ut pecunias domini exigeret, crederetque. Erat autem *Calendarium*, seu *paginæ Calendarum*, uti vocat Martialis *l.* 8. *Epigr.* 44. *v.* 11. codex nominum, in quem nomen debitoris Seji aut Caji cum summa pecuniæ singulis *Calendis* exigendæ referebatur, Scævola *l.* 40. *ff. de statu lib. Item quæro, an ea quæ exacta sunt per adjutores ejus (Actoris,) neque Calendario illata sunt aut fraudulenter acta, huic adscribi possint, cum esset hic præpositus.* Seneca *de Benefic. l.* 1. *c.* 2. *Nemo beneficia in Calendario scribit, nec avarus exactor ad horam & diem debitorem appellat &c.* Posteà verò, cùm ostentationis ergò greges Amicorum, conduci inciperent, à viris opulentis & splendorem professis, uti videre est suprà, ubi de *Amicis*: quò ipsa jactantia se proderet magis, *Calendaria* quoque amicorum excogitata sunt, in quæ nomina illorum inferrentur. Unde Seneca *de Benefic. l.* 6. *c.* 33. *Nescis quantum sit pretium amicitiæ &c.* Et paulo pòst, *Quid? istos tu libros, quos vix Nomenclatorum complectitur aut memoria aut manus, amicorum existimas esse*, Vide Pignorium *de Servis* & infrà in voce *Calendarium*.

CALENTUM, Hispaniæ ulterioris oppid. ubi lateres fiunt, qui projecti in aquam natant. Plin. *l.* 35. *c.* 14.

CALENUM, seu CARINULA, urbs regni Neapolitani in provinc. Terræ Laboris, 4. milliar ab ora maris Tirrheni, totidem à Suessa. Parvi circuitus. Aquâ, quæ temulentos facit, Plin. *l.* 2. *c.* 103. vinoque suo celebris, parumque dissita à veteris Caleni ruinis. Vide *Cale*, & *Cales*.

CALENUS, Vates quondam in Hetruria celeberrimus. De quo hunc in modum scripsit Plin. *l.* 28. *c.* 2. *Cum in Tarpejo*, inquit, *fodientes* (videlicet Romani) *delubro fundamenta, caput humanum invenissent, missis ob id à Senatu legatis, Hetruriæ celeberrimus vates Olenus Calenus, præclarum id fortunatumque cernens, interrogatione in suam gentem transferre tentavit, scipione prius determinatâ templi imagine, in solo ante se; Hoc ergo dicitis Romani? Hic templum Jovis Optim. Max. futurum est: hic caput invenimus, constantissimâ Annalium affirmatione, transiturum fuisse fatum in Hetruriam, ni præmoniti a filio vatis legati Romani respondissent: Non planè hic, sed Romæ inventum caput dicimus.*

CALENUS, Legatus Cæsaris in Gallia. Cæs. *l.* 5. *c.* 14. *Belli Civ.* Integrum nomen *Quintus Fufius Calenus*: gessit Consulatum sub Cæsare, Pompejô acie Pharsalicâ devictô. Hujus subinde meminit Cicero *in Orationibus Philippicis.*

CALENUS, aliô nomine *Julius*, Æduus Tribun. in Exercitu Vitelliano, nuntius victoriæ à Vespasianæ factione in Galliam missus. Tacit. *Histor. l.* 3. *c.* 35.

CALENUS, Eques Roman. inter condiscipulos Marci Imperator. apud Jul. Capitolin. *c.* 3.

CALEPINUS Ambrosius, vide *Ambrosius.*

CALEPIUM, oppidum Cenomanorum in Italia, 14. mill. pass. à Bergamo, patria Ambrosii Calepini. Ad Ollium fluvium, in ditione Veneta & agro Bergamensi. Hinc *Vallis Calepia*, prope Sebrium lacum.

CALERE, apud Statium *Theb. l.* 2. *v.* 226.

Interior sacris calet, & sonat aula tumultu
Fœmineo, septa matres pulchra coronâ
Argolides: pars virginibus circum undique fusa
Fœdera conciliant nova ——— ———

Ad ignium festivorum amplitudinem pertinet. Quia enim auspiciô bonô & per sacrificia omnia, Fœdera inprimis, fiebant, magnus erat Sacerdotum numerus, magnus Sacrorum apparatus, magna victimarum copia, unde posteà ingentes epulæ instruebantur. Sic Claudianus *calida serta thalami* vocat, *l.* 1. *Stilicon. v.* 5.

Conjugii nec dum festi vox Regia cautus
Sopierat, cecinit fusô Gildone triumphos,
Et calidis thalami successit laurea sertis.

Et crassiùs Sidonius, cujus tempore contortiloquentia illa de familiari & communi Sermone, qui aliter, multâ jam barbarie, placere non poterat, in stylum transiverat:

——— ——— *Festorum afflata calore*
Jam minùs algei hyems &c.

Casp. Barthius *Animadversion. ad Statium l.* 5. *p.* 385

CALES, Italica civitas Episcopalis, quæ ab initio Ausonum, dein Romana colonia, tandemque municipium fuit finitimum Sidicinis. Livius *l.* 8. *c.* 16. Idem *l.* 29. *c.* 15. inter colonias Romanas *Cales* connumerat. Hanc quoque Ptol. *l.* 11. *Geograph.* inter Campaniæ urbes statuit. Et de ea Horatius *l.* 3. *Carm. Od.* 9. Hanc urbem à Calai, Boreæ filio, extructam, post Argonautarum reditum, testatur Silius *l.* 8. Hanc hodie *Calvi* vocant, alii *Carinulam* esse contendunt. Municipium effectum *Cales* ac lege Juliâ civitate donatum. Virgil. *l.* 7. *Æn. v.* 728.

Quique Cales colunt.

Ubi vide *Servium.* Item urbs Corsicæ, antiquitate inclyta & portu, *S. Maria di Calvi.*

CALES, Bithyniæ emporium ad pontum Euxinum, *Arrian.* Item fluv. Eustath. & Val. Flacc. *l.* 4. *v.* 719.

Quos Tanais, flavusque Cales, Hypanisque Melasque
Addat opes. ——— ———

Κάλαξ est Thucydidi *c.* 4. Λάμαχος, ἐν τῇ Ἡρακλεώτιδι ὁρμίσας ἐς τὸν Κάλητα ποταμόν. Vide Nicol. Heins. ad *Pontica Nasonis l.* 4. *El.* 10.

CALES, vide *Cale.*

CALESIUM, de quo Guil. Britto *Philipp. l.* 5.

Classis prima quies Calesi fuit: altera portu
Fit Gravelinga suo.

Aliis *Calasium*, meliùs; circa A. C. 1228. à Philippo Bononiæ Comite ex Burgo castrum vel oppidum factum, murisque cinctum est: *Castrum de Calais* Guilelmo Abbati Andrensi, *in Chronic. Monast. Andrensis* haud semel dictum. Johannes Olivarius, qui Melam adnotationibus illustravit, falsò Gesoriacum *portum Caletensem*, vel *Calais* interpretatur. Fretum Gallicum, quod aliis Fretum Oceani, aliis Fretum Morinûm dicitur, unde est brevissimus ex Gallia in Britanniam trajectus, à Calesio Dubrim, Angli *The Strait of Callais*, aliàs *Straight of Calais*, i. e. angustias Calesienses nuncupant. Gall. *Pas de Calais.* Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CALETÆ, melius *Caleti*, & Velocasses populi inter Belgas numerantur Cæsari, *l.* 2. *Bell. Gall. c.* 4. qui Caletos decem millia armata pollicitus esse ait, Velocasses & Veromanduos totidem. Nimirum Gallos à Belgis Matronâ & Sequanâ dividi scripserat. Cùm igitur utrique fine cis Sequanam destituti, necessariò Belgis adscribendi fuerunt. Hirtius similiter *Caletos* & *Velocasses* conjungit, *l.* 8. *Bell. Gall. c.* 7. Ambo tamen ab Augusto Celticæ seu Galliæ Lugdunensi adscripti sunt, ac etiamnum eidem attribuuntur, cùm Rotomagus caput Veliocassium & Caletorum, sit Metropolis provinciæ Lugdunensis 2. *Strabo* Julium Cæsarem sequitur, & quamquam Celtas Belgasque confusè describit atque permiscent, tamen Caletos Καλέτας Belgicæ videtur adscripsisse; Morinis, Bellovacis, Ambianis, & Suessionibus, Belgicæ circa controversiam Gentibus, *Caletos usque ad Sequanæ ostia* adjungendo. Cæteri omnes Geographi Lugdunensi Galliæ Caletos adscribunt: in his Plin. *in c.* 18. *l.* 4. qui post *Lexovios* & *Veliocasses* Caletos memorat: Idem *in l.* 19. *c.* 1. de lini satione: *Itane* (inquit) *& Galliæ censentur hôc reditu, montesque maris oppositos esse non est satis, & a latere Oceani obstare ipsum quod vocant inane? Cadurci, Caleti, Rutoni, Bituriges, ultimique hominum existimati Morini, imò verò Galliæ universæ vela texunt.* Illi *Montes* harenacei mari oppositi sunt haut dubiè, quos Nostri *Dunes* appellitant: quid Galli *inane* vocaverint, planè nescio: de quo & Plinius *initio l.* 30. sic mentionem facit: *Quid ipse ego hanc memorem artem* (Magicen) *Oceanum quoque transgressam, & ad naturæ inane pervectam in Britanniam?* Ptolemæus in Gallia Lugdunensi vel Celtica ponit & Caletos & eorum urbem Juliobonam. Hanc Ἰουλιόβονα, illos Καλῆτας nominat *Caetas* pro Caletos, ut *Meldas*, *Carnutas*, *Andicavas*, appellat, quos Meldos, Carnutes & Carnutos, ac Andicavos, plerique nuncupavêre. De Juliobona Caletorum alibi scribemus, Deppam eam esse. Caleti vulgò dicuntur *Cauchois*, *Cauchois* & *Caucois*, nec non *Calcenses* in priscis tabulis pro Caletenses: & ab his Rotomagus unum è forensibus burgis suis habet dictum *Cauchoise*, hoc est, Caleticum. Apud Magnonem inter *Veliocassium* & *Lexovium* ponitur *Calidus*: ubi legendum *Calitus* vel *Caletus.* Caleti à Portu Gratiæ ad Augam castrum, à Sequana ad Aucum vel Auciam fluvium pertinent, & oppida ac castella complectuntur, Portum Gratiæ, Harefloreum *Harfleur*, Tancredi villam *Tancarville*, Caldebeccum, vel Caldumbeccum, Fontanellum & Gemeticum Monasteria, Monasterium Villare *Montivilliers*, Fiscamnum *Fescam*, Caletanvillam *Cauville*, portum S. Walarici in Planis, vel in Caletis, *S. Valery en Caux.* Longamvillam *Longueville*, in Ducale fastigium erectam, Deppam seu Juliobonam Caletorum *Deppe*, Augam *Eu.* Ulteriorem portum *Treport*, Gamapium *Gamache*, Blangiacum, Albammarnam, vel Albammarlam *Aumalle*, Novum castellum *Neuf chastel.* Ex his Auga suum Archidiaconatum habet, à primo seu Rotomagensi proximum, cui Albamarlensis pridem adnexus est. Promontorium Caletorum vocatur *Chef de Caux* ad os Sequanæ. Pars agri Caletorum vocatur pagus Caletensis, *le pays de Caux*, literâ *l* in *u* mutatâ: dividiturque in majorem & minorem. Nam inter Ecclesiæ Rotomagensis sex Archidiaconatus, tertius Archidiaconatus vocatur majorum Caletorum, *du Grand Caux*, sextus & ultimus minorum Caletorum, *du petit Caux.* *Calitivum territorium* corruptò nomine appellat Vita S. Filiberti Abbatis Gemeticensis; *pagum Caletinsem*, h. e. Caletensem Chronicon Fontanellense *in c.* 7. Ordericus Vitalis *in l.* 12. *Caletensem pagum*, *in l.* 9. *Caletensem regionem*; literæ Caroli Magni & Caroli Calvi de rebus datis Ecclesiæ Rotomagensi *Calciacum pagum* nuncupant mendosè; *pagum Caleticum* alii, & *Caletum* absolutè, *Calegiam* & *Calceiam* recentissimi scriptores. Sunt & alii in Caletis minores pagi, videlicet pagus Augensis, *le pays d'Eu*, pagus Brajensis à silva Brajo cognominatus, *le Pays du Bray*; & pagus Tellau vel Tallogius, olim quàm nunc illustrior. Pagum Caleticum *insulam de Caus*, i. e. insulam Caletorum Walsinghamius vocat, quoniam à Caldebecco usque ad Deppam Caletensis ager Oceanô ferè cingitur instar peninsulæ, Caldebeccô & Deppâ isthmum claudentibus. Cæterum *Cadetes*, quos Cæsar *in l.* 7. *c.* 75. inter Armoricas civitates, Curiosolites, Redones, Osismios, & Unellos memorat, mutandi planè viderentur in *Caletes* vel Caletos, nisi *in l.* 2. *c.* 4. Belgis adnumeraret Caletos Cæsar, cis trans Sequanam Celticæ ac Belgicæ terminum sitos: cùm Armoricas civitates, quæ Ligeri & Sequanâ clauduntur, Celtis attribui oporteat. *Strabo* quidem quum scribit, merces secundô flumine Sequanâ deferri in Oceanum, & ad *Lexovios & Yadetos*, haut dubiè emendandus est, & legendum Caletos, Καλέτας. Marlianus *Caletes inter Belgas Morinis, Ambianis, Oceanoque præsidere*, à quibus brevissimus in Britanniam trajectus fit, *nomen retinere* ait, *& esse Normanniæ diœceseos*, (i. e. Rotomagensis) *in Regno Francorum sitos, Anglorum Regi subjectos*: & in Icio portu scribit, frequens *oppidum Caletas* vel *Caletium Normanniæ esse diœceseos*, *in Regno Francorum & potestate Anglorum Regis situm.* Ex quibus intelligitur Caletos & Calesium à Marliano confundi magnô errore: cùm Calesium quod Caletium vocat, *Calais* ad Caletos nullâ ratione pertineat. Quippe Caleti quidem sunt in Normannia & in diœcesi Rotomagensi; Calesium verò in Picardia, & in Morinis ac Boniensi diœcesi, atque ætate Marliani ab Anglis adhuc occupabatur. Inter Caletos autem & Morinos quorum oppidum est Caletium, medii Ambiani intercedunt. Ordericus Vitalis *in l.* 12. cis Sequanam in Caletis seu in extrema parte Normanniæ novem fluvios enumerat, *Guitefledam*, *Talam quæ Dun modò dicitur*, *Sedanam*, *Belnaium*, *Sedam*, *Guarennam*, *Deppam*, *Earam*, *Aucum flumen*, *quod vulgò dicitur Ou.* Guitefleda vel Vitefleda est *Vitefleu* vel *Vitefleur*, qui oritur apud Herecurtem, seu vicum S. Malloni: alluit Caimetum *Cany*, Witefledam sui nominis vicum *Vitefleu*, aliàs *Videfleur*, Paludellum *Pauvel*, Wellas *Veules*, & apud Clicadentes *Cliquedent* in Oceanum effluit: currit leucas plus minùs 4. Vocatur *Riparia de Witefleu* in veteribus tabulis Fiscamnensibus, item *Fons des Witefleu* in literis datis A. C. 1219. vicus autem ipse ibidem dicitur *Witeflo super mare*, *Witeflecum*, *Witeflot villa.* Tala, alterô nomine *Dun* & *Dunus* etiam nuncupatus, vulgò *Dun*, nascitur apud vicum quem a se fontem Dunum appellitant, *Fontaine-le-Dun*: attingit vicum S. Petri veteris, *S. Pierre le Vieux*; Dunum, fluvii nomine clarum, *le Bourg Dun*; Vallem Duni *Val Dun*; & ad vicum S. Albini decurrit in mare. *Vicolbecum super fluvio Duno*, & *Dunum* locum memorat Chronicon Fontanellense. In literis Caroli Calvi *Dunus tam superior quàm inferior* memoratur: ubi *Dunus superior* est, ni fallor, *Bourg Dun*, *inferior Val Dun.* Richardus II. Normannorum Dux *in* [illegible] *rum* commemorans; & Geroldus Miles II. molas *in villa dicta Dun*,

Dun, & *mercatum quem habebat apud Dun* referens, ambo nomine *Dun* & *Villa Dun*, Burgum haud dubiè designant. Sedana, vulgò *Seane* & *Saane* dictus, fontem habet apud Vernatiam *Varnaie*, inde alluit Anglicam villam *Englesquevile*, Vibeudium *Vibeuf*, vicos S. Justi, & S. Audoëni, Braciacum *Brachi*: demum acceptô Belnajô *Beaune*, Sedanam *Sare* vel *Saane*, cui nomen suum dedit, & Sottamvillam præterfluit, atque apud S. Margaritam, aut si alios sequimur apud Longamvallem *Longueval* mari infertur. Chronicon Fontanellense *Braciacum super fluvio Sedanna* rectè memorat, *Sedannam* nostrum Sedanam vocans; sed *Gammapium villam pulcherrimam super fluvio Sedanna* malè & mendosè sine dubio memorat, cùm sit ad Bresellam vel Breslam fluvium; quem inter & Sedanam amnem quinque flumina intercedunt. Willelmus Rex Anglorum & Dux Nortmannorum annò 1070. donavit S. Amando *unum mercatum in Sedana*. Sedana hæc vulgò dicitur *Saane*, vel *le Bourg de Saane*, vicus in Ducatu Longævillæ, & in Decanatu Braciacensi, ubi est Cella Virginum, Rotomagensi Monasterio S. Amandi subjecta, quem Prioratum B. Mariæ de Sedana veteres tabulæ vocant. *Molendini apud S. Audoënum in riparia de Saane* meminit Reginaldus de Petravilla *in litteris datis annò* 1204. Belnajum *Beauné* oritur in vico Belnajo, cui nomen dat: alluit vicum S. Marci, Lambertivillam *Lamberville*, Bascamvillam *Basqueville*, Hermannivillam *Hermanville*, tum Sedanâ recipitur. Vicus Belnajus *Beaune* aliis, aliis *Beaunetot* nuncupatur. Seda *la Sie* accolis nuncupatus, fontem habet ad vicum S. Maclovii *S. Maclou*: attingit Altamfagum vel Altifagum, in veteribus literis memoratum, vulgò *Aufay* vel *Aufey*; & post acceptum quemdam amniculum Longamvillam Gifardi, oppidum Ducale; *Longueville la Guiffart*, Caroli mansionile *Charle Mesnil* vel *Challemesnil*; Novemmolas *Neufmoules*: deinde apud Provillam *Pourville* Oceano immergitur. Literæ Goscelini circa annum 1030. ejus fluvii meminêre. *Concedimus* (inquit) *Monasterio S. Mariæ & S. Amandi Episcopi infrà muros urbis Rotomagensis sito silvam, quæ habetur inter aquas Garennam & Sedam.* Seda igitur Garennæ proximus erat, unde Ordericus *Sedam & Guarennam* uti situ proximos conjungit. In veteribus tabulis & Sedæ loci mentio amni Sedæ impositi his verbis. *Possessiones quas in Lambertivilla & Seda habuit.* Ubi fortè legendum est *Sedana*. Nam Lambertivilla est ad Belnajum, Sedana ad Sedanam fluv. qui Belnajô augetur. Guarenna, Garenna, aliàs & Varenna, oritur apud castrum, S. Sidonii nomine & Monasteriô illustre, *S. Sens*, aliàs *S. Saens*: quod *castrum S. Sidonii* 4. ab urbe Rotomago leucis distans commemorat *Ordericus Vitalis*. Attingit Bellum Combrum vel Bellam concavlem *Bellencombre*, Fraxinetum *le Fresnay*, Muchedentium. Torciacum majus, & Torciacum minus, *Torcy le grand, & le petit*, Martiniacum *Martigni*, Varennam nunc viculum, olim Comitatûs Varennæ caput *Varennes*, & circa Arcas *Arques* fluviô Deppâ recipitur. Hic fluvius S. Sidonii à quibusdam dicitur, *La riviere de S. Sens*; ab aliis fluvius Torciacensis, *la riviere de Torcy*: quòd non longè à castro S. Sidonii caput suum habeat apud Montirollerium *Montrollier*, & quòd Torciacum utrumque præterfluat. *In c. 7. libri, de vita S. Leufredi Abbatis, Monasteriolum quod vulgò vocatur Varenna, feminarum habitaculum*, videtur esse Varenna ad flumen Varennam sita. In Chronico Fontanellensi reperio *Ulmitum & Warennam fiscos duos, qui sunt in pago Tellau juxta fluvios Tellas & Warinna*: qui fluvius *Warinna*, & *Warinna villa* fiscalis à Varenna vel Guarenna flum. & oppido Comitibus olim suis nobili nullâ ratione differunt. Warinnam certè castrum & Monasterium, S. Sidonii alluere, unde & fluvius S. Sidonii dicitur, docet Chronicon Fontanellense in c. 9. *Cellam S. Sidonii, quæ est in Warinna*, h. e. Varinnam, memorans. Deppa oritur apud Goislenfontem vel Goiscelenfontem, i. e. Gostenfontem *Galefontaine*, oppidulum à situ ita cognominatum. Alluit Novum castellum *Neufchastel*, Buras, Alnetum *Aunay*, vicum S. Walarici *S. Valeri*, Ricardi villam *Ricarville*. S. Vedastum *S. Vast*, Fragilem villam *Freulle ville*, Dampetram *Dampierre*, vicum S. Albini in Caletis, *S. Aubin le Cauf*, aliàs S. Albini super Arcas *S. Aubin sur Arques*. & viculum Arcellas *Archelles*, Guarennamque fluvium accipit: demum infrà Arcas Heldonam amnem admittit, atque ad Deppam in Oceanum effluit. Deppa autem & Guarenna vetus nomen amiserunt: & Deppa quidem fluvius Novocastrensis dicitur, *la riviere de Neufchastel*, à Novocastro, quod alluit; Guarenna verò, fluvius S. Sidonii vel Torciacensis, uti suprà diximus. Ordericus Vitalis in enumeratione fluviorum Nortmanniæ cis Sequanam non meminit (quod miror) Heldonæ: meminit Stephanus Albamarlensis Comes, *in litteris datis A.* C. 1115. *Hospitem unum ad flumen Heldonæ*. Hic fluvius dictus est & *Elna*, atque *Alna*, à quo *Novavilla super Alnam* cognominatur, prope Albammarlam. Accolæ *Eaune* vocitant, & nonnunquam *Yaune*. Alluit Mortuum mare *Mortemer sur Eaune*, Heldonam vel Elnam *Eaune*, à fluvio cognominatam, in quibusdam tabulis *Seaune* mendosè scriptam; vicum S. Germani *S. Germain*, Profundamvallem *Parfondeval*, Longumdenarium *Longdenier* in plerisque tabulis *Londeniers* scriptum i. e. Londinarias; Albertivillam *Auberville*, Ebrardi mansionile *Euvermesnil*, in litteris A. C. 1050. datis memoratum, quod in tabulis *Avremenil* plerumque scriptum reperitur. Attingit & Martini Ecclesiam, *Martindeglise*, truncô nomine *Martenglise* vulgò nuncupatam. Demum infrà Arcas ad vicum Butilani *Bouteille* Deppâ flumine accipitur, mox apud Deppam portum & oppidum clarum in Oceanum intraturô. *Fara* Orderico Vitali incorruptô nomine notus, *Ipsa* *Fornario* Geographo nostræ ætatis dicitur, Nostris *Iere*, aut *la riviere d'Iere*, nonnullis *Ierre* mendosè. Erratum à plurimi eo in amne. Sanson Geographus Regius in tabula fluviorum Galliæ *le Sart* pessimè nuncupat inter Heldonam (*Eaune*) & Breslam. Vita S. Wandregisili & Chronicon Fontanellense *Earam* pro Eara appellant: ex quibus Vita Wandregisili *prædium Virtlaicum situm in pago Tellau super amne Eura*, ab Erinberto viro illustre Wandregisilo donatum esse prodit. Chronicon Fontanellense in c. 8. *Viertlaicum*, aliàs *Wertlaicum villam, quæ sita est in pago Tellau super fluvio Eora*, commemorat: & in c. 9. *De Bettonecorte super fluvio Eura* mentionem facit, quam in c. 4. *Bettonis curtem* melius appellat, & *sitam in pago Tellau* esse tradit. Utrobique pro *Eora* & *Eura* scribendum emendandumque est Eara: ad quem Earam Bettoniscortem & Petreumpontem ac Virtlaicum esse constat. Ex quo etiam cognoscitur situs pagi Tellau. Nam cùm hæc tria loca in pago *Tellau* ad flumen Earam posita esse dicantur, ut reverà sunt posita, apparet pagum istum Tellau ad fluvium Earam jacuisse: quem amnem etiam aliò nomine *Tellas* vocatum esse puto in Chronico Fontanellensi & in actis Synodi Suessionicæ, unde pagus Tellau nomen acceperit. Earam autem à veteribus dictum esse, & ita dici scribique oportere, ac nomen *Eura* & *Eora* pro corrupto & mendoso haberi debere, docet non solùm Ordericus *Earam* vocans: sed etiam nomen fluminis nunc usitatum *Iere*, *e* Latino in *i*, & *a* in *e* commutatis, ut sæpissimè aliàs. Ex *Eora* porro Nostri facturi fuerunt *Ieure* aut *Iaure*, ex *Eura Eure*: quemadmodum solent *o* Latinum in *ou* & in *eu* convertere, in *e* vertere non solent. Fluvius Eara nascitur non procul ab Alberti mansionili *Aubermesnil*, quod alluit: attingit & Fulcardi montem *Foucarmont*, locum in litteris ante annos 500. datis memoratum, hodieque Abbatiâ suâ celebrem; Alnetum *Aunoy*, vicos SS. Richarii & Remigii, Bettonischortem in pago Tellau, *Betencourt*, auctori Chronici Fontanellensis semel atque iterum dictam; Petreum Pontem ab eodem memoratum, *Pierre pont*; Grandemchortem *Grancourt*; Petram *la Pierre*, Vallem Regis *Val le Roy*, aliàs *Val du Roy*; Septem molas *Septmeules*, vicum ingentem, à numero molarum suarum seu ventô seu aquâ agi solitarum cognominatum; Tellerium *Tilley*, pagi Tellau nomen servans; Albertivillam *Auberville*; vicum S. Sulpicii *S. Soupli*, aliàs *S. Suppli*: demum apud Criolium *Criel*, castrum in Chartario Fiscannensi celebratum, devolvitur in Oceanum, a castro milliario. Ultimum est *Aucum* flumen, *quod vulgò dici Ou* asserit Ordericus Vitalis: sicuti Aucum oppidum, in Annalibus rerum Anglicarum *Ou* sæpissime dictum reperio. In Vita vetere S. Lupi Episcopi Senonici hic fluvius vocatur Aucia haud dubiè: quum *in pago Neustriæ Vimmaco villa Andesagina super fluvium Aucia* commemoratur. Est enim Andesagina *Ansene* ad Aucum flumen. Auciam recentiores scriptores *Aucum* nuncupavêre: ex Auco demum *Ou* factum. Eundem amnem *Viminum* aut Vimnam aliô propriôque vocabulô dictum esse, & ab eo pagum *Vimeu* nomen accepisse, mihi persuadent verba hæc ex Chronici Fontanellensis c. 7. *in pago Vimnau super fluvio Vimina, in loco qui vocatur Vimolas*, aliàs 6. *molas* sive *Sex molas*. Nunc amnis nomen mutavit, & Brisella seu Brisela vocatur, Sansoni in *tabula* fluminum Galliæ *la Bresle*, Vassori in *tabula Normanniæ* novissima atque exactissima *la riviere de Breselle*. Origo nominis incognita: nisi quòd Nostri rumpere atque dividere dicunt vulgò brisare *briser*: Aucum autem flumen, Normannos à Picardis, Caletos ab Ambianis, Celticam à Belgica dividit ac dirimit. Alluit Albammarlam *Aumalle*, quæ ab ejus fonte 3. aut 4. passuum millibus distat; Carduetum *le Cardonay*; vicum S. Germani ad Breselam, *S. Germain de Breselle*; *Senardi pontem* in litteris Stephani Albamarlensis Comitis datis A. C. 1115. cum *Waltero* suo memoratum, aliis castrum, aliis vicum maximum nuncupatum, *Senardum pontem* in Chronico Fontanellensi mendosè dictum, vulgò *Senerpont*, Nigellam xenodochiô claram *Nesle l'Hospital*; Blangiacum *Blangi*; Andesaginam supradictam, *Ausene*, aliàs *Ausene*; Spinetum *Espinay*; Gamapium *Gamache*, Chronico Fontanellensi ante annos 800. notum; Longumiterre *Longroy*; Bellumcampum *Beauchamp*; Burdonischortem *Bourdencourt*; Mariscos *Marais*; Pontes *Pons*; Aucum *Eu*, fluvii sui vetus nomen servans; Ulteriorem portum, quibusdam Ultriportum vocatum *Treport*, qui à situ hoc nomen accepit, quoniam est Aucô portu portus ulterior, seu Oceano propior. Ibi Aucum flumen seu Bresela in mare effluit. Inter Deppam & Earam est silva Arcensis, *la forest d'Arques*: inter Earam & Aucum flumina est saltus Aucensis, *la forest d'Eu*, undecim millia jugerum continens. In horum pagi Caletensis fluminum nominibus eruendis veteribus ac novis, & in cursu singulorum describendo à V. C. doctissimoque Emerico Bigotio Rotomagensi, amico meo, non mediocriter sum adjutus. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CALETANUS Ager, non longè à Volaterris in Italia. Plin. *l. 3. c. 5.*

CALETUM, oppid. circa Picardiæ fines, *Ptol. Portus Iccius* apud Cæsarem, *l. 2. Bell. Gall. c. 5. & 7.* vulgò *Calais*. Dives & permunitum, emporium celebre, cum arce & portu capaci, juxta fretum Gall. 3. leuc. à Gravelinga in Occasum 5. à Bononia in Boream 7. ab ora Angliæ. Ibi multi credunt fuisse *Itium* antiquum. Sed aliis id videtur fuisse, ubi nunc *Wissant*, castrum Bononiensis tractus, quod melius. *Baudrand.* Historia ejus paucis hæc est. Portus hujus urbis sub Balduino IV. Barbato, Flandriæ Comite, exstrui cœpit, tum dictus *Scalas* vel *Petressee*. Urbs ipsa à Philippo Comite Bononiense uno ex illis, qui contra Blancham, Ludovici IX. matrem, Galliam administrantem insurrexerunt, murô cincta est. Eduardus III. eam cepit A. C. 1347. à quo tempore sub Anglis fuit ann. 210. jactantibus, se claves Galliæ habere. Recepta autem est à Duce Gusio, A. C. 1558. Postmodùm in Archiducis Alberti, Belgii Gubernatoris, manus pervenit, A. C. 1596. sed bienniô pòst Henrico IV. reddita, pace Vervinensi. Histor. Gall. in *Philippo Valesio*, *Henr. II. & IV.* Vide *Gesoriacum*, & suprà in *Calesium*.

CALEVA, vel CALLEVA, *Antonin.* Oxonium, *Oxenford*, teste Patxô, vulgò *Oxford*, urbs Episcopalis & Academia præclara Albionis

biotis in Anglia ad Thamesin fluv. à Londino 47. mill. pass. in Occidentem. Sed Camdeno Caleva seu Galena est Wallingford oppid. Berchiriæ provinc. ad Tamesim, cum ponte. Cæterum de Caleva vide Gul. Burtonum in Antoninum p. 221.

CALFURNIUS seu CALPURNIUS Sura, *Ephemeridas* vitæ Gallieni Imperatoris composuit, Trebellius *in Galieno*, *c. ult.* Vide & *Calphurnius*.

CALGUIA, Arabiæ Petrææ urbs, *Ptol.*

CALI, Palæstinæ locus, *Jos. c.* 19. *v.* 25.

CALIABRUM & CALIABRIA, *lib. Concil.* at *Calambria* aliis. *Montanier*, teste *Morali*, cùm aliàs urbs Lusitaniæ olim Episcopalis sub Archiepiscopo Emeritensi, nunc oppid. non obscurum Extremaduræ Equitum D. Jacobi, à Castris Cæciliis 4. leuc. distans, inter Zafram 4. & Ellerenam 10.

CALIANASSA, & CALIANIRA, Nymphæ, quarum altera à bene regendo, altera à viris honestandis dicta. lege *Callianassa*, & *Callianira*. *Nic. Lloydius.*

CALIANDRIA, aut, ut alii legunt, *Caliendra*, in suppellectile Deorum Dearumque ab Arnobio in calce *l.* 6. enumerata, habentur, quæ videntur esse Regilla & *Calyptræ* Dearum, ut exposuit Turnebus, *Adversar. l.* 23. *c.* 27. dicens, idem esse, quod *recinia*, utique restricta ad Reginas, cujusmodi omnes Deæ censebantur. Idem rursus *l.* 7. *c.* 10. *Caliandria* Arnobii arbitratur esse ea capitis operimenta, quæ Græci *καλύπτρας* vocant: quò citat illud ex *l.* 1. *Serm.* Flacci *Sat.* 8. *v.* 48.

---- ---- alium Saganæ Caliendrum:

ubi non omnes Interpretes veram vocis notionem expresserunt. Lambinus enim, ut alii quidam, non repugnante Gualterô, *comam ascititiam* exponunt: sed quod dictum, vero similius est. Meminit item *Caliendri*, tanquam pepli fœminei, Tertullian. *de Pallio c.* 4. ubi queritur, sui ævi fœminas ejerâsse omnia, quibus oberrare facilè & videre ac videri prohiberentur; & inter cætera *Caliendrum* prætermisisse, commemorat. Vide Anselm. Solerium *de Pileo, Sect.* 6.

CALIBURNE, gladius celebris Arthuri Regis Britannorum notissimi. Hovedenus *in Richardo I. Et contrà Rex Angliæ* (Richardus) *dedit Regi Tancredo gladium illum optimum, quem Britones* Caliburne *vocant.* Spelmann. *Gloss.*

CALICADNUS, vel CALYCADNUS, Ciliciæ fluv. Plin. *l.* 5. *c.* 27.

CALICANDRUM, Asiæ minor. promontor. terminus navigationis positus Antiocho à Romanis superato.

CALICENI, Macedoniæ populi. Polyb. *l.* 5.

CALICES coronandi ritus, vide infrà in voce *Crater*.

CALICES fingendi artificium, Commodo Imperatori in deliciis, de quo sic Lamprid. *c.* 1. *Jam in his artifex, quæ stationis Imperatoriæ non erant, ut* calices fingeret, *saltaret, cantaret* &c. Ubi legit Vir doctissimus, *Calices frangeret*, propter similem locum *in Vero, c.* 4. qui per ludum & lasciviam, cùm iret comissatum, calices frangebat: *jaciebat & nummos in popinas maximos, quibus calices frangebat.* At Commodus id dicitur hôc locô fecisse, inter studia & artificia sua, quæ callebat: Quare inter cæteras artes ludicras, quas perdidicerat, & hanc quoque annumerat Lampridius, quòd *calices* sciret *fingere*; quod fingendi studium plures Imperatores amâvisse, patet illorum vitas pervolutantibus. Imprimis autem in calicibus fingendis excellebant olim Ægyptii; namque præter allassontes illos, de quibus suprà dictum: arte manuque pretiosa pocula in Ægypto fingebantur, de quibus ita Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 115.

Aspicis ingenium Nili, quibus addere plura
Dum cupit, ah! quoties perdidit auctor opus!

Uti enim allassontes *calices* colorum varietate celebres erant, ita in his sculptura & cælatura visebatur: Vitrum namque olim etiam argenti modô cælatum fuisse, docet Plin. *l.* 36. *c.* 26. *Aliud flatu figuratur, aliud tornô teritur, aliud argenti modô cælatur, Sidone quondam iis officinis nobili.* In flatu autem figurandis vitris, ut nunc moris est, & in torno terendis, ut olim etiam solebant, nullum operis periculum: Nam & *audaces*, qui plebeji erant calices & parvô væníbant, tornô formabantur; at sculpendis cælandisque periculum non exiguum. Atque ii sunt omninò calices, qui *diatreti* dicebantur, de quibus suô locô. Salmas. *ad Vopisc. in Saturnino*, *c.* 8.

Calicum quædam nobiliora genera, apud Veteres.

CALICES Ægyptii, apud Trebellium Pollion. *in Claudio*, *c.* 17. *Calices Ægyptios, operisque diversi, decem*, ubi Casaubon. *Vitrei*, inquit, *erant, sed singularis & stupendi artificii.* Vide quæ modò diximus.

CALICES Allassontes, apud Vopiscum *in Saturnino*, *c.* 8. *Calices tibi allassontes versicolores transmisi ---- quos tu velim festis diebus conviviis adhibeas*: ex Ægypto afferebantur, versicolores & magni omninò pretii, *πολυτελεῖς* hinc Straboni, *l.* 16. Vide suprà in voce *Allassontes*.

CALICES diatreti, dicti sunt calices Ægyptii, non varietate colorum, ut alassontes, sed cælaturâ sculpturâque nobiles. Vide infrà *Diatreti*.

CALICES in gemmis, seu gemmati, apud Martialem, *l.* 14. *Epigr.* 109. aurei erant, gemmas habentes insertas: cùm aurea emblemata argenteis poculis insererentur, Salmas. *ad Vopisc. locô citat.*

CALICES Inæquales, apud Ambrosium, *Serm.* 6. dicuntur propter bibendi intemperiem quasi immodici. Apud Horatium verò, *l.* 2. *Sat.* 6. *v.* 68. cùm, qui plus potest bibere, plus bibit: qui minus, non cogitur, sed animo obsequitur suo. Salmas. *ad Spartian. in Pescennio Nigro*, *c.* 3.

CALICES Versicolores, magni fuêre pretii, sicque dicti sunt, qui subinde colorem mutabant, alium atque alium aspicientibus, suspicientibus, despicientibus colorem exhibentes, sicut in palumborum collis videmus. Vitrum enim olim, uti etiamnum in variòs colores fingi pingique consuevisse, Plinius docet, *loc. cit.* Nec enim alia materia sequacior, aut etiam picturæ accommodatior &c. de *Avaricibus* dictum *suo loco*.

CALICULA, urbs Hispaniæ Bæticæ, *Ptol.* *Calucula* Plinio, *l.* 3. *c.* 1. lege *Callidromum*, hodie *Caniar*. *Ortel.* *M. Nigro.* Est etiam ejusdem nominis oppid. in Turdetanis, apud *Ptol.*

CALIDÆ gelidæque minister, in famulitio Tricliniari, memoratur Juvenali, *Sat.* 5. quò & Seneca respicit, *de Ira l.* 2. *c.* 25. *Inde & illud sequitur, ut minimis sordidisque rebus non exacerbemur. Parùm agilis est puer aut tepidior aqua potui rogata, aut turbatus torus aut mensa negligentius posita*, vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis*.

CALIDARIA Maltha, dicebatur olim, quâ loca in balneis fissa & corrupta reficiebantur; quemadmodum *frigidaria*, quâ piscinarum, cisternarum ac puteorum rimæ ac lacunæ, farciebantur ac solidabantur. Et quidem utrique calx admixta, in *calidariæ* verò compositionem, ceram quoque albam & picem additam, tradit *Palladius*. Unde & *πισσόκηρον* *maltham* Græce exponit Auctor *Glossarii*: Itali *Smaltium* hodie appellant. Ipsum verò malthationis vel solidationis hoc genus Veteres *ferruminationem*, Græci *κόλλησιν*, dixerunt. Vide Salmas. ad *Solin. p.* 1096. & infrà in voce *Maltha*, item *Solda*.

CALIDARIUM, Vitruvio *l.* 5. *c.* 10. & Celso *l.* 2. *c.* 17. *Laconicum* nuncupatum, pars fuit balnearum apud Romanos, in quam ex Tepidario transibatur: cella videl. nullam aquam intra se continens, atque ad provocandum sudorem instituta; ob quod nonnullis *Calida sudatio*, sicut à Cicerone *l.* 3. *ad Q. Fratr. Ep.* 1. *Assa* nuncupata est. De qua sermonem faciens Columella *præf. l.* 1. *de R. R.* hæc contra sui temporis mores scripsit: *Mox deinde, ut apti veniamus ad ganeas, quotidianam cruditatem Laconicis excoquimus & exsuctô sudore sitim quærimus.* In hac nempe vapor calidus, seu calor siccus inclusus sudorem provocabat haud aliter, ac super Bajas myrtetis, ubi tempore Celsi, è terra profusus calidus vapor, ædificiô inclusus maximos sudores ciebat: cujus rei Horatius quoque meminit, *l.* 1. *ad Vallam Ep.* 15. *v.* 5.

---- ---- Sanè myrteta relinqui
Dictaque cessantem nervis elidere morbos
Sulphura contemni. ---- ----

Unde errant, qui apud Vitruvium, *l.* 5. *c.* 10. Tepidarium ac Calidarium seu Laconicum idem faciunt; Namque & *Celsus* manifestè *Laconicum* vocat, ubi calor siccus eliciebat sudorem, quod Tepidario minimè convenire quivis facilè intelligit. Idem clarissimè significat Martialis, balnea Etrusci describens, *l.* 6. *Epigr.* 42. *v.* 16. ubi inter alia ait,

Ritus si placeant tibi Laconum,
Contentus potes aridô vapore
Crudâ virgine, Marciaque mergi.

Sed & illi magnopere falluntur, qui *Calidarium*, quòd rotundum, ac veluti turricula in hæmisphærium camerata foret, idem cum Sphæristerio fuisse contendunt: in loco enim calido, sudationibus destinato, ludum pilæ aliasque exercitationes in Sphæristerio obiri solitas, fieri consuevisse, rationi consentaneum neutiquam est. De Laconico verò verba Juvenalis *l.* 4. *Sat.* 11. *v.* 175. possunt intelligi,

Qui Lacedæmonium pytismate lubricat orbem.

Ubi reprehendit quendam, quòd copiosè exspuendô efficeret, quò minùs in *Calidario* ambulantium pedes firmari valerent, &c. Vide quoque infrà in voce *Laconicum*. Post *Calidarium* sequebatur cella calida, labris aquæ continendæ positis referta, in qua quòd lavarentur, *Calida lavationis*, à *Vitruvio*, & *λουτρῶ* à Galeno, *l.* 10. *Meth.* nomen est adepta: quam & *ζεστὴν* vocavit Antigenes apud Eundem *l.* 8. *de compos. Medicam.* Erat ea primaria Balnei pars, & proin à nemine de ipsa quidquam in dubium est vocatum: Nonnulli tamen concameratam sudationem & *Calidarium* & *Calidam lavationem* complexam fuisse, apud *Vitruvium* contendunt; qui in balneis Gymnasiorum Tepidarium omisit, quòd id Græcorum non haberent palæstræ. Cæterùm *Calidario* atque *Calidæ lavationi*, Aquarium erat adnexum; Subtus verò Hypocaustum erat, uti pluribus diximus suprà, ubi de *Balneis*. Vide Hier. Mercurialem *de Arte Gymnastica*, *l.* 1. *c.* 10.

CALIDIUS, prænomine *Marcus*, de quo Cæsar, *l.* 1. *Bell. Civil. c.* 2. Orator & vir Prætorius Q. *Calidii* Filius, obiit in hoc ipso bello civili, teste Cicerone *in Bruto*. Illud non prætereundum, quòd Triumvir monetæ cudendæ cum *CN. Fulvio* & *Q. Metello* in denariis argenteis descripsitus sit. Addit Ciacconius, videri sibi hunc *Calidium* superiore annô cum L. Paullo & M. Marcello petiisse Consulatum, ac dolore repulsæ Marcellis inimicum Cæsaris partes secutum esse.

CALIDOBECUM, urbs Normanniæ, prope æstuarium Sequanæ, in tractu Caletensi. Lanificiô celebre, 7. leucis infra Rothomagum, versùs Portum Gratiæ. Vulgò *Caudebec*. Vide *Calidum Beccum*.

CALIDROMUS, Achajæ promontor. haud longè à sinu Maliaco.

CALIDUM Beccum, quasi Calidus rivus; hoc enim *Bec* Francis, sicut *Bach* Germanis denotat: oppid. Galliæ, vulgò *Caudebec*, ad Sequanæ & rivuli ignobilis confluentes. Ita Orbecum, assidet fluvio nascenti apud Lexovios, &c. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* & suprà *Calidobecum*.

CALIENDRUM, vide *Caliandria*.

CALIFA, vide *Calipha*.

CALIFORNIA, Insul. maxima Americæ Septentrionalis oblonga, à Borea in Austrum ad 300. leuc. extensa, prope novum Mexicum, à quo dirimitur mari Purpureô. Nulla ibi urbs aut Colonia Euro-

Europæorum; tantùm lustrata fuit ab Hispanis versùs oram Occidentalem. Ab Oriente in Occidentem 70. leuc. plurimùm habet. *Baudrand*. Insul. in mari Australi, prope novam Granatam, à quo fretô angustô, *Mar vermeio* Hispan. dirimitur. Sterilis & deserta. Extendit se à *Cabo Mendocino*, usque ad Cabo S. *Lucar*. *Moreri*.

CALIGA, nomen calcei militaris, qui *Laciniatus* aliàs dictus est: à quo *Caligula* Imperator est cognominatus, vide suprà in voce *Calceus*: item in *Caligula*. Veteris lapidis fragmentum C. OPPIO. C. F. V. BASSO, P. P. P. C. PR. ID. AUX. LEG. IV. FL. FEL. ET. LEG. II. TR., FORT. EVOC. AUG. AB. ACT. FORIBUS. P. R. PR. MILIT. COH. II. PR. ET. COH. XIII. ET. XIV. URBAN. OMNIBUS. OFFIC. IN. CALIGA. FUNCTO. CENTURIONES. LEG. II. TRAJANÆ. FORTIS. Fuêre autem vel speculatoriæ, vel elevatæ, vel fasciatæ, vel gemmatæ, vel sacerdotales, de quibus Grammatici, Critici ac Historici passim. Vide Thom. Dempster. *in Joh. Rosin. Antiqq. Rom. l. 10. princ.* Dictum est hoc calceamenti genus, *Isidoro* ἀπὸ τῶ κάλων, *à lignis*, quòd solers constaret, ut illi quidem visum, ligneis, *ὑποδήματα στρατιωτικά*, *militaris calceus*, Dioni *l. 48.* vocatur. Unde militia *Caligata* Tertulliano *de Idol. c. 19.* ubi tamen notandum, licèt omnes milites sic calceati essent, sæpius tamen *Caligatorum* nomine manipulares seu gregarios, & *Caliga*, infimum militiæ ordinem indigitari consuevisse. Sic Marium Seneca *de Benefic. l. 5. c. 16.* dixit, *à Caliga ad Consulatum pervenisse*: & *juventam inopem in Caliga militari tolerâsse*, ut de Ventidio Plinius *l. 7. c. 43.* Cùm verò militum alii aliis honoratiores essent, in *Caligis* discrimen inter alia etiam in clavis, qui illis suffigebantur, fuit: quorum alii ferrei, alii argentei, nonnulli denique aurei essent. Et quidem *aurô suffixisse caligas gregarios Antiochi milites* tradit Justinus *l. 38. c. 10.* Vulgò autem ferreis utebantur: iisque quam plurimis, unde *millia clavorum* dixit Juvenalis *Sat. ult. v. 25.* & extrorsum versùsque solum acutis, ut ex Plinio discimus *l. 9. c. 18.* In idea tamen *Caligæ* militari, sub lucernæ specie, à Liceto *de Lucern. l. 6.* nobis exhibitâ, clavi, an ornatûs, an commodioris usûs causâ, rotundiores sunt, vide Ben. Balduinum *de Calceo antiquo c. 13.* E sandaliorum sive crepidarum genere *Caligæ* fuisse videntur: quamvis enim ad mediam usque tibiam ascendebant, digitos tamen pedum non includebant; ut videre est ex arcu Constantini, ubi Caligam clavatam videmus, apud Jos. Castalionem *Dec. 2. Observ. c. 4.* Unde haud malè vetus Actorum Interpres *σανδάλια*, *caligas* vertit, ut & Glossæ *σανδάλια*, *caligæ*: Ita Alb. Rubenius *de Re Vestiar. l. 2. c. 1.* Nigronius verò veram & priscam caligam militarem, stante Republ. & primis sub Imperatorib. soleam tantùm fuisse, plantæ inhærentem, pedi talisque alligatam loris sive habenis, neque ad crus surgentem, probat ex eodem arcu, & columna insuper Trajani: atque in hoc à calceo Senatorio caligam distinguit. Neque tamen cum Rubenio conciliari non potest: siquidem in arcu præfato, milites gregales caligâ modò descriptâ calceati visuntur; Imperatoris verò solius calceus, usque ad mediam tibiam, utpote reliquis ornatior, assurgit. Fiebat autem hoc calceamenti genus è corio, & secundùm quosdam lignum habebat suppactum, ut vidimus ex *Isidoro*, qui proin vocis originem inde arcessit: *Nigronius* verò, ex statuis veter. columna arcuque prædictis, non nisi soleam eamque tenuem plantæ substratam fuisse, docet; quæ clavis, utpote minutis, facilè sufficiebat. Unde Caligam definit, *soleam sine obstragulo, habenis alligatam pedi, multis minutisque clavis infernè suffixam*; & prolixiùs ex columna Trajani de ea sic disserit: *Passim hîc milites calceati cernuntur calceis quibusdam, qui solearum in modum plantam muniunt, sine obstragulis, quæ superiorem pedis partem tegant. Habenis adstringuntur supernè sæpiùs circumvolutis, quæ bis supra talos tibiam circumvolvunt.* Observatam *à me duplicem* Caligæ *formam hôc locô exprimi curavi. Alteram, in pedibus vigilum & militum prætorianorum vidi, decussatis supra pedem corrigiis, atque inter priores digitos perductis. Alteram vulgarium militum, circumvolutis razoribus, supra pedem tantùm, non inter digitos habenis.* Et paulo pòst, *Post priores editiones, accepi Romæ in arcu triumphali Constantini, multos extare milites caligatos: curavi exprimi effigiem caligæ atque ad me mitti, ex qua deprehendi, per tot annos formam non esse mutatam, & cum ea, quam expressi, ex toto congruere.* Axungiâ porcinâ inungi consuevisse, idem in præcedentib. ostendit, ex Beda, qui *in vita S. Cuthberti Episc. c. 8. & 20.* axungiam à corvis allatam eum præbere solitum esse fratribus peregrinis, *ad ungendas caligas*, scribit &c. Vide Jul. Nigronium *l. de Caliga toto*, inprimis autem *c. 2. & 4.* Ut verò posteà id calcei genus, ad urbanos quoque homines, viatores, rusticos, religiosos, mulieres transierit, ex eodem disces *c. 3.* Namque & Monachorum propriam fuisse Caligam Haeftenus docet *Disquisit. Monastic. l. 5. tr. 5. disquis. 3. & 4.* Erant autem & hæ caligæ elevatæ, ut testatur Gregor. Turonensis, Gregorius item M. *Dial. l. 1. c. 4.* Aliì, quemadmodum olim militum, uti præter dicta Plin. *l. 9. c. 18.* Juvenalis *Sat. 3. & 16.* Josephus *de Bell. Jud. l. 7.* & Egesippus *de Excidio Hierosolym. l. 5. c. 30.* docent. Eædem erant & *follicantes* h. e. laxæ, neque minùs adstrictæ &c. Imò & Episcoporum, quos, priusquam sandalia induant, caligis ad genua usque protensis crura revincire, Durandus *in Rationali l. 3. c. 8.* ait. Hinc *Caligarii*, quorum corpus memoratur Æl. Lampridio *in Alexandro Sev. c. 33.* *Corpora omnium constituit Vinariorum, Lupinariorum*, Caligariorum *& omnino omnium artium, hisque ex sese Defensores dedit, & jussit, quid ad quos Judices pertineret.* Sunt autem *Caligarii*, Græcis recentioribus Καλιγάριοι, caligarum confectores, quorum mentio in veter. *Inscr. C. Attius C. F. Justus Sutor caligarius sibi & Corneliæ* &c. Ab iis dicta Constantinopoli *Porta Caligariorum* fuit, cujus meminit Phrantzes *l. 3. c. 11.* & Leunclavius in *Pandecte Turcico num.* 200. &c.

CALIGA Maximini, Proverb. apud Romanos, de quo sic Jul. Capitolin. *Quum esset Maximinus pedum —— octo & prope semis, calceamentum ejus, i. e. campagum regium, quidam in luco, qui est inter Aquilejam & Arziam, posuerunt, quod constet pede majus fuisse hominis vestigio atque mensura: unde etiam vulgo tractum est quum de longis & ineptis hominibus diceretur, Caligæ Maximini*, in *Maximinis Jun.*

CALIGARIUS Franciscus, vide *Franciscus*.

CALIGII, populi in Arabia. Vide *Calingii*.

CALIGNONUS Sosfridus, Gratianopolitanus, Cancellarius Navarræ, Philosophus, Mathematicus, JCtus, Politicus, inter sui ævi primos, in Edicto Namnetensi formando cum Thuano per triennium occupatus, Protestantibus à Rege Henrico M. obtinuit, ut Carentonii divinum Cultum illis peragere liceret, cùm priùs id fieret in vico *Ablond*, quatuor vel quinque leucis Lutetiâ distante. Scripsit Apologiam Regis Navarræ, contra librum, cui tit. *Incendium Calvinisticum à Navarri Legatis, apud quosdam Imperii Ordines, ad certam Religionis ac Republ. conturbationem, procuratum*, aliaque. Obiit A. C. 1607. ætat. 56. non sine desiderio Regis, qui illum Cancellarium Franciæ facturus erat, si in Religione sua perseverare maluisset. Alardus *in Vita ejus*, Chorerius *Epitom. Histor. Delphin. l. 10.* Du Verdier. Anton. Teissier *Elogiis Virûm. 2.* ubi etiam Bullæ Sixti V. contra Henricum tum Navarræ Regem respondisse, editô librô, addit.

CALIGULA, Cajus Imperator dictus à *caligis*, quas margaritis refertas primus portavit, vel potiùs à *caliga* militari, quâ frequenter in exercitu utebatur ad conciliandos sibi militum animos. Id enim militibus gratissimum fore credebat, si Imperatorem vestibus nihil à gregario milite differre videret. Germanici ex Agrippina filius, & Drusi, privigni Augusti, & ipsius Tiberii nepos, Romæ imperavit A. M. 4000. post Christum natum 38. Hic venenô Tiberium, cui successit, aggressus esse dicitur, quin etiam manu suâ spirantis adhuc fauces oppressisse, libertô, qui ob atrocitatem facinoris exclamaverat confestim in crucem actô. Initium Imperii satis tolerabile, sed mox facies conversa est. Cum omnibus sororibus suis stupri consuetudinem fecit: has etiam sæpè exoletis suis prostravit: quò faciliùs eas condemnavit, quasi adulteras, & insidiarum adversùs se conscias. Multos honesti ordinis, deformatos priùs stigmatum notis, ad metalla & munitiones viarum, aut ad bestias condemnavit: aut bestiarum more quadrupedes caveâ coërcuit: aut medios serrâ dissecuit: nec omnes gravibus ex causis. Exiguô tempore immensos thesauros à Tiberio relictos prodegit, novas sibi opes per injustitiam comparaturus. Deorum imaginibus capita decussit, quò, suô ibi repositô, Deus videretur: & statuam quoque suam inter Castorem & Pollucem positam venerationi publicæ exposuit, Lunæ conjugium mentitus. Imò, per Petronium, Syriæ Præfectum, statuam se sub Jovis forma repræsentantem, in templo Hierosolymitano collocare voluit, seditionis metu, & Agrippæ, filii Aristobuli, literis, absterritus. Mox, pœnitentiâ animum subeunte, Colossum ex auro Romæ conflari jussit, illum ex improviso Sanctuario Hierosol. obtrusurus. Sed à Chærea, Prætoriæ cohortis præfecto, confossus est, Imperii An. 3. mense 10. die 8. Dio, Suetonius, Aurelii Victores, *in ejus vita*. Joseph. *Jud. Antiq. l. 18. & 19. & Bell. Jud. l. 2.* Tacit. *Annal.* Philo, *in relatione Legationis, Alexandriâ ad Caligulam à Judæis missæ, cujus ipse caput.*

CALINDA, Lyciæ urbs. *Calymna* Straboni, *Calydna* Plinio *l. 5. c. 27.* *Lagula* hodiè teste *Moletiô*.

CALINDRÆ, Mygdoniæ in Asia urbs, & Indiæ intra Gangem. *Ptol.*

CALINGÆ, gentes Indicæ ad mare, quorum fœminæ quinquennes concipere dicuntur, octavum autem vitæ annum non excedere. Plin. *l. 6. c. 17.*

CALINGII, Arabiæ Felicis & Asiæ populi, quibus vicina est Ampelone Milesiorum colonia. Plin. *l. 6. c. 28.* Metropolis eorum Mariaba, teste Pliniô *l. 7. c. 2.* *Calingii, quorum Mariaba oppidum, significat dominos omnium.* Quam tamen *ibid.* omnium populorum, qui *Sabæorum* nomine comprehendebantur, caput esse tradit. Vide Salmas. *ad Solin. p. 497.*

CALINGON, Indiæ promontor. Plin. *l. 6. c. 20.*

CALINIPARA, Indiæ oppid. Plin. *l. 6. c. 17.*

CALINIUS, Syrius Historicus, qui *de gestis Alexandri* scripsit.

CALINUS, Statuarius. *Quintilian.*

CALIORDI, Tauricæ Chersonesi populi. Plin. *l. 4. c. 12.*

CALIPHA, nomen Principis in Dynastia Saracenica: Divisus est autem *Caliphatus*, A. C. 869. quô Abasidæ quidem in Bagded, Tolonis autem posteri in Ægypto regnare cœperunt. *Nic. Lloydius.* Hornio *Calipha*, summus dictus est Muhammedanorum Pontifex, qui solus jus ac potestatem habuit coronandi ac declarandi Imperatorem fidelium (uti suos vocant) *Emirelmu-Menina*, ex quo vocabulo natum est monstrosum illud *Admiralis Mirmelin*, quod in Historiis Christianorum frequenter occurrit. Sedes ejus Bagdadum fuit, totius Asiæ ac Saracenorum caput, de qua urbe occupanda, utraque gens Turcarum Persarumque tantô studiô contendit, quasi imperium Asiæ penès eum esset, qui illâ potiretur &c. Georg. Hornius *Orb. Polit. part. 4.* Vide quoque infrà in voce *Chalifa*.

CALIPPUS, Mathematicus Cyzicenus, videns se exactè satis Annos Solares cum Lunaribus conciliare non posse, errore etiam in Methonis calculô observatô, periodum excogitavit, continentem 4. cyclos Methonicos, quorum cuilibet 19. ann. attribuit, i. e. 76. annos, seu 19. Olympiadas. Incepit autem ipsam sub finem Junii, 3. anni. 112. olymp. 419. Nabonassaris. 4384. Periodi Jul. 424. Urb. Cond. 3714. M. 330. ante Christ. Natum. Cùm Aristophon Archon Athenis esset, annô occisi à Besso Darii. Ptolem. *l. 3. p. 63. Gr. edit.* Petav *l. 2. Chron. c. 16. & l. 16. c. 37.* Voss. *de Scient. Mathem. c. 33. §. 15.*

CALIPUS, Lusitaniæ fluv. *Ptol.* *Palma* Goropio, *Sadano* Resendio. *Baudrand.* *Cadaon* seu *Zadam*. Oritur in confinio Algarbiæ, recipitque amnes Alitum, Odegum, Cabrellam, & amniculum.

culum *Palmæ*. Dein prope Crembrigam in Oceanum Atlanticum se exonerat.

CALIS, in exercitu Alexandri Magni, in quem cùm circumlatis oculis Philotas incideret, & per eum Demetrium conjuratonis convincere vellet, perturbatus nec eque ac sanguine deficiente, ultro, nemine nominante, Demetrium & semetipsum ad facinus cogitâsse confessus est. Curt. *l.* 6. *c.* 11.

CALISIA vel CALISCIA, German. oppid. *Ptol. Calisz*, teste *Ortel.* [illegible] autem *Kalisch*, Poloniæ major is urbs, ad Prosnam, qui paulò post cadit in Wartam. Ubi alias Lugii Helvæones, 5. leuc. German. à confinio Silesiæ, 12. ab Uratislavia, malè habita à Suecis ultimô bellô: Ibi Concilium A. C. 1457.

CALITÆ, Libyæ interioris popul. *Ptol.*

CALIUR, oppid. Indiæ intra Gangem. *Ptol.*

CALIX Eucharisticus, in omni antiqua, etiam Latina Ecclesia ad XI usque seculum præceps cunctis communicantibus, juxta institutionem & exemplum Christi, Apostolorumque praxin, ministratus est. Seculô verò XI. cùm vehemens effundendi sacri vini metus, Latinorum animos incessisset, ad morem panis sacrô vinô tingendi, tametsi à Bracarensi Concilio olim damnatum, confugerunt: sic ut primò ita communicarent infirmi: mox tamen se etiam intinctæ usus in solennem ac publicam sacramenti communionem effunderet. Hôc intinctæ usu abolitô, ab Urbano, in Concil. Claromontano, A. C. 1095. & à Paschali A. C. 1118. refutatô ac prohibitô, *Calix* planè omitti cœpit, non tamen apud omnes seculi illius XII. Ecclesias, etiam seculô XIII. antiquissimi moris apud plurimos reverentia mansit: Imo non seculô quidem XIV. planè apud Latinos prisca consuetudo desiit. Tum Viclefus A. C. 1370. restitui novo moti, & Valdensium, qui decimô tertiô seculô orti sunt, morem secutus, communicantibus etiam vini speciem ministrandam esse, docuit: astipulantibus Latinorum quoque plurimis. Postmodùm initiô seculi XV. Bohemi, mori distribuendæ sub una specie Eucharistiæ jam tandem omnium Latinorum communi, repugnârunt, Petrô Dresdensi & Jacobellô Misnensi, sed utrôque nobiliore virô Joh. Husiô communionem sub Utraque Specie ex Christi institutione & Pauli 1. *Ep. ad Cor.* probantibus. Verùm A. C. 1415 à Concilio Constantiensi lata, ditôque Johannis ac Hieronymi vivicomburiô sancita Lex, de *Calice* non amplius præbendo, latè omnibus terrorem incussit. Bohemis exceptis, quos ne talia quidem à tradito Veter. Ecclesiæ ritu abstertere potuerunt: Hinc A. C. 1417. die 10. Martii, in plena Magistrorum Pragensis Universitatis congregatione, contra Concilium pronuntiatum est. Secuta Cruciata in Bohemos, stupendæ horum victoriæ, Concilii Basiliensis labor, pax denique & concordia IV. articulis, quos *Compactata* vocant, Iglaviæ A. C. 1438. comprehensa, *Calixque* usus Bohemis relictus est. Nec cessârunt plurimorum ex Latinis desideria, idem anhelantium seculô XVI. pro quibus frustrà apud Papam & Concilium Trident. intercesserunt Catharina Henrici II. Galliæ Regis vidua, literis ad Pium IV. datis, A. C. 1561. Thuan. *Hist. l.* 27. Carolus IX. suis eôdem annô ad Insulanum, suum apud Papam Oratorem, scriptis: cui inter alia à Cardinali S. Angeli responsum: Nunquam se assensurum, *ut Gallorum populo tantum Venenum propinetur*. Ferdinandus porro I & Maximilianus II. Imperatores Albertus Bavariæ Dux &c. dictumque à Concilio Tridentino, A. C. 1562. contrarium sentientibus anathema est; à quo tempore in toto Pontificis Romani regno, consuetudinis Communionis sub Utraque nullum remansit vestigium, si Sacerdotem celebrantem exceperis, cui conceditur, ut quem consecraverit *Calicem*, totum ipse unus hauriat. Protestantes verò, omnesque reliqui Christiani, unis Latinis exceptis, Græci, Moscovitæ, Jacobitæ, Nestoriani, Abassini, totâ Eucharistiâ, i.e. *pane & vinô*, ut interpretatur Cassander *de Comm. utr. p.* 1043. *init.* ad hunc usque diem gaudent. *Christum non sine ratione, aut gratis utrumque modum instituisse*, verba sunt Joh. Hussi *Tom.* 1. *fol.* 42. *a. b. & fol.* 43. *A.* firmiter credentes. Vide de his plura, apud doctissimum Calixtum, *de Commun. sub utr. p.* 13. *& seqq.* August. Baumgartnerum Oratorem Bavaricum, *Oratione ad Tridentinos*, à Calixto editâ, Joh. Dallæum *de cultibus religiosis Latinorum*, *l.* 5. *c. ult. &c.* De *Calicibus* vulgari usus, suprà dictum.

CALIX, apud Plin. *l.* 21. *c.* 4. ubi de rosa: *Qui mox intumescente & in virides alabastros fastigatâ, paulatim rubescens dehiscit, ac sese pandit in calices, mediô sui stantes amplexa luteos apices*; propriè sic dicitur Vopisco *in Aureliano*: *c.* 5. à *calice*, quô bibitur, Græcè κάλυξ, à cujusmodi calicum similitudine, in floribus dicti *calices*, quos *calathos* etiam aliis appellatos suprà vidimus. Aliter in Narcisso, ubi idem Plinius *calicem* vocat purpureum illud vel croceum, quod intus habet, quodque effigie calicis est & velut corona, quæ in orbem currit croceum; *florem* verò, quæ in ambitu sunt candida folia. At *calix*, Græcè κάλυξ, inter alia, significat florem rosæ adhuc conniventem & nondum apertum. *Hesych.* [illegible] *Glossa*, [illegible] Vide Salmas. *ad Solin. p.* 102.

CALIXTINI, in Bohemia dicti, qui *Calicis* communione & nonnullorum aliorum retentâ, ad Communionem Romanam redierunt, pace emolliti, cùm bellis invicti fuissent. Secessione à reliquis factâ, qui veri Hussi discipuli ritus novos & dogmata [illegible], omnia ejurârunt, & *Taboritæ* dicti sunt: quorum reliquiæ hodieque superstites, Camerar. *in Histor. Fratrum Bohem.* Spond. in. A. C. 1421. *n.* 2. in Polonia & confiniis. Dicti autem sunt Calixtini *Clandestini* quoque, it. *Sub utraque*. Vide ibi.

CALIXTUS I. Romanus, post Zephyrinum martyrem, Episcopus Romanus. Impetratô Severi indulgentiâ Christianis locô, ubi priùs caupona fuerat, ibi templum extruxisse fertur, hodie *Mariæ trans Tiberim*. *Merir.* Ejus tempestate, ob crebras persecutiones *occulta erant omnia, etiam ipsa sacella, potiùs abdita, & plerumque subterranea fuerunt, quàm publica in locis apertis.* Platina *in ejus vita.* Joh. Ballæus, *in Calixto.* Ipse an. 5. Episcopatus, A. C. 224. jussu Cæsaris, *in profundo puteo demersus est. Idem.* Quatuor temporum in anno jejuniorum inventori ei adscribitur, & aliquot epistolæ. Eum excepit Urbanus I.

CALIXTUS II. Gallus, priùs *Guido*, fil. Guilielmi, frater Stephani, Ducum Burgundiæ avunculus Adelaidis, uxoris Ludovici VI. Crassi, post Gelasium II. Papa, A. C. 1119. Remis in Laterano [illegible]. Patrum conciliô celebratô, inter alia, statuit, *ut Clerici uxores admoverentur*, cœlibatu in Germania per Magistratus obtrutô. Crantz. *l.* 5. *c.* 40. Chemnit. *in exam. de Cœlib.* A. C. 1120. 1121. In Anglia, per Johannem Cremonensem, idem promulgari curavit, qui tamen *ipse*, *die illa*, *qua corpus Christi [illegible] confecerat, post vesperam in meretricio interceptus, confusione plenus domum rediit.* Math. Paris. *in Henr.* I. Polyd. *Hist. l.* 1. A. C. 1123. Antipapâ Burdinô carceri inclusô, obiit A. C. 1124. Aliquot scriptis relictis. Vincentius Bellov. *Spec. Histor. l.* 26. *c.* 30. *& seqq.* Mariana *l.* 1. *Ciacconius*, *Baronius*, San Marth. *Gall. Christ. tom.* 1. *p.* 800. *&c.* Illi surrogatus est Honorius II.

CALIXTUS III. Hispanus, successit Nicolao V. A. C. 1455. priùs Alphonsus Borgia dictus, Xativâ Valentiæ oriundus, annô ætat. 76. Campanas *pro pace*, ut vocant, contra Turcas pulsari, indulgentias eô fine largissimè distribuens, instituit. Imo totam Europam contra illos excivit, sed nullô successu: monitus à Turca, *Christum nunquam imperasse, ut homines ad suscipiendam suam legem vi & armis adigerentur.* Monstrel. *l.* 3. *c.* 68. Obiit A. C. 1458. Ciacconius, *in vita ejus.* Genebr. *in Chronico*, &c. Illum excepit Pius II.

CALIXTUS I. Monachus in Monte Athos, *Isidoro* successit, A. C. 1350. sedítque ann. 4. Cantacuz. *l.* 4. *c.* 26.

CALIXTUS II. Angelo Corrario, in eodem munere, successit. A. C. 1406. per ann. 13. Item Antipapa à Friderici Imperator. amicis, Alexandro III. oppositus, Calixti III. nomen accepit, A. C. 1170.

CALIXTUS Georgius, Theologus insignis, in Acad. Julia Professor primarius, Abbas Regio Lothar. pacis & concordiæ amantissimus. Scripsit plurima, inter quæ: *Expositio literalis, in* 14. *poster. capp. Geneseos*, *Concordia IV. Evangelistarum*. *Expositio Lit. in Acta*, *in Epist. ad Rom. ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Thessalonicenses, ad Titum*: Præterea, *de Immortalitate animæ liber unus, de Supremo judicio, de authoritate Antiquitatis Eccl. Histor. Majorum: de authoritate S. Scripturæ Exercitatio: de Peccato*, *Apparatus seu Introductio in studium Hist. Eccl.* &c. Tandem *Consultatio de Tolerantia Reformatorum*, *judicium de Controversiis Theol. inter Reform. & Lutheranos*, *Animadversiones in Confess. Thorunensem*, *à Reformatis A. C.* 1645. *in Colloquio oblatam*, &c. Obiit Helmstadii A. C. 1655. decrepitus, Pater Friderici Ulrici, in eadem Acad. Theologiæ Professoris ac in Senatu Eccl. Guelpherbytano Consiliarii, cujus extant: *Assertio divinitatis Christi*, *Responsiones ad Calovii Theses Anti-syncretisticas*, &c.

CALIXTUS Thomas, JCtus Wittebergensis celebris, obiit A. C. 1591. ætat. 68. Gotfr. Suevus *Acad. Wittebergs.*

CALLA, apud Plin. *l.* 27. *c.* 8. *duarum generum est: una similis* [illegible] *alteram genus ejus quidam anchusam vocant* [illegible] &c. à Græco [illegible], quod homonymum. De purpureo enim colore vocem aliàs usurpat *Hesych.* [illegible], lege [illegible]: ut in *Etymologico*, [illegible], & in *Suida*, [illegible]. Quâ ratione eam acceperunt *Æschylus* & *Eupolis*. Est & flos ejusdem nominis, ex quo fit color. Idem *Hesych.* [illegible], *Calle flora genus ad tingendum aptum.* Inde [illegible], purpurea quævis & gallorum paleæ seu barbæ, à purpureo colore, apud Aristophanem, *Equitibus*, Aristotelem, *Hist. l.* 9. *c.* 49. Athenæum, *l.* 9. Pausaniam *in Bœoticis*, *Hesychium*, Alios. Indidem χρῶμα [illegible] vel [illegible] deducunt *Etymologus* & *Hesych.* quorum hic apud Ægyptios id vocabuli in usu esse testatur. Atque sic per aphæresin [illegible] mutari potuit in Æthiopicum *lapa*, quô pro coccino utitur Æthiops Interpres Apocal. *c.* 17. *v.* 4. & *c.* 18. *v.* 12, 16. &c. At alibi [illegible] dici videas colorem Venetum seu cœruleum. Incertus Auctor *de Circo*, apud Salmas. *ad Solin.* [illegible] χρῶμα [illegible]. Martialis *in Apophor. l.* 14. *Epigr.* 119.

[illegible] *Inter ut albas, tunc callainas*,

i.e. eôdem Interprete, *Venetas*, seu *cœruleas*. Arethas *in Apocalypsin c.* 76. *de Sapphiro*, [illegible] *I. callaini cùm sit coloris, quem nonnulli Venetum vocant, cœruleo colori similis est aut profundo mari.* Est & lapis *Callais* Sapphiro similis, de quo mox. Similiter apud Dioscoridem, *l.* 5. inter Jaspidum species est, [illegible] χρῶμα [illegible]: pro quo Recentiores [illegible], hodieque Græci [illegible] dicunt &c. Atque hæc causa est, quòd Epiphanius idem esse dicat [illegible] & [illegible]; quoniam nempe utraque vox non solùm pro colore purpureo, sed & pro cœruleo usurpatur, quomodo sumit Epiphanius *in Ancor. Sect.* 34. Vide Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 5. *c.* 10. *ubi hyacinthinum colorem* (de quo Hebr. [illegible] *thecheleth*, in Sacris exprimunt Græci) *esse eundem cum cœruleo, aut saltem illi vicinum*, pluribus docet.

CALLAICA vel CALLAINA, apud Plin. *l.* 37. *c.* 10. & ex eo Solin. *c.* 20. *Nam in Germaniæ continentibus Callaica reperitur, quam gemmam Arabicæ anteponunt, vincit enim gratia. Arabes quidem dicunt non alibi reperiri, quàm in nidis avium, quas melancoryphos vocant: quod nullus recepit, cùm apud Germaniæ Populos, quamvis rara, in saxis tamen pateat. Honore & pretio ad smaragdos, viret pallidum: nihil jucundius aurum decet: subinteilige Gemma*, à colore sic dicta est; cùm in aliis plerisque gemmis color ab ipsis nomen habeat. Nempe *pallidum viret*, quem Venetum seu Callainum colorem esse,

esse, ait Salmas. Vide suprà. Optimum in ea esse smaragdi colorem, Plinius habet. Quod vero Solinus de *Germania* scribit, de *Carmania* intelligendum esse, idem docet Salmas. ex Plinio *l.* 37. *c.* 8. Neque pretio & honore Callaica par smaragdis, fragilis enim, & pulcherrimæ earum oleô, unguentô & merô colorem deperdunt, cùm contra smaragdi, quæ naturâ minus virides sunt, oleô & merô proficiant. Imo nec topazio quidem comparanda, quem sextô locô inter gemmas numerant, cùm smaragdus tertium obtineat. Similem tamen topazio Plinius facit, colore videl. quem *Alexander* Polyhistor ait esse, velut olei recentis, quod ita viride est, ut tamen ex aureo colore aliquid trahat. Interim auro decorando, h.e. poculis aureis, unde hinc λιθοκόλλητα & διάλιθα Græcis, aptissima visa Callaica; quod tamen & de aliis gemmis viridibus legimus. Vide infrà ubi de *Pocula aurea gemmataque*. Alia à Callaica gemma *Callais* videtur, ex eodem Plinio *d. l.* ubi de Callaide, *Callais*, inquit, *Sapphirum imitatur, candidior & littorosa mari similis*. Sapphirus autem vel purpurea est vel cœrulea; quarum illam Callais eô auctore imitatur, quæ candidior est; i.e. purpuræ dilutiori & littorosò mari, nec ita alto (quod παρόψιον & κυανόν Græcis) similis. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 216. *& seqq.* ubi inter alia *Callaidem* cum turquesia confundentes refellit, ut & suprà in voce *Calla*. Sed & *Callaicam* marmoris genus, habes infrà ubi de *Iaspidibus*.

CALLAICI, Lusitaniæ populi *Gallæci* etiam dicti. Hodiè *Galliciæ regnum*. Ovid. *l.* 6. *Fast. v.* 461.

> *Tum sibi Callaico Brutus cognomen ab hoste*
> *Fecit, & Hispanam sanguine tinxit humum.*

Martial. *l.* 10. *Epigr.* 16. *v.* 3.

> *Accipe Callaicis quicquid fodit Astur in arvis.*

Idem *l.* 14. *Epigr.* 95. *v.* 1.

> *Quamvis Callaicô rubeam generosa metallo.*

Et *l.* 4. *Epigr.* 39. *v.* 7.

> *Nec quæ Callaicô linuntur aurô.*

Inter *Callaicus Oceanus*, apud eundem *l.* 10. *Epigr.* 37. *v. ult.* pro Hispano. Aliàs divisi fuêre in Callaicos Braccarios, & Callaicos Lucenses. Illi inter Durium & Minium fluv. ubi nunc pars regni Portugalliæ, Transmontana, & regio inter Durium & Minium dicta, habitabant. Hi, qui & præcipui fuêre, ubi nunc Galliciæ regnum. Habet à Septentrione & Occidente Oceanum, à Meridie Lusitaniam, ab Oriente Asturiam & regnum Legionis. Regio est montuosa. Ejus Caput Compostella. Vide *Gallæci*; *Baudrand*.

CALLANTIANI, populi in sinistris Ponti partibus habitantes. Diodor. Sic. *l.* 19.

CALLANTIS, Siciliæ urbs. *Suid.*

CALLAS, Eubœæ insul. fluv. *Strab.* Item Mauritaniæ Cæsariensis locus. *Antonin.*

CALLATEBUM, Asiæ propriæ urbs in Caria regione. *Herodot.*

CALLATERIA, Campaniæ oppid. Strab. *l.* 5. ad Brundusium ducens, non procul à Benevento.

CALLATIA, vel CALLANTIA, Mœsiæ inferioris oppid. *Ptol. Scilia Lazio. Pandalla Nigro. Lavinco Callacra.* De Callatianis vide Palmer. *p.* 563.

CALLATIÆ, Indica gens, quæ parentibus vescitur. *Herodot.*

CALLAUM, Insul. parva Americæ meridionalis in ora maris Pacifici, ex adverso Urbis Limæ seu Regum. Habet oppid. satis amplum, cum valida arce, efficitque portum urbis ipsius Limæ, totius Peruviæ regiæ. Vulgò *Callao*, seu *Callao di Lima*.

CALLE, seu CALE & CALLIUM, urbs Umbriæ, *Cagli*. Media ferè inter Urbinum & Eugubium, in Ducatu Urbini, sub Pontifice versus Apenninum, ad Boasim, qui paulo pòst cadit in Cantianum fluv. 15. milliar. à Foro Sempronii, 10. à limite *Piceni*. *Baudrand.* Vide *Cale*.

CALLE, Græcè κάλλε, *Hesychio* εἶδος ἀνθινοῦ πρὸς βαφὴν ἐπιτήδειον. *Floris genus ad tingendum aptum.* Vide *ibid.*

CALLENI, Campaniæ Mediterraneæ populi. Polyb. *l.* 3.

CALLENICUS, Senonum in Picenis oppid. *Antonin. Caglio Leandro.*

CALLES, apud Solin. c. 25. *Serpentes propter semitas delitescunt, per quas Elephanti assuetis callibus evagantur*: sunt viæ pecorum vestigiis tritæ, uti Glossæ exponunt. Certè Livius *l.* 22. *Nos*, ait, *hic pecorum modò, per æstivos saltus & devios calles exercitum ducimus*. Et Curtius *l.* 7. *c.* 11. *Trecentos pernicissimos juvenes — perducite ad me, qui per calles & penè invias rupes domi pecora agere consueverunt.* Ubi ad Petram expugnandam hos sibi seligi voluit Alexander, quòd ad scandenda prærupta non alii magis exercitati & in ignotis quoque montibus investigandæ viæ gnari essent. Hinc idem similiter Duce Persidem intraverat, *l.* 5. *c.* 4. qui ibi ait pastorem se fuisse, & omnes eos calles percurrisse. Vide quoque de pastore à Charopo Principe Epirotarum ad Titum Quintium misso, Livium *l.* 32. *c.* 11. &c. Hujusmodi vias *Agatharchides* de elephantis loquens, τὰς τῶν θηρίων ὁδούς, *ferarum devia*, Plinius *tritum iter* appellat. Hinc *secreti calles*, apud Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 443.

> *Hic quos durus amor crudeli tabe peredit,*
> *Secreti celant calles ——*

& *occulti calles*, *Æn. l.* 9. *v.* 383.

> *Sylva fuit latè dumis atque ilice nigrâ,*
> *Horrida ——*
> *Rara per occultos ducebat semita calles &c.*

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 308.

CALLETUM, Hispaniæ oppid. Stipendiarium, non liberum. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

CALLIA, meliùs CALLIÆ, urbs una ex tribus Ætoliæ. Item parva regio prope Talantum.

CALLIADIS, Gubernator deprehensus à nave celeriore, gubernaculum frequenter inhibuit, à quacunque parte esset incursura, ut persequentes aliàs ad gubernaculum remis impressionem facere non possent, quæ ferè primis remis lethalibus fieri consuevit. Polyæn. *l.* 5. *c.* 43. *f.* 410.

CALLIÆ duo fuerunt, quorum sæpe meminêre Græci, *Dives & Natus*, uterque Hipponici, uterque δᾳδοῦχος Eleusiniæ Matris, quod honestissimum Athenis munus erat, sicut contra *Metragyrtæ*, seu famuli matris Idææ, vilissimi ac profligatissimi errones erant. Tertius memoratur Phænippi filius, Hipponici pater quem virum fuisse dignum, cujus memoria vigeat & præclarum vindicem Patriæ libertatis; solum Athenensium Pisistrati in exilium pulsi bona ab hasta emere ausum & omnia in eundem infesta machinatum. Olympia vicisse equô, quadrigâ secundum locum tenuisse: Pythia quoque præmium tulisse, & inter omnes Græcos magnificentiâ, etiam in dote danda filiabus, eminuisse &c. refert Herodotus, *l.* 6. Eundem τὸν ἐργατικὸν λάκκον sive *lacum* invenisse, dum sperabat aurum posse excoqui arenâ rubente, in metallis argenti, ait Plin. *l.* 33. *c.* 7. Fuit hic avus *Calliæ divitis*, qui Olymp. 72. ann. 2. cùm in prælio Marathonio in barbarum incidisset, hicque eum habitu Sacerdotali tæniisque revinctum, ceu diadema gestaret, pro Rege adorâsset & thesaurum ei monstrâsset in puteo defossum, misero indice contra datam fidem occisô, repentè dives prodiit & Λακκόπλουτος dictus est, Schol. Aristoph. in *Nubib.* Nisi mavis cum Gronovio illum sic potius appellatum esse, quod avitum quæstum secutus magnas pecunias ex metallis fecisset, ut refert Corn. Nepos *in Cimone*, *c.* 1. Hic Cimone, cujus sororem Elpinicem in matrimonio habebat, Cyprum sibi jugante, ad Artaxerxem fuit legatus pacificator, teste *Diodorô Siculô*, & Imperator Atheniensium victorque ad Potidæam contra Corinthios, occubuit Olymp. 87. annô 1. successore Phormione, ex filio Hipponico pater *Calliæ* iterum, qui ἄσωτος quoque propter libidinem luxumque traducitur ab Aristophane in *Ranis & Avib.* amicus Socratis & Alcibiadis familiaris: quem cùm Thebani ejecissent è Bœotia Platæenses & Thespienses, Athenienses de pace ineunda legatum miserunt &c. Vide Johan. Frid. Gronovium *Observation. l.* 4. *c.* 7. ut & infrà *Sus alba*.

CALLIARUS, urbs Locrorum, à Calliaro Odœdoci & Laonomes filio. Straboni verò, quòd benè aretur, & colatur.

CALLIAS, vide *Philonomus*.

CALLIAS, Archon Athenis, Olympiadis centesimæ annô quartô.

CALLIAS alter, à Phocensibus in locum Phalæci, ob sacrilegium remoti, Dux subrogatus, Olympiad. 118. annô 3.

CALLIAS, ut videtur, Comicus, qui scripsit Πεδήτας. Vide Scholia, *in Aristoph. Aves*.

CALLIAS, Atheniensis Comicus fil. Lysimachi, qui *Schœnion* cognominatus est, quod funes ob paupertatem torqueret. Tragœdiam scripsit de *Grammatica*, ingeniosissimam, & Comœdias, Athen. *l.* 10. Voss. *de Poët. Græc. p.* 86. & *de quat. Art. pop. c.* 2. §. 2. Scal. *Poët. l.* 1. *c.* 8.

CALLIAS, Syracusanus Historicus, *de rebus Siculis* libros complures reliquit, ab Agathocle corruptus. Vide Joseph. *contra Appion. l.* 1. Athen. *l.* 12. Ælian. *l.* 16. *Hist. Animal. c.* 28. Dionys. Halicarn. *Ant. l.* 1. Macrob. *Saturn. l.* 5. *c.* 10. *Suid.* Voss. *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 11.

CALLIAS, vulgò *Laccoplutus* cognominatus, Dux Atheniensium nobilis, contra Artaxerxem missus. *Suidas* Vide Scholia in *Aristoph. Nubes*, & suprà *Calliæ*.

CALLIAS Eleus, vates Jamnidarum, Sybaritarum Principe Teli relictô, Crotoniatis, hostibus ejus, suppetias ivit. Herodot. *Musâ* 5.

CALLIAS, Methymnæus, Grammaticus, quem Strabo *l.* 13. dicit Alcæum, Sapphoque Poëtas enarrâsse. Cui Mitylenæus dicitur, & inter illustres Lesbios refertur. Vide etiam Athen. *l.* 3.

CALLIAS, Arcadiæ oppid. Pausan. *l.* 8. Et fontis nomen *Suidæ*.

CALLIBLEPHARA Mulierum, memorata Plinio *l.* 33. *c.* 6. Superciliis ornandis pingendisque inserviebant, quam in rem vide infrà aliquid vocibus *Fucus*, *Platyophthalmon*, *Stibium*, & ubi de *Supercilio*.

CALLICA, Bithyniæ mediterraneæ urbs. *Ptol.*

CALLICATIS, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CALLICHORUS, locus in Phocide, *Panopeus* dictus: proptereà, quòd Thyades Athenis profectæ, ut Liberi Patris orgia cum Delphicis mulieribus in monte Parnasso celebrarent, quotannis medio itinere multis locis, præcipuè Panopensi agro, Thyasos & choreas ducerent.

CALLICHORUS, vel *rum*, Paphlagoniæ fluv. olim *Oxinas* dictus, ab Arriano *Oxina*. Nec non est locus aut fluvius in Attica. Siciliæ fluvius apud *Callimachum*. Puteus in Attica. In Criollo Adriani locus est.

CALLICLES, statuarius nobilis. Plin. *l.* 34. *c.* 8.

CALLICOLONA, Homero locus Troadis circa Simoenta fluv. quem *Strabo* dicit distare ab Ilio 40. stadiis.

CALLICRATES, cui thesaurorum Susis receptorum tutela ab Alexandro Magno permissa est. Curt. *l.* 5. *c.* 2.

CALLICRATES, artifex ex ebore formicas, & alia tam parva animalia fecit, ut partes earum cerni non possent. Plin. *l.* 7. *c.* 21. & *l.* 36. *c.* 5. Ælian. *Var. Hist. l.* 1. *c.* 17. Plut. *l.* 2. *contra Stoicos*. Unde mirabilem oculorum aciem in eo ostendit Plinius; qui enim satis clarâ oculorum acie fuerat in illis partibus animalium

lum subtilissimè sculpendis, utique etiam sculptas facilè cernebat, quas ceteri videre non poterant. Quin etiam, ut exceptum minimalia facilius cernerentur, admovebantur setæ nigræ, ut candor eboris, opposito setarum nigrore, oculorum aciem magis adverteret, uti testatur Varro *de L. L. l. 6.* apud Salmas. ad *Solin. p.* 46.

CALLICRATES, ἀνὴρ Ἀχαιός, quomodo perfidiâ suâ Achæos omnes Romanis parere coegerit, docet Pausan. *l. 7.* Itemque, quomodo à Menalcide perfidiâ superatus fuerit, idem demonstrat ubi supra.

CALLICRATES, Tyrius, Aureliani tempore, & paulò post vixit, qui vitam Imperatoris hujus in literas retulit. Vopisc. *in Aurelian. c. 4.*

CALLICRATIDES, Methymnam recepit, Conone Atheniensium Duce Mitylenæ obsessô, unde patriæ devotus, Spartan exercitus Imperator. Sed ab Atheniensibus prope Arginusas victus, mari mersus obiit, an. 347. Urb. Cond. Xenoph. *Hist. l. 1.* Diodor. Sic. *l. 13.* Polyæn. *l. 1. c. 48.*

CALLICRATIDES, quartus è legatis, quos Lacedæmonii, unà cum Alexandro Macedone societate, ad Darium miserant, cum tribus collegis, proditâ Damascô, in Alexandri manus venit. Curt. *l. 3. c. 13.*

CALLICRATIDES seu CALLICRATES, Græcè Καλλικράτης, Athenæo *l. 11.* refertur inter nobiles Toreutas, Καλλικράτης ὁ [illegible] καὶ Μῦς, *Callicrates [illegible] & Mys.* Unde Salmas. apud Plin. *l.* 33. *c.* 12. *[illegible] celebrantur [illegible] Calamis [illegible] Mys Cyzicenus [illegible], item Antipater [illegible] & circa Magni Pompeji ætatem Praxiteles, Posidonius Ephesius, Ledus Stratiates, qui prælia armatosque cælavit:* Pro *Lædo Stratiate*, legi vult, *Laco Callicrates.* Vide eum *Exercitat. Plin. ad Solin. p.* 1047.

CALLICULA, Mons erat Campaniæ, aliter *Eribanus* & *Tribanus*, Brieno, inter Tuttim Francolisam & Calem. Item, oppid. Campaniæ, ad Casilinum fluv.

CALLIDEMUS, an Historicus fuit, haud satis compertum habemus. Plin. *l. 4. c. 12.* & Solin. *c. 17.* hôc teste astruunt Eubœam priùs Chalcidem esse vocatam, ære ibi prius reperto. Voss. *l. 3. Hist. Græc.*

CALLIENA, nobile olim Orientis Emporium, cujus mentio apud Auctorem *Peripli*, Καλλιένα πόλις ἡ ἐπὶ [illegible] Σαραγάνου [illegible] *[illegible]*, *Calliena urbs, tempore Saragani senioris (qui ibi regnaverat) emporium fuit celebre, postquam verò Sandanes Saragani successor) illud occupavit, multum pristini splendoris perdidit*, vide Salmasium *ad Solinum p.* 1186.

CALLIFÆ, vide *Alifæ.*

CALLIGA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

CALLIGERIS, Indiæ intra Gangem urbs, *Canauer Castaldo.*

CALLIMACHUS, Cyrenæus Historicus & Poëta Batti & Mesalmæ fil. discipulus Hermocratis Iasensis Grammatici, vixit apud Ptol. Philadelphum usque ad Euergetem Bibliothecæ regiæ præfectum. Scripsit plurima, sed paucis, *ingentem librum ingens malum* vocare solitus, inter cætera opus de *origine & causis Sacrorum*, quæ Αἴτια inscripsit. Martialis, ad Mammuream *l. 10. Epigr. 4. v. 11.*

> *Si non vis Mammurra tuos cognoscere mores,*
> *Nec te scire legas Ætia Callimachi.*

Conscripsit etiam in adversarium poëma acerbissimum, quem fictô nomine *Ibin* appellavit. Edidit & *Hymnos*, qui hodieque extant: Item carmen *de Berenices coma*, quod Catullus transtulit, eum, cum Propertio, sæpe imitatus. Vide *Suid.* Voss. *de Hist. Græc. l. 1. c. 13.* & Jonsium *de Script. Hist. Phil. l. 2. c. 5.* Fuit etiam *Callimachus* junior Poëta *[illegible]*, ex superioris sorore natus, Stasenoris, & Megatimæ, quæ Callimachi soror erat, filius, ut est apud *Suidam.* Sed hujus non ita magnum nomen fuit.

CALLIMACHUS, Archon Athenis, an. 4. Olymp. 107.

CALLIMACHUS, Atheniensis Dux præstantissimus, prælio cum hostibus Persis commissô, quamplurimis hastilibus cùm transfossus esset, & animam efflâsset, rectus stetit. Plut. *in Paral.*

CALLIMACHUS, Atheniensium Polemarchus, cum Dianæ tot boves vovisset, quot in Marathone Barbaros occidisset, postquam plures occisi essent, quàm ut votum solvere posset, capras immolavit.

CALLIMACHUS, Colophonius, Tatiano *Oratione ad Gent.* laudatus. Ut & Euseb. *præpar. Evang. l. 10.*

CALLIMACHUS, Umber, Mevaniâ, hodie *Bevagna*, in Ducatu Spoletano oriundus, Propertii conterraneus, qui Callimachi meminit, *l. 4. El. 1. v. 64.*

> *Umbria Romani patria Callimachi.*

CALLIMACHUS, Sculptor κακιζότεχνος nominari voluit, quasi artis interpellator, & qui eam in tenuitatem, exquisitamque deliciarum reduxit, καὶ τοῦτον ἑαυτὸν[illegible], *[illegible]* significat. Nam ipse primus lapidem perforavit, minutatimque tractavit. Pausan. *l. 1.* & Plin. *l. 34. c. 8.* κατατηξίτεχνος legunt. At Vitruvio *l. 4. c. 1.* κατατηξίτεχνος dicitur.

CALLIMACHUS, Medicus. Plin. *l. 21. c. 3.*

CALLIMACHUS Experiens Philippus, San Geminiano, in ditione Florentina oriundus, Pauli II. literatorum osoris, odium declinaturus, in Poloniam abiit, à Casimiro Rege filiorum institutioni admotus, ei Albertoque fil. successori gratissimus. Auctor *Historiæ Attilæ, belli inter Vladislaum, Poloniæ & Hungariæ Regem [illegible]*, ut & *de Conatibus a Venetis contra Turcas Persis Tartarisque*, &c. Trithem. Annô 1490. quô obiit. Volaterran. *l. 7.* Cromer. *l. 30.* Michov. *l. 4. c. 75.* Voss. *Hist. Lat. l. 3. c. 8.* Adde Platinam, *in Paulo II.*

CALLIMEDIS, Atheniensium Imperator. *Diodor. Sic.*

CALLIMEDES, Archon Athenis, Olympiadis centesimæ quintæ annô primo.

CALLIMEDON, Atheniensis, ex amicis Phocionis atque ejus factionis, quæ optimatum causam agebat & cum Cassandro sentiebat: ideo à populo absens capitis damnatus est.

CALLIMELES, adolescentis nomen, quem Apollodorus, Cassandreæ tyrannus, correptum mactavit, posteàque ejus viscera à Leontomene cocta conjuratis epulanda anteposuit. Polyæn. *l. 6. c. 7. § 2. f. 417.*

CALLIMENES, Primus *Amphipolis* magistratûs annuo à Timoleonte Olympiadis 109. annô secundô instituti nomen Jovis Olympii Syracusis.

CALLINICUM, Persarum oppid. in Euphratis ripa. *Procop.* F: Osrhoënæ regionis, ab. *Nic.* Mesopotamiæ item, *Amm. Marcellin.*

CALLINICUS, Græcè Καλλίνικος, Herculis cognomen, apud *Pindarum* & *Euripidem.* Hac salutatio eidem facta, [illegible] tibiæ in Pæanibus, eodem nomine insignitus. Jul. Cæs. Scaliger *Poët. l. 1. c. 18. & 20.*

CALLINICUS, Patriarcha Constantinopol. A. C. 693. post Paulum III. Larvæ Eccles. bellis, Justiniani Junioris jussu excæcatus, sique Romam missus, A. C. 705. *Theophanes, Cedrenus, Luca*

CALLINICUS, cognomine Sutorius, fil. Gai. Sophista Syrus: vel Arabs, profitebatur Athenis, scripsit [illegible], *de Rhetorica ad [illegible]*, *[illegible]*, libro 10. & alia quædam. *Suid.* Viguit tempore Antonini Pii Imperatoris. Vide Voss. *Hist. Græc. l. 2. c. 11.* Jonsium *de Script. Hist. Phil. l. 3. c. 14.* Hieronymum *in Præfat. in Daniel.*

CALLINICUS, Græcus, inventor A. C. 670. ignium, qui *Ignes Græci* dicuntur, cujus ope Constantinus Pogonatus feliciter adjutus Saracenorum naves exussit, Zonaras *in vita Const. Impera.* Vi. de Valturium, *de re militari l. 11. c. 4.* J. Bapt. Portam, *Mag. nat. l. 12.* J. C. Scalig. *exerc. c. 3. dist. 3.* Cardan. *de Subt. l. 2.* Salmuth, *notis in Pancirollum, part. 2. rer. memorab. tit. 13.*

CALLINICUS, Sacri genus Herculi dicatum. Cæl. Rhodig. *l. 5. c. 4.* Item, urbs Syriæ. *Curopal.*

CALLINUS, primus orator, & inventor Elegiaci carminis teste *Terentianô.* Vide Athen. *l. 2.* Clem. *l. 1. Strom.* Strab. *l. 13.*

CALLINUSA, promontorium Cypri. *Ptol.*

CALLIONYMUS, piscis est, cujus felle Medici utuntur ad extergendas albugines, quique interdiu in terram exire legitur, ad somnos capiendos. *ἡμεροκοίτης* propterea dictus Oppiano *Halieutic. l. 2.* Unde Franciscus Vallesius, magni acuminis olim Philosophus in Hispania, cum, cùm suô more in terram egrederetur, Tobiæ terrorem incussisse, ac si voraturus accederet, adeoque non alium Tobiæ *c. 6. v. 2.* piscem, quàm *Callionymum* intelligendum esse contendit. Cui favet, quòd ex Gesneri sententia Callionymus est Arabum *Sabot*, piscis genus, quem Damir scribit frequentem esse in Tigri flumine, & Abenbitar, in Euphrate, ac ex ejus felle fieri collyrium. Sed marinus piscis *Callionymus* est, non fluviatilis, vix pedalis magnitudinis, piscicalisque vesci solitus, quos apophysi quadam ex ore demissâ in tanæ modum venatur. At ille de quo Auctor libri Tobiæ, in Tigri fuit repertus, prope Niniven quingentis minimum à mari milliaribus. Idem fuit Anthropophagus, magnæ molis, nec minoris audaciæ, ut qui Tobiam aggredi non timuerit. Sed nec, quod supponit Vallesius, piscis ille in terra fuit, verum emersisse ex mediis aquis dicitur, ut in Tobiam irrueret, dum in flumine lavabat pedes. Quod sequentia palàm docent, cùm juvenem eum in terram attraxisse ait scripti illius Auctor. Præterea ut concedatur, eundem esse callionymum, quod nonnulli asserunt, [illegible] *[illegible]*, *plerique [illegible]*, auctore Æliano *l. 13. c. 4.* non tamen pro viatico duobus viris sufficerit raro tantuli piscis, à Tigri flov. Ragas usque, quæ distabant itinere minimùm decem dierum, ut alia omittam. Idem verò & *Uranoscopus* appellatur aliter, quia, cùm oculos habeat in superna parte capitis, cœlum etiam instinctu intuetur: Atque hoc [illegible] sub [illegible] est, unde vocatur [illegible]. Bochart. *Hierozoici parte posteriore l. 5. c. 14. p. 749. ubi de Pisce Tobiæ.*

CALLIOPE, una Musarum, Orphei mater, quæ Rhetoricæ & Heroico carmini præesse existimatur, à vocis suavitate nomen habens, καλὸς enim *bonus* est, & ὄψ *vox.* Virg. *in Epigr.*

> *Carmina Calliope libris Heroica mandat.*

Effertur & *Calliopea.* Virg. *Eclog. 4. v. 57.*

> *Orphei Calliopea, Lino formosus Apollo.*

Ovid. *l. 5. Fast. v. 80.*

> *Prima sui cœpit Calliopea chori.*

Juvencula pingitur, sertibus coronata, Levâ plurima serta laurea, dextrâ verò librum, Odysseam & Æneida tenens.

CALLIOPE, urbs Parthorum. *Steph.*

CALLIPATIRA, mulier quædam fuit, quæ, quum capitale esse feminis sciret, Olympicorum tempore Alpheum amnem transisse, mutatis vestibus gymnasticô fefellit habitu. Sed cùm id postea resciitum esset, ignotum quidem est Callipatiræ, quod patrem, & fratres habuisset Olympionicas: lata verò in reliquum lex est, ut in certamen nudi prodirent gymnastæ. Pausan. *l. 6.* Cæl. Rhodig. *l. 14. c. 14.*

CALLIPIA, ubi fons Ephesiorum. Plin. *l. 5. c. 29.*

CALLIPIDÆ, Scythæ Europææ populi ad Hypanim fluv. Solin. *c. 14.* *Callipodes* vocat. *Græcoscythæ Herodoto dicuntur.*

CALLIPIDES, Græcus tragœdiarum histrio, qui in arte sibi placebat plurimum. Unde cum Agesilao Regi occurrisset, arrogan-

tiùs eum salutavit, subinde illi se ostentans, & inter astantes sese intrudens, arbitratus fore, ut à Rege comiter exciperetur. At is cùm gravioribus intenderet, ac ne Callipidem respectaret, *Non admodum*, inquit, *nosse me videris ô Rex, nec, qui sim, meminisse*. Respondens Agesilaus: *Annon*, inquit, *es Callipides mimus?*

CALLIPIDES, insignis actor scenicus, ex Ionia ab Alexandro, præsidi per Æolidem præfecto, ad spectaculum evocatus. Polyæn. *l. 6. c. 10. p. 442.*

CALLIPIDES, Historicus Græcus Straboni memoratur, *l.* 12. jungiturque Hellanico, Herodoto, & Eudoxo, quos φλυαρίας arguit. Scripsit de Scythis.

CALLIPIUS, Consul, collega Aldaburii an. Urb. Cond. 1100.

CALLIPODES, populi Solino memorati *c. 14. Hypanis oritur inter Auchetas, Scytbicarum amnium princeps, purus & haustu saluberrimus, usque dum Callipodum terminos inferatur, ubi fons Exampeus infamis est amara scaturigine.* Et Mela, qui Hypanim Callipidas includere scribit, *l. 2. c. 1.* non tamen usque ad Callipodas dulcem fuere. Vide Salmas. *ad Solin. p. 187.* ut & in voce *Callipidæ*, quâ ab *Herodoto* gens ista appellatur.

CALLIPOLIS, Turcis *Oelibolì* teste *Leunclavio*, urbs Thraciæ aliàs ampla, nunc sensim deficiens, sed cum armamentario instructissimo, sub Turcis. E regione Asiæ minoris juxta Hellespontum, qui ab ea *Stretto di Gallipoli* dicitur. Sil. *l. 14. v.* 250.

> *—— Romana petivit*
> *Fœdera Callipolis. —— ——*

Ita Silianum hoc perperam Callipoli Thraciæ tribuit *Ferrarius*. Atqui *Callipolis* ista, de qua Poëta agit, Siciliæ urbs fuit. *Steph.* Καλλίπολις πόλις Σικελίας. Vide omnino Cluver. *Sicil. Ant. p. 388.* Expugnata est ab Amurathe, contemnente damnum Johanne Cantacuzenô, qui *amphoram vini & stabulum porcorum amissum esse*, imprudens ajebat. Circa A. C. 1357. Leuncl. *in Hist. P. Jovius*, &c.

CALLIPOLIS, urbs Apuliæ, sita in extremo promontorio longè in mare procurrenti, sed arctissimo Isthmo, adeò ut in aliqua parte vix curribus pervium sit. Munita est & rupibus septa, à continenti unicus est aditus, in quo castellum est munitissimum. Videtor Cluverius *Ital. Ant. p. 1239.* Et Isaac. Voss. *ad Melam*, *p.* 166.

CALLIPOLIS, urbs Italiæ olim sub Salentinis, & *Anxa* dicta, nunc ex præcipuis Terræ Hydruntinæ. In ora sinus Tarentini. Estque urbs permunita. Vide *Gallipolis*.

CALLIPOS, Philosophus, qui honestati voluptatem adjunxit, sicut Dinomachus.

CALLIPPUS, vide hìc infrà.

CALLIPUS, Atheniensis, Platonis auditor, insidiator & percussor per Zacynthios adolescentes Dionis, quô trucidatô Syracusis imperium per menses tredecim tenuit, & ab Hipparino, Dionysii junioris filio, superatus ac ejectus est, Olympiadis centesimæ sextæ annô quartô. Plut. *in Dione*, & *de Vere.* Meliùs *Callippus*, eôdem pugione, quô Dionem sub amici specie interfecit, rursus à sociis necatus est. Vide Augustin, in *Epistol. p.* 553.

CALLIPUS, Corinthius, *Historiam* scripsit *de Orchomeniorum rebus*, teste *in Bœoticis* Pausaniâ. Item, Dux Atheniensium. Item Philosophus, qui honestatem voluptati junxit. Diog. Laërt. *in Zenone*. Vide *Callipus*.

CALLIPUS, oppid ad Pontum Euxinum. *Jornandes.* Item, fluv. Lusitan. *Sandano*, vide *Calipus*.

CALLIPYGOS, Venus dicta est à pulcris clunibus, nam cùm duæ quædam visendæ pulchritudinis puellæ, de natium præstantia contendissent, tandemque placuisset rem adolescentis cujusdam arbitrio permitti, & ille utràque diligenter inspectâ, natu majori palmam addixisset, eamque conjugio sibi copulâsset: occasionem Syracusanis præbuerunt, ut ab hac natium altercatione Veneri Callipygæ templum construerent. Cæl. Rhodig. *l. 4. c. 8.*

CALLIRHOE, filia Scamandri, uxor Trois, tertii Regis Dardanorum, ex illo mater Ili, Ganymedis & Assaraci, qui pater erat Capyis, avus Anchisæ; Messala Corvin. *de familia Aug. Homer. Virgil.* Euseb. *Chron.*

CALLIRHOE seu CALLIRRHOE, fons in agro Attico 9. habens fistulas, unde & ἐννεάκρουνος dictus est. Thucydid. *l. 2.* Poëtæ alterum *r* ex nomine abjiciunt. Stat. *l. 12. Theb. v. 629.*

> *Et quos Callirhoë novies errantibus undis*
> *Implicat. —— ——*

Nic. Lloydius. Oritur ex Ilissi fluminis alveo, hodieque priscum nomen retinet. Ab Enneacruno fonte, quem Pisistratus fieri curavit, eum distinctum esse, docet Iac. Sponius *Itinerar. Græc. Part.* 3. *p.* 210. *Solino* sic & *Plinio* suffragatus, contra quos tamen vide Salmas. *ad Solin. p.* 142.

CALLIRHOE, fons in Palæstina calidus, ac morbis sanandis saluberrimus, in quo Herodes morbô horribili, ac prorsus desperatô, & cæliaca emissio laborans, perperam seipsum lavit, propter tot ac tanta in homines scelera inhumaniter perpetrata. Itemque prope hunc fontem sita est ejusdem nominis civitas. Joseph. *l. 17. Jud. Ant. c. 8.* Meliùs *Callirrhoe*.

CALLIRRHOE, Lyci, Lybiæ tyranni, filia, hominis sanguinarii, & hospites immolantis: à Diomede relicta, quem Trojâ redeuntem benignè susceperat, & paternis insidiis liberaverat: ægra animi fauces elisit. Item, filia Acheloi fluv. uxor Alcmeonis. Vide etiam *Plut.* & Pausan. *l.* 8.

CALLIRRHOE, Phoci Bœotii filia, quæ corporis formâ, & prudentiæ gloriâ, inter æquales suas & socias facilè sibi primas vendicavit. Hanc 30. numerô ex universa Bœotia genere & opibus primarii juvenes summô quisque studiô in uxorem expetiisse dicuntur. Cæterùm pater alias semper ex aliis moras complicans & connectens, ac diem de die trahens, ad suam vota procrastinando consulto frustrare videbatur, quamobrem proci, conspiratione conflatâ, Phocum interfecerunt. Hâc re palam factâ *Callirrhoe* clam aufugiens, tamdiu delituisse fertur, quoad celebre per universam Bœotiam advenisset festum, quod *Pamboeotia* illi vocant. Hanc illa celebritatis occasionem nacta, observatô tempore, supplex in Palladis ara consedisse dicitur, palamque de procis nequissimis suis, illorum scelus, nefandamque sui parentis cædem indicavit, nominaque singulorum maximô recensuit ejulatu. Bœotii autem, quotquot ad celebre spectaculum aderant, rei ipsius indignitate permoti, cædis patratores, & consciis, ut ab illis meritas exigerent pœnas, diligentiùs inquirere cœperunt. Hac illi re percepta, ocyùs omnes dilapsi, ad Hippotas, quod oppidum mediò Thebarum Coronæque interstitiô erat, celeri fugâ pervenisse dicuntur. Postulantibus autem illos postea Bœotiis, & ut sibi dederentur, summô studiô contendentibus, cùm oppidani obaudirent, eosque reddere nollent, comparatô ex singulis civitatibus delectorum exercitu, illorum fines hostiliter sunt ingressi, oppidumque vi captum funditus everterunt. Procos quidem illos in potestatem redactos, maximâ extructâ pyrâ simul omnes in ignem conjectos combusserunt. Leonicerus *Tom. l. 4. c. 9. ex Plutarcho.*

CALLIRRHOE, palus Mesopotamiæ ad Antiochiam urbem. *Steph.*

CALLISTA, insul. maris Ægei, una Sporadum, aliô nomine *Thera* appellata. Plin. *l. 4. c. 12.*

CALLISTAGORAS, Tenüs olim cultus est, Clem. Alexandr. *Admonit. ad Gentes.*

CALLISTE, Græcè Καλλίστη, i. e. *Pulcherrima*, cognomen Minervæ, vide infrà, voce hâc; ubi & καλλίμορφον eam cognominatam videbimus.

CALLISTHENES, conditor rerum Græcanicarum, illas libris decem deduxit ad occupationem templi Delphici & sacrilegium Philomeli. Diodor. Sic *l. 16. f.* 418.

CALLISTHENES, ex illis Ducibus, qui quadringentos & viginti viros noctu introduxerunt Athenas, ut inde præsidium Demetrii cum Duce Heraclide ejicerent. Verùm se detectâ interiit. Polyæn. *l. 5. c. 17. §. 1.*

CALLISTHENES, Philosophus Olynthius, Alexandri M. familiaris ex condiscipulatu, accitusque ab ipso Rege ad prodenda memoriæ gesta ejus Asiatica. Huic nocuit immodica libertas, gravitasque Regi invisa. Nunquam enim assentantium accommodatus ingenio erat. Cùm enim Rex ex Persico bello Deorum more adorari vellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palam dictitans, Alexandrum non adorandum esse. Quæ res & illi, & multis Principibus Macedonum exitio fuit. Nam illum Alexander, propter adorationis Persicæ interpellatum morem, conjurationis conscium esse criminatus, truncatis membris, abscissisque auribus, ac nasô labiisque deformatum, cum cane in cavea clausum circumferri jussit, diuque tortum tandem necavit. Plut. *in Alex.* Q. Curtius, *l. 8. c. 6.* Arrian. *l. 4.* Justin. *l. 12. c. 6. 7.* Ei plurima attribuuntur scripta, priscis laudata, de quibus vide Voss. *Hist. Græc. l. 1. c. 9.*

CALLISTHENES, Aristotelis discipulus, Astronomus insignis. Ei quidem *Cœlestium motuum observationes* (quotquot in literas relatæ sunt) omnium vetustissimæ sunt, quas ille Babylone in Græciam, mandante præceptore, transmisit. Illas Hipparchus ad παράπηγμα Ægyptiacam accommodavit, ut dicemus infra *in Ex.* Simplicius *de Cœlo l. 2. comm. 46.* & Ptol. *l. 4. c. ult.*

CALLISTHENES, Sybarita, Galatica consignavit, quorum librum 23. citat Plut. *l. De Flum.* Et librum 13. Stobæus *Serm.* De morbis, & molestiarum in eis solutione, Voss. ibidem *& l. 3. p.* 338.

CALLISTO, Lycaonis Arcadiæ Regis filia, nympha celeberrima, quæ à Jove compressa, gravidaque facta, quum simul cum Diana lavaretur, tumore uteri prodita, & ab ea repulsa, Arcadem filium in silvis peperit, à quo postea Arcadia dicta est. Hæc posteà à Junone in ursam commutata, & Jovis miseratione in cœlo collocata, majorem efficit Ursam, quæ & Helice Græcis dicitur. Propert. *l. 2. El. 28. v. 23.*

> *Callisto Arcadios erraverat ursa per agros:*
> *Hæc nocturna suo sidere vela regit.*

Vide Ovid. *Met. l. 2. fab. 5. & 6.* Alexandr. Rossæum, *in Mystagogo Poet.* &c.

CALLISTRATIA, Galatiæ oppid. *Ptol. Castelan* teste *Theveti.*

CALLISTRATUS, Archon Athenis, Olympiadis centesimæ sextæ annô secundô.

CALLISTRATUS, Atheniensis, à civibus suis cum Timotheo & Chabria, Dux adversus Lacedæmonios constitutus. Olymp. 100. an. 4. Diodor. Sic. *l.* 15.

CALLISTRATUS, Aphydnæus, Orator apud Athenienses, disertissimus eô tempore, cui tamen concione respondit Epaminondas. Vide Xenoph. *l. 6. Hellen.* & Plut. *Apophth.*

CALLISTRATUS, Athenis orator in Republ. fuit, quem cùm Demosthenes admodum adolescens audivisset nobilem illam τὴν περὶ Ὠρωποῦ δίκην dicentem, ita motus, demulsus, & captus est, ut Callistratum jam inde sectari cœperit, & Academiam cum Platone reliquerit. Xenoph. *l. 6.* Gellius, *l. 3. c. 13.*

CALLISTRATUS, Historicus Græcus scripsit *de Samothracia*, laudatus Dion. Halicarn. *Antiq. Rom. l. 1.* Item, Poëta Comicus, *Athen.* Circa 97. Olymp. æmulus Aristophanis. Item, Tenedius, Arati Commentator.

CALLISTRATUS, JCtus, inter discipulos Papiniani & Consiliarios Alexandri Sev. Lamprid. in Alex. c. 68.

CALLISTRATUS, videtur fuisse Grammaticus, quem aliquoties laudant *Scholia in Aristoph.*

CALLISTRATUS, Statuarius, Plin. *l.* 34. *c.* 8. Cæterùm de variis Callistratis videsis Voss. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 338. *De Scient. Mathem. c.* 33. §. 21. *p.* 156.

CALLISTUS, unus inter comites Juliani Principis, *expeditionis ejus Heroicô versu Historiam* conscripsit. Nicephorus, *l.* 10. *c.* 34. Socr. *l.* 3. *c.* 18.

CALLISTUS, vide *Calixtus*.

CALLITELES Samius, Genitor Sylosontis, Polycratis & Pantagnoti.

CALLITHRIX seu CALLITRICHUM, apud Plin. *l.* 25. *c.* 11. idem cum Trichomane, de quo infrà, Græcè καλλίθριξ: sicut Adiantum propriè *Polytrichon* dictum est, quæ tamen cognomina Auctores plerumque confundunt. Salmas. *ad Solin. p.* 1294. Sed & *Callitriches* inter simiarum genera recensentur Plinio, *l.* 8. *c.* 54. *Efferatior cynocephalis natura, sicut mitissima satyris & sphingibus.* Callitriches *totô pene aspectu differunt: barba est in facie, cauda latè fusa primore parte.* Nempe caudatarum, quæ Græcis κερκοπίθηκοι; de quibus festivè Juvenal. *Sat.* 10. *v.* 192. *de rugoso sene*,

> —— *deformem pro cute pellem,*
> *Pendentesque genas, & tales aspice rugas,*
> *Quales, umbriferos ubi pandit Tabraca saltus,*
> *In vetula scalpit jam mater simia bucca,* &c.

Vide Dalechampium *Not. ad l.* & de Simiis plura apud Solin. *c.* 40. Aristotelem *Histor. Animal. l.* 2. *c.* 8. Alios, ut & infrà suô locô.

CALLITHYIA, fil. Piranthi, prima Junonis Argivæ Sacerdos, unô ferè seculô ante Cecropem, Euseb. *num.* 376. Dictæ autem hæ Sacerdotes Ἡρεσίδες, *Etymol. Magno* in H. per quarum ætates Hellanicus Lesbius Historiam suam digessit, uti dicemus suô locô. Vide & infrà *Criasus*, it. *Heresides*.

CALLIXENUS, Atheniensis, qui cum Theramene Steriensi Prætores in Arginusa populo adduxit. Schol. *in Aristoph. Ranas V.*

CALLIXENUS, Rhodius, *libro de Alexandria*, testis citatur ab Athenæo, *l.* 6. *c.* 11. Pluribus ex libris id opus constabat, nam Callixenus *in quarto de Alexandria*, laudatur Harpocrationi, in Ἐγγυοθήκη. Voss. *l.* 3. *de Hist. Græc. p.* 339.

CALLIXENUS, Statuarius nobilis, qui Olympiade 155. quô tempore illorum ars revixit, quum anteà aliquando cessâsset, floruit. Plin. *l.* 34 *c.* 8.

CALLIXENUS, *de Pictoribus & Sculptoribus* librum edidit. Photius *in Biblioth.* Item, Dux militaris, fame enectus. Xenoph. *Hist. l.* 1.

CALLONA, Le[illegible] mihi. urbs opulentissima. Laonic. *l.* 10.

CALLOVETUS Johannes, vide *Johannes*.

CALLUS, item *nucleus*, de margaritis, apud Plin. *l.* 9. *c.* 35. *Sani quidem partus multiplici constant cute, non improprie* Callum *ut existimari corporis possit.* Et pauló pòst, *Multò deinde obrutas sale in vasis fictilibus, erosâ carne omni, nucleos quosdam corporum, hoc est, uniones decidere in ima.* Nempè, *lapides* quidem & *lapillos* margaritas Solinus, *c.* 56. *gemmas* Ammianus, *l.* 23. Arabesque Scriptores *Alcobar*, quod idem est, passim vocant: At alii, Latini præcipuè, margaritas extra gemmarum censum ablegârunt. Unde Plinius inter gemmas & lapillos margaritis locum neutiquam dedit, seorsim earum naturam persequutus, *calli* & *nuclei* nominibus de illis usurpatis. Imò cùm gemmarum nomina S. Scriptura singulari numerô efferre soleat, vocem *peninim*, quâ margaritæ indigitantur, in plurali usurpat: quòd in annulis & ornatu quotidiano ferè singulæ gemmæ adhiberi, at margaritæ in torquibus & monilibus plures censeri soleant. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1115. Et quidem margarita non est lapis in terra editus, quomodo gemmæ propriè dictæ, unde Gen. *c.* 2. *v.* 12. ubi dicitur, *ibi Bedolach & lapis soham*, *Bedolach*, i. e. margarita, non vocatur lapis, ut sequens *soham*: tamen nihil obstat, inquit Bochartus, quominus margarita vocetur lapis in concha editus, quomodo multos alios certum est in animalibus nasci, in galli jecore, lapidem alectorium: in ventriculis hirundinum & lacertorum, chelidonium & sauritem: in oculis hyænæ & testudinis, hyænium & chelonium: in felle porci & hystricis, porcinum & Malacensem: in cerebro draconis, draconitiam: cynædium & synodontitem, in cerebris piscium cognominum, &c. Quare si qui margaritam *nucleum*, aut *callum*, aut *verrucam*, aut *ossiculum* appellant, ita appellant eidem analogicè, propter similem duritiem. Alioquin enim nucleus pomorum aut nucum est proprius; *calli* & verruca in cute nascuntur; margarita, in media conchæ carne: ita tamen, ut ossis vices supplere non possit, cùm non eôdem modô se habeat in omnibus. In plerisque scilicet concharum, omnino nulla, in aliis plures numerô procreantur, quemadmodum Ælianus in una concha memorat viginti fuisse editas, Americus centum & triginta, &c. Quam in rem vide plura apud illum, *Hieroz. Parte poster. l.* 5. *c.* 8. ubi ex consensu gentium, sub genere lapidum, non nucleorum aut ossium, margaritas contineri, pluribus docens, inter alia, Chaldæos margaritas אבנים, i. e. *lapides*, simpliciter nominare, observat, ex *Pomario*, post auctorem *Baal Aruch*.

CALMA, vulgò *Chaune*, locus Galliæ, in Briegio, veteri Monasteriô insignis: ad Parisios populos pertinens. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall. in voce Briegium.*

CALMARIA, urbs munita Sueciæ, in Ostrogothia & Smalandia provinc. cum portu, in ora littorali maris Balthici, è regione Oelandiæ insul. Mirè deformata incendiô A. C. 1647. Arcem habet validam. 4. leuc. à Christianopoli. 40. ab Hafnia. Ab ea mare, inter ipsam & Oelandiam Insulam *Calmarsund*. Hîc Ericus VIII. Daniæ, Sueciæ, & Norvegiæ Rex proclamatus, factumque est decretum, tria hæc regna unum Regem agnoscerent, A. C. 1396. quod tamen minimè diu duravit. Expugnata à Friderico II. Daniæ Rege A. C 1611. sed postea recepta est.

CALMICIACUM, locus Galliæ, haud procul Remorum urbe, Frodoardo in A. C. 922. memoratus, nunc *Chermizy* dicitur: Ejusdem ferè nominis est *Calmiciacum* villa, vulgò *Cermicy*, in eadem diœcesi. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Calmiciacum.*

CALMONTENSIS Pagus, seu *Calvomontensis*, nomen accepit à loco *Calmons*, vel *Calvus Mons*, aliis *Calmontis*, hodiè *Chaumont*, ad Mosellam in Lotharingia, quibusdam: sed in Lotharingensium finibus ad flumen hoc nullum ejus nominis locum exhibent tabulæ. In pago hoc castrum Spinal est, sedes Episcopalis à spina montis Mosellæ proximi dictum: hodiè *Espinal*, in Lotharingia ad fluminis Mosellæ ripam, 4. leucis ab Alteriaco, ubi Abbatia illustris, *Astrey*: Castrum quoque Vendopera, nunc ignotum, in eodem pago fuit. Est & *Calmont* vel *Calmontis*, inter Lutosam & Deonantum, vulgò *Caumont*, in parœcia Leodiensi. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CALNE, locus olim celebris in Angliæ provinc. Cantio. Ibi Concilium A. C. 977. ob S. Dunstanum à Clericis accusatum. Matth. Westmon. *addit. Bedæ, Hist. Angl. l.* 2. *c.* 11.

CALNIACUM, oppid. lepidum Gall. ad Oesiam fluv. In Insul. Franciæ, sed in limite Picardiæ, in agro Tarteniaco, 3. leuc. à Novioduno, Vulgò *Chauny*.

CALO Petrus, vide *Petrus*.

CALOBATÆ, Græcè Καλοβάται in *Gloss.* Latin. *Funambuli*; nam κῶλα, sunt ξύλα, *Hesychio*. Vide Origenem *contra Celsum l.* 3. & infrà ubi de *Funambulis*.

CALOCERUS seu CALOGERUS, nomen apud Græcos Monachorum, eorum præsertim, qui seniô & ætate venerandi, ex καλὸς *pulcher*, & γέρων *senium*. Phil. Mazerius in *Vita S. Thomasini* Patriarchæ Constantinopolit. *num.* 130. *Et alii divisi ab Ecclesia, maximè Græci* & Calogeri *eorum.* In *Vita* S. Severi Abbatis Agath. *c.* 16. *Adolescentiores Calogeri, tam quotidiani operis, quàm labore jejunii, victi.* Sic Καλογέρου epitheton Episcopo Thessalon. tribuit Palladius in *Vita* Chrysostomi *p.* 26. Vide Stephanum Paschasium *in Disquisition. Francic. l.* 8. *c.* 50. Moniales similiter Καλογραίας vocabant. Ad quorum imitationem Τουρκοκαλογέρους, *Turcocalogeros*, Monachos Turcicos, qui vulgò *Dervisii* dicti, appellat Ducas *c.* 21. & *c.* 42. apud Car. du Fresne *Glossar.* Habent autem *Calogeri* seu Sacerdotes Græcorum, præter 4. Jejunia seu Quadragesimas communes, de quibus suô locô, tres alias peculiares: Quarum prima *S. Demetrii* dicta 26. dies. Altera, incipiens Kal. Sept. 14. dies ante exaltationem S. Crucis; Tertia, ante Festum S. Michaelis, 8. dies durat. Jacobus Sponius *Itinerar. Græcia Part* 2. *p.* 354. Cæterùm rudes sunt magna ex parte, vix Religionis suæ elementa nôrunt, &c. Idem *Ibid.* passim.

CALOCERUS, præfectus camelorum, in Cypro, Regem se proclamavit. Sed à Delmatio, nepote Constantini M. victus, excoriatus & combustus est, Tarsi in Cilicia.

CALO-Johannes, vel Johanitzius, Bulgarorum Rex A. C. 1202. Innocentio III. se submisisse scribitur. Balduinum Imperatorem per insidias captum, Trinobi vel Ernoë, Bulgariæ Metropoli ultra annum captivum detinuit, postea interemit A. C. 1206. *Romanocida* dictus, quod Imperatorum Græcorum subjectos lethali odiô prosecutus, illos occidere summæ voluptati haberet. Obiit Thessalonicæ. Joh. Georg. Nicetas, Outremann. *Constant. Belg.*

CALO-Johannes, etiam Johannis Comneni, & Johannis Palæologi nomen fuit. Vide *ibi*.

CALON, statuarius, Quintilian. *l.* 12. *c.* 10. Plin. *l.* 34. *c.* 8.

CALON Stoma, apud Plin. *l.* 4. *c.* 12. ubi de Danubio, *tertium Calon stoma, juxta insulam Sarmaticam*, Solino, *Kalon stoma*, *c.* 13. *Hister*---*sexaginta amnes in se recipit* -- *septem ostiis Ponticum influit: quorum primum Peuce, secundum Naracustoma, tertium Kalonstoma, quartum Pseudostoma*, &c. *Ammiano* junctim *Calonstoma* dicitur. Græcè Καλὸν στόμα, *Ptol.* στόμα ... Arrianus *in Periplo Ponti*, Ἐνθένδε ἐπὶ τὸ καλὸν καλούμενον στόμα, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 186. & in voce *Danubius*.

CALONDAS, interfector Archilochi Poëtæ, quem *Archias* alii vocant. Ab uno enim Archilochum in prælio occisum constat, licèt *interfectores* in plurali nominet Plin. *l.* 7. *c.* 29. & Solin. *c.* 1. Archilochi *Poetæ interfectores Apollinem arguisse Delphis*, referat. Salmas. *ad Solin. p.* 52.

CALONES, militum servi, dicti quia ligneas clavas gerebant, quas Græci κᾶλα vocant. *Festus*. At Servio in *l.* 6. *Æn. v.* 1. sic dicuntur, quia militibus ligna portant, & impedimenta. Ξυλοφόροι. Horat. *Sat.* 6. *l.* 1. *Serm. v.* 102.

> *Hunc permittuntur Calones, atque Caballi.*

Quidam tamen à *calando* derivant, quòd ad ministerium advocarentur: alii à *Calendis*, quòd Calendarum die cibaria pro toto mense caperent. *Nic. Lloydius*. Hujusmodi servitia indigitantur verbis Spartiani in *Hadriano*, *c.* 13 *a Cappadocibus servitia castris profutura suscepit*: ubi sine ratione sunt, qui castrenses Ministros, in aula Principis militantes, intelligunt. Servorum enim in castris Romanis magna multitudo, *calonum* scil. lixarumque, quorum illi hic omnino sunt accipiendi. Hi per incuriam disciplinæ magnô numerô in castra semper inducti, qui munus facerent, vallum portarent, fossam ducerent; semper verò ab illis Imperatorib. ac Ducibus remoti, qui disciplinam militarem labantem revocare & in antiquum restituere studuerunt. Florus *l.* 2. *c.* 18. de Scipione, disciplinæ militaris apud Numantiam correctore, *Sed tunc actum in castris*,

castris, quàm in campo; nostro cum milite, quàm cum Numantino, pugnandum fuit. Quippe aviditas & impetus & jurvilibus maxime operibus assueti -- ad hoc procera, calones, sarcinæ nisi ad usum necessariæ, amputantur. Vide quoque Hirtium, *de bello Alexandr. c.* 74. Itaque priotibus temporibus, quibus adstrictior disciplina, rari in castris servi, nec nisi digniorum, Ducum, Tribunorumque: posteà verò labantibus moribus plures penè servi, quàm milites, ita ut ne gregarius quidem ullus sine servo, inprimis sub Imperatoribus: cujusmodi servi veteribus *calones*, recentioribus *Galiarii*, Græcis Scriptoribus infimi ævi, καλωνάριοι dicti sunt. Vide Salmas. *ad Spartian. in Hadriano c.* 13. & infrà in voce *Galearii*. Quomodo, quòve successu cum Legatis, ad Syphacem, *calonum* locô primos ordines spectatæ virtutis atque prudentiæ servili habitu miserit Scipio, hostilibus castris imminens, qui, dum in colloquio Legati essent, vagi per castra alius alia aditus exitusque omnes, situm formamque & universorum castrorum & partium, quà Pœni, quà Numidæ, haberent, specularentur, moremque simul noscerent stationum vigiliarumque, refert pluribus Liv. *l.* 30. *c.* 4. *& seqq.* Vide etiam infrà voce *Ribaldi*, it. *Servitia*.

CALONESUS, Insul. Galliæ in ora meridionali Britanniæ minoris cum portu & uno alteroque fortalitio. Ejus longitud. 6. leuc. latitudo 2. circiter. Item Insul. Asiæ in mari Sinico. Vide *Formosa insul.*

CALONIS, vulgò *Cleves*, teste *Laziô*, urbs Germaniæ Ducatûs Clivensis caput. Meliùs *Kalenhausen*, vicus Clivensis Ducatus ad Rhenum. 2. milliar. infrà Ordingam. *Cluver.*

CALONNA, vulgò CHALONNE, locus illustris Galliæ, in Andibus, ad sinistram Ligeris ripam. Hadr. Vales. *Notit. Galliæ*, in voce *Andes*.

CALOPODIA, calcei ex ligno; qualibus Belgæ per constrictas frigore aquas quàm velocissimô cursu ludibundi quaquaversum oberrant. Vulgus *Schaatsen* vocat, præsentissimum itineris instrumentum, sed quod exercitatum hominem requirit. Originem traxisse videntur, ex illo narratum genere, quô Scricfinni altissimas nives & cacumina montium; vel potiùs eô, quô apertam planitiem & lubrica glaciei pertranseunt: quorum omnium imaginem habes, apud Ben. Balduinum *de Calceo antiquo c.* 5. Vide quoque infrà in voce *Narta*.

CALOR, Italiæ fluv. prope Beneventum, teste Liviô, *l.* 24. *c.* 14. & *Vibiô Sequestri*, *Pugna* hodiè inquit *P. Diaconus*. Ἄλωρ legitur apud Appianum *in Annibalicis*, *& l.* 2. *Civilium*. *Baudrando* fluv. est provinc. Principatus Ulterioris, qui ortus in Apennino monte Montem Maranum civitatem rigat; dein auctus Miscanô & Tamarô fluviis prope Beneventum labitur, pauloque infrà in Sabatum se exonerat.

CALOS-LIMEN, i.e. bonus Portus, portus in Euxino. Mela *l.* 2. *c.* 1. *Calostoma* Plinio, *l.* 4. *c.* 12. commemoratur inter Danubii ostia. Vide *Boreostoma*.

CALPÆ, urbs Bithyniæ, *Steph.* Κάλπαι πόλις Βιθυνῶν. ἔστι δὲ καὶ λιμὴν Κάλπη. *Calpæ urbs Bithyniæ: est & portus Calpe. Arriano* λιμὴν Κάλπης, Plinio, *l.* 6. *c.* 1. *portus Calpas*, à fluv. cognomine, vide Salmas. *ad Solin. p.* 880. ut & in voce *Calpes portus*.

CALPAR, Festo *vinum novum, quod ex dolio demitur sacrificii causâ, antequàm gustetur. Jovi enim sua vina prius libabant, quæ appellabant Vinalia festa.* Vide infrà *Vinalia*, it. ubi de *Inferio Vino*.

CALPARE, vel CALUPARE, unde Gallorum *galopare*, Latini dixêre de equis, à καλπάζειν vel καλπᾶν, quod *currere* significat; de tripedantibus equis inprimis, qui altiùs pedes tollendo & volubiliter glomerando gressus, quodammodo saltare & subsultim ambulare videntur. Cujusmodi equos, ut & cursuræ modum, κάλπας Græci dixerunt; Galli *le trot* dicunt, cursum inter nimis lentum & concitatissimum medium, i. e. inter *passum* & *galopum*: quamvis haud dubiè vox hæc à Græco κάλπη orta. Sed & κάλπαν dixêre Græci, mollem illam & ad delicias compositam vecturam, qualem exhibent cum magna sedentium commoditate ac voluptate, tolutarii vel asturcones: unde *Hesychius*, κάλπην, interpretatur, βαδιστὴν ἵππον καὶ εἶδος ἵππου, *ambulatorem equum & speciem cursus*, utrumque designavit. Ideo verò καλπάζειν Græci tam de tripedantibus, quàm de tolutariis equis, usurpârunt, quòd proximè tripedariorum ille cursus, accederet ad hunc tolutariorum gressum; facileque tripedarii tolutim quoque docerentur, & ad levitatem mollitiemque vecturæ, qualis in asturconibus est, elomarentur. Imò & de tricenariis, qui crebrâ genuum inflexione & alternis crurum voluminibus, gradu per minutias fractô, incessum suum celeriter impediebant expediebantque, sicque gressibus intricatis & minutissimè cribratis incedebant (ad cujusmodi ambulaturam, inter asturcones & trepidantes mediam, equos suos assuefaciebant Parthi) καλπάζειν quoque dictum, quod ἐξυπόδιον Hesychius exponit & σακκίζειν. Elegantissimè sanè σακκίζειν dicebantur asturcones & tolutarii equi, quorum gradus in ambulando perinde minutus ac creber, quasi sacco colatus esset & eliquatus: crebris enim & minutis guttis eunt liquores, per saccum, dum exprimuntur. Cui haud absimili, imò prorsus eâdem metaphorâ, de minutissimo ac spissimo gradu dixit Plautus, *Pœnul. Act.* 3. *sc.* 1. *v.* 9. *cum incessum esse cribro pollinario*, &c. Κάλπη autem ad verbum est, *guttum* vel *gutturnium*. Hinc etiam *guttonarii equi*, οἱ καλπάζοντες, καὶ οἱ σακκαριοί, apud Vegetium, *l.* 4. *c.* 6 Nempe, ut *colatorias* idem vocat asturcones, equos minutim ambulantes, à sacco vel colo, quod minutim vacuefieri consuevit: Sic *guttonarios*, à gutto vel guttone, qui propter oris angustiam minutim guttatimque evacuatur. Ut enim Græci σακκίζειν, σακκίζειν & σακκισμὸν interpretantur, h. e. *minutam & per gradus promotionem progressionemque*: Sic Latini *guttum* quoque & *gutturnium*, in eodem significatu acceperunt. *Glossæ*, *Gutturnium*, εἶδος σκεύους ὀργανικοῦ, *Gutturnium*, βαθμὸς, σακκίον, ὡς Βαλσαμ. Vide Salmas. *Not. ad Capitolin. in Maximino*, *c.* 3. nec non infrà *passim*.

CALPAS, vulgò *Carrathesson*, si *Treveto* fides, fluv. (portus item & oppid.) Bithyniæ, inter ostia Psyllidis & Sangarii in Euxinum labens. *Aqua*, teste *Moletio* dicitur, *Ponto* autem *Zagari*. Sed hic Sangarius est à Calpa diversus.

CALPE, Hispaniæ oppid. ad fretum Gaditanum, hinc *Estrecho de Gibraltar*, antiquitus Heraclea dictum, ut author est *Timosthenes* apud *Strab.* Nunc *Gibraltar*, Urbs Vandaliziæ parva, sed munita cum arce, 4. mill. pass. ab Heracleæ ruderibus, *Gibraltar Vejo* dictis. *Baudrandus*.

CALPE, mons in extremis Hispaniæ finibus ad fretum Gaditanum *Gibraltar Clapio*, & *Aretio*, *Gebel Tarif* (i. e. *mons Tarif*) Arabibus, teste *Benteriô*; ambitu quidem non magnus, sed altitudine ingens, è regione oppositam habens Abylam, vel Alybem extremum Mauritaniæ montem formâ & magnitudine non dissimilem, Hispan. *Sierra de las Monas*, mons Simiarum. Hi 2. montes procul aspicientibus columnarum speciem præbent, *Nic. Lloydius.* unde Herculis columnæ veter. In Andaluzia est, *Merc.* Sub hoc monte sita fuit Tartessus urbs vetustissima, aliô nomine *Carteja* dicta. Unde & *Tartessia Calpe* à Poëtis appellatur. Claudian.

Condiderat jam solis equos Tartessia Calpe.

A' Græco vocabulo sic nominatum volunt, quoniam esset concavus instar vasis, quod Græci Κάλπην vocant. *Hesych.* Κάλπη, κάλπις, *ὑδρία*. Avienus in oris maritimis, ex magni Salmasii emendatione:

Calpeque rursum in Græcia species cavi
Teretisque visu nuncupatur urcei.

Unde Melæ mons iste in *mirum modum concavus* dicitur *l.* 2. *c.* 6. Bochartus tamen, *l.* 1. *Chanaan c.* 34. Κάλπην, ex Phœnicio גלפא *galpha* ejusdem significationis deductum putat. Nam Arabicè inquit, גלפ *galph* est *vas fictile*, vel *effracti vasis una pars*.

CALPE, Κάλπης λιμὴν *Arriano* in periplo Ponti Euxini. *Straboni* fluv. est inter Chalcedonem, & Heracleam fluens. *Ptol.* Κάλπαν fluv. inter Psyllin & Sangarium ponit. Κάλπην Apollonio, quem βαθυρρείτην vocat.

CALPETUS Sylvius, IX. Latinorum Rex.

CALPEUM, vide suprà *Calbeum*.

CALPHURNIA, Titi unius è XXX. Romanorum Tyrannis uxor, *sancta & venerabilis fœmina, de genere Censorinorum, id est, Pisonum, quam Majores -- vivitam sacerdotem inter sacratissimas fœminas adorârunt; cujus statuam in Templo Veneris -- acrolitham sed auratam -- Hæc uniones Cleopatranos habuisse perhibetur: hæc lancem centum librarum argenti, cujus plerique Poëtæ meminerunt, in qua majorum ejus expressa ostenditur Historia.* Treb. Pollio. *c.* 32.

CALPHURNIA, mulier fuit importunissima, quæ sexûs sui verecundiæ oblita, per seipsam causas egit, adeoque se molestam judicibus præbuit, ut occasionem dederit edicto, quô cautum est, ne mulieri in posterum causas agere liceret. Vide etiam *Calpurnia*.

CALPHURNIA, quônam pactô pro patriæ salute à Mario, patre suo, victima Diis immolata fuerit, vide in dictione *Marius*, & Plut. *in paral. c.* 20.

CALPHURNIA, L. Pisonis filia, fuit quarta Cæsaris uxor, cùm in Consulatu ei successurus esset L. Piso, hæc post viri necem omnem pecuniam ad M. Antonium tulit, Sueton. *in Cæs. c.* 21.

CALPHURNIA, vide *Calpurnia*.

CALPHURNIANA, Turdulorum in Bætica urbs. *Ptol.* juxta Bætum fluv. media inter Cordubam & Illiturgim. *Carpio* hodie.

CALPHURNIUS, memoratus in *Epistola* Faustinæ ad Marcum, apud Vulcatium in *Avidio Cassio*, *c.* 10.

CALPHURNIUS Agricola, à Marco Antonino Imperatore adversùs Britannos missus legitur, apud Iul. Capitolin. in *Marco*, *c.* 8. Quam Historiam firmat unicum veteris apud Britannos aræ testimonium, cujus inscriptio servat hodieque nomen *Calphurnii Agricolæ legati Augusti*: sic enim exoletam ejus lapidis scripturam legit Camdenus, apud Casaubon. ad *Capitolinum. loc. cit.*

CALPHURNIUS Bestia, nobilis Romanus, qui pecuniâ corruptus, rem adversùs Jugurtham malè gessit. Huic à M. Cæcilio accusatore objectum est, quòd uxores suas dormientes interemisset. Plin. *l.* 27. *c.* 2. vide & *Lucium*.

CALPHURNIUS Bibulus Marcus, vide *Marcus*.

CALPHURNIUS Crassus, patriciô genere ortus in expeditionem Reguli socius in Massylos, ut munitissimum castellum, nomine Garætium diriperet, missus est: ubi in hostium potestatem redactus Saturno immolandus destinatur. Bisaltia Regis filia, juvenem adamatum, patris à se proditi victorem fecit: Calphurniô autem retrò abeunte, puella sibi ferrô jugulum transverberavit. Plut. *in Paral.*

CALPHURNIUS Crassus, in Nervam Imperatorem conjuratione factâ, veniam impetravit à clemente Domino, eique in ludis publicis assidere jussus est. Dion, *l.* 68.

CALPHURNIUS Fabatus, vide *Fabatus*.

CALPHURNIUS Galerianus, C. Pisonis fil. à Muciano urbem ingresso, cinctus militari custodiâ, & ad quadragesimum ab urbe lapidem Viâ Appiâ, fusô per venas sanguine, occisus, ob nomen insigne & decoram juventutem, & quia vulgus Principatus inanem ei famam circumdedit. Tacit. *Hist. l.* 4. *c.* 11.

CAEPHURNIUS Piso, socer Julii Cæsaris, Consul an. 753. Urb. Cond. qui plurimis JCtis natalis est: nobilis ac ferox vir, qui cessurum se urbe ob factiones accusatorum in Senatu clamitaverat: & spretâ potentiâ Liviæ Augustæ trahere in jus Urgulaniam domôque Principis excire ausus erat. Sed paulò post, recrudescente in animo

mo Tiberii irâ Pisonem Granius secreti sermonis incusavit; adversùs Majestatem habiti: adjecitque in domo ejus venenum esse, eumque gladiô accinctum introire curiam. Quod ut atrocius verô tramissum, cæterorum, quæ multa cumulabantur, receptus est reus, neque peractus ob mortem opportunam. Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 21. Alterius Calp. Pisonis, meminit Val. Max. *l.* 4. *c.* 3. ex. 10. memorabilis abstinentiæ. Vide & *Cajus*, & *Cneus*, & *Lucius*: it. *Quintus*.

CALPHURNIUS Piso, Consul, Collega Rustici Bolani. an. Urb. Cond. 863.

CALPHURNIUS Repentinus, duodevicesimæ legionis in inferiore Germania centurio; cùm Galbæ imagines protegeret, impetu militum abreptus vinctusque est. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 56. & occisus.

CALPHURNIUS Salvianus, vide *Salvianum*.

T. CALPHURNIUS, Poëta Latinus, natione Siculus fuit, Bucolici carminis author. Per eadem tempora floruit, quibus Diocletianus Cæsar, & Constantii Principes Romanum imperium moderati sunt. Vide Crinitum, *de Poëtis Lat. c.* 85. Sub Caro, Carino & Numeriano, habet *Morerius*. Hincmari tempore jam in Scholis prælegi solitus est. Ejus 7. *carmina* restant. Lil. Girald. *in dial.* Voss. *Poet. Lat. c.* 4.

CALPINUS lacus German. in Ducatu Megalopolitano in confinio Brandeburgico, juxta Watenum oppid. 5. leuc. à Gustrovia in Austrom. Inter Muritium & Plavensem lacus.

CALPURNIA, Famil. apud Romanos, nobilis. A' Calpo Numæ Pompil. filiorum uno dicta. Plut. *in Numa*.

CALPURNIA, uxor Julii Cæsaris, somniavit eô die, quô maritus occisus est, culmen domus corruere, maritumque inter amplexus suos trucidari. Etiam sponte dissilierunt ædium fores. Sueton. *in Cæsare*, *c.* 81.

CALPURNIA, illustris fœmina, ab Agrippina perversa, quia formam ejus Claudius fortuitò sermone laudaverat, Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 22. restituta, post cædem Agrippinæ, à Nerone, *l.* 14. *c.* 12. *Annal.*

CALPURNIA, altera pellicum, cui Claudius C. maximè insueverat, à Narcisso largitione & promissis inducta, ut indicaret Messalinam nupsisse Silio. Tacit. *l.* 11. *Annal. c.* 30.

CALPURNIA, Lex Roman. de Ambitu, crescente indies Magistratuum in provinciis libidine, lata à L. Calpurnio Pisone Tribun. pleb. an. Urb. Cond. 604. L. Marciô Censorinô, M. Maniliô Consulib. fuit, *Ut non tantum pœnâ graviore hoc crimen vindicaretur, sed etiam, ut certum hæc quæstio posthac haberet Prætorem*: quò sic novâ lege sociis opus non esset, sed certum, ad quem confugerent, Judicem statum haberent, Cicer. *de Offic. l.* 2. *in Bruto*, &c.

CALPURNII, à Calpo Numæ filio dicti, Romæ plebeii fuerunt, cognominibus Pisone, Frugi, Bestiâ, Cæsoninô & Bibulô distincti, Consulatibus, Censuris & triumphis maximè illustres.

CALPURNIUS, Poëta Latin. Auctor Comœdiæ, cui *Phronesis* titulus. Voss. *de Poët. Lat. c.* 8.

CALPURNIUS, vide *Calphurnius*.

CALSÆ, Græcè *κάλτζαι*, *caligæ sunt*: *Codinus*, *τὰ ταμπάγια αὐτὰ τὸ μὲν παλαιὸν ζερβοῦλα, τανῦν αἱ κάλτζαι ἐχρημάτισαν*. Ita nomine à *caliga* detortô *calceos* recentiores Græci appellârunt. At *calsas* hodie Galli vocant tibialia, quâ appellatione femoralia quoque seu braccas nuncupant, sed ad distinctionem eorum, quibus crura vestiuntur. Has enim *superiores calsas* dicere consueverunt: inferiora etiam feminalia *calsones* appellant. Quemadmodum Veter. *calceamenta* quoque dixerunt, de fasciis femoralibus & cruralibus. Justinus de Semiramide virum mentita, *l.* 1. *c.* 2. *Igitur brachia & crura calceamentis, caput tiarâ tegit*. Et *Calsæ* Gallorum planè femoralibus & tibialibus fasciis, quibus Veteres crura & femora velabant, respondent. Caligæ verò, etsi tibiatim calcearentur, nunquam tamen pro braccis aut femorum tegmine apud Veteres fuêre acceptæ, &c. Vide Salmas. *ad Trebellium Pollionem*, *in Gallienis*, *c.* 16.

CALTHA, apud Virgilium, *Ecl.* 2. *v.* 49. ubi de Naide, sertum nectente.

Tum casiâ atque aliis intexens suavibus herbis,
Mollia luteolâ pingit vaccinia calthâ:

à Siculo *κάλθα*, quod illi ex *κάχλα* vel *κάλχη*, de qua voce suprà dictum, fecerunt, nomen habet. Habet autem *caltha* hæc, quæ propriè *κάχλα* Græcorum, *Solsequia* vulgò, Gallis *Soucy*, croceos flores in rubrum vergentes, unde *luteola* Poëtæ: Pliniusque violis luteis illam concolorem facit, *l.* 21. *c.* 6. Quare cum buphthalmo & Chrysanthemo eandem facit Neotericus *Additionis Dioscorideæ* auctor, qui buphtalmum à Romanis dici annotavit, *Caltham Coronam*, quòd scil. ad coronas admitteretur; vel quòd in flore folia in orbem disposita instar coronæ radiatæ redderent. Sed buphtalmum folia habet *μαραθοειδῆ*, *feniculacea* & chrysanthemum *σχιστά*, *incisa*, calthæ verò folia incisuris carent, & satis ampla sunt ac oblonga: ob similitudinem tamen floris non rarò modò hôc, modò illô nomine venit. Salmas. *ad Solin. p.* 1158. & 1160. Prudentius *Calthas* dixit, numerô plurium, eoque vocat pinguia, *in Cathemer. Hymn.* 5. *v.* 114.

Illic purpureis tecta rosariis
Omnis fragrat humus, calthaque pinguia
Et molles violas —— ——

Sociabatur in coronis nectendis violis, papaveribus, narcissô, crocô, liliô. Virgilius, *Cir.*

—— aut suave rubens narcissus,
Aut crocus alternâ conjungens lilia calthâ.

Et Ovid. *Fastor. l.* 4. *v.* 437.

Illa legit Calthas; huic sunt violaria curæ;
Illa papavereas subsecat ungue comas.

Quam in rem, vide Car. Paschalium, *Coronar. l.* 3. *c.* 15. Eam Jesuita Pomey his verbis describit: *Quid est, quòd ita jacet, quod tam nullo in loco? caltha est. Quem certè in metallis aurum, eum in floribus meretur, aut mereri videtur locum, cum innatus ei sit tum color, tum fulgor aureus. Ad hæc quæ, oro, alio in flore elegantior compositio partium? quæ figura conformatio fingi præclarior potest? Quàm longiùs concinnæ foliolæ, quibus tanquam radiis coronatur pusillus hic florum Sol. An quòd, sicut nihil est, quod minus miremur, quàm Solem, tametsi nihil mirabilius habet Mundus, quia nimirum se nobis quotidie præbet aspectabilem; sic nihili, aut certè parvi, Caltha idcirco penditur, quod passim occurrat, quòd quovis fermè tempore ac locô se exhibeat intuendam? Rem fateamur ipsam, nec dissimulemus ingenitum huic flori vitium. Teter odor, quem efflat, obscurat formæ famam & in contemtum adducit floris pulchritudinem: quippe qui usque adeo male olet, ut vel attingentis inficiat manum.* Vide eum *Description. divers.*

CALTHÆI, Indiæ apud Polyænum, *l.* 4. *c.* 3. Populi, ab Alexandro Magno divicti.

CALTIORISSA, Armeniæ minoris urbs. *Ptol.*

CALVA, Veneris epitheton, sic ab eventu dictæ. Urbe enim à Gallis occupatâ, obsessi in Capitolio Romano, cùm ex mulierum capillis tormenta fecissent, ædem Veneri *Calvæ* consecrarunt, Lactant. *l.* 1. *c.* 20. Cujus Historiæ & Vegetius meminit *l.* 4. *c.* 9. *In obsidione*, inquiens, *Capitolii, corruptis jugi ac longa fatigatione tormentis, cùm nervorum copia defecisset, matronæ abscissos crines viris obtulêre pugnantibus: reparatisque machinis, adversariorum impetum repulerunt. Maluerunt autem pudicissimæ deformatô ad tempus capite liberè vivere cum maritis, quàm cum hostibus integro.* Vide quoque infrà *Mulier*.

CALVA, pro poculo. Sic *Calvam* L. Postumii Consulis Boji auro cælâsse, poculoque eô libâsse, leguntur apud Livium, *l.* 23. *c.* 24. Ex nota Historia Alboini Longobardorum Regis, de quo dictum suô locô: ut de Thracum Veterum inhumano more, ex parentum proximorumque calvariis bibendi, nihil addam. Vide aliquid infrà quoque voce *Ossa*. Hinc *Calvariolæ*, parvi caliculi; instar Calvariarum minutarum, apud Commentatorem Pithœanum Juvenalis, *Sat.* 5. qui ad *v.* 48.

Tu Beneventani sutoris nomen habentem
Siccabis calicem nasorum quatuor, ac jam
Quassatum & ruptô poscentem sulfura vitrô;

Ut solent, inquit, *sulfure calices fractos*, *sive calvariolas*, *componere*. Sulfure enim vitrum solidari maltharique consuevisse, docet Casp. Barthius *ad Statium*, *Thebaid. l.* 1. *Sylv.* 6.

CALVARIUS, Mons Palæstinæ, prope Hierosolymam, passione Jesu Christi D. N. illustris. Judæis Golgotha. Hic plurimis Patrum placet, Adamum sepultum, & Abrahamum filium suum offerre jussum esse. Postmodùm Adrianus Imperator in odium Christianorum, Jovis Venerisque impura idola ibi loci erexit, Hieronym. *Ep.* 3. *ad Paul.* Sulpic. Sev. *l.* 2. Paulin. *Ep.* 11. Ambros. *in Psalm.* 43. quæ à Constantino M. destructa, templis conditis. Euseb. *in vita Constantini.* Hieron. *in Chron.* Sozom. *l.* 4. *c.* 4. De cruce mediâ die, A. C. 355. hic visâ, cùm Constantinus M. Maxentium aggressurus, ambigeret, cuinam religioni se applicaret, cum inscript. *In hoc vince*, vel ut habet nummus ejus, *Hôc Signô victor eris*, vide Zonar. *in Constantin.* Eusebium, *in ejusdem vita*, &c.

CALUBAI, idem qui *Caleb*, fil. Esron, filii Phares. 1. Paral. *c.* 2. *v.* 9. Latinè *caninus*, aut *canistrum meum*; sive *totus ipse in me*.

CALUCONES, Rhætiæ populi, *Ptol.* quorum regio Argovia, *Ægid. Tschudo*, oppid. *Leutkirchen*, *Laz.* à Campoduno 5. leuc. Memmingam versus. Aliis 3. *Calucones*. Plin. *l.* 3. *c.* 20.

CALUCULA, oppid. Hispaniæ Bæticæ ex stipendiariis. Plin. *l.* 3. *c.* 1. vulgò *Cabra*. sed malè: hoc enim, *Ægabra* veter.

CALVEA Ornamenta, apud *Placidum*, vide suprà in *Calbeum*.

CALVI Mimici, apud *Nonium*: *Calvitur dictum est frustratur. Tractum à calvis mimicis, quòd sint omnibus frustratui.* Caput nempe & faciem videntur rasisse mimi, vel mimici scurræ, ut ridiculosiores essent. Hinc Tertullian. *de Spectac. Placebit & ille, qui vultus suos novaculâ mutat, infidelis erga faciem suam, quam non contentus Saturno & Isidi & Libero proximam facere, insuper contumeliis alaparum sic objicit, quasi de præcepto Domini ludat.* Sic *Nonius* idem alibi Libertos *calvos* vocat, quòd capite rasô essent, apud Salmas. *Not. ad Vopisc. in Aureliano. c.* 42. Sed & Sacerdotes Ægyptiorum *calvi* olim, uti discimus ex Herodoto, *Euterpe. Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν τῇ μὲν ἄλλῃ κομῶσιν, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ξυρῶνται*, *Sacerdotes Deorum alibi quidem comam nutriunt, in Ægypto verò sunt calvi.* Et quidem tertiô quoque die non capitis solùm, sed & totius corporis pilos funditus radebant, silíque solicitè lævigabant, Idem *ibid.* Vide quoque Apulejum *Milesiar. l.* 11. & Plut. *de Iside.* Inprimis verò Isidis Sacerdotes, quos proin *calvos* notanter vocat Octavius apud Minucium; *ἱεροὺς ἄνδρας ἐξυρημένους ἐν ὀθονίοις*, *sacros viros rasos in linteis*, Lucianus *Φιλοψευδ.* quemadmodum & Juvenalis *linigeros* & *calvos* conjungit, *Sat.* 6. *v.* 533.

Qui grege linigerô circumdatus & grege calvô.

Rationem *Plut.* suppeditat, quoniam crines sint *περιττώματα τροφῆς καὶ σκύβαλα*, *superfluitates & excrementa è cibis orta*, *καθαρῷ δ' οὐ θεμιτὸν ἅπτεσθαι μὴ καθαροῦ*, *purum autem ab impuro tangi sit nefas*, & vide Jac. Ouzelium *ad Minucium Felicem*, *p.* 88. & *seqq.* Cùm itaque hæc Sacerdotum Ægyptiacorum Mimorumque, quos proin conjungit Artemidorus, *l.* 1. *c.* 23. nota fuerit: Christianis similiter rasis capitibus esse non licere, demonstrat Hieronymus, *Comm. in Ezechiel. c.* 44. Vide quoque infrà, *Calvitium*, *Floralia*, *Octo*, nec non ubi *de Tondendi Radendique ritibus*.

CALVIA Crispinilla, Magistra libidinum Neronis, à Veste Sporo fuit & ejus custos. Transgressa in Africam ad instigandum in arma Clodium Macrum, famem populi Romani haut obscurè molita; totius posteà civitatis gratiam obtinuit, Consulari matrimonio innixa, & apud Gabam, Othonem, Vitellium illæsa. Vide Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 3.

CALVINA Junia, vide *Junia*.

CALVINUS Johannes, natus est A. C. 1509. Noviodani, in Picardia, ex Gerardo patre, Avarici Biturigum, sub Alciato juri ali-

quandiu vacavit, ubi haustâ purioris doctrinæ aurâ, pòst Encolimæ Græcam literaturam professus, mox ad sublimiora divinô instinctu vocatus, *Institutiones Christianæ Relig.* elucubravit, in Germaniam transiens, quæ Basileæ primò, ubi aliquandiu moratus est, A. C. 1534. dein Argentorati A. C. 1539. impressæ, &c. Genevæ post Farellum & Viretum A. C. 1536. S. Theologiæ Professor inde Argentinam vocatus, sed suæ Genevæ iterum redditus est. Fuit ei ingenium vivacissimum, judicium subactissimum, memoria tenacissima, eloquentia docta, rerumque & sententiarum pondere tonans. Unde Melanchthon de illo: *Nullius hôc tempore oratio in disputando vel nervosior fuit, vel splendidior. Eloquentiâ ipse suâ enervat nostros, terret adversarios & sanabiles juvat.* Barclaj. ex Communione Romana *in Euphorm.*

Et qui tergeminam vides Calvinæ coronam,
Et Latium Latiô destruis eloquiô, &c.

Et factum hinc, ut complures etiam adversariorum, ignoratô scriptorum ejus auctore, ea in summo habuerint pretio, imò vitulâ Calvini araverint. Quod notabili exemplô demonstrat Mich. Beuterus, *in Censura novæ ordin. Eccl. Argentin. institutæ*, A. C. 1598. Cæterùm, laboriosissimus, quotannis statas conciones 286. lectiones 186. habere solitus est, elogium meritus Pet. Matthæi, *in Hist. Pacis: Vix repertus est*, inquientis, *qui Calvinum æquaverit, in perferendis laboribus.* Quæ causa, quòd per integrum decennium à prandio abstinuerit, frugalitatis & φιλοπονίας insigni exemplô. Ut nihil dicam de plurimis & continuis ejus ex quavis religione & gente adversariis, cum quibus illi perpetuò confligendum fuit: non sine frequenti vitæ discrimine, quô inter alia Lutetiæ, inter primos agonismos, & Genevæ inter factiosos tum Pontificios, tum disciplinæ adversarios, exercitus est. Calumniæ scopus fuit omnibus in hunc unum irruentibus, ut vulgatum illud ostendit:

Sis fur, sis nebulo, sycophanta, & turpis adulter,
Calvinum ferias fulmine, Magnus eris.

A' superbia, à prima juventa alienissimus, unde non nisi Farelli primùm, subinde Buceri gravissimâ obtestatione ad ministerium S. protractus, & deinceps iterum retractus est. In dicendo minimè mordax, aut in calumnias pronus, à Bucero proin Sanctissimi appellatione, *Ep.* A. C. 1536. datâ, honoratus, ab ipso Luthero pro docto & pio habitus: Ab avaritiæ criminatione, mors illum absolvit. Præter divinum *Institutionum* opus, plurimos tum V. tum N. T. libros eruditissimis commentariis explicuit, aliaque ingenii sui monumenta edidit, è quibus facilè patet, quidquid in ejus cineres conviciorum congeritur, nil nisi pravæ loliginis nigrum succum esse. Obiit piè die 27. Maj. A. C. 1564. in morte illustre insuper patientiæ exemplum, si verum est, quod de eo Eruditiss. Moretus, ex communione Romana scribit: qui tot illum morborum generibus excruciatum memorat, ut sigillatim distributa facilè numerosum nosocomium instruere potuissent. Ita etiam laudi invidia velificatur. De illo Verheiden: *Jurisprudentiæ*, inquit, *operam dedit Aureliis, sub Petro Stella, Jurecons. Gallorum facilè tum Principe.* Thuanus, *Acris vir ac vehementis judiciô & admirabili facundiâ præditus.* Iterum Verheiden: *In Oratione gravitas ac Majestas singularis est: concinna, nervosa prorsus, & virilis compositio, quæ pondere suô penetret, moveatque maximè cum judicio legentium animas, quâ scribendi ratione vix ullum sibi habuit parem.* Andr. Wintonus Episc. *de Usuris: Illustris vir nec sine summi honoris præfatione nominandus.* Vide Antibolsecum, ab Anonymo editum, A. C. 1622. Clivizæ: Rivet. *Cath. Orthod. tom. 1. in proœm.* & *Jesuita vapulante*, c. 2. Theod. Zuing. *in theatro Sap. Cal.* Bezam, *in ejus Vita.* Quòd purioris Religionis cultores *Calvinistæ* dicuntur, non illum sectarium aut hos novæ doctrinæ vel schismatis arguit, sed adversarios impotentis animi. Hinc Franc. Andelotius, Admiralis Colinii frater, qui primus ex Gallica nobilitate, Religionem Reformat. publicè professus est, Calvinismi ab inimicis apud Henricum II. delatus, nec quidem nosse se Calvinum sanctè affirmavit, protestatus, solius Scripturæ S. judiciô staturum se vel casurum. *Thuan.* Vide præter jam dictos Anton. Teissier *in Elogiis Vol.* 1.

CALVINUS Ignatius, operis auctor, à Plinio, *l.* 10. *c.* 48. laudati. Fuit etiam nomen plurimis olim Romanis familiare, ut, Domitius Calvinus, Consul, &c.

CALVISIANA, Siciliæ urbs. *Antonin.*

CALVISIANA Actio, appellatur, quæ Patrono datur, ad revocanda ea, quæ in fraudem ejus libertus alienavit, *l.* 16. *§. idem scribit. ff. de petit. hereditat. l.* 1. *§. si plurib. l.* 2. *& l.* 3. *§. si intestatus & l. ult. ff. si quid in fraud. patron. l.* 2. *ff. si à parent. quis manum. l.* 16. *§.* 1. *ff. de jure patronat.* Brisson. apud Calvin. *Lexic. Jurid.*

CALVISIDIUS Sabinus, prænomine *Cajus*, partium Cæsarianarum Dux, cujus legio, teste Arrianô, circa Macedoniam à Scipione tota cæsa est, exceptis octingentis. Posteà Africam administravit, & sub Triumviris ad Consulatum evectus est.

CALVISIUS, Juniæ Silanæ *cliens*, subornatus à Patrona Agrippinam deferre; tanquam destinavisset ea Rubellium Plautum per maternam originem pari, ac Nero, gradu à Divo Augusto, ad res novas extollere, conjugiôque ejus etiam imperiô Rempubl. rursus invadere. Sed falsi compertus relegatus est. Tacit. *l.* 13. *Annal. c.* 19. 22. Inde revocatur, *l.* 14. *Annal. c.* 12.

CALVISIUS Sabinus, Legatus T. Vinii: illius uxor malâ cupidine, visendi situm castrorum, per noctem militari habitu, ingressa; in ipsis principiis stuprum ausa & criminis ejus reus T. Vinius arguebatur. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 48. Vide & *Sabinus.*

CALVISIUS Sabinus, Consul, *Calvisius* Tullus, Consul, Collega Palmæ, quô tempore Plinius II. Novocomensis floruit, & tres Galatiæ civitates terræ motu erutæ sunt. Vide et *Cajus.*

CALVISIUS Sethus, plurima scripsit, *Chronologiam* inprimis, hôc seculô: defunctus Lipsiæ, ubi Chori Musici director fuerat, A. C. 1617. ætat. 62. à Jos. Scaligero in *Can. Isagog.* impensè laudatus, vide Paul. Freherum *Theatrô Viror. erudit. claror.*

CALVITIUM, obtrectatorum jocis obnoxium Elisæi Prophetæ Historia docet; 2. Reg. c. 2. v. 23. & Cæsar eoldem sæpe expertus legitur iniquissimè tulisse, apud Sueton. *in Julio c.* 45. Qui proin deficientem capillum à vertice revocare assuevit, & ex omnibus decretis sibi à Senatu P. Q. honoribus, non aliud aut recepit, aut usurpavit libentiùs, quàm jus laureæ perpetuò gestandæ. Nempe capillitium inter præcipua est capitis ornamenta. Unde Ovid. *l.* 3. *Art. Am. v.* 249.

Turpe pecus mutilum, turpis sine gramine campus,
Et sine fronde frutex, & sine crine caput.

Et Petronius in *Satyr.*

Quod summum formæ decus est, periêre capilli,
Vernantesque comas tristis abegit hyems, &c.

Neque aliter Synesius *Calvitium* laudavit, quàm ut alius *pestem*, alius *Phalaridem*, alius *Busiridem*, alius *Neronem* proposuit sibi laudandum, non tam, ut persuaderent, quàm ut rei paradoxæ tractatione vim ingenii ostentarent. Vide Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 3. *c.* 10. ut & infrà, ubi de *Decalvatione.*

CALVIUM, oppid. Corsicæ munitum, in Ora Occidental. cum arce permunita, in modum peninsul. ferè inaccessum, sub dominio Genuensium. 30. milliar. ab Ajacio in Boream.

CALUMACUMA, Africæ propriæ pagus ad Syrtim magnam. *Ptol.*

CALUMNIA & IMPUDENTIA apud Athenienses suas habuerunt aras, ut testis est Theophrastus apud *Diogenianum*: ita verò Calumnia efficta fuit ab Apelle. In dextra quidem sedet vir permagnas habens aures, quales fermè Midæ feruntur: manum longè ille protendit accedenti Calumniæ: circum ipsum verò sunt mulieres duæ Ignorantia & Suspicio. Ex adverso Calumnia, mulier ornata & pulchra, sed aspectu ardens & in iram & rabiem concitata: lævâ faciem accensam præferens, dextrâ adolescentem quendam per capillos trahere videbatur, qui manus ambas ad cœlum tendebat superosque obtestabatur; præcedebat vir pallidus, impurus, acutè intuens, his propemodum similis, qui longiori morbô sunt confecti. Hunc, Invidiam vel Livorem, facilè cognoscas conjecturâ. Ponè duæ erant aliæ mulieres, Calumniam dirigentes & adornantes: altera quidem Insidiæ, altera verò Deceptio, vel Fallacia, seu Fraus: à tergo sequebatur *Pœnitentia*, pullas lacerasque vestes induta, quæ retrò caput inflectens, flens ac lugens, pudore venientem veritatem excipere videbatur. Cæterum de *Calumnia* vide plura infra ubi de *Delatoribus & Sycophantis*, it. *Remmia lex.*

CALUPENA, Armeniæ minoris regio. Strabo, *l.* 11. Nusquam alibi me legisse memini. Plinius Colopenæ facit mentionem, sed id nihil huc pertinet.

CALUS, Colchidis fluv. Arrian. *in Periplo.*

CALUSIDIUS, in inferiore Exercitu Germanico miles. Hic, cùm Germanicus ad legionum imperium offerentium clamorem, tribunali desiliens moriturum se potiùs quàm fidem exueret, assereraret, ferrumque latere direptum in pectus deferret; ni proximi prehensam dextram vi attinuissent; Imperatori strictum obtulit gladium, additô *Acutiorem* esse. Vide Tacit. *Annal. l.* 1. *c.* 35.

CALUSIUM, Tyrrheniæ oppid. Dion. *l.* 14.

CALVUS Cornel. Licinius, Orator celebris suô tempore, amicus Catulli: cujus hic meminit *Epigr.* 14. v. 1.

Ni te plus oculis meis amarem,
Jucundissime Calve. ——

Quod Epigramma scripsit Catullus tum, cùm Calvus ipsi ineptæ ignotorum hominum carmina misisset, ut illorum lectione in Saturnalibus tempus falleret. Vide etiam *Epigr.* 54 & 97. Ovid. *in eleg.* quâ Tibulli mortem deflet, Horat. item *l.* 1. *Sat.* 10. v. 19. ubi de eo:

Nil præter Calvum, & doctus cantare Catullum.

Vide & *Licinius.*

CALVUS Mons, Urbs Gall. ampla & munita, in Campania & Bassiniaco tractu, à Ludov. XII. Francisco I. Henric. II. aucta & munita. In colle, prope Matronam fluv. olim sub propriis Dominis, donec Campaniæ Comitatui juncta est. Item, oppid. in Insul. Franciæ, in colle. Item, in Salonia tractu, inter Aurelianos & Romorentium medium. Item, oppidul. ad Garumnam fluv. Gall. *Chaumont.* Aliis est *Calvomontium*, &c. *Duchesnius.* Nomen his omnibus à loci sterilitate. Potest etiam à nimio calore arcessi, quasi *Calidus Mons.* Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CALVUS Mons, oppid. Italiæ in Ducatu Montisferrat. Vide *Mons Calvus.*

CALX cum arena mixta, *arenatum*, item *calx arenata*, in veter. *Inscr.* *Eosque parietes marginesque omnes, quâ lita non erant, calce harenatâ, lito politoque, & calce nudâ dealbato*: in tectorio opere locum habuit, cùm albarium opus *calce nuda*, h. e. merâ & purâ, cui arena non admixta, fieret. In structuris item, ad ligandos inter se lapides, atque, ut loquitur Plinius, *ferruminandos*, seu *solidandos*, ut alii. *Solidati* certè *parietes tectoriô*, passim leguntur, apud Vitruvium, quod est munire, tegere, loricare. Unde *Tectores* dicti, quòd parietes tegerent ac solidarent, & Vitruvius *lorices ex calce & arena* memorat, *l.* 7. *c.* 1. Pro *calce* tamen & arena multi lutô subactô & paleis mixtô utebantur, in parietum instructura. Unde

vicem

vicem luti bitumine factos tradit Babylonis muros Herodotus *Musâ* 1. Aliter tamen Vitruvius, *l.* 1. *c.* 5. *Non enim*, ait, *uti Babylone abundantes liquidô bitumine, eô pro calce & arenâ & coctô latere factum habent murum.* Et Justin. de Semiramide, *l.* 1. *c.* 2. *Hæc Babyloniam condidit, murumque urbi coctô latere circumdedit, harena vice bitumine interstratâ.* Ubi *arenæ vice*, legendum conjicit Salmas. cùm arena in parietibus aut muris struendis nunquam locum habuerit sine calce: quam ob causam de oratione non cohærente dictum olim, *arenam esse sine calce.* Arenatum autem calx est & arena confusa, ac ligneis vectibus in mortario subacta, Vitruvius, *l.* 7. *c.* 5. Vide quoque Catonem, *c.* 18. & plura hanc in rem apud Plinium, *l.* 14. *c.* 19. *l.* 17. *c.* 8. & *l.* 36. *c.* 24. nec non Salmas. *ad Solin. p.* 1228. & *seqq.* De *Calcis* usu, in bello, vide Zuingerum *Theatro Hum. p.* 1842. Ubi contra Genuenses eam sparsisse, non sine successu, Venetos refert: in vitris glutinandis Isidorum & ex eo Isaac. Casaubon. *ad Vopisc. Firmum*, *c.* 3. &c. Apud Sinenses, montes sunt fœcundi lapide *Hiessû*; ex quo *calcem*, imò notæ singularis gluten, conficiunt, quod usitatô nunc nomine Architecti *terram* vocant, muris consolidandis, firmandisque ædificiis maximam vim habens. Hoc siquidem lapidis genus igne coctum, contusum perque incerniculum cribratum, aquâ dein maceratum, *calcem* & tenacissimum reddit cæmentum, quod in priorem soliditatem mox coalescit, hinc structuras tantâ industriâ componunt & adeò tenaces muris incrustationes inducunt, ut ædificia continuo ex lapide nata videantur. Eâdem *calce*, an gypsô potiùs, glutinatores utuntur in obturandis ligneis fictilibusque vasis, quæ condimentis & variô liquore ferta, in Indiam, Belgicasque, regiones & aliò deferuntur. Auctor Anonymus *Sina & Europa*, *c.* 30. De fovea *calce* plena, prope Carthaginem, in qua Christiani, idolis sacrificare renuentes olim præcipitati, vide infrà *Massa candida.*

CALX Candidus, apud *Varronem Attacin. Marcopoli.*

Nemini fortuna currum carcere emissum intimo
Labi inoffensum per æquor candidum ad calcem *sinit.*

Græcis est τὸ τέρμα λευκὸς ἢ λελευκωμένον. Nempe *calcem* vocârunt Veteres locum illum Circi, qui cretâ præductus fuit. Seneca, *Ep.* 108. *hanc quam nunc in Circo cretam vocamus, antiqui calcem vocabant.* Non quia *calce*, pro creta, uterentur Antiqui, sed quia finis ibi statutus quadrigarum cursibus, post ultimum metarum flexum. Nam *calx*, ὁ τέρμα; quomodo & Græci vocârunt, ubi consistebant quadrigæ, cursu legitimô peractô, ad palmam accipiendam, ut videre est apud Pollucem. Et *cretam* quidem, quòd albô notatus esset ille locus, dixerunt Latini: *calcem* verò, quòd terminus esset currendi: Atque, ut *cretam ultimam* Poëtæ appellant, quia finis erat, ita alii *Calcem candidum*, quia terminus ille cretâ notatus esset. Sic Græcis πτέρνα, h. e. *calx* seu *calcaneus*, τὸ ἔσχατον, i. e. *ultimum*, denotat. Salmas. ad *Solin. p.* 914. Vide quoque suprà *Calce.*

CALYBA, Græce καλύβη, in poëmate de *Copa* incerti auctoris.

Sunt topia & calybæ, cyathi, rosa, tibia, chordæ,
Et trichila, umbrosis frigida arundinibus:

Non est sonus vel crepitus æreorum vasorum, baculô ferreô pulsatorum, quem vulgò in Gallia *caribarium* appellant, ut censet Vir doctus. Sed pergulam notat & attegiam, quales in meritoriis tabernis vulgò fieri solent, in quibus ganeones potarent. Copa enim, ut transeuntes alliciat, ad divertendum in suam tabernam, omnia tabernæ hîc bona & delitias enumerans, *sunt*, inquit, *in mea taberna topia*, calybæ, *cyathi, rosæ, tibiæ, barbiti citharæque & trichilæ* seu *porticus virides*, aliaque multa, quæ ibidem commemorat bibentibus accommoda & iis, qui genio volunt indulgere. Et meminit hujusmodi καλυβῶν, quæ in diversoriis hâc fini struebantur, Harmenopulus *l.* 2. *tit.* 6. περὶ καπηλείων. Μὴ ἐξέστω δὲ τῷ τὸν οἶκον ποιοῦντι ἐν τινι, καλύβας ποιεῖν ἢ στιβάδας, ἢ ψιάθια αὐτῆς τὸ τοῖς πίνειν ἐθέλουσι διδόναι ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἢ τῇ ἀγορᾷ, ἀλλὰ μόνον ἔσω ἐν τῷ οἴκῳ τὰς τῶν καπηλείων χρείας ποιεῖν. At in Græco *Epigramm.* ubi de Cybeles Sacerdotibus, καλύβη, thalamus est seu παστὰς matris Deûm, circa quam saltabant hujusmodi mulieres ministræ & θαλαμηπόλοι Cybeles, cum tympanis & crotalis, caputque jactabant bacchabundæ. Certè *Hesych.* Καλύβη, ait, ναΐσκε, παστάς. Sic itaque *Calybæ* ceci etant, in interiore, ac secretiore sacratioreque templorum parte, in quibus Deorum Dearumque & quidem harum potiùs simulachra & pulvinaria: unoquoque Deorum suam καλύβην & in ea suum pulvinar & simulachrum, habente. Atque sic vox accipienda in Oraculo.

Εἴπατε τῷ βασιλῆϊ, χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά,
Οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν, οὐ μαντίδα δάφνην,
Οὐ παγὰν λαλέουσαν, ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ,
Dicite Imperatori (Regi) *humi cecidit affabre facta aula,*
Non amplius Phœbus habet calybam, *non vaticinatricem laurum,*
Non fontem loquentem, exaruit & loquax lympha:

Quod Oribasio à Juliano misso datum erat aliquando. Hinc Gallum, Matris Deûm Sacerdotem, idem *Copæ* Auctor *calybitam* vocat, h. e. θαλαμηπόλον:

Huc calybita veni, vester jam sudat asellus &c.

Nam & pulvinaria & lectos suos in illis thalamis & *calybis* structos stratosque habuêre Veter. Numina, quorum cura hisce θαλαμηπόλοις, seu cubiculariis eorum, incumbebat &c. Vide Salmas. *ad Vopisc. in Carino c.* 19. & infrà voce *Pastas*, it. *Thalamus.* Ab ea verò voce loco in Græcia hodieque nomen esse, annotavit Jac. Sponius *Itiner. Græcia.*

CALYBE, Thraciæ urbs. Strabo *l.* 17. Eam Philippus Amyntæ filius collectis de exercitu ignavissimis habitandam constituit.

CALYCA, carmen Stesichori, à puella Euathlum amante: quæ, pro conjugio votis Veneri factis, tamen despecta de Leucadia rupe præcipitem se dedit. Vide J. C. Scaligerum *Poetic. l.* 1. *c.* 50.

CALYCADNUS, Ciliciæ fluv. ad quem Seleucia civitas sita est, juxta Sarpedonem promontorium. *Strabo. Salso* Nigro. Aliis *fiume del ferro.*

CALYDIUM, Italiæ oppid. in Appia via ad Brundusium ducens. Strabo *l.* 5.

CALYDNA, insul. maris Myrtoi, quam quidam unam esse cum Calymna putant. Alii Calydnas duas, Leron & Calymnem, quæ sunt circa Rhodum. Strabo Calydnam quandam prope Tenedum constituit, cujus meminit Q. Calaber, *l.* 10.

Δὴ γὰρ καὶ πόλιν ἄντροι ὑπὸ σφετέρῃσι πέτρῃ
Ἠῖόνι, Σμινθῆος ἀλίμενοι, ᾧ ἔνι θῖνες
Σπερχεῖοι ναίεσκον, ἀπ᾽ ἐλυμένοιο γενέθλης
Τυφῶνος ... Καλύδνη
Λαοὶ ἐπικλήσκουσιν ἴσαν ἁλός, ἀγχι Τροίης.

Vide *Calymna.*

CALYDNA, urbs Thebæ, à *Calydno* Cœli filio. Dicitur & *Calydnum*, unde Apollo Καλυδνεὺς & Καλύδνιος. *Steph.*

CALYDNUS, quidam Thebis regnâsse fertur, unde Poëta Chalcidensis urbem eam Καλύδνιν πόλιν vocat. Sicut autem Ὠγύγιον, pro *antiquo*, usurpârunt Poëtæ; ita & Καλυδναῖον *Hesychius* ἀρχαῖον interpretatur.

CALYDON, Ætolorum civitas primaria, regia Oenei patris Meleagri, distans à mari septem millium quingentorum passuum spatiô, Evenô fluviô interfluente divisa. Ovid. *Met. l.* 9. *Fab.* 2.

Et Meleagream maculatus sanguine Nessi
Evenos Calydona secat. ——

Idem, *Met. l.* 8. *v.* 525.

Alta jacet Calydon, lugent juvenesque senesque.

Idem, *l.* 3. *Amor. Eleg.* 6. *v.* 37.

Nec tanti Calydon, nec tota Ætolia tanti.

Inde *Calydonius*, ut *Calydonius amnis* apud Ovid. *l.* 2. *Met. v.* 2. Item *Calydonis: Plangunt ora simul matres Calydonides*, apud eundem, *l.* 8. *Met. v.* 527. Inde *regio Calydonia*, quæ olim Æolis dicebatur. Thucyd. *l.* 3. Hîc Diana Laphria colebatur olim. Nunc parvi momenti urbs est, in provinc. *parva Græcia. Baudrand.* Addo, quod hinc Patras, cui urbi è regione Calydon olim opposita, jam exiguus vicus est, nomine *Calata* vel *Galata*, statuam Bacchi cognomin. *Calydonii*, allatam, ibique Templum ei extructum, legimus apud Jac. Sponium *Itinerar. Græciæ Part.* 2. *p.* 14.

CALYDONIUM, promontor. Britanniæ Borealissimum, quò Ulyssem pervenisse *Solinus* testatur, pro *Caledonium*, vide *Caledonia.*

CALYDONIUS, Bacchi cognomen, vide *Calydon.*

CALYMNA, *Stephano* insula, quam *Scepsius* in plurali *Calymnias* vocat, alii *Calymniam*, unde *Calymniates.* Fuit autem non longè à Lebintho, & Astypalæâ. Ovid. *l.* 2. *Art. Am. v.* 81.

Dextra Lebinthos erat, fœcundaque melle Calymne,
Cinctaque piscosis Astypalæa vadis.

Inde *mel Calymnium*, de quo Strabo *in fine libri decimi*, Ἅπαν μὲν οὖν τὸ νησιωτικὸν μέλι ὡς ἐπιπολὺ εὐγενές ἐστι, καὶ ἐνάμιλλον τῷ Ἀττικῷ. Τὸ δ᾽ ἐν ταύταις ταῖς νήσοις διαφερόντως, μάλιστα δὲ τὸ Καλύμνιον, i. e. *Omne quidem mel insulare, plerumque est egregium, & cum Attico certat; maximè tamen excellit in istis insulis, & Calymnium imprimis.* Itaque *Calymna* Phœnicibus erat חלי מנח *Chalimnah*: h. e. *dulcis sedes.* Alii *Calydnam* & *Calydniam* malunt, quòd esset חלי צרנו *Chalitina*, *dulcis rupes*, i. e. quæ melle fluit, ut Deuteron. *c.* 32. *v.* 13. & Psal. 81. *v.* 17. *Nic. Lloydius.*

CALYNDA, Cariæ urbs. *Steph.* circa quem tractum *montes Calyndici*, *Herodoto.*

CALYPSO, nympha Oceani & Thetidis filia, vel ut aliquibus placet, Atlantis. Regnavit in Ogygia insula, & Ulyssem naufragum hospitaliter suscepit. Ovid. *l.* 2. *Art. Am. v.* 125.

Ah quoties illum doluit properare Calypso.

Tibull. *l.* 4. *Epigr.* 1. *v.* 77.

—— *Fœcunda Atlantidos arva Calypsus.*

De ea Homer. *in Odyss.* Hæc de sui nomine insulam in Ionico mari cognominatam tenuit, Lacinio promontorio propinquam. Vel, ut aliis placet, in mari Africo. Plin. *l.* 3. *c.* 10. Ad hanc pervenit Ulysses naufragus, ubi 7. annis detentus est: licèt Ovid. *l.* 4. *Pont.* sex tantùm dicat, *Eleg.* 10. *v.* 13.

An grave sex annis pulchram fovisse Calypso,
Æquoreæque fuit concubuisse Deæ!

Hanc Propert. *l.* 3. *Eleg.* 11. *v.* 31. *Æaam* vocat,

Et thalamum Ææa flentis fugisse puellæ.

Insula quoque ejus *Æa* dicitur Hygino, *c.* 125. & Melæ *l.* 2. *c.* 7. Id autem nominis illi, & insulæ illius inditum, quia Ææræ & Circes soror à quibusdam traditur Calypso, uti testatur Tzetzes *in Lycophronem.* Calypsonis insulam juxta Puteolos describit Philostratus, *l.* 8. *Nic. Lloydius. Baudrando* Calypsus insul. distabat. 15. milliar. à Lacinio promontor. in Boream: ubi nunc ostia fluv. Nemethi, in Calabria citeriore versùs sinum Tarentinum. Nunc non apparet. Addo, quòd inter Niciæ Pictoris opera, memoratur Plinio, *l.* 35. *c.* 11. *Fecit & grandes picturas, in quibus sunt* Calypso & *Io & Andromeda.* Ibidem *Calypsus* mentio, quæ senem & præstigiatorem Theodorum pinxerit.

CALYPTRA, genus mitræ, *Isidor. in Glossis*: genus vestimenti, quô caput fœminæ operiebant, *Festus l.* 3. Etiam Hesychii *glossæ*, καλύπτρας interpretantur κεφαλῆς κάλυμμα, *capitis operimentum.* Aliter *Flammeum* dicta est, rubri coloris: unde Interpres vetus Juvenalis *Sat.* 2. vestem hanc pudori similem, eamque propter pudorem gestatam fuisse, docet. Tali veste Priamum à sorore è captivitate liberatum esse refert *Lycophron*: Captô enim Iliô, Laomedonteque sagittis confixô, cùm Telamoni ab Hercule, ob rem præclarè gestam, Hesione donata esset, potestatem Hesionæ fecit Hercules, quem vellet potissimum captivorum abducendi: quæ cùm Podarcem fratrem elegisset, Herculesque in servitutem redigendum esse dictitaret, demptô de capite flammeô aureô eum redemit, à quo tempore non Podarces amplius, sed Priamus, ἀπὸ τοῦ πρίασθαι vocitatus est. Verba Lycophronis *in Cassandra* hæc sunt:

> Ὁ δ' αὖ καλύπτρης τῆς ὁμαίμονος τάλας
> Ὠνητὸς αἰθάλωτον ἐς πάτραν μολὼν
> Τὸ πρὶν δ' ἀμαυρὸν ὄνομ' ἀναστήσει σκότῳ.
> *Sororis olim luteâ calanticâ*
> *Redemtus, ustam cùm redibit patriam,*
> *Vetus tenebris, nomen obruens suum.*

Nomen habet à Græco καλύπτω, velo, tego, operio. Anselmo Solerio *Calyptra*, propriè erat, Reginarum tegmen: unde, apud *Lucianum*, Aëtio pictor, Alexandri & Roxanes nuptias repræsentans, in tabula, expressit Alexandrum Reginæ *calyptram* detrahentem, & Plato in *Alcibiade* meminit agri in Perside, cui nomen erat *Reginæ calyptra*, quòd agri illius proventus Reginæ in *Calyptræ* sumtus essent attributi: sicuti pendi solitam Reginæ Lusitaniæ, nomine soccorum, certam pensionem, *Acta* Xaverii produnt; ut de Zonario Reginarum veterum Galliæ nil dicam. Similia ex Tullio *Verrinâ* 5. Athenæo ac Diodoro, notat Brissonius *de Regno Persar. l.* 1. Hinc Aristides Smyrnam, terræ motu & ruinis desormatam, commendat Imperatoribus, ὥς ὡς καλύπτραν βασιλίδων, ὥς ὡς βασιλικὴν ταινίαν, *sive ut calyptram Reginarum, sive ut regiam fasciam.* Uxor quoque Tiridatis, cùm Romam unà cum marito proficisceretur, κράνος χρυσοῦν, ne patrios transgredi mores videretur, legitur gestâsse, apud Xiphilinum *Ner.* Idem κεκρύφαλον, pro περικεφαλαίαν. Faciem autem quò tegerent Reginæ, προκάλυμμα; ad quem eundem usum, velum Penelopes κρήδεμνον Homerus vocat *Il.* α. *v.* 100. *Il.* χ. *v.* 470. &c. Vide Pollucem quoque *l.* 7. *c.* 30. Athenæum *l.* 4. Car. Paschalium *Coronar. l.* 4. *c.* 20. & Dausquerium *ad Orat. Basilii Seleuc. de Adamo.* Cum *Regillo*, quòd Reginas operiret, nomen adepto, eandem facit Isidorus *Origin. l.* 19. *c.* 15. Sicut cum *Caliendro* Hadr. Turnebus; sed aliud tegminis genus fuisse Caliendrum, diximus suprà in hac voce. Vide Anselm. Solerium *de Pileo sect.* 6. Diadematis genus, ab eo, quod Venetus Dux gestat, non dissimile esse, habes apud Car. Macrum in *Hierolex.* qui illud sic describit ex Nicephoro Greg. *Histor. l.* 5. & 7. Calyptram *in capite panno purpurâ & aurô intextô circumdatam gestavit: quatenus sursum vergit & ad pyramidem superficies simulitur*; Et Georg. Logotheta in *Chron. Constantinop. Johannes rubra tiarâ cum pyramide margaritis distinctâ, in cujus summitate purpureus lapis fulgebat (ea Regum sunt insignia) mox despoticâ dignitate à Rege muneratur*: iconemque ejus ex æneis valvis Templi Vaticani deprompram, Lectori exhibet. Vide quoque infrà in *Camelaucium*, *it.* voce *Umbella.*

CALYTIS, urbs Syriæ. *Steph.*

CALZA vel GALZA, Ordo militaris, Venetiis, ex occasione Ordinis *La Bande*, in Hispania instituti, ad juventutem bellicis exercitiis, terrâ marique instruendam. Renovatus A. C. 1562. *Justinianus.*

CAMACÆ, aliàs CAMÆ, Scytharum populi. Plin. *l.* 6. *c.* 17.

CAMACHUS, urbs Ciliciæ, in Armeniæ minoris confinio.

CAMÆ, seu potiùs CAMEUNÆ, Græcis dictæ sunt strata humilia & lectuli humo propiores, quòd homines veluti χαμαὶ humi jacerent. *Hesych.* χαμεύνη στιβάς, καὶ ἡ χαμαιπετὴς κλίνη: καὶ χαμεῦναι, οἱ χαμαὶ κοιμώμενοι, *Chameuna thorus est & Humilis lectus & Chameunæ, qui humi jacent.* Propriè autem *Hesychio* dicitur Στιβάς, ἀπὸ ῥάβδων καὶ χλωρῶν χόρτων στρῶσις καὶ φύλλων, ἡ χαμαικοίτη, *stratum è frondibus viridique gramine, ac foliis constructum & lectus humi positus.* Inde Stibadium tricliniare, &c. Eò usi olim Ascetæ Hebræi Christianique, pauperes item, unde quia id stratum pauperum erat, idem *Hesych.* χαμεύνιον κλινίδιον πτωχικόν, *lectulum pauperrimum*, interpretatur. À *Camis* igitur hisce *Camisiam* dictam vult *Isidorus*, *quòd in his dormimus, in Camis, i. e. in stratis nostris.* Vide infrà in voce *Camisia.*

CAMÆÆ figuræ, dicuntur simulachra variarum rerum, putà arborum, fructuum, urbium, fluminum, literarum alphabeti, numerorum, animalium & id genus aliorum, quæ in lapidibus variis occultus Naturæ penicillus depinxit. Cujusmodi complures lapides asservantur in Musæo Kircheriano, Romæ. Vide Georgium de Sepibus *in Collegii Rom. Soc. Jes. Musæo p.* 43. ut & in ipsius Kircheri *Mundo Subterraneo Tom. II.* Certè nemini ignotus Pyrrhi achates apud Plinium, *in qua novem Musæ & Apollo citharam tenens spectabantur, non arte, sed sponte naturæ ita discurrentibus maculis, ut Musis quoque singulis sua redderentur insignia, l.* 37. *c.* 1. De Imperatoris hodierni achate prodigiosæ magnitudinis, similiter ipsâ naturâ artifice ei insculptas esse literas B. ΧΡΙΣΤΟΣ, refert [illegible] Car. Patinus *Relation. Histor.* 1. ubi literam B. ΒΑΣΙΛΕΥΣ exponit. Vide suprà in voce *Achates.* Aliis tamen *Camææ* etiam illæ dicuntur imagines, quæ in gemmis lapidibusque sculpuntur. Matthæus Paris *Histor. Nobilibus lapidibus insculptis, quos Camæos vulgariter appellamus*: ex Gallica voce *Camayeu.* Hinc in Ecclesia Messanensi duo cum cappis ad Canonicalem missam cantatam assistantes, *Camæi* appellantur, quod tanquam duæ statuæ adsistant nihilque agant; uti legere est apud Dominic. Macrum *in Hierolex.* Vide quoque infrà, in voce *Cameu-*

CAMALDOLI, Ordo Ecclesiasticorum in Communione Romana à Romualdo, sub finem 10. seculi institutus. Candidi incedunt, P. Damianus, *in vita ejus*: Habentque Abbatiam, caput Ordinis, Camaldulum. Vide infrà ut & voce *Ambrosius.*

CAMALDULENSES, iidem

CAMALDULUM, vicus Italiæ, in ditione Florentina cis Arnum, juxta Apenninum, in confinio Romandiolæ Florentinæ, 30. milliar. à Florentia in Ortum, & 15. à Sarsina.

CAMALLUM, vox Gall. *Camail*, Italis *Camaglio*, fuit capitii species, hamulis & maculis contexta, quæ totum caput, facie exceptâ, & humerorum superiorem partem operiebat, cujusmodi passim videre est, in veter. Militum imaginibus, quæ in sigillis alibique describuntur, ut apud Edw. Bissæum *Not. ad Upto*num. Huic capitio, siquidem integrum esset, levis galea aptabatur: & si helmus, vel cassis spissior caput tegeret, tum *camallum* ita cassidi adnectebatur, ut collum humerosque tegeret, & ab adversariorum ictibus tutaretur. Unde colligitur eam armaturæ speciem *camallum* fuisse, quam hodiè Galli *Haussecol* vocant, nisi quod *camallum* ex hamulis confectum esset; *haussecollum* verò ex solido ferro fit compactum. Neque aliter certè *Camallum* effictum conspicitur, in torque Ordinis Equestris *Camali* seu *Histricis* dicti, quem Carolus Aurelian. & Vadensis Dux instituit, vide suô locô. Sed & ab iisdem *camallis* militaribus nomen mansit epomidi Episcoporum, non humeris modò, ut hodiè, sed caput etiam olim, tegenti: ex quo etiamnum capitium eidem annectitur. Vide infrà in *Camilla.* Nominis originem nonnulli deducunt à *camelaucio*, de quo infrà: & cùm hoc non humeros, sed caput solùm texisse legatur, mavult Car. du Fresne *camalium* dictum esse, ex *Cap de maille*, quasi *Capitium ex maculis*, *in Glossar.*

CAMALODUNUM, vel CAMULODUNUM, *Colchester* Lhuido. Camdeno autem *Maldon* in Essexia, Cynobellini olim regia, uti ex Dione cognoscimus, *l.* 60. Καμουλόδουνον τὸ Κυνοβελλίνου βασίλειον. Per Metathesin *Ptolemæo* Καμουδόλανον, quam inter Τρινόαντας ponit, sic enim Trinobantes vocat. Vide Burtonum *in Antoninum*, *p.* 232. Vide *Camboduno*.

CAMANE, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol. Chaul* nonnullis. Aliis est *Daman*, urbs ampla & emporium celebre, juxta sinum Barigazenum, nunc *Golfo di Cambaja*, cum portu capaci & tuto, in ditione Lusitanorum.

CAMANI, Germaniæ populi. *Ptol.* meliùs forsan *Camavi* seu *Chamavi.* Vide ibi.

CAMANTIUM, una ex septem urbibus Asiæ minoris quas Cyrus familiari suo Pitharcho largitus est. *Athenæus.*

CAMARA, Indiæ intra Gangem emporium supra promontor. Cory. Arrian. *in periplo.* Meliùs Καμαρά, hodie *Comorim*, Salmas. *ad Solin. p.* 1299.

CAMARA, urbs Cretæ, *Ptol.* Λατὼ olim dicta. *Steph.*

CAMARA, vide *Camera.*

CAMARACUM, primò memoratum *Tab. Theodos.* inter Pontem Scaldis & Bajacum Nerviorum ponitur: *Æthico*, inter Nemetacum & Bagacum: item inter Nemetacum, & Augustam Veromanduorum. In priscis *Notit. provinc. ac civitat. Galliæ*, inter urbes provinc. Belgicæ secundæ, sextum tenet locum: in recentioribus, quartum; post Remos nempe, Suessionas & Catalaunos, sed ante Veromanduos & Atrebates. Capta à Chlodione Francorum Rege, post quem Ragnacharius ibi sedit. Incendiis vastata est à Normannis, A. C. 881. Belgis *Camerick*, Gall. *Cambray.* Incolæ *Cameracenses*, Gall. *Cambresiens.* Urbs ex Episcopali facta est Archiepiscopalis & Metropolitana, sub Philippo II. cujus Archiepiscopus & Dux Comes Cameracesii & Princeps S. Romani Imperii nuncupatur. Caput est pagi cognominis, qui Gall. *le Cambresis* dicitur: olim Nerviorum fuit, sedes prisca Episcopi, donec ut dictum aliàs evecta, cùm prius unà cum Atrebatis & Turnaco Remorum urbem pro Metropoli haberet, jam linguæ Francicæ seu Wallonicæ nova Metropolis facta, quinque ejusdem linguæ civitates sibi subjectas habet, Atrebatensem & Turnacensem veteres, Audomarensem, Iprensem & Namurcensem novas, è quibus Civitas S. Audomari vel Sithiu & Ipra partem antiquæ diœceseos Tarvennæ Morinorum paulo ante eversæ, cui prius attribuebantur, continent. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Vide quoque *Camaracum.* Cæterum continentur diœceseos *Cameracensis* finibus Sonegiæ cum Monte Castrilucio, Condate, Atrho, Querceto vel Casneto, Landereciis, Avesnis, cumque Binchio, Bello Monte, Brenna *Breune*, Melbodio, ac Cimaco. Hadr. Vales. in voce *Sonegia.*

CAMARADUM, in *Ep.* Hadriani Pontific. ad Carolum M. in *Cod. Carolino Ep.* 61. pro *Camaratum*, ligneus fornix est hypocharrosi, h. e. tectoriò seu crustâ inductus; cujusmodi fabrica describitur à Vitruvio, *l.* 7. *c.* 3. Καμάραν vocârunt Græci recentiores, ab hoc fonte, tentorium in modum fornicis seu cameræ arcuatum, vide Leonem, in *Tactic.* c. 10. §. 12. & Mauricium, *l.* 5. *c.* 3. Unde Galli *Camarades*, Hispani *Camarada*, vulgò milites vocant, sub eodem tecto aut tentorio & in eadem camera degentes, Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà in voce *Camera.*

CAMARATA, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Antonin.*

CAMARIA, Insul. amnica Gall. meliùs *Castra Mariana* & *Campus Marii*, ubi Marius castra habuit contra Cimbros, quos maximâ ibi post clade affecit. Nunc *la Camargue.* Inter Rhodani ostia & Arelatem; miræ fertilitatis, salinis optimis, piscationibus stagnorum, maris & fluviorum, venationibus, cyrogryllis, aucupiis & pascuis præstans: in Provincia, 6. leuc. à Maritima in Occasum. *Baudrand.* Vide Hadr. Valesium *Notit. Gall.*

CAMARIA, urbs Italica ab Albanis condita. Vide *Camerinum.*

CAMARICA, *Ptol.* Cantabrorum urbs, aliò nomine *Victoria* dicta.

CAMARINA, Italiæ civitas. Strabo, *l.* 6.

CAMARINA, palus Siciliæ juxta oppid. ejusdem nominis: ex-

extructum an. 150. Urb. Cond. *Eusib.* vel Olymp. 45. *Schol. Pindari*, destructum à Syracusanis 52. an. post, sed denuo reparatum à quodam, cui Hipponas nomen, vide Thucyd. *l.* 6 & 7 Polyb. *l.* 2. Diodor. Sic. *l.* 14. Plin. *l.* 3. *c.* 8. Strab. *l.* 6. Herodot. *l.* 7. Leand. *descr. Italiæ.* Hujus paludis aquæ cum fœtore suo pestem generarent, consuluerunt Apollinem, expediretne ipsis Camarinam exsiccari, quibus ab Apolline responsum est,

> *Camarinam non esse movendam.*
> Μὴ κίνει Καμάριναν, ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων.

Neglectô tamen oraculô, siccaverunt paludem, per quam mox ingressis hostibus, contempti oraculi pœnas dederunt. Unde proverb. *Camarinam movere* pro eo, quod est, *Sibi malum hoc accersere*. Erasm. *Adag.* Servius, *in illud Virg. l.* 3. *Æn.* v. 700.

> —— *Et fatis nunquam concessa moveri*
> *Apparet Camarina procul, Campique Geloi.*

Vide Cluver. *Sic. Ant. l.* 1. *p.* 192. 193. 194. Interim videamus, quid de hac urbe ait Vir magnus, *De Phœn. Col. l.* 1. *c.* 29. Falluntur (inquit) qui paludem volunt ab urbe vicina dictam. Neque enim ab urbe palus, sed urbs à vicina palude nomen traxit: Φησὶ γὰρ Δοῦρις, ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν Σικελικῶν πόλεων ἐκ τῶν ποταμῶν ὠνομάζοντο, Συρακοῦσαι, Γέλα, Ἱμέρα, Σελινοῦς, καὶ Φοινικοῦς, καὶ Ἐρύκη, Καμικός, Ἅλικος, καὶ Θέρμος, καὶ Καμάρινα. Ita Stephanus in Ἀκράγαντες. *Camarina* porro palus unde dicatur, colligere est ex his Pindari *Olymp.* 5. de Hippari amne, qui in Camarinam influit,

> Κολλᾷ τε σταδί-
> ων θαλάμων ταχέως
> ὑψίγυιον ἄλσος.
> *Agglutinatque stabi-*
> *lium cubiculorum celeriter*
> *Altam sylvam.*

Quæ *Scholiastes* ita explicat ex mente Aristarchi Grammatici celeberrimi: θαλάμων κατασκευαστὴν [illegible] τῇ Καμαρίνῃ παρέχει, &c. i. e. *cubiculorum structorem Hipparis Camarinæ præbuit. Ajunt enim illum per mediam Camarinam defluentem, accedente maris æstu formare terram, ex qua lateres conficiunt Camarinenses ad domorum structuram.* Itaque Camerinæ nomen est, à חמר *chamar*, *lutosum esse*. unde & חמר *chomer* est *lutum*, ex quo fiunt lateres. Cur *Camarinæos* Isacius, *in Lycophronem*, eosdem esse velit cum Lotophagis, non capio. *Nic. Lloydius.*

CAMARINI, Insulæ Arabiæ *Camareni*. *Steph.* Καμαρηνοὶ νῆσοι Ἀραβίας. Camarinorum pomorum mentionem habes apud Plin. *l.* 15. *c.* 14.

CAMARINUM, urbs Umbrorum. *Ptol.* Vide *Camerinum*.

CAMARLENGUS, seu CAMERLENGUS, Italis *Camerlingo*, vox Germanica est, *Kammerling*, & Camerarium, *Cubiculariam*, Ærarii Quæstorem notat: quô munere apud Lotharium Imperatorem *Cubicularius* dictus est Bertoldus, ut in *Charta* Imperatoris hujus A. C. 1137. apud *Ughellum* legere est. Idem, vide *Cubicularius*.

CAMASUS, Græcè καμάσιον, in *Glossis*, vestis villosa exponitur, quam *cusam* appellavit *Isidorus*. Recentiores Græci καβάσιον & καμάσιον dixêre, atque pro pileo quoque vel cucullo vocem sumsêrunt. Apud *Nicetam* certè καμάσιον est πῖλος, quod & καμάξιον appellat, sic itaque & *camasus* & birrus & cucullus & cusa & cappa, de eodem fermè genere vestimenti ab Autoribus sunt usurpata, caput humerosque tegente: Salmas. *ad Vopisc. in Aureliano*, *c.* 45. Vide Meursium in voce πῖλος.

CAMATULLICI, Galliæ Narbonens. populi Plin. *l.* 3 *c.* 4.

CAMAVES, meliùs *Chamavi*, inter Cheruscos & Bructeros erant, prope Visurgim fluv. ubi nunc pars Episcopatus Monasteriens. & Paderbornensis. Vide *Chamavi*.

CAMBADENE, inter duodeviginti Parthorum Regna memoratur Isidoro *in libello* σταθμῶν *παρθικῶν*. Vide quoque Plin. *l.* 6. *c.* 25.

CAMBADES, unum ex cognominibus Tauri montis.

CAMBAJA, Regnum Indiæ, sub M. Mogole. Ad ostium Indi fluv. centum & 60. milliar. Germanic. longitudine implens. Metropolis Cambaja est. Cùm adhuc proprios haberet Principes, sedem Campaneli, quæ urbs est in edito loco, septemplici murô cincta, habuerunt. Guzaratha regni hujus provinc. est, unde aliquando toti regno nomen. Incolæ Ethnici sunt, vel Mahometani, ingeniosi utrique admodum. Terra fertilis, & Coralliorum, gemmarumque proventu opulenta. Barbosa, Linschot. Maffæus, *Hist. Ind.* P. de Valle, *Itiner. tomô* 4. Vide quoque infrà.

CAMBAJA, regni Cambajæ metropolitanum emporium nobilissimum, sub M. Mogole, cùm antea esset regnum proprium, dictum aliàs Regnum Gusaratæ. Vide suprà. Gaudet urbs portu capaci, & ab ea sinus Barigazenus dicitur *sinus Cambajæ*. 50. milliar. ab Amedebato distat in Austrum. *Cairum Indiæ* vulgò etiam dicitur, ob pulchritudinem & magnitudinem, vide P. de Valle *Itin. tom.* 4.

CAMBALA, *Iralorum*, Asiæ locus, ubi auri metalla effodiuntur. Strabo *l.* 11. *N. L.*

CAMBALIDUS, Persidis mons, Caucasi ramus in Susianis. Plin. *l.* 6. *c.* 27.

CAMBALUM, urbs Tartariæ, Catajæ caput, juxta Caramoranum fluv. De hac pleraque incerta, cùm pauci admodum Europæi eò penetrârint. Dicitur tamen amplissima Urbs & Tartariæ præcipua, sedes prim Chami. Tribuuntur ipsi portæ suburbiaque 12. Ambitus 24. milliar. Italic. esse dicitur. Celeberrimum Sinensium inprimis & Indorum affluxu emporium. Hic Turcæ à Johanne Lusitaniæ Rege depressi, A. C. 1529. Solimannus quoque ab eadem gente inde rejectus est, A. C. 1536. M. Polus, *l.* 2. Mercat. *Atl. mundi.* Cluver. *l.* 5. Arab *Cham Balig*, vulgò *Cambalu*. Martinius tenuit eam esse *Peking*, regiam Sinarum regni partis Borealis: Animadvertit enim, ipsum Venetum tradere, eam à Tartaris & Mauris, tantum regiæ præsentiæ intuitu, sic dici, quasi *Urbem Domini*. Golius vero vocem corruptam esse scribit ex *Cambalek*, quia cùm *urbem Domini* seu *Κυριακόπολιν* significet, *Cambalu* dici non posse, sed *Can Balek*, quod idem sonet, contendit. Hornio quoque eadem est cum Pequino Sinarum Metropoli.

CAMBATE, Galliæ Belgicæ locus circa Burgundiæ Comitatum. *Antonin.*

CAMBEI, gens Illyricæ. *Appian.*

CAMBELLANUS, seu CHAMBERLANUS, à Gall. *Chambellan* & *Chambrier*, i. e. Camerarius, Cubicularius. Item Quæstor seu Thesaurarius, uti & *Camera* pro loco in quem inferuntur mulctæ & thesaurus Principis. Hinc *Cameræ nuntii* erant Procuratores Fisci Imperatorii, qui cum Ducibus æquatam habentes potestatem, subjectis Imperii præsidebant, & fiscum Imperat. administrabant: aliàs *Advocati Cameræ*, aliàs Imperii dicti. Vide Goldast. *Comment. ad Ekkehardum Jun. c.* 1. ubi hujusmodi fuisse ait duodecim illos, quos omnibus Israëlitis imposuit Salomon, 1. Reg. *c.* 4. *v.* 6. 7. Alioqui *Advocati Cameræ* erant sub *Cameræ nuntiis*, procurationem tamen publicæ pecuniæ gerentes, advocatique Fisci dicti, & denique Fiscales. Spelmann. *Glossar. Archæol.* Gallis eundem, qui Romanis *Cubicularius* vel *Præpositus sacri cubiculi*, & à *Camerario* diversum, ut penes quem cura erat *Cameræ* seu Thesauri Regii, facit Car du Fresne. Præcipuum ejus munus fuit in Vassallorum hominiis admittendis ac recipiendis: Domino enim aderant, vassallis ea præstantibus ac ejus vice vassallum rogabant eidemque respondebant. Præterea hujusce dignitatis jure pallium vassalli eorum erat: quod postea in summam pecuniariam pro ratione feodorum, est commutatum, *Cambellagium* dictam. Sed & *Cambellanus* annuli Regii privati, quem *sigillum secreti* vocabant, custodiæ incubuit, qui inde apud Byzantinos παρακοιμώμενος τῆς σφενδόνης appellatus est, ut distingueretur ab alio Officiali aulæ ejusdem, qui παρακοιμώμενος τοῦ κοιτῶνος dicebatur, uti docet idem Car. du Fresne *ad Villehardunum*. Vide quæ *de Regibus Franciæ* Joh. Tillius & *de Cambellani dignitate* Bardinus, tempore. In Regno Neapolitano *Cambellanus Mappæ* seu *de la Nappa* & *Cambellanus Scutiferiæ* seu *della Scuteria Regia*, nomina dignitatum sunt, de quibus Scipio agit Ammiratus in *Familiis Neapolit. Tom.* 1. *p.* 55. laudatus eidem *Glossarii Auctori*. De *Camerariis* verò vide suô locô, ut & supra in voce *Camarlengus*.

CAMBERICHUM, unum ostiorum Gangis fluv. *Ptol.*

CAMBETIS, ab *Antonino* post Augustam Rauracorum proximô locô ponitur, *B. Rhenano* teste *Cambs*, Germanis nominatur. Vicus German. in Suntgovia provinc. ad Rhenum 6. mill. pass. infrà Basileam, in ditione Francorum. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAMBETUM, civitas Hispaniæ Tarraconensis. *Ptol.*

CAMBIATOR, vox recentioris ævi, quâ denotatur *Nummularius* seu Κολλυβιστὴς, item *Mutator*, Græcè καταλλακτὴς & ἀργυραμοιβός: qui videlicet alterum metallum semper in alterius usum mutat, aurumque argentô & argentum aurô, ac utrumque æreâ monetâ permutat. *Mercator perutrimque metalli* Manilio, *l.* 5.

> *Et facti mercator erit perutrimque metalli,*
> *Alterum & alterum semper mutabit in usus.*

i. e. erit νομισματοπώλης & ἀργυραμοιβός; quomodo τὸν κολλυβιστὴν quoque Græci vocârunt. Eleganter autem *factum perutrimque metallum* appellat argentum vel æs, quod utrinque signatum est, & Græcis ἐπίσημον dicitur &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1080.

CAMBIDOBRENSE Monasterium, memoratur Greg. Turon. *in vita S. Quintiani Arvernorum Episc.* Locus nunc *Cambrunde* vocatur, ab Artona amne Morgiâ divisus. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAMBIOVICENSES, incolæ Combraliæ regionis in Arvernis, *Combraille* & *Cambions*, *Chambon*; qui olim fortè *Cambiovicus* dictus. Idem.

de CAMBIS Margarita, Vide *Margarita*.

CAMBISENA, Armeniæ regio. Strabo, *l.* 12.

CAMBISTHOLI, Indiæ populi circa Indum fluv. ubi Hidraotes fluv. cum Gange aquas suas confundit. Arrian. *in Indicis*.

CAMBLES, seu CAMBLITAS, Rex Lydorum tantæ voracitatis, ut nocte quâdam uxorem quoque absumpserit, cujus manum cùm summo mane in ore comperisset, semet jugulavit. Xanthus apud Cæl. Rhodig. author est *l.* 7. *Antiq. Lection. c.* 11. *Suspicabantur autem Jardanum* (patrem Omphales, cui Hercules servîit) *ob inimicitias, quas cum Camblita exercebat, maleficii doctorem fuisse*, Athenæus *Deipnos. l.* 10. & Nic. Damasceni *Excerpta* Vales. *p.* 445. Fuit is ex *Atyadis*, de quibus suprà.

CAMBOCA, aliis CAMBUCA, Baculus pastoralis, putà Camurus, quô Episcopi insigniuntur, ex Clementis institutione. Saxonibus priscis *Camoc*, curvum & camurum significat. Sunt tamen, qui *Cambota* scribunt, quasi καμπτόν τι ἀπὸ τοῦ κάμπτειν, i. e. à curvare. Hinc *Cambucatim*, qui cambucam aut crucem gerit. Vide Durandum *Rational. l.* 3. *c.* 15. Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.*

CAMBODUNUM, Vindeliciæ urbs, *Ptol.* hodie *Monachium* vulgò *Munchen*. *Baudrando Cambodunum*, vel potius *Campodunum*, est caput Æstionum, nunc *Kempten*, ad Ilar. fluv. in Suevia. Vide *Campodunum*.

CAMBODUNUM, Britanniæ oppid. in Brigantibus. *Wistchester*, *Talboto*. Sed *Camdeno Almondbury* in Comitatu Eboracensi. Ubi Brigantes populi ad amnem Calderum, prope montes & confinia Darbiensis Comitatus. Vide Burtonum, *in Antoninum*, *p.* 122. *Ptol. Camulodunum*, *Bedæ Campodunum*.

CAMBOJA, regnum Asiæ, in India ulteriore cum urbe cognomine ad fluv. *Mecon*. Et ab Occidente est regnum Siami, ab Ori

Oriente regna Cocinchinæ & Ciampæ Solum fertile, incolæ simplices, Mahometanis impermixti, & à Christianismo tantoperè non abhorrentes.

CAMBOLECTI, Galliæ Narbonensis populi. Plin. *l.* 3. *c.* 4.

CAMBORICUM, seu CAMBORITUM, Angliæ oppid. *Antonin. Cambridge* esse putat *Talbotus*. Ad Camum fluv. 55. milliar. Angl. à Londino, 10. ab Elya urbe, ab ora maris circiter 28.

CAMBORITUM, castrum Galliæ cum palatio planè regio, in agro Blesensi, à Francisco I. extructo, juxta amnem *Cousson*. 4. leuc. à Blesis in Ortum; Vulgò *Chambor*.

CAMBRA, Belini Brytanorum Regis filia, Antenoris Francorum Regis uxor, Priami junioris mater, vitæ finem accepit annô à condito mundo 3590. & ante Messiæ nativitatem 380. Neomagi sepulta.

CAMBRE, locus Campaniæ, ad Gauri radices, apud Puteolos, ubi balnea *Campana* vulgò, teste *Joh. Scoppâ*, & *Franc. Lombardo*. Juvenal. *Sat.* 7. *v.* 154.

Occidit miseros Cambre repetita Magistros.

CAMBRIA, sive WALLIA, Britanniæ tertia pars est, quæ ab Anglia, Sabrinâ, & Deâ fluminibus separatur. Omni aliâ ex parte Oceanô Verginiô sive Hybernicô cingitur. Continet Dimetas, Ordovices & Silures, teste Camdenô. Angli *Wales* vocant. Hæc pars Britannicæ insulæ suis antiquissimis incolis gaudet, ut qui veri & genuini Britanni sunt, avitâque Britannicâ linguâ utuntur. Cedit hæc ex veteri instituto primogenito Regis Angliæ filio, ei scil. qui Regi in imperio successurus est, dicitúrque à primo nativitatis die *Princeps Walliæ*. Pars est Occidentalis Angliæ, quà Hiberniam respicit. Sub Principibus aliàs, usque ad Henricum III. cujus fil. Eduardus primus Walliæ Princeps dictus, ut & deinceps Primogeniti Regum. Vide *Wallia. Baudrand.* Ibi Concilium A. C. 465. *Matthæus Westmonast.* Cæterùm condidêre regnum hoc Britanni à Saxonibus pulsi, regione campestri & planâ relictâ; versùs Occidentem in altissimos montes sese recipientes; quorum ultimô Rege Cadwalladerô extinctô, simul spes Britanniæ recuperandæ evanuit. Ab illo tempore *Cambria*, in Meridionalem & Septentrionalem divisa est, quarum utraque Reges suos habuit usque ad A. C. 1148. quô, extinctô *Regum* nomine, *Principes* successerunt, quorum postremus David, Londini, ob rebellionem securi percussus est. Ac tum temporis *Cambria* plenè in Angliæ Regum potestatem pervenit, titulô *Principatus Walliæ*; eo quòd Saxones Cambros, utpote barbarâ sibi linguâ loquentes, *Wallos* appellâssent. Stante verò adhuc *Cambriæ* Regnô, Offa Merciorum Rex fossam & vallum inter Sabrinam & Deam flumina struxit, & Cambriam à reliqua Britannia separavit, lege latâ, quâ capitale erat, si quis Cambrorum trans illam fossam cum telo comprehenderetur. Nec omittendum, circa genealogias suas tam diligentes esse *Cambros*, ut vix ullus sit rusticorum, quin genus suum ab ipso Noacho deducere se posse contendat. Georg. Hornius *Orb. Imper.*

CAMBRINUS, vir ferocis animi, regnavit apud Tuiscones.

CAMBUCA, vide *Camboca* & *Cambuta*. it. *Sabuta*.

CAMBUNII, montes Macedoniæ Livio, *l.* 42. *c.* 53. quos ab incolis *Volustana*, appellari scribit, vide *Canaluvii*.

CAMBUS, Austriæ superioris fluv. *Lazio*, in Danubium se exonerans, infra *Chrembs* oppid. *Camb* vulgò dictus. Oritur versùs confinia Bohemiæ.

CAMBUSIS, Æthiopiæ urbs. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

CAMBUTA, vide *Baculus Episcopalis*, it. *Investitura*.

CAMBUVII, montes Macedoniæ, in Æmathia regione. Liv. *l.* 44. *c.* 2. *Voluzza*.

CAMBYSENE, Græcè Καμβυσηνή, inter provincias Imperii Parthorum, de qua vide Salmas. *ad Solin. p.* 1196.

CAMBYSES, Persarum & Medorum Rex, Cyri fil. qui paternis regnis Ægyptum adjecit. Sed offensus illorum superstitionibus, Apidis, cæterorumque Deorum ædes dirui jussit. Ad Ammonis quoque templum expugnandum exercitum misit, Pœnos dein & Æthiopas invasurus, sed in Lybia deserta arenis obrutus universus interiit. Ipse quoque, cùm suo sese gladio imprudens læsisset, levissimo ex vulnere mortem oppetiit. Herod. *l.* 3. occisô priùs fratre Tanyoxarce, vel Smerde, an. 232. Urb. Cond. 3532. M. 532. ante Christum Natum, Justin. *l.* 1. *c.* 9. Diodor. Sic. *l.* 1. In injustum Judicem severus, Valer. Max. *l.* 6. *c.* 3. *ex. ext.* 3. Secundus est Nabuchodonosor Judæorum. *Salian.* Profectus ad quærendos ortus Nili, fame adactus comitum suorum aliquot in aliorum alimentum occidere, re infectâ rediit. Lucan. *l.* 10. *v.* 279.

—— Vesanus in ortus
Cambyses, longi populos pervenit ad ævi,
Defectusque epulis, & pastus cæde suorum
Ignotô te, Nile, redit. ——

CAMBYSES, Persa, mediocri stirpe, ab Astyage, altero, penultimo Medorum Rege, in generum ascitus, elocatâ ipsi Mandane filiâ, quò sic à nepote periculum sibi in somno prædictum evitaret. Hinc Cyrus natus. Justin. *l.* 1. *c.* 4. Herodot *Musa.* 1. Vocat hunc *Cambysen* Xenophon *Regem*, honoris ergò: & fuit bonâ familiâ ortus, scil. ex tribu *Achæmenidarum*, fil. quippe Cyri, abnepotis Achæmenis. Præter Cyrum verò filium, filiam genuit Cassandanam. Herodot. *l.* 1. *c.* 11. & *l.* 2. *c.* 1. Sed & avo ejus, & abavo, Achæmenis filio idem fuit nomen. Joh. Marshamus *Canone Chron. Sec.* XVIII. Salmasio pater ei fuit Achæmenes, à quo Achæmenidæ tribus, unde Reges Persidæ originem duxerunt. Hôc enim ordine Majores suos recenset Xerxes apud *Herodotum*, Μὴ γὰρ εἴην ἐκ Δαρείου Ὑστάσπεος, τοῦ Ἀρσάμεος τοῦ Ἀριαράμνεω, τοῦ Τεΐσπεος τοῦ Κύρου, τοῦ Καμβύσεω, τοῦ Ἀχαιμένεος γεγονώς, μὴ τιμωρησάμενος τοὺς Ἀθηναίους. *Non sim ex Dario Hystaspe, filio Arsamis, quem Ariamnes genuit, Teispe natus, cujus pater Cyrus, filius fuit Cambysis, nepos Achamenis, ni de Atheniensibus ultionem sumsero.* Ipse autem hic Achæmenes ad Perseum originis suæ principium referebat, à cujus filio vel nepote Perse gens Persarum nominata est. Vide Salmas. *ad Solinum p.* 1183.

CAMBYSES, fluv. Asiæ per Albaniam regionem, ex Caucaso monte in Cyrum influens. Mela, *l.* 3. *c.* 5. Vide Voss. *in loc. Baudrando* fluv. est Mediæ è Caspio monte ortus; dein irrigatâ Atropatiâ regione, in mare Caspium se exonerat. 80. circiter milliar. ab ostio Cyri in ortum, sed non in ipsum influit.

CAMBYSOPOLIS, urbs Ciliciæ, Episcopalis sub Archiepiscopo Anazarbeno, ad Patriarcham Antiochenum spectans.

CAMBYSSENI, populi in Cyropoli. *Steph.*

CAMDENUS Gulielmus, vide *Gulielmus*.

CAMECHIA, Albaniæ oppid. *Ptol.*

CAMEIA, Manichæorum Metropolis. *Cedrenus*.

CAMELANI, Italiæ populi in 6. regione, Narniensibus, & Nucerinis vicini. Plin. *l.* 3. *c.* 14.

CAMELARIA, locus Galliæ urbi Arvernis propinquus, in quo Monasterium virginum condidit Genesius Arvernorum civis & Comes, fœminâ illustri, nomine Gundilanâ Abbatissâ constitutâ, circa A. C. 670. Vulgò *Chamelïere* & *Chamaliere*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAMELAUCIUM seu CAMELAUCUM, *Macro* est biretum Monachale Græcorum & Benedictinorum, cujus limbus binas appendices parabolicis figuris desinentes habet, quæ faciei tempora contegunt; sed Benedictinorum sunt breviores. Suturæ istiusmodi bireti in 4. partes æquales fiunt; quæ aliquantulum elevatæ quatuor crucis angulos exprimunt: cujusmodi formâ Papale quoque biretum est, quod ex purpureo holoserico tale æstate, & villoso armelinâ pelle suffulto hyeme Pontifex gestat. Vocis originem Leo Allatius inde arcessit, quod *Camelorum* pilis intexta essent hæc tegmina. Car. Macer verò à *camauro*: Est autem καμάρα, muliebre tegmen capitis, quô κρανίον, cerebri pars sic dicta, defenditur. Uti vero *mitra*, à fœminis prisci ævi, ad caput Pontificium obnubendum translata est, sic tiara, quæ vulgò appellatur *Interegnum* Pontificis, *Camaurum* dicitur, à *Camelaucio* prorsus, quod inde nomen traxit, ut videtur, differens, vide infrà in voce *Epanocalymma*. Recentiores Græci vocant *Camelaphchi*, sed ex ejusdem Allatii sententia *de Hab. Monach. l.* 3. *c.* 9. *cucullum* vocari deberet. Etiam verò Clericale biretum *camelaucii* formam antiquitùs habuisse ex figuris sepulchralibus Macer laudatus colligit: sed processu temporis, inquit, solidâ telâ subsutâ, illi 4. anguli in modum crucis aliquantum erecti sunt, ad formam Clericorum Hispanorum Gallorumque; solis Italis unicô angulô omissô, tres in honorem SS. Triadis, elevantibus figuramque crucis nihilominus retinentibus. Sed & multæ religiones in eadem Communione formam *camelaucii* priscam hodieque retinent, cum forma videl. verticalis crucis, absque solido telæ fulcimento. Vide utrumque Macrum in *Hierolex*. Imò & inter varias diadematum species, quibus Imperatores usi Constantinopoli sunt, *Camelaucium* quoque occurrit, præ cæteris, quô Constantini & successorum capita integuntur. Calyptræ simile est, quâ totum ambitur caput, vel cassidi, apice τοῦφα dictô, decoratæ: quam quidem ab ipso Constantino inventam esse, auctor est Ptolemæus Silvius in *Latereulo*, *Constantinus Senior —— diadema capiti suo, propter refluentes de fronte capillos (pro qua re saponis ejusdem cognominis ordinata confectio est) quò constringerentur, invenit.* A Constantino ad successores ejus usus transiit, cum aliquo tamen discrimine, ut ex duobus infimis ejus numismatibus, quorum uni inscriptum, SOLI INVICTO COMITI, alteri, VICTORIÆ LÆTÆ PRINCIPUM: colligere est. Præterquam enim, quòd more cassidum, sub mento, Constantinianum illud diadema alligatur, qui imminet apex, diversus est ab eo, qui postmodum eidem calyptræ superponitur in successorum nummis. Quà ex re primus Constans Constantini M. filius conspicuus est, in numismate votivo, quod in clypeo scriptum exhibet, VOT. MAX. MULT. XL. &c. Vide Car. du Fresne *Disserat. de inferioris ævi Numismat.* & in *Glossar.* ubi Allatius *de utriusque Eccl. consens. l.* 3. *c.* 8. *num.* 12. apud Orientales, Sacerdotum Monachorum *camelaucia*, quibus etiamnum utuntur, sic describit: *Capitis tegmen est* (camelaucium) *ex lana nigricante, ut natura illam dedit, textum, rotundum, altitudine semipalmare, in formam conchæ finiens, quâ caput ingreditur, non undequaque rotundatur, sed ubi aures sunt, plagulæ unguntur, quibus aurium incommodis medentur. Nomen habet, ut ipse existimo, quidquid alii dicant, quòd ex pilis camelorum ut plurimum texatur.* Vide quoque Isaacum *Invectiv.* 2. *in Armenios*, *p.* 414. ubi Episcopos illorum, cùm sacra obeunt, eôdem integumentô caput operire docet. *Solerio camelaucum*, integumentum capitis est Pontifici usuarium, dictum ab ἐλαύνειν τὸ καῦμα, *quod arceat calorem*, *Etymolog.* Pileus autem est, docente Bedâ *de Tabernac. l.* 3. *c.* 8. in modum parvulæ cassidis extensus supra summitatem capitis, cujusmodi Constantinum Papam, Constantinopolim ingressum, gestâsse, scribit Anastasius *in eo*, *Pontifex & ejus Primates cum sellaribus Imperialibus, sellis & frænis inauratis, simul & mappulis, ingressi sunt civitatem: Apostolicus Pontifex cum camelauco, ut solitus est Romæ procedere.* Ad quæ verba Solerius, *Non videtur*, inquit, *hoc capitis tegmen aliud fuisse, quam pileolum purpureum, quô semper (Pontifex) operitur; cujusmodi Camelaucii usos iisdem Imperatores docemur, ex Constantino Porphyrogenito in Chorographia. Alterius materiæ erant, quæ eô nomine passim apud Italos donabantur capitis tegmina, Cedreno l.* 1. *sic memorata: Est & aliud genus sporta, quæ pilei locô capiti im-*

imponitur; Italis Camela dicta, unde & Camelaucia. Vide Anselm. Solerium *de Pileo sect.* 13. & quæ retrò dicta. Sed & aliquando supra faciem extendi, ita ut operta hujusmodi tegmine subduceretur prospectui aliorum, & in eum finem usurpari solitum esse, legimus in *Vita* Mariæ, neptis Abrahæ, quæ est inter opera S. Ephræmi. Idem *Sect.* 15. Plura in hanc rem, vide apud Rosweydum *Onomastic.* voce *Camelaucium.* Nec omittendum, plerosque è Latinis Scriptoribus, pro *Camelaucium*, mutatis literis *Calamaucum*, scribere, Isidorum in *Gloss.* Papiam, Ælfricum, Ugotionem, Anastatium Bibliothec. Bedam, Alios: quam scripturam genuinam esse, Salmas. [illegible] contendit. Vide suprà *Calamauci.*

CAMELI, à populo cognomine dicti, apud Arabes trium generum; *Celsiores*, crassi, proceri, oneribus ferendis aptissimi, *hagian* Arabibus dicti, & Chaldæis *bogene*, i. e. *Eversores*, qui mille libras gestant; *duplici* gibbo rigentes, qui ad equitationem non minùs, quam ad onera gestanda, commodi, olim in solis Bactris, *Bactriani* hinc Græcis, Arabibus *bechti*, hodie passim in Asia nascuntur. Et *Graciles* staturâ, sed expeditissimi, Græcis *Δρομάδες*, Arabibus *ragual* appellati, quibus soli ferè Nobiles utuntur, vide infra *Dromades*, &c. Eorum lac & carnem inter cibos multi commendant, Aristoteles *Histor.* l. 6. c. 26. Plin. l. 11. c. 41. Hieronym. *in Jovinian.* l. 2. c. 6. &c. Herodotus in *Clio*, ubi de Persarum natali die, solidos camelos apponi consuevisse, tradit, Ἐν τῇ οἱ εὐδαίμονες αὐτῶν βοῦν καὶ ἵππον καὶ κάμηλον καὶ ὄνον προτιθέαται, ὅλους ὀπτοὺς ἐν καμίνοισι, *Qua, qui in iis sunt locupletes, bovem, & equum, & camelum, & asinum solidos apponunt in furnis coctos.* Quin ipsis quandoque Regibus id cibi oblatum, Antiphanes docet in *Ocvamas*, apud Athenæum, l. 4.

> .... ὁ μάγειρος ὅλον
> Τίθησ᾽ ὀπτήσας, μέγ᾽ ἄλλο βασιλεῖ θερμὸν παρέθηκε κάμηλον.
> Coquus solidum
> *Monstrum coquens magno Regi calidum camelum apposuit.*

Lampridiusque eadem de Heliogabalo memorans, non solùm *calcanea camelorum*, (vide suprà) sed & integros *camelos exhibuisse in cœnis aliquoties*, scribit, c. 28. At Israëlitis olim *camelinæ carnis* esu interdictum fuisse divinitus, in Sacris legimus, Levit. c. 11. v. 4 &c. De esu *Camelorum* in bello, vide Plin. l. 8. c. 18. Strabonem l. 16. Diodor. Sic. l. 2. & 3. Herodot. l. 7. Pollucem, l. 10. c. 8. Polyænum, *Stratagem.* l. 7. c. 6. Herodianum, l. 4. Vegetium, l. 3. c. 23. & inter Sacros Scriptores Auctorem libri Judicum, c. 6. v. 5. c. 7. v. 12. c. 8. v. 21. 26. & 1. Sam. c. 30. v. 17. In castris Romanorum jam inde à vetustis temporibus, eorum multus usus fuit, ad prædam portandam, quibus cum epibatis suis quinque pedes assignat Hyginus & in prætentura eos collocat: Unde semper Ducibus Tribunisque *cameli* vel *camela* cum equis mulisque datæ: Salmas. *ad Trebellium Pollion. in Claudio*, c. 14. Aliàs homines, sarcinas, cibos, merces & res pretiosas, vehebant. Quandoque curribus jungebantur, ut colligere est ex Esaj. c. 21. v. 7. Ita Nero, Circensibus *commisit camelorum quadrigas*, apud Sueton. c. 11 Et Heliogabalus junxit *camelos quaternos ad currus in Circo, privato spectaculo*, apud Lamprid. c. 23. De pilis illorum, infrà: plura verò hanc in rem, vide apud Bochart. *Hieroz part. prior.* l. 2. c. 1. & *seqq.*

CAMELIACUM, vulgò CHAMBLI, Loricarium dictum Monstreletio *volum.* 1. c. 176. forsitan, quòd ibi loricæ fierent; caput pagi *Cameliacensis*, in Gall. inter Bellovacensem & Velcassinum, ubi aliquot villæ, Baudrinum, Campania, &c. Sugerius *in Vita Ludov. Crassi* c. 4. Matthæi Comitis Bellimontis castrum, nomine *Canliacum*, memorat *Idem.*

CAMELIDÆ, insulæ duæ in ora Ioniæ regionis. Plin. l. 5. c. 31.

CAMELITÆ, populi in Mesopotamiæ finibus; non procul ab Euphrate. Scenitis proximi, qui diversoria habent partim cisternarum, partim aquæ ductuum aquis abundantia. Strabo, l. 3.

CAMELIUS, Medicus Augusti, quô Imperator ante Musam usus est. Appulejus *de Remediis Salutaribus*, *Divus certè hâc lactucâ conservatus in ægritudine fertur prudentiâ Musæ Medici, cùm prioris Camelii religio nimia ei abnegaret.* Nempe Camelius lactucarum esum ægrotanti Augusto negabat: Musæ verò operâ ex valetudine ancipiti ope lactucæ convaluit. Fuit autem *Camelius* nomen Romanum, ut & *Camerius* & *Camellius*: quorum omnium mentio occurrit in veterum *Inscriptionum* tomo. Nominatim in eo memorantur, C. *Camelius Heracla*: Et C. *Camelius Africanus Fabianus.* Vide Salmas. *ad Solin.* p. 1272.

CAMELLA, *Polluci* Σκάφιον, in qua festo Paganalium Deæ Cereri, vel quæ eadem esse videtur, Pali, potionem propositam fuisse, notat *Scaliger*, quam *Burranicam* dictam esse docet, eoque refert versus Ovidii, *Fast* l. 4. v. 779.

> *Dum licet, appositâ velut in cratere Camellâ*
> *Lac niveum potes, purpureamque sapam.*

In quæ verba, *Hæc potio*, inquit, *burranica dicebatur à colore burro, quem mulsum lacte dilutum facit.* Festo *Burranica* potio appellatur lacte commistum sapa, à rufo colore, quem *burrum* vocant. Unde *burram* rustici dixêre buculam, quæ rostrum habet rufum: & lacernæ rufi coloris vulgò usurpatæ, inde *Birrhi* seu *Byrrhi* sunt dictæ. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom.* l. 4. c. 17.

CAMELOBOSCI, Carmaniæ populi. *Ptol.*

CAMELOCONI, populi Arabiæ. *Steph.*

CAMELODUNUM, oppid. Angliæ, *Doncaster*, Lhydo. Olim Brigantium oppid. nunc Eboracensis Comitatus ad Dunum fluv. qui cadit in Abi æstuarium 20. milliar. Angl. ab Eboraco in Austrum. Aliis est *Duum.*

CAMELONTIUM, oppidul. Ægypti. Diodor. Sic. l. 18.

CAMELOPARDALIS, Aristoteli ignota fuit & Græcis omnibus, usque ad Agatharchidem, sub Ptolemæo VI. seu Philometore; post quem Artemidorus, Ptolemæo VIII. seu Lathyro æqualis; & tertius Diodorus, sub Julio Cæsare, tam ineptè de ea scribit, ut appareat, tum temporis rarum fuisse animal & parum notum. Nempe ante Cæsarem Romæ nemo *camelopardalim* viderat. Plin. l. 8. c. 18. *Camelopardalis dictatoris Cæsaris Circensibus ludis primum visa Romæ.* Neque verò id mirum, cùm in iis procreetur locis, quæ non remota solùm, sed tam inaccessa sunt, ut ea crediderint Veteres prorsus esse inhabitata. Et *Strabo* quidem sedem iis metatur ad Austri cornu: *Leo Africanus* & *Marmolius*, in Nubia nasci ait; *Antonius Constantius*, in ora Æthiopiæ, ad Austri cornu promontor. vergente. Unde est, quod Heliodori l. 10. Axiomitæ hoc animal, ut peregrinum, Regi Æthiopum magni muneris locô attulêre. Dicitur vulgò *giraffa*, Arab. *Zurapha*, Æthiop. *Nabin*, Latinis quoque *ovis fera*, estque capite camelinô, collo equinô, caudâ capreæ, cruribus & pedibus bubulis, albis virgulis rutilas maculas distinguentibus, quarum gratiâ Plinius scribit inditum ei nomen *Camelopardalis* fuisse. Ejus posteriora anterioribus sunt humiliora, ut à cauda sedere videatur, collum verò rectum est, & in altum erectum: Cursu tantum valet, ut nec incitatissimi equites illam assequi valeant. Tollitur è terra caput ejus ad altitudinem 15. pedum, ita ut eminus turrim te potiùs, quàm animal, aspicere credas. Porrò cornua habet, seu potiùs tubercula ac molles apices: magnificè ingreditur, &c. interim nullam sævitiam aut feritatem ostentat, uti eam describit præfatus Constantius *Epist.* ad Galeottam Manfredum Faventinorum Principem, datâ Fani, A. C. 1487. in qua accuratè agit *de Camelopardali*, quâ Laurentium Medicæum donaverat Sultanus Ægyptius, ut *Jovio*; aut Rex Tunetensis, ut *Volaterrano* placet. Vide quoque Scaligerum *Exercit.* 209. *Gesnerum*, *Alios* laudatos Sam. Bocharto *Hieroz. Part. prior.* l. 3. c. 21. ut & infrà voce *Nabis*. In ejusdem Constantii *Epigrammate*, Laurentium sic compellat *camelopardalis*,

> *Albertus, Magni clarus cognomine, plenam*
> *Non dedit nostri corporis effigiem.*
> *Non qui Orbem modicô scripsit memoranda libellô*
> *Plinius, & pulchræ conditor Historiæ.*
> *Non qui scriptorem dum corrigit Artemidorum*
> *Strabo, mihi dotes invidet ipse meas.*
> *Qualiacunque vides, isti mihi cornua demunt*, &c.

Vide quoque Salmas. *ad Solin.* p. 212. 388. &c.

CAMELORUM Mansiones, apud Plin. l. 6. c. 28. ubi Thomnam caput Gebanitarum abesse à Gaza Judææ oppido quadragies quatuor triginta sex mill. pass. idque spatium *in mansiones camelorum* sexaginta quinque dividi, scribit: Græcè *σταθμοί*, propriè dicebantur loca, ubi confectô itinere per noctem quiescebant; quemadmodum *Mutationes* seu *Ἀλλαγαί*, loca mutandis animalibus destinata. Et quidem *Mansio* ut plurimum pro unius diei itinere sumebatur: at in *Camelorum mansionibus* non semper singulæ mansiones singulis diebus itineris conficiendi respondebant, nam pro aquationum ratione, quæ *ὑδρεύματα* vocabant, erant dispositæ. Sic e. g. à Copto Berenicen usque portum Rubri maris, vetus *Itinerarium*, ducenta & quinquaginta octo mill. pass. computat, quod iter undecim Mansionibus confici docet, quarum singulæ aut 20. aut 25 milliaribus constarent. Plinius verò idem illud iter à Copto Berenicen camelis confici scribit, *aquationum ratione dispositis mansionibus*, l. cit. c. 33. ubi novem tantùm Mansiones numerat, cum tamen totum illud iter duodecimô die peragi dicat. Sic idem, ubi suprà singulis Mansionibus camelorum sexaginta novem milliaria plus minus imputat, ad quem locum vide Salmas. *ad Solin.* p. 494. & *seqq.* Plura verò hanc in rem hîc passim in vocibus *Aquatio*, *Hydreuma*, *Mansio*, &c.

CAMELORUM Pili, in Caspiis olim fuêre mollissimi & ex iis confectæ vestes ad delicias pertinebant. Ælian. *Hist.* l. 17. c. 34. *Κάμηλοι δὲ γίνονται παρ᾽ αὐτοῖς, αἱ μέγισται τοῖς ἵπποις τοῖς μεγίστοις, ἐοικυῖαι ... ἁπαλαὶ γὰρ εἰσι σφόδρα αἱ τούτων τρίχες, ὡς καὶ τοῖς Μιλησίοις ἐρίοις ἀντικρίνεσθαι τὴν μαλακότητα, ἐκ δὲ τούτων οἱ ἱερεῖς ἐσθῆτα ἀμφιέννυνται καὶ οἱ τῶν Κασπίων πλουσιώτατοι καὶ δυνατώτατοι.* *Cameli etiam* (apud Caspios) *plures numerantur, quorum maximi maximis equis sunt magnitudine pares, pilo magni pretii: is enim ita mollis sunt, ut cum Milesiis lanis mollitie comparari possint. Ex illis porro Sacerdotes induuntur, & Caspiorum ditissimi quique & opulentissimi.* Quod illum habere è Ctesia docent hæc Apollonii *Mirabil.* c. 20. Κτησίας ἐν τῇ δεκάτῃ Περσικῶν καμήλους τινὰς ἐν τῇ χώρᾳ γίγνεσθαι φησὶν, ἐχούσας τρίχας ὡς Μιλήσια ἔρια τῇ μαλακότητι. ἐκ δὲ τούτων τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἄλλους δυνάστας τὴν ἐσθῆτα φορεῖν, *Ctesias Persicorum* l. 10. *refert, in ea regione esse camelos, quorum pili mollitie lanis Milesiis æquent, Sacerdotesque & alios Proceres vestes ex iis confectas gestare.* Ita in Imperio Magni Chami, in urbe Calacia, Metropoli Provinciæ *Tanguth*, inveniri pannos, nomine *Zambilotte*, de lana alba & pilis camelorum contextos, quibus vix pulchriores in mundo inveniantur, narrat Paulus Venetus, l. 1. c. 65. qui etiam c. *seq.* ubi de terra Gogi & Magogi, *Fiunt*, inquit, *ibi Zambilotti optimi de pilis camelorum.* Cujusmodi pannos propriè significat vox Gallica *Camelot*, quamvis sumatur hodie latiùs. Sed camelorum in Caspiis aut in Tartaria villi, quàm sunt tenues, tam sunt asperi vulgares, quibus indui consuevisse Johannem præcursorem Christi, legimus in Historia Evangel. Matth. c. 3. v. 4. & Marc. c. 1. v. 6. Hebræi vocant צמר גמלים *lanam camelorum*: ut, cùm quærunt, *an ut lanam ovium, ita lanam camelorum, cum lino miscere Lex vetet?* Levit. c. 19. v. 19. & Deuteron. c. 22. v. 11. Item, *an lepra inficiat vestes ex lana camelorum, quomodo inficit vestes ex lana ovium?* Levit. c. 13. v. 47. 48. 52. 59.

Vide Talmudicum Tract. *Kelaim* c. 9. & Maimonidem in *Kelaim* c. 10. §. 6. citatos Bocharto, in *Hieroz. Part. Prior. l.* 2. c. 2. Recentioris aevi Scriptores *Camelotum* quoque & *Camelinum* vocant, cujusmodi pannum sic describit Fortunatus *de Vita S. Martini*, *l.* 4.

> ------ ------ *Modò subit aspera tela,*
> *Hispida cameli rigidâ quasi vellere texta:*

E quo, inter Christianos, olim Monachos vestes confici curâsse, docet Sulpitius de *Vita* ejusdem, *c.* 7. ubi de institutione Ordinis Monastici à S. Martino instituti: *Denique camelorum setis vestiebantur, mollior ibi habitus pro crimine erat.* Et Paulinus *Vitæ* ejusdem *l.* 2.

> *Multis vestis erat setis contexta cameli,*
> *Quæ levibus stimulis vigiles contegeret artus,*
> *Excludens tenuem compunctâ carne soporem,*
> *Mollia ne fluxum nutrirent tegmina corpus,*
> *Lasciva & tenui vestis fluctaret amictu,* &c.

Vide eundem *Ep. ad Severum*, & alia quædam hanc in rem, apud Car. du Fresne *Glossar.*

CAMELORUM Tubera, Græcis *κυρτώματα* & *τύλοι*, unde *δίτυλοι* dictæ, quæ bina habent: Aristoteli *ὕβοι*, unde vox Latina *gibbus*, Æolicè *γύβος*, *petumen* antiquis Romanis seu *petimen*. A qua voce *Petaminarii* fortè dicti, qui saltu periculosò corpus vibrantes, totos plerunque se contrahunt & gibbos faciunt, ut Petauristæ & alii hujusmodi paraboli saltatores, de quibus vide infrà. Eadem quia oneribus læsa melle inungi solent, hinc cameli tuber, Hebraicè דבשת *dabbeseth* dicitur, Esajæ *c.* 30. *v.* 6. tanquam à voce דבש *debas*, quæ mel sonat, uti habent Rabbi Selomo *in Esajam*, & Talmudici Doctores, *Tract. de Sabbatho c.* 8. & 14. nec non *in Bava Metsia c.* 3. Cui tamen originationi utpote longiùs petitæ, non assentitur Bochartus, quem vide *Hieroz. Parte poster. l.* 4. *c.* 12. uti de *Camelinis clitellis* infrà, voce *Riscus*.

CAMENECIA, seu CAMIENICUM, urbs Poloniæ permunita; caput Podoliæ superioris cum arce valida inter rupes sita. Ad amnem Smotrzicum, qui paulò infrà in Tyram cadit. In confinio Moldaviæ. Episcopalis sub Archiepiscopo Leopoliensi. Incendiò fœdè vastata, A.C. 1669. Vulgò *Kamieniek Podolski*. Jam sub Turcis.

CAMENTA, Cypri promontorium, solem occiduum spectans.

CAMERA, vel CAMERE, ager, de quo Ovid. *Fast. l.* 3. *v.* 581.

> *Est prope piscosas lapidosi Crathidis undas*
> *Parvus ager, Cameren incola turba vocat.*

CAMERA, cubiculum, cœnaculum, conclave, quasi *camurra*, a curvitate, ut placet *Papiæ*: seu potiùs à Græco *καμάρα*; *καμάρα* autem idem quod *τροχαλὸς*, *curvum* seu *reflexum*, arcuata enim & in morem rotarum rotundata tecta *cameræ* sunt. Unde *rotatio camerarum*, apud *Cassiodorum*, *ἡ τροχίλλωσις τῶν καμαρῶν*, vide infrà in voce *Trichilæ*. Itaque errat Vir doctissimus, qui *ad verba Vopisci in Aureliano*, *c.* 47. *Habuit in animo, ut aurum neque in cameras, neque in pelles mitteretur*: per *cameras*, laquearia privatarum ædium & balnearum vult intelligi. *Cameræ* enim tecta sunt curva, de quarum dispositionibus videri potest Vitruvius, *l.* 7. *c.* 3. nam & trullissabantur & inducebantur tectoriò: Laquearia autem vel laqueata tecta erant, quæ nunc *lambrissata* Galli vocant. Ex tabulis namque ligneis fiebant, in varias figuras & mæandros sectis ac cælatis; quæ plerunque etiam versatiles erant, ita ut & flores & unguenta desuper spargerent, ut apud Sueton. *in Nerone*, *c.* 31. legimus: id quod in *cameris* fieri non potuisset. Et quidem *camerarum* usum Veteres ignoravisse, notat *Servius*, eâ ratione vela subtendentes laquearibus ad excipiendum pulverem, qui per rimas tabularum multus consueverat manare: quibus non opus in *cameris*, ut quæ tectoriò opere inductæ rimis non dehiscunt & proin pulverem nec admittunt, nec transmittunt. Neque verum, quod *Isidorus* ait, laquearia cameris subtegi consuevisse, nisi nomine laquearium ibi *coronas* intelligat, quæ subjiciebantur cameris, tenuis subtilisque operis & aliquando ex gypso, aliquando ex creto marmore, perducebantur ac modò puræ, modò cælatæ fiebant. Sed hic camerarum ornatus multùm à laquearibus distabat, trullissatis enim politisque cameris subjiciebatur. Tectoriò igitur opere inducebantur cameræ, & picturis tectoriò superinductis, non secus ac parietes, decorabantur. quod tectorium *ὑποχάρτιον* vocabant. Vide *Epistol.* Pontificum 61. ubi *ὑποχάρτιον* videtur dici coronarium opus, quod cameris subjici [illegible] diximus, à chartæ tenuitate & subtilitate & idem esse, ac *[illegible]*: nisi quis *ὑποχάρτιον* dictum malit, quòd usus chartarum fuerit, in cameris intexendis & disponendis, vel etiam decorandis. Sed superior sententia potior videtur, cùm optimum *Glossarium ὑποχάρτιον tectorium* interpretetur. Etiam verò imbracteabantur cameræ, ut ex Vopisci *l. c.* patet: musivò item opere decorabantur; imò musivum opus propriè cameratum fuit & de earum ornatu tantummodo apud Auctores usurpatur, quemadmodum solum seu *[illegible]* arte pavimenti seu *[illegible]* ornabatur. Porrò ex Procopio *de Ædif. Justin. Serm.* 1. discas, aliud *cameras* ornandi pingendique genus fuisse, cerâ resolutâ igne, quod ad Encausticen pertinet; quò genere picturæ parietes consuevisse pingi, ait Auctor *Etymologici magni*. Eòdem autem genere & parietes & cameras pingi & ornari solitas dictum. *Urere coloribus* dixit Ovid. *l.* 3. *Fast. v.* 831.

> ------ ------ *Tabulamque coloribus urit*, &c.

Sic variis modis *Cameræ* ornabantur, coronariò opere, musivariò, cerographiâ, vel encaustice, & imbracteatione: quem postremum ornandi modum prohibere in animo habuit Aurelianus Imperator. Apud Recentiores verò vox latius sumi & ad quævis tecta extendi cœpit: unde etiam *Cameræ* cœnationes ipsæ appellatæ sunt, sive laqueatæ essent, sive cameratæ: & *Isidorus* sic vocem sumit, cum laquearia esse dicit, *quæ cameram subtegunt & ornant, figuris vel rotundis vel quadratis, ligno seu gypso sive colore etiam factis.* Plura ejusdem significata vide hic infrà; & de *Cameris* accuratè disserentem Salmas. *Notis ad Spartian. in Pescennio Nigro*, *c.* 6. & *Vopisc. loc. cit.* nec non *Exercitat. Plinianis ad Solinum passim*, ubi de *Camerarum* duobus generibus, quæ ex *lapide* struebantur, aut quæ ex *contignationibus* factæ figlinò opere inducebantur & albariò poliebantur: de ornatu porro earum, qui *opere musivò*, *vitro* & *gypsò* fiebat: tandem de variis speciebus, *Testudine*, *Fornice* & *Concha*, complura habes, *p.* 1214. & *seqq.* adde *p.* 232. ubi de *Cameris* ceris inustis seu encaustò quoque pingi solitis, &c.

CAMERA, apud citerioris aevi Scriptores, conclavis est, ubi thesaurus reponitur & servatur: quâ notione apud Græcos *[illegible]* occurrit, uti Car. du Fresne docet *ad Alexiadem*. Inprimis sumitur pro Fisco Imperatoris vel Regis. Unde Fridericus I. Imperator apud Helmoldum, *l.* 1. *c.* 80. & in *Histor. Archiep. Brem.* A. C. 1155. *Magna*, inquit, *requiritis, ô viri Romani, de exinanita camera nostra.* Sic in Testamento Caroli M. apud Eginhartum legimus, *Quidquid in camera atque vestiario ejus eo die fuisset inventum.* Inde in Francia, Fiscus seu Thesaurus Regius hodieque *Camera Denariorum* dicitur: factumque, ut provinciæ etiam atque urbes, quæ immediatè Principi suberant, & fisci erant propriæ, *Cameræ* dicerentur, Vide *LL.* Edwardi Confess. Matthæum Paris. *A. C.* 1241. Alios. Sic Monasterium S. Dionysii *propriam Cameram* Regis Franciæ, vocat Rigordus *A. C.* 1185. &c. Porro pro Curia Principis, pro officina ejus monetaria, pro officio Camerarii in Monasteriis, pro Dotalitio uxoris, vocem usurpatam reperias, in *Vita* S. Adelberti Prag. *Antiqq. Lect. Tom.* 5. in *Charta* Guilielmi Ducis Aquitaniæ apud Beslium *p.* 339. in *Monastico* Anglic. *Tom.* 1. *p.* 148. in *Pacto* Nupt. inter Ludovicum II. Siciliæ Regem & Rolandam fil. Johannis Regis Aragonum *A. C.* 1399. Quâ ultimâ notione hodieque in usu apud Gallos est, qui *la Chambre de la Femme* vulgò appellant supellectilem, quæ, post excessum conjugis, uxori addici solet. De *Camera Clericorum*, quæ in Francia idem erat, quod *Garderoba* in Anglia, vide Fletam, *l.* 2. *c.* 14. §. 1. & plura hanc in rem, apud Car. du Fresne in *Glossario*.

CAMERA, pro sepulchro camerato & hypogæo seu subterraneo, apud *Phlegontem*: *[illegible]* Ubi hypogæum illud monumentum totius familiæ, quòd fornicatum esset, *καμάραν*, i. e. *camaram*, vocat; *[illegible]* verò singulorum cadaverum thecas vel arcas, quæ unâ *καμάρᾳ* vel *fornice* habebantur conditæ. Et quidem cùm *Cameræ*, aliæ essent *[illegible]*, quæ semicylindri formam habebant & oblongæ erant; aliæ *[illegible]*, quæ ex structura factæ & concavos recessus haberent; posteriori modò fiebant sepulchra Judæorum, ut & Græcorum, subterranea omnia quæ *Cryptas* dicebant & *Speluncas*. Cujusmodi etiam fuit Domini sepulchrum & Lazari, volubile nempe & fornice tectum ac sub terra constructum, *ἐκ πέτρας λαξευτὸν καὶ οἰκοδομητόν*. Fiebant autem *cameræ* illæ vel fornices Hypogæorum ex magnis lapidibus & quadratis, quos Græci *[illegible]* dixêre. Unde apud *Strabonem*, *[illegible]*, *quadrato saxo concamerati.* Item *μονόλιθος*, Idem lib. 7. *[illegible]*. *[illegible]* quoque: quò modò Plato de monumento hypogæo, ex lapidibus structum & concameratum ingentibus debere esse dicit, *ἐκ λίθων [illegible]*. Alii *λογάδας λίθους* appellant. Certè vetus *Itinerarii* auctor, monumentum Esajæ Prophetæ monolithum revera fuisse ait & volubile, quòd scilicet cameratum esset monolithis. Et in monumento Domini *[illegible]* vocant Evangelistæ, ob magnitudinem, & *[illegible]* ac *λαξευτὸν*, quòd ingentes & quadrati essent lapides, quibus cameratum atque constructum erat, &c. Cæterùm non omnium fuit sepulchra habere ædificata, sed ditiorum solùm ac potentiorum: vilis turba cadavera sua factâ scrobe defodiebat, & aggestâ desuper humò tumulabat, cippò lapideò super illud *χῶμα* statutò, qui nomen & elogium defuncti contineret: qua de re infrà dicemus. Vide plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 1213. & *seqq.* & infrà ubi de Sepulchralibus Veterum *Cryptis* & *Hypogæis*.

CAMERA, navigii genus, apud Tacitum, ubi de motu ab Aniceto Polemonis liberto, excitato: *Quin & barbari contemptius vagabantur, fabricatis repentè navibus, quas* Cameras *vocant, artis lateribus, latâ alvô, sine vinculo æris aut ferri connexa; & tumido mari, prout fluctus attollitur, summa navium tabulis augent, donec in modum tecti claudantur. Sic inter undas volvuntur pari utrinque prorâ, & mutabili remigiò, quando hinc vel illinc appellere indiscretum & innoxium est*, *Hist. l.* 3. *c.* 47.

CAMERA, Apostolica, Pontificis thesaurus est, & *Patriarchium* aliquando dicitur. *Unde autem sumebat ea, quæ ad usum sui corporis erant necessaria? Dicit Beatus manifeste de Patriarchio Romano,* &c. *Nescitis Ecclesiam Romanam? Dico enim vobis, quia si quis venit illuc miserabilis homo hospitari, omnia ad usum præbentur ei* &c. *In exilio S. Martini Papæ in Collectan.* Anastasii Bibliothec. *per Sirmondum in* 8. *edito p.* 99.

CAMERA Clericorum, vide suprà.

CAMERA Denariorum, *Ibid.*

CAMERA Papagalli, appellata est in Vaticano Palatio, ubi habebatur Consistorium Secretum. *Ceremoniale* Rom. *l.* 1. *sect.* 9. *c.* 3.

Con-

Consistorium secretum celebratur in Aula aliqua palatii Apostolici remotiori (cameram Papagalli, *quæ est in Vaticano, appellant*) *sed Pontificalis parieti adhæret, in medio surgit à solo sine thalamo*, &c. apud Macros fratres in *Hierolex.*

CAMERA Spirensis, supremum Imperii tribunal, instituta est à Maximiliano I. Cùm enim vagum sæpius esset Consilium Aulicum & Cæsar ipse Germaniæ provincias prius obire cogeretur, nunc in Gallia Italiaque haberet quod ageret, factum inde, ut causarum decisiones lentè procederent, etiamsi Judices aulici processu summario uterentur. Itaque incommodis his remedium allaturus Imperator præfatus in Comitiis Augustanis, A. C. 1530. decrevit Ordinum omnium consensu, ut tribunal Imperiale in posterum Spiræ Nemetum fixum esset, perpetuumque jus diceretur ex Legibus Rom. salvis tamen receptis consuetudinibus, & particularibus statutis singulorum locorum. Quæ urbs tempore istô, in Germaniæ meditullio sita, ab omnibus locis devolutas causas facilè recipere poterat: nunc à latere illo, quô Galliam spectat, valdè denudari cœpit; quæ ratio, quòd Status Imperii in Pacificatione Westphalica de commodiore loco, ubi deinceps *Camera* esset, consilia agitârint. Constare debet amplissimus hic Consessus, *Judice Cameræ*, Principum, Comitum, Baronum familiâ ortundo & *L. Assessoribus*, ex semisse una Pontificiam religionem, ex altera Protestantium Sacra amplectentibus; qui constituuntur partim ab Imperatorib. partim ab Ordinibus, per Circulos X. incolentibus, uti in *Pacific. cit.* videre est § *Præterea, cùm ob enatas ex præsente bello mutationes*, &c. Ad eam verò non deferuntur causæ *matrimoniales*, quas solas Papæ reservari Cæsares voluêre: neque *criminales*, neque *religiosæ*, quas Status Imperii, vel quisque seorsim in suo territorio, vel conjunctim in Comitiis sibi vendicant. Sed nec de Feudis Regalibus, vectigalibus, absolutione à Banno, decernit; hæc enim ad Judicium Aulicum, quod à veteri more superstes mansit in Cæsaris palatio, pertinent, &c. Vide Henr. Kippingum *Juris Publ. Method. nov. l. 2. c. 3.* ubi de anno institutionis hujus *Cameræ* quod habet, corriges ex aliis, qui A. C. 1495. id à Cæsare, & quidem Comitiis Wormatiensibus, factum esse docent. Adde Limnæum *de Jure Publ.* Alios.

CAMERACENSIS Hugo, vide *Hugo.*

CAMERACUM, permunita urbs Galliæ Belgicæ Episcopalis ad Picardiæ fines, vulgò *Cambray.* Ad Scaldim fluv. 4. leuc. à Duaco in Austrum, 7. à Fano S. Quintini. Sub Hispanis cùm olim civitas Imperialis esset & libera: *Baudrand.* Caput regiunculæ *le Cambresis*, 10. leuc. Metropolitana olim Belgicæ secundæ. Conditor ejus Camber, Sicambrorum Rex, Chlodion Galliæ Rex illam occupavit, A. C. 445. Post mortem Lotharii, ad Carolum Calvum pervenit, A. C. 870. Pomum hinc Eridos inter Gallos, Imperatores & Flandriæ Comites. A. C. 1543. à Carolo V. occupata, iterum Duci Alenconio, Henrici III. fratri se submisit, recepta ab Hispanis A. C. 1595. quibus tamen iterum nuperô bellô à Gallis erepta est. Hujus Episcopi *Duces, Comites, & Principes Imperii* dicuntur. Guicciard. *Belgic.* San Marth. *Gall. Chron. tom. 1.* Concilia ibi habita, vide in *Conciliis Gall. Moreriam.* Hic pax A. C. 1559. inter Henric. III. & Philippum II. coiit. Vide & *Camaracum.*

CAMERANA, vulgò *la Chambre*, illustris in Gallia Familiæ nomen. In qua floruit A. C. 1097. Aymon *de la Chambre*, ac Vicecomitatum Mauriennæ, dein Comitatum *de Leville* nactus est; sed cùm masculi ejus familiæ defecissent, ob Margaretam Johanni *de Seyssel* Dn. *de Barias*, nuptam, huic genti *Seysseliæ* (ex qua etiam Domini *de la Serra* & *Aix* descendunt) nomen novum est inditum. In ea autem denuo plures lineæ extiterunt, partimque adhuc supersunt à Johanne Comite *de la Chambre* ortæ; Nempe Marchionum *de la Chambre*, Marchionum *de Aix*, Comitum *de Montreal*, tum Marchionum *de Meximieux*, nec non Comitum *de Monfort*: Prætenderunt etiam alicujus matrimonii titulô Principatum Arausionensem. Præcipuus ramus à Johanne est præfato, qui Margaretâ filiâ Urbani *de la Chambre* Comitis *de Leville* ductâ, ex ea genuit Amedæum Comitem *de la Chambre*, *Leville* & *Dam.* patrem, ex Maria de Sabaudia, Ludovici, qui extinctus A. C. 1517. ex Anna *de la Tour*, filium habuit Johannem III maritum Barbaræ *d'Amboise*: quô matrimoniô natus Johannes IV. Marchio *de la Chambre* Comes *de Leville*, ex Amata *de la Baume* Dn. *de la Ferte Chauderon*, suscepit Johannem Ludovicum Marchionem *de la Chambre* Comitem *de Leville* (cui obtigit uxor Claudia *de Saux Tavanes*, ἄτεκν.) Petrum Marchionem *de la Chambre* (uxor Laurentia *de Clermont de Montoyson* itidem ἄτεκν.) Car. Emanuelem Marchionem *de la Chambre*, *ἀγαμον* similiter, & filias 4. Luisam, Philibertam, Sebastianam & Carolam, omnes illustribus maritis junctas. Phil. Jac. Spenerus *Theatr. Nobil. part. 1.*

CAMERARIUS, in Regno Angliæ, idem cum Cambellano seu Cubiculario est, apud Fletam, *l. 2. c. 6. § 2.* Vide suprà. In Regno Scotiæ, idem est, qui *Justitiarius itinerans* dicitur in Anglia: Is enim certis anni temporibus totam Scotiam peragrat & in delicta incolarum exterorumque, præsertim Artificum, ut Braffiatorum, Pistorum, Carnificum, Appretiatorum carnium, Gustatorum cerevisiæ, Piscatorum, Molendinatorum aliorumque inquirit; de stateris, ulnis & ponderibus cognoscit, multas imponit, &c. quæ quidem Regni peragratio *Iter Camerariæ* vel *Camerarii* nuncupatur, in *LL.* Scoticis à Skenæo editis, in quo opere cognitio & jurisdictio ejus pluribus describitur. In Aula Pontificia, *Apostolici* cognomen habet, sicque dicitur, qui pecuniarum & Ecclesiæ Romanæ thesauri curam gerit: quod officium, *Archidiacon* extinctô nomine, à Gregorio VII Pontif. institutum esse, tradit Onuphrius Panvinius. In Monasteriis officium est, ad quod pertinent *omnes census & reditus Monasterii, sive de villis, sive de terris, sive de molendinis, sive de aliis rebus quibuslibet, ut* (Camerarius) *eos tempore statutô & percipiat & requirat. Horrea etiam & aratra & terræ arabiles & cætera culturæ Monasterii, nec non & pecora & omnes nutritura communes ad ejus curam spectant, ut ipse provideat, quæ in his omnibus instaurandis & exercendis sive conservandis, necessaria sunt*, &c. Lib. *Ordinis* S. Victoris Paris. *MS. c. 10.* apud Car. du Fresne. Ejusdem est, *procurare omnia vestimenta & calceamenta & lectos & stramenta lectorum -- rasoria & forpices, tersoria ad radendum -- dat ferra, quibus ferrantur equi Abbatis & Prioris & omnium Hospitum*, &c. apud Lanfrancum in *Decretis pro Ord. Benedict.* Aliter *Provisor* dictus, apud Hugonem Abbatem in *Statutis Cluniac.* cui *Subcamerarius*, qui cellarii, granarii, horrei & stabuli quoque curam sibi commissam habet, inservit. De *Camerarii* dignitate, in Ecclesiis Cathedralibus vide *Statuta* Ecclesiæ Londinensis in *Monastico Angl. Tom. III.* de Triscamerario, quod nomen est dignitatis Palatinæ Camerarii dignitate inferioris, infrà &c. De *Camerariis* inprimis Franciæ ut aliquid addam, dignitas ea est in Palatiis Regum, cui *Cameræ Regiæ*, i. e. Thesauri seu Cimeliarchii Regii cura incumbebat; de qua sic Hincmarus Remens. *de Ordine Pal. c. 22. De honestate vero Palatii, seu specialiter ornamento Regali, nec non & de donis annuis militum, absque cibo & potu, vel equis, ad Reginam præcipue & sub ipsa ad Camerarium pertinebat: & secundum ... rei qualitatem, ipsorum sollicitudo erat, ut tempore congruo semper futura prospicerent, ne quid -- opportuno tempore defuisset. De donis verò diversarum legationum, ad Camerarium respiciebat, nisi forte jubente Rege tale aliquid esset, quod Reginæ ad tractandum cum ipso congrueret.* Ockam *cap. de Scaccario*, *Officium* Camerariorum *in recepta consistit in tribus, scilicet claves arcarum -- bajulant, pecuniam numeratam ponderant & per centenas libras in forulis mittunt.* Vide quoque Gregor. Turonens. *Histor. l. 4. c. 26.* & *l. 6. c. 45.* è quibus colligas, apud Francos non unicum in Palatio *Camerarium* fuisse, nisi ii fuerint *Camerarii Provinciarum*, de quibus infrà. Habuêre porrò *Camerarios* Franciæ Reges usque ad Franciscum I. qui, post mortem Caroli Ducis Aurelianensis filii sui, quem post obitum Caroli Borboniæ Ducis, *Camerarium* constituerat, dignitatem hanc suppressit. Vide Tillium & plura hanc in rem, apud Car. du Fresne in *Glossar.* è quo etiam hæc subnectimus:

Camerarii aliquot Regum Franciæ I. & II. stirpis.

Talto, sub Dagoberto Rege memoratur Ratperto *de Casib. S. Galli c. 1.*

Vandalmarus, sub Guntranno Rege apud Fredegarium *c. 4.*

Reginardus, *Præpositus Cameræ Regiæ* sub Ludovico Pio, in *Vita* ejus A. C. 817.

Tancultus, sub eod. apud Ardonem in *Vita* S. Benedicti Anianensis Abbatis.

Bernardus Comes Barcinonensis & Dux Septimaniæ in eadem *Vita* Ludovici Pii, & apud Eginhardum, *Nithardum*, alios.

Ingelrannus Comes sub Carolo Calvo, apud Aimoini Continuat. *l. 5. c. 32.*

Theodoricus, sub Ludovico II. in *Annal.* Bertini, A. C. 878. 879. &c. Porrò sub secunda Regum horum stirpe, erant *Nuntii Cameræ*, quibus provinciarum & urbium, ad Fiscum Regium, *Cameram* dictum, spectantium, cura demandabatur; erantque vocati Procuratores Fisci in illis, atque cum Ducibus æquatam habebant potestatem. Sic dicti, quòd à *Camera*, seu *Camerario* Regio, in provincias mitterentur, essentque quasi *Missi Cameræ*. Ekkehardus Junior *de Casibus S. Galli, c. 1. Nondum -- Suevia in Ducatum erat redacta, sed Fisco Regio peculiariter parebat, sicut hodie & Francia. Procurabant ambas Cameræ, quos sic vocabant*, Nuntii. *Ibidem, Hunc -- cum aliqua Votamum Cameræ Nuntiorum jura oppidum pertinentia à Regibus darentur*, &c. Quod *Camerarios* tertiæ Regum stirpis concernit; recensent eos passim veteres Chartæ & Scriptores, quos consule. *Camerarios Provinciarum* in Regno Siculo & Neapolitano eosdem cum *Cameræ Nuntiis* præfatis, facit *Car. du Fresne* laudatus.

CAMERARIUS Cardinalis, in Aula Pontificia, qui *Cameræ*, ut vocant, *Apostolicæ*, h. e. thesauri Papalis & reditu um Ecclesiæ Romanæ curam, ac Sede vacante, per illos dies, quibus *Conclave*, ut ajunt, nondum celebratur, magnam jurisdictionem exercet, monetamque cum gentilitiis suis insignibus cudit. Huic, si Sede nondum redintegratâ, decedere contigerit, ex facultate Bullæ Clementis V. ipsi Cardinales alium in eadem dignitate substituere tenentur, Dominic. Macer in *Hierolex.* Vide quæ de *Camerario Apostolico* retrò sunt dicta.

CAMERARIUS Joachimus, Papebergensis Germanus, eruditione inclytus, præteritô seculô. Scripsit plurima, transtulit in Latium Geometras, Arithmeticos, Astrologos, Oratores, Historicos, Poëtas, ex vetustate varios. Obiit Lipsiæ A. C. 1574. ætat. 74. P. Jovius, *in elog. c. 146. Turneb. Lips.* Voss. *de Scient. Mathem. c. 65. §. 14.* Vide & *Joachimus.* Addo hic saltem Patrem illum fuisse filii cognominis, qui natus A. C. 1534. in ædibus Melanchthonis, Patris amici, educatus, Medicinæ gloriâ efflornit, ac paterna scripta collegit, edidítque; ipse *Horti Medici ac Philosophici* auctor. Nec non Philippi, qui scripsit *Meditationes Historicas*, à Simone Goulartio Gallicè versas & auctas. Fuit & tertius *Joachimus Camerarius*, junioris filius, celebris itidem Medicus, de quibus omnibus vide Melchior. Adami, *Vitis Medicor.* & Antonium Teissier *in Elogiis Eruditorum Vol. 1. & 2.*

CAMERIACUM, urbs satis ampla Galliæ Narbonens. Sabaudiæ caput & Senatus sedes. In planitie, 2. leuc. à lacu Burgetio, juxta amnem *Orbanne.* Vulgò *Chambery*, vide *Chamberiacum.*

CAMERINUM, Umbriæ urbs præclara, à curvitate situs appellata. Ab ea *Camertes* dicti. Vide Cluver. *Ital. Antiq. l. 2. c. 6.* Nunc Marchiæ urbs est Anconitanæ, sub Pontifice ad pedes montium. Media inter Maceratam & Spoletum, aliàs Ducatus titulô clara. 25. milliar. à Fulginio in Ortum, Romanis egregiè olim fida, Liv. *l. 9. c. 36.* Straboni, Plinio, *l. 3. c. 14. Ptolem.* Cæs. *Bell. Civil. l. 1. c. 15.* Sil. Ital. *l. 8. v. 461. Et castris laudande Camers*, memorata. Quas mutationum vices subierit, vide apud Leandr. *descr. Ital. Nic. Lloydium.*

CAMERINUS, Consul, Collega Nigri, an. Urb. Cond. 890.

CAMERINUS, Poëta, cujus meminit Ovid. *l.* 4. *De Ponto, Eleg.* 16. *v.* 19.

Quique canit domitam Camerinus ab Hectore Trojam.

Ubi alii *domito*. *Nic. Lloydius.*

CAMERINUS, vide *Pomponius*, it. *Sulpitius*.

CAMERIUM, Italiæ oppid. juxta Collatiam. Plin. *l.* 3. *c.* 5. *Cameria* Livio, *l.* 1. *c.* 38. & *Halicarnasseo*.

CAMERIUS, nomen Romanum. Vide suprà *Camelius*.

CAMERLENGUS, vide suprà *Camarlengus*.

CAMEROPIS, civitas Indiæ. *Strabo*.

CAMERTES, populi Umbriæ nunc *Camerinenses*, vide *Camerinum*.

CAMESENE, vel CAMISENE Latii, vel Italiæ vetustissimum nomen, jam inde à Jani temporibus, de cujus origine *Grammatici certant, & adhuc sub judice lis est*. Ad Camisen quidem omnes referunt, sed de Camise nihil certi. Hunc enim alii cum Macrobio, *l.* 1. *c.* 7. *Saturnal.* & *Hygino*, & Protarcho Tralliano, advenam & imperii consortem; alii Jani fratrem faciunt cum Catone *in Originum libris*. Alii denique Camisem asserunt sororem & conjugem fuisse Jani, ut Draco Corcyræus apud Athen. *l.* 15. Unde videtur desumptum, quod Servius *in l.* 8. *Æn.* Tiberim vel Tiberinum *Jani, & Camesenæ filium facit*. Quid si *Camesen*, vel *Camisenem* dicamus id ipsum esse quod *Latium* & כתים *Cethim*, quia כמס *Camas* Hebræis est abscondere. Hinc Moses Deuter. *c.* 32. *v.* 34. nonne illud est כמס *camus*, reconditum apud me? *Nic. Lloydius.*

CAMESUS, Thraciæ urbs. *Ptol.*

CAMEUS, vulgò dicitur lapis lacteus, nigrò & candidò compositus, cujus nempe superficies candida est, radix verò nigra, marmoribus potiùs, quàm gemmis, annumerandus. Ingentes namque exciduntur crustæ, quibus lactea superficies, quæ ectypis imaginibus aptatur; fundus autem vel radix nigerrima substernitur. Paulus certè Silentiarius inter marmora recenset atque sic id genus describit *in Ecphrasi S. Sophiæ*,

Ὅσσα δὲ Κελτὶς ἀνῆκε βαθυκρύσταλλος ἀέρση
Χρωτὶ μέλαν σίλβοντι πολὺ γλάγος ἀμφιδαλοῦσα
Κεχυμένη ἔνθα τυχεῖν ἀλινόμενον ἔνθα καὶ ἔνθα.

Ubi *corpori nigro superficies lactea hinc inde superfusa*, marmoris omninò illud genus designat, unde vulgò *Camei* fiunt. In Germaniæ montibus illud inveniri iisdem in versibus innuit idem, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 562. & suprà, ubi de *Cameis figuris*.

CAMICUS, urbs Siciliæ, in qua Cocalus Dædali fil. imperavit, & circa quam Minos Cretensis mortuus est. Ita *Steph.* Vibius *in Catalogo fluminum*: *Camicos*, Siciliæ, ex qua urbs *Camicos*. Aristot. *Polit. l.* 2. *c.* 10. *Quapropter & maris imperium tenuit Minos, insularum alias cepit, alias incolis frequentavit, ad extremum autem bellum Siciliæ inferens*, τὸν βίον ἐτελεύτησεν ἐκεῖ περὶ Κάμικον. Strab. *l.* 6. *Multa etiam barbarica oppida interierunt*, Καθάπερ ὁ Κάμικος Κωκάλου βασίλειον παρ' ᾧ Μίνως δολοφονηθῆναι λέγεται. Vide Herodot. *l.* 7. & Diodor. Sic. *l.* 4. Apud Tzetzen *in Chil.* corruptè Κάμικον, & posteà Κάμικλος legitur. *Fiume delle Canne*, hodiè *Cluverio*. Scribit hic Carolus Steph. Charax hanc urbem *Inycum* vocat, dein Stephanum autorem advocat. Sic enim ille habet, Κάμικος, πόλις Σικελίας, ἐν ᾗ Κώκαλος ἦρχεν. Χάραξ δ' Ἴνυκον αὐτὴν φησίν. Atqui non unum eundemque locum esse voluit Charax *Inycum* & *Camicum*; sed cùm alii Camicum fuisse Cocali regiam affirmarent, ipse è diverso Inycum sedem ejus fuisse tradit. *Nic. Lloydius.* Nunc urbs semidiruta jacet, in colle, & *Siculiano* dicitur. *Briet.* Fluvius autem cognomin. nunc *Cannaro* seu *Fiume delle Canne*; estque parvi momenti, *Baudrand*.

CAMIGARA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CAMILABO, pannus utrinque dependens, à pileo Patriarchali, *Lexicon Græc.* apud Car. Macrum *in Hierolex*.

CAMILETÆ, populi ultra Euphratem. *Strabo*.

CAMILLA, Volscorum Regina, Metabi Volscorum Regis, & Casmillæ filia, quam pater invidiâ suorum regnô pulsus, Dianæ famulam vovit. Quare ab ineunte ætate venationibus eam, & omni armorum genere exercuit: quibus in rebus brevi tantoperè profecit, ut summam sibi ex re militari laudem pepererit. Tandem cùm Turno adversus Æneam suppetias ferret, ab Arunte quodam ex insidiis est interfecta. Ut latiùs describit Virg. *Æn. l.* 11. *v.* 539.

Pulsus ob invidiam regnô, viresque superbas
Privernô Antiquâ Metabus cùm excederet urbe,
Infantem fugiens, media inter prælia belli,
Sustulit exsili comitem, matrisque vocavit
Nomine Casmillæ, mutatâ parte, Camillam.

Eam etiam describit *l.* 7. *v.* 803.

Hos super advenit Volscâ de gente Camilla,
Agmen agens equitum, & florentes ære catervas
Bellatrix: non illa colo, calathisve Minervæ,
Fœmineas assueta manus, sed prælia virgo
Dura pati, cursuque pedum prævertere ventos.

CAMILLA, inter vestes Episcopales, apud Theodulfum, *l.* 6. *Carm.* 18. *de Vestib. Episc.*

Fluxa camilla *caput; mentem tegit*, &c.

Gall. *Camail*. Vide suprà in voce *Camallum*. Nisi potiùs legendum *Capella*, i. e. minor capa, quâ caput tegebant, uti censet Car. du Fresne in *Glossar*.

CAMILLI & CAMILLÆ, ministri sacrorum, à Romulo instituti: de quibus Dionys. *l.* 2. ita *Romulus voluit uxores cum suis maritis fungi sacerdotiô, & si qua sacra viros obire vetaret mos patrius, ea relinqui fœminis, in ejusque ministerii partem delectam venire, liberam etiam liberos: quod si qui prole carerent, eis liceret optare ex quacunque tribu puerum puellamque, elegantissimos: alterum ministraturum sacris, donec pubesceret: alteram tantisper, dum pura esset a nuptiis*, Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 3. *c.* 31. Dicebatur quoque in nuptiis *Camillus* puer impubes, qui in operto vase, quod *Cumeram* vocat Varro *de L. L. l.* 6. utensilia mulieris, quæque in usu ac ministerio sponsæ erant, ferebat, Idem Rosin. *l.* 5. *c.* 37. Vide & infrà.

CAMILLIACUM, castellum Gall. priscum, nunc *Chemillé*, locus non obscurus hodieque in Andibus, à Camillo conditore. Est & Camilliacum, in diœcesi Sajensi, *Chemilly*, quod & Prioratum ad Blesense Monasterium S. Launomari pertinentem & Ecclesiam suam seu parœciam habet. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAMILLUS, puer ingenuus, qui flamini Diali ad Sacrificia ministrabat. Antiqui enim *Camillos* & *Camillas* vocabant ministros, & ministras impuberes in sacris. Unde Mercurius Hetruscorum linguâ *Camillus* dicitur, h. e. *Deorum minister*. Plut. *in Numa*. De nominis notatione Bochart. *l.* 2. *de Animal. c.* 36. Vates & ministri Deorum קדשים *Kosmim* vocantur, ut Romanis Casmilli, i. e. קדמי אל *Cosme el* ministri Dei. Cujus fœmininum *Casmilla*, vel *Camilla*, Virg. *Æn. l.* 11. *v.* 557.

Alma tibi hanc, nemorum custos, Latonia virgo.
Ipse pater famulam voveo. ———

Ubi Servius, *Voveo, consecro in tuum ministerium, unde & Camilla dicta est*. Vide Voss. *in Camillus*. *Nic. Lloydius*, adde Joh. Marshamum *Canon. Chron.* & prædicta, voce *Camilli*.

CAMILLUS L. Furius, qui & alter Romulus dictus est, Romanorum suæ ætatis clarissimus fuit, qui Faliscis devictis, Vejos totò decenniò obsessos per cuniculos cepit. Nec multò pòst, cùm crimini illi daretur, quòd albis equis triumphâsset: & prædam iniquè divisisset, die dictò ab Apuleio Saturnino Tribuno plebis damnatus, Ardeam concessit. Mox cùm Galli Senones urbem diripuissent, ipsumque Capitolium arctissimâ obsidione premerent, absens Dictator factus, collectis ex fuga Romanorum reliquiis, Gallos pendendo auro intentos incautos oppressit, patriamque in libertatem vindicavit. Post hæc popul. Roman. Vejos migrare volentem, gravissimâ, & elegantissimâ illâ, quæ apud Livium, *l.* 5. *c.* 51. legitur, concione retinuit; Legibusque pristino vigori redditis, Volscos, Æquos, Tuscos superavit. Tertiùm Dictator creatus, & Satricum sociam Populi Romani urbem ab impetu Latinorum tutatus est. Quartùm Dictator ad sedandam populi seditionem factus, valetudinem excusavit, aliumque sibi subrogandum curavit. Quintùm Dictator Gallos iterum Romam petentes, & ad fluv. Anienem castrametatos superavit. Postremò Romæ octogenarius pestilentiâ interiit. Plut. *in vita ejus*. Liv. *l.* 5. Flor. *l.* 1. Aur. Victor. *de Vir. Illustr. c.* 23. *Diodor. Oros. Zonaras*, &c. De illo Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 825.

Aspice Torquatum, & referentem signa Camillum.

CAMILLUS, unus ex Cabiris, quos quatuor fuisse vult Apollonii Schol. *in l.* 1. *Argon.* Vide Bochart. *de Phœn. Colon. l.* 1. *c.* 12.

CAMILLUS Ovinius, vide *Ovinius*.

CAMILLUS Scribonianus, cui à Romanis Claudii imperium pertæsis, imperium erat oblatum, mox à suis desertus & necatus est, Arria uxore supra sexum virili animô fœminâ, ultroneâ morte ipsum subsequente A. C. 42. Tacitus, *l.* 6. *Annal. c.* 1. *l.* 12. *Annal. c.* 52. Plin. *Ep.* 16. *l.* 3. &c.

CAMINA, Insula maris Ægæi. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

CAMINATA, in *Chronico* Fontanell. *c.* 14. seu *Caminada*, apud Chrodegangum in *Regula Canonic. c.* 26. locus est, ubi Monachi in commune convivantur, seu, uti censet Haeftenus, calefiunt. Unde Gallorum *Cheminée* ortum. Landinus *ad Dantem* ait, *Caminatas* dici in Lombardia *Sale de pelagi*, h. e. *Palatiorum œcos*, apud Car. du Fresne *Glossar*.

CAMINUM, urbs Pomeraniæ ulterioris anteà sub Episcopo proprio, nunc sub Electore Brandeburgico ad ostium Oderæ *Dewenow*. E regione Insul. Vollinæ, 1. vix leuc. à Mari Baltico 6. infrà Stetinum, 3. à Treptavia. Vide & *Camminum*.

CAMINUS, apud Plin. *l.* 33. *c.* 4. ubi de Auro, *Quod effossum est, tunditur, lavatur, molitur, ut farina ac pilis cuditur, vocant argentum, quod exit è fornace, sed auri. At quæ è camino jactatur spurcitia, in omni metallo Scoria appellatur*: idem cum fornace, uti idem alibi eam vocat. Glossæ *Fornax*, κάμινος. Habuitque in auro coquendo locum; cujus ramenta in catinos quidem coquenda mittebantur ex argilla factos: sed illi catini in fornace seu camino ponebantur. Et quidem catinos istos ἀγγεῖα κεραμεᾶ Agatharchides vocat: in camino verò poni consuevisse, idem Plinius ait, *Catini fiunt ex tasconio, h. e. terra alba similis argillæ: neque enim alia flatum ignemque & ardentem materiam tolerat*. Sed & καμίνους in argento vocat *Strabo*, [illegible] *Argenti verò caminos faciunt sublimes*. Imò in omni metallo, *in quo, quæ è camino jactatur spurcitia, Scoriam dici*, Plin. habet, *d. l.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1079.

CAMIRUS, urbs in Rhodo, ita dicta à *Camiro* Herculis filiô, quem ex Jole Euryti Regis filia susceperat. Phœnicibus erat חמירא *Chamira*, quasi *argillosam* dixeris. Nam חמר *Chamar* est *argilla*. Natum nomen ex argumento, quia Camirus erat in argilloso solo. Unde est, quod Homerus, cujus epitheta rarò sunt otiosa, vocat ἀργινόεντα Κάμειρον, *argillosam Camirum*. *Il.* β. *v.* 647. *Nic. Lloydius.*

CAMISATUS, Clericus est, cui cura erat infundendi aquam calidam in calicem, post consecrationem, ritu Græcorum, à quibus ζεωνοφόρος appellatur. Vide *Curopalatam*, laudatum *Marc.*

Græci

Græci namque præter aquam, quam ponunt in calice, in Eucharistiæ principio, quaque denotari volunt aquam ex latere Christi manantem, infundunt etiam post consecrationem aliquas guttas aquæ calidæ ante communionem, ut significent, quod etiam in corpore Christi jam mortui remanserit Divinitatis calor, seu, *ut labiis admotis & sanguini communicantes sic afficiamur, quasi è vivifico illo latere biberemus*, quæ verba sunt Simonis Thessalonic. Hôc proin officiô qui fungebatur, dicebatur *Camisatus*, fortè à *Camisia*, h. e. alba seu superpellicio. Citrinus à Novar. *Sacr. Elect. l.* 5. c. 8. Camisatus *ferventibus ab altari carbonibus & sacris lebetibus calefaciendis occupatus est, ut illic more solitô aqua fervens tempestivè sacris calicibus infundatur*, apud eund. Macrum.

CAMISENA, Parthiæ regio. Strabo *l.* 11. Cui *l.* 12. est Armeniæ minoris regio, & in ea urbs *Camisa*.

CAMISIA, sive CAMISIUM, prima vestium sacrificalium, linea tunica talaris: quæ quòd ad talos pertingeret, *Poderis*, Græcè ποδήρης, à colore *Alba* dicta est; ipsa verò à *Camis* nomen accepit, de quibus vide suprà, in voce *Camo*. Fuisse strictam & corpori adhærentem, tradit Hieronymus ad Fabiolam, *eamque similem militum Camisiis esse dicit, quæ sic apta membris & adstricta corpori, ut nihil militares exercitationes impedierent.* Earum mentio apud Anastasium, *in vita Benedicti III. Camisias albas sigillatas holosericas cum chrysoclavo.* Casaubonus in illud Lampridii, *in Alexandro*, c. 40. *In linea autem aurum mitti etiam dementiam judicabat, cùm asperitati adderetur rigor*; jure, inquit, damnatas ab Alexandro lineas aurô clavatas, propter asperitatem ac rigorem: & propterea se valde mirari, cur apud Anastasium legantur *Camisiæ aurô clavatæ*, has autem non ad usum comparatas, sed ad ornatum ædium sacrarum. Verùm nihil aliud illæ *Camisiæ* fuerunt, quàm lineæ tunicæ sacrificantium, & ad usum sacrorum, non ad ornatum templorum: in quibus auri rigor & asperitas non erat gestantibus incommoda, cùm super alias vestes, nempe communes, injicerentur; secus tempore Alexandri, cùm lineæ nudis carnibus admoverentur, quas auri rigor ac asperitas lædebat. Certè quemadmodum epularum ministri, in tunicis tantùm & fermè lineis, sic etiam in sacro convivio, Altaris ministri sive Diaconi in tunicis, quas & nunc *tunicellas* appellant, inserviebant, turba minor sacricolarum in tunica linea. Honori Episcoporum tamen datum est, ut soli duas tunicas in sacris gestent, præterque *Camisiam* talarem, tunicam superiorem induant, quæ primò de more Κολοβὸς erat ac sine manicis, mox in Dalmaticam conversa est, teste Alcuinô *de divinis officiis*: quemadmodum in veteri Testamento Pontifex præter tunicam lineam, etiam hyacinthinâ induebatur, cùm reliqui sacrorum ministri lineâ tantùm amicirentur. Fuit autem *Camisia* olim quidem, ut dictum, talaris ac manuleata, quales in antiquis picturis cernuntur, pòst brevior in usu esse cœpit, nec tamen eâdem ubique formâ. Plerunque manicata est, scissis tamen & laxè fluentibus manicis, alibi stricta corpori & brachiis pressa, quales Cardinalium & Clericorum Augustinianorum, alibi etiam ad instar involucris tonsorum, quod totum corpus involvit & hinc inde brachiis in humeros rejicitur, ut veteres Casulæ sive Planetæ, quæ forma Patavii visitur, *Cotta* Italis dicta. Vide ibi. Lectorum propriam fuisse, ait Simon Thessalonic. *l. de Sacram.* Ὁ ἀναγνώστης κάμισον ἐνδύεται, ὃ καλεῖται ... ὅπερ ... Lector veste ornatur quam Camisium dicunt, *quæ ad parva casula, vel certè tunica modum e lino conficitur, primamque Sacerdotis delibationem demonstrat.* Vide quoque Codinum *de Officiis*, c. 6. *num.* 3. apud quem Gretserus vestes eas hôc nomine intelligi vult, quas supra vestes Clerici vulgò deferunt, & *superpellicia* Latinis dicuntur. Hinc *Camisati*, certi ordinis Clerici, apud Græcos, de quibus dictum. *Camisialis* vestis, in Concilio Coloniensi A. C. 1260. *can.* 7. tunica longior, hodie Gallis *Sotane*, quam Sacerdotes missam celebraturi, sub Albis habere jubentur: *Camisile* tandem, *Camisilis* seu *Campsile*, apud Monachum Sangall. *de Rebus Caroli M. l.* 2. *c.* 29. alibique passim, vestis species, eadem cum Alba seu *Camisia*; vel certè tela quævis linea aut cannabina, quomodo *camisiam* videtur usurpare Cæsarius *l.* 8. *c.* 32. &c. Vide Macros in *Hierolex.* & Car. du Fresne in *Glossar.*

CAMIZISUS, pagus Gall. dictus à *Camizo* loco, vulgò *Chemino*, inter Catalaunos & Barrum Ducis, ad amnem in Matronam influentem: Obscurus maximè & ignobilis, nec usquam alibi, quàm in Capitulis Silvacensibus memoratus. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAMMA, nobilis fœmina è Galatia oriunda, viri sui Sinati mortem à Sinorige illatam, ægerrimè ferens, quum apud Galatas in more esset, ut qui ineunt sponsalia, vir scilicet & uxor de eodem poculo bibant, dissimulatô dolore, sponsalia cum eo inire finxit, venenatumque poculum illi propinavit: quô haustô Sinorix, & ipsa, læta quod virum ulta esset, mortem obivêre. Alex. ab Alex. ex *Plut.* Polyæn. *l.* 8. c. 39.

CAMMANIA, pars Thesprotiæ (quæ *Cestrinia* posteà dicta, ex qua Cadmus fluvius Cestrinus) condita à Cestrino Heleni Priamidæ filio. *Steph.*

CAMMINUM, German. *Cammin*, urbs Pomeraniæ ulterioris Episcopal. olim, vide in *Caminum*. Institutus hic Episcopatus à Bogislao II. vel, ut alii, Casimiro, Pomeraniæ Duce post Julinum destructam à Danis A. C. 1173. ab eoque multis prædiis, iis tamen legibus, auctus est, ut ditio per quoscunque pacis bellique casus, Pomeraniæ indivulsa maneret, neque Episcopus, nisi Principis adsensu, legeretur: quod pactô inter Ericum I. Pomeraniæ Ducem, & Sigfridum *Cammini* Præsulem repetitô firmatum est. Pacificatione verò Monasteriensi, unà cum Magdeburgico, aliisque quibusdam Episcopatibus, religione solutis (*secularizatis*) Brandenburgico Electori obvenit, quibus abdicatæ in Suecos Pomeraniæ damnum sarciret. Tob. Pfannerus *de præcipuis Germ. Princip. Gentibus.*

CAMMORON, apud Plin. *l.* 27. *c.* 4. ubi vulgò *cammaron* legitur, vox est origine Græca, quâ illa aconiti species indigitatur, quam θηλυφόνον appellavit Theophrastus, quòd boves & jumenta & oves & omnes omnino quadrupedes enecet, ipsô die, si genitalibus infulciatur, vel radix ejus, vel folium. Κάμμορον verò Dioscorides; ut & Nicander,

Πολλάκι θηλυφόνον ἢ κάμμορον.

quasi κακῷ μόρῳ ἀναιρῶν, *malâ morte necans*, uti vetera habent Scholia. Vel potiùs Æolicè, quasi κατάμορον, i. e. *mortiferum*. Radicem habet scorpii caudæ similem, unde & σκορπίον quidam appellavêre, eôque usus legitur Calpurnius, in uxoribus suis interficiendis. Plin. idem *l. cit. c.* 2. *Cùm constet omnium venenorum ocyssimum esse aconitum — hoc fuit venenum, quo interemtas dormientes à Calpurnio Bestia uxores, M. Cæcilius accusator objecit. Inde atrox peroratio ejus, En digitum! ortum fabula narravêre spumis Cerberi canis extrahente Hercule.* Nempe unô digitulô *cammori* seu telyphoni succô litô verenda uxorum suarum tangebat & sic interimebat Calpurnius. Quamvis autem Aconiti speciem id genus veneni faciat Plinius, propter virtutis vi del. & potestatis similitudinem, in necandis feris, in cæteris tamen nihil cum eo simile habere, sed omnia diversa, folium, florem, radicem, colorem, natale solum, docet pluribus Salmas. *ad Solin. p.* 882. *& seqq.* ubi utriusque figuras quoque Lectori spectandas exhibet, ex vetustissimo quodam Dioscoridis Græci libro.

CAMOENÆ, Musæ, Jovis & Mnemosynes filiæ, à cantûs amœnitate (ut quidam volunt) ita appellatæ. Varro tamen author est ab antiquis *Carmenas*, & *Casmenas* dictas fuisse, quæ posteà abjecto r vel s, *Camœnæ* dicebantur. Virg. *Eclog.* 3. *v.* 59.

Alternis dicetis, amant alterna Camœnæ.

Legitur & *Camœna* singulari numerô. Persius *Sat.* 5. *v.* 21.

---- Tibi nunc hortante Camœnâ
Excutienda damus præcordia.

Horat. *l.* 4. *Carm.* 6. *v.* 27.

Dauniæ defende decus Camœnæ.

Et *l.* 2. *Carm.* 16. *v.* 38.

Spiritum Graiæ tenuem Camœnæ,

Et *l.* 1. *Ep.* 18. *v.* 47.

---- Inhumanæ senium depone Camœnæ.

Et *l.* 1. *Carm. Od.* 12. *v.* 39.

Gratus insigni referam Camœnâ.

Senec. *in Medea*, *v.* 625.

Ille vocali genitus Camœnâ.

i. e. Calliope dulciter canente. *Nic. Lloydius.*

CAMOLIUS, vicus Liguriæ.

CAMOLODUNUM, vide *Camulodunum*.

CAMON, Historicus, libros fecit *de rerum inventionibus*. Quorum secundum citat Michaël Apostolius in Φοινισσῶν γεγραμμένα. Voss. *l.* 3. *de Hist. Græc. p.* 339.

CAMON, civitas terræ Galaad, in tribu Manasse, in qua Jair Galeatides, judex populi Israëlitici sepultus est, Judic. *c.* 10. *v.* 5. Joseph. *l.* 5. *Jud. Ant. c.* 12. Hieron. *de loc. Hebr.*

CAMONICA, vallis celebris Italiæ, in ditione Veneta, & agro Brixiano. Olliô fluviô irrigatur, & monte Aurigâ à valle Telina separatur. Perlonga est & ferax. Ibi transitus frequens ex Helvetiis in Italiam. In valle hac 10. scholas Albigenses seu Valdenses habuêre, circa A. C. 1240. doctrinæ suæ rivulis in Siciliam usque derivatis. Vide Lætum *Comp. Hist. Univers.* & in voce *Camunii*.

CAMOTIUS Joh. Baptista, Trevisanus Linguar. Orientalium, ac Græcæ, peritissimus, Philosophiam docuit Bononiæ, sub Julio III. inde Maceratæ sub Paulo IV. tandem Romam vocatus à Pio IV. correxit opera Theophrasti ac Aristotelis, publico dedit *Commentarios Græcos in Metaphysicam utriusque*, vertit Latinè *Physicam Pselli & Commentar. Olympiodori in Meteora*: *Poëmata* quoque nonnulla Græca edidit. Obiit A. C. 1581. ætat. 60. Antonius Teissier in *Elogiis Volum.* 2.

CAMPACUS, seu CAMPAGUS, ἀπὸ τῆς καμπῆς, *à flexura* vocatus, quòd multas καμπὰς & decusses in calceando faceret, ex corrigiarum alligaturis, apud recentioris ævi Scriptores dictus est calceus Patriciorum & Senatorum, solô colore ab Imperatorio discretus. Imperatorum enim *campaci* rubri erant vel phœnicei, Senatorum verò nigri vel etiam candidi. Vetustioribus Latinis *calceus* simpliciter vocitatus est. Nam etsi calceus generale nomen, de quolibet calceamento, sic propriè tamen dictum est calceamenti genus, quô Senatores & Equester ordo, & reliqui paulò honestiores in Urbe utebantur. Hos Patricii lunatos gestabant; qui Magistratum Curulem cepissent, mulleos; qui triumphabant, puniceos, stante Republ. Imperatores postmodùm, ut & reliqua triumphalia ornamenta, puniceos sibi solis, uti dictum, vindicârunt. Interim omnes hi calcei ejusdem formæ erant, *reticuli* dicti Gallieno, non quòd intercisi essent & πολυσχιδεῖς, uti æstivi calcei hodieque esse solent, sed propter locorum & corrigiarum, quibus circa crura alligabantur, variam & multiplicem decussatimque volutam implicationem, quæ reticulatum planè opus referret. Multis autem corrigiarum nexibus & involutionibus vinciri solitos fuisse patricios hosce calceos, innuit *Isidorus*, cùm *quatuor* illos *corrigiis* adnecti consuevisse ait, quo modo multas omnino decusses fieri fuit necesse. Usurpari solebat calceus hic in Urbe & in publico; nam domi, depositis calceis, soleas sumebant: extra urbem calceos quoque abdicantes. Itaque calceus togam semper sequebatur, sicut pallium crepida, apud Græcos. Uti

verò nomen, ita & uſum calcei, à Siculis & illis Græcis, qui Italiam incoluerunt, accepêre Romani. *Romani* proin *calcei* appellatione donati, à Caſſiodoro in *Codicillis Patriciatus ad Thol.* quem *Heſychius κοῖλον κ. βαθὺ ὑπόδημα, cavum & profundum calceamentum* appellat, quod uſque ad mediam tibiam aſcenderet, ut caligæ, perones, tubuli, cothurni, qui non minùs, quàm *campagi*, imò etiam magis, tibiatim calceabantur. Nam *campagus* lotis tantùm & corrigiis crus involvens; magnam ejus partem intactam relinquebat; quod illæ ſpecies totum operiebant ſolidâ & integrâ pelle, &c. Vide Salmaſ. *ad Trebellium Pollionem in Gallienis*, c. 16. qui etiam calceorum uſu ſervis fuiſſe interdictum, ex *Servio* obſervat. Uti verò *campagum* Trebellius hic, ut & Capitolin. in *Maximino Jun. c.* 2. Regibus & Imperatoribus: ſic Prætoribus & Palatinis Scholiaſtes Juliani Anteceſſoris in *Conſtitut.* 17. *c.* 63. & quibuſvis aliis, atque adeò ipſis militibus, Auctor *Chronici* Alexandr. *p.* 666. adſcribit. Poſtmodum Pontificum Romanorum proprius fuit. *Hypomneſticum* de Anaſtaſio Apocriſ. *Et uno ex* campagis *ejus — quos nullus alius, inter homines portat, niſi ſanctus Papa Romanus.* Unde apud Anaſtaſium in *Stephano IV.* legimus, in degradatione Conſtantini Antipapæ, *Maurianum Subdiaconum orarium de ejus collo ſuſtuliſſe — & campagos ejus abſcidiſſe.* Indulto tamen Pontificis etiam Diaconi Romani, Cardinales nempe, Diaconatûs ordine donati primùm; exin Epiſcopi omnes: tandem Abbates quoque, quibus à Pontifice Epiſcoporum ornatus conceſſus eſt, hôc calceô uti cœpêre, uti pluribus docet Car. du Freſne in *Gloſſar.* Vide iterum præfatum Salmaſ. *ad Inſcr. Herodis Attici p.* 102. ex Johanne Gazenſi, & infrà in voce *Campagi.*

CAMPÆ. Ciliciæ Præf. in Cappadocia oppid. *Ptol.*

CAMPAGES, inter nomina montis Tauri, apud Plin. *l.* 5. *c.* 27. ubi aliis legunt *Chambades.* Salmaſ. *ad Solin. p.* 788.

CAMPAGI, Principum ſive Imperatorum Romanor. calceamenta erant, cultu, pretiô coloreque ab aliorum diſtincta. Jul. Capitolin. in *Maximino Jun. c.* 2. *Calceamentum ejus, i. e. campagum regium, quidam poſuerunt,* Trebell. Pollio *in Gallien. c.* 16. *caligas gemmatas annexuit, cùm campagos reticulos appellaret.* Vide ſuprà in voce *Calcei*, ut & in voce *Tzanca.* Balduino *Calceamentum* fuit Imperatorium, cujus formam ex Jul. Capitolino expiſcari licet, qui quidem in explicando Proverb. *Caliga Maximini*, apertiſſimè *Campagum*, caligam eſſe dicit; unde cum hac ſimilitudinem habuiſſe, perſpicuum. Interim cultu, pretiô ac colore, à caligis viliotibus *Campagos* fuiſſe diſtinctos certum eſt. Namque idem Auctor Maximini calceamentum *Campagum regium* vocat; i. e. eô, qui Reges decet, cultu ornatum. Et apud Trebellium Pollionem *loc. cit.* Gallienus, *Caligas gemmatas annexuiſſe dicitur, cùm Campagos reticulos appellaret.* Ubi quidem è voce *reticulos*, eum cultum elicimus, quô obſtragula illorum crebris & aptè diſtinctis inciſuris, retium ad inſtar, velut feneſtrata fuêre. Vide Ben. Balduinum *de Calceo c.* 18. ubi A. Friſius *Campagi* iconem, ex Mathamo, curioſi Lectoris oculis videndam ſiſtit. Fuerunt autem & *Campagi* ex genere ſolearum, non integrâ ſolidâque pelle crura operientes, ſed faſciis multis reticulatim implexis tegentes. caligis Senatoriis Romanorum ſimiles, uti colligitur ex Juliano veteri Novellarum Interprete, qui *Novellâ* 126. ubi interdicitur Advocatis aliiſque, ne, cùm cauſas agunt non præſente Imperatore, dignitatis ſuæ inſignia adſumant, togam nempe & calceos; ibi hos calceos *Campagos* exponit. Hos poſteà Diaconis Romanis conceſſos fuiſſe, ait Papias, vide quoque Gregorium M. *l.* 7. *Ep.* 28. & Alb. Puciolum *de antiquo jure Siculæ Eccl. c. ult.* quem morem, à Conſtantini M. donatione quidam, ſed infeliciter, arceſſunt. Deſcribit eos Amalarius *Eccleſ. Offic. l.* 2. *c.* 18. & Honor. Auguſtodunenſis *in Gemma animæ l.* 1. *c.* 210. ubi inter alia legas, albô coriô intrinſecus circumdatos fuiſſe, extrinſecus nigri cùm eſſent: Verba donationis ὑποδήματα ἤτοι σανδάλια λαμπρὰ διὰ ὀθονίων, *calceamenta ſeu ſandalia candidô linteamine illuſtrata*, vocant. Unde patet fuiſſe inciſos κ. πολυσχιδεῖς, uti & olim ſandalia quædam apud Græcos, de quibus Cephiſiodorus apud Pollucem, *l.* 7. *c.* 22. &c. Alb. Rubenius *de Re Veſtiar. l.* 2. *c.* 5. *ubi de calceo Senatorio*; contra quem tamen ſentit Salmaſ. *in Trebellium*, qui *Campagos* eoſdem fuiſſe cum calceis antiquis Patritiis contendit, uti vidimus ſuprà in voce *Campacus.*

CAMPANA, inventum quibuſdam Paulini Epiſcopi Nolæ, Civitatis Campaniæ, circa A. C. 400. unde à civitate *Nolæ*; à patria *Campanæ* nomen. Sunt qui Sabiniano Pontifici Romano rem attribuunt, eô decepti, quòd horas is Canonicas primus campanæ ſonitu diſtinxit. Nonnulli à gentibus petunt, quòd apud Ovidium, Martialem, Tibullum, Statium, Manilium, Græcos item veteres tintinnabula reperiantur & pelves, etiam æra ſtrepitantia in eadem ſæpe munia, quibus hodie campanis utimur. Non adducar tamen, ut ingentes campanarum noſtrarum moles, eis ſeculis excogitatas cenſeam. Novum enim nomen novum prædicat artificium, & dicitur Lupus Epiſcopus Aurelianenſis A. C. 610. pulſando campanas in templo Stephani, apud Senonas, quô ſignô convocare ſolebat populum, exercitum Clotharii, qui muros obſidebat, adeò terruiſſe, ut omnes ſeſe in fugam verterint: unde patet, nec vulgares, tunc fuiſſe campanas, nec Clotharii militibus cognitas. Averni tamen, *ſignô* jam uſi Sidonii ævô, circa A. C. 480. ſed unicô forſan & exiguô: Lupus grandiores adhibuerit, & in claſſicum, ut hodie ſolet, pulſaras. In Britannia Inſul. circa A. C. 680. inquit Beda *Hiſt. Eccl. l.* 4. *c.* 23. *Audivit ſubitò in aere notum campanæ ſonum, quô ad orationes excitari vel convocari ſolebant.* Græci multò recentiùs à Veneto acceperunt, qui circa A. C. 874. Baſilio Imperatori duodenas magni ponderis, artificiique non vulgaris donô miſit campanas: *Sicutque Venetorum munere tum primùm Campanô ære uſi*, Sabellic. *Ennead.* 9. *l.* 1. Ante hoc verò tempus celebris erat Campanarum uſus in Anglia. Refert enim Ingulphus, Turketulum primum Croylandiæ Abbatem, qui obiit A. C. 875. eidem monaſterio, quod ipſe fundaverat, 6. dediſſe campanas, duas ſcil. magnas Bartholomæum & Betelinum dictas: duas medias, Turketulum & Betwinum: & duas minores, Pegam & Begam. Poſtquam jam antè fieri curâſſet maximam campanam, nomine *Guthlacum*, quæ cum prædictis mirabilem faciebat harmoniam. Munia Campanæ ſic olim numerabantur in Eccleſia:

> *Laudo Deum verum, plebem voco, congrego Clerum,*
> *Defunctos ploro, peſtem fugo, feſta decoro.*

Durandus *Ration. l.* 1. *c.* 4. ſex genera tintinnabulorum in Eccleſia memorat, cum inquit: *Squilla*, pulſatur in triclinio, i. e. Refectorio: *Cymbalum* in clauſtro: *Nola* in Choro: *Nolula* ſeu dupla campana, in horologio: *Campana* in Campanili: *Signum* in turri. Belethus verò *divin. offic. c.* 68. Tintinnabulum pro Squilla ponit, & Campanam in turri collocat, campanulam in cœnobio, Hieronymi *ad Euſtochium* ductus auctoritate: ſignum autem pro quolibet pulſandi inſtrumento accipit, quô quidpiam ſignificatur. Occurrunt alia etiam vocabula generali ſenſu: Pelvis, unde Anglic. *Bel*, & Cloca aliàs Glogga, à German. *Gloggen.* Vide Vincentium *Spec. Hiſtor. l.* 23. *c.* 9. & 10. Gregor. Turonenſ. *Hiſt. l.* 2. *c.* 23. Henricum Spelmann. *Gloſſario Archæol.* alios; & hîc paſſim.

CAMPANA Lex, Ciceroni *ad Attic. l.* 2. *Ep.* 18. vocatur Lex Agraria Julia, quam C. Jul. Cæſar Conſul, cum M. Calpurnio Bibulo, ſuaſore Cn. Pompejô, tulit ann. Urb. Cond. 691. *Ut ager Stellas, majoribus conſecratus, item Campanus, ad ſubſidia Reipubl. vectigalis relictus, plebi dividerentur.* Vide in voce *Julia Lex.*

CAMPANARIUS, apud Cæſarium *l.* 2. *c.* 12. alibique, cuſtos eſt *campanarii* ſeu turris, in qua *campanæ* pendent, quas pulſandi cura illi incumbit. Hi vulgò, in Eccleſiis maximè Cathedralibus, ex ordine Cleri ſunt, & *camiſiâ* induti officium hoc obeunt, ex *can.* 8. Concilii Colon. A. C. 1260. *Ut* Campanarii *Eccleſiarum, quorum ſervitus ſive onus circa Altare verſatur, nunquam abſque veſte camiſiali compareant, firmiſſimè prohibemus.* Literatos eoſdem eſſe, vult Synodus, ibidem habita A. C. 1300. *can.* 7. Ut *in defectu reſpondentis ad Altare, cum camiſia linea, dum aſſiſtunt in Miſſis, deſervientes Presbytero, miniſtrator non careat ſociô ſibi reſpondente,* &c. apud Car. du Freſne *Gloſſar.* qui in Eccleſia Ambianenſi iſtiuſmodi Clericos *Clormanos*, voce Germanicâ appellari conſueviſſe, addit. De *Campanariis organis*, vide infrà voce Organica.

CAMPANAS baptizandi, in Eccleſia Romana ritus, memoratur Durantio, cùm ait, *Baptizantur campanæ, Formula verò baptizandi ſive benedicendi antiqua eſt.* Et in libro *Pontificali*, edito ab Alberto Caſtellano, ubi ſal exorciſatur, *ad expellendum ex campana inimicum, & aqua ut omnium pravorum ſpirituum nequitiam ejiciat.* Ibidem; & in *Ordine Romano* occurrit, *tinctum aquâ tintinnabulum:* & petitur, *ut elementum aquæ myſterialiter baptiſmo commodum S. Spiritus ſui ſanctitate reddatur.* Additur in *Pontificali* edito Venetiis A. C. 1571. apud Juntas, *p.* 166. *Hac commixtio ſalis & aquæ efficiatur ſalutare Sacramentum, in nomine Patris & Filii & Spiritus S.* Forma conſecrationis talis eſt: *conſe † cretur & ſancti † ficetur, domine ſignum iſtud. In nomine Pa † tris & Fi † lii & Spiritus † Sancti. pax tibi.* Aſſignantur porrò Suſceptores, ut baptizatis hominibus, & Sancti Sanctæque alicujus nomen ei imponitur; atque ſic lotæ aquâ, cum Trinitatis invocatione, chriſmate, ſale & ſputô inunctæ; linteô ſpeciali formâ abſterſæ exorciſatæ, &c. campanæ virtutes tribuuntur variæ, ut videl. *per illius tactum & ſonitum fideles invicem invitentur ad præmium & creſcat in iis devotio fidei, fruges, mentes & corpora credentium ſerventur, procul pellantur hoſtiles exercitus, & omnes inſidiæ inimici, fragor grandinum, procella turbinum, impetus tempeſtatum & fulgurum temperentur; infeſtaque tonitrua & ventorum flamina ſuſpendantur, ſpiritus procellarum & aereæ poteſtates proſternantur*, uti habet Durandus *Rationalis l.* 1. *c.* 4. &c. Hinc legimus apud Helgaudum *in Roberto Rege. Signa quinque tomen ex his mirabile, in quo duo millenaria metalli & ſexcentæ libræ fuerunt, cui imprimis juſſit ſignum Baptiſmi de oleo & chriſmate fieri, ſicut Ordo depoſcit Eccleſiaſticus, & ut vocaretur* Robertus, *attribuerit Spiritus S.* Neque verò Sanctorum ſolùm Sanctarumque: Sed & modò nomina virorum illis induntur, ut ex modò laudato Helgaudo patet, qui *Roberti* nomen *campanæ* datum memorat; ut & Ingulfo, qui *Bartholomæi* & *Bettelini* meminit: modò fœminarum, ſic idem Ingulfus *Begam* & *Pegam* duas minores campanas nominatas fuiſſe ait: Auctor *Chronici* Montis Sereni A. C. 1206. *Petronellam* aliam dictam refert, &c. Vide ſuprà in *Bertha.* Qua de re Theologi videantur. In *Capitulari* certè Caroli M. A. C. 787. *c.* 18. citato Durantio *de Ritibus Eccleſiæ l.* 1. *c.* 22. *num.* 1. *Cloccas baptizari*, diſertè prohibetur. Appellantur autem *cloccæ* vocabulô Germanicô campanæ, ut notum. De hoc inter omnes convenit, ad convocationem Eccleſiaſtici populi, *campanarum* inſignem uſum eſſe, poſtquam perſecutionum deſæviente tempeſtate in libertatem aſſerta Eccleſia eſt. Unde Nolanos in eum finem campanas inveniſſe, ut *populus ad preces & Euchariſtiæ celebrationem convocaretur*, veteri Scriptori notatum. Olim verò huic rei inſerviebant *Curſores*, uti diſcimus ex Ignatio *Ep.* 10. Poſteà, *certis lignis* ſtrepitum excitantibus, utebantur. Vide Nicen Concil. II. *Act.* 4. Quò forſan reſpexit Ephrem de ſigno, quô populus convocari ſolebat, loquens, *Paræn.* 23. *Signô verò ad Synaxin & officium datô* &c. quamvis ex ipſius verbis rei inanimatæ ſonus inferri nequeat. Proin in Eccleſia Orientali populum, percuſſis malleô tabulis ligneis ad preces & officia divina, convocari conſueviſſe, refert Jacobus de Vitriaco *l.* 1. *c.* 77. Unde liber *Miraculorum* S. Anaſtaſii Martyr. Τὰ ἱερὰ ξύλα ῥημάτοντες, συνηθροίσθησαν ἅπαντες ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ, *Sacraque ligna ſonantes, congregati ſunt univerſi, in venerando Templo:* & *Synaxaria* ad XI. diem Sept. *in S. Euphroſyno*, ὡς τὸ ξύλον ἔκρουσε τῆς ἑωθινῆς ὑμνῳδίας. *ubi lignum pulſavit matutinæ cantionis.* Quod præterea multis aſtruit Leo Allatius *in Diſſert. de Recentior. Græcorum Templis p.* 104. & *ſeqq.* etſi fateatur, probetque ex Michaële Pſello & Pachymere *l.* 7. *c.* 5. & *l.* 9. *c.* 5. ac 10. cui ὁ τῶν σημαντήρων ... *Eccleſiam congregantia*

tintin-

tintinnabula, dicuntur, postremis saltem temporibus, in usu apud Græcos, campanas fuisse; quem accepisse à Venetis, sub A. C. 874. auctor est Sabellicus *Ennead.* 9. *l.* 1. Vide Gabrielem Sionitam, Joh. Esronitam in *Tract. de nonnullis Orientalium Urb.* post *Geogr.* Nubiensem *c.* 6. & infrà, in vocibus, *Hagiosiderum*, & *Simandrum*. Æthiopes in Templis suis lapideis uti campanis, sonum minimè ingratum edentibus, ex ejusdem nationis in propaganda Fide alumnis se audivisse, refert Macer in *Hierolex.* Turcæ verò nolæ seu campanæ locò ministrum adhibent, vociferatione suâ, ex edito loco, homines convocantem, ut infrà dicemus voce *Muezzim* &c. De *Campanarum pulsatione*, ad festiva nuntia, in adventu Episcoporum & Abbatum in Ecclesias, in violatorum pacis detestationem: de earum *sonitu intermisso* in luctu: de earundem *succinctione*, quæ fit feriâ 4. majoris hebdomadæ, aliisque usibus, in Communione Romana, vide latè disserentes Macros fratres in *Hierolex.* & Car. du Fresne in *Glossar.* Adde quæ infrà de *Tintinnabulo*, ut & aliquid voce *Clocca*, it. *Pulsatio*, & *Turris*, *Vatra*.

CAMPANELLA Thomas, Calaber, Jacobinus, Neapoli commoratus est. Evulgatis aliquot Monarchiæ Hispanicæ arcanis, hæreseos accusatus, & Inquisitioni subjectus est, hinc ann. 25. in vinculis, donec Urbani VIII. ope liberatus, Parisios venit, A. C. 1634 à Cardinal. Richelio munificè habitus. Non æquè judiciò, ac ingeniò, pollens. Scripsit *Physiologiam*, *Quæstiones Physiol.* *De sensu rerum*, *Atheismum triumphatum*, *de Monarchia Hispanica*, &c. Laur. Crassus, *Elog. Vir. Eruditorum Ital.* Obiit A. C. 1639.

CAMPANIA, provinc. Galliæ perampla, continens agrum Retelensem, Remensem & Bassiniacum, partemque Briæ tractus. Habet à Septentrione Belgium, ab Ortu Lotharingiam, ab Occasu Insulam Franciæ, à Meridie Burgundiam. Ejus caput Trecæ. Irrigatur autem fluviis, Sequanâ, Matronâ, Axonâ & Albulâ. *Baudrand.* Comitatus est, cum Paris Gall. dignitate, dividiturque in Superiorem ubi Remi & Cabillo: & Inferiorem, ubi Trecæ, usque ad fluv. *Bloise*. Historia paucis sic habet: Olim Duces habuit, qualis Druis fil. Pipini Crassi, Heribertus, &c. Parebat autem maxima ex parte Regibus Austrasiæ; pars ejus circa Tricassas Burgundiæ attribuebatur: flumine Albâ, ad cujus ripam Tricassium oppid. Arciaca, Burgundici juris, utramque dividente. Sed major tunc Campania, cùm de ea regnum facere Rauchingus Dux, Ursio, Bertefredusque voluerunt, qui Childebertò Austrasiatum Rege sublatò ita regnum inter ambos ejus filios dividere sibi proposuerunt, ut Theodeberto majori *Campaniæ Regnum* cederet, reliquum Theodorico minori. Sed & Pipinus Dux & Princeps, Drogoni majori natu filio Ducatum Campaniensem contulit. Hodie partem Lugdunensis IV. vel Senoniæ occupat, circum Tricassas atque Mauriacum, & partem provinciæ Belgicæ secundæ, i.e. Remensem & Catalaunensem, diœceses, nec non portionem provinciæ Belgicæ primæ, nimirum Barrensis Ducis, ad diœcesim Tullensem, sive ad Leucos gentem Belgicæ primæ pertinentes. Robertus I. Comes hæreditarius fuit, dein Theobaldus, in Gallica Historia toties memoratus. Ejus fil. Odo, pater Odonis II. cognomine *Campani*, quòd renitente licet Robertò, Galliæ Rege Briam & Campaniam, post mortem Steph. Veromandui, occupaverit. Hic Imperatori Conrado Salico successionem regni Burgundiæ dubiam faciens, in prælio occisus est, A. C. 1037. Successit Theobaldus III. huic Stephanus cognomine *Henricus* in Palæstina peremptus, A. C. 1101. Theobaldus IV. *Palatinus*, qui titulus Comitum Campaniæ fuit, ei successit, clarus Gallic. Histor. obiit A. C. 1152. Filius ejus Henric. I. cognomine *dives*, obiit A. C. 1173. Cujus primogenitus Henric. II. de fenestra prolapsus, in Palæstina, obiit A. C. 1197. Hunc excepit Frater Theobaldus V. qui obiit A. C. 1201. Hunc Theobaldus VI. cognomine *Posthumus*, qui adjunctâ A. C. 1236. Navarrâ, obiit è terra sancta redux, A. C. 1254. Hunc Henric. III. filius minimus, qui Pompejopoli obiit, A. C. 1274. relictâ Johannâ filiâ, quæ Philippo Pulchro, Philippi Audacis filio nupsit, A. C. 1284. A quo tempore Galliæ regno unita est. Pithoeus, San Marth. Du Chesne, &c. *Hist. Gall. & Campaniæ*, *Moreriu*. Principatus Joinvillæ, pars Campaniæ est. Nomen habet à campis latè patentibus, de quibus Sidonius *Carm.* 5. *ad Majoranum Aug.*

Et jam terrificis diffuderat Attila turmis
In campos se Belga tuos.

Ibi enim campi Remenses Cæsari, *l.* 2. Plin. *l.* 19. *c.* 5. memorati & Catalaunici, Terricianâ clade nobiles, 100. leucas in longitud. 70. in latitud. patentes, Tricassini, Mauriaci, &c. à quorum primis *Remensis* vocatur hæc regio Gregor. Turonensi, *Hist. Franc.* *l.* 4. *c.* 17. quæ aliàs Campania Gallica, ad discrimen Campaniæ Felicis, de qua infrà, & simpliciter Campania, Gall. *Campagne*, cujus incolæ *Champenois*. Hujus regionis fontibus naturâ album colorem esse, notat Auctor *vitæ S. Gengulphi*, unde & Albæ fluv. nomen, & Matronæ albidæ aquæ, cùm Sequana, quò recipitur, nigras habeat. Remos caput Campaniæ fuisse, demonstrat Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Tricassium quoque civitas Augustobona, licèt Guntchramno, cæterisque Burgundiæ Regibus paruerit, Campaniæ ascribebatur. Lugdunum autem Clavatum, seu Laudunum, ob munitiones, ac situm loci Ducum Campaniensium extitit sedes. Sub Comite Campaniæ, qui unus ex 12. Franciæ Paribus, septem alii Comites Pares fuêre, quorum primus erat Comes Joviniaci *Jorgny*; secundus Comes Reitestinus *Retel*: tertius Comes Breonensis *Brienne*: quartus Rauciacensis ad Axonam, *Roucy*: quintus Brennacensis *Braine*; sextus Grandis Prati Comes, *Grand Pré*: novissimus Comes Barri Sequanici haud longè à Tricassis. Virtutem Campaniensium bellicam eximiè commendat Auctor *Hist. Hierosolymit. ad an.* 1200. eorum dein & Sequanorum audaciam laudat Nicolaus de Braja, *in rebus gestis Ludovici VIII.*

Audaces & Marte probos Campania fudit,
Cum Secana.

Fit etiam apud scriptores mentio Campaniæ Brabantinæ & Leodicensis, unde fortè est colligere, eousque Campaniam Gallicam sive Remensem olim pertinuisse: Campaniamque cùm Brabantinam tum Leodicensem, vulgò *Kempen*, & *Kempenland*, Campaniæ Gall. portionem extitisse; cujus fines hodiernos sic describit retrò laudatus Valesius: Campania, inquit, qualis nunc est, à Sequana fluv. circa Barrum Augustobonam Tricassium atque Mauriacum incipit; Mosâ terminatur, circum Mosomagum, Duciacum, Sedanum, Doncherium, Macerias, Caroli urbem, Castrumque Reginaldi. Interfluunt Alba, qui Barrum alterum, Arciacam, Planciacum & Marcelliacum alluit; Matrona Jovis villam, oppidum S. Desiderii, Victoriacum Francisci, Catalaunos, Sparnacum, Dormanumque attingens: Vidula, qui Durocortorum Remorum, Juncariam & Fines prætterlabitur: Axona oppid. S. Menechildis, Sudonum, Attiniacum, Reitesle, Castrum Portianum ac pontem Veterensem alluens. Vide ipsum *Notit. Gall.*

Urbes Campaniæ Gallicæ.

Barium ad Albulam, *Bar sur Aube*.	Nogentium ad Sequanam, *Nogent sur Seyne*.
Calvomontium, *Chaumont*.	Provinum, *Provins*.
Carolopolis, *Charleville*.	Remi, *Reims*.
Castrum Theodori, *Chasteau Thierry*.	Retelium, *Retel*.
Catalaunum, *Chalons sur Marne*.	Rupes Regia, *Rocroy*.
Fanum S. Desiderii, *S. Dizier*.	S. Menechildis, *S. Menehou*.
Janvilla, *Joinville*.	Sedanum, *Sedan*.
Lingones, *Langres*.	Sparnacum, *Esparnay*.
Maceriæ, *Mezieres*.	Trecæ, *Troyes*.
Meldæ, *Meaux*.	Victriacum Francicum, *Vitry le François*.
Molomium, *Mouson*.	

CAMPANIA Felix, Italiæ regio prima, juxta divisionem Italiæ ab Augusto primùm factam, sub qua nunc comprehenditur maxima pars *Terra Laboris*: in regno Neapolitano. Dicta *Campania* ab opulentissima nobilissimaque quondam urbe Capua, cujus incolæ Campani dicti sunt: dein & *Antiqua* vocata fuit, ut à nova Campania Romana, quæ Latium est, distingueretur, prætereà *Felix*, ab hujus oræ Italiæ felici beataque amœnitate: postremò successit appellatio, *Terra Laboris*, quæ nunc in usu vulgi est, hâc occasione inventa, quòd ager regionis commodissimè facillimèque colatur & aretur, nam id *laborare* suâ linguâ dicunt Itali: vel ut alii, quòd arationes ejus & culturæ magno cum fructu respondeant. Hujus Campaniæ terminos *Leander* ponit ostia Liris & Silari, mare Tyrrhenum, Samniumque montes, ut ab Oriente Silarus & pars agri Samnitium, à Meridie mare Tyrrhenum, ab Occasu Liris, à Septentrione Samnitium montes latera claudant. *Halicarnasseus* tribus anni cujusque temporibus, vere, æstate, autumno fructus in ea colligi se oculis vidisse testatur. Unde venustè Plinius, *l.* 3. *c.* 5. *summum hic*, ait, *Liberi & Cereris certamen esse*. De hujus fertilitate vide etiam L. Florum, *l.* 1. *c.* 16. Juvenalis ejus meminit, *Sat.* 10. *v.* 283.

Provida Pompejo dederat Campania febres.

Urbes præcipuas olim habuit Capuam, Neapolim, Cumas, Puteolos, Nolam, Linternum, nunc *Torre di Patria*, quò Scipio sponte exul, se recepit, aliasque complures, in quo porrò tractu (quem Marshamus extendit à Tiberi fluv. ad Silarum Picentinorum amnem) effodiuntur numismata (certissima Græcæ originis indicia) ΚΥΜΑΙΩΝ, ΠΥΤΕΟΛΙΤΩΝ, ΝΕΟΠΟΛΙΤΩΝ, ΣΙΝΥΕΣΣΑΝΩΝ (quod *oppidum extremum est in adjecto Latio*, Plin. *l.* 3. *c.* 5 & in mediterraneis ΚΑΠΥΑΝΩΝ, ΝΩΛΑΙΩΝ, ΣΥΕΣΑΝΩΝ, ΚΑΛΕΝΙΤΩΝ, ΤΙΑΝΕΩΝ, ΚΑΛΑΤΙΑΣ, ΑΤΕΛΛΑΝΩΝ, ΝΟΥΚΕΡΙΝΩΝ, & ΠΙΚΕΝΤΙΕΩΝ. Vide Golzium *Asiæ Tab. II.* & præfatum Marshamum *Canone Chron. Sec. XVII.* ubi *de Magna Græcia*: ut & quamque harum suò locò. Hinc *Campanus*. Virg. *l.* 10. *Æn.* *v.* 145.

Et Capys, hinc nomen Campanæ dicitur urbis.

Tacit. *Hist.* *l.* 1. *c.* 2. *Fecundissima Campaniæ ora*. Mela, *l.* 2. *c.* 4. *Amœna Campaniæ litora*. Solinus, *c.* 8. *Amœnissimus Campaniæ tractus*. Cicero. Campanum agrum, *orbis terræ pulcherrimum* vocat, *pro lege Agraria*. Florus, *l.* 1. *c.* 16. *Omnium non modò in Italia, sed toto orbe terrarum pulcherrima Campaniæ plaga est. Nihil mollius cœlò, nihil uberius solò, denique bis floribus vernat.* Unde *Dives opum* Silio, *l.* 8. *v.* 525. Statius, *l.* 3. *Silv.* 5. *v.* 162.

—— Mollis Campani litoris oras.

Tibul. *l.* 1. *El.* 9. *v.* 33.

Non tibi si pretium Campania terra daretur.

Propert. *l.* 3. *El.* 4. *v.* 5.

Nec mihi mille jugis Campania pinguis aratur.

Plin. *l.* 3. *c.* 5. *Qualiter Campaniæ ora per se, felixque illa ac beata amœnitas? ut palam sit uno in loco gaudentis opus esse naturæ.* Vide quæ sequuntur. Audiamus Græcos. Dionys. Perieg. 357.

Τῇ δ' ὑπὸ Καμπανῶν λιπαρὸν πέδον. ——

Polyb. *l.* 3. Πεδία [illegible] Καπύην [illegible] τὴν Ἰταλίαν, [illegible] τὴν ἀρετήν, [illegible] κάλλος. Strab. *l.* 5. Πεδίον [illegible] vocat. Idem illi [illegible] tribuit. Et Dionys. Halicarn. *l.* 1. testatur se ibi [illegible] vidisse. Vide Cluver. *Ital. Ant.* *l.* 4. *Nic. Lloydius.*

Urbes Campaniæ Fel. quæ nunc extant.

Acerræ, *l'Acerra.*	Casinum, nunc Fanum S. Germani.
Ænaria, *Ischia.*	Neapolis, *Napoli*, Gall. *Naples.*
Atella, nunc pro illa Aversa, *Aversa.*	Nola.
Calatia, *Cajazzo.*	Puteoli, *Pozzuolo.*
Calenum, *Carinola.*	Suessa, *Sessa.*
Cales, *Calvi.*	Surrentum, *Sorrento.*
Capua, *Capoa.*	Teanum, *Tiano.*
Caserta.	Venafrum, *Venafro.*

CAMPANIA Romana, provinc. Italiæ sub Pontifice, continet majorem partem Latii antiqui, ubi Roma, Tibur, Terracina, &c. & terminatur à Septentrione Aniene fluviô, ab Occidente Tiberi; à Meridie mari Mediterraneô; ab Ortu Liri fluviô, & regnô Neapolitanô. Ejus caput Roma. Ibique aliàs Latini, Volsci, Rutuli, Hernici. Vastata est, per Albanum, à Philippo II. Pontifici offenso, quòd sibi jus regni Neapolitani conferre nollet, A. C. 1557. Thuan. *Hist. l.* 16. Vide *Latium.* Cæterùm plures hôc nomine regiones, à planitie campestri, sic passim apud Auctores dictas, recenset Car. du Fresne in *Glossar.* Ita enim,

CAMPANIA Arciacensis, occurrit apud Fredegar. *c.* 19.

CAMPANIA Catalaunensis, apud Aimoinum *l.* 4. *c.* 1.

CAMPANIA Cordubensis, apud Eulogium *l.* 2. *Memor. SS. c.* 9.

CAMPANIA Maciacensis, apud Aimoinum *l.* 3. *c.* 87.

CAMPANIA Remensis, apud Gregorium Turon. *Histor. l.* 4. *c.* 17. &c.

CAMPANIA Tullensis, apud Fredegarium Schol. *c.* 38. & Aimoinum *l.* 3. *c.* 98.

CAMPANIA Vocladensis, in *Collectan. Histor.* apud Canisium *Antiqq. Lect. Tom.* 2. &c. Italique *Campagna*, & Gall. *Champagne*, quemque locum planum & campestrem appellant.

CAMPANIA, urbs regni Neapolitani in Principatu Ulteriori Episcopalis sub Archiepiscopo Compsano. Anteà erat Principis Monœci. 16 milliar. à Salerno in Ortum, 12. ab ora littorali maris Mediterranei. *Baudrand.* Cum titulo Marchionatus in Principatu citeriore, *Mercator.*

CAMPANIACUM, vulgò *Champagné*, locus Galliæ, in Pictonibus, ubi Junianus vir sanctus natus dicitur, apud Boethium Vulfinum Episcopum, qui Ludovici Pii Principatu *Vitam* ejus scripsit: in territorio Briosslio *Brieu.* Vales. in hac voce.

CAMPANULA, nomen floris, qui *campanulæ* speciem præfert, non conformatione solùm, sed quòd solida, uniusque texti, ducta videatur, & in formam jacta. Nimirum huic flori (mirum dictu simul & visu!) folium est unicum, coloris modò albi, modò janthini, modò purpurei, infernè angustius, laxius supernè totô oræ ambitu patescens & resupinum, subtile adeò & tenue, ita delicatum ac molle, ut levissimô livescat attactu. Is ipse flos est, quem *Naturæ rudimentum* vocat Plinius *lilia facere condiscentis.* Unum est porrò miratione dignum, & huic uni flori, quod sciam, singulare, quòd scilicet, non paucorum spatiô dierum, oriente Sole, sese evolvit atque explicat, occidente convolvit & complicat (ex quo dictus *Convolvulus*) gratâ prorsus vicissitudine. Sic autem se convolvit, ut oblongum cernere te putes ex serico globulum, artifici intortum manu. Ejus planta, de illarum est natione, quæ naturâ caducæ feruntur in terram, nisi fulciantur. Itaque hanc si defecerit adminiculum, prorepit humi indecorè; fulcrum si admoveris, erigit se serpitque multiplici lapsu, claviculis arripiens quidquid est nacta, fundensque se in omnem partem incredibili foliorum luxurie, attenuatorum in hastulæ cuspidem, quibus hortensia passim umbracula amœnissimè vestiuntur ac decorantur: uti habet Franc. Pomey *in Descript. div.* Floret Juniô, Juliô, Augustô & Septembri, Gallisque *Campanelle* dicitur, *Richelet.*

CAMPANUS Guilielmus, vide *Guilielmus.*

CAMPANUS Ioh. Antonius, Episcopus *de Terami*, in Aprutio. Fil. rustici, sub lauro genitus, ruri. In Germaniam A. C. 1471. missus est, ut illos contra Turcas excitet, Ratisbonæ egregiâ in Comitiis oratione habitâ. A Sixto IV. in exilium pulsus, postquam Calixto III. Pio II. & Paulo II. gratus fuisset, obiit A. C. 1477. Scripsit *vitam Pii II. Andreæ Brachii, Ducis clarissimi, Perusini*, aliaque versu & prosâ. Volaterr. *Anthrop. l.* 21. Lil. Girald. *Dial.* 1. *de Poet.*

CAMPANUS Lombardus, Mathematicus, 11. seculô *de Astronomia, de errore Ptolemæi in supputatione motus Solaris & Lunaris*, &c. scripsit. Trithem. Genebr. Blancanus. Vossius duos hujus nominis fuisse credit, *de Scient. Mathem. c.* 35. §. 25. *&c.*

CAMPASPE, vel PANCASTE, Alexandri M. ex concubinis præcipuè dilecta, quam cùm nudam pingi, ob admirationem formæ ab Apelle jussisset, eumque tum pari captum amore sensisset, illi eam dono dedit. Plin. *l.* 35. *c.* 10.

CAMPASUS, apud Silium Ital. *l.* 16. *v.* 367. ubi de ludis à Scipione in Africa celebratis,

> *Campasus antiquô subibat Atlante Magistrô,*
> *Ipsumque Ætolo Diomedi condita Tirde*
> *Miserat:*

nomen equi, & quidem sinistri funalis, cujus prorsum unius, utpote ad victoriam potissimi, nomine totus agitatoris Atlantis currus intelligitur. Græcè Καμπασὸς, à καμπάζειν, h.e. à molli membrorum flexu. Poeta,

> ---- ---- *Et mollia crura reponit.*

Vel, à perita metæ campsandæ: Septies enim illa circumagenda erat, antequam brabeum impetraretur. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 897. & infrà in voce *Campteres.*

CAMPATES, & CAMPENSES, Donatistæ dicti, vide infrà *Montani.*

CAMPATI, Donatistarum & Circumcellionum deliria secuti: Hieron. contra Luciferianos, *Montenses* dicuntur.

CAMPEGIUS Iohannes, vide *Johannes.*

CAMPEGIUS Laurent. Bononiensis, Cardinalis à Clemente VII. in Germaniam Legatus, A. C. 1524. In Angliam, A. C. 1528. ob divortium à Catharina Austriaca, quod Henricus VIII. meditabatur, &c.

CAMPEGIUS Rodolphus, vide *ibi.*

CAMPEGIUS Symphorianus, vide *Symphorianus.*

CAMPEGIUS Thomas, vide *Thomas.*

CAMPESTRE, vide *Cinctum*, it. *Romualia.*

CAMPESTRIA Jericho, in tribu Benjamin: in his Sedecias, Rex Juda, captus à Chaldæorum exercitu, in Reblatam, ad Nabuchodonosorem Regem perductus est.

CAMPESTRIS Julia, vide *Julia.*

CAMPESTRIS Meditatio, apud Vegetium, *l.* 1. *c.* 1. illud Veter. exercitium militare seu prolusionem denotat, quæ in armis & sub armis fiebat, non secus ac si cum hoste confligendum esset: in qua primò discebat tiro, & ordines servare & vexillum suum comitari, ad hastam, ad clypeum declinare, & reliquos armaturæ numeros ac gestus. Exhibebatur illa sub Campidoctore in prolusione campestri & decursione; in qua qui parùm proficiebant, *pro frumento hordeum* cogebantur accipere. Condocefaciebat autem is juniores milites, in illis pugnæ simulachris, seu *arte militari*, ut vocat Livius *l.* 44. non quæ dicta modò, sed &, quô pede se ab hoste reciperent, & quemadmodum obversi adversariis & in quanto spatio resisterent, quô clamore in hostem irruendum esset. Cicero, *Quid exercitatio legionum? quid ille cursus, clamor, quanti laboris est?* De clamore Lamprid. in *Alexandro Sev. c.* 53. *Quem contrectis vocem... certè Campidoctores vestri hanc vos docuerunt contra Sarmatas, & Germanos & Persas emittere.* Sed & iidem meditationis hujus Moderatores in agmine curabant, ne aliis festinantibus, aliis verò tardius ambulantibus, acies interrumperetur aut tenuaretur: tardius igitur incedentes accelerare compellebant & nimis alacres, tardius ire cogebant. Vide Vegetium *l.* 3. *c.* 6. & suprà in voce *Armatura*, quam eandem esse cum *Campestri* hac *Meditatione*, & ab *Armorum exercitio* diversam, ibi docuimus ex Salmasio *ad Lamprid. loc. cit.*

CAMPESUS, unus ex Regibus sive Ducibus, qui Æetæ Colchorum Regi contra Persen auxiliô advenerunt, tygridis exuviis indutus. Val. Flacc. *l.* 5. *Argon. v.* 593. in prælio occisus, *l.* 6. *v.* 254.

CAMPI, Hæretici, Arianorum sectatores, jactabant Ecclesiæ communionem, tres hypostases in SS. Trinitate, i. e. tres essentias, ita enim hoc vocabulum accipiebant, asserentes, Hieron. *ep. ad Damasum.*

CAMPI, urbs Belgii in provinc. Transisulana ad fluv. Isalam, qui mox cadit in mare Austric. Vix 2. leuc. à Zwolia in Ortum, 7. leuc. infrà Daventriam. In ditione Hollandorum.

CAMPI Canini, memorati Sidonio *Panegyr. Majoriani*,

> ---- ---- *Conscenderat Alpes*
> *Rhætorumque jugo per longa silentia ductus*
> *Romano exierat populato trux Alemannus,*
> *Perque Cani quondam dictos de nomine* Campos;
> *In prædam centum novies dimiserat hostes.*

Et Ammiano Marcell. *l.* 15. ubi de Constantii *Aug.* in Alemannos expeditione: an civitatis *Kaufbauren* nomen dedere? disquirit B. Rhenanus *Rerum Germ. Nov-Antiqq. l.* 3. Vide quoque ibi eruditas *Notas* Jac. Ottonis JCti, & quem hic laudat Reusnerum *de Urbibus Imperial. Parte* 2. *c.* 20. nec non infrà suô locô.

CAMPI Diomedis, in Apulia siti: Est & regio, quæ Diomedi cessit in Apuliæ divisione. *Festus.* Martialis *l.* 13. *Epigr.* 93. pro tota Apulia usurpat. Sil. *l.* 1. *v.* 125. *Campos Ætolos* vocat, & *l.* 8. *v.* 352.

> *Infaustum Phrygiis Diomedis nomine Campum.*

CAMPI Lapidei, seu *Herculeus Campus*, regiunc. Provinciæ, lapidibus obducta, inter Rhodanum fluv. & Stagnum Astromelam, ubi aliàs Anatili populi. Ibi nunc Salone oppid. præcipuum. De his ita Valesius: M. Porcius Cato, *in libro Originum*, de Tuscia Transciminia scribit: *Saana: Non procul Saturniâ lapides à Jove compluti in auxilium Herculis contra Ligures Etruscos gigantes, à filio ejus dicti Lamones.* C. Sempronius *in libello de divisione Italiæ*, idem refert quod Cato. *A capite* (inquit) *Etruriæ ad Tiberim sunt Etrusci Ligures, in quibus sunt campi compluti lapidum, clari pugnâ Herculis, adhuc Lamones dicti ab ipsius Herculis filio Lamone.* Amborum libri etiamsi suppostitii videantur, veteres tamen sunt: quos ego laudavi, quoniam Camporum lapideorum mentionem faciunt. *Lapides* autem isti, vel *campi compluti lapidibus*, lapideive, *clari pugnâ Herculis*, non in *Etruria Liguria*, sed in Liguria Transalpina; non in Italia, sed in Gallia fuerunt: quos *Lamones* dictos esse à filio Herculis Lamone mihi incognito, nusquam alibi reperio. *Quis ignorat* (inquit Solinus *c.* 8.) *ab ipso Hercule dictos in Liguria Lapidarios Campos, quod à Jove, eô dimicante, creduntur saxa pluisse?* Inter Rhodanum Fossamve Marianam, & Maritimam Avaticorum stagnumque ejus Mastromelam Mela Campos Lapideos ponit, & describit *l.* 2. *c.* 5. his verbis, *Litus ignobile est Lapideum, ut vocant, in quo Herculem contra Albionem & Bergiona Neptuni liberos dimicantem, cùm tela defecissent, ab invocato Jove adjutum imbre lapidum ferunt. Credas pluisse: adeò multi passim & latè jacent.* Melæ *Litus Lapideum* sunt *Campi Lapidei*, *Herculis præliorum memoria*, uti loquitur Plin. *l.* 3. *c.* 4. Strabo *Melâ* & *Plinio* vetustior πεδίον λιθῶδες, i. e. *Campum Lapideum* vocat, & inter Massiliam ac ostia Rhodani collocat, stadiis circiter centum seu 12. millibus passuum à mari distantem. Eum campum ait rotundum, & plenum esse lapidibus, sub quibus herbæ

herbæ nascantur, pascendo pecori abunde sufficientes: medio in campo aquas & salinas esse. Certè aquæ ibi aliquot in locis repeniuntur, & salinæ nomen ibi dederunt loco dicto *Val Luce salins*. Campi ipsi Lapidei vocantur vulgò *la Crau*, aut *la Craux*: & vici ibidem aliquot cognomen hoc servant, nimirum vicus S. Martini, & vicus S. Eligii, prior *S. Martin de Crau*, posterior *S. Eloy du Crau* dicti: præter quos sunt vici, Magnianum *Maignan*, Fossa *Fos*, S. Metrix *S. Mitre*, qui fuit Aquisextiensium Episcopus. Hosce campos perflat niger aquilo, frigidus & vehemens, quem μελαμβορέαν *Strabo*; Circium olim incolæ, nunc *Gario* & *Cerce* appellant; Africum *Mela*, quum ait Galliæ Narbonensis *omnem plagam, Austro atque Africo expositam esse*. De Circio Lucan. *l.* 1. *v.* 408. Plinius *in c.* 49 *l.* 11. Sueton. *in Claudio*, *c.* 17. aliique. Cæterùm apud Mellam olim *Bergiona* corruptum nomen in *Geryona* sublatâ unâ litterâ mutandum existimavi, propterea quòd Eustathius, *in Dionysii Periegesin*, hoc accidisse Herculi prodit contra Geryonem dimicanti: qui & *Campum Lapideum Massiliam inter & Regenem* ponit, τὸ Λίθινον πεδίον μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Ῥηγίου. Ubi in locum Ῥηγίου, substituo Ῥοδανοῦ. Est enim inter Massiliam & Rhodanum effluentem Campus Lapideus. *Geryona* igitur apud Mellam legebam. Certè si qua Blondello fides, hodieque Nemausus statuam Geryonis servat: quam veteres posuêre, ut occisi ab Hercule ejus tyranni monumentum exstaret, & memoriam beneficii ad posteros transmitteret: tanquam Hercules utriusque ripæ Rhodani accolas circa Nemausum & Arelatum Camposque Lapideos à Geryone impotente tyranno vindicaverit. Sed quis *Geryonem* hunece *Neptuni filium* agnovit in Gallia Narbonensi? quis *Albionem* ejus fratrem? Geryon quidem Hispanus heic locum habere non potest, patre Chrysaore, matre Callirhoë Oceani filiâ natus, uti *Apollodorus* asserit. Omitto Herculem adversus Geryonem Hispanum, Regulum insulatum Hispaniæ, in Gallia de bobus dimicare non potuisse. *In l.* 11. *Bibliothecæ* narrat Apollodorus, Herculem ex Europa in Africam, ex Africa in Hispaniam transiisse, & statutis columnis, ac Geryone interfectô, abactas ejus boves in naves imposuisse apud Abderam, qui est Bæticæ portus, & in Liguriam venisse, (εἰς Λιγύην lego, pro εἰς Λιβύην) ubi boves istas furati sint Alebion & Dercynus Neptuni filii: (Ἀλεβίων τε καὶ Δέρκυνος) quibus occisis, Hercules per Etrutiam iter fecerit. Quæ *Apollodori* relatio si vera est, apud *Mellam Albionem & Bergiona* in *Alebionem & Dercynum* mutari oportebit. Nam quod ad errores iterque Herculis pertinet, ab *Apollodoro Virgilius*, *Silius*, aliique dissentiunt, affirmantque Herculem per Gallias & Pyrenæum montem in Hispaniam venisse, ac Geryone occisô, sua per vestigia revertisse, & fabulosum hoc certamen cum Neptuni filiis in Liguria Transalpina seu Gallica, alterum cum Caco Vulcani filio in Latio certavisse. In vita S. Hilarii Arelatensis Episcopi hæc lego. *Ut ante Resurrectionis diem, dum Campi Lapidei spatia peragrâsti, pastores singulos undâ Baptismi regenerando baptizas*. Multi nimirum erant tum, ut sunt hodieque, pastores in Campo Lapideo, nimirum bubulci, & opiliones, caprarii, ac suarii, quoniam ibi herbæ inter lapides atque etiam subter (ut ait *Strabo*) enascuntur, quas experunt boves ac pecora, & quarum suavitate delectantur. *Notit. Gall.*

CAMPI Macri, Lombardiæ Cispadanæ locus, ubi solemnis conventus habebatur. *Valle de Montirone Leandro*.

CAMPI Phlegræi, & Forum Vulcani, *La Solfatara*, locus Campaniæ, instar theatri, collibus cinctus prope Puteolos.

CAMPI Senaar, quorum mentio Genes. *c.* 11. *v.* 2. campi erant Babyloniæ, in quibus Sapientes ex Noachi schola viri, Philosophiam, inprimis verò Astrologiam, excoluêre: quod Gentilium quoque eruditiores, ex Chaldæorum traditione, non ignorârunt. Ita enim Favorinus apud A. Gellium *l.* 14. *c.* 1. *Si principes Chaldæi, qui in patentibus campis colebant stellarum motus & vias & discessiones & cœtus, intuentes quid ex iis efficeretur, observârunt*. Eorum princeps *Nimrod* Mosi dictus, ob insignem Astrologiæ peritiam, primus feroces populos imperiô regere aggressus est. Unde & גבר בארץ & גבר ציד לפני יהוה fuisse dicitur. גבר ציד autem *virum rerum inquisitione celebrem*, Paulo 1. *Cor. c.* 1. *v.* 20. συζητητὴν τοῦ αἰῶνος τούτου, eleganter appellatum, denotat. Hic itaque ut eo meliùs astra contemplari, simulque facilius tyrannidem tutari posset, auctor fuit extruendæ, iis ipsis in campis, turris celsissimæ, cujus Historiam habes in loco Geneseos suprà laudato. Posteà verò Babylone conditâ, è campis in urbem migrans Philosophia, illustre ibi domicilium invenit. Similiter Mosen speculationibus & piis & eruditis rerum naturalium, in *campis Taniticis* vacavisse, apparet ex Psalmo 78. *v.* 12. sapientiæ sede temporibus insequentibus Memphim translatâ. Vide Georg. Horn. *Histor. Philos. l.* 2. *c.* 2. *& l.* 7. *c.* 3.

CAMPI Sylvæ, in Tribu Juda. Psalm. 132. *v.* 6. Hieron. *in Epitaph. Paulæ*.

CAMPI Tiberiani, inter Romam & Tibur. *Frontinus*.

CAMPI Veteres, locus Lucaniæ, nullâ re nisi morte Gracchi memorabilis.

CAMPIANUM, oppid. munitum Italiæ prope Tarum fluv. ad radices Apennini, in Principatu vallis Tari, sub Parmæ Duce 12. milliaribus Italic. ab Appua in Boream 6. à Burgo vallis Tari in Austr.

CAMPIDOCTOR, in veter. *glossis* ὁπλοδιδάκτης, aliàs *Magister exercitus*, item *Custos* & *Monitor*, erat vir quidam summæ auctoritatis, qui bellicis exercitationibus præfectus, non modò hortabatur, sed & coërcendo impellebat tyrones. Talis Maximinus erat, ad quem Alexander Aug. ita apud Jul. Capitolin. *in Maximinis*, *c.* 5. *Habes*, inquit, *tyrones ad tuos mores, ad tuam virtutem, ad tuum laborem, eos fac militiam addiscere, ut mihi multos Maximinos optabiles Reipubl. efficias*. Talis apud Virgilium Æpytides, *Æn. l.* 5. *v.* 547.

Custodem ad sese, comitemque impubis Iuli,
Æpytidem vocat. —— ——

Exercitiorum hic Magister, in segnius officia obeuntes animadvertebat, eosque pro delicti ratione castigabat, non voce modò, sed & verbere: Claudian. *de* 6. *Consulat. Honor. v.* 625.

—— —— *Insonuit cum verbere signa Magister.*

Ælianus *virgam* vocat hoc coërcitionis genus, i. e. bacillum, seu flagellum. Juvenal. *Sat.* 5. *v.* 154.

—— —— —— *Metuensque flagelli,*
Discit ab hirsuto jaculum torquere Capella.

Nisi dicamus & verber & virgam seu flagellum, tesseræ instar fuisse, non verò plectendo tyroni dicatam: quò facere videtur illud Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 570.

—— —— *Signum clamore paratis*
Æpytides longè dedit, insonuitque flagello.

Sed expeditius est, ut ad pœnæ usum flagellum istud pertrahamus. Horat. *l.* 1. *Sat.* 2. *v.* 16.

Nomina sectatur modò sumptâ veste virili
Sub patribus duris tyronum, &c.

Vide Thom. Dempster. in *Joh. Rosini Antiqq. Rom. l.* 5. *paralipom. ad c.* 25. & hic infra.

CAMPIDONA, pervetus in Germania Almangoviæ (*Algow*) oppid. *Ptolem.* cum castro montano, sive arce Hillermontana, *die Burghald*, quæ hodie disjecta & vastata. Sedes fuit antiqua Sueviæ Ducum: inter quos magni nominis Hildebrandus, cujus fil. Hildegardis Carolo M. nupta, fundavit hic Fanum antiquissimum, sub cujus Antistite, tanquam Principe Imperialis civitas fuit, donec grandi ære ab illo libertatem redimeret. Posteà in ditionem venit S. Romani Imperii, A. C. 1525. Privilegiis donata est à Friderico III. qui & illi concessit Aquilam dimidiâ parte auratam, cum corona. Lites inter urbem & Abbatem decidit Maximilianus I. & Carolus V. Aristocratico-Democraticè gubernatur. Evangelium amplexa est, A. C. 1530. Limnæus, Zeilerus, *Chronol. Suev.* Bruschius *de Monast. fol.* 25. *&c.* Germanicè *Kempten*.

CAMPIGENI, apud Vegetium, *l.* 2. *c.* 7. ubi nomina & gradus principiorum legionis enumerat: *Campigeni*, inquiens, *h. e. Antesignani, ideo sic nominati, quia eorum opera atque virtute exercitii genus crescit in campo*; iidem sunt cum *Campidoctoribus*, de quibus modò, ab his enim armatura, h. e. exercitii genus in campo, tradebatur. Iidem & *Armidoctores* hinc dicti. *Campiductores* vocantur multis locis, apud Ammianum, sed *Campiductor* in antiquis Inscr. scribitur: fefellitque viros doctos Græculorum in Latinis nominibus, sed & in suis enuntiandis, consuetudo, qui in *Tacticis* suis καμπιδούκτορας dicunt. Enumerat eos inter principia Legionis Vegetius *l. c.* & alibi *Campidoctores* ac *Principia* simul ponit: *Singulæ centuriæ dividentibus* Campidoctoribus *& principiis accipiunt pedaturas*: Interpretaturque *Antesignanos*, quia *Campidoctores* & reliqua Legionis principia, ante signa pugnabant. Idem, *l.* 2. *c.* 15.

CAMPINACUM, seu COMPINIACUM, urbs parva Gall. in Inculismensi provinc. ad Caranthonum fluv. vulgò *Cosnac*. Vide *Conacum*.

CAMPINIA, tractus Brabantiæ, in Tetrarchia Buscoducensi, sub Batavis, ubi oppid. Endovia, inter Boscumduc. Geldriam superiorem & dominium Leodiense.

CAMPIO, *Isidoro gladiator*, h. e. miles & luctator, qui in *campo clauso*, ut vulgò dicitur, dimicabat. In specie hôc nomine insigniti sunt, qui pro iis, qui duellum inire ex Lege jubebantur, at quâpiam causâ fonticâ excusabantur, certamen & duellum suscipiebant, cùm reus vel actor qui accusabatur vel accusabat, ad id teneretur. Vide *LL.* Wilhelmi I. Angliæ Regis *c.* 62. Uti enim gladiatores in ludos se vendebant & auctorabant, ita hi sequenti ævò plerunque emptitii ac conductitii erant, hinc inter personas infames habiti. Wichbild. *Magdeburg. art.* 129. imò, ut homicidæ, damnati, *c.* 2. *de Cleric. pugn.* Sed & eâ lege interdum dominis suis se addicebant, ut, si pugilum operâ pro rebus suis tutandis ac asserendis indigerent, hôc fungerentur munere, & *bellum vadiare* pro iis tenerentur, acceptâ ab illis certâ, de qua convenerat, pecuniæ summâ, in duelli casibus persolvendâ, ratione cujus *Campiones* homagium faciebant: neque verò ipsi semper pugnare tenebantur, sed pugiles dare poterant, qui eorum vices obirent. Priusquam autem in arenam descenderent, capite *tondebantur*, gerebantque supra aures capillos rotundè adæquatos & in coronæ figuram derasos: *corporalia dein subibant sacramenta* —— *domino, pro quibus pugnam intrabant, veritatem vovere* — — — *& quòd cum omni virtute & potentiâ, studio & vigore partes, pro quibus pugnaverint, adjuvabunt*, ut est in *Constitut. Siculis l.* 2. *tit.* 37. §. 2. Sacramentô prætereà se purgabant, nullis se herbis aut maleficiis usuros in ipsa pugna, in *L. Longob. l.* 2. *tit.* 55. §. 11. Oblationes quin etiam Ecclesiis offerebant, quò Deum sibi pugnaturis conciliarent, Car. du Fresne *ad Alexiadem*. Pugnabant porrò *pedites*, non equites, &, quò expeditiores essent, *cincti* se arenæ dabant. *Arma* fustis erant seu baculus & clypeus, in *l. cod. cit. tit.* 5. §. 10. *cubitalem stipitem* iis tribuit Saxo Gramm. *Hist. Dan. l.* 5. *clavam non spinosam, nec cum aguzonibus, nec habentem cornua, nec ex parte fustis ad modum unguis*, *Constitut. Siculæ* ubi suprà §. 1. Interea verò dum decertabant *Campiones*, ii, pro quibus dimicabatur, detinebantur in carcere, siquidem de crimine capitali ageretur, uti refert Phil. Bellomanerius *c.* 67. Quòd si victus esset *Campio*, is, pro quo pugnaverat, si de capitali crimine non ageretur, re, pro qua pugnatum fuerat, non excidebat modò, sed & manus abscis-

abscissione mulctabatur, ut habet idem *Ibid.* vel habebatur infamis, uti est in *Assisis* Hierosol. *c.* 62. Ipsius verò Campionis pœna, dextræ amputatio erat, *propter perjurium ante pugnam commissum*, *in Capitul.* Ludovici Pii, *ad L. Sal.* at in crimine capitali, morte mulctabatur, in *Constitut. Sic. l.* 2. *tit.* 37. §. 3. At in *Assisis* Hierosolym. *c.* 98. statutum est, ut muliere per campionem de quacunque causa decertante, & campione devictô, illa igni comburatur, campio verò furcæ addicatur. Sed & sepulturâ Ecclesiasticâ, non minùs, ac qui in torneamentis læsi interibant, carebat: neque *Campio* semel devictus ad monomachiam admittebatur amplius, nisi ipse ab alio fuisset impetitus, *in iisdem Constitutionibus* §. 1. &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* infrà etiam aliquid voce *Vadium*: ut & ubi de ritu *Verberandi contra ventum*.

CAMPIO Regis, in Anglia, Miles dictus est, qui, coronatô Rege, dum ille mensæ cum Proceribus accumbit, ad monomachiam provocat, quotquot Regem illum esse negant, quam quidem ceremoniam ita describit Thom. Milles *l. de Nobil. Polit. vel Civili p.* 109. ubi de coronatione Eduardi VI. *Post secundam ferculorum apparatum, Regius Agonista (Dimmocus cognomine) Eques auratus, undique armatus, equo insidens bellico, pannis aureis phalerato, paludatô seculi comitatu, ingressus est, qui primò gressu glomerante superbô ad Regem se contulit, ipsumque summâ observantiâ adoratus est. Deinde equum concitando ovantem, quater per aulam, clangente tubâ, ad duellum provocavit, si quis nimirum Eduardum ejus nominis VI. Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ verum, indubitatum, legitimumque Regem negaret: totiesque chirothecam militarem projecit humi, quam quum nemo attolleret, fecialis ipsi reddidit.* Transiit verò munus id in *Dimocorum* in agro Lincolniensi gentem, jure connubii, cùm priùs in *Marmionorum* familia hæsisset. In *Charta* Henrici I. in *Monastico* Anglic. *Tom.* 1. Robertus de Bajocis *Campio Regis* memoratur. Apud Froissardum *Volum.* 4. *c.* 114. ubi de inauguratione & coronatione Henrici Lancastrensis, *Diuretheus* occurrit, &c. Videtur autem Miles iste Patriam repræsentare, *quia*, ut habet Bractonus, *l.* 3. *tr.* 2. *c.* 21. §. 11. *Rex non pugnat, nec alium habet* campionem, *quàm patriam.* Vide præter Auctores laudatos Thom. Walsinghamum, ubi de coronatione Richardi II. *p.* 194. Camdenum in *descr. Staffordensis Comit.* & qui hos citat Car. du Fresne *Glossar.*

CAMPIO S. Ecclesiæ Romanæ, h. e. Defensor & Advocatus, dignitatis à Pontifice Carolo Comiti Andegavensi & Provinciæ oblatæ nomen, apud Villaneum, *l.* 6. *c.* 90. Vide quoque *l.* 7. *c.* 23. ut & in voce *Defensor*.

CAMPITÆ, cognomen Donatistarum, quòd in *campis* suos colligerent cœtus; qui postmodum, quòd in montibus rupibusque conventicula haberent, *Montenses* quoque & *Rupitani* appellati sunt. Hieronym. *advers. Luciferianos in fin.* apud Car. du Fresne *Glossar.*

CAMPITELLUM, Italis *Campitelli*, an corruptè pro *Campo Metelli*, nomen est Ædis sacræ in Urbe Roma, quæ integrô nomine *S. Mariæ in Campitelli* appellatur, à porticu campoque seu platea ei adjuncta, cui Metellus Macedonicus olim nomen dedit. Paterculus, *l.* 1. *c.* 11. *Hic est Metellus ille — qui porticus, quæ fabre circumdatæ duabus ædibus sine inscriptione positis, quæ nunc Octaviæ porticibus ambiuntur, fecerat.* Incipiebat autem hæc porticus à theatro Marcelli, in quo hodie Sabellianum palatium, & extendebatur versùs *S. Mariam in Porticu*, dicebaturque etiam *Schola Octaviæ*: item *Schola Græca*; quòd in eam multæ picturæ ac statuæ è Græcia delatæ essent, quarum complures recenset Plin. *l.* 36. *c.* 5. &c. Vide Macrum in *Schola Græca*.

CAMPODUNUM, vide *Cambodunum*, & *Campidona*.

CAMPO-FLEURIACENSIS Hugo, vide *Hugo*.

CAMPOFULGOSUS Joh. Baptista, Dux Genuensis, dignitate per Paul. Fulgosium aliosque agnatos iniquè dejectus, solatii causâ Historico studio se dedit, & imitatione Val. Maximi, *Factorum & Dictorum memorabilium Libros* IX. scripsit, filioque suo Petro dedicavit, quos Cam. Ghilinus Latinè vertit, & Justus Gaillardus Campanus locupletavit. It. Tract. *de Fœminis doctis*. Claruit A. C. 1530. Hieron. Ghilinus *Theatr. Viror. eruditor.*

CAMPONA, Pannoniæ inferioris urbs. *Antonin. Keppel, Theten*, vel *Koppan*.

CAMPONI, populi inter Aquitaniæ gentes. Plin. *l.* 4. *c.* 19. eorum locus *Campan.* Hadr. Vales. in voce *Sibutsates*.

CAMPOVERIA, seu *Veria*, oppid. Valachriæ insul. ubi Scaldis fluv. in Oceanum Germanicum se exonerat, cum portu & arce, sub dominio Principis Arausionensis, paret tamen Batavis.

CAMPSA, urbs circa Pallenem. *Herodot.*

CAMPSANI, Germaniæ populi, *Ptolem.* quorum sedes fuit inter urbes *Brunswick* & *Werningerode*, in Saxonia inferiore versùs Chattos. *Cluver.*

CAMPSARI, Africæ propriæ populi. *Ptol.*

CAMPSEONYSIS, fluv. in Themiscyrena regione, prope Heniochos populos. Plin. *l.* 6. *c.* 4.

CAMPSIANI, Germaniæ populi indigentiâ laborantes. Strab. *l.* 7.

CAMPSON Cauri, Sultanus Ægyptius, ex servo, præfuit magna cum prudentiæ laude. Turbis regni providè compositis, in Indiam copias misit, Lusitanos exturbaturus, & mercaturâ subditos ditaturus. Arbiter Orientis, inter Ismaëlem Persam & Selimum Turcam, æquilibriô servatô. Sed à Præfecto Alepi & Comagenæ Cayerbejo proditus, qui fervente prœliô, desertô Sultanô ad hostes transiit, victis sic Mameluccis, periit equi lapsu obtritus, A. C. 1516. ætat. 70. Leuncl. *l.* 17. P. Jov. *l.* 17. Item, Circassius quidam, qui, sub ejusdem seculi initium, Sultanus factus, 8. pòst mense à seditiosis occisus est.

CAMPTAULÆ, memorati Flav. Vopisco in *Carino Imp. c.* 19. *Nam & neurobaten — exhibuit & tichobaten — item centum salpistas unò crepitu concinentes, & centum* Camptaulas, *choraulas centum*: nonnullis sunt tibicines inflexæ modulationis artifices, eò quòd κάμπτειν *Hesychius* interpretatur καμπὰς ἐν τῇ ᾠδῇ ποιεῖν, *vocem inflectere modulando*, sed hoc non proprium fuit unius generis tibicinum, verùm omnium. Aliis placet, sic dictos esse à tibiarum figura, quas inflabant: & certum est, curvæ tibiæ genus olim quoddam notum fuisse, quæ præcipuè habebat locum in Bacchi sacris. Virg. *l.* 11. *Æn. v.* 737.

Aut ubi curva choros indixit tibia Bacchi.

Ad quem locum Servius, *Curva tibia*, inquit, *Symphoniacorum. Bacchi autem ideo, quia apud Veteres ludi Theatrales non erant, nisi in honorem Liberi Patris.* Verùm πλαγίαυλον istam tibiam vocârunt Græci, non καμπταύλον. Itaque Salmasius legi vult *Ceraulæ*, qui cornicines erant, & rectè hîc cum Salpistis, h. e. tubicinibus, junguntur, vide eum *ad loc.* & hîc infrà passim, imprimis in voce hac.

CAMPTERES, Græca vox καμπτῆρες, apud Auctorem incertum *de Vita & gestis Alexandri*, qui Græcè & Latinè scriptus in Bibliothecis servatur, sunt curricula seu spatia in Circo, quæ alii κύκλους, διαύλους, item στάδια, dixêre, Latini quoque *metas* nonnunquam appellârunt. Nempe sicut *meta*, pro metæ flexibus, apud Cassiodorum occurrit, ita Καμπτὴρ, quæ vox cùm optimis Auctoribus *metam* notet, apud Recentiores, de flexu metæ vel recursu, qui fiebat post metæ flexum, accipi cœpit. *Cedrenus*, Ὁ τ' ἀπὸ λ... ubi καμπτῆρα ἐπὶ τὰς θύρας, *à meta ultima ad carceres & primam metam recursum* appellat; & καμπτῆρα ἐπὶ τὴν σφενδόνην, *qui à prima meta ad ultimas dirigitur.* Καμπὴν, pro eodem dixit *Antiochensis*; Græcique recentiores & καμπὴν & καμπτῆρα, pro toto circuitu & curriculo, sumpsêre: unde ἐν ζ΄ καμπαῖς ὁ ἀγὼν συντελεῖται, *septem circuitibus* (Latini *Spatia* dixêre) *certamen absolvitur.* Septem enim spatia non priùs absolvebantur, quàm septem flexibus (quod propriè vox καμπὴ notat) meta fuisset circumacta. Vetus Epigramma *gyros* vocat,

Septem etiam gyris claudunt certamina palmæ,
Quòd cœlum stringunt cingula sorte pari.

Atque hæc fuêre *legitima* illa *spatia*, de quibus Solin. *c.* 45. *Ingenia equorum etiam Claudii Cæsaris Circenses probaverunt, cùm effuso rectore quadrigæ currus æmulos — præverterent & post decursa legitima spatia, ad locum palmæ sponte consisterent.* Vide Car. Paschalium, *Coronar. l.* 6. *c.* 13. Salmas. *ad Solin. p.* 908. *& seqq.* ut & suprà in voce *Campasat*, ubi à *campsanda* flectendaque hôc modô meta, nomen nobili illi equo impositum, diximus. In Musica κάμπτειν Græci explicant, ὃ ἐν τῇ ᾠδῇ καμπὰς ποιεῖν, *animam vertere* dixit *Plautus*, & Tibullus, *l.* 1. *El.* 7. *v.* 37.

— — voces inflectere cantu.

Unde Φρύνιδος καμπαί, apud Pollucem & Aristophanem Græcis, *qui cantilenas inflectebant*, & μέλη πολυκαμπῆ, quæ & πολυκαμπία. Flectitur autem vox in cantionibus: cùm in alicujus sonitus finitione consistit, deinde in alterius & id ultro citroque crebrè faciendo constans auribus apparet, &c. Uti verò vox assa in cantu cùm flectitur, varietatem facit modulationis, ita spiritus artificis in tibiarum cantu vertitur, ut varios edat sonitus. Hinc πολυκαμπὴς αὐλὸς, *qui flexanimô sonô inflabatur.* Quò pluribus enim cavis aperta esset tibia, eò & plures animæ flexus, dum inspirabatur, poterat recipere & majorem sonorum varietatem reddere. Quemadmodum & in cithara, quò pluribus instructa est chordis, eò plura sonorum numerorumque discrimina pluresque vocum flexus admiserit: unde Timotheum ferre non potuisse leguntur Lacedæmonii, cùm undecim, pro septem, chordis citharam intendisset, & proin eum condemnâsse, eò nomine, quòd veterem Musicam corrumperet. Nempe cùm à simplicitate veteris Musicæ est recessum, τὸ ποικίλον καὶ πολυκαμπὲς, in omni instrumentorum genere, homines consectari cœperunt, uti diximus suprà in *Antigenide*. Vide iterum Salmas. ubi suprà *p.* 121. *& seqq.*

CAMPUM eripere, dicebatur olim in Circensibus ludis, qui tertiò ostiò exibat, ac priores prævertebat: aliàs simpliciter *eripere*, ubi quidam præmium subintelligunt; id enim eripiendum veluti erat primò & secundò locò egressis, si quidem palmam consequi vellet. Sed melius est, judice Salmasiô, ut intelligamus, *Campum eripi.* Ita enim disertè Silius expressit in Circensibus Scipionis *l.* 16. ubi omnia Artis vocabula studiosè posuit: sic loquens de Agitatore secundi loci, equos suos adhortante, *v.* 389.

Tene Astur certante feret quisquam æquore palmam
Erepto!

In Tabula Agitatorum Circensium hôc ordine ista habentur exposita: *Occupavit & vicit; successit & vicit; eripuit & vicit.* Quod interpretandum est, de primô, secundô, tertiô ostiô missis. Silius verò de primo dixit, *præripere limitem*; de secundo, *proximum esse*; apud eundem secundus metuere dicitur, ne à tertio sibi *campus eripiatur*, &c. Salmas. *ad Solin. p.* 905.

CAMPUS, idem Longobardis, quod Regia, Aimoinus, *Francor. l.* 4. *c.* 86. inquit, Hunnorum Regia, ab iis *Rhingus*, à Longobardis *Campus* vocatur. Statio Græci Imper. duplex fuit: domestica, quæ Palatium, & campestris, quæ Fossatum dicebatur. Sic Longobardis fortè palatium & campus. *Campus* etiam de duello, unde Campiones: item de ipso exercitu & ipsis castris, vide *Hringus*. Apud Anglos duplex *Campi* seu Duelli formula, alia secundum Curiam militarem, quam Marescalli vocant, alia juxta Curiam civilem, quâ togati judicant. Hic obtusis omnino

no telis agitur, illic mucronatis: hic victoria tantùm quæritur, illic cædes: solemni autem utrobique spectaculô, & multa intereà ceremoniâ. Utramque formulam, vide apud Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.*

CAMPUS Cilbianus, Lydiæ ager dictus est, quem Cayster fluv. perluit. Strabo, *Geograph. l.* 13. *Caystriano itaque campo, qui medio loco inter Mediterranea & Tmolum incidit, versùs Orientem conterminus est* Cilbianus campus *magnus & habitationibus probè aptus, agrique fertilis.* Unde *Cilbianum* urbs, quæ posteriorum Imperatorum ævô *Valentinianopolis* dicta est. Nummum Caracallæ Imperatoris cum *Inscr.* ΝΕΙΚΑΙΕΩΝ ΚΙΛΒΙΑΝΩΝ, & fluvii imagine, exhibet Jacobus Sponius, *Itiner. Græciæ Part.* 3. *p.* 195.

CAMPUS Jovis, locus Romæ memoratus Spartiano, in *Pescennio Nigro*, c. 12. *Domus ejus hodie visitur in* Campo Jovis, *quæ appellabatur Pescenniana*: in *descriptionibus Urbis* prætermittitur aut aliter nominatur. Vide Isaac. Casaubon. *Notis ad h. l.*

CAMPUS Lapideus, Galliæ Narbonensis campus est, centenûm ferè stadiorum diametrum habens, lapidibus, qui singuli manum impleant, plenissimus, sub quibus gramen exoritur, à quo pecoribus pabuli suppeditatur ubertas. In medio salsæ scatent aquæ, salsilsine vis magna. *Campus Saxosus Plinio* dicitur. Strabo eum inter Massiliam, & Rhodani ostium constituit. *Campum Lapidarium* habent Solinus, c. 8. & Marcianus, sed eum in Liguria ponunt. *Litus Lapideum* à Mela dicitur, *l.* 2. *c.* 5. Vide *ibi* Vossium. Hodie *La Crau* dicitur. Vide *Campi Lapidei.*

CAMPUS Magnus, qui & *Campus Mageddo*, habet in longitudine decem milliaria, in latitudine verò ad mare Galilææ, & Jordanem usque extenditur: gleba ejus optima est, fertilis supra modum in frumento, vino & oleo, atque adeò rebus omnibus affluit, ut qui suis oculis aliquando conspexerunt, affirment sese nihil unquam perfectius, & in quod natura æquè sua omnia contulisset, aspexisse. Est in tribu Isaschar.

CAMPUS Martius, locus urbis Romæ maximus: dictus à templo, quod antiquissimum ibi Mars habebat; aliàs *Tiberinus* quoque, à vicino fluvio, appellatus est. Erat autem locus extra urbem Romam, prope portam Flumentanam, & vel à Caja Tarratia, Virgine Vestali populo Romano donatus est, vel ut alii malunt, ab Acca Laurentia, cui proin amplissimos post mortem honores exhibuêre. Eum Marti Romulus sacravisse creditur: sub Servio Tullio verò primum ibi lustrum conditum & Comitia centuriata habita sunt, teste Dionysiô, *l.* 4. Posteà à Tarquinio Superbo, in proprios usus conversus, ac segetibus ab ipso oppletus est: sed ejectis Regibus, Brutus & collega ad pristinam eum conditionem redegêre, quidquid frumenti erat in ejus campi areis, vel in stipula vel jam tritum, in Tiberim effusô: è cujus frumenti acervis putrescentibus bene magna insula, *Æsculapii* vel *S. Insula* dicta, orta dicitur. A' Belisario posteà pars ejus intra urbem recepta, *Procop.* nunc inter Quirinalem & pontem Sixti, Tiberim usque, patet. Hic Reges ac Magistratus de more creabantur; Comitia Centuriata, quæ prius in foro, locoque *Secretario* dicto, agitabantur, haberi erant solita, unde & ipse campus aliquando *Comitium* vocitatus est. Ibidem ludicra exercebantur varia, eratque locus velut schola militiæ Romanæ, ubi juventus ad palum omni genere armorum & quidem veris duplô graviorum, exerceretur, caput petendo, lateribus insidiando, poplite succidendo, insiliendo, resiliendo, punctim potius quàm cæsim feriendo, & interim assiduè sese protegendo, item jaculando, valli altitudinem vel fossæ latitudinem, saltu superando, cursu præcipuè locum occupando &c. Eôdem loci equi lignei, *desultorii* dicti, unde in proverb. *Ingenium desultorium*, statuti erant, ut insilire, desilire, dextrâ, lævâ, inermis, armatus, districtô etiam gladiô futurus eques addisceret, veros quoque domaret & futuris adsuefaceret præliis. Strabo, *l.* 5. *Maximam*, inquit, *Deorum partem, campus Martius habet præter nativam locorum amœnitatem, artis & solertiæ exornationes admittens. Campi enim admirabilis magnitudo & currules pariter cursus, & alia equestria certamina expedita suppeditat: nec minus, tam multis pilam, trochum, palæstram exercitatione tractantibus aliaque incumbentia simul opera. Quid perennes solo herbas, coronatosque usque ad fluvii alveum colles? Scenicarum ostentationem picturarum ejus generis spectacula præstant, ut difficile & invitus abscedas.* Horat. *l.* 2. *Sat.* 6. *v.* 48.

------ ------ Noster ludos spectaverat unà,
Luserat in campo, Fortunæ filius, omnes.

Insignis erat hic locus Capitoliô, cujus aspectu ne populus ad misericordiam inflecteretur, quum de Manlio Capitolino, ejus conservatore, judicatum est, ex Campo Martio, præter morem in Lucum Petilinum Comitia translata fuêre: Item ornamentis & statuis Deorum illustriumque virorum, quæ omnia Capitolium, ob nimiam copiam, tenere non poterat: Horologiô, quod septem circum gradus & lineas distinctas metallô inauratô habuit, Augustô, ut Plin. *l.* 36. *c.* 10. habet, auctore: Sepulchris virorum illustrium &c. Ipse eô locô, ubi horologium fuit, lapide amplô quadratô stratus & easdem habuit lineas, & in angulis quatuor ventos, cum inscriptione, *ut Boreas spirat*, ex opere Misino. Inprimis, memoranda in hoc campo duo loca, quorum alter prope fluvium, *Area* dictus, exercendis militibus vacabat: alter *Septa* seu *Ovilia* appellatus est, cui populus includebatur, donec de creandis Magistratibus suffragia tulissent. De hoc Servius *ad Virg. Eclog.* 1. *Septa*, inquit, *propriè sunt loca in Campo Martio, inclusa tabulatis, in quibus stans populus Rom. suffragia ferre consueverat, sed quoniam hæc septa communia sunt ovilibus, duo hæc invicem pro se ponuntur.* In his septis, quantum sæpe ambitus furorem excitaverit, indigitat Petronius, *Satyrico.*

Nec minor in campo furor est, emtique Quirites
Ad prædam strepitumque lucri suffragia vertunt.

Silius item Italic. *Punicor. l.* 8. *v.* 257.

------ ----- Malum exitiale fovebat
Ambitus, & Graja funestior æquore campus.

Eadem porticibus circumdata, ibique ludos exhibitos, testantur Plin. *l.* 16. *c.* 40. *trabs fuit in porticibus septorum à M. Agrippa relicta*; & Sueton. *in Nerone c.* 12. *Gymnico, quod in septis dabat.* Deambulatum ibidem, docet Statius, *l.* 4. *Silv.* 6. *v.* 1.

Fortè remittentem curas, Phœboque levatum
Pectora, cùm patulis tererem vagus otia septis,
Jam moriente die, rapuit me cœna benigni
Vindicis.

Sed de hoc loco, vide plura infrà in vocibus *Ovilia*, item *Septa*. Porrò præter Martem, cui hunc *Campum* sacrum fuisse diximus, Lares quoque in eo ædem habuêre: quo facit locus Tertulliani, *l. de Spectac. c.* 5. *Consus consilio, Mars duello, Lares coitu potentes*; ubi *Comitium* pro loco habendis iis destinato, sicut jam suprà annotatum, sumi, docent Eruditi. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 6. *c.* 11. & Thom. Dempster. *Paralipom.* In *Campo* hoc palatium Cardinalis Rodolphi Pii Carpensis, cum triplici Musæo, simulachris Deorum Principumque virorum, urnis, libris antiquissimis, inscriptionibus marmoreis, omnis generis vasis, epitaphiis priscis, præstantissimorum Italiæ pictorum Raphaëlis Urbinatis, Michaëlis Angeli Bonarotæ, aliorumque imaginibus &c. refertissimo accuratè descriptum reperies, apud Adamum Preyelium, *Sinæ &, Europæ c.* 20.

CAMPUS Martius, etiam nomen est, quô insigniri solet amplior planities juxta majores Urbes, in qua incolæ armorum exercitio operam dabant, *instar Camporum Martiorum* juxta Romam, quorum 8. fuisse *P. Victor* auctor est. Vide Marlianum, *Topograph. Rom. l.* 6. Sic Trevirensis *Campi Martis* meminêre, Golscherus Monach. *de Gestis Trevir. l.* 1. *c.* 4. & Joh. Even in *Medulla Gestor. Trevir. l.* 1. *c.* 4. *Nicien̄sis*, in Provincia, Joffredus in hujus Urbis *Notit. c.* 4. *Tornacensis*, auctor Vitæ S. Eleutherii Episcopi *c.* 2. §. 5. & *Veronensis* Polycarpus Palermus de *Patria* Plinii, *l.* 1. *c.* 5. Neque aliud fuit vasta illa & patens planities juxta Constantinopolin versùs Hebdomum, in qua erectum dein sublime Tribunal, ubi Imperatores inaugurabantur ac coronabantur: *Κάμπος* nudè vocata Theodoro Lectori, *Eclog.* 1. *p.* 181. *Zonaræ*, *Cedreno*, aliis. Nempe Constantinus M. novam Romam condens, non modò eadem, quæ Roma habuit vetus, ædificia in ea extruxit, sed & *Campum* addidit &c. Quia verò in istiusmodi patenti *Campo*, Comitia publica seu generales Conventus, à primis Francorum Regibus quotannis circa anni principium & *Martiò* Mense, indici celebrarique solebant, hinc & illi passim apud Scriptores rerum Francicarum *Campi Martii* appellari consueverunt. Vide Gregor. Turonens. *Histor. Franc. l.* 2. *c.* 27. Aimoinum, *l.* 1 *c.* 12. Alios: non tam à *Marte*, quæ *Flodoardi* sententia est; quàm à loco & mense, in quo haberi soliti sunt. Fiebat id Kalendis Martiis, à quo die Francos tunc annum suum auspicatos esse, verisimile est. Hinc Auctor *Vitæ* S. Remigii, & *Gesta* Francorum, c. 10. de Chlodovæo Rege: *Transactô verò annô jussit omnem cum armorum apparatu advenire phalangam, ostensuram in* Campo Martio *suorum armorum nitorem.* Et *Chron.* Fredegarii, jussu Nibelungi scriptum, de Pipino: *Evolutô annô præfatus Rex à Kal. Mart. omnes Francos, sicut mos Francorum est, Bernacô villâ ad se venire præcepit.* Dictus est autem hic Campus, etiam *Campus Martii* & *Madii* vel *Magi*, præterea *Conventus generalis*, *Conventus Maximus*, *Curia Gallorum* &c. qui sub secunda Regum stirpe ad diem Kal. Majarum relatus est, à Pipino. Fredegarius *A. C.* 766. *Ibi placitum suum* Campo Madio, *quod ipse primus pro* Campo Martio, *pro utilitate Francorum, instituit, tenens, multis muneribus à Francis, & Proceribus suis donatus est.* A quo tempore non *Martis* ampliùs, seu *Martius*, aut *Martii* sed *Madius* ac *Magius Campus* appellatus est. Mutationis causam affert Auctor *Vitæ* S. Remigii, quòd videl. hâc anni tempestate potissimum bellorum expeditiones fierent: in his autem publicis Conventibus milites suos Reges, inter alia, recensebant; namque & de rebus ibi publicis Regisque aut Regni statum concernentibus tractabatur, & munera Regis ipsi ac xenia, à Proceribus subditisque ibidem accipiebant, Gregorius Turonens. *l. c.* Fredegarius *A. C.* 761. Alii. Sequentibus temporibus ejusmodi Conventus ad Anglos transiisse, discimus ex LL. Eduardi Confess. *c.* 35. quibus, licèt Kal. similiter Maji indicerentur, mansit tamen *Campi Martii* appellatio uti docet Simeon Dunelm. *de Gestis Angl. A.* C. 1094. apud Car. du Fresne.

CAMPUS Masphe, huc usque Josua Chananæos persecutus est, Jos. *c.* 11. *v.* 3. Est in tribu Aser.

CAMPUS Merulæ, locus Pannon. Insul. Vide *Merulæ Campus.*

CAMPUS Mulierum, vide *Frawenfeldum.*

CAMPUS S. Petri, oppid. Veldkirchium in Rhœtia elegans, & adsita proximè regio, appellatur Bucelino, *Germ. Parte* 1. quòd Episcopatus Curiensis ab ipso S. Petro sit fundatus: qui tamen ipse primum ejus Episcopum S. Lucium vocat. Vide Cl. Spenerum, *Arte Herald. Parte* 2. *l.* 3. *c.* 21. ubi de *Ep. Curiensi.*

CAMPUS Regius, Germanicè *Konigsfelden*, insigne monasterium virginum, pagi Verbigeni in Helvetia, 30. mill. pass. plus minùs Tigurô distans, cùm anteà cella Fratrum non magni nominis esset: extruxit illud Agneta Hungariæ Regina, filia Alberti Imperatoris A. C. 1308. Vindonissæ occisi, reditibusque amplissimis, ex parricidarum bonis, locupletavit. Fundamenta ejus cùm jacerentur, plurima numismata aliaque antiquitatis monumenta ibi reperta. Vide Stumpf. *l.* 7. *de Argovia. c.* 15.

CAMPUS Piorum, τῶν *Εὐσεβῶν χῶρος*, quomodo eum vocat Lycurgus oratione in Leocratem; locus celebris in Sicilia juxta Catanam, quòd ibi duo juvenes sublatos parentes evexerunt inter Ætnæ flammas intacti ab igne. Solinus, c. 11. Vide Claudian.

Epigr. De piis fratribus & eorum ſtatuis, quæ ſunt apud Catinam. Strab. *l.* 6. vocat eos Amphinoum & Anapiam. Ælian. *in Var.* Φιλοπάτορας καὶ Καταναίους vocat citante *Stobæo*. Martialis, *Siculos fratres* vocat, *l.* 7. *Epigr.* 23. *v.* 5. Seneca *Siculos juvenes*, *l.* 3. *de Benef. c.* 37. Sil. *l.* 14. *v.* 198.

Et Catane generâſſe Pios celeberrima Fratres.

Corn. Severus *in Ætna*,

Erubuêre Pios Juvenes attingere flammæ.

Εὐσεβεῖς etiam Straboni, *locô dictô*. Pauſan. *in Phocicis*: Περὶ πλεῖον γὰρ δὴ ἐποιήσατο οἱ ἄλλοι γονέας, ὥσπερ ἐστὶν ἄλλοις τε τετιμημένοις καὶ ἐν Κατάνῃ τοῖς καλουμένοις Εὐσεβέσι. *Catinenſes* ſiquidem fuiſſe conſtat, etſi Solinus teſtatur, Syracuſanos etiam hos fratres ſibi vindicâſſe. Præter locum ex Silio nuper adductum, Auſonius id abundè evincit *carmine* 11. *de claris civitatibus*, *v.* 1.

Quis Catinam ſileat? quis quadruplices Syracuſas?
Hanc ambuſtorum fratrum pietate celebrem,
Illam complexam miracula fontis & amnis?

Videatur & Ariſtotel. Περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων. Et Val. Max. *l.* 5. *c.* 4. *ex. ext.* 4. *Nic. Lloydius.*

CAMPUS Rheni, vide *Rinfeldia*.

CAMPUS Sceleratus, prope portam Collinam, inter hanc & Salluſtianos hortos, editus eſt Romæ locus, ubi olim Veſtales virgines, quæ inceſtum commiſiſſent, vivæ ſepeliebantur. *Sext. Pomp.* Liv. *l.* 8. *c.* 15. *Eo anno*, inquit, *Minutia Veſtalis ſacto indicio, viva ſub terra ad portam Collinam dexterâ viâ ſtratâ defoſſa Sceleratô campô: ab inceſto id ei loco nomen factum.* Idem *Agger* quoque dictus eſt, fuitque tumulus terreus in longum porrectus. In eo autem domus ſubterranea non magna, in quam ex ſuperiori parte deſcenſus ſit, parari ſolita eſt: in eaque lectus conſtratus, lucerna ardens, paniſque & aquæ, cum lacte in vaſculo, paucæ primitiæ, tanquam nefas foret, ſummis conſecratum ceremoniis corpus fame perire. Tum inceſtus ream, in Lectica operta, loris ita revinctam, ut ne vox quidem exaudiri poſſet, per forum vexêre; quæ, ubi ad locum ſupplicii perventum, poſtquam in domum per gradus deorſum deferentes deſcendit, hi ſurſum attracti, multâque ſupernè terrâ ingeſtâ domus occultata ac complanata eſt. Vide Dionyſ. *l.* 3. Plut. in *Numa*, Joh. Roſin. *Antiqq. Rom. l.* 3. *c.* 19.

CAMUËL, i. e. *ſurrexit Deus*, vel *ſuſcitavit*, aut *confirmavit eum Deus*, filius Nachor ex Melcha. Gen. *c.* 22. *v.* 21.

CAMULODUNUM, Angliæ Oppid. ſeu Colonia in Trinobantibus, apud Tacitum, *l.* 12. *Annal. c.* 32. & *l.* 14. *Annal. c.* 31. hanc hodie *Colcheſter* appellari ſcribit *Humfredus*. i. e. ut conjectamus, *Domini ſeu Regis collem*. Nam Arabicè קמלא *kamala dominari*, *Dun* autem Gallis, Germanis, & Anglis eſt collis. *Clitophon*: Δοῦνον καλοῦσι τὸν ἐξέχοντα, i. e. *locum eminentem Dunum vocant.* Vide *Cambodunum. Nic. Lloydius. Baudrando* eſt *Maldon*, oppid. Eſſexiæ provinc. ad amnem Chelmerum, 8. milliar. Angl. à mari Germanic. totidemque à Colceſtria in Occaſum.

CAMULOGENUS, Aulercus, ſingulari ſcientiâ rei militaris ad eum eſt honorem evocatus, ut Pariſii & finitimæ civitates ei ſummam imperii deferrent, annô belli Gallici ſeptimô, Cæſar. *l.* 7. *c.* 57.

CAMULUS Deus, ſive *Sangus*, ſive alius è Sabinis Italiæ populis colebatur: ut ex antiquo lapide apud Sabinos reperto conſtat, in quo *Camuli* ipſius ſimulacrum inciſum eſt, cum titulo *Camulus*.

CAMUNI, Italiæ populi Plin. *l.* 3. *c.* 20. Καμοῦνοι *Straboni*, in aliquibus tamen exemplaribus Κάμουλοι, ut & *Camuli* apud Plin. Dioni Καμμώνιοι, *l.* 54. Nomen horum retinet vallis Camunica ſeu Cammonica: è qua Ollius in Sebinum lacum influit. Parent hodie cum Triumpilinis, quorum ſimiliter mentio in tropæo Auguſti, Brixienſibus: ex Euganeis montibus oriundi, ſecundùm Plinium retro laudatum: & ex Lepontiorum numero, referente *Cellariô*. *Sabellicus & Guarinus Camuli* legerunt, vide ſuprà.

CAMURISARBUM, Ponti Cappadocici urbs. *Ptol.*

CAMURIUS, decimæ quintæ legionis miles, quem crebrior fama tradidit impreſſô gladiô jugulum Galbæ hauſiſſe. Tacitus, *Hiſt. l.* 1. *c.* 41.

CAMUS, Græcè κημὸς, in re teſſeraria Veterum, vaſculum erat, per quod in pyrgum teſſeræ conjiciebantur: ad imitationem κημοῦ, per quem calculos in Judiciales urnas immitti conſueviſſe, ſuprà diximus. Aliter ψηφοβόλον, φιμὸς, ἠθμὸς quoque, quòd *infundibulum* utrumque referret, in ſummo latus, in imo ſtrictus & anguſtus; qualis & χώνη erat; ad cujus formam *camum* factum eſſe, docent Grammatici, χωνοειδὲς πλέγμα illum vocantes. *Colum* & *urnam* vocat veteris *Epigrammatis* Auctor, apud Salmaſ. *ad Vopiſc. in Proculo*, *c.* 13. Cæterùm plerique *camum* illum vel phimum vel infundibulum in teſſeris jactandis non uſurpabant, ſolô pyrgô utentes; & videtur ad ſolam jactandi commoditatem ac facilitatem uſitatus fuiſſe *camus*: ut enim latô & hianti ore patebat, faciliùs recipiebat teſſeras, quæ inde quaſi per infundibulum in pyrgum cadebant, mox concuſſæ & agitatæ ſuper tabulam mittebantur, &c. Vide & infrà paſſim.

CAMUS Joh. Petrus, Bellic. de Bellay, obiit A. C. 1652. ætat. 70. ſcriptis editis clarus. Gall. Chron. *t.* 2. *p.* 360.

CAMUS, Syriæ Cœles civitas. *Polyb.*

CAN vel CHAM, titulus eſt, quô Tartari Principes ſuos indigitant, h. e. *Imperator* vel *Rex*. Vincentius Belvac. *l.* 31. *c.* 10. *Quem etiam* Can *i. e. Imperatorem appellabant.* Et *c.* 32 *Qui & Gog.* Cham, *i. e. Imperator vel Rex dicitur, ſublimatus eſt in Regno Tartarorum.* *Caanus* dicitur in *Epiſt.* Quodblexi, Tartarorum Imperatoris apud Odoricum Rainaldum in *Annal. Eccl.*, *A. C.* 1278. *num.* 20. *Chanis* vel *Hanus*, inquit Leunclavius in *Pandectis Turc. num.* 3. adſpiratione forti, appellatio perquàm uſitata Perſis & Tartaris eſt, apud quos etiam Reges & Principes minorum gentium *Chanes* dicuntur; Atque inde filii Principum *Chanoglani* vocantur *Cani* quoque idem, de qua voce infrà. Quæ omnia orta ſunt ex voce *Caganus* vel *Cacanus*, quà Avarum ſeu Hunnorum Reges olim dici ſolitos ſuprà oſtendimus, quamque eandem eſſe vel hinc patet, quòd Avarum ſeu Chazarorum patria Cherſoneſus Taurica eſt, quæ hodieque ſuos habet *Chanes*. Maximus verò omnium Tartarorum *Chan*, cui ſubjecti ſunt *Chanes* cæteri, *Chitanus* quoque appellari conſuevit. Sed & Turcici Sultani, poſt Oſmanem Gaſim ſe *Chanes* dici voluerunt, idque retinent in hodiernum uſque diem. Car. du Freſne in voce *Caganus*.

CANA, oppid. in regione Arabiæ Felicis thurifera, quæ adhuc *Rhamuſiô* teſte *Canaram* nominatur.

CANA, quod CANNA Melæ, *l.* 3. *c.* 8. *Canæ Ptolemæo*, oppid. Æolidis cum promontorio cognomine, contra Methymnam urbem Lesbi inſul. porrecto.

CANA, oppid. Galilææ, ubi Chriſtus primum ſignum edidit, aquam in vinum commutans, Joh. *c.* 2. *v.* 1. & 11. dein filium reguli miniſtri ibidem ſanavit, Joh. *c.* 4. *v.* 46. Vide Auguſtin. explicantem, Joh. *c.* 4. *v.* 54. Nathanaëlis patria, Hieron. *de Loc. Hebr.* Fuit autem in tribu Zabulon. Item alia *Cana* major dicta, in tribu Aſer. Joſue, *c.* 19. *v.* 28. Latinè *zelus*, vel *æmulatio*, ſive *poſſeſſio*, aut *lamentatio*, vel *nidus*, aut *arundo*. Item alia in tribu Ephraim. Hieronym. *in Loc. Hebr.*

CANA, κανᾶ, apud *Feſtum*, dicuntur Græcis, quæ Latini *caniſtra* appellant: unde *Cana Magmentaria*, apud Varronem, *l.* 4. *de Lingua Lat. Magmentum à magis, quod ad religionem magis pertinet. Itaque propter hoc magmentaria cana conſtituta locis certis, quo id imponeretur.* Ubi *Cana magmentaria* ſunt caniſtra & lances, quibus magmenta imponebantur, ut in aram inferrentur. Virg. *l.* 8. *Æn.* *v.* 180.

Viſcera toſta ferunt taurorum, onerantque caniſtris, &c.

Quam proin vocem ſuam uſu cùm feciſſent Latini, inde diminutivum deduxerunt *Canculum*; quod pro atramentario uſurpârunt recentiores, in quo ſacrum encauſtum reponebatur. Unde *Præpoſitus Caniculi*, ὁ ἐπὶ κανικλείου, de quo vide infrà in voce *Canclinus*.

CANAAN, filius Chami filii Noæ, à quo *Cananæi*.

CANAAN, Palæſtinæ gens, *Suidæ Chettbai*. Vide *Palæſtina*.

CANABAS, Dux Gothorum, cæſis ſuorum V. Millib. in Thracia victus, à Valerio Aureliano, A. C. 272. *Aur. Victor*, *Eutrop.*

CANABIA, inter fœminei calceatus genera, apud Pollucem, *Onom. l.* 7. *c.* 22.

CANACA, Turdetanorum in Hiſpania urbs. *Ptol.*

CANACEA, Æoli filia, quæ cum Macareo fratre concumbens, ex eo concepit, peperitque filium, quem cùm per nutricem exponi curaret, infelix ſe ſuô vagitu avo prodidit, qui ob execrandum filiorum amorem incenſus, infantem canibus lacerandum projici juſſit, miſitque per ſatellitem filiæ gladium, ut eô pro meritis uteretur. Verùm quid illa fecerit non ſatis liquet, Macareus autem fugiens factus eſt Apollinis Delphici Sacerdos.

CANACHE, Ovid. *Met. l.* 3. *v.* 217. numeratus inter canes Actæonis, quod nomen ἀπὸ τῆς καναχῆς, h. e. *à clamore*, & *ſtrepitu* impoſitum videtur.

CANACIUM, oppid. Pedemontii.

CANADA, pars Americæ Septentrionalis, vaſta Regio, à Gallis detecta, A. C. 1504. occupata, auſpiciis Franciſci I. A. C. 1525. iterumque A. C. 1534. Poſt hæc, navigatione aliquandiu neglectâ, occaſione Floridæ, ſub Carolo IX. iterum hic aliquid tentatum, & ſub Henrico IV. A. C. 1604. colonia huc deducta, felici ſucceſſu. A. C. 1640. magna vis incolarum converſa eſt: qui ſatis ingenioſi. Solum, licet frigori ingenti obnoxium, metallorum tamen & frugum ferax eſt. *Linſchot. Leſcarbot.* & *Relationes Canadæ.* Ibi & Canada fluv. unde fortè regioni nomen. Vide *Nova Francia.* Item fluv. ibidem. Vide *Fluvius S. Laurentii.*

CANADIUM, urbs Hungariæ ad *Marisz* fluv. qui paulò infrà cadit in Tibiſcum. Comitatus Conadienſis caput, in ditione Turcarum, verſus confinium Tranſylvaniæ, 3. leuc. Germanic. à Segedino in Ortum.

CANÆ, Locrorum oppid. *Strabo.*

CANÆ, urbs ad Tigrim fluv. unde *Canæus* Jupiter nominatus. *Steph.*

CANÆ, oppid. Æolidis regionis. Plin. *l.* 5. *c.* 30.

CANAGORA, urbs Indiæ citerioris, *Canago Caſtaldo*. *Gangigu Mercatori.*

CANALES, *Jul. Capitolino Fiſtulæ aquariæ*, Imperatorib. Theodoſiô & Valentinianô *Sulcus publicus aquarum*, *Caſſiodoro Formæ*, in urbem ortoſque, ne ſiccitate laboraretur, aquam deferebant. Calpurnius Siculus *Eclogâ* 2.

Accipe, dixerunt Nymphæ, puer accipe fontem,
Nam potes irriguos, nutrire canalibus hortos.

Materia illis plumbum, Claudian. *Epigr.* 8. *de Apon. balneo*, *v.* 45.

Devehit exceptum nativo flumina meatu,
In patulas plumbi labitur inde vias.

Et tales quidem tubuli divitum, at tenuiorum lignei fuêre, ut apparet ex *ænigmate* 72. Cælii Sympoſii,

Truncum terra tegit, latitant in ceſpite lymphæ,
Alveus eſt modicus, qui ripas non habet ullas,
In ligno vehitur medio, quod ligna vehebat.

Præ-

Præterea & testacei fuêre: *fictilibus* quoque *utilissimam aquam duci*, testatur Plin. Sen. *l.* 31. *c.* 6. *princip.* lapideorum meminit Plin. Jun. &c. Eorum primus Romæ usus in an. Urb. Cond. 441. secundùm Lipsium incidit, aliis in Anci Martii principatum id referentibus, & certè jam datæ à Decemviris leges eorum meminêre: Nisi dicas has de *Aquagio*, Lipsium de *Aquæductu* intelligi debere, quorum hoc arte quâdam & manu hominum absolutum perfectumque opus, illud naturalem veluti alveum aut *Canalem* fontis significet. Adhibebantur his fistulis extima ornamenta, quæ capitis leonini speciem præferebant, Plut. *Symposiac. l.* 4. *c.* 5. Unde Ennodius Ticinensis, *Epigrammate* 19.

Aspice depositâ blandum feritate Leonem,
Ore vomit lymphas pectora obsequiô.
Effera dum vitreos effundunt guttura fontes,
Naturam perdens bellua nos satiat.

Eorumque fabrica tam mirabilis, & aquarum in iis salubritas tam singularis fuit, ut *magnitudinis Romani Imperii id præcipuum esse indicium*, scribat Frontinus, *l. de Aquæductibus urbis Romæ.* Inprimis Claudianus aquæductus, quem Cajus Caligula inchoaverat Claudius perfecit, celebris fuit, *quippe à quadragesimo lapide, ad eam excelsitatem, ut in omnes urbis montes levaretur, influxêre Curtius atque Cæruleus montes: erogatumque in id opus sestertium ter millies*, Plin. *l.* 36. *c.* 15. i. e. septem Philippæorum miliones & semis. Municipiis posteà ac coloniis *canalium* jure concessô, *in aquæductu Nicomedienses impenderunt HS. XXX. CCC. XXIX. qui imperfectus adhuc relictus ac etiam destructus est*, Plin. Jun. *l.* 10. *Ep.* 46. Et extant hodieque Nemausi, Narbone alibique non obscura eorum rudereta. Haud procul Metis, prope vicum *Xouy*, in Mosella, antiqui aquæductus vestigia supersunt, ubi quantacunque est inter montes utrinque qui ripas ambiunt, distantia, olim convexa fuerit, cùm arcuum adhuc restent multi, in medio flumine, ad ripam dextram, & in vico, nonnulli in domicilia versi sint, ex albo lapide, in laterum formam dissecto, seu potius cæmentô tenacissimô lateres compingente. Sagaciores Naumachiæ hos aquæductus, ex ulterioribus montibus præcipites huc coactos, inservisse olim nobis persuasum erat: Vicini *fossam serpentis* vocant. In Sinis, gente illa adeò ingeniosa, non minoris nobilitatis *Canales* ac aquæductus Historicis memorantur. In Xantonia fluvius est *Jun*, cujus alveus stupendâ arte excavatus est, numeranturque in illo canali, quia multis locis aqua pro majoribus navigiis transmittendis humilior est, supra 20. cataractæ, quadratô sectôque lapide ac egregiè firmôque opere structæ, relictâ portâ, navium capace, quam magnis crassisque asseribus claudunt, ac aquas detinent, mox illis rotæ beneficiô ac machinâ, facili negotiô, sublatis & aquæ & navibus transitum dant, donec ad secundam cataractam, eôdem ferè ordine ac methodô, atque ita porro deinceps per reliquas transmittantur. Incipit autem ad Boream civitatis *Socien*, in ipsa ripa Crocei fluv. inde ad Ciningam usque, mox ad Lincingam civitatem pertingit, ubi in *Guei* fluvium aquas effundit. Intra ipsam Metropolim *Cinen*, lacus est *Taming*, ex quo canalis exiens ad Choyngum lacum tendit, qui etiam intra mœnia est. E quo utroque lacu per totam urbem egregiô opere ducti canales, eam ubique navigabilem reddunt. In Jeopinga urbe, ad singulas ferè domos, per canales, ex montibus ubertim aquæ affluunt: ut alia omittam, vide Adam. Preyelium, *Sinæ & Europæ c.* 23. Nec minoris famæ molimen hodierni Galliarum Regis, qui Atacem fluv. vulgò *l'Aude*, cum Garumna conjungendo Galliam ex Mari Mediterraneo in Oceanum Occidentalem perviam facere studuit: Plura de his vide apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 1. *c.* 14. & Thom. Dempster. *in Paralipom.*

CANALES Publici, *in l.* 2. *Cod. Theodos. de Curiosis*, & *l.* 15. *eid. Cod. de Cursu publ.* Viro docto sunt κανῶνες seu viæ transversariæ, quæ in regias seu basilicas influunt: Carolo verò du Fresne ipsæ viæ publicæ. Ita enim lex hæc 15. habet: *Neque tamen sit cujusquam tam insignis audaciæ, qui parangarias aut paraveredos in civitatibus ad* canalem *audeat commovere, quò minùs marmora privatorum vehiculis provincialium transferantur.* Ubi prohibetur, ne quis audeat paraveredos, qui ad transversas vias destinati sunt, ad vias publicas *commovere*, seu, ut Galli loquuntur, *faire marcher*, quò minùs privati marmoribus convehendis ædium suarum cultui consulere possint. Quô sensu Athanasius quoque, *Apol.* 2. quosdam Episcopos, qui ad Synodum Sardicensem convenerant, ait fuisse ἐκ τῆς κανάλης τῆς Ἰταλίας, i. e. ex parte Italiæ, seu qui *ex Italia viis* eò confluxerant &c. Certè viam publicam in civitate Constantinopol. quæ ad Imperiale Palatium ducebat, *Canalem*, Græcè κανάλιον, appellatam esse, invenias apud Macrum in *Hierolex.* A fluminibus vocem ad *viam* transductam esse, docet Salmas. *ad Solin. p.* 478. ubi & Slavos Κανάλια vocare, τὴν κατὰ [illegible] ὁδὸν addit. Vide & hic infrà.

CANALICOLA, apud A. Gellium, *l.* 4. *c.* 20. *qui perabat, cavillator quidam &* canalicola *& nimis ridicularius fuit*; & *Festum*, *Canalicolæ forenses homines dicti, quòd circa* canales *fori circumsisterent.* A' *canalibus* in foro nempe Causidici & rabulæ sic dicebantur, & qui in foro assidui. *Canalis* in foro mentio apud Plautum, *in Curcul. Actu* 4. *sc.* 1. *v.* 15. *In medio propter canalem sunt ostentatores meri.* Quòd autem in illis canalibus aqua, ut fit, hærens, interdum malè oleret, ideò *canales odorare* dixit Tertullian. *de Pallio*, *c.* 5. *Jam & de negotio provocat: Ego, inquit, nihil Foro, nihil Campo, nihil Curiæ debeo: nihil officio advigilo, nulla rostra præoccupo, nulla prætoria observo,* canales non odoro, *subsellia non confundo* &c. ubi alii legunt, *cancellos non adoro.* Nam mephitim illam pati cogebantur, qui assiduam Foro dabant operam; Causidici & Advocati, stantes ad cancellos, qui ante Judicum tribunalia erant, ad turbam prohibendam. Vide Salmasium, *Notis ad loc.* & Vopisc. *in Carino*, *c.* 16. ubi ipsos Fori Cancellos, *canales* quoque nonnunquam dictos esse, videtur innuere.

CANALICUM, est *Cairo*, castrum ad Bormiam amnem, in Ducatu Montisferrati, prope Apenninum, medium inter Finarium & Aquas Statiellas, 10. milliar. à Savona in Boream.

CANALUVII, montes in Macedonia sunt, *Ptol. Cambunii* à Livio dicuntur, *l.* 44. *c.* 2. qui addit eosdem ab incolis *Volustana* appellari.

CANAMELLA, à *canna*, h. e. arundine, *melle*, ut videtur Fulcherio Carnotens. *l.* 1. *c.* 21. hinc *canna mellis* dicta Constantino Afric. *Commun. locor. Medic. l.* 5. *c.* 18. arundo est, unde elicitur Zaccharum seu Zuccarum; scil. audex nodosus, spongiosâ plenus materiâ, cortice tenui, dulci succô, qui sic exprimitur: Caudex totus frustatim minutimque conciditur, deinde torculari pressus succum reddit, qui in cacabum mundissimum dimissus, igne suppositô coquitur & expurgatur. Purgatus verò in figulinis vasis reconditur, ubi cùm refrixerit, in laudatissimum coalescit saccharum. Albertus Aquensis, *l.* 5. *c.* 37. *Calamellos ibidem mellitos per camporum planitiem abundanter repertos, quos vocant Zucra, suxit populus, illorum succô & vix ad saturitatem præ dulcedine expleri hoc gustatô valebant. Hoc enim genus herbæ summô labore agricolarum per singulos excolitur annos; deinde tempore messis maturum mortariolis indigenæ contundunt, succum colatum in vasis suis reponentes, quousque coagulatus indurescat, sub specie nivis vel salis albi* &c. Cujusmodi *canamellas* & zuccara nasci in terris Soltano subjectis, unde ipse magnos reditus percipiat, prætereà in Cypro, Rhodo, Morea & Sicilia, observat Sanutus, *l.* 1. *part.* 1. *c.* 2. De *cannamellis*, quæ in agro Siciliæ Panormitano nascuntur, Hugo Falcandus *Præfat. ad Histor. de Calamit. Siciliæ*, *Occurret tibi mirandarum seges arundinum, quæ* cannæ mellis *ab incolis nuncupantur, nomen hoc ab interioris succi dulcedine sortientes. Harum succus diligenter & moderatè decoctus, in speciem mellis traducitur; si verò perfectius excoctus fuerit, in sacchari substantiam condensatur.* Molendina, quibus istiusmodi cannæ constringuntur, ibidem Saracenicâ voce *Massaræ* vocari, colligitur ex Charta Guil. Regis Siciliæ A. C. 1176. apud Rocchum Pirrum *in Archiep. Montis-Regalis*, laudatum Carolo du Fresne in *Glossar.* De sacchari verò hodierni antiquique discrimine, vide Salmas. *ad Solin. p.* 1312. ut & *in libro pecul. de Manna & Sacchare*: infrà item ubi de *Saccharo*, it. voce *Trapetum*.

CANAN, dicta est Arabia à *Cham*, qui in ea consedit, à quo *Cananæi*. Hæc fuit prima gens, quæ Deum ignoravit, quia princeps ejus & conditor cultum a patre non accepit, maledictus ab eo; Itaque ignorantiam divinitatis minoribus reliquit. *Nic. Lloydius.*

CANAN, locus inter duo flumina, qui à Tiberiade vix quatuor distat milliaribus, in tribu Zabulon.

CANANÆUS, inter Herculis cognomina, vide infrà.

CANANEA, Syriæ regio, à Canane Cham filio, qui eam regionem, quæ nunc Judæa appellatur, inhabitans à se Canaan nuncupavit. Inde *Cananitis*, *itidis*, regio.

CANANIUS Joh. Baptista, vide *ibi.*

CANANORIUM, urbs Indiæ citerioris in ora Malabarica, Lusitanis erepta, à Batavis, his temporibus. Regni cognominis caput. 10. leuc. Hispanic. à Calecutho. Vide Maffæum *Hist. Ind. l.* 12. Barbos. *l.* 9. *c.* 1. *Linschot.*

CANAR, promontor. in Mauritania Tingitana. *Antonin.*

CANARA, regio Asiæ citerioris inter montes & oram littoralem Oceani Indici, versùs Occasum, sub Rege Bisnagaris, inter Malabariam & regnum Decani, ubi regna Onoris, Baticalæ in ora, & Gorcopæ in Mediterran. Hinc lingua Canarina usitatissima in Indiis. *Tulamar*, *Barbosa.* Hic mercatura floret, & Lusitanis aliquot arces. Texeira *l.* 1. *c.* 22. *Linschot.* &c.

CANARIA, insul. Africæ in mari Atlantico, è regione Maroci regni, Fortunatis propinqua, sic dicta à magnorum *canum* multitudine ingenti. Plin. *l.* 6. *c.* 32. Hodiè omnes illæ insulæ, quas veteres Fortunatas dixerunt, quæ 7. nempe *Teneriffa*, aliàs Nivaria: *Forteventura*, anteà Capraria & Casperia: *Lancerotta*, aliàs Centuria: *Gomera*, aliàs Theode: *Insula Ferri*, aliàs Pluvialia: *Insul. Palmæ*, aliàs Capraria: præcipuaque *Canaria. Baudrand.* Detectæ à Ludovico Comite Claramontano, fil. Alphonsi de la Cerda, cognomine *Exhæredati*, A. C. 1345. Visitatæ à J. Bentacurtio nobili Gallo, A. C. 1346. uno nomine *Canariæ* dicuntur. Harum nobilissima est Palma, vel Madera, præstantissimô saccharô, quod Maderanum vocatur, insignis. *Nic. Lloydius.* Ipsa Canaria urbem habet cognominem cum arce & portu. Post varias vicissitudines, ad Hispanos pervenêre hæ insulæ. Incolæ Christiani sunt, sub Episcopo, cui Canariæ sedes. Solum frugum & generosi vini feracissimum. Insula Ferri, mirabili arbore est celebris, quæ toti Insulæ, aliàs siticulosæ admodùm, aquarum affatim suppeditat. Vide *Sanut. Linschot. Marianam*, *Gramaium*, &c. Salmasius Veterum insulas Fortunatas longè magis Meridionales fuisse, quàm hodiernas Canarias, contendit *ad Solin. p.* 1298.

CANARII, populi circa Atlantem Africæ montem habitantes, quòd victus canibus & his promiscuus sit. Plin. *l.* 5. *c.* 1. *Decimis se eò pervenisse castris* (i. e. ad Atlantem) *& ultra ad fluvium, qui Niger vocatur, per solitudines nigri pulveris, eminentibus interdum velut exustis cautibus, loca inhabitabilia fervore, quamquam hiberno tempore expertum, qui proximos inhabitent saltus elephantorum, ferarumque & serpentium omni genere refertos*, Canarios *appellari.* Addit, *victum ejus animalis* (canis scil.) *his promiscuum esse & dividua ferarum viscera*; ad quem vide Salmas. *ad Solin. p.* 303. ubi Græcorum Ἀγριοφάγοι, an Κυνάμολγοι intelligi suspicatur.

CANARIUM Sacrificium, mense Julio, apud Romanos, peragi solitum est: immolabantur in illo canes rutilæ, pro frugibus, deprecandæ sævitiæ causâ sideris Caniculæ. *Festus*, *Ateju Capito* apud Joh. Rosin. *Antiq. Rom. l.* 4. *c.* 11. Hâc enim victimâ placari Divam Rubiginem creditum illis. Ovid. *l.* 4. *Fast. v.* 907.

Flamen in antiqua lucum Robiginis ibat ;
Exta Canis flammis, exta daturus equis.

Qui mox rationem addens pergit, v. 939.

Est Canis, Icarium dicunt, quo sidere motô
Tota sitit tellus, præcipiturque seges.
Pro cane sidereo canis hic imponitur aræ,
Et, quare fiat, nil nisi nomen habet.

Πυρεμπολισμὸν dixêre Græci &c. Verùm non Robigalibus, quô tempore omnes Caniculæ sidus occidere docent, sed exortu Caniculæ, quô tota tellus sitit, & sata omnia exuruntur, uvæ item carbunculantur uredine, canarium id sacrificium oblatum fuisse, docet Salmas. *ad Solin.* p. 434. & 723.

CANARIUS Annus, Plinio, Κυνικὸς ἐνιαυτὸς Græcis, aliàs Ἡλιακὸς, Θεοῦ ἐνιαυτὸς & Τέτραετηρὸς, dictus est, Ægyptiorum olim annus, quòd eum à Canis ortu auspicarentur. Columella, *l.* 3. *c.* 6. *Nec tamen ultra quadriennium talis extenditur inquisitio, id enim tempus ferè viventium generositatem declarat* &c. Et Plin. *l.* 2. *c.* 47. *extr. Omnium quidem (si libeat observare minimos ambitus) redire easdem vices quadriennio exactô Eudoxus putat, non ventorum modò, verùm & reliquarum tempestatum magna ex parte, & est principium lustri ejus semper in canario anno, caniculæ ortu.* Habuit is 365. dies & diei quadrantem, unde τετραετηρὶς ei nomen: quemadmodum Magnus eorundem Annus totidem annis constabat, & anni quadrante, h. e. tribus Mensibus. Uti autem iidem è minoribus annis periodum quadriennalem componebant; sic ex illis quatuor majoribus alium itidem circuitum confiârunt, qui totidem annos haberet, quot in illa minore dies reperiebantur, h. e. mille quadringentos sexaginta unum. Quâ periodô annorum ἀποκατάστασιν omnium planetarum fieri vulgò, tum Ægyptii, tum Græci omnes existimârunt. Atque hic circuitus à *Caniculæ* ortu semper incipiebat, ut & minor ille annorum quatuor, & singuli anni vertentes apud Ægyptios. Sed quôcunque mense Anni & quôcunque die mensis tum annus vertens, tum periodus parva, poterat incipere, dum ab ortu caniculæ initium duceret, verùm periodus illa major ex centuriis annorum composita, non aliud principium habebat, quàm ubi prima mensis Thot in Caniculæ ortum inciderat, quam semper redire ad idem principium post annos 1461. putabant &c. Qua de re vide Salmas. *ad Solin.* p. 553. & suprà, ubi de *Anno*. Quod verò diximus de Anno hoc, Ἡλιακὸν quoque, item Θεοῦ ἐνιαυτὸν, dictum esse, inde est, quòd Θεὸς absolutè est Sol, etiam apud Græcos, ut idem docet p. 552. & Solem etiam *Sirium* dixêre. &c.

CANAS, oppid. Lyciæ. Plin. *l.* 5. *c.* 27.

CANASIDA, urbs Indiæ, Arrian. *in Indicis*.

CANASTRÆUM, Macedoniæ promontor. in Thermaico sinu. Plin. *l.* 4. *c.* 10. *Capo Canistro*, vel *Capo Crio*.

CANASTRUM, promontor. proximum Pallenæ, vel Thraciæ. *Steph.*

CANATH, i. e. *emptio*, sive *possessio*, aut *lamentatio*, urbs in tribu Manasse, quæ & *Nobah* dicitur. Numer. *c.* 32. *v.* 42.

CANATHA, oppid. in Decapolitana regione, quæ Syriæ jungitur. Plin. *l.* 5. *c.* 18. Mediæ urbs *Ptol.* & alia urbs ad Bostram Arabiæ sita. *Steph.*

CANATHRA, insul. ante Taprobanem. *Ptol.*

CANATHUS, fons juxta Nauplium, in quo quotannis Juno, ut virginitatem reciperaret, lavabatur; Quod mulieres Archivæ credentes, idem factitabant. Pausan. *in Corinth.*

CANATIUS, mons est excelsus citerioris Hispaniæ in cujus vertice (ut ajunt) est lacus profunditatis imperscrutabilis, colore niger, in cujus fundum si quis lapidem, aut durum aliquid jecerit, confestim tempestatem oriri scribunt Historici, ejusque in abdito specu palatium esse Dæmonum. *Bocat.*

CANAUNA, regio Arabiæ Felicis. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

CANAVENSIS Tractus, regiuncula Italiæ, aliàs Montisferrati pars, nunc Pedemontio adjuncta, A. C. 1631. pace ad Clarascum confectâ. Inter Eporedium urbem & Padum fluv. versùs Clavasium.

CANCAMUM, cujus Plinius & *Dioscorides* meminêre, quibusdam Lusitanorum *Anime*, aliis *Lacca* est; & quidem Arabes sub *Cancami* Historia Laccham descripserunt. Sed *Anime* bdellium esse Veterib. suprà dictum. Cancamum verò Laccam non esse, hinc liquet, quia illud myrrhæ quadantenus simile traditur, σμύρνῃ παρεμφερές, ut Dioscorides habet, quod Lacchæ non convenit. Quærendum itaque, ecquod hodie odoratæ gummis genus Cancamo Veterum respondeat, Salmas. *ad Solin.* p. 1149. & *seqq.* De locis, unde afferri consueverit, sic Plin. *l.* 12. *c.* 20. *Ex consimi nasci cinnamique & cancamum ac tarum invehitur, sed per Nabathæos Troglodytas, qui consedere ex Nabatæa*: ad quæ verba vide *Notas* Dalechampii

CANCELLARIA, apud Anglos, summum Angliæ dicitur tribunal, si universalem illum Conventum excipias, quem *Parlamentum* dicunt: in quo Cancellarius singulis, qui rigore Juris communis se læsos queruntur, ex regula æquitatis subvenit, Cowellus, apud Car du Fresne *Glossar.* Galli verò sic vocant locum in Palatio, in quo Regia ac publica instrumenta olim asservabantur (hodie enim vix ejusce appellationis hâc notione vestigium superest) Idem. De *Cancellariæ Regulis*, jure particulari Curiæ Pontificiæ, vide infrà lemmate, *Regula Cancellariæ*.

CANCELLARIUS, Ingulpho, aliisque *Scriba*, & *Notarius*: Goldasto *Graphiarius*: Hincmaro *Secretarius*: Nicetæ *Scrinarius*, item *Domesticus*: Cassiodoro *à Cancellis*: Hincmaro iterum *à Secretis*, *ab Actis*, *à Libellis*. In *Gloss.* Isidori, *Antigraphus*. In Imperio Orient. *Logothetes* & *Canclinus*. In Eccles. Roman. aliquoties Onuphrio *Bibliothecarius*: Suidæ *Logographus* & *Epistates*: Gregorio Turonensi *Referendarius*: Quibusdam *Apocrisiarius*, & quod regiæ capellæ curam gerebat, *Capellanus*. Interdum *Actuarius*, quòd acta Judicum scriberet, & *Tabellio*, quòd tabulas. Ad distinctionem, *Cancellarius Regis* & *Cancellarius Palatii*: *Archicancellarius*, *Protocancellarius* & *Protonotarius*, *Nomophylax*, *Assyinus Juris*, *Arbiter boni & æqui*, *Vicarius Regis*, *Prorex*, *Interrex*, &c. Originem Cancellarii ab Augusto Cæsare, ab Atheniensibus, ab Amphictyonibus, ab ipso Minoe, Jovis fortè Cancellario, quòd ex ejus sententia Leges Cretensium sanxit, arcessunt. Dici cœperunt sic Notarii Imperatoris, cum secluti a turbæ molestiis inter cancellos agerent. Sunt autem *cancelli* fenestratæ partitiones, ingressum prohibentes, non visum: ut quæ chorum in Ecclesia dividunt à navi, cancellum indè appellatum. Sed & Cancelli dicuntur, septa curiarum, quæ *barras* vocant: atque inde Juris Candidati, causas illic agentes, Budæo *Cancellarii*: spatium intra Curiam, cancellorum area; & à *cancellis Curiæ* explodi dicitur, cui ab agendis causis interdictum est. Per translationem, *cancellos judiciales sibi circumdat*, qui rem arduam in se probandam suscipit: *Conjicit se in cancellos Curiæ*, qui litibus se implicat, &c. Mox vocabulum *Cancellarius* transferebatur, à Scribis Imperatoris, ad Notarios quoque publicos: inter quos tamen id discriminis est, quòd Cancellarius Regum præcepta vel acta Judicum scribit, Notarius vulgaria instrumenta. Hinc in charta Eduardi Confessoris Cancellarius, post Episcopos & Abbates, inter Capellanos, subscribit, Notarius verò ultimum locum sumit. Hinc *Cancellare*, pro scribere. Et illud,

Cancello, scribo: Cancello, grammata findo,
Cancelloque meas in cruce pono manus.

Vide Henr. Spelmann. *Glossar. Archeol.*

CANCELLARIUS Anglo-Saxonum, vulgò *Scriba* & *Notarius* dicebatur: vernaculò sermone *Bosa*. Hi tum operam navârunt in dictandis chartis regiis, si non exarandis, ut patet ex Ingulpho, ubi de Turketulo Eduardi Senior. Cancellario loquitur. *Fungebatur hic etiam legatione ad Imperatorem & Franciæ Reges, quin & bellator egregius Constantinum Scotiæ Regem fudit & occidit. Exutus tandem mundô, Abbas Croylandiæ factus est: cùm, ut cæteri Cancellarii, nec Capellanus Regis, nec vel umquam Cleri pars fuisset.* Posteà dispartitum est munus alternatum pluribus. *In Histor. Eliens. l.* 2. ubi de Ethelredo, qui regnum iniit A. C. 970. connectuntur munus Cancellarii & Capellani Regis, nec deinde nisi rarò disjunguntur. Sigillis sub hoc seculo vix usi sunt Reges Saxonici, Athelstano tamen, & Edgaro, & Canuto sua interdum, sed incertô custode, attribuuntur: Eduardi verò Confessoris penes Cancellarium fuit. Sub Anglo-Normannis dein, Guilielmus Conquestor Scribarum collegium, qui diplomata scriberent, ejusque collegii Magistrum vocatum *Cancellarium*, qui paulatim supremus effectus Magistratus, instituisse legitur, apud *Polyd. Virg.* quæ cum supradictis perpendantur. Verum id est, Cancellarii sub ipso ingressu Normannorum dignitatem non, ut posteà, claruisse. Vide muneris specimen apud Spelmann. *Glossar.* Fungebantur autem antiquè Cancellariatus dignitate, viri tantùm Ecclesiastici & Episcopi, qui prætereà curam gerebant regiæ Capellæ, repositaque illic monumenta sacrâ custodiâ tuebantur. Hinc accidit, ut Ecclesiastica omnia ad Regem pertinentia, Cancellarius administraret, Ecclesias disponeret & regiô nomine Visitatoris munus exsequeretur. Nec perpetuus olim fuit, sed vel biennalis, vel triennalis, sæpe bimus & annuus: pluresque interdum simul vicibus alternantes. Electionem ad Parlamentum spectare ex antiquo jure asseverabant tunc omnes Angliæ Magnates. Recentior electio apud Reges fuit, è quibus Henricus VIII. cùm curam ejusdem Consiliariis suis demandâsset, Episcopos hi prætereundos censuerunt: sed Eduardo VI. & Mariæ aliter visum est. *Idem.* Occurrunt quoque *Archicancellarius* & *Vicecancellarius*, hic Cancellariô inferior, ille superior. Dici autem videntur *Archicancellarii*, qui & aliàs Archicapellanii, sub ævo Ottonum Imperatorum Antistes Moguntinus, rebus Germaniæ præfectus, Coloniensis, Italiæ, Trevirensis, Galliæ; cùm exin paulatim molestias Cancellariatus, ut Ecclesiis suis liberiùs vacarent, munus per vicarios, quos Cancellarios simpliciter nuncupârunt, exsequerentur. *Vicecancellarius* apud majores dictus est, qui aliàs Custos sigilli, aliàs Cancellarii Locum-tenens appellatur. Sed & aliâ significatione celebris est Vicecancellarii appellatio, in Academiis, de quo vide in *Vicecancellarius*.

CANCELLARIUS Gualterus, vide *Gualterius*.

CANCELLARIUS, Ecclesiæ Romanæ nomen magnæ dignitatis, cujus quanta fuerit in Romana olim Curia auctoritas, docet S. Bernardus *Ep.* 313. *Siquidem cùm nullum ferme fiat in Orbe bonum, quod per manus quodammodo Romani* Cancellarii *transire non habeat, ut vix vel bonum judicetur, quod ejus prius examinatum non fuerit judiciô, moderatum consiliô, studiô roboratum & confirmatum adjutorio* &c. Unde factum volunt nonnulli, ut hic titulus à Pontificibus supprimeretur, solâ *Vicecancellarii* dignitate retentâ, de qua diximus aliquid suprà, ubi de Bibliothecario Ecclesiæ Romanæ. Quò referunt versus illos Petri Damiani, in Alexandrum II. Pontificem Romanum, & Hildebrandum *Cancellarium* simul Ecclesiæ Romanæ & Archidiaconum, quorum ille Damiano à Curia discedendi facultatem cùm dedisset, hic nihilominus ibidem ipsum retinuit,

Vivere vis Romæ, clarâ depromito voce:
Plus Domino Papæ, quam Domno pareo Papæ.

Et,

Papam ritè colo, sed te prostratus adoro,
Tu facis hunc dominum, te facit ipse Deum.

Vide Baronium *ad A. C.* 1061. *num.* 31. & *seqq.* Verùm etiam posthac, bullas consistoriales Innocentii II. & III. Alexandri item IV. & aliorum Pontificum, propriis eorum & Cardinalium mani-

manibus firmatas, cum hac subscriptione, *Datum per manus N. Cardinalis S. R. E. Cancellarii*, in Archivo Cathedralis Viterbiensis, se vidisse, Dominic. Macer testatur in *Hierolex.* In Ecclesiis Cathedralibus quidem Communionis Romanæ *Cancellariatus* dignitas quoque viget, quæ sic describitur in *Statutis* Leichfeldensis Eccles. in *Monastico Angl. Tom.* 3. *p.* 24. *Officium Cancellarii est, sive residens, sive non extiterit, lectiones legendas in Ecclesia, per se, vel per suum Vicarium auscultare, male legentes emendare, scholas conferre, sigilla ad causas & negotia conferre, literas Capituli facere & consignare, libros servare, quotiescunque voluerit prædicationes in Ecclesia vel extra Ecclesiam prædicare & cui voluerit, prædicationis officium assignare* &c. apud Car. du Fresne in *Glossar.* In Melitensium Equitum ordine dignitas *Magni Cancellarii* etiam reperitur, quæ spectat ad Primatem linguæ Castellanæ & Lusitan. & Vicecancellarium habet. Vide Car. Macrum *Op. cit.* &c. & de *Cancellario* Imperatorum Græcorum, infrà in vocibus *Caniclinus*, item *Logotheta*, ac *Notarius*. Adde quæ dicemus, voce *Ostiarius*.

CANCELLARIUS Imperii, primò omnium memoratur Fl. Vopisco, *in Carino*, c. 16. circa A. C. 287. cùm humile admodum ac despectum munus fuit. Post alterum autem seculum ad amplissimum crevit fastigium unus è Cancellariis, cæteris præfectus: cujus munus & dignitas luculenter describuntur apud Cassiodorum, *Variar. l.* 11. *Formul.* 6. qui locus hodiernum Magistratum graphicè depingit. Inferiorum, qui huic summo parebant, numerum Heraclius Imperator ad 12. redegit. Nec summus quidem unicè datus est toti Imperio, sed Provinciis singulis singuli, ut clarè indicat Cassiodor. *l.* 12. *form.* 1. Hincmari ævô, qui sub Carolo Magno & Ludovico Pio floruit, minui videtur in aula Gallica muneris istius amplitudo. dum parte unâ Apocrisiarius fungitur, aliâ Comes palatii, Cancellario ipsô vix quid præterea tunc curante, quàm chartas Regias. Vide illum, *Ep.* 3. *c.* 16. Sigillum vero regium nondum adeptus est. Hoc enim cum aliud non esset, quàm annulus, apud ipsum mansit Regem, ut Monachus Engolism. *in vita Caroli Magni*, *p.* 15. docet. De Imperii hodierni Romano-Germ. Cancellario, vide apud Limnæum *de Jure publico*, aliosque. A' palatio Imperii deducitur Cancellarius in Consistorium Ecclesiæ, ævo quidem incertô, sed antiquô. Vide Hieron. *ep. ad Geruntium.* Transiit dein hic Magistratus in aulas omnium Principum Europæorum: sed primum à similitudine potius Gallici Cancellarii, quam Imperatorii. Exoletis vero aliquando Apocrisiario & Comite palatii, sensim pervenêre ipsorum munera in officium Cancellarii, qui deinceps, ne Præfecto prætorio, ut in Imperio olim, subjectus, ejus etiam partes plures suscepit, eoque tandem crevit fastigii, ut Principis præsentis vicarius & eò peregrè profectô, Interrex quodammodo censendus dicatur. *Budæus.* Vide quoque suprà.

CANCELLATÆ Fores, quæ aliàs *Reticulatæ*, Græcè διατακτοι, solidis foribus, præcipue in prima janua, apud Veteres præponi solitæ sunt. Vetus *Scholiastes* Aristophanis *ad illud*, Κλῆς ... ἔμπροσθεν τῆς θυρῶν ... κιγκλίδας, ... *Præter stantes ante januam cancellos, solidas fores dixit, quo sic omnino visus excluderetur.* Nempe visum transmittunt istiusmodi *fenestræ*, ut *Nonius* vocat, h. e. cancelli vel fenestræ opere reticulatô factæ, θυρίδες δεδικτυωμέναι, 1. Reg. c. 1. v. 2. quamvis obscurum & incertum: hinc *translucidæ fores* Cassiodoro, & *perlucentes transenna* Paulino dictæ. Quare ad arcendum penitùs visum ipsas fores solidas addi necesse. Hinc junxit utrasque Tertullian. *Januarum cancellorumque potestates*, ... *Janitores & Cancellarios*, i. e. ostiarios: qua de re mox plura. Muniebantur autem istiusmodi fores, serâ vel vecte seu repagulô ligneô, Græcè μοχλῷ, eoque unicô: unde velut singulare quid de foribus quibusdam duplici claustrô obseratis, notatur Polybio *l.* 5. ... *Accisis autem, ut fores essent cancellatæ & transluscentes, ac duabus seris clausæ.* Vide suprà in voce *Balanus*, & passim alibi. Ab ædibus in Circum transiêre *Cancelli*, ubi fores carcerum *cancellatæ* itidem erant seu reticulatô opere factæ: cujusmodi cancelli, signô datô, funibus demittebantur ac laxabantur. *Tzetzes*, ... *Cassiodorus*, *Ostia ab Hermulis, funibus demissis, subitâ æqualitate panduntur.* Vide infrà in voce *Hermulæ*. Cùm, ante ædificatos carceres, non nisi funiculus prætenderetur, cohibendis & in æquo limite continendis equis &c. Qua de re vide hîc passim, plura verò apud Salmas. *ad Solin. p.* 922. & *seqq.* Sed & Podium in Circo *cancellatum* fuisse, discimus ex Ovidio, *l.* 3. *Amor. El.* 2. v. 63.

> *Si pendent tibi crura: potes, si fortè juvabit,*
> *Cancellis primos inseruisse pedes.*

Puella spectabat in subselliis podio proximis, quam proin crura pendula sustinere immissis in Cancellos podii pedibus, jubet Poëta. Idem *ibid.* &c. plura hîc infrà.

CANCELLATIO, apud *Agrimensoriæ Rei* Auctores, pro *limitatione* passim, quam alii *centuriationem*, nonnulli *metationem*, quidam etiam *perticam* nominavêre. Nempe territorium omne Coloniæ alicujus e. g. per centurias dividebatur, seu limites, aut metas, quas Gromatici dictabant, in prehendendis rigoribus: qui limites, quòd decussatim sese invicem secarent, quomodo & *cancelli* fiebant, hinc ager hujusmodi *cancellari* dicebatur, h. e. delimitari. Hinc *Cassiodorus*, *Intra Tuscia cancellos*, h. e. limites. Et in *Glossis* Veter. *cancellat*, χωρίζει: quæ vox propriè τὴν χαράκωσιν ... significat, i. e. *cancellationem*. Salmas. *ubi supra p.* 1129

CANCELLI, Græcè κιγκλίδες, item δρύφακτοι, *omne consepium* Latinis dictum est. *Papias*, *ligna subtilia in transversum facta, vel de ferro in modum retis, nunc vero & de lapidibus fiunt.* Scholiastes *Aristophanis*, κιγκλίδες ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν ἱσταμέναι, *ante fores positi*, &c. Sic de Antonino Caracallo Æl. Spartian. c. 9. *Opera*, inquit, *Romæ reliquit, thermas nominis sui eximias: quarum cellam soliarem negant Architecti posse ullâ imitatione, quâ facta est, fieri. Nam & ex ære vel cupro cancelli subterpositi esse dicuntur, quibus cameratio tota concredita est: & tantum est spatium, ut id ipsum fieri negent potuisse docti Mechanici.* Ubi non novum illo tempore aut mirum visum est, in illius cellæ fabrica, quod tota cameratio ejus subterpositis cancellis esset imposita, sed tantum erat spatium, ut vix fieri potuisse videretur. Meminitque *cancellorum* ejusmodi, quibus apsidæ & concamerationes firmarentur, non uno loco Anastasius Bibliothec. imprimis in *Sixto III.* ubi apsidam super cancellos argenteos habemus: *Fecit altare pensantem libras quinquaginta, cancellos argenteos supra platomas pensan. libras trecentas, absidam super cancellos cum statua B. Laurentii Martyris argentea pensan. libras ducentas.* Idem in *Hadriano*, *Zacharia* & ante utrumque *Hilaro* quoque de *cancellis* loquitur, sed non tam qui concamerationem sustinebant, quàm qui ad januas aut fenestras apponebantur, &c. Salmas. *ad Spartian. loc. cit.* Ab istiusmodi vero *cancellis*, quos non Augusta solùm domus, sed & Magnatum ac Principum ædes foribus obtentos, ut & vela, habebant, *Cancellariorum* nomen & prima origo est. *Cancellorum* certè velorumque meminit JC. *l.* 41. *D. de leg.* 1. *Sed si cancelli sint vel vela, legari poterunt.* Cancellos autem in veterib. ædibus fores fuisse cancellatas, & translucidas, ex lignis reticulatim compositis textas notum. ... θύρας Græci dixêre, h. e. *reticulatas fores*, κιγκλίδας itidem, uti diximus; recentiores quoque ... & κιγκλιδωτὰς: de quibus elegans extat Epigramma Græcum, *Antholog. l.* 5. εἰς κάγκελλον τῆς οἰκίας.

> Ἢν κλείσῃς με, ἀνέῳγα· καὶ ἢν οἴξῃς, σὺ με κλείεις·
> Τοῖος ἐὼν ...
> *Si clausis me, aperior: sin me aperis, clausus sum.*
> *Talis cùm sim, qui possim domum vestram tutari?*

Cùm namque claudebantur cancelli, nihilominus tamen quodammodo aperti manebant: utpote cùm διαφανεῖς essent visumque transmitterent. At ubi revera aperiebantur, tum vel intra septa reducti, vel in parietem reclinati, non ampliùs apparebant, aut pariete oppositô visum non ampliùs transmittebant, & sic quodammodo erant clausi. Simile quid Cassiodorus de *Cancellario*: *Teues quippe inclusas fores, claustra patentia, fenestratas januas, & quamvis studiosè claudas, necesse est, ut te cunctis aperias.* Ad hos itaque qui stabant Ostiarii, illosque servabant, *Cancellarii* primitus, item *a Cancellis* dicebantur: qui non modo Cæsaribus Proceribusque, sed & Judicibus fuêre, ut ex Cod. notum *tit. de Assessoribus & Cancellariis Judicum.* Nam in tribunalibus septa, quibus arcebantur turbæ, *cancellos* dicebant: Græci δρύφακτα, quòd ex *tabulis quernis* constarent, vetus Scholiast. *Aristoph.* ... & ..., h. e. *tabulata & septa*, item θυρώματα ξύλινα, *i. e. ligneos pluteos*: alii κιγκλίδας quoque appellârunt. Quamvis δρύφακτος propriè erat totum fori Judicialis conseptum, quod ex tabulis compactum & pluteis undiquaque munitum erat, *parquetum* hodie vocant Galli diminutivè, ex *parquum* ..., h. e. *septum*: κιγκλίδες autem fuêre reticulatæ vel cancellatæ fores τῶν δικαστηρίων, seu *tribunalis.* Unde Cancellarii itidem οἱ ἐπὶ κιγκλίδων. Mentio horum *Fori cancellorum*, apud *Cicer. Verr.* *Glossæ* verò *Caules*, *cancelli Tribunalis, ubi sunt advocati.* Ubi pro *caules* legit aliquando Salmasius, *canales*, quâ voce Fori cancelli etiam videntur esse dicti, vide suprà ubi de *Canalicolis*. Postea vero *caules* retinuit, pro *caulæ*, quod nomen, propriè munimentum septumque ovium denotans, pro septis seu cancellis Tribunalium usurpatur, in *Glossis* optimæ notæ, quæ in Biblioth. P. Puteani servantur. Cujusmodi *cancellus* in summis Galliæ tribunalibus vulgò *barreau* vocitatur, vide suprà *Barra*. Igitur secretaria seu tribunalia Judicum fores hujusmodi habebant cancellatas seu ad motum retis factas, quod omnium facillimè aperirentur & clauderentur, propter frequentes ad Judicem ingressus & egressus. Has servabant *Cancellarii*, curabantque, ut admissiones & ingressus ad Judicem sine confusione & tumultu fierent, Judici præsentandos admittebant, responsa Judicum executioni dabant, idemque plane sustinebant officium, quod hodie solent in Curiis regiis, qui *Ostiarii* dicuntur, item *Secretarii*, namque & expediendis Judicum jussis, edictis, & epistolis dictandis signandisque, relationibus formandis ac responsis portandis operam dabant, secretaque servabant, *Scribæ* hinc, & *Dictatores* citimi ævi Scriptoribus, Græcis Ἀσηκρῆτις appellati: diversi in eo à *Cancellariis* domûs Augustæ Procerumque, qui solum Ostiariorum munus sustinebant &c. A septis Dicasteriorum transiit ad Ædes sacras *cancellorum* vox, quæ & ipsæ suas αὐλὰς ac δρυφάκτους, h. e. septa sive caulas prohibendis turbis habere cœperunt: intra quos *cancellos* solis licebat Clericis stare, *Capitular.* Caroli M. *l.* 7. *c.* 291. observatque Durandus *Rational. l.* 1. *c.* 3. *num.* 35. *In primitiva Ecclesia peribolum seu parietem, qui circuit chorum, non elevatum fuisse, nisi usque ad appodiationem, idque suâ ætate adhuc in quibusdam Ecclesiis observatum. Quod ideo fiebat, ut populus videns Clerum psallentem, inde sumeret bonum exemplum. Verumtamen hôc tempore quasi communiter suspenditur, sive interponitur velum, aut murus inter Clerum & populum, ut mutuò se conspicere possint* &c. Vide Car. du Fresne in *Descript. Ædis Sophianæ num.* 71. 72. Itaque Altaris septum vel locus istiusmodi cancellis muniebatur, sicque bema separabatur à Choro. Sed & hinc ipsum Βῆμα vel Ἄδυτον. *Presbyterium* Latinis dictum, *Cancellus* posteà appellatus est. Vide Order. Vitalem, *l.* 11 *p.* 832. & infrà voce *Pectorale.* Gallis hodieque *Chancel*. Joh. de Garlandia in *Synonym.*

> *Cancellus templi pars intima dicitur esse.*

Poëta Ms. infimi ævi, apud Car. du Fresne in *Glossar.*

> *Infra* Cancellum *Laicos compelle morari,*
> *Ne videant vinum cum sacro pane sacrari.*

Porrò *cancellis*, hominum vitæ innocentiâ & sanctitate illustrium monumenta & tumulos muniri consuevisse, legimus apud Augustin. *Serm. de diversis* 32. Cyrillum Abbat. *in Vita S. Euthymii Magni Abbat. c. ult.* Gregorium Turonens. *de Miracul. l.* 1. *c.* 69. *&* *l.* 2. *c.* 30. &c. imò omnium promiscuè sepulchra tandem *cancellis* vallari solita, docet idem *Histor. l.* 6. *c.* 10. *Cataractam S. Petri* cancellum talem vocat Vigilius Pontif. *Epistol. Encycl. ad Ecclesiam univers.* Nec omittendum, quòd à *cancellis*, quibus secreta Judicum muniri diximus, etiam regionum limites & agrorum termini, *cancellorum* nomine appellati legantur. Jordanes certè, *l. de Successione Regnor. Cancellos Tusciæ* dixit, pro limitibus Tusciæ: in vetere quoque *Fragm.* ex veteri scheda, quam à Jureto Salmas. habuit, *cancelli* dicuntur termini, i. e. lapides, quibus agri limitantur, quibusque olim sacra pagani faciebant. Unde *cancellatio*, ut dictum, pro metatione vel limitatione, apud *Siculum Flaccum* & apud *Hyginum*, *regio cancellata*, pro limitata: Est autem *cancellare*, propriè delineare & lineas transversim & in obliquum ducere &c. Vide hanc in rem plura, apud præfatum Salmas. *ad Vopisc. in Carino*, *loc. cit.* & *ad Solin. d. l.* nec non infrà in voce *Transenna*.

CANCER, Poëtæ Tragici nomen.

CANCER, aquatile animal, de quo Plin. *l.* 9. *c.* 31. *Vivunt petrosis locis, cancri mollibus. Hyeme aprica litora sectantur: æstate in opaca gurgitum recedunt --- Cancrorum genera, carabi, astaci, majæ, paguri, heracleotici, leones, alia --- Carabi caudâ à cæteris cancris distant. In Phœnice hippæ vocantur, tanta velocitatis, ut consequi non sit. Cancris vita longa: pedes octoni, omnes in obliquum flexi, fœminæ primus pes duplex non simplex. Præter binis brachia denticulatis forcipibus. Superior pars in primoribus his movetur, inferiore immobili, dextrum brachium omnibus majus. Universi ubi aliquando congregantur, os Ponti evincere non valent: quamobrem regressi circumeunt, appareteque tritum iter. --- In pavore & retrorsi pari velocitate redeunt. Dimicant inter se ut arietes, adversis cornibus incursantes* &c. Apud Sinenses, sunt *cancri marini*, inter urbem *Kaocheu* & Insul. *Hainan*, qui, ubi ex aqua extrahuntur ac aërem sentiunt, continuò, servatâ tamen antiquâ figurâ ac lineamentis, lapidescunt, durissimum lapidem referentes. Illis similes in lacu quodam ejusdem Insulæ, quos Sinenses & Lusitani contra calidas febres adhibent. Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ*, *c.* 41. *ubi de Amphibiis.* A *cancro* gemmæ nomen, vide *Carcinias*.

CANCER, unum est ex 12. Zodiaci signis, à quadam Cancri piscis similitudine ita dictum; eo quòd Sol in mense Junio signum hoc perambulans, paulatim incipit à nobis recedere, & cursu retrogradò ferri in modum Cancri. Refert *Hyginus* hunc fuisse Cancrum, qui à Junone in Herculem cum Hydra Lernæa pugnantem immissus fuit, qui cùm pedem ejus momordisset, ab Hercule occisus, & à Junone inter sidera collocatus est, quod itidem testatur Germanicus, *in Arateis*.

Te quoque fecundam meteret cùm cominus Hydram
Alcides, ausum morsu contingere, belli
Sidere donavit, Cancer, Saturnia Juno
Nunquam oblita sui, nunquam secura novercæ.

Vide Cælium, *Astron. Poët. in Cancro.* Virg. *Eclog.* 10. *v.* 68.

Æthiopum versemus oves sub sidere Cancri.

Unde *rapidus Cancer* dicitur Statio, *Theb.* 4. *v.* 776. *Et torrens* Lucano, *l.* 8. *v.* 851. Cicero *in Arateis*:

Clarò collucens lumine Cancer,
In quo consistens convertit curriculum Sol.

Proximum geminis signum est. Ovid. *Fast. l.* 6. *v.* 727.

Sol abit è geminis, & Cancri signa rubescunt.

Nic. Lloydius. Nota ejus Latinis sic habet 69. At Græcis aliud instar gerit; quam ex priore corruptam esse, dubium non est. Græci Mathematici & Chymici eâ figurâ *ὑπερσύνδεσμον* exprimunt, quâ Latini signum *Cancri*: Nempe diem unum sic designant 6. dies plures 66. noctem sic 9. plures noctes, 99. Diem verò cum nocte 69. Salmas. *ad Solin. p.* 1236. *&* 1237. Cæterùm de *Cancrorum* piscium natura, vide latè agentem Plinium, *d. l.*

CANCER, species machinæ bellicæ, de qua sic Auctor *Chronici* Colmar. A. C. 1300. *Expugnavit Rex hanc civitatem per duo vasa* (instrumenta) *concava, quæ faciebant artifices sapientes. Unum vas Cattus vocabatur, aliud Cancer. Erant hæc vasa longa, quadrata, ex omni parte laterum clausa: versus terram nullum munimen habebant, sed versus cœlum de fortibus ac spissis tabulis tectum, machinarum lapides minimè metuebat --- Fuit Cancer instrumentum magnum, forte pariter ac ponderosum. In eo erat trabs magna, pariter longa, in una parte grossa, in altera parva. In grossiori parte sive in capite, fuit ferrò forti circumdata & in fronte ipsius Cancri fortissimè colligata. Hæc trabs super quædam instrumenta jacuit, quòd facilè moveretur. Hic Cancer cùm ad murum pervenisset, octoque in circulos, qui in trabe erant, funes immisissent, ex paucis ictibus pro magna parte cadere coëgerunt.* Et mox, *Ex parte terræ fuerunt obsessi per Cattum atque* Cancrum: *quia solus Cancer quingentos homines occupabat.* In *Consuetud.* Bajonensi, pro specie armorum *Escrevisse* quoque usurpatur; quæ vox Gallis itidem *cancrum* notat, vide Car. du Fresne *Glossar.*

CANCHLÆI Arabes, Catabanis & Scenitis Arabibus ab Oriente juncti, memorantur Plinio, *l.* 5. *c.* 11.

CANCIUS, fluv. Picardiæ, *la Canche*, Hedinum alluit, & infra Monstrolium in Oceanum cadit. Vide *Quentia*.

CANDACE, Æthiopum Regina, tempore Augusti, maximi animi mulier, tantique in suos meriti, ut omnes deinceps Æthiopum Reginæ ejus nomine fuerint appellatæ. Plin. *l.* 6. *c.* 29. Hujus quoque fit mentio apud Strab. *l.* 17. ubi illam magni animi fœminam fuisse refert, sed alterò oculò privatam; & Dionem, *l.* 54. Vide Marmol. *l.* 10. *c.* 23. & Johannem de Barros, *l.* 3. *c.* 2. Candaces Reginæ, Juditæ quibusdam, Eunuchus per Philippum Euangelistam ad fidem Christi convertitur. Actor. *c.* 8. *v.* 27. Et consentaneum est, hunc Eunuchum semina Euangelii de Christo apud Æthiopas, Iren. *l.* 3. *c.* 12. Hieron. *in Esaj. c.* 53. Cyrillus *Cath.* Euseb. *l.* 2. *c.* 1. sparsisse, quæ posteà per Matthæum Euangelistam exculta & latiùs propagata sint. Vide & suprà *Abyssini*.

CANDACENSIS Vicus, & *Candatum*, oppidul. Galliæ, ad Ligerim fluv. ubi Vigennam recipit. Estque provinc. Turoniæ, sed in limite Andegavensi.

CANDÆI, populi serpentibus vesci assueti, apud Plin. *l.* 6. *c.* 29.

CANDAHARA, regio Asiæ, cum urbe cognomine in Persia olim, nunc sub Magno Mogole, à multis annis. Urbs ipsa est permunita, intra montes. 50. leuc. German. ab urbe *Balch*, 60. ab Indo fluv.

CANDALI, Indiæ intra Gangem populi. *Ptol.*

CANDAMIUS Mons, *vet. Inscr.* *Candamedo*, *Mariana* in finibus Asturum, in Hispania Tarraconensi inter Legionem & Ovetum, urbes.

CANDANIA, Mons Epiri, à Dyrrhachio distans 88. mill. pass.

CANDANUM, Jazygum Metanastarum urbs. *Ptol.*

CANDARA, urbs Paphlagoniæ tribus schœnis à Gangris distans, & Thariba vico, ubi Junonis Candarenæ templum est. *Steph.*

CANDARI, Sogdianæ populi sunt & Plinio, *l.* 6. *c.* 16. & *Ptolemæo*, quamvis apud priorem *Gandari* non rectè vocentur.

CANDASA, Cariæ castellum. *Steph.*

CANDAVIA, regio & mons Epiri, Illyriam à Macedonia dividens. Lucan. *l.* 6. *v.* 331.

Devia, quà vastos aperit Candavia saltus.

Vide Plin. *l.* 3. *c.* 23. & Strab *l.* 7. Etiamnum *la Canovia*; estque regiuncula Albaniæ, intra montes, ubi incolæ plerunque Christiani. *Baudrand.*

CANDAVIA, in *Excerptis* veter. Plinii & Solini, eadem cum Scandinavia est, Germanicarum Insularum maxima; quam *Ptol.* *Σκανδίαν* vocat, præter tres parvas hôc eôdem nomine, unam faciens *μεγίστην καὶ ἀνατολικωτάτην*, *maximam & Orientalissimam.* Mela *Codanoviam* appellat, *l.* 3. *c.* 6. à Codano sinu, *Gangaviam* Solinus, *c.* 20. *Gangavia Insula à regione Germaniæ emittit animal, quale alces.* Et paulo pòst, *De Germaniæ Insulis Gangavia maxima est, sed nihil in ea magnum præter ipsam*: ad quem locum, vide Salmas.

CANDAULES, Græcis Myrsilus, fil. Myrsi, an Meletis; ab Alcæo filio Herculis oriundi, XXII. & ultimus ex Heraclidis, Lydorum Rex, occisus à Gyge jussu Reginæ, eo quòd nudam inspiciendam se Gygi concessisset, qui sic uxore & regnò potitus est. Annô regni Candaulis 18. Sicque ad Mermnadas illud transtulit, in quorum familia duravit, usque ad Crœsum, an. 210. Urb. Cond. Euseb. Herodot. *l.* 1. & Justin. *l.* 1. *c.* 7. *Nic. Lloydius.* Factum id *duodevicesima Olympiade, aut, ut quidam tradunt, eôdem annô, quo Romulus* obiit. Plin. *l.* 35. *c.* 8. ubi Bularchi pictoris tabulam, in qua erat Magnetum prælium, à *Candaule* aurò repensam tradit. *Tanta jam dignatio picturæ erat*, addens. *Desiit* itaque *Candaules* annô Nabonass. 50. qui est Period. Jul. 3996. postquam Heraclidæ (quorum primus Argon) regnâssent *annos* 505. *filiò succedente patri per* 22. *generationes*, Herodot. *l.* 1. *c.* 7. Joh. Marshamus *Canone Chron. ad Sec.* XII. & XVII. Vide *Argon*, *Gyges*, *Meles*, *Xanthus*, qui Candaulis fil. celebris *Lydiacorum* fuit auctor.

CANDEA, urbs Indiæ citerioris insul. Ceylan, regni cognominis caput, in meditullio insulæ, urbs ampla & totius insulæ facilè princeps.

CANDEI, Arabici sinus populi, quos Ophiophagos ob id vocant, quòd serpentibus vesci soliti sint. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

CANDELA, quid propriè, vide infrà, *Lucerna.* At pro lucerna oleata, apud recentioris ævi Scriptores passim; sicut *κανδήλα* Græcis usurpatur. Sophronius Patriarch. Hierosolymit. *Τῶν κανδήλων ἔλαιον ἄνω τοῦ Σωτῆρος ...* Et infrà, *τὰς κανδήλας λαμβάνει τὸ ἔλαιον*, *Candela accipit oleum.* Anonymus de Locis SS. *Ἄνωθεν τοῦ ἁγίου τάφου κρέμανται κανδῆλαι* ... Infrà *κρέμανται κανδῆλαι δ᾽*, *Pendent candelæ quatuor*, &c. aliter tamen vocem usurpante Auctore *Chronici* Alexandr. *p.* 686. ut videbimus infrà, ubi de *Papyro*. Dominico Macro *Candela*, cereus funiculus est, à verbo *candeo*: cujusmodi *candelas*, in Communione Romana in exequiis accendi notissimum, more à Gentilibus receptò, sed damnatò Concilii Eliber. *can.* 34. ubi cavetur, *Ne animæ Sanctorum candelis inquietentur.* Constantinopoli olim Imperator, quoties solenni pompâ ad Templum ibat, duobus cereis erat comitatus; Patriarcha unicô: quod privilegiò postmodùm ad Archiepiscopos Cypri, Bulgariæ aliosque Metropolitas extensum, hodie omnibus Græcorum Episcopis in communi usu est: unde degradationis certissima nota, *candela extinctio*, uti de Arsenio Patriarcha refert Pachymeres, *l.* 2. *c.* 13. Moris origo ex Apocalyps. *c.* 2. *v.* 5. *Movebo candelabrum tuum.* Similiter in Ecclesia Galliæ Turonensis, Archiepiscopus in solennitatibus ad sacrum celebrandum prodiens, præeuntem hodieque cum *candela* accensâ habet Thesaurarium: quemadmodum in Mediolanensi Subdiaconus Sacerdoti, ad canendam Missam progredienti, manu candelam præfert, quæ *Cantharum* appellari consuevit, alterâ thuribulum deferente: quæ ceremonia etiam, cùm Euangelium canitur, ibidem obtinet, &c. De superstitione XII. *Candelarum*, *quibus nomina Apostolorum inscripta*, vide Pachymerem in *Andronico*, Petrum Cluniac. & Gregorium Turonens. ut & Lapidem, cujus inscriptionem refert Car. Macer in *Hieroico*. Alia, *candelas accensas sub conjuratorum pedibus ponendi*, damnata est legibus ab Ottone Legato Pontificio in Syria A. C. 1253. in *Constitut. c. Simoniac.* De alia: *Candelam deferendi*, ut vocatur in Concilio Nannetensi, dicemus infrà ubi de *Facularum accensoribus.* Porrò ritus, *Candelas projiciendi & extinguendi*, *in excommunicationibus* me-

memoratur Reginoni; *de Eccles. Discipl. l. 2. c. 409.* Matthæo Westmon. *A. C.* 1253. Alias, *Candela de Madio mense*, inter præstationes Eccles. referuntur in veter. *Charta* A. C. 1030. apud Ughellum in *Episcopis Novar.* Vide quoque hic infrà; in civitate Attrebatum *Candela* S. Lamberti, magnâ veneratione adservatur: de qua persuasum sibi incolæ habent, B. Virginem eam illi præbuisse A. C. 1105. ejusque guttas in aquam resolutas morbis variis mederi, uti habet Joh. Alberti apud Menochium *Historiar. Centur.* 4. c. 92. Simile quid, de *Candelis*, accensis in vigilia Assumtionis & in Missa ejusdem Festi, apud S. Mariam Majorem Romæ, referunt Petrus Cluniac. & Gregor. Turonensis apud Macros in *Hierolex.* ubi ejusdem commatis quædam reperies, de invocatione Apostolorum per XII. *candelas*, &c. De *Candelarum* apud Hebræos usus adversus pejeraturos, vide aliquid infrà voce *Perjurium.*

CANDELABRA Veterum, ita ferè fiebant, ut hodie videmus ea, quibus in templis utuntur: catinus erat vel scyphus, & in medio uncinus, cui infigebatur candela. Varro de *Vita* Populi Rom. apud Servium, *Facibus aut candelâ simplici, aut ex funiculo factâ, cerâ vestitâ: quibus ea figebant, appellabant funalia.* Ipse mox Servius, *Nonnulli apud Veteres candelabra dicta tradunt, quæ in capitibus uncinos haberent, quibus affigi solebat, vel candela, vel funes pice delibuti, quæ interdum erant minora, ut gestari manu & præferri Magistratibus à cœna possent.* Donatus item in *Andriam*, *Funus à funalibus dictum est, i. e. uncis vel cuneis candelabrorum, quibus delibuti funes pice vel cerâ infiguntur.* Candelabra nempe ipsa in modum lancis vel ἐμβάφιον uncinum in medio habebant, cui infigi candela solebat, cum pediculo, quô manu retinebantur. Cujusmodi lances seu ἐμβάφια, ad excipiendas candelæ emunctiones facta. βάμβυλα vel βάμπυλα recentiores Græci, unde ipsa *Candelabra*, si unicô tantùm constarent acetabulô, Μονοβάμβυλα; si duobus, Διβάμβυλα, iidem appellavêre, uti suprà vidimus. *Scyphi* vocantur vulgato Interpreti hujusmodi acetabula, in *Candelabro* Templi Exodi *c. 25. v. 31.* & *seqq.* Tremellius Juniusque *lances* vertit: Vide infrà in voce *Lychnuchus.* Quod verò de funere suprà ex Donato dictum, hinc est, quòd, *candelis* è papyro cerâ circumdato prælucentibus, mortui olim noctu efferri consueverunt. Persius, *Sat. 3. v. 103.*

Hinc tuba, candelæ ------

Uti autem ex scirpi cortice tegetes, vela, vestes, stragulæ, funes & alia vitilia conficiebant; sic detractô cortice medulla interior *candelis* faciendis inserviebat, cerâ circumdata, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 375* & 1002. uti de investitura *per Candelabrum*, suô locô. De *Candelabris* sic Plin. *l. 34. c. 3.* *Privatim Ægina* Candelabrorum *superficiem duntaxat elaboravit, sicut Tarentum scapos. In his ergo juncta commendatio officinarum est. Nec pudet Tribunorum militarium salariis emere, cùm ipsum nomen à candelarum lumine impositum appareat. Accessio candelabri talis fuit: Theon jussu præconis Clesippus fullo, gibbere prætereà & aliò fœdus aspectu, emente id Gegania sestertiis L. eademque ostentante convivio emptum, ludibrii causâ nudatus, atque impotentia libidinis receptus in thorum, mox in testamentum, prædives Numinum vice illud* Candelabrum *coluit, & hanc Corinthiis fabulam adjecit: vindicatis tamen moribus nobili sepulchro, per quod æterna suprà terras Geganiæ dedecoris memoria perduret. Sed cùm esse nulla Corinthia candelabra constet, nomen id præcipuè in his celebratur, quoniam,* &c. Ad quem locum vide Joh. Frid. Gronov. *de Pecunia vet. l. 4. c. 8.* Vide quoque infrà *Clesippus*, plura verò hanc in rem habes suprà, voce *Arboris imago cantharus carens* ac infrà *Lychnuchus.*

CANDELABRUM, pro Numine cultum, vide hîc suprà.

CANDELARIA, Gallis olim *la Candeliere*, hodie *la Chandeleur*, Italis *Candelora*, item *Santa Maria Candelara*; Latinis etiam *Festum Candelarum*, & *Festum S. Mariæ Candelarum*: Festum est in communione Romana Purificationis B. Mariæ, de quo vide Durandum, *l. 7. c. 7. num. 17.* Nomen ei à *candelis* ardentibus, quas hâc die suis deferre præcepit Gelasius Pontifex Roman. abrogatis Lupercalibus, quæ mense Februariô agi solita, testatur *Varro.* Litanias publicas & processiones solemnitati addidit Sergius Pontifex. Finem, quô ceremonia hæc introducta, exponit Beda *de Rat. tempor. c. 10.* ubi ejus cum Lustrationibus Veterum collationem instituit. Olaus Wormius, ad eundem diem, *Kyndelmess* genti illi dictum, manum facem ostentantem depingi consuevisse: tradit in *Fastis Danicis.* Plura hanc in rem vide apud Auctores laudatos Carolo du Fresne in *Glossar.* Aliud est *Candelarum* seu *Candelabrorum Festum*, quod in aliquot Galliæ Ecclesiis, primæ classis Festum est: ut *quinque Candelabrorum*, secundæ classis. Ibidem, quando solenniter, ut vocant, celebrat Episcopus, *septem* in Altari *candelæ* ardent: quô ritu alludi dicunt ad 7. illa candelabra, quæ Johannes vidit ante Thronum Dei, Apocalyps. *c. 1. v. 12.* sicque significari, Præsulem quemque tot Spiritus divini donis ornatum esse debere. Quod cautum etiam in Abbatibus mitratis, *Sacr. Congr. Rit. die 29. Januar.* 1628. In Papali Missa solenniter itidem celebratâ, non *septem* solùm in Altari *candelæ* ponuntur, sed etiam cum septem cereis accensis totidem Acolythi inserviunt, &c. Vide Ma[c]rum utrumque *Hierolexico*, & infrà in voce *Lucerna* nec non, ubi *de Luminum festo.* Apud Græcos, qui lampades & *candelas* Festivum Sacrarum accendere solent, Κανδηλάπται, appellantur: & ipsum Sacristam *Kandalaphthi* appellant Maronitæ.

CANDELARUS, fluv. regni Neapolitani in Capitanata provinc. ex Apennino ortus, in mare Adriaticum se exonerat, prope Manfredoniam.

CANDELIS fasces involuti, in sepulchro Numæ Pompilii, apud Livium, *l. 40. c. 29.* *Eôdem anno — duæ arcæ lapideæ octonos ferme pedes longæ, quaternos latæ, inventæ sunt, operculis plumbo devinctis. Literis Latinis Græcisque utraque arca inscripta erat, in altera Numam — sepultum esse: in altera, libros Numæ Pompilii inesse. Eas arcas quum ex amicorum sententia dominus aperuisset; quæ titulum sepulchri Regis habuerat, inanis inventa sine ullo vestigio corporis humani — in altera duo fasces, candelis involuti, septenos habuêre libros, non integros modò, sed recentissimâ specie.* Qua de re sic Cassius Hemina, vetustissimus Auctor *Annalium*, apud Plinium, *l. 13. c. 13.* *Lapidem fuisse ait quadratum, circiter in media arca vinctum* candelis *quoque versùs. In eo lapide insuper libros impositos fuisse,* &c. Hoc est, funiculis pice vel cerâ illitis, uti habet Gronov. *ad Livium.* Sic *candelis subigi*, apud eundem Plinium, *l. 33. c. 7.* *ubi de Minio: Aurô candente fucatum nigrescit — inveniô & calce adulterari — Solis atque Lunæ contactus inimicus: remedium, ut parieti siccato cera Punica cum oleo liquefacta candens setis inducatur, iterumque admotis gallæ carbonibus ad sudorem usque: posteà candelis subigatur, ac deinde linteis puris, sicut & marmora nitescunt,* &c.

CANDERE, proprium est ignis, unde à luce ignea *candori* nomen. Quin λευκὸν *album* fit, ἀπὸ τοῦ λεύσσειν, quod *videre* est, quia color est maximè conspicuus. Inde in *Hesychio*, λευκά· φανερά, λαμπρά. Item λευκανθίζεται, λαμπρύνεται. Rursus, λευκόν, τὸ λαμπρόν. Ita ut λευκὰ *alba* dici possint, quæcunque insigniter splendent, quomodo rutila & purpurea. Certè à Poëtis purpurea vocantur, quæ eximii candoris sunt, ut nix & cygni. Albinovanus *in Mæcenatis obitum.*

Brachia purpureâ candidiora nive;

Horatius ad Venerem, *l. 4. Od. 1. v. 10.*

——— *purpureis ales oloribus,* &c.

Utrique enim colori, *candido* scil. & purpureo, hoc commune est, ut admixti luminis multum habeant. Unde verbum אדם quod Hebraicè *rubere*, est Arabicè *candere* significat; quibus proin *adamo*, de camelo & jumento quovis, est maximè candidus, & *naka adma*, camela summè candida. Sic lepræ macula *lucida*, à Mose vocatur לבנה אדמדמת Levit. *c. 13. v. 19.* quasi *alba impense rubra*, h. e. macula alba maximè candens, seu nivis instar candens, atque ideo *lucens*, qui verus lepræ color est, uti patet ex Exodi *c. 4. v. 6.* & 2. Regum *c. 5. v. 27.* Ob quod ipsum, verba Sponsæ Cantic. *c. 5. v. 10.* דודי צח ואדום Bochartus non vult reddere, *Sponsus meus candidus est.* Sed, *Sponsus meus est candidus & lucidus*, i. e. summô candore nitens, &c. Vide eum *Hierozoic. Part. poster. l. 5. c. 6.* ubi exponit locum Threnorum, *c. 4. v. 7.* de Nazaræis, *Corpore rubri fuerunt, præ peninis.* Atque hôc sensu *candere*, de margaritis inprimis, occurrit; quæ sive Græcam, sive Arabicam, sive Phœniciam vocis originem attendas, à luce, nitore ac claritate, dicuntur. Et quidem candorem earum alii, apud Androsthenem, cum argento conferunt, alii cum piscium oculis. *Et in candore ipso*, inquit Plin. *l. 9. c. 35.* *magna differentia. Clarior in Rubro mari repertus. Indicus specularium lapidum squamas assimulat. Summa laus coloris est, exaluminatas videri.* Inde margarita διαυγὴς λίθος, Clementi Alexandr. *Pædagog. l. 2. c. 12.* & διαφανὴς τῇ φύσει, *lapis pellucidus naturâ*, *Theophrasto* dicitur. Isidorus quoque Characenus, ubi margaritam in concha crescere tradit, quamdiu carni adhæret, sed à carne divulsam à concha non ampliùs ali, λεπτοτέραν δ' αὐτὴν, inquit, καὶ διαυγεστέραν ποιεῖ, *sed leviorem eam pellucidioremque efficit.* Et statim, Ἡ δὲ ἐν ὑψηλῷ πίννα διαυγεστάτην ποιεῖ, *Pinna, quæ in alto degit, margaritam pellucidissimam gignit*, apud Bochartum, *ibid.* Vide quoque Salmas. *ad Solin. p. 1133.* ubi hunc de margaritis locum Plinii exponit, *Mirum ipso tantum eas* candere *cœlô, sole rufescere, candoremque perdere, ut corpus humanum. Quare præcipuè eam custodiunt, pelago altiùs mersa, quam ut penetrent radii.* &c.

CANDIA, Insul. celeberrima maris Mediterranei ab urbe primaria sic dicta. Horrendô Turcicô bellô, quod 24. annis, & gravissimâ obsidione urbis *Candiæ*, quæ ultra biennium duravit, famosa. Portuum tantâ commoditate instructa est, ut Hieron. Giavarina Legatus Venetus, in conventu Electorali A. C. 1658. Francofurti habito, testatus sit, *Candiâ semel subjugatâ, omnes Principes Christianos mari Mediterraneo adsitos, infestationibus Turcicis æquè obnoxios fore: Turcam enim, qui hactenus classem suam quotannis Constantinopolim reducere coactus fuerit, Regni hujus adjectione non solùm tutam ubique & omni tempore receptionem, sed etiam fabricandis instruendisque triremibus ac navibus amplissimam commoditatem acquisiturum esse.* E numero horum portuum, indicat Auctor *Histor. Orbis Terr.* Retimum, Caneam, Candiam, Spinam Longam, Carabusam & Sudam. E regione quoque *Candiæ* Standia est, locus itidem navium receptioni accommodus. In hac Insul. porrò Labyrinthum fuisse, à Dædalo fabricatum, vestigiaque ejus adhuc extare, Georg. Alexander Insulæ Præsul apud Volaterranum, auctor est: ubi ait, *Montem esse effossum ac undique concavum, unâ tantùm & angustâ viâ adiri aptum, quò venientibus præire ducem loci peritum cum ardente funali, qui monstret errores aliàs inextricabiles.* Sed Bellonius, qui Insulam hanc curiosè lustravit, lapidicinam hîc olim fuisse, quæ vulgo Cretensi *Labyrinthus* dicatur, scribit. Malvaticô inprimis vinô insignis est *Candia*, cui à vico Malvasia nomen: Volaterranus verò pro *Arvisia* dici *Malvisia* contendit, additque id genus vitium ex Arvisio Chius Insulæ promontor. unde *Arvisia vina* olim, in Cretam delatum esse. Hodie Insula bipartita est, pars una sub Turcis, in qua Retimum, Canea, Candia: Altera Venetis adhuc paret, ubi Spina Longa, Carabusa & Suda. Vide & *Creta.*

CANDIA, urbs Archiepiscopalis Cretæ seu Candiæ primaria: satis ampla & permunita. Cum portu commodo. Venetis post obsidium diuturnum à Turcis ægrè erepta, A. C. 1670, Olim *Matium*, teste *Pinetô*, quod vide, ut & in voce *Creta.*

CANDIA Nova, arx permunita Cretæ, à Turcis, prope Candiam urbem extructa. Nunc diruta jacet ab aliquot annis. A' Candia vix 3. milliar. distabat. Vide Creta.

CANDIDA, amniculus Galliæ, in agro Cadurcensi, à candore

dore aquæ dictus: vulgò *Conde*, aliis, inprimis *Sansoni*, *Caude*. Hic ultimum est omnium, Avarionem augentium. Eôdem modô, ab aquarum colore, plurimis fluviis *Albæ* nomen hæsit. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Alba*.

CANDIDA, apud Ambrosium, *Serm.* 67. *Præparemus nova & præclarissima munera, edamus primam Candidam, in vestitu viduorum, secundam verò non minùs nobilem*, &c. & in *Actis* Bonifacii Martyris, ubi de Aglaë ejus matre, *Hæc ergo ter Candidam egerat, apud urbem Romam ex Præfectura*: Editio est ludorum, quæ fiebat olim apud Romanos, à Magistratibus, Prætoribus scil. & Quæstoribus Candidatis, propriô sumtu. In veter. Kalendario Herwarti M. Decembr. 13. Kal. Jan. *Munus Kandida*. Vide Car. du Fresne *Glossar*.

CANDIDA Casa, urbs Scotiæ, à Glascoa 45. milliar. Scotic. in Austrum, in ora maris Hibernici, ex adverso Monæ insul. cum portu utcunque commodo. Vulgò *With-hern*.

CANDIDA Toga, *Polybio* λαμπρὰ, propriè erat, quæ à prælo & creta splendescebat. Splendens Senecæ, *ep.* 5. *Non splendeat toga, ne sordeat quidem*: Et *de tranquill. c.* 1. *Non ex arcula prolata vestis, non mille ponderibus, aut tormentis, splendere cogentibus, pressa*. Pondera scilicet ac præla vestem splendere cogebant. Quò spectat locus Martialis, *l.* 2. *Epigr.* 46. *v.* 3.

Sic tua suppositis pellucent præla lacernis,
Et micat innumeris arcula synthesibus.

Alba itaque toga nativò lanæ colore erat, *candida* additâ cretâ fiebat, ut *Lipsius* ait. *Manutius* quoque aliud fuisse *Candidum*, aliud album; & esse in colore candido splendorem quendam, qui non est in albo, itaque candidam nivem propriè dici, pallorem autem non candidum, sed album, docet. Cùm autem in omni togarum lotione creta adhiberetur, nec ars fullonia sine creta esset, communi togæ abluendæ creta simpliciter adhibebatur, at togæ, quam *candidam* vocamus, jam lotæ creta superinducebatur, ut candesceret magis ac poliretur. Certè Plin. *l.* 35. *c.* 6. Cimoliam cretam abluendis vestibus in usu esse scribit: Umbricam autem, quæ & *saxum* vocabatur, nonnisi poliendis vestibus assumi solitam. Illud etiam addi potest, togas, ut candidæ fierent, postquam Umbricâ expolitæ essent, prælo, ut dictum, subjectas fuisse, quò nitescerent, splendoremque acquirerent. Et talis proprè fuit petitorum, qui hinc *Candidati* dicti sunt, toga, primò nempe abluta, deinde Umbricâ sive saxô expolita, & tandem prælô splendere jussa. Unde Persius, *Sat.* 5. *v.* 177.

---- ----- Quem ducit hiantem
Cretata ambitio.

Sequentibus temporibus, postquam toga pulla, quæ olim in luctu solùm sumebatur, vulgò communiter usurpari incepit, ditiores & in dignitate constituti omnes candidâ veste usi sunt: Unde nata divisio *Candidatorum* & *Pullatorum*: ubi per illos, non ii solùm, qui honores ambiebant, verùm omnes illustriores cives, per hos de plebe homines intelligendi veniunt. Unde is, cujus officium erat, Imperatoris literas in Senatu legere, *Candidatus Principis*, vel *Quæstor Candidatus* dicitur, apud Fenestellam, *de Magistrat. Rom. c.* 3. Vide Octav. Ferrarium, *de re vestiaria*, *l.* 1. *c.* 21. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 32. Sigon. *de Judic. l.* 3. *c.* 19. &c. nec non infrà, ubi de *Niveo colore*, *Purpureo*, it. & *Senatoria Veste*, uti de sordida veste Candidæ opposita suô locô.

CANDIDÆ & CANDICANTES gemmæ, dicuntur Plinio, *l.* 37. *c.* 9. quæ ἀργυραῖαι Straboni, *l.* 15. ubi de India, φέρε δ' ἡ ἡ λίθων ἡ χώρα πολυτελῆ κρυσταλλων ἡ ἀνθρακων παντοίων, ὅτι ἡ ἡ μαργαρίτων: h. e. *crystallinâ facie gemma*, inter quas primatum obtinet adamas. Plinius, *loc. cit.* pæderoti in iis primum locum tribuit, in reliquis recenset, Asterion, Astrion, Ceràuni albam, alias: quas & *crystallo propinquare* dicit, *Candidis* opponit Strabo, *d. l.* ἀνθρακας, quô nomine palàm est, eum ardentes gemmas significare, quarum principatum obtinet, qui ἄνθραξ propriè est appellatus, reliquæ Sandaresus, Lychnites, Hyacinthus, Rubinus, &c. Vide de utrisque Salmas. *ad Solin. p.* 1095.

CANDIDATI, dicti olim, qui Magistratum petebant, à toga candida, quâ sumtâ *nundinis in Comitium venientes in colle consi debant, unde coram possent ab universis videri*. Macrob. *Saturnal. l.* 1. *c.* 16. Hi ut scopô potirentur, necessaria quædam erant requisita; quorum 1. *Nomenclatio* fuit: Amicorum enim & populi voluntas quoniam concilianda erat, elaborandum *Candidato* erat, ut singulos cives nôsset eorumque nomina teneret: quod cùm in tanto populo esset difficile, ministrô opus erat, qui Petitori nomina omnium civium, ut quisque occurrebat, suggereret; Hunc *Nomenclatorem* dixêre vulgò, *Monitorem* Cicero: *Fartorem* Festus, quòd clàm velut infarciret in aures Candidati nomina salutandorum civium. 2. *Blanditia*: est autem blandè appellare, non propriò nomine, sed honestiore, ut patrem, aut fratrem, aut patronum, salutare. 3. *Assiduitas*, ad quam pertinebat ambire, prensare ac rogare, seu supplicare: in quo postremo munere aut ipsi versabantur, aut alios claros viros adhibebant, *Suffragatores* dictos, qui vices suas sustinerent. Quò faciebat etiam, ut, cùm in campum descenderent, tunicam deponerent, sive ne in sinu pecuniam gestare possent, sive ut cicatrices adversô pectore pro Patria acceptas, commodiùs omnibus occurrentibus possent ostendere; sive etiam, ut, quemadmodum prensationibus & supplicationibus, sic etiam habitu se deprimerent. 4. *Benignitas*, quæ posita fuit in conciliando populo, congiariis dandis, prandiis præbendis, gladiatoribus exhibendis, locis parandis & pecuniis dividendis, in quæ munera multos patrimonia satis ampla consumpsisse legimus. Hæc tandem in largitionem degeneravit, à qua prius differebat: *Benignitas* enim *liberalitatem magis, quam largitionem* significavit, teste Cicerone *Orat. in Muræn.* Consuetudoque invaluit, ut præsenti pecuniâ populi suffragia emerentur, ad eamque rem adhiberentur *Interpretes*, per quos pactio inducebatur, *Sequestres*, apud quos pecunia deponebatur: ac *Divisores*, qui singulis pecunias distribuebant. Vide Cicer. *de petit. Consul. & alibi*, *Asconium*, *Plut.* Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 7. *c.* 8 &c. Latius postmodum *Candidatorum* vox accipi cœpit, vide suprà in voce *Candida toga* ut & hîc infrà.

CANDIDATI, Græcis κανδιδάτοι, dignitas Palatina æquè ac militaris fuit, instituta à Gordiano Seniore. Hic enim selectos è Scholarium classe quosdam, ex iis, quos staturæ proceritas ac forma commendaret, in peculiarem Scholam seu cohortem conjecit, eosque *Candidatos* vocavit, quod fortassis candidi quidpiam in vestibus vel armaturis deferrent. *Fasti Græci*. Γορδιανὸς Αὔγουστος ... ἀριθμὸν τῶν λεγομένων Κανδιδάτων, ... ubi de cognomine Gordiani *Scholarium Seniorum*, nomen ab eo inditum illis fuisse, docent; Quemadmodum apud Cedrenum eadem ferè de *Juniorum Schola*, à Gordiano Juniore institutâ leguntur: utrique Historiæ fidem derogante Salmasio, *ad Capitolin. in Gordian.* c. 1. & 2. Certè *Candidatorum* nomen, aut cohortem scholamque à Gordiano primùm institutam non fuisse, hinc patet, quòd longè antè in Palatio *Candidatos* militâsse, & Vegetio *Candidatos simplares* & *duplares* recenseri constat. *Candenti lineo* sub chlamyde indutos fuisse, refert Hieronymus, ubi de Nepotiano: Sic Ausonius,

----- ----- ----- Cùm jam succinctus amictu
Per Ligurum populos sociô succinctior ires,
Atque inter niveas altè veherère cohortes, &c.

Militabant illi in ipso Palatio, atque adeò ad Imperatoris Custodiam adhibiti, perinde ac *Scholares*, è quorum classe erant, & quidem sextam obtinuisse scholam, vidimus suprà ex Fastis laudatis: Meminitque *Candidatorum* Juliani ac Valentis non semel, tanquam asseclarum ac custodum, Ammianus, *l.* 25. & 31. Corippus, *de Laudibus Justini*,

Ornata est Augusta domus, jussuque regentis
Accita Proceres omnes, Scholaque Palati est,
Jussa suis adstare locis: jamque ordine certo
Turba Decanorum, Cursorum in Rebus agentum;
Cumque Palatinis stans Candida turba Tribunis,
Et Protectorum numerus mandante Magistro, &c.

In hanc verò cohortem, utpote summæ ac præcipuæ in Palatio dignitatis, nulli admissi sunt, nisi qui genere, opibus & animô cæteris præcellerent. Hinc passim legimus, in ea militâsse viros primarios, Justinianum Justini Imperatoris nepotem, apud Victorem Tunnensem, in *Chron.* Vitulinum, hominem dignitate & opibus illustrem, apud Nicephorum Constantinopol. *in Brev.* alios. Et refert Leo Ostiensis, Ardunum nobilem Mediolanensem, *auro oblatô non modicô*, à Doceano Italiæ Præfecto, *Candidati honore donatum & quibusdam Apuliæ oppidis præfectum fuisse*. Ex eadem classe delectos copiarum & exercituum Duces, docent *Synaxaria* ad 31. Julii in *Vita* S. Eudocimi, ut & Legatos ad Principes, Ammian. *l.* 15. Auctor *Passionis* S. Calóceri Mart. *num.* 11. Gulielmus Bibliuth in *Hadriano II.* alii. Sed & omnes in universum milites Romani *Canditatorum* nomine nonnunquam veniunt, quòd in prælium ituri, aut pugnaturi, *album* paludamentum aut purpureum inducere solerent, quod testatur Val. Max. *l.* 1. *c.* 6. *ex.* 11. ubi de *Crasso*. Vide Car. du Fresne *Glossar*.

CANDIDIANUS, Comes, jussu Theodosii Junioris *interfuit* Concilio Ephesino, sed à Nestorio seductus, contra Orthodoxos, Cyrillum imprimis, ad Imperatorem scripsit: Postmodum ab hoc, ab Episcopis Concilii melius edocto, punitus. A. C. 431. *Concil. tom.* 1.

CANDIDUM, Zeugitaniæ regionis, quæ propriè *Africa* dicitur, promontorium. Plin. *l.* 5. *c.* 4. *Capo Ferrato*, *Mercat.*

CANDIDUS, Consul, collega Numatii Quadrati an. Urb. Cond. 837. In *Fastis* Capitolinus Julii Quadrati. Memoratur Spartiano, in *Adriano Cæs. c.* 3. ubi Adrianum secundò utriusque Consulatu Tribunum Plebis factum esse refert. *Vetus Inscr.* T. JULIO. CANDIDO. II. A. JULIO. QUADRATO II. COSS. qui annus Imperii Trajani octavus, ætatis Hadriani nonus erat & vigesimus. Vide Casaubon. *ad loc.*

CANDIDUS, Isaurus, Historiam scripsit, ab imperio Leonis exorsus, vel Zenonis, Voss. *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 21. vult, usque ad Anastasium. Christianus fuit, sed stylus ejus nimis poëticus videtur Photio, *Biblioth. c.* 79.

CANDIDUS, scripsit Hexaëmeron. *Hieron. Euseb.* Item Episcop. Donatistarum, in Africa, qui in Ecclesiæ communionem rediit. Augustin. *l.* 2. *c.* 10. *contra Crescon.* Item, Presbyter à S. Gregorio, in Galliam missus; *l.* 4. *ep.* 5. & *l.* 5. *ep.* 10. Item Monachus, aliquot vitarum auctor. Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 34. Hugo *Candidus*, Monachus, Historicus. Idem *c.* 56. Petrus *Candidus* December, Nicolao V. gratus, Alphonsi V. Arragoniæ Regis jussu, Appianum Alexandr. vertit, sed partim feliciter. Scripsit dein vitam Philippi, Vice-Comitis Mediolanens. Obiit an. ætat. 80. Mediolani. Paul Jov. *in Elog. Nic. Lloydius.*

CANDIOPE, Oenopionis filia, soror Theodotionis, quam cùm frater in venatione in antrum traxisset, vim illi intulit: & ex ea Hippolagum suscepit, quod cùm Oenopion rescivisset, indignatus filium exulatum abire jussit: qui oraculô edoctus versùs Orientem in Thraciam cum Candiope, & parvo filio delatus est, ibique ob insignes virtutes in magno pretio fuit. Aliter Ovidius, ut infrà de Orione.

CANDIPARNA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

CAN-

CANDOLLICA, urbs Norici, *S. Wit. Simlero*, cui eadem est cum *Candalica* Antonini, & *Canabiaca*, lib. Notit. oppid. ex præcipuis Carinthiæ, ad confluentes fluv. *Wibiz* & *Glan*. Olim quoque *Noreja*, ut quibusdam visum. *Baudrand.*

CANDOUM, Germaniæ oppid. *Ptol.*

CANDROGARI, Æthiopiæ sub Ægypto oppid. in Nili ripa. *Plin. l.* 6.c. 30.

CANDYA, capitis tegmen pellitum, Persarum olim Regibus in usu, ut habetur apud Pollucem, *l.* 7.c. 13. Hinc Synesius, *Orat. de Regno*, Parthorum Regem, qui tiarâ & *candye* ornabatur, territum abstinentiâ Carini Imperatoris cessisse ei, cui ex vilissimis lanis amictus pileusque esset, refert. Et quidem Κάνδυς ἁλουργὴς, è *purpura* videl. *marina*, memoratur Polluci, *l.* 7.c. 13. &c. Aliàs *Candys* quoque vestimenti nomen est, ut è multis Auctorum locis probat Brissonius, *de Regno Pers. l.* 2. Vide quoque Paschalium, *de Corona*, *l.* 10. c. 3. & Anselm. Solerium, *de Pileo Sect.* 9. Ferrario certè *Candys*, vestis Persica, ad instar chlamydis militaris: Κάνδυς χιτὼν περσικὸς, ὃν στρατιῶται ἐμπορπῶνται, *Candys vestis Persica, quam infibulant milites*, Hesychius. Distinctam à tunica fuisse, docent verba *Dionys.* de Tigrane ad Pompejum veniente, loquentis, quem tradit, quò & reverentiâ Pompeji, & misericordiâ, dignus videretur, ita se composuisse, ut inter pristinam dignitatem & præsentem Fortunam statum servaret: Τὸν μὲν γὰρ χιτῶνα τὸν μεσόλευκον καὶ τὸν κάνδυν τὸν ὁλοπόρφυρον ἐξέδυ, *Tunicam enim semialbam, & Candyn purpureum*, i. e. chlamydem seu vestem regiam superiorem purpuream, *exuerat*. Idem Xenoph. testatur *Cyri pæd. l.* 1. Οἱ πορφυροῖ χιτῶνες καὶ οἱ κάνδυες. Octav. Ferrarius, *de re Vestiaria, l.* 3. c. 1. *qui est de Tunica*, &c. Vide quoque Car. Paschalium, *Coronar. l.* 10. c. 2. & 3. ut & infrà, ubi de *Pellibus*.

CANDYBA, Lyciæ regionis civitas, ubi laudatur Oenium nemus. Plin. *l.* 5. c. 27. A' Candybo Deucalionis filio dictam scribit *Steph.*

CANDYS, Mediæ regionis urbs. *Ptol.*

CANE, oppid. Arabiæ Felicis in ora maris Arabici: juxta *Fartaque* promontorium, ut manifestè ex autore peripli Erythræi colligi potest. Vide Voss *ad Melam. p.* 288. vulgò *Caxem*. Thuriferæ Regionis Emporium celebre, in Adramitarum regione, qui Sabæorum pars fuêre & à Climace ad *Canem* seu *Canam* Emporium, atque inde ad Sachalitem sinum terras suas extenderunt. Avienus, Dionysii Interpres,

> —— —— *Et inde*
> *Chatramis est tellus: Cana vicina, fluento*
> *Persidis accedit: rutili conterminæ Ponti*
> *Minnæi Sabathæque tenent.*

Ad illud Emporium thus omne, quod in illa regione nascebatur, deferri solebat, partim camelis, partim utribus, vel navigiis ex utribus factis: utres enim navigia coehoria, quibus per Sachalitem illum Sinum, cui prætenta erat Thurifera regio, navigabant. *Ptol.* ἐν τῷ Σαχαλίτῃ κόλπῳ, ἐν ᾧ κολυμβητὴς πινικοῦ, ἐπὶ κεκάπ Ἀραχλίτης, *In Sachalite sinu, in quo pinnici velleris, vel margaritarum piscatio est, utribus navigant.* Inde Sabotam, gentis caput, in excelso monte conditam, thus convectum, *portâ ad id unâ patente-digredi viâ capital leges fecêre* &c. Plin. *l.* 12. c. 14. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 491. & *seqq.*

CANE, in tribu Manasse. Hieronym. *in Loc. Hebr.*

CANE, promontor. Æolidis, olim Ægeates. *Steph.*

CANEA, olim Cydon, Cretæ oppid. à Genuensibus captum ac dirutum. *Blond.* Hodie urbs Cretæ munita & Episcopalis in ora Boreali Insul. capta à Turcis, A. C. 1646. *Cydonia.*

CANEBIUM, urbs Cariæ, *Cyon* pòst appellata. *Steph.*

CANELATE, Corsicæ urbs, *Ptol. Scala di Canello* Leandro. Nunc *S. Fiorenzo*, satis munita, in planitie, in parte Septentrionali Insul. A Bastia, 6. milliar. in Occas. 18. à Sacro promontorio. *Sanson, Briet.*

CANELLA, apud *Myrepsum*, Gall. *Canelle*, vox recentioris ævi, cinnamomum Veterum notare creditur haud paucis; sed Veteres omnes cinnamum à casia statuunt diversum: atqui casia veterum hodierna *Canella* est, quod nomen ipsum apertè ostendit. Casiam enim σύριγγα appellârunt, i. e. *fistulam*: *Nam*, ut Plin. scribit, *l.* 12. c. 19. frutex casia est, *tenui cute verius quàm cortice, quem contrà atque in cinnamo levari atque exinaniri pretium est*; cortex exinanitus jam fistula est. Et *Dioscorides* de casia optima: σωλῆνα μακρὰν καὶ παχεῖαν τοῖς συρίγξιν, i. e. *crassas & longas habentem fistulas*. Unde vetus Auctor *in Canticum*, *casiæ fistulas* appellat. Inde itaque Recentiores *cannalem* & *cannellam* vocitârunt, h. e. σύριγγα, nam *canna* est fistula. Et quidem, cùm cinnamomum in surculis afferretur ramulisque cortice suô vestitis; canellæ utpote cortice tantùm constantis, in fistulæ modum conduplicatô, cortex solus fistulaceus apportabatur. Unde *casiæ* meminit *Dioscorides* in cinnamomi Historia, at συριγγίου, in casiæ descriptione. Interim cinnamomo similis casia, unde *casia cinnamomo*, quam *pseudocinnamomum* etiam Plinius vocat. Nec desunt, qui velint & validè velint, ex Neotericis inprimis, eandem esse arborem, è qua cinnamum sumitur & ex qua casia. Et fortè, summi surculi deputati vel virgultorum tenuissimæ partes recisæ, ex frutice casiæ, pro cinnamomo Veteribus venerunt. Unde videtur fuisse rarum cinnamomum earumque, quòd fortasse tarò usurparetur ejusmodi fruticis amputatio, utpote in perniciem casura ejus: Casia autem sive cortex, qui ex eadem arbore eximebatur, eâ re vilior communiorque, quia arbores illæ sæpius solerent deglabrari, & renascente subinde cortice. Quippe hodieque narrant, detractô cortice arboris cannellæ, post triennium, alium suffici & iterum deglubi. Cortex autem ille in fistulam convolutus, integri rami vel surculi superficies videtur, quum tamen fragmentum sit majoris corticis in plures partes dissecti & in tubulos digiti crassitudine complicati. At truncum, qui deglabratur, sæpenumero crassiorem sæmore inveniri memorant. Vetustas verò omnis credidit, hos fistularum modulos totidem esse surculorum integros cortices, qui admodum difficulter eximerentur, adeo ut vermium operam requiri oporteret, lignum intus corrodentium & corticem præ amaritudine intactum relinquentium. Nimirum, quomodo fistulæ casiæ ex cortice illius arboris fructus pararentur, illos latebat. Porrò *autem* serius, quàm *corticem*, dixit Plinius; quia ex interiore libro istiusmodi fistularum tubuli parantur &c. Qua de re vide complura apud Salmas. *ad Solin. p.* 1302. & *seqq.* ut & infrà passim. Hodie *Cinnamomum* seu *Canellam* potissimum colligunt ex Insul. *Zeilan*, in qua maxima ejus copia: quæ enim in Iava Insul. & litore Malabarico habetur, minus nobilis est. Crescit & in Peruviæ provinc. *Quito*, sed rariùs. Auctor Anonymus, *Histor. Orbis Terr. Geogr. & Civ. cap. de Commerciis.* Barlæus, ubi Societatis Indicæ Orientalis domum Amstelodami describit, *Cinnamomum & casiæ ligneæ fistulæ*, inquit inter alia, *decussatim in altum aggestæ, Auroram matrem fatebantur*; *in Medicea*.

CANEM ferendi ritus, apud Francos olim Suevosque in usu fuit: Apud quos vetus consuetudo pro lege inoleverat, ut si quis Nobilis, Ministerialis vel Colonus, coram suo Iudice, deprædationis, incendii, aliorumque criminum, reus inventus esset, antequam morte afficeretur, ignominiæ causâ, Nobilis *canem*, Ministerialis sellam, de Comitatu in proximum Comitatum, gestare cogeretur. Sic Hermannum Palatinum Comitem à Friderico Imperatore quod Germaniam prædâ & incendiô perturbâsset, cum decem Comitibus, accusatum, ac convictum, per integrum milliare Teutonicum, canem quemque portare fuisse coactos, refert Guntherus Ligurini, *l.* 6. Quam pœnam *militarem* vocat Arnoldus Lubec. *l.* 7. c. 2. eo quòd Militibus seu Nobilioribus solere infligi. *Dedecus canum* appellat Conradus Ursperg. A. C. 937. Vide Auctores hanc in rem complures citatos Car. du Fresne *Glossar.* & infrà *Harmiscara*.

CANEM secandi in duas partes ritus, adhibitus olim Macedonibus, in lustrando exercitu, memoratur Livio. *l.* 40. c. 6. *Fortè lustrandi exercitus venit tempus, cujus solenne est tale: Caput mediæ canis præcisæ, & prior pars ad dexteram cum extis, posterior ad lævam viæ ponitur. inter hanc divisam hostiam copiæ armatæ traducuntur. præferuntur primo agmini* &c. Et Curtio, *l.* 10. c. 9. *Macedonum Reges ita lustrare soliti erant milites, ut discissæ canis viscera ultimo in campo, in quem deducerentur, ab utraque abjicerentur parte: intra id spatium armati omnes starent, hinc equites, illinc phalanx.* Fieri verò hæc lustratio solebat, cùm *Xandica* celebrarent, quod festum incidebat in diem 8. mensis Xanthici, quem Aprili nostro ferè respondisse volunt. Vide Joann. Meursium, *Græciæ Feriatæ*, *l.* 5. in voce Ξανθικά. Aliàs sectio victimarum, & inter utramque partem transitus eorum, qui fœdera pacta hôc symbolô ibant firmatum, nota ex Sacris profanisque Scriptoribus. Vide quoque infrà.

per CANEM jurandi ceremonia, indigitatur in *Literis* Iuvanensis Archiepiscopi, editis à Geweldo post *Chron.* Reicherberg. *Quòd nos præfati Schlavi criminabantur, cum Ungaris fidem Catholicam violâsse & per canem seu lupum aliaque nefandissima & Ethnicas res sacramenta & pacem egisse.* Quæ illustrantur ab Ioinvilla in *Historia* S. Ludovici, dum fœdera inter Johannem Vatatzem Imperatorem & Comanorum Principem inita, eaque firmata ebibitô alterius invicem sanguine, hâc adhibitâ ceremoniâ, narrat: *Et insuper hoc fecerunt. Inter suos & nostros canem transire fecerunt, eique frustatim concisô sic eos, qui fœdus hoc fregissent, concidendos esse, addiderunt.* Hinc apud Conradum Ursperg. *ad A. C.* 930. Dalmatas Ungaris in ludibrium *canem* objecisse, quod per hoc animalis genus fœdera sua sancirent, legimus. Vide iterum Car. du Fresne, ubi suprà.

CANENS, Nympha, Pici Laurentum Regis uxor, quæ cùm virum à Circe in avem mutatum supra modum lugeret, extabuit, & loco eidem ad ripam Tiberis, ubi hæc contigerunt, nomen suum reliquit. Ovid. *Met. l.* 14. v. 433.

> *Fama tamen signata loco est, quem ritè Canentem*
> *Nomine de nympha veteres dixêre Coloni.*

Quòd collapsum Musicæ Philosophiæ studium in Italia restaurâsset, sic dicta: Ovid. *ibid.* v. 337.

> *Rara quidem facie, sed rarior arte canendi,*
> *Unde Canens dicta est: silvas & saxa movere,*
> *Et mulcere feras, & flumina longa morari*
> *Ore suo, volucresque vagas retinere solebat.*

CANENTULUM, Galliæ Aquitanicæ fluv. *Ptol. Carantonius* Ausonii videtur; fortè hodiè *Charente*. Aliter *Canentelus*.

CANEPHORUS, ex marmore, Scopæ opus, memoratur Plinio, *l.* 36. c. 5. *Is fecit Venerem —— item Apollinem Palatinum, Vestam sedentem laudatam in Servilianis hortis, duasque thamptaras* (alii habent, *campteras*) *circa eam, quarum pares in Asinii monumentis sunt, ubi & Canephorus ejusdem.* Græcè κανηφόρος, *canistrum gerens*. Erat hoc virginum munus, *canistra*, quibus sacra inclusa, in Cereris sacris ferre, unde κανηφόροι dictæ. In aliis quoque. Sic *adspice Arnobii, l.* 5. *In Liberi honorem patris ithyphallos subrigit Græcia*: Heraldus. *Præcedebat*, inquit, *in talibus pompis, & ut ita dicam, processionibus ὁ Κανηφόρος. Sequebatur ὁ Φαλλοφόρος: subsequebantur postremò οἱ ἰθύφαλλοι τῷ Φαλλῷ.* &c. Vide infrà in voce *Canistrum*.

CANERE, verbum *Afflatorum*. Statius, *Theb. l.* 10. v. 723.

> *Non me ulli monitus, nec Vatum exorsa furentum*
> *Sollicitant, mansesque movent: sibi callidus ista*
> *Tiresias, natæque canat, non si ipse recludat*
> *Cominus ex adytis in me insaniret Apollo.*

Ubi *canat* idem est, quod *imperet ex oraculo*. Unde ad sequentia, *in me insaniret Apollo*, Lutatius, *Non*, ait, *si totis suis viribus mihi occurrat*

camberet Apollo (divinationum præses & auctor) *& me insanire faceret adeò, ut ipse talia præcinerem.* Atque hinc, quia se Numine afflatos videri volunt, istiusmodi initiis utuntur maximorum operum Principes Poëtæ. Homerus, *Il. α. v. 1.*

> *Μῆνιν ἄειδε Θεά.* ----
> *Iram cane Dea.* ----

Et Virg. *l. 1. Æn. v. 5.*

> *Arma virumque cano.*

Vide Joh. Gebhardum *ad Tibullum, l. 1. Eleg. 4.* & Caspar. Barthium, *Animadversionum ad Statium l. 3. p. 1229.* Quod cùm ad confirmandas superstitiones pertineret, ut videl. aspicerentur furere gallantes ac vaticinantes, quasi ab alicujus Numinis inspiratione immissô furore, radicem halicaccabi bibere consuevisse hujusmodi homines, ut *ἱερωσύνη* inde conciperent, legimus apud Plinium. Non enim à dæmone solùm talis furor immittebatur, sed naturâ quoque nonnunquam fiebat, uti dicemus infrà in voce *Corybantiasmus*, item *Insania*. Vide quoque in voce *Abdera*. Inde *Magorum*, qui duobus præcipuè modis ligabant solvebantque, *cantibus* nempe & *herbis*, hæc enim duo præcipuè Poëtæ nominant. Tibullus, *l. 1. El. 8. v. 17.*

> *Num te carminibus, num te pollentibus herbis*
> *Devovit tacitâ tempore noctis anus.*

Et *l. 1. El. 2. v. 61.*

> ------ *Nempe hæc eadem se dixit amores*
> *Cantibus aut herbis solvere posse meos.*

Sed *cantibus* inprimis; seu *mussitationibus*, uti Hebræi vocant לחשים, quòd Magi cantus suos inter labia demurmurare solebant. Virg. *Ecl. 8. v. 71.*

> *Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.*

Ovidius, *Met. l. 7. Fab. 2. v. 203.*

> *Vipereas rumpo verbis & carmine fauces.*

Horatius, *Epod. 17. v. 30.*

> *Caputque Marsâ dissilire næniâ* &c.

Unde tales *Incantatores*; serpentes autem, in quos carmina illorum nil valebant, vel *recanere*, vel *ad cantum obsurdescere*, dicti: hodieque *Carmen* Gallis pro sortilegio est, *Charme*. Vide Salmas. *ad Solin. p. 1089.* & Bochart. *Hieroz. Part. poster. l. 3. c. 6.* nec non hîc passim, inprimis infrà voce *Carmen*.

CANES Coronati, in Dianæ festo, memorantur Statio, *l. 3. Sylv. 1. v. 55.*

> *Jamque dies aderat, profugis cùm Regibus altum*
> *Fumat Aricinum Triviæ nemus, & face multâ*
> *Conscium Hippolyti splendet lacus: ipsa coronat*
> *Emeritos Diana canes, & spicula tergit:*
> *Et tutas sinit ire feras.* ----

Quod ab Agonothetis traductum. Factum autem Idibus Augusti, unde mox Poëta,

> ---- ---- ---- *omnisque pudicis*
> *Itala terra focis, Hecateias excolit Idus.*

Quo de festo vide Hadr. Turnebum, *Adversarior. l. 7. c. 26.* Revera autem coronati tum *Canes*, ut festis aliis diebus *Boves*, de quo ritu pluribus egit Hadr. Behotius, *Apophoret. l. 2. c. 2.* De *Equis* & *Asinis* adnotavit Propertio, *l. 3. Eleg. 1.* Joann. Passeratius. Sed & *Canum* hunc honorem Gratius quoque celebrat, *v. 484.*

> *Spiratusque faces ferrum ad nemorale Dianæ*
> *Sistimus, & solito catuli velantur honore.*

Hoc est, coronantur. Quam *canum redimitionem* non intellexit, prorsus aliò ista Papinii verba trahens, Car. Paschalius, *Coronar. l. 1. c. 3.* Hunc verò diem feriatum à venationibus, disces pluribus ex Turnebo, *d. l.* Vide Barthium, *Animadvers. ad Statium, l. 1.*

CANES occidendi mos, in ortu Caniculæ, quòd hoc sidus eos in rabiem agat, apud Romanos viguit, uti docet ex Græco auctore Salmas. Ὅτι τῇ πρὸ Νωνῶν Αὐγούστων ἡμέρᾳ ἀναλύτως ἐν Ῥώμῃ τὰς κύνας εἰς ἔνδειαν τῆς χλόης, ὅτι αἱ κατὰ καιρὸν αἱ μὲν κύνες ἐπιθέμεναι [illegible], αἱ δὲ χῆνες ἐγρηγορότες διέσωσαν αἱ δὲ Φρουροὶ τοῦ ἱεροῦ, ἵνα μὴ ὀχληρὰ τῷ νυκτὶ γίνωνται, οἱ δὲ, ἵνα μὴ λυττῶντες τοὺς ἀνθρώπους βλάπτωσι, τηνικαῦτα γὰρ ὁ Σείριος ἀνατέλλει, ὅς ἐστιν ἀρχὴ τῆς λύττης αἴτιος αὐτοῖς εἶναι, *Ante tertium Nonas Augusti occiderunt impunè Romæ canes in honorem anserum, qui vigilantiâ suâ Capitolium conservarunt, cum illi dormiendo illud prodidissent. Alii tamen id factum dicunt, ne nocturno tempore molesti essent. Sed & sunt, qui eos volunt necatos, ne in rabiem acti homines læderent. Tum enim Sirius oritur, canini furoris parens.* Vide eum *ad Solin. p. 723.* Aliud quid erat *Canarium Sacrificium*, de quo suprà.

CANESTRINUM, locus in Palæstina. Tyrius, *l. 4. c. 7.*

CANETHUM, Eubœæ insul. locus, posteà intra muros Chalcidis receptus. *Strabo.* Item mons Bœotiæ. *Apollon.*

CANETUM, oppidul. Ducatus Mantuani, ubi Clusius in Ollium se exonerat, medium inter Mantuam & Cremonam. Aliàs *Bedriacus vicus*.

CANGANORUM, quod *Cangorum* Tacito, *l. 12. Annal. c. 32.* promontor. Albionis insul. versus Occidentem. *Ptol.* In Wallia & Arvonia provinc. *Lhein Camdeno. Gogarth* hodiè *Humfredo Lhuydo. Braychypult point, Speedo: Pen-kele point* aliis esse videtur. *Baudrand.*

CANGI, populi Britanniæ *Icenis vicini.*

CANI, populi Rhætiæ, quorum regio *Campi Canini*, Amm. Marcellino, *l. 15.* Hodieque Italis *Grisoni* & Germanis *Grawpunder*, i. e. *Cani Confœderati.* Simler. *de Rep. Helv. l. 1.* Vide *Rhæti*.

CANICÆ Valles, *Cangas*, oppid. Hispaniæ Tarraconensis in finibus Asturum.

CANICLEUM, arx Constantinopol. seu Palatium Imperiale, cui, qui præerat, *Canicleus* seu *Caniclinus*, vocabatur, Macer in *Hierolex.* Melius Κανικλεῖον vas erat, in quo asservabatur sacrum encaustum, quô Imperatores diplomata vel Epistolas subscribebant, unde *Caniclinus*, dignitas Palatina in eadem Græcorum Imperatorum aula, Græcè ὁ ἐπὶ κανικλείου, appellatus. Erat vas illud aureum, gemmis lapillisque distinctum, δοχεῖον ἐρυθρογράφον διὰ λίθων χρύσεον, h. e. *calamarium aureum margaritis & pretiosissimis gemmis insignitum*, uti describitur à Niceta in *Manuele*, *l. 3. num. 4.* seu, ut habet Petrus Diaconus, *Chron. Casin. l. 4. c. 13.* χρυσίφορον ταῖς βασιλικαῖς ὑπογραφαῖς, *Aureum vas ad Imperatorias subscriptiones.* De Encausto vide infrà. Sic itaque *Caniclinus* idem fuerit cum Logotheta, uti pluribus probat Car. du Fresne *ad Alexiadem*, *p. 378.* Appellatum est autem vas illud *caniculus*, κανικλεῖον, quòd *caniculi* formam effigiemque præ se ferret. Salmas. tamen *ad Solinum* vocem *Caniculum* à κανοῦν deducit, quæ vox in *Glossis* τρύβλιον & *paropsis* vertitur, unde canistrum dictum. Vide Pachymerem, *l. 8. c. 32. l. 9. c. 24.* aliosque laudatos Carolo du Fresne, in *Glossar.* & suprà in voce *Calamarium* ac *Cana*.

CANICLEUS, seu CANICLINUS, κανικλεῖον, palatium alterum Constantinopoli, arce & monasteriô insigne, à cujus præfectura, apud Auctores Orientales omnium honoratissima, & quâ Codinus socerum donat Imperatoris, *Caniclinus* dicitur. Hunc Cancellario assimilat Rodericus, *de gestis Frid. l. 1. c. ult.* Tyrius autem *de Bello Sac. l. 22. c. 6.* Logothetem, qui Cancellarium veriùs exprimit, à Caniclino videtur distinguere. Guntherus non malè de Camerario intelligit, *Ligurin. l. 8.*

> ---- ---- *Tempore servus eôdem*
> *Argolici Regis, Græci cognominis usus*
> *Hoc* Caniclinus *erat, nobis* Camerarius *idem*
> *Esse potest.*

Sic Narses, apud Paulum Diacon. *Longob. l. 2. c. 3.* & alios, *Chartularius* dicitur: *Cedreno* κουβικουλάριος, & à vetere Scholiaste Juliani Patricii, *Constit. 25. Tit. 60.* *Cubicularii* exponuntur *Chartularii*. Vide Henr. Spelmann. *Gloss. Archæol.* Vide & suprà.

CANICULA, Stella lucida in ore canis, quæ quòd Canem diem unum, noctemque antevertat, à Græcis *Procyon*, à Cicerone etiam *Antecanis* appellatur. Vide *Erigone*, & Cæsii *Cœlum Astronomico-poëticum*, *p. 250.* Salmasio propriè προκύων, qui & *Canis minor* Plinio, *l. 18. c. 28.* & *minusculus* Vitruvio, *l. 9. c. 7.* malè à nonnullis confunditur cum stella majoris Canis lucidissima, quæ Σείριος per excellentiam appellatur, cùm aliàs, ab eodem lucis candore, omnia astra σείρια voce: *Ibycus*. Quamvis enim & stellam illam, quæ in ore Canis, προκύνα appellent Græcorum nonnulli, eo quòd in primore parte oris canis constituta priùs oriatur, quàm Canis totus: tamen hic προκύων, qui Sirius est, diversus est à sidere Ante-canis, quem & προκύνα dixêre, quòd ante canem majorem oriatur, vel, ut Plinius, *d. l. quod indicet Canis ortum*, constitutus juxta lacteum circulum &c. Vide infrà in voce *Procyon*. Ab exortu autem *Caniculæ*, ad alterum ejusdem exortum, anni sui spatium definiebant Ægyptii, ut suprà diximus, ubi de *Canarro Anno*: Orygem feram tradentes ea horâ ac momentô, quô id sidus exoriebatur, vocem emittere atque hôc indiciô, annui motus orbem absolutum esse, indicare. Imò Libyes omnes capras idem apud se facere memorant, ut commodum exoriente cum Sole *Caniculâ* ad eam converterentur & vocem emitterent, quod signum esset certissimum solemnis circuitus, ut videre est apud Plut. *de Solertia Animal.* Quod nec de solis Libyæ capris, sed de aliis etiam pecoribus ac jumentis, refert Antigonus ex *Lyco*. Quam rem paulò aliter sic narrat Solinus, *c. 32.* *Ægyptium limitem, quà ad Dodecaschœnum tendit, incolunt populi, qui momentum, quô reparari mundum ad motus ferunt annuos, hôc studiô deprehendunt. Eligitur sacer lucus, in quo consepiunt animalia diversissimi generis. Ea, ubi ad statum mundum cœlestis pervenit disciplina ---- alia ululant, alia mugiunt, quædam stridunt* &c. Porrò Plin. *loc. cit.* *Orygem appellat Ægyptus feram, quam in exortu ejus contrà stare ac intueri tradit, ac velut adorare cùm sternuerit.* Certè Ægyptios sternuente oryge, ortum Caniculæ deprehendisse, traditum veteri *Scholiasti* Arati, Auctori *Vitæ* Isidori apud Photium, Aliis. Uti autem *Canis major*, Europæ custos, aliis Canis Orionis: sic *Canicula*, Icari canis fuisse dicitur *Hygino*: unde in Ceo Insul. quò Attici agrestes, qui Icarium interemerant, se receperunt, Aristæi monitu, ad liberandam peste terram Græciam & præcipuè Cyclades Insul. *Caniculæ* sacra facta, eaque quotannis postmodum continuata esse, idem, ut & *Diodorus*, tradit. Vide Salmas. *ad Solin. p. 144. 429. & seqq. 721.* nec non infrà in voce *Canis*. De canum verò, in exortu hujus stellæ, occidendi apud Romanos more, retrò diximus.

CANICULA Piscis, vide infrà *Thursio*; item *Canis marinus*.

CANICULARES Dies, matura messis. Unde de Virgine, quæ inter sidera est, Avienus *in Paraphrasi Aratea*,

> *Aut Pelusiaci magis es Dea littoris Isis,*
> *Digna thori consors & cura latrantis Anubis.*
> *Seu tu diva Ceres, sic nam tibi fragrat arista,*
> *Et ceu Siriaco torretur spica calore*
> *Protentata manu.*

Ubi intelligit spicam eam, quam manu gestat, maturam videri, utpote Sirii tostam calore. De eadem Germanicus,

> ---- ---- ---- *Cui plena sinistra*
> *Fulget spica manu, maturisque ardet aristis.*

Et

Et Manilius, *l.* 5.

> *At quum per decimam consurgens torrida partem*
> *Spica feret præ se squallentes corbe aristas:*

Spicam vocans stellam Virginis majorem, & *squalentes corbis aristas* eleganter appellans, quæ arefactæ sunt & maturæ, quales extant, quum demetuntur & in corbem messuariam, qui mos fuit apud Veteres congeruntur. Salmas. *ad Solin.* p. 1236. Feriatos Romanis hos dies fuisse, infrà dicemus.

CANIDIA, unguentaria Neapolitana, in quam tanquam in veneficam, sæpe invehitur *Horatius*. Vide *Gratidia*.

CANIGUS Mons, unus ex Pyrenæis, *Candidus* etiam dictus, inter Comitatum Ruscinonensem & Cataloniam, versus Confluentes.

CANINA Effigies in capite, symbolum olim Ducis ignavi & vitiis mersi. Non dico illum utilem *Canem*, vigilem & pastoritium; nec venaticum, & generosum, de quibus infrà: sed timidum, impurum, ignavum latratorem, crudelem, exedentem cadavera, cujusmodi apud Bactrianos dicuntur fuisse sepulchrales, aut certè similem illius Aristophanæi, *Vesp.*

> *Ὅς κάρχαρα ταῖσιν ὄπισθεν ἀεὶ ἐπιθυμῶν*
> *Ἐξελθὼν σοι τὸ ὄψον, ὅταν σύ τι ἄλλοσε χάσκῃς,*
> *Ἐσφοιτῶν δ' ἐς τοὐπτάνιον λήσει σε κατεσθίων*
> *Νύκτωρ τὰς λοπάδας καὶ τὰς νήσους διαλείχων.*

Simile quid fuit pileus Hilotarum, apud Athenæum, *l.* 14. quem ipsis è *canina pelle* gestare necesse fuit, in signum miserrimæ conditionis, cui eam gentem necessitas apud Lacones addixerat. Vide quoque Platonem, *de LL. l.* 6. Ejusdem generis fuêre fortè *Canes* illæ Ægyptiorum *effigies*, de quibus Romam advectis, ut illic quoque inter Numina colerentur: Prudentius, *contra Symm. l.* 2. v. 353.

> *Quasdam victa dedit capitis Cleopatra caninæ*
> *Effigies* &c.

Vide Car. Paschalium, *Coronar. l.* 9. c. 20. & infrà, ubi de *Pellibus*.

CANINDASTA, Isauriæ vicus. *Steph.*

CANINEFATES, populi Batavis finitimi, & eandem insulam incolentes, qui origine & virtute, & linguâ pares Batavis numerò superantur. Tacit. *l.* 4. *Hist. c.* 15. 16. *Le pays de Gorckum en Hollande. Kennemerland*, B. *Rhenano*. Hos Fulvius Ursinus *Cannanefates* ex *antiq. inscript.* vocat.

CANINI Campi, Rhætorum sunt apud Marcellin. *l.* 15. *Grisons* Italis, *Graupündter* Germanis. Vide *Cani*.

CANINIA Lex, vide *Fusia Caninia*.

CANINIUS, *Mortuo* C. *Caninius* Rebilius, eâdem die, quò adeptus est Consulatum, obiit. Septem enim horarum Consul fuit, in quem jactatum est illud scomma Ciceronis, *l.* 7. *Famil. Ep.* 30. *Mira fuit Caninii Consulis vigilantia, qui toto suo consulatu somnum non vidit*. Vide infrà.

CANINIUS Angelus, Anglerià Insuber, in Linguis eruditis optimè versatus, docuit illas in Italia primùm, Venetiis, Patavii & Bononiæ; dein in Hispania, unde ab Andrea Dudithio in Hungariam vocatus, postmodum Parisiis eôdem munere functus, tandem in Arvernia obiit, in Familia Guil. Pratensis Episcopi Claromontani, seculò præteritò. Princeps Grammaticorum Græcorum Tanaq. Fabro. Edidit *Institutiones linguæ Syriacæ, Assyriacæ atque Thalmudicæ, unà cum Æthiopicæ ac Arabicæ collatione, quibus ad calcem addita est N. T. multorum locorum Historica enarratio. Grammaticam Græcam: Versionem Latinam Simplicii in Manuelem Epicteti, Commentarium de Locis Scripturæ Hebraicis.* Suertius *in Vita Magii*, Thuanus, Tanaq. Faber, *Notis in prima. Scalig.* Anton. Teissier, *aux Eloges des Hommes Sçavants Vol.* 1. &c.

CANINIUS Celer, Orator Græcus, inter Præceptores Marci Antonini Philos. apud Jul. Capitolin. c. 2. cujus præterea nemo meminit, præter unum Philostratum, qui vitam ejus sed nec ex proposito scripsit; meminit tantùm illius obiter, & τεχνογράφον nominat; Eundem ab Epistolis Imperatoris fuisse dicit, sed cujus, non addit; Hadriani fuisse, divinare facile est: in *Dionysio*, ὁ γὰρ Διονυσίῳ τὸ φθέγμα τοῦτο, ἀλλὰ Κέλερος τοῦ τεχνογράφου, ὁ δὲ Κέλερ ἐν βασιλικαῖς ἐπιστολαῖς ἀγαθὸς γενόμενος, μελέτῃ δὲ οὐκ ἀπήγγειλε· Διονυσίῳ τὸ ἐν μειρακίοις χαίρειν διάφορος. Mentionem tamen Celeris ipse quoque Marius facit *Vita sua l.* 8. Salmas. *ad loc.* &c.

L. CANINIUS Gallus, Consul, Collega Vipsanii Agrippæ, an. 717. Urb. Cond. 37. ante Christum Natum cum Hierosol. ab Herode, juvante C. Sosiò, capta est.

C. CANINIUS Gallus, Consul, an. 752. Urb. Cond. quem Christi natalem, *Onuphr. Sigon. Pererius, Salianus*, &c. volunt. Vide & *Cajus*.

CANINIUS Gallus, XV. vir Sibyllinus. Tacit. *l.* 6. *Annal.* c. 12.

CANINIUS Rebilus, prænomine Lucius, Legatus Cæsaris in Gallia. Cæs. *l.* 7. *Comm.* c. 83.

CANINIUS Rebilus, vide *Aminius*.

CANINIUS Rebilus, unius diei Consul, C. Cæsare Dictat. cùm belli civilis præmia festinarentur. Tacit. *l.* 3. *Hist. c.* 37. Vide suprà.

CANINIUS Rufus, amicus Plinii jun. Poëma de Dacis meditatus est. Plin. *l.* 1. *ep.* 3. & *l.* 8. *ep.* 4.

CANIPSA, Arabiæ Felicis urbs, *Ptol.*

CANIS, nonnullis Scriptoribus dicitur, qui aliis *Cham* vel *Can*, item *Caanus*, quæ omnia ex *Caganus* orta, de qua voce retro diximus. *Chronicon* Nangii A. C. 1299. Usuncassano Tartarorum Rex, *Qui & Magnus Canis dicitur*. Byzantini seu Græci recentiores Κάνιν & Καὶν Tartarorum vocant Principem. Pachymeres inprimis, *l.* 3. c. 25. *l.* 5. c. 4. *l.* 10. c. 25. & *l.* 11. c. 16. qui vocem hanc dictò, librò 5. c. 4. Imperatorem sonare, addit. Τζύγγις γὰρ ὁ Σάμαν, ὁ δὲ Κάιν βασιλεύς. Idem cœteros quoque Toparchas *Canes* vocatos innuit, *l.* 9. c. 26. & Principes Tartariæ gentis Κανίδας appellat, *l.* 5. c. 4. quos *Canesios* nuncupat Magister Rogerius, *Destruct. Hungar.* c. 33. *Alteri vero ipsorum Canesio, i. e. majori volenti prostrato succurrere*, &c. c. 35. *constituerunt Canesios, i. e. Balivos, qui justitiam facerent.* Infrà, *Procurator meus de istis dominis erat unus, & penè mille villis regebat & erant Canesii ferè centum* &c. Ab hac igitur origine, aliquot ex Scaligerorum gente, quæ Veronensem diu Principatum possedit, *Canes* appellatus censuit Jovius, quam vocem nomini interdum proprio sic præponebant, *Can Franciscus, Can Grandis, Can Signorius.* Vide Josephum Scaligerum *in Vita Patris*. Sed nec Veronenses duntaxat Principes id sibi prænomen vindicavêre, cùm in familia Dandula apud Venetos idem usurpatum doceat Sansovinus in *Venetia*, *l.* 13. *sub* A. C. 1328. qui, ut modo dictus Scaliger *ibid.* p. 29. docet, non à latranti illo animali dicti sunt; sed, quod linguâ Windorum seu Sclavorum, *Cahan* idem sit, quod Rex aut Princeps. Quam quidem sententiam non parùm firmat ipsa olim Serviæ Principis appellatio ac nomenclatura: *Knes* enim appellabatur, seu μέγα Κνέζης, *magnus Knes*, vel Κνέζης πάσης Σερβίας, *Cnezes totius Serviæ*, ut est in Codice Reg. *MS.* 2023. ex quo descripsit Goarus, quæ habet, post Codinum *de Officiis aulæ* Constantinop. p. 414. 415. Idem autem valet, quod *Dominus*: eam namque fuisse vocis *Kneg* apud Slavos notionem, discimus ex Dietmaro, *l.* 7 quem laudat Car. du Fresne in voce *Caganus*.

CANIS, apud Romanos, custodiæ causâ in tabernis legitur fuisse. Paulus JC. *l.* 2. §. 1. *ff. si quadr. paup. fec. dic. Si quis aliquem evitans, Magistratum fortè in tabernam proximam se immisisset, ibique à cane feroce læsus esset, non posse agi canis nomine quidam putant; at si solutus fuisset, contra.* Etiam Ostiarii plerumque comes fuit. Plautus, *Mostellar. Actu* 3. *sc.* 2. v. 167.

> *Tranio age, canem istam à foribus abducat face.*

Hinc de Vitellio Imperatore latebras quærente Sueton. c. 16. *Confugit*, inquit, *in cellulam Janitoris, religatò pro foribus cane*. Vide quoque Senec. *de Ira l.* 3. c. 37. Et hic erat mutus, vel potiùs vocalis custos, qui Excubitore dormiente vigilaret: Janitori enim vigilia indicta erat. Videturque ad cynicum hoc munus alludere parabola divitis Epulonis, quæ extat Lucæ c. 16. v. 21. In quam ita commentatus est P. Chrysologus *Serm.* 123. *Sed dicis dives; ego etsi vinum negavi, aquam peto, quam communem cunctis animalibus auctor ipse omnium præstitit & natura. Puto dives, quòd & aquam pauperi tu negâsti, cui ne ingrederetur januam tuam, ne ad tuum puteum perveniret, Canes quamplurimos objecisti.* Sed & erant, qui ponè januam *canem* pictum haberent, ut apud *Petronium*, Trimalcio. Nec hominibus solùm hunc usum præstitêre, sed & *summorum custodiam Numinum canum solicitudinibus credere soliti sunt* Veteres, quod ridet falsè Arnob. *adv. Gentes l.* 6. ubi voce *solicitudinibus* magnam vigilum assiduum & intensam solicitudinem indigitat, qui ideirco dormire jubentur interdiu, noctu ut vigilent. Varro, *de Re Rust. l.* 1. c. 21. *Canes potiùs cum dignitate & acres paucos habendum, quàm multos. Quos consuefacias potiùs noctu vigilare: & interdiu clausos dormire.* Quare apud Phædrum canis, *l.* 3. *Fab.* 7.

> —— *Alligant me interdiu,*
> *Luce ut quiescam, & vigilem, nox quum venerit.*

Et apud Æschylum ille *Agamemnone*, queritur vigilem se stare continuis noctibus, *canis* instar vigilis,

> Θεοὺς μὲν αἰτῶ τῶνδ' ἀπαλλαγὴν πόνων,
> Φρουρᾶς ἐτείας μῆκος, ἣν κοιμώμενος
> Στέγαις Ἀτρειδῶν ἄγκαθεν, κυνὸς δίκην
> Ἄστρων κάτοιδα νυκτέρων ὁμήγυριν.

In delitiis vèrò tricliniaribus catelli erant, ut testatur mulier Chananæa apud Matth. c. 15. v. 26. 27. & indicant sculpturæ antiquorum Marmorum, apud Fulv. Ursinum, *Appendic. ad Ciacconium de Triclin.* Porrò præter villaticos molossos, Vestigatoris quoque minister *canis* fuit, qui vestigia ferarum odoraretur, ut habent leges Bajuariorum & Artemidorus, *Oniroc. l.* 3. c. 2. cujus pretium solertia naris & industria: *nare merent* tales *Gratius* ait. Vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis*. Ad sacrificia etiam *Canem* adhibitum, quamvis id in Lege sua gravissimè Deus prohibuerit, apud Cares legimus, qui Marti hanc victimam, sicut Scythæ asinum, sacrare solebant, teste Clemente *in Protreptico*. Sed magis mirum, quòd Ægyptii etiam Numinibus suis inseruerunt, non felem solùm, sed & *canem*; de cujus veneratione vide Cicer. *Tusculan. l.* 5. Unde Juvenalis, *Sat.* 15. v. 8.

> —— —— —— —— *Illic*
> *Oppida tota* Canem *venerantur, nemo Dianam.*

Cynopolitanis inprimis in veneratione fuisse, indicat Clemens præfatus *loc. cit.* Adducit Herodot. *Euterpe* & Diodorus Sic. *l.* 2. Ægyptios, in quorum ædibus *Canis* moreretur, solitos fuisse ad luctum indicandum, totum corpus radere, cùm in felis, itidem illis miseris sacri animalis, obitu supercilia solùm pilis nudarent. De *Cynocephali* cultu vide infrà; de Sergii Hæretici *Cane*, cujus interitum annuô jejuniô venerantur Armenii, suprà voce *Artzibur*: & plura hanc in rem, apud Bochart. *Hieroz. Part.* 1. *l.* 2. c. 55. 56. & Car. du Fresne *Glossar.* Cadavera *canibus* objecta, vidimus suprà: etiam Parentum, infrà in hac voce. Iisdem sepulchra constituta ab Hadriano Cæsare memorat Æl. Spartian. c. 20. *Equos & canes sic amavit, ut eis sepulchra constitueret.* Qui mos olim multorum, ut apud *Plinium, Plutarchum, Martialem*, Alios, ut & infrà in voce *Philocynegus*, videre est. Iis objici reos quoque vivos consuevisse, diximus alibi, & memorat crudelissimi hujus supplicii exemplum Petrus de Valle *Itiner. Persic.* in Judæis quibusdam Magiæ convictis, Hispahani, Persiæ Metropoli, statutum.

Nec omittendum, quòd *Canum* in bello eximius olim usus: Sic enim Alyattes Lydus Cimmerios ex Asia exegit canum auxiliô, ut in adjunctis ad Eusebium legimus, & in Polyæni *Strateg. l. 7. c. 2.* Similia exempla vide apud Lipsium, *Ep. ad Belgas, Cent. 1. Ep. 44.* ubi multa de *Canibus* egregia. Inprimis verò feroces Indici, quos ex cane & tigride nasci, Diodorus tradit, *l. 17. c. 92.* & Ælianus, *Hist. anim. l. 8. c. 1.* Gallici item, quos ex lupis generari. Patricius scribit: Cujusmodi canes reperiri in provinc. *Gingui* Cathæis finitima, testatur Paulus Venetus *l. 2. c. 49. ut duo canes & vir sagittarius equo insidens leonem sternerent.* Vide quoque Freinshemium ad *Curtium l. 9. c. 1.* & Auctores illi hanc in rem laudatos. A *Cane*, nomen celebri *Cynicorum* sectæ, in qua Diogenes *Canis* nomine superbus, ejusdem animalis figurâ repræsentatur, in veteri lapide, qui hodieque Venetiis visitur, cum hac Inscript.

> *Εἰπὲ κύον τίνος ἀνδρὸς ἐφεστὼς σῆμα φυλάσσεις;*
> *Τοῦ Κυνός. ἀλλὰ τίς ἦν οὗτος ἀνὴρ ὁ Κύων;*
> *Διογένης, εἰπέ, Σινωπεύς, ὃς πίθον ᾤκει,*
> *Καὶ μάλα νῦν δὲ θανὼν ἀστέρας οἶκον ἔχει.*

apud Jacobum Sponium, *Itinerar. Græciæ Part. 3. p. 60.* Vide quoque alia ex Genitivo *κυνὸς* composita infrà.

CANIS, sydus cœleste oriens, 18. Cal. Aug. occidens autem, sed non totum, post dies 40. quod dierum spatium Dies Caniculares appellamus: quô tempore sydus hoc in medio Cœli centro cum sole conjunctum æstum conduplicat. Unde & nomen invenit, quòd nimiô calore mordere quodammodo videatur. Unde *Æstiferum Canem* appellat Virg. *l. 2. Georg. v. 353.* & Tibull. *l. 3. El. 5. v. 2.*

> *Unda sub æstivum non adeunda canem.*

Vide omnino Cæsium, *in Cælo Astron. p. 258. &c.* Ut inter erraticas prima honore divinô aucta est Veneris stella, quam *Phosphorum* & *Hesperum* dicimus, ita inter fixas, ad id decoris primò illa evecta est, quæ vocatur *Ἀστρῷος κύων*, *Cœlestis canis*, vel etiam *Sirius*: Imò ab Ægyptiis Hespero quoque prælata, Isidisque, quæ cum Osiride supremum iis Numen erat, nomine est insignita, Plut. *de Isid. & Osir.* Præter Ægyptios verò Romani quoque religiosè hoc sidus coluerunt, ut docet Festus passim; unde obscurum non est, cur Deo Rubigo sive Rubigini, præter ovem, etiam *canem* immolarent, in Aprili. Nempe, quia Caniculæ sidus frugibus inimicum, non longè à porta Catularia Romæ, rufæ ei canes, deprecandæ sævitiæ causâ, immolabantur. Præter *Canem* autem in Meridionalibus sideribus, Piscem quoque divinos invenisse honores, dicemus infrà suô locô. Vide Voss. *de Idololatr. l. 2. c. 36.* Idem verò sidus dum *Maira* quoque dictum est; namque *Hesychius*: *Μαῖρα κύων ἢ ἄστρον* (quam *Mæram* seu *canem* Erigones fuisse Poëtæ fabulantur) ingeniosè Anglus Sanfordus conjectabat, Mairam esse Liberi (h. e. Mosis) sororem Mariam. Mosem enim, sub Liberi schemate, cultum, accuratè ostendit Voss. qui cùm fidelem haberet socium Caleb; כלב *Keleb* quoque Hebræis *canem* denotet: non difficile hinc videre est, cur Gentiles Libero dederint socium *canem*, ortâ nempe fabulâ ex vocabuli homonymia. Nec enim è vulgo canem fuisse, indiciô est, quòd donum dicatur Panos, h. e. Domini totius naturæ, quodque ratione foret præditus, ut est apud Nonnum, *Dionysiac. l. 17. v. 187. & seqq.* præmium ejus etiam cœlum. Ita enim ad eum Liber:

> *—— Χάριν δέ σοι ἵσομαι μόχθων,*
> *Ἄστρον ἀμειβόμενον μετὰ Σείριον ἀστέρα Μαῖραν.*
> *Αἰθέριον ἀστέρα ἐγώ σε, καὶ ἀστερόεντα τελέσσω*
> *Ἄγχι κυνὸς προτέροιο, ὅπως ἵνα καὶ σὺ πεπαίνῃς*
> *Βότρυος ἐς λιπαρὴν ἀκοντίζων σέλας αἴγλην.*
> *—— —— Gratiam tibi, laborum ergo,*
> *Referam mutuam, post Sirium, stellam Mæra,*
> *Ætheris civem ego te, & stellis multis relucentem efficiam,*
> *Prope Canem priorem, uvam ut & tu maturam reddas,*
> *Racemi in ubertatem jaculans à te splendorem.*

Vide iterum Voss. *l. 1. c. 30.* & infrà in vocibus *Mæra*, ac *Sirius*.

CANIS, Ordo equestris à Buchardo IV. ex Montmorantia famil. primo Galliæ Barone, institutus; qui pacecum Philippo I. vel Ludov. fil. ejus potiùs, à quo arce quâdam exutus erat, quòd Adrianum Abbatem S. Dionysii bellô vexâsset, initâ A. C. 1102. Parisios venit, magnâ comitatus catervâ equitum, quibus omnibus *Canis* insigne de collo pendebat, ad fidelitatem suam demonstrandam. Mennenius *de Ordinib. Equestr.*

CANIS, Arabiæ Felicis fluv. *Ptol.*

CANIS, convitium atrox. Quamvis enim humilitatis sit, cùm quis eousque se abjicit, ut *Canis* vocari non dedignetur. Quemadmodum de Davide legimus 1. Sam. *c. 24. v. 15.* de Mephibosetho, 2. Sam. *c. 9. v. 8.* & de Hazaële 2. Regum *c. 8. v. 13.* Nec non de Helena, *Il. ζ. v. 356.*

> *Δᾶερ, ἐπεί σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν*
> *Εἵνεκ' ἐμεῖο κυνὸς —— ——*
> *O levir, quoniam animum tuum labor maximè invasit*
> *Propter me, quæ sum canis.*

Tamen alterum qui sic appellat, eum docet se prorsus spernere & pro nihilo habere. Ut cùm Abisai dicit de Semei 2. Sam. *c. 16. v. 9.* *Cur malediceret canis iste mortuus domino meo Regi?* & Ulysses procis *Od. χ. v. 35.* *Ὦ κύνες*, *ô Canes*. Et quidem Scriptura *Canum* nomine, significat *Infideles*, Matth. *c. 15. v. 26.* *Profanos Verbi divini contemptores*, qui crudeliter sæviunt in veritatis præcones, Matth. *c. 7. v. 6.* Quosvis piorum *hostes* & *invasores*, Psalmo 22. *v. 17.* *Impuros*, Apocal. *c. 22. v. 15.* & *Pastores mercenarios*, qui pro Domini grege se pascunt, Esajæ *c. 56. v. 10.* Nempe aut in genere canes, aut saltem nonnulli eorum, iis vitiis laborant, quibus hæc sunt analoga. Ut enim taceam, multos somno & gulæ deditos esse, *κρεμυδάλην* proin cognomentô dignissimos, quomodo vocari refert *Hesychius*, testudines cochleasque & *διὰ νωθρότητα τῶν κυνῶν*, *canum tardissimas pigerrimasque*. Proprium canum est τὸ *λοιδορεῖν*, *convitiari*, & ignotos quoslibet latratu, nonnunquam morsu lacessere. Unde vel merè hyperbolicum est, quod habetur Exodi *c. 11. v. 7.* nullum canem hirrivisse, in tot Israëlitarum millia, ex Ægypto excedentia, vel id fuit insigne miraculum, quô Deus testatum voluit, se specialiùs huic populo invigilare & prospicere. Nec immeritò Hecuba in *canem* fingitur fuisse mutata, quia Græcorum Proceribus perpetuis convitiis quasi oblatrabat. Plautus *in Menæchmis*, *Actu 5. Sc. 1. v. 14.*

> ME. *Non tu scis mulier, Hecubam quapropter canem*
> *Graji esse prædicabant?* MU. *Non equidem scio.*
> ME. *Quia idem faciebat Hecuba, quod tu nunc facis.*
> *Omnia mala ingerebat, quemquam aspexerat.*
> *Itaque adeò jure cœpta est appellari canis, &c.*

Sed & canum vitium summa *Impudentia* est, sive enim gulæ indulgent, sive libidini, nihil non in propatulo patrant. Unde pleræque voces, quæ impudentiam significant, Græci à cane deiumunt, *κυνώπης*, *κυνῶπις*, *κυνῶς*, *κυνέω*, apud *Hesychium*; *κυνίσκος* item: etiam ipsum *Canis* nomen pro impudente est, apud Eund. & Pollucem, *l. 5. c. 11.* ubi Aristogiton Cydimachi filius *Canis*, propter audaciam, dictus legitur. Est porrò Canis *immundum* animal. Virg. *Georgic. l. 1. v. 470.*

> *Obscœnique canes.*

Unde Deuteron. *c. 23. v. 18.* Lex vetat offerri Deo non solùm *canem*, sed *& canis pretium*, &c. Hinc *Præfectura canum*, munus semper vilissimum habitum est: Jobi *c. 30. v. 1.* *Non dignabar eos ponere cum canibus gregis mei*, i. e. in *canes præficere*. Hinc Abner, à Rege suo se contemtim haberi putans, 2. Sam. *c. 3. v. 8.* *Summe*, inquit, *ego caput canis?* i. e. *caput canum*, ut Syrus reddit. Græcè *Κυναγωγὸς* dixeris, uti nominat Xenophon *de Venat.* Et Juvenalis, *Sat. 6. v. 415.* *dominum*, nempe canis sibi commissi:

> *—— —— Nam si latratibus alti*
> *Rumpuntur somni: fustes huc ocyus, inquit,*
> *Afferte, atque illis dominum jubet ante feriri,*
> *Deinde canem. —— ——*

Quam in rem vide plura apud Bochart. *Hieroz. Part. prior. l. 2. c. 56.* Hodieque *Canis filius*, inter prima apud Hungaros convitia est, &c. In laudem contrà versum *Canis* epitheton, à Dandulo Venetorum Duce, diximus alibi: namque & eximiæ iis dotes, *vigilantia*, *heri amor*, & *fides infracta*, &c. de quibus vide eundem Bochart. *ibid.*

CANIS; & CANICULA, jactus in ludo tesserario infortunatissimus, aliàs *Chius* quoque dictus: quemadmodum contrà prosperrimus *Veneris* seu *Basilici* titulô erat superbus. Sextus Propertius, *l. 4. El. 9. v. 17.*

> *Me quoque per talos Venerem quærente secundos,*
> *Semper damnosi subsiluere canes.*

Anglis *Dog-chance* nuncupatur. Vide Thom. Dempster. *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l. 5. c. 1.* ut & infrà in voce *Chius*.

CANIS, in Plauti *Casina*, *Actu 2. sc. 6. v. 37* — *Hodie, canem & furcam feres*; vinculi genus est. *Festus*, *Catulus genus quoddam vinculi, quod interdum Canis appellatur.* Isidorus, *Canicula est ferreus harpax, &c.* Certè Hebræis canis כלב *celeb*, dictus à *firmitate dentium*, quibus morsus tenacitas tanta est, ut harpagonum & forcipum instar videri queat & ferreorum compedum: כבל *cebel* enim inversis literis, Hebraicè *Compes* est, unde etymi ratio in promtu. Sam. Bochartus *Hieroz. Parte prior. l. 2. c. 55.* Sed & *Canis* nomen fabulæ præfatæ, Cantero *Nov. Lection. l. 7. c. 22.* & Sam. Petito, *Miscellaneorum l. 2. c. 18.* quibus *Canis* & *Casina*, vel *Canissa*, ut hic vult scribi, idem Comicè valent. Favere videtur, quòd Comœdiam *Casinæ* nomine inscriptam, Plautus dicit habere *latrans nomen*, i. e. *caninum*. Is enim ita in *Prologo*, *v. 31.*

> *Κληρούμενοι vocatur hæc Comœdia*
> *Græcè, Latinè Sortientes, Diphilus*
> *Hanc Græcè scripsit: post, id rursum denuo*
> *Latinè Plautus cum latranti nomine.*

Sed meritò hîc Viris aliis doctissimis calculus hæret. *Canissa* enim vox nihili est, & si loca expendantur, in quibus *Casinæ* occurrit nomen, in plerisque videbis non posse in *Canissam* sine flagitio mutari, quia metri id ratio non patitur. Quam ob causam Grammatici veteres, quotquot supersunt, Varro *de L. L. l. 6. in Fringutit*, Festus in *Casinæ* & *Nepa*, Nonnius Marcellus in *Calvitur* & *Lingulaca*, Fulgentius *in Catillare*, & *Scniponeas*, & *Tittivillitium*, non aliter hoc Drama citant, quàm sub *Casinæ* nomine. Gellius quoque, *l. 1. c. 7.* *Plautus etiam in Casina, cùm de puella loqueretur, occisurum dixit, non occisuram, his verbis: Etiamne habet Casina gladium?* Denique *Casinæ* nomen præferunt sex acrostichi versus, quibus argumentum fabulæ continetur: quorum versuum auctor fuit vel ipse Plautus, vel alius prope æqualis, ut ex ipso stylo docti colligunt. Itaque *Casinam* à Plauto dictam fuisse hanc fabulam, certum est. Et potuit esse *canis* nomen, aut attributum apud vicinos Barbaros. Ut כסנא *Kasna*, in *Talmude*, quod de catulo *parvum* & *tenerum* sonat, &c. Idem Bochart. ubi suprà.

CANIS Carcharias, ex marinorum *Canum* generibus, quorum tria recenset Ælian. *Histor. l. 1. c. 8.* tantæ magnitudinis est, ut cetis robustissimis annumerari jure possit; ab *asperitate* & acumine dentium sic dictus. Alii *lamiam* & *lamnam* vocant, διὰ τὸ λαιμὸν μέ-

γον λαιμὸν, à gula vastitate. Unde Oppian. *Halieuticôn l.* 1. v. 370.

—— —— — δυσαέα χάσματα λαίμης,
Infausti rictus lamiæ, &c.

Cujusmodi belluis Mare Rubrum tam refertum est, ut è nave prospicere tutum non sit, remos plerunque ipsis invadentibus, uti refert ex Theophrasto *Plinius*. Sed & in Oceano Marique Mediterraneo non infrequenter occurrunt: quarum unam mediocrem se vidisse scribit *Rondeletius* in Santonico littore, quæ mille librarum pondus non excesserit, gulæ tamen tam patentis, ut hominem etiam obesum potuerit capere. Quod *Petro Gillio* fidem adstruit, referenti, Niceæ Massiliæque captas fuisse lamias, mille librarum, in quarum ventriculo loricati homines integri reperti sint: sed & Archistratus jam olim θηρίον ἀνθρωποφάγον, *Feram homivoram*, hunc canem vocavit. Cassandra quoque, in Lycophrone, Trojam vastatam incensamque fuisse dicit, à navibus

Τριεσπέρου λέοντος, ὅν ποτε γνάθοις
Τρίτωνος ἠμάλαψε κάρχαρος κύων·
Trinoctii leonis, asper quem canis
Tritonis avidis faucibus deglutiit.

I.e. Herculis, quem absorpsit *Canis Carcharias*, à Neptuno immissus, ut latè persequitur Scholiastes: cui fabulæ ex Jonæ Historia occasionem datam esse, vix dubitari potest. Namque propterea τριέσπερον Herculem à Lycophrone dici idem annotat, quod triduò in eo fuisset, capitisque sui cæsarie solùm amissâ, ex eo iterum exiisset, quod à Sacra Historia neutiquam abludit. Id ipsum Phavorinus habet, in voce Τριέσπερος. Neque id *Cyrillum* fugit, qui Græcos observat, de suo Hercule fabulam habere, Historiæ de Jona non absimilem, illum scil. καταποθῆναι μὲν ὑπὸ κήτους. ἀνadoθῆναι δὲ πάλιν ἐκ τῆς ἰνδύσεως θερμότητος ἐψιλωμένον αὐτῷ τὴν κεφαλὴν, *absorptum quidem à ceto esse, sed redditum, ab innato calore, decalvato capite suo.* Nempe, cùm per Phœnices ad Græcos venisset fama tenuis de vate Hebræo, quem *Canis carcharias* deglutiverit, & in ventre servatum totò triduò, tandem sanum incolumemque revomuerit è littore, id Herculi suo tribuere non dubitârunt, quòd videbatur esse summi roboris argumentum. A cetaceo enim istiusmodi pisce, non verò à ceto propriè dicto, quales balæna, vel pristis aut physeter, deglutitum esse Jonam Prophetam vero simillimum est: utut enim vastæ belluæ sint propriè dicta cete, ita tamen gulæ meatus habent angustos, ut solidum hominem deglutire haud quaquam possint. Vide Bochart. *Hieroz. Pars. prior. l.* 5. *c.* 12.

CANIS Ἐνυδρομικός, vide infrà *Vespa*.

CANIS Marinus, Ξιφίας Græcis, ab acumine rostri, memoratur Solino, *c.* 53. ubi de margaritis, *Piscantum insidias timent conchæ: inde est, ut aut inter scopulos, aut inter marinos canes plurimum delitescant.* Ab illis enim periculum non parvum piscantibus margaritas, ut ex Historia illa colligere est, quam refert Procopius *in Persicis*, *l.* 1. & propter illas caniculas marinas, quæ in alto comitari conchas margaritiferas amant, captura earum difficilis est. *Ammianus*, *Capturas autem difficiles & periculosas & amplitudines pretiorum illa efficit ratio, quòd frequentari juxta litora, propter piscantium insidias declinantes, ut quidam conjiciunt, circa devios scopulos, & marinorum canum receptacula delitescunt.* Non itaque piscaturam illam periculosam faciunt tam ipsæ conchæ comprimentes sese, ac manum urinatoris morsu abscindentes, quàm *Canes marini*, quibus non rarò hi unionum captatores ipsi in prædam cedunt. Manilius, *l.* 5.

Pendentem & cæco captabit in æquore piscem,
Cumque suis domibus concha valloque latentes
Protrahet, immerso nihil est audere relictum,
Quæstus naufragiò petitur, corpusque profundo
Immissum, pariter quàm præda exquiritur ipsa, &c.

Partem hujusmodi piscis concisam & salitam, Latini *Tomum Thurianum*, Græci quoque ξιφίαν, dixêre: Moris enim habuêre illi partes salsamentorum magnorum eôdem nomine appellare, quò piscem, unde sumtæ sunt; cujusmodi Thuriani salsamenti Athenæus meminit, *l.* 6. *sub fin.* Vide quoque infrà in voce *Thursio*. Plura verò hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1171. & 1317. nec non suprà in voce *Canis Carcharias*, namque & sic Græcis hunc piscem dictum, monet Idem.

CANIS Melitæus, vide infrà in voce *Melitæus*.

CANIS Pastoritius, cui pecoris custodia commissa, occurrit Jobi *c.* 30. *v.* 1. *Quorum patres non dignabar ponere cum canibus ovium mearum.* Namque jam tum in usu fuit, ut canes feris à grege arcendis adhiberentur. Itaque hujusmodi canum frequens mentio est, apud Poëtas vetustissimos. Vide Homerum *Il.* ε. v. 183. *Il.* μ. v. 302. & *Il.* σ. v. 109. quorum medius locus sic habet,

—— —— —— βοτῆρας ἄνδρας
Σὺν κυσὶ καὶ δούρεσσι φυλάσσοντας περὶ μῆλα.
Pastores viros,
Cum canibus & *hastis custodiam agentes circa oves.*

Quin ipse Homerus circa Bolissum, cùm ad Glauci greges pervenisset, ὑλάκτεον αὐτὸν οἱ κύνες, *allatrabant eum canes pecoris custodes*, Herodotus in *Vita* ejus. Hesiodus quoque Poëta, qui propè Heliconem pastor fuit, canes habuit, qui apud eum occisum permanentes, κατήλεγξαν ὑλακῇ τοὺς φονεύσαντας, *latratu suo prodiderunt occisores*, ut refert Pollux, *l.* 5. *c.* 5. quod etiam de Abele, à Caino fratre interfecto, tradere visum est Rabbi Eliezeri, *Capitulo* 21. Sed & Mercurius, ut boves Apollini surriperet, πρῶτα μὲν ἐμβαλεῖν ταῖς κυσὶν, αἳ ἐφύλαττον αὐτὰς, λήθαργον καὶ κυνάγχην, *primùm canibus, qui eos custodiebant veternum anginamque immisit*, Antonius Liberalis, *Metam.* 23. &c. Atque cum his maximè canibus conferuntur Pastores Esaiæ *c.* 56. *v.* 10. quorum munus est invigilare gregi & lupos, i.e. Ecclesiæ hostes, latratu prodere. Proinde etiam Ægyptii per canem Ἱερογραμματέα, seu *Sacrum Scribam* significabant: Ἐπειδὴ περ τὸν βουλόμενον ἱερογραμματέα τέλειον γίνεσθαι χρὴ πολλὰ μελετᾶν, ὑλακτεῖν τε συνεχῶς, καὶ ἀπαγριοῦσθαι μηδενὶ προσχαριζόμενον, ὥσπερ οἱ κύνες. *Quoniam quicunque voluerit perfectus esse sacer scriba, eum oportet multa curare, & assiduè latrare & ferum esse, nec ulli gratificari more canum*, Horus Apollo, *Hieroglyph. l.* 1. *c.* 37. apud Bochart. *Hieroz. d. l.* ubi plura hanc in rem.

CANIS Suspensus, castrum Gothiæ, inter Carcassionem & Narbonem, sed illi propius. Hodie *Cappendu*, aliàs *Canpendu*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CANIS Trapezites seu *Mensarius*, Homero non semel memoratur; Od. inprimis ρ. v. 309.

Οἷοί τε τραπεζῆες ἀνακτῶν ἀνδρῶν
Γίγνοντ', ἀγλαΐης δ' ἕνεκεν κομέουσιν ἄνακτες.
Quales sunt virorum mensarii canes,
Quos deliciarum gratiâ nutriunt Reges.

Τραπεζῆες, i.e. οἱ ἐν τραπέζῃ τρεφόμενοι, παράσιτοι, *qui ad mensam aluntur, parasiti*, quorum prius est in *veteri Scholiaste*, posterius in Rhetorico *Lexico*, apud Eustathium. Ita, ad mensam purpurati divitis *canes* adstabant, Lucæ *c.* 16. *v.* 21. &c. Istiusmodi *canibus*, dominos è convivio prodeuntes, apomagdalias objecisse, ait vetus Scholiastes: quò nomine denotari ὃ εἰς τῷ ἄρτῳ μαλακὸν καὶ σταιτῶδες, *quod in pane molle & pastaceum est*, docet Jul. Pollux, *l.* 6. *c.* 14. Κυνάδα hinc vocavêre Lacedæmonii, quasi *caninum*, uti legimus apud Eustathium, &c. Vide iterum Sam. Bochartum, *loc. cit. c.* 55. & suprà in voce *Apomagdalia*: ac infrà ubi de *Melitæis catellis*, de *Canibus* verò *hujusmodi in duas partes dissectis*, *in inferiis Patrocli*, apud Poëtam præfatum, vide quoque infrà, voce *Inferia*.

CANIS Venaticus, ex agro potiùs, quàm ex urbe sumendus, ut docet Lycurgi exemplum, apud Plut. *in Apophth. Lacon.* Nempe canes plerique in agris venationi assuescunt, quæ absque canibus mutila est & imperfecta. Hinc *venatio* Græcis, κυνηγεσία, *venari*, κυνηγετεῖν, *venator*, κυνηγός vel κυνηγέτης, à ductandis canibus. De Nimrodo Græca versio Gen. *c.* 10. *v.* 9. Οὗτος ἦν γίγας κυνηγός: Et de Esavo, Gen. *c.* 25. *v.* 27. Ἠσαῦ ἄνθρωπος εἰδὼς κυνηγεῖν. Psalmo quoque 22. *v.* 16. ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί, pro quo *Aquila* & *Theodotio*, Κυνηγέται πολλοί. Tamen in Hebræo textu nulla apparent vestigia venationis, quæ fit per canes; nisi fortasse Proverb. *c.* 30. *v.* 31. ubi זרזיר מתנים, ad verbum *renibus succinctum*, Hebræorum non pauci volunt esse canem leporarium, qui aliis *Vertagus* & *Gallicus* dicitur, aut *Laconicus*. Talibus enim lumbi tenues; unde de iis Gratius *in Cynegetico*, *v.* 271.

—— — *adstricti succingant ilia ventris.*

Et Ovidius, *l.* 3. *Met. v.* 216. ubi de Actæonis canibus,

Et substricta gerens Sicyonius ilia Ladon.

Quò referenda, quæ habet Auctor Alcamus, *Azur*, (i.e. succinctus) *canis tenui pectoris ambitu*: ubi nota *azur* & *zarzir* voces vicinas esse, quarum una videri possit ex altera deducta. Vide quoque Aristotelem in *Physiognom. c.* 6. Arabibus *Venaticus canis* dicitur *Saluki*, à *Saluk*, urbe Arabiæ Felicis, à qua etiam loricæ denominantur. Bochart. *Hierozoici Part. prior. l.* 2. *c.* 56. Hinc itaque cùm Nemesianus de Canibus venaticis ait,

—— — *tunc consuetam retinere saginam*
Profuerit:

vocem *sagina*, pro simplici cibo, sumendam esse, uti nonnunquam sumi notum, docet Salmas. *ad Solin. p.* 1134. Canes enim tales non saginantur, &c. Epitaphium nobile *Canis Venatici* habes, apud Martialem, *l.* 11. *Epigr.* 69. ut infrà, voce *Philocynegus*. Vide eundem de *Vertago cane*, *l.* 14. *Epigr.* 200. & suprà, voce *Bremarii*: uti de *canes expeditandi* more, suò locò; de investitura *canum hujusmodi apprehensione* factâ, ubi de *Investitura*. Retinere autem eos in venatione puerorum fuisse Pædagogianorum, dicemus ubi de Veterum *Pædagogis*: vide quoque voce *Piquechini*, & plura ubi de *Venatione*. Plura *Canum* genera appellationesque, præsertim apud medii ævi Scriptores occurrentes, vide in *Glossar.* Car. du Fresne.

per CANIS in duo dissecti partes transire, consuevêre olim Lacedæmonii, vel Bœoti potiùs, apud Plutarchum, *Quæst. Rom.* 111. quod pro publica expiatione habitum est. Idem de Macedonibus Livius tradit, *l.* 40. *c.* 6. ubi de Philippo Rege Macedonum, non Alexandri patre, sed Demetrii illius, qui obses Romæ fuerat: *Fortè lustrandi exercitus venit tempus, cujus solenne est tale. Caput mediæ canis præcisæ; & prior pars ad dexteram cum extis, posterior ad lævam viæ ponitur. Inter hanc divisam hostiam copiæ armatæ traducuntur.* Vide suprà. Unde *Lycophron*,

Ζήρυνθον ἄντρον τῆς κυνοσφαγοῦς θεᾶς,
Zerinthum antrum mactatione canum gaudentis Hecates.

Samothraciæ hoc antrum vocat, in quo *canes* in Hecates honorem mactari solebant. Imò omnes Græcos in sacris expiatoriis canem immolâsse, Plut. idem disertis verbis asserit, *Quæst.* 68. τῷ δὲ κυνὶ πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, Ἕλληνες ἐχρῶντο καὶ χρῶνταί γε μέχρι νῦν ἔνιοι σφαγίῳ πρὸς τοὺς καθαρμούς, *Cane verò universi, ut sic dicam, Græci usi sunt, & etiamnum ex parte utuntur, ut victimâ ad expiationes.* Quod expiationis genus περισκυλακισμὸν ibidem appellat: Et Lupercos vult hôc exemplò mactâsse canem, mense Februariô, qui à februando seu purgando dictus est, quòd urbem eô mense lustrari & expurgari oportebat. Quibus hæc Plinii consonant, *l.* 29. *c.* 4. *Catulos lactentes adeò puros existimabant ad cibum, ut etiam placandis Numinibus hostiarum vice uterentur his. Genitæ Manæ catulo res divina fit*, &c. Sam. Bochart.

Bochart. ubi suprà, *l. 2. c. 56.* Vide quoque suprà, ubi de ritu *Canem in duas partes secandi.*

CANISIA, Mercurii Ducis fortitudine aliàs clara A. C. 1600. arx est Turcarum in Hungaria prope confinia Stiriæ, 3. leuc. German. à Savo, 2. à Mura, 12. ab Alba regia intra paludes. Christianis erepta annô prædictô, frustrà ab Archiduce Ferdinando, Papæ Italorumque copiis subnixo, annô pòst, repetita est. Hodiernô verò bellô Hungaricô victricibus Cæsaris armis cessit, A. C. 1690.

CANISIUS, Jesuita celebris, scripsit complurima, inter quæ eminent *Lectiones antiquæ.* Johannem Augustam, Pastorem in Bohemia Evangelic. carcere 16. annorum ob religionem constanter toleratô clarum, Romanæ Ecclesiæ reddere omni ope sed frustra, est annisus; Ardore enim precum, ipsis lictoribus conversis, Augusta tandem, Magnatum intercessione, à Maximiliano II. Imperator. liber dimissus est, A. C. 1564. Lætus *Comp. Hist. Univers.* Vide *Petrum Canisium.* It. *Henricum.*

CANISSA, vide *Casina.*

CANISTIUS, cursor Lacedæmonius, qui unô die 1200. stadia cucurrit. Plin. *l. 7. c. 20.* in aliis exemplaribus *Anistis.*

CANISTRUM, ex Græco *κάναστρον*, ut *calamistrum*, ex *καλαμίστρον*; illud autem ex voce *κανοῦν*, quam suam quoque Latinos fecisse, suprà diximus, in voce *Cana.* Vide quoque in *Canephoros.* Apud Epiphanium, *Indic. ad Hormisdam Pontif. Roman.* vas Ecclesiasticum est, in quo distribuebantur eulogiæ seu panes benedicti. Eâdem voce Scriptores Ecclesiastici discos significant, quibus lampades sustinentur. Anastasius Biblioth. *in Hadriano I. Ante januas verò argenteas fecit* canistros *argenteos* 12. *pens. lib.* 36. In *Leone III. p.* 321. *Canistra* 2. *pensant. lib.* 3. *p.* 136. 145. *Canistrum ex argento purissimo inibi fecit cum catenulis suis pens. lib.* 15. Ibidem, *fecit pharum majorem in modum retis cum canistris* 20 *pendentem sub trabem majorem*, &c. apud Car. du Fresne *Glossar.* Apud Græcos olim, τὸ κανοῦν, i. e. *Canistrum*, in quo sacra hordea erant, *ἐπιπλοῦν* dictum legimus, apud *Hesychium*, ἐπίπλουν κανοῦν, τὸ ἔχον πλοῦτον. Ipsa enim hordea, utpote terræ fructum, πλοῦτον vocabant: διὰ τοῦτο, ut idem addit, ἐπ' αὐτῷ ἄλας· πλοῦτον γὰρ ἔλεγον τὴν ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τῆς ...... Et propriè πλοῦτος, ἡ εὐκαρπία, *seminum in terra absconditorum felix ubertas est.* Unde πλουτοδόται dicti Dii, qui τὴν εὐκαρπίαν promoverent & terræ quòcunque modô præessent: saltem in sacris vox non aliter accepta. Sic in Lenæis, ubi ὁ Δᾳδοῦχος clamabat, Καλεῖτε Θεόν; id qui audiebant, respondebant Σεμελήϊ' Ἴακχε πλουτοδότα. Heinsius *Not. ad Hesiodum p.* 273. Erant autem istiusmodi *Canistra* & cistæ, in quibus condebantur sacrificio necessaria, sertis redimitæ ac coronatæ, uti discimus ex Euripide *Ion. Actu* 5. & dicemus infrà, in voce *Cista.* Unde & Tibullus sacra facturus se simul, & *canistra* myrtô coronat, *l. 1. El. 10. v. 27.*

Hunc pura cum veste sequar, myrtoque canistra
Vincta geram, myrtô vinctus & ipse caput.

Ovid. quoque *Met. l. 2. v. 711.* canit,

Illâ fortè die castæ de more puellæ,
Vertice supposito festas in Palladis arces
Pura coronatis portabant sacra canistris.

Virgines namque huic ministerio destinatæ erant, hinc Κανηφόροι dictæ, vide suprà in voce *Canephorus.* Apud Athenienses Sponsa quoque à Parentibus in templum Minervæ παρθένου deducta, inter alia offerebat *canistrum* variis elegantiis refertum, quod Κανηφορία itidem dictum. Vide infrà *Nuptiæ*, & plura hanc in rem, apud Car. Paschalium, *Coronar. l. 4. c. 19.* nec non infrà, ubi de *canistris*, è quibus in triclinio panis depromtus, voce *Panis*: de Monachis veter. qui in *Canistris* conficiendis multùm occupabantur, ac de *Vimine.*

CANITIES, capitis corona est. Euripides apud *Stobæum*, ... δὲ στέφανος κάρα πολιὸν στεφανῶσαι, *Canam verò coronis caput coronatum.* Quomodo enim Lex, inquit *Plut.* οἱ ἀρχοντ. πολιτικ. diadema & coronam, sic *Canitiem* natura honoratum præcipuæ dignitatis symbolum imponit. Hinc Plinius *in Panegyr.* capillum Trajani jam *albescentem*, vocat *ornatum.* Certè cùm paulùm abfuisset, quin is à Parthis vulneraretur, id ita accidit: Ipse quidem, ne agnosceretur, Imperatoriam prætextam abjecerat; verùm illi, cùm adverterent, πολιὰν αὐτοῦ τὴν χαίραν καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ προσώπου, *hilarem illam & Principe dignam* canitiem *& vultus gravitatem*, atque inde suspectarent illum esse, qui revera erat, in illum jacula contorserunt, Dio *in Trajano.* Vide Car. Paschalium, *Coronar. l. 1. c. 5.* Ab homine ad alia translata vox. Sic *Canities* apud Plinium, *l. 37. c. 11.* ubi de polia gemma, *Polia canitiem quandam induit sardio, eandem rariorem nigrô spartopolios*, Græcè est πολιά itidem, unde gemmæ huic nomen: quæ radicem vel fundum habet colore sardii vel sardæ gemmæ, i. e. rubrum, cui inducta est *canities* quædam. Eandem porrò canitiem, sed rariorem, non rubro, verùm nigro inductam & impositam alia habet, ideoque σπαρτοπόλιος appellatur, i. e. *canis sparsa.* Σπαρτοπολίους enim Græci homines vocant, qui non penitùs sunt canô capite, sed quibus intermixti cum nigris cani, qui habent aspersum *canis* caput. Iidem & σπανιοπόλιοι & μιξοπόλιοι, apud *Hesychium*; item ὀλιγοπόλιοι: nam σπανιοὶ Græcè *rarum* significat, sicut & σπάνιος, quod utrumque dicitur τῆς σπορᾶς. Quæ enim *feruntur*, hinc inde spargi solent, non in congeriem & acervum jactari. In personis Tragicis senex fuit, qui dicebatur λευκός, qui totus erat *canus.* *Pollux*, ὁ δὲ λευκὸς ἄκρως ...... ἐπὶ πολιός: at σπαρτοπόλιος, mixtos habebat nigros canis. Sed & *duriorem canitiem* quidam legunt apud Plinium, h. e. τὴν σκληροτέραν, ut quæ funiculis, h. e. σπάρτοις, quàm pilis, esset similior. Sic σκληρότριχας Græci vocant, quibus mollis ac tenuis capillus non est, sed durus & crassus. Verùm ita falsus esset *Plinius*, uti docet Salmas. *ad Solin. p.* 767. Vide quoque infrà, in voce *Polia* & *Spartopolia.*

CANIUS, vel CANIS, Poëta, temporibus Martialis, eique familiaris, naturâ ita hilaris, ut semper rideret. Martial. *l. 1. Epigr. 62. v. 9.*

Gaudent jocosæ Canió suo Gades.

Et *l. 3. Epigr. 20. v. ult.*

Vis scire quid agat Canius tuus? Ridet.

Vide etiam *l. 3. Epigr. 64. v. ult. & l. 7. Epigr. 68. v. ult.* ubi de duabus Canii uxoribus, Theophila & Sappho, agit:

Castior hæc, & non doctior illa fuit.

CANIUS, Eques Roman. cùm in Siciliam otiandi causâ venisset, hortosque à Pythio argentario dolô emisset, instructos piscibus, & piscatoribus de industria positis: posterô die, quum ad eosdem ipse amicos invitâsset, nullos ipsi pisces, neque piscatores reperit. Cicer. *l. 3. Offic.* Lepida Historia est, quam *Nic. Lloydius*, his versibus expressit:

Trinacrias olim Canius Romanus in oras
Venit eques, Latiâ factus in urbe senex.
Inde Syracosias præ cunctis eligit arces,
Otia longinqua causa fuêre viæ.
Huc veniens aliquos dicit se frugibus hortos
Velle emere instructos; undique fama volat.
Venales Pythius negat argentarius hortos
Esse sibi, at Canio cuncta licere suo;
Et simul ad cœnam invitat, promissaque fixit
A Canio ad pastum certa venire diem.
Intereà piscatores sibi convocat, hortos
Retia propter eos orat ut ante suos.
Ad cœnam Canius prædictô tempore venit,
Lauta epulæ, ante oculos plurima cymba natat.
Pro se omnes fecto quod ceperat attulit horto,
Ante pedes Pythii piscis ubique jacet.
Tum Canius, dic oro Pythi, dic unde natantûm
Tot pecudum hic, cymbæ præ foribusque jacent?
Cui Pythius, Quid mirum? inquit, nam nullus in urbe
Hac piscis, nostram quin subit hospes aquam.
A Pythio incensus Canius, sibi venderet, orat,
Nolentem primo se simulat Pythius.
Quid multa? (usque adeò urgebat malus ardor habendi)
Obtinuit tandem, nomina deinde facit.
Postridie Canius socios invitat amicos,
Manè venit, totô cymbula nulla loco.
Vicinum idcirco rogat, An lux festa fuisset,
Piscatorum istô piscitiumque die?
Nulla hic festa dies vicinus, quod sciat, inquit;
Verùm hoc piscari gurgite nemo solet.
Atque ideo multum tacitus mirabar apud me,
Quod piscatorum hic affuit ullus heri.
Quocirca Canius stomachari cœpit, at ille
Quid faceret, quonam se extraheret inde modô?
Nondum etenim Titius leges hic tempore, jura
Deque dolo nobis protulit ulla malo.

CANNA, Æolidis oppid. Mela, *l. 1. c. 18.* Lycaoniæ civitas. *Ptol.* urbs inter Cyrrhum & Edessam. *Antonin.*

CANNA, Dea Panis, *Apulejo*, Græcè Σύριγξ. Aliàs *canna* est fistula. *Glossæ, canna*, συρίγγιον ἐκ καλάμων. Unde *canulam* & *canellam*, vocaverunt Recentiores casiæ fistulam, uti diximus suprà in voce *Canella.* Veterum quippe fistulæ αἱ σύριγγες breviores erant hodiernis, quæ μονοκάλαμοι, & septenis ordinibus calamorum erant compactæ, quod instar in casia Indica vel lignea visitur, quam & ideo *canellam* recens ævum dixit. Indidem *Canivum* hodie Galli appellant scalprum Scribæ, quòd *canni* seu harundine Veteres, non ut nos pennâ, scriberent, uti suprà vidimus, ubi de *Calamo Scriptorio.* De *Canna saccharitide*, vide hic passim, inprimis in vocibus *Calamus Indicus*, *Saccharum*, &c. plura verò hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin. p.* 401. 540. 1021. 1312. & 1325.

CANNABA, Gotthorum Dux, à Valeriano trans Danubium interemptus. Orosius, *l. 7.* Eutrop. *l. 9.*

CANNABA, Cyrrhæsticæ regionis in Syria urbs. *Antonin.*

CANNABIS, utilissima funibus, *seritur à Favonio*, verba sunt Plinii, *l. 19. c. 9. quò densior, eò tenerior. Semen ejus cùm est maturum, ab Æquinoctio Autumni distringitur & Sole aut ventô, aut fumô siccatur. Ipsa* cannabis *vellitur post vindemiam, ac lucubrationibus decorticata purgatur. Optima Alabandica, plagarum præcipuè usibus. Tria ejus ibi genera. Improbatur cortici proximum aut medullæ: laudatissimum est è medio, quæ mesa vocatur. Secunda Mylasea; quod ad proceritatem quidem attinet, Rosea agri Sabini arborum altitudinem æquat.* Ex cortice ejus, sicut & ex cortice lini byssique, telæ olim texebantur, hodieque texi mos. Quemadmodum & urticæ genus corticem telæ faciendæ bonum habere etiamnum compertum est, Salmas. *ad Solin. p.* 300. Per Bohemiam præsertim, ubi urticæ cultæ caulem reddunt, unde filum conficitur, quod & Magnatibus in delitiis, ad fimbrias dentatas collaribus circumdandas, Belgicô linô longè charius, quòd rarius; sed flavescit nullis aquis dealbandum. Similiter in provinc. Queicheu ad Liping, Sinenses pannos conficiunt ex cruda cannabe, seu herba, cannabi prorsus simili. Co: unde vestes pro æstivo tempore eximiæ ac commodissimæ, uti refert Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ p.* 868. &c. In Musæo Kircheriano Romæ; sandalia Sinensia, corii locô, *cannabinis* ligulis compacta & viridi holosericô contecta, ostendi, docet Georg. de Sepibus *in Descriptione illius p.* 34. De *cannabina chlamyde* in veteri marmore, vide infrà *Gambeso.* Affinis cannabi herba, unde *Indicum.*

CANNÆ, vicus Apuliæ Peucetiæ, non procul ab Aufido fluvio, circa quem Annibal P. Æmilium, & Terentium Varronem Conful. ingenti clade superavit, cæsis quadraginta Romanorum millibus, tantòque equitum numerô, ut tres annulorum modios in signum Victoriæ Carthaginem transmiserit. Apud *Polybium* πόλις est, atque singulari numerô ἡ Κάννα, Livius nudè *vicum* appellat, *l.* 22. *c.* 43. Florus, *l.* 2. *c.* 6. *Quartum, i. e. penè ultimum vulnus imperii, Cannæ, ignobilis Apuliæ vicus: sed magnitudine cladis emersit: & quadraginta millium cæde parta nobilitas.* Quin & Appian. *in Annibalicis*, κώμην, h. e. vicum vocat: Populi *Cannenses*, quos *clade Romanâ nobiles* vocat, Plin. *l.* 3. *c.* 11. Hic *pugna Cannensis*, Propert. *l.* 3. *El.* 2. *v.* 9. 10. & Cicer. *de Claris Orat. Cannensis calamitas.* Nunc ejus tantùm supersunt rudera; diciturque *Canna destrutta.* In agro Bercano. 5. milliar. infra Canusium, 6. ab ora maris Adriatici *Baudrand.*

CANNAMELLA, vide suprà *Canamella.*

CANNETA, seu **CANETA**, quasi minor *canna*, parvum est vasculum sacræ liturgiæ, in Communione Romana inserviens, quod vulgò *Burete* Galli dicunt, Car. du Fresne *Glossar.* Habet autem *canna*, inter alios significatus, apud medii ævi Scriptores, hunc quoque, quòd cantharum poculum, vas strictius & oblongius, Germanis Gallisque *Canne* & *Kanne* denotat. Fortunatus in *Vita* S. Radegundis, *c.* 19. *Quâ sibi renuntiante paratâ mensâ, discoforum, cochleares, cultellos*, cannas, *potum & calices, Sole subsequente intromittebatur furtim, quò se nemo perciperet*, &c. apud Car. du Fresne *Glossar.*

CANNIBALI, vel **CARAIBÆ**, incolæ Antillarum olim, nunc aliquot saltem eorum tenent. Captivos devorare soliti, cadavera hostium etiam in loco pugnæ depascuntur, interim ab avaritia alienissimi; commerciô Europæorum paulò nunc civiliores. Oviedo, Herrera, Rochefort. *de Antill. Hist. mor.* 2. *par.*

CANOBIUM, castrum Ducatus Mediolanensis in ora orientali lacus Verbani, in confinio Grisonum, 6. milliar. à Locarno in Austrum, 6. à Pallantia in Boream. Gentis Borrhomeææ.

CANOBUS, navium Menelai gubernator. Vide *Canopus.*

CANOGIZA, Indiæ extra Gangem urbs. *Ptol.*

CANON, Græcè Κανὼν, *regula*, ad quam producebantur lineæ. *Epigrammata* dedicatoria, λιτὰ ἀναθήματα:

Καὶ κανόνα γραμμῆς ἰθυντῆρα ...:

dirigentem videl. stilum ferreum vel plumbum, ut lineæ, quibus scriptura instaret, rectitudinem haberent convenientem. Aliud *Epigramma*,

Τὸν τροχόεντα μόλυβδον ὃς ἀτραπιτὸν οἶδε χαράσσειν,
Ὀρθὰ παρεξύων ἰθυτενῆ κανόνα.

Catullus, *Epigr.* 22. *v.* 7.

.... membrana
Directa plumbo & pumice omnia æquata.

I. e. plumbô directô ad regulam, &c. Μιλτοφυρὴς κανόνες, i. e. *rubricâ infecta regula*, in alio *Epigr.* occurrunt. Salmaf. *ad Solin. p.* 917. & 1166. Apud Jureconsultos *Canon*, copiam denotat frumenti, quod in Horreis publicis eum in finem asservabatur, ut pauperibus, necessitate poscente, viliori pretiô divenderetur. Hinc *Canon* Alexandrinus, *Canon* urbis Romæ, &c. Vide Stuckium, *de Conviv. l.* 1. *c.* 35. Primus autem T. Sempronius Gracchus fuit, qui instituit, ut annonæ inopiâ laboranti plebi, certa frumenti mensura singulis mensibus porrigeretur, *Semisse & triente.* Locus hinc, ubi Romæ id frumenti asservabatur, *Horrea Sempronia* dictus est. Sic apud Asconium, in 3. *Verrin.* pensitationis genus est, cujusmodi is tria recenset, *Canonem* seu *Canonicos titulos*, qui sunt solemnes, & antiquæ præstationes, *Indictionem*, quidquid præter *Canonem* indicitur & *Oblationem*, aurum videl. & argentum, quod Largitionibus inferebatur: de cujusmodi pensitationibus multa habent *Cujacius*, *Jac. Gothofredus*, *Henr. Valesf. Alii.* Græci Κανόνας & Κανόνια dixerunt scapos, tam textorios, quàm chartarios. *Hesych.* κανὼν τὸ ξύλον, ... : nam κανὼν *baculum rectum* significat vel regulam. *Suidas*, Κανόνιον ... , *Hesychio* κανονὶς quoque. Nam & κανὼν dicebatur, ut visum, regula, quâ chartam dirigebant Librarii, ut in scribendo rectas ducerent lineas: adeoque sic vox hæc & textoris instrumentum significat, licio involutum & chartarum volumen, ut Latinè *scapus* utrumque notat, &c. Vide Salmaf. *ad Vopisc. in Firmo*, *c.* 3. &c. Sed & *Hesychius* κανόνια quoque *veracia* vocat. Vide ibi. *Canon* porrò dicebatur apud Romanos quoque demensum, Græcè τὸ σιτομέτριον, seu ..., *cibi mensura*, quam Dispensator conservis præstare consueverat. Zeno Veronensis, *Serm.* 1. *ad Neophyt. Joseph præmonitus ad mensuram prærogat cunctis annonam.* Juvenalis, *Sat.* 14. *v.* 126.

Servorum ventres modiò castigat iniquò
Ipse quoque esuriens. ....

Ubi notat sordidos, qui in id incumbebant, ut de menstruo etiam demenso lucrarentur, aliquid semper corradendo. Erat nempe hic *Canon*, vel menstruus, 4. aut 5. tritici modiorum in singulos; vel diurnus, libra farris, ut quidam volunt, auctoritate nixi Horatii atque Juvenalis, *l.* 1. *Sat.* 5. & *Sat.* 9. *v.* 122. Quò quoque trahunt, quòd XII Tabb. nexis libram farris in dies pro victu præscripsêre: sed ad servos hæc referri non possunt, cùm immitius cum nexis ageretur. Adde, quòd servis cibarii panes quotidie, ad rationem demensi, vel bilibres vel trilibres nonnunquam, assignabantur, ut docere videtur Cœl. Aurelianus, *l.* 3. *Acut.* 2. *Sic denique plurimi impausabiliter totâ die atque nocte cibum sumsisse Veteribus traduntur: namque Asclepiades memorat, Praxagoræ famulum ternos bilibres panes per singulos dies accepisse, quibus comestis non aliter passione afficeretur, quam si nihil acciperet.* Ubi certum est latere *Canonem* quotidianum, sub immodica illa quantitate, quæ famuli morbosam esuriem nullò modò levaret. Majus autem demensum compeditis & fossoribus, minus urbanis ministeriis obtigit; cùm hi neque tantum haberent laboris, & quoad pulmentaria ac obsonia lautius haberentur: Etiam variavit illud, pro annonæ ratione & dominorum quà splendore, quà sordibus. Vide infrà ubi de *Demenso*: item ubi de servo, cui *a frumento* fuit nomen.

CANON, inter opera Polycleti, recensetur Plinio, *l.* 34. *c.* 8. *Fecit & quem* Canona *Artifices vocant, lineamenta artis ex eo petentes, velut a lege quadam, solusque hominum artem ipse fecisse, artis opere judicatur.* Fecit nempe hoc juxta peritiæ artisque normam; juxta quod cùm & illud simulachrum fecisset, ad vulgi arbitrium, ... , *morem gerens uniuscujusque dictationi*, utrumque posteà publicè exposuit. Cumque alterum quidem omnes admirationi, alterum ludibrio ac risui haberent, respondens Polycletus, Ἀλλὰ τοῦτον μὲν, inquit, ὃ ψέγετε, ὑμεῖς ἐποιήσατε, τοῦτον δὲ, ὃ θαυμάζετε, ἐγώ. *At hoc, quod vituperatis & reprehenditis, vos fecistis: quod verò suspicitis, ego*: apud Ælian. *Histor. Var. l.* 14. *c.* 8. Apud Thom. Walsinghamum in *Henrico* V. aliosque recentioris ævi Scriptores, citatos Car. du Fresne *in Glossar. Canones*, machinæ bellicæ fuere, Gallis *Canons*: à *canna* & siphonibus quos referunt, sic appellatæ. Aliàs *Tormenta*, quam vocem vide, item *Tubi*, vide *Tubus.*

CANON Astronomicus, idem cum Parapegmate, *Suidæ*, ita enim is, παράπηγμα, κανὼν ἢ ὄργανον ἀστρονομικόν, *Parapegma*, Canon *aut instrumentum Astronomicum.* Sed παράπηγμα non tam *Canon* ipse fuit, quàm tabula ærea, columnæ aut pilæ in loco publico affigenda, in qua *Canon Astronomicus* descriptus habebatur. Continebat enim cœli rationem, & siderum occidentium orientiumque ac tempestatum significationem, cum quadripartitis Anni cardinibus & aliis ejusmodi eventibus ac effectibus Mundi, ut dicemus infrà in voce *Parapegma.* Hinc Κανονικοὶ dicti Astrologi, qui prædictiones siderum, eclipseon & aliarum rerum cœlestium populo proponebant, in tabulis hujuscemodi publicata. Cleomedes, *l.* 2. ... *Et jam prædicuntur omnes ejus eclipses à Canonicis, ut qui nôrunt, quando futura sit in plenilunio, in medio Zodiaco, totalis an partialis, &c.* Plin. *l.* 2. *c.* 17. de Veneris ac Mercurii stella, *At enim cur non semper ad quadraginta sex & partes viginti perveniunt! Imò verò. Sed ratio Canonicos fallit.* Sic inter opera Mathematica Democriti recensetur à Diogene Laërtio, *l.* 9. *c.* 48. Μέγας ἐνιαυτὸς ἢ Ἀστρονομίη παράπηγμα, *Magnus Annus seu Astronomiæ parapegma.* Qui enim periodos ex multis annis compositas ediderunt Astrologi, earum παράπηγμα simul etiam publicare solebant, & tabulâ, uti dictum, in publico adfixâ *Canonem* proponere ortuum & occasuum stellarum inerrantium, defectuum Solis & Lunæ, æquinoctiorum & solstitiorum, variarum cœli tempestatum ac similium: uti, præter Democritum hunc, Eudoxum, Euctemonem, Calippum, Metonem, Phainum, Hipparchum, Aratum, alios, fecisse tradit Vitruvius, *l.* 9. *c.* 7. primô rei auctore Metone, uti *ad Aratum* docet Theon. Uti autem parapegma *Suidas* dixit, pro canone ortus & occasus siderum, cùm tabula, in qua descriptus esset ille *Canon*, propriè sic diceretur; sic Vitruvius analemma appellavit rationem conquisitam Solis cursu & umbræ crescentis, à brumæ observatione inventam, cùm propriè quadrata pila seu suggestus, in quo deformata ac designata esset hæc ratio, sic diceretur, &c. Vide Salmaf. *ad Solin. p.* 740. & *seqq.* ut & hîc passim.

CANON, in Ecclesia, varia significat. Primò Ἐκκλησιαστικὸς σύλλογος est, in Synod. Laodic. 24. h. e. *Catalogus eorum*, qui Ecclesiis in quocunque munere serviunt: quorum alios vocabant *Clericos*, generali nomine, ut Apostol. *Can.* 25. 31. 85. & I. Constant. Synod. *can.* 6. & horum rursus alii Ἱερατικοὶ dicebantur, putà Episcopi, Presbyteri & Diaconi, quos *Ordines* posteà *majores* appellârunt: alios verò Clericos speciali nomine, ut animadvertere licet, ex Apostolico *Can.* 7. & Laodic. Synodo *can.* 24. 27. 30. Cœteros autem sic à Laicis distinguebant, ut non essent quidem ἐν κλήρῳ καταριθμούμενοι, *in Clero numerati*, quoniam manuum impositionem non habebant, ut loquitur 2. *Can.* Synodi Chalcedon. dicerentur tamen generali illâ appellatione ἐν τῷ Κανόνι ἐξεταζόμενοι, Synodi Nicen. *can.* 14. & οἱ τοῦ Κανόνος, Chalced. Syn. *Can.* 2. Secundò Κανὼν λειτουργίας, *Canon liturgiæ*, quibusdam Græcis Theologis & Latinis recentioribus, certam benedictionis Cœnæ Mysticæ formulam designat. Tertiò Κανὼν est positus, pro Fidelium, Episcoporum & præsertim *Martyrum Catalogo*, quorum in solemnibus precibus memoria celebrabatur; cujus consuetudinis aliqua vestigia in Græcæ Latinæque Liturgiæ Canone adhuc retinentur. Vide Nicephorum, *l.* 14. *c.* 25. & 26. præter alios ubi contentionem illam enarrat de Chrysostomi nomine in Mysticas tabulas referendo. Atque hinc factum, ut *Canonizati* dicti sint, quorum memoria publicô Ecclesiæ consensu celebrabatur; ritu hôc priscô in divorum invocationem posteà sensim transeunte. Ideò autem Κανὼν, pro catalogo, ponitur, quòd catalogus certa norma ac regula esset, iis dignoscendis, qui in illo recensebantur. Quartò Κανὼν, pro *sacrorum librorum catalogo*, quorum inviolabilis est in Ecclesia auctoritas, & ad quos, velut certissimam normam, exigenda sunt Fidei dogmata, apud Eusebium passim sumitur. Tandem Κανὼν, *regula* est seu *norma disciplinæ Ecclesiasticæ* seu politiæ ejus, ut est Apostolicis primùm traditionibus, deinde Synodis legitimis descripta: unde & *Canones* dicti, Constitutiones his de rebus factæ, aliquando & Διατάξεις: quæ ambo copulantur, cum alibi, tum in Græca Concilii Niceni *Historia.* Postquam enim tribus Christianismi primis seculis Concilia Synodique rariores essent, quartò

&

& quintô invalescere, & sequentibus in consuetudinem abire cœpêre. In his quidquid à Patribus decretum, nomen *Canonis* accepit, quòd regulam & normam præscriberet credendi & vivendi: mutuò sumtô nomine à Scripturis sacris, iisque Canonicis, sic dictis, quòd suprema essent & sola infallibilis credendi vivendique lex; ad quas tamen ipsas vox primùm translata est, ab Artificibus Mechanicis, qui ad *canonem* exigunt, an quid rectum sit, an secus, &c. Sed hac de re plura infrà. Ex his verò quinque vocis significationibus præfatis, quas Beza Henr. Stephano in *Thesaur.* suggessit, prima & tertia eædem sunt, & est sic Canon idem cum Diptychis Ecclesiasticis, de quibus latè agit Gerh. von Mastricht in *Schediasm. de Susceptoribus infantium ex Baptismo*: ubi Diptycha hæc distinxit, in *Vivorum*, quæ κανὼν erant eorum, qui Ecclesiis quocunque in munere inserviebant, & *Mortuorum*, in quibus nomina, status, ordo & obitus Episcoporum referebatur. Secunda significatio ad quintam referenda est, quia Canon ille *Liturgiæ* nil aliud est, quam definitio per Canonem Ecclesiasticum formulæ, quomodo S. Cœnæ benedictio peragi debeat; Quemadmodum Κανὼν in *Jure* & *LL.* vocatur, quod *Lege est definitum & determinatum*, item *tributum* illud, quod certâ Lege institutum & indictum est, ut suprà diximus ex *Asconio Pediano*. Unde & κεκανονισμέναι Σύνοδοι dicuntur Provincialia illa Concilia, quæ Canonibus Ecclesiasticis sunt statuta & mandata, ut bis quotannis convocentur, *Synodi* Chalcedon *Can.* qui in *Codice Can.* Eccl. universæ est 197. istius Synodi 19. Quarta autem significatio primaria est, & verè Ecclesiastica, quâ libri sacri, quia perpetuam vitæ & morum regulam præstant, *Canones* sunt dicti; à qua, ut suprà innuimus, Decreta Ecclesiastica, quæ dogmata fidei vel ritus determinant, aut mores informant, *Canones* appellati cœperunt, quòd ad instar Scripturæ, hujusque solius, quæ eorum basis est, vi, vitam fidemque hominis Christiani dirigant. Vide Gerh. von Mastricht, *Historiâ Juris Eccl. num. 2. & seqq.*

CANON in Ecclesia Romana officium est Ecclesiasticum. Hariulfus *Chron. Centul. c. 26. Præter orationum munia & Psalmorum modulationem, hæc attentissimè observabat, ut de S. Trinitate, tum de Spiritu S. --- postque de S. Petro vel omnibus Apostolis, sive omnibus Sanctis nocturnalem & diurnalem* Canonem, *exceptô Claustrali canone, cui nunquam penè deerat, quotidie Domino persolveret.* Et c. 33. *Non tamen omittebat --- genuflexionum continuationem, sacrarum ædium circuitionem, sacrorumque* Canonum *de S. Trinitate, de Spiritu S. deque S. Maria & de omnibus Sanctis expensionem.* Atque inde dictæ *Horæ Canonicæ* sunt, de quibus suô locô. Sed & *Canon* Magnus, nomen festivitatis sacræ est, in Ecclesia Græca, quæ feriâ V. primæ quadragesimalis hebdomadis celebrari consuevit, ut ex *Triodio* seu *Quadragesim. Rituali* Græcorum colligitur. Dicitur autem iis *Magnus Canon*, quia, cùm alii Canônes triginta ad summum troparia contineant; hic ducenta continet & quinquaginta: hinc & *Aliptes* appellatus, quòd efficax sit, quàm maximè ad conterendos hostes & ad quoscunque conflictus Spirituales præparandos Fideles. Andreas Archiepiscopus Cretensis auctor hujus officii perhibetur, apud Macrum in *Hierolex.*

CANON Missæ, dicitur Oratio, quæ in Missa, ante consecrationem, ut vocant, & in ipsa consecratione hostiæ à Sacerdote recitatur, in Ecclesia Romana. Dividitur in partes quatuor, scil. in *Secretam*, *Præfationem*, *Canonem* ipsum & *Orationem Dominicam*: de quibus omnibus, ut & de Auctore ejus, Pontificibusque, qui subinde illi inseruêre nonnulla, multis disserunt Auctores complures, citati Carolo du Fresne in *Glossar.* & Macri Fratres in *Hierolex.* Addam saltem, huic *Canoni* nomen alicujus adscribere, esse in album & catalogum Sanctorum referre: in eo enim jam olim commemorationem Sanctorum fieri consuevisse, suprà innuimus. Vide etiam infrà, ubi de *Canonizatione*, &c. Hinc *Canonarcha*, Græcè Κανονάρχης, in Ecclesia eadem dignitas Monastica est, Latinè *Regulæ præfectus*. Dorotheus Abb. *Doct.* 11. *Adventabat intereà modicô intervallô hora vigiliæ & cum paululum quidpiam obdormissem, excitabar* à Canonarcha *nostro*, &c. In Ecclesia verò Græca hodie sic dicitur, qui Cantoribus, quos librorum penuria vel legendi imperitia memoriter recitare ac canere cogit, unam periodum post alteram legendo suggerunt: Et quidem ex utroque choro duo *Canonarchæ* sunt, qui alternis vicibus hoc munus peragunt, quibus qui præest, *Protocanonarcha* vocatur. Vide Dominic. Macrum, in *Hierolex.*

CANONES Apostolici, seu *Apostolorum*, pars sunt libri octavi Constitutionum, ut ajunt, Apostolicarum, secundùm Turrianum, c. 1. *pro Canon. Apostol. contra Magdeburg.* secundùm alios, ab Impostore quodam huic farragini inserti sunt, & duo diversa opera in unum combinata. De auctoritate illorum controversia non levis, cùm alii S. Clementi eos adscribant, alii apocryphos faciant, ut habet Car. du Fresne, in *Glossar.* Ipsis certè Apostolis qui attribuat, nemo adhuc tam perfrictæ frontis fuit: ab illis tamen constitutos, & à Clemente exceptos esse, Baronius contendit *ad A. C.* 102. §. 24. Binius 50. priores pro indubitatis habet, de cæteris dubitat. Græci non hos solùm, sed & posteriores 35. jam ultra mille annos, pro Apostolicis habuerunt, quod patet ex *Can.* 2. Synod. Trullan. Et ipse Justinianus Imperat. in *Constitut.* ad Epiphanium Patriarcham Constantinopol. iis testimonium perhibet luculentum, *Novell.* 6 unde in Corpus Juris relati sunt, &c. Sed priores 50. quod attinet, ipse Gelasius Papa, & LXX. cum eo Episcopi, in Synodo Romana eos damnant & in Apocryphorum referunt censum: faceturque Dionysius Exiguus *Ep. ad Stephanum*, qui ferè circa *Canonum* natales vixit, multos *iis non præbuisse consensum facilem.* Posteà VII. seculô Isidorus Hispalensis, negat *ab Apostolica sede receptos esse*, negat *à Sanctis Patribus esse probatos*, ut alia hanc in rem testimonia, & rationes insuper idem evincentes, omittam. Itaque censent Eruditi, in fine seculi V. à tenebrione & hæretico quodam Græco, quinquaginta primos, ex variis Conciliis, moribus & ritibus Ecclesiæ esse corrasos, atque, ut auctoritatem sibi nomine suô magnam statim ab initio conciliaret, *Apostolicorum* ementitô nomine insignitos: Quos cùm statim in natalibus Gelasius prædictus opprimere studuisset, uti dictum, accessisse posteriores XXXV. vel ab eodem impostore, vel ab alio quodam, qui istiusmodi nugis fuerit delectatus; exin commendatos à Justiniano Imperatore & à Johanne Scholastico in Nomocanonem omnes LXXXV. susceptos, circa A. C. 600. &c. Sed & alios, præter hosce *Apostolicos Canones* IX. Antiochenos, idem Turrianus finxit, quos ab Apostolis, in Synodo Antiochena, in antiquitate Ecclesiastica inaudita, nullique Historico fide digno memoratâ, vult constituisse & sancivisse; non aliô fine, quàm ut horum auctoritate Imaginum cultum probet: sed ejus sententiam eruditè refellit Joh. Dalæus in *Pseudepigraphis Apostol. l. 3. c. 22. & seqq.* de prioribus verò vide prolixè disserentem Gerh. von Mastricht JCtum, *Histor. Juris Ecclesiastici, num. 122. & seqq.* ut & aliquid infrà, in *Constitutiones Apostol.*

CANONES Conciliorum, dicti sunt Isidoro, *Origin. l. 6. c. 16.* aliisque, decreta eorum, uti suprà dictum, in voce *Canon*: quod instar regulæ secundariæ (primaria enim S. Scriptura est) Christianis essent & rectè credendi vivendique ipsis normam præberent. Et quidem, quod fidei dogmata attinet, non dant Concilia eorumque *Canones* novas nobis veritates, sed tantùm suffragia sententiæque sunt, de veritatibus anteà revelatis, quas mali quidam, aut non satis docti, in pravum sensum detorserunt, aut minus bene intellexerunt. In ritibus autem Ecclesiasticis, quos libertati Ecclesiæ Christus & Apostoli reliquêre, magis propriè *canonem* seu regulam vivendi nobis præscribunt, quam quique, dummodo generalis illa decentia sit observata, sequi tenentur. Utraque tamen definitio Conciliorum, & de dogmatibus, & de ritibus, non inconcinnè nomine *Canonis* venit. sunt enim regula fidei & morum, quousque Scripturæ innituntur & veritates ejus comprobant, aut morale illud ordinis determinant. Et placuit id nomen Antiquis magis, quàm *Juris* illud, aut *Juris Eccl.* aut *Juris Canonici*, quod serius, fortè ambitione & æmulatione Romanorum Pontificum, introductum est. Cùm verò duplicis generis hi *Canones* fuerint, illi, qui agunt de fidei dogmatibus, Latinis *Decreta*; hi autem, quibus mores & disciplina Ecclesiæ regitur, *Canones*, speciali appellatione, nominati sunt: Unde *Novell.* 131. Justiniani, c. 1. δόγματα & κανόνες disertè à se invicem distinguuntur, cùm in principio omnes *Ecclesiasticorum Canonum* nomine continerentur. Quod discrimen non ita perpetuum est, ut non sæpissimè, maximè posterioribus seculis, & Conciliis, indifferenter omnia decreta, sive dogmata fidei, sive ceremonias Ecclesiasticas respiciant, *Canones* vocentur: Item *Decreta* & *Capitula*, probantibus id affatim Conciliorum Inscriptionibus. Originem *Canonum* horum quod attinet, primis Christianismi temporibus usque ad seculum tertium, *Scriptura* solùm in Ecclesia audita est, nulli ferè Canones, quia paucissima Concilia habita, velut Hierosolymitanum illud, quod Actis Apostolicis insertum est, in quo actum de Legibus Ceremonialibus Mosaicis, asserta libertas Christiana, & decretum factum est de abstinentia ab Idolothytis, Sanguine, Suffocato, Scortatione. Seculô II. conventus quidam in Asia, Syria, Palæstina, in Occidente Romæ & in Gallia habiti sunt, contra Montanistas & Cataphrygas, & de controversia Paschali. Dein mediô ferè seculô III. Romæ contra Novatum ejusque sequaces, in quo tamen *Canones* non sunt editi, sed δόγματα istius refert Eusebius, *Histor. Eccl. l. 6. c.* 35. Aliæ quoque eôdem seculô habitæ Synodi passim, in Africa, Asia, Occidente, sed nec in hisce *Canones* in diptycha Eccles. & ex his in *Codicem Canonum* relati sunt. Primi *Canones*, qui in eo extant, scripti sunt in Synodo Ancyrana provinciali XXIV. circa A. C. 314. Quam excepit & supplevit Synodus Neocæsariensis, itidem provincialis, circa A. C. 318. ubi secundi Canones cusi, numerô XIV. qui in Codicem Canonum quoque sunt conjecti. Post has Synodum quidam censent habitam Laodicenam; in qua LIX. Canones consignati, qui similiter in Codice Canonum Eccles. Universal. visuntur: ut & Canones XX. Synodi Gangrensis, cujus tempus in incerto est; Baronius circa *A. C.* 319. habitam esse non sine ratione conjicit. Eam, quæ, sicut præcedentes, provincialis quoque fuit, excepit famosissima illa Nicæna Synodus Oecumenica 318 Episcoporum, à plerisque in A. C. 325. conjecta, in qua XX. Canones scripti; qui, quòd in Oecumen. Synodo constituti essent, in Codice Canonum Eccles. Univers. primum obtinuêre locum: Nempe hôc tempore probabile est Collectionem Canonum cœpisse, & eô ordine, quô diximus, illos esse collocatos. Tum in eodem Codice sequuntur VII. Canones Concilii Oecumen. II. Constantinopolitani verò I. quod habitum est, sub Theodosio, A. C. 38. an. 383. contra Macedonium. Hos excipiunt Ephesini Concilii Oecumenici III. contra Nestorium habiti A. C. 431. Canones VIII. Claudunt tandem Codicem XXIX. Canones Concilii Oecumen. IV. Chalcedonens. seculô V. ferè mediô contra Eutychem. Ex horum Conciliorum Canonibus conflatus est *Codex Canonum Ecclesiæ Cathol.* cujus initia post Concilium Nicænum, uti suprà attigimus, ducta videntur. Et quidem primitus videtur is saltem habuisse Canones CXXXVIII. 20. nempe Nicenos, 25. Ancyranos, &c. Vide suprà. Posteà crevit ad tempora Concilii Chalcedonensis, à quo, ut & Imperatoris Justiniani, *Novell.* 131. confirmatus est, ad Canones præfatos accedentibus Antiochenis XXV. Constantinopol. VII. Ephesinis VIII. & Chalcedonensibus XXIX. Sic post tempora Synodi Nicænæ I. Ecclesia duplici jure cœpit regi, *Divino*, quod in S. literis, & *Canonico*, quod in Codice Canonum continebatur. Qui codices ambo in Conciliis postmodum in medio consessus, ut ex iis dogmata pietatis explorarentur, oborti hæreses refutarentur, & controversiæ ad disciplinam politiamque sacram pertinentes, dirimerentur, positi sunt. Dictus hic *Canonum* Codex, etiam *Corpus Canonum*, *Liber Canonum*, *Patrum Canones*, Græcis Βιβλίον Κανόνων: primumque Græcè editus est

A. C.

A. C. 1540. ex antiquissimo Ecclesiæ Hilarianæ Pictaviensis Codice, opera Joh. Tilii, Lutetiæ. Post Justinianum, qui Juris Civilis eum partem fecit, ut ex *Novella cit.* docet *Eubelius*, Græci quædam huic Codici addiderunt, quæ enumerantur in Synodo VI. Oecumen. *can.* 2. A. C. 681. celebrata: *Canones* scil. Apostolorum, de quibus dictum, Sardicensis Concilii Canones XXI. item Africæ Concilia, sanctorumque Patrum Canones sive Canonicas quasdam Epistolas, Theophili, Dionysii, Petri, Athanasii, Timothei, Alexandrinorum Episcoporum, Gregorii Neocæsar. Basilii, Gregorii Nysseni, Gregorii Theologi, Amphilochii, Iconii & Gennadii Patriarch. Constantinop. Quem postea sic auctum confirmavit Synodus Nicæna II. A. C. 787. ut rectè ab hoc Codice, *Jus Canonicum*, uti nunc vocatur, originem duxisse, atque antiquissimâ illa Canonum collectione, utramque cùm Orientis, tum Occidentis Ecclesiam diu usam fuisse, dicat Christoph. Justellus *Præfat. ad Codicem*. Ex Oriente quippe Canones & eorum collectiones in Occidentem & Africam transiisse certum est: ita ut Orienti Canonici Juris origo meritò tribuatur. Occidentalis Ecclesia, ante Concilium Nicænum, nullos Canones cùm nosset, S. Scripturæ auctoritate solùm & moribus seu jure non scriptô utebatur; post Nicænum Concilium, ejus Canones solos recepit, usque ad tempora Innocentii I. qui seculô V. ineunte ad Romæ Episcopatum pervenit. Accessêre postmodùm incrementa temporum progressu, cùmque prima collectio nullô certô auctore facta esset, nulliusque proin Collectoris nomen præferret, crescente postmodum colligendi fervore, nomen quoque aliquando ab illis, qui sequentia adjecerunt, accepit, ut patet exemplô Stephani Episcopi Ephesini, de quo suô locô. Hic namque post Concilium Constantinopolit. I. hujus VII. Canones prioribus addidit, nomine suô præfixô: quem sequentibus temporibus imitati Episcopi sunt, qui suô quisque tempore Ephesini & Chalcedonensis Concil. Canones adjecerunt. Iisque fuit *Codex Ecclesiæ Universalis* seu *Catholicæ*, quô usum Orientem esse diximus, quemque Occidens in Latinum vertit, vulgatum & restitutum à Justello A. C. 1610. iterumque publicatum, à filio ejus A. C. 1661. in *Biblioth. Juris Canonici Vet.* additis Canonibus Ephesinis & Chalcedonensibus. Verùm hic pauló obscuratus est, postquam Græci, habita Synodô Constantinopolit. in Trullo, ediderunt alium Codicem, diversum paulò à priore, dictumque *Codicem Ecclesiæ Orientalis*, quod contra eos observandum, qui utrumque Codicem confundere consuevêre, &c. Cùm autem antiquâ Codicis Græci versione minùs accuratâ usa esset Ecclesia Romana usque ad tempora Justiniani Imperatoris novam ejus versionem, rogatu Stephani, Episcopi Salonitani, adornavit Dionysius Exiguus Abbas Roman. qui, sub Theodorico Rege & successoribus ejus clarus primus, omissâ numeratione annorum Æræ Diocletiani Imperatoris computare annos cœpit, à Nativitate Domini nostri. Hic interpretationi suæ, in qua Græcos Canones continuâ serie numerorum computavit, ad modum Codicis Græci, addidit Canones, qui vocantur *Apostolorum*, Sardicense item & quædam Africana Concilia: Cæterùm à Romano Codice in methodo quoque diversus. Idem Conciliorum his Canonibus Romanorum Pontificum Decreta, quotquot inveniri poterant, sub una numerorum serie, eôdem, quô Patrum Canones, digessit modô, & primus Canonum Collectioni subjunxit uti à Siricio incepit, sic in Anastasio desinens. Vide infrà in voce *Decretales*. Quamprimum vero Dionysii hæc Collectio Versioque prodiit, statim Romæ recepta est, atque absolutè CORPUS CANONUM appellari meruit, *can.* 1. *dist.* 19. eôque nomine à posterioribus laudari solet, &c. Atque hæc initia & progressus sunt Codicis Canonum in Ecclesia Romana præter quam aliæ quoque Occidentis Ecclesiæ, *Codicem Canonum* habuêre, Gallicana, (qui ex Conciliis Africanis & Decretalibus multum crevit) Hispanica, Britannica, Germanica, Africana, &c. quæ Ecclesiæ partim Romanæ Codicem adoptavêre, partim Codicem habuêre Canonum specialem, ex Conciliis quæque gentis suæ collectum, &c. Auctoritatem *Canonum* quod attinet, fuere illi quasi Jus aliquod gentium ubique receptum: nec veritus est dicere Justinianus *Novella cit.* tantam IV. Synodor. Oecumenicarum esse auctoritatem, *ut dogmata illarum, sicut divina Scripturæ, accipienda, & Canones, sicut Leges, servandi sint*; non quidem Scripturæ ea planè æquiparans, sed docens solùm; post eam maximum illa momentum ac pondus, in decidendis controversiis Religionis & ordinandis Ritibus Ecclesiasticis, habuisse. Ulterius posteà Pontifices progressi Gregorius imprimis VII. aliàs *Hildebrandus*, quô faciente Pontificia potentia ad culmen pervenit. Hic itaque Collectione suâ Decretorum, quam *Dictatus* inscripsit, editâ, Jus Ecclesiasticum in immensum auxit & postquàm appellationes omnes Romanæ sedi cognitionemque in causis Episcopalibus, aliisque momenti majoris sibi soli asseruisset, effecit, ut *Canones* in posterum non circa dogmata & personas utrique Ecclesiasticos tantum, quæ antea ferè eorum objecta erant, occupati essent: sed & de litibus ac disceptationibus forensibus ordinandis & dirigendis, solliciti esse inciperent, sicque nomine suô immutatô, illud *Juris* assumerent, quod quidem ad differentiam *Civilis*, *Canonicum* in posterum appellatum est &c. Vide hanc in rem plura, imprimis de Collectionibus *Canonum*, quô tempore quæque harum, quôque incrementô contigerit, deque Collectoribus ipsis, ad nostram usque ætatem, juxta seculorum seriem, suprà jam laudatum Gerhardum von Mastricht in *Histor. Juris Eccles.* aliquid etiam infrà lemmate, *Patrum Canones*.

CANONES Evangeliorum, per quos quis facilè scire ac invenire potest, quinam reliquorum Evangelistarum similia, aut propria, dixerint, auctorem habuêre Eusebium Cæsariensem, de quo vide Hieronym. de *Script. Ecclesiast.* & Isidor. *Originum*, *l.* 6. *c.* 15. laudatos Carolo du Fresne *Glossar.*

CANONICA, pars Musicæ, de qua vide infrà voce *Musica*.

CANONICÆ Epistolæ seu *Literæ*, κανονικὰ γράμματα Græcis, juxta Zonaram *ad Can.* 42. Synodi Laodicenæ, sic dictæ sunt, quod juxta certos ac determinatos *Canones*, & regulas quasdam solennes exararentur, ὡς τῷ κανόνι ἀκριβῶς γεγραμμέναι: vel certè, quod iis, qui ex *Canone* Ecclesiastico erant, seu *Canonico* peregrè & in aliam diœcesin proficiscentibus darentur. Aliàs *Formatæ*, uti testatur Atticus Episcop. Constantinopol. sub finem Concilii Chalcedon. Item *Regulares*, in *Ep.* 48. Johannis VIII. Pontificis. Hinc *Cura Epistolarum Canonicarum*, dignitas memorata Senatori, *l.* 11. *Ep.* 23. ubi de eo agit, qui à Principe ad hanc curam provehitur, cuique proin, ut idem ait, *fides publica* committitur. Formulæ aliquot *Literarum Canonicarum* habentur apud Sirmondum, *ad calcem Tomi II. Conciliorum Gall. p.* 658. & 663. citatum Carolo du Fresne, *ubi supra*.

CANONICI, Astronomorum genus, de quo infrà aliquid voce *Parapegma*.

CANONICORUM Cœtus, cùm ex primæva institutione, nihil aliud, quàm Collegia & Scholæ fuerint, de Collegiorum origine ista hic prælibanda duximus. Eam ab ovo exorsus arcessit Franc. Burmannus *Orat. de Collegiis*, à diversissimo fratrum pari, Habele & Caino; illô enim cæsô, hôcque à facie Dei profugô, in duos cœtus, sacris civilibusque rebus à se invicem quàm maximè divulsos, abiit universum genus humanum. Insistentibus Habelis vestigiis Sethô ejusque filiô Enochô, sub quo & nomen Jehovæ invocari cœptum est, reliquisque Patriarchis; Caini vero exemplum imitantibus ejus posteris: unde illa Filiorum Dei hominumque distinctio: donec deinceps hisce duobus *Collegiis* inter sese mixtis, ultima mundo pernicies per ultrices aquas attracta est. Redintegratis deinceps post diluvium, hominum societatibus, mox & sacra hæc piorum *Collegia* restituta & à profanorum hominum conventibus secreta fuêre, verâ fide ac pietate in Semi tentoriis manente: quod multo magis patuit, cùm dispersis à Jehova gigantææ Babylonicæ turris auctoribus, in solo Hebero, è Semi familia nato, impiique illius consilii minimè consorte, antiqua mortalium lingua & incorruptus Dei cultus, ut in sancto quodam Collegio substitit. Inde celebres apud Judæos Semi ac Heberi scholæ, è cujus posteris Abrahamum Deus è communi idololatria, cui cum universo hominum genere ipsius Majores jam dudum immergi cœperant, evocavit & à reliqua hominum societate segregavit, ut posthac Patriarchæ hujus domus purioris Religionis præcipuum in toto orbe *Collegium* seu Schola extiterit: quod idem de Isaci ac Jacobi, filii nepotisque ejus domibus dicendum. Cùm autem deinceps placeret Deo, Ecclesiam ex Oeconomica Nationalem facere, illamque propriæ terræ possessione ditare, tum demum sacrorum horum Collegiorum usus ac frequentia illustrius apparere cœpit: integrâ tribu Levi usui huic sacro destinatâ. Maximè autem eorum institutio Samueli debetur, fatali Reipubl. ac Religionis Judaicæ instauratori: qui cùm per præcedentium Sacerdotum summorum ac Judicum desidiam cultum Dei pessum ivisse vidisset, primus Prophetiæ donum ac Prophetarum numerum nobilitavit, sicque tuenti Ministerio succurrit, ut, cùm sub initium, quô prophetare cœperit, verbum Domini rarissimum fuisse dicatur, aliquot post annis quàm plurimi Prophetæ, sub Saulis inaugurationem, commemorentur. Nempe Prophetarum *Collegia* instituit, Levitarumque consessus seu Scholas publicas, in quibus juventus erudiretur, qui mos inde diu duravit. Istiusmodi Scholæ tum erant, in colle Gibeæ: Najothis in Rama: Post Samuelis obitum, sub Elia, Bethele ac Jerichunte: Sub Elisæo Gilgale, in quo Huldam Prophetissam habitâsse quidam volunt &c. Reduces dein è Babylonica captivitate Judæi, tum alibi, tum Hierosolymis imprimis, plurimas Academias seu Synagogas extruxerunt: quibus semper *Collegia* seu Gymnasia conjuncta erant; unde illorum usus interdum promiscuus & Synagogæ *Scholarum* nomine (quod & hodie apud illos fit) indigitantur. Harum pauló ante urbis excidium ad 480. à Talmudicis numerantur, quarum unaquæque, binis scholis seu auditoriis constans, habebat *Bethsepher*, seu Domum libri, ubi legeretur Scriptura: & *Beth-talmud*, seu Domum doctrinæ, ubi docerentur Traditiones ac Decisiones Veterum. In medio uniuscujusque earum columna erat, quam Doctores verba ad populum facturi conscendebant. Quô sensu Ecclesia Apostolo, 1. Timoth. *c.* 3. *v.* 15. dicta videtur στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, *Columna ac stabilimentum veritatis*, i.e. columna seu cathedra, è qua veritas sacra prædicatur ac publicatur. Hæc autem *Collegia* omnia à Vespasiano seu Tito sublata & excisa, queruntur Judæi: qui ab excidio residui dispersique varia quà domi, quà foris erexêre Gymnasia, quorum celeberrima fuêre Tiberiense in Galilæa, unde Massorethæ prodiêrunt ac Soranum in Babylonia, ubi Talmud Babylonicum cusum est circa A. C. 500. Christianorum Collegia quod attinet, prima cœlestis suæ sapientiæ tyrocinia in Judaicorum Doctorum Collegio Hierosolymis, duodecimô ætatis annô, deponere dignatus est ipse Salvator, summus noster Propheta ac Magister. Dein solenniter è cœlo muneri suo Prophetico inauguratus, XII. Apostolorum *Collegium* instituit, quos destinatos nationibus Magistros in suum consortium adlegit, & ab ore suo pendere jussit. Marcus dein Evangelista, cœtus & agmina Philosophantium, lectionibus, disputationibus, meditationibus & interpretationibus S. Scripturæ totos dies incumbentium, Alexandriæ, ubi publicô sumtu Collegia Doctorum, *Musea* dicta, alebantur, coëgit. Quæ schola Pantænum, Clementem, Origenem, Tryphonem, Heraclam, Dionysium, Anatolium, Pierium, Theonem, Athanasium, Didymum, Ambrosium, Maximum Philosophum, Episcop. Constantinopolitanum aliosque innumeros orbi dedit. Incepêre dein Collegia Monachorum, cum quibus Scholæ Theologicæ, & posterioribus seculis Philosophicæ quoque conjunctæ fuerunt. Origo iis è persecutionibus Ecclesiæ, quibus grassantibus primùm sub Decio & Valeriano, deinceps sub Diocletiano, Licinio eorumque sociis, in Ægypti Syriæque solitudines, abacti multi fidelium, postquam solitariæ huic vitæ assuevêre, etiam remittente persecutionum sævitiâ ei ad mortem usque immorati

morati sunt. Horum Antesignani narrantur **Paulus Thebæus, Antonius**, Hilarion, aliique qui Cœnobiticam vitam, ex Eremitica scaturientem, excoluêre, unde Monasteria orta, officinæ jejunii, vigiliarum, precum, beneficentiæ, charitatis, laboris & similium virtutum, Seminariorum imprimis Scholæ ac Phrontisteria: in quibus bene exercitatis exire licebat ad matrimonium, ad Rempubl. ad Ecclesiam. Non solùm enim primis illis seculis sacra sapientia, in Ecclesia, à Catechesium Magistris tradebatur, sed & maximè in Episcopiis seu Episcoporum domibus, ut & in Monasteriis; quamvis hæc sæpius contigua essent Episcopiis, aut etiam eadem cum illis, Erasmô judice. In tali Monasterio intra Hipponensem Ecclesiam extructo, i. e. in tali Discipulorum Collegio, habitabat Augustinus, eorum studiis præfectus. Verùm quia non omnes Episcopi ad id munus apti erant, laboratum deinceps fuit, ut in Ecclesiis, ubi cathedra Episcopalis erat, scholæ essent aliorum, unde *Canonicorum* cœtus orti, qui Collegia hæc scholasque regerent. Hæ enim scholæ erant Ecclesiasticæ, in quibus Presbyteri & Clerici vivebant, liberiùs quàm Monachi, attamen omnes canonibus certis, unde illis nomen: præeratque illis Episcopus, ut Monachis Abbas, hodie autem Episcopi locô Præpositum habent. Unde adhuc videas Collegia talia ibi, ubi sedes Episcopalis erat, ut si Pastor peteretur olim, in oculis Episcopi essent, quos mitteret probatos. Hujusmodi *Canonicorum Collegia* plurima à Carolo M. instituta sunt, quorum erat, Scholas constituere atque artes docere adhibitâ in omni convivio S. Scripturæ lectione, quod etiam ipsi Augustino usitatum. Inde adhuc manet in conventibus lectio capitis & homiliæ, sicut & Bedæ homiliæ in tali conventu habitæ sunt. Inde etiam in iis Collegiis primorum aliquis semper *Scholasticus* dicitur, ut Scholæ inspector: tum *Decanos* habebant, ut post hos Academiæ. Inde & *Cantorum*, qui Musicam docebant, *Vicariorum, Custodum, Lectorumque* nomina. E quibus patet, nihil aliud Monasteria ac *Canonicorum cœtus* olim, quàm Collegia & Scholas fuisse; unde hodieque in Scholasticum, qui Lectorum caput est, dignitas cum præbenda confertur; licèt id muneris nunc non exerceant, nudis duntaxat ac inanibus nominibus retentis. Ut non mirum sit, ipsum Tridentinum Conventum decreta, de restituendis prælectionibus in Ecclesiis Cathedralibus, Monasteriis ac Conventibus, deque constituendis Seminariis in Collegiis Ecclesiarum Episcopalium, condidisse. Quam illi curam demandârunt Episcopis: eôdem modô, ut in Cabillonensi Synodo sub Carolo M. statutum, ut omnes Episcopi Scholas erigerent, in quibus bonæ literæ, atque imprimis Theologicæ docerentur, teste *Baronio*. Eadem Monasteriorum, ab Episcopiis ejunctorum, apud antiquos fuit ratio, Basilii maximè in Oriente institutô. Sic ergo Basilii Augustinique tempore Asia ac Africa, Caroli verò M. ævô cumprimis Europa referta erat hujusmodi Musarum domiciliis, pietatis Phrontisteriis & honestatis omnigenæ Gymnasiis: Leo etiam IV. juxta Ecclesias claustra seu Scholas, in quibus Clerici Ecclesiasticis disciplinis imbuerentur, construi jussisse, legitur apud *Genebrardum*. Post Caroli M. obitum, amor literarum refrigescere, & nimiis opibus Collegia ac Monasteria laborare sensim cœperunt, quod imprimis circa A. C. 1000. factum observant Eruditi: & longè magis circa A. C. 1200. quô varii Monachorum mendicantium ordines in apricum prodiêre. Tum locô S. Theologiæ in eos cœtus Philosophia admissa est, & altera cœpit Monasteriorum Collegiorumque periodus, de qua, ut & plura de Collegiis ac Monasteriis ipsis, vide infrà in voce *Collegium*, item *Monasterium*. Addam hîc saltem quædam, ex Car. du Fresne, qui cum aliis nonnullis asserit, *Canonicorum* nomen iis impositum esse, non tam ab observantia arctiore *Canonicarum* regularum, aut à relatione in *Canonem* seu matriculam Ecclesiasticam, (ut alii volunt, qui quòd ἐν τῷ Κανόνι & ἐν Κανόνι, h. e. de *Clero* essent, dictos ajunt, vide suprà in voce *Canones*) quàm à *Canone frumentario* seu Sportulis Ecclesiasticis & stipendiis annuis vel menstruis, quæ ex Ecclesiasticis reditibus olim accipiebant: hinc *Sportulantes Fratres* dicti Cypriano, *Ep.* 66. Universam enim Ecclesiarum substantiam divisam fuisse in 4. partes, *quarum unam Episcopus sibi retinebat, alteram Clerici ---- obtinebant, tertia fabricæ, quarta pauperibus & peregrinis erogabatur*, legas in *Epistola* Gelasii Papæ ad Episcopos Lucaniæ. De variis in eadem Ecclesia Canonicorum generibus, ex eodem, infrà quædam subjungemus. Neque verò *Canonicos* solùm, sed & *Canonicas* eadem habet. Et quidem eidem Auctori *Canonicæ*, olim videntur appellatæ Diaconissæ, quòd, perinde ac Clerici, *sub Canone Ecclesiastico constitutæ essent*. Diaconissas enim quendam in Ecclesia ordinem confecisse, & in ædibus sacris certas iis ac peculiares stationes assignatas esse, ὡς κανονικαζομένας, habetur in *Novella* 3. Justiniani & aliâ Heraclii Imperatoris. Proinde in Ordine Romano *Canonicæ* à *Sanctimonialibus* distinguuntur: *Inter Virginem & feminam, inter Canonicam & Sanctimonialem* &c. Κανονικὰς etiam habet S. Antiochus, *Homil.* 16. At Sanctimoniales, quæ se *Canonicas* vocant, ut est in Concilio Cabillonensi II. *can.* 53. ex videntur, quæ regulam Augustini profitebantur. Cujusmodi *Canonicarum* mentio etiam est in *Addit.* 2. *c.* 1. Caroli M. *c.* 16. & in Concilio Paris. VI. *c.* 46. ubi Monasteria earum memorantur. Hodiè verò quæ dicantur ex Sanctimonialibus *Canonicæ*, exponit Jac. de Vitriaco in *Historia Occid. c.* 31. *Ad imitationem & exemplum prædictorum Canonicorum* (secularium) *in partibus Hannoniæ & Brabantiæ & in quibusdam Theutonicorum & Alemannorum provinciis, sunt mulieres, quæ Canonicas Seculares, seu Domicellas appellant. Non enim Moniales appellari volunt, sicut Canonici Seculares Monachi non dicuntur. Hæ siquidem adeo personas accipiunt, quod non nisi filias Militum & Nobilium, in suo Collegio volunt recipere, religioni & morum nobilitati generis nobilitatem præferentes. Purpurâ autem & byssô & pellibus grisiis & aliis pretiosissimis suæ vestibus induuntur, circumdata varietatibus, cum tortis crinibus & ornatu pretioso circumamictæ ---- pellibus autem agnium quantumcunque subtilibus ac delicatis utuntur. ---- Clericorum autem & puellarum & juvenum servorum etiam sibi ministrantium cinctæ obsequio, in domibus propriis honorifice & splendide epulantur ---- In dormitorio autem juxta Ecclesiam suam de nocte quiescunt. ---- Sunt autem in eisdem Ecclesiis pariter Canonici Seculares, in diebus festis, ex altera parte Chori cum prædictis domicellis canentes & earum modulationibus æquipollenter respondere studentes. ---- Similiter & in processionibus composita & ornata, Canonici ex una parte, & Dominæ ex altera parte concinentes procedunt. Quædam autem ex ipsis, postquam aliquibus pluribus de Christi patrimonio vixerunt, relictis præbendis & Ecclesiis, charioribus sibi personis matrimonio copulantur.* Vide Gobelinum Personam in *Cosmodromio, ætate* 6. *c.* 52. & 90. Molanum in *Martyrolog.* 17. Martii, Bruschium *de Monasteriis Germaniæ passim*, Alios, laudatos Carolo du Fresne *Glossar.* Hinc *Canonia*, Collegium Canonicorum, apud Gregorium VII. *l.* 9. *Ep.* 29. alibique: item præbenda vel reditus Canonici, apud Eundem, *l.* 3. *Ep.* 17. Vide infrà *Præbenda*. *Canonica* verò dignitas Canonici est, apud *Johann. de Janua* &c. Vide infrà, verbô *Optare*. Vide præter Auctores præfatos, etiam Miræum utrumque in *Heroldis*, ubi de prærogativa & officio hodiernorum Canonicorum varia congessere.

Varia Canonicorum, in Ecclesia Romana, genera.

CANONICI Cardinales, memorantur Orderico Vitali, *l.* 4. *p.* 516. cujusmodi septem in Ecclesia S. Stephani Bisontina instituit A. C. 1051. Leo IX. *qui cum dalmatica, mitra, sandaliis, chirothecis ad altare illius ordinati, Missas ibi facerent: quorum unus loco illius Decanus, annulô etiam ad Missarum solennia uteretur*: Bullam descripsit Chifletius in *Vesontio, p.* 357. & 361. Eôdem modo Alexander III. septem *Canonicos* Cardinales, in Ecclesia Coloniensi instituit, ut videre est ex *Ep.* ejus 52. Quod etiam obtinuit in Ecclesia Magdeburgensi, Compostellana, Beneventana, Aquilejensi, Ravennensi, Mediolanensi, Pisana, Neapolitana, aliis. Dicti illi sunt ita, quod ad hasce Ecclesias *incardinati* essent Canonici, ut ad Parochiales Presbyteri.

CANONICI Domiciliares, appellantur Juniores Canonici, qui necdum gradus Ecclesiasticos adepti, jus Capituli non habent: Juniores autem Magnatum filios *Domicellos* olim fuisse appellatos, notum. Vide Synodum Moguntin. *cap.* 86.

CANONICI Expectantes, qui in Ecclesiis Cathedralibus, Canonici dignitatem *sub expectatione Præbendæ* habebant & *in Capitulo vocem & stallum in choro*: quod obtinuit olim in Cypro Insul. ut colligitur ex *Constitutione* Heliæ Archiepiscopi Nicosiensis A. C. 1252. quâ eos omnino tollit, &c.

CANONICI Forenses, qui Canoniam suam seu Ecclesiam non deserviunt, oppositi *Mansionariis*.

CANONICI Hebdomadarii.

CANONICI Honorarii seu Laici, qui ex quodam privilegio hac dignitate in Ecclesiis Canonicalibus gaudebant: quod jus Principes interdum sibi reservârunt, in iis Ecclesiis, quas aut à fundamentis erexerant aut amplis dotarerant reditibus. Nempe *intercessionem & notam quandam Patronatus*, Catalogo Canonicorum adscribi, & quoties illuc proficiscuntur, secularibus depositis insignibus, lineum supparum seu superpellicium induti, cum aliis collegis Ecclesiasticô munere fungi consuevêre. Interdum ab ipsis Ecclesiis ejusmodi præbendis donabantur, ut essent, qui earum bona ac prædia tutarentur. Sic Imperator Romæ in Ecclesia Lateranensi item in Ecclesiis Aquisgranensi, Coloniensi & Bambergensi, Rex Franciæ, in Ecclesia S. Hilarii Pictaviens. in Cenomanensi, Andegavensi, S. Martini Turonensi, Cabillonensi: Olim Comites Andegavenses in eadem Turonensi, ut & Comites Nivernii, & Dunenses, Duces Barbantiæ, in Majori Servatii Ecclesia Trajecti, &c. *Canonicalem* dignitatem obtinuêre.

CANONICI Mansionarii, vide infrà in hac voce.

CANONICI 13 Marcarum seu librarum, non semel occurrunt in *Ordinario* Ecclesiæ Rotomagensis MS. forte, quorum præbendæ reditus annui tot argenti marcarum sunt.

CANONICI Minores in Ecclesia Londinensi dicti sunt, qui majorum vices gerebant, *Monastic.* Anglic. *Tom. III. p.* 344. Aliàs *Canonici Vicarii*.

CANONICI Mitrati, in Ecclesia Lucensi dicuntur, quòd jus mitræ deferendæ habent, à Pontificibus variis indultum, & firmatum à Gregorio IX. Vide infrà *Mitra*.

CANONICI Nobiles, qui ut ad Canonicatum perveniant, genere nobiles esse debent. Vide *cap.* 37. *Extra de Præbendis*.

CANONICI Paupertatis, Gall. *Chanoines de la Pauvreté*, memorantur Odoni Gellejo, in *Historia Ambiensi, l.* 2. *c.* 24.

CANONICI Regulares sunt, qui *secundum Regulam vivunt*, ut est in *L. Longobard, l.* 3. *tit.* 1. §. 8. i. e. secundùm regulam præscriptam ac propriam. Sicut Seculares, de quibus mox, qui dicuntur vivere *secundum Canones*, seu regulas Clericis omnibus indictas. Eæ autem Regulæ erant, quas *S. Augustini* vulgò vocant: quas qui sequuntur, *mediâ & regiâ via incedentes, secundum primas Regularium institutionum observantias, camisiis & femoralibus utuntur, superpelliceis lineis & pellibus, calceis & lumbaribus. Camisias & femoralia de nocte non deponunt: post Matutinas ad cubicula revertentes, causâ recreationis, dormiunt. Novem Lectiones numerum in Nocturno non excedunt: tribus diebus in hebdomade carnes edunt: pisces, ova, caseum, in Refectorio, in diebus aliis manducant -- sub unius Abbatis vel Prioris obedientia continenter vivunt. Proprium autem eis habere non licet, animarum curas licitum est eis suscipere & Ecclesias parochiales regere*, &c. uti loquitur Jac. de Vitriaco, *Histor. Occident. c.* 21.

Vide

Vide quoque Cellotium, *Eccles. Hierarch. l. 5. c. 3*

CANONICI Residentes, iidem cum *Mansionariis*.

CANONICI Seculares, qui *Ecclesiarum Clerici* postmodum dicti sunt, quamquam *sub eadem Regula communiter a prima eorum institutione Domino servientes in humilitate, paupertate, divinis officiis, lectionibus, & orationibus vacando, in castris Domini militantes, simul in refectorio sobrium cibum sumentes, in eodem etiam dormitorio castis cubilibus nocte quiescentes*, &c. ut habet idem, c. 10. postea laxius vivere inceperunt. Vide supra in voce *Canonica*. Hinc *Canonice vivere*, est more Canonicorum horum vivere, non vero Monachorum vel *Canonicorum* Regularium, qui *regulariter vivere* dicuntur, in *Capitulis* Caroli M. *l. 1. c. 73.* alibique. Quod inter *Canonicos* & *Regulares* discrimen adeo subtile est; nam *Canonicus* Graecis est, qui Latinis *Regularis*) ut Ugutio, *Incongrue*, dicat, *dicitur Canonicus secularis, id est enim Regularis Secularis, quod est ac si diceretur album nigrum: non enim est Canonicus, si non sit Regularis.* Et Crantzius in *Metrop. l. 4. c. 1. Si Canon est regula, Canonici sunt Regulares. Quid ergo fiet de Canonico seculari, nisi ut Regularis sit irregularis, aut si id malumus, Regularis sine Regula.* De utroruraque appellatione Wolcuinus Abbas in *Homil. de Zizania*, *Rara avis in terris Canonicus a Canone vita. Unde ergo? Audi unde: est namque Canon vita, ut dictum est: & est Canon pecunia, videlicet alicujus pensionis certa, unde solet dici, solve mihi Canonem meum. Ego ergo, o Canonice, invenisse Canonem tuum, a quo derivaris, a Canone pecunia, non a Canone vita, i. e. a Canone regionis, non a Canone Religionis*, &c. Vide omnino Car. du Fresne in *Glossar.* ut Macros Fratres in *Hierolex.*

CANONICI Simplices. Vide *de concess. Praeb. 1. c. 9.*

CANONICI, ad succurrendum. Vide infra *Monachus* ad succurrendum.

CANONICI Tertiarii, in Ecclesia Messanensi, qui fructuum praebendae tertia tantum parte fruuntur, &c.

CANONICUM Jus, priscis Ecclesiae seculis tacitum, circa tempora Gregorii VII. alias *Hildebrandi* dicti, hoc nomine insigniri coepit, cum prius *Canonum* nomine Ecclesia contenta esset. Primitus enim *Scriptura* sola audita est usque ad Concilium Nicaenum I. a quo tempore *Canones Conciliorum* accesserunt, & in Conventibus sacris uterque Codex in medio positus est, ut inde de dogmatibus & ritibus judicium fieret. Canonibus eorumque collectioni postea *Decreta* Pontificum primus junxit Dionysius Exiguus: Post quem eorundem *Decretales Epistolas* primus inter Canones retulit, sicque iis Canonicam auctoritatem conciliavit Cresconius. Quibus omnibus auctoritas decisiva contigit, sub Leone IV. Pontifice, qui circa A. C. 847. ad Papatum evectus est, ut ex ejus *Epist.* ad Episcopos Britanniae liquet, in qua inter alia, *Quam ob causam*, dicit, *luculentius magna voce pronuntiare non timeo: quia, qui illa, quae diximus, sanctorum Patrum statuta, quae apud nos Canonum nomine praetitulantur — non indifferenter recipere convincitur, nec Catholicam & Apostolicam fidem, nec sancta quatuor Evangelia utiliter & efficaciter ad effectum suum retinere, vel credere probatur.* Secuta Leonem barbaries, literarumque splendore extincto nox Orbi Christiano offusa est: crevitque seculo XI. eousque Pontificum potentia, ut altius assurgere non posset; inprimis sub Gregorio VII. Pontif. qui cum *Dictatus* suos edidisset, nomen suum perdidere *Canones* & illud *Juris* assumsere, ac ad differentiam *Civilis*, prius nomen proprium & substantivum, distinctionis gratia, in appellativum & adjectivum *Canonici* versum est. Sub Johanne postmodum XXII. prodiere, & quidem ejus nomine *Extravagantes*, sicque ultima manus *Canonico Juri* imposita est, quod ex partibus praefatis, ad imitationem Corporis Civilis sic conflatum est, ut *Gratiani Decretum* Pandectas, *Decretales* Codicem, *Sextus*, *Clementinae & Extravagantes*, Novellas repraesentare possint. Deerant unicae *Institutiones*, quo minus in omnibus cum Corpore Civili Canonicum conveniret: eas addidit Paulus Lancelotus, atque eodem fere tempore Antonius Cucchus, ad cujus *Institutiones Juris Canonici* notas edidit Sam. Maresius. Auctoritatem Juris hujus quod attinet, quanta fuerit antiquitus, & quo modo creverit sensim, diximus. Certe progressu temporis factum est, ut omnes Occidentis populi illud receperint, eoque in decidendis controversiis fuerint usi. De Italia nullum dubium: Gallos, deficientibus *LL.* & consuetudinibus propriis, ex Jure Canonico causas in suis Curiis decidi passos esse, docent Eguinar. Baronius *ad l. nonnunquam 11. ff. de Justit. & Jur.* & Rebuffus *in Constitut. Regias Proem. Glossar. 5. num. 126* hodieque in Regni hujus Academiis, universum jus Canonicum, libro sexto Decretalium excepto, docetur. Hispani, deficiente jure Regio, ad Canonicum itidem recurrunt, teste Azevedo *ad Constitut. Reg. Hispan. l. 2. tit. 1. num. 18.* Idem de Hungaris testatur Steph. de Werbeutz *de Jure Hungar. part. 2. tit. 6.* De Danis, Georg. Lotich. in *Enchirid. Arrest. in Addit. ad cons. posterius. n. 52.* De Anglis, constat affatim, ex ipsis Decretalibus, quae magnam partem, de controversiis Anglicanis, ad Anglos scriptae sunt. In Germaniae Academiis publice nil frequentius, quam citatio & explicatio Juris Canonici, &c. Mansitque haec auctoritas indelibata, usque ad tempora Lutheri, qui videns Reformationi, quam moliebatur, obesse tot Decretorum & Decretalium volumina, ea ad examen revocavit, cumque ei viderentur Sacris Literis non satis congruere, contemsit, tandemque A. C. 1520. irritatus librorum suorum exustione, totum juris Canonici Volumen Wittenbergae, extra portam, in magna Doctorum & Studiosorum frequentia, extructo rogo, concremavit. A quo tempore, Juris Pontificii auctoritas, in Protestantium terris decrevit, nisi quod ex consuetudine retineatur & doceatur: idque propter Processum Judiciarium, qui in secundo Decretalium libro & passim in seqq. Collectionibus, ex Interpretibus Juris Civilis & propriis commentis, magis concinne est explicatus: item alias quasdam materias, Jurisjurandi, Matrimonii, similes. Unde & *Doctoris Juris Canonici* titulus, apud eosdem, multis in locis, adhuc servatur: in Anglia vero, una cum ipso Jure Canon. penitus abolitus, uti discimus ex Rob. Parkero, *de Politia Eccles. l. 2. c. 32. & seqq.* &c. S. & ante Lutherum fuere aliqui, quamvis pauciores, qui Jus hoc in non paucis carperent, & per id affectatum summum in omnia Pontificum Imperium arguerent, seque ei subinde opponerent. Inter quos seculi XIV. anno 24. Marsilius Patavinus, qui *Defensorem Pacis* tunc edidit, aliique, quos collegit Goldastus; Flavius item Illyricus in *Catalogo Testium Verit.* Doctorum Virorum de hoc Jure Judicia, Cornelii inprimis Agrippae, *de Van. Scient. c. 92* ut & alia huc spectantia, vide apud Gerh. von Mastricht, *Histor. Juris Eccles. Duisburgi ad Rhenum edita A. C. 1676.* Adde quae supra diximus, ubi de *Canonibus Conciliorum*.

CANONICUS Johannes, vide *Johannes*.

CANONIUM, Angliae oppid. in Essexia, *Chelmesford* Camdeno. Baudrando *Canonium* vel *Canovium*, oppid. est Trinobantum, in Anglia, nunc vicus *Canwidon*, in Essexiae Comitatu ad Crouchium amnem, qui paulo infra in mare Britannicum se exonerat. 5. milliar. a Ralegho in Ortum, totidem a Tamesi in Boream.

CANONIZATIO, relatio est in album & catalogum Sanctorum, qui *Canon* dictus. Vide supra *Canon*.

CANONOR, urbs Indiae pulcherrimarum rerum praestantia celeberrima, ibi Lusitaniae Rex munitissimam habet arcem. Urbis Rex idola colit cum subditis, qui solem, Lunam, vaccasque adorant. Portum urbs habet, sed immania sunt ejus vectigalia. Ager est aromatum, maxime vero gingiberis feracissimus. Osorius, *Hist. Ind.* Vide *Cananorium*.

CANONUM Codex seu *Corpus*, collectio dicta est Canonum nuda, eo ordine, quo illi in Conciliis scripti sunt & subscripti, habita tantum ratione temporis sub una serie numerorum. Capellus *de Sedis Rom. Fide seu Stellionatu*, c. 5. inter *Codicem Canonum* & *Corpus* distinguit, *Ex Canonibus*, inquiens, *ad disciplinam pertinentibus conflatum Syntagma minus & vetustius dicebatur* Corpus, *ubi augescere coepit*, Codex *dictus est*. Quod speciosius, quam verius, dictum. A Graecis enim primum Collectiones factae sunt, quas Βιβλίον Κανόνων, h. e. *Codicem Canonum*, collectionem hancce vocant passim, ut inprimis patet ex Synodi Chalcedon. *Act. 4. 11. 13.* Apud Latinos quoque, sine discrimine legas *Codicem Canonum*, *Corpus Canonum* & *Corpus Codicis Canonicum*, &c. In hoc Codice accurate edendo, magnam hoc seculo laudem reportavit Christoph. Justellus, cujus in colligendis Scriptoribus Juris Canonici veteris tanta fuit industria, ut merito is Stator ac Restaurator antiqui & purioris Juris Canonici dici possit. Quod affatim ostendunt, editi ab eo *Codices Ecclesiae Universae & Eccl. Afric. cum Notis*: Item *Juris Canonici Vet. Collectores Graeci & Photii Nomocanon, cum Scholiis Balsamonis*, ab A. C. 1610. usque ad A. C. 1615. multaque alia, quae ille morte praeventus perficere non potuit; perfecit vero fil. Henricus, qui cum Guil. Voello Theologo & Socio Sorbonico, a Patre magna ex parte collectam *Juris Canonici vet. Bibliothecam*, Graecorum Latinorumque Digestiones continentem, A. C. 1661. duobus voluminibus Lutetiae edidit. Vide eundem Mastricht, *ubi supra*, & infra in voce *Codex*.

CANONUM Series, Graecis Ἀκολουθία Κανόνων, item τάξις τῶν Κανόνων, illud Collectionis genus vocatur, cum nude positi Canones diversorum Conciliorum una serie numerorum decurrunt. Concilium Ephes. *Act. 1. Cum* [illegible], *per Ecclesiasticarum sanctionum Consequentiam controversias in medium positas examinari oporteat.* Et postea, *Cum animadverteremus, causae suae defensioni diffisere, quae temere*, [illegible], *contra Canonum Consequentiam, adversus Cyrillum & Memnonem scripto consignaverat, ea irrita & prorsus vana judicavimus.* Vide quoque Georgium Alexandr. in *Vita Johannis Chrysostomi*, & Concilium Chalcedon. *Act. 3. Ecclesiasticam Consequentiam* vocant, Episcopi Provinciae Europae Concilium *Tom. II. p. 477. edit. Rom.* &c. Mastricht, *l. c. §. 141. & seqq.*

CANOPICUM Ostium, unum ex Nili ostiis & quidem praecipuum, a Canopo urbe, idem cum *Heracleotico*, ab Ἡρακλείου seu *Herculis Templo*, quod Canopo proximum erat; & *Naucratitico*, ab urbe Naucrate, quae condita in majori flumine, quod ad Canopicum ostium decurrit. Diverticula enim illa & ectropae, quae ex alveo ipso Nili derivabantur, perpetuorum ac magnorum amnium instar obtinuere atque alia nomina in decursu habuere, alia in exitu & ostiis ipsis. Ostia enim nomen sortita sunt a locis mari vicinis ubi ipsae ἐκροαί fiunt: aliud porro nomen gerebant, ubi [illegible] fiunt & in decursu. Et quidem Nilus, coeterum Aegyptum permeans, unico alveo, ubi ab Delta venit, in duas partes scinditur; quarum illa, quae ad Occasum vadit, major est ac veluti fluminis corpus, hinc μέγας ποταμὸς & μεγάλος ποταμὸς, alias Ἀγαθὸς Δαίμων, a Graecis dicta. At in ostio ipso, quo in Mare egeritur, Κανωβικὸν appellatur & Ἡρακλεωτικόν. Vocat quidem μεγάλους ποταμοὺς, etiam reliquos alveos ac decursus Nili legitimos ac perennes, *Ptolemaeus*, quos recenset Amm. Marcellinus, *Bolbiticum* videl. *Sebennyticum*, *Pathmiticum*, *Mendesium*, *Taniticum* & *Pelusiacum*, nominibus ostiorum ipsos amnes appellans. Unus tamen ex his per excellentiam μέγας ποταμὸς appellatus est, *Canopicus* nempe, ut coeteris major & alveus principalis; quo excepto, Aristoteles reliqua omnia ostia Nili videri dicit naturalia non esse, sed manu facta, *Meteorologic. l. 1. c. 14.* [illegible] Κανωβικοῦ, [illegible], *Videntur igitur & ostia omnia, unico Canopico excepto, manu facta, neque ipsius fluminis, esse.* Ammianus d. l. auctorem alveum eleganter appellat, ex quo reliqui derivantur;

Galli vulgò *Magistrum flumen* dicunt, ac *Marremguttum*. Vide infrà *Magistrum flumen*. & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 476. *& seqq.* ubi [illegible], *primas partes* Nili fluminis in Bubathiaco alveo, [illegible], *extremas autem*, in Canopico ponere *Ptolemæum*, inter alia, addit.

CANOPUS, Deus Ægyptiorum, de quo Ruffin. *l.* 11. *c.* 26. *Hist. Eccles. Jam verò*, inquit, *Canopi quis enumerare superstitiosa flagitia possit? Ubi prætextu sacerdotalium literarum* (ita enim appellabant antiquas Ægyptiorum literas) *magicæ artis erat pene publica schola*: Quem locum, velut fontem quendam atque originem dæmonum, in tantum venerabantur pagani, ut multo ibi major celebritas, quàm apud Alexandriam haberetur. Sed de hujus quoque monstri errore, cujusmodi originem tradant, absurdum non erit paucis exponere. Ferunt aliquando Chaldæos ignem, Deum suum, circumferentes, cum omnium provinciar. in Diis habuisse conflictum, quò scilicet qui vicisses, hic esse Deus ab omnibus crederetur. Reliquarum provinciarum Dii æris, aut auri argentique, aut ligni, vel lapidis, vel ex quacunque materia constabant, quæ per ignem procul dubio corrumperetur. Ex quo fiebat, ut ignis locis omnibus obtineret. Hæc cum audivisset Canopi sacerdos, callidum quiddam excogitavit. Hydriæ fieri solent in Ægypto fictiles, undique crebris & minutis admodum foraminibus patulæ, quibus aqua turbida desudans, defæcatior, ac purior redditur. Harum ille unam cerâ foraminibus obturatis, desuper etiam variis coloribus pictam, aquâ repletam statuit in Deum. Et excisum veteris simulachri, quod Menelai gubernatoris ferebatur, caput desuper positum, diligenter aptavit. Adsunt post hæc Chaldæi, itur in conflictum circa hydriam, ignis accenditur: cera, quâ foramina fuerant obturata, resolvitur, sudante hydriâ, ignis extinguitur. Sacerdotis fraude Canopus Ægyptiorum victor ostenditur. Hæc *Ruffinus*. Sacerdotum ejus meminit Gratius, *Cyneget. v.* 42.

> *Vix operata suo sacra ad Bubastia lino*
> *Velatur sonipes festivi turba Canopi.*

Ubi *lino velari* dicit; quoniam Sacerdotes Ægyptii è *lino* potissimùm vestes habebant, hinc *Linigeri* passim dicti: quamvis & è lana arboris seu fruticis, quod *Gossypium* dicebatur, quidam ferrent. *Sonipedes* verò vocat, quasi [illegible], h. e. *scabillorum crepitu gaudentes*: In sacris enim pede sonari consuevisse scabillum, vetus Interpres Statii docet. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 998. & infrà in voce *Scabillum*.

CANOPUS, Ægypti civitas, distans ab Alexandria 120. stadiis, & Serapidis celebri templô clara, ex qua ortum ferunt Claudianum Poëtam. Dicta quasi Canobus, à Canobo Amyclæo, Menelai navis gubernatore ibi sepulto. Nam, devictâ Trojâ, in Ægyptum vi ventorum delatus cum Helena, gubernatorem ictu serpentis, quem Hæmorrhoida vocant, amisit, in ejusque memoriam urbem condidit, relictis ibi iis, qui ad navigandum inutiles erant. Vide Melam, *l.* 1. *c.* 7. Solin. *c.* 34. Amm. Marcellin. *l.* 22. Strab. *l.* 17. Virg. *l.* 4. *Georg. v.* 228.

> *Nam qua Pellæi gens fortunata Canopi*
> *Accolit effuso stagnantem flumine Nilum.*

Populi *Canopæi*, de quorum luxuriis eleganter Strabo, *l. ult.* ubi de Canopo: *Super omnia*, inquit, *memorabilis est turba eorum, qui ad festivos illic dies per fossam Alexandriâ descendunt, quæ fossa diebus ac noctibus naviculariorum plena est, viros pariter, ac mulieres vectantium, qui cantant ac tripudiant cum extrema lascivia, ac impudentia*. Juvenal. *Sat.* 15. *v.* 44.

> ------ ------ *Horrida sanè*
> *Ægyptus: sed luxuriâ quantum ipse notavi,*
> *Barbara, famoso non cedit turba Canopo.*

Stat. *l.* 3. *Sylv.* 2. *v.* 111.

> *Curve Tœtrapnæi lascivias ora Canopi?*

Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 82.

> *Nupta senatori comitata est Hippia Ludium*
> *Ad Pharon, & Nilum, famosaque mœnia Lagi,*
> *Prodigia & mores urbis damnante Canopô.*

Ubi scelus exagitat; Romam Canopô famosiorem fuisse queritur. Paulò superiùs dixerat Strabo suprà laudatus: *Priùs tamen Eleusinem* (navigatur) *qui pagus est Alexandriæ & Nicopoli proximus, in ipsa Canopica fossa situs: Conclavia habet & loca, ubi Capyctis initiantur & viri & mulieres*: [illegible], *quod est Canobismi* (h. e. Canopicorum rituum) *ut protervitatis initium*. Cujusmodi proin flagitia Alexandriæ & Canopi commissa quotidie, induxêre Theophilum Præsulem Alexandrinum, ut summo illa cum ardore ac Zelo evertere intenderet, quem proin primum fuisse, qui Ritus & Sacra Ethnica oppugnârit: ita scil. ut illa loca, quæ ipsis sacratissima erant, demolitus sit, queritur Zosimus, *Histor. l.* 5. ubi illum vocat [illegible]. id quod contigit circa annum Salutis nostræ 382. &c. *Boeler*, Zieglero, sive *Bechero* aliis Canopus insula parva ostio Canopico objecta. Vide hic infrà.

CANOPUS, Insul. in Canopico sinu seu ostio Nili sita, memoratur Solino, *c.* 32. *Quod ab Atlante ad usque Canopitanum ostium panditur, ubi Libyæ finis est & Ægyptium limen, dictum à Canopo Menelai gubernatore, ibi sepulto, in ea insula, quæ ostium Nili facit, gentes tenent dissonæ, quæ in avia solitudinis secretum recesserunt*: ad quem locum vide Salmas. *p.* 410. uti de Gymnasio hôc nomine Athenis infrà.

CANOPUS, Stellæ austrinæ nomen, de qua Vitruvius, *l.* 9. *c.* 7. *Proclo est* [illegible]: *Quæ*, inquit, *stella in summo Argûs navis gubernaculo fulget, Canopus nominatur*. De eo *Cleomedes* quoque ac *Strabo*. Tendentibus meridiem versùs, Rhodi incipit apparere. Non autem videtur in Græcia, sed nec in Italia. *Stella Canopi his regionibus est ignota*, ait prædictô locô Vitruvius. Plin. *l.* 6. *c.* 22. ubi de Taprobane, *Canopum lucere noctibus sidus ingens & clarum*. Vide German. Cæsarem *in Arateis*, & Hyginum *in Eridano*. *Nic. Lloydius*.

CANOSA, ad fluv. *Ofante*, urbs Comitatus titulô in regno Neapolitano; Episcopatus urbes Archiepiscopatui Barensi juncta est. Miræus, *Pol. Eccl. l.* 1. *c.* 3. Item Comitatus, in agro Mutinensi.

CANOVACI, Scotiæ populi in ora occidua, quorum regio ampla *Lemosia*, *Argadia*, & *Lorna*, *Lennox Argile*, & *Lorne* putatur, teste *Lloydio*. Sed apud *Ptol. Carnonacæ* populi leguntur longè ab hoc situ distantes, nam post Epidios, & Cerones eos locat, deinde Cornabios orientaliores describit. *Sanson* etiam *Caranaca*, ubi nunc est Rossia provinc. Scotiæ.

CANSTATUM, urbecula German. in Ducatu Wirtembergico, ad Nicrum fluv. prope Stutgardiam, vix una leuc. infra Eslingam.

CANSTRISIUS, Græcè [illegible], dictus est in Ecclesia Græca, qui sacrarum Patriarchæ vestium curam habebat, illumque, cùm se induit, adjuvabat; thuribulum item deferebat, & populum aquâ benedictâ aspergebat. An à [illegible], *retesi naviculà*, an à [illegible], *canistrum*, in quo vestimenta Patriarchalia porrigebat, quod munus in Ecclesia Romana Vestiarii est. Macer *Hierolex.*

CANTA, urbs Hispaniæ in Cantabris. *Isid.*

CANTABRA, fluv. in Indum erumpens, cum 3. aliis, quos secum trahit. Plin. *l.* 6. *c.* 20.

CANTABRI, Hispaniæ Tarraconensis populi inter Astures ad Occasum, Autrigonesque ad Ortum, juxta Oceanum, ubi nunc Biscaja pro majori parte & pars Asturiæ Santillanæ. Omnium olim Hispanorum efferatissimi, nullam sine armis vitam esse existimabant. Contra Augustum rebellantes, victi sunt, & servitutem mutuâ cæde declinârunt. Flor. *l.* 4. *c.* 12. Roderico dein à Gothis pulsô, soli cum Asturibus, intacti manserunt, A. C. 714. Horum regio *Cantabria*, Sil. *l.* 3. *v.* 326.

> *Cantaber ante omnes hyemisque, æstûsque, famisque*
> *Invictus.* ——

Et mox, *v.* 330.

> *Nec vitam sine Marte pati, quippe omnis in armis*
> *Lucis causa sita est, damnatum vivere paci.*

Horat. *l.* 2. *Carm.* 11. *v.* 1.

> *Quid bellicosus Cantaber, & Scythes.*

Et, *l.* 1. *Ep.* 18. *v.* 55.

> *Militiam puer, & Cantabrica bella tulisti.*

Ab Augusto victi. Horat. *l.* 2. *Carm. Od.* 6. *v.* 2.

> *Cantabrum indoctum juga ferre nostra.*

Hodieque multâ libertate fruuntur, neque ullum Regem, sed *Dominum* tantùm, agnoscunt; Hinc non licet Hispaniæ Regi, absque bona ipsorum venia, neque magno cum exercitu, fines Biscajæ ingredi. Georg. Hornius, *Orb. imp. p.* 281. Regio *Biscaya* hodiè dicitur. Quæ cùm latè sumitur, continet etiam Autrigones, Caristos & Vardulos. Eorum primaria fuit Juliobriga, ad Iberum fluv.

CANTABRIÆ Lacus, in quo fulmen decidit, repertique fuêre duodecim secures. Sueton. *in Galba*, *c.* 8.

CANTABRIGIA, Anglicè *Cambridge*, oppid. & Academia Angliæ secunda: patria Jacobi & Conradi, discipulorum Viclefi, qui A. C. 1404. in Academia Pragensi, contra Consubstantiationem, Confessionem Auricularem, Ordinationem, &c. publicè disputârunt, docentes præterea, Papam Antichristum esse. Joh. Lasicius, *l.* 1. *de gestis Fratr. Bohem. ex MS.* apud Lætum, *compend. Hist. Univ.* Vide *Camboricum*.

CANTABRIGIENSIS Conradus, vide *Conradus*.

CANTABRIGIENSIS Comitatus, Angliæ provinc. Cujus caput Cantabrigia. Inter provinc. Lincolciam, Norfolciam & Suffolciam est.

CANTABRUM, memoratum Surio, *Tom.* 3. ubi de Eutyche, Victorino & Marone Martyribus, teste Hadr. Turnebô, *Adversar. l.* 15. *c.* 16. ex *Apicio* & *Cælio*, furfur fuit, follorum cibus apud Romanos, quod infimum servorum genus erat. Unde Galenus in *Dynamidiis* & Vegetius *in Veterin. succi cantabri* meminerunt, cremorem furfuris intelligentes, qui ita exprimi solebat: In pugillos aliquot furfuris infundebatur aqua, quâ post horas aliquot superfluâ refusâ furfures exprimebantur: tum furfuris succus albidus seu cremor sic usui erat. Vide quoque F. Joh. de Balbis *Catholic.* Hujus mentio in *Histor.* de Nereo & Achilleo eunuchis, quos Aurelianus à Nerva Cæsare sibi donatos, per sua prædia divisit, *jussitque eos totô die terram fodere, & cantabrum edere ad vesperam*, i. e. furfuraceô pane, & caninô more, nedum servili, illos tractavit. Vocis origo, vel à furfuraceo & contemtibili pane, captivis ac servilibus dato Cantabris: vel ab elementaria substractione, quòd videlicet *cantabrum*, à caninis pultibus, quæ ferè fiunt è furfuribus & frumenti variis purgamentis, quasi *Canabrum*, dictum. Phil. Meuzelius, apud Pignorium, *de Servis*. Et certè Juvenalis, *Sat.* 5. *v.* 10. cùm ait,

> ----- ----- *Cùm possis honestius illic*
> *Et tremere, & sordes farris mordere canini:*

cantabrum designare videtur, uti censuit antiquus Glossator, qui adje-

adjecit, *panem sordidum canum esse.* Nec aliud sibi voluit Phædrus, *l. 4. fab. 17. v. 1.*

Canes legatos olim misêre ad Jovem,
Melioris vitæ tempus orantes sua,
Uti sese abriperet hominum contumeliis,
Furfuribus sibi consparsum quòd panem darent, &c.

Nec aliò forsan respexit Sueton. *Neron. c. 48. panem quidem sordidum oblatum aspernatus est.* Sed & Cantaber, apud Silium, *loc. cit.*

------ ante omnes, hyemisque, æstusque famisque
Invictus, palmamque ex omni ferre labore:

huic pani dederit nomen. Nimirum bellicosum & asperum populum, non alia videtur decuisse panis ratio, quàm expedita hæc & parvô parabilis. Vide Pignorium ubi *suprà*. Apud Imperatores Romanos, cujus meminit Minucius Felix in *Octavio* & Tertullian. in *Apologet. c. 26.* ac *l. ad Nation. c. 12. Cantabrum* Carolo du Fresne vexilli species est, quod quidem nominis unde hauserint Latini, incertum esse ait. Turneb. *loc. cit. contabrum*, *à conto*, censet legendum. Baronius, à *Cantabris* populis ejus nomenclationem derivat; Jac. Gothofredus aliunde, &c. Vide eum in *Glossar.* Nic. Rigaltio *Vexilla* vela sunt parva, colore quæque suô militibus nota, *Cantabra* vexilla non colore tantùm insignia, sed & carmine seu nomine aliquô inscripta, sieque grati aliquid ac jucundi militibus *cantantia* seu significantia. Cujusmodi vexilli meminit Dio, *l. 40.* uti de rebus infaustis Crasso contra Parthos eunti oblatis, Σημεῖον δέ τι, inquit, [illegible] Hinc *Cantabrarii*, inter vexilliferos recensiti, *l. 2. Cod. Theodos. de Collegiat.*

CANTACUZENUS, Historicus Græcus, qui ex Imperatore monachus factus, sub nomine Christoduli, luculentam condidit *Historiam*, *de imperio Andronici junioris & suo.* Floruit A. C. 1360. Inter Græcos recentiores, nuninem ei præferendum, putat Vossius, *de Hist. Græc. l. 2. c. 29.* Vide *Johannes Cantacuzenus.*

CANTARE in Ecclesia, dicitur in Communione Romana Presbyter, cui Ecclesia altera majori subdita regenda commissa est, uti *Capellania*, seu cui *Cantaria* est demandata. Hincmarus Rem. *Ep. 7. Ipse Otericus dum ipsam Ecclesiam teneret, cantavit in Novilante & in Lambricurte, & in Borru: titulus autem ipsius, in quo & residuus erat, fuit in Follanabrajo.* Idem infrà, pro *cantavit*, habet *ministravit*, apud Car. du Fresne *Glossar.* Hinc *Cantaria*, in Communione eadem, Beneficium est Ecclesiasticum, Missis decantandis addictum, quod illi deserviunt, qui aliàs *Capellani* dicuntur, verba sunt Caroli du Fresne *ibidem.* Vide infrà in voce *Capella.* Apud Legulejos Anglos Breve est, *Cessavit de Cantaria* dictum, quod conceditur ei, qui prædia resve alias Ædi religiosæ concessit, sub conditione divini alicujus servitii annui & lampadas accendendi, aut pauperes pascendi. Tunc enim, si ejusmodi conditiones non adimpleat Domus religiosa, breve istud donator impetrat. Vide *Statutum Westmonaster. 2. c. 41.* Ibidem *Cantamissa*, dicuntur obventiones, ex cantatione Missæ. *Cantatorium* item in *Ordine* Romano. *Postquam legerit Cantor, cum Cantatorio ascendit & dicit Responsorium Graduale*; Liber est Ecclesiasticus, quem Franci *Graduale* vocant, *quia in gradibus vel analogio reponitur.* Hunc, cùm Pontifex aut Sacerdos ad Altare procedit, à Bajulis, unà cum cæteris vasis Ecclesiæ, quæ ii à primo Mansionario sumunt, deferri, in eodem *Ordine* dicitur. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & Dominic. Macrum in *Hierolex.* Sed & *Canticinium* inde, Cantus Ecclesiasticus, Officium Ecclesiasticum. Metellus in *Quirinal.*

Præsentat imminente canticinio
In veste palmea latens,
Corpus sacrum, suo super signaculo
Præminens sarcofagum.

apud Car. du Fresne *ubi suprà* &c.

CANTARE in Scena, proprium Tragœdorum, ut *saltare* Histrionum, fuit; & proin *cantare fabulam* dicebatur Tragœdus, eandem *saltare* histrio. Sueton. in *Calig. c. 54. Sed & aliarum generum artes studiosissime & diversissimas exercuit. Thrax & auriga idem: cantor & saltator*, per *Cantorem*, Tragœdum; per *saltatorem*, histrionem intelligens. Malè proin quidam hæc confundunt, & histrionem pro Tragœdo ac auctore fabularum accipiunt, cùm apertè distinxerint Veteres & Histrionem quidem Pantomimum appellârint; Tragœdum verò, qui fabulas canendo exprimit. Idem *ibid.* Canendi *ac saltandi voluptate ita efferebatur, ut ne publicis quidem spectaculis temperaret, quò minus & Tragœdo pronunciante conciner et: & gestum Histrionis quasi laudans vel corrigens palàm effingeret.* Hinc *cantare fabulam* dicitur Tragœdus, quam agit: Idem *in Nerone, c. 21. Tragœdias quoque cantavit personatus.* Et paulò pòst, *Inter cætera cantavit Canacem parturientem, Orestem matricidam, Oedipodem excæcatum, Herculem insanum*: quæ omnia Tragœdiarum fuêre argumenta. Idem Auctor *sub finem Neron. Observatum etiam fuerat, novissimam fabulam eum cantâsse publicè, Oedipodem exulem.* E quibus licet intelligere, quare dixerit Horat. *de Arte Poet. v.* 155.

------ ------ *Donec Cantor, vos plaudite, dicat.*

Nempe Tragœdum hâc voce indigitavit, quem *Tragicum cantorem* dixit Prudentius, *l. 2. contr. Symmach. v. 646.* Unde & *Tragica* vox in veter. Inscr. & *prædulcis* vox Tragœdi Suetonio, *in Calig. c.* 33. *Cùm assistens simulachro Jovis Apellem Tragœdum consuluisset, uter major sibi videretur, cunctantem flagellis discidit: collaudans subinde vocem deprecantis, quasi prædulcem.* Sic Arrianus, *Dissertat. Epictet. l. 3. c. 14.* [illegible] &c. E quibus omnibus faciè liquet, cur recentiores Græci τραγῳδεῖν dixerint *cantare*. Scholiastes *Terentii* quoque non uno in loco τραγῳδεῖν [illegible] exponit. *Glossæ veteres*: Cantatores, Τραγῳδοῦντες: & [illegible], *cantilena* Luitprando, *l. 1. c. 11. Post nonnulla multa tragœdimata, i. e. cantilenas, somno sese dedere, stertere, vomitum alii summis intemperantia facere*, &c. Vide Salmas. ad Vopisc. in *Aureliano*, *c. 7.* Ut de vocis generali notione aliquid addam, Romanorum moribus, *Cantare* olim ingenuis hominibus, licèt privatis, indignum visum est, teste Macrobiô, *Saturnal. l. 2. c. 10.* magis Principibus. *Scimus Musicen nostris moribus abesse à Principis persona: saltare etiam in vitiis poni*, C. Nepos, *Epaminonda*, *c. 1.* Vide quæ de Nerone citharâ canente Tacitus habet, *Annal. l. 14. c. 14. §. 1.* Non ab omnibus tamen Romanis Cantandi artem neglectam, idem Macrobius ostendit, *d. l.* quibus adde Romanos Principes Antoninum Philosoph. & Alexandrum Sever. Cæterùm Musicam moderatè Principi tractandam, docent, Lipsius, *Not. ad Polit. l. 1. c. 10.* Franc. Patritius, *de Regis & Regni inst. l. 2. c. 15.* Alii.

CANTATOR, apud Recentiores, pro Tragœdo, vide hic suprà, ut & paulò pòst, ubi de *Cantico Rolandi.*

CANTATRICES, apud Chrysostomum, *Homil. 13. in Epist. Pauli*, Θεραπεύει γυναῖκες, in Synodica Nicoliensi, *c. 30.* memoratæ, eædem cum Præficis sunt, de quibus multa congessit Kirchmann. *de Funerib. Rom. l. 2. c. 6. num. 50.* & nos dicemus infrà non uno in loco. Excommunicari eas in Concilio Nemosiensi *A. C.* 1298. *c.* 4. observat Car. du Fresne *ubi suprà.*

CANTAZARA, urbs regni Neapolitani in Calabria ulteriorî versùs oram maris Ionii, ad 4. milliar. Vide *Catacium.*

CANTERIUS, mons in Sabinis Varroni memoratus, *de R. R. l. 2. c. 1.*

CANTERMA, incantationis aut maleficii species, unde fortè nomen, *susurrus magicus.* Ejus meminit Gregor. M. *l. 11. Indic. 7. Ep. 13. Maleficio, quod vulgò* Canterma *dicitur, quosdam dedisse maculatos.* Ubi *Canterma* Car. du Fresne mallet legi: Etiamnum enim Italis *Canterine*, Senensibus *Cantarini* dicuntur, qui crebrò ac ultrò cantant, vel incantant. Sic Galli olim *Chanteres* dicebant. Alii tamen *cantamina* scribendum putant: Ita enim Magorum incantationes dictæ Apulejo in *Apolog.* &c. *Idem.* Vide suprà *Carmen.*

CANTERUS Guilielmus, vide *Guilielmus.*

CANTERUS Lambertus, Groningâ Frisius, Aureliæ Juris Doctor creatus, postquam in patriam rediit, Senator à Carolo V. Ultrajecti, ob patris in Cæsarem merita, creatus, obiit A. C. 1533. ætat. 40. Pater Guilielmi, undiquaque doctissimi, à quo insigni monumentô honoratus est, & Theodori, de quibus suô locô.

CANTERUS Theodorus, vide *Theodorus Canterus.*

CANTHARI & CANTHARA, inter vasa Ecclesiastica non semel Anastasio reponuntur *in S. Hilaro, S. Simplicio, S. Symmacho, S. Hormisda, Sergio* alibique; ubi vocibus his modò vasa vinaria; namque [illegible], *Hesych.* modò aquarum receptacula, unde aquæ erumpunt; Gallis *Bassins*, qui in mediis Ecclesiarum atriis seu propylæis exstrui solebant, denotantur. Apud eundem in *Sylvestro* & *Leone III. Canthara cerostrata* seu *cerostata* occurrunt, h. e. *canthari* seu disci cereis instructi, in quibus illi candelabrorum vice infixi. Vide infrà in voce *Pharacanthara*, &c. In *Missali* Ambrosiano *Cantarium* occurrit eôdem sensu, ubi statuitur, ut in Missis cantandis Subdiaconus unâ manu thuribulum ferat, alterâ *Cantarium*, h. e. candelabrum, cum candela ardente, quod in Metropolitana tantùm Mediolani Æde obtinet, idem officium Subdiaconô, dum Evangelium cantatur, quoque obeunte: In his enim functionibus Ambrosiani acolythis non utuntur. Sed & lychnum pensilem, *cantharum* seu lagenam referentem, vox notat, cujusmodi lychni effigiem ex antiqua pictura, habes apud Macrum in *Hierolex.*

CANTHARI Portus, pars Piræei una, sic dicta à Cantaro quodam Heroë. Vide Schol. in Aristoph. *Pacem.* Ibi navale est, Venerisque templum & quinque circum porticus. Forsan hinc emendandus Plut. *in vita Phocionis*, Κανθάρου λιμὴν. Ubi vulgò legitur *κάθαρος*.

CANTHARIUM, promontor. in Samo insula. Strab. *l.* 14.

CANTHAROLETHROS, locus parvus in Thracia, in quo Scarabæi omnes intereunt.

CANTHARUS, Poeta Comicus Atheniensis, cujus fabulas nonnullas commemorat *Suidas.* Item Impostor & maleficus apud Athenienses, de quo extat proverbium, *Canthari astutior.*

CANTHARUS, poculi genus, quô Liber olim in inclyto suo per Asiam triumpho usus perhibetur. Quem proin æmulatus C. Marius, post victoriam Cimbricam, *Cantharis* potâsse, legitur apud Plin. *l. 33. c. 11.* & Val. Max. *l. 3. c. 6. ex. 6.* Ut mirum sit, Plutarchum, cùm, de triumpho Alexandri, Liberum Patrem referentis, agens varia pocula recenseat, *Cantharum* omisisse. Vide Schottum, *Observat. Histor. l. 3. c. 3.* Imo & alii in Bacchicis sacris adhibuerunt. Habebat ansam. Virg. *Ecl. 6. v. 18.*

Et gravis attritâ pendebat Cantharus *ansâ* &c.

Sed & *Cantharus*, in infantum olim expositione adhibitus. Vas enim, quô tales exportabantur, χύτρα dictum est vel *olla*, item [illegible], *fiscella* quoque (sic Moses in scirpea fiscella, navigioli speciem habente, expositus legitur Exod. *c. 2. v. 3.*) Aliquando ex bitumine ac papyro, seu arundine & levissimo ligno, aliquando fictile vas: *Cantharus*, ad poculi Bacchi similitudinem, nec enim Cantara anus est apud Terentium, vide paulò pòst: sed corbis potius, quæ cistella alibi: qualis, secundùm quosdam Moysis erat, vimmea & clausa: Aliqui etiam in bubulo corio exposuerunt. In

Cantharis verò exponi solitos, discimus ex Terentio, *Andria*, *Act.* 4. *Sc.* 4. *v.* 30.

> DAV. *Quem-ne ego heri vidi ad vos adferri vesperi?*
> MYS. *O hominem audacem!* D. *verum vidi Cantharam*
> *Subfarcinatam.*

Ubi non bene *Donatus*: *Canthara*, inquit, *nomen est anus.* Nam cur adferri dicitur, & non potiùs pedibus suis incedere? Major igitur veri species sententiæ Euphragii Grammatici, qui *Cantharam suffarcinatam* interpretatur, *corbem supponendo puero repletum.* Vide Thom. Bartholin. de *Puerperio Veter.* ubi de *Pharocantharis*, lychnuchi genere, infrà voce *Pharus.*

CANTHARUS sub lingua, inter genitales notas, quibus in Ægypto olim insignitus erat Apis, recensetur Plinio, *l.* 8. *c.* 46. *de Api bove. Insigne ei, in dextro latere candicans macula cornibus Lunæ crescere incipientis. Nodus sub lingua, quem Cantharum appellant*; Herodoto itidem, ubi de eodem, καὶ κάνθαρον ὑπὸ τῇ γλώσσῃ. Quid verò hac voce indigitatum fuerit, non adeo notum fuit: Multa enim illa significat & inter alia [illegible] τῶν ἱερῶν, cujus figuram nodus ille sub Apidis lingua potuit referre. Certè videtur hæsitâsse Plinius, & Græcam vocem ideo retinuisse, cùm *scarabæum* dicere potuisset æque benè, sic Græcis quoque dictum. Non dubium tamen quin κάνθαρος hic sit scarabæus. Namque hic apud Ægyptios Soli sacer, uti bos Apis Osiridi, h. e. Soli, dicatus fuit. Erat autem sacer Soli scarabæus is, qui pilas volvit, [illegible] Græcis, propter quem reliquam scarabæorum turbam, inter Numina relatam esse, Plin. ait *l.* 10. *c.* 11. Operum enim Solis similitudinem huic scarabæo inesse dixêre, quòd pedibus fimum subigens, illum in pilam, h. e. σφαιροειδῆ χύσιν, cogat, illamque ab Oriente in Occidentem continuò volutet, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 438.

CANTHELE, urbs Libophœnicum. *Steph.*

CANTHELIA, urbs juxta Carthaginem.

CANTHERIUS, Græcè κανθήλιος, item κανθήλιος ὄνος, Suidæ est ὄνος μέγας, asinus prægrandis. Hinc Sosibius, Poëta Tragicus non inelegans.

> Ἔφαγε μὲν ἄρτων τρεῖς ὄνους κανθηλίους
> Τρεῖς τ' ἐν βραχείας ἡμέρας,
> *Comedit panum tres asinos prægrandes,*
> *Ter in die brevi.*

H. e. trium Asinorum onus, ut rectè Casaubonus *in Lectionibus Theocrit.* c. 11. *Asinus* enim Græcè κανθὼν, *asella* κανθὶς, *clitellæ* κανθήλια. Certè *Cantherium* pro Asino sumi, constat ex *l.* 3. Apuleji, cùm de se in Asinum mutato quendam inducit ita loquentem: *Quousque tandem* cantherium *patiemur istum, paulo ante cibariis jumentorum, nunc etiam simulachris Deorum infestum?* Alibi tamen *Cantherius* pro equo castrato sumitur. Itaque apud Varronem cantherius ab equo distat, ut capus à gallo. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 13.

CANTHI, sinus ad ostia Indi fluv. *Ptol.* Nunc *Sinus Indicus*, in eum enim se Indus exonerat. In ditione M. Mogolis. Quibusdam etiam *Sinus Resbutarum.* A Resbutis populis, estque in regno Guzaratarum.

CANTHUS, Abantis fil. inter Argonautas ab Apollonio ponitur, itemque ab Orpheo. *Apollonius* cum dicit periisse in Libya, *Flaccus* autem in Æa.

CANTIBUS & HERBIS ligandi solvendique modi, apud Magos, celebriores. Vide suprà in voce *Canere*, & infra passim.

CANTICUM, solâ voce peragitur, Psalmus instrumentis Musicis. In Communionis Romanæ Psalmodia decem sunt *Cantica*, recitari statis temporibus solita; septem scil. ex Vet. Testamento, quæ per 7. hebdomadæ dies ad Laudes distribuuntur: & tria, ex Evangelio desumta; Nempe, *Benedictus Dominus*, quod etiam dicitur in Laudibus matutinalibus: in eo namque præcursoris Christi, qui velut aurora annuntiatrix veri Solis Justitiæ fuerat, mentio fit: *Magnificat*, quod recitatur ad Vesperas, quæ nobiliores Laudibus habentur, cùm festivitatis sint principium & hoc canticum vesperarum tempore fuerit compositum, quo ad Elisabethæ domum Maria Virgo pervenerat. Et *Nunc dimittis*, quod in Completorio recitatur; quia ad modum commendationis animæ est, quæ Deo exhibetur ante somnum, æternitatis symbolum. Et quidem tria hæc Evangelica *Cantica* stando recitari solent, solentque nonnulli sub uniuscujusque initium non minùs se cruce signare, ac in Missa, ad Evangelii principium, vide Macrum in *Hierolex.* ubi *Canticum Dramatis* Officii *antiphonam* dici, addit. Quid *Cantica* Plinio, vide suprà, ubi de *Acclamandi ritu.*

CANTICUM Canticorum, unus ex Canonicis V. T. libris, à Salomone, divinitus inspirato, compositus, describit *capitibus* 8. mysticum Christi & Ecclesiæ connubium. In hoc extant: Abbatisvillæ *Commentarii*; Paris 1521. Ægidius Rom. Agathius. Ageliii *Com.* in fol. Parisiis 1611. Albinianus. Alcuinus. de Alliaco. Aloysius, in 8. Venetiis 1604. Almonacini *Comm.* Compluti 1588. Alstedii *Trifolium.* in 4. Herb. 1640. Angelomus, Ambertus. Anselmus. de Aquino. Aponius. Arboreus. Aretius, in 4. Mediol. 1640. Artoparus. Asclepius. Azorius. Beda. Bezæ *Homiliæ*, in 8. Londini 1587. Bernardi *Sermones.* Bellonii *Lucubrationes* in fol. Tolosæ, 1646. Blackmei *Comm.* Venetiis 1591. Brightmanni *Comm.* in 8. Basileæ 1614. Brocardus. Brucciolus. Bruno. Calovii *Annotationes.* Cantacuzenus. Caponsaccius. Cassiodorus. Cathi *Paraphrasis continua*, in 8. Antv. 1625. Clarius. Cypriani Cisterc. *Commentarii.* Damianus. Del Rio. Duporti Σολομῶν Ἔμμετρος. Eusebius. Folioti *Expositio*, in 4. Londini. Genebrardus. Gerson. Ghislerii *Commentaria*, in fol. Romæ 1609. Gotcomii *Explicatio mystica*, Bel. in 8. 1610. Gregorius Naz. & Nyss. Guilielmus Paris. Halgrini *Expositio* in fol. Paris. 1521. Haymo. Hereri *Comm.* in 8. Ulmæ 1661. Hieronymi *Homiliæ.* Holkotus. Honorius. de Hoylandia. Jansonius. de Jesu Maria Joh. & Thomas. de Insulis *Lectura.* Don Joseph. aben Jechija. Don Isaac. Abarbenel. Rabbi Isaac ben Arama. Isidorus Hisp. Justus Orgelit. de Lapide. Lambertus. Lechem Sethatim. Lindanus. Lutheri *Enarratio.* Maldetus. Maldonatus. Malvenda. de Mauganellis. Medrasch schir haschirim. Mercerus. Meursii *Eusebius Polychronius & Psellus* Græcè in 4to. 1617. Monczus. Monchiacenus. Moringus. Nannius. Neomenus *Tabulæ*, in fol. Bregæ 1619. Nigidius. Origenis *Homiliæ.* Orosius. Osorius. Paris. Parthenius. Picus. Pinto. Placæi *Paraphr.* in 12. Gall. de Ponte. Pontius. Psellus. Pullenius. Rabboth Hebr. Rinnat Dodim Hebr. del Rio. Roperi *Canticum* Grem. in 4to. Jenæ 1662. Rossetus. Rupertus. Sanctius. Salonius. Sherlogii *Antiloquia & Comm.* tom. 3. in fol. Lugduni, 1637. 1640. Salazar. Soto-Major. Tegleatius. Theodoreti *Explicatio.* Titelmannus. Tomplonus. Tuccius. Udemannus. Veronius. Vivianus. Weitweiler. Willeramus & Wolberon Abbates, &c. Vide Crowæi *Elenchum.*

CANTIERA, provinc. Scotiæ meridionalis in modum peninsul. extensa, & in mare Hibernicum excurrens, ubi Dunovertium oppid. præcipuum, & Tribartia Urbecula.

CANTILENA, vide suprà *Balistiam.*

CANTILENA Rollandi, apud Wilhelmum Malmesbur. *de gestis Regum Angl.* *l.* 3. Albericum Matthæum Paris. Matthæum Westmonaster. Alios, A. C. 1066. de Wilhelmo Notho, ad prælium contra Haraldum sese apparante: *Tunc Cantilena Rollandi inchoata, ut Martium viri exemplum pugnaturos accenderet, inclamatique Dei auxilio, prælium consertum, bellatumque acriter*; Clamor ille militaris fuit, *permistus exhortatione*, ut Sallustius ait in procinctu pugnæ pronuntiari solitus, cujusmodi *barditus* fuit veter. Gallorum apud Tacitum, *de Moribus German. c.* 3. Cantiones certè in pugnam aut bellum prodeuntibus, usitatæ plerisque jam olim gentibus propriorum Numinum ac Rituum. Unde Statius, *Theb. l.* 4. *v.* 155.

> ------ *inexhausta arctantur tela pharetra.*
> *Herculeum Pæana canunt vastataque monstra*
> *Omnia*, &c.

Et Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 689. de turmis Italicis à Messapo ductis,

> *Ibant æquati numero Regemque canebant.*

Vide quæ ad *Silium Italic.* hanc in rem adnotavit Casp. Barthius, ut & quæ ad *Statium*, *Animadversion. l.* 2. *p.* 951. Qui mos cùm & apud Christianos perduraret, huic rei in exercitu destinati *Cantatores* certi, qui milites ad strenuè rem gerendam excitarent, rerum præclarè à summis olim Ducibus gestarum exemplis, militibus ob oculos positis, iisque acri sono decantatis. Παρακλήτορας vocat Leo in *Tacticis*, τοὺς videl. διὰ λόγων διεγείροντας τὸν στρατὸν αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας, ἅς οἱ παρ' ἡμῶν στρατηγοὶ καὶ τῶν ἄλλων παλαιοὶ Ῥωμαίων κανταρέας ἐκάλουν, *qui verbis excitabant exercitum ad prælia* --- *Romanè Cantatores dictos.* Vide eundem, *c.* 12. §. 71. 72. 120. & hic infrà, nec non voce *Minstrelli*, ubi de virginibus hujusmodi cantatricibus apud Danos, aliasque Arctoas gentes, in *Mara.* De Rollando verò *Dissertationem* Car. du Fresne XI. *ad Joinvillam*, *p.* 205. De aliis autem *Cantilenarum* generibus, hæc strictim subjicimus.

Nonnulla alia Cantilenarum apud Veteres genera.

- in Agro operæ mercenariæ, quò laborem canendo fallerent, peculiare cantabant poema, Telecidæ in *Amphictyonibus* memoratum.
- Balneatoris itidem suum erat, ut produdit Crates in *Tolma.*
- in Conviviis, Scolia cantabantur, vide infrà.
- Currum nuptialem ducentium, apud Athen. vide infra *Nuptiæ.*
- de Fullonum cantione, apud Gallos, vide Scaligerum, *Poetic. l.* 1. *c.* 56. ut & de Dulciariorum, Crustulariorum & Lignariorum, *Ibid. c.* 55.
- Hirundinis adventum nuntiantium, infrà *Chelidonisma*, item *Hirundo.*
- Lanificarum poëma, ἴουλος Græcè dicebatur: commune cum Messorum cantu ἴουλος enim tum *spicam*, tum *lanam*, significavit.
- Lugubris, vide infrà *Monodia*. & *Olophyrmus.*
- Messorum cantus, ἴουλος, ut dictum. Uti enim [illegible], hordeaceos manipulos divulsos, sic collectos [illegible] vocabant. Vide & infrà *Lytiersa.*
- Molitorum *cantilena*, ἐπιμύλιος vocabatur.
- Nautæ, non minùs suas habebant *Cantiones*, unde in *Commentario* Acharnensium Aristophanis, γίγγλαρος legimus esse μέλος quoddam Musicum & nauticum παρακελευστικόν.
- Nutricum, vide infrà *Infans*, *Mammæ*, *Nutrix.*
- Pistores, quod canebant ad molam, ἱμαῖον vocabant, Aristoph. in *Avibus*, & Calimachus in *Hecate*: est autem ἱμαῖος Doriensibus mensuræ genus. Sed & in *Thesmophoriis* ejusdem Aristoph. est, quod fœminæ pinsentes cantillarent.
- Præficæ, peculiare quoque carmen habebant; commune omnibus funeribus: quod privatum faciebant, mutatis nominibus.
- Texentium telas *cantilena*, ἔλινος appellata est, forte à *lino.*
- Venditorum, qui mancipia distrahebant; vide infrà *Mancipia*, it. *Venalis.*
- in Vindemia, cùm primum mustum gustabant, ita canere mos fuit: *Omnia grata vetus, novum vetus bibo. Veteri novo morbo medeor.* Unde & *Meditrina* Dea cui libarent tunc, & *Meditrinalia* sacra, à *medendo.* Quibus proxima Scolia in Conviviis cantari, ut dictum, solita. Cujusmodi Poëma integrum à Praxilla Sicyonia compositum, è quo hi versus superstites ἐστι ἔτι ἀναπαύεσθαι: ἀεὶ δ' ἄν ποτε ἑτέροισιν φίλον. Sed de his vide infrà in voce *Scolion*: plura verò hanc in rem, apud Julium Cæs. Scaligerum, ubi *supra.*

CANTILENARUM Magistri, *die Meister singer*, dicuntur apud Germanos, qui quamlibet Historiam sive sacram sive profanam, in rhythmos ac certas carminum leges componunt, illasque suas cantilenas, *die Meistergesänge*, propositis brabeis in publica hominum corona concinere solent: mos, ex antiquissima Germanorum

rum consuetudine hausto, quam indigitat Tacit. *Annal. l. 2. sub fin.* ubi de Arminio, Cheruscorum Principe fortissimo, *Canitur*, inquit, *apud barbaras gentes, Græcorum Annalibus ignotus, qui sua tantùm mirantur.* Et de *Moribus Germ. c. 2. Celebrant carminibus antiquis (quod unum apud illos memoriæ & Annalium genus est) Tuistonem* --- *& filium Mannum, originem gentis conditoresque.* Sic Eginhardus de Carolo M. in *Vita* ejus, *Barbara*, ait, *& antiquissima carmina, quibus veterum Regum actus & bella canebantur, scripsit memoriæque mandavit.* Unde Jo. Trithemius Spanheimius Abbas in *Histor. Francor. Mos erat Majoribus nostris, Francis atque Germanis, ut Heroum facta vel dicta memoratu digna, per Sacerdotes Templorum, patriis commendarentur carminibus: in quibus discendis, memorandis & decantandis Juvenum excitarentur ingenia. Quæ consuetudo multis duravit annis nec hodieque defecit. Cujus rei testes sunt sacri psalmi, de incarnatione, morte ac resurrectione Jesu Christi: similiter profanæ aliquot cantiuncula, de veterum Heroum Regumque gestis*, &c. Idem verò & Gothi fecerunt, quos præclara Majorum gesta in carminibus, patriò sermone comprehensa, frequenter concinuisse, neque ævi vetustate aboleri possent, rupibus saxisque insculpsisse, testis est *Jornandes*: è quibus prius non exiguam Historiæ scribendæ materiam *Joannes Magnus* desumpsisse se fatetur. Ut alias gentes barbaras & literarum planè rudes, in Occidentalibus quoque Indiis, quæ multarum Historiarum memoriam παραδοθείσαις quibusdam cantilenis per annos plurimos conservâsse comperiuntur, omittam. Certè & de Romanis Græcisque priscis similia legimus; extantque in Sacris literis moris hujus non apud Israëlitas solùm, sed & primos mortalium luculenta testimonia. Hodie notissima apud Helvetios cantilena quâ Wilhelmi Tells, apud Belgas Fœderatos, quâ Wilhelmi Nassovii, libertatis in utraque gente auctorum vindicumque fortissimorum memoria celebratur, &c. Decantari autem consuevêre istiusmodi cantilenæ privatim publiceque, maximè in conviviis ac congressibus celebrioribus; in præliis præsertim: uti inprimis docet in Francorum gente præfata *Cantilena Rollandi*. Plura verò de his veterum *Cantilenis* vide apud Matth. Berneggerum *ad Taciti Germ. Quæst.* 6.

CANTILIA, castellum Galliæ, vulgò *Chantelle le Chastel*, ut distinguatur à Cantilio villa seu vico, *Chantelle la ville*. Utrumque positum est ad Bublam amniculum, *Bouble*, quem Secula *Sioule* in Elaver defert. Inter Aquas Neri & Augustonemetum, *tabul. Theod.* inter Burboni atque Claremonti castella, *Annal. veter.* Vide Hadr. Valesl. *Notit. Gall.*

CANTIMPRÆUS Thomas, vide *Thomas.*

CANTIOEBIS, *Amberg* ex P. Appiani conjectura, urbs Germaniæ in Nariscis.

CANTIUM, seu CANTIA *Bedæ*, vulgò *Kent*, regio Angliæ in ora orientali, ubi Cantium promontor. Ἄκαντιον *Ptolemæo*, vulgò *Northforland* teste *Ortelio*. Populi *Cantiani* omnium, qui Britanniam incolunt, humanissimi, Cæsare teste. *l. 5. Bell. Gall. c. 14.* Aliàs regiò titulô decorata, sedes data est Saxonibus Anglis, Ducibus Hengistô & Horsâ, à Vortigerno, è Germania evocatis, A. C. 450. In hac regione victus est ab Henrico VII. Perkinus Verbelius, qui Richardum Eboracensem Eduardi filium mentitus, multum ipsi negotii facessebat. Vide Verulam. *in Hist. Henrici VII. circa A. C.* 1489. Habet à Septentrione Essexiam, ab Occidente Surriam, à Meridie Sussexiam, ab Ortu Oceanum German. Ibi urbes Cantuaria, totius provinc. Caput, Roffa, Dubris, Sandwicus & Gravesinda. Primum fuit ex VII. Regnis, quæ Anglo Saxones in Britannia constituerunt, fundatum ab ipso Hengisto, A. C. 449. Reliqua fuêre, Regnum Suthsexiæ, West--Saxonum, East--Saxonum, Northanthumbriæ, East--Anglorum & Merciorum. Posteà sub unum Regem, sub Guilhelmo Conquestore, his omnibus redactis, soli Cantii suam libertatem & leges antiquas armis defenderunt: unde Proverb. *Cantii & omnes Christiani nunquam fuerunt domiti.* Georg. Hornius, *Orb. Imper. edit.* 1677. *p.* 313. & 321.

CANTOBENNA, vulgò CHANTOIN, vicus Galliæ, in Arvernia, prope Clarum Montem, à quo *Crypta Cantobennensis*, & *Arx Cantobennici Montis*, Monasteriô clara, Gregorio Turonensi dicuntur. Hadr. Valesl. *Notit. Gall.*

CANTOGILUM, vel US, locus in Arvernis, vulgò *Chanteuge*, Monasteriô insignis. Vide Hadr. Valesl. *Notit. Gall.*

CANTONES, hodie vocantur sive voce Italicâ Anguli sive Pagi sive Civitates tredecim, in quas Helvetiorum Democratia seu regio descripta est. Metaphora à *canthis*, i. e. ferreis rotarum extremitatibus seu oris. German. *Ort.* A concordia potentes. Vide *Cantons* & *Helvetii.*

CANTOR, Græcè Ἀοιδὸς apud Homer. *Od. γ. v.* 265.

> *Ἡ δ' ἤτοι τὸ πρὶν μὲν ἀναίνετο ἔργον ἀεικὲς*
> *Δῖα Κλυταιμνήστρη· φρεσὶ γὰρ κέχρητ' ἀγαθῇσι,*
> *Πὰρ γὰρ ἔην καὶ Ἀοιδὸς ἀνὴρ, ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν*
> *Ἀτρεΐδης, Τροίηνδε κιὼν, εἴρυσθαι ἄκοιτιν,*
> *Ἀλλ' ὅτε δή μιν μοῖρα Θεῶν ἐπέδησε δαμῆναι,*
> *Δὴ τότε τὸν μὲν Ἀοιδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην*
> *Κάλλιπεν οἰωνοῖσιν ἕλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι.*
> *Τὴν δ' ἐθέλων ἐθέλουσαν ἀνήγαγε ——*
> *Ipsa quidem antea certè abnuebat factum indignum*
> *Diva Clytemnestra (mente enim videbatur bonâ:*
> *Aderat enim Cantor vir, cui plurimùm mandârat*
> *Atrides ad Trojam profectus servare uxorem)*
> *Sed cùm jam ipsam Fatum Deorum irretivit, ad hoc ut domaretur,*
> *Jam tum ipsum Cantorem ducens ad Insulam desertam,*
> *Dereliquit avibus lacerationem & rapinam fieri;*
> *Ipsam verò volens volentem duxit*, &c.

Idem cum *Poëta* est seu *Vate*, quô nomine honorificentissimô Philosophi seu Sapientes antiquissimis temporibus veniebant. Et quidem primum, quùm innotescere hominibus Poëtæ antiquissimi cœperunt, argumentum ac materies fuit ἡ παίδευσις; hicque fine vitæ hominum adhibebantur, ut vel eos, qui ætate jam provectiores erant, sicut Persen suum Hesiodus; vel minores, & qui modum vitæ nondum habere poterant, instruerent. quorum illos propriè Ποιητὰς, istos Διδασκάλους, Comicus vocat. Utrumque tamen non rarò confunditur: Et præsentiâ enim suâ, & posteà scriptis, temperantiæ & justitiæ Magistri erant publici, quibus τὰς σοφὰς παιδείας maximi quique nobilissimique committebantur. Sicut etiamnum tempore Platonis, tanquam propria, vox Σοφὸς, attributa legitur Poëtis. Unde semper, ὁ σοφὸς Ἡσίοδος, ὁ σοφὸς Ὅμηρος, ὁ σοφὸς Ἀρχίλοχος, ut & multis post eum ætatibus, quamvis ignota esset causa. Primum autem, quod docebant olim, erat temperantia. Ideoque ingenuorum liberis ante pubertatem, statim præfici solebant, ut viderent, & audirent τῆς ὥρας χαρίεντα; quos Παιδαγωγοὺς Græci, Ἀκολούθους Athenienses, Latini *Comites* & *Custodes*, antiquiores etiam Εὐνούχους & Ἀοιδοὺς dixêre: quamvis eorum proprium munus docere esset. Sic Alcibiades apud Platonem *in Convivio* negat se, quòd formosus esset, absque Ἀκολούθῳ primò Socratem adire ausum fuisse. Et Virg. de Ascanio, *l. 5. Æn. v.* 546.

> *At pater Æneas, nondum certamine misso,*
> *Custodem ad sese, comitemque impubis Iuli*
> *Epytiden vocat*, &c.

Ex his rursus vetustissimi illi fuêre, quibus matronæ καὶ τὸ γυναικεῖον committebantur, qualis celeberrimus ille Ἀοιδὸς Homericus præfatus. Iidem Σωφρονισταὶ & Εὐνοῦχοι posteà Græcis, Latinis *Custodes* dicti sunt. *Hesychius*, Ἀοιδὸς, ᾠδὸς, κιθαρῳδὸς, καὶ ὁ ποιητὴς, καὶ ὁ θρηνῳδὸς, ὁ εὐνοῦχος, ἀηδών. Veteres certè Magistri, Ἀοιδὸν illum, qui in officio Agamemnonis uxorem continebat, Εὐνοῦχον interpretati sunt, quod nomen temperantiæ tum erat, non fœditatis. Antiquissimi enim τὸ εὖ νοῦν ἔχειν intemperantiæ directè opponebant, cujus partes omnes ἄνοιαν dicebant. Unde illud apud Comicum, ὕβριν τ' ἀμαθίαν καὶ ἄνοιαν πάνυ; opponebant namque *temperantiam* & *dementiam*, sicut posteà σωφροσύνην & ἀκολασίαν Philosophi; ac pro ἀφροδισιάζειν, μαίνεσθαι dicebant & ἀφραίνειν. Quæ causa, cur Horatius hominem temperantem *integrum* vocet, amanti eum opponens, *Carm. l. 2. od. 4. v.* 22.

> *Brachia & vultum teretesque suras*
> *Integer laudo.*

Et *integram* Dianam, i. e. *castam*, *l. 3. od. 4. v.* 70. Quippe mentis mutilationem καὶ τομὴν esse intemperantiam putabant. Sic itaque apud antiquos continentiæ Magistri, quamvis integri essent, Εὐνοῦχοι dicti sunt: in quorum locum sequiori ævô successêre mutilati ac moribus dissimiles; qui cùm γυναικωνῖτιν non modò occuparent, sed & puerorum curæ præficerentur, manifestam integris gentibus ruinam invexerunt. Unde queritur Plato *de Legg. l. 3.* *διαφθαρῆναι τὴν παιδείαν ὑπὸ τῆς λεγομένης εὐδαιμονίας τὴν Μηδικὴν, ὑπὸ γυναικῶν καὶ εὐνούχων παιδευθέντας αὐτῷ τοὺς υἱούς.* Certè is, in quem elegia Nasonis extat. *l. 2. Amor. v.* 1.

> *Heu mihi quòd dominam nec vir nec fœmina servas.*

eandem τάξιν apud puellam illam obtinebat, quam *Cantor* ille seu Ἀοιδὸς Homericus, apud Clytemnestram. Idque Barbarorum imitatione factum, qui locô Poëtarum Σωφρονιστῶν, qui fœminarum ab antiquis custodiæ præficiebantur, quòd suspicione res careret, ferè Eunuchos præficiebant, &c. Dan. Heinsius *Introduct. ad Hesiodum*, c. 6. Vide quoque infrà *Carmina*, *Eunuch*, *Musellæ*, *Moera.*

CANTOR, in Sacra Ægyptiorum Processione, peculiarem eorum Philosophiam exhibente, primus processit, *ex Musica symbolis unum aliquod gestans.* Dicunt illum ex libris Mercurii (secundi videl. de quo vide voce *Siphoas*) duos accipere debere, quorum unus Hymnos Deorum, alter Regiæ vitæ rationes continet. Post eum processit *Horoscopus*, in manu habens *horologium & palmam*, *Astrologiæ symbola.* Hunc oportet semper in ore habere Astrologicos Mercurii libros, qui sunt quatuor, quorum unus est de ordine inerrantium stellarum, quæ apparent; alius de ortu & illuminatione Solis & Lunæ; reliqui de illarum ortu. Verba sunt Clementis Alex. *l. 6. Strom.* ubi de Libris Mercurii, in adytis Templorum reconditis. Vide & infrà *Scriba Sacrorum.*

CANTOR, apud Veteres quoque pro Tragœdo vel Comœdo. Vide suprà in voce *Cantare.* In Ecclesia Romana idem est cum Psalmista. Amalarius, *de Officiis Eccl. l. 2. c. 5. Septem gradus sunt ordinatorum, octavus* Cantorum, *nonus & decimus Auditorum utriusque sexus*, &c. Primitus autem in ea, non singulis in ædibus Psalmodiæ erant, cùm reditus adhuc assignati neutiquam essent, singulis canentium Collegiis sustentandis. Hinc Romæ *Schola Cantorum* instituta est, quæ Urbi communis erat & ad stationes, processiones, singulasque diebus festis Ecclesias conveniebat, ibique sacra officia & Missarum solennia decantabat. Hæc communibus victitabat sumtibus habebatque magnæ in Urbe dignitatis & existimationis Præfectum, qui *Primicerius*, interdum *Prior Scholæ Cantorum* dictus est, cujus operâ selecti juvenes in cantu, lectione sacrorum librorum, & optimis moribus instituebantur. Initium ejus Hilario adscribere videtur Pontifici Anastasius Biblioth. at Johannes Diaconus Gregorio M. disertè ascribit in *Vita* ejus, *l. 6. c. 2.* ubi *Scholam* hanc ab illo primùm institutam eique *cum nonnullis prædiis duo habitacula assignata esse*, refert. Nempe, cùm priùs ipsi Sacrorum Administri & Diaconi *Cantorum* vices obirent, is primus peculiare *Cantorum* in Ecclesia officium constituit. Sic in alias Ecclesias earum usus transiit: de cujusmodi Scholis, ita Domnizo in *Vita Mathildis, l. 1. c. 2.*

Post

Post hæc excelsum studuit sibi fingere Templum,
Divinæque Scholæ, canerent qua dulciter Horas,
Nocte die Christo, &c.

Per excellentiam verò, qui istiusmodi Scholæ præest, *Cantor* dicitur: quos capita olim pileolis operuisse, & baculos manibus gestâsse, Honorius ait Augustodunensis *l.* 1. *c.* 74. De vestibus eorum agit Amalarius de *Eccles. Offic. l.* 3. *c.* 4 & Ekkehardus Minimus de *Vita Notkeri Balbuli. c.* 16. ubi de Cunrado Imperat. *Apud Moguntiam*, inquens, *civitatem S. Galli Monachô scholas ibi regente & procurante etiam* Cantoris *officium, ut solitum est, in medio choro imponens* (nempe cantum) *crebro coronatus & infulatus, adornatusque pretiosissimis indumentis*, &c. In Cathedrali Lugdunensis Ecclesiæ, in qua omnes Canonici titulô *Comitis* gaudent, præcipua est *Cantoris* dignitas. Unde, si contingat, ut in recitatione Officii in Choro error aliquis committatur, statim *Cantor* signum manu dat: quô factô omnes profundô silentiô, è Choro discedunt & in aliquam Ædis Capellam sese recipientes, privatim ibi residuam officii partem absolvunt. In multis ejusdem Regni Ecclesiis *Festum Cantoris* vocatur festum primæ Classis; quia tunc *Cantoris* est, officium ordinare: sicut festum secundæ Classis, ob similem caussam *Festum Succentoris* vocitatur. In Insula Melita Canonicus Cantor in solennitatibus ac processionibus, manu defert virgam argenteam, & ipse Episcopo in Pontificalibus præcinit; &c. Vide suprà in *Archiparaphonista*, infrà *Paraphonista, Primicerius, Protopsaltes, Psalmista*, & alibi passim. Sed & officium Monasticum vox notat, apud Lanfrancum in *Decret. pro Ordine S. Benedicti, c.* 5. Quemadmodum *Cantrix*, quæ cantum imponit & cantatricibus præest, in Monasteriis Sanctimonialium, occurrit, apud Petrum Abelardum *p.* 155. Tandem *Cantores*, apud Galfridum Monumethensem, *l.* 1. *c.* 22. Ministelli sunt, joculatores, *Cantadours*, Provincialibus dicti, de quibus vide infrà in voce *Ministelli*, & plura hanc in rem apud Car. du Fresne *Glossar.* & Dominic. Macrum in *Hierolex.* Cur verò *Cantores* Isidoro *Fabarii* sint dicti, videbimus infrà in *Fabatarius*.

CANTOR Petrus, vide *Petrus*.

CANTORUM Schola, ædes Romæ, *Anastas.* vide suprà.

CANTUARIA, Cantii Metropolis, urbs Archiepiscopalis primaria Angliæ, à Londino ad 45. mill. pass. distans. Ad Sturam fluv. sub qua 21. Episcopi. Vulgò *Cantorbery*, *Kenterbury* vel *Catrbery*, olim *Dorobernum* aut *Darovernum*, *Brit. Antonin.* Sub Saxonibus, Regum sedes fuit, usque ad Ethelbertum, qui illam Augustino Monacho, à quo conversus est, concessit, primo Archiepiscopo. Hic dein Anselmus & Thomas sanctitate inclyti, & templum magnificentissimum. Concilium A. C. 605. præsente Ethelbertô. A. C. 810. tempore Beornulfi, Merciorum Regis A. C. 1309. 1419. *Beda, Baron.* Hic quoque rituum Latinorum ab Archiepiscopi introductione, Eccles. Anglica graviter concussa est. A. C. 1638.

CANTUARIANI, populi in Mauritania. *Amm. Marcellin.*

CANTUARIENSIS Gulielmus, vide *Gulielmus*: it. *Thomas*.

CANTUS Ambrosianus, ab Ambrosio institutus in Ecclesia, memoratur Radulfo Tungr. *de Canonum Observ. l.* 10. *Proposit.* 12. ibique Romano contradistinguitur, his verbis: *Officium Ambrosianum ad Nocturnos & Matutinos atque Vesperas, Laudes, nec non ad Missam, habet solennem & fortem cantum, omnino alium à Romano, quem hodierna die sonorâ & forti voce sonant Clerici civitatis & Diœcesis Mediolan. & exinde apud Romanos B. Gregorius & Vitalianus PP. cantum Romanum receperunt, qui per eos, seu per alios, sub tenore & tono, qui hodie cantatur, ubique extitit magis planè dulcoratus & ordinatus.* Primus nempe Gregorius M. *Cantum Ecclesiasticum* correxit reduxitque ad certum Musicæ concentum, quem in universo Orbe Christiano observari voluit, & Scholas Cantorum, uti suprà diximus, Romæ instituit. Atque hinc *Cantui* illi *Romani* nomen, quia videl. in Romana Ecclesia, à Schola Cantorum Gregoriô Auctore institutâ, usurpari primùm solitus est: inde demum in reliquas Ecclesias delatus, quas Româ cantuum libros, missis ad hoc nuntiis à Pontificibus Roman. impetrâsse, Chilienus indigitat, *Vita* S. Brigidæ *l.* 3. *c.* 9. *num.* 61.

Libros compositos, cantumque & munera multa
Misit Apostolicus Brigidæ, concessis habenda,
Tradidit illa suis, discendi vertit in usum.

Præ cæteris autem Gregorianum hunc seu *Romanum Cantum* amplexati sunt Germani Gallique; qui tamen cùm de proprio quidpiam admiscuissent, identidem missi sunt à Pontificibus è Schola Romana Cantores, qui dissonos Ecclesiarum cantus ad legitimum Romanæ harmoniæ modum revocarent. In Gallia certè Pipinum Gallicanum cantum, quòd nimium à Romano discreparet, omnino tollere in animo habuisse, discimus ex *Consit.* filii ejus Caroli M. *de Emendat. Libror. & Officior. Eccles.* ut & aliunde passim. Unde Stephanus II. Pontifex. Roman. cùm sub eo in Galliam venisset, ab illo rogatus, per suos Clericos, Romanum cantum invexit, teste Walafridô Strabone, *de Rebus Eccles. c.* 25. Sed & ante Stephani in Galliam adventum, qui incidit in A. C. 753. jam curaverat Pipinus, Remedii fratris rogatu, accersiri Româ, qui Gallicanos Cantores in Psalmodiæ recitatione erudirent, uti patet ex *Ep.* ad eundem Pipinum Pauli I. *Histor. Francor. Tom. III.* Extinctô post hæc Rege, Carolus M. filius & Successor, ab eodem Stephano XII. Clericos *Carminum divinorum* seu Romanæ modulationis *peritissimos* obtinuit, qui in Galliam advecti, in diversas Regni Ecclesias dispersi sunt. Verum hi, cùm invidiâ & odiô Francici nominis, pactô inter se initô, quisque suô locô quàm depravatissimè canerent, Carolus Leoni Pontifici rem detulit, qui Romam evocatos partim exiliô, partim perpetuô carcere, damnavit, & ne in posterum simile quid accideret, Carolo persuasit, *ut duos suorum industrios Clericos* Romæ apud se relinqueret, quò Romanam addiscerent modulationem & peritiâ hâc instructi, alios in Gallia Clericos erudirent: quod factum ita. His proin in Galliam reversis, alterum Imperator secum retinuit, alterum ad Drogonem filium Metensem Episcop. qui id à Patente efflagitârat impensiùs, misit; *cujus industriâ*, verba sunt Sangallensis, *l.* 1. *c.* 2. *non solùm in eodem loco pollere, sed & per Franciam in tantum cœpit propagari, ut nunc apud eos, qui in his regionibus Latinô sermone utuntur, Ecclesiastica Cantilena dicatur Metensis, apud nos verò Mete*, &c. At qui apud Carolum remanserat Cantor Romanus, Palatinos Clericos in eadem modulatione erudivit. Ledradus Archiepiscop. Lugdun. *Ep.* ad Carolum: *Et ideo officio vestræ pietatis placuit, ut ad petitionem meam mihi concederetis reditus, qui ab antiquo fuerant de Lugdunensi Ecclesia, per quam Deô juvante & mercede vestrâ annuente, in Lugdunensi Ecclesia est ordo psallentium instauratus, ut juxta vires nostras, secundum ritum sacri Palatii, omni ex parte agi videatur, quidquid ad divinum persolvendum officium ordo exposcit. Nam habeo Scholas Cantorum, ex quibus plerique ita sunt eruditi, ut alios etiam erudire possint*, &c. Vide Carolum ipsum *contra Synodum de Imagin. l.* 1. *c.* 6. Amalarium *de Ord. Antiphon. c.* 68. Cardin. Bona *l. de Psalmodia*, Alios, laudatos Carolo du Fresne in *Glossar.* Adde Macrum utrumque in *Hierolex.* & quæ infrà *de Musica Eccl.* it voce *Occident.* At *Cantus inclusi*, apud Plinium, *l.* 16. *c.* 36. ubi de calamis tibialibus, *Hinc*, inquit, *armamenta ad inclusos cantus*: sunt qui tibiis peraguntur, ad differentiam apertæ vocis, quæ cantus statim in aërem effundit, nec instrumentis inclusos habet. Cujusmodi canendi ratio antiquissima ac simplicissima est, & ad movendum inprimis efficax, utpote maximè naturalis. Unde Itali spadones tantopere Magnatibus expetiti, &c. Vide Samalf. ad *Solin. p.* 118.

CANTUS, in *vetere Charta*, apud Ughellum *Italia Sacr. Tom. VII. p.* 393. Italis *Canto*, latus est, angulus, Gallis *coin*. Unde *in cantu sedere*, apud Audoënum, in *Vita* S. Eligii *l.* 2. *c.* 15. *Nullus Christianus in pyras credat, neque* in cantu sedeat, *quia opera Diabolica sunt*: ubi inter superstitiones paganorum id quoque memoratur: Gallis *Estre assis de cant*, est *Estre assis de coste*, Car. du Fresne *Glossar.* Sed & Κανὸν vel Κανθὸν & Κανθὸς, Græci recentiores vocârunt, quod *angulosum* sit, &c. quum frangitur, in partes semper dissiliat *angulatas*. Unde *Saccharum Candum* apud *Myrepsum*; quod frustra alii à *candore*, aut à *canna*, dictum contendunt. Salmas. *ad Solin p.* 1022.

CANTZACIUM, urbs in Persarmenia. *Cedren.*

CANUCCIS, Mauritaniæ Cæsariens. oppid. *Ptol.*

CANUCHA, fluv. navigabilis in Gangem influens. Plin. *l.* 6. *c.* 18.

CANUDAN, lacus Armeniæ, qui Ptolemæo *Thospitis*. *Lacus est aquæ salsæ, in quo nullum reptile, nec piscis ullus*, uti habet Geographus Nubiensis, *clim.* 4. *part.* 6. Nomen ei à sterilitate; namque Arabibus *canoud*, ἄγονος, seu *sterilem* sonat. Cujusmodi lacum etiam in Arcadiæ Pheneo fuisse, narrat Ælian. *Histor. Animal. l.* 3. *c.* 38. Ἐν δὲ Φενεῷ λίμνη ἰχθύων ἄγονός ἐστι, *In Pheneo lacus piscium sterilis est.* Quô eôdem sensu ἄγονος à Josepho appellatur Judææ lacus Asphaltites, *de Bello Jud. l.* 5. *c.* 4. eò quòd piscibus careat, &c. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part prior. l.* 1. *c.* 6.

CANULEIA, inter primas Vestales, quæ quatuor erant, lecta est à Numa. Plut. *in ejus vita.*

CANULEIA Lex, à C. *Canuleio* Tribuno Pleb. lata, M. Genutiô Augurinô; C. Curtiô Philone Consulib. an. Urb. Cond. 308. voluit: *Ut plebi cum Patribus connubiorum jus esset.* Idque contra legem XI[a]. Tabular. quâ cautum erat, *Ne liceret Patriciis conjungi cum Plebejis.* Vide Augustin. *de Civ. Dei. l.* 3. *c.* 17. Livium, *l.* 4. *c.* 1. 2. 3. &c. Vide C. *Canulejus*.

C. CANULEIUS, Romæ Tribun. pleb. An. 309. Urb. Cond. rogationes duas tulit, ut nimirum connubia plebis cum patribus essent communia, & alter Consul de plebe crearetur. Liv. *l.* 4. *c.* 1. 2. 3. Florus *l.* 1. *c.* 25. Vide *Canuleja Lex*.

CANUM, regnum Afric. in Nigritia, cum urbe cognomine, cujus ædes ex ligno & limo, non longè à Nigro fluv. Sedet urbs juxta lacum, estque ex præcipuis totius regionis. Vulgo *Cano*. Incolæ pastores & agricolæ: Rex olim potens, sed à Rege Ychia bellô petitus, post diuturnam obsidionem, hâc lege demum pacem impetravit, ut victoris filiâ ductâ, tertiâ redituum parte ei cederet, Sanut. *l.* 2. Marmol. *l.* 9. *c.* 10. *Leo*, &c.

CANUM Fœdus, sive superius, inter tria Rhætorum fœdera, primum, aliàs *Griseum*, German. *der Ober oder Grawepundt*, à Canis populis nomen accepit. Constat 19. Conventibus seu Communitatibus, inter quos præcipuô locô fuêre Abbas Disentinus, Baro Rhætiæ, & Misaucorum Comes: Sed posteriorum familiæ periêre; vulgò tamen, qui arcem Baronum veterum possident, domini à Ræzüns dicuntur; quem titulum posteà domini à Marmorea, tandem Plantæ, habuerunt. Præcipui populi hujus fœderis sunt Ætuatii, Lepontii, Misauci. Conventuum singuli summum aliquem annuum Magistratum habent; quem plerique *Ammanum* vocant: præter quos unus est totius fœderis Præfectus *der Landrichter*. Comitiorum locus est in pago Trunio. Præfectum auctoritate superat Rhætiensis arcis & Jurisdictionis dominus. Fœdus hoc cum vicinis Uraniis jam olim amicitiam coluit, A. dein C. 1497. æternô fœdere Helvetiis septem veter. Pagorum junctum est: annô ante quàm Rhæti de domo Dei seu de fœdere Cathedrali iisdem se junxissent. Simler. *descr. Helvet.* Vide etiam in *Cani*, & *Rhæti*.

Cani Fœderis Communitates 19.

Discentisium cœnobium, cui Ætuatius vicus, Trunum, &c. conjuncta.	*Schlouis.*
Waltenspurgum, *Bartza.*	Liberi supra silvam, quorum vicus supremus *Lax.*
Suprasaxum, *Obersachs.*	Thanna. Et hæ jurisdictiones novem dicuntur Rhætis,
Vallis Leguntia, *Lugnitz.*	Pars supra sylvam, *die ob dem Wald.*
Vallis, *Vals.*	
Illantum, *Ylantz.*	Flemium, *Flims.*

Tri-

Trimontium, *Trimmis.*
Sculfavia, *Savien.*
Rætium, *Rhætzenz.*
Domibasca vallis ac Tusciana, vicus illic celebris.
Scopina.
Sessa, *Schamps.*
Speluca, *Splugen.*
Milanci, *Masary.*
Rogoretum, *Ruflee*, quæ omnes pars sub sylva, *die under dem Wald.*

CANUNEFATES, vide *Caninefates.*

CANUS Melchior, vide *Melchior.*

CANUSINÆ russæ tunicæ, apud Romanos, servis militibusque in usu fuere. Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 129.

> *Roma magis fuscis vestitur, Gallia rufis,*
> *Et placet hic pueris militibusque color.*

Supra quas (erant enim interior vestis) sagochlamys accipiebatur. *Φοινικίδας* apud Trebellium Pollionem in *Claudio*, *c.* 46. interpretatur *Turnebus*, & hunc sequutus *Casaubon.* sed *φοινικίδα* Græci *τὴν ἐφεστρίδα* appellabant, h. e. *paludamentum* vel *chlamydem*, quam supra tunicam induebant. Ita enim clarè in *Crasso* Plutarchus, *λέγεται δὲ ἐκεῖνος οὐχ, ὥσπερ ἔθος ἐστὶ Ῥωμαίων στρατηγοῖς, ἐν φοινικίδι προελθεῖν, ἀλλ' ἐν ἱματίῳ μέλανι*, *non in paludamento coccino, ut mos est Romanorum Imperatori, sed in pullo amictu processisse.* Et sanè ἡ φοινικὶς, *punicea chlamys* est, ut ἡ *πορφυρὶς* purpurea. *Tunicæ russæ* sunt *φοινικοῖ χιτῶνες*, quos *φοινικοῦς ὑπενδύτας* vocat Plut. in *Philopœmene*, &c. Vide Salmas. *ad Historiæ Aug. Scriptores*, *l.c.* & *ad Solin. p.* 316.

CANUSIUM, Apulorum Dauniorum oppid. *Ptol.* ad Aufidum fluv. Plinio, *l.* 3. *c.* 11. & Pomponio, *l.* 2. *c.* 4. testibus. Idem esse cum Cannarum vico Romanorum clade nobili, asserit *Leander*, cui quo minus assentiar, faciunt Livius, *l.* 9. *c.* 20. *l.* 22. *c.* 50. Strabo, *l.* 6. Plinius, *loc. cit.* qui utriusque meminère; ut & Appianus in *Annibalica*: Οἱ δὲ ἐς Κάννας ἐστάλησαν περὶ δισχιλίους, ὀλίγοι δὲ ἐς Κανύσιον διέδρασαν. *Procopius* item scribit Canusium distare à Cannarum vico 25. stadiis. Rutilæ lanæ ferax erat, quæ ab eo *Canusina* dicitur, ex qua qui vestes gestabant *Canusinati* dicebantur. Martial. *l.* 9. *Epigr.* 23. *v.* 9.

> *Ut Canusinatus nostro Syrus assere sudet.*

Et *l.* 14. *Epigr.* 127.

> *Hæc tibi turpato Canusina simillima mulso*
> *Munus erit: gaude, nam citò fiet anus.*

Græcis plerisque Κανύσιον. *Appiano* & *Procopio* Κανύσιον, *Stephano* Κανύσιον, vulgò nunc *Canosa* dictum. A Diomede conditum, ut habet Strabo, *l.* 6. Cui convenit Horat. *l.* 1. *Serm. Sat.* 5. *v.* 91. ubi de pane Canusino loquitur:

> *Nam Canusi lapidosus: aquæ non ditior urna,*
> *Qui locus à forti Diomede est conditus olim.*

Haud procul à mari abesse Canusium, asserit Strabo, *ubi supra*, *οὐ πολὺ γὰρ δὴ τῆς θαλάττης ἀπέχουσιν.* Idem haud obscurè colligas ex Philostrato, *in vitis Sophistarum*, ubi de Herode Atheniensi, [illegible]. Hic Henricus IV. Imperator à Gregorio VII. excommunicatus, & rapinæ expositus, ipsi supplex factus est, sed ab eo adeò duriter tractatus, ut regiò depositò cultu, intra secundum murorum ambitum, sine calceis, sæviente hyeme, jejunus, per triduum, usque ad vesperam Pontificis responsum expectare cogeretur: tandem nudis pedibus, forcipes & scopas in manu habens, admissus & durissimis conditionibus absolutus est, A. C. 1077. Sigon *l.* 9. Inde *Canusinus* incola. Horat. *l.* 1. *Serm. Sat.* 10. *v.* 30. --- *Canusini more bilinguis*, ubi Schol *Bilingues* vocat, quòd utramque noscant linguam, & Latinam, & Græcam. Videtur autem Poëta, non tam significare voluisse duarum linguarum doctos fuisse illos, quàm unius, sed mixtæ ex duabus. Sic ut nec Latinam, neque Græcam posses dicere, quod vitio magis quàm laudi ducendum est. *Nic. Lloydius. Baudrand.* Canusium urbs aliàs Apuliæ Peucetiæ, nunc agri Barensis, 5. milliar. à Cannis excisis, 10. à Barulo in Occasum, sita est in colle, non procul à Veteris loco.

CANUSIUS, vel GANUSIUS, Historicus Græcus sub Ptolemæo Aulete, Ptolemæo Dionysio & Cleopatra. Plut. *in Cæsare.* Calisius, Gesnero *in Bibliotheca.*

CANUTIUS Tiberinus, Tribun. plebis continuâ rabie lacerabat Antonium jam hostem judicatum, Ciceronem imitatus, quæ libertas utrique morte constitit. Vide Paterculum, *l.* 2. *c.* 64. Objicientibus Antonio, & Cæsari, quòd in Republ. administrandâ potissimum Consularis Isaurici sectam sequeretur, respondit, *malle se Isaurici esse discipulum, quàm Epidii Calumniatoris.* Hujus forsitan est quod citat Priscian. *l.* 8. *Turpe est propter venustatem vestimentorum admirari, & propter turpissimè vitam actam contemni.*

CANUTUS I. Daniæ Rex, & Angliæ 34. Monarcha. In Angliam cum Patre Sunone venit, ut Danos ab Ethelberto occisos, & uxores eorum umbilicotenus defossas, superiori parte molossis atrocibus propinatâ, ulcisceretur. Mortuò Sunone filius, cum Edmundo II. rem gessit, à quo aliquoties superatus, tandem prælio victor, monomachiâ oblatâ, partem regni impetravit. Mortuò Edmundò, parricidis ejus punitis, regnò solus potitus est, hinc Sueciæ bellò illatò, Norvegiam occupavit, *Magni* nomen meritus. Leges tulit quamplurimas, & bonas, idque Oxoniæ, ubi Parliamentum convocavit. Rex verè magnificus, & à Parasitis suis *Alexander*, *Cyrus*, *Cæsar*, Rex terræ marisque dictus, quam adulationem memorabili factò refutavit. Polydor. *l.* 7. Ejus tempore, res Danorum in Angliâ ad *ἀκμὴν* pervenerunt, cujus morte paulatim decrevère. Imperavit ann. 19. Obiit Schafsburiæ, A. C. 1035. Wintoniæ sepultus, relictô filiô Haraldô Angliæ, Canutô Daniæ Rege & filiâ Henrico III. Imperatori nuptâ.

CANUTUS II. fratri Haraldo successit. Ab Anglis benignè exceptus, malam iis gratiam retulit, magnatibus plurimis sublatis & plebe exactionibus afflictâ. Fratris cadaver refossum in Tamesin conjecit, quòd matrem suam, filius enim nothus Canuti I. erat, duriùs tractâsset. Bienniô pòst in nuptiis, repentinâ morte, an venenô, sublatus. Eò mortuô Dani pulsi, legeque perpetuâ à regno Angliæ exclusi.

CANUTUS I. Daniæ Rex post patrem Ericum III. Christianam religionem ejuravit, à successore Frotone restitutam. De II. & III. jam dictum.

CANUTUS IV. in templo occisus, A. C. 1081.

CANUTUS V. maritus Helenæ, sororis Erici XII. Sueciæ Regis, quem tantopere contempserat, quòd blæsus esset, ut ei etiam bellum inferret. Sed in illo periit. Saxo Gramm. Finit in hoc Rege *Hist. Dan.*

CANUTUS, Vandalorum Rex, Sacerdotes honorabat, ut patres, pauperes fovebat, ut filios: viduas ut matres: Erat cæcorum baculus, esurientium cibus, miserorum spes, lugentium consolatio. Sigon. *l.* 2. Ejus operâ instituit Lotharius Imperator, Episcopos in Dania, Suecia, Norvegia, Groenlandia & Islandia. Circa A. C. 1133. 1137.

CANUTUS, fil. Erici IX. Suecorum Rex occidit Carolum VII. ob suspicionem paternæ cædis, & laudabiliter feliciterque regnavit, ann. 23. Saxo Gramm. *Hist. Dan.* Magnus *Hist. Suec.*

CANUTUS Joh. Sebastianus, è Biscaya, nauta famosus, cum Ferdinando Magellano 5. navium Duce, Hispali solvit, A. C. 1519. quô vel venenô, vel in prælio, in Philippinis, sublatô, unicam navem, *Victoriam*, reduxit, post triennium totô orbe circumnavigatô, A. C. 1522. à Carolo V. donatus aureô torque, cum inscriptione, *Primus circumdedisti me.* Oros. *l.* 11. Maffæ. *l.* 8. Mariana, *l.* 26.

CANYTIS, urbs Syriæ magna. *Steph.*

CAORCINI, seu CORSINI, Mercatores Itali, propter fœnerationem usurariam famosi, maximè in Gallia, unde non semel à Regibus proscripti sunt, Legibus Statutisque contra fœneratores editis. Inter alia extat *Edictum* Ludovici IX. A. C. 1268. quô *Caorsinos* usurarios proscripsit, factâ tamen Mercatoribus Lombardis, *Caorcinis*, aliisque extraneis, mercaturam in Gallia exercendi facultate, dummodo nullum facerent usurarium fœnus. Aliud item Philippi Audacis, *Extirpare volentes de finibus Regni nostri usurariam pravitatem, quam quosdam Lombardos & Caorsinos, aliosque complures alienigenas, in eodem Regno publicè intelleximus exercere, mutuantes pecuniam obligatam sibi pignoribus ad usuram & habentes ad hoc domos specialiter deputatas, in quarum extorsionibus usurarum valde prædictum depauperatur Regnum*, &c. Quô Edictô, è Regno proscribuntur duobus mensibus, post ejus *proclamationem* Mox additur, *Non inhibemus tamen, quin mercatores Lombardi, Caorsini, & alii undiquaque pro suis negotiis & mercaturis legitimè exercendis, in Regno nostro morentur, pacificè vivant, veniant & recedant*, &c. Sed & in Anglia hæc pestis eousque invaluit, *ut vix esset aliquis, qui retibus illorum non illaquearetur. Circumveniebant enim in necessitatibus indigentes, usuram sub specie negotiationis palliantes*, &c. Subdit deinde formulam, quâ debitores sibi obligabant. Vide quoque Matth. Westmonasteriensem *A. C.* 1232. *sub fin.* Proscripsit eos Angliâ Henricus III. A. C. 1240. cùm verò Papæ interventu, ut habet Matthæus Parisius, eò rediissent decenniô pòst, mox ob immensas & detestabiles usuras, denuo proscripti & carceri mandati sunt A. C. 1251. Quod ut in terris suis quoque fieret, testamentô suô cavit Henricus III. Brabantiæ Dux, A. C. 1260. &c. Nomen illis à *Caturco*, Occitaniæ in Gallia celebri urbe, in qua ii commercia sua exercebant: unde postmodum Montem pessulanum & Nemausum translati sunt, uti habet in voce *Langobardus* Car. du Fresne. Sunt tamen, qui illud nominis à familia *Caorsina*, aut *Corsina*, Florentinâ, deducendum censeant: quæ cum aliis ejusdem Urbis & provinciarum vicinarum familiis, in universa penè Europa, mercaturæ operam dederit. Licèt enim *Lombardorum* appellatione omnes Mercatores Itali, in Regnis Italiæ finitimis & longinquis fœnus exercentes, agnoscerentur; erant tamen ii in Societates distincti, ex inito invicem pacto & fœdere, quæ vulgò familiæ nobilioris, penès quam mercimonii summa erat, nomine donabantur. Quam ob causam crebrò occurrunt Societates *Amanatorum*, *Acciaivolorum*, *Bardorum*, *Corsinorum*, &c. apud Johann. Villaneum, præsertim *l.* 12. *c.* 137. ubi societatem *Corsinorum* disertè memorat. Etiam verò Ugolinus Verinus, *Florentiæ Illustr. l.* 3. familiæ *Corsinæ* inter Florentinas, meminit:

> *Clara Sophocleo stirps est memoranda cothurno*
> *Corsinæ sobolis, multa virtute, fecunda.*

Quia autem *Caorsini* hi usurarii undique exagitabantur, proscribebantur & in vincula conjiciebantur publica, hinc nata Gallis loquendi formula, *Enlever quelqu'un comme un Corsin*, cùm aliquem in carcerem per vim abductum vident, &c. Vide Car. du Fresne *in Glossar.*

CAPA & CAPPA, vestis, cùm ad capitis tegmen, tum ad corporis, multiplex. Inter indumenta corporis, ejusmodi est, quod manicis carens, caputium habet, à collo in humeros rejectum. Sed nec constans hâc formâ, nec sexui proprium: frequens in Eccles. Latina. De *Cappa clausa*, vide Constit. Ottonis *Tit. de habitu Cleric.* In choro, *Cappa choralis* adhibetur. *Manicatæ Cappæ* mentio in Decret. *Greg. l.* 3. *Tit.* 1. *c.* 15. Usi etiam sunt *Capâ* ad electum jam Papam insigniendum. Pro veste fœminea, seu cyclade reperitur, apud Matth. Paris. *in Richardo I.* Pro scrinio ad conservandas reliquias, vide in *Capella*: & de his omnibus Spelmann. *Glossar.*

CAPACIA, civitas Lucaniæ, non procul à mari, olim admodum frequens ac opulenta, titulòque ducatus insignis: cæterum hâc ætate propemodum deserta, propter alluviones.

CAPÆ, urbs Hellesponti. *Steph.*

CAPÆUS, fluvius in superficie frigidus, infrà calidus. Antigonus *in Mirabilibus.*

CAPANEUS, nobilis Argivus, maritus Euadnes, qui unà cum Polynice in bellum Thebanum profectus, cùm scalas muris admovere vellet, à Thebanis lapidibus fuit obrutus. Hinc factus est locus fabulæ, *Capaneum cum Deorum contemptor esset, à Jove fulmine esse percussum.* Vegetius, *l. 4. De re militari, c. 21. Qui scalis* (inquit) *in obsidione urbium utuntur, frequenter periculum sustinent, exemplo Capanei, à quo primùm scalarum oppugnatio perhibetur inventa, qui tantâ mole lapidum fuit obrutus à Thebanis, ut fulminibus dicatur extinctus.* Ovid. *l. 4. Trist. El. 5. v. 63.*

Cùm cecidit Capaneus subito temerarius ictu.

Hinc *Capaneïus.* Stat. *l. 8. Theb. v. 662.*

> ---- —— *Capaneaque pinus*
> *Jam procul Aonia volat agnoscenda catervis.*

Idem, *l. 12. v. 764.*

> . — *Capaneaque nusquam umbra*
> *Pectora.* ---- ----

Item *Capaneïa*, Stat. *l. 12. Theb. v. 545.*

> ---- *Ausa ante alias Capaneïa conjux.*

Vide etiam *Apollod.* & Hyginum, *Fab. 68. 70.* Addo, quòd cutem ejus in boum pelles duratam habet Lutatius, *ad Statium, Theb. l. 6.* De combusto verò ejus fulminati cadavere, vide Jac. Nicolaum Loënsem, *Miscellan. l. 5. c. 10.* laudatum Casp. Barthio, *Animadversion. ad Papinium Statium l. 3. p. 1560.* Inter Taurisci celebris opera, *Capanei* quoque imaginem refert Plin. *l. 35. c. 11.*

CAPANNÆ, nomen plurium locorum in Gallia rusticanorum & vilium; quæ partim *Chabannes*, partim *Chavannes*, nec non *Chevannes* dicuntur. A voce *Capanna*, quæ apud *Isidorum* agrestem casam notat, Gall. *Cabane.*

CAPARA, Lusitaniæ urbs *Ptol.* aliàs *Capera.*

CAPARATÆA, Samariæ vicus *Justino*, & *Eusebio*, unde Menandrum quendam Simonis Magi discipulum oriundum tradunt.

CAPARCELIS, Armeniæ minoris oppid. *Ptol.*

CAPARNAUM, fons juxta Genesareth lacum, quem nonnulli Nili fluminis venam opinantur. Joseph. *Bell. Jud. l. 3. c. 12.*

CAPARO seu CAPERO, Italis *Caperone*, Gall. *Chaperon*, Occitanis *Capayron*, vox est recentioribus usitata; Guiberto *de Vita sua*, *l. 1. c. 22.* & in *Regulis Monasticis* passim: pro tegmine capitis, cucullâ. A *capronis*, h. e. capillis muliebribus demissis in frontem, dicta. Viro docto *ad Taciti Annal. l. 3. quòd*, inquit, *in vultum se demittat à capite*: Aliis potiùs quasi *brevior capa*, quæ majori capæ substernitur. Formam ejus describit Car. du Fresne verbis *Statut.* MSS. Ordinis Milit. Coronæ Spineæ sub Carolo VI. Vide eum in *Glossar.* Villicos olim id caputii gestâsse, hodieque in usu esse Novitiis Capucinorum, Professis verò eorum non imponi, nisi cùm ignominiæ pœnam merentur, leges apud Dominic. Macrum in *Hierolex. Caperonem usque ad cingulum habet*, Matthæus Parisius alicubi, apud Eund. Vide quoque infrà in voce *Cappa.*

CAPAROSA, Judææ urbs. *Ptol.*

CAPASA, Lusitaniæ urbs. *Ptol.*

CAPASTITE, Asiæ præfectura. Plin. *l. 5. c. 9.*

CAPDENACUM, castrum Galliæ, vulgò *Cadenac*, situm inter Figiacum, & civitatem Rutenorum. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAPDETUS, Gall. *le Capdet*, cognomen impositum Carolo Albretano, qui reus Majestatis damnatus est, quod Johannis Armeniaci partes sectatus esset: Ita autem secundò-genitos appellant Occitani, unde reliqui Galli *Cadets* dicunt. Vocis origo à *cap*, h. e. *caput*, quasi *minora capita*, respectu primogenitorum, qui *Capmas* vocabantur, *capita domus*, Gall. *les Chefs de maison*: tametsi dominos quosvis sic appellâsse videantur *Bigerritani*, Car. du Fresne *Glossar.*

CAPE *Ptolemæo*, Africæ propriæ urbs ad Syrtim minorem sita, *Capis* vocat *Castaldus*, *Tacape* habent hôc locô Latina Ptolemæi exemplaria.

CAPEDUNUM, Scordiscorum oppid. Strabo, *l. 7. Capestein* & *Capsenberg* *Lazio.*

CAPELLA, Poëta. De quo Ovid. *de Ponto*, *l. 4. El. 16. v. 36.*

Clauderet imparibus verba Capella modis.

CAPELLA, arx Gall. munita, in Picard. & Tirasciæ tractu, vix 1. leuc. ab Oesia fluv. 4. leuc. ab Avenna in Austrum in confinio Hannoniæ, erecta ultimô seculô, contra Belgas, *la Chapelle* Gall. Vide *Valesium.*

CAPELLA, seu CAPRA *lactens*, inter sacrificia, pro peccato per ignorantiam commisso, occurrit Levit. *c. 4. v. 27.* & *seqq. Quòd si unus quispiam peccaverit per errorem ex vulgo, faciendo aliquid præter mandata Jehovæ ---- tum adducet oblationem suam capram lactentem integram, fœminam --- & imponet (illi) manu sua super caput istius peccati, jugulabit* (Sacerdos) *peccatum istud in loco holocausti*, &c. Item inter sacrificia, in aliis peccatorum leviorum casibus, offerri solita, qui recensentur, *c. 5. v. 1, 2, 3. & 4. Quum peccaverit quispiam & audierit vocem blasphemiæ, cujus ipse testis sit — si non indicet — Aut quum quispiam tetigerit rem ullam immundam aut cadaver --- aut quum tetigerit immunditiam hominis*, &c. *v. 6. Et adducet reatum suum Jehovæ ---- fœminam lactentem ovem aut capram lactentem in reatum.* Cujus vice egenis duo turtures, aut duo pulli columbæ, permittuntur, *v. seq.* &c. Vide quoque infrà passim, superius in voce *Capra.* De *Capella* verò, signi cœlestis, ortu, Plin. *l. 18. c. 26.* & cultu apud Peruanos, infrà *Peruvia.*

CAPELLA, diminutivum ex *capa* seu *cappa*, quasi *brevior capa*, apud Adalardum in *Statutis* antiquis Corbeiensis Monasterii, *l. 1. c. 3.* Sic meminit *Capellæ S. Martini* Marculfus, *l. 1. Form. 38. Sed dum inter se intenderent — fuit judicatum — quod in Palatio nostro, super Capellam domini Martini, ubi reliqua sacramenta percurrunt, debeant conjurare.* Ubi *Capella* Carolo du Fresne, est brevior Martini *capa*, in Palatio asservari solita, quam *Cappam* S. Martini vocat Sangallensis, *l. 1. c. 27. Carolus habebat pellicium berbicinum, non multum amplioris pretii, quam erat roccus ille S. Martini, quo pectus ambitus, nudis brachiis Deo sacrificium obtulisse, assignatione divina comprobatur.* Quo in loco tangit id, quod Severus, *Dial. 2.* & Fortunatus, *de Vita S. Martini*, *l. 3.* & *l. 1. Poëm. 5.* referunt, cùm scil. Præsul hic sacra facturus in Ecclesia, exutâ tunicâ pauperem vestivit, & *bigerricâ* veste brevi atque hispidâ, humeros contectus, cætera nudus, in templum petrexit. In cujus facti memoriam, asservatam illam bigerricam vestem censet Car. du Fresne, inter reliquias hujus Viri cæteras, quam pallii seu *mantelli* appellatione vulgò insigniunt Galli: nam pallii vice fuêre olim bigerricæ, non manicatæ, uti exuerunt capæ. Atque hinc idem Auctor ipsam ædem, in qua *Capa* hæc seu *Capella S. Martini* asservata est, intra Palatii ambitum ædificatam, quò etiam reliquorum Sanctorum lipsana illata sunt, *Capellæ* nomine insigniri cœpisse judicat, nomine postea ad alias quoque illiusmodi ædiculas translatô, &c. Qua de re quid sentiendum, diximus in voce *Capella.* Certè *Palatinarum Capellarum* mentio, apud Francicarum rerum Scriptores frequens est: inter quas præcipua olim fuit Aquisgranensis, de qua vide Eginhardum in *Vita* Caroli M. Sigibertum A. C. 795. Miræum, *in Codice Donat. Piar. l. 1. c. 11.* Barthol. Fizenium, *in Histor. Leod.* Alios. Cùm nempe in Francico Regno palatia complura, & ferme in qualibet provincia haberent Reges, adeò ut, si iter agerent, ferme semper in Dominicis, uti vocabant, villis & palatiis habitarent: habuêre etiam in iisdem sacras ædes, quæ propriâ appellatione *Capellæ* vocabantur, in quibus reliquiæ Sanctorum, quas secum Capellani deferebant, reconderent & asservarent. Dicebantur *Capellæ* istæ his locis, *Regales*, *Regiæ* & *Dominicæ*, vel quòd in Palatiis Regiis, uti dictum, vel saltem, quòd à Regibus, in dominicis & propriis prædiis essent extructæ & amplis proventibus locupletatæ, *dominica* scil. *decima*, ut est in Concilio Meldensi A. C. 845. Habebantque id privilegii, ut ferè semper ab Episcoporum jurisdictione & exactionibus eximerentur, soli sedi Pontificiæ subditæ: quò factum, ut interdictum ab Episcopis in eas promulgari non posset, uti legitur apud Innocentium III. *l. 15. Ep. 235.* &c. Sed & *Capellæ* nomine interdum denotantur ministeria ac vasa sacra, quæ Sacerdoti ad peragenda sacra necessaria sunt. Cùm namque asservarentur in Capellis istis Palatinis, præter reliquias, vasa quoque, instrumenta, ornamenta, ac cimelia Ecclesiastica majoris momenti, quæ *Ministeria* vulgò dicta; ea processu temporis nomine collectivô *Capellæ* postmodum donata sunt. Domnizo de *Vita* Mathildis, *l. 2. c. 14.*

> Capellam *totam, quam præbuerat pretiosam:*
> *Huic Domno digno Comitissa Mathildis, in ipso*
> *Templo confestim rapuit, plebi pessima fregit.*

Infrà,

> *Et domnæ eandem capellam reddidit, ultra*
> *Non aliquid retinens.*

Imò & ipsis hinc, quæ reliquias continere solent, phylacteriis & capsulis, nomen inditum. Ermodius de *Miraculis* S. Stephani, *l. 1. Capella argentea, in qua erat reliquiarum portio.* Inscr. capsæ reliquiarum, quam Carolus Rex per Salomonem Monachum ad S. Gallum misit;

> *En Crucem atque pia cum sanctis capsa Maria,*
> *Hanc Karolus summam delegit habere* Capellam.

Porrò, pro ipso integro *caparum* Ecclesiasticarum apparatu, h. e. *capâ*, tunicâ, dalmaticâ, vocem sumi, docet Catellus, *Hist. Occitan. p. 901.* ex veter. Charta. Et quia in *Capella* Principis seu Oratorio, Archivum, diplomata & Regni monumenta non minus olim, ac hodie, asservarentur, inde pro Cancellaria, non rarò occurrit: in Anglia inprimis, ubi Archivum Regium etiam in *Capella*, hinc *Capella Rotulorum* appellatâ, custoditur. Quò factum, ut, qui describendis Regiis publicisve instrumentis addicebantur, *Cappellani* vulgò jam olim audirent, uti videre est in voce *Capellani.* Plura in hanc rem vide apud Car. du Fresne in *Glossar.* Addendum saltem, apud Adamum Bremensem, *c. 107. Capellam* quoque dici cœtum Clericorum, qui, vulgò *Capellani* dicti, Episcopis inserviunt, eorumque ministerio præsto sunt, ex *Eod.* &c. Posterioribus temporibus *Capellæ* dictæ sunt quævis ædiculæ sacræ, Oratoria, quæ proprios Sacerdotes non habebant, seu ædes sacræ, quæ non erant baptismales. Joh. de Janua, *Capella, parva Ecclesia, quæ nec habet baptismum, nec cœmeterium*, &c. Bononiæ, in Italia, sic appellari Urbis regiones, observatum est Antonio Paulo Masino, quâ nomenclaturâ *Parochias* indigitari ait: Vide Henschenium *in Miraculis B. Simonis Tudert. ad diem 10. April.* Etiam vulgò sacella sic dicuntur, seu majorum Templorum appendices, vel ædiculæ, ædi sacræ majori adjunctæ, quas *Cubicula* vocavêre Veteres, teste Octaviô Ferrariô *in Originibus Ital.* voce *Capella*, &c.

CAPELLA, fortè à Ciceroniano *capsa*, & Pliniano *capsella*, in genere cistam, cistulam, scrinium; in specie illud, ubi Martyrum reliquiæ reponuntur, denotat. Hinc pro ædicula, in qua reliquiæ asservantur, & perinde pro quovis sacello ac Oratorio. Sed capsam à *Capella* distinguere videtur Ekkehardus Jun. qui obiit A. C. 996. hanc pro sacra ædicula, illam pro scrinio reliquiarum ponens.

ponens. *Capella regia*, non à sacris tantùm locus fuit, sed etiam Graphiarium, Secretarium, Chartophylacium & Archivum, quò mandata & responsa regia. Chartæ, Epistolæ, Brevia, à Capellanis regiis condebantur, scribebantur & emittebantur; rescripta & monumenta Regni, sacrâ quasi custodiâ, conservabantur. *Capellæ* hinc appellatione, continebatur etiam aliquando Cancellaria. Vide Spelmann. *Gloss. Archæol.* & infrà in voce *Capellani*.

CAPELLA Antistius, insignis Orator, à M. Aur. Antonino Phil. selectus, ut esset, cum aliis, Magister Commodi Imperatoris. Lamprid. *c.* 1.

CAPELLA Marcianus Mineus Felix, Afer, uti videtur, scripsit *Mercurii & Philologiæ nuptias*. Gessit Proconsularem dignitatem, ut ipse de se ultimò suorum voluminum Epigrammate testatur. Vide Voss. *de Historico Latin. l. 3. p. 712.*

CAPELLÆ Custos, vide *Custos Capellæ*.

CAPELLANI, primò dicti sunt, qui capellam reliquiarum curabant, deinde, qui sacellum, ubi eadem sistebatur: & tandem omnes, qui à sacris ministrabant, clerici nempe & sacerdotes. Vide Walafr. Strabonem, qui floruit. A. C. 700. *de exord. & increm. rerum Eccles. c. ult.* Honorium *Serm. de S. Martino*, Durandum, *Ration. l. 2. c.* 10. ubi inquit: *Antiquitùs Reges Franciæ ad bella procedentes, Capam S. Martini secum portabant, quæ sub eodem tentorio servabatur, quod ab ipsa capa dictum est capella, & clerici ejus custodes* Capellani. Sed vocabula hæc *Capella* & *Capellanus*, nusquam deprehenduntur ævô S. Martini, qui A. circiter C. 400. obiit, nec in subsequenti: unde fabulam illa narratio sapit. Dicti posteà *Capellani* quoque, qui aliàs Scribæ & Notarii, aliàs Secretarii, tandem Cancellarii, i.e. scriptores, quorum primarius *Archicapellanus* & scribarum princeps appellatus est hodie summus Cancellarius. Sic Einhardus Caroli M. Imperatoris Cancellarius, vocatur Archicapellanus in *Chron. Schwartzahensi*, i. e. Princeps Scribarum, ut notat Goldastus, *ad c.* 11. *Ekkehardi Jun.* Sed Hincmarus Capellanum & Cancellarium, diversos facit in aula Franciæ, *Ep. 3. c.* 16. Vestigium rei hujus hodieque apud Anglos, ubi præcipua Cancellariæ statio, scil. Archivum ipsum, quò diplomata & regni monumenta (*rotulos* vocant) custodiuntur, in capella habetur, quæ à munere *Capella Rotulorum* appellata est. *Capellani* verò nunc Anglis propriè, qui Magnatibus à sacris sunt. Spelmann. *Gloss. Archæol.* & suprà in voce *Capella*: Vide quoque mox dicenda.

CAPELLANUS, Imperii Romani nomen dignitatis, quâ functus olim Petrus Diaconus Casinensis, ut ipsemet testatur *Chron. Casin. l. 4 c.* 58. Idem de quodam Rainaldo, *c.* 116. *Cum fratribus*, inquit, *inter Imperii Capellanos constitutus est.* Sic *Archicapellani Romanorum Imperatricis* dignitatem habuêre jam olim, Abbates S. Maximini Trevirensis, uti Nic. Zyllesius auctor est, *in Defensione ejusdem Monasterii, Part. 1. sect. 2. §. 4.* ut omittam *Capellanos Abbatum*, quorum *Provinciale* Ecclesiæ Cantuar. *l. 3. tit.* 19. *Capellanos Episcopales & Regales*, quorum Concilium Colon. A. C. 1260. *c.* 10. *Capellanos Principum*, quorum Concilium Claromont. *A.* C. 1095. *can.* 18. meminêre, de quibus omnibus videre est *Glossarii* præfati Auctorem. Fuit autem in Gallia primitus dictus *Capellanus*, secundùm eundem, qui *Capam* seu *Capellam* S. Martini vel in Regum palatiis asservabat, vel in præliis, cum cæteris reliquiis, qui tum gentis mos erat, deferebat, qua de re, quid sentiendum, diximus in voce *Capellani*. Posteà in Palatiorum sacellis, peragendis sacris officiis operam dedisse *Clerumque effecisse Palatinum*, cui qui præerat, *Capellanus κατ' ἐξοχὴν* seu *Archicapellanus* dictus est, legimus apud Hincmarum *de Ordine Palatii*, *c.* 16. In quos acriter olim invectus est Wala Abbas Corbejensis, ut docet Paschasius Rathpertus in ejus *Epitaphio*, *l. 2. c.* 5. ubi inter alia illos *non ob aliud servire, nisi ob honores Ecclesiarum & quæstus secula ac lucri gratiam, sine probatione Magisterii, atque ambitiones Mundi*, ait. Ministrabant verò in hac functione viri dignitate illustres, Episcopi videl. & Abbates; è quibus ad dignitates Ecclesiasticas postmodum non pauci à Regibus electi: habebantque *Abbatum* nomen. Crevit dignitas, cùm Cimelia etiam & Archiva Regia illis crederentur, iique *Cancellariorum* quoque & *Notariorum* munus obirent: quod quidem subinde reprehenderunt Ecclesiæ Gallicanæ Præsules, ægrè ferentes, Clericos & Presbyteros *Cancellariorum* munere defungi. Concilium Cabillonense II. *A.* C. 813. *c.* 44. *Scripsimus Presbyteros wilicos esse non debere & nunc eos in tabernis bibere, Cancellarios publicos esse, nundinas insolenter peragrare.* Unde & apud Burchardum, *de Eccles. Discipl. l. 1. c.* 50. *Presbyteri & Clerici Chartas dominorum suorum scribere* vetantur. Id enim eousque invaluerat, ut *Capellani* Procerum eorum essent Amanuenses, Epistolasque & Diplomata conscriberent, quod testantur veteres passim Chartæ, quæ à *Capellanis* scriptæ dicuntur, &c. Sic itaque *Archicapellani*, qui illis præerant, Archicancellariorum quoque munus administrabant, non olim duntaxat & primâ stante Regum familiâ, sed etiam sub tertia; ita, ut, qui Regum Diplomatis subscribebant, promiscuè non rarò, modò *Archicapellanos*, modò *Archicancellarios*, sese subscriberent, ut Dado, Dagoberti Regis Referendarius; Ithcrius, qui passim Caroli M. Diplomatis nomen suum subscripsit; Gozlinus Abbas S. Germani de Pratis, sub Carolo Calvo, Balduinus, Henrici Regis Cancellarius, Alii: Quamvis aliàs dignitates hæ, muneris quidem ac officii affinitate conjunctissimæ, attamen diversæ in Aula essent. Sed & Clericorum causis præfuisse eosdem, testatur Walafridus Strabo *de Rebus Ecclesiæ*, *c. ult. Quemadmodum sunt in Palatio Præceptores vel Comites Palatii, qui secularium causas ventilant; ita sunt & illi, quos* summos Capellanos *Franci vocant, Clericorum causis prælati.* Etiam ad Capellanum principem Regiæ mensæ spectabat benedictio, ut testatur Theodulfus Aurelianensis, *Carm. de Hildeboldo Archicapellano*, p. 185.

Adsit Præsul ovans animô vultuque benignus,
Ora beata ferens, & pia corda gerens.
Quem sincera fides, quem tantus culminis ordo,
Pectus & innectunt Rex tibi, Christe, dicat.
Sit benedicturus Regis potumque cibumque,
Sumere quem etiam Rex velit, ille volet &c.

Vide Car. du Fresne in *Glossar.* ubi subnectit *Archicapellanorum Palatii Francici* seriem, ex Scriptoribus & veterib. Tabulis, à se descriptam: è qua ista excerpsimus:

Capellanorum summorum Franciæ series.

Rusticus, posteà Episcopus Cadurcensis, sub Chlotario I.
Bertharius, posteà Carnutensium Episcopus sub Chlotario II. in *Vita* ejusdem.
Ricolfus, aliis *Rucolsus*, sub Dagoberto.
Launus Abbas S. Eparchi, postmodùm Episcopus Ecolismensis, sub Pipino.
Fulradus, Caroli Martelli, ex Hieronymo fil. nepos, sub eodem.
Andreas Episcopus & *Capellanus* Caroli M.
Liudebertus, sub eodem.
Ingelrannus seu Engelrammus, Episcopus Metensis, sub eodem.
Hildibaldus, Archiepiscopus Coloniensis, sub Carolo M. & Ludovico Pio.
S. Angilbertus, Berthæ Carolo M. genitæ maritus, Abbas Centulensis, sub Carolo M.
Hilduinus, Abbas Monasterii S. Germani Paris. sub Ludovico Pio.
Fulco Presbyter, sub eodem.
Drogo, Caroli M. filius nothus, Metensis Episcopus sub eod. Ludovico.
Guntharius Archiepiscopus Colon. sub Lothario Imperatore.
Ebroinus, Episcopus Pictaviensis & Abbas S. Germani de Pratis, imperante Car. Calvô.
Gozlinus, Abbas itidem S. Germani de Pratis, sub eodem.
Joseph, Episcopus Eporediensis, sub Ludovico Lotharii filio.
Fridebastus, aliis *Fridebertus*, Episcopus Pictaviensis, sub Pipino Aquitaniæ Rege.
Remigius, Archiepiscopus Lugdunensis, Caroli Burgundiæ Regis Lotharii Imperatoris *Palatii Capellanus summus.*
Grimaldus, Abbas S. Galli, sub Ludovico III.
Adventius, Episcopus Metensis, sub Lothario Rege Lotharingiæ, A. C. 868. apud Zylletum.
Cozbaldus, sub Ludovico Bajoariæ Rege.
Granoldus, sub eodem.
Deotmarus, sub Arnulfo Rege.
Theutmarus, sub Arnulfo Lotharing. Duce.
Hermannus, sub Rege Zuentibaldo.
Rutgerus Archiepiscopus sub eodem.
Balduinus, sub Henrico Rege circa A. C. 1047.
Ratbodus, Archiepiscopus Trevirensis sub Carolo Simplice, A. C. 917. &c. Post hæc desiit apud Francos *Archicapellanorum* appellatio, & munus hoc ac dignitas in *Capellanorum*, dein Primorum & Magistrorum Capellanorum Regis titulum transiit, de quibus crebrò in veterib. Tabulis Regum præcipuè, quosque cum præcipuis Palatii & Aulæ Regiæ Ministris subscripsisse, constat, &c.

CAPELLANUS Pontificis Romani, nomen Jureconsultorum, quos Pontifex gravibus in negotiis consulere consuevit. Postquam enim causas ex toto Orbe confluentes ad Urbem Pontifex in sacello, quod *Capellam* nominant, adhibitis Jurisconsultis audire cœpit, illi à loco *Capellani* nominati sunt. Et quidem hi cùm olim plures essent, hodie sunt numerò XII. solummodò, ex generali & prisca delegatione in unum ordinem redacti, qui audiendi cognoscendique facultatem habent, *Auditoresque causarum sacri Palatii* jam dicuntur, quas ex speciali Rescripto plerumque decidunt, & etiamnum priscam appellationem retinent, atque in *Capella* sacris inserviunt. Ex horum numero Bernardus Bottonus Parmensis fuit, qui *Glossis* omnium, qui ante ipsum ad Jus Canonicum commentati sunt, in unum collectas ampliavit, circa A. C. 1240. Gerh. von Mastricht. *Histor. Juris Ecclesiastici num.* 361.

CAPELLARE, in *LL.* antiquis, pro *scapellare* est, à *scapello*, quod bacillum notat. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 55.

CAPELLATIUM, quod & *Palas*, Alemaniæ regionis nomen. *Amm. Marcellin.* hodie *Pfaltz*, quæ, teste Rhenanô, *Palatinatus* nominatur. Aliis est *Bergstrasse*, quà itur Francofurtô Heydelbergam. Vide præfatum Rhenanum, *Rerum Germ. l.* 1. & ad eum *Notas* Ottonis JCti, nec non infrà voce *Pala*.

CAPELLIANUS, præfectus Mauritaniæ, sub Maximino, utrumque Gordianum, Imperatores in Africa proclamatos, & à Senatu approbatos, aggressus vicit, Filiô ætat. 47. in prælio occisô, Patre ex desperatione ad laqueum redactô, A. C. 237. Jul. Capitolin. *in Gordianis trib. c.* 15. Herodian. *l. 7. c.* 9.

CAPELLINA, vox recentioris ævi, occurrit in *Vita* B. Justinæ de Aretio *num.* 3. ac significat festum precatoriorum globulorum, vulgo *Rosarium*, German. *Rosenkrantz*, Italis *Capellina*, *Chapellet* Gallis, quô in Communione Romana Deiparam salutare mos est. Originem *Rosarii* hujus seu recitationis orationis Dominicæ & Salutationis Angelicæ ad status calculorum seu globulorum numeros, arcessit Car. du Fresne à pœnitentiis Monasticis vel etiam regularum Monasticarum præceptionibus, in quibus certi earundem orationum à Monachis dicendarum numeri imponebantur, quos ut ii facilius numerarent, munusque sibi injunctum exsequerentur, per calculos & globulos recensebant: ad quos jam suô tempore preces exactas fuisse, docet Palladius in *Histor. Lausiaca*, c. 23. ubi de Paulo Monacho, Ἔργον δὲ αὐτῷ τὸ ἀσχολεῖσθαι γέγονεν, inquit, τὸ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι· οὗτος τεταγμένας εἶχε τὰς εὐχὰς τριακοσίας, τοσαύτας ψήφους συνάγων, καὶ τῷ κόλπῳ κατέχων καὶ ῥίπτων καθ' ἑκάστην εὐχὴν ἐκ τοῦ κόλπου ψῆφον μίαν, *Exercitationis*

ejus pars præcipua fuit, non intermissa unquam oratio. Habuit enim signatas preces trecentas, & totidem calculis collectis, hos in sinu suo tenuit, ad precum quamlibet unum è lapillis è sinu projiciens, Car. du Fresne *Glossar.* Sed pauperis est, numerare pecus: vide de hoc ritu infrà, *suô locô.*

CAPELLIS seu CAPRIS insidentes, in primis militiæ rudimentis, jaculari olim discebant tyrunculi. Juvenalis, *Sat.* 5. *v.* 155.

Qui tegitur parmâ & galeâ metuensque flagelli,
Discit ab hirsuta jaculum torquere capella.

Capras certè inequitari consuevisse docet Scriptor Italus, apud Gesnerum, *descript. Terræ Sanctæ, Capra mambrina in regione Damiata dicta fert equitantem sellam, frænum & cætera, quibus equi instrui solent, admittit.* Et Leo Africanus, *Ego quandam, juvenili fervore ductus, horum animalium dorso insidens, ad quartam milliaris partem fui delatus.* Sic iisdem ad esedum junctis nonnullos gestatos fuisse, ex Martiali discimus, *l.* 4. *Epigr.* 52.

Gestari junctis nisi desinis, Hedyle, capris.

Et in Circensibus pueri hircos equitabant phaleratos & capistratos, teste *Epigramm.* 28. *Anthol. l.* 1. *c.* 33.

Ἡνία δέ σοι παῖδες ἐνὶ, τράγε, φοινικόεντα
Θέντες, καὶ λασίῳ φιμὰ περὶ στόματι,
Ἵππια παιδεύουσι, θεοῦ περὶ ναὸν ἀέθλα
Ὄφρ' αὐτοὺς φορέῃς ἤπια τερπομένους.
Purpureas pueri tibi habenas, ô hirce imponentes, & hirsutum capistrum circa os,
Equestria ludunt Dei prope templum certamina,
Ut ipsos portes blandè exhilaratos.

Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part.* 1. *l.* 3. *c.* 19.

per CAPELLUM Prioris investitura, vide infrà.

CAPENA, quæ Capinna *Steph.* Canapina vulgò, oppid. Hetruriæ, nunc castrum status Ronciglionis, in ditione Pontific. 7. milliar. circiter à Viterbio & Capraria, *Baudrando.* Hinc Capenates Italiæ populi Clusinis vicini. Plin. *l.* 3. *c.* 5. *Capenus*, nomen gentile, Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 697.

Et Ciminæ cum monte lacum, lucosque Capenos.

CAPENA, porta urbis Romæ, *Porta di S. Sebastiano.* Ovid. *l.* 6. *Fast. v.* 192.

Appositum dextræ porta Capena viæ.

Dicta est & *Fontinalis*, à multitudine fontium. Juvenal. *Sat.* 3. *v.* 11.

Substitit ad veteres arcus madidamque Capenam.

Ibi Capenas fluviolus. Sil. *l.* 13. *v.* 85.

Et sacer humectat fluvialia rura Capenas.

Dicta etiam est *Triumphalis*, quòd triumphantes per eam in urbem invehi solebant. Prima fuit urbis regio, in cujus vicinia Camenarum vicus. Juvenalis vetus Scholiastes, *ad v.* 11. *Sat.* 3. *Stetit*, inquit, *aspectans rhedam, ubi solent Proconsules jurare, in via Appia, ad portam Capenam, i. e. ad Cumenas*, lege *Camenas.* Nomen portæ à *Capenis.* Servius *ad Æneid. l.* 7. *v.* 697.

Et Ciminæ cum monte lacum lucosque Capenos.

Et quia aquæ ductus hic celebris fuit, inde Capena *madida* dicitur Poëtæ: *quia supra eam ductus fuit, quem posteà appellârunt arcum stillantem*, Vetus Scholiastes Juvenal. *locô modò citatô.* Unde Martialis, *l.* 3. *Epigr.* 47. *v.* 1.

Capena grandi porta quâ pluit guttâ.

CAPER, nomen proprium Grammatici.

CAPER, in phiala expressus, pro emblemate, inter opera Myos an Myronis, Veteribus maximè celebratus est. Poëta,

Stat caper in phiala, docti Myos anne Myronis!

Ita nempe, ut integer & περιφανὴς appareret, non ἡμίτομος, h. e. ut non tantùm unum latus ostenderet, reliquâ sui parte poculo affixâ: sed ut totus & apparens omni ex parte emineret. Quemadmodum apud Athenæum, *l.* 5. legimus, Οὗτοι δ' εἶχον ἄνωθεν κατὰ θώρακα πρόσωπα τετορευμένα ζῶα, καὶ ἐν τῷ τραχήλῳ καὶ ἐν ταῖς γαστράσι πρόστυπα ἐπιμελῶς πεποιημένα; ubi in superiori parte cælata animalia sic erant, ut tota conspicua apparerent: in collo verò & ventre prostypa adhærebant, dimidiâ tantùm sui parte expressâ. Allusit eò Satyricus, *Sat.* 1. *v.* 75.

Criminibus debent hortos, prætoria, mensas,
Argentum vetus & stantem extra pocula caprum, &c.

Vide suprà ubi de arte *Cælandi*, & alibi passim: uti de *Capro*, à jurantibus olim Diis mactato, ubi de Veterum *Juramentis.*

CAPER, fluv. Laodiceam clarissimam Cariæ urbem cum Lyco & Asopo amnibus alluens, Strabo, *l.* 12. *Caprus* Plinio, *l.* 5. *c.* 29. dicitur, qui etiam est Asiæ minoris fluv.

CAPER Emissarius, vide suprà in voce *Azazel*, & infrà in *Hircus.*

CAPERE, verbum signatum & quasi consecratum, de Vestalibus dicebatur, cùm in ordinem hunc legerentur. A. Gellius, *l.* 1. *c.* 12. *Qui de Vestali Virgine capienda scripserunt, quorum diligentissimè scripsit Labeo Antistius, minorem quàm annos VI. majorem, quàm annos X. natam, negaverunt*, capi *fas esse: item quæ non sit patrima & matrima*, &c. Et paulo pòst, *Virgo autem Vestalis, simul ac capta est atque in atrium Vestæ deducta & Pontificibus tradita.* Ubi *capi* idem esse, quod *legi*, innuitur ibidem: *Prætereà Capito Atejus scriptum reliquit, neque ejus legendam filiam, qui domicilium in Italia non haberet.* Dicebatur autem *capi* Virgo, quia Pontificis Maximi manu prehensa ab eo Parente, in cujus potestate est, veluti bellô capta, abducebatur. Verba, quibus is, quum Virginem capiebat, utebatur, hæc erant: *SACERDOTEM. VESTALEM. QUÆ. SACRA. FACIAT. QUÆ. JOUS.* (i. e. JOVIS) *SIET.* SACERDOTEM. VESTALEM. FACERE. PRO. POPOLO. ROMANO. QUIRITIUM. UT. EI. QUÆ. OPTUMA. LEGE. FOVIT. ITA. TE. AMATA. CAPIO; uti ex libro primo Fabii Pictoris idem Gellius citat. Et quidem *capiendi* jus primitus penès Reges erat, primaque quæ capta est, à Numa est capta, qui in universum quatuor eas instituit, *cæpitque* Geganiam, Veraniam, Canulejam & Tarpejam. Duas deinde alias Servius Tullius addidit, sive ante eum potius Tarquinius Priscus, & sic semper sex fuerunt. Pulsis posteà Regibus, Pontifex Maximus in locum venit, sed electione legibus astrictâ: continebatur enim Papiâ lege, *ut Virgines viginti legerentur.* Qui satis magnus numerus, ad unam *capiendam* placuit, ut sors levior accideret, sparsa sic per plures. Sortitio verò fiebat Comitiis Curiatis, ut coram testibus res fieret & dignitas Sacerdotio adcresceret dignitate actionis: & quidem sortitio adhibebatur, ut quasi divinitus è pluribus legi excerpique talis videretur, &c. Quam in rem vide plura apud præfatum auctorem. Sed & idem verbum etiam ad Flamines Diales, aliosque translatum idem innuit *Ibid. Plerique autem capi virginem solam debere dici putant. Sed Flamines quoque Diales, item Pontifices & Augures capi dicebantur*: quod probat verbis P. Sullæ, *Rerum gestar. l.* 2. & M. Catonis *Orat. de Lusitanis.* Additque sub finem *Amatam* inter *capiendum*, à Pontifice Max. appellatam esse Virginem, *quoniam quæ primò capta est, hoc fuisse nomine traditum sit.* Ubi vide eruditas Antonii Thysii & Jac. Oiselii *Notas.* Neque verò personæ solum, sed & loca *capi* dicebantur, quæ ad sacrum usum separabantur. Hinc *captus locus*, apud *Festum*, h. e. legitimè ad sacrificandum constitutus. *Captus ager*, ab Auguribus, &c. Vide Scaligerum *ad Festum.*

CAPERNAITÆ, doctrinam de manducatione Christi spirituali per fidem, ad carnalem [illegible] detorquentes, memorantur Joh. *c.* 6. *v.* 52.

CAPERNAUM, vide *Capharnaum.*

CAPERSANA, locus circa Zeugma Syriæ. *Amm. Marcellin.*

CAPERTINI, agri circa Massiliam. Justin. *l.* 43. *c.* 3. 4.

CAPERTURI, Commagenæ in Syria urbs. *Antonin.*

CAPETERUM, castellum circa radices montium prope Theodosiopolim. *Cedrenus.*

CAPETI, arx circa Arzen. *Curopalates.*

CAPETINGI, in Regno Galliæ Carolovingis successerunt, tertiam Regum stirpem, quæ hodieque feliciter perdurat, constituentes. Orti sunt ex posteris Wittekindi Saxonum Ducis, è quibus Hugo Magnus & Hugo *Capetus*, cùm Comitatum Parisiensem obtinuissent (cujus ea ferè sub Carolovingis fuit potestas, quæ olim, sub Merovingis, Majorum Domus seu Comitum Stabuli) post obitum Ludovici V. secundùm alios, VI. hic posterior, exclusâ Caroli stirpe, Regnum Franciæ sibi vindicavit, Carolô Duce Lotharingiæ & filiô ejus Ottone (qui duo è Carolinis restabant) duplici præliô superatis. Sub his, Comitiorum auctoritatem abolitam; præcipuos hostes Anglos olim, exin Hispanos; junctum Regno Delphinatum, adjectum Regnum Neapolitanum; introductam servitutem; Mediolanensem Ducatum occupatum; aliaque memoratu digna, observat Georg. Hornius *Orb. Imper.* ubi de *Galliæ Regno.* Nomen illis ab Hugone Capeto præfato, qui etiam *Hugo Capotii* dicitur in *Chron. MS.* Bibliothecæ Thuan. quod desinit in Carolo V. *Hugo Capet sive Capatii, sic dictus, quia, dum juvenis esset, capucios solebat auferre*: quibus consona habet Landulfus de Columna in *Chronico* itidem MS. & ex iis Nicolaus Gillius. Certè etiamnum Occitani *Capetos* rusticos vocant, quòd *capâ* caput tecti incedant, ut auctor est *Gondelinus*, Arvernisque etiam hodie *Chapeto* vocant illum, qui alios lepidè vexat. *Capatiorum* stirpem tertiam hanc vocat Radulfus de Diceto *p.* 606. ita ut ad *cappas* spectare voluerit. Vide Steph. Paschasium, *Disquisitionum Francic. l.* 8. *c.* 45. aliosque Historicos ejusdem Regni, Car. inprimis du Fresne in *Glossar.* in voce *Capetus.*

CAPETUS, Albæ Rex, VI. ab Ænea, Capyos fil. Tiberini pater regnavit ann. 26. Ab A. M. 3064. Dionys. *Ant. Rom.* Ovid. *Met. l.* 14. *Fab.* 16. Vide etiam *Hugo Capetus.*

CAPEUS, Arabiæ Felicis sinus. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

CAPHA, urbs Pontica à Turcis expugnata. Vide *Theodosia.*

CAPHARA, civitas in tribu Benjamin. *Jos. c.* 18. *v.* 26. aliàs *Caphira.*

CAPHARATH, oppid. in Galilæa, non procul, ut videtur, à Jotapata situm, in tribu Zabulon.

CAPHARBARUCHA, i. e. villa benedictionis, sita in monte: quem ad locum usque Abraham prosecutus est duos angelos euntes Sodomam, ad subvertendas urbes, quæ contra Deum tantoperè deliquissent: quò etiam locô benedictionem à recedentibus accepisse videtur. Erat in tribu Juda.

CAPHARDUM, in *Statuto* Facultatis Artium in Academia Viennensi Austriæ, *tit.* 10. §. 7. *Non utatur publicè hic in Universitate aliquo capucio, aut epitogio, aut* caphardo *foderato, cum pellibus de vario*, species est integumenti capitis seu pilei. Vide quoque *tit.* 17. §. 18.

CAPHAREUS, mons altissimus & promontor. Eubœæ, *Capo dell' oro*, Hellespontum versùs, impetuosus, & formidolosus, propter scopulorum frequentiam & crebros undarum vortices. 20. milliar. à Scyro insul. in Austrum, 12. à Caristo. 70. à Chalcide in Ortum. Hic Nauplius, Eubœæ Rex, mortem filii Palamedis Ulyssis dolô interfecti ultus est. Nam cùm Græci Trojâ dirutâ redirent, Nauplius facem in montis vertice posuit, ut locus fidem portûs haberet, quò cùm venissent, multi naufragium fecerunt. Unde Virg. *Æn. l.* 11. *v.* 261.

Euboicæ

Euboicæ cautes, ultorque Caphareus.

Ovid. *Met.* l. 14. v. 481.

Quos communis hyems importunusque Caphareus
Mersit aquis. ----

Et paulo antè, v. 472.

---- *Cumulumque Capharea cladis.*

Et l. 1. *Trist. El.* 1. v. 83.

Quicunque Argolicâ de classe Capharea fugit,
Semper ab Euboicis vela retorquet aquis.

Seneca Tragœdus, *Agamemn. Actu* 3. v. 559.

Ubi saxa rapidis clausa verticibus tegit
Fallax Caphareus. ---- ----

Stat. l. 7. *Theb.* v. 371.

Non humiles Ægas altumque Capharea dixi.

Propert. l. 3. *El.* 6. v. 39.

Saxa triumphales fregêre Capharea puppes,
Naufraga cùm vasto Græcia tracta salo est.

Idem l. 4. *El.* 1. v. 115.

Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,
Et natat exuviis Græcia pressa suis.

Bassus, *Antholog.* 1.

Ο'υλέ[illegible] Καφηρίδες [illegible]
Ω'λίσεν Ἑλλήνων, [illegible]

Pacuvius in Duloreste apud Priscianum, in voce *Pleros*, ait, *Pater Achæos in Capharei saxis pleros perdidit.* Meritò igitur צוּר כפירא *Caphira*, i.e. *contritor scopulus* à Phœnicibus est appellatus. Bochart. l. 1. *Chanaan*, c. 13. 14. *Nic. Lloydius.*

CAPHARNAUM, Græcè *Capernaum*, gloriosum & præclari nominis emporium erat, atque ex decem primoriis regionis decapoleos urbibus una, in tribu Nephthalim: atque adeo florentissima totius Galilææ Metropolis, quæ reliquis pulchritudine, opibus, fastu, luxuque excellebat: sita est ad mare Galilææ super ripam Jordanis fluvii, in finibus Zabulon & Nephthalim, in amœniori & feraciori Galilææ agro, atque ab Oriente quidem Jordanis, ab Austro verò ipsum mare urbis mœnia lambunt. Hæc urbs cùm & commoditate situs, & pulcherrimorum ædificiorum splendore, & civium multitudine, ac opulentiâ, nobilis imprimis ac illustris esset, Christi tamen Dei filii inhabitatione longè facta est illustrior, in qua multa miracula edidit, & primùm in ea cœpit prædicare Evangelium regni Dei. Hic etiam Matthæus ad Apostolatum vocatus. Nunc prorsus deserta, postquam à Solimanno in cineres redacta est, nisi quòd paucæ ibi Æthiopum familiæ, qui à peregrinis loca sacra quærentibus pecuniam extorquent.

CAPHARNAUM, sive CAPERNAUM, fons uberrimus murô circumdatus: in tribu Nephthalim, scaturit è pede montis Christi, ac mox in fluvium excrescit, qui similes coracino Alexandrino generat ac nutrit pisces: dividitur autem hic fluvius in tres rivos, quorum primus inter fontem hunc & urbem Capharnaum medius, mare Galilææ ingreditur, secundus suô aquæductu Bethsaidam civitatem transit: tertius verò terram Genesar irrigat, & tandem à mari Galilææ absorbetur. Sed & *Capharnaum*, oppidum fuit maritimum prope Cæsaream in tribu Manasse, aliud ab illo cujus in Evangelio fit mentio. Tyr. l. 10. *Bel.* c. 26.

CAPHARSALAMA, urbs. 1. Macchab. c. 7. v. 31.

CAPHARSORECH, nomen torrentis est: sed & usque hodie ad Septentrionalem plagam Eleutheropoleos vicus ostenditur, nomine *Capharsorech*, juxta villam Saraa, unde fuit Samson. Est in tribu Dan.

CAPHARTOBAS, Idumææ vicus. Joseph. *Bell. Jud.* l. 5. c. 4.

CAPHAS, Libyæ interioris mons. *Ptol.*

CAPHERDAGO, grandis vicus inter Diospolim & Jamniam demonstratur. Est in tribu Dan.

CAPHELETHA, muri Hierosolymitani pars. 1. Macchab. c. 12. v. 37. lege *Caphenatha.*

CAPHERIS, inter desertas insulas, quæ inter Chersonesum, & Samothracem sunt, numeratur. Plin. l. 4. c. 12.

CAPHIRA, vide *Caphara.*

CAPHISTERIUM, apud Columellam, l. 2. *R.R.* c. 9. idem quod *Scaphisterium* est, alveus videl. in quo infantilia linteamenta lavabantur. Sic *μάραγδον* pro *σμάραγδον*, apud *Menandrum*,

Μάραγδον εἶναι [illegible]
Smaragdum esse ista oportebat & sardium.

Vide Salmas. ad *Capitolin. in Clodio Albino*, c. 5.

CAPHRENA, oppid. Plin. l. 6. c. 26. *Dicta est in Zeugmate Apamia, ex qua orientem petentes excipit oppidum Caphrena munitum*, &c. ubi tamen aliæ editiones *apprimè munitum* habent, Venetianam dico & Parmensem.

CAPHTHORIM, i.e. *sphæra*, sive *poma*, aut *vola* vel *palma turturum* vel *exploratorum*, populi Gen. c. 10. v. 14. De quibus Bochart. *Phaleg.* l. 4. c. 32. *per totum.*

CAPHYIA, urbs Arcadiæ. *Steph.*

CAPIBREVIUM, scripturarum fascis, in quo breviter bonorum capita notantur, Dominico Macro: è quo vocabulo *Cabreum* Equites Melitenses fecerunt, quibus id significat inventarium bonorum stabilium alicujus Commendæ, cum ejusdem ichnographia, arearum scil. & formarum descriptionibus, statusque antiqui & præsentis relatione, unà cum attestatione authentica melioramentorum, &c. Quod omnes Priores, Baliví ac Commendatarii, singulis 25. annis renovare & offerre tenentur, in triplo; ut unum horum reponatur in Archivo Commendæ, alterum in Archivo Conventuali illius linguæ, & tertium in Archivo Prioratus. Vide eum in *Hierolexic.* in voce *Cabreum.* Carolo du Fresne *Capibrevium*, Acta Judicis vel Notarii notat, ex *Charta* Petri Aragoniæ Regis, A.C. 1283. aliisque monumentis, in *Glossar.* laudatis.

CAPICERIUS, vide infrà *Capitiarius.*

CAPIDAVA, Mysiæ inferioris urbs ad Danubium. *Anton.*

CAPILLACEA Coma, apud Plin. l. 12. c. 25. ubi de balsamo, *Arboris tria genera: tenui & capillaceâ comâ, quod vocant Eutheriston: alterum scabrô aspectu, incurvum, fruticosum, odoratius, quod Trachy appellant: tertium Eumenes, quia est reliquis procerius levi cortice*: idem ei est, quod *ἰσχνὸν* & *τριχῶδες* *Dioscoridi*, de eodem balsami genere. Sed *τριχῶδες*, inquit Salmas. non dicitur, quod tenuem & capillaceam habet comam, verùm quod surculos tenues & capillaceos. Coma arborum & herbarum de folio dici solet, unde *τριχοφύλλα* talia. Cujusmodi non est balsami id genus, cujus non folia, sed frutex, tenuis ac capillaceus est, virgis ac surculis tenuibus ac *τριχώδεσι* refertus. Unde [illegible] id vocarunt, [illegible], *quod præ gracilitate facilius tondeatur*: in balsamo verò non comæ & folia, sed surculi supervacui, tonderi ac amputari solebant. Vide eum *ad Solin.* p. 581. Atque hi surculi & sarmenta, *Xylobalsami* nomine væniebant, quorum illud quod maximè exile & *capillaceum*, præstantissimum erat. *Theophrastus*, [illegible], *Odoratæ etiam impendiò virgæ, ea propter amputantur & ampliore pretiò vaeneunt.* Nempe aliud *coma*, aliud *capillus*, *θρὶξ* καὶ *κόμη*: *comosum* est *πολύφυλλον* & *πολύκομον*: *capillaceum*, τὸ *τριχῶδες*, quod instar capilli tenue ac fragile est. Et comæ seu frondes in balsami frutice, haud secus ac in vite, tondebantur; Sed τὸ *τριχῶδες* τοῦ [illegible], de gracilitate sarmentorum ac surculorum accipiendum, neque quidquam ad comam facit, idem *ibid.*

CAPILLARIS seu CAPILLATA ARBOR. Vide infrà.

CAPILLATI, populi inter Alpinas gentes. Plin. l. 3. c. 20.

CAPILLATI, pars Gothorum inferior, superior enim *Pileati* dicta fuit: hæc à sacris, illa à Republ. Jornandes *de reb. Get.* c. 11. *Elegit namque ex illis* (Diceneus ex Gothis) *tunc nobilissimos prudentiores viros, quos Theologiam instruens, numina quædam & sacella venerari suasit, fecitque sacerdotes, nomen illis Pileatorum contradens, ut reor, quia opertis capitibus tiaris, quos pileos alio nomine nuncupamus, litabant: reliquam vero gentem* Capillatos *dicere jussit: quod nomen Gothi pro magno suscipientes, adhuc hodie suis cantionibus reminiscuntur.* Petrus Patricius *in Eclog. Legat. Decebalus*, (Dacorum Rex) *Legatos ad Trajanum misit* Pileatos *dictos: hi enim apud illos sunt honoratiores. Prius namque* Capillatos *miserat, qui apud eos viliores æstimati sunt.* Vide & Cassiodor. l. 4. *form.* 49. Sic etiam apud Romanos olim vocabatur cultior ac junior familia; qui aliàs & *Comati*, Martial. l. 12 *Epigr.* 71. v. 9. & *Criniti*, Virg. *Æn.* l. 1. v. 744. dicebantur. Senecæ, *Ep.* 119. *Nam si pertinere ad te judicas, quam crinitus puer, quam perlucidum tibi poculum porrigat, non sitis.* *παῖδας κομήτας* appellat Lucianus. Claudian. *de bello Gildon.* v. 185.

Crinitos inter famulos, pubemque canoram
Ornatas jubet ire nurus. ----

Sed apud divites tantùm & fortunatos hæ deliciæ spectabantur. Unde Juvenalis de cœna pauperis, *Sat.* 11. v. 145.

Plebejos calices, & paucis assibus emtos,
Porriget incultus puer, atque à frigore tutus;
Non Phryx, aut Lycius, non à mangone petitus
Quisquam erit in magno, cùm posces, posce Latinè.
Idem habitus cunctis, tonsi, rectique capilli,
Atque hodie tantum propter convivia pexi.

Ubi vetus Interpres, *tonsi rectique* explicat, *non comati.* Et Martialis, ubi *gregem capillatum* vocat, l. 2. *Epigr.* 57. v. 5. ubi Schol. *Ceratorum*, inquit, *nobilium puerorum, quibus coma alebatur, Pædagogiorum, hodie pages.* Dixi etiam, *junior familia*; quia ex voto crinem, quem Deo pascebant, tondere consueverant, vel in ipso virilitatis adventu, vel ad novæ nuptæ imperium; quo de Martialis, l. 11. *Epigr.* 79. v. 3.

Flammea texuntur Sponsæ, nova nupta parata est,
Tondebit pueros jam nova nupta tuos.

I. e. *Tondebit catamitos tuos, tanquam emeritos & exoletos, postquam uxorem duxeris*, Screvel. *Notis in loc.* Vide Laur. Pignorium, *Comm. de Servis.*

CAPILLATURA, *Papiæ*, & *Johanni de Janua*, idem quod veteribus *Galerus* seu *Galericulus*, Gallis *Perruque*, Italis quoque *Capillatura.* Vide quæ de *Capillamentis* Vossius observat *de Vitiis Sermonis*, l. 2. c. 15. Aliàs *Capillatura*, idem cum coma, Barthius *ad Statium.* Et quidem *capillaturam* multis compagibus extructam gradibusque ac spiris variis cumulatam ac convolutam, gerebant olim mulieres: quod *comam struere* vocat Tertullian. *de Pallio*, c. 4. *ædificare caput*, Juvenal. *Sat.* 6. v. 503. Ipse verò capillus sic ornatus, *suggestus comæ* eidem, *tutulus* Varroni, l. 6. *de L.L.* *spirosus capillus* Apulejo, *ἐπανάστασις τριχῶν* Luciano dictus est. Atque hinc *structores Capillaturæ* Tertulliano, *de cultu Feminar.* quos *Perrucarios* vulgò Galli vocant. Vide infrà ubi de *Comam struendi ratione.* Ex alienis enim & ascititiis capillis strui illas spiras consuevisse, discimus ex Hieronymo, *ad Marcellam*; *quæ capillis alienis verticem struunt.* Salmas. *ad Tertullianum d. l.*

CAPILLATUS Bellonæ, in veter. *Inscr.* i. e. Bellonarius, Sacerdos Bellonæ. Tales enim capillum promittebant, ut omnes Fanatici ac Hanoli solent: Unde ἀνδρὸς κόμην tribuit Lucianus, & *Comatos* notanter vocat Val. Flacc. *l.* 7. *v.* 636.

---- ---- Bellonæ vetus incitat ira comatos.

Ubi perperam *Comanos* legunt, à Comanis Cappadociæ urbe, in qua vetustissimum & celeberrimum Bellonæ templum fuit: Salmas. *ibid. p.* 356.

CAPILLI, apud Gothos & Boreales populos in magna olim veneratione. *In capillis esse*, idem est, ac in virginitate esse, Longob. *l.* 2. *Tit.* 14. *l.* 20. & *l.* 24. Nuptæ ex antiquo more caput tegebant, virgines nudum præbebant, demissis interdum à tergo crinibus. Virg. *l.* 1. *Æn. v.* 319. & 323.

Virginis os habitumque gerens & virginis arma,
Spartanæ, dederatque comam diffundere ventis.

Quô ritu antiquissimô hodie multis in locis nubentes utuntur, Principum præsertim filiæ. Feudistis nihil aliud videtur sonare, quàm *in domo patris permanere*: ideoque ad ipsas quoque nuptas trahunt. *Capillum suscipere*, adoptionis symbolum. Sic P. Diac. *de gestis Longob. l.* 6. *c.* 53. *Circa hæc tempora*, inquit, *Carolus, Princeps Francorum, Pipinum fil. ad Luithprandum direxit, ut ejus, juxta morem, capillum susciperet. Qui ejus Cæsariem incidens ejus pater effectus est.* Sic Benedictus II. cum clero & exercitu suscepit mallones capillorum Justiniani & Heraclii filiorum Imperatoris, A. C. 684. Biblioth. *in ejus vita.* Vide quoque Aimoin. *de gestis Franc. l.* 4. *c.* 57. Leonem Marsic. *in Chr. Casin. l.* 1. *c.* 49. Hinc *Capilli* seu *Comæ detonsione* usi sunt Galliæ Reges, in abnegationem filii, Gregor. Turonens. *Hist. l.* 6. *c.* 24. Longobardi item conspiratores tondebant, in notam infamiæ. Servis autem manumissionem notabat: nam pileus libertatis calvo capiti imponendus, Gothofr. Saxones apud Gregor. Turonens. *Hist. l.* 5. *c.* 15. & P. Diac. *de gestis Longob. l.* 3. *c.* 7. devoverunt se neque barbam, neque *Capillos incisuros*, nisi de hostibus Slavis ultionem sumsissent. Mos Germanis antiquus, crinem barbamque summittere, nec nisi hoste cæsô exuere votivum obligatumque virtuti oris habitum, Tacit. *Germ. c.* 31. Hinc veteres Anglos, instar Sacerdotum, rasos apparuisse, legitur. Vide Spelmann. *Gloss. Archæol.* De Capillo Simsonis, in Sacris: Comâ Græcorum, Cæsarie Achillis *Homer.* Addo, quòd hos apud varias Gentes varius gerendi ornandique mos fuit, ut dicemus infrà, ubi de *Capillos ornandi ratione.* Contrà illos Græci posuêre, tertiô Apaturiorum die, qui Κουρεῶτις, à tonsura dictus est. Tum enim pueri triennes quadriennesque in φρατρίας seu classes tributim divisi, capillum μαλλὸν, seu σκόλλον seu etiam θρεπτήριον πλόκαμον dictum, alicui Deorum dedicârunt. Porrò in peregrinationem longinquam aut expeditionem profecturi, Deo alicui capillos devoverunt. Hinc Bacchus, cùm Pentheus minaretur comæ abscissionem, respondet apud Euripid. *in Bacch.*

Ἱερὸς ὁ πλόκαμος, τῷ Θεῷ δ' αὐτὸν τρέφω,
Sacer capillus (est) *Deo autem illum alo.*

Similiter Theseus consecrâsse suos capillos dicitur Apollini Delio: Delphos autem pueri nobiliores ibant, ut illius loci Deo votivos offerrent crines. Vulgus Atheniensium Herculi illos sacros faciebant: Ajax Telamonius Ilisso flumini, Sperchio Achilles vovêre, &c. Vocatique sunt detonsi hi crines κόμης ἀπαρχαὶ, *capillorum primitiæ.* Apud Romanos, adolescentes Æsculapio illos obtulêre: unde Statius Earini cujusdam meminit, qui comam in auream pyxidem conditam & pretiosissimis gemmis adornatam, Pergamum, ubi is Deus colebatur, misit. Vide eum, *l.* 3. *Sylv.* 4. *v.* 6.

Accipe laudatos juvenis Phœbeïe crines,
Quos tibi Cæsareus donat puer, accipe lætus,
Intonsoque ostende Patri.

Aut Apollini ipsi, Martial. *l.* 1. *Epigr.* 32. *v.* 1.

Hos tibi Phœbe vovet totos à vertice crines
Encolpus, &c. ----

Aut Jovi, Stat. *Theb. l.* 6. *v.* 197. & Luctatius Placidius,

Jupiter hunc crinem, voti reus, antè dicâram,
Si pariter nati virides libare dedisses
Ad tua templa genas. ----

Aut denique Apollini barbam, Baccho crinem devovebant: Stat. *Theb. l.* 8. *v.* 493.

Ille genas Phœbo, crinem hic pascebat Iaccho.

Vestales ab arbore, *Festo* propterea *Capillari* dicta, suspendebant: quas hodiernæ Moniales quodammodo imitatæ, cùm Religionem ingrediuntur, Sanctorum alicui capillos eunt dedicatum. Imò & aliæ virgines idem factitare solitæ sunt, teste Lucianô *in Dea Syria.* Unde Claudian. *de bello Get. v.* 183.

Sperchiusque & Virginibus dilectus Enipeus,
Barbaricas lavêre comas.

Idem mos Græcis in luctu, quô tempore capillos ἐν χρῷ, ad cutem usque, abraserunt. Unde Lysias, de Corinthiis, qui in pugna Salaminia obiêre, Ἄξιον ἦν, inquit, ἐπὶ τῷ τάφῳ τῷ τῶν ἐν Σαλαμῖνι τελευτησάντων κείρασθαι τὴν Ἑλλάδα, *Dignum erat ad tumulos in Salamina defunctorum tonderi Græciam.* Euripides,

---- ---- Ἰαχεῖ δὲ Κυκλωπία,
Σίδηρον ἐπὶ κρατὶ κουρίμον τιθεῖσα,

---- ---- *Vociferabatur autem Cyclopia,*
Ferrum capiti imponens tonsorium.

Idem Poëta, cùm periisset, eâdem ceremoniâ honoratus legitur, apud Solin. *c.* 15. Hinc locum in Cappadocia *Comanam* dictum, habet *Strabo*, à lugubri coma, quam Orestes ibi ac Iphigenia posuêre. Ut de Tello, qui in Phaëtontis, de Baccho, qui in deperditæ uxoris gratiam, idem fecêre, nihil addam. In sacris simile quiddam legitur de Hiobo, *c.* 1. *v.* 20. de Israëlitis Jerem. *c.* 7. *v.* 29. &c. Sed meritò hunc morem ridet Bion, apud Cicer. *Tuscul. quæst. l.* 3. *c.* 26. ubi de Agamemnone loquens ait: *Perinde stultissimum Regem in luctu sibi capillum evellere, quasi calvitiô mæror levaretur.* Vocabatur autem capillus hic Græcis πενθήρης. Verùm, annon lætitiæ potiùs indicium coma posita fuit? Hinc Josephus, è captivitate triennali liberatus, Micha filius Jonathæ, reditu Davidis in regnum exhilaratus: ipsi Græci, tempore gaudii, capillos totondisse leguntur, apud *Artemidorum*, qui proin ἀπὸ τοῦ καρῆναι, *à tondendo*, verbum χαίρειν, i. e. *lætari*, deducit. Contrà apud Romanos captivi, in squalore suo, capillos promisêre: Ovid. *Ep. Heroid.* 10. *v.* 137.

Aspice demissos lugentis more capillos.

Et de Græcis Lycophron *in Cassandra*:

Κουρᾶς δ' ἄνουρος τῶν παλαιῶν φάσκα,
Μνήμην παλαιῶν τηρήσει' ὀδυρμάτων,
Soloxque capitis terga fœdabit coma,
Memorem procurans veteris ærumnæ notam, &c.

Hæc qui conciliare satagunt, dicunt ex Plutarcho *in Romaicis*, παρ' Ἕλλησιν, ὅταν δυστυχία γένηται, κείρονται μὲν αἱ γυναῖκες, κομῶσι δὲ οἱ ἄνδρες, *Apud Græcos, ubi infortunium ingruit, raduntur quidem fœminæ, capillos verò promittunt viri*: ut sic consuetudini aliàs usitatæ contraria figant vestigia. Hinc Accius in *Amphitryone*:

---- ---- *Sed quænam hæc est*
Mulier funestâ veste, tonsu lugubri?

Virg. *l.* 9. *Æn. v.* 477.

Evolat infelix, & fœmineô ululatu
Scissa comas. ---- ----

Sed cur in palliata fabula, apud Terentium, *Heautont. Act.* 2. *sc.* 3. *v.* 49. mulieri, in veste lugubri, telam texenti,

Capillus passus, prolixus, circum caput
Rejectus negligenter?

Alii tonsuram distinguunt, quæ in lætitia non totum demebat capillum, sed adornatum eum in orbem incidebat, quod genus Κῆπον dixêre: in luctu verò capillus ad vivum radi solitus est, quod Σκαφίον (quam tamen vocem aliter Salmasius capit, ut hic infrà videbimus) vocaverunt. Tempora quoque discernenda fortè, quorum unô id in usu esse sæpe incipit, quod priùs insolens erat. Plura vide apud Franciscum Rossæum, *Anthol. Attica l.* 5. *c.* 12. & 25. Thom. Dempster. *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l.* 10. *paralipom.* Joh. Meursium, *Comm. in Lycophronem*, &c. ut & hic passim, in vocibus *Cæsaries, Coma, Crinis*, &c.

CAPILLI ad pectinem flexi, apud Æl. Spartian. in *Hadriano Cæs. c.* 26. *Staturâ fuit procerâ, formâ comtus, flexô ad pectinem capillô, promissâ barbâ*, &c. sunt arte flexi & calamistrô crispati. Firmicus, *quorum inflexi crines torquentur.* Contrà, *ingeniô suô flexi dicuntur*, qui nullâ arte adhibitâ tales sunt. Petronius, *Crines ingeniô suô flexi per totos se humeros effuderant.* Martialis, *l.* 3. *Epigr.* 63.

Bellus homo est, flexô qui digerit ordine crines, &c.

Idem cum *Capillo flexo*, *reflexus* est, apud Jul. Capitolin. *in Pertinace*, *c.* 12. & *crispus seu renodis*, in *Albino*, *c.* 13. Græcè οὖλος vel ἀναδοῦς. Est autem *flectere capillum*, torquere & vibrare; Quintiliano *in annulum ponere*: Calamistrô namque flexi annulos & nodos quodammodo exprimunt, unde *subanellatum* Christi capillum vocat Arculfus, *de locis sacris.* Idem *gradibus capillum frangere* dicebant; Vide Quintilian. utrumque, *gradus* & *annulos*, conjungentem, *l.* 12. *c.* 10. Sic Maximilianus, qui vixit ætate Boëthii, in *l. Elegiar.*

Grande erat inflexos gradibus numerare capillos,
Grande erat in niveo pulla colore coma.

Aliter tamen *gradus* dicuntur in compositione capillorum, aliter *annuli*. Inflexio enim ipsa & crispatio nexiles annulorum orbes imitabatur: comæ verò sic annulatim crispatæ, non etiam confusæ ac turbatæ & indiscriminatim temerèque inflexæ habebantur, sed per gradus quosdam positæ & ordine digestæ, ita ut unaquæque annulorum series stationem quasi suam servaret & gradatim alveolatimque alia super aliam scanderet; in quibus exprimendis Latini, *ordinem, stationem, gradus*, usurpare solent. Hinc Ovidius, *l.* 1. *Amor. El.* 11. *v.* 1. & *l.* 3. *Art. v.* 434. *crines in ordine ponere*, & *in statione*, dixit: ἕδραν Euripides vocavit. Manilius porro eleganter *crines in fluctum ponere* idem dixit; namque illa crinium per annulos inflexio & per gradus digestio, fluctuum modò extantium, modò subsidentium & invicem se propellentium, undulatos intortosque motus planè refert. Idem, *l.* 5.

Illis cura sui vultus frontisque decoræ
Semper erit: tortos in fluctum ponere crines,
Aut vinclis revocare comas, aut vertice densâ
Fingere.

Sinum vocat Ovid. *l.* 3. *Art. v.* 148.

Sustineat similes fluctibus illa sinus.

Et,

Et, *l.* 1 *Amor. El.* 14. *v.* 25.

Quàm se præbuerant ferro patienter, & igni,
Ut fieret torto nexilis orbe sinus. &c.

Opponitur autem *tortæ capillus* prolixo & prolicino, qui Græcis [illegible] est. Vide Salmas. *ad Histor. Aug.* passim: Ejusque usu interdicitur Sanctimonialibus in Concilio Londinensi A. C. 1138. *c.* 15. ubi prohibentur illæ *torturam capillorum & compositionem* eorum facere, &c.

CAPILLI Promulsi & *Remulsi*, dicuntur *Apulejo* capilli pexi tantùm ac dentibus pectinis discriminati; [illegible] & [illegible] Græcis, quæ alium non admisit ornatum, præter pectinis discriminationem, non calamistris intorta, non in cumulum nodata, non spiris convoluta, nec structuris ædificata. Cujusmodi modum comæ ornandæ vocat *Pollux* in describendo habitu Comicarum personarum, [illegible]: [illegible] *discrimen habet pars capitis & promulsorum crinium.* Et alibi de Virgine, quæ in tragœdia propter luctum tonsa est: [illegible]. Illis opponuntur [illegible], seu [illegible], apud *Eund.* Qua de re vide pluscula apud Salmas. *ad Solin. p.* 760.

CAPILLI Sparsi, vide suprà in voce *Apochyma*, ac infrà, ubi de Gothorum *Granis.*

CAPILLIS sagittas innectendi consuetudo, vide infrà ubi de *Sagittis.* Iisdem super altare positis, donationem confirmandi ritus, occurrit in *Charta* Alani Ducis Britanniæ, apud Augustinum du Pas in *Stemmate Tentemacensi, p.* 572. *Inde etiam sunt testimonia capilli capitis mei, quos pono super altare, & culter meus.* Hinc legitur in *Charta* Wilhelmi Comitis de Warenna, *Et inde saisivi eum* (Ecclesiam) *per* capillos *capitis mei & fratris mei Radulfi de Warenna, quos abscidit cum cultello de capitibus nostris, ante altare,* Henricus Episcopus Wintoniensis, apud Car. du Fresne *Glossar.*

CAPILLORUM ustrina, ad [illegible] usurpata veneficis strigibus, memoratur Apulejo, *Milesiar. l.* 3. Quò faciant versus Lævii apud eundem, in *Apologia*,

Antipathes illud quærito,
Philtra omnia undique irruunt,
Trochus, pili, ungues, &c.

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 942.

CAPILLOS ornandi ratio, non una semper fuit. Triplex olim maximè celebris, tangitur Clementi *ex Canonibus*: [illegible]. Una nempe erat, cùm crinis colligebatur & in unum sive nodum sive corymbium constringebatur, quod [illegible], item *Corymbium* & *Botronatum*, dixêre. Altera, cùm capillus effusus, absque modo & ligatura per humeros spargebatur; cui ornatui [illegible] nomen erat. Tertia, cùm coma divisa ac discriminata servabatur, non implexa & inflexa, ut in spatalio, nec effusa, ut in apochymate. Sub quibus tribus generibus multi alii modi comprehensi, tam re, quàm nominibus diversi, de quibus omnibus locus hic dicendi non est. Simplicissimus autem ornandi modus tertius fuit, quem [illegible] vocavêre, capillis in duas partes per medium caput æquâ divisis, qui longas facies maximè decere credebatur. Unde *capitis discrimina puri* Ovidius dixit, *l.* 3. *Art. v.* 137. ut purum caput sic simpliciter discriminatum ab alio mulierum ornatu morosiore distingueret, qui etiam discrimen acus admittit. Quamvis & hæc verba de capillo accipi possint tantùm pexo & dentibus pectinis discriminato, de quo aliquid suprà, ubi de *Capillis promulsis*. Atque ita Mulieres: Virgines verò & cirratæ erant & crinem in vertice concumulatum ac colligatum gerebant, absque ulla [illegible], uti discimus ex Tertulliano, *de Virgin. Vel. l.* 3. Quod idem & in pueris cirratis. Unde Horat. *Epod. Od.* 11. *v.* 27.

------ ---- *aut puellæ candidæ,*
Aut teretis pueri, longam renodantis comam.

Et quidem in genere cirrum hunc seu nodô collectum in vertice crinem, [illegible] Græci seu [illegible]; in specie verò in mulieribus [illegible], in viris [illegible], in pueris [illegible], dixère, sicut *botrym* & *corymbum* Latini, &c. Hinc apud Romanos in famulitio Matronatum, insignis fuit *capillorum* præfectura, cujus meminit Ovid. *l.* 2. *Amor. El.* 8. *v.* 1.

Ponendis in mille modos perfecta capillis,
Comere sed solas digna Cypassi Deas.

Capillorum enim cura fœminis præcipua. Vide Tertullian. *de Hab. mul. & de cultu fœm.* non in structura tantùm, sed & in colore & cincinnis. Et de structura quidem Manilius, *l.* 5.

Illis cura sui vultus frontisque decoræ
Semper erit, tortosque in fluxum ponere crines,
Aut nodis revocare, & versus vertice densô
Figere, & appositis caput emutare capillis.

Ac Tertullian. *l. c.* ubi *futilium atque textilium capillamentorum: nunc in galeri modum, quasi vaginam capitis & operculum verticis, nunc in cervicem retro suggestum,* &c. compositorum meminit. Sed pro *galero*, Pignorius *galeam* substituit: Nam vetus marmor, CALPURNIA. L. ET Ↄ. L. GALEÆ ORNATRIX; & veteres nummi exhibent imagines Augustarum, capillitiô ad galeam propiùs, quàm galerum, accedente, conspicuatum. Idem Tertullian. etiam viros hac in parte fœminas imitatos, suas *Capillaturæ structores* habuisse, meminit, &c. De colore idem *de cultu fœm. Video*, inquit, *quasdam & capillum croco vertere.* Vide quoque Propert. *l.* 2. *Eleg.* 18. A cincinnorum studio *Cinerarii* ministri dicti sunt: de quorum officio ac instrumentis, dicemus infrà, ubi de *Cincinnis*, quemadmodum, de iis, quæ struendis capillis præfectæ erant, in voce *Cosmetæ*, item *Ornatrix*. Ut de variis gentibus pauca addam: Phrygum & hujusmodi effœminatarum gentium proprium fuit, habere comas

Vibratas calido ferro murrhaque madentes,

h. e. calamistrô intortas ac rotatas: vide suprà quoque ubi *de Capillis ad pectinem structis*. At Sicambri Germanique apud Martialem, ex ipsa coma, quam satis longam nutriebant, faciebant nodum. Unde de iis Tacit. *Germ. c.* 38. *Insigne*, inquit, *gentis obliquare crinem, nodoque substringere.* Armenii, Saraceni & alii plerique, vittis ac tæniis capita religabant, hinc [illegible] Græcis dicti: cujusmodi tænias vittasque tortiles *strophios* vocat Tertullian. *d. l.* Atheniensium crobyli proprii erant: cum cicadis. Scythæ crines spargebant; Parthi Persæque effundebant: Gothi Scythas, à quibus orti, imitabantur, unde capilli illorum *Grani* appellati, de qua voce vide infrà: De auri verò scobe Capillis inspersâ, pulvere item, & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 750. *& seqq.* de ritu veterum Indiæ Regum *Capillos abluendi*, magnâ festivitate & maximorum munerum missione, celebrato, cujus meminit Strabo, *l.* 15. aliquid apud Loccenium, *Not. ad Curtium, l.* 8. *c.* 9. & infrà voce *Tela*: de aliorum circa *capillos* barbamque cura, Tiraquellum *ad Alexandr. Neapol. Genial. Dier. l.* 5. *c.* 18. ut & hic passim.

CAPILLOS ponendi ritus, vide suprà in voce *Capilli*, & hic ubi de *Capillos radendi ritu.*

CAPILLOS radendi, apud Veteres non una eademque ratio, nec unus finis. In luctu, vel religionis ergò aut in pœnam, radi consuevisse diximus, dicemusque passim. Aliàs non pauci communiter caput radebant: sed hic iterum tonsuræ modi varii. Stoici totô capite, atque etiam vertice deradebantur, unde illis [illegible] apud Auctores tribuuntur. Elegantiores Græci ac Palæstrici [illegible] dicebantur, h. e. *in orbem tonsi.* Nempe vertex intonsus & culteri immunis, sub vertice omnia circumtonsa strictim & juxta cutem; quas *xysticas munditias* vocat Tertullian. *de Pallio, d. l.* Vide quoque Plut. *de Mulierum virtut.* ubi de Aristodemo Cumanorum tyranno. *Circumdare* vel *Circumradere capillum* idem Tertullian. hoc vocat *de Cultu Fœmin.* Atque hinc in Comœdiis adolescentis [illegible] persona ita efficta erat, ut [illegible] haberet: Nempe capillaturam, quæ in orbem attonsa erat, instar coronæ, [illegible] appellabant. At milites *cæsariati* introducebantur, ut colligitur ex Plauti *Milite glor. Actu* 3. *sc.* 1. *v.* 172. [illegible] eosdem vocat *Eustathius*; [illegible] enim & [illegible] idem tonsuræ genus. Contrarius planè radendi modus est Monachorum, in Ecclesia Romana, quippe quibus vertex tonsuratur, extremô crinium ambitu relictô; quô ritu prævio, suo quisque ordini sacrisque initiatur. Hinc *Capillos* ponere, seu per Capillos se offerre Monachi dicuntur, quòd Monachismum subituri seu Clericatum, eos ponant seu dimittant. Paulinus, *Carm.* 13.

Sed rursum idem & Euangelicô desuper
Mentem refectus lumine,
Ponit capillos *onera & velaminis,*
Servus fidei & liber fide.

Nempe symbolum hoc fuit servitutis perpetuæ, quam per votorum emissionem Deo profitebantur: unde *Servi Dei* vulgò appellati: Servos autem olim tonderi consuevisse, dicemus suô locô. Comam verò sic positam & in Monachos tondendis primi capillorum cincinni, à Viris primariis, aut certè amicis, solebant delibari, uti discimus ex Fausto, in *Vita* S. Mauri, *num.* 21. ubi Floro cuidam ab ipso Rege primùm, dein ab Optimatibus, capillorum aliquid decerptum esse, tradit. Sic apud Ignatium Diaconum, in *Vita* S. Nicephori Patriarchæ Constantinopol. Nicephorô eôdem in Monachum attonsô, [illegible], inquit, [illegible], *Sacri illius capitis rasuram filii ac Imperii participis manibus excipi sapienter voluit*, &c. Ita quidem Monachi, Laici verò, in eadem Communione Romana qui Monachicæ Societati ascribebant sese, ut illius beneficiorum possent esse participes, *per unum crinem de capillis offerre se Monasterio* dicebantur, uti patet ex *Charta* Pandulfi Principis de Consia & de Rapolla, Magistri & Dominatoris totius terræ de Principatu A. C. 967. &c. Contra *Capillos & barbam nutrire*, Pœnitentium proprium fuit, uti observat Rabanus, *Institut. Clericor. l.* 2. *c.* 29. quorum proin, cùm reconciliabantur Ecclesiæ, crines demetebantur & vestibus induebantur mundis, teste Honoriô Augustodun. *l.* 3. *c.* 76. & 77. Iidem tamen *capillos & barbam radere* jubentur, in Synodo Agathensi, *c.* 15. & Toletana III. *can.* 12. quia apud Gothos promissa cæsaries honoris erat symbolum, ut conjicit *Menardus*, &c. Sed & *capillo abraso* pacem firmari consuevisse, docet Ditmarus de Lusatiis paganis, *l.* 6. *p.* 65. *Pacem abraso crine supremo, & cum gramine, datisque affirmant dextris.* Vide plura hanc in rem, apud Car. du Fresne *Glossar.* Porro (ut alia quoque hic interseram) *Capilli* sui particulam, in signum captivitatis suæ, Balduino Regi Hierosolymorum, misisse Boëmundus legitur, apud Albertum Aqu. *l.* 7. *c.* 29. & Auctorem *Historiæ Hierosolym.* A. C. 1100.

2100. p. 595. vel, quòd *positio capilli* signum esset servitutis, vel quòd ita fecerit fidei faciendæ causâ. Hildebertus Cenoman. Episcopus, *Ep.* 39. *Ac, ne juvenis aterie loqui putaretur, abscissos de capite suo capillos matri suæ transmisit.* Gesta Regum Francorum, c. 41. *Perge velociter festinus, cum crine capitis mei nunc ad patrem meum, ut succurrat nobis, antequam cunctos corruat exercitus*, apud eundem Car. du Fresne in *Glossar.* Simile quid inter nuptiales Æthiopum ritus, ut infrà videbimus, ubi de *Nuptialibus moribus.* Capillos verò sibi invicem detondere, pœna Conspiratorum in *Capitul.* ad *L. Salicam*, c. 3. §. 7. alibique. Sic Fures aliique malefici, *puniti in cute & in crinibus*, occurrunt in *Speculo Saxon.* l. 2. *artic.* 13. §. 1. *art.* 28. §. 3. *l.* 3. *artic.* 3. § 1. & in *Wichbild* Magdeburg. *art.* 19. §. 1. *art.* 44. §. 196. Etiam *Capillos Cercinatos*, h. e. in circulum vel orbem attonsos, jubentur habere *Saraceni Franchi* seu liberti, per Curiam General. celebratam Ilerdæ, à Jacobo II. Aragonum Rege, A. C. 1301. ut hoc pactô à Christianis discernerentur, apud Eundem. Ut nil dicam jam de Tartarorum radendi more, qui cùm Sinensibus, haud pridem subjugatis, *capillos ponere* more suô, imperâssent, illos tantoperè exasperârunt, ut hi ejectos eos integrum annum distinuerint, lectô *Lu* Imperatore, ex Taiminga familia. Nec, postquàm denuò devicti essent, quievêre tumultus, *vestis & tonsuræ Tartaricæ* occasione orti, cùm in administrandæ Reipubl. ratione aliàs nihil imputaretur. Hinc Corea provinc. ut capillos servaret, tributum primò pendere, mox armis decertare maluit, ut videre est apud Auctorem Anonymum, *Sinæ & Europæ c. ult.* &c. Plura hanc in rem vide apud Salmas. *ad Tertullian. d. l.* Barthium, *Animadversion. ad Statium Part.* 2. *p.* 326. ubi *de Capillos Deo dedicandi*, *Part.* 2. *p.* 416. ubi *de eosdem Matri à virginibus, pro virginitate, relinquendi*, *Part.* 3. *p.* 421. ubi *de illos funeri imponendi, ritibus*, pluribus agit, nec non infrà passim, inprimis ubi de *Radendi* more, ut & in voce *Tonsor.*

CAPILLOS tingendi consuetudo, indigitatur Tertulliano eidem, de *Cultu Fœminarum*, *Tum Solis animando simul & exiccando capillo acceptabilis ardor:* ubi *animare capillum*, eum tingere & colorare est; quemadmodum idem *de Pallio*, ubi de serici conficiendi ratione, *animata stamina*, vocat jam tincta ac colorata. Certè coloris capillorum habitam rationem apud Romanos, docet Martialis, *l.* 5. *Epigr.* 70.

Arctoa de gente comam tibi, Lesbia, misi:
Ut scires, quanto sit tua flava magis.

Nempe matronæ nigrâ, lupæ flavâ comâ gaudebant. Unde à plerisque harum, capillorum colorem mentientibus, emptæ è Germania comæ. Aureus enim color capillorum Germanicorum, & omnium fermè Arctoarum gentium. Juvenalis, *Sat.* 13. v. 164.

Cærula quis stupuit Germani lumina? flavam
Cæsariem, &c.

Cùm itaque comæ hæ ac caliendra non suppeterent, ab arte quæsitus color est: Qua de re aliquid jam dictum.

CAPILLOS ungendi ritus, occurrit apud Horat. *l.* 1. *Carm. Od.* 29. v. 7.

Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur unctis?

Et *l.* 2. *Od.* 7. v. 7. 8.

—— —— —— —— nitentes
Malobathrô Syriô capillos.

i. e. malobathrinô unguentô, de quo infrà dicemus. Unde *odorati capilli* eidem, *l.* 3. *od.* 20. v. 14.

Sparsum odoratis humerum capillis.

Et *Capillare*, scil. unguentum, apud Martialem, *l.* 3. *Epigr.* 82. v. 26.

Et Cosmianis ipse fusus ampullis,
Non erubescit murice aureô nobis
Dividere mœcha pauperis capillare, &c.

Quod factum in primis in publica lætitia epulisque, uti suô locô videre est. Sed & in Sacris moris vestigia, inprimis ubi de unctione Summi Sacerdotis; in cujus caput, diebus consecrationis suæ, oleum sacræ unctionis effundebatur, quod inde descendebat super barbam & usque ad oram vestium ejus, Psalmo 133. v. 2. Vide quoque infrà voce *Unguentum.* Aliter madebant olim Germanorum capilli, de quibus Senec. *l.* 3. de Ira, c. 26. *non est Æthiopis insignitus inter suos color, nec crinis rufus, & in nodum coactus apud Germanos.* Idem Ep. 124. *Quid capillum ingenti diligentiâ comis? cum illum vel effuderis more Parthorum, vel nodo Germanorum vinxeris, vel, ut Scythæ solent, sparseris.* Nec alia mens est horum Juvenalis versuum, *Sat.* 13. v. 164.

Cærula quis stupuit Germani lumina, flavam
Cæsariem, & madido torquentem cornua cirro?

Torquent cornua madidô cirrô, qui comam obliquant, ut in cirrum, ac nodum eam cogant. *Cornua* vocat longas crinium settas, quæ torquentur, ut in nodum mitti possint. Græci & κέρα appellant. Inde & *cornua*, & *crines* in fluminibus, & πολυσχιδεῖς, & rami. Madidos autem cirrus Germanorum, quia crebro comas lavabant saponibus. Qui nodos dant crinibus Germanorum, iisdem & cirros tribuunt, & cornua proprios faciunt. Martialis, *l.* 5. *Epigr.* 39. v. 8. *Rheniqve nodos.* Tertullianus de Virginibus velandis: *debebunt & ipsi aliqua insignia sibi defendere, aut pennas Garamantum, aut strupulos barbarorum, aut cicadas Atheniensium, aut cirros Germanorum.* Sic illo loco legendum ex veteri scriptura, quæ habet *strobulos.* Vide Salmas. *ad Solin.* p. 782.

CAPILUPUS Hippolytus, Mantuanus Episcopus Fanensis, Lyricus Poeta eximius: frater Lælii, Joach. Bellajo intimi, & *Centonum Virgilianorum* Auctoris tam ingeniosi, ut Ausonium, Probam Falconiam aliosque, in hoc industriæ genere, longô post se intervallô reliquerit: à nepote tamen suo, Julio in hoc ipso superatus, judice *Possevino.* Floruère præteritô seculô. Joh. Matthæus, *Pepli Italiæ*, Possevinus *Biblioth.* l. 17. c. 24. Anton. Teissier *Eloges* &c. De Lælio hoc extat distichon, ad Mantuam:

Quis neget hoc mirum? reliquis ex urbibus unum
Nullam, Virgilios te genuisse duos.

CAPINA, Arabiæ Felicis insula in Indico mari.

CAPIONIS *Turris*, in Hispania est ad Bætim fluv. sita in petra, quam circumcirca pelagus alluit. Ea sicut Pharus mirum in modum ad navigantium salutem ædificata est. Strab. *l.* 3. Nunc *Chipiona*, castrum in colle, ad ostia Bætis, in ora Oceani. Vix 1. leuc. à Fano Luciferi in ortum. 5. à portu S. Mariæ. Parvi momenti. *Baudrand.*

CAPIS, Colonia Italica. *Frontin.*

CAPISA, Paropanisi oppid. *Ptol.* populi *Capissena.* Plin. *l.* 6. c. 23.

CAPISCHOLA, in Hispania vocatur Canonicus Theologalis Præbendæ Cathedralis Ecclesiæ, apud Car. Mactum in *Hierarch.* Carolo du Fresne idem est cum *Caput Scholæ*, Cui dignitas Ecclesiastica est, in ædibus cathedralibus & collegiatis, quæ aliàs, & in aliis Ecclesiis, *Scholasticus* dicitur. In veteri Notitia Hincmari Archiep. Remens. apud Sirmondum in Notis ad Capit. Caroli C. memoratur *Sigloardus Presbyter vel Caput scholæ sanctæ Remensis Ecclesiæ.*

CAPISCHOLUS, Concilium Bituricense A. C. 1031. c. 7. *Archidiaconi, Abbates, Præpositi, Capischoli, Canonici, &c.* Apud le *Lievre*, in Hist. Viennensi c. 16. occurrit *Scholasticus sive Capischolus.* In Charta Durandi Episcopi Arnensis in Biblioth. Clun. p. 535. subscripsit *Bernardus Capischolus.* Vide Odonem Gissæum in Hist. Podiensi. *l.* 1. c. 23. *l.* 2. c. 21. Joseph. Scaliger. *l.* 2. *Ep.* 185. V. Cl. Jacob. Petitum post Pœnitentiale Theodori, *p.* 628. &c. Leges Partitæ seu Alfonsinæ, 1. *part. tit.* 6. *l.* 5. ubi de Cantoribus: *Algunas Eglesias Cathedrales son en que ý a Cabescoles, que han este mesmo officio que los Chantres, e cabiscol tanto quiere dezir como cabdillo de el coro, por a levantar los cantos.*

CAPISENE, Regio Asiæ, in montanis, à proximis Indo fluv. gentibus, cui nomen à *Capisa* urbe, quam Cyrus olim diruit. Plin. *l.* 6. c. 23. ubi urbem *Capisam* & regionem *Capissenen* vocat. Sed rectiùs per unicum S. scribitur. *Ptol.* Καπισσα vocat & in Paropanisadarum regione collocat. Ex hisce montanis Soanus fluv. oritur, qui in Indum sese exonerat. Arrian. *in Indicis*, Σόανος δὲ ἐν τῇ ὀρεινῇ τῇ Καπισηνῇ, ἰσχυρὸς ἄλλος ποταμὸς ἐκδιδοῖ ἐς αὐτὸν, &c. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 1174.

CAPISTERIUM, vide suprà *Caphisterium.*

CAPISTRANUS Joh. in loco cognomine, prope Aquilam, in Aprutio, natus, patre nobili Andeg. qui Ludovicum Andeg. sub Carolo VI. Galliæ Rege, Regi Neapolitano, propinquo suo suppetias euntem, comitatus erat. Franciscanus, Generalis Ordinis, Inquisitor, Legatus in Germaniam, ad Hussitas sub jugum Rom. communionis retrahendos, tuba belli sacri, sub Nicol. V. & Calixto III. exercitus contra Turcas individuus comes, qui ab obsidione Belgradi tum repulsi: Obiit in Hungaria, Anno 1456. Scripta ei de auctoritate Papæ & Concilii, de Conjugio, de Excommunicatione tribuuntur. Bellarm. *de Scr. Eccl.* Trithemius, Blondus, Wadingus, Possevinus, &c.

CAPISTRUM, quô boves capistrari soliti, Hebr. מחסום vel חסם, Græcè φιμὸς vocatur. Hinc Deuteron. c. 25. v. 4. *Bovem triturantem non capistrabis*, Græcè οὐ φιμώσεις, redditur ab Apostolo 1. Corinth. c. 9. v. 9. Nempe inhumanum omnino, bovem, in mediis frugibus, observare cogi esuriales ferias Tantali instar: quod apud nonnullas gentes istiusmodi *capistris* factum est, apud Romanos nempe, teste Catone *R. R.* c. 54. ubi *fiscellas* id capistrorum genus, à figura vocat: Græcos item, qui παυσικάπην dixêre machinam ligneam, collo jumentorum ne ederent, impositam. Alios. Vide suprà, ubi de *Bove triturante.* Hinc *Capistragium*, Gallis *Chevestrage*, in *Ordinatione* Hospitii S. Ludovici Regis Franciæ A. C. 1261. quod pro *capistro* domus Regiæ Ministris annuatim conceditur, apud Car. du Fresne. Sed & *Capistro* seu φορβειᾷ, Tibicines olim os sibi obligabant & buccas substringebant, ne ultra justum modum inflarentur & turpiculum os redderent, tum ut violentia nimii spiritus cohiberetur: inventore Marsyâ, qui tibiæ quoque geminæ ac fistulæ, seu τοῦ αὐλοῦ πολυκαλάμου, primus Autor plerisque habitus est. Plut. *de Ira*, [illegible]. Quam φορβειὰν Scholiastes Aristophanis exponit [illegible], *coriacea vincula quibus ei Tibicinem obligari solere, in Vesp.* Vide eundem in *Aves* quoque. *Hesych.* [illegible] & χειλωτῆρα interpretatur: est autem [illegible] idem, quod capistrum. *Lucilius*,

Trulleus pro flomide hunc ingens de naribus pendet.

Ubi perperam *Pollomide* alii legunt, &c. Qui itaque immoderatè spiritu uterentur, in tibiis flandis, eos *sine capistro* flare Græci dicebant. Sophocles, *loc. cit.*

Φυσᾷ

Φυσᾷ γὰρ ὁ σμικροῖσι αὐλίσκοις τότε,
Ἀλλ' ἀγρίαις φύσαισι φορβειᾶς ἄτερ.
Non jam ille modicis ore inspirat tibiis,
Sed sine capistro enormibus flat follibus.

Ad quos versus alludit Longinus περὶ ὕψους, ubi de Clitarcho ait, φλοιώδης γὰρ ἀνὴρ καὶ φυσῶν κατὰ Σοφοκλέα:

Μικροῖς μὲν αὐλίσκοισι, φορβειᾶς δ' ἄτερ.

Quasi diceret, Clitarchum modicis quidem tibiis canere, sed sine modo. Et quidem Marsyam hujusmodi *capistrum* sibi aptâsse, in quodam carmine, quo ejus cum Apolline certamen describit, hisce ait Simonides,

Χρυσῷ δ' αἰγλάεντι περιτρίψαντο ἀμφὶ δασείας
Κροτάφους καὶ στόμα λάβρον ὀπισθοδέτοις ἱμᾶσιν.

Figuram sic *capistrati*, ex veteri sigillo, Salmas. exhibet *ad Solin. p.* 833. ubi videas vinculum ex pellibus, quo labra & os illius constringuntur, relictâ rimâ, per quam ligula tibiarum ori posset immitti. Atque hanc genus etiam *ἐπίδεσμος*, i. e. *ligatura*, Medici *φορβειὰν* dixêre, cujus duæ species, *μονοκρατὴς καὶ δικρατής*; quarum hæc posterior non solùm os, sed etiam frontem comprehendebat vinculo: cujus speciem ex libro Sorani *περὶ ἐπιδέσμων* ibidem subjiciendam curavit præfatus Vir. Cl. Plura de Marsya alibi. Vide quoque Plut. *in Symposiacis*, ubi de iniquitate judicii, quòd artis unius ac simplicis, nempe tibiarum, certamen receptum fuisset, cùm arte geminâ vocis & fidium, querentem Marsyam, Apollo hôc dictô repercussit & injustè conqueri ostendit, quoniam & ipse ore simul & manibus in tibicinando usus esset; ut & Diodorum, l. 3. In cippo sepulchrali Lysidicæ, cujus meminit Antipater *in Epigramm.* *ἐπιστομὶς* καμος seu *capistrum*, taciturnitatem notavit, uti docet præfatus Salmas. *d. l. p.* 1221. Epigramma Antipatri in Lysidicam hoc est:

Μαστίκτα ...
Λυσιδίκα, γλώσσας ... ἐχεμυθίης ...

Insculpta autem hæc fuêre in eo cippo symbola, frena, capistrum, gallus gallinaceus, tanagræus. Mentem eorum sic ipse aperit, ut hæc legenda sunt:

Τὸν μὲν ἀνεγρόμενον ... ἄγειν,
Ἅνια δ' ... οἴκων ...
Γρυπτὰς δ' ὅδε ... πολύμυθον
Οὐ λάλον, ἀλλὰ πολλῆς ἔμπλεον ἀσυχίας.

Gallinaceum vigilantem indicabat: fræna domus moderatricem: capistrum taciturnam. Alia sunt *Capistra purpurea*, h. e. florea apud Ovid. *Met. l.* 10. *v.* 123.

Tu modò texebas varios per cornua flores:
Nunc, eques in tergo residens, huc lætus & illuc
Mollia purpureis frænabas ora capistris.

De quibus vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 2. *c.* 13.

CAPITA, vel Navim, ludi puerilis genus, apud Romanos, quo nummum in sublime jactantes, cùm in terram recidit, utram faciem ostenderet, observabant. Jani tempora in memoriam revocantes, qui primus in Italia nummos cudisse navesque fabricâsse creditus est. Unde in nummis, ab una parte duplex Jani vultus, ab altera navis erat. Angli hoc ludi genus *Croß and pile*: Germani *Muntz oder Obmuntz* appellant. Vide Anton. Constant. *in Ovid. Fastor. l.* 1.

CAPITA Militum, apud Vegetium, *l.* 3. *c.* 3. præcipui sunt primores exercitus, Gallis *les Chefs*: Κεφαλαὶ Græcis recentioribus. Constantinus Porphyrogen. in *Tacticis*, *p.* 8. Καὶ ἐποίησαν κεφαλὴν εἰς αὐτοὺς, καὶ ἔλεγον τὴν μὲν κεφαλὴν στρατηγὸν, καὶ τὴν φάλαγγα στρατηγίας, *Et fecerunt eum Caput super ipsos & vocaverunt Caput quidem ducem, phalangem verò ducatum.* Leo in *Tact. ibidem*, *c.* 3. §. 6. πρῶτον κεφαλὴ, ὁ στρατηγὸς, *Primum Caput, Dux.* Iidem Κεφαλάδες dicti reperiuntur, apud Scylitzam, Cedrenum, Achmetem, aliosque citerioris ævi. Car. du Fresne *Glossario*. Eodem pertinent *Capita belli*, apud Statium, *Theb. l.* 10. *v.* 29.

——— nusquam Capita *ardua belli,*
Monstratque Ducum septena per agmina cristas

ad quem locum vide Barthium, *Animadversion. l.* 3. *p.* 1132.

CAPITA Psittacorum, & fasianorum & pavonum, in cœna exhibita ab Heliogabalo, apud Lamprid. in *Vita* ejus, *c.* 19.

CAPITALE, capitis tegmen seu fascia, quâ caput involvimus, Varr. in *Glossis* κεφαλόδεσμος; item κρήδεμνον: sic *ricam*, cingulum capitis interpretatur Festus & vittam, quâ Flaminica caput habebat redimitum, & mitram & palliolum, quæ omnia vocibus his apud Græcos intelliguntur. *Hesych.* Κρήδεμνον ἐπιβόλαιον, ὃ καὶ λέγεται κεφαλόδεσμος. *Capitium* etiam & *Capitulare* Latinis, quod & *cappam* dixêre. *Isidorus*, Capitulum, quod vulgò Capitulare, vel quòd duos apices, ut litera cappa habeat, vel quòd capitis sit ornamentum. Unde *cappas* hodieque palliola, quibus mulieres caput tegunt, & *cappellas* vel *cappulas*, nostros pileos, quibus ad caput tegendum utimur, Galli vocare consuevêre. Dicta καππάδια Græcis muliebria ejusmodi pallia, item καββάδια, non à Cabade Persa, ut *Tzetzes* autumat, cùm ait:

Ἔνδυμα ... στρατιωτικὸν τὸ ... ,
Ὅπερ Καβάδιν λέγεται ἀπὸ Καβάδου Πέρσου.
Indumentum Martiale militum hoc tegmen,
Quod Cabades dicitur, à Cabade Persa:

sed à litera κάππα, recentioribus κάββα, ad cujus modum duos in capite apices habebat, uti vidimus ex *Isidoro*. Vide Salmas. ad *Vopisc. in Aureliano*, *c.* 45. ubi *Mafortium*, *Calendrum*, *Capitale*, *Κρήδεμνον* aliaque synonyma esse docet.

CAPITALE, apud Recentiores, capitis quoque census est, aliâs *Capitalitium*, *Capitagium* & *Cavagium*, h. e. census quem *homines de corpore seu de capite*, quotannis domino tenebantur præstare, Germ. *Kopffgelt*. Cujusmodi census in Gallia ut plurimum erat quatuor denariorum, tametsi non semper: unde tali censui obnoxii *homines quatuor nummorum*, vel *de quatuor nummis*, dicuntur in *Consuetud.* Burbonensi & in *Charta* Radulfi Abbatis S. Mauri ad Ligerim, apud Car. du Fresne. Præstabatur is quotannis, præterea in nuptiis & in morte. Lambertus Ardensis, *p.* 63. *Manumisit & liberos resignavit, dum ipsi & ipsorum & posteri & successores Abbati jam dicto & ejus successoribus annuâ pensione singulos redderent denarios, & in nuptiis & in morte quatuor.* Dies solennis erat Festum Assumtionis B. Mariæ, in *Charta* Hugonis Castellani Gandensis A. C. 1243. Et quidem census hic exigebatur, si *reditus terræ* non haberent: aliàs *census cadere* dicebatur. Vide *Chartam* Flaviniacensem A. C. 897. apud Carolum du Fresne *Glossar.* ubi plura hanc in rem. De tributo capitis Hebræorum, alibi. *Capitalitiam summam* vocat Guntherus, *Ligurini l.* 5.

Improba Romano posuit à Rege tributa,
Cujus ad arbitrium disponitur omne tributum,
Et capitalitiam cogunt appendere summam.

Veteres *Capitationem*, seu *Capitulare tributum*, quod *alteram pensionem tributi* vocat Plinius, ubi de cocco, *pensionem alteram tributi pauperibus Hispaniæ donare*, ait: Nempe *tributorum collatio*, ut *Festus* notat, duplex fuit, *alia in capite*, *alia in censu*; tributumque alterum capitis, alterum soli: quorum hoc pro modo facultatum & prædiorum imponebatur; illud ex æquo pauperes divitesque attinebat. Qui agrum habebat, ejus ager pro domino pendebat; qui non habebat, nec eô tenebatur: pensioni alteri capitis omnes erant obnoxii, quà divites, quà pauperes. Hinc pauperes in Hispania coccum passim nascentibus fruticibus decerpebant, cùm aliud nil suppeteret, atque inde corradebant, unde capitationem penderent: quare Plinius *coccum pensionem alteram tributi illis donare* dicit. Quo sensu herbas, quæ in hortis nascuntur, pensionem esse pauperum, alibi quoque ait, *l.* 19. *c.* 4. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 275. Inde apud Recentiores, *Capitales* homines, qui istiusmodi censum debent: quo nomine plerumque intelliguntur, qui olim manumissi fuerant, non *plenariâ*, sed *conditionali* manumissione, sub conditione operarum, servitii aut census annui; Gall. *Hommes de cors & de chief*, in *Stabilimento* S. Ludovici, *l.* 2. *c.* 31. Cujusmodi hominum conditio sic describitur in *Chron.* Abbatiæ S. Trudonis, *l.* 13. *extremo*: *Masculus* 12. *denarios solvebat singulis annis de censu sui capitis, femina* 6. *quidam alius legis* 2. *denarios, quidam* 4. *Masculus istarum conditionum quocunque moraretur, sive sub nostro jure, sive sub alieno, si necdum conjugatus erat, debebat Ecclesiæ quasi heredi suæ, quidquid in omni substantia supererat ei: si fuerat conjugatus & non cum sua compare, h. e. quæ non esset ancilla nostræ Ecclesiæ, debebat dimidium suæ substantiæ, similiter & femina, excepto quod quocunque conjuge essent ejus liberi, non dabat Ecclesiæ, nisi quod melius valebat in omni sua mobili re. Masculus si esset cum sua compare conjugatus, dabat de suis vestimentis quod erat melius. Quod si haberet terram censualem & servilem, de terra dabat Præposito ad curtim bovem & de capite suo, vel alium, vel rem, quam habebat meliorem. Ita quoque fiebat, si palefridi superessent.* Vide Car. du Fresne in *Glossar.* hâc voce, & voce *Heriotum*, nec non infrà *Catalium*.

CAPITALIS, vulgò *Captau* seu *Capitau* Gallis, dignitatis nomen, quibusdam ex illustrioribus Aquitaniæ Proceribus attribui solitum, quos Comitibus, Vicecomitibus & Baronibus accenset *Consuetudo* municipalis Burdegal. *artic.* 75. In iis præcipui, *le Captal de Buch*, h. e. *Capitalis Bogii* (Aquitaniæ municipii, ad canalis ostium, quod sinum Arcachonium efficit) & *le Captal de Tresne*; seu *Capitalis Trena* (castri in eadem provinc.) Qui *Capitales* videntur dicti, vel quòd essent domini loci istius, qui promontorium est seu caput in mare excurrens: vel quòd essent Capitanei illorum castrorum, qui aliquando *Capitales* Gall. *Capitals*, dicti occurrunt. Et quidem *Capitalatum de Bogio* quod attinet, eum tradunt primitus possessum à P. Amanevo *de Bordeu*, cujus (sine liberis extincti) frater fuit P. *de Bordeu*, Dominus de Podio Paulino, de Castronovo & de Insula S. Georgii: quo geniti P. *de Bordeu*, Capitalis de Bogio & Assalbida *de Bordeu*, nupta P. *de Gresly*, Vicecomiti de Benaugiis & de Castilhone; quorum illo absque liberis pariter mortuo, *Capitalatus* in Gresliacam familiam, atque inde in Lebretensem transiit. Vide Auctores laudatos *Glossarii* Auctori præfato.

CAPITALIA, mons Indicorum altissimus, Plin. *l.* 6. *c.* 20.

CAPITALIS Angliæ Justitiarius, vide voce *Justitiarius*.

CAPITANATA, sic dicta, à quo Basilius Imperator certum quendam Capitaneum eò misit, provinc. regni Neapolitani, pars Apuliæ Dauniæ, fertilis admodum & rigua. Ei à Septentrione & Ortu Mare Adriaticum, ab Occidente Comitatus Molisinus; à Meridie Principatus Ulterior, Basilicata & terra Bariana. Urbes præcipuæ, Manfredonia, Asculum Apulum, Luceria Paganorum, Bovina, & Troja. Merula *Cosmogr.* Leander *descr. Ital. p.* 249.

CAPITANEUS, propriè qui prædia vel dignitatem in capite tenuit, h. e. ab ipso Rege, Baro Regis vel Regni. Plebi enim terras olim non dividebant Reges, sed vel pagos integros, vel am-

plas ruris portiones Capitaneis conferebant, qui acceptas iisdem suis dispartiebantur clientibus. Communiter *Capitanei* appellantur, qui cœtum præsunt, tanquam caput, tum in re militari, Europalati κεφαλάδες, tum in Civili & Ecclesiastica: unde Lyra in Matth. c. 17. v. 27. *Quia jam Petrum fecerat Capitaneum super alios Apostolos.* Vide Henr. Spelmannum *Gloss. Archaiol.*

CAPITANEUS, vide infrà *Catipanus*, it. *Potestas.*

CAPITATA Cæpa, apud Plin. *l.* 19. *c.* 6. unum ex duobus cæparum generibus, quæ primò apud Latinos fuisse dicit, *Unum*, inquiens, *condimentaria, quam illi Gethyon, nostri pallacanam vocant: alterum capitata.* Unde frustra est Vir Magnus, qui *Not. ad Moretum* contendit, nullum cæpe esse, quod non sit capitatum: Gethyon enim sine capite. Et quidem cæpæ, quæ ad semen servantur, in caput non crescunt & in longum caulem exeunt, quem *tallum* vocat Columella, *l.* 11. *c.* 3. Unde tallas, à cæpis, distinguit Lucilius hôc versu.

Flebile cæpe simul, lacbrymosæque ordine tallæ.

Inter reliquas, quæ simplex caput habent, nec subolibus adnatis propagantur, Græci μονοκέφαλα & μονάχνια, Latini rustici *Uniones* dixêre, &c. Sed & porri duo genera; *Capitatum* & *Sectivum*, Græcè. Κεφαλωτὸν & κουρτὸν: de quo utroque, & de Cæpis vide pluribus agentem Salmas. *ad Solin.* p. 1000. & 1168. Virgilius in *Moreto.*

Hinc siser & nomen capiti debentia porra.

CAPITE multa testabantur Veteres. *Allidebant in luctu.* Victorinus de Augusto, post cladem Varianam. *In tantum perdoluit, ut cerebri variò incussu parietem pulsaret, veste, capilloque & reliquis ingentium indiciis deformis.* Livius, *l.* 25. *c.* 27. *Postquam Asdrubalem Gisgonis venientem allatum est, flere omnes repentè, & offensare capita, alii manus ad cœlum tendere.* Vide Plut. in *Alexandro*, ubi de Dario conjugis obitum lugente, & Eusebium in *Vita Constantini*, *l.* 4. *c.* 65. Vide quoque infrà *Fores.* Idem *verberabant*, rebus improsperis. Idem Eusebius, *Histor. Eccl.* *l.* 11. *c.* 17. Καταῤῥηξάμενος ἐν τῷ ἐσθῆτι ὁ Ἀπόστολος, καὶ μετὰ μεγάλης οἰμωγῆς πλήξαμενος τὴν κεφαλὴν, καλόν γε ἔφη φύλακα τῆς τοῦ ἀδελφοῦ ψυχῆς κατέλιπον. *Scissis igitur vestibus Apostolus & magno cum ejulatu percutiens caput, præclarum, inquit, custodem fratris animæ reliqui.* Vide quoque Herodot. *l.* 3. ubi de Psammenito à Persis victo captoque. Porro illud *inclinabant*, in mœstitiæ & pusillanimitatis signum. Joann. Climacus, *Pastoris l.* 1. Πλὴν εἰ καὶ αὐτοὶ ἐν τοῖς ... ἀγαπητοὶ τύποις, τὴν κεφαλὴν τῆς ψυχῆς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ... κάτω εἰς γῆν κλίνετε, ἔχετε τὸν ... καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουθενώσει. *Quòd si & ipsi, juxta externam, quæ in ovibus cernitur, speciem, caput animæ — in terram versùs inclinant, habemus dicentem: cor contritum & humiliatum Dominus non in nihilum rediget.* Sed & *inflectebant*, in signum assensus ac approbationis, qui mos in Casinensi Monasterio, fortè etiam in aliis, hodieque servatur, ut videl. quod proponitur in Conventu, Seniores voce, juniores *capite inflexo* approbent. Petrus Diac. *l.* 4. *c.* 94. *Cùmque omnes tum voce, tum capitum inflexione hunc se velle (Abbatem) respondissent, &c.* Galli vocant *opiner du bonnet.* De ejus *apertione*, coram Magistratibus, sic Varro apud Plin. *l.* 28. *c.* 6. *Capita aperiri aspectu Magistratuum, non venerationis causâ jussêre, sed valetudinis, quoniam firmiora consuetudine eâ fierent.* Contra sententiam aliorum, qui honoris causâ id fieri contendunt. Cæl. Rhodig. *l.* 3. *c.* 23. Certè antiquum exhibendæ venerationis hunc morem fuisse, ostendit ad illa Sallustii, *Histor. l.* 5. *c.* 1. *Quibus de causis Sullam in victoria Dictatorem, equo descendere, sibi uni assurgere de sella, caput aperire solitum*, Cl. Freinshemius. Et Cœnum, cùm Regem allocuturus esset, pro more *detrahentem galeam*, habes apud Curtium, *l.* 9. *c.* 3. At instituti veteris fuit, ut qui Diis sacrum facerent, exceptô Hercule ac Saturnô, *caput operirent*, Plautus in *Amphitr.* Qui mos etiamnum Judæis servatur, caput inter orandum ephod suo tegentibus. Æneam autem operiendi capitis morem invenisse, dum sacris operaretur, ajunt: Hodieque Japonenses, præter reliquarum ferè omnium gentium morem, *capite opertô* venerationem suam advenientibus testantur, vide infrà voce *Signa* &c. Obtestantes aliquem enixiùs *tangebant* illud. L. Florus *l.* 3. *c.* 14. de Tiberio Graccho: *Inde cùm in Capitolium profugisset, plebemque ad defensionem salutis suæ*, manu caput tangens, *hortaretur, præbuit speciem regnum sibi & diadema poscentis, atque ita quasi jure oppressus est.* Sic *tangentes caput*, per id jurabant, ut notatum multis; quem morem Judæis fuisse, patet ex interdictô Domini Matth. *c.* 5. *v.* 36. Quod Juvencus ita expressit, *l.* 1.

Nec caput in proprium cuiquam jurare licebit,
Namque potestatem minimi non esse capilli
Cernitis.

Eodem pertinet Horatii illud, *l.* 2. *carm.* 8. *v.* 5.

——— ——— Sed tu simul obligâsti
Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multò, juvenumque prodis
Publica cura, &c.

Vide Caspar. Barthium, *Animadversion. ad Stat. Tom.* 3. p. 501. Nec omittendum, *fixa hastis hostium capita*, in victoriæ symbolum. Cujus rei vestigium in Sacris, ubi Goliathi caput resectum manu prætulisse Davidem, cùm ad Saulem Regem perduceretur, legimus, 1. Sam. c. 17. v. 57. Sic Silius de Terone occisæ Hasbytes caput bipenni suffigente, *l.* 2. *v.* 208.

Namque aderat totô ore ferens crassque, minasque
Annibal, & cæsam Hasbyten, fixumque tropæum
Infandum caput, turbatâ mente dolebat.

Vide Keuchenium aliosque ad C. *Nepotem, Catone, c.* 1. magis *Alcibiade*, c. 10. Quod hodieque in usu apud varias gentes, Persas imprimis, de quibus vide Petrum de Valle, *Itinerar. Tom.* 1. & 3. ac infrà *Veratum.* Adde Car. Paschal. *Coronar. l.* 1. c. 4. & 5. Nec Eunomianorum *capite demerso, pedibus sursum versis* suos baptizantium ritus, de quo vide infrà *Spado.*

CAPITE Censi, vide infrà *Proletarii.*

CAPITIARIUS, apud Fulbertum Carnot. *Ep.* 105. *Constituas tibi alium thesaurarium &* Capitiarium, *de bonis Clericis*: Tributorum exactor est, vide infrà *Capitium.*

CAPITILAVIUM, festum Ecclesiæ Romanæ, aliàs Dominica *Palmarum.* Ordo Rom. *Dominica Indulgentia, quæ diversis vocabulis distinguitur, i. e. Dies Palmarum, sive Florum atque Ramorum, Osanna, Pascha petitum sive Competentium, & Capitilavium.* Sic dictum, *quia tunc moris est lavare capita infantium, qui ungendi sunt, ne fortè observatione Quadragesimæ sordidati, ad unctionem accederent*, Isidor. *Origin. l.* 6. *c.* 18. Vide quoque Alcuinum, *de Officiis divin.* Rabanum Maurum, *de Institut. Clericor. l.* 3 *c.* 35. Papiam & eundem Isidorum, *de Divin. Officiis*, *l.* 2. *c.* 27. laudatos Carolo du Fresne in *Glossar.* Nempe lavabantur hâc die capita puerorum, qui sequenti Paschatis die Baptismalibus aquis erant tingendi. Quoniam verò non pauci ex plebe ejusmodi lotionem cum Baptismo eandem habere cœperunt, abrogatus ritus hic fuit, in Concilio Moguntino A. C. 813. Durandus *Capitilavium* in diem feriæ V. in Cœna Dom. conjicit, quæ etiam dicebatur *Magnus dies Jovis*, & *Viridis dies Jovis*, quia in eo reconciliabantur pœnitentes: Item *Albus dies Jovis*, quia tunc distribuebatur pauperibus panis albus, quod hodieque in aliquot Galliæ locis contingit, ubi propterea *Jeudi blanc* appellatur. Macri *Hierolex.*

CAPITIS Viridis Insulæ Oceani Atlantici ex adverso Capitis viridis, in Africa. Aliàs *Hesperides* & *Gorgades.* Sunt 10. numerò. Nempe præcipua S. Jacobi, Ignium, S. Antonii, S. Vincentii, S. Luciæ, S. Nicol. Boni visus, Salis, Maji & Beava. Sub Lusitanis.

CAPITIUM, Siciliæ urbs, circa Symæthi fontes, vulgari nunc incolis vocabulô *Cappizzi* dictum. Id *Ptolemæo* vocatur Καπίτιον. At Romanis fuisse videtur *Capitium*, & inde Oppidani *Capitini*. Nam Ciceroni, *Verrinâ* 2. memoratur, inter cæteras Siciliæ urbes celebriores, *Capitina civitas.*

CAPITIUM, capitis tegmen Nonio ex Varrone, *de Vit. populi Rom. l.* 4. ubi tamen pectoris potiùs tegumentum fuisse indigitatur, à *capiendo pectus* dictum: ut idem Varro habet, *de lingua Lat. l.* 4. Vetus Interpres Juvenalis, Probus Georgio Vallæ dictus, *Conchylia, capitia purpurea ita flagrantia, ut conchylia ipsa videri possint*, inquit *ad Satyr.* 3. *v.* 81.

Horum ego non fugiam conchylia. ——

Ubi Ferratius *Capitia* interpretatur lacernas cum cucullo sive capitio. Hodie, cucullum antiquis Ascetis atque Monachis arcendo frigori cœlique injuriis adhibitum, Monachi *Capitium* à capite tegendo vocant, aliò à veteri significatu, vide Octav. Ferrarium *de Re Vestiaria*, *Part.* 2. *l.* 1. *c.* 22. & 23. Scaliger sic de hac voce, *Poetic. l.* 1. *c.* 16. *Liber pater cum thyrso & veste crocotula: ita Plautus* κροκωτὸν *& cum* μηχαδιώτης *pilo. Erat hoc, quod Latini* Capitium *in virginibus, quia pectus caperet: non capitis tegmen, ut scribunt recentiores. Eô verbô Philippides Comicus in fabula* ... *usus est.* At *Capitium* seu *Capicium*, in *Ceron.* Mauriniacensi, *l.* 1. *Qui nobis vitream majorem in* Capitio *fecit*, alibique passim, pars ædis sacræ est, in Communione Roman. quæ vulgò *Presbyterium* seu locus, ubi altare statuitur, Græcisque Βῆμα dicitur. Unde hodie etiamnum in Æde sacra Monasterii S. Dionysii prope Lutetiam eam ædis partem, quæ retro altare est, & ad quam aliquot gradibus ascenditur, *Chevet* seu *Chevais*, Galli vocant. Nempe sic dictum videtur, quòd ei, pulvinaris instar, quod *Chevet* Gallis est, adnixum fuerit altare: vel quia caput sit Ædis, uti hæc pars non rarò appellatur, apud Helgaudum in *Roberto Rege* aliosque. Sed & Parisiis nota significatio hæc vocis *Chevet*, pro capite: ubi proin plateæ seu compita vocantur *le Chevet de S. Landry* & *le Chevet de S. Jean en Greve*, quâ parte earundem ædium sacrarum *capita*, seu Presbyteria protenduntur, Car. du Fresne in *Glossar.* qui partem hanc Ædium sacrarum eandem cum *Capjo* facit. Vide in hac voce. Hinc *Capitiarius* eidem seu *Capicerius*, dignitas & officium in Monasteriis, Gall. *Chevecier*, cui *Capicii* cura incumbit: *Sacrista*, in *Charta* A. C. 1185. in Tabular. S. Martini de Campis. Meursius tamen & Vossius à *capitatione* deducentes vocem, *Capicerium* fuisse dicunt, qui capitale tributum exigeret; quibus astipulantur Macri fratres in *Hierolex.* voce *Capitatio.* Vir doctus in *Histor. Ædis Sacræ S. Aniani Aurelian.* c. 7. cum *Primicerio* confundit: neque feliciori conjecturâ alii à *capienda cera* dictum putârunt, quòd ut plurimum in sacris ædibus candelarum cereorumque cura dignitati isti incumbat, cùm & Altaris, in quo solent reponi, cum eodem spectet, &c.

CAPITO VIII. Hierosolymorum Episcopus A. C. 165. Item alius, post Julianum II. usque ad annum quintum Commodi, à Nato Christo 186. Euseb. *in Chron.* Item Poëta Alexandrinus, scripsit Commentarios ad Philopappum, *l.* 7. & 8. Voss.

de Hist. Græc. l. 3. p. 339. de Poet. c. ult. de Mathem. Scient. c. 69. §. 19.

CAPITO, vide *Valerium*.

CAPITO Atejus, vide *Atejus Capito*.

CAPITO Fabricius Wolphgangus, Hagenoa Alsatiæ oriundus, patre Ordinis Senatorii, Theologus celebris, Reformationis opus, cum Bucero, in partibus Rheni superioribus, egregiè promovit. Cum eodem interfuit colloquio Marpurgensi, A. C. 1529. in quo inter Euangelicos in omnibus ferme conventum. *Vir ingenii & judicii præclari, literarum & Scholarum ita amans, ut qui maxime*, Melch. Adamus *in vitis Theol. Germ.* Ejus in *Hexaemeron* explicatio doctissima, *in Hoseam Comment.*, *in Habbacucum Enarrationes*, &c. prodierunt Argentinæ, A. C. 1526. 1528. 1539. Obiit ibidem, ex peste, A. C. 1541. ætat. 63.

CAPITO Fonteius, --- *ad unguem Factus homo*, uti eum in hodœporico vocat Horat. *l. 1. Sermon. Sat. 5. v. 32.*

CAPITO Lucilius, vide *Capito*.

CAPITO Lycius, composuit *Historiam Isauricam libris 8. Epitomen Eutropii*, de Pamphylia, & alia, de quibus vide Voss. *Hist. Græc. l. 3. p. 339.*

CAPITO Robertus, vide *Robertus*.

CAPITO Titinnius, scripsit exitus illustrium virorum. Plin. *l. 8. Ep. 12.*

CAPITO, Gall. *Teston*, nomen monetæ, in Regno Franciæ, olim usitatæ. Et quidem *Grossi Capitones*, seu *Testones*, Gall. *Gros Testons*, primi cusi sunt sub Ludovico XII. pond. 7. den. 12. gr. pretii sol. Turon. 10. Præferebant illi Regis caput pileô depressô opertum, & in aversa parte scutum insignium coronatum cum limbo dentato, & Inscript. XPC. VINC, &c. Fueruntque longè meliores *Testonibus* Francisci I. quippe pond. 12. gr. argenti Regii. Sub eodem prodiêre *Grossi Capitones Mediolanenses*, Gall. *gros Testons de Milan*, Regis caput eôdem opertum pileô præferentes, cum lilio ad pectus, & Inscr. † LUDOVICUS D. G. FRANCORUM REX. In aversa parte S. Ambrosium mitratum, equitem, manu flagellum tenentem, sub quo & in ipso circulo Inscriptionem continente, scutulum fuit cum 3. liliis coronatum, MEDIOLANI DUX, vide suprà ubi de *Ambrosius*, nec non infrà in voce *Teston*.

CAPITOLIAS, Cavæ Syriæ urbs, *Ptol.* vix 60. millar. à Damasco, in Austrum *Sueta Pont Vito*.

CAPITOLII Tutelarii, à *tutela Capitolii* dicti sunt: in cujus inaurationem Domitianus millies octingenties octogies, impendisse legitur, apud Plutarchum in *Poplic.* quam insaniam, magnificentiæ nomine, extulêre multùm Scriptores, & maximè Poëtæ. Unde nec, tot annis pòst, Ausonium puduit hunc describere,

Aurea qui statuit Capitoli culmina.

Neque aliunde interpretandum vult Gronovius Martialem, *l. 11. Epigram. 5. v. 1.*

Sacra, Laresque Phrygum, quos Troia maluit heres,
Quam rapere arsuras Laomedontis opes,
Scriptus & æternó nunc primùm Jupiter auró,
Et soror & summi filia tota Patris.

Quasi diceret, Et tu, Jupiter, qui nunc primùm post incomparabilem illam proximam certè priores Capitolii ædificationes infinitis modis superantem, magnificentiam, æternò aurò cultus es & ornatus, & vos Juno Minervaque. In quibus verbis Jupiter *scriptus aurô* Statio est *peraratus aurô*, non *sculptus*, ut voluêre nonnulli, &c. Cùm itaque pretiosas hujusmodi statuas & aliam infinitam auri vim in Capitolio fuisse certum sit, *Tutelæ Capitolii Redemptores*, hujusmodi thesauris ab injuria defendendis, tanquam custodes, appositos esse, contendit Rycquius: Gronovius verò genus Publicanorum hîc nomine intelligit, qui istius ædificii Membrorumque ejus, sarta tecta tuenda redemerant, ab Censoribus, quibus quia loca omnia patere necessum fuit, eóque & omnia illorum monumenta non modò exposita, sed & ipsa tuenda erant, de conservandis iisdem haud dubiè illos cavere oportuit: at omne munus illorum thesaurorum custodiâ finitum non fuit. Plin. *l. 35. c. 3. M. Aufidius* tutelæ Capitolii *redemptor, docuerit Patres, argenteos esse clypeos, qui pro æreis per aliquot jam lustra adsignabantur.* Et prius *l. 34. c. 7. Ætas nostra vidit in Capitolio, priusquam id novissime conflagraret, à Vitellianis incensum, in cella Junonis, canem ex ære, vulnus suum lambentem: cujus eximium miraculum & indiscreta veri similitudo, non ex eo solùm intelligitur, quod ibi dicatus fuerat, sed & novâ satisdatione; nam summa nulla par videbatur: capite* Tutelarios *cavere pro eo publicè institutum fuit.* H. e. Redemptores caput ac vitam velut pignori dare atque opponere, ut, si vitiaretur, vel amoveretur, non bonis, sed capite, plecterentur. Quô sensu apud Ciceronem, 1. *Verr.* legimus, *Ædem Castoris P. Junius habuit tuendam, L. Sulla, Q. Metello Consulibus.* Et apud Livium, *l. 42. Censorem moribus regendis creatum, cui sarta tecta exigere sacris publicis & loca tuenda more Majorum traditum esset, &c.* Dicti autem hi *Tutelarii* sunt, ab tutela; non *Tutelares*, quia hanc vocabuli terminationem augustiori rei dicaverant. In lapide prope Ulpiam Trajan. MERCURIO. ET. MINERVÆ. DIS. TUTELARR. Joh. Fred. Gronov. *Observation. l. 4. c. 18.*

CAPITOLINA palmata, in *Epistola* Taciti ad Probum, *c. 7.* tunica est palmata, quam triumphantes olim è *Capitolio* petebant. Capitolin. in *Gordiano trib. c. 4. Palmatam tunicam & Togam pictam primus Romanorum privatus suam propriam habuit, cùm ante Imperatores etiam de Capitolio acciperent, vel de Palatio.* Hanc cùm soli priùs triumphantes, die triumphi, unà cùm Toga picta acciperent: sub Imperatorib. Consules omnes habuêre, & Gordianus privatus quoque, uti visum, vide infrà in voce *Palmata* & Salmas. *ad Vopisc. in Carino, c. 20.*

CAPITOLINI Agones, instituti à Domitiano Imperatore singulis quinque annis celebrabantur, ad exemplum ludorum Olympicorum; In iis omne genus artificum certabant. Citharœdi apud Juvenal. *Sat. 6. v. 387.*

An Capitolinam speraret Pollio quercum.

Histriones, in vet. Mscr. Poëm. unde Statius non uno in loco, *in Sylvis* suis queritur sibi Thebaidem recitanti alios prælatos: & notus Juvenalis locus; *Sat. 7. v. 86.*

--- --- *Sed cùm fregit subsellia versu*
Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agaven.

Ubi *fregit subsellia*, interpretatur Rosinus, *recitans non stetit, sed excidit, non placuit.* Godwynus autem *Anthol. Rom. l. 2. Sect. 3. c. 7.* contrariò planè sensu hæc verba capit, in laudem Poëtæ, & applausus vehementiam illa trahens. Hinc & Sidonius Apollinaris *l. 5. Ep. ad Sapaud. Hunc olim perorantem*, inquit, *& Rhetorica sedilia plausibili oratione frangentem, socer eloquens ultro in familiam patriciam ascivit.* Simileque videtur illud Virgilii, *l. 3. Georg. v. 328.*

Et cantu querulæ rumpunt arbusta cicadæ.

Apud Polybium quoque, *Hist. l. 15.* Κατεῤῥήγνυτο πᾶς ὁ τόπος ὑπὸ τῶν κρότων καὶ τῆς κραυγῆς, *Rumpebatur totus locus plausu & clamore.* Unde à Juvenali vult innui illud *Grande sophos*, toties Poëtæ repetitum: læta nempe acclamatio, quâ Oratori ac Poëtæ applaudere solebant, verbis καλῶς seu ὀρθῶς. Horat. *de arte Poet. v. 428.*

--- --- *Clamabit enim pulchrè, benè, rectè, &c.*

Tantæ autem dignitatis hi Agones, ut Romæ non per lustra, sicut anteà, magnum annum, ut vocabant, sed per *Capitolinos Agonas*, supputarent: quod à Domitiani tempore, usque ad suum ævum obtinuisse, *Censorinus* scribit; Cœterùm semper Agon ipse Romæ mansit: ut in eo Poëtæ, Rhetores aliarumque professionum artifices coronarentur ab ipso Imperatore. Nec aliunde Poëtarum laureatorum mos, ad Germanos fluxit. Sed in veteribus agonibus Capitolinis, qui vicerant, coronâ & ramô lemniscatis aut torque involutis donabantur: Qui secundi erant, coronas quidem & palmas, sed sine lemniscis, nanciscebantur. Ausonius, *Epist. 20. v. 5.*

Et quæ jam dudum tibi palma Poëtica pollet,
Lemniscô ornata est, quò mea palma caret.

Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 5. c. 18.* Thom. Godwyn. *locô suprà laudatô, &c.*

CAPITOLINI Ludi, dicti, quòd in honorem Jovis Capitolini, pro servato Capitolio, ab hostibus Gallis Senonibus instituti essent, à Camillo, Liv. *l. 5. c. 50.* In his præconis voce Sardianos venales proclamari & senem quendam ludibrii gratiâ produci solitum, bullam collô appensam gerentem puerilem, Plutarchus habet *in Quæst. Rom. quæst. 53.* De qua ceremonia Festus: *Sardi venales*, inquit, *h. e. alius aliô nequior: ex hoc natum proverbium videtur, quòd ludis Capitolinis, qui fiunt à vicanis prætextatis, auctio Vejentium fieri solet: in qua novissimus is, qui omnium deterrimus, producitur à præcone in medium senex, cum toga prætexta, bullaque aurea, quô cultu Reges soliti sunt esse Etruscorum: qui Sardi appellantur: quia Etrusca gens orta est Sardibus, &c.* Habebantur quotannis. Vide. Rosin. *locô suprà citatô.*

CAPITOLINUS, Jovis cognomen, quòd templum in monte Capitolino extructum haberet, votum quidem primùm à Tarquinio Demarati filio, extructum deinde à Tarquinio Superbo. Diversus hic à Jove Tonante, quem D. Augustus constituit, quòd liberatus esset periculô, cùm, in expeditione Cantabrica, per nocturnum iter lecticam ejus fulgur perstrinxisset, servumque aurigam exanimâsset. Sueton. in *Aug. c. 91.*

CAPITOLINUS, cognomen M. Manlii, qui ob tyrannidem affectatam de Saxo Tarpejo dejectus est.

CAPITOLINUS Cajus Jul. Consul, Collega Aureliani Augusti, an. ab Urb. Cond. 1026. Chr. 274.

CAPITOLINUS Julius Historicus, qui de Cæsaribus scripsit; sub Diocletiano, cui vitam Antonini Pii, & Veri dedicavit: sicut Cl. Albini, Macrini, 2. Maximinorum & 3. Gordianorum Constantino. Maximi verò & Balbini nemini inscripsit. Plurium aliarum auctor, quæ tamen periêre. Vide Voss. *de Hist. Lat. l. 2. c. 7.* Corn. *Capitolinum*, Auctor libri, Trebellio Pollioni, *in vita 30. tyram.* laudati, ubi post illum scribit, *in Odenato*, Zenobiam, non solùm virtute & rerum gestarum gloriâ, sed & formâ omnes aliàs in Oriente præcelluisse, *c. 14.*

CAPITOLIUM, prægrandis arx Romæ in monte Saturnio ex præda Apiolarum, Latinorum urbis, à Tarquinio Superbo extructa. Plin. *l. 3. c. 5.* Pulsis Regibus annô pòst tertiò, M. Horatius Pulvillus eâ magnificentiâ dedicavit, quam immensæ postrà Romanæ opes ornarent potiùs, quàm augerent. Vide Tacitum, *l. 3. Hist. c. 72.* Virg. *l. 9. Æn. v. 448.*

------ *Capitoli immobile saxum.*

Sic dictum à *capite Toli* Vulcentani, teste Arnobiô, ibi repertô, dum fundamenta templi Jovis, Dionys. Halic. *l.* 4. foderent. Anteà mons Tarpejus vocabatur, à Tarpeja Virgine Vestali, quam ibidem Sabini scutis suis obrutam necârunt. Virg. *l.* 6. *Æn. v.* 836.

Iste triumphata Capitolia ad alta Corintho.

Et *Capitolia celsa* eidem, *Æn. l.* 8. *v.* 653. *Fulgens Capitolium.* Horat. *l.* 3. *Od.* 3. *v.* 42. Sueton. *in Vesp. c.* 8. *Ipse institutiones Capitolii aggressus.* Intellige Capitolii novi, quod regione urbis 8. sive regione Fori Romani. Aliud enim vetus fuit regionis Urbis 6. sive regionis Circi Flaminii. De utroque P. Victor *in topogr. urb.* & *Notit. Imp.* Varro, *l.* 4. *LL.* Martial. *l.* 7. *Epigr.* 72. De vetere autem etiam Val. Max. *l.* 4. *c.* 4. *ex. ult.* Novi Capitolii conditores Tarquinii Reges Priscus & Superbus. Dedicavit autem Horatius Pulvil. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Tacit. *loc. cit.* Veteris conditor N. Pomp. apud Aurel. Cassiod. *in Chron. Nic. Lloydius.* Capitolium in cineres redactum sub Vitellio, à Vespasiano reparatum eô tempore, quô Hierosolymitanum templum in cineres resedit. Rursus coelitùs sub Tito tactum, Domitianus denuo magnificentius extruxit, institutis Agonibus Capitolinis, qui 5. quôque annô celebrarentur. Etiam Aram ibi ab Augusto positam, cum inscriptione, *Ara primogeniti Dei*, dicunt, qua de re alibi: nunc templum extructum in celebri hoc loco, *Ara cœli*, dictum. *Moreri.* Eque quidem, ut dictum; Mons (ut paulò plenius superba hæc moles enarretur) in quo hæc ædes, Saturnius primò: dein Tarpejus, tandem, à capite Toli, *Capitolium* dictus est. Ipsum *Capitolium* vetus à Numa: novum à Prisco conditum; à Superbo post Suessam Pometiam è Volscis captam, impensis in id 400. talentis argenti aurique, i. e. 240. mill. Philippeorum absolutum: pulsis domum Regibus à Pulvillo, dedicatum est. Situm *Dionysius* describit: Ibi & Juventus & Terminus, qui cedere noluerunt exaugurantibus; itaque eorum aræ continebantur templi ambitu, atque una in vestibulo cellæ Minervæ, altera in ipsa cella juxta pulvinar fuit. Tres enim in Capitolio cellæ fuerunt: media Jovis, utrinque altera Junonis, altera Minervæ, sub eodem laqueari eodemque tecto. Ibidem quadrigæ inauratæ, in cella Jovis, supra fastigium ædiculæ, & Proserpinæ tabula, in Minervæ delubro, supra ædiculam Juventutis, fuêre. Imò quatuor fuisse *Capitolia* monet Preyelius: quorum I. Tarquiniorum illud, quod bellô Sullanô periit. II. Sulla instruxit, sed non dedicavit, Catuli nomine inscriptô: donec hôc deletô Julii Cæsaris nomen ei inscriptum est. III. Postquam prius bellô Vitellianô arsit, Vespasianus condidit atque reparavit, iisdem vestigiis: quod à morte ejus cùm in cineres sedisset sub Tito: Quartum à Domitiano instauratum est. Limina ejus ærea, ex mulcta quorundam fœneratorum facta esse, refert Livius, *l.* 10. *c.* 23. Post Carthaginem eversam, laquearia inaurata sunt: tegulas illius æreas primus aurô obduxit Catulus: In cellam Jovis Capitolini unâ donatione, ex Ægyptiaca præda, contulit Augustus sedecimmillia pondo auri, i. e. 1600000. Philippæorum, & quingenties sestertiûm, i. e. 1250000. Philipp. in gemmis, referente Suetoniô, *c.* 30. Domitianus in solam inaurationem, supra 12. millia talentorum, seu septem milliones impendit: ut de reliquis ejus opibus, & reliquarum quoque cellarum donis nil dicam. Posteà, in pecuniæ inopia, Stilico fores Capitolii, quæ aurô magni ponderis tectæ erant, laminis iis spoliavit; sed in parte forium, scriptum reperit: *Infelici Regi servantur*; quod omen eventus paulò post implevit. Plura vide apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 1. *c.* 5. &c. Adam. Preyelium, *Sinæ & Europæ c.* 16. *&c.* Neque tantum Romæ *Capitolium* erat, sed & in aliis urbibus, uti observat doctissimus Lilius Gyraldus, *de Diis Gentilibus Syntag.* 1. Verbi gratia Narbone. Sidon. Apollinar. *Carm.* 23.

Salve Narbo nobilis
Delubris, Capitoliis, monetis.

Itemque Capuæ. Sil. Ital. *l.* 11. *v.* 267. *de Annibale eam ingresso*,

------ *Monstrant Capitolia celsa.*

Nempe ad ejus imitationem, in quamplurimis Urbibus majoribus, inprimis quæ Coloniæ erant, *Capitolia* fuêre; Nam, ut ait Gellius, *l.* 16. *c.* 13. *Coloniæ, quasi effigies parvæ Populi Rom. erant, eòque jure habebant Theatra, Thermas & Capitolia*: quorum aliquot infrà recensere visum est. Apud Recentiores, *Capitolium* Templum paganorum, vel locus, ubi sacrificare Christianos cogebant olim Gentiles, *Lexicon. Græc. MS. Reg.* apud Carol. du Fresne, Καπετώλιον ἱερόν. Cyprian. *Ep.* 55. *Quid superest, quàm ut Ecclesia Capitolio cedat, & recedentibus Sacerdotibus, ac Domini altare removentibus, in Cleri nostri sacrum venerandumque consessum simulachra atque idola cum aris suis transeant*: Et *l. de Lapsis*, *Nonne, quando ad* Capitolium *sponte ventum est, quando ultro ad obsequium diri facinoris accessum est; labavit gressus, caligavit aspectus?* in Capitoliis enim idola congesta fuêre. Prudentius *contra Symmach. l.* 1. *v.* 632.

Et quæcunque solent Capitolia *claudere larvas.*

Unde Tertullian. *de Spectac.* Capitolium, *omnium dæmoniorum templum* dixit, &c. Certè in area Capitolina tot erant cellæ, seu favissæ sub terra, in quibus res sacræ vetustate collapsæ reponebantur, ut Catulus, qui aream deprimere sicque Capitolii ædem altiorem reddere constituerat, quò pluribus gradibus in eam ascenderetur, inceptô desistere fuerit coactus, uti legimus apud A. Gellium, *l.* 2. *c.* 10. Sed & *Capitolium*, pro Capitulo Canonicorum vel Monachorum, seu loco, in quo ii congregantur, de re & disciplina Canonica Monasticaque acturi, Ital. *Capitolo*, occurrit non rarò. *Schedula* Presbyterorum seu Canonicorum Eccles. Laudunens. apud Hincmarum Remens. *Quapropter qui eundem Dominum nostrum* (Hincmarum) *regiâ potestate retentum & reclusum vivâ voce adire non poteramus, & Sacerdotali ministeriô prohibiti ab eo* *frui non audebamus*, *III. Kal. Junias* ad Capitolium *nostrum convenimus & ibidem communi colloquiô retractantes, rationi fore duximus, ut*, &c. *Inscr.* Sepulchralis in Monasterio Monialium S. Mariæ Iadræ.

Laude nitens multâ jacet hic Vekenega sepulta,
Quæ fabricam turris, simul & Capitolia *struxit.*

Sic Καπετώλιον τῶν Μοναχῶν dixit Palladius in *Historia Lausiac.* apud Car. du Fresne. In eodem loco Religiosos, uti vocant, culpas suas propalare consuevisse, ac pœnitentiam postulare, legas apud Macrum in *Hierolex.* ubi ex *Vita* Dominici, quem Sanctum sui fecêre, dæmonem cum eo per Conventum circumambulantem ei ostendisse Diabolica lucra, in omnibus locis, ex Fratrum spirituali damno percepta, noluisse tamen nequissimum Spiritum ad *Capitolium* cum Patre ingredi, ex odio illius loci, eò quòd quicquid in aliis lucrabatur, ibi loci perdere cogeretur, refert, &c. Sed & capsulam reliquiarum, in modum arcis, efformatam, vel certè idem, quod *capitellum*, Gall. *chapiteau*, voce hâc denotari, observat idem Car. du Fresne in *Gestis* Abbatum S. Germani Autissiodor. *c.* 19. ubi unum ex dentibus B. Joannis Baptistæ in parvo quodam *Capitolio* crystallino & argenteo custoditum fuisse, Scriptor hic ait, &c.

Capitolia in aliis urbibus, ad Romani imitationem.

- Apamiense, memoratur in *Actis* S. Thyrsi.
- Augustanum in Vindelicis, apud Welserum, *l.* 5.
- Beneventanum, apud Baronium, *Martyrol.*
- Bisuntinum, apud Chiffletium in *Antiq. Bisunt.*
- Capuanum, apud Suetonium in *Tiberio*, in *Cajo* alibique.
- Carthaginense, apud Cyprianum, *Ep.* 55.
- Claromontanum, in Arvernis, apud Savaronem in *Origin. Clarom.*
- Coloniense, apud Herm. Strangefolium, *Annalium Westph. l.* 1. *c.* 12. *num.* 2.
- Constantinopolitanum, in *l.* 12. *Cod. de Ædif. priv.* in vet. Urbis *descript.* Region 8. in *Chron.* Alexandr. & apud Corippum *l.* 3. In eo Scientiam Professores publicè docuisse discimus, ex *Constitut.* Theodos. & Valentin. quæ extat in Cod. Justin. & Theodos. *de Stud. Urb. Rom.* & Constantinop. unde probabile judicat Car. du Fresne, illam esse ædem, quam Βασιλικὴν τῶν Παιδευτηρίων ἐν Βυζαντίῳ vocat Anonymus in *Antiquit. l.* 4. *c.* 23. Quô sensu *Basilicam Legum* habet vetus Inscriptio Tardæ in Transsylvania, apud Gruterum 171. 2. Vide Car. du Fresne in *Constantinop.*
- Florentinum, apud Joh. Villaneum, *l.* 2. *c.* 38.
- Hierosolymitanum, unde urbs ipsa Hierosolyma *Ælia Capitolina* dicta est, apud Ulpianum, *l.* 1. *c.* 6. *ff. de Censib.* & veterem Scriptorem, qui extat in Operibus S. Augustini.
- Mediolanense, apud Ughellum, *Tom.* 4.
- Narbonense, apud Sidonium, *Carm.* 23. in *Vita* S. Pauli Narbon. apud Bosquetum, &c.
- Nemausense, apud Poldum Albenatem, à quo describitur *p.* 73.
- Pampilonense, cujus vestigia, in hac urbe Navarræ primaria, observat Car. du Fresne in vet. *Statuto* pro Regno Navarræ, edito à Johanne Pastoro Decano Carnotensi & Hug. de Vitry Milite, Regni Reformatoribus à Rege delegatis: *Fuit ordinatum, quod in* Capitolio *venderetur bladum, &c.*
- Ravennense, apud Adonem Viennensem in *Martyrolog.* 23. Julii & *Histor.* S. Apollinaris post Abdiam.
- Remense, in *Actis* S. Marcæ Matr. *num.* 3. apud Boland. 6. Jan.
- Rodense, ad Thicim amnem supra Gerundam, in Hispan. in *Actis* St. Vincentii & Orontii.
- Santonense, apud Ademarum Caban. A. C. 1031. *p.* 181.
- Tolosanum, quod hodieque appellationem servat. Vide in voce *Tolosa*.
- Trevirense, vide in *Treveri*.
- Veronense, apud Polycarpum Palermum, *de Plinii patria, l.* 1. *c.* 5. *&c.* Nisi apud quosdam horum Auctorum *Capitolium*, sit domus ædilitia. Nec desunt, qui *Capitolia* hæc urbium arces potiùs, quàm *Capitolii Romani* imitamenta esse velint: Sæpe enim hâc voce arx denotatur apud *Isidorum*, *Hieronymum*, *Alios*.

CAPITON latro, qui cùm aliquandiu latrociniis vacâsset, pertæsus vitæ, in solitudinem se contulit, ubi annis 50. duravit in quodam specu.

CAPITONES, apud Arnobium, *adv. Gentes*, *l.* 5. *Ergo dicendum est quosdam Capitones, silunculos, frontones &c.* sunt quibus caput solitò vastius. *Glossæ veteres*: *Capito*, κεφάλων. Plautus verò *duros Capitones* facetè appellavit parasitos quòd ollas sibi in caput frangi paterentur: *in Persa*, *Actu* 1. *sc.* 2. *v.* 8. quos quia similiter Κεφαλίωνας *Antenogenes* dixit, hunc quoque jocum cum multis aliis Plautus à Græcis mutuatus dicatur. Athenæus, *l.* 4. Εἴ δ' ὑμεῖς ὄντες οἱ φιλόσοφοι τὴν αὐξησιν ... καὶ ... τοιοῦτον ... κεφαλίωνα ... Κεφαλίωνα ... Unde Antenogenes diatribam aliquam περὶ ... inscripsisse videtur. Κέντρωνας autem eosdem appellabat Sophocles, quod stimulis pungerentur ac fodicarentur. Sic Scholiastes Aristophanis κέντρωνα interpretatur θεράποντα κλέπτην, ὃν βασανιζόμενον αὐτοῖς κέντρα προσάγουσι, apud Herald. *ad Arnob. d. l.* ubi pro *silunculis*, quod sequuntur, *Cilunculos* reponit quoque, quod diminutivum à *Cilo* de quo infrà.

CAPITULA, nomen libri, à Theodulfo Aurelianensi scripti, *ad Presbyteros Parochiæ suæ*, seu Actorum Synodicorum, in quibus ad Cleri & populi emendationem, præcepta continentur.
Eð-

Eôdem titulô, donatus est liber alter Herardi Turonens. Archiepiscopi A.C. 858. de quo *Chronicon* Andegav. A.C. 858. *Do. Herardus Archiepiscopus generali Synodo ---- quædam necessaria sanctorum Canonum* Capitula *excerpsit, quæ frmiter custodienda jussit.* Sic verò nominati sunt ab Auctoribus hi libri, quod per *Capitula* seu sectiones essent digesti: quà ratione inter Græcos Marcus, Diadochus, Nilus, alii *Κεφάλαια* libros suos inscripserunt, in quibus Monita Christiana complexi sunt. Propriè verò Canonum Ecclesiasticorum & LL. Regiarum Codices; præsertim verò Regum Sanctiones ac Decreta *Capitula* ac *Capitularia* nuncupata sunt, ut videre est infrà, in voce *Capitulare.* Sed & *Capitula*, apud Radulphum Tungr. *de Canon. observ. Propos.* 8. & 15. dicuntur breves Lectiones, quæ in divino officio, locô Lectionum, leguntur: de cujusmodi *Capitulis* agitur in Concilio Agathensi *can.* 21. apud Virgilium Episcopum Rom. *Ep.* 2. Alios. Unde, *Capitula Dominicalia*, quæ Dominicis diebus canuntur, in *Statutis* Gurgonis pro Ordin. Carnust. *Capitulare Evangeliorum de circulo anni*, liber Ecclesiæ Roman. continens initia & fines cujusque Evangelii, quod singulis diebus in Missa legitur, apud Baluzium *Notis ad libros Capitular. p.* 1156. & *Capitularium*, liber ibidem Ecclesiasticus, continens *Capitula*, quæ in Ecclesia canuntur in Monastico Anglico *Idem.* Vide infrà.

CAPITULA & CORNICULA, Agrimensori veteri dicuntur capita extrema chorobatis, ex quibus pendebant fila ponderibus expensa, i. e. perpendicula, Salmas. *ad Solin. p.* 672. Vide infrà in voce *Chorobates.* De *tribus* verò *Capitulis*, olim in Ecclesia adeò famosis, in Concilio Oecumenico V. Constantinopol. à Justiniano Senatore habito, examinatis & anathematizatis, vide pluribus agentem Joann. Forbesium, *Instruction. Historico-Theologic. l.* 3. *c.* 25 §. 7. 14. & 16. ut & ubi de *Theodoro Mopsvesteno*, &c.

CAPITULARE, Græcè Κεφάλαιον, scriptum est *capitulis* distinctum, quà voce notabant olim Leges imprimis Regum, seu Legum harum codicem, per *capitula* seu sectiones distinctum digestumque. Vide infrà *Leges.* Hinc κεφαλαιώδεις τόμοι, *Capitularia* ejusmodi dicuntur, Theophani *ad ann.* 17. Copronymi; vide Sirmondum, *Præfat. ad Capitula Caroli C.* Alii *Capitularia* seu *Capitulares* libros dictos volunt, quia libri illi multa *capita* complectantur. Sic *Glossa* in *Authent Cassa Cod. de Sacros. Eccl. Capitularia* interpretatur, *libros Statutorum*, &c. Vocem Caroli M. Ansegisi & Theodosii temporibus, inventam demum esse, sentit Anton. Augustinus *de Emendat.* Gratiani, *l.* 2. *dial.* 11. Sed jam seculô octavô ineunte ea occurrit: Habetur enim *Capitulare Gregorii II.* ad Romæ Episcopatum evecti A. C. 714. quod datum Martiniano Episcopo, Georgio Presbytero, &c. in Bavariam ablegatis, legitur Binii Conciliorum *Tom. V.* extatque MS. in Bibliotheca Bodlejana, ut ex librorum ejus Indice patet. Nempe jam superioribus temporibus, apud Græcos Latinosque, κεφάλαια & *Capita* designabant, summulas, sententias, concisa dicta & aliorum longiùs dictorum compendia, uti videbimus infrà in voce *Capitulum.* Dixi *imprimis* Regias LL. sanctiones & decreta sic dicta esse; Sed nec omnia, verùm ea tantùm statuta eorum, quæ in publicis Comitiis vel Synodis Conciliisque, Episcopis populoque in Consilium adhibitis, ab ipsis Principibus edi consuevêre, iis præsertim in casibus, ubi Leges deficiebant. Cujusmodi sanctiones Ecclesiasticas multas edidit Carolus M. qui, magnam Ecclesiasticæ Rei curam gerens, Concilia Synodosque varias celebravit, Moguntiæ, Remis, Turonis, Cabillone, Arelat. in quibus omnibus Constitutiones factæ *Capitularium* accepêre nomen. Francofurtensis inprimis sub eodem Synodus memorabilis est, ubi contra Græcorum Synodum, Imaginum adoratione damnatâ, prodière libri *de Imaginibus Sacris*, qui Caroli M. nomen præferunt, à Tilio editi. Idem fecêre Successores ejus, Ludovicus Pius & Lotharius fil. ejus ac nepos, quorum omnium *LL.* Ecclesiasticas collegit Ansegisus Abbas Laubiensis, inclusitque duobus libris, quorum prior continet *Capitula* 186. Karoli M. posterior 47. quæ Ludovicus & Lotharius condidêre: impressum est opus, cum titulo *Capitularis Caroli M. & Ludovici Pii* A. C. 817. Idem verò duobus aliis libris eorundem Imperatorum Leges seculares complexus est. Quibus aut non satis diligenter, aut non satis plenè collectis, posteà Benedictus Levita libros tres adjecit, quintum nempè, sextum & septimum, in quos non tantum prædictorum Imperatorum *Capitula*, sed alia insuper inseruit, quorum rationem ipse in *Præfat.* reddit: continet autem quintus *Capitula* 251. sextus 330. septimus 372. Sequuntur appendices, prima *Capitulorum* 80. quæ A. C. 817. Ludovici Pii Imperii annô 4. sextô Idus Jul. Aquisgrani, in domo Palatii, *Lateran* dicta, communi consiliô inviolabiliter à Regularibus conservari decreverunt, ut habet Inscriptio. Secunda *Capitulorum* 23. Tertia 79. Quarta 108. clauduntque Volumen *Capitula* 20. Caroli Imperatoris Ludovici Filii: vide quæ de ordine harum Collectionum, de auctoritate item ac integritate *Capitularium* habet Anton. Augustinus, *de Emend. Gratiani, l.* 2. *dial.* 10. & *seqq.* è quo hoc saltem adspergo, *Licet verum sit, hæc fragmenta esse Constitutionum trium Imperator. à privatis hominibus collecta, tamen, ut Benedictus ait, Apostolicâ auctoritate confirmata sunt. Multa capita hujus Collectionis referuntur in Concilio Troslejano, in Ticinensi & in Coloniensi sub Carolo* III. &c. ubi quod Bened. Levita ait, *Apostolicâ auctoritate confirmata esse*, negant id opus fuisse aut factum esse Galli etiamnum, & notum satis, Levitam hunc Pontificiæ sedi plus æquô addictum fuisse. Primus de restituendis *Capitularibus* his superiori seculô solicitus fuit Joh. Tilius, qui cùm morte præreptus, quod meditabatur, perficere non posset: perfecit opus ex pluribus exemplaribus Petrus Pithœus & cum *Glossario* vocum obscurarum Lutetiæ edidit A. C. 1588. quod ibidem recusum est A. C. 1603. Continet autem hoc opus *Capitularia* Caroli M. & Ludovici Pii. Posteà Jac. Sirmondus edidit ac digessit *Capitula* Caroli Calvi, cum aliorum Successorum Capitulis, Parisiis itidem A. C. 1623. in qua editione, præter Caroli hujus *Capitula*, habentur Ludovici II. Carolomanni Regis, Caroli Simplicis Regis *Capitula*: sequuntur *Coronationes* Caroli & Ludovici Regum; Juditha item filiæ & Hermintrudis conjugis Caroli. Quibus omnibus doctas suas notas adjecit. Et quidem, cùm in Ansegisi & Benedicti Collectionibus, quas edidit Pithœus, Regum tantum *LL.* sint nullô ferè ordine digestæ, nullâque temporum vel locorum notâ distinctæ: in illis, quæ Sirmondus edidit, Synodi & Conventus ipsi Regales, in quibus constitutæ sunt, exhibentur, & quô quisque Conventus annô locôque, quas ad res & per quos coacti celebratique sint, exprimitur. Vide plura in hanc rem, apud Gerhardum von Mastricht, *Histor. Juris Eccles. num.* 192. & *seqq.*

CAPITULARE, & CAPITOLUM, item *Capitularis*, ornamentum capitis, Antoninus Mon. *in Itiner. Hierosolym. Pendent super brachia, dextrochiria, monilia & annuli*, Capitulares, *cingula, baltei* &c. Isidorus, *Capitulum, quod vulgo dicunt capitium, ut littera cappa habeat, vel quòd sit capitis ornamentum.* Idem cum *Cappa*, & *Capitale*, vide suprà in hac voce.

CAPITULARES Literæ, apud Ekkehardum Jun. *de Casibus S. Galli, c.* 1. *Lineandi &* Capitulares *literas rite creandi gnarus*, & c. 9. *ipse erat potentissimus, maximè in capitularibus literis & auro*: majores sunt literæ, quæ in principio cujusque Capituli librorum describebantur, aurô, miniô aliisque coloribus depictæ & variis pro re nata figuris adornatæ, cujusmodi passim conspiciuntur in libris manu descriptis. *Capitaneæ literæ* dicuntur, apud Auctorem incertum *de Limitibus agrorum.*

CAPITULARIUM, apud Gregorium Turonens. *Histor. l.* 9. *c.* 30. *Gaiso verò comes ejusdem temporis accepto* Capitulariô, *quod anteriores Scriptores fecisse commemoravimus, tributa cœpit exigere*: Liber est censualis, in quo descripta capitula seu præstationes, quas quisque debebat. Sequitur enim, *Ecce librum præ manibus habemus, in quo census huic populo est inflictus.* Apud Honorium III. verò *Compilat.* 5. *c.* 2. *Capitularia* libri sunt civitatum, in quibus decreta ac statuta earum descripta. Etiam hâc voce denotari ornamenta Chartarum, quas *viticulas* vulgò seu *vignettes* appellant Galli, quòd ea in librorum capitulis inprimis fiant, colligitur ex *Gloss. Latino-Græc. Capitularis*, τοῖς ἀρχαγγέλοις ἢ χαρτ[illegible] est enim ἀρχ[illegible] frutex, Car. du Fresne in *Glossario.*

CAPITULUM, Italiæ urbs prope Bovillas, & Calatias. *Cluverio* oppidul. versùs Fucinum lacum, ubi nunc forsan vicus *Luco.*

CAPITULUM, vox Recentioribus multo & vario in usu. Apud Gregorium M. *l.* 1. *Ep.* 47. *Sacra Imperalia cucurrerunt, quibus omnia præceperunt gravia nunc* Capitula *submoveri*: vox idem notat, quod *Capitularia functio* vel *temonaria*, in *l.* 14. & 15. Cod. *Theodos. de Extraordin.* & auri tironici seu pretii locô tironum exactionem significat. Unde *Capitularii*, iidem qui Exactores, *l.* 3. *eod. Cod. de Privil. eorum qui in sacro Pal. mil.* Apud Papiam, *dictum est, quasi alterius sententia caput ---- brevis multorum complexio, sic dictum, quia breviter capiat totam summam.* Quô sensu Canones Ecclesiastici, & Regum inprimis sanctiones ac decreta, sequiori ævô appellari cœperunt: quorum Codices *Capitulares* vel *Capitularia* dicti. Vide suprà in voce *Capitulare.* Apud eundem, locus, in quem conveniunt Monachi & Canonici, eôdem nomine insignitur, eò quod *Capitula*, h. e. *Regula*, ibi legantur. Notum enim manè, post Primam recitatam, antequam Fratres exirent ad laborem, aliquod Regulæ *Capitulum*, jam olim iis prælegi consuevisse. Apud Lindwodum, *quandoque ponitur pro collectione plurium & non communiter viventium, sed ob tractatus communes inter se habendos ad aliquem locum confluentium: ut in Capitulis generalibus, Monachorum & aliorum Regularium*, &c. Idem *Capitulum propriè ait dici, respectu Ecclesiæ Cathedralis, ut Conventus respectu Ecclesiæ inferioris, ubi est collectio viventium in communi.* Unde *Capitulares*, iidem cum Canonicis, apud Ericum Upsaliensem, *Histor. Suecica, l.* 5. Apud Joann. Hocsemium in *Henrico Guelderensi Episcopo* domus sic vocatur urbis publica, in qua Ædiles seu Scabini coëunt ac jus dicunt, *Hessel*, vel *Maison de Ville.* Sic Curiam Tolosanam *Capitulum* appellari in veterib. Tabulis, observat Catellus, *Histor. Tolos. c.* 1. cui quidem *Capitulo* præerat Vicarius: unde in sententiis hæc crebrò occurrunt, *Vicarius & Capitulum judicaverunt.* Qui verò assidebant, *Capitulares* & *Capitularii*, Gall. olim *Capitoliers*, hodie *Capitouls*, appellari consuevêre. Apud Isidorum & ex eo Papiam, *Capitulum* seu *Capitulare*, tegmen est capitis muliebre, de quo diximus suprà, &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* & Macros Fratres in *Hierolex.* nec non suprà voce *Capitulare*, ut & infrà aliquid in *Pericopa.*

CAPITUM Animalis, quod vendere militem vetat Aurelianus Imperator apud Vopiscum, *c.* 7. *pabulum jumentorum* est, ut Ammian. interpretatur, *l.* 22. quomodo vox accipitur in *l.* 7. 13. 17. *Cod. Theodos. de Erogat. milit. ann.* & alibi, & *palea* vertitur, *l.* 9. *Capitatio* in *l.* 8. *eod.* & *l. ult. eod. de Collat. donat*, &c. Vox est purè Græca, quam Latini usu fecêre suam. *Capitum* enim pro *capitum*, Græcè καπετόν: κάπτειν autem *edere* ac *vorare* significat: unde κάπη, *præsepe*, ἀπὸ τοῦ κάπτειν ἐπ' αὐτῆς. Hinc itaque κάπια, idem quod κάπη & inde καπετόν, quod [illegible]: item [illegible], h. e. *jumentorum pabulum*, exponit *Hesychius.* Vide Salmas. *ad Vopisc.*

CAPITURIA, Thraciæ oppid. *Procopius.*

CAPITURINI, à Salernitanis, principes & auctores seditionum appellati sunt, auctor est Hugo Falcandus, apud Car. du Fresne in *Glossar.*

CAPLEIA, vicus pagi Ternodorensis, vinô inclytus: Nunc *Chablie*, aut *Chablis.* Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAPNIAS, Poëta Græcus *Suid.* Ejus scripta in fumum abierunt. Voss. *de Poet. Græc. p.* 82.

CAPNIAS, Græcè καπνίας, genus jaspidis, à colore fumido sic dicti: apud *Dioscoridem*, ὁ δὲ ἀερίζων, ὁ δὲ καπνίας, ὥσπερεὶ κε-

[illegible]. Vocârunt autem Græci χρῶμα [illegible] colorem eum, qui est in tignis ac trabibus diutinò fumô infectis: Latini *suasum* & *insuasum*, teste Festô. Quamvis enim omnem colorem, *qui fiat inficiendo*, *suasum vocari* idem alibi notat, quod *quasi persuadeatur in album ex albo transire*, tamen, quia tignum, quod diutinò fumô infectum est, vel ea, quæ ex stillicidio fumoso infecta sunt, colorem eum penitus imbiberunt, eoque prorsum imbuta, ac veluti infuasa, validè tenent, ideo *insuasum* & *suasum*, per excellentiam de hoc fumido colore usurpatum est, quod de omnibus dici potest, ut Græci [illegible] & [illegible]. Salmas. *ad Solin. p.* 346.

CAPNIO, vide *Reuchlinus*.

CAPNOBATÆ, populi qui *Mysi* dicuntur. Strabo, *l.* 7. Scribit autem *Posidonius*, Mysos religioni indulgentes ab animantibus abstinere, & eam ob causam pecus omne vitare, melle verò & lacte, & caseô vesci. Quumque tranquillam exigerent vitam, ob Deorum culturam, Deicolæ & Capnobatæ, i. e. *fumi conscensores* nominantur.

CAPNOMANTES, dicti sunt, qui flammas in sacrificiis ac fumos considerabant, futura ex iis divinaturi: à Græco [illegible], i. e. *fumus*, & [illegible], i. e. *vates*. In fumis autem notabant, quas vertigines facerent, quantumque se attollerent, & quô motu, rectône an obliquô, vel in orbes contortô aut complicatô, agglomeratione quadam in tortiles spiras, & quô redolerent nidore, alienône an eô, qui ex carnibus ustis effumaret, Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 3. *c.* 11. Accuratissimam rei descriptionem habes, in Oedipo Senecæ *v.* 309. & *seqq.*

CAPO, castratus gallus est: quod Aristoteles, *Histor. Animal. l.* 9. *c. ult.* fieri docet, si binis tribusve ferramentis extremam alvi partem adusseris. Nunc testes binos eximere solent; nam alterutrô relictô, etiamnum coëunt, solitô more canunt, nec saginatio succedit. Mirum vero, cùm exsectionem gallorum Romani habeant à Græcis, ut ex Aristotele etiam liquet: eos tamen propriô caruisse vocabulô, quô gallus exsectus vocaretur. Nam *Capus* & *Capo* sunt à Romanis, sed Græcâ, ut videtur, origine, quia avidè voretur: nempe ἀπὸ τοῦ κάπτειν, quod veteres Grammatici nunc ἐσθίειν, *edere*; nunc χανδὸν ἐσθίειν, *avidè & hianti ore edere*, exponunt. Quod si placet, *Capo* propriè sonet, quod Belgis dicitur *Slok spin*, iis enim *sloken* est χανδὸν ἐσθίειν. Quantæ enim deliciæ, & laudes caponum credantur esse, quis ignorat? Suffecerit apposuisse hæc verba B. Platinæ Cremonensis, *de Popinæ scient. l.* 5. *Omnium avium laudes, quantum ad obsonia pertinet, una caro gallinacea comprehendit. Quid enim popinis afferunt reliquæ alites, quod non unus Capus in se habeat, sive elixum, sive assum velis! Hujus avis patina stomachum juvat, pectus lenit, vocem sonoram facit, corpus obesum.* Eô autem castratio has alites delicatiores facit, quia fibrosa caro duraque eorum, intermissione libidinis, reddatur temperamenti humidi ac teneri; sanguis etiam planè fiat temperatus. Interim, cùm in cavea saginantur, ob humorem excrementitium iis in pedes defluentem, podagricis minùs prosunt, ut qui & ipsi podagra tentantur, &c. Voss. *de Idolol. l.* 3. *c.* 91. Qui verò ex gallis *capones* facerent, Deliaci dicebantur, de quibus infrà.

CAPORTES, Marmaricæ locus. *Antonin.*

CAPOTANA, Asiæ urbs. *Ptol.*

CAPOTES, Asiæ mons, ex quo Euphratem oriri Licinius Mutianus antiquissimus rerum scriptor credidit. Plin. *l.* 5. *c.* 24. &c. In Armenia majore. Plin. *loc. cit.* de Euphrate, *Oritur in præfectura Armeniæ majoris Caranitide, ut prodidêre ex iis, qui proximè viderant, Domitius Corbulo in monte Aba, Licinius Mutianus sub radicibus montis, quem* Capoten *appellant.* Vide de eo Salmas. *ad Solin. passim*, inprimis *p.* 628. ubi Solinum montem hunc Scythis proximum esse scribentem paucis refellit.

CAPOTI, vulgò *Gabets*, hominum genus est, in plerisque Vasconiæ locis, præcipuè apud Bigerrones & Benearnenses: Detestandi sunt suis eorumque commercia fugiuntur, tanquam leprâ infectorum. Suburbia incolunt & loca remotiora, habentque in templis stationes peculiares, ne alios inficiant. Sunt plerique fabri lignarii & vietores, aliisque artibus mechanicis dediti, laboris alias patientissimi. Ipsa facies gestusque aliquid habent, quod eos contemtui propinet: quamvis fœmineo sexui liberalis satis forma sit. Omnium halitus & os grave olet, unde ingrati odoris quiddam colloquentibus afflatur. Maledictionis id genus, à Majoribus in posteros derivatum patet: cui accedit, quòd pauperiores semper in diem vivunt, servorum censentur loco, neque mutire audent, si quid injuriæ vel à vilissimo inferatur. Eorum si quis fortè bona relinquit, liberi tamen hæredes non fiunt, nisi *mobilium* ut vocant, quæ omnes, velut viperinum sanguinem, aversantur, Merula, *Cosmogr. part.* 2. *l.* 3. *c.* 38. *p.* 446. Auctor *Hist. Orbis Terr. Geogr. ac Civ. &c.*

CAPPA, vestis Cardinalium, de qua sic Octav. Ferrarius de *Re Vestiaria*, *l.* 1. *c.* 39. *Patres purpurati hodie lineam vestem habent duplicem; interiorem, quæ subucula, deinde thoracem, mox tunicam talarem: tum alteram lineam sive Ephod; postremò loco non tunicam solutam, ut tenet Baronius, sed vel togam, vel togæ persimilem vestem: Nam fusa est, & syrmate prodiga, totumque hominem involvit. Et licèt ad pectus aperta, brachio tamen sinistro, ut veterum toga, subducitur, ac contrahitur & ideo* Cappa *appellatur, vel quod hominem capiat, vel à capite; cum in luctu eâ caput involvant, ut in veteri toga. Quod autem humeris superinjicitur, Exomidis species est*, &c. Imò *Cappa*, seu *Capa*, vestis species, quâ viri & mulieres communiter, Monachi item ac Clerici, induebantur, olim *caracalla* dicta, uti habet Wiphinus Boetius in *Vita* S. Juniani. Erat autem tunica laxior & talaris, quæ cæteris vestibus, pallii instar, superaddebatur, unde, *quòd totum capiat hominem*, dicta Isidoro, *Origin. l.* 19. *c.* 31. Sic cùm totum hominem quodammodo *capæ* ambirent tegerentque, eas potissimum adhibebant, cùm foras ibant ac peregrè. *Vita* Abbatum S. Albani, *Ad Synodum venient --- & inter alios solebunt, habitu tamen itineris non mutatô, nisi velint, videlicet in cappis & calcaribus.* Atque inde Negotiatoribus præsertim in usu, unde *Negotiatorum capas*, Lupus Ferrar. vocavit *Ep.* 125. Sed & *Capam* capitis tegmen esse, dixit idem Isidorus, *loc. cit.* certè os & vultum texisse, ex MS. quodam docet Car. du Fresne: indeque colligit, cur Guil. de Podio Laurentii, *c.* 49. dicat, Maffredum quendam fuisse *Capam & refugium infidelium & malignantium*, videl. quod illi apud Maffredum delitescerent & absconderentur. Instructæ porro erant *Capæ* manicis laxioribus, unde *manicatæ* appellantur Matthæo Parisio A. C. 1258. & in Concilio Lateran. *can.* 16. quô vetitum, Ne Canonici & Clerici cappas manicatas, intra Ecclesiam, ad Officium divinum deferrent: quod idem prohibuit Galo Cardinal. in Constitut. A. C. 1208. *c.* 3. 4. Quemadmodum *alatæ Capæ* pariter Clericis interdictæ leguntur, in *Statutis* Odonis Episcopi Parisini. Prætereà alio ex *Capis* erant & cohærebant caputia, atque ita induebantur, ut, cùm maximè clausæ essent, caput per collare seu foramen collaris immitteretur. Inprimis verò Monachorum hæc vestis fuit, uti docet Theudemarus, *Ep. ad Carolum M.* de Monachis Casin. Ekkehardus Jun. *de Casibus S. Galli*, *c.* 1. Alii. Clericis Regularibus tribuitur, in *libro Ord.* S. Victoris Paris. *c.* 18. & inter Ecclesiasticas vestes recensetur, apud Wibertum Archidiac. in *Vita* S. Leonis IX. *c.* 8. & alibi passim. Recèns baptizandis tribuitur, apud Conr. Urspergensem, ubi eadem fortè *Cappa* est cum *Capulla* seu *Chrismali*, &c. Vide Car. du Fresne in voce *Capa*. Dominico Macro, *Cappa* propria fuit in Eccles. Romana vestis Cantorum, ex Gemin. *l.* 1. *c.* 127. cujus significationes mysticas exposuit Rupertus, *de Divin. Offic. l.* 3. *c.* 24. Ibidem *Cappâ* magnâ seu longâ, cum capucio, pellibus vel serico, prout tempus postulat, suffulto, utuntur Cardinales, Episcopi & in multis Cathedralibus etiam Canonici; Beneficiati item Romæ, in Ecclesiis Patriarchalibus; nisi quòd Beneficiatorum cinericei, Canonicorum vero coloris est candidi armellini. Pisis tamen Canonici, ex vetere privilegio, à Pio IV. confirmato A. C. 1560. cappam gerunt rubeam: uti & XX. Mediolanensis Cathedralis Canonici, *Cardinales* dicti, & aliquot in solennitatibus Canonici Capuani. Antiquitùs tamen Canonicorum *Cappam* nigri fuisse coloris, Monachorum ad instar, ex parte anteriori apertam & unitam tantùm inferiùs, docet idem Macer, ex *Constitutionibus* aliquot MS. Nicolai III. Sed & talem Vaticanæ Ecclesiæ Canonicos gestâsse, etiam tempore Innocentii III. legas apud Torrigium *de Crypt. Vatican.* ut & Canonicos Regulares Lateranenses, *Ibid.* Cæterùm *Cappa* violacea, cum pelle, à Nicolao V. Canonicis Vaticanæ Eccles. & Beneficiatis concessa est, A. C. 1454. eôdem teste. Pontifex, in diebus mœstitiæ fert *Cappam* rubram, ex saja armellino subsuta, & anteriori parte apertâ, quæ in *Cerimoniali* appellatur *Chlamys Coccinea*, *Chlamys rubea & Mantum*. In nocte verò Nativitatis intervenit ad Matutinam, cum cappa ex serico villoso: uti Bonifacius IX. instituit, &c. Plura hanc in rem vide apud præfatum Macrum & fratrem ejus in *Hierolex.* uti de *Cappa* Episcoporum Græcorum, infrà aliquid, voce *Manduas*.

Caparum in Ecclesia Romana genera quædam.

CAPÆ Chorales, quibus Clerici vel Sacerdotes in Choro amiciuntur, sic describuntur apud Rupertum, *de div. Officiis*, *l.* 2. *c.* 14. *Capas quoque in majoribus festis superinducimus ---- quæ bene ab inferiori parte patulæ sunt, & omnino præter necessariam fibulam inconsutæ ---- fimbriis quoque subter ornatæ sunt.* Propriæ Cantorum, Honor.

CAPÆ foratæ prohibentur Decanis, Archidiaconis & Archipresbyteris, in *Constitut.* Galonis Cardinal.

CAPA Ordinarii, memoratur in *Chron.* Andr. *p.* 629. de qua litigare, Gall. *disputer de la chape de l'Evesque*, proverbium notum est, h. e. de re litigare, quæ nec actori, nec reo, sed tertio cuidam competit.

CAPA Robert, cum vel sine penna & capucio, vel almutia, occurrit in *Statutis* Massiliensibus MSS. A. C. 1276. citatis Car. du Fresne in *Glossar.*

CAPA Romana, cujus meminit Ademarus Cabanensis de Episcopo Lemovic. *p.* 176. *Per 7. dies indutus processit stolâ sanctificatâ & indumentis, cum quibus benedictus fuerat, & cum capa Romana, absque colobio tamen & casula.*

CAPÆ Rotundæ clausæ, occurrunt in Synodo Bajoc. A. C. 1300. *can.* 33. alibique, ubi earum usu Clericis & iis, qui in sacris Ordinibus constituti sunt, interdicitur.

CAPA Rubea, Romanorum Pontificum propria fuit, teste Damianô, *l.* 1. *Ep.* 20. ubi de Cadaloo Antipapa.

CAPA S. Martini, quâ Martinus olim, Sanctis annumeratus, corpus suum tegebat, maximo in pretio fuit olim apud Galliæ Reges, uti vidimus suprà, in voce *Capa*.

CAPA cum Tintinnabulis, quarum illa pænè aurea fuit tota margaritis gemmisque eximiè splendens, hæc inferiùs resonantia itidem ex auro: missa legitur, Hugoni Abbati Cluniacensi, à Rege Galliæ, apud Auctorem Anonymum *de Miraculis S. Hugonis Cluniacensis*. Fortè ad imitationem vestimentorum Summi Sacerdotis Hebræorum in Vet. Test. Vide Augustin. *Quæst. in Exod. l.* 2. *c.* 119.

CAPPADOCIA, Asiæ regio ampla mari Euxino exposita, inter Galatiam ad occidentem & Armeniam minorem ad ortum contenta, introrsus in austrum usque ad Ciliciæ fines Taurô monte dividente extensa, Plin. *l.* 6. *c.* 8. Strab. *l.* 12. Hujus præses, Cl. Herminianus, acris Christianorum hostis, tandem à vermibus corrosus, dedit operam omnem, ne illi id rescirent. *Nemo sciat*, ajens, *ne gaudeant Christiani*. A. C. 210. Docuit ibi Firmilianus, A. C. 255. Occupata est à Solimanno Turcar. Imperatore Alimbego, per Bassam Ferat, occiso, A. C. 1557. una cum Galatia & Arme-

Armenia, P. Jovius, Thuan. *in Hist.* &c. In ea urbes olim celebres Trapezus, Comana Pontica, & Comana Cappadociæ, deinde Amasea, Cæsarea, Tyana, & Sebaste ac Satala. Nunc clarent Amasea, ex qua nomen regionis ad occidentem, quæ *Amasia* nominatur, Trapezus & Nicopolis, ex qua regio ad ortum *Genech* dicitur & Neocæsarea, in medio, ex qua regio *Tocato* vocatur. *Ferrar.* In 4. provincias hodie dividitur, *Genech*, *Sau*, *Anadole* & *Amasia*, juxta *Mercator.* Adde, quòd sub Pontica Diœcesi, ab Asiana diversâ, unà cum Galatia, Paphlagonia, Armenia minore & Ponto Polemoniaco, olim comprehendebatur, qua de re vide Salmas. *ad Solin. p.* 807. Cæterum a Persis ignem sacrum hæc gens accepit. Strabo, *l.* 15. Ἐν δὲ τῇ Καππαδοκίᾳ πολὺ ἐστὶ τὸ τῶν Μάγων φῦλον, οἳ καὶ Πύραιθοι καλοῦνται· πολλὰ δὲ καὶ τῶν Περσικῶν θεῶν ἱερά. *In Cappadocia est maxima Magorum multitudo, qui Pyrathi vocantur & plurima Persicorum Deorum templa.* A quibus Pyræthus dicta Πυραιθεῖα: de quibus ibidem mox legas, Ἔστι δὲ καὶ Πυραιθεῖα σηκοί τινες ἀξιόλογοι. ἐν δὲ τούτοις μέσος βωμὸς, ἐν ᾧ πολλή τε σποδὸς καὶ πῦρ ἄσβεστον φυλάττουσιν οἱ Μάγοι, *Sunt & Pyrathea septa quædam angusta, in quorum medio ara est: In ea Magi & cinerem multum & ignem perennem servant.* Narrat deinde, quomodo in iis sacra faciant, qua de re quoque vide Voss. *de Idolol. l.* 2. *c.* 9. Ut autem cultum Ignis ac Solis, ita & Lunæ, ab iisdem accepêre Cappadoces. Itaque Divam illam, quæ in somnis Syllæ præbuit fulmen, Anaitidem seu Zaretim, vocandam censet Vossius, hoc enim apud Persas Veneri seu Lunæ erat nomen. Dubitat tamen Plutarchus, an potiùs fuerit Minerva vel Bellona. Sic enim is *in Sylla*: Λέγεται δὲ καὶ κατὰ τοὺς ὕπνους αὐτῷ Σύλλᾳ φανῆναι θεὸν ἣν τιμῶσι Ῥωμαῖοι παρὰ Καππαδοκῶν μαθόντες, εἴτε δὴ Σελήνην οὖσαν, εἴτε Ἀθηνᾶν, εἴτε Ἐνυώ. ταύτην ὁ Σύλλας ἔδοξεν ἐπιστᾶσαν ἐγχειρίσαι κεραυνὸν αὐτῷ, καὶ τῶν ἐχθρῶν ἕκαστον ὀνομάζουσαν τῶν ἐκεῖ, βάλλειν κελεύειν, τοὺς δὲ πίπτειν βαλλομένους καὶ ἀφανίζεσθαι. *Dicitur etiam ipsi Syllæ in somnis se obtulisse Dea, quam ex disciplina Cappadocum Romani colunt, sive ea Luna, sive Minerva, sive Bellona sit. Hæc Syllæ visa est assistere, & fulmen ei tradere, jussitque singulis nominatis inimicis ejus ferire, illis ictis concidere atque è medio dilabi.* Ubi inter alia videmus, cultum hujus Diræ à Cappadocibus ad Romanos devenisse: quam Lunam potiùs esse, quàm alterutram ex reliquis duabus, judicat Voss. *de Idol. l.* 2. *c.* 22.

Urbes Cappadociæ, quæ adhuc durant, cum aliquot Armeniæ minoris sunt hæ:

* Amasea.	Laranda.
Archalla.	Mazaca, posteà Cæsarea.
Baratha.	* Militene.
Cæsarea. Vide Mazaca.	Mocatus.
Comana Ponti.	* Neocæsarea.
Cerasus.	Nazianzum.
Cybistra.	Nyssa.
Derbe.	Pharnacea.
Diocæsarea.	Pityusa.
* Iconium.	Polemonium.
Rhizus & Rhizæum.	* Sebastopolis.
Sasima.	Trapezus.
Sebaste.	Tyana

Populi *Cappadoces*. Duobus olim insignes fuêre. Primò Equis. Dionys. Perieg. v. 973.

—— Ἐπ' ἀντιπέρην βαθείας
Καππαδόκαι ναίουσι δαήμονες ἱπποσυνάων.

Solin. *c.* 47. ubi de Cappadocia, *Terra illa ante alias altrix equorum, & proventui equino accommodatissima est.* Solinum secutus Isidorus, *Terra ejus ante alias nutrix equorum.* Oppianus, *Cyneg. l.* 1. *v.* 197. de equis Cappadocicis:

Καππαδόκαι τε κλυτοὶ, Ταύρῳ προπάροιθε νέμονται.

Item,

Κραιπνότεροι δ' ἄλλων ὅσα μάλα γηράσκουσι.

Secundò Mulis. Homer. Catalogô.

Ἐξ Ἐνετῶν ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

Id est, ex Amiso Cappadociæ urbe, ad Pontum celeberrima, ut veteres interpretantur. Unde colligit Constantinus Porphyrogenneta, *Them.* 7. Τὸ τῶν ἡμιόνων γένος ἐκεῖθεν πρῶτον ἐφάνη. Et Plut. περὶ φιλοπλουτίας, in divitum jumentis censentur, ἡμίονοι Γαλατικαὶ, quia inter Galatas, & Cappadocas medii sunt Heneti. De iisdem ita Plin. *l.* 8. *c.* 44. *Theophrastus vulgò parere mulas in Cappadocia tradit, sed esse id animal sui generis.* Et Strabo, *l.* 11. Cappadociam scribit, Persis conferre quotannis, tributi nomine, ἵππους χιλίους, καὶ πεντακοσίους, ἡμιόνους δὲ δισχιλίους. Mancipiis etiam notabiles fuêre. Cicero *in Oratione, post reditum in Senatu*, *Cappadocem modo abreptum de grege venalium diceres.* Horat. *l.* 1. *ep.* 6. *v.* 38.

Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum Rex.

Pers. *Sat.* 6. *v.* 77.

—— Ne sit præstantior alter
Cappadoces rigidà pingues pavisse catastà.

Martial. *l.* 10. *Epigr.* 76. *v.* 3.

Nec de Cappadocis eques catastis.

Vide & Claudian. *de equo Honor.* Nempe Cappadocum ingenia tam erant servilia, ut, cum illis Romani permisissent vivere suis legibus, libertatem deprecati sint, οὐ γὰρ δύνασθαι φέρειν αὐτοὺς ἔφασαν. Hæc de suis civibus refert, Strabo ipse Cappadox, *l.* 16. Historia regionis hujus paucis ista est. Post Alexandri M. obitum, Pontus & Asia Antigono cessit: in cujus filio, Demetrio Poliorceta, expirante hôc regnô, provinciæ partim ad Syros Seleucidas translatæ sunt, partim propriis Regulis subesse cœperunt. Inter quas Cappadocia: Et quidem celebris est Ariarates, unus ex priscis Cappadociæ Regibus. Cujus Successorum plures Populi Romani amici. Sub Ariarathe V. primum Romanorum societate ambitâ. Ariobarzanes sæpe à Mithridate pulsus, a Pompejo restitutus est. Quò mortuô Archelaus, favente Antoniô, regno admotus est, cujus filia Glaphira Alexandro, Herodis M. filio nupsit. Posteà in provinciam Cappadocia à Roman. redacta est, & per Proconsules administrata. Isaacus Comnenus, Constantinopoli profugus A. C. 1204. ibi Imperii Trapezuntini sedem constituit, à Trapezunte Metropol dicti, mansitque usque ad Davidem Calo-Johannem, à Mahomete II. A. C. 1461. captum: qui in Græciam abductus, cum regia prole, ibi necatus est. Volaterr. & Genebr. *Chron.* Nicetas, P. Jovius, *Histor.* Vide & *Ariarates.*

CAPPADOX, equi nomen in Circensibus, Salmas. *ad Solin. p.* 895. Optimi enim in hac regione equi gignebantur. Solinus de Cappadocia, *c.* 47. *Terra illa ante alias altrix equorum, & proventui equino accommodatissima est. in testi pullorum, documento pluribus patefactum est, cum jam aliquot invenit sint, qui non nisi primis dominos recognoscerent inimicos partu sua nôrunt, adeo ut inter prælia hostes morsu petant. Sed in magni est, quod rectoribus perditis, quos diligebant, arcessunt fame mortem.*

CAPPADOX, amnis in Cappadocia. Plin. *l.* 6. *c.* 3.

CAPPADOX Georgius, vide *Georgius.*

CAPPADOX Johannes, vide *Johannes.*

CAPPAGUM, Hispan. Bæticæ oppidum conventus Gaditani; Plinius, *l.* 3. *c.* 1.

CAPPARIS, apud Plin. *l.* 13. *c.* 23. *firmioris ligni frutex, seminisque & cibi vulgati, caule quoque una plerumque decerpto.* Et *l.* 15. *c.* 28. ubi caulem in cibos receptum ait, *In fruticoso genere cum caule capparis.* Vide eundem, *l.* 20. *c.* 15. ubi de natura ejus, ac usu medico. Per Cappar, Stoicum Zenonem jurare consuevisse, diximus suprà voce *Cape.*

CAPPELLA, vide suprà *Capella.*

CAPPELLIANUS, Mauritaniæ procurator, exercitum adversùs Gordianum duxit, eum vicit, cecidit Gordiani filius. Herodian. *l.* 7. *c.* 9.

CAPPIDUS, Parochus Staverensis, in Frisia, sub Conrado & Henrico Aucupe. *Genealogias Principum, Ducum & Regum Frisiæ* composuit, *Ecclesiast. itidem hujus Historiam*, aliaque, quæ incendiô fortuitô perierunt. Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 39.

CAPRA, meretrix quædam apud Suidam, ob voracitatem dicta.

CAPRA, atque hircus, olim Mendesiis culti, teste Clem. Alexandrinô in *Admonit. ad Gentil.* etiam *Capras* divinô coluerunt honore incolæ urbis Copti, tanquam Isidis ἄθυρμα, *ludum & oblectamentum*, ut ait Ælian. *de Animal. l.* 10. *c.* 23. Sed hi mares comederunt: contrariò planè Mendesiorum more, qui capro sive hirco potiùs id honoris habuêre. Herodotus, *Euterpe*, Σέβονται πάντας τοὺς αἶγας οἱ Μενδήσιοι, καὶ μᾶλλον τοὺς ἔρσενας τῶν θηλέων. καὶ τούτων οἱ αἰπόλοι τιμὰς μέζονας ἔχουσι. *Capris etiam divinum Mendesii honorem tribuunt, ac magis maribus quàm fœminis. Atque ex iis Caprarii præcipuo sunt in honore.* Subdit dein, ut, si Caprariorum Princeps decesserit, ingens totam illam regionem occupet luctus: ac paulò antè dixerat, Pana, ut Græcis, ita Ægyptiis quoque, pingi ac sculpi caprinâ facie & hircinis cruribus: utque eum crederent similem esse Deorum aliis. Vide Voss. *de orig. & progr. Idolol. l.* 3. *c.* 74. & de Dianæ sigillo sacro, in quo *Capra* sculpta, infrà ubi de *Lemnia terra.* Apud Romanos verò, Flamini Diali lege fuit interdictum, non modo ne vesceretur caprà, verùm etiam ne tangeret eam, atque adeò quoque ne nominaret quidem, Idem, *l.* 3. *c.* 93. An quòd ab animali fœtido ac luxurioso abhorrerent, an quòd morbosum timerent, Comitialique labi crederent obnoxium, ut Plut. disputat *quæst. Roman.* 111. Vide quoque Aulum Gellium, *l.* 10. *c.* 15. At divinâ lege inter animalia munda, hincque non esui tantùm, sed & sacrificio, apta habita est. Levit. *c.* 1. *v.* 10. *Quod si e grege oblationem suam ex ovibus aut ex capris offeret in holocaustum.* Et *c.* 3. *v.* 12. ubi de Sacrificio Eucharistico, *Sin autem capra oblatio ejus, tum offeret illam coram Jehova*, &c. Unde ad gentes ritus translatus est. Apollini enim *capris albis* litatum esse, legimus apud Liv. *l.* 25. *c.* 12. *Senatusconsultum factum est, Ut Decemviri sacra Græcò ritu facerent, iisque hostiis, Apollini bove aurato & capris duabus albis auratis, Latonæ bove fœmina aurata* &c. Sed & equitationi adhibitas capras, docet locus πολυθρύλλητος Juvenalis, *Sat.* 5. *v.* 155.

Qui tegitur parmâ & galeâ, metuensque flagelli
Discit ab hirsuta jaculum torquere capella.

Nempe in primis militiæ rudimentis tyrunculi, capris insidentes, jaculari discebant. Sic *capris* ad essedum junctis nonnullos gestari consuevisse, legimus apud Martialem, *l.* 4. *Epig.* 52. *v.* 1.

Gestari junctis, nisi desinis, Hedyle, capris, &c.

Vide inprimis, ubi de *Mambrinis capris* infrà. Dicta est autem *Capra* Hebr. עז ez, à robore; quia *capræ* cum ovibus collatæ, ἰσχυρότεραι μᾶλλον, *valentiores sunt*, ut Philosophus ait, *Hist. l.* 8. *c.* 10. Certè, non solùm nonnullis in locis apros audent aggredi, quod inprimis de *Capra minore*, quæ in Segestana & Bulgaria frequens, legitur, vide quoque Oppianum, *Cyneget. l.* 2. *v.* 326. sed & ad bovis magnitudinem accedunt, in Libya. Ælian. *l.* 14. *c.* 16. Atque ab hoc ez Hebræo videtur factum Græcum αἶξ. Grex verò caprarum חשף, *chasiph*, iisdem dicitur voce maximè propriâ, quæ solùm extat 1. Regum, *c.* 20. *v.* 27. ubi Israëlitarum turmæ pusillæ duæ, immensæ hostium multitudini neutiquam conferendæ, fuisse dicuntur præ iis, *ut caprarum duo greges.* Hi enim semper parvi,

parvi, ut Varro notat, *R. R. l.* 2. *c.* 3. ubi in agro Gallio, satis magnum gregem dicit habitum esse, circiter quinquagenas, in Salentinis vero & in Casinati, ad centenas pascere solitas. Namque *capra*, ait, *lasciva sunt & quæ dispergant se: contra oves, quæ se congregent & condensent in locum unum.* Et paulò pòst, *quod in magnis* (gregibus earum) *cito consistat pestilentia*, &c. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 51. De *Caprarum* verò cultu, apud Indos hodiernos P. de Valle, *Itiner. tom. IV.* & de illarum in hominibus vestiendis usu, infrà ubi de *Caprina pelle, pilis*, ut & in voce *Isaac*. Nec omittendus, *Capram* in hostium conspectu mactandi mos, Lacedæmoniis olim usitatus, de quo Xenophon *in Republ. Lacedæm.* & *Lycurgo* disserens, quotquot aderant tibicines, tibiâ cecinisse, & neminem Spartanum ἀστεφάνωτον fuisse, h.e. *sertis caruisse*, dum ritus hic perageretur, inter alia ait. Quod de Celtis quoque tradit Ælian. *Var. Histor. l.* 12. *c.* 23. Vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 8. *c.* 4. uti de gemma à *capris* dicta, suprà voce *Ægophthalmos*: de lapide Bezoar in intestinis *caprarum Indicarum* crescente infrà.

CAPRA Candida, apud Ietas, tumulum Homeri demonstravit olim, quòd Manibus ejus caprâ parentarent Ietæ. Unde Varro apud A. Gellium, *l.* 3. *c.* 11. Homeri imagini hoc Epigramma *in libro de Imaginibus* apposuit.

Capella Homeri candida hæc tumulum indicat,
Quòd hac Ietæ mortuo faciunt sacra.

Ad quem locum vide *Notas* Antonii Thysii JCti.

CAPRA, signum Cœleste. Hæc, ut Poëtis placet, Amaltheæ capra fuit; cujus lacte educatus est Jupiter, quare posteà rerum potitus inter astra eam collocavit. Græcis αἴξ Ὠλενίη, Aratus, in *Phænomenis*:

Ὠλενίην δέ μιν αἶγα Διὸς καλέουσ᾽ ὑποφῆται.

Capram dictam volunt Ὠλενίην, quòd apud urbem Bœotiæ *Olenum* nutrita, ut est apud Strab. *l.* 8. vel quòd in ulnis *Aurigæ*, sive Oleni Vulcano prognati filiæ excepta fuerit. Cur autem in cœlum relata sit, explicat Cæsar Germanicus Aratæa vertens,

——— ——— Illa putatur
Nutrix esse Jovis, si verè Jupiter infans
Ubera Cretææ mulsit fidissima Capræ,
Sidere quæ claro gratum testatur Alumnum.

Et Ovid. *l.* 5. *Fast. v.* 111.

——— ——— Primâ mihi nocte videnda,
Stella est in cunas officiosa Jovis.
Nascitur Oleniæ sidus pluviale Capellæ,
Illa dati cœlum præmia lactis habet.

Horat. *l.* 3. *Carmin.* Od. 7. *v.* 6. vocat *insana Capræ sidera*, quia noctes frigidas inducere solet: eoque ortu suo viribus nocere legas apud Pausan. *in Corinthiacis.* Vide Cæsium, *Cœl. Astron. p.* 127. &c. *Nic. Lloydius.*

CAPRÆ, aliàs CAPRILE, Vicus agri Florentini, in confinio Ducatus Urbini, ad fontes Armenii fluv. prope Apenninum. 5. milliar. ab ortu Tiberis in Ortum.

CAPRÆ Mons, villa olim Regia in Tungrorum finibus diœcesive Leodicensi, vulgò *Chevremont*, aliàs *Kevermont*. Munita egregiè, regnante Ottone I. sed castellum hoc seu oppidum funditus sustulit Notegarius Episcopus Leodicensis A. C. 980. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAPRANICA, oppid. Ital. aliàs amplum in ditione Pontif. in provinc. patrimonii D. Petri, vix 2. milliar. à Sutrio, Vetrallam versùs, & 5. à Roncilione. Deficit in dies.

CAPRARIA, insul. montuosa, cum castro contra Piratas, culta, in mari Ligustico, capris abundans, quam Græci *Ægilon* dicunt. Plin. *l.* 3. *c.* 6. Solin. *c.* 9. Aliis *Caprasia*, Varro, *R. R. l.* 2. *c.* 3. *Capræ, quas alunt, à capris feris sunt ortæ, à quibus propter Italiam Caprasia insula est nominata. Capraia* vulgò, sub Genuensibus, quibus ibi præsidium. De ea Poëta.

Processu pelagi jam se Capraria tollit.

Nic. Lloydius. *Et lacertis grandibus eam refertam* Plin. habet, *l.* 6. *c.* 32. Unde *Saurariam* Insulam hanc appellatam fuisse conjicit Salmas. *Sauras* enim pro lacertis etiam Latini dixêre. Lælius *in Erotopægnio*, apud Apulejum *Apolog.*

Sauræ, illices bicodulæ.

Et facilis error, ut pro *Καυραρία*, *Capraria* legeretur. Vide eum *ad Solin. p.* 1313.

CAPRARIA, Insul. parva maris Adriatici una ex Tremitanis, quæ aliàs *Diomedææ* dictæ. Oblonga est atque deserta, versùs oram Apuliæ & montis Gargani. Pendet ex regno Neapolitano.

CAPRARIA, altera insul. maris Iberici, sive Balearici, vulgò *Cabrera*. Majoricæ adjacet in Austrum parvi circuitus.

CAPRARIA, item una ex insulis Fortunatis, *Casperia Ptol. Forteventura*, teste Nigrô, à Canaria 10. leuc. dissita. *Baudrando Palma* est. Circuitus 25. leuc. cum urbe *Palma*. Vide *Canaria*.

CAPRARIA, castrum pagi Biterrensis, vulgò *Cabriere*, non procul à Fonticulis & Piscenis, 4. leucis & dimid. ab urbe Biterris. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAPRARIENSES, populi & montes Mauritaniæ. *Amm. Marcellin.*

CAPRARII, Græcè Αἰπόλοι, inter tria pastorum genera, quæ in Bucolicis dignitatem olim habebant, infimi, *Donato*. Vide infrà *Sabulci*. Apud Ægyptios tamen, Mendesios inprimis, tanta in veneratione, ut è *Caprariorum* principe, quem maximi æstimabant, fato concessisset, universæ tum Mendesiorum regioni ingentem propositum fuisse luctum, scribat in *Euterpe* Herodotus, τιμῶσι δὲ τοὺς αἰπόλους μᾶλλον ἢ τοὺς ἄλλους ... ἐπεὰν ἀποθάνῃ, πένθος μέγα παντὶ τῷ Μενδησίῳ νομῷ τίθεται. Rationem videsis suprà, ubi de *Capra*.

CAPRARIUS, vide *Capra*.

CAPRAROLA, palatium superbissimum Parmæ Ducis in provinc. Patrimonii Divi Petri. Opus est Vignoli Architecti, extructum ab Alexandro Cardinale Farnes. 26. milliar. à Roma Viterbum versùs, in tractu *Stato di Roncilione* dicto.

CAPRAS, locus in Tuscia, ubi Totilas interemptus est. Procop. *l.* 3. Hodie *Caprese* vocari scribit *Leander*.

CAPRASÆ, Calabriæ oppid. *Antonin.* hodie *Tarsia Barrio*. Principatus titulò clarum: medium ferme inter sinum Tarentinum, & mare Tuscum, in tractu valde riguo. 18. milliar. à Roscciano in Occasum 15. à Cassano in Austrum.

CAPRASIA, vulgò *Porto di Magna vacca*, vicus est Ducatus Ferrariensis, cum castro & portu, in ora maris Adriatici ubi stagnum Comaclium in mare se exonerat 14. milliar. à civitate Comaclo, 10. ab ostiis Padi. *Baudrand.*

CAPRASIA, Padi fluv. ostium. Plin. *l.* 3. *c.* 16.

ad S. CAPRASIUM, vulgo S. *Grapasi*, vicus est Galliæ, ad fluvium Duranium, quemadmodum & vicus S. Fidis *S. Foy*; quorum ille à Caprasio Martyre, iste à Fide virgine ac Martyre appellationem traxit. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *S. Gandenci castrum*.

CAPREA, Hebr. צבי *tsebi*, à decore. Hinc passim in Cantico Sponsus *capreæ* comparatur & *hinnulo cervorum*, atque ratione formæ, ut multi volunt: quia de eodem Sponso dicitur Psalm. 45. *v.* 3. *Filiorum hominum pulcherrimus es.* Bochart. tamen potiùs ob improvisam celeritatem, in iis, quæ sibi decreti sunt, exequendis, Sponsum *capreæ* vel *hinnulo* ibidem assimilari docet. Sed & per *Capreas & cervas agri*, *adjurat* Sponsus *Filias Hierusalem*, *c.* 2. *v.* 7. & *c.* 3. *v.* 5. tanquam res sibi apprimè charas: i.e. orat ac deprecatur, &c. Certè amabile omnino hoc animal, unde hinnulum capreæ *gazal* Arabes vocant (vulgò *gazella*) nomine ab *amore* sumto: *Gazala* enim, illis *aliquem amatoriò sermone demulcere*, notat. Hinc Coptitæ, quos mares quidem è capreis mactare, & comedere, nulla vetabat religio, fœminas tamen colebant & consecrabant, eas in delicius Isidi esse persuasi, teste Æliano, *Histor. Animal. l.* 10. *c.* 23. Et Martial. *l.* 13. *Epigr.* 99.

Delicium parvo donabo dorcada nato.

De bubalo quoque, quod dorcadi congener est animal, Oppianus *Cyneget. l.* 2.

Ὄμματα αἰγλήεις, ἐρατὸς χροιῇ, φαιδρὸς ἰδέσθαι.
Oculis est splendidus, colore amabilis, aspectu lætus.

Oculi inprimis earum venusti & acres, unde nomen illis *δορκάδων*, quod multæ puellæ ab iis mutuatæ sunt, impositum. Vide infrà in voce *Dorcas*. Meminit *Capreæ* in cibis Moses Deuteron. *c.* 12. *v.* 15. 22. & *c.* 14. *v.* 5. & *c.* 15. *v.* 22. Auctor etiam *libri* 1. Regum *c.* 4. *v.* 23. ubi de cibariis Salomonis. Arabes quoque ejus esum multum commendant, præ reliquis feris, Avicenna, Razi apud Damirem & Avenbitarem. Sed & apud Athenæum, *l.* 9. Palamedes Eleaticus ait, ... τῶν δορκάδων, *Caprearum carnem* non esse injucundam. Et Philostratus, *l.* 2. in Indorum conviviis integras apponi capreas consuevisse, refert. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 3. *c.* 25. *& seqq.* uti de venatione earum per sacras infrà, voce *Sacer*.

CAPREÆ, insula regni Neapolitani ultra Surrentum Campaniæ urbem circiter 8. mill. pass. nobilis coturnicum incredibili multitudine, quæ ex Italia volantes illic bis in anno capiuntur. Ovid. *l.* 15. *Met. v.* 709.

Inde legit Capreas, promontoriumque Minervæ.

Ptolemæo autem singulari numerô Καπρέα, Reliquis Græcis Καπρέαι, & Καπρεία. Hodieque vulgò *Capri*. De situ Dio, *l.* 52. Κεῖται δὲ ἡ νῆσος ... τῆς Συρρεντίνης ἠπείρου. Χρηστὸν μὲν οὐδὲν, ὄνομα δὲ καὶ νῦν ἔτι διὰ τὴν Τιβερίου ἐνοίκησιν ἔχουσα. Contrà sanè tradit Statius, *l.* 3. *Sylv. carm.* 1. *v.* 128.

——— Dites Capreæ, viridesque resultant
Taurubulæ.

Sueton. in *Tiber. c.* 40. *Peragratâ Campaniâ, Capreas se contulit, præcipuè delectatus insulâ, quòd unô parvôque litore adiretur, septa undique præruptis immensæ altitudinis rupibus, & profundi maris.* Plin. *l.* 3. *c.* 6. *A Surrento 8. millibus passuum distantes Tiberii Principis arce nobiles Capreæ circuitu 40. millia passuum.* Vel potius secessu ejus infames. Vide Sueton. Juvenal. *Sat.* 10. *v.* 92.

——— Tutor haberi
Principis, angustâ Caprearum in rupe sedentis
Cum grege Chaldæo. ——— ———

Pharus etiam fuit in hac insula. Sueton. in *Tiber. c.* 74. *Et ante paucos, quàm obiret, dies, turris Phari terræ motu Capreis concidit.* Instauratam rursus fuisse apparet ex Statio, *Syl. l.* 3. *Carm.* 5. *v.* 100.

Teleboumque domos, trepidis ubi dulcia nautis
Lumina noctivagæ tollit Pharus æmula Lunæ.

Teleboas autem Capreas insulam habitâsse testatur Virg. *Æn. l.* 7. *v.* 733.

Nic.

Nec tu carminibus nostris indictus abibis
Oebale, quem generasse Telon Sebethide nympha
Fertur, Teleboum Capreas cum regna teneret
Jam senior. ------ ------

Hinc Telonis insula, Silio, *l.* 8. *v.* 541.

Non Prochyte, non ardentem sortita Typhœa
Inarime, non antiqui saxosa Telonis
Insula.

Nic. Lloydius. Est in mari Tyrrheno, 3. milliar. à Minervæ promontor. 24. à Neapoli cum Civitate parva. *Baudrand.*

CAPREÆ Palus, ad quam Romulus evanuit. *Plut.* & Cicero. Ovid. *l.* 2. *Fast.* *v.* 491.

Est locus, antiqui Capreæ dixêre paludem,
Fortè tuis illic, Romule, jura dabas.

CAPRENAS, vide *Secundus Caprinas.*

CAPREOLUS, Episcopus Carthaginiens. ob Africam à Vandalis miserè afflictam, Concilio Ephesino interesse cum non posset, misit illuc Diaconum Besulam, cum literis, quibus absentiam excusavit. Act. Concil. Eph. *tom.* 2. *c.* 9. Alterius ejus epistolæ de Incarnatione meminit Baron. *ad A. C.* 431.

CAPREOLUS Elias, JCtus insignis, Brixiâ oriundus. Scripsit historiam patriam 14. libris A. C. 1599. Leand. *descr. Ital.* vide & *Elias.*

CAPREOLUS Joh. Dominicanus, obscurò circa Tolosam locò, Thomæ Aquinatis acris defensor. Scripsit 4. libros *Comment. in Magistrum Sentent.* Secul. 15. Disputationis ejus cum Tostato, in Concilio Basil. meminit Spondan. *Annal. A. C.* 1443. *n.* 10.

CAPREOLUS Moschi, vide *Moschus.*

CAPRERA Bern. Siciliæ M. Judex, post mortem Martini, Regni & Blancæ viduæ desiderio flagrans, magnorum malorum causa fuit. Fazell. *l.* 1. *descr.* 9. *c.* 8. Surita, *l.* 11.

CAPRETÆ, Asiæ populi inter Ciliciam, Cappadociam, Cataloniam, & Armeniam, ubi fuit posteà condita Apamia à Seleuco Rege. Plin. *l.* 5. *c.* 30.

CAPRIÆ Lacus, in Pamphylia. Strab. *l.* 14.

CAPRIANUS, mons Siciliæ circa Heracleam. Diodor. *in Fragm.*

CAPRICORNUS, Decimum Zodiaci signum, quod Sol ingrediens Solstitium facit hybernum. Hunc *Pana* fuisse nonnulli existimant, qui in Ægypto, repentinò adventu Typhonis Gigantis, perterritus, posteriorem sui partem in piscis caudam, priorem in formam hirci commutavit: cujus ingenium admirans Jupiter figuram hanc dicitur in cœlum transtulisse. Horat. *l.* 2. *Carm.* 17. *v.* 19.

------ *Seu tyrannus*
Hesperiæ Capricornus undæ.

Propert. *l.* 4. *El.* 1. *v.* 86.

Lotus & Hesperia quid Capricornus aqua.

Manilius, *l.* 4.

Tu Capricorne regis, quicquid sub sole cadente
Expositum. ------ ------

Nic. Lloydius. Vide de hoc sidere prolixè agentem Cæsium *Cœl. Astron.* p. 89 Natus hôc sidere, Augustus, nummos complures ex argento, auro & ære ejus notâ percussit, Car. Patinus in Suet. *August.* c. 49. Idem sidus natale habuisse, Cosmum Medicæum, Magnorum Florentiæ Ducum primum, refert *Thuanus.* Cæterùm eum Latini cum hac effigie ostendunt: ♑. Græci verò sic simulant, ♑. veluti frigore contractum ἐν τῷ Ἀστερισμῷ finxêre. Manilius, *l.* 2.

Tuque sub Capricorno gelu contractus in astris.

Cum cauda piscis involuti pingitur, in veter. monumentis. Aliquando tamen cum recta piscis cauda, ut in Annulo LXXXV. Gorlæi, & LXXXVII. Sed & quidam Capri imaginem pro Capricorno dederunt. Salmas. *ad Solin.* p. 1237.

CAPRIFICIALIS, dies Vulcano sacer fuit, quô Attici æstivi mellis vindemias auspicabantur. Plin. *l.* 11. *c.* 15.

CAPRIFICUS Arbor, ficus est è sylvestri genere, nunquam maturescens, sed, quod ipsa non habet, aliis tribuens. Culices enim parit ψῆνας, Græcis, qui fraudati alimentô in matre putri ejus tabe, ad cognatam volant: morsuque ficorum crebrò, h. e. avidiore pastu, aperientes coria earum atque ita penetrantes, intus solem primò secum inducunt, cerealesque auras immittunt, foribus apertis. Mox lacteum humorem, h. e. infantiam pomi, absumunt: quod fit & sponte. Ideoque ficetis caprificus permittitur ad rationem venti, ut flatus evolantes in ficus ferat. Inde repertum, ut illatæ quoque aliunde & inter se colligatæ injicerentur fico: quod in macro solo & Aquilonio non desideratur, &c. Verba sunt Plinii, *l.* 15. *c.* 19. ad quæ vide Salmas. *ad Solin.* p. 1335. Fuisse *Caprificum* seu Ficum silvestrem, arborem illam, sub qua inventa Lupa ubera felitanda præbuit Romulo & Remo, tradit Plutarchus, *in Romulo*, quam *Ficum* alii Auctores vocant, vide ubi de *Ficu Ruminali*, &c. Hinc *Caprificari*, apud eundem Plinium, quod Theophrasto est ἐρινάζειν & ὀλυνθάζειν; aliis συκάζειν & ἀποσυκάζειν, h. e. ὡς ἔρινα, ut habet Pollux, συλλέγειν καὶ κρεμαννύναι, *grossos*, seu *ficus immaturas colligere & ex caprifico suspendere.* Item θρινάζειν: Et quia θρῖα sunt folia ficus, θριάζειν, i. e. ἀποδρέπειν τὰ φύλλα τῆς συκῆς, *ficuum folia decerpere*, collucandi gratiâ. Quibus verbis, ex variis ficuum nominibus desumptis, propriè significatur quidquid ad eorum curam pertinet. Unde Amos Propheta, *c.* 7. *v.* 14 seipsum cum vocat בולס שקמים, *boles sikmim*, i. e. *vellicantem sycomoros*, intelligendus est, *qui ficus colit & sycamines*, quasi ὁ συκάζων, ὁ ἐρινάζων, ὁ ὀλυνθάζων, ὁ κνίζων, ὁ θριάζων, & si quid aliud in ficus cultura requiritur. Cum verò sycomori fructus non sit magnæ rei, Propheta, *se neque Prophetam fuisse, neque Prophetæ filium, sed bubulcum*, boles sikmim, i. e. *sycomoros vellicantem*, dicens, infimæ se sortis homunculonem & in re tenui natum, ita ut miseram vitam parcò & frugali victu ægrè sustinuerit, ne cogitâsse quidem de Prophetico munere inter Israelitas obeundo, donec ad id vi majore impulsus esset, indigitare voluit. Sam. Bochartus, *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 39.

CAPRILIA, appellatur ager, qui vulgò *ad Capræ paludes* dici solet, Festô auctore.

CAPRIMA, Cariæ regionis oppid. Diodor. Sic. *l.* 19.

CAPRIMULGI, Plinio, *l.* 10. *c.* 40. *appellantur grandioris merulæ aspectu*, (in MSo reperitur, *grandiores*, ac pro *aspectu* Pintianus emendat *a furtu*: ut videatur legendum, *Caprimulgi appellantur, grandiores merulâ a furtu: fures nocturni: interdiu enim visu carent: intrant pastorum stabula, caprarumque uberibus advolant, suctum propter lactis, quâ injuriâ uber emoritur, caprisque cæcitas, quas ita mulsere, oboritur.* Græcis Αἰγοθῆλαι. Vide Voss. *de Idolol. l.* 3. *c.* 80. & 85. *ubi de variis rapacium avium generibus.* In Creta id fieri, apud Bellonium legimus, *Observat. l.* 1. *c.* 10. Sed & pueris sive ante lustrationem sive post dormientibus *Caprimulgus* insidiari olim credebatur, quem Copti Βερεϑλίας, h. e. *Matrem puerorum*, vocitabant, teste Kirchero *Part.* 3. *Lex. Copt.* quemadmodum & Lilith, quam vocem apud Esajam, *c.* 34. *v.* 14. Pagninus *Strigem* reddit: quæ *Isidoro* nocturna avis est & lac præbere dicitur nascentibus, ut de Sagis seu Strigibus nil dicam. Certè de infantibus ejusmodi injuriâ vexatis memorabile exemplum refert Thomas Bartholin. *Histor.* 9. *Cent.* 1. simileque apud Ovidium legimus de Strigibus, *Fastor. l.* 6. *v.* 145.

Ad thalamos venêre Procæ. Proca natus in illis
Præda recens avium quinque diebus erat.
Pectoraque absorbent avidis infantia linguis,
At puer infelix, vagit, opemque petit.

Vide præfatum Bartholinum quoque *de Puerperio veterum.*

CAPRINA Pellis, vide infrà *Melotes.*

CAPRINA Turris, arx Gall. & Insul. parva in ora provinciæ, prope Maritimam, media ferme inter Massiliam & ostium Rhodani, *La Tour de Bouc.*

CAPRINI Pili, in vestium usum adhibiti, olim hodieque. Alicubi enim capræ longiore sunt pilô, & tondentur ut oves, villis eorum varios in usus adhibitis. Sic in Hispania, circa Cynetas, Festus Avienus in *ora Marit.*

Hirta hic capella, & multus incolis caper
Dumosa semper intervirent cespitum
Castrorum in usum & nauticis velamina,
Productiores & graves setas alunt.

Idem de capris Phrygiæ, Varro *R. R. l.* 2. de Lyciæ, Ælian. *l.* 16. *c.* 30. de Africa, circa Cinyphem amnem, Virg. *Georgic. l.* 3. de Ciliciæ, Plinius, memorant. Quorum hic *l.* 8. *c.* 50. *In Cilicia*, inquit, *circaque Syrtes villô tonsili vestiuntur*: ubi alii legunt, *circaque Syrias*, non malè, cùm in Israële mulieres *caprarum pilos* nevisse, constet, & ex iis aulæa facta, quibus Tabernaculum tectum, vide Exodi, *c.* 25. *v.* 4. & alibi passim. Quomodo Scenitarum Arabum tentoria Solinus cilicina fuisse scribit, i. e. ut ipse interpretatur, *è caprarum pilis texta*, &c. Cùm autem *caprini villi* duæ sint species, unus *crassior*, ex quo fiebat pannus, Arab. *mesceha*, cujus usus in saccis & ciliciis, alter longè *subtilior* est, è quo panni cymatilet tantæ tenuitatis, ut sericeis parùm cedant, fieri consuevêre. Andreas Bellunensis de utroque, *Lana*, inquit, *merhazi, est lana capræ subtilissima, ex qua fiunt Zambelotti & alia velera subtilia* ---- *Mescha rudis est panni genus, contextum ex pilis asinorum & caprarum, ac interdum ex solis caprinis, ex quo, qui deserta habitant Arabes, tentoria & saccos sibi conficiunt.* Unde facile est conjicere, cur hujusmodi *caprarum villos* Mical in Davidis cervical imposuerit, nempe ut ejus cæsariem aliquô modô referret. Capras enim in Oriente pilos habere, humanis non omnino absimiles, discas ex Apulejo, *l.* 3. Proinde galericuli ex hœdina pelle confecti, ad dissimulandam calvitiem Martialis meminit, *l.* 12. *Epigr.* 45. *v.* 1.

Hœdinâ tibi pelle contegenti
Nuda tempora verticesque calvæ.

Et Rebecca, hœdinis pellibus texit Jacobi collum ac manus, Genes. *c.* 27. *v.* 16. ut haberetur pro fratre Esavo, qui totô corpore erat hirsutus. &c. Inprimis verò ad *Caprini pili* commendationem facit, quòd capilli Sponsæ cum caprarum pilis conferuntur, Cantic. *c.* 4. *v.* 1. quas alicubi habere ὡς βοστρύχους καὶ ὡς πλοκάμους, *quasi cincinnos & quosdam comarum cirros*, seu, ut *Gesnerus* interpretatur, *pilos, ut muliebres cirros, implexos* (quia ex multorum sententia βόστρυχος propriè *muliebris cirrus est*) Callisthenes refert, apud *Ælianum*, &c. Vide Bochart. *Hieroz. Part. I. l.* 2. *c.* 51.

CAPRIPEDES, Græcè Αἰγίποδες & Αἰγοβάμονες, commune epitheton Panum, Sylvanorum & Satyrorum, apud Poëtas, quamvis aliàs hi inter se diversi sint. De Panibus, Poëta,

Capripedes calamo Panes hiante canent.

Sylvanus similiter, cum cupresso, quam ferebat cum radice avulsam, pingi solitus, Græcis Αἰγίπαν dicebatur, teste Plutarchô, vide Plinium, *l.* 15. *c.* 20. Sic & Satyri, quamvis nec fistulam, nec pedum, nec pellem pantherinam, nec coronam ex pinu gestabant, ut

ut Panes vel Fauni, cœtera tamen similes erant, cornua videl. & pedes cruraque ad instar caprarum: Unde & *Capripedes Satyri* Lucretio, *l.* 4. *v.* 581. & Horatio, *l.* 2. *Carm. Od.* 19. *v.* 4. indigitantur, & passim αἰγιπόδες & κεράσται Græcis appellantur. Ad quorum *Capripedum* simulanda crura τετράγωνα & arida, Grallatores crura lignea, h. e. ligneas perticas cum furculis, κῶλα quoque dictas, Auctori *Glossarum*, gestabant. Festus, *Grallatores — ut in saltatione imitarentur Ægipanas, adjectis perticis furculas habentibus, atque in his superstantes, ob simulationem crurum ejus generis gradiebantur, utique propter difficultatem consistendi.* Cœterùm quid Pedibus *Capræ*, in fabula Panis (quô nomine *Universum* indigitari constat) indigitatum voluerint Veteres, his explicat Verulamius: *Acutissima*, inquit, *est allegoria de pedibus capræ, propter ascensionem corporum terrestrium, versùs regiones aëris & cœli, ubi etiam pensilia fiunt & inde dejiciuntur magis, quàm descendunt. Capra enim animal scansorium est, eaque in rupibus pendere atque in præcipitiis hærere amat. Similiter etiam res, licèt inferiori globo destinatæ, faciunt, idque miris modis, ut in nubibus & meteoris manifestissimum est. Imo non sine causa Gilbertus —— dubitationem injecit; Num non fortè corpora gravia, post longam à terra distantiam, motum versus inferiora paulatim exuant.* Vide eum de *Sapientia Veterum in Panis fabula*, & plura de his *Capripedibus*, apud Salmas. *ad Solin. p.* 413. & 414.

CAPRIUS, vir, cujus meminit Horat. *l.* 1. *Serm. Sat.* 4. *v.* 70.

> *Non ego sum Capri neque Sulci.* —— & rursum, v. 65.
> —— *Sulcius acer*
> *Ambulat, & Caprius rauci, malè cumque tabellis.*

CAPRONA, vide *Antia.*

CAPROTINAM Junonem, & Nonas Julias *Caprotinas* veteres dixêre, quòd Romæ nonis Caprotinis sub Caprificio sacra fierent. Nam post urbem captam, cùm sedatus esset Gallicus tumultus, exhaustâ Republ. finitimi opportunitatem invadendi Romani imperii nacti, præfecerunt sibi Posthumium Livium Fidenatum Dictatorem, qui fœciali ad Senatum missô postulavit, ut si vellent reliquias suæ urbis non deleri, matresfamiliâs & virgines omnes sibi dederentur. Et cùm Patrum hâc de re esset anceps deliberatio: ancilla nomine Philotis, assumptis cæteris omnibus ancillis, matrumfamilias, virginumque habitu assumptô, nomine Dominarum ad hostes transiit, persequentibus cæteris ad rei fidem. Quæ cùm à Livio in castris distributæ essent, hostes plurimô vinô provocârunt, diem festum apud se esse simulantes: quibus somnô obrutis ex Caprifico signo dato hostes trucidati sunt. Itaque memor Populus Romanus accepti ab ancillis beneficii, omnes jussit manumitti, dotemque iis ex publico assignavit, diemque ipsam *Nonas Caprotinas* appellavit; & sacra annua Junoni Caprotinæ sub Caprifico instituit, adhibitô lacte ad rei memoriam.

CAPRUGINEI Lumbi, in indice Pontificalis cœnæ Metelli, apud Macrob. *l.* 3. *Saturn. c.* 13. à *capro* dicti sunt. Malè enim *aprugni* vulgò legitur. Salmas. *ad Solin. p.* 455.

CAPRULÆ, urbecula insul. proximæ littori Fori Julii, in mari Hadriatico 40. milliar. à Venetia in Cæciam, 4. ab ostio Romati fluv. Ægrè inhabitatur, propter aëris graveolentiam; *Caorle* vulgò.

CAPRULLUM, portus prope montem Atho. Pompon. Mela, *l.* 2. *c.* 2.

CAPRUS, portus in Chersoneso Athi montis, & ejusdem nominis insul. *Strabo: Epitome.* Item, fluv. Asiæ in Mæandrum cum Lyco influens.

CAPRUS, Græcè Κάπρος, amnis in Tigerim influens, *Ptolem.* de quo vide Salmas. *ad Solin. p.* 698.

CAPSA, Libyæ interioris urbs. Ratio nominis non est obscura (ait vir magnus *l.* 1. *Chanaan, c.* 24.) Ebræis enim קפץ *Caphas* est συσφίγγειν *comprimere* & *constringere*. Hinc meritò *Capsa* dicitur, quam undiquaque premebant vastissimæ solitudines. Florus, *l.* 3. *c.* 1. *Capsam in media Africâ sitam, anguibus, arenisque vallatam.* Sallustius *Bell. Jugurt. c.* 89. de Capsensibus, *Muniti adversus hostes, non mœnibus modò & armis, atque viris, verùm etiam multo magis locorum asperitate.*

CAPSA, urbs Chalcidicæ regionis juxta Pellenen, Thermæ Sinui vicina. *Steph.*

CAPSA, memoratur Juvenali, *Sat.* 10. *v.* 114.

> *Eloquium, aut famam Demosthenis, aut Ciceronis,*
> *Incipit optare, & totis Quinquatribus optat,*
> *Quisquis adhuc unô partam colit asse Minervam,*
> *Quem sequitur custos, angustæ vernula* capsæ.

Ubi ex veteri Grammatico discimus, designari puerum adhuc discentem, quem arcula sequatur, in qua reponantur codices. *Capsæ* autem & armaria librorum recensuit, & Jul. Paulus, *l.* 3. *Sent. tit.* 8. Et hæ pueriles *capsæ* minusculæ videntur fuisse, utpote ad gestandum habiles, ideoque *angustas* vocavit Poëta, ad earum discrimen, quæ majores etiam & statariæ, quarum videtur meminisse modò dictus Paulus. Vide quoque infrà voce *Zaberna*, it. *Zotheca*. Hinc *Capsarius*, quem Pædagogo adjungit Pignorius, ex auctoritate Ulpiani, *leg.* 13. *ff. de manum. vind. Si Collactaneus, si Educator, si Pædagogus ipsius: si Nutrix vel filius filiave alterius eorum, vel Alumnus, vel Capsarius,* &c. Sed & *Capsarii* dicebantur, qui in balneis vestimenta accipiebantur custodienda, quòd ea *capsis* includerent, nomen sortiti. Hi ad fores stare solebant, ut Epiphanius docet, cùm de Adamitarum moribus pessimis agens, illos inter cætera etiam *nudis corporibus conventus habuisse in hypocaustis*, refert, *& ad fores adstitisse ipsis quosdam Capsariorum instar, qui eorum vestimenta susciperent & custodirent.* Etiam illi *Capsarii* Romanis nuncupati, qui *capsæ* nummariæ apud Argentarios & Nummularios, fuêre præpositi: & *Capsarii*, capsarum opifices, quibus aliquam vacationem munerum graviorum conditio tribuit; ut sunt *Mensores, Optiones, Valetudinarii Medici, Capsarii artifices & qui fossam faciunt,* &c. Vide Laur. Pignorium *de Servis* & Tit. Popmam *de operis Servorum*: quorum ille, an *Capsarii* balneares servi, an liberi, fuerint, in ambiguo relinquit: de *Capsulis* verò *è corio confectis* Legisque quibusdam titulis inscriptis, quas precaturi olim Judæi, Pharisæi inprimis fronti vel brachiis præcingebant; ædium insuper postibus, tanquam precamina & amuleta, averruncandis malis Spiritibus, affigebant, more apud hodiernos Judæos etiamnum ex parte retentô, infrà ubi de *Phylacteriis* & Veterum *Vestibus*. In Ecclesia Romana *Capsæ*, in quibus reliquiæ Sanctorum, memorantur Gunthero *Ligurini*, *l.* 3.

> —— —— —— *Capsasque piorum*
> *Custodes cinerum, prælato thure vaporum.*

Quarum benedictiones habentur in *Ordine* Roman. Unde *Capsarum*, earum theca, in *Testamento* Perpetui Episcopi Turonensis. Sed & *Capsellæ* & *Capsulæ*, eâdem notione occurrunt, apud Adrevaldum *de Miracul. S. Benedicti c.* 7. In *Statutis* antiquis Cartusiensibus, *Capsula* memoratur, in qua asservatur hostia consecrata, ut vocant, reservanda ad infirmos, &c. Apud Gregorium Turonens. *de Vitis Patrum, c.* 7. *Capsa* pars est casulæ: *Capsa hujus indumenti* (casulæ: *ita dilatata erat atque consuta, ut solent in illis candidis fieri, quæ per Paschalia festa Sacerdotum humeris imponuntur.* Quam paulo post *Cucullum* vocat, &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* Sed & Parisiis *Capsa*, Gall. *Capse*, in Sorbona, vocatur pyxidicula ex cupro aut stanno, in quo suffragia Doctores reponunt, cùm aliquis post examen pro Licentia subitum vel admittendus vel rejiciendus venit, &c. Cœterùm, *Fagum, quanquam fragilem & teneram, sectilibus laminis in tenui flexilem, capsisque ac scriniis solam utilem esse*, docet Plin. *l.* 16. *c.* 43. De *capsulis Sinensibus* aliquid infrà in *Cit.*

CAPSAGÆ, Syriæ urbs, Curt. *l.* 10. Vetustiores Editiones legunt *Tapsagas*. Ortelius *Thapsacum* Ptolemæi esse putat.

CAPSI, in Ludo Latrunculorum, loculi sunt lineis distincti, in quibus calculi statuuntur, aliàs *carceres*, & *mandræ*, & *septa*, Græcè χαρακώματα. In Tesserarum lusu, lineæ sic dicuntur & scripta, per quæ calculi currunt, κάψοι, pro κάψοι, apud Johannem Antioch. περὶ Ἀρχαιολογ. quæ vox Latina planè est & parietem craticium aut vallum, aut septum significat. Hinc *capsum* in plaustro, quem Græci ποίμνιον vocant: & *capsum animalium*, pro septo vel stabulo, apud *Vellejum*; recentior ætas Latinorum *fidem* dixit: Sed verius est, *cassum* pro *capsum*, ex more loquendi, quem infima Latinitas habuit, manavisse. Sic *cassetam* pro *capsetta*, h. e. parva capsa, Galli vulgo dicunt; & *casam* alicujus Sancti, pro *capsa*. Inde igitur κάψοι Græcis, pro κάψοι, loculamenta calculorum in tabula: quæ & *puncta* & *scripta* & *lineæ* dicebantur, & γραμμικὴ χώρα Græcis & γραμμαί. Hujusmodi autem *capsos* XII. tabula lusoria habuit, in quibus calculi collocabantur & per quos variè, secundum tesserarum jactum, movebantur: unde ποικιλότροπον θέσιν calculorum vocat Agathias *Epigramm. in tabulam Zenonis*;

> Τοῖν ποικιλότροπον ἔχεν θέσιν,

i. e. *ordo*, uti nominavit Quintilianus: *Repetitô totius certaminis ordine, quò datò errasset, recordatus.* Aristænetus [illegible] τῶν ψήφων dixit, *Ep.* 23. *l.* 1. Atque in his *dabantur* calculi; hoc enim verbum proprium calculorum, sicut *jaci* tesserarum: Quotiescunque autem aliquis calculum dedisset, & mox pœnitentiâ ductus datum reducere ac revocare vellet, licebat hoc ei facere, modò fieri concederet is, quicum ludebat. Cicero, *Ita tibi concedo, quod in duodecim Scriptis olim, ut calculum reducas, si te alicujus dati pœniteat*: Græci ἀνατιθέναι ψῆφον, & simpliciter ἀνατιθέναι, dixerunt, &c. Vide Salmas. *ad Vopisc. in Proculo c.* 13. At *Capsum* Ecclesiæ, apud Gregorium Turonens. *Histor. l.* 2. *c.* 14. *Habet* (hæc Basilica) *in longitudine pedes* 155. *in latum* 60. *habet in altum usque ad cameram pedes* 45. *fenestras in altario* 32. *in* capso 20. *columnas* 41. *in toto ædificio fenestras* 52. *columnas* 120. &c. Carolo du Fresne est ea ædis sacræ pars, quæ retro altare est & editior olim erat, *Capitium* quoque appellata, unde *capsum* formatum videtur. Mansit dein appellatio parti illi, in qua Altare, præsertim iis in Templis, in quibus Capitium editius non erat. *Caput Ecclesiæ* eam partem vocat Helgaudus in *Roberto Rege*; Aliique. Vide præfatum Car. du Fresne in *Glossar.* & de voce *capsum* quædam infrà in *Cabulare*.

CAPSITANI, populi Zeugitanæ regionis, quæ *Africa minor* dicitur. Plin. *l.* 5. *c.* 15.

CAPSUM, oppid. à Narseta per deditionem captum A. C. 561. Agathias, *l.* 2.

CAPSUS, sinus maris Mediterranei, in ora regni Tunetani, olim *Syrtis minor*. In eum influit Capsus, sicque dicitur ab urbe Capsa adjacente.

CAPTA, injustô bellô, possessoribus suis reddere ratio jubet. Sed & factum id sæpe legimus. Livius certè cùm retulisset à L. Lucretio Tricipitino victos Volscos & Æquos, expositam ait in Campo Martio prædam, ut suum quisque per triduum cognitum abduceret, *l.* 3. Idem cùm narrâsset, Volscos à Posthumio Dictatore fusos, *prædæ pars*, inquit, *sua cognoscentibus Latinis atque Hernicis reddita: partem sub hasta Dictator vendidit.* Alibi, *Biduum ad præcognoscenda res datum dominis.* Idem, ubi Samnitium de Campanis victoriam narraverat, *quod lætissimum victoribus fuit, captivorum recepta septem millia & quadringenti: præda ingens sociorum: acciti que edicto domini ad res suas noscendas recipiendasque præstitutâ die.* Mox simile recitat factum Romanorum, *Samnites*, inquit, *Interamnam coloniam Romanorum occupare conati, urbem*

non

non tenuerant: agros depopulati cum prædam aliam inde mixtam agerent, in viatorem inciderat, Consulem ab Luceria redeuntem, ubi prædam, solum amittunt, sed ipsi — cæduntur. Consul Interamnam edicto dominis ad res suas noscendas recipiendasque convocatis, exercitu ibi relicto Comitiorum causa Romam est profectus. Vide eundem, ubi de præda, quam ad Hispani Lusitaniæ urbem Corn. Scipio ceperat, item ubi de pugna T. Gracchi ad Beneventum, *l.* 14. Sic de L. Æmilio Gallorum victore Polybius, *Histor. l.* 2. [illegible], ait, [illegible], *Prædam iis reddidit, à quibus abacta fuerat.* Quod Scipionem quoque fecisse, cum Carthagine captâ multa ibi invenisset donaria, quæ è Siciliæ urbibus & aliunde Pœni eo advexerant, Plutarchus in *Apophth.* & Appianus in *Punic.* narrant. Vide quoque Ciceronem *contra Verrem*, de Signis, ubi factum hoc Scipionis latè prosequitur, & plura hanc in rem, apud Hug. Grotium *de Jure Belli & Pacis, l.* 3. *c.* 16. ut & *capp. præcedd.*

CAPTALIS, vide suprà *Capitale.*

CAPTIVI, olim nulli in bellis, exceptis Mulieribus & parvulis, quibus ipse Deus, etiam post pacem oblatam & repudiatam, parci jussit, extra paucas gentes speciali jure exceptas, adversùs quas quod erat bellum, non erat hominum, sed Dei, atque ita appellabatur. Unde phrasim illam Hebr. *Non reliquit mingentem ad parietem*, 1. Regum, *c.* 16. *v.* 11. alibique, interpretantur non pauci. *Exscindam omnem marem*, uti infra latiùs videbimus. Et cum Syros aliquot in Samaria haberet captivos, miraculô illuc ductos, Jehoramus Rex Israelis, rogavit Elisæum Prophetam 2. Regum, *c.* 6. *v.* 21. an eos percuteret, cui Propheta, *Non percuties: quos cepisti gladiô tuô & arcu tuo, tu percutis.* Quem locum sic explicat Josephus, *Archæolog. l.* 9. *c.* 2. ut vetaret hosce occidi Propheta, [illegible], *Captos vero jure belli, injustum non esse occidere*, verbis illis innueret. Cæterum idem, ubi sensa Legum sacrarum de militia tradit, *l.* 4. *c.* 8. [illegible], inquit, [illegible]. *Victores in prælio factis eos qui in adversa acie steterant*, (h. e. qui se dedere noluerunt,) *cædite. Cæteros, ut tributa vobis solvant, servate.* Ubi tamen excipit septem populos Cananæos, unà cum Amalekitis, cum totis familiis suis internecioni devotos. Postquam itaque in devictos seu prælio seu obsidione hostes esset sævitum, personæ, quibus parcitum est, ut captivi, in servitutem redacti pars prædæ erant, quæ sic tota in Victorum dominium jure belli transibat. Atque, ut pace empti, sic bellô capti servi fiebant & pro dominantium libitu in posterum vivere tenebantur. Qui mos passim, tam in Oriente, quam in Occidente, invaluit, primò ejus auctore Nimrodô, ut infrà videbimus voce *Servi.* Sed inter Christianos charitatis causâ jam diu abolitus; apud quos redemtionis pretium præstitui consuevit, uti etiam apud Muhametanos, ubi Muhametanum ceperint, &c. Qua de re vide Jo. Seldenum *de Jure Nat. & Gent. juxta Disciplin. Ebræorum, l.* 6. *c.* 16. Alberic. Gentilem *de Jure Belli l.* 2. *c.* 16. & Hug. Grotium *de Jure Belli ac Pacis l.* 3. *c.* 7. & 11. De captivis vero sub corona vendiits, Liv. *l.* 21. *c.* 51. uti *de Captivis redimendis* apud Hebræos infrà voce *Redemptio*, de iisdem, in Eccles. Roman. ac *Confraternitatibus huic intermedio initiatis*, infrà *Confalonis Societas.* De eo, cujus erat *Captivos suscipere* in Aula Constantinopolitana, voce *Protectorum.*

CAPTIVI Dii, apud Tertullian. *Apologetico*, *c.* 10. *Nec ego per singulos decurram, tot ac tantos, novos, veteres, Barbaros, Græcos, Romanos, peregrinos*, Captivos *adoptivos.* Et *Captiva Numina*, superatarum urbium gentiumque Dii sunt; quos Romanos olim solitos *partim privatim per familias spargere, partim publicè consecrare*, ait Arnob. *adv. Gentes, l.* 3. Vide infrà, de hoc Veter. more etiam de Diis triumphandi, voce *Triumphus*: quem hodieque apud Orientis, idololatras vigere, ex *Itinerariorum* conditoribus disces, apud Prudentium, *contra Symmachum l.* 2. *v.* 346.

Innumeros post deinde Deos, virtute subactis
Urbibus, ex claro peperit sibi Roma triumphô
Inter fumantes templorum armata ruinas
Dextera victoris, simulachra hostilia cepit
Et captiva domum, venerans ceu Numina, vexit.

CAPUA, totius olim Campaniæ urbs præstantissima, quam Vulturnus amnis interfluit. *Diodorus* eam M. Genutiô Agrippâ, & Curtiô Chilone Consulib. conditam tradit, ab Oscis. Liv. *l.* 4. *c.* 37. à *Capy* Samnitum Duce dictam existimat. Alii a Falcone, sub cujus augurio condita est, qui priscâ Tuscorum linguâ *Capys* dicebatur. Virg. à *Capy*, Æneæ commilitone, qui eam condiderit, dictam mavult: *Æn. l.* 10. *v.* 145.

Et Capys, hinc nomen Campana ducitur urbi.

Cujus sententiæ subscribit Sueton. in *Julio Cæsare*, *c.* 81. Strabo inde dictam existimat, quòd esset 12. Campaniæ urbium caput. Hoc certè constat, Campaniæ urbium potentissimam fuisse, & Punici belli tempore Romanæ urbis æmulam, agri autem bonitate nulli terrarum posthabendam. Virg. *l.* 2. *Georg. v.* 224.

Talem dives arat Capua. ------ -----

Strabo, *l.* 5. [illegible], dictam siquidem vult à *Capite.* Subdit. [illegible]. Florus, *l.* 1. *c.* 16. *Urbes ad mare Cumæ, Puteoli, &c. & ipsa caput urbium Capua, quondam inter tres maximas Romam, Carthaginemque numerata.* Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 4. *p.* 1174. Cicero luxûs infamiâ Capuam notans, *luxuria & superbia domicilium esse ait*: in Orat. *de lege Agraria contra Rullum*, item in Orat. *post Red. in Sen.* Liv. *l.* 23. *c.* 4. *Prona semper civitas in luxuriam.* Hujus Annibal, post pugnam Cannensem, deliciis fractus est, quò factum, ut Capua à Romanis, aliàs destruenda, conservaretur. Postmodùm Colonia facta, à Genserico Vandalorum Rege vastata, à Narsete verò, Justiniani Duce, reparata est. Capta à Ludovico II. Imperatore & Saracenis erepta A. C. 866. qui illam rursus expugnârunt. A. C. 884. iterum à Longobardis destructa, qui etiam novæ Capuæ fundamenta jecisse videntur. Quæ Archiepiscopalis ab A. C. 968. Capuani Principes Johannem XIV. Pontificem, qui à Romanis imperium affectantibus pulsus fuerat, reduxerunt, A. C. 966. Annô dein 1167. Guilielmus fil. Mali Rex Siciliæ, Dux Apuliæ & Calabriæ, ac Princeps *Capua* ab Hadriano Pontifice confirmatus est, *Dionys. Halicarn. Cato, Sempronius, Appian. Alexandr. Tacitus, Sueton. Silius Ital.* Leander *descr. Ital. p.* 164. *& seqq.* Hic Concilium A. C. 389. 1087. 1118. quô Henric. V. excommunicatus, &c. Baron. *in Annal.* Addo quod Principatus *Capuanus*, ex Beneventano, cujus Dux Arechis primus in Italia *Princeps* appellatus est, 90. post ann. originem sumsit. Cum enim Siconolfus, Siconis Principis Beneventani filius, & Sicardi Principis frater, Salernum & Capuam Radelchiso Principi ademisset. Ludovicus II. Imperator convocatis Longobardis, totam provinciam inter Ledelchim & Sichenolfum æquo discrimine partitus est A. C. 851. atque Siconolfo Salernum & Capuam attribuit. A quo tempore cæteri, qui Salerno imperavêre, *Principes Salernitani* appellati sunt, postmodùm verò divisô rursùm hôc Principatu, *Capuanus* Principatus emersit, donec uterque ad Tancredi Normanni familiam & Siculos Reges est devolutus. Captâ enim Capuâ, Rogerius Rex Ansfusum filium *Capuani per vexillum sublimavit Principatus honore*: quô extinctô, Patre superstite, Guilielmus fil. alter eâdem dignitate donatus est. Fuit autem hic Principatus unus ex iis, qui non nisi legitimis Principum filiis concedebatur. Unde apud Falcandum p. 659. cùm idem Rex, Simonem, filium nothum Principem Tarentinum renuntiâsset, filius ejus Guilielmus Rex eum Simoni titulum ademit, dicens, *Ducatum Apuliæ, Tarentique & Capuæ Principatum legitimis tantùm filiis debere concedi: ad Comitatus autem ---- non indignum esse, liberos etiam naturales admitti.* Vide suprà in voce *Arechis.*

CAPUA, urbs regni Neapolitani in Campania felice cum arce munita. Olim *Casilinum.* Eò translata est Capua, à Laudone Comite, & Episcopo Daudulfo, locô Capuæ veteris, à qua distat 2. milliarib. in Boream, cùm antea sæpe ædificata in monte Tifatico, semper deflagrâsset. Sessan deficit.

CAPUANUS Petrus, vide *Petrus.*

CAPUANUS Victor, vide *Victor.*

CAPUCCINUS, mozetta in MSS. Brocardi Diacon. ac Paris. de Grassis, apud quem *Cappuccius* & *Capuccius Spatularius* legitur, Dominic. Macer in *Hierolex.*

CAPUCIATI, dicti quidam ex Wiclefi discipulis, in Anglia, quòd velatô capite ad Sacramenti participationem accederent. Spondan. *A. C.* 1387. *n.* 9.

CAPUCINI, à mitro, quod gestant, cucullo sic dicti: Ordo religiosorum Francisci in communione Romana ab A. C. 1525. Cujus Auctor vel saltem Generalis Bernardinus Ochinus etiam fuit. In ditione M. Ducis Florentini ortus, inde se in orbem effudit. Luc. Vadingus, Zach. Boverius *Ann. Cap.* Spondan. *A. C.* 1525.

CAPUDABA, locus maritimus in Byzancio Africæ. *Procopius.*

CAPULARIS Senex, apud Comicos, *capulo* proximus, & jam jam efferendus est, Græcis [illegible], item [illegible] quoque: quemadmodum *Silicernium* idem Terentio, in *Adelph. Actu* 4. *sc.* 2. *v.* 48. à prandio silicerno, quod conficiebatur, circa silicem, i. e. sepulchrum mortui. Est autem *Capulum*, lignea arca, quâ mortuos efferri mos. *Nonius* interpretatur sarcophagum aut sepulchrum, sed abs re. Nec enim in Capulo condebantur cadavera, sed efferebantur. Meliùs *Glossarum veterum* concinnatores: *Kapulus in quo mortui efferuntur.* Hinc elegantissimè Varro *Cosmophthoryne*:

Praeter cunam capulum positum,
Nutrix tradit Pollinctori.

Quorum verborum sententia est, statim nato homini imminere abolitionem, ut capulum sibi juxta cunas positum & nutricem tradere posse pollinctori, ultimæ unctionis ergò, quisque natus infans possit noste, si per ætatem daretur. Fulgentius *Sandapilam* vocat, *feretrum mortuorum, id est loculum, non in quo nobilium corpora, sed in quo plebejorum cadavera portabantur.* Ubi rectè portabantur, nam [illegible] fuit: Et rectè de plebejis, nam Nobiles in lectis efferri solebant. Nominis ratio Isidoro, *Origin. l.* 20. *c.* 11. *quòd supra capita hominum feratur.* Sueta enim feretra supra capita ferri: Papinius Statius, *Theb. l.* 6. *v.* 129.

------ ------ *Longô post tempore surgit*
Colla super Juvenum (numero dux legerat omni)
Ipse ferò clamore torus.

Potius ex Græco [illegible] Salmasio, quæ præsepem & [illegible] significat. Unde cum Kappa Glossæ scribunt, ad differentiam *Capuli* ensis, qui à *capiendo* dictus est, quod capiatur, ut videbimus. Vide eum *ad Solin. p.* 1205. & Casp. Barthium, *Adversar. l.* 123. *c.* 3.

CAPULATOR, inter cellæ olearıæ ministros, de quo vide infrà *Olea*, it. *Trapetum.*

CAPULLA, in Synodo Nemausensi A. C. 1284. diminutivum videtur à *Capa*, suntque vestis Baptizandorum, aliàs *Chrysmale* dicta, seu *Chrysmales panni*, vide ibi.

CAPULUS, pro arca sepulchrali. Vide suprà *Capularis Senex.*

CAPULUS, seu claudicula ensium, Græcis [illegible], (unde *Mycenæ*) quòd *fungi* formam referat, Gallis à pomi similitudine *pomalé*, quod vide infrà, uti hodiernis Barbaro-Græcis eâdem de causa [illegible], dicitur. Fuêre autem olim militibus cornei, unde [illegible] spathæ, item eburnei, unde [illegible]. Æl. Spartian. de Hadriano, *c.* 10. *vestem huma-*

humilimam sequenter acciperet ---- capulò vix eburneò spatham clauderet, &c. Ubi gregarii militis habitu Imperatorem incessisse indigitat. Posteà Plinii ætate, eburneis fastiditis, argentò cælati sunt &c. Salmas. *ad loc. cit.* Certè magnâ industriâ ornatos olim, adeoque Regiis insignibus accensitos, exemplis variis docet ad *Claudian.* Barthius. Veterum enim inprimis Heroum mos, iis paterna avitaque insignia gestare, ut inde scil. successio nosceretur. Unde Claudian. *l. 2. v. 88. s.* Laudum, de Tutoris Stiliconis in Imperatores pupillos fide:

> *Quin & Sidonias chlamydes, & cingula bacca*
> *Aspera, gemmatasque togas, viridesque smaragdo*
> *Loricas, galeasque renidentes hyacintho,*
> *Gestatosque patri capulis radiantibus enses,*
> *Et varia lapidum distinctas igne coronas,*
> *Dividit ex æquo; ne non Augusta supellex,*
> *Ornatusque pares geminis heredibus essent.*

Ubi ineptiunt, qui *scapulis* legunt. Namque enses illi referebant insignia stirpis Theodosianæ, allusione Poëtæ ad veterum Heroum morem, Papinio clarè expressum, *Theb. l. 5. v. 725.*

> *Ut verò & vultus, & signa Argoa relictis*
> *Ensibus, atque humeris amborum intexta Iason,*
> *Cesserunt luctus ---- --- -- ----*

Et Ovidio, *Met. l. 7. v. 421.*

> *Sumserat ignarâ Theseus pocula dextrâ,*
> *Cùm pater in* Capulo *gladii cognovit eburno*
> *Signa sui generis; facinusque excussit ab ore.*

Quò proin allusit in *Psychomachia sua*, doctissimus Vates & nulli Veterum minor, nisi Vanitates Veritatis negotiis præponere voluisset:

> *Jam capulum retinente manu, sine pondere ferri,*
> *Mentis inops, ebur infelix, decorisque pudendi*
> *Perfida signa abjicit, monumentaque tristia longè*
> *Spernit ---- ----*

Capulos enim fortiter factorum vetera monumenta cælata habuisse indicatur. Quâ eâdem ratione *Capulum Regni*, Insignia nempe Regia continentem, appellavit idem Ovid. *eod. l. v. 505.*

> *Sic ubi mandatam juvit facundia causam*
> *Æacus in* capulo Regni *nitente sinistrâ:*
> *Ne petite auxilium, sed sumite, dixit, Athenæ, &c.*

Vide Casp. Barthium *Animadversion. ad Stat. Tom. 3. p. 326.* De phrasi verò, *Manu in capulo*, vide infrà *Manu ad ferrum*: uti de investitura *per Capulum Spathæ*, ubi de *Investitura*. At cultris *capulos*, ex radice loci arboris, Ægyptios fabricari consuevisse, dicemus infrà, voce *Lotos*.

CAPUS seu CAPPUS, apud recentioris ævi Scriptores, avis prædatoria, falco, accipiter: Theodulfus de pugna avium, *carm. 8. l. 4. p. 219.*

> *Quatuor accipitres veniunt hinc, quatuor illinc,*
> *Quatuor & totidem parte ab utraque capi,*
> *Primò hi congressu perimunt se hinc inde vicissim,*
> *Accipitrem accipiter, seu capus ipse capum.*

Hinc Gerricus quidam *capis Præpositus*, qui scil. avium venaticarum curam habebat, memoratur in *Vita* Ludovici Pii A. C. 813. Ubi tamen alii *Buticularium* intelligunt: *Capis* enim & *capula* apud *Varronem* poculi genus est, quô deplere vasa olearia consuevêre; & licèt *capis*, *idis*, declinetur, inflexione tamen receptâ apud citimæ ætatis Scriptores, *Præpositus capis* potuit dici, pro *capidibus*. Nisi fortè *cappis* legendum, Car. du Fresne *Glossar.*

CAPUT, Jovi apud Gentiles sacrum, veluti Sapientiæ officina. Hoc Romani olim non intexêre, in urbe incedentes, nullumque pilei, petasi, causiæ vel alius tegminis usum, nisi extra urbem in peregrinatione, novêre, ut Lipsius docet: Ita namque illi à primis annis capita ad caloris frigorisque patientiam durabant, crebris frigidæ lotionibus & assiduâ nuditate domi ac per urbis vicos. Ad iter petasum, vel galerum, vel causiam Macedonicam sumebant; vel pileum sive Thessalicum, sive Arcadicum, sive Laconicum. Nihilominus mos fuit Quiritibus quandoque ad Solem, ventumque & alia cœli incommoda defendenda, *capiti* togam injicere: licèt enim ex hac brachium exerceretur, ut summa togæ ora ab dextro humero defflueret; facile tamen fuit, cùm res posceret, eandem dejectæ togæ partem revocare, *caputque* operire vel involvere. Hoc deinde togæ velamen, in occursu viri alicujus honorandi detrahere sicque caput aperire solebant, quod Pompejo fecisse Sullam tradit *Sallustius ac Plutarchus*; & fieri solitum, quoties Consul vel Prætor occurreret, confirmat Seneca. Plut. [illegible] *Romani, si cui obviam facti sunt, cui honor habendus sit, & si forte toga caput velatum habeant, id aperiunt.* Idem alibi, ubi de Sulla, ut dictum: [illegible], *Velum capiti detrahentis.* E tam cum sacra fierent, hæc pars togæ in caput attrahebatur; capita enim velare in sacris moris fuisse, inter alia Lucretius *de reb. Nat. l. 5. v. 1197.* docet:

> *Nec pietas ulla est, velatum sæpe videri*
> *Vertier ad lapidem, atque omnes accedere ad aras.*
> *Nec procumbere humi prostratum.*

Et Virg. *Æn. l. 3. v. 405.*

> *Purpureò velare comas adopertus amictu.*

Addens causam, *v. 406.*

> *Ne qua inter sanctos ignes in honore Deorum*
> *Hostilis facies occurrat, & omina turbet.*

Vide quoque Juvenalem, *Sat. 6. v. 391.* Excepti Saturnus & Hercules, quibus nudò capite litatum. Servius *ad Virgilii locum*, *Sanè secundum sacrificantes Diis omnibus capita velare consuetos, ob hoc, ne, si inter religionem aliquid vagum offerret obtutibus: exceptò tantum Saturno, ne Numinis imitatio esse videretur, & Hercule in templo suo, quia & ipse capite aperto est.* Quam proin varietatem ridet Arnob. *adv. Gentes, l. 3.* sub fin. ubi G. Elmenhorst vide. Hinc inter omina mortis Hadriani illud Spartianus, *c. 26.* recenset, quod sacrificanti prætexta sponte delapsa caput ei operuit: Nec aliam ob causam apud Livium, *l. 23. c. 19. Manlius Prænestinorum Prætori statua in foro Prænestæ statuta est loricata, amicta toga, velatò capite.* Habitu nempe vota concipientis: Subjicit enim, *Cum titulo lamina ærea inscripto: Manlium pro militibus, qui Casilini præsidio erant, votum vovisse.* Porro in re crepera ac calamitosâ totum involvebatur: quod Cæsar & Pompejus, eòdem lethi genere ad generum Ceterum descendentes, in ipsa morte usurpârunt, apud *Dion. Suetonium, Plut.* Aliud quid fuit, cùm Scipio Nasica, contra Gracchum vadens, laciniam togæ *capiti* imposuit: Nam cùm repentè in mediam turam iturus esset, ubi fustibus ac saxis, subselliorumque fragminibus & cæteris quæ furor ministraret, maximè res agebatur, nullò spatiò capiendi arma, non solam togæ laciniam, sed totam ferè partem inferiorem in rugas contractam ac complicatam, capiti ad tutelam imposuit, & se velut galeà communivit, ut etiam sic subductâ togâ expeditior in pugna foret; apud eundem *Plut.* Nec vero togâ solum involverunt Veteres caput, sed & palliolum eum usum præcipuè fuêre: unde Claudius apud Sueton. *c. 21. Gladiatorio munere palliolatus novò more præsedit*; nempe caput palliolo tectus, quòd frigus arcebat. Præterea cucullis, aliisque tegminibus, idem fiebat. Græcanicò palliò, quod totum capiti injiciebatur, obvelatus Mæcenas introducitur apud Senecam, *Ep. 114. Hunc esse, qui in tribunali, in Rostris, in omni cœtu publico sic apparuerit, ut palliò velaretur caput, exclusis utrinque auribus, non aliter quam in Mimo Divite fugitivi solent*: de quibus Plaut. *Captivis*, *Nam certa res est, eodem pacto ut Comici servi solent, Conjiciam in collum pallium.* Hunc ritum qui accumbentium esse voluêre, ex Plut. *in Pompejo*, meritò vapulant: Ibi enim notatur liberti ejus Demetrii importunitas, quod ante Dominum discumberet, & quidem *capite obtectò*: quod soli ægroti aut molles faciebant. Itaque & Trimalcio ille apud Petronium mollissimus, quod *pallio coccineò adrasum incluserat caput*, convivis risum excussit. Vide Octav. Ferrarium, *de re vestiaria l. 1. c. 10. & 11.* &c. Apud Dionem, permittit Caligula Populo Rom. [illegible], *pileum Thessalicum in Theatra afferre*, ne Solis æstu offendantur. Auctor tamen est Joh. Chrysostomus, *Homil. 2. adv. Judæos*, adhuc suâ ætate morem obtinuisse, ut, qui ludos spectarent, nudò *capite* Solis perferrent æstum, A'[illegible], inquiens, [illegible]. Vide Lucianum *de Gymnas.* Imperatores vero veter. [illegible], *in pileo Laconico* fuisse spectatos, narrat Synesius *de Regno*. Quidam etiam ita obduratò collò fuerunt, ut etiam itinera nudò capite æstate pariter ac hyeme facerent, Masanissa, Julius Cæsar, Corbulo apud Tacitum *Annal. l. 13.* Hadrianus Imperator apud Spartianum & Dionem; Servius, apud Herodian. *l. 3.* Julianus, apud Claudium Mamertinum, Alii. E quibus tamen Hadrianum mortis causam hinc maximè contraxisse, scribit Spartian. *sub fin.* Vide Casaubon. *ad eum.* Sed & *Caput* nonnunquam Veteres in pugna nudârunt, *virtutis ostentandæ*, ut de Sacroviro loquitur Tacitus, *Annal. l. 3. c. 41.* Vide quoque Curtium, *l. 7. c. 4.* ubi de Satibarzane Persa & Erigyio Macedone, Xenophontem, *Anabas. l. 1.* ubi de Cyro juniore, imo omnibus Persis, Alios. Heneros vero omnino nudos, *operientes solummodo corporis verecunda*, refert Paul. Warnefridus, *de Gestis Longobardor. l. 1. c. 20.* Porrò *Caput* osculabantur non rarò Veteres, uti infrà pluribus dicemus, voce *Osculum*, & ejusdem *jactatio* inter 9. erat ceremonias, quas Galli, Cybeles olim Sacerdotes, obire solebant; quod ad imitationem Cybeles factum esse, discimus ex Diodoro, *l. 3.* ubi ait, illam [illegible], *Cybelem per amoris erga juvenem (Attinem) impatientiam, & mœrorem ob interitus, furore correptam in agros excurrisse: atque ibi solam, diffusis capillis, ululatu & tympani strepitu, universam implevisse regionem.* Ad quem ritum pertinent illa Catulli, *Epigr. 64. v. 19.*

> *---- ---- simul ite, sequimini,*
> *Phrygiam ad domum, Cybeles Phrygia ad nemora Deæ.*
> *Ubi cymbalum sonat vox, ubi tympana reboant,*
> *Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamò.*
> *Ubi capita Mænades vi jaciunt hederigeræ,*
> *Ubi sacra sancta acutis ululatibus agitant.*

Sic Cilnius Mæcenas,

> *Ades hæc, ades Cybelle, Dea, montigena Dea.*
> *Age tympani sonantis quate flexibile caput.*
> *Latus horreat flagello, comitum chorus ululet, &c.*

Vide Voss. *de Idolol. l. 2. c. 20. sub fin.* Et ad hanc capitis rotationem, non uti Erasmus putabat, ad Divæ anilitatem, pertinet, quòd *tremuli* tales dicuntur, apud B. Hieronymum, *Ep. ad Marcellam: Hesterno nunc mollis in Venerem frangitur, nunc tremulus in Cybelen.* Vide eundem, *l. 2. c. 54.* De *capite* autem Cybeles turrito, tegminéque capitis fœminarum Christianarum ac Mysticarum, quod turrium referens ad imitationem ejus gestaverunt, dicemus infrà, ubi

tiis de *Tertiò capite*: uti de more occisorum Capita unguentis imbuta suffigendi, quò diutius vultus agnoscerentur, quod ἀκανθοῦν Græci dixêre, lemmate *Ungendi ritus*. Cæterum, ex antiqua notione vocis πόλος, quâ Hemisphærium ea significabat vel globum, tota capitis rotunditas quoque sic appellata est. Pollux de *Capite & Capitis partibus*, Καλεῖται δὲ τὸ σύμπαν πόλος, κρανίον καὶ κόγχος παρὰ Ἀμειψίᾳ,

Τοιοῦ σκαφίου κόγχον ἀθλίου μόνον.

A rotunditate scil. sic vocârunt, ut & κόγχον: quemadmodum *Testam* hodieque Galli vocant, à testæ forma. Addit *Pollux*, σκάφιον etiam vocari apud *Aristophanem* hôc versu,

Ἵνα μὴ πατάξας τὸ σκάφιον κατάξω σου.
Ne tibi percussum fuste frangatur caput.

Ad quod proin instar factum olim vas illud Gnomonicum, in quo gnomon erectus ostendebat Solstitium & Æquinoctium, cui hinc & πόλου appellatio. Sed & eadem videtur fuisse Horologiorum forma, quæ inde Σκάφια dicta sunt, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 636. *&* 1258. ubi notam compendiariam Capitis in Hippocratis antiquis libris hanc fuisse notat ⊙. At plura hanc in rem, suprà ubi de ritu Veterum varia *Capite testandi*

CAPUT, pro Rege, unde *tenere in capite*, est tenere de Rege, omnium terrarum capite. Etiam superior dominus feodi, infra Regem. Capitaneus & Caput dicitur. *Caput jejunii* dies Mercurii auctoribus vocatur. *Esse in capite* idem est, quod præfectus, capitalis, primarius. Isidor. *Orig. l.* 9. *c.* 3. ubi Quinquagenarii dicti, qui sunt in capite 50. militum. *In Capite tenere*, licet non à Rege, nobilitatis olim indicium fuit. Vide Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.*

CAPUT Aqueum, *Capaccio*, urbs Principatus citerioris in regno Neapolitano 3. milliar. ab ora littorali. 3. milliar. à Pesto, urbe excisa.

CAPUT Asini, cognomen Militis cujusdam, apud Ordericum Vitalem, *l.* 8. *p.* 682. *pro magnitudine capitis & congerie capillorum.* Vide quoque suprà *Asini caput.*

CAPUT Cervium, vulgò *Satrege*, locus Gall. seu pagus in Biturigibus, proximus Bruciæ *Brosse*, & municipio Salis vel Salensi castro, monasterioque *S. Benoist du San.* Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAPUT Cillanum, Mauritaniæ Cæsariensis locus. *Antonin.*

CAPUT Coronatum, magnâ semper auctoritate fuit. Ut enim de sacrificantibus & majoribus Magistratibus, hic nil dicam; illi, qui in concionem olim prodibant dicturi, non nisi *coronati* conspiciebantur, auctoritatis ergò irrefragabilis. Unde Aristides, ubi Rhodios hortatur ad concordiam: *Olim*, inquit, *tanta erat animorum vestrorum compositio, ut, cùm in concionem veniebatis, satis vobis esset videre coronam*, i. e. scire, quis esset concionaturus. *Quippe solâ hominis auctoritate moti, vix orationem ejus expectabatis*, &c. Orat. περὶ ὁμον. In quam sententiam Euripides, apud *Stobæum*,

Τὸ δ' ἀξίωμα κἂν κακῶς λέγῃ τὸ σὸν
Πείσει. ----- -----

Atque proin hôc modô ornatus Pericles, amissis duobus filiis, in concione disseruit, apud Hieron. *l.* 2. *ep.* 22. Demonax, suis calumniatoribus respondit, apud Lucianum *in Demonacte*: Praxagora mulier in cœtu fœminarum, verba fecit, apud Aristoph. Ἐκκλησιαζ. Cippus inprimis concionaturus, priusquam prodiret in publicum, coronavit caput. Ovid. *Metam. l.* 15. *v.* 590.

Dixit, & extemplò populum, totumque Senatum
Convocat. Ante tamen capitis nova cornua fronde
Velat, & aggeribus factis a milite forti
Insistit -----

Idem cùm capiti coronam dempsisset, reposita illi à populo est, *v.* 609.

Rursus ad hos Cippus, quem poscitis, inquit, habetis.
Et demptâ capiti populo prohibente Coronâ,
Exhibuit gemino præsignia tempora cornu.
Demisêre oculos omnes ----- -----
Atque illud meritis clarum (quis credere possit?)
Invisi videre caput, nec honore carere
Ulterius passi, festam imposuêre coronam.

Inde porrò fluxit, ut qui sæpius apud Populum diceret, sæpeque coronatus aspiceretur, jus hinc impetraret coronæ gestandæ. Certè Demosthenes illam suam coronam sæpe ostentavit, & objectavit illis, à quibus violatæ legationis accusabatur, velut omnium verissimam & tutissimam defensionem, Vide Plut. περὶ τῆς ἰσο. ἐκ. ἀποκρισ. Dabatur autem ei, qui dicturus erat, corona ab illo, qui proximè dixisset, uti ex Aristophane patet, *d. l.* Ibi enim Praxagora,

Ἐγὼ δὲ θέσθαι τὸν στέφανον προσδέξομαι,
Κἀγὼ μεθ' ὑμῶν, ἤν τι καὶ δόξῃ λέγειν.
Ego vero impositu coronæ recumbar
Et ipsa cum vobis, si quid mihi visum fuerit dicere.

Et paulò pòst,

----- ----- Τίς ἀγορεύειν βούλεται;
Γυ. Ἐγώ. Πρ. περίθου δὲ τὸν στέφανον τύχῃ ἀγαθῇ.
----- ----- *Quis concionari vult?*
Mul. *Ego.* Pr. *Circumponere ergo coronam, felici omine.*

Et infrà,

Πρ. ἴθ' ἔστιν ἕτερος βούλεται λέγειν; Γυ. ἐγώ.
Πρ. Ἴθι δὲ στεφανοῦ.
Pr. *Estne alia aliqua, quæ velit dicere?* Mul. *Ego.*
Pr. *Age dum coronare*, &c.

Vide quoque infrà *Concio*. Imitatione Oratorum Histriones, qui proœmiis recitandis id agebant, ut spectatorum benevolentiam suo gregi conciliarent, fausti ominis gratiâ, similiter *Caput coronatum* habuêre. Nisi potiùs à Rhapsodis, de quibus vide Platonem *Ione*, & Histrionibus, illum ritum ad Oratores transisse dicere malimus; namque & ligatum sermonem solutâ Oratione antiquiorem fuisse, ostendemus infrà. Vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 5. *c.* 5. *&* 6.

CAPUT Etruriæ, locus maritimus Etruriæ in confinio Liguriæ. *Antonin.*

CAPUT Extorum, vide *Hepar.*

CAPUT Hostiæ, vide *Caput Victimæ.*

CAPUT Istriæ, urbs Italiæ, alias *Ægida*, in Istria regione Venetorum, in ora sinus Hadriatici, quondam *Justinopolis* etiam: Quod vide.

CAPUT Libri, vide infrà *Liber.*

CAPUT Lupinum, in *LL.* Edw. Confessoris, *c.* 7. *Si repertus fuerit & retineri possit, vivus Regi reddatur, vel caput ejus, si se defenderit.* Lupinum enim gerit caput. *Et hæc est lex communis & generalis de omnibus Utlagatis*, gerere dicebatur omnis *utlagatus*, i. e. extra Legis protectionem positus, *bannitus*, qui videl. ob contumaciam in non comparendo, cùm in jus vocaretur, capitaliter convictus adeoque capite diminutus est, facultate cuilibet concessâ, caput ejus, ac si *lupinum* esset, amputandi, si in provinciam rediret: Anglicè *Wulfesheofod*. Quod nomen ad Henrici IV. tempora in Foro Anglico duravit. Nempe talem non solùm cuique eum occidere licebat, sed & ob mortem ejus laus saltem, si non præmium, interfectori debebatur. Sic enim antiquitus mos se habuit in Anglia circa lupos, uti posteà aliquandiu circa vulpes etiam, catos sylvestres, mustelas, &c. Vide Guil. Malmesburiensem *de Regibus Angliæ*, *l.* 2. *c.* 8. & plura hanc in rem apud. Jo. Seldenum *de Synedriis Veter. Hebræorum l.* 2. *c.* 14. §. 4. & infrà, voce *Lupus*, item *Utlagati*. Apud Procopium verò *de Bello Gothico*, *l.* 3. Λυκοκέφαλοι occurrunt quidam Pisidiæ populi, sic dicti, non quòd Capita haberent *lupina*, sed quòd regionis, quam incolebant, mons, Λύκου κεφαλὴ appellaretur: qua de re vide suô locô.

CAPUT Padi. *Ptol.* Fortè *Cadogoro*, vicus agri *Ferrar.* juxta ramum Padi Volanæ dictum, inter Arianum & Comaclum.

CAPUT Porcinum, Tacticorum vox: Sic enim à militibus Romanis dicta est illa acies, quæ cuneum repræsentabat. Cuneum autem ait Vegetius, *l.* 3. *c.* 19. vocari *peditum multitudinem, quæ juncta cum acie primùm angustior, deinde latior procedit & adversariorum ordines, dum a pluribus in unum locum tela mittuntur, rumpit.* Typum ejus habet Ælian. *de instr. aciebus*. Lipsius ei tribuit formam literæ Græcæ Δ. addit que *Caput porcinum*, dici *quia velut fodit & viam invadendo*, *l.* 4. *de mil. Rom. dial.* 7. *Caput* Quadragesimæ, in Ecclesia Romana quarta Feria Cinerum dicitur, Car. du Fresne. *Glossar.* *Caput* Scholæ, apud Ammianum, *l.* 25. qui scholæ militari præerat, apud Romanos. In Communione Romana hodie dignitas Ecclesiastica est, in ædibus Cathedralibus & Collegiatis, quæ aliàs, & in aliis ædibus, *Scholasticus* dicitur. In vetere *Notitia* Hincmari Archiepiscopi Remensis, apud Sirmondum, *Not. ad Capit. Caroli C.* memoratur *Sigloardus Presbyter vel* Caput Scholæ *sanctæ Remensis Ecclesiæ*. Alibi *Capischolus*, &c. Sed & *Caput Scholæ*, locus appellatur, ubi qui Scholæ Cantorum præest, consistit: Ordo Roman. *Tum procedit Pontifex, sacra facturus; & antequam veniat ad Scholam, dividantur cereostata quatuor ad dextram & tria ad sinistram & pertransit Pontifex in* Caput Scholæ, *& in gradu superiorem, primò adorat sancta, &c.* Vide Car. du Fresne, *Glossar.*

CAPUT Stagni, castrum Galliæ, ad caput stagni in Aracem influentis, non procul Columbariis & Catulis Castris: vulgò *Capestang*, aliàs *Capestan*. Ejus meminit Petrus Monachus, *c.* 27. *Hist. Albigensium*, qui ibi quoque dira passi, secul. 13.

CAPUT Taurinum, cædis tessera, apud Scotos. Buchanan. *Rer. Scot. l.* 2. *Archibaldus Duglassius moriens monuit filium, ne totam familiam* (i. e. ambos filios) *sub unum fortunæ ictum daret* --- *Verum Gulielmus, velut fatô trahente, relictâ in Arcem Edinburgum pergit* (à Prorege vocatus ad Regni conventum) *& in insidias inimicorum se præcipitat, cùm enim mensæ regiæ adhibitus esset, procedente convivio, armati inermem circumsistunt, &* Taurinum caput (*ea illis temporibus cædis tessera*) *ei apponunt. Quô visô turbatus Adolescens, cùm exsurgere conaretur, ab armatis comprehensus, in aream deductus, ibique capite plexus est, unà cum Davide Fratre.* Vide & suprà *Bucephali.*

CAPUT Tyrsi, Sardiniæ locus. *Antonin.* Fortè fons Tyrsi fluminis.

CAPUT Victimæ, peculiariter olim consideratum. De Hirco emissario Moses, Levit. *c.* 16. *v.* 20. *& seqq. Et offeret* (Aaron) *hircum vivum: & imponet utramque manum super caput hirci vivi & confitebitur super eum omnes iniquitates filiorum Israelis, & omnes prævaricationes eorum, ex quibusvis peccatis. Et, cùm eas hirci capiti imposuerit, amandabit eum in desertum per manum viri parati, & portabit hircus omnes iniquitates eorum in terram divulsam & hircum in desertum mittet.* Qui ritus *imponendi manus super Caput victimæ*, non hîc solùm usurpatus. Ejus enim vestigia quoque videre est, Levit. *c.* 1. *v.* 4. & *c.* 3. *v.* 2. & *c.* 4. *v.* 4. & 15. & *c.* 8. *v.* 14. & 18. in sacrificiis omne genus, i. e. tam pacificis, quàm expiatoriis. Multis illum describit Majmonides *de Oblationibus*, *c.* 3. *sect.* 6. 8. 9. &c. Neque obscura ejus ratio. Victimam enim offerens, hôc ritu eam tradebat Deo & quasi manumittebat, professus se renuntiare juri, quod in illud animal habebat, seque illud dominio suo eximere & cultui Divino dicare. Quomodo prisci Romani, servum in

libertatem asserendam manu tenebant, dicentes, *Hunc hominem liberum esse volo.* Sed & eôdem ritu iram Dei peccator deprecabatur, eamque immitti petebat in illius victimæ caput, quam suô locô ponebat. Proinde summus Pontifex d. l. in solenni Expiationis festo, totius Ecclesiæ personam sustinens, jubetur, utrâque manu in hirci *caput* impositâ, Israelitarum omnia peccata confiteri, eôque ipsô hircum devovere, ut, quidquid pœnarum in populum, propter admissa peccata, impenderet, in illum converteretur. Neque dubium, quin inde ad Ægyptios manaverit similis ritus. De illis namque sic Herodot. *l.* 2. *c.* 39. Καταρέονται δὲ τάδε λέγοντες τῇσι κεφαλῇσι, εἴ τι μέλλοι, ἢ σφίσι τοῖσι θύουσι, ἢ Αἰγύπτῳ τῇ συναπάσῃ κακὸν γενέσθαι, ἐς κεφαλὴν ταύτην τραπέσθαι. *Execrantur autem (victimarum) capita in hæc verba, ut, si quid mali aut ipsis immolantibus, aut toti Ægypto futurum sit, id in hoc caput convertatur.* Sequitur, per universam Ægyptum idem fieri, κατὰ τὰς κεφαλὰς τῶν θυομένων κτηνέων, *circa pecudum immolandarum capita*: & inde esse quòd οὐδὲ ἄλλου οὐδενὸς ἐμψύχου κεφαλῆς γεύσεται Αἰγυπτίων οὐδείς, *nemo Ægyptiorum de ullius animantis capite gustat.* Dum autem utrâque mano in Hirci *Caput* nitebatur Sacerdos summus, hâc oratione usus esse legitur in *Joma*, *c.* 6. *fol.* 66. 2. *Rogo te, Domine, peccârunt, iniquè egerunt, prævaricati sunt coram te populus tuus Domus Israël. Quæso, Domine, expia nunc peccata, iniquitates & prævaricationes, quibus peccârunt, iniquè egerunt, & prævaricati sunt in te populus tuus domus Israël, & prout scriptum habetur in lege Mosis servi tui. Quia istô die vos expiabit, ad vos mundandos ab omnibus peccatis vestris: coram Domino mundabimini.* Sacerdotes verò & populus, qui stabat in atrio, auditô *Nomine explicatô*, ex ore Sacerdotis Summi, flexis genibus adorantes proni in faciem dicebant, *Benedictus sit Dominus, gloria Regni ejus sit in æternum.* Quâ oratione peractâ, hircus in solitudinem deducebatur, &c. Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 54.

Promontoria.

CAPUT Acutum, vulgò *Cap des Aiguilles*, in Africa meridionali. Vide *Acutum Caput.*

CAPUT Album, vulgò *Capo Bianco* Hispanis, promontor. Africæ aliis, Solventia extrema dictum à quibusdam, excurrit in Oceanum Atlanticum, in ora Nigritiæ regionis, & in regno Gualatæ, ubi Arguinum oppidum, inter oram Zaaræ & fluv. Senegam.

CAPUT Aniwa, vulgò *Cap Aniwa*, promontor. est Asiæ, in Tartaria & in regione *Yapi* dicta, 350. mill. pass. à parte Boreali Japoniæ, & totidem à Terra Esonis in Occasum. A Batavis detectum fuit.

CAPUT Arenarum, vulgò *Cap de Sable*, promontor. Americæ septentrionalis, in Nova Francia & provinc. Acadia in Austrum tendens, prope sinum Gallicum & Portum Regium.

CAPUT Aromatum, vulgò *Cabo de Guadafui*, in Africa. Vide *Aromata promontorium.*

CAPUT Bicayum, vulgò, *Cabo Bicayo*, promontor. Asiæ, in Mindanoa insula, una ex Philippinis in austrum & orientem maximè tendens.

CAPUT Bonæ Spei, vulgò *Cap de bonne Esperance* Gallis, *Cabo de buena Speranza* Hispanis, promontor. est celeberrimum in parte australiori Africæ, in Cafreria regione, primùm detectum à Vasco Gama Lusitano A. C. 14[illegible]. & ita procellosum & nautis formidabile, ut idcirco tunc dictum fuerit Caput procellarum; sed ab Emanuele Lusitaniæ Rege nomen ei fuit mutatum, & dictum Caput bonæ Spei; quia eô detectô, faciliùs sperant nautæ in Indiam pervenire. In Austrum maximè tendit juxta Oceanum Æthiopicum.

CAPUT Bonum, vulgò *Cap Bon* Gallis, *Capo Buono* Italis, promontor. est Africæ, in regno Tunetano, in mare Mediterraneum valde protensum è regione Siciliæ. 70. milliaribus à Tuneto distat in Boream, & 45. à Pantalarea insula. Aliàs Mercurii promontor. dictum fuit.

CAPUT Boreale, vulgò *Noort Caep* Hollandis, *Northkin* incolis, promontor. est Norvegiæ, in Boream maximè tendens, in septentrionalem parte Lapponiæ, antiquitus dictum Rubeæ promontor, vide ibi.

CAPUT Boreale, vulgò *Cap de Nort* Gallis, *Cabo Race* Hispanis, promontor. est Americæ meridionalis, in Guayana regione, prope ostium fluvii Amazonum Septentrionem versùs, in mare Boreale excurrens.

CAPUT Britannicum, seu & Britonum, vulgò *Cap Breton*, promontor. & insula est Americæ septentrionalis, in ora Novæ Franciæ, inter Accadiam & insulam Terræ Novæ, in sinu S. Laurentii.

CAPUT Candenoum, vulgò *Cap Candenos*, promontor. est Moscoviæ, in parte Boreali insulæ Candenoæ, in Septentrional. Oceanum seu Petzoricum mare excurrens, prope mare Album, è regione Lapponiæ regionis.

CAPUT Cantinum, vulgò *Cabo Cantin*, promontor. Africæ, in ora Oceani Atlantici & in regno Marochi, prope Azafiam & ostium Tensifti fluvii, in provincia Duccala.

CAPUT Comorinum, vulgò *Cabo Comorin*, promontor. est Asiæ, in parte australi peninsulæ Indiæ cis Gangem, in regione Malabarica. In Oceanum Indicum se extendit versus Maldivas insulas.

CAPUT Corsum, vulgò *Cabo Corso*, promontor. est Africæ, in Guinea, cum arce probe munita, prope oppidum S. Georgii de Mina, & ab eo aliquot tantum leucis distat in Ortum. Pluries capta fuit arx hisce ultimis temporibus à Danis, Suecis, Anglis, atque Batavis.

CAPUT Crucis, vulgò *Cap de la Croix*, promontor. est Asiæ, in terra Esonis, prope fretum *Uriez*, & ex adverso insulæ Terræ Statuum dictæ, nuper à Batavis detectum & denominatum.

CAPUT Correntium, vulgò *Cabo das Correntes*, promontor. Africæ, in ora Cafreriæ, aliàs Prassum dictum. In Oceanum Æthiopicum excurrit ex adverso insulæ Madagascariæ.

CAPUT Farvelum, vulgò *Cap Farvel*, Gallis *Cap d'Adieu*, promontor. est Americæ septentrionalis, in parte Australi Groenlandiæ regionis, ex adverso Estotilandiæ & Terræ Laboradoris.

CAPUT Finis terræ, vulgò, *Cabo de Finisterra*, in Hispania. Vide *Artabrum promontorium.*

CAPUT Floridæ, vulgò Cabo *de Florida*, promontor. Americæ septentrionalis, in parte australi Floridæ regionis & in Tegesta provincia, in sinum Mexicanum valde protensum è regione Cubæ insulæ, à qua distat 18. leucis Hispanicis.

CAPUT Formosum, vulgò Cabo *Fermoso*, promontor. Africæ, in ora Guineæ & regni Benini, 70. circiter leucis Hispanicis à Benino in austrum distans, & 50. ab insula Ferdinandi Pai in occasum, inter sinum Benini & sinum S. Thomæ.

CAPUT Henricum, vulgò Cap *Henry*, promontor. Americæ septentrionalis, in ora Virginiæ regionis, ad fauces sinus Chesapeaci, ab Anglis illius tractus incolis sic dictum in gratiam Henrici filii primogeniti Regis Jacobi.

CAPUT Hornanum, vulgò *Cap de Hoorn*, promontor. Americæ meridionalis, in Magellanica regione & in Terra Ignium, maximè in austrum porrectum versùs mare Magellanicum. A Jacobo le Maire Batavo Hornano detectum fuit A. C. 1616. & ab ipso sic denominatum. A quibusdam verò Hispanis dictum fuit Caput S. Salvatoris.

CAPUT Lupi Gundisalvi, vulgò *Cabo di Lope Gonsalves* promontor. Africæ, in ora Oceani Æthiopici, inter sinum S. Thomæ & oram Congi.

CAPUT Mendocinum, vulgò Cabo *Mendocino*, promontor. Americæ septentrionalis, in Boreali parte Insulæ Californiæ, juxta mare Pacificum.

CAPUT Montis Leænæ, vulgò *Cabo de Sierra Leona*, promontor. Africæ, aliter Caput Tagrinum, aliàs Hesperiicornu dictum, Sansone teste, in ora occidentali Guineæ, juxta amnem cognominem, & in confinio Nigritiæ regionis.

CAPUT Nigrum, vulgò *Cabo Negro*, promontor. Africæ, in ora occidentali Cafrorum, in regno Molemba. 140. circiter leucis Hispanicis distat ab urbe Loanda in austrum.

CAPUT Non *seu* Naum, vulgò *Cabo de Non*, promontor. Africæ, in ora Oceani Atlantici, & in provinc. *Sus* regni Marochi, sic dictum anteà, quod esset ultima meta navigantium, ultra quam progredi posse non credebant.

CAPUT Palmarum, vulgò *Cabo dos Palmas*, promontor. Africæ, in Guinea, ubi desinit ora Malaghettæ, & incipit ora littoralis Guineæ propriæ, in austrum porrectum.

CAPUT S. Antonii, vulgò Cabo *de S. Antonio*, promontor. Americæ meridionalis, ad ostia fluvii Argentei, versùs austrum, in Provincia Plata seu Argentea, in mare Magellanicum excurrit.

CAPUT S. Antonii, vulgò *Cabo de S. Antonio*, promontor. Americæ septentrionalis, in Cuba insula versùs occasum insulæ, 55. leucis Hispanicis circiter distans à Lucatania provincia in Boream.

CAPUT S. Augustini, vulgò Cabo *de S. Agostino*, promontor. Americæ meridionalis, in Brasilia, cum valida arce, in Præfectura Pernambuci. 6. leucis Germanicis distat ab Olinda in austrum. Aliàs capta fuit ab Hollandis, sed posteà recepta à Lusitanis hisce posterioribus annis.

CAPUT S. Crucis, vulgò *Cabo de santa Cruz*, promontor. Americæ septentrionalis: in Cuba insula versùs austrum, è regione Jamaicæ insulæ, à qua 20. leucis Hispanicis circiter distat.

CAPUT S. Lucæ, vulgò Cabo *de S. Lucas*, promontor. Americæ septentrionalis, in parte meridionali Californiæ insulæ, vix 50. leucis Hispanicis distans à nova Hispania.

CAPUT S. Sebastiani, vulgò Cabo *de S. Sebastian*, promontor. Africæ, in parte septentrionali Madagascariæ insulæ, in mari Æthiopico.

CAPUT S. Vincentii, vulgò Cabo *de S. Vincente*, promontor. Hispaniæ, in Portugallia. Vide *Sacrum promontorium.*

CAPUT Spartellum, vulgò *Cabo Spartel*, promontor. Africæ, in Mauritania Tingitana, ad fretum Herculeum. Vide *Cotes promontorium.*

CAPUT trium Furcarum, vulgò Cabo *de tres forcas*, promontor. Africæ & regni Fezzæ in ora littorali maris Mediterranei, è regione Alboranii insulæ, in provincia Gareta.

CAPUT Victoriæ, vulgò Cabo *de la Vittoria*, promontor. Americæ meridionalis, prope ostium freti Magellanici, in mare Pacificum, versùs Boream, à Magellane dictum & detectum.

CAPUT Virginum, vulgò Cabo *de las Virgines*, promontor. Americæ meridionalis, ad ostium orientale freti Magellanici, versùs mare Paraguarum, sic dictum à Magellane, quia ab eo primùm detectum fuit die festô S. Ursulæ.

CAPUT Viride, vulgò *le Cap Verd*, Gallis, *Cabo Verde* Hispanis, promontor. est Africæ, in Nigritia regione, inter ostia fluvii Senegæ. In Oceanum Atlanticum maximè excurrit. Aliàs Arsinarium dictum fuit. Vide ibi.

CAPUTIATI, cohors factiosorum in Arvernia, Galliæ provinc. exorta, A. C. 1183. auctore quodam Durandô fabrô: qui sic nuncupati sunt, quod imaginem Deiparæ stanneam, *capitiis* lineis albis affixam, in signum mutui invicem fœderis, defferent. Vide de illis Rigordum, Auctorem *Historia Episcop. Autissiod.* c. 58. Monachum S. Mariani *ad* A. C. 1183. & 84. Gervasium Doroberm.

robern. ad. A. C. 1182. Odonem Gesicum in *Histor. Aniciensi l.* 3. *c.* 6. Alios. Est autem *Caputium*, idem quod *Capitium*, capitis tegmen, quod capæ assui solebat. Græcis recentioribus καπούτζιον; Codinus de *Officiis c.* 14. *num.* 13. Τὰ μὲν καπούτζια μόνον αὐτοὶ ἀποβάλλουσιν, οὐ γονυκλιτοῦσι. *Capucia sua tantùm deponunt, non flectunt verò genua.* Solebant quippe in salutationibus de capite deponere hæc tegmina, uti docet ex *Chronico* Flandrensi Car. du Fresne in *Glossar.* In Ecclesia Romana vox *Caputii*, Gall. *Capuce*, singulariter usurpatur de Monachis Augustinianis Discalceatis, & omnibus ferme iis, qui Francisci institutum sequuntur, & significat pannum, quô caput involvunt, plerumque in acumen desinentem. *Capuchon* verò iisdem, propriè dicitur de Benedictinis, item de Religiosis S. Mariæ Virginis de Misericordia, *Richelet*. Vide suprà ubi de *Cucullo*.

CAPYS, filius Assaraci, Anchisæ pater, Ovid. *Fast. l.* 4. *v.* 33.

------ Tros est generatus ab illo,
Assaracum creat hic; Assaracusque Capyn.

CAPYS, qui cum Ænea in Italiam venit, Capuam condidit, Virg. *l.* 10. *Æn. v.* 145.

Et Capys, hinc nomen Campanæ ducitur urbi.

CAPYS Sylvius, Rex Albanorum, VII. ab Ænea, & Capeti pater regnavit 28. ann. *Dion. Halicarn. Euseb.*

CAPYTIUM, Siciliæ urbs. *Ptol.*

CAR. in nummo Justiniani, *Carthaginis* nota, quod ibi moneta cusa, Car. du Fresne *Dissertat. de inferi. ævi Numismatibus*.

CARA, nomen herbæ seu radicis, apud Cæsarem *de Bello Civ. l.* 3. è qua panes conficiebant ejus milites, *carotte* hodie per diminutionem Gallis. Non dissimilem fuisse, imo congenerem pastinacis & daucis, constat ex *Paulo Ægineta* & *Dioscoride*; quorum ille, καρώϊον δὲ καὶ ἄγριον καὶ κηπαῖον, ῥίζαν ὀλιγοτροφώτερον τῶν γογγυλίδων ἐστί: iste: ἡ δὲ ῥίζα ἐστὶν ἐδώδιμος, ὥσπερ σταφυλῖνος. Arabibus *Karwia* dicitur; de qua vide Salmas. *ad Solin. p.* 225.

CARA Cognatio, vide *Brulleri*; item *Festum B. Petri Epularum*.

CARABACTRA, locus circa Bactra sive Indiam. Curt *l.* 9. *c.* 7. Ubi Ortel. legit *circa Bactra*.

CARABAGA, machina bellica, lapides ingentes ejaculans, in expugnatione Urbium adhiberi solita, Sanutus *l.* 3. *part.* 12. *c.* 21.

CARABI, Scythiæ fluv. Plin. *l.* 6. *c.* 17. Alii legunt *Cambari*.

CARABIA, Mygdonidis in Macedonia oppid. *Ptol.*

CARABIS, Hispaniæ urbs. *Appian.*

CARACA seu CARACCA, urbs parva Castellæ novæ, *Guadalaxara*, juxta amnem *Henares*. In Algarria regiuncul. 5. leuc. Hispanic. à Complutoin Ortum. Vide *Caracca*.

CARACA, apud Anastasium in *Benedicto* III. *Caraca de holovero cum chrysoclavo, camisias albas sigillatas holosericas*: fortè pro *Caracalla*, vulgo tamen *saraca* legitur. Fuit autem *Caracalla*, vestis urbana & militaris, penulæ similis, ut *Dio* indicat & *Lampridius* apud Car. du Fresne; seu lacernæ, ut *Salmas.* habet, quam è Gallia advectam talarem fecit Antoninus Caracalla Imperator hinc nomen adeptus, quemadmodum ipsæ ab eo talares hæ Caracallæ, *Antoninianæ* postmodum appellatæ sunt. Æl. Spartian. *in vita ejus, c.* 9. *ipse* CARACALLI *nomen accepit, à vestimento, quòd populo dederat, demisso usque ad talos, (quod antè non fuerat) unde hodie Antoninianæ dicuntur Caracallæ hujusmodi, in usu maximè Romanæ plebis frequentatæ.* De eodem Victor tradit, *coëgisse plebem ad se salutandum indutam talibus vestibus*. Posteà verò *Caracallæ* Clericis assignatæ sunt. Unde in *Passione* S. Albani, *caracalla* Clerici vestis appellatur. Καρακάλλιον *Glossæ* exponunt *cucullam*: non quod propriè cuculla esset, sed quòd palliolum cucullatum: nunquam enim sine cuculla caracalla. D. Hieronymus *de veste Sacerdot. Et efficitur palliolum miræ pulchritudinis, præstringens fulgore oculos, in modum Caracallarum, sed absque cucullis.* Nempe *caracallæ* hæ Hieronymi, palliola erant cum cucullis, qualia Monachi & Ascetæ gerebant: ipse *Pallia* vocat in *vita* Hilarionis. Atque ita fortè Cassianus de Monachis Ægyptiis, ubi pallium angustum esse dicit, quô colla atque humeri Ascetarum tegebantur, &c. Salmas. *ad Spartian. loc. cit.* Carolo du Fresne Clericorum *Caracalla* eadem est, cum *capa*, de qua dictum. Idem vocem Gall. *Casaque*, quasi *Caraque*, pro *sago*, ex veteri illo *caraca* seu *caracalla* à Paradino *Historia Lugdun. l.* 3. *c.* 34. deduci refert. Octav. Ferrario. *Caracalla*, vestimenti genus Gallicum, ad instar lacernæ factum. *Id Barbarum*, inquit Xiphilinus de Caracalla Imperator. ex Dione, *l.* 78. *discissumque & consutum erat ex multis partibus, eôque indutus erat semper, ex quo & Caracallus dictus est, jussitque milites eodem genere vestis uti.* Sed quomodo id vestimenti genus scissum, & ex multis partibus confectum fuerit, ignoramus, cùm & ipsam vestem ignoremus. Meminit & Palladius in *Lausiaca*, c. 117. Αὐτὴ ἡ ἀνάξιος παιδίσκη καρακάλλιον λαμβάνουσα, *Induta servi caracallion, &c.* Vide eum *de Re Vestiaria, part.* 2. *l.* 1. *c.* 28.

CARACALLA M. Aurel. Anton. Bassianus, Imperator post patrem Severum, Lugduni natus. Romam reversus Medicos, quod parentis mortem non acceleràssent, mori jussit, fratrem Getam, in matris sinu, occidit, Papinianum parricidium excusare nolentem sustulit, aliosque ad 20000. peremit. Viduam Patris Juliam uxorem duxit, in Orientem transiens Alexandriam occisorum sanguine replevit, Magis atque Astrologis in consilium adhibitis, vanus Alexandri Magni imitator. Hinc Edessâ Carrasio Mesopotamiam profecturus à quodam Centurione, Macrini, qui ei dein successit, jussu peremptus est, cùm equô descendisset, naturâ, imo fatô, urgente. A. C. 217. Imperii 6. ætat. 29. vel 43. juxta *Spartianum*. Caracalla dictus est, à certo vestimenti genere, quod è Gallia allatum Romæ in usu volebat esse. Et quia aliquot German. populos devicerat, Germanici cognomen sumsit, Parthici & Arabici etiam additurus. Unde Helvius Pertinax dicere solitus, etiam Geticum appellandum, alludendo ad Getam fratrem. Spartian. Aur. Victor. Dion, Herodian. *in ejus vita*. Vide & *Marcus Aurelius*.

CARACATES, Germaniæ populi Vangionibus Tribocisque finitimi. Tacit. *l.* 4. *Histor. c.* 70. Vide B. Rhenanum *Rerum Germ. l.* 3. cum *Notis* Ottonis JCti.

CARACCA, Hispan. Tarraconensis oppid. in Carpetanis. *Ptol.* Oppidanos Plut. *in Sertorio Characitanos* appellat.

CARACCIOLUS Galeacius, ex illustrissima Caracciolorum, in regno Neapolitano familia. Vici Marchio, purioris religionis acerrimus & constantissimus assertor. Obiit A. C. 1586. ætat. 69 mens. 4. Genevæ. Vide Anton. Teissier *in Elogiis*, Part. 2.

CARACCIOLUS Johannes, vide *Johannes*.

CARACENI, Italiæ populi. *Ptol.*

CARACOTINUM, Galliæ Lugdunensis locus *Anton.* *Le Crotoy* Cluver. oppid. Picardiæ, ad Somonæ fluv. ostia, *Gravinum* aliàs. Aliis *Portus Gratiæ* videtur, in Caletensi tractu.

CARACTACUS, Scotiæ Rex post Metellanum, A. C. 27. regnavit feliciter ann. 20 Buchan. *Hist. Scot.*

CARACTACUS, Silurum Britannorum Regulus à P. Ostorio Proprætore victus, quum fidem Cartismanduæ Reginæ Brigantum petivisset, vinctus ab illa, & victoribus traditus est. Sed cum generosè Claudium Cæsarem allocutus esset, Cæsar veniam ei, conjugique & fratribus tribuit. Tacit. *Annal. l.* 12. *c.* 33. 37. *Dio* Καρατάκον nominat, alii *Caractacum*; Zonaras *Caratacum*, *Caradocum* vocâsse videntur Britanni. Certè etiam hodie locus est & in eo parietinæ arcis, quem *Caer Caradoc* vocant: i. e. oppidum sive arcem Caradoci.

CARÆ, ita dicti vici, ubi Alexander Magnus ex Susis movens ac Tigrim transgressus castrametatus est. Diodor. Sic. *l.* 17. *fol.* 620. & 621. Servius, ad illud *Æn. l.* 8. *v.* 725.

Hic Lelegas Carasque sagittiferosque Gelonos
Finxerat. ------ ------

Caræ, inquit, *Insulani populi fuerunt, piraticâ famosi; victi à Minoe.*

CARÆ, munitus locus, de quo Polyæn. *l.* 4. *c.* 2. *in Philippo* §. 20.

CARADOCUS, è Wallia Anglus sub Stephano Rege A. C. 1150. Tractatum *de successione diversorum Angliæ regulorum* edidit, alium *de situ terræ*. Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 51. Vide *Cardocus*.

CARÆI, Arabiæ Felicis populi. *Ptol.*

CARÆUS, Jupiter à Bœotis nuncupabatur, quod altus ac celsus sit, ἀπὸ τοῦ κάρα, καραιός, i. e. à capite *Caræus*. Dicebatur etiam *Carius* à Caria regione, ut refert Herodot. *l.* 1. qui ait ejus delubrum vetustissimum fuisse, quô communiter & Lydi utebantur, ut qui inter se germani haberentur & fratres.

CARAFFA Antonius, vide *Antonius*.

CARAFFA Carolus, Neapolitan. Cardinalis, Pauli IV. ex fratre Alphonso, nepos, omnium sub hoc rerum arbiter, dein cum reliquis agnatis, pulsus. A Pio postmodum II. illis in vincula conjectis & ad mortem condemnatis, Carolus in carcere strangulatus est. A. C. 1560. *Caraffa* Olivier, Cardinal. navium Pontificis contra Turcas præfectus, A. C. 1471. Vide & *Olivier*. Item Joh. Petrus Cardinal. Theatinorum auctor. Vide *Paulus IV*.

CARAGA, Africæ propriæ oppid. *Ptol.*

CARALIA, Libyæ urbs. *Steph.*

CARALIS, Sardiniæ primaria civitas. Strabo de Sardinia, *l.* 5. Πόλεις δ' εἰσὶ μὲν πλείους, ἀξιόλογοι δὲ Κάραλις, καὶ Σοῦλχοι. Pomp. Mela, *l.* 2. *c.* 7. *Sardiniæ urbium antiquissimæ Caralis & Sulchi.* Pausan. *in Phocicis*, Ὤικισαν δ' ἐν αὐτῇ ... καὶ αὐτοὶ πόλεις οἱ Καρχηδόνιοι Κάραλίν τε καὶ Σοῦλχους. Claudian. *de Bello Gildonico*, *v.* 520.

Urbs Libyam contra Tyriô fundata potenti
Tenditur in longum Caralis, tenuemque per undam
Obvia dimittit fracturum flamina collem.

Unde Phœnicibus קררין *Cararim*, vel קרירא *Carira*, *à refrigeratione* dicta, propter collem illi vicinum, quô ab ab austro defenditur. Bochart. *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 31. Hujus urbis Episcopus Lucifer, cum Eusebio Vercellensi, sub Iuliano Apostata Thebas relegatus, in reditu Antiochiam deflexit, ibique schismate scissâ Ecclesiâ, cùm alii Euzojum Arrianum, alii Meletium Orthodoxum sequerentur, non expectatô hujus reditu, Paulinum Episcopum creavit: quod cùm Eusebius ægrè ferret, Lucifer, ejus actis Alexandriæ improbatis, ab aliis se segregavit: hinc secta *Luciferianorum* orta, circa A. C. 362. Ab urbe hac promontorium *Caralitanum* nomen accepit.

CARALLIS, & CARALLIA, Isauriæ urbs. *Steph.*

CARAMANIA, an à Caramano quodam Turca, qui inde Armenios expulit, Leuncl. *Pand. c.* 13. regnum Asiæ minoris juxta mare Mediterraneum ex adverso Cypri insul. Aliàs *Cilicia*. Vide ibi. Cluverio *l.* 5. Pamphyliam, cum parte Ciliciæ, complectitur.

CARAMANITIS, pagus Græciæ, in Achaja, 4. leuc. Lebadiâ distans; cujus meminit Jac. Sponius *Itinerar. Græc. Part.* 2. *p.* 89.

CARAMBICE, insul. eadem cum Nova Zembla, quasi nova terra, creditur. Vide *Nova Zembla*.

CARAMBICE, fluv. Sarmatiæ amplissimus, Europam ab Asia dividens, *Oby*, Cluverio. Oritur in Tartaria deserta, & rigatis aliquot Moscoviæ ditionibus, in Oceanum Sarmaticum seu Chronium, se exonerat, in Samojeda regione. Ad ejus ostia est Lucarmus promontor. nunc *Cap d Oby*.

CARAMBIS, Paphlagoniæ, seu Galatiæ promontor. magnum ad Septentrionem porrectum. Mela, *l.* 1. *c.* 19. *Quorum* (Paphlagonum scil.) *in litoribus penè mediis promontorium est Carambis.* Val. Flac. *l.* 4. *v.* 599.

Quid

Quid tibi nubiferâ surgentem rupe Carambin?

Idem, *l.* 5. v. 107.

Jamque reducebat noctem polus; alta Carambis
Raditur, & magna pelago tremit umbra Sinopes.

Idem, *l.* 7. v. 214.

----- *Jam nubiferam transire Carambim*
Significans. -----

Plin. *l.* 10. c. 23. de gruibus, *Illas certum est*, inquit, *Pontum transvolaturas, primum omnium angustias petere inter duo promontoria, Criumetopon, & Carambin.* Quæ non nisi 170. mill. pass. intervallô distant, ut idem asserit, *l.* 4. c. 12. Alii quidem aliter statuunt, nempe tridui navigatione, vel quod ferè idem est, bis mille quingentis stadiis ab invicem distare, duo hæc promontoria. Dionys. v. 155.

Αἰτ' ἄκρον ξυνιόντος ἐναντίας, ἡ μὲν ἔπειτα.
Εὐξείνου, ἀλλ' ἄντα ἀλλαὶς ἐπὶ σφέτερον ἦμαρ ἀνύοντα.

Et Amm. Marcellin. *l.* 22. *Haud procul inde attollitur Carambis, &c. capiti e regione Criumetopon Tauricæ promontorium duobus millibus & quingentis stadiis dispertatum.* Strabo etiam, *l.* 2. *Τὸ μὲν οὖν τῆς Ταυρικῆς ἀκρωτήριον καλεῖται Κριοῦ μέτωπον, τὸ δὲ τῆς Ἀσίας Κάραμβις, διέχοντα ἀλλήλων περὶ δισχιλίους σταδίους καὶ πεντακοσίους.* Quæ tamen sunt falsissima, & palam refelluntur ipsius Strab. verbis. *l.* 3. *Διέχει δὲ ἡ Κάραμβις τὸ μὲν τῆς Χερρονησιτῶν πόλεως σταδίους δισχιλίους καὶ πεντακοσίους, τοῦ δὲ Κριοῦ μετώπου πολὺ ἐλάττους τοῦ ἀριθμοῦ.* Rectè omnino. Nam aliud *Chersonesus* urbs, aliud *Chersonesus* regio, in qua urbs illa sita. Et urbs quidem, quæ est in Boreali Chersonesi parte à *Carambi* verè distat 2500. stadiis. Sed in opposita parte *Chersonesi* Criu-metopon est multò propius. Tamen hæc promiscuè sumta sunt, & quod de urbe *Chersoneso* nonnulli scripserant, illam à *Carambi* distare stadiis 2500. ita sumptum est, quasi de totâ *Chersoneso* dictum, atque illius parte maximè australi, nempe *Criu-metopo*. Sed hujus commenti vanitas ex eo maximè apparet, quod ibidem à Strabone additur: *Ἔγγυς γοῦν τῆς διαπλεόντων τὸν πορθμὸν ἅμα φασὶν ἀμφοτέρας ἰδεῖν τὰς ἄκρας ἑκατέρωθεν.* In medio scilicet spatio constituti; quod non fieret, si fretum pateret 2500. stadiis. Imbecillior est enim humani oculi acies, quàm ut ad totidem stadia possit penetrare. *Bochart. Nic. Lloydius.*

CARAMBUCIS, Scythiæ fluv. ad montes Riphæos. Plin. *l.* 6. c. 13. Vide *Carambice*.

CARAMBYCE, gens Hyperboreorum à *Carambyco* fluv. *Steph.*

CARANA, Ponti oppid. à quo *Caranensis* regio. Strab. *l.* 12.

CARANITIS, præfectura Armeniæ majoris. Plin. *l.* 5. c. 24. Chalybum fuit olim, qui & *Armenochalybes*, Armeniæ minori vicini; posteà adjuncta est Armeniæ majori. Xerxenen ei conjungit Strabo, item Plinius, qui Euphratem, in *Caranitide* ortum, per Xerxenen primùm fluere dicit. Vide inprimis Strabonem, *l.* 11. ubi Artaxiam & Thariadem, Duces Antiochi M. qui & Regnum ejus posteà usurpârunt, ex Regionibus vicinis ad suam ditionem multa adjunxisse, Medis, Iberis, Chalybibus, Cataonibus, Syris ademta, sicque Armeniam majorem magnopere amplîâsse, memorat. Alia est *Caranitis*, regio Galatiæ, apud eundem, *l.* 12. ab urbe *Carana*, quam vide.

CARANNA, *πόλις γαλατίας*, *Stephanus.*

CARANNICUM, Hispaniæ oppid. inter Bracaram & Asturicam. *Antonin.*

CARANTHONUS, fluv. Gall. *la Charente*, oritur in confinio Lemovicensis & Encolismens. provinc. in vico Caronaco *Cheronnac*, fonte modicô, dein per Pictavensem Comitatum labitur, & rigatis post Giuracum oppid. & Vertoilum, Inculismâ, Castellô Novô, Bassiacô, Ajarniacô, Conniacô, ad ipsius, & duorum amnium confluentes, Mediolanô Santonum, Talleburgô, Tauniacô ad Carantonum *Tonnai Charante*, Rupe forte, in Oceanum Aquitanicum se exonerat, ad Solbisiam & portum Lupini, ex adverso Uliari insul. 2. leuc. à Broagio. Recipit præter cæteros fluvios, Tarduetam, Tolveram *Touvre*, supra Encolismam, magni amnem nominis, sed brevissimi cursus, Notram *Noere* & Vultonnam *la Boutonne*, qui Secundiniacum, Cisacum, Insulam, Avallem, Verventum, Angericum, Tauniacum ad Vultonam, & Vallem alluens, apud locum nomine Portum *Port*, in Carantonum effluit. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Antoninus de illo.

Assiduo resfluus non ipse Carantonus æstu.

CARANTONUS, olim *Carantomagus*, locus Galliæ, ubi hodieque monasterium Virginum Benedictini Ord. ad flumen Malmandram, *la Marmande*, quod in Carem defluit. Vulgò *Charenton*. Item locus in Aquitania prima, inter Dibonam Cadurcorum ac Segodunum Rutenorum, in *tabul. Peutingeriana* memoratus. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CARANUS, inter Herculis cognomina, apud *Servium ex Verrio*: idem cum *Recarano*, apud Auctorem incertum *de orig. urbis Romæ*, ex Cassio; nec non ex *Libro Pontificalium*. Vide in hac voce.

CARANUS, primus Macedonum Rex, septimus ab Hercule; regnavit ann. 28. vel 30. Cum Græcorum multitudine, caprarum gregem sequens, Edissam, quam Ægeam vocavit, expulsô Midâ, cepit, regnique Macedonici fundamenta jecit. Justin. *l.* 7. c. 1. A. M. 1240. Vellej. Paterc. *l.* 1. Marmor. Arundel. Ab hoc usque ad Alexandr. numerantur vulgò 23. Reges, è quibus Amyntas, cum 4. filiis Regibus, illustres, quorum minimus natu Philippus, primæ Monarchiæ Græcæ fundamenta locavit. Duravit regnum hoc Macedonicum, usque ad Alexandri M. mortem, ann. 490. & usque ad Persei, ultimi Regis interitum, 646.

CARANUS, unus ex Ducibus sive Prætoribus Alexandri Magni, qui cum aliis missus est, ad compescendum Satibarzanem, in Arios. Curt. *l.* 7. c. 4.

CARANUS, Aradiorum portus in Phœnicia. Strabo, *l.* 16.

CARANZA Bartholomæus, vide *Bartholomæus.*

CARAPE, Armeniæ minoris urbs. *Ptol.*

CARAROS, Africæ propriæ oppid. *Ptol.*

CARAS, vir qui Caribus imperavit, illisque primus ex avibus auspicium dedit. Alex. ab Alex. *l.* 5. c. 23.

CARASA, Aquitaniæ civitas in Pyrenæis. *Antonin.*

CARASENI, Tauricæ regionis populi. Plin. *l.* 4. c. 12.

CARASTASCI, populi circa Mæotim. Plin. *l.* 6. c. 7.

CARASYRA, Thraciæ oppid. *Procop.*

CARATÆ, Sacarum gens. *Ptol.* in Norico quoque populi, ut vult *Lazius.*

CARAVACCA, oppidul. regni Murciæ, intra montes, prope Seguram amnem, versùs confinia Castellæ novæ.

CARAVAGGIUS, Pictor nobilis, Italus.

CARAVAGIUM, oppid. Insubrum Ducatus Mediolanens. in confinio agri Bergomensis, notum Dominis suis & victoriâ Francisci Sfortiæ contra Venetos. Aliis est *Carraca*, quod vide.

CARAVANNA, vide infrà *Carvana.*

CARAVELLA, nomen navis hodie in usu, apud Italos Gallosque, an à voce *Carabus*, apud Isidorum in *Glossis*, *parvam scapham ex vimine & corio*, denotante: quæ apud Græcos quoque frequenter occurrit. *Chron.* Alexandrin. *p.* 874. *Ἐλθὼν μετὰ καράβου εἰς τὸν Ἰουλιανοῦ λιμένα.* *Veniens cum carabo in Juliani portum.* Nicetas in *Manuele*, *l.* 2. c. 4. *κατάγεια μεγάλων καράβων συνεφορεῖτο*, &c. Car. du Fresne in *Carabus.*

CARAVIA, Hispaniæ urbs, circa Cæsar-Augustam. *Antonin.*

CARAVIGIOLUS Bernardinus, Cardinalis de S. Cruce, Hispan. Alexandro VI. & Pio III. charus, sub Julio II. se Pisans offensus recepit, Maximiliani Imperatoris Ludovici XII. aliorumque Principum, Papæ infestorum, partes amplexus, Concilii Pisani caput, A. C. 1511. Sub Adriano VI. & Clemente VII. rursus magnis rebus adhibitus, obiit, A. C. 1522. ætat. 77. Marian. *Hist. Hisp.*

CARAUSIUS, Menapius, Belgicæ Procurator, in Britannia jussu Diocletiani & Maximini Gallos coërciturus, imperium arripuit, cui illud post 7. annos Allectus, cum vita, eripuit, quô mox per Asclepiodotum oppressô, recepta Britannia A. C. 293. A. Victor. *in Diocl.* Eutrop. *l.* 9.

CARAX, Strab. *Caruci*, pagus Corsicæ, apud Marianam urbem, sub se plures seu vicos seu villas continens, sub Episcopo Marianensi.

CARAXUS, frater Sapphûs, & amasius Pyramidis meretricis. *Perottus.*

CARBA, vel CARBAS, ventus Africus dicitur à Vitruvio, *l.* 1. c. 6. Nautæ *Carbinum* vocant, Narbonæ *Garbin.*

CARBACA, Paropanisi urbs. *Ptol.*

CARBAM, Armeniæ oppid. *Cedren.*

CARBANA, urbs Lyciæ, *Steph.*

CARBANDA, vel CARBAGANDA, frater Cassani, Tartarorum Regis huic successit, A. C 1304. Matre Christianâ natus, dum illa viveret, Christianus, baptismate etiam tinctus, Nicolai nomine sumtô, postmodum Mahometanus, Christianis in Oriente plurimum nocuit. *Hayton. Sanut.* &c.

CARBANI, populi Phœniciæ, à quibus *Κάρβαν*, ventus Apelioticus vel Apeliotes ipse nomen nactus est. Salmas. *ad Solin. p.* 1259.

CARBANIA, parva insula Italiæ adjacens. Mela, *l.* 2. c. 7. Plinio est *Barpana*, ut jam aliis rectè observatum, quorum opinio hâc in parte verior est, quàm Cluverii, qui *Columbariam* hic pro *Carbaniâ* substituit. *Is. Voss.*

CARBANIS, loci nomen. *Steph.*

CARBANTORIGUM, oppid. fuit Selgovarum, nunc castrum tantùm, Camdeno *Carlaverock* in Nidisdaliâ regione Scotiæ Meridional. in ora Oceani Hibernici prope Itunam æstuarium, & ostium Nidæ fluv. 3. milliar. à Dunfreja. Anteà munitum, nunc aggeres disjecti.

CARBASA, apud Solin. c. 11. *Carystos aquas calentes habet, Hellopias vocant: & Carystias aves, quæ flammas impune involant*: carbasa *etiam, quæ inter ignes valent*; de Carystio lapide illi sumuntur, è cujus filamentis laneis, *ἐριώδη ἀσβέστινα* vocat Apollonius, texebantur mantelia & mappæ, quæ in igne non comburebantur, imò in ignem mittebantur, ut à sordibus mundarentur. Nam ignis eas mundas reddebat, *παραπλησίως τῇ πλύσει*, *instar lotionis*, ait Strabo. Impropriè itaque *Carbasa* appellat, sive pro velis lineis accipias, ut plerunque Latini, sive pro lino. Quamvis enim lineis similia essent, quæ ex eo lapide texebantur, non tamen linum erat, multo minùs carbasus, de quo infrà. Fortè *Carpasia* legendum, meminit enim *Καρπασίου λίνου*, *Carpasii lini*, Pausan. in *Attic.* ubi funiculum lychni aurei Minervæ Athenis consecrati ex eo fuisse docet, ab urbe Cypri *Carpaso*, aut *Carpasia* Insul. in qua ut in Carystio, hic lapis multus inveniebatur. Sed valde impropriè *λίνον* appellat Pausanias, quod metallum est & lapis: nec Strabo *linum Carystium* vocat, sed *λίθον*. In India verò lini genus fuit, quod Græci *Ἀσβεστον* vocavêre, ejusdem cum hoc Cyprio ac Carystio lapide virtutis, Plin. *l.* 19. c. 1. quod videtur Pausanias cum Cyprio lapide confudisse, &c. Salmas. *ad Solin. p.* 178. Aliud longè *Carbasus*, apud Plinium, *l.* 19. c. 1. *Hispania citerior habet splendorem lini præcipuum, torrentis in quo politur naturâ, qui alluit Tarraconem. Et tenuitas mira, ibi primum Carbasis reperta.* Lini nempe genus tenuissimi, è quo texebantur vestis magni pretii, priscis in deliciis habita, ut serica nobis. Curtius, *l.* 8. c. 9. *Carbaso Indi corpora usque ad pedes velant: ipse vero Rex aureâ lecticâ, margaritis circumpendentibus recubat, distinctis auro & purpurâ carbasis, quæ indutus est.* Hinc apud Ciceronem, Verres

æstate

æstate summâ tabernacula *carbaseis* intenta velis in litore collocâsse legitur, ubi totos dies cum mulieribus impudicis perpotavit. Et Virg. *Æn. l.* 11. *v.* 776.

----- tum croceam chlamydemque, sinusque crepantes
Carbaseos *fulvo in nodum collegerat auro.*

Nonnulli id genus linei panni esse putant, quod hodie *tela Baptista*, *tela Hollandica* & *tela Cameracensis* appellatur: quam postremam ex Hispania advehi certum, vide Dalechampium, *Not. ad Plinium.* Apud Poetas, pro velis, abusivè vox sumitur. Val. Flaccus, *l.* 2. *v.* 580.

Panditur hinc totis in noctem carbasus alis,
Litoraque & veteris tumulos praelabitur Ili.

Virg. *Æn. l.* 3. *v.* 357.

---- ---- ---- ---- ---- Auræ
Vela vocant, tumidóque inflatur carbasus *austrô.*

Statius, *Theb. l.* 6. *v.* 405.

---- ---- ---- Quæ tantum carbasa *ponto,*
Quæ bello sic tela volant, &c.

Unde videmus, non solùm cùm vestitum tenuem, sed & cùm vela navium, notat, in utroque numero promiscuè usurpari. Vide Casp. Barthium, *ad Statium d. l.* Neque *enim minores cunctis animalibus insidias, quam nobismet ipsis lino tendimus*, Plin. *l.* 19. *c.* 1. qui idem *Carbasina vela* primum in theatro duxisse Lentulum Spinterem, Apollinaribus ludis, tradit *Ibid.*

CARBATINÆ, genus calceorum è crudis pellibus: Primùm enim ævô rudiore crudæ pelles conficiendis calceis materiam subministrabant, uti discimus ex Xenophonte, *Anabas. l.* 3. qui, referente Angelô Polirianô, *Miscell. c.* 2. *Cùm defecissent*, inquit, *veteres calcei, habebant ex recentibus coriis bubulis* Carbatinas *confectas.* Et de his, ut omittam Aristotelem, *de Anim. l.* 2. & Lucianum *in Philopseud.* Catullus quoque agit *Epigr.* 99. *v.* 3. 4.

Tu tamen hac lingua, si usu veniat tibi, possis
---- & crepidas lingere Carbatinas.

Deinde verò, ut indies passim crescunt Artes, atque perficiuntur, ita seculis posterioribus, commodioris honestiorisque usus atque elegantiæ studium, concinnandarum tingendarumque pellium artificium edocuit. B. Balduinus *de Calceo, c.* 2.

CARBI, Arabiæ Felicis populi. Diodor. Sic. *l.* 3.

CARBIA, Sardiniæ urbs. *Antonin.*

CARBILESI, Thraciæ populi. Plin. *l.* 4. *c.* 11.

CARBILIUS Ruga, primus Romanorum, An. 523. Urb. Cond. sub M. Attilio & P. Valerio Consulib. uxorem repudiavit ob sterilitatem, præstitô juramentô antè, se uxorem liberorum causâ quærere, Author Gellius, *l.* 4. *c.* 3. Vide *Carvilius.*

Sp. CARBILIUS, ejus libertus, primus ludum Grammaticæ Romæ aperuit, mercede docens. Plut. *in Problemata.* Vide & *Spurius.*

CARBINA, Iapygum urbs. Athen. *l.* 12. *c.* 7.

CARBO, Hebr. רצפה, Esajæ *c.* 6. *v.* 6. *Et volavit ad me unus è Seraphim & in manu ejus* רצפה *carbo.* Ita enim Seniores reddunt, Καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα: quos Interpretum pars maxima sequitur. Bocharto verò hâc voce denotatur calculus candefactus, cujusmodi lapidum apud Arabes multiplex usus fuit, in lacte coquendo, carnibus assandis, stigmatibus etiam vivæ carni inurendis, uti videre est infrà, ubi de *Lapidibus candefactis seu ignitis.* Itaque & עגת רצפים 1. Regum *c.* 19. *v.* 6. eidem est *panis coctus ad lapides candefactos.* At חררה *charara*, Chaldæis panis subcinericius inde dicitur, *quòd supra carbones torreatur*: Ἐπανθρακὶς, proptereà Græcis. Athenæus, *l.* 3. Ἡ δ' ἐπανθρακὶς ἐστι τῶν λαγάνων ἁπαλωτέρα ... *Epanthracis in laganis est cæteris delicatior: videtur autem etiam hic panis, super carbones coqui, ut Atheniensium encryphias.* Sed de hoc pane infrà dicendi locus erit: plura autem hanc in rem vide apud Bochart. *Hieroz. Part. prior. p.* 127. Cæterùm *Carbo* non paucis in locis è terra effoditur, ut inter alia in Sinensi provincia *Xansi*, ut & apud Belgas, in Leodiensi agro: quô ad alendum ignem & vaporaria calefacienda passim, utuntur Boreales. Priùs autem illos contusos effringunt, cùm lapides sæpe ingentes ac nigerrimos effodiant: tum, uti in Belgio inprimis moris est, aquâ perfusos miscent massaque sic conficiunt, quæ difficulter quidem ignem concipiunt, at conceptum semel, diutissimè vegetum, urentemque fortissimè retinent. Similiter apud eosdem Sinenses, in provinc. *Peking*, prope *Pingeo*, montes sunt *Kic* & *Siava*, ubi carbo seu bituminosa istiusmodi terra effoditur, quam locô lignorum incolæ adhibent, Auctor Anonymus, *Sina & Europ. c.* 30. Vide quoque infrà *Lithanthrax.* At lapis ille Thracius, σπῖνος dictus, apud Aristotelem, qui dissectus accenditur & rursus in se compositus, ac aspersus ardet, carbonum instar, *carbo metallicus* est & lapideus, quô hodieque Fabri ferrarii in fornacibus suis utuntur, Salmas. *ad Solin. p.* 253. *&c.* Hinc *Carbonis* inlatio, præbitio, ad monetæ nempe & armorum fabricas, *l.* 15. & 18. *de extraord. muner. in Cod. Theod.* quæ in sordidis muneribus olim numerabatur, Calvinus *Lexic. Jurid.* De *Carbonibus* defossis, quibus populi quidam agrorum fines distinxerunt, proptereà quòd res nulla durabilior, magisque perpetua sit, quàm *carbones sub terra defossi*, vide Baldum, *l. de Officio Judicis*, laudatum Eidem. De ratione verò *Carbones* conficiendi Plinium, *l.* 16. *c.* 6. De gemma carbonibus simili anthracitis, quæ in Thesprotia olim fodiebatur, eundem, *l.* 36. *c.* 7. De *Carbonum* in scribendo usu, vide suprà in voce *Atramentum, &c.*

C. CARBO, Triumvir, cum Graccho & Flacco, de divisione agrorum, contendit.

CARBO, Romæ orator, frustra conatus Romani populi flagitia morésque corrigere, sibi ipsi necem conscivit. De hoc multa *in Bruto*, Tullius.

CARBO, eloquentissimi viri Carbonis fil. Orator non satis acutus, sed tamen orator numerosus: Erat in verbis gravitas, & facilè dicebat, & authoritatem quandam naturalem habebat Oratio. Cicero, *Bruto.* Hunc postea ab exercitu suo interfectum fuisse, quem bellis civilibus collapsum adstringere, & ad disciplinam reducere cupiebat, refert *Val. Max.*

Cn. CARBO, hujus frater, summâ fuit in Republ. authoritate, partes Marianas secutus. In tertio Consulatu suo in Siciliâ jussu Pompeji, dum ventrem apud latrinam exoneraret, trucidatus est. Val. Max. *l.* 9. *c.* 13.

CARBO Ludovicus, vide *Ludovicus.*

CARBO Petrus, vide *Petrus.*

CARBONARIA, Padi fluv. ostium. Plin. *l.* 3. *c.* 16. *Le fornaci* teste *Leandro*, Baudrando *Porto di Goro*, unum ex 2 præcipuis Padi ostiis, à vicina Turri sic dictus. Ejus alveus *Po di Ariano*, ab oppido cognomine. Vix 8 milliar. in austrum ab alio ostio Padi, nunc *Porto Vieio*, 20. milliar. ab Hadria in Ortum 25. à Fossa Clodia in Austrum.

CARBONARIUS, qui *carbones* conficit, qualem *Illyriorum olim duxisse exercitum*, notat Freinshemius *ad Curtium*, *l.* 9. *c.* 1. Sed & ludus gladiatorius, qui Neapoli in usu cum esset, à Johanne XXII sub pœna excommunicationis prohibitus est, A. C. 1327. ut ipsemet ad Geroldum Capuæ Archiepiscopum scribit, apud Dominic. Macrum, in *Hierolex.*

CARBONARIUS Saltus, vel *Carbonaria Sylva* apud *Trithemium*, Gregor. Turonensem, & Sigebertum, à veteribus *Hercynia Sylva* dicitur. Gall. *La forest Noire.* Baudrando pars fuit Arduennæ sylvæ, in Hannonia, inter fluv. Sabim, Scaldim & Haynam, atque inter Binchium & Quercetum, cujus vestigia in sylva de *Mormaux* dicta manent. Valesio *Carbonaria sylva*, seu *Saltus Carbonarius*, à carbonibus, qui in ea fieri hodieque consueverunt, appellationem traxit: *la Forest Charbonierre.* Hæc Arduennæ silvæ pars est, inter Mosam & Scaldim amnes in Nerviis ac finitimis pagis. Gotefridus Wendelinus, vir doctus, in Legibus Salicis illustratis, silvam Carbonariam in Hainoo Brachantoque ponit, atque eam ab ultimo Hainoo ad Lovanium & Diestam flumenque Tameram pertinere: ejus silvæ partes esse Mormaliam, *bois de Mormal*; Cerasiam, *bois de Cerau*; Soniacam, *bois de Soigne*; Levacam, *Die Leu*, à Lovanio ad portas Diestenses pertingentem: quem totum tractum vocari *Hagelanden*, vel *Hageland*, h. e. regionem silvestrem & arborosam. *Laubiense Monasterium* in silva Carbonaria esse situm, auctore Fulcuinô; esse & Cœnobium S. Foillani in silva Soniaca parte Carbonariæ non longè à Niviala: ut literæ Nicolai Cameracensis Episcopi A. C. 1137. datæ docent: *Mormaliam Carbonaria partem à Dintero vocari.* *Carbonariæ* mentionem facit Sulpicius Alexander, *in Historia apud Gregorium*: quum *multos Francorum*, qui Rhenum transierant, *à Romanis apud Carbonariam ferrò peremtos* tradit. Et *in Gestis Regum Francorum* Chlodio Rhenô transitô, *Carbonariam silvam ingressus*, Tornacensem urbem obtinuisse dicitur. Ex quo intelligitur inter Rhenum & Scaldim fluvios Carbonariam silvam fuisse. In eisdem *Gestis*, *Franci Carbonariam silvam transeuntes, usque Mosam fluvium terras illas vastantes succenderunt.* Quæ videntur confirmare opinionem inter Mosam & Scaldim Carbonariam silvam ponentium, ut & Nithardi, *in l.* 2. verba hæc: *Per idem tempus cùm Lodharius à Lodhuwico reverteretur, & omnes citra Carbonarias ad illum venirent, Mosâ trajectâ iter duxit, ut Sequanam usque procederet.* In Chronico Monasterii S. Arnulfi, quod Andreas Chesnius Annales Mettenses appellare maluit, hæc silva Neustriam ab Austria dividere dicitur his verbis: Anno 690. *adunatô exercitu Pippinus ad Carbonariam silvam pervenit: qui terminus utraque Regna dividit. Tunc invocatô unanimiter Dei auxiliô Carbonariam silvam transeunt, & ad interiores Regni illius partes intrepidi pervenirunt, haud procùlque ab oppido Veromanduorum juxta villam Textricium castra posuerunt.* Ex his apparet Carbonariam silvam usque ad Isaram & Suminam ferè pertinuisse. Certè & *Karolus ab Aquitania Carisiacum venisse, & à Carbonariis & infrà ad se venientes benignè suscepisse* dicitur à Nithardo, *in l.* 2. Est autem Carisiacum ad Isaram flumen non procul ab urbe Veromanduorum Noviomago. *Notit. Gall.*

CARBONES, Sarmatiæ Europææ populi. *Ptol.*

CARBONIS primi & secundi descensio, die 14. 21. Febr. inter Festa Syrorum. Ulug Beg. in *Epochis*, *c.* 7.

CARBRUSA, insula deserta juxta Thraciæ Chersonesum. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

CARBULO, oppidum Hispan. Bæticæ prope Cordubam. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

CARBUNCULI, quintô locô inter gemmas Veteribus habiti, post margaritas videl. adamantes, smaragdos & opalos, topazis præponebantur, uti docet Salmas. *ad Solin. p.* 259. Loca eorum, in quibus pretiosi nascuntur, *Theophrasto* hisce verbis describuntur, Σπάνιος καὶ ἐξ ὀλίγων τόπων. οἷον ἔκ τε Καρχηδόνος, καὶ ἐκ τῆς περὶ Μασσαλίαν, καὶ ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἐκ τῶν Καταδούπων, καὶ Συήνης ... ubi meminit Carthaginis, Massiliæ, Ægypti, Catadouporum, Syenes, & regionis *Psebo*, in interiori Æthiopia. Æthiopicos tamen *Carbunculos* non omnium optimos fuisse, liquet ex Plinio, *l.* 37. *c.* 7. *Satyrus Indos non esse claros dicit, sed plerunque sordidos ac semper fulgoris horridi: Æthiopicos pingues, lucemque non emittentes aut fumodeces, sed convolutò igne flagrantes.* De optimis verò ita scribit, *Optimos verò amethystizontas, h. e. quorum extremus igniculus in amethysti violam exeat: proximos illis, quos vocant antitas, innatò fulgore radiantes.* Ubi *antitas* est ex Græco αὐτίτας, sic autem vocatur, quòd innatò fulgore radiat, non arcessitô, quique ex sese lucem emittit, &c. Ab ignium verò similitudine pyropos quoque carbunculos dictos esse, idem innuit *ibid.* Principatum *habent Carbunculi*, à

similitudine ignium vocati, cùm ipsi non sentiant ignes, ob id à quibusdam pyropi appellati, &c. Qua de re vide infrà, ubi de *Pyropo, &c.* Plura verò hanc in rem apud Plinium, d. l. de variis hujus gemmæ generibus, *Alabandico, Carchedonico, Corinthio, Garamantico, Indico, Lithizonte, &c.* & Salmas. *ad Solin. p. 380. & seqq.* ut & suprà in voce *Anthrax*, item ubi de *Ardentibus gemmis. Adulterantur vitro simillimè, sed cote deprehenduntur* (i. e. molâ è cote factâ, ad quam gemmæ poliuntur) *sicut aliæ gemmæ factitiæ: mollior enim materia & fragilis & centrosâ scrobe deprehenduntur & pondere, quod minus est vitreis: aliquando & pustulis argenti modò relucentibus.* Idem Plin. Nec omittendum, quòd Carbunculi ingentis, in columna publicè repositi, luce, noctem in urbe Æduorum olim illustratam fuisse, narrat Chassanæus, *de Glor. Mundi.*

CARBYLE, apud Solin. *c. 54. A Susis Carbyle sive Barbyte oppidum:* & ex eo Marcianum, *Susa juxta Carbile sive Barbite in centum triginta millibus:* alibi nuspiam occurrit. Proin *Babythace* reponit Salmas. *Exercit. ad h. l. p. 1194.* Vide ibi.

CARCA, Bastitanorum in Hispaniâ urbs. *Ptol.*

CARCAA, urbs in tribu Judæ. *Jos. c. 10. v. 3.* Latinè *pavimentum, sive frigiditatem dissolvens.*

CARCAMUSA, machina oppugnatoria, aries. Abbo *de obsid. Paris. l. 2.*

> *Arietes vulgò Carcamusas resonatos*
> *Dimisêre duos:*

apud Car. du Fresne *Glossar.*

CARCANOSSIA, regio in Insula Madagascariæ, versùs oram Australem fertilis, rigua & culta. Ibi & aliquot coloniæ & munitiones Gallorum à paucis annis.

CARCANTIA, Italiæ oppid. circa Insubriam. *Antonin.*

CARCANUM, oppid. apud Italos Longobardicos, genus à Saxonibus, qui *Carcannum*, pro carcere & ergastulo dixêre, ducentes. Spelmannus *in Glossario Archæol.*

CARCARANNA, fluv. Americæ Meridionalis in Paraguaja. Oritur versùs Andes montes & in fluv. Argenteum se exonerat.

CARCARUM, locus circa Mediam. *Curopalates.*

CARCASSUM, quod *Carcaso* Ptol. *Carcassio* Procop. *Carcassum Volcarum & Tectosagum* aliis, urbs triplex Galliæ Narbonensis antiquitù clara, hodie *Carcassone.* Ad Atacem fluv. Episcopalis sub Archiepiscopo & Parlamento Tholosano. Cum forti castro, ubi acta vetustissima, corticibus arborum pannoque inscripta, à Visigothis, ut creditur, qui ibi tanquam in loco munitissimo gazam regiam servare assueverant, Româ allata asservabantur. Vide de illa Plin. *l. 3. c. 4.* Gregor. Turonens. *l. 8.* Procop. *Hist. Goth.* Post Visigothos, ad Saracenos, dein demum, ad Gallos pervenit, post victum in campo Vogladensi, Alaricum à Chlodovæo, qui ibi pretiosissimam Salomonis supellectilem, urbe præfatâ avectam, obtinuisse legitur, A. C. 508. Bernardus Comes Tholos. hujus urbis comitatum muneri accepit, à Carolo Calvo, A. C. 871. Rogerius ibi comes, A. C. 887. cujus successores plurimum ei adjunxerunt usque ad Rogerium, Albigensium strenuum defensorem, qui à Simone Montfortii Comite, Duce copiarum contra innocentes hos, A. C. 1209. captus, (cùm cæteri utriusque sexus, nudi per exercitum transire cogerentur, partibus etiam iis, quæ honestè nominari non possunt, Sanctorum illorum cruciatorum oculis expositis, verba sunt Riveti, ex Girardo du Haillan) bonisque exutus est. Neque diu hostis tantâ prædâ est fruitus, Almericus enim Simonis filius, æmulis impar, jus suum in Ludovicum VIII. Regem A. C. 1222. transtulit, Connestabilis factus, Catel. *Hist. Langued.* de Marca, *Hist. Bearn. l. 8.* San Marth. *tom. 2. Gall. Christ. p. 475.* Sedes Episcopatus, cum Elena, non nisi post Gothos devictos facta est, quæ proin inter Episcopatus sub Narbonensi Archiepiscopo ultimô locô ponuntur. Ex quo autem ambæ Episcopales evasêre, usque ad Pipini principatum, non Synodis in Gallia, sed Conciliis in Hispania Toleti habitis alibique earum Episcopi interfuêre, Septimaniâ & Gothiâ Gothis tum primò, dein Saracenis in Hispania regnantibus subjectâ. Caput est pagi cognominis, vulgò *le Carcassez* incolis, reliquis *Carcassonois.* Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

Carcassonensis Diœceseos loca.

Aquæ vivæ, *Aigues vives.*	Mons laureus, *Montlaur.*
Balneola, *Bannoles.*	Mons olivus, *Montolieu.*
Canis suspensus, *Campendu.*	Mons Regalis, *Montreal.*
Carcasso.	Pratella, *Pradelles.*
Castanetum.	Rivi, *Rieux.*
Confluentes, *Cossoleus.*	Rufiacum, *Rofiac.*
Crassa, *la Grasse.*	Villare, *le Villar.*
Mons clarus, *Montclar.*	Villa sicca, *Villesecque.* &c.

CARCATHIOCERTA, Armeniæ majoris urbs, Tigri proxima. Plin. *l. 6. c. 9.* Sophenes regia. *Strabo.*

CARCER, castellum Galliæ, in finibus & diœcesi Cenomanorum, vulgò *la Chartre.* Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CARCER, à coercendo, dictus, differt ab Ergastulo: quòd in hoc mancipia conjiciebantur, pro lubitu herorum, ut ærumnosam ibi vitam degerent; in illo liberi homines, auctoritate publicâ, ob delictum aliquod enorme, asservabantur, ibique necabantur. Namque & strangulatio, quæ laqueô fiebat, & præcipitatio, quæ in Robore, in *Carcere* suscipi solitæ erant. Partes ejus duæ, Tullianum, quod Angliæ dicas *Dungeon*, in quo strangulatio, & Robur, Angl. fortè *Strong hold*, in quo præcipitatio fiebat. Cura *Carceris* Triumviris capitalibus, Angl. *High Sheriffs* erat commissa. Modum procedendi sic exponit Val. Max. *l. 5. c. 4. ex. 7. Mulierem damnatam Prætor Triumviro necandam in carcere tradidit, quam receptam is qui custodiæ præerat, misericordiâ motus non protinus strangulavit; aditum etiam filiæ dedit, sed diligenter excussæ, ne quid cibi inferret,* &c. Diversum quid à *Carcere* quoque fuit Mala mansio, quam quidam pro Puteo accipiunt; sed hunc propriè furacibus coquis destinatum fuisse, docet Plautus *in Aulular. Actu 2. Sc. 5.* Alii pro Arca, in qua recondebantur illi, quos ulterioris quæstioni reservari placuit. De Sextario, Spuliario, Nervo, Columbari, Numella, Codice, vide *suis locis*, uti & voce *Decanica, Ereta, Lithe, Oblivium, Turris.* Primus autem *Carceris* auctor Ancus Rex traditur. Recentioris ævô, *Carcer perpetuus*, Albigensium, qui Romanam fidem amplecti nollent, pœna fuit, Concil. Narbon. *A. C. 1235. can. 4. 9.* Hinc illorum iis, qui intra certam diem sponte veniebant, & ritus Latinos amplectebantur sociosque prodebant, *Carceris immunitas* data dicebatur, *Ibid.* de *Carceris custode*, vide infrà voce *Commentariensis.*

CARCER Inquisitionis, vide infrà *Sancta Domus.* Et quidem olim *Carcer* inservit non puniendis, sed custodiendis, hominibus. At Jure Canonico ad pœnam potest esse carcer. Habebant verò Episcopus olim & Inquisitor singuli suum peculiarem carcerem, hodie verò idem carcer, qui Inquisitoris est, in quo vincti custodiuntur, communis etiam est Episcopo, quemadmodum & carcer, qui fit ad pœnam, utrique communis est, cùm ad pœnam carceris, nisi ex utriusque consensu, damnari nemo possit. Phil. à Limborch, *Historiâ Inquisit. l. 2. c. 18.*

CARCER Intimus, in versibus *Varronis*, apud *Nonium*,

> *Nemum Fortuna currum carcere emissum intimo*
> *Labi inoffensum per æquor candidum ad calcem sinit:*

dictus est, qui aliàs *intimum ostium*, quod primum primisque metis in Circo proximum erat. Vitam namque Varro comparat Circensium curriculo, ubi felicissimè id certamen auspicabatur auriga, cui è primo vel intimo ostio exire sortitò obtigerat. Sed is plerumque non perferebat felicitatem suam usque ad ultimas metas & extremum curriculum: verùm prælassatis & consumtis viribus equorum, præ studio servandi primatus, ante septimum curriculum deficiebat palmamque sequentibus tradebat. Silius, *l. 16. v. 338.*

> *At queis interior cura & prudentia Circi*
> *Altior, effusas primo certamine vires*
> *Damnare,* &c.

Carceres nempe in Circo dicebantur *ἀφέσεις & ἱππαφέσεις*, à quibus initium currendi sumebant quadrigæ. Intra illos autem (erant enim *οἰκίσκοι*) equi cum curribus continebantur, repagulis vel cancellatis foribus oppositis coërciti, priusquam signum daretur emittendi: unde *Varro* illos dictos ait, à *coercendo* equis ne inde exirent, antequam Magistratus misisset. Tum verò, unô eôdemque tempore laxatis repagulis, è carceribus effusi, sese proripiebant exiliebantque: cujusmodi repagula *ὕσπληγγες* Græcis dicta sunt. Dionysius verò Halicarn. carceres unô tempore referari solitos, *ὑφ' ἑνὸς ὕσπληγγος*, dicens, unum ac perpetuum repagulum omnibus Ostiis Circi prædaci eôque laxatô omnia simul punctô temporis pandi consuevisse, innuit. Uti autem inde exiêre, sic eôdem reversi victores, cursum ibidem terminabant, peractô septimô curriculô, & coronabantur, in loco cretâ producto, qui haud longè à carceribus fuit, ut infrà videbimus. Erat porrò duplex utrinque *Carcerum* ordo, senis uterque ostiis constans, unus ad sinistram primæ metæ, alter ad dextram: in quorum medio locus erat ejus, qui machinationem movebat, quâ omnia ostia aperiebantur, *Altare* in Olympiaco, (in quo tamen *Carceres* propriè dicti non erant) *Janua Consulum* seu *Ostium*, in Romano, dictus. Sidonius Apollin.

> *Hæc est Janua Consulumque sedes,*
> *Ambit quam paries utrinque senis*
> *Cryptis porticibusque fornicatis.*

Nec tamen omnium carcerum usus erat, sed ex illis senis, qui ad dextram fuêre primarum metarum, soli quatuor primi quadrigas emittebant quatuor certaturas, singuli singulas: quod ab eo tempore obtinuit, quô in colores quatuor & greges tota Circi factio divisa est; quibus cùm duos addidisset Domitianus, omnibus senis opus erat, quod tamen post mortem ejus non diu duravit. In altero latere tamen totidem ostia facta, forsan ad ornatum, & ut architectura æqualis esset. Initium *Carcerum* refert Livius in annum Urb. Cond. 425. unde Joannes Antiochensis, Georgius Syncellus, Cedrenus, Alii, Circum à Romulo primùm extructum cum duodenis ostiis, dicentes, meritò ridentur. Et quidem primò ex topho ac ligno fuerunt; quos marmoreis permutavit Claudius Imperator, quemadmodum idem metas insigniores inaurari voluit. Fores eorum cancellatæ fuêre, ut dictum, & reticulatô opere factæ, cujusmodi fores vel fenestras Latini veteres propriè *Transennas* dixêre, vide infrà in hac voce. Priusquam verò ædificati essent in Circo carceres, funiculus prætendi solitus videtur, cohibendis equis & in æquo limite continendis: cujusmodi funiculum in Circo Olympiaco *βαλβῖδα* Græci dixêre, quamdiu scil. funis pro repagulo fuit. Aliàs *βαλβὶς*, in Stadio, propriè erat linea in solo depressa & modicè cavata, cui insistebant cursores: *ὕσπληγξ* repagulum vel regula paulò altiùs è solo elata & opposita cursoribus, quæ signô datô ruens incidebat in lineam illam, ejusque cavitatem implebat, quæ tamen non rarò confunduntur. *Lycophron*,

> *Ἄκραν δ' ἐγὼ βαλβῖδα μηρίνθου χαλῶν*
> *Πρώτην ἀράξας νύσσαν ——*
> *Summam ego solutô fune laxans regulam*
> *Primò repulsô limine,* &c.

Vide Salmas. hac de re pluribus agentem, *ad Solin. p. 922. & seqq.* & hic passim, inprimis ubi de Circi Ostiis.

CARCER Pauli, vide infrà *Caystrum.*

CARCER Perpetuus, vide *Immunitatio*, it. *Perpetuus Carcer.*

CAR-

CARCERES, in ludo Latrunculorum, idem quod *mandra*, *septa*, *vasa*, *cappi*. Græcis veterib. πόλεις, χῶραι, γραμμαί, χαραδριαί, recentioribus ζατρίκια, unde toti ludo nomen. Tabula nempe, in qua latrunculis ludebant Veteres tota lineis erat distincta, & unicuique calculo suus locus ac sedes attributa: quemadmodum hodieque tabula lusoria ligneis quadraturis discoloribus alternatim positis, in quibus calculi disponuntur, distinguitur. Has calculorum sedes, *carcerum* nomine inter alia insignivêrunt: quod latrunculorum quisque in suô locô seu sede, velut clausus, teneretur. Vide Salmas. *ad Vopisc. in Proculo*, c. 13 & paulo suprà in *Cappi*.

CARCHA, Assyriæ urbs, haud procul a Ninive. *Masius*.

CARCHABESA, urbs ad Euphratem. *Josephus*.

CARCHARIAS Canis, vide suprà *Canis Carcharias*.

CARCHEDON, Καρχηδών, nomen viri, apud *Appianum*, à quo Carthago, Græcis quoque Καρχηδών, condita: an pater Didonis, an comes, an neutrum; imò commentitium planè esse, tradit Salmas. *ad Solin. p.* 325.

CARCHEDON, Græcis dicitur Carthago, unde Pœnulus Plautina Comœdia *Carchedonius* dicitur. Dionys. v. 195.

> Τοῖς δ' ἐπὶ Καρχηδὼν πολυήρατος ἀμπέχει ὄρμον,
> Καρχηδὼν, Λιβύων μὲν, ἀτὰρ πάροιθε Φοινίκων,
> Καρχηδὼν, ἣ μῦθος ἔσαι βοὸς μετρηθεῖσα.

Vide *Carthago*.

CARCHEDONIUS Carbunculus, Theophrasto, quòd ἐκ Καρχηδόνος, h. e. *Carthagine*, veniret, dictus est: at Plinius Garamanticos sic appellatos tradit, *l.* 37. *c.* 7. *propter auctoritatem Carthaginis magnæ*. Carbunculi certè genus fuit. Publius Syrus,

> Quò Carchedonios *optas ignes lapideos*,
> *Nisi ut scintillent? pretus est carbunculus.*

Ab hoc diversa erat *Carchedonia*, apud Plinium, *ibid.* subintellige gemma, quæ ex Nasamonibus eandem Carthaginem deferebatur. Ad repercussum enim lunæ *Carchedoniam*, sicut carbunculos ad repercussum Solis, reperiri scribit; *potoria vasa* ex eo fieri solita, addens. Unde vilem fuisse lapidem constat, quemadmodum nec hodiè magno in pretio est *Chalcedonius*, uti Gemmarii eum vocant. Alius erat Chalcedonius smaragdus, de quo alibi, vide Salmas. *ad Solin. p.* 381.

CARCHESIA Insul. una Cycladum, aliàs *Amorgus*. *Steph.*

CARCHESIUM, apud Papinium Statium, *Achilleid. l.* 2. v. 6.

> *ubi excelsa libant* carchesia *puppe*:

genus fuit poculi, quô Diis gentiles libare consueverunt. Ita enim hic in Apollinis honorem factum. De Baccho Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 77.

> *Hic duo ritè mero libans* carchesia *Baccho*,
> *Fundit humi, duo lacte novo, duo sanguine sacro*, &c.

Ignoratum priscis Latinis, solis Græcis notum, ex Sappho, Sophocle, præcipuè Asclepiade, describit ac præpingit Macrob. *Saturnal. l.* 5. *c.* 21. Servius transit, poculi tantùm genus indicâsse contentus. Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Stat. Tom.* 3. *p.* 708.

CARCHI, Mediæ gens. Polyb. *l.* 5.

CARCICIUM, urbs circa Armeniam. Curopal. *Carcisium*, Cedreno.

CARCINA, civitas Mediterranea, à qua *sinus Carcinites*.

CARCINIAS Gemma, à *cancri* marini similitudine, apud Plin. *l.* 37. *c.* 11.

CARCINITES, Sinus Scythiæ Europææ. Plin. *l.* 4. *c.* 12. & Mela, *l.* 2. *c.* 1. Medius inter ostia Borysthenis, & Bosphorum Cimmerium in Scythia Europæa. Olim *Tamyraces*. Ei adjacet Carcine urbs, juxta ostia Gerrhi & Carcinites seu Hippaciris. Quid nunc sit incertum. Sunt qui credant, nunc dici *Golfo di Moscovia*. Sed regio adjacens in ejus ora littorali majori ex parte est deserta atque inculta. Est & *Carcinites* (aliàs *Carcinitis*) fluv. oppid. præterfluens. *Ptol.* Item urbs Scythica. *Steph.*

CARCINUM, Magnæ Græciæ promontor. Italiæ longissimum. Plin. *l.* 4. *c.* 12. Est etiam urbs circa Petiliam. Pomp. Mela, *l.* 2. *c.* 4.

CARCINUS Agrigentinus, Poëta Tragicus, floruit paulo ante Philippum Macedonem, docuit fabulas 98. cum Æschine, apud Dionysium vixit. De hoc extat Proverbium, *Carcini poëmata*, de his qui obscurè, & instar ænigmatum scribunt. Fuit alius *Carcinus*, Atheniensis, Poëta Tragicus, Olymp. 100. Vide *Suidam*, Athen. *l.* 8. Voss. *de Poët. Græc. c.* 7.

CARCINUS, Tragicus Poëta, cujus filii fuerunt Xenocles, Xenotimus & Demotimus, quem ob præsumptionem victoriæ derideri ab Aristoph. adnotant *Scholia*.

CARCINUS, Signum cœleste, quod Latini *Cancrum* vocant. Lucan. *l.* 9. *v.* 536.

> *Par Geminis Chiron*, & *idem quod Carcinus ardens*
> *Humidus Ægoceros.* ----

CARCOME, Mauritaniæ Cæsariens. oppid. *Ptol.*

CARCOVIACA, urbecula Scotiæ, Orcadum præcipua, in Mainlandia Insul. cum arce & portu capaci. Scotiæ Regni ab aliquot seculis pignoris jure, frustra reclamante Daniæ Rege, qui illas insulas sibi vindicat. 10. circiter milliar. Anglic. à Tarvedro promontorio Borealiori Scotiæ in Septentrionem.

CARCUVIUM, urbs fuit Hispaniæ inter Emeritam & Cæsaraugustam. *Antonin.* Quid nunc sit, ignoratur.

CARDACES, Asiæ minoris populi. *Polybius* & *Arrian*. Hesych. Κάρδακες οἱ στρατευόμενοι βάρβαροι τῶν Περσῶν, καὶ οἱ Ἀσιανοὶ οἱ ἐπὶ μισθῷ τοῖς στρατηγοῖς, ἀπὸ ἔθνους ὁ ἔστιν. Strab. *l.* 15. Καλοῦνται δ' οὗτοι Κάρδακες ἀπὸ κλοπείας τρεφόμενοι. Κάρδα γὰρ τὸ ἀνδρῶδες καὶ πολεμικὸν λέγεσθαι. Vide Eustath. *in Iliad.* β. *Nic. Lloydium.*

CARDACUS, vel CARADOCUS, Historicus Gallus, sub Faraberto, Francorum Duce, de quo Genebr. *in Sother.* & *Eleutherio.*

CARDALENA, Arabiæ Felic. regio. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

CARDAMINE, insula sinûs Arabici. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

CARDAMOMUM amomo & amomidi, *simile* & *nomine* & *frutice, semine oblongo. Metitur eòdem modò* & *in Arabia. Quatuor ejus genera: viridissimum ac pingue acutis angulis contumax fricanti, quod maximè laudatur: proximum è russo candicans: tertium brevius atque nigrius. Pejus tamen varium* & *facile tritu, odorisque parvi, qui verus, costo vicinus esse debet. Hoc* & *apud Medos nascitur, pretium optimo in libras X. duodecim*, Plin. *l.* 12. *c.* 13. Hodie quid sit, ignoratur. Ἄμωμον autem vocatum est, sicut ἄμωμος λιβανωτός, & ἀμώμητον: Videntur enim Græci veteres omne aroma, quod sincerum ac inculpatum esset, ἄμωμον appellâsse. Salmas. *ad Solin. p.* 401. & 1307. *Cardamon* verò nasturtium est, vide ibi.

CARDAMUS, Bulgarorum Rex Constantio Porphyrogennetæ, tributum sibi à Græcis Imperatorib. pendi solitum, in majus aucturus, ab illo Bulgariam ingresso misere exceptus est. *Hist. Miscell.*

CARDAMYLA, urbs in Argo, Pylo propinqua, & sub dominio Agamemnonis. Homer. *Il.* 9. Herodotus Laconicam esse scribit, *l.* 8. Καὶ Ἀκτὴ ἡ πρὸς Καρδαμύλῃ τε Λακωνικῇ. Ptol. inter urbes mediterraneas eam ponit, *l.* 3. Strabo in saxo sitam dicit, *l.* 8. Εἰσ' ἐπὶ πέτρας ἐρυμνῆς ἱδρυμένη Καρδαμύλη. *Hesych.* simpliciter Καρδαμύλη, πόλις. Videtur & alia esse prope Chium, *Stephan. Nic. Lloydium. Baudrando* oppid. Peloponnesi, in Laconia, trans Eurotam fluv. prope Messeniacum sinum, 8. milliar. à Leuctris in Boream.

CARDAMYLESSUS, vicus quidam. *Steph.*

CARDANUS Hieron. Medicus & Astrologus Mediolanensis scripsit in 4. libros Ptolem. *de Astrolog. Judic. de restitutione tempor. Aphorismos Astronomicos*, *de subtilitate* &c. quæ 10. voluminibus comprehensa. Ipse etiam *vitæ suæ* scriptor: Dubiorum natalium, ut ipse memorat. Jul. Cæs. Scaligerum adversarium expertus est. Arcanorum imprimis naturæ peritissimus. Obiit Romæ A. C. 1576. ætat. 75. fame spontaneâ enectus, ut annum diemque propriæ mortis à se prædictum attingeret. Thuan. *Histor. l.* 62. Genebr. *Chron.* Blancanus, *de Mathem. sæc.* 16. Voss. *de Mathem. Scient. c.* 10. §. 10. *c.* 41. §. 5. *c.* 49. §. 18. *c.* 65. §. 30. *de Theol. Gent. l.* 3. *c.* 80. &c. Vide quoque *les Eloges* Antonii Teissier, & Freherum, *Theatro Viror. claror.*

CARDATORES, Gallis dicuntur, qui Græcis Κναφεῖς, Latinis *Lanarii*, à *carduo*, seu *cardo*, ut Veteres etiam dixêre, fullonio videl. cujus capitulis manibus, in carminandis lanis & rudibus pannis lævigandis, tota Europa uti solet: Quemadmodum capitula hippophæsti fullonibus olim, ad pectendam vestium mollitiem, eundem usum præbuêre. Et quidem hippophæstum idem videri posset cum hoc genere cardui, si capitula ejus altô caule attollerentur, quemadmodum in hoc carduo. Itaque Dipsacon Veterum putant esse & vocant vulgò *virgam Pastoris*. Salmas. *ad Solin. p.* 397. Vide quoque infrà *Pectinalis Carduus.*

CARDAVA, Arabiæ Felic. urbs. *Plin.*

CARDEA, vide *Cardinea*.

CARDENAS, nomen Familiæ Castellanæ, quæ Viris illustribus jam dudum inclaruit. In filiis Garsiæ Lopezii *de Cardenas*, qui patrem Lupum *Ruiz* & Garsiam Lopezium, incolam Ocanæ, atque sub Regibus Petro & Henrico celebrem, avum habuit, lineæ diversæ cœpêre. Alter enim, Garsias Lopezius, Alfonsi ultimi Magister Ordin. S. Jacobi pater fuit: hic autem filiam genuit Joannam Dn. *de la Puebla*; quæ Petro Portocarrerio nupta *Cardenum* nomen illi domui intulit, inprimis per secundum filium Alfonsum continuatum, cum titulô Comitis *de la Puebla* obtento. Alter Garsiæ Lopezii filius Rodericus, in civitate Ocaniæ habitans, Gutierium & Rodericum, cujus posteritas in civitate Lerena superfuit, genuit: Gutieriô natus Didacus, primus Dux Maquedæ fuit, Pater Bernardini atque Gutierii, Dominorum *de Torralva* & *Beteta*, cum cognomine *Carillo de Albornoz*, satoris. A Bernardino reliqui Duces sunt propagati: Illô enim, & Isabellâ Velascâ genitus Bernardinus II. ex Joanna Portugallica suscepit Bernardinum III. *de Cardenas*, *Ducem de Maqueda*, *Marchion. d'Elche*, qui ex Luisa Manricia *de Lara Manuel*, pater fuit Bernardini Marchionis d'Elche, Georgii Ducis *de Maqueda*, Jacobi Manuelis, Johannes, Petri, Mariæ; Johannis Andreæ *de Mendoça* Marchioni *de Canete* nuptæ & Annæ Mariæ, qui hôc seculô floruerunt. Phil. Jac. Spenerus *Theatr. Nobil. Europ. tom.* 2. *ubi de familia de Cardenas Duc. de Maqueda* & *Manrique*, *Duc. de Najera*, *p.* 41.

CARDESUS, urbs Scythiæ. *Steph.*

CARDIA, urbs in Thracia Chersoneso, à cordis similitudine vocata. Solinus, *c.* 16. *Cardia à Melane sinu, hæc ex facie loci nomine accepit.* Plinius, *l.* 4. *c.* 11. Hujus sæpe meminit Demosthenes *in oratione contra Aristocratem. Steph. Ptol. Cardiopolis*, ex cujus ruinis crevit *Lysimachia* in viciniis, nunc tantùm oppidul. *Caridia*. Hinc adjacens sinus maris Ægei *Cardianus* dictus est, 15. milliar. à Callipoli in Occasum. Alexander Myndius hanc civitatem in Eumenis gratiam immunem à tributis Philippum fecisse scribit.

CARDIABANCA, Valeriæ Ripensis in finibus Pannoniæ oppid. *Lib. Notit.*

CARDIANUS Hieronymus, vide *Hieronymus*.

CARDICEAS, IV. Medorum Rex, regnavit ann. 13.

CARDIDUM, Africæ promontorium Sardiniæ adversum.

CARDIFFA, urbs Angliæ in Wallia, in Comitatu Glamorganensi, ad ostia Taffi fluv. in Sabrinæ æstuarium. Olim quibusdam *Ratostibius*.

CARDIGANUM, urbs & provinc. Valliæ, in Anglia. Vide *Ceretica*.

CARDILLIACUS Johannes, vide *Johannes*.

CARDINALES, in Communione Romana Assessores & Consiliarii Papæ. Primitùs 25. de quo numero vide Potter. *de num. Apocal.*

Apocal. Sequentibus temporibus excrevêre, usque ad 72. Quorum 6. Episcopi Cardinales, quibus præcipuæ in & extra Romam parochiæ obtigêre, 52. Presbyteri Cardinales, quibus reliquæ cesserunt, & 14. Diaconi Cardinales, quorum sunt Nosocomia, cum cura viduarum, orphanorum, &c. Primus horum, Pelagius, ab Innocentio III. A. C. 1213. Constantinopolin missus, purpuram gestavit, quod dein omnibus commune esse cœpit, Concilio Lugdun. A. C. 1245. sub Innocentio IV. Equum candidum cum freno inaurato addidit, Paulus II. A. C. 1464. Plura vide apud Bellarm. *Controv. 5. de Membris Ecclesiæ, l. 1. de Clericis, c. 16. de Cardinalibus*, & authores ipsi laudatos. Sub Benedicto IX. Papa non usque adeò laudato, *Cardinalium nomen*, ex patriis initiis suboriri cœpisse, tempore admodùm depravatò refert Platina *in vitis*. Vide quoque supra.

CARDINALES Venti, mediò ævò dicti sunt quatuor illi primi ac præcipui, qui, ex quatuor Mundi *Cardinibus* seu plagis deducti, antiquitus solùm cogniti erant, *Eurus* nempe, *Zephyrus*, *Notus & Boreas*. Dionysius Uticensis ... vocat, sicut ipsas plagas ...: Vegetius *principales*, *l. 4. c. 38. Ita ut venta principaliores declarata, eos qui ipsis dextra Lævaque junct: sunt indicemus.* *Cardo* autem pro momento seu articulo sumitur, in quo præcipuè res vertitur, ab ostiorum *cardinibus*. Virg. *Æn. l. 1. v. 676.*

---- Haud tanto cessabit cardine rerum.

Ubi *Servius* notat, *rem in cardine esse*, quando in articulo est. Adeoque *cardo* ipsum punctum est, ac momentum occasionis & opportunitatis. Cæterùm, propriè loquendo non quatuor sunt Mundi cardines, sed duo tantùm, Septentrionalis & Meridianus axis, super quibus verti Mundus fingitur. Æquinoctialis verò Occidens cum Occidente Meridionali, cardines potiùs Solis sunt, Κέντρα Græci appellant: quæ quatuor sunt, Solstitium & Bruma, ac duo Æquinoctia. Hinc ista puncta & momenta, quibus illa committuntur, quum Sol attigit, *in cardine illum esse*, Latini dicebant. Emittunt autem quatuor hæc solis κέντρα sex ventos, ab Ortu & Occasu Æquinoctiali duos, ab Ortu & Occasu Solstitiali duos ac reliquos duos ab Ortu & Occasu Brumali: quos non minùs *Cardinales* dicas, quàm qui à Mundi cardinibus exoriuntur. Quod sequuti fortè, quibus placuit octo præcipuis Ventis Mundum perflari. Vide infrà ubi de turre *Octogona*. Non desunt tamen ex Antiquis, qui solos hos duos ventos, qui ab utraque Mundi meta originem ducunt, recipiendos putent, velut Principes & Magistros, Austrum ac Aquilonem; reliquos omnes accessionum vice habentes, & prout inclinatione ac recessione ab hoc & ab illo axe deflectunt, Septentrionales ac Meridionales nominantes. Unde Lucilius ex persona Cotys Thracum Regis

Rex Cotys ille duo hos ventos, Austrum atque Aquilonem
Novisse ajebat solos, &c.

Qua de re vide Salmas. *ad Solin. p. 1239. & seqq.* ut & in voce *Cardines*.

CARDINALIS, nomen officialium Theodosii, quales Magistri quidam militum, Præfectus prætorio Asianæ diœcesis, Præfectusque Africæ, quòd hi cæteris illustriores essent. Et in Cassiodor. *l. 7. formul.* 31. occurrit, urbis Romæ *Princeps Cardinalis*. In Ecclesia item perantiquæ sunt hæ voces, quas tamen apud Hieronymum vix reperias. Dicti autem Cardinales olim, non quòd præcipui tunc essent, & à rerum cardine, sed quòd certæ alicui Ecclesiæ, quam *titulum* vocabant & *cardinem*, impacti essent & annexi. Postquam enim Euaristus Pontif. circa A. C. 112. Ecclesias Presbyteris divisisset, & Fabianus circa A. C. 240. urbem totam in 14. regiones distribuisset, iisdem 7. constituens Diaconos, scil. binis regionibus unum, cœpêre tum Presbyteri isti & Diaconi, *Cardinales* appellari, eo quod quibuscunque locorum agerent, designatæ Ecclesiæ, tanquam cardini, inhærendum esset. Nec dissimili sensu apud Damasum, in vita Fabiani, iidem Diaconi à prædictis regionibus *Diaconi regionarii* appellantur. *Episcopos Cardinales* primùm memorat Gregorius, & nomine solùm à cæteris discrepantes. Non autem Romæ permansit aut *Cardinalium* appellatio, aut institutio, sed quò tum fides se diffudit, eò unà penetravit utraque. Inde Universitas Pragensis ad Oxoniensem: *Perlectis multis Chronicis & Historiis authenticis, nihil invenio de Cardinalibus, usque ad tempus Gregorii M. quò tempore Episcopi indifferenter Cardinales fiebant, & Papa Cardinales in Episcopos promovebat.* Reperiuntur adhuc igitur Cardinales in antiquissimis pluribus Ecclesiis, Ravennate, Aquilejensi, Mediolanensi, Pisana, Beneventana, Compostellana, & D. Pauli Londinensi. Non pro fastu recentiorum, puputari, sed ad antiquorum similitudinem, tenues admodum & pauperes. Vide Gregor. *Ep. ad Maximianum Episc. Syracusanum, pro Felice Diacono Cardinali.* Affluente tandem opibus & potentiâ Romanâ Ecclesia, subjectasque jam habente reliquas, consentaneum videbatur, ejusdem etiam ministros cæteris omnibus anteferri. Præcellunt inter hos statim *Cardinalium* cœtus, qui Papæ semper à consiliis & rebus gerendis, magis indies atque magis cœperunt inclarescere. Præsertim ab ævo Caroli M. ex quo ea, quæ convocatis Italiæ Episcopis aliquando in Synodis solebant definiri, omissis nunc illis, in Cardinalium conclavi agebantur. Huc facit, quòd post schisma à Constantino excitatum, decretum fuerat in Concilio Roman. sub Stephano III. A. C. 768. can. 4. *Ut nullus, si non Diaconus aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacrum Pontificatus honorem possit promoveri.* Denuo, quod exutò cæterò Clero & omnino Laicis, summi Pontificis electio ad solos Cardinales deducta est. Ut verò omnes honoratiores haberentur, Innocentius IV. & Paulus II. effecêre, vide suprà in voce *Cardinales*. Hodie ordo hic tam illustris est, ut regiæ vix cedat dignitati: *Notandum enim*, ait Pontificale Roman. *quod Cæsar, antequam coronetur, simplici diademate, sedet post primum Episcopum Cardinalem, & si quis Rex adest, sedeat post primum Presbyterum Cardinalem*: Non mira igitur Clemangii querela *de corrupto stat. Eccl. c. 10.* Vide Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.* qui de numero Cardinalium ista adjicit. Marcellus 25. constituisse dicitur, A. C. 304. Septem Episcoporum Cardinalium hebdomadariorum meminit Anastasius *in vita Steph. A. C.* 768. Sigebertus *in A. C.* 1085. *Hildebrandus*, ait, *qui & Gregorius, jam in extremis positus ad se vocavit unum de 12. Cardinalibus.* Post aliquot lustra, in schismate nempe circa electionem Alexandri III. & Victoris Antipapæ, A. C. 1159. numerus à Marcello institutus, extat apud Radevicum *de gestis Frider. II. l. 2. c. 52. & 53.* In Codice verò M. S. circiter A. C. 1450. deprehenduntur Episcopi Cardinales 7. Presbyteri 28. Diaconi 16. In libro impressò A. C. 1490. Episcopi Cardinales 7. Presbyteri 33. Diaconi 18. qui numerus subinde variavit. Vide suprà. Ex M. S. exemplari modò laudato, nomina Cardinalium hæc sunt.

Episcopi Cardinales.

Episcopus Hostiensis, qui, quia Papam consecrat, reliquis dignior est & palliò utitur.
Episcopus Portuensis.
Episcopus Albanensis.
Episcopus Sabinensis.
Episcopus Penestrinus.
Episcopus Ruphinæ.
Episcopus Tusculanus.

Presbyteri Cardinales 28. per numerum septenarium divisi, residuas quatuor Ecclesiis Patriarchalibus sunt intitulati. Videlicet

Ad Ecclesiam S. Petri septem.

Cardinal. S. Mariæ trans Tiberim.
Cardinal. S. Grisogni.
Cardinal. S. Cæciliæ trans Tiberim.
Cardinal. S. Anastasiæ.
Cardinal. S. Laurentii in Damaso.
Cardinal. S. Marci.
Cardinal. S. Martini in monte.

Septem alii S. Pauli, in altari majori servientes.

Cardinal. S. Sabinæ.
Cardinal. S. Prisæ.
Cardinal. S. Balbinæ.
Cardinal. SS. Nerei & Achillei.
Cardinal. S. Sixti.
Cardinal. Marcelli.
Cardinal. S. Susannæ.

Septem Cardinales Presbyteri S. Laurentii.

Cardinal. S. Praxedis.
Cardinal. S. Petri ad vincula.
Cardinal. S. Laurentii in Lucina.
Cardinal. S. Crucis Jerusalem.
Cardinal. S. Steph. in monte Celio.
Cardinal. S. Johannis & Pauli.
Cardinal. SS. Quatuor coronatorum.

Septem Presbyteri Cardinales S. Mariæ majoris.

Cardinal. SS. Apostolorum.
Cardinal. S. Ciriaci in thermis.
Cardinal. S. Eusebii.
Cardinal. S. Potentianæ.
Cardinal. S. Vitalis.
Cardinal. SS. Marcellini & Petri.
Cardinal. S. Clementis.

Diaconi Cardinales, ad ministerium Pontif. deputati.

Cardinal. S. Mariæ in Dompnica, qui Archidiaconus.
Cardinal. S. Luciæ, in Circa Palatii, juxta Septisolium.
Cardinal. S. Mariæ novæ.
Cardinal. SS. Cosmæ & Damiani Palatii.
Cardinal. S. Gregorii Palatii.
Cardinal. S. Mariæ in schola Græca.
Cardinal. S. Mariæ in portico.
Cardinal. S. Nicolai, in carceribus.
Cardinal. S. Angeli.
Cardinal. S. Eustachii.
Cardinal. S. Mariæ in Aquario.
Cardinal. S. Mariæ in via lata.
Cardinal. S. Agathæ.
Cardinal. S. Luciæ, in capite Subuxæ.
Cardinal. S. Quintini.

Plura vide apud Spelmannum textu memoratum.

CARDINEA, loca apud Romanos, quæ Cardinibus præerat, quasi *Cardina*, vide Carna.

CARDINES, dicuntur duæ cœli partes immobiles sibi mutuò oppositæ, quarum altera est ad Septentrionem, altera ad Austrum, Græci Πόλους vocant. Sæpè tamen Cosmographi Cardinum nomine quatuor præcipuas Cœli regiones intelligunt, *Ortum*, *Occasum*, *Septentrionem*, & *Meridiem*. Lucan. *l. 4. v. 72.*

-- -- Summique Olympi
Cardo tenet Tethyn, -----

Ovid. *l. 2. Pont. El. 10. v. 45.*

.... Cùm sim sub cardine mundi,
Qui semper liquidis altior extat aquis.

Stat. *l. 1. Theb. v. 156.*

---- Quid si peteretur crimine tantò,
Limes uterque poli, quem Sol emissus Eoo
Cardine, quem portu vergens prospectat Iberò!

CARDINES, in Theatris, quid fuerint, indigitat Tertullian. *de Spectac. Quid quod & cætera congruunt. Nam & apud spectacula & in via statur. Vias enim vocant cardines balteorum per ambitum & discrimina popularium per proclivum. Cathedra quoque nominatur ipse in anfractu ad consessum situs.* Nempe cum spatia essent, in quibus subsellia componebantur; viis per ambitum & in descensu invicem distinguebantur, per ambitum viæ *cardines* dictæ. Quod inter eas vias & cardines esset comprehensum, *Cuneum* vocabant. *Baltea* præcinctiones erant. Et quidem uti *limites*, in Circi porticibus, viæ inter sedilium ordines, sic cardines in theatro, qui separabant præcinctiones. Hôc tamen discrimine, quod viæ in Theatro multis versuris cuneos intersecarent, hinc *Cardines* appellatæ, Limites verò in Circo versuras non facerent, sed perpetuæ ac rectâ ferè currerent. Ob quam multitudinem viarum in Theatro sectionem, è

cuneis

cuneis elabi ac refugere eum, cui junctus esse nollet, facile fuit: in Circi sedilibus non item. Unde Ovidius, cùm Corinnæ fortè sedem in subselliis Circi proximam occupasset, illaque sermonibus ejus inquietata discedere vellet, inquit, *l. 3. Amor. El. 2. v. 19.*

Quid frustra refugis? cogit nos linea jungi:

Longus videl. hic limes & sedilium ordo totus undique occupatus, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 919.* Vox ab Agrimensoribus petita: Illi enim, in Coloniis deducendis, & agris publicè viritim dividundis, lineam ducebant ab ortu Æquinoctiali ad Occasum Æquinoctialem huncque limitem, qui ita secabat agrum, *Decumanum* vocabant. Deinde aliam lineam per mediam eam decussatim ac normaliter in rectum ejicientes, à Septentrione ad Austrum descendebant, eumque limitem *Kardinem* appellabant, præter quem *Cardines* quoque dicebantur minores limites *Cardini maximo* paralleli: uti pluribus videre est apud eundem *p. 674. & seqq.* Vide quoque infrà ubi de *Metatoribus castrorum.*

CARDO, cuneus propriè, qui in foramine vertitur. Hi in liminibus ferrei erant aut ærei. Cornelius Gallus *in Ceiri*,

--- --- sonitum nam fecerat illi
Marmoreo æratus stridens in limine cardo.

Papinius Statius, *Theb. l. 11. v. 49.*

Stabat in Argolica ferrato limine turru
Egregius lævo dextri Mavortis Enipeus, &c.

Vide Casp. Barthium, *Adversarior. l. 120. c. 12.* Uti autem foribus Forculum, liminibus Limentinum Deos, sic *Cardinibus* Cardineam seu Cardeam Deam, præfecerunt Romani, falsè hinc notati B. Augustino, *de Civ. Dei, l. 4. c. 8.* quòd tres Deos unis foribus præfecerint, cùm suis ædibus unum præponere Ostiarium satis habuerint quilibet Patresfamilias. Vide infrà in vocibus *Fores*, & *Limen*; plura verò hanc in rem apud præfatum Barthium, *Animadversion. ad Statium d. l.*

CARDONA, oppid. Catalauniæ, Ducatus titulô clarum, ad amnem cognominem, 3. leuc. infrà Solsonam. Sub dominio antiquæ familiæ *de Folch.* Ibi Salis Fodinæ celebres.

CARDUCHI, populi Mediæ bellicosi, ἀπὸ τοῦ ἀνδρεῖως τῶν ἀνύσσειν. *Steph.* Aliis *Carduchi*, gens circa Hyrcanium mare, Adiabenis connexa, *Ptolemæo* sunt *Carchudi.* Diodor. Sic. *l. 14.* habet *Carduchos* montes, inter Mediam & Armeniam.

CARDUELIS, Servio *acanthis* est, *quòd spinis & carduis vescitur.* Glossæ, *cardelus*, ἀκανθυλλίς. In Græcorum recentiorum Lexicis eandem ζῖδαν & ἀγριοχαλίνον & φρυγιλίον dici reperias; item sic describi, ut rubras in capite pennas, in alis luteas, habeat: quæ omnino Latinorum *Carduelis* est. Atque sic omnes veteres Latini Græcam vocem *ἀκανθίς* interpretantur. Gaza & Bellonius *Spinum* vertunt, ut sic à *spinis* dicatur. Sed errat hic, cùm spinum Gazæ putat esse Græcorum σπῖνον, quâ voce fringillam potiùs denotari, infrà videbimus, vide Salmas. *ad Solin. p. 445.* De ea sic Plin. *l. 10. c. 42.* *Minimæ avium* Carduelis *imperata faciunt, nec voce tantùm, sed pedibus & ore pro manibus. Est quæ boum mugitus imitetur, in Arelatensi agro taurus appellata, alioquin parva. Est quæ equorum quoque hinnitus, anthus nomine, herba pabulo adventu eorum pulsa, imitatur, ad hunc modum se ulciscens.*

de CARDUO S. Andreas, vide *Andreas.*

CARDUUS, herbæ spinosæ genus, quod in plures species dividitur. Absolutè verò & per excellentiam cum *Carduum* dicunt Latini, de hortensi & sativo loquuntur, quem Siculi olim *cactum*, hodiè *carcocole*, Latini quoque nonnunquam *cactum*, ut *ad Tertullian. de Pallio*, Salmas. observat; Græci κάκτον. Galli hodieque *Artichaut*, appellant. Sed & *Carduum* Latinis dictum, docet Athenæus, *l. 11.* τὴν λεγομένην κάρδον, & Capitolin. *in Pertinac. c. 12.* ubi *lactucas* & *cardos* memorat. Meminit ejus Plinius his verbis, *l. 21. c. 16.* *Et cactos quoque in Sicilia tantùm nascitur, suæ proprietatis & ipsa, cujus in terra serpunt caules, à radice emissi, lato foliô & spinosô. Caules vocant cactos, nec fastidiunt in cibis inveteratos quoque. Unum caulem rectum habent, quem vocant pternica, ejusdem suavitatis, sed vetustatis impatientem. Semen ei lanuginis, quam pappon vocant: quô detractô & cortice, teneritas similis cerebro palmæ est: vocant ascaliam.* Quæ graphica est descriptio hodierni Articacti, Gall. *Artichaut.* Sed fallitur Plinius, cùm *sui generis esse & in Sicilia nasci tantùm*, scribit: Nam *Carduus Romanorum* & *cactus Siciliæ* res eadem, ut suprà vidimus, in voce *Articactus*, ubi in hanc rem plura. Id saltem hîc addo ad hunc locum, quod ille *Ascaliam* vocat, Athenæo *Ascalerion*, Theophrasto *Scalian*. Appulis circa Hydruntum etiamnum *Scalera* vocari, ex Dalechampio *Not. ad Plin.* Non plebejum fuisse cibum, idem innuit alibi, cùm ait, *Miramur esse non licere pecori carduis vesci, non licet plebi.* Unde valde pretiis illis patronibus *Cardui* expetiti, & res erat maximi quæstus. Idem, *l. 19. c. 8.* *Poterant videri dicta omnia, quæ in pretio sunt, nisi restaret res maximi quæstus, non sine pudore dicenda. Certum est quippe, carduos apud Carthaginem magnam Cordubamque præcipuè sestertia sena millia, ut par ejus reddere.* Ubi Salmasius legit, *sestertium sena millia e parvis reddere areis.* Sunt autem areæ hortorum πρασιαὶ Græcis, quarum quamvis quotannis *sestertium sena millia*, h. e. centenos quinquagenos præter propter nostri nomismatis aureos, reddidisse notat. Addit modum colendi: *Quoniam portenta quoque terrarum in ganeam vertimus, etiam ea quæ refugiunt quadrupedes consciæ.* Carduos *ergo duobus modis serunt, Autumno plantâ, & semine ante Nonas Martias, plantæque ex eo disponuntur ante Idus Novembres, aut in locis frigidis circa Favonium. Stercorantur etiam, si Diis placet, lætiusque proveniunt, condiunturque acetô melle diluto, additâ laseris radice, & cumini, ne quis dies sine carduo sit.* Vide quoque infrà, in voce *Cinara.*

CARDUUS, Gall. *Chardon*, vel *Nostre Dame de Chardon*, Ordo militaris, institutus à Ludovico II. cognomine Bono, Duce Borbonio, A. C. 1370. Numerus equitum 26. quorum cingulo cæruleo inscripta vox *Esperance*, i. e. Spes. Emblema *Allen*, *Allen*, i. e. Famus una, ad serviendum Deo & patriam defendendam. Doctonvilla, Favynus, Moretus in *diction. Histor.*

CARDUUS Fullonius, vide *Cardatores.*

CARDYNUS, mons circa Nisibin ad Tigrim fluv. *Xiphilin.*

CARDYTENSES, Syriæ in Cyrrhestica regione populi. Plin. *l. 5. c. 23.*

CARDYTUS, Syrorum urbs magna. *Steph.*

CARE, Hispaniæ oppid. inter Liminum & Cæsar-augustam. *Antonin.*

CARE Puer, apud Papinium Statium, *Achill. l. 1. v. 250.*

--- --- --- dubitatque agnoscere matrem
Occupat illa manu, blandeque affata parentem:
Si mihi, Care puer, thalamos fors aqua dedisset,
Quos dabat, æthereis ego te complexa tenerem
Sidus grande plagis: --- ---

Allocutio parentum est. Cujus exemplum apud Claudianum quoque *Consul. Honorii 4. v. 214.*

Si tibi Parthorum solium Fortuna dedisset,
Care puer ---

I. e. fili, vetus *Glossar.* Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium, Tom. 3. p. 1642* & infrà, in voce *Puer.*

CAREA, Tartarorum urbs circa Bosporum. *Leunclav.*

CARECARDAMA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

CAREE, i. e. *calvus*, sive *glacies*, pater Johanan. 2. Reg. c. 25. v. 23. *Carehim*; i. e. *calvi*, vel *glacies*, numeri pluralis nomen loci.

CAREI, urbs Indiæ intra Gangem.

CARELIA, provinc. Sueciæ, in Finlandia. Ejus pars pertinuit ad Moscos, nunc tota sub Suecis est, & pars extenditur ad sinum Finnicum. Ibi oppid. præcipuum Viburgum.

CAREMBOLA, regio insul. Madagascariæ seu Delfinæ, in Oceano Æthiopico, versùs Austrum.

CARENA, à Gall. *quarantaine*, spatium 40. dierum. Occurrit vox sæpius apud Scriptores Ecclesiasticos. Vide Spelmann. *Gloss. Archæol.* Vox formata ex *Quadragena*, vel ex *Quarentena*, h. e. *quadragesima pars*, in Ecclesia Romana quadragesimale denotat jejunium, seu publicam pœnitentiam, ab Episcopo Clericis Laicisque, aut ab Abbate Monachis infligi solitam, quâ quis jejunare spatiô quadraginta dierum tenetur. Summula Raymundi Ordinis Prædicat.

Matrona juvenes possunt explere carenam
In domibus propriis.

Etiam remissio sic dicitur seu indulgentia 40. dierum, quæ à Pontifice vel Episcopis indulgetur, vide Browerum in *Antiqq. Fuldens. p. 122. 123.* Equites Melitenses *Quarentenam* appellant pœnitentiam, quæ delinquentibus Equitibus imponitur, qui per XL. dies equestri togâ induti, quam *Manto di punta* appellant, flexisque genibus, Conventualis Ecclesiæ mulis cantatis horisque Canonicis durantibus, ad scamnum incumbere coguntur, Car. du Fresne & Macer.

CARENA Cæsar, Advocatus Fiscalis Officii Inquisitionis, scripsit *de Il- & de modo procedendi in causa Fidei*; quod opus prodiit Lugduni A. C. 1669. in *Fol.*

CARENE, Mysiæ oppid. *Steph.*

CARENI, populi Scotiæ Septentrional. *Ptol.* quorum regio *Loghuabria* in ora occidua contra Mulam insulam, teste *Lhuydio*; juxta quam Eronium urbs vulgò *Dunstaphnag.* *Xmagma* Manuscr. Selden. Aliàs *Carini* & *Catini.* Horum nomen remanet in provinc. *Cathnes.* Fuêre omnium ultimi versùs Orcades. *Baudrand.* Item populi circa Persidem Procopio, atque inter Euphratem & Cyrum fluvios. *Steph.*

CARENSES, Hispaniæ populi Complutensibus vicini. Plin. *l. 3. c. 3.*

CARENTANI, Germaniæ populi Bojariis vicini. *Luitprand. Sigeb.* Carinthiæ incolæ *Cranzio*, & *Lazio.* Vide *Carinthia.*

CARENTINI, Italiæ populi Ferentanis vicini. Plin. *l. 3. c. 12.*

CARENTONA, fluv. Galliæ, vulgò *la Charentone*, aliàs *Carentonne*: alluit Monasteriolum Argillæ *Mentreuil l'Argille*, Cameracum *Chambray*, Bernacum *Bernay*, oppidum in Lexoviorum finibus, Abbatiâ suâ nobile, demum in Riselam decurrit. Ejus mentionem facit Ordericus, à quo *transitus Carentonæ* refertur & *rivus Carentonæ*, *l. 6.* Hadr. Vales. in voce *Risela.*

CARENTONIUM, oppid. Normanniæ, in tractu Constantiensi, ad amnem cognominem cum castro, 3. leuc. ab ora maris Britannici 8. à Constantia. Ordericus, *l. 11.* meminit vici *Carentoni*, in pago Constantino. Vulgò *Carentan*: Hadr. Valesio est non procul ab Oceano, & ostio duorum amnium, vulgò *Charenton*. Item vicus, binis à Lutetia leucis distans, ubi templum novum splendidum, Henrici IV. permissu à Reformatis extructum, sequentibus annis fraude hostium arsit; reparatum tamen, hodieque illis inservit, quippe quò sub concionem aliquot auditorum millia, è principe Regni urbe, rhedis, naviculis, pedes convenire solent. Hic Synodus Reformatorum habita hôc seculô.

CARENUM seu CAROENUM, Myrepso, *Sect. 1. c. 5.* κάροινον, vinum decoctum, ita ut tertia pars absumpta sit, duæ tantùm remaneant, occurrit apud Augustin. *contra Manichæos, l. 2. c. 13.*

CAREON, Hispaniæ civitas. *Appian.*

CAREOTÆ, Sarmatiæ Europææ gens. *Ptol.*

CAREPULA, Mauritaniæ Cæsariensis urbs, *Baitalio* à nostris, *Girafumar* Pœnis dicitur, *Jovio* teste. Castaldus *Mustagam* vocat.

CARERE Lanam, propriè vocabant Veteres ξαίνειν. Unde non *carminare* modò, sed & *carinare*, i.e. carpere, & per translationem, *mordere*, & dictis dicteriisque incessere. *Glossæ*, *carinare*, χαρακτηρίζειν: quod ineptè Grammaticorum ratio à navis *carina* deducunt. Secunda enim brevis est, ut apud Ennium,

Sed neque me decet hanc carinantibus *lædere chartis.*

I. e. mordacibus & carpentibus. Idem apud Servium,

Et contrà carinans *verba atque obscœna profatus.*

E qua eadem arte metaphoris mutuatis, κνάπτειν pro eodem Græci dicunt, *carpere & depectere* Latini, Galli hodiè *drapper*. Et quidem primum hoc lanæ purgamentum, cùm carminantur, h. e. quum ipsæ per se purgantur, priusquam in fila deducantur & in tela texantur: quæ lanæ purgandæ Ars ξαντική Græcis dicta est. Quamvis enim in novissimo purgamento, cùm in veste ipsa carperentur & depecterentur erinaceo fullonis, ξαίνειν quoque dicerentur, propriè tamen ξαντική ad primum pertinebat, &c. Salmas. *ad Solin. p.* 399.

CARES, fil. habuit Caryassum, qui Cari urbi nomen dedit. *Steph.*

CARES, Statuarius nobilis, Lysippi discipulus.

CARES, pluralis numeri, populi sub Minoë fuerunt, & tunc *Leleges* dicebantur, & insulas habitabant, sed suâ ditione parum contenti, magnam maritimæ oræ, & mediterraneæ partem occupârunt, cum prioribus habitatoribus adimentes, qui & ipsi magnâ ex parte Leleges Pelasgi erant: sed Iones & Dores, ut allatam injuriam ulciscerentur, eos rursus, quamvis belli studiosissimos, suis finibus expulerunt. Cares & Mysos ejusdem fuisse cum Lydis originis, ex Herodoto discere est, qui de *Caribus* hæc habet, *l.* 1. Ἀποδεικνῦσι δὲ ἐν Μυλάσοισι Διὸς Καρίου ἱρὸν ἀρχαῖον, τοῦ Μυσοῖσι μὲν καὶ Λυδοῖσι μέτεστι, ὡς κασιγνήτοισι, ἐοῦσι τοῖσι Καρσί. Τὸν γὰρ Λυδὸν καὶ τὸν Μυσὸν λέγουσι εἶναι Καρὸς ἀδελφεούς: *In Mylasis, Jovis Carii delubrum vetus ostenditur, quod Mysis etiam & Lydis commune est, ut qui sint Carum Germani. Quippe Lydum & Mysum Caris fratres esse dictitant.* Ovid. *Met. l.* 9. *v.* 644.

Caras & armiferos Leleges, Lyciamque peterrat.

Virg. *Æn. l.* 8. *v.* 725.

Hic Caras, Lelegasque sagittiferosque Gelonos.

Vide *Caria*.

CARESA, insula Ægæi maris ex adverso Atticæ. *Plin.*

CARESSUS, Ciæ insulæ urbs. *Ptol.*

CARESSUS, fluv. Troadis. Homer. *Il.* 12. celebratus, cujus Plinius ait nulla suâ ætate vestigia extitisse, *l.* 5. *c.* 30.

CARETHA, insula in mari Lycio, posteà *Dionysia* dicta. Plin. *l.* 5. *c.* 31. *Gironda* Nigro.

CARETIUS, M. Britanniæ Rex ad regnum pervenit, illô bellis intestinis admodùm turbatô, à Saxonibus paulo pòst pulsus. *Hist. Angl.*

CAREUM, locus Galliæ, ubi bello contra Albigenses, horum 60. suspensi sunt, A. C. 1212.

CARFERONIANA, aliàs **GRAFINIANA**, quod vide, regiuncula Italiæ, intra montem Apennin. in Hetruria, vulgò *Carfagnana*.

CARGANI, populi Transrhenani in Galliam Celticam, circa fines Sequanorum, ac Heduorum, ab Ariovisto Germanorum Rege transportati, quos non abs re opinari possumus eosdem fuisse cum Harudibus ab ipso Rege similiter translatis.

CARGAPOLIA, provinc. Moscoviæ Occidentalis cum oppido cognomine prope lacum Onegam, inter confinia Sueciæ & Duinam fluv.

CARIA, nunc *Aldinelli*, regio minoris Asiæ inter Lyciam nunc *Mesenteli*, & Ioniam *Strabo* eam à Boreâ Mæandri flumine clausit, ab occidente Icariô, & Myrtoô pelagô, à meridie Rhodiensi, ab ortu Lyciis, & aliis gentibus, magnamque Tauri montis partem in Caria conclusit, omnem oram Rhodiam ei attribuens, quæ meridionalis est. Hujus Metropolis est Halicarnassus, in qua regnavit Mausolus, cui ibidem Artemisia conjux Mausoleum illud celeberrimum extruxit. Dicta Caria, à *Care* Rege, qui primus auguria avium dicitur invenisse. Epaphroditus totam Cariam *Chrysaoridem*, vocat, alii urbem quandam Cariæ tantùm sic nominant. *Steph.* à *Care* conditore dictam scribit. *Poeta*.

Arcades antiqui celebrataque Caria famâ.

Subest dominio Turcarum ab aliquot seculis. Ibique sunt raræ urbes alicujus momenti. *Baudrand.* Olim Magnesia, Alabanda, Stratonice, Mynda, Priene, Miletus, nunc *Malazo* vel *Milasso*, 80. coloniis & Thalete ibi genitô clara. Mons Ladmus hujus regionis fabulæ de Luna & Endymione originem dedit, Strabo, *l.* 14. Mela, *l.* 1. Cluver. *l.* 5. Concilium à Macedoniæ Episcopis A. C. 366. in Caria habitum, quô rejectô terminô *Consubstantiale*, formulæ Antiochenæ & Seleuciensi, subscripsêre. Sozom. *l.* 6. *c.* 9. Est & *Caricus* gentile, & *Carius*, quô nomine Jupiter apud Mylassenses colitur. *Herodot.* Caricam gentem celeberrimam fuisse scribit. Vocabatur etiam *Cosa*, magna quædam arx à *Care* filio Phoronei: alioqui fœmininum est à *Carius*, ut & *Cariatis* & *Carra*, unde Homer. *Il.* β. *v.* 142. Μυσὸς ἐν Καρείῃ. Cos etiam insula Καρίς dicebatur. Est & Phrygiæ urbs. In Caria extitit olim amnis, qui fuerat ante dulcis, posteà in salem mutatus. Plin. *l.* 2. *c.* 5. כר *Car* Hebræis est *aries*, aut *agnus*, atque ab eis ad Iones transiisse hoc vocabulum, ex his *Hesychii* colligas: Καρ, πρόβατον Καρες, Ἴωνες ἐν προβάτοις. Inde videtur *Caria* dicta. Cicer. *l.* 1. *de Divin.* *Arabes autem & Phryges & Cilices, quod pastu pecorum maximè utuntur*, &c. *Tum Caria tota*, &c. Et Καρίς alterum nomen insulæ Co apud *Stephan.* & Eustath. *in Iliad.* B. quia, eôdem auctore, insula erat πολυθρέμμων, & celebris διὰ ἀρνῶν. Hanc Callimachus, *Hymnô in Delum*, illam cum Delo confert,

Νῆσος ἐπεὶ λιπαρή τε καὶ εὔβοτος, εἴ νύ τις ἄλλη.

Bochart. *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 7. Cares autem, licèt in rebus bellicis eminuerunt, ut *arma Carica*, & *lorica Carica* in proverbio essent, viles tamen habiti sunt, quòd mercede militarent, ac in prima acie locati, primos hostium impetus sustinentes vitam suam nihili æstimarent. Unde adagium natum, *In Care periculum facere*, apud Platonem *in Socrate*, cùm periculo exponitur res, cujus jactura gravis non sit. Illud quoque, apud Diogenianum, *Cum Care Carissa*, h. e. cum rustico rusticè agas, quòd Cares inter agrestes & rusticos haberentur. Item *Caricum vinum*, apud *Suidam* pro tenui, & *Carica Musa* pro insuavi. Item *Caricus hircus* in hominem vilem, & contemptibilem, vel pro oblatione vili, ut & *Caricum sacrificium*, quòd Cares pro hirco canem immolarent. *Caricum Schema* quoque apud *Hesychium*, pro modo congressus libidinosi spurco, & turpi, qualem figuræ Caricæ ostendebant. Sic enim ille, Καρικὸν σχῆμα, μιαρόν. δηλοῖ δὲ καὶ Ἀφροδίσιον σχῆμα αἰσχρόν. Idem Καρικάζειν, Βαρβαρίζειν. *Nic. Lloydius.* Cæterum una erat ex regionibus, quæ Asiam Proconsularem, sub primis, & Thracensium provinciam, sub posterioribus Imperatoribus constituebant. Postquam verò Asia Proconsularis imminuta est tribus provinciis, inter has & *Caria* Asianæ Diœceseos Vicario subjecta est, ac proprium Præsidem habuit. Qua de re vide Salmas. *ad Solin. p.* 803. *& seqq.* Populi *Cares*, qui & Καρβᾶνες nonnullis dicti videntur. Unde καρβάζειν, Καρικῶς λαλεῖν, *Caricè loqui*, & Καρβατίναι, genus calcei à *Caribus* inventum. Vide eundem *ibid. p.* 1259.

CARIA Portus in Thraciâ, Mela, *l.* 2. *c.* 2. Portus ipse Καρῶν λιμὴν vocabatur, sed verò regio circumsita Caria. Testantur hoc Arrianus, & Anonymus, *de Ponto Euxino*; quamvis apud posteriorem perperam legitur παλιρροίας, pro Καρῶν λιμένος. Notum enim, Pontum Euxinum non esse obnoxium reciprocationi alicui sensibili. Scio quidem aquas & hic quoque multum intumescere, adeoque attolli, ut totum hunc tractum ad quatuor usque milliaria operuerit, quandoque urbes verò Odesium, & Dionysiopolim totas penè absorpserit, prodentibus id *Cedreno* aliisque. Verùm particularia ista diluvia locum hic habere non possunt, cùm totô sæpe seculò vix semel contingant. Sed verò, quod *Arriani* lectionem maximè confirmat, Cariamque regionem hic fuisse evincit, i. e. quod præter hunc Portum Carum, situm hic fuerit & aliud oppidulum Κέραμος dictum, cujus meminit Pausan. *Eliacis posterioribus*: Ὁ πολίτης δ' ἦν οὗτος ἐκ Κεράμου τῆς ἐν τῇ Θρᾳκίᾳ Καρίας. Perperam viri docti id accipiunt de Ceramo in Cariâ Asiaticâ, tanquam si & illic aliqua fuisset Thracia. Rectè verò Suidas, in voce Γαμβάδας, locum illum Pausaniæ respiciens, Θρᾳκίας Καρίας interpretatur τῆς ἐν Θρᾴκῃ Καρίας. If. Voss. *in Mela loc. cit.* Idem *Nic. Lloydius.*

CARIANDA, vide *Caryanda*.

CARIAPA, Parthiæ promontor. *Ptol.*

CARIARA, quæ & *Cararia*, oppid. Lunegianæ, in Hetruria ad radices montium. A paucis annis Principatus titulô gaudet, in ditione Massæ Duc. è gente Cibo, juxta amnem Laventzam, 6. milliar. à Sarzana, totidem à Massa.

CARIAS, civitas Peloponnesi, quæ cum Persis hostibus contra Græciam consensit, posteàque à Græcis deleta est. Vitruv. *l.* 1.

CARIATA, urbs Bactrianæ, quam Alexander subvertit, ubi Callisthenes comprehensus est & in vincula conjectus. Strabo, *l.* 11.

CARIATH, civitas in tribu Benjamin, Jos. *c.* 18. *v.* 28. i. e. *civitas*, vel *vocatio*, sive *lectio*, aut *occursus*.

CARIATHAA, aliàs **CARIATHBAAL**, nomen civitatis in tribu Juda. Jos. *c.* 15. *v.* 60.

CARIATHAM, urbs Moabitarum, antiqua & valida, in tribu Ruben, Jos. *c.* 13. *v.* 19. ubi olim Emim gigantes habitabant. Hieronym. *in Ecloga*, scribit, eam esse juxta Medebam urbem Arabiæ, & appellari *Corajatha*.

CARIATH-ARBE, i. e. *civitas quatuor*, civitas in tribu Judæ, sic dicta ab *Arbea* conditore, non autem à quatuor Patriarchis, Adam, Abraham, Isaac & Jacob, qui ibi sepulti, sepulcris, ut quidam volunt. Jos. *c.* 15. *v.* 13. quæ & *Hebron* dicitur Jos. *c.* 20. *v.* 7.

CARIATH-BAAL, i. e. *civitas idoli*, vel *domini*, civitas in tribu Juda, quæ & *Kiriathjarim*, Jos. *c.* 15. *v.* 60. Unô tantùm milliario ab Ælia, quà pergimus Diospolim, distat.

CARIATHIARIM, urbs Sylvarum, in tribu Dan: est de Jerusalem ad quatuor milliaria & dimidium contra Occidentem euntibus Diospolim. Urbs prius Gabaonitarum, posteà tribus Judæ & Benjamin, sita in colle, 1. milliar. ab Æmilia, versùs Diospolim. Vide *Cariath-baal*.

CARIATH-SEPHER, i. e. *civitas literarum*, civitas in tribu Juda. Jos. *c.* 15. *v.* 15.

CARIATH-URIM, i. e. *civitas vigilantium*, nomen viri, Esdr. *c.* 2. *v.* 25.

CARIATUM, urbs parva Calabriæ citerioris in ora littorali maris Ionii. Principatus titulô gaudet. Episcopalis sub Archiepiscopo S. Severinæ, 10. milliar. ab Umbriatico, 20. à S. Severina.

CARIBÆ, populi Americæ Septentrionalis, qui aliàs occupabant omnes Antillas. Nunc verò insul. ab Europæis occupatis, ipsi majore ex parte in proximam continentem Americæ meridionalis se receperunt. Ubi Guajana regio.

CARICA, certum genus ficorum Plinio, *l.* 15. *c.* 19. *Ex hoc genere sunt, ut diximus, Cottona & Caricæ, quæque conscendenti na-*

vem

rem adversus Parthos, omen fecère M. Crasso, venales prædicantis voce Cauneæ. Et quidem Syriæ peculiare, *Omnia hæc*, addens, *in Albensi agro è Syria intulit L. Vitellius.* Vide quoque eum, *l.* 13. *c.* 5. Alibi tamen & Ægypto vindicat, *l.* 15. *c.* 18. ubi illas cute in Ægypto placere, hancque solere detrahi in ficis virentibus, in siccis maximè gratam haberi, ait; sicque siccas ficus à Caricis separat, quum alii *Caricas* καὶ ἰσχάδας appellent, i. e. *Ficus siccas.* Hinc Cicero de *Divin. l.* 2. *Cùm M. Crassus*, inquit, *exercitum Brundusii imponeret, quidam in portu Caricas Cauno advectas vendens, Cauneas clamitabat*: Caricam generale vocabulum faciens, cujus species Caunea. Quas itaque alii *Caricas* vocant, i. e. ἰσχάδας, Plinius *siccas ficus* & *siccatas* nominat. Ut *l.* 15. *c.* 19. *Panisque simul & opsonii vicem siccatæ implent.* Et paulo antè: *Senescunt in arbore, anusque destillant gummium lachrymâ. Siccas honos laudatas servat in capsis.* Certè, utcunque *Caricæ* ficus certum fuerint genus, à *Caria* quippe denominatæ, αἱ Καρικαὶ ἰσχάδες; Prisci tamen Romani, ut in multis aliis rebus fecerunt, *Caricarum* nomen de omnibus ficis siccatis & transmarinis usurpârunt. Quod idem & Cauniis posteà contigit, quæ ex Cauno advehebantur, Cariæ urbe, ut infrà videbimus. Unde Plinium Syriæ, & Ægypto *caricas* vindicantem hallucinatum esse, colligit Salmas. *ad Solin. p.* 937. Earum optimæ & præstantissimæ erant Ebusitanæ, quarum meminit Statius, *Saturnal. l.* 1. *Sylv.* 6. *v.* 12.

> *Quidquid nobile Ponticis nucetis*
> *Fœcundis cadit aut jugis Idumes,*
> *Quod ramis pia germinat Damascus,*
> *Et quas percoquit Ebosia cannas.*

Ubi cum Damascenis prunis & palmulis rectè jungi Caricas sive ficus aridas, nemo non videt, &c. In massas autem compositæ afferebantur seu globos, quæ παλάθαι Græcis. *Hesych.* παλάθη, ἡ τῶν σύκων ἐπάλληλος θέσις: παλάθας σύκων μάζα: quod idem de prunis cottanisque legimus. Martialis, *l.* 13. *Epigr.* 28.

> *Hæc tibi quæ torta venerunt condita metâ,*
> *Si majora forent cottana, ficus erant, &c.*

Ubi *metam tortam* Poëta vocat, è tortis juncis textam sportam, metæ modô, in acuminatum fastigium desinentem. Cujusmodi canistris Massilienses hodieque caricas suas recondunt ac exportant & *cabas* vocant. Dalechampius, *Not. in Plin. l.* 13. *c.* 5. Vide infrà in vocibus *Massa* & *Offa*: plura verò hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 935.

CARICA, domicilia dicuntur, quæ in edito sita sunt, & naturali munimentô tuta. Cœl. Rhodig. *l.* 27. *c.* 23.

CARICÆ Claves etiam dictæ, quæ *Laconica* aliàs, quòd his etiam *Cares* uterentur. Avienus Arati Interpres, ubi de sidere Cassiopeæ,

> *Lux hebes est matri. Sic qualem Caria quondam*
> *Noverat intrantem per claustra tenacia clavem,*
> *Formatur stellis distantibus.*

In quibus verbis Laconicæ clavis dentibus, similem esse stellarum dispositionem in asterismo hoc innuit. Non multæ enim, nec in congerie acervatæ & alternatim positæ stellæ, Cassiopeæ corpus effigiant, sed in lineæ seriem sitæ distitæque invicem, & aliæ aliis rectô filô subjectæ. Quod verum esse vetus ejus asterismi περίφρασις, apud Hyginum, *c.* 9. descripta, fidem facit: qui in capite Cassiopeæ unam stellam ostendi dicit; in papilla dextera, ponit claram unam; in lumbis, magnam unam; in genu, unam; & in pede dextro, unam. Quô situ ac dispositione dentes, in clavi *Carica* seu Laconica locati erant, ut scil. unus alii subjiceretur; quod hodieque in nostris clavibus videre est. Vide typum hujusmodi occultarum clavium, tribus γομφίοις, quos Aristophanes iis tribuit, constantium, apud Salmas. *ad Solin. p.* 929. *& seqq.*

CARICONTICHUS, Libyca urbs, ad sinistram Columnarum Herculis. *Steph.*

CARICUM, locus solitarius in Memphide, ubi Cares affinitate, cum Memphitis contractâ, *Caromemphitæ* dicti sunt. *Steph.* Res sic habet: Psammitichus I. Ægypti Rex invidiâ cæterorum Regulorum pulsus, consultô Latonæ oraculô responsum accepit, ultionem ei affuturam è mari, χαλκέων ἀνδρῶν ἐπιφανέντων, *viris aeneis apparentibus.* Paulo pòst, prædatores quidam Iones & *Cares*, *ære armati*, in terram exierunt & campestria populati sunt. Qui nuntius cùm Regi allatus esset, is agnitô oraculô, cum iis amicitiam iniit. Sed &, cùm Oraculum Ammonis Tementhem Regem jussisset φυλάξασθαι τοὺς ἀλεκτρυόνας, *caveret à Gallis*, Psammitichus verò, Pigrete Care familiariter utens, ab eo cognovisset, Cristas galeis primos imposuisse *Cares*, intellectâ oraculi mente, magnam illorum multitudinem conduxit. Quorum ope cùm, devictis cæteris Regibus, totô Ægypti regnô potitus esset, in præmium navatæ operæ, fundos illis dedit ad utrumque Nili latus, prope mare, infrà urbem Bubastin, ad ostium Pelusiacum; locus *Castra* vocabatur: quos dein Rex Amasis Memphin transtulit, illorum satellitiô contra Ægyptios se muniturus. Ita ab his pars Memphidis *Caro-Memphita* dicta est. Hi primi ἀλλόγλωσσοι, *linguæ diversæ*, in Ægypto habitârunt: quibus postmodum, traditi sunt pueri Ægyptii, Græcâ linguâ imbuendi, à quibus sic edoctis orti sunt, qui in Ægypto deinceps fuêre Interpretes. His ita in Ægypto habitantibus, & cum Græcis commercium foventibus, *Nos* (ait Herodotus, *l.* 2. *c.* 154.) *res, Ægypti, à Psammeticho tempore, ac deinceps, certò cognoscimus*: quod ad illius auctoritatem non parùm facit: vetustiora enim ex Sacerdotum fide tradidit. Posteà, eôdem adhuc Rege, circa initium Cyaxaris I. Medorum Regis Olymp. 36. Milesii cum 30. navibus in Bolbiticum ostium appulerunt, ibique ἡ Μιλησίων τεῖχος, *Milesiorum murum*, condiderunt. Quô pactô, circa Psammitichi demum tempora, Græcis Historia Ægypti exploratior esse cœpit. Vide Joh. Marshamum, *Canone Chron. Sec.* XVII. ubi de *Psammiticho Rege.*

CARIDEMUM, vide *Charidemum.*

CARIDES, Phrygiæ urbs. *Steph.*

CARIETES, Hispaniæ populi in conventu Cluniensi. Plin. *l.* 3. *c.* 3.

CARIGA, Drangianæ urbs. *Amm. Marcellin.*

CARIGE, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CARILLÆ, vide *Cerillum.*

CARIMA, Galatiæ oppid. *Ptol.*

CARINA, fœmina sive virgo è Caribus, quæ amore Nymphæi correpta, insidias, quas Cares Meliis parabant, aperuit. Polyænus, *l.* 8. *c.* 64.

CARINA, mons Cretæ, 9. mill. pass. sub ambitu continens, in quo nullæ muscæ visuntur. Plin. *l.* 5. *c.* 32.

CARINA Equi, apud veterem Scholiastem Papinii Statii, *Theb. l.* 11. *v.* 512.

> ---- ----- --- *tamen irrita voti*
> *Cuspis, in obliquas invenit vulnera costas.*

Quid sit, exponit Nemesianus *in Cyneget. de Canibus*, *v.* 110.

> ---- ---- ---- *Sit cruribus altis,*
> *Sit rigidus, multamque gerat sub pectore lato*
> *Costarum sub fine, decenter prona, carinam.*

Ubi *carinatum* pectus volucrum & cœterorum, præter hominem, animantium, ex Plinio notavit Barthius. Vide quoque eum, *Animadversion. ad Statium d. l.* Nempe *Carina* propriè infima navis pars, à cavitate nonnullis, quasi *Cavina* dicta, cujus formam animalium pectus imitatur. *Ad eundem maximè modum Parapamisadarum vilia tuguria ad ultimum coibant, ibi foramine relictô supernè lumen accipientium*, Curt. *l.* 7. *c.* 3. Nec aliter pleraque in Germania tecta fiunt & clauduntur, quàm in *carina* aut sepulchri aggesti formam lateribus æquali spatiô usque ad tecta surgentibus. Sed & Persas, qui in Africa ex Herculis exercitu remanserant, *alveos navium inversos* pro tuguriis habuisse, & ædificia Numidarum agrestium, quæ *Mapalia* illi vocabant, oblonga, incurvis lateribus tecta, quasi *navium carinas*, suô adhuc tempore fuisse, Sallustius refert, *Jugurth. c.* 18. Vide quoque infrà, ubi de veterum *Tectis.*

CARINÆ, mulieres dicebantur, quæ cantu flebili mortuos in funeribus assectabantur, eo quòd ex *Caria* accersebantur. Cæl. Rhodig. *l.* 16. *c.* 3.

CARINÆ, Romæ dicebantur ædificia facta, in modum Carinarum, quæ erant intra Templum Telluris. Alii addunt, vicum fuisse Romæ, ubi domus fuit Pompeji. Virg. *l.* 8. *Æn. v.* 361.

> --- *Passimque armenta videbant,*
> *Romanoque foro & lautis mugire Carinis.*

Horat. *l.* 1. *Ep.* 7. *v.* 48.

> ---- *Forô nimium distare Carinas*
> *Jam grandis natu queritur.*

Varro *Carinas*, dici putat ab eo, quòd hinc oriretur caput Sacræ viæ; caput enim Græcè Κάρα dicitur.

CARINARE, apud Ennium Servio laudatum,

> *Et contrà carinans, verba atque obscœna profatus,*

quid sit, vide suprà *Carere.*

CARINARII, vide infrà *Cerinarii.*

CARINAS, vide *Scandus.*

CARINE, urbs circa Caicum fluv. in Asia minore. Herodot. *l.* 7. *Ita exercitus è Lydia pervenit ad flumen Caicum, & regionem Mysiam*, ἀπὸ δὲ Καΐκου ὁρμώμενος, Κάνης ὄρος ἔχων ἐν ἀριστερῇ, διὰ τοῦ Ἀταρνέος ἐς Καρίνην πόλιν. *Cherina* Nigro.

CARINI, Germaniæ populi Plin. *l.* 4. *c.* 14. Ubi nunc pars Marchiæ Brandeburg. & magnæ Poloniæ. *Cluver.*

CARINIACUM, vulgò *Cherny*, locus Galliæ in Burgundiæ Ducatu, in pago Autissiodorensi seu Atuaceorum. Hadr. Vales. in voce *Ternodurum.*

CARINIANUM, oppid. Pedemontii cum arce & ponte, ad Padum fluv. longâ obsidione Gallorum, cùm à Petro Columna Cæsarianarum legionum præfecto defenderetur, nobilitatum. Principatus titulô gaudet. 5. milliar. supra Taurinum in Austrum; paulò minùs à Carmaniola.

CARINII, Illyrici populi. *Appian.*

CARINSII, Sardiniæ populi. *Ptol.*

CARINTHIÆ, vel CARNITHIÆ, olim Pannoniæ provinc. nunc German. Ducatus, habet ab Ortu & Septentrione Stiriam; ab Occasu & Meridie Alpes, & Forum Julii contingit. Hujus pars est *Carniola.* Multæ in hâc regione valles, collesque tritici feraces; multi lacus & amnes, quorum præcipuus est Dravus, qui ipsam in duas partes secat. Olim hunc tractum Japides inhabitâsse putantur. Regionis imperium tenent Duces Austriaci. *Munster. Sabellicus.* A tempore nempe Henrici, Ducis ultimi, qui, postquam Bohemiæ per triennium præfuit, à Johanne Rege, Henrici VII. Imperatoris filio pulsus est, A. C. 1311. Incolas ferunt privilegiô ornatos esse novos Duces inaugurandi, Duce rusticanâ veste in florido prato adstante: Idque factum, quia primi fidem Christianam sint amplexi. Hic urbes *Sanvelt*, *Villach*, *Volckmarck*, *Judenburg*, *Clagenfurt*, *&c.* Æneas Sylv. *Europ. c.* 20. Monstrelet. *Cosm. l.* 3. Cluver. *l.* 3. *Geogr.* Addo, quòd eam post alios Otho, Othonis M. Imperatoris ex Ludulfo Sueviæ Duce nepos, eôque defunctô, filius illius Cuno, agnati Othonis III. beneficiô tenuit, pensandæ fidei industriæque, quam, vindicandæ contra Bavaros Duces Cæsaris Imperiique dignitati, iste præstiterat. Erantque tum in Ducatu Marchiones duo, alter tuendo limiti Orientali contra Hungaros, alter contra Sclavos, defendendæ oræ Meridionalis constituti: Palatini item, Goritiensis atque Crainburgius, iste in Italiæ, hic in Bavariæ, finibus, omnes pari obsequii nexu Ducis jussa spectantes.

Adempta

Adempta posteà Cunoni, Cunonis nepoti, in contumaciæ pœnam, ab Henrico IV. provincia, primùm in Welphonem Bojoarum, inde ad Bertholdum Comitem Zeringium, translata est. Sed redut ad Cunonis filios, qui insignibus erga Cæsarem officiis patentis culpam eluisse visi, amissam istius crimine terram suô meritô recepére. Eam enim Ottocarus emtionis titulô cum Ulrico, ultimo Duce, contractæ, pro sua usurpavit, ut quidam ajunt. Alii Meinhardo Tyrolensi à Rudolfo, nonnulli Alberto Contracto Austriæ Duci à Ludovico Bavaro Imperatore defuncto Henrico Carinthio, absque mascula sobole, A. C. 1335. concessam, pòst per conjugem Margaretham Maultaschiam, plenô jure domui isti illatam, dicunt. Quidam etiam Alberti hujus filios, à Margaretha ista hæredes scriptos, referunt. Tob. Pfannerus, *l. de præcipuis German. Principum Gentib. c.* 1.

CARINUM, à Siculo *κηρὸς*, pro *κηρὸς*, quod est *cerini coloris*. Unde *Carinarios* Plautus habet *in Aulularia*, *Actu* 3. *sc.* 5. *v.* 36.

Flammearii, violarii, carinarii:

qui eô colore vestes inficerent. Octav. Ferrarius, *de re Vestiaria*, *part.* 1. *l.* 3. *c.* 20. Vide quoque infrà in voce *Cerinum*.

CARINUS Marc. Aurelius, Imperator quidam Romanus, fil. Cari, Imperatoris cum fratre Numeriano, Cæsar pronuntiatus, & hôc in Orientem sumptô, in Galliam missus. Novem uxores habuit, in innocentes sævus, & scelerum victima, unde à Patre abdicatus. Quô mortuô Diocletiano se opposuit, & prope Veronam, Sabinum Julianum, Imperium affectantem, occidit, à quodam Capitaneorum suorum, cujus uxorem corruperat, in Mœsia interfectus, Aurel. Victor. Dion. Vopiscus, *in vita ejus*, ubi eum *hominem omnium contaminatissimum*, & *adulterum* vocat. Idem est judicium de ejus moribus, apud omnes Historicos, fuisse scilicet omni genere luxûs perditum, crudelem etiam & superbum. Quare disertissimus scriptor Synesius, qui in elegantissima, & gravissima oratione de regno, Carinum laudat, ut principem sobrium, moderatum, & magni exempli, sine controversia falsus est: *Carinum* enim nominat, quem debuerat *Carum*.

CARINUS seu CHARINUS Ludovicus, Lucernâ Helvetius, Medicus singulari candore humanitateque præditus, Fuggerorum quondam Præceptor, multis Magnatibus familiaris ac virtutum causâ acceptus. Hic ut se Basiliensibus, apud quos sedem fixerat, gratum exhiberet, tribus bonæ indolis adolescentibus liberalia stipendia constituit, hôcque se nomine posteritati commendavit. Obiit die 17. Jan. A. C. 1569. Epitaphiô metricô insigni honoratus. Christ. Urstisius, *Epitome Histor. Basil.* & ex eo Freherus, *Theatrô Viror. eruditione claror.*

CARIO, nomen comicum Servi apud Aristophanem, *Pluto*, deductum à Caribus, qui servili fuisse ingeniô dicuntur, parati quidvis malorum pati mercede propositâ. Propterea Aristophanes alibi ait, Εἰδὲ δοῦλος ἐστὶ καὶ Κάρ, i.e. *Quòd si servus est & Car.*

CARIOBARZANES, mons inter Parthos & Massagetas.

CARIOPOLIS, urbs Cariæ, *Clarioboli* Turcis. *Leuncl.*

CARIOSUELLITES, Galliæ Lugdunensis populi. Plin. *l.* 4. *c.* 18.

CARIOTH, civitas in tribu Juda, Jos. *c.* 15. *v.* 24. Jerem. *c.* 48. *v.* 41. Item, in regione Moab; in tribu Ruben. Jerem. *c.* 48. *v.* 24. Amos *c.* 2. *v.* 2.

CARIOVALDA, Dux Batavorum, inter auxilia Romana sub Germanico. Eum Cherusci fugam simulantes in planitiem saltibus circumjectam traxerunt; ac diu sustentatâ hostium sævitiâ, denique in densissimos irrumpentem, congestis telis & suffossô equô labentem interfecerunt. Tacit. *Annal. l.* 2. *c.* 11.

CARIOVISCUS, inter auxiliares Valeriani Imperatoris contra Persas, apud Vopisc. in *Aureliano*, *c.* 11.

CARIPETA, Arabiæ Felicis oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

CARIS, olim vocabatur Cos insula. *Steph.*

CARIS, Galliæ fluv. oritur in confinio Alverniæ, dein per Bojos, Bituriges & Turones lapsus, aliquot milliar. infrà Cæsarodunum Turonum, in Ligerim se exonerat, vulgò *Le Cher*, *Baudrandus*. Secundùm Valesium, alluit Caris oppida & castella, Montem Lucionem, *Montluçon*; Podium Foliosum *Pui Feuilleux*; Vallinacum *Valligny*, Aniacum vetus *Ainay le vieil*; vel potiùs Aniacum villam *Ainay la Ville*, Aniaco castello propinquam; Columbarium *Colombier*; Montemrotundum castrum, à situ cognominatum, *Montrond* vulgò, & corruptè *Mouron*; Auream vallem *Orval*; Nigrumlacum *Noirlac*, Bruerias ad Carum *Bruieres sur Cher*; Castrum novum *Chasteau-neuf*; Coryletum *le Coudray*; Villamnovam, Quintiacum, Virsionem *Vierzon*, ad quem Averam vel Euvram, *Yevre* & *Evre* dictum, Utrione (*Arnon*) auctum recipit. Deinde attingit Castra *Chatre*; Monasteriolum ad Carum *Meneslou sur Cher*, Carobrivas vel Carobrias *Chabris*; Cellam Biturigum vel Cellam S. Eusicii, *Celles en Berry*; ubi Saleram amnem, *la Saudre*, Saldeiam quibusdam nuncupatum, admittit: tum Nocaria *Noyers*; castrum S. Anniani, Maroilum *Marueil sur Cher*, Montem Tricardi; Blaracum *Bleré*; Aciacum *Azay sur Cher*, Saponarias, Columbaria, Linarias: ac demum in Ligerim influit. Accipit præ cæteris Tardam *Tarde*, Milmandram *Marmande*, Averam *Yevre*, & Saleram majorem *la grande Saudre*, qui Nigram *Nerre*, & Saleram minorem *petite Saudre* secum defert. *Notit. Gall.*

CARISIA, cognomine Aurelia, civitas Hispaniæ ad Bætin fluv. in Gaditano Conventu. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

CARISIACUM, Galliæ Belgicæ oppid. *Antonin.* vulgò *Cressi*. Ad Saram fluv. in Picardia, 3. leuc. à Lauduno in Boream 4. à Fera in Ortum. Item Villa olim regia, Hadr. Valesio, palatiô insignis, saltuique contigua, non procul à Compendio. Hic Carolus Dux & Princeps Francorum decessit, A. C. 741. & Godescalcus Monachus iterum damnatus ac honore Presbyterali dejectus est, Conciliô hic habitô, A. C. 848. A Charisio conditore aut saltem possessore nomen accepisse videtur. Hodiè *Chersi* vicus, 6. mill. pass. à Noviomago, ad ripas Isaræ. *Notit. Gall.*

CARISIUS, prænomine Publius, Legatus pro Prætore in Hispania Emeritæ, jussu Augusti, conditor.

CARISSA, Paphlagoniæ oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 2.

CARISSANUM, castellum quoddam in Italia, juxta quod T. Annius Milo occisus est. Plin. *l.* 2. *c.* 56.

CARISTEÆ columnæ, apud Capitolin. *in Gordiano tertio*, *c.* 32. Vide infrà *Carystia*.

CARISTI, Hispaniæ Tarraconensis gens. *Ptol.* Ubi nunc pars Guipuscoæ provinc. & pars Orientalis Biscajæ, inter Iberum fluv. & Oceanum Cantabricum.

CARISTUM, Liguriæ oppid. Liv. *l.* 42. vulgò *Carusio*.

CARITAS, cella Monachorum Cluniacens. ad ripas Ligeris, in diœcesi Antissiodorensi: una ex 5. majoribus cellis seu Prioratibus, huic Ordini subjectis. Hinc oppido non ignobili nomen *la Charité*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CARITAS, apud Gregor. M. *l.* 12. *Ep.* 6. alibique passim; Agape est, convivium Christianorum, quô amici olim pauperesque excipiebantur. Hodieque in Monasteriis *Caritatum* nomine veniunt epulæ solennes & extraordinariæ, quas Benefactores (qui prædiis bonisque Monasteria locupletârunt) vel anniversariorum suorum, vel statis & designatis aliis diebus, præsertim Festis solennioribus à Monachis fieri præceperant, quò & beneficiorum & rerum concessarum memoria Monachorum animis altius hæreret. Qui quidem ritus jam à Stephano Eddio memoratur, qui vixit A. C. 700. Sed & quamvis extraordinariam refectionem, maximè illam, quæ fiebat extra prandium & cœnam, in Monasteriis, sic dici solitam, discimus ex Udalrico *Consuetud. Cluniac. l.* 1. *c.* 13. Quam propinare, propriè Conversorum ac Juvenum esse, docet Bernardus Monach. in *Consuetud.* ejusdem Abaciæ *MS.* apud Car. du Fresne in *Glossar.* Etiam mensura vini, quæ in ejusmodi refectionibus extraordinariis Monacho præbebatur, sic appellata, occurrit in *Histor.* Abbendonensis Cœnobii in Anglia, *Monastic. Anglic. Tom.* 1. *p.* 104. Et quia ad ejusmodi *caritates* ac extraordinarios pastus, destinati erant reditus prædiorum quorundam, Monachus, cui harum subministrandarum incumbebat cura (*Magister Caritatum* dictus) eorundem etiam redituum ipsorumque prædiorum administrator erat: Quod munus in plerisque Monasteriis Cellerario tribuitur, *Monastic. Anglic. Tom.* 1. *p.* 137. 149. &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* Sic *Caritatum* Magister, Gallis *Maistre de charitez*, dicitur in Regni hujus Monasterio San-Dionysiano Monachus, qui epulis prædiisque, de quibus dictum, præfectus est. Vide quoque infrà *Charitas*.

CARITH, vel CHERITH torrens, qui in Jordanem influit, 1. Reg. *c.* 17. *v.* 3. i. e. *concisio*, *confusio*, aut *exterminatio*. In tribu Ephraim. Hic Elias tempore siccitatis mansit.

CARITNI, Germaniæ populi. *Ptol.* ubi nunc Wirtembergensis Ducatus in Suevia, juxta Nicrum fluv. *Ortelius*, *Sanson.*

CARIUM, locus in Cypro, ubi Apollinis sylva. Isac. *in Lycophr.* fortè *Carium* scribendum.

CARIUS, Jovis & Torrhebiæ filius, qui circa Torrhebiam lacum oberrans, Nympharum cantum dicitur audivisse, & ab eis musicam didicisse, eamque apud Lydos propagâsse. Quapropter divinos honores apud suos meruit, templô illi magnificè extructô in monte, qui & ipse *Carius* à nomine ejus appellatus est. *Steph.* Vide *Torrhebus*.

CARLEOLUM, urbs Angliæ munita ab Henric. VIII. ad Itunam fluv. 3. milliar. à mari, 6. à Scotia, in Cumbria, juxta ruinas muri Pictici. Parvi circuitus. *Carlisle* vulgò. *Ptol. Leucopibia. Lugovallum* antiquorum Brigantum esse credit *Camdenus* & alii, quod vide.

CARLILOCUS, Gall. *Charlieu*, urbs Comitatus Carolensis, in Burgundia. Ibi Synodus A. C. 926. *Tom.* 9. *Conc l.*

CARLINGFORDIA, oppidul. munitum Hiberniæ in Ultonia provinc. & Lugensi Comitatu. Portu gaudet utcunque capaci, 4. milliar. à Dunkerano, 22. à Duno in Austrum.

CARLOMANNUS, fil. Ludovici Balbi, ex Ansgarde, nobili puella, cum Ludovic. III. fratre, coronatus, A. C. 879. regnô sic divisô, ut Ludovicus Neustriam, Carlomannus Aquitaniam cum Burgundia teneret. Hi cum Ludovico, Alemanniæ Rege fœdere initô, Bosonem, qui Burgundiæ regnum invaserat, prælio vicerunt, Viennâ, ubi uxorem reliquerat, obsessâ. Sed cùm Ludovicus Normannorum incursiones repressurus, domum iter parans, in reditu obiisset, Frater, obsidioni Comite Richardô præpositô, in Picardiam transiit, ubi Barbaros aliquoties victos, tandem, aliquâ pecuniæ summâ exhibitâ, discedere penitus coëgit. Paulo pòst prope Montfortium, in venatione, an ab apro, an ab aliquo suorum, lethaliter vulneratus, obiit, A. C. 884. Sponsus filiæ Bosonis, Regis Arelatensis ex Hermangarde.

CARLOMANNUS, fil. Caroli Martelli, Dux & Princeps Francorum in Austrasia, cum fratre Pipino Griffonem minimum natu, in vincula compegerunt, Hunaldum dein, Aquitaniæ Ducem, in ordinem coëgerunt; dein regnô divisô, Carlomannus in Germaniam transiens Theobaldum, Alemannorum & Theodoricum, Bavariæ Ducem subegit, quorum hic fidem mox fallens, plurimorum cæde perfidiam luit A. C. 746. Hinc commendatô prius fratri Drudone filiô, à Zacharia Papa sacris initiatus, monasticam vitam suscepit. Obiit A. C. 755. Aimoin. *l.* 4. Leo Ostiens. *l.* 1. Hist. Gall. *in Childerico II. & Pipino Curto.*

CARLOMANNUS, fil. Pipini Curti, regnô cum Carolo M. fratre divisô, Suessione coronatus est. Paulo pòst, cum fratre commissus, inquietorum hominum operâ, obiit A. C. 771. Pater duorum filiorum, ex Bertha, quæ maritô mortuô ad Tassilonem Bavariæ Ducem se recepit. Hist. Franc. *in Pipino Curto & Carolo M.* Tillerus, San Marth. *Geneal. domus Gallicæ.*

CARLOMANNUS, major natu fil. Ludovici Germanici, frater Ludov. II. & Caroli, regnum Bavariæ, sub se continens Pannoniam,

noniam, Carinthiam, Bohemiam & Moraviam tenuit, cum titulo quoque Italiæ Regis. Quod regnum Imperio adjecturus, exercitu collectô, Panicô terrore percussus, frustrà fuit. Paralysi ictus A. C. 880. Otringæ jacet. Pater duorum nothorum, Arnulphi, cui Carinthia obtigit, & Giselæ, quæ A. C. 890. Zuendipoldo, Moraviæ Regi nupsit. *Regino*, &c.

CARLOMANNUS, fil. Caroli Calvi major natu, qui cùm contra Patrem conspirâsset, diaconus factus est. Mox iterum rebellis, in vincula conjectus: unde ope Adriani II. liber denuo turbaturus, excæcatus est, & in Monasterium Corbejæ detrusus. Obiit A. C. 873. *Flodoard. Aimoin.* &c.

CARLOTA, fil. Johannis II. Regis Cypri, Hierosolym. & Armeniæ, ex Helena, filia Theodori Despotæ Peloponnesi, uxor primò Johannis Lusitani, Ducis Conimbricens. eô mortuô A. C. 1457. nupsit Ludov. Sabaudo, secundogenito Ludov. Ducis, ex Anna Cypria, sorore Johann. II. Nicosiæ, patre mortuô, trium regnorum Regina coronata est, A. C. 1458. sed equô eum illa titubante, corona, malô omine, excidit. Paulò enim post Jacobus, patris ex Maria Patra fil. nothus, à Sult. Melec-Ella adjutus, eam regnô excussit. Quæ primò in Sabaudiam, dein Romam delata, donavit amissum Cypri regnum nepoti suo Carolo, Sabaudiæ Duci. Obiit A. C. 1487. Æn. Sylv. *in Asia c.* 97. & *l.* 7. *Comm.* Steph. Lusinian. *Histor. Cypri*, Gulcheno *Hist. Sabaud.*

CARLOTA, filia Ludov. Sabaudi, ex Anna Cypria, Sponsa Friderici Saxonis, dein uxor Ludov. XI. tum Delphini, ex eô mater trium filiorum, quorum unicus superstes mansit, Carolus VIII. Obiit A. C. 1483. in templo Mariæ Cluniacensis prope Aurelianum, cum marito, sepulta. *Histor. Gall.*

CARMACÆ, Asiæ populi circa Mæotim. Plin. *l.* 6. *c.* 7.

CARMALUS, Asiæ minoris in Sagarausena regione amnis, qui in Cilicium mare effluit. *Strabo.*

CARMANA, insula. *Steph.* Item urbs primaria Carmaniæ. *Ptol.*

CARMANIA, regio Asiæ Majoris in regno Persico inter Persidem propriam, & Indiam sita. Habuit olim & Regni titulum. Cladinus enim Sultanus Iconiensis, ob irruptionem Tartarorum, è regno profugus, Ortogarelem Carmaniæ præfecit, A. C. 1296. quô post paucos menses defunctô, filio ejus Ottomanno insignia regni dedit, eumque Regem Carmaniæ creavit: sic prima fundamenta Ottomannicæ potentiæ, quæ dominatur hodie, jacta sunt. Hanc duplicem esse *Ptolemæus* tradit, cultam alteram, vulgò *Chirmae*, alteram desertam, *Dulcinde* Castaldo, & *Mioçan* Ortelio. Prior Persidi hæret, ab ea in ortum recedens, sinum Persicum circa fauces illius Armuzo promontor. contra Armusam insulam & urbem attingens: Altera Oceano Indico adjacet, inter priorem Carmaniam ad occasum & Gedrosiam ad ortum perstricta. Tota Carmaniæ ora 1250. mill. pass. patet ex Plin. *l.* 6. *c.* 23. Aliter eas *Ptol.* describit. Desertam enim in Boream versùs Asiam & Parthiam, ac in occasum Persidem versùs extendit, alteram ad meridiem & ortum. *Carmaniæ pars* (inquit Bochartus, *l.* 4. *Phaleg*, *c.* 4.) *una deserta est*, *Altera*, *ad quam Sabibream putamus appulisse*, *ubi* Samydace *urbs* & *Samydacus fluv. omnium arborum est ferax*, *præter oleam. Aurô etiam* & *argentô dives esse traditur*, & *ære*, & *arsenicô*, & *miniô*, & *sale*, & *frugibus Persicarum æmula. Sed Carmaniam nihil tantoperè commendat*, *quàm portentosa vitium ubertas*, *quarum uvæ solent esse bicupedales*, *grandibus acinis*, *ac densis. Ita habetur in Strabone*: [illegible Greek] Καρμανία [illegible Greek]. Et in *Indicis* Arriani, [illegible Greek] Καρμανίας [illegible Greek]. Et Plin. *l.* 6. *c.* 23. ubi de Carmania, *Inde vineæ coli*, & *uva*, &c. Ab hâc vitium copiâ & præstantiâ כרמן Carman, i. e. *Carmania* videtur dicta, Chaldæis enim & Syris כרמא *carma* est *Vitis*. Arabes scribunt כרמה *carama*, Hebræi כרם *cerem*. *Nic. Lloydius. Baudrando* Carmania, regio Asiæ, perampla, inter Persidem propriam ad Occasum, Gedrosiamque ad Ortum, versùs oram sinus Armusiani & Oceani Indici sita, nunc *Khermam*, ab urbe cognomine, quæ alias etiam *Carmana*. Continet provinc. *Guadel*, *Dulcinda* & *Armuza*. Carmania autem Deserta provinc. Persidis parva, inter Parthiam & Carmaniam propriam, cujus veriùs pars, ubi nunc pars provinc. Meridionalis *Sableston*, & desertum *Mingur*, in Boreali parte Kermam, intra montes. Vide de Carmania, præter prædictos, Arrian. *l.* 8. Melam, *l.* 2. *c.* 8. *P. Jovium*, *Texeiram*, &c. Addo, quòd multarum insuper gemmarum mater est, ut in qua Alterios, Asterios, Callaica, Ceraunium candidum, aliæque plurimæ reperiuntur; Onyx inprimis, quem proin *lapidem Carmaniæ* Plin. *l.* 37. *c.* 6. vocat, ubi de onychis gemmæ nomine loquitur, *Hoc in gemmam transiit ex lapide Carmaniæ*. Idem in eadem regione probatissimum Alabastritem inveniri, scribit alibi. Unde aliquot locis, apud *Solinum* & *Martianum Capellam*, ubi de gemmis, pro *Germania*, *Carmaniam* reponit Salmas. illas enim in Germania petratas esse, notum. Porrò parebat ea, unà cum Persidis provinc. Susiane ac reliquis in ora maris Indici, Regi Persarum, etiam tum cùm Parthi imperabant: quæ causa, quòd inter duodeviginti Parthorum Regna, provinciæ hæ non recenseantur Isidoro *in libello* Παρθικῶν Σταθμῶν, *Parthicarum Mansionum*, &c. Vide præfatum Salmas. *ad Solin. p.* 140. 559. 1190. 1197 *alibique*.

CARMANIOLA, urbs Pedemontii munita, 2. milliar. à Pado fluv. 9. à Taurino in Austrum. Arcem habet & armamentarium. Sub Sabaudiæ Duce, cui illa bellô hôc erepta à Gallis, receptaque est.

CARMANIS, Persiæ Emporium, apud *Eustathium*.

CARMANOR, Cretensis, Apollinem de cæde purgavit. Pater Chrysothemidis, qui primus in Pythicis Ludis carmine & cantu vicit. Pausan. *Phocic. p.* 610.

CARMANUM, castrum Galliæ, ubi cum Albigensium doctoribus colloquium institutum primò est, quod dein Apameam translatum. A. C. 1208. Vulgò *Carmain*: Comitivæ titulò illustre, in pago Tolosano. Ejus meminit Petrus Monachus, *Hist. Albig. c.* 3.

CARMARA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CARME, nympha ex Jove Britomartin concepit, quæ cùm cursu delectaretur, & venatione, Dianæ grata fuit; Hanc cum amaret Minos, insequereturque, illa fugiens in retia capiendis piscibus demissa, se præcipitem dedit. Cæl. Rhodig. *l.* 18. *c.* 26. Vide *Dictynna*.

CARMEJUS, unus ex Ducibus, qui Æetæ contra Persen fratrem auxilio venerunt. Val. Flacc. *l.* 5. *Argon. v.* 582.

CARMELIS, Hispaniæ urbs, ubi Servilius Galba hyemavit. *Appianus*.

CARMELITÆ, Ordo religiosorum, in communione Roman. qui initium cepit in Syria; in monte Carmelo locatus, ab Almerico, legato Alexandri III. in Orientem. Regulas accepit ab Alberto, Patriarcha Hierosolymitano A. C. 1205. habitum ab Honorio IV. mitigationem regularum, ab Innocentio IV. A. C. 1245. Vide Sabellic. *l.* 9. *Ennead.* 5. Onuphr. & Genebr. *in Chron. tom.* 1. *Bull. in Honorio III. Const.* 8. *Innoc. IV. Const.* 6. *in Bonif. VIII.* &c. De duplici ordine militari à *monte Carmelo* dicti, quorum alter ab Henrico M. institutus, A. C. 1608. numero 100. nobilium Gallorum, quorum est, belli tempore, Reges proximè sequi: alter S. Lazari dictus, pro Sabaudis & Italis, qui ab Innocentio VIII. Melitensi junctus est, vide Spondan. *A. C.* 1608. *n.* 3. Matthæum, Favynum, Moretium, & in voce *S. Lazarus*.

CARMELUS, sumitur vel appellativè, vel propriè. Et quidem priori sensu *Carmel* dicitur locus quivis arboribus consitus, frugibusque aut gramine fertilis. Esaj. *c.* 16. *v.* 10. Jerem. *c.* 48. *v.* 33. Voce, ut suspicor, compositâ, ex כר *Car*, quod *pascuum*, aut *agrum* sonat; & מול *mul*, quod *succidere* est, ut *Carmel* sit *pratum*, vel *ager succisivus*, i. e. ex quo fœnum, aut spicæ succiduntur. Sed & *Carmel* proprium nomen est duorum in Judæa montium. Quorum unus ad Aquilonem est [illegible Greek], prope Ptolemaidem, in confinibus Asser & Zabulon, de quo Jos. *c.* 12. *v.* 22. & *c.* 19. *v.* 26. fertilis, in pascuis, fructibus & herbis, ferax vini delicatissimi. *Morerio*, in tribu Issachar, ambitus 13. leuc. innumeris fontium scatebris irriguus, ubi aliquot pagi hodie, plurimaque caverna Eremitarum. Alter ad meridiem [illegible Greek], prope Hebronem in tribu Judæ, de quo Jos. *c.* 15. *v.* 55. In priori habitavit Elias, & altare Deo erexit: & per insigne miraculum, coram Israëlitis præstitum, Baalitas confutavit, & veri Dei cultum restituit. Sed & illud ipsum altare postmodum in superstitionem versum, & Jovi consecratum est. Unde *Scylax*, ex doctissimi Vossii emendatione Κάρμηλος ὄρος, ἱερὸν Διός. Quamvis in eo Tacitus, *Hist. l.* 2. *c.* 78. templum ullum fuisse neget, sed montem ipsum asserat pro Deo fuisse cultum: *Est*, inquit, *Judæam inter Syriamque Carmelus. Ita vocant montem*, *Deumque. Nec simulacrum Deo*, *aut templum*, *sic tradidêre majores*, *aram tantùm* & *reverentiam*. Inde est, quòd in Suetonio Vespasianus, *c.* 5. Carmeli Dei oraculum consuluisse legitur. Ab hoc monte Carmelitæ, successores Eliæ & Elisæ, se jactantes, nomen mutuati sunt. Vide ibi. In altero monte Carmelo degebat Nabal, 1 Sam. *c.* 25. *v.* 2. Et ad hunc Carmelum referunt, quæcunque habent Prophetæ, de Carmeli pascuis. Jerem. *c.* 50. *v.* 19. Amos *c.* 1. *v.* 2. Mich. *c.* 7. *v.* 14. Quæ tamen loca referri possunt etiam ad Eliæ Carmelum; Bochart. *de Anim. Bibl. Part.* 1. *l.* 2. *c.* 48. *Hesych.* Κάρμηλος, ὄρος ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ (?). *Nic. Lloydius*.

CARMELUS, promontor. 10 milliar. à promontorio Albo in Austrum, prope Porphyrion & Caipham. *Baudrand*.

CARMELUS, vel *um*, promontorium in tribu Issachar, ubi S. Helena Ecclesiam construxit. Niceph. *l.* 8. *Hist. c.* 30.

CARMEN, pro incantatione, apud Justinianum, §. 5. *Instit. de Public. Jud.* Virg. *l.* 4. *Æn. v.* 487.

Hæc se carminibus promittit solvere mentes.

Unde *Carmina dira*, in *l.* 7. *Cod. Theodos. de Paganis*; Vindicianus Med.

Gramine seu malis ægro præstare medelam,
Carmine seu potiùs, namque est res certa saluti,
Carmen, ab occultis tribuens miracula rebus.

Cujusmodi *Carmina diabolica*, quæ super mortuos nocturnis horis vulgus cantare solebat, vetantur, in Ratherii Veronens. Episcopi *Epistola Synod. ad Presbyteros*, & apud Reginonem, *c.* 71. &c. Serpentibus inprimis adhibita, quos ideo magis moveri hominum carminibus Augustin. judicat *ad Genes.* quàm ullum illud genus animantum, ut hoc esset argumento, primum hominem à Satana fuisse per serpentem in Paradiso seductum. *Carmina* istiusmodi [illegible Hebrew], i. e. *susurros*, aut *mussitationes* Hebræi vocant; quia cantus suos Magi intra labia demurmurare solent, vide Psalmum 58. *v.* 5. 6. Et quidem cantu hôc credebantur serpentes, primò è cavernis elici atque evocari, Plin. *l.* 8. *c.* 2. & Ælian. *l.* 6. *c.* 33. Hinc Seneca in *Medea*, *Actu* 4. *v.* 685.

— — tracta Magicis cantibus
Squamea latebris turba desertis adest.

Dein fugari. Lucanus, *l.* 9. *v.* 913.

Primùm quas valli spatium comprendit arenas,
Expurgat cantu, verbisque fugantibus angues.

Porro sisti, deliniri & stupefieri. Virg. *Æn. l.* 7. *v.* 753.

Vipereo generi, & graviter spirantibus hydris,
Spargere qui somnos cantuque manuque solebat,
Mulcebatque iras & *morsus arte levabat.*

Insuper, expurgari ab omni veneno, ne noceant. Alcimus de Peccato Orig. l. 2.

Concutit intereà secreti carminis arma, &c.
Mox impositâ manu coluber tractatur inermi:
Et morsum tantùm, non vitam in angue, timetur.

Sed & putabantur virtute *carminis* eos sanare, quos morsu læsit aut tactu serpens: quò nomine apud Strabonem Indos commendat Nearchus. Lucan. l. 9. v. 930.

----- ----- Pestis nigris inserta medullis
Excantata perit

Præcipuè verò, Magô cantante, angues rumpi dicebantur & crepare medii. Virg. Eclog. 8. v. 71.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Ovid. *Amor.* l. 2. *Eleg.* 1. v. 25.

Carmine *dissiliunt, abruptis faucibus, angues*, &c.

Verùm non in omnes serpentes eadem *Carminum* vis: namque hi duobus modis incantationi crediti sunt obluctari, nempe, cùm vel *recanerent*, i. e. contrariò sibilô incantationem repellerent ac retorquerent, Plin. l. 28. c. 2. vel cùm *ad carmen obsurdescerent*, h. e. cùm cantu nihilô magis afficerentur, quàm si vel surdi essent, vel auribus obtusis. Atque tum non eluctari solum serpentes, sed & Magis periculum creare, dicebantur. Alcimus ubi suprà.

Interdum perit incantans, si callida surdus
Aspiratoris contempsit murmura serpens.

Sive totam vim incantationis, justô Dei judiciô, in perniciem Auctoris cedere; sive serpentem lethale Mago venenum infundere, dicamus. Nempe tota vis *Carminis* istiusmodi pendet à dæmone pateâro, cui nonnunquam Deus permittit, ut serpentes compescat; aliquando minimè: quô fit, ut Magi serpentum morsibus non rarò æquè perimantur atque alii, & tum angues *ad cantum obsurdescere*, vel etiam *recanere* dicti sunt. Vide Sam. Bochart. *Hierozoici Part. prior.* l. 3. c. 6. & suprà, ubi de *Aspide*, item in voce *Canere*: adde infrà dicenda, ubi *de Consecratione magica*.

CARMEN Rogationis, apud Livium, l. 3. c. 64. *Recitabatque* (Duilius) *rogationis Carmen, in qua, Si Tribunos plebei decem rogabo, si quos minùs hodie decem Tribunos plebei feceritis: hi tum uti quos sibi collegas cooptâssint, ut illi legitimi eadem lege Tribuni plebei sint, ut illi quos hodie Tribunos plebei feceritis.* Rogationis videl. de decem Tribunis latæ, tentatum variè & vetustis Editoribus, & Rhenano, Sigonio, Schotto. Locum sic legit Gronovius: *Si Tribunos plebei decem rogabo, si qui vos minùs hodie decem Tribunos feceritis, hi tum, uti quos suos Collegas adoptassint, ut illi legitimi*, &c. Ubi *si qui*, est *si quâ ratione, si quô numero*: construendumque, *si qui Tribunos plebei feceritis minùs decem*, i. e. τοὺς δέκα. Vide eum *Not. ad h. l.* Apud eundem Livium, *Carmen detestationis* occurrit, l. 10. c. 38. *Carmen cruciatus*, apud Ciceronem, *I. lictor, colliga manus, caput obnubito*, &c. Ubi *Carmen* significat sententiam seu formulam, conceptis verbis constantem. Imò sonus quilibet modulatus, *Carmen* dictus est. Virg. *Ecl.* 3. v. 27.

Stridenti miserum stipulâ disperdere carmen.

Statius, *Theb.* l. 11. v. 56.

Jam gelida ora tacent, Carmen *tubæ sola peregit*, &c.

Vide Casp. Barthium *animadversion. ad h. l.* & plura infrà in voce *Carmina*.

CARMENTA, & CARMENTIS, vates Arcadica, Euandri mater, cum quo, ex Arcadia, in Italiam appulsa, benignè à Fauno Rege, 60. ann. ante captam Trojam, A. M. 2810. excepta est. Dicta à *carminibus*, quibus dabat responsa, cùm propriè *Nicostrata* vocaretur. *Carmentalia festa*, vide infrà & *Carmentalis porta*. Virg. l. 8. *Æn.* v. 338.

Et Carmentalem Romano nomine Portam.

Posteà verò *Scelerata* dicta est, quòd per eam sex, & trecenti Fabii, cum clientum quinque millibus egressi, adversus Hetruscos, ad amnem Cremeram, omnes interfecti sunt. Ovid. *Fast.* l. 2. v. 201.

Carmentis portæ dextro via proxima Jano est,
Ire per hanc noli, quisquis es; omen habet.
Illâ, fama refert, Fabios exisse trecentos,
Porta vacat culpâ, sed tamen omen habet.

Ita primum versum emendavit Doctissimus Nic. Heinsius cùm antea legebatur.

Carmentis portæ dextra est via, &c.

Idque ex Livii authoritate, l. 2. c. 49. in hac ipsâ narratione: *Infelici viâ à dextro Jano portæ Carmentalis profecti.* Vide Dionys. Halicarnass. *Ant. Rom.* Aurel. Victor. *de origine Rom.* Plut. *in Romulo. Nic. Lloydius.*

CARMENTALIA, erant festa, quæ annis singulis in honorem Carmentæ à matribus familias 18. Cal. Feb. fiebant, in quibus aliquod scortum, aut suâ morte peremptum attulisse erat piaculum. Ovid. l. 1. *Fast.* & Alex. ab Alex. l. 16. c. 8.

CARMENTALIS Flamen dictus est, qui Carmentæ sacra curabat: Ejus Cicero *in Bruto* sic meminit: *M. Popilius, cùm Consul esset eódemque tempore sacrificium publicum cum læna faceret, quòd erat Flamen Carmentalis, plebis contra Patres concitatione & seditione nuntiatâ, ut erat lænâ amictus, ita venit in concitationem, seditionemque quam tum auctoritate, tum oratione sedavit.* Erat hic Flamen ex minoribus & plebejis. Lænas enim is, cujus Cicero meminit, ex plebe Consul electus est.

CARMIDES, vir Græcus, qui tantâ valuit memoriâ, ut quæ quis exegisset volumina in bibliothecis, legentis more repræsentaret. Plin. l. 7. c. 24. ubi tamen alii *Charmadas*, alii *Carneades*, quidam *Carmadas* legunt.

CARMINA, insul. Indiæ, populi *Carmini* & *Carmanæ*. *Steph.*

CARMINA, apud Dionysium Catonem, n. 1.

Si Deus est animus, nobis ut Carmina *dicunt;*

dicta sunt Philosophorum, brevia illa, quibus sententias suas de Deo, de Moribus, de Virtute includebant, Ἄσματα Græcis & Ἀδόμενα appellata. Unde Thaletis, aliorumque Philosophorum ferè omnium, Ἄσματα à *Laërtio* citantur. Inter quæ ᾀδόμενα illud Thaletis extat,

Οὔ τι τὰ πολλὰ ἔπη φρονίμην ἀπεφήνατο δόξαν.

Et Chilonis,

Ἐν λίθοισιν ἀκόναις χρυσὸς ἐξετάζεται.

Hodieque Ἀδόμενα sive Ἄσματα habemus in libello illo, qui à moribus nunc Cato inscribitur. Primò enim in Ἀδομένοις, de Deo agebatur, quod & sequutus est ille: qui, ut propositi sui rationem occultè redderet, citat continuò τὰ ᾄσματα, additque, *Nobis ut Carmina dicunt*, i. e. ὅπερ ἐν τοῖς ᾄσμασι τῶν σοφῶν τῶν παλαιῶν γέγραπται. Atque hæc causa est, quare breves sententias præmittat: ut *Itiam fare*, & similia. In prioribus enim ille filium suum instruit, sicut in Hypothecis Hesiodi alumnum suum Chiron. Ratio nominis quòd hæc antiquissimorum Poëtarum provincia esset, ad Philosophos postmodum delata. *Carminibus* enim Græci antiquissimi Sapientiæ præcepta tradiderunt, iisque non minimam sibi apud rude vulgus conciliârunt auctoritatem, velut Numine afflati, & immortale sonantes. Unde iidem tum Poëtæ, Theologi, Sacerdotes, & adeò celebre illud Ἀοιδῶν, de quibus peculiarem librum scripsit Nic. Heinsius, nomen. Delectabant simul illa, & faciliùs memoriæ infigebantur. Quâ ratione Lucretius carmine Philosophiam se complexum esse canit, l. 1. v. 934.

Ac veluti pueris absinthia tetra medentes,
Cùm dare conantur, priùs oras pocula circum
Aspirant mellis dulci flavóque liquore.

Idem de Germanis Tacitus refert, c. 2. *Celebrant carminibus antiquis, quod unum apud illos memoriæ ac Annalium genus est, Thuistonem Deum.* De Gallis Cæsar, l. 6. c. 4. *Nihil discipulos suos mandare literis permittebant, ne confisi commentariis remitterent in perdiscendo diligentiam.* Itaque illi totam Philosophiam inclusam versibus, Discipulis sic imbibendam proposuêre. Unde passim in triviis istiusmodi *Carmina* cantari cœpta sunt, hócque modô factum, ut Musica ipsa paulatim exculta Sapientiæ accenseretur, quam adeo etiam Socrates jam senior sibi addiscendam putavit. *Imò verò*, inquit Quintilian. l. 1. c. 17. *claros nomine sapientiæ viros, nemo dubitaverit studiosos Musices fuisse, cùm Pythagoras atque eum secuti acceptam sine dubio antiquitus opinionem vulgaverint, mundum ipsum ejus ratione esse compositum, quam postea sit lyra imitata.* Et notum illud, *Themistocles in cœna cùm recusasset lyram, habitus est indoctior.* &c. Quod autem Græci carminibus, id Ægyptii aliique Historiis consequuti sunt. Hinc Eusebius *de præpar. Evang.* l. 2. *Mosem*, ait, *qui primus cujusque hominis vetustissimi vitas descripsit, eundem atque in actione positum vivendi modum narratione Historicâ docuisse.* Sed & idem *Carminibus* docuisse, legitur in Pentateucho passim. Similis eorum fuit conatus, qui aut narrationibus fabulosis, aut Comœdiis Tragœdiisque, quid in quotidiana vita usu veniret, demonstrabant: Quales Æsopus, Συμβουλευτικῶν λόγων Auctores, Comici, Tragici Poëtæ, &c. Vide Georgium Hornium, *Historiæ Philosophicæ* l. 7. c. 7. Cantabant nempe inprimis τὰ πρὸς ζωὴν χρήσιμα, *quæ ad vitam sanctè instituendam facerent*, Poëtæ, etiam priusquam apud Siculos extaret Tragœdia; postmodum Comici & Tragici, idem munus primò obiêre, Διδάσκαλοι hinc appellati, ut apparet ex *Epitaphio* Epicharmi, Comœdiæ apud Dores inventoris. Tandem Philosophi & præsertim septem illi Græciæ Sapientes, neglectâ ut plurimum (non semper tamen) τῇ Μελοποιίᾳ, i. e. *Numeris* & similibus, sententias, in quibus de iisdem agebant, Ἄσματα seu Ἀδόμενα, Latinè *Carmina* quoque dixerunt. Dan. Heinsius *in Opera & Dies Hesiodi* c. 6. Vide quoque suprà in voce *Canor.* ut & infrà *Modi, Modulatio, Poësis, Poëta* &c.

CARMINARE Lanam, vide suprà *Carere*.

CARMINE celebrari, idem propè habitum olim, quod honestè sepeliri. Statius, l. 5. *Sylv.* 3. *in Lachrymis Etrusci*, extr.

Nostra quoque exemplo meritis tibi Carmina *sancit,*
Hoc etiam gaudens cinerem donâsse sepulchro.

Ubi *sancire* est, sub certa fide promittere, confirmareque. Unde Ausonius.

Hoc satis & tumulis, satis & telluris egenis,
Voce ciere animas funeris instar habet.
Gaudent compositi cineres sua nomina dici,
Frontibus hoc scriptis & monumenta jubent.
Ille etiam mæsti cui defuit urna sepulchri,
Nomine ter dicto pene sepultus erit.

Vide Caspar. Barthium *Commentar. ad Claudiani Bellum Geticum & Papin. Statium* d. l. nec non hic passim.

CARMINIUS, Historicus Latinus, qui libros aliquot *de Italia* scripsit, in quorum secundo ait, *Tuscos æreô vomere in condendis urbibus*

orbibus ασοι. Cœl. Rhodig. *l.* 29. *c.* 6. Vide Macrob. *Saturnal. l.* 5. *c.* 19. Servium *in* 5. *& 6. Æn.* Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *p.* 699.

CARMINNA, insul. Carmaniæ. *Ptol.*

CARMINUM Lectio, à solutæ orationis numeris, diversa. Ausonius, *Edyll.* 4. *v.* 45.

> *Perlege, quodcumque est memorabile, prima monebo*
> *Conditor Iliados, & amabilis Orsa Menandri*
> *Evolvenda tibi.*
> *- - - - - - - - - tu flexu & acumine vocis,*
> *Innumeros numeros doctis accentibus effer,*
> *Affectusque impone legens - - -*

Quas proin diserté distinguit Plin. Cæcilius, *l.* 5. *Ep.* 19. de Zosimo, Liberto suo: *Idem tam commode Orationes & Historias & Carmina legit, ut hoc solum didicisse videatur.* Unde videmus & Orationes & *Historias* & *Carmina*, alio tonô absque ingenio legi consuevisse: cujusmodi tamen lectio qualis fuerit, hodie ignoratur. Vide infra in voce *Lector.*

CARMON, locus in Messenia, & templum Apollinis in Laconia, & in Achaja flumen, & mons in Peloponneso. Est & Hispaniæ Bæticæ urbs *Straboni.* *Charmonia* apud *Ptol.* legitur. *Carmo* habent numismata. *Carmona* fortè hodie *Nic. Lloydius.* *Baudrando* oppid. Turdetanorum in Hispania nunc in Vandalitia provinc. 2. leuc. à Bæti fluv. Aliàs amplum & probe munitum, nunc parvi momenti, juxta Silicensem amnem.

CARMYLESSUS, locus in Anticrago, monte Lyciæ, in convalle jacens. Strabo, *l.* 14.

CARNA, sive CARDINEA Dea, quæ vitalibus humanis præesse existimabatur: ab eademque petebatur, ut jecunora, & corda, & cætera, quæ sunt intrinsecus viscera, salva conservaret. Huic pulte fabaria, & lardo sacrificabatur. Jun. Brutus, pulsô Tarquiniô, in monte Cœlio ipsi sacrum fecit, 1. die 4. mensis, qui Junius ab illo dictus est. Macrob. *Saturn. l.* 1. *c.* 12. Ovid. *Fast. l.* 6. *v.* 101.

> *Prima dies tibi Carna datur, Dea Cardinis hæc est,*
> *Numine clausa aperit, claudit aperta suo.*

Hæc striges nocturnas puerorum, ut dicebant, cunas infestantes, à limine submovebat. Cœl. Rhodig. *l.* 9. *c.* 8.

CARNA, Arabiæ Felicis urbs, in Minæis, erat in illo tractu, ubi nunc Medina Tanalbi. Hic natus Mahometes pseudopropheta. *Baudrand.*

CARNA Sylva, German. *Kærnwald*, Subsylvaniam seu Underwaldiam, sextum inter Helvetiorum pagos, in duas partes dividit, Superiorem, *ob dem Wald*, & Inferiorem *Nid dem Wald*, seu *Under dem Wald*: à qua posteriore toti pago nomen. Vide diversorum Auctorum *Remp. Helv.*

CARNABAS, vir quidam crudelis, qui parentem suum Triopam Perrhæborum Regem interfecit. Cœl. Rhodig. *l.* 11. *c.* 17.

CARNAIM, i. e. *Cornua*, populus civitatis Astaroth. Gen. *c.* 14. *v.* 5. Est & nomen civitatis, 1. Macchab. *c.* 5. *v.* 26. in tribu Manasse. Sitæ ultra torrentem Jaboc, ad Septentrionem munitæ ac magnæ. In regione Galaaditica.

CARNANA, urbs Minæorum, juxta rubrum mare. *Steph.*

CARNAPÆ, populi circa Mæotim. Plin. *l.* 6. *c.* 7.

CARNARIA S. Laurentii, in Urbe Beneventana, locus fuit sub dio, muris septus, ad quem suspendiô aliôve supplicii genere peremti, & vilissima capita semihumanda comportabantur, Camillus Peregrinus *Castigat. ad Falconem Benev.* *A. C.* 1128. Itali *Carnaro* & *Carnajo* vocant.

CARNARIUS Sinus, in Istria. Vide *Flanaticus.*

CARNASA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CARNASIUS Saltus, Peloponnesi vicus in Messenia. Pausan. in *Messen.*

CARNE, Phœniciæ oppid. ad montem Libanum. Plin. *l.* 5. *c.* 20. *Baudrando*, prope Cassium montem & ostia Eleutheri fluv. in ora littorali maris Mediterranei. Est item urbs *Stephano*, à *Carno* Phœnicis filio dicta. Gentile *Carnites*. Est & alia Æolidis; Gentile *Carneus*, vide *Steph.*

CARNEA, viculus in nono ab Ælia milliario, in tribu Benjamin. Hieronym. *in Loc.*

CARNEADES, Cyrenæus, novæ seu tertiæ Academiæ princeps, Chrysippi maximè studiosus, de quo Gellius, itemque Plin. *l.* 25. *c.* 5. ait, *scripturum adversus Zenonis Stoici libros superiora capitis helleborô candidô purgasse, ne quid ex corruptis in stomacho humoribus ad domicilium usque animi redundaret, & constantiam, vigoremque mentis labefactaret.* Physicâ neglectius habitâ, morali Philosophiæ se dedidit, studiô tam pertinaci, ut discumbenti Melissa serva sæpe cibum aliud cogitanti ingerere cogeretur. Hunc præterea memoriæ arte usum fuisse, Cicero *de Orat.* scribit, & Quintilianus, *l.* 12. *c.* 1. missum Romam legatum ab Atheniensibus, unà cum Diogene Stoico & Critolao Peripatetico, suspectam fecisse Romanis legationem, dicente M. Catone in Senatu: *Ab hoc vero cavendum esse, qui ob eloquentiam & disserendi facultatem, facile quæcumque vellet, impetrare posset.* Audito, Antipatrum venenum sumpsisse, idem fecit, obiitque Olymp. 162. Diog. Laërt. *in vita ejus*, ætat. 85. an. Urb. Cond. 625. Eclipsi Lunari mortem comitante. Vide Gellium, *l.* 7. *c.* 14. & *l.* 17. *c.* 15. Val. Max. *l.* 8. *c.* 7. ex. ext. 5. Plut. *c. Colot.* Jonsium *Hist. Phil.* Voss. *de Sectis Phil. c.* 14. Petav. *exercit. miscell. in Julian. c.* 8. Cicer. *quæst. Acad. l.* 4. *&c.* Nic. *Lloydius.*

CARNEADES, alius Philosophus Atheniensis, Anaxagoræ discipulus. *Suidas.* Item, Poëta elegiacus, obscurus & frigidus. *Diog.*

CARNELEVAMEN, in Chartis apud Ughellum, *Ital. Sacr. Tom. VII. p.* 321. Bacchanalium dies est, Italis *Carnevale*, Gall. *Carneval.* Quam vocem Scriptores Itali nonnullis dictam volunt, quasi *Carne*, seu *Caro vale*, sed id etymon Octav. Ferrarius minimè probat. Car. du Fresne sic dies istos, seu potius diem Martis, qui Quadragesimam antecedit, appellatum esse existimat, *Caro-à-val*, quod est, *Caro abscedit*, seu tempus carnes comedendi. Vide eum in *Glossar.*

CARNEUS, Citharœdus, qui Terpandrum vicisse legitur.

CARNEUS, Apollo sic dictus à Carno vate, quem quidam Alea nomine interfecit. Hinc festa Carnea, seu ludi in honorem Apollinis, cujus Sacerdotes tenuerunt per 33. annos Regnum Sicyoniorum, post mortem Zeuxippi, 26. & ultimi Regis: ab Archelao, qui primus fuit, ad Charidemum usque, qui, cum impensis par non esset, se subduxit, African. & Euseb. an. 879 & 880. *natur. Abrahæ*: qui etiam de Ludis Carneis, Olymp. Spartæ institutis, quibus Musicis præmia proposita, loquitur. Vide *Carnia.*

CARNI, populi supra quos Apenninus mons incumbit, Galliam Togatam inhabitantes: Venetis vicini, quorum regio hodie *Carnonia* dicitur. *Baudrando* populi Italiæ, ubi nunc pars Orientalis Foro Julii & Comitatus Goritiæ, inter Liquentiam fluv. & Formionem, vulgo *Fosia.* Provinc. ampla, sub Venetis, exceptis Aquilejâ, Tergestô & Goritiâ, quæ sub Austriacis. De Carnorum genere ac finibus vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 1. *c.* 19. & *Germ. l.* 3. de agro itidem, fluminibus, urbibusque eorundem, quæ *Laubach* Episcop. *Krainburg*, *Cilly* Comit. *Meissburg*, *&c. c.* 10. *ejusdem libri.* Hodierni incolæ, partim Slavi, partim Germani sunt. *Ortel.*

Urbes Carnorum.

Aquileja, *Aquilegia.*	quibus, *Pontafella alias.*
Concordia.	Noreia, *Venzone.*
Forum Julium *Cividal di Friuli.*	Tergestum, *Trieste.*
Julium Carnicum, *Zuglio*, ali-	Utinum, *Udine.*

CARNI Taurisci, populi Norici, versus Alpes Julias, ubi nunc Carniola, vulgo *Krain.* Vide suprà.

CARNIA, urbs Ioniæ, *Steph.*

CARNIA, vel CARNEA, festa Apollinis, apud Spartanos, in quibus Terpander primus vicit, Græcè Κάρνεια, sic dicta à *Carno* vate, qui, Heraclidis in Ætolia expeditionem parantibus, contra Athenienses, Rege Codro tum his imperante, *ἐξ τῶν ἐκπεσόντων*, *ob exules*, (quos illi Peloponnesô pepulerant) receptos, Strab. *l.* 9. apparuit χρησμοὺς λέγων καὶ ἐνθεάζων, *futura prædicens & Numine afflatus.* Quem cum Magum esse & in exercitûs perniciem ab hostibus emissum existimarent, Hippotes Alentis (primi ex Heraclidis postmodum Corinthi Regis) pater, eum jaculô trajecit. Pausan. *l.* 3. Vide quoque Apollodorum, *l.* 2. & Eusebium, *Præpar. l.* 5. *c.* 20. Quia verò mox pestis exercitum invasit, Hippotes exulatum abiit, & Dorienses (qui tunc in unum corpus cum Heraclidis coierant) statuerunt Acarnanem vatem sacris placandum esse. Hinc Κάρνεια, festum Apollinis, apud Lacedæmonios, & à festo ipse Apollo Κάρνειος, *Suid.* Religio, in expeditionem orta, *bellicas quasdam ceremonias* retinebat: unde *μίμημα στρατιωτικῆς ἀγωγῆς* Demetrio Scepsio, apud Athenæum, *l.* 4. Posteà *certamen Musicum* additum, Olymp. 26. quô Terpander primus vicit, memoratus in Marmore Arundeliano, anno Attico 381. Vide eundem, *l.* 14. & infrà voce *Terpander.* Quod verò Regibus Sicyoniis deficientibus, Sacerdotes Carnios substitutos, ait *Eusebius*, & ex eo *Syncellus*, merito suspectum est illustri Chronologo Joh. Marshamo, quem vide *Canone Chron. Sec.* XIII. aliquid etiam infra, voce *Sicyon.*

CARNICUM Julium, *Ptol.* Norici oppid. hodiè *Villach* dictum, inter Alpes situm in Carinthia regione, *Gorizia* Leandro. Nunc *Pontafella*, *Lazio*, oppid. partim in Forojulio, partim in Carinthia situm, 7. leuc. à Villaco in Austrum, ubi transitus. Alius est pagus *Zuelfen Zuglio*, prope fontes Bitti amnis & oppidul. Moscardum, ad pedes Alpium, 4. leuc. Germanic. à Pontefella in Occasum. *Baudrand.*

CARNIFEX, qui reos conficit & *carnem facit* ex vivente, quo de etymo vide Scaligerum, *Poetic. l.* 3. *c.* 86. indigitatur Papinio Statio, *Theb. l.* 3. *v.* 80.

> *Inde ultro Phlegyas, & non cunctator iniqui*
> *Labdacus (hos Regis ferrum penes) ire, manuque*
> *Proturbare parant. Sed jam nudaverat ensem*
> *Magnanimus vates, & nunc trucis ora Tyranni,*
> *Nunc ferrum aspiciens, &c.*

Hic enim homines intelliguntur, qui jussu Regis interfecerint, quos ille voluerit. *hos Regis ferrum penes.* Consuetudine Romanâ quidem habuisse id munus Milites, aut quibus tandem injungeret Imperator, notârunt pridem Lipsius Aliique. Vide infrà *Speculatores.* Ex *Historia* tamen Martyrum clarum, ut & veteriore Romana, *Carnifices* fuisse, qui ferrô aliisque instrumentis reos aut condemnatos conficerent, Caspar. Barthius *Animadversion. ad Papinium d. l.* Quod hodieque obtinet apud plerasque Europæ gentes, Lithuanis exceptis, qui accusatoribus has partes demandant: sicut Hebræis olim factitatum. Nec approbant Iura consuetudinem quarundam Rerumpublicarum, in quibus plebs lapidibus *Carnifices*, (vide quoque infrà voce *Tilmas*, ubi de Archagatho Medico carnificis convitio affecto,) obruit, si unô ictu rem non peregerint. Wendelinus *Doctr. Polit. l.* 2. *c.* 19. Instrumentum Δήμιος seu *Carnificis*, habes apud Pollucem, *l.* 8. *c.* 7. Aliter vox sumitur in *LL.* Burgorum Scotiæ, *c.* 70. *De Carnificibus & carnibus vendendis*: ubi Lanius, qui *carnes* vendit ac *facit*, indigitatur. Apud Flor. item Wigorniensem & Hovedenum A. C. 1040. ubi *Throndus Carnifex* Regis Hardeknuti, inter primariæ dignitatis Aulicæ viros recensetur, & idem est Carolo du Fresne cum eo, quem Galli Magnum Cocum, *le grand Queux*, appellârunt. Hinc Spelmanno, splendidi officialis hæc appellatio apud Anglo Saxones. Wigorn. præfati locus est. *Rex Hardecanutus Alfricum Eboracensem Archiepiscopum, Godwinum Comitem, Stir Majorem domus, Edricum dispensatorem, Throndum suum* Carnificem, *& alios magnæ dignitatis Viros, Londinum misit.* Quod inde totidem verbis Hovedenus narrat apud Henr. Spelmannum *Gloss. Archæol.*

CARNILIUS, ex 4. Regibus ad Cantium & mare. Cæs. *l.* 5. *Bell. Gall. c.* 2.

CARNIOBURGUM, oppid. Carnioliæ superioris prope Savum fluv. quibusdam *Carrodunum*.

CARNIOLA, vulgò *il Cragno*, regio Norici inter Alpes Julias, & Saum fluv. quæ etiam Japodes Liburnis finitimos complectitur. Populi *Carniolenses*. *Baudrand.* inter Carinthiam & Stiriam, in Boream, & Foro-Julium Istriamque ad Austrum, Croatiam autem ad Ortum. Sub Austriacis. Dividitur in Superiorem & Inferiorem. Ejus caput est Labacum. Eam unà cum Carinthia, ab Ottocaro emptam, Austriis ab Ludovico Bavaro Imperatore datam, memorant: aliis Alberto, à patre Rodolfo I. qui Ottocarum vitâ & dominium magnâ parte exuit, quoque datam esse, asserentibus. Vide suprà in *Carinthia*.

CARNION, nomen Præsidii, in tribu Manasse. 1. Macchab. *c.* 12. *v.* 21. Item Laconiæ oppid. Polybius. Arcadiæ item fluvius. Pausan. *in Arcadic.*

CARNISPRIVIUM seu CARNIPRIVIUM, in Ecclesia Romana dicitur tempus, quô *Carnibus privari* & ab iis abstinere homines incipiunt, ante jejunia Quadragesimæ. Gervasius Tilleber. MS. *de Otiis Imperial. part.* 3. *c.* 102. *Initium Quadragesimæ, quod vulgò* Carnisprivium *nominant.* Sed & peculiariter sic appellatur secunda Dominica Septuagesimæ, ut videre est apud Beletum, *c.* 65. Quam proin *Dominicam ante carnes tollendas*, vocat Missa Mosarabum. Græci ἀποκρέω appellant, ut & hebdomadem, quæ Dominicam præcedit, quòd non ultra eam vescendis carnibus operam dent, sed unà cum ea iis edendis imponant finem, uti habet Allatius *de Dominic. & Hebdomadibus Græcorum*, *c.* 10. Vide quoque Dominic. Macrum in *Hierolex.* Maximè verò Clerici & Sacerdotes jejunium Quadragesimale, apud Latinos, auspicabantur ab hac Dominica: quæ propterea dicitur *Carniprivium & Privicarnium Sacerdotum*, scil. Dominica, quâ mos est Sacerdotibus caput Quadragesimalis Jejunii solenni esu carnium prævenire, ut est apud Wilhelm. Neubrigensem, *l.* 5. *c.* 10. *&c.* Uti autem Mosarabes Dominicam, quæ Quadragesimam præcedit, *Ante carnes tollendas* vocabant, sic Hispani diem Martis, qui eandem antevertit, hodieque *Martes de carnes toliendas* dicunt, quem Chronicon Petri IV. Regis Aragon. *Dia de carnos toltes* appellat, apud Car. du Fresne *Glossar.* apud quem in eadem Ecclesia *Carnivora*, in *Actis* Murensis Monasterii dicitur dies, quô vorari & consumi, quod reliquum est *carnium*, consuevit. Gall. *Mardy gras*.

CARNITHIA, vide *Carinthia*.

CARNIUS, *Hesych.* Κάρνειος ἐπίθετον Ἀπόλλωνος, ἀπὸ Κάρνου τοῦ Διὸς καὶ Εὐρώπης. Vel ἀπὸ τοῦ Κάρνου, ἱερέως τινὸς. Pind. *Schol. p.* 276. Meurs. *Gr. Fer. c.* 51. *Nic. Lloydius.*

CARNIUS, mensis apud Athenienses, *Majus* dicebatur.

CARNODUNUM, Vindeliciæ oppid. ad Danubium. *Ptol.* lege *Carrodunum*.

CARNON, Arabiæ Felicis oppid. *Plin.*

CARNOVACÆ, Scotiæ populi. *Ptol.* quorum regio *Cathnesia*, vulgò *Cathnesse* ab aliquibus putatur, in ora Orientali Tarvedum promontorium versùs. *Baudrando* erant in ultimo recessu Scotiæ Borealis prope oram Occidentalem inter Creones & Carinos, ubi nunc pars Occidentalis Stranaverniæ provinc. *Sanson. Alii.*

CARNOVIA, oppid. Silesiæ, regiunculæ cognominis caput, ad Oppam fluv. Cum castro splendido, *Jagerndorff*. 3. leuc. ab Oppavio 4. à Ratiboria. Ducatus est, quem ex Piastea Silesiorum Principum gente postremus habuit Wenceslaus, cujus filia Barbara, Johanni è Teschinensi prosapia, & hoc à Polonis cæso, A. C. 1473. Georgio Baroni Schellenbergio nupta, eum sua è domo primum ad Teschinenses, unde ad Schellenbergios transtulit. Unde fortè ortum, quòd Dynastiarum locô aliquibus habitus fuerit. Posteà Schellenbergiorum supremi obitu, A. C. 1500. vacuefactum Vladislaus Bohemus Regno adjecit: à cujus filio Ludovico Georgius Pius Brandeburgens. tulit A. C. 1524. in præmium tutelæ fideliter gestæ & navatæ varia per officia operæ; quod à successore Ferdinando I. eâ conditone confirmatum est, ut feudi nomine eum haberet. Hujus in filio Georgio Friderico lineâ extinctâ A. C. 1603. Ducatum Joachimus Frideric. Elector sortitus est, à vivo adhuc Patre in Johannem Georgium fil. translatum, qui partibus Palatinis & turbis Bohemicis immixtus, ideo à Ferdinando II. proscriptus est, & sine prole decessit A. C. 1624. Datus pòst Ducatus cum quibusdam aliis Principi Liechtenstenio, ab Electore nequicquam hactenus repetitus est, centum millia thalerorum, quos eadem flagitanti Cæsar quondam obtulerat, generosè aspernante: qui intereà retinuit titulum, retenti juris indicem jacturæque qualecunque solatium. Tob. Pfannerus *de præcipuis Germaniæ Principum Gentib. c.* 4. Vide quoque in voce *Jegerndorffium*.

CARNOVIUM, seu CURNONIUM, est *Estella*, urbs Navarræ, ad Egam amnem. Vide *Curnonium*.

CARNUS, nomen Vatis, ex Acarnania, à quo Apollo *Carneus* dictus est. Pausan. *l.* 3. Vide suprà *Carnia*. Item oppid. Pannoniæ superioris, nunc pagus Austriæ. *S. Petronel. Lazio.*

CARNUS, insul. Acarnaniæ. *Steph.* Vide *Carne*.

CARNUTES, populi inter Celtas, Andegavensibus Turonibusque finitimi, ac Oceano proximi. Horum meminit Cæsar *in suis Commentariis*, *l.* 6. *c.* 4. cùm ait, *Carnutes Remorum erant in clientela*, & *c.* 12. *Carnutum regio totius Galliæ media habetur.* Tasgetio Carnuti, cujus majores regnum in sua civitate habebant, Cæsar id reddidit, tertio post anno ab inimicis occiso. Gens inter Sequanam & Ligerim latè diffusa est: *Carnuti flavi* Tibullo *carm.* 7. *ad Messalam*, *l.* 1. *v.* 12. Caput est *Carnutum*, seu *Autricum Carnutum* ab Autura fluv. *Eure*, urbs ampla, ad Eburam fluv. Post Metropolin civitat. Senonum à veteribus prima ponitur, in provinc. Lugdunensi quarta seu Senonia. Recentiores in tertium locum rejiciunt, postquam Lutetia caput regni facta est. Hanc captam A. C 743. incendit ac diruit Hunoldus, Aquitanorum Dux. Caput est ut dictum, gentis validissimæ, totam latitudinem Galliæ Lugdunensis à Sequana ad Ligerim, quæ est 30. leucarum, obtinentis, æquali intervallô à Sequana & Ligeri, inter quos sita est, distans. In Carnutibus plures pagi, Bleiensis, Vindocinensis, Durocassinus, *le Drouguesin*, Dunensis, Carnutinus *le pays Chartrain*, Pinciacensis, *le Pinserais*, Madricensis, Aurelianensis, Belsia, pars Pertici, ac trans Ligerim quoque usque ad Carum fluv. Secalauniæ. Carnutes igitur, sicut Turones, & Andicavi præ cæteris, ultra Ligerim amnem, intra fines Aquitaniæ partem aliquam agri sui habuêre, habentque etiamnum, sed multò utrisque minorem. Diœcesis Carnutina è maximis Franciæ, dividitur à quibusdam in 4. novas diœceses seu Episcopatus: Bleiensem, Vindocinensem, Durocassinum & Dunensem. In Ecclesia Carnutena sex Archidiaconi sunt: Carnutensis seu major, Dunensis, Durocassinus seu Drocensis, Pinciacensis, Vindocinensis & Bleiensis. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* distat urbs 18. leuc. à Lutetia in Africum, totidemque ab Aurelia in Boream. Vulgò *Chartres*. Vide *Autricum* & *Carnutum*.

CARNUTI, Germaniæ populi inter Danubium, & Hercynium saltum. Plin. *l.* 4. *c.* 12. Vide omninò Cluver. *de Vindel. & Norico c.* 5.

CARNUTUM, Galliæ oppid. Episcopale. *Zosimus. Autricum Ptolemæo.* Tantæ vetustatis, ut prima ejus fundamenta à Gomeritis, paulo post Noachi tempora, jacta credantur. Alii Druidas & Sanotydas, Gallorum veter. Sacerdotes eam condidisse ferunt, quas prædixisse addunt, *Virginem parituram*, unde huic templum à Prisco, Romanorum in Gallias præfecto, erectum. Hujus incolæ libertatem suam acriter contra Romanos tutti, postmodum à Cæsare victi & in societatem recepti sunt. Dein Comites urbe habuit. Franciscus I. Ducali dignitate illam ornavit, in gratiam Renatæ, Ferrariensis Ducissæ. A Rollone, Normannorum Duce obsessa, posteà tota ferme in cineres redacta, A. C. 1019. à Ligæ partibus stetit, præteritô seculô, sed capta est, ab Henrico IV. A. C. 1591. qui ibi coronatus. Cæsar *Comm. l.* 6. *c.* 12. Merula, Johann. Bonifacius, *Histor. Virgin. l.* 2. *c.* 1. Seb. Rouillard. *Hist. Eccl. Carnut.* Du Chesne, *Antiquit. Gall. c.* 1. *de Carnut.* Ecclesia Cathedralis hujus urbis antiquissima censetur Galliæ totius, & in diœcesi numerantur 30. Abbatiæ, 197. Prioratus, 1300. parœciæ. Hic Concilium A. C. 1124. 1146. quô S. Bernardus, militiæ sacræ caput constitutus, &c. Morerius *in Diction. historico.* Vide quoque *Carnutes*.

CARO, horrori Pythagoræis fuit: Unde *multi antiquorum tradiderunt, eos omnibus epulis per mortem paratis abstinuisse*, Quintilian. *decl.* 13. Sed falsam hanc opinionem A. Gellius vocat, *l.* 4. *c.* 11. docetque ex Aristoxeno, *porculis minusculis & hædis tenerioribus* quoque, Pythagoram non rarò usum esse. Plut. *l.* 1. *de Homero* utramque sententiam sic conciliat, non omni, quadam tamen carne, Pythagoræos abstinuisse. Quæ utut sese habeant, tamen certum est Ægyptios, unde omnia ferè Pythagoras hausit, certos quosdam cibos, præcipuè *carnem & olera*, fuisse aversatos. Juvenal. *Sat.* 15. *v.* 11.

------ Lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa, nefas illic fœtum jugulare capellæ.

Aben Esra *Ægyptios ab omni carnium esu sibi temperâsse*, contendit, quod falsum esse ex antiquis Auctoribus perspicuum est. Omnes enim quidem Ægyptii, Lycopolitanis aliisque nonnullis exceptis, *ovillâ* abstinuêre, ut Satyricus modò innuit: aliarum tamen carnium esum admisêre, ut de convivio Ptolemæi ac Cæsaris loquens testatur Lucan. *l.* 10. *v.* 158.

—— —— —— Multas volucresque ferasque
Ægypti posuêre Deos. —— ——

Sacerdotes tamen & sacris dicati interdum inanimis contenti cibis, vinô & *carnibus* abstinuerunt: quod, dum initiarentur, decem fiebat diebus. Vide Apulej. *Milesiar. l.* 11. Ab iis ad alios dein mos iste derivatus est. Nam & Brachmanes nihil *animatum* edebant, Euseb. *l.* 6. *de præp.* Britanni *leporem, & gallinam & anserem* gustare grande credebant nefas, Cæs. *de bello Gall. l.* 5. *c.* 12. Esseni carnem nunquam attingebant, *Hieron.* Flaminibus Dialibus apud Roman. *capram & carnem incoctam, ut & hederam ac fabam, neque tangere mos erat, neque nominare*, A. Gellius, *l.* 10. *c.* 15. ut alios prætercam. Hunc itaque errorem tam inolitum, Christianis exempturus Spiritus S. per Apostolum, inquit, *Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν, Quicquid in macello venditur, edite, nihil interrogantes propter conscientiam*, 1. Corinth. *c.* 10. *v.* 25. Unde idem paulo infrà exemplô suô aliis præit, dicens: *Εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Et si ego per gratiam* (cibum) *participo, cur* (ob id) *impius judicor, pro quo ego gratias ago? v.* 30. Quasi dicat, si ex beneficio Dei hôc vel illô cibô mihi uti licet, cur committam, ut meâ culpâ hoc Dei beneficium mihi vitio vertatur. Vide Georg. Hornium, *Histor. Philos. l.* 7. *c.* 12. Unde Quadratus, discipulus Apostolorum, & Eleutherius Papæ firmârunt, *ut nulla esca a Christianis fidelibus repudiaretur, quæ rationalis & humana esset.* Spiridion quoque Cypriorum Episcopus hospiti porcinas carnes diebus quadragesimæ edere, quod Christianus esset, renuenti, *Propterea magis*, respondit, *refutare non debes. Omnia enim munda mundis, sicut sermo divinus edocuit.* Vide de prioribus Bedam, *Martyrologiô*, & Eleutherium ipsum, *Ep. ad Gall. provinc. tom.* 1. *Concil. Coloniæ, edit. per Jo. Quentel. fol.* 92. de postremo Sozom. *l.* 1. *c.* 11. Interim non morticinia solùm respuerunt & sequenti ævô Christiani, sed & edomandæ libidinis ac gulæ refrænandæ causâ, aut ne immolatitiam, quæ in macello vendebatur edendo nescii inciderent in eam, quam putabant cum idolis communicationem, nonnulli *carnis* esu satis diu planè abstinuerunt: cibis solùm *inanimis*, ut Apulejus, *l.* 2 appellat, seu *simpuviis*, ut Sixtus, seu *innocuis*, & Prudentius, *Cathemerin.* h. e. insectibus terræ, usi. Hinc nec in cibis *sanguinem edulium pecorum Christianos nosse*, Mi-

Minucius ait, Rabanus quoque Maurus Clericis eôdem fine carnis esum prohibuit, minutarum avium & pisciculorum exceptâ, *de Instit. Cler. l.* 2. *c.* 27. Vide G. Elmenhorst. *ad Minuc. d. l.* ut & infrà passim. Vescebantur autem *Carne* tantùm Barbari, uti de Mardis legas apud Curtium *l.* 5. *c.* 6. non *cum pane*, ut aratores populi. Sic Majores nostros victitâsse refert Cæsar *de Bello Gall. l.* 6. *c.* 21. 22. Gallisque τὸ κρεωφαγεῖν tamquam proprium morem, tribuit Polybius, *l.* 2. *c.* 17. quanquam etiam agriculturæ non expertes ibi faciat. Quod mitioribus populis adeò barbarum visum, ut propemodum fame se putarent premi, in quantalibet carnium copia, si deesset panis, discas ex Xenophonte, *Ἀναβάσ. l.* 1. & Tacito, *Annal. l.* 14. *c.* 24. Cæterùm Carnis bubulæ ac porcinæ caritatem, ad miram vilitatem, ingeniosè perduxit Alexander Severus, apud Lamprid. *c.* 22. *Quum enim vilitatem P. R. ab eo peteret, interrogavit per Curionem, quam speciem caram putarent. Illi continuò — carnem bubulam atque porcinam tunc ille non quidem vilitatem proposuit, sed jussit ne quis suminatam occideret, ne quis lactantem, ne quis vaccam, ne quis damalionem: tantumque intra biennium vel prope annum porcinæ carnis fuit & bubulæ, ut, quum fuisset octominutalis libra, ad duos unumque utriusque carnis libra redigeretur.* Nempe, qui vilitati carnis bubulæ consultum volebant, illi nec vaccas, nec damaliones, comedebant; tauris autem & bobus & vitulis parcebant minimè. Hinc Alexander, quod caro bubula cara esset, ne quis damalionem, ne quis vaccam occideret, jussit. Quâ eâdem ratione motos in Ægypto & Palæstina, propter boum caritatem, vaccas non comedisse, scribit Hieronymus. Fortè ne damaliones quidem: eas enim vaccarum nomine, utpote minores vaccas, comprehendi, dubium non est. Contrà est, cùm agriculturæ ratio habetur. Tunc enim damalionibus & vaccis passim vesci permissum, vitulis verò nequaquam: Ideoque Valens Imperator cùm agriculturæ utilitati prospectum iret tantùm, non autem *carnis* vilitati, Legem emisit, *ne quis vitulos consumeret.* Ut autem in genere bubulo *vaccas* & *damaliones* occidi vetuit Alexander; sic in genere porcino *suminatas*, h. e. scrophas & *lactantes*, h. e. porculas. Ita enim vocem *lactare* tunc temporis Latini usurpârunt, pro *lactere*, atque etiam antiquiores. Ausonius, *Epitaph.* 32. *v.* 3.

> *Infans lactavit. pubes & virgo adolevit,*
> *Nupsit, concepit, peperit, jam mater obivit, &c.*

Salmas. *ad Lamprid. loc. cit.* Cæterùm *Carnium* vilitatem Romæ fuisse magnam, & Plinius docet nos: qui assibus singulis carnis pondo 12. aliquando fuisse vendita, auctor est *l.* 18. *c.* 3. Ab eodem Severo, *Caro* populo addita, apud eundem Lamprid. *c.* 26. *congiarium populo ter dedit, donativum militibus ter: carnem populo addidit:* porcinam, ut videtur, ex Zosimo, *l.* 2. *Αὐρηλιανὸς τῷ χοιρείου κρέως ἐν χορηγίᾳ, ὃ τὸ δημόσιον ἐπέδωκε τῷ Ῥωμαίων δήμῳ.* Sed porcinæ distribuendæ Auctorem Aurelianum facit Vopiscus, &c. Plura de *Carnis* esu, vise ubi de *Animalibus* passim: uti de more polentam *Carnibus* aliisque cibis adspergendi, infrà aliquid voce *Polenta.*

CARO Humana, comesta ab amicis, ab inimicis. De Thracibus namque legimus, charissimos suos in propriis visceribus sepelisse. Quod idem in India Occidentali faciunt populi quidam efferati, qui ipsi devorant suos mortuos, quos tamen plerunque trucidant, ne morte expirantes naturali minùs delicatas superstitibus epulas præbeant. Wendelin. *Doctr. Polit. l.* 2. *c.* 21. *thes.* 2. Contrà Tydeum *ἀνδροφαγίαν* indigitans Sextus Pyrrhonius, *Hypotypos. l.* 3. *c.* 24. cum *cerebrum hostis* comedisse perhibet: *Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γεύσασθαι σαρκῶν, παρ' ἡμῖν μὲν ἀθέμιτον, παρὰ δὲ βαρβάροις ἔθνεσιν ἀδιάφορόν ἐστι. Καὶ τί δεῖ τοὺς βαρβάρους λέγειν, ὅπου καὶ ὁ Τυδεὺς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ πολεμίου λέγεται φαγεῖν, Sed & humanas gustare carnes, apud nos quidem impium, apud totas verò gentes barbaras, indifferens est. Imo quid dico de Barbaris, cum & Tydeus hostis sui cerebrum depastus sit.* Vide quoque Euripidem, & Dosiadem, *Arâ secunda*, cum *Commentariis* Salmas. Idem per detestandam calumniam Christianis olim impactum, uti legimus apud Minucium Felicem, & omnes ferè veteres Ecclesiæ Doctores, dicemusque infrà ubi de *Cæna Domini*, it. voce *Infanticidium.* Occasione ortâ à Cataphrygum, Pepuzianorum, Quintillianorum aliorumque hæreticorum nefandis epulis, quibus defungebantur, cùm sacrorum suis sacris vacabant, ubi Geverh. Elmenhorst. *Commentar. ad Minucium* pluribus docet. At non rarò fame eò adacti homines, aliàs à tanto facinore abhorrentes: ut ex Historia sacra, de obsidione Samariæ & Josepho, de obsidione Hierosolymæ, novimus. Belisarii tempore in Liguria tantam fuisse famem, ut multæ matres proprios filios comederint, notatum est Guid. Fornerio, *ad Cassiodor. l.* 2. *Ep.* 27. Certè homines comedere, inter diras res & legibus vetitas, ponit Aëtius Medicus, *l.* 2. *c.* 24. Atque ut fœdum prodigium recenset Jul. Obsequens, *c.* 37. Quod portentum *irâ Cereris obvenire* dicebant, ut videre est in Oraculo antiquo, quod recenset Pausan. *l.* 8. cujus hæc sententia:

> *Ipsa Ceres flavam segetem subtraxit, & ipsa*
> *Fœcundam invidit miseris pastoribus herbam,*
> *Præmiaque eripiens & prisci commoda honoris,*
> *Liba iisdem donata Deis absumere adegit.*
> *Coget ea & natos & mandere membra vicissim,*
> *Ni festo populus placet libamine divam, &c.*

Vide Caspar. Barthium, *Adversar. Tom.* 3. *l.* 136. *c.* 1. & *Animadversion. ad Papinium Statium, Tom.* 3. *p.* 941. ex antiquis verò Athenionem *in Encomio Coquorum*, apud Athenæum *l.* 14. *c.* 13. Quibus adde Homer. *Il.* 10. ubi de Achille, Tacitum, *Histor. l.* 4. *c.* 42. ubi de Regulo, Guilielmum Brittonem, *l.* 7. *v.* 540. ubi de fœtu recenti comesto, Procopium, *Histor. Goth. l.* 2. Jac. Ciglerum *in Excidio Holmiæ p.* 107. Paul. Jovium, *Elogiorum l.* 3. Alios.

CARO Victimarum, in Holocaustis, tota igni absumebatur. Sic enim bos e. g. ad holocaustum mas & integer selectus, ad ostium Tabernaculi Conventus adducebatur, & ab offerente manus capiti ejus imponebantur. Tum Levita illum jugulabat: & postquam alius sanguinem vase exceptum Altari inspersérat, hostiam excoriatam idem Levita in frusta concidebat, quæ igni imposita à Sacerdote adolebantur, in holocaustum grati odoris Domino. Ita Legislator Levit. *c.* 1. *v.* 3. *&c.* Quo ritu se suaque omnia Deo debere profitebantur. In Sacrificiis verò Pacificis, absumebatur *adeps* solùm, *renes* & *lobus jecoris*; Sacerdoti cedebant *pectus* & *dexter humerus*, Levit. *c.* 9. *v.* 21. 22. reliqua offerenti, quæ vel eôdem die, vel postridie saltem comedenda, & quidquid in tertium diem supererat, igne erat absumendum, *ead. c.* 3. 6. 7. 8. In Sacrificio juvenci pro peccato (per errorem commisso) adeps, renes & lobus jecoris in Altari adolebantur, Corium verò, & tota *caro*, caput, pedes, exta & fimus, extra Castra comburebantur, vide Levitic. *c.* 4. In Sacrificio juvencæ rufæ, quam extra castra immolabat Sacerdos, illa tota cum ligno cedrino, hyssopo & cocco bis tincto comburebatur, ut ejus cineribus aquæ separationis immissis aspersi mundarentur, qui propter cadaveris contactum, aut aliâ de causa polluti erant, Numer. *c.* 19. *v.* 2. *&c.* Quam in rem vide plura apud Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 33. nec non infrà aliquid ubi de *Capillis canescentibus*, quos ut caro victimarum cumulis absumeretur, adhibitos, idem docet. Apud Gentiles, quorum nota cacozelia, usque ad Prometheum. *Caro Victimarum* tota consumebatur, unde *ὁλοκαυτωμάτων* crebra mentio, in Græcorum scriptis: primus Prometheus hunc sacrificandi morem introduxit, quo partem hostiæ in ignem conjicere soliti sunt, partem ad suum victum abuti. Unde Homerus de Eumæo sacrum faciente Od. *ξ. v.* 429.

> *Καὶ τὰ μὲν ἐν πυρὶ βάλλε, παλύνας ἀλφίτου ἀκτῇ·*
> *Μίστυλλόν τ' ἄρα τἆλλα, καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν.*
> *Et partem quidem in ignem jecit, ubi commiscuisset farinæ flore:*
> *Alia verò minutatim secuerunt & verubus confixerunt.*

Et exta quidem priùs mandebant, quàm reliquam *carnem*, unde illud de Pinariis, qui in sacrificio Herculis, extis jam adesis, ad cœteram venerunt dapem: quapropter institutum, ut illi deinceps arcerentur extorum communione, & ad reliquam admitterentur viscerationem, uti legimus apud Livium, *l.* 1. *c.* 7. & Dionys. Halicarnass. *l.* 1. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 129. & infrà in voce, *Ovis*, *Prometheus*, item *Prosiciæ*. Veteres verò Persas totum victimæ corpus, cum omni *carne*, absumere consuevisse, animâ, utpote digniore parte, Diis suis relictâ, legimus, &c.

CAROBERTUS, seu CAROLUS Robertus Hungaris, Carolus II. Hungariæ Rex, fil. Caroli Martelli, nepos Caroli Claudi, Regis Siciliæ & Comitis Provinc. Hujus Martelli mater Maria erat, filia Stephani IV. hinc jus in Hungariam, quod dubium Caroberto patruus Robertus facere conatus, à præcipuis Jurisconsultis rejectus est. Carobertus ergo, jam Andreâ ab Hungaris electô, vi thronum asseruit, victis ingenti prœliô Hungaris, sub Matthæo Palatino Trinchiniæ. Unde quies, & ob suave regimen, Caroberti amor. Ductâ Mariâ primò Casimiri fil. & Elisabethâ, filiâ Ladislai, reliquit filios duos, Ludovicum Magnum, Poloniæ Regem, & Andream, maritum Johannæ I. Neapolitanæ. Obiit A. C. 1342. regni 32. Bonfin. *l.* 9. *dec.* 2. Thurosius, *c.* 90. *Chron. Hungar. part.* 2. *c.* 99.

CAROBRIÆ, vicus Galliæ in finibus Biturigum, pontes olim habuit Caro impositos, hinc nomine mutatô. Nunc *Chabris*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAROBURGUS, urbs Normanniæ, in tractu Constantiensi ad mare Britannicum munita cum portu utcunque capaci. Vulgò *Cherbourg.*

CAROCHA, Hispanis ac Lusitanis, chartacea est mitra, in formam coni effigiata, ac dæmones & flammas appictas habens, quæ damnatorum à Tribunali Inquisitionis capiti solet imponi. Et quidem ornantur hâc infami mitrâ personæ viles & abjectæ pro atrocioribus blasphemiis; quòd sint quasi decoctores cœlestium facultatum: præterea polygami: tandem & magiæ convicti. Illi, quidem, ut qui per eam duplicis ecclesiæ jugales arguuntur: isti quare, non liquet. Phil. à Limborch, *Historiâ Inquisitionis l.* 4. *c.* 41. ubi & iconem ejus habes. Vestitus autem hujusmodi comburendi *Samarra* est, quam vocem vide.

CAROCOTINUM, locus Galliæ, ad mare non procul ab ostio fluminis Sumenæ. Hodie *Crotoy*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CARODUNUM, Germaniæ urbs. *Ptol.* hodie *Cracovia*, in Polonia. Vide *Carrodunum.*

CAROEA, Sarmatiæ Europææ vicus. *Ptol.*

CAROLESIUM, regiuncula Ducatus Burgundiæ, cujus caput *Carolia*, urbecula lepida, ad amnem Reconsam, 6. leuc. à Cluniaco & Ligeri fluv. sub dominio utili Hispanor. Gallis *Charolois*. Inter agrum Matisconensem & Burbonium Ducatum. Veterum fuit Burgundiæ Ducum, dein ad Borbonios, Armeniacos, tandem ad ultimum Burgundiæ Ducem pervenit. Per hujus filiam Mariam Austriacæ familiæ obtigit; cui hôc seculô à Gallis ereptus, restitutus est Philippo IV. pace A. C. 1659. initâ, superioritate Galliæ Regi semper reservatâ. *Morer.* Verùm bellô nuperô à Gallis denuo occupatus, illis pace Neomagensi remansit.

CAROLINGI, nomen secundæ stirpis Franciæ Regum: Hujus enim conditor quamvis Pipinus esset cognomine *Parvus* seu *Brevis*, dynastia tamen hæc non ab illo, sed à Carolo M. filio ejus (sub quo Regnum florentissimum fuit) nomen accepit. Quâ durante Italia, titulusque Imperatoris, jam ab A. C. 475. desuetus, Francis accessit; plerique per Galliam, Belgium & Germaniam Principatus erecti, Britannia è Regno in Ducatum versa: XII. Pares & Parlamenta instituta sunt. Decrevit familia, divisione Regnorum, mutuis dissidiis & ignaviâ ultimorum Regum. Et quidem ex variis Regni divisionibus orta sunt Regnum Franciæ, Neustriæ, Lotharingiæ,

ringiæ, Burgundiæ, Austrasiæ, Aquitaniæ, Germaniæ, Italiæ, Saxoniæ, Provinciæ; donec tandem hæc omnia sub Carolo III. cognomine *Crasso* iterum conjungerentur. Verum eo extinctô divelli iterum ac dilacerari Monarchia in VI. partes cœpit: Arnulfô Germaniam ac Imperium; Berengariô & Guidone Italiam, Rudolfô Burgundiam, Belgium itid. Rudolfô; Guidone Provinciam; Ottone Aquitaniam, occupantibus. A quo tempore *Carovingi*, quasi decursâ suâ periodô, marcescere & Germaniam primo ac Imperium, ad Francos ab illis translatum, amittere, mox Normannorum, aliarumque barbararum gentium incursionibus vexari sicque sensim tecto sublabi cœperunt: Hugone Capetô, ab his ad tertiam, *Capetingorum* familiam, cujus ipse auctor fuit. Regnum tandem transferente; post obitum Ludovici VI. exclusâ, à successione, Caroli M. progenie & qui duo restabant, è *Carolinis*, Carolô Duce Lotharingiæ ac filiô ejus Othone duplici prælio superatis. E quibus cùm orti sint hodierni Lotharingiæ Duces, veros Caroli M. successores & Regni Gallici legitimos hæredes, se hodieque ferunt, scriptis etiam aliquando libris jus suum tutati, &c. Georg. Hornius *Orb. Imper.*

CAROLO-BERGOMUM, urbs Bavariæ, vulgò *Karlesperg.*

CAROLOMANNUS, vide *Carlomannus.*

CAROLOMONTIUM, oppid. Belgii, cum arce, A. C. 1555. à Carolo V. excitata in monte, juxta Mosam, in Namurcensi Comitatu medium inter Carolopolim & Namurcum.

CAROLOPOLIS, urbs nova & munita Gall. ad Mosam fluv. in agro Retelensi, ubi anteà pagus *Arches.* Ei insidet ex altera parte fluv. Mons olympus, arx munita, 3. leuc. à Sedano, 3. à Rupe regia.

CAROLOREGIUM, fortalitium Belgii, ab Hispanis excitatum, A. C. 1666. in monte, prope Sabim fluv. in Comitatu Namurcensi in confinio Hannoniæ, ubi aliàs vicus *le Charnoy.* Gallis subest ab A. C. 1667.

CAROLOSTADIUM, Franconiæ oppid. vulgò *Karlstatt.*

CAROLOSTADIUM, urbs nova German. & probè munita, in Vindorum Marchia, ad confluentias fluviorum *Kulp* & *Meteswitz*, à Carolo Archiduce condita contra Turcas. Alii in Croatia ponunt, quod meliùs forsan. 2. leuc. à Metelinga in Ortum.

CAROLOSTADIUM, oppid. Sueciæ, in parte Ostro-Gothiæ, *Wermelandia*, loco Tingualliæ civitatis à Carolo IX. extructum, juxta Venerum lacum. 25. milliar. à Philippostadio in Occasum. Malè habitum à Danis A. C. 1644.

CAROLOSTADIUS Andreas, Archidiaconus primò Wittembergensis, Lutheri intimus amicus, cum Doctorem Theologiæ renuntiat, A. C. 1512. dein Evangelii luce illustratus, disputat cum Eccio, de libero Arbitrio, A. C. 1519. absente Lutherô ejicit imagines è templis, A. C. 1521. editô de Sacerdotum conjugio & votis Monasticis rescindendis, librô. Bartholomæum Bernh. Feldkirchium, præpositum in oppido Kemberg secutus, ducit uxorem, A. C. 1522. Notatur literis alphabeti A. B. C. D. *in 2. ep.* Melanchthonis ad Camerar. i. e. Andreas Bodenstein Carolstadius Doctor. A Luthero docente, *Christum in pane S. Cœnæ tantum esse, quantum in Cruce pependisset*, dissentit, mysticum verborum sensum ex Scriptura urgens. Rotenburgi per totam hyemem latet, A. C. 1525. Basileam venit, ubi cum A. C. 1543. à Dæmone strangulatum, cum è Ministrorum Basiliensium literis, se referre dicat Morerius, *in diction. magno*: adjicere visum est ex Viri Sancti, Joh. Jac. Grynæi, Antistitis Basil. ad Barthol. Pitiscum, Concionatorem aulæ Elect. Palatin. 1601. literis, die 18. Martii scriptis sequentia: *Illud significare visum est, postquam a Luthero, quem natu major & dignitate superior doctorem creârat Carolstadius, e Saxonia pulsus esset, per annos decem, Ecclesiæ Petrinæ fideliter præfuisse, Rectoris in Academia nostra munere functum cum laude: Εὐταξίας & disciplinæ amantem fuisse: inculpate vixisse, obdormivisse pie eo ipso tempore, quo D. Petrus Boquinus Basileæ vixit. Monstrosum mendacium, de Diabolico spectro, quo ante obitum turbatus sit, auctori Satanæ relinquimus. Qualis vir visus sit Oecolampadio, in hujus dialogo videre est, &c.* Vide Bucholcerum, *Ind. Chronol. &c.*

Imperatores.

CAROLUS I. cognomentô *Magnus*, Pipini Francorum Regis fil. primò Francorum Rex, posteà etiam primus Occidentis Imperator. Natus Ingelhemii prope Moguntiam, A. C. 742. vel secundùm alios, 747. Post patrem, coronatus Noviodumi, A. C. 768. vicit Hunaldum, Ducem Aquitaniæ, & Lupum Vasconum Ducem, à Carolomanno fratre contra se excitatos. Quô mortuô Galliæ Monarcha, Saxones attrivit, prope Osnabrugum, destruxitque famosum Deastri illorum *Irmensul* templum. Desiderium, Longobardorum Regem ab Adriano vocatus, præliô vicit, & Paviæ captum, in Galliam secum duxit, fine sic regno huic impositô, A. C. 776. postquam 206. ann. stetisset. Donationem à patre Pipino Stephano II. factam, ratam habuit, additô territoriô Sabinæ, Ducatus Spoletani & Beneventi. Saxones denuò aggressus, 33. ann spatiô, ad Christianismum perduxit, etiam magnô illorum Rege Witekindô baptizatô. Dein Saracenos in Hispania, A. C. 778. oppressit, Alphonsô Castro à tributi necessitate liberatô, à Vasconibus, in reditu lacessitus, Rolandum, nepotem suum amisit. Post hæc Aragisum, Desiderii generum, hujusque filium Adalgisum, à Tassilone Bavaro excitatos, compescuit. Pipinum filium Italiæ, Ludovicum Aquitaniæ Regem creavit. Saxones rebelles, tertiâ vice, domuit, Brittonibus etiam victis: Tassilonem Bavariæ, & Aragisum Beneventi Duces, soceri Desiderii exilium vindicaturos, subegit, illô cum filiis in monasterium detrusô. Cum Hunnis ab eodem evocatis rem habuit, quos A. C. 785. post octennale bellum, fregit: Rhenum Danubio jungere frustrà conatus. Turbas postmodum Romæ ob Pontificem Leonem ortas composuit, Imperator Occidentis coronatus A. C. 800. postquam Irenes conjugiô excidisset, sic cum Nicephoro Imperatore pactus, Venetos in medio utriusque Imperii liberos pronunciavit: apud omnes *Magni* & *Augusti* nomen promeritus. Interea, cùm imaginum non usus tantum historicus, sed & veneratio, annuente Irene Synodô Nicænâ, quod Oecumenicum 8. Concilium fuit, restituta esset, actaque hujus Concilii Adrianus ad Carolum M. misisset, ut ea Germaniæ, Galliæque Episcopi approbarent, Carolus Francofurti Concilium 300. Episcoporum A. C. 794. celebravit, in quo *Imaginum usus historicus quidem approbatus, sed adoratio damnata, Græcorum Nicæna Synodus destructa, acta rescissa sunt, &c.* Refutatio etiam ejus sub nomine Caroli M. contexta. Sigon. *l.* 4. Chemn. *in exam. de imag.* Porrò, jam Imperator Theodorum Hunnorum Caganum, pulsum à Lecho, per Carolum filium propugnavit, Saxones devictos, alios in Franciam, unde Brabanti & Flandri, alios in Hungariam, unde Septemcastrenses, transtulit: Helmstadium, contra Vandalos, Dresdam contra Bohemos, Naumburgum contra Sorabos, Hamburgum contra Danos, condidit. Pipinô, ac Carolô filiis amissis, Ludovicum minimum natu Imperatorem, Bernardum è Pipino nepotem, Regem Italiæ creavit, maximâ bonorum parte Ecclesiasticis & pauperibus legatâ. Et jam Imperatori Romæ datum, ut *per singulas provincias Archiepiscopos, &c. institueret, Pontificem eligeret, sedemque Apostolicam ordinaret*, Sigon. *l.* 4. Itaque & Leo Papa, ipse juramentum subjecti oris ac fidelitatis dixit. In singulis Monasteriis & Episcopiis, scholas esse jussit, ubi Grammatica, Musica & Arithmetica doceretur, Sigebert. *in Chron.* Rhegino, *l.* 2. Textus Evangeliorum & Epistolarum singulis Dominicis, operâ Pauli Diaconi adaptavit, Synodos varias habuit, &c. Literatorum insignis fautor, Grammaticam Teutonicam ipse scripsit, mensium ventorumque nomina Germanica esse jussit, &c. Obiit pleuritide, A. C. 814. Aquisgrani, ubi tumulatus, ætat. 72. regni Francici 45. Italici 43. Imperii 13. Plura de ipso, Eginhart. & Acciajolus, *in vita Caroli M.* Aimoin. Ado, Sigon. Blond. *dec.* 2. *l.* 3. P. Æmil. *l.* 3. Crantzius, *l.* 2. Baronius, &c. Paucis, Hunnos, Saxones, Longobardos, Bavaros multis præliis fregit, Aquitaniam subegit, Vascones perdomuit, Pannoniam vastavit, multa in Hispania prælia commisit, quinque concilia coegit, Scholam Parisiensem instituit, multasque in Italia Sanctorum hominum res gestas literis prodendas curavit, ventis, & mensibus nomina imposuit; ædes sacras plurimas extruxit; denique omnium, qui unquam fuerunt Principum, belli, pacisque artibus longè clarissimus fuit. Ut & hoc addam, quantam is Rei Ecclesiasticæ curam gesserit, diximus suprà in voce *Capitulare.* Libros ejus aureo contra cultus *de Imaginibus sacris*, occasione Synodi Francofurtanæ ab ipso, contra Græcorum Synodum, in qua Imaginum adoratio stabilita, celebratæ scriptos, primus in Gallia sub nomine *Eli. Phili.* publicavit, seculi præteriti annô 49. Joh. Tilius Episcopus Meldensis, additâ suâ præfatione, cujus authenticum exemplar, contra quorundam conatus, hunc fœtum *veluti* accusantium & exemplaria bonæ notæ in Gallia edita quà potè abolentium, in Bibliotheca sua asservare se refert Gerh. von Mastricht, *Histor. Juris Ecclesiast. num.* 46. Vide Vincentium Placcium JCtum Hamburgensem in *Tract. de Scriptoribus Anonymis & Pseudonymis detectis, in Caroli M. Imperat. Scriptis*, p. 174. Eum excepit fil. Ludovicus Pius.

CAROLUS II. Calvus, ultimus fil. Ludovici Pii, ex Judita, Velfi Bavariæ Comitis filia, Franciæ Rex, A. C. 840. post multas cum fratribus de regni jure controversias, tandem etiam extinctô Ludovicô II. Imperator factus. Prius cum Fratre Ludovico, fratrem maximum natu Lotharium, vicit, ac utróque mortuô, cum Ludovici filio negotium habuit. Lothariô Rege Lotharingiæ, filiô Imperatoris cognominis Placentiæ mortuô, Metas advolans Carolus, coronam sibi sumsit. A Brittonibus victus, Robertum Saxoniæ Principem iis opposuit, Hollandiæ Comitem primum Theodoricum creavit, ut Normannis resisteret, à quibus demum in tantas angustias redactus est, ut illis Neustriâ, hinc *Normannia* dictâ, cedere cogeretur, A. C. 875. Aquitaniam sibi, Pipinô & Carolô patruelibus, in cœnobia relegatis, semel prius victus, subjecit. Post hæc Ludovico fratri Imperium, conciliatô sibi Johanne IX. præripuit, Christianissimus ab eo dictus, A. C. 875. Carolomannum fratris filium, contra se missum, elusit, Italiæ regnum sibi vindicaturus, à Bosone impeditus est, fratris etiam liberis regnum rapturus, judiciô calidæ aquæ, & ferri candentis, convictus primum, dein cùm desistere nollet, à Carolo Crasso acie superatus, paulo post in Galliam reditu paratô, à Sedechia Judæo Medico, venenô propinatô, obiit, A. C. 877. Ex Ermentrude, filia Odonis, Comitis Aurelianensis pater Ludovici Balbi, successoris, Caroli, Lotharii, à patre excæcati & Juditæ: Aimoin. *l.* 5. *c.* 32. Rhegino, *l.* 2. Paul. Æmilius, *l.* 3. Sigon. *l.* 5. *ad an.* 877. *Annales Fuldenses, Tilet, Ado, &c.*

CAROLUS III. Grossus vel Crassus, VII. Romanorum Imperator, Ludovici II. Germanorum Regis fil. tertius Lotharingiæ, Alemaniæque Rex, A. C. 881. prius Carolo Simplici, adhuc minorenni, post Carolomanni mortem, Galliam administraverat. Longobardorum regno occupato, Imperator coronatus est, à Johan. IX. qui quòd Balbum prius vocaret ad Imperium, à Romanis in carcerem conjectus fuerat. Fratrum ditiones, iis mortuis, adiit. Cum Normannis, traditâ Godofredo Duci Frisiâ, ac in uxorem Giselâ filiâ Lotharii elocatâ transegit. Post tamen, cùm Hugonem Lotharii nothum ad occupandam Galliam armaret, eum trucidari, Hugoni oculos erui curavit. Hinc animô & corpore æger, divortiô cum Richarde conjuge factô, Germanorum iras incurrens, Arnolpho nepoti Imperiô cedere coactus, Obiit A. C. 888. in obscuro Sueviæ pago, in summa paupertate. Sepultus in Abbatia de Richenow, in Insul. Lacus Constantiensis. Aimoin. *l.* 5. *c.* 40. P. Æmil.

P. Æmil. *l.* 3. Rhegino *l.* 2. Sigebert. *in Chron.* Otto Frising. Math. Vossius, *Annal. Hist. l.* 1. *p.* 7.

CAROLUS IV. Dux Lucemburgic. filius Johannis, Bohemiæ Regis, Nepos Henrici VII. Imperatoris, à Clemente VI. contra Ludovicum Bavarum, Imperator dictus, sed ab Electoribus non admissus, æmulos Eduardum Anglum, Fridericum Thuringum, & Guntherum Schwartzemburgicum habuit. Quorum illi duo cùm mox renuntiarent juri suo, à tertio Carolus per matrimonia Electores sejunxit, etiam venenô, ut ajunt, propinatô. Sic Imperiô potitus A. C. 1347. præliô Cresciacensi, quô Johannes Galliæ Rex, ab Eduardo victus captusque erat, interfuit, patre Johanne ibi amissô: & in Italia coronatus A. C. 1355. Galeacium ejusque fratrem Barnabam Vicecomites, Imperii vicarios creavit: statimque ut jusserat Papa discessit, *ô infamem diem, ô pudendam fugam, ô supreme!* exclamante Petrarchâ. Annô pòst Auream Bullam in Comitiis Norimbergæ condidit. Ut Wenceslaum ad Imperium promoveret, ex illius patrimonio plurima abalienavit. Sigismundo alteri filio Marchionatum Brandenburg. emit, Electoratum contulit. Pragam, quam lateritiam acceperat, marmoream reliquit, templa & monasteria plurima erexit, Moltavam ponte sumtuosissimô stravit, Arcem splendidam & Academiam Pragæ erexit. Historiam rerum à se gestarum ipse scripsit, ubi inter alia, in exordio, *quid valet*, inquit, *nobilitas generis, aut rerum affluentia, nisi adsit pura conscientia, cum fide recta, spe sancta refertissima.* Plurimarum linguarum præterea notitiâ clarus, obiit Pragæ A. C. 1378. ætat. 61. Imperii 32. Crantz. *metrop.* Æneas Sylv. & Dubravius, *Hist. Bohem.* Cuspinian. *Histor.* Trithem. Onuphr. *Chron.* Blondus *dec.* 2. *l.* 10. Platina *in vita, &c.* Eum excepit fil. Wenceslaus.

CAROLUS V. fil. Philippi I. Archiducis Austriæ, ex Johanna Castellana, nepos Maximiliani I. natus die 24. Febr. A. C. 1500. Hispaniæ Rex, A. C. 1517. post mortem Avi Romanorum Imperator, A. C. 1519. per Europam omnem bellum gessit, & triumphum egit, Hispaniam suam tumultuantem compescuit, Belgas rebellantes in ordinem coëgit; In Italia Mediolanensem ducatum primò fœderatis, pòst sibi asseruit; Pontificem, Florentinos, Senenses, Genuenses, vel erexit socios, vel hostes afflixit. In Germania Solymannum Viennâ depulit, Protestantes acie victos sub jugum misit. Et quasi Europa tot victoriis angustior foret, transmissus in Africam, barbaris gentibus Regem dedit; atque ibi posuit, ubi antè nec licebat stare. Sed quid hæc bella ad Gallicum? Nam Carolus nihil omisit, quò Franciscum rivalem gloriæ tot triumphis adjungeret. Hunc proin ex Italia, ademtô Mediolanensi ducatu, ejecit, redeuntem ad ingenium, vicit ad Ticinum, cepitque, A. C. 1525. Clementem VII. bella contra se cientem, Duce Borboniô, aggressus, Romam expugnavit, *quoties oppugnationem iterabat, cadente nebulâ, & Pontificem prospectum adimente*, Thuan. *l.* 1. Camer. *in Hist. Romæ captæ*, & per Hispanos inprimis diripuit, *aliquô Papali habitu, cum meretrice, in equo per urbem circumductô*, P. Jov. *in vita Pomp. Columnæ.* Pontificem in mole Hadriani ad incitas redegit, A. C. 1527. In Germania tam ipse præsens, quam per fratrem Ferdinandum, varios conventus, ut dissidia religionis componerentur, egit. Colloquia Theologorum utriusque partis crebro instituit. Confessionem Augustanam à Principibus oblatam audivit. Quibus ab Mulbergam victis, librum *Interim*, formulam fidei continentem, permissô conjugiô Clericorum & calicis usu, usque ad Concilium, Germaniæ obtrusit. Donec à Mauritio Saxone, Philippi Hassi captivi genero, Oeniponte, in fœdam fugam conjectus, impedimentis omnibus amissis, & ad pacem Protestantium dandam coactus est, A. C. 1552. quâ Passavii conclusam, *propter religionem nulla cuiquam exhiberetur molestia.* Cæterùm Peruviam & Mexicum novi Orbis terras, Ferdinandi Cortesii præclarissimas victorias, à Pizarro vel ignoravit dirupi, vel dissimulavit. Tandem post Metas frustra obsessas, A. C. 1555. Imperii 36. vivus & vegetus se hæredibus tradidit, donumque concessit ab omni memoria locupletissimum Ferdinando Fratri Imperium, ac regna cætera Philippo filio: In Hispano secessu duobus annis sibi superfuit, imò sibi vixit, si vita mortis commentatio est, Bernhardi lectioni præcipuè deditus. Obiit A. C. 1558. ætat. 58. Imperii 36. *P. Jovius Guicciard. Thuan. Strada, &c.* Filius ejus Philippus, *Carolum* filium habuit, quem tum adhuc unicum, an. ætatis 24. morte affici jussit, Annô, quô.

FILIus ante DIeM patrIos InqUIrIt In annos.

CAROLUS II. Hispan. Rex, ejusdem Imperatoris abnepos; Philippo IV. Patri successit, A. C. 1665. sub tutela Annæ Mariæ Austriacæ matris.

Reges Galliæ.

CAROLUS I. & II. Vide *inter Imperatores.*

CAROLUS III. cognomine *Simplex.* fil. posthumus Ludovici Balbi & Adelaidis. Quò adhuc minorenni Carolus Crassus, & post eum Odo, regno præfuerunt. Coronatus est Annô ætat. 14. mense 4. die 11. annitente Fulcone Archiepiscopô Remensi, magni animi virô, A. C. 891. postquam ipse Odo moriturus monuisset Proceres, illum legitimum Regem suum agnoscerent. Pacem iniit cum Lotharingiæ Duce & Normannis, quorum Dux Rollo Roberti nomen baptizatus assumsit, Gislâ Regis filiâ ductâ. Sed cum Rex dependeret à consiliis Haganonis, desertus à proceribus, & Robertus, Parisiorum Comes, substitutus est, A. C. 922. quem in prælio ipsemet lanceæ ictu occidit. Interim Regi à factiosis Rodolpho Burgundiæ Rege oppositô, Herbertus II. Comes Veromanduorum in carcerem eum compegit, ubi sex post annis obiit, A. C. 929. ætat. 50. Relictô filiô Ludovicô, ex Ogiva, filia Eduardi I. successore.

CAROLUS IV. cognomine *Pulcher*, fil. Philippi Pulchri, post Ludovic. Huttinum, & Philippum Longum, fratres, Galliæ Rex A. C. 1322. titulô etiam Navarræ Regis assumtô, ob matrem Johannam, filiam Henrici I. ex Blanca Artesia. Plurimos, exactionum convictos, & redituum male administratorum, partim carcere, partim morte punit. Ludovicum, Flandriæ Comitem, contra Robertum, tutus est. Eduardo infensus, quòd inaugurationi suæ non interfuisset, per Carolum Valesium, ferme totam Guiennam occupavit, à Regina Isabella, sorore sua, cum Eduardo filio in Galliam veniente, placatus. Imperium à Papa oblatum repudiavit, Obiit A. C. 1327. ætat. 34. Regni 6. sine mascula prole.

CAROLUS V. cognomine *Sapiens*, Francorum Rex, Joannis Regis fil. Primus Delphini titulô, ante regnum, insignis, Dux Normanniæ quoque fuerat, & Patre in captivitate detentô, Regens, cui successit, A. C. 1364. Temporum suorum turbulentissimum statum suâ prudentiâ emendavit, pacis artibus etiam bellicas res feliciter administrare doctus, ita ut quæ pater ejus armatus amiserat, inermis in cubiculo sedens recuperârit. Unde Rex Angliæ dicere solitus, *nullum sese hostem, qui sibi minus armaretur, & plus negotii facesseret.* Froissard. *l.* 2. Per Bertrandum Guesclinum & Mareschal. Bucicaldum, vicit Carolum Navarræ Regem in Normannia; Carolum Blesensem in Armorica contra Johannem Montfortium conatus est defendere, sed hic æmulum interfecit, Guesclinô captô, quem liberatum Rex in Hispaniam misit, contra Petrum crudelem. Angliæ Regem, quod Vasalli fidem non præstaret, à Parlamento condemnatum magnâ parte ditionum, quas in Gallia habebat, exuit, terrâ marique victor. Biblia sacra, à Nicolao Oresmo, in Gallicam linguam verti curavit: ad exemplum Ludovici IX. qui idem suo tempore Theologis imperaverat, Baleus. *l.* 6. Vide quoque in voce *Oresmus.* Magna conatus, obiit, A. C. 1380. ætat. 42. regni 16. prius jam veneno debilitatus, à Navarræ Rege propinatô, cujus vim Imperatoris medicus aliquousque retuderat. Relictô ex Johanna uxore, Carolô VI.

CAROLUS VI. Franciæ Rex, successit Patri Carolo V. an. ætat. 12. coronatus A. C. 1380. per initia imperii satis felix, suppressis seditiosis, dictis *Maillotins*, nobili etiam de Flandris victoriâ ad Rosebecum, A. C. 1382. victô Philippô Artevillâ, rebellionis, contra Ludovic. de Marle, Flandriæ Comitem, Duce, insignis, in morbum incidit, cùm contra Johannem Monfortium, Britanniæ minoris Ducem expeditione susceptâ, Sole nimis fervidô, iter faceret, accedente apparitione hominis ignoti, qui ipsum monebat: *Siste, proditus es*, imprudentiâ ministri, qui dormiens in equo lanceâ galeam ejus percussit, & tandem quorundam personatorum infelici spectaculô: cujus occasione à suis contemptus, multis seditionibus agitatus, tandem inter Anglorum, qui A. C. 1415. pugnâ ad *Azincourt* victores, in regno impunè grassabantur, manus moriens, A. C. 1422. regnum eis reliquit, coactus filium exhæreditare, quæ res innumeras calamitates utrique populo attulit. Ex Isabella Bavarâ, Galliæ furiâ, præter plurimos alios utriusque sexus, Carolum successorem suscepit. Monstrelet, Froissard. Joh. Juvenalis de Ursinis, Labouteur, & Jean de Serres *Invent. in Carolo.* VI.

CAROLUS VII. cognomine *Dilectus*, Rex Franciæ, homo egregiè exercitatus, primùm enim ab Anglis omni penè regno exclusus, ut etiam per jocum *Rex Bituricum* diceretur, eos posteà tantâ felicitate persecutus est, ut nullus eis locus in Francia relinqueretur: ubi in suo pedem ponerent. Habuit cognomen *Victoriosi*, natus est A. C. 1403. Regentis titulum sumsit A. C. 1418. coronatus post obitum patris Pictavii, tum cùm mater ejus cum Anglis colludens, Henricum VI. Angliæ Regem Lutetiæ Regem proclamari curâsset. Dein iterum Remis, A. C. 1429. quam urbem, ope Johannæ d'Arc, vide ibi, præter plurimas alias recuperaverat, ejus ut & Comitis Dunensis ministeriô, contra Anglos, felicissimè usus, quos Gallia penitus, Caleto tenus, expulit. Posteà Ludovicum Delphinum infestum sensit, qui ad Ducem Burgundiæ perfuga, 14. ann. ab aula abfuit, non nisi patre mortuô reversus. Rex venenum timens, cùm à cibo septiduum abstinuisset, fame periit, A. C. 1461. ætat. 58. regni 39. Ludovicô XI. filiô successore relictô. Heroldus *Hist.* Caroli 6. & 7. Joh. de Serres, *in Inventario Histor. Gall.*

CAROLUS VIII. cognomine *Affabilis*, fil. Ludovici XI. ex Carlota Sabauda successit patri, qui noluit plura filium Latinè scire, quàm pauca hæc, *Qui nescit dissimulare nescit regnare*, A. C. 1483. ætat. 13. Eô minorenni, soror ejus Anna, Regens, vicit, per Ludovic. II. Tremollium, Ludovicum Ducem Aurelianensem regimen ad se trahere conatum, in Armorica, A. C. 1488. Postmodum Annam Ducis ultimi filiam, jam Maximiliano Imperatori desponsatam per procuratorem, sibi junxit, ei Margaretâ filiâ, cui ipse prius fidem conjugii dederat, remissâ. Dein, cùm hæres Renati Carolus Ludovico XI. jure suô in regnum Neapolitanum cessisset, hoc sibi asserturus, A. C. 1494. in Italiam transiit, ibi multa correxit, Romæ Alexandro VI. investituram regni Neapolitani & coronationem velut Imperatoris Constantinopolitani extorsit, inde A. C. 1495. regnô intra quadrimestre occupatô, unde Alphonsus Rex cum filio Ferdinando, conscientiâ scelerum magis, quàm vi Caroli, ejectus profugerat. Pòst à Ferdinando Hispano fugatus, à Venetis in regressu victus, & impedimentis exutus, Neapolitanum regnum, Gallorum insolentiâ subditis irritatis, Ferdinandô recipiente & patrueli Fridericô relinquente amisit. Redux domum, amissô prius filiô trienni, subitò, paulo ante prolocutus: *spero me nihil facturum amplius, quo Deum offendam*, in loco sordido, obiit, Ambosiæ, A. C. 1498. ætat. 27. regni 14. Guil. de Jaligny, *in ejus vita.* Belleforestius, *de novem Carolis.* P. Jovius, Guicciardinus, Joh. Serres, &c.

CAROLUS IX. fil. Henrici II. ex Catharina Medicæa, natus A. C. 1550. Egregiis à natura dotibus instructus: Sed à Matre in transversum actus est, venationi imprimis frequenti adhibitus, in qua cæsarum ferarum vulneribus cubitotenus brachium immergere

gere puer admodum didicit, ut cruori assuesceret. Successor fratris Francisci II. ætat. an. 11. quòd edicta, in gratiam Protestantium lata, non servaret, bello civili denuo ansam dedit. Quô Anna Montmorantius ad Fanum Dionysii cum Condæo & Colinii fratribus collisus, ex vulnere accepto obiit, A. C. 1567. postquam A. C. 1562. ad urbem Druidum similiter conflixissent, utriusque exercitus Duce captô. Cum verò Condæus, Casimiri Palatini copiis auctus, jam terribilis esset, decreta revocata, religio concessa, amnestia sancita. Mox religio & cultores ejus rursus proscripti, quibus Rupella asylum fuit, & brevi res iterum egregiæ, ut Condæus sæpe usurparet vocem Themistoclis, *Periissem nisi periissem*; A. C. 1569. tamen in pugna Bassacena captus, & contra datam fidem occisus. Quô sublatô, perculsos fœderatos Johanna Labretana erexit, donec A. C. 1570. rursus pax facta, libertas religioni data, amnestia proclamata. Et quia hactenus pellis Leonina non juvit, vulpina induta, ac sub prætextu nuptiarum Henrici Navarri, cum Margareta, Caroli sorore, *Laniena Parisiensis* secuta, dictitante Catharinâ, *necesse esse unam partem regni perire, ut altera incolumis servetur*. Sed Reformatorum conclamatas res Rupella, strenuè se contra Henricum Andium Ducem, Caroli fratrem, defendendo restituit, è propugnaculo, cui *Evangelii* nomen, hostibus inprimis infestatis. Rex verò, cui ab hoc tempore, somnum nocturni horrores plerumque interrumpebant, frustra Symphoniacorum puerorum solatiô imploratô, A. C. 1574. post dolores adeo pertinaces, *ut, si mori dies ante mortem senserit*, extinctus est, quum 14. diebus ante mortem, *nil nisi sanguinem è corpore fluere vidisset*, ætat. 24. regni 13. Cæterum Poëseos & Venationis, vide supra, de qua etiam tractatum dictâsse Villaregio dicitur, insignis amator. Maritus Elisabethæ Austriacæ. Relictô successore Henricô fratre. Plura de eo vide apud Jac. Aug. Thuanum, *l.* 26. *& seqq.* Ville Roy, *Memor. Caroli IX.* Vide quoque *Carolus Faber*.

CAROLUS Borbonius Cardinalis, post Henrici III. mortem, ab Henotica factione, Rex Galliæ proclamatus est, cusis & signatis nomine Caroli X. nummis, additôque ipsi Vicariô, Duce Meduaniô. Sed personatus hic Rex, paucis pòst diebus, in Navarræi custodia, ex calculi doloribus, expiravit, Annô ætat. 66. Hic verò jam prius in castris Rex proclamatus, felicibus auspiciis thronum conscendit, Henricus IV. seu Magnus dictus, vide ibi.

CAROLUS, primogenitus Caroli M. Rex Franciæ Orientalis, testamentô Patris dictus, A. C. 806. magnâ diligentiâ reliquiis Idololatrarum, è Germania exstirpandis, incubuit, vicit Bohemos, Duce illorum Lechô occisô, superavit Slavos Sorabos, trans Albim habitantes. Obiit sine prole, A. C. 811. Eginhart. *in vita Caroli M.* Aimoin. *l.* 4. *Hist. Gall.*

CAROLUS Martellus, Magister palatii, seu Majordomus, fil. Pipini, ex Alpaïde, A. C. 694. à Plectrude, quam Pater repudiaverat, in vincula conjectus; mox inde liber, Rainfroidum Majorem Domus aggressus vicit, A. C. 717. Saxonas dein, Alemannos, Bavaros, Noricosque sub jugum misit. Chilpericô Rege superatô, Lotharium Dagoberti filium admovit, quô mortuô, Chilpericum resumsit, cum Luitprando amicitiam, missô Pipinô filiô, iniit. Ab eo adjutus, Saracenos ab Eudone, Aquitaniæ Duce, evocatos, cæcidit, A. C. 732. Burgundiam dein, & Aquitaniam subjugavit, Saracenosque secundâ vice in Galliam reversos expulit. Chilperico mortuo, Theodoricum Dagoberti filium substituit. Ex Majore Domus Princeps Franciæ pronuntiatus, obiit Cariaci A. C. 741. ætat. 55. regiminis 26. Relictô Carlomannô & Pipinô Curtô, capite secundæ familiæ regiæ. Brevi post mortem, sepulchrum inane, & serpens solùm ibi repertus. P. Æmilius, *in Hist. l.* 2. Sigon. *l.* 3. Fredegarius, Sigebertus, Aimoinus, Anastasius, *in Gregorio* II. *&c.*

CAROLUS Valesius, cognomine *Defensor Fidei*, fil. Philippi Audacis Regis ex Isabella Arragonia. Caput Valesiæ familiæ, quæ regnum tenuit 260. ann. ab. A. C. 1328. quô Philippus, filius ejus regnare incepit, usque ad A. C. 1589. quô Henric. III. obiit. Arragoniam sibi Valentiam, & Comitatum Barcinonensem à Papa oblata, hâc lege, ut occupet, sprevit. Post mortem Philippi Pulchri, curam regni gessit, Anglis in Guienna bellô illatô. Dein à Bonifacio IX. Vicarius Generalis & Defensor ditionum Ecclesiæ creatus, Florentiam profectus est, Albórum & Nigrorum factiones sublaturus. Prioribus pulsis Dantem Poëtam in carminibus suis infestum sensit, &c. Obiit A. C. 1325. Vide Duchesne, Choletum, San Marth. Dominicum, Du Bouchet, &c. *Genealog. Famil. Gall.*

CAROLUS, fil. Caroli II. Rex Aquitaniæ, coronatus, A. C. 855. Obiit, A. C. 866. Item, fil. Caroli VII. caput Ligæ Boni publici, A. C. 1465. Obiit A. C. 1472. cum veneni à Monacho quodam Benedictino propinati suspicione. Item, Comes Eusianus, Par Franciæ, in prœlio ad *Azincourt*, captus. Obiit A. C. 1472. Item, Comes Alenconius, fil. Caroli Valesii, in pugna Crescyacensi, occisus, A. C. 1346. Item, ultimus Dux Alenconius, fil. Renati, post mortem Ludovici XII. pro primo principe regii sanguinis agnitus. Obiit A. C. 1525. Item, filius Ludovici, nepos Caroli V. in Anglia ann. 25. captivus, obiit A. C. 1465. pater Ludovici XII. Item, Comes Engolismæ, fil. Johannis Aurelianensis, obiit A. C. 1496. pater Francisci I. Item Dux Borbonius, obiit A. C. 1456. ex Agnete Burgundica, 11. liberorum parens. Item, Connestabilis Franciæ, ex Ducibus Borboniæ, transiit ad Carolum V. Imperatorem in expugnatione Romæ mortuus, A. C. 1527. Item, primus Dux Vindocinus, pater Antonii Navarræ Regis obiit A. C. 1537. Item, Comes Suessionum, Par & magnus Galliæ Magister, filius Ludovici Condæi, obiit A. C. 1612. Item, Princeps Rupi-Suriyonius, obiit A. C. 1565. Item *Carolus* Borbonius, Dominus de Carency, A. C. 1495. Vide *Alexertium*.

Reges Hispaniæ vide Carolus V. Imperator.

Reges Navarræ.

CAROLUS I. Vide *Carolus* IV. Galliæ Rex

CAROLUS II. Malus, Navarræ Rex, fil. Philippi Comitis Ebroicensis, ex Ludov. X. Hutini Galliæ Regis filia Johanna, cui Ordines regni, mortuô Philippô Longô & Carolô Pulchrô, coronam detulerant. Coronatus est Pompejopoli, A. C. 1349. Carolum Hispanum de la Cerda, Franciæ Conestabilem & Johanni Regi charum, in Normannia, castrô, ubi degebat, noctu expugnatô, trucidavit. Cum Anglis non semel contra Galliam fœdus iniit, eloquiô, dexteritate, ingeniô, animositate abusus, modò scopô potiretur, nihil pensi habuit. Carolum Sapientem, seu V. tantô odiô prosecutus est, quod ab ipso adhuc Delphino, in vincula conjectus olim fuisset, ut illum cum reliquis sanguinis regii principibus, veneniô quoque aggressus sit, sed frustrà: Idem facturus Gastoni Phœbo, affini suo, similiter frustratus est. Tandem suum ipse funus vivus confecit, dum ad vires malè deperditas reficiendas, infusus est linteo aquâ ardente perfusis, ubi admotâ filo candelâ flamma concepta est. Ita mors in remediis quæritur, & telo, quô pellitur, sæpe vincit. A. C. 1387. ætat. 55. Carolum fil. successorem habuit. Froissard. *l.* 3. Juvenal. de Ursinis, *in Carolo* VI. *P. Æmyl. Belleforestius, Mariana, &c.*

CAROLUS III. cognomine *Nobilis*, *& alter Salomo*, patri Carolo II. successit. Justus, mitis, benignus. Obiit A. C. 1425. relictâ ex Eleonora Castellana, filiâ Blanca, uxore Johannis Arragoniæ Regis, quæ Patri successit. Mariana, *l.* 18. 19. 20. Garibay.

Reges Neapolitani, Comites Provinciæ.

CAROLUS I. fil. Ludov. VIII. cognomine *Leo*: frater Ludov. IX. maritus Beatricis, Raimundi Berengar. Comit. Provinciæ filiæ, fratrem, à quo Comitatu Andegavensi &c. donatus erat, in Orientem secutus, postquam rediit, ab Urbano IV. & Clemente IV. contra Mainfredum vocatus, Neapolisque & Siciliæ Rex creatus est, hâc lege, ut 40000. aureorum libras quotannis solveret, postquam Mainfredum primò, fil. nothum Friderici II. ad Beneventum, dein Conradinum regni utriusque hæredem legitimum, primò quidem ad Aretium profligatus, in Marsis superâsset: quem cum Friderico Duce Austriæ, ex annulo & liberali forma agnitos, è fugâ retraxit, & Clemente, feralem sententiam ferente, *Vita Conradini mors Caroli*, &c. cum 11. aliis Sueviæ Italiæque Proceribus, Neapoli, securi percussit: Carnifice illicò plexô, ne gloriari posset, tam nobilem sanguinem à se fusum esse. Quæ sævitia Vesperis Siculis mox expiata, Nicolaô III. cujus fratri regiæ puellam stirpis Carolus uxorem negaverat, dictitans, *etsi Nicolaus rubro galerô ornatus, ejus tamen agnatos regii sanguinis puellâ indignos esse*, Papir. Masson. *l.* 3. *Hist.* conjurationis fabrô, ipsô Paschatis die, A. C. 1282. quibus, dum campanæ ad vespertinas preces pulsarentur, omnes Galli interfecti sunt, prægnantibus quoque occisis, ne quid Gallici sanguinis superesset: Petrusque Aragonius illico eò transiit, ac Rex Siciliæ coronatus est, frustrà obnitente Carolô: qui iterum monomachiâ propositâ ab Arragone elusus, mox Carolô Claudô filiô ab hoste captô, mœrore confectus obiit, A. C. 1285. in Apulia. Relictô Carolô filiô successore, Blondus: Villan. Nangii, Spond. Bzovius, Raynald. *in Annal. Eccl.* Bouchæus *l.* 9. *Historia Provinciale*.

CAROLUS II. Claudus, Patre mortuô, adhuc captivus, demum A. C. 1288. liberatus est, postquam pollicitus esset, effecturum se, ut gener suus Carolus Valesius regno Arragoniæ renuntiaret, & Jacobus Aragonius Siciliæ regnum à Papa impetraret, *ut frustra sint, qui à S. Magdalena eum liberatum dicant*. Moreri *in diction. Hist.* Hinc in Galliam inde iterum in Italiam reversus, Rex Neapolitan. coronatus est; A. C. 1289. Hungariæ quoque, per Mariam, fil. Stephani V. & sororem Ladislai IV. regnum adeptus. Mitis in subjectos, Cœlestini V. electionem & Clementis V. conatum, in Templariis exstirpandis adjuvit, templa monasteriaque plurima excitavit ob benignitatem *Alexander* sui temporis dictus. Obiit Casæ Novæ, prope Neapolim, A. C. 1309. ætat. 63. regni 25. Pater ex Maria Hungar. decem filiorum, & 5. filiarum. E quibus primus Carolus Martellus in Hungariam vocatus est, Robertus Patri successit. P. Æmylius, Zurita, Villanius, Spond. Nostradamus, Ruffy, Bouchæus, *Hist. Prov. l.* 9.

CAROLUS, fil. Roberti, nepos Caroli II. Dux Calabriæ, pepulit Siciliâ Fridericum, Trinacriæ Regem, qui cum Castruccio & Gibellinis Roberto Regi insidias struxerat. A Florentinis urbis suæ Præfectus assumtus, obiit A. C. 1328. ætat. 31. Sub Eleazaro Comite Ariano, Ephoro suo, tantum profecit, ut Petrarchæ verbis, *fortitudinem Caroli I. liberalitatem Caroli II. prudentiam Parentis, cum exacta Justitiæ observantia in se uno conjunxerit*. Ex Maria, Caroli Valesii filiâ, præter alios, Johannæ parens, quæ Roberto successit. Petrarcha *l.* 10. *Ep. ad Donat.* Summont. *Hist. Neap.* Bouch. *l.* 9.

CAROLUS, Dux Duracinus, fil. Johannis Siculi, nepos Caroli II. Præfectus Neapolis, sub Johanna, Andreâ Hungarô strangulatô Aversæ, capite plexus eodem in loco, operâ Ludovici fratris ejus, A. C. 1347. Summonte, *Hist. Neapolit.*

CAROLUS III. cognomine *Pax*, Dux Duracinus, fil. Caroli, nepos Johannis, abnepos Caroli II. Johannam, in vincula conjectam, mori coëgit, hinc ab Urbano VI. regni Neapolitani investiturâ acceptâ, frustrà obnitente Ludovicô Andegavensi filiô Johannis Galliæ Regis à Johanna adoptatô. Quô mortuô A. C. 1384. Carolus, in Hungariam profectus, Budæ occisus est, A. C. 1386. ætat. 41. artibus Isabellæ, quæ generum suum Sigismundum in thronum evexit. Ex Margareta Duracina, parens Ladislai, Hungariæ Regis & Johannæ II. Ruffy. *Hist. Comit. Prov.* Bouch. *l.* 9.

CAROLUS III. vel IV. fil. Caroli, Comitis du Maine, &c. à Renato Rege, patruo suo adoptatus, ei successit, A. C. 1480. Obiit A. C. 1482. Ludovicô IX. Galliæ Rege hærede institutô, Nostradamus, Ruffy, Bouch. *Hist. Prov.*

Reges Angliæ.

CAROLUS I. M. Britanniæ, post patrem Jacobum, Rex, A. C. 1625. Rupellæ, sub Buckinghamio Duce, succurrere conatus est: mox pace cum Gallo initâ, domesticis turbis implicitus, Scotos obsequium aliquatenus detrectantes, armis terruit, hinc veniâ dignatus. Aliæ exinde in Anglia exortæ turbæ, intestinô bellô omnia miscuerunt, Rege tandem pulsô. Qui apud Scotos perfugiô frustrà quæsitô, ab illis in Anglorum manus traditus, Fairface & Cromwellô annitente coram Parlamento accusatus, & inauditô ab omni memoria exemplô, manu carnificis in publicâ panegyri, capite plexus est, A. C. 1649. Du Chesne, *Hist. Angl. l.* 22. *& seqq.* Gualdo, *Histor.* Ex Henrietta Francica, parens Caroli II. successoris.

CAROLUS II. Hagæ Comitis erat, funestô paternæ mortis nunciô auditô. Hinc à Scotis Rex factus, illuc concessit, sed ab Anglis, Cromwellô Duce, acie victus, postquam diu in hostico latitâsset, tandem lignatoris habitu primùm usus, dein cubicularium nobilis alicujus fœminæ simulans, in Hollandiam evasit. Decennali exiliô jactatus, Coloniæ inprimis moram traxit: Frustra dein Galliæ Hispaniæque Regum, qui cum pacem nuptiasque sanciverant in utriusque regni collimitio, A. C. 1660. ope imploratâ, paulo pòst, mortuô Protectore, miraculô restitutus, ministeriô Generalis Monckii, ex Hollandia, ab hujus incolis magnificè exceptus & deductus, in Angliam rediit: In throno stabilitus, Hollandis binis vicibus bellô illatô, non usquequaque felix. Obiit subitâ morte, A. C. 1685. successore fratre Duce Eboracensi Jacobô. Vide *Jacobus* II.

Reges Sueciæ.

CAROLUS VII. priores enim nullâ re memorabiles, vindictâ mortis Erici IX. cognomine *Sancti*, simulatâ, thronum conscendit, à Canuto Erici filio, occisus, Annô 7. regni. Olaus M. *Hist. Suec. l.* 19.

CAROLUS VIII. ex antiquis Sueciæ Regibus, post Christophorum electus est, A. C. 1448. Justitiæ & prudentiæ laude clarus, Philosophiæ etiam & Mathematum peritus. Ter pulsus, ob nimium in Ecclesiasticos rigorem, obiit A. C. 1470. Joh. Magnus, *l.* 23. *Crantz. &c.*

CAROLUS IX. Dux Sudermanniæ, Sigismundi Regis patruus. Cui in Poloniæ regnum adscito, cùm religionem in patria turbare conaretur, neque, postquam citatus esset ab Ordinibus, compareret, aut Uladislaum filium, vel saltem Johannem, ex noverca fratrem mitteret designaretve, Stockholmiæ in Comitiis regnum abrogatum; ipsi autem A. C. 1604. delatum est, cedente Johanne jure suô. Bello cum Polonis Danisque non adeò felix, obiit A. C. 1611. relictô filiô Gustavô Adolphô Magnô.

CAROLUS Gustavus, X. ex Bipontinorum Ducum familia, nepos Caroli IX. ex filia, successit Christinæ, A. C. 1653. Bellô Polonis Danisque illatô celebris. Obiit post Hafniam frustrà obsessam, Gottemburgi A. C. 1660. secundùm alios, in obsidione ignobilis cujusdam in Norvegia castri, relictô ex Hedvige Eleonora, Holsata, Carolô filiô successore.

CAROLUS XI. natus A. C. 1660. hodiè regnat, difficili cum confœderatis Germaniæ Principibus bello implicitus.

Hungariæ Reges.

CAROLUS I. cognomine *Martellus*, fil. Caroli Claudi, Neapolitan. & Siciliæ Regis natus est A. C. 1272. coronam Hungariæ A. C. 1290. nactus, ex Maria, nepos Stephani V. & Ladislai IV. Andream cognomine Venetum, & Imperatorem Rodolphum, qui filio Alberto regnum conciliatum ibat, infestos sensit, sed hujus genere, thronum occupavit, parte Hungariæ sub Andrea manente. Obiit A. C. 1297. secundùm alios, 1301. Ex Clementia Habspurgica Pater Caroli II. &c. Villanius, *l.* 7. *&* 8. *Bonfinius*, *Thuanus*, *&c.*

CAROLUS II. dictus *Carolus Robertus*, vulgò *Carobertus*, vide ibi.

Palatini Principes.

CAROLUS Ludovicus, fil. Friderici V. Bohemiæ Regis, natus est A. C. 1617. Adolevit apud Belgas: mortuô Patre, cum Ferdinandus III. Rex Roman. eligeretur, A. C. 1638. contra electionem protestatus, jus suum in Electoratum scriptis tutus est. Post Vinariensis obitum Dux exercitui destinatus, cùm ex Anglia ad copias properaret, in Gallia detentus est. Pace Monasteriensi A. C. 1648. restitutus, inferiorem Palatinatum recuperavit, promissâ simultaneâ quoque investiturâ, in superiorem Palatinatum & Electoratum priorem, si Wilhelminam lineam extingui contigerit. Ferdinandô III. extinctô Vicariatum Imperii administravit, frustra obnitente Bavarô. Cum domo Darmstattina dein A. C. 1661. ob jus Ecclesiasticum in præfectura *Umbstatt*; cum Duce Lotharingiæ, cum Principibus vicinis; ob Wildfangios, hodie cum Galliæ Rege, gravibus bellis implicitus, ubique excelsi & supra omnes fortunæ vices eminentis animi magnitudine, invictâ insuper in Cæsarem & Imperium fide, omnium admirationem in se rapit. Pater, ex conjuge Hassiaca, filii unici *Caroli*, dignitatis Electoralis & virtutum paternarum ex asse hæredis, qui haud pridem auspicatissimô matrimoniô sibi junxit Wilhelminam Ernestinam, Serenissimi Daniæ Regis sororem: & Carlottæ Elizabethæ, quæ A. C. 1672. nupsit Philippo Duci Aurelianensi, Galliarum Regis Christianiss. fratri unico.

Sabaudiæ Duces.

CAROLUS I. fil. Amedei IX. successit Philiberto fratri, A. C. 1482. ætat. 14. Sub tutela Ludov. XI. in cujus aula educatus est. Marchionem Salucianum, bellô petitus, ditione suâ exuit, A. C. 1489. ab hoc venenô peremtus. Græcè Latinèque eruditus, à Carlota Cypri regnô donatus, A. C. 1485. ex Blanca Montferratensi parens Caroli II. successoris. In ejus aula Bayardus ephebus fuit. Guicheno, *Hist. Saband. Phil. Bergamas*, *Juligny*, *&c.*

CAROLUS II. Johann Amedæus, natus Taurini, A. C. 1488. novem ante patris obitum mensibus; unde Marchioni Saluciano occasio ditionem recuperandi. Paulo pòst lapsu obiit. Guicheno, *Hist. Saband.*

CAROLUS III. cognomine *Bonus*, Philiberto II. fratri successit, A. C. 1504. In partes Caroli V. Imperatoris cùm transiisset, Taurinum à Gallis, Nicea à Barberossa Turca capta est, & post pugnam *de Cerisoles*, A. C. 1544. Pedemontium belli theatrum fuit. Sic afflictus, obiit A. C. 1553. ætat. 66. princip. 49. Pius, Sapiens, Justus, literarum & Literatorum fautor, sed non æquè animosus. Ex Beatrice Lusitana 9. liberorum pater. P. Jovius, *l.* 35. *& seqq.* Thuan. *l.* 11. *&* 12.

CAROLUS Emanuel, I. cognomine *Magnus*, fil. Emanuelis Philiberti, natus est A. C. 1562. maritus Catharinæ Michaelæ Austriacæ, A. C. 1585. Plurimis conflictibus interfuit, literatus & literatorum fautor, memoriâ, judiciô, arte inprimis animos hominum sibi conciliandi, & Regum arcana perscrutandi, inclytus, præcipuè autem bellô clarus. Unde inter clarissimos sui seculi Duces habitus, solusque cum solo Henrico Duce Roanio, à Forstnero, *notis in Tacit.* collatus, quem vide. Cœterùm in sequiorem sexum effusus, pollicitorum immemor, & plus quàm decet, suspicax. Ligâ fervente, non ad Comitatum Provinciæ solùm, sed ad regnum aspirare ausus, imò ad Imperium, post mortem Matthiæ, Cypri quoque & Macedoniæ regna cogitavit. Hinc æmulatio, invidia, odium. Ab Henrico IV. maximâ ditionum parte exutus, Marchionatu Salucianô cedere ipsi coactus est. Genevam A. C. 1602. primò, dein A. C. 1609. infelicissimè tentavit. Bello posteà Mantuano, Gallico, Hispanico, &c. implicitus, obiit Savilliani, præ animi mœrore, A. C. 1630. ætat. 68. Adeò tectus, ut pluribus montibus pectus, quàm regio ejus circumvallata vulgò diceretur. Pater numerosæ prolis. Successit fil. Victor Amedeus.

CAROLUS Emanuel II. Victoris Amedæi fil. natus A. C. 1634. successit Franc. Hiacyntho fratri, A. C. 1638. sub tutela matris Christinæ Francicæ, tum Hispanorum armis exercitus; ex filia Ducis Nemorosii, prolem masculam suscepit, A. C. 1666. Obiit A. C. 1675.

Lotharingiæ Duces aliique Principes.

CAROLUS I. fil. Ludòvici IV. Galliæ Regis, Dux Lotharingiæ factus est: à Galliæ regno, electô Hugone Capetô, exclusus, quòd Germanis nimis faveret, cùm jus urgeret suum, ab Hugone captus est, & in vinculis Aureliani, obiit, A. C. 991. numerosâ prole susceptâ. Sigebert. *l.* 5. *Annal. Loth.*

CAROLUS II. fil. Johannis, venenô Parisiis peremti. Interfuit prælio *de Rosebecq*. A. C. 1382. & obsidioni Gandavensi, quâ Philippus Audax urbem cinxit. In Prussia, Regem Lithuaniæ in prælio prope Vilnam cepit, socero Ruperto Imperatori Francofortum obsidenti adfuit. A vicinis Principibus bellô petitus, illos vicit, præcipuis captis. Sed Gallos infestans, veniam petere coactus est. Obiit A. C. 1430. Isabellâ, quæ ipsi successit, uxore Renati Andegavens. & Catharinâ filiabus relictis. Froissard. Joh. Juven. de Ursinis, *Hist. Caroli VI. Annal. Lothar.*

CAROLUS III. fil. Francisci Ducis. Natus est, A. C. 1543. educatus in aula Henrici II. Galliæ Regis Guisianorum turbis implicitus, bellum in Campania gessit. Obiit A. C. 1608. Henricô filiô successore relictô, &c.

CAROLUS IV. fil. Francisci, Comitis de Vaudemont, nepos Caroli III. maritus primo Nicolaidis cognatæ, dein Beatricis Cusantiæ. Fortunæ pila, sæpius ditionibus pulsus, diu exul, tandem pars non minima exercitus Confœderatorum, contra Galliæ Regem, Principum, post Gallos, Crequiô Duce, ingenti clade ad Mosellam, A. C. 1675. affectos, captamque Trevirorum Augustam, paulo pòst obiit, septuagenariô major. Ei successit, ex fratre nepos, Carolus, Imperatori Leopoldo gratus.

CAROLUS, cognomine *Bellator*, natus A. C. 1433. successit patri Philippo Duci Burgundiæ, A. C. 1467. in Leodienses rebelles nimis rigidus, junctus dein Ludov. Delphino plurimorum Galliæ malorum causa. Lotharingiâ postmodum occupatâ, vicinis formidabilis, ad majora aspiravit. Quare Helvetii subjugandi erant, occasio currus pellibus ovinis onustus, quem Jacobus Sabaudus, Romontii comes, retinuerat. Sed belli, non qualem optâsset, exitus. Vide infrà. Ex Isabella, Caroli Borbonii, filia, pater Mariæ, quæ amplissimam hæreditatem, in familiam Austriacam intulit, nupta Maximiliano I. Cominæus, *l.* 5. Gaguin. *l.* 10. Hic Dux Burgundiæ potentissimus, primum *Carolensis Comes* appellatus, variâ fortunâ cum Ludovico undecimo Francorum Rege, Eburonibus, Helvetiis bellum & pacem exercuit. tandem verò, postquam binis cladibus ab Helvetiis afflictus, ad Muratum innumeros milites, ad Grandissonem thesauros suos perdidisset, ad Nanceium, à Renato Lotharingiæ Duce pugnâ superatus, & interfectus est, A. C. 1477.

CAROLUS, minimus natu fil. Wolfgangi Ducis Bipontini, fratres habuit Philippum Ludovicum, cui Neoburgicus Principatus & Johannem, cui Ducatus Bipontinus obtigêre: ipse, cùm sustentatio ejus fratri Johanni & ita Principatui Bipontino assignata esset, posteà A. C. 1586. Bircofeldiam ditionem obtinuit.

Deceſſit maturè A. C. 1600. à literarum & pietatis ſtudio celebratus. Pater Georgii Wilhelmi, Friderici & Chriſtiani: quorum primus ex Dorothea Solmenſi ſuſcepit *Carolum* Ottonem A. C. 1625. tertius è Magdalena Catharina Bipontina, præter Chriſtianum, Johannem *Carolum* genuit A. C. 1638. ambos rei bellicæ gloriâ illuſtres.

CAROLUS, fil. Jacobi Marchionis Badenſis, mortui A. C. 1453. à fratre Bernardo, qui vitam monaſticam eſt amplexus, adminiſtrationem traditam ſuſcepit: à Friderico Palatino, cum quo ei bellum, cum fratre Georgio atque Ulrico Wirtenbergico victus captuſque multa lytri nomine Palatinis relinquere coactus eſt: Obiit A. C. 1475. ex Catharina Auſtriaca pater Alberti, Friderici Epiſcopi Ultrajectini & Chriſtophori, qui Patris ſucceſſor fuit, quô inter alios *Carolus* Canonicus natus eſt.

CAROLUS, fil. Erneſti, qui Durlacenſis lineæ conditor fuit, A. C. 1556. in ditiones ſuas Religionem Euangelicam publicè introduxit, mutuatus à vicinis Doctores, qui Eccleſias inſtruerent: fororium Albertum Brandeburgicum proſcriptum recepit, contra Reformatos operam militarem Galliæ Regi præſtans, prælio Montcontorio interfuit. Obiit A. C. 1577. Pater, ex ſecunda conjuge Anna Palatina Erneſti, Friderici, Jacobi & Georgii Friderici: qui fratribus ſuperſtes ſoluſque tandem hæres, inter filios quoque *Carolum* habuit, qui in Galliam pro Germanis Principibus iturus, extinctus eſt A. C. 1625. frater Friderici natu majoris, quô natus Fridericus A. C. 1616. & *Carolus* Magnus: quorum is Fridericum Magnum ſuſcepit & *Carolum* Guſtavum, jam Imperatoris militem; hic militare genus totâ fere vitâ Suecicis auſpiciis ſectatus, in clade Schlangii à Piccolomineo & Mercio in ſuperiore Palatinatu circumventi, unà captus eſt A. C. 1641. In Polonico dein bello iterum ſtipendia fecit, ac ibi in prælio Warzovienſi, Regi, cui acceptiſſimus fuit, vitam ſervavit: Defunctus non multo pòſt, A. C. 1658. relictô ex Maria Juliana Hohenloica filiô *Carolo* Fridericô, qui ad Pontificios tranſiens militari vitæ ſe addixit, in ipſo ætatis flore extinctus A. C. 1677.

CAROLUS, [illegible] Ferdinandi Archiducis Auſtriæ (ex Philippina Welſeria, eleganti ingeniô & formâ, patriciâ Auguſtanâ, quam Ferdinandus clam Patre ſibi ſociaverat) ſucceſſione paternâ excluſus, ægrè Burgoviam obtinuit, *Marchio Burgoviæ* inſignitus. Ab A. C. 1593. in bello Turcico Cæſari meruit, bienniôque pòſt, demandatam à *Carolo* Mansfeldio exercitus curam, cum Johanne Mediceo ſuſcepit. Cùm frater Andreas Cardinalis ac Epiſcopus Conſtantienſis Belgium regeret, eòdem deſcendit, & Sibyllam Clivenſem duxit, ſed ſterili matrimoniô. Idem quoque nomen fuit filio minimo natu Alberti Ducis Megapolitani, qui poſt Fratrem Chriſtophorum Epiſcopus Razenburgius, & à nepote Johanne liberorum tutor relictus, Ducatum adminiſtravit, extinctus A. C. 1610. Item Duci Monſterbergico, genero Johannis Ducis Sagano - Glogovii ultimi. Fuit quoque *Carolus* Victor, filius Henrici junioris Ducis Brunſuicenſis, lineæ Guelferbitanæ, patris in exilio primùm, dein captivitate ſocius, &c. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Sylloge Geneal. Hiſtor. paſſim.*

CAROLUS Bleſenſis, fil. Guidonis, Comitis Bleſ. & Domini Caſtellionis, ex Margareta, ſorore Philippi Valeſii Regis, maritus Johannæ, cujus patruus Arturus II. Dux Britanniæ erat, quô defunctô ſine prole, Carolus Ducatum aſſerens, Johannem Montfortium æmulum habuit. Unde diuturnum bellum, in quo A. C. 1347. Carolus captus eſt, cum duobus filiis: poſt quæ in prælio d'*Auray* occiſus, obiit A. C. 1364. Hiſtor. *Britanniæ & Caſtellion.*

CAROLUS, cognomine *Bonus*, fil. Canuti, Daniæ Regis ſucceſſit Balduino VII. Flandriæ Comiti, natus ex filia Roberti Friſonis. Brugis, in templo S. Donatiani, à ſuis occiſus. A. C. 1127.

CAROLUS I. Gonzaga, Mantuæ Dux.

CAROLUS II. Mantuæ Dux ejus filius, obiit A. C. 1637. paulo poſt Mantuam captam. Eô natus.

CAROLUS III. qui obiit A. C. 1665. ætat. 34. Filiô relictô, ſub tutela Matris, ex Auſtriacâ Familiâ.

CAROLUS Borromæus, Archiepiſcopus Mediolanenſis, nepos ex ſorore Pii IV. natus eſt. A. C. 1538. Obiit A. C. 1584. à Paulo V. Beatis adſcriptus. Godeau, Car. Biſcapo & Ripamontius, *in ejus vita.*

CAROLUS I. Cardinalis Borbonius, fil. Caroli I. Borboniæ Ducis, Concilio Lugdunenſi, Schiſmati inter Felicem V. & Eugenium exorto finem impoſuit. Obiit A. C. 1488.

CAROLUS II. Cardinalis Borbonius, vide *Carolus X.* ſuprà.

CAROLUS III. Cardinalis Borbonius dictus *Junior*, fil. Ludovici Principis Condæi, Archiepiſcopus Rotomagenſis. Obiit A. C. 1596. ætat. 32. San Marth. *Hiſt. Geneal. Regum Franciæ. tom.* 1. Et, *Gall. Chriſt. l.* 1. Thuan. *l.* 110.

CAROLUS I. Cardinalis Lotharingus, natus eſt A. C. 1519. ex Claudio Lotharingo, primo Duce Guiſiæ & Antonia Borbonia. Apud Franciſc. I. Henric. II. multùm valens, Reformatis bellum movit. Sub Carolo IX. præfuit Colloquio Poſſiaceno, ubi vitreis argumentis uſus, veritatem fruſtrà oppugnavit. Promi Romæ poſtmodum, auditô *Laniena* nuntiô, mille aureos, lætitiâ ebrius, primo latori numeravit, vel ſic victos hæreticos, gaviſus. Obiit A. C. 1574. Avenione, quâ nocte tanta tempeſtas urbem ſollicitam habuit, ut ex imis fundamentis omnia exciri crederentur. Videatur *Ciacconius*, & qui multorum aliorum locô eſſe meretur, Thuanus, *in Hiſt.*

CAROLUS II. Cardinalis Lotharingus, fil. Nicolai ex Johanna Sabauda, frater Ludovicæ, quæ Henrico III. nupſit, A. C. 1575. Vulgò, *Cardin. Vaudemontius*, obiit, A. C. 1587. Ciacconius, Petramellarius, Attichy, *Hiſt. Cardin. Gall. Chriſt. tom.* 3.

CAROLUS III. Cardinalis Lotharingus filius Ducis Caroli III. ex Claudia Francica, Obiit A. C. 1607. Johanni Georgio Brandenburgico à Proteſtantibus Epiſcopo Argentoratenſi electo oppoſitus, A. C. 1592. *Ciacconius*, &c.

CAROLUS Dominicus Carretus, Cardinalis Final. filius Galeazi, & frater Alphonſi I. Marchion. Final. in aula Ludovici XII. plurimùm valuit. Obiit Romæ, A. C. 1514. Bembus Cardin. *Hiſt. Ven. l.* 2. Hubert. Folieta, *de Viris Ill.* Francia Chriſtian.

CAROLUS Aretinus, frater Johannis, Hiſtoricus & Poëta. Obiit A. C. 1443. ætat. 74. Poggius Florentin. Voſſ. *Hiſt. Lat. l.* 3. *c.* 7.

CAROLUS Bovillus, ſcripſit 6. *libros Introductionis*, *in Geometriam*, *de Quadratura circuli*, &c. Circa annum 1510. Voſſ. *de Scient. Mathem. c.* 16. *§.* 17. *c.* 61. *§.* 5. *c.* 52. *§.* 3. Geſner. Ant. Verdier, *in Biblioth.*

CAROLUS de Chanteclet, Borbonius, in aula Principum Borbon. educatus, Franciſcum I. ex Hiſpania reducem facunde ſalutavit, hinc ad ampliſſimos honores evectus. San Marth. *elog. l.* 2.

CAROLUS Cottus, vel *Toccus*, Siculus, Lotharii Capitula illuſtravit. Vide infrà *Cottus.*

CAROLUS Eſtienne, ſeu *Stephanus*, Medicus, auctor egregius plurium ſcriptorum Latinor. & Gallicor. Vide Geſner. & Verdier, *in Biblioth.*

CAROLUS Geſvaldus, Princeps Venoſæ, novos in Muſica tonos excogitavit. Obiit A. C. 1594. Blancanus, *Chron. Math. Secul.* 17.

CAROLUS Johannes, vide *Johannes.*

CAROLUS Langius, Gandavenſis, an Bruxellenſis, Poëta & Criticus inſignis, Lipſio, qui *de Conſtantia* libellum in ædibus ejus, dum Leodii degeret, & Andr. Schotto, omnium Belgarum, Auctorum inprimis, qui emendârunt Ciceronem, inque eum commentati ſunt, doctiſſimus. Scripſit varia, quorum ſeriem habes *in Elogiis* Anton. Teiſſier *Part.* 1. Porrò Hortum plantis floribuſque exoticis ornatiſſimum, ac Bibliothecam MSScriptis præcipuè inſtructiſſimam habuit. Obiit A. C. 1573. Vide Thuanum, *Hiſtor.* Valer. Andreæ, *Biblioth. Belg.* Lipſium, *Epiſt. Quæſt. Ep.* 17. *l.* 4. Andr. Schottum, *Vitâ Langii*, ubi inter alia Levini Torrentii Commentarium in Suetonium, continuationem ſolùm ejus, quem in hunc Auctorem exorſus fuerat Langius, (amicus illius [illegible] in Canonicatu collega) fuiſſe notat, Alios.

CAROLUS de Louvieres, ſcripſit ſub Carolo V. *de poteſtate Eccleſiaſt. & Seculari*: acer jurium Eccleſiæ Gallicanæ vindex.

CAROLUS Malapart, Mathematicus.

CAROLUS Molinæus, Pariſienſis, JCtus & Conſiliarius regius tam eruditione ac judiciô, quàm probitate conſpicuus, *Thuan.* Genebrardô ipſum ignorantiæ in fide hæreſiſque accuſante: ut qui in Curiam Romanam, & Concilium Tridentinum, paulò liberiori ſtylô ſcripſerat. Edidit inter alia *Evangeliſtarum Unionem, cum Annotationibus*, quæ in quarto Hanoviæ prodiit A. C. 1565. Obiit annô ſequente, ſexagenariô major. Vide Anton. Teiſſier, *Elog. Part.* 1.

CAROLUS de Navieres, Sedanenſis, Poëta, plurima ſcripſit.

CAROLUS Sigonius, *Hiſtoriam Italiæ*, aliaque ſcripſit. Obiit A. C. 1585. quòd Andr. Auriam, in prælio ad Nicopolim contra Barbaroſſam laudaverit, cùm tamen ejus culpâ vicerint Turcæ, reprehenſus; Spondanus *ad A. C.* 1538. plura apud Laur. Craſſum, *Elog.* Lipſium, *Epiſt. Miſcell. Centur.* 1. *epiſt.* 7. Manutium, *Epiſt. Fam. Cicer. l.* 1. *ep.* 1. *Scaligeran. Muſæi Hiſtorici* Auctorem *p.* 58. 59. Alios, ac infrà voce *Sigonius.*

CAROLUS San Marthanus, JCtus Picto, *de Sepulturis, pompiſque funebribus* ſcripſit, *Pſalmos commentarius* illuſtravit, &c. Poëta Latinus & Gall. Scævola S. Marth. *elog. l.* 3.

CAROLUS Stephanus, Doctor Medicus, frater Roberti, vide *ibi*, plurima egregia in lucem edidit. La Croix du Maine, *in Biblioth. Francic.* Vide quoque *Carolus Eſtienne.*

CAROLUS Verardus, Cubicularius Paparum, circa A. C. 1484. Scripſit *de obſidione Granatæ*, aliaque. Voſſ. *de Hiſt. Lat. l.* 3. *c.* 8.

CAROLUS, ſeu potiùs *Carolinus Romanus*, ſpecies monetæ, apud Macrum in *Hierolex.* Item moneta Anglica, valens tredecim libras, ſolidos quindecim. *Rechel.*

CAROMEMPHITÆ, vide *Caricum.*

CARONIUM, Hiſpaniæ Tarraconenſis urbs. *Ptol.* Quibuſdam oppid. Callaicorum, nunc vicus Gallæciæ, aliquot leucis ab ora.

CAROPOLIS, urbs Cariæ. *Steph.*

CAROS *cepi*, i. e. *horti*, parva regio Cariæ. *Steph.*

CAROSUS, Abbas, fautor Eutychis, condemnatus conciliô Chalcedonenſi. Vide *Concil. Chalc. ſeſſ.* 5.

CAROTHUS, Cyrenaicæ regionis urbs. Antonin. *Cantera Mercatori.*

CARPA, vide infrà *Cyprinus*, it. *Lepidotus.*

CARPÆA, Græcè Καρπαία, ſaltatio, quam Ænianes & Magnetes armati ſolebant ſaltare. Argumentum tale: Quidam poſitis armis arat & ſerit, crebrò reſpectans metuentis modô. Supervenit latro, quô viſo raptim ſelumtis armis pugnat, pro bobus; idque in numerum & ad tibiam. Latro aratore victô vinctôque boves abigit. Interdum latronem arator vincit. Vide Xenophontem, ubi de convivio Seuthæ Thracis & Scaligerum, *Poetices l.* 1. *c.* 18.

CARPASIA, inſula Ciliciæ ante Sarpedonem promontorium.

CARPASIA, ſeu CARPASIUM Plinio, *l.* 5. *c.* 31. urbs Cypri in ora Boreali, *Carpaſſo* vulgò. Inter Aphrodiſium & Dinaretum promontor. 18. milliar. à Salamine in Boream & paulo amplius à Clide. Ab ea Carpaſiæ Inſulæ dictæ ſunt, in ora adjacente Cypri, inter Carpaſiam & Dinaretum promontor. *Baudrand.* Hinc *Carpaſium linum*, quod igne non conſumebatur. Vide ſuprà voce *Carbaſa.*

CARPATES, mons Sarmatiæ Europææ. *Ptol.* Pro varietate locorum & idiomatum varia nomina ſortitus eſt. Sarmatiam à Dacis ſubmovet. Hungaricè *Tarczal* & Germanicè *der Munck, Vatter, Wurtzgarten & Schneeberg* vocatur. Apud *Aventinum* ſunt ejus nomina *Chremnitz und Semnitz.* Hujus altiſſima juga à Solino, *c.* 16. *Sarmaticæ rupes* dicuntur, quæque ſunt inter Moraviam

viam & Hungariam ac Danubium attingunt, *Schneeberg* Germanis & *Tatri* Slavorum linguâ hodie vocantur. Vulgò horum montium tractus, qui est inter Hungariam, Transsylvaniam & Poloniam, *Crapack* vulgò & *Bieszad* à Rusiis dicitur.

CARPATHUS, insul. in mari Mediterraneo, contra Ægyptum media, inter Rhodum & Cretam ducentorum stadiorum circuitu, quatuor urbibus insignis. Ab ipso situ כרפתו *Carpath* dicta est, quia est ad oram Cariæ. Ut enim Hebræis פאה *pea* vel פאת *peath*, ita Syris פאתא *patha* est *latus*, *ora*, *plaga*, *regio*. Quòd in *Isidoro* legitur, *Carpathon* vocatam, *propter celerem fructuum maturitatem*, tam futile est, quàm quod sequitur, ex hac insula dici Carpasias naves magnas, & spaciosas. Hodiè *Scarpanto*. Hinc *Carpathius testem*, & *Carpathius leporem* apud Archilochum, proverbium est in eum, qui testem in sui malum adducit, vel aliquid aliud in sui perniciem adfert, uti qui lepores in Carpathon insulam deferunt, adeò excrescentes, ut fruges omnes dissipent maximô incolarum detrimentô. Mari, inter Ægyptum & Cretam, nomen dedit hæc insul. Philonis Carpathii, qui *commentarium in Canticum Canticor.* scripsit, tempore Epiphanii, patria. Plin. *l.* 4. *c.* 12. Davity, *t.* 2. *p.* 54. 55. oppid. habuit Posidium, nunc etiam *Scarpanto* dictum. Sub Turcis. *Baudrand.* qui ibi *Cadi*, i. e. Judicem habent. Incolæ Græci sunt.

CARPE, seu CARCENIA, Hispan. Bæticæ locus. *Antonin.*

CARPEIA, portio cibaria Monachorum, à *Carpia* fortè, Gall. *Charpie*, seu linteolo minutissimè carminato & disfecto; quòd carnes minutarim instar *carpiæ* concidantur: Minutal. *Carpionare* enim Italis esse pisces acetô aliisque speciebus condire, observat Octav. Ferrarius in *Origin. Italicis.* Occurrit vox in *Chron.* Abbatiæ S. Trudonis, *l.* 13. alibique, apud Car. du Fresne. Vide quoque Salmas. *ad Solin. p.* 766.

CARPELLA, Carmaniæ promontorium.

CARPENSIS Jacobus, Medicus, præter supellectilem argenteam, 400. millia nummorum aureorum hæredibus suis reliquisse, memoratur Johanni Imperiali in *Musæo Historico.*

CARPENTARIA, regio seu pars terræ Australis recèns detecta, in intimo recessu Oceani Indici, à Præfecto Carpentario Batavo.

CARPENTARIUS Petrus, vide *Petrus.*

CARPENTORACTE, Galliæ Narbonensis civitas. *Carpentoracte Meminorum*, Plin. *l.* 3. *c.* 4. vulgò *Carpentras.* Caput Comitatus Venuxini, in Provincia. Sub Pontifice, quæ gens sub Tricassinis ponitur *Ptolemæo.* Romanis *Forum Neronis* dicta est, & inter 14. provinciæ Viennensis civitates 10. 12. etiam 13. locô *in Notitiis* collocatur. Ad ripas amniculi Russæ *Russe*, olim fortè *Rasle* dicti, qui in Sulgam *la Sorgue* effluit; 3. leuc. ab Arausione, 4. à Vasione in Austrum. Condita est in ruderibus Vindausæ; Petrarcha, *Epist. ad Guidonem Archiepiscop. Genuensem.* Episcopalis est, olim sub Arelatensi. Metropolitana hodie sub Archiepiscopo Avenionensi. Ibi Concilium A. C. 527. quô Episcoporum luxus castigatus.

CARPENTUM, vehiculi fuit genus, à junctis mulabus trahi solitum, quô Romæ olim Matronæ vehebantur: Id quale esset, indicant nummi veteres, signati nomine & imaginibus Juliæ & Agrippinæ Augustarum: Ita enim alter inscriptus est, S P Q R. MEMORIÆ AGRIPPINÆ: alter hoc lemma habet, S. P. Q. R. JULIÆ AUGUST. At quia *Carpentum* ab his, velut etiam à Magistratibus, teste Fl. Vopiscô *in Aureliano*, *c.* 1. & Pollione *in Claudio*, *c.* 14. usu cœptum est inde factum, ut Matronæ ad basternas se reciperent; de quibus dictum suprà. Vide Laur. Pignorium, *Comm. de Servis.* Hinc *Carpentarius*, cognomen Militis cujusdam, apud Guil. Tyrium *de Bello sacr.* sic dicti, quòd multum fartum ex hostibus faceret, & lignarii fabri more, quà cædendo, quà obtruncando, quidquid in manus venisset, multum ferrô uteretur. Apud Lamprid. *in Alexandro Sev. c.* 52. militis, qui artifex *Carpentarius* erat, mentio est: *Idem quum quandam aniculam affectam injuriis à milite audisset, exauctoratum eum militiâ servum ei dedit, quòd artifex* carpentarius *esset, ut eam pasceret.* Ubi *Carpentarii* vox non ita strictè accipienda, ut de solo confectore atque artifice *carpentorum*, quæ ita propriè appellabantur, capiatur: nam *carpenta* tunc omnia vehicula vocabant. *Carpentum boum*, *carpentum mutare*, apud *Historiæ Aug.* Scriptores, in vita *Heliogabali*, *c.* 4. & *Carpentum Judiciale*, apud Vopisc. *cit. loc.* Sic etiam *carpenta camelorum* dicta de sagmis & clitellis camelorum; hinc *Carpentarius*, Græcè ἁμαξοπηγός, *l.* 1. *Cod. de excus. artif.* *Carpenta redarum Cod. Theodos. de cursu publ. l.* 30. Unde *Carpentarius* infrà pro *redario*, qui *carpenta redarum* fabricat & *Carpentarius Vehicularius*, qui *carpenta vehiculorum*: cujusmodi *Carpentarii* juxta Fabros lignarios, structores, ferrarios, inter Artifices, qui exercitum sequebantur & in singulis legionibus erant sub Præfecto fabrorum, nominat Vegetius, *l.* 2. *c.* 11. Hodie verò Gallis *Carpentarius* est, quem Veteres Fabrum lignarium vocârunt: cùm contrà Vegetius *Carpentarios*, h. e. qui *carpenta*, i. e. vehicula militaria, portandis militum impedimentis aut etiam militum ægrotis vehendis, conficiebant, à Fabris lignariis, apertè distinguat. Dictum autem *Carpentum* est, à *carpendis* & scindendis lignis, è quibus conficiebatur: eratque antiquitus honoratiorum vehiculum (*currum pompaticum* hinc Isidoro dictum) honestissimumque post pilentum, Livius an. Urb. Cond. 359. *Honorem ob eam munificentiam ferunt matronis habitum; ut pilentô ad sacra ludosque, car*pentis *festô profestôque uterentur:* de Magistratuum *carpentis*, crebrò in *Codice.* Matronarum *carpenta* posteà basternæ successisse videntur, uti diximus, quarum frequens apud Scriptores mentio. Ad hujusmodi autem vehicula non equi solùm aut mulæ, sed & boves jungi consuevêre, uti ex Augustino, *de Civ. Dei*, *l.* 22. *c.* 8. docet Salmas. *ad Lamprid. in Antonino Heliogabalo*, *loc. cit.* Vide quoque Jac. Gothofredum *ad l. unic. Cod. Theodos. de Honorator. Vehic.* Car. du Fresne, quem militem suprà diximus ex Salmasio, *Carpentarii* cognomine fuisse insignitum, docet fuisse Wilhelmum Meledunensem Vicecomitem, qui primæ Francorum expeditioni Hierosolymitanæ interfuit, ex Guiberto, *Gestorum Dei l.* 4. *c.* 7.

CARPESII, gens Iberica intra Iberum fluv. *Steph.*

CARPESIUM, Græcè Καρπήσιον, aromatis genus apud Galenum, quod festucas ait esse tenues surculis summis cinnamomi similes, parique virtute facit præditum cum cinnamomo: ἀντὶ κινναμώμου καρπήσιον. Item, ἀντὶ κινναμώμου κασίας διπλῆν ὁ τοῦ καρπησίου. Hodie quid sit, ignoratur. Salmas. *ad Solin. p.* 1306. & 1307. ubi non esse cubebam, quod quibusdam visum est, pluribus docet.

CARPESSUS, vide *Carteja.*

CARPETANI, Hispaniæ Tarraconensis populi juxta Vaccæos ad Tagum fluv. Plin. *l.* 3. *c.* 3. In eo tractu Castellæ novæ, ubi nunc pars Algarriæ, & regionis *la Mancha.* Eorum caput fuit Toletum. *Sanson*, *Brietius.*

CARPETTÆ, vulgò *Carpette*, muliebres tunicæ vocantur hodieque Venetiis, quas *Chiridotas Dalmatarum* vocat Capitolin. *in Pertinace*, *c.* 8. Καρπωτὰς Græcis, ut aliis notatum, quod καρπὸν manus obvelabant. Octav. Ferrarius, *de re Vestiar. l.* 3. *c.* 9.

CARPI, populi Zeugitanæ regionis, quæ propriè Africa dicitur. *Plin.* Quæ gens cùm post Marci Imperatoris tempora diu quietem tenuisset, sub Maximo & Balbino, iterum Romano Imperiô cœpit esse molesta, quem motum Zosimus narrat, *in Philippi rebus.* Ex descriptus est viris doctis hujusmodi nummus, IMP. PHILIPPUS. AUG. VICTORIA. CARDICA. scribe CARPICA. Posteà Aurelianus eosdem vicit, & ex parte in Romanum solum transtulit, exemplum posteà ejus sequente Diocletianô, apud *Aur. Victorem*, sed *Carpici* cognomen, à Senatu sibi delatum, accipere renuit, uti legimus apud Vopiscum in *Vita* ejus, *c.* 30. *Pacatô Oriente in Europam Aurelianus redit victor, atque illic* Carporum *copias afflixit: & quum illum* Carpicum *Senatus absentem vocasset, mandasse illico fertur, Superest P. C. ut me etiam* Carpisculum *vocetis.* Carpisculum *enim genus calciamenti esse satis notum est: quod cognomen deforme videbatur: quum & Gothicus & Sarmaticus & Armeniacus & Parthicus & Adjabenicus diceretur.* Fuit nempe *carpus* & *carpisculus*, calceoli species, multifariam scissi ac cæsi, unde ei nomen; Græci πολυσχιδῆ vocant & λεπτοσχιδῆ: A cujus similitudine *carpisculi* Architectorum appellati sunt, quorum meminit *vetus Inscr.*

TEGULAS ÆNEAS AURATAS
CUM CARPISCULIS ET
VESTITURIS BASIUM.

Vide Casaubon. & Salmas. *ad Vopisc. loc. cit.* plura verò de hac gente, ejus inprimis in Pannoniam h. e. Valeriam traductione à Diocletiano facta, apud B. Rhenanum, *Rerum Germanic. Nov. Antiqq. l.* 1. & ibi in *Notis* D. Jacobi Ottonis JCti. Gallorum *Escarpins* ab hac barbarica calcei specie, nominatos esse, vero dissimile non est, Car. du Fresne in *Glossar.*

CARPIA, urbis nomen. *Steph.*

CARPIANI, populi Sarmatiæ Europææ fuêre, gens Bastarnarum, inter Carpatem montem & Vistulam fluv. Dicti etiam *Carpi*, *Cluver.*

CARPICUS, cognomen Aureliano à Senatu oblatum, sed non admissum, vide hic suprà.

CARPINUS, Græcè Ζυγία, ex aceris generibus, memoratur Plinio, *l.* 16. *c.* 15. *Tertium genus Zygiam, rubentem fissili lignô, cortice lividô & scabrô. Hoc alii generis proprii esse malunt, & Latinè* carpinum *appellant.* Theophrastus habet, *fissili lignô platani modô, cortice paulo asperiore quàm tiliæ, sublividô, crassô*: hancque arborem inter eas recenset, quæ in Macedonia montanæ tantùm, & ad lautiora opera expetitæ. Ad nuptiales faces Romanis adhibitam, idem Plin. habet *l.* 16. *c.* 18. *Spina nuptiarum facibus auspicatissima. Nunc facibus* carpinus *& corylus familiarissima.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 506.

CARPIO, nomen illustris in Hispania Familiæ. Beatrix enim filia Ludovici Mendezii *de Sotomayor*, *Dn. del Carpio*, ex Didaco I. Lopezio *de Haro Dn. de Serbas*, genuit Didacum II. Lopezium *de Haro & Sotomayor*, patrem ex Antonia *de Guzman*, Didaci III. Lopezii *de Haro* & *Sotomayor*: quô, & Mariâ Guzmanâ, natus Ludovicus *Mendez de Haro* & *Sotomayor*, ex Beatrice *de Haro* & *Sotomayor* March. *del Carpio*, suscepit Didacum IV. Lopezium, cujus fil. Ludovicus *Mendez de Haro Sotomayor*, *Guzman de la Paz*, Marchio & dein Dux de *Carpio*, Comes Dux Olivarius, celebris fuit ille Ἐξοχώτατος & primus Minister statûs in Regno Hispaniæ, cui Philippus IV. ob pacem feliciter confectam, cognomentum *della Paz* ad posteros transmittendum concessit. Huic, ex Catharina Fernandez *de Cordova d'Aragon*, filius genitus est Caspar *de Haro*; *Guzman*, *Aragon de la Paz*, Dux *de Carpio* M. *de Liche*, Comes Dux *d'Olivarez* & *S. Lucar*: cui uxor obtigit Antonia *de la Cerda de Medina Cele*, filia Joh. Ludovici Ducis *de Medina Celi.* Vide Phil. Jac. Spenerum, *Theatr. Nobilit. Europ. tom.* 3. *p.* 79.

CARPION, Historicus Græcus Vitruvio laudatus, *in præfat. l.* 7. Vide Voss. *de Scient. Mathem. c.* 71. §. 1.

CARPIS, quod *Carpen Lazio*, oppid. Pannoniæ inferioris in Hungaria apud Danubium, inter Strigonium, & Budam occurrens. *Carpis* item *Ptolemæo* olim urbs, nunc pagus Africæ inter Maxulam, & Clypeam, Tuneti urbi finitimus, *Carpi* adhuc. *Carpis* etiam *Herodoto* fluv. Mysiæ, qui unà cum Albi Istro miscetur. Vulgò *Crappis*, qui & *Krappa.* Verùm hic Colapis est non in Mysia, sed in Liburnia, in Savum influens.

CARPISCULI, genus calceorum. Item vox Architectorum, vide *Carpi.*

CARPIUM, urbs Italiæ in ditione Mutinensi, cum titulo Principatus, aliàs sub dominio Piorum, ad incile fluv. Secji, 4. milliar. à Cor-

à Corregio, 12. à Mutina in Boream. Arcem habet munitam, & territorium sat amplum.

CARPOCRATES, Alexandrinus, Simonis Magi discipulus, Hæreticus tempore Adriani Imperatoris. Docuit mundum ab angelis conditum, & Christum cæteris hominibus parem esse, hôc unô exceptô, quòd animam mundam habuerit. Jactavit Somnia & Δαίμονας παρέδρους: Uxores voluit esse communes: in eo Basilide (cum quo multa aliàs communia habebat) quòd *animas non purgari posse, nisi omnia priùs flagitia commiserint*, adeoque velut rem ad perfectionem necessariam, omnem turpitudinem, statueret exigeretque. Filium habuit, Epiphanium, paternorum deliriorum cultorem, discipulum Cerinthum, sectatores Gnosticos, & hodiernos Adamitas. Irenæus, *l.* 1. *c.* 24. Clem. Alex. Στρωμ. 7. Euseb. *l.* 4. *c.* 8. Epiphan. *hær.* 27. Tertull. *de præscr. c.* 48. & *ad hunc*. Christ. Lupus, Danæus *Commentar.* Alii.

CARPOPHORUS, martyr Hispalensis sub Maximiano. Decembris die x.

CARPOPHORUS, adolescens magnâ apud Domitianum Cæsarem gratiâ. Martialis, *de Spectaculis, Epigr* 15. 23. 27.

CARPOSIS, *Hesych.* Κάρπωσις, *θυσία* Ἀφροδίτης ἐν Ἀμαθοῦντι.

CARPTOR, item *Carpus*, dicebatur à Romanis famulus, qui convivis ex arte cibos dividebat; à *carpendo*. Unde apud Petronium *in Satyr. Vides illum, qui obsonium carpit, Carpus vocatur.* Et vetus Scholiastes Juvenalis, *Sat.* 9. *v.* 110.

> *Finxerunt pariter librarius, archimagiri,*
> *Carptores.*

Carptores, interpretatur, *infectores, qui illata carpunt.* Seneca *Magistrum obsonii* appellat, cùm ait, *l. de vita beata, c.* 17. *Quare ars est apud te ministrare, nec temerè, & ut libet, collocatur argentum, sed peritè servitur, & est aliquis scindendi obsonii Magister.* Apulejus *Diribitorem* vocat, *Milesiar. l.* 2. Veteri Scholiasti Juvenalis, *Sat.* 5. *v.* 121. dicitur *Chironomantia, manus ducens & artificiò incidens omnia.* Ipse Poëta,

> *Structorem intereà, ne qua indignatio desit,*
> *Saltantem spectes & Chironomunta volanti*
> *Cultello, donec peragat dictata Magistri*
> *Omnia, nec minimo sanè discrimine refert,*
> *Quò gestu lepores & quô gallina secetur.*

A' scenica consuetudine deductô vocabulô: Nam & Græcis dicuntur Χειρονόμοι, quasi *manibus omnia effingentes.* Iidem *Structores* dicebantur, à mensa adornanda. Græcis τραπεζοποιοί: *Scissores*, à scindendo: de quo suprà Seneca, & iterum *Ep.* 47. *Cùm ad cœnandum discubuimus, alius sputa detergit, alius reliquias temulentorum subditus colligit, alius pretiosas aves scindit, pectus & clunes, certis ductibus circumferens eruditam manum, in frusta excutit*, &c. Carpebatur autem cibus ad Musicos concentus, quippe quoties nova fercula inferebantur; toties Hydraulica sonabant instrumenta, ut Lipsius notat *Saturnal. l.* 2. *c.* 2. Unde apud Petronium, in convivio Trimalcionis, *processit statim scissor, & ad symphoniam ita gesticulatus laceravit obsonium, ut putares Darium hydraule cantante pugnare.* Partes deinde hôc modô dissectæ distribuebantur sorte, postquam pars prima carnium, *Mentum Jovis* dicta, huic Deastro seposita erat. Docebant autem hanc artem publicè hujus rei periti habebantque & illi suam pergulam, omnis generis animalibus & volucribus è ligno refertam, in quibus discipuli artem incidendi discebant, uti de Tryphero, artem istam in Subura suô tempore profitente, docet Juvenalis, *Sat.* 11. *v.* 136. & *seqq.*

> *Sed nec structor erit, cui credere debeat omnis*
> *Pergula, discipulus Trypheri doctoris, apud quem*
> *Sumine cum magno lepus, atque aper, & pygargus,*
> *Et Scythicæ volucres, & phœnicopterus ingens,*
> *Et Gætulus oryx, hebeti lautissima ferrô*
> *Cæditur, & tota sonat ulmea cœna Suburâ.*
> *Nec frustum capreæ subducere, nec latus Afræ*
> *Novit avis noster tirunculus* &c. ----

Artis namque erat, juncturas membrorum solerter posse invenire & incidere: & videtur *subducere*, terminus Artis hujus fuisse. Plura vide apud Thom. Dempster. *l.* 5. *Antiqq. Rom. Joh. Rosini, paralipomen. ad c.* 29. & hìc passim, inprimis voce *Incisor*, it. *Scissor.*

CARPUDEMUM, Thraciæ mediterraneæ urbs. *Ptol.* Hodiè *Cappa* vel *Capsia.*

CARPUS, Episcopus & Martyr sub Aurelio Commodo.

CARPUS, Mathematicus, seculô 5. Scripsit *Astronomica quadam*, Proclo *in* 1. *Euclid.* laudata. Voss. *de Scient. Mathem. c.* 48. §. 5. & *c.* 62. §. 8.

CARPUS, nomen viri. 2. Timoth. *c.* 4. *v.* 18.

CARPUS, Græcè Καρπὸς, malè cum brachio confunditur Plinio, *l.* 13. *c.* 11. ubi de papyro loquens, ejus radici *brachialem crassitudinem* tribuit; cùm Theophrastus, è quo ista sumsit, ejus crassitudinem saltem esse dicat, ut est καρπὸς hominis robusti. Aliud enim καρπὸς, aliud brachium: alia crassitudo brachii, quà parte cubito committitur, alia quà manui jungitur; καρπὸν hanc propriè dicunt, *primam partem palmæ* Celsus vocat. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 536. de ornamentis autem hujus partis humani corporis, suprà in voce *Armilla.*

CARPUS, & CARPISCULUS, vide *Carpisculi.*

CARPZOVIUS Benedictus, pater & filius: nec non Johannes Benedictus, vide suprà *Benedictus.*

CARRA, Syriæ fluvius. *Steph.*

CARRACA, Tusciæ urbs mediterranea, hodie *Carrara Leandro.*

CARRACENSES, Hæretici, memorati in *Constitut.* Friderici I. de Hæret. à *Carrazo*, Lombardiæ oppido, ut videtur, nomen habuêre, Car. du Fresne *Glossar.*

CARRACIOLUS Richardus, Ordinis Rhodii M. Magister ab Urbano VI. A. C. 1383. creatus, contra Joh. Ferdin. de Hæredia, qui Clementem VI. pro vero Pontifice agnovit, sed ab Equitibus non receptus. *Histor. Melit.*

CARRÆ, Mesopotamiæ urbs à Latinis dicitur, quæ aliàs *Charran*, Lucan. *l.* 1. *v.* 105.

> *Assyrias Latio maculavit sanguine Carras.*

CARRAGO, apud Trebellium Pollionem in *Gallieno*, *c.* 13. *Quò compert Scythæ, factâ carragine, per montem Gessacem fugere sunt conati*: apud Græcorum Tacticos καρραγὸς, quid sit, ex Procopio discere est, qui *facere carraginem*, *l.* 4. dixit τὰς ἁμάξας ἀντιμετώπους ποιεῖν, *frontes carrorum hosti objicere*; quod quâ fine fieret, mox exponit suis verbis, ὅπως δὴ αὐτοῖς ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἔχοιεν τὰ ὄπισθεν, *ut à tergo tuti fideliores essent.* Sic nempe Scythæ in fugam meditantes *carraginem* fecêre prius, ut Romani persequi fugientes non possent. Similiter apud Zosimum iidem Scythæ ἀντιπαρέθεντο τὰς ἁμάξας ὡς ἐπὶ Μακεδόνας ἤλαυνον. Alium *carraginis* usum, cùm in orbicularem figuram collatis sarracis exercitus undique cingebantur, vide apud Ammianum, *l.* 31. Apud Vopisc. hunc in *Aureliano*, *c.* 11. vox pro ipsis castris accipitur, *Tuum est ···· quærere, ubi carrago sit hostium* &c. Casaubon. *ad loca cit.* Vetus certè mos vehiculis junctis pugnandi, jam Curtio indigitatur, *l.* 9. *c.* 1. ubi de Alexandro in India bellum ciente, *Barbari vehicula inter se juncta dimicaturi occurrerunt ---- transiliebantque in vehicula summo saltu, quum succurrere laborantibus suis vellent. Ac primo insolitum genus pugnæ Macedonas terruit -- dein -- ab utroque latere vehiculis circumfusi repugnantes fodere cœperunt. Rex vincula, quibus conserta erant, jussit incidi, quo facilius singula circumvenirentur.* Vide quoque Livium, *l.* 4. *c.* 33. & *l.* 10. *c.* 28. quô posteriore locô de Gallis, *Essedis carrisque superstans armatus hostis, ingenti sonitu equorum rotarumque advectus; & insuetos ejus tumultus Romanorum conterruit equos*; priore de Fidenatibus, cum eisdem pugnantibus, verba facit: Cæsarem *de Bello Gall. l.* 4. *c.* 34. ubi prælium memorat cum Britannorum essedariis: Vegetium, *l.* 3. *c.* 20. ubi omnibus idem Barbaris tribuit, nec non infrà *Carrus, Essedum* &c.

CARRARIA, quæ CARRERA & CARERA, urbecula Thusciæ, nuper Principatus titulô insignita, in ditione Ducis Massæ gentis Cibæ, 4. milliar. à mari Mediterraneo, 6. à Sarsina in Ortum. Vide *Cariara.*

CARREA, quæ & *Clarascum*, oppid. Pedemontii, ad Tanarum fluv. ubi recipit Sturam, medium inter Albam & Fossanum, 7. milliar. ab utraque. Celebre pace ibi confectâ A. C. 1631. in qua portio satis ampla Montisferrati accessit Pedemontio.

CARREI, Arabiæ Felicis populi. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

CARRENI, incolæ *Carrarum*, dedunt se Odenato, apud Trebellium Pollion. in *Gallienis*, *c.* 10. Vide in voce *Carrhæ.*

CARRETUS Fabricius, Genuensis, ex familia Marchionum Final. Melitensium Ordin. M. Magister, A. C 1513. Cum Sultano Ægypti pacem iniit, A. C. 1516. Rhodum munivit, post obitum, amissam. *Histor. Melit.* Vide & *Carolus Dominicus.*

CARRHÆ, hodiè *Heren*, civitas Arabiæ, ad mare Rubrum. *Steph. Moter.* Est etiam civitas Mesopotamiæ 40. milliar. ab Edessa. *Ptol.* & aliis ad Chaboram fluv. Crassi nobilitata clade, Flor. *l.* 3. *c.* 11. Plin. *l.* 5. *c.* 24. Lucan. *l.* 1. *v.* 104.

> ---- ---- *Miserando funere Crassus*
> *Assyrias Latio maculavit sanguine Carrhas.*

Et Caracallæ Imperatoris etiam nece. Hic enim, ut Rufus consularis scribit, intra Euphratem apud civitatem Edessam periisse fertur, cùm levandæ vesicæ gratiâ ex equo descendisset. Hanc *Herren* nunc nominari, scribit Niger. Hebræis חרן Abrahami habitatio. Gen. *c.* 36. *v.* 26. Actor. *c.* 7. *v.* 2. Nunc est in provinc. *Diarbech.* sub Turcis.

CARRHENES, nomen illustris Parthi, partes Meherdatis contra Gotarzen secuti. Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 12.

CARRIATUM, urbs Episcopalis Calabriæ citerioris cum titulo Principatus.

CARRICTA, provinc. Scotiæ meridionalis in ora ad Occasum inter Gallovidiam & Coveliam provinc. Ejus primarium oppid. Betigonium, *Bargeny*, ad Lussum amnem, 20. milliar. à Candida casa in Boream.

CARRINA, pagus provinc. Beiræ, in Comarca Conimbricensi, supra fontes amnis *Giraon*, 1. leuc. Hispanic. à castro Cantaneda, 2. ab Oceano Lusitano, uti à Munda fluv.

CARRINENSIS, ager Hispan. in quo duo scaturiunt fontes, alter omnia respuens, alter absorbens.

CARRIO Ludovicus, vide *Ludovicus.*

CARROCIUM, Italis dicitur sacrum totius exercitus vexillum, Romanis inferioribus *Labarum*, Germanis & Anglis *Standardum*. Illis, quòd è carro erigeretur, motus gratiâ: His, quòd solennem nihilominus stationem in exercitu obtineret: carrus enim, ut cœtera forma, utrique erat communis. Vide Sigonium *in Friderico I.* cujus Notarius Burchardus Ep. *de excidio Mediolan.* horum *Carrocium* fusius describit. Brito Armoricanus *Philippidos*, *l.* 11. *de Ottone Imperat. re præliaturo*, canit:

> *Erigit in carro palum, paloque draconem*
> *Implicat, ut possit procul hinc atque inde videri,*
> *Quem super auratâ volucer Jovis imminet alâ.*

Spelman. Magis vox Itala est, quasi *currum magnum* dicas, ulterioris currus formam exprimebat, superioribus seculis in castris maximè usitatum. In his enim, jam tintinnabulorum majorum in Christiana Templa usu receptô, Imperatores exercituum, quasi in civitate ambulatoria, curru vehebantur, cum turricula campa-

narum

ria è ligno, itidem ambulatoriâ, è qua tintinnabulum pendebat ingens. Positis itaque castris, prope Imperatoris tentorium *Carrocium* (sic enim is currus appellabatur, ut dictum) locabatur, principísque signum militare mutum in suprema parte figebatur. Sole occidente & manè ante lucem, tintinnabulum miles aliquis pulsabat, Deum venerandi signum præbens: eôdem, cùm bellicum canendum erat, milites ad arma vocabantur. Cùm in hostem progrediendum acieque confligendum esset, *Carrocium* in media acie cum signo prænotato, & tintinnabulo sistebant, & tanquam Imperatorem illud circumvallatum custodibus, ab hoste, magnâ curâ, ne caperetur, tuebantur; tantumque erat tuendi ac defendendi studium, tantus militum ardor, ut quem locum quisque vivens occupâsset, cum amissâ anima corpore tegeret: Maximi enim dedecoris locô habebatur, *Carrocium* amisisse. Quamobrem Accursius in quadam *glossem.* scribit, *regula eundem inhærendum, tanquam faciunt Bononienses Carrocio*, Bononiæ enim multos annos versatus fuerat: quæ verba posteà apud Jurecons. in Proverbium venerunt, ut videre est apud Alciatum, *de verborum signif.* Vide Hier. Magium de *Tintinnab. c. 13. ubi iconem quoque Carrocii cum tintinnabulo ac vexillo exhibet.* Plenius *Carrocium* describit Anton. Campus Cremonensis *in descr. Cremonæ*: *Anno Christi M. LXXXI. Cremonenses* Carrocium *instituerunt, quod, quia ejus usum, una cum libertate, gratia Berthæ Augustæ ab Henrico Imperatore impetrâssent, Bertam aut Bertacciolam dixerant. Erat currus amplior hic atque sublimior, quàm in communi usu: Invenêre Longobardi, primique omnium, secundùm aliquos, Mediolanenses usurpârunt. Ornabatur id à quibusdam pannô rubrô, ab aliis albô; à Cremonensibus verò mixtim rubrô & albô, denique pro colore, quò cujusque civitatis insigne. Sed & feni boves, à quibus trahebatur, simili pannô tecti. In medio autem erat antenna cum vexillo sive labaro, præter crucem rubram cætera albô, cujusmodi in supplicationibus hodieque nonnullis in locis gestantur: & ab eadem antenna dependuli funes, quos validi robustique juvenes manibus attinebant, inque ejus summo campana, appellata Nola. Nefas autem educere, nisi publicô decretô, nec minùs mille quingentis ad custodiam ejus militibus strenuis & panopliâ ac bipennibus egregiè munitis: prope etiam Duces omnes ac militiæ præfecti; at pone tibicines VIII. multique ad rem divinam Sacerdotes. Præcipua tamen currus hujus cura dabatur viro virtute & peritiâ rei militaris insigni, quoque loci ille statueretur, eò tum jus duci, tum consilium habere de summa belli solebat. Eodem & saucius receptus erat atque confugium, usque qui vel pugnando defessi, vel à multitudine hostium premerentur*: apud Fr. Suertium *Notis in Magium.* Addo, quod de Mediolanensibus ait Campus, confirmari à Sigonio *l. 8. ad A. C.* 1038. à Conrado II. Imperatore auctorem seditionum in Italia exortarum, Heribertum Episcopum Mediolanensem, qui *vexillô insolenti in stupendo curru erectô usus fuerat*, depositum ac exiliô mulctatum fuisse, referente. Vide quoque Villanium Florentinum *in Chron.* ubi Florentinorum *Carrocium* à Senensibus captum & *Martinoxum* dictum fuisse, memoriæ prodidit. An & aliæ nationes, præter Italos, hujusmodi in castris uti soliti sint, sibi incompertum esse, ait Magius, *ubi supra:* Imò non Italos solùm hujusmodi vexillis usos esse, docet Car. du Fresne, qui auctorem eorum Heribertum prædictum Mediolanensium Archiepiscopum, qui circa A. C. 1024. vixit, statuere videtur, ex Corio in *Historia Mediolan. l. 1.* Nam & Ottoni IV. Imperatori tribuit *Carrocium* Guil. Brito *Philipp. l. 11.* ubi illud describitur: & Regis Hungariæ *carrocium* pluribus exsequitur Nicetas in *Manuele l. 5. num. 3.* ut & Cinnamus *l. 6. c. 7.* Saracenis pariter *carrocium* adscribit Turpinus in *Historia Caroli M. c. 18.* ut & Duci Lovaniensi Ægidius Monachus in *Alexandro Episcop. Leodiens. c. 24.* ubi id *Standardum* vocat. Habent & sua hodieque Galli *Carrocia*, sed nomine hôc denotant currus pensiles, quibus vehuntur, olim *chariots branslans*, antequam id nominis vulgaretur, nunc *Carosses*, dictos, &c. Uti verò nomina interdum peculiaria *Carrociis* indita fuisse, diximus, sic Parmenses *Crevacorem* seu *Biancandum* suum quondam appellâsse, discimus ex Sansovino & Carrario, Car. du Fresne *Gloss.* ubi *Carrocium* definit, *vexillum exercitus præcipuum, quod currui impositum, à quatuor boum jugis trahebatur, & magnâ curâ in præliis à lecto milite servabatur; quippe quò exui insignis probri locô per ea tempora habebatur*, &c. Quod autem nolam seu campanulam, & figuram carrocii apud Antonium Campum expressam attinet, fuisse eam potiùs machinam, pro constituendo altari, ad celebrandum ante *Carrocium*, quàm ipsum carrocium, cùm Auctores complures campanæ in carrocio ipso nullam faciant mentionem, imò tibicines potiùs in eo collocent, quorum cantu milites convocati & excitati fint, judicat Car. Macer in *Hierolex.* Vide quoque infrà aliquid voce *Standardum.*

CARRODUNUM, *Ptol.* German. oppid. quod Pet. Apianus *Krakow* Poloniæ regiam interpretatur. *Gracchopolin* appellat *Bonfinius. Carrodunum* alterum in Vindelicis ponit *Ptolemæus.* Hoc *Cramburg* juxta Wasserburgum ad Oenum fluvium est, Pircheymerô auctore. Tertium Pannoniæ superioris est. Nunc Stiriæ, *Kornburg*, ad Arrabonem fluv. parvi momenti. Quartum super Tyram fluv. in Sarmatia Europæa collocatur. *Cluverio* aliisque Peucinorum præcipua est Leopolis, Russiæ minoris seu nigræ caput, German. *Lemburg*, Palatinatûs caput, ad amnem *Pelrew*, qui in Bugem fluv. cadit.

CARROFUM, vel KARROFUM, Gall. *Charroux*, Abbatia vetus, in Pictavia superiore non procul Biturigibus. Vide Chenæum *de antiqq. urbium Gall. c. 5. de regione Pictav.* Ibi concilium A. C. 989. *t. 9. conc.* A. C. 1028. à Guil. Comite Aquitaniæ, contra Manichæos, celebratum. A. C. 1082. & 1186. Hadr. Valesio *Caroffinium* vel *Carroffum*, locus est in Aquitania, veteri Monasteriô à Ludovico Pio vel extructô vel reparatô clarus, ad Carantonum flumen. Incendiô vastatus est, regnante Rotbertô. Hic Basilica Monasterii *Salvatorem* pro patrono habet: duæque ibi Ecclesiæ, S. Michaëlis & S. Sulpitii. *Notit. Gall.* Rorgarium Comitem Lemovicinæ urbis, Monasterii præfati conditorem, sub Carolo M. qui illud munificè dotaverit, refert Auctor *vitæ Gengulphi*, *l. 2.*

CARRUCA, Hispaniæ oppid. Hirtius, *de Bell. Hispan. c. 27.*

CARRUCA, nomen vehiculi, quô Matronæ apud Romanos utebantur. *Carrucæ dormitoriæ*, à Burdonibus gestari solitæ, mentio fit, *l. 13. de aur. & arg. leg.* Paulinus quoque, describens comitatum S. Melaniæ, Neapoli Nolam proficiscentis. *Tota*, inquit, *hujus seculi pompa, qua honorati & opulenti poterant, circumfusi Senatores prosequebantur.* Carrucis *nutantibus, phaleratis equis, auratis pilentis, & carpentis pluribus gemente Appia ac fulgente.* Et *Carrucis* quidem ad luxus rationem utebantur argentatis: quas Senatoribus concessas, ab Alexandro Sev. ait. Æl. Lamprid. *c. 43. Carrucas Romæ & Rhedas Senatoribus omnibus, ut argentatas haberent, permisit: interesse Romanæ dignitatis putans, ut his tantæ Urbis Senatores vectarentur.* Quod posteà aliis etiam permissum. Vopisc. *in Aureliano, c. 46. Dedit præterea potestatem, ut argentatas privati* carrucas *haberent: cùm anteà ærata & eborata vehicula fuissent.* Sed & jam olim argentatæ atque auratæ carrucæ in aliquo erant usu. De inauratis, Abdias, *l. 3. Denique Nicolaus quidam ex civium numero, exhibens carrucam deauratam, cum quatuor mulis candidis, totidemque equis, obtulit B. Apostolo, dicens*, &c. De aureis, Martialis *l. 3. Epigr. 62. v. 5.*

Aurea quòd fundi pretiô Carruca *paratur.*
Quòd pluris mula est, quàm domus empta tibi.

De argenteis, Plin. *l. 33. c. 11. At nos* carrucas *ex argento cælare invenimus*, vide eundem pluribus *l. 34. c. 17.* ut & infrà. Curriculum bijuge fuisse, notat Scholiast. ad modò laudati Poëtæ *l. 12. Epigr.* Apud Paulinum citatum *Ep. 10. ad Severum*, *Carrucæ nutantes*, eædem sunt Carolo du Fresne cum hodiernis carrucis, quas *Chariots branslans* Galli olim vocabant, seu currus suspensos. Idem opertum vehiculum carrucam fuisse observat, ex *l. un. Cod. Theodos. & Justin. de Honorator. vehiculis*, &c. Cujusmodi vehiculô in Gallia primus Lutetiæ usus est Johannes Lavallus Bosco-Delphinus, cùm propter corporis molem commodè equo insidere non posset, sub finem regni Francisci I. Posteà in aula duæ erant *Carrucæ*, usu ex Italia invectô, altera Reginæ, altera aliquantò post Dianæ Henrici II. filiæ naturalis. Prima exin in urbe fuit Christophori Thuani, postquam Princeps Senatus creatus est, Thuanus *Vitâ suâ.* In Carrucam argentatam Præfecti Urbis, Græcum hoc *Epigramma* extat; cujus lemma, εἰς τὸν φιλόσοφον γενόμενον ὕπαρχον πόλεως ἐπὶ Βαλεντινιανοῦ καὶ Βάλεντος:

Ἄντυγος ἀργυρέης ὑπερήμενος ἐς πόθον ἦλθες
Ἄντυγος ἀργυρέης, αἶσχος ἀπειρέσιον.
In quendam Philosophum, Præfectum Urbis, sub Valentiniano & Valente.
Currus cælesti insidens, desideriô ardere cæpisti
Currus argentati, vah probrum immensum!

apud Salmas. *Not. ad Vopisc. in Aureliano, loc. cit.* Hinc Carrucarii dicti, qui istiusmodi vehiculum portabant *l. 13. prædictâ*: Item *Muliones Carrucarii*, ut apud Capitolin. legimus in *Maximino juniore, c. 4.* Iisdem, apud recentioris ævi Scriptores, *Carrucagium*, nomen tributi, singulis aratris pro Regni negotiis imponi soliti: apud citerioris enim ætatis Scriptores *carruca* aratrum denotare cœpit. Primum in Anglia auditum, occasione memoratâ in vetere Scheda in *Monastico Anglic. Tom. I. p. 293. An. Dom. 1013. Suenus Rex Angliæ ab Ailwino Monacho admonitus est, ne à populo S. Edmundi .... tributum exigeret: Sed Suenus eum non exaudivit. Nocte Purificationis S. Mariæ S. Edmundus Suenum .... lanceâ sua interfecit. Northfolcienses & Southfolcienses auditô miraculô & nece Sueni Regis, dederunt S. Edmundo de quaalibet carrucata terræ in toto Episcopatu 4. denarios annuos, quod usque modò ea de causa* Carrucagium *est appellatum.* Posteà cùm tributum id obsolevisset, revocatum est à Ricardo Rege *seu pro liberandis obsidibus, apud Imperatorem relictis, seu in sumtus belli cum Francorum Rege gerendi*, ut ait Guil. Neubrigensis, *l. 5. c. 1.* Sed & in Campania Gallica *Carrucagium* obtinuisse, docet ex *Compoto* Bladorum terræ Campaniæ A. C. 1348. Car. du Fresne in *Glossar.* ubi alias quoque vocis significationes exponit.

CARRUS, inter impedimenta Gallorum, memoratur Jul. Cæsari *de Bello Gall. l. 8. c. 14. num. 1. Compluribus diebus iisdem in castris consumtis, quùm propiùs accessisse legiones .... cognovissent: Duces Bellovacorum .... noctu dimittunt eos, quos aut ætate, aut viribus inferiores aut inermes habebant unaque reliqua impedimenta: quorum perturbatum & confusum dum explicant agmen (magna enim multitudo carrorum etiam expeditos sequi Gallos consuevit) oppressi luce*, &c. Et *de Bello Civ. l. 1. c. 51. num. 1. Venerant eò sagittarii ex Ruthenis; equites ex Gallia cum multis carris, magnisque impedimentis, ut fert Gallica consuetudo.* His vallorum instar usos Helvetios idem memorat *de Bello Gall. l. 1. c. 26. num. 3. Ad multam noctem etiam usque ad impedimenta pugnatum est: propterea quòd pro vallo carros objecerant & è loco superiore in nostros venientes tela conjiciebant & nonnulli inter carros rotasque mataras ac tragulas subjiciebant, nostrosque vulnerabant.* Quod Rhellicanus Germanicè exponit ein *Wagenburg.* Vox Celtica est, & *currum* notat, unde Græcus Interpres ἅμαξα reddit; hodieque Germanis in usu. At *Carrum*, in *veter. Inquesta* apud Puricellium in *Monum.* Ambrosianæ Basilicæ *p. 1166. Dant lampades illas, quæ ponuntur in plaustro sive carro, quod est in Choro. B. Mariæ* Infrà, *Credo, quòd Archiepiscopus dat ipsas lampades & oleum, & Canonici S. Georgii accendant vel accendere faciant ipsas lampades & volvant & volvere faciant ipsum Carrum*: majoris candelabri in Templis suspensi species est, quòd carri seu currus imaginem refert, dicta.

CARSA, maris Ægæi insula, *Antonin.*

CARSAMATIUS, à voce barbaro-Græca Καρζαμάδης, Eunuchus est, penitùs exsectus, cujusmodi spadonum genus gynæceum Turcarum Imperator. tuetur. Vox apud Luithprandum occurrit

currit, *l. 6. c. 3.* *Obtuli mancipia quatuor carsamatia Imperatori, nominatis omnibus gratiosiora.* Carsamatium *autem Græci vocant amputatis virilibus & virga Eunuchum, quos Verdunenses mercatores, ob immensum lucrum, facere solent, & in Hispaniam ducere.* Vide Lipsium, *Centur. 3. Ep. 44.* qui à *Garcio*, Gallis *Garçon*, quod juvenem notat imberbem, vocem effictam auguratur. Latè de iis disserit Joh. Baptista Tavernier, in *descript. Seraliu.* Καυλοκαυτεῖσθαι id exsecandi genus Græcis dictum. Harmenopulus, *l. 6. tit. 4.* Οἱ ἀλογοκόποι, ἤγουν οἱ κτηνοβάται καυλοκοπούμενοι, ubi in jumentorum corruptores id pœnæ statuitur. Vide quoque infrà ubi de *Castratione*, *Eunuchis* &c.

CARSE, Armeniæ urbs. *Cedren.* seu *Charsa*, nunc *Cars*, urbs munita Asiæ in Turcomannia, prope fontes Euphratis sub Turcis à 100. circiter annis. *Baudrand.* Tantopere æstimata, ut Turcarum Imperator inter titulos suos, Dominus Carsi, dici amet. An Charræ, ubi Crassus devictus? Poulet. *Relat. Orient. tom. 2. c. 9.*

CARSEÆ, Asiæ minoris gens. *Polybius.*

CARSEOLANI, populi in quarta regione Italiæ. Plin. *l. 3. c. 12.*

CARSEOLI, oppid. Æquorum Italiæ in colle, in Via Valeria; non longè à Pelignis Ovid. *Fast. l. 4. v. 683.*

> *Frigida Carseoli, nec olivis apta ferendis*
> *Terra: sed ad segetes ingeniosus ager;*
> *Hac ego Pelignos, natalia rura, petebam*
> *Parva; sed assiduis humida semper aquis.*

Hinc *Carseolanus*. Ovid. *l. 4. Fast. v. 709.*

> *Factum abiit, monimenta manent: nam dicere certam*
> *Nunc quoque lex vulpem Carseolana vetat.*

Videtur Cluverius *Ital. Ant. l. 2. p. 784. Nic. Lloydius.* Nunc *Arsoli* castrum 3. milliar. ab Aniene fluv. paulo amplius à confinio Aprutii, intra montes, in ditione Pontific. *Baudrand.* Addo, quòd meminit deductæ hujus coloniæ Liv. *l. 10. c. 3.* *Etruriam rebellare ab Arretinorum seditionibus motu ortô nuntiabatur: ubi Cilnium genus præpotens, divitiarum invidiâ pelli armis cœptum, simul Marsos agrum vi tueri, in quem Colonia* Carseoli *deducta erat, quatuor millibus hominum scriptis.* Et c. 13. *Eôdem annô* Carseolos *colonia in agrum Æquicolarum deducta. Fulvius Consul de Samnitibus triumphavit.* Vide & infrà ubi de *Vulpibus*.

CARSICIS, portus Galliæ Narbonensis. *Antonin.*

CARSIDAVA, Daciæ Alpestris urbs. *Ptol.* quæ *Kerryma Lazio* est, in Valachia, versùs Moldaviam.

CARSITANI, Italiæ populi juxta agrum Prænestinum. Macrob *Saturnal. l. 3. c. 18.*

CARSIUS Sacerdos, sub Tiberio reus, tanquam frumentô hostem Tacfarinatem juvisset, sed absolutus. Tacit. *l. 4. Annal. c. 13.*

CARSULI, Umbriæ in Italiæ urbs. Strabo, *l. 5.* Πόλεις, inquit, εἰσὶν δὲ Ὀυμβρικῆς ἄξιαι λόγου εἶναι Ὄκρικλοι, καὶ Λάρολον, καὶ Ναρνία, καὶ Κάρσουλοι καὶ Μηουανία. Id vocabulum commentatorem Strabonis voluisse corrigere è Livio, Plinio, ac Ptolemæo, in Καρσέολοι, mirari se scribit Cluverius, & meritò. Siquidem Livii, Ptolemæique *Carseoli* Æquorum oppid. fuit. Tacit. *Hist. l. 3. c. 60.* *Carsulas* vocat hodie, *Carsula* Leandro. *Nic. Lloydius.*

CARSUM, Mysiæ inferioris oppid. *Ptol.*

CARTA, unus ex Darii Principibus.

CARTA, Hyrcaniæ urbs, *Strab.* & portus circa Thraciam *Zonaras.*

CARTADULORUM, regio in subsolanis Indorum montibus, in qua Satyri reperiuntur, pernicissimum animal: tum quadrupedes, tum rectè currentes humanâ effigie, propter velocitatem, nisi senes, aut ægri non capiuntur. Plin. *l. 7. c. 2.* ubi MS. *Catarduduorum.*

CARTALIAS, Hispaniæ oppid. Strabo, *l. 3.*

CARTALO, viri nomen proprium. Sil. *l. 15. v. 450.*

> ------ ------ *Cadit obvius acri*
> *Cartalo, Vasidio Libyca regnator arena.*

CARTAMITARUM municipium, seu *Cartima*, oppid. regni Granatensis; 3. leuc. à Malaca in Occasum ad maximi montis radices situm, prope confinium Vandalitiæ, aliàs amplum & munitum, nunc deficit.

CARTANDUS, mons est inter Persas Medosque positus.

CARTANENSIS moneta, apud Albertum Aq. *Histor. Hierosol. l. 2. c. 35.* dicitur *Cartensis* Raimundo Agilæo p. 165. apud Car. du Fresne *Glossar.*

CARTARE, Hispanica insula. *Sext. Avienus.*

CARTASINA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CARTEIA, vulgò *Algezira*, oppid. Hispan. ad fretum Gaditanum versùs orientem, aliô nomine *Tartessus*, ut multi volunt. *Strabo*, Ἔνιοι δὲ Ταρτησσὸν τὴν νῦν Καρτηΐαν προσαγορεύουσι. Mela, *l. 2. c. 6.* *Carteja, ut quidam putant, aliquando Tartessos.* Plin. *l. 3. c. 1.* *Carteja, Tartessos a Græcis dicta.* Pausan. *in Eliacis posterioribus*, Εἰσὶ δὲ οἳ Καρπίαν (lege Καρτηΐαν) Ἰβήρων πόλιν ἐθέλουσιν εἶναι τὸ ἀρχαιότερον Ταρτησσόν. Silius, *l. 3. v. 396.*

> *Arganthoniacos armat Carteja nepotes.*

Ac si Tartessi Rex Arganthonius Carteiæ regnaverit. Appianus in *Ibericis*: Ταρτησσός, καί μοι δοκεῖ τότε εἶναι πόλις ἐπὶ θαλάσσης, ἣ νῦν Καρπησσὸς ὀνομάζεται. Item, Διέδραμε ἐς Καρπησσόν, ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν, ἣν ἡγοῦμαι ἐγὼ πρὸς Ἑλλήνων ποτὲ Ταρτησσὸν ὀνομάζεσθαι, καὶ Ἀργανθώνιον αὐτῆς βασιλεῦσαι. *Carpessum*, i. e. *Carteiam*: nam binomia fuit urbs, unum nomen Carteja, alterum fuit Carpessus; Quod ipsum putaverim errori ansam dedisse, quia ad Tartessum alludit Carpessi nomen. In scriptura tamen nihil simile. Tartessus enim Phœnicibus scribebatur *Tarsis* vel *Tarth*, & *Carpessus* *Carphesa*, vel *Corphesa*, i. e. *concha*. Nempe à *conchis* dicta Carpessus, quæ *Carteja* veteribus, quia conchas habuit portentosæ magnitudinis. *Strabo*, Ἐν δὲ Καρτηΐᾳ κήρυκας καὶ πορφύρας δεκακοτυλίους. *Apud Carteiam buccinæ, & purpuræ inventæ dicuntur decem cotulas continentes.* In cotyla autem sunt sex cyathi. Vetus ejus nomen Heraclea, tanquam ab Hercule conditore. Herculem enim suum Phœnices Μελκαρθον, *Melcarthum* appellabant. Philo Byblius ex Sanchoniathone apud Euseb. *l. 1. Præpar.* Τῷ δὲ Δημαροῦντι γίνεται Μελκαθρος, ὁ καὶ Ἡρακλῆς. Μελκαθρος, i. e. *Melec Kartha*, *rex urbis*, i. e. Tyri. Omnino igitur ex *Melcartho*, vel *Melec cartha*, urbs quam ad Calpen condidit Hercules Phœnicius, primò *Melcartheja* vocata est, quasi *Heracleam* dixeris, deinde per aphæresin *Cartheja*, vel *Carteja*. Bochart. *l. 1. Chanaan, c. 34.* Nunc vix rudera supersunt: portu tamen gaudet commodô & capaci, intra fauces freti Herculei, versùs Ortum, 2. leuc. à Calpe in Occasum, 4. à Tariffa in Ortum. Aliàs regiô titulô clara, dum in ea permaneret filius Miramolini seu Regis Maroci. Hic Cn. Pompejus Magni fil. cæsus est, ex prælio ad Mundam profugus.

CARTENAGA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

CARTENNA, Augusti colonia in Tingitana provincia. Plin. *l. 5. c. 2.*

CARTENNÆ, Mauritaniæ Cæsariensis urbs. Mela. *l. 1. c. 6.* veteres autem codices (testante Is. Vossiô) *Cartinas* legunt. Καρτίννα quoque in antiquissimo *Ptolemæi* codice. Hodie *Arcilla*, aut *Atilla* ab Afris dicitur.

CARTENNÆ, nunc *Mostagan*, oppid. Afric. in regno Algerii, cum portu capaci & arce in ora littorali maris Mediterranei ad ostia fluv. *Selef.* 14. leuc. Hispanic. ab Orano in Ortum. *Baudrand.*

CARTENUS, Mauritaniæ Cæsariensis fluvius, *Ptol.*

CARTERIA, ante Smyrnam insula. *Ptol.*

ad S. CARTERIUM, locus Galliæ, in Petrocoriis, vulgò *S. Chartier en Perigord.* Fuit autem Carterius Petrocoriæ Ecclesiæ Episcopus cui Majestatis accusato, negantique à se missas esse literas, quæ fuerant interceptæ, Chilpericus Rex cessit ac ignovit, A. C. 582. Gregor. Turonens. *Hist. Franc. l. 6. c. 22.*

CARTERUM Murus, locus in Sarmatia Asiatica. *Ptol.*

CARTERUS Historicus, qui collegit *decreta sive Atheniensium, sive omnium Græcorum.* Ejus συναγωγὴν ψηφισμάτων laudat Auctor Scholiorum in *Aristophanis Ranas*, *Act. 1. sc. 7.*

CARTESIUS Renatus, vide *Renatus.*

CARTHA, civitas Levitarum in tribu Zabulon. Jos. *c. 21. v. 34.* i. e. *civitas*, sive *vocatio*, aut *lectio* vel *occursus.*

CARTHADA, vel CARTHADO, apud Solin. *c. 27.* *Urbem illam* (Carthaginem) *Elissa mulier extruxit domô Phœnix & Carthadam dixit, quod Phœnicum more exprimit civitatem novam*: idem cum *Carthago* est, nisi quòd illud merè Phœnicium, hoc Punicum est, jam depravatum, Phœnicibus aliquantum temporis in Africa commorantibus. Hinc Siculi Καρχαδὼν, cæteri Græci Καρχηδόνα dixêre. Salmas. *ad Solin. d. l.* Est autem Phœnicibus *urbs*, unde per excellentiam hæc sic dicta est, sicut Athenæ ἄστυ, Alexandria πόλις, Roma *urbs*. *Karthagena*, civitas hortorum quam Οἰνοῦσσαν Græci dixêre. Aliô nomine apud Plautum appellatur *Chadreanech*, quasi vel , Ἐνακίμ an quid ab Anakæis, fortissima natione qui Kiriatharba per Calebum ejecti in Chanæa defecerunt, structa? *Horn.* de qua fuga consulendi, Jos. Scaliger *de Emend. temp.* Vossius, *Gramm. l. 1. c. 9.* & Jo. Seldenus *de Diis Syris.* Vide & in voce *Carthago*.

CARTHÆA, urbs in Cea insula. Plin. *l. 4. c. 12.* Hinc *Carthæus*. Ovid. *l. 7. Met. v. 368.*

> *Transit & antiqua Carthæia mœnia Cea.*

Item *Carthæus*. Idem *Met. l. 10. v. 109.*

> *Namque sacer nymphis Carthæa tenentibus arva*
> *Ingens cervus erat.* ------ ------

CARTHAGO, Filia Herculis, Cicer. *l. 3. de Nat. Deorum.* *Quartus Hercules Jovis est, qui Tyri maximè colitur, cujus Carthaginem filiam ferunt.*

CARTHAGO, Græcis Καρχηδὼν, urbs Africæ totius celeberrima: Romanique imperii aliquando æmula, à Didone condita, septuagesimô post Romam conditam annô, *Eusebius.* Atqui Justinus, *l. 18. c. 3.* tradit conditam fuisse ante Romam. Imò condita fuit ante captum Ilium, annis 50. si credas Appiano in *Libycis*, Καρχηδόνα τὴν ἐν Λιβύῃ Φοίνικες ᾤκισαν ἔτεσι πεντήκοντα πρὸ ἁλώσεως Ἰλίου. Ideo de eadem urbe ibidem Πόλεως ἀρχαίας, *Urbis antiquæ*. Unde Virg. *Æn. primâ, v. 16.*

> *Urbs antiqua fuit, Tyrii tenuêre coloni,*
> *Carthago; Italiam contra, Tiberinaque longè*
> *Ostia, dives opum studiisque asperrima belli.*

Sic nihil Didoni, præter Byrsam arcem, relinquitur, ubi nunc, *Marmolio* teste, turris, *la Rocca di Masinara* Christianis, Afris *Almenare* dicta. Vide infrà. De nomine & origine urbis hujus, vide Servium, Joseph, *Jud. Antiq. l. 8. c. 13.* *contra Apion. l. 1.* post Menandrum, qui scripsit historiam Regum Tyri & Sidonis, Solin. *c. 30. vel 27. edit. Salm.* Salian. & Torniel. in *Annal.* Petavium, *l. 9. de doctr. temp. c. 63.* & *rat. part. 2. l. 2. c. 13.* Tatianum *contra Gent.* Theophilum Patriarcham Antiochenum ad Antilochum, *l. 3.* Tertull. *apol. c. 19.* Clem. *l. 1. Strom.* Vellejum *l. 1. c. 6.* Strab. *l. 17.* Plin. *l. 5. c. 4.* Marcellin. Marmol. *l. 6. c. 15.* Leonem *de Africa*, &c. Quibus adde Plutarchum, Livium, Eutropium, Florum, Orosium, Zonaram, Prosperum, &c. de urbis Fato, quod paucis sic habet: Eò potentiæ urbs hæc à tenuissimis primordiis pau-

paulatim excrevit, ut non modò Libyæ universæ, verùm etiam insularum, & bonæ Hispaniæ partis imperium tenuerit. Tria cum Romanis gravissima gessit bella, quorum primò, quod duravit annos 24. ab. an. 490. Urb. Cond. usque ad 513. superati navali prælio Pœni, æquas propemodum pacis conditiones à victoribus acceperunt, insulis tantùm quibusdam abstinere jussi. Huic successit bellum Punicum secundum, Annibalis ductu gestum, qui expugnatâ in Hispania Sagunto, victorem exercitum in Italiam transportavit, eámque totos 18. annos ferro, flammáque crudelissimè vastavit. Victo deinde à P. Scipione apud Zamam Annibale, eò angustiæ res Carthaginensium redactæ sunt, ut salutem suam mœnibus tueri, durissimasque pacis conditiones pro arbitrio victoris accipere sint coacti. Verum cùm ne sic quidem quietè agitare possent, tertioque bellum, quod duravit ab an. Urb. Cond. 605. usque ad an. 608. instaurarent, Senatus Catonis autoritatem secutus, Carthaginem delendam censuit, & Scipionem Æmylianum in Africam misit, qui victis Pœnis urbem obsidione cinxit, captamque solo æquavit: Reparatam, à Romanis sub Graccho & Augusto, coloniâ 3000. hominum illuc deductâ. Adrianus autem Imperator eam à se renovatam *Adrianopolim* appellavit, prius *Carthadam* dictam, quod Phœnicum linguâ *novam civitatem* significat, & ridiculè Commodus *Alexandriam Commodianam togatam*. A Genserico, Romanis erepta, A. C. 432. sedes regni Vandalici fuit, per centum annos; tandem sub Turcarum potestatem venit, ab Arabibus penitus destructa est, postquam & à Ludovico IX. Galliar. Rege capta esset, A. C. 1269. Christianis Archiepiscopalis fuit, & Primatu Africæ inclyta. A Pelagianis & Donatistis plurimum passa. Ibi Concilium A. C. 255. 252. contra Novatum & Felicissimum. Duo A. C. 306. & 308. à Donatistis habita. Quibus oppressis, à Constante Imperator. A. C. 348. Concilium dictum I. Carthaginense celebratum, quô reiteratio baptismi, *ἀνταχηρεία*, &c. damnata. II. A. C. 390. III. A. C. 397. IV. A. C. 398. quô Honorius Imperator rogatus, reliquias Idololatriæ in Africa abolevit. A. C. 401. Concilium provinciale, quô Donatistis in Ecclesiæ sinum redeuntibus dignitates pristinæ concessæ. A. C. 417. quô damnatum Pelagii dogma, decretumque insuper est, non provocandum esse Ecclesiasticis, ad judicia transmarina, quamvis Sosimus Romanus contrarium poisceret. Aliaque contra Donatistas, Pelagium & Cœlestium, Pelagianos, Monothelitas, &c. Vide Cyprian. *in ep.* Augustin. Baron. & *Tom. Concil.* 1. 2. *&* 3. Ibidem celebris olim Monetaria Officina sub Imperatorib. fuit, ut patet ex notis, CAR. KAR. KART. KΔ KE. KPΨC. K. R. T. S. PK. SMK. SMKA. SMKE. SMNKAB. in nummis, occurentibus, de quibus hîc passim. Vide etiam aliquid voce *Byrsa.* Silius, *l.* 13. *v.* 12. *almam* vocat:

> ------ *Si nunc existeret alma*
> *Carthago ante oculos turritâ celsa figurâ.*

Virgilius *altam*, *Æn. l.* 4. *v.* 97.

> *Suspectas habuisse domos Carthaginis altæ.*

Horatius *impiam*, *l.* 4. *Carm. Od.* 8. *v.* 17.

> *Non incendia Carthaginis impiæ.*

Item *invidam*, *Epod.* 7. *v.* 5.

> *Non ut superbas invidæ Carthaginis*
> *Romanus arces ureret.*

Populi hujus & alterius Carthaginis *Carthaginienses*, quibus arietis & quadriremium inventio tribuitur, *fraudulenti & mendaces* dicuntur Tullio, *Orat. pro lege Agraria.* Ejus portus nunc *Marcia*, & mons, qui hac urbe cingebatur, *Almenara* Afris, *Rocca de Mastinaces* Christianis. Ejus ex ruinis crevit Tunetum vicina urbs.

CARTHAGO Nova, urbs quam Dux Pœnorum Asdrubal condidit in Hispania Bætica. Itaque *πόλιν Φοινίκων* appellat Polyænus, *l.* 8. *c.* 26. Et Solinus expressè, *Carthaginem apud Iberos, quæ mox Colonia facta est, Pœni condidêre.* Itemque *Strabo*, *Ἡ Καρχηδὼν ἣν ἔκτισεν Ἀσδρούβας*, &c. A Scipione expugnata est, Hannone non sine suorum clade se dedente, Liv. *l.* 6. *Dec.* 3. Contestanorum maritima urbs Ptolemæo, & aliis. Hanc autores, ut Plin. *l.* 3. *c.* 3. & Appianus *in Punic. Spartariam* cognominant. Idem Appianus putat prius *Saguntum* appellatam, sed posteà ab Annibale excisam, & Carthaginiensium coloniam factam, *Carthaginem Spartagenem* nuncupatam; Sed hanc *Carthaginem* & *Saguntum* duo & diversa oppida esse, lippis & tonsoribus, ut dicitur, notum est; at hoc condonandum est homini Græco, & peregrino, & cui Hispania minus cognita fuerit, veluti, qui scribit, Iberum fluv. in Septentrionalem Oceanum evolvi, cùm in Mediterraneum exeat. Καινὴ πόλις dicitur *Stephano* & *Polybio*, ubi vocis etymon expressum videtur. Ebræis enim קרתא חדתא *Karta hadath* novam urbem notat; ex *Carthada* autem factum, *Καρχηδὼν*, *χ.* & *θ.* permutatis, quod Siculorum est proprium, qui pro *ὄρνιθας* dicunt *ὄρνιχας*. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 332. Carthaginis hujus descriptionem accuratissimam habet Polybius, *l.* 10. *p.* 583. *edit. Casaubon.* quam in pauciora contraxit Liv. *l.* 26. *c.* 43. Et utrumque secutus Silius pleraque ista carminibus hisce optimè expressit: *l.* 15. *v.* 220. quæ, in lectoris gratiam huc transcribere non gravabor:

> *Carthago impensè naturæ adjuta favore,*
> *Excelsos tollit pelago circumflua muros.*
> *Arctatas ponti fauces modica insula claudit,*
> *Quà Titan ortu terras aspergit Eoo.*
> *At quà prospectat Phœbi juga fera cadentis,*
> *Pigram in planitiem stagnantes exerit undas,*
> *Quas auget veniens refluusque reciprocat æstus;*
> *Sed gelidas à fronte sedet sublimis ad Arctos*
> *Urbi imposita jugo, pronumque excurrit in æquor*
> *Et tuta æterno defendit mœnia fluctu.*

Hodiè *Carthagena* nominatur. Vide Bochart. *De Phœn. Colon. l.* 1. *c.* 35. *Nic Lloydius.* 6. leuc. à Murcia in Austrum, totidem à Scombraria, promontor. in Occasum. Arcem habet permunitam, portumque amplissimum totius Hispaniæ & tutissimum. Ibidem ingens sparti copia & scombrorum piscatio opulenta, à quibus insul. objecta, quæ portum claudit *Scombraria* dicta: Gemmæ quoque. Estque prope Virgitanum sinum. Vide Boterum *relat. Hisp.* Addo, quod Carthaginensis Hispaniæ Citerioris hæc portio spartum tantum ferebat, nec hæc verò tota. Plin. *l.* 19. *c.* 2. *Ad quos omnes usus quæ sufficiant, minus triginta millia passuum in latitudinem à littore Carthaginis novæ, minùsque in longitudinem centum reperientur.* Ubi designat, quid in longitudine ac latitudine habuerit hæc regio *σπαρτοφόρος*. Vide eundem Salmas. ubi suprà, p. 261.

CARTHAGO Nova, urbs maritima Americæ meridionalis in novo regno Granatæ Episcopalis sub Archiepiscopo S. Fidei de Bogota. Gaudet portu tutò & capacissimô, permunita, cum duobus fortalitiis. Hinc Regio adjacens *Covernacion de Cartagena*, irrigata ex parte, à fluv. Magdalenæ, Linschot *Amer. c.* 8. Herrera c. 16.

CARTHAGO Vetus, urbs Hispaniæ Tarraconensis *Ptolemæo. Villa Franca* hodiè, vel ut alii volunt *Cantavilla.* Nunc vicus *Cantaveja*, in Aragonia versùs confinia Cataloniæ & Valentiæ, in colle, medius inter Terulum & Dertusam. Aliis fuit ad ostia Sicoris in Iberum, ubi nunc Mequinenca, castrum Cataloniæ. *Baudrand. Stephanus* quoque Carthaginem habet in Armenia. Item, in Thracia, Schol. *in Aristoph. Eq.*

CARTHAN, civitas in tribu Nephthalim; quæ cum suis suburbanis Sacerdotibus & Levitis separata fuit. Jos. *c.* 21. *v.* 32. Hieronym. *de loc. Hebr. pt. c.*

CARTHARA, Mesopotamiæ ad Tigrim urbs. *Ptol.*

CARTHASIS, Regis Scytharum frater, cum magna Equitum manu missus, ad diruendam urbem, quam in ripa Tanais Macedones condiderant. Curt. *l.* 7. *c.* 7.

CARTHEA, una ex quatuor urbibus Ceæ insul. à *Carthæo* ibi mortuo denominatæ. Item urbs Iberiæ. Vide suprà *Chertas.* Hinc *Carthæus.* Ovidius, *Met. l.* 7. *Fab.* 12. *v.* 368.

> *Transit & antiquæ Carthæia mœnia Ceæ,*
> *Quà pater Alcidamas* &c.

CARTHEIA, parva insul. circa Delon, nobilibus clara ingeniis, siquidem ex ea Simonides Poëta, & Bacchylides, deinde Erasistratus, medendi arte clarus, atque Aristo Bionis æmulus ex Peripaterica disciplina duxerunt originem. Alex. ab Alex. *l.* 6. *c.* 3.

CARTHUSIA, eremus intra montes altissimos, 4. leuc. à Gratianopoli in Boream prope confinium Sabaudiæ, ubi incunabula Carthusiani Ordinis, sic dicta à Carthusio vico, *Chartrous*, adjacente. Hic semper moratur Prior General. Ordinis.

CARTHUSIANÆ Claves, eædem cum Clavibus *ἀποσχιστικαῖς* Laconum veter. de quibus vide suô loco: uti de receptione in *Carthusianorum* ordinem infrà aliquid, voce *Misericordia.*

CARTHUSIANI, Monachi à Brunone Coloniensi, qui Parisiis Philosophiam professus est, orti sunt in Gallia circa A. C. 1080. vel 1086. Jejunium silentiumque ferme perpetuum servant, à carne, indispensabili lege, abstinent, perpetuò inclusi, & ciliciis horrentes. Generalis illorum vocatur *Prior Carthusiæ*, ubi quotannis Capitulum Generale indicit: estque hodiernus quadragesimus à primo octavus. Historiam Ordinis hujus exhibet Nic. Monachus *l.* 3. *c.* 8. *&* 23. Petrus Abbas de Celles, *l.* 1. *ep.* 23. Vinc. Bellovacensis, *l.* 26. *c.* 82. Petrus de Bles, *ep.* 68. Joh. Salisburiensis, *l.* 1. *Polit. c.* 23. Dorland. *Chron. Carth.* Petræus *Bibl. Carth.* Albertus Miræus, *de origine Relig. l.* 2. *c.* 55. Lud. Beurriere de Ordin. *Relig.* Moretius *in Diction. historico.* Vide *Bruno.*

CARTII, Persiæ populi, Strabo, *l.* 11.

CARTILAGO, mera piscis, vide *Raja.*

CARTILATUM, castrum Galliæ, in Arvernia superiore cum titulo Vicecomitatûs, vulgò *Carlat*: caput pagi cognominis, *le Carladez*, cui ascribitur Vicus Ceræ Seræve flumini appositus, *Vic en Carladez* dictum, ut distinguatur à Vico Comitis, in Arvernia inferiori. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CARTISMANDUA, Regina Brigantum, cujus fidem ab Ostorio victus Caractacus cùm petiisset, vinctus ab ea ac victoribus traditus est, nono post an. quàm bellum in Britanniâ cœptum. Tacit. *Annal l.* 12. *c.* 36. Maritum habuit *Venusium*, qui mox ortô dissidiô hostilia adversum ipsam & Romanos induit. *c.* 40. Vide *Hist. l.* 3. *c.* 45.

CARTRIS, Cimbrorum peninsula. Plin. *l.* 4. *c.* 13.

CARTOBRA, vicus Galliæ, in Suessionibus, in pago Tardanensi, *Chartreuve* vulgò. Ejus meminit Frodoardus *Histor. Rem. l.* 2.

CARTULARIUS Antonius, Papiensis, vitas & mores Philosophorum scripsit, Laërtium imitatus. Obiit A. C. 1440. Vide & *Antonius.*

CARTWRIGTHUS Thomas, Anglus, Hertfordiensis, Theologiæ in Academia Cantabrigiensi Professor celeberrimus, ob *commentationes in Proverbia Salomonis*, *Metaphrasin in Eccles. Commentarios practicos in Evangelia*, *Harmoniam Evangelicam*, &c. *in quibus non acumen solùm viri, sed & vitæ sanctitas mirè elucet, omnibus doctis amabilis*, Lætus *Compend. Hist. Univ.* Obiit. A. C. 1603. Varvici sepultus. *Fullerus.* Vide & *Thomas.*

CARUANCAS, Norici mons. *Ptol. Prænner* Pyramio.

CARUANIANA, urbs ab Æquis capta, quam rursùs pulsis hostibus Valerius Consul recuperavit, an. Urb. Cond. 346.

CARVANIS, urbs Ponti Polemoniaci in Cappadocia. *Ptol.*

CARVANNA seu CARAVANNA, vox Turcica, significans qualecunque hominum agmen, securitatis causâ in itinere (sacro inprimis, quod Meccham quotannis suscipitur) se conjungentium. Matth. Paris. *A. C.* 1250. *Omnem illam catervam, quam vul-*

vulgares Karravenam *appellant, sibi mancipavit.* Jac. de Vitriaco *l.* 1. *c.* 99. *Quòd ad exercitum Saladini maxima venires Caravanna*, &c. Vide Scaligerum, *Exercitat.* 209. 1. Cùm *Carvanam* istiusmodi instituunt Mercatores, peregrè profecturi, non camelos solùm secum habent mercibus onustos, & certô ordine dispositos, sed & tentoria, sub quibus noctu degant: non enim ulla in urbe, quæ in itinere occurrunt, sed foris, pernoctant, donec ad locum, quò tendunt, perveniant. Intereà quilibet loci præfectus, in quo itinerantes morantur, contra Arabum prædonum incursiones *Carvanam* tuetur & ulteriùs proficiscentem aliquousque deducit. Sed & caput habet mobilis istiusmodi Respublica, *Carvanæ Bassam* appellatum, qui magnam sæpe pecuniæ vim inde lucratur, utpote cùm certis legibus omnes *Carvani* (quomodo in Carvannam euntes appellat Arnoldus Lubecensis, *l.* 5. *c. ult.*) teneantur, & à Præfecto suo ad victum necessaria sibi comparare adstringantur, uti pluribus docet Joh. Baptista Tavernier *Itiner Turc.* quem vide. De *Carvanis* Militum Hierosolym. sic *Statuta* ejusdem Ordinis *tit.* 19. *de Verbo. signif.* §. 29. Carvana, *Syrorum & Arabum linguâ significat congregationem hominum, ut unà aliquid negotii peragant, à Majoribus nostra usurpatum, in delectu fratrum habendo, cùm ad subsidia per arces & triremes distribuuntur, aut aliò per turmas mittuntur*, apud Car. du Fresne in *Glossar.* Vide quoque infrà *Methymna Talnabi*, item *Musimi.*

CARY, Cary, vox Bononiensium seu Morinorum, quâ utuntur, ubi contra injusta vectigalia reclamant aut publicanos conviciis insectantur, quasi ad seditionem contra istiusmodi prædatores plebem excitaturi. *Caria* enim, injusta exactio est, in Charta Brientii II Ducis Castelli Brientii apud Augustinum du Pas in *Stemmate Geneal. hujus Famil.* An à κάρυον, nux Græcis, deducta? Tradit quippe Servius *Eclog.* 8 v. 30. in nuptiis *ideo spargi nuces, ut rapientibus pueris fiat strepitus, ne puellæ vox virginitatem deponentis possit audiri.* Quâ ratione *Carya* tumultum & seditionem significabit. Nota certè Gallis vox *Charivary*, quâ *ludus turpis & nocivus* innuitur, & describitur in Synodo Joannis Ragueriï Episcopi Trecensis, *per quem nuptiis potissimè secundis detrahitur non modicum --- & efficitur cum horridis & blasphemis vociferationibus & obscœna loquacitate, sub turpi transfiguratione larvarum inparrojarum, contumeliosisque clamoribus benedictarum nuptiarum*, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar* in voce *Caria.*

CARUENTUS, urbs Latinorum. *Steph.*

CARVILIUS Marinus, Dux militum in Pannonia, post obitum Philipporum, Imperator proclamatus, mox cùm expectationi non faceret satis, interfectus est. *Zosimus, Zonaras.*

S P. CARVILIUS Maximus, duorum nomen, qui bis Consule. Vide & *Spurius.*

CARVILIUS Pollio, eques Romanus, tricliniis quibusdam argentum addidisse primus traditus, non ut operiret, aut ut Deliacâ specie faceret, sed Punicâ. Plin. *l.* 33. *c.* 11.

CARVILIUS Rex, in eâ parte Britanniæ, quæ est ad Cantium, & tota maritima est. Cassivellani imperiô, castra navalia Cæsaris improvisò adoritur, Cæs. *Com. l.* 5. *c.* 22.

CARVILIUS Ruga, vide *Carbilius.*

CARVILIUS Spurius, victis Samnitibus Sacratâ lege pugnantibus, è pectoralibus eorum, ocreisque & galeis Jovem; qui est in Capitolio, fecit, amplitudine tantâ, ut conspiciatur à Latiario Jove. Plin. *l.* 34. *c.* 7.

CARVILIUS Spurius, primus Romanorum, solâ infœcunditate objectâ, uxorem repudiavit. Dionys. Halicarn. *l.* 2. Σπόριος Καρβίλιος ἀνὴρ ἐκ ἀφανὴς πρῶτος λέγεται ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα, ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῶν Τιμητῶν ὀμόσαι τέκνων ἕνεκα γυναῖκα μὴ συνοικεῖν. Ubi particula μὴ omitti potest, ut legamus γυναῖκα συνοικεῖν, & novam intelligamus uxorem, quam Carvilius petebat. Sic enim de eo Gellius, *l.* 4. *c.* 3. *Jurare à Censoribus coactus erat, uxorem se liberorum quærendorum gratiâ habiturum.* Sin verò retineamus particulam τὸ μὴ, de suâ tunc accipiendum, quam jam habuit. Val. Max. *l.* 2. *c.* 1. *ex.* 4. *Primus autem Sp. Carvilius uxorem sterilitatis causâ dimisit, qui quanquam tolerabili ratione motus videbatur, reprehensione tamen non caruit, quia nec cupiditatem quidem liberorum conjugali fidei præponi debuisse arbitrantur.* Hæc ille.

CARULA, Hispan. Bæticæ urbs. *Antonin.*

CARUONIS, oppidul. ad Mosam in Geldriæ Ducatu, *Grave* Simlero. Permunitum, Cuicanæ regiunculæ caput. Sub Batavis, 2. leuc. à Genapia, 5. à Busco Ducis, in Ortum.

CARURA, regia Cerobothri, Indiæ intra Gangem. *Ptol.* Pagus item circa Mæandrum fluv. limes Phrygiæ, & Cariæ, *Strabo.*

CARUS, Narbonensis, Eutrop. *l.* 9. *c.* 12. Aur. Victor. *c.* 36. Romanorum Imperator, imperavit post Probum, annis 2. cum filio Numeriano Cæsare, doctissimo juvene, & Carino, quorum hunc in Gallias misit, illô secum in Orientem abductô. Vicit Sarmatas, bellum Persicum, quod Probus parabat, aggressus, Mesopotamiâ captâ, Ctesiphontem usque pervenit, & in tempestate maxima morbô periit an. ab Urb. Cond. 1035. A. C. 283. Imperii 1. vel. 2. In urbe Ctesiphonte fulmine occisum habet Vopiscus, *in ejus vita c.* 8. Eutrop. *loc. cit.* Eum excepit Diocletianus, quem vide.

CARUS, alter Dux datus ab Alexandro triginta juvenibus, in Aornum Petram eunti jussis. Curt. *l.* 8. *c.* 11.

CARUS, nomine *Julius* legionarius miles, qui T. Vinium ante ædem D. Julii jacentem in utrumque latus transverberavit. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 42.

CARUS Metius, delator, sub Domitiano, ejus meminit Tacit. *Agricol. c.* 45.

CARUS-LOCUS, monasterium in diœcesi Bisuntina, vulgò *Charlieu.* Item locus in Æduis, in diœcesi Matisconensi; oppidulum monasteriô veteri illustre, non procul à Cluniaco, aliàs *Charlieu*: Cluniaco subjectum. Item municipium in pago Bellojocensi, vix 2. à Ligeri leucis distans. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CARUSSI, populi Troglodytis finitimi pariter & Æthiopibus, in finibus Africæ ad latus meridiem spectans, inhabitantes. *Sipontinus.*

CARYA, apud Servium *ad Eclog.* 8. filia fuit Dionis Laconiæ Regis & Iphitheæ, quæ à Libero amata, in monte Taygeto, in arborem sui nominis mutata fingitur, cùm arctius à sororibus suis custodiretur. Ita enim is, *Caryam vero, quam amaverat, in eodem monte in arborem sui nominis vertit, quæ Latinè Nux dicitur: quod postea Diona ita factum Laconas docuit, unde templum Caryatidi Dianæ a Laconibus consecratum.* Aliam verò hujus consecrationis rationem refert vetus Interpres Statii: *Caryæ templum Dianæ in Laconia sacrum, quod etiam Caryatium nominatum est ex hac causa; quum luderent Virgines nuntiata ruinâ, omnis chorus in arborem nucis fugit & in ramo ejus pependit, quam autem Græci Caryae vocant.* E qua antiquissima Græciæ fabula satis liquet, quam antiqua res in Græcia fuerit Nucis arbor, quum tradat Suevus, ætate demum Alexandri M. in Græciam è Perside fuisse translatam. Qua de re vide Salmas. *ad Solin. p.* 603. & 604. Colebatur itaque eo locô (in vico scil. *Carya* haud procul Lacedæmone) *Caryatidis* nomine Diana, ad quod templum & signum celeberrimum Virgines Lacænæ anniversarium faciebant sacrum & patriô ritu saltabant: hinc *Caryatides* dictæ, quarum simulachrum Diogenes fecit Athenensis, è marmore, maximi olim habitum. Plin. *l.* 36. *c.* 5. *Agrippæ Pantheum decoravit Diogenes Atheniensis; & Caryatides in columnis templi ejus probantur inter pauca operum: sicut in fastigio posita signa, sed propter altitudinem loci minùs celebrata.* In annulo verò suo, σφραγῖδος ἐπίσημον locô habuit Clearchus, Græcorum, qui Cyro militaverant, Dux, ut Plutarchus testatur in *Artaxerxe*, ubi postquam narrâsset ipsum à Tissapherne circumventum & in vinculis ad Regem missum, cùm à Ctesia pectinis copiam sibi fieri petiisset, oblectatum ejus usu esse: addit, τὸ δακτύλιον αὐτῷ δοῦναι, σύμβολον φιλίας πρὸς τοὺς ἐν Λακεδαίμονι συγγενεῖς καὶ οἰκείους. Εἶναι δὲ γλυφὴν ἐν τῇ σφραγῖδι Καρυάτιδας ὀρχουμένας, *annulum suum amicitiæ notam ad necessarios & familiares Lacedæmone suos insigne ipsi dedisse. Insculptas autem in pala fuisse Caryatidas saltantes.* Ex eo festo Bucolici carminis originem arcessit Probus in *Vita Virgilii*, ut suprà vidimus: meminitque illius Papinius Statius, *Thebaid. l.* 4. *v.* 225.

> *Hujus Apollineæ currum comitantur Amyclæ.*
> *Quos Pylos & dubiis Malea vitata carinis,*
> *Plaudentique habiles Caryæ resonare Dianæ.*

Ubi *plaudentem* Dianam & resonare ei doctos choros facit, quoniam gratissimæ illi idolo putabantur illæ saltantium & canentium Virginum ceremoniæ. At superstitionis spatiô temporis, nil nisi *Lignum* eô loci pro Diana cultum esse, docet Arnob. l. 6. *Ridetis temporibus priscis Persas coluisse fluvium, Memoralia ut indicant scripta: Informem Arabas lapidem: Acinacem Scythicas nationes; Ramum pro Cinxia Thespios, Lignum Caryos pro Diana dolatum; Pessinuntios silicem pro Deum matre*, &c. Vide Scaligerum *ad Eusebium.* 219. & *Poetic. l.* 1. *c.* 4. Jo. Meursium *de Feriis Græcis*, *l.* 4. Jan. Parrhasium *ad Claudianum de Raptu Proserpinæ*, *l.* 2. & *Epist. Quæst.* 55. Jac. Nic. Loensem *Epiphyll. l.* 4. *c.* 3. Alios laudatos Casp. Barthio *Animadversion. ad Statium Tom. II. p.* 978. Ab illis verò *Caryatidibus*, de quibus suprà, mansit terminus Architectorum, qui hodieque sic vocant figuras muliebres talari veste indutas, quibus columnarum vice, in structuris quibusdam, utuntur, Gall. *Cariatides*, *Richelet.*

CARYA, regio Arcadiæ. *Xenophon.* Curia item Tegeatarum, Pausan. *in Arcad.* & urbs Laconiæ.

CARYA, civitas Peloponnesi, quæ cum Persis contra Græciam consensit, posteàque à Græcis deleta est. Vitruvius, *l.* 1. *c.* 1. Vide Steph. in Καρύα.

CARYANDA, locus & insula eôdem nomine Cariæ regionis, *Strabo. Stephano* urbs & stagnum non procul à Myndo, & Coo, qui subdit: Ἐντεῦθεν ἦν Σκύλαξ ὁ παλαιὸς λογογράφος. Vide Is. Voss. *ad Melam. p.* 83.

CARYATÆ, Græcè Καρυᾶται, populi Arcadiæ, Pausan. *l.* 8. cum Telchinibus, Phoroneo Argivorum Regi vetustissimo & Parrhasiis bellum intulerunt, apud Syncellum *p.* 126.

CARYNIA, Achajæ urbs. Plin. *l.* 14. *c.* 18.

CARYONES, Sarmatiæ Europææ gens. *Ptol.*

CARYOPHYLLA, inter florum illustriores, quorum gratiæ cedat tulipanarum gloria, tum coloris varietate, tum odoris suavitate. Duo genera summa, *hortense* & *sylvestre*, per omnia, nisi molem specte, ex alimento, paria. Folia illis bina undiquaque ad eundem ramulum ex eodem pedunculo vel theca ferè surgentia, aliis foliis simillima, si longitudinem detrahas. Candidorum folium semper pinguius, omnium caulis rectus, lævis, cubitalis, geniculatus, ex latere sobolem emittens. Ex apice prorumpunt tubera longiuscula, per extrema dentata, flore quaternûm, quinûm, senûm foliorum subsequente. Et quis recenseat colorum varietatem? videas lacte candidiores, sanguine frigidô rubriores, tum autem extremis hisce colorum gradibus relictis, modò ex hoc, modò ex illo splendorem nancisci, umbram ferre: sunt varia, sunt guttæ tum in sanguineum, tum in lac sparsæ, parciùs, densiùs. Illud vix dabis, & cœruleum alicubi visum, & quæ dicas adulteria Naturæ, ubi ex eadem radice, ex eodem calamo, & diverso, aliumque alium specte colorem. Visum certè est caryophyllum, quod ex eodem caliculo florem geminum multiplicis folii emiserat, quasi diametro ductâ, ad discernendos geminos flores, utique propter colorum diversitatem; quos unicum & eundem, eâdem matre natum, eôdem nisu prolatum & oculus & sensuum virtus judicabat. Spectandum publicitus Pictor fecit. Foliorum quædam simplicia, alia multiplicia; alia fissa; alia integra, pleraque serrata, nonulla plumata per extrema. Centrum surrigit duas veluti clavas, ad latera

tera, propter capita prægrandia inclinans, tametsi rectô nitatur vertice flos tantæ molis, tantilli calami. Odor omnibus hortensibus gratissimus, nullus sylvestribus: semen atrum, ceparum simile, per autumnum colligitur in theca: propagantur tamen per traduces, ubi urnæ inseritur stolo terrâ fœcundâ farctæ, ut radicibus actis amputetur. Docuit dies, thecam disrumpi, nisi colligas in collare, augeri autem molem thecæ & foliorum numerum latitudinemque, si resecetur soboles nimia. Solers natura Hortulani duum generum semina in calamum composuit, duum generum radices fissas maritavit, & varietatem, quam diximus, elicuit. Hodie magnificis insigniuntur nominibus & *Reginæ*, *Principis*, *Comitis* & *excellentiæ*, *pudicitiæ*, *honoris*, & *Hollandiæ*, *incomparabilis*, *lectissimæ*, & quæ alia novarum rerum somniant studiosi, superbiunt. Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ*, c. 33. Ut de *Caryophyllo* aromate aliquid addam, est illud suavissimi odoris, nec minoris ad cibos condiendos usus, quod prope solæ Moluccæ ferunt. Unde illud Sinenses primò, mox Malaccenses, posteà Persis mixti Arabes, ad Græcos Romanosque olim detulêre; quod quia Ægyptô transibat, auctum hinc Ptolemæis, & post illos Romanis vectigal. Labascante re Romanâ, Genuenses, & secuti hos Veneti, per Theodosiam petiêre. Trapezuntem dein per Caspium mare invectum mercimonium, ab Imperatorib. Græcis, qui sedem ibi ceperant, Constantinopoli à Latinis occupatâ; at cùm Turcæ ibi invaluissent, per dromadas ac camelos Aleppum ivit: sed Cairum qui tenuêre Sultani, Rubro iterum mari & Alexandriæ tradidêre. Lusitani dein occupatis Moluccis *Caryophylli* dominos se reddidêre, circa A. C. 1512. omni in Ægyptum itinere præclusô, quô pactô Sultanis, non minùs octuagies mille ducatis annuum periit. Et quamvis Castellani dubiam illis hanc possessionem reddidissent aliquandiu, Carolô tamen V. jus suum Johanni III. Lusitaniæ Regi acceptâ ingenti pecuniæ summâ pignori tradente, ex eo Lusitani pro libitu illic agere, caryophyllumque omne Goam mittere cœpêre. Donec cum Anglis primò circa A. C. 1579. postmodum cum Batavis res ipsis esse cœpit, circa A. C. 1599. qui posteriores Insulis illos & mercimoniô adeò divite exuerunt. Præter Moluccas verò etiam Amboina Insul. haud longè eandem fert frugem, itidem à Batavis possessa: uti latiùs diximus in voce *Moluccæ*. Sed & lignum *Caryophylli* ad odores faciebat: unde & ξυλοκαρυόφυλλον, in compositionibus odorum & unguentorum sæpe reperire est, ut in Myrepsico Thymiamate & aliis apud Æetium, Salmas. *ad Solin.* p. 1055. Inter alias Orientis delitias, quibus epulum, quô Societas Indica Orientalis Amstelodami hoc seculô Mariam Mediceam, Galliæ Reginam, excepit, *Caryophyllorum* quoque meminit Barlæus, *Caryophyllorum acervi --- altè è patinis surgebant*, in *Medicæa sua*, &c.

CARYOTÆ, dicebantur olim palmarum majores, sicut minores *commutes* & *dactyli*: nomen à nucali forma nactæ. Earum maximas sex digitos in longitudine efficere, scribit *Diodorus*, τὰς μὲν μείζους κατὰ τὸ μέγεθος ἐξ δακτύλων ὅλας: quô pactô quaterni juncti 24. digitos explent, h. e. pedem cum semipede. Inprimis verò sic dicebantur, quæ formam habebant nucis & multô succô abundabant. Nam, ut scribit Plin. *l.* 13. *c.* 4. post Theophrastum, *l.* 15. *c.* 17. *differunt figurâ rotunditate aut proceritate*. Qui soli Judææ quoque & Orienti, i. e. Babyloniæ & Persidi illas vindicat: *Ab his caryotæ maximè celebrantur, & cibô quidem, sed & succô uberrimæ. Ex quibus præcipua vina Orientis, iniqua capiti, unde pomo nomen. Sed ut copia ibi atque fertilitas, ita nobilitas in Judæa, nec in tota sed Hierichunte maximè, quanquam laudatæ & Archelaide & Phaselide atque Liviade, gentis ejus convallibus.* Nempe majores erant Babyloniæ caryotæ, quarum clarissimæ, *Regiæ* dictæ, in horto Bagoi Eunuchi nascebantur: at meliores Judaicæ fuêre, quæ proin *Caryotæ* absolutè appellatæ sunt, quæque ut ob raritatem cariores essent, Judæi annonam earum incensuri, non ubivis nasci nec multas sinebant, quo de monopolio eorum vide Strabonem, *l.* 17. ubi de papyro. Lusitani hodie *Caryosses* vel *Caryoces* vocant, non obscuris indiciis prisci nominis: cujusmodi fructus repererunt in Insulis Occidentalibus, ut in Insula D. Thomæ, formâ & magnitudine Citrii mali, quod *limonium* vulgò vocant, colore luteô. Quemadmodum Xenophon de *Caryotis* Babyloniis, colorem earum ab electro nihil differre, ait. De quibus proin aurei coloris palmulis, intelligenda fortè Galeni χρυσοβάλανος est, nostris Medicis ignorata. Sed & in Fortunatis Insulis inveniri, Plinius alicubi habet, &c. Hodie grandiores palmæ, h. e. *Caryotæ*, ad nos non importantur, sed minores tantùm, quos *dactylos* vocabant: *caryotæ* tamen per errorem vulgò appellantur. Sed ne in Græciam quidem, Xenophontis temporibus, majores illas invehi consuêsse, docet is *in Expedit. Cyri*, ubi de palma Babyloniæ &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1320. *&* 1321. ubi Indicam palmam, cujus fructum Lusitani *coccos* vocant, à palma Vetere longè diversam esse, neque proin caryotas, neque dactylos, Indiam ferre, inter alia, pluribus ostendit.

CARYSA, Statio navibus malefida in Galatia. *Arrianus*.

CARYSTION, Milesii cum Samiis bellum gesserunt & cùm inferiores essent accersiverunt auxilium Atheniensium, qui quadraginta navibus, cum Imperatore Pericle Xanthippi filio, missis, Samô urbe potiti sunt, & statum popularem constituerunt obsidibus acceptis & Lemni collocatis. Posteà cùm Samii defecissent ad Regem Persarum, rursum Athenienses, Duce eôdem Pericle, triremes bellicas plures instruxerunt, & beneficiô *Carystionis*, qui Samiorum insidiosa consilia ipsis aperuit, victores evaserunt, & ad deditionem murorumque destructionem Samum coëgerunt. Vide Schol. in *Aristoph. Vespas*, p. 449. c. 1.

CARYSTUS vel CARYSTOS, Caristo etiam hodie, teste *Sophianô*, urbs Eubœæ litoralis in ora australi, una è Cycladibus, varii marmoris ferax. Seneca *in Troadibus*, *Actu* 3. v. 836.

Ferax varii lapidis Carystos.

Hinc *Carystum*, Ovid. *Fast.* l. 3. v. 281.

Quaque Carystæis frangitur unda vadis.

Ibi Apollinis marmorei templum. Carystii marmoris meminit Plin. *l.* 4. *c.* 12. & *l.* 36. *c.* 6. Lucanus, *l.* 5. *v.* 232. de insul. Eubœa loquens,

Quà maris angustat fauces saxosa Carystos.

Martialis, *l.* 9. *Epigr.* 76. v. 6.

Idem beatas lautus extruxit thermas
De marmore omni, quod Carystos invenit.

Marmor autem istud viride erat & fluctibus concolor. Statius, *l.* 1. *Sylv.* 2. *v.* 93.

Et Chios, & gaudens fluctus æquare Carystos.

Idem, *l.* 1. *Sylv.* 5. *v.* 34.

Non huc admissæ Thasos, aut undosa Carystos.

Tibul. *l.* 3. *El.* 3. *v.* 13.

Quidve domus prodest Phrygiis innixa Columnis,
Tænare sive tuis, sive Caryste tuis?

De nominis origine sic Bochartus, *l.* 1. *Chanaan. c.* 13. *in Eubœa*, inquit, *nil quicquam fuit lapide Carystiô mirabilius, ex quo texebatur tela, quæ ubi sordes contraxerat, in ignem injecta purgabatur.* Vide Strab. *l.* 10. Apollonium *in Mirabilibus*, Plutarchum, *de defectu Oraculorum*, & Stephanum in Κάρυστος. Ab hac ardente tela dici potuit ipsa Caristus, qui Ebræis חרר *charar*, vel חר *char ardere*, & שתי *sti telam* significat.

CARYUM, Laconiæ oppid. à quo Diana *Caryatis*, quod illic coleretur: Vitruvius *Caryam*, *l.* 1. *c.* 1. vocat, unde sunt *Caryatides columnæ* in antiquis substructionibus celebratæ, vide Meursium *in Lacon. Miscell. l.* 1. *c.* 2. Hic choros agitantes virgines Aristomenes, bellô Messeniacô II. interdiu ex occulto comprehendit, à juvenum libidine vindicavit, integrasque parentibus magnâ pecuniâ acceptâ, restituit, Pausan. *l.* 4. Vide & *Carya*.

CASA, Latinis tugurium & vestem, sicut Toga tectum & vestem itidem notat; ex Græco ὁ κασᾶς vel κασᾶς, *tapes* vel *amphitapes*. *Hesych.* κασᾶς, ἀμφίταπες καὶ πιλωτά. Et Arcadius Gramm. Κασᾶς ὁ πιλωτὸς ἱμάτιον ὀξυτονεῖται. Pro chlamyde equestri etiam legitur, apud Xenophontem, *Pæd. l.* 8. *Pollux* ἱμάτιον πιλωτὸν interpretatur, h. e. lacernam ex lanis coactis factam seu *vestem coactilem*. Unde *Casula* diminutiv. vestis cucullata apud infimæ Latinitatis Auctores. Sed & κάσος, pro veste Græcis, ut apud eundem Arcadium videre est: unde κολοκάσιον, *parvus* κασᾶς, vel *parvus* κάσος, & inde elegantissimè Ægyptus κολοκασία dicta est faba Ægyptia, quòd ejus folia instar essent τῶν κολοκασίων, i. e. *parvorum tapetium*, vel *curtarum lacernarum*, ab amplitudine scilicet. Quâ eâdem ratione folia fabæ ejusdem πίλους vocat *Theophrastus* & pileis Thessalicis comparat: & Latini personatam appellavêre *Mantifolium* &c. Salmas. *ubi supra p.* 966.

de CASA Petrus, vide *Petrus*.

CASACA, vox Gall. *Casaque*, vide suprà *Caraca*.

CASÆ, Ciliciæ asperæ in Pamphylia urbs. *Ptol.*

CASÆ, villa Aniceiorum in Africa propria. *Antonin.*

CASÆ Calbenti, Mauritaniæ Cæsariensis locus. *Antonin.*

CASÆ Nigræ, Africæ civitas. *D. Augustinus*.

CASÆCONGEDURUS, vel CASÆCONGUIDINUS, aut *Casæcongudunense Monasterium*, memoratum, in literis Sigeberti Regis, ab hoc in honorem Apostolor. Petri & Pauli, conditum ac dicatum, ad Sesmatum fluv. vulgò *le Semoy*, hodie fortè vicus est *Cougnon* vel *Cugnon*, veteri cellâ Monachorum, seu Prioratu insignis. Hadr. Vales. in voce *Sesmarus*.

CASAIA, pater Ethan, 1. Paral. *c.* 15. *v.* 17. Latinè *divitiæ*, aut *gravitas*, aut *scandalum ejus*.

CASALE, urbs Episcopalis permunita. Ital. aliàs *Bodincomagus* dicta à Liguribus, & *Industria* à Romanis, ubi aliàs Veliates populi. Ægrè habitata, propter Cœli inclementiam. Celebris obsidione & clade Hispanorum, A. C. 1627. & 1640. Vulgò *Casal di S. Faso*, à D. Evasio ejus patrono. Olim Marchionum Montisferrati sedes. Jus civitatis adepta est à Sixto IV. A. C. 1474. Guil. Palæologô, Marchione Montferr. precibus impetrante, Leander. *descr. Ital.* Sub Gallis.

CASALE Majus, oppid. Ducatus Mediolanensis in agro Laudensi, prope Padum, in limite Ducatus Mantuani & agri Parmensis.

CASALE Pusturlengum, oppid. amplum & cultum, in agro Laudensi Ducatus Mediolanensis medium ferè inter Laudem Pompejam & Placentiam.

de CASALI Hubertinus, vide *Hubertinus*.

CASALOTH, civitas, Jos. *c.* 19. *v.* 12. Latinè *temeritatem*, sive *fiduciæ*, aut *ilia*. In tribu Issachar.

CASALUS, sinus ad Corsicam insulam. *Ptol. Golfo di S. Fiorentio*, aliis *Capo di porto*. Magino *Golfo di Calvi*, in parte occidentali Insul. inter Sagonam & Nebium, quod probabilius. *Baudrand.*

CASAMA, Palmyrenæ urbs. *Ptol.*

CASAMAN, Armeniæ oppid. *Cedrenus*.

CASAMARRI, Æthiopiæ sub Ægypto populi. Plin. *l.* 6. *c.* 30.

CASANDRA, insul. contra Persidem. Plin. *l.* 6. *c.* 25.

CASANOVA, oppid in Comitatu Tirolensi. Vide & *Marcus Antonius*.

CASANUM, urbs Tartarorum, sub Moscis, à Joh. Basilio expulsis Regibus, capta. Ad Casanum fluv. qui mox in Volgam fluv. cadit. Primaria regni cognominis inter Bulgariam & Ceremissos.

Ortum est hoc Regnum, unà cum Astracanensi, & Nagajensi, ex Imperii Tartarorum Zavolhensis decrementis. Cùm enim Crimensibus Tartaris contra Zavolhenses rebellio successisset, aliæ quoque Hordæ deficere & quævis proprium sibi adsciscere Regem cœpêre: inter quas *Casanenses*, qui latè satis dominati. Quippe sub hoc Regno *Mordwa*, *Keremissi*, *Nagorni*, *Logovi* & *Siberia*, comprehensa. Verùm id posteà Basilius Magnus Russorum Dux sibi tributarium fecit, datô illis Rege Scheale, A. C. 1518. Cumque *Casanenses* ab eo ad Mendli-Kirajum Regem Precopensium defecissent, qui illis fratrem suum imposuit *Sap---Kiray*, A. C. 1521. Joh. Basilides Regnum recuperavit A. C. 1551. à quo tempore Russis subest, nuper tamen, una cum Astracanensi, gravissimis motibus, à Duce quodam Russorum rebelli excitatis, agitatum. Vide Georg. Hornium *Orb Imp. ubi de Tartaris.*

CASATI, Joachimo Vadiano *de Colleg. & Monaster. Germ. l. 2. p. 60.* & ex eo Goldasto *Not. ad Dositheum, l. 3. p. 23.* primùm dicti sunt libertini generis homines, qui conductum inhabitabant: Locantur enim, inquit, Vadianus, hodieque villæ & casæ certâ redituum aut census conditione, nec unâ locationis specie. Diversi autem erant ab illis servis, quos vulgus Alemannorum *Leibeigeneleuth* vocat. At Carolo du Fresne *Casati*, non tam libertinæ, quàm servilis fuerunt conditionis, dictique videntur servi ii, qui *intra casam*, h. e. in ruralibus possessionibus, serviebant, ut est in *Capitular.* Caroli M. *l. 4. c. 73.* & 80. quique certis *casis* erant addicti. Servorum namque alios *casatos*, alios *non casatos*, fuisse, docet is ex *Charta* Divisionis Imperii Caroli M. *Histor. Franc. Tom. II. c. 6. p. 89.* & *Divisione* Ludovici Pii, *c. 7.* Neque alii videntur *Casati*, in *Chartis* Alamann. apud eundem Goldastum, *Chartâ* 39. 69. 87. &c. Iidem fortè cum *Casatiis*, in *l. 7. Cod. Theodos. de Bonis proscript.* ubi in familia rustica recensentur, *quot sint* Casarii *vel coloni*; appellati à *casis* rusticis, quibus habitandis aut curandis erant præfecti. Nam prædia pluribus *casis* constabant, &c. Alibi vox *Casatus*, pro domestico vel vassallo, occurrit non rarò. Hinc *Casata* seu *Cassata*, promiscuè enim scribitur, habitaculum cum certa terræ portione, idoneâ ad unam familiam alendam, servis *Casatis* olim attribui solitum, atque adeò ipsa familia, in *Capitulis* Caroli M. *l. 5. c. 3.* *Capitulis* Caroli Calvi *tit. 23. c. 27.* &c. Vide plura hanc in rem apud Carolum du Fresne *Glossar.*

CASAUBONUS Isaacus, Delphinas, reformatam religionem amplexus, eruditione Græcâ, *notis in Athenæum*, *Exercitationibus contra Baronium Annalistam*, &c. immortalem famam meruit; Floruit sub initium hujus seculi, finemque præcedentis.

CASBINUM, urbs Persiæ cultissima & perampla, in *Ayrach* provinc. Vetus Regum sedes. Quibusdam est Ecbatana antiqua. Vide ibi.

CASBON, civitas, 1. Machab. *c. 5. v. 36.* In tribu Gad.

CASCALE, oppid. Lusitaniæ, in ora Oceani, cum arce satis munita, prope promontorium Lunæ, quod vulgò *Cabo de Rocca sintra*, ad ostium Tagi, 5. leuc. infra Ulyssiponem in Occasum.

CASCANDRUS, insula deserta in Oceano Indiam versùs. Plin. *l. 6. c. 25.*

CASCANTENSES, Hispaniæ populi. Plin. *l. 3. c. 3.*

CASCANTUM, oppidul. Navarræ, ad amnem *Queles*, in præfectura Tudelensi, inter Tudelem & Turiasonem, vix 2. leuc. ab Ibero flnv.

CASCAR, regnum Tartariæ, in Turcostania, cum urbe cognomine Hiarchan hodie Metropolim habet. M. Paulus, *l. 1. c. 29.* Jarric. *l. 5.*

CASCATÆ, vel potiùs *Cacatæ*, vulgò *Casquetes* aut *Quasquetes* dictæ cautes sunt veriùs, quàm insulæ, in Oceano Britannico: Quarum nomina,

Andium *Andio.*	Iga, vulgò *Ligam.*
Axantos vel Uxantis *l'Isle d'Ouessant.*	Liga, eadem cum priore.
	Sena, oræ Osismicæ adversa.
Batha *Isle de Bas*, Gallis: Anglis *Basepole.*	Septem Insulæ, *les sept Isles.*
	Viridis insul. *l'Isle Verte.*
Brehalta *l'Isle de Brehal* aut *Brehat.*	Uxantis *l'Isle d'Ouessant*, vide suprà *Axantos.*

Vide Hadr. Valesf. *Notit. Gall.* in voce *Gallicum mare.*

CASCIA, oppid. Umbriæ, versùs Appennium & confinia regni Neapolitani infrà colles. In ditione Pontificis.

CASED, i. e. *quasi dæmon*, vel *quasi deprædator*, aut *quasi mamilla*, sive *quasi ager*, filius Nachor ex Melcha, Gen. *c. 22. v. 22.* à quo *Casdim*, i. e. *Chaldæi.*

CASEERA, Rhodopæ regionis in Thracia urbs. *Procop.*

CASELLÆ, lautum opulentumque castellum Lombardiæ Cispadanæ Veteribus *Cassium.*

CASELIUS Johannes, Philosophus insignis, Helmstadii, cum Duncano Liddelio Scoto Medic. D. & Corn. Martinio, acriter se opposuit Dan. Hofmanno, & quibusdam aliis, contendentibus: *Philosophiam pugnare cum Theologia: Multa esse vera in Theologia, quæ sint falsa in Philosophia & contra; exterminandam proin illam è Christianis Academiis, ut noxiam, ut toties quoque ab antiqua Ecclesia damnatam.* Seculô præteritô. Georg. Horn. *Hist. Philos. l. 6. c. 13.*

CASELLA seu CAPSELLA, apud Glabrum, *l. 4. c. 3.* Καψέλλα, in *Histor.* Apollonii Tyrii, *p. 9.* loculus est reliquiarum, vide suprà in voce *Capsa.*

CASELLÆ, vulgò CHASELLES, locus Galliæ, in Lingonibus, in pago Ammavorum seu Amæorum, memorato in *Testamento* Widerardi, Flaviniacensis Monasterii conditoris ac Abbatis, apud Hadr. Valesf. *Notit. Gall.* in voce *Ternodorum.*

CASELLUS Vindex, optimus habitus consultus juris, de cujus erroribus dicitur scripsisse Terentius Scaurus, Adriani temporibus. Hæc Janus Parthasius, *in illud Horatii de Arte Poetica, v. 371.*

------ Nescit quantum Cascellius Aulus,
Sed tamen in pretio est.

CASEROTÆ, Ariæ gens, Κασερῶται *Ptolemæo.*

CASERTA, urbecula Campaniæ Felicis prope Vulturnum fluv. Principatus titulô gaudet gentis Gaetanorum, ad radices montis Tifatæ. Episcopalis sub Archiepiscopo Capuano. 6. milliar. à Capua in Ortum.

CASEOLUM, vulgò *Choiseul*, castrum Galliæ in finibus ac diœcesi Lingonica, Hadr. Valesf. *Notit. Gall.*

per CASEUM purgatio, olim non minùs in usu, ac per aquam ferventem, panem, alia: cujus exorcismus exstat apud Lindenbrogium post *veter. Formulas*, *p. 7.* Effectum orationes in ejusmodi judicio recitari solitæ, satis declarant: inter quas una hæc, *Fac eum, Domine, in visceribus angustiari, ejusque guttur concludi, ut ---- caseum istum in tuo nomine sanctificatum devorare non possit hic, qui injustè juravit ac negavit, illud furtum vel homicidium aut adulterium, seu maleficium, quod quærebatur & juramentum pro nihilo habuit & nomen tuum nominavit*, &c. Vide hic infrà, ubi de *Ordalio.*

CASEUS, lac pressum, Virgilio, *Ecl. 1. v. 82.*

------ ------ & pressi copia lactis:

Illud enim emulctum in *caseum* cogitur, quod Græci πήγνυσι, Latini etiam *figi* dixerunt: Gallis *Formacia* seu *Formagia*, quoniam in forma infarciuntur & struuntur. Sic *parietes formaceos* habet Plin. *l. 35. c. 14. qui in forma circumdatis utrinque lateribus inferciuntur verius, quàm instruuntur.* In Sacris, חריצי *charits*, dicitur 1. Sam. *c. 17. v. 18.* ob hoc ipsum, h. e. τμῆμα, *segmentum* seu τρύφαλις, Vulgato *formella casei*, quòd ex hisce formellis seu fiscellis, Græcè ταλάροις, exprimeretur. Ad cujusmodi formas pertinent hæc Gregorii Naz. *Carm. 4.*

Τοῖς μὲν ἐγὼ ἀπαλὴν πλάσθην φρένα καὶ νέον ἦθος
Οἷα τυρὸς, ταλάροις λαμβάνει αὖθι τύπον.
Per hæc mens tenera mihi efficta est, & ut nuper coagulatus
Caseus, fiscella sumpsi protinus formam.

Et *Carm. 49.*

Ὡς τυρὸν πλεκτοῖσιν ἐοικότα ταλάροισιν,
Ut caseum flexis similem fiscellis.

Vide Hesych. in vocibus, ταρσός, ταρσοὶ & ταρσεῖον; Item שפות, *suphoth*, 2. Sam. *c. 17. v. 29.* à *sapha*, quod est *colare* vel *percolare*. Caseus enim non aliter fit, quàm lac percolando, ut serum effluat. Unde Hiobus, *c. 10. v. 10.* *Nonne sicut lac me percolasti, & sicut caseum me coagulâsti?* Et Tibullus, *l. 2. El. 3. v. 19.* de fiscella, in qua fit caseus,

Tunc fiscella levi detexta est vimine junci,
Raraque per nexus est via facta sero.

Tandem גבינה *gebina*, locô Jobi modò dictô: vocant autem coagulare *gibben* Talmudici, quæ vox *gibbosum* etiam sonat Levit. *c. 21. v. 20.* Hinc Psalm. 68. *v. 16.* pro Hebr. *mons gabnunim*, Græci habent ὄρος τετυρωμένον, Vulgata *montem coagulatum*, Psalterium vetus *Montem incaseatum*, Hilarius *montes caseatos*, &c. Fiunt verò *Casei* tam ex ovillo & caprino lacte, quàm ex bubulo, sed ex hoc majore copiâ, crassius enim est. Hinc pastores ex amphora caprini lactis caseos obolares undeviginti, ex bubulo autem pari mensurâ triginta, facere consuevisse, tradit Philosophus, *Histor. Animal. l. 3. c. 20.* Qua de re vide plura apud Sam. Bochartum, *Hieroz. Part. prior. l. 2. c. 53.* Cum ficu recenti, salis olim vice comedi *Caseum* solitum, habet Plinius, *l. 15. c. 19.* *Cum recenti fico salis vice caseô vesci nuper excogitatum.* Ut scil. ficus recens (Græcis νέον καὶ χλωρὸν σῦκον) locô salis esset, cum caseo comesa. Sanè aliquid salsi habere ficum, & salsum succum facere, tradunt Veteres Medici apud *Athenæum.* Sed & frustum ejus defunctorum ori, præter Charontis naulum impositum, apud Græcos, ut infrà videbimus ubi de *Offa Cerberi.* De ritu *Caseum ab ara rapiendi*, Laconibus frequentato, aliquid infrà voce *Verbera.* Qui optimi olim habiti, idem exponit Plin. *l. 11. c. 42.* *Laus caseo Romæ ---- e provinciis Nemausensi præcipua, Lesuræ Gabalicique pagis* (Dalechampius legit *Ballici*, vulgò *les Baux*, hodieque apud Avenionenses in magna æstimatione) *sed brevis ac musteo tantum commendatio. Duobus Alpes generibus pabula sua approbant: Dalmaticæ Docleatem mittunt, Centronicæ Vatusicum* (hodieque *fromage de Baisi*) *Numerosior Apennino. Cebanum hic è Liguria mittit, ovium maximè lactis* (qui *Kopies* hodie incolis) *Æsinatem ex Umbria: mistoque Hetruriæ atque Liguriæ confinio Lunensem magnitudine conspicuum: quippe & ad singula millia pondo premitur. Proximum autem urbi Vestinum, eumque e Cedicio laudatissimum. Et caprarum gregibus sua laus est, recenti maximè, eam augente gratiam fumo ---- Trans maria vero Bithynus ferè in gloria est ---- Tradunt Zoroastrem in desertis caseô vixisse annos viginti, ita temperatô, ut vetustatem non sentiret.* Ubi quod de fumo habet, confirmatur ex Columella, qui Romæ & in plerisque locis Italiæ caseum eô & siccari & colorari solitum tradit. Et Martiali in *Xenii*, *l. 13. Epigr. 32.*

Non quemcunque locum, nec fumum caseus omnem,
Sed Velabrensem qui bibit, ille sapit, &c.

Porrò è memoratis *Caseorum* generibus Alpinus, Antonino Pio in deliciis fuit. Jul. Capitolin. in *Vita* ejus, *c. 12.* *Quum Alpinum caseum in cœna edisset avidiùs, nocte rejectavit, atque aliâ die febri commotus est.* Ubi *Alpinus* dicitur, qui ab Alpibus mittebatur, uti dictum. Membranæ tamen apud Capitolinum *Transalpinum* scribunt, uti notat Casaubon. *Not. ad l.* Vide iterum suprà. Hodiè palmam ferunt, in Belgio *Hollandici*, & in his *Texelenses*, in Suecia, *Scanici*; in Anglia *Cestrenses*; in Italia *Parmenses*: præter

quos

quot *Helvetiis* æstimantur, Auctor Anonymus *Hist. Orbis Terrar. Geograph. & Civ. c.* 10. *de Commerciis.* A *Caseo*, qui [illegible] Græcis, [illegible] item [illegible], appellatur iis Dominica Quinquagesimæ, ut infrà videbimus, voce *Dominica*.

CASHELIA, urbs Mommoniæ, in Hibernia, ubi sedes unius ex 4. Archiepiscopatibus Hiberniæ, & Concilium A. C. 1171.

CASIA, Scythiæ extra Imaum regio. *Ptol.*

CASIA, apud Virg. *Ecl.* 2. v. 49. ubi de Naide sertum nectente,

> *Tum casia atque aliis intexens suavibus herbis*
> *Mollia luteolâ pingit vaccinia calthâ.*

Et *Georgic. l.* 4. v. 30.

> *Hæc circum casiæ virides & olentia latè*
> *Serpylla* ------ ------

herba est, apibus grata, quam in alvearibus earum seri scribit Plin. *l.* 12. *c.* 19. & illis pro pabulo ministrandam, Virgilius, *loc. cit.* aliique agricolationis Scriptores, præcipiunt. *Hyginus* [illegible] vocat, quô nomine propriè vocabatur folium thymelææ, cum qua proin hanc *casiam* eandem Salmas. facit. Nomen ei an ab odore *Casiæ* aromatis; an quia similiter gustata os & guttur accenderet; an potiùs, quòd prope *casas* rusticorum in alvearius apum sereretur? Cum Æthiopico certè aromate, quam Græci [illegible] vocant, cujusque Virgilius meminit *Georgic. l.* 2. v. 466.

> *Alba nec Assyriô fucatur lana veneno:*
> *Nec casiâ liquidi corrumpitur usus olivi.*

nihil commune habet: neque *casia*, sed *casiotis* dicenda fuisset, si à *casiæ* odore vel similitudine nomen fuisset nacta. *Casia* autem hæc aromatica, aliàs *Casia Fistula*, item *Fistula* simpliciter Latinis, [illegible] Græcis, frutex est Galeno, adeo non diversus à Cinnamomo, ut sæpe illam in hoc transire, & optimam Casiam non multum differre à cinnamomo, scribat *de Antidotis l.* 1. è quo loco colligit Salmasius, ejusdem fruticis recisa summa sarmenta fuisse Veterum cinnamomum; corticem verò exemtum, paratum & in tubulos fistulares complicatum, veram & genuinam casiam. Et quidem tria cubita amplitudine non superare Casiæ fruticem, nec surculos cinnamomi maximi palmô fuisse majores, tradit idem *Ibid.* ubi & colorem cinnamomi leucophæum, in cœruleum quadantenus vergentem; optimæ casiæ verò purpureum, [illegible] & [illegible]: porro odorem in cinnamomo omnium odorum, qui benè olent, flagrantissimum; in casia, [illegible] quidem, sed tenuem levemque esse, addit. Sed & pretium cinnamomi immane quantum superâsse Casiæ pretium; ut cujus optima libra non carius emeretur, quàm denariis quinquaginta, cùm cinnamomo olim in libras pretium essent denarii mille, testatur Plinius. Nempe tantum discrimen inter surculos fuit & corticem ejusdem arboris. Hodie *Canella* dicitur, ut suprà vidimus. Plura verò apud Salmas. *ad Solin.* ubi *de Casiæ speciebus ac nominibus variis, de Casia Aromatica, Daphnitide, Cathartica seu Solutiva, Lignea seu Xylocasia, de Casia tandem Vulgari seu hodierna*, multis agit, *p.* 540. & 1304. *ac seqq.* Inter munera sepulchralia, *Casia* quoque memoratur Martiali, *l.* 11. *Epigr.* 55. *in Zoilum*,

> *Unguenta, & casias, & olentem funera myrrham*
> *Thuraque de medio semicremata rogo*
> *Et quæ de Stygio rapuisti cinnama lecto*, &c.

Et *l.* 10. *Epigr.* 97. *de Numa*,

> *Dum levis arsurâ struitur Libitina papyro,*
> *Dum myrrham & casiam flebilis uxor emit.*

Aromata nempe istusmodi rogo injici & ossibus cineribusque urnæ datis, misceri solebant, ut idem innuit, *l. cit. Epigr.* 26. v. 5. Vide quoque suprà, in voce *Aromata*, item *Cax Mau*, ac infrà *Cinnamomum, Daphnis insul. Kezia*, quod uni ex filiabus Hiobi ab hoc aromate fuit nomen, *Xylobalsamum*.

CASILINUM, Italiæ oppid. in Campania. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Strabo, *l.* 5. [illegible] Et posteà [illegible]. Livius, *l.* 22. *c.* 15. *Fabius Casilinum occupat modico præsidio, quæ Urbs Vulturnô flumine dirempta Falernum à Campano agro dividit.* Hodie *Capua*, Santoni, Brietio, aliis. Iude.

CASILINUS fluvius, idem qui Vulturnus, Agathias, *l.* 2. & Constant. Porphyrogen. *l.* 2. *Tæm.* 11. *Nic. Lloydius*.

CASIMIRUS I. Rex Poloniæ, à Mieczslao patre relictus est, sub tutela Rikchæ matris. Quæ cùm Germanis suis nimium tribueret, à Polonis pulsa, in Saxoniam, cum thesauris, se recepit. Filius autem in Franciam ignotus transiit, ubi Lutetiæ studiis cùm vacâsset, Monachus Cluniacensis factus est. Septenniô pòst, à subditis revocatus, duxit Mariam Russam, & Rempubl. egregiè administravit, pace bellôque inclytus. Ab eo tempore rasum Polonis caput, relictâ capronâ in fronte. Obiit A. C. 1058. Boleslaum Audacem fil. Successorem habuit. Longin. *Annal. Polon.* Cromer. *l.* 3.

CASIMIRUS II. cognomine *Justus*, Mieczslao III. ob avaritiam pulso, successit. Prussos devictos, ad Christianismum reduxit, Obiit A. C. 1194. ætat. 77. regni 17. Ei successit Lescus fil. *Idem.*

CASIMIRUS III. cognomine *Magnus*, Ladislai Loctici successor, A. C. 1333. uxorem secundam Adelam Hassiacam, ob deformitatem, repudiavit. Judæâ quâdam fotâ. Bellô felix contra Johannem Bohemiæ Regem. Subegit totam Russiam. Mortuâ uxore, Hedvigen, unius ex Ducibus Polonis filiam, duxit; Templis, Nosocomiis, Arcibus propugnaculisque magnô numerô substructis, sertâ inprimis Justitiæ curâ inclytus. Obiit in venatione, equi lapsu, A. C. 1370. regni 37. Successit ei Ludovicus Hungariæ Rex, ejus ex sorore nepos. Michov. *l.* 4 Cromer. *l.* 12.

CASIMIRUS IV. Dux Lithuaniæ priùs, post Varnensem cladem, quâ Ladislaus frater & antecessor ejus periit, ad regnum vocatus est, coronatus A. C. 1447. Bohemiæ regnum sibi conciliare conatus est, Matthiâ prælatô. Sub eo, Legato Sixti IV. A. C. 1478. Cracoviam ingredienti, Academia nil honoris exhibuit, adhærens Basiliensi Concilio, quod decreverat, *Concilium supra Papam esse.* Imo 12. elapsis annis ipse Rex restitit Pontifici, neque permisit ei pro arbitrio Episcopatus distribuere, *Malle se regnum amittere*, addens, *quam jure suo cedere.* Obiit in Lithuania, A. C. 1492. ætat. 64. quinque relictis filiis, quorum 4. priores Reges. Michov. *l.* 4. Cromer. *l.* 28. 29. & 30 Sym. Tarnovius, *in spec. ver. ex libro* 7. *Sarnicii.*

CASIMIRUS V. Johannes, Ladislao IV. fratri successit, A. C. 1648. ex Jesuita Rex. Matrimonio uxori fratris sui, è qua filiam suscepit, A. C. 1650. non vitalem. A Carolo Gustavo Sueciæ Rege bellô petitus, & tantum non regnô exutus, pacem impetravit, titulô, Sueciæ Rex, remissô, A. C. 1660. Moscico dein intestinoque bello implicitus, cui uxoris avaritia ansam præbuit, hâc defunctâ, regno sponte cessit, & in Francia, ex Rege Abbas, aliquandiu vitam trahens, obiit haud pridem. Ei successit Michaël Rex

Joh. CASIMIRUS, fil. Frederici III. Electoris Palatini, cognomine Pii, in Galliam puer ductus, ibi adolevit, multis egregiæ indolis speciminibus editis. Redux inde, Patri ante alios semper præstô fuit: Expeditionem dein geminam pro Reformatis in Galliam suscepit, A. C. 1568. primo, dein A. C. 1575. Post quæ, mortuô Patre, sicut prius exules è Gallia post laniena[m] Par[i]siensem: ita tum Reformatos à Ludovico fratre Electore pulsos, suscepit, Neostadii illustri Academiâ institutâ, quæ *Casimiriana* dicta Formulâ *Concordiæ* ab Ubiquitariis promulgatâ, A. C. 1577. Francofurti, cum legatis variorum regnorum ab Ecclesiis missis, de iniqua ejus censura conquestus est, editô librô, cui titulus: *Christiana admonitio, de libro Concordiæ.* In Belgium dein movit, Thuan. *l.* 66. inde transiit ad Elisabetham Angliæ Reginam, à qua periscelide donatus est. Iterum A. C. 1588. Gebhardo Truchsessio, Archiepiscopo Coloniensi adstitit consiliis, mox armis. Sed mortuô fratre, in patriam reversus, *Administrationem* suscepit, scriptô *legitimi tutoris ante testamentarium prærogativam*, tuitus. Mox Lutheranos Palatinatu totô exegit, post novendialem Heidelbergæ, A. C. 1584. inter Jac. Grynæum, Basileâ evocatum, & Ministros Lutheranos habitam disputationem: quemadmodum & inter ejus Theologos, ac Wittembergicos colloquium Marbaci posteà celebratum est. Obiit, auditâ morte Christiani I. Elect. Saxonici, A. C. 1592. Ejus Epitaphium vide apud Pareum, *p.* 360.

CASIMIRUS, fil. Friderici Marchionis Brandeburgici & Franconicæ lineæ conditoris, Culmbacensem ramum ortus est; sicut à fratribus ejus minoribus Georgio Anspacensis, seu Jegerndorffius, & Alberto Borussicus, originem habuêre. Initiô non nisi decennis Canonicus Herbipolensis & Præpositus factus, tum A. C. 1504. ab Imperatore ad Electoratum Moguntinum propositus est. Auspiciis Patris A. C. 1506. Norimbergenses, cùm encænia vicini pagi inviserent, clade multavit. In bello Veneto A. C. 1516 ex parte Cæsaris, Commissarius belli & Caroli V. ad electionem Francofurtensem legatus fuit. Rusticam seditionem A. C. 1525. sedavit, initiô suppliciis; inde in reliquos cum equitatu invectus, plurimos cecidit. Cum fratre Georgio, habitâ provinciali Onoldsbaci dietâ, A. C. 1526. ob Spirensium Comitiorum decretum certas de religione constitutiones fecit, quem in modum ejus exercitium usque ad Concilium instituendum sit. Demum A. C. 1527. Dux generalis in Hungaria Ferdinandi Austriaci, adversùs Johannem Scepusium, dysenteriâ extinctus est. Pater Alberti cognomine *Alcibiadis Germanici*, in quo ramus defecit.

CASIMIRUS I. fil. Wartislai, qui Pomeraniæ citerioris lineæ conditor fuit, unà cum fratre Bogislao II. pulsô Henricô Leone, in cujus fuerant clientela, præsente Woldemarô Daniæ Rege solenni ceremoniâ, porrectis aquilis, à Friderico Barbarossa, in castris ad Lubecam Dux creatus est, datâ in Imperio sessione, A. C. 1181. Pater fuit Suantibori.

CASIMIRUS II. fil. Bogislai II. prioris ex fratre nepos. Hierosolymis decessit A. C. 1217. hærede Wartislaô III. qui à Danis quædam in Megapolitanis finibus recuperavit, ac sine prole decessit A. C. 1264.

CASIMIRUS III. fil. Suantibori retrò memorati, successit Patri, & avitam regionem pacificè diu rexit: Extinctus sine prole A. C. 1273. ex posteris Casimiri I. ultimus.

CASIMIRUS IV. filius secundo-genitus Barnimi M. Ducis Stettinensis, A. C. 1368. defuncti, successit fratri Bogislao VII. Obiit sine prole. Eum excepit frater Suantiborus II.

CASIMIRUS V. fil. Bogislai V. à quo Pomeraniæ Orientalis linea initium sumpsit, in Polonica aula educatus, quædam ibi feuda tenuit, & cum fratribus bella adversus Cruciferos continuavit; in oppugnatione arcis cujusdam, quam auspiciis Ludovici Hungariæ Regis obsidebat, cæsus A. C. 1377. Ei successit frater Barnimus V.

CASIMIRUS VI. fil. Suantibori II. Ducis Stettinensis, successit fratri Ottoni II. obiit A. C. 1433. Eum excepit Joachimus, pater Ottonis III. in quo linea defecit.

CASIMIRUS VII. fil. Erici II. Ducis Pomeraniæ Occidentalis, successit fratri Wartislao X. ipse successorem nactus fratrem Bogislaum X. cognomine *Magnum*, totius Pomeraniæ Principem & solum familiæ hæredem: è cujus posteris *Casimirus*, fil. Philippi, Caminensis Episcopus, vivendi finem fecit A. C. 1605.

CASIMIRUS, fil. Conradi, stirpis Mazovianæ, è familia Piastea,

cum Lenicicia Cujaviam tenuit, hinc Lenciciensis rami conditor; quemadmodum frater ejus Ziemovitus Mazovium ortus est. Cum vicinos non desisteret turbare, à filiis majoribus regimine exutus est: Fuêre autem illi Lescus cognomine *Niger*, Dux Siradiensis & dein Poloniæ Princeps, ac Ziemomislus, qui Cujaviam cum Lencicia tenuit, pater *Casimiri*, qui cùm à patruo Rege, cum fratre Premislao, principatum Pomereliæ impetrâsset, eodem à Cruciferis ejectus, filium habuit Vladislaum cognomine *Album*. Præter hos, genuit Casimirus Lenciciensis, ex Constantia Vratislaviensi, Vladislaum cognomine *Locticum*, patrem Casimiri cognomine *Magni*, qui ambo Poloniæ Reges fuêre, sed in horum posteriore, sine prole extincto, familia Regalis Piastea in Polonia defecit, A. C. 1370. Vide *Casimirus III. Polon. Rex.*

CASIMIRUS I. fil. Micislai I. Silesiæ superioris Ducum satoris, successit extincto Patri jam seni A. C. 1211. Pater Vladislai & Micislai II. quorum illô, inter alios, natus est,

CASIMIRUS II. auctor rami Teschinensis, quemadmodum frater ejus minor natu Oppoliensem prosevit. Wenceslao Bohemiæ Regi se submisit A. C. 1288. pater ex Beatrice Brandeburgica Johannis, *Casimiri*, Vladislai, & Semoviti.

CASIMIRUS III. filius secundo-genitus prioris, non minus ac alii, ex eadem familia, Principatum à Johanne Bohemiæ Rege in feudum hæreditarium, & ab eodem Glogoviæ partem, quam Rex emerat; illum A. C. 1327. hanc A. C. 1331. accepit, ut ita forti propugnatore adversùs Polonos ille limes muniretur. Pater fuit Semoviti, qui Glogoviam, & Primislai, qui Teschinensem Principatum tenuit.

CASIMIRUS IV. fil. Boleslai, cujus pater Boleslaus Primislaô prædictô genitus erat, patris & patrui Primislai, qui A. C. 1477. excessit, hæres, A. C. 1479. partem dimidiam Glogoviæ suam Regi Bohemiæ, pro Ducatu Goslæ & 2000. aureis cessit; Viduæ alterius patrui Vladislai Margaritæ Ciliæ, adversùs Senatum Glogavium, fideliter adstitit: Decessit A. C. 1528. utriusque Silesiæ Capitaneus; Pater ex Johanna Monsterbergica Wencessai atque Friderici, qui ante Patrem fatô functi sunt: ex Anna verò Brandeburgica Wenceslai Adami posthumi.

Johannes CASIMIRUS, fil. tertius Johannis I. Ducis Bipontini, frater Johannis II. qui patri successit, & Friderici *Casimiri*, Landspergensis lineæ conditoris, de quo pòst: Suecicam lineam prosevit, cùm in Suecia A. C. 1615. Catharinam Caroli Sueciæ Regis filiam uxorem promeruisset. Ex quo tempore partim in Suecia, partim Germania, Argentorati inprimis, vixit, religionis suæ tenax. Obiit A. C. 1652. pater Caroli Gustavi Sueciæ Regis & Adolphi Johannis.

Johannes CASIMIRUS, fil. Johannis Friderici II. Saxoniæ Ducis & Gothanæ lineæ conditoris, cum fratre Johanne Ernesto minore natu, in gratiam Comitiis Spirensibus receptus A. C. 1570. partem ditionum Patris captivi, cum illo nactus est, Erfurti ob hoc instituto Conventu. Coburgi magnô aulæ splendore habitavit, ubi præter Gymnasium *Casimirianum*, quædam alia magnificè extruxit. Priore conjuge Annâ, Augusti Electoris filiâ, ob adulterii suspicionem carceri addictâ, in ejus locum assumpsit Margaretam Luneburgicam, cujus propinquis non parùm benefecit: Conventui Lipsiensi interfuit A. C. 1631. Obiit improlis A. C. 1633. quemadmodum & frater, A. C. 1638.

Johannes CASIMIRUS, Princeps Anhaltinus, fil. Johannis Georgii, (Dessaviensis lineæ conditoris) ex Dorothea Palatina, Patri successit: ex Agnete Hassiaca Johanne Georgiô susceptô A. C. 1627. qui post Patrem ditiones rexit.

Fridericus CASIMIRUS, secundus fil. Johannis I. Ducis Bipontini. Landspergæ habitavit, unde linea ejus *Landspergensis* dicta est: Ad eum, ut Decanum Capituli Argentinensis, super restitutione fratrum villæ Argentanæ & aliorum bonorum Cathedralis Ecclesiæ, directum Cæsareum diploma A. C. 1627. inseruit suis diplomatibus Carafa *Germaniâ restaur.* Decessit in Burgundia A. C. 1645. Pater Friderici Ludovici, qui A. C. 1661. Bipontino patrueli Friderico successit. Vide Phil. Jacobum Spenerum *Sylloge Genealogico-Historicâ passim.*

CASIMOMAGUM, seu CASINOMAGUS, oppid. inter Tolosam & Lactoram fuit, ubi nunc *Coulogne* oppid. in Verdunensi regiuncula Vasconiæ, 7. leuc. à Tolosâ in Occasum.

CASINA, Plauti fabula, dicta à *Casina* ancilla, quam Stalino senex, ejusque filius certatim deperibant.

CASINA & CASINUM, ad confinia Campaniæ oppid. Volscorum fuit. Nunc autem in provinc. Terræ laboris, in regno Neapolitano. Ex ejus ruinis crevit oppid. S. Germani. In multis authorum exemplaribus *Cassinum* est. Inscriptiones autem antiquæ *Casinum* habent. De nominis Origine Varro *de L. L. l. 6. Casinum significat vetus, Ejus origo Sabina, quæ usque radices in Oscam linguam agit, &c.* Addit, *Item ostendit quod oppidum vocatur Casinum, hoc enim à Sabinis orti Samnites tenuerunt, unde & Casinum forum, vetus.* Ejus meminit Silius, *l. 4. v. 227.*

> —— *Nebulosi rura Casini.*

Itemque, *l. 12. v. 527.*

> —— —— *Nymphisque habitata Casini*
> *Rura evastantur.* —— ——

Nic. Lloydius.

CASINUS, mons Campaniæ, ubi olim Apollo colebatur, cujus templum eversum est à viro quodam sanctissimo. *Baccat.* Celebri Abbatiâ, à S. Benedicto institutâ, hodie inclytus. *Morer.*

CASIOPE, *Ptol.* urbs Chaoniæ regionis in Epiro, quam *Sophianus Casopo* vocat. *Santi quaranta* Nigro.

CASIOTIS, pars Syriæ, Phœniciæ proxima.

CASIS, i. e. *concisio*, aut finis, nomen vallis. Jos. c. 18. v. 21.

CASIUM, melius CASSIUM, oppid. *Ægypti*, prope confinia Palæstinæ, in Augustamnica prima provinc. ad radices Casii montis, inter Ostracinam & Gerrhum, in ora, ubi Sirbonis palus in mare Mediterraneum se exonerat. 50. milliar. à confinio Arabiæ. Fuitque anteà Episcopalis sub Archiepiscopo Alexandrino.

CASIUS, cognomen Jovis, vide *Jupiter*, ut & hic infrà.

CASIUS, mons apud Euphratem, ubi Trajanus dicavit crateras argenteos, in templo Jovis Casii, cum epigrammate. *Suidas.* Item *Casius*, nunc *Larissa*, mons trans Pelusium, extremum Nili ostium in ea Arabiæ Petrææ parte, quæ ab hoc monte *Casiotis* Ptolemæo appellatur, in quo erat M. Pompeji tumulus ab Adriano instauratus, ut *in vita ejus* testatur Spartian. c. 14. In hoc monte templum insigne habebat Jupiter, qui inde *Casius* dicebatur. Lucan. *l. 8. v. 858.*

> —— *Manesque tuos placare licebit*
> *Et Casio præferre Jovi.*

Nostri *Sinai* montem esse asserunt, ob illic à Deo datas per Moysen populo Israelitico Decalogi tabulas, nobilem. Plin. *l. 5. c. 11.* Arabiam hanc sterilem, & præter Casium montem nihil insigne habentem indicat. Aliis *Casius.* Vide *Casium.*

CASIUS, mons in Syria Antiochena, supra Seleuciam cognomine Pieriam. Cujus excelsa altitudo quartâ vigiliâ orientem per tenebras Solem aspicit, brevi circumactu corporis, diem noctemque pariter ostendens; ambitus ad cacumen 19. mill. pass. est, altitudo per directum quatuor. Hæc Plin. *l. 5. c. 22.*

CASLETUM, oppid. Gall. Belgicæ. Æmil. *l. 8.* à Philippo Valesio Flandris victis, captum, A. C. 1328. quod cùm fieri non posse obsessi censerent, specie galli gallinacei laneâ factâ, & pro muris propositâ, Regi illuserunt, dictitantes, tum puturum Casleto Repertum (ita Regem, quod non natus sed electus esset, vocaverunt) cum alites lanei canerent. Sed eventus pro Rege fuit. Froissard. *l. 1.*

CASLEU, decimus mensis Hebræis, nostro Novembri & Decembri respondens, Zachar. c. 7. v. 1. Ab Ebræo *Cesil*, quæ *Orionem* vulgò significat, Job. c. 9. v. 9. Hoc autem sidus mense Novembri Cosmicè occidens, turbulentas ciet tempestates. Unde Virg. *Æn. l. 7. v. 719.*

> *Sævus ubi Orion hybernis conditur undis.*

CASLUTIUM, castrum Galliæ, in Cadurcis, vulgò *Caslus de Bonnette*, à fluviolo, cui assidet, cum titulo Comitatus. Amniculus autem Bonnetta sive Bonatidia in Avarionem defluit, *l'Averou*, Avarionem Tarnis in Garumnam defert. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASMANNUS Otto, Theologus Reformat. scriptâ *Angelographiâ*, *Cosmopœiâ*, aliisque pietatem & praxin spirantibus, celebris. Obiit Stadæ Saxonum, A. C. 1604. ætat. 45.

CASMARE. Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol.*

CASMENE, urbs Siciliæ. *Steph.* hodie *Comiso*, vide Cluver. *Sicil. Ant. l. 2. p. 358.* & Bochartum *de Phœn. Colon. l. 1. c. 20.* Nunc *Scicali*, Brietio, aliis. Ad amnem cognominem in valle Netina, Magino *Scicli.* Ab ora 10. milliar. totidem à Neeto in Occasum. Nunc fere in ruinis jacet.

CASMILUS, cognomen Mercurii, apud Samothraces. Vide *Camillus.*

CASMONATES, Liguriæ populi. Plin. *l. 3. c. 5.*

CASNETUM, Historicis Gallicis quoque dicitur, quod aliàs *Querceetum*, vulgò *le Quesnoy*, oppidum Hannoniæ. Quam enim Latini quercum, Galli olim *Casnum* nominavêre, hodie *un chesne*, aliàs *quesne*. Hinc legimus in priscis literis, *In sylva S. Benigni & ibi taliassent vel occiderent uno casno de S. Benigno*, i. e. quercum unam cecidissent, ad Divionense Monasterium S. Benigni pertinentem. Unde etiam *Casnum* nomen habet, villa Cotiæ villæ vicina, in sylva Cotia, *Chesne en Cuise*, aliàs *Chesne Herbelot* vulgò: cujus meminit Bertinus *Annal. ad A. C. 877. Et discurrentibus inter eos missis, ad hoc perventum est, ut Richildis & ipsi Primates ad eum Compendium venirent, & suum Conventum ad Casnum in Cotia condixerunt.* Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in vocibus *Cotia silva* & *Quercetum.*

CASNINIUM, oppid. unum ex illis, in quibus & jus dicebatur, & nundinæ agebantur, & erat quædam Respubl. neque tamen magistratus suos habebant, in quæ legibus præfecti mittebantur quotannis, qui jus dicerent. *Festus.*

CASOPE, vide *Cassope.*

CASOS & CASUS, *Casso*, teste *Sophiano*, insul. maris Ægæi, una Sporadum, teste Pliniô, *l. 4. c. 12.* inter Sammonium promontor. Cretæ 30 & Carpathum insulam in Cæcium vergentem ad 20. mill. pass. ut scribit idem Plin. *l. 5. c. 31.* Sunt autem multæ Casiorum insulæ per ambitum, à quibus vestimenti nomen *Casiara*, quod & nunc quoque durat, vulgare Græcis militibus. *Eustath.* *Casianam* appellat à monte *Casio.*

CASOS, Persidis insula & civitas. *Steph.*

CASPANUM, oppid. Lombardiæ Transpadanæ.

CASPAPYRUS, urbs Gandarica, Scytharum verò ἀκτή, i. e. *litus.* *Steph.*

CASPASIUM, fluv. apud Scythas Asiaticos. Plin. *l. 6. c. 17.*

CASPERIA, Rhœti Marrubiorum Regis uxor, quæ cum Anchemolo privigno corpus commiscuit, ut annotavit Servius in illud Virgil. *Æn. l. 10. v. 388.*

> *Hinc Sthenelum petit, & Rhœti de gente vetustâ*
> *Anchemolum thalamos ausum incestare novercæ.*

CASPERIA, Indiæ intra Gangem regio. *Ptol.*

CASPERIA, vulgò *Aspra*, oppid. olim, nunc pagus Sabinorum apud ortum Himellæ fluv. à Narniâ 12. mill. pass. ab Interamna

terè

ferè totidem, inter Ocriculum & Reate 16. Ejus meminit Virg. *Æn. l. 7. v. 713.*

> *Qui Tetricæ horrentes rupes, montemque Severum,*
> *Casperiamque colunt, Forulosque & flumen Himellæ.*

CASPERIUS, Centurio præsidiariorum in castello Gorneas. Tacit. *l. 12. Annal. c. 45.* obsessô Capitoliô pugnam ausus, à Vitellianis obtruncatus, *Histor. l. 3. c. 73.* Fulvius Ursinus legendum censet *Asperius*, ad *l. 12. Annal.* Taciti, fortè dividendum *Capo, Asperius* Jano Gebhardo videtur: in quâ opinione ante eum natum fuit *M. Antonius Muretus. Nic. Lloydius.*

CASPERIUS Æmilianus, &

CASPERIUS Agrippinus, inter Nobiles Romanos, sine causæ dictione, interemtos, jussu Severi Imperatoris, apud Æl. Spartian. in *Vita illius, c. 13.*

CASPERULA, oppid. Sabinorum, quod Sil. Italic. à *Caspiis portis*, quæ in Oriente sunt, ubi Bactriana est regio, accepisse nomen fingit, *l. 8. v. 415.*

> *Hunc Amiterna cohors, & Bactra nomina ducens*
> *Casperula, hunc Foruli magnaque Reate dicatum*
> *Cœlicolûm matri, nec non habitata pruinis*
> *Nursia & a Tetricâ comitantur rupe cohortes.*

CASPHOR, nomen civitatis. 1. Macchab. c. 5. v. 26. In tribu Manasse.

CASPIÆ Portæ, variæ dicuntur; Quidam Amazones portis Caspiis egressas ad Alexandrum venisse in Hyrcaniam prodidêre: sed illæ Caucasiæ fuerunt, per quas transitus est ex Iberia in Scythiam. Neronis quoque commitatio ad Caspias portas (ut inquit Plin. *l. 6. c. 13*) ad eum transitum respiciebat. Verùm Taurus mons tribus in locis interruptus, quasi portis quibusdam pertransitur in Armeniam, in Ciliciam, & in Mediam. Sed illæ tantùm Caspiæ portæ appellantur, quæ apud Medos sunt. *Ptol. Plin.* & *Strabo.* Per has transitus est ex Babylone & Perside ad mare Caspium; Et hinc fortasse Caspiæ dictæ sunt, quòd aliquæ gentes vicinis insident montibus appellatæ Caspiæ. Juga verò Caspia procul hinc absunt, & ad Armenios ulterioresque populos pertinent. Portæ autem Caspiæ panduntur itinere manufactò millibus octo passuum longô: nam latitudo vix est plaustro permeabilis. Hæc alibi Armeniæ, alibi Caspiæ, alibi Ciliciæ vocantur, Plin. *l. 5. c. 27.* *Caspia claustra* dicuntur Lucano, *l. 8. v. 222.* itemque Valerio Flacco, *l. 5. v. 124.* Stat. *l. 4. Silv. 4. v. 64.*

> ---- *Metuendaque porta*
> *Limina Caspiaca.* ----

Nonnullis *Les Portes de Tessis. Nic. Lloydius.*

CASPIANA, Armeniæ majoris regio. *Strabo.*

CASPII, populi Scythici generis, Hyrcanis finitimi, ejusque maris accolæ, quod ab ipsis *Caspium* appellatur. Horum regio à Strabone *Caspiana* appellatur. Virg. *Æn. l. 6. v. 798.* ἀσιατικῶς *Caspia regna* nominat,

> *Hujus in adventum jam nunc & Caspia regna*
> *Responsis horrent divûm.* ---- ----

Hi parentes decrepitos, & septuagesimum ætatis annum attingentes, angusto loco includere dicuntur, & fame enecare. Strabo, *l. 11.* Apud hos sævissimi sunt canes, ut scribit Val. Flaccus, *l. 6. v. 106.* uti videre est in his:

> *Insequitur Drangæa phalanx, claustrisque revulsis*
> *Caspiadæ, quîs turba canum, non segnior acies*
> *Exilit ad litnos, pugnasque capessit heriles:*
> *Inde etiam par morte honos, tumulisque recepti*
> *Inter avos, positusque virûm: nam pectora ferro*
> *Terribilesque nexa jubas ruit agmine nigrô*
> *Latratuque cohors: quanto sonat horrida Ditis*
> *Janua, vel superas Hecates comitatus ad auras.*

Vide Lips. *Cent. 1. ad Belg. Epist. 44.* Eliam Reusner. *Arm Strateg. l. 1. c. 15.* Casp. Facium, *in exiom. Bellicu, c. 94.* *Idem Nic. Lloydius.* *Baudrando* fuere populi in Hyrcania.

CASPII montes, à Septentrione in meridiem valde extensi, inter Armeniam majorem & Mediam. Ex his Turcæ in Armeniam irruperunt, A. C. 755.

CASPIN, civitas pontibus & muris munita, in tribu Dan. 2. Macchab. c. 12. v. 13.

CASPINGIUM, oppid. Batavorum, prope Vahalim fluv. nunc castrum dictum *Giessenburg*; *Cluverio* teste, inter Goricum & Dordracum, in Comitatu Hollandiæ.

CASPIRUS, urbs Parthorum, finitima Indiæ, cujus incolæ omnium cursu sunt velocissimi. *Steph.* Aliis *Caspira.*

CASPIS, Syriæ urbs. 2. Macchab. c. 12. v. 13.

CASPIUM Mare, instar lacus, unde dulces ei aquæ, inter Caspios & Hyrcanos montes est, à quibus nomen accepit. Dicitur etiam & *Hyrcanum mare.* Strabo, *l. 11.* Καλεῖται δ' αὕτη ἡ θάλαττα καὶ Ὑρκανία. Dionys. v. 50.

> Ἠδὲ καὶ Ὑρκανίην ἑτέρῳ ἐπιφημίζουσι.

Immensum spatium occupat, de quo tamen inter scriptores parum convenit. Mela. *l. 3. c. 5.* *Mare Caspium ut angusto, ita longo etiam freto.* Vide sis illic Vossium. Strabo ubi supra, Ἐκ δὲ τοῦ ὠκεανοῦ ἀνέχει τὸ Ὠκεανοῦ πρὸς μεσημβρίαν. Ubi sequitur vulgatam suorum temporum de hoc mari opinionem. Putabant enim plerique omnes, mare Caspium nihil aliud esse, quàm sinum Oceani Cronii sive Septentrionalis, ut sinus Persicus ex Oceano meridiano ἀνέχει. Hæc est Dionysii sententia, qui sinum Oceani secundi ita describit:

> Δεύτερος αὖ ὀλίγος μὲν, ἀτὰρ πολὺ φέρτατος ἄλλων,
> Ὃς ἐπιπροσθεν ... Κρονίου ἀπὸ ... ,
> Κασπίη αὐτὸ ... ἐπικέκληται θάλασσα.

Quorum consentiunt duo Interpretes, Festum Avienum dico & Priscianum. Hic

> *Alter item est primô brevior, majorque duobus*
> *Hic prolapsus aquis, Boreali fusus ab alto*
> *Terga procellosô turgescit Caspia fluctu.*

Priscianus,

> *Hic minor est, reliquis major, quem Caspia tellus*
> *Suscipit intrantem vastis Aquilonis ab undis,*
> *Nomine Saturni quod Tethys possidet æquor.*

Hæc etiam Pomponii Melæ, hæc Plinii, *l. 6. c. 13.* sententia. At non eorum, qui nostrâ ætate de eo mari accuratius scripserunt, qui affirmant esse id per se, nec ullô modô, aut cum Oceano, aut cum alio mari misceri. Falluntur verò è recentioribus plerique, dum totam antiquitatem hujus erroris insimulant. Nam quod illi novi docent, quod non jam pridem ab *Herodoto* sit traditum? Sic enim ille, Ἡ δὲ Κασπίη θάλασσά ἐστι ἐπ' ἑωυτῆς, οὐ συμμίσγουσα τῇ ἑτέρῃ θαλάσσῃ. Diodorus quoque Siculus ait, Τὴν Ὑρκανίαν esse καθ' αὑτήν. Ideoque maximus Philosophorum Aristoteles lacum appellat, mare tamen ab accolis vocari tradit *Casaubonus.* Horatius, *l. 2. Carm. Od. 9. v. 2.*

> ------ *Nec mare Caspium*
> *Vexant inæquales procellæ*
> *Usque.*

Nic. Lloydius. Aliàs in 4. sinus distributum fuit, nempe Scythicum, Albanum, Caspium & Hircanum. Nunc *mer Caspie*, vel *mer de Sala*, ab urbe *Salacinis* in ora, & *mer de Baca*, ab urbe cognomine in Media, & de *Tabarestan.* In illud se exonerant Rha, Jaxartes, Oxus, Cyrus, Araxes. Longitud. est 800. mill. pass. Latitud. 650. mill. pass. Hieme magna ex parte concrescit. Ei à Borea Tartarea deserta, ab Ortu Usbechia, ab Occasu Georgia, à Meridie Persia, *Baudrand.* Vide Texeiram.

CASPIUS, vide *Marius.*

CASSA & CASSETA, apud Recentiores, pro *Capsa* & *Capseta*, vide suprà *Capsa.*

CASSAN, vel CHAGAN, Persiæ Regis fil. Aragonis Rex ad regnum sic pervenit. Raythô Aragonis successore occisô, Baython substitutus est. Qui, quòd Christianis faveret, à Cassane hâc lege electo, ut Christi fidem ejuraret, prælio victus est, A. C. 1294. sed hic regnô potitus, rem Christianam mirificè promovit. Cum Christianis in Oriente Principibus, fœdere initô, Melechnazerum Ægypti in Syria Regem superavit; Carbandam fratrem successorem habuit, A. C. 1304. Sanut. *l. 3. part. 13. c. 8. & 10.* Hayton. c. 41. *&c.*

CASSAN, Bassa Solimanni, vastatâ Hungariâ, à Principe Palatino in prælio occisus. A. C. 1532.

CASSANDA, insul. Belgii, in ora Flandriæ, ex adverso Zeelandiæ & Flissingæ. Arcem habet cognominem permunitam. Sub Batavis vix 1. leuc. à Slusa & Brugis in Ortum.

CASSANDANE, filia Pharnaspis, & mater Cambysæ generi Astyagis, Herodot. *l. 1.*

CASSANDER, XXV. Macedonum Rex, IV. verò post mortem Alexandri Magni, fil. Antipatri, Aridæo successit. Democratiâ Athenis abolitâ, magnam Græciæ partem sibi subjecit, urbi Demetriô Phalereô præpositô. Irritatus dein Aridæi, uxoris Eurydices, aliorumque Macedonum cæde, Olympiadem necari jussit. Thessalonice porro Alexandri sorore ductâ, Macedoniam perdomuit, Thebas denuo extruxit, Roxanen cum filio Alex. posthumo sustulit, alterum quoque, Herculem, per Polyperchonta interemit. Cum Seleuco & Lysimacho fœdere initô, contra Antigonum, ingentis prælii victor, ad Ipsum, in Phrygia, an. 453 Urb. Cond. 3753. M. 3. Olymp. 119. triennio post hydropicus obiit. Regnavit ann. 19. Diodor. Sic. *l. 19* Euseb. & Justin. *l. 14.*

CASSANDER Georgius, vide *ibi.*

CASSANDRA, Priami & Hecubæ filia, quæ cùm ob formæ venustatem ab Apolline amaretur, jussa quamcunque vellet concubitûs mercedem petere, vaticinandi peritiam sibi dari postulavit, quam cùm credulus amator ei concessisset, neque illa promissis staret, indignatus Deus, quoniam munus jam datum eripere non potuerat, effecit, ut vaticiniis ejus fides nulla haberetur. Quare cùm equi Trojani insidias detexisset, eumque mœnibus minimè recipiendum clamaret, neminem tamen invenit, qui verbis ejus fidem adhibendam putaret. Virg. *Æn. l. 2. v. 245.*

> *Tunc etiam fatis aperit Cassandra futuris*
> *Ora, Dei jussu, non unquam credita Teucris.*

Hanc Virgil. postremis Trojani belli temporibus, Chorœbo juveni desponsatam fuisse tradit, qui cùm extremâ illâ nocte, quâ Ilium cecidit, sponsam captivam abduci videret, eique suppetias ferre conaretur, à Peneleo quodam confoditur, Virgoque ipsa ab Ajace Oileo in Minervæ templo vitiatur. Hæc posteà, in prædæ divisione, Agamemnoni cessit, qui cùm identidem ab illâ admoneretur, ut Clytemnestræ uxoris suæ insidias caveret, nihilo tamen minus ejus monita, velut vesanæ mulierculæ deliramenta contempsit. Cujus posteà securitatis pœnas dedit, unà cum Cassandrâ, uxoris, Ægysthique insidiis in convivio obtruncatus. Homer. *Iliad.* Virg. *Æn. l. 2. v. 403.*

> *Ecce trahebatur passis Priameia virgo*
> *Crinibus a templo Cassandra, adytisque Minervæ.*

Idem, *l. 3. Æn. v. 183.*

> *Sola mihi tales casus Cassandra canebat.* ..

Vide de hac porrò Lycophronem. *in Poemate ab ea denominato.*

CASSANDRA, Jobatis filia, quæ Bellerophonti nupsit. *Homerus.*

CASSANDRA Fidelis, puella Veneta, erudita, Angelo Politiano, decus Italiæ, vocata. *l. 3. ep. 17.* Vixit A. C. 1487. Fulgos. *rerum memorab. l. 8.*

CASSANDRA, oppid. & *Cassandria colonia*, de quibus vide in *Pelidea.* Ptolemæus *Casandra* cum simplici *s.* scribit. Est autem urbs Macedoniæ maritima. *Pausan.* & *Steph.* adhuc etiam *Cassandria Sophiano.*

CASSANI, vicus agri Tarvisini.

CASSANITÆ, populi maritimi ad mare Rubrum. *Steph.* Arabiæ Felicis. *Ptol.*

CASSANORUS, urbs Ægyptia. *Steph.*

CASSANUM, urbecula Calabriæ citerioris juxta amnem *Liome*, Episcopalis sub Archiepiscopo Consentino, 10. milliar. à Rossano in Boream.

CASSANUM, oppidul. Ducatus Mediolanensis ad Adduam fluv. aliàs frequens, 15. milliar. à Crema. 12. à Bergamo.

CASSANUS, vide *Cassan.*

CASSARDUS Franciscus, vide *Franciscus.*

CASSELLA, urbs, Landgraviatûs Hassiæ caput. Familiæ origo à Ducibus Brabantinis: è quibus Henricus II. Magnanimus, reliquit filios duos, Henricum III. Brabantinum, & Henricum, cognomine Puerum, Hassiaci rami, auctores: quorum hic obiit A. C. 1308. pater Ottonis, qui principatum ad Lanum; Iohannis, qui Cassellas, & Ludovici, qui Marpurgum tenuit. Sed successit reliquis Otto, è cujus posteris Ludovicus Mitis, genuit Ludovicum Pium, qui Cassellas iterum, & Henricum, qui Marpurgum tenuit: quorum ille mortuus A. C. 1471. stirpem propagavit, è cujus successoribus, Philippus Magnanimus fuit, rebus pro Euangelio gestis, inclytus. Hujus fil. Guilielmus iterum *Casselanæ*, Georgius verò *Darmstatinæ* lineæ auctores fuêre. Guilielmus, Princeps literis egregiè cultus, in Patre captivo liberando, multùm & cum successu occupatus, Cassellas suas maximè munivit, magnâ in Imperio auctoritate, & controversiarum, inter vicinos obortarum, arbiter: Libro Concordiæ fortiter se opposuit, Obiit A. C. 1592. ex Sabina Wirtenbergica, pater Mauritii: qui πολύγλωττος & eruditus, Reformatæ Religioni summô zelô adhæsit: Primo fœderi, A. C. 1603. quô unioni præludebatur, dein ipsi Unioni nomen dedit. A Gronsfeldio, jussu Tillii, Cassellis obsessus, regimen transtulit in filium Guilielmum, A. C. 1626. mortuus A. C. 1632. Hic cognomine Constans, susceptô regimine, cum fratribus de Apennagio, inde cum Darmstatinis de causa Marpurgensi transegit: Fœdus cum Gustavo Adolpho pepigit, Lipsiensi conventui interfuit, A. C. 1631. Regi ad Lipsiam victori copias suas prope Hœchstam junxit. Pace Pragensi penè solus in Germania noluit comprehendi, Hanoviam à Cæsareanis liberavit, defunctus in Frisia A. C. 1638. Vidua ejus Amelia Elisabetha, Lambojum A. C. 1642. in agro Kempensi, & A. C. 1648. ad Grevenburgam cæcidit, &c. Horum filius Guilielmus, in pace Monaster. Abbatiam Hirschfeldiam, & præfecturas *Schawenburg*, *Buckeburg*, *Statthagen* & *Saxenhagen*; atque pro satisfactione 600000. imperialium accepit: in causa Marpurgensi, & Waldeccensi cum adversa parte transegit, &c. prudentiâ & pietate inclytus. Obiit repentinâ morte, A. C. 1663. pater ex Hedwige Sophia Brandeburgica, inter alios Guilelmi, qui A. C. 1672. ætat. 18. Parisiis obiit, & Caroli, qui nunc ditionibus præest. Ut diu & feliciter præsit, vota piorum Deus exaudiat! Vide Spener. *in Syllog. Geneal. Histor.* & in voce *Cassellia.*

CASSENTIUM, sive CASUENTIUM, *Frontin.* oppid. olim & Colonia Hetruriæ, excisum: cujus ager *Casentine*, in territorio Aretino.

CASSERA, Macedoniæ oppid. Plin. *l. 4. c. 10.*

CASSI, populi Britanniæ apud Cattieuchlanos: *Grasserre*, nunc *Glareano*, at *Camdeno Caishow*; sed *Caishow* Cattieuchlam esse videntur. Ita *Ferrarius.* *Camdenus* autem ait, in regiuncula *Cauhow* servati nomen Cassiorum, quos etiam Cattieuchlanos vocat. Vulgò *the Hundred of Cauhow*, in Comitatu Herfordiensi.

CASSIA, Græcè Κάσιος, urbs in Ægypto ad montem *Casium.* *Stephanus*, Κάσιον, ὄρος καὶ πόλις Αἰγύπτιος πρὸς τῷ Πηλουσίῳ, *prope Pelusium*: quam de situs paritate æquare Epidamnum sive Dyrrachium (utraque enim in ora maris edita & saxosa sita fuit) ait Solinus, *c. 34.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 568.*

CASSIA Lex, cujus auctor L. Cassius Longinus Tribunus Plebis an. Urb. Cond. 649. C. Mariô secundùm, C. Flaviô Fimbriâ Consulib. fuit: *Ut quem populus damnâsset, cuive Imperium abrogâsset, in Senatu ne esset.* Tulit eam Cassius, ob simultates cum Q. Servilio Cæpione, qui ante biennium Consul fuerat, & cui populus ob bellum malè administratum, imperium abrogaverat, Asconius *in Cornelian.* Alia, lata à C. Cassio Prætore, Dictatore Juliô Cæsare, *Ut in numerum Patriciorum, qui Senatui deessent, alii sublegerentur*, Tacit. *Annal. l. 11. c. 25.* Alia, *suffragia libera esse voluit, non Judiciorum tantùm in Judiciis, sed etiam populi in Comitiis: verum in tributis tantùm, quibus de multa judicaretur*, Cicer. *in Lælio*, ubi hanc legem biennio post Gabinianam latam esse scribit, nempe Urb. Cond. 616. Item *in Bruto, l. 3. de Leg.* Asconius *in Cornelian. & Verrinam 2.* Alia, quam tulit Sp. Cassius Viscellinus III. Consul cum Proculo Virginio Tricosto Rutilo an. Urb. Cond. 267. *Ut ex agro Hernicis, quibuscum fœdus ictum erat, adempto, dimidium Latinis, dimidium plebi divideretur.* Lex tamen non tenuit. Livius, *l. 2.* Val. Max. *l. 5. c. 8. n. 2.* Fuit quoque Lex *Cassia*, lata à Q. Cassio Prætore, Q. Ælio Pæto, M. Junio Penno Consulib. an. Urb. Cond. 596 *Ut Paulo Æmilio & Octavio, ex bello Macedonico cum victoria redeuntibus, quo die Urbem triumphantes invehebantur, & imperium esset.* Livius, *l. 45.*

CASSIA Via, à Cassio Strata. *Festus.*

CASSIANE, apud Historiæ Aug. Scriptores, pro, *more Cassii*, principatum Reipubl. restituere, h. e. eam in libertatem vindicare, moliri, Salmas. in *illum.*

CASSIANI, in Jure, nomen sectæ; sicut & Sabiniani & Proculiani: ab Auctoribus Cassio Sabino & Proculo, nomen adepti, de quibus ita Pomponius, *l. 2. ff. de orig. Jur. Huic Q. Tubero publici privatique juris doctissimus: ejus duo discipuli, Ateius Capito & Antistius Labeo fuêre. Quorum alter Magistri præceptis adhærescens, alter ingenii fiduciâ pleraque innovans, dissensionem quandam in Jure Civili, disciplinam invexerunt. Nam cùm Ateio Massurius Sabinus, Labeoni Nerva pater successisset, acceptam à Magistris discordiam vehementer auxerunt: quam postea eorum discipuli, Sabinus quidem Cassius, Nerva autem Proculus, eo pro-auxerunt, ut duæ jam familiæ contrariæ ex eorum nominibus appellatæ ac propagatæ sint. Nam qui Cassium sequebantur*, Cassiani: *qui Proculum*, Proculiani *dici cœptre*, *post sequentes sunt, Cassium quidem Cœlius Sabinus, Proculum vero Pegasus: unde Sabinianorum & Pegasianorum nomina. Quorum dissensionibus ac præceptionibus contrariis imbuti postea JCti Javolenus, Neratius, Julianus & cæteri, quorum ex scriptis compositi sunt ii, quibus nunc utimur Pandectarum libri, mirificam concertationes in hanc LL. disciplinam importarunt*: apud Brissonium, laudatum Joanni Calvino *Lexic. Jurid.*

CASSIANUM, urbs ampla Persidis, in provinc. *Hierach.* In perpulchra planitie. Tridui circiter itinere distat ab Hispahamo in Boream, versùs mare Caspium.

CASSIANUS, inter Jovis cognomina, vide hic infrà.

CASSIANUS, Antiochiæ Rex, ab Armeniis interfectus, A. C. 899. Blondus, *l. 4. Decad. 2.*

CASSIANUS, Hierosolymitanus Episcopus XI. A. C. 142.

CASSIANUS, Martyr apud Forum Cornelii, ubi & jacet, & quò venerat peregrinationis gratiâ à Brixia urbe, cujus erat civis, & Præsul. Cum apud forum Cornelii doceret, jussu Juliani Imperatoris, qui prohibuerat Christianos docere, stylis discipulorum confossus est. Martyrium ejus eleganter descripsit Aurelius Prudentius Περὶ Στεφάνων, *Hymn. 14.*

CASSIANUS, Alexandrinus sub Joviniano in Italiam veniens, apud Ortona, templum construxit, cujus & Præsul electus. Inde peregrinando Augustodunum venit, ac Episcopo Simplicio viro sancto successit.

CASSIANUS, Monachus, Honorii tempore, Hierosolymitanâ Ecclesiâ ab hæreticis ejectus, Massiliam venit, ubi duo condidit cœnobia; scripsit & *de Monachorum institutis. Volaterr.* Vide Voss. *Hist. Lat. l. 2. c. 17.* & infrà.

CASSIANUS, auctor Chronographiæ, Clem. apud Hieron. *in Catal. Script. Eccl. c. 38.*

D. CASSIANUS, quintus Augustoduni Galliæ civitatis, vulgò *Autun*, Episcopus fuit: ad cujus tumulum pleraque ac miranda eduntur miracula, si fides Gregor. Turon. *c. 75. de glor. mart.*

CASSIANUS Johannes, Scytha origine, natus Athenis, discipulus Chrysostomi, scripsit *collationes Patrum deserti, 24. libris, Institutiones & modum vivendi cœnobitarum, remedia contra octo vitia capitalia, de Incarnatione verbi, contra Nestorium.* A Prospero refutatus, quòd 13. libro Collationum, Semipelagianis favere videretur, cæterùm vitæ sanctitate illustris. Obiit A. C. 448. ætat. 97. Gennad. *c. 61.* Guesnay, *Cassian. illustr. l. 1. Præf. & l. 2. c. 12.* Massiliæ imò in tota Provinc. colitur.

CASSIBELANNUS Helius, fortissimus Britannorum Rex. Cajum Cæsarem à sua Britannia bis bellô repulit, sed tertiò devictus, in subjectionem cum suo populo venit, A. M. 3921. & ante natum Servatorem 49.

CASSIDA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

CASSII, montes Scythiæ extra Imaum. *Ptol.*

CASSILIA, urbs probè munita Germaniæ ad Fuldam fluv. cum arce. Sedes Principis Landgravii Hasso-Cassellani. 12. leuc. à Marpurgo in Boream. Etiam *Castellum Cattorum* dicta & *Stereontium.* Vide ibi.

CASSILIA, urbs Momoniæ in Hibernia ad Siurium fluv. in Comitatu Tripperariensi. In colle. Ampla & culta, sed posterioribus his temporibus malè habita ab Anglis.

CASSILIACUM, Rhætiæ oppidum. *lib. Notit.* *Romakessel*, Rhenano, *Rer. Germ. l. 3.* quòd ibi habitâssent Romani milites, sic dictum, *ab occupatoribus Alemannis.*

CASSILIUM, vulgò *Cassel*, vide *Stereontium.*

CASSINITIUS, Thraciæ fluv. cujus aqua equos potos efficit.

CASSINOGILUM, palatium veterum Aquitaniæ Regum, in pago Aginnensi, vulgò *Chasseneuil.* Hic Hildegardis Ludovicum Pium genuit, A. C. 788. Petro Monacho, *in Histor. Albigensium*, vocatur *Castrum Cassanolium nobile & fortissimum, ad pedem montis, in amœnissima planitie*, &c. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASSINUM, vide *Casinum.*

CASSIODORUS Magnus Aurelius, Patricius, & Senator Romanus, Theodorici Gothorum Regis Præceptor, & Cancellarius, solus Consul. A. C. 514. tandem postquam vidisset, Gothorum res, sub Vitige, ruere in pejus, in extremitate Calabriæ Monasterium à se conditum incoluit. Ibi et horologia Solis & aquæ plurima, lampades inextinguibiles, & Bibliotheca selecta. Cum multa alia scripsit, ut *Commentarium in Psalmos, in Cantica*, &c. *Libros duos Institutionum divinarum, 12. epistolæ sub Theoderico Rege, 12. libros Historia Gothica, a Jornande in epitomen redactos, Chronica, plurimosque tractatus Grammaticos, Rhetoricos, Dialecticos, Arithmeticos, Musicos, Geometricos, Astronomicos, Orthographicos, de Anima*, tum verò *Historiam Ecclesiasticam*, quæ *Tripartita* nominatur, ex tribus Scriptoribus Theodoreto, Sozomeno & Socrate in unum corpus coagmentavit. Mortuus est temporibus Justiniani Imperatoris A. C. 562. ætat. penè 100. Gregor. *l. 7. ep. 31.* & 33

P. Diac.

P. Diac. *Hist. Lomb. l. 1. c. 25.* Aimoin. *Hist. Franc. l. 2. c. 9.* Volaterr. vide etiam Voss. *Hist. Lat. l. 2. c. 19.* & *de Scient. Mathem. c. 16. § 2. c. 22. § 6. & c. 34. § 11.*

CASSIODORUS Petrus, vide *Petrus.*

CASSIOPE, sive CASSIOPEA, Cephei Æthiopum Regis uxor, & Andromedes mater, quæ quòd gloriaretur, Nereidibus sese corporis pulchritudine præstare, illarum indignationem incurrit. Nymphæ enim jactantiâ ejus irritatæ incredibilis magnitudinis cetum immiserunt, filiamque ejus unicam, nomine Andromedam, saxo alligârunt, cetoque devorandam objecerunt, quæ tamen Persei virtute liberata, ei nupsit. Cassiope verò tandem generi meritis in coelum translata traditur. Arabibus vocatur *mulier sedis*, i. e. *sedens in siliquastro cum palma delibuta.* Manilius, *l. 1. inversam* vocat, quòd capite cernuans occidat. Unde Marcus Tullius Aratea vertens,

Labitur illa simul gnatam lachrymosa relinquens
Cassiopeia, neque ex Cœlo depulsa decore
Fertur. Nam verso contingens vertice primùm
Terras, post humeris eversâ sede, refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ,
Cum quibus, ut perhibent, ausa est contendere formâ.

Vide Cæsium, *in Cœlo Astronom. p. 116.* Propert. *l. 1. El. 17. v. 3.*

Nec mihi Cassiope solito visura carinam,
Omniaque ingrato litore vota cadunt.

Cassiepea, pro *Cassiopea*, dicere jubet Scal. *in Manilium*, atque ita se reperisse ait in codice Gemblacensi. Sanè Græcis est Κασσιέπεια. Verùm codici uni plures opponere licet, in quibus o scribatur, nempe Latini ut *Cassiope*, & *Cassiopea*: ita *Cassiope* & *Cassiopea* scripsêre. Nec est quòd Græca vox opponatur, nam *E* & *O* facilè commutantur. Ita Græcè est Πτολεμαῖος, at in optimis libris est *Ptolemæus*, & Βερενίκη *Berenice*. Voss.

CASSIEPEIA, mater Cilicis ex Phœnice, apud *Scholiastem* Apollonii: aliàs *Cassiopeia*, quam vocem vide; aliquid etiam de *Cassiopea* asterismo, suprà in voce *Carica clavis.* Vide quoque infrà *Kezia*, quod nomen fuit uni ex filiabus Hiobi, è cujus Historia fortè de *Cassiope* fabula nata.

CASSIOPE, Corcyræ insulæ oppid. Plin. *l. 4. c. 12. Ptolemæo Cassiopolis* dicitur. Hodiè *Cassopo.* Hîc celebre olim Fanum fuit Jovis Cassiani, cujus varia numismata meminêre. Hodiè urbs in ruinis jacet; Ædes saltem ibi sacra Panagiæ, i. e. S. Virgini, undique anathematis nautarum, aliorumque qui è maris periculis emerserunt, referta. Sed & imago ibidem ejusdem B. Virginis, cui lamellam cupream applicantes viatores, inde suorum necem, aut vitam, augurantur. Cùm enim adhuc in vivis est, de quo solliciti sunt, nummulum adhærere imagini; sin excessit, continuò delabi, dicunt. Vide Jac. Sponium, *Itiner. Græcia Part. 1. p. 121. & seqq.*

CASSIOPE, Epiri urbecula à qua *Cassiopæi.* Plin. *præfat. l. 4.* & *Ptol.* in montanis. *Straboni* promontorium est, quod & *Phalacrum* vocat. Cassiope alia, urbs Epiri, in Almena provinc. (cùm prior sit in regiuncula Cassiopæa) versùs oram littoralem. Nunc *Joannina.* Estque alicujus momenti. Ambæ sub Turcis.

CASSIOS, fluv. Scythiæ, qui per Albaniam in mare decurrit. Plin. *l. 6. c. 13.*

CASSIPA, lacus Americæ meridional. in Paria regione. In Orenocum fluv. se exonerat. Inter Orinocum & lacum Parime.

CASSIS, apud Virg. *Æn. l. 11. v. 775.* ubi de Chloreo Cybeles Sacerdote,

Aureus ex humeris sonat arcus, & aurea vati
Cassida ---- ----

Et Statium, *Theb. l. 9. v. 700.*

---- ---- ---- Ast ubi pugnâ
Cassis *anhela calet* ----

galea est. Unde *Cassis plebeia*, apud Lucanum, *l. 7. v. 586.*

Illic plebeja contectus casside vultus,
Ignotusque hosti, &c.

quæ insigni caret, ἄσημος Græcis. Variè enim galeæ cassidesque honestiorum militum ornabantur olim: & quidem *corniculis* præcipuè, ac *cristis.* Veram enim cornuum similitudinem ex ære vel ferro in illis exprimi consuevisse, colligitur ex Plinio, *l. 10. c. 43.* Unde apud Varronem, *de LL. l. 4.* Comœdiæ Plautinæ, in qua miles istiusmodi galeam gestans traducebatur, *Cornicularia* nomen; & *Cornicularii* appellati, in militia Romana antiqua, milites honestiores, qui ab hoc cassidis parasemo sic appellati, beneficiarii ut plurimum erant Tribunorum aut Centurionum, uti discimus ex Valerio Max. *l. 6. c. 1. ex. 11.* Vide infrà, ubi de *Corniculo.* Sed & cristatæ fuêre non rarò. Virg. *Æn. l. 8. v. 620.*

Terribilem cristis galeam, flammasque vomentem.

Papinius de Hippomedonte, *l. 4. Theb. v. 129.*

---- ---- ---- Tremit area cassis
Ter niveâ scandente jubâ.

Idem, *Theb. l. 9. v. 107.*

---- ---- Lycus excelsâ terrore comantem
Perstrinxit galeam, &c.

Namque addere majestatem cristas militi, jam olim seriò observavit Polybius, ubi πτερίνῳ στεφάνῳ *plumeâ coronâ*, galeas ornari, agmine videl. pennarum, quod supernè procumbens & in galeam ipsam circumcirca fluctuans, orbe seu sertô illam plumeô incingebat: ex eo verò, rectas eminere pinnas quasdam, puniceas, aut nigras, cubitali celsitudine, multas, paucas, pro lubitu gestantis, ait. Ad quem locum Claudianus, *Consul. Honor. 4.* alludens, cum *casside majorem & rutilum cristis*, suum Principem inducit. Hinc de Minerva blandiore idem,

Ferratus lascivit apex, horrorque recessit
Martius & cristæ placatô fulgure vernant,
Insolitumque docet galeam mitescere sertis, &c.

Vide quoque hîc passim, inprimis in vocibus *Apex* & *Crista.* Claudi autem omnino *cassides* Veterum consuevisse, ut ne videri quidem facies armatorum potuerint, docent Scriptores quamplures. Papinius iterum, *Theb. l. 4. v. 20.*

---- ---- galeæ juvat oscula clausis
Inserere.

Silius de Militibus Marcelli post pestilentiam, *l. 14. v. 635.*

tenuata jacendo
Et maciem galeæ abscondunt ora, malisque,
Ne sit spes hosti, celatur casside *pallor.*

Vide quoque Alcimum Avitum, *l. 5.* & Sidonium, *Panegyr. Anthemii*, de Roma. Unde apud eundem Statium, *Theb. l. 11. v. 373.*

Solve genas, liceat vultus fortasse supremùm
Cernere dilectos, & ad hæc lamenta videre,
Ante fleas?

Naresque etiam galeis tectas, indicat iterum Sidonius, *ibid.*

Obtundit teneras circumdata fascia nares,
Ut galeæ cedant, &c.

Quam in rem vide plura apud Caspar. Barthium, *Animadversion. ad Statium d. l. Adversar. l. 22. c. 14.* & suprà *Buccula*, nec non infrà in voce *Cervellarium, Galea, Justa*, ubi de more eorum, qui primâ vice in Justis decertabant, *cassidem* Fœcialibus vel Heraldis, donativi locô offerendi, nisi priùs in Torneamentis id ipsæ fecissent.

CASSITERIDES, insulæ in occidentali Oceano, unde plumbum candidum effoditur. Plin. *l. 4. c. 22. Ex adverso*, inquit, *Celtiberiæ complures insulæ sunt Cassiterides Græcis dictæ, à fertilitate plumbi.* Olim nemini perviæ, præterquam solis Phœnicibus, Strabo, *l. 3.* πρότερον μὲν οὖν Φοίνικες μόνοι τὴν ἐμπορίαν εἶχον ταύτην ἐκ τῶν Γαδείρων, κρύπτοντες ἅπασι τὸν πλοῦν. Plumbum ex illis insulis Græcis primò allatum. Plin. *l. 7. c. 56. Plumbum ex Cassiteride insulâ primus apportavit Midacritus.* Atque indidem stannum habuêre. *Herodot.* Οὔτε νήσους οἶδα Κασσιτερίδας ἐούσας ἐκ τῶν ὁ κασσίτερος ἡμῖν φοιτᾷ. Potest autem hoc nomen Phœniciæ originis esse, quia Chaldæi, & Arabes stannum appellant, vocabulis huic simillimis. Sic Numer. *c. 31. v. 22.* pro Ebræo בדיל Jonathan habet קסטירא *Kastira*, & Hierosolymitanus Interpres קסטרא *Kastara*, & Arabs קסדיר *Kasdir*, Bochart. quem vide de *Phœn. Colon. l. 1. c. 39.* *Nic. Lloydius.* *Cluverio*, aliisque sunt Insulæ, quæ Trileuco promontor. Gallæciæ objacent, quarum una ad Occasum *Zigarga*, alia ad Ortum *Isla de S. Cyprian*, in ora Boreali Gallæciæ & in Oceano Cantabrico. *Baudrand.*

CASSITIRA, Insula in Oceano, Indiæ vicina. *Steph.*

CASSIVELAUNUS, Britannus, cui cùm Cæsar in Britanniam exercitum traduxisset, summa imperii bellique administrandi communi Britannorum consiliô permissa est. Cæs. *l. 5. c. 19. 20.* Frater fuit Ludi Regis, eôque mortuô regni administrator fidus, Thomantio primogenito ejus Cornubiam, Andrugeo juniori Cantium dederat. Beda, Polydorus Virgil. *Hist. Angl.*

CASSIUM, vulgò *Case*, oppidul. Liguriæ, in agro Ticinensi.

CASSIUS, civis Roman. cùm filius ejus Tribunus, Agrariâ lege latâ, Rempubl. turbatum ivisset, eum regni affectati accusatum, ad virgas & mortem condemnari curavit: Templô deìn Cereris ex præda extructô. Val. Max. *l. 5. c. 8. ex. 2.*

CASSIUS, Tribun. plebis, C. Mariô & L. Flaccô Consulib. plures leges ad diminuendam nobilitatis potentiam tulit: in quibus sanxit, ut quem populus Roman. damnâsset, cuive imperium abrogâsset, id ratum esset. Fuit & inter competitores Ciceronis in Consulatu. *Ascon. Pædian.*

CASSIUS, Dux Pompejanus cum decem navibus ardente bellô civili ad Cæsarem transiit.

CASSIUS, Præsul Narniensis tempore Totilæ Regis Gothorum, cui occurrens animum ejus placavit, ne civitati noceret. Gregor. *l. 3. Dialog.*

CASSIUS, Poëta Parmensis fuit, cujus ingenium in scribendo carmine mirè concinnatum, & promptum prædicat Horat. *l. 1. Serm. Sat. 10. v. 62.*

---- Hetrusci
Quale fuit Cassi rapidô ferventius amni
Ingenium, capsis quem fama est esse, librisque
Ambustum propriis. ----

Hic est, qui in partibus Cassii & Bruti Tribun. militum fuit, quibus victis Athenas se contulit. Quintilius Varus ab Augusto missus, ut eum interficeret, studentem reperit, & peremptô eô scrinium cum libris tulit, unde multi crediderunt Thyesten Cassii Parmensis fuisse. Scripserat enim multas tragœdias, Acron in illud Horatii, *l. 1. Ep. 4. v. 3.*

Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat.

CASSIUS Apronianus, Consul. Collega Pætini, an. Urb. Cond. 871. Atheniensibus jura ex Draconis, & Solonis, reliquorumque libris conscripsit. *Cassiodorus.*

CAS-

CASSIUS Asclepiodotus, magnitudine præcipuus inter Bithynos, quô obsequiô florentem Soranum celebraverat, labentem non deseruit, exutusque est omnibus fortunis, & in exilium actus. Tacit. *l.* 16. *Annal. c.* 33. à Xiphilino *Cassius Asclepiodotus Nicæus* paulò aliter dicitur.

Sp. CASSIUS Bellicinus, aliis Viscellinus, regni affectati crimine damnatus, cui plus suspicio concupitæ dominationis nocuit, quàm tres magnifici Consulatus, ac duo speciosissimi triumphi profuerunt. Nam S. P. Q. R. non contentus capitali eum suppliciô afficere, interempto domum superjecit. In solo autem ædem Telluris fecit. Val. Max. *l.* 6. *c.* 3. *ex.* 2. Liv. *l.* 2. *c.* 41. Flor. *l.* 1. *c.* 26. Dionys. Halicarn. *l.* 8.

CASSIUS Brutus, patriæ proditor, à patre inediâ consumptus est, nam bellum adversus Latinos Romanis erat. In eo Ducem P. Decium creant quidam Patricii. Cæterum inops hic adolescens Cassius Brutus, dictâ mercede, portas aperire cùm deprehensus esset, ad auxiliare Palladis templum confugit, cujus pater Cassius signifer, occlusis foribus, necatum fame juvenem insepultum ejecit. Plut. *in Parallelis.*

CASSIUS, prænomine *Cajus*, cùm Nerone tertiùm Valeriô Messallâ Consulib. seditio Puteolis inter Senatum & plebem ad saxa & minas ignium progressa esset, adhibendo remedio delectus. Quia ejus severitatem non tolerabant, precante ipsô, ad Scribonios fratres ea cura translata est, datâ cohorte Prætoriâ, cujus terrore & paucorum suppliciô rediit oppidanis concordia. Tacit. *l.* 13. *Annal. c.* 48. Eundem Nero officiô exsequiarum Poppææ prohibendô admonuit exitii, quod in eum haud in longum dilatum est. *l.* 16. *Annal. c.* 7. Nam statim in insulam Sardiniam deportatus est. Oderat verò eum Cæsar, quòd opibus vetustis & gravitate morum præcellebat. *Ibid.* Vide & *Cajus.*

CASSIUS Dio, Consul, Collega Jun. Tiberiani an. ab Urb. Cond. 1042. Alius omninò est à Dione Cassio Historico, de quo posteà; Is enim consulatum gessit cum Alexand. Mammeæ filio an. Urb. Cond. 981.

C. CASSIUS, (*Longinum* vocat Dio, *l.* 40.) ex illustrissima Romanorum familia, Quæstor Crassi in Syria, hôc cæsô, reliquiis exercitus collectis, ad Orontem fluv. Osacem vicit. Dein Pompejum sequutus, victus est à Cæsare, mox illi reconciliatus, unus fuit ex ejus percussoribus, unà cum M. Bruto apud Philippos à M. Antonio & C. Octavio victus, mortem sibi conscivit, vir omni laude dignus, & animô in Rempubl. planè singulari: hôc tamen minus felix, quòd, sublatô tyrannô, tyrannidem tollere non potuit. Plut. *in Bruto.* Cæsare interfectô, quum postridie apud M. Antonium cœnaret, rogante illô, Num etiam ibi gladium aliquem in sinu reconditum haberet? Et quidem permagnum, inquit, si & tu tyrannidem affectas. Sueton. *in Cæsare & Aug.* Plut. *in Bruto.* Liv. *l.* 116. Flor. *l.* 3. *c.* 6. Vellejus, *l.* 2. Dion, *loc. cit.* *Appianus*, &c. Scientiarum amator fuit, Literatorum Fautor, Epicuri sectator, vide Cicer. *l.* 15. *ep. fam.* & *Philippicâ* 2. Gassend. *in vita Epicuri.* Voss. *de Sectis Phil. c.* 8. §. 25. Uxorem habuit Juniam Bruti sororem, quæ utrique per annos 64. superstes vixit. *Nic. Lloydius.* Præfectura ejus, quâ sub Pompejo Syriacis navibus præfuit, in argenteis denariis acrotern signô indicatur, additô etiam nomine M. Servilii, ejus Legati, cùm in altera parte sit M. SERVILI. LEG. Uterque autem in percussoribus Cæsaris fuit & in denariis M. BRUTI IMP. alter LONGUS, alter CASCA notis cognominibus describuntur. MSCR.

CASSIUS Hemina, Chirurgus apud Roman. cui ob peritiam jus Quiritium datum, & taberna in compito Acilio empta.

L. CASSIUS Hemina, quem *vetustissimum annalium auctorem* vocat Plin. *l.* 13. *c.* 13. Ubi Guilandinus, & Dalechampius, pro *vetustissimus* legunt *verissimum*; idque quia, ut ajunt, vix 70. annis antiquior fuit Pliniô: ut qui Augusto ac Tiberio fuerit coævus; iisque Historiam suam dicavit. Verùm errant. Vixit enim ludis secularibus quartis C. Corneliô Lentulô, & L. Mummiô Achaicô Consulib. an. Urb. Cond. 608. ut de eo testatur Censorinus, *c.* 17. Fecit *Annalium libros* 4. Eorum quartus inscribebatur *Bellum Punicum posterior*, ut Priscianus auctor est, *l.* 7. Nempe ex veterum usu, quibus exeuntia in (*or*) communia erant. Vide A. Gellium, *l.* 17. *c.* 21. Censorinum, *c.* 17. Plinium *passim.* Voss. *de Hist. Lat. l.* 1. *c.* 7.

CASSIUS Longinus, Jurisconsultus, quòd Cassii Cæsaris percussoris nomen, & stemmata haberet, jussus est à Nerone mori. Pronepos fuit Servii Sulpitii ac eques Romanus. Tranquillus, *Ner. c.* 37.

CASSIUS Longinus, prænomine Cajus, Jurisconsultus, in honore sub Claudio fuit. Syriam administravit, pulsus à Nerone, per Vespasianum rediit & omne istud tempus vixit. Vide & *Cajus.*

CASSIUS Longinus, prænomine *Lucius*, Consul, cum M. Vinucio Quartino an. Urb. Cond. 783. cui Tiberius Germanici filiam Drusillam collocavit. Posteà sub Cajo proconsul Asiæ & monentibus sortibus caveret Cassium, à tyranno cæsus est. Sueton. *Calig. c.* 57. Dio, *l.* 59. Vide & *Lucius* & *Quintus.*

CASSIUS Longinus, Philosophus, omnium sui temporis φιλολογώτατος, ἐλλογιμώτατος & ἐλλογιμώτατος, uti habet Porphyrius de *Vita* Plotini, quô Magistrô usa esse Zenobia, Palmyrenorum Regina, ad Græcas literas, dicitur: occisus jussu Aureliani Imperatoris. Vopiscus, in *Vita* Aureliani, *c.* 30. *Aurelianus, indignum existimans mulierem* (Zenobiam videl. quam militum strepitus ad pœnam poscebat) *interimi, occisis plerisque, quibus auctoribus illa bellum moverat, paraverat, gesserat, triumpho mulierem reservavit .... Grave inter eos, qui cæsi sunt, de Longino Philosopho fuisse perhibetur ..... quem quidem Aurelianus idcirco dicitur occidisse, quod superbior illa epistola, ipsius diceretur dictata consilio, quamvis Syrô esset sermone contexta.* Meminit ejus & Eusebius, qui *l.* 15. παρασκευῆς, quædam ex illo descripsit: Libros enim multos ediderat, quorum plerosque recenset *Suidas.* Extatque etiamnum ejus περὶ ὕψους libellus verè aureolus: è quo semi-Christianum fuisse, non malè fortasse colligas, propter illud, quod facit de Mosis scriptis, judicium. Eruditionem porrò, scripta, & constantiam illius, in subeundo supplicio, Zosimus insigniter laudat. Vide Casaubon. *ad Vopisc. loc. cit.*

CASSIUS Longus, Præfectus Castrorum, vinctô proditionis ergò Cæcinâ, Dux cum Fabio Fabulo à Vitellianis militibus delectus. Tacit. *l.* 3. *Hist. c.* 14.

CASSIUS, prænomine *Lucius*, Collega C. Marii, in primo illius consulatu, an. Urb. Cond. 647. à Tigurinis Gallis, pago Helvetiorum, qui à civitate recesserant, in finibus Allobrogum cum exercitu cæsus est. Milites, qui eâ ex clade superérant, obsidibus datis & dimidiâ rerum omnium parte, ut incolumes dimitterentur, cum hostibus pacti sunt: tempore quô Jugurtha pulsus est à Mario *Lucius* quoque Piso vir consularis, legatus Cassii Consulis, interfectus est. Q. Publius, alter legatorum, deditus sub jugum missus est. Ciacconius hoc factum adnotat annô urbis sexcentesimô quadragesimô sextô. Vide Liv. Epitomam, *l.* 65. Orosium, *l.* 5. *c.* 15. Appianum, *in Celticis*, &c.

CASSIUS Papirius, Consul Roman. cujus mentio in *Epist.* Marci quam M. Avidii Cassii temporibus scripsit, de Clodio Albino, postmodum Imperatore, *c.* 10. *Laudanda est Albini constantia --- Habemus igitur virum dignum Consulatu, quem sufficiam in locum Cassii* Papyrii, *qui mihi exanimus propè jam nuntiatus est. Quod interim a te publicari nolo, ne aut ad ipsum Papirium, aut ad ejus affectus perveniat: nosque videamur in locum viventis* COS. *subrogâsse*, apud Jul. Capitolin. *in Clodio Albino, loc. cit.*

CASSIUS Posthumus Labienus in Gallia regnavit ann. 7. sub Gallieno majore Imperatore.

M. CASSIUS Scæva, miles Cæsaris fortissimus, de quo Cæsar, *Bell. Civil. l.* 2. *c.* 21. Val. Max. *l.* 3. *c.* 2. *ex.* 24. Appian. ἐμφυλ. 2. Lucanus, *l.* 6. *v.* 141. Florus, *l.* 4. *c.* 2. & Sueton. *in Cæsare. c.* 68.

CASSIUS Severus, Orator, de quo Quintilianus sic scribit, *l.* 10. *c.* 1. *Cassius Severus, qui si cæteris virtutibus colorem, & gravitatem orationis adjecisset, ponendus inter præcipuos foret, nam & ingenii plurimum est in eo, & acerbitas mira, & urbanitas, & vis summa.* Hæc ille. Hujus Cassii scripta ex Senatusconsultô abolita sunt. Sueton. *Calig. c.* 16. Vide Voss. *Hist. Lat. l.* 1. *c.* 21. & infrà.

CASSIUS Severus, Parmensis, Orator primus flexisse dicitur ab illa recta & vetere dicendi via. Historiam quoque scripsisse innuit Tertulliani Apologeticus; & Suetonius, *Vitellio*, *c.* 2. Cæterùm sordidæ originis, maleficæ vitæ, maledicæ linguæ, idcircò ejus scripta librique abolita ab Augusto & judicio jurati Senatûs Cretam amotus. Ibidem eadem actitando recentia veteraque odia advertit, ac sub Tiberio bonis exutus, interdictô igni atque aquâ saxô Seriphiô consenuit, & 25. exsilii sui anno, summâ inopiâ moritur; vix pannô verenda contectus. Hieron. *in Chron.* Euseb. *An.* 4. *Olymp.* 200. Plin. *l.* 7. *c.* 12. *l.* 35. *c.* 12. Quintil. *l.* 10. *c.* 1. Macrob. *Saturn. l.* 1. *c.* 16. Oros. *l.* 6. *c.* 19. Appian. *bell. civ. l.* 5. Plut. Vellej. *l.* 2. *c.* 87. Adde Horat. *l.* 1. *Sat.* 10. *v.* 62. *l.* 1. *Ep.* 4. *v.* 3. Voss. *de Poët. Lat. c.* 2. *de Hist. Lat. l.* 1. *c.* 21. An idem cum *Cassio* Poëtâ?

CASSIUS Verus, vide *Cajus.*

CASSIUS Viscellinus, prænomine Spurius, Consul cum Opstere Virginio Tricosto an. Urb. Cond. 252. Vide etiam suprà, & voce *Spurius.*

M. Avidius CASSIUS, Præfectus exercitus Antonini Principis in Oriente, dum Imperator ipse res in Germania gerit contra Marcomannos, defecit ab eo; itaque relictô bellô Imperator cum exercitu eum petit, & superat.

CASSIUS, Hispan. mons. *Sext. Avienus.*

CASSOBIA, vel CASSOVIA, Urbs Hungariæ superioris caput, & Comitatus Abaniivariensis præcipua, juxta Kunnertum fluv. rapidum, probè munita, 4. milliar. ab Eperia in Austrum sub Imperatore, cui à Stephano Botskai, A. C. 1604. & Betleemo Gabore, A. C. 1619. erepta, sed recepta est. Est tamen libera & sui penè juris, 6. leuc. à monte Carpatho. Vulgò *Caschau.*

CASSOPA, urbs in Molosso. Vide *Steph.*

CASSUBIA, Ducatus Poloniæ, inter Prussiam & Pomeraniam, hodie regio Pomeraniæ ulterioris inter mare Balticum & Prussiam. Ducali titulô gaudet. Ibi urbes præcipuæ Chonitza, Colberga, Coslinum, Lavenburg, Selochovia & Belgardia. Sub Electore Brandeburg. ab aliquot annis. Ab his populis, ut & Prussis, Pomeranis, ac Henetis erepta repetiit Zemovitus Polonus, A. C. 891. Cromer. *Hist. Pol. l.* 2. sed bellum à patre inchoatum, deseruit Lescus, quietis & otii amantior, A. C. 900. Idem. A Boleslao postmodùm, post res sæpius turbatas, cum Pomeranis subacti, cæsis eorum XXVII. Millib. A. C. 1119. Idem, *l.* 5. atque ad Christianam fidem perducti sunt. Crantz. *l.* 3. *c.* 40. &c. Olim sub propriis Principibus, qui *Cassubiæ* & *Wandaliæ* titulis insignes, terras ultra citraque Vistulam *Pomereliæ* nomine notas tenuêre. Ex à Mistevino, familiæ suæ postremo, Barnimo II. Pomeran. Duci & ortâ fortè cum hoc discordiâ, Boleslao Poloniæ Duci, donatæ; A. C. 1273. ab his ad Brandeburgicos transierunt: ex quibus eas primùm Fridericus II. Marchio, Ludovico Bavaro Imperatori coævus, nactus est, belli simul pactique cum Pomeranis Polonisque initi jure. Et quidem *Cassubia* jam angustioribus limitibus terminata; Vandalia infimam Pomereliæ ad Vistulam regionem complectitur. Tob. Pfanner. *de præcipuis Germaniæ Principum gentibus*, *c.* 5.

CASSUTHA, hodie vel *Cascuta* dicitur, quam *Cassytam* Veteres dixêre, inter eas herbas, quæ in terra sedem suam non habent, sed in aliena nascuntur ac vivunt, in aliis nempe herbis aut arboribus, quibus sustinentur, *Plin. l.* 16. *c. ult. Est & in Syria herba,*

que

quæ vocatur Cassytas, non tantùm roboribus, sed etiam spinis circumvolvens se, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 971. & infrà *Cassytas*.

CASTABALA, Ciliciæ campestris & Phœniciæ civitas, quæ & Perasia dicebatur. *Steph.* Populi *Castabalenses*, qui propter bella cohortes canum habuêre, teste Plinio, *l.* 8. *c.* 40. In Castabalis autem Dianæ Perasiæ templum extitit, quod sacræ mulieres ingressuræ super prunas nudis pedibus incedebant. Æneas Sylvius, *Asia c.* 46. *Baudrando Castabala* est versùs oram littoralem sinus Issici, inter Anazarbum & Adanam.

CASTALDUS Jacobus, Pedemontanus, emisit *typum totius Orbis*, & *plurimas tabulas recentes*, *Europ. Asiæ & Afric.* A. C. 1550.

CASTALIA, Acheloi filia.

CASTALIA, urbs Ciliciæ. *Steph.* alia circa Phocidem. *Herodot.*

CASTALIO Sebastianus, Allobrox, excellenti linguarum cognitione præditus, Basileæ Græcè docuit, per ann. 18. Biblia Latinè interpretatus est, quod opus A. C. 1542. Genevæ aggressus, nonô pòst annô absolvit majori elegantiâ, quàm fide: in sacris suis Dialogis, Aresdorphii editis, non usquequaque sincerus, obiit Basileæ A. C. 1563. ætat. 49. *Elegantiæ plus satis curiosus, protervè in re seria Dei verbum Ciceroniana dictionis flore vestire, insolenti temeritate molitus est*, Morus *Exercit. de S. Scr.* Translationem ejus *Ethnicam* appellant, Idem ibid. *Magnam procul dubio ab eruditis omnibus, & piis gratiam initurus, nisi sacrosanctam rerum divinarum Majestatem visus esset, aliquot in locis, præ nimio Latinitatis & facundiæ studio violasse*, Scævola Sanmar. *El.* Ejus autem Biblia cum Annot. prodierunt Basil. A. C. 1551. 1554. 1573. hæcque extant inter Criticos Sacros, per Corn. Bee. Scripsit quoque *in Cap.* 9. *ad Rom. Annot.* in octav. quæ Jenæ editæ, A. C. 1613. Prima Arminianismi semina in Dialogis suis, de quibus suprà, sparsisse videtur. Epitaphio Basil. insigni à Stanislao Starzechovio, Joh. Ostrorogio & Georgio Niemsta, Nobilibus Polonis honoratus est, quod vide apud Urstis. *Epitom. Hist. Basil.*

CASTALIUS Fons, *Caballinus*, & *Libethris* dicitur. Est in radicibus Parnassi, Musis sacer. Virgilius *Castaliam* vocat *Georg. l.* 3. *v.* 293.

—— Juvat ire jugis, qua nulla priorum
Castaliam molli divertitur orbita clivo.

De nominis origine sic Bochart. *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 16. Arabicè, inquit קסטלה *Castala*, est *fluminis vel fontis murmur*. Sunt qui *fragorem* reddunt. Talis fons Castalius Virgil. *in culice.*

Castaliæque sonans liquidò pede labitur unda.

Quin Castalii fontis murmur putabatur aliquid habere fatidicum. Unde est, quòd apud Nonnum *Dionys. l.* 4. Cadmô Apollinis oraculum consulente,

—— Ὀμφήεντι ῥεέθρῳ
Κασταλίης πάφλαζε μεμηνότος ἔνθεον ὕδωρ.

Et in Luciani *Jove Tragœdo*, Apollo ad vaticinia deesse sibi queritur, *πηγὴν μαντικὴν, οἵα ἡ Κασταλία ἐστί.* Et Clemens *in Protreptico*, *Σεσίγηται γοῦν ἡ Κασταλίας πηγὴ, καὶ Κολοφῶνος ἄλλη πηγὴ, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως τέθνηκε νάματα μαντικά.* Quô palam alludens Gregor. Nazianz. *Orat.* 4. *Πάλιν*, inquit, *ἡ Κασταλία σεσίγηται καὶ σιγᾷ, καὶ ὕδωρ ἐστὶν οὐ μαντευόμενον, ἀλλὰ γελώμενον.* Quale est, quod idem scribit *Orat.* 39. *Κασταλίας μαντικὸν πόμα*, divinum Castaliæ laticem solum silentium suum vaticinari non potuisse: Quod quidem *Scholiastæ* referunt, ad Syriæ Castaliam, prope Daphnem Antiochiæ: Sed ad hanc nostram Constantin. Porphyrogen. Themate *Nicopolis*. Nempe eâdem virtute pollere fons uterque creditus est. Sozom. *l.* 5. *c.* 19. ubi de Daphne Antiochiæ: *Ἐπιστεύετο δὲ παρὰ τοῖς τῇδε ἀγροικοῦσιν, ὅτι αὐτόθι καὶ ὕδωρ μαντικὸν ἀπὸ Κασταλίας τῆς πηγῆς, ὁμοίως τῇ ἐν Δελφοῖς ἐνεργείας τε καὶ προσηγορίας λαχόντος.* Ita etiam Niceph. Callistus *l.* 10. *c.* 28. Proinde in Syrâ illa Castalia ex aquarum motu & strepitu *ὑδρομάντεις* futura prædixisse constans fama est. Hinc Apollineni refert *Suidas*, in Antiochiæ *Κασταλία* solitum *χρησμολογεῖν, αὔρας καὶ πνοὰς ἐκ τοῦ ὕδατος ἀναδιδόμενος*, *Oracula edere, aurâ, & flatu ex aquâ expirante.* Ex ea porro aquarum agitatione fragor, & murmur consequebatur: quod & alii disertè scribunt. Græcus Schol. *in Gregorium*, *ubi suprà*: *Κασταλία, πηγὴ περὶ τὴν Ἀντιόχειαν, ἐν ᾗ καὶ ὁ Ἀπόλλων ἐφεδρεύει*, *Castalis fons circa Antiochiam cui Apollo præsidet.* Pergit, *Μαντεία δέ τις ἐξεφοίτα κατὰ τὴν τοιαύτην πηγὴν, οὐ τοῦ ἰδίου, οὐ κατὰ φωνὴν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ἦχόν τινα καὶ πνεῦμα ἀναδιδοῦσα* (lege *ἀναδιδόμενον*) *Proinde Divinatio quædam ad fontem illum edebatur ex defluxu, non per vocem, sed solùm sonô quôdam & flatu editô.* Vides Lector, huic aquæ sonum, stridorem, & strepitum tribui, i. e. קסטלה *Castala*; unde *Castalia* dicta est, non à *Castalio*, de quo Pausan. *in Phocicis*, nec ab Acheloi filia *Castalia*, de qua ibidem Panyasis, & Constant. Porphyrog. in *Nicopoli*, nec à *Castalia* nympha, quæ metu insequentis Apollinis eo se præcipitem dejecerit, ut à Lutatio traditum. Bochart. *loc. cit.* *Nic. Lloydius.* Addo quod ex eôdem fonte futuri Imperii omen hausisse Hadrianus legitur apud Amm. Marcellin. *l.* 22. *Hæc dum ita procedunt more patrio, multorum curiosior Julianus novam consilii viam ingressus est, venas fatidicas Castalii recludere cogitans fontis: quem obstruxisse Cæsar dicitur Hadrianus, mole saxorum ingenti: veritus ne, ut ipse præcinentibus aquis capessendam Rempubl. comperit, etiam alii similia docerentur: ac statim circum humata corpora statuit exinde transferri, eô ritu, quô Athenienses insulam purgaverant Delon.* Eadem habet Sozom. *l.* 5. *c.* 19. ubi addit, Adrianum *φύλλον δάφνης ἐμβαλόντα τῇ πηγῇ ἀνελέσθαι τὴν τῶν ἐσομένων γνῶσιν ἐγγεγραμμένην ἐπὶ τοῦ φύλλου δηλωθεῖσαν*, *cùm intinxisset in fontem lauri folium, eo iterum extractô futurorum notitiam illi inscriptam vidisse.* Factum id autem in *Castalio* Syriæ fonte, Antiochiæ enim idem mentionem facit; non verò in illo Græciæ propè Delphos. Quamvis in Græcorum *Historiis* & *Martyrologiis* legatur, missum aliquando ad Delphicum Apollinem Oribasium à Juliano, cui hæc sors edita:

Εἴπατε τῷ βασιλῆϊ, χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά,
Οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν, οὐ μάντιδα δάφνην,
Οὐ παγὰν λαλέουσαν· ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ.
Dicite Imperatori: humi prolapsa est variegata aula,
Non amplius Phœbus habitat calybam, non vaticinatricem neque Laurum,
Non fontem loquacem: extincta est etiam garrula aqua.

Casaubon. *ad Spartian. in Hadriano*, *c.* 2. Dictus est autem fons hic Syriæ *Castalius*, cùm aliàs *Daphnudis* ei nomen esset, ad imitationem decantatissimi illius in Phocide, Græciæ regionis fontis, quemadmodum & mons Antiochiæ imminens, *Parnassus* appellatus est. Vide infrà in voce *Daphne*: Plura verò de hoc Phocidis fonte, apud Sponium *αὐτόπτην*, *Itiner. Græc. Part.* 2. *p.* 65.

CASTALO, maxima civitas Oretaniæ, gentile *Castalonites*. *Steph.*

CASTANEA, urbs circa Peneum fluv. *Strabo.* Et Magnesiæ Plin. *l.* 4. *c.* 9. *Eudoxus* per θ scribit. Gentile *Castanæus*. *Steph.* Ab hac urbe, (nisi à priori malis) nuces, quæ *Castaneæ* dicuntur; quas Nicandri *Scholiastes* duplicis generis facit, *Κάστανον*, inquit *τὸ μὲν λοπιμὸν, τὸ δὲ μαλακόν.* Ita Virgil. distinguit, *Eclog.* 7. *v.* 53.

Stant & juniperi, stant Castaneæ hirsutæ.

Et *Eclog.* 1. *v.* 82.

Castaneæ molles, & pressi copia lactis.

Vide mox dicenda.

CASTANEA, vulgò *Chasteigneres*, nomen Familiæ in Gallia illustris, de qua Andr. Duchesnius integrum edidit commentarium. Seculô XII. in tres ramos divisa est, per tres Fratres, Theobaldum, Johannem & Wilhelmum, filios Theobaldi: Dominos *de la Chasteigneraye* (quorum hæreditatem tandem seculô XIV. Maria Theobaldi VI. filia marito Savarico *de Rivonne* attulit) *de la Meilleraye* & *Reaumur* ac demum *du Breuil de Chaillans.* In qua ultima linea, una Dominorum *de Bougon* superiori seculô desiit; alia Dominorum *du Breuil* hæreditate in familiam Bellimontiam (*Beaumont*) inserta est: solâ Dominorum *de la Lardire* & *de la Groliere* superstite. Medium quod concernit ramum, is denuo in tres palmites excrevit: quorum tertius Dominorum *de Reaumur* proximô seculô exaruit, nec non alter Dominorum *de Avaux.* Præcipuus verò fuit Dominorum *de S. George de Rexe*; è quibus descendunt Domini *du Verger*, *de Andonville*, *de la Gubeliere*, *des Touscbes*: Primogeniti autem sunt Domini *de la Rochepozay*, atque *de Abain*, post hos Comites *de Chinsié.* Et quidem Castaneos Rupipozeos quod attinet, Petrus, extinctus A. C. 1474. ex Johanna *de Vareze* pater fuit Guidonis, qui mortuus A. C. 1506. reliquit ex Magdalena Puteana Johannem III. quem mortuum A. C. 1567. ex Claudia de *Monleon* Dn. *de Touffu* & *Talmond*, excepit filius Ludovicus Dn. *de Abain* B. *de Malval* & *Preully*, qui obiit A. C. 1595. Eô, & Claudia Puteanâ, genitus Johannes IV. frater Henrici Ludovici *Castanei*, doctissimi Pictavorum Episcopi, pater fuit Caroli Dn. *de Rochepozay* & *Abain* nati A. C. 1628. Ludovici, Abbatis Belliportuensis, Johannis & Annæ; ex Diana *de Fonseque*, cujus proavus Rodericus Fonseca ex Comitibus de Monte Regio *Monterey* in Hispania oriundus fuit. Vide Phil. Jac. Spenerum *Theatr. Nobil. Europ. Tom.* 2. *p.* 33.

CASTANEA, una ex quatuor speciebus nucum *γυμνοσπέρματων*, quarum nomina apud Græcos, *τὸ κάρυον*, *nux juglans*, *τὸ λεπτοκάρυον*, *minuta nux*, *τὸ ἀμύγδαλον*, *amygdalum*, *καὶ τὸ Κάστανον*, *Castanea.* Quibus Ausonius pineam nucem adjungit, *Technopægn. de Cibis*, *v.* 10.

Et duplici defensa putamine quinque genus nux.

Alii tamen, qui quatuor genera nucum tantùm faciunt, quarum *nucleus* propriè dicitur, quod intus est, *castaneas* ab hoc censu excludunt, & glandibus, *ταῖς βαλάνοις*, adscribere malunt. Apicius, *de nucleis* hoc: *nuces majores*, *nucleos pineos*, *amygdala avellana.* *Διὸς* certè *βάλανον* castaneam, vocat Theophrastus, *Histor. Animal. l.* 3. *c.* 6. Interim *πλατέα κάρυα* Græcis propriè *Castaneæ*, ut videre est apud Xenophontem, *Ἀναβάσ. l.* 5. ubi de Mossynæcis, & Dioclem laudatum Athenæo, *l.* 2. situ enim ac facie planæ sunt, non prorsùs rotundæ; nempe communes. At Sardianæ, quæ optimæ, figurâ rotundiore fuisse videntur: Hinc duas species castanearum apud Græcos, recenset Philotimus apud eundem, *τὸ πλατὺ, καὶ τὸ στρογγύλον Σαρδιανὸν*, quorum hoc posterius *εὐκαθαρτότερον* appellat, ob rationem jam dicendam, de Tarentinis, ex Plinio *l.* 15. *c.* 23. *Tarentina faciles, nec operosæ cibo, plana figurâ. Rotundior, quæ balanitis vocatur, purgabilis maximè & sponte prosiliens pura. Plana est & Salariana, Tarentina minùs tractabilis.* Ubi maximè *purgabilem* vocat balaniten, h. e. facillimè purgari & echinô suô exui. *Echini* enim propriè calices seu operimenta castanearum dicuntur, ut quæ revera *ἐχινώδη* seu *ἐχίνῳ ὅμοια*, *echino similia* sunt. Hinc *virides echini* Calpurnio. Et Servius ad illud, *Eclog.* 7. *v.* 53.

—— Castaneæ hirsutæ.

adhuc, inquit, *intra suos echinos locata*, & aculeis undique rigentes. Sed & julos castaneæ habent, vel *βρύα ἰουλώδη*, qui non tam *ἀνθώδεις* vel *ἄνθη flores*, quàm *ἀνθοειδεῖς* sunt; præter eos enim, tum in juglandibus, tum in castaneis, suus flos ostenditur, ea parte quâ fructus erumpit, in ipsius fructus apice. Porrò *Euboica* quoque *nuces*, *Εὐβοϊκὰ κάρυα*, & simpliciter *Εὐβοϊκά*, castaneæ eidem Theophrasto dicuntur, *Histor. l.* 1. *c.* 18. *τὰ μὲν ἀμυγδαλῆ ἡ βάλανος καὶ τὸ Εὐβοϊκὸν*

Coriô teguntur glandes & Eubœica nuces. Et *l.* 4. *c.* 7. ubi in Eubœa & circa Magnesiam magnâ copiâ reperiri ait. Sic *Hesychius*. Εὐβοΐδα, τὰ κάστανα: & *Nicander.*

...... λόπιμον κάρυόν τε
Εὐβοΐες, βάλανοί τε μετεξέτεροι καλέουσι, &c.

Quod verò suprà dictum, quosdam Διὸς βαλάνους, *Jovis glandes*, de castaneis interpretari, maximè de sativis intelligendum, quæ vulgò *marrons* Gallis dicuntur, cùm reliquas simpliciter *chastaignes* vocent. Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. passim*, *inprimis p.* 60. *& seqq.* Hodie Pekinga in Imperio Sinensi *castaneas* fert laudatissimas & maximas: sed urbi *Xunking*, in *Suchuen* eas, quæ aliquantulò tempore ore contentæ, suâ sponte, sacchari instar, liquescunt. Auctor *Sinæ & Europæ*, *c.* 36. A *castanea*, Latinis inferioris ævi *Castaneus*, Gallis *Chastaignol*, color dicitur, vel idem vel ei affinis, quem φοίνικα & σπάδικα Græci, Latini *badium*, in equis, dixêre. Obtinet præcipuè in capillis, qui rufi sunt coloris, non nimiùm pressi, nec nimiùm saturi, &c. Idem Salmas. *ibid. p.* 1330. Vide quoque infrà *Phœnix.*

CASTANEUS Ludovicus, vide *Ludovicus.*

CASTANIA, seu CASTELLANATA, Urbs Lucaniæ, in Salentinorum confinio. *Steph.*

CASTANOVITIUM, arx Croatiæ, in ditione Turcarum ad Unnam fluv. 3. leuc. à Siscia, 4. à Petrina, versùs confinia Croatiæ Austriacæ.

CASTAON, vulgò *Cazorla* teste *Morer.* cum *Gomesio*, oppid. Hispaniæ Bæticæ inter Ubedam urbem & Seguram oppid. ad ortum 6. leuc. Sed Henr. Coquo, & Car. Clusio est *Villa Nueva d'Alcaraz*, oppid. amplum Hispaniæ Tarraconens. haud procul à monte, ex quo Bætis fluv. profluit, ubi olim plumbum proveniebat, cui argenti pars immixta fuit, non adeò ut ejus utilis sit expurgatio. Baudrando est ad Bætim fluv. in Diœcesi & regno Toletano, sed in confinio Vandalitiæ, ubi aliàs Oretani populi. Aliàs *Castulo*, quod vide.

CASTAX, urbs Iberiæ. Gentile *Castacæus. Steph.*

CASTELLA, regnum Hispaniæ amplissimum, divisum in *Veterem* Castellam, quæ versùs Septentrionem, cujus caput Burgi Archiepiscopal. & *Novam*, versùs Meridiem, seu regnum Toletanum, cujus primar. aliàs Toletum, nunc Madritum. Habet Castella à Septentrione Asturias & Biscajam; ab Ortu regna Navarræ, Aragoniæ, Valentiæ, Murciæ; à Meridie Andaluziam; ab Occasu Estremaduram & regnum Legionis. Primò Comites habuit, quibus Alhaca Saracenorum Rex non pauca ademit, A. C. 961. usque ad Garciam, cui Nunna soror successit, uxor Sanctii Navarræ Regis, à quo Regnum esse jussa est: quod Ferdinandus II. Rex Legion. suo junxit, A. C. 1217. Cùm Arragoniæ regno unita Castella est, A. C. 1474. sub Ferdinando & Isabella. Hodie sub Regibus Hispanicis ex Familia Austriaca. Merula *Cosmogr.* *Ortelius*, *Atlas M.* Boterus *Relat. Hist. Mariana, &c.* In hujus collimitio Ordonius, trucidatis LXX. Millib. Saracenorum, Almanzorem in fugam conjecit, A. C. 916. *Mariana*, *Vasæus*, &c.

Urbes Castellæ veteris:

Albula, *Avila.*	Burgi, *Burgos.*
Calaguris, *Calahora.*	Oxoma, *Osma & Borgo d'Osma.*
Calciata, *la Calzada*, seu *S. Domingo de la Calzada.*	Segovia.
	Vallisoletum, *Valladolid.*

Nova.

Calatrava.	Conca, *Cuenca.*
Civitas Regia, *Ciudad Real.*	Madritum.
Complutum, *Alcala de Henares.*	Seguntia, *Siguenza.*
	Toletum, *Toledo.*

CASTELLA, Illustrissimæ Familiæ nomen, quæ ex Ducibus Franconiæ sive Franciæ Orientalis, in Germania, deduci amat: primusque in ea Marquardus, hinc Rodulphi Comitis Rotenburgensis, illinc Hetani ultimi Franconiæ Ducis ex filia Irmina nepos, Comitis de *Castel* nomen assumsisse, atque A. C. 828. fatis concessisse legitur. Inde non interruptâ serie illi Comites ac Domini stirpem suam dignis conjugiis propagârunt: ramis quidem aliquoties divisis, sed divisione nunquam in plures gradus protensâ. Nunc in duabus lineis consistit tota gens, *Remligensi* & *Rudenhausia*, quas Wolfgangus & Godofridus, Georgii, sub finem superioris seculi defuncti, filii, cœperunt. Et quidem priores quod attinet, Georgiò & Sophiâ Limburgiâ natus Wolfgangus, extinctus A. C. 1631. ex Juliana Hohenloica, suscepit Wolfgangum Georgium; ex Sophia Juliana Hohenloica, patrem Georgii Ludovici (nati A. C. 1638. denati 1639.) Julianæ Dorotheæ (natæ 1640. uxoris Henr. Friderici Comitis Hohenloici) Wolfgangi Theodori (nati 1641) Friderici Magni (nati 1646.) Eberhardi Friderici (nati A. C. 1653.) aliorumque. Vide præfatum Spenerum *Tom.* 2. *p.* 109. Godofridus verò prædictus, pater fuit, ex Anna Limpurgia, Georgii Friderici, extincti A. C. 1653. quô, & Annâ Luisâ Limpurgiâ, geniti, Philippus Godofredus (A. C. 1641. cui uxor obtigit Anna Sibylla Florentina Comes Sylvarum & Rheni) Ludovicus (A. C. 1642.) Henr. Albertus (A. C. 1643.) Eberhardus (A. C. 1650.) Joh. Fridericus (natus A. C. 1651. eôdemque denatus) præter aliquot filias, omnes Comites *de Castel in Rudenhausen.* Vide Eundem *Theatr. Nobil. Europ. Tomo* 3.

CASTELLA Aurea, pars Americæ Meridionalis inter Isthmum Panamæ, Peruviam & Venezuelam, à Castellanis detecta & dicta. Solis aurifodinis celebris, Herrera, *c.* 15. Linschot. *Amer. c.* 7. Nunc *Terra firma* dicitur, quod vide. Sub Hispanis.

CASTELLAMENTUM, apud Arnob. *l.* 2. *Ut spirulas & botulos facerent, isicia*, Castellamenta, *Diacatias, suminatam cum bu-*

-tyro & glaciali conditione incerta; idem quod πυραμοῦς, apud Clem. Alex. *Protreptico*: farciminis scil. genus Joann à Wower *Not. ad Minucium Fel.* ubi non dulciaria tantum, sed & farcimina diversis figuris à Veteribus confici solita docet. Certè & pocillem quatuor nucum structionem, quum Galli *chastellet* vocant, ex Latino *castellare*, πυραμοειδῆ appellat Philo de *Mundi Creat.* Vide paulo infrà.

CASTELLANA, civitas Episcopalis Umbriæ, *Tiphernum* Ptolemæo dicta. Item, oppid. Galliæ in Provincia, ad Verdonam amnem, intra montes, 2. leuc. à Sautio in Austrum.

CASTELLANETA, urbs regni Neapolitani cum titulo Principatus ad fluv. Talvum, in provinc. Hydruntina. Episcopalis sub Archiepiscopo Tarentino, 9. milliar. ab ora sinus Tarentini.

CASTELLANI, Hispaniæ Tarraconensis populi in Catalaunia, quorum tractus Ducatus est Cardona, teste *Varrerio* cùm *Villanovano.* Est autem Cardona oppid. inter Salsonam 2. & Minorissam urbem 3. leuc. ab Ilerda 10. Boream versùs, ubi mons est copiâ salis colorum varietate respersi celebris: *Baudrando* fuêre inter Ausetanos & Cerretanos, versùs Bessidam & Bergam, oppida Cataloniæ, ad radices Pyrenæorum, & prope Cardonam etiam protendebantur.

CASTELLANUS, à castello, Præfectus castri, domini vices ibidem agens, ut in villa Villicus. Constituti enim olim à Ducibus & Comitibus amplissima possidentibus territoria, in loco aliquo munito, non solùm militares Præsides, ad propulsandos hostes, sed & civiles Judices ad dirimendas populo lites. Facti dein potentes, & in patrium munus succedentibus sæpe filiis, à dominis tandem impetrârunt, ut præstitis antiquis servitiis & tributis, munus sibi in feudum retinerent. Jurisdictionis etiam suæ cancellos paulatim transeuntes, virgam inferioris justitiæ, quâ primùm fungebantur, in gladium superioris tandem commutârunt: dignitatis sibi fastigium, Baronum minus, sed nomine potius, quam amplitudine, conficientes. Sic Gallis noti, & Polonis, eò magis, quòd Baronum classem non agnoscant: Anglis autem, ne muneris appellatione: quos enim Galli *Castelains*, illi *Constables of the castle* appellant: sed apud eos rari & inhonori. Vide Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.*

CASTELLANUS, Bassiano oriundus, Poëta, an magis Historicus, Bernardin. Scardeonius, *Hist. Pat.* Pacem Friderici I. & Alexandri III. versu prosecutus est. Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *p.* 798. Leand. *descr. Italiæ*, *p.* 480.

CASTELLANUS, sub Francisco I. eruditione clarus. Quærenti Regi, an nobilis esset, cùm respondisset, nescire se, ex quonam filiorum Noahi oriundus sit, ita Regem oblectavit, ut hunc Episcopus Matisconensis &c. Magnus tandem Eleemosynarius Galliæ evaserit. Morer. *in Diction. Hist.* Animam Francisci, cùm in funebri Oratione, *simul atque ex corpore excessit, cœlo receptam esse, dixisset*, periclitatus est, sed à Joh. Mendoza egregiè defensus. Vide Thuan. *l.* 3. *Hist.*

CASTELLANUS, Philosophus Gallus insignis, tempore Francisci I. Peripateticus, inprimis Bigotio, qui immortalem famæ suæ præconem nactus est Jul. Cæsarem Scaligerum *Exerc.* 307. *sect.* 15. infensior: suadentibus quibusdam Regi, ut & Bigotium audiret, commotior: *Quid*, inquit, *hominem laudatis*, *qui Aristotelicus est? Et ut sciat, Rex, qui illi homines sint, Aristocratiam meliorem esse Monarchiâ affirmant.* Quò pactò effecit, ut Rex, omissò Bigotiò, imposterum Castellanum, quem jam antea disputantem sæpius audiverat, unicè sequeretur. Melanchthon *Resp. ad Colonienses.*

CASTELLANUS Albertus, vide *Albertus.*

CASTELLANUS Julius, vide *Julius.*

CASTELLANUS Petrus, vide *Petrus.*

CASTELLARIUS, apud Romanos, dictus est castellorum custos. Hic aquam per canales in urbem derivatam, & *castella* primùm, (ita enim loca aquæ illi primùm excipiendæ destinata vocabantur) exceptam, certâ mensurâ in diversa loca urbis distribuebat, vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 1. *c.* 14.

CASTELLATARUM Nucum ludus. Vide infrà *Nuces.*

CASTELLATIUM, oppid. Pedemontanæ ditionis, ad Burmiæ Tanarique confluentes situm, antiquis *Cameliomagum* appellatum.

CASTELLETUM, vulgò *le Castelet*, oppidulum Galliæ probè munitum, in Picardia regione & in confinio Hannoniæ & Cameracensis tractus, ad fontes Scaldis fluv. 5. leucis distat à Perona, estque medium inter Cameracum & Fanum S. Quintini.

CASTELLETUM, locus juxta Tiberiadem, secus mare Galilææ, ubi quondam Christianorum copiæ coactæ sunt.

CASTELLIO Sebastianus, vide *ibi.*

CASTELLIO, vulgò *Castillon*, oppidulum Galliæ, in Petragoricensi provincia, ad fluvium Duranium, ubi Angli victi, & grandi clade affecti à Gallis A. C. 1451. sub Carolo VII. Rege. Distat. 5. leucis à Liburnia in ortum, & totidem à Fano S. Fidei in occasum.

CASTELLIO ad Lupiam, vulgò *Chastillon sur Loing*, oppidulum Galliæ, in Vastinio tractu, cum castro in colle, ad Lupiam amnem, & antea Ducatus titulò insignitum. 4. leucis supra Montargium in meridiem distat, & 6. à Ligeri fluvio.

CASTELLIO ad Matronam, vulgò *Chastillon sur Marne*, urbecula Franciæ, in Campania superiori, ad Matronam fluviem sita, vix 1. leucis ab Epernaco in occasum, & 7. à Remis in austrum. Hinc illustris Familiæ nomen, quam Andr. Duchesnius insigni opere repræsentavit. Deducitur illa ab Eude, Hervei Archiepiscopi Rhemensis fratre, principiò seculi X. & pluribus ramis viguit. Nam ex ea primùm Vicedomini Rhemenses & Catalaunenses, Domini *de Basoches*, *Villesavoir*, *Troy*, *Baserne*, *Chasteau porcean*, *Pacy & Nanteuil*, *Nanteuil la Fosse*, *Autresche*: dein cum Gauchero III. Dn. *de Chastillon*, ab uxore Elisabetha Comitatus *de S. Paul* ac alia obtigissent, Comites *de S. Paul*, ac aliis hæreditatibus *de Blois*, *de Soissons*, *de Dunois*, *& de Porcean*, Domini *de Leuse Condé*,

Encre

Evere, *Blois*, *Dampierre*, *Rosoy*, *Clary*, *la Fere*, descenderunt. Ducalem titulum Carolus Blesensis, ductâ herede Ducatus Britanniæ intulit, sed non eo quiete gavisus est, adversantibus Monfortiis: unde posteri titulo Comitum Penthevriæ ac Petricorii, Baronum *de Avangour & de l'Aigle*, contenti esse debuêre. E Sanpaulensium & Porceanorum ramo novos palmites dedit Johannes Dn. *de Chastillon & Gandelus*, Magnus Coquus Franciæ, à cujus minoribus filiis derivantur Domini *de Outr*, *Douy*, *Pomeux*, à primogenito Gaucherio, præter Dominos *de Marigny*, *Cissy & de Troissy*, primaria linea (sed veteri domus potentiæ minimè par) Dominorum *d'Argenton*, *Bouville*, *Farcheville*, *Boutigues*, *la Greve*, &c. orta est: è quibus Ægidio Baroni *d'Argenton*, (filio Claudii, nepoti Claudii, pronepoti Johannis Car. *de la Greve Bouville*, abnepoti Caroli de Chastillon Dn. de Bouville & Farcheville qui obiit A. C. 1480.) nati sunt ex Maria *de Vivonne* Andreas Dn. *de Farcheville* (A. C. 1605) & Franciscus Dn. *de Boutegues* (natus A. C. 1606.) vide Spenerum, *Theatr. Nobilit.* Tom. 2. p. 40.

CASTELLIO ad Sequanam, vulgò *Castillon sur Seine*, urbs Galliæ satis culta, in Ducatu Burgundiæ, ad Sequanam fluvium, 16. leucis à Divione in Boream, & 13. à Lingonibus in occasum. Patria fuit Guilielmi Philandri, qui Vitruvii Pollionis de Architectura *libros* 10. adnotationibus doctis & laboriosis illustravit. Dicitur autem *Castello*, à castello, quasi parvum Castellum. Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

CASTELLIONÆUS Scævola, vide *Scævola*.

CASTELLIONENSIS Lacus, vulgò *Lago di Castiglione*, lacus est Hetruriæ, in agro Senensi, sic dictus ab oppidulo ei adjacente, *Castiglione di Piscaria*, inter Grossetum & ditionem Plumbinensem. Paulo post in mare Mediterraneum se exonerat, sub dominio Magni Ducis Hetruriæ.

CASTELLODUNUM, vulgò *Chasteaudun*, urbs Galliæ lepida & culta, ad Lœdum fluvium, octo leucis supra Vindocinum. Sita est in Belsia provincia, in eo tractu, qui ab ea *le Dunois* dicitur, in dominio Ducis Longovillæ. Distat à Rothomago 28. leucis in austrum, & totidem à Lutetia in occasum.

CASTELLONOVANUS Petrus, vide *Petrus*.

CASTELLUM, vide *Castrum*.

CASTELLUM, Locus inter Faventiam & Florentiam, *Antonin.* in Mauritania Cæsariensi.

CASTELLUM Abbatis, oppidum novi nominis in Lucania.

CASTELLUM in Andibus, hodie *Chasteaux*, locus Andicavinæ diœceseos, non procul à fluvio Liderico, in Andium Turonumque confinio.

CASTELLUM Aquarum, quod & Aquæ, & Thermæ superiores, *Baden*, & *Ober baden*, urbs Helvetiorum inter Tigurum 2. & Basileam 6. leuc. ubi comitia haberi solent Helvetiorum generalia. Vide *Badena*.

CASTELLUM Arianorum, seu *Castelarium* Auracium, vulgò *Castelnaudary*, oppid. Galliæ, in Occitania, celebre pugnâ ibi commissâ A. C. 1632. Sedet in colle, 5. leucis à Carcassona, & 8. à Tholosa.

CASTELLUM Carnonet, castrum Burgundiæ liberæ Sequanorum, vetustissimâ Monialium Abbatiâ insigne, vulgò *Chastel Chalon*; inter Montemacutum & Polemniacum. Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

CASTELLUM Cattorum, vulgò *Cassel*, urbs Hassiæ primaria. Vide *Castella* & *Stereontium*.

CASTELLUM Delphinum, oppidum Pedemontii.

CASTELLUM Durantium, vulgò *Castel Durante*, oppidum aliàs Italiæ, in Ducatu Urbini, ad Metaurum amnem, ubi anteà deliciæ Ducum, & palatium superbum. Sed ab Urbano VIII. Barberino Romano Pontifice facta fuit civitas A. C. 1632. & dicta Urbania, *Urbania*, cujus Episcopatus unitus est cum Diœcesi S. Angeli Vadani. Vide *Urbania*.

CASTELLUM Francum, oppidum agri Tarvisini.

CASTELLUM Goscelini, vulgò *Joscelin*, castrum Galliæ, in diœcesi Aletensi seu Macloviensi, cellâ seu Prioratu S. Nicolai illustre & Prioratibus S. Martini ac S. Crucis. Dictum à domino Goscelino, Nonnunquam *Jeslin* quoque.

CASTELLUM Guntherii, in provinc. Lugdunensi 2. ad fluv. Olinam, hodie *Gontel*. Aliud nobilius, in provinc. Lugdunensi, 3. in finibus Andium, ad ripam fluv. Meduanæ, structum à Fulcone Nerra, tertio Andicavorum Comite, & Villici appellatione donatum. Vide Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

CASTELLUM Heraldi, vulgò *Chastelleraud*, in Pictonum finibus, olim Vicecomites habuit, nunc titulô Ducatus illustratur. Ibi Vingenna primùm navigia tolerat, ad Insul. Burchard. properans. Caput pagi Castroheraldensis. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASTELLUM Holmium, vulgò *Castelholm*, oppid. Sueciæ, & Alandiæ insulæ præcipuum, in mari Baltico, ad fauces sinus Bothnici, cum portu capaci.

CASTELLUM Hunnorum, seu Castellaunum, oppidulum est tenue, in Palatinatu Rheni & in confinio Trevirensis ditionis, unâ leucâ à Simmera, & 2. à Mosella fluvio.

CASTELLUM Marcellinum olim, pòst circa A. C. 1132. ob immunitates Castellanorum, *Castrum Francum* nuncupatum, ac demum *Cavea*, vulgò *Caves* dictum, locus est Galliæ maritimus, ad Lerinense Monasterium pertinens, circa sinum maris, inter Caput Rubeum vel Rufum, & Caput Galupe interceptum. Hadr. Valef. *Notit. Gall.* in voce *Lerinus*.

CASTELLUM Menapiorum, vulgo *Kessel*, oppidum est Gueldriæ superioris, prope Mosam fluvium, & ab eo regio adjacens dicitur *T'land van Kessel* incolis, *pais de Kessel* Gallis, inter Mosam & paludes *Peele*, versus Brabantiam. Oppidum autem 2. leucis distat ab Horna in Boream.

CASTELLUM Morinorum, vulgò *Cassel* & *Mont Cassel* dicitur, estque lepidum oppid. Flandriæ in colle situm, 4. leucis ab Hypra, cum amplo territorio.

CASTELLUM Novum, opulentum oppid. Lombardiæ Cispadanæ, à Gothis, cum Dertonam tenerent, conditum, tam quò belli temporibus hôc uterentur propugnaculô, quàm ut horreum rei frumentariæ haberent: situm est inter Æmiliam viam & Padum: de *Castello Novo* Galliæ. Vide Valef. *cit. loc.*

CASTELLUM Theoderici, vulgò *Chasteau Thierry*, oppid. in Suessionibus, ad Matronam fluv. cum titulo Ducatus & arce celsa. Vide Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

CASTELLUM Thermarum, memoratum Tacito *Histor. l.* 1. *c.* 67. B. Rhenano *Thermæ* sunt *Helveticæ*, German. *Baden* & *ober Baden*, urbs Helvetiæ, inter Tigurum 2. & Basileam 6. leucis, ubi Comitia Helvetiorum Generalia haberi solent. Quod quidem direptum à Cæsina A. C. 71. posteà vero restitutum est ut ex marmorea columna Trajano dedicata A. C. 100. liquet. Plura apud Cl. Ottonem JCtum Notis ad Rhenanum *l.* 3. nec non suprà, voce *Badena*.

CASTELLUM in Vosago, locus in sylva Vosago, apud Lotharienses, ad ripam Mosellæ. Vulgò *Chastel*. Idem Vales. *loc. cit.*

CASTELON, vulgò *Castellon d'Ampurias*, oppid. amplum Hispaniæ citerioris in Catalaunia, apud Emporias urbem olim in ora litrali, nunc oppidulum inter Gerundam supra 5. & Helenam in Boream supra 8. leuc. ab Emporiis ferè 3.

CASTELVETRUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

CASTERIA, apud Plautum in *Asinaria Act.* 3. *sc.* 1. *v.* 16. *Quin pol si reposivi remum, Sola ego in casteria*, pro *schasteria*, seu *chasteria*, Salmasio; quid sit, hisce exponit Lutatius, *ad Stat. Theb.*

—— —— Signô de puppe datô.

A gubernatore, inquit. *Nam pertica quædam est in navi, quam hortator remigum tenet, quam si incusserit, remiges non desinunt, si deposuerit, quiescunt à labore.* *Hanc* Casteriam *Plautus nominavit in Asinaria*, &c. Sed error manifestarius est Exegetæ. *Casteria* enim, Nonio auctore, locus est reponendis remis & instrumento cætero nautico. *Portisculus* autem, ut docti Viri pridem notârunt, id quod indicatur his verbis. Casp. Barthius *Animadversion. ad Statium Tom.* 3. *p.* 604.

CASTHENES, Thraciæ sinus juxta Byzantium. Plin. *l.* 4. *c.* 11.

CASTIANIRA, mulier genere Thressa, ex Æsimo urbe, quæ Priamo Gorgythionem peperit. Homer. *Il.* 8.

CASTICUS, Catamantelidis fil. Sequanus. Cæs. *l.* 1. *Comm.* *c.* 3. Germanicum forsan nomen *Kastrich*.

CASTILIO Stiverorum, vulgò *Castiglione delle Stivere*, oppid. munitum Italiæ, intra limites Ducis Mantuani. Gaudet arce non temnendâ, & titulô Principatus Gonzagarum, cum regiuncula adjacente, quæ proprio paret Principi. 12. milliar. distat à Piscaria; estque fermè medium inter Mantuam & Bresciam.

CASTILIONÆUS Johannes, cum Francisco de Harcatara, ob religionem Florentiæ combustus, A. C. 1321. Mornæus *in myst. Iniq.*

CASTILIONIUS Franciscus, vide *Franciscus*.

CASTELLIO Mantuanus, vulgò *Castiglione Mantuano*, oppidulum Italiæ, in Ducatu Mantuano, 15. milliaribus à Mantua Veronam versùs.

CASTIMENSIS, Venus cognominata est, sub quo nomine & Thessalis culta, apud quos fanum habuit, & aliud in Sidâ Pamphyliæ, & in Aspendo Argivorum, & Argis in festo quod Hysteria dicitur: in quibus præter instituta moresque aliorum, sues mactare licet, cùm in cæteris nullô modô fas sit. Alex. ab Alex. *l.* 3. *c.* 12. Ex Strabone, *l.* 9. alii *Castnienses*.

CASTIMONIA, inter Lustrationes in Veter. Sacris requisita. Unde Hominem ad Sacra accessurum μετὰ θυσίας, καὶ μετ' εὐχῶν καὶ προηγνευκότα, *post sacrificium & post preces ac præmissâ castitate*, accedere debere, monet Arrianus *in Epict. l.* 3. *c.* 21. Atque hinc Sacerdotes Cereris Eleusiniæ, Scholiastes *in Persium*, *Sat.* 5. ad Hierophantas Atheniensium ad sua usque tempora, cicutæ sorbitione castrari, Hieronymus *contra Jovin. l.* 1. memorant. Neque hoc Eleusiniis proprium: namque tam in Cybeles, quam in Isidis sacris, *pane* quoque ac *Vino* abstinebant, Julian. *Orat.* 5. etiam à *mulieribus*, *Ibid.* &c. Plura infrà lemmate, *In Castu* vel in *Casto esse*.

CASTINIUM, mons in Aspendo Pamphyliæ, gentile *Castinius* & *Castinetes*. *Steph.*

CASTINUS, Consul, Collega Victoris an. Urb. Cond. 1177.

CASTOLI, campus apud Dorienses. Quos Lydi *Castolos* vocant.

CASTOLOGI, populi Galliæ Belgicæ. Plin. *l.* 4. *c.* 17.

CASTOLUS, urbs in Lydia. Steph. hinc *Castoli* campus apud *Xenoph.*

CASTOR, & Pollux Διόσκουροι, fratres gemini Jovis ex Leda sub cygni formâ compressa filii, qui & Tyndaridæ passim à Poëtis appellantur, quemadmodum & Helena soror ipsorum Tyndaris, quod Leda Tyndaro vel Tyndareo, Spartæ Regi, nupta esset. Hi ubi primùm adoleverunt, mare piratis liberârunt, & ob id Dii maris habiti sunt, quos in tempestate nautæ solent implorare. Post hoc in Colchos cum Argonautis profecti: quâ in expeditione Pollux Amycum Bebryciorum Regem insidias sibi struentem interfecit. Deinde domum reversi, Helenam sororem à Theseo raptam receperunt, Aphydnâ urbe, Theseo absente, expugnatâ. Tandem cùm Castor diem suum obiisset, ferunt Pollucem (qui eôdem cum Helenâ ovô natus immortalis erat) fratris desideriô à Jove petiisse; ut immortalitatem suam cum fratre posset partiri: quâ re impetratâ, alterni mori traduntur, & reviviscere Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 121.

Si fratrem Pollux alternâ morte redemit,
Itque reditque viam toties.

Quod ideo fingitur, ait *Servius*, quia horum stellæ ita se habent, ut occidente unâ; oriatur altera. Horat. *l.* 2. *Ep.* 1. *v.* 5.

---- *Cum Castore Pollux*
Post ingentia facta Deorum in templa recepti.

Vide *Gemini*. His Romani templum, tanquam Liberatoribus suis, illorum sæpe experti, ut rebantur, præsidium, dedicârunt. Plut. *in Coriol.* Vide Florum passim & Salmas. *in eum notas*. Cæterùm communicatum inter fratres *Castoris* nomen, apud auctores, D. Lucas in Act. Apost. *c.* 28. *v.* 11. secundùm Vulgatum Interpretem: *Post menses autem tres navigamus in navi Alexandrinâ, quæ in insula hyemaverat, cui erat insigne Castorum.* Ubi tamen Græcè Διόσκουροι. Plin. *l.* 10. *c.* 43. *Super ædem Castorum genitus pullus in oppositam sutrinam devolavit.* Arnob. *l.* 4. *Tyndaridæ Castores, equos unus domare consuetus, alter pugillator bonus, &c.* Vide & infrà, voce *Decana*. Atqui Castor equorum domitor, Pollux bonus pugil fuit. Theocritus *in Dioscuris*:

Ὑμνέομες Λήδας τε καὶ Αἰγιόχω Διὸς υἱὼ
Κάστορα, καὶ φοβερὸν Πολυδεύκεα πὺξ ἐρεθίζειν.

Et posteà,

------ Σὲ δὲ Κάστορ ἀείσω
Τυνδαρίδα, ταχύπωλε, δορυσσόε, χαλκεοθώρηξ.

Et ante illum Homer. *Odyss.* λ. *v.* 299.

Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
Τοὺς ἄμφω, ζωοὺς κατέχει φυσίζοος αἶα.
Οἳ καὶ νέρθεν γῆς τιμὴν πρὸς Ζηνὸς ἔχοντες,
Ἄλλοτε μὲν ζώουσ' ἑτερήμεροι, ἄλλοτε δ' αὖτε
Τεθνᾶσι, τιμὴν δὲ λελόγχασιν ἶσα θεοῖσι.

Horat. *Carm. l.* 1. Od. 12. *v.* 25.

Dicam & Alcidem, puerosque Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem, quorum simul alba nautis
Stella refulsit.

Idem, *l.* 2. *Sat.* 1. *v.* 26.

Castor gaudet equis, ovo prognatus eodem
Pugnis. ------ ------

Ovid. *Fast. l.* 5. *v.* 700.

Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.

Seneca in *Medea*, *Actu.* 1. *v.* 88.

Cedet Castore cum suo
Pollux cæstibus aptior.

Porrò Castor & Pollux arbitri ac testes legum judiciorumque fuerunt. Cicero *contra Verrem*. *Nic. Lloydius*. Est & Meteori genus, quod appellârunt *Castores*, ignes nimirum fulgoris stellarum instar, felix omen navigantibus habitum, si incidissent gemini. Lege Plin. *l.* 2. *c.* 37. & Senec. *Nat. Quæst. l.* 1. *c. extr.* Hinc *Ecastor*, & *Mecastor*, adverbia jurandi apud Plaut. *Amphitr. Actu* 1. *sc.* 3. *v.* 10. & Terent. *Hecyr. Act.* 1. *sc.* 2. *v.* 8. Item adjectivum *Castoreus*, ut *manus Castorea*, apud Senecam, *Hippol. v.* 810. Item *Castor*, animal ἀμφίβιον, Latinè *fiber*, vel *canis Ponticus*, juxta *Servium*, Juvenal. *Sat.* 12. *v.* 34.

---- *Imitatus Castora, qui se*
Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno
Testiculorum, adeò medicatum intelligit inguen.

Redimere se eâ parte, propter quam petuntur maximè, quò Juvenalis hoc carmen pertinet, præter Ælianum *de Animal.* aliosque, etiam Horapollo affirmat, qui *l.* 2. *Hieroglyph. c.* 65. Ægyptios tradit *Castorem*, sive *fibrem* pingere, cùm designare volunt hominem, qui sibi ipsi damnum inferat: quòd hoc animal, cùm se venationi peti videt, proprios testes evulsos in prædam objiciat. Author Elegiæ de *Nuce*, *v.* 165.

Sic, ubi detracta est à te tibi causa pericli,
Quod superest, tutum, Pontice Castor, habes.

Quod Sestium tamen, medicinæ diligentissimum, negâsse; Plin. *l.* 32. *c.* 3. prodidit. Negat & Dioscorides, *l.* 2. *c.* 26. Vide infrà. Addo, de *Castore* fratre Pollucis, quòd in ejus, ut & aliorum Deorum, templo Romæ thesauros ditiorum fuisse reconditos, innuit Juvenalis, *Sat.* 14. *v.* 260.

------ *ad vigilem ponendi* Castora *nummi.*

Ubi *vigilem* vocat, quòd ibi, pro custodiendis rebus Numinis tutelæ commissis, per vigiles excubiæ agerentur. Vide Brodæum, *Miscellan. l.* 4. *c.* 17. Lipsium *ad Taciti Annales*, & hic passim.

CASTOR, Medicus antiquus, docuit piperitim herbam, quam aliò nomine siliquastrum nominant, bibi contra morbos Comitiales. Plin. *l.* 20. *c.* 17

CASTOR, Historicus Rhodius, floruit sub Julii Cæsaris principatu, quem aliqui Galatam vocârunt, quia in Galatiâ vixerit. Putat Vossius, hunc eundem esse cum eo, cujus meminit Plu. *loc. cit.* Cyrillus, *l.* 1. *contra Julianum*, ac Stephan. in *Boeotia*. Nobilis Chronographus fuit, atque eô nomine etiam laudatur Eusebio *in Chron. ad an.* 989. ubi ex Chronographia Castoris de regno Sicyoniorum, & mox de Atheniensium regno, fragmentum citat. Item ad an. 161. & 542. ubi quædam adfert ex eo de regno Argivorum. Ad hæc Tatiano etiam celebratur, & ante hos Flavio Josepho, qui *l.* 2. *contra Apionem*, cum historicis annumerat, ex quibus constet, Antiochum Epiphanem, in templo Hierosolymitano à se spoliato haud quicquam reperisse, propter quod Judæi a nationibus rideri mererentur. Massiliensis primum fuit orator, si *Suidæ* credimus; qui & auctor est, scripsisse libros 5. sive juxta alios libros 9. *de epichirematis*, item *de persuadendo* libros 2. adhæc *artem dicendi*. Sed historica ejus, quorum idem meminit, sunt ista: *Libri* 2. *de Babylone*, *liber de Nilo*, item *χρονικὰ ἀγνοήματα*, *sive de ignoratione temporum*, quæ etiam Apollodorus citat, *l.* 2. & forcasse Ausonius *Carm.* 22. *v.* 7. *in Professores Burgidal.*

Quod Castor cunctis de Regibus ambiguis.

Nam cùm imprimis soleat in temporibus peccari, eò quòd ejusdem nominis principes confundantur: planè est versimile, Castorem illô opere unius nominis Reges distinxisse. Scripsit præterea, eòdem teste, περὶ θαλασσοκρατησάντων: ex quo opere sunt, quæ Eusebius, *in Chronicis*, passim de illis refert, qui imperiò maris sunt potiti. Porrò Castorem hunc, atque item Thallum, diligenter tractâsse historiam, auctor est Africanus & ex eo Eusebius, *l.* 10. *Præp. Evang. c.* 3. Idem Euseb. *l.* 1. *Χρονικῶν*: *Κάστωρ ἐν τῇ ἐπιτομῇ αὐτοῦ φησιν ὧδε.* Adfert deinde verba, de imperio Assyrio, ejusque initio, quod est à Belo. Mentionem quoque Justinus Martyr facit, *paraenesi* ad *Græcos*. Impensiùs semper favisse Romanis, indicat cognomen Φιλορώμαιος, cujus meminit *Suidas*. Atque eò magis verisimile fit, esse hunc ipsum Castorem illum, qui volumine quôdam Romana instituta cum Pythagoricis contulit, teste Plutarchô *in Quæst. Romanis*. Quod opus etiam signat, *libro de Is. & Osiride*. Sed Strabo alterum etiam cognomen adfert. Nam *l.* 12. vocatur *Saocondarius*. Refert ibidem, fuisse generum Dejotari, Regis Galatiæ, atque ab eodem unà cum uxore fuisse interemptum. Suidas causam hanc cædis addit, quòd socerum esset criminatus apud Jul. Cæsarem. Itaque videri possit hic esse idem Castor, adversùs quem pro Dejotaro orationem habuit Cicero, apud Cæsarem. Sed obstat, quod Castor iste Dejotari fuit nepos: & vocatur adolescens, quâ ætate tam multa scripsisse minimè fit versimile. Verba Ciceronis sunt: *Crudelis Castor, ne dicam sceleratum & impium, qui nepos, avum in discrimen capitis adduxerit, adolescentiæque suæ terrorem injecerit ei, cujus senectutem tueri & regere debebat.* Cicerone autem quis meliùs ista nôsse potuit, qui causam Dejotari adversùs Castorem egit? Num igitur Strabonem & Suidam errâsse dicemus, qui ex nepote generum fecerint? An potiùs statuendum, Castorem illum, de quo Cicero loquitur, esse filium Castoris illius, de quo Strabo & Suidas? Saltem illud extra controversiam poni potest, Castorem nepotem, de quo Tullius, esse filium Castoris Chronographi; qui cùm genere esset humili, solâque forrasse eruditione & facundiâ commendabilis, Regis gener factus est. Vide his Vossium *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 24. *p.* 158. & *seqq. Nic. Lloydium.*

CASTOR, Cursor velocissimus. Pausan. *l.* 3.

CASTOR Antonius, vide *Antonius*.

CASTOR, animal amphibium, de quo sic Plin. *l.* 32. *c.* 3. *Castorea testes eorum. Amputari hos ab ipsis cùm capiantur, negat Sextius diligentissimus Medicinæ. Quinimo parvos esse substrictosque & adhærentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse. Adulterari autem renibus ejusdem, qui sunt grandes, cùm veri testes parvi admodum reperiantur*, &c. Unde eos ἀρτηρίας Dioscorides vocavit, à cælatis vasis metaphorâ ductâ: ἀδύνατον γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀποτεμεῖν τοὺς ὄρχεις, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1046. Hinc *Castoria* vestes, in pretio olim, uti legimus, apud Sidonium, *c.* 7. Ambrosium *de Dign. Sacerdot. c.* 4. Haymonem 1. *ad Timotheum*, *c.* 3. &c. De *Castoribus* porrò multa habet Sylvester Giraldus *Itinerar. Cambriæ l.* 2. *c.* 3. at de medicinis è *castoreo* desumi solitis, vide latè disserentem Plin. *d. l.* adde & dicta suprà.

CASTORIA, urbs Episcopalis Macedoniæ apud Lacum Lychnidum. Castoria castra *Antonin.*

CASTORIS, marinum animal, tam horrendi ejulatus, ut audientes enecet, uti refert Ælian. *l.* 9. *c.* 50. Hinc Oppianus *Halieutic. l.* 1.

Καστορίδες τ' ὀλοαὶ δυσπενθέες, αἵ τ' ἀλεγεινὴν
Ὄσσαν ἐπὶ ψαμάθοισιν ἀπαισίαν ἀείδουσιν
Ἀνθρώποις δ' ἦν γῆρυν ἐπ' οὔασιν ἀλγινόεσσαν
Δέξηται, στυγερὴν τ' ἐνοπὴν κωκυτὸν ἀκούσῃ,
Οὐ τηλοῦ θανάτοιο τάχ' ἔσσεται· ἀλλά οἱ αὐδὴ
Καὶ μόρον αἰνοτάτη ἔσω μαντεύεται αὐδή.
Castoridesque, perniciosæ & graves luctûs, quæque tristem
Vocem in littoribus, & infaustam emittunt
Hominibus. Qui verò clamorem auribus mœstum
Perceperit, querulaque vocis ejulatum audierit,
Non procul à morte erit: sed ipsi cladem
Et mortem gravissima illa præsagit vox.

Et Tzetzes, *Chil.* 6 *Histor.* 47.

Ἡ καστορὶς δ' ὄρνεον, ὃς δ' ἂν ἀκούσῃ ταύτης,
Χρόνῳ βραχεῖ παρέρχεται τῷ ταλαιπώρῳ βίῳ.
Castoris autem rugit, & quisquis audiverit illam,
Brevi excedet ex misera hac vita.

E quibus patet falli eos, qui *Castoridem* pro fibro seu *castore* habent, in quibus doctissimus Rittershusius, *Notis ad Oppian.* Aliud enim *castor*, aliud *castoris*; ille quadrupedes amphibium, hæc pisces est. Ille in ripis fluminum, hæc circa maris littora desertorum & censetur ab Oppiano, inter ea cete, quæ nonnunquam è mari in siccum exeunt: cùm contrà castor ex terra in amnes feratur. Sed & castor verum est animal, *castoris* fabulosum, uti quidem videtur Bocharto, *Hierozoici Part. I. l.* 4. *c.* 2.

CASTORIUS Johannes, Monachus Anglus, scripsit *historiam Hist-*

Westmonasteriensem, & *Chronicon patriæ suæ*: quod orditur à Bruto seu Brytho illo fabuloso usque ad A. C. 1306. Voss. *de Hist. Lat.* l. 2. c. 61. Item, Episcopus Concilio Milevitano, in locum fratris Maximiani, sponte se abdicantis, surrogatus. Augustin. *Ep.* 217.

CASTORUM Locus, ad duodecimum lapidem à Cremona distans, ut habet Tacitus, *Hist.* l. 2. c. 24. *Castoris lucus* vocatur Orosio, l. 6. c. 8.

CASTRA dicta Romanis, loca naturâ atque arte, vallô, fossâ & aggere munita: qualia ferme militum in campis tendentium erant: exiguum castrum *Castellum*, parvum verò Castellum *Castellulum* vocabatur. In priscis Notitiis Provinciarum & civitatum Galliæ, *Castrum* Cabillonense, Matisconense, &c. memoratur: quæ loca olim urbes & quidem Episcopales fuêre. Sic *Castrum* Rauracense, Augusta Rauracorum etiam Colonia. Veteres Gallici Historici sola capita Gentium urbes aut oppida, nec non civitates, interdum etiam municipia vocitant: cœteras urbes eis subjectas *Castrorum*, vel *Castellorum*, nonnunquam & Vicorum appellatione notantes. Contra in Annalibus & Chronicis rerum Francicar. atque in priscis tabulis, *Castra Castellaque* appellantur non pauca, quæ Vicorum nomine deberent esse contenta: sive bellis eversa, sive pestilentiâ exhausta, sive lapsu temporis minora multò ac desertiora facta sunt, quàm olim fuerunt. Ad *Castella* proximè accedunt, quas Galli *Firmitates*, *Salvitates*, *Salvas Terras* & *Fortia*, *Montes Fortes*, *Montes* item & *Rupes*, vel *Roccas* & *Petras*, cum adjunctô aliquo, vocaverunt. Vide Hadr. Valesf. *Præfat. in Notit. Galliæ*.

CASTRA, interdum domus seu Palatium Principis, ac comitatus, Casaubono *ad Capitolin. in Antonino Pio*, c. 7. unde *Castrenses*, h. e. Aulici, eidem *ad Lamprid. in Severo*, c. 41. Sed Græcis quidem τὸ στρατόπεδον comitatus Imperatoris dictus est, item στρατόπεδον, *Ep.* 76. & 110. Synesii, ut & in *Epist.* Theodosii & Valentiniani ad Synodum Ephes. τὸ σύνταξ quoque στρατόπεδον, in *Mandato* ejusdem Synodi: præterea apud Palladium in *Vita* Chrysostomi, &c. Latinis verò *Castra* nunquam eâdem notione sumta sunt, nec *Castrenses* ob id dicti, quod in *castris*, h. e. in comitatu Principis versarentur, Salmasio *ad Lamprid. loc. cit.* Vide *infra*, ubi de *Castrensianis* & *Castrensibus*. Apud medii ævi Scriptores *Castra* urbes dictæ sunt, quæ *Civitatis*, i. e. Episcopatus jus non habuerunt: Quô sensu occurrunt in *Notit. Galliæ.* in Maxima Sequanorum, *Castrum Ebredunense*, *Castrum Vindonissense*, *Castrum Rauracense*, *Castrum Argentoratense*, &c. *Vita* S. Medardi apud Surium. *Noviomus*, *cùm tunc temporis castrum*, *seu munitio haberetur*, *postmodum ipsius ejusdem gloriosi Pontificis Medardi ordinatione*, *Pontificalis cathedræ honore sublimatus est*; apud Car. du Fresne. Nomen autem *Castrorum* multis in Europa urbibus hinc factum, memorat Salmas. quòd ibi loci exercitus aliquando castra locâssent. Sic cùm Græci exercitum vallô inclusum seu *castra*, χάρακα vocent, multis urbibus locisque Χάραξ nomen inditum occurrit. In Phrygia urbs fuit *Charax*, item in Caria, in Nicomediæ sinu, ad Persicum sinum, in Parthia, in Palæstina, alibi: Et Στρατόπεδον χάραξ, multis locis impositum nomen, ubi Sefostris castra fuerat metatus, Strabo, l. 16. Vide eum *Exercitat. Plinian. ad Solin.* p. 1203. Fuit autem *Castrametatio*, apud Romanos, talis. Loci ejus, qui maximè idoneus ad castrametandum videbatur, aptissimam partem, ad prospiciendum præcipiendumque, Imperatoris occupavit tentorium: Positô dein signô, ubi illud fixuri erant, metiebantur, circa signum spatium quadratum sic, ut omnia latera distarent à signo pedes centum, planumque ejus esset 4. actuum. Ad hujus figuræ semper unum aspectum unumque latus, quod visum erat aptissimum aquationibus pabulationibusque, locabantur Romanæ legiones. Tentoria Tribunorum æquali inter se distabant intervallô, eousque extensa, ut totam Legionum tendentium latitudinem assiduè occuparent; dimensô interjus spatiô centum pedum in anteriorem partem ab omnibus tentoriis, fecêre Legionum tabernacula: in quibus equitum peditumque locatio tentoriorum similis, adeoque quadrata fuit. Vide Polybium, l. 6. Wolfg. Lazium, l. 4. *Comment. Reipubl. Rom.* Lipsium, alios, prolixè & accuratè modum *Castrametationis* Rom. describentes. Cæsar lunatis *Castris* Thapsum, operibus communiit: Vegetius, l. 1. c. 23. triquetram & semirotundam formam nominat. Et quidem ante tempora Camilli tantùm per æstatem militiæ fuêre, domi suæ hyemantes: donec Vejis obsessis, primùm castellis ædificatis, castrisque munitis, in hostico hyemem cum æstate continuare cœpêre, Plut. *in Camillo*, Liv. l. 5. &c. Tentoria seu tabernacula militum ex pellibus fiebant, unde *sub pellibus esse*, *exercitum sub pellibus retinere*, & consimiles phrases, vide Val. Max. l. 1. c. 2. *extr.* Carolum Sigonium *in Liv.* l. 5. Jac. Ravardum, *Variorum* l. 4. c. 3. &c. Habuêre autem *Castra* Romanorum ut plurimùm portas 4. Quarum prima *Prætoria* seu *Quæstoria* dicta, vel Orientem Solem spectabat vel è conspectu hostium dirigebatur. Secunda, seu à tergo castrorum *Decumana* vocata est, è qua desertores & facinorosi educebantur. Tertia *Principalis* habebat nomen, è qua Principes & summi Duces, velut ex postico, si quando opus esset, opem suis laborantibus ferebant. Quarta erat post Prætorium & *Quintana* dicebatur, per quam commeatus in castra invehi & rerum utensilium copia venalis exponi solebat. Vide Alex. Neapolitanum *Genial. dier.* l. 1. c. 12. Imò præter has 4. portas, *Extraordinariam* habet quoque Turnebus, *Advers.* l. 10. c. 24. ex Livio, l. 40. &c. Apud Israëlitas *Castra* in tres erant divisa partes, quarum centrum occupabat Tabernaculum dictum *Castra divinæ Majestatis*: Huic proximi erant Sacerdotes ac Levitæ. Tabernaculi ministerio destinati, quorum statio dicebatur *Castra Levi*: Extimas partes, XII. tuebantur Tribus, undique tribum Levi cingentes; Horum locus dicebatur *Castra Israel*. Tota Castrorum figura exactè quadrata fuisse scribitur, 12. milliar. longa ac totidem lata, Uzielid. in Numer. c. 2. v. 3. Ita autem locabantur duodecim Tribus, ut ad Orientem essent Juda, Isaschar & Zabulon: Ad Meridiem, Ruben, Simeon & Gad: ad Occidentem Ephraim, Manasse ac Benjamin: ad Boream totidem Tribus, Dan, Asser & Nephthali: quæ omnes certis inter se spatiis, viarum ad instar, distinguebantur, in quibus merces venum exponi, velut in civitate pacata, solebant. Distabant verò Castra Israëlis omni ex parte à Tabernaculo 1. milliar. ut colligitur ex *Josuæ* c. 3. v. 4. ubi spatium inter Arcam & Populum 2000. cubitorum esse jussum est. Hinc P. Fagius *in Numer.* c. 2. v. 3. *Tradunt*, inquit, *Hebræi*, *filios Israëlis castrametatos fuisse in circuitu Tabernaculi*, *ut unum milliare interfuerit*, *i. e. spatium mille passuum*, & *hoc erat iter Sabbati*. In Castris Levi, (vide *supra*) Orientem eorum partem tuebatur Moses, Aaron & Sacerdotes: Australem obtinebant Cahathitæ: Gersonitæ Occiduam, & Septentrionalem Merarîtæ erant sortiti. In quorum omnium medio, Tabernaculum erat, Divinæ locus præsentiæ; Hinc *in medio Israëlitarum habitare* dicitur Deus, Psalmo 46. v. 5. Habebant porro XII. Tribus, quatuor Vexilla primaria, (Græcis τάγματα dicta, quò alludere videtur Apostolus 1. Corinth. c. 15 v. 23.) quorum unumquodque triplici colore, coloribus gemmarum in pectorali summi Sacerdotis, quibus Patriarcharum nomina erant inscripta, respondente, insigne fuit: habebatque unumquodque eorum peculiare emblema, cum inscriptione conveniente. Sic primo vexillo inscripta fuisse, dicunt verba illa Numer. c. 10. v. 35. *Surge Jehova*, & *fac*, *ut inimici tui dissipentur*, *ac*, *qui te odere*, *à facie tua fugiant*. De emblematis ita P. Fagius in *Numer.* c. 2. v. 3. ac Abenezra *ibidem*, *Dicunt in vexillo Reuben fuisse imaginem hominis: in vexillo Jehudah*, *imaginem leonis*; *in vexillo Ephraim imaginem bovis*, *in vexillo tandem Dan imaginem aquilæ*; sub quibus formis Cherubinos sibi visos refert Ezechiel, c. 1. v. 10. Vide quoque Apocal. c. 4. v. 6. 7. Et fortè eôdem Veteres respexêre, cum Euangelistis quatuor eorundem animalium formas adscripsêre: Matthæo hominem, Marco leonem, Lucæ bovem, & Johanni aquilam attribuentes, &c. Hôc modò itaque castrametabantur olim Israëlitæ, tum in Deserto, ubi per 40. annos errârunt, tum quoties bellum ipsis cum hostibus fuit. Imò & postquam terram Canaam, devictis hostibus, quietè tenerent, urbs Regni princeps Hierosolyma eandem formam imitata est: Namque docente Maimonide *in Bethhabechirah*, c. 7. *sect.* 11. à porta *Hierusalem* usque ad montem, in quo templum, *Castra* erant *Israël*: à porta montis usque ad portam Curiæ, aliàs *Nicanoris portam* cognominatam, *Castra Levi*: reliquum tenebant *Castra divinæ Majestatis*. Vide Thom. Godwyn. *de ritibus Hebr.* c. 8. l. 6. ut & infrà aliquid lemmate *Templi mons*; de *Castra metandi* verò ratione Romanis usitatâ inprimis Salmas. *ad Solin.* p. 671. & *seqq.* ubi inter alia *Castra fossis circumducta*, unde *Fossata castrorum*, Hebræis *Gad*, Græcis περίφραγμα, i. e. *septum*: & *Castrorum portas*, in conspectu rigoris stellam effecisse, notat. Locum *Castris* idoneum hisce describit Papinius Statius, *Thebaid.* l. 7. v. 441.

—— —— *tutis accommoda castris*
Arva notant, *unde urbem etiam turresque videre*
Sidonias: placuit sedes, *fidique receptus*.
Colle per excelsum patulo, *quem subter aperto*
Arva sinu, *nullique aliis à montibus obstant*
Aspectus, *nec longa labor munimina durus*
Addidit, *ipsa loco mirùm Natura favebat*,
In vallum elata rupes, *devexaque fossis*
Æqua & *fortuitò ducta quater aggere plana*, &c.

Ad quem locum vide Casp. Barthium, *Animadversion. Tom.* 3. p. 719. Adde Leonem Philosophum & Imperatorem, *Tacticorum Epilog.* Onosandrum *Strategicô*, Vegetium, l. 1. c. 22. l. 4. c. 8. &c. Diminutivum *Castellum*, unde *incastellare* verbum medii ævi, quod vide infrà. Vide & *Procastria*.

CASTRA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.* Norici urbs *Antonin.* Alia quoque Macedoniæ inter Lychnidum & Heracliam. *Idem.*

CASTRA Alata, urbs Scotiæ regia, *Edenburg.* Vide *Alata Castra.*

CASTRA Alexandri, locus Ægypti circa Pelusium. Qu. Curt. l. 4. c. 7.

CASTRA Annibalis, Magnæ Græciæ portus. Plin. l. 3. c. 10. *Le Castelli* Leandro.

CASTRA Augustana, in *libro Præfectur. Rom.* ubi Dux Rhætiæ primæ & secundæ V. S. habuisse equites Stablesianos seniores; dicitur, Rhenano Augusta est Vindelicorum, German. *Augspurg*, *Rer. Germ.* l. 3. ubi vide *Notas* Cl. Ottonis: adde suprà dicta.

CASTRA Cæcilia, Lusitaniæ urbs. Plin. l. 4. c. 22. Hodiè *Caceres*, vel *S. Maria Guadalupe* Varrerio. Nunc provinc. Estremaduræ, inter Augustam Emeritam & Caurium, in ampla planitie, 3. leuc. à Tago, 16. à Placentia, uti ab oppidul. Guadalupia in Occasum. *Baudrand.*

CASTRA Catulina, oppidul. Austriæ Inferioris ad amnem cognominem *Tuln.* qui unâ leucâ infra se in Danubium exonerat.

CASTRA Celica, Hispaniæ locus inter Emeritam & Salmanticam. *Antonin.*

CASTRA Constantia, civitas Galliæ Celticæ in Neustriæ, seu Normanniæ provincia, sic vocata, quòd ibi C. Julii Cæsaris milites *constanter*, ob Aremoricorum incursiones, castrametabantur. Am. Marcellin. l. 5. vulgò *Constance.*

CASTRA Cornelia, seu Corneliana, oppid. Africæ, in ora, inter Carthaginem & Uticam. Ammian. Plin. l. 5. c. 4. Mela, l. 1. c. 7.

CASTRA Cyri, regio Ciliciæ; sic dicta, quòd stativa illic habuerat Cyrus, cùm adversus Crœsum, in Lydiam, exercitum duceret. Curt. l. 3. c. 4.

CASTRA Dan, locus est post tergum Cariathiarim, ubi sexcenti viri de cognatione Dan pernoctârunt.

CASTRA Dei, i. e. *Mahanaim*: Vide Genes. c. 32. v. 2.

CASTRA Domestica, apud Juvenalem *Sat.* 10. v. 95.

Egregios equites, & Castra domus ----
Simpliciter *Castra* Senecæ *Octavia*, *Act.* 2. *v.* 439.

Jussa haud morabor. Castra confestim petam.

Locus est Prætorianis dicatus, seu *Castra Prætoriana*, à Tiberio in extrema urbis parte constituta, ut ex Dione, Tacito, Suetonio, docent Onuphrius, Lazius, Faber. E quibus Tacitus, *Annal. l.* 4. *c.* 2. *Dispersas per urbem cohortes una in castra conducendo, ut simul imperia acciperent.* Super Diocletianas ponit Scholiastes *Juvenal.* ad d. *l. Juxta aggerem primus castra posuit Sejanus, i.e. super Diocletianas, quæ dicta sunt castra Prætoria.* Et in *Sat.* 13. *A Suburra frequentissima regione migrare ad Diocletianas, ubi solitudo est.* Ad muros urbis, non procul à porta Viminali, Farnabius *ad eund. Satyric.* Habebant tamen stationem in Palatio, & more militari excubias vicissim singuli Tribuni agebant, Tacit. *l.* 6. Vide Gronov. *ad Senec. loc. cit.*

CASTRA Exploratorum, locus in Anglia, Antonin. *Burgh upon Sands* Camdeno Burgus ad Sabulum; Baudrando est vicus in Cumbria provinc. ad Itunæ æstuar. medius inter Carleolum & Drumbourg. Hic obiit Eduard. I. Aliis *Old Carleil.*

CASTRA Febiana, vide *Castra Phebiana.*

CASTRA Flaviana, vide *Ala Flaviana.*

CASTRA Gemina, Hispalensis conventûs oppid. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

CASTRA Germanorum, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. Hodiè *Brexar*, & *Bersac.*

CASTRA Hannibalis, pagus magnæ Græciæ, in littore, Esulæ urbi proximus. Ferrar.

CASTRA Herculis, oppid. Geldriæ, insertum Ducatui Juliac. versùs Ruram amnem; *Erkelens.* 3. leuc. à Juliaco, 7. à Colonia. Aliis *Herculanum.*

CASTRA Judæorum. Vide *Bubastus.*

CASTRA Julia, Hispan. oppid. Plin. *l.* 4. *c.* 22. Hodiè *Trugillo*, inter Castra Cæcilia & Guadalupam. 8. leuc. Zephyræ propior 5. leuc. distans ab Emerita 12.

CASTRA Lælia, Africæ minoris urbs. Mela. *l.* 1. *c.* 7. *Delia* ibi habet Vossius.

CASTRA Lapidariorum, urbs Ægypti, *Lib. Notit.*

CASTRA Larba, Thraciæ urbs. *Antonin.*

CASTRA Mariana, pagus Ducatus Mediolanens. in planitie. 5. milliar. à Novaria in Occasum.

CASTRA Metallina, seu *Metallinum*, oppid. Lusitan. nunc Extremaduræ, ad Anam fluv. Vide *Metallinum.*

CASTRA Nova, Mauritaniæ Cæsariensis locus. Plin. *l.* 5. *c.* 4.

CASTRA Phebiana, in *libro Præfecturar. Rom.* ubi Dux Rhetiæ I. & II. dicitur habuisse equites Stablesianos Juniores, B. Rhenano est Bebenhusium, German. *Bebenhausen*, seu *Babenhausen*, ad Guntiam amnem, Fuggerorum Comitum sedes. Aliis fuit non procul Lauginciaco, ubi nunc pagus *Foiningen*, vel *Fainingen*, quondam Marchionum Voheburgensium. Aliis oppid. *Burgaw*, in Suevia ad Mindelam fluv. Cl. Otto *Notis ad Rhenanum*, *l.* 3. Vide & infrà.

CASTRA Posthumiana, locus Hispan. Bæticæ. Hirtius, *Bell. Hisp. c.* 8. *Castro del Rio* hodiè dicuntur, ut vult Ambr. Moralis. Oppidul. Vandalitiæ.

CASTRA Regina, Rhætiæ Locus. *Lib. Notit.* à fluv. Bavariæ *Regino*, vulgò *Regen*, an Reginopolis hodie, seu Ratisbona? Vide præfatum Ottonem JCtum *ibid.*

CASTRA Rhætica, vulgò *Gastern*, vel *Gast*[illegible] ditiuncula Episcopatu Curiensi olim comprehensa, nunc Suitiis & Glaronensibus subest, ab A.C. 1436 quô Fridericus ultimus Toggiensium Comitum, cui oppignorata erat, cum aliis, obiit. Tum enim *Castrenses*, se Pagis junxerunt, salvô Superiorum jure, sed A.C. 1437. pignori *Castra* data sunt iisdem. Missa cum imaginum cultu hic abolita est, A.C. 1529. Dein Tigurini Rhætis Toggiique juncti ibidem contra Suitios bellum gesserunt. Vide Stumpf. *de Rhætis*, *l.* 10. *c.* 28.

CASTRA Vetera, Urbs Cliviæ Ducatus *Santen.* Inter Vesaliam & Calcariam. Vide *Vetera.*

CASTRA Vicelliana, Morali & Vasterio *Medelin.* Vide *Castra Metallina.*

CASTRA Vinario, Hispan. urbs. *Ptol*

CASTRA Ulpia, nomen urbis. Antonin. Hanc Simlerus *Cleve* existimat, Cliviensis Ducatûs primariam civitatem.

CASTRATIO Marium, olim hodieque multo in usu, vetita est *LL.* Domitiani, Nervæ, Hadriani, simulque circumcisioni Judæorum fibula imposita, qui bellum proin Hadriano moverunt, à Pio tandem auxiliari lege imperatâ, Casaubonus *ad Spartian. in Hadriano Cæs. c.* 14. Sed & jam Noachidis *castrationem* vetitam ajunt Magistri, unoque ore pronuntiant, Israelitis ne ullum quidem animal ex lege castrare licuisse, Levit. *c.* 22. *v.* 24. quod & disertè habetur, apud Flav. Josephum *adv. Apionem*, *l.* 2. Eousque Valesiorum hæresi, quæ omnes *castrari* voluit, Augustin. *de Hæres. c.* 37. Hebræi adversati sunt: ut falsò tradat Strabo, genti huic *ἐκτομὰς, castrationes* pariter atque *περιτομὰς, circumcisiones*, fuisse in usu, *Geogr. l.* 16. Vide Joann. Seldenum *de Jure Nat. & Gent. juxta disciplin. Ebræor. l.* 7. *c.* 3. In pœnam tamen *castratione* mulctati occurrunt servi, in adulterio & furto deprehensi, in *Lege* Sal. *tit.* 27. §. 4. *tit.* 42. §. 4. 15. Pæderastæ, in *L.* Wisigoth. *lib.* 3. *tit.* 5. §. 5. 7. & apud Theophanum, *p.* 151. Mulierum oppressores, in *LL.* Wilhelmi Nothi, apud Bromptonum, *p.* 982. & Knyghtonum A.C. 1087. *οἱ Ἀποκεκομμένοι κ. Καστρᾶται*, apud Harmenopulum, *l.* 6. *tit.* 4. Etiam proditione quidam oculorum & genitalium mutilatione puniti legitur, apud Eugenium in *Ludovico* VI. *p.* 1308 laudatum Carolo du Fresne in *Glossar.* Instrumentum, inter alia, concha Cytheriaca, seu murex, quas voces vide. Cæterùm qui huic mutilationi apud Romanos destinabantur, ab ipso ubere materno ad id rapiebantur; ancillarum inprimis, ac servarum filii, uti discimus ex Papinio Statio, *l.* 3. *Sylv.* 4. *v.* 74. ubi de Domitiani lege prædictâ,

---- ---- ---- nunc frangere sexum,
Atque hominem mutare nefas, gavisaque solos,
Quos genuit, Natura videt, nec lege sinistrâ
Ferre timent famulæ natorum pondera matres.

Et Claudiano, ubi de Eutropio ait, *l.* 1. *v.* 45.

---- ---- rapitur castrandus ab ipso
Ubere, suscipiunt, matris post viscera, pœnæ.

Sed & adultos exsecabant. Idem Statius, *l.* 4. *Sylv.* 3. *in Via Domitiana*, *v.* 13.

Qui fortem vetat interire sexum:
Et Censor prohibet mares adultos
Pulchræ supplicium timere formæ, &c.

Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium d. l.* & plura hanc in rem infrà ubi de *Eunuchis* & *Spadonibus.*

CASTRATIUS, cùm tempore Syllanæ dissensionis Placentiæ gereret magistratum, & Cn. Carbo Consul Marianarum partium obsides peteret Placentinos, ne Placentia ad Syllam deficeret, negantique Castratio dixisset, multos se habere gladios: *At ego annos*, respondit. Val. Max. *l.* 6. *c.* 2. *ex.* 10.

T. CASTRATIUS, Rhetoricam Romæ docuit, ubi locum principem declamandi ac docendi habuit, summâ authoritate gravitateque vir, & à D. Hadriano ob mores atque literas spectatus. Lege *Castricius*, & vide discipulum ejus Gellium, *l.* 11. *c.* 13. & *l.* 13. *c.* 21. ubi severitatem ejus, contra duos Auditores nimium ornatos, exponit.

CASTRENSES Ludi, vide infrà *Ludus.*

CASTRENSES Ministri, apud Æl. Lamprid. *in Alexandro Severo*, *c.* 41. *Aulicum ministerium in id contraxit ---- ita ut annonas, non dignitates, acciperent fullones & vestitores & pistores & pincernæ, omnes* Castrenses *Ministri, quemadmodum*, &c. iidem cum *Aulici ministri & Palatini ministri*, quibusdam ita dicti sunt, quòd in *Castris*, h. e. in comitatu Principis, versarentur. Sed hoc si esset, etiam Corporecustodes Protectores & Domestici, qui latus Principis protegebant & militiam sequebantur armatam, isto potiùs nomine fuissent dicti: quos tamen constat numquam ita fuisse vocatos. Imò nec omnes, qui Palatinorum matriculis attinebantur, hoc nomen habuêre. Nam qui in scriniis Imperatoriis militabant, i. e. Memoriæ, Epistolarum, Libellorum &c. in numero ac sub nomine *Castrensium* ministrorum numquam fuerunt. Sed nec Admissionales, nec Cubicularii, eâdem appellatione censebantur. Aliquot Ministros ex iis, qui propriè *Castrenses* dicti, nominat Lampridius *l. c. Fullones*, *Pistores*, *Vestitores*, *Pincernas.* Præter quos & *Coci*, & *Piscatores*, & *Balneatores*, & *Cursores* etiam, ac cæteri, qui propriè *Ministri* vocabantur & aliquod ministerium in Aula gerebant, sic appellati sunt. Corippus eos, sic describit ac enumerat:

Adsunt obsequio castrorum turba virorum.
Illis summus fides, & plena licentia sacris
Deservire locis, atque aurea fulcra parare,
Regales mensas epulis ornare superbas,
Conservare domum, sanctumque intrare cubile,
Internas munire fores, vestesque parare.

Ubi tamen *castorum* legit Car. du Fresne, Eunuchosque hic intelligi ait. Hinc *Castrensem* Ministrum exponunt *Glossæ* Græcorum: *Καστρήσιος*, ὑπουργός. Eædem *Castrensem* vocant, qui mandata Principis exsequeretur, *Καστρήσιος*, σωβάτος, & pro *Magistriano* eum accipiunt. Exsequendis enim Principum mandatis, maximè adhibiti Magistriani vel Agentes in rebus, *Μαγιστριανοὶ*, *ὁ Καστρήσιος.* Alibi namque *Μαγιστριανὸς* etiam *Mandatorem* exponunt: unde est, quòd eædem Glossæ *Castrensem ἀρχηγὸς ὀφφίκια* interpretantur. *Sacri Palatii Ministeria* iidem dicuntur, in Cod. Theodos. & *Sacro Ministerio Deputati*, Cod. *de Castrensian. leg.* 4. Militabant autem sub *Castrensi sacri Palatii*, qui & *Castrensis* simpliciter dicebatur, *l.* 5. *Cod. Theodos. de privileg. eorum, qui in sacr. Pal. mil.* & separantur à Palatinis scriniorum & ab Admissionalibus & Largitionalibus Palatinis, *ead. leg.* ut & *lib.* 7. *tit. eod.* Dicti & *Ministeriani* vel *Ministeriales*, quòd de sacro ministerio essent, unde tit. in Codice, *de Castrensibus & Ministerianis*, &c. Appellatos autem *Castrenses* ministros Palatinos vult Salmasius, quòd semper adessent Principi, nec tantùm in Aula, vel in Urbe, sed in castris etiam, obsequium illi ac ministerium exhiberent, & in omnibus expeditionibus, eum sequerentur. Nam quocunque iret Imperator, id *Expeditio* vocabatur, ut videre est apud Spartian. in *Pio*, *c.* 7. & Constantinum *de Palatinis.* Adeoque illi *Castrenses* sunt Aulici ministri, qui ab officiis Palatinis & sacris scriniis, uti dictum, separantur. Vide *l.* 15. *Cod. de erog. milit. ann.* aliàs quoque *Castrensiani*, & *Ministeriani* & *Ministeriales* dicti. Unde Recentioribus *Ministeriales* Regum, Ducum, Comitum dicuntur, *Castrenses* & expeditionales servi, qui Dominos suos in expeditionibus sequerentur, & semper præstò essent in bellicis æstibus Vide in *LL.* Burgundionum, in *Capitulis* Caroli M. & infra in voce *Ministeriales*, it. *Palatini.* Quia verò inter *Castrenses* etiam Vestitores erant, uti patet ex loco Lampridii *cit.* & Cod. *de Castrensibus & Ministerianis*, *l.* 3. inde *Καστρησίους* vocârunt, Græci recentiores, Ministerianos Pontificis vel Patriarchæ, qui eum vestiebant, Codinus *de Officiis Aulæ Constantinopol.* Johann. Episcopus in *Resp. Ali*, &c. Vide Salmas. *Notis. ad Æl. Lamprid. in Alexandro Severo. loc. cit.*

CASTRENSIS, qui & *Comes Castrensis*, dignitas olim Palatina: qui *Castrensibus* seu *Castrensianis* præerat, eratque sub dispositione Præpositi sacri Cubiculi, uti colligit Car du Fresne ex *l. an.* Cod.

Cod. Theodos. Qui à prabit. tiron. Sub ejus verò dispositione erant *pædagogia, ministeriales dominici. Cura Palatinorum*, ut est in *Notit. Imperii.* Meminit præterea officii ejus, *l. 1. 2 Cod. Theodos. de Castrensianis, l. 12. de Palat. sacr. largit.* &c. Vide suprà in voce *Castrenses.*

CASTRENSIS Corona, dabatur apud Romanos ei olim, qui primus hostium *Castra* pugnans introisset. Et hæc quidem frondea antiquitus. Plin. *l. 16. c. 4. Romulus frondeâ coronavit Hostium Hostilium, quòd Fidenam primus irrupisset.* Dein aurea fuit, cujus insigne vallus, A. Gellius, *l. 5. c. 6.* Castra enim, obstructis portis, non aliâ ratione poterant capi, quàm dejecto ac superato vallo. Unde & *Vallaris* dicta. Val. Max. ubi de castris Lucanorum & Bruttiorum, expugnatis à C. Fabricio Cons. *l. 1. c. 8. ex. 6. Postero die cùm Consul inter honorandos ---- vallarem coronam ei se servare dixisset, à quo castra erant oppressa*, &c. Anteibat illa, uti & muralis, reliqua dona militaria, unde non nisi præcedente accuratâ inquisitione conferebatur. Sueton. *Aug. c. 25. Dona militaria aliquanto faciliùs ----- quàm vallares ac murales coronas, quæ honore præcellerent, dabat. Has quàm parcissimè & sine ambitione, ac sæpe etiam caligatis, tribuit.* At posteà senescente jam ac decrescente Imperiô, ut pleraque alia, ita tantæ quoque rei decus ad illos cœpit transferri, qui vix unquam castra viderant, sed solùm erant in comitatu Principis, adeoque non tam virtute, quàm gratiâ & favore Principis, more sensim receptô, iis præmiis, quæ non meruerant, donabantur. Cujusmodi sunt illæ *Castrenses corona*, de quibus Tertullian. *de Coron. mil. Est & alia*, inquit, *militia regiarum familiarum. Nam & Castrenses appellantur munifica, & ipsa solemnium Cæsarianorum.* Vide Car. Paschalium *Coronar. l. 7. c. 3.*

CASTRENSIS Pagus, seu Comitatus, in Belgica secunda, ad flumen Mosam, memoratur in divisione regni Ludovici Pii. In hoc Doncherium, Calvus Mons Castellum diœceseos Remensis *Chaumont*, à Doncherio 7. leucis dissitum, 2. à Castro Portiano: Vicus Castricensis, unde Pago nomen, Maceriæ, &c. Quidam ad flumen *Bar* positum, & usque ad Mosam amnem, cui Doncherium adjacet, pertinuisse dicunt. Barus autem fluv. alluit vicos Barum, Broilum, Solium, Novam villam, & paulò infrà in Doncherium in Mosam evolvitur. Hodiè nomen Comitatus Castrensis exolevit cum Retelstensi Comitatu confusi. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASTRIANI, populi ab Aureliano Imperatore magnâ ex parte interempti. Vopisc. *in Aurelian. c. 30. Nic. Lloydius.* Verba ejus sunt, *Monetarii ---- compressi sunt, septem millibus Hiberorum, Ripariensium & Castrianorum & Dacis̄corum interemtis.* Meminitque Ripariensium & *Castrianorum* Codex Theodos. *l. ult. de re milit.* Sed *Castriciani* ibi nominantur, Salmas. *ad Vopiscum. loc. cit.* Hodie milites Turcarum infimæ sortis, qui, ad Janizerorum dignitatem non aspirantes, in castris urbibusque præsidiarios solùm agunt, Turcisque *Nefrides*, vel *Isarlides*, appellantur, *Castrianos* Græcis dici, notat Jac. Sponius, *Itiner. Græc. Part. 2. p. 132.*

CASTRILOCUS, aliàs à situ *Montes*, vulgò *Mons en Hainaut*, olim *Castrilocium*: ubi antehac cœnobium nobile Monachorum, hodie Canonicarum nobilium. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASTRIMONIUM, oppid. Volscorum, in Latio, nunc forsan *Castro*, in Campania Romana, versùs Lirim fluvium & confinium regni Neapolitani, medium inter Aquinum & Pipernum, 12. milliaribus ab Alatrio, & totidem à Sora in austrum, 20. autem à Signia in ortum.

CASTRIOTUS Georgius, vide *Georgius.*

de CASTRO, ramus est serenissimæ Familiæ Portugallicæ, ab Alfonso, è Burgundiæ veterum Ducum, atque ita è Regum Galliæ Capetinorum familia oriundo, qui floruit A. C. 1139. fundatæ. Hujus progenies mascula cùm defecisset in Ferdinando A. C. 1383. gener ejus Johannes Castellæ Rex regnum sibi vindicavit, contra quem electus Johannis Ferdinandi frater nothus, sceptrum ad posteros propagavit; donec extinctô Sebastianô A. C. 1578. masculus legitimus nullus superesset: quô factô Philippus II. Hispaniæ Rex regnum occupavit. Sed sub nepote ejus Lusitani, Castellanorum imperium pertæsi, ex Bragantinis (qui ex notho Johannis Regis orti, per fœminam quoque ad Emanuelem Regem genus referebant) Johannem Regem esse jusserunt, ut alibi visum. Cujus patruus Edoardus, ex Beatrice *de Toledo-Oropesa* hærede, filium habuit Ferdinandum, Toleto Oropetanorum progenitorem. Inter reliquas lineas è Bragantinis descendentes, domus quoque est *de Castro*, à Dionysio Jacobi Ducis Bragantini fratre orta. Hic enim Ferdinandi II. Ducis Brigantiæ, A. C. 1483. extincti filius, ex Beatrice de Castro, genuit Ferdinandum *Ruis de Castro Comitem de Lemos*: quô & Teresâ *de Andrada Comite de Villalva*, natus Petrus Fernandez *de Castro Andrada Comes de Lemos*, pater fuit ex Leonora *de Cueva*, Ferdinandi Roderici seu *Ruis*, extincti A. C. 1601. cujus, ex Catharina *de Sandoval*, filii fuêre Petrus *Fernandez* Comes *de Lemos* Marchio *de Sarria* (uxor Catharina *de Sandoval & Rozas*) Franciscus Dux *de Taurisano* (extinctus A. C. 1637. maritus Lucretiæ Gatinaræ Legnanæ) & Ferdinandus Comes *de Gelves*, (cui uxor obtigit Leonora *de Portugallia de Gelves*) Spener. *Tom. I. p. 6.*

de CASTRO Ludovicus, vide *Ludovicus.*

de CASTRO Paulus, vide *Paulus.*

CASTROCOMIUM, Iberiæ locus. *Cedrenus.*

CASTRODUNUM, vulgò *Chateau-Dun*, urbs Galliæ, caput regiunculæ Dunensis, olim *Urbs-clara* seu *Rubeclare* dicta. Hic à Sigeberto Rege Prometo Episcopo constituto, Pappolus Episcopus Carnutensis restitit, A. C. 573. Vide Gregor. Turon. *l. 7. T. V. Conc.* Duchesnium, *antiq. Urb. Gall. c. 4. de Ballivatu Blesensi.*

CASTRORUM Præfectus, vide *Præfectus*, it. *Principia.*

CASTROZARBA, Thraciæ oppid. *Procopius.*

CASTRUCCIUS Castracanus, Tyrannus Lucensis, Pistorium cepit, à Johanne XXII. excommunicatus, A. C. 1326. Filii ejus duo à Ludovico Bavaro pulsi. Antonin. *tit. 21. c. 5. §. 6.* Macchiavellus, *in vita ejus*, Blondus, Villanius, Sabellicus, Leand. *descr. Italiæ.*

CASTRUM, vulgò *Castro*, urbs fuit Hetruriæ, Ducatus Castrensis caput, Ducis Parmæ anteà, munita, & Episcopalis; sed ab Innocentio X. Pontifice Romano funditùs eversa & deleta fuit A. C. 1646. & ejus Episcopatus Aculam translatus, erat juxta amnem Olpitam, 13. milliaribus ab ora maris Tyrrheni, & paulò minùs à Soana in austrum, uti à Tuscania in occasum. Ab eâ regiuncula adjacens dicta fuit *Stato di Castro*; estque inter agros Senensem ad occasum, & Urbevetanum ad Boream, Patrimonium D. Petri ad ortum, & mare Mediterraneum in austrum, nunc in ditione Romani Pontificis. Altera autem urbs Castrum dicta, in Salentinis, est Castrum Minervæ. Vide ibi.

CASTRUM, seu Castrum Albiensium, vulgò *Castres*, urbs Galliæ, in Occitania, ad Acutum fluvium, Episcopalis facta A. C. 1317. à Joh. XXII. sub Archiepiscopo Bituricensi. 6. leucis distat à Carcassona in Boream Albigam versùs, à qua tot leucis dissita, & 10. à Tolosa.

CASTRUM, urbs Siciliæ excisa, apud Arcatam oppid. teste *Faz.* ab Aluntio 15. mill. pass. in Cæciam. Patria Epicharmi.

CASTRUM ad Lædum, seu Castrum Lidium, vulgò *Chateau du Loir*, oppid. Galliæ, in Cenomanensi provincia, ad Lædum fluvium. Sedet inter Turones ad 8. leucas, & Cenomanum ad 9. circiter, prope confinia Turonensis agri.

CASTRUM Alio, vulgò *Chastel Aillon*, ad Oceanum, in priscis Santonum finibus, non procul Rupellâ: diœcesi huic nunc attributum, & cum Rupella, aliisque locis Santonicæ diœcesi exemptum, postquam sedes Malliacensium Episcoporum apud Pictones aucta, & Rupellam translata est. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASTRUM Altum, vulgò Castralle, teste *Beutherò*, oppid. Hispaniæ Tarraconensis, medium inter Saguntum ad meridiem & Carthaginem veterem ad septentrionem cæde Amilcaris memorabile, Liv. *l. 24. c. 41.* in regno Valentiæ. *Floriano* autem est *Castel Seras.*

CASTRUM Aragonense, vulgò *Castel Aragonese*, urbs Sardiniæ insulæ, in parte Boreali, sat ampla & culta, totiusque insulæ post Calarim prima, & probè munita, in ora littorali, prope ostia fluvii Aragonensis, cum portu satis capaci. 24. milliaribus distat à Sassari in Boream, 80. ab Arborea, & 100. circiter à Calari pariter in Boream. Aliàs Tibula dicta fuit.

CASTRUM Bononiense, vulgò *Castel Bolognese*, oppid. Italiæ, in ditione Bononiensi, quanquam in Romandiola insertum, in via Æmilia, inter Imolam & Faventiam, sub dominio Summi Pontificis.

CASTRUM Briandi, vulgò *Chasteau Briant*, oppid. Galliæ, in Britannia, versùs Andegavensem provinciam, 10. leucis à Nannetis in Boream, cum castro antiquo.

CASTRUM Brientii, in Britannia minori à Brientio conditore vel domino. Vulgò *Chasteaubriant.* Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Vide *Castrum Briandi.*

CASTRUM Britonum, Scriptor. Scot. *Dunbritton*, oppid. est Scotiæ, in Levinia provincia, cum arce munitissima, ubi Levinus fluvius cadit in Glottam fluvium. Distat. 8. milliaribus à Glasco. Vide *Dumbretonium.*

CASTRUM Caledonium, vulgò *Dunkelden*, urbs est Scotiæ, ad Tavum fluv. in Perthia provincia, versùs Atholiam regionem, 10. milliaribus à Perthia urbe in Boream. Est Episcopalis sub Archiepiscopo S. Andreæ, fuitque malè habita ab Anglis hisce ultimis temporibus.

CASTRUM Cameracense, vulgò *Catteau Cambresis*, oppid. Belgii, in agro Cameracensi, bellis nuper deformatum. 5. leucis distat à Cameraco in ortum, & 2. à Landrecéio, ad Sellam fluvium.

CASTRUM Caninum, vulgò *Chasteau Chinon*, non longe à fonte fluminis Icaunæ, in diœcesi Augustodunensi, cum Prioratu S. Christophori Cluniaco subjecto. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASTRUM Celsum, in diœcesi Namnetensi, ad Ligerim, celebre olim, nunc *Chantoceaux.* Idem.

CASTRUM Censorium, ad ripam Icaunæ, non procul à Chora fluvio & Viceliaco. Vulgò *Chasteau Sausoy*, pro *Chasteau Censoy.* Pago Nivernensi attribuitur à *Coquilio.*

CASTRUM Corvolinum, Gall. *Corbeil.* oppid. Gall. ad fluv. Sequanam, 14. Italic. milliarib. ab urbe Parisiensi dissitum.

CASTRUM Doloris, *in Cerimoniali Episc. l. 2. c. 11.* Si adsit in Ecclesia *lectum mortuorum seu Castrum doloris.* Infrà, *cum quo ibant ad feretrum, seu Castrum doloris*: Dominico Macro Cenotaphium est, seu tumulus, in exequiis defuncti cadaver repræsentans. *Ideò*, inquit, *Sacerdos, qui preces recitat, & Subdiaconus cum cruce debent se collocare eodem in loco, in quo secundùm rubricas sistere se deberent, præsente cadavere*; in *Hierolex.*

CASTRUM Francum, vulgò *Castelfranco*, oppid. Italiæ, in ditione Pontificia & agro Bononiensi, & medium ferè inter Mutinam & Bononiam, prope Panarum amnem. Ei adjacet Arx Urbana, ab Urbano VIII. Pontifice Maximo extructa in tutelam confinii Status Ecclesiastici contra Mutinensem Ducatum.

CASTRUM Gaillardum, vel Guallardum, vulgò *Chasteau Gaillard*, locus est Galliæ, prope Radipontem *Ratepont*, in Veliocassibus: Ejus meminêre Britto & Rigordus, apud Hadr. Vales. in voce *Radipons.*

CASTRUM Gandulphi, vulgò *Castel Gandolfo*, oppid. Italiæ, in Latio. Vide *Arx Gandulphi.*

CASTRUM Guelphum, vulgò *Castel Guelfo*, oppid. Italiæ, in Ducatu Parmensi & in via Æmilia. Paucis nunc constat incolis; estque prope Tarum amnem, & medium inter Parmam & Burgum S. Domnini.

CA

CASTRUM Gonterii, vulgò *Chasteau Gontier*, oppid. Galliæ, in Andegavensi provincia, ad Meduanam fluvium, in limite Cenomanensis provinciæ, & medium ferme inter Andegavum & Lavallium. Hic diversa Concilia, vide Laur. Bouchelium, *nomencl. Syn. & Autor. edit.* 1609.

CASTRUM Heraldi, vulgò *Chastellerant*, urbs Galliæ, in Pictavensi provincia, ad Vigennam fluvium, 6. leucis infra Pictavium, versùs Turones. Prope urbem hanc cerva militibus Clotarii M. vadum ostendit, contra Maricum Gothum ituris. Olim Vice-Comitatus, posteà à Francisco I. in Ducatum erecta & Paris dignit. in gratiam Francisci Borbonii. Duchesnius *aux recherches des Villes*.

CASTRUM Inui, erat oppidulum Rutulorum, in Latio, in ora littorali maris Tyrrheni. Situm inter Antium & Aphrodisium, teste *Brietiò*.

CASTRUM Iphium seu Taxianum, vulgò *Chasteau d'If*, arx Galliæ in scopulo, in ora Provinciæ, prope Massiliam urbem, undique mari cincta, parva, sed munita.

CASTRUM Lamberti, vel *Lamperti*, versùs Aquilonem à Ptolemaide quatuor, contra Austrum verò à Saudalio *Castro* tribus distans milliaribus, sub monte Saron, juxta mare, situm, est in tribu Aser.

CASTRUM Lidi, oppid. in Cenomanis, Turonibus finitimum, vulgò *Chasteau du Loir*. Vide *Castrum ad Ledum*.

CASTRUM Lucii, in Lemovicibus, in cujus obsidione Richardus Angliæ Rex vulneratus occubuit, A. C. 1199. Vulgò *Chalus*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASTRUM Lunæ, vulgò *Chasteau de la Lune*, ad ripam Riselæ, in Aulercis Eburovicibus. *Idem*.

CASTRUM Minervæ, vulgò *Castro*, urbs fuit Salentinorum, nunc regni Neapolitani, in provinc. Hydruntina, Episcopalis, sub Archiepiscopo Hydruntino, in ora littorali maris Ionii, aliàs malè habita à Turcis, nunc utcumque reparata & munita. 6. milliaribus distat ab Hydrunto in austrum, 9. ab Alexano in Boream, & 16. à Iapygio promontorio, centum autem & ampliùs à vico Grottaria dicto, in Calabria ulteriori.

CASTRUM Nantonis, vulgò *Chasteau Landon*, urbecula Galliæ, in Insula Franciæ & Vastinio agro, 2. leucis à Nemursio in meridiem, & 4. à Montargio, 20. autem à Lutetia.

CASTRUM Novum, in ora Hetruriæ, Plin. *l.* 3. *c.* 5. Liv. *l.* 36. *c.* 3. & aliis, locus provinciæ Patrimonii S. Petri, in ora maris Tyrrheni, nunc Castrum S. Marinella dictum, in ditione Barberinorum, ut ex conjectura liquet, & ex loci distantia inter Pirgos & Centumcellas, cum portu aliàs capaci, sub dominio Romani Pontificis. Castrum novum alterum *Blond. Leand.* est in Aprutio ulteriori, in ora sinus Adriatici, nuncque tantùm supersunt rudera *Calvano* dicta, ad ostia Romani fluvii.

CASTRUM Novum, *Cassiod. Castel Novo*, oppid. amplum Liguriæ, ad Iriam, seu Scripiam fluv. inter Dertonam urb. 5. & Ticinum in Boream, 20. mill. pass. à Gothis, teste *Cassiod.* ædificatum. *Baudrand.*

CASTRUM Novum, vulgò *Castel novo Tortonese*, quia in Dertonensi agro. Dicitur etiam ad differentiam aliorum *Castel novo de Scrivia*, estque in Ducatu Mediolanensi 3. milliaribus à Pado fluvio.

CASTRUM Novum item, *Vet. Inscr.* urbs Dalmatiæ, ad sinum Rhizonicum, Ascrivio urbi finitima, in ora: ubi sedes est Episcopi Risiniensis, nunc sub Turcis. *Baudrando Castel novo*, oppid. est Turcarum probè munitum, aliàsque à Christianis tentatum irrito conatu, distat 10. milliaribus à Cattara in occasum, & totidem à Rhizino, 22. autem à Budua in Boream.

CASTRUM Novum, Christianorum præsidium in montanis, quà Tyrensi urbi ab Oriente adjacent, situm est in monte Aser.

CASTRUM Novum Grafinianum, vulgò *Castel novo di Carfagnana*, oppid. amplum Italiæ, & caput Caferonianæ seu Grafinianæ regionis, ubi arx munita, dicta Mons Alphonsus. Subest Duci Mutinensi; sedetque versùs montem Apennini, & prope amnem Serciuin, 23. milliaribus à Lucca in Boream.

CASTRUM Novum de Strictis fontibus, ita dictum, quòd recentius esset aliis castris proximis, & fontes haberet angustos. Vulgò *Castelnau de Stretefons*, aliàs absolutè *Castelnau*, 3. leuc. ab urbe Tolosa.

CASTRUM Octavianum, vulgò *S. Locat*, teste *Morali*, pagus Hispaniæ citerioris apud Barcinonem urbem.

CASTRUM Porciani, vulgò *Chasteau Porcien*, urbecula Franciæ, in Provincia Campaniæ & Retelensi agro, ad Axonam fluvium, Principatus titulô clara, vix 2. leucis à Retelio in occasum, & 8. à Remis in Boream. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASTRUM Radulfi, in Biturigibus, hodiè *Chasteau Roux*, pro *Chasteau Raoul vel Roul*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASTRUM Rainaldi, vel *Reginaldi*, hodie *Chasteau Renaud*, in Turonibus, ad fluv. Braennam, *la Branle*. Proximum habet Bucelium, *le Boulay*, locum olim Prioratu, nunc collegiò Canonicorum illustrem. *Idem*.

CASTRUM Reginaldi, vulgò *Chasteau Regnault*, castrum munitum Franciæ, in Retelensi agro, in colle, cum titulo Principatus, ad Mosam fluvium, duabus leucis infra Carolopolim, in limite Leodiensis dominii.

CASTRUM Regium, quondam dominorum Teutonicorum, quod contra Vulturnum à *Castro* Indi tribus, contra Africam autem à Tabernaculo Aber Cinæi quatuor milliaribus in valle situm, optimis quibusque fructibus abundabat, est in monte Aser.

CASTRUM Rufum, vulgò *Chasteau Roux*, oppidum Galliæ, in provincia Bituricensi, Ducatus titulô insignitum, ad Ingerem fluvium, 7. leucis ab Exeloduno in Austrum. Dicitur etiam, & forsan meliùs, *Castrum Rodulphum*.

CASTRUM S. Angeli, vulgò *S. Angelo*, oppid. Italiæ, in Ducatu Mediolanensi, non longè à Lambro fluvio, & 7. milliaribus à Laude Pompeja.

CASTRUM S. Sidonii, locus Galliæ, in Caletis, Monasteriô illustris, vulgò *S. Sens*, aliàs *S. Saens*. Distat ab urbe Rotomago 4. leuc. *Orderico Vitali* memoratum. Hic oritur Guarenna seu Warinna fluvius, inde *fluvius S. Sidonii* quoque dictus, teste *Chronico* Fontanellensi, *c.* 9. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Caleti*.

CASTRUM Stiliconis, vulgò *Castion*, teste *Merulâ*, oppid. Insubriæ in agro Mediolanensi, à Mediolano 25. mill. pass. Varesium versùs 7. à Stilicone viro clarissimo Honorii Aug. socero, à Claudiano versibus celebrato, nominatum, prout alia castra, sive oppida ejusdem nominis non modò in Italia, sed in Galliis.

CASTRUM Theodorici, vulgò *Chasteau Thierry*, urbs lepida Galliæ, in Campania regione, ad Matronam fluvium. Ducatus titulô gaudet. 10. leucis distat à Meldis in ortum, & 12. à Remis. Hic Concil. A.C. 933. urbe à Rodolfo obsessâ. Flodoard. *in Chron. T. IX. Concil.*

CASTRUM Truentinum, Cicer. *l.* 8. *Att. Ep.* 12. *Appian. Liv.* oppid. Piceni excisum, ad ostia Truenti fluv. Vide *Truentum*.

CASTRUM Villanum, quasi villa munita, vulgò *Chasteau Vilain*, locus Comitatûs titulô insignis, in finibus Lingonum. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CASTRUM Vulpinum, vulgò *Chasteau Renard*, oppidulum Galliæ, in insula Franciæ & Vastinio agro, supra amnem *Ovayne*, 2. leucis à Montargio, & 27. à Lutetia in meridiem, sub dominio utili Principis Auraici.

in CASTU, vel CASTO Cereris esse, Græcè τῇ Δήμητρι ἁγνεύειν, quid sit, vide suprà in voce *Cadurcum*, item in voce *Cerealia*. Addam hic saltem, ut eò exactiùs castitatem servarent αἱ Θεσμοφοριάζουσαι hæ, *κνέωρον* sibi durante festô substravisse, quòd inimicum id esset generationi: nam fœtus in utero necabat appositum, Salmas. *ad Solin.* Sed & Plinius *agnon*, eôdem fini illis adhiberi consuevisse, docet *l.* 24. *c.* 9. *Græci lygon vocant, alii agnon, quoniam Matronæ Thesmophoriis Atheniensium castitatem custodientes, his foliis cubitus sibi sternunt.* Nempe Sacra maximâ castimoniâ tractanda esse, etiam Gentiles agnovêre. Hinc Macrobius, *Saturnal. l.* 1. *c.* 23. *Vehitur enim simulachrum Dei Heliopolitani, uti vehuntur in pompa Ludorum Circensium Deorum simulachra: & subeunt plerumque provinciæ proceres raso capite, longi temporis castimoniâ puri.* Ubi, *Castimoniam hîc appellat ἁγνείαν & à Venereis operibus abstinentiam*, ait Heraldus. Quô fine, Mysi & Esseni ἄζυγες καὶ ἀγνοί, Galli matris Sacerdotes virilitatem sibi adimebant testâ, Hierophantæ Pontificatum adepti cicutâ se castrabant; rectô propiùs in Cybeles Isidisque *Casto* (qui etiam propriè illarum erat) certis statisque diebus, non usu Veneris tantùm, sed & certis ciborum generibus, libidini relaxandæ, abstinebant, Appulejus, *Milesia* 11. *Quod enim sedulo percontaveram, difficile religionis obsequium & castimoniarum abstinentiam satis arduam, cautoque circumspectu vitam, quæ multis casibus subjacet, esse muniendam.* Ubi *Castimoniam* ξηροφαγίας vocat rigidam abstinentiam ab omni cibaria voluptate, ab animalibus, à vino, simulque ab illis rebus temperatum, ut ipse *eòdem librô* posteà explicat. Et Tertullian. *de Jejunio, adversus Psychicos, c.* 13. *Xerophagias vero novum affectati officii nomen, & proximum Ethnicæ superstitioni, quales castimoniæ Apim, Isidem, & Magnam Matrem certorum edulium exceptione purificant.* Quæ abstinentia nonnunquam integrum mensem durabat; atque tum *tricenariæ ceremoniæ*, & qui illas observabant, *puri menstruo* dicebantur, *Festô* teste. Imò quorundam ciborum abstinentiæ meminit Hieronymus mox laudandus. Inter hos verò cibos panem memorat, præ cæteris, Arnob. *adv. Gentes, l.* 5. *Quid temperatio ab alimonio panis, cui rei dedistis nomen Castus?* Sed quantum hypocriseos sub hac rigoris specie latuerit, docet videtque Hieronymus *contra Jovinianum, l.* 2. *Apud illos*, inquiens, *jejunium panis sagina carnium compensatur.* Et magis *Epist. ad Letam*, *Faciant hoc cultores Isidis & Cybeles qui gulosâ abstinentiâ Phasides aves & fumantes turtures vorant, ne scil. Cerealia dona contaminent*, &c. Sic Isidis propriè Cybelesque *Castus*, ut dictum: inde ad alios quoque Deos Deasque transiit vox. *Castus* enim abstinentia, seu, *temperatio à pane* primùm, ut ex Arnobio vidimus, inde & ab aliis rebus à *Careo*, unde cassus ac literarum μετάθεσει *Castus*, Desid. Heraldus, *Animadversionibus ad Arnobii locum*, qui etiam de vocibus *purus* & *castus* sæpe jungi primò & pro se mutuo sumi solitis, varia habet *ad l.* 7. Sed & castimoniæ observantes Gymnosophistæ pomis, oryzâ, farinâ contenti, carnibus abstinebant, Jovis in Creta sacrifici in cibum nil admittebant, quod coctum esset, &c. Quod & Jure Pontificiô cautum erat, *Ad Divos castè adeunto, pietatem adhibento: opes amovento, qui secus faxit, Deus vindex erit.* Vide Alexandr. ab Alexandro, *l.* 4. *c.* 17. Theod. Canterum, *Variar. Lection. l.* 2. *c.* 21. Scaligerum, *Conjectanea ad Varronem*, & Dalechampium *Not. ad Plinium*, nec non infrà *Epulones*, *Mysterium*, *Parasceve*.

CASTULA, oppid. Etruriæ inter Aretium 5. & Cortonam, medium ferè intra montes, 10. mill. pass. non obscurum, vulgò *Castiglione*, nisi sit aliud ad lacum Thrasymenum, à priore 10. mill. pass. in meridiem distans, longitud. 35. 15. latitud. 42. 40. *Baudrando* est, 4. milliar. à Clain palude, sub Magno Duce Hetruriæ, 15. milliar. in Boream ab altero oppid. *Castellione* dicto, juxta lacum Thrasimenum, in agro Perusino, in ditione Pontificia.

CASTULA, palliolum fuit præcinctui, quô nudæ infra papillas præcingebantur mulieres, inprimis postquam subuculis uti desierunt, vide Varronem, *de Vita Pop. Rom. l.* 1. Plautum, &c. Alii pro *Castula*, apud Plautum *Caltula* legunt, de qua Nonius: *Caltulam*, inquit, & *Crocotulam*, *utrumque à generibus florum translatum, à caltha & à croco.* Octav. Ferrarius de re *Vestiar. l.* 3. *c.* 20.

CASTULO, urbs olim Episcopalis, nunc pagus Hispaniæ Tar-

Tarraconens. *Appiano*, Κασάλων, *Straboni* corruptè Κλάσων, & Καστάων, & Καστάλων. *Artemidoro*, *Polybio* & Stephano Κασάλων. Ejus meminit Silius, *l.* 3. *v.* 30.

Castulo Phœbei servat cognomina vatis.

Et paulo pòst, *v.* 392.

Fulget præcipuis Parnassia Castulo signis.

Populi *Castulonenses* Plinio, *l.* 3. *c.* 3. Oretanorum urbs maxima est (inquit Bochart. *l.* 1. *Chanaan. c.* 34.) Bæticæ finis versùs Orientem, ubi Bætis ne scaphis quidem est pervius, propter confragosas crepidines, quibus utrimque obsidetur. Res expressa in Strabone, qui, postquam Bætin stadiis fere quingentis Hispalin usque, ὀλκάσιν ἀξιολόγοις, onerariis grandioribus, navigari docuit, & minoribus usque ad Ilipam & Cordubam usque scaphis, Τὸ δ' ἄνω, inquit, τὸ ἐπὶ Κλάσων (lege Καστάλωνα) οὐκ ἔστι πλώϊμον: παράλληλοι δέ τινες ῥάχεις ὀρῶν παρατείνουσι τῷ ποταμῷ. Ubi ῥάχεις sunt rupes, ad quas fluctus cum fragore alliduntur: unde Proverbium in loquaces, ῥαχίας λαλίστερος, ripà aut litoris crepidine loquacior. Cùm autem ad hujusmodi ῥάχεις sita fuerit *Castulo*, ut Geographus author est, ab aquarum fragore videtur esse appellata, quia חשלשל *castala* ab Arabibus *fluvii fragor* dicitur. Hoc saltem verosimilius, quàm quod Græci fabulantur, non aliâ ratione fieri, quàm vocis sonò, Castalium, Castaliæ nymphæ filium, à qua prope Cyrtham & Parnassum fons Castalius dictus est, Castulonem in Hispania condidisse. Unde Silius, *l.* 3. *v.* 97. de Imilce uxore Annibalis, quæ Castulone nata erat, ut ex Livio discere est.

—— —— Cyrrhæi sanguis Imilce
Castalii, cui matreno de nomine dicta
Castulo. —— —— ——

Ad Castulonem meminit *Strabo* fodinæ plumbi, cui argentum erat admixtum. Sed & argenti fodinas in eodem agro memorat his verbis Polyb. *l.* 10. Ἐν δὲ τοῖς Κασταλῶνα τόποις, τῆς Βαιτούλων πόλεως, ὁ μεταλλεύεται τὸ ἀργύριον μικτόν. Hæc *Bæcula* est *Obulcum Ptolemæi*, cui vicina fuit Castulo ad Bætim, non ad Anam, ubi describunt πλατυόγραφοι. Sed, in Castulonis situ, fefellit illos numerus latitudinis, qui in *Ptolemæo* corruptus est, ut Casaubonus rectè observat. De Castulone plura qui volet, Livium legat, *l.* 24. *c.* 41. & *l.* 28. *c.* 13. 19. 20. Nunc tenuis vicus est, infra montes, ubi transitus *Puerto de Muradal*, inter Castellam novam & Andaluziam. *Nic. Lloydius.*

CASTUM Nemus, allusum ad castum Cereris, apud Romanos. Fuit tamen, cùm suspicater, *Castum Nemus* propriam quandam appellationem Teutonicam fuisse, quæ arcani illius vehiculi nomen exprimeret, dictumque adeo *Castenwald*. Vocatur hodie silvæ etiam Martianæ pars, apud Brisiacum, eò nomine, an à simili ratione? Nam de Castaneis nugæ sunt, cùm silva tota obsita quercubus. Ortelius locat in insula Oceani.

CASVENTILIANI, Italiæ populi in 6. Regione. Plin. *l.* 3. *c.* 14.

CASUBULA, Gallis *Chasuble*, Siculis etiamnum *Casubula*, vestis est Sacerdotalis in Ecclesia Romana, eadem cum *Casula* & *Planeta*: dicta à *casa*, quòd totum hominem, ut *casa*, tegat. Nempe vestis hæc olim totum Sacerdotem à collo ad pedes ambibat, atque adeo brachia ipsa & manus tegebat: ita ut, si iis ad sacra facienda vellent uti, necessum haberent *Casulam* ad utrumque latus erigere, aut fibulâ cohibere, uti Car. du Fresne docet ex Ruperto. Erat autem veter. Casulis Pallii Archiepiscopalis figura attexta, quomodo hodieque complures habentur, in majorum Templorum secretariis, in quibus circa collum limbus alterius coloris ante & retro pendulus affixus conspicitur, ubi hodie retro tantùm in crucis attexitur figuram. Vide Gregorii M. imaginem ex musivo expressam, quæ habetur post ejus *Vitam*, à Joanne Diacono exaratam, & Episcopi alterius in S. Germani Pratensis Templi porticu & similes, quæ Romæ in veter. Ædibus sacris visuntur. Quia itaque rotunda & clausa fuit ex omni parte revolvique toties ac replicari necesse habebat, quoties sacra peragenda essent, factum est, ut Latini eam paulatim in latere rescinderent, ut hodie non ampliùs *Casulæ*, sed Monachici scapularis formam præ se ferat. Græci verò hodieque antiquam formam mordicus retinent: atque iis intexunt, ad modum crucis quadruplicatæ, literam *Gamma*, hincque πολυσταύριον, h. e. *multicrucem* & *gammadium* vocant. Iidem solâ *Casulâ* induti, absque Alba, sacra faciunt, &c. Sed & in genere *Casula* omnibus Clericis, apud Amalarium, *de Eccles. Offic. l.* 2. *c.* 19. Diaconisque tribuitur, in Concilio Liptinensi *can.* 7. Vide Honor. Augustodunensem, *l.* 1. *c.* 231. Pro habitu Monachico sumitur, adeoque pro ipsa cuculla, apud Theodemarum Abbatem, & Auctorem *Vitæ* S. Fulgentii Episcopi Ruspensis, *c.* 18. Vide Haëftenum, *Disquisitionum Monastic. Tract.* 3. *disquis.* 1. Imò famulis ac viris privatis tribuit Procopius, *Vandalicor. l.* 2. *c.* 26. Ἱμάτιον ἀμπεχόμενος ὅτε στρατηγῷ ὅτε ἄλλῳ στρατολογίμῳ ἀνδρὶ ἐπιτηδείως ἔχει, ἀλλὰ δούλῳ ἢ ἰδιώτῃ πρέπει μᾶλλον, Κασύλαν αὐτὸ τῇ Λατίνων φωνῇ καλοῦσι Ῥωμαῖοι, *Veste indutus, quæ nec Duci exercitus, nec militi, sed servo potiùs aut idiotæ conveniret*: Casulam *Latinâ voce, Romani vocant.* Mulieribus insuper servi, Carolus Macer, ex antiquis picturis in musivo Tribunæ S. Cæciliæ Transtyberinæ regionis, &c. Vide Macrum utrumque in *Hierolex.* & Car. du Fresne in *Glossar.* quorum hic vocis originem nonnullis arcessi, à Græco κασᾶς vel κάσσος & κάσσυμα, quæ *Polluci* & *Hesychio*, aliisque Grammaticis ἱμάτιον ποικιλτόν, *vestem coactilem*, sonet, apud *Xenophontem* inprimis, addit, ex Salmasio *ad Solin. p.* 966. Vide & hic infrà.

CASUENTUM, fluv. in sinu Tarentino. Plin. *l.* 3. *c.* 11. quem Leander *Vasento* dici ait, in Calabria superiore est. *Basentum* Diaconus vocat. *Baudrando* Lucaniæ fluv. trans Apenninum est, nunc Basilicatæ provinc. inter Bradanum & Acalandrum. In sinum Tarentinum se exonerat, 24. milliarib. à Tarento in Occasum *Barentinum amnem* est apud *Jornandem*, sub cujus alveo Alaricus Gothorum Rex sepultus fuisse dicitur. Fuit etiam *Casuentum*, vel *Casuentinum* Colonia Romanorum, teste *Frontino*.

CASULA, Africæ propriæ urbs. *Ptol.*

CASULA, idem cum Planeta, vestis Sacerdotalis, quæ circumerrans totum ambit corpus, rotunda ac per totum clausa, unde circumjectu totum involvens corpus, sicque utrumque stringens brachium, ut nisi à lateribus utrinque pariter brachiò sublevari possit. Isidor. *l.* 19. *c.* 28. *Casula est cucullа, à casa, quod totum hominem tegat, quasi minor casa*; elegantià ejus est propriâ. Gemma Animæ, *c.* 207. *Casulam*, scribit, *omnibus aliis vestibus circumjicit, quæ Planeta dicatur, quod errabundus limbus ejus utrimque in brachia sublevatur. Hæc in pectore, & inter humeros duplicatur, in utroque brachio triplicatur.* E quibus patet, *Casulam* sive Planetam, quæ olim in usu, vestem fuisse laxam, rotundam, circumclusam, quæ totum corpus involvebat & utrimque à lateribus in scapulas rejiciebatur: undè togæ species fuit, à qua tamen differebat, quod in toga dextrum brachium, quà parte patebat ad pectus, exerebatur: sinistrum sub ipsa toga ejusdem reductione extollebatur. Atqui in *Casula* utrumque brachium subjectum, ex inferiore parte ipsam contrahendo, expediebatur. Quod fortè ideo factum, quia modestior & magis verecundus hic habitus fuit, quodque, ut in antiquis picturis videre est, non omnino exertà nudàque manu, sed veste obvelatâ, res sacræ tangebantur. Et quoniam non aliter expedita brachia poterant, quàm subductâ *Casulæ* orà, & in humeros rejectâ; hinc factum est, ut inter Missarum solennia, cùm mysteria elevanda & populo ostendenda erant, quòd *Casula* seu Planeta sic contracta utrumque brachium deprimeret, ac prægravaret, ut difficulter posset attolli, aræ minister posteriorem ejus laciniam sublatam sustentaret, quò faciliùs brachia Sacerdos extolleret: qui mos nunc quoque, scissâ licèt jam veste & brachiis exertis, viget. Octav. Ferrarius *de Re Vestiar. l.* 1. *c.* 36. & 37. Eam male quidam cum Pluviali confundunt, quæ vestis totum quidem hominem cooperiebat, interim aperta erat ac fibulâ nexa: quam meliùs Pænulam, Græcè Φαινόλιον, in Actis Concilii Ephesini, interpretantur Eruditi. Vide eundem *ubi suprà*, *c.* 39. & infrà in voce *Planeta*.

CASURGIS, Praga urbs, Bohemiæ totius caput. *Ptol.* longitud. 37. 20. latitud. 49. 59. *Sansoni* verò & *Ortelio* nunc est *Caurzim*. Vide *Caurzima*.

CASUS & Eventa, inter Romanorum Deos, Clem. Alexandr. *Protrept. p.* 1.

CASUS Johannes, vide *Johannes*.

CASUS, insula prope Rhodum. Phœnicibus erat קש *cas*, i. e. *stipula*, vel *minuta palea*, quam ventus rapit. Cur autem inde dicatur insula *Casus*, sibi non constare, ait Bochartus, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 7. Tantùm constat sic dici, quia Casi aliud nomen est *Achne*. Plin. *l.* 5. *c.* 31. *Rhodiorum insulæ Carpathus, quæ mari nomen dedit, Casus, olim Achne*, &c. Achne scil. Græcis id ipsum est quod Ebræis קש *cas*. *Hesych.* Ἄχνη, ἡ ἄχυρον, i. e. *palea*. *Nic. Lloydius.*

CASYTAS, Græcè Κασύτας, nomen Syriacæ herbæ, apud Theophrastum & Plinium, quæ in aliena terra nascitur, non arboribus modo, sed etiam spinis, sese circumvolvens; Quemadmodum epithymon stœbæ innascitur, phaunos oleastro deputato, &c. Sine radice enim est, ut pleræque herbæ, quæ alienis stirpibus innascuntur. Hodie *cuscuta* dicitur, Arabicè *Casuth*. Vide Theophrastum inprimis *de Causis*, *l.* 2. *c.* 22. & Salmas. *ad Solin. p.* 1290. nec non suprà in *Cassutha*.

CATABANES, populi Arabiæ desertæ, quos Strabo, *l.* 6. *Catabanenses* vocat. Horum regionem Eratosthenes thuriferam esse perhibet; Φέρει δ', inquit, λιβανωτὸν μὲν ἡ Καταβανία. Plin. *l.* 12. *c.* 14. solùm thus scribit avehi per Gebanitas (nam Catabanos & Gebanitas eosdem esse verisimile videtur) *Evehi*, inquit, *non potest, nisi per Gebanitas*, itaque & eorum Regi penditur vectigal. Unde nomina; *Gaba* enim vel *Geba tributum exigere*, & Catab, vel *Cetab scribere* significat. Putat igitur Bochartus, *l.* 2. *Phaleg*, *c.* 21. Syros mercatores gentis avaritiam his epithetis potiùs, quàm nominibus sugillâsse, quòd videretur modum excedere in aromatum, quæ efferebantur, descriptione, & vectigalium exactione. Unde sequitur in Plinio, *Sunt & quæ sacerdotibus dantur portiones, scribisque Regum certæ*. Obiter emendabis Dionysium, *v.* 959. ubi vulgò Κατταβανοὶ corruptissimè; lege Καταβανοί. Sic duo Interpretes Priscianus,

Minnæique maris prope Rubri litora vivunt
Atque Sabæ, post hos nec non habitant Catabeni.

Festus Avienus,

—— Rutili conterminа ponti
Minnæi, Sabataque tenens superi, impiger ampla
Æquora dissulcat glebæ dives Catabenus.

Idem *Nic. Lloydius*. Salmasio una hæc fuit ex quatuor gentibus præcipuis Arabiæ Felicis seu odoriferæ; ad Occidentem, prope fauces Arabici Sinus, sita: ex *Stephano*, Καταβανία, καθήκουσα τῷ Ἀραβικῷ κόλπῳ. Qua de gente, vide eum pluribus agentem *ad Solinum p.* 48. & *seqq.*

CATABAPTISTÆ, apud Calvinum *Institut. l.* 4. *c.* 15. §. 16. iidem cum Anabaptistis sunt; qui errorem Novatianorum ac Donatistarum, *de Baptismo infantum*, jam olim explosum, præteritò seculò renovârunt: refutati à quamplurimis gravissimis Theologis, inter quos vide inprimis Frid. Spanhemium, *Syntagm. Part.* 2. *Diss. de orig. & progr. Anabaptistarum*, & *seqq.*

CATABARBARA, locus in Exquilino urbis Romæ monte, ubi Ædes erat S. Andreæ, hodie in Hospitali S. Antonii Abbatis inclusus; dictus ex voce Græca κατὰ & quadam Barbara Patricia, quasi *prope* seu

versùs locum Barbara. Sic *Catagalla*, nomen itidem loci Romæ, apud Anastasium, h. e. *prope locum Galliæ matronæ.* Latini namque præpositionem Græcam Κατὰ, sequiori ævô suam fecerunt, pro *ad, juxta, versus, secundum*, eam usurpantes. Vide Macrum in *Hierolex.* & Car. du Fresne *Glossar.* nec non infrà voce *Katapapa.*

CATABATHMUS, urbs olim, nunc pagus Marmaricæ litoralis inter Cyrenem ad occasum, 174. & Paretonium ad ortum 129. mill. pass. *Antonin.* Carto Moletio, *Capo d' Alber* Thevero. Mela, *l.* 1. *c.* 8. *Catabathmos vallis devexa in Ægyptum finit Africam.* Sallustius vocat *declivem altitudinem*, sed non addit, in quam partem vergat illa declivitas. Inquit enim in *Jugurthino*, *c.* 17. *Africam habere ab ortu solis declivem altitudinem, quem locum Catabathmon incolæ appellant.* Καταβαθμοὶ vocat Æschylus in *Prometheo*, ridiculè verò ponit ad fontes Nili. Sed ignoscendum hoc Æschylo, qui non major inter Græcos fuit Geographus, quam fuerunt apud Romanos vel Seneca, vel Lucanus. Non rectè verò interpres Solini hunc Catabathmum, qui terminus fuit Cyrenaicæ, arenosum fuisse colligit, ex loco illo Stephani, Καταβαθμὸς τόπος, ἐν Ἀρβυη, μεταξὺ τοῦ Ἀμμωνίου καὶ τοῦ Παραιτονίου. Locum enim istum non posse accipi, nisi de Catabathmo parvo, nemo, ut opinor, negabit. *Is. Voss.*

CATABOLENSES, in *rubr. Cod. Theodos. de Pistor. & Catabol. l.* 14. *tit.* 4. *& eod. tit. leg.* 9. Budæo in *Adnotat. posterior.* sunt qui panes exercitui præstiterunt, ἀπὸ τοῦ καταβάλλειν, i. e. *solvere*, præstare. Et certè καταβολὴ, in *Glossis Græco-Lat.* ἡ ἀπόδοσις est, *solutio, præstatio*: unde *catabolum*, pro eodem, in *Gestis Dagoberti Regis*, *c.* 18. & in *Ch.* ipsa Dagoberti vel potiùs Chlodovæi III. apud Mabillonium, *Actorum Ordinis S. Bened. Tom. IV. p.* 618. 622. At aliud suadet locus Cassiodori, *Var. Epistol. l.* 3. *ad Festum V. I. Patric. Atque ideò magnitudini tuæ præsenti admonitione declaramus, ut marmora, quæ de domo Pinciana constat esse deposita, ad Ravennatem urbem, per* Cataboleuses *vestrâ ordinatione dirigantur.* Nempe *Catabulenses* legendum, quâ voce intelliguntur, qui oneraria & *Catabularia* jumenta ductabant. Horum Corpus sive Collegium in Urbe constitutum erat, ex libertinis hominibus, quod ideo in *Cod. Theod.* jungitur Corpori & Collegio Pistorum, quòd *Catabolenses* molenda frumenta animalibus farinasque comportarent, ut censet Cujacius, *Observat. l.* 16. *c.* 5. Confirmat id idem Cassiodorus, *l.* 4. *Ep.* 47. *Et ideo* 30. *solidorum mulctam non jam veredarius, sed* Catabulensis *incurrat, quisque ultra centum libras parhippum crediderit onerandum.* A voce *Catabulum* quæ & ipsa ἀπὸ τοῦ καταβάλλειν, i. e. *comportare*, originem habet. Papias, *Catabulum, clausura animalium, ubi desuper aliquid jacitur.* Addit Baronius *ad* 16. *Januar. animalium*, non quidem sylvestrium, *sed jumentorum, quæ publicæ utilitati: ad vehenda onera, inservirent*, vide Car. du Fresne in voce *Catabulum.*

CATABOLICI, apud Tertullianum *de Anima*, Fulgentium *de Contin. Virgil.* & Zenonem Veronensem, Filesaco, *Selector. l.* 1. Mathematici sunt, quasi Καταβουλιαὶ, à *consulendo*, sic dicti: Salmasio Spiritus, qui per arreptitios & energumenos futura prædicentes, eos dejicere, affligere, prosternere, quod Græcis καταβάλλειν est, consuevêre. Tres enim Deorum vel Dæmonum species satis disertè his verbis facit recenserque Fulgentius, *Nec illa, quæ Dardanus in Dynameris, aut Battiades in Paredris, aut Campester in* Catabolicis *Infernalibusque recinerunt*: videl. *Dynameros*, *Paredros*, de quibus vide suô locô & *Catabolicos*, quos eosdem cum Infernalibus videtur facere Fulgentius, vel Campester potiùs, qui de his librum composuerat. Hi itaque vel ἀπὸ τοῦ καταβάλλειν, quòd dejicerent prosternerentque, quos Numine suô implebant; vel ἀπὸ τῆς καταβολῆς, h. e. *accessione & afflatione cum impetu*, quòd derepente irruerent & vates suos corriperent, spirituque implerent fatidicô, nomen invenêre. Καταβολὴ enim ἐπίπνοιαν Θεοῦ καὶ κάθοδον seu κατοχὴν dæmonis significat, teste Polluce, *L.* 1. *c.* 18. Similiter καταβολὴ πυρετοῦ, *accessio febris* est, apud Medicorum filios. Vide Salmas. *Notis ad Spartian. in Hadriano Cæs. c.* 14.

CATABOLUM, Ciliciæ urbs. *Antonin.*

CATACAUMOS Illiacus, h. e. Trojæ incendium, titulus Carminis, quod Nero; item Lucanus, composuêre. Idem *ibid.* Simile quid de Hadriano conjicit Casaubonus, qui, ubi Spartianus, *c.* 16. habet, scripsisse eum *Catacrianos libros obscurissimos*, pro *Catacrianos* legi vult, *Catacaumos*, seu *Catacausmos*, & multifariam exponi posse hunc titulum: Vel, quòd Orbis terrarum incendium, quod Phaëthontis temeritate accidit, eô opere descripsisset; vel quòd Heracliti & aliorum Philosophorum sententiam, de futura conflagratione, quâ totum hoc periturum pronuntiabant, istis libris tractâsset, contendit. Certè utrumque horum duorum argumentorum, sive incendii Poëtici, sive Heracliteæ ἐκπυρώσεως, cujus meminit Marcus Imperator, *l.* 3. intextis Lycophroneô more fabulis antiquis, obscuritatis fuit capacissimum. Vide Casaubon. *Not. ad loc.* Aliter tamen Salmas. *ad eund.* judicat, uti videbimus infrà, in voce *Catacriani.*

CATACECAUMENE, Phrygiæ regio, quam alii Mysiæ, alii Mæoniæ ascribunt, ut videre est apud *Strabonem.* Sed eandem Phrygiæ *Hesychius* tribuit vocabulô Ἐκκεκαυμένη. Ἄγαν, inquit, ἐπὶ τὴν Κατακεκαυμένην τῆς Φρυγίας χώραν. Diodorus item Siculus, quò locô fabulatur Ægidem belluam ignivomam à Pallade occisam, τὸ μὲν πρῶτον ἀφανίσαι περὶ τὴν Φρυγίαν, καὶ κατακαῦσαι τὴν χώραν, τὴν μέχρι τοῦ νῦν κατακεκαυμένην Φρυγίαν ὀνομαζομένην. Tam verè, quàm quod alii apud *Strabonem*, ὑπὸ τῶν κεραυνοβολιῶν καὶ πρηστήρων, *à fulminibus & ignium procellis*, hoc contigisse dicentes eò referunt fabulam Typhonis, à Jove scil. fulmine icti. Utut sit, *Catacecaumene* dicitur Phrygiæ portio, circa Caystrum & Mæandrum & urbem Philadelphiam, de quâ *Apocalyps. c.* 3. *v.* 7. cujus campestris regio est τεφρώδης, i. e. *cineritia*, montana autem & saxosa μέλαινα ὡς ἐξ ἐκκαύσεως, *nigra tanquam ex adustione.* Terra denique tota est ἀμπελόφυτος καὶ εὔοινος, *fertilis & pinguis*, πλήρης τε κακοφύλων καὶ ἐκπυρωτικοῦ, *plena salsuginis, & facile inflammatur. Nic. Lloydius.*

Est etiam insula in mari Rubro. *Steph.* Meminit ejus Ptolemæus quoque inter Insulas Arabiæ sitas, Κατακεκαυμένη, Μαλιχου, Ἀγαθοῦ. Latinis *Exusta*, propter ardorem namque deserta est & inhabitata. Salmas. *ad Solin. p.* 1240.

CATACETI, Asiæ populi citra Mæotim. Plin. *l.* 6. *c.* 7.

CATACHYMATA, inter veter. Atheniensium ritus nuptiales, vide ubi de *Nuptiis.*

CATACIUM, Urbs ampla Calabriæ ulterioris. In colle. 3. milliar. ab ora sinus Scillacei, à Scillaceo & Bellicastro 11. milliar. distans. Vulgò *Catanzaro.*

CATACLISTA Vestis, apud Tertullian. *de Pallio*, *c.* 3. *Quanquam & pavo pluma vestis, & quidem de cataclistis*: Græcè κατάκλειστος, pretiosa est. Ita enim Græci vocant, quidquid servari diligenter & clausum teneri meretur. Sic puellas Virgines, quas tonellis asservandas diligentiùs unit Poëta quidam scribit, Callimachus κατάκλειστους vocat, his versibus,

> Παῖδες αἱ κατάκλειστοι,
> Ἃς φασιν οἱ τεκόντες
> Βύειν ἀναγκαίως
> Ἔχθιστον ὡς ὄλεθρον.
> *Virgines occlusæ,*
> *Quas dicunt parentes*
> *Conjugales sermones*
> *Aversari debere, tanquam exitium.*

Imò & κατάκλειστοι, hinc meretrices quædam dictæ, quæ cariùs se venditarent, nec paterent omnibus: *devia scorta*, Horatio, *l.* 2. *Carm. Od.* 11. *v.* 21. Κατάκλειστα εἶχον τὰ βιβλία, apud *Strabonem*, de Apelliconis hæredibus, qui libros Aristotelis sub clave habebant, nec in publicum exire sinebant. Atque inde, ut dictum, κατάκλειστος, de re pretiosa, quæ non pro derelicto haberi, sed studiosè conservari ac tutô locô concludi digna est. Unde *Cataclista vestis*, vestis synthesina & in arca recondi solita, Apulejo, *l.* 11. *Ex aureæ lectissima juventutis, veste nivea &* cataclistâ *prænitens, sequebatur chorus.* Ubi de veste sermo est, festivis tantùm diebus & solennitatibus promendâ ac sumendâ, cujusmodi rariores vestes non habebantur quotidie, sed in arcis servabantur. Eôdem sensu aurum κατάκλειστον vocat Sextus Empiricus, *l.* 1. & *cataclista vasa*, apud Fortunatum; i. e. pretiosa: apud Fund. *cataclista fila* cara ac pretiosa sunt:

> *Quæ manus artificis* cataclistica *fila rotavit*, &c.

Sunt tamen, qui apud Tertullianum, non *Cataclista*, sed *Cataclita* legant, uti pluribus exequitur Salmas. *ad loc.* & libri omnes scripti editique præ se ferunt, vide infrà. Quin tamen *Cataclista* retineri possit, cùm nihil facilius sit, quàm unicam literam revocari, quæ fortè culpâ Librarii deest, vix dubium est; quam in sententiam non ipse solùm Salmasius aliique, sed & Carolus du Fresne, concedit. Cui tamen vestes *Cataclista*, non sunt eæ, quæ in arca servari solent, ut cum Salmasio Cerda sentit, nec quæ undique clausæ sunt, ut Susanneus habet in *Collectan.* & Beroaldus *ad Appul.* Sed, quibus lapilli ac uniones intexi solent, qui quodammodo in opere includuntur (vide infrà in voce *Clusor*) atque sic κατακλειόμενοι; eædem proin cum iis, quæ Phrygiô opere adornantur, quæque Latinis sequioris ævi *Cataclyza* dictæ reperiuntur. Vide infrà in voce *Cataclyza.*

CATACLITA, apud Tertullian. *l. c.* ita enim omnes libri scripti ac editi constantes præ se ferunt, *Quanquam & pavo pluma vestis, & quidem de cataclitis*: Græcè κατάκλιτα, *accubita* sunt, tori nempe quibus ad mensam accumbebatur. Nam κατακλίνεσθαι, est *ad mensam accumbere*, & κατάκλισις, *accubitio*: inde κατάκλιτον, *accubitum* vel *stibadium.* Vestis igitur de *Cataclitis*, sic Afro fuerit vestis cataclitorum: quibus cataclita nimirum sternebantur, h. e. accubita, vel tricliniares lecti. Et quidem *de cataclitis vestis* non malè pavo tribuitur, quia vestes hujusmodi tricliniares aut accubitales pictæ ut plurimum & aurô purpurâque insignes erant. Babylonicorum inprimis peristromatum in sternendis accubitis olim usus, quæ aurô & purpurâ picta fuisse, aliisque coloribus intexta, nemo nescit. Hinc & Publius Syrus pavonem, qui duobus præcipuè coloribus, aureô & purpureô, superbit, Babylonicô amictum facit, h. e. *veste de cataclitis*:

> *Tuo palato clausus pavo nascitur*
> *Plumato amictus aureô Babylonicô*, &c.

Salmas. *ad loc.* qui tamen non multum repugnat, quin *de Cataclistis* legatur, uti vidimus. Certè, *qui attentè verba Tertulliani expenderit, per cataclita materiam potiùs vestis expressisse deprehendet*, inquit Car. du Fresne. Vide eum in *Glossario*, & suprà, *Accubita.*

CATACLYZA, apud Gregorium Turonens. *de Gloria Confess. l.* 2. *c.* 63. *Verumtamen calicem non invenit, quia* cataclyza *in ipso fuerant solidata*: Cerdæ sunt fundus vasis; Carolo verò du Fresne, lapilli *solidati* vasi inserti, opere inclusoriô & aurifabrili. Cui proin vox corrupta videtur, pro *Cataclista*, Græcè κατάκλειστα; quemadmodum iidem recentiores Latini ipsum opus *cataclyzoma* vocârunt. *Artem* autem *Cataclyzomam*, eandem fuisse quæ Aurifabrorum, qui operibus suis lapillos & gemmas innectere seu *includere*, quod κατακλείειν Græcis est (unde *Clusores* & *Inclusores*, & *Inclusorium opus*) consuevêre, docet Arnobius Jun. *in Confl. cum Serapione*, *l.* 1. *Unum diadema video, sed in ipso diademate*, cataclyzomatis arte *gemmæ constructa.* Quod verò in solida materia faciebant Aurifabri, id fecêre in vestibus Phrygiones, quibus gemmas pariter & lapillos intexuêre ac inclusêre: Hinc, uti *Cataclyza* de vasis, Gregorius & de diademate Arnobius dixêre, ita Fortunatus in *Vita* S. Martini, *l.* 3. vocem usurpavit, de vestibus, cujus versus ex Codice MS. literis Longobardicis exarato, qui in Bibliotheca Monasterii S. Germani Paris. asservatur, hunc in modum exhibet Car. du Fresne:

Vidisti

Vidisti thalamum Sponsi super omnia pulchri,
Compositum gemmis, auróque ebróque decorum:
Quanto zona dat lapidum radiabat honore,
Cyclades aut quales cataclysis effora rasis,
Quæ palla ex humero misto chrysô Phara beryllo,
Quodve monile decus collo radiabat in illo?

Ubi *Cataclyca rasa*, idem exponit pannos gemmis unionibusque exornatos. Vide iterum Fortunatum, *l.* 4. ubi in vestibus pretiosis describendis occupatus est, & *cataclyzica fila* memorat. Idem *permixtis radiantia velamina gemmis* istiusmodi vestes vocat, *l.* 2. quemadmodum *consertas gemmis vestes*, Vopisc. *in Aureliano*, *c.* 28. *crassiore auro smaragdinisque superinsutas*, Dudo *de Moribus Normannorum*, *l.* 3. *p.* 153. laudatus præfato Carolo du Fresne in *Glossario*.

CATACOMBO, Gujanæ Insul. cujus incolæ circumcisione utuntur. Tob. Pfannerus, *System. Theol. Gentil. c.* 14. §. 1

CATACRIANI Libri, apud Spartian. in *Hadriano Cæs. c.* 16. *Fama celebris tam cupidus fuit, ut libros vitæ suæ scriptos à se libertis suis literatis dederit, jubens, ut eos suis nominibus publicarent: nam Phlegontis libri Adriani esse dicuntur, Catacrianos libros obscurissimos, Antimachum imitando scripsit*: quinam fuerint, in obscuro est. Regiæ membranæ *Catacaymos* habent, Puteani codices *Catacaimos*, unde Casaubonus facit *Catacannos*, uti vidimus suprà *ibi*. Scaliger *Catachrianos*, insertâ aspiratione, legi vult, intelligique libros τῶν κατὰ χρείαν λεγομένων: in Rhetorum enim Scholis docebantur tirones alia κατὰ χρείαν, alia κατὰ γνώμην, dicere. Et exercuisse se Hadrianum in illa Rhetorum Schola ac Μελέτας scripsisse, Photius in *Biblioth.* docet. Lilius Giraldus quatuor alias emendationes diversas, quà suas, quà aliorum, in medium profert; quarum tamen ejusmodi nulla est, in qua meritò judicia doctorum acquiescant. Salmas. in vetustissimis Spartiani excerptis reperit *catacannas*: quam eandem lectionem in veterib. libris Turnebus sibi notatam, testatur. Quomodo dici posset, olim τὰ κατὰ Κάνναις scripsisse Hadrianum & hunc operis illius obscurissimi titulum fuisse. Sic ergo legendum *locô* Spartiani *cit.* esset: τῶν κατὰ Κάνναις, *libros obscurissimos Antimachum imitando scripsit.* Ubi τὰ κατὰ Κάνναις, essent *res ad Cannas gestæ*: ut memorabilem illam Cannensem cladem versibus descripserit Hadrianus, exemplô Antimachi, qui Bellum Thebanum composuit, &c. Vide Salmas. *ad loc.*

CATACUMBÆ, cœmeteria antiqua subterranea, prope & extra muros Romæ, ad aliquot milliaria extensa à Christianis, ubi sæpe degebant tempore persecutionum. Ut Calepodii, Callisti, Prætextati, Priscillæ, &c. cœmeteria. In his habitâsse Urbanum Episcopum Romanum tradunt, *Acta* S. Cæciliæ: ut & Euaristum, *Vita* S. Faustini & Jovitæ Mart. *num.* 19. Vide Adonem in *Chron. A.C.* 364. Odericum Vitalem, *p.* 355. 357. &c. Atque hinc *Catacumba*, pro quovis cœmeterio, uti videre est apud Joann. Diaconum *in Episcop. Neapolitanis, in S. Fortunato.* Vocis etymon quod attinet, videtur composita ex præpositione κατὰ, quam suam fecisse Latinos recentiores supra ostendimus & voce *cumba.* Cùm enim ejusmodi polyandria & cœmeteria publica in cryptis & locis reconditis extiterint, quos istius ætatis Scriptores *Cumbas* vocabant, videtur locus hic *Catacumbas*, h. e. *Ad Cumbas, ad cryptas* vel *ad valles* appellatus esse. Et sanè Martyrum sepulchra Romæ vel haud procul ab Urbe, in cryptis & locis depressioribus, extitisse, auctor est Hieronymus in *Ezech. c.* 14. ubi cœmeteria Romana à se visa describens, *Dum essem*, inquit, *Romæ puer & à liberalibus studiis erudirer, solebam cum cæteris ----- diebus Dominicis sepulchra Apostolorum & Martyrum circumire crebroque cryptas ingredi, quæ in terrarum profunda defossæ, ex utraque parte ingredientium, per parietes habent corpora sepultorum & ita obscura sunt omnia, ut propemodum illud Propheticum compleatur, Descendant in infernum viventes.* Adde Prudentium *in Passione S. Hippolyti Mart.* & in *Descript. Cœmeterii Cyriacæ in agro Verano, Romam* item *Subterran. l.* 3. *c.* 12. & infrà in voce *Cumba.*

CATADA, Africæ propriæ fluvius. *Ptol.*

CATADRÆ, Æthiopiæ sub Ægypto oppidum.

CATADUPI, populi Æthiopiæ apud Catarractas Nili incolentes; unde nomen *Catadupa.* Cicer. *de Somnio Scip. c.* 5. *Hôc sonitu oppletæ aures obsurduerunt: nec est ullus hebetior sensus in nobis; sicut ubi Nilus ad illa, quæ catadupa nominantur, præcipitat ex altissimis montibus: Ea gens, quæ illum locum accolit propter magnitudinem sonitus, sensu audiendi caret.* Vide Senec. *Nat. Qu. l.* 4. *c.* 2. Amm. Marcell. *l.* 22. *c.* 34. 36. Plin. *l.* 5. *c.* 9. nec non Vitruvium, *l.* 8. *c.* 2. & Wendelin. *de Admirand. Nili. c.* 5.

CATÆA, Persidis insula. *Arrianus.* Ouσcerito Ἀφροδίτης, quod esset Veneri sacra. Sed & Mercurius ibidem colebatur. Persidis initium ab ea Insula statuit ex Nearcho *Arrianus*, ut & *Plinius*, usque ad flumen Oroatin, quô Persidis ora maritima finiebatur. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1181.

CATÆBATES, Jupiter, h. e. *descensor*, ut meminit Pausan. *in Eliacis*, aram habebat in Olympia, ubi & Themidis fuit & primum Terræ oraculum. Sunt qui ideò sic appellatum tradant vel propter fulmina, vel quòd à cœlo sæpe descendisse putaretur ad amores potiendos: huic Jovi Scarabæum fuisse in tutela datum, scribit *Aristophanes.*

CATÆGIS, apud Senecam, *Natural. Quæstion. l.* 5. *c.* 17. *Atabulus Apuliam infestat, Calabriam Japyx, Athenas Sciron, Pamphyliam Catægis, Galliam Circio*, inter speciales localesque ventos recensetur. Sed mendosam hanc vocem esse, ut quæ *procellam* vel *turbinem* Græcis notet, observat Salmas. *ad Solin. p.* 1257.

CATÆONIUM, Marmaricæ promontor. *Ptol.*

CATAGLYPHA, Græcè Κατάγλυφα, dicuntur vasa, quæ depressis sulcis & imaginum cavatis lacunis sculpta sunt: quibus opposita ἀνάγλυφα, i. e. *eminentibus sigillis expressa*; de quibus suprà. Vide eundem *ibid. p.* 1045.

CATAGRAPHA, vox itidem Græca origine, terminus picturæ est. Plin. *l.* 35. *c.* 8. *Cimon Cleonæus Catagrapha invenit, h. e. obliquas imagines & variè formare vultus, respicientes suspicientesque & despicientes.* Sic linum κατάγραφον, Catullo *in peplo*, variè depictum: Athenæo, *l.* 2. τῶν βυσσίνων καλυμμάτων, ὁ μὲν ἀπλοῦν κατάγραφον, &c. Vide Hadr. Turnebum, *Adversarior. l.* 23. *c.* 22. Sed & Horologia καταγεγραμμένα Græci dicunt. Cleomedes, καταγεγραμμένα δείκνυσι τὰ ὡρολόγια ἐπὶ τῆς γῆς ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν. Et paulo pòst, *ἵνα ἐν παντί ὦσι ἀναλόγιον διαφόρως καταγεγραμμένα ἐν τῷ μετασχηματισμῷ*; Vitruvius, *l.* 9. *c.* 8. de Horologio, *Cum hoc ita descriptum sit & explicatum, sive per hibernas lineas, sive per æstivas.* Et Censorinus, *c.* 23. de Horologio Siculo, quod Romæ primùm in Foro statutum est: *Quod quum ad clima Siciliæ descriptum ad horas Romanas non conveniret, L. Philippus Censor aliud juxta constituit.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 650.

CATAGUSA, inter opera Praxitelis, apud Plin. *l.* 34. *c.* 8. *Fecit ex ære pulcherrima opera: Proserpinæ raptum: item Catagusam & Ebrietatem, & Liberum Patrem*, &c. Græcè ἡ κατάγουσα, est *quæ pensa nendo deducit*; unde κατάγμα, vel *quæ carminibus Lunam devocat.* Sed prior interpretatio potior; unde *Catagusam* exponunt Lachesin, unam ex tribus Parcis, quæ, quod colo Clotho advolvit, net, torquet, demittit. Alii tamen κατάγουσαν τὴν ὁδὸν εἰς ᾅδην, *ducentem ad inferos viam*, per quam Pluto raptâ Proserpinâ reversus est, intelligunt; quam Pausan. *in Corinthiacis*, juxta Lernam & Chemarum fluv. esse tradit. Vel magis ipsam Proserpinam, quæ sectô capillô moribundis eos εἰς τὸν ᾅδην κατάγει, *ad orcum deducit.* Sanè Praxitelis imago, mulieris fuit cum colo & fuso nentis, sive Parca fuerit, sive alia quævis. Veteres enim κατάγειν ἔρια & κατάγειν κρόκην, pro *nere*, *filum deducere*, passim dixerunt. Ut adeò audiendi non sint, qui vel *Pergusam*, qui lacus erat amœnissimus Ætnæ monti propinquus, ad cujus ripam rapta Proserpina, Ovid. *Met. l.* 5. vel κατάχυσιν i. e. *effusam caliginem*, vel καταχλυσιν, i. e. *depressam voraginem*, hic legunt. Jac. Dalechampius, *Not. ad l.*

CATAJA, Regio Asiæ, in Tartaria, versùs Ortum & terram Esonis maximè extensa, inter Tartariam veram ad Boream, Sinas ad Austrum, & Turchestaniam ad Occasum. Ejus partes Europæis notæ fuint, Tangutum, Tenducum & Tainfujum; crediturque Serica antiquorum. Primaria ibi Urbs Cambalum, quæ & amplissima. Ibi & urbs Caindou, linteô subtilissimô, quod ex certarum arborum cortice conficitur, celeberrima. Tota hæc regiò populosa & omnium rerum proventu opulenta fertur. Plin. *l.* 6. *c.* 17. Marc. Paul. *l.* 2. Cathaiorum regnum cœpit, A.C. 1147. cum Tartari Sinense jugum excussissent. Martinio hoc regnum nihil aliud est, quàm Sinarum pars Borealis, seu 6. provinciæ, ab Australibus novem fluvio *Kiang* separatæ, quas veluti Venetus *Mangin* vocavit, ita illas *Catayam*: easque hodienum Tartaris atque Turcis ita vocari idem perhibet. Quam sententiam Golius confirmat scriptô Nosirodini Persæ, qui dum recenset *Cathaorum* 12. horas & 24. partes, in quas annum Tropicum ab his dividi tradit, omnino cum Sinensium partitione congruere animadversus est. Additam. *ad Atl. Sinicum.* Georgio Hornio hodierni Sinenses primitus Seres, dein *Cathæorum* nomine Persis, inde Saracenis innotuêre. Primus in Europam eorum notitiam M. Paulus Venetus intulit, eumque sequutus Job Mandevill Anglus, qui Cataiorum eruditionem & subtilitatem in omnibus artibus immanè quantum extollit, *Itiner. c.* 72. & *c.* 82. ubi ad Imperatoris, quem Magnum Canem vocat, pedes complures sedere ait sapientissimos Philosophos, eruditos in Astronomia, Geometria & aliis artibus, quorum quisque Astrolabium ante se habeat. Post quæ tempora iterum *Catajæ* notitiam Occidens amisit, donec navigationes Lusitanorum in Indiam vastissimum illud Sinense Imperium denuo aperuerunt. Primi autem omnium Jesuitæ observârunt, nullam extra Sinensem murum reperiri *Catajam*, ac qui nobis Sinæ, eos Persis *Catajos* vocari. Vide Hornium, *Hist. Philos. l.* 6. *c.* 7. Notat tamen Auctor libri, cui titul. *Hist. Orbis Terr. Geogr. ac Civ.* nomen *Cathæorum* etiam ipsis Alexandri M. rerum gestarum Scriptoribus, non fuisse ignotum. Hunc enim in horum ditiones protulisse arma literis prodiderunt; quos eosdem cum Sophitis regni apud Curtium, *l.* 9. *c.* 1. incolis fuisse docet Strabo, *l.* 15. cui Regis nomen Sophites, Regni *Kathia* *Cathayum* fuit. Optimis illud legibus fuisse adornatum, tradunt Curtius, *loc. cit.* & Diodor. Siculus, *l.* 17. Typographiam diu ante Europæos habuisse, Sinici Annales. Vide *Seres*, *Sinæ* & *Typographia.* Hornio cultissima est totius Tartariæ regio & sedes magni Tartarorum Imperatoris, *Kanathai* propriè dicta. Idem non aliam hanc esse regionem addit, quàm Chinensis Regii Septentrionalem partem, & *Cambalu* non aliam urbem, quàm *Peginum.* Vide eund. *Orb. Imp. & Polit.*

CATALAUNI, populi Galliæ, qui olim Vadicasses, quorum urbs Noviomagum tum dicta: in Gallia Lugdunensi seu Celtica primùm locati; postmodùm, hâc in duas, ut & Belgicâ in totidem divisâ, Belgicæ secundæ attribui cœperunt. Ab his Vadicassibus nomen habet ad Matronam ager, *la Galevesse*, estque ex parte quidem Meldorum Meldicæque diœceseos, ac etiam Suessionum; sed ex majori parte Catalaunorum seu Vadicassium, Catalauniæ, exque parœciæ. Cæterùm ante annos 500. Catalaunos *Chaalons* dici cœpisse & *Chalongos*, ostendit Hadr. Vales. *Notit. Gall.* qui addit, Episcopos Catalaunorum, jam tum dominium aliquod & aliquam Jurisdictionem, in urbe sua habuisse, Comitivam puta atque Pariatum aut certe saltem aliquid, quod utrique originem dederit. Vide infrà in voce *Catalaunum.*

CATALAUNIA, meliùs Catalonia, regio Hispaniæ citerioris inter mare Mediterraneum ad ortum, Aragoniam ad occasum, montes Pyrenæos ad Septentrionem, & Iberum fluv. ad Austrum à regno Valentiæ ferè dividentem. Principatus titulô clara, aliàs paruit Comitib. Barcinonensibus, dein Regibus Aragoniæ. Ejus pars, nempe Comitatus Ruscinonensis Gallis subest, ab A. C. 1660.

Regio est montuosa, sed ferax, & valde rigua, ejusque incolæ libertatis amantissimi. Ingenti motu intremuit, A. C. 1417. horrendô dein diluviô tantùm non tota submersa est, A. C. 1617. Metropolis Barcino est, reliquæ, Tarraco, Tortosa, Gironna, Lerida, &c. Vide infrà. Ibi Monasterium Monserratense, peregrinorum ex universo orbe affluxu nobile. Historia compendio sic habet: Carolus Martellus Catalauniam pavit, contra Mauros Hispaniæ, qui sub Carolo M. regione hâc potiti. Hîs Barcinone receptâ à Ludovico Pio, Catalaunia proprios habuit Principes, donec Arragoniæ unita est, vide *Barcino*. A. C. 1640. Josepho Margarito nobili annuente, incolæ, jugô Hispanicô excussô, Gallos receperunt, hinc per 20. ann. belli hic cruenti theatrum. Donec A. C. 1659. sic inter utramque Coronam conventum, ut Montes Pyrenæi litem deciderent, Cataloniaque cum Comitatu *de Cerdanna*, quæ trans, Hispanorum, Rusino autem & Confluentia, quæ cis montes sunt, Gallorum esset. A. C. 1674. bellô inter Hispanos denuò & Gallos exortô, rursus alternantis Fortunæ ludus est.

Urbes Cataloniæ.

Barcino, *Barcelona.*	Rhoda, *Roses.*
Cardona.	Celsona, *Solsona.*
Dertusa, *Tortosa.*	Tarraco, *Tarragona.*
Gerunda, *Girona.*	Vicus, *Vich d'Osona.*
Ilerda, *Lleyda.*	Urgela, *la Ceu d'Urgel.*

CATALAUNICI Campi, à *Catalaunis* urbe dicti, *Mauriaci* quoque, Jornandi vocati, 100. leucas in longitud. 70. in latitud. eô teste habent. Hîc Aurelianus Aug. Tetricum, & Ætius Magister militum, Gothicis adjutus auxiliis, Attilam Hunnorum Regem & Chlotarius Junior Francorum Rex Theodorici liberos, inprimis Sigebertum Regem pars dolô, pars præliô superavêre. Cæterùm *Mauriacos* campos, à Mauriaco in Tricassibus *Merg* dictos, ab urbe Catalaunis 51. mill. pass. abesse indicat Æthicus *in Itiner.* Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Morerius *Secalaunicos* vocat campos, Attilæ clade celebres. Vide ibi.

CATALAUNUM, duæ sunt hujus nominis in Gallia civitates, una ampla & munita in Campania, inter splendidas urbes Belgicæ secundùm Amm. Marcellin. tertiô locô, *Notit. veter.* ad fluv. Matronam sita, quæ Gallicè profertur *Chaalons* per duplex *a*. Ab hac dicti *Catalaunici campi*, ubi Attila devictus à Gallis, Gothis & Romanis. Vide *Cathelauni*. *Morerio* vulgaris hic error est, creditque *in campis Secalaunicis*, prope Aurelianum, hoc factum, aliter Valesiô sentiente, vide suprà, & dicta hanc in rem Cl. Ottoni JCto, *Notis ad B. Rhenanum*, *l.* 1. Hîc Concilium, A. C. 1115. contra Henricum IV. Imperatorem à Legato Paschalis II. &c. Vide Rapinum, *de Episc. Catalaun.* Gall. Christ. *tom.* 2. *p.* 501. longitud. 25. 40. latitud. 48. 58. Altera verò in Burgundia, & *Chalons* vulgò vocatur per simplex *a*. Vide quoque *Cathelauni*.

CATALDUS Petrus, vide *Petrus Antonius*.

CATALLUM, in *LL.* Eduardi Confess. *c.* 35. alibique passim, *Chattel* in *LL.* vernaculis Wilhelmi Nothi, *c.* 4. idem est quod *Capitale*, bona omnia, quæ ex pecudibus sunt: unde invalescente postmodum usu, bona omnia mobilia, cujuscunque tandem generis, hâc voce venire cœperunt. Practicis porrò Anglis, omne bonum est seu mobile seu immobile, quod nec liberum tenementum, nec feudum est, Cowello, Rastallo, Eduardo Coko, laudatis Carolo du Fresne in *Glossar.* Non tamen in universum omne bonum immobile, sed ea solùm, quæ ad certam annorum terminum possessa tenentur. Et quidem jus olim in Anglia obtinuit, ut, mortuô maritô, tam prole, quàm uxore superstite, tum tertiâ *Catallorum* parte, tum fundi optimô jure possessi; seu, in quem liberi ex ea suscepti jure succedere possent, donaretur uxor; etiam *Catallorum* dimidiâ parte, ubi nulla proles superstes. Ita enim Henr. de Bractona & Fleta, *Hæreditas*, (rerum scil. mobilium) *dividatur in tres partes, quarum una pars relinquatur pueris, si pueros habuerit defunctus; secunda uxori, si superstes fuerit & de tertia parte habeat testator liberam disponendi facultatem. Si autem liberos non habeat, tunc medietas defuncto & alia medietas uxori reservetur.* Atque paulo pôst: *Et ea, quæ dicta sunt, locum habent & tenent, nisi sit consuetudo, quæ se habeat in contrarium, sicut in civitatibus, burgis & villis*; aliquibus scil. ubi pars alia, sed certa interim, ad uxorem attineret, etiam & subinde (ut in Jure item Cæsareo, C. *l. unic. tit. unde Vir & ux.*) totum. Hinc *omnibus Catallis dotare*, formula apud eosdem solennis, h. e. dotale ejusmodi jus uxori in omnibus non tam constituere, quàm declarare; ut inde tum alimenta, si ea, contra quàm poscit conjugale fœdus, negaverit vir, durante matrimoniô jure posset exigere, atque insuper *Dotis Catallorum*, quæ mortis tempore remanerent, nomine partem, sive tertiam, sive aliam (*rationabilem* vocitant) sive, ut subinde pro more loci, universa superstes posset actione petere, & alimenta per dies à morte viri 40. ex ejusdem bonis capere, quæ pars juris est, quam *Quarentenam* vocitant. Quin verò interdum certa nummorum summa ad ostium Ecclesiæ in dotem assignabatur, quam ab eo, qui in bona mobilia Viro successit, uxor superstes ritè petebat. Sed diu est, quod ambæ hæ dotandi formulæ in hac gente in desuetudinem abiêre. Seldenus, *Uxor. Ebr. l.* 2. *c.* 17. In Charta Philippi Marchionis Namurc. *A.* C. 1212. apud Miræum in *Diplom. Belg. l.* 2. *c.* 17. *Catallum Melius*, Anglis *Heriotum*, Gall. *Droit de meilleur catel*, in *Consuet.* Hannon. *c.* 83. est, quod post mortem tenentis domino præstatur. Cui debito potissimùm erant obnoxii homines, quos *Manus mortuas* vocabant, de quibus sic *Chronicon* Belgic. *A.* C. 1123. *In eo verò consistebat jus* (Mortuæ manus) *ut quandocunque aliquis paterfamilias ---- moreretur, in signum servitutis præteritæ optimum pignus vel jocale, quod in ipsius domo reperiri contigerit, à domino exigeretur: sin autem nihil esset, ut tam defuncti dextera manus abscissa domino offerretur.* Quod juris etiam sibi olim vindicâsse Ecclesias, ex Synodo Sodorensi discimus. Unde Rhenanus, *Rerum Germanic. l.* 2. *p.* 87. *Erant insuper Ecclesiastici servi, quos ipse Rex ---- Monasteriis donâsset. Hinc videmus Abbates nostrates adhuc talia mancipia possidere, ex liberalitate Principum Francorum. Hinc illa perjstationes originem habent, quibus multos sciimus obnoxios, ut patrefamilias mortuo pretiosissimum jumentum è stabulo Procurator Abbatis abducat, vel vestium pretiosissimam auferat.* Vide Kilianum in *Hoofd-stoel* laudatum Carolo du Fresne in *Glossar.* ut & infrà passim, inprimis voce *Mortuarium*.

CATALOCHISMUS, Græcè Καταλοχισμὸς, liber dictus est τῆς γενικῆς γραφῆς, h. e. *in quo descripta erant singularum familiarum & omnium inde descendentium nomina.* Apud Esdram, *l.* 1. *c.* 4. καὶ τούτων ζητηθείσης τῆς γενικῆς γραφῆς ἐν τῷ καταλοχισμῷ, καὶ μὴ εὑρεθείσης, ἐχωρίσθησαν τοῦ ἱερατεύειν. Vulgatus ita vertit. *Horum quæsita est genitura scriptura in pedatura, & non est inventa.* Ubi καταλοχισμὸν reddit *pedaturam*, an voce ἀπὸ τοῦ κατὰ confictâ, ut καταλοχισμὸς est ἀπὸ τῶν λόχων seu λοχισμῶν, h. e. *à generationibus*; an καταλοχισμὸν sic accepit, quasi καταβιβασμὸν aut καταχωρισμὸν, & *pedaturam* vocat laterculum, in quo generationes descriptæ. *Pedaturam* enim Latini vocant quodlibet spatium, in quo aliquid poni locarive possit. Certè apud Romanos, qui pater factus esset, natum sibi puerum cum nomine apud Acta profiteri cogebatur, cujus & nomen tabulis publicis inscribebatur. Juvenalis, *Sat.* 9. *v.* 84.

---- ---- Libris Actorum spargere gaudes
Argumenta viri.

Quæ publica liberorum ἀπογραφὴ, solita apud Ærarii Præfectum fieri, Græcè καταλοχισμὸς, quasi *puerperiorum & liberorum census & professio descriptioque*, non malè diceretur. Sed & καταλοχίζειν, Græcis est distribuere milites in λόχους seu ἀγέλας, quinquaginta ut plurimum hominibus constantia, apud Arrianum *de Exped. Alexandri*, *l.* 7. Imò λόχος quemlibet etiam numerum vel agmen significat. Hinc, cum homines in Judæa per familias, velut εἰς λόχους tributi censerentur, καταλοχισμὸς quoque dici potuit census & ἀπογραφὴ familiarum: Laterculus, vel matricula, quâ continebantur descripta familiarum omnium Judææ nomina & homines, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 716. & 717.

CATALOGUS Fidelium, Episcoporum & præsertim Martyrum, quorum in solennibus precibus memoria olim celebrabatur, in Ecclesia, Κανὼν dictus est, unde *canonizati* primitùs illi appellati occurrunt, quorum memoriam publicô Ecclesiæ consensu celebrabant: cujus consuetudinis aliqua vestigia in Græcæ & Latinæ liturgiæ Canone adhuc retinentur. Olim autem id omnino fuisse moris, ex veter. quorundam Theologorum scriptis liquidò constat; & ex recentioribus Scriptoribus Nicephorus præsertim fusè exequitur, *l.* 14. *c.* 26. & 27. ubi contentionem illam, de Chrysostomi nomine in Mysticas tabulas referendo, enarrat. Sed & *Catalogus* eorum, qui in Ecclesiis in quocunque munere serviebant, *Canon*, item *Canon sacer*, dictus est: unde ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενοι, Nicen. Syn. *can.* 14. & οἱ τοῦ κανόνος, in Chalcedon. Syn. *can.* 2. Ideo autem pro *Catalogo* ponitur Canon, quòd catalogus certa norma seu regula esset iis dignoscendis, qui in illo recensebantur, vide suprà in voce *Canon*. *Catalogus sacer*, hæc Clericorum matricula dicitur, *Can. quoniam* 18. *quæst.* 3.

CATAMANA, Syriæ urbs Comagenæ regionis *Ptol.* prope Germaniciam, aliis Καταμάνα, Salmas. *ad Solin. p.* 488.

CATAMANTELES, Regnum in Sequanis, multis annis obtinuit, & à S. P. Q. R. amicus appellatus est. Cæs. *l.* 1. *Comm. c.* 3. Germanicum nomen fortè fuit *Kaltmantel*.

CATAMIDIARI, in Amphitheatro & dimitti, Decoctores bonorum suorum, si suæ auctoritati vellent, jussit Hadrianus Cæs. apud Æl. Spartian. *c.* 18. ubi *catamidiari* Casaubono est, Græcè καταμιδιάζειν. Notissimus enim mos Veter. fontes & pernis additos, per Fora, Theatra & Amphitheatra, inter spectantium risus & magna rerum verborumque ludibria, ad exemplum traduci, Quô fine, ut major esset cachinnatio, nonnunquam asino imponebantur, vel jocularier onerati producebantur. Tractus à Græcis, in quorum urbibus nonnullis Decoctores in Forum inducti & sedere jussi, cophinum capiti impositum habere cogebantur, quod κόφινον vocabant, Nic. Damascenus, *de Ritibus Gentium*. Salmas. tamen, cum veterib. editionibus omnibus, & in his principe Mediolanensi, *catomidiari* legit, quod vide infrà.

CATAMITUS, à veteribus Romanis nec dum assuetis Græcæ linguæ appellatus est, qui *Ganymedes* Græcis dicebatur, & Jovi in deliciis fuisse traditur. Ita enim iidem, *Alcedonem* quoque *Halcyonem* dixerunt, ut *Festus* observat. Idem Festus: *Catamitum*, inquit, *pro Ganymede dixerunt, qui fuit Jovis Concubinus.* Vetus Gloss. *Catamitus, Ganymedes.* Arnob. *l.* 5. *adversus Gentes*: *Alcmena, Electra, Latona, Laodamia, mille aliæ virgines, ac mille matres: cumque illis Catamitus post pudoris spoliatus est honestate.* Loquitur ibi de stupris Jovis. Unde Cicer. *Phil.* 2. *catamitum* pro *molli & effœminato* posuit: *O hominem*, inquit, *nequam! (Quid enim aliud dicam? Magis propriè nihil possum dicere) ergo ut te Catamitum, nec opinato, cum ostendisses, præter spem mulier aspiceret*, &c. Vide & *Pullus*.

CATANA, Siciliæ oppid. Episcopale ad radicem Ætnæ montis conditoribus Chalcydiis, Thucydid. *l.* 5. situm, patria Charondæ, inter Atheniensium legislatores inprimis celebrati. Ibi fuit simulacrum Cereris, teste Cicerone, *in Verr.* 4. *c.* 53. quod à viro non modo tangi, sed ne aspici quidem fas erat. Silius, *l.* 14. *v.* 197.

Tum Catana ardenti nimium vicina Typhœo.

Diodorus, *l.* 11. & 14. scribit, hanc ab Hierone, cùm ejus incolas ejecisset, Ætnam appellatam fuisse. Hodiè tamen adhuc Catanam dici tradit *Fazellus*. Procopio, *Gothicarum rerum l.* 1. Καῖνα mendosè legitur. Strabo, *l.* 6. Ἡ Κατάνη δ' ἐκ Ναξίων τῶν αὐτῶν. Idem tradunt Marcianus Heracleota, & Thucydid. *l.* 6. Videtor Cluverius, *de Sicil. Ant. l.* 1. *p.* 117. Ad Amenani ostium (inquit Bochartus,

chartus, *l. 1. Chanaan, c. 28.*) *Catana* [illegible] h. e. *parvam* sonat. Nempe *Catana* erat oppidulum, antequam Naxii illud auxissent, colonia eò deductâ, Euarchô duce. Quos proinde Græci habuêre pro Catanæ conditoribus. Ita *Cana* Galilææ Ebraicè scribitur [illegible] *Cana*, & in Syriâ paraphrasi [illegible] *Cotne* Johan. *c. 2. v. 1.* in quem locum consulendus est Lud. de Dieu, [illegible]; Bochartus, *loc. cit.* Urbs hæc capta à Roberto, filio Caroli Claudi Neapol. & Apuliæ Regis, A. C. 1311. mox à Friderico Siciliæ Rege recepta est. Sita est in regione *Valle Demona*, in ora littorali maris Ionii, ubi sinus Catanensis. A Carolo V. mœnibus & propugnaculis cincta est. Estque prope radices Ætnæ cujus eructationibus patet. A. C. 1669 incendiis ejus deformata est, & in ipsius territorio plurima castra eversa sunt, 4. fluminibus igneis, ex Ætna prodeuntibus 40. milliar. distat à Syracusis in Boream. *Baudrand.* Vide Leandr. *descr. Ins. Italiæ.* Terræ motu horrendô A. C. 1693. miserè vastata.

CATANÆUS Joh. Maria, vide *ibi.*

CATANANCE, Græcè [illegible], apud Plinium, *l. 27. c. 8.* herba est Magica, quâ ad amatoria olim utebantur. Ita enim is, *Catanancen Thessalam herbam, qualis sit, a nobis describi supervacuum est, cùm sit usus ejus ad amatoria tantùm. Illud non abs re est indixisse, ad tegendas Magicas vanitates, electam ad hunc usum conjecturâ, quoniam arescens contraheret se ad speciem unguium milvi exanimati.* Ubi *Thessalam herbam* vocat, quòd mulieres Thessalæ eâ uti ad amorum veneficia solerent. Quod *de unguibus* addit, eò pertinet, quòd, qui eâ utebantur, amatas mulieres rapere etiam invitas & veluti contractis unguibus retinere dicerentur. Sed & in genere philtra & amatoria [illegible] & [illegible] dicebantur inde, quòd amandi *necessitatem* facerent. Unde & *cemos* herba quæ sequitur, apud Plinium, ab incapistrandis ac ligandis animis nomen invenit, [illegible] enim Græcis *capistrum* est. Vide Salmas. *ad Solin. p. 1085.* & infrà in voce *Leontopodium*, quod & ipsum, utpote amatoriis [illegible] utile quoque habitum, *Catanancen* nonnulli vocârunt.

CATANEUS, nomen dignitatis, in Italia olim frequens; cujus incrementum ad Fridericum Ænobarbum refert Joann. Villaneus, & Ghirardaccius, *Histor. Bonon. Part. I. l. 4. ad A. C. 1196.* Origo autem ad seculum IX. rejicitur, quò sede vacante Stephani *Pontificis Romani, potentiores oppida & castella in urbis terris possidentes (Capitaneos appellabant) Pontificem ex factione sua creare constituerunt*, Blondus *Dec. 2. l. 3.* Imperatorum enim partes sequebantur. Idem, *Dec. eâd. l. 5. Primarii urbis, quos tunc Barones tunc Capitaneos appellabant, Imperatori obsequentes omnia consilia Pontificis evertebant.* Nempe ex *Capitaneus*, primò *Catipanus*, postmodum *Catanus* seu *Cataneus*, originem traxit, Longobardis inprimis istiusmodi contractionem amantibus. Hinc Jotfredus, *de libell. part. 5. rub. de Vas.* *In Tuscia verò, ait, & Lombardia appellabantur* Catanei, *quasi Capitanei.* Vide etiam Scipion. Ammiratum, *de Nobilit. Florent.* Cùm verò titulus primò apud Gibellinos solùm in usu esset, postmodum etiam ad Guelfos, translatus est. Car. Macer, *Hi nimirum, qui factioni Gibellinæ erant & ab Imperatore in feudum castella & terras possidebant; ideo prædicto speciosi titulo decorabantur. Guelfi verò, qui Romanæ Ecclesiæ fautores erant, titulos Baroncelli & Domicelli assumebant. quamvis processu temporis Catanei titulus etiam inter Ecclesiasticos exerceretur*, in *Hierolex.* Vide quoque hîc in vocibus *Capitaneus* & *Catipanus.*

CATANGIUS, sinus in litore Asiatico Bospori Thracici. *Golfo Callacio* nunc, *Petrus Gyllius.*

CATANIRA, urbs apud *Steph.*

CATANNI, populi ad mare Caspium. *Steph.*

CATANZARA, vide *Catacium.*

CATAONIA, supra Ciliciam regio, confinis Cappadociæ, ut Corn. Nepos, *in Datame, c. 4.* describit. Incolæ *Cataones* dicuntur *Stephano.* Vide Plin. *l. 6. c. 2.* Sita est autem regio ad Taurum montem, ubi Euphrates ejus objectu in Meridiem retorquetur. *Steph.* [illegible]. Fuit una ex decem Cappadociæ Præfecturis, postquam illa in decem [illegible] divisa est. At Veteres *Cataoniam* à Cappadocia separabant, [illegible], Strabo, *l. 12.* E quibus verbis patet, etiam aliquot regiones trans Euphratem, sub Cataonia fuisse censitas, Acilisenen nempe: præter quam & Sophenen eidem tribuit. Qua de re vide eundem Salmas. *ad Solin. p. 617.*

CATAPACTAYME, festum Peruanorum, Mense Decembri, illis *Rayme*, qui anni eorum princeps est, celebrari solitum, quô sacra tribus Solis statuis, *Apointi, Churunti* & *Intiquaoqui* nominatis, h. e. *Soli Patri, Soli Filio & Soli Fratri*, facere consuevêre. Joann. Hugo Linschotanus, *Histor. Ind. Occid.*

CATAPANUS, vide infrà *Catipanus.*

CATAPHRACTA, apud Tertullian. *de Pallio, c. 4. triumphalem cataphractam amicitur*: Græcè [illegible]; lorica ferrea est [illegible] aut [illegible], ex ferreis squamis succusa, ut patet ex mox seqq. *Pectus squamarum signaculis dejerat.* Hinc *Cataphractarii* milites, sæpius memorati *Historiæ Aug.* Scriptoribus, quod nomen certo cuidam Equitum generi, qui toti *cataphractis* muniti erant, hæsit. Licèt enim *cataphractis* singuli haberent milites, & galeas, non tamen *cataphractarii* aut *galearii* sunt dicti. Nec usquam legere est *cataphractarios* pedites, nisi priscô Romanorum ævô, apud Livium. Certum quidem genus militum hôc nomine insignitum fuisse, videtur suadere locus Trebellii, *in Claudio, c. 16. Huic ex regione Dardanica dabis milites ducentos, ex* cataphractariis *centum, ex Equitibus C. & sexaginta*: ubi *Cataphractarii* ab Equitibus separantur. Sed ne sic tamen *Cataphractarii pedites* fingendi. Saltem hoc sequitur, Equitum quosdam *non Cataphractarios*, alios *Cataphractarios* fuisse. Unde *in Vita* Alexandri Severi, apud Lamprid. *c. 56.* refert Imperator, se bellô Persicô, *centum & viginti millia equitum fudisse &* cataphractarios *decem millia interemisse.* Sed & *cataphractarii milites*, apud Vopiscum in *Aureliano*, Equites sunt: namque *Militum* nomine Equites quandoque venire, discimus ex *Ænigmate* Symphosii, cujus lemma *Miles podager*, apud Salmasium, *Not. ad Vopisc. in Aurelian. c. 34.*

Bellipotens olim sævis metuendus in armis
Sex pedes habui, quod nunquam nemo negavit.
Nunc mihi vix duo sunt, inopem me copia fecit, &c.

Simile armaturæ genus Rhoxolanis, Sarmaticæ genti, tribuit Tacitus, *Histor. l. 1. c. 79. cum Sarmatarum virtus velut extra ipsos, nihil ad pedestrem pugnam tam ignavum; ubi per turmas advenêre, vix ulla acies obstiterit. Sed tum humido die ... lapsantibus equis, & cataphractarum pondere, id principibus & nobilissimo cuique tegimen, ferreis laminis aut præduro corio consertum: ut adversus ictus &c. simul altitudine & mollitia nivis hauriebantur.* Quod verò de peditibus diximus, certum est, omnes ab omni tempore Romanos milites *cataphractis* vel loricis fuisse munitos, usque ad tempora Gratiani Imperatoris, sub quo, intercidente militari disciplinâ, *cataphracta* & galeas illi devolvêre, uti videre est apud Vegetium, *l. 1. c. 16.* Servius ad *Virgilium*, *Æn. l. 11. v. 771.*

Spumantemque agitabat equum, quem pellis ahenis
In plumam squamis auro conserta tegebat.

Cataphractum, ait, *cum* (Chloreum videl. de quo ibi sermo) *fuisse significat. Cataphracti autem equites dicuntur, qui & ipsi ferro muniti sunt & equos similiter munitos habent, de quibus Sallustius: Equis paria operimenta erant, quæ linteo, ferreis laminis in modum plumæ, adnexuerant. Pluma est in armatura, ubi lamina in laminam se indit. Nunc autem pro linteo pellem posuit & æneas squamas æneis laminas intelligimus.* Vide quoque Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium, p. 1385.* & infrà *Clibanarii.* In scuto Daniæ & Norvegiæ Regis *Cataphractus eques*, aureô thorace, equô albô, cujus instructus inger, insidens & gladio minax, in rubeo solo, Ditmarsiæ nota est. Elverfeldius,

Ense quid educto Cataphractus? *Marte rebelles*
Holsatiæ victos denotat esse viros.

At *Cataphractus miles*, cum 3. vexillis, apex est Baronum de *Redern*, in Austria. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Arte Herald. Parte II.*

CATAPHRYGÆ, Hæretici, qui in Phrygia fuerunt, ut Montanus, Priscilla, & Maximilla. Hi adventum Spiritûs Sancti, non in Apostolis, sed in se traditum, asserebant, veteribus Prophetis rejectis. Mortuos baptizabant, & sanguine infantum, aciculis compunctorum, ad Eucharistiam utebantur: illis postmodum, Martyrum instar, cultis. A. C. 174. Epiphan. *Hær. 48.* Augustin. *Hær. 26.*

CATAPIRATER Plumbeus, apud *Lucilium*,

An Catapirateris *eadem deferet uncam*
Plumbi paxillum rudem, linique metaxam?

Græcè [illegible] & [illegible], est quô maris altitudo à nautis tentatur. *Molybdim* Græcâ voce Statius appellat, *l. 3. Sylv. 2. v. 30.*

Sunt quibus exploret rupes gravitate molybdis.

Ubi veteres Codices habent *Molucus*, pro *Molybdus.* Barthius *Molybdim* legit, à rectâ demissô artificiali illo *plumbo.* Quòd enim quidam nomen viri aut hominis hîc voce denotari ibi volunt, non parùm hallucinantur: Officia namque nautarum Musis Poëta injungit, inter quæ metiri maris profunditatem *molybdi.* Aliàs *bolis* idem. *Hesychius*, [illegible]. Vide Salmas. *ad Solin. p. 1013.* & Casparum Barthium, *ad Statium d. l.*

CATAPLUS Lalagea, apud Marcellum Empiricum, in *Carm.*

Quodque ab Idumæis vellam Seplasia vendunt,
Et quidquid confert Medicis Lalagea cataplus:

Lege, *Lagea cataplus.* Cataplum enim Alexandrinum hîc intelligit, h. e. navigationem seu classem, quæ Medicis species ferè omnes, quæ Medicinæ conferrent, afferebat: *Lagea* subintellige, *urbs*, h. e. Alexandria. Eundem Cataplum *Niliacum* vocat Martialis, *l. 12. Epigr. 75. v. 1.*

Cùm tibi Niliacus portet crystalla cataplus,
Accipe de Circo pocula Flaminio.

Quem eleganter his verbis proponit Seneca, *Epist. 77. Hodie nobis Alexandrinæ naves apparuerunt, quæ præmitti solent & nuntiare secuturæ classis adventum: tabellarias vocant. Gratus illarum Campaniæ aspectus est. Omnis in pilis Puteolorum turba consistit, & ex ipso genere velorum Alexandrinas, quamvis in magna turba, naves intelligit. Solis enim licet supparum intendere, quod in alto omnes habent naves. Nulla enim res æque adjuvat cursum ..... Cùm intravêre Capreas & promontorium, ex quo*

Alta procelloso speculatur vertice Pallas,

cætera velò jubentur esse contenta, supparum Alexandrinarum insigne est. In hoc omnium discursu properantium adspicio, &c. Vide Lipsium, *Comment. ad h. l.* ut & ad Tacitum *Annal. l. 15.* De eodem sic Statius, *l. 3. Sylv. 2. v. 19. 21.*

.... celsa ratis ....
Nec quærenda diu: mediô nam trans æquora terris
Prima Dicarcheis Pharium gravis intulit annum.
Prima salutavit Capreas, & margine dextro
Sparsit Tyrrhenæ Mareotica vina Minervæ, &c.

Frumentum enim præcipuè afferebat hic [illegible], *clas-*

fis, quò Romam pastam esse, multis docuit *ad Claudian.* Barthius. Vide quoque Thom. Dempster. *Collectan. Antiqq. l. 7. c. 38.* De cœteris verò mercibus Ægypti, Isaac. Casaubon. agit *ad Sueton. August. c. 98.* & dicemus aliquid infrà, in voce *Rhopopolæ*. Vide quoque hic passim, ubi de *Alexandrina Classe*, *Frumentariis navibus*, &c.

CATAPULTA, ἀπὸ τῆς πέλτης, i.e. *areu*, seu *jaculo*: quamvis hæc vox clypeum quoque lunatum denotet, idem nonnullis cum balista. Vide *ibi*. Plinius verò distinguit, qui *Cretas catapultam, Syros Phœnicas balistam & fundam invenisse*, ait, *l. 7. c. 56.* At Ælianus inventam in Sicilia *catapultam* scribit, à Dionysio Tyranno ideoque eâ inde allatâ dixisse Græcum quendam, ψυχὴ ἀρετῆς, *Perit virtus*. Certè Siculos machinalis scientiæ peritissimos fuisse, ostendit Archimedes. Vide Hadr. Turnebum, *Adversar. l. 29. c. 28.* & infrà *Trebuchetum*.

CATARACTA, Samnitum urbs à Romanis expugnata. *Diodorus.*

CATARACTÆ seu CATARRACTÆ, Græcè Καταῤῥάκται, aves Diomedeæ, apud Plinium, *l. 10. c. 44. Nec Diomedeas prætereo aves: Juba cataractas vocat & eis esse dentes oculosque igneo colore, cætera candidas tradens.* Sed non proprium hoc ullius avis, verùm omnium prædatricium, nomen est, quæ ex alto se proruunt, atque impetibili lapsu in subjectam prædam descendunt, terræque affligunt. Hinc aquilam sic vocavit Sophocles *in Laocoonte* & Harpyias, *in Phineo*, apud Hesychium Lycophron κίρκον καταῤῥάκτην similiter vocat,

> Τὸν δ' αὖ τέτραρχον αἰθέρωμον ὄψεται
> Κίρκον καταῤῥάκτην ——

Ab eadem notione & καταῤῥάκτης Nilus, ab impetu descensus, ubi inter præcipitia potiùs ruit, quàm manat; & καταῤῥάκτης Marsyas fluv. ex arce Celænarum ruens, apud *Herodotum*: & *Cataracta*, portæ ferratæ genus, sic appellatæ, quòd cum impetu deciderent, apud Livium, *l. 27. c. 28.* & Vegetium, *l. 4. c. 4.* &c. Καταῤῥάκτης tamen avis species marinæ sic propriè dictæ, apud Aristotelem, *in Admir.* Ο' ἢ καταῤῥάκτης ζῇ περὶ θάλασσαν· ὅταν ἢ καθῇ ἑαυτὸν εἰς τὸ βάθος, μένει χρόνον οὐκ ἐλάττονα ὅσον πλέθρον διελθεῖν ἄν. Sed minorem accipitre eam volucrem facit, quod Diomedearum avium instar non est, quæ specie & magnitudine sunt, quâ erodii. Salmas. *ad Solin. passim, imprimis, p. 92.* Origo vocis à Græco καταῤῥάσσειν, quod est, *ex alto præcipitare & cum impetu ruere*, Idem *Ibid. p. 419.* &c. Hinc *Cataracta* S. Petri, in *Epistola Encyclica* Vigilii Episcopi Romani ad Ecclesiam univers. *Positò indiculò super altare & cataractâ B. Petri, & super Crucem, quæ de ligno passionis Domini habet inclusum*, &c. & in *Epist.* Legatorum Pontif. ad Justinum Imperator. *Tom. II. Epistol. Roman. Pontif.* de Justiniano nondum Imperatore, qui Apostolorum reliquias, ut & Laurentii, ab Hormisda Episcopo poposcerat: *Sanctuaria beatorum Apostolorum, secundùm morem, ei largiri præcipite, & si fieri potest, ad secundam cataractam ipsa sanctuaria deponere, vestrum est deliberare*: non est (ut quidam volunt) *Catena S. Petri*, de qua suô locô; sed cancellus ferreus, in modum *Cataractæ* compactus, quô sepulchrum Petri muniebatur. Duplex autem ea *cataracta* erat, *prima*, quæ exteriùs, & *secunda*, quæ interiùs sepulchrum ambibat. Vide Car. du Fresne *Glossar*.

CATARACTES, hodiè *Cascada di Tivoli*, casus Anieni fluv. apud Tibur urbem in Latii Sabinorumque confinio. Alius *Cataractes* Danubii, *Struzenssel*, teste *Lazio*, Locus Norici in Austria, infra Lentiam urbem, ubi in Danubio navigia periclitantur.

CATARACTONUM, sive CATARACTON, vulgò *Catterick*, teste Rob. Talbotô, oppid. Scotiæ, ubi & diversorium *Cattarickbridge*. Vide *Caturactonium*, quod alii *Carlile* indigitant. *Camdenus* habet *Catarrick*, & *Catarrik-bridge* Angliæ in Comitatu Eboracensi.

CATARI, Pannoniæ populi. *Plin. l. 3. c. 25.*

CATARITÆ, Arabiæ Felicis populi. *Ptol.*

CATARRACTES, fluv. Pamphyliæ, apud *Ptolemæum*, Πεντεκαίδεκα... Α'ττάλεια, Καταῤῥάκτης ποταμοῦ ἐκβολαὶ Μαγυδός, Κέστρου ποταμοῦ ἐκβολαί: ad quem Pergam & Aspendum, unde Pamphyliæ τὰ διάκτην auspicantur Antiqui, idem ponit: quem tamen falli, utpote Aspendô ad Eurymedontem sitô, docet Salmas. *ad Solin. p. 780.* Ratio nominis suprà indigitata.

CATARRACTUS, fluv. Cretæ in ora australi apud Libeum oppid. fluens, *Arpalore* hodiè dicitur. Item fluv. Pamphyliæ, qui cum Melane Aspendum urbem præterfluit. Meliùs *Catarractes*.

CATARRYTHUM, Græci vocârunt Hipponem Africæ urbem propter aquarum irrigationem. *Plin. l. 5. c. 4.*

CATARZENE, regio Asiæ, juxta Moschos montes, de qua vide eundem, *ibid p. 621.*

CATASCOMON, inter opera Lucani, memoratur in *Vita* hujus, *Extant ejus & alii libri complures. Ut Iliacon, Saturnalia*, Catascomon, *Sylvarum X. Tragœdia Medea imperfecta Saltica Fabula*, &c. Quid autem fuerit, non planè comminisci licet; putat tamen Barthius ad Priami supplicationem pertinere, Hectoris nimirum Lytra, quæ cecinisse Lucanum Papinius, *l. 2. Sylv. ult. v. 54.* docet.

> *Ac primum, teneris adhuc in annis,*
> *Ludes Hectora, Thessalosque currus,*
> *Et supplex Priami potentis aurum.*

Hoc enim cùm primum fuerit Lucani carminum, idem aliquando Barthius suspicatus est, Κατάκομον fuisse inscriptum, cùm Metaphoricô usu Κατάκομα, pro τὸ τῆς ἀρχῆς, in usu fuisse, doceat Hesychius. Vide eum *Animadversion. ad Statium Tom. 3. p. 469.*

CATASCOPIA, Venus dicta est ἀπὸ τοῦ κατασκοπεῖν, i.e. *contemplari*, quòd templum haberet intra eam stadii partem, in qua Hippolytus se exercebat, unde Phædra Hippolytum spectare consueverat.

CATASPHÆRUM Folium, Græcè κατάσφαιρον, in *l. 16. D. de Public. & Vectigal. Species pertinentes ad vectigal, puta cinnamomum, piper longum, piper album, folium catasphærum, folium Barbaricum, costum*, ubi legi vult Salmasius: idem quod τὸ σφαιρωδὲς est, & intelligitur de Malabathri folio, quod Græci in pilulas convolutum afferri ex India, scribunt. Auctor *Peripli*, de hoc folio, Ε'κπλέουσι μαλαβάθρου ἐν φύλλοις καὶ σφαιρωδῶς ποιοῦντες, *Duplicantes folia & globosa efficientes*, &c. Unde σφαιρικὰ μαλάβαθρα passim apud Græcos antiquiores; de quibus vide suprà in voce *Betre* & infrà ubi de *Malabathro*: Plura autem hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p. 1071.*

CATASTA, pegma ligneum, quò venales olim exponebantur servi, à καθιστάνω: vel, ut Raderus exponit, machina lignea longaque, servis venalitiis injecta, unde ipsi servi *Catastis* dicti. Ejus meminit Martialis, *l. 6. Epigr. 29. v. 1.*

> *Non de plebe domus, nec avaræ verna catastæ*, &c.

Ubi quoniam magnus erat servorum strepitus, Idem *l. 9. Epigr. 30. v. 5.* ait,

> *Heu quæ lingua silet, non illam mille catastæ*
> *Vincebant.* ——

Plura vide infrà voce *Venalis*. Maximè verò & propriè significabat, ut Jac. Pamelius, *Notis ad Epistol. S. Cypriani Martyris 53.* docet, locum eminentiorem, quem vulgò *Palcum* Itali dicunt, in quo vel de reis, vel de Christianis Martyribus sumebatur supplicium. Unde Prudentius Poëta, *in Romani Martyrii hymno 14. v. 466.* ista habet,

> *Audite cuncti: longè clamo, ac prædico,*
> *Emitto vocem de catasta celsior.*

Nonnunquam etiam, per tralationem ipsamet torquendi instrumenta indigitâsse, patet ex Eodem *Peristeph. hymni 3.* ubi de Laurentio, *v. 399.*

> *Postquam vapor diutius*
> *Decoxit exustum latus,*
> *Ultro è catasta (œtate ferrea) Judicem,*
> *Compellat affatu brevi*, &c.

Vide Gallonium, *de Martyr. Cruc.* Matth. Raderum *ad Martialem*, Lud. de la Cerda, *Adversarior. c. 71.* Caspar. Barthium, *Animadversion. ad Statium, l. 2. Sylv. 1. v. 72.* &c. nec non infrà *Gypsum*.

CATATECHNOS, cognomen Callimachi, vide infrà *Corinthia columna*.

CATATHESIA, festum duplex in Ecclesia Græca, de quo vide infrà *Depositionis festa*.

CATATHRÆ, Insulæ duæ Rubri Maris. *Ptol.*

CATATUMBAS, apud Gregorium M. *l. 3. Ep. 30.* quasi *Ad tumbas*, ex præpositione Græcorum κατὰ, quæ *ad*, *versus*, *juxta*, significat, à Latinis ævi ejus adoptatâ, ut diximus suprà, & voce *tumba*, h.e. sepulchra, locus fuit extra Romam, aliàs *Catacumbæ* vocatus: unde quidam illum sic dictum censent, quasi locum mortuorum *tumbis* seu sepulchris destinatum, seu quòd in eo Martyrum ac Christianorum, qui sub Imperator. paganorum tyrannide mortem oppetierant, *tumbæ* passim essent inventæ. Sed cùm aliquot Codices MSS. cæterique Scriptores constanter *Catacumbas* habeant passim, non sine ratione verbis Gregorii membrum subesse tenet Car. du Fresne, quem vide in voce *Catacumbæ*.

CATATUS, civitas Ungariæ à Pisano Venetæ classis Duce vi capta, diruta & incensa.

CATECHETES, Græcè Κατηχητὴς, in Ecclesia Constantinopolit. dignitas erat Ecclesiastica, cujus munus κατηχεῖν τὸν λαὸν καὶ πάντας ἐρχομένους ἐκ τῶν αἱρετικῶν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, *Catechizare populum & omnes transeuntes ab Heterodoxis ad fidem veram*. Vide Catalogum *Officiorum Ecclesiæ Constantinopol.* & Theophanem, *p. 397.* ubi Miscella & Anastasius *Institutor* vocem reddunt. A' verbo κατηχεῖν, *vivâ voce instruo*, quod olim nefas esset, mysteria literis committere, voce tantùm tradenda: de quo in Sacris silentio aliba fusiùs, imprimis infrà in voce *Mysteria*, item *Nutum Fideles*.

CATECHISTA, vide suprà *Exorcista*.

CATECHIZARI & CATECHUMENI fieri, pueri recens etiam nati dicebantur sequioribus seculis, qui, antequam offerrentur ad Baptismum, ut veteris disciplinæ vel umbra servaretur, à Patrinis in speciem *catechizabantur*, qui iis nomen imponebant & *Catechumenos* factos offerebant ad Baptismum, tanquam eorum fidei Sponsores. Unde Flodoardus in *Chron. A. C. 945.* Ludovicò Rege apud *Rodomum degente, Gerberga Regina filium peperit, qui Carolus ad catechisandum vocatus est*, i.e. *in baptismo*, vel *catechismo*. *Catechizari* autem *ante fores Ecclesiæ*, ante Baptismum, jubentur *infantes*, in Concil. Cassiliensi *A. C. 1172. c. 2.* apud Silv. Giraldum, *de Expugn. Hiberniæ, l. 1. c. 34.* idque *per octo dies ante Pascha, & per totidem ante Pentecosten*, in Concilio Rothogensi *A. C. 1279. can. 4.* & Nemausensi Syn. *A. C. 1284. c. de Baptismo.* Reliqua suggeret *Summula* Raymundi, *de Bapt.* apud Car. du Fresne,

> *Dum catechizas puerum, tunc tres tibi sumas*
> *Personas, & non plures, quia sufficiunt hæ:*
> *His injunge fidem puerum debere docere,*
> *Atque Pater noster*, &c.

CATECHUMENA, seu CATECHUMENIA, porticus olim superiores Ædium sacrarum dicebantur, quod ibi stationes essent *Catechumenorum*, vel locus, ubi instrui solebant, uti quidem visum est Baronio, *ad A. C. 636. num 38.* Hospiniô & Meursiô: vel, quòd in iis mulieres sacras liturgias audito perciperent, uti magis placet Carolo du Fresne *in Glossar.* & *in Descript. Sanctæ Sophiæ, c. 38.* Occurrit vox, apud Anastasium in *Collectan.* Gregorium II. *Ep. 1. ad Leonem Isaur.* Eustochium in *Vita* S. Pelagiæ meretricis, c. 8. Alios. Κατηχούμενα & Κατηχουμένια Græci istiusmodi porticus vocant passim: Ἀνέβην ἐπὶ τὰ κατηχούμενα meminit Crispinus in *Vita* S. Parthenii Episcopi

ficopi Lampsaceni, *c.* 2. *num.* 14. quod *ὁ Γρηγορ κατηχούμενος*, seu *porticum Ecclesiæ superiorem*, interpretatur Car. du Fresne, &c. Aliquando tamen per *Catechumenum* denotari domum Catechumenis destinatam, in qua Catechistæ eos, in rebus fidei instruere soliti, ubi quoque Clerici disciplinæ impatientes à Patriarcha Constantinopol. includi consueverint, reperias apud Dominic. Macrum, qui addit, hodieque Romæ duas esse hujusmodi mansiones, viris unam, feminis alteram, paratas, in *Hierolex*.

CATECHUMENI, *Isidoro sunt, qui primùm de Gentilitate veniunt, habentes voluntatem credendi in Christum*, de Eccles. *Offic.* *l.* 2. *c.* 10. Græcè *Κατηχούμενοι*, quod idem reddit *Auditores* seu *Instructi*; à Verbo *κατηχεῖν*, *auribus insonare*, erudire, docere, præsertim elementa prima, vide Lucam, *c.* 1. *v.* 4. Act. Apostol. *c.* 18. *v.* 25. Galat. *c.* 6. *v.* 6. & Hebr. *c.* 5. *v.* 12. Fides enim ex *auditu* est, Rom. *c.* 10. *v.* 17. &c. Atque hæc generalis vocis notio est. Angustiùs & strictiùs eadem accipitur, de certis eorum gradibus, qui ad gratiam Baptismatis olim aspirabant, quos in triplici differentia fuisse Canones Patresque declarant. Quamvis enim omnes, qui ad Baptismum ritè suscipiendum primis Christianismi elementis imbuebantur, communi nomine *Catechumenorum* comprehenderentur, pro majori tamen minorive in doctrina fidei ac virtute profectus in tres Ordines ac Classes tribuebantur, *Audientium* nempe, *Genuflectentium* seu *Orantium* & *Competentium*, de quibus passim Patres & hîc suis locis. Car. du Fresne in *Glossar.* Quartum genus seu ordinem, & quidem ante tres hos locandum, *privatæ scil. institutionis* addit, primamque initiationem per manus impositionem factam, docet Tob. Pfannerus, qui de his omnibus accuratè agit, in *libr. de Ritibus Eccles. antiq.* c. 2. *adhuc inedito*. Vide quoque suprà, ubi de *Audientibus*. His itaque Baptismatis Candidatis prima Fidei elementa, non scriptò, sed voce, tradebantur, quemadmodum priscis Theologis mos erat, etiam apud Ægyptios olim ac Druidas: nec ad sacra spectanda adhuc introducebantur, verum mysteriis vivâ hactenus voce solùm percipiendis occupabantur; interimque instruebantur *desiderare* totâ cupiditate Sacramentorum participationem, quæ erat ipsa epopteja; cùm sic *μυεῖσθαι*, *initiari mysteriis* diceretur. Docebantur autem primùm *Catechumeni* ea Apostolorum placita, quorum primum est, *Credo in Deum Patrem*, &c. Dein jurabant magnò jurejurando in nomen CHRISTI, qui *ἐξορκισμὸς* vocatur, *c.* 2. *de consecr. dist.* 4. Dimittebantur autem, cùm ad Eucharistiam celebrandam sese accingeret Sacrorum Administer, Diaconò ter exclamante, *Ite Catechumeni, missa est*: idque apud Latinos, imitatione Græcorum, qui *abeundi* verbò utebantur, vide infrà in voce *Missa*: item *Parathesis*. Uti autem gradus *Catechumenorum* erant, sic & per gradus abire jubebantur, ultimòque recedebant Competentes, utpote jam Baptismo proximi, & mox *Illuminandi*, uti vocantur in *Liturgia* Clementis. Tempus *Catechumenatus* certum fuisse non videtur. Nam Lapsi quidem, h. e. qui graviore aliquò peccatò admissò, commune jus Fidelium amiserant, sed posteà pœnitentiâ ducti in priorem locum restitui optabant, quinquenniò toto detinebantur, priusquam ad epoptejam denuo admitterentur: at *Catechumenis* tempora contractiora præstituta erant, in quibus tamen, priusquam ad panem cum Fidelibus frangendum pervenirent, stadium consuetæ exercitationis illis fuit decurrendum. In *Epist.* Clementis, tempus trimestre iis antiquitus definitum esse dicitur: quod postea ad 40. dierum spatium redactum fuisse, legitur apud Hieronymum, *Epist. ad Pammach.* Ad plures tamen annos desiderium Catechumenorum prorogatum nonnunquam, passim docetur. Judæos ad fidem conversos per octimestre spatium inter *Catechumenos* fuisse detentos, habetur *can. Judæi de consecrat. dist.* 4. &c. Vide Macrum utrumque in *Hierolex.* inprimis verò Joh. Casp. Suicerum, *Thesaur. Eccles.* in hac voce, & hîc in vocibus *Catechizari*, *Desiderata*, *Scrutinii Dies*, *Silentium Pythagoricum* ubi de verbis *ἀκουστικοὶ* & *σιωπᾶν*, &c.

CATEJA, apud Virgilium, *Æn. l.* 7. *v.* 741.

Teutonicò ritu soliti vibrare catejas:

Servio idem teli genus cum aclide fuit. Erant autem *aclides* clavæ seu hastæ, quæ loro vel amentò religatæ magnâ vi jaciebantur & redibant ad eum, qui jecerat clavisque ferreis aut acuminibus erant munitæ, ut sine pernicie non redirent, quemcunque tetigissent: Rectè proin *jacula brevia* dicta Nonio. Isidorus, *l.* 18. *c.* 7. *Cateja genus est Gallici teli, ex materia quàm maximè lenta, quæ jactu quidem non longè propter gravitatem evolat, sed, quò pervenit, vi nimiâ perfringit. Quod si ab Artifice mittatur, rursum redit ad eum, qui misit.* Ubi quòd *Gallicum telum* fuisse ait, docet, propriam Teutonibus Gallisque *catejam* fuisse, junctus Virgilio, de quo suprà. Quod proin Papias & ex eo Joann. de Janua *Persarum esse sagittam barbulatam, quâ usus fuerit Hercules*, scribunt, unde id hauserint, non constat. *Catejas* non semel Gallis suis adscribit Abbo *de Bello Paris. l.* 1.

Inde super cernens lapides conspexit acerbos,
Ac diras ut apes densè tranare catejas.

Eôd. libr.

Pila dabat, rupesque simul celeresque catejas.

l. 2.

---- ---- *Clypeum gestansque catejam.*

Ubi tamen *Cateja* vocabulò tralatitiè usus videtur: Ipse certè in *Glossis dardum* vertit, i. e. *sagittam*, vide Salmas. *ad Trebellium Poll. in Claudio*, *c.* 14. & Car. du Fresne in *Glossar.*

CATELANI, seu CATALANI, aliter *Gathalani*, populi ex Avarum stirpe, qui in Hispaniam profecti regioni nomen indiderunt. Ubi antea Lacetani, Cosetani, Laletani, Ausetani, Castellani, Ceretani, Indigetes & Ilergetes populi inter Pyrenæos montes, Iberum & Cinicam fluv. & mare Mediterraneum. Vide Plin. *l.* 10.

CATELLA, apud Horatium, *l.* 1. *Ep.* 17. *v.* 55.

---- ---- *meretricis acumine, sæpe catellam,*
Sæpe periscelidem raptam sibi flentis ------

Et Livium, *l.* 39. *c.* 31. *Quintius alter Prætor suos equites catellis ac fibulis ornavit*: vocem fere pro *catenula* interpretantur. Sed Lævinus Torrentius in priore loco, ad catellam aliquam, quæ in deliciis fuerit, referre mavult. Quin & Livii locum non de catenulis intelligit, quibus Romani milites ad ornatum nullis utebantur: sed ornamentis militaribus, ad effigiem canini capitis effectis, quibus chlamydum fibulæ innecti solitæ; cujusmodi in gladiorum capulis & caligarum fastigiis sub genibus apponi consuevisse, in vetustis monumentis cernimus, &c. Vide de *Catellis*, qui in deliciis habiti, plura hîc infrà, ut & in voce *Issa*, item *Melitæi*: uti de *Catella ἐπιγονατίδι* infrà, voce *Cussores*.

CATELLI, in tricliniaribus apud Veteres deliciis fuisse leguntur, apud Matthæum, ubi de muliere Chananæa, *c.* 15. *v.* 27. & indicant sculpturæ antiquorum marmorum, apud F. Ursinum, *Append. ad Ciaccon. de Triclin.* Et quia nobiles Matronæ inprimis catulis delectabantur, veluti Melitæis, inde factum, ut legamus in antiqua inscriptione officium hoc peculiare:

OSSA.
AURELIÆ LIV. AUG.
SER. A. CUR. CATELLÆ. &c.

modestè sanè, & non, ut illa, apud Lucianum, *de Merc. cond.* quæ Philosophum *catellæ* curatorem habuit, vide Pignorium *Comm. de Servis*, & infrà ubi de *Melitæis catellis*, it. voce *Tria*. Sed & *Catelli*, Latinis quoque dicti sunt pisces, qui Græcis *γαλεοὶ*, item *σκύλιοι*. Aristoteles, *Histor. Animal. l.* 6. *c.* 10. *Τὰ μὲν οὖν σκύλια καὶ αἱ βατίδες*, ubi *σκύλια* Latinè *catelli* sunt. Veteres Glossæ, *c. de Piscibus*, *γαλεοί*, *catelli*, *γαλεός*, *catellus*, &c. Hinc *σκύλιον* Syracusiis, seu *κύνα πίονα*, *canem pinguem*, dictum esse è galeorum genere alopeciam, quem Acipensem Romanorum esse censuit, ait Archestratus apud Athenæum, *l.* 7.

Ἐν δὲ Ῥόδῳ γαλεὸν τὸν ἀλώπεκα, κἂν ἀποθνήσκειν
Μέλλῃς, ἂν μή σοι πωλεῖν θέλῃ, ἅρπαζε αὐτόν,
Ὃν καλέουσι Συρακόσιοι κύνα πίονα, &c.

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 316. & hîc in vocibus *Acipenser* & *Galeus*.

CATELLUSIUS Franciscus, vide *Franciscus*.

CATENA, cognomen Pauli cujusdam, apud Ammianum, *l.* 14. & 15. sic dicti: quòd *esset in complicandis negotiis artifex dirus*, seu *in complicandis calumniarum nexibus indissolubilis*.

CATENA Patrum, nomen libri, in quo perpetuæ Expositiones, ex variis Patribus contextæ & ordine dispositæ *in Psalmos, Prophetas & Evangelia* continentur. Eàdem enim prorsus ratione, interpretationem operis alicujus perpetuam, ex variis compilatam Auctoribus, *Catenam* nuncupavêre Recentiores, quâ *Cyclum* Veteres. Sic Catena seu Cyclus totius Mythologiæ Græcorum, vulgò *Cyclus Epicus*, non unicum Poëma, sed catenata quædam series erat, ex plurimis constans Poëmatis, quibus universus Historiæ fabularis contextus, ab Orbis conditu, ad Ulyssis reditum, ordine perpetuò descriptus continebatur, uti infrà videbimus. Salmas. *ad Solin. p.* 859.

CATENÆ, ad manus tantùm, sicut *Compedes* ad pedes pertinent. Claudianus *de Raptu Proserpinæ*, *l.* 3. *v.* 109. ubi de ipsa Proserpina, matri per somnium apparente,

------ ---- ---- *Sic fata trementes*
Tendere conatur palmas, vis improba ferri
Impedit, & motæ somnum excussêre catenæ.

Et Plin. *l.* 7. *Ep.* 27. *Mox apparebat idolon: Senex macie & squalore confectus, promissâ barbâ, horrenti capillò, cruribus compedes, manibus catenas gerebat, quatiebatque.* Earum usum antiquissimum Statius indigitat, *Thebaid. l.* 12. *v.* 460.

---- ---- ---- *ego corpus, ego ignes,*
Me pietas, me dextra amor, deposcere sæva
Supplicia & dextras juvat inserere catenis.

Ubi Antigone loquitur, quæ Polynicen sepultum ibat: Nisi ex suis temporibus Poëtam antiqua sonare dicas. Sane in ipsa antiquissima Historia raptæ Proserpinæ, *catenas* agnoscit Claudianus, verbis allatis. Quia verò vincti *catenis* homines excruciabantur ac puniebantur, hinc *catenæ* ipsos cruciatus denotant, apud eundem Statium, *Thebaid. l.* 8. *v.* 25.

Stant Furiæ circum, variæque ex ordine Mortes,
Sævaque multisonas exercet Pœna catenas.

Vide qui de Romanorum insigni hac in re crudelitate multa adnotavit, Casp. Barthium, *Animadversion. ad Papinium Statium, Tom.* 3. *p.* 793. & 1498. aliquid quoque infrà, ubi *de Circulis ferreis*, uti *de catenulis galearum, quibus collum in bello Veteres tuiti*, infrà itidem; de *catenatis ostiariis*, in hac voce: de *catena vitrea subtilissima*, voce *Vitreum*.

CATENATES, Vindelicorum populi, quorum meminit Plin. *l.* 3. *c.* 20.

CATENATORUM Ordo, apud Waddingum, A. C. 1274.

CATENES, unus, cui maximè fidem habebat Bessus; quòque ad comprehendendum eum usus est Spitamenes; de quo vide Curt. *l.* 7. *c.* 33. Adeò certò ictu destinata feriebat, ut aves quoque exciperet. *Ibid.* Defecit iterum ab Alexandro, ac in prœlio occisus est. Idem, *l.* 8. *c.* 5.

CATERLOGENSIS Comitatus regio Hiberniæ in Lagenia provinc. Inter Comitatus Vexfordiensem, Dublinensem & Kilkenniensem: Cujus caput.

CATERLOGUM Urbs, ad Brigum flav. media inter Kildariam & Cellam S. Canici.

CATERVA, apud Statium, *Thebaid. l. 2. v. 577.*

---- ---- quorum ut subitis exterrita fatis
Agmina, turbatam vidit laxare catervam:

densum agmen exponitur in *Gloss. MS.* Quam vocem Latinam multis Græcis interpretatur Philoxenus: *Caterva*, πολυπληθία, Σύνδρομή, Ὅμιλος, Πλῆθος, Συστροφὴ (ἐπὶ ὄχλου) Ἄθροισμα, Σύλλεγμα. Collectitium vulgus. Hinc idem, *Thebaid. l. 5. v. 352.*

---- ---- Huc saxa sudesque
Armaque mœsta virûm, atque infectos cædibus enses
Subvectant trepidæ. quin & squallentia texta
Thoracum, & vultu galeas intrare soluto
Non pudet audaces tubuit mirata catervas
Pallas, &c.

Ad quæ loca vide Casp. Barthium, *Animadversion. Tom. 2. p. 555.* & *Tom. 3. p. 182.*

CATETH, i. e. *sedium*, sive *contentio*, terminus tribus Zebulunis. *Jos. c. 19. v. 25.*

CATGRAVIUS Johannes, vide *Johannes.*

CATH, fil. Trismegisti. *Euseb.*

CATHÆA, regio Indiæ, in qua mirum in modum pulchritudo excoli dicitur, adeo ut Onesicritus author sit, in ea Regem pulcherrimum eligi. Vide plura de Cathæorum moribus apud Strab. *l. 15. Cathæa Stephano* dicitur. Sic enim ille, Καθαία, πόλις Ἰνδικῆ· ἐκεῖνοι δὲ τὸν καλὸν ἐπὶ κάλλει, ὅσα βασιλέα τὸ κάλλιστον αἱροῦνται. *Nic. Lloydius.*

CATHALUSIUS, Nicanor nominatur apud Steph. in *Μίεζα.*

CATHARI, Græci καθαροὶ θεοί, i. e. *puri Dei*, colebantur ab Arcadibus, quorum templum erat in colle Pallantio, ad quorum numen jusjurandum Arcades habere solebant. Horum Deorum nomina se nescire fatetur Pausan. *in Arcadicis.*

CATHARI, Galliæ populi *Straboni*, in ultima ripa Rhodani habitantes, Salyis finitimi.

CATHARI, Indiæ populi apud quos hic mos invaluit, ut uxores cum maritis defunctis deflagrarent. Cœl. Rhodig. *l. 18. c. 31.*

CATHARI, Hæretici quidam antiqui, quos hodiè *Puritanos* vulgus vocat. *Nic. Lloydius.* Hoc nomen sibi Montanistæ sumserunt, ut ostenderent, non esse se ex illis, qui tormentorum vi adacti fidem abnegarent; quem in finem candidas quoque vestes gessêre. Quibus Augustin. ad nomen alludendo regessit, *Si nomen suum voluissent agnoscere, mundanos potiùs, quàm mundos vocâssent.* Euseb. *l. 6. c. 35.* Socr. *l. 6. c. 20.* Augustin. *de agon. Christi, c. 31.* Baronius, *A. C. 254. n. 106. 107.* Nomen hoc etiam aliis, subinde per injuriam, tributum. Mulierem nobilem hæresis *Catharorum* convictam Parmæ, cùm fratres Prædicatores subitò igne cremâssent, A. C. 1280. plebs tumultu concitatô, omnes urbe exegit. Blondus *dec. 2. l. 9.* Sigon. *l. 10. &c.* Vide & *Gazari.* Addo quòd hæretici olim Novatiani, *quòd se mundiores aliis prædicarent*, sic dicti sunt, Prosper Aquit. in *Chron.* Isidorus, *Origin. l. 8. c. 5.* & Ebrardus *contra Vald.* Nomine postmodum ad Valdenses, ab eorum adversariis, translatô: quos in *Albanenses*, *Concorezenses* & *Bagnolenses*, iidem diviserunt, ut videre est apud Reinerum *contra Valdens. c. 6.* & Bonacursum *de Vita Hæretic. initiô.* Eosdem cum *Chazaris* facit Gretserus *Prolegom. ad Script. contra Sectam Valdens. c. 2.* putatque Germanicam esse vocem, ex iis quæ habet Ecbertus Schonaugiensis in *Sermonib. adv. Cathar. Hos Germania nostra* Catharos, *Flandria* Piphles, *Gallia* Texerant, *ab usu texendi appellant.* Sed Godefridus Henschenius *ad Vitam S. Galdini Cardin.* mavult illos sic appellatos esse, propter nocturnas coitiones, à voce Germanica *Caters*, i. e. *feles*, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* De illis sic Forbesius, *Instructionum Historico-Theologic. l. 14. c. 2. num. 2. Manichæorum secta in tres partes distinguebatur, videl. in Catharistas & Mattarios & speciatim Manichæos --- Ab his Catharistis descenderunt Manichæi illi, quos in Germania Catharos dictos esse suo seculo scripsit Eckbertus Mon. Schonaugiensis, A. C. 1160.* Dicti autem *Catharistæ* illi, quasi *mundatores*, vel *purgatores*, à turpissimo quodam illorum scelere, quod commemorat Augustinus, *Hær. 46.* quorum turpitudinem ac secretas spurcitias *Catharos* sui temporis sequutos esse, refert idem Eckbertus. Vide inprimis de his prolixè disserentem Jac. Usserium Archiepiscopum Armachanum *de Christianarum Eccles. successione & statu, c. 8. §. 16. & seqq.* ut & *can. ult.* Concilii Lateran. III. celebrati A. C. 1170.

CATHARINA, virgo Alexandrina, à tribus Philosophis à pueritia exculta, ac deinde studio doctrinæ cœlestis dedita. Quæ cùm Maximinum cogentem Ægyptios ad ethnica sacrificia celebranda palam arguisset, primùm carceri inclusa est, deinde ad disputationem cum 50. Grammaticis ac Rhetoribus educta, omnes vicit & ad fidem Christi convertit. Eos omnes Tyrannus trucidavit; Catharinam rotæ impositurus erat, sed fulmen rotam disjecit; quare gladiô decollata est. A. C. 307. Corpus dicitur ab Angelis in montem Sina delatum esse. Vide Voss. *de Philolog. c. 11. §. 3.*

CATHARINA, filia Caroli VI. Galliæ Regis nupsit Henrico V. Anglo, postmodum Owino cuidam, ex sartore Walliæ Principi, qui capite plexus, sub Henrico VI. avia Henrici VII. Item filia Caroli VII. Galliæ Regis, quæ Carolo Burgundiæ nupsit.

CATHARINA, Soror Phœbi, Navarræ Regis uxor Johannis Albretani. Item hæres Portugalliæ, à Philippo II. exclusa, cujus posteri iterum thronô potiti. Item Regina Georgianorum, in Persia, martyrii coronam nacta, A. C. 1617.

CATHARINA, Soror Henrici IV. Galliæ Regis, Ducis Barrensis uxor, Reformatæ Religionis cum lacte haustæ tenacissima, Obiit A. C. 1604. Nanceji. Ob cujus mortem cùm tota Regia in luctu esset, similque omnes exterorum Principum Legati, Pontificii Nuntius, quid ageret, aliquandiu incertus, tandem & ipse pullatus coram Rege comparuit, dicens: *majores se habere luctus causas, quam reliquos: suum enim Dominum & se lugere interitum animæ, cum reliqui tantum corporis deflerent jacturam.* Cui Rex, *minimè dubitare se de anima sororis salute*, respondit, referente Bucholcerô, *in Indic. Chron.*

CATHARINA Austriaca, filia Philippi I. Hispan. Regis filii Maximiliani I. Imperatoris post Parentis nata obitum, ex Johanna Castellana, promissa fuit Joh. Frederico Saxon. Electori, sed non data ob religionem: posteà Joanni III. Portugalliæ Regi nupsit, nepotisque Sebastiani adversus Mauros destinatam expeditionem, quoad vixit, retardavit. Vide de illa Thuanum, *Histor. l. 65.* Item, filia Ferdinandi I. Imperatoris primò Francisci Ducis Mantuani, dein Sigismundi Augusti Poloniæ Regis, qui priorem ejus sororem Elisabetham etiam conjugem habuerat, uxor. Spenerus *Syll. Geneal.*

CATHARINA Borena, Lutheri uxor. A. C. 1525.

CATHARINA Genuensis, duos libros *Catalogorum sacrorum* composuit. Obiit A. C. 1510. *Coccius.*

CATHARINA Havardia, quinta Uxor Henrici VII. Angli, capite plexa.

CATHARINA Hispanica, filia Ferdinandi, desponsata Arthuro, filio Henrici VII. Angliæ Regis, quinto post mense mortuo, ducta est à fratre ejus Henrico VIII. ex eo mater Mariæ, quæ post Eduardum VI. regnavit. Postmodùm à marito repudiata est, qui, cùm anteà contra Lutherum scripsisset, Defensor Fidei primò à Papa dictus, nunc à Pontifice diris devotus, *Ordinum regni decreto, authoritatem Pontificiam per regnum abrogavit.* Thuan. *l. 1.* Sic misera Regina, in regia domo, *Kimbalton*, in Comitatu Bethfordiensi, fortunæ suæ triennium cùm supervixisset, Obiit A. C. 1536. ætat. 50. meditationibus in Psalmos, &c. compositis. Polydor. Virgil. *l. 27.* Surius, in *Comment.* Verulamius, *in Henrico VII.*

CATHARINA Laudæa, erudita virgo, Bembus *Epist. l. 2. p. 615.*

CATHARINA Medicæa, filia Laurentii, nupsit Henrico Duci Aurelianensi secundogenito Francisci I. A. C. 1533. Post sterilitatem decennalem, jam Regina, decem liberos peperit: inter quos Franciscum II. Carolum IX. Henricum III. omnes Reges, Franciscum Alenconium Brabantiæ Ducem, &c. Mortuô maritô, & filiis vel minorennibus vel absentibus, Galliæ Regem, omnia turbis miscuit, verè regni Furia, &c. Hanc Clemens VII. patruus ejus magnus Henrico elocaverat, non ex amore, sed odio ductus, quia ex Mathematicis cognoverat, *natam eam exitio Patriæ, ideòque etiam Florentini de exponenda, aut prostituenda Virgine cogitârant*, *Thuan.* In regno 30. annos grassata, mœrore animi, A. C. 1589. ætat. 72. decessit, *vasti animi ac superbi luxus fœmina*, Thuan. *l. 94.* postquam de filiorum, Successorumque fortuna, per Magicum speculum, fuisset edocta, Per. Matth. *in Histor. Henrici IV.*

CATHARINA Parra, sexta uxor Henrici VIII.

CATHARINA de Roches, Pictaviensis, doctrinâ insigni prædita. Vide elogia Virorum doctorum.

CATHARINA Senensis, viguit 14. seculô, Gregorio XI. qui Florentinos excommunicaverat, persuasit, ut Avenione relictâ Romam rediret, A. C. 1377. Obiit A. C. 1380. ætat. 33. à Pio II. in Beatarum Catalogum relata, A. C. 1461.

S. CATHARINA montis Sinai, ordo militaris in Palæstina, à Turcarum religiosis peregrinis, huc venientibus, conferri solitus. Insigne crux, in modum rotæ formata. *Favyn.*

CATHARINUS Ambrosius, Senensis, Episcopus Comanus, Concilio Tridentino interfuit. Plurima scripsit, in quibus opiniones quasdam peculiares fovit. Obiit A. C. 1553. Sixtus Sen. Possev. Bellarm. *de Scriptorib. Eccles.*

CATHARISTÆ, Hæretici, præter deliria Montani, Gnosticorum spurcitias sectati. *Macarii* quoque dicti. Cyrill. *Cat. 6.* Augustin. *Hær. 46.* Baron. *A. C. 277.*

CATHARUM, urbs munitissima Dalmatiæ, in ora, ad sinum Rizonicum, cum arce in colle, sub Venetis, Episcopalis sub Archiepiscopo Ragusino. Vide *Ascrivium.* Vulgò *Cattaro.*

CATHARUM, Libyæ interioris promontorium. *Ptol.*

CATHEA, Indiæ regio, trans Hyarotim, inter quem fluvium & Hypanim sunt Gandaridæ. Vide Salmas. *ad Solin. p. 995.*

CATHEDRA, variis olim tributa. Fœmineàrum meminit Martialis, *l. 12. Epigr. 38.*

Hunc qui fœmineis noctesque diesque cathedris
Incedit tota notus in urbe nimis, &c.

Ubi Schol. *fœmineas*, inquit, *in quibus fœminæ sedentes, varia & ad suam Rempubl. pertinentia, miscebant colloquia.* Juvenalis, *Sat. 6. v. 91. molles vocavit.* Phædrus item, *l. 3. fab. 9. v. 2.*

Habebat quidam filiam turpissimam,
Idemque insignem & pulcra facie filium.
Hic speculum in cathedra matris suppositum facit, &c.

Vide quoque Plinium Jun. *l. 3. Ep. 16.* ubi de Arria, Horatium, *l. 1. Sat. ult.* Propertium, *l. 4. Eleg. 5.* Juvenalem, *l. c.* &c. Hinc pueri *Cathedralicii*, i. e. delicati, teneri, effœminati, mollitie neutiquam cedentes mulieribus, quarum propriè *Cathedra* fuit, Hadr. Turnebus, *Adversar. l. 30. c. 30.* De iis Martialis, *l. 10. Epigr. 13. v. 1.*

Cùm Cathedralicios *portet tibi rheda ministros*,
Et Libys in longo pulvere sudet eques.

Ubi in delicatum puerorum comitatum invehitur, de quo Cicero *in Milon.* quoque agit. Alii longè ab his fuerunt *Cathedrarii*

rii servi, memorati Sidonio Apollinari, *l. 1. Ep. 11. Solus Curio mens in transfugarum perfidiam invectus, cum advesperasceret, per Cathedrarios servos vespillonibus tetriores, damnum raptus & reportatus est.* Vide Laur. Pignorium *Comm. de Servis.* de Cathedris verò ὑπερεῴοις, in circuitu Circi positis à Tarquinio Prisco, ut ex iis spectaret populus, infrà in voce *Subsellia*, &c. In Ecclesia Romana *Cathedra*, propriè sedes est honestior & augustior Episcoporum in Æde sacra, ceteris aliorum Presbyterorum sedilibus excelsior: atque hinc ipsa Sedes, Episcopatus, Diœcesis: Guil. Britto *Philipp. l. 5.* de Turonensi Metropoli.

> *Quæ cùm sit Britonum caput & Metropolis, una*
> *Bis senas sub se* Cathedras *lætatur habere.*

Porrò quoque Ædes seu Ecclesia Cathedralis, in *Capitulari* Aquisgran. *A. C. 789. c. 40.* Hinc *Altarium Cathedra*, h. e. Præfecturæ Ecclesiasticæ, Episcopatus, apud Sidonium in *Concion.* Et *Cathedrari* dicti Episcopi, cùm ad *cathedram* Episcopalem promoventur, item *incathedrari*, Græcis ἐνθρονίζεσθαι, quòd cùm consecrarentur, in Ecclesiæ *cathedra* collocarentur in eaque sedentes palàm ab aliis Episcopis efferrentur, de quo maximè in Galliis more insignis extat locus, apud Steph. Eddium in *Vita* S. Wilfridi Episcopi Eborac. *c. 12.* ubi *auream* illam fuisse inter alia refert. Et *Cathedrales*, nudè pro Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, in *Charta* Leopoldi Ducis Austriæ *A. C. 1216. in Metropoli Salisburg. Tom. I. p. 381. 395.* Et *Cathedraticum*, pensio, quæ Episcopo ab Ecclesiis quotannis exsolvitur, in signum subjectionis, seu *pro honore Cathedra*, ut est in Concilio Braccar. II. *can. 2. pro respectu sedis*, ut est in Concil. Ravenn. *A. C. 997. can. 2.* quæ ad duorum solidorum quantitatem restringitur, *ibid.* Vide quæ de *Jure Cathedratici* congessêre Rem. Chopinus *de Sacr. Polit. l. 2. tit. 7.* Nicol. *le Maistre de Juribus & Censibus Episcop. l. 2. c. 2. 3.* Innocentius Cironius *in Paratitl. Decretal. l. 5. tit. 39.* ut & infrà, in voce *Synodaticum.* Apud Julianum verò Antecessorem *Constitut.* 115. §. 431. *Cathedraticum* est, quòd Justiniani *Nov. 123. c. 3.* ἐνθρονιστικὸν vocat: nempe certa pecuniæ summa, quam Episcopi recèns ordinati dabant partim Episcopis, à quibus ordinati erant, partim Clericis & Notariis, qui in ea inauguratione ministraverant, &c. Vide plura hanc in rem apud Car. du Fresne in *Glossar.* & Macros Fratres *in Hierolex.* aliquid etiam infrà, voce *Sella*: it. Hagii & suprà *Assiditia.*

CATHEDRA, in vet. *Regesto A. C. 1346. 14. Julii fiebant* Cathedræ *ponderis auree 52. marcha auri empta 50. Cathedr. 6. Nov. 1346.* Cathedræ, *ut suprà marca empta 48. Cathedr. 7. April. 1347. post Pascha: marca empta 50. Cathedr. auri*, apud Car. du Fresne, nummus aureus est Francicus, in quo Rex *cathedra* insidens conspicitur. Sub Philippo IV. certè *Floreni cum Cathedra*, vulgò *Florins d'or à la Chaire*, cusi leguntur, A. C. 1308. pretii 20. sol. Turon. in *Edicto* Regis hujus 18. Januar. ann. prædicti apud Eund. in voce *Moneta*, ubi etiam *Denariorum aureorum ad Cathedram*, ut & *Florenorum cum Cathedra*, meminit.

CATHEDRA Ferrea, Καθέδρα σιδηρᾶ inter Martyrum olim tormenta, frequens apud Ecclesiæ Græcæ Scriptores, sicut & χαλκαῖ λεπίδες, *lamina seu squama ærea.* Ita legimus apud Eusebium, *Histor. Eccl. l. 5. c. 1.* in Lugdunensium ac Viennensium ad Fratres Asiaticos *Epist.* Sanctum Diaconum χαλκαῖς λεπίσι διαπύροις, *æreis squamis corpori undiquaque affixis ustulatum* primò; dein (quod & in aliis quibusdam perpetratum) ἐπὶ σιδηρᾶς καθέδρας τηγανιζόμενον, *cathedra ferreæ insidentem fuisse torrefactum.* Vide quoque infrà *Grabatus.*

CATHEDRÆ S. Petri Romæ festum, institutum à Gregorio XIII. ad instantiam Antonii Cardinal. Carafæ A. C. 1576. celebrari solet die 18. Januar. Franc. Torrigius *de Crypta Vaticana edit 2. p. 570.* Vide Dominicum Macrum *Hierolex.* in voce *Sella gestatoria Apostolica.*

CATHEDRALE Fœdus, seu fœdus *Domus Dei*, Germanice *Gottshaus-bundt*, secundum Rhætorum fœdus, nomen habet ab Episcopo & Collegio Curiensi: Hujus caput urbs Curia est: Conventus seu Communitates habet 21. quæ nonnunquam in 11. majores contrahuntur: è quibus duæ Germanicâ linguâ, reliquæ suâ peculiari Rhæticâ utuntur. Populi præcipui Curienses Prægallienses & Engadini, apud quos Oenus & Athesis oriuntur. Ex his Episcopus & Capitulum, civitasque Curiensis cum Tigurinis fœdus A. C. 1419. junxerunt in annos 51. Dein fœderi Cano junctum Cathedrale in perpetuum fœdus cum 7. Helvetiorum Pagis coiit, A. C. 1498. annô postquam Canum illis accesserat. Factum id autem ob negatam justitiam & insidias ipsis structas à Maximiliano I. Imperatore, cui tum Episcopus Curiensis operam navabat. Proximô statim annô, bellô Suevicô, Rhæti adversùs Austrios fines suos egregiè tutati sunt, & tum suis viribus, tum adjuti ab Helvetiis pluribus præliis hostem fuderunt: pace tandem, quam cum Imperatore Helvetii sæpiùs victores Basileæ fecerant, quoque comprehensi. Plura vide apud Simlerum *de Rep. Helvet.* Stumf. *Chronic. Helvet*, &c.

Conventus fœderis Cathedralis 21.

Curia, *Cur.*	Aversa. *Ardetz.*
Furstenovia, *Furstenow.*	Prægalia infra & supra portam, *Pregell ober und nider Port.*
Pagi quatuor ad Asperum montem spectantes.	Zuzium, *Suz.*
Vatium superius, *Obervatz.*	Summada, *Sammedra.*
Ratia ampla.	Peschlavium, *Puschiaff.*
Imum castrum, *Teuffen-Castell.*	Stenzebergum.
Grifenstein.	Scultina, *Schuls.*
Bivium sive Stalla, *Bevi* vel *Stallen.*	Eremusium, *Remus.*
	Monasteriensis vallis, *Munsterthal.*
	Ad Malos, *Malr.* ... Stanza. ... Galfa.

CATHEGETA, ex Græco Καθηγητής, *Doctor*, præceptor, apud Theophylactum Bulgarorum Archiepiscopum in *Institut. Reg. Part. 1. c. 2.* Idem qui Βαϊουλος seu *Imperatoris Magister*, Codinus.

CATHEI, montes Sarmatiæ Asiaticæ, ex quibus Lagous amnis profluit. Plin. *l. 6. c. 7.*

CATHELAUNI, meliùs *Catalauni*, Galliæ populi apud Marcellinum, *l. 15.* quorum urbs *Cathelaunum* à Neotericis, & *Catalaunum* in *Libr. Provinciarum* nominatur. Eandem hodie *Châlons en Champagne*, vocant, & *Cathelauni campi*, ubi Attila cæsus est, A. C. 453. à Merovæo, Francorum Rege, Theodorico Gothorum Rege, & ab Ætio, Romanorum Duce à pluribus sumuntur ex ea regione quam Gallicum vulgus *Champagne* vocat, ubi adhuc *Chastillon* civitas. Sed hi campi Catalaunici in tam exiguo terrarum spatio vix includi posse videntur. Quidam verò *Catalauniam*, quasi *Gothalauniam*, h. e. Gothorum & Alanorum regionem, vocari putant. Alii scribunt, esse circa Tholosam, totamque vel maximam regionem hos campos designare verisimile est ex Jornande, qui eos 100. leucas in longitud. & 50. in latitud. patere ait. Idem eos quoque *Mauricios campos* nuncupat. Apud Catalaunios Tetricum ab Aureliano Imperatore superatum tradit *Eusebius. Baudreando* sunt in Campania regionis Galliæ Belgicæ prope Catalaunum. Vide *Catalaunum.*

CATHENA, Latinis ex *Κάθεμα* Græco unde & *Kethem* Hebræis, Proverb. *c. 25. v. 12.* ubi jungitur cum *margaritis*, & apud Danielem, ubi cum *ochar*: monile significat aurô & gemmis variatum *Hesych.* Κάθεμα ὁ κόσμος τοῦ τραχήλου: *Polluci* κάθεμα, ex Antiphane Comico. Nec defuêre certè ex Hebræis Magistris, qui peregrinam esse vocem agnoverunt, &c. Salmas. *ad Solin. p. 1084.* Vide eundem *p. 688.* ubi funibus & *cathenis*, quas *Perticas* vocant, hodie rem agrimensoriam peragi, ait.

CATHIEREMITÆ, gens vicina Gabaonitis. Joseph. *Jud. Ant. l. 5. c. 1.*

CATHILCI, German. populi à Germanico Cæs. devicti, *Strabo.* Lege *Cathulci.*

CATHIPPI, Asiæ urbis nomen circa Mediam aut Parthiam. *Orosius.*

CATHISMA, vide *Psalmus.*

CATHNESIA, regio Scotiæ Septentrionalior & ultima, versùs Orcades Insulas, ubi aliàs *Carini.* Ibi loca quædam parvi momenti.

CATHOLICA, in Symbolo dicitur Ecclesia, Græcè Καθολικὴ, h. e. *Universalis*; Tum quatenus ea universam Dei familiam, sive olim, sive nunc, in terris peregrinantem, perque omnia Mundi tempora ac spatia diffusam unô ambitu comprehendit, tum in specie; quatenus Ecclesiam N. T. pariter in terris militantem denotat. Hæc enim verè universalis & una est, nulli ampliùs loco aut populo affixa, ut olim; non in familiis Patriarcharum dedicata, non in sacra Judæorum gente collocata, non alii denique genti elocata, ac velut in servitium tradita, verùm totô, quà patet, Orbe jam sparsa, manet ipsa communis omnium fidelium mater; quos eôdem lacte nutritos, eôdem sinu fovet, atque eandem in spem educatos, ejusdem civitatis cives facit, mundumque hunc tandem universum commune veluti Templum Dei reddit. Sed & Veteres cuivis Ecclesiæ particulari orthodoxæ, *Catholicæ* elogium tribuerunt, verùm ratione Fidei *Catholicæ*, quam profitebatur; adeoque per tralationem. Hodieque idem nomen servat Ædes quædam sacra Messanæ in Sicilia, cujus Protopapas non partim à Clero Metropolitanæ Ecclesiæ honoratur, & ab illo, die Pentecostes, ad eam Ædem deducitur, ubi Græcô ritu solennes Vesperas celebrat. Quæ honoris demonstratio Clericis illis Græcis ideò exhibetur, quod, cùm Sicilia adhuc sub Græco Imperio esset, Ecclesia illa cum Latina unita permansit, in articulo Catholico, *de processione Spiritus S. à Patre & Filio*, uti legimus apud Macros Fratres in voce *Protopapas.* Aliam notionem vocis habes infrà, ubi de veterum *Oratoriis.*

CATHOLICA, vicus Romandiolæ, in ditione Pontificis medius ferè inter Ariminum & Pisaurum, in colle, & in ora maris Adriatici, tabernis tantùm constans & turri.

CATHOLICUS, titulus Hispaniæ Regum, cujus origo ad Flavium Recaredum, Regem Gothicum refertur, qui Arianis ditionibus suis expulsis, A. C. 585. Valdesius *de excell. regni Hisp.* in Toletano Concilio *Catholicus* proclamatus est, Mariana, *l. 7. c. 4.* Isid. *in Chron.* Adelphonsus dein, gener Pelagii, Saracenorum viribus attritis, & Christianismô reductô, idem agnomen meruit, A. C. 738. Vasæus *in Chron. Hisp.* Quod multis posteà ætatibus intermissum repetiit Ferdinandus Aragoniæ Rex, pulsis totâ Hispaniâ Mauris, A. C. 1492. effecitque, ut consequentibus Regibus proprium & hæreditarium esset. *Idem*: Sed & Philippum Valesium, Galliarum Regem quòd jura Ecclesiastica strenuè tueretur, *Catholici* nomen obtinuisse, legimus apud Froissard. *l. 1.*

CATHOLICUS, dignitas & Magistratus, in Africa præsertim. Eusebius, *l. 8. c. 23.* Καθολικοῦ τῆς Ἀφρικῆς, & *de Vita Constantini, l. 4.* τὸ τῆς διοικήσεως Καθολικὸν, h. e. *Consulatum & Præfecturam Africæ*, ut interpretantur Viri docti. At Cujacius *ad l. 5. Cod. de Jure Fisci, l. 10.* contendit, probatque non unô Βασιλικῶν locô, id nominis spectâsse Fisci Procuratores, Gallis hodie *Generaux des Finances*, quos *Rationales* Scriptores Byzantini vocant passim: quod clarè evincit Theodorus Hermopolites *ad l. ult. Cod. Si a non compet. Jud.* ὁ Καθολικὸς, ἤγουν ὁ ἐπίτροπος καὶ φροντίζων τῶν δημοσιακῶν πραγμάτων, Cui notioni convenit *Gloss.* Græc. Latin. Καθολικὸς *Rationalis.* Quamvis certum sit Consularium vel certè Proconsulum munus fuisse, tributorum exactioni incumbere, quod Dio disertè tradit, *l. 53.* &c. Inde *Catholiciani*, officiales Catholicorum, *l. 9. §. 2. Cod. de Bonis proscript.* ubi cum Cæsarianis junguntur. *Glossæ* Basil. Ῥατιωνάλιος, τοὺς μαγιστριανοὺς, τοὺς αὐτοὺς καὶ καθολικιανοὺς καὶ ...ονας, κατ' ἐπίκλησιν. Quæ fortè ratio, quòd pro

Speculatoribus vocem aliquoties usurpat Sueno *in Histor. Danica*, c. 7. Sed & *Catholicus* Primas est, qui inter Episcopos *Primatus*, ut vocant, dignitatem obtinet: apud Asiaticos præsertim aliquot Præsules, Antiochenæ olim sedi subditos & suffraganeos; qui, quòd jurisdictionem & diœcesin valde amplam haberent, olim hodieque *Catholicos* se, h. e. *Universales*, appellare consueverunt. Et quidem *Persarmeniorum Catholicus* memoratur Procopio, *de Bello Pers. l.* 2. c. 25. *Armeniorum*; Ottoni Frisingensi *Chron. l.* 7. c. 32. *Seleuciæ*, in *Canonibus* Nicæni Arabici à Turriano editi, c. 33. & c. 34. ubi gradus ejus supra omnes Episcopos Græciæ statuitur: c. item 35. ubi *Prælatus Persidis* appellatur. Sed hæc dignitas postmodum divisa legitur, binique ex uno *Catholici* Patriarch. Antiocheno subditi creati: quorum alter *Aniensis*, *Annensis*, *Persidis Primas*, *Catholicus Ani*, *Romogyreos Catholicus*, &c. alter *Hireneopolitanus*, item *Bagdatensis* dictus est, *Papa* quoque & *Jacolith*, seu *Jacolich*, Paulo Veneto (quæ vox corrupta est ex *Catholicus*) de quo utroque agit Guil. Tyrius, *l.* 4. c. 9. Armenicus Catholicus, cujus meminit idem Auctor, cum *Hireneopolitano* idem est. Vide eum *l.* 15. c. 18. Publicavit autem *Armenus Catholicorum* seriem & historiam ex Græco Scriptore & ex *Codice* 696. Bibliothecæ Regiæ Combefisius in *Historia Monothelitar.* ex qua liquet primitus *χειροτονίαν* & ordinationem accepisse ab Ecclesia Cæsariensi; pactô istiusmodi inter Gregorium primum Armenorum Episcopum cum Leontio Cæsareæ Cappadociæ Archiepiscopo, à quo ordinatus fuerat, initô: quod etiam eousque duravit, donec prolapsi in varias hæreses Armeni ab Ecclesia Cæsariensi desciscerent. *Sis* verò urbem, Armeniæ *Catholici* fuisse sedem suô ævô, refert Wildebrandus ab Oldenborg, *Itinerar. Terræ Sanctæ*, ubi de Armenis. Titulos honorarios, quos Zachariæ Majoris *Armeniæ Catholico* adscribit Joannes Archiepiscopus Nicænus, *l. de Nativ. Domini*, ita habes: Ὦ μακάριε Ζαχαρία, ὁ διάδοχος τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου Θαδδαίου, καὶ σύνθρονος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ὁδηγὸς δὲ τοῦ οἴκου Θοργομ, καὶ ἐπιστάτης Ἀραρὰτ ἐγχωρίων, καὶ γνωστικώτατος τῶν φυλῶν τῶν ἀρίστων πολεμιστῶν τοῦ Ἀζάτ. *O beate Zacharia, Successor magni Apostoli Thaddæi, & Sancti Gregorii synthrone, Dux viæ domus, Thorgom & Præses Ararti incolarum, scientißime tribuum optimorum bellatorum in Azat.* Porrò habuit Æthiopia quoque suos *Catholicos*, Alexandrinæ sedi subjectos, non tamen tantæ auctoritatis, quantâ pollebat Seleuciensis, cui jus erat ordinare Archiepiscopos, sicut Patriarchæ faciunt, quod Æthiopicis *Catholicis* non licebat, ex *can.* 36. Nicæni Arabici *Canon.* ubi in Conciliis Græciæ septimum locum, post Seleuciæ Catholicum, cui datur sextus, Æthiopico assignari consuevisse, additur. *Albaniæ Catholicum* memorat Auctor *Narrationis de Rebus Armen.* apud Combefisium, qui Καθολικὸς Ἰβηρίας dicitur in *Menæa*. *Catholicus Jacobitarum*, quem illi *Patriarcham* vocant, recensetur à Zonara *in Heraclio*. Vide quæ præter Car. du Fresne in *Glossar.* de *Catholicus* congesserunt Sirmondus *in Adventoria*, Marca *Dissertat. de Primatibus*, c. 26. 27. & Salmas. *in Eucharistico*, c. 3. De Æde primaria Græcorum quam habent Athenis, *Catholicon* illis dici, ait Jac. Sponius, *Itinerar. Græc. Part.* 2. *p.* 182. quæ ibidem videtur loci esse, ubi olim Templum Vulcani, *Ibid.*

CATHON, insula à *Pomponio* inter Cyclades adnumerata.

CATHRAPS, apud Plinium, *c.* 25. *l.* 6. *A promontorio Carmanis junguntur Armozei, quidam interponunt Arbios CCCCXII. toto littore, ibi portus Macedonum, & aræ Alexandri in promontorio. Amnes Sigana. Dein Æchidana & Chatraps*; amnis Asiæ post Siganam ad Orientem pergenti occurrens. Hinc Κάθραπος ποταμοῦ ἐκβολαί, apud Ptol. &c. Salmas. ubi suprà *p.* 1182.

CATHULCI, seu CATHULCONES. *Ptol.* Germaniæ populi ad Albim fluv. Erant clientes Cheruscorum, ubi nunc Luneburgum, urbs ampla & probè munita, Ducatus cognominis caput. *Cluver.*

CATI, quinam Romanis sint dicti, exponit Plin. *l.* 7. *c.* 31. *Reliquis animi bonis præstitère cæteri mortales: sapientiâ, ob id Cati, corculi apud Romanos cognominati: apud Græcos Socrates, oraculô Apollinis Pythii prælatus cunctis.* Ubi sensus est; Cæteri mortales præstitère reliquis animi bonis, ut fortitudine, eloquentiâ, memoriâ, patientiâ, aliisque; at sapientiâ apud Romanos, qui *Cati* & *corculi* ob id sunt cognominati: apud Græcos Socrates, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 51. Cognomen id Æliorum *fuisse*, *adnotat* Jac. Dalechampius *ad h. l.*

CATI Fons, dicebatur, ex quo aqua Petronia in Tiberim fluebat, quia in agro erat cujusdam *Cati*. *Festus.*

CATICARDAMNA, Indiæ intra Gangem urbs, *Ptol.* *Chiromandel, Petro Apiano. Baudrando* quid sit, non constat.

P. CATIENUS, Philotimus, patronum adeò dilexit, ut hæres omnibus bonis institutus in rogum ejus se jecerit. Plin. *l.* 7. *c.* 36. *extr.*

CATIFA, oppid. Asiæ, in ora Arabiæ Felicis juxta sinum Persicum, qui hinc *Golfo del Catif*, habet portum & arcem satis munitam; Aliàs *Gerra* dictum, *Sansone* teste. Vide ibi.

CATIGNATUS, Allobrogum Dux, qui post conjurationem Catilinæ rebellaverat. Pacati verò fuerunt Allobroges an. Urb. Cond. 694. bienniô antequam Helvetii sunt domô profecti.

CATILI, Alpium incolæ inter Polam & Sergestum. Plin. *l.* 3. *c.* 20.

CATILINA, cognomen Avidii Cassii, qui, post Verum, Imperium tenuit. Vulcatius Gallicanus, in *Vita* ejus, c. 3. *Nec defuère, qui illum Catilinam vocarent: quum & ipse se ita gauderet appellari; addens futurum se Sergium, si dialogistam occidisset, Antoninum hoc nomine significans.* Nempe propter similem conjurationem, & morum inprimis similitudinem, Cassius hic non *Catilina* solùm audiit lubens; sed ultro etiam se vel Sergium dici velle (*Catilinæ* qui armiger fuit, perditissimi heri perditissimum mancipium) ajebat, modò Marcum occidisset. Vide Casaubon. *ad loc.*

CATILINA, civis Romanus nobilis, conjuratique contra patriam initâ notissimus, cujus impii conatus prudentiâ Ciceronis oppressi sunt: an. 691. Urb. Cond. *Historiam* eam scripsit Sallustius. Vide & Flor. *l.* 4. *c.* 1. & Plut. *in Cicerone*. Juvenal. pro quovis pessimo & exitioso patriæ cive posuit. *Sat.* 14. *v.* 41. cùm ait:

> ------ *Et Catilinam*
> *Quolibet in populo videas, quocunque sub axe.*

Virg. *Æn. l.* 8. *v.* 668.

> ------ *Et te Catilina minaci*
> *Pendentem scopulo Furiarumque ora trementem.*

Lucanus, *l.* 7. *v.* 64. ubi de Cicerone

> ------ *Cujus*
> *Pacificas sævus tremuit Catilina secures.*

Martialis, *l.* 9. *Epigr.* 72. *v.* 2.

> *Dixerat O mores! O tempora! Tullius olim*
> *Sacrilegum strueret cùm Catilina nefas.*

Nic. Lloydius.

CATILIUS Severus, vir doctissimus, discipulus Papiniani. an. Urb. Cond. 976. Lamprid. in *Alexandro*, *c. ult.*

CATILIUS Severus, Consul, Collega T. Aurelii Fulvii Antonini. an. Urb. Cond. 872.

CATILLAMINA, apud Arnob. *l.* 7. *Quid tædæ? quid omenta? quid offæ, non vulgo, sed quibus est nomen appellatioque penita, ex quibus quod primum est, in exiguas arvina est miculas catillaminum infecta de more*; cupedia est & delitiola mattea, è verbo *catillare*, i. e. ligurire, unde *Catillones* dicebantur gulones, à lingendis *catillis*; & *Catillatio*, de his, qui provincias expoliabant. Propriè verò ita vocâsse videntur farcimina aut botulos minutis carnibus inculcatos, quòd avidè à catillonibus expeterentur. Quô sensu idem quoque *Catillamenta* posuit *l.* 2. *Ut spirulas & botulos facerent, isicia, catillamenta Lucanica, seminatam cum his carnem & glaciali conditione succeta*; ex lectione Salmasii, cui proin *catillamenta* & *catillamina* factus sunt ex carne minutatim & per miculas infecta, vide eum *Exercit. Plin. ad Solin. p.* 128.

CATILLI, populi circa Anienem fluv. Silius Italicus, *l.* 4. *v.* 225.

> ------ ------ *Anienicolæque Catilli.*

CATILLUS, filius Amphiarai, qui cum fratribus Corâ & Tyburtô in Italiam venit, ibique Tybur condidit, & à nomine fratris nomen ei imposuit. Virg. *Æn. l.* 7. *v.* 672.

> *Catillusque acerque Coras Argiva juventus.*

Silius Italicus, *l.* 8 *v.* 365.

> *Et Tybur, Catille, tuum.*

CATILLUS, mons prope Tiberim à *Catillo* sic dictus.

CATILLUS, superior pars molæ, apud Paulum JCtum, *de instructo & instrum. leg.* 18. *est autem meta inferior pars molæ, catillus superior*, uti vulgò habetur: Scaliger verò putat JCtum scripsisse, *Est autem meta superior pars molæ, catillus inferior.* Græci certè superiorem molæ partem ὄνον vocant, inferiorem μύλην. Mœris Atticista. Μύλος ὁ κατώτερος τῆς μύλης, ὄνος τὸ ἄνω μύλης. Sic *Catillus* molæ, i. e. πίναξ, id fuerit quod Græci κατώτερον μύλην vocant: quod impositur & superjectum est, ὄνος vel ἀλέτης Græcis, *meta* Latinis, superior nempe molæ lapis. *Hesychius*, ἀλετῶνες οἱ τοῖς μύλαις ἐπιτιθέμενοι; qui & alibi ὄνος interpretatur ἀνώτερον λίθον τῆς μύλης, *superiorem lapidem molæ.* Tota verò mola *machina* dicebatur unde *machinarius asinus*, qui machinam circumagit, &c. Vide Salmas. ubi suprà *p.* 659. & 1210.

CATIMELIBOCUM, Germanicè *Catzenelnbogen*, Comitatus Germaniæ, in Wetteravia, vide infrà in voce *Cattimelibocum*.

CATINA, Siciliæ urbs, vide *Catana*. Item Arcadiæ oppid. Plin. *l.* 4. *c.* 6.

in CATINIS aurum coquendi ratio, indigitatur Plinio, *l.* 33. *c.* 4. *Quæ è catino jactatur spurcitia, in omni metallo vocatur scoria. Hæc in auro coquitur iterum & tunditur. Catini fiunt ex tasconio, hoc est terra alba simili argillæ: neque enim alia flatum ignemque & ardentem materiam tolerat.* Auri enim ramenta in *catinos* coquenda mittebantur ex argilla factos, qui dein in fornace vel camino ponebantur Κεραμεᾶ ἀγγεῖα vocat Agatharchides istos catinos: Κεραμεᾶ, inquiens, ἐμβάλλουσιν ἀγγεῖα πηλοῦ κεραμεικοῦ, καὶ πωμάσαντες χείλεσιν, ὀπτῶσιν ἐν καμίνῳ πέντε ἡμέρας. *Et posteà imponentes operculum benè adaptatum & undique perlinentes, coquunt in camino quinque dies*, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1079.

CATIPANUS seu CATAPANUS, apud Guil. Apulum *de Gestis Normannorum*, *l.* 1.

> *Turnicii tandem rumor pervenit ad aures,*
> *Qui* Catapan *fuerat Græcorum missus ab Urbe,*
> *Cui Constantinus nomen dedit.*

Infrà,

> *Partibus Ausoniis Gallorum terror habetur,*
> *Ex qua Normannus* Catapan *abscedere fecit.*

apud Leonem porro Ostiensem, *l.* 2. *c.* 68. Lupum Protospatham, Anonymum Barensem, in *Vita S. Vitalis Siculi*, Ughellum *Ital. sacr. Tom. IV. passim*, idem quod *Capitaneus* est, Præses, Præfectus provinciæ seu civitatis, apud Byzantinos imperium seu Græcos, ut infrà videbimus. Hodieque Neapoli *Catapanus* vocatur publicus Minister, annonæ, ponderibus mensurisque præfectus. Præsertim verò sic dicti sunt, qui in Italiam ab Imperatoribus Byzantinis mittebantur, provincias ac urbes sui Imperii ibi administraturi, unde *Italiæ Catapanorum* frequens mentio, apud Byzantinos atque adeò Italicos medii ævi Scriptores. Leo Ostiensis

tis loc. cit. *Alius in Apuliam Catapanus, nomine Ducliano, ab Imperatore dirigitur.* Sic Romualdus Salernitanus Archiep. *in Chronico MS. A.C.* 1013. *Bugianum quendam, qui Bωιωάννης Scylitzæ dicitur, à Græcorum Imperatore in Italiam missum, cum Catipani dignitate, in Apulia plures urbes condidisse, ipsamque regionem Catipaniam* (quæ eadem est cum hodierna *Capitanata*) *appellasse*, refert. Et quidem, pulsis Italiæ finibus Gothis, sub Justiniano demum missos esse *Præfectos* seu *Στρατηγοὺς*, qui provincias & urbes regerent, populosque in officio continerent, certum est. Quos inter primus extitit Bellisarius, qui exactis Gothis Italiam aliquandiu gubernavit. Narses mox Eunuchus & Patricius, qui in Italiam Longobardos evocavit, aliique: quos excepêre postmodum *Exarchi* Ravennates. Hos secuti sunt *Catapani*, qui Apuliam & Calabriam rexêre, postquàm Longobardiâ aliisque Italiæ provinciis Græci pulsi sunt, eô ordine, qui infrà subtexetur. Nomen quod attinet, Auctori *Vitæ* Lietberti Episcopi Camerac. *c.* 41. *Tom. IX. Spicilegii Acheriani* dictus est quasi κατ' παντὸς ἐπάρχων, h. e. *post Imperatorem*, seu qui vices illius exequebatur, unde eum *secundum dominum* vocat. Guilielmo Apulo *juxta omnes*, *l.* 2.

> *Cui Catapan facto cognomen erat Bugianus,*
> *Quod* Catapan *Græci*, *nos* juxta *dicimus* omnes.
> *Quisquis apud Danaos vice fungitur hujus honoris,*
> *Dispositor populi, parat omne, quod expedit illi,*
> *Et* juxta, *quod cuique dari decet*, omne *ministrat.*

Sed nugas has refellit, & Byzantinos vocem hanc formâsse ex *κατεπάνω*, quam quibusvis *Capitaneis* seu cujuscunque ordinis viris primariis tribuere soleant, eruditè ostendit Car. du Fresne *Notis ad Alexiad. p.* 273. è quo *Catipanorum* Apuliæ Calabriæque seriem hanc damus, in *Glossario* ejus fusiùs memoratam.

Catipanorum Apuliæ Calabriæque series.

Stephanus cognomine *Maxentius* Cappadox, missus ad gubernandam Italiam seu Longobardiam, à Basilio Macedone, primus occurrit: cui, ob rem malè gestam, pulso, successit.
Nicephorus, cognomine *Phocas*.
Gregorius Bajulus Imperialis Græcorum A.C. 875.
Casanus seu Cassanus Patricius, A. C. 883. 884.
Joannicius Candidatus, Stratigo Augustalis, A. C. 884.
Tradezi Straticus, A. C. 886.
Theophylactus Stratigo, A. C. 887.
Constantinus Patricius, qui & *Trapezi* seu ἐπὶ τῆς τραπέζης, *Præfectus mensæ Augustali*, A. C. 887. 889.
Symbaticus Protospatharius, qui & στρατηγὸς, i. e. *Dux Macedoniæ, Thraciæ, Cephaloniæ atque Longobardiæ*. Beneventum cepit. A. C. 891.
Georgius Patricius, cùm Benevento præfuisset ann. 3. mens. 9. à Guidone Duce & Marchione unà cum Græcis inde pulsus est. Huic successit
Barsacius Patricius.
Cosmas Anthius Protopatricius, Basilicus Protonotarius & Straticos Siciliæ ac Longobardiæ, A. C. 893.
Melissenus seu *Melisianus*, Italiæ Stratigus, A. C. 900.
Nicolaus Patricius, cognomine *Picyglus*, A. C. 915.
Ursileo, A. C. 921.
Michael Schlavus, A. C. 926.
Imogalaptus, A. C. 940.
Platopodius, A. C. 947.
Melissenus seu Malachianus, A. C. 955.
Marianus Patricius, seu Marianus Anthypatus Imperialis Patricius & Stratigos, h. e. *Dux Calabriæ ac Longobardiæ*, A. C. 955.
Nicephorus Magister A. C. 966. Hic primus *Magistri* dignitate insignis, Strategus seu *Catapanus* Italiæ fuit.
Passarus Protospatha A. C. 973.
Zacharias A. C. 975.
Porphyrius Protospatha A. C. 979.
Calocyrus Delphinas Patricius, A. C. 982. & 983.
Romanus Patricius, A. C. 985.
Sergius Protospatha, à Barensibus occisus, A. C. 987.
Nicolaus Κρητὶς, cognomine *Calibrita*, eôdem annô, Adralistum interfecit.
Joannes Patricius, qui & *Ammiropolus*, A. C. 989. Hic Leonem Ieannatum, Nicolaum Critim & Porphyrium interfecit.
Tubali, A. C. 990. Petrum Excubitum occidit.
Macrotheodorus Excubitus, occisus à Maraldo, A. C. 997.
Gregorius Trachaniota, Græcis Τραχανιώτης, A. C. 989. 1000.
Melus Barensis, A. C. 998.
Xiphias vel *Xiphea Catapanus*, A. C. 1006. 1007. pater Xiphiæ, qui sub exitum Imperii Bulgaroctoni defecit.
Curacas Patricius, A. C. 1008. 1010.
Basilius Mesardonites, A. C. 1010. 1012. obiit 1017.
Andronicus Turnices seu *Turnicius*, A. C. 1017.
Basilius Bugianus seu *Bugianus*, Scylitzæ Βοϊωάννης, A. C. 1018. 1019. 1024.
Abalantius Patricius, A. C. 1018.
Safarius Κρητὶς A. C. 1023.
Leo Potus A. C. 1027.
Michael Protospatharius Criti, Κρητὴς τοῦ Βάλη καὶ Ἰωαννίκιος descendit A. C. 1032. & adduxit Anatoliki ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν *Catapanum*.
Constantinus Protospatha, cognomine *Opo*. A. C. 1033. cujus amore Zoë capta, apud Scylitzem.
Leo Opus, A. C. 1037.
Nicephorus, qui & *Dokiano*, A. C. 1039.
Michaël, qui & *Dokiano* seu *Duchiano*, A. C. 1041.
Exagusto, filius Bugiani præfati, A. C. 1042.
Georgius Maniaces, à Michaele in Apuliam missus, A. C. 1043. ubi & purpuram induit.
Pardus Patricius, cum Tubaki, Protospatha descendit, A. C. 1043. quò Imperator dici voluit.
Constantinus Theodorocanus Proëdrus, contra Maniacem in Italiam missus A. C. 1043. præfuit aliquandiu: fusus posteà & captus à Nicephoro Bryennio, qui similiter Imperium arripuerat, apud Scylitzem, ubi & Georgii Theodorocani, Cycladum Præfecti, mentio prætereà occurrit.
Eustachius Palatinus A. C. 1045. 1046.
Johannes, qui & *Raphaël* A. C. 1046. 1047.
Argyrus Magister, Vestes & Dux Italiæ A. C. 1051.
Alexius, cognomine *Charon*.
Trombus, A. C. 1058.
Matules, A. C. 1061.
Sirianus, A. C. 1062.
Apochara, A. C. 1064.
Curiacus A. C. 1066.
Mabrix, qui & *Mabricas* A. C. 1066.
Stephanus Patrianus A. C. 1071. quâ fermè tempestate exacti Calabriâ Apuliâque à Normannis Græci sunt, sicque *Catapanatus* dignitas extincta.

Plura de his qui scire amat, adeat Lupum Protospatham, Erchempertum, Leonem Ostiensem, Leonem Gram. Zonaram, Scylitzem, Anonymum Barensem, Anonymum Salernitanum, *Fragmentum Historiæ* Longobard. Ughellum *Ital. sacr.* Auctorem *Vitæ* Nili Jun. Guil. Apulum, Romualdum Salernit. in *Chron. MS.* Nicephorum Bryennium, Octavium Bertranium, *Descript. Regni Neapolit.* & qui hos laudat, Car. du Fresne in *Famil. Byzant. Notis ad Annam Comnenam*, *Glossar.* &c.

CATIPHA, portus Insulæ margaritarum piscatione celebri, *Baharam* oppositus. Petrus Texeira, *Itinerar.* & Chron. *Armuzia*, *p.* 19. *Insula Barhen sita est in meditullio sinus Persici centum leucis ab Armuzia & totidem à Bajora, exiguo inter vallo à continente Arabica, è regione portus Catiphæ.* Idem prope portum hunc, in sinum Persicum, ramum illum Euphratis, qui Phison in Sacris dicitur, ferri ait, *Ibidem*. Vide Bochart. *Hieroz. Part. post. l.* 5. *c.* 5.

CATIVULCUS, Rex dimidiæ partis Eburonum, frater Ambiorigis. Cæs. *l.* 5. *Comment. c.* 24. & 26. *l.* 6. *c.* 30.

CATIUS, Deus Ethnicorum, qui *catos*, i. e. acutos homines faceret, aliis *Cautus*, quia *Cautos* homines efficit. Augustin. *de Civ. Dei*, *l.* 4. *c.* 21.

CATIUS, hominis nomen, cujus meminit Horat. *l.* 2. *Sat.* 4. *v.* 1.

Unde & quid Catiûs, &c.

CATIZI, Pygmæorum gens à barbaris dicuntur, quos credunt à gruibus fugatos. Plin. *l.* 4. *c.* 11. *Stephano* Κάτιζα & Ῥάκιδα eorum regio vocatur; incolæ *Tissyli*.

CATO. Hujus nominis celebres aliquot fuerunt: ut M. Porcius Cato, cui posteà à *Censura* dignitate *Censorii* nomen inditum est. Ex Tusculano municipio ortum traxit, indeque persuasione atque amicitiâ Val. Flacci adductus primus ex ea familia se Romam contulit, ubi propter singularem virtutem honores omnes sine repulsâ est adeptus. Primò enim Tribunus Militum in Sicilia fuit, deinde Prætor Sardiniam subegit, ubi ab Ennio fuit Græcis literis institutus, cùm jam natu grandior esset. Postremò Consul cum eodem Flacco creatus citeriorem Hispaniam sortitus est, ubi rebus feliciter gestis urbium omnium muros, quæ intra Bætim erant, unô die solô æquari jussit. Hunc ob morum gravitatem, singularemque justitiam Virgilius, *Æn. l.* 8. *v.* 670. Inferorum judicem facit:

Secretosque pios & dantem his jura Catonem.

Tametsi locum illum aliter intelligit *De la Cerda*, nempe de Catone Uticensi: quem *severum* Martialis, *l.* 1. *Epigr.* 3. *v.* 3. *gravem* Silius, *horridum* Lucanus vocat. Cæterùm Cato noster tres summas res præstitisse existimatus est. Erat enim *Optimus Orator*, *Optimus Imperator*, *Optimus Senator*, uti eum Plin. *l.* 7. *c.* 27. prædicat: Prætereà quadragies causam dixit, & quamvis toties postulatus fuit, tamen semper absolutus est. *Omnium bonarum artium magister* eidem Plinio vocatur, *l.* 25. *c.* 2. Scripsit varia, jam senex: Ut *septem libros historiæ*, Corneliô Nepote teste, quos *Origines* dixit: frustrà ab Anna Viterbiensi mundo obtrusos, cùm perierint. Aliaque, de quibus vide Voss. infrà laudatum. Quintilian. *l.* 12. *c. ult. M. Censorius Cato, idem Orator, idem Historiæ conditor, idem juris, idem rerum rusticarum peritissimus, inter tot operas militiæ, tantas domi contentiones, rudi seculô literas Græcas ætate jam declinatâ didicit, ut esset hominibus documento, ea quoque percipi posse, quæ senes concupiscerent.* Vide Plutarchum & Nepotem *in ejus vita*, itemque Livium, *l.* 39. *c.* 40. Elogium quoque ejus habes apud Val. Max. *l.* 8. *c.* 7. *ex.* 1. Vide sis etiam Voss. *de Hist. Lat. l.* 1. *c.* 5. Dicere solebat, Trium potissimùm rerum se pœnitentiam egisse; primùm eò pertexisse navigiô, quò pede proficisci potuisset: Secundò ignavum præteriisse diem; Tertiò uxori secretum revelâsse. Carthaginem delendam semper suasit, in quacunque occasione Reipubl. devotus. Quando obierit, incertum est. Plerique tamen obiisse illum an. 606 Urb. Cond. M. 3906. ante Christum Natum 148. Olymp. 158. secundô bellô Punicô, asserunt. Item Catones duo fuêre superioris filii, quorum alter in bello contra Perseum, sub Æmilio Paulo, magna cum laude militavit, ejus, ductâ Tertiâ, gener factus: Alter Cato *Salonius* dictus, quem pater jam octogenarius, ex Salonia, cujusdam domesticorum suorum filia, susceperat, patre superstite, ac Prætore designatô, extinctus est, & egregios in juris Civilis disciplinâ libros composuit. Gellius, *l.* 13. *c.* 19. Pater Catonis Consulis, Avus Catonis Philosophi, Proavus Catonis, qui in Philippica pugna contra Augustum & Antonium pugnans occubuit, Plut. *de duobus Catonibus*.

M. CATO Uticensis, M. Porcii pronepos fuit, quem & vitæ, Stoicæque disciplinæ severitate referebat. Hic nudis interdum pedibus, brevique togâ in publicum prodibat, sese adsuefaciens non nisi turpibus rebus erubescere. Consulatum frustrà petiit, quòd virtuti suæ fidens, populo non nimium submissè voluerit supplicare. Martiam conjugem Hortensio amico, liberorum causâ concessit, eandemque post ejus mortem recepit; quod Cæsar avaritiæ causâ ab eo factum calumniatus est: *Dimisit*, inquit, *inopem*, *ut locupletem reciperet.* Post Pharsalicam cladem, reliquias Pompe-

jani exercitûs collegit, ac terrestri itinere per deserta Libyæ ad Jubam Regem perduxit. Tandem, victô à Cæsare Scipione, Uticæ, quam tutandam sumpserat, necem sibi conscivit, perlectô antè Platonis Dialogô, de animæ *Immortalitate*, qui *Phædon* inscribitur. Lucanus, *l.* 1. *v.* 128.

> *Victrix causa Diis placuit, sed victa Catoni.*

Horat. *l.* 3. *Carm.* Od. 21. *v.* 11.

> *Narratur & prisci Catonis*
> *Sæpe merò caluisse virtus.*

Quem vino non indelectatum liquet, ex Senec. *c.* 15. *l.* 1. *de Tranquillitate*: Cato, inquit, *laxabat animum curis publicis fatigatum*, &c. Et mox, *Catoni ebrietas objecta est. At facilius efficerit, quisquis objecerit, hoc crimen honestum, quam turpem Catonem.* Sane & Plutarchus quoque author est, Catonem πολιτεύεσθαι ἐν οἴνῳ λέγειν ὡς ἀργόν. Hunc *Sapientis* nomen in senectute habuisse, scripsit Cicer. *l. de Senect.* Quô nomine eum vetus Poëta *in Florido* ita admiratus est, ut vel Socrati anteferret. Ejus versus isti sunt:

> *Sperne mores transmarinos; mille habent offucias,*
> *Cive Romanô per orbem nemo vivit rectius:*
> *Quippe malo unum Catonem, quam trecentos Socratas.*

Fuit nimirum severis moribus, invicti animi & continentis: Unde omnes *cordati*, *severi & inculpatis moribus Catones* vocati, ut Val. Max. *l.* 2. *c. ult. ex.* 7. observat. Lucan. *l.* 2. *v.* 380.

> —— *Hi mores, hæc duri immota Catonis*
> *Secta fuit, servare modum, finemque tenere,*
> *Naturamque sequi, patriæque impendere vitam,*
> *Nec sibi, sed toti genitum se credere mundo.*

Nec aliâ causâ aureolo illi libello, *De moribus*, versibus conscripto, qui vulgò pueris proponi solet, *Catonis* nomen inditum est: Neque enim Cato ejus author est: sed ita appellatur, quia de sanctitate morum præcipit, qualis in Catone fuit. Ejus vitam scripsit *Plutarchus*. Elogium ejus apud Senecam habes, *de Const. Sapientis*, *c.* 1. & 2. *Nic. Lloydius*.

Val. CATO, Grammaticus, qui Romæ multos & nobiles docuit tempore Syllæ, cujus famam hi versus indicant;

> *Cato Grammaticus Latina Siren,*
> *Qui solus legit, ac facit Poëtas.*

Scripsit, præter Grammaticos libellos, etiam poëmata, ex quibus præcipuè probantur *Lydia*, & *Diana*. *Lydia* Ticida meminit.

> *Lydia doctorum maxima cura liber,*

Dianæ verò Cinna:

> *Secula permaneant nostri Diana Catonis.*

Vixit ad extremam senectam, sed in summa pauperie & penè inopia, abditus modico gurgustio, postquam Tusculana villa creditoribus cesserat, auctor est Bibaculus *in his*:

> *Si quis fortè mei domum Catonis*
> *Depictas minio assulas, & illos*
> *Custodes videt hortulos Priapi,*
> *Miratur, quibus ille disciplinis*
> *Tantam sit sapientiam assecutus,*
> *Quem tres cauli & selibra farris,*
> *Racemi duo, tegula sub una,*
> *Ad summam prope nutriant senectam.*

Et idem rursùs,

> *Catonis modò Galle, Tusculanum,*
> *Totâ creditor urbe venditabat.*
> *Mirati sumus unicum magistrum,*
> *Summum Grammaticum, optimum Poëtam*
> *Omnes solvere posse quæstiones,*
> *Unum difficile expedire nomen.*
> *En cor Zenodoti, en jecur Cratetis!*

Ejus quoque meminit Catullus, *Epigr.* 57. *v.* 3.

> *Ride, quicquid amas, Cato Catullum.*

Itemque Ovidius, *l.* 2. *Trist. v.* 436.

> *Et par Cornifici, parque Catonis opus.*

Idem.

CATO temporis sui, cognomine Fabii Sabini, qui inter consiliarios Alexandri Sev. memoratur Ælio Lampridio in *Vita* hujus Imperatoris, *c.* 68.

CATOBLEPAS, seu CATOBLEPA, nomen animalis in Æthiopia, de quo sic Solinus, *c.* 30. *Juxta Nigrim fluv. Catoblepas nascitur, modica atque iners bestia, caput prægrave ægrè ferens, aspectu pestilenti: nam qui in oculos ejus offenderint, protinus vitâ exeunt.* Græcè καταβλέπας, ut κατωφάγας, à κάτω *deorsum*, & βλέπω *video*, ob rationem dictam. In Circo Romano, ἡ κάτω, i. e. *pars inferior*, dicebatur Circi principium, ubi creta; sicut ἡ ἄνω, i. e. *pars superior*, ea quæ ad ultimas metas erat, & aliàs σφενδόνη quoque appellabatur. Unde partem illam Circi, comparant Circi Editores terræ; istam verò, cœlo. In urbe Athenarum, quid ἡ κάτω πόλις nomine venerit, diximus suprà. Vide Salmas. *ad Solinum p.* 989. & 925.

CATOBRIGA, Hispaniæ urbs inter Cordubam & Emeritam. *Antonin.*

CATOLACUM, seu CATULLIACUM, vicus suburbanus agri Parisiaci, 6. ab urbe lapide, in quo Dionysius Parisiorum Episcopus sepultus est. Hic clarissimum monasterium à Dagoberto Rege extructum & basilica magnificentissima condita est: quod monasterium S. Dionysii dicitur, & oppido originem ac nomen dedit Regumque Galliæ palatiô fuit inclytum, Dagoberti, Caroli Ducis Francorum, Pippini Regis, Caroli Calvi ejus pronepotis & omnium ferè ab Hugone Rege Mausolæum. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CATOLUCA, Galliæ Narbonens. oppid. *Antonin.*

CATOMIDIARI, apud Æl. Spartian. in *Hadriano*, *c.* 18. *Decoctores bonorum suorum, si suæ auctoritatis essent, catomidiari in Amphitheatro jussit & dimitti*: Ita enim veteres editiones omnes habent, cùm recentiores secutus Casaubonus *catamidiari* legas, ut vidimus; *catomis cædi* est. Significat autem Græcis τὸ κατωμὶς sive τὰ κάτωμα partem sub collo inter scapulas: unde *cædi* aut *verberari catomo* vel *catomis* dixêre, ut *capite cædi*, *terga vapulare*. Usitatissimum namque Latinis partem designantia efferre per sextum casum, intellectu præpositionis. Quam proin constructionem secuti recentiores inprimis, *catomis verberare*, frequenter dixerunt, uti in *Martyrologiis* passim videre est. Procopius, *Arcan. Histor.* vocat πληγὰς ξαίνειν κατὰ τῶν ὤμων καὶ τοῦ νώτου. Quod virgis ferè fiebat interdum etiam plumbatis. Unde apud Prudentium, *in Romano*, *Hymnô*, 14. *v.* 117.

> *Plumboque cervix verberata extuberet.*

Verberabantur autem certè quidam illorum pendentes, μετέωροι οἷα τοῖς γραμματιστοῦ φοιτῶσι παιδαρίοις, *velut ad Præceptorem euntes pueri*, ut Procopius ait, *l. c.* quod valde antiquum esse ex Comicis constat; nempe, ut eo majorem patientiam præstarent, non innitentes solo, nec contrahendi corporis aut flectendi, aut ullô motu sive eludendorum sive molliendorum ictuum copiâ factâ. Unde factum, ut semipræsci Scriptores abusi vocabulô finxerint phrases, *in Catomo levari*, *suspendi catomô*, *catomis & flagellis cædi*, vocemque, quæ designabat corporis partem maximè dantem atque excipientem supplicium, pro ipso supplicio acceperint. Sic itaque Decoctores bonorum Hadrianus puniri voluit, nempe jussit eos *catomidiari*, h. e. fustibus aut virgis κατ' ὤμων verberari, nisi malis plumbatis, quarum ictibus cervices & terga contundi moris fuit; sed posteriorum tantùm Imperatorum ævô, *l.* 40. *Cod. de Decurion.* Vide Salmas. *ad Spartian. loc. cit.* & Gronovium, *Observation. l.* 4. *c.* 13. & hîc paulo pòst.

in CATOMO LEVARI, seu CATOMO SUSPENDI, in *Actis* S. Babylæ Martyris, *c.* 2. *num.* 6. *Rex jussit tres infantes levari in* catomo, *& primo dari duodecim plagas, secundo autem novem*, &c. & apud Adonem ac Bedam 18. *Nov.* Catomô suspendi *eum ac verberari & postremò etiam decollari jussit*: quibusdam est in alienos humeros attolli; melius idem cum *catomidiari*, de quo diximus: Unde & Scaliger formulam hanc loquendi intelligendam censet de iis, qui flagris cædebantur funibus utrinque à terra levati, atque ita suspensi, ut cervices à terra longiùs, quàm pedes, extarent. Sic Nic. Alemannus, *Notis ad Anecdota Procopii*, *p.* 85. 1. *Edit.* κατ' ὤμους καὶ νῶτα cædi, ait esse μετέωρον αἴρεσθαι, *sublimem pendere*, quomodo pueri in ludo literario vapulare solent, ex eodem Procopio & ex Nicephori Constantinopol. *Breviario*. Et sanè ita etiamnum pueri vapulaturi à duobus valentioribus condiscipulis in sublime educuntur, nudatô tergô ut verbera excipiant. Neque aliter Prudentius, *Hymnô* 14. *de S. Romano*, *v.* 696.

> *Vix hæc profatus, pusionem, præcipit,*
> *Sublimè tollunt, & manu pulsent nates,*
> *Tenerumque duris ictibus tergum secent.*

Vide præter ea, quæ suprà diximus, plura apud Jos. Scaligerum, *Epist.* 144. & 146. ac Chiffletium *ad Victor.* laudatos Carolo du Fresne in *Glossario*, aliquid etiam infrà, voce *Verbera*.

CATONIUM, in versu Laberii, apud A. Gellium, *l.* 16. *c.* 7.

> —— —— —— —— *tollet bonâ*
> *Fide vos Orcus nudas in catonium*:

pro *catomum* perperam positum esse, contendit Vir magnus, & de colli vertebris accipit vocem, vide suprà. Salmasius verò vocem merè Græcam esse, εἰς τὸ κατώνιον, & *ad inferos*, vel, ut infimi Ævi Scriptores dixêre, *ad infernum*, significare docet. Ab adverbio nempe κάτω, *infrà*, Æolicâ planè derivatione, κατώνιον dictum, sicut ὑπερώϊον, à voce ὑπερ..., ... ab ..., ... ab ..., vide Eustathium *in Il.* ν. adeoque κατώνιον inferorum hîc locus est; cùm Græci Poëtæ κάτω plerumque de Inferis accipiant, uti Latini *infrà*. Tibullus, *l.* 1. *El. ult. v.* 35.

> *Non seges est infra.*

i. e. οὐκ ἀγρὸς ἔστι κάτω, *apud inferos*. Quod proin verbum idem reducit in *Epistolam* 15. Ciceronis *l.* 7. *Sed heus tu manum de tabula: Magister adest citiùs, quàm putarámus, vereor ne in* catonium *Catoninos* i. e. ne morte afficiat Catonianarum partium homines & orco demittat. Vide Salmas. *ad Spartian.* in *Hadriano Cæs.* *c.* 18. ubi vocem *Catomidiari* pluribus exponit.

CATONA, taberna diversoria Calabriæ inferioris è regione Messanæ.

CATONI, populi Scythiæ circa Mæotim degentes. *Plin. l.* 6. *c.* 7. Alii *Carons* legunt.

CATONIUS, vide *Justus*.

CATOPISCI & CATOPITÆ, vide infrà *Scotopisci*.

CATOPTERIUM, locus excelsus supra Anemoriam Phocidis urbem, sive Parnassi præcipitium. *Strabo.*

CATOPTRICA Alexandri VII. Pontificis exhibitio, in *Museo* Kircheriano. Cujus Auctor, cùm ob studii & virtutis amorem, multùm ab hoc Pontifice amaretur & magnis excoleretur muneribus, beneficiorum memor ejusdem effigiem in nitidissima spe-

cu-

culari glacie comparere voluit in laquearis fastigio; tali quidem solertiâ, ut pro vario ambulantis situ mox accedere, mox retrocedere videatur & certò demum stationis punctô, curioso indagatori, se plenè & *majestuosè* venerabilem præbeat. Cujus artis arcanum sagacissimos quosque fugit, qui quantumvis objectas species ex omni latere inquirant, nusquam tamen eas detegere queunt. Georg. de Sepibus *in Collegii Roman. Societ Jesu Musæo*, c. 37.

CATOPTRICA Prospectiva, *Catoptricum* Theatrum, *Catoptricus* Proteus & *Catoptricus Quadrans*, vide infrà, suô quodque locô; de *Catoptrica* verò *Scientia* aliquid suprà, in voce *Anacamptica*, ac infrà ubi de *Optice*.

CATOPTROMANTIA, seu *Vaticinatio per specula*, apud Veteres multiplex fuit. Nam & Sagæ Thessalæ, quibus multiplex cum Luna commercium, ad divinationes suas speculô usæ, in eo literas sanguine inscribebant, responsa continentes: quas, qui consuluerant, legebant non in speculo, sed in orbe Lunæ. Id enim carminibus suis se præstare, esseque id Pythagoræ inventum, jactitabant. Alius modus erat, cùm præter speculum & Puerum ad μαγγανεύματα sua adhibebant, de cujusmodi pueris multa Appulejus in *Apolog.* Vide quoque Spartian. *in Didio Juliano*, c. 7. Præterea, quot genera sunt corporum, quæ imagines referunt, tot fuêre Ἐνοπτρικῆς seu Κατοπτρικῆς species ac nomina, unde huc referri debent Ὑδρομαντεία, λεκανομαντεία, κυλικομαντεία, ἐλαιομαντεία, ξιφομαντεία, similesque aliæ, quatenus hæc omnia, utpote tersa, polita, ac lævia, imagines reddere apta sunt. Johann. Saresberiensis *de Vestigiis Philosophorum* l. 2. c. 12. *Specularios vocant, qui in corporibus levigatis ac tersis, ut sunt lucidi enses, pelves, cyathi, speculorumque diversa genera, divinantes, curiosis consultationibus satisfaciunt.* Neque verò solùm ad præscientiam futurorum hæc faciebant; sed etiam in adversis inde petebant subsidium, quô Julianus spectâsse videtur, de quo præfatus Spartianus, &c. Vide infrà ubi de *Cyatho* & *Specularib.*

CATORISSIUM, seu CARTUSIA, vulgò *Chartreusse*, vel *Chatreusse*, magnus Galliæ in Delphinatu vicus, positus ad pedem montis cognominis nomen dantis Eremo Monasterioque majoris Cartusiæ, *la grand' Chartreuse*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CATRÆ, civitas, Gentile *Catreus*. *Steph.*

CATRALEUCOS, Lusitaniæ urbs. *Ptol. Guimaranes Moletio.*

CATREA, Cretæ urbs. Pausan. *l.* 8.

CATRIA, insula in mari Libyco, eadem quæ *Æthusa*. *Steph.* De nominis origine sic Bochart. *l.* 1. *Chanaan*, c. 27. *Ægusa* Libycum nomen, apud *Steph.* est *Catria*; Αἰγοῦσα, inquit, νῆσος Λιβύης ἡ Λίβυες λεγομένη Κατρία. Ubi pro Κατρία Cluverius scribendum censet Καπραρία, quasi pro *Ægusa* Libyes *Caprariam* Romanâ voce appellaverint. Sed utut Αἰγοῦσα & *Capraria* sint voces synonymæ, tamen à Romanis ipsis Ægusa dicitur non Capraria. Vide Plin. *l.* 3. c. 8. *Aponianam* vocat Hirtius, *de bello Africano*, c. 2. unde hodiernum *Favagnana*; *Caprariam* nemo quod sciam. Præterea non est credibile, Pœnos à Romanis accepisse nomina insularum, quas tenuêre diu ante Romam conditam. *Catria* igitur, ut vult *Stephanus*, Punicum nomen est, sed à Græcis interpolatum, nam & ע expressum per G. ut in *Gaza*, *Segor*, *Gomorrha*, & similibus, עדר *geder* autem vel *gader* est *grex*, non solùm ovium sed & caprarum. Hinc in plurali emphatico עדריא *gedraja* vel *gedreia* sunt *greges*. Itaque insula *Gadraja*, unde deflexum *Catria*, est insula gregum, caprinorum scilicet, i.e. *Ægusa*. *Nic. Lloydius.*

CATTABANIA, regio Felicis Arabiæ thurifera, *Steph.*

CATTARA, vide *Catharum*.

CATTI, ab Hermonduris, ob rivum, unde sal colligebatur, victi sunt, exuviis Marti & Mercurio dicatis, i.e. hominibus, equis jumentisque internecioni datis, Tacit. *l.* 13. *Annal.* c. 57. *Chattæ* Ptolemæo populi German. hodie *Hessi*, à Druso domiti, quorum regio *Hessia*, seu *Hassia*, *Hessen* vulgò, teste *Junio*: *Baudrando* erant, ubi nunc Hassia, cum parte Turingiæ & Brunsuicensis Ducatus, prope Visurgim fluvium & Cheruscos. Posteà in insul. Batavorum transgressi sunt, *Tacit.* Hinc in Batavis sunt Cattorum vici duo, vulgò *Catwick*, ad mare & Rhenum, apud Lugdunum urbem. Adversus Cattos nulla necessitate bellum sumsit Domitianus Imperator, A.C. 85. sed amissô Poppæô Sabinô Consulari redit, Dion. *l.* 67. Horum meminerunt Martial. *l.* 2. *Epigr.* 2. v. 5.

Frater Idumæos meruit cum patre triumphos,
Quæ datur ex Cattis laurea, tota tua est.

Juvenal. *Sat.* 4. v. 147.

Tanquam de Cattis aliquid, torvisque Sicambris,
Anxia præcipiti venisset epistola pennâ.

Vide Rhenanum, *Rer. Germ.* l. 1. ibique Cl. Ottonem JCtum.

CATTÆ Pannonicæ, apud Martialem, *l.* 13. *Epigr.* 69.

Pannonicas nobis nunquam dedit Umbria cattas:
Mavult hæc domino mittere dona Pudens.

Sunt, quas *Martas* vulgò dicimus, quæ de genere felium sunt sylvestrium seu mustelæ sylvestres. Quæ enim *Felis* Veteribus, Recentioribus dictus est *Cattus*, quòd *cattat*, i. e. videt: *Isidoro*: hodieque *gattare*, in Gallia dicunt observare & speculari. Arabico-Latinum Lexicon: *Musium cattum*, *quod cattat*, *i. e. videt*. Sed illud *cattare*, pro videre & speculari factum est, ex Latino *captare*, Salmas. *ad Solin.* p. 1009. Apud Hungaros, *Banfalmora* vel *Banfalusmora*, dicitur martarinarum harum pensio, vel ipsa earum pellis, in *Decreto* Ludovici Hungariæ Regis A. C. 1351. c. 12. quam pensionem à Calomano Rege primitus introductam esse, diximus suprà in voce *Banfolmora*. A *Cattus* porro *Cattinæ pelles*, in *Vita* S. Wlfrani Episc. Wigorn. c. 2. *Cuidam suggerenti, ut pelles saltem cattinas admitteret.* Apud Continuatorem Florentii Wigorn. p. 865. *Nulla Abbatissa carioribus utatur indumentis, quàm agninis, vel cattinis, pelles sunt catorum seu felium.* Sic *coopertoriorum cattinorum* meminit *Historia* Abbendonensis in Anglia Monasterii. Uti autem *pelles cattinæ* vulgares viles erant, sic contrà in pretio habitæ cattinæ pelles Hispanicæ, Gall. *Peaux de chats d'Espagne*, de quibus Petrus Venerab. *in Consuetud. Cluniac.* c. 17. *Cattinarum damnabilis curiositas in tantum processerat, ut, Gallicanorum cattorum pellibus contemtis, ad Iberorum vel Italorum cattos religiosorum hominum curiositas transmigraret.* Pelles *cattarum sylvestrium*, quas ἀγρίων αἰλούρων vocat Cæsarius frater Gregorii Theol. *Dial.* 2. c. 110. appellat *Regestum vetus Peaux de chat sauvage*, apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà *Felis*, it. *Murilegus*, ut & ubi de *Muribus Moscoviticis*, de *Mure peregrino*, & voce *Zibetta*.

CATTI Melibocci, Germann. tractus, qui *Catzenelebogen* dicitur *B. Rhenano*; Comitatus Wetteraviæ; in Hassia est; sub Landgravio Hasso Cassellano. Cum oppido cognomine vix 2. leuc. à Nassavio in Occasum. Comitatum hunc, uxoris Annæ nomine, defunctô profratre Philippô juniore, ultimô *Catumeliboci* Comite, Henricus III. Hassiæ Landgrav. obtinuit; cujus filius Guilielmus Junior, absque filiis mortuus A. C. 1500. liti inter successorem Guilielmum Medium agnatum, sororesque, Mechthildem & Elisabetham, istam Johanni Clivensi, hanc Joanni Nassovio Dillenburgio, nuptas, causam occasionemque dedit: cùm istæ Comitatum maternæ hæreditatis jure sibi vindicarent, Guilielmô contrà eô maximè argumentô nixô, quòd Guilielmus Junior A. C. 1487. sororibus non nisi dotem 100000. aureorum pactus, integram terrarum successionem patrueli seposuerit. Et protractâ multos in annos cum Nassoviis controversiâ, Clivensium quoque juribus posteà titulô emtionis auctis, tandem pro his sententia dicta est, A. C. 1648. cui tamen transactione Passaviensi robur ademtum, & ut in illius justitiam aliô judiciô quæreretur, permissum. Inde ab iis, quibus cognoscendi vices delegatæ, pronuntiatum A. C. 1657. ut tituli honore non Nassovii minùs, atque Catti gauderent; hi verò, retentô Comitatu, Nassoviis, unà cum quarta Comitatus Diezensis parte 450000. aureorum exsolverent: *Catumeliboci* quoque portionem, sive inferiorem, sive superiorem, aut locô ejus 300000. aureorum habituris, quando Hassi nullâ relictâ prole masculâ decederent. Tob. Pfannerus *de præcipuis Germaniæ Princip. Gentibus*, c. 8. Vide quoque præfatum Rhenanum, *Rer. Germ.* l. 1. & ad eum Cl. Ottonis præfati *Notas*.

CATTI Oculus, vide infrà *Glaucoris*.

CATTIGARA, Sinarum statio. *Ptol. Canton Castaldo*, urbs Sinarum in ora littorali, sub Lusitanis, in Indiæ ultra Gangem confinio, Emporium frequens. Quibusdam est *Xanton*, urbs Asiæ sub Tartaris, in regno Sinæ, in ora littorali sinus Nanquinis. *Baudrand.*

CATTINÆ Pelles, apud Continuatorem Florentii Wigorn. Vide suprà *Cattæ Pannonicæ*.

CATTITERIDES, vide *Cassiterides*.

CATTIZA, vide *Cattuza*.

CATTUACI, populi inter Belgas, Nerviis, Caletibus, Veromanduis & Condrusis proximi, quos fortè Duaci oppidi incolas Diœcesis Atrebatensis opinari licet. Cæsar, *l.* 2. Corruptè pro Aduaticis, qui fuêre, ubi nunc Comitatus Namurcensis, & eorum urbs Namurcum, ad confluentias Sabis in Mosam. *Sanson*, *Brietius*, *Alii*.

CATTUS seu CATUS, vinea. Vegetius, *l.* 4. c. 15. *Vineas dixerunt Veteres, quas nunc militari barbaricoque usu* Cattos *vocant*. Sic dictæ nempe vineæ hæ seu plutei, quòd sub illis miles in morem felis, quem *Cattum* vulgò dicunt, sub insidiis lateat. Monachus Vallis Sarnaji *in Hist. Albig.* c. 42. *Machinam quandam parvam, quæ linguâ vulgari* Catus *dicitur, faciebat duci ad suffodiendum murum.* Aimoinus *Histor.* l. 3. c. 71. *Erant catti vimineis cratibus tabulisque tecti lignei, in quibus latentes milites fundamenta suffoderent murorum.* Τὰς ἀπὸ τῶν φακέλων στοάς, vocat Procopius, *Gothicor.* l. 2. c. 19. Vide Portenarium *in Felicitate Patav.* l. 5. c. 5. Matthæum Parisium *A.* C. 1226. Jac. de Vitriaco *Histor. Orient.* passim, Alios & suprà in voce *Catta*. Guil. Britto, *Philipp.* l. 7. apud Car. du Fresne.

Huc faciunt reptare Catum, tectique sub illo
Suffodiunt murum, &c.

Hinc *Catafalco*, Italis machina illa, quam *Chafaux* Galli dicunt; quasi *Chatfaux*, ut observavit idem Car. du Fresne *ad Joinvillam*; cùm non *cata* vel *catus* sit, sed speciem saltem illius referat. Vide quoque infrà, in voce *Murilegus*.

CATTUZA, vide *Catizi*.

CATUALDA, nobilis inter Gothones juvenis, profugus olim, vi Marobodui; sed pòst dubiis rebus ejus ultionem ausus, validâ manu fines Marcomannorum ingressus, corruptisque primoribus ad societatem irrupit regiam Bubiemum, Maroboduumque regnô proturbavit. Eundem casum paulò pòst expertus, Hermundorum opibus & Vibiliô Duce pellitur; receptusque Forum Julium Narbonensis Galliæ coloniam mittitur. Tacit. *l.* 2. *Annal.* c. 6.

CATULARIA, porta Romæ sic dicta, quia non longè ab ea, ad placandum caniculæ sidus frugibus inimicum, rufæ canes immolabantur, ut fruges flavescentes ad maturitatem perducerentur.

CATULI cum porcellis ludentes, gratum Alexandro Sev. oblectationis genus, apud Lampridium, c. 41. ubi *Catuli* sunt canes juniores. Sed & *Catulus*, nomen vinculi, apud Veteres, de quo vide suprà in voce *Canis*. Aliàs *Catuli*, dicuntur *quarumlibet bestiarum filii*, ut ait *Isidorus*, apud Salmas. *ad Solinum*, p. 106.

CATULIANA, Minervæ cognomen, à Q. Lutatio Catulo, qui signum ei dedicavit, Plin. *l.* 34. c. 8.

CATULINA Castra, *Tuln*, oppidul. Austriæ inferioris ad amnem cognominem, qui 1. leuc. infrà se in Danubium exonerat, 5. leuc. à Vienna in Occasum, 4. à Chremsa in Ortum.

CATULINUS, Consul, collega Apri, an. Urb. Cond. 882.

CATULINUS, vide *Blitius*.

CATULLUS, Cajus, vel *Quintus Valerius*, Poëta Veronensis, in Peninsul. Sirmio, hodie *Lac de la Garde*, septimò Consulatu Marii, natus, *Epigrammatum* scriptor, quorum 117. supersunt, annò unò Sallustio major, quò tempore Romanorum imperium Marii & Syllæ factionibus concutiebatur. Latinæ puritatis custos fuit religiosissimus, unde & *Docti* cognomen meruit. Martialis, *l.* 1. *Epigr.* 62. *v.* 1.

Verona docti syllabas amat Vatis.

Alioqui lascivus, & supra modum mordax, utpote qui ne Cæsari quidem, jam rerum potito, pepercerit. Ipsitillam & Clodiam, amicas celebravit, quarum hanc fictô nomine *Lesbiam* dixit. Ovid. *Trist. l.* 2. *v.* 427.

Sic sua lascivo cantata est sæpe Catullo
Femina, cui falsum Lesbia nomen erat.

Martialis, *l.* 6. *Epigr.* 34. *v. ult.*

Nolo quot arguto dedit exorata Catullo.
Lesbia. -----

Obiit an. ætatis 30. Urb. Cond. 698. Hieron. *in Chron.* Quintil. Lilius Girald. 10. *dial. de Poët. Latin.* Voss. *de Poët. Latin. c.* 1. *Nic. Lloydius.*

CATULLUS, cognomine *Urbicarius*, mimographus, de quo Juvenal. *Sat.* 13. *v.* 111.

------ *Mimum agit ille*
Urbani qualem fugitivus scurra Catulli.

Idem, *Sat.* 8. *v.* 186.

Consumptis opibus vocem, Damasippe, locâsti
Sipario, clamosum ageres ut Phasma Catulli.

Ubi vide sis *veterem Scholiast.*

Q. Luctatius **CATULUS**, primò bellò Punicô 300. navibus adversùs Pœnos profectus, 600. eorum naves commeatibus impeditas, Duce Amilcare, apud Ægates, insulas inter Siciliam & Africam, depressit, finemque bello imposuit. Pacem verò petentibus hâc conditione concessit, ut Siciliâ, Sardiniâ, cæterisque insulis inter Italiam, Africamque cederent, & Hispaniâ circa Iberum abstinerent.

CATULUS, Orator, Consul cum C. Mario, quartô ejus consulatu, Cimbros fudit: à collega posteà, urbe occupatâ per dissensionem, mori jussus est, frustra precantibus pro eo civibus. Itaque in cubiculo inclusus candentium carbonum vapore suffocatus est, cujus manes ultus posteà Sylla, interfectô Mariô juniore. Lucanus, *l.* 2. *v.* 174.

------ *Quid sanguine manes*
Placatos Catuli referam?

CATULUS, sororius Catilinæ, eques Romanus, partium nullarum tantumque quieti studens, à Catilina jussu Syllæ interfectus. *Ascon. Pedian.*

CATULUS alius, hujus superioris fil. qui Lepidum, post Syllæ mortem bellum reparantem, oppressit. Hic nimirum fuit Ciceronis temporibus, & Capitolium incensum restituit, vir non minoris integritatis, quàm gravitatis, & apud suos cives authoritatis. Vide & *Luctatius.*

CATURICA, locus circa Alpes Cottias, inter Brigantionem & montem Seleucum. *Antonin.* Vide infrà.

CATURIGÆ, qui & *Caturiges*, populi Galliæ, à Plinio, *l.* 3. *c.* 20. in Alpibus Cottiis locati, quorum caput tum Ebrodunum, posteà Alpibus Maritimis adscripti sunt. Ab his Ebrodunum, nomine gentis acceptô, *Caturigæ*, nunc *Chorges* dicitur. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* & in voce *Caturiges.*

CATURIGES, qui *Catiriges Ptolemæo*, *Catoriges Straboni*, populi Galliæ Narbonensis, Alpini in Delphinatu superiore, quorum oppid. *Caturigæ. Antonin. Charges*, teste *Simlerô*. Nunc *Chorges*. 1. leuc. à Druentia fluv. medium inter Ebrodunum & Vapincum, 2. leuc. ab utraque. *Baudrand.* Vide & *Caturiga.*

CATURRACTONIUM, Angliæ oppid. vulgò *Caerlile*. Aliis autem est *Allerton* oppidum in Comitatu Eboracensi longitud. 19. 20. latitud. 51. 16. *Baudrando Cataractonium*, seu *Cataractlon*, oppidum fuit Brigantum, vastatum A. C. 769. ab Eanredo, Northumbriæ Rege. Nunc viculus *Catterick*, in provinc. Eboracensi ad amnem Sunatam, 3. mill. pass. infra Richmondiam, 7. ab *Allerton* oppidulum longè à Carleolo.

CATURRIGA, Galliæ Belgicæ urbs inter Durocortorum & Nasium. *Antonin.*

CATUS, vide *Firmius*.

CATUS Decianus, Britanniæ Procurator, sub Nerone. Tacit. *l.* 14. *Annal. c.* 32.

CATYEUCHLANI, Albionis populi. *Ptol.* Hodie *Buckinghamienses*, *Hertfordienses*, & *Bedfordienses* vocantur *Camdeno.*

CAVA, urbs Principatus citerioris Neapolit. parva, paucorumque incolarum. Episcopalis sub Archiepiscopo Salernitano, vix 4. milliar. à Salerno & ab ora sinus Salernitani.

CAVA, foramina in muris facta, Livio, *l.* 24. *c.* 34. *Murum ab imo ad summum crebris cubitalibus fere* cavis *aperuit, per quæ cava pars sagittis, pars scorpionibus modicis ex occulto petebant hostem.* Genere primo apud Varronem, *l.* 3. *c.* 15. de glitibus, *Facere his cavos oportet latiores, ubi pullos parere possint*: Columellam, *l.* 12. *c.* 8. *Oxygalam sic facito. Ollam novam sumito, eamque juxta fundum terebrato. Deinde cavum, quem feceris, surculo obturato.* Et Horatium, *l.* 1. *Epist.* 7. *v.* 33.

Macra cavum repetes artum, quem macra subisti.

Aliàs *cavum*, Poëtis omne vacuum. Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 293.

------ ------ *cava sub imagine formæ.*

Ausonius, *Edyll.* 6. *Cupidine crucifixo, in Pictura, v.* 68.

Hæc laqueum tenet, hæc speciem mucronis inanem
Ingerit: illa Cavos amnes, rupemque fragosam,
Insanique metum pelagi & sine fluctibus æquor.

Paulinus, *Jambô Cytherii*:

Hi nunc obesi spiritu superbia,
Et opibus inflati cavis.

Sic *cava veritate*, vacua, apud Claudianum Mamertum, *l.* 1. *c.* 9. *de Statu Animæ*: *Cava Luna*, vide infrà *Cavum Sidus*, &c. Prudentius verò Cavi voce fornacem designat *Hymno* 5. (*al.* 2.) *v.* 69. *Peristeph. de Simulacris*,

Excisa fabrili manu,
Cavis recocta & follibus,
Quæ voce, quæ gressu carent,
Immota, cæca, elinguia, &c.

Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Stat. Theb. l.* 4. *v.* 478. & de Amphitheatrorum *Cavo subterraneo*, infrà in voce *Cavea*. Hinc *cavare*, apud eundem Papinium, pro *perforare*, *Thebaid. l.* 9. *v.* 126.

Lernæam jacit ille trabem. Volat illa sagittis
Æqua fuga, mediumque nihil cunctata, Politen
Transabit, & juncti clypeum cavat improba Mopsi.

Atque ulteriùs pro *cruciare* ac torquere: apud Venantium Fortun. *de Vita Martini*, *l.* 1. *v.* 120.

Dulcia membra viri prænimara flagella cavantur.

Aliam vocis notionem, vide hic infrà.

CAVA Manus, vide infrà *Vola*.

CAVADES, vide *Cabades*.

CAVALCANTIUS Bartholomæus, vide *Bartholomæus*.

CAVALCANTIUS Guido, vide *Guido*.

CAVANA, Arabiæ Felicis urbs. *Ptol.*

CAVARA, seu **CAVARES** Plinio, *l.* 3. *c.* 4. *Cavari Ptol.* populi Galliæ Narbonensis. Nunc in Provincia, apud Rhodanum fluv. *Gavots*, teste *Dalechampio* inter Avenionem & Valentiam incolentes, quorum Metropolis *Aveno* dicitur. Sed ridet Dalechampium Valesius, docens, *Cavares* quidem accolere sinistram ripam Rhodani & Druentiam, circa Arausionem & Avenionem ac Cabellionem, urbes provinciæ Viennensis; at pagum Gavotum *le pays de Gavot*, longissimè abesse ab Arausione cæterisque *Cavarum* urbibus, ut qui jaceat in provincia Alpium Grajarum & Penninarum, ad caput seu initium Lacus Lemanni. Idem ostendit, hujus gentis urbes fuisse Arausionem caput Cabellionem & Avenionem: aut si plura gentis fuêre capita, saltem Arausionem primarium fuisse. *Strabo* transitô flumine Druentiâ ad Cabellionem, occurrere regionem *Cavarum* usque ad Isaræ ac Rhodani confluentes scribens fallitur: Neque enim totum agrum inter Druentiam & Isaræ ac Rhodani confluentes occupant *Cavares*, cùm Segalauni, quorum est Valentia & Tricastini ad lævam ripam Rhodani maximam ejus agri partem obtineant. Diligentior Strabone Ptolemæus illos, sub Segalaunis ponit: Interim veriùs, sub Segalaunis Tricastinos, sub Tricastinis *Cavares* fuisse. In *tabula Peutingeriana*, ab urbe Avenione usque ad Segusteronem, seu à Rhodano usque ad Druentiam, notantur literis capitalibus, quasi totum hunc tractum occupaverint: sed inter hæc loca fluminaque Meminos Carpentoratensium & Vulgentes Aptensium sedes habere certum est: vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Arausio*.

CAVARILLUS Æduus, pedestribus illorum copiis, quæ ad Cæsarem missæ fuerant, præfectus. Cæsar. *l.* 7. *Comm. c.* 67.

CAVARINUS Seno, quem Cæsar apud Senones Regem constituerat regnô domôque à suis expulsus ad Cæsarem confugit, *Comment. l.* 5. *c.* 54. Eum Cæsar Senonum Equitatui præfecit. *l.* 6. *c.* 5.

CAVARUS, Gallorum Rex, annô à Diluvio 2085.

CAVATOR, gemmarum scalptor est; *cavare* enim Latini pro scalpere, ut Græci διατρῶσαι, posuerunt: gemmas enim qui scalpunt, quasi quosdam in iis *cavant* sulcos & foramina cælô imprimunt. Hinc in veterib. Inscript. mentio est *Cabatorum de sacra via* qui non alii sunt intelligendi, *Cabitarii* etiam vel *Cavitarii* iidem dicebantur, Græcis recentioribus Καβιδάριοι, Palladio λιθουργοὶ in *Basilic.* Græcè Σαρδιναρίοι, à Sarda, facillimæ scalpturæ genere. Et quidem *Scalptores* propriè dicti, qui gemmas *cavant*, h. e. cavam faciunt in gemmis effigiem, quæ pro sigillo solet insculpi, & *scalpere*, cavare est; cùm contrà *cælare* & *sculpere*, sit ectypam & extantem imaginem, non *entypam*, ut Scalptores faciunt, exprimere. Hinc *gemmas cælatas*, non legimus apud Auctores, sed *scalptas*, omnes videl. illas, quæ σφραγίδων usum præbebant. Galli hodie *Cavatores* istiusmodi & Scalptores lapidum *Gravatores* dicunt, *Graveurs*, pro *Grafiatores*; nam & γράφειν Græcis in eadem significatione ponitur. *Hesychius*, γλύφειν, ξύειν, χαράξαι: & hinc χειρογραφῆσαι seu χαραγμάτων, annuli signatorii. Imò & γλάφειν Græci, à quo Latinum *scalpo*, κοιλαίνειν exponunt & βαθύνειν, i.e. *cavare*, refugientes in cavo ac impressas figuras formare &c. Vide Salmas. *ad Vopisc. in Saturnino, c.* 8. *Exercitat. Plin. ad Solinum, p.* 1046. & 1106. & infrà, ubi de *cavato* scalptique vasis vitreis, quæ *Diatreta*.

CAUCA, urbs Hispaniæ aliò nomine *Coca*. Oppidulum Vaccæorum aliàs, nunc Castellæ veter. inter montes, inter Segobiam ad 6. leuc. & Tagum fluv. 13. à Vallisoleto.

CAUCA & **CAUCUS**, recentioribus Latinis idem, qui veteribus *cyathus*, patera nempe, unde bibitur. Æl. Spartian. *in Pescennio Nigro*, c. 10. *Hic tanta erat severitatis, ut quum milites quosdam in cauco argenteo expeditionis tempore bibere vidisset, jusserit omne argentum --- submoveri.* Gloss. Καῦκα, *patera*: In Epigramm. Græco Καυκίον, ejus enim lemma, εἰς ἔρωτα ἐν καυκίῳ γεγλυμμένον, *In Cupidinem in cauco sculptum.* Idem cum *bauca* & *bauco*, quâ voce aliquoties, in *Vitis* Pontificum Anastasius utitur Bibliothecar. &c. Hinc *Caucii* nummi de quibus infrà, it. *Caucularii* & *Cauculatores*, pro Incantatoribus, quos Galli hodie *Joueurs de gobelets* vocant, in Capitular. Caroli M. *Cauculum* enim est acetabulum, unde *Cauculator* ψηφοπαίκτης & præstigiator. Seneca, *Ep.* 45. *Sic ista sine noxa decipiunt, quomodo præstigiatorum acetabula --- in quibus fallacia ipsa delectat.* Atque inde ad quemvis oculorum fascinatorem & magum vox translata. Salmas. ad *Spartian. cit. loc.* Car. verò du Fresne *Cauculatores* seu *Coclearios* fuisse ait, *qui cauculis seu poculis amatoriis, cibis vel phylacteriis ita mentes quorundam inficiunt, ut in insaniam versi à plerisque judicentur, dum proprias non sentiunt contumelias*, ex *L. Wisigoth. l.* 3. *tit.* 4. §. 13. Et certè istiusmodi poculorum meminit Plautus in *Truculento*, *Actu* 1. *sc.* 1. *v.* 23.

> *Si semel amoris poculum accepit merè,*
> *Eaque intra pectus se penetravit potio, &c.*

Guichelaers Belgæ, *Gauckeler* Germani dicunt: Vide eum in *Glossario*. Vox verò *Caucus* non Latina, sed Græca est, & vetustissima. Quidquid enim *cavum* ac κοιλῶδες esset, καῦκος & καυκάλιον dixêre, ut idem Salmas. pluribus docet apud Spartian. *ubi supra*.

CAUCABENI, Arabiæ desertæ gens. *Ptol.*

CAUCADÆ, gentes ad Lagoum amnem, ubi in eum influit Ophiurus circa Mæotim. Plin. *l.* 6. *c.* 7.

CAUCANA, Siciliæ portus prope Syracusas, teste *Ptolemæo*, cui Καύκανα λιμὴν dicitur. Pluralis numeri esse è Καύκανα è Procopii *Vandalicorum l.* 1. discimus: Βελισάριος δὲ τῇ Πελοπόννησῳ ἀπολέσας ἐς Καύκανα τὸ χωρίον ὡρμίζετο, διακοσίοις μάλιστα σταδίοις Συρακουσῶν διέχον, ubi τριακοσίοις legendum censet Cluverius. Porrò *Caucana*, vel ut veteres efferebant *Cascana*, videtur esse קצה קנה *Chos cane*, *portus arundinis*, i. e. *arundinosus*, Bochart. *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 29.

CAUCASUS, mons editissimus in Septentrionali Asiæ parte, Indiam dirimens à Scythis. Val. Flaccus, *l.* 5. *Argonaut. v.* 154.

> *Ultimus inde fines, sævumque Cubile Promethei*
> *Cernitur in gelidas consurgens Caucasus Arctos.*

A' Circassis *Salatta*, versùs Mingreliam & Georgiam valde extensus, quibusdam *Mont de Circassie*. Ejus pars multis est mons *Ararath*, versùs Armeniam. Hic fertur tantæ altitudinis, ut circa illius verticem Sol velut scindi videatur, uti Philostratus, *l.* 2. *de vita Apollon.* prodidit, ubi vide plura de hoc monte, itemque apud Qu. Curt. *l.* 7. *c.* 3. Hinc *Caucasum mente induere*, pro supra modum indurare animum. Seneca *in Medea*, *v.* 43. dixit:

> *Pelle fœmineos metus,*
> *Et inhospitalem Caucasum mente indue.*

Virg. *Æn. l.* 4. *v.* 367.

> *Duris genuit te cautibus horrens*
> *Caucasus, Hyrcanæque admôrunt ubera tigres.*

Horat. *Carm. l.* 1. *Od.* 22. *v.* 7.

> *Sive facturus per inhospitalem*
> *Caucasum. ——*

Porrò sylvosum esse montem, atque arboribus, quæ fabricandis navibus sint aptæ, plenissimum fuisse testatur Strab. *l.* 11. nec dubitare nos de eo sinet Propert. *l.* 2. *El.* 14. *v.* 5.

> *Et nemus omne satas intendat vertice sylvas,*
> *Urgetur quantis Caucasus arboribus.*

Virg. *Georg. l.* 2. *v.* 440.

> *Ipsæ Caucaseo steriles in vertice sylvæ,*
> *Quas animosi Euri assiduè franguntque feruntque,*
> *Dant alios alia fœtus: dant utile lignum*
> *Navigiis pinos, domibus cedrosque, cupressosque.*

In radicibus herbis veneficis & vulturibus abundat. Supra Iberiam ac Albaniam in Septentrione à *Ptolemæo* collocatur. *Cocas*, & *Cochas*, teste Haytonô Armenô dicitur, *Albsor* Nigro, *Adazar* Thevero. *Caspium* vocat Eratosthenes apud Strabonem; in quo Prometheum vinctum, aquilâ jecur rostrô depascente, fabulantur. Cum Tauro sæpe à priscis confunditur, qui tamen saltem pars Caucasi, ut bene Arrianus, *l.* 5. *de Alex.* observavit, ea nempe quæ Pamphyliam & Ciliciam ambit, in aliis locis alia, pro nationum diversitate, nomina sortitus. Vide etiam Plin. *l.* 5. *c.* 27. P. de Valle, *Itinerarii parte* 2. & 3. Inde *Caucasiæ Portæ* seu *Pylæ*, quæ & *Iberiæ*, circa Harmastin urbem, in cujus rupe Cumania castellum est. Ibi urbs nunc est, exteris *Derbent* i. e. angustiæ: omnium totius Orientis munitissima: Turcis *Demircapi* & *Themircapi*, i. e. *porta ferrea*, uti ab *Egesippo* nominatur, non quòd ex ferro constet, sed quòd locus adeò munitus, ut quemvis hostilem impetum facilè sustineat, quum transitus duntaxat pateat 300. passuum. Gaudet portu satis commodô, sub Persis. Indies tamen deficit, prope Cyrum fluv. Hæ portæ magnô errore *Caspiæ* à multis dictæ fuêre, ut Plin. *l.* 6. *c.* 11. tradit. Inde *Caucasiæ volucres* apud Virgilium, *Eclog.* 6. *v.* 43.

> *Caucaseasque refert volucres, furtumque Promethei.*

I. e. vel *Aquilæ*, juxta Hesiod. *in Theog.* Apollonium, *l.* 2. *Argon.* Ovidium, & Attium *in Prometheo*, sic scribentem:

> *Jam tertiò me quoque funestô die,*
> *Tristi advolatu aduncis lacerans unguibus*
> *Jovis satelles, pastu dilaniat ferò.*

Vel *Vultur*, juxta Fulgentium *in Mythol.* & Petronium *in Hendecasyllabo*:

> *Qui vultur jecur altimum pererrat*
> *Et pectus trahit, intimasque fibras.*

Et hæc fortè ratio (notante *De la Cerda*) quare Poëtæ dictum *volucres*, quasi insinuaret Prometheum jam ab aquila, jam à vulture lancinari, nam aliter dixisset *volucrem* vel *avem*, ut Propert. *l.* 2. *Eleg.* 1. *v.* 70.

> *—— Medio pectore pascit avem.*

Et Martial. *in Amphith. Epigr.* 7. *v.* 2.

> *Assiduam nudo pectore pavit avem.*

De nomine Bochartus, *l.* 3. *Phaleg*, *c.* 13. Terra Gog vel Magog erat Scythiæ pars circa Caucasum, quam Colchi & Armeni, quorum dialectus erat semichaldæa, גוג חסן *Gogbasan* vocârunt, i. e. *Gogi munimentum*, atque inde Græci Καύκασον sonô molliori, ut cùm pro גמל *gamel*, κάμηλον dicunt. Fuit etiam *Caucasus* locus, circa Chium insul. *Herodot.* Item in Arcadia *Halicarnasseo*, nisi illic *Thaumasios* legendum sit, uti putat *Portus*. *Nic. Lloydius.* Sed & vide de hoc monte, montium maximo, præter Auctores præfatos, Salmasium inprimis, qui plurimis de illo disserit, *Exercitat. Plin. ad Solinum passim*, ubi inter alia duplicem Caucasum *Ponticum* seu *Colchicum*, & *Indicum*, à se invicem longè dissitos, statuit, & Caucasum à Scythis *Croucasum* vel *Crauxasim* vocatum, h. e. nive candidum, ex Plinio, *l.* 6. *c.* 17. contendit, *p.* 788. & *seqq.* Hodieque certè Germanis *graw*, canum notat, quam gentem Scythicæ originis esse, quæ & ipsa à verbo *schieten*, h. e. jaculari, nomen traxerit, docent Eruditi.

CAUCASUS, nomen equi Circensis, apud Silium Italic. *l.* 16. *v.* 355.

> *Tertius æquatâ currebat fronte Peloro*
> Caucasus: *ipse asper nec qui cervicis amaret*
> *Adplausæ blandos sonitus clausumque cruentô*
> *Spumeus admorsu gauderet mandere ferrum.*

Frequens enim erat, equis Circensium nomina indere, non urbium solùm, regionum, insularumque, sed & montium, uti pluribus docet Salmas. *ad Solin. p.* 936. Fuit autem hic *Caucasus* equus funalis dexter, Græcè δεξιόσειρος, sicut Pelorus sinister, quos proin ambos *æquatâ fronte currere* ait. *Ibid. p.* 898. Vide quoque infrà ubi de equis *Funalibus*.

CAUCENSES, Hispaniæ citerioris populi in conventu Cluniensi. Plin. *l.* 3. *c.* 3.

CAUCHABENI, Arabiæ Desertæ gens. *Ptol.*

CAUCHÆ, campi circa Ctesiphontem, quos Tigris fluv. Septentrionem versùs flexus secat. Plin. *l.* 6. *c.* 27.

CAUCHI, vide *Cayci* & *Chauci*.

CAUCI, Hiberniæ populi. *Ptol.*

CAUCIACUM, vulgò *Choisi* Gallis, ad Axonam, non procul ab ejus & Isaræ confluentibus atque Compendio, villa olim fuit publica, Regiâ & ponte lapideô flumini impositô insignis. Hic obiit & sepultus est Childebertus Rex, Berta item, mater Caroli M. A. C. 783. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAUCII Nummi, καυκίοι, inter minutioris ac pretii vilioris monetæ apud Byzantinos, species, recensentur in *Novella* Justiniani, quâ, ne Consules in Processibus publicis aureos nummos aut argenteos in populum spargant, prohibetur, ita tamen, ut *sparsiva* seu missilia sua jacere iis permittatur, ἐν μιλιαρησίοις δὲ καὶ μήλοις, καὶ καυκίοις καὶ τετραγώνοις νομισμάτιοις, καὶ τοῖς τοιούτοις. Quod meritò statuit Imperator, cùm æs tantùm spargere Consulibus fas esset, uti ex Marcellino Comite discimus. Ænei igitur hi nummi fuêre, exceptis Miliarensibus, & *Caucii* quidem dicti sunt, quòd paululum concavi erant & *cauci* formam referebant: cujusmodi nummos concavos non ex ære solùm, sed & ex meliori metallo Imperatorum Constantinopol. passim videre est in Gazophylaciis Curiosorum. Vide Car. du Fresne *Glossar. Not. ad Alexiadem* & *Dissertat. de inferioris ævi Numismatibus*, nec non infrà aliquid voce *Scyphati*.

CAUCOBARDITÆ, Hæretici, à loco, in quo primitus convenerant, dicti. Severi Antiocheni & Acephalorum sectatores. Niceph. *l.* 18. *c.* 49. Baron. *A. C.* 535.

CAUCOLIBERIS, meliùs *Illiberis*, urbs Galliæ Narbonensis probè munita, ad radices Pyrenæorum, in Comitatu Ruscinonensi, in ora littorali maris Mediterranei & sinus Leonini, gaudet portu commodô & percapaci, vulgò *Colioure*. Sub Gallis, ab A. C. 1660. Vide *Illiberis*.

CAUCONEA, regio à *Caucone* fluviò sic dicta. *Steph.*

CAUCONES, populi Bithyniæ circa Parthenii fluv. ostia. Item populi Messeniæ. *Ptol. Strabo.*

CAUDA, in aliis animalibus Hebraicè זנב *Zanab*; in ove אליה *Aliah*, dicitur, voce maximè propriâ. Exodi c. 29. v. 22. *Et capies ex ariete adipem והאליה & caudam.* Et Levit. c. 3. v. 9. de agno, qui offertur in sacrificium Eucharisticum, האליה תמימה, *caudam integram usque ad coccygem.* Et Levit. c. 7. v. 3. ubi de oblatio-

oblatione agni pro delicto, את האליה *caudam offeret & adipem, qui operit exta.* Et c. 8. v. 25. de agno consecrationum, *Et cepit adipem* ואת האליה *& caudam.* Et c. 9. v. 19. *Et ex ariete obtulerunt* והאליה *caudam.* Alibi in Scriptura non extat. E quibus videmus, Mosen, qui in boum & hircorum sacrificiis de cauda ne γρῦ quidem habet, de ovilla vehementer fuisse solicitum, quæ apud nos solet esse vervecini femoris appendix, tam parvæ rei, ut ne teruncio quidem ematur. Inprimis notabilis locus est Levit. *c.* 3. *cit.* ubi, in Sacrificio Eucharistico, Deus adoleri sibi agni *caudam* postulat & quidem *integram usque ad coccygem*: qua de voce multis agit Bochartus laudandus infrà. Ratio hujus rei ex nomine claret, quod apud omnes Orientales receptissimum, Græci Interpretes usque adeò non intellexerunt, ut in Exodo planè omiserint, & in Levitico constanter τ̀ ὀσφὺν, i.e. *lumbum*, explicaverint: usurpant tamen Samaritani, Syri, Chaldæi & Arabes. Nempe eô intelliguntur non vulgares ovium caudæ, ut in Europa nos habemus, sed, ut habet in *Lexico* Golius, *quales in Orientis ovibus spectare est, quarum minimæ decem, vel duodecim libras pendunt, nonnullæ autem quadraginta libras pondere excedunt.* Hinc apud Arabes *alia* verbum, de ove, significat *caudam habere amplam & adiposam*: quod inde ad homines transfertur, qui nates habent carne & arvinâ distentas. Sed & aliô vocabulô eandem *caudam* insigniunt idem, quod *divitem ac copiosam* denotat; sicut ab eadem origine segmentum ejus appellant, cujusmodi multa prostant, apud Arabum fartores & macellarios. Præter usum verò in sacris, alii quoque indigitantur eidem Golio *locô cit. Eas autem minutatim concisas liquant, & adipem in usus suos servant, vel ad condiendum inprimis frumentaceum cibum, vel etiam, ut in Persia, & alibi, ad conficiendas candelas.* Syrus Interpres alium innuit, cùm sic reddit verba Siracidis, *c.* 20. *v.* 20. *Ut (arietis) cauda sine sale comedi non potest.* Ita etiam in Arabe; sed id unde sumpserint, incertum; cùm in Græcis & Latinis exemplaribus nihil simile reperiatur, &c. Ut igitur istiusmodi *caudæ* pinguedine densæ gravesque, humum verrendo, non lacerarentur & corrumperentur, plostella illis supponi consuevêre, iisque adaptari, ut post eas cùm ambulant, volvantur, cujus motis meminêre ex Veterib. Talmudici *Tract. de Sabbatho*, c. 5. & Herodotus ubi de Arabibus, *l.* 3. *c.* 115. Vide quoque Aristotelem, *Hist. Animal. l.* 8. *c.* 28. Ælian. *l.* 10. *c.* 4. Plinium, *l.* 8. *c.* 48. *extr.* Diodorum insuper, *l.* 2. Ctesiam, ubi de Indis, *l.* 3. *c.* 3. & *l.* 4. *c.* 32. apud Ælianum & Photium *in Excerptis*, Damirem de Indicis ovibus: Ex Recentioribus Paulum Venetum de *Camandu*, in Perside, *l.* 1. *c.* 22. Lud. Vartomannum, *Navigat. l.* 2. *c.* 5. ubi de urbe *Aden*, in Arabia Felice, Busbequium, *Ep.* 1. ubi de ea Asiæ parte quæ Byzantio vicina est; Leonem Africanum, *l.* 9. ubi de Africa & Ægypto, Adam. Olearium, *Itin. Moscovit. Persico & Ind.* ubi istiusmodi oves in Syria, Mesopotamia, Gordyæa & Perside frequentes esse refert, Alios. Ludov. Marmolius Hispanicè appellat *carneros de cinco quartos*: quòd, cùm nostræ solùm in quatuor partes, hæ in quinque dividantur, quarum partium una cauda est, eaque sæpe potissima, *Africæ suæ*, *l.* 1. *c.* 23. Plura habes apud Bochartum, *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 45. ut & quædam infrà, ubi de *Ovibus*, nec non in voce *Plostellum*: uti de *Cauda jumenti cujuslibet* vectigali facta, à Margareta Septentrionis Regina, voce *Tributum.* Alia notio vocis apud *Festum*, qui penem antiquos *Codam* vocâsse, & inde offam porcinam cum cauda in cœnis puris *offam penitam* vocatam, observat.

CAUDA Pavonis, Poëtarum carminibus, ob gemmas suas seu oculos suos non parùm commendatur. Lucret. *l.* 2. *v.* 805.

> *Caudaque pavonis, largâ cum luce repleta est,*
> *Consimili mutat ratione obversa colores.*

Ovidius, *Metam. l.* 15. *Fab.* 35. *v.* 385.

> *Junonis volucrem, quæ caudâ sidera portat.*

Statius in Psittaco Melioris, *l.* 2. *Sylvar.* 4. *v.* 26.

> *Quem non gemmatâ volucris Junonia caudâ*
> *Vinceret aspectu ---- -----*

Epigrammata Vetera, ubi de Gentia & Chloë,

> *Cùm quatit, & caudam Junonius explicat ales,*
> *Mille oculos, gemmas mille decenter habet, &c.*

Quam prolis Chrysippus ita miratur, ut asserat, τ̀ ζῶον γεγονέναι, ἕνεκα τ̀ οὐρᾶς, ἐκ τῆς ἀντέμπαλιν, *hoc animal propter caudam suam fuisse creatum, non contrà*, apud Plutarchum de *Stoicorum contrar.* Hinc ipse, ut se ostentet, caudam expandit. Plin. *l.* 10. *c.* 20. *Simul umbræ quosdam repercussus cæteris, qui in opaco clariùs micant, conchatâ quærit conchâ.* Columella, *l.* 8. *c.* 11. *femet ipsum, velut mirantem, cauda gemmantibus pennis protegit.* Quod Dio Chrysostomus ἀνακλάσας τὴν οὐρὰν vocat, seu potiùs ἀνακλάσας, ut legit Bochartus, Ἀνακλάσας τὴν οὐρὰν, καὶ περιστήσας αὑτῷ καθάπερ εὐειδὲς θέατρον, *Infringens caudam, & circumquaque sibi statuens, tanquam speciosum theatrum.* Phædrus porrò, *l.* 3. *Fab.* 19. *v.* 8.

> *Pictisque plumis gemmeam caudam explicas, &c.*

Unde est, quòd cum cauda perit tota pavonis gloriatio. Plin. *loc. cit.* iterum, *Idem caudâ annuis vicibus amissâ cum foliis arborum, donec renascatur iterum cum flore, pudibundus, ac mærens quærit latebram.* Abusivè caudam *alas* vocat Moschus,

> Ὄρνις ἀγαλλόμενος πτερύγων πολυανθέϊ χροιῇ.
> *Avis alarum floridâ colore exultans.*

Martialis *in Xeniis*, *l.* 13. *Epigr.* 70. *v.* 1.

> *Miraris, quoties gemmantes explicat alas.*

Et Claudian. *in Eutrop. l.* 1. *v.* 109.

> *Patricius roseis pavonum ventilat alis:*

i.e. *caudis.* Nam ex pavonum cauda hujusmodi flabella fieri consuevisse, Martialis docet *in Apophoretis*, *l.* 14. *Epigr.* 67. ubi de muscario pavonino,

> *Lambere quæ turpes prohibet tua prandia muscas,*
> *Alitis eximiæ cauda superba fuit.*

Et Propertius, *l.* 2. *Eleg.* 24. *v.* 11.

> *Et modò pavonis caudæ flabella superbæ.*

Quod officium appositè Eutropio Claudianus tribuit, Eunuchos enim sequiore ævô id obiisse, dicemus infrà, &c. Vide plura hanc in rem, apud Sam. Bochartum, *Hierozoici Parte poster. l.* 2. *c.* 16. ut & infrà in voce *Pavo.*

CAUDA Sirenis, in Musæo Kircheriano, Romæ. Est autem Siren piscis maris Indici prope Moluccas, mulieris referens formam, ex Hispanorum relatione. Caput habet rotundum, nec multum à reliquo corpore discretum, nasum modicè inter utramque malam protuberantem, palpebris oculis humanis similibus, aures ei aliquanto prominentiores, labra, dentes & reliqua corporis membra, humanis paria; ubera rotunda & lacteô humore turgida, manus cartilagineæ, anserum instar, ad natandum aptæ, quibus remorum locô utitur. Cœterùm pro sexus varietate ad generationem requisita omnia adsunt: posteà in piscem desinit, caudâ 9. circiter palmorum longâ, & sensim in acumen abeunte, Georg. de Sepibus *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo p.* 23. Vide ubi de *Sirenibus.*

CAUDATI, per convitium Angli, à Gallicis Scriptoribus non semel dicti occurrunt; Jac. de Vitriaco *Histor. Occid. c.* 7. *Pro diversitate regionum mutuo dissidentes ---- opprobria imprudenter proferebant, Anglicos potatores & Caudatos affirmantes.* Matthæus Paris. passim, &c. an propter *caudas calceorum*, quibus ii præ cœteris nationibus delectabantur: an quòd comti & nitiduli essent; quomodo *Coti*, h. e. *Efficuæ*, Occitani comptum appellant: an potiùs, quòd timidi & pusillanimes, *Couards* enim Gallis, *Codardi* Italis, timidi vulgò indigitantur? Certè huc facit, quòd Robertus Comes Atrebatensis illos sic inclamat apud Matth. Paritium, O *timidorum* Caudatorum *formidolositas!* Sed hac de re vide ipsum, qui hunc laudat Car. du Fresne in *Glossar.* Aliàs propriè *Caudatos* homines alicubi extare, Plinius tradit, *l.* 7. *c.* 2. *Et alibi caudâ villosa homines nasci pernicitatis eximiæ.* Cui astipulatur ex Veterib. Pausanias, ex Recentioribus M. Paulus Venetus & P. Martyr, quos citat Schottus, *Physic. Curios. l.* 3. *c.* 18. Simile quid in montanis Insulæ Formosæ se reperisse, scribit Albertus Herport *Itiner. suo*, *In avitis montanis hujus Insulæ genus est hominum sylvestrium, quibus in posteriore parte appendix quædam, sicuti brutis, spithamæ longitudine est. Vitam degunt solitariam neque cum aliis quam sui generis conversantur: reliquis Insulanis infestissimi; quorum si fortè aliquem rapuerint, malâ cum morte necant.* Et Nierembergius, *l.* 8. *c.* 4. *Certius est, in Regno Lambri caudatos esse homines. Scribit M. P. Venetus, caudam unius palmi esse.* Sed addit, *Eâdem infamiâ alii homines Europæ laborant.* Quæ affectuum intemperies & miraculosa Augustini decantati nobilissimæ nationis Europææ (de qua dictum) Apostoli maledictio (hinc enim fabula illa potiùs orta) jam dudum à cordatis Viris explosa est. Auctor Anonymus, *Histor. Orbis Terr. Geogr. ac Civ. c.* 9 *sect.* 2. §. 4.

CAUDEX Claudius, vide *Claudius.*

CAUDI, vel CAUDIUM, Samnitum oppid. in Italia prope Beneventum. *Baudrando* Hirpinorum oppid. nunc *Arpaja*, vicus Principatus Ulterioris prope amnem Ilelerum, in regno Neapolitano in confinio Terræ Laboris 4. milliar. à S. Agatha in Austrum, 7. à Nola in Boream 16. à Capua in Ortum unde *Furcæ Caudinæ*, & *Fauces Caudinæ*, Romanorum ignominiâ & clade nobilitatæ. Ibi enim eorum copiæ, Duce Sp. Posthumiô Consule, in angustias redactæ, & ab hostibus circumquaque obsessæ, cum alia spes evadendi non esset, positis armis, sub jugum missæ sunt. Lucan. *l.* 2. *v.* 138.

> *Ultra Caudinas speravit vulnera Furcas.*

Strab. *l.* 5. Κεῖται δ᾽ ἐπὶ τῇ Ἀππίᾳ αὐτή τε Καυδίον, καὶ αἱ τῶν ἄλλων ἐπὶ Βρεντέσιον ἄγουσαι ἀπ᾽ αὐτῆς Καλατία, καὶ Καύδιον, καὶ Βενεούεντον, lege Καύδιον, vel si mavis Κλαύδιον; ita enim est apud *Paul.* Quin & *Claudium* quoque habet Horat. *Sat.* 5. *l.* 1. *v.* 47. 50. 51.

> *Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt,*
> *Hinc nos Coccei recipit plenissima villa,*
> *Quæ super est Claudi cauponas. -----*

Apud Plut. *in Parallel.* sic scriptum est: Καὶ εἰς καλουμένας φαρ[illegible] Κλαυδίνας, ἐπὶ ζυγὸν ἐπέμφθησαν. lege φαραγγας. Vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 1197. *Furcarum* autem *Caudinarum* natura hæc est, saltus duo alti sylvosique sunt, montibus circa se perpetuis inter se juncti. Jacet inter eos satis patens clausus in medio campus, herbidus aquosusque, per quem medium iter est: sed antequàm venias ad eum, intrandæ primum angustiæ sunt, & aut eadem, quâ te insinuaveris, retro via repetenda, aut si porrò ire pergas, per alium saltum arctiorem impeditioremque evadendum. *Nic. Lloydius.* Hodie locus *Stretto d'Arpaja*, inter Arpajam vicum & Airolam castrum in Principatu citeriore.

CAUDOS, insul. vicina Cretæ, ubi maximi onagri nascuntur. *Suidas.* Aliis *Claudos*, nunc *Gozo*, è regione promontorii. *Arietis Frontis.* Vide *Claudos. Baudrand.*

CAVE, seu CABA, filia Juliani Comitis, à Roderico, Hispaniæ Rege violata. Quâ injuriâ offensus Pater, Africæ à Rege præpositus, junctus duobus Vitizæ, ultimi Regis à Roderico excæcati, filius, A. C. 713. Saracenos in Hispaniam pellexit, qui.

Rege

Rege superatô, totum regnum occupârunt. Garibay, *l. 8. comp. c.* 48. Roderic. Sanchius. *part* 2. *c.* 37. Vasæus, *in Chron.* Mariana, *l.* 6. *c.* 21. & 23. Marmol. *l.* 2. *c.* 10.

CAVE, magnus vicus in Bithynia. Xenoph. *Hist. l.* 2.

CAVEA, apud Statium, *Theb. l.* 6. *v.* 654.

--- --- --- Ni se
Ardua Hippomedon Caveâ *stimulante tulisset*
In [illegible] ----

Populus est, qui in *Caveis*, Amphitheatri remotiore & altiore parte spectabat. Unde apud Senecam, *de Tranquill. c.* 11. *summa Cavea*, cùm ait, *Mimica verba, & ad summam Caveam spectantia*. h. e. ad vilissimam plebem, ibi loci Ludos spectantem. Primitus verò locus medius sic dicebatur. Hinc *Cavea* nonnunquam pro toto Amphitheatro. Sed & *Caveæ*, loca omnia, quibus Theatrum adiri poterat, apud eundem Statium, *l.* 1. *Sylv.* 6. *v.* 28.

Ecce autem caveas subit per omnes,
Insignis specie, decora cultu,
Plebes altera, non minor sedente.

Postquam enim remotiores à scena, aggestis cespitibus, editiorem locum sibi pulvillis actis fecissent, antiquissimis temporibus, quibus nulla adhuc ex arte Theatra, medius locus depressior *Caveæ* nomen accepit, quod nomen posteà in Theatris remansit. Erant quoque *Caveæ* Amphitheatrales, in quibus feræ detinebantur & *Cavi* subterranei, è quibus per posticas bestiæ in arenam immittebantur, distinctè memorati Vopisco in *Probo*, c. 19. *Addidit alia die in Amphitheatro unâ missione centum jubatos leones, qui omnes è posticis interempti sunt, non magnum præbentes spectaculum, cùm occidebantur: neque enim erat bestiarum impetus, qui esse è caveis egredientibus solet.* Nempe non solùm *caveæ* ferreæ in Amphitheatro habebantur, continendis ac concludendis feris, sed etiam *cavi* speluncæque hypogææ ad eam rem factæ. Et *caveæ* quidem ex regulis ferreis contextæ erant & ad lucem expositæ in medio, ut par est, amphitheatro: *cavi* autem & specus illi subterranei tenebrosi planè erant, ut qui nullâ vel minimâ luce irradiarentur. Unde non mirum, si feræ in illis specubus detentæ, minore inde cum impetu exirent exilirentque, quàm quæ in caveis habebantur. Tenebris namque ac pædore domitæ, languidiores efficiebantur: at è *caveis* erumpentium major vis ac impetus; luce enim ipsâ efferabantur & bestiarii ipsius forsitan, adversùs quem emittebantur, conspectu. Adde quòd priusquam inde exirent irritabantur: quæ fieri non poterant in *cavis* & hypogæis illis, Salmas. *ad loc. cit.* Vide quoque infrà in voce *Repagula*, item *Rutuli*: & plura hanc in rem apud J. Lipsium *de Amphitheatro*, uti de *Caveis basterniarum*, suprà; & de supplicio eorum, qui *Caveâ ferreâ* inclusi in mare demitti & subtus navem denuo submergi consuevêre, suprà verbô *Accabussare*.

CAVEA Leonis, in qua is captus circumduci solet, indigitatur Ezechieli, *c.* 19. ubi, in allegoria Leænæ & lenunculorum ejus, h. e. Synagogæ Israëlis, ut exponit Hebræam vocem Chaldæus & filiorum Josiæ Regis, Joachazi ac Joachimi; contra leunculum illum, qui regionem, palatia & urbes vastaverat, & desolaverat, vicinas undique gentes convenisse, cumque retibus suis implicitum & in fovea captum, & uncis tractum & *caveâ* inclusum, ad Regem Babyloniæ fuisse adductum, & munitionibus detentum, ne rugitus illius ampliùs audiretur super montes Israëlis, Propheta dicit. Sed inprimis notabilis v. 4. *Et duxerunt eum* (nempe Joachazum) בחחים *uncis* (seu uncinis) *in terram Ægypti*. Et v. 9. *Et posuerunt eum* (Joachimum) *in cavea uncis*, supple *attractum*. Quorum prior locus per posteriorem explicatur. Cum enim leones non soleant uncis trahi per longum iter, cùm v. 4. leo in fossa captus, inde in Ægyptum uncis deductus fuisse dicatur, is è fovea intelligendus est in caveam fuisse uncis tractus, atque ita in Ægyptum deductus, quomodo v. 9. alterum leonem in Babyloniam fuisse translatum, scribit idem Propheta. Est autem *Cavea* Hebr. סוגר *sugar*, i. e. κλωβὸς, quâ voce Leonum *caveas* Plutarchus insignit in *Bruto*, ubi leones narrat magnam Megarensibus cladem intulisse, cùm [illegible] *Dum jam caperetur urbs, leonum fregerunt claustra* (seu caveas) *& vincula dissolverunt*. Sed usitatior est pro *feræ cavea* vox γαλεάγρα, quâ Græci Interpretes utuntur *d. l.* Hinc Plutarchus *in l. Utra animalia*, &c. tigrim eluctantem narrat, γαλεάγραν [illegible], *caveam discerpere*. Et Diogenes apud Laërtium, *l.* 6. [illegible], *Mulierem in lectica intuitus, Non secundùm feram, inquit, est cavea*. Quamvis, si originem respicias vocis, γαλεάγρα *mustelarum decipula* est, ut μυάγρα murium. Atque hujusmodi *Caveis* homines nonnunquam inclusi; Callisthenes Philosophus, ab Alexandro M. apud Curtium, *l.* 8. *c.* 6. 7. 8. Thelesphorus Rhodius, à Lysimacho, apud Athenæum, *l.* 14. & Senecam *de Ira*, *l.* 3. *c.* 17. pater Equitis cujusdam Romani, à Caligula, apud *Dionem*: Bajazethes, Turcarum Imperat. à Temirlane, de quo vide suô locô, &c. Bochart. *Hieroz. Parte prior. l.* 3. *c.* 4. De Avium *caveis*, vide infrà aliquid, in voce *Perdix venator*, ubi de cavea dolosa, in quam allici aves consuevêre, ex loco Sirach. *c.* 11. *v.* 31. [illegible]. Addam hîc saltem, uti Jeremiæ, *c.* 5. *v.* 27. istiusmodi cavea *club* Hebraicè, ita etiam in Græcis Scriptoribus [illegible] aut [illegible], vel pro *dolosa hac cavea*, vel pro *Cavea* quavis, passim occurrere: vide Poëtam veterem apud Suidam, in [illegible], Philostorgium, *l.* 10. *c.* 11. Nicephorum, *l.* 12. *c.* 37. *Cedrenum*, *Alios*. Talmudici caveam capiendis avibus, *palsur* vocant & Romani *transennam*. Plautus *in Bacchidibus*, *Act.* 4. *Sc. Nimio*, *v.* 23.

Nunc ab transenna hic turdus lumbricum petit.
Pendebit hodie pulchrè, ita intendi tenam.

Vide quoque eum *Persâ*, *Act.* 4. *Sc. Cui homini*, *v.* 11. & *Rudente*, *Act.* 4. *Sc. Quam mox. v.* 7. 13. De *Cavea* quadam *eburnea* sic Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 77.

Si tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabat, hic habitare potest, &c.

CAVERNÆ Susis, locus prope Carthaginem, ubi 53. Episcopi Donatistæ contra Primianum, congregati, quòd Diaconum Maximianum injustè excommunicâsset, illum ad causam dicendam citârunt. Qui cùm non comparuisset, ab illis postmodum majori numerô coactis Cebarsussi depositus est, Augustin. *l.* 3. & 4. *contra Cresc.* Baron. *A. C.* 394. Sunt tamen qui credant, non nisi unam Synodum fuisse, & vocem *Cebarsussense*, cum *Cavernsusense*, confusam esse. Vide Concilia Binii. & edit. Lupar. *T. III. p.* 459.

CAVICLUM, Bæticæ urbs, circa Menobam. *Antonin.*

CAVII, Illyrici populi. Liv. *l.* 44. *c.* 30.

CAVINIO, vulgo *Chavignon*, vicus magnus Galliæ, inter urbem Suessionas & Laudunum mediô itinere positus, ab utraque civitate 5. leuc. distans. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CAVIONES, populi Germaniæ ad Albim fluv. ubi nunc Daneberga & Lavenburgum oppida. *Cluver. Sanson*, *Alii*.

CAVITARII, seu CABATORES, in veterib. *Inscr.* recentioribus Græcis Καβιδάριοι, item Σαγδαριάριοι, iidem cum *Cavatoribus*, vide suprà *Cavator*.

CAULÆ, propriè munimenta & septa ovium, de quibus vide infrà, voce *Pastor*. Inde ad alias res traducta vox; *caulas* [illegible], *caulas palati*, *caulas atheris*, *l.* 2. *v.* 949. *l.* 3. *v.* 256. 703, 708. *l.* 4. *v.* 622. 681. *l.* 6. *v.* 491. 839. dicit Lucretius. In *Glossis* veterib. *caulæ* sunt septa seu cancelli tribunalium, Græcis αὐλαὶ & δρύφακτοι, turbis cohibendis; cujusmodi cancellum in summis Galliæ Tribunalibus *barrcheum* dicunt. Sed & in Templis similes cancelli facti erant, intra quos solis Clericis consistere licebat. *Capitularia* Caroli M. *l.* 7. *c.* 291. *Ut nulla fœmina ad Altare præsumat accedere, aut Presbytero ministrare, vel intra cancellum stare aut sedere.* Et *l. eid. c.* 203. *Pars illa, quæ cancellis versus Altare dividitur, choris tantum psallentium pateat Clericorum*, &c. Salmas. ad *Vopisc. in Carino*, *c.* 16. & ad *Solin. p.* 922. Vide hîc passim, inprimis in vocibus *Barra*, *Cancelli*, *Secretarium*.

CAULEI, Germaniæ populi ad Oceanum. *Strabo.*

CAULICI, populi juxta Ionium sinum, *Caulaci* Apollonio. Vide *Steph.*

CAULONIA, apud Solin. *c.* 2. *Notum est, à Philocteta Petiliam constitutam .... Cauloniam & Terinam à Crotoniensibus*, &c. & Marcianum Heracleotam,

Ἔχεται δὲ ταύτης [illegible] Καυλωνία,
Ἐν ᾗ δὲ Κρότωνος [illegible],
[illegible]
[illegible]
[illegible] Καυλωνία,

Urbs Italiæ, de qua vide in voce *Caulum*.

CAULUM, sive CAULON, qui & *Aulon*, oppid. in prima Italiæ fronte, apud Locros. Plin. *l.* 3. *c.* 10. Virg. *Æn. l.* 3. *v.* 553.

Caulonisque arces, & navifragum Scylaceum.

Quamquam ibi Poëta non tam de oppido, quàm promontorio loqui videtur. *Caulonia* dicitur *Straboni* & Pomponio, *l.* 2. *c.* 4. *Stephano*, Καυλωνία πόλις Ἰταλίας, [illegible]. *Achæorum opus*. Strabo, *l.* 6. post bellum Punicum II. in perfidiæ ultionem, à Romanis ad internecionem deleta. Vide Joh. Marshamum, *Canone Chron. Sec. XVII.* ubi de *Magna Græcia* agens, Græcorum urbes per Lucaniam edisserit. Oppidanus *Cauloniates*, vel *Caulonius*. In nummis legitur ΚΑΥΛΩΝΙΑΤΑΝ.

CAUM, Hispaniæ oppid. inter Asturicam & Tarraconem. *Antonin.*

CAUMANA, alveus Indi fluv. circa ejus ostia. Arrian. *in Indicis*, h. e. *Historiæ ejus l. ult.*

CAUMAS, unus è Centauris, Ixionis fil. *Boccat.*

CAUNÆ, apud Columellam, *l.* 10.

Livia Chalcidicis & Caunis æmula Chiis
Purpureaque Chelidonia pinguisque Mariscæ:

i. e. *Caunæ*, aliàs ficus sunt siccæ, quæ ex oppido Cariæ *Cauno* adferebantur, hic autem ficus quælibet siccæ. Quemadmodum enim *Caricæ*, primò dictæ sunt, ficus siccæ è Caria, postmodum ficus siccæ quælibet: ita *Caunæ*. Unde *Caunas Chias* & *Chalcidicas* vocat Columella, quas alii *Caricas Chias* & *Chalcidicas* vocarent, h. e. caricas ex Chio vel Chalcide. Sic *Caunas Ebusi*, pro caricis ex Ebuso Insul. dixit Statius *in Saturnalibus*, *l.* 1. *Sylv.* 6. *v.* 15.

Et quas præcoquit Ebosia Caunas, &c.

Vide Salmas. ad *Solin. p.* 931. At de eo, qui, *Cauneas ficus* venales clamans, Crasso in Parthos eunti infelix fecit omen, dicemus infrà in *Vox*.

CAUNUS, fil. Mileti & Cyanes, qui cùm à Byblide sorore perditè amaretur, sponte patriam amisit, & in Cariæ littore regione Rhodi urbem condidit, quam de nomine suo *Caunum* appellavit. Vide Ovid. *Met. l.* 9.

CAUNUS, Cariæ oppid. maritimum ad Calbin fluv. versùs Glaucum sinum, vix 50 milliar. à Rhodo Insul. Sub Turcis, cum toto tractu, 40. milliar. à Macra in Occasum, in ora sinus Macrensis.

Nunc *la Ressa. Sophian.* Hujus meminit Strabo, *l.* 14. æstate & autumnô, ut ipsemet, ad habitandum gravis, ob calorem & pomorum copiam. Ob id Caunii sub pestilenti cœlo esse dicuntur. Hos cùm invisisset Stratonicus Citharœdus, homo salibus plenus, illum, ex 6. *Il.* v. 46. versiculum in eos protulit:

Οἵη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν,
Id est,
Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum.

Colorem videlicet, quô omnes pallebant, sugillans. Caunii verò cùm hominem incessissent acriùs, quòd urbem, ut morbidam carperet, *Ego*, inquit, *morbidam dicere ausim, ubi mortui ambulant!* Urbanius multo acriusque, quàm prius illudens. Hæc Strabo, *ubi supra.* Ab hac civitate vehebantur fici *Caunea* dictæ. Cicer. *l.* 2. *de Divinatione.* Cùm M. Crassus exercitum Brundusii imponeret, quidam in portu caricas Caunô advectas vendens *Cauneas* clamitabat, ac si dixisset (præsagiens futuram cladem, in qua Crassus occubuit) *Cave ne eas.* Vide *Stephan.* Est etiam *Caunus* Doridis oppid. *Ptol. Magri* dicitur *Oscvatio.* Item Cretæ urbs, nec non Hispaniæ mons in Celtibris, *Moncayo* hodie, aliquando quoque *Caci mons* dictus. *Baudrando* in Arragonia, versùs confinium Castellæ veteris 2. leuc. à Turiasone in Austrum, 6. ab Ibero fluv. Item Æolica urbs, *Athenæo.*

CAVONIUM, castrum Hiberniæ, in Ultonia provinc. Comitatus cognominis caput, juxta *Aquam Nigram* fluv. in limite Connaciæ. 8. milliar. à Chilmorea in Boream. Vulgò *Cavan.*

CAVORTIUM, oppidulum Pedemontii, ad Alpium radices, in colle, aliâs munitum, 6. milliar. à Pinarolo in Austrum, ad *Peles* fluv. Sub Gallis.

CAUPHIACA, Persidis urbs. *Ptol.*

CAURASIÆ, gens Bætica. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

CAURATANI, Arabiæ Felicis populi. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

CAURENSIS urbs, *Nueva Caceres*, in Philippinis insulis. Episcopalis sub Archiepiscopo Manillano. Sub Hispan. In ora Orientali Insulæ Cebu. Aliâs *Nomen* seu *Villa Jesu.*

CAURITA, Hispaniæ urbs, circa Placentiam. *Caria* Clusio.

CAURIUM, Lusitaniæ oppid. *Ptol.* quæ & *Caura*, vulgò *Coria.* In Extremadura Legione juxta Alagonem fluv. qui septem inde leuc. cadit in Tagum, 5. leuc. à confinio Portugalliæ, versùs montes, media fermè inter Mirobrigam & Alcantaram, 12. leuc. à Placentia in Occasum, 17. à Guardia in Ortum. *Baudrand.*

CAUROS, insul. cum oppido, quæ priùs Andros. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

CAURSINI, Mercatores Italiæ, qui cum Legatis Papæ, in Angliam venientes, sub Henrico III. non solùm populum & Clerum, sed Regnum ipsum gravissimis usuris corroserunt: Matthæo Parisiensi *Usurarii Transalpini*, *Papæ mercatores* vel *scambiatores* dicti, A. C. 1235. Formulam, quâ debitores sibi obligaverant, idem exhibet, *p.* 403. &c. Hos excommunicavit Episcopus Londinensis, & è sua diœcesi frustra nixus est ejicere: Sed regiò nomine in jus tandem vocari gravissimas pœnas meritò luerunt, Judæis enim habiti deteriores. Vide plura apud Matthæum Parisiensem, laudatum Spelmanno *Glossar. Archaiol.* Vide & *Caorsini.*

CAURUS, ventus ab Occasu solstitiali flans, qui & *Corus* dicitur. Virg. *Georg. l.* 3. *v.* 356.

Semper hyems, semper spirantes frigora Cauri.

Vide Gell. *l.* 2. *c.* 22. & infrà *Chaurus.*

CAURZIMA, oppid. Bohemiæ amplum, vix 2. milliar. German. ab Albi fluv. medium inter Pragam & Czaslaviam. *Sansoni* est *Casurgis* antiquorum.

CAUS, untis, urbs Arcadiæ in agro Telphusio, ubi *Causius* Æsculapius colebatur.

CAUSARIA Liberalitas, apud Spartian. in *Hadriano*, *c.* 10. *Post hæc profectus in Gallias, omnes causariis liberalitatibus sublevavit*: dicitur, cui aliquis casus aut calamitas fuit causa, opponiturque illi, quæ virtutis ergo aut meritorum impetratur. Vocabulum *Causa* enim etsi naturâ suâ μέσον sit, in deteriorem tamen partem accipiebant, uti pluribus ostendit Casaubonus *ad. l.* At Salmasius *causarios* legit: falsum enim, inquit, omnes liberalitatibus sublevatos, cùm multi non indigerent. Erga solos igitur *causarios* liberalis fuit, h. e. egentes & facultatibus defectos, & quibus *non sine causa* subveniretur. Huic itaque *Causarius homo* dicitur, ut *causarius locus*, apud Medicos, qui in causa est, vel qui morbo tentatur, aut dolore: *causarius Deus*, apud Marcellum Empiricum: *causarius oculus*, apud eund. *c.* 8. [illegible] apud Græcos, qui morbô Comitiali vexatur, *fontico*, h. e. [illegible] vel [illegible], *fontes* enim sunt [illegible]. Sic itaque *Causarii* hic dicuntur egeni & facultatibus lapsi, vel etiam ægroti: quod genus hominum in Galliis cùm esset, Hadrianus liberalitate suâ fovit & adjuvit, &c.

CAUSAS noscere, de Censore apud Romanos, quid sit, vide infra voce *Vacationes.*

CAUSATUM, Galliæ oppid. ubi in Albigenses sævitum, A. C. 1213. non minus ac Casei, Moissaci, Tholosæ, in Fano Antonii, & Marcelli, &c. Lætus *in Comp. Hist. Univ.*

CAUSENNIS, oppid. Angliæ. *Antonin.* Est autem in Comitatu Lincolniensi, *Croyston* Talboto, *Kysleven* Camdeno.

CAUSIA, communis Macedonum pileus, apud Pollucem, *l.* 10. *c.* 36. sicut crobylus Atheniensium, petasus Thessalorum, tiara Persarum, atque sicut hæc duplex, popularis & regius, ita *Causia* quoque fuit. Et quidem de *Causia* communi accipiendus Strabo, *l.* 15. cùm ait, risisse Calanum, conspectô Onesicritô, Alexandri ad Gymnosophistas Legatô, quòd causiam ferret: quod ipsum esse, quod Demosthenes, *Orat.* περὶ παραπρ. vocavit πιλίδιον, notavit Hadr. Junius, *Animadvers. l.* 2. *c.* 6. De *Causia* Regibus peculiari, cui diadema apponebatur, agit Plut. *in Demetrio* & Athenæus, *l.* 12. sed & potentiores Macedones aliquod causiæ genus gestavisse, supra communem sortem illustre, ostendit Plut. *Eumene.* Non multum autem *Causia*, tiara & crobylus, dissimilia fuêre, ut ostendit Anselm. Solerius *de Pileo*, *sectione* 8. Vide quoque Car. Paschalium, *Coronar. l.* 10 *c.* 3. ubi non solùm *Causiæ Regiæ* diadema imponi consuevisse, sed & illam ipsam notâ aliqua insigni à reliquis fuisse distinctam, ex Plut. *l. ...* qui [illegible], *causia duplici* sed seu *viorula*, redimitum fuisse ibi memorat, addit. Quod itaque diadema hæc *Causia* ferret, διαδηματοφόρος dicta Græcis est: cujusmodi *Causiam* Antonius dedisse Ptolemæo, ut Regi Phœniciæ, Syriæ & Ciliciæ, legitur apud eundem *in Antonio.* Nec omittendus locus *Suida* qui *Causiam* vocat Macedonum [illegible], *familiare genus armorum, ac tegumen in imbre nivali & galeam in bello.* Abusivè vox sumitur, cùm quemlibet barbaricum pileum significat, apud eund.

CAUSIANI, populi qui nascentes lugent, mortuos autem beatos reputant, Stobæus *in Encomio mortis.*

CAUSIDICI, dicti *Togati*, quia quamvis omnium ordinum gestamen Toga esset, eorum tamen præcipuè censebatur. Imò postquam exuta simul à Romanis cum libertate Toga fuisset, mansit tamen ejus usus penes clientes, & causarum Patronos: Juvenalis, *Sat.* 8. *v.* 49.

—— —— —— —— Veniet de plebe togata,
Qui juris nodos, qui legum ænigmata solvat.

Ubi *plebs togata* non est minuta illa ac sordidior, ut volunt Interpretes, sed quæ judicum, eloquentiæ & causis agendis operam dabat, & propterea in toga erat. Hinc & Seneca, *de ira l.* 2. *Inter istos, quos Togatos vides, nulla pax est: alter in alterius exitium levi compendio ducitur.* Idem clarius *de Const. c.* 9. *ut accusatore submisso, aut criminatione falsâ, aut irritatis in nos potentiorum iræ ...: quæque alia inter Togatos latrocinia sunt.* Quem imitatus videtur Chrysostomus *Ep. ad Donatum*, *Sævit in vocem*, inquiens, *desperantium rabies, & inter togas pace ruptâ forum litibus mugit insanum.* Apulejus etiam improbos patronos *Togatos vulturios* vocat. Nec alia mens Martiali, *l.* 7. *Epigr.* 50. *v.* 5.

Jure madens, varioque Toga limatus in usu,
Non lector meus hic, Urbice, sed liber est.

Idem, *l.* 2. *Epigr.* 90. *v.* 2. Quintilianum *gloriam Romanæ togæ* appellat. Ovidius proin eleganter *castra civilis togæ* vocat Judiciale forum, *de Rem. l.* 1. *v.* 149.

Desidiam puer ille sequi solet: odit agentes,
Da vacuæ menti, quo teneatur, opus.
Sunt fora: sunt leges: & quos tuearis, amici,
Vade per urbanæ splendida castra togæ.

Togata dignitas apud Cassiodor. *l.* 6. *Ep.* 4. *in fine* eandem ob causam Advocatio dicitur. Quod verba attinet Juvenalis, *Sat.* 7. *v.* 135.

—— —— —— Purpura vendit
Causidicum, vendunt amethystina: ——

Unde quidam evincere conantur, cum *Causidico* togam adimere, lacernas dare: respondet Ferrarius, ea quidem de lacernis aut lænis intelligenda esse, sed quæ togæ injiciebantur, &c. Cæterum à *Causidicis* victoribus, quô fine pileô naturali, (vide voce *Pileati*, it. *Pileus*, infrà) utebantur, Marsyæ in Foro Romano statuam, coronari solitam, dicemus infrà voce *Marsyas.* Iisdem delinquentibus pœna solemnis, silentii fuit indictio; Ulpianus, *l.* 9 *ff. de pæn. Moris est, advocationibus quoque præsides interdicere, & nonnunquam ad tempus vel annis metiuntur, vel etiam tempore quo provinciam regunt, nec non ita quoque interdici potest, alicui, ne certis personis adsit: potest & ita interdici cui ne apud tribunal præsidis postulet, & tamen apud Legatum vel procuratorem non prohibetur agere.* Antoninus Aug. *l.* 1. *Cod. de postul. Cum à præfecto Ægypti causas agere perpetuum prohibitus non appellaveris, placitis obtempera.* Hinc & Plin. *l.* 5. *ep.* 14. *Assenserant*, ait, *omnes præter Flavium Aprum, is interdicendum ei advocationibus in quinquennium censuit.* Vide Thom. Dempster. *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 32. Sed & *Causidici*, Advocati Ecclesiarum dicti, mediô ævô, ut vidimus &c.

CAUSIMOMANTIA, Græcè Καυσιμομαντεία, species Magiæ seu divinationis, ἐκ τῶν καυσίμων, apud Plinium, *l.* 36. *c.* 19. *Hoc (gagate) dicuntur uti Magi in ea, quam vocant causimomantiam, & peruri negant, si eventurum sit, quod aliquis optet*: uti quidem legit Salmasius, cùm aliâs *axinomantiam* in libris editis haberetur. Per καύσιμα autem intelliguntur ea, quæ uri possunt. Itaque si aliquid τῶν καυσίμων, in ignem injectum, peruri nequiret, significabat id eventurum, quod quis in votis haberet: atque inter talia gagates lapis erat, quo maximè in hanc καυσιμομαντείαν Magi utebantur. Alia erat Pyromantia, qua de suô locô dicemus. Vide præfatum Salmas. *ad Solin. p.* 233.

CAUSINI, Mauritaniæ Tingitanæ populi. *Ptol.*

CAUSISOLEUS, natione *Ægyptius*, frater Theodori, qui Æmilianum ceperat; Dux Gallieni Trecellianum, qui sub Gallieno tyrannidem invaserat, prælio vicit ac interemit. Treb. Pollio *in XXX. Tyrannis*, *c.* 26.

CAUSTICA Horologia, vide infrà *Crystallina sphæra*, ut de *Causticis Speculis*, in hac voce.

CAUTI, Scotiæ populi, meliùs *Canta*, ubi pars Orientalis Rossiæ & Armanochiæ, ubi promontorium *Tarbart*, inter Moraviam & Sutherlandiam.

CAVUM, oppidum Latii, à situ loci sic dictum, quòd tanquam in cavo seu fovea jaceat.

CAVUM Sidus, apud Solin. *c.* 27. *Exultant (simiæ) novâ Lunâ, tristes sunt cornuto & cavô sidere*: id est cava & cornuta Luna.

na, quam à *nova* discernit, quæ tamen & ipsa cava nihilominus & corniculata est. Et quidem Græci *μηνοειδῆ* & *κοίλην* quoque vocant, quum curvatur in cornua, & tam de nova dicunt, quam de vetere. Sed & similiter *cavam* Lunam à *nova* distinguit Plinius, ubi de Cercopithecis, *l. 8. c. 51.* Nempe cum *cavum* opponatur *pleno*, nam quod vacuum fit, cavum existit; etiam *cava* Luna plenæ opponitur: adeoque, sicut *plena* dicitur, quum totum orbem implet, ita *cava*, hic non ὁ *μηνοειδής*, sed quum totô orbe vacua est & inanis, nihilque prorsus habet luminis. Per interlunia igitur, quum splendorem prorsus amisit Luna, tristes sunt simiæ, eandem renascentem & in exortu suo novam exultatione adorant. Quod de cynocephalis quoque Orus scribit *in Hieroglyphicis*. Vide Salmas. *ad Solin. p. 376.*

CAXAMALCA, locus Americæ meridionalis, ubi Atabalipa Peruviæ Rex ab Hispanis captus est. Intra montes est, prope Vaguam amnem, 50. leuc. Hispanic. ab ora Maris Pacifici.

CAXTONUS Guil. Historicus Anglus, Margaretæ Burgundiæ Duci, sorori Eduardi IV. gratus. Plurima è Latino & Gallico, in patrium sermonem transtulit, & *Chronicon* conscripsit 7. *libris*; cui titulus, *Fructus Temporum*: usque ad annum 23. Eduardi, A. C. 1483. Simler, Possevin. Voss. *de Hist. Lat. l. 3. c. 9.* Vide & *Carionem*.

CAXUMA, metropolis regni Tigremahon, *Tigray* Maurolio, fortè *Tenesis* Strab. Sedes reginæ Sabæ, *l. 10. c. 23.*

CAYANA, insul. Americæ Meridionalis in Guajana regione ad ostia Cayani fluv. circuitus 18. leuc. 100. circiter à fluv. Amazonum in Boream. Ibi Arx S. Michaëlis Gallorum, cum aliquot colonis.

CAYCI, populi German. qui & *Chauchi* & *Chauci*, in majores & minores dividuntur. Illi inter Albim & Visurgim fluv. locantur, eorumque metropolis est Brema, urbs in Saxonia. Hi inter Visurgim & Amasium fluv. quorum urbs Bidenburgum, vel Oldenburgum cum aliis in Frisiæ & Westphaliæ confiniis. Alii Cauchos majores, ubi Luneburgenses sunt, statuunt. Lucan. *l. 1. v. 463.*

> *Et vos crinigeros bellis arcere Caycos*
> *Oppositi.* ——

CAYCUS, Celæni fil. Pausan. *l. 5.* Item fluv. Mysiæ. Vide *Caicus*.

CAYM-ADAM, Califa 24. Babylonius, Mahometis successor, A. C. 874. bellô contra Persas Græcosque infelix. A Nicephoro Phoca, qui postmodum Imperator prælio victus, Beroe urbe amissâ. Marmol. *l. 2. c. 27.*

CAYM-BEARMILA, familiæ Abesenæ legitimus, ut ferebat, hæres, Arabum ope, totum Africæ Orientem brevi occupavit, hinc in Occidentem transgressus, Regni Fessani provincias vastavit. Tandem per Ducem quendam Dalmatam, totâ Barbariâ, Numidiâ & Libyâ potitus, opibus immensis Carvanæ congestis, potentissimus Africæ principum, ante 16. secul. quô vixit, evasit. Marmol. *l. 2. c. 29.*

CAYRETHUS, Myuntis conditor.

CAYSTER, vel CAYSTRUS, fluv. Asiæ circa Ephesum, nunc *Chiay*, cui etiam regioni nomen dat; nam tractus ille *Caystrius* dicitur, ut author est *Eunapius Sardianus*. Fluvius hic cygnis olim abundavit. Unde Ovidio, *Trist. l. 5. El. 1. v. 11.* *Caystrius ales* pro cygno. Propert. *l. 3. El. 22. v. 15.*

> *Si quæve olorigeri visenda est ora Caystri.*

Ubi tamen alii *Cygni*. Vossius autem *Ortygii* legit. Ovidius, *Met. l. 2. v. 252.*

> *Et quæ Mæonias celebrabant carmine ripas,*
> *Flumineæ volucres medio caluêre Caystro.*

Martial. *l. 1. Epigr. 54. v. 7.*

> *Sic niger in ripis errat cum fortè Caystri,*
> *Inter Ledæos ridetur corvus olores.*

Homer. *Il. β. v. 459.*

> ----- Ὀρνίθων πετεηνῶν ἔθνεα πολλὰ
> Χηνῶν, ἢ γεράνων, ἢ κύκνων δουλιχοδείρων,
> Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι, Καϋστρίου ἀμφὶ ῥέεθρα.

Inde Virg. *Georg. l. 1. v. 384.*

> *Jam varias pelagi volucres & quæ Asia circum*
> *Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri.*

Ubi forsan melius legendum,

> *Dulcibus in pastu rimantur stagna Caystri.*

Nic. Lloydius. Ortus in Phrygia combusta. Dein per Lydiam labitur; & rigatis Philadelphiâ aliisque urbibus, per Ioniam in Sinum Ionium se exonerat. Est etiam *Caystrus*, secundùm nonnullos, urbs Ciliciæ mediterranea. Cæterùm Fluvius non est magnus, sed formosus, ac non minùs in varias spiras, quàm Mæander, serpens, quæ causa, quod non pauci illum cum Mæandro confuderint: inprimis quia per planum incedentibus, propter hujusmodi anfractus, quos non nisi in edito loco constituti observare possunt, duplex flumen videtur. Sed Mæander integrô die cum dimidio inde distans, propè Mileti rudera, in mare se exonerat. Hinc in antiquis nummis Gallieni, & Salonini, filii hujus, pro lemmate legimus ΕΦΕ-ΣΙΩΝ ΚΑΫΣΤΡΟΣ, cum icone alicujus, hydriæ effluenti incumbentis, i. e. EPHESIORUM CAYSTRUS, quum Mæander potiùs Milesiorum esset. Cum cura illius decursum è colle proximo, in quo rudera turris tetragonæ, *Carcer Pauli* dictæ, consideravit, exactè delineavit, atque cum miris Mæandri flexibus contulit, Jacobus Sponius Medicus Lugdunensis, quem vide in lib. cui titulum fecit, *Voyage de Levant & de 7. Eglis. tom. 2. ubi utrusque icones exhibet.* Turcis appellatur *Carasou*, i. e. *aqua nigra*: item *Coutchouk-Mendre* & *Minder-Sare*, i. e. *parvus seu niger Mæander*, ob similitudinem cum Mæandro, quem simpliciter *Mendre*, vel *Boyouk-Mendre*, h. e. *magnum Mæandrum*, appellant. Idem *ibid.* A Caystro, nomen Caystri Herois, cujus, ut & Asii sacella prope hunc fluvium monstrata fuisse adhuc suo tempore, refert Strabo, *l. 14.* apud Voss. *de Idolol. origine ac progressu, l. 1. c. 21.*

CAYTUS, seu GAYTUS vel GAYETUS, apud Saracenos olim militaris officii nomen, occurrit apud Lupum Protospatham A. C. 972. 1091. Hugonem Falcandum crebrius & apud Roccham Pirrhum passim.

CAZAIUSTA, apud Rollandinum, *Histor. l. 8.* *Nihilominus nisi sunt defendentes, inimicos repellere eosque fugare, & jacere non Lancea, non sagittis, lumia petras volantibus & jomaschitu cazaiusta*: pro catapulta est; machina bellica, sudibus acutis ejaculandis idonea. Car. du Fresne *Glossar.*

CAZANUM, regnum Moscoviæ. Vide *Casanum*.

CAZECA, vicus in litore Tauricæ Chersonesi. Arrian. in *Peripl.*

CAZERI, à Germanis Valdenses olim dicti sunt, an à prisca Catharis detortâ voce: an uti Godefridus Henschenius *ad Vitam S. Galdini Cardin.* vult, à voce Germanica *Catz*, h. e. catus, felis: eò quod, sicuti feles noctu sua conventicula celebrant, ita & illi, adversariorum metu, nocturnô tempore cœtus suos instituere fuerint coacti. Vide suprà in voce *Cathari*.

CAZERTA, urbs Terræ Laboris cum titulo Principatus & sede Episcopi.

CAZIACUM, villa olim Regia seu fiscalis Galliæ fuit, melius *Casiacum*, ubi Monasterium vetus, in Diœcesi Suessionica, vulgò *Chezy*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CEA, vel CEOS, insula juxta Eubœam, *Cos* contractè dicitur ab *Heraclide* ac *Diodoro*: A Romanis scriptoribus, *Virgilio*, *Ovidio*, *Plinio*, *Sallustio*, apud Servium *Cea*, A Ptolemæo *Cia*, A Lysea apud Suidam, & Æliano de Animalibus *Ceos*, è Plinio & Mela, *l. 2. c. 7.* *Ceans*, vocabulis ita diversis, ut ea constet omnia esse orta ex uno fonte. Nempe כוה *cava* Ebræis est *cauterio*, ut Græcis *καύειν* & *καίειν* & כי *ci* vel כויה *cevija* exustio dicitur; Hæc de quavis exustione, illud propriè usurpatur de adustione Solis. Nomen insulæ eò referatur, docet Vir magnus, *de Phæn. Col. l. 1. c. 14.* his verbis: *Liber Pater Cadmi nepos Icarium, vel Icarum (i. e. איכר icar agricolam) misit in Atticum agrum, ut vitium culturam, Athenienses edoceret.* Hunc vinô potô rustici semiebrii, venenum se bibisse credentes, nefariè interfecerunt, & admissi criminis sibi conscii aufugerunt, in Ceam insulam, in qua regnabat Aristeus Cadmi gener. Hyginus ex magni Salmasii emendatione, *l. 2. Astron. cap. Arctophylax*: *Interfectores ejus (Icarii) autem conscientiâ permoti statim se fuga mandaverunt, & in insulam Ceum (lege Ceorum) pervenerunt, à quibus ut hospites recepti domicilia sibi constituerint. Aliquanto post irâ Numinis eos persequente, canicula exoriens æstu Ceorum loca & agros frugibus orbabat, & ipsos morbô affectos pœnas Icario cum dolore sufferre cogebat, quòd latrones recepissent. Quibus malis conflictatus insulæ Rex Aristæus Apollinis & Cyrenes filius, &c. petiit à parente, quo pactô calamitate civitatem posset liberare. Quem Deus jubet multis hostiis expiare Icarii mortem & ab Jove petere, ut quô tempore Canicula exoriretur, dies quadraginta ventum daret, qui æstum Caniculæ mederetur. Quod jussum Aristæus confecit, & impetravit, ut Etesiæ fierent.* Hæc ex Hygino hactenus, quibus similia referunt etiam alii antiquiores. Theophrastus *de Etesiis*: Εἰ δὲ καθ' ἑτέραν, καὶ Ἀρισταῖος αὐτὰς ἀνακαλέσασθαι, θύσας ἐν Κέῳ Ἰκαρίῳ τῷ Διί, πάλαι πιθανῶς [illegible] Et apud Apollonium, *l. 2. Argonaut.* cùm Sirius ἐφλεγε Μινωΐδας νήσους, id est Cyclades, monitu Apollinis Aristæus in Ceum se contulit:

> Καὶ βωμὸν ποίησε μέγαν Διὸς Ἰκμαίοιο,
> Ἱερά τ' εὖ ἔρρεξεν ἐν οὔρεσιν ἀστέρι κείνῳ
> Σειρίῳ αὐτῷ τε Κρονίδῃ Διί. τοῖο δ' ἕκητι
> Γαῖαν ἐπιψύχουσιν ἐτήσιοι ἐκ Διὸς αὖραι
> Ἤματα τεσσαράκοντα, Κέῳ δ' ἔτι νῦν ἱερῆες
> Ἀντολέων προπάροιθε Κυνὸς ῥέζουσι θυηλάς.

Plura vide apud Scholiastem & in Heraclidis politiis, & Diodori *l. 4.* & Ciceronis *de Divin. l. 1.* & in Germanici *fragmento ad Arati Phænomena*, *capite, Aquarius*, qui omnes meminêre hujus sacrificii ab Aristæo instituti, & à *Ceis* celebrari soliti ad Etesias impetrandos. *Nic. Lloydius*.

CEA, dicta etiam *Hydrussa*, nunc *Cia*, una Cycladum, prope Atticam regionem & Helenam Insulam 20. milliar. ab Eubœa in Austrum, 30. ab Andro Insul. vix 30. milliar. in circuitum, nunc ægrè habitata, sub Turcis. *Baudrandus*. Vide *Cea*. Hic Iulis, hodie *Jiude* urbs præcipua, Simonidis natalibus inclyta, Mnemonices inventoris, ut & Bacchylidis & Philosophi Aristonis. Plin. *l. 4. c. 12.* *Punt.* *Niger*, *Merev.*

CEA, fluv. Hispaniæ per regnum Legionense fluens, juxta oppid. S. Facundi.

CEADES, vir Thrax, cujus filius Euphemus unus erat ex iis, qui Trojanis auxilium tulerunt. Homer. *Il. 2.*

CEADRAGUS, fil. Thrasiconis, Princeps Abotritarum, à Danis occisus erat, tempore Caroli M. protectoris ejus; Dux factus est, Sclaomirô à Ludovico Pio pulsô. Sed collusionis cum Danis accusatus, hôc restitutô, depositus est: Post mortem tandem Sclaomiri, innocentiâ Regi probatâ, in dignitatem A. C. 828. rediit. Hist. Gall. *in Lud. Pio.*

CEAULINUS, tertius Rex Westsaxonum, in Anglia, Ethelbertum Cantii Regem devicit, & Britones usque in Walliæ deserta fugavit, urbibus eorum captis. Post quæ, undique hostibus concurrentibus, victus, regnôque exutus est. Beda *Hist. Angl.*

CEBA, oppid. Italiæ, populi *Cebani*. *Plin.*

CEBALLINUS, qui à fratre Nicomacho, Dymni exoleto, comparatas contra Alexandrum Magnum in Hyrcania insidias cùm percepisset, ad Philotam, dein ad Metronem detulit. Curt. *l. 6. c. 7.*

CEBARES, equiso fuit, cujus astu Darius regnum Persarum adeptus est: nam cùm Magi inter se pactô convenissent, ut is, cujus equus primus hinniret, regnô potiretur, Cebares manum vulvæ equinæ prius admotam naribus equi olfaciendam præbuit, quô odore irritatus equus primus hinnitum edidit. Herodot. *l. 3.*

CEBARSUSSI, vide *Cassiras Susis*.

CEBCHA, fluv. regni Mogor. *Natal. Metel.*

CEBENNA, mons seu *Cebenna*, non *Gebenna*, Græcis Κέμμενον ὄρος, *Cemmenus mons*, Gallis *les Cevennes*, olim Celticæ à provincia Narbonensi, nunc Aquitaniam primam à Narbonensi prima dirimit. Hinc Oltis & Atauratis vel Atauris, Virtulus item in Septimania, *la Vouvrie* & Vardo, quorum alter in mare Gallicum, alter in Rhodanum influit: præterea in Vellavis Liger, & Elaver in Gabalis; Tarnis & Agotus *Agout*, atque Avario *Averon*, qui Tarne recipiuntur, Oltis *Lot* & Triobris *Truiere*, qui in Oltim labitur, Durantius cum Vifera, quem in Garumnam defert, scaturiunt. E quibus Tarnem in Rutenis, Duranium in Arvernis, Oltim quoque in Rutenis, non longe à Tara oriri constat. Protenduntur hi montes à Rhodano seu ab Helviis, per Vellavos, Gabalos & Arvernos, ad Garumnam usque & Vivariensem seu Helvicum pagum, Vellavum, Gabalicum, Arvernum, Cadurcinum & Rutenum dividunt in superiorem & inferiorem: *Montes Arverna* dicti, quâ per Arverniam longo limite immittuntur. Addunt aliqui partem Arvernorum Burbonenses & Lemovices, qui cum Marchia in superiores inferioresque dividuntur. Volcas Tectosages Cebennæ adstima usque promontoria incolere tradit. Strabo *Cebennas* montes, nec non Pyrenæum & Vosagum, auro, argento aliisque metallis, nulli regioni cessuros esse, si exercere liberet: sed deesse servos qui fodiant, refert Hadr. Valesi. *Notit. Gall.*

CEBRENIA, regiuncula Troadis cum oppidulo ejusdem nominis, non procul à Scepsi. Inde *Cebrens* patronymicum. Ovid. *Met. l.* 11. *v.* 769.

Aspicis Hesperien patriâ Cebrenida ripâ.

Statius, *l.* 1. *Syl.* 5. *v.* 21.

------ *Vidua Cebrenidos arida lucis*
Flumina. ------

Sunt etiam *Cebreni* in Thracia.

CEBRIONES, unus ex Gigantibus, qui Superis bellum intulerunt, devictus à Venere. Ejus meminit & cum Prophyrione conjungit, Aristophanes *Avib. p.* 567. Ubi vide *Scholia*, G.

CEBRIONES, Priami nothus, à Patroclo saxô ictus interiit. Homer. *Il.* 11. *v.* 754.

Κεβριόνην νόθον υἱὸν ἀγακλῆος Πριάμοιο.

CEBUS, Insul. Asiæ, in mari Indico una ex Philippinis, parva sed culta. Ibi A. C. 1520. occisus est Ferdin. Magellanus celeberrimus ille Argonauta, qui primus eam detexit. Subest Hispanis habetque urbem *Villa Jesu*.

CEBUS, seu CEPUS, simiæ genus, Solin. c. 30. *Iisdem ferè temporibus* (Dictatoris Cæsaris) *illic* (Romæ) *exhibita monstra sunt. Cepos appellant, quorum posteriores pedes crure & vestigio humanos artus mentiuntur: priores hominum manus referunt: quæ tamen a nostris non amplius, quam semel, visa sunt.* Græci partim Κῆπος, partim κῆβος vocant. Aristoteles simias cum cauda κῆβος appellat, & sanè hujusmodi cepu posteriores pedes humanis pedibus similes, manibus priores sunt. *Hesychius*, κῆπος ζῶον ποικίλον πίθηκι. *Cepus, animal simiæ simile. Agatharchides*, & ex eo *Diodorus Siculus*, κῆπον habere, τὸ μὲν πρόσωπον λέοντι, τὸ δὲ σῶμα πανθήρᾳ, τὸ δὲ μέγεθος δορκάδι, *faciem quidem leonis, corpus verò panthera & magnitudinem capreæ*, tradunt: Idemque scribit ex Artemidoro Strabo, *l.* 16. At *l.* 17. prodit idem, Babylonis Memphitas colere *Cepum*, qui faciem habeat Satyro similem, τὰ δ᾽ ἄλλα ἄρκτου καὶ κυνὸς μεταξύ, *reliqua verò partim urso, partim cani.* Ubi libri quidam scribunt κῆπον, alii κῆβον. Nomen invenisse hoc animal κῆπος, ἀπὸ τῆς ποικιλίας, quasi *hortum pro varietate formæ* dictum, tradunt summi Auctores. Sed nomen est illius gentis, ubi fera ipsa nascitur. *Cep* enim aut *Ceb* Æthiopes appellâsse videntur, inde in Ægyptum & hinc in Græciam, nomen cum ipso animali illatum: unde Græci Κῆπον aut Κῆβον dixêre, quemadmodum Τίγρις, καμηλοπάρδαλις, ἐλέφας, ῥινόκερως, βόνασος, & sexcenta id genus animalia, quæ appellationes nacta sunt ab eorum locorum populis, in quibus nata. Salmas. *ad Solinum*, d. *l.* Origo verò ex Hebraico קוף *Koph*, ut videtur, quæ vox in Sacris occurrit 1. Regum, c. 10. v. 22. & 2. Paralipom. c. 9. v. 21. ubi Salomonis classis è Tharsi advexisse legitur קופים *Kophim*, i. e. simias: uti Veteres & Recentiores explicant. Nec desunt, qui dictos velint à verbo נקף *Kuph*, vel נקף, *nakaph*. h. e. *ambire & circuire*; propter frequentes circulationes, quibus & seipsum exercet & spectatores detinet hoc animal. Hunc ergo *Æthiopum Cephum*, primùm Pompeji M. Ludis Romæ visus, teste Plinio, *l.* 8. c. 19. in cujus descriptione quamvis mirè varient Auctores, ut vidimus: ex iis tamen Æthiopicum aut Troglodyticum esse animal, inter simiarum species, colligere proclive est, vide Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 3. c. 31. & infrà *Cepus*.

CECAUMENE, seu *Diacecaumene* regio eadem cum *Catacecaumene*, quod vide.

CECCANUS Annibaldus, Roman. primus Archiepiscopus Neapolitanus, dein Cardinalis Episcopus Tusculanus vetus scripsit Petri Paulique Apostolor. vitam. A. C. 1327. Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. c. 64.

CECCUS Franciscus, Asculô oriundus, Ducis Florentiæ Astrologus, exustus est Bononiæ, A. C. 1327. Malos quosdam Spiritus in cœlo gigni, Jesum Christum certò sidere natum, necessariò inopem fuisse, Antichristum sub opulentâ constellatione nasciturum, &c. asserens. Nec profuit hæc retractâsse, annitente Dinô Medicô æmulô ejus, qui 15. die, post Ceccum, obiit. A. C. 1327. Leander *descr. Italiæ*, p. 167.

CECHIANA, provinc. regni Sinæ satis ampla, prope littus maris & sinum Nanchinum, ex adverso regni Coreæ.

CECIA, Austriæ urbs, *Seyssenmaur Lazio*.

CECIDES, antiquissimus Poeta Dithyrambicus, cujus meminerunt: Cratinus ἐν πανόπταις atque Aristophanes in *Nubibus*.

CECILIA, Syriæ urbs, ad Euphratem fluv. *Ptol.*

CECILIA Metellinum, Lusitaniæ urbs. *Ptol.*

CECILIANA, fons rivus, inter amnes *Aguales* & *Agua de Mouras*, qui ibi cadunt in Cadanum fluv. via 2. leuc. à vico Martea in Occasum, in Extremadura Lusitanica.

CECILIANUS, Diaconus Mensurii Episcopi Carthaginiensis ei successit, A. C. 306. A qua dignitate exclusos se dolens, Botrus & Celestius, secessionem fecerunt, *Donatista*, à Donato, Majorini successore, dicti; dein in duas partes divisi, per duo secula Africanam Ecclesiam turbarerunt. Cecilianus verò à criminibus sibi tributis liber pronuntiatus Romæ primò, A. C. 313. dein Arelati A. C. 314. Niceno Concilio Generali interfuit. Obiit A. C. 325. Augustin. *l.* 1. *contra Parm.* c. 5. *Brev. Coll. di.* 3. c. 14. *l.* 3. c. *Cresfon.* c. 27. *Optat. l.* 1. *contra Parm.*

CECILION, locus Hispaniæ inter Emeritam & Salamanticam. *Antonin.*

CECINA, meliùs *Cæcina*, fluv. ad Volaterras. Mela, *l.* 2. c. 4. & Plin. *l.* 3. c. 5. Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 2. *p.* 469. Oritur inter Senas & Volaterras; dein auctus aliquot fluviis, in Mare Mediterran. se exonerat, 18. milliar. à Liburno in Eurum. Ab eo vallis amœna & fertilissima in territorio Pisano nomen habet. *Baudrand.*

A. CECINNA, equestris ordinis vir, quadrigariorum magister, Pompejanarum partium; tempore belli Civilis hirundines parvas è nidis Romæ comprehensas nutriebat, quas postea nuncias belli mittebat amicis, ut *Plin.* refert. Scripsit librum *contra Cæsarem.* Fuit Ciceroni familiaris, & cliens, defensus ab eo in quadam hæreditatis causâ: extant & inter eos epistolæ conscriptæ. Librum quoque *de fulguribus procurandis* edidit, quem Seneca, *l.* 2. *qu. nat.* c. 56. se fatetur imitari, dicitque *eum virum facundum, nisi à Cicerone rebus primò recepisse.* Cicer. *Orat.* c. 29. & *l.* 15. *Epist.* 66. &c.

CECINNA, Octavii Cæsaris scriba, prout legitur, *in Epp. ad Atticum, l.* 16. *Ep.* 8.

CECINNA, vir Consularis, ob conjurationis suspicionem à Tito Imperatore ad cœnam vocatus, ac per proditionem interfectus. Sueton. *c.* 6. *in Tito.*

CECINNA, Dux Vitellianus, cum exercitu è Gallia profectus, ad Bebriacum, cum Othonianis congressus feliciter dimicavit; Missus dein cum exercitu 50000. contra Primum Mœsiæ Præsidem, Vespasiani partes amplexum, Joseph. *de Bell. Jud. l.* 4. c. 40.

CECINUM, oppidul. *Stilo*, quod & *Carcinum* & *Cocinthum*, ad amnem cognominem, nunc *Cacino*, in Calabria ulter. 12. millibar. à Cocintho promontor. in Occasum 15. à Sotiano, 22. à Mileto in Ortum. *Maginus*, *Alii.*

CECRENA, urbs Troadis. *Phavorinus.*

CECROPIA, vide *Cecrops.*

CECROPIDÆ, vide infrà *Novum Nomen*, it. ubi de præmiis *Militum.*

CECROPIS, prima & antiquissima Atheniensium Respubl. Tribus, ita nominata in honorem *Cecropis*, qui 4. tribubus, in quas primitus civitas divisa fuerat, nomina primus indidit: quæ posteà Cranaus mutavit, ut & Erichthonius ac Ion, nominibus pro uniuscujusque arbitrio iis impositis. Donec Alcmæon Archon, auctô Tribuum numerô, à Semideis Atheniensium, inter quos & Cecrops fuerat, illas denominavit: tum iterum *Cecropidis* emersit nomen. Vide Pausan. *in Atticis.*

Δῆμοι seu Municipia Tribus Cecropidis.

Æxone.	Phlya.
Alæ Æxonides.	Pithus.
Athmonon vel Athmonia.	Sypalettus.
Dædalidæ.	Trinemea,
Epicidæ.	Xypete.

Vide Franc. Rossæum *Archæol. Attica*, *l.* 1. c. 6.

CECROPIUS, Dux Dalmatarum, Heracliani jussu Gallienum interemit, Zosimus & Trebellius Pollio, in *Vita Gallienorum*, c. 14.

CECROPIUS, Episcopus Sebastæ, Concilio Chalcedonensi interfuit. De illo vide *Acta Concil.* Baron. *A. C.* 451. Item, Episcopus Nicomediæ, Arianus & hostis Athanasii, post Eusebium ejusdem famæ hominem. Periit urbis ruinâ, in horrendo illo terræ motu, de quo Ammian. Marcellinus, *l.* 17. A. C. 358. Vide Socr. *l.* 2. Sozom. *l.* 4.

CECROPS, primus Atheniensium Rex. Euseb. *in Chron. l.* 1. Οἱ δὲ ἐν μέσῳ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ τῶν παλαιῶν, Ἀθηναῖοι, πόλιν ἔκτισαν. Πρῶτος Κέκροψ, ὁ διφυής. Johannes Tzetzes, *Chil.* 5. *Hist.* 18.

Πρῶτος ἀνάκτων Ἀθηνῶν ὁ Κέκροψ βασιλεύει.

Apollodorus, *l.* 3. Κέκροψ αὐτόχθων, συμφυὲς ἔχων σῶμα ἀνδρὸς καὶ δράκοντος, τῆς Ἀττικῆς ἐβασίλευσε πρῶτος. Et observa, indigenam illic eum dici; cùm Ægyptium alii faciant. Suidas Κέκροψ Αἰγύπτιος ὢν τὸ γένος, ᾤκησε τὰς Ἀθήνας. Atque idem rursus dicit in Προμηθεῖ. Totidem quoque verbis Schol. Aristoph. *ad Plutum*. Et Jo. Tzetzes eum refert è Sai, Ægypti urbe, Athenas commigrâsse post diluvium Ogygis, *Chil.* 5. *Hist.* 18.

Ὡς δ᾽ ἦν ἀπὸ τῆς Σάεως, πόλεως Αἰγυπτίας,
Μετὰ τὸν κατ᾽ Ὠγύγην κατακλυσμὸν ᾤκησεν,
Ὁ Κέκροψ ᾠκοδόμησεν Ἀθήνας τῆς Ἑλλάδος.

Isacius Tzetzes ad Lycophronem: Ἡ Ἀττικὴ βασιλεία ὑπὸ Κέκροπος. Οὗτος γὰρ ἐλθὼν ἀπὸ Σάεως Αἰγύπτου, τὰς Ἀθήνας συνῴκισε. Inde *Cecropium* furtum apud Papinium, pro Ægyptio, *Sylv. l.* 3. *in Propemptico Metii Celeris*, v. 107.

—— Te

—— Te præside nofcat
Unde paludofi fœcunda itineris Nili:
Cur vada defiliant, & ripa coerceat undas,
Cecropio flagnata luto.

Certè peregrinum facere etiam videtur Strabo, qui Bœotiæ præfuisse eum ante regnum tradit, *l.* 9. [illegible] Κέκροπα, [illegible]. Gotfridus Viterbiensis, Regem Cretæ fuisse refert, *Chronici parte* 4.

Cum dominum Cecropem Regem tenet insula Creta.

Quod non dubium est, quin ille ab antiquo auctore acceperit: innuitque hoc ipsum Plautus *in Trinummo, Actu* 4. *sc.* 2. *v.* 83.

Pol illum reliquit ad Rhadamanthum, in Cecropia insula.

De Ægypto quod dictum, nititur Historiæ fide. Illâ enim à Pastoribus occupatâ, ut dicemus infrà, gente barbara & Ægyptiis infensa quàm maximè, incolarum veterum pars magna solum vertere & novas sede quærere coacta est. Tres igitur eorum Coloniæ illustres brevi in Græciam deductæ, prima à *Cecrope*, altera à *Cadmo*, tertia à *Danao*, uti pluribus, docet Marshamus *Canone Chronico ad Sec.* VIII. Unde & ex Ægypto mores magis civiles in Græciam induxit, & secundum legem in Ægypto à Vulcano latam, *virginem uni viro elocari* jussit, & *Minervæ ac Jovis cultum* indidem attulit Cecrops, ut *de more mortuos humandi* nil addam. Vide paulo infrà. Quod parentes ejus attinet, matrem Hyginus Terram facit, *fab.* 48. patrem autem Vulcanum, *fab.* 158. Ac matrem Terram refert etiam Antonius Liberalis, *Metamorphos. c.* 6. [illegible] ἐν τῇ Ἀττικῇ [illegible], [illegible] Κέκροπα τὸν Γῆς, [illegible]. Isacius verò Tzetzes ad Lycophronem, ex draconis dentibus enatum scribit, quæ de re videndus quoque Schol. Aristoph. *ad Plutum*. Et Athenienses quidem ab eo dicti *Cecropidæ*. Herodot. *l.* 8. Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ Κέκροπος βασιλεύσαντος ἐπεκλήθησαν Κεκροπίδαι. Virg. *l.* 6. *Æn. v.* 21.

—— Tum pendere pœnas
Cecropidæ jussi. ——

Ovid. *Met. l.* 7. *v.* 670.

Phœbus in interius spatium pulchrosque recessus
Cecropidas duxit.

Silius, *l.* 13. *v.* 484.

Cecropidæ ob patriam Mavortis sorte peremptos
Decrevêre simul communibus urere flammis.

Claudian. *l.* 1. *de Raptu Proserp. v.* 11.

—— Templumque remugit
Cecropidum, sanctasque faces extollit Eleusis.

Ausonius, *Epist.* 24. *v.* 55.

Sistere Cecropidum in terris monumenta paranti
Obstitit. ——

Inde etiam Athenæ Cecropia. Plin. *l.* 7. *c.* 56. *Oppidum* (*Athenas*) *Cecrops a se appellavit Cecropiam.* Hinc mons *Cecropius*, Athenis proximus. Attica quoque universa, *Cecropia* dicta. Apollodorus, *l.* 3. ubi de Cecrope: Καὶ τὴν γῆν, [illegible] Ἀκτὴν, ἀφ' ἑαυτοῦ Κεκροπίαν ὠνόμασε. Catullus *in Argonaut. Epigr.* 65. *v.* 79.

Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.

Porrò Cecrops hic, Mosi & Deucalioni cœvus, Crotopo item Argivorum Regi, uti suprà innuimus, Διφυὴς cognominatus est. Archelaus in Epigrammate, apud Antigonum Carystium, *Hist. Mirab. c.* 96.

—— [illegible]
Οὐ θαῦμα, [illegible] τῷ διφυεῖ Κέκροπι.

Ovid. Geminum dicit, *l.* 2. *Met. v.* 555.

Virginibusque tribus, gemino de Cecrope natis,
Servandam dederat. ——

Cujus cognominis variæ rationes proferuntur. Sunt qui velint à staturæ magnitudine, aut duarum linguarum peritiâ, Græcæ nempe & Ægyptiacæ, ita dictum. Euseb. *Chron. l.* 1. Κέκροψ ὁ Διφυὴς [illegible] Ἀκτῆς, [illegible] Ἀθηνῶν, [illegible], ἢ ὥς φησιν ὁ Φιλόχορος, [illegible], Αἰγύπτιος ὤν, τὰς δύο γλώσσας ἠπίστατο. Idem tradunt Hieronymus & Cedrenus. Aliis placet, quòd, conjugiô institutô, virum fœminæ conjunxerit. Athenæus, *l.* 13. [illegible] Ἀθήνησι πρῶτος Κέκροψ μίαν ἑνὶ ἔζευξεν [illegible], διὸ καὶ ἔδοξέ τισι διφυὴς νομισθῆναι. Justin. *l.* 2. *c.* 6. *Ante Deucalionis tempora Regem habuêre* (Athenæ) *Cecropem, quem, ut omnis fabulosa est antiquitas, biformem tradidêre, quia primus marem fœminæ matrimonio junxit.* Syrianus in Hermogenem: Κέκροψ [illegible] ἀνδρὶ καὶ γυναῖκα, [illegible]. Idem quoque Eustathius refert, *ad Iliad.* [illegible]. Certè à Cecrope institutum matrimonium, etiam testatur istis verbis Nonnus Panopolitanus, *l.* 41.

[illegible]
[illegible]
[illegible] Κέκροψ.

Alii tradunt, partim hominem, partim draconem fuisse. Aristoph. *in Vespis*:

Ὦ Κέκροψ, ἥρως ἄναξ, τὰ πρὸς ποδῶν δρακοντίδη.

Ubi *Schol.* [illegible] Κέκροπα [illegible]. Apollodorus, *l.* 3. Κέκροψ αὐτόχθων, συμφυὲς ἔχων σῶμα, ἀνδρὸς καὶ δράκοντος. Nonnus, *ubi suprà*:

Κέκροπος [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Quare autem hæc confinxerint, explicatur à Demosthene *in Orat. fun.* [illegible] Κεκροπίδαι [illegible]. Alii verò sic existimabant, hominis pariter ac draconis formam illi attributam, quod ex bono Rege postea ferus factus fuerit. Quorum sententia refutatur a Plutarcho, *De sera num. vind.* [illegible] Κέκροπα [illegible] φιλανθρωπίαν. Hæc Meursius, apud quem vide sis plura de Cecrope, *l.* 1. *de Reg. Athen. c.* 8. 9. 10. 11. 12. Primus hic inter Gentiles Sacrificia instituisse, & ad civiliorem vitam, legibus sancitis, subjectos perduxisse legitur. Vide suprà. Regnavit annos 50. ab an. 35. Mosis, qui erat Mundi 2498. ante Christum Natum 1556. Sedecim Successores habuit, usque ad Codrum, per annos 487. Illius monumento certos quosdam characteres insculptos, plurimos Galinaceos ejus Manibus sacrificatos, umbramque demortui sub Leonis forma apparuisse, tradunt quidam. Chronologus ignotus Insulæ Pari, à Seldeno editus, ab eo Epocham orditur, Euseb. *Chron.* Cyrillus Alexand. *l.* 1. *contra Julian.* Augustin. *de Civ. Dei*, *l.* 18. *c.* 8. 9. Pausan. *Achaic. Nic. Lloydus.* Ei successit Cranaus, quem vide. Addo saltem, ab adventu *Cecropis* consurgere æram Atticam, *per Reges Archontesque Athenienses* deductam, ad quam res Græcæ accommodantur. Sic Auctor Parius Arundelliani marmoris, modò indigitatus, *describit superiora tempora,* [illegible] Κέκροπος [illegible] Ἀθηνῶν [illegible], *auspicatus à Cecrope primo Athenarum Rege usque ad Archontem Athenis Diognetum.* Id est, per annos 1318. Terminum hujus intervalli exteriorem constituit Seldenus ad annum Periodi Jul. 4450. deinc annos 1318. habes annum Periodi Jul. 3132. sive primum Cecropis atque æræ Atticæ. Marshamus præfat. *d. l. ad Sec.* IX. Fuit alius *Cecrops*, Atheniens. Rex VII. post fratrem Erechtheum, regnavit annos 40. de quo idem Meursius, *l.* 2. *de Reg. Ath. c.* 14. Jul. Africanus. Euseb. *Chron.* &c. Sub eo Perseus Mycenis, Megapenthes Argis, floruêre, *Ibid.* Ei successit Pandion II. fil. quem vide.

CECROPS Aureolus, insignis pugnator, de quo vide Salmas. *ad Pollion. in Claudio, c.* 5.

CECROPS Maurus, apud *Zosimum*, nominatur inter illos, qui, Gallienô imperante, res novas moliti sunt: diversus à *Cecropio*, de quo suprà.

CECRYPHALEA, promontor. seu insul. Peloponnesi, ubi Athenienses ab Æginetis prælio superati fuerunt. *Steph.*

CECYLISTRIUM, oppid. Galliæ Narbonensis, *Sex. Avienus.*

CECYRINA, Achajæ in Peloponneso urbs. Pausan. *l.* 7.

CEDAR, Arabiæ regio in Agarenorum, i. e. Saracenorum solitudine, à *Cedar* secundo filio Ismaelis. Gen. *c.* 25. *v.* 13. Hieron. *de Loc. Hebr.* Etymologo Κέδαρ est vox Græca, quæ *ornamentum*, inquit, [illegible]. Verum autem etymon est ab Ebræo קדר *kadar, atratus fuit*, sive *fuscus*, qualis ferè Arabum color, unde Sponsa Cantic. *c.* 1. *v.* 5. nigram se esse dicit, *ut tentoria Cedar.* Sæpe pro Arabia ponebatur antiquitus: Ita enim Arabia Petræa Hebræis dicta. *Bochartus.* Deserta, quæ prope Mesopotamiam & sinum Persicum. *Moreriis.*

CEDAR, civitas est gloriosa in tribu Manasse in montanis Seir, altô ac firmô locô sita, quæ à civitate Corozaim, versus Orientem, quatuor milliaribus abest.

CEDELLUS, in vetera *Charta*, apud Car. du Fresne, vas portatile est aquæ in Ecclesia Romana benedictæ inserviens. Gallis etiamnum *Celet.*

CEDEM, i. e. *oriens*, fil. Ismaëlis, *Kedemah.* Gen. *c.* 25. *v.* 15.

CEDERE viâ, honoris genus, vide infrà *Via.* At *Cedere bene ac feliciter*, apud Arnobium, *adv. Gentes*, *l.* 3. Græcis [illegible], quibus etiam res dicitur ὁδῷ βαίνειν, quæ ad finem suum, nullis impedimentis tardata perducitur. Plut. *Pyrrho*, [illegible]. Sic Ovid. *Fastor. l.* 1. *v.* 531.

Gaudet; & à pedibus tracto velamine, vota
Ad sua felici cœperat ire via.

Quare & [illegible]: scribitque Artemidorus, lætum quid significari, si quando nos somniamus facilè domo egredi, [illegible], *l.* 2. *c.* 2. Vide Desid. Heraldum *Animadversion. ad Arnobii locum.*

CEDES, urbs in tribu Judæ. Jos. *c.* 15. *v.* 23. Latinè *sanctitas.*

CEDES, magna & munita tribus Nephthalim urbs est, ob agri adjacentis ubertatem nullis non rebus abundans, quæ ad distinctionem aliarum ejusdem nominis civitatum in tribubus Issachar & Juda Jos. *c.* 15. sitarum, plerumque Cedes Nephthalim vocatur. Sita est in Galilæa superiore, super montem Nephthalim, & versus Ptolemaidem a civitate Cepher quatuor, totidemque contra Coram, ab urbe Capharnao milliaribus distat, quam Josue cæsô hujus urbis Rege cum suburbanis suis sacerdotibus & Levitis habitandam dedit. Hæc etiam fugitivis deputata, qui necem homicidium perpetraverant. Jos. *c.* 20. *v.* 41. *c.* 20. *v.* 12.

CEDIAS, vicus propè Sinuessam. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Item Africæ oppid. D. Augustino.

CEDIMOTH, Latinè *antiquitates, priores*, vel *Orientales*, five *incendium*, aut *incurvatio mortis*, oppid. in tribu Ruben. Jos. *c.* 13. *v.* 18. Et solitudo *Cademoth*. Deuteron. *c.* 2. *v.* 26.

CEDITIÆ Tabernæ, dictæ a Domini nomine, qui *Ceditius* vocabatur.

CEDMIEL, vel CADMIEL, i. e. *antiquitas*, aut *Oriens Dei*, nomen viri. Esdr. *c.* 3. *v.* 9.

CEDMONEI, vel KADMONITÆ, populi. Gen. *c.* 15. *v.* 16.

CEDON, Atheniensis, in classe ad oppugnandam Naxum à populo missâ, læsum cornu tuitus est, in quod Pollis Lacedæmonius invectus cum cum multis navibus submersit.

CEDONIA, vulgo *Cedogna*, *Lacedogna*, urbs Episcopalis Principatus ulterioris in regno Neapolitano. An *Aquilonia* Livii, ubi L. Papyrius Consul Samnites ad fidem jurandam adegit. Leander Alb. *descr. Ital.*

CEDREA, urbs Cariæ. *Steph.*

CEDREANITÆ, Arabiæ Felicis gens. *Steph.*

CEDREATIS, Diana ab Orchomeniis ideo sic vocata, quòd ejus simulacrum in ingenti cedro esset erectum. Pausan. *l.* 8.

CEDREI, Arabiæ Petrææ gens. Plin. *l.* 5. *c.* 11. *Cedareni* Lampridio. Vicini Canchlæis & Nabathæis, à Meridie Scenitis Arabibus junguntur: de quibus vide Salmasium ad *Solinum*, *p.* 486.

CEDRENUS Georgius, Monachus Græcus 11. seculô, Annalium a Mundi initio, usque ad Imperium Isaaci Comneni, conditor. Historia, quæ ei præterea attribuitur, Joh. Curopalatæ videtur esse. Voss. *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 26.

CEDRINÆ Mensæ, apud Plinium, *l.* 14. *c.* 15. meliùs *citrinæ*, vide infra.

CEDRIS, fluv. Sardiniæ *Ptolemæo*.

CEDRON, torrens inter Jerusalem & montem Oliveti. Hunc transiit Christus iturus ad agonem, Joh. *c.* 18. *v.* 1. Eâdem viâ David Absalomem fil. fugiens transivit. 2. Sam. *c.* 15. *v.* 23. In hac valle Rex Asa combussit simulachrum Priapi 1. Reg. *c.* 15. *v.* 13. & Josias vasa Baalis, 2. Reg. *c.* 23. *v.* 4. ut & Ezechias. 2. Paral. *c.* 29. *v.* 16. Item urbs inter Joppem & Eleutheropolim, cujus in Macchabæis mentio fit; & alias *Gedor* vocatur.

CEDROPOLIS, Cariæ oppidum.

CEDROS, insula in German. litoribus, cedri genere sylvosa, unde electrum in petras defluere dicitur. *Perottus.*

CEDROSIA, Solino regio, quæ aliter *Gedrosia*, *c.* 54.

CEDROSSI, populi prope mare Rubrum. *Steph.*

CEDRUS, arbor nobilis, memoratur Papinio Statio, *Theb. l.* 3. *v.* 142.

> *Thessalis haud aliter bello gavisa recenti:*
> *Cui gentile nefas hominem revocare canendo,*
> *Multifida attollens antiqua lumina cedro,*

Ubi *antiquam* vocat, quia diu durat. Hinc Virgilius domibus aptam ait, *Georg. l.* 2. *v.* 443.

> ----- ----- *dant utile lignum*
> *Navigiis pinos domibus cedrósque cupressósque.*

Sed & Majorum hinc effigies expetita. Idem, *l.* 7. *Æn. v.* 177.

> ----- ----- *effigies ex ordine Avorum*
> *Antiqua ex cedro.*

Imò simulachris Deorum. Plin. *l.* 13. *c.* 5. *Cedri materiæ æternitas, itaque & simulachra Deorum ex ea factitaverunt. Cedrinus est Romæ in Delubro Apollo Sosianus, Seleuciâ advectus*, & *l.* 16. *c.* 40. *Buxum maximè statim ferre putant ----- cedrumque, clara de omnibus materiis fiducia in Templo Dianæ, Ephesiæ ----- cujus tectum convenit esse è cedrinis trabibus. De ipso simulachro Deæ ambigitur.* De ejus usu in *Sacris Israeliticum*, dicemus infrà, &c. Nisi tamen humore vincentur, quem non ferunt. Palladius, *l.* 2. *c.* 16. *Cedrus durabilis nisi humore tangatur.* Funeribus destinatam *ad d. l. Statii* an Interpres, an quod facibus idonea? Certè Magnatum facibus adhibitam liquet, ex Virgilio, *Æn. l.* 7. de Circe, *v.* 12.

> ----- ----- *tectisque superbis.*
> *Urit odoratam nocturna in lumina cedrum:*

& Homero, *Odyss.* ε. *v.* 60. ubi de specu & foco Calypsus:

> Κέδρου τ' εὐκεάτοιο, θύου τ' ἀνὰ νῆσον ὀδώδει.

Vide quoque de *Circe*, apud Claudianum, *Raptûs l.* 3. Suavem enim odorem exhalat. Ut Virgilius quoque, *l.* 3. *Georg. v.* 414.

> *Disce & odoratam stabulis accendere cedrum.*

Unde ejus ligni accensi nidorem, in sacris adhibitum à Græcis, legimus. An, quia *Cedri* succô mortui condiri, ut doctis notatum pridem, &c. Amplitudo ei tanta aliquando, ut trium hominum complexum excesserit, auctore Theophrastô, *l.* 5. *c.* 9. qualem in Cypro succisam esse, ad undecimemem Demetrii, 130. pedes longam, memorat. Nascuntur maximè in Creta, Africa, & nonnullis Syriæ regionibus: cui verò *Cedrus Libani* inprimis, toties dicta sacris Scriptoribus, ignota? E qua non solùm sibi domum Salomo aliique Reges extruxêre: Sed & quam in Tabernaculo conficiendo multipliciter ipse Deus adhiberi jussit, Exodi *c.* 35. *v.* 5. Ut enim alia omittam, è purissima cedro, confectum erat Altare æneum in Atrio, quod æneis laminis undique obductum esset, id nominis adeptum, Exodi *c.* 40. *v.* 29. Sic & Altare aureum, in Sanctuario, cedrinis tabulis deauratis constabat: Mensa item aurea, in qua sacri panes, Exodi *c.* 30. *v.* 1. & *c.* 25. *v.* 23. Ipsa tandem Fœderis Arca è ligno *Zittim* seu cedro, constabat, Exodi *c.* 25. *v.* 10. intus & extra auro obducta, quemadmodum & duo vectes ex 4. ejus annulis aureis, ex eadem cedro erant, partèsque dextrorsum prominebant: quâ cedri seu ligni cum auro conjunctione, utriusque Naturæ in Christi persona mysterium adumbratum esse, docent Theologi, inter quos vide inprimis Fr. Burmannum *Synops. Theol. Christ. Part.* I. *l.* 4. *c.* 15. & plura hanc in rem, apud Salmasium *ad Solinum passim*. De *cedro* sic Plin. *l.* 13. *c.* 5. *Juniperi similem habent Phœnices & cedrum minorem. Duo ejus genera, Lycia & Phœnicia. Differunt foliô. Nam quæ durum, acutum, spinosum, habet, oxycedros vocatur, ramosa & nodis infesta. Altera odore præstat. Fructum ferunt myrti magnitudine, dulci sapore. Et majoris cedri duo genera. Quæ floret, fructum non fert* (mas videl.) *Frugifera* (fœmina nempe) *non floret: & in ea antecedentem fructum occupat novus. Semen ejus* (alii habent *cortex*, Salmas. *fomentum*) *cupresso simile. Quidam cedrelaten vocant*, &c. Idem alibi *clavum eam non pati* addit. Apud Sinenses, in *Huquang* provinc. *cedri* nascuntur, quas *Idoli manum* vocant: extremitates enim illarum in caudiculas aliquas, ceu in digitos, ac pedunculos desinunt. Esui aptæ non sunt, at domi, intra cubiculum suspensæ, suavissimum exhalant odorem: quam ob causam sacculos in eam rem reticulatô opere ex serico artificiosè contexunt, teste Auctore Anonymô *Sinæ & Europæ*, *c.* 36. De *Cedria* seu *Cedrio*, picis genere & *Cedride* seu Cedri fructu vide Plinium, *l.* 24. *c.* 11. & *l.* 24. *c.* 5. De *Cedrino bryo* Salmasium ad *Solinum p.* 1028. De proverb. *Cedro digna*, Erasmum in *Adagiis*, uti de ministerio a *Pendice cedri dicto*, infrà suô locô. Simillimum cedro lignum taxum habere, dicemus infrà. &c.

CEDRUSIORUM, post Abaritas, meminit in India, Curtius, *l.* 9. *c.* 10.

CEDWALUS, Rex Westsaxonum, in Anglia, Cantii regnum, Edericô usurpatore à suis occisô, occupare frustra annisus. *Hist. Angl.*

CEELATHA, locus ad quem venerunt filii Israël profecti de Rhessa. Numer. *c.* 33. *v.* 22. Latinè *cætus*, *congregatio*, vel *ecclesia.*

CEFALA, Africæ insul. A. C. 1500. primùm inventa, cujus longitudo est trium milliarium, latitudo verò unius. Pagos habet duos, in quibus domus non paucæ & arx: Regi civitatis Quiloa quondam parebat, cæterùm ab eo deficiens peculiarem Regem posteà habuit. A. C. 1505. arcem, quam Lusitani tenebant, vehementi obsidione incolæ oppugnârunt, adeò ut perrenuis evadendi spes Lusitanis appareret, qui noctu, præter Afrorum opinionem erumpentes, Regem multósque proceres in cœnaculo suo opprimunt, ejusque caput hastæ infixum per arcis fenestram exponunt, eâque ratione ingens evadunt periculum ac tandem alium Regis Portugalliæ nomine Præfectum constituunt. Theatr. *urb. orbis.*

CEFALODIUM, vide *Cephaledis.*

CEIUS & CEFFUS, apud Solinum, *c.* 30. monstrum est: *cujus pedes posteriores crure & vestigiô humanos artus mentiuntur; priores hominum manus referunt*; de quo diximus retrò in voce *Cebus*, nam ita communiter scribitur; vide quoque infrà in voce *Cercopithecus.*

CEI, incolæ Insul. Ceæ, quam post mortem Actæonis tenuisse Aristæum, consentiunt Auctores. Virg. *l.* 1. *Georg. v.* 14.

> ----- *& cultor nemorum, cui pinguia Ceæ*
> *Tercentum nivei tondent dumeta juvenci.*

Apollonius Rhodius,

> ----- λίπεν δ' ὅγε πατρὸς ἐφετμῇ
> Φθίην, ἐν δὲ Κέῳ κατενάσσατο λαὸν ἀγείρας
> Παῤῥασίων. ----- -----

Alii. Faciebant illi quotannis Caniculæ sacra, circa exortum ejus quô tempore Etesiæ flare incipiunt, idque ex ejusdem Aristæi institutione, ad liberandam peste terram Græciam & præcipuè Cycladas Insulas, uti videre est apud Diodor. Siculum, *l.* 4. & Hyginum *in Sphæra*. Unde Cicero *de Divinat. l.* 1. *Ut enim Ceos accepimus ortum Caniculæ diligenter quotannis solere servare, conjecturamque capere, ut scribit Ponticus Heraclides, salubrisne an pestilens annus futurus esset.* Idemque Heraclides eundem populum, priusquam ad extremam & decrepitam senectutem pervenirent, mortem cicutâ sponte accersere, tradit *in Fragm.* Unde illa *Menandri*,

> Καλὸν τὸ Κείων νόμιμόν ἐστι Φανία,
> Ὁ μὴ δυνάμενος ζῆν καλῶς, οὐ ζῇ κακῶς;

quos versus refert Stephanus in voce Ἰουλίς, quæ urbs fuit Ceæ Insulæ, una ex quatuor, &c. Vide hæc de Insula ejusque incolis plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 143. ubi in *Ceo* Insul. Pamphilen quandam vestes bombycinas ex Assyria bombyce textas redordiri rursúsque texere, primam invenisse, atque hanc fœminarum delicationem vestem profectam esse, docet, ut & *pag. seqq.* Sol. & adde, quæ diximus in voce *Cea.*

CEILA, civitas in tribu Judæ. Jos. *c.* 15. *v.* 44. Latinè *dissolvens eam*, sive *dividens*, aut *fundens eam*, vel *forma ejus*. Hic absconditus aliquando fuit David, & nunc est *Villula* Ceila ad orientalem plagam Eleuteropoleos, in tribu Juda. Vide 1. Sam. *c.* 23. *v.* 1.

CEILAN, vide *Ceylan.*

CEJONIUS Ælius Verus, juvenis insigni formâ, ab Adriano adoptatus, licet gener Nigrini, qui vitæ Imperatoris insidiatus fuerat. Prætor, Præses Pannoniæ, Consul designatus. Sed morbo gravissimo implicitus in reditu periit. Post hunc Adrianus Antoninum Pium adoptavit, hâc lege, ut Cejonii filio Annio Vero idem faceret; Ita hic collega Antonini Philosophi evasit. Spartian. *in Adriano*, *c.* 23. Dion, &c.

CEJONIUS Albinus inter Nobiles Romanos, sine causæ dictione à Severo Imperatore occisos, memoratur Spartiano, in *Vita Severi*,

Sever, c. 13. Item Præfectus Urbis, ad quem Aureliani Augusti Epistolam habes, apud Vopiscum in *Aurelian* c. 9.

CEJONIUS Julianus Camœnius, Consul, Collega Anici Paulini. Vide de illo Voss. *Hist. Lat.* l. 2. c. 7.

CEJONIUS Posthumianus, affinis Clodii Albini, in Gallia Imperatoris declarati, post mortem Pertinacis, apud Capitolin. in *Vita* ejus, c. 6.

CEJONIUS Posthumius, seu *Posthumus*, pater Clodii Albini modò dicti, ex Aurelia Messalina, *Ibid.*

CEIRIADÆ, Græcè Κειριάδαι, locus Atticæ, ad Hippothoontidem tribum pertinens, memoratur Sponio, *Itiner. Græc. Part.* 3. p. 139. ubi de *Atticæ populis*. Vide in voce *Ceriada*.

CELA, & CILA, oppid. Palæstinæ, ubi Michæas Propheta sepultus est.

CELADIONUS, Alexandrinus Episcopus. A.C. 157.

CELADON, unus ex iis, qui unà cum Phineo in aula Cephei Regis Æthiopum Perseo vim inferre conati, ab eo sunt occisi. Ovid. *Met.* l. 5. v. 144.

Occidit & Celadon Mendesius, occidit Astreus.

CELADON, amnis in Alpheum influens. Strabo, l. 8. Ejus meminit Homer. *Iliad.* 7. v. 133.

—— Ὠς ὅτ' ἐπ' ὠκυρόῳ Κελάδοντι μάχοντο
Ἀγρόμενοι Πύλιοί τε καὶ Ἀρκάδες ἐγχεσίμωροι.

Quid sit non constat, nisi fortè Ladon, fluv. Peloponnesi, in Arcadia, in agro Clitoriorum existens, ait Pausan. l. 8. Ejus aqua cæteris aquis Græciæ præcellit. *Baudrand.*

CELADONE, urbs Locridis. *Steph.*

CELADRAGUS, fil. Liubi, Regis Wiltzorum, Milegasti majori natu prælatus, & à Ludov. Pio confirmatus, muneribusque cum fratre excultus. Aimoin. l. 4.

CELADUS, Arcadiæ fluvius. Pausan. l. 8.

CELADUSA, insul. maris Adriatici. Mela, l. 3. c. 1. Bobus & capris abundat, Plinio authore, l. 3. c. 26. l. 4. c. 12. *Legisse* Hermol. Barbaro. *Celadussæ* verò parva insula Delo proxima.

CELÆ, insul. ante Troadem. Plin. l. 5. c. 31.

CELÆNA, locus Campaniæ, Junoni sacer. Virg. *Æn.* l. 7. v. 739.

Quique Rufas, Batulumque tenent, atque arva Celennæ.

CELÆNÆ, *Straboni* tumulus est Asiæ propriè dictæ, Apamiæ imminens, oppidum habens ejusdem nominis, quod *Phrygiæ caput* Livius vocat, l. 38. c. 13. Antiochus Soter *Apamiam* dixit, matris nomine, filiæ Artabazi, uxoris Seleuci Nicanoris. Hoc in loco Marsyam cum Apolline tibiarum cantu certâsse fabulantur, victumque temeritatis suæ pœnas dedisse, & in fluv. sui nominis commutatum fuisse. Ovid. *Fast.* l. 4. v. 363.

Inter ait, viridem Cybelen, altasque Celænas
Amnis it insanâ nomine Gallus aquâ.

Lucanus, l. 3. v. 206.

Lugent damnatæ Phœbo victore Celænæ.

Stat. *Theb.* l. 2. v. 666.

Fœda Celænæâ committere prælia buxo.

Ubi Scholiastes: *Celænæ Marsyæ civitas, ubi primùm dicitur tibiarum usus inventus, quibus Apollinem provocare ausus est, à quo victus temeritatis suæ pœnas exsolvit.* Marsyas enim Celænæus fuit, ut ipse infrà, l. 4. *Theb.* v. 186.

—— *Et illustres Satyro pendente Celænæ.*

Obiter emendabis Polyænum, in Melantho, l. 1. *Strategem.* c. 19. Ἐπολέμουν Μελανοῦς περὶ. Μελαιναί, χωρίον μεθόριον Ἀττικῆς, καὶ Βοιωτίας. Legendum Κελαινῶν, & Κελαιναί, ut rectè monet magnus Casaubonus. Schol. Aristoph. *Acharn.* *Act.* 1. Πόλεμος ἦν Ἀθηναίοις πρὸς Βοιωτοὺς περὶ Κελαινῶν, ὃ ἦν χωρίον ἐν μεθορίᾳ. Idem etiam Suidas & Phavorinus vocibus Ἀπατούρια, & Κελαιναί. Vide Strab. l. 12. *sub finem.* *Nic. Lloydius.* Salmasius distinguit Arcem *Celænarum*, in qua fons Mæandri, quæque in monte Aulocrene sita erat, ab urbe Apamæa seu *Novis Celænis*, quas cùm condidisset Antiochus Soter, veteris oppidi incolas eò transtulit. Ex arce hac antiqua autem ortus Mæander, per mediam urbem arci subjectam pervadebat, & postmodum Marsyâ, Orgâ & Ombrimâ fluviis, quibus urbem circumfusam ait Plin. l. 5. c. 29. reddebatur auctior, &c. Qua de re vide plura apud eum *ad Solin.* p. 827. & *seqq.*

CELÆNO, una ex Pleiadibus, Atlantis & Pleiones nymphæ filiæ, cum quâ Jupiter concubuit. Ovid. l. 4. *Fast.* v. 173.

—— —— *Concubuisse ferunt*
Neptuno Halcyonen, & te, formosa Celæno:
Majan, & Electram, Taygetamque Jovi

Tzetzes *in Lycophronem*, refert ex Acesandro, ex hac & Neptuno natos esse Eurypylum ac Tritonem.

CELÆNO, una Harpyiarum, Neptuni ac Terræ filiæ, soror Ocypetes & Aëllus, quarum formam, & ubi habitant, describit Virgil. *Æn.* l. 3. v. 210.

—— *Strophades Grajo stant nomine dictæ*
Insulæ Ionio in magno, quas dira Celæno
Harpyiæque colunt aliæ. ——

Figuratè Juvenal. *Sat.* 8. v. 130.

—— *Si nullum in conjuge crimen,*
Nec per conventus & cuncta per oppida curvis
Unguibus ire parat nummos raptura Celæno.

Ab obscuritate nomen habet, nam κελαινὸς Græcè *niger*. Vide infrà *Harpyiæ*.

CELÆNUS, mons Galatiæ. *Ptol.*

CELÆTHI, Thesprotica gens. *Steph.*

CELÆTHRA, urbs Bœotiæ prope Armeniam. *Steph.*

CELAJA, Latinè *levis*, sive *torrefactus*, aut *vox mea*, nomen viri. Nehem. c. 12. v. 19.

CELAIAH, Latinè *vox Domini*, aut *assatio*, sive *torrefactio domini*, nomen viri. *Esdr.* c. 10. v. 23.

CELAMA, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol.* Quibusdam est *Calama*, versus Malvam fluv. 70. milliar. circiter ab ora maris Mediterranei ad radices montium. *Baudrand.*

CELANDUS, seu ALESTES & CAVARUS, est fluv. Hispaniæ Tarraconens. in Callaicis. Braccaram Aug. alluit Cœlobriganque, dein in Oceanum Occidentalem se exonerat, 6. leuc. à fluv. *Gresones*, in Boream; vulgò *Cavado*.

CELANUM, castellum Latii, circa lacum Fucinum, quod Fucino lacui vulgatum hac memoriâ nomen *Celano* præbuit.

CELBANUS, unus ex Macedonum Ducibus, à partibus stans Eumenis; sed prælio factô cum Antigono cum aliis prodidit: ideò ab hoc iterum suspectante perfidiam occisus est.

CELBIS, Germaniæ fluvius rapidus, nobilibus piscibus suis ac Cerealibus molis celeberrimus, laudatur ab Ausonio *in Mosella*, v. 359. vulgò *Kil*, aut *Keib*, alias *Kyll*. Alluit non procul à fontibus suis *Celbim* nominis sui castellum. *Stat Kil* vulgò dictum Gerardisaxum *Gerhardstein*, Celbim Burgum aut Celbisburgum *Kylburg*, & ad Eringium oppid *Erang*, Mosellam auget infra Augustam Trevirorum, ferè è regione Confluentium Erubris & Mosellæ. Erubris enim, vulgò *Rover* aut *Rober*, ad vicum cognominem in Mosellam dextrum infunditur. De utroque præfatus Ausonius. v. 359.

Te rapidus Celbis, te marmore clarus Erubrus,
Festinant famulis quam primum adlambere lymphis.

Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CELCHYTUM, locus Angliæ, in Merciorum regno, ubi Synodus, A. C. 794. & 816. præsente Kenulphò Rege.

CELEÆ, Peloponnesi urbs. Pausan l. 2.

CELEBE, ὄνομα τῆς πόλεως. Schol. Theocr. *Idyll.* 2.

CELEBIS, Insul. ampla Asiæ, in Archipelago Moluccarum, aromatum copia dives inter Borneum, Mindanaum & Gilolo Insul. Ibi urbes præcipuæ Celebis, Bantachaja & Macasser. Longitud. 200. leuc. latitud 100. Continet 6. regna, nempe *Macassar*, præcipuum; *Cion*, *Saogam*, *Cantipana*, *Gerigam* & *Sapur*: quandoque etiam sub nomine Moluccarum comprehenditur.

CELEBOTHRAS, Rex Muziris, quod primum est Indiæ emporium. Plin. l. 6. c. 23. Sed scribi vult *Cepebotras* vel *Ceprobotas* Salmasius, ex Auctore *Peripli*, qui Κηπροβότρου eum vocat. Vide illum *ad Solin.* p. 1185.

CELEBRES Coronæ, περιβόητοι στέφανοι, dicuntur Artemidoro, l. 1. c. 79. propriè coronæ querceæ, laureæ, myrteæ & oleagineæ: quas cum non nisi universorum suffragiis conferri mos esset, meritò, qui istiusmodi coronam impetrabat, se apud omnem posteritatem percelebrem sperabat fore. Nempe Corona talis, præcipuum ac luculentissimum præmium, cæteris omnibus præibat. Euripides *Herc. Fur.* *actu* 5.

Καλὸς γὰρ αἰεὶ στέφανος Ἑλλήνων ὅπου
Αἰὲν ἔσεσθαι ἐξελάμψαι εὐκλείας τυχών.

Quam in rem vide Car. Paschal. *de Coronis*, l. 5. c. 8. & plura hic passim, ubi de *Agonibus*, *Certaminibus Iselasticis*, *Ludis*, &c. Hinc *Celebritas*, apud C. Nepotem *Præfat.* *Cujus* (Romanorum) *materfamilias non tenet primum locum ædium, atque in celebritate versatur*: Ciceronemque non uno in loco, cœtus honoratiorum. Ita enim is *loci celebritatem* dixit, *ad Trebatium*, *viæ*, ad Atticum l. 3. *Ep.* 7. *refertissimum celebritate theatrum*, ad Quint. fratr. Sic *celebris habitatio*, apud Symmachum, l. 2. *Ep.* 26. ut restituit Gronovius, *Observ.* l. 3. c. 16. Idem *Celebratio*, apud eundem Cicer *pro Sulla*, *quæ domus? quæ celebratio quotid.* de qua voce & infrà.

CELEGERI, Mœsiæ populi. Plin. l. 3. c. 26.

CELEIA, vel CELIA, Noricorum oppid. Plin. l. 3. c. 24. vulgò *Cilio*.

CELELATES, Liguriæ populi. Liv. l. 32. c. 29.

CELEMANTIA, Germaniæ oppid. *Ptol.* Quadorum olim. Nunc *Kalminu*, vicus Austral. prope Teyæ fluv. fontes, in confinio Moraviæ. *Cluver.* *Alii.*

CELENDRÆ, sive CELENDRIS, aut CELENDERIS, Samiorum coloniæ in Cilicia, portum habens ejusdem nominis ad Selinuntis fluv. ostia. Lucan. l. 8. v. 259.

—— *Sequitur pars magna Senatus*
Ad profugum collecta ducem, parvisque Celendris,
Qua portu mittitque rates, recipitque Selinus.

At in *Strabone*, inter Selinuntem & Celenderim, multa sunt interjecta. Hinc *regio Celenderitis* apud Plinium, l. 5. c. 27. Vide Bochart. *de Phœn. Colon.* l. 1. c. 5. Meminit ejus quoque Tacit. l. 2. *Annal.* c. 80. *Piso castellum Ciliciæ munitum admodum, cui nomen Celenderis, occupat.* Nominat id Josephus, l. 17. *Jud. Ant.* collocatque in via, quâ Romam ibatur, sed in eo scriptum *Celemnis*. Meminit & *Ptolemæus*. Antiquissimum id fuit, si Apollodoro fides, l. 3. qui conditionem ejus refert, ad Sandacum Tithoni nepotem: Ὃς, inquit, ἐκ Συρίας ἐλθὼν εἰς Κιλικίαν πόλιν ἔκτισε Κελένδεριν. Lipsius *ad illum locum Taciti.* Indè principium Ciliciæ ad Occidentem Artemidorus duxit, apud Strabonem, l. 14. Εἶθ' ὕστερον Μελανία ἡ Κιλικίας πόλις λιμένα ἔχουσα. τινὲς δὲ ταύτην ἀρχὴν τιθέασι τῆς Κιλικίας, οὐ τὸ Κορακήσιον, ὧν ἐστι καὶ Ἀρτεμίδωρος. Cùm alii ampliores ejus terminos à Melane amne, alii à Coracesio, inciperent. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 771.

CELENEUS, Cimmerius, ritus expiandi sontes cædibus docuit, Flacc. *l.* 3. *v.* 406.

CELER, pro Equite, Græcis κέλης, Æolibus κέλης, unde & *Celeres* & *Celetes* iidem. Val. Probus in *Notis*, TRIB. CEL. *Tribuni celerum vel celetum.* Servius ad *l.* 8. *Æn. Romulus cùm turbam civium non haberet, asylum condidit --- a vicinis civitatibus matrimonia postulavit, sed ab eis contemtus Celeres se Neptuno equestri Deo editurum proposuit*, &c. Atque inde *celer* pro veloci: nihil enim equô vel equite velocius. Posteà à flectendis in gyrum equis, *Flexutes* dicti sunt, vide infrà in hac voce, ut & in *Trossuli*; namque & sic appellati antiquitus sunt. Plura verò hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 81. Car. Paschal. *Coronar. l.* 6. *c.* 15. ut & infrà, in voce *Celeres*.

CELER, Consul, Collega Venantii An. Urb. Cond. 1262.

CELER, machinator Neronis, in domo, post exustam Romam, struenda, cui cum Severo ingenium & audacia erat, etiam quæ Natura denegavisset, per artem tentare & viribus Principis illudere. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 42.

CELER, aliò nomine *Fabius*, centurio, qui Remo transilienti mœnia, contra legem, rutrò caput displanavit. Sic dictus à celeri ex agro Latino in Etruriam fugâ.

CELER, prænomine *Publius*, accusante Asiâ, reus; quia eum Cæsar Nero absolvere nequibat, traxit senectâ, donec mortem obiret. Nam Celer interfectô Silanô proconsule, magnitudine sceleris cætera flagitia obtegebat. Tacit. *l.* 13. *Annal. c.* 33.

CELER Caninius, Rhetor, inter Præceptores Veri Imperatoris, apud Capitolin. *c.* 2.

CELER Metius, Juvenis illustris, ad quem extat Carmen Papinii Statii, *l.* 3. *Sylv.* 2. cui titulus, *Propempticon Metio Celeri*, ubi inter alia, *v.* 123.

------ ------ puer hic sudavit in armis
Notus adhuc tantùm majoris munere clavi.
Jam tamen & turmas facili prævertere gyro
Fortis & Eoas jaculo damnare sagittas.

Et suprà, *v.* 104.

----- Juvenem egregium, Latius cui ductor Eoa
Signa Palæstinasque dedit frænare cohortes, &c.

Fuit & *Celer* alius, qui ingestum Imperium ab exercitu sprevit, eô nomine, celebratus Claudiano, *Epithalamii Palladii & Celerinæ*, à quo & Celerina illa sponsa originem traxisse videtur. Casp. Barthius, *Animadvers. ad Statium Part.* 1. *p.* 290.

CELERES, dicti sunt apud Romanos trecenti robustissimi & ex nobilissimis familiis delecti juvenes, commendati suffragiis Curiarum, & deni per singulas Curias delecti, qui circa Regem essent, ipsum hastati per urbem assectarentur, & jussi exequerentur ministeria, in militia antesignani ac protectores, qui primi pugnam inirent & postremi se reciperent: Equites quidem, ubi campus esset ad equestre certamen accommodus; pedites verò in aspero loco & equis invio. Sic dicti vel à *celeritate* ministerii, vel à Duce suo, cui id nomen, vel à *Celere* quodam Romuli comite, qui eum in pugna contra Remum strenuè adjuverit Remumque occiderit, Plut. *in Romulo*, vide suprà. Certè primus illorum auctor Romulus fuit, qui hanc sibi securitatem lectamque juventam, contra omnes metus, circumdedit. Aliquando *Trossuli* iidem dicti leguntur, eo quòd hi soli, absque ulla peditum ope, urbem in Hetruria Trossulum dictam occupavêre, Plin. *l.* 33. *c.* 2. Aliter quoque *Flexuntes*, uti dictum suprà. Hi trecenti juvenes in tres centurias distincti, singulæ suum Præfectum habebant, qui Centurio dicebatur: quibus omnibus Præfectus seu Tribunus *Celerum* præerat: de quo Pomponius, *Tribunus seu Præfectus Celerum*, inquit, *fuit qui Equitibus præerat, & veluti secundum locum a Regibus obtinebat, quo in numero fuit Junius Brutus, qui auctor extitit Regis ejiciendi.* Custodiam *Celerum* deposuisse Numam Pompilium secundum Regem, scribit Plut. *in Numa*: quod si ita est, sequentibus Regibus eorum usum revocatum fuisse credendum, cùm etiam in reliquorum Regum vitis *Celerum* mentio fiat, ut vel ex solis his Plutarchi verbis modò laudatis patet. Vide Joh. Rosin. *Antiquit. Romanar. l.* 7. *c.* 4. Alterum ministrorum Regiorum genus, Lictores erant, vide ibi.

CELERINA, uxor Palladii Consulis. Vide Claudian. *in Epithalamio Palladii & Celerinæ*, non *Serenæ*, ut vulgò legitur. Probat id Dempsterus ex MS. suo & ipse Claudianus gentilitium nomen insinuat, cùm canit. *v.* 72.

Immensumque trabis Celerini robore lucum.

CELERINI, populi citerioris Hispaniæ Plinio, *l.* 3. *c.* 3.

CELERIUS, prænomine *Publius*, Eques Roman. Junii Silani eversor, Tacitus *l.* 13. *Annal. c.* 1.

CELES, apud Curtium, *l.* 4. *c.* 1. in epistola Alexandri ad Darium, *Celes, cujus nomen sumpsisti, Darius*, &c. quid notet, non adeò certum. Et quidem vocem de nihilo comparere sentit *Modius*, alii verò non sine ratione adesse. *Celes* enim, quæ vox comparet apud Plin. *l.* 34. *c.* 4. *Suidæ* & *Hesychio*, est eques, & equus unâ freni habenâ rectus, cursor, *hodie sellarius & singularis dictus.* Unde Κέλητες, *qui privis equis currerent*, J. C. Scaliger *Poetic. l.* 1. *c.* 22. Sic Plutarchus, inter tria illa læta, quæ unô eôdemque tempore Philippo patri Alexandri M. nuntiata sunt, alterô locô ponit, cum Ὀλύμπια ἵππῳ κέλητι νενικηκέναι, *Olympiis equô celete vicisse, in Alexandro M.* Itaque Curtius locô cognominis vocem usurpare potuit. Sed & Darius Hystaspis *Celes* dictus, h. e. eques præstans, ἱππεύς: cujus proin epitaphium apud Eustath. *Odyss.* ζ. *Celes & sagittarius optimus fui.* Nisi malis, eum sic dictum, quòd equi hinnientis auspiciô Rex Persarum creatus sit. Fortè & hôc nomine Darius ultimus irrisus fuit ab Alexandro, ut qui ante Regnum *Astandes*, h. e. cursor sive veredarius fuerat: quô sensu verba sic possunt legi, *Rex Alex. Dario Celeti. Ille cujus nomen sumpsisti*, &c. Adde, quod et hôc nomine fugam exprobrare potuit, quod desertô curru, quô sublimis prælium inierat, solitario equo insidens periculô se exposuisset, Freinshemius *ad loc.* Vide Eustathium *ad Il.* ο. *v.* 679. & *Odyss.* ε. ubi à κέλλω seu κέλλω vocis originem arcessit, nec non hic passim.

CELESTINUS, vide *Cælestinus*.

CELETÆ, populi Thraciæ non ignobiles, divisi in *majores* & *minores*, quorum hi sub Rhodope, illi sub Æmo, habitabant. Unde *Celetica* aquæ famâ nobiles. Salmas. *ad Trebellium Pollionem in Claudio*, *c.* 6.

CELETES, populi Thesprotiæ, Thessaliæ vicini. *Steph.*

CELETIZONTES Pueri, Græcè Κελητίζοντες, ex ære, inter opera Canachi memorantur Plinio, *l.* 34. *c.* 8. Est autem κελητίζω, equito & propriè de iis dicitur, qui desultorios equos regunt, de quibus vide infrà, in voce *Desultor*, item ubi de *Sarmatico Ludo*: ut & suprà in voce *Celer*.

CELETRUM, Macedoniæ urbs. Liv. *l.* 31. *c.* 40.

CELEUS, Rex Eleusinæ, pater Triptolemi, cui Ceres, quòd esset ab illo excepta hospitiô, commonstravit omnem agriculturæ rationem. Ejus vilis & rusticana supellex abiit in proverbium, Virg. *Georg. l.* 1. *v.* 165.

Virgea præterea Celei, vilisque supellex.

Schol. *in Aristoph. Equit.* De hoc sic Eusebius ad Num. 611. *Eleusinæ Celeus regnavit coævus Triptolemo, quem Philochorus ait longâ navi ad urbes accedentem distribuisse frumenta, & ob id suspicionem dedisse, quòd navis ejus serpens signatus fuerit.* Eustathius *in* 2. *Iliad.* ait, Cephalum patrem fuisse Celei, & Celeum Arcesii, qui Ulyssis avus fuit. Ex *Orat.* 1. Nazianzeni *contra Julian.* elici potest, Celeum pertinuisse ad familiam Cereris; ait enim: Τὰς Δήμητρος, καὶ τὸν Τριπτόλεμον ἐντεῦθεν, καὶ τὰς ὀργιασμούς, ὅτι δὲ καὶ Κελεὸς τε καὶ Ἰαμβος. Idem *Orat.* 2. Καὶ οὐδὲ Τριπτόλεμον, οὐ καὶ Κελεὸν, καὶ τοὺς μεγάλους ὀργιασμούς. Et *Orat. ad Sancta Lumina*: Οὐ δὲ Κόρη τις ἡμῖν ἁρπάζεται, καὶ Δημήτηρ πλανᾶται, καὶ Κελεοὺς τινὰς ἐπεισάγει καὶ Τριπτολέμους καὶ δράκοντας.

CELEUSMA, apud Martialem, *l.* 3. *Epigr.* 67. *v.* 1. *s.*

Cessatis pueri nihilque nostis;
Vatreno, Eridanoque pigriores:
Quorum per vada tarda navigantes,
Lentos tingitis ad celeusma remos:

Græcè κέλευσμα, clamor est & hortatio nautica, quâ se invicem nautæ, vel potiùs signum, quô nautas *Celeustes* hortatur, ut strenuè remis incumbant. A verbo κελεύω, *signum dare*, ut Plinius exponit, *l.* 18. *c.* 25. propriè de illo, qui remigibus signum dabat, quô remigare inciperent desinerentque. Hunc Græci proin Κελευστήν, Ennius *Portisculum* dixit, secundùm nonnullos,

------ ------ tonsamque tenentes
Parerent, observarent, portisculus signum
Cùm dare cœpisset.

Dabat autem is remigandi, imò & cessandi, signum perticâ; ut Coryphæus endosimum, h. e. canendi signum, pede, & Prætor mappâ, emittendarum quadrigarum, signum dabat, Ἀφέτης hinc appellatus. Vide Scaligerum *ad Varronem* & Festum, Casaubonum *ad Suetonium*, & *Plautum* mox. Lipsium *ad Senecam*, Carrionem, *Emendat. l.* 1. Merulam *ad Ennium*, Gothofredum *ad Festum*, & Salmas. *ad Solin. p.* 754. Joann. Frid. Gronovius verò *portisculum* ipsum instrumentum esse docet, malleum videl. quem manu tenens modum dederit classi, ut *Festus*; vel perticam, quam si incusserat, remiges non desinebant; si deposuisset, quiescebant à labore, ut Lutatius ait *ad sextam Thebaid.* Vide Gronov. *Observation. l.* 4. *c.* 56. & infrà in voce *Navigatio*, *Pausarius*, *Portisculus* & *Symphonia*. Ab hoc nautarum *Celeusmate*, elegant metaphorâ sumtâ, dixit Xenophon de agricultura, multis damnis affici, qui serit πρὶν κελεύσαι τὸν θεόν, h. e. Pliniô, *loc. cit.* vertente, *antequam Deus signum dederit*: imbre videl. qui occasum Vergiliarum sequi solet. In madida enim seri is vult, cùm alii siccâ terra placeat magis. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 734. ubi de veterum Christianorum *celeusmate*, suprà voce *Allelujah*. Apud Anglos suos, *celeusma* nautarum esse, *Via, via, cheerly mates*, addit *Scholiastes ad Martialem d. l.* &c. De *Celeustis* in Ludis Olymp. dicemus infrà, ubi de *Cursu*.

CELEUSUM, oppid. Vindeliciæ, ad confluentes Abusini fluv. in Danubium, nunc *Neustatt*, oppid. Bavariæ superioris medium ferme inter Ingolstadium & Ratisbonam. *Cluver.*

CELEZENÆ, *Suidas*, Κελεζηνοί, χώρα τῆς Ἀρμενίας, πλησίον Μελιτηνῆς, ἡ παρ' ἡμῖν Κελεζηνὴ ὀνομαζομένη.

CELIA, Norici oppid. Plin. *l.* 3. *c.* 24. In Stiria, ad Saanam fluv. qui paulo infra in Savum cadit, versùs confinium Carniolæ, Caput Comitatus perampli, sub Austriacis, cum duplici arce, ibi multæ antiquitates Romanæ sese exhibent; *Baudrand.* Urbs item Apuliæ Peucetiæ. *Ptol.* & Campaniæ, *Diodor.*

CELIA, & CERIA, potio Hispanis olim familiaris, teste Pliniô, *l.* 22. *c. ult.* cujus conficiendæ modum sic describit Paulus Orosius, *l.* 5. *c.* 7. *Postmodum diu obsidione coacti Numantini duabus desubito portis cuncti eruperunt, larga priùs potione usi, non vini, cujus is locus ferax non est, sed succô tritici per artem confectô, quem succum a calefaciendo Celiam vocant: suscitatur enim illa ignea vis germinis madefactæ frugis, ac deinde siccatur, & post in farinam redactæ molli succo admiscetur, quô fermentatô sapor austeritatis & calor ebrietatis adjicitur.* Unde liquet, non multum abludere *Celiam* à *cerevisia* fuisse, quæ quidem non ex tritico, sed ex hordeo conficitur: quin & à *celia*, seu *ceria*, vox *cerevisia* orta videtur. Imò cum Florus,

obsi-

obsidionem Numantinam describens, *l. 2. c. 18. Celiam* dicat è *frumento potionem* fuisse, sicque *ab indigenis* appellari, *frumenti* autem voce etiam hordeum contineatur, non malè quidam *celiam* seu *cerviam* Hispanorum, cum Gallorum *cerevisia*, eandem potionem faciunt. Tacitus *de Germ. mor. c. 23. Potui, humor ex hordeo aut frumento, in quandam similitudinem vini corruptus.* Certè Dani, ut Pontanus auctor est, *Oel* & Angli *Ael* cerevisiam vocant, vocibus ex *celia*, ut videtur, confictis. Ejusdem originis est Teutonicum *Godale*, quasi *Good-ael*, proba cerevisia, in *Regesto* Cameræ Computor. apud Car. du Fresne, quem vide in *Glossario*, ut & Boxhornium *Not. ad Tacit.*

CELIANUS, Magister Antonini Diadumeni: meliùs *Caelianus*, Æl. Lamprid. in *Antonino Diadum. c. 8. Hanc epistolam quidam ipsius, quidam Magistri ejus Caeliani ferunt, Afri quondam Rhetoris,* &c.

CELIDA, Pentapoleos regionis in Africa oppid. *Ptol.*

CELIDNUS, fluv. Macedoniæ, & ejus limes ab Austro, versùs Elymiotas, nunc *Salnich*, in Albania. In mare Adriaticum se exonerat, in parte Boreali sinus Ocnei.

CELINA, oppid. aliis Carnorum, nunc vicus *Maniage*, in provinc. Foro-Julii, ad *Celine* amnem, prope oppid. Montis regalis, 8. milliar. ab Aviano.

CELIOBRIGA Celerinorum, *Barcelos*, oppid. Portugalliæ ad Cælandum amnem, Ducatus titulô clarum. Aliàs Callaicorum Braccarensium fuit. *Sanson.*

CELIOMONS, vide *Cæliomons.*

CELION, vel CELIUS, Rex Eleusiniæ, pater Triptolemi. Vide Virgil. *Georg. l. 1.* Ovid. *Fast. l. 4.*

CELITA, Latinè *refugium*, vel *contractio*, aut *vocis declinatio*, nomen viri. Nehem. *c. 8. v. 7.*

CELIUM, ut legit apud *Anton. Varrerius*, urbs Hispaniæ quam putat *Ceice* esse prope *Tomar* urbem. Quibusdam est *Leira*, vide *Cælium.*

CELIUM, seu COELIUM, CEGLIE, oppid. aliàs Apuliæ Peucetiæ nunc provinc. Hydruntinæ, ad radices Apennini, 6. milliar. ab Hostunio Oriam versùs.

CELIUS, mons Romæ à *Celio*, nobilissimo Tuscorum Duce dictus. *Boccat.*

CELIUS Tatianus, meliùs *Attianus*, eques Romanus, inter tutores Hadriani Cæs. apud Spartian. *c. 1.*

CELLA, urbs Ducatus Luneburgens. Ducum sedes, quibus inde nomen. Ad Alleram fluv. cum arce eleganti & permunita, 6. leuc. à Brunsuico. Rami hujus *Cellensis*, auctor Wilhelmus fuit, frater Henrici, à quo Wolffenbutellanus ortus est: qui ambo fil. fuerunt Ernesti Lunebürgici, mortui A. C. 1546. Hic Wilhelmus, A. C. 1582. Comitatum Hojensem, cum Agnatis, A. C. verò 1585. Diepholtensem solus adiit: defunctus A. C. 1592. Huic cùm septem filii superessent, hi communi pactô constituêre, ut unô solùm uxorem ducente, quæ sors in Georgium cecidit, reliqui cœlibem agerent vitam. Hic, initio Hispanis in Belgio operam addicturus erat, nisi A. C. 1607. induciæ supervenissent. Daniæ dein Regi contra Suecos, A. C. 1615. Cæsari verò contra Danum militavit A. C. 1624. Sueciæ posteà Regi accessit, quô mortuô, tertiæ parti exercitus præfuit, & Hassis junctus, strenuè rem ad Hamelam, &c. gessit. Pace Pragensi A. C. 1635. Cæsari reconciliatus, causâ Brunsuigiæ successionis expeditâ, in principatu Calenbergensi à subditis receptus est, A. C. 1636. Post quæ iterum Suecis adstitit, donec in obsidione Guelferbyti A. C. 1641. defecit: pater Christiani Ludovici, cui Cellensis principatus: Georgii Wilhelmi, cui Hannoverana portio seu Calenbergica à patre relicta: Johannis Friderici, & Ernesti Augusti, qui Episcopus Osnabrugensis factus, ex Sophia Palatina, familiam propagare cœpit. Ex quibus unus ad Pontificios transiit, reliqui verò Evangelicæ Religionis tenaces, pro Imperio, contra Gallos ad Mosellam, & Suecos, in Ducatu Bremensi, fortiter feliciterque rem gerunt. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Syll. Geneal. Histor.*

CELLA, urbecul. Sueciæ, Imperialis, cognomentô in *Hammerbach*, ad Nagoltum amnem in Mortnavia tractu, 1. & dimid. leuc. à Pforzeno. Item, alia ad lacum cognomin. 3. leuc. à Constantia, in ditione Episcop. Constantiensis.

CELLA, apud A. Gellium, *l. 2. c. 10.* favissa est; ita enim ibi Varro, *favissas*, ait, *esse cellas quasdam & cisternas, quæ in area sub terra essent: ubi reponi solerent signa vetera, quæ ex eo Templo* (Capitolio scil.) *collapsa essent, & alia quædam religiosa è donis consecratis.* Propriè οἶκος κατάγειος, *oecus* seu *promtuarium subterraneum.* Vide infrà in voce *Cellarium*; & de signandi illas more, in voce *Signare* alibique. Apud Vitruvium *Cella ædis*, est interior ædes, h. e. interior Fani oecus, in quo simulachrum illius Divi, cui dicata erat ædes, cum ara ponebatur: Græci ναὸς propriè vocabant. Nempe in Græcorum ædibus sacris hæc erant, Pronaus primùm, dein πρόπυλα, qui & πυλὼν, post *Ædis cella*, ὁ ναός. Et quidem plerumque multæ *cellæ* in eodem consepto, præsertim si pluribus Divis una eademque ædes esset dedicata. Unam enim eandemque cellam pluribus Numinibus dicari non posse, respondere Pontifices, cùm Marcellus bello Gallico ad Clastidium votam ædem Honori & Virtuti dedicare vellet, apud Livium, *l. 27. c. 25. Quia, si de cœlo tacta, aut prodigii aliquid in ea factum esset, difficilis procuratio foret: quòd, utri Deo divina res fieret, sciri non posset, neque enim duobus, nisi certis Diis, ritè una hostia fieri.* Post cellam Ædis, ὀπισθόδομος vel posticum erat, ad idem ferè instar factum, ut πρόδομος seu pronaus. In plerisque Templis, & præcipuè fœminarum Dearum, interiores hæ cellæ etiam θάλαμοι Græcis dicti sunt & παστάδες, quarum foribus velum linteum variegatum, παστὸς dictum, oppandi solebat. Vide hîc in vocibus *Calyba*, *Pastas*, &c. In Christianorum Templis hujusmodi Cellæ respondebat Sacrarium, intima & ultima eorum, pars, nam ὀπισθόδομον non habebant, aliàs *Apsis*, sive *Concha*, dicta, Salmas. *ad Solin. p.* 1218.

CELLA & CELLULA, apud sequioris ævi Latinos, pro Monachorum domicilio, atque adeò pro ipso Monasterio, usurpari cœpêre. Unde *cellæ* vocem apud Gregorium M. *in Dial.* sæpius hôc sensu occurrentem, μοναστήριον *Zacharias* reddit. Nempe primitus Monachi divisis in *cellis* habitabant, in idem licèt Oratorium, psallendi aut sacra peragendi gratiâ convenirent, ut videre est apud Rufinum, *de Vitis Patrum l. 2. Præfat.* Cujusmodi *cellas cellulasque*, κελλία vocant Græci Scriptores passim; item μανδρας, ut dictum; interdum & σπήλαια. Atque inde *Cellarum* & κελλίων mansit nomen locis non paucis, ubi inædificatæ erant *Cellæ* Monachicæ, uti monti Larissæ, Macedoniæ vicino, qui βῶμος τῶν Κελλίων Annæ Comnenæ, *Alexiadis l. 5. Kellia* Innocentio III. *l. 13. Ep. 4.* dicitur: *Cellis* in Æmathia & *Cellis* in Bithynia, apud eandem Annam, *l. 14. Cellarum Thessalicarum* meminit Auctor *Itinerarii Hierosolym.* & Antonini; ut & alterius ejusdem appellationis in Ægypto, Sozom. *l. 6. c. 31.* & Nicephorus Call. *l. 11. c. 38.* Postquam verò Monachi prædia variis in vicis possidere cœperunt, eoque aliquot è suis mittere, qui & fruges colligerent, procurarentque reditus & ad Monasterium deferrent, hinc *Cellæ* vox ad Monasteriola quoque, seu, ut olim vocabant, *Abbatiolas* vel *Obedientias*, quæ majoribus suberant, seorsim extensa est. In cujusmodi *cellis* Monachi quoque nonnunquam destinati vitam degebant solitariam: unde Bonifacius VIII. *c. 3. de Verb. signific. Cellas* ejusmodi *loca secreta & solitaria* interpretatur, *quæ ab hominum separata convictu sunt, ad contemplandum & Deo vacandum specialiter deputata.* Sed & *cellæ* tales subinde ædificatæ sunt, crescente Monachorum numerô, ut ex Monasteriis eò mitterentur, qui aliis accedentibus darent locum. Iisdem enim in locis Oratoria etiam extructa, quibus deserviendis destinatus erat certus Monachorum numerus, à primario Monasterio dependens. Imò eôdem Monachos, in claustro moventes rixas turbasque, nonnunquam mitti consuevisse, discimus ex Concilio Paris. A. C. 1212. *part. 2. c. 24.* Atque hâc notione *cellam* Monasterio opponi, & unicuique Monasterio *cellam* suam assignari, *cellasque* tales *Cœnobiales cellas* appellari deprehendas passim. Plura vocis significata vide apud Car. du Fresne *Glossar.* & infrà in *Cellarium*, ubi de vocis origine.

CELLA Abbatis, vide *Abbatis Cella & Appenzella.*

CELLA Assa, una ex balnearum apud Romanos *cellis*, quam & *sudatoriam* dicebant Latini, item *Assam* simpliciter, Græci πυριατήριον, item λακωνικὸν, & ἀποδυτήριον. In ea vaporarium erat & siccô vapore corpora sudoribus exhauriebantur: unde & nomen, quòd in ea per *assum*, i. e. siccum vaporem eliceretur sudor. Vide suprà in voce *Assa.*

CELLA Balnearum, apud Veteres triplex erat, *Frigidaria*, *Tepidaria* & *Caldaria*: Οἶκοι & οἰκήματα Græci vocant. Quibus addit Salmasius *Cellam assam* & *Cellam Unctuariam*: quarum omnium meminit Dialogus Hadriani Imperatoris cum Epicteto, *Prima Caldaria: secunda Tepidaria: tertia Unctuaria: quarta Assa sudatoria: quinta Frigidaria.* Ubi tamen in ordine oecorum à reliquis Auctoribus, in descriptione balnearium harum cellarum, primam semper Frigidariam, postremam Caldariam collocantibus, receditur. Sed in balnearum dispositionibus ita cellæ cùm ædificatæ fuisse videantur, ut primô & summô locô statuerentur Frigidariæ, mediô Tepidariæ, tertiô & ultimô Caldariæ, juxta naturam scil. aquæ decurrentis, quæ de Piscina in Frigidariam, inde in Tepidariam, atque hinc in Caldariam, influebat; secundùm lavandi verò usum & consuetudinem, post balnea calentia & sudationes, in frigidam descenderent & frigidariam omnium postremam usurparent: hæc causa est, quare Auctor *Dialogi* hujus Frigidariam quintam nominârit, quartam Assam sudatoriam; nam ab assa sudatione ad frigidam exibant, uti docemur à Petronio & Seneca, *Ep. 87.* Salmas. *ad Vopisc. in Carino, c. 17.* Vide harum *Cellarum* quamque suô locô.

CELLA Caldaria, seu *Calidaria*, una ex Balnearum apud Veter. *cellis* seu oecis, & quidem ordine dispositionis ultima, ut ex Plinio, *l. 5. Ep. 6. Galeno* & *Luciano* discimus, qui omnes primô locô Frigidariam, secundô Tepidariam, tertiô Caldariam, ponunt, uti vidimus, vide quoque Vitruvium, *l. 5. c. 10.* In hac, ut & Tepidaria, alvei erant, vel solia, in quæ descendebant loturi & in quibus sedebant; eaque tria, Græcis πύελοι, ἀσάμινθοι, ἐμβάσεις & πύελοι; Plinio, *loc. cit. descensiones.* Qui alvei in his solùm duobus oecis locum habebant, ut in Frigidariis piscinæ, seu κολυμβήθραι. Hinc *alveus* de caldaria, apud Varronem: *Mihi puero modica una fuit tunica & toga: sine fasciis calceamenta: equus sine ephippio: balneum non quotidianum, alveus rarus.* Lucianus θερμὰς πυέλους caldariæ hos alveos vocat, &c. Sicut autem in Frigidariis natabant, sic in hisce sedebant lavantes, &c. *Caldarias* exhibuisse de nardo Heliogabalum Lampridius habet, *c. 24.* Vide Salmas. *ubi suprà.*

CELLA Curiæ, apud Jul. Capitolin. *in Pertinace, c. 4. De castris noctè quum ad Senatum venisset, & Cellam Curiæ jussisset aperiri, neque inveniretur Æditnus, in templo Concordiæ resedit:* ναΐδιον est, seu sacellum; recentiores *capellam* dicerent. Hanc, priusquam Curiam ingrederentur, ex Augusti præcepto, Senatores ingredi consuevêre. Sueton. *in Aug. c. 35.*

CELLA Dunensis, vulgò *Celle Dunaise*, vel *Celedunaise*, locus est Galliæ in Lemovicibus, à *Duno* proximo oppidulo cognominatus ad fluv. Crosam majorem, paulo antequam minore Crosâ augetur. Hadr. Vales. in voce *Crosa.*

CELLA Episcopi, seu *Episcopi cella*, German. *Bischoffzell*, oppid. Helvet. ad confluentes Sitteræ & Turi, in Turgea, parvum, sed elegans admodum, cum arce, & monasterio, à Salomone S. Galli Abbate & Episcopo Constantiensi, circa A. C. 891. extructo: Muniri cœptum est sub Ottone Imperatore ut contra Hungarorum irru-

prioreturum esset. Paret Episcopo Constantiensi ex parte, à quo Nobilitati A. C. 1115. oppignoratum fuit, per annos 100. Cætera *αὐτονομίᾳ* fruitur. Postquam enim ab Episcopis redemtum esset, insignia ab illis privilegia accepit, quæ ab Imperatoribus confirmata. Inprimis Henricus Episcopus in oppidum beneficus fuit, qui cives Senatus sententiæ stare, omni appellatione præcisâ, jussit, A. C. 1031. quod A. C. 1373. à Nicolao Episcopo confirmatum est. Ob quæ merita, cùm Episcopis fideliter adhæreret, ab hostibus eorum, tempore depositionis Friderici II. Imperatoris subitaneâ irruptione occupatum & combustum est. Reparatum dein, à Wenceslao Imperatore novô privilegiô est munitum, ne unquam ad extraneum tribunal cives rapiantur, &c. A' Sangallensibus & Abbatiscellanis captum est A. C. 1406. & 1407. Iterum arsit, A. C. 1419. de novo posteà privilegiis amplissimis ornatum, A. C. 1434. à Friderico, & A. C. 1468. ab Hermanno Episcopis. Habet autem Episcopus præfectum in arce, cui omnium mulctarum pars media cedit, cives verò oppidi proprium sibi Senatum legunt: à quo cùm Episcopus jusjurandum exigit, prius juramentô se obstringit, se illorum privilegia & immunitates nullâ ratione imminuturum. Cives sub suis signis cum Helvetiis militant, quorum tamen Præfectus nullum in eos imperium habet. Religio hîc Reformata viget, inter cives: quibus inter primos Euangelium annuntiavit Doctor Johannes Zuickius Constantiensis, mortuus A. C. 1542. Ferax virorum clarissimorum oppidum est. Hinc enim Theodorus Bibliander, Hugwaldus Mutius, Joh. Jongius, &c. prodierunt, quorum primus Tiguri, alter Basileæ, tertius Constantiæ docuêre. Hinc Zuingerorum Basiliensium, de Ecclesia & Academia, totaque adeò Re literaria optimè meritorum merentiumque prosapia ortum ducit: Hodieque Bartholomæo Anhornio Pastore, Theologo scriptis editis notissimo, gaudet. Vide Simler. *de Rep. Helv.* Stumpf. &c.

CELLA, vel CELLULA S. Eusicii, in Biturigum finibus ad Carum fluv. insigne monasterium, unde nomen oppido *Selles en Berry*, meliùs *Celle*. Fuit autem Eusicius eremita ac Monachus, sub Childerico majore ab eoque aditus est. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CELLA Frigidaria, una ex cellis Balnearibus veter. in qua ex *δεξαμενῇ* seu *κολυμβήθρᾳ* aqua primùm, inde in Tepidariam & Caldariam, defluebat. Hujus *κολυμβήθραι* seu *piscinæ* erant, sicut Caldariæ vel Tepidariæ alvei, unde piscina Caldariis semper opponitur. Lamprid. *in Alexandro Sev. c.* 30. *Atque ita nullus lavabatur, ut caldaria vel nunquam, vel rarò; piscinâ semper uteretur.* In iis itaque natabant lavantes, quemadmodum in Tepidariis & Caldariis sedentes aquâ perfundebantur à balneatore seu mediastino: locus primus erat, vide *suprà*.

CELLA Fructuaria, vide infrà *Villa*.

CELLA S. Genulphi, locus in Biturigibus, ad Naonem amnem, vulgò *Celle sur Nahon*, Turonibus confinis, ubi olim Dianæ fanum, a S. Genulpho ibi sepulto nomen habet. Haud procul à Stradensi Monasterio, ubi cœnobium à Wifredo & Oda, sub Pippino, extructum, cui suus Abbas est: appellatur autem vulgò *S. Genou*, seu S. Genulfi. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CELLA S. Jodoci, *S. Josse*, pagus Picardiæ, cum cœnobio.

CELLA S. Kanici, urbs ampla Hiberniæ, in Lagenia provinc. in Comitatu Kilkenniensi, ad Neorum. fluv. Vulgò *Kilkenny*, quod vide.

CELLA vel CELLULA S. Maxentii, monasterium in Pictonibus, à S. Maxentio, sub Chlodovæo & Alarico conditum. Abbatem habet, & oppido suum nomen dedit; Vulgò *S. Maxent*, ad Separim amnem, *la Sevre Niortoise*, in Pictavensi pago. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CELLA Sudatoria, vide suprà *Cella Assa*.

CELLA Suppositoria, occurrit apud Vopisc. in *Carino*, c. 19. *Balneis ita frigidis usus est, ut solent esse* cellæ suppositoriæ, *frigidariis semper nivalibus*: nec alibi usquam. Salmas. *Tepidariam* interpretatur sicque dictam à Vopisco vult, quod hæ, Frigidariis connexæ & *suppositæ* essent, utpote quæ exeuntem è frigidaria aquam exciperent. Nam de piscina seu *δεξαμενῇ* aqua per frigidariam cellam, primùm, deinde per Tepidariam, influebat in Caldariam. Vult itaque, Carinum balneis, h. e. caldariis usum esse non plus calidis, quàm solebant esse Cellæ Tepidariæ; Tepidariis verò ita frigidis, ut vulgi esse consueverant Frigidariæ: at Frigidariis semper nivalibus. Vide eum *Not. ad locum*.

CELLA Tepidaria, Cella itidem Balnearis, inter Frigidariam & Caldariam media, in qua, uti & in Caldaria, alvei erant seu *ἐμβάσεις*, *descensiones*, ubi, qui lavabant, sedentes à balneatore seu mediastino, aquâ perfundebantur. Vide suprà.

CELLA Vinaria, vide *Vinea* infrà.

CELLA Unctuaria, similiter in Balneis olim fuit, *Unctuarium* Plinio, *l.* 5. *Ep.* 6. Ἀλειπτήριος οἶκος Luciano, quam, statim post Tepidariam, à dextris collocatam, sic describit: *Μεθ' ὃν οἶκος τὸ μάλα φαιδρός, ἀλείψασθαι συμμέτρως παρεχόμενος, ἑκατέρωθεν εἰσόδους ἔχων Φρυγίῳ λίθῳ κατακεκοσμημένας, τοὺς ἀπὸ παλαίστρας εἰσιόντας δεχόμενος.* *Post quem -- ædes admodum splendidas, ungendi copiam affatim exhibens, utrinque habens aditus lapide Phrygiô exornatos, eos qui è Palæstra exeunt, excipiens.* Ejusdem cellæ meminit, Auctor *Dialogi* Hadriani Imperatoris cum Epicteto Philosopho, quem suprà laudavimus.

CELLÆ signum, quod Judæi masculi à 13. annis & suprà, extra domum, in superiori veste, in pectore, latitudinis 3. vel 4. digitorum, deferre jubebantur, memoratur in Concilio Arelat. *A. C.* 1234. *can.* 16. apud Car. du Fresne *Glossar*. Vide quoque infrà, ubi de *Judæis*.

CELLÆ, locus Macedoniæ. Item alius Africæ. *Antonin.* *Cella* præfectura, vide *Bremogarium*.

CELLARIENSES Species, *l.* 32. *Cod. Theodos. de erogat. milit. ann. Procuratores curiarum, annonarum & Cellariensium specierum gratiâ, quas in dignitatibus constituti, i. e. Rectores provinciarum & Comites solent accipere*: nempe cùm hi à Principibus in provincias mitterentur, vel è provinciis in Comitatum evocarentur, *salarium* est, apud Augustæ Historiæ Scriptores. Idem *Cellarium*, apud Æl. Lamprid. in *Heliogabalo*, c. 26. *Mittebat parasitis* procellarios *salarii annua vasa cum ranis & scorpiis & cum serpentibus*, &c. Hîc enim *Cellarium* non notat id, quod pro pensione cellæ solvebatur, quodque pro clientibus & parasitis Magnates & Patroni dependebant. Juvenalis, *Sat.* 9. *v.* 63.

—— —— Sed clamat pensio cellæ:

sed quod ex *cella* penuaria depromi consuevit: nempe, præter annonas, h. e. panem & frumentum; sal, vinum, oleum, carnem bubulam, lardum, alia; quæ omnia ministris Castrensibus, Parasitis & reliquis Domesticis Palatinæ domus, deferri solebant. Τὰ *κελλαρικὰ* Græci appellârunt, Auctor *Chronici* Alex. Palladius, *Histor. Lans.* c. 14. & Harmenopulus, *l.* 2. *tit.* 10. apud Car. du Fresne *Glossar*. Vide Salmas. *ad Lamprid. l. cit.* & infrà in voce *Cellarium*.

CELLARII, servi apud Romanos, quorum erat rem cibariam, quæ in penu fuit, adservare. Seneca, *Ep.* 122. *Circa lucem discurritur, pueri vocantur*, Cellarii, *Coqui tumultuantur, quæro quid sit? dicitur mulsum & alicam poposcisse, à balneo exisse.* Plin. *l.* 19. *c. ult.* *Apio eximunt Coci obsoniis acetum; eodem Cellarii in saccis odorem vino gravem.* Lamprid. *Heliogab. c.* 26. *Mittebat parasitis per Cellarios salarii annua vasa cum ranis & scorpiis, cum serpentibus & hujusmodi monstris.* Meminit quoque *Cellarii* Plautus, *Captiv. Actu* 4. *sc.* 2. *v.* 115.

Sume, posce, prome quidvis: te facio Cellarium.

Horatius eum *Promum* appellavit, *l.* 2. *Sat.* 2. *v.* 16. Vide *infrà*. A' *Cellario* verò nomen loci manavit, apud Lucæ Interpretem, *c.* 12. Augustin. *Confess. l.* 9. *c.* 8. & Cassianum *de instit. renunc. l.* 4. *c.* 8. Unde *Cellariolum*, apud Gregorium Turonens. *Mirac. l.* 2. *c.* 35. quod & *Promptuarium* vocat. Addam de *Cellariis* servis, qui & *Cellerarii*, illos aliquando curâsse, ut essent salvæ rationes, teste Ulpianô, *l.* 12. *ff. de instr. vel instrum. leg.* Cœterùm præbuisse familiæ potionem & cibum, ait Columell. *l.* 12. *c.* 2. eorumque diligentiam præceptis instruxisse M. Ambivium, Mænatem Licinium, & C. Matium, apud Eund. *l.* 12. *c.* 4. Vide Laur. Pignorium, *Comm. de Servis* & T. Popmam, *de operis eorum*.

CELLARIUM, seu CELLA, à reponendis celandisque rebus esculentis ac poculentis nomen accepit, teste *ad Terent.* Donatô. *Cellæ promæ* apud Tertullianum, *de Resurr. carn.* *Nisi quia in cellis promis caro salita & usui reposita servatur, depromenda illinc suô tempore.* Hinc *Cella penuaria*, cujus meminêre Suetonius, *Aug. c.* 6. Ulpianus, Turonensis, alii; nisi quòd exactè loquendo inter Penu ac *Cellarium* id intererat, quòd hoc paucorum dierum, illud longi temporis esset. In villa fructuaria Columella varias locat *Cellas*, *oleariam*, *torculariam*, *vinariam*, *defrutariam* & cæteras: quarum priorem exactè delineavit Vitruvius, *l.* 6. *c.* 9. Columella, *l.* 12. *c.* 50. & Palladius, *l.* 1. *tit.* 20. Instruunt eandem Cato *tit.* 13. Columella, *l. c.* & Neratius apud Ulpianum, *l.* 19. *ff. loc. & cond.* Posterioris, vinariæ nempe, unà cum servis doliaribus seu doliariis, quorum mentio in veter. marmore, typum exhibet ex antiquo itidem marmore, A. C. 1601. Augustæ Vindelicorum effosso M. Velserus, apud Laur. Pignorium *Comm. de servis*. Sed & servilia habitacula *Cellæ* nomine designata, legimus apud Columellam *de R. R. l.* 1. *c.* 6. quas *Cellas familiæ* dixit Cato. Hinc Seneca *de Tranq. c.* 8. ubi de Pompejano Demetrio, *Cui jam dudum divitiæ esse debuerant, duo Vicarii &* Cella *laxior*. Cicero quoque 2. *Philipp.* *Conchyliatis Cn. Pompeji peristromatis servorum in* Cellis *lectos stratos videres.* Sic apud Vitruvium, *l.* 6. *c.* 10. *Cellæ familiaricæ*, cellæ servorum sunt, non penuariæ, ut quidam voluêre. Et ab his *Cellis* Monachorum habitationes nomen mutuum sumpserunt, quòd essent, ut illæ serviles, arctæ & angustæ; quam sanè ob causam D. Hieronymus *in Hilarion.* & Joh. Cassianus, *de instit. renunc. c.* 12. *Cellulas* appellant, velut etiam Ennodius, *l.* 1. *Ep.* 5. *Monachos cellulanos*: imò & D. Gregorius, *Dial. l.* 1. & 4. Monasterium ipsum non rarò *Cellam* appellat. Vide suprà. *Cellæ* verò *meretriciæ* satis notæ sunt ex Petronio, Martiale, Juvenali, cujus carmen unius literulæ mutatione depravatum, *Sat.* 3. *v.* 136.

Et dubitas altâ Chionem deducere sellâ:

Vir Doctus corrigit, *cellam* reponendo: *Alta enim cella fornix est*, inquiens. Quam conjecturam confirmat, ejusdem Poëtæ, *Sat.* 6. *v.* 121. verbis hisce,

Intravit calidum veteri centone lupanar,
Et Cellam *vacuam.*

Et *ibid. v.* 128.

—— Sed quod potuit, tamen ultima Cellam
Clausit.

Vide Laur. Pignorium *ubi suprà*. Nec omittendum, eundem in Villa rustica, Culinæ proximum statuere Valetudinarium, tum *Cellas* servorum solutorum fuisse, vide Columellam, *l. c.*

CELLENSIS lacus, aliàs Acronius. Per ipsum Rhenus decurrit à Constantia Basileam versùs; in Suevia est & confinio Helvetiorum.

CELLERARIA, in Monasteriis fœminarum, nomen officii consimilis cum Cellerario, in Monasteriis Virorum: quod describitur fusè à Petro Abælardo *p.* 157. & in *Synodo* Aquisgranensi apud Car. du Fresne in *Glossar*.

CELLE-

CELLERARIUS, vel CELLARIUS, juxta concil. Aquisgranense, sub Stephano V. A.C. 861. can. 140. Officialis est in Monasterio, qui fratrum stipendia servat & administrat: pistrinum etiam curant, ne ministri ibidem deputati, annonam eorum aut furtim surripiant, aut negligenter tenendo dissipent. Crevit dein munus, & in Abbatia S. Edmundi Buriensis, illustris ædium pars cum latifundiis ejus muneri designata sunt, verba sunt Henr. Spelmanni *Glossar. Archæol.* Vide & suprà.

CELLIOTA, Græcè Κελλιώτης, apud Phrantzem, *l. 2. c. 1. Hic quoque mos tenet, ut Celliotæ Imperatoris, ad sepulchrum ejus, usque ad prima sacra funeralia sive justa perseverent*, intimum in Aula Imperatoris Constantinopoli Cubicularium denotat. Hi claves ædium, in quibus Despotæ seu Imperatorum filii habitabant, asservare solebant, ut, quoties vellent, illas ingredi, inspicere ac referre possent, an aliquid in patrem illi machinarentur: unde *Speculatores Secreti* sunt dicti. Vide Macros Fratres in *Hieroics*.

de CELLIS Petrus, vide *Petrus*.

CELLIUS Matthias, Cæsaispergius, primus Argentinæ Euangelizare cœpit, anno ætat. 45. A.C. 1522. obiit, A.C. 1548. ætat. 71.

CELLONÆENSES, Scythica gens. *Phavorinus*.

CELLOS, vicus Tripolitanæ regionis in Africa. *Antonin.*

CELLULÆ Publicæ leg. 3. *Cod. Theodos. de studiis liberal. Urb. Constantinopol.* eædem cum *Pergulis Magistralibus*, de quibus vide infra. De *cellulis* verò Monachorum, suprà in voce *Cella*. Apud Chrysostomum, Κελλίον τοῦ Χριστοῦ, *Cellula Christi*, vocatur locus ab Æde sacra segregatus, & subterraneus, in quo Christiani olim hospites excipiebant: Ξενοδοχεῖον τῶν ξένων Basilio, Ξενῶν eidem Chrysostomo alibi, ut infrà videbimus, ubi de voce *Xenodochium* &c. Inde *Cellulani*, apud Sidonium, *l. 9. Ep. 3. De Senatu Lirinensium Cellulanorum*: Dorotheo *doctr. 16.* Κελλιῶται: Monachi sunt in eadem *Cella*, *Cellula* aut Monasterio habitantes: quibus opponuntur cæteri, qui seorsim in diversis & dispersis per eremum *cellulis* habitabant. Eôdem nomine dicebatur Contubernalis, quem, ad amoliendas maledicorum calumnias, habere jussi sunt Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, ut est, apud Gregorium M. *l. 4. Ep. 44.* in *Capitular. Car. M. l. 5. c. 174.* alibi. Occasionem instituti Symmachus Papa præbuit, uti videre est apud Ennodium *Opusc. 7.* cui tit. *Præceptum, quando jussi sunt omnes Episcopi* Cellulanos *habere*. Vide Sirmondum *Not. ad eum*, & infrà in vocibus *Concellita*, *Syncellita*, *Syncellus*, &c.

CELMIS, unus fuit ex Idæis Dactylis, qui cùm Matrem Deorum stupro violâsset, deinde à reliquis fratribus rejectus est. Ab hoc ferrum solidissimum cudi solebat, unde Proverb. *Celmis in ferro*. Zenodotus, Clem. Alex. [illegible] Κέλμιν [illegible]. Vide Scaliger. *ad Euseb. p. 58.* & Palmerium *ad Marmor. Arundel. p. 688.*

CELMUS, Jovis nutritius, quem & parvulus adhuc Jupiter plurimùm amavit. Cæterùm cùm aliquando mortalem esse Jovem dixisset, Jupiter injuriæ memor, cùm Saturno expulso rerum jam poteretur, in adamantem lapidem eum commutavit, Ovid. *l. 4. Met. Fab. 7. v. 281.*

Te quoque nunc adamas quondam fidissime parvo
Celmi Jovi. — —

CELNIUS, fluv. in Rossia comitatu Scotiæ, *Killias* Camdeno. Quibusdam est *Beggie*, in Buchania provinc. versus Ortum. *Baudrandus.*

CELONÆ, Asiæ oppid. in Mesopotamia. *Diodorus.*

CELONES, in antiquo Lucii exemplari, apud Salmasium, ex Græco est κήλων, unde κηλώνιον, apud Herodotum, *l. 1.* [illegible]. Ἐκκηλωνίῳ, apud eundem, *l. 6.* de bitumine, [illegible]. Quod instrumentum notat, aquæ ex puteis hauriendæ aptum: Latinis *tolleno*, voce è Græco mutuatâ. Machina nempe fuit [illegible], *tolli ac demitti solita*, cui alligatus erat situlus seu cadus aquæ hauriendæ. Herodotus γαυλὸς vocat, Græci ἄντλον, Latini *anclum*, Lucretius, *l. 5. v. 517. haustrum* quoque. Vide Salmas. *ad Solin. p. 589.* & infrà in voce *Tolleno*.

CELOX, navis genus, de quo vide infrà *Navis*.

CELREDUS, vel CEOLREDUS, Merciorum Rex, post Ethelredum, rebus contra Inam West-Saxonum Regem gestis clarus. Obiit A. C. 717. regni 8. Beda, qui tunc vixit, *Histor. Anglic.*

CELRICUS, Rex quartus West-Saxonum, in Anglia, post patruum Ceaulinum, prudentiâ inclytus, regnavit ann. 6. *Beda, Polydorus Virg.*

CELSA, Ilergetum in Hispania urbs. *Ptol.* Item alia ad Iberum. *Strabo*, nisi fortè eadem sit, vide Casaub. ad Strabonem, *l. 3.*

CELSE nati, apud Statium in *Lacrymis Etrusci*, *l. 3. Sylv. 3. v. 145.*

— — — *Lævoque ignobile ferrum*
Exuit & celsæ natorum æquavit honore:

Equites sunt, quorum honori Libertinus, de quo hic Poëta, æquabatur, cùm, exutis annulis ferreis, aureos, à Principe sibi concessos, indueret. *Celsi*, Equites certè passim dicuntur, quasi perpetuô propriôque epithetô:

Celsi *prætereunt austera Poëmata Rhamnes*, &c.

Salmas. ad *Capitolin. in Opilio Macrino*, *c. 4.* Facit huc, quòd *Celsus* ex Græco κέλης, *celer*, seu *celes*, de qua voce retro dictum, *Festo* deducitur. Posteà & Judices *Celsi* dici cœpêre, uti legimus apud Marcellin. *l. 28. & Judicibus celsis, itidemque minoribus*, Præfectus apud Calvinum *Lexic. Jurid.* Iidem & *Splendidi* & *Splendidissimi* ab Auctoribus, singulari quodam velut privilegiô Ordinis, nuncupantur; Casp. Barthius, *Animadv. ad Statium d. l.*

CELSENSES, citerioris Hispaniæ populi. Plin. *l. 3. c. 3.*

CELSINANIÆ, cella est in Gallia, Cluniaco subjecta, dicta à Celsino: In Arvernis diœcesique Claromontensi: à S. Odilone vel à fundamentis extructa, vel restaurata, vulgò *Saufillanges*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CELSINUS, Consiliarius Diocletiani, memoratur Vopisco in *Aureliano*, c. 44.

CELSIORES, Doctores legum dicuntur, *l. 2. Cod. de Offic. div. Judic.* quos *Honoratos* appellat Constitutio, *l. 3. Cod. eod. Eorum enim judicio Judices provehuntur — Jurisperitorum judicio & examine Judices futuri probandi sunt. Illi merito Patres appellantur, cùm à Judicibus Fratres vocari vetentur*, dictâ *l. 2.* apud Fund.

CELSITUDO, titulus honorarius Regum, apud Nicolaum I. Pontificem Roman. *Ep. 76. 77.* Vide Beslium in *Comitibus Pictav. p. 77.* Hodie Principum est illustriorum: sic Henricum Fridericum Principem Auriacum, post recuperatam trimestri obsidione Bredam, *Celsitudinis* axiomate, à Ludovico XIII. Gall. Reg. mactatum, legimus apud Joannem Lætum *Compend. Histor. Univ.*

CELSONA, urbs ampla Cataloniæ, ad pedes montium. 11. leuc. à Vico in Occas. 8. à Minorissa in Boream. Juxta amnem *Cardoner*. *Solsone* Gallis, à quibus antea munita est.

CELSUS, cognomen perpetuum Equitum Romanorum. Vide suprà *Celsæ nati*.

CELSUS, tyrannus, septiduum imperavit. Pollio, *de 30. tyr. c. 28.* Item Patricius, Guntrani Regis exercituum Dux, Arelatum cepit.

CELSUS, plagiarius ab Horatio notatus, *l. 1. Ep. 3. v. 15.*

Quid mihi Celsus agit, monitus, multumque monendus,
Privatas ut quærat opes, & tangere vitet
Scripta Palatinus quæcunque recepit Apollo.

Plures ejusdem nominis Trajano & Adriano Imperatorib. vixisse neminem latet Historiæ vel mediocriter studiosum. Celsi Jurisperiti Spartianus meminit, *in Adriano*, *c. 18. Cùm judicaret*, inquit, *in concilio habuit non amicos suos aut comites solùm, sed Jurisconsultos, & præcipuè Julium Celsum.* Alium *Celsum* consularem virum tunc temporis vixisse, nobis retulit quoque prædictus author, *c. 4.* his verbis: *In adoptionis spem venit, Palmâ & Celsô, inimicis semper suis.* Hic jussu Adriani interfectus, *c. 7.* Tertii, quartique Memoriam ab Origene accepimus, qui in primo, *contra Celsum*, qui scriptô editô Christianos lacessiverat, nobis aliqualem utriusque notitiam suppeditavit: Δύο δὲ, inquit, παρειλήφαμεν Κέλσους γεγονέναι Ἐπικουρείους, τὸν μὲν πρότερον ἐπὶ Νέρωνος, τοῦτον δὲ κατ' Ἀδριανὸν καὶ κατωτέρω. Vide Spencerum, *in Annot. ad Origen. p. 3.* Hunc posteriorem à Luciano Pseudomantes dedicatus. Baron. *A. C. 132. n. 16.* Volaterr. *l. 14. Anthrop.* Gassendus, *de vita Epicuri*, *l. 2. c. 6.* Fuit etiam Corn. *Celsus* Medicus sub Cæsare Tiberio, qui methodicam Asclepiadis sectam sequebatur, itaque Jo. Heurnius medicus doctissimus ait; *Pluris Latinitatem ejus, quàm medicinam fieri oportere.* Ejus meminit Quintilian. *l. 12. c. ult. Quid plura? cùm etiam Corn. Celsus, mediocri vir ingenio, non solùm de his omnibus conscripserit artibus, sed amplius rei militaris & Rusticæ etiam & medicinæ præcepta reliquerit.* De Rhetorica scripsisse ex eodem Quintiliano, *l. 2. c. 15. & l. 3. c. 6.* constare potest. Libros *de R. R.* sæpissimè laudat Columella, circa cujus tempora etiam fuit; nam *l. 1. c. 1.* ita scribit: *Non minorem laudem meruerunt nostrorum temporum viri Corn. Celsus & Julius Atticus, quippe Cornelius totum corpus disciplinæ quinque libris complexus est.* Eundem etiam de Philosophiâ scripsisse Quintilianus testis est, *l. 10. c. 1. sub finem.* Ælius Julius *Celsus* fuit multò recentior, qui & de vita Cæsaris scripsit & commentarios Cæsaris recensuit an corrupit. Vide Voss. *de Histor. Lat. l. 1. c. 13. & Instit. Orat. c. 3. sect. 10.* itemque Salmas. *Prolog. Exercit. Plin. sub finem.*

CELSUS Ælianus, Consul cum Claudio Juliano, sub Maximo & Balbino Imperatorib. apud Capitolin. in *Vita* horum, c. 17.

CELSUS Julianus, vide *Julianus*.

CELSUS Maphæus Veronensis, secul. 15. opus quoddam Historicum scripsit, de quo vide Voss. *l. 3. de Hist. Lat. c. 8. p. 620.*

CELSUS Marius, vide *Marius*.

CELSUS Stipator, memoratur Trebellio Pollioni in XXX. *Tyrannis*, *c. 10.* ubi Claudii ad Regillianum epistola recensetur.

Jul. CELSUS JCtus inter eos, quos in concilio habuit Hadrianus Cæsar, memoratur Spartiano, *loc. cit.* ubi *Juventium Celsum* jubet legi Janus Gruterus, *Notis ad loc.*

CELTÆ, populi Galliæ Comatæ inter Garumnam & Sequanam fluvios, ita dicti, ut vulgò volunt, à *Celto* Polyphemi ex Galathea filio, *Appianus*. Alii à Celte, IX. Gallorum veterum Rege. Aliud etymon suppeditat nobis vir magnus *Phaleg*, *l. 3. c. 6.* In Talmudico tractatu *Nidda*, inquit, [illegible] pro *croco* sumitur, siquidem fides Hebræis, & viris undecunque doctis Bodeetiano & Buxtorfio. Idem autem [illegible] si libeat Chaldæô more inflectere, fit [illegible] *Chalta*, vel *Chelta* vox proximè accedens ad *Celtas*: Ita croceis capillis Galli tam Celtarum & Galatarum, quàm Rhodaniorum nomen debebunt. Sanè Gallos [illegible] passim appellari notat vir doctissimus *Is. Voss. Diodor. Sic.* Οἱ δὲ Γαλάται [illegible]. Strabo de Britannis, *l. 4.* Οἱ δὲ ἄνδρες [illegible] Κελτῶν [illegible]. Atque ob hoc ipsum, Britannos Gallicæ esse originis, conjectat Jornandes, *Historia Gothorum c. 9.* quòd illis sint *rutilæ comæ*. Ubi *rutilas* dixit

pro *flavis*, quomodo Ammianus, *l.* 15. *Candidi pænè Galli sunt omnes & rutili*; capillitii ratione scilicet. Claudian. *in Rufinum*, *l.* 2. *v.* 110.

Inde truces flavo comitantur vertice Galli.

Bodinus *in Methodo*, *c.* 9. *Celtas*, quasi κελῆτας dictos voluit, quia liberis equis, haud stratis, aut ad currum junctis vehi consuevissent. *Lazius à Galatis*, per contractionem. Strabo ait, Κελτοὺς appellatos διὰ τὴν ἐπιφάνειαν, quod authoritate prævaluerint, sive quòd robusta & valens natio fuerit. Id sonat *Celten* hodiè, Germanorum linguâ. Nominis vestigium remanet in *Geldern*. Belgis quoque *Gelte-baars* est pisciculus melioris notæ: & *Gildas*, *bos præstans valore*, Pontanus. Horum regio Κελτικὴ dicitur, quæ apud vetustissimos Græcos ea tantùm Galliæ erat pars, quam mare mediterraneum alluit, nam eam tantum noverant. Posteà verò id nomen etiam ad alias partes, quas paulatim cognosci cœpère, translatum est, donec tandem toti Galliæ, postquam tota cognita fuit, est attributum. Idem de Romanâ Galliæ appellatione sentiendum: Nam qui *Celtæ* propriè appellantur, ii à Romanis *Galli* dicti sunt, auctore Cæsare, *l.* 1. *c.* 1. *Bell. Gall.* deinde ea vox latiùs accipi cœpit. *Polybius* autem, Κελτικὴν propriò nomine appellat eam Australiæ oræ partem, quæ est inter Narbonem & Pyrenæos, *Casaubonus*. Horum Imperium celebre, sub Ambigato, Rege Biturigum, qui Tarquinii Prisci tempore vixerat, Liv *l.* 5. Porrò Celtarum nomine, præterquam quòd quidquid Europæarum gentium erat, antiquissimis temporibus illud continebat, dein factâ regionum & populorum distinctione, & unicuique propriò nomine indito, veteres non solùm Gallos intelligebant, auctore *Appiano*, sed & Germanos, ut ex Herodoto, *l.* 2. & 4. aliisque constat. Maximè tamen eos Germanos fuisse crediderim; quippe quòd Aristoteles *Polit. l.* 7. hunc morem tribuit Celtis, quòd recens natos ad fluvium explorarent, quod ipsum Germanorum moribus tribui apud Cæsarem & Melam legas. Eodem refero Græci Poëtæ testimonium de Celtis, probantibus prolem spuriam vel legitimam Rheni lavacrô. Sunt enim Celtæ Germani, qui Celticâ dictâ Galliâ expulsis Gallis, aut saltem iis permixti trans Rhenum consederunt; unde factum, teste Dione, *l.* 39. ut Celtæ unô nomine sint appellati, ἑκατέρων οἱ ἐπ' ἀμφότερα τοῦ ποταμοῦ οἰκοῦντες. Quemadmodum enim veteres Romani gentem utramque (*Gallos & Germanos*) nondum satis sibi cognitam *Gallorum* vocabulô nuncupârunt, ita Græci *Celtarum* nomen utrisque indiderunt. Hinc Herodotus Danubium in *Celtis* oriri scribit, cùm illum in Germania & quidem in eo tractu, quem *Baronatum* vocant, profluere constet. Sed & Bassus Poeta, Germanicum cum Celtis pugnâsse canit. At eô tempore nulli ad Septentriones populi, præter quàm Germani, cum Romanis bella gessêre. Hujus rei ignorantia multis errandi causam præbuit tribuentibus Gallis, quæ liquet esse Germanorum. Refert Appianus, satellitem illum, qui ad occidendum Marium in carcerem missus est, *Celtam* fuisse: at Paterculus *Germanum* fuisse testatur, *l.* 2. *c.* 19. Sic Strabo profectos ad Alexandrum Magnum, in Getis cum agentem, *Celtas* memorat, haud dubiè Germanos intelligens. Illud unum præterea addendum, eam fuisse *Celtarum* audaciam & fortitudinem, ut Aristoteles hujusmodi audaciam, quæ cum propriæ salutis contemptu fit, *Celticam* vocaverit. *Nic. Lloydius. Baudrando*, Celtæ fuère populi Galliæ, à quibus una pars *Gallia Celtica* dicta, olim amplissima. Præter Lugdunensem enim & populos intra Ligerim & Garumnam fluv. Massiliam usque atque Narbonem extendebatur, *Strab.* Posteà angustior, vulgò *Lugdunensis* dicta est. Qui fines ejus sub Cæsare, qui sub Augusto, vide Cluver. *l.* 2. Sanson. *de antiqua Gall.* Ausonius Gallos sive *Celtas* à Belgis Matronâ fluviô dividi, disertè testatur, in *sua Mosella*, *v.* 461.

Non tibi se Liger anteferet, non Axona præceps,
Matrona non Gallos Belgasque intersita fines.

In quæ verba Hadr. Valesius, *Certè*, inquit, *Matrona Gallos vel Celtas à Belgis dividit, non dividit, saltem exactè, Sequana, fluvius minor: quod tamen Julius Cæsar, Plinius, Ptolemæus, Ammianus Marcellinus, aliique plurimi affirmant.*

CELTÆ, inter Scytharum populos, à Claudio II. Imperatore devictos, apud Trebellium, *in Claud. c.* 6. *Denique Scytharum diversi populi, Deuini* --- Celtæ *etiam & Heruli in Romanum solum & Rempubl. prædæ cupiditate, venerunt*, &c. quinam sint, hærent Viri docti. *Celetas* posse legi, Thraciæ popul. ait Salmasius; unde *Celetica* & *Celtica* equæ famâ nobiles, quarum numerum captum esse magnum, idem Auctor in *seqq.* refert. Certè Threciscos equos Veterib. celebratos fuisse notum; vide eum *Not. ad loc.*

CELTES, meliùs *Cestes*, Ausonio, *Epigr.* 57. *v.* 6. *cælum à cælo*, i.e. γλύφω, in veteri lapide apud Gruterum & Aldum: *Nam neque hic atramentum, vel papyrus, aut membrana ulla adhuc, sed malleolo & exitu litteras silex*: stylus est ferreus, Græcè γλυφεῖον, quô antiquissimi literas saxis & lateribus insculpsère. Apud veterem Interpretem Jobi, *c.* 19. *v.* 24. *Quis mihi det, ut exarentur in libro stylo ferreo, aut plumbi lamina, vel celte sculpantur in silice!* Vide Gerh. Joh. Voss. *de Arte Gramm. l.* 1. *c.* 35.

CELTES Conradus, vide *Conradus*.

CELTES Protucius Conradus, Suinfurto ad Mœnum oriundus, seculô 15. à Friderico Imperatore Poëta coronatus est, primus Germanorum id honoris adeptus. Discipulus fuit Rodolphi Agricolæ, in Germania, Marsilii Ficini, Sabellici, Pomponii, &c. in Italia. Scriptis Poëticis Historicisque clarus, obiit A. C. 1505. ætat. 49. Lil. Giraldus, *dial.* 2 *de Poët.* Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 10.

CELTIACA, oppid. Hispan. in conventu Hispalensi. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

CELTIBERI, Hispan. populi à *Celtis* originem traxisse creduntur, qui cum venissent ad *Iberum* fluv. ibique consedissent, assumptô ad nomen suum fluvii nomine, juxta quem consederunt, *Celtiberi* dicti sunt, & eorum regio *Celtiberia* vulgò *Arragon*. *Nic. Lloydius*. Arragonia & Castella, *Moret*. Lucanus, *l.* 4. *v.* 10.

---- *Profugique à gente vetustâ*
Gallorum Celtæ miscentes nomen Iberis.

Silius, *l.* 3. *v.* 340.

Venêre & Celtæ sociati nomen Iberis.

Robur Hispaniæ eos vocat Florus, *l.* 2. *c.* 17. Romanis & Pœnis, magna cum fortitudinis gloria, restiterunt. Diodor. *l.* 6. Strab. *l.* 4. Plin. *l.* 3. *c.* 1. Liv. *l.* 5. Florus, *loc. cit.*

CELTICA, vide *Celtæ*.

CELTICÆ Comes Odo, sororius Rodulfi Burgundiæ Regis, Conrado II. Imperatori pro filio Henrico, quem hæredem Rex scripserat, Burgundiam vindicans frustra restitit, A. C. 1033. Freling. *l.* 6. *c.* 30. &c.

CELTICI, Hispaniæ populi à *Celtis* oriundi. Meminit eorum Strabo, *l.* 3. ἔσχατοι δ' οἰκοῦσιν Ἀρτάβροι περὶ τὴν ἄκραν, ἣ καλεῖται Νέριον, ἣ καὶ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς καὶ τῆς βορείου πέρας ἐστί, περιοικοῦσι δ' αὐτὴν Κελτικοί, *Ultimi autem habitant Artabri circa promontorium Nerium, quod Hesperii lateris Boreique extremum est: circum illud autem habitant Celtici.* Unde & *Celticum* promontor. Sunt autem hi, quos *Nerienses* cognomine dicit vocatos Plinius, *l.* 4. *c.* 20. à promontor. scilicet Nerio, ut ab aliis *Celticis* distinguerentur, qui dicebantur *Præsamarci*. In Tarraconensi provinc. quos à Celtiberis in Lusitaniam advenisse, idem ait, *l.* 3. *c.* 1. Regionem, quæ à Bæti ad Anam tendit, in duas fuisse divisam gentes addens, Turdulos & *Celticos*. Strabo verò *Celticos* hos *Tarraconenses* seu *Ameuses*, quos iterum in *Nerienses* & *Præsamarcos* divisit, à *Celticis Bæticæ* oriundos vult. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. p.* 276. & *seqq.* & suprà ubi de *Arotrebarum promontor.* Hoc enim idem cum *Celtico*, ab accolis sic dictum. *Celticorum* autem *Bæticæ* oppida, communia habere nomina cum Celtiberorum oppidis, cognominibus tantum distingui, ut Seria e.g. dicatur *Fama Julia*, Nertobriga, *Concordia* Julia, Segida, *Restituta Julia*, &c. habet Plinius, *l.* 3. *c.* 3. Sed eum Turdulorum oppida pro Celticis numerare, docet Salmas. *ibidem*.

CELTICUM, Hispan. promontorium, quod *finem Terræ* hodiè vulgus peregrinorum vocat. *Vadianus*.

CELTILLUS, Arvernus, Vercingetorigis pater, qui totius Principatum Galliæ obtinuit, & ob eam causam, quòd regnum appetebat, à civitate est interfectus. Cæsar *l.* 7. *Com. c.* 4.

CELTORII, Galliæ populi prope Senones. Plut. *in Cam.*

CELTOSCYTHÆ, gens septentrionalis. Strabo, *l.* 10.

CELTUM, urbs Hispaniæ inter Hispalim & Emeritam. *Antonin.*

CELTZENE, urbs Armeniæ, olim Episcopalis dein Archiepiscopalis sub Patriarcha Constantinopolitano. Etiam *Keltzene*.

CELURCA, oppid. Scotiæ, in ora littorali maris German. ubi olim Horestæ populi 7. milliar. Scotic. à Brechinio in Ortum. Vulgo *Monros*. Vide *Mons rosarum*.

CELYDNUS, vide *Celidnus*.

CEMA mons, aliis *Cemenus*, in Italia & Alpibus, in Comitatu Nicæensi, in Vicariatu S. Stephani, prope castrum S. Stephani, juxta fontes Tineæ fluv. Hic ostenduntur rudera magnæ urbis, vulgo *Camelion* seu *Camella*, teste Brietiô, aliis Cemenelio seu Cemenæum. *Acema* olim. *Baudrand*.

CEMA, Narbonensis provinciæ fluvius in Alpium monte *Cemeno* profusus. Plinius, *l.* 3. *c.* 4. Aliàs *Acema*, vide itaque suô locô.

CEMANDRI, populi in parte Illyrici. *Jornandes*.

CEMBANI, Arabiæ Felicis populi. Plin. *l.* 6. *c.* 28

CEMBELLUM, Gall. *Cembel*, Hastiludii seu Torneamenti species, ut censet *Falcetus*: quæ quidem vox sæpius occurrit, apud Poëtas Gallos, Car. du Fresne *Glossar*.

CEMENELEON, oppid. Liguriæ in Alpibus, dicitur & Cemeleon Plinio, *l.* 3. *c.* 5. quasi à *Cemeno* monte. Hôc locô, teste *Leandrô*, Varus fluv. originem sumit, diciturque nunc *monte Camelione*, sed hoc montis nomen est, non urbis. Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 1. *p.* 66. Nunc viculus, vulgò *Cimies*, 6. milliar. à Nicæa in Boream. Historia ejus hæc. Olim urbs in Galliis comprehensa, etiam *urbs Vediantiorum*, alii habent, *Vendiatiorum*, Plin. *loc. cit.* & *Ptol.* dicta est: in provinc. Alpium Maritimarum, penultimô locô collocata, in *veterib. Notit.* Sedes Præfecti Alpium maritimarum, magnifica admodum, ut amphitheatri, aquæductuum, & templi Apollinis rudera testantur. Episcopalis quoque fuit, ubi Pontius, sub Valeriano & Galieno martyr, Amantius, qui A. C. 381. Concilio Aquilejæ interfuit, Valerianus, &c. A Gothis Vandalisque, vel ut alii volunt, à Lombardis, aut Saracenis destructa, sede Episcopali Nicæam translatâ, quæ, ex ruinis Cemeles, in opulentam egregiamque urbem excrevit. Distat ab oppido Cemenelio mons Cemenus, è cujus gremio amnis Varus profluit, & à quo, ut dictum, quidam oppidum denominatum volunt, ad minimum 30. mill. pass. Holstenius, *Annot. ad antiq. Cluverii Italiam*. Ibi præter prædicta, Templum B. Virginis sacrum, quæ *nostra Donna de Cimies* dicitur, & opus antiquum theatri simile, quod *Cimelle* nomen habet, quô etiam urbs insignita est jam ante annos 800. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Petrus Joffredi, *Hist. Episc. Nic.* Francia Christ. *t.* 3. *p.* 785. Guesnay, *Histor. Massil.* Theophan. Raynoldus, *in apol. Valeriani*, *c.* 1 &c

CEMMENUS, Cæsari, *l.* 7. *Bell. Gall. c.* 8. Plinio, *l.* 3. *c.* 4. & Ausonio, *in Clar. Urbib. n.* 12. *v.* 5. *Gebenna*, qui & *Cebennæ* & *Gebennæ* numerô plurali, mons maximus Galliæ, vulgò *les Sevennes*. In Aquitania versùs Galliam Narbonensem, inter Volcas, Arecomicos, Helvios, Velaunos, Gabalos & Ruthenos per 30. leuc. circiter in longum protensus. Initium habet versùs fontes Ligeris, in

in Vivariensi provinc. superiori, extenditurque per Occitaniam, Loteram usque. Dicitur etiam *les Montagnes de Sevennes*, ubi quamplurima castra, oppida & urbes alicujus momenti. *Cemenus* verò unico *m* est mons Galliæ apud Varum, ex quo *Cema* fluv. Plinii teste. Sub Cemeno hoc tractu comprehenduntur provinc. Vivariensis superioris Gabalium, cum parte Ruthenorum: Reformatorum perfugium. Vide quoque *Cebenna*.

CEMOS, apud Plinium, herba in amatoriis pollens; à Græco [illegible], *capistrum*: ab incapistrandis sic & ligandis animis nomen adepta. Quidam & [illegible] ita dictam scripsêre. *Neophytus Monachus*, [illegible]. Alii Leontopodium eodem nomine indigitârunt, quod & ipsum amatoriis [illegible] utile existimatum, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1085. Locus Plinii est, *l.* 27. *c.* 8. *Catananca Thessalam herbam —— a nobis desertis supervacuum est, cum sit usus ejus ad amatoria tantum. Illud non ab re est dixisse ad detegendas Magicas vanitates, electam ad hunc usum conjectura, quoniam arescens contraheret se, ad speciem unguium milvi exanimati. Eadem et causa* & *cemos silebitur a nobis*. Ubi quibusdam *cassiabam* nostram hoc nomine innui, ait Dalechampius, quem vide *Ne*. *ad loc*.

CEMPSI, populi Hispaniæ citerioris ad montis Pyrenæi radices incolentes, in regno Aragonio, quorum oppid. *Venasque*, ad amnem Esseram, ad radices Pyrenæorum in limite Galliæ ab Osca ad 15. leuc. inter montes distans. Horum meminit Dionys. v. 338.

Κεμψοὶ θ' οἳ ναίουσιν ὑπαὶ πόδα Πυρρηναῖον.

Nusquam, ut opinor, apud alium quenquam authorem hujus populi mentio extat, ideo ipsos non sub *Pede Pyrenæi*, sed in *Utopia* quærendos puta: *Montanus*. Nescire verò se ait, an Κεμψοὶ ab auctore scriptum fuerit. Sanè *Cepevicas Celtas* vertit. *Priscianus* verò & *Avienus Cempsi* habent. *Nic. Lloydius*.

CENA, Siciliæ locus. *Antonin*.

CENABUM, Carnutarum civitas. *Ptol*. hodiè Gien.

CENÆI, Palæstinæ gens. Gen. c. 15. v. 19.

CENÆUM, promontor. Eubœæ insul. in Occasum, maximè porrectum, prope Malliacum sinum contra Opuntem & Locros Epicnemidios. Nunc Capo *Litar*.

CENCEMES, fil. Athotis I. cum fratre Athote II. videtur sic divisisse hæreditatem patriam, ut divisâ Thebaide, alter ad Nili orientem imperaret, alter ad Occidentem: itaque Cencemes Thinitarum regnum obtinuit, tertiusque à Mene numeratur, *Manethoni*: præfuit autem annos 31. successore Venephe. Joh. Marshamus *Canone Chron*. Vide quoque infrà voce *This*.

CENCHREÆ, Peloponnesi oppid. prope Corinthum in Isthmo ipso juxta fanum Neptuni, quinquennalibus ludis inclytum: Item portus Corinthi. Inde *Corinthiaca*. Ovid. *Trist. l.* 1. *El.* 9. *v.* 9.

Illa Corinthiaco primùm mihi cognita Cenchreis.

Plin. *l.* 4. *c.* 4. *Lechea hinc Cenchreæ illinc angustiarum termini, longo & ancipiti navium ambitu, quas magnitudo plaustris transvehi prohibet*. Stat. *Theb. l.* 4. *v.* 59.

It comes Inoas Ephyre solata querelas
Cenchreæque manus. ——

Hodieque *Kenchreai*, ubi tamen jam nil nisi turris super & portus Lechæum. Sub Venetorum vero Imperio cum esset Corinthus, satis populosum hoc oppidum fuisse videtur: plurimarum enim ædium rudera etiamnum visuntur. Ibidem Turcæ contra piratas solent perfugium habere. Vide Jac. Sponium, *Itinerar. Græcia Part.* 2. *p.* 300. Item urbs Troadis, in qua commoratus est Homerus, ut de rebus Trojanis certior fieret. Item alia Italiæ *Steph*.

CENCHREENSES, à D. Paulo Christianismo initiati, apud quos ipse caput, ut voverat, totondit. Actor. c. 18. v. 18.

CENCHRES, Ægypti Rex, periit in mari Rubro. Berosus, *l.* 5.

CENCHREUS, Pirenæ filius. Pausan. *l.* 2.

CENCHRI, Græcè Κέγχροι, & in vestibus & in vasis, politi occurrunt. In vestibus rotundi sunt clavi & macularum formæ orbiculares, quibus vestes intertexi atque distingui mos. Athenæus, *l.* 12. [illegible Greek]. Aliter ἧλοι, *clavi*, & [illegible]; item *signa*. In vasis similiter κέγχρους appellârunt, emblemata & signa, quibus asperantur, quòd *milio*, hoc enim Græca vox propriè notat, simillima essent. Rotundas enim quasdam asperitates, in poculis extantes & globulis similes eo nomine designârunt: quales fiebant & in clypeorum extremitatibus & in poculorum labris. Unde κεγχρωτὰ vasa, *cælata & signis aspera*: & κεγχρώματα, [illegible], *asperitates*, *rotunditates*, apud Hesychium, Salmasius *ad Vopisc. in Carino*, *c.* 20. Indidem *Cenchris*, & *Cenchrine*, Græcis κεγχρὶς & κεγχρίνης, item κέγχρις aut κέγχρος, nomen serpentis, cujus tergum vario nitore fulget, apud Lucanum, *l.* 9. *v.* 712.

Et semper rectò lapsurus limite cenchris:
Pluribus ille notis variatam pingitur alvum,
Quam parvis tinctus maculis Thebanus ophites.

Et Nicandrum in *Theriacis*,

[illegible Greek verse]

Quod nomen ipsum indicit. Nam sic dictus est, quòd instar milii granorum variatum habeat tergum: hoc enim κέγχρος est. Unde κεγχρῶσαι verbum, [illegible], & [illegible] κεγχρώματα, [illegible]. Quomodo, ut vidimus, inter alias dicebantur in clypeorum ambitu ornamenta, granorum instar asperia. Euripides *in Phœnissis*,

[illegible Greek] κεγχρώματα
[illegible]. —— ——

Ubi Scholiastes, κέγχροι, inquit, [illegible Greek], *parva clavorum capita, ex auro extantia*, &c. Atque hinc Hebr. צבוע *tsebua*, i. e. *pictus*, idem serpens dictus est. Unde vallis *Tseboim*, 1. Sam. c. 13. v. 18. si Hebræis credimus, ubi frequens admodum hoc serpentis genus. Ut verò serpens à squamarum, sic avis quædam à plumarum, varietate ita dicta est. Aristophanes,

Πορφυρὶς, κεγχρὶς, κελεβλίς.

De qua Plinius, *l.* 29. *c. ult. Fimum Cenchridis: accipitrum generis eam Græci faciunt*. Hinc cum avibus, ungues aduncos habentibus, eâdem Comœdiâ memoratur, ut & Plinio iterum, *l.* 10. *c.* 52. Eam proin esse voluit, quam *tinnunculum* alibi idem appellat, columbis inimicam avem. Nam colore cinereo est punctis nigris, veluti milii granis sparsa. Sed & κεγχρῖτις gemma, auctore eodem, *l.* 37. *c.* 11. *milii granis veluti sparsis*, &c. Porrò, uti κεγχρώματα seu κεγχρώματα, labra poculorum hujusmodi granis extantibus in orbem insignita, areas item laminas vel ferreas ad munimentum simul & ornamentum ab una & summa parte scutis appositas, clavisque confixas & asperatas: sic nummorum quoque in circuitu orbem, ex parvis granis factum & ornamenti gratiâ additum, similiter vocare consuevêre. Salmas. *ad Solin. p.* 34.

CENCHRIS, Cinyræ Assyriorum Regis uxor, Myrrhæ mater, quum superbius locuta esset, & filiæ suæ formam Veneri antepotuisset, Venus Myrrhæ nefandum amorem objecit, adeò ut patrem suum amaret, quæ ne suspendio seipsam necaret, nutrix intervenit, & patre nesciente per nutricem cum eo concubuit, ex quo concepit. Id autem ne palam fieret, pudore stimulata in silvis se abdidit. Ejus verò Venus posteà miserta est & in speciem arboris commutavit, unde myrrha fluit, ex qua natus est Adonis. Hygin. *Fab.* 58. Quamvis paulò aliter hoc narretur à Theocriti Scholiaste *in prim. Idyll*. Id scilicet non Cenchridis, sed ipsius Myrrhæ superbiâ accidisse, utpote quæ inter pectendum non æquè formosos esse Veneris capillos ac suos gloriata fuisset, ac proinde Veneris iram in se concitâsset.

CENCHRIUS, Ioniæ amnis ad Ephesum Caystro proximus, per Ortygiam fluens, in quo Latonam fabulantur ab Ortygia nutrice lotam in partu. Tacit. *Annal. l.* 3. *c.* 1. *Primùm omnium Ephesii adiêre, memorantes, non, ut vulgus crederet, Dianam, atque Apollinem Delo genitos. Esse apud se Cenchrium amnem, & Ortygiam, ubi Latonam partu gravidam, & oleæ, quæ tum etiam maneat, adnisam, edidisse ea numina.*

CENCIUS, Cubicularius Cælestini III. *opere, de redditibus & servitiis, Ecclesiæ Romanæ debitis, titulisque, auctor*. Baron. *A.* C. 1191. Asservatur in Bibliotheca Vatic.

CENDALUM, apud Auctorem *Historia Abbatia Condom. p.* 504. *Duas cortinas de cendalo rubeo & viridi*, tela est subserica vel pannus sericus: Gallis & Hispanis *Cendal*, Italis *Zendado*. Quasi *serai* quibusdam, interposito *n.* ex seta, seu serico, aliis ex Græco [illegible]; aliis ex *lino Ægyptiaco*; aliis denique ex Arabico *Cendali*, quo denotatur Folium delicatum, subtile, vel lamina subtilior. Vide Octav. Ferrarium in voce *Cendale*, & Car. du Fresne in *Glossar*.

CENDEBÆUS, nomen Ducis Antiochi Sidetis, qui vastatâ Judæâ, à Johanne Simonis fil. victus est. A. M. 3918. Urb. Cond. 617. ante Christum Natum 135. Olymp. 16. 1. Machab. c. 15. & 16.

CENDEVIA, palus in Phœnice, intra montis Carmeli radices, ex qua creditur nasci Belus amnis 5. mill. pass. spatiô in mare profluens, juxta Ptolemaidem Coloniam. Plin. *l.* 36. *c.* 26.

CENEBUM seu GENEBUM, urbs permunita Ducatus Clivensis, ad Mosam fluv. sub Hollandis. In confinio Geldriæ, media ferè inter Vesaliam ad Ortum, & Boscum Duc. ad Occasum. Vide *Geneppum*.

CENEDA, Latinè *Ceneta* & *Cenetia Agathiæ*, in Marca Trevisina, Venetæ regionis oppid. inter Liquentiam & Anassum flumina. Agathias, *l.* 2. Episcopalis sub Archiepiscopo Aquitanico. Venantius Fortunatus ejus meminit.

CENEIA dicta est Atalanta Cenei filia. Vide *Ceneus*.

CENERETH, Latinè *cithara*, vel *quasi lucerna*, urbs in tribu Nephtalim. Jos. c. 11. v. 3. Est & ad Orientem Judææ mare. Numer. c. 34. v. 11. Aliàs *mare Tiberiadis*, & *lacus Genesarethenus*, seu *mare Galilææ* dicitur, 40. stad. in latitud. diffunditur, ac 100. in longitud. extenditur. Joseph. *de Bell. Jud. l.* 3. *c.* 18. Per hunc medium Jordanes amnis profluit.

CENESPOLIS, urbs Hispaniæ. *Polyb*.

CENESTUM, Corsicæ civitas. *Ptol*. Nunc quibusdam S. *Lucia*, vicus, prope Rhotanum fluv. ubi hodieque multa rudera, inter Curiam & Aleriam. Aliis est ipsa Curia, *Corte*, in saxo undique prærupto, prope Cremum lacum.

CENETA, urbs Ital. 13. milliar. à Belluno, & Opitergio totidem, 15. à Tarvisio. Sub Venetis. Prope fontes amnis Motregani. Alius est in ditione Pontific. *Baudrand*.

CENETIUM, Peloponnesi oppid. Elidis regionis. *Strabo*.

CENETUM, oppid. regni Neapolitani. Sedes Episcopalis Telesin. Alius est *Cerritum*, in provinc. Terræ Laboris & confinio Principatus Citerioris, 5. milliar. à Telesino, [illegible].

CENEVALKUS, Rex Westsaxonum VII. post Cyngilsum, à Pendo Merciorum Rege, cujus sororem ductam repudiaverat, regnô

Ggggg 3 cautus,

exutus, perfugit ad Annum, Regem Saxonum Oriental. Ubi cùm triennió latitâsset, Christi fidem amplexus, paulo post regnum recuperavit, Wisberumque, Pandi fil. aliquâ parte ditionum mulctavit. Duchesnius, *Hist. Angl.*

CENEUM, Euboeæ insul. promontorium. *Strabo.*

CENEUM, promontorium Euboeæ, à quo Jupiter *Cenæus* appellatus est, quòd ibi præcipuè coleretur. Hercules enim ab Oechaliæ expugnatione rediens in eodem loco aram parenti construxit. Ovid. *l.* 9. *Met. v.* 136.

> *Victor ab Oechaliâ Cenæo sacra parabat*
> *Vota Jovi.* —— ——

Vide *Cenæum.*

CENEUS, Thessalus, Lapitha, cùm multis interfuisset præliis, nunquam tamen lædi potuit. Hinc natum proverb. *Invulnerabilis Ceneus.* Nestor apud Ovid. *Met. l.* 12. *v.* 169.

> —— *Vestro fuit unicus ævo*
> *Contemptor ferri, nulloque forabilis ictu*
> *Cycnus: at ipse olim patientem vulnera mille*
> *Corpore non læso Perrhæbum Cænea vidi,*
> *Cænea Perrhæbum, qui factis inclytus Othryn*
> *Incoluit.* —— ——

Fuit hic ex fœmina mutatus in virum, ut idem refert Ovidius eodem locô; & Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 448.

> —— *Et juvenis quondam, nunc fœmina Cæneus*
> *Rursus & in veterem fato revoluta figuram.*

Lege *Cæneus.*

CENEZ, i.e. *nidus iste*, aut *lamentatio hæc*, sive *possessio aut emptio hæc*, fil. Eliphaz, Gen. *c.* 36. *v.* 11.

CENEZEI, populi. Gen. *c.* 15. *v.* 19.

CENI, regio Philistæorum. 1. Sam. *c.* 27. *v.* 10. in tribu Juda.

CENICENSES, Galliæ Narbonensis populi. Plin. *l.* 3. *c.* 4.

CENIMAGNI, populi Albionis, in ora Angliæ orientali, Cæsar, *Com. l.* 5. *c.* 21. *Cenimagni* autem nunquam lecti inter Britanniæ gentes. Apud Cæsarem igitur legit Lipsius *Iceni, Cangi*, (divisô vocabulô) Cangos enim vicinos ait fuisse Icenis, & capit judicem Guil. Camdenum, qui Britanniæ nostræ nebulas clarô ingenii sole illustravit, *Ad Annal. Tacit. l.* 12. Hi populi *Baudrando* inter Trinobantes, Catieuchlanos & mare German. ubi pòst *East-Anglia*, & nunc Suffolcia, Norfolcia, Cantabrigiensisque Comitatus. Aliis etiam *Simeni.* Vide *Iceni.*

CENINA, urbs Romæ vicina à *Cenite* conditore, *Festus.* Incolæ *Ceninenses.* Pompon. *l.* 3.

CENIONIS, fluvii ostia habet *Ptolemæus* in latere meridionali Albionis insulæ.

CENISIUS, mons Italiæ Transpadanæ ex Alpibus Cottiis, sub Segusinis, in limite Galliæ, inter Sabaudiam & Pedemontium, prope Mauriennam vallem & agrum Segusinum. Alter *Mons Cinereus.*

CENITES, viri proprium, qui Ceninam urbem condidit.

CENITUS, in *L. Sal. tit.* 32. *de Conviciis: Si quis alterum cenitum clamaverit, 600. denar.* —— *mulctetur:* in *Glossa*, est *oculum cru tum habens*, i.e. unoculus; Goldasto homo nihili est, ex German. *Kein nutz*; Wendelino, quasi *Ghy nit*, h.e. *Tu nihil*; Carolo verò du Fresne, quasi *cœnosus*, à *cœno*, i. e. luto conspersus. Quippe *cœnosum* quendam appellare convitii fuit species, uti ignominiæ locô habitum cœnô sordibusque perfundi, Ecclesiastic. *c.* 22. *v.* 1. & 2. Paschasius in *Vitis Patr. Elephantiose, cœno & luto horride.* Gregorius Turon. *l.* 7. *c.* 14. *Tunc Rex jussit super capita euntium projici equorum stercora, ipsumque fœtidum urbis lutum. L.* Longobard. *lib.* 1. *tit.* 16. §. 8. *Pervenit ad nos, quod dum quidam ad suscipiendam Sponsam cujusdam Sponsi cum paranymphis aut troxingis ambularent, perversi homines aquam sordidam & stercoratam super ipsum jactassent*, &c. Unde Græcis recentioribus κοπρώνειν est, *ignominiâ afficere*, ut habetur in *Glossis Græco-barbaris.* Vide præfatum Car. du Fresne in *Glossar. Atrocem injuriam* id vocat Arnobius *adv. Gentes, l.* 7. *Stercoribusque vos accipi inter atroces computaretis injurias.* Uti Pop. Rom. Legatos à Tarentinis lotiô respersos, *per obscœnam turpemque dictu contumeliam violatos*, ait Florus, *l.* 1. *c.* 18. Dignam proin visam, quæ ingentibus malis expiaretur. Quemadmodum eandem Achaici belli, quô urbs florentissima & nobilissima Corinthus eversa est, causam fuisse scribit Strabo. Vide Desid. Heraldum *ad Arnobii locum.* Idem itaque hîc *Cenitus* fuerit, quod *fœtidus*, in Charta libertatum Jazeronis oppid. in Bressia, & *Stercoreus* apud Plautum in *Milite Glor. Actu* 1. *sc.* 1. *v.* 12.

> —— *Gloriosus, impudens,*
> *Stercoreus, plenus perjurii*, &c.

Sed & Athenienses, damnatos alicujus criminis, κοπρώνειν solitos, docent Grammatici Græci, ut Lamprid. *in Heliogabalo, c.* 13. in Tyrannorum statuis *cœnios lutatos* notat. Idem *ibid.* Vide quoque infrà *Lutum*, nec non ubi de *Copreu.*

CENNABA, mons in Mauritania Cæsariensi. Ptol. *l.* 5.

CENNI, German. populi cum quibus Caracalla bellum gessit. *Xiphilinus.*

CENOMANI, Galliæ Celticæ populi, vulgò *Mansfeaux.* Hi & *Aulerci Cenomani* dicti, inter Rhedones, Andegavos, Carnutes & Sessuos siti sunt. Eorum tractus *le Maine*, provinc. ampla & admodùm rigua, inter Normanniam, ad Boream, Belsiam ad Ortum, Britanniam ad Occasum & Andegavensem provinc. cum parte provinc. Turonensis ad Austrum. Caput provinc. est Subdinum, seu Vindunum, aliis Cenomanum, *le Mans.* Vide quoque *Cenomani.*

CENOMANI, Italiæ Transpadanæ populi, in quorum agro Cremona fuit, & Brixia oppidum. Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 1. *c.* 26. His à Septentrione Euganei, ab Ortu Veneti, à Meridie Padus fluv. ab Occidente Insubres, ubi nunc agri Veronensis, Mantuanus, Cremonensis & Brixianus, majori ex parte sub Venetis. *Baudrand.*

Urbes Cenomanorum Italiæ.

Bergomum, *Bergamo.*	Mantua, *Mantoua.*
Brixia, *Brescia.*	Tridentum, *Trento.*
Crema,	Verona.
Cremona,	

CENOMANUM, urbs Galliæ ad Sartam fluv. ubi Auisnam recipit. Episcopalis sub Archiepiscopo Turonensi, 10. leuc. ab Alenconio in Austrum 16. à Turonibus abest, triginta verò leuc. distat à Rhedonibus, totidem à Carnuto. Olim *Subdinum* & *Vindinum*, nunc *le Mans*, Caput provinc. *Cenomanensis.* Scaliger, Cluver. &c. Una ex antiquissimis Galliæ urbibus. Unde vetus illud:

> *Bourges, Autun, le Mans, avec Limouges,*
> *Furent jadis les quatre villes rouges.*

Majoris olim, quàm hodie, famæ: Galliæ Celticæ sub Carolo M. florentissima, Aimoin. *Histor.* Sed à Normannis Anglisque, ut & plurimis incendiis, gravia passa est. S. Julianus primus urbis hujus creditur Episcopus. Gregor. Turonens. *l.* 5. Duchesnius, *Antiq. des villes.* Anton. Corvaserius, *de memorabilibus Dioces. Cenom.* &c. In hujus territorio Concilium habitum, A.C. 843. annitente Carolô Calvô, cùm quædam contra divinum cultum & auctoritatem regiam essent oborta. Item A.C. 1242. Concil. Tom. XXIII. *edit. Reg.* & Tom. VIII. *edit. ult. Paris.*

CENON, Italiæ oppid. Antiatum, à Virginio captum. Liv. *l.* 2. *c.* 63.

CENONES, dignitas Ecclesiastica, apud Cataphrygas Hæreticos seu Montanistas; Habebantur illi secundô locô, cùm primô Patriarchæ, tertiô Episcopi ponerentur, Hieronym. *Ep.* 54. *ad Marcellam*: ubi tamen Codices quidam habent *Iconomos*, h. e. Oeconomos.

CENOPURIUM, in veter. Tabula: *Cenophrurium* in *Itiner. Antonini*; meliùs *Cænophrurium*, καινὸν φρούριον, apud *Polyb.* munitissimum fuit castellum, inter Heracliam & Byzantium; in quo gaza Mithridatis. Vide suprà.

CENOTAPHIUM, Græcè κενοτάφιον, Papinio Statio *vacuum sepulchrum* est, *Theb. l.* 12. *v.* 160.

> *Quin fugite, dum tuta via est, Lernamque reversæ*
> *Nomina (quod superest) vacuis date verba sepulchris,*
> *Absentesque animas ad inania busta vocate.*

Ubi Vetus Scholiastes: *Quod solum potestis*, cenotaphia *illis erigite & inscribite eorum nomina, quod juvabit penè eos, ut sepultura.* Unde Ausonius, *in Parentalib. Præfat. v.* 9.

> *Hoc satis & tumulis, satis & telluris egenis,*
> *Voce ciere animas funeris instar habet.*

Quod cùm tam inscriptionibus monumentorum, quàm vocis vivæ commemoratione fieri posset, subjicit mox, *v.* 11.

> *Gaudent compositi cineres sua nomina dici,*
> *Frontibus hoc scriptis & monumenta jubent.*
> *Ille etiam mæsti cui defuit urna sepulchri,*
> *Nomine ter dictô penè sepultus erat.*

Ideoque nomina defunctorum insculpebant monumentis, ut sæpiùs lecta eundem effectum haberent. Quod & *Cenotaphiis* apud Papinium Ornitus fieri præcipit *loc. cit.* Quâ sententia extructa fuerunt per totam olim Græciam plurima *Cenotaphia*, h. e. *vacua id genus monumenta* & sepulchra, ut videre est in *Memorabilibus* Pausaniæ; qui Argivorum inprimis, bellô Trojanô occisorum, Cenotaphium memorat *in Corinthiacis.* Sic naufragi *Cenotaphium*, narrat Callimachus *Epigramm.* 2.

> —— Εἰς ἁλί που φέρεται νέκυς, ἀντὶ δ' ἐκείνου
> Οὔνομα καὶ κενὸν σῆμα παρερχόμεθα.
> —— *In mari alicubi jactatur cadaver, vice verò illius*
> *Nomen & monumentum inane prætterimus.*

Virgilius *Tumulum inanem* dixit *Æn. l.* 3. *v.* 301.

> *Solennes tum fortè dapes & tristia dona*
> *Libabat cineri Andromache, manesque vocabat*
> *Hectoreum ad tumulum, viridi quem cespite inanem,*
> *Et geminas causam lacrymis sacraverat aras.*

Vide quoque Val. Flaccum, *l.* 5. Suetonius *Honorarium tumulum*, in *Vitis Cæsarum, l.* 5. *c.* 1. Lycophron Κενήριον, in *Cassandra*,

> —— —— —— ὡς φθιτῶν θέμις,
> Αλλ' ὄνομα κλαυθὲν καὶ κενήριον τάφου.
> —— —— —— *ut fusta demortua,*
> *Sed triste nomen, atque cespitum notat.*

Solebant verò non nomen solùm demortui, verùm etiam è qua patria & familia esset, adscribere; quam inscriptionem *Memoriam* sive *Monumentum* Romani appellavêre. Vide Isidorum, *Origin. l.* 15. *c.* 11. Insuper & pyram accendebant & coronas imponebant. Xenophon *Expedit. Cyri, l.* 6. Οὓς δὲ μὴ εὕρισκον, κενοτάφιον αὐτοῖς ἐποίησαν μέγα, καὶ πυρὰν μεγάλην καὶ στεφάνους ἐπέθεσαν. *Quos verò non repererunt, iis Cenotaphium erexêre ingens, & rogum amplissimum & coronas imposuerunt*, &c. Etiam anniversariis ludis stato die circa illa monumenta, nec non supplicationibus publicis, defungebantur, uti idem docet Sueton. *ubi suprà.* De quo ritu capias Ausonium

nium in *Epitaphiis* Professor. Burdigalens. Tit. XVI. Æmilii Magni Arborii, v. 15.

> *Hic dives opum, doctoque ibi Cæsare honorus*
> *Occumbis patribus Magne superstitibus.*
> *In patriam sed te sedem, ac monumenta tuorum*
> *Principis Augusti restituit pietas.*
> *Hinc renovat causam lacrymis & flebile munus*
> *Annuum ingrata religione dies.*

Vide Jo. Meursium *ad Lycophr.* Joann. Kirchmannum *de Funeribus*, *l.* 3. *c.* 27. Casp. Barthium *Animadvers. ad Statium l. cit.* ut & hic passim, inprimis in voce *Monumentum.*

CENSIO Hastaria, una ex mulctis militaribus, dicebatur: *cùm militi mulctæ nomine, ob delictum militare, injungebatur, quòd hastas daret.* Quemadmodum enim illi, qui rem egregiè gesserunt, hastâ purâ donari summo honori duxêre, ita vicissim non exigua erat ignominia, hastam resignare ac tradere, vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 10. *c.* 25. Th. Godwyn. *Anthol. Rom. l.* 4. *c.* 5. &c.

CENSITOR, Græcè Τιμητὴς, Ἀπογραφεὺς, Ἐξισωτὴς, vide hic infrà.

CENSOR, Magistratus nomen, apud Romanos, qui morum præfecti, bona in censum redegerunt, Senatores deposuerunt, Principem Senatus creârunt, familiarum inspectores, luxus castigatores, &c. Bini primitus, quorum unus Patricius, alter ex plebe, quinquennium præesse soliti. L. Papyrius Mugellanus, & L. Sempronius Atratinus primi hoc munere functi sunt. An. Urb. Cond. 311. postquam Senatus deprehendisset, Consules bellicis curis distractos, hæc civilia curare non posse. Vide Cicer. *de Legibus l.* 3. Plut. *in Catone Censore.* Liv. Dionys. Rosin. *Antiq. Rom. l.* 7. *c.* 10. Salmas. *in Flor.* &c. Fuit hic unus de Magistratibus Romanis majoribus, & Reipubl. propter disciplinæ custodiam, cujus severa cura *Censoribus*, inter cetera, sine provocatione commissa fuit, admodùm salutaris. Prætereà ad eorum munus pertinebat, addere Tribus, tueri urbis templa, vias, pontes, aquarum ductus & alia quædam publica ædificia: elocare item vectigalia ac fundos publicanis: preтia quoque sacrificiorum procurare, alere sacros anseres, lustrum condere, &c. Habuerunt insuper potestatem leges condendi aut abrogandi, & cognoscendi de certis causis, ut matrimonialibus, &c. Equitibus quoque emeritis vacationem dederunt; quæ omnia paucis complectitur, de Censorum munere hanc legem proponens Cicer. *de Legg. l.* 3. *c.* 3. *Censores populi ævitates, soboles, familias pecuniasque censento: Urbis templa, vias, aquas, ærarium, vectigalia tuento: populique partes in Tribus distribuunto: exin pecunias, ævitates, ordines partiunto: Equitum peditumque prolem describunto: cœlibes esse prohibento: mores populi regunto: probrum in Senatu ne relinquunto*, &c. Non eligebantur autem ad hoc munus, nisi viri virtute & auctoritate insignes, & ut plurimùm Consulares, nec post Martium Censorinum ulli bis hanc dignitatem capere licuit. Cùm etiam *Censor* moreretur, id quod inter alia contigit, eô annô, quô Urbs à Gallis est capta, infaustissimum habebatur omen: Mamercinus Dictator an. Urb. Cond. 319. potestatem annuam & semestrem fecit: Communicatus fuit Magistratus cum plebe an. 411. Liv. *l.* 7. Intermitti cœpit an. 667. sed tamen an. 693. restituta *Censura* est: cumque Clodius quoque Tribun. Pleb. lege latâ Censuram tantùm non sustulisset, teste Dione, *l.* 38. & 40. ac Cicer. *in Pisonem & pro Sestio*; illa postmodum à Q. Metello Scipione Pompeji in Consulatu collega, denuo Reipubl. integra reddita est: viguitque porro usque ad Decii Imperatoris tempora, usurpantibus sibi id honoris ex ipso Imperatorum numero nonnullis. Unde scribit Dio, *l.* 54. de iis, qui postremi de privatis personis *Censores* fuerant, sub Augusto Cæsare, tribunal ipsorum, cùm primâ id Magistratus die conscenderent, omine non obscurô, corruisse. Vide infrà. Meminit quoque Halicarnass. *l.* 1. Commentariorum, quos Censores in sua familia reliquerint, & velut sacra paterna ac gentilitia ad posteros transmiserint, vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 7. *c.* 10. Tabularum, quas, cùm Magistratu decessêre, memoriæ ergò reponebant, in æde Nympharum, meminit Cicero, de Clodio loquens, *in pro Milone*, *c.* 27. *Qui ædem Nympharum incendit, ut memoriam publicam recensionis tabulis publicis impressam aboleret.* Quinquennium eorum *Lustrum* dicebatur, eò quòd semel Magistratu durante lustrabant exercitum Romanum, sacrificiô adhibitô, quod *Suovetaurilia* dicebatur: vide infrà in voce *Lustrum.* Notati à *Censoribus* non erant perpetuò infames: imò duos è Senatu ejectos, postmodum ipsos ad Censoriam dignitatem pervenisse, narrant Cicer. *pro Cluentio* & Val. Max. *l.* 2. *c.* 9. &c. Hinc *Censorum*, unde *Censoria* Comitia, in quibus, si creatô unô tempestas Comitia dirimeret, tum etiam is, qui creatus jam erat, vitiosus censebatur: *Censoria* lex, vide *suprà.* *Censoria* virgula Proverb. *Censorium* funus, &c. Vide præter prædictos Auctores Fenestellam *de Mag. Rom. c.* 17. Pomp. Lætum, Pancirollum, *l. rer. perdit.* Alex. *Genial. dier. l.* 5. *c.* 27. &c. Addam saltem, sub Imperatorib. *Censores* nullos ampliùs fuisse, nisi nomine, *Censorumque* munus, quod in notandis indignis & probrosis positum erat, prorsus cessavisse, ex insigni loco Tertulliani *de Pallio*, *c.* 4. *Enimverò jamdudum censoria intentionis episcopiô disperso, quantum denotatui passivitas offert! libertinos in equestribus, subverbustos in liberalibus, dedititios in ingenuis, rupices in urbanis, scurras in forensibus, paganos in militaribus: vespillo, leno, lanista, tecum vestiuntur. Converte te & ad fœminas, habes spectare, quod Cæcina Severus graviter Senatui impressit: matrona sine stola in publico! denique in Lentuli Auguris consultu, quæ ita sese exauctorâsset, pro stupro erat pœna: quoniam quarum indices custodesque dignitatis habitus, ut lenocinii factitandi impedimenta, sedulò quædam desuefecerant. At nunc in semetipsas lenocinando, quo planius adeantur, & stolam & supparum & crepidulam & caliendrum, ipsas quoque jam lecticas & sellas, quîs in publico quoque domesticè ac secretè habebantur, ejeravêre.* Vide quoque infrà *Subcensor*, &c. Alii ab his *Censitores*, de quibus aliquid infrà, in eâdem voce *Lustrum*, it. ubi de *Numismate census*, & *Peræquatoribus*, it. voce *Tributum.*

CENSORINUS, Senator Roman. bis Consul, bis Prætorii præfectus, bis urbis, Legatus in Persiam, & Pannoniam, Vir præcipuæ auctoritatis, & bellô clarissimus. Cùm senex rus secessisset, vulneris, tempore Valeriani, in Persia accepti, curandi ergò, contra Claudium II. Imperator factus, at ob nimium rigorem, paulò pòst ab iis ipsis, qui Imperatorem elegerant, occisus est. Monumento ejus, prope Bononiam in Ital. inscriptum: *Felix ad omnia, Imperator infelicissimus.* Ejus familiæ pars in Thraciam, pars in Bithyniam se recepit. Trebellius Poll. *addit.* 30 *tyrann. c.* 32.

CENSORINUS, ex nobili familia Manciorum A. C. 238. primô Gordiani Imperatoris *de die Natali* libellum pereruditum & Chronologis utilissimum conscripsit. Recensuit, notisque perquam elegantibus illustravit Henr. Lindenbrogius Lugd. Bat. 1642. Idem etiam *de Accentu* opus edidit, sæpe laudatum Sidonio Apollinari, Cassiodoro, &c. Vide Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 3. *de Scient. Mathem. c.* 34. §. 9. *de Philol. c.* 5. §. 8.

CENSORIUS, apud Solin. *c.* 1. *M. Messalla Censorius & Menogenes è face vulgari, hoc fuerunt uterque quod singuli, nec alium Messalam quàm Menogenem, nec Menogenem alium, quàm Messalam putaverunt*: ætate ejus hominem signabat honoratum & ἀξιωματικὸν, cui vulgaris & plebejus oppositus. Quemadmodum *Censorium funus*, à funere vulgari distinguebatur, ut alibi diximus. Argutiam itaque captavit Solinus ex antithesi *Censorii* & *vulgaris*, &c. Salmas. *ad loc.* Vide quoque infrà in voce *Censura.*

CENSUALES, apud Jul. Capitolin. *in Gordianis*, *c.* 12. *Senatusconsultum tacitum --- ita ut non scribæ, non servi publici, non Censuales illis actibus interessent, Senatores exciperent*, &c. Ministri erant, quorum operâ Magistratus Romani, in actis publicis conficiendis, utebantur; quod tandem mutatum est ab Arcadio, Honorio & Theodosio. Vide de iis multa apud Jureconsultos. Salmas. *ad Pollion.*

CENSUM, Eubœæ promontorium in Septentrionem directum.

CENSURA, apud Corippum, *l.* 2.

> *Adspexit lætus populos, vultuque modestô*
> *Circumfusa videns plaudentûm millia risit,*
> Censuram *servans & plebi gaudia donans.*

Et *l.* 4.

> *Conscendit princeps trabeâ succinctus avitâ,*
> *Regalem ditans augustâ fronte coronam,*
> Censuramque *piâ servans gravitate recedit.*

gravitas est cum dignitate conjuncta. Ita enim ætatis illius Scriptores *Censura* vocem accepêre passim. Unde *oris censuram*, quâ Veterib. *oris dignitas*, dixerunt. *Pondus* etiam quidam illô sensû usurpârunt, & *pondus mentis* dixerunt pro gravitate. *Censura* igitur hic ἀξίωμα est, item ἦθος, ut in *Glossis* exponitur. Posteà etiam vulgus usurpare vocem cœpit, pro honestate vultus & decore, proque ipsa forma & pulchritudine: unde & *censorium hominem* vulgò, qui pulcher esset, vocârunt sicque ab animo ad corpus transtulerunt, &c. Vide Salmas. *ad Capitolin. in Marco*, *c.* 22.

per CENSUM Manumissio, vide in hac voce.

CENSURA Ecclesiastica, in lapsos in Idololatriam, vel adulterium, vel hæresin, vel schisma, vel aliud grave notorium peccatum; aliô nomine *Excommunicatio*, sic describitur apud Cyprian. *Ep.* 28. *A communione nostra arceatur, se abstentum à nobis sciat.* Et *Ep.* 38. *Sciat se in Ecclesia nobiscum non esse communicaturum.* Et *Ep.* 52. *Si quis verò ante consilium nostrum & ante sententiam de omnium consilio statutam, lapsis temerè communicare voluisset, ipse à communione abstineretur*, &c. Vide quoque Ambrosium *in ad* 1. *Cor. c.* 5. *v.* 5. *de Pœnit. l.* 1. *c.* 12. 14. 17. Theodoretum, *Commentar. ad eundem locum*, Alios. Eadem dicebatur *Abstentio*, *Anathema*, *Maran-atha*, *Traditio Satanæ*, *Projectio ex Ecclesia*, Græcè, Ἀναθεματισμὸς, Ἀφορισμὸς, &c. & adhibebatur, præter retrò dicta crimina, contra fraudes & rapinas, Cyprian. *Ep.* 38. negationem libellaticam, apud eundem passim: contra homicidium, Augustin. *de Fide & Oper. c.* 19. incestum, Concil. Elibert. *can.* 66. & sodomiam *can.* 71. contra lenocinium *can.* 12. & 70. Alia. Consistebat autem non solùm in exclusione à participatione Sacramentorum, sed & ejectione ex Ecclesia & communione Fidelium. Neque tamen spem omnem veniæ præcipiebat, ut patet ex conversione multorum, eorumque solutione ab injectô priùs Anathematis vinculo. Certè terribilis ista sententia hanc conditionem includit, quam disertè enuntiant Patres Concilii Lateran. contra Monothelitas olim, præside Martinô I. celebrati *Anathematismô ult.* *Si quis secundum scelerosos Hæreticos --- & usque in finem sine pœnitentia permanet, hic impiè agens, hujusmodi in secula seculorum condemnatus sit & dicat omnis populus, fiat, fiat!* &c. Præter hanc verò, quam *Abstentionem majorem* dicere liceat, alia apud Veteres etiam occurrit minùs severa, quâ abstinebantur nonnulli à communicatione, ob culpam non usque adeò gravem, ut projectionem ex Ecclesia mereri videretur, nec tamen sine correptione publica prætereundam. Sic, qui per tres dominicas Templum non accessisset, paucô tempore, Concil. Elibert. *can.* 21. qui aleâ lusisset annuô spatiô, *can.* 79. bellatores, trienniô Basil. *Epist. Canon. ad Amphiloch. can.* 13. trigami, quinquenniô, *Ibid. can.* 4. à communione arcebantur. Cujusmodi hominibus nec pars illa pœnitentiæ, quàm ὑπόπτωσιν vocabant, injungebatur. Nihilominus in quolibet delicto contumaces censura premebat perpetua, & contumaciâ durante, irrevocabilis. Unde quibusdam communionem non nisi post triginta annorum pœnitentiam redditam legimus, apud Basilium ubi suprà *can.* 7. aliis, non nisi in fine vitæ, Concil. Elibert. *can.* 13. aliis denique nec in fine, qui, petentes

tentes quamvis communionem, in exemplum disciplinæ dimittebantur divinô judiciô, absque Ecclesiastica reconciliatione, ut patet ex eodem Concilio celebrato A. C. 305. passim. Quem rigorem posteà sustulit Synodus Nicæna, his verbis: Καθόλου δὲ καὶ περὶ παντὸς τοῦ ἐξοδεύοντος, αἰτοῦντος τοῦ μετασχεῖν εὐχαριστίας, ὁ Ἐπίσκοπος μετὰ δοκιμασίας ἐπιδότω, *Universaliter autem & omni unicuique in exitu constituto, ac participationem communionis petenti, Episcopus prævia exploratione, eam conferat*, Can. 13. Retinuisse tamen & sequenti cum tempore Ecclesias quasdam, ut hominibus, post peractam solennem pœnitentiam reconciliatis, si in eadem, aut alia gravia peccata, relaberentur, locum publicæ pœnitentiæ negarent, docet Tertullianus, *de Pœnit. c. 7. & 9.* Vide quoque Ambrosium, *de Pœnit. l. 2. c. 10.* Augustin. *Ep. 54. ad Macedon.* Gratianum *de Pœnit. dist. 3. can. Nihil proderit §. ex pers.* Alios: plura verò hanc in rem apud Joann. Forbesium, *Instruct. Historico-Theologic. l. 12. c. 3.* ut & hic passim, inprimis in vocibus *Anathema* & *Excommunicatio*.

CENSUS Populi Romani primus institutus à Servio Tullio, sexto Rege. Florus, *l. 1. c. 6.* *Ab hoc populus Romanus relatus in censum, digestus in classes, curiis atque collegiis distributus: summâque Regis solertiâ ita est ordinata Respubl. ut omnia patrimonii, dignitatis, ætatis, artium, officiorumque discrimina in tabulas referrentur, ac sic maxima civitas minimæ domus diligentiâ contineretur.* Cujus instituti utilitatem idem indigitat. *l. ejusdem c. 8.* cùm ait: *Actus à Servio census quid effecit, nisi ut ipsa se nosset Respublica.* Ita enim capita civium omnium numerata & bona æstimata sunt, pro diversa opum uniuscujusque & ætatis & artium officiorumque ratione institutâ: ad exemplum fere ordinis militaris, quô omni castrensium multitudine in legiones, cohortes, manipulos, centurias distributa, faciliùs in omnes imperium derivatur. Centuriæ igitur 193. fuêre: At supra fidem alicui possit videri, cùm pauci fuerint ditissimi, plures mediocris fortunæ, plurimi autem tenuissimæ, ac proinde horum tanta multitudo in plures centurias, quàm ditissimorum illud modicum corpus dispesci potuerit, ditissimorum tamen plures ab Auctoribus, Livio inprimis ac Dionysio, quàm cæterorum centurias recenseri. Verùm Centuriæ ditiorum ex multo minori civium numero constitêre, quàm illæ hominum inferioris conditionis: tum ut in ferendis suffragiis de Republ. ditissimi reliquos superarent: tum ut tributorum onera maximè in eos inclinarentur: tum ut in illosdem militiæ gerendæ derivaretur onus; à quo sexta classis civium tenuissimæ fortunæ immunis erat. Erant autem Ditissimorum Centuriæ, illis Equitum & Fabrûm additis, centum: unde adversùs illorum consensum nihil potuisse reliquas classes, utpote quarum Centuriæ conjunctæ non erant, nisi numero 93. facilè liquet. Orborum viduarumque fortunas à *Censu* tum exclusas, nec earum nomine tributa tum exacta fuisse, ex Livio est manifestum. Cujus favoris beneficium nulli idoneæ rationi inniti, existimat Boxhornius.

Populus Roman. in 6. Classes, pro diversitate opum, distributus, & classes singulæ in Centurias, quarum aliæ Juniorum, aliæ Seniorum, hôc modô.

I. Ditissimorum, Census Classis C ∞.	Centuriæ Class. 80. Senior. 40. Junior. 40. quibus additæ 18. Equitum & Fabrorum insuper duæ.
II. Ditiorum, Census LXXV ∞.	20. Senior. 10. Juniorum 10.
III. Divitum, Census L ∞.	20. Senior. 10. Juniorum 10.
IV. Mediocrium, Census XX ∞.	20. Senior. 10. Juniorum 10. His additæ duæ Tibicinum, Dionys.
V. Modicorum, Census XI ∞.	30. Senior. 15. Juniorum 15.
VI. Tenuissimorum, Census XI ∞.	1. Hæc immunis erat à militia & tributis, ad quæ priorum Classium centuriæ tenebantur.

Boxhornius *Notis in Florum, c. 6. l. 1.* Et quidem à Regibus primùm, inde Consulibus *Census* actus est. Postquam verò totos annos septendecim à Consulibus, negotiorum mole impeditis, nullus fuerat habitus *Census*: electi Censores sunt circa An. Cond. Urb. 310. in quos pars hæc Consularis muneris & alia quædam officia transferrentur. In legendo verò inprimis Senatu censum spectatum fuisse, declarat Seneca, *Senatorum*, inquiens, *gradum census ascendere facit*: quod an instituti fuerit antiqui, ambigit Plinius, cùm ait, *in Proœm. l. 14.* *Posterius laxitas mundi & rerum amplitudo damno fuit, postquam Senator censu legi cœptus, pessum ibre vitæ pretia, &c.* Laudatus autem fuit *census* in Senatore, ne splendor amplissimi ordinis rei familiaris angustiis obscuraretur. Cæterùm ante Augustum, *Censum Senatorium* sestertium 800. mill. fuisse, eumque ab Augusto ampliatum, docent, Suetonius, *c. 41.* & Dio. Neque solùm si quis Senatorium censum non haberet, Senator legi non poterat: sed si, posteàquam lectus esset, censum labefactâsset, ordinem amittebat. Cicer. *epist. ad Q. Valerium.* Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 7. c. 5.* Neque verò opum solùm, sed & familiarum, & liberorum & puerperiorum *Census* actus est, apud Romanos. Qui enim Pater factus esset, natum sibi puerum cum nomine apud Acta profiteri cogebatur; cujus & nomen tabulis publicis inserebatur. Juvenalis, *Sat. 9. v. 84.*

— — libris Actorum spargere gaudes
Argumenta viri.

Quæ publica liberorum ἀπογραφὴ, apud Ærarii Præfectum, fiebat, uti alibi latiùs dicemus. Sed & transvectio equitum *Census* dicebatur: Cùm enim à Censoribus equô publicô donarentur equites, horum *qui strigosum aut male habitum equum in censu agendo duceret, multabatur eo*, A. Gellius, *l. 4. c. ult.* quem morem desuetum, post longam intercapedinem, revocâsse Augustum Principem, testatur Suetonius *in eo, c. 38.* De *Censuum Magistro*, iisque qui *Census* agerent curam, vide aliquid infrà, ubi *de Frumentariis*: uti de divisione civium, in Athenarum Republ. *Census* ibidem ratione, à Solone, institutâ, hic passim, in vocibus *Athenæ*, *Eques*, *Pentacosiomedimni*, *Theta* &c. Addo solùm, uti in dilectu, sic etiam in *Censu publico*, Valerios, Salvios, Statorios, primò locô, boni ominis causâ, evocari apud Romanos consuevisse, quem morem G. Stewechius, *Præfat. in Electa sua Arnobiana, l. 4.* adnotavit.

CENSUS Ecclesiæ Romanæ in provinciis, quibus colligendis quotannis mittebantur à Pontifice Diaconi, aut Subdiaconi vel Legati, ut ex *Epistolis* Gregorii M. Nicolai I. *Ep. 55.* Innocentii III. *l. 15. Ep. 166. 167.* aliis, colligitur, constabantur ex liberalitatibus Principum, qui certis præstationibus annuis regna & terras suas, atque adeò, ipsos subditos, iis Ecclesiæ Romanæ quotannis exsolvendis, nonnunquam sponte adstrinxerunt. Gregorius VII. *l. 8. Ep. ult.* *Carolus Imperator ---- in tribus locis annuatim colligebat mille & ducentas libras, ad servitium Apostolicæ sedis, exceptô hôc quod unusquisque propriâ devotione offerebat.* Sic *Census Ecclesiarum in Regno Siciliæ & Campania & Maritima*, memorantur in *Bulla Ms.* Nicolai IV. *ann. 3.* Sed & *Census* annui indicebantur, persolvendi Monasteriis & Ecclesiis, in signum protectionis sedis Roman. quæ *Juris S. Petri* dicuntur fuisse, apud Hug. Flaviniacensem, ex *Epistola* Gregorii VII. è qua patet, ejusmodi census in Gallia fuisse exactos, vide Car. du Fresne *Glossar.* & in voce *Romascot*. Apud eundem *Census* B. Olavi, qui & *Votum B. Olavi*, Suecis *Sant-Olafs-Scatt*, census erat, qui à Suecis ad S. Olavi Norvegorum Regis sepulchrum in Norvegia olim deferebatur; quemque Upsaliam ad ejusdem Altare ferri præcepit Nicolaus *Alb.* Archiepiscopus Upsaliensis. Dabant autem *de qualibet rustico unam ulnam telæ vel ejus valorem: de captura halecum --- de qualibet nave unum manskut: de qualibet nave, quæ vadit Stokolmis cum mercimoniis, unum denarium Suecicum, &c.* uti docet Charta ejus A. C. 1314. descripta à Scheffero *ad Chron. Archiepisc. Upsal. p. 251.*

CENSUS Magister, vide infrà *Magister*: uti de *numismate Census*, voce *Numisma*.

CENTA, Mauritaniæ Tingitanæ urbs mediterranea. *Ptol.* Hodiè *Benbahalud*.

CENTALE, oppidul. Pedemontii, recèns munitum, ad amnem Maleam, prope Marchionatum Saluriarum, cujus etiam pars fuerat anteà. Medium ferè inter Cuneum & Savilianum.

CENTARETUS, Galata quidam fuit, qui Antiochô Rege occisô, equô ejus potitus, eum ovans conscendit; quod ille indignè ferens, præceps in abrupta desiliit, unaque cum sessore exanimatus est. Plin. *l. 8. c. 42.* *Cintaretum* vocat Solinus, *c. 45.* *Cum prœlio Antiochus Galatas subegisset, Cintareti nomine Ducis, qui in acie ceciderat, equum insiliit ovaturus, isque adeò sprevit lupatos ut de industria cernuatus, ruinâ pariter & se & equitem affligeret.* Ubi *cernuatum* ait equum hunc: *Cernuat* autem vel *cernuatur* equus, qui pedibus prioribus deficientibus in faciem ruit. At equus *Centareti* non simpliciter cernuatus est, & Antiochum domini interfectorem solo effudit, sed ore contumaci abreptus domitis frænis per abrupta præcipitem traxit, seque unà exanimavit, ut clarè Plinius ait. Nisi fortè *cernuari* hôc locô Solinus posuit pro, in præceps se dare & per abrupta ruere capite pronô, ut faciunt petauristæ: uti Recentiores hoc verbum passim usurpant. Salmas. *ad Solin. p. 894.* Κενταρήτης idem Æliano dictus est, &c.

CENTAURI, Thessaliæ populi secus Pelion montem habitantes, qui primi equos domare, & ex iis pugnare cœperunt: quô factum est, ut à vicinis populis primùm conspecti, membra partim humana, partim equina habuisse crederentur. Vide Plin. *l. 7. c. 56.* De horum origine sic fabulantur Poëtæ. Ixionem scil. à Jove Deorum mensæ adhibitum, Junonis amore captum fuisse, eamque de stupro interpellâsse. Quod cùm illa viro suo indicâsset, Jovem Ixioni Nubem subjecisse, in uxoris imaginem transformatam, eamque Ixionem pro Junone compressisse, & ex ea Centauros generâsse, qui inde *Nubigenæ* dicti sunt. Cui fabulæ ansam præbuisse videtur castellum nomine Νεφέλη, Centaurorum sedes, νεφέλη enim Latinè *nubem* sonat. Hi cùm in nuptiis Pirithoi vinô madentes sponsam rapere conarentur, à Theseo & Lapithis partim cæsi, partim in fugam acti sunt. Iidem & *Hippocentauri* dicti sunt, quòd equis insidentes boves œstris agitatas stimulis ad tecta revocarent, est enim κεντεῖν *stimulare*, & *pungere*. Centaurorum verò, qui à Poëtis maximè celebrantur, nomina sunt hæc: *Chiron*, *Eurytus*, *Amycus*, *Grynæus*, *Rhœtus*, *Arnæus*, *Lycidas*, *Medon*, *Pisenor*, *Caumas*, *Mermeros*, *Pholus*, qui suscepisse Herculem hospitiô dicitur. Lucanus, *l. 6. v. 391.*

Hospes & Alcidæ magni Phole. — —

Eos ab Hercule victos interfectosque ostendit Diodor. Siculus. Alii sic narrant: Cùm Hercules à Pholo Centauro hospitiô exciperetur, *Centauri* priùs *Amyræ*, posteà *Leleges* dicti, dolium vini optimi defossum extulerunt, quod eâ illis lege Bacchus dederat, ut cùm Hercules illàc transiret, illud effoderent: ipsi verò ebrii facti & ad rapinas conversi ad unum omnes cæsi sunt. Vide Polyænum, *l. 1. Hercules, Com. 1.* Alii non omnes cæsos, quin ipsum bis cum centauris pugnâsse prodiderunt: Primò cùm Hippodamia nupsit Pirithoo, deinde cùm *Eurytus* ab Oeneo hospitiô exceptus, nihil Deos hospitales veritus, vim inferre Dejaniræ conatus est, quas fabulas Ovidius prorsus confundit. Palæphatus de Centauris: *c. 1.* Τὸ μὲν ὄνομα τοῦτο ἔλαβον οἱ Κένταυροι, ὅτι τοὺς ταύρους κατηκόντισαν. Eos autem in numero τῶν ἀπίστων, h. e. *Incredibilium* habere jubet: [illegible], inquit, τοιοῦτο γενέσθαι θηρίον, ἀδύνατον πιστεύειν, ὅτε γὰρ ἡ φύσις σύμφωνος ἵππου καὶ ἀνδρός, ὅτε ἡ τροφὴ ὁμοία, ὅτε διὰ στόματος καὶ φάρυγγος ἀνθρωπίνου δυνατὸν ἵππου τροφὴν διελθεῖν. Eadem Lucretii mens, *l. 5. v. 876.*

Sed

Sed neque Centauri fuerunt, neque tempore in ullo
Esse queunt duplici natura & corpore bino,
Ex alienigenis membris compacta potestas.

Eorum meminit Lucanus, *l. 6. v. 386.*

Illic semiferos Ixionidas Centauros
Feta Pelethronium Nubes effudit in antris.

Inde *Semihomines* dicti, Ovid. *Met. l. 12. Fab. 6. v. 536.* Visum à se allatum in melle Centaurum, ex Ægypto affirmat Plinius, *l. 7. c. 3.* ubi & Claudium Cæsarem scripsisse prodit, *Hippocentaurum in Thessalia natum eodem die interiisse.* Vide & Plut. *in conv. 7. sap.* D. quoque Hieronymus *in vita Pauli*, tradit, Antonium ad Paulum Eremitam pergentem, *conspexisse*, ut ipse loquitur, *hominem equo mixtum, cui opinio Poëtarum Hippocentauri nomen indiderit.* Sed potest hoc spectrum fuisse, rectè itaque subjungit Patrum ille doctiss. *Verum hac utrum Diabolus ad terrendum simulaverit, an, ut solet, eremus, monstruosorum animalium ferax, istam quoque gignat bestiam, incertum habemus.* Vide Hieronym. Magium, *l. 1. Miscell. c. 10.* ubi de Centauris prolixè disputat. Mythologi, fabulâ hâc, hominem corporearum illecebrarum violentiâ in ferinam naturam degenerantem, repræsentari volunt. Vide Psalm. 32. v. 9. Alex. Rossæum, *in Mystagogo Poet.* &c. *Nic. Lloydius.* E marmore eorum simulachra, inter spectatissimorum Artificum opera fuere. Phidias enim *in scuto Minervæ, Amazonum prælium cælavit intumescente ambitu parmæ, ejusdem concava parte Deorum & gigantum dimicationem, in soleis verò Lapitharum & Centaurorum,* &c. Plin. *l. 36. c. 5.* Sic inter Myronis monumenta, Asinius Pollio spectari voluit *Centauros Nymphas gerentes*, Ibid. Plura de *Centauris*, vide apud Caspar. Barthium, *Notis ad Papinium Statium passim.*

CENTAURI Cyprii, in Bacchi copiis, quos cornutos passim describit Nonnus, *Dionysiac. l. 5. v. 614. & l. 14. v. 193. & l. 32. v. 71.* & natos fingit è Jovis semine in terram sparso, tum cum Paphiæ Veneris amore arderet, naves videntur fuisse è Cypro Insul. quam *εὐθετεῖν πρὸς ναυπηγίαν τῶν σκαφῶν*, *ad navium & classium fabricationem*, valde commodam *Strabo* aliique testantur. Unde & *trabem Cypriam* pro quavis nave Horatius usurpat, *l. 1. Od. 1. v. 13.* Naves certè sæpe *Centauros* vocari, propter Centauros pro *ἐπισήμῳ* proræ appictos, constat ex Æneidos, *l. 5. & 10.* uti thalamegon suam Veneti hodieque *Bucentaurum* vocant. His affinguntur cornua, quia in nave sic vocantur antennarum extremæ partes. Idem *Æn. l. 3. v. 549.*

Cornua velatarum obvertimus antennarum.

Et Ovid. *Met. l. 11. Fab. 10. v. 482.*

Ardua jam dudum demittite cornua, Rector
Clamat; & antennis totum subducite velum.

Jovis semen in terra sparsum, circa templum Veneris Paphiæ, unde *Centauri* hi nati, glandes sunt, quæ non minùs ac quercus Jovi sacræ. Nempe ex glandibus natæ sunt, circa Paphum & Papho proximum Acamantem, plurimæ quercus, classium materies: Quam ob causam Geographus, *l. 14.* ibi describit *ὕλην πολλήν*, *plurimam sylvam.* Inde *Sphagnos Cyprius* Plin. *l. 12. c. 23.* quâ voce notantur in quercu cani villi odore præstantes, &c. Sam. Bochartus, *Hieroz. Part. poster. l. 6. c. 10.*

CENTAURII, apud Asserum A. C. 851. iidem qui Cantiani.

CENTAUROPOLIS, urbs Thessaliæ apud Tempe, in monte Ossa. *Procopius.*

CENTAURUS, nomen navis sic dictæ, quod *Centaurum* habuerit insigne. Virg. *Æn. l. 5. v. 122.*

Centauro invehitur magnâ:

Ubi Servius ait subaudiri debere *navi*. Hinc adjectivum *Centaureus*. Horat. *l. 1. Carm. Od. 18. v. 7.*

At ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata. ------ ------

Hinc etiam *Centaureum* herbæ genus, & pluralis numeri *Centaurea*. Virgil. *Georg. l. 4. v. 270.*

Cecropiumque thymum & graveolentia Centaurea.

Et ante eum Lucretius, *l. 4. v. 123.*

Abrotonique graves & tristia Centaurea.

Herbæ hujus meminit Nicander *in Theriacis*, uti videre est in his:

Πρώτην μὲν Χείρωνος ἐπαλθέα ῥίζαν ἑλέσθαι
Κενταύρου Κρονίδαο φερώνυμον, ἥν ποτε Χείρων
Πηλίου ἐν νιφόεντι κιχὼν ἐφράσσατο δειρῇ.
Τῆς μὲν ἀμαρακόεσσα χυτὴ περιδέδρομε χαίτη,
Ἄνθεα δὲ χρύσεια φαείνεται, ἡ δ' ὑπὲρ αἴης
Ῥίζα, καὶ οὐ βυθόωσα Πελεθρόνιον νάπος ἴσχει.

Vide sis ibi *Scholiasten*. *Nic. Lloydius.*

CENTENA, in *lege 3. Codicis Theodosiani de Cohortalibus & lege 7. eodem. Codicis de Agent. in rebus*, dignitas *Centenarii* seu gradus in Schola Agentium in rebus, ad exemplum militiæ armatæ, proximus Principi agentium, apud Eund. In *Decretione* Chlotarii Regis alibique passim, *Centena* pars Comitatus est aut regionis, nam singuli Comitatus, Pagi seu Territoria, dividebantur olim in Vicarias, Vicaria in *Centenas*, Centena, in Decanias, in quibus minores Judices erant Vicarii, *Centenarii*, Decani. Quod institutum ad latrones primùm arcendos, auctore Chlotariô, ex *Decret.* modò dicta, valuisse, colligit Car. du Fresne. Auctor certè est B. Rhenanus *Rerum Germanic. l. 2.* hodieque proximè Heidelbergam apparere *Centenæ* vestigium in aliquot locis, & manere vocabulum. His *Centenarii*, ut dictum, præerant, quibus ipsi præerant Comites, qui in vitam eorum ac mores inquirebant, *L. Langob.* ac interdum cum iis in rebus majoris momenti consultabant, ut est in *Capitulis* Caroli M. *l. 3. c. 28.* Belli tempore, *Centenarii* munus erat, centenæ suæ milites in aciem educere, *LL. Wisigoth. l. 9. tit. 2. §. 3.* Præsertim verò eorum cura fuit, ut districtus à latronibus, furibus aut prædonibus, purgarent, ex *Capitulis* Caroli C. *tit. 11. p. 111.* Denique in publicis Actis interdum nomen, perinde ac Comites, subsignabant, vide Car. du Fresne *Glossar.* & in voce *Centenarius*: imprimis verò Jac. Cujacium *ad l. 3. Cod. de exaction. Tribut.*

CENTENARIA Forma, apud Lamprid. *in Alexandro Sev. c. 39. formas binarias, ternarias & quaternarias & denarias etiam, atque ampliùs usque ad bilibres quoque & centenarias, quas Heliogabalus invenerat, resolvi præcepit: atque ex his formis materia nomen inditum est.* Nempe loco *centenariarum* formarum, quas invenerat Heliogabalus & quæ in usu versabantur, postquam jussu Alexandri resolutæ sunt, nomen ipsum remansit, quod materiæ nomen impositum est: Nam *Centenarium*, pro centum libris dici cœpit: cum tamen minimè reperiretur nomisma *centenaria forma cujum*; cujusmodi formas invenerat Heliogabalus, quibus *centenarii* cuderentur, aurei nummi, quorum quilibet 100. aureorum vulgarium pondus haberet ac pretium. In posterum itaque *Centenarium* dici cœptum, quidquid 100. librarum ponderis esset. Sic *Centenarium*, de 100. libris frequenter usurpant Historici & Græci præcipuè sequioris ævi. *Cod. de cursu publ. l. 12.* *Centenariorum auri* fit mentio, quæ hippocomi in sacculis ferebant: qua lege cavetur, ne 60. libras sella cum frenis, sexaginta itidem averta non transeat, *exceptis auri Centenariis, quæ necesse est ab hippocomis in solitis sacculis reportari.* Ubi Bajan. *Κεντηνάρια δὲ τὸ τῶν χρυσῶν κεντηνάρια*. Aurum scil. largitionale intelligitur, quod veredis imponebatur, & in sacculis hippocomi ferebant, si quando destinaretur ad comitatum Principis & sacris largitionibus inferendum portaretur. Quot autem auri publici *Centenaria* uni veredo imponerentur, conjicit Salmasius ex *l. 30. Cod. Theodos.* quâ sanxerunt Valentinianus, Valens & Gratianus A. A. A. *ut nemo ampliùs rheda, quàm mille pondo, angaria, quàm mille quingenta, veredo, quàm trecenta, auderet imponere:* quæ trecentorum pondo summa tria *Centenaria* efficit. Vide cum *Not. ad Lamprid. loc. cit.*

CENTENARIÆ Cœnæ, dictæ olim, in quas ex lege non plus *centussibus*, præter terrâ nata, impendebatur, auctore *Festo*. Dictæ sic sunt à lege Licinia, vide *ibi*.

CENTENARIÆ Rosæ, apud Tertullian. *de Coron. Milit.* *Uti nunc laurea & myrto & olea, & illustriore quaque fronde, & quod magis usui est*, centenariis *quoque* rosis *ex horto Midæ lectis*, &c. *Rhenano* illæ sunt, quæ *centifoliæ* Plinio, *l. 21. c. 4.* & *ἑκατοντάφυλλα ῥόδα* Theophrasto. Sed *centifoliam* in coronas addi (præterquam extremos velut ad cardines,) ut nec odore, nec specie probabilem, negat Plinius. Et Tertullianus, ex horto seu roseto Midæ has rosas lectas fuisse ait. At in eo nullæ *centenaria* seu centifoliæ, solæ sexaginta foliorum provenerunt, & quidem cæteris omnibus odoratiores, & pulchriores. Itaque Paschalius *spontanea* legit *d. l.* sic enim vocabantur rosæ Midæ, Græcis *αὐτόματα ῥόδα*, vide Herodot. *Musâ 8.* & Dracont. *de oper. VI. dier.* Nec obstat, quod dici potest, *Centenarium* numerum esse symbolum castitatis, uti discimus ex hisce Hieronymi *ad Lætam l. 2. Ep. 15. Sit in gremio aviæ, quæ repetat in nepte, quidquid præmisit in filia; quæ longo usu didicit nutrire, servare, docere virgines. In cujus coronam centenarii quotidie numeri castitas texitur.* Nihil enim hic aliud vult Hieronymus, quàm virginem hanc mereri centuplicem fructum castitatis suæ, &c. Vide Car. Paschalium *Coronar. l. 3. c. 7.*

CENTENARII, vide suprà in *Centena*, ac *Centenarius* & infrà, in voce *Missum*.

CENTENARIUM, pro *Centenarius forma*, de qua modò. In *Chron.* Casauriensi, *l. 4. Instituit, ut pro unoquoque fratre defuncto fiat Centenarium (seu us) hoc modo ut à die obitus uniuscujusque Fratris pitstitus de pane & vino & cæteris cibis, cotidie in mensa Abbatis ponatur:* Officium est centum missarum, apud Car. du Fresne *Glossar.* Apud eundem, *Centenas* evolvere, in *Actis* S. Cæciliæ Virginis & Martyr. h. e. centenos fustium vel flagellorum ictus, inter supplicia Martyribus irrogata, &c. An *Centenarii* nota lunula fuerit Patriciorum, vide infrà *Lunula*.

CENTENARIUS, belli & pacis minister; hic regiunculæ Judex, illic manipuli Præfectus: nec diversus olim, sed ex vicissitudine munus utrumque obiens. Apud Romanos Centumvirales Judices his aliquid simile habebant, sed Gothorum propriè & Germanorum id inventum est, qui Comitum territoria per *Centenas* sive *Centurias*, (Tacito, *in Germ. c. 6.* pagos) dividebant, singulos singulis præficientes, *Centenarios* inde & *Centuriones* appellatos, Francis *Centenes*. Dicti *Centuriones*, quòd centum præsint militibus, Isidor. *Orig. l. 9. c. 3.* Nominis ratio à numero emanavit, de numerato tamen non ubique convenit. Germani, quòd è singulis pagis centum milites conscriberent, conscriptos *Centenos* vocabant & *Centenarios*: conscriptionis locum *Centenam*, *Centuriam* & *Centuriatum* (quod potius ad Centenariorum munus & sodalitium referendum est) præfectum, *Centgravium*, i. e. Centenæ præpositum. Gothi, Franci, Longobardi, melius hoc fortè retinuerunt, quàm Anglo-Saxones, ut infrà in *Hundredus*, quod idem illis est cum *Centena* & *Centuria*. Primò autem dictus est *Centenarius*, unusquisque ex eadem *Centena*, demum Præfectus tantum, cujus classem partim & munus noveris ex Wisigothorum legibus, *l. 2. Tit. 2. l. 26.* Et *l. 9. Tit. 2. l. 1.* &c. apud Spelmannum *Glossar.* Evocabat superior quisque inferio-

inferiores, regebatque in militia juxta castrensem disciplinam, in pago juxta forensem. Nam & suo foro adornatus est *Centenarius*, sed inter judices minores semper habitus. Prisca ejus jurisdictio liquet è Capitular. Caroli & Ludovici Imperator. *l. 4. c. 26.* & è lege Caroli M. tam in Longobard. *l. 2. Tit. 52. l. 3.* quàm Capitular. *l. 3. c. 79.* exhibitâ. Celebravit autem apud Germanos *Centenarius* generalia placita ter in anno: ordinaria, vel à septem in septem noctes: vel quando pax in provincia melior, post 14. noctes. Apud Anglos bis in anno, nempe circa festum S. Michaëlis & Annunciationis beatæ Virginis, generalia perficiuntur placita, Angl. *Hundred Courts*, ordinaria à 3. septimanis in tres. Præterea apud hos *Centenarii* dicuntur liberi Possessores seu Tenentes, qui in *Centena* degunt, Angl. *the Freeholders*, & sunt hi ipsi in *Centenæ* curia Judices (Centumviralia Romanorum judicia imitati) quos & Tacitus, *loc. cit.* Centenos *Comites* vocat, qui addit, illos nisi armatos non agere, quod etiam Anglorum *Centenariis* olim religiosè observatum. Plura vide apud suprà memoratum Spelmannum, it. Cl. Ottonem JCtum, *Notis ad B. Rhenanum Rer. Germ. l. 2. p. 271.* & in voce *Hundredus*: de *Centgravio* autem Munster. *Cosmogr. l. 3. c. 20.* &c.

CENTENIONALIS Nummus, seu *Centenio*, *l. 1.* & *2. Cod. Theodos. Si quis pecun. conf.* Causaubono, Salmasio, aliis, idem est cum *Centenario* aureo, sic dicto ab Heliogabalo, quòd *centum aureos* sive solidos, h. e. libras auri duas, excurrentibus 4. aureis, conficeret, quo de suprà. Jac. vero Gothofredo, *minuta* fuit *pecunia*, ut loquitur Valerianus *Ep. ad Marcianum*, sic dictus, ut *bino*, qui *Dinummo* redditur in *Glossar.* Latino-Græco, contenditque ejus sententiâ centum æreos seu stipes. Utut sit, *Majorinæ* seu majores, & *Centenionales communes*, vetitos ostendit *Lex 1.* quæ est Constantii: altera, quæ est Honorii & Arcadii, *Centenionalem tantum nummum, in conversatione publica, tractari* præcipit, *Majoris pecuniæ figuratione submotâ*, apud Car. du Fresne, *in Dissertat. de inferioris ævi Numism.*

CENTESIMA usurarum, apud Romanos dicta est quòd mense quovis pars assis centesima, seu unus in centum, decem in mille, pro usu pecuniæ alienæ merces præstaretur. Hanc, cùm ad publicorum vectigalium modum concepissent nomen fructus pecuniæ privatæ, statuerunt velut fontem & caput, unde omnia, quibus tot commodorum pecuniæ fœneraticiæ minora genera intelligerentur, vocabula, veluti rivuli, emanarent: & quòd viderent, eam annuas hujusmodi partes duodecim, qui numerus unciarum assis est, parere, jusserunt illam ad inferiora sese habere, tanquam assem, in quem omne solidum partiebantur; ut, quod usuræ nomine promissum distaret tantum à centesima, quantum unciæ, sextantes, quadrantes, &c. ab asse, id his partibus assis vocitaretur: ad superiora, tanquam assem unum ad plures: sic pro dupondio *binæ Centesimæ*, pro tressis ternæ, ac deinceps: omnia ex eo, quod menstruum redibat. Acquirere autem *Centesimæ* nomen cœpêre, non in signato demum, sed etiam in gravi ære, contra quàm sensit Salmasius, atque in argento etiam dein tenuêre. Vide Gronovium *de Pec. vet. l. 3. c. 13.* Malè confunduntur *Centesimæ*, ita enim frequentiùs Romani loquuti sunt, cum fœnore unciario: *Centesimæ* namque sunt, cùm centesima pars sortis, unciæ, cùm duodecima pars centesimæ; semunciæ, cùm ejus vicesima quarta pars; trientes, cum tertia, semisses cùm dimidia: besses cùm duæ tertiæ usurarum nomine singulis mensibus debentur; hoc est, in centenos annui vel duodecim, vel unus, vel dimidiatus, vel quatuor, vel sex, vel octo nummi, &c. Ab hac *Centesima* Latinor. Græcorum Ἑκατοστὴ, cujus apud illos solùm Historicos, qui sub Romano Imperio scripserunt, mentio fit, orta est. Non enim ad eum fœnoris modum venêre Romani illô demum tempore, quô negotiatores Romani generis & publicani in Græcia Asiaque fœnus exercentes appellatione Ἑκατοστῶν in illis locis magis pervulgatâ libentiùs eam rem exprimere soliti sunt, ut quibusdam videtur: Sed ipsi nomen *Centesimæ* Græciæ Asiæque incognitum, primi eò intulêre. Certè de unciario fœnore lex perlata est an. Urb. Cond. 396. C. Marcio Rutilô, Cn Manliô iterum Consulib. 100. propemodum annis, antequam bellô Punicô primò in Siciliam transcenderunt. At quomodo unciarium fœnus potuit appellari, si ignorabatur *Centesima*? Imò non dubitat retro laudatus Gronovius, ante sacrum Montem Meneniumque Agrippam sanguinolentas *Centesimas* tenuiores agris paternis atque avitis exuisse: Hinc bonorum virorum ingratiis, prævalente plebis potentiâ, leges de unciario & semiunciario fœnore rogatæ sunt. De fœneratorum artibus, qui cùm centesimas tantùm haberent in syngrapha, quaternis centesimis fœnerari solebant, vide eundem, *p. 474.* & *seqq.* aliquid etiam infrà, voce *Siliquaticum*.

CENTESIMATIO militum, Opilio Macrino instituta legitur, apud Jul. Capitolin. *c. 12. Milites sæpius decumavit, aliquando etiam centesimavit: quod verbum proprium ipsius est, quum se clementem diceret, quando eos centesimaret, qui digni essent decimatione, vel vicesimatione.*

CENTIMALUS Cornelius, vide *Cornelius*.

CENTINUM, Umbrorum urbs in Italia. *Stephanus.* Hodiè *Sentinum*.

CENTO, cum *cilicio*, confunditur Servio *ad hoc Virgiliana*, *l. 3. Georg. v. 312.*

> ——— ----- *Setasque comantes*
> *Castrorum in morem & miseris velamina nautis.*

Ait enim, *quia de ciliciis poliuntur lorica & tegmina tabulata turritum, ne jactis facibus ignis possit adhærere.* At cilicia de pilis caprarum fiebant, *centones* verò ex lana coactili. Nec ciliciis, sed *centonibus*, tegebantur tabulata turrium & puppium turres, ut igni resisterent. Ita namque Plin. *l. 8. c. 48. Lana & per se coacta vestem faciunt, & si addatur acetum, etiam ferro resistunt, imò etiam ignibus.* Cilicia verò laxè suspensa obtendebantur, ad telorum ictum. Certè apertè Sisenna Ciliciorum & *Centonum* usum separat, apud *Nonium*: *Puppes aceto madefactis centonibus integuntur, quos supra perpetua classis suspensa cilicia obtendebantur*, ex *Histor.* ejus *l. 4.* Nempe *Centones* firmitate, *Cilicia* laxitate suâ, adversùm tela valebant, &c. Ex istiusmodi porro *Centonibus* tunicas & tegmenta sibi parabant milites, ad tela vitanda, quos κέντωνας Ῥωμαϊκὰ dixêre Veteres, *Συρραπτὰς* recentiores Græci, Salmas. *ad Solin. p. 486.* Alia vocis notio apud citerioris ævi Scriptores est. In Poësi *Centones*, haud absimiles parodiis sunt. *Deducitur enim sensus alius a sensu pristino versuum, hoc parodiam refert, quorum versuum membra hinc inde collecta quum assuantur, rhapsodiæ nomen repræsentant, atque idcirco centones appellati sunt, a centonibus quibus sunt simila.* Tale apud *Ausonium Poema valde ingeniosum & lepidum, ex frustis Virgilianis coagmentatum. Tale etiam Probæ Poetriæ Christianæ*, Jul. Cæs. Scaliger, *Poetices l. 1. c. 43.* &c. Nec omittendum, quòd *Centones* & Saga fervis tribuit *Columella*, &c. Nomen quod attinet, quibusdam est à voce *centum*, quod ex variis panniculis & diversis etiam coloribus consarcinata vestis sit. *Eustathio* verò è Græco κεντῶ, *pungo.* Propterè certè *Cento*, quod multiplicibus punctionibus suitur, &c.

CENTOBRICA, Celtiberorum urbs. Val. Max. *l. 5. c. 1. ex. 5.*

CENTODEMUM, Thraciæ locus in Mysia inferiore, *Procop.*

CENTON, Thraciæ Castellum ibidem. *Idem.*

CENTONARII, in Cod. Theodos. *tit. de Centonariis & Dendrophoris*, ubi in *l. 1.* Constantinus statuit, *ut, in quibuscunque oppidis Dendrophori fuerint*, Centonariorum *atque Fabrorum corporibus adnectantur: quoniam hæc corpora frequentia hominum multiplicari oportet*: qui sint, in liquido non est. Nam fuisse eos, qui *Centones* conficiebant, dici vix potest; quid enim commune tales Artifices habeant cum Fabris Tignariis & Ferrariis, Dendrophoris item, quibus ferè semper adjunguntur, in veterib. Inscr. apud Gruterum. Nisi ut essent, qui in castris tabernacula conficerent. Eosdem præfectos cum præfatis Artificibus habuisse, ex eodem Grutero constat 36. 11. 45. 8. eosdem Patronos 427. 1. eosdem denique Magistros Quinquennales, 261. 4. Mentio eorum quoque, *l. 162.* Cod. *Theodos. de Decurion.* apud Car. du Fresne in *Glossar.* Vide quoque Jac. Gothofredum *ad ll. cit.* Spalati hanc *Inscr.* notavit Sponius, *Centonariorum* memoriam servantem:

> AUR. QUINTIANUS DEC.
> COLL. FAB. ET CENT. QUI
> VIXIT. ANN. P. M. LI. MENS.
> V. D. - - - VIVUS SIBI POSUIT
> ET AUR. IAENUARIAE CON-
> IUGI SUÆ COT. SI QUIS
> ÆAM ARCAM POST MOR
> TEM EORUM APERIRE VO
> LUERIT INFER. DECURIAE
> MEAE. X. XXV.

Vide eum *Itiner. Part. 3. p. 81.*

CENTORES, Scythiæ populi. Val. Flac. *l. 6. v. 150.*

> *Impulit & dubios Phryxei velleris ardor*
> *Centoras, & diros magicô terrore Choatras.*

Melæ *Essedones*. *l. 2. c. 1.*

CENTRITES, fluvius, qui Armeniam à Carduchis dividit, *Xenoph.* inter Mediam & Armeniam eum fluere scribit *Diodorus*.

CENTROBARICA, pars Statices, de qua infrà.

CENTRONES, populi Galliæ Narbonens. veriùs Alpes Grajas, ut hodie dicuntur, in Sabaudia. Hos, cum Garocellis & Caturigibus exercitum suum itinere prohibere conatos, complurimis prœliis pulsos à se esse scribit, Cæsar *Comm. l. 1. c. 10.* Etiam Straboni noti sunt, supra Salassos, in verticibus montium, Plinio item, *l. 3. c. 19.* & *l. 11. c. 42.* Illorum regio & urbs Tarantasia, vulgò *Le pays de Tarentaise*, testibus Marlianô, Vigenereô & Tscudo, ubi Centronum pagus vulgò *Centron* vel *Sentron*, inter Augustam Prætoriam, 12. & Genevam 14. leuc. visitur. *Ferrar.* A Foro Claudii Axumam petenti ad dextram procul à via visendum se præbet. Quidam tamen Bergintrum *Scutren* esse putant, quod à Tarantasia 18. mill. pass. abest. Eorum urbes apud *Claudium Ptolemæum* Axima, hodie vicus magnus *Esme* vel *Aime* dictus, 4. leuc. à Foro Claudii, & primaria Forum Claudii, *Moustier en Tarentaise*, urbs Archiepiscopalis ad Isaram fluv. qui illam dividit interfluitque: à Claudio regionis præfecto, qui ibi jus dixit, appellata: posteà tamen Darantasiæ nomen assumpsit, seu Tarantasiæ, quod non urbi modò, sed etiam toti tractui Alpino Centronum est attributum. Habet hæc urbs Metropolis sedes sub se duas, Seduvensem ac Augustanam, & plerisque à veteri aliquo monasterio Monasterium vocatur; unde *Motier*, *Monstier* vel *Moustiers* dicitur: Olim verò ipsa Viennensi sedi fuerat subjecta. Hinc *Centronicæ* Alpes: Casaus apud Centrones Vatusicus, à Vatusia vel Vatusio, hodie loco ignoto, olim nobilis. Vide Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

CENTRONES, Belgii populi olim sub Nerviorum imperio, Cæs. *l. 5. Bell. Gall. c. 10.* quorum oppid. *S. Truyen* vel *Truyden*, teste *Heur. Leodiô*, à Tungris 3. leuc. à Leodio. 6. in Occasum in medio inter illud, & Lovanium. Regio nunc Hasbania Latinè nominatur, vulgo *Haspengaw*. Becanus verò *Cortryck* vocat Flandriæ oppid. ad Scaldim. *Brandrando* in Morinis sunt, ubi nunc *Centeriacum*, urbs Flandriæ, ad Lisam fluv. cum arce permunita, sub Gallis, ab A. C. 1657. inter Aldenardum & Ipras.

CENTRUM, Græcis κέντρον, in omni materie nodosa durities insest, quæ ictus respuit ac ferrô findi frangique negat: cujusmodi κέντρα in lapidibus, in lignis, in ferro, reperiri Auctores confirmant.

mant. Plin. *l.* 16. *c.* 39. ubi de arboribus cædendis: *Publicum omnium vitium vocant spiras, ubi convolvere se vena atque nodi. Inveniuntur in quibusdam, sicut in marmore Centra, i. e. duritia clavi simulis, inimica ferro.* Sanè & κέντρον Græcè *clavus* est, unde legas alicubi κέντρα [illegible], *clavos eboreos.* Sed & in gemmis ac lapidibus pretiosis ea *centra*, quæ scalpturæ resistunt, duriora videl. quædam atque opaciora corpuscula in pellucido lapillo: quæ proin inter gemmarum vitia idem Plinius recenset passim. In crystallo similiter: Plinius de crystallinis, *l.* 37. *c.* 2. *Infestantur plurimis vitiis, scabro ferrumine, maculosa nube, occultâ aliquâ vomicâ, prædurâ fragilique centro, item sale appellato.* In auri metallis inprimis, lapis, qui auri venâ micat, hujusmodi κέντρα habet, micas scil. auri, purissimi, quæ comminui frangique non possunt, nec cum reliquo pulvere coquuntur: [illegible] Græci dixêre, uti vidimus suprà, in voce *Auri adamas*, item *Auri nodus.* Plura verò hanc in rem vide apud Salmas. *ad Solin. p.* 1074. & 1075. Omissis aliis vocis notionibus, saltem hoc addam, κέντρα, de cardinibus Mundi, ut vocant, iisdem dici. Unde Ἀπηλιώτης κέντρον, [illegible] κέντρον, [illegible] κέντρον, [illegible] κέντρον. Dionysius, ὁ [illegible], *Apeliotes, qui ab Orientali cardine fertur.* Quâ significatione Centri compendiaria nota, apud veteres Mathematicos, fuit K. &c. Vide eundem *p.* 1249 & 1250. Inde Κεντρῶν, quô nomine quidam appellati Græcis olim, vide suprà in voce *Centones* & infrà *Stimulus.*

CENTULUM, vicus pagi Pontivi, cum monasterio, à conditore ejus ac primo Abbate S. Richario, qui sub Dagoberto majore floruit, *S. Riquier* dicto. Idem Richarius in silvam Crisciacensem secessit, ibique obiit, ubi cœnobium Forestiscella *Forestmonstier*, à Centulo 10. mill. pass. distans. Distat autem Centulum ab Abbatisvilla, capite pagi Pontivi in Ambianis 2. leuc. ad Ortum, estque ad Scarduonem amniculum, *la riviere aux Cardons*, qui in Suminum evolvitur contra Abbatiscellam, positum. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CENTUM, oppid. Ducatus Ferrariensis sat cultum, aliàs munitum, in confinio ditionis Mutinensis, 18. milliar. à Bononia, Mirandulam versùs, prope Rhenum amnem, sub Pontifice.

CENTUM CELLÆ, Tusciæ urbs: *Civita Vecbia* hodie. Oppid. Hetruriæ in ora littorali maris Tirrheni, Diœcesis Viterbiensis, recèns munitum, cum portu tantisper capaci & castro. 6. milliar. à Castro novo in Occasum, 9. à Corneto in Austrum, 4. à Roma in Occasum in planitie. *Baudrand.* Trajano Imperatori originem debet. Plin. Jun. *l.* 6. *Ep.* 31. *Evocatus in consilium à Cæsare nostro ad Centum cellas longe maximam cepi voluptatem.* Vide quæ sequuntur. Græcis auctoribus *Procopio*, & *Agathiæ*, more ejus temporis, elisô μ Κεντουκέλλαι. *Ptolemæo* ὁ Τραϊανὸς λιμήν, i. e. *Trajani portus* dicitur, quem Rutilius pulchrè describit his versibus, 237. 238. *f.*

> *Ad Centumcellas forti defleximus austro.*
> *Tranquillâ puppes in statione sedent.*
> *Molibus æquoreum concluditur Amphitheatrum,*
> *Angustosque aditus insula facta tegit.*
> *Attollit geminas turres, bifidôque meatu*
> *Faucibus arctatis pandit utrumque latus.*
> *Nec posuisse satis laxô navalia portu,*
> *Ne vaga vel tutas ventilet aura rates;*
> *Interior medias sinus invitatus in ædes*
> *Instabilem fixis aëra nescit aquis.*

Ædes intelligit, quas Græci [illegible] vocant: Νεώσοικοι autem Suidæ sunt [illegible], nempe quibus subducebantur in stationem naves, Latini *cellas* dicunt, unde portui nomen. Huc Cornelius, Episcopus Romanus relegatus est, Galli persecutione durante &c. Vide *Leandr. Albertum*, cui *Ferrella* aut *Forcellà* dicitur, *Cosentium*, &c.

CENTUM-COLLES, Hungariæ oppid. vulgò *Zathalon.*

CENTUM-NUCES, Sugerio Centinodium, *Cennoi* aut *Sannoi*, Parisiorum vicus. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CENTUMPERANEA, insul. in agro Sentinarum, Nicol. Perotti patria.

CENTUMVIRI, apud Romanos, Judices erant, è singulis Tribubus, quarum 35. fuere, terni delecti, & *Centumviri* dicti, numerô rotundô, licèt quinque supra centum essent. De quibus illi controversiis judicaverint, docet Cicero, *de Orat. l.* 1. his verbis: *Jactare se in causis Centumviralibus, in quibus usucapionum, tutelarum, gentilitatum, agnationum, alluvionum, circumluvionum, nexorum, mancipiorum, parietum, luminum, stillicidiorum, testamentorum ruptorum aut ratorum, cæterarumque rerum innumerabilium jura versentur*, &c. Posteà autem multum eorum jurisdictio crevit, ut apud Fab. Quintil. *l.* 4. *c.* 1. & *l.* 5. *c.* 2. videre est: atque numerus ad 180. auctus, manente tamen semper *Centum virorum* nomine, Plin. Jun. *l.* 1. *Ep.* 5. & 18. *l.* 9. *Ep.* 23. De causis juris etiam gravissimis & obscurissimis judicâsse à Tacito, *in Dial. de Orat.* & Seneca, *de Benef. l.* 3. dicuntur. Apud Tullium sæpe *Recuperatores* ac *Judices hastæ* appellari eos deprehendimus, judiciumque illorum *Hastam Centumviralem*, ob hastam in loco, ubi judicia hæc vigebant, in signum auctoritatis erectam. In Basilicis autem judicia exercuêre, in 4. consilia divisi, vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 7. *c.* 30. &c. De illis Statius, *l.* 4. *Sylv.* 4. *ad Vidorium Marcellum*, *v.* 41.

> ––––– ––––– *nec jam tibi turba reorum*
> *Vestibulo, querulique rogant exire clientes,*
> *Cessat centeno moderatrix judice hasta.*

Et, *l.* 1. *Sylv.* 4. *ad Rutilium Gallic. v.* 23.

> ––––– ––––– *docto nec enim sine Numine tantus*
> *Ausoniæ decora ampla togæ, centumque dedisti*
> *Judicium mentemque viris.*

Ubi adnotat Barthius, ab illis appellationem fuisse ad Præfectum Urbi. Rutilius enim hic Præfectus urbi fuerat, &c. Plura apud Ph. Berterium, *Pithanon. l.* 1. *c.* 8. Jac. Cujacium, *Observation. l.* 3. *c.* 23. Quæ Lipsio tribuuntur *ad Suetonium Vespasiano*, *c.* 10. de *Hasta* verò, suô locô, ut & apud Ludovicum Cælium *Commentar. Antiqq. Lectionum.* Vide quoque infrà *lit. H.* ubi de compositis ex Græco Ἑκατόν.

CENTUNCULUS Herba, Græcis [illegible], quòd ejus foliis candidis & mollibus pro tomento culcitrarum uterentur, sic dicta. [illegible] enim dicebantur iisdem purgamenta lanæ, quæ, dum vestes jam textæ purgabantur & depectebantur, spinis adhærebant pectinis [illegible], seu *fullonis.* Unde Plinium, ad Gallorum demum inventô proditum esse, retrimentis hujusmodi & purgamentis lanæ culcitras farciri, scribentem, notat Salmasius, cùm Græcis nominibus ex antiquo vocentur tomenta [illegible] hôc modò inculcata, vide eum *d. l. p.* 398. Aliàs de *Centunculo* sic Plin. *l.* 24. *c.* 15. *Nunc subtexemus herbas, mirabiles quidem, sed minus claras. –– Itali Centunculum vocant rostratis foliis, ad [illegible] capitis penniatum jacentem in arvis: Græci autem clematidem*, &c. Ad quem locum vide *Notas* Dalechampii.

CENTURIA, propriè centenos homines continet, aliquando pauciores pluresque, cum voci appellatio abusivè sumitur. Earum in Republ. Romana primus auctor Servius Tullius fuit, qui actô censu, populum Romanum in 6. classes, & in 193. *Centurias* divisit: totâ classe sextâ, quæ tenuissimorum erat civium, pro unica reputatâ, cùm contra in ditissimorum classe 100. *Centuriæ* numerarentur. Vide suprà in voce *Census.* Hæ itaque classes & *Centuriæ*, licèt initiô cum Tribubus & Curiis nihil habuerint commune, ut ex *Livio* & *Dionysio* patet post expletum tamen tribuum 35. numerum, earum quodammodo partes esse cœpêre, ut ex Livio colligit Sigonius *de antiquo jure civ. Rom. l.* 1. *c.* 4. Hinc *Centuriata* Comitia, eôdem Serviô Tulliô auctore, quibus populus per classium centurias divisus suffragium ferebat, dicta sunt: in quibus Magistratus legi, ferri leges & bellum indici moris erat: quibus, post Rempubl. in libertatem assertam, accessit, quòd ibidem judicia peracta. Creabantur autem his Comitiis Magistratus majores, Consules, Prætores, atque Censores: Proconsules etiam interdum, & Reges sacrorum: item Tribuni militares Consulari potestate & Decemviri legibus scribendis. Leges, quæ his Comitiis ferebantur, *Centuriatæ* dictæ & propriè *Leges*, à Magistratibus majoribus auctoritate Senatus, de re quapiam majoris momenti, rogabantur. Tales erant leges Valerii Publicolæ de provocatione, apud Valerium M. *l.* 4. *c.* 1. *ex.* 1. Lex de revocatione Ciceronis ab exilio, Cicer. *Orat. post reditum in Sen.* & *l.* 1. *epist. ad famil.* &c. Judiciorum his Comitiis exercendorum unica fuit causa, nempe Perduellio: Unde legibus XII. Tabb. sancitum esse videmus, *Ne de capite civis, nisi Comitiis Centuriatis judicaretur*, apud Cicer. *de Sestio*: Et docet Val. Max. *l.* 6. *c.* 5. *ex.* 3. *P. Rutilium Tribun. Plebis Tiberiô Gracchô & C. Claudiô Censoribus, cùm ob nimis severe gestam censuram majorem partem civitatis exasperâssent, diem perduellionis ad populum dixisse: quo in judicio primæ Classis permulta centuriæ Claudium apertè damnârunt*, &c. Idem clarum est ex Livio de judicio M. Manlii Capitolini loquente *l.* 6. &c. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 6. *c.* 8. 9. & *seqq.* Porrò *Centuria prærogativa* dicebatur, cui sortitione factâ primus locus obtigit suffragium ferendi: Cujus tanta apud Romanos fuit auctoritas, ut, quem illa Consulem nominâsset, talis haberetur, Turnebus, *Adversar. l.* 5. *c.* 23. In re militari *Centuria* erat una ex minoribus legionis partibus, in quas ut & manipulos pedestres copiæ erant divisæ. De his Varro: *Centuria*, inquit, *quæ sub uno Centurione sunt: quorum centenarius justus numerus.* Dividebantur in contubernia, ita ut decem militibus, sub uno papilione degentibus, unus quasi præesset Decanus, qui *Caput contubernii* nominabatur: Habuit autem Legio *Centurias* 60. Qui primæ Triariorum centuriæ, quæ *Primum pilum* vocabatur, præerat, *Primo-pilus*, item *Primus Centurio* dictus est, habuitque curam Aquilæ: Secundæ *Secundipilus*, &c. Vide Lipsium *de mil. Rom. l.* 2. *dial.* 8. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 10. *c.* 5. &c. Apud Agrimensores *Centuria*, communiter 200. jugerum spatium denotat, limitesque centurias includebant, & centuriæ per actus dividebantur. Ponebantur autem in singulas centurias lapides terminales, qui invicem distabant ped. 11. cccc. si centuriæ 200. tantùm jugeris constarent. In singulos porrò actus pali desigebantur, qui distabant à se pedes 120. quæ unius actus longitudo est. Et quidem primus qui centuriam includebat limes, *Actuarius* appellatus est, eratque à Decumano vel Kardine maximo secundus. Decumanus verò & Kardo maximi, primi quidem ducebantur, sed stellam efficiebant, nec cludebant *centurias.* Hinc *Ager Centuriatus*, apud veterem Agrimensorem, *qui quadratis centuriis divisus*: Centuriæ autem quadratæ præcisè ducentena jugera habebant. Ei oppositus *Ager scamnatus*, qui in centuriis singulis habebat jugera ducenta quadragena, & per latitudinem habebat actus 20. per longitudinem actus 24. *Scamnum* enim id erat, quod latius fuit quàm longius, ut contra *Striga*, quæ longior, quàm latior, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 679. & *seqq.* At *Centuriatores*, sunt dicti Ecclesiasticæ Historiæ compilatores, contra quos Baronius scripsit, de quibus alibi.

CENTURIATUS Mulus, apud Vopisc. *in Aureliano*, *c.* 7. *Equum sagmarium suum defricet –– Mulum* centuriatum *communiter curet*: mulus est *centuriæ* inserviens. Solutâ enim veteris militiæ disciplinâ, cœpêre apud Romanos singulis centuriis muli deputari, ad sarcinas vehendas, qui hinc *centuriati* dicti sunt. Hadr. Turnebus apud Casaubon. *Notis in h. l.*

CENTURINI *Christiani de cinctura*, à cingulo lato, quod portabant, dicti sunt Christiani in Ægypto degentes, apud Sanutum, *l.* 2. *part.* 2. *c.* 8. A. C. 1250.

CENTURINUM, castrum Corsicæ insul. *Ptol. Centurii Pinetum.* Cui adjacet ab Occasu insul. Centurina. 18. milliar. ab arce S. Florentii, 20. à Bastia in Boream.

CENTURIO, ab eo qui ordines ducit, distinguitur, apud Jul. Capitolin. *in Maximinis, c. 4. Hic dein sub Antonino Caracallo ordines duxit, Centuriatus & cæteras militares dignitates sæpe tractavit.* Et Symmachum, *Ordines duxit ac sæpe famam factis extendens, inter plures militiæ gradus*, Centuriatus *quoque strenuitate sua pretium tulit.* Atque ita quidem, ut majoris videatur fuisse *Centurionis* dignitas, quàm ejus, qui ordines duceret, ut hinc clarè liquet. Sed & in veter. *Inscr.* *Centurio* alius est ab ordinum ductore:

SERGIUS. TERENTIUS.
SERG. F. ÆMILIANUS.
CENTUR. EMER. VIX. A. LXX.
ORDIN. DUX. SUB.
L. POSTUMIO. MODES
TINA. MARITO.
MERENTISSIMO.

Qui ordines ducebant, *Ordinarii* dicebantur, quos à *Centurionibus* quoque distinguit Jul. Capitolin. in *Clodio Albino*, c. 11. Nempe manipulorum sic vocati ductores videntur, manipulus autem eô tempore decem tantùm militum fuit, quibus qui præerat, *Manipularius*, *Ordinum ductor*, *Ordinarius*, appellatus est, Græcè ταξίαρχος. *Centuriones* verò *centuriis* præerant: Et sic quidem ætate Severi ac Maximini. Apud Vegetium verò Ordinarii, sunt etiam primorum ordinum ductores, iidem cum illis, qui veterib. *primorum Ordinum Centuriones* sunt dicti: at ejus ætate *Centuriones* non amplius dicebantur, sed *Centenarii*, qui centum homines ducebant. Sic illô tempore majores & digniores fuerint Ordinarii *Centurionibus*, ita scil. dicti primorum Ordinum ductores, qui partim quatuor, partim duas centurias regebant: aliquando centum quinquaginta homines ducebant. Polybius verò ταξιάρχας, h. e. *Ordinum ductores*, passim *Centuriones* vocat, vide Salmas. *Notis. ad Capitolin.* & plura infrà, ubi de phrasi *Vitem dare*. Cæterùm, uti Tribuni & Duces, sic & *Centuriones*, emolumenta à militibus olim accipiebant: & quidem hi vacationes munerum vendebant militibus; quod tamen boni prohibuêre Principes & Centurionibus vacationes annuas è fisco solvendas constituêre. Tacitus, *Histor. l. 1. c. 46. Sed Otho, ne vulgi largitione* Centurionum *animos averteret, ex fisco soluturum vacationes annuas promisit: rem haud dubiè utilem & à bonis postea Principibus perpetuitate disciplinæ firmatam.* Vide suprà in voce *Beneficiarii*, & plura hanc in rem, apud præfatum Salmas. *Notis. ad Spartian. in Hadriano*, c. 10.

CENTURIO rerum nitentium, apud Ammianum, *l.* 16. is dictus est, qui signorum ac statuarum ex ære & marmore, in Urbe, curam gerebat: posteà *Tribunus* ac tandem *Comes rerum nitentium*, appellatus, Henr. Valesius. In Cod. *Theod. l. unic. de Centurionibus*, certum corpus in oppidis confecisse *Centuriones* legimus, quorum munus inter vilia & onerosa fuisse, indidem colligitur: Sed quinam ii, non liquet. Inter officiales Judicum *Centuriones* recensentur, *l.* 1. *Cod. Theodos. de Offic. Rect. prov.* apud Car. du Fresne in *Glossar.*

CENTURIONES, urbs Hispaniæ versùs Galliam Narbonensem. *Antonin.*

CENTURIPE, ager Siciliæ, à quo *Centuripinum crocum* hodie *Centorbi* Fazello. *Centuripa* Pomponio Sabino, & Ptolemæo αἱ Κεντόριπαι, reliquis Græcis autoribus neutrô genere τὰ Κεντόριπα. Quin & apud Cicer. *Orat.* 2. & 3. *Verr.* Plin. Solin. *Centuripa* obliquô casu legimus. Apud Silium *Centuripe*, *l.* 14. *v.* 204.

Nec non altus Eryx, nec non è vertice celso
Centuripe, largoque linens Entella Lyæo.

De situ Strabo, *l.* 6. Κεῖται δ' ὑπὲρ Καταναίων τὰ Κεντόριπα, συνάπτοντα τοῖς Αἰτναίοις ὄρεσι καὶ τῷ Συμαίθῳ. Populi *Centuripini. Nic. Lloydius.* Vulgò *Centorbi.* Oppid. Siciliæ, in Valle Dæmona, prope Adranum fluv. 12. milliar. à Paterno. *Baudrand.* Crocum ejus memoratur Solino, c. 5. *Quidquid Sicilia gignit, sive soli, sive hominis ingenio, proximum est his, quæ optima judicantur, nisi quòd fetus terræ Centuripino croco vincatur.* Ubi Salmasius legit, *nisi quòd fetus terræ Centuripinus Corycio vincitur.* Nempe Corycium crocum præstantius Centuripino, ut quod tertiô demum locô recensetur apud Plinium, *l.* 21. *c.* 6. Vide infrà ubi de *Croco.*

CENTUSSIS, subintellige *pondo* vel *as*, Persius, *Sat.* 5. *v. ult.*

Et centum Græcos curto centusse licetur.

Ubi *Centussem* dicunt esse idem, quod quadraginta sestertios, sed malè. Dirigitur enim abacus ad illud tempus, quô quaternis sestertiis seu denario, non deni sed sedecim asses respondebant: & quum Persius scriberet, centum asses non quadragenis, sed vicenis quinis continebantur sestertiis: etenim sestertius non duos asses & semissem, sed quatuor valebat, Gronov. *de Pec. vet. l.* 3. *c.* 9. Hinc Fannia lex *Centussis* dicta est, quòd ludis Romanis, item Plebejis & Saturnalibus ac aliis quibusdam diebus, in singulos dies centenos æris insumi concessit. De eo Macrob. *Saturnal. l.* 3. *c.* 17. *Fanniæ legis*, inquit, *severitatem in eo superâsse legem Orchiam, quòd in superiore numerus tantùm cœnantium cohibitus fuerit, licueritque secundùm eam unicuique bona sua inter paucos consumere: Fanniam autem & sumtibus modum fecisse assibus centum. Unde à Lucilio Poeta festivitatis suæ more* Centussis *vocatur.* Vide Joh. Rosin. *Antiq. Rom. l.* 8. *c.* 13.

CENULPHUS, vel **KENULPHUS**, XIV. Merciorum Rex pietate & rerum præclarissimarum gloriâ illustris. Regem Cantii victum cepit. Obiit A. C. 819. regni 24. *Hist. Angl.*

CENUS, libertus Neronis, qui cùm atroci mendaciô vulgâsset, Vitellianos superventu XIV. Legionis junctis à Brixello viribus, cæsos victores, versam partium Fortunam, rapidus in urbem vectus, paucos post dies, jussu Vitellii, pœnas luit. Tacitus, *l.* 2. *Hist. c.* 54.

CENUS, extremum Italiæ promontorium versùs Pelorum Siciliæ.

CEOLFRIDUS, Abbas Anglus, Bedæ præceptor, *de festo Paschali* librum edidit. Beda, *Hist. Angl. l.* 5. *c.* 16. *Trithem.*

CEOLPHUS, decimus sextus Rex Merciorum, post fratrem Kenelmum, Cenulphi nepos. Decimô pòst annô pulsus. Item, Rex West-Saxonum. Item, Rex Daniæ.

CEOS, Cea Plin. *l.* 4. *c.* 12. *Cia Ptol.* vulgò *Zea*, insula maris Ægæi, una Cycladum, vide *Cea.*

CEPE, olerum solum, crescit, Lunâ decrescente: quocirca abstinuisse ab ejus usu Sacerdotes Ægyptios, tradit Plut. *l. de Iside & Osir.* Qua de re sic A. Gellius, *l.* 20. *c.* 8. *Cepe revirescit & congerminat decedente Lunâ, contra autem inarescit adolescente. Eam causam esse dicunt Sacerdotes Ægyptii, cur Pelusiotæ cæpe non edint: quia solum olerum vices minuendi & augendi habeat contrarias.* Vide Voss. *de orig. & progr. Idolol. l.* 2. *c.* 19. Unde Juvenalis, *Sat.* 15. *v.* 9.

Porrum & cæpe nefas violare & frangere morsu.

Imò inter Deos Ægyptiorum Prudentius recenset contra *Symmachum*, *l.* 2. *v.* 466.

Porrum & cepe Deos imponere nubibus ausi.

Pelusiotarum inprimis, Lucianus *Jov. Trag.* Ἰδίᾳ Μεμφίταις μὲν ὁ βοῦς Θεός, Πηλουσιώταις δὲ κρόμμυον, *Cæterùm privatim Memphitis quidem bos Deus est, Pelusiotis verò cepe.* Quò respiciens Hieronymus, *adv. Jovinian. l.* 2. *Impelle*, ait, *si vales, Pelusiotem, ut manducet cepe.* Et *Commentar. in Esaj. c.* 46. *Ut taceam de formidoloso & horrido cepe: & crepitu ventris inflati, quæ Pelusiaca religio est.* Vide Pfannerum, *System. Theol. Gentil. c.* 1. §. 1. Cæterùm Græci in allio & cepe κεφαλὴν vocant id, quod omnes nucleos comprehendit; aliquando tamen & nucleum solum, quem & γελγίδα, & ἄγλιθα & κόκκον & ῥᾶγα quoque dixêre. Latinis *talla*, folliculi cæparum, ex Græco θαλλὸς, quæ λέπυρον significat. Quia autem eôdem folliculô, quô cepæ caput velatur, etiam magna pars caulis integitur, hinc *tallam*, pro caule cepæ, posuit Columella, *l.* 11. *c.* 3. Lucilius tamen *talla* à *capis* distinguere videtur hôc versu.

Flebile cæpe simul lacrymosaque ordine talla.

Ubi quod capitatum est, vocat *cæpe*, caules getiorum *talla*, quæ capitata non sunt. Sic duo genera *capitii*, ut porri. Galli rusticô sermone *civas* hodie vocant, dictione ex *cepa* detortâ, quæ capitatæ non sunt. Et planè sunt Græcorum γήθυα; *cibullas* alii vocant, i. e. *cepullas*, quæ sunt γηθυλλίδες, &c. Inter cæpitia porrò, eas cæpas, quæ simplex caput habent, nec subolibus adgnatis propagantur, Græcos μονοκέφαλα vocare & μονοκόκκα, Latinos rusticos *uniones*, diximus suprà. Plura vide apud Salmas. *ad Solin. p.* 1168. *& seqq.* de ritu verò, *capicio capillo fulguritia expiandi*, Numæ Pompilio à Jove tradito, Arnobium *adv. Gentes*, *l.* 5.

CEPHALÆ, municipium Acamantidis tribus, in Attica: alludit Aristoph. *Avibus.*

Ὦ πάντ' ἄγαν δὴ περιλαλῶν, τοὺς πάντας οὐ κεφαλαῖσιν.

CEPHALÆON, Historicus Græcus ab Adriano Imperatore in Siciliam relegatus, ubi *epitomen Historiæ* scripsit, *à Nino usque ad Alexandrum Magnum, libris* 9. *Musarum nominibus*, instar Herodoti. Patriam, Homerum imitatus, nunquam confessus est. Euseb. *Chron. l.* 1. Phot. *Bibl. tit.* 68. Voss. *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 3. & *l.* 2. *c.* 12.

CEPHALÆOTÆ, Græcè Κεφαλαιῶται, in *l.* 6. *Cod. Theod. de Patroc. vi.* Exactores sunt capitationis.

CEPHALAS, altum & sylvosum promontor. majoris Syrtis initium. Strabo, *l. ult.*

CEPHALE, Græcè Κεφαλὴ, castrum Atticæ, ad tribum Acamantidem pertinens, ubi Castoris & Pollucis celebris olim ædes. Ejus memoriam servat hæc *Inscr.* Eleusine, in basi statuæ cujusdam, principatu Commodi constructæ:

ΔΗΜΗΤΡΙ ΚΑΙ ΚΟΡΗΙ
ΗΙΕΡΑ ΓΕΡΟΥΣΙΑ Μ. ΑΥ
ΡΗΛΙΟΝ ΛΙΘΟΦΟΡΟΝ ΠΡΟ
ΣΔΕΚΤΟΝ ΠΙΣΤΟΚΡΑ
ΤΟΥΣ ΚΕΦΑΛΗΘΕΝ ΠΡΕΣ
ΒΕΥΣΑΝΤΑ ΠΡΟΙΚΑ ΤΙΜΗ
ΘΕΝΤΑ ΔΕ ΥΠΟ ΘΕΟΥ
ΚΟΜΜΟΔΟΥ ΤΗ ΡΩΜΑ
ΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΑΡΞΑΝ
ΤΑ ΤΟΥ ΚΗΡΥΚΩΝ ΓΕ
ΝΟΥΣ ΑΡΞΑΝΤΑ ΤΗΣ ΙΕ
ΡΑΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣ ΕΥΣΕΒΕ
ΙΑΣ ΕΝΕΚΑ &c.

apud Jac. Sponium *Itiner. Græc. Part.* 3. *p.* 142.

CEPHALEDION, oppid. Siciliæ non procul ab Himera fluv. Plin. *l.* 3. *c.* 8. & Strabo, *l.* 6. Vide *Cephaledis.*

CEPHALENE, vel **CEPHALLENIA**, insul. maris Ionii. Plin. tradit eam quondam dictam fuisse *Melænam*, *l.* 4. *c.* 12. A Cephalo Amphitryonis socio, Deionei filio, dictam volunt. Populi *Cephallenes*, qui Ulyssem ad bellum Trojanum secuti sunt, ut videre est apud Homer. *in Catalogo navium*, *Il.* β. *v.* 631.

Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε Κεφαλλῆνας μεγαθύμους

Silius.

Saxa Cephalenum, & scopulosis Neritos arvis.

Infra Corcyram est, & Acarnaniæ objecta. Nomen ejus à verbo כפל *cephal*, quod Syris est *duplicare*, ut כפל *cephal* apud Hebræos, quia bifariam divisa est, & videtur esse gemina insula, partibus

tibus isthmô tam planô inter se cohærentibus, ὥσθ' ὑπερνεωλκεῖν πολλάκις ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν, Ita *Strabo.* Eam olim Taphii & Teleboæ tenuisse perhibentur. Ejus circuitus est 120. circiter milliar. sub Venetis, cum urbe permunita in colle, versùs Austrum. Incolis Græcus ritus. Vix 20. milliar. à Zacyntho. Olim 4. habuit urbes, nunc villas tantùm & pagos, cum portu *Argostoli*, ad Austrum, Insul. 6. milliar. ab urbe Cephalenia. Davity *Tom. III. Nic. Lloydius.* Olim tota sub Ulysse fuit, & patre ejus Laërte, qua de re vide Salmas. *ad Solin. p.* 714. & Jac. Sponium, *Itinerar. Græciæ Part.* 1. *p.* 134.

CEPHALLEN, Lampi fil. Citharœdus nobilis, apud Pausan. *l.* 10.

CEPHALOEDIS, seu CEPHALUDIUM, Siciliæ urbs munita, hodiè *Cefalu Leandro.* In ora Boreali Insul. cum portu versùs mare Tyrrhenum, in modum promontorii in mare excurrens. 49. milliar. à Panormo in Ortum, 90. à Messana. Episcopalis sub Archiepiscopo Messanensi. Octavius Brancifortius, *Constitutiones Synodales* fecit A. C. 1635. publicè editas. Κεφαλοιδὶς Ptolemæo, Κεφαλοίδιον Straboni, *l.* 6. Κεφαλοιδιὰς Græcâ formatione, Silio, *l.* 14. *v.* 253.

Quoque procellosæ Cephaloedias ora profundo,
Cæruleis horret campis pascentia cete.

Πολίχνιον Strabo vocat. Φρούριον Diodorus, *l.* 13. Vide Cluver. *de Sicil. Ant. l.* 2. *c.* 3. populi *Cephaloeditani*, Ciceroni *in Verrinis*, & Prisciano. Nomen utut Græcum videatur, tamen est merè Punicum. Pœnis enim יהד אפכ *Cepha-hud* est *rupes firma.* *Cephaloedis* porro sita est in vertice rupis, pænè in ipso flexu promontorii, quod multum in mare prominet. Constat id tam ex tabulis, quàm ex descriptione Fazelli, dum in eo est, ut probet Græcum esse vocabulum; *Cephaloedos*, inquit, *urbs vetusta, nomen à* Κεφαλὴ, *quod Caput est Latinis, nacta est, vel ob id, quod ad verticem præruptæ rupis, promontorii speciem habentis, condita fuit, ubi adhuc arx est naturâ munitissima, & urbs ipsa jacens ambitu fermè mille passuum.* A' Messeniis proditione captam narrat Diodor. Sic. *l.* 14. *Idem Lloydius.*

CEPHALON Gergithius, Κεφαλὼν ὁ Γεργίθιος memoratur Straboni, *l.* 13. ubi ait, fuisse in agro Cumano urbem, quæ plurali numero & genere muliebri αἱ Γέργιθες diceretur, atque hanc Cephalonis hujus patriam fuisse. Testem quoque eum producunt Parthenius *in Eroticis*, qui Troica illius citat, *Hist. l.* 4. & Festus Pompejus, in *Romam.* Item Dionysius Halicarn. *l.* 1. ubi vocatur Κεφαλὼν Γεργίθιος συγγραφεὺς παλαιὸς πάνυ. De Æneæ in Italiam adventu. Vide Voss. *Hist. Græc. l.* 2. *c.* 12. & *l.* 3. *p.* 340. *Idem.*

CEPHALONNESUS, Carcinites sinus, ubi in pontem Euxinum se exonerat, insul. *Rubea* teste Pinetô, apud Tauricam Chersonesum cum urbe cognomine. Plin. *l.* 4. *c.* 13. *Ptol. Amm. Marcellin.* Insul. parva & oblonga in Hylæa regione prope Tamiracam portum, ex adverso Tauricæ Chersonesi, 50. circiter ab ea milliar. in Occasum distans. *Baudrand.*

CEPHALOTOMI, populi ad Pontum Euxinum. Plin. *l.* 6. *c.* 5.

CEPHALUS, Dejonis, vel Dejonei filius, vel, ut alii volunt, Mercurii & Herses filiæ Cecropis, qui Procrin Erechthei, vel Hyphili Atheniensium Regis filiam uxorem duxit. Hujus amore capta Aurora, cùm juvenem uxoris amantissimum nullâ ratione ad sui amorem posset inflectere, vi eum dicitur rapuisse. Verùm cùm ne sic quidem constantiam ejus posset labefactare, ad uxorem eum remisit in negotiatoris similitudinem transformatum: cujus erga se fidem cùm explorare vellet, ingentibus muneribus pudicitiam ejus solicitavit, cumque illa pretii magnitudine jam succumberet, Cephalus receptâ pristinâ formâ perfidiam ei exprobravit. Quod Procris cùm inficias ire non posset, pudore impulsa, relictô virô in silvam sese, locaque deserta contulit. Tandem tamen viro reconciliata, jaculum ei inevitabile, & canem Lælapa nomine dedit, quem à Minoë donô acceperat. His itaque muneribus instructus Cephalus silvis sese assiduè oblectabat, relictôque ante lucem uxoris thalamô, venatione sese exercebat. Quamobrem verita Procris, (ut res est plena suspicionis amor) ne nymphæ cujuspiam amore teneretur, clam eum in silvas est subsecuta, & ut in furto virum deprehenderet, inter fruteta sese occultavit. Cùm itaque Cephalus, æstu laboreque fatigatus ad virgulta se recepisset, & sub arbore quadam recumbens *Auram*, ut se reficeret, ex more invocaret, Procris suspicata aliam pellicem affuturam, quò rem omnem melius cognosceret, sese erigens virgulta commovit. Quâ re animadversâ Cephalus feram ratus, jaculum suum emisit, uxoremque charissimam inevitabili ictu interfecit. Ovid. *l.* 7. *Met.* Sed paulo aliter Hyginus *Fab. Poetic. c.* 189. Propterea accusatus fuit coram Areopago, & hoc fuit secundum Areopagi judicium, uti discimus ex Scholiaste Euripidis *in Orestem*, Primum fuit Martis à Neptuno accusati, quòd filium suum Halirrhothium interfecisset; Secundum Cephali, propterea quòd Procrin uxorem occidisset; Tertium Dædali, qui Talum nepotem ac sororis suæ filium de medio sustulerat; Quartum Orestis parricidii à Tyndaro Clytæmnestræ patre accusati. Neque tamen desunt, qui Cephalum à Jove in lapidem conversum tradant. Ovid. *in De Arte Amand. l.* 3. *v.* 83.

Latmius Endymion non est tibi Luna pudori,
Nec Cephalus roseæ præda pudenda Deæ.

Idem *in Ep.* 4. *Heroid. v.* 93.

Clarus erat Cephalus silvis, multaque per herbam
Conciderant illo percutiente feræ.

Idem ibidem, *Ep.* 15. *Heroid. v.* 87.

Hunc ne pro Cephalo raperes Aurora timebam.

Nic. Lloydius.

CEPHALUS, Atheniensis orator, qui primus proœmia, & epilogos induxit. *Suidas.* Cujus etiam Æschines & Demosthenes, in *Orationibus*, meminerunt. Hic gloriabatur, quòd cùm plura decreta, quàm quis sui temporis orator, scripsisset, nunquam fuisset accusatus, quod contra leges decrevisset. Cæl. Rhodig. *l.* 11. *Antiq. Lection. c.* 14.

CEPHALUS Corinthius, correxit leges Dioclis Syracusis, post ejectum Dionysium Juniorem, Olympiad. 110.

CEPHARNOMA, vicus in tribu Manassæ. Joseph. *in vita sua.*

CEPHAS, sic dictus fuit Simon Petrus, Andreæ frater, rationem nominis reddit Servator, Joh. *c.* 1. *v.* 43. Σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος. Syriacæ originis, *Hieronym. Tertull. Augustin.* &c. Scires unde vocabulum illud originem suam duxerit? Consules Cardinalem Baronium, & invenies eum cum Optato Malevitano, aliisque ejusdem farinæ miseris linguarum insciis ex linguâ Græca derivantem. Cephas, inquit, dicitur ἀπὸ τῆς κεφαλῆς *à capite.* Atque hinc ingens producit mysterium, imò & simul ingens ignorantiæ specimen. Petrus, inquit, est ἡ κεφαλή, quia totius Ecclesiæ Catholicæ caput, & fundamentum est, qui suam etiam vim Pontificibus Romanis continuâ successione communicavit. Atqui אפיכ *Cepha* Syriacè *Petra* dicitur. *Nic. Lloydius.*

CEPHENES, Æthiopiæ populi. Herodot. & Ovid. *Met. l.* 5. *v.* 1.

Dumque ea Cephenum medio Danaëius heros
Agmine commemorat. ——

Græcè Κηφῆνες, à Cepheo, quem Beli filium & Æthiopiæ Regem esse Veterum quidam prodidêre. Scholiastes Germanici, *Cepheus fuit, sicut Euripides scribit, Æthiopum Rex, Andromedæ pater.* Vide quoque *Apollodorum ubi de Perseo.* Sed reprehendit eos Stephanus, ex sententia illorum, qui Cepheum in Phœnicia regnâsse ajunt. Certè Κηφῆνας olim Chaldæos vocatos esse, ferè inter omnes constat, incolebant autem ii circa Babylonem, & regio illorum Κηφηνία quondam dicta. Hinc idem, Χαλδαῖοι, inquit, οἱ πρότερον Κηφῆνες, ἀπὸ Κηφέως τοῦ πατρὸς Ἀνδρομέδας. Interim Græci, ut dictum, Æthiopiam sic vocaverunt. Unde *Cepheam Meroën* vocat Propertius, *l.* 4. *El.* 6. *v.* 78.

Cepheam & Meroën fuscaque regna canat.

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 570. Meminit *Cephenæ*, seu Chaldaicæ regionis Plinius, *l.* 6. *c.* 13. *Utrinque per devexa laterum Armeniæ majori à fronte parte, quæ vergit in Commagenem, Cephenia, ut diximus, copulatur, eique Adjabene Assyriorum initium.* Et Cephenorum popul. *c.* 9. ubi de Armenia minore. *Claudunt eam montes ab Oriente, sed non statim Ceraunii, nec Adjabene regio. Quod interest spatii, Cepheni tenent: ab his juga ultra Adjabeni tenent.* Ut idem ex veteribus libris legendum esse docet, cùm vulgò habeatur *Sophene & Sopheni.* Vide quoque eum, *p.* 1217. ubi Persas primitùs Κηφῆνας, à Cepheo, Beli Assyrii filio, postmodum à Perse, filio Persei ex Andromeda Cepheo genitâ, vocatos esse, addit ex *Herodoto.*

CEPHESIS, vide *Telphusa.*

CEPHESIUS Lacus, Κηφησιὰς λίμνη, in Africa propriè dicta, memoratur *Scylaci Caryandeo*, circa quem Μελεαγρίδας esse, h. e. *Gallinas Africanas*, & quidem circa illum solum, tradit: Αἱ δὲ ὄρνιθες Μελεαγρίδες γίνονται αὐτοῦ, ἄλλοθι δὲ οὐδαμοῦ, ἂν μὴ ἐντεῦθεν ἐξαχθῶσι. Asdrubas apud Plinium *Cephesida* vocat, & juxta mare Atlanticum collocat. Scylaci inter Herculeas ponitur columnas & Hermæan promontor. Vide Salmas. ubi suprà *p.* 892. de Meleagridibus autem, suô locô.

CEPHEUS, Æthiopum Rex, Andromedæ pater, quam Perseus periculô liberatam, uxorem duxit. Ovid. *Met. l.* 4. *v.* 736.

Auxiliumque domus Servatoremque fatentur
Cassiope, Cepheusque pater.

Hic posteà generi meritis cum uxore & filia in cœlum translatus est, & à tergo minoris ursæ constitutus, circuloque arctico ita inclusus, ut præter caput & humeros ejus occidere videatur. Ei successit ex filia nepos Perses. Ἐτύγχανε γὰρ ἄπαις ἐὼν ὁ Κηφεὺς ἔρσενος γόνου, *Cepheus enim nullos habebat liberos, mares*, Herodotus, *l.* 7. *c.* 61. quemadmodum posteà & Cyaxares Medo-Persarum regnum ad filiam suam pertinere dixit, οὐδὲ γάρ ἐστί μοι ἄρρην παῖς γνήσιος, *Neque enim est mihi filius legitimus*, apud Xenophontem, *Cyropædia l.* 8. Vide Joh. Marshamum, *Canone Chron. Sec. IV.* ubi de *Regnandi Jure muliebri.* Cæterùm is Beli Ægyptii filius, Euripidi aliisque Græcis. Alii verò Agenore, Beli fratre, vel Phœnice Agenoris fil. natum & in Phœnice regnâsse volunt, sede regni Joppe existente: In Assyria & Perside nonnullis eum collocantibus. Quod utrumque verum esse, nihil prohibet. Nam sub eodem fuisse olim Rege regionem omnem, quæ ab ora Syriæ maritima, usque ad Babylonem, porrigebatur, illud indicio est, quòd eodem *Syriæ* nomine universus ille terrarum tractus nuncuparetur, ut ex Hesychio & Strabone, *l.* 16. palàm est. Sed & Ægyptius Belus cum Assyrio idem, &c. Hinc *Cephei Regio*, seu Κηφηΐς, nonnullis Æthiopia est, quæ & Κηφηνία dicta, aliis Chaldæorum regio in Perside, ab eodem *Cepheo*, Andromedæ patre, ut vidimus suprà. Plura verò hanc in rem, apud Salmasium *d. l.* Certè in antiquis asterismorum figuris *Cepheum* pingi videmus, cum Persica tiara, in anteriorem partem acumine proclinatô, eundemque tiaram habere *Ptolemæus* notat, &c. Hinc *Cepheus* Ovid. *Met. l.* 4. *v.* 668.

Æthiopum populos, Cepheaque conspicit arva.

Item *Cepheus*, unus ex Argonautis. *Orpheus.*

CEPHEUS, Alei filius, Argonautarum in expeditione Colchica comes. Val. Flacc. *l.* 1 *v.* 375.

CEPHIRA, i. e. *leuncula*, aut *propitiatio*, sive *leutio*, aut *villa*, vel *oppidum*, sive *glacies*, aut Syriacè *negatio*: nomen viri Esdr. *c.* 2. *v.* 25 Item urbs. Nehem. *c.* 7. *v.* 29. Eadem & *Caphara*, & *Caphera* dicitur. Item nomen urbis. Jos. *c.* 18. *v.* 26.

CEPHIS, statuarius nobilis. Plin. *l.* 34. *c.* 8.

CEPHISIA, regiuncula Atticæ, per quam Cephisus labitur, & in quâ fons ejusdem nominis, teste Plinio, *l.* 4. *c.* 7. Vide & *Cephissia*.

CEPHISIDORUS, Archon Athenis, olympiadis centesimæ tertiæ annô tertiô.

CEPHISIDORUS, Atheniensis Tragicus, antiquæ Tragœdiæ scriptor, Æschyli tempore. *Suid.* Fuit & alius *Cephisodorus*, qui in Comœdiis tanquam asinus traductus est. Fuit quoque alius præfectus, qui cum Gryllo Xenophontis filio ad Mantineam occubuit. *Suid.* Item Atheniensium Dux, qui rei malè gestæ damnatus, in obsidione Alopeconnesi, quinque talentis mulctatus est. *Suid.* Prætereà fuit *Cephisidorus* Atheniensis Isocratis discipulus, & ipse Rhetor, qui Platonem, & Aristotelem reprehendit, quod Proverbia scripsisset, testibus Halicarnassensi Dionysio in *Isocrate*, & Athenæô, *l.* 8. *c.* 13. Alius etiam, *Cephisodorus* Belli sacri seu Phocici scriptor citatur ab Eustratio in *Aristot. Ethic. l.* 3. *c.* 8. Vide Vossium *de Poët. Græc. c.* 6. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 340. *De Philolog. c.* 6. §. 1.

CEPHISIDOTUS, Archon Athenis Olympiadis centisimæ quintæ annô tertiô.

CEPHISION, tribus millibus peditum & quingentis equitum, auxilio Megapolitanis missis à Thebanis, præfectus. Diodor. Sic. *l.* 16. *fol.* 530.

CEPHISIS, lacus juxta mare Atlanticum, quem Mauri *Electrum* vocant, quòd sole calefactus electrum è limo det. Plin. *l.* 37. *c.* 2.

CEPHISODEMUS, Rhetor ac rabula Atheniensis importunus procax ac nugax. Vide Schol. in *Aristoph. Acharn. p.* 405. D. Eô nomine Grammaticus laudatur ab auctore Scholiorum in *Aristophanis Aves*, *p.* 601. *G.*

CEPHISODORUS, Archon Athenis, Olympiadis centesimæ decimæ quartæ annô secundô.

CEPHISOPHON, Archon Athenis, Olympiadis centesimæ duodecimæ annô quartô. Fuit & *Cephisophon*, qui populi scitum fecit, ut jure cibum in Prytaneo capiendi Euripides prohiberetur. Vide Scholia in *Aristophanis Ranas*, *Act.* 4. *Sc.* 1.

CEPHISOPHON, Servus Euripidis, laborum ejus adjutor maximè in versibus struendis, quem & cum ejus uxore solitum fuisse Comici traduxerunt. Vide Scholia in *Ranas* 277. *G.*

CEPHISSIA, oppid. Atticæ olim; postmodum Herodis Attici secessus: nunc vicus est adhuc satis amplus & elegans, dictus etiamnum *Cephissia*. De quo vide Jac. Sponium, *Itinerar. Græciæ Part.* 2. *p.* 312. ut & in voce *Cephisia*.

CEPHISUS, vel **CEPHISSUS**, fluv. Bœotiæ, qui in Trinemiis nascens, & præter Larymnam in Atticum agrum influens, tandem in Phalericum sinum se exonerat. Strabo, *l.* 9. Lucan. *l.* 3. *v.* 175.

Bœoti coiêre duces, quos impiger ambit,
Fatidica Cephissus aquâ. ---- ----

Ubi Cephissi aquas fatidicas dicit, propter Themidis oraculum fluvio huic vicinum, à quo Deucalioni, & Pyrrhæ ratio ostensa est, quâ genus humanum possit reparari. *Cephissus*, inquit Bochartus, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 16. Arabibus כפיז *Chaphiz*, quod *profundum* notat, est enim ἀγχιβαθὴς, *alti gurgitis*, teste Pausaniâ in *Bœoticis*. Et in Melanis cum Cephiso confluxu βαθεῖαν λίμνην, *profundum lacum*, describit Theophrastus, *Hist. Plant. l.* 4. *c.* 12. Καλλιῤῥοος Homero in *Hymn.* 2. *v.* 240 h. e. *pulcrifluus*, & Καλλίναος, *pulchrè fluens*, Euripidi in *Medea* dicitur. *Baudrando* oritur in Doride, prope Lilæam urbem; dein auctus Melâ fluviô Elatæam Phocidis urbem rigat, posteà per Cherroneam in Bœotiam labitur, caditque in Copaidem lacum *Cephisides* hinc dictum, mox per cuniculum exiliens, in Euripum se exonerat, prope Larimam oppid. Inundationibus valdè obnoxius. Septem enumerat *Cephisos* Strab. *l.* 9. Longè sanè diligentior Polemone, qui in libro περὶ ποταμῶν, tres tantum nominat. Sic enim ille, ἐν Ἀθήναις τε Κηφισσὸς, καὶ ἐν Σικυῶνι, καὶ ἐν Ἄργει. *Vibius* quoque *Sequester* Polemone negligentior est: unicum enim novit Phocicum Cephissum. *Nic. Lloydius.*

CEPHISSUS, Atticæ fluv. juxta Athenas fluit ad Occasum, dein in sinum Saronicum se exonerat, prope Pyræum portum. Hic non parum amœnitatis & gratiæ urbi conciliavit olim, ac graviorum etiam navigiorum patiens fuit. Sed Turcæ postquam in suam potestatem Athenas redegêre, veriti ne per *Cephissum* occupandæ urbis hostes occasionem captarent, obstructô ingentibus saxis per integram milliare ejus ostiô, in plurimos illum diduxêre rivos. Fr. Rossæus *Archæol. Attica*, *l.* 1. *c.* 2. Sed & unà cum Ilisso altero Atticæ fluv. torrenti similem esse, & æstivô tempore sæpe deficere, jam scripsit Strabo, *l.* 9. Vide quoque de eo Salmas. *ad Solin. p.* 146. & *seqq.* nec non Casp. Barthium *ad Papinium Statium passim.*

CEPHISUS, nepotis obitum lugens, in monstrum marinum ab Apolline conversus est. Ovid. *Metam. l.* 7. *fab.* 19.

CEPHREN, Ægyptius Tyrannus. Synesius *Ep.* 58. Vide Jonsium *de Script. Hist. Phil. l.* 1. *c.* 13.

CEPI, i. e. *horti*, locus maritimus, ubi Mæander in mare illabitur. *Cedrenus.*

CEPIANA, Celticorum in Lusitania urbs. *Ptol.* In provinc. intra Tagum & Anam fluv. Aliis est *Pinhel*, oppid. Portugalliæ in Transmontana provinc. juxta amnem cognominem, vix 4. leuc. à confinio regni Legionis in Occasum, totidem à Durio fluv. in Austrum, à Trancoso autem 5. in Ortum.

CEPIO, civis Romanus, qui cum Druso inimicitias exercuit, unde origo belli socialis. Valerio Max. scribitur *Cæpio*, *l.* 8. *c.* 5. *extr.* 2.

CEPIO Coriolanus, Dalmata, Scodiæ inclusus, cùm à Mahomete II. obsideretur, A. C. 1478. scripsit *Historiam Mocenici*, Ducis Veneti. Voss. *de Hist. Lat. l.* 3 *c.* 6. Vide *Cæpio*.

CEPIO Servilius, Consul. Roman. Hispaniam Duce Viriathô rebellantem pacavit; Proconsul, captâ Tolosâ, in terrâ Galliæ è templo aurum sustulit. Unde & ipse, & quicunque ex ea direptione aurum attigisset, miserô exitu periêrunt. Nam posteà Consul. cum Cn. Manlio contra Cimbros in Italiam ruentes missus, apud Rhodanum victus profligatusque est. Jussu populi Romani ejus bona publicata, ejusque imperium primò post Tarquinium abrogatum, ipse in publicis vinculis extinctus, unde tractus discerptusque est ad Scalas Gemonias, Liv. *l.* 67. Alii inexilio periisse dicunt. Is antè de Caliciis triumphavit. *Val. Maximus.*

CEPOE, oppid. Bosporí Cimmerii, Plin. *l.* 6. *c.* 6. hodie *Cepa*.

CEPOBOTRAS, vel **CEPROBOTAS**, Græcè Κηπροβότας, Rex Muziris, tempore Plinii, *l.* 6 *c.* 23. & Auctoris *Peripli*, quorum hic, Ἡ δὲ Μούζιρις, inquit, βασιλεύεται μὲν ὑπὸ αὐτοῦ, ἀκμάζουσα δὲ τῷ πλοίῳ. Et antè, Βασιλείας μέν ἐστι ἡ μὲν Τυνδὶς Κηπροβότου, *Tyndis in Regno est Ceprobota, Muziris autem ejusdem Regni*, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1185.

CEPOTAPHIUM, Græcè Κηποτάφιον, h. e. *Sepulchrum Hortense*, in quo Jannes & Jambres, qui propter Magicæ Artis peritiam apud Pharaonem primô locô erant, fuerint conditi, memoratur Palladio in *Lausiaco*, ubi illud in vasta solitudine Macarius visitâsse dicitur his verbis: Ἐπεθύμησέ ποτε εἰς τὸ κηποτάφιον εἰσελθεῖν τὸ Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ, τῶν Μάγων τῶν ἐπὶ τοῦ Φαραὼ χάριν ἱστορίας, ἢ καὶ συντυχίας τῶν ἐκεῖσε δαιμόνων. Ἐλέγετο γὰρ πανπόλλους καὶ χαλεποὺς δαίμονας κατασκηνῶσαι παρ' αὐτῶν ἐκεῖσε τῷ τόπῳ ... διὰ ὑπερβολὴν τῆς αὐτῶν τέχνης αὐτῶν. Τοῦτο δὲ τὸ Κηποτάφιον γέγονε παρ' αὐτῶ τῷ Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ τῶν ἀδελφῶν, διὰ ὑπερβολὴν τῆς Μαγικῆς τέχνης ... ἔχοντες κατ' ἐκεῖνο καιροῦ παρὰ τῷ Φαραῷ. *Optavit aliquando in sepulchrum ingredi, quod in horto habebant Jannes & Jambres, sub Pharaone Magi; ut videret & occurreret Dæmonibus, qui illic sunt. Dicebantur enim infensis illorum Artis vi locum illum esse sortiti multi & molesti Dæmones. Satium autem fuerat hoc* Cepotaphium *ab illis ipsis fratribus Janne & Jambre, qui propter Magicæ artis præstantiam tum temporis apud Pharaonem primas tenebant.* Vide Bochart. *Hieroz. Parte prior. l.* 2. *c.* 53. De Janne verò isto & Jambre, 2. Timoth. *c.* 3. *v.* 8. & apud Eusebium *Præparat. Evangel. l.* 9. *p.* 241.

CEPPHUS, vide infrà *Larus*.

CEPULA, inter myrobalani genera, recensita recentioris ævi Scriptoribus, de quibus vide Salmas. *Ibid. p.* 472.

CEPUS, urbs ad Pontum Euxinum in Corocondamâ insula. *Strab. Diodor.* De ea sic *Baudrand.* *Cepus*, seu *Cepe*, aut *Cepa* vel *Cepi* Milesiorum, oppid. Asiæ ad Corocondamitin lacum in regno Bosphorano, inter Phanagoriam & Tyrambim, in Eione insul. vix 10. milliar. à Bosphoro Cimmerio in Ortum.

CEPUS & CEPPHUS, vide *Cebus*.

CEPUSIENSIS Comitatus provinc. Hungariæ Septentrionalis versùs montem Carpatum & confinium Poloniæ, *Cepusz* dicta, cujus pars etiam Polonis, à 3. seculis, subest. Ibi oppid. præcipuum *Leutsch*, in ditione Imperatoris, ut Hungariæ Regis, cum parte Australi Comitatus.

CEQUIARIUS, Præfectus Aquarum, in Regno Majoricano, apud Car. du Fresne *Glossar.*

CERA, alter Apum labor, quem ex floribus, sicut ex rore mel, illas conficere, tradit Aristoteles *Histor. l.* 5. *c.* 22. Vide quoque Senecam, *Ep.* 85. Corn. Celsum apud Philargyrum, Alios. Eam colligendi modum hunc refert Plin. *Histor. l.* 21. *c.* 14. *Cera fit expressis favis, sed ante purificatis aquâ & triduò in tenebris siccatis, quartò die liquatis igni in novo fictili, aquâ favos tegente, tunc sportis colatis. Rursus in eadem olla coquitur cera cum eadem aqua, excipiturque aliâ frigidâ, vasis melle circumlitis. Optima, quæ Punica vocatur. Proxima Pontica. Deinde Cretica. post has Corsica*, &c. Vide quoque suprà, ubi de *Apibus*. Usus ejus multiplex in vita humana. Hinc *Cera* pro Epistola, Ovidio, *l.* 1. *Art. Amand. v.* 438. Olim enim in tabulis scribebant *ceratis*, Plin. *l.* 13. *c.* 11. Unde apud Jurisconsultos sæpius *tabulæ ceræque*, de ceratis Testatorum tabulis: apud Poëtas *prima, ima cera & cera ultima*, pro iisdem sumuntur. Quæ scribendi ratiô & celerior fuit nostrâ, ut apud Fabium est, *l.* 10. *c.* 3. &, ubi quid mutaretur, nullum relinquebat lituræ indicium: quippe, uti cuspide graphii sive styli exarabant: ita parte adversâ, quæ obtusior erat, quidquid displiceret, inducebant ac complanabant. Præterea, *Cera* in obsignandis literis & testamentis utebantur. Nempe tabellas chartasve linô obligabant, posteà annulô χειρουργῷ imprimebant ceræ. Proin Chrysalus, apud Plautum, *Bacchidibus Act.* 4. *sc.* 4. *v.* 64. ad literas scribendas signandasque afferri jubet,

---- *Stylum, ceram & tabellas, & linum.*

Cujus vice cretâ Asiatici utebantur, ut infrà videbimus: qui tamen mos in cera cretave signum imprimendi, tardè obtinuit apud plerasque Orientis ipsius gentes; apud Hebræos verò pervetus fuit. Inter Græcos veteres, Lacones quidem in *cera* signavêre, sed non annulô, verùm θριπήδεστον, sive θριποβρωτον, h. e. *ligno à vermibus corroso*, &c. Cùm autem Veteres in *ceram* sigillum imprimebant, priùs, quod hodieque vulgò fieri solet, salivâ illud madefecerunt, ne cera illi adhæreret. Unde Juvenal, *Sat.* 1. *v.* 68. *Gemmam udam* dixit. In tabulis verò, quæ publici & privati contractus scripturam continebant, peculiaris modus observatus est, quem Paulus, *Sentent. l.* 5. *tit.* 25. his verbis describit: *Amplissimus ordo decrevit, eas Tabulas adhibitis testibus ita signari, ut in summa marginis ad mediam partem*

partem perforata triplici linô constringantur, atque impositum supra linum ceræ signum imprimatur, ut exterioris scripturæ fidem interiori servent. Cujus formæ Senatum, sub Nerone, auctorem fuisse, ostendit Sueton. *Nerone*, c. 17. At literæ Principales, ex præsertim, quæ pragmaticas sanctiones ad totum Imperium vel posteritatem pertinentes, continerent, non linô & *cerâ*, obligari obsignarique solebant, sed erant, ut hodie loquimur, *patentes*: in quarum tamen ima parte, fidei cautâ, sigillum apponebatur, quod sequiori ævô *Bulla* dici cœpit. Et quidem cùm hæc quadruplex esset, *Aurea, argentea, cerea & plumbea*: *Cereâ* Imperatores utebantur ad matrem, uxorem, filium; ut *suo* videbimus, ubi de *Cerea bulla*. Cujus verò coloris *cera* olim hodieque Principes varii utantur in signando, dicemus ibid. ut & infrà voce *Sigillum*. In censendis porrò scriptis solebant quoque Critici olim *cera* annotare signa quædam judicii sui, cui ceræ admiscebatur μίλτος sive *rubrica*, aut minium, quô & alia ad ornatum usi. Cicero ἄνθη, i.e. *flores* vocat, *l.* 16. *ad Attic. Ep.* 11. Democritus verò istis, quæ παράδοξα viderentur, verissima tamen esse didicisset experientiâ, notam è cera annulô suô signatam adfigebat: quæ καθωσφραγισμένα dicta esse, ex *Hesychio* discimus. Ad hæc usus *ceræ* in pictura erat. Nam ceram prius tabulæ inducebant, eamque discolorem, prout exigeret id, quod in tabella vellent pingere. Ceris dein sic inductis instratisque, eas inurebant ac exæquabant: id, quô ceris pingerent *encaustum* dicentes, uti artem ipsam *Encausticen*, qua de re dicemus infrà *suô locô*. Præterea, ut lignô, ebore, lapide vel metallô; ita ex sola etiam *cerâ* vultus totasque imagines efformabant. Ut enim de imagunculis Magicis nil dicam, qualis erat imago, de qua Ovidius, *Remedii Amor. l.* 2. *v.* 725.

> *Si potes; & ceras remove: quid imagine mutâ*
> *Carperis? hôc periit Laodamia modô.*

Magnam capiebant olim utilitatem ex *ceris* Majorum, qui præclarè præivissent. Quippe, ut ait Val. Max. *l.* 5. *c.* 8. *ex.* 3. *Effigies Majorum cum titulis suis incisæ in prima ædium parte poni solent, ut eorum virtutes posteri non solùm legerent, sed & imitarentur.* Et Plin. *l.* 35. *c.* 2. *Apud Majores, imagines hæ in atriis erant, quæ spectarentur; non signa externorum Artificum, nec æra, aut marmora: expressi cerâ vultus singulis disponebantur armariis, ut essent imagines, quæ comitarentur gentilitia funera; semperque, defunctô aliquô, totus aderat familiæ ejus, qui unquam fuerat, populus. Stemmata verò lineis discurrebant ad imagines pictas; Tablina codicibus implebantur & monumentis rerum in Magistratu gestarum*, &c. Primus autem *ceræ* imaginis auctor Lysistratus traditur eidem, *l.* 35. *c.* 12. *Hominis imaginem gypsô è facie ipsa primus omnium expressit, ceraque in eam formam gypsi infusâ emendare instituit Lysistratus Sicyonius, frater Lysippi.* Alia ut *cera* commoda persequamur, magnus ejus in fugandis tenebris usus, de quo infrà in voce *Cereus*. Etiam, in rebus glutini in morem jungendis. Sic enim primùm fistulas fecêre, pluribus cicutis cerâ junctis: Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 63.

> *Quid me compactum ceris & arundine rides?*
> *Quæ primùm structa est fistula, talis erat.*

Vide Ovidium, Dædali alas cum fistula istiusmodi graphicè conferentem, *Met. l.* 8. *Fab.* 3. Iidem *cerâ* oblinebant dolia ac naves; illa, ne liquorem transmitterent, has, ne aquas admitterent. De doliis insignem locum habes, apud Columellam, *l.* 12. *c.* 50. De navibus, Ovid. *Met. l.* 11. *Fab.* 10. *v.* 514.

> ---- ---- *Spoliataque tegmine ceræ,*
> *Rima patet.*

Non solâ tamen cerâ ad hanc rem usos fuisse, sed & pice, Lucanus innuit, incendium classis describens, *l.* 3. *v.* 685.

> ---- *Faciles præbere alimenta carinæ*
> *Nunc pice, nunc liquidâ rapuêre incendia cerâ.*

Pocula quoque cerâ oblinebant. Theocritus, *Idyll.* 1.

> *Καὶ βαθὺ κισσύβιον κεκλυσμένον ἁδέϊ καρῷ,*
> *Et profundum poculum oblitum dulci cerâ.*

Ubi Vir eruditus quidem censet, κεκλυσμένον hîc idem esse ac κηρογραφημένον, sed pretiosiora fuisse vasa ceris picta, quàm ut ea rustici in Sicilia, idque Theocriti ætate, haberent, certum est. Quare sic potiùs statuit Vossius, pocula quidem ærea stannô; fictilia verò κηρῷ, sive pice liquefactâ, obduci consuevisse, ne tempore æstivô liquor exsudaret; aut vasa æruginis virus contraherent. Quæ utraque ratio locum habuit, in vasis cerâ illitis: ut enim pix, sic cera, exsudationem impedit; atque ut stannum, sic cera dulcis saporem facit gratiorem & æruginis virus coërcet. Vasa autem *cerâ* illita, κηρωτά; ut illa pice obducta, πιττωτὰ καὶ κωνωτά, ac stannô incrustata, κασσιτερωμένα dicta sunt, ut videre est apud Casaubonum *in Athen. Animadvers. l.* 1. *c.* 6. Gerh. Joh. Voss. *de orig. & progressu Idololatriæ*, *l.* 4. *c.* 91. 92. Vide quoque infrà ubi de *Incramentis navium*. Ulteriùs *cerâ* cadavera, non minus, ac melle, conditi consuevisse, discimus ex Herodoto, qui *l.* 4. Scythas Regis sui mortui corpus κατακεκηρωμένον per totam Scythiam circumtulisse, antequam terrâ conderent, refert. Idem, *l.* 1. de Persis, κατακηρώσαντες, inquit, τὸν νεκρὸν γῇ κρύπτουσι, *inceratum cadaver terrâ condunt*. Unde Cicero *Tuscul. l.* 1. *Persæ jam cerâ circumlitos condunt, ut quàm maxime permaneant corpora.* Et Strabo, *l.* 15. de iisdem, θάπτουσι δὲ κηρῷ περιπλάσαντες τὰ σώματα. Hinc *Mumia* vox notissima; ex *mum*, quo Persæ *ceram* & Arabes ἀσφάλτον nominant, deducta videtur. Vide infrà *Mum*. Etiam in fuco *ceræ* aliquis fuit usus, Sam. Bochart. *Hieroz. Part. posterior. l.* 4. *c.* 12. Sed & *Ceræ*, in multis unguentis intrabat. Unde in Foliati compositione *Aetius*, κηροῦ, inquit, λίτραν μίαν, *Ceræ libram unam*. Et Spicati, Κηροῦ λευκοῦ τὸ ἀρκοῦν, ὥστε σύστασιν ὑγροτέραν ἔχειν, *Ceræ quantum sufficit, ut ut spissum sit fluidum unguentum: quantum non prohibeat liquidum esse.* Quæ duo genera unguenti multo in usu fuêre apud Romanos. Eadem in confectione Oenanthini locum habuit. Et in genere unguenta, in quibus plus *ceræ*, quam croci esset (namque & hoc sæpissimè adhibebatur) velut minus luxuriosa minusque delicata Cicero probâsse legitur, apud Plinium, laudatum Salmasio *ad Solinum, p.* 1063. Vide & infrà, voce *Malthace*. &c. Uti autem apud nos Apes, sic apud Sinenses in provinc. *Huquang*, alba cera, in agro urbis *Tegan*, à vermiculis eô ferè artificiô elaboratur, quô Apes favos suos struunt. Sunt autem hi favi multò minores & candidissimi: è quibus collectis candelas, ut ex communi nostrate cera conficiunt incolæ, at longè magis albas, à Magnatibus, quod majori constent pretiô, ferè tantum adhiberi solitas. Nam præter candorem, odorem etiam suavem exhalant, cùm uruntur, nihilque sordibus inficiunt aut fœdant, licèt in vestes incidant guttæ liquefactæ, lumen insuper clarissimum maximeque temperatum reddunt. Cujusmodi cera etiam in regione *Pingio* provinc. *Quansi* invenitur, Auctor Anonymus, *Sinæ & Europa c.* 38.

CERACA, Macedoniæ urbs circa Lychnidem paludem. Polyb. *l.* 5.

CERACATES, Germaniæ Transrhenani populi, Vangionibus ac Tribocis proximi. Tacitus, *l.* 4. *Histor. c.* 70.

CERÆ, apud Papinium Statium, *l.* 3. *Sylv.* 1. *v.* 95.

> *Æraque tot scriptô viventes lumine ceras*
> *Fixisti* ---- ----

dicuntur colorum omne genus; unde *scripto lumine ceras*, exponit Barthius, *luce colorum*. *Scribere* enim hic pingere est: & *Equo Maximo* hæc pariter conjunxit Idem, v. 100.

> ---- *Apellea cuperem te scribere cera*, &c.

Aliàs *cerâ pingendi* peculiare artificium fuit, indigitatum Plinio d. *l. Varios in colores pigmenta traditur, ad reddendas similitudines. parietumque etiam & armorum tutelam.* De cujus inventore idem, *l.* 35. *c.* 11. *Ceris pingere ac picturam inurere, quis primus excogitaverit, non constat. Quidam Aristidis inventum putant, posteà consummatum à Praxitele. Sed aliquantò vetustiores encausticæ picturæ exstitêre, ut Polygnoti & Nicanoris & Arcesilai Pariorum. Lysippus quoque Æginæ picturæ suæ inscripsit ἐνέκαυσεν. Pausias Sicyonium primus in hoc genere nobilis. Primus penicillo parietes Thespiis. Idem & lacunaria pingere primum instituit, nec cameras ante eum taliter adornari mos fuit.* Sed hac de re plura dicemus infrà, ubi de *Encaustice*.

CERAMBYCAS, fluvius, & insulani *Cerambycæ*, vide *Helixora*.

CERAMENTES, populi, qui de conventu Carum, quem *Chrysaoreum* vocant, participant, licet Carici generis non sint. Strabo, *l.* 14.

CERAMICA Porta, Κεραμικὴ πύλη, una erat ex portis Naucratis urbis in Ægypto, *Athenæo* memorata, cui à figlinis, quibus proxima erat nomen: Πολλοὶ δ' ἐν τῇ Ναυκράτει κεραμεῖς, *Multi autem in ea urbe figuli*. Κέραμος verò Græcis erat *coctus later*, ὀπτὴ πλίνθος, quem *testaceum* vocat Vitruvius, *l.* 8. *c.* 3. ubi Babylonios muros hujusmodi latere structos esse, refert. Sed & domus eô tegebantur, unde & tectum *κέραμος*, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1232. Eôdem nomine insigniebatur Athenis porta, quæ *Dipylon* aliter dicebatur; à *Ceramico*, qui prope erat, hodieque *Keramoja* appellatur: quo de celebri loco vide in voce *Ceramicus* & plura apud Jac. Sponium, *Itinerar. Græcia, Part.* 2. *p.* 181. & 193. ubi, inter alia, Academiam ibi loci fuisse, docet: nec non infrà ubi de *Plastice*.

CERAMICUS, Cariæ sinus, non longè ab Halicarnasso. Plin *l.* 5. *c.* 29. *Ceramici*, inquit *Suid.* Athenis loci duo erant, unus in civitate, alter extra civitatem: in quorum altero, qui in bello cecidissent, publicô sumptu sepeliebantur, funebrique oratione ornabantur. In altero verò scorta prostabant. *Hesych.* Κεραμεικός, τόπος Ἀθήνησιν, ἔνθα αἱ πόρναι προεστήκεσαν. Εἰσὶ δὲ δύο Κεραμεικοί, ὁ μὲν ἔξω τείχους, ὁ δὲ ἐντός. Vide Suid. & Jo. Meursii *Athen. Att.*

CERAMIS, municipium tribus Acamantiæ. *Suidas*.

CERAMIUM, locus Romæ, in quo Cicero & Milo domum habebant. Cicer. *ad Att. l.* 4.

CERAMNUS, ingentis staturæ, Dux auxiliaris Persæ, à Phryxi filio, inflictô in pectus spatiosô vulnere, occisus apud Val. Flacc. *l.* 6. *v.* 550.

CERAMORUM Forum, Asiæ minoris urbs in finibus Mysiæ. *Xenoph.*

CERAMUS, Asiæ minoris oppid. in Mæonia, & in Arctonneso insul. juxta Cariam. Plin. *l.* 5. *c.* 31. Doridis item oppid. litorale. *Ptol.*

CERAMYNTES, à Græcis Hercules cognominatus, quasi *fata rejiciens*, ut idem sit fermè cum Alexicaco. Cœl. Rhodig. *l.* 6. *c.* 7. *Antiq. Lection.*

CERANGE, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CERAPTUM, *Pontrimio* candelabrum est, in formam cornuum effictum, à κέρας, *cornu*: aliis instrumentum, quô cereus accenditur, vel vas in quo cereus accensus ardet, ex κηρὸς, *cera* & ἅπτω, *accendo*. Occurrit vox apud Anastasium Bibliothecar. in *Leone III. Fecit* --- *pharum ex argento purissimo cum incerua & ceraptô* suo, &c. Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà in voce *Cereopoala*.

CERARII, in *Capitulari A.* C. 779. *c.* 15. alibique libertinæ conditionis homines sunt, sic dicti quòd censum capitis sui in *cera* seu *cerarium* Ecclesiis præstent. Ekkehardus Jun. *de Casibus S. Galli*, *c.* 1. *Censum capitis sui in cera ad sepulchrum ejus misit*, apud *Eund.*

CERAS, apud Solin. *c.* 10. *Veniamus ad promontorium Ceras Chrysion Byzantiô oppidô nobile*, Plinio, *l.* 9. *c.* 15. *Aureum cornu*, pro-

promontor. est, in quo Byzantium, cui à sinu circa Byzantium id nominis hæsit. Hic enim propriè Κέρας dictus est, quòd multis ramis in sinus reductis scinderetur, ad instar *cornu* cervini: Et χρυσοῦν epitheticè, propter largam pelamydum capturam, unde proventus dives Byzantinis accedebat. Hinc meliùs *Ceratos promontor.* apud Ammian. *l.* 22. ubi illud sic appellatum fuisse putat, quòd pharon in summo præferret navibus prælucentem, h. e. lampadem intra *cornu* ardentem, &c. Sed κέρατα dici *brachia* fluviorum apud Græcos notum: sicut in eadem re *cornua* Latini usurpant, unde *bicornes fluvii*, qui in duo brachia scinduntur. Item *crines*, qui non sunt capilli simpliciter, sed πλοκαμοί, & capilli in funem nexi, seu crinium seriæ, quas κέρατα similiter Græci dixêre. *Cornua* quoque Juvenalis, *Sat.* 13. *v.* 164.

Cærula quis stupuit Germani lumina, flavam
Cæsariem, & madido torquentem cornua cirro?

Hinc itaque & κέρατα, *cornua* & *crines* in fluminibus, & πολυσχιδεῖς & *rami* seu *brachia*: ac proin *Ceras*, potiùs ipse Sinus circa Byzantium, quàm promontorium. Salmas. *ad Solin. d. l.*

CERASON Chryseon, promontorium Propontidis, in quo Byzantium oppidum fuit, nunc Constantinopolis.

CERASTÆ, insulæ prope Syenen. Plin. *l.* 5. *c.* 9.

CERASTÆ, Græcè κεράσται, cervi dicebantur, cùm perfecta erat forma cornuum & ipsi magni cervi facti. Interpres Apollonii, Οἱ δὲ κέρατα μεγάλα ἔχοντες ἔλαφοι κεράσται. Nempe primò annô Græcis νεβροί, secundò πατταλίαι, tertiò δικερῖται, quartò κλαδῖται vocabantur cervi, tum enim ramosa fieri cornua incipiunt: postmodum verò κεράσται. Salmas. *ad Solin. p.* 224. Satyri quoque iisdem passim & αἰγίποδες, i. e. *capripedes* & Κεράσται, i. e. *Cornuti* appellantur: Satyris enim cornua, pedesque caprinos, uti Panibus, apud Poëtas, tribui notum; nisi quòd fistulam, pedum, pellem pantherinam, coronamque ex pinu, Panibus solis ascribant. Idem *p.* 414. At communiùs *Cerastæ* serpentum genus, cum quo Danitæ conferuntur, in Vaticinio Jacobi Patriarchæ Gen. *c.* 49. *v.* 17. *Dan erit serpens super viam, & cerastes super semitam, qui mordet calces equi, & cadit sessor ejus retrorsum.* Ubi Hebræam vocem *Sephiphon* reddit *Cerasten* Vulgatus, cùm natura *cerastæ* planè his verbis exprimi videatur. Ita enim eum latere dicit Nicander, *Theriacôn* *v.* 262.

——— ἐν δ' ἀμάθοισιν
Ἢ καὶ ἁμαξοτρόχοισι παρὰ στίβον. ———
——— In arenis,
Aut etiam in rotarum orbitis prope viam;

ut videl. inde viatoribus insidietur. Et in poplitibus atque inguine potissimum mali vim se exercere, ut sic retrorsum cadere vulneratus necesse habeat, tradit idem. Neque hominibus solùm, sed & brutis morsum eum lethiferum esse, dicit Callias apud Ælianum, *l.* 16. *c.* 28. Cujusmodi insidias eò minus evitare licet, quia, cum sit arenæ concolor hic serpens, calcatur ab imprudentibus, quos ille vicissim remordet. Diodorus, *l.* 3. *p.* 128. Quô factum, ut olim Æthiopiæ partem Ægypto subjectam ea pestis prorsus desolaverit, uti legere est apud eundem. Nomen ei à *corniculis* duobus, quibus prætentat iter, cùm oculorum careat usu; quæ carnea omnino sunt, & *non nisi parvæ eminentiæ*, ut ait Bellonius, *instar granorum hordei, quæ cornicula referunt*; falli non parùm eos apparet, qui scribunt, ex *Cerastæ* cornibus cultellorum manubria fieri ad mensas Imperatorum, quia venenum appositum sudore prodant. Vide Vincentium & Auctorem *de Nat. rerum*, plura verò hanc in rem apud Bochart *Hieroz. Parte poster. l.* 3. *c.* 12. ut & infrà, ubi de *Hæmorrhoo*, qui *Cerastis* species esse videtur, item in voce *Peregrinus*, ubi Cypri incolas ob inhospitalitatem in hoc serpentis genus conversos habes, item *Sephiphon*.

CERASTIS, Cyprus olim sic dicta, quoniam homines *Cerastas*, i. e. *cornibus insignes* eam quondam tenuisse quidam scribunt. Alii quòd procurrentibus promontoriis, velut infestis cornibus, assurgat. Quinimo *Cerastæ* dicti sunt Cyprii omnes, quia ipsa insula *Cerastis* à frequentibus promontoriis, in cornuum modum prominentibus, vocabatur. Steph. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Κεραστὶς διὰ τὸ πολλὰς ἄκρας ἔχειν. Hinc Nonnus, *l.* 13. & passim: Κεραστίδος ἐν χθονὶ Κύπρου, ubi malè scribitur Κεραστίδος. *Nic. Lloydius.*

CERASUS, fluvius, nunc *Chirissonda*, urbs Cappadociæ maritimæ. Mela, *l.* 1. *c.* 19. *Raræ urbes: Cerasus, & Trapezus, maximè illustres*: Græca Sinopensium colonia. *Baudrando* urbs Asiæ minoris in Ponto Polemoniaco, & ora littorali ponti Euxini. Inter Hermonassum ad 36. milliar. & Trapezuntem ad 65. Nunc paucis constat incolis in Amasia regione sub Turcis. Hinc *Cerasa* primùm à Lucullo in Italiam delata, teste *Athenæo*. Hieron. *ad Eustoch. Ep.* 19. *Accepimus & canistrum cerasis refertum talibus, & tam virginali verecundia rubentibus, ut ea tunc à Lucullo delata existimarem. Siquidem hoc genus pomi, Ponto & Armenia subjugatis, de Cerasunte primus Romam pertulit; unde è patria arbor nomen accepit.* Atqui *Cerasorum* appellatio ipsius *Cerasuntis* urbis natalibus prior est & antiquior. Κερασοῦς enim indubitanter dicta, ἀπὸ τῶν κεράσων, ut Ἀγνοῦς, Ἀμυγδαλοῦς, Ἀχερδοῦς, Ῥαμνοῦς, Μαραθοῦς, Σελινοῦς, Πιτυοῦς, Μυρρινοῦς, & similia, ab aliis plantis locorum deducta nomina. Casaub. *in Athen.*

CERASUS, arbor, *cerasum* fructus, inter baccas & acinos recenseri solitus: de illa Plinius, *l.* 12. *c.* 3. *Peregrinæ (arbores) & Cerasi, Persicaque, & omnes, quarum Græca nomina aut aliena.* Quando autem in Italiam advectæ sint, docet, *l.* 15. *c.* 25. *Cerasi ante victoriam Mithridaticam L. Luculli non fuêre in Italia. Ad urbis annum DC LXXX. is primùm vexit è Ponto.* Inde CXX. pòst annis trans Oceanum in Britanniam pervenêre, *Ibid.* De istis Idem, *ibid.* *Cerasorum Aproniana maximè rubent: nigerrima sunt, ut Actia: Cæciliana verò & rotunda. Junianis gratus sapor, sed penè tantùm sub arbore sua, adeò teneris, ut gestatum non tolerent. Principatus duracinis, quæ Pliniana Campania appellat: in Belgica verò Lusitanis. Iuxta pis etiam Rheni ---- Sunt & Macedonica parvæ arboris -- Inter prima hoc è pomis colono gratiam annuam refert. Septentrione frigidisque gaudet: siccatur etiam Sole, conditurque, ut oliva, cadis.* E quibus *Duracina*, à carne *duriore* nomen accepêre: quibus & principatus à Græcis delatus est, Διὸς πυρὸν appellantibus, h. e. *Jovis frugem*. Francogallæ *Bigarella* appellant, Burgundi *Graphiones*, quòd variè colore sint, ut γραπτὰ vel ποικιλόχροα κεράσια, quemadmodum γραπτὰ Plinianæ sunt *varia*. Quæ verò Cæciliana vocat Plinius, ea sunt quæ *Cerasa* propriè Galli dicunt, &c. Vide Salmas. *ad Solin.* *p.* 958.

CERATA, Locus in Megaridis confinio. Plut. in *Parallelis*.

CERATAULÆ, apud Vopisc. in *Carino*, *c.* 19. cornicines sunt, qui cum *salpistis* ibidem, h. e. tubicinibus, rectè junguntur: tubæ enim & cornua passim in bello, apud Veteres occurrunt, κέρατα καὶ σάλπιγγες. Et σάλπιγξ quidem Græcis propriè, quæ Latinis *tuba*, ex ære recto; ut cornua, ex ære flexo & in se recurvo erant, ad similitudinem veri cornu, vel quòd olim ex cornu bubulo fierent, quæ posteà ex ære facta sunt. Ovid. *l.* 1. *Met. Fab.* 3. *v.* 91.

Non tuba directi, non æris cornua flexi.

Vide Salmas. *ad Vopisc.*

CERATE, *Straboni* Italiæ urbs. *Cerreto* nunc *Leandro*. In colle, inter Sublacum & lacum Fucinum, in confinio Aprutii ulterioris. Aliter *Cerate* & *Cereata*. Est etiam castrum Umbriæ, ad Neram amnem, ad pedes Apennini, versùs Marchiam Anconitanam, 12. milliar. à Cascia, 15. à Nursia in Occasum. Sub Pontifice. Vulgò *Cerretto*.

CERATE, vicus Turonum, Gregorio Turonens. *Hist. l.* 10. *c. ult.* memoratus, hodie *Ceray*, non procul à fluv. Caro, & à Vico Turonum Orbiniaco *Orbigni*. *Hadr. Vales.*

CERATIUM, nomen monetæ, in *LL.* Georgic. & apud Cedrenum ann. 24. Leonis Isauri; quod genus ab ipsius Numæ temporibus obtinuit, si *Cedreno* fides. Fecerunt autem *Ceratia* duo *argentea* milliarensem, qui hinc δικεράτιον Scriptoribus dicitur; sicut τετρακεράτιον duplicem milliarensem vocant; adeoque *ceratium*, idem cum drachma est, pars nempe solidi 24. & 12. constabat follibus æreis. Vide Car. du Fresne *Dissertat. de inferioris ævi Numism.* Propriè autem Κεράτιον, granum Siliquæ arboris, quod in ponderibus locum obtinuit; dicta verò arbor illa etiam κερωνία Græcis, quòd fructus esset instar *cornu* curvatus & falcatus. Et quidem pomum ejus, quod siliquæ simile esset, *siliqua* dicta mandebatur: semina, quæ intus, amara & esui inutilia: cortex autem ipse prædulcis & edulis erat, Plin. *l.* 15. *c.* 18. & 24. Atque hujusmodi fructus indigitatur nomine κερατίων, Lucæ, *c.* 15. *v.* 16. ubi de filio prodigo: Hic enim non siliquas leguminum intelligi, res ipsa loquitur, & nomen κερατίων, sed siliquas sylvaticas, quibus in Syria & Judæa porci nutriebantur. Hanc enim arborem Ceroniam, seu Siliquam, in Ionia & Syria plurimam nasci scribunt cum Theophrasto Plinius. Sed & possunt τὰ κεράτια ὧν οἱ χοῖροι ἤσθιον, apud Euangelistam de his siliquis accipi, è quibus exprimi solebat succus. In Syria namque vinum è siliqua fecisse, docet Plin. *l.* 14. *c. de vinis factitiis.* Quæ κεράτια sic expressa, porcorum pabulo servabantur, ut & vinacea. Hæc itaque nepos ille in magna sua fame avidè voraverit. Cæterùm & apud Poëtas *Siliqua*, de tenui victu, verùm hac de re infrà dicemus, in voce *Siliqua*; plura vide apud Salmas. *ad Solin. p.* 459. & 460. aliquid etiam in *Xyloceratium*.

CERATUS, fluv. Cretæ Cnossum urbem prætetlabens, quæ etiam de nomine fluvii dicta est. *Fiume di Gnosa*: hinc *Cerateus* adjectivum, Virg. sive Catullus *in Ciri*,

Carpathium fugies, & flumina Cerætea.

CERAULÆ, Græcè Κεραῦλαι, vide *Ceratаulæ*.

CERAUNIA, Achajæ in Peloponneso urbs. Polyb. *l.* 2.

CERAUNIA, Cypri insul. oppid. quod hodie *Cerines* vocari ait *Mercator*, sed Græcus Ptolemæi codex habet *Cerownia*.

CERAUNIA, sive CERAUNII, montes in finibus Epiri, in mare usque extensi, ubi Ionium mare ab Adriatico separatur: Ita dicti à fulminibus, quibus sæpe impetuntur, Ovid. *l.* 2. *de Pont. Eleg.* 6. *v.* 9.

Cùm poteram rectò transire Ceraunia velò,
Ut fera vitarem saxa, monendus eram.

Lucanus, *l.* 5. *v.* 652.

——— Scopulosa Ceraunia nauta
Summa timens. ———

Prærupta Ceraunia Ovidio *Met. l.* 15. *v.* 704. Sunt in Chaonia regione versùs Oricum sinum. Nunc à Chimera oppid. *Monti di Chimera*. Sunt ab Occasu in Ortum extensi, inter Albaniam & Epirum. Vix 50. milliar. à Corcyra Insul. in Boream. *Baudrand.* Vide *Acroceraunium*.

CERAUNIA, cum lente, in conviviis exhibuit Heliogabalus, apud Lamprid. *c.* 21. Est autem *Ceraunia* & *Ceraunium*, nomen gemmæ, apud Solin. *c.* 23. *Lusitanum littus floret Ceraunio gemma plurimum, quam etiam Indicæ præferunt: hujus Ceraunii color est è pyropo: qualitas igni probatur: quem si sine detrimento sui pertulerit, adversùm vim fulgurum creditur opitulari.* Sed *Ceraunium* is pro carbunculo posuit; recentiores namque propriè sic vocârunt gemmam rubram, carbunculo similem. Tertullian. *de Anima*, *Ceraunitis gemmis non ideo substantia ignita est, quod coruscent rutilo rubore.* Vide quoque Epiphanium de Carbunculo, Capitolinum, Alios. At Plinius inter candicantes gemmas *Ceraunium* reponit, quamvis & nigræ rubentisque genus etiam è Sotaco agnoscat, vide eum, *l.* 37.

l. 37. *c.* 9. *&* 10. ubi inter alia, *per hæc, urbes expugnari & classes*, easque *Batalos* vocari ait, de qua voce diximus suprà, in *Betyli*. Plura vero hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 277. *& seqq.* Claudianus etiam pro carbunculo *Ceraunium* ponit, *Laud. Seren. v.* 78.

> .... *Pyrenæisque sub antris*
> *Ignea fulminea legêre* ceraunia *Nymphæ*, &c.

CERAUNIAS, Jupiter dictus, quòd fulmen emittat.

CERAUNIIS renidentes galeas habes infrà.

CERAUNII, montes in Asia in Caspium pelagus obversi. Pompon. Mela, *l.* 1. *c.* 19. & *l.* 2. *c.* 3. Quin & Taurus mons in universum Græcè *Ceraunius* dicitur. Plin. *l.* 5. *c.* 27. Salmasius *Ceraunios*, & montes Caucasios, & montes Epiri, qui *Acroceraunii* aliter; imò montes illos, qui inter Euxinum, Mæotida, Tanaim & Caspium Mare attolluntur, Græcis in universum sic appellatos esse, diversis aliàs nominibus pro sua cujusque gente vocatos, docet, ex *Mela* & *Plinio*. *Strabo* tamen & *Ptolemæus* specialem malunt *Ceraunorum* montium appellationem esse, & partem quandam Caucasiorum montium, quæ ad Septentrionem porrigitur & Caspio Mari magis incumbit, sic propriè nuncupatam esse, tradunt. Vide Strabonem, *l.* 10. & præfatum Salmas. ubi suprà, *p.* 800.

CERAUNOBOLOS, inter opera Apellis memoratur Plinio, *l.* 35. *c.* 10. *Pinxit, & quæ pingi non possunt, tonitrua, fulgetra, fulguraque, Bronten, Astrapen*, Ceraunobolon *appellant*. Græcè Κεραυνοβόλος, *fulmen ejaculans*. Sed & *Ceraunobolos*, cognomen Legionis Christianæ, sub Marco Aurelio militantis. Vide *Fulminatrix*.

CERAUNOSCOPIUM, Græcè Κεραυνοσκοπεῖον, in Veterum Scena, machina fuit circumductilis, celsa, post scenam, in qua utres calculorum pleni cum æneis vasis; unde fulgura exibant, tonitrua exaudiebantur, fulmina mittebantur, ut in Ajace Oileo. Quare etiam Βροντεῖον dicta. Jul. Cæs. Scaliger, *Poetices l.* 1. *c.* 21.

CERAUNUS, cognomen cujusdam Ptolemæi primi filii, sic dicti, quòd in bello fulminaret. Cæl. Rhodig. *l.* 24. *c.* 6.

CERAUNUS, amnis clarus Cappadociæ. Plin. *l.* 6. *c.* 3.

CERAUSIUS, Arcadiæ mons. Pausan. *in Arcadic.*

CERBALUS, Apuliæ amnis. Plin. *l.* 3. *c.* 11. *Cervaria* Nigro. Is est, de quo Strabo, *l.* 6. Μεταξὺ τῆς Σαλαπίας καὶ Σιπιοῦντος ποταμὸς ἐκδίδωσι [illegible]. Baudrando *Cerbalm* fluv. Italiæ, in regno Neapolitano in provinc. Capitanata. Oritur ex Apennino monte, & propè Bovinum urbem labitur, dein in Candelaram fluv. se exonerat. prope Sipuntum, vulgò *Cervaro*.

CERBANI, Arabiæ Felicis populi. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

CERBARIUM, locus in Apulia. *Procop.*

CERBERI Ossa, vide *Ossa Cerberi*.

CERBERION, oppid. in ultimo ostio Bospori Cimmerii, Plin. *l.* 6. *c.* 6.

CERBERUS, à Poëtis fingitur canis triceps; inferorum custos, quem ab Hercule catenâ ab inferis tractum esse iidem fabulantur. Virgil. *Æn. l.* 6. *v.* 417.

> *Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci*
> *Personat, adverso recubans immanis in antro.*

Tibullus, *l.* 3. *El.* 4. *v.* 87.

> *Nec canis anguinea redimitus terga catenâ,*
> *Cui tres sunt linguæ, tergeminumque caput.*

Sophocles in *Trachiniis*: Τρίκρανον σκύλακα. ἀπρόσμαχον τέρας. Ovid. *Met. l.* 9. *v.* 185.

> ..... *Nec formæ triplex tua Cerbere movit.*

Hesiod. *in Theog. v.* 310. quinquaginta capita illi tribuit in his:

> Δεύτερον αὖτις ἔτικτεν ἀμήχανον, οὔτι φατειὸν
> Κέρβερον ὠμηστὴν Ἀΐδεω κύνα χαλκεόφωνον
> Πεντηκοντακέφαλον, ἀναιδέα τε κρατερόν τε.

Isacius illum centum capita habuisse scribit: Ἐκαὶ δὲ λέγουσιν εἶναι [illegible] τῶν [illegible] ψυχάς. ὡς φυλακτὴ ὁ κύων [illegible] ἑκατὸν κεφαλαῖς. Sic etiam Horat. *l.* 2. *Carm. Od.* 13. *v.* 34.

> *Demittit atras bellua centiceps*
> *Aures.* ....

Quod autem addit Isacius, Λέγουσιν ὅτι τὰς εἰσερχομένας [illegible], ex Hesiodo habuit; cujus versus apponam, è Theogon. *v.* 769.

> ..... Δεινὸς δὲ κύων προπάροιθε φυλάσσει
> Νηλειής, τέχνην δὲ κακὴν ἔχει, ἐς μὲν ἰόντας
> Σαίνει ὁμῶς, οὐρῇ τε καὶ οὔασιν ἀμφοτέροισιν,
> Ἐξελθεῖν δ' οὐκ αὖτις ἐᾷ πάλιν, ἀλλὰ δοκεύων
> Ἐσθίει, ὅν κε λάβῃσι πυλέων ἔκτοσθεν ἰόντα.

Mythologi *Terram* interpretantur: dictumque volunt Cerberum quasi κρεοβόρον, h. e. *carnivorum*. Terræ enim proprium est cadavera consumere, & ad primam suam originem revocare, hoc est in humum convertere. Item tempus edax rerum, cui tria capita, Præsens, Præteritum & Futurum. Ab homine cordato superatur, qui exigit monumentum.

> .... *Ære perennius,*
> *Quod nec imber edax, &c.*

Horat. *l.* 3. *Carm. Od.* 30. *v.* 1. Etiam tres hominis capitales hostes significare potest, qui à generosa Anima sub jugum mittuntur, &c. Alii Serpentem fuisse volunt, in Tænaro Laconiæ promontorio: cujus venenô mortales extinguebantur. Et quoniam in Tænaro ad inferos dicitur esse aditus, *Ditis canem* dixerunt; quem cùm Hercules trucidâsset, nata est fabula, *canem tricipitem interemisse*; quanquam alii hoc ad virtutem ejus & animi cupiditatem referre malunt, quâ omnes cupiditates, & cuncta vitia terrena contempsit ac domuit. *Cerberus* etiam dictus est canis Alexandri Epirotæ cum leonibus congrediens. *Hesychius* habet Κερβέρειος, ἀλαστοῦς. *Nic. Lloydius.*

CERCAPHUS, fil. Poliadis & Cydippes. Steph. in *Camiro*; à quo Rhodiæ mulieres *Cercaphides*. Meminit ejus etiam in *Lindo*. Fuit & alius *Cercaphus*, filius Æoli, Phœnicis proavus, cujus meminit Strabo, *l.* 9. Et Eustath. *in* 2. *Il.*

CERCAPHUS, Colophonis mons, ubi vipera reperitur. *Nicander*, Hac. *in Lycopis*.

CERCASORUM, Ægypti oppid. juxta quod scinditur Nilus in Pelusium ducem & Canopum. Herodot. *l.* 2.

CERCEIS, nympha marina, Oceani & Tethyos filia. Hesiod. *in Theog. v.* 355. à *texendo* dicta. Κερκὶς enim Græcè *radium textorium* significat.

CERCETICUS, sinus maris Euxini, in Sarmatia Asiana; ubi Tazus urbs, vulgò *Golfo di Sujaco*.

CERCETII, populi in ora ejusdem Sarmatiæ, *Cercetæ* Plinio, *l.* 6. *c.* 5. Κερκέται *Ptol.* qui nunc *Circasi* memorantur.

CERCETIUS, mons Sami juxta Ampelum montem & promontor. Sunt & *Cercetii* montes in Thessalia. Plin. *l.* 4. *c.* 8.

CERCIÆ, insulæ circa Ioniam. Plin. *l.* 5. *c.* 31.

CERCIDAS, optimus legislator Megalopolites fuit. Hic cùm morti esset proximus, ad suos conversus, jucundè se à vita migrare pronunciavit, quod animô concepisset, mox paulò ex sapientibus quidem cum Pythagora se congressurum, ex historicis cum Hecatæo, ex musicis cum Olympo, ex Poëtis cum Homero. *Stephanus.*

CERCIDAS, Poëta Jambicus. Cœl. Rhodig. *l.* 4. *c.* 8. *Antiqu. Lection.*

CERCII, Italiæ populi. Diodorus, *l.* 14.

CERCINA, vel CERCINNA, insul. parva maris Mediterranei, cum urbe ejusdem nominis in ora Africæ, & regni Tunetani, ad promontorium minoris Syrtis sita. Plin. *l.* 5. *c.* 7. Inde *Cercynites* perparva insula, Cercinæ superiori Carthaginem versus ponte juncta. Plin. ubi suprà. Hæc *Gamera*, forsan aliàs *Cercinna minor* dicta est. *Baudrand.* Etymon ejus sic explicat Bochartus, *l.* 1. *Chanaan*, c. 25. Insulæ nomen, inquit, ab urbe factum; quam Pœni appellabant, קרכן *Cercan*, i. e. φρούριον, ὀχύρωμα. Hinc *Plinius*, *Cercina cum urbe ejusdem nominis*. Et Strabo, *l.* 17. Ἡ Κέρκιννα εὐμεγέθης ἔχουσα ὁμώνυμον πόλιν. Et Diodorus, *l.* 5. Ἑξῆς δ' ἐστὶ Κέρκινα, κατὰ τὴν Λιβύην κειμένη, πόλιν ἔχουσα εὐμεγέθη. In *Strabone Cercina* & *Menix*, sunt εὐμεγέθεις, *æquales magnitudine*; sed in *Plinio Menix* longa est 35. mill. pass. lata 25. *Cercina* longa duntaxat 25. mill. pass. lata dimidium ejus, ubi plurimum, ac in extremo non plus 5. mill. pass. Itaque Menix Cercinâ multò est amplior: At Cercina non minùs ferax. Unde est, quòd apud Polybium suorum agrorum depopulationem à Cn. Servilio Cercinates magnô redimunt. Et apud Hirtium, *de Bello Afric. c.* 8. Sallustius. *Prætor ab iisdem receptus magnô numerô frumenti Cercinæ inventô, naves onerarias, quarum ibi satis magna copia fuit, complet, atque in castra ad Cæsarem mittit. Nic. Lloydius.* Distat hæc insul. ab Adrumeto in Ortum 25. milliar. à Tacapis 100. circiter in Boream 90. à Lopadusa 50. à Lotophagite seu Meninge Insula in Boream. Ægrè à paucis habitatur, *Chercara* Italis. *Baudrand.*

CERCINA, mons Thraciæ, versùs Macedon. Sinthos & Pæones populos conjungens, in Danthelectica regione. Thucydid. *l.* 2.

CERCINIUM, Macedoniæ oppid. Liv. *l.* 31. *c.* 41.

CERCION, vide *Cercyon*.

CERCIUS, vel RHETIUS & Amphitus, aurigæ Castoris ac Pollucis, *Dioscuriades* Auctores; memorantur Ammiano, *l.* 22. *& Dioscurias mox usque nota, cujus auctores Amphitus & Cercius Spartani traduntur, aurigæ Castoris & Pollucis, à quibus Heniochorum natio est instituta.* Ubi fortè *Rhecius* scribendum esse, conjicit Salmas. ex Strabone, cui alter horum Ῥέκας dicitur, vide eum *ad Solin. p.* 193. Sed & *Cercius* antiquis *Circius* dictus, Siculis Κερκίας. Vide ubi de *Circio*. Quam vero partem Circi καμπὴν vocaverint Græci, dicemus infrà, in voce *Cuneus*.

CERCOPES, populi Pithecusæ insul. qui cùm nullô flagitii genere abstinerent, à Jove in simias mutati sunt. Ovid. *Met. l.* 14. *Fab.* 3. *v.* 91.

> *Quippe Deûm genitor fraudem & perjuria quondam*
> *Cercopum exosus, gentisque admissa dolosæ,*
> *In deforme viros animal mutavit, ut iidem*
> *Dissimiles homini possent, similesque videri.*

CERCOPES, item fratres duo fuerunt *Passalus* & *Achemon*.

CERCOPIA, magnæ Phrygiæ oppid. *Ptol.* Versus Lydiam; juxta Cryam amnem, qui paulò infrà in Hermum cadit. Nunc *Arcabis* Castaldo. Prope Eucarpiam.

CERCOPITHECUS, Græcè Κῆβος, Aristoteli, *Histor. Animal. l.* 2. *simia est habens caudam*: ut planè idem sit ac κερκοπίθηκος, secundùm Martial. *l.* 14. *Epigr.* 202.

> *Si mihi cauda foret*, Cercopithecus *eram.*

Et Prudentium *adv. Symm. l.* 2. *v.* 468.

> *Isis enim & Serapis & grandi simia caudâ.*

Hunc coluêre Babylonii, qui juxta Memphim; sicut Cynocephalum, Hermopolitani, teste Strabone, *l.* 17. & legas de prioris cultu etiam apud Juvenalem, *Sat.* 15. & Lucianum *in Deorum concil.* Nempe *Cercopitheci* divinum aliquid habere visi sunt; animal enim valdè ingeniosum est. Præcipuè eò valent illi, qui ab odore moschi, Italis *Moschini* vocantur, de quibus Scaliger *in Exercitat.* & Clusius *in Exoticis*. Accessit cum exterior hominis similitudo, tum interior etiam, de qua Aristoteles, *Hist. Animal. l.* 2. *c.* 9. Οἱ δὲ κῆβοι [illegible]

Cebi partes inferiores habent similes humanis. Imò omni hoc simiæ convenire putatur: unde & Anatomici, si humanum defuerit cadaver, vivam secant simiam. Sed & illud ad divinum Cercopitheco tribuendum facere honorem videbatur; quòd hoc animal colorem variet, horti instar diversicoloribus consiti floribus: unde etiam nomen ei ajunt datum κῆπος, h. e. *horti*, è quo posteà κῆβος factum. Verùm de illo dissentit Vossius: Κῆβος enim vel κῆπος omnino est ex Hebræo קוף *Koph*, i. e. *simia*, ut 1. sive 3. Regum, c. 10. v. 22. Imò & literæ inde *Koph* nomen datum; quia figuram referat simiæ, perticæ insidentis, &c. Vide eum *de Idolol. l.* 3. *c.* 74. Pænula *Cercopithecorum*, apud Martialem, occurrit, *l.* 14. *Epigr.* 128. cujus lemma, *Bardocucullus*,

> *Gallia Santonicò vestit te bardocucullò,*
> *Cercopithecorum pænula nuper erat.*

Hoc enim cùm breve esset vestis genus, ut patet ex *Epigr.* 93. *l.* 1. *v.* 8. præ se ferebat tunicam, quâ simiæ & ἀνθρωπόμορφοι amiciri consuevêre, &c. Vide quoque suprà *Cebus*, & infrà *Simia*.

CERCOPS Milesius, Historiæ fabulosæ scriptor, Apollodoro, *l.* 2. *Biblioth.* laudatus. Itemque Philosophus Pythagoricus. Vide Clem. *l.* 1. *Strom.* Voss. *Hist. Græc. l.* 4. *p.* 509.

CERCOSIUM, oppid. à Diocletiano ampliatum mœnibus, turribusque inexpugnabilibus munitum; *Pompon. Lætus.*

CERCUM, oppid. Tauricæ Chersonesi.

CERCUS, Bithyniæ collis. *Cedrenus.*

CERCYON, latro insignis, apud Eleusinem, Atticæ civitatem, tantò corporis robore, ut validissimas arbores incurvare posset, quibus viatores alligatos discerpebat. Filiam habuit nomine Alopen, quæ à Neptuno vitiata Hippothoonta peperit. Quod cùm nutricis judiciò rescivisset Cercyon, tam ægrè id tulit, ut puerum quidem in silvis devorandum feris objecerit, filiam verò carceri inclusam fame enecârit. Interfectus est tandem à Theseo eôdem supplicii genere, quô ipse in viatores sævire consueverat. Ovid. *Met. l.* 7. *Fab.* 23. *v.* 439.

> *Cercyonis lethum vidit Cerealis Eleusis.*

Inde *Cercyoneus* adjectivum. Idem *in Ibin*, *v.* 411.

> *Quæque Ceres vidit læto percuntia vultu*
> *Corpora, Theseâ Cercyonea manu.*

CERCYRA, insul. maris Ionii, quæ à Latinis literâ unâ immutatâ *Corcyra* dicitur. Populi *Cercyrei*, qui quoniam crebris seditionibus agitabantur, consueverant gestare flagra ingentia ansis eburneis exornata.

la CERDA, nomen illustris in Hispania Familiæ, quô primum usus est Ferdinandus, Alfonsi Castellæ Regis primogenitus, sed ante patrem mortuus. Cujus posteritas cùm Regnô excluderetur à Sancio Ferdinandi fratre, nomen *de la Cerda* ei mansit. In his Ferdinandi nepos Ludovicus Comes de Claromonte filiam habuit Isabellam, nuptam Bernardo Gastonis Phœbi Foxii Comitis *de Foix* & Du. *de Bearn*, filio naturali: cui Henricus Rex concessit Medinameeli, cum dignitate Comitis, A. C. 1371. Successit filius Gasto, ac iterum huic patri Ludovicus: qui ex minori filio Johanne Dominos *de Torreguadrada* sevit; major Gasto, Ludovici fuit parens, qui primus *Ducis de Medinaceli & Comitis del Puerto de S. Maria* axiomate insignitus est, ac Johannem genuit, hic Ludovicum I. Marchionem *de Cogolludo*, Gastonem & Johannem, Patris in Ducatu successores. Solus verò Johannes stemma propagavit, non tam per secundò-genitum Sancium Marchionem *de la Laguna*, quàm primogenitum Johannem, qui ex Joh. Ludovico prioris matrimonii filio aliquorum Ducum genitor fuit; ex altero verò filio Consalvo, qui à Matre cognomen *de Lama* sortitus est, Marchionum *de Ladrada* auctor. Joh. itaque Ludovicus præfatus, matre natus Isabellâ Aragoniâ, obiit A. C. 1607. pater, ex Antonia *de Toledo & Davila*, Johannis *de la Cerda Ducis de Medinaceli* Marchionis *de Cogolludo*. Vide Plub. Jac. Spenerum, *Theatro Nobilitatis Europ. tom.* 2. Hic Johannes, seu Antonius Johannes Ludovicus, ductâ Annâ Mariâ Luisâ *Portocarrero* Duce *Alcala*, novis titulis auctus, utpote *de la Cerda Henriquez Ribera Portocarrero*, *Ducis de Medina celi & Alcala*, ex ea pater fuit Johannis *de la Cerda Ribera Portocarrero Ducis de Medina celi & Alcala*, atque ab uxore Catharina *de Sandoval de Cardona*, Duc. *de Lerma & Cea*: Antoniæ, quæ nupsit Gaspari *Guzman de la Paz* Duci *de Carpio* & -- *de la Cerda*, px. Joh. Thomæ Henricii *de Ribera* Admir. Castellæ Duc. *de Medina de Rio secco* Com. *de Melgar*. Idem Spenerus, *tomó* 3.

CERDANITÆ, Arabiæ Felicis populi. *Steph.*

CERDIAS, civitas à Lysandro vi capta & diruta. Xenophon, *Histor. l.* 2.

CERDO, seu CERDON, Patriarcha Alexandrin. præfuit, ab A.C. 100. usque ad 110. Baronius *in Annal.*

CERDO, seu CERDON, Hæreticus, discipulus Heracleonis, sectator deliriorum Simonis Magi & Saturnini, in Syria errores suos sparsit. Duos statuit Deos, bonum & malum, Legem & Prophetas &c. rejecit, solâ Euangelii Lucæ parte aliquâ, & quibusdam Paulinis Epistolis retentis. Verum Christi corpus, corporisque resurrectionem inficiatus est: Hinc Christum verè esse passum negavit. A.C. 152. Romam veniens, mentitâ abjuratione errorum suorum Orthodoxis imponere frustrà conatus, mox pulsus est. Tertullian. *de Præscr. c.* 51. Irenæus, *contra Hæret. l.* 1. 3. &c. Epiph. *Hæres.* 41. Augustin. *Hæresi* 21. Euseb. *l.* 4. *c.* 11. ex recentioribus G. Hornius, *Histor. Eccl. Novi Test. cum Notis & Observationibus M. Leydeckeri*, *p.* 148.

CERDO, apud Juvenalem. *Sat.* 4. *v.* 153.

> *Atque utinam his potiùs nugis tota illa dedisset*
> *Tempora sævitiæ, claras quibus abstulit urbi*
> *Illustresque animas* ----
> *Sed periit, postquam cerdonibus esse timendus*
> *Cœperat* ----

nomen est seu convitium potiùs, quo à Gentilibus Christiani tum aspersi, quòd artes manuarias, quas Romani pro vilibus & abjectis habebant, non aspernarentur, sequuti monitum Apostoli 1. Thessal. *c.* 4. *v.* 11. Vide infrà voce *Sellularii*. Vult itaque Satyricus, obiisse Domitianum, cùm in Christianos sævire incepisset. Est autem *Cerdo*, à Græco κέρδος, quasi *lucrio*, idem quod δημιουργός, vox generalis: ad coriarium postmodum βυρσοποιοὶ, ac sutorem denotandum restricta, *Perot.*

CERDOUS, dictus est Apollo, ut & Mercurius à Κέρδος, i. e. *lucrum*: Hic quidem, quia negotiis præsit ac lucro, quâ ratione illi marsupium assignatur, ille verò, quia oraculis editis ad lucrum conferre insigniter crederetur. Cœl. Rhodig. *l.* 16. *c.* 19. *Suidas*, Κερδῷος θεὸς ὁ Ἑρμῆς, ὡς κέρδους ποιητικός. Καὶ ἀγάλματα δὲ αὐτοῦ καθιδρύουσι, καὶ κλῶνα, διὸ καὶ μάγειροι αὐτοῦ ποιοῦσι βωμίσκον. Unde Ausonius *divitem* vocat *ep.* 21. *ad Paulinum*, *v.* 6.

> *Jam nunc per auras Persei talaribus,*
> *Petasoque ditis Arcados vectus, vola.*

CERDYLIUM, Argiliorum locus, non procul distans ab Amphipoli. Thucyd. *l.* 5. Ἦν δὲ χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων, ἐπὶ μετέωρον, πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμφιπόλεως.

CERE, vide Cære.

CEREA Bulla, Imperatoribus Græcis in usu fuit, cùm ad matrem, uxorem, filium scriberent; fuitque, sicut & plumbea, quam iidem in literis ad Despotam, Patriarchas & reliquos Principes honoratiores, adhibebant, ab Accubitore pali vel annuli signata, ut docet Codinus Curopal. *de offic. Aulæ Constantinop.* quemadmodum auream, forte & argenteam, magnus signabat Logotheta. Sed *Ceream* quoque in Novellis Constitutionibus appendi solitam reperimus: quod solennis testatur formula, οἱ ἱερώτατοι γραμματεῖς τῆς βασιλείας. καὶ ἡ διὰ κηροῦ συνήθης σφραγίς: quâ multorum Imperatorum Novellæ concluduntur. Ipse etiam Alexius Comnenus, in quadam Novella, *tom.* 2. *p.* 186. edicit, ne in posterum cujuscunque Rescripti ratio habeatur, quod alicui Judicum transmissam ad se litem exhibere prohibeat, κἂν διὰ κινναβάρεως ὑποσεσημειωμένον εἴη τυχόν, κἂν τὴν κηρίνην σφραγῖδα φέρῃ, *Licèt minio fortè subscriptum sit, licèt bullæ cereæ sigillum habeat*. Et Nicol. Patriarcha *in Synodali Epist. ad Alexium Imperator.* affirmat, se accepisse ejus θεῖον ἐπίλυσιν διὰ σφραγῖδος ἐκ κηροῦ καὶ φοινικῶν αὐτοχείρων γραμμάτων τὸ ἀξιόπιστον ἐχόντων, *Divinum rescriptum per sigillum cereum puniceasque propriæ manus literas idonee munitum*. Erat autem bulla *Cerea* duplex, rubra scil. & prasina, dicebaturque Δικήρον. Et utebatur quidem utrâque Imperator: quò innuebatur, ad eum pariter atque ad Patriarcham, munus docendi pertinere. Balsamo *de privilegiis Patriarch. p.* 444. Ἐντεῦθεν γὰρ οἱ πιστοὶ Δεσπόται καὶ Αὐτοκράτορες κατηχητικῶς ὁμιλοῦσι τῷ χριστιανικῷ λαῷ ἢ θυμιῶσι, ὡς ἱερεῖς καὶ μετὰ δικηρίου σφραγίζουσι, *Hinc enim usu venit, ut fideles Principes & Imperatores, Catechetico more, cum populo Christiano colloquantur aut suffitum faciant, more Sacerdotum, ac cum cera duplici obsignent.* Sed Patriarcha tantùm prasinâ: itaque legitur bis *in Solutionibus quarundam quæst.* Manuelis: Εἶχε ... ἐπιτετραμμένον ἢ καὶ τὴν κηρίνην πρασίνην σφραγῖδα, Præter eam verò, etiam plumbeâ, usum fuisse, discimus ex Sanctis quorundam Patriarcharum, quæ extant *Juris Græco-Rom. tomo* 1. Vide Joh. Kirchmannum, *de Annulis c.* 8. & suprà in voce *Bulla*, it. infrà *Sigillum*.

CEREA Cœna, apud Lamprid. *in Heliogabalo*, *c.* 25. *Parasitis in secunda mensa sæpe ceream cœnam, sæpe eburneam, aliquando fictilem, nonnunquam vel marmoream vel lapideam exhibuit: ita ut omnia illis exhiberentur videnda de diversa materia quæ ipse cœnabat, quum tantùm biberent per singula fercula, & manus, quasi comedissent, lavarent*; imitatio fuit veræ cœnæ, ex *cera*, ciborum simulachra exhibens. Sic etiam Ptolemæus Sphæro Philosopho, ut illi veternum excuteret disciplinæ Stoicorum, qui *sapientem falsa opinatûrum* negabant; in secunda mensa *ceream cœnam* apposuit: κηρίνας nempe ῥοιάς, ut refert Laertius, *l.* 7. Casaubonus *ad loc.*

CEREÆ Coronæ, apud Artemidorum, *l.* 1. *c.* 79. Στέφανοι κήρινοι πᾶσι κακοὶ, μάλιστα δὲ νοσοῦσι, ἐπεὶ καὶ τὸν θάνατον κῆρα καλοῦσιν οἱ Ποιηταί. *Coronæ Ceræ omnibus malum* (portendunt) *maximè verò ægrotantibus, siquidem & mortem κῆρα vocant Poëtæ*: videntur nescio quid magicæ superstitionis continuisse. Car. Paschalius, *Coronar. l.* 4. *c.* 4.

CEREÆ Icones, multo in usu Veterib. utpote quæ optimè & ad nativum vultus repræsentant, nullâ picturâ veritatem magis, quàm cerâ, imitante. Unde simiarum solertiam hôc maximè argumentô demonstrat Plinius, quòd *fictas cerâ icones visu distinguere*, & à veris vultibus eas discernere queant, *l.* 8. *c.* 54. Vide suprà in voce *Cera*. At nefandus ille, ad quem iconculas è *cera* Veneficæ adhibuêre. Poëta.

> *Sagaque, phœniceâ defixit nomina cerâ.*

Ovid. *Ep.* 6. *Heroid. v.* 91.

> ---- ---- *simulacraque cerea finxit.*

Virgilius item, *Eclogâ* 8. *v.* 80.

> *Limus ut hic durescit, & hæc ut cera liquescit,*
> *Uno eodemque igni: sic nostrô Daphnis amore.*

Ubi venefica ipsa sui iconem de limo, Daphnidem de *cerâ* fecit; ut hic instar ceræ mollesceret, ipsa verò in ejus amorem induresceret magis. Imò non ad amatoria solùm, sed & cùm aliquem excruciare volebant, usas fuisse istiusmodi imagunculis olim, hodieque id Strigum genus, illustri exemplô de Cardin. Lotharingo Thuanus, & de Scotiæ quodam Rege, Buchananus, hoc veneficii genere ad tabem adductis, docent. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1088.

CEREALES Ludi, in Cereris honorem, more à Græcis ex Eleusine ductô, apud Romanos celebrabantur, prid. Idus April. per 8. dies,

dies. Repræsentabatur in illis à matronis luctus Cereris, ob raptam Proserpinam, & ejus peregrinatio cum face filiam quæritantis. De iis Alexander ab Alex. *Genialium dierum*, *l.* 6. *c.* 19. *A solis matronis hi ludi fiebant anno singulis, Romanique in toga candida spectare ludos mulieresque in veste alba, pariter sacrum facere solebant: in quo id observatum fuit, ut tunc Diis gratum esse censerent, si à luctu nec funere polluta celebraretur: atque in sacris Cereris ante noctem epularetur nemo, atque à vino imprimis & Venere abstineret: Utque quintò quoque annò ex Sibyllinis carminibus prodigiorum causâ jejunium fieret, inter quæ præcipuum, ut sacris initiatos calidâ abluerent primùm, quod castitati prodesse ducerent.* Hinc, cùm à lugentibus non possent hi ludi peragi, bellô Punicô secundô, post cladem Cannensem, Senatus finiri luctum 30. diebus jussit, cum aliàs centenos requireret. In iis *Pompa* producebatur cum Deorum signis; continebat autem Pompa *Simulachrorum seriem, imaginum agmen, currus, thensas, armamaxas, sedes, coronas, exuvias.* Tertullian. *de Spectac. c.* 7. quæ tria ultima in Supplicationibus & publicis Festivitatibus, ob partam de hoste victoriam insignem, adhibebantur. Porrò ovum non omittebatur in his ludis, imò *Ovum in Cerealis pompæ apparatu numerabatur primum*, Macrob. & inter *arcana Cereris* erat, an quia id mundi imago est, *nam sicut in mundo, ita in ovo vis vitalis*, Coel. Rhodig. *l.* 27. *c.* 17. an quia ex eo Castor & Pollux prognati, unde Horatius, *Serm. l.* 2. *Sat.* 1. *v.* 26.

----- ----- *Ovo prognatus eodem.*

Locus ludorum Circus erat: Ovid. *Fast. l.* 4. *v.* 391.

Circus erit pompâ celeber numeróque Deorum,
Primaque ventosis palma petetur equis.
Hinc Cereris ludi, &c.

Exhibebantur namque his ludis certamina equestria, Dio, *l.* 47. iisdem missilia, i. e. nuces, cicer & alia dabantur ac spargebantur in vulgus, ad plausum & populi favorem captandum: Illis etiam Ædiles præerant ut plurimùm; Dictatorem tamen & Magistrum Equitum eos ex Senatusconsulto fecisse refert Livius, *l.* 30. Nec omittendum, duas porcas, unam auream, argenteam alteram, huic sacrificio fuisse adhibitas, ex *Festo*. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 4. *c.* 8. *l.* 5. *c.* 14. & Scaligerum, *Poetices l.* 1. *c.* 32.

CEREALIA, orum, sacra Cereris à Triptolemo instituta, quæ Plinius, *l.* 24. *c.* 9. *Thesmophoria* vocat, à Cerere Thesmophoro, h. e. *legumlatrice*. Hæc autem festa tantâ religione celebrabantur, ut feriæ pollutæ crederentur, si quis eô tempore cum uxore concubuisset. Præterea in sacrificiis Cereris vinum non adhibebatur. Unde Plaut. *in Aulul.* Megadorum Cereri nuptias esse facturum, ait, quód nihil vini ad nuptias esset allatum. Salmasio duo sic dicta sacra erant Athenis, *Eleusinia & Thesmophoria*, quorum illa Boëdromione mensem ista Pyanepsione illi proximo, celebrabantur. Hæc cum luctu solebant agitari, unde Plut. *σκυθρωποτάτην Θεσμοφορίων ἡμέραν* vocat: in Eleusiniis verò omnia læta, hinc Mystis Epoptisque illorum Initiorum vetitum fuit etiam ad puteum sedere, cui Ceres adsederat, cùm filiam quærens in pagum Eleusinis venit, quia tristis tum erat. Nempe non luctum Cereris significabant aut repræsentabant illa, sed eam jam exhilaratam mœrore depositô monstrabant, quum facetiis Baubonis (de qua suô locô) ad risum incitata, cyceonem potum sumsit, quem priùs recusaverat. Præterea ob fruges repertas ea instituta, quæ lætitiam hominibus & faciliorem victum attulerunt. At tota Thesmophoriorum mythologia Proserpinæ raptum depalabat, & ex eo raptu, Cereris ostendebat mœrorem, Porrò Thesmophoria fiebant in Urbe, Eleusinia in pago cognomine. Thesmophoria solæ mulieres candidis indutæ vestibus obibant, unde *Θεσμοφοριάζουσαι* Aristophanis; Eleusiniorum initia soli viri accipiebant. In iis quippe *Ἱεροφάντας*, *Δᾳδούχους*, *Σπονδοφόρους*, *Κήρυκας*. Et quidem in Thesmophoriis Cereris Sacerdotes à viris separabantur, vel nullos habebant. Unde Plinius, *l.* 24. *c.* 9. *Agnon--matronæ Thesmophoriis Atheniensium castitatem custodientes, his foliis cubitus sibi sternunt.* Et Tertullian. *de Pallio*, *Cùm ob cultum omnia candidatum & ob notam vittæ & privilegium Cereri initiantur.* Vide quoque suprà in voce *Caducum*. Denique Eleusinia Cereri Eleusiniæ; Thesmophoria, Cereri *Θεσμοφόρῳ* sacra fuêre. Interim varia habuêre communia; nam utrisque Jacchus junctim cum Cerere & Libero colebatur; utrisque porci immolabantur, quos *μυστικοὺς* Græci, Latini *sacres* vocârunt &c. Unde non mirum, ea sæpe ab Auctoribus confundi, Arnobio præsertim, *l.* 5. At Clemens, unde sumsit ad verbum, quæcumque de Mysteriis illis habet, ea accuratè distinguit: *Baubo enim, Triptolemus, Eubuleus, Eumolpus, Dysaules, Caduceatores, Hierophantæ, Daduchi, Præcones, & tota illa scena, quam ibi traducit, Eleusiniorum fuêre. Ipsa denique symbola quæ rogati sacrorum in acceptionibus respondetis: jejunavi atque ebibi Cyceonem, ex cista sumpsi, & in calathum misi; accepi rursus, in cistulam transtuli: hæc symbola Eleusiniorum fuerunt*, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 750. & *seqq.* plura verò de utroque hoc festo suô locô.

CEREALIS, Consul, Collega Commodi, an. Urb. Cond. 859.

CEREALIS, Consul, Collega Læti, an. Urb. Cond. 967. Thermas Romæ ædificavit. Novercam Juliam uxorem duxit. *Spartian. Oros. Eutropius.*

CEREALIS, Episcopus Afer, seculô 5. Carthaginine, contra Maximianum Episcopum Arianum, qui ipsum, coram Rege Vandalorum, erat aggressus, scripsit. Vide Biblioth. Patrum edit. 2. *tomo* 4. Gennad. *c.* 96.

Petilius CEREALIS, Dux Romanus, in Anglia, ad Bundvica cæsus. Tacit. *Annal. l.* 14. *c.* 32. 33. Item, avunculus Gratiani Imperat. Valentinianum, filium hujus, an. 10. ætat. Imperatorem proclamavit, Socr. *l.* 14. *c.* 26. A. C. 375. Vide & *Cerialis*.

CEREALIS, & Primus, memorati *Suidæ*, cùm in Romanum solum irrupissent, modos excogitârunt varios, quibus secretò literas & nuntios mitterent, quos Auctor recenset: Epistolas nempe mortuorum, qui efferebantur, arcis inferendo, aut cum fiscinis fructuum missitando, aut inter calamos aucupatorios occultando. Salmas. ubi suprà, *p.* 1205.

CERBALIS, quæ aliô nomine *Ebura* dicitur, Hispaniæ urbs. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

CEREBELLA phœnicopterûm, struthionum & turdorum, ingenti copiâ apposita Palatinis, ab Heliogabalo, apud Lamprid. *c.* 20. de phasianorum & pavonum; caponum & gallinarum *cerebellis*, vide infrà in *Gallina*, uti de *cerebro* lupi piscis, Rabbinis magnopere commendato, suô locô; de mulli, iisdem ubi de eo. At Græci veteres à *cerebri* esu sollicitè abstinuerunt, ob rationem dicendam infrà voce *Sternutatio*. In homine *Cerebrum*, unà cum capite, in quo est, Jovi sacrum fuit, apud Gentiles. Nota ejus compendiaria, in antiquis Græcorum libris Hippocratis est $\overset{o}{\varepsilon\gamma}$. uti docet Salmas. *ad Solin. p.* 1238. De eo sic Plin. *l.* 11. *c.* 37. *Hoc est viscerum excelsissimum, proximumque cælo capitis, sine carne, sine cruore, sive sordibus. Hanc habent sensus arcem: huc venarum omnis à corde vis tendit, hîc desinit: hîc culmen altissimum, hîc mentis est regimen*, &c. De *cerebro* hostis à Tydeo sorbillato, diximus alibi: de Sacerdotis, in immunditia sua sacra obeuntis, fustibus eliso, dicemus aliquid infrà voce *Zelotæ*. Addam hîc solùm, *Cerebrum* optimis Scriptoribus caput non rarò dici. Hinc Avienus ubi de Sirio.

Ætheræ canis ille plagæ, Cui plurimus ardor
Æstuat in cerebro, *multus rubor*, &c.

Horatius, *Carmm. l.* 2. *Od.* 17. *v.* 27.

Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum
Dextrâ levâsset. ----- -----

Prudentius, *Agnete*, *Hymn.* 8. *v.* 113.

Stans & draconis calce premens caput.
Cristas Cerebri *deprimit ignei.*

Et *Psychomachiâ*, *v.* 139.

----- ----- *dextrâ sublimis ab aure*
Erigitur, mediumque ferit librata cerebrum.

Plautus quoque *Rudente*, *Actu* 4. *sc.* 3. *v.* 68. *Verbum adde etiam unum, jam in* cerebro *colaphos abstrudam tuo.* Serenus, *c.* 10. *Allia nonnulli comedunt oleique liquore Perfundunt cerebrum*, &c. Nec Poëtæ solùm sic locuti. Victor Utic. *l.* 3. *Singulos in medium canum, cerebris comminutis, extingui.* Hugo Falcandus, *Equi velocitate fretus altius ensem sublatum* cerebro *fugientis immersit*, Alii. Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium d. l.* uti de convitio, *Musca in cerebro*, infrà. Ab homine translata vox ad palmas, in quarum quibusdam (ut in Chydæis palmis) in parte, quæ radici proximior: in aliis, in summo trunco, teneram medullam, in qua tota palmæ vis, hôc nomine ventre, & *cor* quoque, Græcis *ἐγκέφαλον* dici, albamque esse, docet Salmas. *ad Solin. p.* 1327. ubi inter alia, & medullam hanc dulcem esse, & vescentes inebriare, addit.

CEREDANUM, pagus agri Novatiensis, *Cerane. Ferrar.*

CEREI, apud Romanos, multo in usu divitibus. Martialis, *l.* 5. *Epigr.* 18. *v.* 1.

Quòd tibi Decembri mense, quô volant mappæ,
Gracilesque ligulæ, Cereique, *chartæque*
Et acuta senibus testa cum damascenis,
Præter libellos vernulas nihil misi.

Nempe *Cereos Saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus, quia candelis pauperes, locupletes cereis utebantur*, ut ait *Festus*. Vide quoque Macrob. *Saturnal. l.* 1. *c.* 7. & infrà voce *Sigillaria*. Hodieque in Ecclesia Romana occasione Candelabri septem ramos habentis, in Tabernaculô, Exodi *c.* 25. *v.* 31. *s.* de quo quid sentiendum, Theologis relinquimus. Hoc certum, *Cereos* Ecclesiæ, qui à Gentilibus coram idolis, vel ab Arrianis, Athanasii tempore consumebantur, uti is queritur *Epist. ad Orthodoxos*, non diurnis exercitiis, sed nocturnis, fuisse adhibitos. Epiphanius quoque de suo dicebat, *l.* 3. *in fine Comp. doctr. Perpetuo fiunt in Ecclesia orationes matutinæ, lucernalesque simul Psalmi & orationes.* Sic Nazianzenus, *Orat.* 2. *in S. Pascha*, agit de luminaribus in Paschatis vigiliis, *ad noctem illustrandam* accensis. Et Hieronymus *contra Vigilant. c.* 13. ad objectionem de *Cereis* clarâ luce accensis, *Cereos autem*, respondet, *non clarâ luce accendimus, sicut frustra calumniaris, sed ut noctis tenebras hôc solatiò temperemus, & vigilemus ad lumen, ne cæci dormiamus in tenebris.* Quod autem aliqui faciebant, imperitiæ & simplicitati secularium hominum, vel religiosarum fœminarum, ascribit, quibus aptat illud Apostoli, *Zelum Dei habent, sed non secundùm scientiam.* Sed & Tertullian. *Apol. c.* 35. in Gentilibus id reprehendens, negat à Christianis idem fieri, *Die lætô*, inquit, *lucernis diem non infringimus.* Vide quoque Lactantium, *l.* 6. *c.* 66. Aliosque. Imò & Ethnici ipsi sibi temperare non potuerunt, quin morem illum etiam apud suos perstringerent. *Accendere*, ait Seneca, *Ep.* 95. *aliquem lucernas Sabbathis prohibemus; quoniam nec lumine Dii egent, & ne homines quidem delectantur fuligine.* Qui idem alibi quoque populo objicit, quòd ad Sacerdotem lampada præferentem concurrerent, *de Vita beata*, *c.* 27. *Cùm laurum linteatus senex & medio lucernam die præferens conclamat iratum aliquem Deorum, concurritis.* Neque verò iis pagani

solùm ad superstitiones suas, sed etiam ad lupanaria indicanda, utebantur, uti iterum Tertullianus docet *loco cit.* qui proin de *Idolol. c. 35. Accendant igitur quotidie lucernas, quibus lux nulla est: adfigant postibus lauros postmodum arsuras, quibus ignes imminent: illis competunt testimonia tenebrarum & auspicia pœnarum*, &c. Vide quoque infrà in voce *Cerem.*

CEREI Calcei, vide infrà *Cerinus*, it. *Zancha.*

CEREI Pugillares, vide infrà *Pugillares.*

CEREIA, gens Romana memorata Flav. Vopisco in *Floriano*, c. 6.

CERELLIA, gens itidem Romana è qua Macrinus, Faustinianus & Julianus, inter Nobiles, jussu Severi, sine causæ dictione occisos, memorantur Spartiano in *Severo Imperat.* c. 13.

CEREMISSI, seu CREMISSI, populi Moscoviæ Orientalis, discreti in cis-Volganos & trans-Volganos, *Brietio* aliisque. Vulgò *Nagornoy*, i. e. montuosi. Extenduntur ad montes Riphæos, habitantque in sylvis, inter Novogardiam inferiorem & Casanum.

CEREMONIA, vide *Cerimonia.*

S. CERENISI castellum Galliæ, vulgò *S. Celerin*, ad ripam Sartæ; ejusque ac Sartulæ confluentes, in diœcesi Sajensi, Alentionem inter ac Fraxinetum. Nomen habet ab Abbate quodam, qui ibi monasterium extruxit: Prioratu gaudet insigni, ac novô *S. Celerini* nomine, quàm veteri S. Cerenici insignior est. Ordericus Vital. *Hist. l.* 8. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CERES, Saturni & Opis filia, frugum inventrix, & cultûs terræ. Virg. *l.* 1. *Georg.* v. 147.

Prima Ceres ferrò mortales vertere terram
Instituit: cùm jam glandes atque arbuta sacræ
Deficerent sylvæ, & victum Dodona negaret.

Ex qua Jupiter Proserpinam suscepit: quam cùm posteà Pluto rapuisset, Ceres, accensis in Ætna monte tædis, filiam totô orbe maximô labore perquisivit. Stat. *Theb. l.* 12. v. 270.

Qualis ab Ætnæis accensâ lampade saxis
Orba Ceres, magnæ variabat imagine flammæ
Ausonium Siculumque latus, vestigia nigri
Raptoris, vastosque legens in pulvere sulcos:
Illius insanis ululatibus ipse remugit
Enceladus, ruptoque vias illuminat igni.
Persephonen amnes, sylvæ, freta, nubila clamant,
Persephonen tantùm Stygii tacet aula Tyranni.

Qua in peregrinatione, cùm ad Eleusium Regem pervenisset, filium ejus Triptolemum alendum suscepit, cumque alumnum immortalem reddere vellet, interdiu divinô eum lacte alebat, noctu verò igne obruebat. Verùm cùm Eleusius insolitum fieri incrementum admiraretur, nutricem sibi observandam putavit, clàm se abscondens eâ in parte domûs, ubi illa puerum ad ignem fovere solebat. Cùm itaque illam intueretur puerum in ignem mittentem, subitò expavescens, clamore se suô prodidit. Quam rem ægrè ferens Ceres, nimiam hominis curiositatem morte punit. Puerum autem serendarum frugum rationem docuit; eundemque in alatorum draconum vehiculum imposuit, ut orbem peragrans frugum usum mortalibus communicaret. Posteà Arethusæ nymphæ indiciô certior facta, Proserpinam apud inferos esse, Jovem adiit, fratrisque injurias cum eo expostulavit, tandemque filiæ reditum eâ conditione impetravit, si nihil illa apud inferos gustâsset; Verùm cùm Ascalaphi indiciô palam factum esset, eam in Plutonis pomario fortè obambulantem, malum Punicum decerpsisse, aliquotque inde grana degustâsse, reditus ei in perpetuum fuit interclusus. Quam rem ægerrimè ferens Ceres, Ascalaphum in bubonem commutavit. Tandem tamen Jupiter, ut sororis dolorem mitigaret, Proserpinæ permisit, ut dimidiâ anni parte apud inferos cum viro, reliquâ apud superos esse posset. Fabulæ Historiam de Cerere, Siciliæ Regina, cujus filia ab Orco, Rege Molossorum rapta, occasionem dedisse sunt qui velint. Poëtæ aliquando *Cererem* accipiunt, pro Luna, sicut *Liberum* pro Sole. Virgil. *l.* 1. *Georg.* v. 5.

——— *Vos ô clarissima mundi*
Lumina, labentem cœlô quæ ducitis annum,
Liber & alma Ceres. ——— ———

Quanquam aliqui, per *Clarissima lumina*, intelligant Solem & Lunam, distinguantque à Baccho & Cerere. Nonnulli Cereris appellatione terram intelligi volunt. Unde & à Græcis Δημήτηρ dicitur, quasi Γῆ μήτηρ. Est enim Terra frugum omnium Genitrix, unde Eurip. *in Phœniss.*

Δαμάτηρ θεὰ, πάντων
Ἄνασσα, πάντ-
ων γᾶ τροφός.

Ceres Dea, omnium domina, omnium terra creatrix. Ita granum, quod in terram conjicitur, per Proserpinam, per Plutonem tellus, aër per Jovem intelligi poterit, &c. Eadem & *Thesmophorus* dicta est, h. e. *legum latrix*, quia, antequam illa agriculturæ usum docuisset, homines nullâ lege vivebant. Postea verò, Cereris beneficiô, monstratô frugum usu, cœptum est de agrorum finibus (qui nulli erant anteà) disceptari: quam primam volunt fuisse juris & legum originem. Ovid. *Met. l.* 5. v. 341.

Prima Ceres uncô terram dimovit aratrô,
Prima dedit fruges, alimentaque mitia terris,
Prima dedit leges. ———

Notandum verò, quòd Ceres rebus omnibus rusticanis putabatur præesse. Docebit illud locus Pausaniæ *in Arcadicis*, ubi aræ cujusdam meminit, in qua Cereri offerebantur fructus arborum sativi, lana, alia item, ut serpentes, porca fœta, papaver inprimis, &c. Cum hoc facit, Cererem appellatam ab eodem Pausania μαλλοφόρον, h. e. *laniferam*, quô cognomine culta est in Megaride, & Μηλοφόρον, h. e. *oviferam*. Dicitur autem Ceres, teste Varrone *de L. L. l.* 4. *quod gerat fruges*, quasi *Geres*. Sed Scaliger deducit à *cereo*, quod est *creo*. Si *Geres* prius dicta, à Græco Γῆρυς. *Hesychium*. Ἀχερὼ καὶ Ὦπις καὶ Ἕλλη, καὶ Γῆρυς καὶ Γῆ, καὶ Δημήτηρ ἡ αὐτή. Sed sic neque Græca vox erit; sed potiùs Hebræa à גרש *geresh*, quod est *frumentum tritum*, à גרש *garash frangere, contundere*. Est & vicina vox Κύρα; sic vocata est Ceres apud Cnidios, quòd sit κυρία τοῦ ζῆν, h. e. *vita domina*. Ponitur interdum *Ceres* pro *pane*. Terentius, *Eun. Actu* 4. *sc.* 5. v. 6.

Sine Cerere & Baccho friget Venus.

Et apud Lucanum, *l.* 4. v. 381.

——— *Satis est populis fluviusque Ceresque.*

Nic. Lloydius. Nomen aliis ab Hebræo חרש, unde & *Horus*, *Heros*, *Herus*, & interpositâ unicâ literâ Ἔρως, orta, accepisse videtur, ad Solem relatâ totâ πολυθεΐας Ethnicæ fabulâ. Et de *Cerere* res manifesta, quæ inventarum Dea frugum dicitur: Nimirum quia Sol inter præcipuas fructificationis causas est, à cujus temperato calore & ipsius terræ nativa fœcunditate præcipuum antiquitatis argumentum duxêre Ægyptii, apud Justinum, *l.* 2. *c.* 1. Unde & eam quidam antiquorum cum Vesta confundunt, quæ sanè non aliunde, quam ab אש denominatur: Et ad חרש propriùs accedit Γῆρυς, quomodo eam ab antiquis Græcis vocatam esse, docet *Hesychius*, cùm ait: Ἀχερὼ καὶ Ὦπις καὶ Ἕλλη καὶ Γῆρυς, καὶ Γῆ καὶ Δημήτηρ, ἡ αὐτή, *Achero & Ops & Helle & Geres & Tellus & Ceres, una eademque est*. Quid, quòd Plutarchus Cyri nomen linguâ Persicâ Solem significare scribit? ut omnino ex eadem cum Cerere radice descendat. Addi potest, Cererem antiquis Θεσμοφόρον seu Θεσμοθέτιν dictam esse. Ovid. *Met. loc. cit.*

Prima dedit Leges. ——— ———

Ut sic non minimam inventæ Sapientiæ, & ad homines propagatæ laudem reportârit: cujus rei indicinam non levem præbent mysteria ejus Θεσμοφόρια, quæ in memoriam illius, tanquam legum & frugum, i. e. omni humani cultus auctoris, celebrata sunt. Videntur enim illa secretiorem Philosophiam, per occultas traditiones, non nisi inter initiatos, propagari solitam continuisse, quemadmodum apud Hebræos Cabbala idem præstabat. Vide Cicer. *l.* 2. *de Legg.* Seldenum *de Diis Syris proleg.* 3. &c. Inprimis autem Divinitatis unitatem ac simplicitatem iis aperiebant. At Sapientiæ omnis parentem Apollinem seu Solem statuêre Veteres, vide Macrobium, *l.* 1. *Saturn. c.* 17. & *l.* 2. *c.* 7. Communiter tamen per *Cererem* terra indigitatur, in cujus honorem *Cereales ludi* habiti sunt. Coli cœpta fuit *Ceres* in Urbe Palantio, quam Arcades in monte Palantio condiderunt, & in ea Deæ templum, teste Dionysiô, *l.* 1. additâ ei Græcâ sacerdote, quemadmodum & sacra 5. Kal. April. ei fieri solita *Græca sacra*, quòd è Græcia ab Evandro Romam perlata, dicta sunt. Posteà an. Urb. Cond. 257. A. Posthumio, T. Virginio Consulib. ab A. Posthumio Dictatore, post victoriam à Volscis reportatam, de spoliis ædes Cereris locata est: quam triennio pòst alter Consulum Sp. Cassius, in urbe relictus, dedicavit. Sita illa est in fine Circi maximi super ipsos Carceres. Aliarum ejus ædium meminit *P. Victor*. Solebant ejus sacra peragi sub auroram, à sacerdotibus fœminis quæ ad furiosarum instar cum accensis facibus hinc inde discurrebant: has puras esse (nihil enim polluti fanum ingredi audebat) & pertinaci silentio mysteria involvere erat necesse, quod ut fidelius servarent, à vino abstinere cogebantur. Unde *Cereri sacrificare* Proverbialiter dicuntur, qui convivis vinum non exhibent. Simulachrum Deæ solebat sic pingi, ut sertum ex aristis seu spiceam coronam capite gestaret: Nonnunquam mœsta, cum lampade seu face describebatur; interdum manipulum spicarum & papaverum gerens, quemadmodum in nummis antiquis cernere est. Vide Rosin. *Antiq. Rom. l.* 2. *c.* 11. Thom. Dempster. *Paralipom. in illud*, Salmas. *ad Solin.* Casp. Barthium *ad Statium*, Alios. De Festo ejus, apud Athenienses duplici, diximus suprà, in voce *Cerealia*: de Festo ejusdem apud Romanos, in voce *Cereales*. De ejus primo Romæ simulachro sic Plin. *l.* 34. *c.* 4. *Romæ simulachrum ex ære factum* Cereri *primum reperio, ex peculio Sp. Cassii, quem, Regnum affectantem, pater ipsius interemerat*, &c.

Epitheta Cereris.

Actæa.
Alumna.
Attica.
Χλόη, in segete viridi.
Eleusina, seu *Eleusinia*, ab Eleusine oppid. ubi illa præcipuô honore culta. Vide in hac voce.
Ennensis, ab Enna civitate juxta quam rapta est Proserpina.
Frutis, à *fruendo* nominata, apud Solin. *c.* 2. ubi de Ænea, *Dum simulachrum, quod secum ex Sicilia advexerat, dedicata Veneri Matri, quæ Frutis dicitur.* Eadem enim Ceres, Isis, Venus, Luna, Appul. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 70.
Inferna, apud Papin. Statium, *Thebaid. l.* 5. v. 156. h. e. Proserpina; quæ & *Nigra Ceres* Pausaniæ, *l.* 8. & *Profunda Ceres* eidem Statio, *Thebaid. l.* 4. v. 460. Sic autem dicta *Ceres*, ob fructus satos in terræ visceribus aliquandiu latentes.
Ἰουλώ, in segete matura.
Isis, Ægyptiis.
Legifera.
Licmea, à ventilabro.
Mallophoros, quasi *Lanigera*; Templum habuit in portu Megarensi; à vicinis pastoribus hôc cognomine insignita. Unde aries ei sacer, uti docet Sponius, *Itiner. Græc.*

part.

part. 2. ubi *Cereris Eleusinæ*, ex optimo marmore, iconem exhibet p. 282. *& seqq.*

Mammosa, apud Arnobium *adv. Gentes*, *l.* 3. *Apud Iacchum Cererem (Musa ut prædicat Lucretii) mammosam.* Versus est hic, *l.* 4. *v.* 1161.

At Lamia & mammosa Ceres, & ipsa ab Iaccho.

Vide Lud. Carrionem, *Emendation. l.* 2. *c.* 18. Idem Arnobius *Cererem mammis cum grandibus* habet, *l.* 7. Simile Isides epitheton *Multimammia*, de quo suo locô.

Nigra, vide suprà *Inferna*.

Παμμήτειρα, apud Orpheum, *Hymnô*.

Panda sive *Panica*, à *pane* dando.

Profunda, vide suprà *Inferna*.

Rharia, à *Rhario* agro Eleusinis, quem à Cerere consitum primum fuisse volunt, vide Pausan. in *Attic*.

Sancta.

Thesmophoros, seu *Legifera*, cui Thesmophoria sacra fuêre. Sic autem dicta est nonnullis, quòd, inventis frugibus, feritas inter homines cessaverit & leges acceptæ sint, apud *Servium*.

Venus, &c.

CERESSUS, oppid. Hispaniæ Tarraconensis in Jaccetanis. *Ptol.* Ubi posteà Celsona urbs, in Catalonia videtur fuisse, *Brietiô* teste. Vide *Celsona*.

CERESSUS, Thespiensium castellum in Bœotia. Pausan. in *Bœotic*.

CERETÆ, Cretæ populi. *Polyb.*

CERETANI, Umbriæ populi. Vide *Caretum*.

CERETANI, Italis hodie qui olim Agyrtæ, vide *ibi*.

CERETANUM, castrum Siciliæ in colle, in valle Nettina, ad radices montis Hiblæ, prope oppidulum *Montem Rubeum*. 25. milliar. à Leontinis in Austrum.

CERETE, oppid. Italiæ, unde *Ceretani*.

CERETHI, i. e. *concisio*, sive *transfossio*, vel *exterminatio*, populi qui & Philistim, ut Lyra ait, *in libro Differentiarum*, sive nomen legionum, aut bellatorum David. 1. Sam. c. 30. v. 14.

CERETHI, i. e. *milites*, sive *cursores*, aut *arietes*, Hebr. *Cari*. 2. Reg. c. 11. v. 19.

CERETICA, provinc. Valliæ meridionalis in Anglia, juxta oram maris Hibernici cum urbe cognomine *Cardigan*, ad ostia Tivii fluv. olim Tuerobius. 14. milliar. à Maridunô, 17. à Menevia. Ibi olim Demetæ populi *Kardiganshire* Angl.

CERETUM, oppidul. satis amœnum in Ruscinonibus, in confinio Galliæ Narbonensis prope Tecum fluv. 16. mill. pass. à Perpiniano. Hic habitum A. C. 1660. colloquium inter Galliæ & Hispaniæ Regum Legatos de figendis regnorum limitibus, in ea Pyrenæorum montium parte.

CERETUS Daniel, Brixiensis, Medicus celebris, *patriæ panegyricum, & virorum in illa illustrium elogia* versu scripsit, seculô 15. Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 10. *p.* 810.

CEREVIA, urbs Æmiliæ Galliæve Togatæ. *Ferrar.*

CEREVISIA, vox Gallica vetus, quâ potum ex hordeo confici solitum hæc gens significat, Plin. *l.* 22. *c.* 25. *extr.* hodieque *Cervoise* appellat; ex *Celia* vel *Ceria* Hispanorum, de qua suprà: Belgis & Germanis *Bier*, Danis *Oel*, Anglis *Ail*. Hic potus, antequam fiat, redigitur priùs in maltam hordeum. Est verò malta, quam Dani, Belgæ, Germani, *Mout* & *Molt* dicunt, vix aliud, quàm Aëtii Amydeni βύνη, quam exponit *hordeum aquâ madefactum* ac maceratum, è quo germen erumpit, quod deinde cum eodem germine sive enatis filulis, torretur; Ac mox aqueo humori indituns unà cum lupulo falictario igne excoquitur, fitque liquor potui gratissimus, Gallis, Anglis, populisque Septentrionalibus frequens: quem tamen apud Car. du Fresne *Glossar.* his versibus improbat Henricus Abrincensis, qui floruit sub Henrico III. Angliæ Rege

Nescio quid Stygiæ monstrum conforme paludi,
Cervisiam *plerique vocant: nil spissius illâ,*
Dum bibitur: nil clarius est, dum mingitur; unde
Constat, quòd multas faces in ventre relinquat.

Vide quoque infrà in voce *Cyceon*, item *Sertalla*, *Sicera*.

CEREUS, candela ex cera, cujus, præter alia, in nocturnis tenebris pellendis usum fuisse olim, suprà diximus: unde hodieque Belgis candelæ etiam sebaceæ *Keerssen* dicuntur. Innuit consuetudinem Romanam Plautus, *Curculion. Act.* 1. *sc.* 1. *v.* 9.

Tute tibi, puere, lautus luces cereum.

Et Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 42.

Hic tibi nocturnos præstabit cereus ignes.

Quas etiam patrimi & matrimi pueri faces præferebant, in nuptiis, hæ *Cerei* fuerunt, atque numerô quini; cujus rei causam non unam adfert Plutarchus, *Quæst. Rom.* 3. ubi illos nominat πέντε λαμπάδας ἃς κηρίωνας ὀνομάζουσι, *Quinque faces, quas Romani ipsi* cereos *vocant.* In Ecclesia quoque *Cereorum* usus antiquis obtinuit temporibus; priùs quidem, ad tenebras pellendas, quia, ut ex Plinii, *Ep.* 97. *l.* 10. constat, noctu potissimùm, ad persequutionem effugiendam, cœtus fiebant: posteà verò placuit, ut in sacris de die quoque veteri luminarium insisteretur consuetudini; quod multùm culpabat in Ecclesia Occidentali Vigilantius, de quo vide B. Hieronymum, *contra Vigilantium*, c. 3. cui adde Isidorum, *Origin. l.* 7. *c.* 12. Alcuinum *de divinis offic. c. de tonsura cler. & c. de celebratione Missæ*, Amalarium, *l.* 3. *c.* 18. Alios, & suprà in voce *Cerei*. Porrò & baptizandis *Cereus* solebat in manus dari: quam consuetudinem indicant Cyrillus sive Joh. Hierosolymitanus, *in Procatechum. & catech.* 1. *Mystagog.* Venant. Fortunatus *Carm. l.* 4. Gregor. Turonensis *Histor. l.* 5. *c.* 11. Niceph. Callistus, *l.* 3. *c.* 37. & Sim. Metaphrastes *in Constantino M.* Vix tamen sub hoc Cæsare eam consuetudinem obtinuisse, censet Vossius; saltem apud neminem, qui Constantinô fuerit prior, invenitur. Interea mos vetus: ac luce illâ cerei externâ significabatur interior animæ illuminatio; à qua Baptismus dicebatur φωτισμὸς, *illuminatio*, baptizati item φωτισθέντες, *illuminati*, vide Nazianzenum, *Orat. de Bapt.* cum Comm. Nicetæ, Ivonem Carnutensem, *Serm. de Sacramento Neophyt.* Hug. Victorinum, *de Sacram. c.* 20. & Voss. *l. de ritibus Baptismi*. Quia verò cera conducebat tenebris pellendis; inde est, quòd eâ quoque in Christianorum martyriis usus sit Nero. Nam molestâ eos tunicâ induebat, quæ interiùs papyracea, foris cerea erat; qualis κηροχίτων dicitur Poetæ veteri: uti Christiani ipsi ex eo vocati κηρίωνες, h. e. *cerei*. Nempe, quia hôc pactô ardentes noctu pro cereis erant, teste Tacitô, *Annal. l.* 15. *c.* 44. & Sulpitiô Severô, *l.* 2. *c.* 41. Papyrô autem, quæ cerâ esset circumlita, indui consuevisse, indicat vetus Interpres, *ad illud Juvenal. Sat.* 1. *v.* 155.

Pone Tigillinum, tædâ lucebis in illa,
Quâ stantes ardent, qui fixô gutture fumant.

Sic enim scribit: *Tigillinum si læseris, vivus ardebis, quemadmodum in Munere Neronis vivi arserunt, de quibus ille jusserat* Cereos *fieri, ut lucerent spectatoribus, cum fixa essent illis guttura, ne se curvarent. Nero maleficos homines tædâ, & papyrô & cerâ supervestiebat, & sic ad ignem admoveri jubebat, ut arderent.* Ubi per *maleficos*, Christianos intelligit: quô nomine quamvis jam Constantini temporibus dicebantur illi, qui exsecrandas Artes Magicas exercebant, Lactant. *Div. Institut. l.* 2. *c.* 17. tamen Sacerdotes gentiles, maleficos vulgò traducebant Christianos: cùm miracula illa, quæ ab ipsis fierent divinâ virtute, nihil esse aliud dicerent, quàm præstigias & artes exsecrabiles, &c. Vide Gerh. Joh. Voss. *de orig. & progressu, Idolol. l.* 4. *c.* 92. &c. Hinc apud Scriptores medii ævi, *Cereophala*, in *Actis* Proconsul. sub Munatio Fel. apud Baronium, *A. C.* 303. *num.* 120. videntur esse candelabra, cereis instructa, quæ posterior ætas *fara* & *phara* vocavit, quòd *Phari* instar ædem lumine perfunderent. Porrò quas *pharos* dicunt Latini, Galli *Falots* appellârunt, laternas nempe castrenses, quarum inventionem Manueli Imperatori Constantinopolitano Cinnamus tribuit. Sic *Cereophalum* erit, *un falot de cire* Gall. At *Cereostata*, candelabra, quæ per se stant, vel in quibus *cerei* stant aut manibus deferuntur. Gregorius M. *in Sacrament. Pontifex lotis manibus procedit cum* 7. cereostatis *ad Missam.* De cujusmodi candelabris intelligendus Bibliothecarius *de Munific. Constantini* M. apud Baron. *A. C.* 324. *num.* 64. *Fecit autem candelabra ex auricalcho in pedibus decem, numerô quatuor argentô conclusa, cum sigillis argenteis*, &c. Unde *Cereostatarii*, Acolythi, qui *Cereostata* in Ecclesiasticis processionibus aut ceremoniis deferunt, aliàs *Ceroferarii*. Petrus Diac. *Chron. Casin. l.* 4. *c.* 37. *Bajulos*, Cereostatarios, *Stauroferos*, *Aquiliferos*, &c. apud Car. du Fresne. Sunt autem *Ceroferarii*, Græcè Κηροφόροι & Κηροῦχοι, propriè in eadem Ecclesia dicti olim, qui *cereos deferebant* in Ecclesiasticis ceremoniis, aut qui luminaria accendebant. Quod munus cùm Acolythis potissimùm incumberet, inde postmodum à Latinis *Ceroferarii* appellari cœpêre. Unde, cùm ordinatur Acolythus, inter alia, ab Archidiacono accipit *ceroferarium* (h. e. candelabrum) *cum cereo*, ut sciat, *se ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari*, cum verbis: *Accipite hoc gestatorium luminis, ut per illud valeatis adversariorum tenebras effugare*, ut habetur apud Gregorium M. *in libro Sacram.* E quibus liquet, *Ceroferariorum* munus etiam fuisse, *cereos* accendere in Ecclesia, uti dictum: cujusmodi etiam fuit in Ecclesia Græca *Ceroferorum*, qui non κηροφόροι solùm, sed & λαμπαδοφόροι Græcis dicuntur, &c. Vide Car. du Fresne *Glossar.* & Macrum *Hierolex.*

CEREUS, vide infrà *Crimen*.

CEREUS Paschalis, in *Communione* Romana dicitur, cui in Sabbatho Paschatis à Diacono benedicitur & qui novô igne accenditur, auctore Zosimô Pontifice Romano, ut Amalarius, Rupertus, Durandus, Sigebertus, volunt. Baronius verò *ad A. C.* 418. *n.* 70. usum ejus, utpote à Prudentio laudati, antiquiorem statuens, Zosimum saltem statuisse existimat, ut *Cereus* hic, qui in majoribus Basilicis tantùm hactenus accendi solebat, æquè singulis Parochiis concederetur. Alii tamen *Hymnum* Prudentii, qui *ad incensum lucernæ* inscribitur, non *de Cereo Paschali*, sed de lumine olim, vesperè quotidie solenni ritu in Ecclesia accendi solito, capiendum contendunt, &c. Duæ benedictiones ejus, quæ *Præconii* nomine propriè veniunt, extant apud Ennodium, *Opusc.* 9. & 10. Et Diaconus quidem, qui hôc ritu defungitur, ipsemet ex una trianguli candela cereum accendit, illamque ad cereum inclinat, ad denotandum, ut ajunt, SS. Triadis consensum in Christi resurrectionem, ac præcipuè Verbi, qui denuo animam corpori univit. Lumen verò sumitur ex novo igne, ante Ædis sacræ fores accensô ac benedictô, eôque lapide excussô; quòd veritatis lumen à Redemptore, qui verus Ecclesiæ angularis lapis est, trahatur. Antiquitus tamen ex lumine in feria 5. majoris hebdomadæ conservato, accendebatur cereus; idque super candelabrum lapideum, formam columnæ habens: Cujusmodi candelabra in antiquis quibusdam Galliæ templis, Romæque, etiamnum visuntur. Sed & præter *Cereum* majorem, deferebantur processionaliter in Sabbatho Sancto duo alii minores, ex majori accensi, ad denotandum, Apostolos à Christo illuminatos, per totum mundum, claritudinem Euangelii diffudisse. Usque quò autem *Cereus* iste durare debeat, certi nil apud Scriptores reperitur. Fratres Minores decreverunt A. C. 1263. accensionem hanc in Missis saltem solemnibus, usque ad Ascensionem, continuandam esse. *Sac. Rit.* Congregatio A. C. 1607. accendi jussit tribus Paschæ diebus, in Sabbatho in Albis & in omnibus Dominicis, Missâ cantatâ, Vesperisque durantibus. Romæ tamen per totam Paschæ octavam accenditur atque in omnibus Dominicis, usque ad Ascensionem: quod fit incipiendo à Vesperis, & extinguendo, in fine Euangelii diei Ascensionis. In Ecclesia verò Galliæ Turonensi, à Sabbatho S. remanet accensus usque ad secundas Paschales Vesperas, at in aliis diebus Matu-

tini, Missæ & Vesperarum tantum tempore ardet. Porrò soliti sunt Veteres in appensa ad *Cereum* tabella annum currentem Creationis orbis & Incarnationis notare: hodieque Cistercienses annum incarnationis Epactæ Indictionisque in eo observant, &c. Vide Macros Fratres in *Hierolex.* ut & infrà aliquid in *Paschalis Epistola.* Plura alia in hoc titulo vel tabella, quam *Paschalem* vocant, à Præcentore inscribi consuevisse, observat Car. du Fresne, ex Udalrico in *Consuetudinibus Cluniac. l.* 1. *c.* 14. & veterib. *Consuetudinib. Floriacensis Cænobii c.* 1. exemplumque tale exhibet, ex *Regesto Cameræ Comput. Paris.*

Titulus Cerei Paschalis Capellæ Regis Paris. scriptus in Pascha anno Dom. MCCCXXVII.

Annus ab origine Mundi 6526.
Annus ab Incarnat. Domini 1327.
Annus à Passione Domini 1294.
Annus Indictionis 10.
Annus Bissext. 3.
Annus susceptionis sanctæ Coronæ spineæ 88.
Annus susceptionis sanctæ Crucis, Sanguinis Domini, Catenæ cum magna parte sepulchri & vestimentorum infantiæ, & quadam tabula, quam tetigit facies Christi, & quodam frustro ligni sanctæ Crucis & Sanguine, qui fluxit de imagine Christi percussa, & cum lacte B. Mariæ Virginis, & superiori parte capitis B. Joannis Baptistæ, cum capitibus S. Clementis, S. Blasii & S. Simeonis, 87.
Annus susceptionis sacrosancti ferri & lanceæ cum veste purpurea & arundine & spongia Domini, & cum linteo quo fuit præcinctus in Cœna & cum Peplo B. Virginis & Virga Moysi, 79.
Annus dedicationis Capellæ, 87.
Annus transitus S. Ludovici, 57
Annus canonizationis ejusdem, 29.
Annus translationis capitis ejusdem, 20.
Annus ætatis Caroli Regis præsentis, 32.
Annus Regni ejusdem, 6.
Annus Episcopatus Hugonis Paris. Episc. 2. Porrò sub anni finem alteri cedit, & cum cerâ virgine ac oleo, ut vocant, benedicto, miscetur, *Ceremon. Sacr. l.* 1. *tit.* 7. ut inde *Agnus-Dei* conflant. *Ibidem.*

Balsamus & munda cera cum Chrismatis unda
Conficiunt agnum, &c.

Qua de re vide suprà in voce *Agnus Dei*, & plura hanc in rem apud Rivetum, *Summæ Controvers. Tract.* 2. *quæst.* 7. ubi primam *Cerei Paschalis* mentionem fieri Conciliô IV. Toletanô, seculô VII. celebratô, docet. Ejus enim *Canon* 8. sic habet, *Lucerna & Cereus infra Vigilias, apud quasdam Ecclesias non benedicitur & à nobis cur benedicatur, inquirunt. Propter gloriosum enim noctis ipsius Sacramentum, hoc solenniter benedicimus, ut sacra resurrectionis Christi mysterium; quod tempore hujus noctis votivæ advenit, benedictione sanctificati luminis incipiamus. Et quia hæc observatio per multarum loca terrarum — in Ecclesiis commendatur, dignum est propter unitatem pacis, ut in Galatianis Ecclesiis conservetur.* Sic ergo in ardente & singulis annis renovato cereo, Christi resurrectionem ostendere illis visum est, &c.

CERIADA, Κεριάδα, vicus Atticæ regionis in Hippothoontide tribu. *Steph.*

CERIALIS Anicius, post Silium Nervam & Atticum Vestinum, Consul designatus, retectâ Pisonianâ conjuratione pro sententia dixit, ut templum Divo Neroni quàm maturrimè publicâ pecuniâ poneretur. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 74. Huic paulò pòst assimilatâ scripturâ, in codicillis Annæi Melæ causa exitii quæsita est, tanquàm ante finem Mela questus esset, se quidem mori nullis supplicii causis, Anicium vitâ frui infensum Principi. Quare haud multo post vim sibi attulit minore miseratione, quia proditam C. Cæsari conjurationem ab eo meminerant. Tacit. *l.* 16. *Annal. c.* 17.

CERIALIS Turullius, vide *Turullius*, vide & *Cerealis.*

CERII, populi in Tuscia sunt Diodor. *l.* 14. in *calce.* Gentile à Cære fortè.

CERILIANUS Fabius, Historicus sub Caro, Carino, & Numeriano, Vopisc. *in vita horum, c.* 3.

CERILLUM, melius *Cerilli*, Lucaniæ locus in Italia. Strabo *l.* 6. Κηρίλλους vocat, πλησίον Λάου, h. e. *prope* flumen *Laum* esse ait. Silius *Carillæ* (forte metri causâ e mutato in a) *l.* 8. *v.* 580.

—— *Exhausta mox Pœno marte Carillæ.*

Castrum Calabriæ citerioris paucorum incolarum. *Baudrand.*

CERINARII, vide suprà *Carinarii.*

CERINTHUS, Hæreticus cujus meminit Dionysius, cùm de Joannis Revelatione dissereret, *Cerinthus*, inquit, *affirmabat futurum regnum Christi voluptarium, mores suos fassus, quòd gulæ luxuriæque deditus esset.* Discipulus Simonis Magi, & Carpocratis, Apostolis molestus, Antiochiæ jam schisma meditabatur, ceremonias legales Euangelio miscendo. Jesum ex Josepho etiam genitum, Christum verò specie columbæ, in animam ejus, decidisse, &c. Jesu porro passô, Christum in cœlum subvolâsse, &c. asserebat; auctor etiam Chiliasmi. Huic ut occurreret Johannes Apostol. Ephesô redux, post mortem Domitiani, Euangelium suum divinitùs actus scripsit: nec eôdem quidem cum illo balneô lavari dignatus. *Fugiamus*, inquiens, *ne balneum corruat, in quo Cerinthus est, veritatis hostis.* Iren. *l.* 3. *c.* 3. non sine omine, mox enim ruinâ ejus hæreticus oppressus est. Epiphan. *hær.* 22. Theodoret. Baron. *A. C.* 35. 41. 51. 57. 74. 97. Irenæus etiam secretiora ipsius, in primo sui operis, manifestat. Euseb. *l.* 3. Plura de illo & *Cerinthianis*, illius sectatoribus, apud G. Hornium, *Histor. Eccl. Novi Test.* ex *edit. Leydekeri p.* 132.

CERINTHUS, Græciæ urbs maritima Homer. *Il.* 2. Item Eubœæ insul. oppid. *Ptol.* & Plin. *l.* 4. *c.* 12. Nunc vicus. *Baudrand.*

CERINUS, coloris genus, Græcè κηρινὸν χρῶμα, & κηρόχρους, occurrit apud Plinium, *l.* 19. *c.* 5. ubi *cerini cucumeres*: *Crescunt quà coguntur formâ. In Italia virides & quam minimi, in provinciis quam maximi & cerini aut nigri placent, copiosissimi in Africa, grandissimi in Asia ubi cùm magnitudine excessêre, pepones vocantur.* Epiphanium, de *Gemmis*, ubi beryllis eundem colorem tribuit: Ἄλλη δὲ ἐκ βηρύλλου ταῖς κόραις τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ὁρῶντος ἐστι παραπλησία, ἐστι δὲ καὶ ἄλλη πάλιν ὅμοια κηρῷ. Sic *cerina pruna*, apud eundem Plinium *alibi*, *l.* 15. *c.* 13. quæ *cerea*, in *Copa* Virgilii; *Cerei calcei*, apud Vopiscum, *in Aurelian. c.* 49. h. e. *ceram imitantes*, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1107. & *Histor. Aug. loc. cit.* Sed & *Ceritem* gemmam, quòd *ceræ* similis sit, memorat Plinius *l.* 37. *c.* 10.

CERIOLANUS Fridericus Furius Valentiâ Hispanus, Parisiis contra Bononiam Siculum Theologiæ Professorem, circa versiones Bibliorum, acriter disputavit, disputationemque postmodum in Germania publici juris fecit, quæ censurâ notata est. Nihilominus Carolus V. discrimini illum exemit, ac ad Philippum II. fil. suum misit, apud quem reliquum vitæ exegit. Eloquentiâ inter sui seculi principes, scripsit docuitque publicè *Rhetoricam libris* 3. quæ Lovanii prodiit, præterea *de Officio Consiliarii* ac cælebs obiit A. C. 1592. ætat. circa 60. *Bibliotheca* Hispan. Anton. Teissier in *Elogiis Part.* 2.

CERISOLÆ, vicus Pedemontii in colle, celebris victoriâ Gall. Duce Anghiano contra Hispanos, A. C. 1544. Sub Henric. II. 5. milliar. ab Alba, 4. à Claralco, Carmaniolam versùs.

CERITES, populi, quos cùm vicissent Romani, statuerunt, ut nunquam leges conderent, vel haberent. Vide *Cære.*

CERIUS Severus, Prætoriæ cohortis, Galbæ tempore, tribunus. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 31.

CERMALA vel GERMALUS, locus ubi expositi Romulus & Remus, memoratus Varroni, *de L. L. l.* 4. *Germalum à Germanis Romulo et Remo, quod ad Ficum Ruminalem & hi inventi, quò aqua hiberna Tiberis eos detulerat expositos.* Palatio conjunctum fuisse, idem *alibi* habet. Vide Salmas. ad *Solin. p.* 1157.

CERMALUS, *Festo* locus in urbe Roma, vide suprà.

CERMATÆ, gens, quæ Agarenis hostis est. *Cedren.*

CERMORUM, oppid. Macedoniæ. Plin. *l.* 4. *c.* 10.

CERNA, vel CERNE, insul. Æthiopici maris. Plin. *l.* 6. *c.* 31. *Ptolemæi* Menuthias esse videtur, quæ hodie ab Hispanis *Insul. S. Laurentii* dicitur, quia detecta hôc die, A. C. 1504. ab incolis *Madagascar.* Persæpe ab Europæis lustrata, nunc inhabitata à Francis, præsertim versùs oram Australem, in Carcanossia provinc. ubi Arx Delphina, Insula est amplissima & cultissima. Vide *Delphina Insul.* & *Madagascaria.*

CERNAS, Græcè Κέρνας, Sacerdos Matris Deûm, *in Epigrammate* Alcmanis, apud Plut. *l.* περὶ φυγῆς,

Σάρδιες ἀρχαῖαι, πατέρων νόμος, εἰ μὲν ἐν ὑμῖν
Ἐτρεφόμαν, Κέρνας ἦν ἐς ἂν ἢ βάκηλος κτλ.

Quasi dicat, bene secum actum, quòd Sardibus in patria Lydia non fuerit educatus, in qua *Cernas* fortè, h. e. Sacerdos factus esset, uti legit in membranis Palatinis Salmas. Κέρνα enim dicebantur, quæ Deorum Matri sacrificabantur, & Κερνοφόρος, qui sacra præibat. Βάκηλος autem est intestris, ut erant Galli ejus Deæ sacerdotes. Alii tamen Κέρνας legunt, qui *Hesychio* est κοσκινόμαντις: cujusmodi homines plerunque ministerio Deorum deputari consuevisse, innuit Poëta,

—— —— *cum sistro lusca Sacerdos.*

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 825. Sed & Κέρνος, poculi genus, Scaligero, unde *Cernophoros*, inter saltationis furiosæ genera. Vide eum *Poetices l.* 1. *c.* 18. *de Saltatione.*

CERNE, Atlantici maris insul. contra Atlantem montem. *Ptol.* Hanc nonnulli *Maderam*, quæ etiam *Ombrio*, ad Boream, Fortunatarum, prope Aprositon Insul. nunc *Porto S.* in Occasum. Sub Portugalliæ Rege, alii *Graciosam* esse putant. Est etiam *Cerne Lycophronis* insul. Oceani, Aurorem versùs, quam ejus Scholiastes *Tzetzes* olim Amphimetrium dictam subdit. Ratio nominis (ait Bochartus, *l.* 1. *Chanaan, c.* 37.) non est obscura. *Cerne* Phœnicibus erat חרנות *Chernaa, postremum habitationis*, i. e. *ultima habitatio*, plenè scriberetur אחרנות *acharnaa*, ab Arabico אחר *acher*, vel *achir*, quod respondet Ebræo אחרון *acharon.* Sed prima radicalis sæpe excidit. Nempe Phœnices, ultra Cernen, nullam deduxêre Coloniam, ut vel ex Hannonis periplo constat. Quin & nonnulli ultra Cernen non crediderunt mare posse navigari. *Scylax*: Τῆς Κέρνης δὲ νήσου τὰ ἐπέκεινα οὐκ ἔτι ἐστὶ πλωτὰ διὰ βραχύτητα θαλάσσης, καὶ πηλόν, καὶ φῦκος. Inde est quòd *ὑστάτην*, h. e. *ultimam* appellârunt. *Dionysius.*

Ἐσχάτιος περὶ τέρματα Κέρνη.

Ac si ad illam finis esset naturæ, rerum, & Nautarum meta ultima, tunc saltem cognita Plin. *l.* 6. *c.* 31. *Contra sinum Persicum Cerne nominatur insula, adversa Æthiopiæ, cujus neque magnitudo, neque intervallum à continente constat.* Nic. Lloydius.

CERNERE veterib. Latinis, idem quod *decernere* postmodum, i. e. dimicare. Aliquando cum casu, ut *Cernere bellum* apud Poëtam Latinum, cujus meminit Seneca, *Ep* 58. *Cernere vitam*, in versibus Ennianis: quod Euripides in *Medea* dixit, ὡς τρὶς ἂν παρ' ἀσπίδα στῆναι θέλοιμ' ἂν μᾶλλον, ἢ τεκεῖν ἅπαξ. Eâdem modò κρίνεσθαι apud Græcos, item κρίνειν τὰ ὅπλα, κρίνειν τὸν πόλεμον, διαγωνίζεσθαι, sumitur. Vide Keuchenium, *ad Miltiadem Nepotis, c.* 1.

CER-

CERNETANI, qui Mariani cognominabantur, Italiæ populi prope Casinum, & Bovillas. Plin. *l.* 3. *c.* 5.

CERNETUM, Italiæ oppid. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Aliàs *Cerate*, oppidum Latii, quod vide.

CERNUI Pueri, in Ludis dicebantur, qui capite in solo sistebant, pedibus in aërem erectis. Servius, *Unde & pueros, quos in ludis videmus eâ parte, quâ cernunt, stantes*, Cernui vocantur, *ut Varro docet in Theatralibus.* Græci ἀνθυτάγας vocant, & *cernuare* ἀνθιτᾷν. Cujusmodi lusores Consualibus olim, apud Romanos, adhibebantur. Scaliger, *Poetices l.* 1. *c.* 28. *Invenimus in vetustis monumentis, inter cætera ludicra Consualibus pastores inversâ ac vibrato corpore cernuos salire solitos.* Aliàs *cernui* equi eidem, qui, pedibus prioribus deficientibus, in faciem cadunt, quasi in eam partem ruentes, quâ cernimus. Cujusmodi equi meminit Poëta, *l.* 12. *Æn. v. ult.* his,

> *Tollit se arrectum quadrupes & calcibus auras*
> *Verberat effusumque equitem super ipse sequutus*
> *Implicat, ejectoque incumbit* cernuus *armo.*

Ubi τὸ ὀρθοστάδην Græcorum expressit, *qui arrectum se tollit*: Non tamen semper se *cernuant* equi, qui in altum sese erigunt. Recentioribus *cernuare* est, in præcipitium se dare & per abrupta ruere capite pronô, ut petauristæ faciunt: sed verbum simpliciter id significare non potest, nisi addatur, *per prærupta*, aut *in præceps*, &c. Vide quæ suprà diximus, de *Centareti* equo. Sed & *Cernui boves* dicuntur, quorum cornua terram spectant, sicut *Licini*, quæ ea sursum versùs habent reflexa. Salmas. *ad Solin. p.* 211. & 894.

CEROMA, unguentum ex oleo, pulvere ac cera mixtum, quô priscis temporibus Luctatores, ante certamen, inungi solebant, in ea parte Gymnasii, quæ *Alipterium* seu *Unctuarium*, aliquando etiam, ut apud Plinium, Senecam ac D. Hieronymum videre est, *Ceroma* hinc dicebatur: sicut iidem pulvere posteà, *Haphe* dictô, adspergebantur, in alia parte, quæ *Conisterium* vocabatur. Vide Hieronym. Mercurialem, *de Arte Gymnast. l.* 1. *c.* 9. & infrà, ubi de *Lucta*, *Ungendi ritu*, alibique. Addam solùm, Veteres athletarum iconibus palæstras suas, ut & *Ceromata*, exornare consuevisse, uti docet *ad Chabriam Nepotis*, *c.* 1. Keuchenius.

CERON, equus Adrasti, apud *Græca Thebaidos* auctorem Antimachum, laudatum Pausaniæ, *l.* 8.

> Ἄδρηστος Ταλαοῦ υἱὸς Κρηθηϊάδαο,
> Πρῶτος Δαναῶν ἐξελάσας ὠκέας ἵππους
> Καιρόν τε κραιπνὸν καὶ Ἀρείονα Θελπουσαῖον.

De quo vide Barthium, *Animadversion. ad Statium*, ubi ejus locô *Cyllarum* substituit Luctatius, *Thebaid. l.* 4.

CERON, est fons in Hestiæotide, cujus aqua bibentes oves facit nigras. Plin. *l.* 31. *c.* 2.

CERONIA, arbor quæ siliquas fert, nonnullis ἐρυθρὰ Alymnos, plurimùm nascebatur, in Syria, Ionia, Rhodo, Caria & circa Gnidum, dicta ἀπὸ τοῦ κέρατος, cujus fructus similiter κέρας & κεράτιον, vide suprà in voce *Ceratium*.

CEROPASDES, *Strab.* vel ut alii, *Cerospades*, à Patre Phraate, Persarum Rege, Augusto firmandæ amicitiæ obses, cum aliis tribus filiis, duabus nuribus, quatuor nepotibus datus.

CEROPHÆI, Africæ propriæ gens. *Ptol.*

CEROS, nomen viri. Esdr. *c.* 2. *v.* 43. i. e. *uncinus*, vel *incurvatio*.

CEROSSUS, juxta Ionium pelagus locus aut insula videtur inter Meliten, & Macedoniam. Apollonius, *l.* 4.

CEROSTRATA, vide *Cestrota*.

CERPHERES, Memphitarum Rex VIII. post Siphutim, præfuit annos 26. Serapide in inferiore Ægypto regnante: eum excepit Soris, quem vide. Pyramidem primam hunc Memphitarum Regem, minorem nempe, condidisse refert Herodot. *l.* 2. *c.* 127. ubi illum Χεφρῆνα vocat: sicut alteram, maximam videl. Suphis, tertiam Nitocris, omnes in eadem Regum serie, exstruxisse traduntur. Unde, quod Venephes Thinitarum Rex in Chochome primas pyramides erexisse, dicitur, fortè ad hunc *Cerpherem* pertinet, cùm extra Memphiticum territorium prorsus nulla extet pyramidum memoria, Plin *l.* 36. *c.* 12. Fuêre quidem augustissima Thebanorum in Ægypto Regum sepulchra, nec contemnenda Saitarum Regum monumenta: sed hi ἀϊδίους οἴκους, *æternæ habitationes*, ut Diodor. Sic. vocat, *l.* 1. pyramides indigito, Memphitarum Regum proprium opus fuêre. Et quidem inter hosce, æmulatione quâdam, adeo increbuit ἡ πυραμιδοποιΐα, ut tot fere supersint pyramides, quot Memphitarum Regum nomina, cùm unicuique Regi sua sit pyramus. Celeberrimæ autem sunt tres prædictæ, de quibus Plinii locus præfatus sic habet: *Pyramides tres, quæ orbem terrarum implevêre famâ, sitæ sunt in parte Africa, monte saxoso sterilique, inter Memphim oppidum & Delta.* Item, *Istæ tres conspicuæ undique adnavigantibus.* Auctorum verò nomina diversimodè referuntur, ut Diodorus Sic. docet: quam in rem vide plura apud Joh. Marshamum, *Canone Chron. ad Sec.* III. ubi post Nitocrim nullas ampliùs extructas pyramides, nisi ævô longè inferiori in Mœridis insula, aut Labyrintho, adnotat. Item voce *Chocborace*, & *Maris*.

CERRENII, nisi codex est mendosus, populi Thraciæ. Polyænus, *l.* 7. *c.* 22.

CERRETANI, Hispaniæ populi. Plin. *l.* 3. *c.* 3. Quorum regio *Cerretania*. Pars anteà Cataloniæ; nunc media ejus pars subest Galliis. Estque intra montes Pyrenæos & fontes Sicoris fluv. Oppid. Jugum Cerretanorum, vulgo *Puicerda* caput est provinc.

CERRETANIA, Gall. *la Cerdagne*, provinc. est inter Occitaniam & Cataloniam.

CERRETANUM, quibusdam vicus *Torre de Cerdana*, in valle Carolina, versùs Pyrenæos, 2. leuc. à Jugo Cerretanorum in Boream.

CERRITI, Larvatis junguntur, apud Plautum in *Menæchmis*, *Actu* 5. *sc.* 4. *v.* 2. & Nonium. *Glossæ*, *Cerritus*, ἐμμανής, παραπλήξ, apud Salmas. *Not. ad Vopisc. in Bonoso*, *c.* 14. Vide quoque infrà *Larvati*.

CERRONIUS Bassus, memoratur Vopisco, in *Aureliano*, *c.* 31. ubi Imperatoris hujus ad eum Epistola.

CERRUS, inter glandiferas arbores, memoratur Plinio, *l.* 16. *c.* 5. *Quartum verò genere ejusdem, quæ cerrus vocatur, ne Italiæ quidem majore ex parte notam esse.* Et *c. seq. Glandem, quæ propriè intelligitur, ferunt robur, quercus, esculus*, cerrus, *ilex, suber.* Ejus glandem *horridam, echinati calice, ut castaneas, dulcissimam* insuper, post quernam, *nec ex alia fortiorem carnem, sed durum esse*, addit. Græcis φηγὸς, quam licèt inter glandiferas non recenseat *Theophrastus*, sui generis esse dicens, Latini tamen inter βαλανηφόρα recensuêre, propter fructum *βαλανώδη*, *glandi similem*. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 334.

CERSOBLEPTES, Thracum Rex, subactus à Philippo Macedoniæ Rege, Olymp. 109. annô secundô. Ejus meminit quoque Polyæn. *l.* 7. *c.* 31. *s.* 522.

CERSUNUM, Corsicæ mediterranea urbs. *Ptol. Nebbio Pineto.* Urbs ampla, nunc diruta, cujus ruinæ *Rosolo*. *Baudrand.*

CERTA, urbs supra Armenios. *Hesych.* Hebr. קרתא *Cartha* est πόλις, h. e. *civitas*.

CERTAMEN, apud Virgilium, *Eclogâ* 7. *v.* 16.

> *Et Certamen erat Corydon cum Thyrside magnum*;

eleganter pro certante. Aliàs idem cùm Agone: cujusmodi *Certaminum* cùm varia essent olim genera, illorum IV. illa inprimis, quæ *Sacra* dicta, Græcis ἱεροὶ Ἀγῶνες, celebria fuêre, *Olympia*, *Pythia*, *Isthmia*, *Nemea*, de quibus vide suô locô, ut & hîc infrà, in voce *Iselastica*, alibique passim. Addam hîc saltem locum Plinii, *l.* 16. *c.* 4. *Novissime* (coronæ) *& in sacris certaminibus usurpata, in quibus hodieque non victori dantur, sed patriam ab eo coronari pronunciatur. Inde natum, ut etiam triumphaturis conferantur, in Templis dedicandis.* Sed & in Ludis *Certamina*, curruum inprimis, vigebant. Jul. Cæs. Scaliger, *Poetices l.* 1. *c.* 29. *In Ludis primariæ partes quatuor: Pompa cum thensis pro Deo, cui fierent, Certamina curruum, Fabulæ, Pugnæ in arena.* Et quidem, apud Homerum quinque currus commiserunt, in funere Patrocli; in Archemori, apud Statium, sex; apud Anonymum de *Vita Alexandri*, novem; apud Strabonem, in Electra, decem; in Olympiaco Circo, duodecim, unde tot ostia. Apud Romanos, duos colores à principio *certâsse* vult Tertullianus; posteà duo alii additi, & quatuor factionum numerus velut sacer fuit. Unde licèt Domitianus pristinis 4. gregum factionibus duas alias addiderit, *purpurei aurataque panni*, post mortem tamen ejus ad quaternarium numerum mox reditum, &c. Qua de re, ultra ea, quæ hîc passim, vide Salmas. *ad Solin. p.* 901. Præterea verò ingenio *certatum* publicè, ab antiquissimis temporibus, novimus, de quibus certaminum generibus alibi. Sufficiat adjecisse, neminem in *Certaminibus* Veter. indotatum abiisse, ne postremum quidem, victumque. Virg. *Æn. l.* 5. *v.* 365.

> *Sic ait, & geminum pugnæ proponit honorem:*
> *Victori, velatum auro vittisque juvencum,*
> *Ensem atque insignem galeam, solatia victo.*

Et Statius, *Thebaid. l.* 6. *v.* 548.

> *Has Adrastus opes dono victoribus ire*
> *Imperat, et geminum famulis solatur Achæis.*

Ubi *famulæ* notanter meminit: Huic enim rei aptum habebatur aliquod mancipium. Unde & Silius Ital. *l.* 16. *v.* 454.

> ---- ---- *donat ductor, miseratus & ævum*
> *Et fortem casus: Famulus florente juventâ*
> *Huic datur adjunctô gentilis honore galeri.*

Et rursus Virg. *l.* 5. *Æn. v.* 284.

> *Olli serva datur* ----

Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium d. l.* & plurima hanc in rem, apud Car. Paschalium, *Coronarum l.* 5. *c.* 6. & *toto l.* 6. qui est de *Coronis quatuor Græcia Certaminum*: nec non suprà in voce *Brabeuta*: & infrà ubi de *Ludis Gymnicis*, voce *Prato*, it. *Rejvobandimor*, *Respirandi spatium*.

CERTERÆ, gens circa Pontum Euxinum. *Strabo.*

CERTIACUM, vicus Helvetiæ amplissimus, ad Rhenum; nobilitatus mercatu anniversariô celeberrimô, cujus originem ab ipso Tiberio Imperatore plerique arcessunt, indeque *Forum Tiberii* dictum volunt. Nomen ei à Mense Junio Certo, milite Romano ibidem sepulto. German. *Zerzach*, unde factum *Zurzach*. Vide Cl. Ottonem JCtum, *Notis ad B. Rhenanum Rer. Germ. l.* 3. *p.* 478.

CERTIMA, Celtiberorum urbs in Hispania. Livius, *l.* 40. *c.* 47.

CERTISSA, Pannoniæ inferioris oppid. *Ptol.*

CERTITIUS, vel **CERDITIUS**, Saxo, cum quinque navibus, in M. Britanniam appulsus, excursionem fecit, Britonibus frustra resistentibus. Post bellum annorum 24. in Occidua insulæ parte regni sedem fixit, primus West-Saxonum Rex. Du Chesne, *Histor. Angl. T.* 1.

CERTONIUM, Asiæ minoris oppid. *Xenophon.*

CERTUS, vide *Certiacum*, it. *Quercetum*.

CERVA Amorum, uxor viro suo grata & accepta, Salomoni dicitur Proverb. *c.* 5. *v.* 19. Nempe in pilis & toto filo corporis aliquid habent cervi, hinnuli, ibices, quod mirè placet: unde non solùm istiusmodi feras alere summô studiô, sed & lavare & pectere, & sertis ornare aut torquibus monilibusque, olim in more fuit, vide Virgi-

Virgilium de *cervo* Sylviæ, *Æn. l.* 7. Ovidium de *cervo* Cyparissi, *Metam. l.* 10. *Fab.* 3. Silium Italicum de *cerva* Capuana, *l.* 13. Theocritum de hinnulis Cyclopis *Idyll.* 11. &c. Plura verò hanc in rem apud Bochartum, *Hierozoïci Part. prior. l.* 3. *c.* 18. ut & hîc infrà, in voce *Cervus*.

CERVA Auroræ, Hebr. אילת השחר, in *titulo* Psalmi 22. *Præcentori super cervam Auroræ*, nonnullis Magistrorum veterum est Stella matutina, seu Lucifer; aliis Esthera, quibusdam Synagoga Israëlis: Aben-Ezra asserit id esse initium Poëmatis amatorio stylô conscripti; ut cùm *Cervam Amorum* dilectam uxorem suam Salomo appellat Proverb. *c.* 5. *v.* 19. Vide suprà. Vult igitur, Poëtam Hebræum, statim initiô cantionis amatoriæ, puellam aut conjugem suam, *Cervam auroræ* appellâsse, & ad hujus cantionis numeros compositum & decantatum fuisse hunc Psalmum. In qua sententia id unum displicet, quòd amatoriam cantionem hîc intelligit. Neque enim videtur cum Psalmi argumento convenire, ut ad eum canendum adhibiti sint hujusmodi cantionis numeri, atque moduli. Neque Ecclesiam id decuisset, in qua omnia fieri εὐσχημόνως debent. Imò potiùs cum à *cervo* sit initium uni Psalmorum, & in *cervo* desinat oratio Prophetæ Habacuc, plena ardoris & zeli: quidni à *Cerva auroræ* potuerit incipere sacra cantio tum inter Judæos recepta, ad cujus numeros Propheta hunc Psalmum scripserit. Cerva porrò meritò *Cerva auroræ*, vel *matutina* vocatur, cùm statim ab aurora surgat & catulos lactet & circubile sternat. Unde Xenophon *Cyneget.* postquam cervorum venatorem monuit, ut πρὸ ἡμέρας, *ante diem*, in eum locum contendat, in quo plures sunt cervi, atque inde circumquaque speculetur, ait, Ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὄψεται ἀγούσας τὰς νεβροὺς εἰς τὸν τόπον, οὗ ἂν ἑκάστη ᾖ εὐνὴν ἔχουσα· κατακλίνασαι δὲ καὶ γάλα δοῦσαι, καὶ διαπεριβλεψάμεναι μὴ ὁρῶνται ὑπό του, φυλάττει τὴν ἑαυτῆς ἑκάστη ἀπελθοῦσα εἰς τὸ ἀντίπερας. *Simul autem cum die cervas videbit hinnulos suos in eum locum adducentes, in quo unaquæque cubile suum stratura est. Cùm autem recubuerint & lactaverint & prospexerint, ut ne a quoquam videantur, unaquæque suum servabit, ad oppositam stationem profecta.* Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 3. *c.* 17. Cæterùm *cerva* litatum Dianæ, dicemus infrà.

CERVARIA, locus ad templum Veneris, Galliæ Aquitanicæ finis. Pomp. Mela, *l.* 2. *c.* 5. & 6. *Corbiere*, teste *Joh. Poldô. Baudrando* est oppidum Galliæ Narbonensis, nunc vicus *Cervera*, juxta Pyrenæos montes in ora maris Mediterranei & Sinus Leonini, in Catalon. provinc. in confinio Comitatus Ruscinonensis. Oretanorum item urbs Hispan. *Ptol. Cervera Moletio.* Nunc castrum Castellæ Novæ intra montes, in tractu *la Sierra*, versùs fontes Anæ fluvii.

CERVARIUS Proculus, Eques Romanus, spe rerum novarum adjunxit se conjuratoribus, Duce Pisone in Neronem. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 50. Sed cùm indicium festinavisset, Nero eum impunitate remuneratus est. *c.* 71.

CERVEDO, locus Galliæ memoratus, in *Vita* Germani, *c.* 33. *Cùm de vico Cervedone in Morvinnum progreditur, habitatores loci adcurrentes suggerunt.* Vulgò est *Cervon*, in pago Morvinno seu Morvinnensi, non procul à fluvio Icauna. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Morvinnus pagus*.

CERVELLERIUM, cassidis species, superiorem capitis partem operiens, Ital. *Cervelliera*, *Capelleto di ferro per difesa del capo*: de cujus inventore, sic *Chronicon* Nonantulanum MS. sub Friderico II. Imperatore. *Per hæc tempora Michaël Scotus, Astrologus Friderici Imperator. --- Hic cùm vidisset se moriturum ictu lapilli bruncis caput læsum, ex lamina ferrea fecit sibi fieri capitis infulam, quam gestabat. Cùm autem esset in Ecclesia & Eucharistia levaretur in Altari, amovit à capite infulam ferream* (quam *Cervellerium* dixerat) *ob reverentiam Christi; tum lapillus bruncs in verticem ejus decidit, quo cutem læsit parumper. Ille dubitans, lapillum fecit pensari, quo invento brunci ---- rebus suis disposuit moriturus.* Idem Michaël scripsit *l. de Physiognomia*, ad Fridericum præfatum, & alium, cui titulus, *Mensa Philosophica*, Car. du Fresne in *Glossario*.

CERVI, apud Livium, *l.* 44. *c.* 11. ubi de oppugnatione Cassandreæ, *Divisis partibus oppugnare adorti. Romanus ad Clitas quas vocant, munimenta, Cervis etiam objectis, ut viam intercluderet, à Macedonico ad Toronæicum mare perducit:* qui qualesque fuerint in re bellica & munimentis conficiendis, discere licet ex Julio Cæsare *Belli Gallici, l.* 7. *c.* 72. de obsidione Vercingetorigis verba faciente. Unde elicimus, fuisse *Cervos*, ligneos, stipites, truncos seu cippos humi infixos, ad hostium impetum retardandum: ab aliis stipitibus in hoc diversos, quòd in supernis cacuminibus velut bifurci essent & acuminati, instar animalium cervorum. Certè & *Cervi* appellati furcæ, quæ ad casæ agrestis sustentationem figebantur. Virg. *Ecl.* 2. *v.* 29.

---- ---- casas & figere cervos, &c.

Godelevius *ad l.*

CERVIA, urbs maritima Romandiolæ, Episcopalis sub Archiepiscopo Ravennæ, olim *Phycodes* vel *Ficode* dicta. Salinis suis celebris, sed ægrè habitata ob aëris inclementiam. Cerviani majori ex parte salarii sunt artifices, tantô quæstu, ut Pontifex annuatim inde habeat 60. mill. coronatorum. Subest Pontifici 12. milliar. à Ravenna, 15. ab Arimino distat. Estque inter ostia Sapis & Rubiconis fluv. Vide *Cervia* & *Ficode*.

CERVIA, castrum in Hainoo, vulgò *Chievre*, dictum à cervis fortè, quibus ager ejus & silva proxima olim abundabat. Quibusdam *Cervia*, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

Q. CERVIDIUS Scævola, sub quo Severus & Papinianus professi, memoratur Æl. Spartiano in *Antonino Caracallo*, *c.* 8. Ex ejus scriptis de *Jure Civili*, multa extant fragmenta in *Pandectis*.

CERVINI, populi & oppid. *Corsicæ* mediterraneum in medio illius, *Cervianu*.

CERVIX, apud Papinium Statium, *Theb. l.* 2. *v.* 326.

---- ---- Cervixque recepto
Sanguine magna redit ---- ----

elatus est fortisque animus, qui non aliâ re frequentiùs Poëtis aliisque Auctoribus, velut per parœmiam describitur, quàm erectâ, magnâ, sublimi *cervice*. Claudian. *in Rufin. l.* 1. *v.* 53.

Cumque Fide Pietas, altâ cervice, vagantur.

Seneca *Thyeste*, *Actu* 5. *v.* 885.

Æqualis astris gradior, & cunctos super
Altum superbo vertice attingens polum.

Vide quoque Horatium, *Carm. l.* 1. Od. 1. *v.* 27. Juvencum *Histor. Evangel. l.* 4. Ausonium, *Eidyll.* 8. Alios. Certè *Cervix* potentiæ signum. Unde Auctor seu Collector Sibyllinorum, *l.* 8.

Ἥξει σοί ποτ' ἄνωθεν ἴση, ὑψαύχενε Ῥώμη,
Οὐράνιος πληγή, καὶ κάμψεις αὐχένα πρῶτα.

Item contumaciæ, unde οἱ σκληροτράχηλοι, *duræ cervicis*, in Sacris: & *cervix cordis*, pro contumacia atque obstinatione, apud Gregorium M. *Homil.* 1. Contrà demissa *cervix*, humilitatis ac submissionis symbolum. Propertius, *l.* 2. *El.* 14. *v.* 11.

At tunc demissis supplex cervicibus ibam.

Et de Elephantis Florus, *l.* 1. *c.* 18. *Non sine sensu captivitatis, submissis cervicibus victores equos sequebantur.* Quæ causa, quòd in sacrificiis quibusdam *Cervicem* victimæ fractam legimus, uti de Vitula seu Juvenca *decervicanda*, in casu homicidii commissi, cujus Auctor ignorabatur, videre est Deuteron. *c.* 21. *v.* 4. Sic *Asinum aperientem vulvam*, h. e. primogenitum, si non redimeretur, *decervicari* jussit Deus Exodi, *c.* 13. *v.* 13. Quò pertinet, quod de Constantino Rhinotmeto legimus, duorum Antartarum *cervicibus* impositos pedes in Circensibus habuisse, integro missûs intervallô, quô pactô devictos illos & omni submissionis genere sibi obnoxios esse, testatus est. Vide quoque infrà *Nervus*, it. *Osculum*, *Pansicape*. Aliquid hîc saltem addam de πληγαῖς αὐχενιαίοις, *plagis circa cervicem inflictis* olim Martyribus, quarum mentio apud Athanas. *Ep. ad solitar. vitam agentes*, ubi de Potammone Episcopo Ariani, τὸν ὁμολογητὴν --- ἔτυπτον κατὰ τὸν τράχηλον πληγαῖς, ὡς μὴ παύσασθαι, πρὶν ἢ νομισθῆναι τὸν ἄνθρωπον νεκρόν. *Confessorem --- ita plagis circa cervicem concidebant, ut non cessarent prius, quàm mortuus putaretur.* Quibus autem animalibus *Cervix*, quibus minùs, docet Plin. *l.* 11. *c.* 37. *Ex cartilagine & carne arteria, gula nervô & carne constat. Cervix nulli, nisi quibus utraque hæc. Cæteris collum, quibus tantum gula. Sed quibus cervix, è multis vertebratisque orbiculatim ossibus flexilis ad circumspectum, articulorum nodis jungitur.* Ubi quòd *flexilem ad circumspectum* ait, in memoriam revocat illud Statii, *Achill. l.* 1. *v.* 382.

Digreditur multum cunctata in limine mater,
Dum repetit monitus, arcanaque murmura figit
Auribus, & tacito dat verba novissima voto.
Tunc excepta freto, longè cervice reflexâ
Abnatat ----

Ad quem locum vide Barthium, *Animadversion. Part.* 3. *p.* 1665. uti de *Cervicalibus* aliquid voce *Pluma*.

CERVIX Africæ, seu Caput bonæ Spei, in Africæ parte meridionali. In regione Cafreria, promontor. in Austrum maximè extensum. Vide *Caput Bonæ Spei*.

CERULARIUS Michaël, vide *Michaël*.

CERUSSA vel encaustum, in scribendo adhibitum indigitatur, *l.* 1. *Cod. Theodos. de Veteranis*: unde *cerussata tabulæ*, *l.* 1. *cod. Cod. de Alim.* h. e. illitæ *cerussâ* seu albô colore, in quibus postmodum scribebatur. Vigebat autem scribendi hæc ratio, in Edictis potissimùm scribendis proponendisque, Car. du Fresne *Glossar.* Sed & *Cerussam* ustam, rubrum & sandarachinum colorem facere, Galeno Σώρυ, *Serapioni Zeg rubeum*, h. e. Atramentum rubrum dictum, observat Salmas. *ad Solin. p.* 1158. Hujus autem coloris frequens usus in Imperatorum literis. Vide in voce *Cinnabaris* infrà, it. *Psimmythium*.

CERVULA, turpe ludi genus, Augustino quàm maximè damnatum, *Serm. de temp.* 215. *Si adhuc agnoscatis aliquos illam sordidissimam turpitudinem de hinnula vel cervula exercere, ita durissimè castigate, ut eos pœniteat rem sacrilegam commisisse.* Solebant nempe Ethnici & Pagani Kalendis Januar. belluarum, pecudum & vetularum assumtis formis, huc illuc discursare, & petulantiùs sese gerere: quod à Christianis non modò proscriptum, sed & ab iis postmodum inductum constat, ut eâ die *ad calcandam Gentilium consuetudinem*, privatæ fierent litaniæ & jejunaretur, ut observare est in Concilio Toletano IV. *can.* 10. Concilio Turonensi II. *can.* 17. alibi. *Turpitudo de hinnula aut cervula*, prohibetur apud Augustin. *Serm. de Temp. Vetulas aut cervulas, aut jotticos facere*, in *Vita* S. Eligii, *l.* 2. *c.* 15. quibus *strenæ diabolicæ* adduntur Concil. Autisidor. *can.* I. *in cervulo ducere, aut in vetula vadere*, apud Halitgarium *in Pœnitent. c.* 6. &c. Bonifacius Episcopus Moguntin. *Ep. ad Zachariam Pontif. c.* 6. *Affirmant se vidisse annis singulis in Romana urbe, & juxta Ecclesiam S. Petri in die vel nocte, quando Calendæ Januarii intrant, paganorum consuetudine choros ducere per plateas & acclamationes ritu Gentilium, & cantationes sacrilegas celebrare & mensas illa die vel nocte dapibus onerare & nullum de domo sua, vel ignem, vel ferramentum, vel aliquid commodi vicino suo præstare velle.* Ubi ad eundem paganicum lusum respicit. Plura hanc in rem vide apud Car. du Fresne in *Glossar.* & Macrum utrumque in *Hierolex.* Hinc Proverb. apud Gallos, *N'en faire que le cerf.* In variis enim Galliæ inprimis urbibus, id ludicri olim in usu. Unde *bicolam facere*, idem dictum

in

in Concilio Altissiodor. *bicas* autem Gallis fœminas esse, sicut mares *cervos*, constat. Salmas. *ad Solin. p.* 222. Simile ludi genus Ermulus. de quo infrà.

CERVUS, Hebr. איל *aial*, vulgari nomine; Græcis ἔλαφος, quæ ambo sæpe in fœminino etiam de cervo mare occurrunt. Ut cùm dicit Philosophus *in Mirabil.* Ταῖς ἐν Ἠπείρῳ ἐλάφοις καθαιρεῖσθαι τὸ δεξιὸν κέρας; in cervino enim genere soli mares cornuti sunt; frustra Poëtis contrarium asserentibus, Sophocle *in Aleadis*, apud Ælianum, *Histor. l.* 7. *c.* 39. de cerva, quæ nutrivit Telephum; Anacreonte; Euripide *Iphigeniâ*, ubi de cervâ ei substituta; eodem in *Temenidis*, de cerva ab Hercule Eurystheo adductâ; Valer. Flacco, *Argonautic. l.* 6. *v.* 71. ubi de Phryxi cerva, Aliis. Quòd enim *cervam cum cornibus, suis temporibus, in Galliis & visam & captam esse, ejusque caput etiamnum servari*, refert Scaliger, *Poëtices l.* 3. *c.* 4. inter monstra numerandum. De Hebræo, vide Psalm. 42. *v.* 2. Prædicat in Cervo Scriptura sacra, *gressus firmitatem*, 2. Sam. *c.* 22. *v.* 34. & Psalmo 18. *v.* 34. quippe ejus pedibus nihil firmius. Unde Poëta, *Æn. l.* 6. *v.* 802.

Fixerit æripedem cervam licèt ——

Eôdem sensu, quô equi & tauri passim Poëtis Græcis χαλκόποδες & χαλκόπεζοι dicuntur; quia maximè pedibus valent, duramque habent ungulam & sonoram æris instar. Vide quoque Habacuc *in fin. Prophetiæ suæ.* Sed & *summam agilitatem*, tam in *saltu*, quàm in *cursu*. Et quidem de saltu, vide Esajæ, *c.* 35. *v.* 6. & Canticum, *c.* 2. *v.* 8, 9. Meminitque Gesnerus loci prope Francofordiam, in quo duo lapides erecti visantur, interstitiô pedum ferè sexaginta, quantô spatiô saliisse ibi dicitur cervus, idque supra plaustrum oneratum, cùm Venatores instarent. De cursu Cantic. *c.* 8. *v.* 14. Unde de Achille summè veloci, Catullus *in Nuptiis Pelei & Thetidis*, *Epigr.* 65. *v.* 341.

Flammea prævertet celeris vestigia cervæ.

Quin ἔλαφος, *cervus*, & ἐλαφρός, *levis*, conjugata sunt, uti notum. Porrò *boatus* ejus creditur Hebræis esse ערג *ariga*, quæ vox occurrit Psalmo 42. *v.* 2. Quò pertinere videtur, quòd *Arge* venatrix in cervam mutata fuisse fingitur, apud Hyginum, *Fab.* 205. Boare autem seu glocitare cum aquarum appetitu *d. l.* ob tres causas maximè ajunt, inter quas præcipua, quòd serpentum esu vehementer incalescat. Qua de re sic Ælian. *Historiæ l.* 2. *c.* 9. Προσπεσοῦσα τῇ χειὰ τοῦ ὄφεως, τὰς ἑαυτῆς μυκτῆρας ἐπιθεῖσα ἐπισπᾶται καὶ ἕλκει, ὡς ἴυγγι, τῷ πνεύματι, καὶ ἄκοντα προάγει καὶ προκύψαντα αὐτὸν ἐσθίειν ἄρχεται. Καὶ μάλιστα διὰ χειμῶνος δρᾷ τοῦτο. *Naribus suis in cavernæ rimam incumbens vehementissimè aspirat & trahit spiritu suô, tanquam amatoriô & invitum ad se allicit, & inclinatum edere incipit; id quod hyeme potissimum facit.* Vide de hoc Cervorum cum serpentibus bello internecino, Plinium, *l.* 28. *c.* 9. Solinum, *c.* 22. Oppianum, *Halieutic. l.* 2. *v.* 289. & *Venatic. l.* 2. Lucretium, *l.* 6. Lucanum, *l.* itidem 6. Nicandrum *in Theriacis*, Alios. Inprimis circa *Cervarum fœtum* mirabilis Dei providentia indigitatur Jobi *c.* 39. *v.* 3. 4. ut sine qua brevi deficeret genus hoc inter mille pericula, quæ vel à Venatoribus, vel à feris illis imminent, ut ipsas matres taceam fœtus suos sæpe in discrimen adducere. Vide Chrysostomum *ad h. l.* Iisdem per herbam *seseli* providet Deus, cujus esu partum (qui difficilis huic animali) sublevant, tum ante, tum post eum, illâ utentes, Cicero *de Nat. Deor. l.* 2. Plin. *l.* 8. *c.* 33. Ælian. *Varior. l.* 12. *c.* 35. Dioscorides *de seseli Massil. l.* 3. Philosophus inprimis *Hist. l.* 9. *c.* 5. Imò & per terrorem vocis suæ, i.e. fulminis cum fragore è nubibus erumpentis metum, Psalmô 29. *v.* 9. *Vox Domini parturire facit cervas*, &c. Pariunt autem prope vias, nisi cùm pingues evalêre, tum enim enituntur in præruptis locis & saltibus & convallibus, Ælian. *l.* 6. *c.* 11. Interim & illos ipsos hinnulos, qui juxta vias in lucem eduntur, statim à matre in loca prærupta & confragosa deduci tradit Aristoteles, *l.* 6. *c.* 29. quæ sunt Hebr. במות *Bamoth* illa, seu *excelsa loca*, ad quæ se cervorum instar, à Deo deductos & in iis tanquam in tuto collocatos, dicunt David & Habacuc Psalmô 18. *v.* 34. & *c.* 3. *v.* 19. E qua illarum solicitudine in catulorum educatione, liquet extremæ famis & sterilitatis indicium esse, cùm *hinnulos suos in agro deserunt*, Jerem. *c.* 14. *v.* 5. *Carnem* quod attinet *cervinam*, illius esus & usus in sacris libris sæpe commendatur, Deuteron. *c.* 12. *v.* 15. & 22. *c.* 15. *v.* 22. Alibi. Unde in quotidiano victu Salomonis, etiam *cervi & capreæ*, 1. Regum, *c.* 4. *v.* 23. Sed & Telephum Mysorum Regem *lacte cervæ*, & Achillem μυελοῖς ἐλάφων, *medullis cervorum* enutritos fuisse, fabulantur Veteres, &c. Vide plura hanc in rem apud Bochart. *l.* 3. *c.* 17. & 18. *Partis prior. Hieroz.* Salmas. *ad Solin. passim*, & ex Veterib. apud Plinium, *l.* 8. *c.* 32. & *seqq.* præter eos, quos retrò laudavimus: de *Cervo* inprimis *excelario* seu domestico, cujus ope alios cervos venari mos, infrà: uti de Sibilo palmæ, quô *cervos* maximè capi ajunt, verbô *Sibilare*. Adjiciam saltem varia *Cervorum* apud Græcos nomina, pro gradibus ætatis: Hi enim cùm adhuc in spelunca cubant ἀκρεμόνες dicuntur; cùm majores sunt, & exeunt ad pascua, primô annô νεβροί; secundô, πασσάλιαι, αἰχμίαι & σπαθίναι, tum enim cornua erumpunt, sed recta & simplicia, quas *ferulas* vocat *Plinius*, Græci πασσάλους, & σπάθας; tertiô δικεράτοι, cùm simplicia cornua bimulorum in furcam exeunt; quartô κλαδίαι, tunc enim ramosa incipiunt fieri. Tandem κεραστὰς vocati, cùm perfecta est forma cornuum & ipsi magni cervi facti. Vide Salmas. *ubi suprà*, *p.* 224. ut & infrà *Fera*. Nec omittendus animalis hujus in vectura usus. In triumpho certè, Aurelianum Aug. cervis vectatum esse, tradit Vopiscus, *c.* 33. *in eo, ad hostium timiditatem exprimendam*, id factum addens. Similiter in nummo aureo, quem descripsit Octav. Strada, Bonifacius Africæ Comes curru sublimis conspicitur, quem *cervi* trahunt, ut suprà vidimus, voce *Bonifacius*; ubi & de Heliogabalo aliquid simile, ex Lampridio, *c.* 28. Hodieque in solennitate funebri Regum Tunquinensium, currum, qui mausolæum defert vel feretrum Regale, ab octo *cervis*, huic rei assuetis, quorum quilibet à Magnatum aliquo ducatur, vehi solitum, refert Jo. Baptista Tavernier *in Descr. Regni hujus.*

CERVUS, ex ære, inter opera Canachi, memoratur Plinio, *l.* 34. *c.* 8. *Canachus Apollinem nudum (fecit) qui Philesius cognominatur, in Didymæo* —— *Cervumque una ita vestigiis suspendit, ut linum subter pedes trahatur, alternis morsu digitis calceque retinentibus solum, ita vertebrato dente utrisque in partibus, ut a repulsu per vices resiliat.* De Cervo in nummis, Dianæ symbolo, vide Jac. Sponium, *Itinerar. Græc. Part.* 3.

CERVUS Excelarius, vide infrà *Excelarius.*

CERYCES, apud Græcos dicebantur *caduceatores*, à *Ceryce*, Mercurii filio, quos nefas fuerat violare, quòd eorum genus divinum putaretur. Achilles apud Homer. eos Jovis ac hominum nuncios vocat, & in Odyssea Ulysses exploratoribus comitem Ceryca adjecit. Cœl. Rhodig. *l.* 21. *c.* 16.

CERYCIA, Græcè Κηρύκεια in *l. sanctum ff. de rer. divis.* insignia sunt Legatis Græcorum ferri solita, ne quis eos violaret. Jul. Pollux, *Onomast. l.* 8. Κηρύκειον φόρημα τῶν πρέσβεων, *Caryceum gestamen legatorum*: nempe non ornamento tantùm, ut vult Alex. ab Alexandro *Genial. dier. l.* 4. sed & tuitioni, *d. l. sanctum.* Vide ubi de *Heraldis.*

CERYCIUS, Bœotiæ, & Ephesi mons. Pausan. *l.* 9. *Hesych.*

CERYLUS, mas alcyonum, vide *Halcyone.*

CERYNEA, urbs Achajæ in Peloponneso, & mons Arcadiæ, ex quo Cerinitis amnis profluit, qui urbem hanc præterlabitur. Pausan. *l.* 7.

CESATA, vel CESADA, Hispaniæ urbs inter Emeritam, & Cæsar-augustam. *Ptol. Antonin.*

CESCUS, Pamphyliæ, seu ut Suidas vult, Ciliciæ urbs, Plin. *l.* 31. *c.* 2. *In Cilicia apud oppid. Crescum, (lege Cescum) rivus fluit Nûs, ex quo bibentium sensus subtiles fieri M. Varro tradit.* Mirum est, quòd hic legas νοῦν, h.e. *mentem*, hunc fluvium dici, quia sensus reddat subtiles, cùm *Suidæ* dicatur Α'νους, quia reddat hebetes. Sic enim ille, Κέσκος ἐστὶ πόλις ἐν Κιλικίᾳ, καὶ παρ' αὐτὴν ποταμὸς Α'νους ὄνομα, Διόπερ οἱ κωμικοὶ παίζοντες, τοὺς νοῦν οὐκ ἔχοντας Κέσκον ἔχειν φασί. Metuo autem, ne sciolus aliquis locum corruperit: quia cùm videret dementes dici Κέσκον ἔχειν, planè sibi persuaserit, Cesco non fuisse nomen νοῦς sed Α'νους. At cogitare debuerat Suidam dicere, sic Poëtas loqui ludentes, h.e. per ironiam; vel hoc si displicet, legendum Κέσκον οὐκ ἔχειν φασί. Quam opinionem firmant ista *Hesychii* verba, Κέσκος ποταμὸς Κιλικίας, ὅθεν ἡ παροιμία γέγονε Πόλις Κέσκον οὐκ ἔχουσα. Ελέγετο δ' ἐπὶ τῶν νοῦν μὴ ἐχόντων. Nec aliud flumen, quàm memoratum capio, cùm ait idem *Hesych.* Νοῦς, ψυχὴ, ποταμὸς καὶ ἡ μονάς, h. e. *Nous*, *anima*, *fluvius*, *unitas.* Etsi non ignorem, & *Nilum* ab Ægyptiis esse vocatum Νοῦ, atque hoc νέον significare, ut est apud Philen, Ori interpretem, *l.* 1. quô locô agit de Nili ascensu & exundatione. Verùm esto, ut *Hesych.* hìc Nilum respexerit, saltem fluvio isti Ciliciæ non fuisse nomen Α'νους, sed Νοῦς etiam indicant illa Eustathii, *in Odyss. α.* Παυσανίας ὁ ἱστορῶν φησὶν ὅτι Κέσκος λιμὴν καὶ ἐν ᾧ συμβάλλονται ποταμοί· Νοῦς καλούμενος. Quæ tamen verba hodiè frustra in Pausania quæras, ut videantur esse ex deperdito Asiaticorum opere. *Vossius. Nic. Lloydius.*

CESELETH Thabor, Palæstinæ locus. Jos. *c.* 19. *v.* 12.

CESELLIUS Bassus, Pœnus, mente turbidâ, qui per somnium oblatam speciem ingentium thesaurorum, in agro suo absconditorum, ad spem haud dubiam retraxit; persuasôque Nerone Didonem Phœnissam ibi abdidisse magnam vim auri rudi pondere, dein effossô agrô & inani repertô pudorem & metum morte voluntariâ effugit. Quidam vinctum ac mox dimissum tradidêre, ademptis bonis, in locum regiæ gazæ. Tacit. *l.* 16. *Annal. c.* 1. 2. 3.

CESENA, oppid. in Octava regione Italiæ. Vide *Cæsenna.*

CESENIUS Pætus, à Parthis in Armenia obsessus, legionibus sub jugum missis, Armeniam turpiter reliquit, Orosius, *l.* 7. *c.* 7.

CESENNAS Michaël, doctor Valdensium, quibus Marcam Anconitanam & ipsam Florentiam refertam fuisse; unde pulsi in Græcorum regiones se diffuderunt, circa A. C. 1321. scribit Antoninus Archiepiscop. Florentinus, *part.* 3. *tit.* 21. *c.* 5. §. 1. Vide & Mornæi *Myster. Iniquit.*

CESENNIUS Priscus, Syriæ Prætor A. C. 47.

CESIL, i.e. *Arcturus*, sive *Orion*, nomen stellæ, Latinè *stultitia*, aut *ilia*, item civitas in tribu Juda, Jos. *c.* 15. *v.* 30.

CESION, civitas Levitarum in tribu Issachar, Jos. *c.* 19. *v.* 19. Latinè *durities*, *stipula*, *cucumerarium.*

CESIUS mons, *Kalenberg*, in Austria longissimus, & à Danubio usque ad Savum fluv. excurrens per varios flexus. Aliis Cetius mons. Vide ibi.

CESONINI, vel CESONIANI, cognomen Pisonum: unde *Cesonini*, pro Pisonibus, apud Treb. Pollionem *in XXX. Tyrannis*, *c.* 32. ubi de Tito, *Hujus uxor Calphurnia fuit secreta & venerabilis fœmina, de genere Cesoninorum* (non *Censorinorum*, ut vulgò legitur) *i.e. Pisonum.* Salmas. *ad loc.*

CESONIUS Pætus, Consul, Collega Petronii, ann. Urb. Cond. 813.

CESPERIA, eadem quæ *Casperia.*

CESPES, apud Papin. Statium, *l.* 1. *Sylv.* 4. *v. ult.*

—— —— *Sed sæpe Deus hos inter honores*
Cespes & exiguo placuerunt farra salino.

Et *Theb. l.* 2. *v.* 246.

Hi fibris animaque litant hi cespite nudô.

Ara est nullo paratu, de *Cespitibus* congestitia. Vide quoque Horatium, *Carmin. l.* 3. *od.* 8. *v.* 4. In cujusmodi Altaribus, quamvis nullô cœtera apparatu, etiam hostias fuisse mactatas, docet idem, *l.* 1. *od.* 19. Hinc Silius Ital. *l.* 16. *v.* 262.

Et simul extructis cespes surrexerat aris,
Victimaque admota stabat subjecta bipenni.

Juvenalis, *Sat.* 12. *v.* 1. *s.*

Natali, Corvine, die, mihi dulcior hæc lux:
Quâ festus promissa Deis animalia cespes
Expectat.

Calpurnius, *Ecl.* 2.

Sæpe vaporatâ mihi cespite palpitat agnus, &c.

Quod de latronibus narrat quoque Appulejus, *l.* 7. *Sic eò profectò cæteri copiosum instruunt ignem, aram cespite virenti Marti Deo faciunt.* Est autem *Cespes terra avulsa cum herba, unde faciebant altaria*, apud Scholiastem veterem Prudentii *Apotheos.* v. 255. *tellus herbâ florente vestita* Papinio: sed & omnis terra, non rarò Avieno *in Periegesi.* Vide Casp. Barthium, *Animadversionibus ad Papin. Statium passim, imprimis p.* 406. & 407. Sed & *Cespites*, ad castra cingenda & aggeres castrenses extruendos, adhibiti, Vegetius, *l.* 3. *c.* 8. Quod Plinius firmat, *l.* 35. *c.* 14. *Cespitum natura castrorum vallis accommodata.* Unde *Cespitaticum*, in *Capitulari* 5. Caroli M. ann. 86. c. 1. quod quibusdam est tributum, pro via *cespitibus* munienda; alus pro castris muniendis. Vide quoque infrà *Vallum.* Etiam *Cespititium tribunal*, occurrit apud Vopisc. in *Probo Imperat.* c. 10. *Quum ad exercitus nuntius venisset --- quasi divinô nutu undique ab omnibus acclamatum est, Probe Auguste. Dii te servent: deinde concursus & cespititium tribunal: appellatusque Imperator.* Cujusmodi tribunalis erectio, certissimum creati Imperatoris argumentum erat: Ex editiore enim loco alloquendi milites uni ac soli Imperatori jus fuit, Casaubon. *ad loc.* Nec omittendus *Cespitum* in Investituris usus. Cùm enim in traditionum ejusmodi symbolis maximè adhiberent Veteres, quæ affinitatem aliquam haberent cum re, quæ donaretur & cederetur; vel saltem, quibus dominium in alium translatum significaretur: hinc, agri vel prædii investituram factam denotaturi, *cespitem*, glebam, seu *wasonem*, uti recentiori ævô loquebantur, ex ipso agro desumptum, in manus illius, cui donabatur, tradebant. Cujusmodi symbola ne perirent, adservabantur apud donatarios, in rei gestæ memoriam. *Hujusmodi* cespites *cum sua festuca, multis in Ecclesiis servantur hactenus, visunturque Nivellæ & alibi, justæ magnitudinis, formâ quadratâ vel etiam laterculari*, Wendelinus apud Car. du Fresne in voce *Investitura.* Interdum etiam donationis, cessionis vel venditionis instrumento intexebantur, assuebantur vel alligabantur, ut ex compluribus tabulis veterib. liquet. Hinc itaque, apud Scriptores, tam frequens mentio Investituræ, *per Cespitem*, seu quod idem, *per herbam & terram*; Porrò, *per ramum & cespitem* (nam nonnunquam addebatur *ramus*, quô soli superficies, si quid nempe satum & ædificatum in eo esset, simul tradita innuebatur) seu, quod idem, *cum ramo & guasone vel wasone, per guasonem andelaginem & ramos de arboribus*, &c. ut videbimus infrà, ubi de *Investitura*: uti de *Cespite nigro*, loco carbonis, variis in regionibus adhibito voce *Turba.*

CESPIUS, mons in regione Exquilia.

CESSÆI, vide *Cissi.*

CESSATIO ab opere, in Feriis Gentilium, præter sacra, solennis fuit. Hanc ob rem, in iis imperandis, *ut litibus & jurgiis abstineretur*, per præconem edici solitum, Cicero testis est, *de Divinat. l.* 1. Quò respiciens Ovidius, *Fastor. l.* 1. *v.* 73. ubi de feriis Calend. Januarii agit,

Lite vacent aures, insanaque protinus absint
Jurgia, differ opus livida lingua tuum.

Unde & Livius, in primis, quæ Romæ per 8. dies habebantur, lectisterniis, *jurgiis ac litibus temperatum* dicit, *l.* 5. *c.* 13. Quibus verbis judiciales maximè disceptationes istiusmodi tempore fuisse prohibitas, nemini non liquet. Præsertim verò Messivis feriis, Vindemialibusque, lites & res judiciariæ apud Veteres forô cessêre. Hinc Juliô mense, Plin. Jun. *l.* 8. *Ep.* 21. Juliô & Augustô, Seneca *Apocolocynth.* lites maximè interquievisse, scribunt. Idem tempus Statius innuit, *l.* 4. *Sylv.* 4. *v.* 39.

Certè jam Latiæ non miscent jurgia Leges,
Et pacem piger annus habet, messesque reversæ
Dimisêre forum, nec jam tibi turba reorum
Vestibulo, querulique rogant exire clientes,
Cessat Centeni moderatrix judicis hasta.

Id quod *differre vel proferre res* vulgò dictum, Senec. *de Brev. vitæ*, *c.* 7. Tacitus. *Annal. l.* 2. Seneca ubi suprà: cùm contrà *res*, denuo agi cœptæ, *redisse* dicerentur. Plautus *Captivis*, *Actu* 1. *Sc.* 1. *v.* 17. ubi Parasitus,

Prolatis rebus Parasiti venatici
Sumus: quando res redierunt, Molossici
Odiosicique & multum incommodistici.

Vide Jac. Ouzelium, *Animadvers. ad Octavium Minucii Fel. p.* 7. & 8. Sed & ab aliis operibus negotiisque non minùs *cessatum* est. Quod testatur Sext. Pompeius, *l.* 14. *Præciamitatores*, inquiens, vel --- *Præciamitatores dicuntur, qui Flaminibus Diali, Quirinali, Martiali, antecedentes exclamant, Feriis publicis ut homines abstineant se opere, quia his opus facientem videre, irreligiosum est.* Et rursum, *Præcias* dicebant, *qui à Flaminibus præmittebantur, ut denuntiarent opificibus, Manum abstinerent ab opere.* Quapropter, ut etiam Servius adnotat Georgic. *l.* 1. Pontifices sacrificaturi, præmittere Calatores suos solebant, ut sicubi vidissent Opifices adsidentes, opus fieri prohiberent, ne pro negotio suo & ipsorum oculos & Deorum ceremonias attaminarent: *Feriæ enim Deorum operæ creditæ sunt*, &c. Vide Tob. Pfannerum, *System. Theol. Gentil. purior.* c. 2. §. 22. & infrà, ubi de *Sabbatho*, *Septimo die*, &c.

CESSE, nomen fluvii in Ducatu Lorenburgensi, qui non longè à Rupiforti pagum *Han sur Lesse* præterfluens, postmodum in profundum & visu horrendum antrum illabitur, in quo paulatim se ita abscondit; ut post medii Germanici milliaris spatium, demum egrediens perspicuus evadat. Quia autem is locus adeò horrendus exstitit, nemo eum planè perscrutari ausus fuit: abhinc tamen annis paucis homines quidam animosiores ejus rei periculum facere sunt aggressi, atque istius antri bonam partem pervaserunt: cum cymba & lumine eousque devecti, donec per tetras rupes & aquarum concussiones horribiles ad locum Oceani instar vasti apparentem devenissent, ubi quia absque extremo vitæ periculo ulterius procedere nullus auderet, subsistere coacti fuerunt. Dum enim eô loci aliquid levis ac supernaturalis materiæ, ut aquam projiciunt, illud idem vix post unum aut alterum diem egredi animadvertitur. *MS.*

CESSERO, quod CÆSIRO *Antonin. Castres*, teste *Joh. Poldo*, urbs Galliæ Narbonens. ad Arauritum fluv. inter Tolosam ad Occasum 12. & Lutavam ad Ortum & Cæciam 14. leuc. à Vaurino 6. sive inter Carcasonem 7. & Albigam in Boream 9. Episcopalis sub Archiepiscopo Bituricensi. At Vasserio *S. Tibery*, vel *Tibery* oppid. Occitaniæ potiùs videtur inter montem Pessulanum 8. & Narbonem 6. leuc. occurrens à Bliterris 3. quod magis probatur. In *Thesauro Linguæ Latinæ* ad Carpentoractem ponitur, quæ urbs longè à Cesserone abest.

CESSELIUS, JCtus celebris, nullâ ratione adduci potuit, ut sylloge legum, quam concinnaverat, Triumviralia statuta insereret. Insignis in Cæsarem parrhesiastes, monentibus amicis, ut sibi caveret, *Senium & orbitatem*, obtendit. Val. Max. *l.* 6 *c.* 2. *ex.* 12. Vide etiam *Cesellius.*

CESSIO, reverentiæ signum. Papin. Statius, *Theb. l.* 1. *v.* 29. ubi de Domitiano,

---- ---- *Licèt arctior omnes*
Limes agat stellas, & te plaga lucida cœli
Pleiadum, Boreæque & hiulci fulminis expers
Sollicitet; licèt ignipedum frænator equorum
Ipse tuis altè radiantem crinibus arcum
Exprimat, aut magni cedat tibi Jupiter æquâ
Parte poli; maneas hominum contentus habenis.

Et *Theb. l.* 2. ubi de Somno, limite cœli Mercurio cedente, *v.* 60.

---- ---- *Sopor obvius illi*
Noctis agebat equos, trepidusque assurgit honori
Numinis, & rectô decedit limite cœli.

Vide quæ de reverentia Brachmanibus à plebe Indorum exhiberi solitâ, habet P. de Valle *Itinerar. Part.* 4.

CESTIRA, gens Mediæ in confinio Persidis.

CESTIUS Florus, Judææ Procurator A. C. 64.

CESTIUS Gallus, Syriæ legatus. Tacit. *Hist. l.* 5. *c.* 10. Joseph. *de Bell. Jud. l.* 2. *c.* 37. & *seqq.*

CESTIUS Proculus, Q. Volusiô, P. Scipione Consulib. absolutus repetundarum cedentibus accusatoribus. Tacit. *l.* 13. *Annal.* *c.* 30.

CESTIUS Severus, crebris apud Neronem delationibus famosus. Tacit. *Hist. l.* 4. *c.* 41.

CESTIUS, pons urbis Romæ, quem hodie *S. Bartholomæo* nominant. *Marlianus.*

CESTRIA, urbs Angliæ in Comitatu Cestriensi, ad Beam fluv. qui ibi portum præbet commodum, in limite Walliæ. Vide *Deva.*

CESTRIA, vulgò *Sapoto*, teste *Pinetô*, oppid. Epiri in Thesprotia regione. Pausan. *l.* 2. *Cestrinia Stephano* apud Chimæram: quod tamen *Hecatompedum Ptol.* dici videtur aliis. Populi *Cestrini* Plinio, *l.* 4. *c.* 1. Prope Thyamim fluv. ad pedes montis Acroceraunii. *Cammania Stephano. Baudrand.*

CESTRIENSIS Rogerius, vide *Rogerius.*

CESTRINUS, Heleni, & Andromachæ fil. Helenô mortuô cum Epirotarum aliquot sponte sequentium turma regionem supra fluv. Thyamim occupavit, quam *Cestrinem* de nomine suo vocavit. Pausan. *Attic.*

CESTROSPHENDONÆ, teli genus, de quo sic Liv. *l.* 42. *c.* 65. ubi de bello Romanorum cum Perseo, ultimo Macedonum Rege: *Anceps Romanos terror circumstabat --- Maximè* cestrosphendonis *vulnerabantur, hoc illô bellô novum genus teli inventum est. Bipalme spiculum hastili semicubitali infixum erat, crassitudine digiti: huic ad libramen pinnæ tres, veluti sagittis solent, circumdabantur: funda media, duo funalia imparia habebat. Cum majori sinu libratum funditor habena rotaret, excussum velut glans emicabat.* Ubi *pinnæ ei tres addita* dicuntur, ut librator & directior certiorque esset volatus teli, nec erranti diversèque nutanti parte ejus posteriore ictus irritus esset, telô eôdem tenore non eunte. *Funda media duo funalia imparia habebat*; h.e. medio hastili inhærebat funda, eaque duplex, ut latior ejus sinus telum melius libraret. Nam *funalia duo* funda duplex, altera alteri continens: & quidem posterius funale majus latiusque erat, ut ictum teli adigeret vehementiùs, meliusque telum sustineret. Duo autem funalia hæc, quæ fundam unam efficiebant, in nodum videntur fuisse nexa, ansulâ factâ, cui inserebatur habena, quâ telum rotabatur. *Cùm majori sinu*, &c. Major sinus videtur majoris fundæ & tanquam duplicis major capacitas, in qua pendebat & librabatur telum. Nomen ei à *cestro*, i.e. verticulo, ut Plinius hanc vocem vertit, *l.* 35. *c.* 11. & σφενδόνη, *funda.* Hadr. Turnebus, *ad loc.*

CESTROTA, apud Plinium, *l.* 11. *c.* 37. ubi de urorum cornibus, eorumque apud populos Septentrionales multiplici usu. *Multasque alias ad delicias conferuntur, nunc lucida, nunc fulvina, nunc*

quæ

quæ cestrota picturæ genere dicuntur. Græcè κεστρωτά. Fuit autem genus Encaustices, quâ cestrô, i. e. verriculô pingebatur in ebore ac cornu. Quidquid nempe in acumen exibat, κέστρον Græci vocârunt: unde κεστρωτὸν ξύλον, præusta sudes, apud *Hesychium.* In specie verò sic dicebatur veruculum, quô ignitô κεστρωτὰ opera fiebant. Forium ornamenta hoc Encaustices genere quoque pingi consuevisse, apud Veteres Vitruvius docet, *l. 4. c. 6. extr. Ipsaque forium ornamenta non fiunt* cestrota *neque bifora, sed valvata & aperturas habent in exteriores partes.* Animalium verò cornibus tinctis & cestrotis, ebore quoque similiter pictô, lignum distinguebatur, in lectis, mensis & foribus Plin. *l. 16. c. 43. extr. Excogitata sunt & ligni bractea, nec satis: cœpère tingi animalium cornua, dentes secari, lignumque ebore distingui, mox operiri.* Ebur porrò illud & cornu, quô lignum operiebatur & distinguebatur, *cestrô* etiam inuri solebat & *cestrotum* fieri. Aliàs ceris etiam inurebantur fores: quod alterum Encaustices erat genus Ausonius, *Epigr. 26. v. 10.*

Ceris inurens januarum limina
Et atriorum pegmata.

Cujusmodi opera *cerostrata*, Græcis κηρόγραφα, dicta sunt, nempe non ramentis & tessellis insertorum cornuum picta, sed ceris fusis & stratis inusta, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 232.* & hic in vocibus *Cera*, item *Encaustice*, & *Veruculum.*

CESTRUS, Pamphyliæ fluv. Mela, *l. 1. c. 14. Duo validissimi fluvii, Cestros, & Catarractes.* Ubi *Cestrum* vulgò dictum putant, quia se præcipitat: Movit hoc nonnullos, ut ibi *Oestrum*, pro *Cestro* reponerent, prorsus ineptè. Κέστρον pleríque hunc amnem vocant. Fugit verò illos hoc vocabulum etiam *sagittam*, & *jaculum* significare. Potuissent hoc illos docere Grammatici, qui ἀκόντιον interpretantur. Hinc κεστροσφενδόνη apud Livium, *l. 42. c. 65.* & *Tacticos*, & ξύλον κεστρωτὸν, pro sude præusta, quam ἀκόντιον aliter appellant. *Hesych.* κεστρωτὸν ξύλον, ἀκμὴν ἔχον ὥσπερ κέντρον, οἷον ἰχνὸν δὲ κέστρον ὅθι ἀκονάω. Εἰώθασι δὲ οἱ βάρβαροι πυροῦν τὸ ἄκρον τοῦ αὐτοῦ ξύλου, ὅπως ἂν πετρῶδες, πυρακτοῦνται. Ita legendus iste locus, quem perperam emendare conatur vir magnus, in *Solinianis.* At verò longè aliter accipiendus hic Pomponii locus, cùm enim dicit, *hic quia præcipitat, ita dictus*, id non de Cestro, sed Catarracte intelligi debet. *Vossius. Baudrando* fluvius Asiæ minoris oritur in Pisidia, versùs confinia Isauriæ, dein per Carbaliam in Pamphyliam labitur, ubi juxta Magedin oppid. in mare Mediterraneum & sinum Attalicum se exonerat. 25. milliar. à Sida in Occasum.

CESTUS, Græcis κεστὸς, *cingulum*, quasi κεντητὸς, à κεντέω. Hincque lora, quæ pugnis addita, ad munimentum. Pugnis enim primùm nudis certabatur; dein addita lora, propterea quòd nudi quum ferent, sæpe plus damni acciperent, quàm facerent. Ea lora *Cestus* dicti; initioque brevia erant: mox ne excussa exuerentur in ictibus, tum humero, tum cubito alligabantur. Postremò ferrum plumbumque assutum est sævissimo spectaculo. Cerebrum enim & guttur facilè elidebant: quare aurium munimenta reperta, ἀμφωτίδες. Tota ars ictum vitare, non fugâ, sed corporis inclinationibus & flexibus: Tum autem excipere ictum ictu, si sit fortior. Postremò, non inferre ictum frustrà: concidebant enim plumbi onere præcipites, si impensiùs niterentur verberare, &c. Eô Erycem Siculum excelluisse, atque ab Hercule victum: Præter cæteros artem calluisse Pollucem, quâ fortissimum virum Amycum superavit, legimus apud Theocritum, & Virgilium, *Æn. l. 5.* Jul. Cæs. Scaliger, *Poetices l. 1. c. 5.* Qua de re plura diximus suprà in voce *Cæstiphori.*

CETACEI Pisces, Bocharto dicuntur, qui quamvis *Cete* non sint, ad *cetorum* tamen magnitudinem prope accedunt, ut *silurus*, *esox*, *attilus*, *carcharias canis*, aliique, *magnorum piscium* nomine venientes, vide Jonæ, *c. 1. v. 17.* In quibus, qui multo maximi sunt, *lamia* putà, & *maltha* & *zygena* & *thynnus*, Cetis non rarò ascribuntur. Quas quatuor species nominatim recenset Auctor, ut quæ sæpe leguntur *Cetorum* nomine appellari, propter immensitatem, quamvis cætera sint verè pisces. De lamia, maltha & zygæna, res patet ex Oppiano, *Halieutic. l. 1.* Galeno, *de Alim. Facult. l. 1.* Ægineta, *l. 1. c. 74.* & Æliano, *Animal. l. 9. c. 49.* è quorum ultimo *Suidas*, Κῆτος, inquit, θαλάσσιον θηρίον πολυειδές· ἔστι δὲ λάμια, ζύγαινα, πάρδαλις, φύσαλος, πρῆστις ἢ λεγομένη μάλθη. Sed thynnum inprimis Cetis accenseri, colligitur ex his Archestrati, apud Athenæum, *l. 7.*

Θύννου θηλείης μέρος οὐραῖον μέγα, ἓν καλέουσι
Ὄρκυνον, ἄλλοι δ᾽ αὖ κῆτος:

nempe postquam in eximiam magnitudinem excreverit, ut testatur Sostratus, *in l.* περὶ ζώων vide plura hic infrà. Sed & mediæ magnitudinis, inter *cetaceos* & ἰχθύδια, *pisciculos*, pisces *magni* quoque dicti occurrunt, ut Joannis, *c. 21. v. 11.* ubi centum quinquaginta tres *magni pisces*, uno jactu retis inclusi, non potuerunt esse cetacei. Pisciculi verò, Græcis ὀψάρια sunt, qui infra utrorumque magnitudinem subsidunt: de quibus omnibus vide apud Bochart. *Hieroz. Part. prior. l. 1. c. 6. & 7.*

CETARIA, Siciliæ urbs. *Ptol.* Nunc vicus, *Scopello*, in valle Mazaræ, 4. milliar. à Segestanorum emporio, 35. à Panormo in Austrum, 18. à Drepano.

CETE, Hebræis iisdem nominibus appellantur, quibus draco, nempe תנין *thannin* & לויתן *leviathan*: an ob formæ similitudinem, an ratione molis & quia *Cetus* in aquatilibus tantum præstat,

Ὅσσον ἀριστεύουσιν ἐν ἑρπετοῖς δράκοντες,
Quantùm in reptilibus præstant virtute dracones:

Oppianus Ἁλιευτ. *l. 1.* Est autem *Cetus* propriè dictus viviparus, non oviparus, ut piscis. Hinc Ælian. *l. 11. c. 37.* Δελφὶς δὲ καὶ φάλαινα ἔστι κήτη. ταῦτα δὲ ἄρα μόνα τῶν ἀνθρώπων ζωογονεῖ. In *Cete* insuper corium durum est, caro firma & compacta, ossa solidissima, pulmo etiam & guttur & vera vox, virga denique maribus & lac mammæque fœminis, quibus omnibus caret piscis. Sed & inter se *Cete* multum differunt. Minora sunt, *phoca*, *delphin*, *hippopotamus*: Majora, *pristis*, *orca*, *balæna*. Rursus phoca & hippopotamus pilos, pedesque & collum habent: at balænæ & delphini corium est glabrum, & pinnæ pro pedibus, & pro collo fistula in fronte, quâ de superiore parte trahunt aërem. Papillas *Ceti* quod attinet, non esse ἐπιφανεῖς rectè notat Philosophus, *Histor. l. 2. c. 13.* quippe in mammis receptæ, tanquam in vaginis, conduntur. Unde illas ad usum promi, dicit Scaliger, *Exercitat. 104. §. 10.* Quò non dubium, quin Jeremias his verbis respexerit, Threnor. *c. 4. v. 3. Etiam cete mammam educunt, ut lactent catulos suos.* Vide de *Cetorum* lacte & mammis, plura apud Philosophum, ubi suprà & rursus, *l. 6. c. 12.* Solinum ubi de Delphinis, *c. 35.* Plinium, *l. 9. c. 8.* Ælian. *Histor. l. 5. c. 4.* & *l. 10. c. 8.* Alios. Unde Oppianus de Delphino, postquam geminos parere dixit, *Halieutic. l. 1.*

Μαζοὶ δ᾽ ἀμφοτέροισι παρήχθην, οἷον ἑκάστῳ,
Θουροτάτοις γάλα ἐκ μαζῶν ἵησιν ἐν οἷς ὥπασε δαίμων
Καὶ γάλα, καὶ μαζὸν ἰκέλην φύσιν, οἷα γυναιξί.
Admovet uberibus catulos & lactis utrique
Fundit in os latices: namque hunc æqualia Divi
Ubera fœmineis manantia lacte dederunt.

Et Phile, *c. 65.*

Τρέφει δὲ καὶ γάλακτι λελυμένη τὰς θῆρας,
Προτείνουσα μαζὸν, ὡς λεχὼ παιδοτρόφος.
Nutritque fœtus lacte, præbens ubera
Lactans infantem in modum puerpera.

Hinc fœtus matrem undique sequitur, nec hujus erga illum amoris vehementiam satis prædicare novit Philostratus *Apollonii*, *l. 2.* Ut de voce aliquid addam, *luctus* Cetis tribuitur, Mich. *c. 1. v. 8.* Namque, licèt è Cetis quædam boent ac mugiant, ut phoca sive boca, à *boatu* hinc dicta Festo, & balæna, quam Rondeletius ad binas leucas audiri, refert: alia tamen verè & propriè gemunt; ut Delphin, cui pro voce *gemitum humano similem* tribuunt Plinius, *l. 9. c. 8* Solin. *c. 35.* & Vincentius, *Doctrinali l. 16. c. 32.* Quam in rem insignia Petrus Gillius habet, quem vide. Ad magnitudinem propero, ob quam *Cete* Mosi *grandia* dicuntur, Genes. *c. 1. v. 21.* meritò: cùm inter pisces mole sint maximi. Sed quæ Veteribus de eorum magnitudine tradita sunt, multùm à vero pleraque abludunt. Theodes, ea triremibus majora facit, apud Ælian. *Histor. l. 17. c. 6.* ipse Ælianus ad elephantem vel maximum proportione quincuplâ, *ibid. l. 16. c. 12.* Eratosthenes longa 50. cubitorum, apud Strabonem, *l. 16.* Nearchus 25. orgyiarum, i. e. cubitorum 100. apud Arrianum in *Indicis*: Onesicritus atque Orthagoras, dimidii stadii, h. e. pedum plus quàm trecentûm, apud Ælian. *l. 17. c. 6* Juba pedum sexcentorum, apud Plinium, *l. 32. c. 1.* Plinius ipse quaternûm jugerum, *l. 9. c. 3.* quantum terræ spatium quædam oppida non occupant. Quos sequuti Sancti Doctores hyperbolica quædam tradunt, de *cetorum* ingenti mole, Basilius in *Hexaëm. Hom. 7.* Isidorus, *Origin. l. 12. c. 6.* Eustathius Antiochenus *in Hexaëm.* Alii. Ut Hebræorum hic mendacia omittam. Compertissimum enim, tam ex maritimarum Urbium *Annalibus*, quàm ex eorum ratione, qui ad balænarum piscationem quotidie se conferunt, majores illos cetos plerunque 50. rarò admodum 100. pedum mensuram excedere. Unum tamen in Oceano Britannico captum refert *Scaliger* longitudinis pedum 110. altitudinis tantæ, ut obequitantium non tantum conspectus adimeretur, sed voces inter se, tanquam trans collem editæ, viderentur. Et in Narbonensi litore visam à patre suo belluam, narrat *Rondeletius* 100. passuum longitudinis: quam mensuram longissimis in Balthico mari *Zieglerus* ac *Olaus Wormius* adscribunt, &c. Atque hæc de *Cetis* propriè dictis, impropriè sic appellantur omnes ii è cetaceis piscibus, qui in vastiorem molem excrescunt. Ut enim in vulgo piscium, qui sunt reliquis majores, ut *silurus*, *esox*, *attilus*, alii, *cetacei* dicuntur: ita in cetaceis, qui sunt multo maximi, *lamia* putà, & *maltha*, & *zygena*, & *thynnus*, non rarò *cetis* adscribuntur. Unde apud Varronem *Cetarii* sunt thynnorum piscatores: apud Ælian. *Histor. l. 13. c. 16.* κητεία Siculis thynnorum piscatio: & in Horatio, *Serm. l. 2. Sat. 5. v. 44. cetaria* loca thynnis referta: itque Æliano iterum *l. c.* κητοθηρία, piscatoriæ casæ, reponendis retibus & reliquæ supellectili, thynnorum piscationi destinatæ. Sic Matthæi, *c. 12. v. 40.* cùm Jonas fuisse legitur ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους, *in ventre ceti*, cave, ne *cetum* intelligas propriè dictum, quales *balæna*, *pristis* aut *physeter*; quæ, utut vastæ belluæ, tamen gulæ meatus habent angustiores, quàm ut solidum hominem transglutire possint. *Cetus* eo loco est *piscis magnus*, ut habetur Jonæ, *c. 1. v. 17.* verus nempe piscis, sed ita ingens, ut ratione molis suæ cetis adscribi meruerit. Bochartus *lamiam* seu *carchariam* intelligit, ut suprà diximus. Vide eum *Hieroz. Parte prior. l. 1. c. 7* & suprà, ubi de *Cetaceis piscibus*: sicut de *Ceti dentibus*, diu pro cornu Monocerotis habitis, infrà in hac voce.

CETENE, Græcè Κητήνη, apud *Hesychium*, πλοῖον μέγα ὡς κῆτος, *navigium ingens, instar ceti*: imò πλοῖον κητοφόρον, *navis quæ protomen ceti in prora præferebat*, ἢ κητοφόρος, cujusmodi navigia κητώδη quoque Græcis, Latinis *pristes*, dicebantur. Nam *pristis* etiam bellua marina, Virg. *l. 5. Æn. v. 116.*

Velocem Mnestheus agit acri remige pristin.

Nempe, sicuti ταυροφόροι & κριοφόροι νῆες vocatæ sunt, quæ *tauri* & *arietis* effigiem, parasemi vice, præferebant: ita κητοφόρος, quæ *ceti*; uno & κῆτος, cujusmodi nave quòd Andromeda rapta

est,

est, finxêre Poëtæ, ceto illam seu belluæ marinæ expositam fuisse. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 570. & hic infrà, ut & ubi de navium *Parasemis*.

CETEUS, Ægyptiorum Rex à Græcis *Proteus* dictus.

CETHEGUS, Consul, Cicerone teste, cum Pub. Tuditano, bellô Punicô secundô; de quo sic scribit ipse *in Bruto*, c. 15. *M. Corn. Cethegus, cujus eloquentiæ est author & idoneus, meâ quidem sententiâ Q. Ennius, præsertim cum & ipse eum audiverit, & scribat de mortuo: ex quo nulla suspicio est, amicitiæ causâ esse mentitum. Est igitur sic apud illum in nono (ut opinor) annali,*

> *Additur orator Corneliu' suaviloquenti*
> *Ore Cethegus Marcu' Tuditano collega,*
> *Marci filius, is dictus ollis popularibus olim*
> *Qui tum vivebant homines, atque ævum agitabant,*
> *Flos delibatus populi.*

CETHEGUS, alter, qui in Catilinæ conjuratione primas tulit: cujus etiam sæpe meminit Cicero, *Oratione in Catilinam tertiâ*, c. 3. *Atque interea*, inquit, *statim admonitu Allobrogum C. Sulpitium fortem virum misi; qui ex ædibus Cethegi, si quid telorum esset, efferret, ex quibus ille maximum sicarum numerum & gladiorum extulit.* Juvenal. *Sat.* 2. v. 27.

> *Clodius accusat mœchos? Catilina Cethegum?*

Cethegis autem amicum erat expapillato brachio depugnare. Notum illud Lucani, *l.* 2. v. 543.

> ---- *Exertique manus vesana Cethegi.*

Silius, *l.* 8. v. 586.

> *Ipse humerô exertus, gentili more parentum,*
> *Difficili gaudebat equo.* ---- ----

Ut enim habilius, valentiusque telum evibrarent, substrictiores erant. Unde Horat. *de Arte*, v. 50.

> *Cinctutis non exaudita Cethegis.*

CETHIM, Hebr. כתים *Chittim*, Græci interpretes Κιτίους reddunt, & Κιτιεῖς, & Κιτιαίους, i. e. *Cyprios*, si Josepho credimus: quia in Cypro insulâ, *Citium* urbs est celeberrima, patria Zenonis Stoici, qui Κιτιεὺς inde appellatur. Addit idem, omnes insulas, & loca maritima pleraque Hebraicè vocari Χεθίμ. Quô errore abductus *Jud. Antiq.* l. 9. c. 2. *Regem insularum* habet τὸν βασιλέα τῶν νήσων, pro Ebræo את־מלכי החתים 2. Reg. c. 7. v. 6. Ac si Chittim per *Cheth* iidem essent, qui Chittim per *Caph.* Josephum secuti Epiphanius, *in Hæresi Manichæorum*, & Hieronymus, *in Genesin*, & Eustathius *in Hexaëmero*. & Victor presbyter *in Jeremiam*. Cyprum itidem, vel Cyprios interpretantur. Alii Χίους *Chios* malunt, alii Ἰνδῶν ἔθνη, *Indorum gentes* apud Olympiodorum Chrysostomum, in *Catena Græcorum patrum*. *in Jeremiæ caput secundum.* Multi Ciliciam præferunt, cujus pars non minima. *Nic. Lloydius.*

CETHLIS, nomen civitatis in tribu Judæ. Jos. c. 5. v. 40.

CETHRON, quæ aliàs *Cetron*, *Citron*, & *Tethron* scribitur, munita urbs in tribu Zabulon, cujus pristinos habitatores Zabulonitæ in principio expellere non potuerunt.

CETHURA, uxor Abrahami, jam Senis: è qua numerosâ prole susceptâ, prodiêre Madianitæ, Ephæi, Dardonæi, Sabæi. An & Magi, qui Christum adoratum venerant? Torniel. *A. M.* 2179. *Nic. Lloydius. Cethura*, altera uxor Abrahæ, quæ *copulata* exponitur. Volunt autem Hebræi hanc fuisse Agar priùs concubinam, quæ mortuâ Sarâ de non copulata in copulatam transiit.

CETICUS, magus fuit, cujus augurio Boerebista Rex Getarum Romanos vicit.

CETII, populi inter Cilices & Pelasgos. Strab. *l.* 13.

CETIRZIS, promontorium in litore Appolloniæ regionis, locus munitissimè validus, quô aliquando Lysimachus ad opes suas recondendas usus est. Strab. *l.* 7.

CETIS, regio apud *Ptol.* & Basilium Seleuciensem *l.* 1. *de vita S. Theclæ*. Author primi libri Macchabæorum, haudquaquam contemnendus scriptor, putavit haud dubiè *Chittim* esse Macedones, Quippe statim initiô *l.* 1. v. 1. narrat Alex. Macedonem egressum esse ἐκ τῆς γῆς Χεττιείμ ex terra *Chethim*. Et c. 8. v. 5. Perseum illum Macedonem, de quo Romani triumphârunt, vocat Κιτιέων βασιλέα, *Citiorum Regem*. Cui sententiæ videtur non parum accedere roboris, ex eo, quod Esajas c. 23. v. 1. *Tyriis excidium interminatus*, addit, fore *ut reveletur*, i. e. *erumpat in illos hoc malum*, מארץ כתים *à terra Chittim*, quod referunt ad Macedonas, qui Alexandro duce Tyrum oppugnârunt, & devastârunt. Eòdem facit, quod ad *Cethim* videtur alludere Macedoniæ vetus nomen *Macetia*, vel *Macetis*, unde populi *Macetæ*. *Hesych.* Μακετία, ἡ Μακεδονία. Bochartus tamen, *l.* 3. *Phaleg.* c. 5. כתים *Chittim* Italos potius esse opinatur, primò quia, cùm Daniel Alexandrum nominet Regem *Javan*, si dicatur idem Rex *Chittim*, confunderentur *Javan* & *Chittim*, quæ manifestè distinxit Moses. Secundò, quia in Balaami vaticinio Numer. c. 24. v. 24. *Naves* מיד כתים *à parte Chittim affligent Assyrios, & Ebræos.* Ubi Hieronymus reddit *De Italia*. Rursus Dan. c. 11. v. 29. 30. *De Chitteis* ea dicuntur, quæ meritò ad Romanos referunt ferè quotquot sunt interpretes: *Constitutô*, inquit, *tempore, Antiochus rursus invadet Austrum*, i. e. *Ægyptum*, *sed posterior primæ non erit similis: supervenient enim naves Chittim & invitus regredietur.* Ubi naves *Chittim* haud dubiè sunt naves Romanorum, Caiô Popiliô duce, quorum metu Antiochus re infectâ discessit. Itaque in Vulgato interprete, pro Chittim, *Romanos* legas. Denique Ezech. c. 27. v. 6. Hebræa verba מאיי כתים *ex insulis Chittim*, Chaldæus reddit מאפולייא מדינת *è provincia Apulia*, & Vulgatus interpres *ex insulis Italiæ*. Tertiò, quia vestigia hujus nominis reperiuntur in Italia, nam urbs Κετία *Cetia*, apud Halicarnasseum, *l.* 8. p. 376. una fuit è 7. urbibus à Coriolano captis, quas, *in ejus vita*, Plutarchus testatur fuisse μεγάλας, καὶ πολυανθρώπους *magnas & populosas*. Occurrit item Ἐχέτια *Echetia*, Italiæ urbs, apud *Steph.* eadem, ut videtur cum *Echetra*, vel *Fecetra* in Volscis clarissimâ, & inter Æquos, ac Hernicos locô valdè commodô sitâ, cujus post Dionysium, *l.* 4. 6. 8. 10. & Livium, *l.* 2. & 3. meminit idem *Steph.* Est item circa Cumas Κέτος *Cetus* fluv. in quo tradit Aristot. *l. de Mirabil.* plantas λιθοῦσθαι. Unde *Cetum* colligas eum esse fluvium, quem alii *Silarum* vocant. Nam de *Silaro* Campaniæ amne id ipsum referunt Strabo, *l.* 5. *extr.* Plin. *l.* 2. c. 103. Silius Italicus. *l.* 8. v. 582. Quartò, quia non desunt, qui Romanos & Latinos asserunt è *Citiis* vel *Cetiis* traxisse originem, atque hanc illis fuisse priscam appellationem. *Eusebius*: Κίτιοι, ἐξ ὧν Λατῖνοι, οἱ καὶ Ῥωμαῖοι. Suidas in Λατῖνος, Γέγονε δὲ μετὰ Ἡρακλέους, ὃς ἐπωνύμως Λατῖνος μετωνόμασε τοὺς πάλαι Κιτίους λεγομένους τοῦ Λατίνου. Idem habent *Cedrenus*, & *Chronicon Alexandrinum*. 5. Denique quia in ipsa voce *Chittim* Latinorum nomen latet, saltem à *latendo* dici Latinum plerique consentiunt, nam Arabicâ dialectô, quæ Hebrææ linguæ ramus est, כתם *Chetema* est *abscondere*, & כתים *Chetim occultus*, *latens*, quâ voce nihil frequentius. *Nic. Lloydius.*

CETIS, Ciliciæ regio. *Ptol.*

CETIUM, Norici oppid. *Antonin. Baudrando* pagus Austriæ Inferioris ad Danubium, ubi recipit *Antespach.* amnem. Ibi incipit Cetius mons. Vix 1 leuc. à Neoburgo in Occasum ut & à Vienna. Vulgò *Cetsimaur*.

CETIUS, mons inter Noricum, & Pannoniam, hodie *Kalemberg* vulgò dicitur. Oritur in Austria inferiore & per Stiriam Carinthiamque protenditur. Vide *Cesius*.

CETIUS, Plin. *l.* 5. c. 30. fluvius Mysiæ, ex Pindaso profluens, ac juxta Pergamum decurrens, ex urbe nomen habet.

CETO, Græcè Κητώ, apud Plin. *l.* 5. c. 13. de Joppe, *Insidet collem præjacente saxo, in quo vinculorum Andromedæ vestigia ostendunt. Colitur illic fabulosa Ceto*: Numen Joppensium, *ceti* formam præferens. Qualis Dagon Azotiorum Palæstinæ, quâ voce significatur, ὁ Κῆτος, vel ὁ Κήτειος: Nec longè ab Azoto Joppe, ut in utraque urbe idem Numen cultum fuisse, sit verisimile. Sanè Dagon est *Ceto* Sed & Derceto hâc figurâ colebatur in urbe Ascalone Azoti vicina, apud *Diodorum*, ubi de Ascalonis lacu: in Phœnice item, apud *Lucianum*. A qua diversa illa, quæ Hierapoli templum habebat. Joppensis enim vultu fœmina, cætera piscis erat: at Hierapolitana, in fœminea specie prostabat tota. Unde non Derceto, sed Deam Syriam (quam nonnulli cum Deûm Matre eandem faciebant) Hierapolitanis cultam esse, colligit *Lucianus*. Vide quoque Appulejum, *l.* 8. Porrò non *Derceto* solùm, sed & *Atargatis*, Numen Joppensium dictum est, quod ab *Addirdaga*, h. e. *piscis magnificus*, detortum nomen esse docti volunt. Salmas. *ad Solin.* p. 574.

CETOBRICA, *Antonin. Cetobrix. Ptol.* Lusitaniæ urbs. *Setuval Varrerio*. Belgis *S. Ubes*, permunita, cum portu admodum frequenti & arce, in Extremadura provinc. ad ostia *Caldon* fluv. ibi sunt salinæ magni proventus. 6. leuc. ab Ulyssipone in Austrum, 6. à Barbario promontor. in Ortum, 16. ab Ebora in Occasum.

CETRA, Maurorum clypeus, qui ex tergore elephantorum, quorum apud illos vis ingens, plerumque eas faciebant. Plin. *l.* 11. c. 39. *Elephantorum quoque è tergore Mauri impenetrabiles cetras habent.* Et Strabo de Mauris, Οἱ δὲ πεζοὶ τὰς τῶν ἐλεφάντων δορὰς ὡς ἀσπίσιν προβέβληνται. Unde de Tingi, Mauritaniæ oppido Mela, *l.* 1. c. 5. *Extat rei* (conditæ nimirum ejus ab Antæo) *signum, parma elephantino tergore tecta ingens & ob magnitudinem nulli nunc usuro habilis.* Aliàs ex orygum pelle. Juvenalis Interpres, *Oryx, animal minus quàm bubalus, quem Mauri urum vocant: cujus pellis ad cetras proficit, scuta Maurorum minora.* Ubi *scuta minora* notanter vocat. Figuram quod attinet, à *pelta* non multum abfuisse, innuit apud Curtium, *l.* 4. c. 2. ubi de Barcanis equitibus in exercitu Darii: *armati bipennibus, levibusque scutis, cetræ maximè speciem reddentibus*, Blanckardus. Περιφερεῖς, certè illas putant optimi Scriptores, quamvis Varro & Nonius circolatem illis figuram assignent. *Levia* dicuntur Curtio *scuta*, quia gestari solita è loro ex collo propendula, contra ictus aut tela incidentia: ac ut ad motus concursusque milites promptiores essent. Tribuit illas idem Barcanis equitibus peditibusque: Non tamen soli hi *cetra* usi. Namque de Mauris jam dictum: sed præter hos, Afris, Persis, Gallis, Hispanis, imo & Britannis, in usu fuisse, discimus ex Scriptoribus: de ultimis imprimis, ex Tacito. *Pelta*, pro eodem scuti genere, passim apud Livium, vide Lipsium *in Analectis ad Milit. Rom.* *l.* 3. *Dial.* 1. & Blancardum *l. cit.* ubi geminam iconem ejus exhibet.

CETRIBONI, Indiæ populi. Plin. *l.* 6. c. 20.

CETRONIUS, cui prænomen *Cajus*, legatus primæ legionis judicium & pœnas, de seditiosis inferioribus Germanis militibus, exercuit. Tacit. *Annal.* *l.* 1. c. 44.

CETRONIUS Pisanus, in Africa sub Valerio Festo legato, castrorum præfectus, vinciri jussus ob proprias Legati simultates, tanquam consensus molitionum C. Pisonis. Tacit. *Hist.* *l.* 4. c. 50.

CETUMA, Æthiopiæ sub Ægypto oppid. Plin. *l.* 6. c. 29.

Rabbi Joseph CETZ, Cracoviensis, composuit *Quæstiones & Responsiones*, fuitque unus ex Rectoribus Scholæ, in regia hac urbe, per 50. circiter annos. Rabbi David Ganz. *Chronol. Rabbinorum*, *ann.* 351. *Millenarii VI.*

CEVALERIUS Antonius Rodolphus, Normannus, Parisiis sub Franc. Vatablo, Oxonii sub Franc. Fagio, Hebraicæ Linguæ operam dedit, Elizabetham dein Angliæ futuram Reginam Gallicam linguam docuit. Post obitum Eduardi VI. in Germaniam delatus filiam uxoris Eman. Tremellii sibi junxit, Argentinamque vocatus primum, A. C. 1559. dein Genevam, ibi diu docuit, ac

Santis Pagnini Thesaurum auctiorem edidit. Binis post hæc vicibus in Angliam reversus, ibi obiit A. C. 1572. ætat 65. Scripsit *Grammaticam Hebraicam* Jos. Scaligero & Florenti Christiano magni habitam; & *Hebraicô carmine* Calvini obitum deflevit, quod habetur inter Carmina Bezæ Genevæ impressa A. C. 1597. Thuanus, Anton. Teissier in *Elogiis*, *Part.* 1. Alii: quorum primus novam Editionem, Bibliorum IV. Lingg. cum molitum, cujus jam Pentateuchum & librum Josuæ, manu ejus nitidè descriptos, viderit, addit.

CEVANUM, oppid. Pedemontii, cum castro & regiuncula cognomine ad Tanarum fluv. versus Apenninum montem & Ducatum Montisferrati. Habuit olim Marchiones proprios magni nominis Vulgò *Ceva*. Vide *Ceba*.

CEUCI, Hispan. populi conventus Lucensis. Plin. *l.* 4. *c.* 20.

CEUS, vel CÆUS, Titanis & Terræ fil. qui ob Latonam filiam à Jove stupratam, adversus eum arma movit, sed jure ab injuria victo, periit. Virg. *Æn. l.* 4. *v.* 179.

Extremam ut perhibent Cœo Enceladoque sororem
Progenuit. ----

CEUS, insul. in qua lex olim lata, ut (quæ etiam Menandri suffragiô comprobatur) qui rectè vivere nequeant, turpiter ne vivant. Significabatur autem sexagenariô majores aconitô vitam finire oportere, ne reliqui cibarius deficerent. Cœl. Rhodig. *l.* 18. *Antiqu. Lection. c.* 26.

CEUS, Propontidis urbs eadem cum Brylio. *Steph.*

CEUTHES, Magister Equitum apud Thraciæ Regem Cersobleptem; de quo Polyæn. *l.* 7. *c.* 32. ubi tamen Interpres legit *Scuthes*.

CEYLA, vide *Ceila*, Palæstinæ locus. Jos. *c.* 15. *v.* 44.

CEYLANUM, insulam perampIam Asiæ, in India citeriore Joannes Barrius Lusitanus Taprobanam olim fuisse contendit: ab ea obliquus in Auream Chersonesum, ex Chersoneso vicinam ingentem insulam Somatram cursus est. Ceilanum, ovali maximè figurâ ducentarum circiter & 40. leucar. ambitu, leucas in longitudinem 78. patet: in latitudinem 44 atque à Cori promontorio, avulsa fretô vadosô Piscariæ, quam appellant, ora prætenditur, cæli clementiâ, soli ubertate, & copiâ fluminum aquarumque perennium, ut primorum parentum sedes olim perhibeatur fuisse. Hinc *Tenarisin* Indis, i. e. terra delitiarum. Sunt sylvosi montes, ad effigiem theatralem inflexi, qui vastam planitiem oblongô circuitu in caveæ formam includunt: quorum unus in arduam & subjectam altitudinem penè 7. leuc. exsurgit: habetque in summo æquatam agri planitiem, ex cujus medio bicubitale saxum eminens ad instar mensæ, vestigium demonstrat impressum inclyti sanctitate viri, quem ex Indiæ regno Deli, quondam in ea loca venisse tradunt, ut gentem superstitionibus deditam fabulosis, ad unius Dei cultum religionemque traduceret: Et tantæ est venerationis locus, ut à leucis amplius mille omnium ordinum peregrini, ac præsertim Jogues, illuc pietatis causâ contendant, ingenti labore: siquidem præter cæteras itineris difficultates atque pericula, in ejus etiam montis cacumen nonnisi per adactos clavos ferreasque catenas ascensus est. Hæc universa insula in septem Satrapias vel regna dividitur: estque ad omne commercium, vel frequentiâ portuum, vel ipsâ loci regione imprimis accommodata. *Natal. Metel.* Vix 60. leuc. à Comorini promontor. Regna sunt Candex, præcipuum, Columbi, Chilai, Cettavacæ, Jalæ, Batticalæ & Jafanapatani. Sed Columbi arx & aliquot aliæ in littore subiêre Batavis, à paucis annis. Vide *Taprobana*. *Baudrand.* Cluver. *l.* 5. Maffæus, *l.* 3. Davity, *descr. Asiæ p.* 860. De propagatione Christianæ fidei in hac Insula aliquid dicemus infrà, voce Jafanapatanum. Addo, quòd Insula, in circuitu complectitur 240. milliar. spiratque è longinquo odorem suavissimum, quem advenæ ad tertium & amplius milliare in mari jam sentiunt, ob cinnamomi, quod profert, abundantiam, quô aromate etiam potissimùm eminet. Montem habet, quem *Pico d' Adám* vocant, quòd Adamus ibi sepultus molitâ gentis superstitione creditur: hujus vestigia rupi impressa & sacello quodam nunc tecta advenis ostendunt. Incolæ ut plurimùm ad extremam perveniunt senectam, cujus causam Saarius ascribit masticationi certæ alicujus radicis; alii in aromatico odore, quô insula donata est, sitam putant. Quid hujus Insulæ causâ gestum sit inter Lusitanos & Belgas, latè prosequitur, Joh. Jac. Saarius in *Itinerar. suo, cui titulus: Ostindianische Funfzehenjahrige Kriegesdienste*; cui si placet, adde Georg. Spilbergium *Itinerar.* Bochart. *Geogr. Sacr. part.* 1. *c.* 46. &c.

CEYX, Rex Trachiniæ, Luciferi fil. & Alcyones maritus, qui cùm ob fratris causam, in accipitrem mutati, ad Clarium oraculum consulendum ire vellet, diu ab uxore sufflaminatus est. Cùm verò illi promisisset, se intra duos menses rediturum, abire permissus est; sed in Ægæo mari tempestate deprehensus naufragium fecit, ibique amissâ navi submersus, promissis stare non potuit: Uxor autem, cùm quotidie Diis pro viri salute vota solveret, noctu per somnium monita est, maritum periisse. Manè igitur experrecta, ad litus, unde maritus solverat, accessit, & dum infortunia sua quereretur, cadaver in mari longius aspexit. Quod cum mariti esse cognovisset, ac per undas ad illud exilire vellet, Deorum commiseratione in Halcyonem conversa ad os mariti advolavit, qui oscula uxoris sentiens, in avem ejus nominis commutatus est. Ovid. *l.* 11. *Met. fab.* 8. 9. 10. Patruus Chiones, cui Diana linguam sagittâ trajecerat, unde pater Dædalion de rupe in præceps iit. Ipse autem ad Oraculum, &c. *Merer.*

CHA, nomen herbæ apud Sinenses nobilissimæ & potionis inde confectæ, saluberrimi usus; à cujus præstantia & copia inprimis urbs *Lucheu* commendatur, in provinc. Nankinga. Sed & ad civitatem *Pingyue* in provinc. *Queicheu*, folium *Cha* optimum. Foliculum est omnino illi simile, quod rhus coriaria profert, imò illius quandam esse speciem nemo dubitat amplius, non tamen sylvestre illud, sed cultum, non arbor, sed virgultum est, in ramulos varios, aut virgulas potius, se diffundens: nec flore admodum differt, nisi quòd hujus albedo nonnihil magis in flavedinem declinat. Æstate primum florem emittit, levi odore fragrantem, sequitur bacca viridior, mox nigricans. Pro potione *Cha* coquenda expetitur folium primum vernum ac mollius, quod studiosè ac sigillatim unum post alterum manu carpunt, mox in ferreo cacabo, tenui ac lentô igni aliquantulum calefaciunt, deinde supra stoream subtilem ac lævem manibus propellendo involvunt, atque involutum iterum exponunt igni ac denuo confricant, donec intortum rursus & conglomeratum planè siccum sit. Id servant in vasis plerunque stanneis ab omni humiditate diligentissimè & evaporatione custoditum: quod cùm in bullientem aquam conjicitur, etiam post diuturnam asservationem, ad pristinum virorem redit, seque expandit, aquam odore suavi, si optimum est, saporeque non ingratô, præsertim ubi assueveris, ac colore subviridi, inficiens. Cujus calidi potus vires ac virtutem multis deprædicant Sinenses, qui eô noctu ac interdiu frequentissimè utuntur, hospitesque excipiunt. Illi verò potissimum ascribunt, quòd Sinenses podagram & calculum nesciunt. Post cibos sumtum, omnem indigestionem & stomachi cruditatem tollit: maximè enim concoctionem juvat, quin & ab ebriis adhibetur, levamen iis, novasque ad potitandum vires addit, adeoque & crapulæ omnes molestias levat; exsiccat siquidem & abstergit superfluos humores, ac vigilare cupientibus, somniferos vapores expellit, oppressionemque somni, studiis vacare volentibus, arcet. Vascula, quibus tanquam aptissimis ad diluendum potandumque suum *Cha* Sinenses utuntur, figlinâ arte fiunt, in civitate *Guiling* ejusdem provinciæ, quæ hanc ob causam nomen hoc, *Terra gloria* Latinè, accepit. Præferunt vascula hæc Kiangsiensibus porcellanis, licèt splendidioribus magisque diaphanis, quòd saporem aliquem ac odorem potui tribuunt, Sinensibus maximè expetitum: Unde maximi apud eos fiunt, totaque civitas eo ut plurimum in opere occupatur. Veneunt magnô pretiô nonnulla eorum, ac Lusitaniæ Estremosia vel superant vel æquant. Ipsius verò *Cha* tanta varietas ac præstantiæ discrimen est, ut libræ pretium apud ipsos Sinenses ab obolo ascendat ad duos pluresve aureos, &c. Auctor Anonymus *Sinæ & Europæ*, *c.* 30. & 32.

CHAA, inquit Strabo *l.* 8. Peloponnesi urbs Lepreo vicina, ubi Ephesius campus jacet. Hujus Chææ causâ bellum inter Arcades & Pylios conflatum plerique ajunt.

CHABACA, Sidenes Cappadociæ regionis urbs. *Strabo.*

CHABAR, Veneris nomen apud Saracenos, vide ubi de his infrà.

CHABARENI, populi περὶ Κυλίκων εἰρήνης, qui peregrinorum, quibus potiti fuerint, mamillas crudas edunt, & pueros devorant. Steph. *ex Eudoxo.*

CHABARIM, Hebræis titulus honoris, quasi dicas *Socios*, *Collegas*, scil. Sapientum, de quo vide Rabbi Davidem Ganz, *Chronol. Rerum & Dictorum sub Templo secundo*, ad ann. 768.

CHABAS, fil. Attilæ, dum de successione cum fratribus Ellaco & Dinzione contendit, ab Ostrogothis junctis Ardarico Gepidarum Regi, victi omnes è Pannonia in Barbariam repulsi sunt, A. C. 455. Jornandes *de rebus Goth.*

CHABERIS, urbs & fluv. Indiæ intra Gangem. *Ptol. Mabra Negro*, *Calapate Castaldo*. Uterque videtur divinare.

CHABES, Senis Comici nomen, è tribu seu municipio Phlyis, Schol. in Aristoph. *Vesp.* Alii scribunt *Chades*, Χάδης.

CHABINUS, Arabiæ Felicis mons. *Diodorus.*

CHABLASII, Arabiæ populi Nabathæis proximi. *Dionysius.* De nomine Bochartus, *Phaleg l.* 4. *c.* 11. Sabthæ succedit *Chavila* Ptolemæo prorsus ignota, cæteris non item; quamvis nomine tam deformatô, ut penè fugiat perspicacissimos. Nam pro *Chavilæis* Eratosthenes habet *Chaulotæos*, apud Strabon. *l.* 16. Dionysius *Chablasios*, Festus Avienus *Chavlasios*: Priscianus *Chalbasios*. Plinius, *l.* 5. *c.* 11. omnium optimè *Chaveleos*. scripserat, quod scribarum imperitia mutavit in *Chauleos*. Nimirum deducit ab Hebræo חוילה *Chevila*. De situ, Eratosthenes apud Strabonem dicit, Felicis Arabiæ ab Heroum urbe Babylonem usque adjacere Nabathæos, *Chaulotæos* & Agræos. In Dionysio iidem populi à Libano ad mare Persicum eôdem ordine proponuntur, Nabatæi nimirum, & Chablasii, & Agrees.

CHABOR, vel CHABORA, fluvius & mons Asiæ, quorum hic *Gulap*, ille *Copu\[sa\]*, hodie *Castaldo* & *Ortelio*. *Ptolemæo* ὁ Χαβώρας ὄρος, quem ponit inter Mediam, & Assyriam, ubi tabulæ perperam habent *Chaatras*. Hic fluv. oritur in confiniô Armeniæ majoris ex monte Masio, & per Mesopotamiam labitur, ubi auctus aliquot fluviis in Euphratem se exonerat, infra Tapsacum urbem prope Circesium oppid. è regione Arabiæ desertæ 30. milliar. infra Nicephorium. *Baudrand.*

CHABOTIUS Petrus Gualterius, Picto, Vir eruditione, probitateque inclytus, continentiâ & abstinentiâ omnibus aliis exemplo fuit; Edidit *Expositionem analyticam & brevem in omnia Q. Horatii Flacci Poemata*. Obiit A. C. 1598. ætat. 82. cœlebs. Jan. Jac. Boissardus *Vitis* 50. *Virorum doctrinâ illustrium.*

CHABOTIUS Philippus, vide *Philippus.*

CHABRIA, vicus Ægypti prope Arabiam. Strabo, *l.* 17.

CHABRIAS, Atheniensis Philosophus & Imperator inclytus. Hic dicere solebat, *Terribiliorem esse exercitum cervorum duce leone, quàm leonum duce cervo.* Insigni stratagemate, Bœotiis auxilio missus, contra Agesilaum, in prælio prope Thebas, victor. In Europa & Ægypto, rebus sæpissimè præclarè gestis, Nectanebum restituit, Evagoræ suppetias tulit. Obiit, annô ante bellum sociale,

in portu Chii Insul. quam obsidebant Athenienses, Corn. Nepos, *in ejus vita*, Diodor. *l.* 16. Ejus quoque Demosthenes, cùm sæpe *in orationibus* meminit, tum *in oratione adversus Leptinem* pluribus res gestas persequitur, & in ejus laudes digreditur.

CHABRIS, unus è senatoribus Bethuliæ urbis, Judith. *c.* 8. *v.* 9.

CHABRIUS, Macedoniæ fluv. *Ptol.* Oritur in Bisaltia regione, dein rigatis Amphaxiti & Paraxia regiunculà, auctusque fluviis aliquot, in sinum Thermaicum se exonerat, ex adverso Pydnæ. *Chabria Brietio.*

CHABUATA, Arabiæ Felicis urbs. *Ptol.*

CHABUL, nomen civitatum earum, quas Solomon dedit Hiramo Regi Tyri in terra Galilææ. 1. Reg. *c.* 9. *v.* 13. h. e. *displicentes*, vel *lutea*. Lege *Cabul.*

CHADABULA, apud Gullielmum Armoric. *de Gestis Philippi Aug.* *A.C.* 1202. *Tribus lapidibus magna petraria, quæ* Chadabula *vocabatur, emissis*: Petrariæ seu ballistæ majoris species est, *cabulus* Wilh. Britoni, *Philipp. l.* 7. Vide *ibi.*

CHADACA, Albaniæ oppid. *Ptol.*

CHADÆ, Arabiæ Felicis populi. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

CHADENI, Scandinaviæ, sive Scandiæ populi, quos *Ortelius Norwegger*, sive *Finmarcher* esse putat. *Cadeni Brietio*, in parte Boreali Norvegiæ, ubi nunc præfectura Vardhusiana, prope promontor. Boreale.

CHADISIA, urbs Leucosyrorum. *Stephan.* quem vide. Cives *Chadisii*. *Chadisia* quibusdam, oppid. Paphlagoniæ, in confinio Cappadociæ, in ora Ponti Euxini, & sinus Amaseni, inter Amasum ad Occasum, & ostia Iridis fluv. ad Ortum, 50. milliar. à Themiscyra in Occasum. *P. à Vico.*

CHADRAMOTITÆ, populi juxta Indicum sinum. *Stephan.*

CHÆANITÆ, populi ad Caucasi montis radices septentrionem versùs. Strabo, *l.* 11.

CHÆMÆ, Germaniæ populi. *Ptol.*

CHÆNIDES, Sarmatiæ Asiaticæ populi. *Ptol.*

CHÆREAS, nomen viri, 2. Macchab. *c.* 10. *v.* 32.

CHÆREAS, Historicus, vel potiùs nugator fuit, uti & Sosilus, quorum utriusque meminit Polybius, *l.* 3. *Mihi quidem*, inquit, *non pro historiis scripta eorum videntur haberi debere, sed pro fabulis ex officina alicujus tonsoris aut vulgi fæce profectis.* Item Dux militum, Ptolemæô desertô, ad Antiochum se contulit. Idem, *l.* 5.

CHÆREAS, Comica videtur fuisse persona, apud Aristoph. *Vesp. p.* 480. Eupolis in Βάπταις Chæream ut inquilinum exagitat, cujus filius in Aristoph. *Vesp.* perstringitur, non solùm ut illegitimus civis, sed ut meritorius puer & cinædus.

CHÆREAS, nomen centurionis, qui C. Caligulam Imperatorem occidit. Vide ibi.

CHÆRECLA, Pentapoleos in Africâ regione urbs. *Ptol.* & *Ammian. Marcellin.*

CHÆREDEMUS, frater Epicuri, in cujus honorem hic tractatum *de Diis*, titulô *Chæredemus*, composuit. Diog. Laërt. *in Epicuro, l.* 10. Gassend. *in vita ejusdem, l.* 1. *c.* 1. 8. & 11.

CHÆREDEMUS, qui Equum durateum Athenis in arce posuit. Vide Scholia in Aristophanis *Aves* 595. *F.*

CHÆREMON, Poëta Comicus, Socratis discipulus. Aristoteles, *in Rhetoricis*, ejus Pentheum celebrat. In fabula Hippocentauro, omne metrorum genus miscuit. Meminit *Athenæus*, uti etiam Urei, & Alphesibϖæ, pluresque fabulas ejus recenset *Suidas*: atque addit, diversum ab eo esse Hieroglyphicorum scriptorum. Voss. *de Poët. Græc. c.* 6. *p.* 41. Ῥαψῳδίαν hinc Poëma ejus Aristoteles dixit, Καθάπερ Χαιρήμων ἐποίησεν Κένταυρον, μικτὴν ῥαψῳδίαν ἐξ ἁπάντων τῶν μέτρων οὐκ ἤδη καὶ ποιητὴν προσαγορευτέον. Non quòd à Rhapsodis vulgò caneretur, sed quòd ex variis metris, veluti cento, consutus esset. Salmas. *ad Solin. p.* 868. Vide quoque infrà in voce *Rhapsodia.*

CHÆREMON, Ægyptius, sub Augusto, præceptor Dionysii Alexandrini. Ælii Galli in Ægypto sectator, Philosophiam & Astronomiam docuit, nimiâ superbiâ omnibus contemtui. *Hieroglyphica* scripsit, & *memorabilia Ægypti*: ubi, de Phœnicis avis vita, peculiarem fovet sententiam. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 2. *p.* 164. 165. ubi eum etiam *de Cometis* scripsisse asserit.

CHÆREPHON, Tragicus patriâ Atheniensis, Philippi Macedonis temporibus vixit, ut est apud Ulpianum Rhetorem, quod arguit, eum fuisse Socrati & Demostheni familiarem. Hic *Vespertilio* vocitatus fuit, quòd niger & exili voce præditus esset. Item Πύξινος *buxeus*, ob pallorem luridum, quem studiis immodicis contraxerat. Is de *Heraclidarum descensu* scripsit *Tragœdiam*. Mentio ejus fit apud Aristophanem *in Nubibus*, Athenæum, Philostratum *in Sophistarum vitis*. Ab hoc vel alio natum proverb. *Nihil à Chærephonte differt*, in macilentos & pallentes. Erat enim pallidus, ut dictum, ut qui Philosophiæ operam daret, & literis incumberet. Cujus etiam vel alterius, incredibilis iracundia abiit in proverb. *In Palladis vestigiis nihil Chærephontis gubernabo.*

CHÆRES, Rex Thinitarum XIV post Sethenem, ante Nepher-Cherem, regnavit annos 17. Saophe apud Thebanos & Menchere, apud Memphitas rerum potitis: vide Joh. Marshamum ex *Manethone.*

CHÆRESTRATA, mater Epicuri, nobilissimô genere nata. Diog. Laertius, *in Epicuro, l.* 10. Gassend. *in eod. l.* 1.

CHÆRINTHUS, puer admodum insignis facie, & candore, sed qui seipsum prostituit. Horat. *l.* 1. *Sat.* 2. *v.* 81.

Sit licet hoc Chærinthe tuum. ——

Meminit & Chærinthi cujusdam Tibullus, *l.* 2. *El.* 2. *v.* 9.

CHÆRIS videtur quoque Grammatici nomen, citati ab auctore Scholiorum in Aristophanis *Ranas*, *Act.* 4. *sc.* 2. Vide in *Vesp. p.* 478. *l.* 1.

CHÆRIS, Citharœdus sive tibicen nihili, de quo Aristoph. *initio Acharnens.* ejusque Schol. *p.* 371. *B.* Fuit verò Thebanus, de quo plura, *p.* 415. *F.* 1. Item *p.* 582. *A. in Aves*, ubi addit, quòd sponte convivis se ingesserit.

CHÆRONIA, & CHÆRONEA, seu CHERRONEA, Bœotiæ urbs, ad Cephissum fluv. Plutarchi patria. Priùs *Arne* dicebatur, testibus Pausaniâ, *l.* 9. paulo ante finem, & qui amat non rarò buculâ (quod ajunt) Pausaniæ ætate, Stephanô Byzantiô, *l.* 22. περὶ πόλεων. Utriusque verba hæc sunt: Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ πόλις Ἄρνη τὸ ἀρχαῖον. Meminit ejus Homerus *in Catalogo Il.* β. *v.* 507.

Οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην εἶχον.

Itemque Lycophron,

Ἄρνης παλαιᾶς σπέρμα, Τεμμίκων ἄκροι;
Arnæ veteris propago, Temmicum duces.

Posteà verò suum in eam nomen Chæron transfudit, teste Stephanô, Χαιρώνεια πόλις ἣ πρότερον Ἄρνη, ἀπὸ Χαίρωνος, quisnam ille Chæron fuerit, indicabit Pausan. *in Bœoticis*, Τὸ δὲ νῦν σφισι Χαιρωνεῦσιν ὄνομα γενέσθαι (λέγουσιν) ἀπὸ Χαίρωνος, ὃν Ἀπόλλωνός φασιν εἶναι. Id ipsum tantùm non conceptis verbis declarat ipse Plutarchus, in Περὶ πολυπραγμοσύνης. ubi etiam causam immutati nominis indicat: Ὥσπερ τὴν ἐμὴν πατρίδα φασὶ ζεφύρῳ πρότερον κεκλιμένην, καὶ τὸν ἥλιον ἑσπέριον ἀπὸ τοῦ Παρνασσοῦ δεχομένην, ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς τραπῆναι λέγουσιν ἀπὸ τοῦ Χαίρωνος, i. e. *Quomodo patriam meam vento, qui flat ab occasu, prius obversam, & Solis decumbentis radios vesperi ex Parnasso admittentem, in Ortum à Chærone conversam ferunt.* Vult indubiè à Chærone, cui suam salubritatem debebat, postremò nomen obtinuisse. Falsus est igitur Apollodorus, dum scribit, *rerum Bœoticarum l.* 2. Chæronem hujus urbis conditorem extitisse: Λέγεται δ' οἰκιστὴς γενέσθαι τοῦ πολίσματος Χαίρων. Non fuit οἰκιστὴς Chæroneæ, sed potius ἀνοικιστὴς, ἢ ἐπανορθωτὴς, & quasi δευτεροκτίστης, ut Apollinis filium decuit. Utut sit, certè Chæronea erat etiam ætate Plutarchi angusta, & civium paucitate ignobilis, quippe quæ vel unius absentiâ imminutionem sensibilem, neque contemnendam patiebatur. Id quod ipse, *l.* 5. βίων παραλλήλων clarè manifestat, ἡμεῖς δὲ μικρὰν οἰκοῦντες πόλιν, καὶ ἵνα μὴ μικροτέρα γένηται φιλοχωροῦντες. Neque actis retro seculis major, aut illustrior fuit. Plut. *in Cimone*: Ἅτε δὴ καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν λεπτῆς περιούσης, καὶ διὰ μικρότητα καὶ πενίαν παρορωμένης, i. e. *Quippe patriæ nostræ tenues id temporis* (ætate Luculli) *res erant, & suâ cum inopiâ tum exilitate despicatui habebatur.* Neque sub Augusto fortunâ meliore usam vel hinc disce, quòd Chæronenses, ceu vilissima mancipia, omnes præfinitum tritici modium humeris deferre ad mare, etiam flagellis, quò citius maturarent, vapulare jussit, sub Actiacam pugnam M. Antonius. Duo verò præcipuè Chæroneæ nomen apud posteros illustraverunt: unum par eximium Philosophorum Plutarchus, & Sextus ejus nepos: alterum insigne prœlium, quô Philippus Alexandri pater, debellatis ad Chæroneam Atheniensibus, Bœotis, & Corinthiis Græciæ dominus evasit. Strabo, *l.* 9. Χαιρώνεια δ' ἐστὶν Ὀρχομενοῦ πλησίον, ὅπου Φίλιππος ὁ Ἀμύντου μεγάλῃ μάχῃ νικήσας, Ἀθηναίους τε καὶ Βοιωτοὺς καὶ Κορινθίους, κατέστη τῆς Ἑλλάδος κύριος. Sita fuit media ferè inter 2. sinus Maliacum & Corinthiacum, & ab utroque tricenis mill. pass. distabat, Heliconi & Parnasso quàm proxima, dextro margini adsita Cephissi amnis, in occiduis, & extremis Bœotiæ limitibus. Id quod etiam Thucydides expressè testatur, *l.* 4. Ἔστι δὲ ἡ Χαιρώνεια ἔσχατον τῆς Βοιωτίας, πρὸς τῇ Φανοτίδι τῆς Φωκίδος. *Ruældus. Nic. Lloydius.* Hic & Mithridates à Sylla superatus. Nunc vix rudera supersunt. 12. milliar. distabat à Coronea & Copiade lacu, in Occasum. *Baudrand.*

CHÆTÆ, Paraxiæ regionis in Macedonia urbs *Ptolemæo*, Scytharum extra Imaum gens quoque apud *eundem*. Inter Issedones & Massagetas, versùs Aozacum montem & Chitacum lacum. Aliis sunt *Civia* & *Gita*, erantque in eo tractu, ubi nunc pars Borealis Turchestaniæ.

CHAGANUS, Rex Avarum vel Hunnorum, sub Mauritio Imperatore Thraciâ vastatâ, à Prisco pulsus, Theodori Medici suasu, pacem iniit. Mox violatis induciis reversus, dimidiam exercitus partem cum septem filiis eôdem die peste amisit. Contra Heraclium Imperatorem iterum hostilia induens, Constantinopolim obsidere voluit, sed divinitus inhibitus est. Niceph. *l.* 18. & 19.

CHAGANUS Theodorus, à Carolo M. prope Carinthiam sedes petiit, contra Bohemos. Vide etiam *Caganus.*

CHAGIGA, חגיגה, apud Hebræos, in Paschali festo, victima, seu pars victimæ, dicta est, quæ unà cum agno Paschali mensæ imponebatur, cujusque esus differri poterat in posterum diem, ut pacificorum omnium, Levit. *c.* 7. *v.* 16. & *c.* 19. *v.* 6. Vide Maimonidem *de Oblat. Paschatis*, *c.* 10. *sect.* 12. 13. 14.

CHAI, circa Phasim fluv. gens. Diodor. Sic. *l.* 14.

Rabbi CHAJA Raba, partim doctor Misnæ, partim Gemaræ, scripsit *Tosiphtot*, ann. 3979. juxta calculum Rabbi *Davidis* Ganz, *Chronologia Rabbinorum sub Templo II.*

CHAJOT, vide *Isaac Chajut.*

CHAIPHA, oppid. in pede montis Carmeli situm, circa quod & Carmelum, purpurarum præcipua ubertas, quamvis purpurariæ piscationis locus hinc Scalas usque Tyriorum patuerit stadiis circiter 230. Quò referendum, quòd in Goil. Tyrio *Caipha* vetus nomen fuit *Porphyria*. Ut eadem fuerit, quæ Phœniciæ Πορφυρεών, apud Stephanum, ex Polybii *l.* 5. tanquam à purpuræ piscatione factô nomine. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. posterior. l.* 5. *c.* 8.

CHAIRUS, Arabum linguâ Babylonem significat. Coel. Rhodig. *l.* 8. *c.* 21.

CHALÆON, urbs Locrorum. Thucyd. *l.* 3. *Steph.*

CHALÆON, Bœotiæ portus, à quo 7. mill. pass. introrsus liberum oppid. Delphi sub monte Parnasso. Plin. *l.* 4. *c.* 3.

CHALAK, vel HALAK, mons sine arboribus. Jos. *c.* 12. *v.* 17.

CHALAL, *i. e. consummatio*, vel *totalitas*, aut *quasi nox*, vel Syriacè *corona*, nomen viri. Esdr. *c.* 10. *v.* 30.

CHALAMA, civitas Persidis, quæ & Ctesiphon.

CHALAMBRII, equi à loco Libyæ sic appellantur. *Hesych.*

CHALAPETIS, Susianæ regio. *Ptol.*

CHALASTRA, urbs Macedoniæ in Bottiæa regione, ad Thermeum sinum. Inde *Chalastricum nitrum*, Plin. *l.* 31. *c.* 10. *Hecatæo* urbs est Thraciæ. Quid nunc sit, non constat. *Baudrand.*

CHALAZIAS Lapis, memoratur Plinio, *l.* 37. *c.* 11. *Chalazias grandinum & colorem & figuram habet, adamantina duritia. Narrant etiam in ignem addito manere suum frigus.* Et Solino, *c.* 37. *Chalazias, grandinis & candorem præfert & figuram duritia robustissima & inviola.* Χαλαζίτην Geoponicorum Eclogæ vocant, sic dictum ajentes, quòd *grandinem* (quæ Græcis χάλαζα) imminentem avertat ac depellat: Ἐν ταῖς λίθοις χαλαζίτην ἔχε καὶ ὅταν ἴδῃς τὴν χάλαζαν, πρότεινε αὐτὸν καὶ ἀποστραφήσεται, *Repertum Chalaziten lapidem habe, & cum grandinem videris, concute illum, sic ea avertetur.* Recentiores Græci χαλάζια vocarunt margaritam, non tamen à *grandinis* figura, ut videtur, sed à similis *granis*, quæ Græcis χαλάζια. Hinc Androsthenes de margarita, apud *Athenæum*, Ἰ' ἐστι λίθος ἐν τῷ ὀστρέῳ ἐν τῷ σαρκὶ ὥσπερ ἐν τοῖς ὑείοις κρέασιν ἡ χάλαζα. Et Librum ἀνέκδοτον, inscriptum μέθοδος εἰς τὸ ποιῆσαι μαργαρίτην ἢ χάλαζα, *Methodus rotundam efficiendi grandinem*, h. e. margaritam, se habere notat Salmas. *ad Solin. p.* 718. Ut enim in carne suis alba grana inveniuntur, quas Græci χαλάζια appellant; ad eam formam in carne ostrei reperiuntur uniones, &c. Idem, *p.* 1125.

CHALCÆA, Cariæ urbs, Strabo, *l.* 17. Alia Libyæ *Polyhistori*, quem valde reprehendit Polybius, *l.* 12. non civitatem esse scribens, sed æ̈rarias officinas. Alia Phœnicum, alia Laristææ. *Chalce* Thucydidi, *l.* 6. *Theophrastus* eam *Chalceon* vocat, *Theopompus Chalceas* pluraliter. *Steph.* Chalce urbs Libyæ. Vide Bochart. *de Phœn. colon. l.* 1. *c.* 24. *Nic. Lloydius.*

CHALCÆA, festa aliô nomine *Athenæa* dicta, Vulcano dicata, quæ à cerdonibus tantùm aut operariis & fabris præsertim celebrabantur. Cœl. Rhodig. *l.* 19. *c.* 9.

CHALCANTUM, vide *Calchantum.*

CHALCE, insula cum oppido circa Rhodum. Plin. *l.* 5. *c.* 31.

CHALCE, œcus Palatii Constantinopolit. apud Poëtam Byzantinum, laudatum Casaubono *ad Spartian. in Hadriano*, *c.* 23.

CHALCEDON, quæ CHALCEDONIA Livio, urbs antiqua, an. post Romam 148. condita, Archiepiscopalis, cujus Ecclesia Metropolit. Conciliô ibi habitô, de quo infrà, dicta est: Bithyniæ in ora ex adverso Byzantii, unius milliariô distans: Bosporô intercedente, septendecim annis condita ante Byzantium à Megarensibus. Oraculi ambage *Cæcorum urbs* Plinio dicta, *l.* 5. *c.* 32. quod priores illuc advecti, parum visâ locorum utilitate, pejora elegissent. Strabo, *l.* 7. Amm. Marcellin. *l.* 26. Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 63. Vide infrà. Turcis *Calcitin*, *Rimoô* teste. *Marsius Niger* tradit, interiit reædificatam, & à Junioribus *Cacelma* nuncupari. *Station* ex ea facit hodiè *Alphun. Adrian.* Sed Davity hanc, Turcis *Iscodar*, Chrysopolim vult esse: *in descr. Asiæ part.* 1. *p.* 13. *Petrus Gyllius* prodit hodiè exiguum vicum esse, sine monium vestigiis. *Steph.* Hanc, ut dictum, Megarenses condidère, *Cæci* appellati, quòd non potius oppositum litus elegère, in quo sita est Constantinopolis optimô locô. Hic olim magna Synodus 630. Episcopor. celebrata est, A. C. 451. quæ quartò locô inter octo numeratur, quibus Romana Ecclesia præcipuum honorem impertitur. Huic Martianus, cum Pulcheria Augusta, præerat; ubi Eutyches & Dioscurus damnati, decretumque Mariam Θεοτόκον appellandam. Porro Clericis prohibitum, ne secularibus negotiis se immiscerent, aut in duabus Ecclesiis ministrarent. Porro Sedes Urbis Antiochenæ & Alexandrinæ prælata, & ut secundas à Romana obtineret, statutum: cui decreto Leo Episcopus Romanus restitit, ortô inde infelici, *de Titulo Universali*, certamine, &c. Euagr. *l.* 2. *c.* 18. Zonar. *tom.* 5. Niceph. *l.* 15. *c.* 2. Acta Concilii *tom.* 4. *Liberatus*, *Prosper*, &c. Claudian. *de* 4. *Consul. Honorii*, *v.* 177.

Bosporus adversam patitur Chalcedona terrai.

Idem, *l.* 2. *in Ruffin. v.* 55.

Et Chalcedonias contra despectus arenas.

Nic. Lloydius.

CHALCEDON, fluviolus, qui in Propontidem effluit, unde urbs nomen sumpsit, hodiè accolæ *Potamon* vocant, *Thevetus* scribit eum hodiè *Chalcedoni* vocari.

CHALCEDON, Græcè χαλκηδών, gemma memoratur Apocalypseos, *c.* 21. *v.* 19. ubi inter duodecim fundamenta novæ Hierosolymæ, tertiô locô ponitur χαλκηδών. *Chalcedonius* veteri Interpreti: Quem dictum esse ab *Chalcedone* supra Chrysopolim refert, ex iis, qui *Bithynica* scripserunt, *Arethas*, & colore similem facit carbunculo; sed confundere videtur τὸν Καρχηδόνιον λίθον, qui Carbunculi genus est, cum τῷ Χαλκηδονίῳ, quod ob magnam utriusque nominis affinitatem proclive fuit. Nam & Χαλκηδόνιος perperam scribitur apud *Epiphanium*, pro Καρχηδόνιος; & *Carchedonii* smaragdi, apud *Plinium* pro *Calchedoniis* vel *Chalcedoniis*. Quid verò propriè fuerit Veterum *Chalcedonius*, non adeò liquet. Certè præter *Chalcedonios smaragdos*, (omnium vilissimos & minimos) quorum meminit Plin. *l.* 37. *c.* 5. *Chalcedonia jaspidis* apud eundem, *l.* 37. *c.* 5. extat mentio, ubi colores & genera patriasque jaspidum recensens, dicit Chalcedonem turbidam Jaspidem mittere, *Amisos Indicæ similem mittit, Chalcedon turbidam.* Qui fortè lapis est, quem recentior ætas absolutè *Chalcedonium* appellavit. Omnia namque satis aptè conveniunt. Marbodeus *in Dactyliotheca* scribit, Chalcedonem lapidem hebeti pallore refulgere; inter hyacinthum & beryllum: quam jaspidem Chalcedoniam esse planè liquet. Addit,

Hæc species lapidis tantùm tricolor reperitur.

Ubi notant Interpretes primum colorem *Chalcedonii* sapphirinum esse, secundum fulvum & pallidum, tertium permixtum rubro. Sic & jaspidum multi colores & infinitæ penè species: inter quas & lardii lapidis quædam colorem habent, nonnullæ etiam onychis: unde non mirum, quod *Chalcedonius*, quæ species Jaspidis est, non multum ab onyche gemma nonnullis differre dicatur. Longius vero illi aberrant, qui *Chalcedonium* hodiernum Veterum onychitem esse contendentes, onychitem in Germania erui, atque ex illo fieri globulos precales, capulos & mortariola, referunt: nam gemma marmor non est; nec onychites, sed *Chalcedonius*, in Germania reperitur, ubi multa illa gestamina ex eo excuduntur, *Cassidonio* vulgo appellant. Salmas. *ad Solin. p.* 561. Hinc de Westria Auctor Anonymus Sinæ & Europæ, *c.* 30. *Montes habet puerimè achate, jaspide*, Chalcedoniô, *at eo viliore, prægnantissimos: Hinc fiunt manubria gladiis, catini, pateræ, armillæ, salinæ, cochlearia, globuli, columnulæ, ovalia arte conjecunda & quidquid ingeniosus materia potest inducere politor. Id verò oculis jucundum, ea omnia vel unô vel pluribus spectari coloribus, atrò, fuscò, purpureò, languenti, viridi, cæruleo, lividò, candidò, sanguineò, cinereò, ubi puncta & venulæ inseruntur; ut animum rapiant in admirationem architectricis naturæ, præsertim ubi ea imitatur herbidum solum, & filamenta confusa musci, aut capillamenta humo repentis graminis, sive splendidius, sive obscurius.* In Musæo Kircheriano *Chalcedonius*, ex montibus *Ruffoli*, territorii Volaterrani in Hetruria: item tabellulam *Chalcedonii* glaucam, ex Catanæ in Sicilia territorio, adservari, tradit Georg. de Sepibus *in descript. ejus p.* 42. Vide quoque suprà *Carchedonius.*

CHALCEDONENSIS, cognomen Justiniani Imperatoris de quo vide infrà voce *Melchitani.*

CHALCEDONIA, particularis quædam regio Bithyniæ. *Natal. Metel.*

CHALCENTEROS, Didymi Grammatici cognomen ob indefatigabile studium sic dicti, Cœl. Rhodig. *l.* 19. *c.* 9.

CHALCENTERUS, cognomen Didymi Alexandrini Grammatici, apud Hieronymum *in Ruffin.*

CHALCETERIUM, Cretæ civitas. *Steph.*

CHALCIA, insula una Cycladum. Plin. *l.* 4. *c.* 12. *Charel Negro.*

CHALCIDENE, fertilissima Syriæ regio. Plin. *l.* 5. *c.* 23.

CHALCIDENSES vocat Strabo, qui Isthmum Ioniæ incolunt; qui est inter Tejum & Erythras urbes. Populi sunt etiam, circa Phasim fluvium, Diodoro, *l.* 14.

CHALCIDES, novæ Academiæ Philosophus, Timæum Platonis commentariô illustravit. Voss. *de Sectis Philos. c.* 16. §. 12.

CHALCIDIA, urbs teste *Festô.*

CHALCIDICA, regio Macedoniæ. *Ptol. Jamboli Castaldo.* Est & Syriæ regio, in qua est Chalcis urbs, eidem *Ptol.* Thraciæ quoque *Stephano*: Chalcidensium etiam in Thracia meminit Thucyd. *l.* 2.

CHALCIDICUS, mons Siciliæ. *Steph. S. Riti Fazello.*

CHALCIDIUS, nomen Gentile, etiam nomen Philosophi. Vide *Jamblicus.*

CHALCIOECUS, Minerva dicta est, vel quia domum haberet æneam, vel quia ex Eubœa Chalcidenses fanum construxerunt. Cœl. Rhodig. *l.* 19. *c.* 8. Vide Meursium *in Miscell. Laconic. l.* 1. *c.* 3. Ad hujus templum, Aristomenes, Messeniorum Dux, initiô belli Messeniaci II. ut hostes perterrefaceret, scutum, noctu Lacedæmonem veniens, adfixit, cum *Inscr.* Ἀριστομένης ἀπὸ Σπαρτιατῶν δίδωσι τῇ Θεῷ, *Aristomenem de Spartanorum manubiis dicasse Deæ*, Pausan. *l.* 4. In eandem ædem Pausanias Lacedæmoniorum Dux, proditionis suspectus, *confugit. Unde ne exire posset, Ephori valvas obstruxerunt, tectumque fani demoliti, quò facilius sub dio interiret*, Corn. Nepos, *Vita ejus*, *c.* 5. ubi, notante Keucheniô, in nummis antiquis apud Goltzium, Minerva hæc appellatur ΧΑΛΚΙΟΙ, estque Ἀθηνᾶ χαλκίοικος, quod alia numismata ΑΘΗ. ΧΑΛΚ repræsentant, vide & Suidam voce Χαλκίοικος. Eandem *Chalciœcida* appellatam, observat Beroaldus *ad Apuleji Milesiorum*, *l.* 10. Addo, simile fuisse Templum Delphici Apollinis, tradere Scriptores. Cùm enim ad primo nil nisi casa esset lauri ramis contexta; posteà ex cera apumque alis constructum, finxère Veteres: Nempe *Pteras*, nomen Architecti fuit, qui illud exstruxerat. Tertiò, ut durabilior ædes esset, totum ex ære factum est, quod cùm terræ motu, an incendiô, periisset; ex lapide quartò locô reædificatum est, à Trophonio & Agamede. Donec tandem, hoc itidem flammis consumtô, *Olymp.* 58. *an.* 1. Amphictyones, operâ Spintharı Corinthii illud denuo erexère, Pausan. *loc. cit.* Cæterùm licèt *Chalciœcus* propriè nomen Templi esset: interim frequentius ipsi Deæ tribuitur: quæ & *Chalciœtis*, & *Chalcidica* dicta est: an quia bellorum habebatur præses, in quibus armorum *æreorum* frequens usus, ferreorum nullus olim fuit. Ejus meminit Virg. *Æn. l.* 6. *v.* 17.

Chalcidicaque levis tandem super astitit arce.

Ejusdem non cultum modò, sed etiam nomen, divictis, à quibus primò illi hoc nomen, gentibus, recepère Romani, unde & Minervæ *Chalcidica* templum in 9. regione collocat *Onuphrius*: idque in plano, ut constat ex regionis situ. Meminit illius Dio, *l.* 51.

l. 51. de Augusto loquens, Ἐπεὶ δὲ ταῦτα διετέλεσε, τόν τε Ἀθήναιον καὶ τὸ Χαλκιδικὸν ὀνομαζόμενον, καὶ τὸ Βουλευτήριον, τὸ Ἰούλιον, τὸ ἐπὶ τῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τιμῇ γενόμενον, καθιέρωσε, *Deinde Minervæ templum, quod Chalcidicum vocatur, tum Curiam Juliam, in honorem patris sui factam dedicavit.* Vide Thom. Dempster. *Paralipom. in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l.* 1. *c.* 13. Cœl. Rhodig. *Antiq. lect. l.* 29. *c.* 8. Liv. *Decad.* 5. *l.* 7. &c.

CHALCIOPE, Æetæ Regis Colchorum filia, soror Medeæ & Phryxi uxor. Ovid. *ep. Helenæ ad Paridem, Heroid.* 17. *v.* 231.

Non erat Æetes, ad quem despecta rediret,
Non Ipsea parens, Chalciopeque soror.

Lege *Idyia.* & vide omnino doctissimum Nic. Heinsium ad locum. Val. Flac. *l.* 6. *v.* 479.

Cingitur arcanis Saturnia læta venenis,
Atque hinc virgineæ venit ad penetralia sedis,
Chalciopen imitata senû, formâque sororem.

CHALCIOTIS, Minervæ cognomen, quæ & Χαλκίοικος, ἡ Ἀθηνᾶ ἐν Σπάρτῃ, ὅτι χαλκοῦν οἶκον εἶχεν, ἢ διὰ τοὺς Χαλκιδεῖς τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ φυγάδας αὐτὸν κτίσαι, *Suid.* Vide *Chalciœcus.*

CHALCIS, cognomen heroinæ cujusdam, nomine *Combe*, quæ nupta viro centum pueros enixa est, unde Proverb.

Tanquam Chalcidica nobis peperit uxor.

Item locus profundus, & cavus ad montem Atho. *Steph.* Item urbs Scythiæ, unde *Chalcita*, & regio *Chalcitis*. Item urbs Arabiæ Felicis. Plin. *l.* 5. *c.* 26.

CHALCIS, Græcè Χαλκίς, nomen avis, ἀπὸ τοῦ χάλκου; quibusdam noctua est, quæ Græcis γλαύξ. Item piscis, & serpentis, quibus similiter non tam à patria, quàm à colore cœruleo, de quo diximus suprà in voce *Calcha*, illud hæsit. Et quidem *Chalcidem* ubique vocat *Plinius*, id serpentis genus, quod *sepem* alii dixêre, ex Græco σήψ. Nicander *in Theriacis*,

Σῆπα γε μὴν πεφύλαξο ὁμοίιον αἱμορόῳ ἀλύξαι.

Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1161.

CHALCIS, Oppidum primarium Eubœæ, quæ & ipsa quondam sic appellata, *ære primùm ibi repertô*, ut Plin. *l.* 4. *c.* 12. observat. Avulsa est à Bœotia, modicô interfluente Euripô, de quo posteà. *Sævissimè eam æstate candere* Colum. *l.* 1. *c.* 4. scribit. De nomine Bochartus, *l.* 1. *Chanaan, c.* 13. Nec à fabulosa Chalcide Asopi filia dicta videtur, nec à monte Chalcide, nec ab ære primùm ibi reperto, quæ fama est valdè incerta: Sed à Phœnicio חלקין *Chalakin*, quasi *divisiones* dixeris: Quia putatur Eubœa continenti quondam hæsisse, & maris irrumpentis impetu esse abscissa, inter Eubœæ Chalcidem, & Aulidem Bœotiæ, quæ tam angustô fretô ab invicem divisæ sunt, ut intermediô ponte aliquando junctæ fuerint. Ephorus, ubi de Bœotia: Τὴν Εὔβοιαν σχεδὸν ἐπὶ μέρος αὐτῆς πεποίηκεν ὁ Εὔριπος, οὕτω στενὸς ὤν, καὶ γεφύρᾳ συνεζευγμένος πρὸς αὐτὴν δίπλεθρον, *Eubœam Bœotiæ partem aliquô modô facit Euripus, qui ita angustus est, ut duorum jugerum ponte jungatur.* Strabo, *l.* 10. de eodem Euripo: Ἔστι δ' ἐπ' αὐτῷ γέφυρα δίπλεθρος: πύργος δ' ἑκατέρωθεν ἐφέστηκεν ὁ μὲν ἐκ τῆς Χαλκίδος, ὁ δ' ἐκ τῆς Βοιωτίας, *Illi duorum jugerum pons instratus est: turris autem utrinque extat, una à Chalcide, altera à Bœotia.* Plinius, *loc. cit. Eubœa & ipsa avulsa Bœotiæ tam modicô interfluente Euripô, ut ponte jungatur.* Quibus Procopius ita concinit, *l.* 4. *de ædificiis Justiniani: Eubœa in mari objecta est Græciæ, videtur autem olim abrupta esse; Quandoquidem priùs una erat, quæ pòst fretô est divulsa: Maris undosô fluxu hic circa Chalcidem urbem continentem perrumpente, & quod à terra dejectum est, in insulam redigente.* Ejus meminit Lucan. *l.* 2. *v.* 710.

Arctior Euboicâ, quà Chalcida verberat, undâ

Colonia Atheniensium fuit, hodieque una ex præcipuis Turcarum, in Archipelago. Vide infrà. Inde *Chalcidenses* incolæ, qui malè audiebant, quòd essent fœdi puerorum amantes. Unde *Chalcidissare* locô adagii habebatur. *Hesych.* χαλκιδίζειν, ἀπὸ τῶν κατ' Εὔβοιαν Χαλκιδέων. Τίθεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν παιδεραστούντων. Inde etiam *Chalcidicum*, quod inde est, aut eò pertinet. Virg. *Eclog.* 10. *v.* 50.

Ibo & Chalcidicô quæ sunt mihi condita versu
Carmina, pastoris Siculâ modulabor avenâ.

Ubi *Chalcidicô versu* designare videtur Euphorionis Chalcidensis carmen, quod inscripsit *Hesiodum*, ut *Suidas* auctor est. Idem *Æn. l.* 6. *v.* 17.

Chalcidicâque levis tandem superadstitit arce.

Sed ibi *Cumæam arcem* intelligit, Quòd Cumas Campaniæ in Italia civitatem Chalcidenses condiderint, unde in principio libri dixit: *Euboicis Cumarum allabitur oris.* Ubi Servium, si lubet, vide. *Sævissimè eam æstate candere* Columella, *l.* 1. *c.* 4. scribit. Suidas Χαλκὶς ὄνομα πόλεως Εὐβοίας, καὶ εἶδος ὀρνέου. Quod habuit ex Homero, *Il.* ξ. *v.* 290.

Ὄρνιθι λιγυρῇ ἐναλίγκιος, ἥν τ' ἐν ὄρεσσι
Χαλκίδα κικλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Κύμινδιν.

Est urbs valde famosa & permunita, cum castro duplici ad Euripum, & *Negroponte* nunc dicitur; ex hac olim coloniæ aliquot deductæ sunt, quæ nunc etiam *Insulæ*, nomine *Negroponte* vocantur: sita autem est in plano, ubi mare in angustias arctatur & continenti ponte jungitur, quo in loco præter aquarum cursus, ut in *Niger*, variis invicem fluctibus venti quoque ab utrisque terræ præaltis montibus, subiti ac procellosi jaciuntur, quare nec die nec nocte quies navibus datur. Urbi huic adjacens territorium, admirabile æris & ferri commune metallum continebat, quod tamen evanuit. Fuit autem hæc urbs à Mahomete II. A. C. 1451. ingenti apparatu expugnata & Venetis erepta, Christianis fœdâ strage affectis, hodieque sub Turcis cum tota Insula, quæ nunc *Isola di Negroponte*. Distat urbs ipsa 30. milliar. à Thebis. Hinc *Chalcidica Ficus*, quæ à *Chalcide* advehebantur, apud Macrobium, *l.* 3. *c.* 20. ubi de generibus ficorum, *bifera, Carica, Chalcidica alba nigra, Chia alba nigra.* Et *Chalcidici galli*, quos magnopere commendârunt Veteres. Varro, *l.* 3. *R.R. c.* 9. *Nec tamen sequendum in semine legendo Tanagricos, ac Medicos & Chalcidicos.* Item *Chalcida Laurus*, apud P. Statium, *l.* 4. *Sylv.* 3. *v.* 117.

—— —— —— en sacris ab antris
Profert Chalcidicas *Sybilla* laurus.

Cumanum est oraculum. Servius *in Æn. l.* 3. *v.* 441. *Eubœa Insula est, de cujus civitate Chalcide profecti sunt ad novas sedes quærendas & haud longe à Bajis --- invenerunt vacuum littus, ubi visâ muliere gravidâ civitatem condiderunt, quæ res fœcundam fore ostendebat Rempublicam & eam Cumas vocaverunt.* Unde apud eundem, *l.* 5. *Sylv.* 3. *v.* 182. *Chalcidicum*, est Cumanum, Sibyllinum. Casp. Barthius, *Animadversion. ad Statium Part.* 1. *p.* 376. 387. 485. Est & alia *Chalcis* agri Corinthii oppidum. Tertia Ætoliæ, Acheloô fluviô irrigata, prope fontes Eveni fluv. versùs Athamanicam, quæ etiam *Hypochalcis* dicta fuit aliàs, *Strab.* Quid nunc sit, non constat. *Baudrand.* Quarta Syriæ à Monico Arabe condita. Ad Belum amnem, media inter Chelibonem & Antiochiam, à qua 33. milliar. distat ad Occasum. Est & *Chalcis* in Messapia Italiæ urbs. Sunt & aliæ à *Stephano* commemoratæ, quem fis consule *Nicol. Lleydius* De dissensione inter Andrios & *Chalcidenses*, ob Acanthum à Barbaris desertam, oborta, adi Plutarchum, *Quæst. Græc.* §. 30.

CHALCIS, potens Syriæ urbs est, ad Septentrionem Libani montis sita, in tribu Nephthalim, à qua regnum *Chalcidis* sive *Chalcidica* regio nomen habet.

CHALCITIS, insul. è regione Chalcedonis, ærifodinam habens, Gentile *Chalcites*. *Steph.* *Chalcitis* etiam Mesopotamiæ regiuncula. *Ptol.* & Indiæ intra Gangem regio, item Chalcitidis regionis promontorium. Denique insul. contra fauces Rhyndaci amnis in Asia. Plin. *l.* 6. *c. ult.*

CHALCITIS Gemma, ab *æris* colore nomen accepit, de qua vide Salmas. ubi suprà p. 1161. Item lapis, è quo æs coquitur; sicut *siderites*, è quo ferrum. Plin. *l.* 34. *c.* 12. *Chalcitim vocant lapidem, ex quo & ipsum æs coquitur. Distat à cadmia, quod illa super terram ex subdialibus petris cæditur, hæc ex obrutis. Item, quòd chalcitis friat se statim mollis naturâ, ut videatur lanugo concreta --- Habet autem æris venas oblongas. Probatur mellei coloris, gracili venarum discursu friabilis nec lapidosa*, &c.

CHALCOCONDYLAS, Atheniensis Historicus, Græcè *Historiam Turcicam libris* 10. condidit. Orditur ab *Ottomanno* Orthogulis filio, qui regnare cœpit circa A. C. 1300. Desinit in A. C. 1463. quô Mahometes secundus bellum à Venetis, & Matthia Ungariæ Rege illatum fortissimè repulit. Sed ætatem ad A. usque C. 1490. vel ultra perduxit. Dicitur vulgò *Laonicus Chalcocondylas.* Hunc Conradus Clauserus, Tigurinus, Latinè vertit, Blasius Vigenarius Gallicè, Est insuper Commentariis illustratus, & duplici continuatione auctus. Vide & *Demetrius.*

CHALCODOMUS, mons est supra Pheras.

CHALCOLIBANUS, Græcè χαλκολίβανος Apocalyps. *c.* 1. *v.* 15. Bocharto vel est נחשת לבנה, *æs laban*, seu *album*, vel נחשת לבן, *æs libon*, seu *ignei candoris*, quale est, cùm in igne candet. Idipsum vocari נחשת קלל, *æs Kalal*, Dan. *c.* 10. *v.* 6. patebit conferenti loca. Utrobique enim vir describitur aureâ zonâ cinctus & oculis igneis & voce magni fragoris & pedibus multi splendoris, qui hic quidem dicuntur esse similes *chalcolibano*, & ibi, *ut color æris Kalal.* Sed cùm non satis sciatur, quid sit *æs Kalal*, conjicit Bochartus, æs eâ voce intelligi politum ac lucidum, sicque Joannem χαλκολίβανον, h. e. *æs album*, edidisse voce semihebræâ, vel quia albedo est color lucis, vel quia hoc genus æris reverâ fuit album. Quale à Poëta describitur orichalcum, *l.* 12. *Æn. v.* 87.

—— —— auro squalentem alboque orichalco;

Ubi frustra est Servius, qui *album* dici tradit, *auri comparatione*, cùm Græci etiam tam nativum, quàm factitium, orichalcum album describant: & in Philosopho Mossynæcum æs, quod ille λαμπρότατον καὶ λευκότατον, *splendore ac candore excellens*, vocat, ex Tubal & Mesech Tyrum deferri solitum, Ezech. *c.* 27. *v.* 13. Ut non mirum sit, album illud æs notum fuisse Judæis ejusque adeò meminisse Euangelistam. Neque novum videatur, χαλκολίβανον vocabulum Græco-Hebræum esse, cùm multa sint hujusmodi. Sic Semipersica sunt, ἀπειδαρίζω, *cidari nudo*, Levit. *c.* 10. *v.* 6. & *c.* 21. *v.* 10. Γαζοφυλάκιον sacrum ærarium, in Euangelio passim & ei præfectus in Nonno γαζοφύλαξ; & in Xenophonte ἀγγαρήϊος *nuncii speciem habens*: & in *Suida* ac *Eustathio* ἀγγαροφορεῖν, *onera ferre per successionem.* Semiægyptia in Cicerone, Juvenali, aliis, Ἀλαβάρχης Alexandriæ; in Polluce vestium species, καυνάκης & [illegible]: Semiarabica in Simeone Sethi καφουρέλαιον, *oleum camphoræ & ioζουλάπιον, zulapium vel gulab ex violis*, &c. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. c. ult.* & infrà *Mensa Sacra.*

CHALCOMEDUSA, uxor Arcesii, mater Laërtæ, avia Ulyssis. Eustath. *in.* 16. *Il.*

CHALCOL, i.e. *nutriens*, sive *consummans omnia*, aut *sustinens omnia*, filius Maol. 1. Reg. *c.* 4. *v.* 31. filius item Zaræ filii Judæ. 1. Paral. *c.* 2. *v.* 6.

CHALCOPHTHONGOS, Græcè χαλκόφθογγος, nomen gemmæ, apud Solinum, *c.* 37. *Chalcophthongos resonat, ut pulsata*

fata æras pulvere habitus servat vocis claritatem. Eadem cum Chalcophono, Χαλκόφωνος Plinii, de qua is *l.* 37. *c.* 10. *Chalcophonos nigra est, sed illisa æris tinnitum reddit, Tragœdis, ut suadent, gestanda.* Nempe servare vocis claritatem, & prom Tragœdis, hanc maximè affectantibus, gestandam esse, Veteribus persuasum. Certè Chalcophoni, prope Anicium Vellauniorum plurimæ sunt ubivis in structuris murorum & parietibus temerè congestis, nigræ, leves, fistulosæ, tophaceæ, cùm ferro percutiuntur, tinnientes. Ibidem parietes delubri Divæ Virginis alternis ordinibus hujus lapidis & candidi, exstructos esse, adnotat Dalechampius *Not. ad Plin.* Vide quoque Salmas. *ad Solin. p.* 769. De φωνασκίᾳ verò Tragœdorum infrà.

CHALCOSMARAGDUS, apud Solinum, *c.* 15. dicitur, qui in metallis *ærariis* apparet. Potius, qui *æris* venis turbidus Plinio, *c.* 5. *l.* 37. Non enim hoc nomen omnibus datum smaragdis, qui in ærariis metallis inventi, ut in quibus etiam veri bonæque notæ smaragdi, quorum penès Cyprios principatus erat, eadem: sed smaragdi vilissimo generi, à colore, quem diximus. Inter vitia certè smaragdorum æris color. Idem, *Omnium horum etiamnum vitium, quod fellis colorem aut æris habent, in Sole dilucidi quidem & liquidi, sed non virides.* Ubi tamen alii legunt; *æris oleo*, quod, aliàs *viride oleum* Latinis, ὀμφάκιον Græcis, ex acri & amara olea premebatur, neque austeri coloris viridis, sed in aureum descendentis, qualis & fellis color, erat. Unde χαλκόσμαρον, *ad auri similitudinem infecta*, &c. Salmas. *ad Solin. p.* 198.

CHALCUS, Dux præsidii, ut videtur, Cyzicenis, ab Alexandro M. impositi. Polyæn. *l.* 5. *c.* 44. *n.* 5.

CHALCUS. Græcè χαλκοῦς, idem Siculis, quòd οὐγκία, *uncia*; duodecima nempe oboli apud illos seu λίτρας pars: unde libra & assis partes Romanis. Polluci octava oboli pars est; Ita enim ille, Ὁ δὲ ὀβολὸς ὀκτὼ χαλκοὺς εἶχε, *Obolus nempe octo chalcos continebat.* Ejus septima pars λεπτὸν fuit. Idem drachmæ argenteæ pars fuit quadragesima octava, cùm drachma sex haberet obolos, obolus verò octo, ut dictum, chalcos: victoriati vigesima quarta: sestertii duodecima: dupondii sexta: assis tertia: quasi is sit ipsum τρίχαλκον Græcorum. Vide Joh. Frider. Gronov. *de Pec. vet. l.* 3. *c.* 2. & 10. nec non infrà, voce Obolus.

CHALDÆA, Asiæ majoris regio, inter Euphratem, Tigrim, sinum Persicum, & montana Arabiæ desertæ adeoque Arabiæ conterminа, plana, fontium indiga, in qua Babylon civitas magna. Populi *Chaldæi*. Hebraicè *Chasdim*, i. e. *quasi dæmones*, aut *quasi deprædatores*, vel *quasi mamillæ*, aut *quasi agri*. *Glossæ Philoxeni*: Χαλδαῖοι, οἱ δαιμόνια. Putabat componi, ex *Caph* nota similitudinis & *Scheddim*, i. e. *dæmones* à שדד *Schadad vastavit*. Hinc *Hieronym. De Chaldæis*, inquit, *nullus ambiget, quin dæmones sonet.* Hos Arphaxad instituit (inquit *Josephus*) & à se *Arphaxadeos* nominavit. *Cephenes* (teste *Stephano*) priùs dicti, à *Cepheo* Andromedes patre. *Hellanicus* scribit, hanc gentem, mortuô jam Cepheô, relictâ eâ regione, aliò in militiam abiisse: proinde regionem non amplius *Cepheniam* dictam, sed *Chaldaicam* à *Chaldæo* Rege, qui (*Dicæarcho* teste) quartus decimus à Nino fuit, & Babylone juxta Euphratem conditâ omnes Chaldæos in eam collegit. De his ita Strabo, *l.* 7. *Constat nusquam diligentiùs severiusque mathematica studia exculta fuisse, quàm apud Chaldæos.* Præcipuè verò eam astrologiæ partem tractârunt, & invenerunt, an ab Abrahamo? cum Arithmetica & Geometria, acceperunt, quæ ex stellarum positu, qui in nativitate fuit, de cujusque fortuna pronunciat: unde & ipsa ars *Chaldaica*, & qui profiterentur, *Chaldæi* appellati sunt, licet de gente illa haud essent. Cicer. *l.* 1. *de Divin. c.* 1. *Principiò Assyrii, ut ab ultimis auctoritatem repetam, propter planitiem magnitudinemque regionum, quas incolebant, cùm cœlum ex omni parte patens, atque apertum intuerentur, trajectiones, motusque stellarum observaverunt: quibus notatis, quid cuique significaretur, memoriæ prodiderunt. Qua in natione Chaldæi, non ex artis, sed ex gentis vocabulo, nominati, diuturnâ observatione siderum, scientiam putantur effecisse, ut prædici posset, quid cuique eventurum, & quo quisque fato natus esset.* Cùm dicit, *non ex artis, sed gentis vocabulo nominari*, non obscurè significat, *Chaldæorum* nomen dupliciter sumi, semel cùm gentem notat, propriè puta; deinde cùm artem per figuram designat: ut in genere omnes *Chaldæi* dicerentur, qui Chaldæorum rationes secuti ex natali cujusque die futura audent prædicere. Sic *Chaldæorum natalitia prædicta*, eodem librô, itemque *Chaldæorum promissa* dixit. *Multos*, inquit, *promissis suis fefellerunt Chaldæi.* Idem, *l.* 2. *de Divin. c.* 47. *Quàm multa hæc ipsi Cæsari à Chaldæis dicta memini.* Aliquoties *Chaldæorum* vocabulum ita Tacitus quoque posuit: Et cùm Juvenalis, *Sat.* 10. *v.* 94. scribit:

Principis angusta Caprearum in rupe sedentis
Cum grege Chaldæo. ---- ----

Genethliacos istos intelligit. Loquitur enim de Tiberio, qui Thrasyllum Mathematicum comitem habuit, eique multum attendit. Præterea mundum æternum statuentes hi Philosophi, jactabant Astrologiam à majoribus, per annos 43000. jam exercitam; Divisi in Orchenos & Borsippenos, Magos quoque inter se habuerunt, quorum quidam dæmones ciendi artem, longâ abstinentiâ & peculiaribus lustrationibus præparati, profitebantur: Reliquis, Principum gesta æternitati consecrandi curâ impositâ. Ab his Herodotus, *l.* 2. Ægyptios elevationem Poli, usum quadrantis, diei δωδεκαμόριον &c. edoctos ait. Plura de illorum studiis, & ratione Philosophandi lege apud Diodor. *l.* 2. & 3. Strab. *l.* 12. 15. & 16. Curt. *l.* 5. *c.* 1. Joseph. *contra Appion. l.* 2. Augustin. *de Civ. Dei*, *l.* 8. *c.* 9. Voss. *de Sectis Phil. c.* 1. §. 3. *de Scient. Mathem. c.* 30. §. 5. & *c.* 38. §. 10. Inde *Chaldaicus*, Cicer. *de Divin. l.* 2. *c.* 42. *Scylax Halicarnassæus familiaris Panætii, excellens in astrologia, idemque in regenda sua civitate princeps, totum hoc Chaldaicum prædicendi genus repudiavit.* Idem ibidem, *Lucius quidam Tarutius Firmanus fami-*

liaris noster, inprimis Chaldaicis rationibus eruditus. Ubi per *Chaldaicas rationes*, γενεθλιαλογίαν designat, quam & Χαλδαϊκὴν *Petrigenes* appellavit. Ita enim apud *Scholiasten Apollonii*, qui libros ejus περὶ τῆς Χαλδαϊκῆς τῶν μαθημάτων laudat, legendum esse, Janus Rutgersius, *l.* 5. *variarum Lectionum*, *c.* 6. præclarè ac eruditè observavit. *Nic. Lloydius.* *Chaldæi* populi & *Chaldæa* regio nunc *Yerack* & *Caldar* etiam dicitur, antè sub Persis, nunc ferè tota Turcis subest. Ibi Euphrates & Tigris conjunguntur. Urbes præcipuæ Bagdatum, Balsera, Cusa, & Wascium. Aliàs etiam Babylonia dicta. *Baudrandus.* Addo, quod hodierni *Chaldæi*, Christianorum secta, iidem cum Nestorianis, quorum quinque jejunia quotannis celebrari solita memorantur Scriptoribus. Et quidem Jejunium seu Quadragesimam primam maximamque incipiunt Dominicâ Quinquagesimæ: Secundam, quæ est SS. Apostolorum, auspicantur à feria 2. post primam Dominicam Pentecostes: tertiam Assumptionis à 1. Augusti: quartam Nativitatis Christi à 25. die ante Festum: quintam Ninives vel Jonæ, quæ trium dierum est, observare incipiunt hebdomade proximâ ante Septuagesimam, feriâ 2. 3. & 4. Sic quidem, ut in prima nec pisces comedant, nec vinum gustent: In secunda, Sabbatho ac Dominicis non jejunent, in tertia nec lacticinia, nec carnes comedant, exceptô Transfigurationis Festô: Quartam verò & quintam, uti tertiam, observent. Vide Filesacum *de Quadragesima*, & plura de horum Christianorum fide ac ritibus, apud P. de Valle, *Itiner. Part.* 2. Sed & *Chaldæi*, pro Hispanis Saracenis, occurrunt apud Sebastianum *Episcop. Salmantic. in Histor.* Vide quoque suprà *Cephenes*.

CHALDÆI, populi juxta Colchidem. *Steph.*

CHALDAICI Lacus, *Alarch Pineta*, Stagna Chaldææ regionis, in quos Tigris se effundit. Plin. *l.* 6. *c.* 27.

CHALDIA, regio Armeniæ, *Steph.* Item tractus circa Syriam Cedreno, eidem etiam est Calabriæ locus.

CHALDONE, Arabiæ Felicis promontorium. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

CHALEOS, Achaiæ regionis urbs ad sinum Corinthiacum. *Ptol.* *Chaleos* vulgò Græcis, *Aspropiti* teste *Sophiano*.

CHALESTRA, urbs Thessaliæ litoralis, juxta quam Axius fluv. in mare Ægæum descendit.

CHALI vel CHALE Herba, cujus cineres indurati, lapidis firmitatem superant. Vide infrà in vocibus *Halimum*, *Kali* & *Solda*.

CHALI, civitas, terminus Aser, Jos. *c.* 19. *v.* 25. i. e. *infirmitas*, sive *deprecatio*, aut *expectatio*, vel *principium*, aut *gemma*, aut *monile*. Item *Chali* Armeniæ gens. *Ptolemæo*.

CHALIA, urbs Bœotiæ. *Steph.*

CHALIFA seu CALIFA, vox Arabica, h. e. *Successor* vel *Heres*; appellatio fuit, apud Saracenos, supremi gentis suæ Principis, ut docet Guil. Tyrius, *l.* 19. *c.* 19. eo quòd hi summi eorum Prophetæ vicem & successionem jure tenerent hæreditariò. At Nic. Fullerus, *Miscellan. sacr. l.* 4. *c.* 16. & Valerius *Præfat. ad El-Macinum*, censent, hôc vocabulô, *Vicarios* seu *Locum tenentes* sese appellitâsse, Dei nempe. Unde eô nomine tanto in honore ac reverentia à suis habebantur, ut pro Dei quasi Numine colerentur, *nec nisi mandatô & auctoritate illius quantumque potens aut nobilis, appellaretur Soldanus & omnes ejus subditi, tam Reges, quàm alii, pedes ejus ad terram prostrati reverentes oscularentur*, uti loquitur Jac. Vitriacensis. Sed postmodum Suldanorum potentia adeò invaluit, in rebus politicis ac militaribus, ut ferè cum inani ac specioso dignitatis nomine sola religionis, seu potiùs superstitionis Mahumedicæ, potestas penès *Caliphas* remanserit: unde *Papæ* & *Apostolici* sive *gentis*, vulgò appellati leguntur apud Conr. Urspergensem, Vincentium Belvacensem, alios. Primus autem *Chalifæ* nomen & dignitatem usurpavit Abubacarus, Mahometis successor; cujus titulos habes in *Chronico* Flandrensi, *c.* 82. Sed & *Chaliphas* videntur appellâsse suos Sacerdotes, non supremos solùm; verùm inferiores etiam, Saracenorum Principes, uti videre est apud Petrum Diaconum *Chron. Casin. l.* 4. *c.* 51. &c. Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque suprà in *Calipha*, & infrà voce *Muslimi*.

Series Caliapharum ex Forbesio hæc est.

Abubecher, Muhamedis Pseudoprophetæ socer, regnavit annos duos. Sub eo Saraceni, occupârunt Persidem, Ægyptum, Syriam & Mesopotamiam, vivente adhuc Heracliô Imperatore & occisô Jezdegirdô Persarum Rege, A. C. 632.

Omar, Mahumedis itidem socer, præfuit annos 10. à servo occisus, A. C. 643.

Othman sive Osman, regnavit annos 12. Constante Heraclii nepote Romanor. Imperium obtinente; occisus domi suæ A. C. 655.

Ali, fil. Abitaleph, gener Muhammedis; Persis Sophinis unicè in veneratione. interfectus est in oppid. *Kufe* A. C. 660. postquam quadriennio regnâsset. Ei successit filius Chasan, cui post 9. menses & 11. dies venenô extincto, frater Chusein, secundùm nonnullos: secundùm alios Mavia frater, per annos 21.

Maviâ hôc regnante, Saraceni Constantinopolin olim obsedêre, integrô septenniô: fortiter tandem repulsi à Constantino Pogonato, classe eorum fugatâ A. C. 673. non exiguâ *Ignis Græci*, tum primùm inventi, operâ. Inde itaque Damascum, quam Imperii sedem Mavia elegerat, Saraceni reversi, tributarii Græcis Imperatorib. per complures annos fuêre. Obiit Mavia A. C. 680.

Jezid I. ejus filius, præfuit ann. 4. Eum socer Abdulla excepit, seu Abdulmelichus, sub quo Saraceni totâ Armeniâ & Africâ usque ad Oceanum Atlanticum sunt potiti. Alii Jezidi substituunt filium Marvanem, & huic demum Abdullam: qui regnavit annos 20.

Walid, filius Abdelmelichi; an Walidis frater *Suleiman*? decessit A. C. 717. Hôc regnante, Saraceni, Duce Tarich,

hortatu Juliani Comitis in Hispaniam venerunt. Munitverat autem is castra sua in loco, inde *Gebel Tarich*, h. e. Mons Tarich, & hodie corruptè *Gibraltar* dicto, circa A. C. 711.

Omer, filius Jezidis seu Azizis, nepos Abdelmelchi, præfuit 2. annos, mortuus A. C. 719. imperante Leone Isauricô Romanis.

Jezid II. regnavit annos 4.

Hascham sive *Hacem*, annos 15. vel secundùm alios 20. Sub eo, Saraceni ex Hispania in Galliam irruperunt, Duce Abderamâ; cæsi memorabili prœliô Turonensi à Carolo Martello, A. C. 726.

Walid, luxu & vinô perditus, unum cùm imperâsset annum, ab ipsis Arabibus interfectus caputque ejus Damasci ostentui circumlatum est, A. C. 743.

Marvan.

Jachsi vel Abulabas, qui obiit A. C. 753.

Abugephar Elmantzur, primus ædificare cœpit urbem Bagded, seu novam Babylonem. Obiit A. C. 775. fuitque *Habdalla* quoque dictus, i. e. Dei servus.

Mahdi filius ejus, regnavit annos 10.

Aharun I. Erreschid, filius Mahdi, *Aaron* Græcis Scriptoribus, successit A. C. 786. regnavit annos 23. Irene, Constantinô & Nicephorô in Oriente; Carolô M. in Occidente, rerum potitis. Bellô contra Nicephorum nimiùm felix Romaniam ingressus cum ingenti exercitu, Tyanis & aliis in urbibus, ædes Muhammedicæ impietati dicatas erexit. Cum Carolo M. amicitiam coluit: extinctus A. C. 809. Sub eo Imperium Saracenicum culmen attigit. Post obitum ejus Saraceni Africani Siciliam & Corsicam & Sardiniam aliasque Italiæ regiones devastârunt: ipsa urbis Romæ suburbia deprædati.

Imin.

Mamon A. C. 813.

Muterza, A. C. 833.

Aharun II. Elwathak, A. C. 841.

Methucal A. C. 846.

Mutnatzar A. C. 861.

Elmustein A. C. 862. cujus tempore *Chaliphatus* divisio facta, Tolone à Turcomanis constitutô Rege Ægypti & omnis Syriæ. Leunclavius autem statim ab obitu Aharunis I. Imperium hoc vastum lacerari ac dissipari cœpisse, ait, *Historiæ Musulm. l.* 1. Unde Scriptores *Historiæ Turc.* Chalipharum seriem in Aarone illo claudunt. Certè post extinctum Aaronem, seditionibus intestinis agitatis Saracenis, Soldani & alii terrarum Principes *Chalipha* obsequium negare, *Chaliphatum* ipse in Bagdadensem & Damascenum (ut alios minores taceam) dividi, iidemque à Christianis maximâ ditionum parte exui cœperunt, eòque redigi, ut de Muhammedana superstitione actum videretur: ni fatalibus Occidentis divisionibus, Turcis Arabum successoribus, jam Musulmannâ superstitione imbutis, ad erepta Muhammedanis recuperanda, occasio fuisset præbita, &c. Vide Jo. Forbesium, *Instructionum Historico-Theologic. l.* 4. *c.* 17. & 18.

CHALINITIS, Minerva dicta est ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ, i. e. *à fræno* quòd Bellerophonti Pegasum equum præbuerit, eumque frænaverit.

CHALISIA, urbs Libyæ, & alia juxta Pontum una Amazonum (fortè sic dicta ab Amazone aliqua) cujus cives *Chalisii*. *Steph.*

CHALNE, vel CHALANE, civitas quam ædificavit Assur. Gen. *c.* 10. *v.* 12. De qua sic Bochart. in *Phaleg. l.* 1. *c.* 8. Una, inquit, è 4. urbibus, quas in terra *Sinhar* condidit Nimrod, *Chalne* dicitur, vel *Chalane*. Gen. *c.* 10. *v.* 10. I. e. *Ctesiphon*, quæ ad Tigrim erat. Non satis autem scio, quibus machinis turrim Babylonicam eò transtulerint ex Babylone Græci interpretes, apud quos ita loquitur Esaj. *c.* 10. *v.* 9. οὐκ ἔλαβον τὴν χώραν τὴν ἐπάνω Βαβυλῶνος καὶ Χαλάνης, οὗ ὁ πύργος ᾠκοδομήθη; In quem locum Basilius: Πύργον μὲν ἐν ἐκείνοις λέγει τὸν ἀρχαῖον, ὃν ἐν τῇ Σενναὰρ ᾠκοδόμησαν. Et Cyrillus, Χαλάνη ἐν ᾗ ὁ πύργος ᾠκοδομεῖτο κατὰ τὸν ἀρχαιότερον, ... Hinc Gregorius Nazianzenus, *oratione* 26. ὁ ἐν Χαλάνῃ πύργος, ὃς καλῶς τὰς γλώσσας ἐμέρισε. Et Constantinus Manasses, *in Historica Synopsi*,

Οἰκοδομεῖν μὲν ἤρξατο τὸν πύργον τῆς Χαλάνης.

Unde Eustath. *in l.* 1. *Iliad.* ... Sed Hieronymus rectè monet, 70. interpretes *addentes de suo regionem trans Babylonem interpretati sunt, & Chalanem, ubi ædificata est turris.* Mihi originem exquirenti tam depravatæ interpretationis, aliud nihil succurrit, quàm in illis verbis, *Annon Chalnon sicut Carchemis?* Græcos ex כרכמיש *sicut Carchemis* fecisse כרכמיש *in ea munitio fuit*; quod interpretati sunt de turri Babylonica. כרכום Græcum χαράκωμα est; hujus plurale כרכומין pro Ebræo מצור legitur Deuteron. *c.* 20. *v.* 20. in Jonathanis paraphrasi. Alibi autem meliùs scribitur כרקום. Hujus autem nomen variè scribitur כלנה *Chalne* Gen. *c.* 10. & Amos *c.* 6. *v.* 2. כלנו *Chalno* Esaj. *c.* 10. *v.* 9. כנה *Channe* Ezech. *c.* 27. *v.* 23. Illam confert Amos Propheta cum magnis urbibus: *Transite*, inquit, *Chalnem & videte, & inde ite Hamath magnam, & descendite in Gath Palæstinorum, an sint meliores regnis istis?* Vide Vitum magnum, *in Phaleg. l.* 4. *c.* 18. *Nic. Lloydius.*

CHALONITIS, Græcè Χαλωνῖτις, apud *Strabonem*, ubi de lacu Thoniti, ... τὴν Χαλωνῖτιν. Et Plin. *l.* 6. *c.* 27. *Jungitur* Chalonitis *cum Ctesiphonte. ad eam pervenit Zagrus mons, ex Armenia inter Medos, Adjabenosque veniens supra Parætacenen.* Pro *Chaunonitide* quibusdam, quam ab urbe Χαυνα id nominis sortitam volunt. Salmas. verò utrobique, Χαλωνῖτις retinendum esse docet, ut quæ à Chaunonitide diversa. Hæc enim regio Mediæ, illam disterminat à Media mons Zagrus. Meminit ejus Isidorus quoque *in Mansionibus Parthicis*, Ἐντεῦθεν ἡ Χαλωνῖτις, σχοῖνοι κα', ἐν ᾗ κῶμαι ε', ἐν αἷς σταθμοί, πόλις δὲ Ἑλληνὶς Χάλα. Ubi memorat urbem Χάλα, à qua regioni nomen. Idem paulo pòst, Ὄρος ὃ καλεῖται Ζάγρος, ὅπερ ὁρίζει τήν Χαλωνῖτιν χώραν καὶ τὴν τῶν Μήδων. In ea Tigrim, post egressum Thonitis lacus, in cuniculos mersum, rursum erumpere facit *Strabo*. Quod cùm circa Nymphæum fieri dicat Plinius, inde colligere est, in *Chalonitide* fuisse Nymphæum, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 695.

CHALUS, fluv. Syriæ, in quo visuntur pisces magnitudine insignes, ac miri mansuetóque ingeniô. Eos, inquit *Xenophon*, Deos arbitrabantur Syri, nec injuria affici patiebantur, sicut neque columbas. Cœl. Rhodig. *l.* 18. *c.* 34.

CHALUSUS, German. fluvius *Ptol. Dravenna* vulgò *Trave* nonnullis, circa Lubecam urbem, qui quidem in mare Balticum se exonerat. *Eider Pirckhaimero*, Dithmarsiam ab Holsatia separat. Credit *Ortelius* esse Varnam fluv. qui ad Rostochium in mare Balticum se exonerat. Sed *Dav. Chytræus* Chalusum Dravennam esse non affirmat solùm, sed etiam esse circa ipsam tractum *Chinsetoort*, & oppid. *Chlm* asserit.

CHALYBES, seu CALIBES, populi Asiæ minoris Ponto vicini ad Thermodontem fluv. Homero *Alizones* appellati. Strabo, *l.* 12. Paphlagoniæ proximi, *Straboni Chaldei* dicti. *Baudrando* in Cappadocia, versùs confinium Armeniæ minoris inter Polemonium & Trapezuntem. Hi optimô ferri genere olim celebrabantur, quod nudi effodiebant. Apollon. *Argonaut. l.* 2.

—— Μετὰ δὲ τριγλώχινα ἄνδρες
Τρηχεῖαν Χάλυβες καὶ ἀτειρέα γαῖαν ἔχοντες
Ἐργατίναι, τοὶ δ' ἀμφὶ σιδήρεια ἔργα μέλονται.

Dionysius Perieg. *v.* 768.

Τοῖς δ' ἐπὶ καὶ Χάλυβες στυφελὴν καὶ ἀτειρέα γαῖαν
Ναίουσι, μογερῶν δεδαηκότες ἔργα σιδήρου,
Οἱ ἐπὶ βαρυγδούπων ἐπ' ἀκμόνων ἑσταότες,
Οὔποτε παύονται καμάτου καὶ ὀϊζύος αἰνῆς.

Nempe Chalybes creduntur primi tractâsse ferrariam. Ammian. *l.* 22. *Chalybes per quos erutum & domitum est primitus ferrum.* Arrianus, *in Alexandro*, Χάλυβες στρατιωτικὸν ... ἔχουσι ... σίδηρον. Puto illum respexisse, cùm id scriberet, hos Callimachi versus,

—— Χαλύβων ὡς ἀπόλοιτο γένος
Γειόθεν ἀντέλλοντα κακὸν φυτὸν οἵ μιν ἔφηναν.

Quos ita reddidit Catullus, *in de coma Berenices, Epigr.* 67. *v.* 45.

—— Chalybon omne genus pereat:
Et qui principio sub terrâ quærere venas
Institit, & ferri frangere duritiem.

Virg. *l.* 1. *Georg. v.* 57.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæi,
At Chalybes nudi ferrum.

Val. Flaccus, *l.* 4. *Argon. v.* 610.

Non ita sit metuenda tibi sævissima quanquam
Gens Chalybum, duris patiens cui cultus in arvis,
Et tonat adstrictâ semper domus ignea massâ.

Vide Bochart. *Phaleg. l.* 3. *c.* 12. Idem *Nic. Lloydius.*

CHALYBONITIS, Syriæ regio. *Ptol.* Vinô suô celebris, quod adeò eximium fuit, ut Persarum Reges aliud nullum biberint, Strabo, *l.* 15. ubi per opulentiam Reges illos eò luxuriæ prolapsos esse ait, ὥστε πυροὺς μὲν ἐξ Ἄσσου τῆς Αἰολίδος μετιέναι, οἶνον δὲ ἐκ Συρίας τὸν Χαλυβώνιον, *ut triticum advehi juberent ex Asso Æolidis, & vinum ex Syria Chalybonium.* Unde Plut. *de Fortuna Alex. l.* 2. Οὐδὲ τρυφαὶ Μηδικαί, καὶ τράπεζαι καὶ γυναῖκες, οὐδὲ Χαλυβώνιος οἶνος, *Neque deliciæ Medicæ, & mensæ & mulieres, neque Chalybonium vinum.* Cujusmodi vites Damasci propagatas fuisse, Persis, h. e. Assyriis (ut hi populi à Græcis promiscuè sumuntur) procurantibus, docet ex Posidonio Athenæus, *l.* 1. *c.* 22. idque in vico circa urbem *Chelath* dicto, uti conjicit Bochartus. Hinc *Vinum Chelbon*, & *lana rutila*, quibus Damasceni Tyrias nundinas maximè insigniverint, memorantur Ezech. *c.* 27. *v.* 18. ubi *vinum Chelbon*, est vinum ex *Chelbone* seu *Chalybone*, quomodo Græci efferunt. Vide Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 45.

CHALYBS, fluv. in Hispania, in quo ferrum optimè temperatur, juxta quem Chalybes populos collocat Justinus, *l. ult. c.* 3. hodiè *Cabe*, teste Clusiô.

CHALYBS, fluv. ex radicibus Tauri montis scaturiens, qui Syros & Paphlagonas interluit, & in Euxinum mare evolvitur.

CHAM, i. e. *calidus*, vel *calor*, vel *niger*, filius Noë. Is patrem odiô habuit, quia ab eo despiceretur. Idemque ob vitia, quibus quamplurimis, ac nefandissimis scatebat, patri infensus fuit. Itaque opportunitatem nactus, cùm Noa pater jaceret madidus, illius virilia comprehendens, tacitéque submurmurans, magicô carmine illusit patri, adeò ut mulierem nullam fœcundare potuerit. At verò cùm is publicè mortale genus corrumperet asserens, ac reipsâ exsequens, congrediendum esse, ut ante inundationem, cum matribus, sororibus, masculis, brutis, quovis alio genere, à Jano piissimo & castissimo principe ejectus, sortitus est cognomentum *Chamesenus*, i. e. *Cham infamis, impudicus, incubus, & propagator*, quem Ægyptii *Saturnum* appellârunt, illique civitatem posuerunt, quam Χεμμιν vocârunt. Berosus, *l.* 3. Sed

hæc

hæc fabulosa sunt; & (quod ajunt) sine libro loquitur prædictus author ὑποβολιμαῖος. Nos itaque rem paulò penitius intuentes, veritatem ejus ex Bocharto, in *Phaleg*, *l. 1. c. 1.* sic exhibemus. Primò occasio anathematis, à Noacho, in Chamum contorti, hæc fuit, quòd vidisset ערות אביו *patris sui verenda nuda*, atque oculos suos hôc spectaculô pavisset. Fuit id ex parte notum Poëtis, qui latam à Saturno legem esse fingunt, quâ sancitur, ne quis Deos nudos impunè contempletur. Proinde in Calimacho Minerva, cùm Tiresiam occæcâsset, qui lavantem illam viderat, apud Tiresiæ matrem factum ita excusat:

> ---- Ἐγὼ δ' οὐ θῆκα τὸν παῖδ' ἀλαόν.
> Οὐ γὰρ Ἀθηναίᾳ γλυκερὸν πέλει ὄμματα παίδων
> Ἁρπάζειν. Κρόνιοι δ' ὧδε λέγοντι νόμοι,
> Ὅς κε τιν' ἀθανάτων, ὅκα μὴ θεὸς αὐτὸς ἕληται,
> Ἀθρήσῃ, μισθῷ τοῦτον ἰδεῖν μεγάλῳ.
>
> ---- *Oculos non per me perdidit ille,*
> *Nec mihi luminibus pueros orbare voluptas,*
> *Ast à falcigero lex sene lata jubet,*
> *Ut pœnâ graviore luat, temeraria quisquis*
> *Audet in invitos lumina ferre deos.*

Secundò Cham vel *Ham*, vel quia fratrum minimus, Gen. c. 9. v. 24. vel propter anathema à patre in illius caput contortum, in Africæ steriles arenas ablegatus est, ubi per multa secula cultus est, sub nomine Jovis *Ham*, seu *Hammonis*. Ægyptii mollitô sonô densæ aspirationis Ἀμμῶν, vel Ἀμοῦν dicebant. Herodotus in *Euterpe*, Ἀμμοῦν γὰρ Αἰγύπτιοι καλέουσι τὸν Δία. Plutarchus in *Iside*: Ἔτι δὲ τῶν πολλῶν νομιζόντων ἴδιον παρ' Αἰγυπτίοις ὄνομα τοῦ Διὸς εἶναι τὸν Ἀμοῦν ὃ παράγοντες ἡμεῖς Ἄμμωνα λέγομεν. Ab *Aristotele* scribitur Ἀμμῶν. *Hesychius*, Ἀμμοῦς, ὁ Ζεύς, Ἀριστοτέλης. Et quidem, ut Noam esse Saturnum multis argumentis constat, sic tres Noë filios cum Saturni tribus filiis conferenti, *Hamum* vel *Chamum* esse Jovem, probabunt hæ rationes. Primò ex nomine חם *Ham* factum Ægyptium Ἀμοῦν, & Africanum *Ammon*, vel *Hammon*, quæ Jovis esse nomina nemo est, qui nesciat. Secundò חם *Ham fervidum* sonat, à radice חמם *Hamam*, *fervere*, *incalescere*: Ita Jupiter Græcè Ζεύς videtur à *fervendo* dici, quod author Etymologici Magni refert ad calorem aëris, quasi Jovis nomine Poëtæ aërem intellexerint. Ζεύς, inquit, παρὰ τὴν ζέσιν, θερμότατος γὰρ ὁ ἀήρ, ἢ παρὰ τὸ ζῆν, ὡς αἴτιος τοῦ ζῆν ὁ ἀήρ. Cyrillus Alexandrinus θερμαντὴν exponit, *l. 2. Glaphyrorum in Genesin*. Historicè nempe Ammon ipsissimus *Cham* fuit, Physicè verò Sol, in quo & cum quo Cham cultu mixtô colebatur, unde & ei nomen. Sol enim Hebræis חמה, *Chama*; unde & fortè *Hama*, veterum Saxonum Numen, de quo Fabricius in *Saxon. sua*, ipsum Solem fuisse, ait: Quemadmodum & inde חמנים, *Chemanim*, & Deus *Amanus* sive *Omanus*, uti vult Voss. *de Idolol. l. 2. c. 11.* quem, hac de re pluribus agentem, adeat qui volet. Tertiò ut *Cham* filiorum Noë fuit הקטן natu minimus, Gen. c. 9. v. 24. Ita Jupiter Saturni. Callimachus, *hymnô in Jovem*:

> Τῷ δε καὶ γνωτοὶ, πρότεροί περ ἐόντες
> Οὐρανὸν οὐκ ἐμέγηραν ἔχειν, ἐπιδαίσιον οἶκον.

Quartò, *Cham* seu Jupiter fingitur esse cœli dominus, quia illi obtigit Africa, cujus magna pars, cùm sit inter Tropicos, solem habet & reliquos planetas suprà verticem, unde est quòd putatur esse cœlo proxima. Lucan. *l. 9. v. 351.*

> *Terrarum primam Libyen (nam proxima cœlo est*
> *Ut probat ipse calor) tetigit.*

Quintò, quòd in Phornuto, & aliis legitur, Jupiter patrem Saturnum exsecuisse, sumptum videtur ex his; Gen. c. 9. v. 22. perperam intellectis: *Et vidit Cham pater Chenaan verenda patris sui, & nunciavit, &c.* Ibi enim *& nunciavit* Hebraicè est ויגד *Vajagged*, quod à serie orationis divulsum, tùm cùm vocalia puncta aberant, legi potuit *Vejaggod & abscidit*, tanquam à verbo גדד, quod *excidere* significat, maximè cùm de carne agitur. Deuteron. c. 14. v. 1. 1. Reg. c. 18. v. 28. Jerem. c. 16. v. 6. Ultimò notandum, Hebræum חם *Ham*, multi *Cham* scribunt, aspiratione densâ mutatâ in χ Græcorum. Inde est, quòd à priscis incolis Ægyptus vocabatur *Chamia* vel *Chemia*, i. e. *terra Cham*, quomodo illam appellat Psaltes, Psal. 78. v. 51. Plutarchus, *in Iside*, qui Ægyptios ignorabat à *Chamo* esse oriundos, à *terræ nigredine* putavit ita nominari: Ἔτι, inquit, τὴν Αἴγυπτον ἐν τοῖς μάλιστα μελάγγειον οὖσαν, ὥσπερ τὸ μέλαν τοῦ ὀφθαλμοῦ Χημίαν καλοῦσι. Et verò Gen. c. 30. ubi de coloribus pecudum Labanis & Jacobi agitur, חום *Chom* pro *nigro* quater v. 32. 33 35. 40. occurrit. Tamen Χημία videtur potius ad Chamum pertinere, ut & apud *Steph. in Αἴγυπτος*, aliud Ægypti nomen compositum Ἑρμοχύμιος, & in Ægypto pagi, vel urbes χέμμις, ψόχεμμις, ψιττάχεμμις, &c. Cophtitæ etiam, qui vetusta nomina pertinacissimè retinent, Ægyptum hodiè *Chemi* vocant. *Nic. Lloydius*. Adde Torniel. Salian. in *Annal*. Genebr. *l. 1. Chron.* Vide & *Chenaan*, & *Menes*. Cæterùm *Cham*, cum posteritate sua, inprimis tamen Chenaane filio, undis diluvii extinctam sectam Kainiticam, in lucem revocare cœpit: unde genus humanum iterum in duas sectas, *Sethianos* & *Kainitas* divisa est; quarum prior in sola Noachi familia, neque tamen inter omnes, neque diu permansit: Posterior à Chamo & Chenaane excitata, longè lateque se extendit. Vide Lactant. *l. 2. c. 14.* Japhetiis quoque & Semitis in sua castra pertractis: præcipuè tamen, rerum potiente Nimrodô, invaluit. Fuit autem hæc planè Epicurea, consistens in abnegatione Providentiæ divinæ & immortalitatis animarum. Tunc & artes illicitæ ortæ sunt, ac Philosophia in Satanicam Magiam tota degeneravit, quâ inprimis filius Chami Chus excelluisse dicitur: Unde *Chamus* Græcis Zoroastres & Jupiter Hammon creditus, mansitque Philosophia per plurimas ætates cum Magia conjuncta. Georg. Hornius *Hist. Phil. l. 2. c. 5.*

CHAM, Principum Tartarorum quoque nomen est, & linguâ illorum Regem, vel etiam magnum Regem significat. Imperium horum Regna Catay, Tangut, & Tainfu: Item provincias Tenduc, Camul, Ciarchiam, &c. complectitur. Vide suprà *Cagamus*, *Can*, *Canis*.

CHAMAAM, vide *Chemham*.

CHAMÆDAPHNE, Græcè Χαμαιδάφνη, Alexandrea laurus est dicta, *Dioscoridi*, Χαμαιδάφνη, οἱ δὲ καὶ ταύτην Ἀλεξάνδρειαν καλοῦσι, & *Stephano*, quorum ille *Chamædaphnæ* hoc proprium tribuit, quòd fructum ferat, ἐπὶ τῶν φύλλων ἐπιπεφυκότα, i. e. *in tergo foliorum adnascentem*, quod idem de Alexandrea tradidit, quam ait gestare fructum ἐν μέσοις φύλλοις. Eadem & *Daphnoides* nonnullis. Quæ tria tamen manifestè alii distinguunt, cognominibus interim non rarò confundentes. Alexandrea certè laurus, *Stephanos Alexandri* cognominata est, quòd eâ coronari solitus esset Alexander: & coronariam quoque ac topiariam *Chamædaphnen* Plinius facit, *l. 21. c. 11.* *Vinca pervinca semper viret, in modum lineæ foliis geniculatim circumdata, topiaria herba, inopiam tamen florum aliquando supplet. hæc à Græcis* Chamædaphne *vocatur*. Verùm hæc descriptio clematidis est, longè diversæ ab ea Chamædaphne, quam *Dioscorides* & *Stephanus* eandem cum Alexandrea faciunt. Chamædaphne quippe illa, cubitales virgas à radice producit, fructumque rotundum, rubentem & foliis adnatum. Nihil tale in vinca pervinca: quæ cum illa nil, nisi folium lauro simile, commune ac indiscretum habet. Unde & Δαφνοειδὲς utraque cognomen meruit: sed Alexandrea *Chamædaphne* propriè vocata est, clematis autem Δαφνοειδὲς, &c. Qua de re vide plura apud Salmas. *ad Solin. p. 403. & 404.* ut & suprà, ubi *de Alexandrea Lauro*.

CHAMÆLEON, commentarios libros in varios Poëtas edidit, nimirum cum ἐν τῷ περὶ Ἀνακρέοντος citat Athenæus, *l. 12.* Item, *l. 13.* περὶ Σαπφοῦς, & περὶ Σιμωνίδου. Ad hæc περὶ Θεσπίδος Michaël Apostolius, proverbiô, οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Idem Scholiastæ Apollonii in *l. 2.* citatur, ἐν πέμπτῳ περὶ Ἰλιάδος: quod nihil aliud est, *quam in quinto* super Iliade, Variorum nempe Poëtarum argumentum expendit. Idem & alia edidit. Eaque inter *de Diis librum*. Clem. Alex. *l. 1.* Χαμαιλέων δὲ ἐν τῷ περὶ θεῶν. Item scripsit *de ebrietate*. Idem Clemens *eodem l.* Χαμαιλέων ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ μέθης. Quo ex loco patriam ejus discimus; Commentatus quoque est περὶ Στησιχόρου, cujus libri mentionem facit Mich. Apostolius, proverbiô Ἀπαιτεῖς τὸν οἶνον, &c. meminit & *Chamæleontis* Laërtius, *in Platone*; ubi ex eo prodit, Lycurgum quoque studiosum fuisse Platonis. Idem ex eo in Heraclide narrat, Heraclidem hunc suffuratum sua fuisse ex Homero & Hesiodo. Vide Jons. *de Script. Hist. Philosoph. l. 1. c. 17.* Voss. *de Hist. Græc. l. 3. p. 340. f. Nic. Lloydius*.

CHAMÆLEON, ut habet Tertullian. *de Pallio*, c. 3. *pellicula vivit, capitulum statim à dorso, nam deficit cervix, itaque durum reflectis: sed circumspectu emissitii oculi, imo luminis punctia vertiginant, hebes, fessus vix à terra suspendit, molitur incessum stupens & promovet, gradum magis demonstrat, quàm explicat, jejunus scilicet semper & indefectus: oscitans vescitur, follicans ruminat, de vento cibus. Tamen &* Chamæleon *mutare totum, nec aliud valet: nam cùm illi coloris proprietas una sit, ut quid accessit inde suffunditur: hoc soli chamæleonti datum, quod vulgò dictum est, de corio suo ludere.* Ubi vide quæ Salmasius eruditè adnotat. In Africa multum reperiri tradit Plinius, frequentiorem in India: Hodie in Syria, Ægypto & Arabia inveniri ajunt. In vineis sub pampino reperiri, addit Tertullianus: *At cùm offenderis apud vineam pene sub pampino totum, videbis illico audaciam & Græci jam nominis.* Inter folia rhamni alterius in Ægypto plurimum offendi, testantur ex Neotericis quidam. Figurâ & magnitudine lacertæ esse, scribit Plin. *l. 8. c. 33.* *Cassiodorus* parvorum serpentium generi dicit consimilem; *Aristoteles* ὅλον τὸ σῶμα τοῦ χαμαὶ σαυροειδές similiter facit. Quare mirum, eundem Plinium, *l. 28. c. 8.* crocodilo Ægyptio Niliaco magnitudine comparare. Sed decepit eum Democritus, qui *l. peculiari de Chamæleonte*, illum κροκοδείλῳ τὸ μέγεθος ὅμοιον εἶναι, *crocodilo magnitudine parem esse* scribit, verùm Iones, quorum linguâ is usus, κροκοδείλους *lacertas* vocare, docet Herodotus disertis verbis, *Musâ 2*. Cauda tamen amplior ac prolixior, atque in vertiginem torta, Chamæleonti; in cujus dorso porrò spina eminet ac recurvatur, ut piscibus: at lacertæ dorsum planum est. Sed & ei crura recta, & longiora, quàm lacertæ: rostrum haud absimile suillo, &c. Quam in rem vide quamplura apud eundem Salmas. *ad Solin. p. 873. & seqq.* nec non apud Jac. Sponium, *Itinerar. Græciæ*, ubi varietatem colorum, quibus subinde *Chamæleon* seipsum distinguit, ab animi passionibus, ira, metu, &c. quibus variè agitatur, ingeniosè arcessit: De herba verò cognomine, Salmasium iterum, *l. cit. p. 302. & seqq.*

CHAMÆLEON Aqueus, in Musæo Kircheriano, Romæ. Ludit jucundâ differentium aquarum præcipitatione Auctor Musæi; dumque in differentes colores liquores transmutat, eosdem aliâ mox alterius aquæ præcipitatione semper ad pristinum statum reducit, modò tali, ut duobus claris liquoribus mixtis, aureus evadat aquæ color, cui, si alias guttulas alterius indas, in atramentum nigrescit; ad pristinam claritatem reditura, mox alterius speciei aquâ additâ. Aliis verò aquis claris primò permixtis in candidum lac se mutat, quarum tertiâ admistâ ambæ nigrescunt. Videtur sic verè *Chamæleontum* more quascunque impressiones assumere, ac iterum dimittere, solaque simplici commixtione varios exhibere ludentis artis in rerum natura jocos. Georg. de Sepibus in *Collegii Romani Societatis Jesu Musæo*, p. 46. Vide quoque Athanas. Kircherii *Mundum Subterraneum*.

CHAMÆPI, Parochi & Paranymphi, apud Romanos, dicti

 sunt

sunt amici vel consanguinei, quorum duo Sponsam, nocturnô tempore, flammeô velatam & carpentô seu pilentô vectam, in domum mariti futuri deducebant ac comitabantur. Thom. Dempster. in *Joh. Rosini Antiqq. Rom. l. 2. paralipom. ad c. 19.* Melius Chamepus, Græcè Χαμαίπους, sponsa (ut dictum in hac voce) quæ pedibus incedebat. Nobiliores enim Græcorum sponsæ rhedâ ad Sponsum vehebantur; cujus rhedæ axis pro foribus comburebatur, argumentô constantiæ ac moderationis: ne conjunctionis alienæ, neve novi conjugii fluctuantem animum occuparet cogitatio; neve hac illac evagandi, quod vitium est fœminis maximè familiare, caperet impetus. Jul. Cæs. Scaliger, *Poetices l. 3. c. 101.*

CHAMÆPUS, sponsa nuncupatur, quæ non curru, sed pedibus mariti domum petit. Cœl. Rhod. *lib. l. 28. c. 24.*

CHAMETÆRA, apud Plin. *l. 36. c. 5.* ubi inter Praxitelis ex marmore opera, recenset *Vestam sedentem laudatam in Servilianis hortis, duasque* Chametæras *circa eam, quarum pares in Asinii monumentis*: quibusdam est scortum, cùm ἑταίρα Græcis plerumque id notet. Verùm quoniam Vestæ pudicitiæ minimè conveniret, socias ei fœminas istiusmodi infames adjungere, reddunt alii vocem, *sociam humi sedentem*, non in sedili, à Græco χαμαὶ, *humi* & ἑταίρα, *socia*. Nisi quis putet in facie comitum Vestæ expressisse Artificem, meretricum duarum, quas sectabatur, imaginem. Quidam verò & *Commotrias* legunt, h. e. *Ornatrices*. Dalechampius *ad l.*

CHAMANI, vel CHAMAVI, populi German. Tacito, *in Germ. c. 33. 34.* & *Ammiano*, quos *Ptol. Camavos* vocat. Sunt qui eos *Camino* Pomeraniæ oppido nomen reliquisse suspicentur, inquit *Altbamerus*. *H. Junio* autem est *Campen* urbs Transisalaniæ ad ostium Rheni oriental. *Chytræo* autem est *Chamen*, urbs Westphaliæ. *Baudrando* erant versùs Chaucos minores, qui *Cluverio* aliisque habitabant, ubi nunc pars Diœcesis Monasteriens. & Paderborn. aliique Comitatus in viciniis, prope Amisiam fluv. uti credit etiam *Brietius*.

CHAMBERIACUM, Metropolis Sabaudiæ, vulgò *Chambery*, quod *Camerinum* antiquis appellatum fuisse notat in sua Sabaudia *Paradinus*: sita est hæc urbs in regione antiquorum Antuatum: in ea Principes Sabaudiæ ferè degunt moramque trahunt, & in ea Parlamentum collocârunt. *Merula. Metel.* Vide *Cameriacum*.

CHAMBES, fluv. regni Mogororum, fluvium Tamona ingrediens. *Idem.*

CHAMBRÆUS David, vide *David*.

CHAMBRÆUS Philippus, vide *Philippus*.

CHAMEN, urbs Westphaliæ, in Marchiæ Ducatu. Vide *Chamavi*.

CHAMEUNIÆ, Græcè χαμευνίαι, humi cubationes, *culcitæ humi stratæ*, apud Julianum Antecess. *Nov. 4. c. 4.* quibus Ascetæ olim Hebræorum Christianorumque usi, ut somnô parciùs defungerentur. Vide suprà, ubi de *Ascetis*, item voce *Cama*.

CHAMIERUS, vide *Daniel Chamierus*.

CHAMOAN, vel CHAMAAN, villula juxta Bethlehem, in tribu Juda. Hieronym. *in Loc. Hebr.*

CHAMOIS, inferioris Ægypti Rex XIV. post Armiysen, præfuit ann. 12. Suphide II. adhuc apud Memphitas regnante. Eum excepit Amesises. Joh. Marshamus *Canon. Chron. ex Syncello.*

CHAMOS, nomen idoli Moabitarum, cui Salomon, à peregrinis uxoribus seduci se passus, fanum, in excelso monte, prope Hierosolymam, extruxit, 1. Reg. c. 11. v. 7. aliis *Chemosh*. B. Hieronymus *in Esajam, c. 15. v. 2. In Nabo erat Chemosh idolum consecratum, quod alio nomine appellatur Beelphegor.* Nicetas *in Gregorium*, dicit fuisse Veneris statuam. Quidam putant, quòd כמוש sit Κῶμος Græcorum, *Deus Commessationis*, alii *Bacchum*. Vide Voss. *de Idolol. l. 2. c. 7. Chanaan*, fil. Cham. Gen. c. 10. v. 6. Bochartus eundem esse vult cum Mercurio, *l. 1. Phaleg, c. 2.* Primò, quia uterque Jovis fuit filius, i. e. Hami. Secundò, utrique à mercibus & mercatura nomen. Hebræis enim כנען *Chanaan mercatorem* sonat. Tertiò, quomodo fratrum servus indigitatur Chanaan, ita Mercurium in cœlo Ethnici servilibus ministeriis addixerunt, unde tam acerba illius apud matrem expostulatio in Luciani *dialogis*, in quo sunt collocutores Mercurius & Maja: *Quid non dicam ego, qui solus tot negotia sustineo, quibus delassor* καὶ τοσαύταις ὑπηρεσίαις διασπώμενος, *in tam multa ministeria distractus; Me siquidem manè surgentem* σαίρειν τὸ συμπόσιον δεῖ, *verrere oportet convivii cœnaculum. Et curiam* τὴν Ἐκκλησίαν *ubi stravero, & singula composuero, Jovi est assistendum, ad perferenda illius mandata totô die sursum & deorsum cursitando.* Et paulo pòst, cum aliorum Jovis filiorum sorte suam conferens, *Hic quidem*, inquit, *Alcmenæ, ille Semeles filius, ambo miseris mulieribus prognati, securè epulantur, at ego Atlantide Majâ progenitus* διακονοῦμαι αὐτοῖς, *illis servio.* Denique se talem esse queritur, ὥσπερ οἱ ἐν τῇ γῇ κακῶς δουλεύοντες, *quales ii, qui duram in terris servitutem serviunt.* Huc facit, quòd à Pœnis שמש *Sumes*, i. e. *minister*, & ab Etruscis *Camillus* dicitur, i. e. *servus deorum*, aut *minister*. *Nic. Lloydius.*

CHAMUM, Urbs Germaniæ in Palatinatu superiore ad amnem Nigrum, versùs confinia Bohemiæ. Sed cum adjacente regiuncula peculiarem Comitatum constituit. 7. milliar. German. à Ratisbona. Vulgò *Chamb.*

CHANA Galilææ. Vide *Cana*. Juvenco, *l. 2. Chanan.*

CHANAAN, fil. Chami, cui Noachus tanquam indici, & primo auctori contumeliæ sibi ab hoc illatæ, maledixit, Gen. c. 9. v. 25. reliquisque cum tota posteritate servum subjecit. Chrysostomus diras has in Gabaonitis impletas statuit. Genebrardus Chananæos plurimosque Africæ populos Regibus peregrinis Asiæ Europæque propterea obnoxios asserit, Persis nempe, Ptolemæis, Græcis, Romanis, Vandalis, Saracenis, Turcis, Arabibus. Alii credunt Propheticô spiritu prævidisse & prædixisse Noachum abominia crimina 7. populorum Chananææ, & eorum destructionem, factam à Mose, Josua, Judicibus, & Regibus Israel. Hoc certum est, hodieque Chananis hujus Chamique posteros, in Oriente, pecudum more distrahi, & nudam, cum reliquo corpore, etiam illam partem ostendere, quam abscondi honestas jubet. Vide Chrysost. *homil. 8. in Matth.* Genebr. *l. 1. Chr.* A. C. 1657. Torniel. *A. M.* 1666. &c.

CHANANÆA, vulgò *terra Sancta*, cujus limites sunt ad orientem Jordanes fluv. ad occidentem Ægyptus, & mare magnum, quod Mediterraneum dicitur; ad meridiem desertum Arabiæ; ad aquilonem mons Libanus. Populi *Chananæi*, de quibus & eorum regione, vide Bochartum *in Phaleg. l. 4. c. 34.* cujus titulus est *Chanaan*, itemque, *c. 36.* quod est, *de Chananæorum finibus*.

CHANANEUS, Regulus Galiciæ, idem cum Theodomiro, A. C. 560. Arianam sectam, cui prius addictus erat, è ditionibus suis exulare jussit. Gregor. Turonens.

CHANANI, nomen viri. Nehem. c. 9. v. 4. Latinè *præparatio*, vel *basis mea*.

CHANAO, Comes Britorum, tres fratres sustulit, ut bona illorum ad se raperet, tertium Macliavum persequutus. Qui apud Comitem quendam regni latitans aliquandiu, Episcopus Venetus evasit, fratrique tandem successit. Gregor. Turonens. *Hist. l. 4. c. 3. & 4. & l. 5. c. 16*

CHANCÆUS Mauritius, vide *Mauritius*.

CHANDÆUS, vide *Antonius Chandeus*.

CHANDANACE, urbs Persica. Gentile *Chandanacenus*. *Steph.*

CHANDANE, urbs Apuliæ. *Steph.*

CHANE, fluv. inter Albaniam, & Armeniam, à Cyro amne exceptus, mox cùm est factus navigabilis, in mare Caspium erumpens. Strab. *l. 11.*

CHANEJUS Martinus, vide *Martinus*.

CHANGIUS, Chamus, condidit regnum Cathaiæ amplissimum, nomine Magnæ Tartariæ; post excussum Sinensium jugum. Suos jussit unum Deum colere. Circa A. C. 1203. Obiit A. C. 1207. relictis duodecim filiis, quorum natu maximus Hogotius Chamus successit. Peucerus *in Chron.*

Rabbi CHANINA, Præses Scholæ in terra Israëlis post obitum Rabbenæ a-Kodesch, secul. ult. Millenarii IV. juxta calculum Rabbi Ganz: Ei successit Rabbi Johannes, qui composuit Thalmud Babylonicum. Vide *Chronologiam Rabbinorum* citat. Rabbi Ganz.

CHANORICUM, Urbs Scotiæ Boreal. *Chanonry*, sedes Episcopi Rossensis, in Rossia provinc. juxta æstuarium *Murray Firth*, in ora Orientali Scotiæ, ex adverso Moraviæ provinc. 4. milliarib. Scoticis ab Invernesio, 6. à Cromartio in Austrum.

CHANOTH, vide *Hanoth*.

de CHANTECLER Carolus, vide *Carolus*.

CHANTELUPIUS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

CHAONES, Epiri populi, à quibus *Chaonia* regio dicta. Nunc *Canina*, à castro cognomine intra montes. Extenditur ab Onceo sinu Buthrotum usque, versùs oram maris Ionii subestque dominio Turcarum. *Baudrand.* *Chaoniam* autem Helenus Priami filius à *Chaone* fratre, quem in venatu per ignorantiam dicitur occidisse, nominavit, quasi ad solatium fratris extincti. Fuit propriè montana pars Epiri, licèt quandoque sumatur pro totâ. Virg. *l. 3. Æn. v. 335.*

Chaoniamque omnem Trojano à Chaone dixit.

Ibi sylva *Chaonia* columbis abundans. Virg. *Eclog. 9. v. 13.*

---- Carmina tantum
Nostra valent, Lycida, tela inter martia, quantum
Chaonias dicunt, aquilâ veniente, columbas.

Propert. *l. 1. El. 9. v. 5.*

Non me Chaoniæ vincant in amore columbæ.

Ovid. *De Arte, l. 2. v. 150.*

Quæque colat turres Chaonis ales habet.

Quòd autem in Epiri illo nemore columbæ dare responsa dicuntur, *Servius* ideò fingi putat, quia linguâ Thessalâ Peliades & Columbæ vaticinatrices vocantur. Hinc *victus Chaonius*, i. e. glandium cibus. Ceres apud Claudian. *l. 3. De Raptu, v. 47.*

Chaonio statui gentes avertere victu.

Virg. *l. 1. Georg. v. 8.*

Liber & alma Ceres, vestrô si munere tellus
Chaoniam pingui glandem mutavit aristâ.

Et *l. 2. Georg. v. 67. Chaoniique patris glandes*, i. e. Jovis Epirotici. *Servius.* Nam & Jupiter *Chaonius*. Val. Flac. *l. 1. v. 303.*

---- Dodonida quercum,
Chaoniique vides famulam Jovis.

Nic. Lloydius.

CHAONIA, Comagenæ urbs in Syria. *Ptol.*

CHAONITIS, Assyriæ regiuncula. *Strabo.*

CHAOS, rudis & inordinatæ materiæ confusa congeries. Poëtæ ajunt, Chaos in principio fuisse, i. e. confusionem rerum, atque elementorum. Posteà verò Deum diremisse illam congeriem, singulisque rebus ex confuso acervo separatis, in ordinemque descriptis instruxisse mundum pariter, & ordinâsse. Vide Ovid. *l. 1. Metam.* Virg. *l. 4. Georg. v. 347.*

Atque Chao densos divum narrabat amores.

Lactant.

Lactant. *Instit. l. 1. c. 5. Hesiodus non à Deo conditore sumens exordium, sed à Chao, quod est rudis inordinataque materiæ confusa congeries.* Dictum autem putatur nonnullis à χέω *fundo. Hesych.* χάος χωρητικός. Lucan. *l. 1. v. 74.*

Antiquum repetens iterum Chaos -----

Cui Etymo favere videtur illud Philonis, περὶ Α'φθαρσίας κόσμου. Τὸν δ' Στωικῶν ἔνιοι χάος τὸ ὕδωρ εἶναι, οἰόμενοι παρὰ τὴν χύσιν τοὔνομα πεποιῆσθαι νομίζουσι. Chaos autem procul dubio ab antiquo χάω, pro χαίνω *dehisco.* Rittershusio autem, *notis in Guntherum*, placet esse à חשך i. e. *caligavit.* Sanè *Glossa Cyrilli* χάος *tenebræ.* Et Prudentius tenebras eâ voce designat, *Hymno 5. Cathemerinôn*, *v. 3.*

Merso sole, Chaos ingruit horridum,
Lucem redde tuis Christe fidelibus.

Inde *atrum Chaos* Senecæ, *in Agamemnone*, *Actu 3. v. 487.* & *cæcum Chaos* eidem, *in Octavia*, *Actu. 2. v. 391.* Denique *Cimmerium Chaos* Statio, *l. 3. Silv. 2. v. 92.* Apud Aristoph. verò *in Nubibus*, & *Avibus* ponitur pro aëre, & sic exponit Scholiastes, allatô quoque locô hôc Ibyci,

Πωτᾶται δ' ἐν ἀλλοτρίῳ χάει.

Vetus interpres Bibliorum Lucæ, *c. 16. v. 26.* Spatium quod inter cœlos, inferosque est, & χάσμα Evangelista dixit, *Chaos* appellat, quem malè in eo reprehendi summus vir H. Grotius ad eum locum ostendit. Itaque hanc vocem etiam *Faustus Rhegiensis* usurpavit. *Nic. Lloydius.*

CHAPHTHIS, in tribu Juda. Hieronym. *in Loc. Hebr.*

CHAPOTENSIS Moneta, apud Scriptores rerum Gallicarum species aureæ monetæ, quam cum *Chato* eandem fuisse conjicit Car. du Fresne; qui *Chapotenses* contractè, quasi *Chatos Pictavenses*, Gall. *Chats de Poitou*, quòd apud Pictones potissimùm cuderentur, dictos putat, *in Glossar.*

CHAPUSIUS Gabriel, vide *Gabriel.*

CHARABE, Galilææ superioris vicus, præruptô situ, in tribu Nephthalim. *Joseph.*

CHARACA, Phrygiæ locus. *Strabo.*

CHARACENA, Susianæ regio. *Ptol.*

CHARACENUS Isidorus, vide *Isidorus.*

CHARACENI, Tauricæ regionis populi ab oppido *Charace* sic dicti, quod inter hujus regionis urbes commemorat *Ptolemæus.*

CHARACENUS, vide *Isidorus Characenus.*

CHARACINA, Ciliciæ regiuncula. *Ptol.*

CHARACMOBA, vel *Molucharax*, urbs Palæstinæ *Ptol.* Vide *Steph.* A nonnullis Arabiæ accensetur. *Stephan.* Χαρακμῶβα πόλις ἡ καὶ τρίτης Παλαιστίνης, ἣν ἀναγράφει Πτολεμαῖος ἐν γεωγραφικοῖς ἐν πέμπτῳ βιβλίῳ ἐν ταῖς Α'ραβικαῖς. *Characmoba urbs nunc tertiæ Palæstinæ, quam Ptolemæus Geographicorum quintô inter Arabicas numerat.* Nempe pars Arabiæ Petrææ in nomen ac censum tertiæ Palæstinæ cum tempore concessit: *Characmoba* autem haud longè à Petra oppido unde Arabiæ illi nomen. Aliàs Μωᾶν χάραξ, seu conjunctim Μωαβχάραξ: sicut Χαρακηνοὶ & Σπασινουχάραξ, inter Tigrin & Eulæi fluminum ἐκβολὰς, à *Ptolemæo* memoratur. Est autem χάραξ, propriè φραγμὸς, seu περίφραξις, *vallum* seu *locus castrorum*, quod Latini recentiores *Sudatum* dixêre: unde plurimis urbibus nomen indi consuevisse, dicemus infrà in voce *Charax.*

CHARACOMETES, fluv. Asiæ, *Athenæus.*

CHARACONDIUS Gregorius, vide *Gregorius.*

CHARACTERES Magici, *Lutatio Malefici*, qualibus ab initio rerum Magices vetitæ studiosi homines mala multa bonis sibique invicem intulerunt, *infaustæ figuræ* appellantur Statio, *Theb. l. 2. v. 277.*

----- ----- notique operum Telchines amicâ
Certatim juvêre manu, sed plurimus ipsi
Sudor, ibi arcanis florentes igne smaragdos
Cingit, & infaustas percussum adamanta figuras,
Gorgoneosque orbes.

Qua de re notârunt multa viri docti, studiô illustrandæ Antiquitatis, multis se malignisque futilis suspicionibus vulgi exponentes. Divinum verò, quodque ægrè vel omnino non homo ullus perfecerit. *Adamantem* signare pro moneta. *Percussum* enim eam rationem indicat, quòd monetis faciendis verbum sit peculiare, Juvenalis *ferire* dixit, *Sat. 7. v. 55. Inscribere* Claudianus, *Rufin. l. 2. v. 342.*

Inscribi propriis aurum fatale figuris.

Characare, sequior ætas. Vide Barthium *Animadversion. ad Statium d. l.* & in hanc rem plura infrà, in voce *Dæmon*, item *Magia.* Magos imitati sunt Hæretici, qui hujusmodi characteribus inconditis insolitisque credulum vulgus ad superstitionem pellicere non rarò conati sunt, de quibus vide aliquid, ubi de *Basilidianis*, *Borboritis*, &c.

CHARADNÆ, Carmaniæ gens. *Ptol.*

CHARADRA, urbs Phocidis, non procul à Lilæa, gentile *Charadræus. Steph.*

CHARADROS, apud Papin. Statium, *Thebaid. l. 4. v. 46.*

Quaque pavet longâ spumantem valle Charadron
Neris ----

Fluvius est Peloponnesi, quo Neris oppid. alluebatur. Lutatius, *Neris Civitas Peloponnesi, quæ fluviô* Charadrô *circà eam te raditur.* Fuit autem Neris civitas Messenes memorata *Stephano*, qui idem & *Charadri amnis* meminit, ut & Pausan. in *Messeniacis*. Qui & *Charadrum torrentem* celebrat *Corinthiacis*: & *amnem Charadrum*, *Achaicis*; ex quo potantia pecora maximam partem credita fuerint marem sobolem gignere, ideoque ad eum non nisi bovinum pecus agi consuetum, quòd ad opera boves mares aptiores sint, quàm fœminæ. Alius est torrens, qui tantâ vi procedit, ut natantia etiam saxa avertat, dictus eidem Statio, *Thebaid. l. cit. v. 712. & seqq.*

Ares Lerna nocens, aret Lyrcius, & ingens
Inachus, advolvensque natantia saxa Charadros,
Et nunquam in ripis audax Erasinus, & æquus
Fluctibus Asterion, ille alta per avia notus
Audiri, & longè pastorum rumpere somnos.

Quibus ultimis verbis *Charadrum* eundem innui, docet Barthius *ad loc.* Idem nomen urbis, vide in voce *Charadrus.* Græcis χαράδρα & χαραδρὼν, propriè *fossa* est, seu *portus fossitius*; unde ille in Cilicia χαραδρὼν λιμὴν καὶ ἐπίνειον. Sic *Charadrum Ambraciæ*, pro portu, dixit *Ennius*: quod & fortè nomen Ambraciæ portui fuerit. Salmas. *ad Solin. p. 1108.* Indidem & *Charadrio* avi nomen, quòd ἐν ταῖς χαράδραις, *in hiatibus prope amnes & torrentes*, nidificet, quasi *hiaticula*, uti vocem Gaza reddit, apud Philosophum *Histor. l. 9. c. 19.* Vide quoque Aristophanis Scholiastem *in Avibus.* Unde, cùm apud eundem Nephelococcygium urbem aves in *Nubibus* ædificent,

Υ'δωρ ἐφόρουν κάτωθεν εἰς τ' ἀέρα
Οἱ χαραδριοὶ, καὶ τ' ἄλλα ποταμί' ὄρνεα.
Aquam ex inferioribus locis in aërem portabant
Charadrii, & aliæ aves fluviatiles, &c.

Vide Bochart. *Hieroz. Parte poster. p. 340.*

CHARADRUS, oppid. fuit Asiæ minoris in Cilicia aspera, in ordine littorali, 20. milliar. ab Antiochia ad Tragum, in Ortum, 30. ab Anemurio promontor. in Occasum, ex adverso insulæ Cypri.

CHARADRUS, fluv. Phocidis, Charadram urbem Lilææ proximam alluens, & in Cephisum influens, brevis decursus. Pausan. *l. 10.* cujus meminit Stat. *Theb. l. 4. v. 46.*

Quaque pavet longâ spumantem valle Charadrum
Neris.

Idem *eôdem l. v. 712.*

----- ----- Ingens
Inachus, advolvensque natantia saxa Charadrus.

Est & fluv. Ciliciæ cum lacu cognomine, cujus aqua mares gignere facit. Ubi oppid. ejusdem nominis.

CHARÆADAS, Euphiletæ filius, cum Lachete Dux missus est, cum imperio viginti navium, in Siciliam, ubi tamen occubuit. Vide Thucyd. *l. 3. & 4.*

CHARAN, vide *Carrhæ.*

CHARANDÆI, populi juxta Pontum. Orpheus in *Argonaut.*

CHARANDES, Tyrius, apud Athenienses legislator, qui legem tulit, ne quis armatus veniret in concionem. Vide *Charondas.*

CHARANDRA, sinus maris Arabici ad Arsinoën urbem. Plin. *l. 6. c. 29.*

CHARAUNI, Scythiæ extra Imaum gens, & oppid. *Ptol.*

CHARAX Pergamenus, Sacerdos, & Philosophus, *Suidâ* teste, condidit *Historiarum Græcarum libros* 40. in quorum secundo Augusti Cæsaris memoriam celebrat, ὡς παλαιοῦ ἀνθρώπου, *tanquam antiqui.* Unde, eum multò post Augusti ævum vixisse colligitur. Secundum Ε'λληνικῶν adducit quoque Steph. in Α'ργεννα & Τανάγρα. Condidit & χρονικὰ, quorum secundum idem citat in Α'γκύρα. Apud Eustath. etiam *in 1. Il.* citatur ὁ Χάραξ ἐν τοῖς Χρονικοῖς. *Lampsacenus* vocatur Lilio Gyraldo, *Dialogô 2. de Poëtis.* Verùm Suidas in Χάραξ adducit epigramma antiquum, ubi *Pergamenus* dicatur. Incipit illud,

Ε'ιμὶ Χάραξ ἱερεὺς γεραρῶν ἀπὸ Περγάμου ἄκρων.

Fortasse Gyraldo obversabatur Charon Lampsacenus. Non de nihilo verò est, quòd *Etymologus* distinctè dicat, Χάραξ ἱστοριογράφος; Quomodo & Suidæ in ὅμηρος bis vocatur. Nam fuit prætereà alter *Charax*, Grammaticus, cujus item in Ε'ιπεῖν meminit. *Nic. Lloydius.*

CHARAX, Armeniæ minoris oppid. & Parthiæ quoque. *Ptol.* Item Cretæ promontorium *Curopolata*, & Susianæ urbs ad sinum Arabicum, *Ptol.* Primum *Alexandria*, ab Alexandro ejus conditore, dein *Antiochia* ab ejus restauratore: & tandem *Pasine* (*Spasine* legit *Pintianus ex Stephano*) dicta fuit, autore Plinió, *l. 6. c. 27. Pasine* habet hôc locô Arriani *Periplus. Topasine* legitur apud *Xiphilinum*, fortasse malè junctô Græcô articulô. *Carmon* vocat Pinetus, *in suo Plinio Gallico.* Quibusdam *Camata*, *Vicus Pelleus* seu *Vallum Brasines* P. de *Via.* Hermolaus, *in Plinianis castigationibus*, citat Indicam quandam incerti autoris Historiam, in qua legitur *Diridotim*, quandoque dictam, sed hoc ita non esse, ex *Arriano* compertum est, qui *Diridotim* ad ostium Euphratis fluvii describit, ubi Teredon *Ptolemæi* est, ejusdem ferè soni, & paucis literis mutatis oppidum, Inter Teredonem & Moseum fluv. ex adverso Arabiæ sita est. Ab ipsa autem regio adjacens *Characene* dicta. Addo, quòd primigeniâ notione χάραξ Græcis *fossam* notat, ἀπὸ τ' χαράττειν, quod est *cavare* & *fodere.* Inde *vallum*, porro *exercitus vallo inclusus*, vel *castra*: unde multis urbibus ac locis nomen hæsit, in quibus aliquando exercitus castra metati essent. Sic

præter ea quæ diximus in hac voce; *Charax*, urbs Parthiæ fuit, in quam Mardos errones coëgit Phraates: item alia ad Persicum Sinum, quæ & Σπασίνου χάραξ; alia in Palæstina, quæ & Μωΐβου χάραξ, & Χαραξμωάβ. Vide supra. Quomodo multis in Europa urbibus *Castrorum* nomen factum est, quæ hodieque id nomen retinent. Et Pasagardas, Persiæ urbem, Anaximenes dictos voluit, quasi Περσῶν στρατόπεδον, *Persarum Castra*. Ibi enim Medi & Astyages à Persis victi, Ottô Duce. *Gidgad* item locus vocitatus est, Numer. c. 33. v. 32. in quo castra metati sunt Israëlitæ, ab Hebr. גדוד *exercitus*, &c. Latini recentiores χάρακα, *sudatum* dixêre, à *sude*: sed & Græci citeriores Σοῦδαν appellant *fossam*. Quia enim castra vallô & fossâ circumcingebantur, alterum pro altero sumpsêre. Salmas. *ad Solin*. p. 1202. & 1203.

CHARAX, locus Alexandriæ juxta Celænas Phrygiæ, ubi Alexander magnus castrametatus est. *Nicetas*.

CHARAX, maximum emporium prope Nicomediam, in ejus sinu. Est & alius locus Ponticæ regionis. *Steph.* & *Ptol.* *Caragioni Mercatori*, *Giracanda* verò *Nigro*.

CHARAX, Cariæ urbs, quæ nunc *Tralls*. *Steph.*

CHARAXES, sive CHARAXUS, Herodoto, *l.* 2. vir Mitylenæus, frater Sapphûs poëtriæ, qui captus Rhodopes meretricis amore, ejus causâ opes suas omnes dilapidavit, & ad summam redactus inopiam piraticam exercuit. Ovid. *in Epist. Sapphûs*, *Heroid.* 15. v. 117.

> *Gaudet, & è nostro crescit mœrore Charaxus*
> *Frater, & ante oculos, itque reditque meos.*

Et paulo antè, v. 63.

> *Arsit inops frater, victus meretricis amore,*
> *Mistaque cum turpi damna pudore tulit;*
> *Factus inops, agili peragit freta cærula remô,*
> *Quasque male amisit, nunc malè quærit opes.*

CHARBANUS, Medorum mons. Plin. *l.* 6. *c.* 27.

CHARCÆ, populi Americæ meridionalis in parte Australi regni Peruviæ, versùs mare Pacificum, & regnum Ciles, intra montes: sub dominio Hispanorum.

CHARCHAMISH, Esaj. c. 10. v. 9. lege *Charchemish*. Aliis *Charciona* & *Charmande*, oppid. Arabiæ desertæ, in confinio Chaldeæ, prope montes Babylonios, multis milliarib. ab Euphrate, *Baudrand*.

CHARCHAI, nomen Eunuchi Regis Ahasueri. Esther, *c.* 1. v. 10. lege *Charsheta*.

CHARENTON, burgus cultissimus Galliæ, cum ponte, ad Matronam fluv. qui paulo infrà in Sequanam se exonerat, apud Parisios, inde duobus ferè milliaribus distans, echo celebris, quæ ibi duodecies redditur. In agro Parisino. Vide *Carentonum*.

CHARES, Atheniensium Dux, ad promittendum facilis, & promptus; Unde proverbium natum *Charetis pollicitationes*. *Suidas*, & Erasm. Adag. *tit. magnifica promissa*. Fuit & Chares Lydius statuarius, Lysippi discipulus, qui Rhodi Solis colossum fecit. Plin. *l.* 34. *c.* 7. Fuit & *Chares*, teste Plutarchô *in Artaxerxe*, qui in bello Cyrum vulneravit. Denique *Chares* Mitylenæus Historicus fuit, qui & ipse *de rebus ab Alexandro gestis* opus condidit. Citatur ab Athenæo, *l.* 1. 3. 5. 10. 11. 12. & 13. Item Plutarcho *in vita Alexandri*; ubi Εἰσαγγελεὺς vocatur, uti & Gellio, *l.* 5. *c.* 2.

CHARES, Atheniensis, militavit Dario ultimo Persarum Regi, ac Mitylenen duorum millium Persarum præsidiô tenuit: obsessus ab Amphotero & Egilocho, pactus ut incolumi abire liceret, urbem tradidit. Curt. *l.* 4. *c.* 5.

CHARES, fluv. Belgicæ, Fortunato, *Carm. l.* 7. *carm.* 4. memoratus:

> *Isara, Sara, Chares, Scaldis, Saba, Somena, Sura,*
> *Seu qui Mosam adit, de sale nomen habens.*

Frodoardo *Chara* dicitur, *Historiæ Ecclesiæ Remensis*, *l.* 4. *c.* 33. Sigeberto *Carus*, vulgò *le Chier*. Hic fluv. montem Maledictum *Montmedy*, Cavantiacum, *Chevanci*, Eposium pagi Vabrensis castrum alluit, ad 8. milliar. à Monasterio Basilicaque S. Martini & Duciacum ad Prata, *Douzi les Prez*: ac demum Mosæ confunditur, paulo infra Duciacum. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CHARETERIUS Matthæus, vide *Matthæus*.

CHARETES, Peloponnesi fluv. circa Argiam. Plut. *in Arato*.

CHARIANDER, Archon Athenis, Olympiadis centesimæ primæ annô primô.

CHARIATA, oppid. Arabiæ Felicis. *Ptol.*

CHARIATUM, urbs parva Calabriæ citerioris in regno Neapolitano & ora Sinus Tarentini. Meliùs *Carlatum*, quod vide.

CHARIBAEL, Græcè Χαριβαὴλ, Homeritarum & Sabaitarum seu Sabæorum Rex, apud Auctorem *Periplî*, de quo vide Salmas. ubi suprà, *p.* 496. 498. 499. & 1186.

CHARIBERTUS, seu CHEREBERTUS vel *Aribertus*, Rex Parisiorum, successit Patri Clothario I. A. C. 561. Uxorem suam Ingobergam vel Nigebridam repudiavit, ductâ Meroflédâ, hujusque paulò pôst sorore Marcoëfâ, jam Moniali, utraque Carminatoris cujusdam filiâ. Quibus superinduxit Theodegildam, vel Theudelichildam, pastoris filiam. Hinc ab Episcopo Parisiensi sacris prohibitus, paulò pôst in Xantonia, obiit A. C. 570. regni 9. Ex legitima uxore pater Berthæ, vel Edilbergæ, quæ Ethelbertum, Cantii R. maritum ad fidem perduxit. Greg. Turonens. *l.* 4. Aimoin. *l.* 3. Sigebert. *in Chron.*

CHARIBERTUS, Aquitaniæ Rex filius Clotharii II. ex Sichilde. Huic primogenitus Dagobertus, Xantoniam, Petrocoricum, Aginnensem, & Tholosanum tractum, totam denique tertiam Aquitaniam, appenagii locô, concessit. Tholosæ itaque sedem fixit, sed ilico mortuus est, A. C. 637. Chilpericô fil. similiter in cunis extinctô. Fredegar. *Chron. c.* 57. Aimoin. *l.* 4. *c.* 17. Item, Comes Laudunensis, pater Berthæ vel Bertradæ, quæ Pipino nupta, Caroli M. mater extitit.

CHARICLES, ex triginta tyrannis Athenis, à Lacedæmoniis, impositis unus, qui ad amplificandam suam potentiam collegis reliquis promptissime adulabatur. Aristot. *l.* 5. *Polit. c.* 6. Qui apud Rerum conditores palmam sævitiæ cum Critia possidet. Ejus quoque meminit Xenophon, *l.* 1. *Memorabil.*

CHARICLES, Medicus arte insignis, non quidem regere valetudinem Tiberii solitus, consilii tamen copiam præbere. Is Cn. Acerroniô & C. Pontiô Consulib. velut propria ad negotia digrediens & per speciem officii manum complexus pulsum venarum attigit; ac labi spiritum, nec ultra biduum duraturum Macroni firmavit. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 50.

CHARICLES, Atheniensis factionis Cassandrinæ, absens à populo capitis damnatus.

CHARICLIDES, Archon Athenis, Olympiadis centesimæ quartæ annô secundô.

CHARICLIDES, à Dionysio Juniore copiis præfectus militaribus, sed à Dione adsumptus ad dejiciendum tyrannum socius. Diodor. Sic. *l.* 16.

CHARICLO, filia Apollinis, Chironis Centauri, vel Scironis, ut alii volunt, uxor. Ovid. *l.* 2. *Met. Fab.* 10. v. 635.

> *Ecce venit rutilis humeros protecta capillis*
> *Filia Centauri, quam quondam nympha Chariclo*
> *Fluminis in rapidi ripis enixa, vocavit*
> *Ocyroen.* —— ——

CHARIDEMUM, promontor. Hispaniæ Tarraconens. in Bæticæ confinio, sic appellatum, ab achate lapide pretioso, qui ibi reperitur. *Cabo de Gates*, *Clusio*; portus quoque ejusdem nominis sequitur apud *Florianum*, qui eum hodie *Porto Carbonero* appellari ait. Vide Bochartum, *de Phœn. col. l.* 1. *c.* 34.

CHARIDEMUS, ultimus Sacerdos Jovis Cranai, regnum Sicyoniorum, ab hisce administrari solitum, profugus deseruit, quod impensis par non esset. Euseb. *in Chron.*

CHARIDEMUS, Dux Chersobleptæ Thraciæ Regis militum. Demosth. *contra Timocratem*. Polyæn. *l.* 3. *c.* 14. Fuit quidam etiam Romanus feris objectus. Martialis, *l.* 1. *Epigr.* 44. *v. ult.*

CHARIDEMUS, Atheniensis, ab Alexandro M. exulare jussus, ἐς τὴν Ἀσίαν παρὰ βασιλέα Δαρεῖον ἔφυγε. Arrian. *Hist. l.* 1. Qui magno usui Persis fuit, donec ob linguæ libertatem, jussu Darii interfectus est. Diodoro dicitur ἀνὴρ θαυμαζόμενος ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ ὑπὸ τῶν στρατηγίας. & Curtio, *l.* 3. *c.* 2. *belli peritus, & ob exilium infestus Alexandro, quippe Athenis jubente eo fuerat expulsus. Nic. Lloydius.*

CHARIDES, vel CHARICLES, de Machinis scripsit, Voss. *de Scient. Mathem. c.* 48. §. 9.

CHARIEN, fluv. Themiscyrenæ. Plin. *l.* 6. *c.* 4. Χαρίεις *Arriano*.

CHARILAS, una ex 3. solennitatibus nonô quôque annô Delphis olim celebrari solitis, apud Plut. *in Quæstion. Græc.* Τρεῖς ἀγοῦσι Δελφοὶ ἐνναετηρίδας κατὰ τὸ ἑξῆς, ὧν τὴν μὲν Σεπτήριον καλοῦσι, τὴν δ' Ἡρωΐδα, τὴν δὲ Χαρίλαν. *Delphi tres deinceps nonô quôque annô agunt solennitates, Septerium, Heroida & Charilam.*

CHARILAUS, seu CHARILLUS, fil. Polydectis Spartanorum Regis postumus, à patruo Lycurgo, qui post fratrem regnavit menses 8. tum demum natus, ad 25 ætatis annum magna cum cura educatus est, postquam illum, ratô fidei amorisque exemplô, cùm ei propria mater Regina necem pararet, in vita conservâsset. Jam adultus, Argivorum, (quibus primum bellum, Ducibus Labotâ Agidâ, & Prytane proavô Proclidâ, bellum indixerant Spartani) agrum igne ferrôque vastavit; dein Tegeatas aggressus, Χρησμῷ κιβδήλῳ πίσυνος, *captiosô fretus oraculô* (quod exhibet Herodotus, *l.* 1. *c.* 66.) sed ab illis, quibus etiam fœminæ se junxerant, victus captusque, ac cùm se jurejurandô obligâsset, bellum Tegeatibus non ampliùs illaturum, gratis dimissus est, nec tamen fidem servavit, Pausan. *Arcadicis*. Inde Archelao, ex altera familia Regi, in excindenda Ægy. urbe finitima, adfuit. Pausan. idem *Laconic.* Obiit annô regni 64. Nicandrô filiô successore. Vide *Archelaus*, *Labotas*, *Polymestor* &c. plura verò apud Clem. *l.* 1. *Strom.* Plut. *in Lycurgo*. Justin. *l.* 3. Pausan. *loc. cit.* Euseb. &c. Item alius, qui apud Herodot. *l.* 3. fratrem suum Mæandrum perduxit, ad arma contra Persas sumenda.

CHARILAUS, Spartanus, tyrannidem convertit in Aristocratiam. Vide Aristot. *l.* 5. *Polit. c.* 12. Herodot. *l.* 1.

CHARILAUS, Lacedæmonius nobilis, comæ nutriendæ studiosus, qui interrogatus, cur comam nutriret, respondit: *Quia ex omni ornatu hic foret pulchrior, venustiorque ac sumptus minimi.* Idem interrogatus, cur admodum paucas leges sanxisset Lycurgus: *Quia*, inquit, *pauca dicentibus, paucitas legum sufficit.* Cœl. Rhodig. *l.* 18. *c.* 4. *ex Plut.*

CHARILUS, Dux Lacedæmoniorum, Tegeatas superavit, author Pausan. apud *Volaterr.* fortè *Charilaus*, cujus meminit Strabo, *l.* 12. Vide suprà.

CHARIMATÆ, populi intra Pontum. *Steph.*

CHARIMENES, Milesius, cùm in Phaselidem confugisset, supervenientibus ei longis navibus Periclis Lycii, habitu alio assumto, pedes per regionem Periclis evasit. Polyæn. *l.* 5. *c.* 42.

CHARINADES, nomen Senis, apud Aristophan. *Vesp.* ob tarditatem incessus notabilis. *p.* 445. B.

CHARINDA, Mediæ fluv. *Ptol.*

CHARINI, meliùs CARINI, populi German. fuêre, & pars Vindilorum. Plin. *l.* 4. *c.* 14. *Ptolem.* Habitabant inter Rugios, Sidonos & Guthones, ubi nunc pars Borealis Marchiæ Brandeburgicæ.

CHA-

CHARIOPOLIS, Urbs Peloponnesi in Laconia; *Cheropoli. Leunclav.*

CHARIPHRON, unum ostiorum Indi fluv. *Ptol.*

CHARIS, Vulcani Lemnii uxor.

CHARISIA, urbs Arcadiæ. *Stephano* à *Charisio*, Lycaonis filio, dicta.

CHARISIUS, Atticus orator. Cicer. *in Bruto.* Itemque Grammaticus, cujus meminit *Priscianus.* Ejus Institutiones hodie habemus, quæ in Grammaticorum veterum corpore Putschii primum locum obtinent.

CHARISIUS, Philadelphiæ Ecclesiæ Presbyter, Symbolo fidei à Nestorianis conscripto subscribere nolens, eorumque proin ope depositus, querelam defert ad Concilium Ephesinum. Vide *Sess.* 6 Item, Clericus quidam Constantinopolitanus, ob vitam scandalis plenam, divinitus punitur. Niceph. *l.* 15. *c.* 33. Theodoret *l.* 2.

CHARISPA, urbs Asiæ & Bactrianæ regia, ad Oxum fluv. Vide *Zariaspa.*

CHARISTAS, fluv. Colchorum in Euxinum influens. *Charus* Straboni, *Charien* Plinio, *l.* 6. *c.* 4. *Tamasa* hodie *Nigro.* Vide *Charistus.*

CHARISTEÆ Columnæ, apud Jul. Capitolin. in *Gordiano tertio*, *c.* 32. Et Isidor. in *Origin.* pro *Carystiis.* Vide in *Carystos.*

CHARISTHA, Græcè Χάρισθα, oppid. Arabiæ, apud Salmas. *ad Solin. p.* 491.

CHARISTIA, festa erant apud Romanos, in quibus cognati, & consanguinei convenire solebant, & invicem mutua dona dare. Hæc autem fiebant 11. Cal. Mart. Ovid. *l.* 2. *Fast.* v. 617.

Proxima cognati dixêre Charistia Chari,
Et venit ad socios turba propinqua deos.

Val. Max. *l.* 2. *c.* 1. *ex.* 8. *Convivium etiam sollenne majores instituerunt: idque Charistia appellaverunt: cui præter cognatos & affines nemo interponebatur.*

CHARISTUS, Colchorum fluv. nunc Mingreliæ, in mare Euxinum se exonerans, inter Æpolim ad Boream, & Phasim ad meridiem. *Charion* Plinio dictus, *l.* 6. *c.* 4.

CHARITAS, oppid. Galliæ in Nivernens. provinc. cum ponte lapideo, ad Ligerim fluv. & Prioratu ditissimo Ordin. Cluniacensis, 6. leuc. infra Nivernum in Boream.

CHARITAS, vide *Caritas.*

CHARITAS, Ordo sacer in communione Romana à Joh. de Dieu institutus, ad ægrotis inserviendum. Spond. A. C. 1520. à Paulo V. confirmatus, A. C. 1617. *Charitas Christiana*, Ordo, ab Henrico III. Franciæ & Poloniæ Rege institutus, in usum militum, in bellis mutilatorum: sed, Rege morte prævento, executione caruit. Favyn. *l.* 3. Lemma hoc debebat esse, *Pour avoir fidellement servi.* Morer. *Charitas S. Virg.* Ordo, à Guidone, Domino Joinvillæ, institutus, à Bonifacio VIII. & Clemente VI. confirmatus. Huic Parisiis locus obtigit, ubi ædes olim Judæi cujusdam, qui hostiam scalpellô perfoderat; A. C. 1290. *Spondan.*

CHARITAS Julia, vide *Julia.*

CHARITATIS Familia, nomen, quod sibi nefariæ veterum Gnosticorum sectæ reliquiæ quibusdam in locis, sumunt. Postquam enim à Simone Mago Gnostici prodiêre, quorum inter alia dogmata furoris plena illud inprimis fuit, *liberè omnia agenda esse, nullum in ullo timorem habentibus*, Irenæus *l.* 1. *c.* 1. Infamem hanc hæresin, sub Gratiano Imperatore A. C. 381. amplexi sunt in Hispaniis Priscillianus ejusque asseclæ: intermortuam postmodum resuscitârunt, seculô præteritô ex Anabaptistis illi, qui se *Spirituales* dicebant, vulgò *Libertini* nuncupati: Cujus nefariæ sectæ reliquiæ adhuc esse dicuntur, in quibusdam locis, apud scelestos quosdam homines, qui *Charitatis Familiam* sese vocitare consuevêre. Vide Joann. Forbesium, *Instructionum Historico Theologic. l.* 11. *c.* 9.

CHARITES, seu GRATIAS quidam ex Venere & Jove genitas scripserunt; alii ex Venere, & Libero. Cicero ex Erebo & nocte ortas existimat. Statii Scholiastes, *in primum Thebaidos*, Jovis & Autonoës filias putat. *Hesiodus* Jovis & Eurynomes filias scribit. Tres sunt, *Aglaia* (quæ & *Pasithea*) *Thalia*, *Euphrosyne.* Tot autem ideò esse prodiderunt, quia & benefici esse in alios debemus, & aliorum beneficia suscipere, & iis, qui in nos fuerunt liberales, retribuere, quæ tres actiones sunt separatæ. *Musæus.*

---- ---- Οἱ δ' ἐπαλαιοὶ
Τριῶν χαρίτων φιλοπαίγμονες, οὓς δὲ τις Ἥρης
Ὀφθαλμοὺς γελόωσι ἐκκαίδεκα χαρίτεσσι τεθηλέ.

Aristænetus, *l.* 1. *ep.* 10. Καὶ τοῖς ὄμμασι χαρίτων οὐ κατὰ καθ' Ἡσίοδον, ἀλλὰ δεκάδος ἐξεκαιδεκάτης. Alii ideo dicunt tres Gratias esse, quia acceptum beneficium cum fœnore reddi debeat. Quapropter solebant veteres ita Gratias pingere, ut una earum adversam faciem teneret, quasi à nobis profecta: duæ verò nos adspicerent, ut duplex nobis beneficium rependi debere ostenderent. Nudæ etiam pingebantur, quia beneficia fucô debent carere, & nullo velamine obtegi: Juvenes, ne beneficii memoria senescat: Ridentes, quod hilariter dandum sit, Item Connexæ, quia insolubiles esse Gratias decet, & unum beneficium aliud semper parere. Porrò *Blandæ Sorores* dicuntur Statio, Theb. *l.* 2. v. 286. *Ab officio omnia blanditiis & amoris suavitate connectendi*, ut habent Scholia prisca. Quod officium in tres sorores illas sic dispertit Martianus Capella, *l.* 2. *Præterea tres puellæ, vultu decoreque pares ac æqua venustate, luculentæ sertis, religatæ invicem manus, rosarumque speciis redimitæ, ad Virginem convenêre: Quarum una osculata Philologiæ frontem, illic ubi pubem ciliorum discriminat glabella medi-tas, alia os ejus, tertia pectus apprehendit. Prima, ut — laetos oculis afflaret honores. Secunda gratiam ejus linguæ infundebat, animo tertia caritatem.* Sine his enim nihil come constare mortalibus putabatur. Hinc Theocritus, earum neglectarum *Eidyll.*, quod totidem verbis nostro ævo opprobrium canit, illud his verbis claudit:

---- ---- Τί γὰρ Χαρίτων ἀγαπατὸν
Ἀνθρώποις ἀπάνευθεν; ἀεὶ χαρίτεσσιν ἅμ' εἴην.

Ut verò Majestas Comitatu constaret, Veneri famulas, Junoni filias, honorabilitati vetustatem postponens finxit Antiquitas. Callimachus ad Junonem,

Φασί με, μᾶτερ Ἄρηος, ὑπ' ὠδίνεσσι φέρειν
Ἡμεῖαν Χαρίτων ἱερὸν χορὸν ----

Idem nutricem illis dat eandem,

Ἥρην μὲν Χαρίτων ἱερὴν ἰκέτευσε τιθήνην.

Quam eandem *Eunomiæ* nomine intelligit Orpheus *Hymno Charitum*, &c. Vide Casparum Barthium, *Animadvers. ad Statium*, Part. 2. *p.* 439. Inter Socratis opera ex marmore, *Charites* celebrantur Plinio, *l.* 36. *c.* 5. *Non postferuntur & Charites in propylæo Atheniensium, quas Socrates fecit, alius ille, quam pictor, idem ut aliqui putant.* Nec omittendum, quod Magdæburgum imagines *Charitum*, dona sibi invicem aversô vultu porrigentium, ne viderentur beneficia objectari vel exprobrari, inter alia quondam monumenta habuisse ex Krantzii *Saxonia* observat Cl. Loccenius, *Not. ad Curtium l.* 8. *c.* 8. Vide etiam *Gratiæ.*

CHARITNI, vide CARITNI.

CHARITON, Monachus Græcus Patriarcha Constantinopolit. factus, A. C. 1147. undecimô pòst mense Lucam Chrysobergum successorem habuit.

CHARITONIA, hoc est, inquiunt, *nihil non festivitatum, & gratiæ habens venale*: *ὤνιον* enim *venale* significat. Sed profectò hoc ineptum & putidum est, & à Grammaticis confictum, quibus corrupta lectio imposuit. Ita enim scripsit Lucretius, *l.* 4. v. 115. ut & Gifanius edidit,

Parvula, pumilio, Chartôn mia, tota merum sal.

Ob venustatem putà, ac leporem. Quod non intelligentes correctores, bellum illud *Charitonia* commenti sunt. *Nic. Lloydius.*

CHARITONIUS, Græcè Χαριτώνιος, quâ voce, ut quidam volunt, usus est Lucretius, in commendatione puellæ, *loc. cit.*

Parvula, pumilio, Charitonia tota, merum sal,

Vide suprà.

CHARITUM Mons in Africa, unde Cinyphus oritur. *Herodot.*

CHARIVARIUM, Gall. *Charivary*, *ludus turpis est ac nocivus, per quem nuptiis potissimè secundis detrahitur non modicum & efficitur cum berridis & blasphemis vociferationibus, & obscæna loquacitate, sub turpi transfiguratione larvarum injuriosarum, contumeliosisque clamoribus binarum nuptiarum*, &c. in *Synodo* Joann. Raguier Episcopi Trecensis. Efficitur autem strepitus iste, ad ædes neogamorum, nec cessat prius, quam molestia hæc aliquô pretiô redimatur. Triduum integrum perdurâsse in nuptiis viduæ cujusdam, cujus maritum (qui, cùm alienigena esset, clamore hôc vulgi, tympanorum ac buccinarum strepitu, manibusque investis ad portam cornibus appensis, perculsus uxorem, tanquam publicum scortum esset, jamjam occisurus erat) coactis hanc in rem fide dignis testibus, de consuetudine loci, moneri necessum fuerit, in Terra Arcis Prioræ prope Tusculanum, adnotatum videas apud Car. Macrum in *Hierolexico.* Prohibitus jam olim sub pœna excommunicationis, in Concilio Turon. A. C. 1445. *Insultationes, clamores, sonos & alios tumultus, in secundis & tertiis quorundam nuptiis, quos Charivarium vulgò appellant, propter multa & gravia incommoda, fieri omnino prohibemus, sub pœna excommunicationis.* Vocis etymon Car. du Fresne arcessit, à *caria* seu *cary*, de quo suprà. Græcam verò vocem esse, ex κάρα, *caput*, & βαρὺς, *gravis*, conflatam, contendunt Macri Fratres. Vide quoque suprà aliquid, voce *Caryba.*

CHARIXENA, Poëtria, quædam apud *Aristophan.*

CHARLATTANI & SALTIMBANCI, dicuntur hodie Medicorum circulatorum id genus, quos Græci ἐξεταστάς appellabant, Latini veteris *Pharmacopolas*; quos non tantùm simplicium medicamentorum fuisse propolas, sed & ipsos remedia miscuisse ac venditâsse, dicemus infra. In veter. Inscr.

—— *Medicus fora multa sequutus:*

est Medicus hujusmodi circumforaneus ac circulator, seu περιοδευτής: Unde περιοδευτὴς infima Græcia, pro *sanare* & *curare* dixit, eô modô scil. quô περιοδευταὶ istiusmodi curat. Salmas. *ad Solin. p.* 1050.

CHARLERIUS, Johannes, communiter *Johannes Gerson*, vel *Jarson*, vide *Johannes Gerson.*

CHARMADAS, Philosophus memoriâ felicissimâ celebris, memoratur Plinio, *l.* 7. *c.* 24. Charmadas *quidam in Græcia, quæ quis exegerat volumina in Bibliothecis, legentis modo repræsentavit* ··· *quæ Ars — inventa est à Simonide Melico, consummata Metrodoro Scepsio.* Ubi vulgò *Charmidas.* Sed Græcum ὁ Χαρμάδας & Χαρμᾶς, unde Χαρμίδας ut Χαρμίδης ab ὁ Χαρμῆς. Ejusdem meminit Cicero, *Tuscul.* 1. & *de Oratore*, *l.* 2. *Vidi enim ego juvenis homines & divinâ prope memoriâ*, *Athenis* Charmadam, *in Asia, quem hodie vivere ajunt, Scepsium Metrodorum.* Ubi aliàs *Caramadem* habetur

betur. Item Pictor insignis apud Plinium, *l.* 35. *c.* 8. *Simul apparet, multo vetustiora principia esse, eosque, qui monochromata pinxerunt, quorum ætas non traditur aliquando ante fuisse, Hygiemonem, Diniam*, Charmadam, *qui primus in pictura marem fœminamque discrevit, Eumarum Atheniensem* &c.

CHARMÆ, gens Indica. Plin. *l.* 6. *c.* 20.

CHARMÆI, oppid. Minæorum in Arabia, qui à Rege Cretæ *Minoe* originem trahere existimantur. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

CHARME, seu CARME, mater Britomartis, ex Jove. Diodor. Sic. *l.* 5. Βριτόμαρτιν δὲ, τὴν προσαγορευομένην Δίκτυνναν, μυθολογοῦσι γενέσθαι μὲν ἐν Καινοῖ τῆς Κρήτης ἐκ Διὸς καὶ Κάρμης. Meminit ejusdem Scriptor *Ceiris*: item *Pausan.* cujus verba ad *Cerin* protulit Jos. Scaliger, nec non *Antonius Liberalis*, eidem nominatus. Vide quoque Casp. Barthium, *Animadvers. ad Papin. Statium Part.* 3. *p.* 1045.

CHARMANDÆ, urbs trans Euphratem, juxta portas Babylonias. *Stephan.*

CHARMI, fil. Ruben. Gen. *c.* 46. *v.* 9. Filius Juda. 1. Paral. *c.* 4. *v.* 1. qui Gen. *c.* 46. *v.* 12. dicitur Er. Præterea filius Zadi. Jos. *c.* 7. *v.* 1.

CHARMIDAS, vir quidam extitit in Græcia, qui tantæ fuit memoriæ, ut quæ quis in bibliothecis exegerit volumina, legentis modò repræsentaret. Plin. *l.* 7. *c.* 24. Idem cum Carneade, Cicer. *l.* 1. *Tusc.* Quintil. *l.* 11. *c.* 2. *de memor.*

CHARMIDES, Dux Lacedæmonius, à Rege Spartanorum Alcamene in Cyprum missus, insulam pacatum. Pausan. *Lacon.* Item alius, de quo Diog. Laërt. *in vita Socratis*. Thucyd. *l.* 1.

CHARMIDES, pugil nobilis, apud Pausan. *l.* 6. Item *Charmides*, Massiliensis scriptor, qui *Lusciniam* non modò musicæ studiosam, sed gloriam ambitiosiùs captantem scripsit.

CHARMIONE, Cleopatræ ancilla, spontaneam Dominæ mortem imitata. Plut. *in Anton.* Græcè χάρμιον scribitur, vel χαρμιόνη, vel χαρμιονή. Plut. *in Antonino*, Εἰρὰς ἡ Κλεοπάτρας κουρεύτρια καὶ Χάρμιον, ὑφ' ὧν τὰ μέγιστα διῳκεῖτο τῆς ἡγεμονίας, *Iras Cleopatra tonstrix & Charmion, a quibus maxima Imperii negotia administrabantur.* Et infrà, ubi de morte Cleopatræ, Τῶν δὲ γυναικῶν ἡ μὲν Εἰρὰς λεγομένη πρὸς τοῖς ποσὶν ἀπέθνησκεν, ἡ δὲ Χάρμιον, ἤδη σφαλλομένη καὶ καρηβαροῦσα, κατεκόσμει τὸ διάδημα περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, *Mulierum ejus, quæ vocabatur Iras, ad pedes ejus exspiraverat: Charmion autem, jam lapsabunda & capite gravata, caput illius diademate exornabat.* Galenus, pro Εἰρὰς, habet Νάειρα, Χάρμιον verò Καρμιόνην vocat, & illam comam Cleopatræ decenter implicâsse, hanc extremos ungues dextrè præcidisse refert, *de Theriaca ad Pisonem l.* 1. *c.* 8. Tzetzes, *Chil.* 6. *Histor.* iterum paulo aliter,

> Τῇ Κλεοπάτρᾳ τῇ σοφῇ, τῇ καὶ ὡραιοτάτῃ,
> Καὶ τὰς λοιπὰς δὲ σύμπασας πολλῶν ὑπερφερούσῃ
> Πρὸς ἐπιμέλειαν τριχῶν καὶ τῶν ὀνύχων, ἦσαν
> Χαρμιονὴ καὶ Τάειρα.
>
> *Cleopatræ sapienti simul & formosissimæ,*
> *Et supra reliquas omnes mulieres longè præstanti,*
> *Ad curam capillorum & unguium erant*
> Charmiuno *& Taira.*

E quo pro Εἰρὰς, apud Plut. & Νάειρα, apud *Galenum*, Τάειρα, reponit Bochartus, docetque utramque vocem Syram esse, & Taira quidem *avem*, Χάρμιον verò *columbam* ἰωνίαν, denotare, *in Hieroz. Parte poster. l.* 1. *c.* 1. *p.* 2. *col.* 2.

CHARMIS, in Catalogo Olympionicarum, cum Eusebianis edito, vicit Olymp. 28. Sed legendum *Chionis* monet *Marshamus*. Vide *Chionis*.

CHARMIS, Massiliensis Medicus, qui, spretâ Therapeuticâ consuetâ, solebat balneis frigidis, etiam hyeme frigidissimâ, ægrotos lavare. Plin. *l.* 29. *c.* 1.

CHARMIS, Sardiniæ urbs, à Carthaginensibus condita. *Stephan.*

CHARMODARA, oppid. Comagenes, ad Euphratem, cujus meminit *Ptolemæus*, Καὶ παρὰ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ Χαλμαδάρα, Σαμόσατα, Αρμιὼ, Et *Tabula Peutingeriana*, ubi, iter à Melitena Samosata enarrans, mansiones sic numerat,

> Melitenis *Corne* XIIII.
> *Metita* XII.
> *Glaudia* XLVI.
> *Barsalium* VIII.
> *Heba* XXX. (Ptolemæo Δέβα)
> *Charmodara* XII.
> *Samosata.*

E quibus Deba, *Charmodara* vel *Cholmodora* & Samosata, urbes erant Commagenes, omnes ad Euphratem positæ, per quas iter fiebat juxta ripam Euphratis, à Melitene Armeniæ minoris Samosata usque, quæ fuit caput Commagenes. Vide Salmas. *ad Solin.* *p.* 619.

CHARMONIA, Hispaniæ urbs *Ptol.* *Carmon* dicta *Straboni*.

CHARMOTAS, portus in Arabia, centum ferè stadiorum ambitu, ingressu angusto, ac periculoso. Strabo, *l.* 16.

CHARMUS, Syracusius quidam Poëta, qui, teste *Athenæo*, in singula, quæ apponerentur, versiculos ac paroemias promebat, uti est illud de piscibus:

> Ἥκω λιπὼν Αἰγαῖον, ἁλμυρὸν βάθος, id est,
> *Venio linquens Ægæum salsum profunditatem.*

de S. CHARO Hugo. Vide *Hugo*.

CHARON, Pythoclis fil. quem Strabo, *l.* 13. *Historicum* appellat, atque inter illustres Lampsacenos reponit. Dionysius quoque, *epistola ad Pompejum*, eum ante Herodotum scripsisse Historias testatur. Hic, *Suida* teste, libros 2. *De Rebus Persicis* consignavit. Eos Plut. citat, *in Themistocle*. Item Athenæus, *l.* 9. Idem Athenæus eum ἐν τοῖς ὅροις laudat, *l.* 11. & 12. Sed præterea multa alia consignavit, quæ ex *Suida* peti possunt. Ex quo etiam discimus floruisse eum circa Olymp. 75. vel juxta alios, paulo post Olymp. 79. Vide Strab. *l.* 12. Voss. *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 1. *Nic. Lloydius.*

CHARON, junior (uti vocatur) vixit temporib. Ptolemæi Evergetæ, ac familiaris fuit Apollonii, Argonautica explicuit, non universa quidem, sed quæ ab Historia penderent. Docet hoc nos Appollonii Schol. *l.* 2. Οὕτω δὲ αὐτοὺς ὀνομάζει καὶ Χάρων, αὐτὰ Ἀπολλωνίου γνώριμος, ἐν τῷ περὶ ἱστοριῶν τῆς Ἀπολλωνίου. Eundem citari arbitror, cùm antè diceret: Χάρων δὲ φησι, καὶ τὴν Λαμψακηνῶν χώραν πρότερον Βεβρυκίαν καλεῖσθαι. Sed minimè hinc consequitur, scriptorem hunc fuisse Lampsacenum. Atque ut Lampsacenus esset, alius tamen sit à nobili illo rerum Persicarum scriptore, de quo suprà, cùm inter eos intervallum sit amplius quàm 50. Olympiadum. Vide & infrà.

CHARON, potens & dives fuit Thebis, qui domum Pelopidæ & conjuratis ad opprimendos, qui rebus Lacedæmoniorum studebant, contulit & ad Platæas feliciter pugnaverat. Ad quem etiam Leuctricæ pugnæ laudem Meneclides orator invidiosè transferebat. Cæteroqui vir bonus & impavidus & in sententia sua perseverans.

CHARON, Carthaginensis Historicus, descripsit *tyrannos*, quotquot in Europa, & Asia fuerunt. Idem prodidit *vitas illustrium virorum libris* 4. & *vitas illustrium fœminarum libris totidem. Suidas.*

CHARON, Naucratites Historicus, ut idem *Suidas* auctor est, retulit *Alexandrinos*, & *Ægyptios Sacerdotes*, ac quæ sub eorum quoque accidissent. Ad hæc Reges, qui in unaquaque fuissent gente. Præterea de Naucrate, & alia quædam de Ægypto, posteris reliquit. *Nic. Lloydius.* Sæpe confunditur cum Charonte Lampsaceno Juniore. Vide ibi; & Voss. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 342. *l.* 4. *c.* 3. *p.* 442. & *c.* 12. *p.* 468. *Nic. Lloydius.*

CHARON, Erebi & Noctis fil. inferorum portitor, *Porthmeus* Juvenal. *Sat.* 3. *v.* 266.

> —— *Tetrumque novitius horret*
> *Porthmea.* —— ——

Quem Poëtæ fabulantur defunctorum animas futili cymbâ per Stygiam paludem transvehere. Virg. *l.* 6. *Æn.* *v.* 298.

> *Portitor has horrendus aquas, & flumina servat*
> *Terribili squallore Charon, cui plurima mento*
> *Canities inculta jacet; Stant lumina flammâ:*
> *Sordidus ex humeris nodo dependet amictus,*
> *Ipse ratem contò subigit, velisque ministrat,*
> *Et ferrugineâ subvectat corpora cymbâ,*
> *Jam senior, sed cruda Deo, viridisque senectus.*

Quæ fabula inde orta Diodoro Sic. *Bibl. Hist. l.* 1. *c.* 92. videtur, quòd Orpheus, observatò, Ægyptios, certæ alicujus urbis, mortuos suos sepulchris inferre solitos, lacum quendam trajiciendo, hoc de Charonte figmentum, quod nomen Ægyptiis *navitam* denotat, in Græciam reversus Græcis obtruserit. Vide præclara hanc in rem, apud αὐτόπτην P. de Valle, *Itiner. tom.* 1. Per antiphrasin sic dictus, quasi *Acharon*, h. e. *tristis*, *austerus*, qualis à Virgilio suprà descriptus. Unde Propert. *l.* 3. *El.* 17. *v.* 24.

> *Scandenda est torvi publica cymba senis.*

Senec. *in Hercul. Fur. Actu.* 3. *v.* 765.

> *Hunc servat amnem cultu & aspectu horridus;*
> *Pavidosque manes squallidus gestat senex,*
> *Impexa pendet barba, deformem sinum*
> *Nodus coërcet, concavæ lucent genæ,*
> *Regit ipse contò portitor longò ratem.*

Idem *in Oedipo*, *Actu.* 1. *v.* 166.

> *Quique capaci turbida cymbâ.*
> *Flumina servat, durus senior,*
> *Navita crudus, vix assiduò*
> *Brachia contò lassata refert.*

Quin & Charon ipse apud Eurip. *in Alcestide*, vocat mores suos ἐχθρούς γε θνητοῖς, καὶ θεοῖς στυγουμένους,

> *Invisos hominibus, Diisque odiosos.*

Inde à Statio, *l.* 2. *Silv.* 1. *v.* 186. *trux navita.* Denique Propert. *l.* 4. *El.* 12. *v.* 7.

> *Vota movent superos; ubi portitor æra recepit,*
> *Obseras herbosos lurida porta rogos.*

Hinc per convicium, homines terribili squallore, & pravo ac corrupto animo, *Charontes* appellantur. Apul. *in Apol.* de Æmiliano: *Igitur agnomenta ei duo indita*, Charon, *ut jam dixi ob oris & animi duritatem: & alterum, quod libentius audit, ob Deorum contemptum*, Mezentius. *Nic. Lloydius.*

CHARON Ludovicus, vide ibi.

CHARONDAS, Thurius (à *Catana* civitate, unde originem habuit, *Cataneus* appellatus) legem tulit, *Ne quis armatus in concionem veniret*; Cumque posteà ipse rure rediens imprudens, ut erat gladiò accinctus, in concionem veniret, admonitus legis, ab eo qui proximè sedebat, eidem gladio incubuit, cùm liceret culpam dissimulare, vel defendere. Val. Max. *l.* 6. *c.* 5. *ex. ext.* 4. Meminit ejus Tullius *de legg. l.* 3. *c.* 2. & Diog. Laërtius, qui eum Pythagoræ discipulum facit, *in ejus Vita*, *l.* 3.

CHA-

CHARONDAS, Archon Athenis. Olymp. 110. an. 3.

CHARONEA, *orum*, locus, vel regio est Asiæ ad Mæandrum fluv. vicina Hierapoli, Characi, Magnesiæ, & Myunti, terram habet cavernosam, putridam, & incendiis obnoxiam: Strabo, *l.* 12. Aves exhalatione excæcat. Alter hujusmodi locus apud Magnesiam reperitur *Plutonis Ciceroni* dictus. *Ferrar.*

CHARONEA Porta, appellabatur una ex portis Atheniensis nomophylacii, per quam damnati ad supplicium ducebantur.

CHARONEA Scrobs, locus Italiæ, Plinio, *l.* 2. *c.* 93. memoratus: *Spiritus*, inquit, *lethales alibi, aut scrobibus emissi, aut ipso loci situ mortiferi: alibi volucribus tantum, ut Soracte vicino urbi tractu; alibi præter hominem cæteris animantibus, non nunquam & homini, ut in Sinuessano agro, & Puteolano Spiracula vocant, alii Charoneas scrobes, mortiferum spiritum exhalantes.*

CHARONIÆ Scalæ, in Theatro veteri, machinæ similis, non tamen machina erat, unde simulachra emittebantur, quemadmodum in *Hecuba* Euripidis. Sicut privatim quibus è locis exhibebant Erinnyes, *Ἀναβαθμοὶ*, *gradus imi*, quales in Oedipo & Oreste, & Athamante, & Amata Scaligeri. Vide hunc *Poetices l.* 1. *c.* 21. *ubi de Theatro.*

CHARONITA, Orci libertus, vide infrà *Orcini.*

CHARONIUM, antrum inter Tralles & Nisam, ubi ægroti solemnibus quibusdam superstitionibus à morbis liberari credebantur. Strabo, *l.* 12.

CHAROPS, Æschyli fil. Princeps Atheniensium decimus quartus. Alcmæone Archonte perpetuò mortuò, placuit Atheniensibus, ut Archonte in decennium tantùm imperium obtinerent, primusque hic Charops creatus est, annò primò principatûs ejus incidente in an. 2. Olymp. septimæ, quó tempore Roma condita fuit. *Sigonius.* Vide Euseb. *Olymp.* 6. Circa A. M. 3300. *Nic. Lloydius.* De *tempore Romæ conditæ*, ut & de *Nabonassari initio*, quod similiter ad Charopis tempora refertur, prolixè agit Joh. Marshamus *Canone Chronol. ad Sec. XVI.* quem videre operæ pretium erit. Successit Charopi Æsimedes, de quo suò locò. Addo saltem, etiam hos *Δεκαετεῖς* Archontas dici *βασιλεύειν*, *regnare*, nonnunquam apud Scriptores, sed minùs propriè, vide Suidam in *παρθένιον*, & Eusebium *Chron. n.* 1333. ubi post *Eryxiam*, ipsorum postremum, *Annui Principes*, ait, *constituti sunt, cessantibus Regibus.*

CHAROPS, vel **CHAROPES**, vir Trojanus, Hippasi fil. & Soci frater, quos ambos unò die Ulysses interemit. Homer. *Il.*

CHAROPS, inter Epirotas primarius, qui T. Quintio Flaminio Consuli Romano, contra Philippum bellum gerenti favit. Plut. *in vita Flaminini.*

CHARPOTE, castrum Mesopotamiæ, *Curopal.*

CHARROTIUM, vulgò **CHARROUX**, oppid. in Ducatu Bituricensi, inter Avaricum, & Issoudunum. *Merel.*

CHARSACI, nomen, quó Persæ à Scythis insigniti. Vide infrà *Chorsaci.*

CHARSAN, apud Alkazuinium Arabem, *animal est hœdi statura, ad cursum agile, unum in capite cornu habens, ut cornu monocerotis, pernicitate pedum super omnes feras, in Segestana & Bulgaria sylvis*: Damir ungues Leonis ei addit, refertque nullâ ratione à venatoribus capi posse, nisi virgo ei incorrupta objiciatur, in cujus gremio requiescens soporetur. Vide quoque Isidorum, *Originum l.* 12. *c.* 2. Eustathium, *in Hexaëm. p.* 40. Petrum Damianum, *l.* 2. *Ep.* 18. Albertum M. Tzetzem, *Chiliad.* 5. *c.* 7. Alios. Cui fabulæ toties jactatæ & tot modis interpolatæ, dedit occasionem, quòd Veteres monocerotem scripserant, solitarium esse animal, & marem à fœmina plerunque dissidere: certò tamen anni tempore fœminæ amore mansuescere & cum illa pasci, Ælian. *Histor. l.* 16. *c.* 20. & Phile, *c.* 36. Itaque ad puellas translatum est, quod à veterib. de fœmina monocerotis traditum fuerat. Pertinet ad Borealem hunc monocerotem, quæ citat Gesnerus, *c. de Oryge*, ex *Epistola* Antonii Schnebergeri, de rupicapris unicornibus, Polon. *Skalnakoza*, in Carpatho monte, versus Russiam Transsylvaniamque, degere solitis, unde Cracoviam, in Aulam Regiam, à venatoribus sæpe deferantur, vide Bochart. *Hieroz. Parte prior. l.* 3. *c.* 26.

CHARSHENA, nomen viri. Esth. *c.* 1. *v.* 14.

CHARTA, Tyri urbs, ex qua, ut quidam volunt, Dido egressa est, & ab se conditam urbem *Carthaginem* appellavit.

CHARTA Vossio aliud, aliud *papyrus* vel *biblus*. Papyrus materia, ex qua *charta* fieret: cui nomen non datum, nisi cùm Epistolis salutatricibus inservire cœpit. Etenim Χάρτης Græcum à χαίρειν, i. e. *gaudere*, *salvere*, ut ad verbum notet *salutator*. Unde Epistolam sic circumscribit Martialis, *l.* 9. *Epigr.* 101. *v.* 2.

Charta *salutatrix si modò vera refert.*

Primus autem Cleon, teste Lucianò, *pro lapsu in salut.* & Laërtiò, *in Plat.* in Epistolis Χαίρειν usurpavit: quô rejectô primus τὸ πράττειν, prætulit Plato, Plato *in Charm.* & *Ep.* 3. Modum conficiendæ ex papyro chartæ, docet Plin. *l.* 13. *c.* 11. & 12. *Præparantur ex papyro chartæ, diviso acu in prætenues, sed quàm latissimas, philyras.* Ubi clarè *Plinio* papyrus est totus scapus sive caulis, ex cujus libro plures philyræ fiebant. Unde sequitur, *Principatus medio, atque inde scissuræ ordine*: pro quo posteà dicit, *Proximarum semper bonitatis diminutione usque ad deterrimas.* E quibus cognoscimus, uti cæpa tunicas habet multas, quas acu meliùs, quàm cultrô, dividas: sic papyrum solere dispesci in tenues philuras, iis acu à se invicem separatis, ita ut suô quæque ordine detraherentur. Porrò philuræ illæ acu separatæ, ad modum cratis sterni solebant, super tabulam sive asserem ligneum, madentem turbidâ Nili aquâ, quæ contexebat ac conglutinabat plagulas. Id contextu *biblis* vocat Lucanus, *l.* 3. *v.* 222. quia nempe plagularum una staminis, altera subteminis instar se haberet. Similiter locutus Cassiodorus, *l.* 9. *Pulcrum planè opus Memphis ingeniosa concepit, ut universa scrinia vestiret, quod unius loci labor elegans texuisset.* Ita vero contextæ plagulæ imponebantur prælo, ut humor exprimeretur: inde exemtæ exponebantur Soli, ut magis siccarentur; siccatæ digerebantur in scapum, qui summùm erat philurarum 20. uti hodie 25. Verùm nunc ita usus obtinet, ut ferè pro scapo dicamus *volumen papyraceum*: vulgo & *librum chartæ* nuncupant; pro philyra autem *folium* usurpant. Sed de turbida Nili aqua quod dictum est, perpetuum non fuit. Nam initio quidem ea affusa fuit marginibus, ut jungerentur schedæ sive philyræ papyri: posteà verò pro Nili liquore usi fuêre verò glutinò, unde duo hæc conjungit Firmus apud Vopiscum, *c.* 3. cùm ait, *Exercitum se alere posse papyro & glutino*, sed de glutino vide *infrà*. Hodie ista est conficiendæ *chartæ* ratio: Chartopœus, in mola papyracea, eam conficit è linteis vetustis, quæ in pulmentum contunduntur, quod normulis haustum diducit in plagulas aerique exponit, ut siccentur: harum 25. ut dictæ, conficiunt scapum; 20. scapi volumen minus, horum 10. volumen majus. Plura apud Gerh. Joh. Vossium *de Arte Gramm. l.* 1. *c.* 37. *Charta* autem illa è linteis concerptis ac contusis, jam ab aliquot fuit seculis, cùm mos è papyro eam efficiendi, jam Eustathii deficerit ætate: utpote qui *Odyss.* 6. chartas Veterum ξυλοχάρτια appellat, ad discrimen nempe earum, quibus vulgò utimur, ut Salmasio monitum *Notis ad Vopiscum.* Veteris vero chartæ, quæ ex papyro ab Ægyptiis fiebat, Ægyptô demum in potestatem Græcorum redactâ & conditâ Alexandriâ, per Græciam vulgaris esse usus cœpit: usque dum ex æmulatione inter Ptolemæos & Pergamenos Reges (qui de Bibliothecæ nobilitate certabant) Rex Ægyptius vetuit chartam Ægyptò efferri. Tum Pergamenus Rex ne ab studio priori remitteretur, curavit, ut membranæ, quarum anteà rarior erat usus, frequentissimæ haberentur; quæ, quia optimæ afferebantur Pergamò, hinc *Pergamenæ* dictæ sunt. Unde patet, quò pactò intelligendus sit Plinius, qui *l.* 13. *c.* 11. ex Varrone refert: Pergami ab Eumene Rege inventas esse membranas, *supprimente* Chartas *Rege Ptolemæo.* Vide iterum Voss. *c. seq.* Bonitas autem *Chartæ* apud Veteres spectabatur ex ordine philyrarum, è quibus fiebat: principatus in medio, atque inde scissuræ ordine, ut dictum. Ergo omnium deterrima, quæ ex proxima cortici exteriori philyra texebatur. Cujusmodi *Emporetica* fuit, quæ, scribendo inutilis, involucris chartarum tegetiumque in mercium usum inserviebat. Unde de *Chartis* salsamenta & pigmenta culinaria tegentibus, toties Martialis, &c. In evolvendis verò *Chartarum* voluminibus, Veteres partem adhuc inevolutam mento subjiciebant: priorem verò partem subinde explicantes ambabus tenebant manibus, simulque legebant, eam interim, quæ nondum erat explicata, sub mento convolutam tenentes. Hinc de *Charta virgine*, & quæ adhuc intacta erat, eam *mento tritam non esse*, dicebant. Horridior quippe fiebat manibus, & mentò trita, excitatis inarum filamentis & fibris, ut latiùs videbimus infrà in voce *Mentum.* Sunt autem inæ tenuia Chartæ filamenta, Festo, *Ena*, Empirico Marcello; quæ in Chartis usu detritis subrigebantur, & veluti barba, asperos reddebant libros, unde *Barbata Charta*, quæ inis excitatis inhorrescunt, apud Martialem: quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 592. & 1005. ut & de tota *Re Chartaria*, *ad Vopiscum in Firmo, loc. cit.* adde quæ infrà dicemus passim, in vocibus *Papyrus*, *Protocollum*, *Scapus*, *Volumen*, *alibique.* De *Chartis* vero *per perticas pendentibus propter grandinem avertendam*, vide paulo infrà: uti de *Chartaceis nummis*, ubi de *Moneta usu.*

Variæ Chartæ apud Veteres genera.

Amphitheatrica, sic à loco ubi fieret, appellata est: quam quidam *Athribiticam* potiùs dictam vult sicque legit apud Plinium, *loc. cit.* à præfectura Ægypti, cujus caput Athribis. Sed nihil impedit, quò minùs Amphitheatro additæ essent officinæ, in quibus, quando ludi nulli essent, chartæ fierent. Hæc in Ægypto curata recurabatur Romæ: cumque advecta solùm 8. esset digitorum, malleò ita extendebatur, ut novem fieret; ac dicebatur tum Fannia, vide hîc infrà, ut & in voce *Hieratica.*

Athribitica, vide hîc *suprà.*

Augusta, ex Hieraticæ itidem speciebus una, cui ab Augusto Cæsare nomen, lata fuit digitorum 13. Apud Isidorum, *Orig. l.* 6. *c.* 10. malè *Augustea* dicitur.

Barbata, vide suprà.

Claudia, à Claudio Cæsare appellata est, qui cùm Augusta, ob tenuitatem, vix calami mucronem ferret, chartam reperit tenuiorem Livia, minus tenuem Augusta.

Corneliana, Plinio prætterita, nomen habuit, teste Isidorô, *loc. cit.* à primo ejus Auctore Cornelio Gallo, Ægypti Præfecto, quem Maro celebrat *Ecloga* 10.

Emporetica seu *Emporeutica*, infimæ dignitatis erat, hinc dicta, quod *ei Ἔμποροι* seu *Negotiatores* eâ merces involverent. Scribendo enim erat inepta & ex scheda fiebat, cortici proximâ: 6. solùm digitorum.

Fanniæ seu *Fanniana*, à nobili illo Grammatico Rhemnio Fannio Palæmone, qui chartarum habuit officinas, nomen traxit Amphitheatrica, postquam illa Romæ recurata est, ut dictum; Interim Fanniam 10. fuisse digitorum, notat Voss. *loc. cit.* Pretium ejus, supra Saiticam, sed infra Augustam, Liviam & Claudiam.

Hieratica, dicta est quæ majoris formæ esset; quia hâc Annales, Rituales, aliique libri sacri ab Hierophantis scriberentur. Unius formæ non erat, ac generis: una enim Augusta, altera Livia dicta est, post quam Claudia ac

Amphitheatrica fuit. Quæ verò simpliciter *Hieratica* dicebatur, digitorum fuit 11. Isidorus *Hieraticæ* tertium dat locum, post Augustam & Liviam.

Livia, altera species Hieraticæ in honorem Liviæ Augustæ, dicta, *Liviana* quoque appellata est, & secunda Isidoro recensetur: qui eam *Lybianem* vocat, perperam sine dubio. Nempe ut iis temporibus *beneficium* pro *veneficium* dixêre.

Magna Charta quid sit, vide in voce *Magna*.

Plumbea. Suetonio *in Nerone*, c. 20. laminæ plumbeæ dictæ sunt, quibus literæ olim incisæ. Quomodo & Lysimachus Alexandrinus locutus est, cujus meminit Flav. Joseph. *advers. Appionem l.* 1. ubi inter cœtera cum memorantem introducit, ut Bocchoris, Rex Ægyptius, Judæus leprâ ac depetigine laborantes jusserit εἰς μολυβδίνας χάρτας ἐνδεθέντας, *plumbeis chartis involutos*, in mare dari præcipites.

Saitica, cui nomen dedit Ægypti oppidum Sais, Minervæ cultu & Psammetichi Regis sepulchrô, inclytum, plebeja erat charta; quam proin Fanniæ postponit Plin. *loc. cit.* eâ magis plebeja tamen Tæniotica fuit. *Isidorus* verò quartum locum Tænioticæ tribuit, quintum demum Saiticæ. Pauciorum digitorum Amphitheatricâ.

Tæniotica, charta erat magis plebeja Saiticâ, sic dicta, quòd propè Tæniam, i. e. ταινίαν ἐπιμήκη, *angustam fasciam*, quam inter Canopicam fossam & mare statuit *Strabo*, fieret. Hæc Saiticâ, ut dictum, deterior, adhuc tamen supra Emporeticam fuit, pauciorum quàm Saitica, digitorum. *Isidorus* verò eam locô reponit quartô, & à loco Alexandriæ, ubi fieret, dictam asserit. Quod valde adversatur Guilandino, qui *Tanitica* reponit, apud Plinium: ut nomen dederit Tanis, quæ nunc *Damiata*, & Nili ostio secundo, *Tanitico* dictô, adjacet. Sed *Tanitica charta*, inquit Vossius, *loc. cit. ante Guilandinum meminit nemo. Tæniotica autem legi debet, cùm in eo Plinii & Isidori codices consentiant*, &c.

CHARTA, apud Normannos, Angliæ dominos, scriptum obsignatum, quô prædiorum cessiones, contractus, conventiones, & hujusmodi rata fiunt, denotavit. Romanis *Symbolum*, *Tabulæ*. Inferioribus, *Epistola*, *Testamentum*, *Chirographum*, &c. Anglis hodie *Factum*. Inter Saxones vix reperta hæc vox *Charta*, nec sigillis firma, sed è subsignatis crucibus. Magna *Charta*, sacrum illud diploma, annô 9. Henrici III. quô regni Angliæ libertates (multô sanguine & bellô funestissimô partæ) confirmantur. Vide Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.*

CHARTA Caritatis, in *Annalibus* Francorum Victoriani MSS. *A. C.* 1108. *Hôc tempore facta est* Charta Caritatis *à S. Stephano Cisterciensi Abbate & aliis 20. Abbatibus, auctoritate sigilli Apostolici confirmata. Ab illo ergo tempore rejecerunt frocos, & pelliceas, staminia, capucia & femoralia, coopertoria & stramenta lectorum ac diversa ciborum in refectorio fercula & sagimen, & omnia, quæ probitati regulæ adversabantur, abdicârunt*, &c. Sic dicta est prima Cisterciensis Monasterii institutio, quòd *caritatem undequaque saperent illius decreta*, ut ait Clemens IV. vel, ut Calixtus II. quòd *omnium tam Abbatum & Monachorum* (ejusdem ordinis) *quam Episcoporum, in quorum parochiis prima illorum Monasteria constituta fuerant, consensu ac deliberatione communi, ac mutuâ caritate* sancita fuerint, apud Car. du Fresne ubi suprà.

CHARTÆ per perticas pendentes, propter grandinem, avertendam scil. superstitio, quæ prohibitur in *Capitulis* Caroli M. A. C. 789. *c.* 18.

CHARTAJA, urbs Hyrcaniæ, Orientem versùs. *Leunc.*

CHARTANI, Marmaricæ nomi gens. *Ptol.*

CHARTARUM Lusus, vide infrà *Ludi de Rege & Regina*.

CHARTEJA, vel CARTHEJA, oppid. insul. Ceæ. Plin. *l.* 3. *c.* 1.

CHARTERIUS Alanus, Secretarius Caroli VI. & VII. magni nominis, scripsit plurima, quorum Catalogum Verderius, *in Bibl. p.* 17. recenset: quædam Du Chesnius edidit. In suo *Somnio Viridario* auctoritatem Papæ non parum dejecit. Revius *in Hist. Pontif. Latin.* Hunc cùm Margarita Scotica, Delphini, postmodum Ludov. XI. uxor, in cubiculo quodam regiæ aulæ, dormientem deprehendisset, illac transiens, osculum ei posuit: quæsita respondit, non Virum se, hominem admodùm deformem, sed facundum ejus os osculô dignatam esse. *Ægidius Corrozetus.*

CHARTERIUS Guilielmus, Episcopus Parisiensis, A. C. 1448. Tempore *Ligæ Boni publici*, Principum animos ad obsequium reducturus, colloquium cum Duce Bituricensi habuit, hinc Regis offensa. Obiit A. C. 1472. non sine suspicione insidiarum. P. Æmylius, *in Lud. XI. Franc Christ. t.* 1. *p.* 458.

CHARTERIUS Johannes, Monachus, auctor *Chronic. magn. S. Dionysii*, &c.

CHARTOPHYLAX & CHARTULARIUS. Qui publicas tabulas, epistolas & instrumenta curabant, *Scrinarii*, vulgò *Registratores*. Hic autem in palatio Principis minister fuit, ille in Ecclesia, ut perspicuè *Codinus*. Confunduntur tamen sæpissimè: Et Gregorius M. *Ep. ad Maxim. Episcop. Salonit. Registr. l.* 7. *c.* 129. inquit, *Castorio cartulario nostrô remanente*. In Eccles. Orientali *Chartophylax* Sigilli Patriarchalis (instar Cancellarii) custos erat, ipsumque is in pectore gestabat: Et ab Andronico juniore *Magnus Chartophylax* nominatus est, quod epitheton ad Successores transiit. Vide *Codinum*, hic infrà & fusiùs Meursium in χαρτοφύλαξ.

CHARTOPHYLAX, in Ecclesia Constantinopolitana, custos erat annuli Patriarchalis, quem ille à Patriarcha solenniter acceptum, in pectore gestabat; ut dictum: quemadmodum Magno Logothetæ vel etiam Accubitori palæ, cura annuli vel sigilli, quô literæ Imperatoriæ obsignabantur, commissa fuit. Et quidem de *Chartophylace* ita Balsamon *de privilegiis Patriarch. p.* 458. ἐγχειρίζει τοῦτο ἐν χρυσῷ, ὡς ἂν δῆθεν εἴποι, δακτύλιον, καθὼς εἶπε Κύριος τῷ Μωϋσῇ. Καὶ ἐπιθήσεις τὸ λογεῖον ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἀαρὼν, καὶ ποιήσεις δακτύλιον χρυσοῦν, καὶ συναρμολογήσεις αὐτὸν τῷ λογίῳ τῷ χρυσῷ, ἐφ' ᾧ διὰ αὐτοῦ τὰ τῶν Ἰσραὴλ ἀπογράφεσθαι ὀνόματα. Ποῖον δὲ αὐτό ἐστι, τὸ Πατριαρχικὸν βουλλωτήριον τὸ πρὸ τοῦ στήθους τοῦ χαρτοφύλακος ἀπῃωρημένον, ὡς εἶναι ταμεῖον παντοίων λογικῶν παιδευμάτων. *Etiam ei porrigit in manum annulum aureum, sicut & Dominus ad Mosem dixit: Et impones Rationale super Aaronis pectus, & annulum facies aureum & accommodabis cum labro ipsius Rationalis, ut per eum nomina filiorum Israelis describantur. Et quinam is est? Patriarchale bulloterium pro more suspensum ad* Chartophylacis *pectus, receptaculum studii doctrinarum omnis generis.* Vide Joh. Kirchmannum, è Meursio, de istis agentem, *l. de Annulis c.* 9. *sub fin.* Apud Car. du Fresne de eadem dignitate, sic Anastasius ad VIII. *Syn. Act.* 2. *Chartophylax interpretatur, chartarum custos. Fungitur autem officii* Chartophylax *apud Ecclesiam Constantinopolitanam, quô Bibliothecarius apud Romanos, indutus videlicet insula Ecclesiasticorum Ministrorum & agens Ecclesiastica prorsus obsequia, exceptis illis solis, quæ ad Sacerdotale specialiter ac proprie pertinere probantur officium. Sine illo præterea nullus Præsulum ac Clericorum à foris veniens, in conspectum Patriarchæ intromittitur, nullius Epistola Patriarchæ missa recipitur, nisi forte à cæteris Patriarchis mittatur, nullus ad Præpositurum vel alterius Ordinis Clericorum, sive ad Præposituram Monasteriorum provehitur, nisi iste hunc approbet & commendet, atque de illo ipsi Patriarchæ suggerat & ipse præsentet.* Quibus addit Pachymeres, *l.* 3. *c.* 24. *quod sine illius nutu & assensu, nuptiales Benedictiones non administrentur.* Sed & in *Chartophylacis* cura libros Ecclesiæ fuisse, patet ex Synodo VI. *Act.* 1. *p.* 17. & *Act.* 13. *p.* 151. *Edit.* 1618. ubi innuitur, eos libros repositos, ἐν χαρτοφυλακίῳ τοῦ πατριαρχείου, quod in VII. Synodo *Act.* 1. *p.* 486. βιβλιοθήκη τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχείου, *Bibliotheca venerandi Patriarchii*, dicitur, &c. Sed & *Chartophylax Augusti N.* occurrit in vet. *Inscr.* 587. 11. & *Davidis Chartophylacis Hormisdæ*, Palatii sic nuncupati, meminit Paulus Diaconus, *Histor. Misc. l.* 17. *p.* 528. Unde Palatinam quoque dignitatem fuisse patet. Certè *Chartophylacium*, pro Archivo, apud medii ævi Scriptores non rarò. Vide Goarum, Codinum, Meursium inprimis suprà laudatum.

CHARTUITUS, Episcopus Hungariæ, scripsit *vitam S. Stephani, primi Regis*, opere Colmanno Regi dicatô: ut & alia quædam. Baron. *A. C.* 998. & 1011.

CHARTULARIUS, in Ecclesia Romana, idem cum *Chartophylace*, sed minoris æstimationis: Certè in *Gloss. Græco-Lat. Chartularius* χαρτοφύλαξ exponitur. Nec mirum quum is, qui Commentariensis vice fungitur, idem & *Chartophylacis* munus obeat, & *Chartas* suas servet. Sic apud Joann. Diaconum, in *Vita Gregorii M. l.* 2. *c.* 55. *Castorius Diaconus &* Chartularius Ravennæ *nuncupatur*, qui ipsi Gregorio, *l.* 4. *Ep.* 23. & 24. *Notarius & Diaconus* dicitur: unde eandem fuisse in hac Ecclesia *Chartularii*, & Notarii dignitatem, liquet. At in Ecclesia Constantinopolit. diversum *Chartularii* ac Chartophylacis munus, & *Chartularius* Chartophylaci subditus fuit, uti docet Balsamon in *Medit.* & Codinus *de Officiis*, *c.* 1. *num.* 44. qui *Chartularium* inter minora Ecclesiæ officia recenset. Apud Romanos *Chartularii* dicebantur omnes ii, qui *Chartas tractabant*, iisque *inserviebant*, *l.* 10. Cod. iidemque erant cum Commentariensibus, *Gloss. Basil.* erantque eorum tot, quot scrinia, ut ex Senatore colligitur, *l.* 11. *Ep.* 38. Præter hos, *Chartularius regiorum equorum*, occurrit apud Nicetam, de qua apud Byzantinos dignitate, multa habet Car. du Fresne *ad Cinnamum*: *Chartularius sacrorum cubiculorum*, *Nov.* 8. *c.* 8. h. c. Imperatoris Secretarius, seu qui Codicillos Imperatoris asservabat: *Chartularii numerorum militarium*, in *Nov.* 117. *c.* 11. & in *l.* 19. *Cod. de Erogat. milit. ann. l.* 12. qui in acta referebant nomina militantium & qui eorum essent mortui, seu qui circa τὰ ἐργατικὰ καὶ ἀγγαρειῶν καὶ ἀναγκαίων versabantur, ut & in *Tacticis* Leonis, *c.* 4. §. 3. &c. Nec omittendi *Chartularii*, servi per Chartulam seu Epistolam manumissi, *Franchi de Charta*, Vitali Episcopo Oscensi, apud Blancam, *Commentar. Rerum Aragonic. p.* 727. Vide plura hanc in rem apud Car. du Fresne *Glossar.* & Cl. Ottonem Jurisconsul. *Notis in B. Rhenanum*, *p.* 292. nec non infrà *Protochartularius*.

CHARUDES, vide *Harudes*.

CHARUS, seu CARUS & CARIS, fluv. Gall. *le Cher*, qui per Bituriges & Turones labitur, & in Ligerim se exonerat paulo infra Cæsarodunum. Vide *Caris*.

CHARYBDIS, gurges vorticosus in freto Siculo, versùs Meridiem, juxta litus Taurominitanum, Scyllæ oppositus, contrariis fluctuum concursibus in miram altitudinem assurgens, statisque temporum vicibus obvia quæque absorbens, iterumque evomens. Virg. *l.* 3. *Æn. v.* 420.

Dextrum Scylla latus, Lævum implacata Charybdis
Obsidet: atque imi barathri ter gurgite vastos
Sorbet in abruptum fluctus rursusque sub auras
Erigit alternos, & sidera verberat undâ.

Habuit ex Homero, *Odyss.* 12. *v.* 104.

Τῷ δ' ὑπὸ δῖα Χάρυβδις ἀναῤῥοιβδεῖ μέλαν ὕδωρ,
Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναῤῥοιβδεῖ.

Ovid. *l.* 7. *Met. v.* 62.

Quid? quòd nescio qui mediis concurrere in undis
Dicuntur montes, ratibusque inimica Charybdis,
Nunc sorbere fretum, nunc reddere, cinctaque sævis
Scylla rapax canibus Siculo latrare profundo?

Idem *Ponticorum l.* 4. *Ep.* 10. *v.* 27.

Nec potes infestis conferre Charybdin Achivis,
Ter licet epotet, ter vomat illa fretum.

Hesych.

Hesych. Χάρυβδις, χάσμα θαλάσσης, ἡ ῥαγάς, Charybdis Bocharto, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 28 est *Chor obdan*, h. e. *foramen perditionis*, nempe ut ait Seneca, *in Consol. ad Marciam*, *c.* 17. *Hiatu magno profundoque sorbet navigia.* Hinc Isidor. *l.* 13. Origin. *c.* 8. *Charybdis dicta, quod gurgitibus occultis naves absorbeat.* Inde laudandus Horatius, qui meretricem rapacissimam, & voracissimam atque avarissimam nominat *Charybdim*, *l.* 1. Od. 27. *v.* 19.

> *—— —— Ah miser*
> *Quanta laboras in Charybdi,*
> *Digne puer meliore flammâ.*

Poëtæ fabulantur, Charybdim mulierem fuisse rapacissimam, à Jove, cum Herculis boves surripuisset, fulminatam, & in voraginem hanc conversam. Cæterum Charybdin hanc fusissimè juxta ac eruditissimè describentem vide Cluver. *Sicil. Ant. p.* 64. *&c.* Hodie *Capo di Faro*, & *Capo Faro*, à Pharo illic excitata, juxta Pelorum promontor. ex adverso Scyllæ, prope Messanam, in Boream. *Charybdim* definit Etymologus ἔστι ὁ εἰς χάος καὶ ὄλεθρον ἀπάγων. Et præter hanc, quam diximus, aliam describit circa Gades. Et Strabo, *l.* 6. Charybdin vocat Syriæ locum inter Emessam & Apamæam, in quo Orontes absorptus post XL. stadia rursus emergit. *Nic. Lloydius.* Addo quòd *Charybdis* natura hæc, ut nunc velut subjectò igni cacabo perpetuò bulliat, nunc vortices, velut turbinibus agitatos agat, qui tantò navigantibus sunt periculosiores, quantò ebullitiones minori eosdem periculo exponunt; siquidem per ebullientem Syrtim impunè transire licet, periculosum verò est, si vorticibus agitetur: observatumque fuit longà nautarum experientià, tum maximè *Charybdim* ebullire, quando Syrophœnix freto dominatur; quod tanta tum violentia fieri solet, ut in columnæ formam aquarum diluvia eructare videatur. Indagata fuit vorago hæc, tempore Friderici Siciliæ Regis ab urinatore Siculo, quem ob summam natandi peritiam *Pescecola*, seu Nicolaum Piscem, vocitare solebant: Hic testatus est, se sensisse in ea, 1. Aquæ ex imo ebullientis tantum impetum, ut homo nullatenus ipsi resistendo esset, eòque seipsum impeditum per diverticula nonnulla fundum petere oportuisse. 2. Scopulorum passim occurrentium ingentem multitudinem. 3. Euriporum æstus contrarius violentissimis agitationibus impensè formidabiles. 4. Ingentes polyporum, etiam homine majorum, greges, horrendis cirris instructos, quibus quem stringerent, inevitabili exanimarent morte. 5. Carchariarum denique maximorum copiam, dentium acutissimorum triplici serie horribilium. Eòdem cùm secundà vice Pescecola, auri, quod Rex in *Charybdim* projici curabat, cupidine allectus, se demisisset, ibi periit, nunquam posteà repertus: vide Athanas. Kircherum, *Mundi subterr. l.* 2. *c.* 15. *&* 16.

Rabbi CHASDA, præfedit Pumbedithæ in Babylonia ann. 22. habuitque 1200. discipulos. Sub initium Millenarii V. juxta calculum *Rabbi Ganz.*

Rabbi CHASDAI, auctor libri *Or adonai*, h. e. lux Domini, obiit A.M. 5156. juxta *Rabbi Ganz.* Vide & *Juchasin*, *p.* 234.

CHASELON, Villa prægrandis, in finibus Æliæ, in tribu Benjamin. Item, pater Eldad Principis tribûs Benjamin. Numer. *c.* 34. *v.* 21. Hebraicè *Chislon* dicitur.

CHASII, vide *Lassistiai.*

CHASIRA, Armeniæ minoris oppid. *Ptol.*

CHASLUIM, fil. Misraim, Gen. *c.* 10. *v.* 14 Hebr. *Chasluhim* populi nomen, qui & Philistini, sive corruptè Palæstini. Eos Colchos esse, multis argumentis probantem vide sis Virum magnum *in Phaleg*, *l.* 4 *c.* 31.

CHASPHOR, Palestinæ oppid. 1. Macchab. *c.* 5. *v.* 26. Joseph. *Jud. Ant. l.* 12.

CHASSUSIUM, vel CHASSUS, urbs ditionis Lemovicensis. *Merel.*

CHASUARII, qui CASUARII *Ptol.* *Chatuarii Strab.* Germaniæ populi pars Istævonum, *Thuringos* putat *Aithamerus.* Cluverio, aliisque habitârunt inter Amasium & Visurgim fluv. ubi nunc Diœcesis Monasteriensis & Osnabrugensis ex parte. Erant clientes Cheruscorum, iisque eorum confinio, longè à Thuringis. *Baudrand.*

CHASZANEMICA, Ponti urbs. *Lib. Notit.*

CHAT, Mercurii Trismegisti fil. floruit annò ante urb. conditam 717. *Euseb.*

CHATENI, Arabiæ Felicis populi ad sinum Capeum.

CHATIGAN, Urbs Asiæ, in India extra Gangem Metropolis in Bengala, cujus incolæ sunt naturà versuti & malitiosi, unde inter nequissimos totius Indiæ Slavos connumerantur; mulieres lascivià & luxu diffluunt, quò vitiò per Indiam nihil est familiarius. Mos est apud eos, ut in eadem olla nullò modò bis coquant, sed quàque vice recentes usurpent. In adulterio deprehensis nares cultrò detruncantur, fitque divortium, si ita velint conjuges, quæ constitutio strictè observatur. Habent quæcunque vitæ necessaria in magna copia, & abundè habere possunt tam vili pretiò, ut scribenti hæc vix fides deberi videatur. Bos integer venit plerumque unò Laryn, quod in nostra moneta quatuor batzios facit: sic & oves, gallinæ, &c. suò quæque pretiò prostant vilissimò. Ibi oriza in tanta est copia, ut unum Candel, quod tantundem capit, quantum apud nos 14. medimni, vendatur in Bengala dimidiò Joachimicò. Saccharum & alia aromata suum habent pretium admodum tolerabile. Crescunt in Bengala Rhinocerotes, quorum cornu, dentes, caro, sanguis, ungula, & cæteræ partes, totò genere resistunt venenis, qua de causa maximo in pretio sunt apud Indos. Est in Imperio magni Mogolis, ad Cosminum fluvium.

CHATRACHARTA, Bactrianæ, & Assyriæ urbs. *Ptol.*

CHATRÆI, Indiæ intra Gangem populi. *Ptol.*

CHATRAMITIS, regio juxta mare rubrum. Strabo, *l.* 15. Χατραμῖτις *Dionysio* dicitur. Incolæ *Artemidoro* *Atramotitæ.* *Chatramotitæ Stephano.* *Chatramotæ Uranio.* *Chatramotitæ* & *Chatramotitæ Ptolemæo.* Nec ab his diversi *Atramitæ*, vel *Adramitæ*, quamvis distinguunt Uranius, Plin. *l.* 6. *c.* 28. ac Ptolemæus. *Chatramitis* autem Hebraicè est *Hatzermaveth*, sive *Hadramauth*, & est Arabiæ regio myrrhifera, & thurifera apud *Ptol.* à Climace monte pertingens usque ad Sachalitas. Porro Hebræis ad verbum sonat *atrium mortis*, ut & Arabibus *regionem mortis.* Rationem nominis innuit Arrianus, *in Periplo maris Erythræi*, his verbis: Μετὰ χώραν [illegible] ὁ λιβανωτὸς γεννᾶται, [illegible]. Hæc Bochartus, qui & aliam Etymologiam profert de serpentibus ibidem lethiferis, quem, si vis, consule *Phaleg. p.* 116.

CHATTENIA, regio Gerrhæorum, aspera alioqui, sed vicis, & turribus instructa, prope mare Rubrum; Cives *Chatteni.*

CHATTI, vide *Catti.*

CHATTUARII, Germaniæ populi. *Strabo.*

CHATUS, nomen minoris monetæ aureæ, in Gallia olim; Roberto Cenali *de Ponder. & Mensur. Maille au chat*, 15. *ceratiorum.* Vide suprà in voce *Chapotenses.*

CHAUBI, German. populi ad Oceanum spectantes. Strabo, *l.* 7. Apud Tacit. legitur *Aviones*, *in Germ. c.* 40. Fortè rectius *Chavones*, seu *Chaibones.* Illustravêre hos populos postea Maximiani & Diocletiani victoriæ, Mamertinus *Genethliaco.* Apud eundem alià oratione legitur, *Iisdem hic gens Chaibonum Erulorumque deleta.* Vulgo *Cavionum.*

CHAUCI, Plinio, & Tacito, *l.* 1. *Annal. c.* 38. *Cauchi*, vel *Cauci*, *Ptolemæo*, & *Straboni*, Germaniæ populi. In majores & minores dividuntur. Minores sunt *Frisii Groningenses*; Majores *Lunenburgenses*, & *Bremenses*, ad Hamburgum usque. Hos *Chaycos* Poëticè appellavit Claudianus, *l.* 1. *de laudibus Stilichonis*, *v.* 225.

> *Ut jam trans fluvium non indignante Chayco.*

Vide *Cauchi & Cayci.*

CHAULA, vicus Ægypti. Strabo. *l.* 16.

CHAUM, Argiæ mons. Pausan. *l.* 5. Et castellum in Taurica Chersonneso. *Strabo.*

CHAUNARIA, extrema Libyæ interioris urbs. *Ptol. Cabedenen Castaldo.* Promontorium etiam ad mare Atlanticum, *Capo de Non Moffino*, & *Mariana.*

CHAUNDULERUS, vel CANDELARIUS Johannes, Anglus, aliquot operum historicorum auctor, seculò 15. Vide Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 9. *p.* 633. 634.

CHAUNI, populi Thesprotiæ. *Steph.*

CHAUON, Græcè ἡ Χαυών, Mediæ regio, populi *Chauones*, Græcè Χαυῶνες, regio Χαυωνῖτις, *Steph.*

CHAURANA, Scythiæ extra Imaum urbs. *Ptol.*

CHAURINA, Asiæ urbs. *Ptol.*

CHAURUS seu CHORUS, ventus inter Favonium & Septentrionem Vitruvio, *l.* 1. *c.* 6. cui Plinius suffragatur, *l.* 18. *c.* 34. Hinc Gratius in *Cynegetico*, *v.* 296.

> *Verùm ubi* Chaurino *perstrinxit frigore vesper,*
> *Ire placet.*

Ab Occidente nempe hic ventus, sed à parte Septentrionis; ideò frigidus. Virg. *Georg. l.* 3. *v.* 278.

> *In Boream* Chaurumque ——

Græcis Ἀργέστης, Calabris *Japyx*, aliàs *Corus.* Sed meliùs cum aspiratione; origo nominis ex Græco χώρα, quod idem ac χωρίτης vel ἐγχώριος, *indigena*, sicut ἄπηλιώτης idem ac ἀπαρκτίας. An à verbo χωρεῖν, quod cum impetu & violentia eat, quemadmodum φορός ἄνεμος, ἀπὸ τοῦ φορεῖν, quem *ferentem ventum* Latini appellant. Seneca, *l.* 5. *Natur. Quæst. c.* 16. *Chaurus violenta vi est & in unam partem rapax.* Certè Thucydides τοὺς ἀθρόους καὶ ἐν ὀργῇ χωροῦντας vocat, *qui in prælio incipiendo cum impetu procurrunt & clamore*, quibus opponit τοὺς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντας, *qui sedato & clementi gradu eunt in hostem.* Sunt tamen qui & à Chonibus, gente Oenotrica, quorum regionem dictam Χωνίαν posteà tenuêre Lucani, ventum appellatum velint; Sic enim cum ex ea parte flantem Thurii aut Tarentini Χῶνον, unde Latini *Chorum* & *Chaurum*, dixisse poterunt: Sed illud alterum verum est. Salmas. *ad Solin. p.* 1260. Vide quoque in vocibus *Argestes*, *Chorus*, *Japyx.*

CHAUS, quibusdam dictus est, quem *Chamon* Albertus & aliò nomine *Rufum* (unde hodie *Raphium* & *Raphium* Galli dicunt) appellatum ait: *Lupus scil. cervarius*, de quo animali sic Plin. *l.* 8. *c.* 22. *extr. Sunt in eo* (luporum) *genere, qui Cervarii vocantur, qualem e Gallia* (ubi plurimi sunt) *in Pompeji Magni harena spectatum diximus. Huic quamvis in fame mandenti, si respexit, oblivionem cibi subrepere ajunt, digressumque quærere aliam.* Malè cum eoë viros eruditos, apud Aristotelem, cum lynce mare, Scaligerum, confundere, ait Salmas. *ad Solin. p.* 390.

CHAXUMUM, Urbs Abyssiniæ, in regno *Tigre* inter. Insul. Meroën & mare Erythræum, estque ex præcipuis totius tractus. A multis creditur Auxuma antiquorum. Vide *Isaac. Voss.*

CHAZARI, vide *Cathari* & *Chezeri.*

CHAZARIA, cum Media, recuperata à Basilio Imperatore A. C. 1015. pulsis Saracenis. Zonar. *tom.* 3.

CHAZBI, ubi geminos Judæ filios Thamar edidit; ostendebatur autem tempore Hieronymi locus desertus juxta Odollam in finibus Eleutheropoleos, in tribu Juda. Hieronym. *in loc. Hebr.*

CHAZENE, Satrapia juxta Euphratem Mesopotamiæ, Stephanus ex Arriani *Parthicon l.* 13.

CHAZINZARII, Hæretici Armeniæ, Staurolatræ, nam *Chazus* crucem vocat. Nestorii sectatores, annuò jejuniò mortem

Arrabortzi canis, quô Sergius usus erat, ad ipsis adventum suum significandum, venerabantur. Nicephor. *l.* 18. *c.* 54. Gautier *in Chron. 7. secul.*

CHEBBON, civitas in tribu Juda. Jos. *c.* 15. *v.* 40. Hebr. *Cabbon.*

CHEBRON Pharao, post Amosum Pharaonem patrem, circa *A. M.* 2337. secundùm Euseb. *Chron.* aliter paulo juxta Calvis. *Chron. p.* 176. 179. Ægypti Rex, regnavit annis 13. suitque in serie Regum Thebaeorum XXXIX. cum excepit Amenophis. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron.*

CHEKUS, summus omnium Muslimorum Pontifex, de quo vide infrà voce *Muslimi.*

CHELÆ, locus inter Apolloniam insulam, & Sangarium fluv. *Arrianus.* Est & locus circa Byzantium. *Scalar* teste *Pet. Gyllid.* Item duo Africæ circa Carthaginem promontoria. Arrianus *in Periplo*, Bospori fauces, ubi transitus ille brevissimus, ponens ad sacrum Jovis Urii, dein Melænam collocat promontorium, mox Artaoen, inde Psilin, postea Calpes portum & inde Rhoen & *Chelas* & Sangarium fluvium. Eandem oram Peutingeri *Tabula* sic describit: *Jovis Urius* XXV. *ad promontorium* XV. *Aderbas fluv.* XVI. *Melena* XIX. *Artane* XVIIII. *Philium* XXVII. *Chelas* XXVIII. *Sangarius fluv.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 880.

CHELANDIUM vel CHELANDRIUM, apud Græcos recentiores, aliosque, navigii majoris species, nonnunquam *Salandra* & *Salandria*; cujus mentionem jam apud Arrianum *in Periplo Maris Rubri* fieri ait Car. du Fresne: Εἰσὶ δὲ πλοῖα μὲν ἐστι πλοῖα μικρὰ ... τὴν γῆν. ... πλοῖα μέγιστα αὐτῶν ... λεγόμενα Σάγγαρα. Τὰ δὲ εἰς τὴν Χρυσῆν καὶ εἰς τὸν Γάγγην διαίροντα, Κολανδιοφωντα μέγιστα (pro quo vulgò legitur, κολανδιοφωντα μέγιστα) Ubi navigiorum istorum alia, *Sangara* appellata, ex majoribus trabariis invicem junctis conflata; alia maxima, *Colandia* dicta fuisse, atque inde ejusmodi navigiorum usum à barbaris illis ac Indis gentibus, accepisse Græcos, innuere videtur. Licèt quidam Græcam vocabulo originem accersant à voce κέλης, *equus*, & ἀνὴρ, *vir*, illud deducentes, &c. Vide laudatum Car. du Fresne in *Glossar.*

CHELEAB, secundus fil. David de Abigail uxore Nabal Carmelitæ. 2. Sam. *c.* 3. *v.* 3. Hebr. *Chileab.*

CHELES, seu CHEILES, Satrapes Seleuci, per Persiam; ut apparet ex Polyæno *l.* 7. *c.* 39.

CHELIAU, nomen viri. Esdr. *c.* 10. *v.* 34.

CHELIDONI, populi Illyriæ. *Stephan.*

CHELIDONIA, Favonius ventus vocatur à die 6. ante Idus Febr. usque ad 7. Calend. Martias, eo quòd his diebus hirundines primùm conspici incipiant. Plin. *l.* 2. *c.* 47. *Chelidonias* post Brumam incipere, scripsisse Græcos, sed de initii die nihil certi prodidisse, docet Auctor *Hist. Orbis Terr. Geogr. & Civ. c.* 2. Sunt autem Australes valde debiles, inconstantes & minùs continui, quorum origo ex montibus Monomatapæ, quos *Lunæ* vocant, petenda. Dum enim Australem Zodiaci partem Sol permeat, nobis ac Græciæ hyemem facit, illis verò in Monomotapæ regno æstatem; Eoque nives montium istorum liquefacit, halitusque educit, sensim deinde absumendos. Quòd autem debiliores sunt, id à maxima montium distantia fieri videtur, Auctor Anonymus suprà laudatus. Sed & *Chelidonia*, nomen variis aliis tribui rebus solitum. Χελιδονιὰ enim *nidus hirundinis* (quæ χελιδὼν Græcis) ut μυρμηκιὰ, *nidus formicæ.* Unde *Chelidoniæ Insul.* à scopulis, quibus se condunt per hyemem hirundines, aut quibus æstate nidos affigunt. Poeta:

Cùm glaciantur aquæ, scopulis se condit hirundo,
Verberat egelidos garrula vere lacus.

Vide in voce *Chelidoniæ.* Idem nomen (cum accentu in penultima) aspidi, Nilo maximè peculiari, h. e. Ægyptiæ aspidi, quæ præter cœteras aspides aliquid pravum habet ac sui quodammodo generis, ab *hirundinum* colore. Hanc αἰθαλόεσσαν videtur appellare *Nicander*,

Χερσαία δ' ἄλλοτε μὲν ψαφαρῇ ἐνιείδεται ...
Ἀλλοτε μελαντέρη, καὶ αἰόλῳ, ἄλλοτε ...
Πολλάκι δ' αἰθαλόεσσα μελαμφαίη ...
Αἰθιόπων, οἵην τε πολυστομος εἰς ἅλα Νεῖλος
Πλησάμενος κατέχευεν ...

Ubi nigram illam & *fuliginei* coloris aspidem (limi Ægyptii, quem Nilus in mare defert, similem, concoloremque terræ ipsi, sub qua degit) delitescere innuit, *sub gleba Æthiopum, quam Nilus invehit in mare.* Nempe circa præcipitia Nili ut plurimum *Chelidonias* φωλεύειν, ut ait *Ælian.* Longitudo ejus ultra cubitum raro procedit, citoque necat. Cùm enim cæteræ aspides tribus horis hominem morsu peragant, ἡ δὲ χελιδονίας, ταχύτερον θάνατον, *à chelidonia citissima mors*, *Idem.* Eadem in sacris Isidis, cum tumido collo, caput arduum attollens circumferebatur. Nicander iterum *Theriacis*,

---- ---- ... δ' ἀναπίμπλαται αὐχήν
Κρατὸς ... ----

Quâ formâ pictam, unà cum Osiride & sistro, multis locis Isiaca tabula exhibet. Hinc Juvenalis, *Sat* 6. *v.* 538.

Et movisse caput visa est argentea serpens.

Ubi Scholiastes, *Serpens, quæ est in templo Isidis.* Et Ovid. *l.* 9. *Met. v.* 692. de Mysteriis Isiacis,

Sistraque erant, nunquamque satis quæsitus Osiris,
Plenaque somniferis serpens peregrina venenis.

Appulejus quoque, ubi de gestaminibus Isidis, *Levâ verò cymbium dependebat aureum, cujus ansula, quà parte conspicua est, insurgebat Aspis caput attollens arduum, cervicibus late tumescentibus.* Quamvis enim *tumida colla* cunctis serpentibus iratis ac irritatis tribuant Poetæ, hæc tamen nota propria ac peculiaris hujus aspidis fuit, ut ex Plinio constat, qui *colla aspidum intumescere* scribit, *l.* 8. *c.* 23. & Lucano, *l.* 9. *v.* 701.

Aspida somniferam tumidâ cervice levavit.

Altera nota somni fuit effectus. Unde eadem & *Hypnale* dicta, quod nullo sensu doloris, quasi somnô solutos, extinguat, quos pupugit, &c. Vide hanc in rem plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 341. *& seqq.* Porro gemma sic dicta est, ab eodem *hirundinum* colore. Plin. *l.* 37. *c.* 10. *Chelidoniæ duorum sunt generum, hirundinum colore, & altera parte purpureæ, nigris interpellantibus maculis.* Item herba, cujus flos & succus luteus seu croceus. Græcè χελιδόνιον. Vide iterum Salmas. ubi suprà, *p.* 1163. & Plinium modò dictum, *l.* 25. *c.* 8. & *l.* 26. *c.* 5. &c.

CHELIDONIÆ, insulæ parvæ contra Tauri promontorium pestiferæ navigantibus, duæ sunt, quarum una *Corydela*, altera *Menalippea* dicitur. *Steph.* Dionys. trium meminit, *v.* 506.

Τὸν δὲ μετ' αἰγιαλὸν δὲ Χελιδονίας ...
Τρεῖς ἔασι, μεγάλης Παμφυλίδος ἰσόδεες ἄκρης.

Ptol. Χελιδονίας σκοπέλους, *Stephan.* Χελιδονίας νήσους vocat, *Strabo* Χελιδονίας, quasi dicat *Hirundininas.* *Herodianus Grammaticus* Χελιδονίαι ὄρνιθες vocat, quæ vox *nidos hirundinum* notat. A Scopulis igitur sic appellantur hæ insulæ, quibus se condunt per hyemem hirundines, aut quibus in æstate nidos conficiunt. Ad hoc facit Ovidii hoc distichon:

Cùm glaciantur aquæ, scopulis se condit hirundo,
Verberat & gelidos garrula voce lacus.

De his Mela, *l.* 2. *c.* 7. *Quæ contra Tauri promontorium importunè navigantibus objacent, Chelidoniæ nominantur.* Vide, sis, Eustath. ad *Dionys. locum;* & Strab. *l.* 14. *Nic. Lloydius.* Sunt in mari Pamphylio *Baudrando*, prope Sacrum promontor. partem Tauri, in hinc sinus Attalici, in ora Libyæ exterioris, versùs Crambusam Insul.

CHELIDONISTÆ, Χελιδονισταὶ *Hesychio*, *Theognidi* Χελιδονίζοντες, Agyrtæ apud Græcos dicebantur, qui hirundinem adesse nuntiabant. Canebant autem ostiatim cantilenam, cujus initium, Ἦλθ', ἦλθε χελιδὼν καλὰς ὥρας ἄγουσα καὶ καλοὺς ἐνιαυτοὺς, ἐπὶ γαστέρα λευκὰ, κἀπὶ νῶτα μέλαινα, *Venit, venit hirundo, albô ventre & nigrô dorsô, pulchra tempora adducens & pulchros annos*, &c. Vide reliqua apud Theognim *de Rhodiorum sacrificiis*, *l.* 3. Nempe verni temporis nuntia hirundo. Aristophanes in *Pace.*

----- Ὅταν ᾄδῃ μὲν
Φωνῇ χελιδὼν
Εὐφραινομένη ...
----- *Cùm verna quidem*
Voce hirundo,
Sedens resonat.

Unde, ut Theon *ad Aratum* scribit, Piscem Borealem Veteres cum hirundinis capite pingebant & ἰχθὺν χελιδόνιαν vocabant, quæ veris præludium ortu suô significabat, &c. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. part. poster. l.* 1. *c.* 10.

CHELIDONIUM, promontorium Tauri montis, in mare Pamphilium prominens. Plin. *l.* 5. *c.* 27. Aliis *Sacrum* dicitur.

CHELIDONIUS, Episcopus Velontionis, quòd viduam duxisset, contra Canones; à S. Hilario depositus, Romam venit, apud Leonem M. conquesturus, restitutusque est. Leo, *ep.* 89. Baron. *A. C.* 445.

CHELION, vel CHILION, h. e. *consummatus*, vel *perfectus*, aut *totus columbinus*, filius Elimelech. Ruth. *c.* 1. *v.* 2.

CHELIPPUS, mons in Chio insula. Germ. Cæsar *in Arateis.*

CHELMA, Urbs Russiæ nigræ, caput Palatinatus cognominis, parvi circuitus, cum arce lignea. Miserè non pridem à Moschis Tartarisque vastata. 10. leuc. à Lublino, 12. à Belsa in Boream, 24. verò à Premislia.

CHELMAD, nomen urbis. Ezech. *c.* 27. *v.* 23.

CHELMON, nomen loci inter Belma, & Bethuliam. Judith. *c.* 7. *v.* 3.

CHELONATES, sive CHELONITES, *Ptol.* & Pausan. *l.* 1. *Castel Tornese* teste *Sophiano*, promontor. cum oppid Peloponnesi in ora occidua Elidis, inter ostia Alphei & Penei flum. contra Cephaleniam insul. *Baudrando* contra Zacynthum Insul. inde 15. milliar. distantem, & 25. à Cephalenia. Est & sinus *Ptolemæo* inter promontor. prædictum, & Ichthym promontor. sequens ad austrum, *Golfo di castel Tornese.*

CHELONE, promontorium Coi. Pausan. *l.* 8.

CHELONIA, oculus Indicæ testudinis est, *vel portentosissimus Magorum mendaciis. Melle enim colluto ore impositam linguæ futurorum divinationem præstare promittunt --- Sunt & chelonitides, testudinum similes, ex quibus ad tempestates sedandas multa vaticinantur. Eâ vero quæ sit aureis guttis, cum scarabæo dejectâ in aquam ferventem, tempestates averti*, Plin. *l.* 37. *c.* 10. habet, ubi de variis gemmis per alphabeti ordinem.

CHELONIDES, paludes Libyæ interioris. *Ptol.*

CHELONIS, fil. Leonidæ, Regis Spartani, uxor Cleombroti. Patrem à marito pulsum, hôc dejecto secuta est, mox mariti à Patre deturbati comes. Plut. *in Agide & Cleomene.*

CHELONIS, vide *Alcyone.*

CHELONITES, insula in Rubro mari. *Steph.* Item promontor. Elidis. *Ptol.*

CHE-

CHELONOPHAGI, populi sunt in Carmaniæ angulo, non aliâ quam testudinum carne vescentes, earumque testis casas suas tegentes. Vide Plin. *l. 6. c. 24.* Sed Strabo in ora longè diversâ statuit, in Arabici nempe sinus littore, in parte Troglodytarum, quod etiam faciunt *Agatharchides* & *Diodorus*. Nempe duplices *Chelonophagi* ab Auctoribus agnoscuntur, in ora Carmaniæ, & in Arabico littore versus Æthiopiam. Neque verò testudinum superficie casas tegebant hi populi, sed eas superficies pro casis habebant, pronas constitutas. Unius namque testudinis superficies illis pro domo erat, uti rectiùs Plinius, *l. 9. c. 10. Testudines tantæ magnitudinis Indicum mare emittit, ut singularum superficie habitabiles casas integant.* Vel potiùs, *l. 6. c. 22. de Taprobane, extr. Esse & in piscatu voluptatem, testudinum maximè, quarum superficie familias habitantium contegant, tanta reperiri magnitudine.* Quæ Solinus sic interpretatus est, *c. 56. Marinas testudines capere gaudent, quarum tanta est magnitudo, ut superficies earum domum faciat & numerosam familiam non arctè recipiat.* Piscatio autem testudinum tam in Æthiopia, quàm India, celebris: & ex utroque latere ad delicatiora Romanorum opera illæ veniebant, unde *Æthiopicæ & Indicæ testudinis* mentio, *l. 16. ff. de Public.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 1189.* & infrà in voce *Testudo*.

CHELUB, i.e. *canistrum*, vel *caninus*, nomen viri, *1. Paral. c. 27. v. 26.*

CHELYDONIUS, mons Arcadiæ, Cellenio monti contiguus. Pausan. *in Arcad.*

CHELYDOREUS, Bœotiæ mons. Pausan. *in Bœotic.*

CHELYDRI, serpentum genus, apud Solin. *c. 2. Calabria chelydris frequentissima*; & Virg. *Georgic. l. 2. v. 214.*

> *— — —— nigris exesa Chelydris*
> *Creta. —— ——*

l. item *3. v. 415.*

> *Disce & odoratam stabulis accendere cedrum,*
> *Galbaneoque agitare graves nidore chelydros:*

iidem cum *Chersydris*, de quibus vide infrà. Χέρσυδροι namque, quod in aquis & terris morentur; at χέλυδροι, ab asperitate testudinei tergi, vel quòd more testudinis, quæ χέλυς dicitur, in aquis terrisque vivant, sunt appellati. Ita quidem *Isidorus*, *Servius*, alii recentiores, qui hæc duo serpentium genera passim confundunt. At vetustissimi Scriptores distinxêre. Hinc & Lucanus, *l. 9. v. 711.*

> *Chersydros, tractique viâ fumante chelydri.*

De cujusmodi *Chelydris* intelligit Macer,

> *—— seu terga exspirant fumantia virus,*
> *Seu terra infumat, quâ teter labitur anguis.*

Est autem *Nicandro* Χέλυδρος, ἀμφίβιος, & fortasse à χέλυς & ὕδωρ nomen habet: at Χέρσυδρος idem quod ὕδρος, qui & in terra degit, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 87.*

CHELYS, omne instrumentum Musicum sonorum. Papinius eam à furore Poëtico separat, à tuba videl. Pieria, *initio Thebaid. v. 32.*

> *Tempus erit cùm Laurigero tua fortior æstro*
> *Facta canam, nunc tendo Chelyn —*

Cum lyra & cithara Poëtæ eandem faciunt, cùm volunt. Sed *Lyram* picturam deferunt imagines veteres Germanici Arato inditæ: Citharam aliud quid fuisse liquet; & ea enim testudinem habebat, ad recipiendum reddendumque sonum fidium, uti docet Favonius Eulogius *in Somnium Scipionis*. Vide de Testudinis inventione, Servium *ad illud Georg. l. 4. v. 464.* de Orpheo,

> *Ipse cava solans ægrum testudine amorem.*

Sed & *Chelys* testudinem aliquando indicat. *Epigr.* vetus Petronio adscriptum:

> *Sic format linguâ fœtum, cùm protulit, ursa,*
> *Et piscis, nullo junctus amore, parit.*
> *Sic Phœbea Chelys, vinclô resoluta parentis,*
> *Lucinæ tepidis naribus ova fovet.*

Historiam ejus inventæ, Avienus in Schemate *Lyræ* Arateo sic exponit:

> *Est Chelys illa dehinc, tenero quâ lusit in ævo*
> *Mercurius, curvâ religans testudine chordas.*
> *Ut Parnasseo munus memorabile Phœbo*
> *Formaret nervis opifex Deus: hanc ubi rursum*
> *Concentus superis complevit pulcher Apollo,*
> *Orphea Pangæo docuit gestare sub antro;*
> *Hic jam fila novem docta in modulamina movit,*
> *Musarum ad speciem, Musâ satus: ille repertor*
> *Carmina Pieriam numerô deduxerat —*

Nempe, septichordem, ad numerum Planetarum, vel Pleiadum, à Mercurio inventore factam; postmodum juxta numerum Musarum, ἐννεάχορδον, h.e. *novem chordis instructam*, ab Orpheo fuisse, etiam Theon *Commentar. in Aratum* refert, & Scholiastes Germanici. Eam lauro cingere, in rebus prosperis, mos Poëtarum fuit. Statius, *l. 4. Sylv. 8. v. 35.*

> *—— cumque tibi vagiret tertius infans,*
> *Protinus ingenti non venit nuntia cursu*
> *Littera, quæ festos cumulare altaribus ignes*
> *Et redimire Chelyn, postesque ornare juberet.*

Sed & post desitum cantum. Idem Statius, *Theb. l. 6. v. 366.*

> *Finis erat, differt avidus audire sorores:*
> *Deposuit Chelyn lauro, tereti que illustre coronæ*
> *Subligat & picto discingit pectora limbo.*

Ubi Lutatius, *Citharœdorum disciplinam expressit; quibus mos est, finito carmine coronam detractam capiti citharæ subligare.* Quo pertinet Petronii de Apolline locus, *Damnabat Apollo noxias manus, lyramque resolutam modo nato flore coronabat.* Quod verò de *limbo picto*, h.e. baltheo, addit Statius, confirmatur ex Apulejo, qui non absimili habitu Citharœdum Bathyllum in statua describit: *Cithara balteo cælato apta strictim sustinetur, procerula lævâ distentibus nervos digitis molitur. Dextera gestienti pectine sub pulsabulum citharæ admovet, ceu parata percutere, &c.* Vide de more hoc *Chelys* laurô coronandi, plura apud Illustratorem operis *Ceronarii*, *l. 2. c. 14.* Salasium *Commentar. ad Petronium p. 173.* & Calp. Barthium *Animadversion. ad Statium loc. cit.*

CHELYTIS, Dianæ cognomen. Clemens *in Protreptico*, καὶ Χελύτιδα ἡ Ἄρτεμις Σπαρτιᾶται τιμῶσιν, ἐπεὶ τὸ βήττειν, χελύττειν καλοῦσι. Tussire verò, etiam Χελύττειν dici, quanquam nullâ Spartanorum mentione, auctor quoque *Hesychius*, Χελύσσει, βήσσει, lege βήττει. *Nic. Lloydius.*

CHEMBIS, ad Pyramidem novam exstruendam convocavit 360000. hominum & Pyramidem tamen illam viginti demum annis perfecit. Vide *Chemmis*.

de **CHEMERAUT** Magdalena, vide *Magdalena*.

CHEMIA, *Suidæ* Χημεία, aliis Veterum Χημία & Χημευτικὴ, infimæ Græciæ Auctoribus Ἀρχημία, Firmico *Scientia Chimiæ*, *l. 3. c. 15.* in *Lexico* hujus Artis ἱερὰ καὶ θεία τέχνη, *sacra & divina Ars*, est quam hodiè *Chymiam* vocant & *Alchymiam*, quasi ἀπὸ τοῦ χυμοῦ, i.e. à *succo*; cùm potiùs sit ἀπὸ τῆς χείμης; quô nomine fornaculam, sive caminum, in quo aurum & argentum fundebatur, appellârunt Græci, quasi χάσμα, quòd ore hianti ac patulô esset. Illam enim τὴν χρυσοῦ ποίησιν, *auri effectionem*, item τὴν τοῦ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατασκευὴν, *argenti atque auri præparationem*, vulgò definiunt atque interpretantur: Ægyptiis olim maximè frequentatam, ad quorum inventionem flatoriæ hujus technæ referunt Zosimus, Stephanus, Cleopatra & alii Græci Alchemistæ. Unde libros illius arcana continentes, in Ægypto, anxiè conquiri comburique emisse Diocletianum, ne opibus suis elati Ægyptii contra Romanos insurgerent, narrat apud *Suidam* vetus Auctor: *Quasi verò Ægyptii ex arte hac magnas divitias comparare soliti essent & copias inde conducere, Romanis formidabiles. Nugæ dare pondus idoneæ camini fumo, quem inopia & frigus excalfaciunt*, Salmas. *ad Solin. p. 2097.* Sunt tamen, qui originem Artis altiùs arcessentes eam à *Chamo*, Noachi filio, dictam velint: quos non pudet proferre Mosis Prophetæ *Chymicam Syntaxin*, & Mariæ sororis librum *Alchemisticum*; ut taceam Hermetis Trismegisti *Tabulam smaragdinam* & ejusdem *Chemicos tractatus septem*, *Opusque de corporibus transmutandis*, & Osthanis & Democriti & Ori *Chemica* & Iasonis *Vellus aureum*, de quibus videre est apud Suidam præfatum voce *Deras*, vide quoque infrà ubi de *Olybii* lucerna: alii ulterius quoque ad Tubal-cainum, & Angelos, qui in terram descendentes mulieres primi Mundi hanc Artem docuerint, ascendentibus. Sed certum est novum id inventum esse, Julio Firmico demum, qui Constantino Imperatori σύγχρονος erat, primô memoratum, cùm Lunam scribit in nono ab Horoscopo loco, in nocturna genitura, hominem ad Alchemiæ scientiam propensum reddere. Quod enim de Democrito Abderita habetur in *Chron.* Eusebii, ejusque in Ægypto Sacrorum præsidatu, ac artis hujus, ab Osthane acceptæ, exercitio, meritô Scaligero suspectum est, tanquam à Panodoro Monacho in Eusebii textum intrusum, &c. Vide Auctorem Anonymum *Sinæ & Europæ*, *c. 30.*

CHEMMIS, Diodoro, *l. 1.* Ægyptiacè, ab infuscata forsan facie, vocatur qui Herodoto Græcè dicitur Χέοψ vel Χέμμις, *l. 2. c. 99.* pyramidis maximæ auctor, quam Manetho Suphidi Regi tribuit: Marshamus Phiopi Memphitæ mavult. Vide ibi.

CHEMMISIA, urbs Misniæ.

CHEMNICIUM, oppid. German. in Misnia, ad amnem cognominem *Kemnitz*: in ditione Electoris Saxoniæ, 6. leuc. German. à Misnia in Austrum, 5. ab Altenburgo in Ortum. Arcem habet dictam *Augustoburgum*. Hic Ferdinandus III. Imperator à Banitio Suecici exercitûs Duce, magnâ clade affectus est, triginta signis equestrium, 20. pedestrium copiarum, omnibus præterea impedimentis captis. A.C. 1638.

CHEMNICIUS Martinus, ex Marchia Brandeburgica post Melanchthonis, cujus discipulus fuerat, obitum, inter Protestantes maximi nominis, Friderico II. Daniæ Regi, Ludovico Palatino, Augusto Saxoni, Julio Brunsuicensi aliisque Germaniæ Principibus ac Rebuspubl. responsa dedit. Scripsit complura, inter quæ eminet opus, contra Concilium Trident. Obiit Brunsuici, ubi docuit annos 30. A.C. 1586. ætatis suæ climacterico. Alius ejusdem nominis JCtus quædam Juridica luci dedit. Vide Melch. Adami *Vitas Theol.* Verheiden *Effigies*, Antonii Teissier *Elogia Part. 2.* atque hic paulò infrà voce *Chemnitius*.

CHEMNIS, Ægypti Insula. De qua Pomp. Mela, *l. 1. c. 9.* ubi de Ægypto: *Alia quoque in his terris mira sunt. In quodam lacu Chemmis insula lucos sylvasque & Apollinis grande sustinens templum, natat, & quocunque venti agunt, pellitur.* Sed ibi *Chemmis* legendum monet doctiss. Is. Vossius. Ita quoque insulam istam appellat Herodotus, *l. 2.* ubi, magnam ibi esse palmarum aliarumque vim arborum, partim fructiferarum, partim infructiferarum saltem memorat. Hecatæus eam *Chembin* vocat, in loco *Stephani* ita legendo, Ἐν Βούτοις περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Λητοῦς ἐστὶ νῆσος Χέμβις ὄνομα, ἱρὴ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἔστι δὲ ἡ νῆσος μετέωρος, καὶ περιπλέει ἐπὶ τοῦ ὕδατος, κ. τ. λ. Ὁ πολίτης Χεμμίτης, καὶ Χέμμιος. Alia est *Chemmis*, quæ in nomo Thebaico sita erat, quamque Πανὸς πόλιν interpretatur *Diodor. Siculus*, ubi templum Persei, quem incolæ modò è terra prodeuntem,

rem, modò è fimo exeuntem se videre persuasi sunt. Meminerunt hujus tum alii, tum ipse quoque Herodotus. Plut. *in l. de Iside & Osir.* perperam Χέννα vocat. *Stephanus* ex authoritate *Herodoti*, & hanc quoque insulam esse inquit: Ἐνι δὲ Χέμμις πόλις μεγάλη νομοῦ τοῦ Θηβαϊκοῦ, ἐγγὺς τῆς Νέας πόλεως, ἔστι δ' ἡ νῆσος, καὶ ναὸς ἐστι χέμμιο ἐν αὐτῇ. Sed nusquam hoc Herodotus prodit. Itaque apud *Stephanum* legendum ἐν Βούτοι, non ἐν αὐτῇ. *Nic. Lloydius.*

CHEMNITIUS Martinus, Germanus, patriâ Britzensis, in Veteri Marchia, Superintendens Brunsuicensis. Hic assiduô labore in studio Theologico tantum profecit, ut, post Philippi præceptoris obitum, Theologorum Aug. Confess. facilè princeps haberetur. Ejus *Harmonia Evang.* inchoata, & à Polycarpo Lysero continuata, prodiit in fol. Francofurti A.C. 1622. & Genev. 1628. in quarto, variis vicibus. Vide Joh. Gerardum. De ea sic Waltherus *in officin. Bibl. Ex Lutheranis satis commendari nequit* Harmonia à Chemnitio, *ad stuporem usque dexterrimè cœpta*, à Polyc. Lysero *fideliter continuata*, à Gerardo *dexteritate ac fidelitate pari consummata*; *ex Pontificiis* Jansenius, *ex Reformatis* Calvinus. Riveto citat. apud Leigh: dicitur *Vir eximius, atque acerrimus Pontificiarum partium oppugnator*. Obiit A.C. 1586. ætat. 65. Brunopoli in Saxonia, Melch. Adami *in vitis Theol. Germ.* & Regenvolscius: Verheiden. Vide & *Elogia* Anton. Teissier suprà laudati.

CHEMOSH, Moabitarum numen. Jerem. c. 48. v. 46. Χαμὼς LXX. interpretes vocant; à nomine tantummodo à Phegorio Deo hunc distare sentit D. Hieronymus. Philo Judæus, *Allegor.* 2. Χαμὼς ἑρμηνεύεται ὡς ψηλάφημα, quod cæcorum ferè proprium. Sanè מש *mosch* est *contrectavit*, seu *palpavit*, & elementum *Caph* servile, ὡς interpretatur.

CHENA, Laconicæ urbs, Mysonis patria. *Steph.* Χῆν, πόλις Λακωνικὴ, ὁ πολίτης Χηνεύς. Vicum appellat Diodorus. Sic in Excerptis, Μύσων δὲ ὁ Μαλιεὺς ὢν ᾤκει ἐν κώμῃ Χηνὶ καλουμένῃ. Aristoxenus apud Laërtium *in Mysone*, οὐδὲ πόλεως, ἀλλὰ κώμης, καὶ ταύτης ἀσήμου. Χὴν dicitur in Pythiæ oraculo. Αἱ Χῆνες Max. Tyrio, & Pausaniæ; cujus *in Phocicis* hæc sunt verba: Κώμην δὲ ἐν τῇ Οἴτῃ τῷ ὄρει φασὶν οἰκῆσαι Χῆνας. Vide Doct. Menagium *ad Laërtium* p. 38. 39. *Nic. Lloydius.*

CHENERES, Ægypti Rex, regnavit ann. 16. *Nic. Lloydius.* Manetho illi 30. tribuit, & in serie Regum Thinitarum ponit XVII. post Sesochrim, ante Necherophen. Vide Joh. Marshamum *Canone Chron.*

cum CHENETELLIS potus, occurrit in *Charta* Garini Abbatis de Valleia *A.* C. 1227. ex *Tabulario* Ecclesiæ Carnotensis. *Cum ex pia decessorum nostrorum devotione processio Ecclesiæ B. Mariæ Carnotensis ad Ecclesiam nostram accedens, procurationem quartâ feriâ Paschalis ebdomadæ, & potum* cum chenetellis *in vigilia S. Joannis Baptistæ decollationis sine contradictione perciperet, quia in dicta procurationis & potus &* chenetellorum *exhibitione, ob turbarum instantiam, nobis importunè plures & damnosè, sed & inhonestè res fieri videbatur, Decanus & Capitulum ejusdem Ecclesiæ, ad fugam discordiæ & mutuæ affectionis custodiam ---- prædictam procurationem potum &* chenetellos, *nobis in perpetuum quittavit, processione B. Mariæ Carnotensis, ad Ecclesiam nostram, more solitô præfatis diebus nihilominus accedente*, &c. apud Car. du Fresne *Glossar.* qui *Chenetellum*, pastilli fuisse speciem, docet ibidem, ex *Charta* alia A.C. 1201.

CHENISCUS, Græcè Χηνίσκος, h. e. *anserculus*, inter ornamenta navium: memoratur *Luciano*, Ὡς δὲ ἡ πρύμνα μὲν ἐπανέστηκεν ἠρέμα καμπύλη, χρυσοῦν χηνίσκον ἐπικειμένη. Nempe recurvatis lignis, quæ ad ornandas puppis & proræ extremitates insurgunt, recurvô inprimis puppis lignô, aliquando scutuli forma imponebatur olim, aliquando anserculi figura. Hinc Apulejus, *Puppis intorta chenisco, bracteis aureis vestita*; ubi τὸ ἄκρον τῆς πρύμνης ἐπικαμπές, *extremitatem puppis incurvatam*, ad instar colli anserini, intelligit. Salmas. *ad Solin.* p. 572. Ἀ χὴν porrò, *anser*, venit χηνίζω, *gingrio*, sonus anserum proprius; inde de tibicinibus, apud *Athenæum*. Χηνίζειν λέγεται ἐπὶ τῶν αὐλητῶν. Unde & *gingrinæ tibiæ*, apud Solin. c. 5. & *gingritor* tibicen, apud *Festum*. Idem Salmas. *ibid.* p. 124.

CHENIUS, mons circa mare, apud Macrones populos, haud procul à Colchide regione, uti describit Diodor. Sic. *l.* 14.

CHENNE, i. e. *basis*, *rectitudo*, vel *præparatio*, urbs Ezech. c. 27. v. 23.

CHENNIA, coturnicis species, Ægypto familiaris, quâ certâ anni tempestate Ægyptii sic abundabant, ut, cùm omnes absumere non possent, eas in posterum sale condire cogerentur. Χέννιον ὀρνιθάριον κατ' Αἴγυπτον ταριχευόμενον, *Chennium, quoddam aviculum in Ægypto sale conditum*, *Hesych.* χ. Quod maximè mirandum, in regione tam populosa, ut Theocritus, *Idyll.* 17. v. 82. in ea censeat oppidorum plus triginta millia, & Josephus, *Belli Jud.* l. 2. c. 16. hominum 750. myriades, absque Alexandriæ incolis. Athen. *l.* 9. c. 11. Τῶν δὲ καλουμένων χεννίων, μικρὰ δ' ἐστὶν ὀρτύγια, μνημονεύει Κλεομένης - ἔστιν φαλαρίδων ταριχηρῶν μυρίων — χεννίων ταριχηρῶν μυρίων, *Chenniorum, quæ vocant, sunt autem parvæ coturnices, meminit Cleomenes — sic, Phalarides salsas decies mille, — chennia salsa decies mille.* Ubi *phalaris* mergi, *chennium* coturnicis genus est, ipsô Athenæô auctore. Capiunt illa Rhinocoruræ, aliarum rerum indigæ, *retibus ex fissis, calamis compactis & in multa stadia prope littus positis*, apud Diodor. Sic. *l.* 6. illuc enim *ex mari per magnos greges se conferunt*, ibid. *non sine periculo navigantium, cùm appropinquavêre terræ. Quippe velis sæpe insidunt, & hoc semper noctu, merguntque navigia*, Plin. *l.* 10. c. 23. Præ cæteris Arabicus sinus alit, Joseph. *Antiqq. Jud.* l. 3. c. 1. Apud eundem Athenæum Hipparchus in Iliade Ægyptia,

> Οὐ μοι Αἰγυπτίων βίος ἤρεσεν, οἷον ἔχουσι
> Χέννια ἀποτίλλοντες.
> *Non mihi Ægyptiorum vita placet, quam degunt*
> Chennia vellentes,

Poëta vetus, in sordidum convivatorem, qui hospitibus vilia & salsa omnia apponebat, *Antiocq.* l. 2. c. 47.

> Ἡμῖν δ' ἰδὼ ἰερὸν πανδεχθὲν ἄλμης πῦλον,
> Χέννια, καὶ τυρὸς, χῆνας ἅπαντα λίπη.
> *Nos verò invitatis comedimus salsa omnia,*
> Chennia & caseos & anseris salsos adipes, &c.

Itaque *Chenniorum* & coturnicum in Ægypto, & tota Africa, cùm tanta copia fuerit, facilè ventorum alis in Israelitarum castra devehi potuêre; ut non necesse sit nova miracula sibi fingere, quasi Deus, coturnicibus exercitum suum aliquandiu pasturus, in deserto, eas vel de novo creare, vel miraculosè multiplicare, habuerit necesse. Vide Bochart. *Hieroz. Part. poster.* l. 1. c. 16. Atque hujus miraculi occasione fortè factum, quod Ægyptios μαγεία τινὶ ἐπιχωρίῳ τοὺς ὄρνιθας ἐκ τοῦ ἀέρος κατάγειν, *magiâ quadam ratione illi genti propriâ, aves de cœlo deducere*, scribat Ælian. *Hist. Animal.* l. 6. c. 33.

CHENNO, fluv. Regni Mogor. *Natal. Metel.*

CHENOBOSCIA, & CHENOBOSCIUM *Antonin.* urbs Ægypti è regione Diospolis, quasi ab *anserum pastus* dicta, à Copto 40. mill. pass. in Boream distans.

CHEOPS, Ægypti Rex, Herodot. *l.* 2. Vide *Cheospes*, it. *Chemmis.*

CHEOSPES, post Rhampsinetum, Ægypti Rex, qui fanis clausis sacrificiisque prohibitis, sibi soli gente laborare jussâ, celeberrimam illam Pyramidem struxit, in qua tam multa hominum millia, opus tot annis fecerunt, ut pro apio, cæpa, allio, expensa fuerint mille & sexaginta talenta. Vide Herodot. *l.* 2. An hic Chemmis vel Chammos Diodor. Sic. *l.* 1? Regnavit ann. 50.

CHEPHREM, frater hujus, ei successit, regnans ann. 56. Pyramide substructâ fratris imitator. Sed uterque subditis adeò evasit invisus, ut ne nomina quidem eorum audire sustinerent, dictitantes, Pyramides has à pastore Philitione conditas, qui ibi locorum gregem pascebat, *Herodot.* Diodoro *Chephres* dicitur, aliis *Chebryis*, qui eum volunt filium non fratrem prioris fuisse. *l.* 1.

CHEPHRI, in tribu Benjamin. Hieronym. *in Loc. Hebr.*

CHEPSTOVIUM, oppid. Angliæ, in Wallia, & in Comitatu Monumethensi, prope ostia Vagæ, & æstuarium Sabrinæ, 8. milliar. Anglic. à Monumetia in Austrum. Vide *Strigulia.*

CHEPTA, Asiæ fluv. inter Orthospanam Drangianæ regionis urbem, & Peucolaitem. Plin. *l.* 6. c. 17.

CHEREADES, plurali numerô, secundùm *Hecatæum*, Mosynœcorum urbs.

CHEREBERTUS, filius Clotarii I. Galliarum Regis, patri successit: A.C. 565. primus Regum Francorum Latinè scivit: rejectâ uxore Ingubergâ, cùm Merofledæ ancillæ assuevisset, paulo pòst unà cum pellice obiit, uti refert insignis auctor Papirius Massonius *in Clotario.*

CHEREBERTUS, vide *Charibertus.*

CHEREM, Hebræis ἀνάθεμα, Levit. c. 27. v. 21. à verbo *charam*, quod propriè significat rem aliquam ab usu communi eximere ac segregare, ut Deo consecretur, Græcis ἀφορίζειν & ἀναθεῖναι; atque inde pro *perdere* sumitur, quia res ei perit, à cujus usibus abscinditur, ac Deo vindicatur. Hinc *Cherem*, Excommunicationis apud Judæos species. Et quidem, ut latum à Deo in Angelos Apostatas judicium, & Adami extra Paradisum exilium, procul à mysticæ arboris aspectu ac contactu, Caini quoque à facie Dei fugam & incircumcisos sub lege immundosve legaliter, Templô ac ceremoniis prohibitos, omittam: Labente inprimis Republ. & αὐτονομίᾳ sub exterorum Imperio, sub Templo secundo inprimis Excommunicatio solennis viguit; cujus primum exemplum nonnulli ex Esra c. 10. v. 7, 8. arcessendum contendunt. A quo tempore de Synagoga frequenter ejecti, qui contra sacrorum Leges peccaverant, quod in N. T. dicitur, ἀποσυνάγωγον ποιεῖν, ἀφορίζειν, ἐκβάλλειν. Unde & eo in Templo peculiaris Excommunicatorum porta, & sub eodem tres disciplinæ gradus, secundùm quosdam numerati, נדוי *Niddui*, חרם *Cherem*, & שמתא *Shammatha*, quorum ille aliquem Ecclesiâ & promiscuô convictu arcuerit; iste peccatorem, ut profanum, ac à Respubl. Israëlis alienum, non sine diris, ac maledictionibus, extra Ecclesiæ ac Reipubl. illius pomœria relegaverit, hic autem eum supremâ demum sententiâ perculerit, ac extra Ecclesiam ejectum, sine ulla impostertum venia, horrendô carmine, congestisque diris ac exsecrationibus, inter tubarum strepitum, Dei tandem judicio reliquerit. Quam tamen alii extremam sententiam apud illos non agnoscentes, *Niddui* & *Sammatha* ferè alternare, nec significatu, sed gradu tantùm, differre statuunt, duosque tantùm excommunicationis gradus faciunt, qui in *Cherem*, quod *exterminationem ex Israële* dicebat, terminati fuerint. Qua de re vide Franc. Burmannum, *Synops. Theol. Christ. Part.* 2. l. 8. c. 5. §. 13. Joann. Forbesium, *Instructionum Historico-Theologic.* l. 12. c. 13. §. 14. Alios, ut & hic passim, in vocibus *Anathema*, *Excommunicatio*, *Shammata*, &c.

CHEREMOCRATES, insignis quidam artifex fuit, cujus opus Ephesiæ Dianæ templum fuisse perhibetur. Strabo, *l.* 14. Idem Alexandro pollicebatur, sese montem Atho in ejus formam fabricaturum, ut tanquam ex gutto quodam aqua in phialam effunderetur. Strabo, *ubi suprà.*

CHERIAS, Athletes quidam, quem Hercules condylô interfecit.

CHERIAS, Medicus Atheniensis, qui apud *Plin.* testis est, radicem cardui ex aquâ decoctâ potatoribus sitim facere, stomachum corroborare, & vulvis aliquid conferre.

CHERILUS, vide *Chærilus.*

CHERISOPHUS, octingentis Lacedæmoniis præpositus, tempore belli Cyri, contra Artaxerxem. Cui, Cyrô victô & ple-

risque ducibus, in itinere, perfidè à Tissapherne comprehensis, summam imperii milites tribuêre.

CHERITISMUS, Græcè Χαιρετισμὸς, *Salutatio*, Annunciatio Deiparæ Virginis. Anastasius Bibliothecar. *in Leone III. Fecit vestem de chryso clavo, habentem historiam Nativitatis & S. Simeonis, & in medio Cheritismum*: h. e. figuram annunciationis Gabrielis ad Virginem depictam. Hodieque Græci Annunciationis Festum, propter Angelicam salutationem, hâc voce insigniunt, Macer *Hierolex*. Vide suprà ubi de *Annunciationis Festo*.

CHERIUM, vulgò *Chieri*, Gallis *Quiers*, oppid. Pedemontii, hisce ultimis bellis notum, 6. milliar. à Taurino in Ortum, Fuit olim urbs potens, ampla & sui juris.

CHERMES, vel GUERMES, Arabibus pro cocco, seu vermiculo, seu verme: unde etiam nomen. Κόκκος enim sive grana fruticis, qui granum tinctorium fert, intus parvis scatent vermiculis, quorum sanies coccino tingendo præclara est, unde *vermis* pro cocco, item *vermiculum*, jam Lucilii ævô; cùm *vermiculatum* opus, sive *emblema*, vocat id, quod *musivum* appellat *Nonius*:

---- --- lexis compostæ, ut tessarulæ omnes
Arte pavimentô atque emblemate vermiculatô.

Certè & σκωλήκιον Græci dixêre, ut est apud Plin. *l.* 24. *c.* 4. quod in certum genus cocci esse dicit; Sed omne coccum sic vocabatur. Unde & apud recentiores Græcos σκώληξ, pro *cocco*, passim, &c. Salmas. *ad Solin. p.* 1214. Vide plura infrà, inprimis ubi de *Cocco*.

CHERMITES Lapis, apud Plinium, *l.* 36. *c.* 17. *Mitior est autem servandis corporibus, nec absumendis Chermites eboris simillimus, in quo Darium conditum ferunt.* Ut libri Pliniani habent, atque ita *Isidorus*: Cùm aliàs *Chernites* legatur, quemadmodum & Theophrastus, *l. de lapp.* lapidem illum vocat, è quo solium Darii cadaver servans, factum memorat. Χέρμα certè Græcis lapis est χαλικώδης unde forteàn χερμίτης λίθος. Quod tamen non affirmare licet. Nam Χερμάδιον inde interpretantur Grammatici lapidem, qui manum implet. Cujusmodi in ripis fluminum & alveis reperiuntur politi ac candidi & magnitudine, quæ facilè tolli possit. Fortè à coloris similitudine Χερνίτης dictus: Χερνίτης verò in Græcia originem non habet, Salmas. *ad Solin. p.* 1204.

CHERMULA, Palæstinæ urbs. *Lib. Notit.*

CHERNIPS, vide *Scyphus*.

CHERNOS, castellum in Asia minore circa Isauriam. *Suidas*.

CHEROGIPSIS, Thraciæ fluv. circa Cherronesum. *Niceph.*

CHEROPHON, Tragicus Atheniensis sub Philippo Macedone. Philostr. *in vitis Sophist.* *Athenæus*.

CHERRÆIDÆ, portus circa Teium Ioniæ urbem Septentrioni obversus. Strabo, *l.* 14.

CHERRES, Ægypti Rex, regnavit ann. 15.

CHERRONESUS, vel CHERSONESUS, Terra est in insulæ modum mari cincta, unô tantùm, eoque angustô spatiô continenti adjuncta; Latini peninsulam vocant. Quinque autem insigniores memorantur *Cherronesi*, quarum celeberrima Achajæ adhærens, *Peloponnesia* dicitur. Secunda quæ à vicina continente *Thracica* dicitur; hodiè *Brachium S. Georgii*, cujus isthmus ab Occasu Melane sinu, ab ortu Propontide alluitur. Pars est Thraciæ, juxta Hellespontum, à Meridie in Boream extensa, ubi aliàs Crusæi & Sexti populi, & urbes Sestus, Elæus, Callipolis, Cardia, Cissa, & Chrythea. Suidæ *Hellespontiaca Chersonesus*. *Baudrand*. In hanc Chersonesum, Justinianus Imperator naribus præcisis, proin *Rhinotmetus* dictus, à Leontio relegatus est, A.C. 694. sed hôc ab Absimaro successore similiter truncatô, A.C. 697. Justinianus post exilium decennale, A.C. 705. custodiâ elapsus, & Trebellini, Bulgarorum Regis, auxiliô restitutus, in Chersonesi incolas, quòd sibi in exilio insidias struxissent, crudeliter Principibus assatis, 87000. puerorum ac infantum submersis desævit, A.C. 710. His verò classe ejus victâ, Philippicô Bardane ad Imperium evectô, captâ urbe Justinianum cum Tiberio fil. trucidârunt. A.C. 711. P. Diac. *Long.* *l.* 6. Tertia Saxoniæ adhærens, à Cimbris, qui eam tenuerunt, *Cimbrica*, appellata est: *Jutland*, pars Daniæ regni. Vide *Cimbrica Chersonesus*. Quarta inter Pontum Euxinum, & Mæotidem paludem sita, nunc *Przekop*, Pinero, à Tauris Scythiæ Europææ populis *Taurica* fuit appellata. Quod vide. Quinta, quam *Auream* cognominant, in India sita extra Gangem, juxta sinum, quem magnum vocat *Ptolemæus*, qui duas alias Chersonesos, in sinu Arabico videlicet, & Persico constituit. Est hæc Aurea Chersonesus in modum peninsul. versus Austrum & Insul. Sindæ maximè extensa. Ubi nunc regnum Malaccæ, & pars Meridionalis regni Siami. Vide *Aurea Chersonesus*. *Nic. Lloydius*. His verò jungi possunt Yucatana & Corea, ad Sinas: ex Auctore *Histor. Orbis Terr. c.* 5. de *Historia Insul.*

CHERRONESUS, vel CHERSONESUS, oppid. Ilercaonum in Hispania Tarraconensi in ora orientali regni Valentiæ, in Catalauniæ confinio, arx *Peniscla*, vel *Peniscola* hodie, Latinè etiam Peninsula dicta. In colle, prope Tenebrium promontorium, ubi aliàs latibulum Petri à Luna, dicti Benedicti XIII. Locus est munitus, 8. leuc. à Dertusâ, & 13. à Valentia in Boream. *Baudrand*. Secunda urbs Tauricæ, inter Parthenium, & Criumetopum. *Ptol.* *Cherso*, & *Kersoy Nigro*, & aliis. Ad ostia sinus Carcinitis. Nunc *Topetorkan*, *Sanson*. 50. mill. pass. à promontor. *Fronte Arietis*, in Boream, 70. à Carcine urbe in Austrum prope Parthenium promontor. aliàs Heraclea, *Baudrand*. Tertia, urbs Cretæ litoralis, hodiè *Chersoniso*. Nunc *Spinalonga*, arx probe munita, cum portu capacissimo, inter Marium & Cytæum. *Baudrand*. Quarta, *Chersonesus magna*, urbs Marmaricæ, in ora littorali apud Cyrenaicæ fines. *Rasiltin*, teste *Marmolio*. Nunc vicus tantùm *Rasitin* & *Rasatin*, cum promontor. cognomine in ora maris Libyci, vix 4. dierum itinere à Cyrene in Ortum. *Baudrand*. Quinta, *Chersonesus parva*, urbs Ægypti maritima Alexandriæ finitima, quæ *Bosire* Jo. Leoni nominatur; sed hæc potius Busiris veteribus esse videtur: utcunque sit, Chersonesus parva ab Alexandria in Occidentem recedit Marmaricam versus. Sexta, Syriæ civitas quæ aliàs *Apamea*. Vide *Steph.*

CHERRONESUS, vel CHERSONESUS, promontorium Siciliæ geminum, unum inter Catanam, & Syracusas, ubi nunc Augusta oppidum, teste Fazellô circa Megaram. Alterum apud Mylen oppid. *Capo di Milazzo* hodie dictum.

CHERRURA, urbs Libyæ, quæ & *Chersonesus*. *Steph.*

CHERSEUS, Phœniciæ fluv. *Ptol.*

CHERSIAS, Orchomenius, Periandro à Chilone reconciliatus. Ejus versus quosdam laudat Pausan. *l.* 9.

CHERSIDAMAS, vir Trojanus quem Ulysses in bello interemit, teste ipsô apud Ovid. *l.* 13. *Met. v.* 259.

Exitioque dedi cum Chersidamante Thoona.

Vide *Iliad.* 11.

CHERSIPHO, Architectus quidam eximius, qui Dianæ Ephesiæ templum mirè extruxit, posteà aliud fecit, majus illô, Strab. *l.* 14. Ubi tamen libri veteres habent Ἀρχιφρων. Sed nihil esse mutandum docet Plin. *l.* 36. *c.* 14. ubi de hoc templo loquens; Operi, ait, *præfuit Chersiphron architectus*.

CHERSIS, Africæ vicus. *Ptol.*

CHERSIUS, nomen proprium viri.

CHERSO, Ponti maritima urbs ad Mæotidem paludem. *Procop.* *Cedren.*

CHERSOBLEPTES, Thracum Rex, ann. Urb. Cond. 410.

CHERSONESUS, seu CORSUNUM, urbs Tauricæ Chersonesi antiquissima, quam *Sari Germenon*, i. e. *flavam arcem*, Turcæ vocarunt, nam solum quasi flavum ille tractus habet. *Mercat.*

CHERSONESUS, vide *Cherronesus*.

CHERSYDRI, serpentum genus, ab *hydris* parùm diversum. Qui enim hydrus hyeme fuerat, dum aqua erat in lacunis, postquam ea defecit æstu, inque sicco degere cogitur, atque ita fit *chersydrus*, h. e. hydrus ἐν χέρσῳ, *in sicco*, degens. Tum verò infestante siti in calidis regionibus virus ejus acrius multo ac ferventius. Unde Poëta, *Georgic. l.* 3. *v.* 432.

Postquam exhausta palus, terræque ardore dehiscunt,
Exilit in siccum, &, flammantia lumina torquens,
Sævit agris, asperque siti, atque exterritus æstu.

Itaque tum morsu suô exurit, quidquid attingit. Nicander, de morsis à chersydro, *Theriacôn v.* 363.

---- ---- ἐν δ' ἄλγεα φωτὶ δαμάζει
Μυρία πυρπολέοντα· θοαὶ δ' ἐπὶ γυῖα χέονται
Πρηδόνες.
---- ---- Dolores autem homines domant
Infiniti, tanquam incendiis depopulantes: statim autem per membra sparguntur
Pustulæ urentes.

Imò tradit Gesnerus, in virga, ejus ori admota, *excitari vesicas, aut fellei coloris pustulas.* Et, *gladium à mucrone usque ad capulum, tetro ac cæruleo colore tingi, ac si flammâ violentâ corriperetur.* Item, *vim habere igneam hoc virus; quare semper superiora petere.* Quô proin igne consumptum fuisse Herculem, Poëtæ fingunt, cùm vestem induisset Hydræ Lernææ venenô tinctam. Vide Ovid. *Metam. l.* 9. *Fab.* 3. Senecam *in Hercule Oetæo*, *v.* 1216. Sophoclem *in Trachiniis*, ubi vellus etiam hôc venenô tinctum, tanquam igne secretô, carpitur & consumitur, Alios. Id verius, *seraphim* illos, Numeror. *c.* 21. *v.* 9. à quibus morsi Israëlitæ, in Deserto, ænei serpentis aspectu sanati sunt, non alios, quàm *Chersydros* fuisse, uti pluribus probat Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 3. *c.* 13. Dicti autem illi *seraphim* Hebræis, h. e. *ardentes & exurentes*, Græcis διψάδες: quos vias obsidere circa Caniculares maximè diès, quâ tempestate calamitatem hanc Israëlitis contigisse, *Idem* docet, ait Nicander, *ubi suprà*. Vide quoque suprà ubi de *Æneo Serpente*.

CHERTOBALUS, vulgò *Charlburg Lazio*, oppid. Pannoniæ superioris in Austria apud Danubium, nunc pagus inter Viennam ad Occidentem & Posonium urbem Hungariæ in Ortum ad 5. leuc.

CHERUB, Hebr. כרוב est alata imago, similis juveni, dici volunt ex כ *sicut*, & רבי *rebe*, *puer*, *adolescens*. Chaldaicè enim רבא *reba* est *crescere*, *adolescere*. In Scriptura sancta vox legitur pro *angelo*, & *specie angeli*, qui, ut alatus juvenis pingitur, ad significandum robur, & velocitatem in expediendis Dei jussis. Plurali numerô *Cherubim* dicuntur. De quibus Joh. Drusius, *Commentar. ad difficiliora loca Exodi*, *c.* 44. *De Cherubis*, inquit, *quatuor opiniones sunt. Una est veterum Hebræorum, qui scribunt, eos formam habuisse puerorum, aut juvenum, quod ex etymo colligunt, argumentô admodum infirmô* כרובים *Cherubim, tanquam pueri & juvenes.* Altera est Hiscani, & aliorum quorundam, qui censent angelos fuisse avium formam referentes, unde eis alæ tribuantur. Tertia opinio est Josephi, scribentis animalia fuisse alata, nemini mortalium unquam visa. Origen. *l.* 3. *c.* 6. Quarta est Abenezræ, qui scribit, generale nomen esse ad omnes formas. Hi à nullo conspiciebantur, nisi à solo sacerdote, cùm intraret in Sanctum Sanctorum semel in anno. *Nic. Lloydius*. Arcam nempe obumbrabant, in intimo Sanctuarii recessu, quos bovis habuisse speciem, atque inde esse, quòd Aaron & Jeroboam verum Deum vituli formâ coli voluerint, creditum nonnullis; eo quòd uni ex quatuor animalibus, de quibus Ezech. *c.* 1. *v.* 7, 10. & Apocal. *c.* 4. *v.* 7. unô locô facies bovis, alterô *facies Cherub*, tribuatur. Sed de Aarone res palàm falsa, cùm, quô tempo-

tempore fodit vitulum, Arca foederis nondum fuerit fabricata. Hoc saltem certum, vitulorum pedes illis tribui, Ezech. c. 1. v. 7. illosque, licèt varias animalium formas exhiberent, ad bovis tamen speciem accessisse propius. Et verbum כרב *cherab*, unde *Cherub* ortum, arandi notionem apud Syros obtinere, constat, &c. Vide Bochart. *Hieroz. Part. prior. l. 2. c. 41.* & infrà in voce *Vitulus*. Ad horum similitudinem *Cherubim*, in antiqq. Romanis *Ceremonialibus*, vocantur pretiosa quædam ornamenta, quæ Angelus Rocca, inaliqua gemma sculpta atque in pluviali Pontificio, pro pectorali, inservisse, existimat. Cat. verò & Dominicus Macri, in cacumine hastarum ea posita, & ad latus Pontificis equitantis, ultimò locô præferri solita, neque alia, quàm bina illa flabella esse ajunt, quæ ad tegendum Pontificis caput deferri solebant, *Seraphim* quoque aliàs dicta. Mosci in processionibus suis 4. *Cherubim* super hastas deferunt. Græci verò in epigonatio illos depingunt: hic enim sacer habitus Euangelicæ prædicationis & doctrinæ Ecclesiasticæ illis symbolum est, vide Macrum utrumque in *Hierolex.*

CHERUBICUS Hymnus, vide infrà *Trisagius hymnus.*

CHERUBINUS, Ordo militaris in Suecia, aliter *Jesu*, à Magno IV. institutus, A.C. 1334. *Ziegler.* A Carolo IX. abrogatus. Favyn. *Theatro honor. & equit.*

CHERUSCI, popul. German. magna gens, & Duce Arminiô inclyta. Itaque multa ejus mentio apud Tacitum, aliosque est, qui bella ista, quæ Romani cum Germanis habuêre, composuerunt. Coluêre Cherusci ab Albi ultra Visurgin. Ad Confluentes Albis, & Salæ conterminos habuêre Hermunduros, inde meridiem versûs Catos, qui Hassi hodie sunt, sub Occidente ad Septentriones Fosios, qui Saxones, sive Holsati hodiè, & Chaucos, in quibus nunc præcipuè Bremenses censentur. Vide Cluver. *Germ. Antiq. l. 3. c. 19.* Claudian. *de 4. Consulat. Honorii, v. 452.*

—— Ingentes Albin liquere Cherusci.

Idem *de bello Getico, v. 420.*

—— Immansuetosque Cheruscos.

Baudrando erant versûs Visurgim fluv. & Melibocum montem. Ubi nunc Ducatus Brunsuicensis & Luneburgens. Marchia antiqua, Diœcesis Halberstadiensis & Hildesheimensis, parsque Magdeburgensis, cum parte Thuringiæ. Plura apud B. Rhenanum, *Rer. Germ. Nov-Antiqq. l. 1.* ubi *de Toringorum & Misnorum in Cheruscos expeditione*, adde *Notas* Ottonis JCti.

CHESAPEALUS Sinus, sinus parvus Americæ Septentrionalis cum fluvio cognomin. in Virginia regione, ubi plurimæ Anglorum coloniæ. Vulgò *Chesapeack-bay.*

CHESELETH-THABOR, civitas in tribu Zabulon. Jos. c. 19. v. 12. Hæc ejusdem tribus terminus erat, sita in campestribus ad radicem montis Tabor, in octavo lapide sive milliario Diocæsareæ ad Orientem respiciens.

CHESINUS, seu CHESSINUS & CHERSINUS, Sarmatiæ Europææ fluv. inter Aorsios & Veltas popul. *Cluver. Sanson.* Nunc *Lowat* Russis, antequam lacum *Ilmen* intret, in magno Ducatu Moscoviæ. Quanquam *Ortelius* credat eum in sinum Livonicum se exonerare, prope Narvam urbem.

CHESION, oppid. Ioniæ, unde incola *Chesionus.* Orus in masculino genere usurpat; nec civitatem, sed locum esse vult. *Steph.*

CHESIUS, fluv. in Samo. Plin. *l. 5. c. 31.*

CHESLON, in tribu Dan, priùs Judæ, in qua tamen tribu ponitur ab Hieronymo *in loc.*

CHESSINUS, Sarmatiæ Europææ fluvius. *Ptol.* Vide *Chesinus.*

CHESSON, nomen villæ in Hierosolymorum finibus.

CHESTOCHOVA, oppid. Poloniæ majoris *Czenstokow*, ad Wartam. Vide *Czenstochova.*

CHETÆUS, Ægypti locus circa Canobum. *Procop.*

CHETIM, vide *Cethim.*

CHETTÆA, Marmaricæ in Africa vicus. *Ptol. Carto Castaldo.*

CHI Græcorum, in *Misopogone* Juliani. Vide *Monogramma.*

CHIACA, Armeniæ urbs. *Antonin. & Lib. Notit.*

CHIAMSIA, una ex 15. provinciis regni Sinarum, versûs Austrum.

CHIAPA, provinc. Americæ Septentrional. in nova Hispania, inter Guaxacam & Jucatanam provincias. Gaudet Episcopali dignitate, sub Archiepiscopo Mexicano. Urbs primaria est *Civitas regia, Ciudad Real.*

CHIAS, Equitum Calatravæ in Hispania, antiquum insigne: quâ voce denotantur fasciæ latæ ex panno, quas primitus Equites hi gestare consueverunt. Vide Macrum in voce *Boja.*

CHIAUSI, nomen officii in Aula Turcica. Nempe supplicia de Veziris, Bassis, aliisque Magnatibus, ab Imperatoribus jussa, sumuntur per *Chiausios*, qui triste decretum Suldani nigro panno involutum unicuique horum afferunt, ac è vestigio sententiam exsequuntur. An ex *Tzangras*, i.e. *arcu*, quorum nervô fauces damnatorum eludunt; an ex *Tzaulus*, quô nomine dicebatur olim in Aula Græcorum Imperatorum, qui præcepta Imperatoris ferebat; unde *Tzaus*, sive *Chiaus*, qui nihil aliud est, quam Missus Turcarum Imperatoris, vel Primi Veziri. Vide Georg. Hornium, *Orb. Polit.* & Macrum, *Hierolex.* Eosdem in judicium vocare privatos, controversias illorum decidere, & captivos custodiæ suæ commissos habere, refert Briotius *Histoire de l'Empire Otoman. l. 3.* Vide quoque Joh. Baptistam Tavernier, *Relation du Serrail.*

CHICANGOE Regnum, unum ex 4. Regnis, in quæ tota Mocaranga seu Monomotapa divisa est. Vide Georg. Hornium, *Orb. Imper. p. 464.* & infrà in voce *Monomotapa.*

CHICHIMECI, populi Novæ Hispaniæ, Athei. *Acosta.*

CHIDNÆI, populi juxta Pontum. Orpheus *in Argonaut.*

CHIDON, i.e. *jaculum*, vel *infortunium*, sive *quasi judicans*, nomen loci. 1. Paral. c. 13. v. 9.

CHIDORUS, fluv. Macedoniæ. Herodot. *l. 7.* vide *Echedorus.*

CHIEFLETIUS Joh. Jacobus, Patricius, Consularis & Archiater Vesontinus, civis Roman. Johannis ibidem Archiatri fil. Antiquarius insignis, in Patria Gubernatoris quoque munere diu functus, Isabellæ tandem Claræ Eugeniæ à consiliis Medicis fuit. Auctor *Dædalmatum libb. 2. Vesontionis illustrata, Observationis de loco legitimo Concilii Epaonensis, Lachrymarum in Exequiis Alberti Princ. Portus Iccii Jul. Cæsaris demonstrati* &c. Floruit A.C. 1650. Franc. Sweertius *Athenis Belg.*

CHIEMIUM, urbecula Bavariæ superioris 7. leuc. Germ. à Salisburgo in Occasum, 10. à Monachio 5 à Burchusia. Vulgò *Chiempsée.*

CHIETIUM, civitas Aprutii in edito colle: diruta à Pipino Caroli M. patre fuisse legitur, quòd rebus Longobardicis perpetuò studuisset, restaurata verò paulò pòst, adeò Normannis ob loci amœnitatem placuit, ut præ cæteris omnibus Aprutii, sedem hic potissimè collocarent.

CHIFUNG, nomen herbæ, apud Sinenses, in provinc. Quantonia, ad urbem *Chiumcheu*, quòd *ventum* ostendat, sic incolis dictæ. Nautis enim, quó mense & quot totò annô sint futuræ tempestates, dat colligere, idque ex nodulis seu geniculis; quò enim nodi pauciores sunt, eò pauciores illô annô futuras ajunt tempestates Sinenses, qui ex distantia nodorum à radice etiam, quô mense quælibet accidere tempestas debeat, scire & colligere se posse autumant. Auctor Anonymus. *Sina & Europa c. 32.*

CHII, populi sunt, qui cum merô calentes Spartam venissent, accessissentque ad curiam Ephororum, in curulibus magistratuum sellis ventris onera per summam fœditatem dejecerunt. Hinc natum proverb. *Chius omnia perracans.*

CHILDASUS, mons Hiberniæ.

Reges veteres Gallorum, Virique Principes.

CHILDEBERTUS I. Parisiorum Princeps, A.C. 516. Secundogenitus Clodovei I. ex Clotilde, Regnum Parisiorum obtinuit à Patre. Huic cum fratribus primò non optimè convenit, à Matre tamen lis sopita, ut de Sigismundo & Gondemaro, Burgundiæ Regibus, ob cædem avi vindictam sumerent. Rumore mortis Theodorici fratris auditô, Arverniam ingressus, mox videns falsum illum, & fratrem victorem redire, retrocessit, ac in Alamarichum Gothorum Regem, sororis suæ Clotildis maritum, bellum movit, victorque victum obtruncavit, quòd Clotildem ipsam virgis & verberibus, ob cultum Orthodoxæ fidei, quotidie incesseret, A. C. 531. Sui etiam fratris Clodomiri filios pupillos & clientes suos ad se venire jussos interfecit, ut eorum patrimoniô poriretur. Mox & cum Clotario fratre, Rege Aurelianensi, in cujus gratiam in horum necem consenserat, aliquid litis habuit, ob successionem Theobaldi, fil. Theodeberti, fratris utriusque nothi. Sed rursus uniti Saragossam in Hispania obsederunt. Inde redux obiit A. C. 558. regni 47. nullô filiô relictô. Aimoin. *l. 2. Volaterran.* Gregor. Turonens. *l. 3. & 4.* Procop. *l. 1. bell. Goth.*

CHILDEBERTUS II. Austrasiæ Regis fil. Sigeberti, immissis à Fregedonde sicariis, in obsidione Tornaci, interfecti, ex Brunechilde, quæ illum an. ætat. 5. Metis coronari curavit, A.C. 575. An. ætat. 14. exercitum contra Longobardos duxit, iterumque ac tertiò, à Mauricio Imperatore rogatus, sed successu parum felici. Dein in regno Aurelianens. vel Burgundiæ successit, mortuô Gontranô, prœliô à Fregedonde præsente, strategemate Landrici, mox victus. A Fregedonde creditur venenô sublatus, cum uxore Faileuba, relictis Theodoricô & Theodebertô filiis, quorum ille Austrasiæ, hic Aurelian. & Burgundiæ Rex evasit. Obiit A.C. 595. ætat. 25. Gregor. M. *l. 5. ep. 58.* Gregor. Turonens. *l. 5. 6. &c.* Aimoin. *l. 3.* P. Diac. *Histor. Longobard. l. 3.*

CHILDEBERTUS III. cognomine *Justus*, fil. Theodorici I. fratri Clodovæo III. in regno Franciæ, successit A.C. 695. Pipinô Crassô, Magistro Palatii, rerum sub illo, potitô. Obiit. A.C. 711 Dagoberti II. pater. Fredegar. *l. 101. & seqq.* Aimoin. *l. 4.* Dupleix, *Hist. Fr. t. 1.* Mezeray, *Abb. p. 113.* Gaguin. *l. 1.* Æmil. *l. 1.*

CHILDEBERTUS, fil. Grimoaldi, qui Sigeberti Austrasiæ Regis Major Domus erat. Hic Grimoaldus, Rege mortuô, adoptatum ab eo se mentitus, thronum occupavit, Dagobertô Regis filiô tonsô & in monasterium detrusô. Hinc Austrasiis exosus, & pulsô Childebertô, Parisiis à Clodovæo II. morte mulctatus est. Aimoinus, *l. 4. c. 42.*

CHILDEBRANDUS, fil. Pipini Crassi, frater Caroli Martelli, cujus copias sæpe ductavit. Caput & stipes hodiernæ familiæ Regiæ. Pater fuit Nebelongi, cui natus Theodebertus; cui Robertus I. cui Robert. II. cui Robert. III. Galliæ Reges A.C. 922. Hic genuit Hugonem M. qui Hugonem Capetum suscepit. Vide *Meterranos*, & authores ab illo citatos.

CHILDERICUS I. Francorum Rex, patris Merovei successor, A. C. 458. propter nobilium matronarum stuprum in Thuringiam, Vidomaro regni curâ commissâ, fugit. Franci Ægidium Roman. in Regem elegerunt, qui 8. ann. imperavit, quem Childericus revocatus fudit, vicitque, recuperatô regnô, ope fidelis sui Gujemanni, postmodum magnâ cum moderationis laude præfuit, Odoacrô Saxone victô. Alemannis cæsis & Andegavô captô felix. Ex Basina, quæ Basini, apud quem latitaverat, in Thuringia, uxor, eum in Galliam reversum secuta erat, pater Clodovæi I. Obiit A. C. 481. regni 24. Gregor. Turonens. *l. 2.* Aimoin. *l. 1. c. 7.* Tilletus, Æmil. *l. 1.*

CHILDERICUS II. Clodovei II. Regis Francorum trium filiorum medius, Austrasianis Rex datus est, post fratrem Clotarium III. A. C. 674. Ebroino, qui Theodoricum in thronum evehere nisus est, cum hoc in Monasterium truso. *Æmil.* Sic Francorum Rex electus, crudelis in suos, nobilem Bodillonem nomine, in quodam palo alligatum fustibus cædi jussit. Indignè hoc facinus ferentes Franci, conjurationem adversus Regem ineunt, quâ factâ, cùm Rex à venatione rediisset, à suis cum uxore prægnante est interfectus an. regni sui 12. Æmil. *l.* 1.

CHILDERICUS III. cognomine *Idiota*, fil. frater, an agnatus Theodorici II. ultimus primæ familiæ, Gall. Rex. Hunc Zacharias Papa, à Pipino rogatus, postquam Francos sacramentô solvisset, tonderi, Pipinô surrogatô, jussit. A. C. 701. regni 9. uxor ejus Gisela similiter in monasterium detrusa est. Vide Guil. Barclaj. *de Papæ potest. contra Bellarm.* & Joh. Barclaji *Pietatem*.

CHILE, regnum Americæ meridionalis *Chile*. Populi hi omnium fortissimè Hispanis restiterunt, Arausiani præcipuè, à quibus ingentes clades multoties Hispani acceperunt: ita quidem ut Confœderati Belgæ spem aliquando conceperint, sese auxiliô *Chilensium* universâ Peruviâ Hispanos expellere posse; quam in rem missus eò cum armis navibúsque Browerus Navarchus, fœdus cum iis contra Hispanos pepigit A. C. 1638. Sed negotium posteà intermissum est: eo quòd *Chilenses* Batavos non minori, quàm Hispanos, quibus mons *Potosi* aurifodinis celeberrimus extorquendus erat, auri cupidine viderent flagrare; quod gens illa maximè aversatur. Unde Baldivium Hispanorum Ducem cùm cepissent A. C. 1567. ut ei avaritiam exprobrarent, aurique extinguerent sitim, ori ejus liquefactum aurum infuderunt. Scripsit bellum *Arausianum*, quod *Chilenses* pro libertate contra Hispanos gesserunt, plenum Heroicorum facinorum, Alfonsus Ercilla Hispan. eleganti stylô. Cæterùm regio Europæ simillima est & omnium frugum, quas nos habemus, ferax, interim, ob continua bella, non adeò frequenter habitatur. Hornius, *Orb. Imper. & Polit.* Vide & *Cile*.

CHILIARCHUS, nomen officii, in regia olim Persarum aula. C. Nepos, *Conone*, c. 3. *Posteaquam venit* (Conon) *primum ex more Persarum ad Chiliarchum, qui secundum Imperii gradum tenebat, Tithraustem accessit, seque ostendit cum Rege colloqui velle, nemo enim sine hoc admittitur.* Unde idem Εἰσαγγελεὺς Diodor. Sic. *l.* 16. ubi de Aristozane. Aliquando tamen officia hæc separata, & *Chiliarchi* dignitatem Εἰσαγγελέως seu *Internuncii* honore ampliorem celsioremque fuisse, colligitur ex eodem, *l. seq.* ubi Aristozanem primùm εἰσαγγελέα, posteà demum ad *Chiliarchi* dignitatem ascendisse tradit. Idem *Megisthanes* vocabatur, & insuper post Regem totius regiæ curationem habebat, quemadmodum apud Ægyptios Diœcetes. Nec vero dissimile, hunc unum fuisse ex Persarum Δορυφόρων, qui ad numerum millenarium ascendebant, teste Athenæô, *l.* 13. c. 3. quibus aliquanto viliores erant Cubicularii ad ostium palatii, quos θυρωροὺς vocabant, vel secundùm Plutarchum Καδδωνεῖς. Cæterùm Χιλίαρχος Græcis vulgò dicitur, qui *mille viris præfectus* est. Quô sensu vox apud Curtium occurrit, *l.* 5. c. 2. *Novem, qui fortissimi judicati essent, singulis militum millibus præfuturi erant, Chiliarchos vocabant.* Et Josephum, *de bello Jud. l.* 3. *Milites ad Centuriones, illi ad Chiliarchos conveniunt.* Hieronymus talem *Tribunum* dixit *Exod.* c. 18. &c. Vide Keuchenium aliosque *ad Nepotem d. l.*

CHILIASTÆ, Hæretici quidam, quos *Millenarios* Augustinus interpretatur: propter illud ex sacra pagina, 2. Petr. c. 3. v. 8. *Una dies apud dominum, ut mille anni, & mille anni ut una dies*, Christum super terram mille annos regnaturum opinantur. Papias, Johann. Evangelistæ discipulus auctor hujus sententiæ creditur, cujus authoritate etiam Irenæus, Justinus Martyr, Tertullianus abrepti. Posteà Nepos, Episcopus Ægypti obstinatè & facundè hunc errorem defendit, à Dionysio Alex. convictus & ad Palinodiam redactus, Coracione præcipuô defensore, aliisque cum eo plurimis conversis: Synodô dein Romæ à Damaso Episcopo institutâ contra Apollinaristas, damnatus Chiliasmus est. Epiph. *Hær.* 77. Philastr. Euseb. *l.* 7. c. 9. Baron. *A.* C. 264. Sed hodie aliquibus in locis revivifcit.

CHILIOCOMUS, Mediæ tractus, prope Corduenam. *Ammianus*.

CHILIOMBÆ, aris nonnunquam admotæ, à Gentilibus. *Martyrolog.* de Artemio, πλεῖστα γὰρ τῇ συμφορᾷ ἐπὶ ἄλλοις ἀγάλμασι προσῆγε τὴν θρησκείαν. Χιλιόμβας ὅλας ἐξ ἑκάστου γένους θυέσθω αὐτῷ, *Majorem igitur, quàm reliquis omnibus imaginibus, cultum exhibuit, integras chiliombas ex quolibet genere ei offerens.* Vide Casaubon. ad Capitolin. *in Maximo & Balbino*, c. 11. Sic Miltiade victore, Thargelione mense, Atheniensibus multoties faustô, χιλιόμβη, h. e. *sacrificium mille victimarum*, oblata Diis est. Unde χιλίων ἑκατόμβη, Proverb. Vide Eustathium, *Odyss.* γ.

CHILIUS, Arcas, qui Lacedæmone versatus eô tempore, quô Xerxes in Græciam descendit, Spartanos dehortatus est, ne se à Græcis reliquis separarent, seorsumque sibi Isthmum muniendo consilium caperent. Polyæn. *l.* 5. c. 30. Ab Herodoto in *Calliope* vocatur *Chileus*.

CHILMANENSE, oppid. in Africa propria.

CHILMINAR, seu **CHIL-MANOR** seu **CHEHEL-MANOR**, quasi dicas 40. *turres*, celeberrimæ sunt veteris Persepolis, in Asia, reliquiæ, quas plenissimè descripsit Herbertus, *Itiner.* p. 61. & *seqq.* cui addi potest Petrus de Valle, *Itiner. tom.* 2. Earum fundamentum totum marmoreum est, ac ad 22. circiter pedes Geometricos surgit. Cœtera etiam jaspide ac marmore nitent quàm splendidissimè. Columnæ plures quadraginta, unde loco nomen, apparent (*Mandeslovius* tamen 19. majores & 11. minores tantùm numeravit.) Ingressus Palatii, residuique parietes variis & artificiosissimis Regum, triumphorum, præliorum, animalium imaginibus referti sunt; ibidem incogniti figurarum Triangularium ac Pyramidalium characteres videntur. Nec defuturum Pictori quantumvis industrio dicunt laborem, etiamsi totô trimestri designandis rebus omnibus se impenderet: Sed quotidiè inde Barbari aliquid, ad ædificia sua, auferunt, &c. Auctor *Hist. Orbis Terr. Geogr. & Civ.* c. 8.

CHILMORIA, urbecula Hiberniæ, in Ultonia provinc. & Comitatu Cavonensi, juxta Aquam Nigram fluv. sub Archiepiscopo Armachano. 8. milliar. Angl. à Canovio, prope confinia Connachtiæ.

CHILO, Lacedæmonius Philosophus, unus ex septem Græciæ sapientibus, Ephorus Spartan. 56. Olymp. Præ gaudio mortuus in amplexu filii Olympionicæ. Ejus tria dicta Delphis in Apollinis templo fuerunt, Pliniô teste, *l.* 7. c. 32. *Nosce te ipsum; Nil nimium cupias. Comes æris alieni, atque litis est miseria.* Cætera ejus apophthegmata sic exposuit Joannes Stobæus,

> *Πίνων μὴ πολλὰ λάλει, ἁμαρτήσεις γάρ.*
> *Inter pocula ne multum loquere, delinques enim.*

Μὴ κακολόγει τοὺς πλησίον, εἰ δὲ μή, ἀκούσῃ, ἐφ' οἷς λυπηθήσῃ, Ne sis maledicus in proximos, sin minus audies, quæ tibi molesta erunt. Ἐπὶ δὲ δεῖπνα τῶν φίλων βραδέως πορεύου, ἐπὶ ἀτυχίας ταχέως. Ad convivia amicorum tardus eas, ad calamitates autem citò.

> *Ἡ γλῶσσά σου μὴ προτρεχέτω τοῦ νοῦ,*
> *Fac ne lingua tibi mentem præcurrat.*
> *Ζημίαν αἱροῦ μᾶλλον, ἢ κέρδος αἰσχρόν,*
> *Damnum potius elige, quàm turpe lucrum.*

Ἐν ὁδῷ μὴ σπεῦδε προάγειν, μηδὲ τὴν χεῖρα κινεῖν, μανικὸν γάρ, In via non acceleres pergendo, neque manum moveas, insanientis enim indicium est. Tria ejus, quæ difficilia dixit esse, commemorat Laërtius, *l.* 1. c. 69. primum quidem *ἀπόρρητα σιωπῆσαι, arcana retinere*, alterum σχολὴν εὖ διαθέσθαι, *otium rectè disponere*, tertium ἀδικούμενον δύνασθαι φέρειν, *injurias tolerare posse.* Nomen accepisse videtur ἀπὸ τῶν χειλῶν, ut *Labiones*, & *Labieni*, apud Romanos, à labris, & labiis. Lucretius, *l.* 4. v. 1162. nominat *Labiosos.* Ita de Chilone Sosipater Charisius, Festus, & Velius Longus. Fuit etiam *Chilo* Catonis servus Grammaticus. *Nic. Lloydius.*

CHILO Vettius, vide *Vettius*.

CHILOA, oppid. Americæ meridionalis in regno Chiles, in insul. maris Pacifici, à quo sinus adjacens *Archipelagus Chiloensis*, seu *Chiloensis*, seu *de Ancud*, à multitudine insular. Proprios incolas habet dominos.

CHILONIS, Cleadæ filia, uxor Theopompi Regis, quæ quô pactô virum ab Arcadibus captum liberârit, vide Polyæn. *l.* 8. c. 34.

CHILONIUM, urbs Ducatus Holsatiæ, *Kiel.* Duci paret, portu gaudet satis commodô, in maris recessu, ad ostia fluv. Suentini, ex Plœnensi palude elabentis, cum emporio satis frequenti, arce in loco editiori, & Academiâ recèns erectâ. Ibi Ducalis Holsatiæ comitia singulis celebrantur annis. Media inter Lubecam & Flensburgum est. 4. leuc. à Rensburgo in Ortum.

Reges veter. Francorum.

CHILPERICUS I. nonus Francorum Rex, fil. minor natu Clotharii I. ex Charegonde, primò Suessionum Rege, dein post mortem fratris Chereberti, totius Franciæ. Contra Sigebertum fratrem, aliquot prœliis victor, ingeniô & facundiâ pollens, aliquâ quoque zeli, in conversione Judæorum ostensô, specie. Cæterà Nero & Herodes sui temporis, naturæ monstrum, tres duxerat uxores, quarum Audoveram primam repudiavit, ac velatam in cœnobio conclusit, alteram Calsuintam, Athanagildis Visigothi filiam noctu strangulavit, ad hoc per Fredegundam concitatus, quam posteà duxit uxorem, omnibus subditis ob facinora horrenda, obscœnasque libidines, quod singulorum thoros fœdaret, ac turpiter conspurcaret, exosus. Hunc denique Fredegunda, ejus uxor impudica, ex venatione redeuntem sub vesperam, in gratiam Landrici, imo ab hoc ipso, A. C. 584. occidi curavit, regni, cum fratribus 23. cujus corpus in templo S. Germani de pratis, Parisiensi suburbio jacet, quod unà cum Fregedondes repertum, A. C. 1643. Ann. Franc. Gregor. Turonens. *l.* 5. & 6. Aimoin. *l.* 3. *Fredegar. Sigeb. Venantius Fortun.* &c.

CHILPERICUS II. in Francorum Regem electus, priùs Daniel Sacerdos vocatus, regnavit, post patrem Childericum II. Clothariô enim IV. mortuô, Rainfredus Major Domus æmulus Caroli Martelli, illum è Monasterio extractum in throno reposuit, Ducemque exercitus præfecit. Sed victo huic à Carolo, Clotarius oppositus est, qui paulo pòst obiit. Ipse Chilpericus Noviodunii A. C. 720. regni 5. vel sextô, obiit. Continuator Gregor. Turonens. c. 106. 107. & *seqq.*

CHILUM, Palæstinæ locus. Jos. c. 15. v. 51.

CHIMÆRA, urbs Epiri in Macedoniæ confinio intra montes Ceraunios, *la chimera*, vel *Chimera*, inter Aulonem ad Boream, & Corcyram ad Meridiem 30. mill. pass. Item urbs Siciliæ. *Stephan.*

CHIMÆRA, mons Lyciæ ignivomus, in cujus cacumine leones habitant: in medio autem, ubi pascuis abundat, capræ; in radicibus autem serpentes. Hinc factus fabulæ locus, Chimæram monstrum esse, quod flammas evomat, caput & pectus leonis habens, ventrem capræ, & caudam draconis. Lucretius, *l.* 5. v. 903.

> *Qui fieri potuit, triplici cùm corpore ut una*
> *Prima leo, postrema draco, media ipsa Chimæra,*
> *Ore foràs acrem efflaret de corpore flammam?*

Idem, *l.* 2. v. 704.

> *Tum flammam tetro spirantes ore Chimæras.*

Ovid. *l.* 9. *Met.* v. 646.

> *Quoque Chimæra jugo mediis in partibus ignem,*
> *Pectus & ora leæ, caudam serpentis habebat.*

Et quoniam Bellerophon Glauci fil. montem hunc habitabilem reddidit, Chimæram fingitur occidisse. Hæc ferè Servius in illud Virg. *Æn. l. 6. v. 288.*

Flammisque armata Chimæra.

Ignem ejus accendi aquâ, extingui verò terrâ aut fænô Ctesias tradit. Plin. *l. 2. c. 106.* Finxerunt filiam fuisse Typhonis. Hesiodus ex Hydra natam affirmat, *Theogon. v. 319.*

Ἡ δὲ χίμαιραν ἔτικτε πνέουσαν ἀμαιμάκετον πῦρ,
Δεινήν τε μεγάλην τε, ποδώκεά τε, κρατερήν τε,
Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί. μία μὲν χαροποῖο λέοντος,
Ἡ δὲ χιμαίρης, ἡ δ' ὄφιος κρατεροῖο δράκοντος,
Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.

Τρισώματος appellatur ab Euripide, *in Ione*. Et ab Horat. *l. 1. Carm. Od. 27. v. ult. Triformis*:

Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimæra.

Idem, *l. 2. Carm. Od. 17. v. 13.*

Me nec Chimæræ spiritus igneæ.

Et *l. 4. Carm. Od. 2. v. 16.*

—— Cecidit tremendæ
Flamma Chimæræ.

Tibull. *l. 3. El. 4. v. 85.*

Nam te nec vasti genuerunt æquora Ponti,
Nec flammam volvens ore Chimæra fero.

Hinc *Chimæreus* adjectivum. Virgil. *in Culice*

Alma Chimæreô Xanthus perfusa liquore.

Vide Bochartum, *de Phœn. colon. l. 1. c. 6. extr.* Et Cæsium, *in Cœlo Astronomico Poët. p. 219. Nic. Lloydius.*

CHIMÆUM, oppid. Belgii, cum castro, in Hannonia, Principatus titulô clarum, 2. leuc. à Mariæburgô, 4. à Rupe Regia versùs Arduennam sylvam & confinia Companiæ. Ad Album fluviol. 5. leuc. ab Avenna.

CHIMARUS, Argiæ regionis torrens. Pausan. *l. 2.*

CHIMERA, navigii species, apud Paulum Diaconum, *Miscell. l. 20. p. 625.* & Anastasium Bibliothec. in *Historia Eccles. p. 122.* *μονερόμεια ibidem* reddit Theophanes, *μονογάρενα* habet Codex Peirescianus, apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide in voce *Chimera.*

CHIMERII, populi Asiæ, Amazonibus proximi. Sic etiam dicuntur, quicunque occupatas frigoribus terras incolunt.

CHIMERIUM, Phthiotidis mons in Thessalia. Plin. *l. 4. c. 8.* *Stephano* autem promontorium Thesprotiæ est.

CHIMES, Græcè Χύμης seu Χήμης, Propheta, inter præcipuos *Chemiæ* seu *Alchymiæ* repertores, miris laudibus effertur, ab iis, qui hac de Arte aliquid memoriæ prodiderunt. Zosimus hinc Panopolita, *Χύμης δὲ καλῶς ἀπεφήνατο, ἓν γὰρ τὸ πᾶν, καὶ δι' αὐτοῦ τὸ πᾶν γέγονε. ἓν τὸ πᾶν καὶ εἰ μὴ πᾶν ἔχῃ τὸ πᾶν, οὐ γέγονε τὸ πᾶν· δεῖ οὖν τοῦτο βάλλειν τὸ πᾶν, ἵνα ποιήσῃς καὶ τὸ πᾶν*, *Chymes verò præclarè dixit unum enim universum & per ipsum universum factum est. Unum universum, quod si non universum contineret, universum non esset. Oportet igitur te adhibere universum, ut facias universum.* Et paulo pòst, ubi eum Chimen vocat, *ὅπου καὶ Χήμης οἱ παλαιοὶ τόποι, καὶ μάλιστα τῆς δι' ἀνδρείας, ὅπου καὶ Πεθέχεται*, &c. A quo proin & Arti nomen inditum, placet nonnullis. Salmas. *ad Solin. p. 1098.*

CHIMMAM, urbs juxta Bethlehem. Jerem. *c. 41. v. 17.* Item nomen viri. 2. Sam. *c. 19. v. 37.* Barzillai filii. lege *Chimham.*

CHIMO, Ægypti pagus ad mare Mediterraneum. *Ptol. Cocobario*, teste *Ortelio*. *Thevetus turrim Arabum* ex ea facit. *Cynossema* fortè *Straboni* est. Restituit hoc vici nomen Polyæno, *c. 28.* in *Maga com. 2. l. 2.* Casaubonus.

CHINA, Gall. *la Chine*, Tartaris *Mangin*, quô nomine quod Barbarum est significant, ipsis Chinensibus *Chunghoa* & *Chunque*, i. e. Medium regnum, seu medius hortus, quia in medio Mundi se esse dicunt, regnum est Orientis amplissimum, cui à *Cin* Imperiali familia nomen. Hippophagorum regionem esse inde colligunt quidam, quòd incolæ equinâ non minùs, quàm bubulâ, vescuntur, quamvis illud Tartaris frequentius. Ab Oriente Oceanum habet Chinensem, à Borea Murum illum famosum, quô separatur à Tartaria, regnisque Niuche, Niulhan & parte Tanyu: Quæ ad Austrum vergunt, ambiunt regna *Preste Joan*, *Geo* seu *Canginga*, *Tibet*, *Laos*, *Mien*, *Pegu*, *Tunking* demum & Cochinchina. Triginta circiter gradus in longitudinem porrigitur, à Capite seu Promontorio *Ningpo* seu *Liampo* urbis, ad Aralæos seu Damasios usque montes. Latitudo est ab 18. gradibus usque ad gradus 42. Provinciis constat 15. quarum nomina vide infrà: Earum 6. priores Boreales sunt, habentque Regiam *Peking*, novem posteriores Australes, quas *Kiang* fluv. separat, Regiâ gaudent *Nanking*. Cæterùm urbes extantiores hîc fere sunt 150. inferioris verò ordinis ad 1222. Regio abundat carnis pisciumque copiâ, fluviorum commodis, fodinis, incolis. Provinciæ *Kiangsi* urbem *Inochen* commendat elaboratio ac copia scutellarum Chinensium, quas *Porcellanas* vocant, quæ nullibi præstantiores, quàm in vico *Feuleang* civitatis fiunt, ad quem ex urbe vicina *Hoeichen* terra idonea his vasis conficiendis advehitur. Patiuntur hæc edulıorum etiam ferventium vim sine noxa, & quod mirandum, frusta inter se claviculis æneis filôque consuta non minùs fideliter concreditum servant liquorem. Sutoriæ hujus artis periti totam passim regionem perambulant, ad foramınula efformanda subtilissimô terebellô, cui ex adamante cuspis, utentes, &c. In provinc. *Peking* hoc compendium aurigationis habent, ut plaustrum unâ rotâ instructum unôque illius medium occupante, atque eidem aliis duobus utrinque allidentibus, vir mediocris roboris, ligneis vectibus non minus securè quàm velociter promovere possit: unde fabulæ de curribus in China, quos venti agitent, origo, &c. Hodie regnum hoc amplissimum ac antiquissimum Tartaris subest, à quo virgo Tartarica à Chinensium Principe vim passa est, circa A. C. 1645. Nec *Chinenses*, præter pauca quædam in extremis Australibus loca, quidquam habent reliquum: manet tamen genti libertatis & patrii ritus amor, unde Formosa insul. ab exulibus occupata & rasura Tartarica hactenus pertinaciter recusata. Hodierni Regis Tartarico Chinensis, *habitus variis draconibus volucrumque pennis, nec non inæstimabilis pretii gemmis perlisque exornatus est: Ad Regem admissi pendentibus brachiis solio adstant, statuarum ad instar immobiles*, Kircherus, *Chin. l. 2. c. 10.* qui paulo pòst de priorum quoque Regum cultu hæc addit: *Rex seu magnus Monarcha Sinarum, ante Tartarorum irruptionem, cum olim in tribunali procedebat, e loco superiore ad inferiorem fenestram, ceu Numen quoddam, se conspiciendum præbebat, manu eburneam tabulam ad vultum contegendum gestans, nec non & aliam dimidii cubiti latam, integrò longam, supra regium diadema frontemque, e qua tabula lapides summi & inæstimabilis pretii ita in fila inducti dependebant, ut frontem ac vultum omni ex parte tegerent, & intuentium oculis etiam præsentem affectatâ quâdam divinitatis specie subducerent.*

Provinciarum Chinensium nomina.

Pekinga *Peking.*	Kiangnana seu Nankinga *Nanking.*
Xansia *Xansi.*	Chekianga *Chekiang.*
Xensia *Xensi.*	Fokiena *Fokien.*
Xantunga *Xantung.*	Quantonia *Quantung.*
Honania *Honan.*	Quangsia *Quangsi.*
Suchuena *Suchuen.*	Queichea *Queicheu.*
Huquangia *Huquang.*	Junnania *Junnan.*
Kiangsia *Kiangsi.*	

Quibus accedit *Leaotung* regio, Tartarorum regnis Niuche & Niulhan vicina, atque sinu maris *Cang* dictô & magnô murô Chinensi intercepta: dein Corea seu *Chaosien*, ambæ quidem Sinensium imperio, sed non provinciis accensitæ. Videantur, præter M. Martinii *Atlantem Sinicum*, Blaeuii tomum 6. *Atlantis*, Nic. Trigaltii *Sacra expeditio*, P. Alvari Semedo *Relatio de Mon. Chinensi*, Kircheri *China*, Joh. Neuhofii *Gesandschafft der Ostindianischen Gesellschafft an den Tartarischen Cham*, &c. inprimis verò Adami Preyelii, *Sina & Europa*: vide quoque in voce *Sinæ* & hîc infrà.

CHINA, monumentis quà sacris quà prophanis illustrata; in qua de admirandis Artis & Naturæ, in triplici ejus Regno, spectaculis aliarumque rerum memorabilium, tum de China, tum de Tartaria, vicinaque India enarrationibus, fusè agitur: Opus, Athanasii Kircheri, ob incogitatarum hucusque rerum novitatem, rarum ac curiosum: prodiit Amstelodami A. C. 1666. *in fol.* linguâ Latinâ, Gallicâ A. C. 1667. & Belgicâ, eôdem annô editum.

CHINAPHAL, Mauritaniæ Cæsariensis fluv. *Celefe*, & *Assafran*, *Marmoliô* teste.

CHINDAS-WINTHUS, vel CINDALVINDUS, Visigothorum in Hispania Rex XXIX. successit Tulgæ, A. C. 642. Princeps bellicosus, filium Recesvindum consortem regni fecit, & extinctus A. C. an 649. an 651. successorem reliquit. Vide ibi.

CHINGIS Kan, Imperii Tartarici fundator. Tartari namque, postquam vel Turcarum, vel Nestorianorum Imperatori ex familia *Karai*, circa Sinam potentissimâ, obnoxii fuissent, quidam *Tamachin*, excussô jugô & in Teduccanis campis superatô Joanne Imperatore Nestorianorum, compositis domi rebus, cunctas Tartarorum per Scythæ solitudines dispersas hordas, ad signa & commilitium, evocavit, ac cum innumerabili exercitu, fugatis Bagdadum Chorasmiis, in Persiam irrupit, & totâ fere Asiâ perdomitâ, *Chingis Khan*, h. e. *Rex Regum*, appellatus est, ac Tartarici Imperii, quod omnium totô Orbe amplissimum fuit, conditor, Barbaros Scythas hactenus pecuariâ arte inopem trahentes vitam, legibus & disciplinâ militari instruxit, A. C. 1187. Id verò inprimis omnibus suis persuasum voluit, suis Successorumque suorum mandatis, qualiacunque demum essent, cæcô obsequiô esse parendum. Præter quod multas alias Constitutiones tulit, quæ Tartaricâ linguâ *Jasak Schinguis Khan*, i. e. *Leges Regiæ*, appellantur, teste Haitone Armeniô, *c. 17.* Sic itaque Unkanô Nestorianorum Imperatore victô, magnâ cum ditionum parte exuit; atque Persiâ Indiâque victoriis peragratâ, usque ad Tigrim ac Volgam fluvios, cunctis Regionibus est potitus. Moriturus filiis suis quatuor ditiones sic dispertitus est, ut primogenitum *Magnum* appellari Chanum Regemque Regum, cujus Imperio reliqui tres fratres subessent, vellet; dictus autem is est *Octai* seu *Hocota*. Filio alteri *Tuski*, omnes provincias Occidentales ad fluv. Volgam dedit, nimir. *Deschte* seu Tartariam desertam, Russiam, Cumaniam, Bulgariam, Gothiam, Alaniam, alias. Tertius *Schagadai*, à Patre accepit provincias Mauaranacharam, Corasmiam aliasque ad Orientem sitas regiones, quæ universæ posteà à conditore, *Schagadai* unô nomine appellatæ sunt. Quartus ultimusque Septentrionalia Regna nactus est, quæ majorem partem Europæis nobis sunt ignota. Sic ex uno Imperio *Schinguis Chani*, quatuor Regna magna sunt orta, *Desicense*, *Schagataiense*, *Kataicum* & *Persicum*. Ex Schagataiæ Metropoli *Samarkand* ortus *Temurlenk*, vulgò *Tamerlanes*, ad summum fastigium rem Tartaricam evexit, hodiernorum auctor Mogolorum, qui amplissimum ditissimumque intra Gangem Indiæ Imperium hodieque obtinent. Reliqua quomodo iterum in minores partes lacerata, quidque etiamnum ex iis restet, suis locis videbitur. Georg. Hornius, *Orb. Imper. & Polit.* Vide quoque infrà *Schinguis Khan.*

CHINNA, Dalmatiæ urbs. *Ptol.*

CHINO, urbs agri Turonensis, cum castro, præfecto, & tribunali Regio. An *vicus Cisomagensis*? de quo Gregor. Turonens. *l.* 10. *c.* 11. Hîc Carolus VII. aliquandiu commoratus est, à Johanna d'Arcia ibi salutatus A. C. 1429. Ibidem Franciscus I. Britan. Dux Regi fidelitatis sacramentum præstitit, A. C. 1443. Patria Franc. Rabelesii. Canonici Ecclesiæ colleg. S. Memmii immediatè Papæ subjecti sunt. De hac urbe dicitur vulgò: *Chinon petite ville, grand renom, assise sur pierre ancienne; au haut le bois, au pied la Vienne.* Chelinius, *antiq. Urb. c.* 7. *de Turonibus.* Vide & Chinonum.

CHINONIS Castrum, oppid. Ducatus Nivernensis. *Merell.*

CHINONUM, oppidum lepidum Turoniæ, in Gallia, arce præditum, ad Vigennam fluv. Francorum Regibus olim in deliciis, præsertim Regi Carolo VII. fuit. Ab hoc oppido grandes initium faciunt versus Pictones leucæ. *Merula.* Vide *Caino* & *Chino.*

CHINTILUS, aut **CINTHILUS**, it. *Chintilla*, Rex Visigothorum in Hispan. XXVII. successit fratri Sisenando, A. C. 636. celebravit concilium 5. Toletan. eodem annô, obiitque A. C. 640. Mariana, *l.* 6. Isidorus Hispal. *Chron.* Grotius, *Præfat. ad Historiam Vandalo-Gothicam.* Fuit pacificus & doctus, cui successit Tulgas, quem vide.

CHINZIRUS, & *Porus*, in regno Babylonis exceperunt Nadium Regem II. circa initia Senacheribi Assyriorum Regis, regnârunt annos 5. successore Jugæô, quem vide.

CHIOMARA, cùm à Romanis hostibus capta esset, Galatis à Scipione cæsis, cuidam Tribuno, qui suæ pudicitiæ vim intulerat, caput cautè obtruncavit, quod propriis vestibus involvens, unà cum suis domum remeavit, utque in viri Ortiagontis conspectum pervenit, laxatô sinu, caput, quod gestabat, ante illius pedes effudit. Plut. *l. de claris mulieribus.* Sardibus à Polybio visa.

CHION, Archon Athenis, Olymp. 103. an. 4.

CHION, vide *Theognis.*

CHIONE, filia Deucalionis, cujus nuptias cùm ob formæ elegantiam multi ambirent proci, tandem Pæonio Epidauriensi nupsit. Redeunte autem Mercuriô à Cyllene monte, & Phœbô Delphis ab utroque conspecta est: qui statim amore ejus capti, separatim eam de stupro interpellârunt. Cumque Apollo concubitum in noctem distulisset, Mercurius moræ impatiens, caduceô eam tangens, altissimô sopore oppressit, dormientemque vitiavit. Sub noctem deinde Apollo, acceptâ anûs formâ ad eam ingressus, voti sui compos fuit. Ex utroque itaque gravida effecta, Mercurio Autolycum peperit, Apollini verò Philammona, qui carmine & lyrâ plurimum valuit. Posteà verò, quòd Diis placuisset, superbiâ elata, non verita est se Dianæ pulchritudine præferre: quâ injuriâ commota Dea

(Καὶ γὰρ ἐπ' ἀγλαΐῃ ζηλώμενός ἐστι θεοῖσιν.)

sagittis eam interemit. Ovid. *Met. l.* 11. *fab.* 8. Insulæ Chio nomen dedisse vult Plin. *l.* 5. *c.* 31.

CHIONE, nobile scortum fuit, dictum à *candore*, χιὼν enim Græcè *nivem* significat. Martial. *l.* 3. *Epigr.* 34.

Digna tuô cur sis indignaque nomine dicam:
Frigida es, & nigra es: non es, & es Chione.

Juvenalis, *Sat.* 3. *v.* 136.

Et dubitas altâ Chionem deducere sellâ.

CHIONIDES, Atheniensis, circa 70. Olymp. 8. ann. ante pugnam Marathoniam. Veteris Comœdiæ primus Poëta. *Suid.* Voss. *de Poet. Græc. c.* 4. *p.* 25.

CHIONIS, celebris Olympionices. Olymp. 30. quâ Phigalia à Lacedæmoniis excisa est, tertiùm vicit; imò & quartùm: ejusque victoriæ in duabus stelis, alterâ Olympiæ, alterâ Lacedæmone incisæ erant. Pausan. *l.* 6. Χίονις (sive Ἀγχίονις) ἀνὴρ Λακεδαιμόνιος ὀκτὼ νίκας ἀνείλετο, ἄλλας τε καὶ Ὀλυμπιάσιν. ἐνταῦθα δὲ ἑπτὰ ἐγένοντο νῖκαι, τέσσαρες μὲν σταδίου, δίαυλοι δὲ λοιπαί. *Chionis Lacedæmonius palmas tulit tum alias, tum Olympicas; numerantur ibi* VII. *de Stadio* IV. *de Curriculo iterato, reliquæ.* In Olympionicarum catalogo (cum Eusebianis edito) 3. tantùm palmæ ei tribuuntur: primamque ejus victoriam, Olymp. 28. Charmis quidam injustè usurpat. Reponendus est itaque χίονις, οὗ τὸ ἅλμα ποδῶν ἦν νβ. *Chionis, cujus saltus erat pedum* 52. Singularis saltus prodigiosus modus. Cœterùm Chionin hunc seu Anchionin, cum Batto Theræo in Africam classe profectum, coloniam Cyrenem deduxisse; eique in ejiciendis finitimis socium fuisse, traditur apud Pausaniam, citatum Joh. Marshamo, *Canone Chron. Sec.* XVII. Vide *Battus* I.

CHIONITÆ, gens Persis vicina. *Ammi. Marcellin.*

CHIOS, insula maris Ægæi nobilissima, inter Samum & Lesbum est, quam sic vocatam volunt de nomine Nymphæ, quæ ob insignem candorem *Chione* nuncupabatur: olim *Æthalia*, *Æthale*, *Macris*, & *Pityusa* dicebatur: nunc autem vulgò *Chio* vel *Scio*, Turcicè *Sachez*, vel *Saquezada*, à mastiche, Persicè dicitur *Sechez*, distat ab Ionia, minoris Asiæ regione, fretô maris, quod 10. milliar. juxta antiquos complectitur, multis scopulis refertô: at recentiores scribunt tantùm quatuor: circumnavigationem habet 124. milliar. vel ut alii dicunt, 20. Est magis longa quàm lata, longitudoque à Meridie in Septentrionem porrigitur: tota montibus & collibus attumulatur, ad Occasum præcipuè ac Septentrionem arboribus referta, multisque torrentibus irrigua. In duas autem partes divisam esse à modernis comperitur, in *Superiorem*, quæ *Apanomera* Græcâ voce dicitur, ea ad Occasum & Boream est; & in *Inferiorem*, *Catomorea* vocatam alteri oppositam. Apanomera montibus aspera est, & arboribus consita, vallibus umbrosis intermixtis, aquisque irrigatur: in hac permulti sunt pagi ac oppida, tum in ipsis montibus, tum etiam in vallibus. In Catomorea verò colles potiùs, quàm montes sunt, in quibus lentisci arbores mirâ industriâ ac diligentiâ coluntur, à quibus laudatissima mastix gummi colligitur, toti Europæ subministranda, ex qua incolæ proventum circiter 20. millium aureorum percipiunt. Hodie enim sola hæc insula mastichem mittit. Optimum illic vinum provenit, sed præcipuum Arvisium, quod in Arvisio promontor. aspero ac importuosô loco, 300. stadior. spatiô nascitur. A quo *Arvisia vina.* Lucan. *l.* 8. *v.* 195.

Quas Asiæ cautes, & quas Chios asperat, undas.

Hinc surculos translatos in Cretam insulam ferunt. Marmor Chium laudatur à Plin. *l.* 5. *c.* 31. quod in Pellenæo præcelsissimo omnium monte nascitur. Sunt in hac insula 36. circiter oppida: item templum Apollinis, qui inde *Chius* appellatur. *Urbs* autem *Chia* primaria est, quæ olim in montis vertice erat, sed hodie juxta littus, ad montis radices translata, Orienti opposita est, Natoliam spectans. A Turcis & Judæis habitata, Latinis & Græcis suburbia incolentibus. Optimum habet portum, licèt angustum, majores naves anchoras in ipso canali jaciunt, sed portum non ingrediuntur. Navale hîc olim erat 80. navium: nam Chii antiquitus classem habuerunt, marisque imperium ac libertatem sibi vendicaverunt. Sunt qui quadrigeminam Chium esse putant, ut prima sit Chios insula, secunda Cariæ urbs, tertia in Eubœa, quarta in Chersoneso Rhodiorum juxta Triopium. Fuit hæc insula olim sub Atheniensibus, Macedonibus, Romanis, Græcis. Hodie Turcæ tributaria, et in singulos annos duodena ducatorum millia pendit, cùm ejus dominium ante illos tenuissent Mahones, primatu nobiles ex Justiniana familia Patricia Genuensi, (Genuensibus enim donata fuit ab Andronico Palæologo Imperatore, A. C. 1346.) à qua gubernata fuit ad annum usque A. C. 1566. quô Solimannus, per Bassam Piali, eam sibi fraudulenter subjugavit. Ferunt in hac insulâ esse Homeri sepulchrum, in oppido pervetusto, in monte D. Heliæ, sito ad occiduam insulæ partem, sed alii id aliô locô esse contendunt. Hîc orti sunt Tragicus, Theopompus Historicus, Theocritus Sophista; alii dicunt Homerum hîc in lucem editum, vestigiaque ejus sepulchri hîc videri. Ab occidua insulæ Chios parte, est *Psyra* insula exigua, quæ hodie *Psara* vocatur. *Merel. Benjamin Hicks* insulam hanc nominat, ut ex masticis historia, quam describit, colligere licet. Porrò *vinum Chium* laudat Horatius, *l.* 1. *Serm. Sat.* 10. *v.* 23.

---- *At sermo linguâ concinnus utraque*
Suavior, ut Chio nota si commista Falerni est,

Et *l.* 2. *Sat.* 3. *v.* 115.

Si positis intus Chii, veterisque Falerni
Mille cadis. ---- ----

Ficubus etiam nobilis olim Chios. Martial. *l.* 7. *Epigr.* 30. *v.* 2.

Et flavas medio vapore Chias.

Et ejusdem *l. Epigr.* 24. *v.* 7.

Infanti melimela dato, fatuasque mariscas,
Nam mihi quæ novit pungere, Chia sapit.

Pungere dixit, propter non ingratam aciditatem, quâ vini, salisque saporem quodammodo refert. Unde in *Xeniis*, *l.* 13. *Epigr.* 23. sub lemmate *Chia Ficus*,

Chia seni similis Baccho, quem Setia misit:
Ipsa merum secum portat & ipsa salem.

Calpurnius, *Ecl.* 2.

Mille rependenti dabimus tibi cortice Chias,
Castaneasque nuces totidem.

De *terra Chia*, quæ Samiæ instar candet, inque medicaminibus locum habet, Dioscorides, *l.* 5. *c.* 101. & Plin. *l.* 35. *c.* 16. De nomine Bochartus, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 9. A serpente (inquit) tota insula *Chia*, vel *Chios* dicta. (de serpente autem isto plura alibi; vide *Pelinnæum*) Syris חויא *Chevia* serpentem sonat, cujus (ו) consonum à Græcis est necessariò omissum, ut in Ἰαὼ ex יהוה *Javo* Dei nomine tetragrammato. Serpentem autem à longævitate Syri sic vocant, quia senectutem quotannis exuere creditur. Horus Apollo, *l.* 1. *c.* 2. Καθ' ἕκαστον δὲ ἐνιαυτὸν τὸ γῆρας ἀποδύεται. Virg. *l.* 2. *Æn. v.* 473. De serpente,

Nunc positis novus exuviis, nitidusque juventâ.

Stat. *l.* 4. *Theb. v.* 97.

--- *Liber seniô & squallentibus annis*
Exutus, lætisque minax interviret herbis.

Plin. *l.* 8. *c.* 27. *Anguis hybernô situ membranâ corpori obductâ, feniculi succô impedimentum illud exuit, nitidusque vernat.* Theophylact. in *c.* 10. *Matth.* Ὁ ὄφις στενῷ τινι ὀπῇ ἐναποθλιβόμενος καὶ διεξερχόμενος ἀποδύεται τὸ παλαιὸν δέρμα. Sed hæc obiter. *Nic. Lloydius.* Vide Bellon. *l.* 2. *observ. c.* 8. Ortelium, *Geogr.* Miræum, *Geogr. Eccl.* &c. ut & in *Chius.*

CHIOVIA, urbs Poloniæ, in Volhinia, ad Borysthenem fluv. aliis *Amedina*. Pluries capta receptaque est hisce temporibus. Nunc Magno Moscoviæ Duci subest; *Kiow.*

CHIRAMUS, ingeniosissimus in auro, argento & ære laborandi artifex, à Salomone in templo extruendo adhibitus. Vide Joseph. *Jud. Antiq. l.* 8. *c.* 2.

CHIRIDOTÆ, tunicæ dictæ sunt manicatæ, quarum meminit *Nævius*:

Mollicinam, crocotam, chiridotam, ricam.

Nomen habent à Græco Χειρὶς, i.e. *manica*. De iis A. Gellius *l. 7. c. 12. Tunicis*, inquit, *uti virum prolixis ultra brachia & usque in primores manus ac prope in digitos, Romæ atque omni in Latio indecorum fuit. Eas tunicas Græcò vocabulò nostri Chiridotas appellaverunt: feminisque solis vestem longè lateque diffusam decoram existimaverunt, ad ulnas cruraque adversus oculos protegenda*. Addit dein, primò Romanos sine tunicis, solâ togâ amictos; posteà exomidas, i.e. tunicas substrictas ac breves, quæ citra humerum desinebant, gestâsse. Curtius quoque, *l. 3. c. 3.* mollitiem luxumque Persarum describens, *Illi vestem*, inquit, *auro distinctam habebant, manicatasque tunicas, gemmis etiam adornatas*. Unde Suetonius in Caligula, *c. 52. in eo*, Dio, *l. 72.* in Commodo, &, *l. 78.* in Caracalla, hanc vestem reprehendunt. Dalmaticas verò *Chiridotas* Jul. Capitolini *in Pertinace*, *c. 8.* ubi habet, *Per tunicas pænulasque, lacernas &* chirodotas *Dalmatarum & cirratas*, &c. quod attinet, fortè & aurô intextò pretiosæ erant. Hinc apud Lampridium Commodus, *c. 15. in publicum Dalmaticatus processisse, atque ita signum emittendis quadrigis dedisse*; legitur. Vide Thom Dempster. *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l. 5. c. 35.* & Octav. Ferrarium, *de re Vestiaria, part. 1. l. 3. c. 8.* Addo saltem, apud Capitolin. pro *Chirodotas*, ut vulgò habetur, *Chiridotas* legendum. Græcè enim Χειριδωτὸς hujusmodi tunica dicta, i.e. *habens χειρῖδας*; seu *manuleata*; alter iisdem Græcis καρπωτὸς, quòd usque *ad manus καρπὸν* pertingerent. Salmas. ad loc unde *Carpetta*, quod vide.

CHIROCMETA, Græcè Χειρόκμητα, titulus Democritici *Commentarii*, apud Plin. *l. 24. c. 17. Democriti certè* Chirocmeta *esse constat. In his ille post Pythagoram Magorum studiosissimus, quanto portentosiora tradit?* Sic enim legendum esse, pro *Chirocineta*, quod vulgò extat, discimus ex Vitruvio, *l. 9. c. 3. Multas res attendens, admiror etiam Democriti de rerum Natura volumina, & ejus commentarium, quod inscribitur Χειροκμητῶν, in quo utebatur annulò, signans cerâ molli quæ esset expertus*. Nempe Democritus, more antiquorum Criticorum, in eo Commentario, quô rerum naturalium arcana & abdita scrutabatur, iis paradoxis, quæ ipse vera expertus erat, notas seu frustula è cera (quæ παρασφραγίσματα dicebantur, *Hesych.*) adfigere solebat & annulò quidem suô signatas, unde illis nomen. Annulus enim Χειρόκμητος dicebatur, h. e. *manu sculptum*. Idem *Hesych.* Χειρόκμητα, Χειροποίητα, ἤγουν ὑπὸ χειρῶν γεγλυμμένα. & Eugenius Rhetor in *Lexico*, Χειρόκμητον, ὑπὸ χειρῶν γεγλυμμένον ἢ κατεσκευασμένον. Quemadmodum & Χειρόγραφοι annuli, quòd *manu sculpti* sint. Nisi malis, Democriti librum sic appellatum esse, quòd omnia, quæ in illo tractabat, *manu* ipse *elaborasset* & experimentô propriô comprobâsset. Sed priorem sententiam adstruit & confirmat Vitruvius. Hinc itaque apud Diogenem Laërtium, in *Vita Democriti*, titulum libri hujus corruptum esse, & pro χειρικὰ, ἢ Φυσικὰ προβλήματα, legendum χειρόκμητα ἢ Φυσικὰ προβλήματα, docet Salmas. *ad Solin. p. 1100. & 1101.*

CHIROCRATES, nomen architecti celebris, qui ab aliquibus *Dinocrates* dici solet. Plin. *l. 34. c. 14.*

CHIROCRATIA, vide Manuaria Lex.

CHIROGONIA, Proserpina. *Hesych.* Χειρογονία, ἡ Περσεφόνη, quasi novè dixeris *manugenam*; de causa nominis silent quos vidi, sed censeo inde esse, quòd Proserpina sive Diana, sive Juno sit partûs præses, ac obstetrix, quæ Afranio *Adsestrix*, assideat genibus parturientis, manus iis admovens, quibus parata sit fœtum excipere, Vossius.

CHIROGRAPHI Thyni, apud Catullum, *Epigr. 25. v. 7.* Thyni annuli sunt, manu sculpti. Non enim χειρόγραφον solùm, quod *manu scriptum*, sed &, quod *manu sculptum* est, significat, Salms. *ad Solin. p. 1100.* Vide infrà *Cirographi*.

CHIROGRAPHUM, in *Glossis Græco Latin.* Γραμματεῖον, *cautio, instrumentum*: h.e. Diploma, scriptum ac pactum, Regum Principumque manibus & subscriptionibus roboratum. In specie posteà sic appellari cœperunt ex chartæ, tabulæ ac instrumenta, quibus in duas partes divisis sectisque, una uni, altera alteri è contrahentibus dabatur. Bis namque in eodem pergameno cùm describeretur contractus seu pactum, quà parte secari ac dividi debebant; scribebantur Alphabeti majusculæ literæ vel picturæ exarabantur, per quarum medium secabatur pergamenum, idque ne fraus ulla obreperet ac vitium. Quippe, ut pacti scriptique probaretur veritas, majores illæ literæ divisæ ac decisæ, an invicem ritè cohærerent responderentque, conferebantur. Cujusmodi *Chirographi* meminerunt Joann. de Janua, *Tabularium* Angeriacense, Louvetus in *Bellovaco*, Rogerus Hovedenus in *Henrico II.* Alii. Sed & hisce *Chirographis*, sigilla ita appendebantur, ut sigillum unius parti chirographi, quæ penès alterum è contrahentibus remanebat; solum apponeretur & è diverso: Sic sigillum S. Wimani parti illi, quæ manebat Ecclesiæ S Bertini, sigillum S. Bertini verò illi; quam servabat Ecclesia S. Wimani, appensum fuisse, legitur in *Tabulario* S. Bertini *A. C.* 1207. apud Car. du Fresne *Glossar.* Atque hanc ob causam *Chartæ divisæ* passim *Chirographa* talia dicta occurrunt, in *Monastico* Angl. *Tom. II.* in Chron. Andrensi, alibi: Item *Charta per alphabetum divisa*, in *Foro* Oscæ Jacobi I. Aragon. Regis *A. C.* 1274. & *Chartæ indentatæ*, apud Auctores laudatos præfato Viro Cl. Carolo du Fresne ubi suprà, vide quoque infrà *Indentatæ*.

CHIROGYLIUM, insula, Plin. *l. 5. c. 31.*

CHIROMANTIA, cujus artis ope ex manuum lineamentis diligenter inspectis futura quidam augurantur, antiquissima est & jam Hiobi temporibus viguisse nonnullis creditur, occasione verborum Versionis vulgatæ *c. 5. v. 7. Qui signat in manu omnia opera eorum*. Sed in Hebræo nihil tale legitur. Interim dubium non est antiquam admodum hanc artem & in Oriente natam esse, ubi insanum illud Astrologiæ studium fervebat. Cùm enim deprehendissent cœli in hæc inferiora vim, reliquum erat, ut inferiorum cum superioribus convenientiam scrutarentur. Priscum enim illud *Inferius est sicut superius*. Igitur hominem parvum mundum statuentes, singulas ejus partes ad cœlestia, ut sic dicam, lineamenta revocârunt. Unde nata illa disciplina, quam Græci Φυσιογνωμίαν appellantes, in Μετωποσκοπίαν, Ὀφθαλμοσκοπίαν & Χειρομαντείαν distribuerunt: quæ omnes longò tempore aut planè amissæ aut miserè à circulatoribus quibusdam corruptæ sunt; ut non immeritò Physiognomicum Systema inter desiderata utilissima referat Kekermannus, *l. 4. Phys. c. 1.* Hodie impostores mundo notissimi, quos *Zingaros* Germani, *Cingari* Itali vocant, hâc arte inprimis gloriantur. Vide Polydorum Virgilium *de Inv. Rerum, l. 7. c. 7.* & infra voce *Physiognomia*. Alii sunt *Chiromantæ* seu *Chironomontæ* illi, quorum meminit Sidonius, *l. 4. ep. 7. Ac si inter Apicios epulones & Byzantinos* Chironomantes *hucusque titillaverit*. Ita enim Structores seu Carptores dicti sunt, quod *manu ducendo, artificiosè cibos inciderent*, ut vetus ait Scholiastes Juvenalis *Sat. 5. v. 121.* Tractum id nomen autem à scenica consuetudine: Nam Græcis & Χειρονόμοι dicuntur; quasi *manibus omnia effingentes*. Vide *infra*.

CHIRON, Centaurus Saturni, & Phillyræ, vel, ut *Lactantius* inquit, Pelopeæ filius. Saturnus enim cùm amaret Phillyram, Oceani filiam, ejus concubitu usus est: sed interveniente Ope conjuge, confestim se vertit in equum, ne agnosci posset. Phillyra autem concepit, peperitque animal, cujus superior pars hominis, inferior verò equi formam referebat. Porro cùm excrevisset, in sylvas abiit, ibique herbarum naturam ac potentiam edoctus, in præstantissimum medicum evasit, à quo etiam *Centaurea herba* nomen accepit, & *Chironium ulcus*, quod maximè fit in pedibus, & cruribus, sic dictum, quòd *Chironis* operam desideret. Posteà à genero Nerei Peleo, & Thetide filia accersitus, propter peritiam, & justitiam, quibus cæteris longè excellebat, Achillis pædagogus constitutus est, qui ab eo inter alia maximus citharœdus effectus est. Docuit præterea Æsculapium medicinam, & Herculem astrologiam. Posteà cùm graviter vulneratus esset, Herculis sagittâ Lernæò venenò perlitâ casu decidente in ejus pedem, optavit mori; sed cùm immortalis à parentibus natus esset, ut Ocyroës vaticinium impleretur, quô prædixerat, eum optaturum esse mortem, gravi vexatus morbò mori cupiens, oravit superos, ut mori sibi liceret: Quô concessò, ab iisdem in cœlum translatus est, & in Zodiaco locatus, *Sagittarius* appellatur. De quo Cæsium vide *Cœl. Astron. Poët. p. 281.* Thessaliæ medicus fuit. Plin. *l. 7. c. 56.* Eust. *in Il.* Natal. Com. *l. 4. c. 12. Suid. Hygin.* &c. A. matre *Philyreius heros* dictus Ovidio, *Met. l. 2. Fab. 11. v. 676.* & *Phillyrides* Virgilio, *l. 3. Georg. v. 550.* Statius *longævum Chirona* vocat, & *doctum senem*. Homer. de Achille *Il. λ. v. 831.*

Ὃν Χείρων ἐδίδαξε δικαιότατος Κενταύρων.

Hesiodus de eodem, *Theogon. v. 1001.*

---- ---- Τὸν ὄρεσσι ἔτρεφε Χείρων
Φιλυρίδης. ---- ----

Pindarò *in Pythiis*, Od. 4. σώφρων dicitur, id est, *prudens*, vel *temperans*. Eidem *in Nem. od. 3.* βαθυμήτις *profundi consilii vir* dicitur. *Nic. Lloydius.* Addo, quod Heroës Græciæ, qui in *Scrupea* hujus Centauri *schola*, ut Tertullianus loquitur *de Pallio*, *c. 4.* eruditi fuêre, recenset Xenophon in *Cynegetico*, Cephalum, Æsculapium, Meleanionem, Nestorem, Amphiaraum, Peleum, Telamonem, Meleagrum, Theseum, Hippolytum, Palamedem, Ulyssem, Menestheum, Diomedem, Castorem, Pollucem, Machaonem, Podalirium, Antilochum, Æneam, Achillem: quod ejus μαθηταὶ γενόμενοι κυνηγεσιῶν τε καὶ ἑτέρων καλῶν, *discipulos extitisse in arte venandi aliisque rebus præclaris*, refert. Vide Salmas. *ad l.* Inter opera, ex marmore, sed quorum Auctores ignorantur, celebris quoque *Chiron*, memoratur, Plinio, *l. 36. c. 5. Nec minor quæstio est in Septis, Olympum & Pana* Chironemque *cum Achille qui fecerint, præsertim cùm capitali satisdatione Fama judicet dignos*. Dicta autem *Septa*, Romæ locus in Campo Martio, tabulis munitus, in quibus stans Populus suffragia ferebat, Dalechampius *Not. ad locum*. Vide quoque infrà in vocibus, *Ovilia* & *Septa*: at plura de *Chirone*, apud Casp. Barthium *Animadversion. ad Statium passim*.

CHIRONOMI, Græcè Χειρονόμοι, in Scena olim dicti sunt, qui pedum totiusque corporis adminiculô, manuum inprimis artificiosô motu quidquid vellent, exprimebant, repræsentabantque notæ cujusdam personæ, in quam à Poëta canticum, Græcis ὑπόρχημα, scriptum esset, historiam. Eam primùm veste ipsâ referebant, ut in Vellejo, *l. 2. c. 83. Plancus cùm cæruleatus & nudus, caputque redimitus arundine & caudam trahens, genibus innixus, Glaucum saltâsset in convivio*; Scilicet vestitu effictô in Numen marinis; deinde saltantes ad numerum, *manibus*, pedibus ac totius corporis contractione ac extentione, singulos versus, singula verba cantici referebant. Cujusmodi Bathyllus quoque fuit, de quo Juvenalis, *Sat. 6. v. 63.*

Chironomon Ledam molli saltante Bathyllo.

Illius cum Pylade altercationem prolixè exsequitur Macrob. *Saturn. l. 2. c. 7.* Vide quoque Artemidorum, *l. 1. c. 78.* Leontium Scholasticum *Epigr. 1. c. 15. l. 4. Anthol.* Josiam Mercerum *ad Aristænetum, l. 1. ep. 26.* Thom. Dempster. in Joh. Rosini Antiquitates, *l. 5. paralipom. ad c. 29.* &c. Jul. Cæsari Scaligero, *ad versum* Juvenalis citatum, *Chironomia* una fuit ex saltationis Gaditanæ speciebus, *Poëtic. l. 1. c. 18. ubi de Saltatione: Omnium corruptissima Gaditana, ut hinc etiam intelligas Epigramma Valerii Martialis. Ejus modos produnt tres:* Chironomiam, *à manuum agitatione*; *Halma, à saltu*; *Lactisma, à calcitratione*. Qua de voce plura mox dicemus. Vide quoque infrà aliquid ubi de *Pyrrhica saltatione*. Sed & Χειρονόμους Græcè vocârunt Carptores seu structores, de quibus dictum suprà. Vide quoque in voce *Chiromanta*.

CHI-

CHIRONOMIA, quam vocem interpretatur Quintilianus, *l. 1. c. 19. Legem gestus*, à qua *Chironomi* Pantomimi sunt appellati; non à Pylade demum & Bathyllo, qui Augusti tempore in scena floruêre, inventa est. Notum enim, etiam Veteres saltationis illud genus habuêre, quæ motu corporis & gestu quidvis exprimeret. Unde narrat Athenæus, Telestam quendam sive Telestem ὀρχηστοδιδάσκαλον multas schemas & gestus invenisse ac manibus omnia, quæ dicerentur, graphicè ostendisse. Jamque Plato de *LL. l. 7.* τὴν Ὀρχηστικὴν dicit esse μίμησιν τῶν λεγομένων σχήμασι χρωμένην, *imitationem eorum, quæ dicuntur, gestibus peragi solitam.* Imò tradit Quintilian. *l. 1. c. 11. al. 19.* jam ab ipsis heroicis temporibus ortam esse hanc Artem, & à summis Græciæ viris, ab ipso etiam Socrate probatam, à Platone quoque modò laudato in parte civilium positam Virtutum, & à Chrysippo, in præceptis *de liberorum educatione* compositis, non omissam. Et quidem, cùm tres essent antiquissimæ & celeberrimæ saltationis species, *Tragica, Comica & Satyrica*: nulla non harum manibus & corporis gestibus exprimebat, quidquid in fabula ageret: refertque Athenæus, *l. 1.* Telestem, quô saltatore Æschylus in Tragœdiis utebatur, adeò bonum ejus rei fuisse artificem, ut cùm τοὺς ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας desaltaret, omnia, quæ illic agebantur, gestibus peregerit & oculis spectantium subjecerit. In Comœdiis etiam Latinis, Histriones, qui cantica saltabant, ita res in fabulis agendas gestibus repræsentare consueverant, ut populus facilè inde cognoscere posset, quam fabulam acturi essent. Sed tempus fuit, cùm iidem saltarent cantarentque. Posteà, quia vocem motus corporis ex anhelitu interturbabat, & rursum vox multum gestibus incommodabat, melius visum est, ut, aliis accinentibus, ipsi tantùm saltarent & taciti gesticulatione defungerentur: quod primus Livius fecit, antiquissimus apud Romanos fabularum actor simul & Poëta, apud Livium, *l. 7. c. 2.* A quo tempore diverbia solùm pronuntiabant Histriones; cantica verò saltabant, puerô accinente & respondente tibicine; id quod Livius *ad manum saltare* vocat, hoc est, omnino χειρονομεῖν, seu *manibus saltare*. Posteà verò Pylades saltandi hunc modum & Artem, quæ in Tragœdia tantum, & Comœdia & Satyris priùs locum habebat, primus à Tragœdia & Comœdia separatam, in scenam Latinam introduxit eamque tribus ex saltationibus præfatis compositam excoluit *Italicamque* vocavit, quòd Romæ primum ejus specimen in Latino theatro ediderit: cùm anteà saltatio sola per se in orchestra nunquam comparuisset. Unde est, quòd eum, ut & Bathyllum, contemporaneum ejus, ὁμότεχνον, imò & ἀντίτεχνον, primos Pantomimicam saltationem exercuisse, *Zosimus* scribat. Vide in vocibus *Bathyllus, Pantomimi, Pylades*, &c. Tragicæ verò *Chironomiæ* antiquæ aliquot schemas & gestus recenset Pollux, *l. 4. c. 15.* Καὶ μὴν τραγικῆς ὀρχήσεως τὰ σχήματα, σιμὴ χεὶρ, ὁ καλαθίσκος, χεὶρ καταπρηνὴς, ξύλου παράληψις, διπλῆ θερμαστρὶς κτλ. ubi Χεὶρ καταπρηνὴς & Χεὶρ σιμὴ, contraria erant schemata. His addenda & Σκώπευμα Χειρ, quæ etiam inter schemas tragicas numerabatur, eratque gestus eorum, qui intentè aliquid & diligenter speculaturi, manum fronti obtendunt, ne Sol oculis officere & prospectum impedire possit. Cujusmodi schemata Tragica complura invenit dictus Telestes: longè plura dein excogitavit Pylades, qui saltationem hanc manibus peragi solitam multis partibus ampliavit & expolivit. Idem primus fistulas & chorum, ut sibi saltanti præcinerent, curavit: cùm antè sine fistulis & choro Pantomimi saltarent, solô adhibitô pueri canentis & tibicinis concentu. Hinc rogatus ab Augusto, quid saltationi contulisset, respondit:

Αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπὴν, ὁμαδόν τ' ἀνθρώπων.

Nempe primus is plures tibias præcinentes habuit, fistulasque similiter primus adjunxit: & cùm Pythaulæ antiquis Histrionibus accinerent, sine choro: ei primùm saltanti Choraules præcinebat, cum choro. Quibus addit Lucianus citharas, cymbalorum crepitum & ποδῶν κτύπον. Itaque saltante Pantomimô, alii tibiis canebant, alii vocibus concinebant, alii fistulis sibilabant, alii cymbala concrepabant, alii pede sonabant, de quibus ultimis vide infrà in *Crupezia*. Sed & ad testarum crepitum saltitâsse *Chironomos*, ex Hesychio discimus, in voce κρεμβαλιάζειν, &c. Plura in hanc rem pete ex *Notis* Salmas. *ad Flav. Vopiscum, in Carino Imperat. c. 19.*

CHIROSCOPUS, nomen officii apud Athenienses, vide infrà *Cornitia*.

CHIROTHECA, à Regibus olim in urbem quam obsidebant, projecta signum erat, obsidionem se non soluturos, donec urbe potirentur. Ad quem ritum referri potest ille Arabum mos, apud quos calcei detracti in aliquem conjectio servatæ servandæque fidei signum pignusque certissimum est. Unde Rahus Benxamutus, vir inter Arabum Duces insignis, uxorem à Lusitanis captam vindicaturus, calceum sibi detraxit atque in eam jecit simulque equites suos, quos ad 70. raptim collegerat, animosè cohortatus, tantô impetu in Lusitanos irruit, ut his partim cæsis, partim dissipatis uxorem salvam receperit, apud Just. Lipsium, *Monit. & Exempl. Polit.* 1. c. 17. Aliàs *Chirothecæ* detractio, inter ignominiæ militaris fuit species: uti apud Anglos veteres observavit Valsingamus *in Eduardo II. Andreas hercle, transfuga Anglus, antequam suspenderetur, degradatus est, securi amputatis ei ad talos calcaribus, mox discinctus balthéô militari & ablatis calceis &* Chirothecis: *mox tractus & suspensus*, &c. Conradinus verò, ultimus Sueviæ Dux, mox decollandus Neapoli, in pegmate ferali, *Chirothecam*, in hæreditatis indicium, Henrico Truchsessio porrexit, Aragoniæ vel Castellæ Regi, (variant enim, qui referunt) afferendam, cujus in rei memoriam leones Suevicos, insignis locô, Dapiferorum seu Truchsessiorum familia obtinuit, A. C. 1268. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Theatrô Nobilit. Europ. tom. II.* Hinc *Chirothecæ traditione investire*, nota Feudistis locutio, de qua multa congessit Car. du Fresne in *Glossar.* Indidem *Chirotheca* seu *Wanti*, pars pretii est investituræ, quæ non tam domino, quàm ejus Ministeriali competit, Majori scil. vel Villico, apud eosdem. *Chirothecam porrigere* autem dicebatur, qui eâ humi projectâ ad duellum aliquem provocabat, quò à crimine, cujus arcessebatur, sese purgaret, cujus rei illustre exemplum Matthæus Parisius exhibet ad A. C. 1245. Vide quoque infrà voce Vadium. Porrò *Chirothecæ* purpureæ, margaritis lapillisque exornatæ, Imperatoriæ dignitatis inter symbola, recensentur, apud Pachymerem, *Histor. l. 7. c. 12.* Nec omittendæ *Chirothecæ Episcoporum*, in Ecclesia Romana quibus ii in sacris Liturgiis ac ceremoniis utuntur; quarumque usus Abbatibus quoque à Pontifice interdum indulgetur. Meminit earum Leo Ostiens. *l. 2. Chron. Casin. c. 82.* ubi Abbati Casinensi id privilegii concessum refert, A. C. 1049. & Baronius in *Annal.* Incontinites eas esse debere, reperies apud Macrum in *Hierolex.* ubi addit, in majoris hebdomadæ die Veneris, ut & in Missis pro defunctis, Episcopis illis uti non licere, ex *Ceremoniali* Episc. *l. 2. c. 19.* Plura *de Chirothecis Episcoporum*, apud Honorium Augustodun. *l. 1. c. 25.* & Durandum *Ration. l. 3. c. 12.* Olim verò ignotum *Chirothecarum* fuisse usum, docet Casaubon. in *Athen. l. 12. c. 2.* Judices quoque Regios, dum pro tribunali sedebant, recentiori ævô, *Chirothecas* habere vetitos fuisse, legimus in Speculo *Saxon. l. 3. art. 69.* In quo etiam, *l. 3. art. 45. §. 10. duæ lineæ* Chirothecæ *cum furcula seu tridente, quô fimus tollitur, emenda est dedititiorum*, &c. De *Chirothecis rubeis*, quibus tres nummuli impositi, in Nuptiali sacro, alicubi adhibitis, dicemus infrà, ubi de Nuptiali annulo, de *Chirothecis ferreis*, inter vulgatas purgationis species, vide itidem infrà, ubi de *Ferro candente*. Adde quæ paucis tangemus, *in Lanis pentadactyli*, & voce Muffida.

CHIRURGICA, seu Manuaria, pars Mechanices, de qua suô locô. Item Medicinæ, vide ubi de *Medicis*, item *Medicinæ origine*.

CHISIOTOSAGI, populi Scythiæ. Plin. *l. 6. c. 17.*

CHITIM seu **CITHIM**, filius Javan, Gen. c. 10. v. 4. à quo Macedones orti: Namque & vetus nomen *Macetis*, quô antiquitas pro *Macedo* usa est, haud dubiè à *Chitim* factum est; & *Citheos* fuisse in locis Macedoniæ vicinis, ex Homero patet, qui illos paruisse Mysorum Regi Telepho narrat, *Odyss. l. 11.* Quare liber 1. Macchabæorum, *c. 1. v. 1.* Alexandrum *Regem Cithim* vocat: à quibus cùm orti sint Latini, (*Suidas* enim Latinum, Telephi filium, *Cetios* in Italiam duxisse tradit) vox *Chithim* tum Macedonas tum Italos complecti videtur. Hinc & in Numeris, *c. 24. v. 24.* vaticinatur Balaam, venturas esse classes ex *Cithim*, quæ Assyrios & Ebræos essent deleturæ; Quod in Romanos potiùs, quàm Macedonas quadrat. Phil. Melanchthon, *in c. 11. Danielis.* Vide quoque Georg. Hornium *Histor. Philos. l. 3. c. 2.*

CHITIS, Arabiæ insula, in qua Troglodytæ prædones, cùm diutius fame, ac tempestate pressi, herbas, radicesque effodissent, eruerunt topazium gemmam, ut ex Archelai sententiâ refert Plin. *l. 37. c. 8.*

CHITONE, vel **CHITONIA**, Diana est apud *Epicharmum, Steph.*

CHITOR, provinc. Indiæ cis Gangem, in imperio magni Mogolis, in montanis, cum urbe primaria cognomine, quæ itinere quatridui distat ab Amedebato, Agram versus. Aliàs regiô fuit titulô clara.

CHITUÆ, Mauritaniæ. Cæsariens. gens. Ptol.

CHITUS, Thraciæ pagus. *Cedren.*

CHIUN, idolum Israelitarum, cujus mentio Amosi, *c. 5. v. 26.* Herculem repræsentavit, qui, Ægyptiorum linguâ *Chon* dictus, Solis erat symbolum: sive enim nomen ejus ab Hebræo הֵאִיר כֹּל *Hier col*, i. e. illuminavit omnia; sive à Græco Ἥρας κλέος, i. e. *aëris gloria* deducas, Solem intelligi clarissimum est. *Quæ enim alia est aëris, nisi à Sole, illuminatio?* Macrob. *Saturn. l. 1. c. 20.* Vide Thom. Godwyn. *de ritibus Hebr. l. 4. c. 2.* Aliud Vossius sentit infrà videbimus in *Cion*.

CHIUS Leonardus, vide *Leonardus*.

CHIUS Theodotus, vide *Theodotus*.

CHIUS Insul. maris Ægei, Genuensibus, circa A. C. 1571. à Selimo, Turcarum Imperatore erepta, postquam paulo antè Cyprô Venetos exuisset. Thuan. *l. 29.* &c. Vide quoque in voce *Chios*.

CHIUS, jactus in ludo talorum infortunatus, idem cum Cane vel Canicula: *Suid.* Ὁ μὲν Χῖος ἐδύνατο ἕν, ὁ δὲ Κῷος ἕξ, *Chius unionem, Cous senionem valebat.* Anglis *Ace.* Unde Proverb. Κῷος πρὸς Χῖον, cùm Gigantem Pygmæo, magna parvis, componimus. Th. Godwn. *Anthol. Rom. l. 2. sect. 3. c. 13.*

CHLÆNA, Latin. *Læna*, vestimenti genus antiquissimum ac Heroicum; duplex fuit togæque superinducebatur, præsertim hyeme ad propulsandum frigus, Plut. *in Numa*: *Hesych.* Χλαῖνα Χλαμὺς, inquit, ἢ ἱμάτιον χειμερινὸν ἀπὸ τοῦ χλιαίνειν ὅ ἐστι θερμαίνειν. *Chlæna chlamys seu hyberna vestis, à verbo quod calefacere significat.* Eustathius ait esse tunicâ crassiorem; *Homerus* Heroas primo *Chlænas*, dein tunicas exuisse, narrat. Idem διπλῆν duplicem, h. e. villosam, crassiorem ac duplici filô contextam, contra frigus ventumque adhibitam, docet: præter quam etiam *Chlænarum* simplicium (quas ἁπλοΐδας seu μονοφύεις *Il. ω. v. 230.* appellat, i. e. sine villis, simplici filô contextas) meminit. Nec induendi modò amiciendique, sed & incubandi causâ *Chlænas* fuisse, ex eodem vate apparet, *l. ult. Il.* ubi Achilles jubet Priamo lectum sterni, stragulaque purpurea injici:

Χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὔλας καθύπερθεν, &c.

Ita in eundem usum gausapina cubicularia Romæ fuêre. Discrimen inter *Chlænam* & Chlamydem, hoc erat, quòd illa Heroum, hæc Macedonum gestamen: illa quadrangulum pallium, hæc

inferiori parte conclusa fuerit. Tenuior ac mollior chlæna Χλανὶς & Χλανίδιον, Latinis *Laenula* dicta est: quale vestimenti genus Ciceroni gestatum exprobrat Calenus apud Dionem, *l.* 46 & Demosthenem objicitur apud A. Gellium, *l.* 1. *c.* 5. Vide Octav. Ferrarium, *de Re Vestiaria pars.* 2. *l.* 1. *c.* 10.

CHLAMYDIA, insul. inter Cycladas. Plin. *l.* 4. *c.* 12. *Stephanus* Delum olim Χλαμυδίαν dictam scribit.

CHLAMYS, vestimentum ferè militare, tunicæ superindui solitum; unde quemadmodum toga pacis, ita *Chlamys* belli insigne fuit; Philostratus, *l.* 5. *c.* 45. Χλαμύδα ἠγάπησε καὶ στρατιώτην βίον, *Chlamydem & militarem vitam amavit.* An sicuti χλαῖνα, quòd hyeme frigus arceat, παρὰ τὸ χλιαίνειν, Grammatici viderint. Ejus species, Puerilis, Muliebris ac Virilis; hæcque iterum Vulgaris & Imperatoria. Prima *Alicula* dicta est seu *Chlamydula*, quâ humeris injectâ infantes ac pusiones feminudi incedebant. Ejus meminit Sueton. *in Tiber. c.* 6. *Munera, quibus a Pompeja Sexti Pompeji sorore in Sicilia donatus est, chlamys & fibula, item bulla aurea, durant, ostenduntur que adhuc Bajis.* Imò & Ephebos in chlamydibus, & quidem velut in peculiari habitu, fuisse apud exteros, docet Plut. *in Catone minore* & Artemidorus, *l.* 1. *c.* 56. ubi observandum, quemadmodum Romani annô tyrocinii brachiô togam cohibebant, ita Græcos per annum dextram chlamyde involutam habuisse. Muliebris *Chlamydis* meminit Poëta de Didone, *l.* 4. *Æn. v.* 137.

Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo.

Et Agrippina in spectaculo navalis prœlii auratâ chlamyde induta fuit, apud Tacitum, *l.* 12 *Annal. c.* 56. & Dionem, *l.* 60. quam Plinius *paludamentum* appellat, *l.* 22. *c.* 2. Idem Dio, . 62. Banduicæ Britannicæ Χλαμύδα παχεῖαν, *Chlamydem crassam*, tribuit. Militarem porrò vestem, quæ tunicæ, loricæ ac reliquæ armaturæ apud Græcos imponeretur, fuisse *Chlamydem*, certum est. Unde Plautus, *Rudente*, *Act.* 2. *sc.* 2. *v.* 9. milites *Chlamydatos* vocat. Nec apud Romanos Sagum & Paludamentum aliud quiddam fuit, quàm *Chlamys*: indumentum videl. sive ἐπίβλημα, quod tunicæ impositum fibulâ in humeris nectebatur. Unde Latinorum *ad Saga ire*, Græci dixerunt *Chlamydes sumere*, Dio. *l.* 46. Et Nonio, *Paludamentum est vestis, quæ nunc Chlamys dicitur.* Plinius quoque, id quod Tacitus, *l.* 12. *Annal. c.* 56. *auratam Chlamydem*, & Dio Χλαμύδα διάχρυσον appellant, vocat *Paludamentum auro textile.* Vide Octav. Ferrarium, *de Re Vestiar. Part.* 2. *l.* 3. *c.* 5. *&* 4. nec non infrà, voce *Paludamentum*: uti de more honestiorum, in *Chlamydem expansam* stipem excipientium, quam viliores accipiebant cavâ manu, infrà voce *Vola.* In Ecclesia Romana *Chlamys*, inter præcipua Pontificatus Roman. insignia reponitur à Petro Diacono, *Chron. Casinensi*, *l.* 3. *c.* 66. ubi de Victore II. quam purpuream fuisse, addit, *c. seq.* Vide suprà in voce *Cappa.*

CHLOE, Cereris cognomen apud Pausan. *l.* 1. Item Familia Corinthiorum. 1. Corinth. *c.* 1. *v.* 11.

CHLOREUS, sacerdos Cybeles, divinandi peritus. Virg. *l.* 11. *Æn. v.* 767.

Fortè sacer Cybeles Chloreus, olimque sacerdos, &c.

Vide locum.

CHLORION, memoratus Aristoteli, apud Salmas. *ad Spartian. in Pescennio Nigro, c.* 6. Item avis, etiam χλωρὶς dicta, quòd luteì coloris; hoc enim Græcis τὸ χλωρὸν notat, qui proin & luteum in ovo χλωρὸν appellant. Aliàs tamen χλωρὸν & χλοερὸν etiam *viridans, virens, viride*, significat, qualis herbarum color est: à χλόη, *herba*; item *viriditas*. Unde χλωροὶ φοίνικες, *palmæ recentes*, oppositæ ταῖς θησαυριζομέναις καὶ ξηραῖς, *conditis & aridis.* Et Chrysoprasus χλωρότερος τοῦ χρυσοβηρύλλου, *viridior est Chrysoberyllo*, apud *Theophrastum*: utpote cùm ex aureo & porraceo (quod exactè ac meracè viret) mixtam lucem trahat. Idem tamen, cùm carbunculos χλωροειδεστέρους vocat, illos *pallidiores* intelligit. Quam proin duplicem notionem vocis Χλωρὸς non attendentes plerique, circa hæc non rarò impingunt. Salmas. *ad Solin. p.* 1106.

CHLORIS, florum Dea, eadem cum ea, quæ à Romanis *Flora* dicta est; quæ cùm Zephyro nupsisset, à marito muneris locô impetravit, ut florum omnium haberet potestatem. Ovid. *l.* 5. *Fast. v.* 195.

Chloris eram, quæ Flora vocor. Corrupta Latinò
Nominis est nostri littera Græca sonò.

Vide quæ sequuntur. Propert. *l.* 4. *El.* 7. *v.* 72.

Si te non totum Chloridis herba tenet.

Fuit etiam *Chloris* quædam Amphionis, & Niobes filia, quæ Neleo nupsit, eique Nestorem aliosque filios peperit. Hæc posteà, ob matris superbiam, quæ se Latonæ præferre non verebatur, unà cum fratribus & sororibus, Apollinis, & Dianæ telis fuit interfecta. Ovid. *Metam. l.* 6. *Nic. Lloydius.*

CHLORUS, fluv. Ciliciæ. Plin. *l.* 5. *c.* 27.

CHMIELECIUS Martinus, vide *Martinum*, & hîc infrà.

CHMIELNICUM, oppid. Poloniæ, in Podolia superiore in paludibus, ad Hypanim fluv. *Bog.* 9. leuc. à Baro in Boream & 24. à Barclavia etiam in Boream. Patria Martini Chmielecii, Med. Doctoris & in Academia Basil. Professoris primò Logicæ, pòst Physicæ clarissimi; demortui A. C. 1632. ætat. 74. Pater is fuit filii cognominis, qui apud Mulhusinos Consulari dignitate, summâ integritatis & prudentiæ laude, defunctus est: quò natus iisdem Martinus, in eadem Republ. Medicinam cum laude facit.

CHNA, Phœnicè dicebatur. Gentile *Chnæus. Steph.* Vide Bochartum, *Geogr. p.* 789. & 790.

CHNAVIS, Ægypti urbs. *Ptol.*

CHNUBUS Gneurus, dictus χρύσεος χρύσου υἱὸς, Auræ Aurei filius, Thebanorum in Ægypto Rex XII. post Sirium, præfuit ann. 22. Suphide 11. apud Memphitas regnante, circa initia Abrahami Patriarchæ. Eum excepit *Rauosis*, qui exponitur Ἀρχικράτωρ, *Princeps robustus*, qui præfuit ann. 13. successore *Biyre*, per annos 10. quem excepit *Saophis*, qui exponitur Κωμαστὴς, Comastes, vel Χρηματιστὴς, *Negotiator*, ac regnavit annos 29. Huic successit *Sen-saophis*, per annos 27. quô tempore Isaacus Rebeccam uxorem duxit. *Eratosthenes*, *Syncellus*, & ex iis Joh. Marshamus, *Canone Chron.* Vide & *Sen-saophis.*

CHOANA, Mediæ civitas, item Parthiæ, & Bactrianæ. *Ptol.*

CHOANI, Arabiæ gens. *Ptol.*

CHOAR, decimus sextus Sicyoniorum Rex. Regnavit ann. 30.

CHOARA, Χοάρα, Satrapiæ nomen, sub ditione Parthorum, Plin. *l.* 6. *c.* 15. *Mox ejusdem Parthiæ amœnissimus situs, qui vocatur* Choara. *Duæ urbes ibi Parthorum, oppositæ quondam Medis, Calliope & alia in rupe Issatis quondam.* Ubi *situs*, sicut & *locus* alibi, apud eundem, & Solinum, non significat oppidum, aut vicum, ut sæpe aliàs, sed regionem, quemadmodum Στρατεῖα & Στρατία, apud Græcos. Aliter Χωρηνὴ, apud Strabonem, *l.* 11. μέρη δ' ἐστὶ τῆς Παρθυηνῆς, ἥ τε Κωμισηνὴ καὶ ἡ Χωρηνὴ, *Partes autem Parthyenes sunt, Comisene & Choarene.* Est autem Parthyene apud illum latior, quàm apud *Isidorum* Characenum, qui utramque hanc Regionem a Parthyene separat & sub Parthia collocat, per *Parthiam* intelligens Parthorum regionem. Ultra Caspias Portas *Choarum* esse, & in illa Apameam urbem, idem *Isidorus* refert, vide de illa plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 982. & 1196. ut & in voce *Choarina.*

CHOARAXES, limes inter Colchidem, & Armeniam. *Strabo.*

CHOARINA, regio ex omnibus, quæ sub Parthis sunt, Indiæ proxima, quam Craterus omnem permeavit, subigens eos, qui parere recusabant, ut cum Alexandro jungerentur. Strabo, *l.* 15.

CHOASPA, Arachosiæ urbs. *Ptol.* Græcè ἡ Χόασπα, fortasse à fluv. *Choaspe*, ad quem sita fuit. Salmas. *ad Solin. p.* 700. & *seqq. ubi egregia multa de utroque Choaspe Persico & Indico:* quemadmodum de *Choaspite* gemma viridis coloris, fulgoris aurei, *p.* 767.

CHOASPES, Phasidis fluv. filius, venit quoque cum aliis Æetæ Colchorum Regi, contra Persen auxilio. Valer. Flac. *l.* 5. *Argonaut. v.* 584.

CHOASPES, Indiæ fluv. Curtius, *l.* 5. *c.* 2. 3. & *Strabo.*

CHOASPES, vel CHOASPIS, Medorum fluv. ad fines Persidis in Tigrim defluens: cujus aquæ tam sunt suaves, ut sìnummi Reges non aliâ aquâ ad potum utantur. Tibul. *l.* 4. *El.* 1. *v.* 141.

Nec quâ vel Nilus, vel regia lympha Choaspis
Profluit. ——

Item Ausonius, *in claris urbibus*, de Burdigala:

Hunc cuperes Rex Mede tuis conjungere castris,
Flumina consumptô cùm defecêre meatu,
Hujus fontis aquas, peregrinas ferre per urbes,
Unum per cunctas solitus portare Choaspem.

Herodotus, *l.* 1. Καὶ δὴ καὶ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ Χοάσπεω ποταμοῦ ἅμα ἄγεται τοῦ παρὰ Σοῦσα ῥέοντος, τοῦ μόνου πίνει βασιλεὺς, καὶ ἄλλου οὐδενὸς ποταμοῦ. Ideoque ea una ex omnibus aquis decocta, & in argenteos urceos, seu urnas condita, quacumque iter facerent, multis quadrigis vehebatur; quod ex Herodoto tradit Athenæus, *l.* 2. Solinus, *c.* 41. *Choaspes ita dulcis est, ut Persici Reges, quamdiu intra ripas Persidis fluit, solis sibi ex eo pocula vendicarint: & cum eundum foret peregrè, aquas ejus secum vectitarent.* Ælianus, *Var. Hist. l.* 12. *c.* 40. Τὰ τε ἄλλα ἐδέδια αὐτοῦ τῷ Ξέρξῃ πολυτελείας, καὶ ἀλαζονείας πεπληρωμένα, ἦν καὶ ὕδωρ ἐκομίζετο ἐκ τοῦ Χοάσπου. Max. Tyrius. *Serm.* 43. de Diogene loquens: Ἡδὺ δὲ ταῖς ἀρχαῖς πανταχῇ ὡς ὁ Καμβύσης Χοάσπης ποτῷ. Idem *Serm.* 44. Χορηγοῦσι δὲ αὐτοῖς Αἰολικοὶ τῶν Ἀσιατικῶν οἴνων, Πακτωλὸς χρυσὸν, Νεῖλος πυρὸν, Χοάσπης ὕδωρ. Aristides, *in Puteum Æsculapii*: Ἐγὼ δὲ φαίην Κυρίαν, ὅτι Εὐφραντῆρα, ὅτι Χοάσπην ὅθεν βασιλεὺς ἔπινεν, &c. Clem. Alex. *l.* 2. *Pædagog.* πίνουσιν ὕδωρ τὸ πόσιν τοῦ Χοάσπου ait. Eustath. *in Dionysium*, καὶ ἐν Ἀσιατικοῖς ὕδωρ ὁ Χοάσπης. Plut. *in l. de exilio*; Εἶτα τὸ μὲν Περσῶν βασιλέων καταγελῶμεν οἱ γὰρ δὴ ἀληθῶς τοῦ Χοάσπου μόνον ὕδωρ πίνοιτες, ἄνυδρον αὐτοῖς τὴν ἄλλην ποιοῦσιν οἰκουμένην. Plin. *l.* 31. *c.* 3. *Parthorum Reges ex Choaspe & Eulæo tantum bibunt, & ea* (aquæ scil.) *quamvis in longinqua, comitantur illos. Nic. Lloydius.* Baudrando fluv. Susianæ, qui & *Eulæus*, nunc *Tiritiri*, aliquando etiam Zeymare, Susam Urbem, Susianæ caput & Assueri regiam, rigat; deinde auctus aliis fluviis, post longum decursum, in Sinum Persicum se exonerat, 50. leuc. Hispan. à Balsera in Ortum.

CHOASTES, Dux Choatrarum, veneficii scientiâ celebris; Flacc. *l.* 6. *Argonaut. v.* 155.

CHOATRÆ, vide *Coatra.*

CHOATRAS, mons Asiæ. Plin. *l.* 5. *c.* 27. *Cabusca Castaldo.*

CHOBAR, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol.*

CHOBAR, vel CHEBAR, fluv. in terra Chaldæorum, ramus Euphratis, de quo *Ptol.* & *Strabo*, ubi Ezechiel visionem vidit. Ezech. *c.* 1. *v.* 3. E Mesopotamia scatere, & post longum tractum, prope locum, ubi Ezechiel sepultus creditur, in Euphratem se exonerare hodieque antiquam appellationem retinere, ex indigenis sese audivisse, refert Dominicus Macer in *Hierolex.*

CHOBARA, Albaniæ urbs. *Ptol.*

CHOBURGUM, oppid. Franconiæ, excelsâ arce munitum. Vide *Coburgum.*

CHOBUS, Colchidis regionis fluv. Arrian. *in Periplo*. Hic, teste Plinio, *l. 6. c. 4.* è Caucaso per Suanos fluit inter Characa, & Rhoam fluv. Vide Agathiam, *Hist. l. 5.*

CHOCHÆUS, Apollinis cognomen apud Jul. Capitolin. in *Vero, c. 8. Et nata fertur pestilentia in Babylonia, ubi de Templo Apollinis* (addit Ammian. *l. 23.* *Chomei*, lege *Chochei*) *ex arcula aurea, quam miles fortè inciderat, spiritus pestilens evasit, atque inde Parthos orbemque complêsse.* A Coche urbe, quam cum Seleucia idem Ammian. eandem facit, *l. 24.* Quidam verò diversam, inter quos *Stephanus* eam non longè à Seleucia ponit, & κώμην, *vicum*, esse dicit. Χώχη κώμη περὶ τῷ Τίγρει ποταμῷ; usus auctoritate *Arriani*. At Arrianô hôc recentiores omnes, & *Chochen* Seleuciam, confundunt, & pro una Urbe accipiunt nec *Chochen* vicum agnoscunt, sed urbem nobilissimam. Sext. Rufus, *Chochen & Ctesiphontem, urbes Persarum nobilissimas.* Φρούριον tamen vocat Nazianzenus, *Stelitent. 2.* Inde igitur Χωχαῖος Apollo, qui Seleuciæ magna in veneratione erat. Salmas. *ad Capitolin.* Vide quoque infrà in Coche.

CHOCHE, vicus juxta Tigridem fluv. *Steph.*

CHOCHOME, locus Ægypti, in quo Venephes, V. Thinitarum Rex pyramides primus struxisse dicitur, Herodot. *l. 2.* Græcè Κωχώμη, *Eusebio* Κωχώνη, nec apud alios reperitur vox, unde quisnam sit iste locus, non liquet. An desertum fuit illud, in quo XVIII. Pyramides hinc inde sparsas hodie conspiciendas se præbere, *in planitie* videl. *Libyca*, Joh. Gravius tradit. Cæterùm ad Memphitas Reges id pertinere videtur, in eorum enim territorio celeberrimæ constructæ sunt pyramides, in cæteris Ægypti partibus prorsus nulla eorum memoria. Primæ autem hæ in *Cochome*, ut famâ, sic mole dubio procul cæteris fuêre minores. Joh. Marshamus, *Can. Chronico Sec. II.*

CHODDA, Carmaniæ urbs. *Ptol.*

CHODORLAHOMOR, vel **CHEDORLAOMER**, Rex Ælamitarum, unde Persæ oriundi, victus ab Abrahamo A. M. 2118. Vide Gen. *c. 14. v. 4.*

CHOENIX, mensuræ genus apud Græcos, continens três cotylas, quantum dietim homini in cibum dabatur: unde *dimensum* Terentio. Vide Erasmum *in Adag. Chœnici ne insideto.* Eadem mensura apud Romanos legitima; unde admodum simile vero est, quod ponit vir maximus Guil. Budæus, tesseras frumentarias, quæ singulis dividerentur, *chœnicarias* fuisse. Quô positô facilè intelligitur singularis in Historia Romana locus Ælii Spartiani, *in Severo, c. 23. Moriens septem annorum Canonem, ita ut quotidiana septuagena quinq; millia modiorum expendi possent, reliquit*: è quo de multitudine turbæ frumentariæ conjectare possumus. Constat enim in modio Romano *chœnices* octo fuisse, quæ legitima est mensura homini in diem alendo necessaria. Qua ratione turbam frumentariam, quæ quotidianum demensum de publico accipiebat, ad sexies centena millia accessisse colligitur. Atqui frumentô publicô plebs solùm & milites alebantur; certè civium tenuissimi quique solùm. Quanta igitur universorum civium multitudo? Isaac. Casaubonus, *Not. ad Spartianum.*

CHOERADES, urbs Mosynœcorum. *Steph.*

CHOERADES, & Pharon insulas in Alexandria Ægypti appellatas, sciunt omnes, inquit Hermolaus, *in Plin.* Sunt etiam *Chœrades*, insulæ Italicæ: Thucydidi, *l. 7.* in mari Ionio, juxta Japygium promontorium. Item insulæ, sive petræ Ponti Euxini juxta Hellespontum, eædem cum Cyaneis, ut quidam volunt. Theocr. *Idyll. 13.*

Α'φ' ὧ τότε Χοιράδες ἵσαν.

Theognis, *v. 576.*

Ἐγγὺς ἀνεστρέψας Χοιράδας εἰναλίας.

Schol. Euripidis χοιράδα nominari dicit πέτραν ὑψηλὴν ἐξέχουσαν, ἢ περικλυζομένην θαλάσσῃ, ἀνάλογον ἔχουσαν.

CHOERADES, nominari ab Apollonio *Baleares*, annotavit *Gerbelius*. Sunt & *Chœrades* scopuli ante Eubœam, juxta Caphareium promontor. apud quos Cassandrâ virgine violatâ Ajacem naufragium fecisse narrant fabulæ. *Chœrades* etiam sunt scopuli ad fretum Gaditanum, teste *Strabone*, qui nomen etiamnum retinere videntur, ab accolis enim *los Puercos* hodiè vocantur. Gall. *la Roche de la Truye.*

CHOERILUS, Historicus, patriâ Samius, juxta *Hesychium Milesium*, Iasensis ex mente *Stephani*; Halicarnassensis secundùm *Suidam*, natus circa 75. Olymp. Samô profugisse ajunt, ac παιδικὰ, h. e. *in deliciis* Herodoto fuisse, quod paulo juniorem fuisse arguit. Carmine victoriam descripsit, quam Græci de Xerxe retulerunt, atque ab Archelao Macedoniæ Rege, pro quoque ejus poëmatis versu, aureum retulit staterem. Memoria autem fefellit Horatium, cùm scribit, *l. 2. Ep. 1. v. 232.*

Gratus Alexandro Regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui versibus & male natis
Rettulit acceptos regale numisma Philippos.

Nec enim, qui honos ab Archelao habitus bono Poëtæ, is & apud Alexandrum contigit *Chœrilo* Poëtæ malo. Nimirum duos *Chœrilos* confudit, quos rectè Gyraldus in Poëtarum historia distinguit. Posteriorem etiam signat Horat. *in Arte, v. 357.*

—— Sit Chœrilus ille,
Quem bis terque bonum cum risu miror, ——

Sunt, qui tradunt, Alexandrum hâc lege cum hoc *Chœrilo* pepigisse, ut pro singulis bonis versibus, singulos acciperet Philippeos: pro singulis autem malis singulos colaphos: opere verò perfectô vix septem fuisse inventos, qui probari possent. Is demum mediâ periit apud Alexandrum captivus. Ovid. *in Ibin, v. 519.*

Inclususque necem cavea patiaris, ut ille
Non profecturæ conditor historiæ.

At prioris *Chœrili* versus nobili Poëtâ dignos esse, non ex fragmentis modò liquet, quæ apud Aristotelem, *in Rhetoricis*, Strabonem, *l. 7.* Joseph. *l. 1. contra Appionem*, aliosque supersunt: sed etiam ex eo, quod Lysander illum in comitatu habere solitus fuerit, ut res à se gestas celebraret, quemadmodum *Plutarchus* scribit; & imprimis quòd antiquitas statuit, teste *Suidâ*, ut versus ejus cum Homericis recitarentur. Voss. *de Hist. Græc. l. 4. c. 7.* *Nic. Lloydius.*

CHOERILUS, Atheniensis Tragicus Poëta, floruit Olymp. 64. ac fabulas edidit 150. vicit 13. A quibusdam traditur *primus larvarum, ac vestitus scenici fuisse auctor*. Testis *Suidas*. Alius, Lysandro charus. Alias *Chœrillus*.

CHOEROBACCHI, locus Thraciæ, ad Melam fluv. *Chirobacchi, Curopalatæ.*

CHOEROBOSCUS Georgius, vide *Georgius*.

CHOEROGRYLLUS, vide *Saphan*.

CHOES, festum Athenis, in honorem Lenæi Dionysii, i. e. Bacchi, Anthesterione mense, celebrari solitum; dictum à χοῦς, i. e. congius vini hanc ob causam: Orestes ob matris cædem contulit se Athenas, ad Pandionem cognatum, tunc rerum potitum: & hunc deprehendit publicum convivium celebrantem. Pandion dimittere Orestem verens, convivio verò nondum à cæde expiatum adhibere religioni ducens, ne ex cratere biberet, unicuique vocatorum χοῦν, i. e. congium apponi jussit. Vide Cœl. Rhodig. *l. 14. c. 1. l. 18. c. 31. l. 29. c. 1.* *Nic. Lloydius.* De *Choïs* inferorum, vide infrà in voce *Melicratum*, ubi ad hæc sacerrima sacra *Vinum & Mel cum lacte* adhibitum docebimus. Sed & oleum additum, discimus ex Virgilio, *l. 6. Æn. v. 252.* ubi tamen infusum illud dicit extis jam ardentibus:

Tum Stygio Regi nocturnas inchoat aras,
Et solida imponit taurorum viscera flammis,
Pingue superque oleum fundens ardentibus extis.

Adhibebant autem ista Veteres, cùm Animas mortuorum elicere vellent, ex illis responsa de rebus dubiis accepturi. Qua de re vide hic passim, ut & plura apud Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium Part. 2. p. 1050. & seqq.*

CHOI, Asiæ populi juxta Bechiros. *Steph.*

CHOLÆBUS, Mapharitarum Tyrannus, memoratur Arriano, *in Periplo*: Erant autem Mapharitæ siti ad Mare Azanium seu Euphratem, quod inter Arabicum Sinum & Indicum Mare medium. Idem de Dioscoridis insula, Ὑπόκειται μὲν ὥσπερ ἡ Ἀζανία Χαριβαὴλ, καὶ τῷ Μαφαρίτῃ τυράννῳ, καὶ ἡ νῆσος αὐτῷ τῷ βασιλεῖ τῆς λιβανωτοφόρου, *Subdita est igitur, uti Azania, Charibaëli, & Mapharitæ Tyranno, & Insula ipsi Regi Thuriferæ regionis*. Nempe Arriani tempore Charibaël Sabæis præfuit sive Homeritis; Thurifera Eleazo & Mapharitæ *Cholæbo* paruêre. Salmas. *ad Solin. p. 499.*

CHOLARGOS, vel **CHOLARGI**, vicus in Acamantide tribu, tribulis *Cholargeus*. *Steph. Suid.* Plut. *in Nicia*, & Schol. *in Aristoph.*

CHOLBESINA, Sogdianæ oppid. *Ptol.*

CHOL-HOZA, pater Sellum. Nehem. *c. 3. v. 15.* Latinè *omnis propheta*, vel *videns*, aut *omne pectus*.

CHOLETUS Johannes, vide *Johannes*.

CHOLIDÆ, vicus in Leontide tribu; tribulis *Cholides*, apud *Laertium Cholaus*. *Steph.*

CHOLIMMA, Armeniæ majoris urbs, *Ptol.*

CHOLINUS Petrus, πολύγλωττος, Patritius Tugiensis, & bonarum literarum, in Eccles. Tigurina, Professor, libros Apocryphos, ex Græco Latinè, summâ fide, transtulit. Obiit Tiguri A. C. 1542. Vide & *Petrus*.

CHOLLE, Palmyrenæ oppid. *Ptol.*

CHOLLIDES, vicus gentis Ægeidos, Athenis. Vide Schol. *Acharn. 391. D.*

CHOLMADARA, ad Euphratem urbs. *Ptol.*

CHOLOBETENE, pars Armeniæ, cui præfectus Tigranes. *Steph.*

CHOLOE, Ponti Galatici oppid. in Cappadocia. *Ptol.*

CHOLONTICHOS, urbs Græciæ. *Steph.* incola *Colotichites*.

CHOLUA, Armeniæ majoris urbes duæ. *Ptol.* Idem *Choluata* habet in eadem regione.

CHOMA, Lyciæ urbs. *Ptol. Com* recentioribus tabulis.

CHOMAEPHTHA, exponitur Κόσμος φιλήφαιστος, Thebanorum in Ægypto Rex XXIX. post Meuron, præfuit ann. II. Apachnâ apud Tanitas res gerente. Illum excepit Auchunius Ochy, quem vide.

CHOMARI, populi circa Margianam, vel Bactrianam. Plin. *l. 6. c. 16.* *Ptol.*

CHOMATUM, Nili Logographi, *in l. ult. Cod. Theodos. de Patroc. vicor.* dicti sunt, qui muniendæ Nili ripæ aggeribusque ejus præerant. *Chomata* enim (Græcè Χώματα, quæ vox aliàs in genere quemvis *aggerem*, terræque molem aquas cohibentem notat, *Hesych.*) per excellentiam dictos esse Nili aggeres, docet Ulpianus, *in l. 10. D. de Extraordin. Crimin.* Vide Car. du Fresne, *Notis ad Alexiadem Comnenæ, p. 273.* ex Salmasio, *ad Solin. p. 431.* ut & suprà in voce *Aggestum*.

CHOMPSO, insul. Nili inter Æthiopiam & Ægyptum. *Herod.* Gentile *Chompsites*. *Steph.*

CHON, Hercules Ægyptiorum linguâ vocatus, qui cum Osiride Italiam liberavit à tyrannide, & ab hoc Chone Hercule Ægyptio Italiam antiquitus vocatam prodidit Antiochus. *Steph.*

CHONÆ, *Straboni Colossæ*, vulgò *Cona*, urbs Phrygiæ magnæ, olim terræ motibus concussa. Vide *Colossæ*.

CHONE, Autolyci filia, à qua *Chonica* regio nomen habuit. Solin. *c.* 2. ubi de Italia, *Regionem Chonicam, à Chone Autolyci filia, quam procaciter insidentem vias Hercules, ut ferunt, interemit, conditam*, refert. Ita is suos Auctores sequutus. *Chone* certè urbs Italiæ fuit, quam à Philoctete conditam, ex sententia quorundam refert *Strabo*, à qua populi Χῶνες, quos *Aristoteles* tenuisse, ait, ἐν ταῖς τὴν Ἰαπυγίαν κ̀ τ̃ Ἰόνιον. Χωνίαν eorum regionem vocat *Lycophron*,

Ἄγδην βαβῶσι Χωνίαν παλιλλαγεῖς:

quæ *Chonica Regio Solino*. Vide Salmas. *ad loc.* nec non in voce *Chone*.

CHONE, urbs Oenotrorum. Strabo, *l.* 7. regionem appellat *Chonen*: incolæ *Chones*, & *Chonii*, ita dicti ab Hercule in Italiam adventante, quem Ægyptii *Chonem*, vocant. Sanè *Chonen* Italiam olim dictam fuisse innuit *Hesychius*, Χώνην τὴν Ἰταλίαν, ἐστὶ πάλαι ἔλεγον. *Chonas* verò ab Oenotris alienos facit Geographus, *l.* 6. Χῶνες, inquit, κ̀ Οἰνωτροὶ τοὺς τόπους ἐπέμοντο. Aristot. verò *Polit. l.* 7. *c.* 10. eosdem facit, Ὤκουν δὲ οἱ Χῶνες Οἰνωτροὶ ὄντες τὸ γένος. Quin & Strabo ipse paulò pòst *Chonas* Οἰνωτρικὸν ἔθνος vocat.

CHONENIA, frater Semei 2. Paral. *c.* 31. *v.* 13. Ebraicè *Coroniah*, i. e. *præparatio*, aut *firmitas*, aut *rectitudo Domini*.

CHONIA, *Lycophroni*, *Chones Straboni* civitas est Calabriæ, ut vult *Gabr. Barrius*, quam hodie *Belcastro* nominant. Aliis Bellicastrum est Potelia antiquorum in Bruttiis, aut ex ejus ruinis crevit. 12. milliar. à Taberna in Ortum, totidem ab Umbriatico, & 20. à Scyllacio.

CHONIATES Michaël, vide *Michaël*.

CHONNABARA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

CHONODOMARIUS, Alemanorum Rex, unius ex septem illis Regibus, qui sub Imperatore Constantio Gallias invaserunt, à Juliano captus, & ad Imperatorem missus, in captivitate obiit. Eutrop. *l.* 10. Zosimus, *l.* 3. Ammian. Marcellin. *l.* 16. cujus de hoc Rege locum emendat B. Rhenanus, *Rer. Germ. l.* 3. ad quem *Notas* adde Cl. Ottonis.

CHOPES, oppid. Arachosiæ, ad fluv. cognomine Semir. Vide *Copbe*.

CHOPINUS Renatus, vide *Renatus*.

CHORA, fluv. Galliæ, *la Cure*, qui ortus in pago Nivernensi, Choram *Cure*, Petram pertusam *Pierrepertuis*, Viceliacum & Arciacum, Luciacumque alluit, ac 12. ferè leucas emensus, ad Crabennum in Icaunam labitur. Item nomen vici, qui appellatione cum suo fluvio communi & monasterió veterrimô hodieque insignis est, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CHORÆ, in *Regula* S. Donati Episcopi Bisuntini ad Virgines *c.* 75. videntur esse distinctiones Psalmorum, quarum singulæ certum Psalmorum numerum continent, ut sunt Nocturni in *Officio* Roman. *Ab Octavo Kal. Octob. crescit cursus usque ad summum ejus* 25. *choris* - 12. *verò choræ in hyeme omni nocte cantandæ sunt*, apud Car. du Fresne *Glossar*.

CHORAGUS, Græcè Χορηγός. Quod honestissimum nomen habebatur apud Græcos, iisque tribuebatur, qui sumptus de suo ad ludos sacros præbere solebant. Latinis *Choragus* dicitur, qui scenicis histrionibus ornamenta agendæ fabulæ necessaria, vel accepta ab Ædilibus, vel de sua copia conductus præbet. Plautus *in Persa, Act.* 1. *Sc.* 3. *v.* 78.

> TO. *Ornatam adduce lepidè in peregrinum modum.*
> SA. *Unde ornamenta?* TO. *abs Chorago sumito.*
> *Dare debet: præbenda Ædiles locaverant.*

Idem *Trinummo*, *Act.* 4. *Sc.* 2. *v.* 16.

> *Ipse ornamenta à Chorago hæc sumpsit suô periculô.*

Vetus Poëta apud Sueton. *in Augusto c.* 70. de cœna δωδεκαθέῳ,

> *Cùm primum istorum conduxit mensa Choragum.*

Inde *Choragium*: ipse apparatus, seu instrumentum scenicum. Plin. *l.* 36. *c.* 15. de Scauri Theatro loquens: *Sed & reliquus apparatus tantus Attalicâ veste cæteroque Choragio fuit, &c.* Apul. *in Apol. Quid enim si Choragium Thymelicum possiderem, num ex eo argumentarêre, etiam uti me consuevisse Tragœdi syrmate histrionis, crocotâve ad trieterica orgia, aut Mimi centunculô?* Elegantissimè autor Rhetor. *ad Herennium*, *l.* 4. *c.* 50. in Charactere ostentatoris: *Et dicit in aurem, aut ut domi lectuli sternantur, aut ab avunculo rogetur Æthiops, qui ad balneas veniat, Asturconi locus ante ostium suum detur, aut aliquod fragile falsæ Choragium gloriæ comparetur.* Item *Choragium* dicebatur locus, in theatro ex ipsâ re, quod ibi Choragium scenicum, i. e. vestes, &c. quæ instruendæ scenæ inserviebant, custodiebantur. Vitruvius, *l.* 5. *c.* 9. *Choragiaque laxamentum habeant ad chorum parandum, &c. Nic. Lloydius.* Vide & *Chorea*.

CHORAMNÆI, Persidis populi sylvestres, tantâ velocitate, ut cervos comprehendant. *Steph.*

CHORASANUM, regio Persiæ perampla, versùs Tartariam extensa, respondet veterum Ariæ: Et extenditur usque ad Oxum fluv. & habet urbes præcipuas Mexatum & Heratum, in regionis meditullio, ubi aliàs Aria & Paropamisus regiones. Vide & *Chorasanum*.

CHORASMI, populi Asiæ ad utramque Oxi fluv. ripam incolentes, in Sogdianæ & Bactrianæ confinio, quorum regio hodiè *Corassan in tabul. recent.* nominatur: *Chorasmii* Plinio, *l.* 6. *c.* 16. *Chorasmudini* Straboni, *l.* 11. Dionys. *v.* 746.

> *Τοῖς δ' ἐπὶ* (Massagetis scil.) *ναίουσι Χοράσμιοι οἷς ἔπι γαῖα Σογδιὰς, ἧς διὰ μέσσον ἑλίσσεται ἱερὸς Ὦξος.*

CHORAULES, Græcè Χοραύλης, propriè qui cum choro tibiâ concinebat: cùm in conviviis tum in scena. Quo sensu Petronius,

> *Manu puer loquaci*
> *Ægyptius Choraules.*

Vide Salmas. *ad Vopisc. in Carino*, *c.* 19. Martial. *l.* 9. *Epigr.* 79. *v. ult.*

> *Quod optimum est, quæritis, convivium?*
> *In quod Choraules non venit.*

Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 76.

> *Accipis uxorem, de qua Citharœdus Echion,*
> *Aut Glaphyrus fiet pater Ambrosiusque Choraules.*

A' *Chorea*, vel *Choro* dictus, quam vocem non invenustè Varro ad stellas transtulit, quæ certâ lege, atque ad numerum veluti decurrunt:

> *Repentè noctis circiter meridiem,*
> *Cùm picta aër fervidis latè ignibus*
> *Cœli Choreas astricas ostenderet, &c.*

Itemque Manilius, *l.* 1.

> *Et quinque adversò luctantia sidera mundô*
> *Exercent varias, naturæ lege, Choreas.*

Similiter & *Chorus* de iis dictus. Tibull. *l.* 2. *El.* 1. *v.* 87.

> *Ludite, nam nox jungit equos, currumque sequuntur*
> *Matris lascivô sidera fulva chorô.*

Stat. *l.* 1. *Achill.* *v.* 643.

> —— ----- *Risit Chorus omnis ab alto*
> *Astrorum.*

Nic. Lloydius. Addo, quòd & tibicines, qui saltantibus Pantomimis in scena operam dabant, ut saltantium excitarent vigorem, quia & choro canenti responsabant, sic appellati sunt. In Comœdiis quoque olim, quando chorus canebat, choricis tibiis artifex concinebat, atque is *Choraules* dicebatur, uti refert Diomedes Gramm. *l.* 3. Posteà *Choraulæ* à comœdiis sese segregârunt & res suas partesque seorsim in scena agere cœperunt; ut & Pythaulæ & Pantomimi, qui omnes primis temporibus in Comœdia canebant. A' quo tempore chorum etiam suum habuerunt, qui ubique eos comitabatur & ex 7. Cantoribus constabat. Meminit eorum Lucilius in *Epigramm.* adhuc inedito, apud Salmas. *ad Vopisc. in Carino*, *c.* 19.

> Οὐκ ᾔδειν σε τραγῳδὸν, Ἐπίκρατες, οὐδὲ Χοραύλην,
> Οὐδ' ἄλλ' οὐδὲν ὅλως ὧν χορὸν ἐστὶν ἔχειν.
> Ἀλλ' ἐκάλουν σε μόνον, σὺ δ' ἔχων χορὸν οἴκοθεν ἥκεις
> Ὀρχηστῶν, αὐτοῖς πάντα δίδους ὀπίσω.
> Εἰ δ' οὕτω τοῦτ' ἐστὶ, σὺ τοὺς δούλους κατάκλινον,
> Ἡμεῖς δ' αὐτοὶ σοι πρὸς πόδας ἐρχόμεθα.
> *Non sciveram te Tragœdum, ô Epicrates, neque Choraulam,*
> *Neque quid omnino esset chorum habere.*
> *Sed invitavi te solum, tu verò cum choro domo venis*
> *Saltatorum, ipsis omnia porrigens retrò.*
> *Quòd si ita est, tu servos junge discumbere,*
> *Nos ipsi verò tibi ad pedes erimus.*

Nempe Epicrates hic invitatus à Lucillio, adduxerat secum in convivium chorum Symphoniacorum puerorum aut gregem Tragœdorum, servorum scil. suorum, quibus ponè triclinium ad pedes stantibus omnia, quæ in mensa erant adposita, tradebat domum perferenda & sibi servanda in crastinum, ut de his domi iterum cœnare posset. Quem morem plerique olim habebant, qui ad convivia invitabantur: uti passim conqueritur simul ac jocatur Martialis, *l.* 3. inprimis *Epigr.* 23. ubi ultimorum Lucillii versuum sensum planè expressit ac reddidit,

> *Omnia cùm retro pueris obsonia tradas,*
> *Cur non mensa tibi ponitur à pedibus?*

E' quibus patet *Choraulas* & Symphoniacos divitum conviviis adhiberi olim consuevisse. Unde idem Poëta, *l.* 9. *Epigr.* 79. *v. ult.* optimum convivium esse dicit, *in quod Choraules non venit*, &c. Sed & *Choraulem* eum appellabant, qui ad tibias saltabat, apud *Petron.*

> *Manu puer loquaci*
> *Ægyptius Choraules.*

Sic Nanum *Choraulem* describit Propertius, *l.* 4. El. 9. *v.* 15.

> *Nanus & ipse suos breviter contractus in artus*
> *Jactabat truncas ad cava buxa manus.*

Ubi *jactare manus ad cava buxa*, nihil aliud est, quàm saltare & χειρονομεῖν ad tibiam. Nec aliter vox accipitur, apud Sidonium Apollinarem, ut doctis Viris observatum: & Isidorum fortè in *Glossis*, ubi habet, *Choraula*, *Jocularius*. Namque etiamnum Galli *Jongleur* vocant gesticulatorem præstigiatoremque quemlibet. Aliàs tamen *jocularius* seu *joculator*, Græcis παιδικτάκτης, tubicinem, tibicinem, omneque id Artificum genus, quos etiam hodieque *jocatores* Galli vocant, significat; quâ ratione Isidoro *Choraules* fuerit, qui ad chorum canit, &c. Vide Salmas. ubi suprà, ut & *ad Solin.* p. 123.

CHORAX, decimus quintus Sicyoniorum Rex, regnavit ann. 30.

CHORAZANA, Regnum olim peculiare, nunc provinc. Persiæ, ubi olim Bactra, Parthi, Sogdiani. Postquam enim Imperium

rium Tartaricum instauravit *Timur-leuk*, vulgò *Tamerlanes*, post obitum ejus, intestinis filiorum dissidiis id multum diminutum est: quorum tamen natu maximus *Scha-Rogu*: in Turkestana, Schagadaja, Mauaranahara, Persia, Galia & Indostana, latè regnavit. Inter hujus successores variis rerum vicibus obortis, Regnum ejus in duo Regna, *Chorazan* & *Mawaranachar*, divisum est A. C. 1451. quæ iterum conjuncta A. C. 1452. post obitum Regis *Abunaid*, denuo dissiliêrunt, A. C. 1470. Sequenti tempore, Rex *Chorazana* Schabekus seu Subakanus, Usbekanum Imperium condidit an instauravit: quod hodie complectitur, quidquid inter Persiam, Indiam, Chinam & Cathajam terrarum jacet. Sed Ismaël Sophi Persarum Rex, gravissimô contra eum susceptô bellô, eum totâ *Chorazana* pepulit: à quo tempore, inter Usbecanos & Persas, odium internecinum & hinc perpetua discordiarum seges est. Vide Georg. Hornium *Orb. Imper.*

CHORAZIN, Galilææ oppid. nunc desertum in secundo lapide à *Capharnao* Matth. *c.* 11. *v.* 21. & Luc. *c.* 10. *v.* 13. *Hieronym.*

CHORDA, vide *Fides.*

CHORDIRAXA, Mesopotamiæ urbs. *Strab.*

CHOREA, nomen saltationem denotans, unde ortum, docet Mercurialis: *Loca*, inquiens, *ubi saltationes peragerentur, primò, cùm nondum exculta essent, fuêre vici, & plateæ publicæ; deinde, cùm majorem dignitatem atque ornamentum recepissent, ad Theatrorum partes quasdam translata fuerunt, quæ & ab Aristotele & Polluce, ob id, Orchestra vocata fuerunt, unde etiam* Chorea, *nomen saltationis percelegans, manavit. A Theatris ad palæstras posteà transiêre, inde in Convivia*, &c. Vide eum de *Arte Gymnast. l.* 2. *c.* 7. *sub fin.* Affinis vox *Chorus* est, quô collegium Musicorum dicitur Servio, *ad Georgic. l.* 1. & Jurecons. *l.* 79. *de Legat.* 3. *l.* 34. *de Ædilitio edicto.* Seneca eleganter, *Ep.* 84. *Non vides, quam multorum vocibus* Chorus *constet?* Unde *Choraules* servus, apud Romanos. Vide Pignorium *Comm. de Servis* & suprà. At *Choragus* dicebatur Atheniensibus, qui sumtus præbebat ad Ludos, καὶ ὅθεν, i. e. *choragium*, *quò instruebatur Theatrum & chorus*: à quo χορηγία, unum ex muneribus pacis publicis, quæ alterô quòque annô cives ex Lege obibant. Designabant autem *Choragos* unaquæque Tribus suos, qui sic constituti sortiebantur pro concione tibicines, præsidente Archonte, ex hac Lege: Ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀρχόντων ἐπικληροῦν τοῖς Χορηγοῖς τοὺς Αὐλητάς, *Archontes pro concione Tibicines Choris sortitò danto.* Nempe sortiebantur primo se *Choragi*, dein is, cui sors prima obtigerat, primus eligebat Tibicinem, quem vellet; cui secunda sors, secundum &c. quæ sortitio fiebat mense integrô, antequam darentur ludi, in quos chori instruebantur; idque, ut omnia ritè fierent & ad celebrandos majori cum voluptate ac dignitate Ludos. Erat verò Lege cautum, ne quis peregrinus in Choro saltaret; in quam si commisisset *Choragus*, drachmis 1000. multabatur: ita enim illa habet, Μὴ χορευέτω ξένος, ἢ χιλίας ἀποτινέτω ὁ Χορηγός, apud Plut. *Phocion.* Atque id religiosè observatum est in Dionysiis τοῖς κατ' ἄστυ; at non item in Lenæis, τοῖς κατ' ἀγρούς, quibus non tantùm peregrini saltare in choro poterant, sed etiam inquilini ipsi erant *Choragi* ac præbitores, uti discimus ex Interprete Comici *ad Plutum.* Ipsis verò ludis *Choragus*, si peregrinum in Choro saltantem in jus raperet, ad Archontem, 50. drachmis; si è scena exturbâsset ac suô movisset locô, 1000. multabatur, ex Lege Demostheni memoratâ *in Midian.* Nolebant enim quidpiam inauspicati fieri in diebus illis festis: Ludis verò peractis judicia reddebantur. Sed nec ignominiâ notatis in Choro saltare licebat; quod si facerent, poterant de scena deturbari & locô moveri, ex Lege: Ἐξεῖναι τοῖς ἄρχουσιν ἀγωνιζομένους ἐπιλαμβάνεσθαι τοῦ χορευτοῦ καὶ ἐξάγειν ἐκ τῆς θυμέλης. Vide Demosthenem *Midian.* E quibus patet, quantum abfuerint à Romanis hac in parte Athenienses, qui non nisi è civibus Chorum constare volebant: cùm Romani sibi privatim Choros habuerint è servis coævis, qui cantare noverant ac saltare: unde apud Celsum, *l.* 9. *Digestorum*, *si Chorus aut familia legetur, perinde est, quasi singuli homines legati sint*, &c. Vide Sam. Petitum, *Comm. in LL. Atticas*, *l.* 3. *tit.* 4. & infrà in voce *Saltatio*, uti de epulo, quô tribum suam excipiebant *Choragi*, aliquid infrà, voce *Epulones.* Addam hîc saltem, de *Choreis* Gentilium, quibus in Sacris suis utebantur, etiam Apostolo indigitatis 1. Corinth. *c.* 10. *v.* 7. Certè nulla Sacra in Delo peracta, quibus saltatio non fuerit adhibita, refertque Plato *de LL. l.* 2. singulis Diis singularia sacrificia atque *choreas* fuisse solitas accommodari. Inprimis verò celebres *Choreæ* Caryatidum fuêre, de quibus suprà; item Corybantum seu Curetum. Sic memorat solennes Choreas & lusus, ad Sacra Bacchi & Palladis, Papinius Statius, *Achilleid. l.* 1. *v.* 208.

----- imbelli nuper Lycomedis in aula
Virgineos coetus & litora persona ludo
Audierat -----

Ad sacra Dianæ, Virg. *l.* 1. *Æn. v.* 502.

Qualis in Eurotæ ripis, aut per juga Cynthi
Exercet Diana choros, quam mille secutæ
Hinc atque hinc glomerantur Oreades -----

Saltantes enim & tripudiantes de montibus & campis in urbem Spartam, de qua hic, unde ad sacra Dianæ prodierant, redibant Virgines, vetus Scholiastes Statii *ad l. Mox laudandum*, &c. Alia *Chorearum* genera conglomerat Statius, *Achilleid. l.* 2. *v.* 152.

Jamque movent gressus: thyrsisque Ismenia buxus
Signa dedit, quater æra Rheæ, quater Evia pulsant
Terga manu, variosque quater legêre recursus.
Tunc thyrsos pariterque levant, pariterque reponunt;
Multiplicantque gradum, modò quo Curetes in actu,
Quoque pii Samothraces eunt: nunc obvia versæ
Pectine Amazonio, modò qui citat orbe Lacænas
Delia, plaudentesque suis intorquet Amyclis.

Vovebantur autem & solvebantur quoque Diis choreæ, rebus bene gestis; quô nomine non semel puellas adhortatur Horatius, & plenæ Tragœdiæ. Virg. *l.* 11. *Æn. v.* 2.

Æneas, quanquam & sociis dare tempus humandis
Præcipitant curæ, turbataque funere mens est,
Vota Deûm primo Victor solvebat Eoo.

Et Statius iterum, *Thebaid. l.* 4. *v.* 209.

----- ----- ----- Dabit aptior ista
Fors Deus, Argolicasque habeas præstabo maritas,
Cùm Regis conjux, cùm te mihi sospite, templa
Votivis implenda choris; nunc induat illa.

Circumibant verò Aras saltantes, dextrô interiore gyrô, uti Aristophanes tradit in *Pace*: quemadmodum contrario gyrô lustrabant rogos in Decursionibus funebribus, apud eundem Statium, &c. Plura de priscæ hoc superstitionis more, quem Dæmonum infandos cultores etiamnum servare, discas ex Petro de Valle *Part.* 4. *Itiner.* Vide apud Petrum Lancreum Senatorem Burdigal. in *Commentario* erudito Gallicè scripto, præcipuè, *l.* 2. *c.* 4. ubi typus æneus spectandas istas choreas proponit. Illum verò idololatricas gentes, velut simias, κακοζηλίᾳ quâdam traxisse, à sacris illis choreis, quarum in Scriptura mentio, verisimile fit. Quod tamen Sancti non fecerunt, in omnibus Sacris, sed tantùm in celebratione alicujus recentis beneficii, ad animi sui lætitiam & εὐχαριστίαν erga Deum testificandam. Adde, quod Gentilium choreæ, præter impium finem, thymelicis gestibus lascivis & planè indecentibus exercebantur: qui à modestia & gravitate Sanctorum, in cultu divino, procul aberant. Sed nec *Choreas* & saltationes unquam vel instituit vel requisivit Deus in Populo suo sacris operante, quem tamen variis ceremoniis oneravit: suâ id sponte Sancti illi fecêre. Posteà verò apud ipsos Israëlitas Idololatræ ad profana sua sacra hunc ritum traxêre, Exodi, *c.* 32. *v.* 6. *Surgentesque manè, obtulerunt holocausta, & hostias pacificas & sedit populus manducare & bibere & surrexerunt ludere*; ad quem locum Paulus respicit *d. l.* Nempe vituli cultores post epulas surrexêre ad *ludendum*, h. e. saltandum coram vitulo. Eodem referendum, quod in solenni festo puellæ choreis indulsisse leguntur, Judicum *c.* 21. *v.* 21. id enim ex Idololatrarum itidem more factum videtur. Ita ergo festivitates Gentilium cum cantu, *choreis* & comessationibus peragebantur. Propriè enim Χορεία ἡ μετ' ᾠδῆς ὄρχησις, *Chorea cum cantu saltatio est.* Scaliger, *Poëtices l.* 1. *c.* 18. *Saltatio quædam sine cantu fuit, eaque vetustissima. Deinde cantus additus, quem posteà Χορείαν appellarunt.* Quod prohibet Paulus Roman. *c.* 13. *v.* 13. εὐσχημόνως περιπατήσωμεν μὴ κώμοις καὶ μέθαις, *compositè ambulemus, non in commessationibus & ebrietatibus.* Ubi κῶμος, juxta *Suidam*, idem quod μέθη καὶ ὄρχησις, *Temulentia & saltatio.* Sed & Canon 53. Concilii Laodiceni, Christianos jubens σεμνῶς δειπνεῖν, *venerabiliter cœnare*, vetat illos βαλλίζειν ἢ ὀρχεῖσθαι, *plaudere vel saltare*, &c. Vide Ger. Elmenhorst, *Observationibus ad Arnob. adv. Gent. l.* 2. A. Rivetum, *Commentar. in Exod. c.* 15. *v.* 21. *c.* 32. *loc. cit.* & plura hanc in rem apud Car. Paschalium, *Coronar. l.* 2. *c.* 15. ubi Virgines, imò omnes alios coronatos *Choreas* duxisse, pluribus docet.

CHOREA Gigantum, monumentum lapideum omnium hujus generis nobilissimum, in Anglia, prope Salisburiam, vulgò *The Stonehengs* dictum, & à Camdeno, ob vastissimam amplitudinem, *insanæ substructionis* nomen meritum: Quod non unum è Scriptoribus Anglicanis in admirationem rapuit, hæsitantem, qui tantæ molis lapides in loco aliàs minùs petroso ibi congesti vel in altum elevati fuerint; aliis insuper adjicientibus, certum horum lapidum numerum iniri à nemine posse. Vide Sidneium *in Mirac. Angliæ*, Inicum Iones *of the Stonehengs on Salisbury plain*, Joh. Webb *a vindication of Stonehengs*, Auctorem Anonymum, *Hist. Orbis Terr. Geogr. ac Civ. sect.* 1. *c.* 8. *Histor. Antiquit.* &c.

CHOREPISCOPUS, quasi τῆς χώρας, i. e. ruris Episcopus. Reperitur sub nascenti Ecclesia, sed incertâ origine, licèt ab exemplo 70. Diaconorum, secundùm Damasum, deductâ. Ideo institutus, vel potius substitutus, ut dum Episcopus civitatem, hic rus & villas, ut vicarius ejus, curaret. Hincmarus apud Flodoardum, *l.* 3. *c.* 21. Torpescentibus verò per civitates Episcopis, (dum rus olim haberent minus quæstuosum) res ad *Chorepiscopos* sic delata est, ut non solùm ritus Episcopales, sed honorem etiam ad se pertraherent. Pertinaciam hanc cancellis circumscripsit Ancyranum Concilium, A. C. 314. sub Constantino Imperatore, *c.* 13. arctiùs verò & potentiùs Concilium sub eodem Nicænum, *l.* 3. *c.* 54. & 55. *edit. Pisanæ*, ubi fusè, de ipsorum electione, munere & jurisdictione, de quibus vide quoque Damasi *Ep.* 6. Item Concil. Antioch. *can.* 10. & Capitular. Caroli & Ludov. locis pluribus, præsertim, *l.* 7. *Can.* 328. Munus *Chorepiscoporum* cum nomine sensim antiquatum, abolevit (nec pridem) Ecclesia: subinductis verò in eorem vicem, qui Episcopo libentiùs cedant & humiliori jure contenti sunt, Archipresbyteris, aliàs Decanis ruralibus & Plebanis. Vide Henr. Spelmann. *Gloss. Archæol.* & in voce *Corbanus.* Neque tamen *Chorepiscoporum* dignitas, vel certè appellatio, alicubi hodieque non viget. Quippe, ut observat Molanus, *l.* 2. *de Canon. c.* 32. in Ecclesia Ultrajectensi S. Martini, *Chorepiscopi* nomen & titulum primus Subdiaconorum habet, cui Archipresbyterii seu Decanatus ruralis officium incumbit. Præterea Coloniæ, in omnibus Collegiatis Ecclesiis *Chorepiscopus* est primus Cantorum, qui etiam in Cathedrali Ecclesia officium faciens, in solennitatibus, Episcopali baculô utitur. Etiam Trevirensem Ecclesiam *Chorepiscopos* habuisse suos, Theganus innuit auctor *Gestorum Ludovici Pii*, ipse hôc titulo insignis. Hodieque in eadem Ecclesia quatuor sunt dignitates eâdem nomenclaturâ, scil. supremus *Chorepiscopus S. Petri*, *Chore-*

piscopus S. Lubentii in Dietkirken, *Chorepiscopus S. Castoris in Cardona* & *Chorepiscopus S. Agathae in Longuiono*. Sic mentio fit *Chorepiscopi* Ecclesiae Lugdunensis, apud Adonem in *Chronicis A. C.* 810. Ecclesiae Frisingensis, in *Charta* Arnolphi Ducis Bajoariorum A. C. 808. *Chorepiscopi* Ratisbonensis, in *Metrop. Salisburg. Tom. III.* *Chorepiscoporum* Ecclesiae S. Stephani Metensis, in *Charta* Leonis IX. apud Meurissium in *Episcopis Metens.* &c. Qui quidem *Chorepiscopi* non alii erant ab Archidiaconis, qui vices Episcoporum agebant in ruralibus Ecclesiis. Scribit porrò Browerus, *Antiqq. Fuldens. l. 1. c. 3. & in Notis ad 12. Poema Rabani Mauri.* Abbates eô tempore *Chorepiscopi* munus obiisse, exemplô S. Wigberti & Albini Friteslaviensium Abbatum, quod Car. du Fresne firmat exemplô Bertilonis, qui *Chorepiscopus Abba* Monasterii S. Benigni Divionensis appellatur non semel, in *Tabulario* hujus Monasterii, &c. Vide eum in *Glossar.* Corruptè ex *Chorepiscopi* voce, Maronitae in Oriente *Chori* appellant Archipresbyterum seu Parochum loci, cui in traditione curae baculum Pastoralem Episcopus in manus tradit, uti legas apud Macros Fratres, qui de dignitate hac Ecclesiastica multa congesserunt. Vide quoque infrà *Periodeuta*.

CHORIENSIS Petra, Indiae, in Parataccarum regione, *Arriano*. Hanc Curtius *Dotinum* vocat.

CHORINEUS, viri nomen. Virg. *Aen. l. 9. v.* 571.

> *Emathiona Liger, Chorineum sternit Asilas.*

Fit & alterius mentio, *l. 12. Aen. v.* 298.

> *Obvius ambustum torrem Chorineus ab ara*
> *Corripit, & venienti Ebuso, plagamque ferenti*
> *Occupat os flammis.* ----- -----

CHORITAE, vide infrà *Sanguinitae*.

CHORIZANTIUM Secta, in Germania & agro Leodiensi A. C. 1374. qui à daemonibus obsessi, choreis indesinentibus in plateis & templis vacabant: vide Radulfum de Rivo in Joanne de *Arckel Episcopo Leodiensi*, c. 9. & Gobelin. Personam in *Cosmodromio aet. 6. c. 69.* laudatos Car. du Fresne in *Glossar.*

CHOROBATES, Graecè Χωροβάτης, quasi *agri perambulator* vel *mensor*, apud Graecos idem videtur instrumentum fuisse, quod *groma* apud Latinos. Describit illud ita Vitruvius, *l. 8. c. 6.* *Chorobates est regula longa circiter pedum XX. ea habet ancones in capitibus extremis aequali modo perfectos, inque regulae capitibus ad normam coagmentatos & inter regulam & ancones à cardinibus compacta transversaria, quae habent lineas ad perpendiculum rectè descriptas pendentiaque ex regula perpendicula in singulis partibus singula.* Utebantur autem gromâ Veteres, ad agrorum castrorumque metationem, uti dicemus infrà. Sed & aquae librandae *Chorobates* inserviebat; quemadmodum & dioptrae, quibus turrium ex intervallo altitudines explorabantur, eundem usum praestabant. Idem, *Libratur aqua dioptris aut libris aquariis, aut Chorobate, sed diligentius id efficitur per chorobaten quod dioptra libraque fallunt.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 672. &c.

CHOROCLES, Pater Phrynichi, histrionis tragici. Schol. in *Aristoph. Aves*, 576.

CHOROCOARIAE, Parthiae regiuncula, *Ptol.*

CHORODNA, Persidis urbs. *Ptol.*

CHOROEBUS Atheniensis, qui figulinam primus invenit, Plin. *l. 7. c. 56.* Hic primus currendi certaminis victor. Coel. Rhodig. *l. 13. Antiq. Lect. c. 17.*

CHOROEBUS Eliensis, primae Olympiados victor.

CHOROEBUS, Juvenis apud Virg. *l. 2. Aen. v.* 341.

> ----- *Juvenisque Choroebus*
> *Mygdonides, illis qui ad Trojam fortè diebus*
> *Venerat, insano Cassandrae incensus amore.*

Et posteà, *v.* 386.

> *Atque hic exultans successu, animisque Choroebus.*

Ac paulò pòst, *v.* 407.

> *Non tulit, hanc speciem furiatâ mente Choroebus.*

Denique, *v.* 424.

> ----- *Primusque Choroebus*
> *Peneleï dextrâ divae armipotentis ad aram.*

Nic. Lloydius.

CHOROEI, vel HORRAEI. Deuter. c. 2. v. 12. dicuntur populi gigantes, expulsi à filiis Edom ex monte Seir. Latin. *furores aut libertates*, sive *foramina*.

CHOROGRAPHIA, vide *Geographia*.

CHOROMANDAE, populi sine voce, horrendi stridoris, hirtis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis. Plin. *l. 7. c. 2.*

CHOROMITHRENE, Graecè Χωρομιθρήνη, Mediae regio, apud *Ptol.* Μεθ' ἃς ὑπόκειται μέχρι τῆς Παρθίας ἡ Χωρομιθρήνη, νοτιωτέραν ἔχουσα τὴν Ἐλυμαΐδα, *Post quos extensa est Parthiam usque* Choromithrene, *magis ad Septentrionem vergentem habens Elymaida.* Quae Elymais, non confundenda cum Elymaide, ad oram Sinus Persici, à qua longè distat. Vide Salmas. ubi suprà, *p.* 1194.

CHORSA, Armeniae majoris urbs, *Ptol. Chars Ortelio.* versùs fontes Euphratis, in Artia regiuncula aliàs, nunc Turcomannia regio sub Turcas, in confinio Georgiae, cum arce permunita. Quibusdam dicitur *Chiferi*, ab urbe *Erzerum* 4. diebus in Ortum.

CHORSACI, Persae à Scythis olim appellati. Solin. *c.* 49. *Scythas Persae lingua sua Sacas dicunt, & invicem Scythae Persas* Chorsacos *nominant, montemque Caucasum Graucasum*, &c.

CHORSEUS, Palaestinae fluv. *Ptol.*

CHORSIA, oppid. Boeotorum, Pausan. *l. 9.* πόλις *Stephano.* Gentile *Chorsicus*.

CHORTACANA, Asiae urbs ab Alexandro expugnata. Diodorus Sic. *l.* 17.

CHORTAZO, urbs Aegypti, sic dicta, quòd Cleopatrae exercitus annonâ destitutus, illic satiatus sit. Χορτάζειν enim est *saturare*.

CHORUS, quibusdam idem cum Argeste, διὰ τὸ χορεῖν nomen habet, quòd cum impetu & *violentia* eat: quomodo in praelio incipiendo ruentes, τοὺς ἐπιόντας καὶ ὁρμῇ χωροῦντας, vocat *Thucydides*, *cum impetu & clamore prorumpentes*. Hinc Ἀργέστης quoque, quae vox Graecis *concitatum* & *velocem* significat. Sed eos distinguit Seneca, *l. 5. Natural. Quaest. c. 16. Chorus venit, qui apud quosdam Argestes dicitur. Mihi non videtur, quia Chori violenta vis est, & in unam partem rapax: Argestes verò mollis est, & tam euntibus, quam redeuntibus, communis.* Et Vitruvius, *l. 1. c. 6. Circa Favonium Argestes & certis temporibus Etesiae. Ad latera Chauri Circius & Chorus.* Ubi *Argestes* propior *Favonio*, *Chaurus* seu *Chorus Septentrionis*; qui indidem tamen veniunt, modicâ tantum inclinatione diversi. Vide suprà *Chaurus*. Atque hic ventus est, quò solò flante ab Indiae promontorio Gades usque navigari, Plinius scripsit, *l. 2. c.* 47. & post eum Solinus, *c.* 56. conversô nempe Mundi statu & mutatô ventorum situ flatuque, uti habet Salmas. *ad Solin. p.* 1162.

CHORUS, pars Comoediae, una ex accessoriis, inter actum & actum: vel pars est, post actum introducta cum concentu. Dicebatur autem sic primò, *multitudo canentium saltantiumque cum tibicine*: idque antiquitus circa aras Deûm, Virg. *Aen. l. 6. v.* 517.

> *Illa chorum simulans, Evantes orgia circum*
> *Ducebat Phrygias.*

Quo in loco Servius, ait, *chorum esse multitudinem in sacra collectam.* Et *l. 1. Georg. v.* 346.

> *Omnis quam Chorus & socii comitantur ovantes.*

Chorus, inquit, *propriè est coeuntium cantus atque saltatio.* Solebant enim aras Liberi patris Deorumque caeterorum circumgyrare canentes atque saltantes. Inde ad fabulas *Chorus* translatus est. Et quidem primus Philammon Delphicus, ad aram patriam Choros disposuit, in Apollinis honorem. Romae vero, L. Anicius, devictô ac triumphatô Gentiô Rege Illyriorum, in Circo Scenam extemporariam excitandam curavit, Ludosque edidit cum Thymelicis tum primùm, quos in Orchestra constituit: in Proscenio autem Tibicines cum Choro. Primus Archontes in Scenam duxit Comicum Chorum. Fuit autem is per initia μονοπρόσωπος, unus enim quispiam prodibat civium vitia recensens, idque sine cantu, cujusmodi est apud Plautum Choragus in *Curculione*, *Actu* 4. *sc.* 1. Dein alter additus, ut interrogationibus ac responsionibus explerent animos varietate. Posteà quaterni fuêre, ita ut partirentur Chorum in paria duo, quae idcirco Graeci vocaverunt ζυγά. Tandem is ad quinquagenos excrevit: quae turba, postquam Aeschylus *Eumenides* fabulam dedit, ad quindenos redacta est: ita ut essent paria seu ζυγὰ quina, ex ternis versibus; ubi qui cantum incipiebat, Κορυφαῖος, proximus Παραστάτης, tertius Τριτοστάτης dicebatur. Constabat verò tam viris, quàm mulieribus, ut ex *Troade* Senecae apparet; hâc tamen lege, ut si mas laudandus esset, viri: sin foemina, foeminae chorum componerent. Praetereà, quidquid canebatur, ad argumentum fabulae, maximè ad actum ipsum, quem distinguebat, oportebat pertinere: docente Horatiô, in *Arte*, *v.* 193.

> *Actoris partes Chorus, officiumque virile*
> *Defendat, nec quid medios intercinat actus,*
> *Quod non proposito conducat & haereat aptè.*

Disponebantur verò in Orchestra, quum staret Chorus, sicut fit in acie, quod appellabatur Χοροστασία: Idem ordo, quum rectà ambularet, vel exiens vel ingrediens, hi dicebantur *quadrati Chori*. Quum accedebant, Πάροδος vel Παροδία vocabatur, quò tempore canebant Προσόδιον: quum ingrediebantur Εἰσόδιον, causam dicebant, cur adessent. Tum aut stantes canebant, quod & Στάσιμον nominârunt & Στασίδιον, tum narrabant rei eventum: aut statim revertebantur & exibant, quae erat μετάστασις. Quòd si rursus ingrediebantur, Ἐπιπάροδος: in qua si saltarent prolixiùs, erat Κορδαξ: si praecisiùs, Κομμάζειν, ibi lugebant. Utebantur Graeci unicâ tibiâ in caeteris, in synodo tantùm geminis. Timaeus porrò memoriae prodidit, Choros Laconicos tetragonos fuisse, Athenienses orbiculatos; quos & Διονυσιακοὺς appellârunt illi, Siculi autem Γαμβικοὺς. Κύκλιοι orbiculatem Chorum, appellatum esse, docet Salmasius, unde vox translata ad Κύκλιοι Ἔπικοι, & Κύκλον Παιδείας, de quo vide infrà in voce *Cyclus*. Non omnis tamen Chorus eidem Κύκλιος, sed solus Dithyrambicus: Nam *Chori Tragici*, inquit, *& Comici fuêre τετράγωνοι, qui κατὰ ζυγὰ & στίχον disponebantur*, *Exercitat. ad Solin. p.* 848. Sed non semper Veter. consertis manibus, verùm aliquando solutis etiam in orbem disponebantur. Concinentes autem movebantur in laevam primùm, primum hôc motu coelorum orbem se imitari ajentes; eumque vocabant Στροφὴν; quam quum explêrant, totidem numeris eadem vestigia pluribus temporibus relegebant; quâ reversione subterlabentium adversum motum Planetarum referri profitebantur Ἀντιστροφὴν hanc. Eô spatiô absolutô stantes, Terrae quietem repraesentabant. Quo in statu cùm diversa à superioribus accinerent, Ἐπῳδὸν nominârunt. Mutatas tamen leges invenias aliter alibi. Vide quoque infrà *Ode*. Porrò conficiebat Chorus non solùm ex maribus foeminisque, ut dictum, sed insuper ex quavis aetate, officio, statu, sexu, pueris, puellis, viris, senibus, foeminis, aniculis, civibus, peregrinis, militibus, agrestibus, servis, liberis, captivis. Nubes quoque & ranae & vespae & alia quae volueris, quemadmodum Scaliger olim lusit in Comoedia *Viduio*, cujus chorus constabat alliis & cepis & ulpicis & ascaloniis & bulbis. Caeterùm, distinguebantur Graecis Actus, Chorô in Orchestram ascendente: Latinis verò,

vero, qui *Chori* carebant, mimis personisque de proscenio in Scenam redeuntibus. Cùm verò partes *Chori* illæ præcipuè essent, ut potissimum, quos liberet, læderent; attritis Populi Atheniensis opibus, reductâque illius insanâ & licentiâ & inconstantiâ ad Tyrannicam paucorum libidinem, continuit Poëtas metus potentiorum in officio bene dicendi, & prorsus sublatus Chorus est: cujus locò *Παραβάσεις* quædam introductæ, in quibus aliorum Poëtarum dicta scriptaque, sine maleficii crimine aut pœnæ suspicione, irridebantur. Nec Cratino, ad pristinam licentiam ausò reverti, impunè fuit, uti vidimus suprà, in voce *Hapea*. Vide plura hanc in rem, apud Jul. Cæs. Scaligerum, *Poetices l. 1. c. 6. & seqq.* Atque hinc *Chorus* etiamnum, in Ædibus Sacris, apud Latinos Græcosque, ea pars dicitur, in qua Clerus consistit ac concinit: Honorius Augustodun. *l. 1. c. 140. Chorus dicitur a concordia canentium, sive a corona circumstantium. Olim namque in modum coronæ circa aram cantantes stabant: sed Flavianus & Diodorus Episcopi choros alternatim psallere instituerunt.* Certè hodieque apud Græcos ea pars in orbem circumducitur & subsellitis Cantorum ac Clericorum munitur, ut ex Ichnographiis Templorum apud illos, quas Goarus *ad Euchologium* repræsentat, licet perspicere. Sed & *Chorum* Sophianum, in ovalem formam contractum perhibet Petrus Gyllius, *Descript. Constantinopol. l. 2. c. 3.* Quia verò dividebatur *Monachorum Chorus* in Ecclesiis in 2. partes, quarum una à dextris, altera à sinistris erat, sibique antiphonatim respondebant, hinc quâ parte Abbas sedebat, *Chorus Abbatis*; quâ Prior, *Chorus Prioris* dictus est, vide *Vitas* Abbatum S. Albani, *p. 90.* Pars porro Chori Monachorum, à quibus Invitatorium incipitur, *Chorus Invitatoris* dicta, occurrit in *lib. Usuum Ordinis Cisterc. c. 12. 13.* Apud Cartusienses Parisinos *Chorus Conversorum* est, Choro Fratrum, ut videtur, præstructus: meminitque *Chori* hujus Cæsarius, *Mirac. l. 1. c. 35.* apud Car. du Fresne in *Glossar.* Porrò cancellis *Chorum* munitum esse, ne Laicis, uti vocant, ingressus in eum pateat, discimus ex Concilio Moguntiac. in *Decret. de Vita & Honest. Cleric. c. 1.* Refert tamen Curopalates, Imperatori Constantinopolit. licuisse eum ingredi, die coronationis suæ, ibique sacram communionem percipere, ut & in Vesperis Paschæ, ad incensum offerendum. Quod idem de Rege Galliæ, habet Matthæus *de Rebus gestis Henr. IV.* circa finem, ubi de Mariæ, uxoris ejus, coronatione agens, *intra Chorum ex privilegio Regem sedere* consuevisse, tradit. Sic Magnus Magister Melitensium Equitum thronum suum intra Presbyterium habere dicitur, Macris Fratribus in *Hierolex.* quos si placet vide.

CHORZENA, Armeniæ majoris regio. *Strabo.*

CHORZIANI, Asiæ populi circa Persidem. *Procop.*

CHOSRAWI, seu Susanidæ, nomen IV. Familiæ regnatricis in Asia, ante Muhammedanos. Vide hic infrà, & voce *Persia.*

CHOSROES I. Persarum Rex, patri Cabadi successit, A.C. 532. Post aliquem successum, pacem *ἀπέραντον* cum Romanis iniit, sed fide trienniò pòst violatâ, vastavit Mesopotamiam, Syriamque, combussit Antiochiam, idem Apameæ facturus, ni Thomæ Episcopi prudentia obstitisset. Quartâ vice Imperio ditiones subjectas ingressus, A.C. 545. Edessam frustra obsedit, Justiniano inducias quinque annorum caro mox venditis. Sub hujus successore Justino non minùs felix, eò insolentiæ processit, ut Legatos Imperatoris se contemtim Cappadociæ Cæsaream usque sequi juberet. Sed à Tiberii Duce Justiniano aliquoties victus, & thesauris exutus, præ animi mœrore tandem obiit, A.C. 581. regni 48. Euagr. *l. 4. & 5.* Agathias, *l. 4.* Procop. *de bello Pers. l. 1. & 2.* Eum excepit Hormisda. I.

CHOSROES II. Persarum Rex, throno impositus, A. C. 591. Hormisdam patrem, à subditis in vincula conjectum, benignè frustra tractare conatus, tandem fustibus occidi jussit. Hinc à subditis pulsus, cùm equo frænis temerè laxatis in aliquam urbem Romanorum delatus esset, à Mauritio Imperatore per Narsetem, restitutus est: sed illò mortuò, contra Phocam parricidam armis sumptis, Palæstinam, Phœniciam, Armeniam, Cappadociamque occupavit, totò Oriente vastatò. Ab Heraclio, post Phocam occisum, rogatus, ut pacem faceret, tributò annuò oblatò, superbè renuit; Hierosolymâque occupatâ in Africam transgressus, Libyam Ægyptumque subegit, Charthagine captâ. Itaque secundò pacem frustra rogatus, victus & fugatus est ab Heraclio, mox à Siroë filio, cui minorem prætulerat, fame necatus, in vinculis A.C. 628. Euagr. *l. 6.* Theoph. *misc. l. 18.* P. Diac. *l. 4.* *Cedren. Chronic. Alex.* &c. Literarum studiosissimus, ad summam Græcæ Philosophiæ pervenit notitiam, Græcorum libris usus à quodam in linguam Persicam conversis. Atque adeò dicitur Aristotelem ipsum exactiùs tenuisse, quàm Demosthenes Thucydidem. Platonis etiam scriptis animum explevit, atque excoluit. *Suid.* Fuit verò *Chosroes* commune cognomen Regum Persarum, qui ab Artaxerxe duxerunt genus, ut & nonnullorum Parthorum antè, ut Causaubonus, *ad Spartianum Adrian. c. 13.* observat. Vide Onuphrium Panvinium, qui *Comment. 3. Republ. Romanæ*, de Parthico, Persicoque imperio, eorumque Regibus digessit. Vide & *Cosroes.* Addo, quòd Tituli ejus, in *Epistola* ad Varanum, penes Theophylactum Simocattam, *l. 4. c. 8.* hi sunt, Χοσρόης, *βασιλεὺς βασιλέων δεσποτευόντων δεσπότης. Κύριος ἐθνῶν εἰρηνάρχης, τοῖς ἀνθρώποις σωτήριος, ἐν θεοῖς μὲν ἄνθρωπος ἀγαθὸς καὶ αἰώνιος, ἐν δὲ τοῖς ἀνθρώποις θεὸς ἐπιφανέστατος, ὑπερένδοξος νικητής. Ἡλίῳ συνανατέλλων, καὶ τῇ νυκτὶ χαριζόμενος ὄμματα. Chosdroes Rex Regum, dominantium dominus. Dominus gentium, Pacis princeps, hominibus salutare sidus, in Diis quidem homo bonus & æternus, inter homines verò Deus illustrissimus, superglorosus, victor, unà cum Sole exoriens, & noctem instruens oculis.* Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium, l. 4. Sylv. 1. v. 3. Atque oriture cum Sole novo,* &c.

CHOULIUS Guilielmus, vide *Guilielmus.*

CHOZALA, Mauritaniæ Cæsariensis oppid. *Ptol.*

CHRABASA, Africæ propriæ urbs. *Ptol.*

CHRAMUS, vel CHRAMNUS, fil. Clotarii I. ex Chunsena, à patre in Aquitaniam missus, ita impotenter se gessit, ut à subditis coram Rege accusaretur. Citatus, arma sumsit, missitque contra se Chariberto & Gontrano fratribus imposuit, Patrem contra Saxonas periisse mentitus. Hinc illis recedentibus, Cabillonem cepit, & Parisiis, Childeberto patruo, tactis Euangeliis, juravit, nullam sibi unquam cum Patre pacem fore, quam tamen mox, Childebertò mortuò, iniit. Verùm, iterum rebellis, in Britanniam se ad Conoberum Principem recepit, cum quo à Patre victus, cum uxore Calta, filia Wilicheri, Ducis Aquitaniæ, & filiabus combustus est. A.C. 560. Sævus inprimis in Dei Ministros. Gregor. Turonens. *l. 4.* Aimoin. *l. 2.*

CHREMBSA, vide *Cremsa.*

CHREMES, Archon Athenis, Olymp. 113. an. 2.

CHREMES, persona senilis apud Terentium, & rustica, à *χρέμπτεσθαι*, quod est *excreare.* Horat. *in Arte, v. 94.*

> *Iratusque Chremes tumido delitigat ore.*

Et *l. 1. Serm. Sat. 10. v. 40.*

> *Argutâ meretrice potes Davoque Chremeta*
> *Eludente senem.* ----- -----

CHREMETES, Libyæ fluv. maximus. Aristot. *in Meteor. Hesych.* Χρεμέτης *ὄνομα ποταμοῦ.* Nonnus, Dionys. *l. 13. v. 374.* Οἳ δ' *ἔχον Χρεμέταο, καὶ οἳ παρὰ Κίνυφος ὕδωρ.* Fluvius *Chremetis* Punicè dicebatur נהר כרמים *nahar Cheremim*, i. e. *fluvius vinearum.* Confirmatur id ex *Scylace*, qui eos ipsos Æthiopas, qui prope Cernen degunt, nempe ad amnem quem diximus, vinum asserit è vinetis plurimum conficere. Verba sunt, Οἶνον δὲ ποιοῦσι πολὺν ἀπὸ ἀμπέλων. Bochart. *l. 1. Chanaan, c. 37. Nic. Lloydius.*

CHREMON, Senex Comicus, Aristoph. *Vesp.* 49.

CHREMONIDES, Ptolemæi Navarchus, à Rhodio Agathostrato, circa Ephesum ad Veneris templum inopinatò, oppressus & victus. Polyæn. *l. 5. c. 18.*

CHREMYLUS, nomen comicum viri, ἀπὸ τοῦ χρέους debitum & *αἱμύλλειν τὸ ἀπατᾶν* decipio, quasi qui præ inopia cogatur suos creditores fallere, non solvendo quod debet.

CHRENDI, Hyrcaniæ gens. *Ptol.*

CHRENECRUDA, in *L. Sal. tit. 61.* Goldasto & Spelmannò *viridis herba*, ex German. *Grun Kraut*; Wendelino ex *Rein*, i. e. *purum*, castum & mundum ac *Keuren*, i. e. *probare*, digna annotatu ceremonia medii ævi est. In hac, qui hominem occidit, nec in bonis habet, unde mulctam exsolvat, adjunctis XII. Juratoribus, nihil sibi esse in bonis, præter ea quæ tradidit, sacramentò cavet. Tum proximiores agnatos ad reliquum mulctæ exsolvendum invitat, factâ in eos bonorum suorum omnium cessione, hôc ritu: Domum suam ingreditur, & collectum de 4. illius angulis pulverem pugnò tenens, ad limen revertitur, in eoque stans ac vultu suò in interiorem domum obversò, sinistrâ manu pulverem in proximiorem agnatum trans scapulas mittit. Quò factò domò egreditur nudus ac solò indusiò tectus & palum manu tenens ultra sepem salit. Tum agnati compositionem homicidii exsolvere tenentur: qui si pariter solvendo non sint, aut ex iis aliquis, *iterum super illum* Chrenecruda, *qui pauperior est, jactat & ille totam legem componit.* E quibus colligitur, *Chrenecruda jactare*, idem esse quod *pulverem*, ex quatuor domûs angulis collectum, projicere. Posteà verò Legem hanc correxit Childebertus Rex in *Decreto, c. 15.* quòd & paganorum ritus saperet, & plures in bonorum cessione involveret: De Chrenecruda *Lex, quam paganorum tempore observabant, deinceps nunquam valeat, quia per ipsam cecidit multorum potestas*, apud Car. du Fresne in *Glossar.* Addit in *Hierolexico* Macer, in aliquibus Civitatibus decoctorem (Decoctoribus enim hanc legem positam contendit) ut à creditorum se eximeret molestia, lapidi podicem ter in publico illisisse, ut Senis in præsenti fieri soleat: Romæ verò per integrum diem pileum viridem gestare cogi, &c. Sed de *Decoctorum* pœnis pluribus agetur infrà, in hac voce.

CHRESIPHON, Græcè Χρησιφῶν, Templi Dianæ architectus, apud Plin. *l. 36. c. 14.* Nempe primæ Templi Ephesii fabricæ is præfuit, non ultimæ, quâ post Herostati *ἐμπρησμὸν* instauratum est, Alexandri M. temporibus, & ad augustiorem cultum renovatum, cui *ἐπιστάτης* Dimocrates fuerat præfectus, uti discimus ex Solino, *c. 40* Gnosium fuisse, idem Plinius refert, & Vitruvius, *l. 7. in Proœmio*, ubi fabricam Templi ab eo institutam quidem, non verò perfectam, tradit: *Primumque ædes Ephesi Dianæ Ionicò genere ab* Chresiphone *Gnosio & filio ejus Metagene est instituta, quam posteà Demetrius ipsius Dianæ servus, & Paonius dicuntur perfecisse.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 12. & seqq.*

CHRESTODEMUS, ex Thebanarum rerum scriptoribus unus fuisse dicitur à Michaële Apostolio, *Cent. 18. proverb. 42.*

CHRESTOLOGUS, Pertinax Imperator per convitium dictus est, apud Capitolin. *c. 13. Omnes, qui liberè fabulas conferebant, male Pertinaci loquebantur.* Chrestologum *eum appellantes, qui bene loqueretur & male faceret.* Palatinus Codex *Christologum* habet, more illi ætati consuetò. Est autem *Chrestologus* vel *Christologus*, qui blandè diceret, nec benignè faceret. Sic Græci *χρηστολογεῖν.* Palladas,

> *Μισῶ τὸν ἄνδρα τὸν διπλοῦν πεφυκότα,*
> *Χρηστὸν λόγοις, πολέμιον δὲ τοῖς τρόποις.*
> *Odi hominem duplicem existentem,*
> *Blandum quidem verbis, hostem verò moribus.*

Eosdem pollicitatores ac Dosontas etiam διὰ *χρηστοῖς λόγοις δελεάζειν, blanditiis verborum inescare*, dicebant; nec multo aliter apud Paulum Apostolum, Roman. *c. 16. v. 18.* *χρηστολογία ἀπατῶν.* Quod

optimè in Pertinacem convenit, qui blandus erat verbis, re autem ipsâ minimè benignus, unde & nunquam simplex creditus, sed ἀγαθός. Vide Casaubon. & Salmas. *ad loc.* Aliàs Χρηστοί, idem cum *Manibus*. Sic enim notat Plutarchus *in Quæstionibus Græcan.* ubi explicat, quinam dicerentur apud Lacedæmonios & Arcades Χρηστοί, in Fœderis columna; quod inter ambos illos populos conventum est, inter alia, scriptum fuisse, Μεσσηνίους ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας καὶ μὴ ἐξεῖναι Χρηστοὺς ποιεῖν, *Messenios ejicere è regione, & non licere Manes facere*; quod ait Aristotelem interpretari, *Non licere interficere*, μὴ ἀποκτιννύναι: Idem quoque repetens in *Quæstionibus Rom.* Hinc *Manes* mortui, & *Dii Manes*, defunctorum genii, qui aliàs *Lares familiares*, & boni Genii dicebantur, opposité ad larvas, qui mali habebantur ac noxii: unde illi curam posterorum suorum sortiti credebantur, hi vacatione seu quodam exsortio, h. e. ἀκληρίᾳ puniti, nullis bonis sedibus errabant. Inde *Manes*, eorum mater, quam perperam docti confundunt cum *Genita Mana*, quæ sic quoque cognominata est, i. e. *bona*, non à *manando*, ut quidam volunt, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 412. & infrà in voce *Manes*. Portò τῷ χρηστῷ Græcorum respondet Latinorum veter. *forctum & horctum*, quod sequuta ætas *fortum & fortum* pronuntiavit. Unde *forctum*, pro genere libi, quòd *bonum* esset, ὁ χρηστός: Ex τὰ ἐγχρηστα, liba, & χρηστὸν μελίπηκτα Hamero, & compositum genus libi *Struesfertum*, quasi *struem bonam* dixeris. Idem *ibid. p.* 1263.

CHRESTOMATHIA, nomen libri, à Proclo editi, in quo, λέγει, verba sunt Photii, καὶ ἐν ὀνόματα καὶ τὰς πατρίδας τῶν πραγματευσαμένων τὸν Ἐπικὸν κύκλον, *Enarrat nomina & patrias eorum, qui Epicum Cyclum condiderunt*. Vide Eundem, *d. l. p.* 847.

CHRESTUS, Atheniensis author probatissimus. Columella, *l.* 1. *RR. c.* 1.

CHRESTUS, Byzantius sophista, Herodis Attici auditor, tempore Adriani, qui vino deditus, cæteris in rebus continenter vixit, ac in primis vigilanter. Nam cùm ad Galli cantum sæpe bibere solitus esset, non prius tamen somno se, quam studio dabat. *Philostrat.*

CHRESTUS, vide in voce *Christus*.

CHRETINA, Lusitaniæ urbs. *Ptol.*

CHRISMA, Græcè Χρίσμα, propriè genus unguenti, ab altero, quod ἄλειμμα dictum, diversum. Spissiora enim *linunt*, χρίουσι: liquida *perfundunt*, ἀλείφουσι. Glossæ, *linit*, χρίει: unde *inlinita* χριστὰ φάρμακα, quæ illinuntur. Plin. *l.* 13. *c.* 3. *Sed quosdam crassitudo maxime delectat; spissum appellantes: linique jam; non solum perfundi unguentis gaudent.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 465. Hodie *Chrisma*, in Ecclesia Romana oleum est, quod consecratur; idque duplex: Alterum enim *oleô* & balsamô conficitur, ac *principale* appellatur, in *Pontificali* MS. Senonensis Ecclesiæ. Alterum simplex oleum est, ab Episcopo consecratum. Priore unguntur, qui baptizantur, in vertice & qui confirmantur, in fronte; item, qui ordinantur: Posteriore Catechumeni inunguntur; in pectore, scapulis & fronte, antequam abluantur. Sed & Infirmos ac Energumenos eôdem oleô inungi, passim legas, &c. Occasionem ejus arcessunt ab Unguento sacro Ecclesiæ Israëliticæ, quod ex variis aromatum speciebus compositum; jussu Dei, Aaroni ipsiusque filiis, adhibitum legitur, Exodi, *c.* 30. & durâsse dicitur nongentos ferè annos: quô amissô Pontificis inauguratio solô in posterum vestitu peracta est. Idem videtur fuisse oleum, quô & Reges nonnunquam sunt inaugurati, quanquam alii diversum fuisse velint, ex *v.* 32. & 33. *c. cit.* Verum typicum illud fuit, quô quid significari tum voluerit Deus, discimus ex 1. Joh. *c.* 2. *v.* 27. *Unctio* (χρίσμα) *quam accepistis ab eo, in vobis manet.* Vide quoque Joann. *c.* 1. *v.* 16. & *c.* 3. *v.* 34. Unde S. Ephrem *de Sacerdotio Tom. I. p.* 2. *Populus, qui ante nos erat, cornu olei ferens, ad Sacerdotium promovebatur; nos verò servi inutiles Dei Benedicti, non cornu, non oleum sensibile, summus; sed ipse, qui est brachium excelsum atque tremendum, ex cælo descendens, suum nobis, per impositionem manuum, donat Spiritum.* Quod omnino est Χρίσμα illud Johannis *l. cit.* Idem confirmatur verbis Rob. Bellarmini *Recognit. oper. ad librum de Summo Pontifice, p.* 34. *Figura semper est inferior & imperfectior figurató. Sicut igitur Sacerdotium Christi fuit longè sublimius Sacerdotió Mosis & Melchisedeci: sic etiam regnum Christi multò debuit esse excellentius, id est, non temporale, ut illorum, sed æternum, spirituale & cælestè*, &c. A *Chrismate* verò Ecclesiæ Romanæ, *Chrismal* seu *Chrismale*, vas Ecclesiasticum, in quo *Chrisma* asservatur. Item vas, in quo Eucharistia reconditur. *Liber Sacram.* S. Gregorii, *Præfatio Chrismalis*: *Oremus, ut Deus omnipotens hoc ministerium corporis filii ejus Domini nostri Jesu Christi gerulum benedictionis, sanctificationis tutamine, defensionis donatione implere dignetur*, &c. Interdum, *corporalis*, ut vocant, seu palla corporalis; imò & quævis palla, quâ sacræ conteguntur reliquiæ: Tandem vestis candida, quam capiti baptizatorum imponi mos. Quippe olim hodieque baptizatorum, statim atque *chrismate* in fronte ungebantur, ne illud defflueret, capita pannô obvolvebantur candidô, qui octavâ demum die ab iis auferebatur: *Capulla*, ut videtur, dictus, in Synodo Nemaus. *A.* C. 1284. *c. de Baptismo.* Indidem *Chrismatis denarii*, præstatio, quæ à Presbyteris pro chrismate, quod circa Pascha ab Episcopo accipere solent, eidem Episcopo exsolvebatur, quæ, ut simonia, damnata legitur apud Anselmum, *l.* 4. *Ep.* 61. Item *Chrismarium*, vas in quo sacrum chrisma reponitur, in Concilio Antisiodor. A. C. 586. *can.* 6. seu, ut aliis, videtur, theca reliquiaria vel phylacterium, apud Gregor. Turonens. *Miracul. S. Martini, l.* 4. *c.* 32. &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar.* Tandem *Chrismarius*, h. e. Notarius seu Cancellarius, cui incumbebat baptizatorum nomina adnotare. Hinc de ceremonia coram Pontifice observanda, cùm in die Paschæ ad S. Mariam Majorem ad celebrandum equitaret, *Ordo Roman.* habet: *Cùm venerit ad Merulanam, quidam* Chrismarius *electus ab omnibus Chrismarius dicit altâ voce; Jube Domne benedicere, & Pontifex benedicit, & Chrismarius, in Ecclesia S. Mariæ Dominæ nostræ baptizati sunt tot masculi & tot feminæ: Deo gratias.* Vide Macros Fratres in *Hierolexi.* ut & suprà, in voce *Ampulla*.

CHRISTI Effigies, in nummis descripta, à Constantino M. occurrit apud Joannem Damascenum in *Synodica ad Theophilum.* Hodie tamen inter tot, qui ex Constantini supersunt nummis, nullus hactenus repertus est, in quo *Christi* imago compareat. Hinc primus, qui eam in nummis suis exprimi curaverit, videtur Justinianus Rhinotmetus, cujus aureus nummus, apud Stradam & Chiffletium, priore facie Christum habet expressum, thorace tenus, dexterâ benedictionem impartientem, sinistrâ Euangeliorum codicem tenentem, cum *Inscr.* IHS CHRISTUS REX REGNANTIUM: alterâ Justinianus ipse barbatus, cum stemmate crucigero ac loro, cruci majori manum admovens conspicitur, his characteribus in ora exaratis: DN. JUSTINIANUS SERVUS CHRISTI. A quo tempore eadem effigies simili modò ac inscriptione cernitur, in nummis Basilii & Constantini Porphyrogeniti. Johannes Zimisces posteà primus solum Christum in nummi una parte effigiari curavit; in altera verò & quidem media facie Græca hæc, characteribus Romanis, JESUS CHRISTUS BASILEUS BASILEON, vide infrà ubi de nummis *Scriptis*. Quem sequuti posteà alii, quorum nummi Christi protomen cum inscr. EMMANOYHA exhibent, cum iisdem Zimiscianorum characteribus, nisi quòd nonnunquam Crucem in medio cum gradibus depictam præferant: vel Crucem cum hisce ad angulos literis, IC XC NIKA: vel Regum adorationem cum binis columbis, &c. In istis porrò nummis ita Servator effingitur, ut dextram protendat, binis extensis digitis, tanquam benedictionem impartiens, sinistrâ verò librum Euangelii teneat. Paulus Silentiarius *in Descript. S. Sophiæ part.* 2. *v.* 359.

...... ἔοικε δ' ἀκτῖνα τιταίνειν
Δεξιτερῆς, ἅτε μῦθον ἀκήρατον ἀμφιφαείνων,
Λαιῇ βίβλον ἔχων ζαθέων ἐνίσπορα μύθων,
Βίβλον ἀπαγγέλλουσαν, ὅσα χραισμήτορι βουλῇ
Αὐτὸς ἄναξ τετέλεσεν, ἐπὶ χθονὶ ταρσὸν ἐρείδων.
...... Videtur autem digitos protendere
Dextera, velut si sermonem immortalem annuntiaret.
Sinistrâ librum tenens, sacros narrantem sermones,
Librum pandentem, quæ utili consilió
Ipse Rex peregit dum in terris ageret.

Interdum in tabellis Græcanicis, in apertis libri Euangelici foliis; interdum ad ipsa imaginis latera, descripti visuntur characteres Græci A. & Ω. designantes Christi divinitatem & humanitatem, uti exponit Leo Allatius, *de Cons. utr. Eccl. l.* 1. *c.* 6. *num.* 31. Sed & plurimùm cernuntur isti, IC. XC. id est, Ἰησοῦς Χριστός: quæ literarum contractio in nummis ac tabellis veter. ferè semper conspicitur. Præterea, in iis nummis *Christus* interdum stans effingitur, ut in præclaro Jaspide, cujus ectypon habetur in dactyliotheca Canonicorum Regularium S. Genovefæ Paris. In eo *Christus* stans ad genua, dextram protendit, binis extensis digitis, sinistrâ librum tenens, cum literis ad latera, IC XC O EΛEHMΩN. in altera facie legitur, † XH OΘ CO EIS CE EΛΠIZΩN OYK AΠOTYΓXANEI, Id est, *Jesus Christus misericors, Christe Deus, qui in te sperat, non frustratur.* In aliis nummis Christus in cathedra vel sella sedens effingitur, dexterâ pariter impartiens benedictionem, alterâ Euangelium tenens, ut est in veter. tabella Græcanica gazophylacii S. Genovefæ Parisiensis; quod etiam Veneti Duces, Byzantinis Augustis posteà simiùm addicti, in nummis suis imitati sunt, cum adscriptis solitis Græcis characteribus IC. XC. uti docet nummus argenteus P. Ziani Ducis, qui ante A. C. 1200. vixit, in eodem gazophylacio. Servii item Reges, uti patet ex nummis Vrosci & Stephani, apud Car. du Fresne. In ejusmodi autem numismatibus, potior ea pars, quæ Christi protomen præfert: quod, præterquam quòd id personæ dignitas evincit, docent characteres KE BOHΘEI, nummis Alexii & Manuelis Comnenorum in ea facie adscripti, h. e. KYPIE BOHΘEI, cùm in altera, ubi Imperatorum effigies, sequatur, TΩ ΔOYΛΩ ΣOY, *Domine adjuva servum tuum.* Cui quidem inscriptioni similis quodammodo & illa, quæ in nummo Heraclii habetur, DEUS ADJUTA ROMANIS. Ita in cereis sigillis Imperatorum Caroli M. Ludovici Pii & Caroli Calvi legitur similiter, XRE PROTEGE CAROLUM, vel LUDOVICUM IMPERATOREM. Sed & adnotat Scylitzes, Græcorum classicum fuisse Χριστὲ βοήθει, *Christe juva*; quod in Leonis *Tacticis* unicô Βοήθει concipitur. Nec omittendi nummi, qualis Constantini Ducæ Imperatoris in quibus *Christus* ipse stans, crucem Imperatori porrigit; quâ figurâ Ducas hic ab ipso Christo Augustam dignitatem se adeptum testatur: à quo & coronatur, unà cum Eudocia conjuge, Romanus Diogenes, in Diptycho eburneo. Quomodo in tabellis pingi solitos Augustos Constantinopol. testatur Johannes Euchaïtarum Metropol. *Carm. εἰς στεφανωθέντας ὑπὸ Χριστοῦ*,

Οὐ χεὶρ κραταιὰ τοὺς κρατοῦντας Δεσπότας,
Ἔστεψε Χριστὸς καὶ κράτος δέδωκεν.
Non manus fortis fortes Imperatores,
Sed Christus *coronavit, ipsisque Imperium dedit.*

Unde Θεόστεπτοι, i. e. *à Deo coronati*, dicti sunt, &c. Vide Car. du Fresne *Dissertat. de Numism. Infer. ævi*, & infrà aliquid voce *Scutum*.

CHRISTI Institores, Χριστέμποροι, Ignatio *Ep. ad Trallianos*, vaniloqui dicuntur ac seductores, qui partum Virginis calumniabantur, passionem negabant, nec credebant resurrectionem: Deum porrò ignotum introducebant, *Christum* ingenitum esse censebant, Spiritum S. verò nec esse confitebantur. Ex iisdem etiam quidam Filium Dei merum hominem esse dicebant, & eundem

dem esse Patrem & Filium & Spiritum S. asserebant: omnia item creata à Deo, non per Christum, sed per alienam quandam potestatem, hallucinabantur. De quibus vide Jo. Forbesium, *Instructionum Historico-Theologic. l. 1. c. 3. §. 1.*

CHRISTI Monogramma, in nummis occurrit non rarò, quod à Constantino M. fluxisse, ostendunt nummi ejus, in quorum uno, qui aureus est, inscriptum, VICTORIA CONSTANTINI AUG. In alio verò Cassidi adscriptum visitur; quò firmatur, quod Eusebius tradit, hosce characteres ἐν κράνει detulisse Constantinum. Constat autem *Christi Monogramma*, literis majusculis Græcis P. & X. invicem junctis ac implexis, quibus *compendiò totum Christi nomen includitur*, ut est apud Primasium Africanum, *in Apocalyps. l. 4. c. 13.* Unde mos idem ad Successores posteà delatus, qui aut in Labaro, aut in medio nummo ipso id monogramma descripsêre. Præclarus autem ille est Constantii Junioris Cæsaris aureus, in quo ipse, vel Constantinus Pater, militari habitu stat, Labarum dextrâ tenens, in cujus sipario descriptum Christi monogramma, victoriâ à tergo subsequente & coronam ejus capiti imponente, cum hoc lemmate, HOC SIGNO VICTOR ERIS. In medio verò nummo idem monogramma exhibet Constantii Imperatoris aureus cum A. & Ω. Decentii perinde cum iisdem characteribus & *inscr.* SALUS DNN. AUG. ET CÆS. ut & Joviani, sed absque inscriptione. Præterea ectypon habetur insignis gemmæ, in Ludovici Chalusii *Dactyliotheca MS.* apud Car. du Fresne, in qua insculptum hoc monogramma, cum hisce characteribus, SALU DOMNI NOST. AUG. LUC. h. e. *Salus Domini nostri Augusti lucet.* Cui quidem ectypo adjungenda alia nummorum Constantii & Decentii inscriptio, apud Cholium, in quorum adversa facie simile visitur monogramma, SAL. DD. NN. AUGG. LUCET. Interdum porro ita effictum erat monogramma, ut P. transversariô stipite trajiceretur. Cujuscemodi verò monogramma Christi non ætate duntaxat Constantini M. nosci ac describi cœpit, sed & longè anteà; cum extet gemmæ egregiæ ectypon in modò dicta Dactyliotheca, cui insculptum monogrammon hoc, cum A. & Ω. ad latera & hisce in circuitu characteribus, SAL. DO N ALEX FIL LUCE, i. e. *Salus Domini nostri Alexandri filii Mammææ lucet.* Quam gemmam exaratam fuisse ab homine Christiano, qui ætate hujus Alexandri vixerit & ad Christum pro Imperii ac vitæ ejus incolumitate preces fuderit, verisimillimum est: nisi quòd scrupulum movet vox *Domini nostri*, quæ ejus ævi non est. Sed & simile monogramma in nummo Maxentii Cæsaris observare est, apud Cholium, ubi scriptum, VOT V MULT XX VIC CÆ MAXE. h. e. *Victoria Cæsaris Maxentii.* In altero item ejusdem, ubi monogramma ex P. & X. implexis conficitur: quod sanè stupendum, ut tum à Principe, Christiani nominis infensissimo, fuerit usurpatum. Tametsi notam eandem interdum à paganis, Deorum suorum imaginibus adscriptam, observare sit, ut in gemma, in qua Jovis, Dianæ & Apollinis capita, sicut in Delporum nummis apud Goltzium, effinguntur, cum signo hoc Jovis imminente capiti & hisce characteribus, VIVAS IN DEO F. i. e. *feliciter*, sed hac de re dicemus plura infrà. Idem verò Cholius nummum alium profert, in quo Monogramma hoc quadruplex, vel quadrilaterâ formâ conspicitur, cum hac inscr. PAX DOM N ÆTER, i. e. *Pax Domini nostri æterna.* In quibusdam etiam inferioris ævi maximè nummis Crux medium nummum occupat, cum hisce ad quatuor angulos characteribus JC XC NIKA. Quæ tamen nec propria omnino Græcis Augustis inscriptio fuit, cùm & Francorum Reges in Scutis, uti vocant, aureis hanc exarari voluerint, CHRISTUS VINCIT, CHRISTUS REGNAT, CHRISTUS IMPERAT, &c. Vide Car. du Fresne, *Dissertat. de inscr. ævi numism. num. 24. & 25.*

CHRISTIANA, urbs Norvegiæ, aliàs Ansloga, post ejus incendium, à Christiano IV. Daniæ Rege reparata & denominata. Juxta *Beden* fluv. Vide *Ansloga.* Vulgò *Christianstadt.*

CHRISTIANI munitio, arx Jutiæ, à Christiano IV. erecta. Ad maris Baltici æstuarium, quod se inter Slesvicensem Ducatum, & Holsatiam ingerens, Chilonium urbem petit. 2. leuc. à Chilonio, *Christianpreiss.*

CHRISTIANI, nomen fidelibus Antiochiæ inditum. A. C. 41. Actor. *c. 11. v. 26.* cùm prius *Discipuli* dicerentur: unctionem denotat, cujus illos Christus participes reddit. Aliàs *Fratres, Sancti, Credentes, Fideles, Nazaræi*: Ab Ethnicis, nominibus, à suppliciorum generibus, quibus necabantur, petitis, insigniti; vide Tertullian. *Apolog. c. 52.* quorum calumniis denigrati, decem persecutionibus solennibus exerciti, & omni pœnarum genere affecti, nihilominus perstiterunt, *Sanguisque eorum semen Ecclesiæ fuit.* Idque perpetuum Christi regnum est. Vide quoque *Julian*, it. *Pargantes. c.*

CHRISTIANI Philosophi, Tertulliani ætate, Episcopi, Presbyteri & Clerici fuêre; posteà Monachi: de quorum simplicitate in vestitu & calceatu, xerophagiâ item, aliisque huc spectantibus, accuratè agit Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*; de balneis inprimis, *ad Lamprid. in Commodo, c. 11.*

CHRISTIANI de Cinctura, Sanuto, *l. 2. part. c. 8. sub A.* C. 1230. dicti olim sunt, Christiani in Ægypto degentes: cujus nominis rationem reddit B. Odoricus de Forojulii *in Chron. sub A.* C. 1307. *In ista autem Babylonia habitant multa millia Saracenorum -- & multitudo Christianorum, qui dicuntur Centurini seu de Cintura, quia cingulum portant latum & vestimentum, per quod recognoscuntur ab aliis,* Jacobitis scilicet, aliisque Car. du Fresne in *Glossar.*

CHRISTIANISMI Professio, quô ritu olim peracta, vide infrà *Professio.*

CHRISTIANISSIMUS, titulus est Galliæ Regum, sicuti Catholicus Regum Hispaniæ. & Defensor Fidei, Angliæ Regum. Primus autem *Christianissimi* elogiô condecoratus est Ludovic. Pius, à Synodo Aquisgrani habita. A. C. 836. quâ de restaurandâ disciplina Ecclesiast. leges latæ sunt, *Clericorum regulæ dictæ*: jussusque est ab Imperatore Saxo quidam, vir doctus, S. Scripturam Germanicô carmine transferre, quo & idiotæ eam discere possent: quod is præstitit. Flacius, *in Catal. test. Ver.* Platina, *in vit. Pap.* Massonius, *in Lud. Pio.* Carolus dein Calvus, à Johanne IX. Pontifice Romano ad imperium promotus, *Christianissimus* vocatus est, circa A. C. 875. qui titulus tandem coronæ implexus, & hæreditarius factus est sub Ludovico XI. Vide Becm. *Hist. Orb. terr. Geogr. & Civ. c. 1. de Hisp. Reg.* Sed & Simonem Monfortium, sicut ab Innocentio III. tropeô Centum Millium Albigensium interfectorum, ita à Sixto V. titulô *Christianissimi* donatum esse, refert Isaacus Vaalke, *in Rege Plat. p. 109. ex descr. Vatic. Angeli Rochæ.*

CHRISTIANITAS, titulus Honoris, Francorum Regibus potissimùm tributus, qui *Christianissimi* peculiari quôdam jure ac prærogativâ etiamnum dicuntur. Occurrit non semel in *Epistola* Imperatoris Constantinopolit. ad Childebertum Regem. *Histor. Franc. Tom. 1. in Epist.* Stephani III. ad Carolum & Carolomannum Reges, apud Baron. *A. C. 755. num. 3. in Epist.* Pauli Pontificis ad Pipinum Regem *Histor. Franc. Tom. 3. p. 734.* alibique passim. Sed & Gregorius M. scribens non modò ad Brunechildem Reginam, sed quoque ad Mauricium Imperatorem & Theudelindam Reginam Langobardorum, eôdem *Christianitatis* titulô eos compellat, *l. 5. Ep. 63. l. 7. Ind. 2. Ep. 5. Ind. 2. Ep. 42. l. 12. Ep. 7.* &c. Item functio seu Jurisdictio, audientia Episcopalis seu Forum Ecclesiasticum, cui Episcopus vel alius illius nomine præest, quod vulgò *Curia Christianitatis* vocatur, in *Capitul.* Caroli M. *l. 5. c. 114.* & alibi passim. *Christiani* etenim potissimùm Clerici dicti, vide *l. 50. 125. Cod. Theodos. de Decurion. l. 2. de Postlim. l. 11. de Pistor.* &c. In *Decreto* Bonifacii IV. apud Holstenium in *Collectione Rom.* absolutionem peccatorum in Confessionibus vox notat: uti Officium Ecclesiasticum, apud Hugonem Flaviniac. *p. 260.* & Baptismum, in *Historia* Merlini MS. apud Car. du Fresne in *Glossario.*

CHRISTIANOCATEGORI, i. e. Accusatores Christianorum, Beatæ Virginis & Angelorum imagines adorabant. *Joh. Damascen.*

CHRISTIANOPOLIS, oppid. Sueciæ permunitum, in Blekingia provinc. à Christiano IV. conditum, in limite Ostrogothiæ & ora maris Balthici, cum portu sat tuto. Sub Suecis ab A. C. 1659. 4. leuc. Danic. à Calmaria, 3. ab ora Oelandiæ Insul. in Occasum.

CHRISTIANOSTADIUM, oppid. Sueciæ, in Blekingia, à Christiano IV. structum, ex adversô Scaniæ, cum portu capaci, prope mare Balticum, 1. leuca ab oppid. Aahusio in Boream. Medium ferè inter Hafniam & Christianopolim.

CHRISTIANUS I. II. III. IV. V. Daniæ Reges, vide infrà *Christiernus.*

CHRISTIANUS I. Elector Saxoniæ: Filius Augusti Electoris unicus ex Anna Danica, doctrinæ puriotis amantior, turbas tantopere odit, ut persæpe optaret, *ab indoctis & opinione sententiæ inflatis liberari.* Pulsos itaque à patre Theologos sedibus restituit, Melanchthonis scripta revocavit, Reformatorum libros non ipse solùm legit, sed & ab aliis legi ac vendi emique permisit: plura tentaturus, nisi quintô regiminis annô, non sine veneni suspicione, immaturâ morte fuisset abreptus, A. C. 1591. Ita enim tum alta consilia, quibus ad majora videbatur aspirare, tum eôdem annô pro Henrici IV. partibus expeditio in Galliam, cui primùm ipse præesse constituerat, dein Christianum Anhaltinum præfecerat, inprimis verò quæ in Religionis negotio instituta fuerunt, caruêre successu. Pater fuit ex Sophia Brandeburgica *Christiani II.* Johannis Georgii I. & Augusti.

CHRISTIANUS II. prioris filius, Patri in Electoratu successit, tutore agnatô Fridericô Wilhelmô Altenburgicô; Quem partium Ducem nacti Flacciani cùm essent, dissentientes ab Ubiquitatis dogmate in carcerem rursus compacti; Nicolaus Crellius Cancellarius, datô ei criminis, quòd *Calvinismum in Saxoniam* introducere voluerit, capite plexus; Visitatio per omnes Ecclesias instituta adactique cuncti sunt in verba placitaque à Selneccero & Leysero Theologis conscripta; Urbanô Pieriô Professore & Pastore Wittenbergensi, qui subscribere renuebat, post 36. septimanarum arctam custodiam, vix ad intercessionem Elizabetæ Anglorum Reginæ dimissô. Nihilominus idem Administrator, tumultum Lipsiæ, ob Helvetios quosdam apud Adolphum quendam ibi hospitantes, exortum, quatuor nebulonum extremô suppliciô coërcuit. Contulit *Christiano* feodum Juliaci, Cliviæ & Montium Rudolphus Imperator A. C. 1610. Sed sequente annô, nullâ ex Hedvige Danica prole susceptâ, defunctus successionem reliquit fratri Johanni Georgio: cujus filii Johannes Georgius II. Augustus, *Christianus*, qui Naumburgum cum Lusatia nactus est, & Mauritius hodieque supersunt. *Latus.* Vide Thuan. *Hist. l. 104. & 105.*

CHRISTIANUS, filius tertio-genitus Caroli Principis Palatini, Bircofeldiæ Ducum auctoris, maturè arma sectatus, prœliô ad Wimpenam, ex parte Marchionis Durlacensis, fortissimè se gessit A. C. 1622. ab inferioris Saxoniæ circulo Dux legionis equestris constitutus A. C. 1623. illam dein in Hungariam duxit, Vinariensem ac Mansfeldium comitatus, A. C. 1626. Danica dein sequutus auspicia, ab illo Rege in ordinem Georgii adscitus est: demum à Gustavo Adolpho Sueciæ Rege in Germania victore, equitatus imperium & Rhenani tractus curam suscepit, A. C. 1631. Exin, re Bavaricâ eidem à Rege commendatâ, Augustæ Vindelicorum sedem fixit, Bavariâ inde excursionibus infestatâ, Landsbergâ quoque captâ. Postmodum Heidelbergam recuperavit, & in Alsatia, ad *Pfaffenhoven* superatis Lotharingis, Hagenoam cepit, Post varia dein in Alsatia ac Palatinatu gesta, militari se imperiô abdicavit A. C. 1635. & Cæsari reconciliatus Argentinam habitatum concessit: Episcopovillam post hæc ab affine acceptam incoluit arcemque ibi extruxit. Obiit Neostenii A. C. 1654. pietate, tum familiaris prudentiâ & dictorum constantiâ inclytus. Eô genitus

è Magia-

è Magdalena Catharina Bipontina (cujus mater Rohanea multa in Gallia bona habuit) *Christianum* A. C. 1637. qui legionis Suevicæ Dux, in prœlio ad Arrabonem fluv. prope Gothardi fanum fortitudinis specimen insigne edidit A. C. 1664. & Johannes Carolus A. C. 1638. ambo posteà Galliæ Regis milites.

CHRISTIANUS, Dux Brunsuicensis, cognomine *Senior*, filius Wilhelmi Cellensis lineæ conditoris, fratri Ernesto successit, A. C. 1611. Episcopus etiam Mindensis: Cum Friderico Ulrico agnato, qui lineæ Guelferbytanæ prærogativam aliquam urgebat, de priori sede controversiam habuit. Ut Rex Daniæ inferioris Saxoniæ circuli Dux esse posset, quod munus Christiani fuerat, prætextu gravioris ætatis abdicatus est, sed jussi sunt à Cæsare Ordines imperium circuli ei restituere. Decessit successore Augustô fratre.

CHRISTIANUS, cognomine *Junior*, filius secundò-genitus Henrici Julii Ducis Brunsuicensis, lineæ Guelferbytanæ, Episcopus Halberstadiensis, bellô Germanicô inclaruit. Positis apud Batavos belli tirociniis, hinc Friderico Palatino Bohemiæ Regi pulso operam addixit, in partis symbolum Reginæ chirotheca, quam pileo aptatam gestabat, assumtâ. Itaque collectô in Saxonia Westphaliaque exercitu A. C. 1621. per Hassiam grassatus, Amœnoburgum Moguntinæ ditionis cepit, à Comite Anholdio posteà inde rejectus. Annô sequente Lippiâ, Susatô, Paderbornâ occupatis, multam prædam confecit; sed in Palatinatum ascensurus, in Mœni ad Hœchstam transitu, contra Flekenstenii eidlucendo missi consilium, cum Cæsareis congressus, gravem accepit cladem: post quæ à Palatino dimissus, cum Mansfeldio, ad Hollandos se conferre statuit. In itinere, ad Floriacum, cum Cordubæ Duce prœliô commissô brachium amisit, in posterum, ejus vice, ferreô non incommodè usus: Batavos exinde in solvenda obsidione Bergarum ad Zoomam strenuè juvit: Sequenti annô in Germaniam reversus Osnabrugenses infestavit, oblatam à Cæsare veniam, nisi & sociis daretur, recusavit: sed paulo pòst gravi iterum ad Stattloam strage affectus in Belgium denuo abiit, illic & post hoc in Anglia novos belli apparatus facturus. Partibus A. C. 1625. Daniæ Regis cum Mansfeldio susceptis, Monasteriensi diœcesi incubuit: à Rege, fratre majore natu Fridericô Ulricô exauctoratô A. C. 1626. Ducatus administrationem & regii exercitus tertiam partem curæ suæ commissam accepit. Extinctus eôdem annô, fratri liberam in ditiones redeundi facultatem reliquit.

CHRISTIANUS, Princeps Anhaltinus, filius Joachimi Ernesti. Bernburgicum ramum cœpit, militari inprimis laude celebris. Exercitum auxiliarem in Galliam adduxit A. C. 1591. Inde in Argentinensi bello operam suam Brandeburgicis addixit, A. C. 1592. Ex eo in Unione ipse unus è præcipuis & arcanorum omnium particeps, atque Vicarius generalis fuit, illisque auspiciis cum Mauritio Nassovio Juliacum cepit, A. C. 1610. Ob hoc partis studium à Ferdinando II. Imperatore proscriptus A. C. 1621. sed post biennium eidem reconciliatus, singulari in aula illius honore fuit. Moriens A. C. 1630. reliquit filios *Christianum* juniorem, (qui in prælio Pragensi captus A. C. 1620. sed sequenti dimissus, obiit A. C. 1656. relictis ex Eleonora Sophia Holsata Victore Amadeô & Carolô Ursinô) atque Fridericum, Harskerodæ Dominum.

CHRISTIANUS, Dux Saxoniæ, filius Ernesti Gothanæ lineæ conditoris. Item Marchio Brandeburgicus, filius secundus Joh. Georgii novam orsus est lineam *Culmbacensem* seu *Beruthinam* dictam, nactus ex successione Georgii Friderici agnati tractum in Franconia montanum & ad Ayssum. Neptem sponsam Joh. Friderici Ducis Wirtenbergici Sponso nomine Electoris adduxit A. C. 1609. Conventui Lipsiensi ipse quoque interfuit A. C. 1630. Obiit A. C. 1655 relictô ex filiorum majori Erdmannô Augustô A. C. 1651. defunctô, nepote *Christianô* Ernestô, vide *infrà*, & aliô filiô Georgiô Albertô. Item Dux Brigensis in Silesia, filius tertius Joh. *Christiani*, de quo infrà, ex Luisa Anhaltina genuit Georgium Wilhelmum, qui solus è Piasteis superstes, A. C. 1676. obiit. Item nomen aliquot veterum Comitum Oldenburgicorum, è quibus inprimis memorandus venit pater Theodorici cognomine *Fortunati*: quô natus *Christianus*, Daniæ posteà Rex primus hujus nominis fuit, frater Gerhardi, à quo Oldenburgici continuati sunt, &c.

CHRISTIANUS Adolphus, Dux Holsatiæ, filius Joh. *Christiani*, Sonderburgicæ lineæ.

CHRISTIANUS Augustus, Comes Palatinus, filius Augusti Sulczbacensis lineæ auctoris, natus A. C. 1622. studiis operam juvenis navavit: dein cùm ditiones suas regeret in exules Religionis gratiâ munificentissimus extitit. Posteà ab Helmontio ad Latinos ritus pellectus A. C. 1656. à patrueli Neoburgico Principe ex promisso obtinuit, ut ditiones propriô & summô jure teneret: Uxore brevi post maritum secutâ.

CHRISTIANUS Ernestus, filius Erdmanni Augusti, Christianô Marchione Culmbacensi & Beruthinô, de quo suprà, geniti, natus A. C. 1644. magna exercitus Confœderatorum contra Galliæ Regem Principum Germaniæ pars nuper fuit, vide *Ernestus*.

CHRISTIANUS Wilhelmus, Marchio Brandeburg. filius Joachimi Friderici Electoris. Vide in voce *Wilhelmus*.

Georgius CHRISTIANUS, Hassiæ Landgravius, filius tertius Friderici Homburgii rami auctoris, Hispanorum primò, dein Gallorum militiam secutus, Latinæ communioni se addixit, habitansque Burtbaci, in balneo ambustus miserè interiit A. C. 1643. nullâ è duplici matrimonio prole relictâ.

Johannes CHRISTIANUS, Dux Holsatiæ, filius Alexandri, Sonderburgicæ lineæ auctoris, genuit filium *Christianum* Adolphum, de quo suprà. Item Dux Briegiæ, filius Joachimi Friderici, Capitaneus totius Silesiæ, à Cæsare constitutus est; Reformatis adhæsit, cùm frater ejus Georgius Rudolphus Augustanam confessionem sequeretur. Obiit Osterodæ in Borussia A. C. 1639. Pater ex Dorothea Sibylla Brandeburgica Georgii, Ludovici & *Christiani*. Vide suprà, & de his aliisque plura apud Phil. Jac. Spenerum, *Sylloge Geneal. Histor.* Bucholcerum *Indic. Chronol.* &c.

CHRISTIANUS Buchæus, Archiepiscopus Moguntinus, Friderico Barbarossæ à secretis, plurima scripsit, & cum paucis, 15000. hostium prope Romam vicit, *Nicetas*. Obiit A. C. 1183. Voss. *de Hist. Lat.* l. 2. c. 53. San Marth. *Gall Chr.* t. 1. p. 356.

CHRISTIANUS Druthmarus, cognomine *Grammaticus*, Monachus Corbiacensis, circa A. C. 840. scripsit *commentarium, in S. Matth. & epitomen Lucæ ac Johannis, Trithem.* Item Patriarcha Antiochiæ, hâc urbe à Saracenis captâ, A. C. 1268. Martyr.

CHRISTIANUS Herlinus, Mathematicus Argentinus plurimos veter. auctorum emendavit.

CHRISTIANUS Massæus, Flander, auctor *Chronici, à M. condito, usque ad A. C. 1540. quadruplicisque Calendarii, Ægyptii, Hebræi, Macedonici & Romani*. Obiit an. ætat. 77. Voss. *de Scient. Mathem.* c. 41. §. 4. p. 230.

CHRISTIANUS Molitor, Clagefurtensis, *Astrologica quædam & Prognostica* scripsit. Gesner. *Bibl.* t. 1. Obiit A. C. 1495.

CHRISTIANUS de Troyes, seu Trecensis, vetus Poeta Gallus.

CHRISTIANUS Urstisius, Mathematicus Basileensis scriptis editis tum Historicis; Patriæ enim Historiam laudatissimam scripsit, tum Mathematicis insignis. Obiit A. C. 1586.

CHRISTICOLÆ, Christiani olim à Gentilibus, velut per convitium appellati, vide infrà *Crucicolæ*.

Daniæ Reges.

CHRISTIERNUS I. Daniæ Rex post Christoph. Bavarum. A. C. 1448. prudentiâ, & humilitate inclytus. Obiit A. C. 1481. Crantz. *Histor. Dan.* l. 8.

CHRISTIERNUS II. cognomine *Crudelis*, post Johannem patrem, Rex A. C. 1513. Grœnlandiam à prædecessoribus amissam, frustra repetiit. Sueciæ regno inhians, obsidionem Stockholmiæ solvere coactus est, A. C. 1518. Interim Stenone Rege mortuô, ei successit. Sed sævus in præcipuos Procerum, cruento convivio adhibitos, in Daniam repulsus est: cùm sævire pergeret, etiam hâc excidit, Fridericô Holsatiæ Duce patruô surrogatô, A. C. 1523. seque in Belgium, cum uxore Elisabetha, ad hujus fratrem Carolum V. recepit. Decennio pòst, Hollandorum ope, regnum recuperaturus, captus, in vinculis an. 27. consenuit, obiitque A. C. 1559. ætat. 78. Joh. Magnus, *Hist. Suec.* l. 24. Chytræus Saxon. l. 9. & 10. &c.

CHRISTIERNUS III. Friderici I. Patris successor A. C. 1537. Episcopos pepulit, Lutheranæ religionis eximius cultor, moderatione & clementiâ illustris. Obiit A. C. 1559. ante captivum suum Christiernum II. cum quo, post prolixum colloquium, reconciliatus dicitur, ætat. 56. Friderico II. filiô, successore relictô. Chytræus Saxon. l. 14. 15. &c.

CHRISTIERNUS IV. Friderico II. patri successit, A. C. 1588. ætat. 12. coronatus A. C. 1596 Suecis bellum intulit, A. C. 1610. caput fœderis, à Protestantibus, contra Cæsarem electus, A. C. 1625. pacem fecit, A. C. 1629. Denuo bello contra Suecos implicitus, A. C. 1646. Obiit A. C. 1648. ætat. 71. regni 60. Fortitudine inclytus. Ei successurus Christiernus V. fil. ante Patrem, in thermis quibusdam Saxoniæ fatô functus est, secundogenito Friderico III. lampade traditâ: cujus filius

CHRISTIERNUS V. vel VI. natus A. C. 1646. vivô Patre alienas oras lustravit. Post mortem ejus, (quæ contigit A. C. 1670.) quæ in aula vel regno emendatione egere videbantur, ordinare curæ habuit. A. C. 1671. mense Octobri novum Ordinem erexit. Inde, occasione Gallici in Batavos belli, his, Imperatori item ac reliquis Fœderatis accessit, & cum Sueciæ Rege bellum acre gessit. Hoc quoque, quô Europa etiamnum quatitur, bellô Gulielmum III. M. Britanniæ Regem contra hostes milite juvit. Ex Carola Hassiaca, Friderici A. C. 1671. nati, egregiæque porrò sobolis Pater.

CHRISTIFERUS, in *Charta* Beremundi Regis apud Antonium Yepezium in *Chron.* Ordinis S. Benedicti *Tom.* 6. *p.* 17. Vexillifer dictus est, quòd in Regio vexillo *Christus* effictus esset.

Fœminæ Illustres.

CHRISTINA Francica, filia Henrici IV. ex Maria Medicea nupsit Victori Amedeo, Sabaudiæ Duci A. C. 1619. quô viduata A. C. 1637. ditiones, minorenni adhuc filiô *Carolô Emanuele* II. temporibus difficillimis administravit; in Pedemontanarum vallium incolas, purioris religionis constantissimos cultores, severa. Obiit A. C. 1663. ætat. 57.

CHRISTINA, filia Christierni II. Daniæ Regis nupta, primò Francisco Sfortiæ Duci Mediolanensi, dein Francisco Duci Lotharingiæ; mortuo marito Ducatus administratione mota est à Galliæ Rege, filiô in Galliam missô; Unde in Belgium concessit, pacis Cameracensis mediatrix. A. C. 1558.

CHRISTINA, Sueciæ Regina, filia Gustavi Adolphi, A. C. 1626. nata. Patri mortuo successit, sed A. C. 1654. regnô cessit; nomine communioni Romanæ datô, *Alexandra* dicta, ab Alexandro VII. Literas & Literatos amâsse dicitur.

CHRISTINA, virgo Italica, à patre Ethnico primùm carceri inclusa, posteà tortoribus tradita est, qui eam nefandis cruciatibus vexârunt, cumque nec igne cremari, nec in aqua suffocari posset, tandem jaculis confossa est, regnante Julianô.

CHRISTINA Munkia, suscepit ex Christiano IV Daniæ Rege (qui illâ postmodum repudiatâ, famulam ejus *Wibeke* ascivit) præter 6. filias, ex quibus præcipui generi Hannibal Seester & Cornificius Ulefeld, facinoribus & multiplici proditione infamatos, Woldemarum Comitem genuit, qui in Moscoviam ducendæ M.

Ducis

Ducis filiæ profectus, multos sumtus fecit, demum in Polonia Suecis militans obiit. Phil. Jac. Spenerus, *Geneal. Histor. Sylloge in Fam. Oldenburgo Dania.*

CHRISTINA Pisana, erudita, Carolo VI. Galliæ Regi dedicavit *Vitam magni fiudi*, opus suum: scripsit quoque *Thesaurum civitatis mulierum.* Verdier *Biblioth. p.* 165. Item, Ducissa Florentinas, &c.

CHRISTINA, oppid. novum Americæ Septentrionalis à Suecis recèns extructum, in honorem Christinæ Reginæ in Nova Suecia, ad ostia fluvii Austrini cum portu sat capaci. Posteà Suecis ereptum est à Batavis, hisque iterum ab Anglis, quibus etiamnum cum toto tractu paret.

CHRISTMANNUS Jacobus, vide *Jacobus.*

CHRISTO Laudes, vetus acclamandi formula, vide suprà.

CHRISTO regnante, & Regem expectante, formula adscripta quibusdam Galliæ Regum Diplomatibus, post mortem Caroli Simplicis, de qua vide Steph. Baluzium, *in Appendice ad Capitularia Regum Francor. num.* 138.

CHRISTOBURGUM, oppid. amplum Prussiæ regiæ in colle, ad Sirgunum amnem, prope Drausium lacum, 3. leuc. Germanic. à Marieburgo, 4. ab Elbinga in Austrum.

CHRISTODORUS, è Copto Ægypti urbe Poëta Anastasii Cæsaris tempore, scripsit *Isaurica*, *libris sex.* Alia ejusdem refert *Suidas*, quem vide.

CHRISTOGENON, Græcè τὸ Χριστογενὸν, vocatur apud Græcos unum ex quatuor illorum anniversariis jejuniis, & quidem ordine quartum, quod diebus quadraginta ante Nativitatem Dominicæ festum initium sumens, usque ad hanc diem se extendit. In eo piscibus uti licet, Mercurii ac Veneris diebus exceptis; adeoque minus id rigidum est, quàm primum, quod vocant τὴν μεγάλην τεσσαρακοστὴν & tertium, τῶν ἁγίων Παρθένων, in quibus etiam piscium carne illis interdictum. Vide Jac. Sponium, *Itinerar. Græcia, Part.* 2. *p.* 355.

CHRISTOLYTI, errones, Jesum Christum ad Inferos descendisse, ibique corpore cum anima relictô, cum solâ divinitate inde in cœlum ascendisse delirârunt. Johann. Damascenus, *Hær.* Gautierus, *Chron. Secul. sexti.*

CHRISTOMACHI, Græcè Χριστομάχοι, quasi *Christi hostes*, dicti sunt omnes illi Hæretici, qui I. vel *Deitatem* ejus, vel *Personalitatem*, vel *Consubstantialitatem* tandem cum Patre & Spiritu S. ivêre impugnatum. Et quidem, *Christum esse Deum* negârunt, rebelles ac Θεομάχοι Judæos secuti Ebionitæ & Cerinthiani, primò nondum finitô seculô, ab ipso Joanne Apostolo refutati. Quam hæresin secundô seculô renovavit Theodorus quidam Coriarius, à Victore I. Episcopo Romano propterea excommunicatus. Eum in eodem furore excepit Artemon, sub initium seculi tertii: quô vergente, interlapsis annis plus minus sexaginta, Paulus Samosatenus eandem hæresin amplexus est, ab Antiocheno Concilio damnatus A. C. 272. Photinus dein seculô 4. cujus prom damnationem & exauctorationem factam, à Syrmiensi Synodo, leges apud Socratem, *Histor. Eccl. l.* 2. *c.* 29. & 30. &c. Alii Christum fassi Deum, ejus *Personalitatem* ivêre inficias, per Patrem, Filium & Spiritum S. non tres personas, sed unam duntaxat personam trinominem intelligentes, adeoque novô nomine Υἱοπάτορα nuncupantes: hinc *Patripassiani* appellati; quam hæresin introduxit Praxeas, à Tertulliano refutatus, circa A. C. 210. corroborare conati sunt, Victorinus & Hermogenes, circa idem ferè tempus, propagavêre, Noëtus, & Sabellius, seculô 3. refutati ab Athanasio *Orat.* κατὰ τῶν Σαβελλιζόντων. Sed & fuêre, qui, utrumque agnoscentes, *Filium* tamen *Deum minorem esse Patre, etiam quoad essentiam*, asseruêre: quam hæresin introduxit Arrius, à Concilio Nicæno anathemate percussus. A quo tempore Ariani in diversas sententias & factiones abiêre, Acacianos, Aetianos, Eunomianos, &c. qui tamen in eo consensêre omnes, Filium ἐξ οὐκ ὄντων, *ex non entibus*, factum, & κατὰ πάντα ἀνόμοιον τῷ Πατρὶ, *secundum omnia dissimilem esse Patri*, unde *Exucontii* & *Anomœi* appellati. Quibus cùm postmodum successissent, qui, *mutila impietatis cum iis partientes*, hæreseos Arianæ partem de Filio Dei rejicerent quidem, sed alteram de Spiritu S. (cujus Deitatem non minus Ariani lædebant) mordicus retinerent, Ariani per excellentiam Χριστομάχοι, sicut reliqui Πνευματομάχοι, dici cœperunt, vide Athanasium *de Decretis Synodi Nicænæ contra Hær. Arianam.* II. Qui orthodoxam *de Verbi Incarnatione* doctrinam impetivêre, qui iterum in IV. Classes commodè possunt digeri. Namque primò fuêre, qui *naturam & veritatem Humanitatis Christi* in dubium vocârunt, iterum variè subdivisi. Saturninus enim & Basilides, Marcus item, Colorbasus, Cerdon, Marcion, Manichæi, *Carnem Christi non veram esse, sed putativam ac phantasticam*, delirârunt: Apelles, *sideream & aëream carnem* Christo attribuit: Valentiniani, Gnostici, Ptolemæus, Secundus, Heracleon & Ophitæ, Christum *in substantia carnis nostri non fuisse*, sed spiritale nescio quod corpus de Cœlo deferentem, per Mariam Virginem, quasi aquam per canalem, transmeâsse, dixerunt. Nonnulli *Carnem Christi animalem & animam ejus carneam esse*, somniârunt, quorum absurdissimam sententiam refellit Tertullianus *de Carne Christi, l.* 1. *c.* 10. Apollinaristæ porro, carnem quidem concessêrunt, sed *in Christi carne animam esse intelligentem*, negârunt, ob hanc disceptionem Naturæ humanæ Διμοιρῖται, Joanni Damasceno dicti: quæ hæresis damnata est in Concil. Constantinopolitanô II. Tandem Servetus, à Manichæis & Priscillianistis hoc mutuatus, quòd *Animam* dixit, *ex Deo*, seu *ex Dei substantia* esse natam, de suo addidit, etiam *ipsam Christi carnem ex Deitate ipsa & ex tribus elementis increatis, factam esse*: refutatus à Calvino. Atque hi quidem circa veritatem Naturæ Christi impegerunt. Secundum genus eorum est, qui Humanæ Christi naturæ veritatem agnoscentes, *circa originem ejus* hallucinati sunt. Qualis Carpocratio, qui Christum non ex Virgine natum, sed ex semine Josephi hominem tantùm genitum, Cerinthum & Ebionem secutus: Origenistæ item, qui animam Christi, ante incarnationem, in cœlis commoratam, postmodum corpori ejus immersam fuisse, delirârunt. Tertio fuêre, qui circa priora cum Orthodoxis facientes, *de Persona Christi* perperam senserunt. Et quidem *Personam Divinam Christo competere*, negavit Theodotus Byzantius, alter item Theodotus, Melchizedecianorum auctor, Paulus insuper Samosatenus & Photinus. Eam verò Christo concessit Nestorius, sed ab ea humanitatem separans, *pro una Persona Mediatoris Θεανθρώπου duas personas* commentus est, Conciliô Oecumenicô III. damnatus. Post quem manière non paucæ sectæ illius reliquiæ, Conciliô Oecumenicô V. condemnatæ: qui *Hæretici*, vel *Schismatici* saltem *trium Capitulorum* dicti sunt. Nec defuêre Adoptionarii, Elipandus & Felix, impiè asserentes, *Christum secundum carnem esse Dei Patris Filium adoptivum*, quæ hæresis damnata est, in Concilio Francofurtano, A. C. 794. Quartum genus Hæreticorum, circa Incarnationem Christi errantium, in quinque præcipuè species iterum dispesci potest. Eutychiani enim & Dioscoritæ, *unam tantum in Christo Naturam, post Incarnationem etiam, esse*, contendunt, damnati Conciliô Chalcedonensi A. C. 451. Acephali dein, partim resumtô Eutychetis errore, partim mutuatâ à Nestorio quædam miscellam errorum fecerunt, Conciliô Constantinopolitanô A. C. 536. rejecti. Aphthartodocitæ, *circa carnis Christi infirmitates* impegerunt. In quarta specie, Agnoëtæ fuerunt, *Intellectum Humanæ Naturæ* inficiati. In quinta Monothelitæ, qui, duas Naturas apertè negare non ausi, *unicam in Christo voluntatem* agnovêre, damnati Conciliô Lateranensi A. C. 649. Romanô 680. & Oecumenicô VI. Constantinopolitanô, A. C. 681. His adjunge Anabaptistas, Socinianos, &c. de quibus omnibus, aliisque hic non memoratis, qui tamen ad unam alteramve sectarum præfatarum referri possunt, vide Joann. Forbesium in *Instruction. Historico-Theologic. passim*, inprimis *l.* 1. *c.* 3. & *l.* 2. *c.* 1. 2. 3. *& seqq.* ut & hic suô quemque locô.

CHRISTOPHORI Insul. una ex Antillis, ob amœnitatem, à Christoph. Columbo, dicta, in 4 partes dividitur. Commerciô sacchari, tabaci, piperis, &c. insignis. Rochefort. *Hist. Antill. Amer. part.* 1. *c.* 4.

CHRISTOPHORIA, Festum in Ambrosiana Ecclesia, ad diem 7. Januarii, in memoriam Christi ex Ægypto reversi celebrari solitum, apud Car. Macrum in *Hierolex.*

Imperatores, Reges, Pontifices, Viri Principes, &c.

CHRISTOPHORUS, fil. Romani, qui juventute & simplicitate Constantini VIII. generi sui, abusus, Imperium gubernabat, Augustum se fecit, A. C. 920. Obiit A. C. 934. *Curopalat.* Item, filius Constantini Copronymi, à Patre Cæsar declaratus, A. C. 769. postmodum linguâ privatus, A. C. 792. Theophanes *miscell.*

CHRISTOPHORUS I. Daniæ Rex post fratres Abelem & Ericum VII. A. C. 1252. persecutor Clericorum, in bello contra Holsatiæ Comites captus, obiit A. C. 1268. Crantz. *Hist. Dan. l.* 7. Pontanus, *l.* 7.

CHRISTOPHORUS II. Erico IX. fratri successit, Rugiam Insulam regno adjecit, Rostochiô Ducibus Megapolitanis feudi nomine concessô. A Comitibus Holsatiæ pulsus bis restitutus est. Obiit A. C. 1333. regni 13. *Idem.*

CHRISTOPHORUS III. Comes Palatinus, Dux Bavariæ, nepos ex sorore Erici X. hôc sponte cedente, Sueciæ quoque Norvegiæque Rex electus est, A. C. 1439. clementiâ inclytus, sed suis minus acceptus, quòd Germanos præ indigenis promoveret. Maritus Dorotheæ Brandeburgicæ, decessit improlis, A. C. 1448. Crantz. *Hist. Dan. l.* 8. *c.* 22. *& seqq. Hist. Suec. l.* 5. *c.* 38. Joh. Magnus, *l.* 22. *c.* 17. Pontan. *Hist. Dan. &c.*

CHRISTOPHORUS, pulsô à se Leone V. 118. Rom. Pontif. mensibus 7. à Sergio sede Pontificiâ dejicitur, & in carcerem detruditur, inde in monachum detondetur, & monasterio includitur, A. C. 908. Sergiô in ejus locum intrusô. *Volaterr. Sigeb. Genebr. Ciacconius, S. Antonin.*

CHRISTOPHORUS, in Lycia Euangelium de Christo propagâsse, & capite truncatus esse, sub Diocletiano Imperatore scribitur.

CHRISTOPHORUS, puerum Christum per mare gestans, pictura est hominis Christiani, & præcipuè Doctoris Euangelii, eleganter his versibus expressa:

Tu quis es? Ingenue Christum profitentis imago,
Cui nomen puer hic, quem fero, dulce dedit.
Quis puer hic? Christus. Quæ moles tanta Gigantis,
Exigui pueri quum leve portet onus?
Omnibus in speciem parvus puer iste videtur,
Quò tamen est toto majus in orbe nihil.
Hinc opus est animis ut sint & corpore fortes,
Qui Christum populi ferre per ora volunt.
Cur tamen ingrediens tumidi per marmora Ponti
Arboreâ infestas mole repellis aquas?
Per mare, quod calco, perversum intellige mundum,
Ille animis præbet sæva pericla piis.
Arbore nil aliud nisi sanctum intellige verbum,
Rebus in adversis quod pia corda regit.
Hôc etenim suffulti imus per saxa, per ignes,
Qui Christi meritum grande docemus opus.
Dic tamen hoc etiam, quid pendens mantica tergo,
Quid sibi cum liquido pisce, placenta velit?
Certa piis nunquam desunt alimenta Ministris,
Quique Deo fidunt, servat, alitque Deus.
Porro quis insigni tam procul ille fenestra,
Prævius accensâ qui face monstrat iter?

In

Fex præmissa refert ventura Oracula Christi,
Significat vates qui cecinêre, senex.
Huc ades ô hospes, tuque ô puer optime Christe
Mecum habita, tecum vivere sola salus.

Principes Viri.

CHRISTOPHORUS, fil. Henrici cognomine *Senioris*, seu *Mali*, Ducis Brunsuicensis & Guelferbytanæ primæ lineæ conditoris, ex Catharina Pomerana, Archiepiscopus Bremensis. Hic à Joh. Rhodio assumtus pridem Coadjutor, ut se adversùs Magnum Saxoniæ inferioris Ducem defenderet meliùs, dein A.C. 1557. cùm à subditis æri alieno, quod vitâ solutiùs actâ & bellis contra Albertum Brandeburgicum gestis contraxerat, exsolvendo, tributa exigeret, & Urlanici pagi in Frisia incolas ea pendere detrectantes castigâsset; ab Erico patrueli vi repressus atque in consilio conventus Saxonici accusatus, ab amittendo Archiepiscopatu parum abfuit; Retinuit tamen eum ad mortem usque, postquam deprecatione Ordines placâsset. Obiit A.C. 1557.

CHRISTOPHORUS, Dux Wirtenbergicus, filius è Sabina Bavarica Ulrici lineæ Ducalis primæ auctoris, cùm sorore Anna quadrimus à fœderis Suevici sociis, in arce Tubingensi, obsessus; dein ab avunculo Guilielmo Bavariæ Duce educatus, tum A. C. 1522. Oenipontem amandatus est, ut cum liberis cujusdam Medici literis imbueretur. Inde in aula Caroli V. adolevit, sed eô in Italiam redeunte è Cæsaris comitatu divertens, in vicinam Bavariam ope fidelissimi sui Præceptoris Tiferni elapsus est: Solus enim cùm esset familiæ hæres, aliquid gravius timebat. In aulam Gallicam se contulit A.C. 1532. illisque auspiciis, cùm vix ætatis annum 22. ageret 33. vexilla duxit, in bello Subalpino & Alexandriam obsidione cinxit; Regi Regisque filiis gratissimus, unde ab aliis invidia & in Castro Heraldi periculum, ubi fortiter contra aggressores se tuitus est. Demum, cùm in regno sæpe ob religionem videret aliquos suppliciis affici & ipse jam dum A. C. 1538. negatô Niceæ Pontifici pedum osculô se fecisset suspectum, rei pertæsus in Germaniam rediit, in Turcicam expeditionem A. C. 1542. iturus, ni à patre prohibitus fuisset. Hôc itaque volente, uxorem Annam Mariam Brandeburgicam duxit & exiguô contentus vixit Mompelicardi. Inde Smalcaldico in bello securitatis causâ Basileam concessit: Interimisticam autem formulam constanter recusavit. Patris A. C. 1550. successor, tria adhuc in Ducatu præsidia Hispanica ejecit, missisque ad Tridentinum Concilium Legatis, Confessionem offerri curavit: Non tamen fœderi adversùs Cæsarem participare volens, unicâ tantùm conductâ legione sua præsidiis firmavit; unde eô Mediatore Cæsar usus est A. C. 1552. Dein cum Præposito Elvangensi controversiam habuit. Inde jus Provinciale primus evulgavit A. C. 1555. destinatus ab Imperio Legatus ad Regem Franciæ A. C. 1559. cum Cardinale Augustano, qui impensè eum amavit; Gallici regni administrationem à Catharina Regina sibi oblatam recusavit, apud Regem pro afflictis ob Religionem deprecatus. Cœterùm de Ducatu suo optimè meritus, eum ex pluribus partibus, in unam Reipubl. formam redegit: Arces decem extruxit & perfecit, alias restauravit: Subditorum nulli sine sua venia militarem operam ulli addicere, exceptô bellô Turcicô, permisit; Tubingensem Academiam auxit & leges disciplinæ adstrictas esse voluit: Illustri quoque stipendio, in quo antea 70. alebantur, alios alumnos 90. adjecit, scholis passim per ditionem erectis. Obiit Stutgardiæ A. C. 1568. linguis & literis probè excultus, & literatorum fautor eximius; insuper pietate celebris, & licèt olim miles, pacis amantissimus, quam in Circuli, cujus Dux erat, negotiis, semper cordi habuit. Vide Thuanum, *l.* 11. 34. 63. &c. Pater fuit, præter 8. filias splendidissimis matrimoniis elocatas, Eberhardi, se vivô defuncti, & Ludovici cognomine *Pii*, qui extinctus A. C. 1593. lineam terminavit, scriptô hærede agnatô proximô Fridericô.

CHRISTOPHORUS, Marchio Badensis, fil. Caroli A. C. 1475. demortui, Patri successit Hochbergensemque Susenburgiam & Rœtelanam ditionem nactus, unus in hac familia illas omnes rexit: Moriens enim agnatus Philippus, ex Hochbergiis ultimus, A. C. 1503. eum hæredem scripserat. Cùm occasionem subministrare videretur bellum Bavaricum, A. C. 1504. quæ pater à Palatinis victus amiserat, his proscriptis, recuperandi, solus ex vicinis ob amicitiam quievit; quin & eos cum Imperatore reconciliare studuit. Decessit A. C. 1527. ex Otilia Catimelibocensi, præter filias & filios aliquos immaturâ morte raptos, Pater Jacobi Archiepiscopi Trevirensis, Bernhardi, Philippi Carolo V. grati, Caroli & Christophori Canonicorum, Rudolfi ac Ernesti: è quibus Bernhardus Badensem ramum, Ernestus verò Durlacensem, condiderunt. Hujus inter posteros quoque *Christophorus* fuit, filius tertius Georgii Friderici, extincti A. C. 1638. in exercitu Sueciæ Regis ad Ingolstadium, capite, quod pila tormentaria rapuit, truncatus A. C. 1632.

CHRISTOPHORUS, filius tertio-genitus Alberti Ducis Megapolitani A. C. 1547. defuncti, ex Anna Brandeburgica, datus A. C. 1552. à Fœderatis Principibus Regi Galliæ obses, dein Razenburgiam diœcesin obtinuit, & 38. annis, sumtâ in arce Schonbergia sede, ac Evangelicâ Religione introductâ, administravit: Inde multorum commendatione ab Archiepiscopo Rigensi Coadjutor sumtus est, cùmque cum illo à Wilhelmo Furstenbergio Magno Magistro Ordinis Livonici captus, atque Treidenæ asservatus fuisset, ope Regis Poloniæ & Prussiæ Ducis libertatem recuperavit A. C. 1557. Posteà, cùm A. C. 1560. ad intestinum bellum, ob Magni Holsati insolentiam, Livonia spectaret, suâ auctoritate motus compressit. Cùm verò frustra auxilio adversùs Moscos, contra quos cum M. Magistro aliquot expeditiones non infelices susceperat, Livoniæ obtinendo, in Germaniam susceptô itinere, Imperium solicitâsset eôque non impetratô reliqui ad Poloniæ respicerent Regem, cum Sueciæ Rege Erico A. C. 1562. transegit, ut ejus ope Archiepiscopatum tenere posset, quem etiam, ubi sub reditum ejus Archiepiscopus mortuus erat, occupavit. Sed brevi pòst in venatione à Gothardo Duce Curlandiæ & Ernesto Weyero, nomine Regis Poloniæ captus & dejectus, ac totâ diœcesi Polonico regno addictâ, captivus Ravæ integrô quinquenniô detentus ac duriùs habitus est. Dimissus tandem per reliquam ætatem domi Chymiæ & Musicæ studiô otium fefellit, subitâ morte A. C. 1592. extinctus, ex Dorothea Danica & Elisabetha Suecica nullâ prole susceptâ. Ei ob peritiam militarem annuam pensionem Maximilianus II. & Rudolfus II. Imperatores, ut requisitus eis præstò esset, numerâsse leguntur. Vide Thuanum, *l.* 9. 22. 26. & 52.

CHRISTOPHORUS, Princeps Palatinus, ex filiis Friderici III. Electoris, Belgis Hispanorum tyrannide oppressis, auxilio à Patre missus A. C. 1574. prœliô ad Movacum cecidit. Item Comes Oldenburgicus, filius Johannis, Canonicus Coloniensis ac Bremensis, miles pariter egregius ac studiorum fautor, post mortem Friderici I. Daniæ Regis captivi Christierni II. partes tuendas suscepit, & Lubecensium sediriosorum ope omnia turbavit, Scaniâ, Seelandiâ & Fioniâ, in verba Christierni adactis. Cùm copiæ ejus in Fionia deletæ essent, Hafniæ integri anni obsidionem tulit, donec A. C. 1535. deditionem facere & veniam à Rege petere est coactus. In bello Smalcaldico Protestantibus, Cæsari vero in Metensi obsidione militavit, inde Alberti Brandeburgici sequutus partes, Sivershusano quoque prœlio interfuit. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Syll. Geneal. Histor. passim.*

CHRISTOPHORUS Bathorius, Princeps Transylvaniæ, post fratrem Stephanum, Poloniæ Regem, pulsis Arianis, obiit. A. C. 1581. Vide *Bathorius.*

CHRISOPHORUS Ludovicus, fil. Ludovici Comitis Werthemii, ex familia Leonstenia. Virnenburgicam aliàs Euangelicam lineam condidit, fratre ejus Joh. Theodoricô Rupisfortiæ vel Catholicæ auctore. Comitatum Virnenburgicum præ reliquis eximium nactus est, ab uxore Elisabetha, filia Joachimi Comitis Manderscheidii & Virnenburgii, ductâ A. C. 1592. De illo tamen Comitatu in jure controvertere necesse habuit; Obiit A. C. 1618. Pater Friderici Ludovici successoris, Ernesti & Joh. Hermanni. Idem.

CHRISTOPHORUS de Bondelmontibus, Florentinus, scripsit de Insulis Archipelagi, Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 9. *de Scient. Mathem. c.* 70. §. 8.

CHRISTOPHORUS Clavius, Bambergensis, Jesuita, insignis Mathematicus, scriptis editis celeberrimus, à Gregorio XIII. Calendario reformando adhibitus. A. C. 1582.

CHRISTOPHORUS Columbus, Genuensis, edoctus à nauta quodam, ut & ipso Mundi situ, Antipodes dari, ægrè, à plurimis Principibus elusus, tres impetravit naves, à Ferdinando & Isabella, Arragoniæ & Castellæ Regibus, cum quibus, A. C. 1492. portu *Palos* solvens, Insulas detexit, Martiô sequentis anni cum immensis opibus ex India, quæ postmodum *America*, ab Americo Vesputio, dicta est, reversus. Hinc Thalassiarchus maris Indici, quater eô vela dedit. Postmodum in invidiam apud Principes suos ab æmulis adductus, rediit in eorum gratiam, obiitque A. C. 1506. Hispali sepultus. Joh. Barros, Oviedus, Marmol. *l.* 9. *c.* 29. Vide *Coquercium, Colonus, Columbus*, &c.

CHRISTOPHORUS Dibaudius, tractatus Arithmetici auctor.

CHRISTOPHORUS Garaton, Secretarius Eugenii IV. Constantinopolim missus, ad unionem Ecclesiarum promovendam, A. C. 1435.

CHRISTOPHORUS Harlæus, Præses Parlamenti Parisini, vir illustris. Obiit A. C. 1572. San-Marthan. *elog. l.* 2.

CHRISTOPHORUS Helvicus, auctor *Chronologiæ*, quam Schuppius continuavit.

CHRISTOPHORUS Justellus, vide infrà *Justellus.*

CHRISTOPHORUS Longolius, Flander, an Hollandus? fil. Antonii, Episcopi & Eleemosynarii Ludov. XII. à Leone X. magni æstimatus, Latinæ linguæ elegantiâ clarus. Obiit A. C. 1522. ætat. 34. San-Marth. *elog. l.* 1.

CHRISTOPHORUS Longomontanus, discipulus Tychonis Brahei, scripsit *Astrologiam Danicam.*

CHRISTOPHORUS Porsenna, in Oriente Græcam Linguam addidicit, *Agathiæ & Procopii* interpres. Peste obiit Romæ, A. C. 1486. Gesner. *Biblioth.*

CHRISTOPHORUS Rhotamanus, insignis Mathematicus.

CHRISTOPHORUS Richerus, de origine Turcarum, scripsit, usque ad A. C. 1540.

CHRISTOPHORUS Schaplerus, Anabaptista, rusticæ seditionis sufflo. A. C. 1525. Gautier, *seculô* 16.

CHRISTOPHORUS Thuanus, Præses Parlamenti, Parisiensem Lanienam his versibus deflevit:

Excidat illa dies ævô, nec postera credant
Secula, nos certè taceamus, & obruta multâ
Nocte tegi propriæ patiamur crimina gentis.

Jac. Augusti Thuani filii Historiam vide. Ipse Historiam Galliæ exorsus est, obiit A. C. 1582. Pater 24. liberorum. San-Marthan. *elog. l.* 3.

CHRISTOPOLIS, urbs Macedoniæ in Thraciæ confinio, Episcopalis olim sub Archiepiscopo Philippensi, nunc Metropolis eadem putatur cum Amphipoli.

CHRISTOS, nomen fontis, cujus aquis miraculosam virtutem tribuunt Græci, (qui istiusmodi aquas, non minùs, ac aquas benedictas, *ἁγίασμα* vocant) in vico *Siky* ad Cianum Sinum. Jac. Sponius, *Itinerar. Orient. Part.* 1. *p.* 275.

CHRISTUS, Jesu mundi Redemptoris cognomentum. Ab Hebræo

Hebræo vel Syriaco משיחא sic dictus, Joh. c. 1. v. 41. Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, ὁ Χριστός. Ubi Nonnus,

Εὕρομεν Μεσσίαν [illegible]
Χριστὸς [illegible]

Latini verò à Judæorum ritibus, ac doctrina Christi alieni, nomen hoc non rectè intellexêre, Dominumque nostrum ac Servatorem *Chrestum*, à Græco Χρηστὸς vocaverunt. Sueton. *in Claudio*, c. 25. *Judæos, impulsore Chresto, assiduè tumultuantes Româ expulit.* Inde etiam *Chrestianos* vocabant eos, qui *Christo* nomen suum dedêre. Tertull. *adv. Gent. Sed & cum perperam Chrestianus pronunciatur à vobis (nam nec nominis certa est notitia penes vos) de suavitate vel benignitate compositum est.* Lactant. *l.* 4. *c.* 7. *Sed exponenda hujus nominis ratio est propter ignorantium errorem, qui eum immutatâ literâ Chrestum solent dicere.* Quô errore, Justinus Martyr sui temporis Christianos culpâ absolvit: [illegible] χρηστότατον [illegible]. & rursum Χριστιανοὶ [illegible] Χριστὸν [illegible]. Hæc ille, *Apol.* 2. Verumenimverò rectum nomen, ut diximus, est *Christus*, cujus etymon idem innuit *Justinus*. Χριστὸς μὲν [illegible] κεχρῖσθαι. Ab unctione scil. sic dictus est. Τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα [illegible] Μωσῆς [illegible], ait Euseb. *Dem. Evang. l.* 4. *c.* 15. Et Lactant. *l.* 4. *c.* 7. *Quoniam Græci veteres* χρίεσθαι *dicebant ungi, quod nunc* ἀλείφεσθαι, *ob hanc rationem, nos eum Christum nuncupamus.* Prima tamen hujus vocis significatio satis comperta nondum videtur. Primus antiquorum, quem scio, qui hoc vocabulô usus est, fuit Æschylus in *Prometheo Vincto*:

Οὐκ ἦν ἀλέξημ' οὐδὲν, οὔτε βρώσιμον,
Οὐ χριστὸν, οὐδὲ πιστὸν, ἀλλὰ φαρμάκων
Χρείᾳ κατεσκέλλοντο. —— ——

Ubi *Scholiastes* exponit, [illegible]. Sic *Schol. Aristoph.* [illegible]. Et sic τὸ χριστὸν idem erit quod τὸ ἔγχριστον apud Theocritum, *Idyll.* 11.

Οὐδὲν ποττὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο
Νικία, οὔτ' ἔγχριστον (ἐμὶν δοκεῖ) οὔτ' ἐπίπαστον,
Ἢ ταὶ Πιερίδες. —— ——

Ubi *Schol.* [illegible]. Sic Euripides in *Hippolyto*,

Πότερα δὲ χριστὸν, ἢ ποτὸν τὸ φάρμακον.

Quamvis autem prima significatio τοῦ Χριστοῦ actum, vel materiam unctionis denotat apud Græcos, non autem personam, qui ungitur, tamen 72. Interpretes voce τοῦ χριστοῦ, [illegible] utuntur. Unde Χριστὸς, ὁ κεχρισμένος τῷ ἐλαίῳ. *Nic. Lloydius.* Hunc dulcissimum Servatorem nostrum Tiberius Imperator cognitâ Historiâ Resurrectionis ejus, ex Epistola Pontii Pilati, Deum esse proclamandum censuit, ni Senatus obstitisset: sed qui indigebat suffragiis hominum, coæternus Patri Deus? Euseb. *l.* 2. *c.* 2. Alexander quoque Severus, in larario suo, inter Divos Principes, & animas sanctiores, juxta Abrahamum, Orpheum & Apollonium coluit, miserandâ potius quàm ridendâ superstitione. Oros. *l.* 7. *c.* 11. *&c.* Imo & à Turcis pro Propheta habetur, sed qui Mahomete minor: contra Moysis effatum, Deuter. *c.* 18. *v.* 15. Solis *Christianis*, unde & illis nomen, salutaris CHRISTI hujus notitia cœlitùs concessa est, quam in S. Scriptura scrutari indies unicas suas delitias judicant. Vide *Jesus Christus.*

CHRISTUS, Ordo militaris in Lusitania, A. C. 1318. à Dionysio I. institutus, ad nobilitatem contra Mauros animandam. Pulla illis vestis cum cruce Patriarchali coccinea; Conjugii venia, ab Alexandro VI. data. Postmodum coronæ inseperabiliter unitus est. Mariana, *l.* 15. Favin. *theatr. hon. Vasconcellos*, &c.

CHRISTUS vincit, cruce signatorum & aliorum clamor militaris olim fuit. Et quidem in quibusdam inferioris ævi maximè nummis, Crux medium nummum occupat, cum hisce ad 4. angulos characteribus, IC XC NI KA, *Jesus Christus vincit.* Descripsitque Gretserus in *Horto S. Crucis, part.* 1. Diploma Fulcheri Patriarchæ Hierosolymitani & Amalrici Prioris Eccl. S. Sepulchri, cui appensum fuisse testatur sigillum plumbeum Canonicorum ejusdem Ecclesiæ, in cujus uno latere crux duplex seu Patriarchalis, cum iisdem characteribus; in alio verò fabrica Dominici sepulchri, cum inscr. † SANCTISSIMI SEPULCHRI. Itaque ad Latinos à Græcis ritus transiit, unde Francorum quoque Reges Scutis, ut vocant, aureis hanc inscriptionem inseruêre, CHRISTUS VINCIT, CHRISTUS REGNAT, CHRISTUS IMPERAT: quibus quidem verbis conceptas fuisse laudes Carolo M. Romæ dictas, cùm Imperator à Leone Episcopo Romano coronatus est, refert Rudolfus de Diceto A. C. 801. &c. Non dissimilis clamor alter, KE BOHΘEI vel Χριστὲ βοήθει, *Domine juva*, vel *Christe juva*, item simpliciter Βοήθει, *juva*, quem Græcis itidem familiarem fuisse, Scylitzes tradit & in *Tacticis* Leo, apud Car. du Fresne, *Dissertat. de infer. ævi numism. num.* 28.

CHROBATÆ, vel CHOROBATÆ, populi circa Dalmatiam. *Cedren. Curopalat.*

CHROCUS, Rex Alemanniæ, Matris instinctu, Gallias intravit, Treverim Metasque destruxit, omniaque in Xantoniam usque vastavit. Encolismâ captâ, Episcopum loci Ausonium necavit, &c. Postmodum à Mariano, Narbonæ Præside, Arelati captus, & per devictas priùs urbes ostentui circumductus, tandem capite plexus est. Gregor. Turonens. *l.* 1. *c.* 32. *Hist. Ado.* A.C. circiter 312.

CHRODIELDA, filia notha Chariberti, Regis Parisiorum, monasterium S. Crucis Pictavii turbis implevit. Gregor. Turonens. *Hist.* 9. 10.

CHROMA, Græcè Χρῶμα, i. e. *color*, absolutè positum, Plinio, *l.* 33. *c.* 7. cinnabaris est, apud *Theophrastum*, quod etiam Græcia recentior [illegible] vocavit. Salmasio genus quoddam radiculæ, quô è Syria advehi solitô, colorabantur olim unguenta. Ita enim Theophrastus de odoribus, [illegible] Σύρας. *Colorant autem rubra quidem unguenta anchusâ, amaracinum vero eo, quod chroma appellatur. Hi autem radiculam quam e Syria afferunt.* Cujusmodi genere radicis videntur & mulieres usæ, ad colorandas genas, haud secus ac radice anchusæ φῦκος aliqui, ut apparet, vocârunt: Nam & *fucus* Latinis inde pro quolibet colore. Glossæ, *fucus*, χρῶμα. *Democritus Pseudonymus* [illegible] nuncupat, i. e. *Syriacum colorem*, hoc enim vox [illegible] apud illum notat. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1145. & infrà passim, inprimis in voce *Radicula*. Sed & χρώματα dicta Veter. *pigmenta*, de qua voce vide infrà.

CHROMATIUS, Episcopus Aquilejæ, post Nicæam, sub finem 4. seculi pietate & eruditione inclytus. Scripsit *in Matthæum Comment.* de quibus nihil, præter *homilias, de S. Beatitudinib.* & pauca alia, Bibliothecæ Patrum inserta, restant. Hieron. *in præf. Paral.* Chrysost. *Ep.* 15. Ambrosius, Cassiodorus, qui illum *martyrologium quoddam* quoque scripsisse refert. Contra Origenistas Concilium celebravit, Baron. *A. C.* 400. 404. 405. *Romanitianum* alii appellant, seu *Romatianum* seu *Romanum*, quòd Aquileja, ob nobilitatem, *secunda Roma* vel *Romana* vel *Romatiana* civitas olim dicta sit. Obiit circa A. C. 410. Labbeus ex *Baronio*.

CHROMII, montes Peloponnesi, circa Arethyream, ex quibus Asopus fluv. oritur. *Steph.*

CHROMIS, unus è septem Pterelai filiis, apud Apollodorum. Item Mysorum ductor, apud Homerum, *Il. β.* puer quoque pastoralis, apud Maronem, *Eclogâ* 6. alius Phryx à Camilla peremtus, *l.* 11. *Æn.* apud eundem: de quibus vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium Part.* 2. *p.* 575.

CHROMIOS, fil. Nelei & Chloridos, qui in ea pugna, quam Pylii & Messenii adversus Herculem gesserunt, cum decem fratribus occisus est.

CHROMIOS, Priami fil. in bello Trojano à Diomede interfectus.

CHROMIS, Herculis fil. Statius, *l.* 6. *Theb. v.* 346.

It Chromis, Hippodamusque alter satus Hercule Magno,

Et paulo pòst, *v.* 479.

Mox Chromis Hippodamum meta interioris ad urbem
Viribus Herculeis, & toto robore patris, &c.

CHROMIUS, Argivus quidam, qui in ea pugna, quæ ob Thyreorum agrum inter trecentos Lacedæmonios, totidemque Argivos commissa est, solus ex suis cum Alcenore incolumis evasit. Herodot. *l.* 1.

CHRONEA, insula. *Steph.*

CHRONICA. vide *Paralipomena.* Aliàs *Chronica*, unum ex tribus Historiæ justæ generibus: Hæc enim aut portionem temporis aliquam repræsentat, aut personam singularem memoriâ dignam, aut actionem aliquam, seu rem gestam ex illustrioribus. Primum *Chronica* seu *Annales*; secundum *Vitas*, tertium *Relationes*, vocat Verulamius. Inter quæ *Chronica* celebritate & nomine excellere videntur, Vitæ autem fructu & exemplis, Relationes rursùs sinceritate & veritate. *Chronica* namque amplitudinem actionum publicarum vel personarum facies externas & in publicum versas proponunt; Minora autem, quæ tum ad *res*, tum ad *personas* pertinent, omittunt, & silentio involvunt. Cùm verò id artificii divini sit proprium, ut maxima è minimis suspendat, fit sæpenumero, ut hujusmodi Historia, majora tantùm persecuta, negotiorum pompam potiùs & solennia, quàm eorum veros fomites & texturas subtiliores ostendat, Quin etiam, etsi consilia ipsa addat & immisceat, tamen granditate gaudens, plus gravitatis ac prudentiæ, quàm revera habent, humanis actionibus aspergat: ut Satyra aliqua possit esse verior humanæ vitæ tabula, quàm nonnulla ex ejusmodi Historiis. Qui defectus proin quo modo sarciendus sit, vide Franc. Baconum de Verulamio *Augment. Scient. l.* 7. *c.* 7. & suprà, ubi *de Annalibus Livii.*

CHRONICOS Lapis, apud Auctorem *Geographiæ* semibarbarum, à Jac. Gothofredo editum, *Laconica vero solo Chronicô lapide, quem dicunt Lacedamonium, ornari putat*: corruptè pro verò *polychroo*, i. e. versicolore. Herbidus enim color, qui à *Sidonio, Prudentio, Aliis*, marmori Laconico datur, non viridis solùm, sed varius quandoque est: quod voluit obscurus iste Compilator. Casp. Barthius, *Animadversion. ad Statium*, *l.* 2. *Sylv.* 2. *v.* 90.

Hic & Amyclæi cæsum de monte Lycurgi
Quod viret.

Vide de Lacedæmonio hoc Marmore, Lud. de la Cerda, *ad Tertullianum de Pallio*, Desid. Heraldum, *ad Martialem*, *l.* 1. *Epigr.* 56. Matth. Raderum *ad ejusdem l.* 6. *Epigr.* 42. &c.

CHRONITÆ, Græcè Χρονῖται, ab Eunomianis olim appellati Orthodoxi sunt, quasi novam & *brevi tempore duraturam* doctrinam profiterentur. Vide infrà *Tempus.*

CHRONIUM Mare, pars Oceani Glacialis. Porrigitur à fluvio Paropamiso ad Rubeam promontor. vulgò *Norskin*, Plin. *l.* 4. *c.* 16. Dictum etiam Saturnium est, hunc *Mirmanskoi More* Russis.

CHRONIUS, apud Papin. Statium, *Theb. l.* 2. *v.* 538.

Ecce autem vastô Chromis contorta lacertô,
Quô duce fræta cohors, fuscas intervolat auras,
Hasta: —— ——

inter Duces Tydei, de quo vide Barthium *ad loc.*

CHRONOCRATOR, apud Firmicum, *l. 4. c. 14.* dominus geniturae, in Genethlialogia Veter. Vide infrà voce *Decanus*.

CHRONOLOGIA Historiâ recentior. Sicut enim *Æra Christiana*, à *Dionysio Exiguo* adinventa, nobis vix tandem à Caroli M. temporibus innotuit; & *anni Urbis Conditæ*, ipsis Romanis ante M. Catonem ignotus, sero in Fastos relatus fuit: non aliter apud Graecos Historia, absque ulla temporum definitione, diu incerta fuit. Feliciter tandem in *Elis* Chronologia quæsita est, & in Gymnasio ex *Olympionicarum nominibus* contexta est fidissima Græcorum temporum mensura: quod verò serò admodum factum. Sed nec initiò exarata sunt victorum nomina, in Gymnasio Olympico, ad usum Chronologicum, verùm ad virtutis æmulationem, Pausan. *Eliac*. Quæ nominum congeries posterioris demum ævi Chronographis ansam dedit res Græcas in *Tetraeterides* congerendi, & veritatem historicam è stadio vindicandi. Priscis itaque temporibus nuda fuit rerum gestarum narratio; nec certis temporum intervallis distincta, nec à termino fixo deducta; in qua classe censendi Herodotus, Thucydides & Xenophon, qui, licèt Olympiorum obiter meminerint, tetraëtericam tamen Olympiadum computationem non agnoscunt. Hellanicus, *Argivorum Sacerdotum* annos; Ephorus, *Reges Spartanos*, ab Heraclidarum reditu, ad annum Æræ Atticæ 1240. suis Historiis intexuerunt. Demetrius Phalereus compilavit *Archontum ἀναγραφὴν*. Et quidem *Sacerdotes*, *Ephori*, *Archontes*, in instrumentis publicis, contractibusque civilibus priùs usurpati sunt, quàm in Historiis. Olympiades autem serò inductæ sunt in usum historicum, in politicum nunquam. Parius verò Chronographus, qui annô Atticô 1318. Marmor Arundelianum exaravit, primus *Chronologicum* scribendi genus, ab Historico diversum, instituit, ac celebriores Græciæ epochas *Regum Atheniensium* annis, & *Archontibus annuis* signatas, ad Diognetum usque numerat, qui Archon fuit annô 4. Olymp. 128. unde satis clarum, Archontes priùs, quàm Olympionicas, in *Chronologiam* esse receptos, neque certè Olympiades Historicæ tum fuerunt jam editæ. Inter Græcos superstites, qui Olympiades in Historiis adhibuerunt, vetustissimus Polybius est: postquam Timæus, Ptolemæi Philadelphi ævô, primus eas in Historicam compaginavit fabricam, scripsitque Ὀλυμπιονίκας, ἢ χρονικὰ πραξίδια, *Acta ad tempora Olympionicarum relata*, Suidas in *Eo*, ac Ephoros cum Regibus Spartanorum; & Archontes Athen. ac Sacerdotes Argivos cum Olympionicis contulit, Polyb. *Exc. Vales. p. 50.* circa Olymp. 128. Post illum Eratosthenes, sub Ptolemæo Euergete *Canones Temporum* compegit, qui à plurimis sunt probati, & abhinc demum Olympiades quasi totius *Græciæ Fasti* habiti sunt, Dionysius Halicarn. *l. 1.* & Plin. *l. 4. c. 5.* Fuit autem Corœbus primus eorum Victorum, qui continuâ serie in memoriam revocari potuerunt, adeoque is, tanquam Mercurius bifrons, *Fabulosi* temporis *Verique* index, ac quidquid ejus victoriam præcessit, μυθικὸν habitum, nihil ἱστορικὸν, nisi post *Primam* ejus *Olympiada*, quæ ab Iphito fuit XXVIII. quô tempore Athenis Rex erat Æschylus, annô Æræ Atticæ 807. Atque hæc *Olympiadum Æra* vulgaris est & in vulgarem Chronologorum usum assumpta, cùm verum illarum initium illud esset, quod Iphitus, Lycurgus & Cleosthenes instituerunt, annô Æræ Atticæ 699. Joh. Marshamus, *Canone Chron. Sec.* XV. & XVI. Vide quoque infrà *Historia*.

CHRONOSOLON, Sacerdos & vates Saturni, apud Lucianum, *Tom. 2. p. 943.*

CHRONUM, urbs ab Archidamo capta, an. ab Urb. Cond. 307.

CHRONUS, Sarmatiæ Europææ fluv. *Ptol.* In Lithuania eum ponunt *Pirckheimerus*, & *Cromerus*, eumque Germanis *Memel*, & Slavis *Niemen* vocari dicunt; in sinum Veneticum influit. *Erasmo Stellæ* verò & *Rithaymero* fluv. est Prussiæ, *Pregel* dictus, in eundem sinum se exonerans. *Fidlerus*, qui Germaniæ flumina elegiacô carmine descripsit, cum Cromero sentit. *Baudrando* fluv. aliàs Venetorum, in Sarmatia, nunc Poloniæ. Oritur in Lithuania, versùs *Slucko* Urbem, dein auctus variis fluviis & rigatis Grodnô & Kounô, oppidis Lithuaniæ per Samogitiam labitur; posteà per Prussiam Brandeb. ubi *Russe* ab oppido cognomine in ejus ostiis dictus, in Curonium lacum, & cum ipso in mare Balticum se exonerat, ad Memelium oppid.

CHRUDIMA, oppid. amplum Bohemiæ, ad Chrudimcam amnem, 4. leuc. à Czaslaria in Ortum, 1. ab Albi fluv. 6. à confinio Moraviæ, in Occasum.

CHRYSA, sive **CHRYSE**, Ciliciæ oppid. non procul à Thebis Ciliciis, Apollinis Sminthei delubrô insigne. Strab. *l. 13.* Ovid. *l. 13. Met. v. 174.*

--- --- *Chrysenque & Cillan Apollinis urbes.*

CHRYSÆ fanum, locus Siciliæ, inter Ennam & Assorum.

CHRYSAETUS, vide infrà *Melanaetus*.

CHRYSAMAXUS, Laco, victor in Stadio virorum coronatus est, Olymp. 46. quâ eâdem Polymnestor Milesius puer, victor in puerorum Stadio, coronam meruit, uti refert Solinus, *c. 1.* Laterculus Ὀλυμπιονικῶν· Τεσσαρακοστὴ ἕκτη· Χρυσάμαξος Λάκων στάδιον, καὶ Πολυμνήστωρ Μιλήσιος παίδων στάδιον. Vide Salmas. *ad Solin. p. 45.*

CHRYSAME Thessala, Triviæ Sacerdos, quæ taurum pulcerrimum venenô pavit, sicque ad hostes dimisit: ex cujus carnium esu furorem contraxerunt facileque à Græcis Erethrienses oppressi fuerunt. Polyæn *l. 8. c. 43. f. 619. & 620.*

CHRYSANTAS, Dux exercitûs Cyri, qui hostem interfecturus jam elatum gladium in cædem revocavit, quia ἀνακλητικὸν, i. e. *receptui cani*, interim inaudisset, ac adeo à Cyro laudatus. Cœl. Rhodig. *l. 11. c. 18. ex Xenoph.*

CHRYSANTHEMUM seu **CHRYSANTHUM**, Græcè χρυσάνθεμον & χρύσανθον, idem plerisque cum buphthalmo, quod Neophytus Romanis *calthan* appellari tradit, Κάλθαν ῥωμαῖοι; quòd scil. *ad coronas* admitteretur, an quòd folia in orbem disposita instar coronæ haberet? Certè helichrysô, simulachra Deorum coronari, Dioscorides auctor est, *l. 4. c. 57.* Eôdem si se Magi coronarent, ad gratiam vitæ gloriamque pertinere arbitrabantur: scriptumque reliquit Theophrastus, *de Plant. l. 6.* clarescere cum qui hôc flore coronetur. Unum autem eundemque florem cum *Chrysanthemo* helichrysum esse, hinc videtur liquere, quòd helichrysum dici aiunt ab Helichryse quadam Ephesia, quæ prima è flore *Chrysanthemo* Dianam coronârit. Describitur à Plinio, *l. 21. c. 5.* ubi ait, *cum ad Solem repercussum aureæ lucis in orbem veluti corymbos habere dependentes, qui nunquam marcescunt. Qua de causa*, addit, *Deos coronant illo. Quod diligentissimè servavit Ptolemæus Rex Ægypti.* Vide Car. Paschalium, *Coronar. l. 3. c. 25.* & Salmas. *ad Solin. p. 1160.* & 1161. ubi multis floribus colore *luteo* præditis, buphthalmo, calthæ, helichrysô, ranunculo, aliis, hanc χρυσάνθεμον appellationem Græcos tribuisse, inter alia, docet. Cognomina recentia buphthalmi vel *chrysanthemi* inde quoque sunt, χαλκῖτις, χαλκάνθη & χαλκάνθεμον, quòd florem habeat colore *calthæ*, quæ χαλκὸς Græcis. Nisi quis malit dictum, ab *ære* colore, qui itidem flavus est, *Ibid.* Vide quoque suprà. Aliud est χρυσάνθιον, *spuma* scil. seu *flos auri*, de quo vide eundem, *d. l. p. 1079.*

CHRYSANTHINA, Græcè Χρυσάνθινα, Ludi apud Sardianos olim celebrari soliti; memorantur in nummo Tranquillinæ Augustæ, ut & in nummo quodam Caracallæ Imperatoris, in quorum utroque urna expressa cum palma inde emergente, & *Inscr.* ΕΠΙ ΙΟΥΛ. ΕΡΜΟΦΙΛΟΥ. ΑΡ. ΧΡΥΣΑΝΘΙΝΑ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Item ΕΠ. ΑΝ. ΡΟΥΦΟΥ ΑΡΧ. Α. ΤΟ. Γ. ΧΡΥΣΑΝΘΙΝΑ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ, apud Jac. Sponium, *Itiner. Part. 3. p. 188.*

CHRYSANTUS, Alexandrinus, Romæ, quò juvenis venerat, factus Christianus, sub Numeriano Imperatore in fossam demissus, ac terrâ saxisque obrutus fuit; hic in conjugio mansit virgo unà cum Dariâ uxore. *Volaterran.*

CHRYSAOR, pater Mylasi, fil. Glauci. Steph. in *Mylasa*.

CHRYSAOR, Medusæ fil. ex Neptuno, qui ex Callirrhoë Geryonem suscepit, ut placet Hygino *Fab. Poet. 151.* Hesiodus autem *in Theog. v. 281. 288. 979. f. Chrysaorem* sine patre natum vult, quemadmodum & Pegasum ex solo Medusæ sanguine.

CHRYSAOREUS, Jupiter cognominatus, cujus templum fuit in agro Stratonicensium, Caribus omnibus commune, quò illi sacrificaturi & de communibus rebus deliberaturi conveniebant, qui conventus *Chrysaoreus* vocabatur, ex vicis constans, in quo qui plures vicos attulissent, ii in suffragiis antecellebant. Vide Strab. *l. 4.*

CHRYSAORIS, urbs Cariæ. *Epaphroditus* verò totam Cariam *Chrysaoridem* vocat. *Steph.*

CHRYSAORUS, fluv. per medium Maustauræ urbis in Libya fluens. Steph. in *Maustaura*.

CHRYSAPHIUS, Eunuchus, Theodosii Junioris gratiâ abusus, Flavianum Patriarcham pellere conatus est. Inter Eudoxiam & Pulcheriam litis auctor, Eutychi favit, in pseudo concilio Ephesino Orientali Ecclesiæ exitium machinatus. Sed Pulcheriâ aulæ redditâ, A. C. 450. pulsus & occisus est. *Marcellin. Cedrenus, &c.*

CHRYSARGYRUM, Græca vox χρυσάργυρον, tributum fuit, à meretricibus aliisque hominibus sequioris famæ, in aurea argenteaque moneta (unde et nomen) Imperatori olim Constantinopol. solitum pendi, apud Euagrium, *Histor. l. 3. c. 39.* Sublatum ab Anastasio Imperatore ut docet Baronius *ad A. C. 330. num. 16.* apud Macrum in *Hierolex.* Latin. *Aurum lustrale, negotiatorium, pœnosum*, quod vide.

CHRYSAS, fluv. Siciliæ, qui per Assorinorum agros fluit; & apud illos habebatur Deus, religioneque maximâ coltus fuit. Fanum ejus fuit in agro propter ipsam viam, quâ Assorô itur Ennam. Cicero *Verrinâ 4.*

CHRYSE, Insul. vide suprà *Aurea Insula*. Sed & χρυσῆ γῆ & χρυσῆ χώρα vocata olim Σώφιρ & Σώφειρα, regio Indiæ, quòd *aurum* inde afferretur, de qua vide Salmas. *ad Solin. p. 1084.* ut & in voce Ophir.

CHRYSE, Sinus Eoi maris, *Ptol.* Item insul. ejusdem sinûs ac ejusdem nominis, cujus *Stephanus* & *Capella* meminêre. *Japan* sive *Giapan* esse putatur. Insul. perampla, in Oceano Sinico, ad Ortum regni Sinarum. *Sansoni* tamen Japonia est Jabadii Insul. *Ptolem.* *M. Polo Ven. Zipangri* dicta. Vide *Japonia*. *Steph.* Ἔστι καὶ ἄλλη νῆσος Ὠκεανῖτις, ἐν ἧ τὸν ἥλιον Διονύσιος φησὶ χρυσῆν ἔχειν πέτραν. Non autem hanc rationem istius nominis adfert Dionysius, sed quòd ibi sol purius luceat, v. 589.

--- Ἔνθα καὶ αὐτοῦ
Ἀκτῖνα καθαροῖο φαείνεται ἠελίοιο.

Plinius tamen cum Stephano consentit, *l. 6. c. 21.* *Extra ostium Indi, inquit, Chryse & Argyre, fertiles metallis, ut credo.* Autor *Peripli*, insulam Chrysen in Oceano Orientali planè collocat, sub ipsum solis ortum, contra fluv. Gangem, ultimamque esse ait orbis partium, quæ ad orientem sitæ sunt: Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν ποταμὸν νῆσός ἐστιν Ὠκεανίας ἐσχάτη τῶν πρὸς ἀνατολὴν μερῶν τῆς οἰκουμένης ὑπ' αὐτὸν ἀνέχοντα τὸν ἥλιον καλουμένη Χρυσῆ, χελώνην ἔχουσα πάντων τῶν κατὰ τὴν Ἐρυθρὰν τόπων ἀρίστην: Sic eum locum repurgavit Claud. Salmasius, *in Plinian. Exercit.* Et inde eruit hanc insulam, quæ ut ipse ait, hactenus sub his verborum mendis delituit, scilicet, ὑπ' αὐτὸν ἀνατολικὸν ἥλιον καλουμένη χρυσῆν ἔχουσα χελώνην; Ubi de aurea testudine nugas esse affirmat. Sunt & plurimæ aliæ *Chrysæ*, de quibus vide *Stephanum*. *Nic. Lloydius.*

CHRYSEI, Indiæ gens. *Ptol.*

CHRYSEIS, Chrysæ filia.

CHRYSENDETA, vide suprà *Auro Vasa*.

CHRYSEON Ceras, apud Solin. c. 10. *Peniamus ad promontorium* Chryseon ceras *Byzantii oppidi nobile*. & ex illo Marcianum, *ibi promontorium* Chryseon Ceras, *Byzantio oppido celebratum*. Plinio iidem modò *Chryseon Ceras*, modò *Aureum Cornu* Latinè appellatur, *l. 9. c. 15. Hujus aspectu repente territi, semper adversum Byzantii promontorium ex ea causa appellatum Aurei cornu, praecipiti petunt agmine*. Ubi de thynnorum captura loquitur, quae quòd in eo loco admodùm dives esset, hinc promontorio nomen, aut sinui potiùs, qui κέρας dictus est, i. e. *cornu*, quòd multis ramis in sinus reductis scinderetur ad instar cornu cervini, vide suprà in voce *Ceras*.

CHRYSERMUS Corinthius, Historicus, gemino in loco testis adhibetur à Plutarcho, semel in *Euphrate*, ubi quaedam refert ex 13. ejus *de fluminibus libro*, ac iterum in *Inacho*, ubi primum advocat de rebus Peloponnesiacis, unde & tertium citat idem Plut. *Min. Par. c. 3.* Scripsit etiam *Indica*, grande opus; siquidem 80. eorum librum citat praedictus Author in *Hydaspe*. Videndum autem utrum Peloponnesiaca an Indica signentur, *c. 10. Min. Par.* ubi meminit decimi Historiarum Chrysermi. Imò Stobaeus etiam adfert Chrysermi verba ex *secundo Hist. Persica*. Denique apud Plin. *l. 22. c. 22.* legas *Chrysermus parotidas in vino decoctâ radice, curavit*. Sed credit hunc alium esse à Corinthio Vossius. Vide hunc, *de Hist. Graec. l. 3. p. 342.*

CHRYSERUS, vel **CHRYSORUS**, Historicus Graecus, nomina Consulum, & annos, à Regibus pulsis, annotavit. Theophilus Antioch. *l. 3. sub fin.*

CHRYSES, Apollinis sacerdos, pater Astynomes, quae à nomine ejus *Chryseis* dicta fuit: Quam cùm Graeci, expugnatis Thebis Ciliciis, urbe Eetionis, abduxissent, & Agamemnoni in praedae divisione tradidissent, Chryses Apollinis insignibus exornatus ad Graecorum castra accessit, filiamque sibi restitui petiit; Quod cùm impetrare non potuisset, Apollinis auxilium imploravit, qui tam gravem Graecis pestilentiam immisit, ut Agamemnon patri puellam restituere coactus fuerit, cujus locô Achilli Briseidem eripuit. Homer. *Il. 1.*

CHRYSINUS, Graecè χρύσινος, *aureus* seu *solidus*, apud Graecos recentiores. Vide in hac voce.

CHRYSIPPA, urbs Ciliciae à *Chrysippo* conditore, Gentile *Chrysippaeus*, aut *Chrysippeus*, *Steph.*

CHRYSIPPUS, primò currui regendo operam dedit, dein animô studiis applicatô, mox evasit Philosophus Stoicorum princeps, Zenonis, *Nic. Lloydius*, vel Cleanthis, *Moter.* discipulus, acutus sanè, ut qui multis praeceptoribus repugnaverit, statuam habuit Athenis in Ceramico positam. In Dialectica clarissimus fuit, ita ut non illepidè dicerent quidam; *Si apud Deos Dialectica haberetur, non aliam esse futuram, quam Chrysippi*. Val. Max. *l. 8. c. 7. ex. 10.* aetat. 80. Dialecticae opus absolvisse narrat, quam an. 40. inceperit. Scripsit volumina supra 75. *Nic. Lloydius*, 311. tractatus de Dialectica exarâsse refertur. Diog. Laërt. *l. 7. c. 179. f.* Ferunt Carneadem Philosophum Cyrenaeum, perlectis Chrysippi libris, ita dixisse, *Nisi Chrysippus esset, ego non essem*. Apollonidae filius fuisse dicitur, Solensis, aut secundùm alios Tarsensis. Horat. *l. 2. Serm. Sat. 3. v. 43.*

> *Quem mala stultitia, & quemcunque inscitia veri*
> *Caecum agit, insanum Chrysippi porticus, & grex*
> *Autumat.* —— —— ——

Idem de Homero, *l. 1. Ep. 2. v. 4.*

> *Qui quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,*
> *Plenius ac melius Chrysippô, & Crantore dicit.*

Quintilian. *l. 1. c. 1. Sapientes nutrices optabat Chrysippus*. Idem, *l. 1. c. 3. Caedi discipulos non improbat Chrysippus*.
Persius, *Satyra ultima exitu*:

> ---- *Depinge ubi sistam*
> *Inventus, Chrysippe, tui finitor acervi.*

Quod proverbii specie de ἀδυνάτῳ elegantissimâ brevitate dicitur. Sensus enim est, tam difficile est, avaritiae tuae modum statuere, quàm Chrysippo Soritis finem invenire, h. e. ubi resistendum sit, definire. *Soritem* enim *acervum* vocat Poëta, cujus nullum finem Chrysippus invenire potuit. Vide Casaubon. *ad eum locum*. Idem & Historicus fuit, quippe qui *de antiquis Physicis* etiam opus scripsit, ut Laërtius testatur. Chrysippi *de rebus Italicis* quoque libros Plut. citat *in Par. Min. c. 24.* quos cur Solensi (fuêre enim & alii Chrysippi, ut ex Diogene constare potest) minus tribuamus, caussa non est. *Eum enim in omni Historia curiosum fuisse* Cicero testatur, *l. 1. Tuscul. Quaest.* Vixit ann. 73. vitâ defunctus est, cùm merum bibisset, sacrificio cuidam interesse à discipulis rogatus. Alii prae risu, asinô è patina comedere visô, crepuisse dicunt. Olymp. 143. Urb. Cond. an. 545. M. 1846. Diog. Laërt. *in ejus vita*, *l. 7.*

CHRYSIPPUS, Pelopis fil. quem cùm pater valdè amaret, noverca ejus Hippodamia id indignè ferens, liberos suos Atreum & Thyesten impulit, ut illum interficerent; ob quam rem à Pelope pulsi, in exilio vitam egerunt, donec pater è vivis excederet. *Idem.*

CHRYSIPPUS Gnidius Medicus, Erasistrati praeceptor. Vide Jonsium, *de Script. Hist. Phil. l. 2. c. 8.* Alius, qui *Georgica* scripsit. Alii, quos vide apud Plin. *l. 26. c. 2.* Lil. Giraldum, *Hist. de Poët. l. 3.* Voss. *de Hist. Graec. l. 1. c. 17. p. 112. de Poëtis Graecis, p. 87. de sectis Phil. c. 19. §. 11. p. 102. de Philos. c. 11. §. 27. p. 87. de Logica, c. 8. §. 16. p. 35. &c.*

CHRYSIS, Sacerdos Junonis Argivae, memorata Joh. Marshamo, *Canone Chron. Sec. IX.* ubi *de Danao*, cum ejus templo flammis absumpta. Arnob. *adv. Gentes*, *l. 6. Ubi Juno Regina, cum inclytum ejus fanum, sacerdotemque* Chrysidem, *eadem vis flamma Argiva in civitate deleret.*

CHRYSITES, Livio locus est in Macedonia, qui hodie *Siderocapsa* dicitur, ut refert *Bellonius*.

CHRYSITES Lapis, Graecè χρυσίτης, propriè dictus est Graecis, quô probatur aurum. *Hesychius*, χρυσίτης λίθος ὁ λεγόμενος βάσανος, ἡ Λυδία. *Chrysites lapis, qui aliter Lydius dictus est*. A *Lydia* scil. patria, in qua cùm magnes quoque reperiatur, hinc natus error illorum, qui σιδηροδάμαντα, inter Magnetum genera, repositum quibusdam, eundem cum Χρυσίτῃ fecerunt. Aliàs λίθον χρυσίτην vocant *Agatharchides* & *Diodorus*, de metallis Aethiopicis loquentes, lapidem auri venâ micantem: cujusmodi lapis sive marmor auri venis nitens caedebatur, caementa in mortariis lapideis pilô ferreô pinsebantur, donec in frusta comminuerentur magnitudinem ervi aequantia; ea deinde frusta in molam mittebantur, ibique molebantur, adeò ut farina redderetur. Inde aurum secernebatur, lavabatur, coquebatur, &c. Saepe autem in eodem lapide ἄπυρα occurrebant, vel micae auri purissimi, quae seligebantur, neque cum reliquo pulvere coquebantur, uti diximus inter ea, quae de *Auro* suprà. Plura vide apud Salmas. *ad Solin. p. 1075. &* 1103.

CHRYSIUS, vulgò *Keresz* incolis, & *Kraiss* German. teste *Sambuco*, fluvius Daciae per Transylvaniam fluens, ac in Tibiscum desinens. *Baudrando* fluv. Hungariae duplex. Uterque oritur in Transylv. unus *Fekerkeres*, prope Abrucbaniam ortus, Juliam rigat, & per Lacum *Sarcad* lapsus se exonerat in alium *Sebeskeres* dictum, qui oritur ex monte Kalota, in agro Claudiopolitano Varadinum magnum rigat, recipitque aliquot amnes, cum supradicto Fekierkerez & Berethonio; quibus auctus in Tibiscum se exonerat supra Zoogradium, in Comitatu Orodiensi in superiore Hungaria.

CHRYSIUS, fluv. Hispaniam Tarraconensem pro parte à Baetica dividens. *Guadiaro* vulgò, aliis *Guadalentin*. In sinum Virgitanum se exonerat, 7. leuc. à Carthagine nova in Occasum.

CHRYSOANA, Indiae extra Gangem urbs. *Ptol.*

CHRYSOASPIDES & Argyraspides, dicti sunt milites, ab armis aurô vel argentô obductis, quò major pompa ac apparatus esset. Vide Justin. *l. 12. c. 7.* Ael. Lamprid. *in Severo*, *c. 30. &c.* P. Orosius, *l. 3. c. 23. Ultimô consiliô*, inquit, *Argyraspidas, ob arma deargentata sic dictos, h. e. milites qui sub Alexandro militaverant, in auxilium rogat*. Macrob. *Saturn. l. 2. c. 2. ostentabat Antiochus in campo ingentes copias, convertebatque exercitum insignibus aureis & argenteis florentem*. Hinc Ovid. *de Ponto*, *l. 3. Ep. 4. v. 103.*

> *Scuta, sed & galea gemmis radientur & aurô. &c.*

Vide Thom. Dempster. *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l. 10. Paralip. ad c. 10.* Berneggerum *ad Justinum*, *l. 12. c. 7.* Casaubon. *ad Lamprid. d. l.* &c.

CHRYSOBALANOS, h. e. *Palmula aurea*, memorata *Galeno* & *Charitoni*, quibusdam nux est myristica; Salmasio caryota palmula Babylonica, de qua Xenophon, Ἦν δὲ ὄψις ἠλέκτρου οὐδὲν διέφερε, *Aspectus ejus ab electro nihil differt*: Color autem electri aureus. Certè luteas quoque caryotas extare, firmat *Diodorus*, τῇ δὲ χρόᾳ τὰς μὲν μηλίνας, τὰς δὲ φοινικᾶς, τὰς δὲ πορφυρίζουσας, *alias luteas, alias puniceas, partim verò purpurascentes videri*. Succum decoctarum Antiqui dabant, ad recreandas vires renum, vesicae ac viscerum vitiis corrigendis: Stomacho etiam proderant ac internis ardoribus. Qua de re vide plura apud Salmas. praefatum ubi suprà, p. 1321. & 1322.

CHRYSOBERGES Lucas, vide *Lucas*.

CHRYSOBERYLLUS, nomen gemmae, apud Solin. *c. 52. Beryllorum genus dividitur in speciem multifariam: eximii, intervirente glauci & caerulei temperamento, quandam praeferunt puri maris gratiam. Infra hos sunt* chrysoberylli, *qui languidius micantes nube aureâ circumfunduntur*, h. e. quasi cinguntur in exitu & circa extimas oras. Unde Paschalius inter naturales coronas etiam *Chrysoberyllum* numerandi occasionem sumsit. *In plantis*, inquiens, *in frondibus, in fructibus, in lapidibus, in omni re creata, licet advertere coronas. In chrysoberyllis est corona. Nam languidiùs micantes, aureâ nube, velut coronâ, circumfunduntur*; tanquam ex Plinio, *l. 37. c. 9.* Sed verba haec ibi loci non comparent, nec quicquam tale Plinius, unde ea Solinus sumsisse videri voluit, quem sequutus Paschalius. Hoc saltem, *c. 5. l. cit.* Plinius habet, *Proximi vocantur* chrysoberylli, *& sunt paulo pallidiores, sed in aureum colorem exeunte fulgore*. Cùm enim alius in gemmis *color*, alius *fulgor* sit, colorque exeat in fulgorem inclinatione factâ, suspectu aut despectu: ait Plinius, pallidô colore esse Chrysoberyllum, sed *in aureum fulgorem exire*. Quemadmodum idem alibi, *Vitia opali, si color in florem herbae, quae vocatur heliotropium, exeat*. Rectiùs itaque *Isidorus*, ad mentem Plinii, *Chrysoberyllus dictus, eo quòd pallida ejus viriditas in aureum colorem resplendeat*. Vide Salmas. *ad Solin. p. 1106.*

CHRYSOBULLUM, locus circa Tarsum. *Cedrenus*.

CHRYSOBULLUM, seu **CHRYSOBOLIUM**, corruptè *Chrisobolum*, in *Epistola* Joannicii Bulgariae Regis *in Gestis* Innocentii III. *Subsignat antea Imperium meum, ad securitatem Chrisobolum suum*: Χρυσόβουλλον est Pachymeri, *l. 2. c. 5.* hinc. *Bulla aurea*: cujus jus Venetos Duces ab Imperatore Constantinopol. accepisse, discimus ex Andr. Dandulo in *Annalibus*, *Calo-Joannes Imperator Alexio Patri succedit, cui Dux (Venetiarum) Legatos misit, sibique chrisobolium à Patre concessum approbari petiit. Ex A. C. 1126. Tandem Augustus ad cor rediens, Ducem requirit, ut sibi Legatos mittat, pollicens Crisobolum pristinum,* apud Car. du Fresne Glossar.

CHRYSOCERAS, promontor. Thraciae ad Bosporum situm, Plin. *l. 4. c. 11.*

CHRYSOCLAVUM, χρυσοκλάβιον, aliis χρυσόσημον, aureis distinctum clavis: Unde *Chrysoclavum*, adjectivum. Tritum apud vitarum Pontificum scriptores. Vita Leonis IV. *Obtulit vestem, aquilarum habentem historiam, cum cruce de chrysoclavo & gammadiis unam.* Vide Henr. Spelmann. *Glossar. Archaeol.* Vox hybrida, pluriesque occurrit apud Anastasium Biblioth. *Aureoclavatum* redditur, apud Vopiscum in *Tacito*, c. 11. & *Bonoso*, c. ult. ut & apud Scholiastem Juvenalis, *ad illud Sat. 6. v. 482.*

Aut latum picta vestis considerat aurum.

Ἐσθῆτας χρυσοκλάβους, habet auctor *Vita S.* Eudociæ Mart. c. 8. Unde χρυσοκλαβαρίζειν dixit Emanuel Georgillas *in Versibus Politicis MSS. de Mortalitate Rhodi, A.* C. 1498. apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide suprà in *Aureoclavatus* & infrà in *Clavus*.

CHRYSOCLISTA seu **CHRYSOCOLLETA**, eadem quæ *Chrysendeta*, pocula erant argentea, quibus aurea emblemata inserimus: Uti enim gemmæ aureis poculis, sic aurum argenteis includebatur. Crystallina verò & murrina nullis istiusmodi emblematis incrustata, pura & sincera per se magis placebant. Vide suprà, ubi de *Auro vinctis*.

CHRYSOCOCES Georgius, vide *Georgius*.

CHRYSOCOLLA, Plinio, *l. 33. c. 5. humor est in puteis, per venam auri defluens, crassescente limo rigoribus hybernis, usque in duritiam pumicis.* Hinc non tam lapis, quàm inter salis species, Salmasio, Laudatior in ærariis metallis, Demonesi Insul. uprimus, quæ preoin carissima. Sed & in Armenia optimam nasci Plinius, *loc. cit.* & *Dioscorides* tradunt: summam autem *commendat onus esse, ut colorem herbæ segetis latè virentis quàm simillime reddat.* Qui summus & acutissimus viroris gradus est, qualis prasinus & ad plenum porraceus. Atque hæc contra aurum vænibat, & inter colores habebatur, quos pictori tectorique dominus præbere tenebatur, Plinius, *l. 35. c. 6.* Usus enim in pictura ejus, quis fuerit, fusè idem explicat, *c. 5.* Sed & Aurifices sibi vendicabant agglutinando auro, unde etiam ei nomen, quasi *auri gluten.* In theatro porro adhibebatur, *Visumque jam est Neronis Principis spectaculis harenam Circi chrysocollâ sterni, cùm ipse concolori pannô aurigaturus esset, introductâ opificum turbâ*, Idem Plinius *ibid.* ubi etiam de usu ejus Medico, aliisque huc pertinentibus. Adde Salmas. *ad Solin. passim.* De vasis verò χρυσοκολλήτοις vel χρυσοκολλήτοις, diximus suprà, ubi de *Auro vinctis*, *Chrysendetis*, *Chrysoclistis*, &c.

CHRYSOGENOS, in Prophetia quadam Turcica, nomen gentis est, à qua exitium sibi imminere Turcæ persuasum habent. Quod Sponius *flavum* reddit, & de Moscis interpretatur, flavâ plerunque cæsarie præditis, quorum potentiam magis Imperator Turcarum, quàm ullius alterius Monarchæ, formidabilem judicat. Vide eum *Itinerar. Græciæ Part. 1. pag. 356.*

CHRYSOGONUS, Syllæ libertus, Roscii Amerini sectator. Cicero *in Orat. pro Roscio Amer.*

CHRYSOGONUS, nomen viri proprium apud Juvenal. *Sat. 6. v. 74.*

— Sunt quæ
Chrysogonum cantare vetent.

CHRYSOGONUS, martyr, nobili genere ortus Romæ, qui quando nec consulatûs, nec ullius honoris pollicitatione per Diocletianum à fide averti potuit, jugulatus est ad scalas Gemonias. *Volaterran.*

CHRYSOGRAPHATA Scuta, apud Trebellium Pollionem in *Claudio*, c. 14. Casaubono sunt picta, sive cælata & inaurata, vel aureis literis inscripta, de qua Arte, *ad Suetonii Octavium*, is nonnulla adnotavit, *c. 7.* χρυσογραφεῖν namque Græci vocant, quod *auro pictum* est, ut κηρογραφεῖν, quod cerâ. Hinc verbum χρυσογραφεῖν, *auro pingere*, quod est, *chrysographare*: & *chrysographata scuta*, χρυσογραφικά. Vide suprà in voce *Aurigraphus*. Salmasius mavult *auro sculpta & insignita*. Idem enim, inquit, γράψαι, ξῦσαι, χαράξαι. Unde apud *Theophrastum* ἐγγράφειν idem, quod *insculpere*, de vermibus, quæ lignum erodendo charaxant & insculpunt. Sic χρυσογράφοι annuli, qui *manu sculpti*: & *Inscripti* οἱ στιγματίαι:

Quatuor inscripti portabant vile cadaver.

Vide eum *ad Solin. p. 258. &* 1100.

CHRYSOLAMPIS, gemmæ nomen, de qua ita Solinus, *c. 30. ubi hyacinthus, ibi et chrysopastus, (lege Chrysolampis) apparet; quem lapidem lux celat, produnt tenebræ. Hæc enim in illo diversitas est, ut nocte igneus sit, die pallidus.* Hæc enim de Chrysolampide tradit Plinius: quam gemmam cum *Chrysopasto* Solinus confudit. Sed Chrysopastus, chrysolithi species, nec optimæ; cui nomen, quòd *aurea scobe quasi aspersa esset.* Interim ab *auri* colore utraque nomen sortita est, nec ampliùs quicquam signatur *chrysolithi*, quàm *chrysolampidis*, nuncupatione. Præterea utrumque, quemadmodum & hyacinthum, in Æthiopia gigni, scribit Plin. *l. 37. c. 10.* Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. p. 406.* In Sacro Pectorali Sacerdotis Hebræorum Summi, Exodi *c. 28. v. 17.* inter XII. gemmas, quibus illud præfulgebat, ultimam quidam ponunt hanc gemmam, in primo ordine, ubi in Hebræo vox est פטדה *pitdah*. Sed plerique topazium hîc intelligi malunt, uti docet A. Rivetus *ad loc.* Vide quoque Baccium *de Nat. Gemmar. c. 4.* & *ibid.* Gobelchoverum, nec non Fr. Ruëum *de Gemmis*, *l. 2. c. 9.*

CHRYSOLANUS, Archiepiscopus Mediolanensis A.C. 1116. à Paschali II. ad Alexium Comnenum missus, contra Græcos, de processione Spiritus S. disputavit. Trithem. *de Script. Eccl.* Eustathius Archiepiscopus Nicænensis, Blemides sapiens, &c. Scripserunt contra illum. Baron. *tom. 12. Annal. A.* C. 1116.

CHRYSOLAUS, Methymnæorum tyrannus, à Macedonibus in Chio, quam ignarus ab illis occupatam esse cum Aristonico piraticis lembis intravit, captus & popularibus deditus, quem illi ob injurias tortum necaverunt. Curt. *l. 4. c. 8.*

CHRYSOLITHUS, Græcè χρυσόλιθος, inter XII. gemmas, Novæ Hierosolymæ fundamenta, memoratus Apocalypſ. *c. 21. v. 20.* septimò locò: Ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος, σάρδιος, ὁ ἕβδομος, χρυσόλιθος. *Quintus sardonyx, sextus sardius, septimus, Chrysolithus.* Inter XII. itidem illas, quibus sacrum Pectorale Sacerdotis Summi Hebræorum refulgebat, Exodi, *c. 28. v. 20.* ubi in quarto ordine, ponitur primò locò *Chrysolithus*, quomodo Vulgatus Hebr. תרשיש *tarschisch* Josephum & LXX. secutus reddit, Tremelliò & Juniò *Beryllum Thalassinum* voce eâ intelligentibus. Vide Rivetum *ad loc.* De illo sic Plin. *l. 37. c. 9. Æthiopia mittit & Chrysolithos, aureo colore translucentes. Præferuntur iis Indicæ & si variæ non sint, Bactrianæ. Deterrimæ autem Arabicæ, quoniam turbidæ sunt & variæ, & fulgoris interpellati nubilô macularum, etiam quæ limpidæ contigere, velut scobe suâ refertæ. Optimæ verò sunt, quæ in collatione aurum albicare quâdam argenti facie cogunt. Fundâ includuntur perspicuæ, cæteris subjicitur aurichalcum*, &c. Nomen ei ab *auri* θέας, dictusque etiam χρυσόχροος est, ab auri ὄψεως, h. e. *facie*: aliter & *Chrysolampis*, juxta Solinum, & χρυσόφωνος Epiphanio, qui gemmam hanc in puteo repertam, propè Babylonem tradit, quod adumbratum & effictum ex verbis Plinii *d. l. Bocchus Auctor est & in Hispania repertas, quo in loco crystallum dicit ad libramentum aquæ puteis depressis inde erutam. Et Chrysolithon XII. pondo à se visam.* Speciem ejus, nec optimæ, *Chrysopaston* esse diximus suprà. Cæterùm optimæ *Chrysolithi* fundâ includebantur seu palà perspicuæ, ut idem ait, h. e. patentes; cæteris aurichalcum subjiciebatur, *folii vice*, ut vulgò vocant Galli, quod olim & per se in usu gemmarum diu apud Veteres in admiratione fuisse, idem alibi scribit. *Fundam* autem appellat is annuli palam, quia Græci σφενδόνην quoque vocant, quæ vox fundam significat, &c. Pergit Plinius, *Sunt in hoc genere capniæ, sunt & vitreis similes, veluti croco refulgentes, vitreæ à veris visu discerni non possunt; tactus deprehendit, tepidior in vitreis.* Ubi *vitrei Chrysolithi* sunt, quos ψευδοχρυσολίθους vocat *Diodorus*, qui χρυσολίθους vocat vitrum, quô Chrysolithi factitii adulterantur. *Capniæ* verò, *Chrysolithi* ei dicuntur, qui fumidi vapore Solis fiant, adeoque ὑπὸ καπνώδους ἀναθυμιάσεως hunc colorem induant, &c. Vide omnino eum pluribus de hac gemma differentem, ubi suprà, & Salmas. *ad. Solin. p. 205.* ac 407. Sed & χρυσόλιθος, lapidis nomen, qui aliàs χρυσίτης, apud *Zosimum*: Ἀργυρόλιθος καὶ χρυσόλιθος, vide suprà in voce *Chrysites*. Ethesium quoque lapidem, ut & Aëtiten, χρυσολίθους vocari, legas in *Lexico Chimiæ*, apud eundem Salmas. *d. l. p.* 1103.

CHRYSOLOGUS, vide *Petrus Chrysologus*.

CHRYSOLORAS Emanuel, nobilis Constantinopolitanus, in Italiam venit, A. C. 1397. Græcam linguam ibi, à 700. an. neglectam docuit; excitatô simul Latinæ linguæ studiô, Venetiis, Florentiæ, Romæ, Papiæ. Obiit A. C. 1415. ætat. 47. Constantiæ, tempore concilii. Ei Æneas Sylvius, postmodum Pius II. epitaphium scripsit. Auctor *Grammaticæ Græcæ, &c.* Gesner. Biblioth. P. Jov. *elog.* Vide & *Emanuel*.

CHRYSONDIUM, Dassaretidis regionis in Macedonia oppid. Polyb. *l. 5. c. 108.*

CHRYSOPASTUS, Græcè Χρυσόπαστος quasi *Auro sparsus*, inter Chrysolithorum genera. Vide suprà in voce *Chrysolampis*. Sed & Sapphiri cuidam generi idem nomen, eandem ob causam, quòd videl. *aureâ scobe*, uti Plin. loquitur, *l. 37. c. 9. aspersum* similiter esset. Dicta namque χρυσόπαστα Græcis *varia*, &c. Idem Salmas. *p. 407.*

CHRISOPOEIA, vide suprà *Chemia* & infrà *Vellus aureum*.

CHRYSOPOLIS, *Stephano* urbs prope Chalcedonem in Bithynia, per Bosporum naviganti ad dextram: dicta, quòd Persæ illic colligerent aurum ex tributo aliarum civitatum, vel à *Chryso*, Chryseidis & Agamemnonis filio. Plin. *l. 5. c. ult.*

CHRYSOPOLIS, Ciliciæ urbs. *Steph.*

CHRYSOPOLIS, *Ptol. Xenoph. Suidæ*, & *Stephano*, *Bos Polybio*, *Damalis Arriano*, promontor. Asiæ, positum è regione promontorii Byzantium continentis, ut illud ex *Georg. Cedreno* describit *Petr. Gyllius*, quod *Scutari* hâc tempestate appellatur. Polybio tamen, *l. 4. Bos* & *Damalis* duo diversa sunt loca.

CHRYSOPRASUS, Græcè Χρυσόπρασος, inter gemmas XII. quæ totidem fundamenta constituunt Hierosolymæ Novæ, apud Joannem Apocalypſ. c. 21. v. 20. decimô locô memoratur: Ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἔννατος, τοπάζιον, ὁ δέκατος, χρυσόπρασος, *Octavus beryllus, nonus, topazius, decimus, Chrysoprasus.* Ejusdem mentio inter XII. gemmas, in sacro Pectorali, Pontificis Maximi apud Israëlitas, Exodi *c. 28. v. 11. Et hunc ordinem secundum, Chrysoprasum (inseruerunt) sapphirum & adamantem.* Sic enim vocem Hebræam נפך, *nophec*, Tremellius & Junius reddunt. Vulgata vero *Carbunculum* interpretatur, uti ἄνθρακα Septuaginta; *Chalcedonium* Hebræorum nonnulli. Quorum quidquid sit, *Chrysoprasus*, gemma est, ex porraceo virore & auri fulgore mixtum habens colorem, unde ei quoque nomen. Beryllorum generi quosdam *Chrysoprasum* adjudicâsse, Solin. ait, *c. 52.* imò sui generis esse quosdam existimâsse, Plin. *l. 37. c. 8. Vicinum genus huic est pallidius, & à quibusdam proprii generis existimatur*, de Chrysoberyllo loquens. Sed, ut nomen sonare diximus, non potest pallidius esse hoc genus Chrysoberyllô: imò nec beryllo: porraceus enim color summi est viroris & austeri, non pallidi. Fortè legit in Græco Auctore Plinius, χλωρότερος ἐστι χρυσοβήρυλλος, quod ob ambiguitatem vocis χλωρὸς de *pallore* accepit, cùm de *virore* capere debuisset. Guttas aureas gemmæ huic tribuunt *Isidorus* & *Epiphanius*, de quibus nihil apud Plinium ac Solinum, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1106.

CHRYSOR, idem cum Vulcanô apud Sanchoniathonem, cujus

verba Philo laudat apud Eusebium *Præpar. Evangel. l.* 1. ubi, cùm de Ὑψουράνιο sobole genitis, quam Ἄγρέα & Ἁλιέα, *Venatorem & Piscatorem* vocat, locutus foret, subjungit: *Ab iisdem fratres procreati duo, qui ferrum ac multiplicem ejus usum repperêre. Quorum alter* Chrysor *nomine, quem Vulcanum esse ait, plurimum operæ ac studii partim in eloquentiâ, partim in cantionibus ac divinandi artibus collocavit. Is etiam hamum atque escam, piscatoriam lineam, ac tumultuarias rates invenit, primusque mortalium omnium navigavit. Quamobrem eum quoque post obitum instar Dei coluerunt, ipsumque præterea Diamichii nomine appellârunt.* Quæ vocabula Ὑψουράνιος, Ἄγρεύς, &c. non à Sanchoniathone sunt, sed Interprete, qui Phœnicia nomina Græcis vocibus expresserat. Vide Gerh. Joh. Voss. *de origin. & progressu Idolol. l.* 1. *c.* 22.

CHRYSORRHAPIS, cognomen Mercurii, de quo vide infrà, voce *Mercurius*.

CHRYSORRHOÆ, populi dicti, quòd apud eos, ut inquit *Strab.* auriferi torrentes sint. Unde fabulis occasio de vellere apud Colchos aureo.

CHRYSORRHOAS, Syriæ fluv. per Damascum, & ejus agrum fluens, *Pharpar* Ebræis, *Adegele*, teste *Bellonio*. Sic & Pactolus à veteribus dictus ob arenas, quas defert, aureas. Sunt alii duo hujus nominis, unus in Bithynia, alter in Themiscyra regione. Salmasio tamen potiùs, quod Damascum fertilem redderet, quàm quòd αὐτὸ flueret, fluvius Syriæ dictus videtur. Totus enim is in rigua & rivorum deductiones convertebatur & Damascum præcipuè rigans, eam εὔφορον reddebat fertilemque, Salmas. *ad Solin. p.* 617. Vide quoque infrà *Opoton*.

CHRYSOSTOMUS, Episcopus Constantinopolitanus, tempore Arcadii & Honorii Imperatorum ob excellentem eloquentiam cognomen Χρυσοστόμου, & Χρυσολόγος adeptus est. Patriâ Antiochenus fuit, natus ex nobilibus parentibus, Secundô, & Anthusâ, Rhetoricam à Libanio, Philosophiam ab Andragathio didicit. Theologiæ studio apud Diodorum & Basilium incubuit. Primùm in Ecclesia Antiochena lector fuit. Deinde Presbyter ordinatus, posteà mortuô Nectariô, ad Constantinopolitanæ Ecclesiæ gubernationem evectus est, A. C. 401. Fuit naturâ iracundior, & liberioris linguæ. Ideo in multorum acerbissimas offensiones incidit, declamitans contra Eudoxiam Augustam, jussu Imperatoris in exilium actus est, sed populus, seditione motâ, obtinuit, ut quamprimum revocaretur. Posteà rursum ejectus, & in Armeniam relegatus est, ubi diem suum obiit die 14. Septembris, A. C. 411. Vide *Johannes Chrysostomus*.

CHRYSOTHEMIS, filia Agamemnonis & Clytemnestræ Homer. *Il.* 9. Item vir Cretensis, Cramanoris, qui Apollinem de cæde Pythonis latronis purgaverat, filius; primus in Pythicis Ludis, Panegyricorum vetustissimis, cecinit & cantu vicit. Fuit enim antiquissimum in his Ludis certamen, *Hymnum in Apollinem canere*, ἆθλον seu *præmio* victori proposito. Post eum Philammon vicit. Pausan. *Phocic.* Vide quoque *Diomedes*.

CHRYSUM, unum ostiorum Indi fluv. *Ptol.*

CHRYSUS, nomen pueri vel famuli, Aristoph. *Crabr.* 520.

CHRYSUS, Hispaniæ Bæticæ fluv. *Sex. Avienus.*

CHRYXUS, Dux Bojorum fuit nepos Brenni, quô Duce olim Galli Romam ceperant. Hunc describit Silius, *l.* 4. *v.* 248.

Bojorum ante alias Chryxô duce mobilis ala
Arietat in primos, objectque immania membra.
Ipse tumens, atavi Brenni se stirpe ferebat
Chryxus, & in titulos Capitolia capta trahebat,
Tarpejique jugô demens, & vertice sacrô
Pensantes aurum Celtas umbone ferebat.

CHTHONIA, Ceres dicta, quasi *terrestris*, seu *terrena*, quanquam Pausan. author est, *l.* 2. eam cognomen hoc sortitam à *Chthoniâ* quadam puellâ Argivâ, quòd post ambustum patrem à Dea in Hermionem oppid. ducta, ibi templum ei consecraverit, *Chthoniamque* Deam à suo nomine appellaverit. *Nic. Lloydius.* Aliàs χθόνιοι Θεοὶ Græcis, *Inferi* sunt, ut in *Inscr.* Herodis, Μάρτυς δαίμων ἡ Ἐνοδία, καὶ αἰσεῖς Δημήτηρ καὶ Κόρη ἀναθήματα καὶ Χθονίων Θεῶν. Et in altera ejusdem *Inscr.* Χθόνιος βασιλεύς, h.e. *Dis pater*, Deus Inferorum: qui iidem & Καταχθόνιοι. Sed & sic dicebant eos, quos *Indigetes* appellavêre Latini, h.e. Deos *in ipso solo natos*, ἐγχωρίους aliter. Hinc apud *Dionysium*, Καὶ αὐτῷ κατασκευάζουσιν οἱ Λατῖνοι ἡρῷον ἐπιγραφῇ τοιᾷδε κοσμούμενον, Πατρὸς Θεοῦ Χθονίου, i. e. *Patris Dei Indigetis.* Sic Χθονίους Ἰναχίδας *Tragicus* dixit, τοὺς αὐτόχθονας, *indigenas*, in ipsa terra natos, &c. Vide Salmas. *ubi supra p.* 71. & plura in hanc rem infrà, in voce *Indigetes*.

CHTHONIA insula, eadem quæ Creta. *Steph.*

CHTHONIUM, festum erat, quod in honorem Cereris ab Hermionensibus eximiâ veneratione celebrabatur, in quo boves visendæ magnitudinis, & feroces, Deæ sacerdotem, infirmam, & vetulam muliereculam sponte sequebantur, velut ultro se immolationi offerentes.

CHTHONOPYLE, mulier quæ Baccho Phliuntem peperit. Steph. in *Phlius*.

CHUB, i.e. *extinguens*, nomen gentis. Ezech. *c.* 30. *v.* 5.

CHUBA, Asiæ urbs. Nicephorus, *l.* 18. *c.* 30.

CHUDUCA, Babyloniæ urbs. *Ptol.*

CHULLABI, Africæ propriæ urbs. *D. Augustinus.*

CHULLI, Municipium, in *Itinerar.* Augusti. Ejusdem meminit Solinus, *c.* 26. ubi de Numidia: *Urbes in ea quamplurimæ nobilesque, sed Cirta eminet, dein* Chulli *purpurario fuco Tyriis velleribus comparata.* Apud Plinium, *l.* 5. *c.* 3. *Chullu* extat, apud *Ptolemæum* Κόλλου, cujus utriusque terminationis exempla habes in Numidiæ & Mauritaniæ urbibus. Cæterùm Χούλλου, apud hunc legendum, judicat Salmas. *d. l. p.* 311.

CHULMIA, hodie *Zachlumia & Chelmum*, teste Joh. Luciô, est provinc. Serviæ, nunc *Herzegovina*, cujus partem maritimam incoluerunt olim Varalii, deinceùm proximis Insul. Narentani, qui & Arentani & Pagani Porphyrogenetæ.

CHUMNUS Georgius, vide *Georgius*.

CHUN, i. e. *præparatio*, sive *placenta*, aut Syriacè *frustra*, nomen urbis. 1. Paral. *c.* 8. *v.* 8.

CHUNI, Sarmatiæ populi, *Ptol.* Honorii Principatu ex Mæotidis confinio in Europam, cum magna barbarorum gentium colluvie, irrupêre, Ricobaldus Ferrariensis, *in pomario urbis Romanæ.* Ausonius, *Epigr.* 1. *v.* 8.

Arma inter Chunosque truces, furtoque nocentes
Sauromatas. ----- -----

In precatione Consulatus sui *Edyll.* 8. *v.* 31. Chunum & Getas conjunxit:

Quæ vaga Sauromates sibi junxerat agmina Chuni,
Quæque Getes socio Istrum adsultabat Alano.

Sidonius eorum frequenter meminit, *l.* 8. *Ep.* 9.

Istic Ostrogothus viget patrono,
Vicinosque premens subinde Chunos,
His quod subditur, hinc superbit illis.

Et *Carm.* 5. *v.* 481.

Pannonius, Neurus, Chunus, Geta, Dacus, Alanus.

Et *Carm.* 7. *v.* 241.

Cursu Herulus, Chunus jaculis, Francusque natatu, &c.

Vide *Hunni*.

CHUNNA seu CHUNNAS, in *L. Sal. tit.* 8. idem est, quod Latinis *centum*, Germanis *Hundert*; numerus scil. centenarius seu centuria denariorum, secundùm quas centurias omnes Legum istarum pœnæ pecuniariæ conceptæ sunt & secundùm easdem denariorum summa reducta semper, ad numerum solidorum, 40. denariis in solidum computatis. Vide Car. du Fresne in *Glossar.*

CHUQUAMIA, una ex 15. provinciis regni Sinarum, in mediterran. inter *Honam & Chiamsi* provincias.

CHUQUISACÆ effigies, apud Peruanos, memorabilis, cui nomen *Tangatanga*, h. e. *in Tribus Unus & in Uno trinus:* quam, magnô honore in iis gentibus cultam, se vidisse refert Joh. Hugo Linschottanus *Histor. Indiæ Occid.* apud Pfannerum, *System. Theol. Gentil. pur. Cap.* 3. §. 2.

CHURITÆ, Libyæ interioris gens.

CHURIUNTI, apud eosdem, unius è tribus Solis statuis, quibus festô *Catapaclayme* sacra faciunt mense Decembri, qui iis anni primus est, nomen. Reliqua sunt *Apointi & Intiquaoqui*, *Ibid.*

CHUS, filius Cham, Gen. *c.* 10. *v.* 6. 8. de quo, ut etiam de Chusæis consulendus est Vir Magnus, *in Phalege*, *l.* 4. *c.* 2. Æthiopum pater. Unde niger? Joseph. *Ant. Jud. l.* 1. *c.* 6. Torniel. *A. M.* 1657. 1931. *Moret.*

CHUSAI, amicus David, Absolonis consilium, de persequendo Patre, ingeniosè avertit, primus ejus occisi postmodum nuntius. 2. Sam. *c.* 15. 16. 17. Joseph. *Antiq. Jud. l.* 7. *c.* 8. 9. 10. Torniel. *A. M.* 3005. *n.* 5. Salian. *A. M.* 3009.

CHUSANRASATHAIM, Rex Mesopotamiæ. Josepho, *Antiq. Jud. l.* 5. *c.* 4. dictus *Chusartes*, Rex Mesopotamiæ, vel Assyriæ, Israëlitas sub jugum misit, per ann. 8. ab Othoniele, cùm resipuissent, postmodum liberatos, Judic. *c.* 3. *v.* 3. Joseph. *Ant. Jud. l.* 5. *c.* 4. Torniel. *A. M.* 2601. Salian. *A. M.* 2623. & *seqq.*

CHUSARIS, Libyæ interioris fluv. *Ptol.*

CHUSISTANIA, provinc. Persiæ, versùs Austrum, juxta sinum Persicum extensa, ubi aliàs Susiana regio. Ejus urbs præcipua *Souster*, aliàs Susa, ubi regia Assueri, ad Eulæum seu Choaspem fluv.

CHUTA, regio Persica, unde Salmanaser gentes traduxit ad Palæstinam inhabitandam. 2. Reg. *c.* 17. *v.* 30. Unde *Chutæi*, vide infrà & *Cuthi*.

CHUTÆI, populi Persiæ, missi, ut Samariam, à Salmanassare vastatam, incolerent, Samaritani postmodum dicti. Ob Idololatriam, leonum præda; hinc missis ex infima fæce Sacerdotibus, qui illos utcunque ad veri Dei cognitionem perducerent, miscellam quandam religionem amplexi sunt. Demum post Christi ascensionem veræ de Deo doctrinæ luce plenè illustrati, Actor. *c.* 8. *v.* 5. Josepho, *Jud. Antiq. l.* 9. *c. ult.* sic dicti, à Persiæ provinc. Chuta, fluvioque Chut. Vide 2. Reg. *c.* 17. *v.* 25. & *seqq.* Torniel. *A. M.* 3324. *n.* 2. 3325. *n.* 2. Salian. *A. M.* 3325. Vide & in voce *Cuthi*.

CHUTHER Taurus, Thebaidis in Ægypto tyrannus, post Semphucratem Regem, quem vide. Illum excepit Meuros, vide *ibi*.

CHUZICA, casa fuit in tribu Benjamin, Monachi Johannis, sita ad torrentem in parte Septentrionali viæ publicæ, quæ Hierosolymis egressos Hierichuntem defert. Niceph. *l.* 17. *Hist. Eccles. c.* 4.

CHUZIS, Africæ propriæ urbs. *Ptol.*

CHYDA, Lyciæ maritimæ oppid. apud *Ptol.* ut *Sophiano* placet, ex Latinis forsasse mendosis exemplaribus; nam Græca *Lydæ* hôc locô habent: *Griva* hodie eidem *Sophiano*.

CHYDA, Siciliæ fluv. *Ptol.* *Chrysa Diodoro*. *Rosmarino* teste *Fazellô*, inter Aluntium, & Calactam.

CHYDÆÆ, Græcè χυδαῖαι, apud Plinium & *Dioscoridem*, palmulæ dictæ sunt minores, quæ maturæ sunt, quasi tum *viliores*,

 quod

quod vox Græcis notat, vide Plinium, *l.* 14. *c.* 16. *de Vinorum generibus*, & *Dioscoridem*, ubi de vino palmeo loquens, λαβὼν, inquit, φοίνικας τὰς Χυδαίας καλουμένας, *Cape palmulas* chydæas *maturas*. Nempe ex palmis, quæ inveterari servarique negabant, aliæ ad cibum sumebantur, aliæ ad vinum faciendum: quarum illæ viridiores colligi solebant, antequam maturescerent, has maturas esse fuit necesse. Cujusmodi vinô Parthos & Indos & Orientem totum uti solitum, ait *Plinius*. Nisi malis *Chydæas* palmulas, de communibus dactyliferis exponere, quas Romani Græcique honori Deorum dabant, quibus & victores coronabant. Sic autem vocabant eas Judæi Hellenistæ, non ut Deos Gentilium contumeliâ afficerent, ut arguatur Plinius, sed ad differentiam caryotarum, quæ apud se quoque nascebantur. Vulgaris autem illa & plebeja in Græcia nascebatur, non item caryotifera. Et fortasse hæ sunt, quæ πατητοὶ dicebantur, ex quibus *calcatis* vinum exprimebatur, &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1326. Alia notio vocis, cùm de coronis usurpatur, quæ Χυδαῖαι apud Athenæum, *l.* 15. dictæ sunt, quasi χύδην πλακεῖσαι, *confusè plexæ*, ac nullô ordine & dispositu florum, sed inordinatæ & tumultuariæ. Cujusmodi coronæ primitùs fiebant, cùm flores ut indiscriminatim legebantur, sic ex indistinctis illis corollam sibi quisque plecteret. Postmodùm, ut convicium dabantur iis, qui jubebantur exigi convivio, planè dissimiles illis, quibus omnis generis flores inserebantur, & quidem multâ curâ, multô delectu parique dispositu. Ibi enim florum multitudo versicolorum certabat cum ordine & collocatione: unde processu temporis coronam tam accuratè plexam, ἔργου fuisse appellatam, inquit Auctor *Etymologici*. Qua de re vide Car. Paschalium, *Coronar. l.* 2. *c.* 12.

CHYDORUS, Bœotiæ fluv. qui à tot millibus Persarum, quot Xerxes Græciam invasit, epotus non suffecit. Alex. ab Alex. *l.* 6. *c.* 25.

CHYER, apud Auctorem Appendicis Latinæ *ad Historiam Willhardini*, *p.* 230. *Dederunt ipsam terram Imperatori* Chyer *Micali Paleologo Græco*, &c. Dominus est, ex Græco Κύριος seu potiùs Κῦρος, aut Κύρης, uti recentiores Græci efferebant. Ibidem *Chyer Andronicus*, quem *Xor Andrinocho* vocat Raimundus Montanerius *in Chron. Catalanico Regum Aragon. c.* 199. ubi *Xor* effertur, ut *Chor*, apud Car. du Fresne in *Glossar.*

CHYLEMATH, Mauritaniæ Cæsariensis fluv. *Ptol.*

CHYMENE, Græcè Χυμένη & Χυμένιον, infimâ ætate, dicta est herba tinctoria, luteum faciens colorem, quâ excellentissimum in tota Græcia sericum luteum tingi solitum, scribit eruditus Herbarius. Ejus meminit, præter alios, Psellus, *in Iatrico*, Jambicis versibus scripto de *Urina*.

> Κ᾽ ἂν πού δ᾽ ἀπόχρωον μετρίως βεβαμμένον
> Τὴν ὠμόβαφον εἰκάζεν χυμένην.
> Βαφὴν τε μᾶλλον ὠχρὰν ἐςὶ τὴν χροιὰν.

Ubi ὠμόβαφος χυμένη, est cujus jus tinctorium nondum satis conferbuit, sed adhuc *crudum est nec abunde decoctum*. Corruptum autem est nomen ex οἰχομένιον, quod integrum legitur in Pseudo-Democriti *Physicis* & cum aliis herbis rebusque lutô inficientibus commemoratur: καὶ κρόκον, καὶ κνίκον, καὶ οἰχομένιον ἄνθος, καὶ ἐλλύδριον καὶ χελιδόνιον καὶ ἀρκτολοχίαν. Sed cùm forma χυμένης ad nos non pervenerit, incertum quomodo apud Veteres Græcos illa fuerit appellata. *Zosimus* Θαψίαν fuisse putat, & certè Thapsiæ flores lutei; unde Θαψίναι mulieres vocatæ, quæ *lurore* & velut *lutô* infectos habebant colores corporum. *Comicus*,

> Γυναικὶ πλαγγόνα ἔοικας Θαψίνῃ.

Etiam thapsô tingi lanas & capillos colore luteô, *Hesychius* habet. Sed eadem fieri potuêre ex Scythica radice & Lycio. Glaucii quoque colore lanas olim luteô colore tinctas fuisse novimus: unde *glaucina pallia*, apud Martialem, *l.* 9. *Epigr.* 27. Scriptores tamen Chymici disertè Θαψίαν vocavêre οἰχομένιον: quæ nomina etiam affinitatem habent. Namque οἰχομένιον videtur dictum, quòd colorem efficeret luteum ex pallido, qualis ἐν τοῖς οἰχομένοις, *in morientibus*, cernitur: & Θάψος, quòd colorem parem ostendat, ut esse in his solet, qui *sepeliendi* sunt; Θάπτειν enim *sepelire* est. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1163. *& seqq.*

CHYMIA, vide suprà *Archemia* & *Chemia*: uti de *Chymicis*, Medicorum genere infra.

CHYNILADANUS, in utroque regno Babylonico & Assyriaco, quæ Asar haddon conjunxerat, tertius ab illo, Saosduchinum excepit, annô Josiæ Regis in Juda 11. regnavit annos 22. successore Nabo-pol-assaro, uti *Canon Regum Babylon.* eum vocat, seu Nabu-chodon-osore aut Nebucadnezare I. Contra eum ascendit Pharao Nechao Rex Ægypti, annô 21. regni *Chyniladani*, Josiæ 31. qui Pharaoni occurrens, occisus est in Mageddo. Vide Marshamum *Canone Chron.* ubi & per ignaviam hujus Regis, an Saosduchini, decessoris ejus, Niniven descivisse, propriô sibi Rege electô, conjicit. Vide in *Cyaraxe* seu *Cyaxare* I. infra.

CHYRETIÆ, Macedoniæ urbs. *Ptol.*

CHYTON, regiuncula Epiri. *Steph.*

CHYTOS, Cyzici portus. *Apollonii Scholiastes.*

CHYTRÆ, apud Ammian. Marcellin. *l.* 22. *de Ægyptiis*, *Sunt Thermæ intra, quæ* Chytras *indigenæ vocant.* Nempe profundiora loca paludis, uti πελλαῖα, à *pelvis* profunditate, sic χυτρίνους & χύτρας dicebant Græci, ab eadem ratione. *Hesych.* χυτρῖνοι τὰ κοῖλα τῆς γῆς, ἐν οἷς αἱ πηγαὶ ἐξίασι. Arriano κυθρῖνοι dicuntur loca istiusmodi fluminis magis profunda & cava, in *Periplo* Maris Erythræi, οἱ δὲ κυθρῖνοι τόποι εἰσὶν τοῦ ποταμοῦ βαθύτεροι μικρὰ βαραγγίζον. Ubi κυθρῖνοι Ionicum est pro χυτρῖνοι. Inde κυθρῖνοι & χυτρῖνοι, fossæ & canales ad aquam deducendam. Hesychius d. *l.* ut & alibi, λίθων χοαί, αἱ διὰ λίθων ἐκχύσεις καὶ χυτρῖνοι. χοαὶ δὲ ἐκ λίθων, ὑπόνομοι καὶ χυτρῖνοι καὶ διώρυχες. Sic meminit τῶν Κάτω Χυτρίνων, qui vaporem pestiferum exhalabat, Antigonus, *c.* 176. quem ὄχθον & ἰλυώδη vocat *c. seq.* Unde videmus, tam naturalem, quàm manufactum, rivum χυτρῖνον vel χύτρον Græcos vocâsse. Salmas. ubi suprà, *p.* 117. *&* 118.

CHYTRÆUS David, Indelingâ vel secundùm alios, Mentzingâ Suevus, Theologus & Historicus clarissimus. Scripsit *Onomasticon Bibl.* atque in *S. Scripturæ maximam partem Enarrationes*, *Prælectiones*, *Commentarios*, *& Scholia*. Præterea *Chronicon Saxon.* &c. quæ omnia 2. tom. fol. prodierunt Lipsiæ, A. C. 1599. De hoc Melch. Adami, *Scripta maluit edere*, inquit, *διδακτικὰ*, quàm πολεμικὰ aut ἐριστικὰ, *unde occulta aspergebatur societatis cum Pontificiis* suspicione. Obiit Rostochii A. C. 1600. ætat. 70. Idem. Thuanus *Hist.* &c. Vide & *David*, it. *Nattan.* ac de utroque plura apud Anton. Teissier in *Elogiis*, *Part.* 2.

CHYTRI, Cypri civitas. Vide *Steph.*

CHYTRI, festum fuit, apud Athenienses, percelebre, in quo omne seminum genus in olla coquere solebant, Dionysio, & Mercurio operantes, ut *Theoph.* scribit. Propriè pars Liberalium Anthesteriorum. Scholiastes Aristophanis *ad Acharn.* φησὶ Ἀπολλόδωρος, Ἀνθεστήρια καλεῖσθαι κοινῶς ὅλην τὴν ἑορτὴν Διονύσῳ ἀγομένην, κατὰ μέρος δὲ Πιθοιγίαν, Χόας, Χύτρας. Et quidem Pithœgia celebrabantur die 11. mensis Anthesterionis, Choës 12. *Chytri* 13. teste *Harpocratione*: quanquam præfatus Scholiastes Choum & Chytrorum eundem esse diem statuit. In his autem, non minus ac in Dionysiis, Lenæis ac Panathenæis, fabulas suas committebant Tragici, uti discimus ex Diog. Laërtio *in Plat.* Vide Sam. Petitum, *Comm. in LL. Attic. l.* 1. *Tit.* 1. dicatumque hoc festum Mercurio terrestri fuit, uti legimus apud *Theopompum* Scholiasti Aristophanis citatum; Quod enim sibi id sacrum dicit Bacchus, apud eundem Comicum *Ranis*, hinc est, quòd non solum per Διόνυσον seu Bacchum, sed per Mercurium etiam, Sol intelligatur, ut ait Vossius, *de Idolol. l.* 2. *c.* 13. *sub fin.* De Mercurio verò verba Scholiastis *Ran.* ista sunt: Εἰώθασι θύειν αὐτῷ ἔθος ἦν, Ὀλυμπίων μὲν Θεῶν οὐδενὶ τὸ παράπαν, Ἑρμῇ δὲ χθονίῳ, *Hinc sacrificare ut mos erat, Olympiorum quidem Deorum nemini, Mercurio autem Terrestri.* Idem de eodem ex Theopompo memorat, ut, cùm Deucalionæô diluviô periisset genus humanum, superstites omne seminum genus in olla coxerint Mercurio Terrestri, quò mortuis eum redderent propitium, neminem verò ex olla hac gustare ausum, atque illud esse initium festi istius, quod Χύτροι sive *Ollare festum* diceretur. Quis autem hic Mercurius fuerit, clariùs exponit Vossius, *l.* 2. *c.* 57. ubi censet, Mercurium Olympium fuisse Solem nostrum: Terrestrem autem illum Antipodum. Idem eò se inclinare quoque dicit, ut Charon Græcus & Romanus non alius sit quàm Mercurius ille inferus, cui nomen fortè à חרון *ira*, quia minister sit iræ divinæ: ut sic propriè sit Angelus malus, malas animas ad loca suppliciis destinata deferens. Sanè Psalmô 78. *v.* 49. habes hanc vocem. Latinè est: *Misit eos in iram* (חרון) *naris suæ, excandescentiam & furorem & angustiam, immissionem Angelorum malorum.* Ubi Rabbini ex eo, quod subjicitur *de Angelis malorum*, colligunt, Iram, Excandescentiam, Furorem, Angustiam, esse nomina spirituum, quibus Deus utitur in malis puniendis. Vide omnino Voss. *loc. cit.*

CHYTRIUM, Ioniæ locus, ubi quondam Clazomenæ fuerunt. *Strabo.*

CHYTROPOLIS, regiuncula Thraciæ. *Steph.*

CHYTROS, Plinio, *l.* 5. *c.* 31. *Chytri*, urbs olim Episcopalis, nunc pagus Cypri mediterran. apud Famagustam. *Chitri* etiamnum.

CHYTRUM, urbis Clazomenarum pars, cum altera parte, quæ parva erat Insula, ponte commissa. Hæc autem urbs, teste Aristotele, ob istum situm variis seditionibus laboravit, *l.* 5. *Polit. c.* 3. Hermolaus Barbarus putat Stephani esse *Cbytum*: verùm apud Stephanum sic mihi legendum videtur.

CIA, vulgò ZEA, insula sub Eubœa, non procul ab Attica, quæ à Plinio, *l.* 4. *c.* 12. & *Strabone Ceos*, & *Cea*, appellatur. Populi *Cii*, qui à lasciviis, & voluptatibus alieni fuisse perhibentur, cùm apud eos nec meretrices, nec tibicinæ essent. Contrà *Chii* malè tanquam effœminati audiebant. Unde adagium apud Athen. *l.* 13. *Non Chius, sed Cius*, de rebus valdè discrepantibus.

CIABRUS, vel CIAMBRUS, Daciæ fluv. *Ptol. Morava Mercatori. Sucova Ortelio*, qui malè eum in Hungaria reponit, inquit *Ferrarius*, cui Mysiæ superioris fluvius est, eam ab inferiori dividens. Aliquando *Ciambus* dicitur.

CIACA, in *tabula Peutingeriana*; ubi iter à Dascusa ad Meliteneu Cappadociæ, per ripam Euphratis describitur, ad hunc modum:

> *Dascusa, Hispa* XVIII.
> *Arangas* IX.
> *Ciaca* (lege *Ciaca*) XXVIII.
> *Melentenis* (pro *Melitenea*) VIII.

Ptolemæo Κιάκις dicitur, estque urbs Armeniæ minoris, de qua vide in voce *Ciacis*.

CIACIS, Armeniæ minoris urbs in Meletina regione. *Ptol.*

CIACONIUS Alphonsus, Baëzâ Andalusiæ oriundus, Dominicani instituti, in Antiquitate Ecclesiastica optimè versatus, post Petrum Ciaconium Toletanum, præcipuum Hispaniæ lumen. Scripsit *de Cruce Dominica*, *de Jejunio*. *Historiam utriusque belli Dacici à Trajano gesti*, &c. *de Trajani animæ à Gregorio I. liberata*, *de S. Hieronymi Cardinalitia dignitate*, quæ ambo censuram meruêre ipsius Bellarmini, Melch Cani & Baronii. *Pontificum porrò Roman. itemque Cardinalium omnium seriem*; quod opus ab illo cœptum continuavit Franc. Morales Cabrera edidítque A. C. 1601. & 1602. correxerunt dein Hier. Aleander & Andr. Victorellus, quorum hic novam editionem adornavit. A. C. 1630. Continuârunt postea Cæs. Bellus Urbinas, aliique usque ad Clementem X. prodiitque editio ultima A. C. 1676. in 4. Voluminib. in fol. Obiit A. C. 1599.

Thua-

Thuanus, Possevinus *Appar. Biblioth. Hisp.* Teissier, *Elog. Part.* 2. &c.

CIACONIUS Petrus, vide *Petrus.*

CIÆNA, Galatiæ urbs. *Ptol.*

CIAGESI, Daciæ gens. *Ptol.*

CIAMPA, regnum Indiæ ulterioris inter Cocinchinam, regnum Cambaiæ & mare Sinicum.

CIAMUM, promontor. Cretæ, nunc *Capo Spada* Sophian. In mare Ægæum maximè excurrit, versus Cytheram Insul. & Peloponnesum, nunc in territorio Caneæ.

CIANI, Græcè Κιανοὶ & Κιάνοι, dicti sunt nonnullis, qui aliis Προυσιεῖς. Galenus *in Isagoge*, Βιθυνὸς Κιανός, ὁς κ̀ Προυσιεὺς ἐκαλεῖτο, *Bithynus* Cianus, *qui & Prusiensis dictus est.* Nempe Cios vocabatur olim, quæ postea *Prusias* appellari cœpit, unde Cives modò *Ciani*, modò *Prusienses*. Condita est autem Cios, circa Olymp. 37. uti habet Eusebius *in Chron.* Meminit Cianæ oppid. Plin. *loc. cit.* nullâ Prusiadis factâ mentione, *Amnis Hylas & Cios, cum oppido ejusdem nominis*: quam cum Prusa ad Olympum perperam confundit, ut docet Salmas. *ad Solin. p.* 878.

CIANICA, Armeniæ oppid. *Ptol.*

CIASA, Babyloniæ oppid. *Ptol.*

CIBALIS, Pannoniæ inferioris urbs, *Ptol.* quibusdam *Palyna*, Urbecula Hungariæ ad amnem Bozuethum, prope Almum montem, in Valbonensi Comitatu inter Mursam minorem ad Boream & Sirmium ad Austrum. Aliis meliùs est *Walpa*, oppid. seu vicus *Szabon*, in vicinus, ad amnem Backium, in Rascia, vix 1. leuc. à Savo fluv. in Boream. Inter Polegam ad Occasum & Sirmium ad Ortum. *Laz. Baudrand.*

CIBARCI, Hispaniæ populi. Plin. *l.* 4. *c.* 20.

CIBARIÆ Leges, alias *Sumtuariæ* dictæ, ab hominum luxu occasionem habuêre. Cùm enim à veteri & avita Majorum parsimonia posteri discederent, & nullum modum luxuria inveniret; cujus testes, Cincii porcellus Trojanus & integri apri convivits illati: legum animadversione opus fuit. Lata igitur primum est Lex *Orchia*, quæ numerum convivarum præscripsit, An. Urb. Cond. 566. *Fannia* dein sumtibus modum fecit assibus centum, an. 588. cujus tenorem ad universam Italiam, ac eos etiam, qui vocati convivits interfuissent, extendit Lex *Didia*, an 606. Secuta *Licinia*, paucis mutatis, in reliquis cum Fannia congruit. Post quam lex *Cornelia*, minora rebus pretia imposuit: Ciborum genus & modum dein præscripsit Lex *Æmilia*: Quam paucis interjectis annis excepit *Antia* Lex, quæ eos qui Magistratus essent, Magistratumque capturi, ad certas tantùm personas cœnatum ire permisit. Postremo lex *Julia*, profestis quidem diebus ducentos: Kalendis, Idibus, Nonis, & aliis quibusdam diebus festivis trecentos: nuptiis verò & repotiis H. S. millies permisit. Vide quamque harum Legum, *suo loco.* Neque verò apud Romanos solùm, sed & alias gentes, gulæ obviam itum. Imò & ante lapsum *Cibariam* quandam legem fuisse, discimus ex Gen. *c.* 2 *v.* 16. 17 ubi de arbore scientiæ fructu homini prohibito. Post diluvium dein occurrit lex sanguinis usu interdicens, Gen. *c.* 9. *v.* 4. quæ sub lege repetita. Adipis eadem ratio: quæ ambo Deo tum sacra erant, vide hîc vocibus *Adeps* & *Sanguis*. Præter hæc, varia etiam animalium genera vetita fuêre, de quibus vide Levit. *c.* 11. *v.* 9. Quæ tamen omnia ceremonialia & typica fuêre, ut apud Theologos videre est. Hinc lex illa sensim sub Novi Test. initia abrogata. Et quidem primò derogando illam quasi antiquavit Christus divinâ dictione illâ, Matth. *c.* 15. *v.* 11. *Quidquid in os ingreditur, hominem non polluit.* Penitus dein & reâpse sublata ea est morte Christi, qui post expiatam peccati impuritatem, rerum omnium usum nobis vindicavit & postliminiò restituit. Obliterata denique est usu, ex tempore ipso ascensionis Christi, post confirmatum Euangelium, Actor. *c.* 10. *v.* 11. &c. quando jam asserto in gloriam capite, beneficia ejus plenô alveô in membra redundare cœperunt. Mansit intereà, quæ Lege Morali inculcatur, temperantiæ regula, æternùm observanda, auremque de modo in victu sanctè tenendo perpetuò vellit, donec *escâ, quæ ventri, & ventre, qui escæ destinatus est, abolitis*, 1. Cor. *c.* 6. *v.* 13. in beatas illas sedes transferemur, ubi *nec esuriemus ampliùs, nec sitiemus ampliùs—quia Agnus, in medio throni, pascet nos, & ducet nos ad vivos fontes aquarum*, Apoc. *c.* 7. *v.* 16. 17.

CIBARITIS, Asiæ regio circa Mæandrum. *Strabo.*

CIBILITANI, stipendiarii Bæticæ populi. Plin. *l.* 4. *c. penult.*

CIBINIUM, Daciæ urbs mediterranea, quæ *Hermanstadt*, vulgò dicitur. Caput Transylvaniæ urbs maxima & perelegans, egregiè munita, potens; illius incolæ Saxones sunt. Ad Cibinium amnem, qui paulo infrà in Aluthum fluv. cadit. 15. leuc. Germ. à Claudiopoli in Ortum, versûs confinium Walachiæ. In ea persæpe commoratur Princeps Transylvaniæ. *Baudrand.*

CIBO, nomen illustris in Italia Familiæ, quam derivant à Guidone Genuensi, tempore Ottonis I. Imperatoris clarô. Ex ea Innocentius VIII. Papa fuit, & cùm liberos ante ordines susceptos ex virgine Neapolitana genuisset, familiæ ad majorem fortunam viam stravit. Filius ejus Franciscus Comes *de Anguillara* & *Ferentillo* fuit: nepos autem Laurentius, ab uxore Richarda, Malaspinarum hærede, Massam & Carrariam stirpi suæ acquisivit; quibus, in filio Alberico, Ducatus *de Ayello* accessit. Jam autem A. C. 1450. Arano Cibo, Senator Genuæ, Prorex Neapolis fuit: qui ex Genevra de Mari, nobili Genuensi, genuit Johannem Baptistam, qui dein Innocentius VIII. obiit A. C. 1492. pater Francisci præfati: quô & Magdalenâ Medicæâ, genitus Laurentius, extinctus est A. C. 1549. Cujus ex Richarda, Massæ & Carrariæ hærede, filius Albericus Cibous Malaspina Princeps Massæ Dux *de Ayello*, defunctus A. C. 1623. ex Elisabetha Roborea, Francisci Mariæ Ducis Urbini filia, pater fuit Alderami, ac reliquit ex hoc Alderamo Marchione Carrariæ (ante patrem mortuo A. C. 1606.) & nuru Marfisâ Estensi, nepotes, Carolum Principem Massæ Ducem Ayelli & fratres. Phil. Jac. Spenerus *Theatr. Nobil. Europ. tom.* 2.

CIBOLA, vel CIVOLA, provinc. novæ Mexicæ, hodie *nova Granada*, ab urbe cognomine. Plana, & frigida, incolas habet candidiores, & ingeniosiores, ut & sinceritatis justitiæque majores cultores, quam in reliqua America. Unicam quisque ducit uxorem, quam solicitè custodiunt. Adorant aquam, & vetulam quandam, quæ Maga sine dubio, prope lacum quendam in abdito degit. Herrera, *c.* 11.

CIBORIUM, non unâ significatione Græcis & Romanis notum. Scriptoribus verò Ecclesiasticis pro arca, nec non pyxide, seu scrinio, super altare, quô Sacramentum conservatur in Latina Ecclesia. Pluries in Ecclesiasticæ supellectilis catalogis. Vide Henr. Spelmann *Glossar. Archæol.* Antiquitus ita dictum est receptaculum, quô continebantur grana fabæ Ægyptiæ, prægrandis instar papaveris capitis, in quo ipsa grana suis quæque loculamentis ac capsis inclusa, paulum suprà cellas suas extantia, σφηκίον vocat Theophrastus, à similitudine favi vesparum, Dioscorides φωνίον. Nicander apud Athenæum,

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]

Ubi flores ad corollas expeti dicit, τὰ κιβώρια in manus tradi juvenum, ut pocula inde faciant, ubi fructus maturus inde extractus fuerit, aut deciderit: radicem autem in mensa coctam apponi. Nempe illud ipsum *Ciborium* fabæ Ægyptiæ, granis excussis & membranaceis dissepimentis ejectis, poculi vicem usumque præbebat: cujusmodi scyphi formam graphicè habes expressam, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1310. Atque hinc κιβώριον Græcis, poculi genus, scypho simile, quod ab inferiore parte in angustum contrahebatur, seu quod ab ambitu latiore sensim decrescebat, usque ad imum pediculum, ut ciborium fabæ Ægyptiæ. *Athenæus* de ciborio poculo, [illegible] κιβώρια. *Levia* hæc pocula vocat Horat. *l.* 2. *Od.* 7. *v.* 21.

> *Oblivioso levia Massico*
> Ciboria *exple*, &c.

Sunt tamen qui de foliis Fabæ prædictæ vocem libentiùs accipiant, quæ sponte suâ ac naturâ cavitatem exhibere quandam, poculis ac vasis idoneam, tradit *Strabo*, quod de foliis colocasiæ ac nymphææ itidem legimus; è quibus proin variæ species vasorum fiebant, pateræ, catini, scyphi. Unde magnum reditum per totam Ægyptum, ex foliis hujusmodi fieri solitum, adeò ut agri hôc potissimum reditu censerentur, addit *idem*. Sed de calice potiùs, quô tenetur semen inclusum, Nicandri κιβώρια interpretanda esse, facilè liquet, ex verbis ejus: ait enim, [illegible], *ubi semen maturum decidit*, calices usum præbere scyphorum. Præterea κιβώρια *Athenæus* sic vocata tradit, quòd ab inferiore parte in acumen desinerent: at folia planum habent situm. Postremò calices ipsos sive capita colocasiæ, quæ semen continent, κιβώρια propriè appellata, plerisque constat, quô nomine & fabas ipsas quidam nuncupârunt, &c. Est autem *Κιβώριον* Græcæ originis; nam κίβα apud Ætolos *pera* vel *sacculus*: unde & κίβισις pro eodem cæteris Græcis, inde κιβωτὸς, *Arca*, quo aliquid includitur. Quam in rem vide plura apud Salmas. præfatum, *d. l.* nec non *p.* 967. & 968. Inde in Ecclesiam Latinam translata vox, ut dictum. Sed & in *Ordine Roman.* *tegimen* & *umbraculum* Altaris appellatur, memoraturque Alcuino, *Poem.* 117.

> *Hoc quoque* Ciborium *Farculfus fecerat Abbas.*

Illud autem quatuor columnis, iisque præaltis, attollebatur & in fastigiatam formam eductum totum Altare contegebat, Anastasius Bibliothecar. *in S. Gregorio Pontif.* Ceteris quoque adornatum & illuminatum, P. Silentiarius *descript. S. Sophiæ, part.* 2. *v.* 330. Vide ad hunc *Notas* Car. du Fresne, qui addit, in iis Templis, ubi non extant ejusmodi *Ciboria*, ut hodie ferè apud Gallos, umbraculum super Altare dependere. *Ceremoniale* Episcoporum, *l.* 1. *c.* 12. *Quod baldachinum etiam superstatuendum erit, si altare sit à pariete sejunctum, nec supra habeat aliquod* Ciborium *ex lapide aut ex marmore confectum. Si autem adsit tale Ciborium, non opus est umbraculo* &c. Porrò *Ciboria* plerumque Sanctorum corporibus leguntur imposita, quod ea sub Altaribus olim recondi solerent, atque ita eôdem cum Altaribus umbraculô obtegerentur, Gregor. Turonens. *de Mirac. l.* 1. *c.* 28. Unde *Ciborii S. Petri* meminit Adrianus Pontifex Roman. *Ep.* ad Carolum Magnum *Quæst.* 57 *in Tom. III. Histor. Franc.* illud verò construxerat Leo III. apud Anastasium Bibliothecar. & Baronium, *A. C.* 1130. Et Thiofridus Abbas Epternacensis, in *versibus Operi florum Epitaph. Sanct. præfixis.*

> *Exstruo pyramides*, Ciboria, *colligo flores.*
> *Spargo super tumulos Sanctorum carne solutos.*

Ubi *Ciboria* pariter & *Pyramides* jungit, non quòd hîc pyramides, aliæ sint à *Ciboriis*, sed quòd hæc illarum formam referant. Atque hinc in *Ciboriis* Sanctorum corpora passim leguntur recondita. Vide *Descriptionem Ciborii* Ædis S. Marci Venetiis apud Sansovinum & Stringam *in Venetia*, *l.* 1. *c.* 41. & 42. nec non Ambrosianæ Basilicæ Mediol. apud Puricellum in *Monum. ejusdem Basil. p.* 127. & *seqq.* Inde autem *Ciborium* pro quavis concameratione superiori, quatuor potissimùm pilis vel columnis sustentatâ, sumi cœpit, uti videre est apud Gervasium Dorobernensem in *Descript. Ecclesiæ Cantuar.* laudatum Carolo du Fresne in *Glossar.* ubi ex prædictis aliisque

velis,

vult, perperam hanc vocem interpretari *Ugutionem*, qui *Ciborium* non esse ad ferendos cibos dixit. *Gropperum*, qui *Ciboria*, de quibus *Anastasius* passim, pro pyxidibus, in quibus Eucharistia asservatur, accepit: & *Goldastum*, qui *Ciborium*, apud Ekkehardum, *flasconem* esse censuit. Vide quoque Macros Fratres in *Hierolex.* & infrà in voce *Supraceilum*.

CIBOTUS, Asiæ civitas eadem, quæ *Apamia*. Plin. *l.* 5. *c.* 29. Græcè Κιβωτὸς, quam vocem *arcam* significare *suprà* diximus. Sic autem appellata videtur hæc urbs, quòd emporium esset & receptaculum ac veluti arca mercium communis totius Asiæ. *Strabo*, Ἀπάμεια δ' ἐστὶν ἐμπόριον μέγα τῆς ἰδίως λεγομένης Ἀσίας, δευτερεῦον μετὰ τὴν Ἔφεσον· αὕτη γὰρ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος ὑποδοχεῖον κοινόν ἐστι. *Apamea vero est Emporium ingens Asiæ propriè dictæ, secundas ab Epheso tenens. Hæc enim omnium ex Græcia & Italia mercium commune receptaculum est.* Olim *Celænas* appellatam esse, docet Plinius *loc. cit.* & Solinus ex eo, *c.* 43. ac *Marcianus*. Vide Salmas. ad *Solin. p.* 826.

CIBSAIM, i. e. *congregationes*, civitas ex tribu Ephraim data Levitis. Jos. *c.* 21. *v.* 22.

CIBUM Veteres quater in die sumere soliti sunt. Prima enim erat matutina jentatio, quam *Prandiculum* appellavêre priscis; mox *Prandium*: tum *Cœna*: postremò *Comessatio*. Quibus apud Græcos responderunt Ἀκράτισμα vel [illegible], Ἄριστον, Δεῖπνον, Δόρπον: vel secundùm *Athenæum*, Ἀκράτισμα, Δεῖπνον, Ἑσπέρισμα, Δόρπον. Dein verò, ut luxus & nequitia serpsit, cùm à *Merenda* (quæ olim eadem cum prandio fuit) ad Cœnam, i. e à Meridie ad vesperam, unde *vesperam Cœnam* dixêre, jejunitas nimiùm videretur longa, prandii usus in Merendæ locum ac horam successit: Merenda verò post eam horam, unde nomen sumserat, i. e. post Meridiem producta est, qui mos hodieque retinetur. Inde non quater modò, sed quinquies *Cibum* capi mos erat: Quod de pueris, opificibus, servis, viatoribus, senibusque intelligendum. Reliquè enim homines liberaliter educati, semel tantùm, aut plurimùm bis comedebant, ut ex Veterum monumentis pluribus probant Hieron. Mercurialis, *Var. lect. l.* 4. *c.* 17. *in arte Gymn. l.* 1. *c.* 11. & Aldus Manutius Pauli filius, *l.* 1. *de quæsitis per Epist. ep.* 4. Antiquissimum autem *Cibi* genus glandes fuêre, quas colligere tum solebant certi quidam homines, Βαλανηφάγοι dicti: quò tempore nondum vigebat, *Cereale solum*, Et *Mensas consumimus*, Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 111. & 116. In hujus rei memoriam civicam coronam ex quernis foliis à Romanis consertam esse, docet A. Gellius, *l.* 5. *c.* 6. *Quoniam*, inquit, *cibus victusque antiquissimus quernus capi solitus sit*. Cui adstipulatur Plin. *l.* 16. *c.* 4. *Civica iligna primò fuit, postea magis placuit ex esculo Jovi sacra, variatumque & cum quercu est, ac data ubique quæ fuerat, custodito tantum honore glandis*. Hordei dein usus invaluit, quod posteà meliori frumento repertò in pœnam datum esse, indigitat Sueton. *in Aug. c.* 24 *Decimatas hordeo pavit*. Sic panis mortalibus concessus est, quò tamen non ita frequenter veteres Romani, ac pulte victitabant, teste Valeriò Max. *l.* 2. *c.* 5. *ex.* 5. Luxuries post hæc sensim irrepsit, & duo primitus missus in conviviis erant, unus carnium sive epularum, alter pomorum: ut Servius prodidit *ad l.* 1. *Æn. v.* 220.

> *Postquam exempta fames epulis, mensæque remota.*

Et ad illud *l.* 8. *Æn. v.* 283.

> *Instaurant epulas, & mensæ grata secundæ*
> *Dona ferunt.* ---- ----

Dein, post Asiam imprimis domitam, usque adeò ingeniosi in gulam Principes viri extitêre, ut novum aliquod convivandi deliciandique genus excogitare indies unicè studuerint. Quidam apros integros epulis intulerunt, vetus Schol. Juvenalis *ad v.* 141. *Sat.* 1. Alii non contenti naturalibus cibis, in una paropside, varias rerum species confundere gaudebant; Unde Ælii Veri Augusti ferculum *tetrapharmacum* vel *pentapharmacum*, scilicet *sumen*, *phasianus*, *pavo*, *crustulans*, *aprugna*, apud Æl. Spartian. *c.* 5. Nec deerant, qui tot in mensa stationes facerent, quot literæ sunt: ut de Geta Severi Imperatoris filio narrat Spartianus idem, *c.* 5. Ex omnibus elementis nonnulli cibos conquirebant: Lucan. *Pharsal. l.* 10. *v.* 155.

> *Infudêre epulas auro, quod terra, quod aër,*
> *Quod pelagus Nilusque dedit*, &c

Denique erant, qui in vicinia paratos fastidientes cibos, è longinquo immani sumtu advehi curabant: Sic Vitellius in patina, quam *Minervæ clypeum* vocavit, *scarorum jecinora*, *fasianorum & pavonum cerebella*, *linguas phœnicopterum*, *murænarum lactes Carpathio usque fretoque Hispaniæ, per Navarchos ac triremes petitarum, commiscuisse*, legitur apud Suetonium *in eo*, *c.* 13. Et Apicius Trajano apud Parthos agenti, multorumque dierum itinere à mari distanti, *ostrea recentia solerter asservata*, misit apud *Suid*. Unde Petronius *Satyr*.

> *Ales Phasiacis petita Colchis,*
> *Atque Afræ volucres placent palato,*
> *Quod non sunt faciles. At albus anser*
> *Et pictis anas renovata pennis*
> *Plebejum sapit; ultimis ab oris*
> *Attractus scarus, atque arata Syrtis*
> *Si quid naufragiò dedit, probatur.*
> *Mullus jam gravis est, amica vincit*
> *Uxorem, rosa cinnamum veretur:*
> *Quidquid quæritur, optimum videtur*, &c.

Dicebantur autem *Cibi* illati *Fercula*, Græcis [illegible], quæ in æquales partes, ut unicuique convivæ ex æquo portio tribueretur, vel à Tapulla seu convivii Magistro, vel à servis, vel à coquis, vel, quod communius erat, à Carptoribus, dividebantur: quam vel servo donare, vel domum uxoribus mittere, cuique conviviantium integrum erat. Nec verò *Cibos* Veteres capiebant nisi præceptos prius & à Diis suis delibatos, ut infrà videbimus, ubi de *Conviviis*, festis imprimis. Unde querela Cæcilii, apud Minucium Fel. de Christianis, *Sacra certamina, præceptos cibos & delibatos altaribus potus abhorrent*: A talibus enim, utpote, idolothytis, hi abstinebant, uti dicemus infrà suo locô. Idem mos apud citerioris ævi idololatras quoque obtinuit. Ita enim de Lithuanis ac Samogitis Jo. Meletius *Epist. ad Georg. Sabinum*, *In domibus sub Fornace, vel angulo vaporarii, ubi mensa est, serpentes fovent, quos Numinis instar colentes certo anni tempore precibus sacrificuli evocant ad mensam. Hi verò exeuntes per mundum linteolum conscendunt, & super mensam assident. Ubi postquam singula fercula delibarunt, rursus descendunt, seque abdunt in cavernis. Serpentibus digressis, homines læti fercula prægustata comedunt, ac sperant illò anni omnia prospera sibi eventura. Quod si fercula non delibaverint, tum credunt se illo annô magnam subituros calamitatem* &c. Plura vide apud Thom. Dempster. *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l.* 5. *paralipom. ad c.* 29. ut & infrà in lemmate *Convivandi ritus*.

CIBUS Fortuitus, Tacito. *l.* 2. *Hist. c.* 5. ubi de Vespasiano; *brevis & vilis*, Ammiano, *castrensis* dicitur Æl. Spartiano *in Hadriano Cæs. c.* 10. *Ipse quoque inter manipulares vitam militarem magistrans, cibis etiam castrensibus libenter utens*. [illegible] vocat *Dio*, cujus sunt de Hadriano [illegible], *Durò ubique victu utebatur*: quod alibi idem [illegible], *militariter vesci*, exponit. Quis autem hic *cibus* fuerit, addit idem Spartianus *h. c.* pergens, *lardò caseô & poscâ*. Apud Aristophanem in *Equitib.* allia & cæpe, σκόροδα & κρόμμυα σιτία, *nautica & militaria alimenta* vocantur, ab ejus *Scholiaste*. Apud Synesium *de Regno*, cibi, quibus in castris usus est Carinus Imperator, puls fuit è piso & lardum: [illegible]. Rodolfi. I. Imperatoris militaris seu *castrensis cibus* erat rapum tostum, cum Basileam obsidenti nuntius afferretur de dignitate Imperiali ei delata Vide de *militaribus Cibis*, passim Scriptores *Historiæ Aug.* cum *Notis* Casauboni, ac Salmasii, nec non in Codice. De *cibo* verò Ascetarum veterum Gladiatorumque, vide hîc passim, imprimis, in vocibus *Arida saginatio*, *Asceta*, *Colephia*, &c *Cibum de Cadavere sumere*, juxta comestionem immolatitii, Christianis prohibitum legimus, apud Augustinum contra *Faustum Manichæum*, *l.* 32. ubi is plura hanc in rem. Vide quoque Casp. Barthium, *Animadversion. ad Papinium Statium*, *Thebaid. l.* 2. verbo, *Increstat*.

CIBYRA, urbs Phrygiæ majoris *Ptol.* aut Cariæ, Plin. *l.* 5. *c.* 27 in confinio Lyciæ. *Buruz Leunclavio*, intra montes media, inter Alabandam ad Occasum, & Antiochiam Pisidiæ ad Ortum, prope fontes Xanthi fluvii. Hinc Plinio *Cibyratica juga* & *Cibyratica præfectura*: Tacito *Cibyratica civitas*, *l.* 4. *Annal. c.* 13. *Steph.* De qua Præfectura sic Plin. *l.* 5. *c.* 28. & 29. *Primi terga & mediterraneas jurisdictiones indicâsse conveniat, una appellatur* Cibyratica, *ipsum oppidum Phrygiæ est. Conveniunt eo XXV civitates, celeberrimâ urbe Laudicea. Imposita est Lyco flumini, latera alluentibus Asopô & Caprô.* Ubi *Laudicea* est Laodicea ad Lycum, quam cum Diocæsarea Ptolemæi eandem fuisse, putat Salmas. *ad Solin. p.* 818.

CIBYRA, urbecula Ciliciæ asperæ, ad Cragum montem, Antiochiæ urbi propinqua, ubi *juga Cibyratica* à Plinio, *loc. cit.* memorata, *Ferrar.* quam interiisse scribit *Thevetus*. Dicta *minor*, ad alterius differentiam.

CICADA. Apollini apud Gentiles sacra fuit, Deo Musico, quemadmodum & cygnus, ob cantum. Hinc etiam Poëtæ *cicadæ* dicti; sed mali potiùs. Ita enim Simonides, apud Athenæum, *l.* 15. *c.* 8.

> [illegible]
> [illegible]
> *Phœbus docuit Tyndaridas cantionem*, i.e. *Musicam*,
> *Quem Cicadæ, modorum nescia, coronârunt coronâ.*

Vide Isaac. Casaubonum *Animadvers. in locum*. Neque obscura est translationis ratio: cùm Poëtæ boni suavem lusciniarum vel cygnorum cantum referant, mali autem, raucum quiddam, instar *cicadarum* strideant. Vide Voss. *Institution. Orator. l.* 4. *c* 6. *sect.* 12. & plura de hac comparatione apud Dan. Heinsium *Præfat. in sua Poëmata*. Apud Athenienses nobilitatis insigne *cicada* fuit, unde *cicadas* ex auro crinibus insertas gerebant, uti indigitarent se αὐτόχθονας atque γηγενεῖς, *è terra genitos*, non verò advenas esse, uti discimus ex Tertulliano, *de vel. Virg. c.* 10. ubi, plexos illorum crines *Crobylos* vocans, iisque pro insigni ac nota *cicadas* tribuens, *crobylos* non sumsit pro scrobiculis & foraminibus aurium, ad inferendas gemmas, ut ait Solerius, *de pileo*, *sect.* 8. Indigitat ritum illum Atheniensium Virgilius seu potiùs Corn. Gallus in *Ceiri* de Niso, *v.* 129.

> *Ergo omnis caro residebat cura capillo,*
> *Aurea solemni comtum quem fibula ritu*
> *Mopsopio, tereti nectebat dente cicadæ.*

Ad quem locum vide omnino Scaligerum. Nempe mos vetustissimus gentium, gestandi crinibus nobilitatis aut gloriæ indicia. Sic de Alcmena Statius, *Theb. l.* 6. *v.* 289.

> ---- ---- *parvique Alcmena superbit*
> *Hercule, tergemina crinem circumdata Luna.*

Ad indicium trium noctium, quibus continuis in complexibus Jovis fuisse fingitur. Totas verò gentes parvis sagittis capillaturam exornâsse, dicemus infrà, vide quoque Hadr. Turnebum, *Adversarior. l.* 29. *c.* 27. & Casp. Barthium *Animadversion. ad Statium dictô locô*. De puero cicadam captante, diximus suprà in voce

Bern-

Beraius Eques. Rhegii mutas esse *cicadas*, tradit Solin. *c.* 2. *Cicada apud Rheginos muta, nec usquam alibi: quod silentium miraculo est, nec immeritò, cùm vicinæ quæ sunt Locrensium, ultra cæteras sonent. Causas Granius tradit, cum obmurmurarent illic Herculi quiescenti, Deum jussisse, ne streperent: itaque ex eo cœptum silentium permanere.* Vide quoque Antigonum *in Mirabil*. Illarum verò proprium *sonare* est, Græcè ἠχεῖν, unde ἠχέτας τέττιξ. Salmas. *ad Solin. p.* 89. &c.

CICÆ, Insul. in ora Gallæciæ, *Islas de Bayona* dicuntur, & meliùs *Deorum Insulæ*. Vide ibi.

CICATRICES, adversô corpore acceptæ, decoræ: unde occasione poscente ostentari solebant, Liv. *l.* 2. *c.* 23. *Magno natu quidam cum omnium malorum suorum insignibus se in Forum projecit. Obsita erat squalore vestis ---- ipse testes honestarum aliquot locis pugnarum, cicatrices adverso pectore ostentabat.* Apud eundem Servilius, *l.* 45. *c.* 39. orationem satis prolixam, his verbis claudit: *Ex omnibus cumquibus manat conserui, spolia retuli, insigne corpus honestis cicatricibus omnibus adversô corpore exceptis habeo. Dein nudare se capit*, &c. Contrà *aversæ* infames, quæ scil. in tergo fugientium conspiciuntur. Unde de Siccio Dentato Tribuno Plebis narrat A. Gellius, *l.* 2. *c.* 11. scriptum esse, in Libris Annalibus, *pugnasse in hostem centum & XX. prœlia; cicatricem aversam nullam, adversas quinque & XL. tulisse*, &c. Uti autem in corpore cicatrices è vulneribus remanent: sic *Cicatrices*, ex vitiis animabus impressas, in ultimo Judicio, apparituras, creditum Veterum non paucis. Hinc Plato, διαμεμαστιγωμένην καὶ οὐλῶν μεστὴν ὑπὸ ἐπιορκιῶν καὶ ἀδικίας, ἃ ἑκάστου ἡ πρᾶξις αὐτοῦ ἐξωμόρξατο εἰς τὴν ψυχήν, *Regum & Magnatum animos plerumque perjuriis atque injustitiâ, quasi quibusdam verberibus, cicatricibusque infectos, qualia cujusque actio contraxit, inspectòque animo, deprehendi*, dicit, *in Gorgia*. Et apud eundem Eris Armenius inter alia, quæ apud mortuos observaverit, etiam hoc recenset, injustos à Judice ad sinistram infrà ire jussos esse, ἔχοντας ἐν τῷ ὄπισθεν σημεῖα πάντων ὧν ἔπραξαν, *Omnium, quæ fecerant in vita, post tergum signa ferentes*. Expressiùs Plutarchus *de his qui serò à Num. pun.* ubi de improborum post mortem judicio suppliciòque loquitur, *Cicatrices*, inquit, *& vibices relinqui à singulis vitiis, majores aliis, aliis minores ---- Squalidus iste & caliginosus* (color) *illiberalium sordium est pigmentum atque avaritiæ. Sanguinolentus & igneus, crudelitatis atque sævitiæ. Cœruleus intemperantiæ circa voluptates, lividus & violaceus, & qualis atramenti, quod sepia emittit, invidiæ ac malignitatis. Etenim ut hic vitiositas per Animæ motus in corpora certos colores dedit, ita* &c. Hinc apud Lucian. *Catapl. Tom.* 4. *p.* 82. *Cyniscus*, vestibus detractis, tribus quatuorve cicatricibus, penè tamen obliteratis (vitiis scil. Philosophiæ studiô posteà abstersis) & qui unà secum judicium subiisse finguntur, Micyllus sutor, purus & ne punctulô quidem notatus, atque ex adverso Megapenthes Tyrannus totus lividus, & præ *cicatricibus* cœruleus, Rhadamantho Judici exponuntur, &c. Vide Tobiam Pfannerum, *Systemat. Theol. Gentilis puriot. c.* 20. §. 7. uti de capitis tegmine *cicatricibus* in eo occultandis adhibito, infrà in *Viriola*.

CICER, frigi torrerique solebat. Hinc in Aristophanis *Pace*, rusticus describitur,

> Ἐρέβινθον φρύγων,
> Cicer super carbones torrens.

Et in Ἐκκλησιαζούσαις, *p.* 2. Scholiastes, ὑποτρώγοντες, ait, ἀφειδῶς φρυκτοὺς ἐρεβίνθους, *Largiùs post frictum cicer tendebant*. Sed & *fricti ciceris* non semel meminêre Romani Scriptores: inter quos Plautus, *Bacchidibus, Act.* 4. *Scen.* 5. *v.* 7.

> *Tam frictum ego illum reddam, quàm frictum est cicer*, &c.

Inter recentiores quoque Bellonius, *Singular. l.* 2. *c.* 53. observat, in Ægypti urbe Cairo multas esse officinas, in quibus nihil venditur, præter frictum cicer, quod magnâ copiâ comparatur à peregrinis, qui quotannis inde Meccham proficiscuntur. Et *c.* 90. idem de Damasco refert, *Damasci plures sunt officinæ, frigendo ciceri vacantes. Erebinthia vocant* (ἐρεβίνθια) *Græcô nomine. Illa autem in areis sartaginibus fricta & exsiccata iis percommoda sunt, qui longum iter suscipiunt*. Unde in Alexi Comico, apud Athenæum, *l.* 2. vetula quædam, inopiam suam deflens, inter plebejos cibos, quibus miseram vitam ægrè sustinet, ἐρέβινθον & λάθυρον, *cicer & cicerculam*, recenset. Et Horatius *de Arte*, iis qui ex fricto cicere & nucibus victitant, divites opponit, *v.* 248.

> *Offenduntur enim, quibus est equus, & pater, & res,*
> *Nec, si quid fricti* ciceris *probat, aut nucis emptor,*
> *Æquis accipiunt animis, donante coronâ.*

Quò facit, quòd Romæ in spectaculis, qui honores ambibant, Plebeculæ gratiam captaturi, inter missilia, cum fabis & lupinis, *cicer* spargebant. Persius, *Satyrâ* 5. *v.* 177.

> *----- ----- Cicer ingere largè*
> *Rixanti populo, nostra ut Floralia possint*
> *Aprici meminisse senes.*

Similiter in Ægypti eremo Scetica, ubi Monachi miram frugalitatem profitebantur, *frictum cicer* illis pro cibo fuit, uti testatur Cassianus, ubi de Sereno Abbate, &c. Hinc Tertullian. *Cicerculam* pro re minimi pretii usurpat, *contra Marcion. l.* 1. *c.* 11. Et apud Græcos ἐρέβινθος, i.e. *Cicernus*, pro vili sumitur. Unde ἐρεβίνθινος Βάκχος, *Cicernus Bacchus*, Proverb. apud *Hesych.* de re vili usurpari solitum, ut exponit *Suidas*. Etiam, cum faba & lente, feralibus cœnis, non aliam ob causam, *cicer* adhibitum est, teste Plut. *in Rom. quæst. c.* 95. quàm quòd lugubre tempus deceant tenues cibi, ut sunt legumina omnia, quæ corpus quidem implent, sed parùm alunt. Sed & in pervigiliis religionem illud adhibuisse, in Plinio reperimus &c. Vide plura hanc in rem, apud Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 1. *c.* 9. & infrà *Kali*. Hinc *Cicernus*, Græcè ἐρεβίνθινος, cognomen Bacchi, apud *Hesychium* & *Suidam*. Vide suprà.

CICEREJUS Cajus, vide *Cajus*.

CICERES, Pagus in Rhætia, haud procul Curiâ Urbe, quem sub Plessura Rhenus tortuosior ingressus adit.

M. T. CICERO, natus est, 3. Jan. an. 648. Urb. Cond 168. Olymp: Oratorum omnium Romanorum celeberrimus, idemque Philosophus egregius, cujus libri extant plurimi *Orationum*, *Epistolarum*, & *Philosophiæ*, omnium, qui unquam Latinè scripsêre sunt, tum doctrinâ, tum eloquentiâ primi. Equitis Romani, cui à Tito Tatio, Sabinorum Rege origo, ex Helvia filius, in prima juventa, contra Sullæ amicos tantâ cum libertate causam egit, ut hujus offensam veritus, in Græciam transiret. Ubi Athenis, Antiochô Ascalonitâ, Philosophô Alexandrinô usus, inde in Asiam profectus est, ut Xenoclem, Dionysium, Menippum audiret: hinc Rhodi, Apollonium Molonem, hominem eloquentissimum præceptorem habuit, dein per omnium honorum gradus, in Sicilia nempe Quæstor, exin Ædilis, Verrem accusavit, Prætor, Ciliciam à prædonibus purgavit, tandem in Consulatum pervenit, in quo leges saluberrimas tulit; Legem Agrariam fregit, Catilinæ conjurationem Consul coërcuit; Posteà verò à Publio Clodio Tribuno plebis per invidiam urbe pulsus, omnium populi Romani ordinum summô consensu, ipsô Pompejo, cujus ope pulsus erat, satagente, revocatus est. Hujus partes, bellô civili, sequutus, illô sublatô, veniam impetravit à Cæsare, cui Ligarium, solâ suâ facundiâ, reconciliavit. Bruti amicus, non tamen conjurationis in Cæsarem conscius, hôc occisô, Augusti partes amplexus est, qui Consul cum illo esse voluit, mox tamen sententiâ mutatâ, cum Antonio Lepidoque Triumviratum instituit. Ita senex tandem à M. Antonio, qui occasionem vindictæ, Philippicis ejus offensus, diu quæsiverat, & C. Octaviô tyrannis, quòd nimium amans Reipubl. esset, proscriptis, unà cum patriæ libertate periit, quam usque ad extremum spiritum constantissimè defenderat, à Popilio, quem olim contra hostes, à quibus parricidii fuerat accusatus, erat tutatus, capite truncatus, cujus insuper linguam excisam Antonii uxor Fulvia aciculis pupugit, quòd olim dixisset, nullum iracundius animal fœminâ esse. Opera ejus vulgò in quatuor partes tribuuntur, in quarum prima de *arte Rhetoricâ* agit, ut sunt 2. *libri de Inventione*, 3. *de Oratore*, *de Illustribus oratoribus, seu Brutus*. Ad secundam *Orationes* pertinent. *Epistolæ ad tertiam*. Quartæ verò opera ejus Philosophica adscribuntur, ut *Quæstiones Academicæ, de finibus bonorum & malorum, Tusculanæ quæst. de natura Deorum, Amicitiâ, Senectute*, &c. *Historiam* quoque sibi scribere proposuerat. Versibus *tres libros* conscripsit, *de rebus in Consulatu suo gestis*. In quos digitum intendit, *l.* 1. *ep. fam.* 9. Ejus vitam, vide apud Plutarchum, plurima etiam de eo habes apud Dionem Cassium Ciceroni paulo infensiorem, Appian. Sallust. Florum, Orosium, Dionys. Lambinum, in initio operum, &c. T. Tyro libertus Ciceronis illam quoque persecutus est. Vide & infrà. Epicharmi illud maximi fecit,

> Νᾶφε καὶ μέμνασ᾽ ἀπιστεῖν, ἄρθρα ταῦτα τᾶν φρενῶν:

Sobrius esto, & memineris virum, qui sic sapiat, non oportere esse credulum. Quod & alicubi sic extulit: *Nervi, atque artus sapientiæ sunt, non temere credere*. Hunc verò Homeri versum παιδιόθεν à se adamatum fuisse, scripsit, *l.* 3. ad Qu. fratrem, *Ep.* 5.

> Αἰὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

Quod est, *semper agere optimè; & præstantem esse aliis*, vulgò celebratum, *maximam quamque ejus orationem optimam esse*, Plinius auctor est, *l.* 1. *Ep.* 20. Juvenal. *Sat.* 10. *v.* 114.

> *Eloquium ac famam Demosthenis, aut Ciceronis*
> *Incipit optare, &c.* -----

v. 118.

> *Eloquiô sed uterque perit Orator: utrumque*
> *Largus, & exundans leto dedit ingenii fons,*
> *Ingenio manus est & cervix Cæsa;*

Catul. *Epigr.* 50. *v.* 1. *de eo*:

> *Disertissime Romuli nepotum,*
> *Quot sunt quotque fuêre, Marce Tulli.*

Martialis, *l.* 16. *Epigr.* 19. *v.* 16.

> *Hoc, quod secula posterique possint*
> *Arpinis quoque comparare Chartis.*

Hoc est, operibus Ciceronis, qui fuit Arpinas.

Sil. *l.* 8. *v.* 405.

> *Tullius aratas raptabat in agmina turmas*
> *Regia progenies, & Tullo sanguis ab alto:*
> *Indole proh quantâ juvenis, quantumque daturus*
> *Ausoniæ populis ventura in secula civem.*
> *Hic super Gangem, super exauditus & Indos*
> *Implebit terras voce, & furialia bella*
> *Fulmine compescet linguâ, nec deinde relinquet*
> *Par decus eloquio cuiquam sperare nepotum.*

Quintilian. *l.* 10. *c.* 1. *Oratores verò vel præcipuè Latinam eloquentiam parem facere Græcæ possint. Nam Ciceronem cuicunque eorum fortiter opposuerim. Ille se profecisse sciat, cui Cicero valde*

placebit. Lactant. l. 1. c. 15. *Non tantùm perfectus Orator, sed etiam Philosophus fuit, siquidem solus extitit Platonis imitator.* Liber ejus de officiis omnium primus typis excusus fuit, de quo rectè Ingens Grotius, *Ep. 16. ad Gallos*, *Liber non suô pretiô habitus, ideo quòd omnium manibus teritur.* Nefas illa Plinii præterire, *l. 7. c. 30. Salve primus omnium parens patriæ appellate, primus in toga triumphum, linguaque lauream merite, & facundiæ literarum Latinarum parens: atque ut Dictator Cæsar, hostis quondam tuus, de te scripsit, omnium triumphorum lauream adepte majorem. Quanto plus est ingenii Romani terminos movisse, quam Imperii.* Tit. Livius, *naturâ candidissimus omnium magnorum ingeniorum censor*, ut Seneca Pater eum locô mox citandô appellat, hoc epitaphium ei apud istum ipsum Senecam *Suasoriâ 6.* sive, ut aliis placet, 7. reddidit: *Vixit*, inquit, *tres & sexaginta annos, ut si vis afluisset, ne immatura quidem mors videri possit: Ingenium & operibus & præmiis operum felix: Ipse fortunæ diu prosperæ, & in longo tenore felicitatis, magnis interim ictus vulneribus, exiliô, ruinâ partium, pro quibus steterat, filiæ morte, exitu tam tristi, atque acerbô, omnium adversariorum nihil, ut virô dignum erat, tulit, præter mortem, quæ verè æstimanti minus indigna videri potuit, quòd à victore inimico nil crudelius passurus erat, quam quod ejusdem fortunæ compos ipse fecisset: Si quis tamen virtutibus vitia pensarit, vir magnus, acer, memorabilis fuit, & in cujus laudes sequendas Cicerone laudatore opus fuerit.* Paterculus post narratam cædem ejus in hæc verba erumpit, *l. 2. c. 66. Nihil tamen egisti M. Antoni, mercedem cælestissimi oris & clarissimi capitis abscissi numerando, auctoramentôque funebri ad conservatoris quondam Reipubl. tantique Consulis irritando necem. Rapuisti tu M. Ciceroni lucem sollicitam, & ætatem senilem, & vitam miseriorem te principe, quàm sub te triumviro mortem: famam verò, gloriamque factorum, atque dictorum adeò non abstulisti, ut auxeris. Vivit, vivetque per omnem seculorum memoriam, dumque hoc vel fortè, vel providentiâ, vel utcunque constitutum rerum naturæ corpus, quod ille pene solus Romanorum animô vidit, ingeniô complexus est, eloquentiâ illuminavit, manebit incolume, comitem ævi sui laudem Ciceronis trahet: omnisque posteritas illius in te scripta mirabitur, tuum in eum factum execrabitur: citiùsque in mundo genus hominum, quam hujus nomen cadet.* Vide Ciceronis laudes amplissimas apud Senecam, *Suasoriarum*, *l. 1. Nemo tamen*, inquit, idem Senec. *Suasor. 7. ex tot disertissimis viris meliùs Ciceronis mortem deploravit, quàm Cornelius Severus*, cujus versus hîc subjungam:

Oraque magnanimûm spirantia penè virorum
In rostris jacuêre suis: sed enim abstulit omnes
Tanquam sola foret, rapti Ciceronis imago.
Tunc redeunt animis ingentia Consulis acta,
Juratæque manus, deprensaque fœdera noxæ.
Patritiumque nefas extinctum, ut pœna Cethegi
Dejectusque redit votis Catilina nefandis.
Quid favor, aut cœtus pleni quid honoribus anni
Profuerunt? sacris & vita quid artibus acta?
Abstulit una dies ævi decus ictaque luctu
Conticuit Latiæ tristis facundia linguæ,
Unica sollicitis quondam tutela, salusque,
Egregium semper patriæ caput; ille senatus
Vindex, ille fori, legum, ritusque, togæque,
Publica vox sævis æternum obmutuit armis.
Informes vultus, sparsamque cruore nefandô
Canitiem, sacrasque manus, operumque ministras
Tantorum, pedibus civis projecta superbis
Proculcavit ovans: nec lubrica fata Deosque
Respexit, nullô luet hoc Antonius ævô.
Hæc nec in Emathio mitis victoria Perse,
Nec te, dire Syphax, non fecit in hoste Philippo,
Inque triumphato ludibria cuncta Jugurthâ
Abfuerant: nostraque cadens ferus Annibal irâ
Membra tamen Stygias tulit inviolata sub umbras.

Verùm de Cicerone nos alibi plura. *Nic. Lloydius.* Addo, quòd Elegias ejus Servius laudat *Ecl. 1.* quarum tituli aliquot recensentur Julio Capitolino *in Gordianis*, *c. 3. Alcyonas*, *Uxorium*, *Nilon*, Ipse Servius *Talemastis* meminit, &c. Interim Vir tantus, quem meliorum, de quibus benigniùs sperare liceat, cœtui ipse Lutherus adnumerat, quibus nævis notabilis fuerit, ex iis apparet, quæ ipsi Sallustius *in eum Declam.* & apud Dionem Cassium, *l. 46.* Fusius Calenus exprobrant, prostitutum nempe quorumcunque libidini corpus, stupri cum filia consuetudinem, avaritiam, & exercitas in cives rapinas. Quæ si non vera, quippe ab inimicis dicta, ex vero tamen multum traxisse non immeritò credere queas, Tob. Pfannerus, *System Theol. Gentil. purioris c. 22. §. 33.*

Q. CICERO, frater oratoris, Legatus in Gallia Cæsaris, dein proconsul in Asia, munere secundâ famâ administratô, inclytus: pôst in numero proscriptorum, cum filio suo interfectus est. *Plut.* & *Appianus* memorant, utrumque rogâsse percussores, ut prius occideretur, tandem eôdem momentô ambos necatos. Idem etiam nomen Ciceronis filio secundùm quosdam fuit, qui Consul ab Augusto creatus, statuas Antonii dejici jussit, ut Plut. *in Cicerone*, & Appian. *de Bell. Civ. l. 4.* referunt. Interim nec in Cassiodori *Chronicis*, nec in Consularibus Fastis ejus nomen apparet. Vide infrà.

M. CICERO, M. T. Ciceronis oratoris filius, *Bicongius* ob temulentiam dictus, nihil patre dignum gessit, nisi quòd interfectoribus Cæsaris pertinacissimè favit, anteà cum patre proscriptus, pôst tamen ab Octaviano restitutus, & Prætor factus. *Plut.* Imò & Consul an. Urb. Cond. 725. C. Antistio suffectus est die 13. Septembr. usque ad Novembr. quô tempore Antonii statuas evertit. *Nic. Lloydius.*

CICERONIANA Villa, apud Æl. Spartian. *in Hadriano Cæs. c. 25. Adrianus Bajas petiit, Antoninô ad imperandum Romæ relictô. Ubi ---- periit ---- Invisusque omnibus, sepultus est in Ciceroniana villa Puteolis.* Vide Ciceronis Villa.

CICERONIS Aquæ, sive *fontes calidi*, *Bagni di Ciceroni*, & *Bagni di Britolino*, teste *Pighiô*, locus Campaniæ. Plin. *l. 31. c. 2.* Baudrando *Bagni di Tritolino*, balnea Campaniæ, prope Bajas & lacum Avernum, in colle, ex adverso Puteoli. Vide Itiner. Italiæ Schotti.

CICERONIS Castra, Cæsar. *in comment. l. 5. Velsick* hodiè, pagus nunc, à Gandavo plus minus tribus milliaribus distans, ubi multa antiquitatis monumenta eruuntur. *Goropius.*

CICERONIS Villa, hodiè *Ciceroniano*, locus Campaniæ apud Puteolos & Bajas, ad lacum Avernum. Plin. *l. 31. c. 2.*

CICESTRIA, quæ *Neomagus Ptolemæo*, urbs Angliæ in Australi Sussexiæ parte, vulgò *Chichester*. *Baudrando* illa distat 40. milliar. Anglic. à Londino in Austrum, 15. à Vecti Insul. 18. à Vintonia Urbe. Juxta amnem *Lavant*, 4. milliar. ab ora maris Britannici, totidem à confinio Hantoniæ provinc. & 30. milliar. à Neomago in Austrum.

CICHESUS, fluvius ponitur ab Homero *in Hymno Apol.*

CICHORIUM, Græcè κιχώριον, herba Ægyptia, ut & nomen; Planta quidem agrestis est & sponte proveniens, sed quæ sata quoque mitigetur: cujus cùm plures sint species, ut videre est apud Plinium, *l. 19. c. 8.* quod Græcis est κιχώριον, Latinis *Intybum erraticum* dicitur, item *Ambulia*, qua de voce diximus suprà. Vide Salmas. *ad Solin. p. 829.* Patet autem *Cichorium* multis usibus, *miraculô pollet: radicem habet longam & amaram, consurgit caulis in multos ramulos cavos, itidem disparatos, ad folia minuscula; adnascuntur plurimi noduli, virides per extrema, ex quibus erumpit flos elegantissimus cærulei coloris: ubi flos decidit, maturescit semen in rotunda viridique stellula. Ea ipsi natura, ut per universam æstatem, usque ad autumnum, floreat, exoletis decidentibus, novis succedentibus, perpetuâ nodulorum sobole. Mirum, florem salutare Solem orientem adversâ facie, sequi decurrentem & respectare, tanquam cum mœrore, occiduum; ita tamen, ut calculus floris ad orientem Solem conversus, dilatet paulatim labia & cum Sole ascendente attollat, unde ad Meridiem erigitur, tanquam triumphum gratulans; sed ad vesperam vergenti inclinatur paulatim vertex, contrahuntur extima, ut evanidô Sole concludantur, donec ex altero orbe ad nos redeat Sol & radiô aliquô gratiosô blandiatur denuo. Illud verò summum, etiam cœlô nubilô, eandem spectari amicitiam, adeò ut sic quôvis tempore cursûs Solis & perinde hora diei observari possint. Altera species florem fert hyacinthinum, altera candidam.* Auctor Anonymus, *Sina & Europa c. 33.* De usu verò Medico Magicoque vide Plin. *ubi suprà.*

CICHYRUS, Thesprotiorum in Epiro oppid. *Strabo.*

CICI, vel Ricinus, Hebr. *Cicajon*, inter herbas Ægypto peculiares Plinio, unde oleum ad lucernas confectum dicit, *l. 15. c. 7.* de oleo factitio: *Proximum fit & è cici arbore in Ægypto copiosa: alii Crotonem, alii Sili, alii Sesamum agreste appellantibus: Quæ non pridem & in Hispania repente provenit. In aliis tamen locis sponte proveniebat: in Ægypto vero etiam serebatur.* Σίλι Κυπριον antiquissimi Græci vocabant, h. e. *Seseli Cyprium*: Σιλλικύπριον, unâ voce Herodotus, *l. 2.* ubi oleô inde factô Ægyptios inungere se consuevisse, narrat. Idem apud Assyrios arborescere hanc plantam tradit, ex soli bonitate. Et reverà arboreus frutex est, Plinio arbor oleæ magnitudine, in Hispania hodieque arbor est, *Dioscoridi δένδρον μικρᾶς συκῆς μέγεθος ἔχον, mediocris ficus magnitudinem habens* &c. cujus proin umbrâ Jonam recreatum fuisse, legimus in Prophetia ejus, *c. 4. v. 6.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 977. & 1002.*

CICIANTHI, Scythiæ Asiaticæ populi. Plin. *l. 6. c. 13.*

CICILIANA, Hispaniæ urbs inter Emeritam & Cordubam. *Antonin.*

CICIMENI, populi circa Mæotim. Plin. *l. 6. c. 7.*

CICINDELA, vel Noctiluca, Aristoteli πυγολαμπὶς & λαμπυρὶς, *Histor. l. 4. c. 1.* quòd cauda illius noctu tàm luceat, quàm si facem haberet tergo infixam: Unde Plin. *l. 11. c. 28. Lucent ignium modô noctu, laterum & clunium colore Lampyrides.* Pulvere vescitur, quô tamen nunquam saturatur, ideò solùm, quòd timet, ne deficiat terræ pulvis, atque illa fame pereat, ut de hoc animalculo scribit *Algazuid* Arabs apud Bochartum, *Hieroz. parte prior. l. 1. c. 4.* &c. Inde id nominis tributum lychno, cujus.

---- vitreâ natat ignis in unda,

ut Fortunatus loquitur *de Vita S. Martini*, *l. 4.* apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà, *Vulpes.*

CICLAS, meliùs CYCLAS, propriè vestis fœminea, quòd instar κύκλου seu circuli esset; longa, utpote terram verrens & sinuosa. Matth. Paris. in apparatu nuptiarum Henrici III. A. C. 1236. mentionem facit: *Cives*, inquiens, *Londonenses sericis vestimentis ornati, cycladibus auro textis circumdati.* Vide Henr. Spelman. *Glossar. Archaol.* Vide Cyclas.

CICONÆ, Asiæ populi in India Aquilonari.

CICONES, populi Thraciæ, juxta Hebrum, quos Ulysses post dirutam Trojam ventis eò adactus debellavit, eorumque urbem Ismarum diripuit, paucis ex sociis amissis. Ovid. *l. 15. Met. v. 313.* mira quædam de fluvio eorum prodit:

Flumen habent Cicones, quod potum saxea reddit
Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.

Apud eos Orpheus, obscœni concubitus inventor, à Bacchis dicitur laceratus. Virg. *l. 4. Georg. v. 520.*

----- Spretæ Ciconum quô munere matres
Inter sacra Deûm, nocturnique orgia Bacchi,
Discerptum latè juvenem sparsêre per agros.

Quòd autem ait, Orpheum obscœni concubitus auctorem fuisse, παιδεραστίαν intelligit. Ovid. *l. 10. Met. v. 85.*

Ille

Ille etiam Thracum populis fuit auctor, amores
In teneros transferre mares. -----

CICONIA, Thessalis olim magno in honore. Plin. *l.* 10. *c.* 23. *Honos iis serpentium exitio tantus, ut in Thessalia capitale fuerit occidisse, eademque legibus pœna, quæ in homicidam.* Unde factum, ut *Ciconias* Thessalis pro Numine fuisse cultas, scripserit Clemens Alexandr. *Protrept.* Similiter inter Ægyptiorum Deos hanc alitem fuisse, sunt qui ex Luciano in *Deor. Consil.* colligant: qui error inde ortus, quòd *Obsopæus*, Luciani interpres, vocem *ἶβιν*, *Ciconiam* reddidit: quia ibis & ciconia serpentibus pascantur, hinc utramque avem confundens. Apud Romanos primus mensæ adhibuit Sempronius Rufus, vir Prætorius: de quo Horatius Flaccus, *l.* 2. *Sat.* 2. *v.* 49.

Tutus erat rhombus, tutoque Ciconia nido
Donec vos auctor docuit Prætorius.

Quem ad locum vetus Interpres hoc in Rufum Epigramma esse factum memorat, cùm repulsam tulisset Candidatus:

Ciconiarum Rufus iste conditor,
Hic est duobus elegantior Plancis.
Suffragiorum puncta non tulit septem,
Ciconiarum populus ultus est mortem.

Consulatum nempe ambiit, cùm vir Prætorius esset; ut enim Ædilitatem curulem Prætura, sic Præturam sequebatur Consulatus. Unde videmus, cur Apicius, Hortensiis, & similibus lurconibus Rufos addat Tertullianus, *de Pallio*, *c.* 5. uti observavit Salmas. De eadem ave sic Plin. *l.* 10. *c.* 23. *Cornelius Nepos, qui Divi Augusti Principatu obiit, cùm scriberet, turdos paulò ante cœptos saginari; addidit, Ciconias magis placere, quàm grues: cum hæc nunc ales inter primas expetatur, illam nemo velit attigisse.* E quibus liquet, quantopere etiam pro temporibus varient judicia hominum in iis, quæ rem attinent cibariam. Quippe hic videmus, Corn. Nepotis ætate, in pretio fuisse *ciconias*: vixit autem ille Attico, Ciceroni, Catullo, amicissimus. At hinc usque ad imperium Vespasiani, sub quo Plinius inclaruit, anni sunt 110. quò planè cibus is despectus erat. Quod si grandiusculum videtur intervallum, quid de eo statuendum, quod uno cum homine judicium de alicujus sapore & nascitur & denascitur? Neque hoc solùm in alitibus, sed quadrupedibus etiam, ac piscibus, usu venit. Sic *pullos mularum epulari Mæcenas instituit, multùm eâ tempestate prælatos onagris: post eum interiit auctoritas saporis*, apud Plinium, *l.* 8. *c.* 43. Et cùm Romæ Hadrianus Pontifex merlucciâ pisce caperetur, qui saporis non boni, eoque pretii vilis habebatur: multi judicium hoc sequuti sunt, ut is piscis mox supra mediocre pretium divenderetur, ridente piscario foro, Paul. Jovius *libro de piscibus Rom.* &c. Vide Voss. *de Idololatr. l.* 3. *c.* 93. Cæterùm *Ciconia* inter migratorias aves est, ut notum Petronius ex Public.

Avis exul hyemis, titulus tepidi temporis.

De qua migratione sic Gaspar Heldelinus, *Idibus Augusti* ciconiæ *--- iter laboriosum illud perurgente Luna aggrediuntur. Priusquam verò mare trajiciant, omnes, quas quidem nostri agri emiserè, Atrajum Galliæ flumen, non ita procul à Sextiis Aquis, vel, ut aliis placet, Sextiam ara congregantur. Illic, habitis inter se publicis concionibus, commurmurant, exercitum lustrant. ---- Cæterum abitura Aquilonem secundum flatum prudenter exspectant, qui simul atque pronior inciderit, ceu lege præstitâ die, abitum maturant.* Et Bellonius: *Cùm circa Abydum essem, 24. die Augusti ingentem ciconiarum vim conspexi ---- Volabant illæ à Russia & Tartaria, & Hellespontum agmine decussato transversum trajiciebant. Etenim supra Tenedum essent, longè per anfractus tractu se convertebant, donec in circulum omnes colligerentur. Inde priusquam longius à faucibus Propontidis pergerent, in minores aliquot turmas supra 20. se distribuebant, & se invicem versus Meridiem sequebantur: At, quonam è loco veniant, aut quo se referant, incompertum adhuc est*, Plin. *Histor. l.* 10. *c.* 23. *neque satis constat, unde veniant, & quo revertantur: quidam ex Lycia volare ajunt, alii ex Æthiopia*. Oppian. in *Ixeut.* Quod posterius confirmari potest, ex historia Gelnero indigitata: apud quem Goblerus refert, Vesaliæ ciconiam quotannis in eadem domo nidificare solitam, postquam hominis clementiam per multos annos experta esset, è consueta migratione sub Veris tempus redeuntem, viridem zingiberis radicem, tanquam pro xenio ad ejus pedes gratulabundum projecisse. Nam in Æthiopia, vel, quod idem, Arabia Troglodytica, ut plurimum crescit zingiber, Dioscorides, *l.* 2. Plin *l.* 12. *c.* 7. Galenus *Simplic. l.* 6. Quamvis fatendum, varia Indiæ loca, Malabariam, Bengalam, *Babul*, *Beram*, idem aromatis genus proferre. Quod & de Arabiæ Felicis terra *Oman*, legitur apud Abuchampham, Scriptorem Arabem, laudatum Bocharto, *Hieroz. Part. poster. l.* 2. *c.* 29. Vide quoque Auctorem, *Sinæ & Europ.* *c.* 48 & infrà, voce *Pelargi*.

CICONIA, genus sannæ, apud Persium, *Sat.* 1. *v.* 58. quum *ciconiæ* collum manibus fingebatur. Salmas. *ad Tertullian. de Pallio.*

CICONIÆ, locus Galliæ, in Lingonibus, pertinens ad pagum Ternodorensem; Vulgò *Chichles en Tonnerrois*. Hadr. Vales. *in Ternodorum.*

in CICONIAM versus planus quidam, sub M. Antonino Philos. apud Capitolin. *c.* 13. *Tantæ clementiæ fuit ---- ut plano cuidam, qui, diripiendæ urbis occasionem cum quibusdam consciis requirens, de caprifici arbore in Campo Martio concionabundus, ignem de cœlo lapsurum, finemque mundi affore, diceret, si ipse lapsus ex arbore in ciconiam verteretur: quum statutò tempore decidisset, atque ex sinu ciconiam emisisset, perducto ad se atque confesso veniam daret.*

CICONIUM, promontor. juxta Bosphorum, *Petro Gyllio*, qui hodie *Cornio* hoc appellari ait.

CICONIUS, nomen ejus qui Brixiam condidit.

CICULI, populi Transylvaniæ, in 7. sedes seu regiones divisi, præcipuè versùs montem Carpathum & confinia Poloniæ. Eorum sedes sunt Novomarchia, Maros, Girgium, Czikum, Kisolium, Orbæum, & Aranias. Parent Principi Transylvaniæ.

CICURATORES, qui bellluas cicures reddunt, *domitores ferarum* dicuntur Senecæ, de quibus is sic, *Ep.* 85. *Certe sunt domitores ferarum, qui sævissima animalia & ad occursum exterrentia hominem docent pati jugum, nec asperitatem excussisse contenti, usque in contubernium mitigant. Leonibus Magister manum inserit, osculatur Tigrim suus custos, Elephantum minimus Æthiops jubet subsidere in genua & ambulare per funem. Sic sapiens est artifex domandi mala.* Ad cujusmodi officium quò sidere apti nascantur, canit Manilius, *l.* 4.

At quibus in bifero Centauri corpore sors est
Nascendi concessa, libet subjungere curru,
Quadrupedum omne genus positis domitare Magistris,
Exorare tigres, rabiemque auferre leoni,
Cumque elephante loqui, tantamque aptare loquendo
Artibus humanis varia ad spectacula molem.

Idem, *l.* 5. *non procul à fine.*

Non inimica feræ genitus sub sidere tali
Ora feret, placidas reget in commercia gentes.
Ille manu vastos poterit frænare leones,
Et palpare lupos, pantheris ludere captis;
Nec fugiet validas cognati sideris ursas,
Inque artes hominum perversaque munera ducet.
Ille elephanta premet dorso, stimulisque movebit
Turpiter in tanto cedentem pondere punctis,
Ille tigrim rabie solvet, pacique domabit,
Quæque alia infestant silvis animalia terras
Junget amicitia secum, catulosque sagaces.

Vide quoque Statium, *Theb. l.* 5. *v.* 231. & infrà, in voce *Mansuetarii.* Usus eorum præcipuus in triumphis Romanorum, postquàm illi sequiori ævo elephantes, leones, tigres, rhinocerotes, currui jungere, gloriæ duxerunt, ut videre est, ubi de *Triumpho.*

CICUTA, nomen proprium fœneratoris cujusdam maximè avari. Horat. *l.* 2. *Serm. Sat.* 3. *v.* 69.

----- Adde Cicutæ
Nodosi tabulas centum, mille adde catenas.

CICYNETHUS, Macedoniæ insula. Plin. *l.* 4. *c.* 12. hodiè *Pontico*. De nomine Bochartus, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 12. Est in ora Magnesiæ (inquit) *Pagasæus*, vel *Pagasicus* vel *Pagasiticus sinus* (Ptolemæo *Pelasgicus*) in quo insula *Cicynethus*. Strabo, *l.* 9. ubi de *sinu Pegasetico*, ἐν δὲ τῷ κόλπῳ φασὶ κεῖσθαι τὴν Κικύνηθον νῆσον, καὶ πολίχνην ὁμώνυμον. *Scylax*, Ἐν δὲ τῷ Παγασητικῷ κόλπῳ ἐστὶ νῆσος Κικύνηθος καὶ πόλις. Mela, *l.* 2. *c.* 7. *Pagasæus sinus Sciathon prospicit, Cicynethum amplectitur.* Plin. *l.* 4. *c.* 12. *Pagasicus sinus ante se habet Eurychium, Cicynethum*, &c. Quia ex eo sinu Argonautæ profecti sunt urbem Pagasas, quæ nomen sinui dedit, plerique dici volunt ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πεπῆχθαι τὴν Ἀργώ. Οἱ δὲ πιθανώτερον ἡγοῦνται τοὔνομα τῷ τόπῳ τεθῆναι τοῦτο ἀπὸ τῶν πηγῶν αἳ πολλαί τε καὶ ἄφθονοι ῥέουσι. At (ex sententiâ *Strabonis*) *probabilius statuunt loco nomen esse à fontibus* (Doricè παγαῖς) qui frequentes ibi largique fluunt. Scepsius etiam apud Apollonii Scholiasten, *l.* 1. Pagasas dici asserit, ἀπὸ τῶν παγαῖς ἀφθόνων τοῖς τόποις. Hæc ideo inexamla duxi, quia mihi videtur ex iis posse colligi, *Cicynethus* unde dicatur. Nempe quam urbem Græci *Pagasas* ab ubertate fontium, eandem suâ linguâ Phœnices עינות *ajanoth*, aut *enoth*, i. e. *fontes* appellârunt, & sinum Pagasæum חיק־עינות *Chek ajnoth*, i. e. *sinum fontium*, & insulam in medio sinu, insulam *Chek anoth*, quod Græci mutârunt in *Cicynethum*. *Baudrando* est Insul. parva maris Ægæi, in ora Macedoniæ in sinu Pelasgico, media inter Demetriadem, à qua 20. milliar. distat & oram Borealem Eubœæ.

CICUTA, Latinis quælibet canna, intus concava & inanis; unde apud Poëtas *Cicutæ*, pro calamis vel cannis, quibus fistulant pastores. Virg. *Ecl.* 2. *v.* 37.

Est mihi disparibus septem compacta cicutis
Fistula -----

Nempe cùm antiquitùs μόναυλος, h. e. singularis tibia inflaretur, Marsyas, an Pan è fistulam invenit, ex pluribus calamis compactam, qui quòd cerâ jungerentur, κηρόδετος σύριγξ inde nomen adepta est. Propriè verò *Cicuta*, Græcè κώνειον, herba venenata notissima est, cujus famam magnoperè auxerunt Athenienses, Philosophorum non contemtores modò, sed & hostes: qui, succo ejus ad mortem in publicis judiciis utentes, Socratem inter alios, illius haustu è medio sustulerunt. Juvenal. *Sat.* 7. *v.* 205.

----- Hunc inopem vidistis Athenæ
Nil præter gelidas ausæ conferre cicutas.

Propinabant nempe eam tusam ac dilutam in calice, more medicamentorum, idque τὸ ἐν φαρμάκοις dicebant. Casaubon. *ad Diomem Corn. Nepotis*, *c.* 2. Alioquin indigna herba, quæ in omnium Poëtarum carminibus & Sapientum commentariis, inveniretur, ut scribit Jo. Bauhinus, *Historia Plantar. Univer. Tom. III. l.* 27. *c.* 74. apud Jo. Jac. Wepferum *de Cicuta Aquat. Histor. & Noxis*, *c.* 2. Sed & præter hanc, aliam *Cicutam*, herbam catharticam, vulgò sic appellatam, occurrere docet Salmas. apud Horatium, *l.* 2. *Ep.* 2. *v.* 53.

Quæ poterunt unquam satis expurgare cicutæ?

Et ex eo Persium, *Sat.* 5. *v.* 145.

---- Calido sub pectore mascula bilis
Intumuit, quam non extinxerit urna cicutæ:

Lathyridem hôc nomine intelligens, quæ caulem habet ferulaceum & concavum inanemque, unde ei *cicutæ* nomen datum. Vide

cum *Exercitat. Plin. ad Solin.* p. 1054. & de *Cicuta* in evitando usu, aliquid infrà, voce *Hierophanta*: adde quæ de *Veneno* dicemus.

CICYNNA, tribus Acamantidos gens, Aristoph. *in Nub.* Ibi festum olim solemne in Apollinis honorem. Hinc Κικυννεὺς, qui ex hac demo erat oriundus. *Inscr. vetus.*

ΛΥΣΙΚΡΑΤΗΣ ΛΥΣΙΘΕΙΔΟΥ ΚΙΚΥΝΝΕΥΣ ΕΧΟΡΗΓΕΙ
ΑΚΑΜΑΝΘΙΣ ΠΑΙΔΩΝ ΕΝΙΚΑ ΘΕΩΝ ΗΥΛΕΙ
ΛΥΣΙΑΔΗΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΕΔΙΔΑΣΚΕ ΕΥΑΙΝΕΤΟΣ ΗΡΧΕ.

LYSICRATES LYSITHIDIS FIL. CICYNNENSIS CHORAGUS ERAT.
ACAMANTHIS JUVENTUS VICIT THEO TIBIA CECINIT.
LYSIADES ATHENIENSIS RECITAVIT EVÆNETUS ERAT ARCHON.

apud Jac. Sponium *Itiner. Græciæ Part.* 3. in hac voce.

CID, vox Arabica, *Dominus*; quâ celeberrimum illum Hispanicum Ducem Rodericum Diazium donârunt Saraceni, ob præclaram virtutem bellicam animique magnitudinem. Vetus *Epitaphium* apud Brizium Martinezium, *Histor. Pinnatensis l.* 1. c. 46.

In hac tumba requiescit Domna Eximena,
Cujus fama prævalescit, Hispaniæ limina.
Regis Sanctii fuit nata, felicemque me fecit:
Roderico copulata, gentes quem vocabant Cid.
Hæc in era millesima fuit hic tumulata,
Centum & sexagesima fuit aromatizata & balsamata,
Martii Nonas sepulta, maneat cum gaudio,
Bona quia fecit multa præsenti cœnobio &c.

apud Car. du Fresne in *Glossar.* Item titulus Comœdiæ Gallicæ, à Cornelio compositæ, quæ in Theatro tricies exhibita nunquam displicuit, *Histoire de l'Academ. Franç.*

CIDÆ, seu KIDÆ, Græcè Κυδαὶ, demus Atheniensis, ad Erechtheidem Tribum pertinens, cujus mentio in vetere marmore, XIII. Tribuum Atheniensium memoriam servante, apud Jac. Sponium, ubi ΕΚ ΚΗ exponit ΕΚ ΚΗΔΩΝ, ex Demosthene, *Orat. in Evergum*, Πειθόδωρος ἐκ Κυδῶν. Vide eum *Itinerar. Græciæ, Part.* 3. *ubi de* 174 *Demis Atheniensium.*

CIDÆNIS, vide *Eiea.*

CIDARIS, idem fuisse, quod *Diadema*, censetur Budæo in *Pandectis*, & Pancirollo, *Variar. l.* 1. c. 9. At vix nisi nomine à tiara discrepâsse, notat Alexander Neapolit. *Genial. dier. l.* 2. c. 28. quod confirmatur ex Curtio, *l.* 3. c. 3. qui tegmen Regum Persicorum *Cidarim* appellat. Agathias quoque, *l.* 4. regium Persarum pileum promiscuè, nunc *tiaram* nunc *Cidarim* nominat, agens de Artaxerxe, quemadmodum de Varane, in utero adhuc latente, impositam fuisse *Cidarim*, i. e. *tiaram rectam*, ait *Idem.* Genus itaque erat pilei, è pilis contexti, Pollux, *l.* 10. c. 36. usique hôc capitis tegmine sunt Reges Armeniorum & Ponti, Reges Ægypti ac Æthiopiæ: nec dissonat *Diodor. Siculus*, horum pileum dicens fuisse oblongum, aspidibus circumvolutum; nihil quippe vetat, *Cidarim* oblongum pileum dicere. Vide Anselm. Solerium, *de Pileo, sect.* 9. De eodem gestamine sic Paschalius, *Quam Persæ Tiaram, Armenii vocabant Cidarim, sive, ut ex Herodoto scribit Pollux* Κίταριν, & Κίδαριν, *i. e. diadema Regibus Armeniæ peculiare, nec ferè nisi nomine distinctum à tiara. Quanquam hôc quoque nomine fuit diadema aliorum quorundam Regum, velut Mithridatis Regis Ponti &c.* Vide eum *Coronar. l.* 10. c. 3. Apud Hebræos Pontifici capitis tegmen sacrum, *Cidaris* nomine (quô & Sacerdotum) designans B. Hieronymus, *Ep. ad Fabiolam* illud sic describit: *Rotundum pileolum, quale pictum in Ulysse conspicimus, quasi sphæra media sit divisa & pars una ponatur in capite, hoc Græci & Nostri tiaram, nonnulli galerum vocant, Hebræi Mitznepheth: Non habet acumen in summo, nec totum usque ad comam caput tegit, sed tertiam partem à fronte inopertam relinquit: atque ita in occipitio vittà constrictum est, ut non facile labatur ex capite. Est autem byssinum & sic fabre opertum linteolo, ut nulla acus vestigia appareant.* Vide quoque Josephum, *Antiqq. Jud. l.* 3. c. 8. qui, quid *Cidaris* Pontificia supra Sacerdotalem haberet, ostendens sic ait: *Pileò, quali cæteri Sacerdotes utebantur: super quem extabat alius consutilis, ex hyacintho variatus. Hunc aurea corona triplici ordine circumdabat, in qua spectabantur calyculi aurei, quales videmus in herba, quæ Græcis hyoscyamus,* (quam herbam prolixè describens, addit:) *Ejusmodi corona ab occipitio circum tempora utraque procedebat: nam frontem isti calyculi non ambiebant, sed, ceu lorum quoddam latum aureum, quod sacris characteribus Dei nomen incisum habebat.* Ubi videtur Josephus coronulas soli Pontificiæ cidari adscribere: Lyranus verò *in Exod.* c. 39. in Sacerdotali quoque agnoscit, non quidem aureas, quales erant Pontificiæ, sed byssinas &c. Hodiernorum Pontificum *Cidaris* triplicem continet coronam, supra simplicem Episcoporum inferiorum mitram: inventum, ut plerisque visum, Bonifacii VIII. de quo pluribus agit Anton. Mazaronius *de tribus Pontif. Coron.* & Car. Paschalius ubi supra, *l.* 9. c. 14. & *l.* 4. c. 21. Fuisse tamen hoc gestamen antiquius, & à Paulo II. postquam jam exolevisset, revocatum, monuit Jacobus Cardinalis Papiensis *Comm. de rebus Pauli II. l.* 2. Vide paulo antè laudatum Anselm. Solerium, *l. eod. sect.* 12. & 13. ut & infrà in *Citaris* & *Cittarus.* Sed & *Cidaris*, Græcè Κίδαρις, nomen saltationis Arcadibus olim usitatæ, de qua vide Jul. Cæs. Scaligerum, *Poetic. l.* 1. c. 18.

CIDINOLA, castellum Apuliæ Dauniæ, circa quod planities ἄδενδρος, hordeum tamen, triticum, aliaque frumenti genera mirâ ubertate fundit.

CIDONIUS Demetrius, vide *Demetrius.*

CIE, gummi seu gluten celebre, quod apud Sinenses in provinc. *Chekiang*, sub urbe *Nieuchen* plurimum colligitur. Stillat ex arboribus persimile lachrymæ terebinthi, colligitur per æstatem purgaturque ab incolis, &, quô volunt, inficitur colore: optimum aureo flavescit, proximum nigerrimum. Cùm nondum siccatum est, venenatam quandam dimittit exhalationem, cui non adsueti intumescunt ac pallent vultu, sed facilis est curatio. Eô cum ungantur arculæ, tardius siccatur, nisi in humido sit loco; semel autem exsiccatum amplius liquesit nunquam. Quam vero res sit elegans, munda ac splendida, jam pridem didicit Europa ex capsulis, quæ e Japonia & ipsa Sina plurimæ advehuntur. Auctor Anonymus, *Sina & Europa c.* 34.

CIERIUM, urbs Bœotiæ, alias *Arne* dicta. *Steph.*

CIFRA, vide *Cephira*, it. *Sephira.*

CILBIANUM, urbs Asiæ ad Caystrum fluv. in Lydia, quam & *Valentinianopolis* in *Lib. Concil.* appellarunt. Populi *Cilbiani* Plinio, *l.* 5. c. 29. *extr.* & *campus Cilbianus* apud Tmolum montem. *Cilbiani* quoque agri apud Ephesum.

CILBICINI, Hispaniæ populi circa ostium Bætis fluv. *Avienus.*

CILBUS, Hispaniæ Bæticæ fluv. *Idem.*

CILE, seu CHILI, Regnum Americæ meridional. ultra tropicum Capricorni situm, juxta mare Pacificum in longum porrectum, versus Occasum, inter Peruviam & Patagonum regiones, à Septentrione Charchantes, & Coiiaenes habitant, ab Occidente Plataiu respicit, reliquum Oceanô & Pacifici maris undis pulsatur aut abluitur, propter intensum illis in partibus frigus à frigore nomen habet. Nam *Chili*, Barbarorum linguâ, *frigus* significat. tantum enim est frigus, ut equos cum sessoribus penè constringat, & marmoris instar induret. Prima adversus Chilienses expeditio fuit Didaci Almagri, cui cùm ex fœderis conditionibus cum Francisco Pizarro inita ea provincia obvenisset, A. C. 1534. magnis itinerum difficultatibus superatis ad Chilienses penetravit, sed cum præter viros proceris corporibus metuendos, insipidisque marinorum luporum pellibus terribiles, sagittis à tergo lateribusque incursantes suosque assidue lacessentes, nullum adhuc usquam auri indicium invenisset, dimissâ infructuosa Chilensium oppugnatione retro est reversus, occisusque post reditum à Pizarro, totius rei hujus gloriam tandem Petro Baldivio reliquit, qui ad Chilienses Proprætor missus, gentem diuturnô bellô domuit, occupatisque maritimis locis opportunam illis in partibus coloniam deduxit, quæ nunc Gentis Metropolis est. Regio ingentibus sæpenumero terræ motibus infestatur, quibus præter hominum jumentorumque miseram stragem, integros quoque montes solo æquat aut subvertit, fluviorum naturales alveos transfert, aut in lacus stagnantes commutat, & maris æstum per aliquot passuum millia divertit, navesque in sicco procul à statione relinquit. In hujus etiam provinciæ montanis peculiaris ventus dominatur, cujus vis adeò noxia est, ut oppressô inter viscera vitali calore viatorem exemplo interimat, mortuorum tamen corpora non infestet, sed à corruptione & putrefactione conservet: non aliquâ tamen vehementia, sed nimiâ suâ subtilitate adeò noxius est. *Merul. quadrando*, à Septentrione Peruviam, ab Oriente Andes montes, à Meridie Terram Magellanicam habet. Subest majori ex parte Hispanis, Boream versùs. Herrera, c. 22. *Linschotus*, à *Costa*, &c.

Urbes præcipuæCiles.

Araucum, *Arauco.*	*S. Juan de la Frontera.*
Chiloa, *Chiloe.*	Imperialis, *Imperial.*
Civitas conceptionis, *Ciudad de la Concepcion.*	Osornum, *Osorno.*
Fanum S. Jacobi, *S. Jago*, totius regionis primaria.	Serena seu Coquimba, *la Serena ò Coquimbo.*
Fanum S. Johannis de confinio,	Urbs dives, *villa Ricca.*
	Valdivia.

CILENI, Hispaniæ Tarraconensis populi. Plin. *l.* 4. c. 20. *Cilini Ptol.*

CILIA, urbs Stiriæ, ad Savi fluvii ripam, uti apparet ex vestigiis, antiqua, nam inscriptiones in ea plures nominum Romanorum apparent. *Mercat. Ciliæ* Comes Ulricus celebris fuit seculô 15. Huic Ladislaus Hungariæ Rex Austriam gubernandam commisit, A. C. 1452. postquam Fridericum III. Imperatorem coëgisset, Regem adhuc vix tredecennem suæ tutelæ concedere. Sed quia Austriacæ nobilitati gravis visus, paulò post ex aula dimissus est, æmuli inprimis Eyzingeri machinationibus. Iterum tamen Regi reconciliatus, rediit Viennam, A. C. 1455. Tandem, quod lætatus esset Huniadis morte, ab hujus filio Ladislao obtruncatus est, A. C. 1456. Vide Æn. Sylvium *Bohem.* c. 68. & *seqq.* Hermanni *Ciliæ* Comitis filia Barbara, nupsit Sigismundo Imperatori. Vide *Barbara.*

CILICENE, Pannoniæ inferioris urbs, *Antonin.*

CILICIA, regio Asiæ minoris notissima, inter Pamphyliam ad Occasum, Syriam ad Ortum, ac inter Taurum montem ad Boream, à Cappadocia separantem, & pelagus Cilicium ad Meridiem contenta. *Caraman* & *Caramania* propriè vulgo, non *Turcomania*, ut scribit *Ortelius.* Alias Caramania latè sumta complectitur Ciliciam, Pamphyliam, Pisidiam & partem meridionalem Cappadociæ. *Baudrand.* Hic Hama seu Hamsa, quæ olim Tarsus, Pauli natalibus inclyta, Seleucia, Pompejopolis, ad Issicum sinum *Golfo di Jazzo*, vide Ptol. *l.* 5. Mercat. *Atl.* Bellonium, *l.* 2. Cilicia crocô maximè abundat. Lucret. *l.* 2. v. 416.

Et cum scena croco Cilici perfusa recens est.

Ovid. *in Ibin*, v. 199.

Nam neque quot flores Siculâ nascantur in Hyblâ,
Quotve ferat dicam terra Cilissa crocos.

Propert. *l.* 4. *El.* 6. v. 74.

Terque lavet nostras spica Cilissa comas.

Plin. *l.* 21. c. 6. *Prima nobilitas est in croco Cilicio in Coryco monte,* &c.

Scat.

Stat. *l.* 3. *Sylv.* 3. v. 34.

> ..... *Tu largus Eoa*
> *Germina, tu messes Ciliciumque Arabumque superbis*
> *Merge rogis.* .....

Hujus incolæ dicti sunt, *Cilices*, quos piraticam exercentes, Pompejus devicit, victosque in deditionem accepit, eorumque posteà fideli operâ usus est in bellis navalibus adversus Cæsarem. Lucanus, *l.* 3. v. 228.

> *Itque Cilix justâ non jam pirata carinâ.*

Λέγεται ὅτι παλαιὸς (inquit quidam) μὴ ῥᾳδίως ἀληθεύειν τοὺς Κίλικας. Hinc illud:

> Κρῆτες, Καππαδόκαι, Κίλικες τρία κάππα κάκιστα.

Chalah, Ciliciam ab Ebræis nominari auctor est Arias Montanus: Incolas ejus prius *Achæos* appellatos scribit ex Herodoto *Stephanus*. Strabo, *l.* 14. Ciliciam dividit in *Campestrem* & *Tracheam*, i. e. *asperam*. Nomen ejus quod attinet, videtur id primò & præcipuè à Phœnicibus inditum Ciliciæ asperæ parti; neque enim à *fabuloso Cilice* nomen sumptum, sed à חלכים *Chalekim* vel *Chalukim*, i. e. *lapidibus*, quia lapidosa regio est. Sil. *l.* 13. v. 882.

> *Hinc Cilicis Tauri saxosa cacumina vitet.*

Nonnus Dionys. *l.* 34.

> Αὐχένα πετρήεντα Κίλιξ ἐσχηνώσατο Ταῦρος.

Fuit opulentissima Populi Romani provincia & Cicerone proconsule memorabilis; postmodum ab Antonio Triumviro Regulos imperavit, quorum primus erat Polemon, quem vide. Tandem verò iterum in provinciam redacta, à Vespasiano, Sueton. *in eo*, *c.* 8. Inclinante Imperio Orientali à Saracenis occupata, hisque iterum fere tota erepta est à Nicephoro Phoca, A. C. 966 Olim verò Solinus author est, adeò potentem fuisse, ut ad Pelusium usque procurrerit, Lydis, Medis, Armeniis, Pamphyliâ & Cappadociâ sub imperio constitutis. Κιλίκιοι τράγοι dicebantur homines hirsuti, & pilis obsiti, unde Tibull. *l.* 1. *El.* 7. v. 11.

> *Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas.*

Vide *Hesych. Nic. Lloydius.* Hodie tota Cicilia sub Turcis est.

Urbes Ciliciæ, hodie extantes:

* Adana.	* Issus.
Anazarba, & us.	Lamus.
Anemurium.	Mallus.
Antiochia super Tragos, vel Crago.	Mopsuestia.
Augusta.	Nicopolis.
* Cæsarea, penes Anazarbum, Sedes Satrapæ.	Olbasa.
Celenderis.	Philadelphia.
Corycus.	Pompeiopolis seu Soli.
Diocæsarea.	Sebaste.
Domitiopolis.	Seleucia aspera.
Flavias & Flaviopolis.	Selinus.
	Tarsus.
	Thebe.

CILICICIUM, vestis genus ex hircorum sive caprarum pilis contextum, quæ tonsura quod primùm in Cilicia instituta, facta inde appellatio est, ut Varro auctor est, *l.* 2. *de R. R. in fin.* Usus eorum potissimùm in castris, item in navibus. Quò illud Virgilii pertinet, *l.* 3. *Georg.* v. 311.

> *Nec minùs intereà barbas incanaque menta*
> *Cinyphii tondent hirci, setasque comantes*
> *Usum in castrorum, & miseris velamina nautis.*

Asconius *in* 3. *Verrin. Cilicia, texta in castrorum usum, atque nautarum.* Porro lugentium & pœnitentium vestes apud Ebræos, quos 70. Interpp. σάκκους appellant, vetus Interpres Latinus sæpe *Cilicia* interpretatur: neque enim dubium est, hirtas & ex pilis contextas fuisse; talia autem *Cilicia* vel *Cilicina* appellabantur: quare & δέῤῥεις τρίχινας Exodi, *c.* 26. v. 7. idem interpres *saga Cilicina*; & σάκκος τρίχινος Apocalyps. *c.* 6. v. 12. *Saccum Cilicinum* vertit. Qui locus id quoque indicat, nigros fuisse hos saccos, sive *Cilicia*. Et verò hic color mœstos plangentesque maximè decet. Prudentius, *Hymno* 7. *Jejunantium*, de Ninevitico justitio agens, v. 151.

> *Squalent recinctâ veste pullati patres,*
> *Setaque plangens turba fumat textiles,*
> *Impexa villis virgo bestialibus.*

Alcimus Avitus, cùm idem argumentum tractat, *l.* 4.

> *Mollibus abjectis, Cilicum dant tegmina setæ.*

I. e. *ciliciis* induuntur. Cæterum *sacci* à formâ (angusti enim & minimè fluctuantes erant) *Cilicia* à materia, pilis videl. caprarum dicebantur. Quare *tunica saccea*, sive *saccinea*, & *tunica Cilicia*, de eadem, B. Hieronymo dicitur, *in vita Hilarionis sub finem*; tali enim ille sanctus usus fuerat. Et ita fermè solebant vestiri, qui planè renunciâssent seculo, propositumque severius sequerentur, qui & *Ascetæ* & *Monachi* appellati, quibus maximè conveniebat hæc vestis: *cùm monachus non doctoris, sed plangentis officium habeat; qui se, vel mundum lugeat, & Domini pavidus præstoletur adventum*, ut idem Hieronymus alibi scribit. Paulinus Nolanus, *in obitum Celsi*, v. 451.

> *Si modò lugentem gravis hirtô tegmine saccus*
> *Caprigenùm setis durus teget, & stimulet,*

Ubi & *saccum* & *setas*, sive pilos caprinos habes, ex quibus Cilicia contexta erant. Quanquam *Ciliciorum* nomine omnes hirtas vestes comprehendi existimem, licèt de aliis etiam, quàm caprinis pilis contextæ essent, ut Camelorum, qualis Joannis Baptistæ fuit, item discipulorum B. Martini, de quibus Severus Sulpitius, *in vita ejus*, *c.* 7. *Plerique camelorum setis vestiebantur; mollior ibi habitus pro crimine erat.* Utebantur autem Ascetæ hirtis ejusmodi vestibus, atque in iis cubabant etiam, ut coërcerent carnem, & ad Orationes vigilantiores essent. Paulinus *de Joh. Baptista*,

> *Vestis erat curvi setis contexta cameli,*
> *Contra luxuriam molles duraret ut artus,*
> *Arceretque graves compunctô corpore somnos.*

Nic. Lloydius. Ad vocis etymon respiciunt *Glossæ* Basil. Κιλίκια τὰ ἀπὸ Κιλικίας δασεῖς πάνυ γὰρ ὄντες ἐκεῖ οἱ αἶγες, ὅθεν καὶ τὰ ἐκ τριχῶν συνυφασμένα κιλίκια λέγεται. *Cilicia dicti sunt à Cilicia villosi: ibi enim istiusmodi hircorum examina in est; unde & quæ è pilis contexuntur, Cilicia vocantur.* Nempe, ut dictum, de pilis caprarum istiusmodi velamenta fiebant. *Hesychius*, τὰ ἐξ αἰγείων τριχῶν συνυφασμένα κιλίκια. Unde patet Servium cum centonibus malè *cilicia* confundere; Cùm ait, *de ciliciis poliuntur loricæ & teguntur tabulata turrium, ne jactu facibus ignis possit adhærere.* Centonibus enim, qui ex lana erant coacta, neque ferro solùm, sed & igni, resistebant, id fiebat. At *cilicia* laxè suspensa obtendebantur ad telorum jactum. *Sisenna* apud Nonnium, *Pluteos accommodatis centonibus integuntur, quos infra perpetua classi cilicia obtenduntur,* adde, & *laxè suspensa*: Ita enim non firmitate solùm suâ, sed & laxitate, adversum tela valebant, quia molliter exceptum eorum jactum reddebant inutilem. Sed & ad facienda tentoria aliquem *Ciliciorum* fuisse usum, apud Scenitas Arabes, ex Plinio discimus. Porro nautæ tunicas ex *ciliciis* induebant: Unde Virg. *loc. cit.*

> .... *Setasque comantes*
> *Castrorum in morem & miseris velamina nautis* &c.

Vide Salmas. *Exercitation. Plin. ad Solin. p.* 488. 489. Savaronem *ad Sidonium Apollinarem*, *l.* 4. *Ep.* 24. & Hæftenum. Paulinus, *l.* 2. *de vita Martini*, de *Cilicio* Monachorum sic canit:

> *Quin & contextô setis coopertus amictu*
> *Exesa assiduò compunxit acumine membra,*
> *Ut tereret tenuem vestis nimis aspera pellem,*
> *Et cutis extentis stimulis attacta paveret;*

apud Car. du Fresne *Glossar.* ubi addit Græcos recentiores centones ac feltra, quibus machinas suas tegebant, quò ab igne Græco tutæ essent, Κιλίκια quoque & Κιλίκινα appellitâsse, ex Procopio, *Persicor. l.* 2. *c.* 26. & *Tacticis* Leonis passim. Nec omittendum, Massalianos olim Hæreticos, Synodo Oecumen. III Ephesinâ damnatos, *Cilicium* palàm affectâsse, quam illorum hypocrisin arguens Epiphanius *Hær.* 80. Ἔδει δὲ, ait, ὡς ἐν ἁγίᾳ τάξει καθεστῶτας τῆς Ἐκκλησίας ἐν ἀρχῇ εἶναι κόσμια εἰκότα, θεοῦ παρθένου τροφῆς τῷ ἰδίῳ ἐπὶ χρυσίῳ, καὶ ἀπόδειξιν ἐν τοῖς φανεροῖς, καὶ ... ἐσχηματισμένους ... καὶ τὴν χάριν. ἀλλότριον γὰρ ἐστι τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας σάκκος ... *Oportebat autem sanctæ Virginis Matris nostræ Ecclesiæ liberos esse honestos, domum servantes, Deoque qui abdita novit, & palàm præmia reddit, uti scriptum est, in abdito servientes: neque inconcinnè propter externos; adeò ut nullam ab intuentibus mercedem aut gratiam exspectarent. Est enim alienum à Catholica Ecclesia Cilicium palam præ se ferre.* Certè & Cassianus, *Institution. l.* 1. *c.* 2. speciei superbiam & nullum corpori afferre emolumentum, impedire item laborantem, neque suo tempore in usu fuisse, nisi apud paucos, refert &c. Vide Forbesium, *Institutionum Histor. Theologic. l.* 2. *c.* 8. §. 6.

CILIMBESII, Corsicæ insulæ populi. *Ptol.*

CILISCUS, vel PHILISCUS, Poëta Tragicus Græcus, quem Protogenes coloribus expressit. Plin. *l.* 35. *c.* 10.

CILISSA, Phrygiæ, aut viciniæ regionis urbs. *Xenophon.*

CILIUM, Africæ propriæ urbs. *Antonin.* Item civitas antiqua Apuliæ Peucetiæ.

CILIX, Phœnicis filius; item qui è *Cilicia* est. Ita Solin. *c.* 38. *A Cilice nomen tractum (Cilicia) quem ætas pristina pene ultra Annos memoriæ abscondit. Hunc Phœnice ortum, qui antiquior fuisse ut primus terræ alumnus habetur.* Herodotus verò Agenoris filium facit, ubi de Phœnicibus, Οὗτοι δὲ τὸ παλαιὸν Ὑπαχαιοὶ ἐκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος ἀνδρὸς Φοίνικος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. sic fuerit is Cadmi, Phœnicisque frater. Nec defuêre, qui Neptuno eum genitum dicerent, inter quos Pherecydes. Unde vetus Auctor, cùm Agenor filios ad Europam quærendam misisset, unà cum his ad ejus investigationem exiisse Telephassam matrem addit, καὶ Θάσον τὸν Ποσειδῶνος, ὡς δὲ Φερεκύδης, Κίλικα, *& Thasum filium Neptuni, vel, ut Pherecydes, Cilicem.* Pro Phœnice tamen stat Scholiastes quoque Apollonii: Ἐκ δὲ τῆς Κασσιεπείας τῆς Ἀράβου Φοίνικι γίνεται Κίλιξ καὶ Φινεὺς καὶ Δορύκλος, ὁ δὲ Ἀτύμνιος ἐπίκλησιν μὲν ἐκαλεῖτο αὐτοῦ τοῦ Φοίνικος, κατὰ δὲ ἀλήθειαν τοῦ Διός. *Ex Cassiepea Arabi filia nascitur Phœnici Cilix, & Phineus, & Doryclus; Atymnius verò, nomine quidem & ipse Phœnicis fuit filius, revera autem Jovis.* Vide Salmas. ad Solin. *p.* 772.

CILLA, Africæ propriæ urbs, *Appiano.* It. Æolidis oppidum *Herodoto.* Item Troadis urbs, in regione Ciliciæ, Thebaica dicta. *Sansone* teste, ad amnem Cilleum, 5. milliar. ab ora sinus Adramyteni, 12. ab Adramyttio in Boream, 9. à Thebe in Occasum Apollini sacra. Ovid. *l.* 13. *Met.* v. 174.

> *Me Tenedon, Chrysenque & Cillan Apollinis urbes.*

Homer. *Il.* 1. v. 37.

> Κλῦθί μευ ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας,
> Κίλλαν τε ζαθέην, Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις.

Hesychius: Κίλλα, πόλις ἱερὰ Ἀπόλλωνος. Est etiam *Cilla* montis nomen, apud Qu. Calabrum, *l.* 8.

Ὃς εἶναι Γ'ρωμαῖα περὶ ζάθεα πόδα κίθας.

Nic. Lloydius.

CILLABA, Africæ urbs, circa Syrtim majorem. Plin. *l.* 5. *c.* 5.

CILLÆ, Thraciæ urbs, *Antonin.*

CILLEJA, urbs German. in Stiria, ad Saanam fluv. qui paulo infrà in Sanum fluit. Vide *Celia.*

CILLUS, Pelopis auriga, quem cùm Pelops ad Oenomaum proficiscens in itinere amisisset, justa ei splendidè persolvit, & ut memoriam ejus ad posteritatem propagaret, eôdem, quò mortuus est locô, urbem condidit, quam *Cillam* de nomine ejus appellavit. Strabo, *l.* 13.

CILMA, Africæ propriæ urbs. *Ptol.*

CILMANA, circa Gaditanum sinum urbs. *Antonin.*

CILNIUS, cognomen Mæcenatis. Erant autem *Cilnii* populi Etrusci; domô autem Aretini, maximæ apud cives dignitatis ac potentiæ, docet hoc Livius, *l.* 10. *c.* 3. *Etruriam rebellare, ab Aretinorum seditionibus motu ortô nunciabatur, ubi Cilnium genus præpotens divitiarum invidiâ pelli armis captum.* Et Silius Ital. *l.* 7. *v.* 29.

Cilnius Arreti Tyrrhenis ortus in oris
Clarum nomen erat. ---- ----

Præfectus fuit Romæ Italiæque ab Augusto, per bellum Siculum, an. Urb. Cond. 717. Vide Meibomii *Mæcenatem*, *p.* 18. 19.

CILO, apud Æl. Spartian. *in Antonino Caracalla*, *c.* 3. *Alterâ die Capitolium petiit & eos, quos occidere parabat, affabiliter est allocutus, innitensque Papiniano &* Ciloni *ad Palatium rediit.* Ubi alii *Chilo* legunt: sed veram lectionem confirmant *Dio* & *A. Victor.* Est autem *Cilo*, ut vocis, cui frons veluti cellit, & sursum movetur ac surgit. Festus, *Cilones, quibus frons est eminentior, ac dextra sinistraque velut recisa videtur.* A' verbo *cellere*, κέλλειν seu κινεῖν, & transitivè, κινεῖν ἢ κέλλειν. Unde *excellere*; & *recellere*, quod est, eôdem interprete, *reclinare*, & inde Gallicum *reculer*, Lucretius, *l.* 6. *v.* 571.

Sæpius hanc ob rem minitatur terra ruinas
Quam facit. Inclinatur enim retroque recellit:
Et recipit prolapsa suas se in pondere sedes.

Ab eadem origine *incilare* & *vacilare*: quorum illud erat primò *incellere*, i.e. maledictis impetere & vexare. Quare est veluti pleonasmus ἐν παρέλκοντι, in ejusdem Auctoris isto, *l.* 3. *v.* 976.

---- ---- *Necesse est,*
Jure (ut opinor) agat: Jure increpet inciletque, &c.

Vide Heraldum, *ad Arnob. l.* 3.

CILO Junius, præfuit Bithynis & Ponto, nequiter & avarè. Questi Bithyni apud Claudium poposcerunt pœnam. Cùm parùm intellexisset Claudius in turba strepituque adstantium, quid dixissent Bithyni, alios interrogat. Ibi Narcissus, pronus in *Cilonem*, audaci mendaciô edidit, gratias eos agere *Ciloni*. Tum ille, Præsit ergò illis alterum biennium. Dio, *l.* 60. Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 21. dicitur *Junius Colo.*

CILURNUM, Britanniæ oppid. Ottadinorum in Northumbria, ubi nunc pagus *Collerton* nonnullis, sive *Collerford*. Cum ponte ad Tinam Boreal. fluv. Camdenus autem potiùs autumat vel *Walwick*, vel *Scilicester* esse ad Murum Severi.

CIMACUM, locus in Ducatu Luciliburgensi, olim Comitatus nunc Principatus titulô insignis, ad Croyios, Arefchoti Duces pertinens; ad caput amnis, qui Mariæburgum, & vicos aliquot prætertlapsus, in Mosam defluit, inter Caroli Montem & Fumacum. Vulgò *Chimay*, aliàs *Cimay*. Ecclesia *Cimacensis* vetus S. Monegundis nomine censetur, Canonicosque habet. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CIMÆUS, Asiæ mons circa Troadem. *Ptol.*

CIMANA, ætate Hieronymi vicus erat in campo latissimo, in tribu Zabulon, sex millibus ab urbe Legione, ad Septentrionalem plagam pergentibus Ptolemaidem Hieronym. *de Loc. Hebr.*

CIMARA, Indiæ extra Gangem urbs, *Ptol.*

CIMARUS, mons & promontor. Cretæ, prope Occidentem. Insul. in territorio Caneæ, nunc *Capo Cisamo*, quibusdam medium inter Cyamum promontor. in Ortum, & portum Grabusium in Occasum. *Sophiano* verò est ipsum promontor. Cyamum.

CIMBELINUS, vel KIMBELINUS, Rex M. Britanniæ, sub Augusto, negaturus tributa, à subditis huic pendi solita, auditô, copias contra se mitti, per Legatos obsequium omne pollicitus est, seque Imperatoris protectioni commendavit. Regnavit diu & feliciter, relictis tribus filiis, qui mutuis dissidiis collisi. Plut. *in Aug.* Dio Cassius, Polydor. Virgilius, Chenæus, *Hist. Angl.*

CIMBERIUS, Dux Suevorum, frater Nasuæ, qui centum Suevorum pagos, primô Gallici belli annô, ad Rheni ripas subsidio Sequanis adduxerat, Rhenumque transire conabatur. Cæsar, *l.* 1. *Comm. c.* 37.

CIMBERTILLIUS, vide *Tillius.*

CIMBINA, Mediæ urbs. *Ptol.*

CIMBRI, populi Germaniæ extremi ad Boream, quorum regio & peninsula *Cimbrica Chersonesus* à *Ptolemæo* appellatur, in 4. partes divisa. Holsatiam ad Meridiem Saxoniæ attiguam, Ditmarsiam ad Occidentem, in ora Albis circa ostia, & Oceani, Jutlandiam ad Septentrionem, & Ducatum Slesvicensem in medio inter Holsatiam & Jutlandiam in regno Danico contentas. Hi an. Urb. Cond. 640. paratô maximô exercitu Teutonibus, Ambronibus & Tigurinis juncti, vastatâ Germaniâ, Istriâ, Dalmatiâ, Rhætiaque per Delphinatum, Aquitaniam & Provinciam Romam contenderunt, sed C. Marius eos fugavit, castrisque exuit, prope Arelatum in campo *Camargue* hodie, i.e. campus Marii, eos aggressus, & inter Aquas Sextias & S. Maximinum plenâ victoriâ potitus. Cujus reliquiæ adhuc super inter pagos *de Pourrieres*, & *de Trets*, prope rivulum *de l'Arc*, ubi Pyramidis ibi erectæ rudera. Vide præter infrà laudatos, Eutrop. *l.* 5. Flor. *l.* 3. *c.* 3. Vellej. *l.* 2. *c.* 12. Liv. *Epit.* 67. 68. Plin. *l.* 7. *c.* 22. *l.* 16. *c.* 33. *l.* 17. *c.* 2. *l.* 36. *c.* 2. Melam, *l.* 3. *c.* 3. &c. A Cimbris & Holsatis, quos duriùs tractabat, oppugnatum legimus Valdemarum IV. Daniæ Regem circa A.C. 1360. Erant homines ingenti corpore, horrendis oculis, Juvenal. *Sat.* 15. *v.* 124.

Quâ nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam.

Idem, *Sat.* 8. *v.* 251.

Atque ideo, postquam ad Cimbros stragemque volabant,
Qui nunquam attigerant majora cadavera, corvi.

Lucan. *l.* 1. *v.* 254.

Nos primi Senonum motus, Cimbrumque furentem
Vidimus. ---- ----

Propert. *l.* 2. *El.* 1. *v.* 24.

Cimbrorumque minas & benefacta Mari.

Tympanorum inventores habentur. Vide Strab. *l.* 7. Plutarchus, *in Mario*, *Cimbrorum* vocabulum Germanicum tradit, quò *latrones* significentur, ideoque Strabo, *l.* 4. & 7. eos πλάνητας καὶ λῃστρικούς vocat. Et *Festus*, *Cimbri linguâ Gallicâ latrones dicuntur.* Sed hæc, ut & alia, quæ de Cimbris antiqui fabulati sunt, refutat Cluverius, *Germ. Ant. l.* 3. *c.* 21. *Nic. Lloydius.* *Cimbriam* cum Ducatu Slesvicensi, beneficii titulô Holsatiæ Ducibus contulit Christianus IV. Daniæ Rex. Chytr. *Saxon.*

CIMBRIANUM, oppid. Mysiæ inferioris *Brembola* Lazio, quasi Brionum pons. Vide & *Cimbria.*

CIMBRICA Chersonesus, peninsul. perampla German. à Septentrione in Meridiem extensa, inter Cimbricum & Suevicum mare, seu Codanum sinum. Pars est regni Daniæ, nunc *Jutia* dicitur. Dividiturque in Jutiam Septentrionalem, sub qua 4. Diœceses seu provinciæ Alburgensis, Arhusiensis, Wiburgensis & Ripensis; & in Jutiam Meridionalem, ubi Ducatus Slesvicensis & Holsatia, sub qua Ditmarsia, Stormaria, Holsatia propria & Wagria. Habet à Meridie Saxoniam inferiorem, & fretô *Middelfart Sund* dictô separatur à Fionia Insul. Aliàs *Cartris*, etiam, Pliniô teste, *l.* 4. *c.* 13.

CIMBRORUM Promontor. *Scager Rif*, prope castrum *Scaun*, in parte Boreali Diœcesis Alburgensis, in Jutia Septentrionali, 10. leuc. à proximo littore Norvegiæ in Occasum, 12. ab Alburgo in Boream, 40. à Bergis in Austrum.

CIMELA, urbs excisa Italiæ, prope Alpes & Nicæam urbem in confinio Galliæ Narbonensis. Vix 1. leuc. à mari Mediterraneo. Vide *Cemenelium.*

CIMELIARCHA, in *Collatione* factâ Constantinop. sub Juliano, *Vir venerabilis Eusebius Presbyter &* Cimiliarcha *sanctissimæ majoris Ecclesiæ*: Κειμηλιάρχης, *in l. fin.* §. 1. *Cod. de Bon. auctor. judic. possid.* & *Nov.* 40. §. 1. Κειμηλιοφύλαξ, in Concil. Chalcedon. *Act.* 10. Thesauri & Cimeliorum, h. e. vasorum donariorumque Ecclesiæ custos est. Sic in Metropolitana Ecclesia Mediolanensi, *Cimeliarchæ* meminit Corius *ad A. C.* 1172. Et *Cimeliarcham* Neapolitanæ Ecclesiæ, in celebrationibus divinorum officiorum ac in Processionibus, baculum ferre, dicitur in *Sac. Congr. Rit.* 19. *Januarii A.* C. 1619. Hinc *Cimeliarchium* locus ubi Κειμήλια reponuntur, Κειμηλιαρχεῖον in *Epist.* 2. Gregorii II. ad Leonem Isaurum in *Syn.* VIII. κειμηλιοφυλακεῖον, in *Nov.* 70. *c.* 4. &c. A' voce Græca κειμήλιον, quod in genere notat τὸ ἀπόθετον χρῆμα, *rem in futurum reconditam.* Homer. *Il.* ζ. *v.* 47.

Πολλὰ δ' ἐν ἀφνειοῦ πατρὸς κειμήλια κεῖται,
Χαλκός τε, χρυσός τε πολύκμητός τε σίδηρος.
Multa in opulenti Patris (ædibus) cimelia recondita jacent,
Tum æs, tum aurum, tum elaboratum multâ arte ferrum.

In specie, *thesaurum & vasa Ecclesiæ*, uti dictum. Vide Macros Fratres in voce *Cemelia.* Apud Veteres *Cimeliarchium* nonnullis dicitur Aurum Vicesimarium, i. e. vicesima redituum Reipubl. pars, quam ad ultimos casus, in penitiori ædis Saturno sacræ recessu, tanquam tutiori munitiorique locô, Romani asservabant: quod ipsum *Ærarii sanctioris* nomine insignitum est. Vide Cæl. Rhodig. *Antiqq. Lect. l.* 4. *c.* 9.

CIMILINE, apud Honorium III. Pontif. Rom. *in* 5. *Compil. l.* 5. *tit.* 19. *c.* 1. & *c.* 29. *de Verb. signific.* vas est, in quo Sacerdos sacra faciens manus abluit, quòque postmodum uti solent Diaconi aut Subdiaconi, eidem inservientes, ad excipiendas oblationes, quæ inter Missæ solennia offeruntur, dum patena præbetur populo osculanda. Contractum ex *Aquamanile.* Car. du Fresne *Glossar.*

CIMINUS, lacus & mons Italiæ, *Montagna di Viterbo*: unde *Sylva Ciminia*, sive *saltus Ciminius* memoratur Livio, *l.* 9. *c.* 36. *l.* 10. *c.* 24. Plinio, Frontino, *l.* 1. *Stratagem. c.* 2. *ex.* 2. *Straboni* Κιμινία λίμνη, fortè pro Κιμίνα. Apud *Sotionem* Κίμινος λίμνος. Ejus meminit Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 695.

Hi Fescenninas acies, æquosque Faliscos,
Hi Soractis habent arces, Flaviniaque arva,
Et Cimini cum monte lacum, lucosque Capenos.

Nec non Silius Italicus, *l.* 8. *v.* 490. Virgilii imitator:

Hos juxta Nepesina cohors, æquique Falisci,
Quique tuos, Flavina, focos, Sabatia quique
Stagna tenent, Ciminique lacum, qui Sutria tecta
Haud procul, & sacrum Phœbô Soracte frequentant.

Nic. Lloydius.

CIMME-

CIMMERII, populi in Italia, apud Bajas ad lacum Avernum, quorum oppid. *Cimmerium* fuit, ubi antrum Sibyllæ olim fuisse dicitur. Hi in subterraneis domiciliis habitantes, & per cuniculos commeare soliti, toto in illis die delitescebant, noctu tantùm ad latrocinia egressi, cùm victum ex metallorum aliqua effossione, divinationum mercede, & proventibus à Rege designatis quærerent, ut ex *Ephoro* scribit *Strabo*. Hinc *Cimmeriæ tenebræ* proverbiò celebrantur pro densissimâ caligine. Homer. *Od.* 11.

> Ἔνθα δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε
> Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι, οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
> Ἠέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσι.

De Italicis enim Cimmeriis hæc intelligenda clarum ex Geographis. Tibullus, *Panegyricô ad Messalam*, *l.* 4. *Epigr.* 1. *v.* 64. *s.*

> *Cimmerion etiam obscuras accessit ad arces,*
> *Queis nunquam candente dies apparuit ortu,*
> *Sive supra terras Phœbus, seu curreret infra.*

Juxta hos Ovidius Somni sedem collocat, *l.* 11. *Met. v.* 592.

> *Est prope Cimmerios longô spelunca recessu*
> *Mons cavus, ignavi domus & penetralia Somni:*
> *Quo nunquam radiis oriens, mediusve, cadensve*
> *Phœbus adire potest.* ---- ----

A *tenebris* itaque nomen habere Phœnices fabulati sunt, quia כמר *camar*, vel *cimmer*, est *nigrescere*. Penès hos ingens quondam superstitio increbuit, loci naturâ erroribus suffragante; ibi sacra nemora honorata, fluminibus etiam & fontibus suus honor fuit. Specus prætereà famosi & ad Inferos crediti aditus, quò intrare fas non erat, nisi Diis Manibus sacrificiô placatis. Unde Homero suæ fabulæ œconomia, quam in Odyssea comminiscitur, desumpta est, & liber sextus Æneid. Virgilii. Idem *Nic. Lloydius.*

CIMMERII, populi Asiæ gemini; Alii qui ex Scythia venerunt, habitantes circa Bosphorum, ab ipsis *Cimmerium* appellatum. In Taurica Chersoneso, quæ cum tractu adjacente olim *Cimmeria* dicta est, pòst Scythia Europæa, seu parva, nunc Tartaria minor seu Precopensis. *Baudrand.* Horum regio perpetuis nebulis involuta, unde *Tenebræ Cimmeriæ*, Proverb. Strabo, *l.* 1. & 3. Erasmus *Adag. titul. Cæcutientia.* Alii inter Colchos & Iberos, quorum regio *Havessen* Ant. Curchinio *in Georgiam* appellatur. Orpheus *in Argonauticis*:

> ---- Ἔνθα δὲ Κιμμερίοισι
> Νῆα θοὴν ἐπάγοντες ἱκάνομεν, οἵ ῥά τε μοῦνοι
> Αἴγλης ἄμμοροί εἰσι πυριβρεμέος ἠελίοιο.

Nic. Lloydius. Priores olim à Scythis, Asiam incolentibus, pulsi, in Asiam venerunt, & Chersonesum condiderunt, ubi nunc Sinope urbs Græca, sita est, iter semper secundùm mare tenentes. Inde ulteriùs progressi, Sardeis ceperunt, ut dicemus voce *Lygdamis.* Herodot. *l.* 4. *c.* 11. Quæ tamen illorum expeditio non tam subversio urbium, quàm deprædatio per incursionem, fuit. Illos verò insequentes Scythæ, cùm aberrantes viâ in Mediterranea conversi essent, Cyaxare Medorum Rege victô Asiæ imperiô potiti sunt, per annos 28. ut infrà dicemus. Tandem ab Alyatte Lydorum Rege, Asiâ iterum sunt expulsi, sub cujus avo Ardye Sardeis captæ fuerant. Strabo, *l.* 13. 14. Vide quoque ubi de *Scythis*. it. voce *Tyres.*

CIMMERIS, Troadis urbs, *Edonis* priùs vocata. Plin. *l.* 5. *c.* 30. Item *Cimmeris*, mater Deorum apud Cimmerios. *Hesych.* Κιμμερὶς, μήτηρ Θεῶν.

CIMMERIUM, oppid. Tauricæ Chersonesi, in ora Ponti Euxini, ad Bosphori *Cimmerii* fauces, 25. milliar. à Crocondama in Occasum, totidem à Panticapæo in Austrum. *Cimbricum Straboni.*

CIMMERIUM, promontor. Asiæ, in tractu Bosphorano, juxta Bosphorum Cimmerium à parte Asiæ, prope paludem Mæotidem. Dictum etiam *Cerberion* Sansoni, vix 4. milliar. à Parthenio in Ortum, 15. à Panticapæo in Boream, *Capo di Croce* hodie.

CIMOLIS, seu CINOLIS *Arriano*, *Quinoli Mercatori*, oppid. Paphlagoniæ in ora maris Euxini, inter Carambim promontorium ad Occasum & Sinopen urbem ad Ortum. Nunc *Ginopoli*, parvi momenti, indies deficit. *Baudrand.*

CIMOLUS, it. CIMOLIS, *Ptol. Cimolia* Obsequenti, *c.* 100. *Polino*, teste *Nigrô*, insul. maris Cretici, cujus meminit Ovid. *l.* 7. *Met. v.* 463.

> *Hinc humilem Myconen, cretosaque rura Cimoli.*

Bocharto, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 14. גם־חל *gem-ohal* dici videtur, i.e. *fossa smegmatis*, propter terram saponariam, quæ ex ea eruebatur. Sic in Hippocrate *Galenus* & *Erotianus* σμηκτρίδα γῆν exponunt τὴν Κιμωλίαν. Dioscorides, *l.* 5. *de fossil.*: Καὶ σμῆγμα ἡ γῆ Κιμωλία σμῆγμα καλεῖται. Idem habent Aristoph. *in Ranis*, & Jul. Pollux, *l.* 10. *c.* 31. *Nic. Lloydius.* Hinc *smectis*, eadem terra Plinio, *l.* 37. *c.* 10. *Galactites, ex vero colore lactis est. Eandem dicunt leucam & leucogæam & leucographidem, & smectidem, tritam lactis succo & sapore notabilem.* Uti legit Salmas. Dicta autem sic est, quòd eâ uterentur ad dealbanda ac pumicanda indumenta; cui eidem usui *Cimolia terra* inserviebat. Vide eum *ad Solin. p.* 137. ut & infrà ubi de lapide *Galaxia* & *Morochtho.*

CIMOLUS, à Scholiaste *in Aristoph. Ranas*, ponitur inter Cycladas, cujus terra ferax sit nitri. Vide suprà.

CIMON, Atheniensis, Miltiadis & Egesiphiles fil. liberalitate, munificentiâque domi magis, quàm militia clarus, quapropter Lucullo comparatur. Nam cùm hostium spoliis locuples esset, ea civibus suis distribuit, deinde amotis undique agrorum suorum sepis, vulgò poma, frugesque sumendas impunè dabat. Parabat quotidie ingens domi convivium, quò undique confluentes pauperes reficiebantur. *Plut.* Primus Athenis Scholas instituit, ut Pythagoras in Italia. Vitam ejus pete ex Plut. & Corn. Nepote, *l.* 5. Obiit rebus pace belloque gestis clarissimus, in Cypro, classis Græcæ Dux summus, post multas victorias, in urbe Citio morbo correptus. An. 302. Urb. Cond. Vide etiam Thucyd. *l.* 1. Justin. *l.* 2. *c. ult.* Valer. Max. *l.* 5. *c.* 3. *ex. ext.* 3. *l.* 5. *c.* 4. *ex. ext.* 2. Diodor. Sic. *l.* 11. & 12. Item *Cimon*, pictor quidam apud Plinium, *l.* 35. *c.* 8. Fuit etiam *Cimon* Historicus, qui Atheniensium & Amazonum pugnam descripsit. Arrian. *l.* 7. Incertum autem est, utrum idem sit cum Cimone illo, de quo Suidas in Ἀψεφής. *Nic. Lloydius.*

CIN, Latinè *possessio*, vel *emptio*, sive *nidus*, aut *lamentatio*, nomen viri, à quo *Cinæi*, de quibus Numer. *c.* 24. *v.* 10.

CINA, civitas in tribu Juda. Jos. *c.* 15. *v.* 22.

CINADON, vide *Cinnadon.*

CINÆDOCOLPITARUM Mons, hodie *Porta di Ferro*, ut videtur *Ortelio*, mons Arabiæ Felicis ad sinum Arabicum, ubi *Cinædocolpitæ* populi incolebant.

CINÆDOLOGIA, species erat Mimicæ Veterum Poëseos, in qua *Cynædorum* mores exprimebantur ac repræsentabantur: continebat enim, ut Suidas habet, μίμησιν ἀγοραίων τῶν περὶ τοὺς κιναίδους διαλεκτῶν καὶ τῆς ὑποκρίσεως. Et quidem Sotadem primum auspicatum esse τὸ κιναιδολογεῖν tradit Strabo, & post eum Alexander Ætolus, pedestri uterque sermone. Idem de Sotade, ἡγεμὼν φλύακας, τῶν κιναίδων. Post eos Lysis & Simus etiam carmine, unde Σιμῳδοὶ & Λυσιῳδοὶ dicti, de quibus Athenæus, *l.* 14. Simodi etiam Ἱλαρῳδοὶ & Φλυακογράφοι dicebantur, sicut Lysiodi iidem cum Magodis erant. Erat autem Ἱλαρῳδία minùs gravis ac severa, quàm Tragœdia: sicut Μαγῳδία lascivior obscœniorque, quàm Comœdia, uti Aristoxenus memorat apud eundem. Hujus enim argumenta, aliquando mulier, mœchi & lenones: aliquando vir temulentus ad amicam comissatum vadens, quæ omnia turpius obscœniusque repræsentabat, quàm Comœdia. Quemadmodum eadem mimorum Latinorum argumenta, adulteria, lenocinia, perpotationes & similia. Sed & multa Κιναιδολογία in mimis virilibus & muliebribus &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 108 & 109. ut & hîc passim.

CINÆDOPOLIS, insul. Doridis regionis in sinu Ceramico. Plin. *l.* 5. *c.* 31. paulo à Continente distans, versùs Halicarnassum.

CINÆI, populi circa Libanum & Amanum.

CINÆI, & CENI, qui à Jethro socero Moysis duxerunt originem, habitârunt in medio regionis Amalec & Madian, quibus pepercit Saul in excidio Amalec. Gen. *c.* 15. *v.* 18. Numer. *c.* 24. *v.* 20. Judic. *c.* 1. *v.* 16. 1. Sam. *c.* 15. *v.* 6. 1. Paral. *c.* 2. *v.* 23. Joseph. *l.* 6. *Jud. Antiq. c.* 8.

CINÆTHUS, Homeri carmina primus conventibus publicis recitavit: perperam enim tradunt nonnulli, Demetrium Phalereum primum dedisse eos, quos Homeristas cognominârunt; cùm *Homeridarum* appellationem etiam apud *Pindarum* legamus. Appellati autem sunt Ὁμηρίδαι, sive ab officio, sive, ut aliqui voluêre, quòd ex ejus familia illius cantum tanquam hæredes circumferrent. Jul. Cæs. Scaliger, *Poëtic. l.* 1. *c.* 41. Vide quoque infrà ubi de *Homeridis* & *Rhapsodis*.

CINÆTIUS *Halicarnasseo*, *Onugnathos Ptolemæo*, i. e. *Maxilla asini*, promontor. Peloponnesi, *Xili* teste *Nigrô*, aliis *capo di Malvasia*. In Laconia provinc. ex adverso Cytheræ insul. medium inter Maleam promontor. ad Ortum, & Cyparissam ad Occasum. *Baudrand.*

CINAMBRI, Illyrica gens. *Appianus.*

CINARA, apud Columellam, *l.* 10. *v.* 235.

> *Horrida ponatur Cinara.* ----

ex Græco Κινάρα, Latinis *Carduus*, Siculis olim *cactus* est, quem *articactum* hodie Galli vocant, *Artichaut*. Athen. *l.* 11. Τὰς δὲ κινάρας οὐχὶ παρὰ μέτρον θαυμάζω ὡς οἶμαι τὴν κάκτον τινὲς ἐκάλουν τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων μὲν καρδούνα καλουμένην, ἢ μακρὰν ὄντα τῆς Σικελίας, ἀφεστηκυῖαν δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ γῆ τῶν δύο γεννηθέντων κάκτος καὶ κάκτος ἐστίν ὡς νῦν. Sub finem addit, Ἀλλὰ καὶ τὰς κινάρας αἰτιώμεθα Σωσίβιον Σώστρατος καὶ Πύθων. Refert ibidem verba Ptolemæi Euergetis, qui Aristarchi discipulus fuit, ubi & κινάρας nominavit. Aliud est κυνάρα; seu κυνάρα ἄκανθα, cujus veteres Poëtæ aliique Scriptores meminêre, inter quos *Sophocles*,

> Κύναρος ἄκανθα πάντα πληθύει γύης.

Aut enim carduum agrestem hôc nomine appellârunt; de quo Virg. *l.* 1. *Georg. v.* 152.

> ---- *segnisque horreret in arvis*
> *Carduus.*

Aut cynosbaton, sive sentem caninum. Salmas. *ad Solin. p.* 223. 226. & 228. Vide quoque suprà, ubi de *Articactis* & *Cardine* eduli seu hortensi.

CINARADAS, ex familia Cinaræ, ceremoniis Paphiæ Veneris præsidens. Tacit. *l.* 2. *Hist. c.* 3.

CINCENSES, Hispaniæ Tarraconensis populi. Plin. *l.* 3. *c.* 3.

CINCIA Lex, cujus auctor M. Cincius Tribunus Plebis M. Corneliô Cethegô, P. Semproniô Tuditanô Consulib. an. Urb. Cond. ICLIX. fuit: *Ne quis ob causam orandam donum, munusque caperet*, Liv. *l.* 34. *c.* 4. Tacitus, *l.* 11. *Annal. c.* 5. Cicer. *Ep. ult. ad Atticum*, *l.* 1. &c. Eam Festus *Muneralem* à Plauto vocari scribit, his versibus:

> *Neque muneralem legem, neque lenoniam,*
> *Rogata fuerit nec ne, flocci æstimo.*

L. Q. CINCINNATUS, Romanus fuit, cui aranti Viator attulit Dictaturam. Cicer. *l. 2. de Finib. c. 4. Majores nostri ab aratro abduxerunt Cincinnatum illum, ut Dictator esset.* Persius, *Sat. 1. v. 73.*

Unde Remus, sulcóque terens dentalia, Quincti,
Quum trepida ante boves Dictatorem induit uxor,
Et tua aratra domum lictor tulit. ----

Filium sæpiculè à Censoribus reprehensum abdicavit, Exercitum Consulis M. Minucii ab Æquis & Volscis obsessum liberavit: Sexto decimo, post triumphum, die ad aratrum reversus. Liv. *l. 3. c. 26.* Flor. *l. 1. c. 11.* Aur. Victor, *de Viris Illustribus, c. 17. &c.* A *cincinnis* proculdubio nomen illi, qui ea in gente id primus accepit, undè & pro insigni posteri ejus cincinnis usi sunt. Sueton. *in Calig. c. 35. Vetera familiarum insignia nobilissimo cuique ademit, Torquato torquem, Cincinnato crinem. Nic. Lloydius.*

CINCINNI, crines intorti sunt, quorum non exigua apud Romanos cura, teneriori inprimis sexui, fuit. Cùm enim *habitus feminæ*, ut ait Tertullian. *de Hab. mul. duplicem speciem circumferret, cultum & ornatum:* ille in vestibus, iste in capilli & cutis cura consistebat. Et quidem capillorum cura, quæ iis fuit præcipua, non in structura solùm erat, de qua suprà, ubi de *Capillis*, sed & in colore & *cincinnis*: à quorum studio *Cinerarii* ministri appellati sunt. Varro, *de L. L. l. 4. Calamistri, quòd his calefactis in cinere capillus ornatur: qui ea ministrabat, à cinere Cinerarius est appellatus.* Meminit & Seneca, *de Const. Sapient. c. 14. Quidam se à Cinerario impulsos molestè ferunt, & contumeliam vocant, Ostiarii difficultatem, Nomenclatoris superbiam, Cubicularii supercilium.* Acron eleganter in *l. 1. Sat. 2. Cinifiones & Cinerarii eâdem significatione apud Veteres habebantur, ab officio Calamistrorum, i. e. verium in cinere calefaciendorum, quibus Matronæ capillos crispabant.* Cujus rei & Virg. facit mentionem, *l. 12. Æn. v. 100.*

Vibratos calidô ferrô ----

Porrò Servius *ad h. l.* cùm ait: *Crispatos calamistrô, nam calamistrum est acus major, quæ calefacta & adhibita intorquet capillos.* Idem, *in eundem libr. Etiam ille pulvis, quô utuntur puellæ, cinis vocatur: unde etiam Cinifiones.* Horat. *l. 1. Serm. Sat. 2. v. 98.*

Custodes, Lectica, Cinifiones, Parasitæ.

Calamistros autem *σιδηρᾶ ὄργανα, ferrea instrumenta*, videtur appellare Lucianus *Amor.* quibus modicè calefactis *Cincinni* excitabantur. Ovid. *l. 1. Amor. El. 14. v. 25.*

Quàm se præbuerat ferro patienter & igni,
Ut fieret tortô nexilis orbe sinus, &c.

Et sanè calamistrum, aciem ferream interpretatur non semel Isidor. *Origin. l. 10. & 20.* præter quam usui erant & minores acus, quibus sustinebantur & figebantur capilli: unde *crinalis acus* memorata Prudentio, *Psychom.* Appulejo, *Metam. l. 8.* & Ovidio, *de Arte passim.* Ejusdem ministerii instrumenta erant, Discerniculum, Pecten, Speculum. Vide Laur. Pignorium, *Comm. de Servis.* Transiit etiam hic luxus ad fortiorem sexum, unde *in capillorum concinnatores* invehitur Columella, *Præfat. l. 1. Structores capillaturæ*, vocat Tertullian. agitque de iisdem *Manilius*, & *Juvenalis.* Nec ignotus est Othonis galericulus, apud Sueton. *c. 12.* Imò & Clemens Romanus, *l. 1. c. 4.* non licere scribit Christiano, nutrire capillum & in unum complicare vel discerniculô discriminare, neque verò intortum calamistris crispare, vel flavum facere. Inprimis id Servius, *ad l. 10. Æn. v. 832.*

---- *comptos de more capillos,*

confirmat argumentô personarum Tragicarum, *quæ similes erant in utroque sexu, quantum ad ornatum pertinet capitis.* Pignor. *ubi suprà.* Vide quoque infrà *Crinis: Crocus*, uti *de Cincinnos offerendi Deo ritu*, suprà ubi *de Capillos radendi ratione*; tondendi verò, infrà, ubi de *Lugendi ritibus.*

CINCIUS, Senator Roman. scripsit *de re militari.* Idem in suasione legis Fanniæ objecit seculo suo, quòd porcum Trojanum mensis inferrent, quem illi sic vocabant, quasi aliis inclusis animalibus gravidum, ut equus Trojanus gravidus armatis fuit. Macrob. *l. 3. Saturn. c. 13.*

L. CINCIUS Alimentius, Prætor, Siciliam 2. belli Punici tempore administravit, sub hujus finem captus. Scripsit Græcè *Annales*, Dionys. Halicarn. *Antiquit. l. 1.* Liv. *l. 7. 16. 17. 21. &c.* De *arte militari* opus ejus laudat, A. Gell. *l. 16. c. 4.* *Fastos*, Macrob. *Saturn. l. 1. c. 12.* Porro de vocibus anciquis, potestate Consulum, officio JCti, &c. Vide Voss. *de Hist. Lat. l. 1. c. 4. de Hist. Græc. l. 4. c. 13.*

CINCIUS, cui prænomen *Lucius*, vir Senatorii ordinis, scripsit de *antiquitatibus Romanis*, ejus meminit Solin. *c. 2.*

CINCIUS, prænomine *Marcus*, Tribunus plebis, an. Urb. Cond. 549. Legem de donis & muneribus tulit, quâ inter alia cavetur, ne quis ob causam orandam pecuniam donumve accipiat. Retulit iterum Augustus evanescentem vetustate, & firmavit novô consultò. Dio, *l. 54.*

CINCIUS, prænomine *Sextus*, provinciæ Syriæ additus administrandæ, cùm copiæ militares Corbuloni permissæ essent ad bellum Parthicum. Tacit. *l. 15. Annal. c. 25.*

CINCOMAGUS, ad Alpes vicus. *Plin.* seu Sincomagus, *Sezane*, oppid. olim, nunc pagus in Delphinatu. 2. leuc. à Brigantio in Ortum, prope Matronam montem, vide *Sincomagus. Baudrand.*

CINCTI, apud Publium Syrum,

Libido cunctos etiam sub vultu domat:

oppositi *discinctis*, qui fluxioris solutiorisque vitæ sunt, quique totô vultu & habitu libidinem & luxuriem profitentur; sunt qui modestiam & severitatem præferunt. Sed multi sunt, dicere vult Publius, qui Curios simulant & *Cinctos* Cethegos, quos libido sub vultu & sub persona domat, quique intus sunt discincti nepotes. Ubi *vultus* est *πρόσωπον*, seu *persona.* Hinc *accincti lumbi*, in Sacris, quâ phrasi varia significantur. In comestione Agni Paschalis, manducantium habitus hic erat, ut lumbis essent succinctis, calceatis pedibus & cum baculo in manu, Exod. *c. 12. v. 11.* Qui viatorum habitus erat in Oriente, eorumque, qui operosum aliquid moliuntur. Orientalium namque vestes, cùm longæ & fluxæ fuerint & plerumque discinctæ, eas oportuit succingi, cùm vel ad iter se parabant, vel ad opus laboriosum, ne essent impedimento. Vide 2. Regum *c. 4. v. 29.* & *c. 9. v. 1.* Jeremiæ *c. 1. v. 17.* Lucæ *c. 12. v. 35.* Joan. *c. 13. v. 4.* &c. Eôdem itaque modô Venatores cincti. Unde *Diana altè & succincta venatrix*, Minucio Felici & præter Venatores plures alii, nominatim Chirurgi. Ita enim Virg. Japidem, vulneratum Æneam curaturum, *amictu succinctum* effingit, *l. 12. Æn. v. 401.* Et Statius, *l. 1. Sylv. 4. v. 107.* de illis, qui se ad Rutilium Gallicum sanandum parant,

---- *Ritu se cingit uterque*
Pæonio. ----

Popæ sive Sacrificorum ministri. Sueton. *Calig. c. 32. Admotâ altaribus victimâ, succinctus Poparum habitu elatô altè malleô, cultrarium mactavit.* Hinc *succincti Ministri*, iidem Ovidio, *l. 2. Fastor. v. 319.* & *l. 4. v. 413.* Lucano, *Pharsal. l. 1. v. 611.* Aliis. Item Milites, quod notissimum. Inde namque *Cincti*, i. e. strenui, militares, antiquè *Cincinti*, Acron ad *Horatium de Arte*: contrà *Discincti*, pro *imbellibus*, Servius ad *l. 8. Æn. v. 724.* *Succingulum*, pro baltheo, apud *Festum*, ut alia omittam. Atque hinc Latini dixêre *aliquem ad iter*, vel *ad opus accingi.* Et Poëta summus, *l. 2. Æn. v. 235.*

Accingunt omnes operi. -----

Neque rarò accipitur *accinctus*, pro homine industrio & expedito, qui Græcis *εὔζωνος ἀνὴρ*, & Hebr. חלוץ *Chaluts*, quia חלצים *Chalatsim* sunt lumbi, ubi cingulum. Sed & inter animalia, quæ magnificè incedunt, Proverb. *c. 30. v. 31.* ponitur זרזיר מתנים *accinctus lumbis*, i. e. equus, si Junio & Tremellio credimus: sive ita dicatur propter cingulam (Gall. *la sangle*) aut à consequenti, roboris nomine; quia jumenta lumbis adstricta firmiora sunt. Unde Martialis, *l. 14. Epigr. 86.*

Stragula succincti, venator, sume veredi.

Est autem *cingula* vox, in Ovidio, *de Remedio Amor. l. 1. v. 236.*

Ut nova velocem cingula lædat equum;

Zonam vocat Claudian. *Epigramm. 10. de zona equi Arcadii, v. 4.*

Hâc uterum zonâ cinge frementis equi.

Quod ipsum est *baltheus*, in sequente *Epigr. 21. v. 1.*

Stamine resplendens & mira textilis arte,
Balteus alipedis regia terga ligat.
Hoc latus astringi velox optaret Arion,
Hoc proprium vellet cingere Castor equum.

Hebræi חגור vocant ab *amplectendo* & *cingendo*, &c. E quibus patet, hominem *cinctum* eleganti tralatione Publio dici hominem non otio indulgentem aut ignavum, in quali libidines facilimè exoriuntur, sed *industrium*, & *ad iter opusque suæ vocationis* expeditum: item *fortem & firmum*, qui pravis suggestionibus magnô animô resistat, & modestiæ temperantiæque monitis sitientem aurem præbeat. Quò & illud facit, quòd inter vestes Sacerdotales V. T. nihil sanctius habitum fuerit *cingulô* vel balthéô: ut quô reliquæ omnes vestes, aliàs fluxuræ, continerentur & constringerentur, ut in officio suo nullam facerent Sacerdotibus moram. Vide suprà in voce *Baltheus*, & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p. 655.* & Bochart. *Hieroz. Part. prior. l. 2. c. 6. & 50.* Vide quoque infrà *Cinctus, Cingula*, & de *Cincticulo*, quô colô amicti ædes suspectas intrabant olim furtorum indagatores, infrà, voce *Lanx*, item ubi de *Furto.*

CINCTIUS Severus, Africæ Proconsul, memoratur Lampridio *in Commodo sub fin.* & Tertulliano *ad Scapulam*: jussu Severi Imperatoris, quasi ipsum venenô appetisset, interfectus est. Æl. Spartian. *c. 13. Cinctium Severum calumniatus est, quòd se venenô appetisset atque interfecit.*

CINCTORIUM, in *Glossis παραζώνιον, à cingendo.* Martialis, *l. 14. Epigr. 32.* de parazonio,

Arma Tribunicium cingere digna latus.

παραζώνια μαχαίρια Græci exponunt, *gladiolum, pugionem.* Hinc apud Pomponium etiam, ubi de Neuris, *l. 2. c. 1. extr. Mars omnium Deus; ei pro simulacris enses & tentoria dedicant, hominesque pro victimas feriunt.* Salmasius pro *tentoria* reponit *tinctoria*, à sanguine, quô tinguntur; vel potiùs *Cinctoria*, h. e. sicas, quæ accinguntur. Occurrit eadem vox, apud Plin. *l. 7. c. 7. Tu, cujus semper in Cinctorio meus est*; h. e. cujus mens in cædibus & gladiis semper versatur, qui nihil nisi cruentum ac crudele cogitat. Cui simili loquutione Terentius, *in Eun. Actu 4. sc. 7. v. 46. Jamdudum tibi animus est in patinis.* Et *Aristophanes*,

Ἡ χεὶρ ἐν Αἰτωλοῖς, ὁ νοῦς δ᾽ ἐν Κλωπιδῶν.

Vide Salmas. *ad Solin. p. 188.*

CINCTUM, subligaculum erat sive campestre, quod solas partes infra pectus velabat: Alii tamen illud non tantùm subligaculum dixêre, sed vestem, quæ ab umbilico ad pedes cadebat, qualis poparum vestis sive victimariorum in sacrificiis: quæ & *Limus* dicebatur. Servius *ad illud Poëtæ, l. 12. Æn. v. 119.*

---- *Alii*

—— —— Alii fontemque ignemque ferebant,
Ornati limò.

Limus, inquit, *vestis, quâ usque ad pedes teguntur poparum pudenda*. Hygenus *de limit. agrorum*, limitem *Cinctum* ideò dicit vocatum, quòd purpuram transversam habeat; habebat enim in extremo purpuream limam. Inde *succincti* popæ, Sueton. *Calig. c.* 32. Ovidius *Cinctum* & campestre idem facit, cùm *Lupercos cinctutos* vocat, *l.* 5. *Fast. v.* 101. quos nudos solò subligaculò incinctos discurrisse notum. Similiter Cethegi *cinctuti* dicti sunt, quòd cùm Romani antiquissimi solam togam sine tunica gestarent, illi severioris vitæ ac cultus tenaces, sine tunica, nudisque humerô & brachiô incedebant, locô tunicæ *Cinctum* solùm gestantes, quem morem ad posteros quoque suos transmiserunt. A *Cincto* diminutiv. *Cinticulum*, cujus mentio fit in veste adolescentum, apud Plautum, *Bacchid. act.* 3. *sc.* 3. *v.* 28.

Inde de hippodromo & palæstra ubi revenisses domum,
Cinticulò præcinctus in sella apud Magistrum assideres,
Cùm librum legeres.

Vide Octav. Ferrarium, *de re Vestiar. l.* 1. *c.* 9. & hîc infrà.

CINCTUS, non Togæ, sed Tunicæ tantum erat, apud Romanos. Cùm enim Toga utrumque brachium, aut saltem sinistrum cohiberet, totumque corpus involveret, cingi nullâ aliâ ratione potuit, quin eâdem cincturâ aut utrumque aut saltem lævum brachium colligaretur: dein sinus togæ nec in humerum contrahi, nec rejici revocarique poterat, si cinctura impedimento fuisset. Solam igitur Tunicam cingebant omnes, præter Laticlavios, & prout libebat, contrahebant aut demittebant. Ita militum omnium tunicæ breviores & intra genua subductæ; & apud Petronium *Stratores altius cincti*, i. e. agiles, expediti. Unde & Servius ad illud *Virg. l.* 1. *Æn. v.* 214.

Illi se prædæ accingunt,

Accinctos, inquit, *industrios dicimus: sicut contrà negligentes discinctos vocamus, ut l.* 8. *Æn. v.* 724.

—— —— Discinctos Mulciber Afros.

Magno scilicet probro habitum fuit, discinctum incessisse. Hinc Dio, *l.* 63. postquam multa Neronis infanda percensuit, adjecit: *Quibus ipsis in rebus ita faciebat contra jus fasque, ὥστε καὶ ἀζώνας χιτῶνας, ut etiam tunicas discinctas publicè indueretur.* Cùm enim tunicarum sic solutarum ac discinctarum laxi ac ventosi essent sinus, ideò mollium & effœminatorum habebantur. Quare Plut. *in Apophth.* tradit, Xerxem Babyloniis iratum, quòd defecissent, postquam illos redegerat ad obsequium, ne arma ferrent imperâsse, sed canerent, lenocinia ac cauponas exercerent καὶ φορῶσι ποδήρεις χιτῶνας, & ut sinuosas tunicas, quales mulierum erant, gestarent. In ipso autem *Cinctu* elegantiam affectâsse quosdam innuit Ovid. *l.* 3. *de Arte*, *v.* 441.

Nec coma vos fallat liquidâ nitidissima nardo,
Nec brevis in rugas cingula pressa suas.

Porrò cùm tunica cincta esset, in sinum pecuniam reconditam fuisse, docet Plut. *in Coriolano*, cùm ait: *Candidatos sine tunicis in forum descendere solitos, ne pecunias emendis suffragiis in sinu gestarent*. Cæsaris *cinctura*, ob quam reprehenditur, tripliciter notabilis fuit, docente Salmasiô *ad Hist. Aug.* Primò, quòd cum cæteri tunicis non manicatis uterentur, & colobiis Cæsar laticlavô, sive tunicâ laticlaviâ uteretur, ita ut oræ manicarum fimbriatæ essent, quod mulierum proprium. Deinde, quòd cùm cæteri laticlavii non cingerentur, ipse nihilominus tunicam laticlaviam cingeret. Tertium fuit, quòd laxiore cincturâ uteretur, sive ut Græci dicunt, καχῶς περιεζωσμένος esset. Vide Octav. Ferrarium, *de re Vestiar. l.* 1. *c.* 13. & *l.* 3. *c.* 7.

CINCTUS Gabinus fuit, cùm Togæ lacinia lævo brachio subducta, in tergum rejiciebatur, ac retrahebatur ad pectus atque ita in nodum colligabatur, ut togam contraheret, & breviorem ac strictiorem redderet. Ejus origo hæc: Cùm Toga longum ac redundans vestimentum esset, & ideò pugnæ non accommodum, repentinâ ut notat Servius, apud Gabios hostium incursione, cùm non esset tempus deponendi togas, ac sumendi chlamydes, subductam ac retro rejectam Togæ laciniam hinc inde revocantes ad pectus, se eâ incinxerunt, sive succinxerunt qui mos posteà servatus in sacris, & cùm Consul Janum reseraret, aut Imperator in bello prætextam sumeret, quæ hôc ritu incingebatur, aut Prætor mappam Circensibus mitteret: atque hôc habitu statua Lepido posita est. Itaque hic Togæ cinctus non communis aut civilis, sed militaris, cujus origo è militia & usus initio tantùm in militia fuit. Hôc sensu apud Plut. *Coriolano*, Romani in acie *Togam præcingere*: & apud Appianum *in Punic.* Scipio post devictum Annibalem spolia crematurus, διεζωσμένος *accinctus* fuisse dicitur. Val. quoque Max. *l.* 1. *c.* 7. *ex.* 9. de Titio cohortis præfecto fugituro loquens: *Hu præfectum*, inquit, *ignominiæ generibus affecit, jussit cum togâ laciniis abscissis amictum discinctaque tunicâ nudis pedibus adesse*, i. e. togâ ita decurtatâ, ut cingi more militari non posset. Togam autem priùs subduci deinde cingi, ostendit Appianus, *Civil. l.* 2. loquens de Antonio in Cæsaris funere satagente: *Hu dictis*, inquit, *quasi fanaticus ἐσθῆτα ἀνεζώσατο καὶ περιεζώσατο, ut esset expeditior, subductam togam accingens.* Meminit *Cinctus* hujus *Gabini* Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 612.

Ipse Quirinali trabeâ, cinctuque Gabinô
Insignis reserat stridentia limina Consul.

Vide Octav. Ferrarium, *de re Vestiar. l.* 1. *c.* 15. & infrà *Prætor*.

CINCTUS & PRÆCINCTUS, pro milite, apud Vulcatium Gallicanum, *in Avidio Cassio, c.* 6. *ut si quis cinctus inveniretur, apud Daphnem, discinctus rediret*. Petronius,

Qui pelago credit, magno se fœnore tollit.
Qui pugnas & castra petit, præcingitur aurô.

Propter pecuniam, quam in Zona gestabant milites, Salmasius ad *l. c.* & *c.* 2. Apud recentiores *Judex cinctus*, à Principe delegatus, *cingulòque* donatus est, & non privato modò, verum etiam Ecclesiastico, passim opponitur: Car. du Fresne *Glossar*. Vide suprà in *Cinctil* & infrà ubi de *Zona*.

CINCUM, castrum Castellæ novæ 6. leuc. à Compluto, Concham versùs, prope amnem Tajonam, in Algarria tractu, Vulgò *Chinchon*.

CINDALOPÆCTÆ, Græcè Κινδαλοπαῖκται, vel Κινδαλοπαίκται, ut habet *Hesychius*, dicebantur, qui ludebant ludum Κινδαλισμὸν seu Κινδαλισμὸς, Græcis veterib. dictum, quem Pollux describit, *l.* 9. *c.* 7. Κίνδαλα enim vel Κύνδαλα Doricè palus dicebatur. Ludus igitur erat, *palum* eminus jaculando, ita altemperare missum, ut summô capite rectus in terra humectata ac mollita sisteret, eumque sic depactum aliô subinde missô palô everteret. In quo certamine vincebat, ut par est, qui palum suum rectiùs defixerat, & citiùs defixum everterat, paucioribus missis paxillis vel unius paucioribus jactibus. Nec enim licuit semper primò jactu finem consequi optatum, Et forsan hic est ὁ ἐξ ἑνὸς κόρακος apud Photium *in Nomocanone*: Nam κοράξ est parvus cornus, qui, cùm sine ferro est, pali instar habet. Sed de hoc infrà. Paxillos verò seu clavos, à Comicis κινδάλους appellari, notat Pollux, *l.* 10. Γίνοιτο, ἂν καὶ Κινδάλους τοὺς ἥλους ὀνομάζειν, Salmas. *ad Solin. p.* 1032. & 1078.

CINDIA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

CINDRA, gens Thraciæ.

CINDYNUS, vide Ausonium *Epigr. in Chrestum & Acindynon.*

CINEAS, vir Thessalus, Pyrrhi Regis amicissimus. Plut. *in Pyrrho*. Hic legatus Romam missus, ut de pace ageret, obsistente sibi Appiô Claudiô Cæcô, re infectâ ad Pyrrhum reversus est. Interrogatus deinde de statu urbis & senatu, dixit; *Senatum Deorum consessum sibi visum esse; populi autem tantam turbam esse, ut vereretur ne Regi cum Hydra quadam Lernæa res esset.* Huic tam fidelis fertur fuisse memoria, ut postridie cùm Romam advenisset, sine ulla nomenclatoris ope, senatui, equestrique ordini sua nomina ediderit. Plin. *l.* 7. *c.* 24. Ælian. *in Tacticis*, author est, hunc Cineam Æneæ (cujus librum *de obsidione toleranda* edidit Casaubonus) antiquissimi scriptoris, Commentarios *strategicos* in compendium redegisse, de quo Ciceronis locus accipiendus est, *l.* 9. *Famil. Ep.* 25. *ad Papyrium.*

CINEAS, Atheniensis, Mantinensibus contra Thebanos auxilio missus. Vide Polyæn *l.* 2. *c.* 32.

CINERARIUS, Ugutioni, qui pulvere unguentariô capillos aspergit; in *Gloss.* Latino-Græc. ὁ κατὰ ἑταίρας, *servus meretricis*, vide infrà *Cinisso*, apud Recentiores, qui ex herbis desiccatis in nemore cineres conficit. Sed & *Cinerarii*, à Vigilantio, ex Christianis ii dicti sunt, qui Cineres Martyrum venerabantur, apud Baronium *ad A. C.* 406. *num.* 44. & *seqq.* uti legitur apud Marium *Hieroicx*. Car. du Fresne *Cinericeos*, à quodam Elindio, eosdem dictos ait, ex Durando, *Ration. l.* 1. *c.* 3. *num.* 36.

CINERES, apud Gentes, quæ mortuos cremabant, in urnis, ollis, caccabis, urceis, ampullis, amphoris, cupis, orcis & aliis hujuscemodi vasculis, asservari solebant, uti hîc passim videre est, ubi de *Cadaverum cura, Defunctis* &c. Et quidem cujusque *cineres* peculiare repositorium habebant: Hinc. Papin. Statius, *Theb. l.* 3. *v.* 168. sub persona Matris duorum filiorum.

Ite diu fratres, indiscretique supremis
Ignibus & caros urnâ confundite Manes.

Ubi Schol. *Manes pro cineribus seu reliquiis ossium, post cremata cadavera dicit.* Glossographus Priscus: *in unam urnam permistos cineres confusuram pollicetur parens.* Alius, *Manes designant cadavera.* Vide Barthium *Animadversion. ad l.* Peregrè verò defunctorum *cineres* in patriam reportabantur. Unde de cineribus Germanici Tacit. *l.* 2. *Annal. c.* 75. *At Agrippina - - ascendit classem, cum cineribus Germanici —— Miserantibus cunctis quòd femina nobilitate princeps —— tunc ferales reliquias sinu ferret, incerta ultionis, anxia sui.* Et *c.* 77. *An festinamus cum Germanici cineribus appellere?* Idem de exulibus à Nerone restitutis, *l.* 14. *c.* 12. *Etiam Lolliæ Paulinæ cineres reportari, sepulchrumque extrui permisit.* Quod quâ pompâ fieri consueverit, de eodem Germanico idem docet, *l.* 3. *Annal. c.* 2. *Miserat duas prætorias cohortes Cæsar, addito, ut Magistratus Calabriæ, Apulique & Campani suprema erga memoriam filii sui munera fungerentur. Igitur Tribunorum Centurionumque humeris Cineres portabantur; præcedebant incompta signa, versi fasces: atque ubi colonias transgrederentur, atrata plebes, trabeatique equites: pro opibus loci, vestem, odores, aliaque funerum solennia cremabant. etiam quorum diversa oppida, tamen obvii & victimas atque aras Diis Manibus statuentes* &c. Vide quoque infrà ubi de *Pyra* & *Rogo*: it. voce *Tapuia*. Addo saltem, corpora non *cinefacta*, sed ustulata tantùm, inter calamitates, reponi consuevisse. Hinc Seneca, *Oedipo*, *v.* 67. ubi de malis, Pestem comitantibus, Oedipum querentem introducit,

Arsisse satis est, pars quota in cineres abit?

Quemadmodum idem *versu præced.*

Non ossa tumuli sancta discreti tegunt.

deplorat aliud calamitatis simili lue contingentis genus, quòd videl. singulis tumulis urnisve non condantur sanctô ritu singuli, uti notat Farnab. *ad l.* Hinc *Cinerarium* in *veterib. Inscr.* pro sepulchro & *Cinerarii fines* ac *sepulturarum*, apud Gromaticos &c.

CINERES, in Sacris adhibiti leguntur Numer. c. 19. v. 19. & *seqq.* ubi de *aqua separationis*, seu aqua cinere vaccæ rufæ conspersâ, qua polluti è morticinio purificabantur. Erat enim hæc vacca tota rufa, & comburebatur à principe Sacerdotum in monte Olivarum sanguisque ejus aspergebatur: porrò aquæ ita aspersæ cinere hujus vaccæ servabantur, & valebant ad purgandam immunditiem, ex contrectato cadavere contractam. Ubi inter alia, quòd mactaretur & in *cineres solveretur* hæc victima, mors Christi ab ipso ex amore oppetita; quòd verò asservarentur hi cineres, & super illos aqua viva effunderetur, perpetuus valor mortis Christi & Spiritus Sanctus, propter eam effusus, indicabantur: quemadmodum aspersio postmodùm ejusdem aquæ, accommodationem & insinuationem sanguinis Christi in justitiam & sanctitatem testabatur. Franc. Burmannus, *Synops. Theol. Christ. Part.* 1. *l.* 4. *c.* 22. §. 16. & 17. Aliàs holocaustorum cineres, æratâ laminâ foraminibus plenâ, quæ mediô spatiô erat in Altari æneo, egerebantur, uti diximus suprà in voce *Altare*. Sed & Veteres, inter alios pœnitentiæ & luctus testificandi ritus, *Cineribus* quoque sese aspergebant; de quo tamen nihil divinitus injunctum reperimus: verùm liberum erat, modò hôc modò illô signô, in publicis inprimis Jejuniis, humilitatem suam coram Deo testificari. Vide infrà, ubi de *Lugendi ritibus*. Aliud quid notat, *Cinerum dies*, in Ecclesia Romana, qui feria 4. est Dominicæ Quadragesimæ, à Christianis discalceatis celebrari solita, ut habetur in *Constitutionibus* Cistertiensium & apud Rupertum, qui de hoc Ritu sic habet: *Igitur ut --- meminerimus quia pulvis sumus, ideirco & cinere capita nostra aspergimus & --- pedes nudamus, hôc habitu confitentes, quia non Dii --- sed homines sumus.* In Ambrosiano ritu dispensantur *Cineres*, ad feriam secundam Rogationum, quæ ibi post Ascensionem celebrantur. In Capella Papali, cùm Pontifici à Cardinali cinis imponitur, Cardinales *stans coram eo supra scabellum, nihil dicens, imponit Papa sedenti cineres in modum crucis*, *Ceremonial. l.* 2. *c.* 31. Quod ad S. Sabinam, ubi quadragesimalis statio incipit, fieri solet. Refert tamen Cencius Camerarius, Papæ dici, *Memento homo* &c. in *Ceremoniali* suo, apud Macros fratres in *Hierolex.* Olim Halberstadii Saxonum, hâc die quærebatur civium scelestissimus, qui lugubribus indutus ac capite velatô in Ecclesiam perductus, divinô officiô peractô inde expellebatur. Posteà per totum Quadragesimæ tempus nudis pedibus urbem obibat, omnesque Ædes sacras accedebat, neque tamen ingrediebatur, aut cum quoquam sermones conferebat; interim per vices à Canonicis loci invitatus: Post mediam noctem somnum capiebat. Tandem ab omnibus peccatis liber pronuntiatus, in posterum *Adami* nomine (in cujus memoriam hic ritus celebratur) appellatus est, Æn. Sylvius, *Europa c.* 2. Adhibetur autem cinis hôc die, ex palmarum & olivarum ramis, præcedente annô, benedictis, ut in *rubricis* disponitur: quod & Græci observant. Vide eosdem Macros. De eodem *Cinere* sic Bernardus Monach. in *Consuetud.* Cluniac. *MSS.* apud Car. du Fresne, *c.* 64. *Cineres, qui in Capite Jejunii Fratrum olim pœnitentium, hodie fidelium omnium capitibus imponuntur, ex industria fiunt de crematu sarmentorum, qui etiam studiosè mundantur & vibrantur & benedicti conservantur ab Infirmario, ut morientibus fratribus cum cilicio substernantur.* Vide eum in Glossario in voce *Cinis*, item in *Caput Jejunii*, ut & quæ de hac Ceremonia refert Andr. Rivetus, *Summa Controv. Tract.* 2. *Quæst.* 13. nec non suprà, ubi de *Aqua aspersionis*: uti de more Nasamonum, in amicitiæ fideique tesseram, *cinerem lingendi*, infrà verbô *Linere*; aliquid etiam voce *Spodium*.

CINESIAS, Thebanus, Dithyramborum scriptor. Composuit *Pyrrhichiam*, ut est in proverbio Πυῤῥίχην ἐμάθε Κινησίας, quòd hic in Choris multô motu uteretur, contra Comicos agens, qui in hac parte deficiunt. Erat autem hic Cinesias corpore pigrô & fractô crure, vulgoque malè audiebat impietatis & improbitatis nomine. *Suidas.* Vide Schol. in Aristoph. *Ranas*, *Act.* 1. *sc.* 2. Item *Act.* 5. *sc.* 4. *In Aves* 605.

CINESIUS, pars Alpium Cottiarum, inter Sabaudiam & Pedemontium, in via Segusio Maurianam versùs, in ipsa Sabaudia, sed in confinio Pedemontii. Vide *Censius mons*.

CINESTARIUM, oppid. Cataloniæ, A. C. 1617. horrendô diluviô inundatæ, dimidiæ horæ spatiô, unà cum omnibus incolis submersum est. Thuani supplem. *ad A.* C. 1617.

CINGA, fluv. Hispaniæ in Arragonia ex Pyrenæis montibus in Iberum, in limite Cataloniæ, influens, ubi & nomen amittit. Lucan. *l.* 4. *v.* 21.

> *---- Camposque coërcet*
> *Cinga rapax, vetitus fluctus, & litora cursu*
> *Oceani pepulisse suô: nam gurgite mistô*
> *Qui præstat terris aufert tibi nomen Iberus.*

Vulgò *Cinca*.

CINGALI, Italis dicuntur homines pessimô institutô viventes, qui Ægyptios se mentiuntur. Alii *Cyngaros* vel *Zygaros* vocant: Becanus *Cingalos* dici ait ob vitam vagabundam. Vide Κίρκη.

CINGARI, iidem, vide & *Cigeuni*.

CINGETORIX, de Treverorum Principatu contendebat, cum Induciomaro, *l.* 5. *c.* 3. cujus erat gener, mansitque in fide Cæsaris, *l.* 5. *Comm.* Alter fuit Britannus, Rex in ea parte, quæ est ad Cantium, qui Cassivellauni imperio castra Cæsaris improvisò adortus est, *l.* 5. *Com. c.* 22.

CINGIUS, vide *Cincius*.

CINGONIUS Varro, cujus meminit Tacitus, *l.* 14. *Annal.* c. 45. Consul designatus, tanquam Nymphidii socius, à Galba, ex Hispania in urbem ad capessendum Imperium reduce, interfectus. Idem, *l.* 1. *Hist. c.* 6.

CINGULUM, civitas inter Picentes, inter Æsim ad Boream & Septempedam ad Austrum 12. milliar. ab Auximo in Occasum, juxta Musonem amnem. Populi *Cingulani*. Plin. *l.* 3. *c.* 13. Cicer. *ad Att. l.* 7. *Ep.* 11. *Cingulum nos tenemus, Anconem amisimus.* Originem atque conditorem ejus ostendit Cæsar, *Civilium l.* 1. *c.* 15. *Auximo, inquit, Cæsar progressus omnem agrum Picenum percurrit. Cunctæ earum regionum præfecturæ libentissimis animis eum recipiunt, exercitumque ejus omnibus rebus juvant. Etiam Cingulô (quod oppidum Labienus constituerat, suaque pecuniâ exædificaverat) ad eum legati veniunt.* Hinc Silius Italicus, *l.* 10. *v.* 32.

> *---- Labienus & Ocris*
> *Sternuntur letho atque Opiter, quos Setia colle*
> *Vinifero, celsis Labienum Cingula saxis*
> *Miserunt muris. ---- ----*

In ditione Pontificis.

CINGULA, Æ, apud Ovid. *l.* 3. *de Arte*, *v.* 444.

> *Nec breves in rugas cingula pressa suas.*

De Rem. idem *l.* 1. *v.* 238.

> *Ut nova velocem cingula lædat equum.*

Communiter *Cingulum*, non militum modò gestamen, sed & nota fuit, sine qua nemo militaribus ordinibus censebatur dignus, quippe *Cingulo* insertos gladios gestabant. Joh. Saresber. *Polycratici l.* 6. *c.* 13. *Honorem gladii in cingulo militari pustra portas.* Vide in voce *Baltheus* suprà, & infrà, ubi de *Militibus*. Eidem Imperatores inaugurandi cingebantur, tamque necessarium militi fuit, ut per eum militia significaretur, & gestatum militem signaret, depositum verò denotaret exauctoratum & ignominiosâ missione castris excedere jussum. Fuit autem hæc *Cinguli* militaris ademtio in gravissimis semper & ignominiosissimis pœnis, dicebaturque *Discinctura*, item *Recinctura*. Herod. *l.* 7. *Cohortibus, quæ signa amiserant, hordeum dari jussit, Centurionesque manipulorum, quorum signa amissa fuerant, districtu gladiis discinctos destituit.* Vide plura infrà ubi de Veter. *Zonis*. Ad formam militaris disciplinæ & civici Magistratus cingi sunt soliti: Unde M. Manilius, *l.* 5. *Astronomic. de Consule Rom.*

> *Mœnia succinctus curvô describit aratrô, &c.*

Vide Thom. Dempster. *in Joh. Rosini, Antiqq. Rom. l.* 10. *Paralipom.* Sed & aliis sua *Cingula* fuêre. Vide de mulieribus infrà, ubi de *Claves remittendi ritu*. Hinc ea pro omni *cinctu*, cinctuique pro omni veste, apud Statium, *Theb. l.* 8. *v.* 567.

> *---- triplici velaverat ostrô*
> *Surgentes etiamnum humeros & Levia mater*
> *Pectora, tunc auro phaleras auroque sagittas*
> *Cingulaque & manicas* &c. ----

Et *l.* 1. *Sylv.* 2. *v.* 13.

> *Ipsa toros & sacra parat, cinctuque Latino,*
> *Dissimulata Deam, crinem, vultumque genasque*
> *Temperat.* ---- ----

De *Cingulo* inprimis Pontificali, apud Israëlitas, vide suprà in voce *Baltheus*. In iis verò solitum aliquid fingi, unde nosceretur Dominus, indicat Virg. *l.* 12. *v.* 940. ubi Pallantis *cingula* Turno sunt causa mortis:

> *---- jam cunctantem flectere sermo*
> *Cœperat, infelix humerô cùm apparuit altô*
> *Balteus, & notis fulserunt* cingula *bullis,*
> *Pallantis pueri; victum quem vulnere Turnus*
> *Straverat, atque humeris inimicum insigne gerebat.*

Hic enim *inimicum insigne* nota est, quâ Pallantis arma à cæteris internosci possent. Et *Cingula*, Regni insignia habuisse, docet Val. Flaccus, *l.* 3. *v.* 142.

> *Dat pictas auro, atque ardentes murice vestes*
> *---- ---- galeam dilectaque cingula Regis*
> *Injicit*, &c. ---- ----

Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium Thebaid. l.* 11. *v.* 440. & de *Cingulo*, ex testudinum marinarum testulis confecto, quô Mandarini Sinensium Proceres uti solent, Georg. de Sepibus, *in Musæo Collegii Romani Societat. Jesu*, *p.* 34. Hinc *Cinguli* homines, Latinis dicti, qui gracilioris staturæ sunt. Hoc enim zona præstat in tunicis, quæ præcinguntur, ut ab ea parte, quâ cinctus est, graciliores homines reddat, &c. Vide Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*, *p.* 105. Item *Cincinnus*, de quibus suprà. Sed & *Cingulum*, inter vestes Ecclesiasticas Ecclesiæ Romanæ occurrit, apud Stephanum Eduensem Episc. *l. de Sacramento Altaris*, *c.* 10. & Menardum *ad librum Sacram. Gregorii*, *p.* 260. In antiquo *Pontificali* MS. *Cinctorium* appellatur: de cujus benedictione & usu in Communione Romana ac Græca, vide Macros Fratres in *Hierolex.* Adde quæ diximus suprà itidem in voce *Baltheus*: de *Cingulorum incisoribus* verò vide infrà voce *Furtum*, item ubi de *Sacculariis*, & voce *Sector*, ac *Zona*.

CINIATA, castellum munitissimum in Cinisthenâ Galatiæ regione à Mithridate conditum. Strabo, *l.* 12.

CINIFLO, apud Horatium, *Serm. l.* 1. *Sat.* 2. *v.* 98.

> *Custodes, lectica,* Ciniflones, *parasitæ;*

Quis dictus sit indigitat Servius in *l.* 12. *Æn.* *Etiam ille pulvis, quô utuntur puellæ, cinis vocatur, unde etiam &* Ciniflones *dicti sunt.* Et Acron, *l.* 1. *Sat.* 2. eleganter, *Ciniflones & Cinerarii eâdem significatione apud Veteres habebantur, ab officio calamistrorum, i. e. ferrorum in cinere calefaciendorum, quibus matronæ capillos crispabant*; juxta illud *Æn. l. cit. v.* 100.

> *Vibratos calidô ferrô* ----

Vide quoque Varronem, *de L. L. l.* 4. Senecam, *de Constant. Sap. c.* 14. suprà voce *Cincinnus*, it. *Cinerarius* & infrà *Tonsor*.

CINIPHII, vide *Cinyphs*, in *Cinyps*.

CINIS ad lixiviam Veterib. adhibitus, atque hinc *Cinis lixivius* Plinio, *l.* 14. *c.* 20. *Cinis lixiva* Scribonio, utróque enim genere vox occurrit apud priscos. Vide Godefr. Stewechium, *Electa Arnobiana*, *l. alt.* ad verba, *Ad sordes eluendas labentibus aquis opus, atque adjunctâ ambiguâ cineris fricatione.* Idem pro fimo, apud populos quosdam. Plin. *l.* 17. *c.* 9. *Transpadanis cineris usus adeò placet, ut anteponant fimo jumentorum: quod quia levissimum est, ob id exurunt. Utroque tamen pariter non utuntur in eodem arvo, nec in arbusto cinere, nec quasdam ad fruges*, &c. Vide quoque *l.* 17. *c.* 23. & 28. de usu ejus Medico, *l.* 36. *c.* 27. de aliis vero ejusdem usibus, suprà in voce *Cineres*.

CINITHII, Africæ populus apud Tacit. *l.* 2. *Annal. c.* 52. quem vocat *nationem haud spernendam*.

CINIUM, Balearidis majoris oppid. Plin. *l.* 3. *c.* 5. *Cala longa* Pineto. *Cinen*, vicus Majoricæ Insul. cum portu tantisper capaci, 5. leuc. à Majorica urbe, in Ortum. *Baudrand.*

CINNA L. Cornelius, nomen viri Romani, qui summâ crudelitate Rempubl. vastavit. Primò Consulatu, servis ad pileum vocatis, adversarios vicit, Octavium Collegam interfecit; Janiculum occupavit; Iterum ac tertiò se Consulem fecit. Quartò verò consulatu cùm bellum contra Syllam pararet, Anconæ, ob nimiam crudelitatem, lapidibus ab exercitu occisus est. Lucan. *l.* 4. *v.* 822.

> *Jus licèt in jugulos nostros sibi fecerit ense*
> *Sylla potens, Mariusque ferox, & Cinna cruentus.*

Vide Appianum, *l.* 1. Florum, *l.* 3. *c.* 21. Livii, *Epit. l.* 77. 79. Eutrop. *l.* 5. Vellej. *l.* 2. Plut. *in Pompejo, Mario, Sylla.* Oros. *l.* 5. Aur. Victor. *de Viris Ill. c.* 69. & infrà.

CINNA Magnus, vide *Cneus*.

CINNA, Tribunus plebis, qui, cùm leges perniciosas de revocandis exulibus ferret, pulsus à Cn. Octavio Collega, magistratu exutus, ex urbe profugit, & bellum urbi intulit, accersitò C. Mariò, aliisque exsulibus ex Africa, qui in urbem recepti, cædibus omnia complevêre, inter quos Cn. Octavium Consulem, Marcum Antonium Oratorem & Lucium Cæsarem jugulârunt. Vide Appianum *in Civilibus*, & Plutarchum *in Mario*. Verùm de hoc suprà. Item *Cinna* alius, per errorem necatus à populo Romano fuit, forô mediò in funere Cæsaris, cùm unus ex interfectoribus ejus crederetur. Plut. *in Cæsare*. Item *L. Cinna*, fil. neptis Pompeji, Octavii temporibus, ab eo, contra quem conjuraverat, vitâ donatus est, res novas affectans. Seneca, *l.* 1. *de Clementia*, *c.* 9. Quô ingenti beneficiô mactus, fidelissimus in posterum Augusto extitit, eumque moriturus hæredem scripsit. *Dio.*

CINNA, Poëta doctissimus, Virgilii æqualis, cujus meminit Virg. *Ecl.* 9. *v.* 35.

> *Nam neque adhuc Variô videor, neque dicere Cinnâ*
> *Digna, sed argutos inter strepere anser olores.*

Martialis, *l.* 10. *Epigr.* 21. *v.* 4.

> *Judice te major Cinna Marone fuit.*

C. Helvius **CINNA**, Smyrnam, Poëma obscurum ac difficile scripsit, quem libellum 10. annis elimavit, authore *Serviô*. Catullus, *Epigr.* 96.

> *Smyrna mei Cinnæ, nonam post denique messem*
> *Quàm cœpta est, nonamque edita post hyemem.*

CINNA Catulus, Stoicus, inter Præceptores Marci Imperatoris apud Capitolin. *c.* 3.

CINNA, Italiæ urbs, quam Romani Samnitibus eripuerunt, *Diodoro*. Macedoniæ oppid. *Antonin.* Jaccetanorum urbs in Hispania Tarraconens. *Ptolemæo*, est & Persidis oppidum, eidem. Denique, Thessaliæ civitas à *Cinno* gigante Cœi fratre dicta.

CINNA, urbs Galatiæ meridionalis prope Ascanium lacum, in limite Phrygiæ, longè ab Ancyra in Austrum Synnadæ propior, in Asia minore.

CINNABARI, Græcè Κιννάβαρι absolutè, genus minii, quod solum vetustissimis fuit cognitum temporibus, nondum inventô Hispanicô: χρῶμα per excellentiam dictum, unde Græcia recentior καλλίχρουν etiam vocabat, h. e. *pulchrum colorem*. A cujus similitudine nomen accepit Cinnabari Indicum & Libycum, patriæ cognomine semper additô: quod sanguinem draconis ab elephante elisi esse putârunt Veterum quidam, uti videre est apud Plin. *l.* 33. *c.* 7. Nostrum sanguinem draconis, arboris in Fortunatis Insulis nascentis, quas *Canarias* vocant, ait Dalechampius *ad l.* Certè jam priscorum temporibus Arrianus *Periplo* notavit, *Cinnabari lachrymam esse arboris*, γίνεται δ' ἐν αὐτῇ καὶ κιννάβαρι τὸ λεγόμενον Ἰνδικὸν, λαμβάνεται ἐν δένδρου συναγόμενον. Narratque Cadamustus, *Navigat. c.* 4. fructum ejus arboris similem esse ceraso, coloris cærulei; arbores porro illas certô anni tempore incidi, annô verò proximè sequenti fluere lachrymam. Idem, Insulas, arborum harum feraces, incolis *Draconum sylvam* appellari, qui advenas hôc nomine per jocum absterrere soleant, addit. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. passim*, inprimis *p.* 167. 199 & 1152. ubi κιννάβαρι, ἀληθινὸν χρῶμα, *verum colorem*, i. e. rubrum seu coccineum, *Hesychio* appellari, inter alia notat; ut & aliquid infrà voce *Ochra*. Eô Veteres monochromata pinxisse, idem Plinius auctor est, ubi suprà. Postmodum ejusdem eximius in subscriptionibus Epistolarum usus fuit, in Imperio Constantinopol. Aureis enim bullis Imperator manu suâ subscribebat plerumque singulari quôdam genere encausti: unde Leo Imperator, *l.* 6. *C. de div. Rescr. purpurea inscriptione, & cocti muricis triti que conchylii*, meminit: Nicetas Imperatorias literas *rubras*, & *concha sanguine pictas*, vocat in *Manuele Comneno*, *l.* 1. adhibérique hisce illa in Aureis Bullis verba solebant, Διὰ ἐρυθρῶν γραμμάτων τῆς βασιλικῆς χειρός. Aliquando tamen & *Cinnabari* utebantur: quod Alexius Comnenus indigitat in Novel. *Tom.* 2. *p.* 186. ubi edicit, ut imposterum cujuscunque Rescripti ratio habeatur, quod alicui Judicum transmissum ad se iterum exhibere prohibeat, κἂν διὰ κιννάβαρεως ὑποσεσημασμένον τύχῃ, *Licet minio forte subscriptum sit.* Gregorius item Dialogus, *Ep.* 1. *ad Leonem Isaur.* apud Baronium, *Annal. tom.* 9. Καὶ ταῦτα ἀγαθὰ καὶ ἐξαίρετα, ἐν ᾧ τὰ γράμματά σου καὶ οὐκ ἀλλότρια τῇ βασιλικῇ σφραγῖδι ἐσφραγισμένα ἀσφαλῶς καὶ ἀκριβῶς ἀσφαλῶς ὑπογράφεσθαι διὰ κιννάβαρεως ἰδιοχείρου ὡς ἔθος βασιλεῦσιν ὑπογράφειν, *Inprimis autem & præcipuè quod literæ tuæ & non alieno sigillo Imperatorio obsignata diligenter essent & accurate inter subscriptiones per Cinnabarim, propria manu tua, ut mos est, Imperatoribus subscribere.* Vide Joh. Kirchmann. *de Annulis*, *c.* 8. Sed & adhibebatur Cinnabaris, in titulis & capitulis librorum; titulis item legum, ut Vossius habet *de Arte Gramm. l.* 1. *c.* 39. & nos *infrà* dicemus, ubi *de Minio*. Imò & eâdem faciem infecisse olim Gothi videntur. Isidorus, *Origin. l.* 19. *c.* 23. *Nonnullæ etiam gentes non solùm in vestibus, sed & in corpore aliqua sibi propria, quasi insignia, vendicant, ut videmus cirros Germanorum, granos & cinnabar Gothorum.* Nisi forte id vocabuli referas, ad colorem vestium Gothicarum, quæ rubricatæ erant, &c. Vide de *Cinnabaris* usu, in literarum subscriptionibus inprimis, plura apud Car. du Fresne, *Not. ad Annam Comnenam*, Camillum Peregrinum, *Histor. Benevent. Tom.* 1. *p.* 232. & Michaëlem Monachum in *Sanctuario Capuano*, ubi hi duo, Principes quoque & Archiepiscopos Capuanos, rubricâ pariter in diplomatum suorum descriptione uti consuevisse, tradunt, apud eundem Car. du Fresne *Glossar.* aliquid etiam infrà voce *Stare*.

CINNADON Lacedæmonius, qui cùm insidias Ephoris struxisset; hàc re per indicem illi cognitâ Cinnadonem, per præmissos duos equites, Aulone comprehendendum curârunt. A quibus ibidem tortus conscios edidit, & sine tumultu conjuratio oppressa est. Apud Aristotelem, *l.* 5. *Polit. c.* 7. scribitur *Cinadon*. Xenophon, *l.* 3. *Hellen*, rem ita describit: *Agesilao pro publica salute rem divinam faciente, ex prima victima aruspex periculum indicat: ex secunda majus; ex tertia talia, inquit, signa video, quasi inter hostes ipsos versemur. Itaque Diis averruncatoribus sacra facta & vix litatum fuit. Cùm dies quasi quinque desert quidam ad Ephoros insidiarum consilium, & auctorem Cinadonem, hominem juvenili formâ & animi robore spectatum; sed non ex eorum numero, qui pares in Republ. Spartana dicebantur. Is quæstioni subjectus rem ordine omnem fassus est, rogatusque cur id facere decrevisset; quod nemine, respondit, Lacedæmone voluisset esse inferior.*

CINNAMA, apud Statium, *Thebaid. l.* 6. *v.* 61.

> *Tertius assurgens Arabum strue tollitur ordo,*
> *Eoas complexus opes, incanaque glebis*
> *Thura, & ab antiquo durantia* Cinnama *Belo.*

Quid sint, dicemus infrà. Hîc saltem *durabilitatem cinnami* considerabimus, quam Scholiastes antiquus & Lutatius notat. Et certè bene dixit *durantia* Poëta, cùm constet fugare putredinem, odoremque longô tempore servare. Lucan. *l.* 10. *v.* 165.

> ---- ---- *multumque madenti*
> *Infudêre comæ, quod nondum evanuit aurâ*
> Cinnamon, *externa nec perdidit aëra terræ.*

Quò facit inprimis, quòd repertum scribunt in sepulchro Mariæ, Stiliconis filiæ, conjugis Honorii Imperatoris, ut tradit Andreas à Lacuna: cui tamen Historiæ fidem non habet Garsias ab Orto, *Aromat. l.* 1. *c.* 15. Describit illud Plin. his verbis, *l.* 12. *c.* 19. *Ipse frutex duûm cubitorum altitudine amplissimus, palmique minimus, IV. digitorum crassitudinis, statim à terra sex digitis surculosus, arido similis. Cùm viret, non odoratus, folio origani, siccitate gaudens, sterilior imbre, cadua natura. Gignitur in planis quidem, sed densissimis in vepribus, rubisque difficilis collectu. Metitur non nisi permiserit Deus, Jovem hunc intelligunt aliqui* &c. uti legit Barth. Quam suam narrationem alludit hac divinitatis attributione Plinius; deinde, quæ Herodotus commentatur, adumbrans quoddammodo, ut, quæ initiô dicti capitis ejus seponit, planè damnâsse videatur. Scriptum autem illi, divinitus per *aves advehi*, nec sciri, unde, *l.* 3. Τὸ δὲ κιννάμωμον ἔτι τούτων θωμασιώτερον συλλέγουσι. ὅκου μὲν γὰρ γίνεται, καὶ ἥτις μιν γῆ ἡ τρέφουσά ἐστι, οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν, πλὴν ὅτι λόγῳ εἰκότι χρεώμενοι. Ἐν τοῖσι δ χωρίοισι φασὶ τινὲς αὐτὸ φύεσθαι, ἐν τοῖσι ὁ Διόνυσος ἐτράφη κτλ. Nimium enim nugacia sunt, quæ sequuntur. Sunt nugæ de eo Dioscorides, *l.* 1. *c.* 13. Multis cum superstitionibus olim celebratum, notat etiam Garsias præfatus: qui Herodotum fictionis absolvit, nunc quoque easdem fabulas à Chinensibus narrari commemorans. Adde, quæ scribit Christoph. à Costa. *Aromat. l.* 1. *c.* 8. & suprà laudatus Barthius, *Animadversion. ad Statium*, *d. l.* Nempe *Cinnamum* Latinis, idem cum *Cinnamomo*, Græcum, quod nihil aliud est, quàm κιννάμωμον ἀμώμητον, h. e. *cinnamum inculpatum*, (quamvis nunquam κίνναμον, sed κιννάμωμον solùm, Græci dicant) de quo infrà videbimus.

CINNAMOLOGUS, apud Plin. *l.* 10. *c.* 33. avis est, *cinnami surculis privatim nidificans*, quos plumbatis indigenæ decutiant sagittis. Idem tradit Aristoteles, *l.* 9. *c.* 13. & ex eo Antigonus Carystius, *c.* 49. qui κινναμώμον eam vocat. Statius quoque in Epicedio Prileti, *l.* 2. *Sylv.* 6. *v.* 87.

> *Et Cilicum messes, Phariæque exempta volucri*
> *Cinnama.*

Ubi Phœnicem avem intelligit: quam alii quoque cùm *Cinnamologo* confuderunt. De eadem Solin. *c.* 33. *Cinnamologos perinde Arabiæ avis, in excellentissimis lucis texit nidos, è fruticibus cinnamorum: ad quos quoniam non est pervenire, propter ramorum altitudinem, & fragilitatem, accolæ illas congeries plumbatis petunt jaculis, dejectosque pretiis vendunt amplioribus, quòd hoc cinnamum magis, quàm alia, Mercatores probent.* Herodotus verò non aliud cinnamum ex

Arabia exportari, quàm quod hîc modò decutiatur ex avium nidis, refert: quæ & fabulosæ omnis antiquitatis opinio fuit. Idem μεγάλας ὄρνιθας has aves vocat. In eo situ autem nidificare, ubi Liber Pater fuerit educatus, Plinius scribit: cui adstipulatur *Dionysius* Poëta,

> *Τῷ καὶ γυναρδέω κνώδαλα φῦλα παῖδα,*
> *Μῆλα δὲ καὶ τοῦτο λαχίοις ἐρευγόμενα μαλλοῖς*
> *Εἰ νομῷ, ἀλιβάδες δὲ καλλίρροοι ὕδασι λίμναι.*
> *Ὄρνιθες δ' ἑτέρωθεν ἀοιδόμεναι ἀπὸ νήσων*
> *Ἤλθον φύλλα φέροιστες ἀκηράσιον κινναμώμου.*

Ubi aves indigitantur Κινάμωμοι, quarum plures nidos suos in inviis Arabiæ rupibus struebant. *Avienus* de Phœnice intellexit,

> *Ales amica Deo largum congessit amomum.*

Solem innuens, cui sacer Phœnix: quem cum cinnamomo ave, quòd utraque nidum è fructibus cinnamorum concinnarent, confudisse nonnullos diximus. Sed & *cinnamomum* aroma idem cum amomo herba, alios quoque nonnullos loquutus; miscet, cùm constet magnopere hæc distare, quamvis *Cinnamomum* quibusdam πόαν σύνδενδρον dici sicque pro *amomo* sumi, certum sit. Vide Salmas. *ad Solin. passim*, inprimis *p.* 399. & 551. nec non hîc infrà, in voce *Cinnamomum*.

CINNAMOMUM, Græcè Κιννάμωμον, quasi *κίνναμον ἄμωμον*, Latinis *Cinnamomum* quoque, & *Cinnamum*, de quo multa fabulosè tradit Antiquitas, uti vidimus, *Garcia ab Horto* idem cum casia est: infimâ ætate Græci Latinique Imperii cum κανέλα illud quoque confundente. Sed *canella*, est *cannella*, h. e. parva canna, quæ est κάννα μικρά. Ut *Cinnamomum* Veter. non est in cortice fistulari cannaceo, sed in surculis: casia cortex merus, *cinnamomum* surculus. *Herodotus*, ἃ κάρφεα ἡ ἐκεῖνα, ἅπερ ἡμεῖς ἀπὸ Φοινίκων μαθόντες κιννάμωμον καλέομεν. Et Auctor *Peripli*, qui diligentissimè merces omnes Indicas & Arabicas recenset, atque inter has omnes casiæ species enumerat, nusquam *cinnamomi* facit mentionem. *Galenus* quoque narrat verum *cinnamomum*, propter raritatem excellentiamque solitum servari, in thesauris Imperatorum nec vulgò notum fuisse. Sanè hodie nusquam tale affertur quale à Veterib. describitur. Volunt tamen & validè volunt Neoterici, eandem esse arborem, è qua cinnamomum sumitur, & ex qua casia: quod fieri potest, ut verum sit. Summi surculi deputati vel virgultorum tenuissimæ partes recisæ, ex frutice casiæ, pro cinnamomo, venisse leguntur apud Plin. *l.* 12. *c.* 19. Sic nihil aliud verum *cinnamomum* Veteribus fuerit, quàm extremitas sarmentorum in arbore amputata. E quo videtur fuisse rarum carumque, quòd fortasse raro usurparetur ejusmodi fruticis amputatio, utpote in perniciem casura ejus. Casia autem sive cortex, qui ex eadem eximebatur arbore, eâ re vilior communiorque, quia arbores illæ sæpiùs solerent deglabrari, renascente subinde cortice. Quippe, hodie tradunt, detractò cortice arboris Cannellæ sive Cinnamomi, post triennium alium suffici & iterum deglubi: qui in fistulam convolutus, qui Gallis est pro *cannella*, quique antiquis pro *casia* fuit, integri rami vel surculi superficies videtur, quum tamen fragmentum sit majoris corticis, in plures partes dissecti, & in tubulos digiti crassitudine complicati. At truncum, qui deglabratur, sæpenumero crassiorem femore inveniri memorant. Vetustas verò omnis credidit, hos fistularum modulos, quos in casia videmus, totidem esse surculorum integros cortices, qui admodum difficulter eximerentur, adeò ut vermium operam requiri oporteret, lignum intus corrodentium & corticem præ amaritudine intactum relinquentium. Nimirum ignorârunt, quomodo pararentur fistulæ casiæ, ex cortice illius arborei fruticis. Plin. *l.* 12. *c.* 19. *Frutex & casia est, juxtaque cinnami campos nascitur, sed in montibus crassiore sarmento, tenui cute veriùs, quàm cortice.* Ubi diversum utriusque fruticem facit, quem tamen eundem esse nihil prohibet. Et verò non esse diversos, comprobatum est ætate nostrâ, si vera narrant Lusitani, qui loca illa navigationibus perlustrârunt. Idem Plinius memorat, vidisse se in Palatii templo, quod Divo Augusto fecerat conjux Augusta, radicem *Cinnami* magni ponderis, ex qua guttæ editæ quotannis in grana durabantur. Cui congruere videtur, quod hodiè traditur, ex radice casiæ arboris, liquorem stillare, sapore caphoræ, sed vetitum esse, ne ad eliciendum hunc liquorem vulneretur, quia periret arbor: quâ eâdem ratione cautum est, ne amputetur, quo fit, ut hodie *Cinnamomi* careamus. Interim nominibus semper distincta fuêre Græcis Latinisque etiam vetustissimis κασία & κιννάμωμον. Latini utrumque junctim nominant, Martialis, *l.* 6. *Epigr.* 55. *v.* 2.

> — *Casiaque cinnamoque.*

Persius, *Sat.* 6. *v.* 35.

> — — *cum spirent cinnama surdum,*
> *Seu cerasò peccent casiæ.* — —

Hebræi quoque ea separant appellatione. Nempe *cinnamomum*, cùm in surculis constaret, qui Græcis ῥάβδοι, & ῥαβδία, κλωνία, καρφία, & θαλλοί, efficacia duplò major, quàm casiæ, in cortice merò constantis. Color etiam diversus, ut qui in cinnamomo in cœruleum quadantenus vergeret, purpureus esset in casia: in hac porrò levis tenuisque, in illo omnium odorum, qui benè olent, fragrantissimus esset odor. Hinc & pretii immane discrimen. Duplò enim aurò repeudebatur *cinnamomum*, Plinii ætate, unde meræ vulgò minimè cognita, solis Regum & Imperatorum thesauris reservabatur: traditque Galenus, solis divitibus habere licuisse, quòd impensò pararetur pretiò, vel Imperator amicis, quibus è domo Augusta ultrò gratisque daretur &c. Regio Κινναμωμοφόρος in Æthiopia, veterib. Geographis in tantum celebrata, à qua & parallelus διὰ κινναμωμοφόρου nomen accepit, navigationibus Lusitanorum reperta nulla est, ob causam jam dictam. Vide plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. passim*, inprimis *p.* 1104. *& seqq.* infrà quoque aliquid, ubi de *Xylocinnamomo*. Cæterum cum variis in locis proveniat, Mosylliticum olim præstantissimum habitum est, de quo vide *Dioscoridem* & *Oribasium*, nec non infrà *Mosyl*. Hodiè in Insul. *Zeilan* colligitur magnâ copiâ, idque nobile admodum: cui prius Javanum & Malabaricum postponitur. Sed & in Quanglia Provinc. Imperii Sinensis, ad *Cinchen* urbem præstantissimum legitur, à Ceilano, in eo tantùm diversum, quòd odoris sit fragrantioris, majorisque mordacitatis, cùm linguæ imponitur. Reperitur etiam in Peruviæ Provinc. *Quito*, sed rarius. Vide Auctorem Anonymum, *Histor. Orbis Terr. Geogr. & Civ.* C. *de Commerciis*, & Auctorem *Sinæ & Europæ*, *c.* 34. nec non suprà in vocibus *Canella*, item *Casia*: namque hanc *Cinnamomi* nomine hodie venire dictum. Casp. Barlæus in Descr. Epuli, quò Societas Orientalis Amstelodami excepit Mariam Mediceam Galliæ Reginam, *Cinnamomum* quoque meminit: *Cinnamomum & casia ligneæ opaci decussatim in altum aggesta Auroram matrem fatebantur*, vide eum in *Medicea* &c. Quomodo autem adulterari olim consueverit *Cinnamomum*, ex Plinio disce, *l.* 12. *c.* 19.

CINNAMUS, Historicus, seu Regius, ut se ipse vocat, Grammaticus, memoriâ satis & posteritate dignissimus. Vitam Ioannis Comneni Imperatoris Constantinopolitani brevi compendiò tradidit; sed imperium, ac res gestas filii ejus ac successoris Manuelis, cui per Asiam, atque Europam bellanti adolescens admodum, comes fuit, cujusque facta pleraque oculis suis vidit, longâ serie prosecutus est. Dictio ejus pura, ac tersa satis, Herodoti, Xenophontis, aliorumque veteris Græciæ in Historiâ principum æmula, ut vel hâc solùm virtute immensò post se spatiò relinquat Michaëlem Glycam, Constantinum Manassem, Tzetzem, Choniatem Nicetam, & eos qui ejus ævò, aut paulò post scripsêre, tumidi homines & salebrosi. Fidem profitetur incorruptam, sine amore cujusquam, sine odio, quanquam indulgentior visus est quibusdam in laudando Manuële, depraedicandoque magnis ausis, sæpe etiam temeratis promptum ejus animum. Corn. Tollius *in præfat. editionis Authoris prædicti*. Vide & *Iohannes*.

CINNAMUS, tonsor quidam Roman. in quem ludit Martial. *l.* 7. *Epigr.* 63.

> *Qui tonsor fueras totâ notissimus urbe,*
> *Et posthæc Dominæ munere factus eques;*
> *Sicanias urbes, Ætnæaque regna petisti*
> *Cinname, cùm fugeres tristia jura fori.*
> *Quâ nunc arte graves tolerabis inutilis annos?*
> *Quid facit infelix & fugitiva quies?*
> *Non Rhetor, non Grammaticus, Ludive Magister,*
> *Non Cynicus, non tu Stoicus esse potes*
> *Vendere nec vocem Siculis, plausumque theatris;*
> *Quod superest, iterum Cinname tonsor eris.*

Idem, *l.* 6. *Epigr.* 17.

> *Cinnam, Cinname te jubes vocari;*
> *Non est hic, rogo, Cinna, barbarismus?*
> *Tu si Furius antè dictus esses,*
> *Fur istâ ratione diceretis.*

CINNARUS, vir quidam Selinusius, qui arte lenoniâ ad summas opes pervenit. Is, quoad vivebat, pollicebatur se omnes facultates Veneri consecraturum. Moriens autem populo diripiendas exposuit; Unde natum proverbium: *Rapina rerum Cinnari.*

CINNIANA, Hispaniæ urbs ad radices Pyrenæi montis. *Antonin.* Est & Lusitaniæ urbs, civium suorum fortitudine celebris. Valer. Max. *l.* 6. *c.* 4. *ex. ext.* 1.

CINNUS, Græcè συγκεκραμένος, Latinis aliter *Commistio* & *Confusio*, diversarum rerum conjunctio est: aliquando cum distributione & oppositione contrariorum. Veluti si dicas, Deprecatur timidus ne lædat: precatur fortis, ut juvet. Poëta pictidis loquutus est, *in undecimo Æn.* v. 442.

> — *solum Æneas vocat & vocet oro.*
> *Nec Drances potiùs, sive hæc est ira Deorum,*
> *Morte luat: sive est virtus vel gloria, tollat.*

Quibus carminibus nihil simplicius simul atque elaboratius. Nam quidem talia videntur, sed non sine fabrica naturæ. Attribuit Dranci imbelli & sibi forti, vel fortunam ad moriendum, quam ille explere nequeat: vel virtutem ad superandum, quæ cum illo nihil habeat necessitudinis, atque ita duabus personis simul junctis, atque confusis, adhibet diversos eventus ex distributione. Ibi autem simplicior & manifestior, *l.* 6. *Æn.* v. 660.

> *Hic manus ob patriam pugnando vulnera passi,*
> *Quique Sacerdotes casti, dum vita manebat,*
> *Quique pii Vates, & Phœbò digna loquuti.*
> *Inventas aut qui vitam excoluêre per artes*
> *Quique sui memores alios fecêre merendò.*

Et in contrariam sententiam, quæ ibidem dicuntur de sceleratis: Jul. Cæs. Scaliger, *Poëtic. l.* 3. *c.* 47. Propriè verò Cinnus, idem quod κυκεών, potionis genus, de quo vide suprà in voce *Adonis potio*.

CINOLIS, vide *Cimolis*.

CINOTUS, Doridis urbs ad Bubessium sinum. *Ptol.*

CINSTERNÆ, Africæ propriæ urbs. *Ptol.* Aliis *Cisterna*, nunc vicus tenuis regni Tripolitani, in ora maris Mediterranei contra promontor. Mezratam & Syrtim minorem.

CINTHUS, vide *Cynthus*.

CINTHYLIA, oppidul. Hispaniæ Tarraconensis intra montes, *Chinchilla*, 5. leuc. à Sucrone fluv. paulò minus à confinio regni Murciæ. In Castella nova.

CINUS,

CINUS, & CILLUS, vide infrà *Ofilla*.

CINXIA, quod nuptiis præesset, Juno dicebatur, Initâ enim conjugio, solutio cinguli fiebat, quò nova nupta erat præcincta. *Lipsius*.

CINYPS, seu CINYPHUS, *Ptolemæo*, Africæ fluv. prope Garamantas. Hircis olim plurimis abundavit. Virg. *Georg. l.* 3. *v.* 312.

> *Nec minus interea barbas, incanaque menta*
> *Cinyphii tondent hirci.* —— ——

Silius, *l.* 3. *v.* 275.

> *Tum primum castris Phœnicum tendere ritu*
> *Cinyphii didicêre Macæ, squalentia barbâ*
> *Ora viri, humerosque tegunt velamina capri.*

Fertilitate etiam celebrabatur. *Scylax*, [illegible] Mela, *l.* 1. *c.* 7. *Ultra est Oea oppidum & Cinyps fluvius per uberrima arva decidens.* Ovid. *Pontic. l.* 2. *Eleg.* 7. *v.* 25.

> *Cinyphiæ segetis citius numerabis aristas.*

Claudian. *l.* 1. *in Eutrop. v.* 405.

> *Cinyphiisque ferax Aratis succedit aristis.*

Herodotus, *in Melpomene*, de terra circa Cinypem: [illegible]. Idem de Cinype ipsa, [illegible] De nominis origine vide Bochart. *de Phœn. col. l.* 1. *c.* 24. *Nic. Lloydius*. Nunc *Macer*; Oritur in regione Biledulgerid, in Fezzano deserto, & in mare Mediterraneum se exonerat, in regno Tripolitano & provinc. Ezzaba, inter Tripolim novam & promontor. Mezratam, prope Leptim. *Baudrand*.

CINYRAS, vir quidam ditissimus, cujus opes abiêre in proverbium, *Cinyræ opes*. Vide infrà. Item Phœniciæ Rex, cujus regia *Byblos* civitas fuit, teste Strab. *l.* 16. Tertiu Rex Cypri, Cilicis filius, qui cum Myrrha filia sua, nutricis astutiâ, ignarus concubuit, à quo illa Cynareia dicta. Ovid. *l.* 10. *Met. fab.* 9. & 10. *v.* 369.

> —— *At virgo Cynareia pervigil igne*
> *Carpitur indomito.* ——

Fabulam fusissimè tractat ingeniosus Poëta, ubi suprà. Fuit autem adeò potens & opulentus, ut *Cinyræ opes*, in proverb. abierint, Erasm. *Adag. tit. Divitiæ. Hesych.* [illegible] *Suidas*: [illegible], ab instrumento musico scilicet.

CINYRIA, Cypri oppid. olim, nunc pagus, *Gendinar Lusignano*.

CINYRUS, mons in Piceno *Vib. Sequester*.

CIOIFA, urbs Armeniæ, in confinio Turciæ, ad fluv. *Araxe*, vastata à Rege Persarum Abbas vel Habas, à rebus gestis Magni cognomen adepto. Item unum ex tribus suburbiis Aspahani, regiæ in Persia sedis: quò ex priore transtulerat victor Armenios: qui soli ferè mercaturam in regno exercentes, opulentissimi sunt, idemque Regi suo, quod Genuenses Regi Hispaniæ præstant. De horum more sepeliendi mortuos, Choreis, Festis, qualia sunt Festum Crucis seu Baptismi crucis, Trium Regum, &c. Jejuniis triduanis, persecutione gravissima sub præfato Rege, aliisque vide prolixè & accuratè disserentem P. de Valle [illegible] *itiner. tom.* 2. & 3. Dissentientes sequuntur, & ab iis, qui in Arabia degunt, multum diversi habent. *Idem*.

CION, nomen Tibicinis apud *Hippocratem*, de quo Proverb. [illegible] apud Scaligerum, *l.* 1. *Poet. c.* 20.

CIONITA, cognomen Simeonis, qui alias *Stylita*, de quo pluribus egêre Allatius *Diatr. de Simeonibus*, *Bollandi*, *Raderus*, alii. Unde *Cionitæ*. Græcè K[illegible], qui & *Stylitæ* dicti sunt Monachi, institutum ejus sequentes & dies noctesque super columnam vitam exigentes, quorum meminit Auctor *Historiæ Miscellæ*, *l.* 22. *Adeo ut omnes Monachos & Inclusos atque Cionitas, qui Deo placere noscebantur, sub tributis redigeret*, ex Theophane; *p.* 361. apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque *Stylita*.

CIOS, emporium Phrygiæ, à Cio, Herculis comite. Item fluv. ejusdem nominis, de quo Dionys. *v.* 806.

> [illegible]

Plin. *l.* 5. *c.* 32. *Cios cum oppido ejusdem nominis, Phrygiæ emporium, à Milesiis quondam conditum.* Item Bithyniæ civitas, *Prusias* posteà vocata.

CIPERANUM, vel CEPERANUM, locus Calabriæ ad Lirim, ubi Concilium, tempore Paschalis II. A. C. 1114. quò Archiepiscopus de Cozence, qui à Rogerio Siciliæ Comite pulsus fuerat, restitutus: Guilielmus Dux Apuliæ & Calabriæ creatus, Landulphus autem condemnatus est. P. Diac. *Chron. Cass. l.* 4. *c.* 51. Falco *Chron. Benevent.*

CIPHRÆ, characteres sunt occulti, quibus arcana & quæ ab aliis ignorari interest, solent perscribi ac significari. Illarum varias species, *Ciphras simplices, non significantibus characteribus mixtas, duplices literas uno charactere complexas, Ciphras rotæ, Ciphras clavis, Ciphras verborum*, enumerat illustris Verulamius: quibus longè plures facilè addi possent. Virtutes in illis requirit tres: Ut sint expeditæ, non nimis operosæ ad scribendum: Ut sint fidæ & nullo modo pateant ad deciphrandum: Denique, ut, si fieri possit, suspicione vacent. Si enim ejusmodi Epistolæ in manus eorum devenerint, qui in eos qui scribunt, aut ad quos scribuntur, potestatem habeant, tametsi *Ciphra* ipsa fida sit, mox examini ac quæstioni res subjicitur sicque arcanum vi elicitur. Quod ut eviretur, habeat quis duo Alphabeta, unum literarum verarum, alterum non significantium: & simul, duas epistolas evolvat, unam quæ secretum deferat, alteram, qualem verisimile fuerit scribentem missurum fuisse absque periculo tamen. Quòd si quis tum de *Ciphra* severè interrogetur, porrigat ille Alphabetum characterum Non-significantium, pro veris literis: Alphabetum autem verorum, pro Non-significantibus. Hôc modô incidet Quæsitor in Epistolam illam exteriorem, quam cùm probabilem inveniet, de interiori Epistola nihil sinistri suspicabitur. Idem alium *Ciphræ* gradum proponit, nimirum ut omnia per omnia significari possint: ita tamen, ut scriptio quæ involvitur, quintuplò minor sit eà, cui involvitur. Quod hôc modò fieri potest: Primo universæ literæ Alphabeti in duas tantum literas solvantur, per earum transpositionem, quæ si fiat per locos quinque, prodibunt differentiæ 32. quæ multo magis 24. qui numerus Alphabeti est, sufficiens. Cùm dein ad scribendum accingeris, Epistolam interiorem in Alphabetum hoc biliterarium solves: præsto simul sit aliud Alphabetum biforme, quod singulas Alphabeti communis literas, tàm capitales, quàm minores, duplici formâ, prout cuique commodum sit, exhibeat. Tum demum Epistolæ interiori, jam factæ Biliteratæ, epistolam exteriorem biformem literatim accommodabis, & posteà describes &c. In ejusmodi *Ciphris* deciphrandis multam operam insumit ingenium humanum, in Aulis supremis Principum, quorum arcanis dicata est laboriosa simul ac ingeniosa hæc ars: sed *Ciphræ* bonæ ac fideles facilè operam Deciphratoris eludent &c. Vide Fr. Baconem de Verulamio, *l.* 6. *de Augm. Scientiarum*, *c.* 1. & infrà quoque ubi de modo *Occulte scribendi*.

CIPIUS, cognomen [illegible], apud Festum: *Cinus*, apud Ciceronem, in membranis antiquissimis, apud Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*.

CIPPARIUS, *in LL.* Guil. Nothi, *c.* 4. *Ceper* vel *Cepier*, Carcerarius est à voce *Cippus*, Græcè [illegible], qui priscis instrumentum, quò reorum pedes constringebantur, recentioribus carcerem ipsum notat. Unde in *Consuetud.* Meldensi *Art.* 290. furcæ patibulares, *Cippus* (Gall. *Cep*) & *Pilorium*, dicuntur esse signa seu argumenta majoris Justitiæ. Pro *Cippario* *Cypparius* dicitur in Ecclesia S. Quintini in Veromanduis, dignitas Ecclesiastica, cui *Cippi* seu Carceris Ecclesiastici, cura incumbit, apud Car. du Fresne *Glossar.* &c. Vide quoque infrà *Lignum*, *Nervus*, *Transversarius trabes*. Sed & *Cippus*, ligni truncum perforatum denotat, in quo Minorum Ordinis Religiosorum, in Communione Romana peculium conservabatur. *Clement. cap.* 126. *quocirca quæstus omnis peculia, de verb. signif.* apud Mactum *in Hieroica*. De *Cippo* vero lapideo, in tumulo erigi olim apud Græcos solito, vide infrà in voce *Stele*. uti de *Cippis*, in urbium oppugnatione adhibitis, voce *Oppugnatio*.

CIPPIDUM, municipiolum Galliæ, vulgò *la Cheppe*, ad rivulum in Vidulam effluentem. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CIPPUS, nobilis Romanus, qui fusis hostibus ad urbem rediens, cum cornua subito animadvertisset; responsumque accepisset ab aruspicibus, fore ut Romæ regnaret, si urbis mœnia ingrederetur, Senatum Populumque extra urbem convocavit, quos cùm rem omnem edocuisset, sponte se exiliô multavit, unicô terræ jugerò contentus, in quo reliquam vitæ partem peregit. Ovid. *l.* 15. *Met. v.* 565.

> *Aut sua fluminea cùm vidit Cippus in unda.*

Ubi vetusti codices magnâ ex parte *Cypus*, vel *Cipus*. *Genucius Cipus* est Val. Maximo *l.* 5. *c.* 6. *ex.* 3. Ita enim membranæ nomen illud exhibent, ut & apud Plinium, *l.* 11. *c.* 37. Extant apud me denarii argentei, cum hâc inscriptione M CIPI. M. F. unde Cipiam gentem Fulvius Ursinus, vir de literis inter primos optimè meritus, conflavit, perperam, ut puto, cùm ejus nulla apud antiquos extet mentio. *Nic. Heinsius*.

CIRANUS, corruptè pro Cœranus, de quo suô locô.

CIRCA, apud Recentiores vigiliæ, excubiæ, Ital. *Cerchia* Gallis *la Ronde*: Cujusmodi *Circas* etiam fecisse in Monasteriis Monachos, horis illis, quibus vacare lectioni Fratres consuevêre, dicitur in *Regula*. S. Benedicti. Hinc qui *circas* faciebat Monachus, *Circa* quoque appellatur, apud Lanfrancum in *Statutis*; *c.* 4. Item *Circator* apud Joachimum Vadianum *de Offic. Monachorum*. Cujus officium ita describitur in *Libro Ordinis* S. Victoris Paris. *MS. c.* 40. *Circator eligatur de totius Congregationis religiosioribus & ferventioribus* .... *ad cujus officium spectat, officinas Monasterii circuire & observare negligentias fratrum & Ordinis prævaricationes. Quotiens circam facit, adeo religiose & ordinate debet incipere, ut terrorem incutiat spectatoribus suis, & exemplum religiositatis ostendat. Adeo autem tacite & severe debet facere circam, ut nulli unquam loquatur vel signum faciat, sed tantummodo studiosè servare debet & inspicere offensas & negligentias. Omni tempore potest facere circam, excepta hora Capituli & Collationis, quando scilicet ostia claustri jam firmata sunt* .... *debet attendere, ne unquam aliquis sine causa hora regularibus desit, & ne quisquam loquatur, ubi vel quando non debet.* Sed & eorum munus erat, *Fratres ad horas Canonicas colligere*, *signo pulsato*, ut est apud Ekkehardum Junior. *de Casibus S. Galli*, *c.* 3. qui *Exciltores* seu E[illegible] dicuntur; *c.* 6. Monachos verò ad vigilias mediâ nocte in Ecclesiis obeundis excitare, Canonarchæ officium fuisse, discimus ex Dorotheo *doctr.* 11. Præterea *Circator*, officium fuit in Ecclesiis Cathedralibus, Gall. *Cercheur*: quô olim videtur donatus Adventius Ecclesiæ Metensis Episcopus, qui *Epist.* ad Nicolaum Pontif. apud Baronium *A. C.* 863. scribit se, priusquam Episcopatum adipisceretur, *in Excubiis templi Beati Stephani Protomartyris occupatum fuisse*. De excubiis, quæ fiebant in Ecclesia Parisina in festo Assumptionis Deiparæ, vide *Chartam* Joannis Regis apud Car. du Fresne *in Glossar.* Denique *Circatores*, in *Vita S. Gisleberti* Sempringham. alibique, dicuntur, qui vice Generalis totius Ordinis domos & mona-

naste-

nasteria visitabant, aliàs *Visitatores* dicti. Quemadmodum, qui nomine Episcopi Ecclesias visitabant, περιοδευταί, *Circitores* seu *Circuitores* (quâ voce utitur, *l. 6. §. 1. D. de Excusat.*) vocant Concilium Laodic. & Justinianus, *l. 42 §. 9. Cod. de Episc. & Cleric.* Ipsis ad Episcopis tribuit Concilium Cabilonens. *A. C. 650. can. 11.* unde census Episcopo, aut Archidiacono, pro visitatione, ab Ecclesiis pendi solitus, *Circada* seu *Circata*, dictus occurrit, apud Hincmarum, *Epist.* ad Ludovicum II. Regem, *c. 9.* &c. Vide Car. du Fresne *l. cit.*

CIRCÆI, Urbs fuit Volscorum, in Latio, inter Asturam & Terracinam, in ora littorali maris Tyrrheni. Nunc diruta jacet propter paludes Pomptinas. In ejus ruderibus est pagus *S. Felicita*, cum turri, ad radices Circæi montis, 10. milliar. à Terracina in Occidentem.

CIRCÆUM, promontor. olim Latinorum in Italia, *Ptol.* nunc Campaniæ Regio hodie *monte Circello Leandro*; in mare Tyrrhenum excurrit, prope Circæi rudera, cum uno aut altero vico tantum; propter cœli gravitatem & paludes Pomptinas, quibus circumcingitur versùs Boream, ita ut eminùs Insula videatur. Procopius, *Gothicor. l. 1. Circæum haud modicò tractu in mare porrectum, insulæ speciem fert, adeoque videtur insula tam prænavigantibus, quàm terrestri itinere prætereuntibus.* Quin Strabonis *librò quintò*, describitur Κιρκαῖον ὄρος [illegible]. Nec multo aliter Servius, *in l. 3. Æn. v. 386. Qui nunc Circeius mons, à Circe dicitur, aliquando, ut Varro dicit, insula fuit; nondum siccatis paludibus, quæ eum dividebant à continente.* Sed & multò antè Theophrastus, *Hist. Plant. l. 5. c. 8.* postquam in Latino agro Circæum promontor. descripsit robore, myrtô, ac laurô consitum, addit, [illegible] Virg. *l. 7. Æn. v. 10.*

Proxima Circææ raduntur litora terræ,
Dives inaccessos ubi Solis filia lucos
Assiduò resonat cantu. —— ——

Nic. Lloydius.

CIRCASSI, populi Tartariæ, in Asia, juxta mare Caspium. Persæpe in sylvis degunt, & prædas agunt. Inter mare Caspium & fluv. Rham & Tanaim ex parte. Proprios habent Principes. Subsunt tamen Magno Moscoviæ Duci. Eorum Urbs præcipua *Terki*. ibi aliàs Albania quibusdam. Vide *Olear. Herbertum*, &c.

CIRCATOR, vide *Circa*.

CIRCE, Solis & Perses nymphæ, Orpheo Apollinis & Asteropes, filia, veneficiorum peritissima, quæ Sarmatarum Rege, cui nupserat, venenô sublatô, regnôque per scelus partô, cùm crudeliùs imperaret, ab incolis pulsa in Italiam profugit: *Apollonius* eam ab Apolline patre raptam & in Italiam curru vectam canit: & in Circæo monte (qui antiqui olim Latii terminus erat, & efficacissimis herbis abundabat) sedem sibi delegit, ubi cùm Glaucum marinum Deum adamaret, Scyllam puellam, quam ille deperibat, infectis fontibus, in monstrum marinum commutavit: Ulyssem item vi tempestatis ad se delatum hospitiô suscepit, stellis coram illo de cœlo deductis, sociosque ejus, quos ob intemperantiam in porcos commutaverat, ei, cui ob prophylacticum quoddam, à Mercurio communicatum, nocere non poterat, restituit, cui & Telegonum filium peperit. Virg. *in Damone, Ecl. 8. v. 70.*

Carminibus Circe socios mutavit Ulyssis.

Idem, *l. 7. Æn. v. 20.*

Quos, hominum ex facie, Dea sæva potentibus herbis
Induerat Circe, in vultus ac terga ferarum.

Horatius, *l. 1. ep. 2.* ubi de Ulysse, *v. 23.*

Sirenum voces, & Circes pocula nôsti;
Quæ si cum sociis stultus, cupidusque bibisset;
Sub domina meretrice fuisset turpis & excors;
Vixisset canis immundus vel amica luto sus.

Postremò & Picum Latinorum Regem, quòd uxorem suam nomine *Canentem* sibi præferret, in avem sui nominis commutavit. Quam fabulam prolixiùs ab Ovid. *l. 14. Met.* relatam Virg. in 3. versus contraxit, *l. 7. Æn. v. 190.*

Picus equûm domitor: quem capta cupidine conjux
Aurea percussum virgâ, versumque venenis
Fecit avem Circe, sparsitque coloribus alas.

Cicero *in Verr. Divinat. c. 17. Repentè ex homine, tanquam aliquo Circes poculo factus est Verres.* Significatur autem per Circen voluptas, quâ in belluas & sues immundas homines mutantur, quemadmodum Socratem docuisse, Xenophon tradit, *l. de dictis & factis Socratis.* Horat. *l. 1. ep. 2. meretricem* interpretatur. Stellæ de cœlo cadentes, etiam præclaros viros voluptatum illecebris nonnunquam abripi, nisi supernaturalis quædam vis velut herba à Mercurio porrecta, impediat, significare videntur. Cur autem sparsa sit hæc fama in Græciam, Circen fuisse veneficam, adeoque vicinas terras, Latium puta, & Tyrrheniam scatere herbis veneficis, rationem reddit vir magnus, *de Phœn. Col. l. 1. c. 33.* Si quidem hoc veteres constanter docent. Æschylus capite 33. *in Elegiis*,

Τυῤῥηνῶν γενεὰν φαρμακοποιὸν ἔθνος,
Gens Tyrrhena fuit clara veneficiis.

Theoph. *Hist. Plant. l. 9. c. 15.* Φαρμακώδεις [illegible] Τυῤῥηνίαν [illegible] Aristot. *in Mirabil.* [illegible] Κιρκαίῳ [illegible]. Schol. Apollonii *ad l. 3. Argon.* [illegible] Κίρκη, [illegible] Κιρκαῖον, [illegible]. Strabo, *l. 5.* [illegible] Κιρκαῖον [illegible]. Iis nempe radicibus abundat, quarum in veneficiis usus est: id enim tradidisse veteres suspicatur, [illegible], *ut fabulæ de Circe accommodarent.* At verò tam Circes fabula, quæ suis incantamentis fertur immutâsse rerum species, quàm quod φαρμακώδες volunt fuisse Latinum solum, confictum videtur à Phœnicibus, qui *Latinum*, & *Latinos* dici putaverint ἀπὸ τῶν φαρμακειῶν, *ab incantationibus.* Quia Phœnicio sermone לט *Lat*, cujus plurale לטים *Latim*, vel לעט *Laat* est *incantatio.* Simile Græcorum commentum, de Circe sepulta, in una de Pharmacusis Atticæ insulis, non procul à Salamine; Strab. *l. 9.* Ἔστι δὲ καὶ αἱ Φαρμακοῦσσαι, δύο νησία, [illegible] Κίρκης [illegible]. Nempe aliud non succurrebat, cur *Pharmacusæ* dicerentur. *Bochartus. Nic. Lloydius.*

CIRCEJUM, castrum in finibus Persidis, ubi Gordianô occisô milites sepulchrum fecerunt, memoratur Capitolino, *in Gordiano III. c. 34.* Græcis Κιρκήσιον. Latin. *Circesse*, quòd in morem Circi aquâ circaretur, ut ostendit *Zosimus*, qui ab Abora & Euphrate circumdari narrat. *Circessum castrum* dicitur *Festo Rufo*, Vide Salmas. *ad Capitolin. loc.*

CIRCELLIONES, apud Augustinum *in Psalm 132.* Κεντάσαι, in *Synodicis* Orientalium ad Theophilum Imperatorem, iidem cum *Circumcellionibus*, quos vide.

CIRCENSE Spectaculum, apud Æl. Spartian. *in Didio Juliano, c. 4. inde ad Circense spectaculum itum est*, ipse Circus est & locus spectaculorum. In *Circo* enim maximè solebat populus ἐκκλησιάζειν, ut ait Herodian. *l. 2. c. 7. 9. l. 8. c. 6.* Apud quem cave accipias hoc verbum eâ notione, quâ Græci passim usurpant, cùm dicunt, Populum Atheniensem vel alium è Græcis, in theatro ἐκκλησιάζειν. Nullum enim jus habuit populus Rom. conveniendi in circum, ut de Republ. deliberaret: Sed spoliati jure Conventus habendi in Comitio, in circis & theatris, turbatis rebus, congregiebantur, uti sub Juliano factum. Casaubon. *ad loc.*

CIRCENSES Ludi, certaminis curulis genus erat, in honorem *Consi*, consiliorum Dei institutum, ita dictum, quòd in Circo perageretur. Horum 7. erant, ut ex Varrone Gellius, *l. 3. c. 10.* notat. Cæterùm de Circo, de pompâ, ludisque Circensibus videndus est, Dionys. Halicarn. *l. 7.* & Solin. *c. 45.* ubi plura notavit Salmas. quæ ad eorum explicandam Historiam pertinent. Scripsit *de Circensibus ludis* & peculiarem librum Casaubonus, cujus ad Suetonium & Athenæum meminit, sed hactenus editus non est. *Nic Lloydius.* Aliis dicti *Romani*, ob antiquitatem suam, utpote ab ipso Romulo instituti: item *Magni*, tum ob impensas ingentes ac celebritatem, tum quòd in honorem magni illorum Dei Neptuni, quem *Consum*, velut consiliorum præsidem, appellabant, celebrari solebant. Quòd enim in Cereris honorem illos exhibitos sunt qui doceant, id inde ortum, quòd Cereales ludi in Circo quoque habiti: In Solis quoque illos institutos qui contendunt, *pompam Circensem* cum *ludis Circensibus* confundunt. Cùm enim decursio equestris equorumque pompa inter præcipuas festivitatis hujus ceremonias fuerint, illa in honorem Neptuni, qui equitandi inventor artis Ἵππιος dictus est, ab Euandro primùm instituta, dein à Romulo, quòd hujus Dei consilio in ludis illis Sabinæ raptæ, restaurata: ista in Solis honorem celebrata est. Unde duûm generum equi in Circum adducti leguntur, Πομπικοί, qui spectaculi solùm causâ producebantur, & hi Soli dicati erant: Unde de talibus legimus in Sacris 2. Reg. *c. 23. v. 11.* superstitione ad Judæos derivatâ à Persis, apud quos celebris inprimis *Equus Solis*: & Δρομικοί, quibus ad decursiones utebantur, primô earum Neptunô inventore. Habebantur autem hi Ludi primùm in Tiberina insul. nullô ad id certô constitutô locô, sed ab altera parte Tiberis pro meta erat, ab altera enses ponebantur, teste *Serviô*: donec Tarquinius Priscus Circum Maximum erexit, Liv. *l. 1. c. 35.* Exercitationum in iis genera varia: Prima erat pugna, cum pugnis, cæstibus, gladiis, fustibus, hastis, pilis similibusque armis certabatur: quò & Gladiatura spectabat, & certamen cum bestiis &c. Altera cursus: Tertia saltatio: Quarta jaculatio discorum, sagittarum, telorum omniumque armorum cujuscunque generis, quæ longè projiciuntur: & hi ludi erant ferè pedestrium. Quinta decursio equestris: Sexta eaque primaria aurigatio, i. e. certamen bigarum aut quadrigarum inter duas primò factiones, *Albam* & *Russam*; posteà inter 4. *Prasinam*, *Venetam*, *Albatam* & *Russam*, vide suprà in voce *Aurigatio*. Septima Naumachia, seu navale certamen, quum in mari, fluvio, stagno, lacu, forma navalis pugnæ repræsentabatur. Pompa vocabatur totus ille apparatus, qui ludicro certamini præmitti solebat: In ea Deorum imagines & nobiles matronæ carpentis fuit vectæ, clarorum item virorum ac Imperatorum circumferebantur statuæ, vide infrà *Lauratum*, equi item ostentationi deducebantur &c. præcedentibus ordine pueris puberibus, de quibus vide infrà, in voce *Ludii.* Ovid. *l. 1. de Arte Am. v. 147.*

At cùm pompa frequens certantibus ibit ephebis &c.

Hâc procedente favor, studia & sponsiones spectatorum, huic vel illi factioni addictorum, se exerebant &c. Ludos porrò Reges initiò, dein Consules ediderunt: creatis posteà Ædilibus, horum id munus fuit, Curulium inprimis, namque Plebeji ludos plebejos curabant. Sed & ad Prætoris urbani officium pertinuit, signum mittendis quadrigis dare: quô bellis fortè occupatô atque absente, dictus Dictator fuit, qui vices ejus subiret. Tandem omni Reipubl. potestate in unum translatâ, Imperatores id munus sibi sumsêre, ut ex Suetonio, Historicisque sequentibus videre est, vide Thom. Godwyn. *Anthol. Rom. l. 2. sect. 3. c. 6.* Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 5. c. 4. & 5.* cum Thom. Dempsteri *Paralipom.* & infrà de *Circo*. His ludis Græcorum Olympici ac Gymnici respondebant. Verùm, *Circenses* Olympiæ, à *Circensibus* Romæ, qua in

te discreti fuerint, vide apud Salmas. ad Solin. p. 915. De Circensium insania ita Lactantius, l. 6. c. 20. *Circensium quoque Ludorum ratio quid aliud exhibet, nisi levitatem, vanitatem, insaniam. Tanto namque impetu concitantur animi in furorem, quanto illic impetu curritur, ut jam plus spectaculi exhibeant, qui spectandi gratia veniunt, cum exclamare, & efferre & exsilire coeperint.* Et generatim, *Spectaculis neminem interesse potuisse, sine animi passione, ira, dolore, libidine, furore, commissione Spiritus*, pulchrè inducit mirus argumentandi Artifex Tertullianus, de *Spectac.* c. 15. qui *sequenti c.* Circi praecipuè insaniam mirò acumine proponit & exagitat. Duravit autem is furor, usque ad extrema Rei Romanae tempora, ut ex optimo castigatore Salviano patet. Vide quoque Onuphrium *de Circo*, Desid. Heraldum, Jacobum Pamelium, Ludovic. de la Cerda, *Commentar. ad Tertullianum, Apologet. c. 38.* Jul. Caesarem Bulengerum, alios: De praeliis verò, factionibus Circensium Agitatorum Populique studio, ut & aliis huc pertinentibus hic passim, inprimis in vocibus, *Agitatores*, *Factio*, *Missus*, *Palma* &c. De *Circensi Ludicro*, in necem Christianorum, à Nerone edito, vide Tacitum, *l. 15. Annal. c. 44.*

CIRCESIUM, etiam *Constantina*, oppid. Mesopotamiae ad confluentes Chaborae in Euphr. 20. circiter milliar. infra Thapsacum, è regione Arabiae desertae, quibusdam nunc *Alchabur. Baudrand.* Hic Gordiani Imperator. tumulus est. Eutropius, *l. 9. c. 2.* Osthoënae regionis oppid. *Lib. Notit.*

CIRCESTRIA, oppid. Angliae, in Comitatu Glocestriae, 10. milliar. à Glocestrio in Ortum juxta amnem Corinum.

CIRCI urbis Romae. *Maximus*, in valle inter Palatin. & Aventin. colles, apud Velabrum. *Flaminius*, ubi nunc palatium Mathaeorum, & monaster. S. Catherinae, Capitolio proximus, sic dictus, quòd esset in Campo Flaminio. *Agonalis*, ubi nunc *Piazza Navona*, platea pulcherrima & oblonga in meditullio Urbis. *Neronis*, ad radices montis Vaticani, ubi nunc platea S. Petri. Hic obeliscus *la Guglia*, ut & in aliis Urbis locis. Vide & *Circus*.

CIRCIDIUS, Corsicae insul. fluv. *Ptol. Pianello* & *Bavaro* hodiè *Leandro. Baudrando le Ripe.* Oritur prope Cruzanum vicum, & in mare Mediterraneum se exonerat juxta Sipeum, inter Calvium ad Boream & Sagonae rudera ad Austrum versùs Casalum sinum.

CIRCISSARII, in Concilio Arelatensi I. sub Sylvestro, *De Circissariis agitatoribus, qui fideles sunt, placuit eos, quamdiu agitant, à communione separari*: Venatores sunt Circenses seu Aurigae, qui in Amphitheatris ac circis currus agebant. Vide suprà, ubi de *Agitatoribus*.

CIRCITOR seu CIRCUITOR, apud Hieronym. *ad Pammachium, l. adv. errores Johannis Hierosol.* Officium militare, custos exercitus est, qui castra circuibat, ne quid detrimenti milites reciperent. Cujusmodi *Circitores*, *Glossae Basil.* Κερκέτορες vocant; Περιοδευταὶ *Glossae Graeco-Latin.* Κυκλοβόλοι aliae: Gall. *qui faisoient la Ronde & la Sentinelle avancée.* Deligebantur ii ex Equitum ordine, qui duobus equis, vel saltem uno cum servo merebant: quorum dignitas *Circitoria* dicitur, *l. 2. Cod. Theodos. de Filiis militar.* At *Circitorium*, apud Leonem Ostiensem *Chron. Casin. l. 3. c. 57.* pannus videtur esse, quô tempore Quadragesimae, tegebantur ac velabantur Altaria. Vide infra *Velum*, & plura hanc in rem apud Car. du Fresne *Glossar.*

CIRCEIUS, Tauri montis pars. Plin. *l. 5. c. 27.* Item insula Mysiae. Sed legendum *Cyzicus*, teste *Ferrariô*.

CIRCIUS, ventus Galliae Narbonens. peculiaris, reliquis caeli partibus ignotus, inter Corum & Aparctiam spirans, nulli ventorum violentiâ inferior, quippe qui & onusta percellat plaustra, & aedium tecta secum rapiat. *Circius* verò *à vertigine* dictus putatur, eò quòd in orbem circumagatur. Lucan. *l. 1. v. 408.*

---- ----- Solus sua litora turbat
Circius, & tutâ prohibet statione Monoeci.

Nic. Lloydius. Huic Augustum sacrificâsse templumque fecisse, docet L. Seneca, *Natur. Quaestion. l. 5. c. 17. Galliam infestat Circius, cui aedificia quassanti, tamen incolae gratias agunt tanquam salubritatem caeli sui debeant ei. Divus certè Augustus templum illi, cùm in Gallia moraretur, & vovit & fecit.* Vide Voss. *de Idolol. l. 1. c. 1.* Non verò esse ventum Narbonensis provinc. sed unum ex principalibus & authenticis, nomine purè putè Graeco sive Siculo Κιρκίαν dictum, docet Salmas. ex Theophrasto de Ventis, ubi Argesten Siculis Κιρκίαν dici refert: quamvis alii Thrasciam, vicinum Argestae, hoc nomine insignitum fuisse, malint. Vide eum, *ad Solin. p. 1257. & 1258.*

CIRCUITIONES Equitum, ad explorandas visendasque vigilias, indigitantur Papinio Statio, *Theb. l. 10. v. 387.*

---- ---- monitu Ducis alter agebat
Amphion equites, noctem, vigilataque castra
Explorare datus, primusque per avia campi
Usque procul (nec dum totas lux solverat umbras)
Nescio quid visu dubium, incertumque moveri
Corporaque ire videt. Subitus mox fraude repertâ
Exclamat: cohibete gradum quicunque, sed hostes
Esse patet. Miseri pergunt avertere, timentque
Non sibi, tunc mortem trepidus minitatus, & hastam
Expulit &c. ---- ----

De quibus vide Justum Lipsium, *de Militia Rom. l. 5. c. 9.* Apud Athenienses olim, ab anno 18. ad vicesimum usque, quilibet Ephebus cogebatur, περιπολεῖν, *circumire excubando seu custodire*, τὰ περὶ πόλιν φρούρια, urbana & suburbana castella, lege Solonis, cujus meminit Ulpianus, *ad Olynthiac. 3.* quô fine accipiebat à Populo pro concione scutum & hastam, uti discimus ex Aristotele *de Atheniensium Republ.* Hinc Terentius in *Eunucho*, *Actu 2. sc. 2. v. 58.* de Chaerea adolescentulo,

Sed video herilem filium minorem huc advenire,
Miror quid ex Piraeo abierit: nam ibi custos publicè est nunc.

Vide Sam. Petitum, *Commentar. in LL. Atticas, l. 8. tit. 1.* De *Circuitione* consimili in Monasteriis, dictum suprà in voce *Circa*. Sed & *Circuitio* sacer ritus, vide infrà *Numina*.

CIRCUITORES, vide *Circumcelliones*.

CIRCULATOR, & Circumforaneus Medicus, vide suprà *Charlattanus*, & infrà, in voce *Periodeutae*: uti de *Circulatoribus Cybeles*, infrà *Cybele*.

CIRCULI, de multitudine congregata, passim apud Auctores. Hinc C. Nepos, *Epaminonda*, c. 3. *Quum in Circulum venisset, in quo aut de Republ. disputaretur, aut de Philosophia sermo haberetur, nunquam inde prius discessit, quam ad finem sermo esset adductus.* Ubi *Circulus* est coetus vulgò coëuntium ac fabulantium, qui collatis capitibus videntur veluti orbem facere, ut *Lipsius* explicat. Disputabant autem ii aut de Republ. aut in iis disserebant ac philosophabantur Sophistae, quos in hominum frequentia, in Foro Circulisque, ἐπιδείξεις suas recitare in more habuisse, hinc discimus. *Circulari* id Seneca vocat, i.e. Circulis se venditare, aut Circulos quaerere facereque; de cujusmodi erronibus Sophistis, eloquentiam suam per urbem circumferentibus, vide Cresoll. *Theatr. Rhetor. l. 3. c. 3.* adde quae Boeclerus adfert ad *Nepotis locum.* In Militia quoque, *Cohortes* aliàs. Cum enim rotundae olim in villis cohortes essent, de quibus dicemus infrà; ab hac rotunditatis forma certus numerus militum in legione, *cohortis* nomen accepit, sicut σπεῖραν appellavêre Graeci. Quippe haec confertae multitudinis natura, ut in *Circulum* se stipet, & conglobet in orbem. Hinc multa in militia Nomina δῆμοι, ἴλαι, σπεῖραι, στρατηγίαι, Latinè, *globi*, *drungi*, *cohortes*, quod tamen in minore fermè numero videmus obtinuisse. Nam & σπείρας, *manipulos*, vocat *Polybius*, & hujusmodi *in circulum* conglobatio ferè frequentiùs notatur in minori multitudine congregata, quàm in majore turba. Salmas. *ad Solin. p. 311.* Vide quoque infrà *Stlagi*, *Hrungus.* Aliàs *Circulus* & *Corona* in diversum abeunt; cùm corona ita corrotundata sit, ut, cùm humano capiti aptatur, eadem sit insigne eorum, quorum causa assumitur. Nempe *Circulos* Natura saepiùs, quàm homo; Coronas frequentiùs homo, quàm Natura nectit: estque in rerum Natura circulus veluti ἀρχέτυπον, ad cujus speciem formatur Corona. Et quidem in Coelo *Circuli* sunt, ingentes illi quinque ductus per quos volvitur Sol, universum redimientes mundanum fastigium. Item is cui nomen ἅλως, *Circulus siderum*: Et lacteus orbis, & Zodiacus signifer, aliaque. Ipsum quoque Solem verè nominaveris *Circulum*, qualis ab Aegyptiis fuit pingi solitus, & in imaginibus appellatur. Cui adde Lunam, vel potiùs Lunae cinctum, noctu splendentem, & in Aëre, Iridis ambitum, & illa quae dicuntur παρήλια. Sunt & circulares nonnunquam seu coronati vapores conspicui, ut & ignes, de quibus Claudian. *in Aponu*, v. 45.

Viva coronatos abstringit scena vapores,

Et Statius, *Theb. l. 10. v. 624.*

Ille coronatos jamdudum amplectitur ignes,
Fatidicum sorbens vultu flagrante vaporem.

Cujusmodi *Circuli* miraculô nonnunquam fiunt prope homines & hominum causâ. Ut fuit aurea illa nubes, quâ Pallas circumsepsit caput Achillis, *Iliad.* Σ. Flamma item visa, super caput Ascanii, *Aen. l. 2.* ipsius Aeneae, *l. 10.* Servii Tullii, apud Livium, *l. 1. c. 35.* Masanissae dormientis, apud Silium Italic. *l. 16.* Quibus adde simulachrum sideris criniti, quod Caesaris capiti in Foro consecratum, apud Plin. *l. 2. c. 25.* Solis orbem, qui super caput Augusti urbem intrantis conspectus est, apud Vellejum, *l. 2.* duos illos radios, qui natum Neronem tempore matutinô circumplexi sunt: Circulum, de quo Bebianus.

Flammantem video luminis ambitum,
In quem nulla venit foemina circulum &c.

Cujusmodi *Circulos* imitati sunt illi, qui inter cornua bovis Aegyptiae aureum & rutilantem circulum effigiârunt, teste Solinô, c. 35. hodieque imitantur, qui Sanctorum capitibus istiusmodi orbes radiosos circumfundunt, qua de re vide hic infrà, ubi de *Circulis Sanctorum.* Ut de terra hoc unum addam, *Circulus* in sardonyche gemma inprimis notatur Plinio, qui nomine hôc appellat zonam vel limitem candicantem, quô medietas hujus gemmae cingitur; hanc cùm fundit se & spargit colorem in proximum, *momentum*, cùm verò sese colligit, nec spargitur, certôque sic limite distinguitur, *Circulum* propriè dici tradens. Vide Salmas. *ad Solin. p. 564.* Sed & *Circuli*, in doliis, in foribus, cornei xenioque, κύκλοι Graecis & κρίκοι, in ornatu muliebri, quae *Brachialia* aliàs &c. de quibus alibi dicemus. Quamvis autem aliud *Circulus*, aliud *Corona*, occurrit tamen apud medii aevi Scriptores, *Circulus* Aureus, simplicioris Coronae species, quae sub Imperatorib. Occidentis Patriciatus apud Romanos erat insigne. Leo Ostiens. *l. 2. c. 79. Eidem Henrico I. Patriciatus honorem Romani contribuunt eumque, praeter Imperialem coronam, aureô circulô uti decernunt.* Hinc Coronae *Circuli Patricialis*, apud Petrum Diaconum *Chron. Casin. l. 4. c. 119.* ubi de Lothario Imperatore, & de Friderico Imperatore tradit Acerbus Morena, *Histor. Rerum Laudens. p. 17.* eum à Pascali Pontifice primò quidem *Circulô aureô*: posteà verò Coronâ Imperiali, coronatum fuisse. Sic *Circulum*, non *coronam*, Reginae tribuit Autor *Chron. et Montis Sereni A. C. 1134.* ubi Magnum Danorum Regem, Halberstadii ab Imperatore *Circulum aureum* in signum delati Regni accepisse, scribit. *A. C. 1154.* ubi de

Su cuone

Suenone Daciæ Rege &c. *A. C.* 1158. ubi de Bohemiæ Duce &c. Sed & *Circulis aureis* Augustas Occidentis, non coronis, usas esse, discimus ex Arnoldo Lubecensi, *l.* 6. *c.* 2. ubi de uxore Philippi Suevi Imperatoris. *Ibi quoque Regina, regiò diademate, non tamen coronata, sed circulata, processit*, apud Car. du Fresne *Glossar.* Vide quoque infrà, ubi de *Corona Ducali*: uti de *Circulo ludicro*, voce *Criticajia* it. *Petaurum* & *Trochus*. & de *Circulis aureum*, uti de *Inauribus laborum* voce *Labra*.

CIRCULI Ferrei, in pœnitentiam, ab Episcopis aut Presbyteris olim impositi soliti iis, qui enormia quædam crimina commiserant, eosque posteà pœnitentiam acturi in brachiis induebant, nec deponebant, donec post multas peregrinationes ad Sanctorum sepulchra & memorias miraculô aliquô solverentur, occurrunt apud varios Scriptores Communionis Romanæ, laudatos magnô numerô Carolo du Fresne *Glossar.* E quo unum hoc subjungatur ex *Libro Mirac.* S. Floriani & Florentii M S. *Consuetudine antiquâ partibus interioris Franciæ usque hodie mos inolevit, ut quisquis propinquiorem sibi parentem, gladio jugulavit & posteà pœnitentia ductus, ad Pontificem crimen admissi facinoris detulerit, ipsò decernente Pontifice ex ipso gladio ferrei nexus componantur, & collum peccatoris, venter atque brachia strictim invectantur ex ipsis ferreis vinculis sicque de propria Patria & solo patrio pellatur: interim quousque divina pietas eadem vincula solvi præcipiat, primùm Romæ, deinde per diversa Sanctorum loca veniam criminis efflagitando peregre profectus cogatur*, &c.

CIRCULI Sanctorum, circa capita Constantii ac Constantis, Theodosii item Junioris ac Placidii Valentiniani, in eorum nummis Consularibus, conspicui, & cum Consulibus quoque communicati indigitabant, divinitatis speciem quandam illos sibi asserere, cùm nimbis seu claris nubibus Deos suos ita in picturis ac tabellis Gentiles olim ambirent. Hinc tam frequens *Divinitatis*, *Numinis*, ac *Æternitatis*, ab iis usurpata vocabula atque epitheta, quibus Imperatorum Leges plenæ sunt. Quæ tamen veniam aliquam mereantur in Augustis, quorum adeo ampla fuit potestas: si recentiorum Byzantinorum expendatur ambitio, qui hominum omnium vanissimi, ac omni facinorum genere contaminati, provinciis etiam cunctis fermè exuti, & intra Urbis mœnia paucorumque circumjacentium oppidorum limites coërciti, *Sanctos* sese à subditis atque adeò ab ipsis Patriarchis Constantinopol. cæterisque Pontificibus compellari voluerunt. Unde formula compellationis vulgata, *Δέσποτά μου ἅγιε*, *Domine mi sancte*, quam observare est non semel in *Rationali* Peræquatorum, sub Alexio Comneno exarato, Codino, Aliis. Contra quam Constantinus Magnus, qui *Sanctum* se vel *Divum* appellari, penitus renuit, apud Juvencum, *Histor. Evangel. l.* 4. *extrem.*

> *Hæc mihi pax Christi tribuit, pax hæc mihi sæcli,*
> *Quàm fovet indulgens terræ regnator apertæ*
> *Constantinus, adest cui gratia digna merenti:*
> *Qui solus Regum Sacrum sibi nominis horret*
> *Imponi pondus, quò justis dignior actis*
> *Æternam capiat divina in secula vitam.*

Jure proin Isaacium Angelum suggillabat Fridericus I. Imperator ejus Legatos alloquens: *Dominus vester Sanctum se appellat: mirabilis est sanctitas quæ sanctos viros, honestos, religiosos, benignè, imò te fideles nuntios, in oscula Pacis exceptos ---- subitò consuevit incarcerare & fame ac nuditate usque ad mortem macerare. Longè faciat à nobis Deus talem sanctitatem*, apud Tagenonem Patavinum, laudatum Carolo du Fresne *in Dissertatione de infer. ævi Numism. num.* 15. Vide quoque infrà, in voce *Nimbus*, item *Sanctissimi*, nec non ubi de *Pileo*.

CIRCUMCELLIONES, aliàs *Scotopitæ*, Donatistarum propago. Dicti sunt ab eo, quòd domos, vicos, urbesque obeuntes, se vindices publicos jactabant, datâ libertate servis, impunitate debitoribus alienis, &c. Primi illorum auctores fuêre, Maxidas & Faser, & ab initio quidem baculos gestabant, quos *baculos Israelis* dixêre: dein omni armorum genere usi sunt, contra Orthodoxos: Donatus capita Sanctorum illos appellavit, eorum ministeriô contra Christianos usus. Pseudo-Martyrii acre desiderium illos ad *αὐτοχειρίαν* adegit. Unde modò è rupibus in præceps ibant, modò se flammis immittebant, modò jugulum proprium petebant: eousque insaniæ provecti, ut ab illorum Episcopis ad hanc sævitiam compescendam Magistratuum auctoritas fuerit implorata. Idem furor uxores illorum agitavit. Augustin. *Hær.* 69. Baron. *A. C.* 331. *Philastrius*, &c. Habitâsse in Cellulis agrestibus, & genus hominum agreste ac famosissimæ audaciæ fuisse, latrones etiam militibus magnô jure coërcendos, ex Augustino *contra Gaudent.* observat Leydeckerus *ad Georg. Hornii Histor. Eccl.* Plura de iis apud Baronium *ad A. C.* 398 Spondanum *ad eund.* Alios, è quibus Spondanus illos, quod Augustinum dicerent, ut seductorem & lapsum, occidendum, *quoties ad visitandas plebes iret*, vias armatos obsedisse, addit. *Circitores* vocat eos Philastrius *in Catal. Hær.* Sed & *Circumcelliones* dicti sunt Papiæ, qui *περιφερόμενοι* in Cod. Canon. Eccl. Afric. *c.* 93. *Κυκλευταὶ ἀδιάφοροι*, in *Synodica* Orientalium ad Theophilum Imperator. qui videl. sub habitu Monachorum usque quaque vagabantur, de quibus intelligendus *can.* 24 Synodi Trullanæ, & multis agit Hieronym. *Epist.* 22. laudati Carolo du Fresne in *Glossar.* Vide quoque de illis Joan. Forbesium *in Instructionibus Historico-Theologicis*, *l.* 14. *c.* 4. *num.* 4.

CIRCUMCISIO, ex ordinariis V. T. Sacramentis priùs, geminam habuit periodum: unam ab Abrahamo ad Mosen, alteram à Mose usque ad Christum, Joan. *c.* 7. *v.* 22. in quarum illa fuerunt Ecclesiæ circumcisæ incunabula, in hac illius *ἀκμή*. Primus qui illam accepit, divinô jussu, Abrahamus fuit, Gen. *c.* 17. *v.* 4. 5. 7. 11. 12. A. M. 2107. ante exitum Israëlitarum ex Ægypto annis 406. ætatis Abrahami annô 99. In qua prima sua institutione *Circumcisio* fuit Sacramentum domesticum familiæ Abrahami: donec post quatuor secula, rejectis gentibus & emortuis piorum inter eas reliquiis, Ecclesia conclusa fuit inter Abramidas, sicque Circumcisio facta est publicum totius Ecclesiæ illius temporis Sacramentum, à Mose Judæis datum, Joann. *c.* 7. *v.* 22. à quo tempore nemo Ecclesiæ membrum esse poterat, nisi circumcisus, Exodi, *c.* 12. *v.* 48. Vide infrà quoque, ubi de *Proselytis*. Administer ejus quivis erat Paterfamiliâs, Gen. *c.* 17. *v.* 23. Instrumentum, culter lapideus, seu acutus, Exodi *c.* 4. *v.* 25. Illius legi subjecti omnes Israelitæ mares, servique tum emptitii, tum vernæ, exceptis solum mercenariis, Gen. *c.* 17. *v.* 26 & 27. Tempus, octavus à nativitate dies *Ibid. v.* 12. fortè, quia mater à partu recens, octo diebus impura erat, Levit. *c.* 12. *v.* 2 & 3. nec sine dolore peragebatur, ad quem sustinendum infanti aliquot dierum intervallo opus erat. Idque tempus adeò strictè observatum, ut diem anticipare omittereque nullâ causâ liceret. Sacramenti contemtori additâ excisionis comminatione, Genes. *c.* 17. *v.* 14. Circumcisionem autem comitabatur nominis impositio, ut in circumcisione Isaaci, Gen. *c.* 21. *v.* 3. 4. Joannis Baptistæ, Lucæ *c.* 1. *v.* 59. & Christi, Lucæ *c.* 2. *v.* 21. Cui accedebant etiam testes, Esaiæ *c.* 8. *v.* 2. & Lucæ *c.* 1. *v.* 58. & 59. Vide quoque infrà *Compatres*. Quibus omnibus quid significari voluerit Deus, vide apud Franc. Burmannum, *Synops. Theolog. Christ. Part. Prior. l.* 3. *p.* 6. § 20. & *seqq.* Verbô, Circumcisio obsignabat fœdus Dei cunctaque ejus beneficia, eratque sigillum ejus à Deo traditum, quod durare debebat, usque ad præstitum in carne Messiam, sub quo illud abrogandum, & Baptismus in ejus locum substituendus erat. Nempè ante adventum Christi *Circumcisio* necessaria erat: post Christi adventum cœpit languere, per mortem ejus, mortua est & antiquata, post mortem Christi, quamquàm aliquandiu in Ecclesia usurpâta, propter infirmos, Baptismô velut geminum sigillum, paulatim tamen cœpit abrogari, primusque Cornelius in præputio baptizatus est, Actor. *c.* 10. *v.* 44. 47. Quô tempore intermediô, quô illa aliquandiu retenta est, ut videl. pretiosius exspirantis funus esset, magnâ fuit opus prudentiâ, ob Judæos Christianos, qui patrii ritus tenaces, ejus abrogatione scandalum patiebantur. Post Templi verò destructionem, quô veluti velô ablatô Ecclesia plenè in libertatem asserta est, unà cum reliquo Templi apparatu, abolita & tandem mortifera facta est Circumcisio. Interim per cacozeliam apud varias nationes, pro lustratione Græcis Romanisque usitata, lustricô die, infantibus adhibita est. Quod institutum divinum, ut corporis signaculum, Judæis primò proprium fuit, uti vidimus, qui *recutiti* hinc dicti, ut ex Petronii *Satyr.* & Martial *l.* 7. *Epigr.* 29. *v.* 5. patet, aliquandò ab Adriano aliisque sublatum. Inde ad alias gentes transiit, aliquando simplici vice, aliquando iteratò administrata Circumcisio: Ad Samaritanos scil. in nomine columbæ *circumcisos*; Æthiopes, (qui *Circumcisionem* cum Baptismo conjungunt, ut sic discernantur, tanquam filii credentis Abrahami, à cæteris nationibus) Ægyptios, Colchos, Phœnices, Troglodytas, Macrones, Edomitas, Ammonitasque, quorum omnium meminêre, præter alios, Herodotus, *l.* 2 Diodor. Sic. *l.* 1. & 4. Strabo, *l.* 16. & 17. Arabes quoque per experimentum acquisiverunt: Christiani insuper veteres & Episcopi quidam, ut adhuc *Κόφτοι* dicantur Ægyptiis, vide Kircherum, *Prodom. Copt. c.* 1. Inter Hæreticos Ebionitæ quoque tenuêre. Sed nec apud Græcos & Romanos, incognitam planè fuisse, suspicio est. Dies octavus erat uti dictum, quia tum purgatæ erant puerperæ & unum transierat Sabbathum. Vide Cunæum *de Rep. Hebr.* Mahometanis (quibus ex civili potiùs, quàm religioso instituto, inter Orientales populos celebrata *Circumcisio*, deinceps apostasiæ Impostoris illius facta est Symbolum) octavus annus, Syris tertius decimus, aliis aliut. Pars scindenda principium est genitalium seu *ἀκροβυστία* ערלה Hebræis, superfluum luxuriansque (Magis totum corpus) signum, quod renasci non possit. Aliæ tamen gentes iterum adducebant præputium, qua de re vide Thom. Bartholin. *Comm. de Morbis Bibl. c.* 26. & aliæ quædam novum fecerunt. Utriusque diversus modus disquiritur fusiùs. Masculus Judæis, Ægyptiis etiam fœminæ clitoris, unde *Nymphas Ægyptios excindere*, dicit Galenus *Introduct.* & hodieque hoc in Ægypto servari, quia eis plerumque nimis excrescat, testatur *Alpinus*. Illis verò lex, his honor, illi totam amputant pellem & reliquum unguibus abradunt, hi Arabesque incidunt tantùm, ut iterum consolidetur. Nec instrumenta unius generis ab omnibus adhibita: Testa subinde & silex, ut in sacris Cybeles, vide Plin. *l.* 35. *c.* 12. Novacula plerisque, cujus incommoda prævidentes, alii forcipem maluerunt, alii bipennem. Catino autem inferebant & ad morbos servabant præputium. Ministri quivis: totumque actum conviviô clauserunt Arabes, sicut votô Judæi; nomina dein quoque imponebantur &c. Vide Thom. Bartholin *de Puerperio Veter.* præterque alios plurimos Cunæum inprimis *Opere cit. l.* 3. *c.* 5. Quod verò supra dictum, de *Circumcisione Judæorum* ab Imperatorib. sublata, sic habet: Fuit illa legibus Domitiani, Nervæ, Hadriani, interdicta, Rescriptô posteà Divi Pii iterum permissa. Unde de Hadriano Spartian. *c.* 14. *moverunt eâ tempestate & Judæi bellum, quòd vetabantur mutilare genitalia.* Etsi enim magnum discrimen inter *περιτέμνειν* & *ἐκτέμνειν*, *circumcidere & castrare*, videtur tamen LL. Imperatorum prædictorum, quibus *evirare*, *i. e. marium eviratio*, vetita, etiam *circumcisioni* fibula esse imposita, quod cùm impatientissimè ferrent aut potius cùm non ferrent, à Pio tandem auxiliatem legem impetrârunt. Modestinus *libro Regular. Circumcidere Judæis filios suos tantùm, rescriptò Pii permittitur: in non ejusdem Religionis qui hoc fecerit, castrantis pœna irrogatur.* Casaubon. *ad Spartian. loc. cit.* &c. *Circumcisionis* à Josua administratæ memoriam servat nummus vetustissimus, in Musæo Kircheriano, de quo vide infrà voce *Semisiclus*.

CIRCUMCISIO Domini, Festum ad Kal. Januar. ab Ecclesia celebratum, ut superstitioni Gentilium hôc die fervénti opponeretur, ut dictum suprà in *Cervula*, ex Augustino in *Psalm.* 68. & Ambrosio, *Serm.* 2. *de Kal. Januar.* Proinde eô die *Alleluja* omissum, ex ordinatione Concilii Tolet. c. 10. munera quoque & strenæ prohibitæ sunt. Cumque ad invitationem Gentilium larvas quoque eôdem festô, nonnulli Christianorum sumerent, increpat eos acriter Petrus Chrysologus, *Serm.* 155. &c. Vide Macrum *Hierolex.* Idem primum est ex VII. majoribus Coptitarum festis, quod illi celebrant die sextô mensis *Beuna*, qui est Mai Juliani 31. quòd illô, utpote octavô à Nativitate Christi, Dominum circumcisum fuisse, ajunt. Joh. Seldenus, *de Synedriis*, l. 3. c. 15.

CIRCUMDUCENDI Ursos, aliaque animantia mos superstitiosus, damnatus *can.* 61. Synodi Trullan. Vide infrà voce *Minatores*, it. *Ursus*.

CIRCUMFORANEI, vide hîc passim *Agyrta*, *Charlatani*, *Circulator*, *Periodeuta*, *Pharmacopola*, *Propola*, *Trotinei*. At *Circumforaneæ bestiæ* dictæ olim hostiæ piaculares, quibus portentorum expiabantur minæ, & loca omnia adversùs Numinis iram muniebantur. A *circumferendo*, quòd per plateas circumferrentur, uti discimus ex Apulejo, *Milesia* 4. *Tandem pererratis plateis omnibus, & in modum eorum qui lustralibus piamentis minas portentorum hostiis* circumforaneis *expiant, circumductus angulatim, forum ejusque tribunal adsistuar.* Vide Desid. Heraldum *Animadversionib. ad Arnobium*, l. 6.

CIRCUMGYRATIO, in sacris Turcarum, vide infrà *Gyrovagi*. Aliorum, hîc passim, inprimis voce *Orbesiuca*, & *Salii*, & *Simantrum*.

CIRCUMITIO, vide suprà *Circuitiones*.

CIRCUMLUSTRATOR, titulus Roman. Eccles. Archidiaconi peculiaris, qui etiam *Diac. aut Perscrutator* dicebatur, quòd ad illum totius cleri cura ac disciplinæ Ecclesiasticæ observantia spectaret, apud Dominic. Macrum in *Hierolex.*

CIRCUMPEDES, apud Romanos, servi dicebantur, qui aliàs *Pedisequi*, à *Pedibus*, *ad Pedes*, quibus *Antepedes* oppositi. Agrœcius *de Orthogr.* *Circumpedes sunt obsequia servorum, Antepedes amicorum*, apud Salmas. *ad Pollionem in Claudio*, c. 14.

CIRCUMTEXTUM, Latinis idem, quod *præclavium* vel *præclavium*, item *prætextum* vel *prætexta*. Varroni *purpura circum*, Græcis παρυφὴ ὑφασμένη seu παρυφὴ & recentioribus περίκλωστος, περιάλουργις, περίσημον, κυκλὰς &c. Cujusmodi vestium ornaturæ seu *circumtextura* aliæ latæ, aliæ rotundæ, aliæ ex vestibus citratim dependentes: rursus aliæ monolores, aliæ trilores, tetralores, pentalores tunicas efficientes, quòd simplices, triplices, quadruplices, quintuplices essent, apud Scriptores, passim occurrunt. Vide Salmas. *ad Vopisc. in Aureliano*, c. 46. & infra passim, inprimis in vocibus, *Clavus*, *Lorum*, *Pannus*, *Prætexta* &c.

CIRCUMTONSI, olim fuêre non pueri solùm ingenui apud Græcos, sed & omnes elegantiæ studiosi, inprimis qui in gymnasiis versabantur, tam senes, quam juvenes. Unde Euripides in *Phœnissis* longam comam non esse ex palæstræ more dicit.

> Πλόκαμός γάρ οὐ σκαιός, ὁ πάλαι ὤν
> Γέρων παρ' αὐτὴν κεχυμένος.

Circumdare vel *circumradere capillum* id vocat Tertullian. *l. de cultu feminæ. Propriasque præstigias formæ & hic sexus sibi agnoscit, barbam acrius cædere, intervellere, circumradere, capillum disponere, etiam colorare caniciem.* Accuratiùs idem hoc tonsuræ genus describit, *l. de Pallio*, c. 4. *Unde — juxta cutem tonsor, & cultri vertex solum immunis;* Nempe, verba sunt Salmas. *ad h. l. hoc tondendi modo vertex intonsus & cultri immunis manebat, sub vertice omnia circumtonsa strictim & juxta cutem.* Quæ capillatura, ad instar coronæ, in orbem hôc modô attonsa στεφάνη, item περίτροχος, ipsum verò hoc tonsuræ genus περιτρόχαλα dicebatur. Atque hôc habitu comatum ingenui & palæstrici adolescentes ac juvenes in Comœdia introducebantur, cùm milites cæsariati essent, ut ex *Milite glorioso* Plauti colligere est. Iidem σκαφιόκαρσι dicebantur, quòd, quâ parte tondebantur, juxta cutem rasi essent: σκάφιον enim & περιτρόχαλα genus tonsuræ idem: quod cùm ex palæstra & à Græcis ad Carthaginenses transiisset, hinc Tertulliano invectivæ occasio. Aliter radebantur Philosophi, Stoici præsertim, qui totum caput, atque etiam verticem derasum habebant, hinc ἐν χρῷ κουρίας dicti: quod utrumque tonsuræ genus apertè *Eustathius* distinguit, Κουρ. ῥ... μίχει ... οἱ ... ἐν χρῷ ... καὶ Α ... οἱ ... σκάφιον &c. Xysticas munditias paulò pòst Tertullianus vocat illud *circumtondendi* artificium, quô cùm uterentur ephebi Græci qui xysto & palæstræ operam dabant, uti dictum. Aristodemus Cumanorum Tyrannus, qui pueros puellarum habitu & muliebribus comis comtos, incedere volebat, puellas ephebotum in morem *circumtonsas* atque ephebicis chlamydibus amictas jussit ire, apud Plutarchum *de Mulierum Virtutibus*. Vide quoque infrà *Franci*, *Palæstrici juvenes*.

CIRCUMVEHI, apud Virg. l. 3. *Georgic.* v. 264.

> *Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus,*
> *Singula dum capti circum vectamur amore.*

Et *in Culice*, vel *Ciri*,

> ---- ---- circumvehar *omnia verbis*:

Ad verbum est περιηγήσομαι, *dicendo circumvehi*, & singula enarrare, ut illi solent, qui, ut omnia curiosè contemplentur, per singula eunt. Unde περιήγησις, exacta & morosa descriptio, præcipuè locorum, sed & rei cujuslibet. *Herodoto* namque phœnicis avis descriptio περιήγησις τοῦ φοίνικος: ἐς τὰ μάλιστα αἰετῷ περιήγησιν ὁμοιότατος καὶ τὸ μέγεθος. Ubi περιήγησις est *formæ descriptio*: Sed quia in singulari partium descriptione, non est similis aquilæ phœnix, nam & de colore multùm dissimiles, περιήγησις, est potius *formæ circumscriptio*, quam *circumcæsuram* Latini dixerunt. Lucret. l. 3. v. 220.

> *Extima membrorum circumcæsura tamen se*
> *Incolumem præstat, nec desit corporis hilum.*

Et Arnob. l. 3. *At verò nos Deos parum est, quòd amplissimis mensione, situ & alterminatu humano: & quod indignum multo est, terrenorum corporum circumcæsura finitis.* Ubi circumcæsura magnitudinem spectat, ut περιήγησις in loco Herodoti. Unde περιηγεῖν est ζωγραφεῖν, *lineis circumscribere*, ut Pictores solent, *formarum magnitudines. Hesych.* περιηγής, ἰσοπερίμετρος, περιηγὴς χιτών, *purpura circumtexta tunica*, ὁ περιπόρφυρος, περιηγής, *rotundus*, κυκλοτερής, in Parmenidis *versu*, apud Stobæum, qui in *Physicis* ejus est. περιηγεῖσθαι fuit,

> Αὐτὰρ ὅ γε πάντοθεν ἶσος ἑοῖ, καὶ πάμπαν ἀπείρων
> Σφαῖρος, κυκλοτερής, μονίῃ περιηγέϊ γαίων.

Quem alii Empedocli tribuunt. Igitur *omnia latius dicendo circumvehi*, ἐν πολλῷ κύκλῳ πλάτει περιηγεῖσθαι, nihil in dicendo omittere & circa parulum orbem morari, κύκλῳ λέγειν καὶ περιελθεῖν ἅπαντα τῷ λόγῳ; cui opponitur, ἐπιτομή. Salmas. *ad Solin*, p. 97. Vide quoque infrà *Periegesis*.

CIRCUS, vide suprà *Accipiter*, it. infrà *Milvus*.

CIRCUS Maximus, locus in urbe Roma amplissimus ac pulcherrimus, spectaculis olim destinatus. Eum Tarquinius Priscus non extruxit solùm sed & exornavit, Liv. l. 1. c. 35. *Tum primùm Circo, qui nunc maximus dicitur, designatus locus est: loca divisa Patribus Equitibusque; ubi spectacula sibi quisque facerent; Fori appellati, spectavêre furca duodenos ab terra spectacula alta sustinentibus pedes.* At Dionys. l. 3. *Idem Tarquinius Priscus in Circo Maximo, inter Palatinum & Aventinum montes sito, primùm circumquaque operta tectô fecit sedilia. Nam antea stantes spectare solebant furcis tabulata sustinentibus. Locos spectaculorum in 30. curias distribuit, ut Curialium quisque spectaturus, suô locô sederet: quod opus & ipsum procedente tempore annumerandum erat, inter spectacula totius urbis pulcherrima. Longitudo ejus trium stadiorum cum dimidio, latitudo 4. jugerum, à duobus majoribus lateribus, & unô minore, cingitur Euripô, qui aquas accipiat, decempedali profunditate simul ac latitudine. Post Euripum extructa sunt triporticus, ima habent lapidea paulum scandentia sedilia, super duplici contignatione sunt lignea, duas majores porticus tertia minor conjungit transversim lunatâ specie apposita, ut ex tribus una conficiatur amphitheatralis 8. stadiorum amplitudine C. pass. centum quinquaginta mill. hominum capax. Reliquum è minoribus lateris, quod subdiale est, habet fornicatos carceres, unde equi emittuntur, omnes unô clausi repagulô. Exterè ambit Circum simplex contecta porticus, habens officinas & superædificia, per quas spectatores intrant, & ascendunt per officinas singulas, ut nulla confusio excitatur inter tot hominum millia, tum venientia, tum discedentia;* Nomen aut à Circe, quæ prima in honorem Solis ludicrum hîc agi solitum excogitavit, aut à *circuitu*, quòd rotundus esset, vel quòd *circum metas ferretur pompa, vel quod circum spectacula ædificarentur*? Varro, l. 4. *de Ling. Lat.* Certè uti Circum Latini, sic Græci Κύκλον, dixêre; nam, Circus est Κύκλος: adeoque, quòd circa metas in eo currerent equi, septemque circulos facerent, inde Circus appellatus. *Apollonius* de loco Certaminis curulis,

> ---- εἰς ἱερὸν κύκλον ἀγῶνος.

Sed & ἀγῶνα inde dictum Grammatici argutantur, quasi ἀγώνιον, quòd rotundus & *sine angulo* esset &c. Soli autem sacer fuit, Corippus Africanus, l. 1. *num.* 17.

> *Solis honore novi grata spectacula Circi*
> *Antiqui sanxêre Patres.*

At ludi, qui hîc celebrati, partim Neptuno, partim Cereri. Vide suprà in *Circenses ludi*. Forma oblongiorem referebat *Circulum*, ovumque, qualis & Amphitheatri forma, repræsentabat: Ni malis fuisse ad instar *fundæ*, quæ in medio latior est, utrinque strictior. Certè sic dicta in Circo Constantinopolitano ultima meta est, Græcè σφενδόνη, quòd eâ parte Circus in angustias, ad instar fundæ, cogeretur. Quemadmodum Terrarum Orbem, qui ad Ortum & Occasum in arctum stringitur, σφενδόνῃ εἰκέλην *Dionysius* esse dixit. Unde *Circum claudi utrinque in teretem orbem*, ait Corippus. Et quidem pars Circi ubi metæ ultimæ, *superior* dicta est, in qua aræ tres, Saturni, Jovis & Martis, ἄνωθεν τοῦ ὀβελίσκου, ut habet *Jo. Lydus*, i. e. *supra obeliscum*, qui stabat in medio: pars illa, ubi carceres, *inferior*, in qua aræ itidem tres, Veneris, Mercurii & Lunæ. Media verò pars, *Spina*, in qua ingens obeliscus erectus stabat; *Infima* tandem dicta, in qua primæ metæ. Ulteriùs tribus porticibus tristegis, ut dictum, cinctus, fossis quoque circumdatus est & Euripis, quæ Nero sustulit, habuitque suum podium & cancellos. Carceres item, & binos ordines ostiorum, è quibus emittebantur quadrigæ, certatuique, qui *commissi* dicebantur. Statius, *Theb.* l. 6. v. 372.

> ---- ---- *Quisnam ista duo fidissima Phœbo,*
> *Nomina commisit Deus in discrimina Reges?*

ex Homerico ξυνέηκε μάχεσθαι *Il.* α. occasione sumptâ; fiebatque hæc *commissio* nominibus certantium in urnam conjectis atque inde à Prætore eductis. Virg. l. 5. *Æn.* v. 132.

> *Tum loca sorte legunt.* ---- ----

Claudian. *de 6. Honorii Consul.* v. 5.

> ---- --- *Campus solennis & urna*
> *Luditur in morem.*

In *Circo* hoc, memorat porrò Tertullianus, Ova Castori: Delphinos Neptuno: Obeliscum Soli: Euripum Cybeli: locum apud metas subterraneum Conso: ædem quoque Murciæ, dicata, *l. de Spectaculis*. Cæterùm Carceres primùm ex topho, lignoque, dein sub Claudio Imperatore ex marmore fuêre, qui idem metas insigniores inauratas voluit: solum minio & chrysocollâ stravit Caligula;

auri argentique scobe conspergi mandavit Heliogabalus, dolens quòd non posset etiam electri. Et ne quis non sederet molliter, non solùm Magistratibus ac honoratioribus tomentum, quod *leuconion* & *gnaphalium*, sed & multitudini substernebatur, quod è concisis arundinibus factum, nomine propriò *Circense* dictum est. Ne quoque unus alteri molestus esset, cancellis sedilia discernebantur. Exornabant quoque locum Deorum sub Imperatorib. Ethnicis; Principum sub Imperatorib. Christianis (vide infrà *Laxatus*) imagines gypseæ, ac spolia hostibus detracta: solebantque servi nuces & fractum cicer per illum clamando circumferre, ac in cortinis aquam portare, quam esurienti sitientique plebi venderent. Sub Circo in cellis utrisque impudicæ prostabant fœminæ, & res furtò ablatæ vendebantur: unde Horatio, *l.* 1. *Sat.* 6. *v.* 113. *Circus fallax* dictus est; &c. Nec prisca solùm Roma suos *Circos* habuit, sed & nova, Constantinopolis videl. Mediolanum item, aliæque urbes, ad Romæ imitationem. Sed *Circi* Constantinopolitani & Romani, ut & Romani, ac Olympiaci veteris, ad cujus exemplum Romanus Circus institutus est, ratio non in omnibus eadem fuit, uti docet Salmas. *ad Solin. p.* 901. & 902. quem vide: Plura verò hanc in rem, apud Joann. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 4. & Thom. Dempster. *in Paralipom.* nec non, in voce *Circi*: Inprimis verò apud præfatum Salmas. *d. l. passim*, Car. Paschalium, *Coronar. l.* 6. *c.* 15. ubi de *Hippodromis*, *Circensibusque Olympicis* pluribus agit, ut & hic in vocibus, *Agon*, *Balbis*, *Carceres*, *Circenses*, *Creta*, *Euripus*, *Hermæ ἀστράγαλοι*, *Meta*, *Miliarii*, *Missus*, *Ostia*, *Ova*, *Porticus*, *Processio*, &c.

CIR-HARESETH, i. e. *murus lateris*, urbs Moab.

CIRIADA, vicus Atticæ.

CIRICSETUM, vox Saxonica, h. e. *Ecclesiæ semen*, aliis *primitiæ seminum*, vectigal fuit Ecclesiasticum, quod Britones Angliquc, secundùm veterem Mosis legem *primitiarum* nomine quotannis, in Festo S. Martini, pendere tenebantur, sub pœna 60. solidorum, & decupli persolvendi. Vide Fletam, *l.* 1. *c.* 47. §. 27. *LL.* Inæ Regis Westsaxon. *c.* 4. *LL.* Henrici I. *c.* 11. Ingulfum, *p.* 894. Radulfum de Diceto, *A. C.* 1031. Wilhelm. Malmesbur. *de Gest. Angl. l.* 2. *c.* 11. & Florentium Wigorn. *p.* 621. laudatos Car. du Fresne *in Glossar.*

CIRILUM, oppid. Calabriæ inferioris.

CIRIS, dicitur Scylla, Nisi Regis filia, in avem Cirim transformata. Ovid. *l.* 8. *Met. v.* 151.

----- In avem mutata vocatur
Ciris, & à tonso est hoc nomen adepta capillo.

Ἀπὸ τοῦ κείρειν à tondendo scilicet. *Cirin* autem *alaudam* interpretes exponunt, *Ciphium Gesnerus*. Duo verò *Scaligeri* eam avem faciunt, quæ vulgò *Egretta* vocatur, Gallis Taurinis *Garzeta*. Vide sis ipsos, Patrem quidem *Exoter. Exercit.* 232. & ad Aristot. *de Hist. Animal. l.* 2. *Sect.* 29. Filium verò ad *Carm. Virgilianum*, quod *Ciris* vocatur, nisi Catullus ejus poëmatii sit author. *Nic. Lloydius.*

CIRIS, meliùs *Siris*, Lucaniæ fluv. trans Apenninum. Nunc *Sino*, in provinc. Capitanatæ. Oritur ex Apennino, & paulo infra Tursiam urbem in sinum Tarentinum se exonerat. Ad ejus ostia fuit etiam antiquitus oppid. *Siris*, ubi nunc turris S. Basilii.

CIRNA, Africæ propriæ mons. *Ptol.*

CIRNI, vide *Cyrni*.

CIROLA, Episcopus Arrianus, in Africa, Hunderici favore nixus, Orthodoxos crudelissimè persecutus est. Titulum Patriarchæ sibi ab hisce negatum verberibus, ademtione bonorum, sævitiâque incredibili ultus: aliquem pecuniâ subornavit, ut cæcitatem mentitus, tactu ejus, visum recepisse se diceret, sed miser non fictâ cæcitate divinitus punitus est. Victor Utic. *l.* 2. & 3. *de pers. Van.* Gregor. Turonens. *Hist. l.* 2. *c.* 3. Æn. Gazæus, *de immort. animæ*. Marcellin. *in Chron.* Procopius, *de bello Vandal. l.* 1. Gregor. *dial.* 32. *l.* 2. Isidor. *Hist. Vand.* Baronius *A. C.* 484.

CIRPHIS, urbs Phocidis, *Strabo*. Lege *mons*; sic enim vocabatur ὄρος Parnasso adjacens, teste Pindari *Scholiaste*.

CIRPI, mansio in Pannonia.

CIRPIS, Valeriæ Ripensis urbs. *Lib. Notit.*

CIRRATÆ militares, apud Jul. Capitolin. *in Pertinace*, *c.* 8. aut intelliguntur fimbriatæ aut villosæ, & hirtæ. *Cirri* enim fimbrias significant, per extimam vestis oram dependentes: unde *Tunica cirrata*, Phædro Augusti liberto, in jocis, *l.* 2. *Fab.* 5. *v.* 11.

Ex alticinctis unus atriensibus,
Cui tunica ab humeris linteo Pelusio
Erat destricta, cirris dependentibus.

Ubi tunicam intelligit non aliam quàm fimbriatam: cujusmodi linteis succincti Atrienses erant & lautiora ministeria. Κροσσωτὰ & ἀκροσσωτά Græci dixêre, ut videre est apud Arrian. in *Periplo maris Erythræi*: unde κροσσωτοί, *vestes fimbriatæ* vel *cirratæ*. *Circus* enim κροσσωτός interpretatur *vetus Magister*. Sed & *cirratas* possumus *villosas* interpretari, Græc. ἀμφιμάλλους & μαλλωτάς. *Veteres Glossæ* μαλλός, *cirra*, *villus*: μαλλωτοί, *villosi*. Hinc *vestes bicirres*, quæ ab utraque parte *cirros* habebant ac villos, & ἀμφίμαλλοι hirtæ villosæque, &c. Verùm *Cirratas militares l. c.* satius est accipere fimbriatas: tales enim lacernæ militum ac pænulæ erant; lineæ quoque militares non aliæ. Ut autem *cirros* pro vestium fimbriis & extremis oris, sic contrà *fibras* vel *fimbrias*, pro capillorum *cirris* dixêre. Cicero *in Gabinium fimbriis cirrorum madentes*. Ubi Servius legit *fibræ*: *fibras* enim Latini veteres dixêre, quidquid esset extremum aut in extremitate positum &. Salmas. *Notis ad Jul. Capitolin. loc. cit.* de *Cirris* Germanorum vide suprà in *Cinnabaris*, & hic infrà.

CIRRHA, vel CYRRHA, oppid. Phocidis ad radicem Parnassi, in quo Apollo religiosissimè colebatur. Lucan. *l.* 3. *v.* 172.

Phocaicas Amphissa manus, scopulosaque Cyrrha.

Martial. ad Val. Flaccum, *l.* 1. *Epigr.* 77. *v.* 11.

Quid tibi cum Cyrrhâ? quid cum Permessidos undâ?

Juvenal. *Sat.* 7. *v.* 63.

Quis locus ingenio, nisi cum se carmine solo
Vexant, & dominis Cyrrha Nysæque feruntur.

I. e. Apollini & Baccho. Situm est in ora sinus Corinthiaci, qui hinc *Sinus Cirrhæus*, nunc *Golfo di Lepante*. 30. milliar. ab ora propiori Peloponnesi in Boream. *Baudrand.* Delphis stadia 30. distabat. *Moschopulus*, Κίῤῥα πόλις ἀντικρὺ Δελφῶν σταδίους τριάκοντα καὶ Κιῤῥαῖον πεδίον παρ' Αἰσχίνῃ τὸ προσκείμενον αὐτῇ: quod is verbatim subduxit Harpocrationi. Plin. *l.* 4. *c.* 3. *Ultra Cirrhæi Phocidos campi, oppidum Cirrha, portus Chaleon, à quo VII. millia passuum introrsus liberum oppidum Delphi, sub monte Parnasso, clarissimum terris oraculo Apollinis.* De quo Oraculo, quia in *Cyrrha* monte os antri fatidici, vide Lutatium *ad Statium*, *Theb. l.* 7. *v.* 333. *Phœbados antrum* vocat alibi Scholiastes, *unde haustò afflatu docebant futura*. Hinc Lucan. *l.* 5. *v.* 95.

Totus pars magna Jovis Cirrhea per antra
Exit. ----- ----- -----

Fuit porrò Delphorum navale, *Cyrrha*, ab Delphis 60 stadiis discretum, ut refert Pausan. *l.* 1. Quò pactò autem fluviò aversò & helleborò infectò restitutòque Cirrhæi subjugati ab eisdem fuerint, docet idem, *l.* 10. Vide Casp. Barthium *Animadversion. ad Papinium Statium*, *Theb. l.* 2. *v.* 63.

----- ----- ----- jamque ardua Cirrha,
Pollutamque suo despectat Phocida busto.

Et, *Theb. l.* 3. *v.* 473.

CIRRHADIA, Indiæ extra Gangem regio. *Ptol.*

CIRRHÆI, gentes olim prope Athenas habitantes, unde *campus Cirrhæus*, Æschines *contra Ctesiphontem*.

CIRRHUM, vide *Cyrrhus*.

CIRRI, apud Juvenal. *Sat.* 13. *v.* 165.

Cærula quis stupuit Germani lumina, flavam
Cæsariem, & madido torquentem cornua cirro?

Et Tertullian. *de Virgin. vel. Debebunt & ipsi aliqua insignia sibi defendere, aut pennas Garamantum, aut stropulos Barbarorum, aut cicadas Atheniensium, aut* cirros *Germanorum*, non sunt capilli crispi, qui rectæ comæ opponuntur, sed nodi crinium, cincinni, κόνδυλοι τριχῶν. Græcum est σκιῤῥός, quò nomine duritiem omnem nodosam significant, aut durum tumorem: inde Æolicè κίῤῥος, & Latinè *Cirrus*. Unde *Cirri Germanorum*, crines in nodum torti & coacti: aliter torti crines Æthiopum, qui naturâ crispi implexi flexique ac veluti nodati; quam ob rem & *cirros* de hujusmodi etiam crinibus usurpârunt; quemadmodum & *cirros sepiæ ac polypi* dicunt, quas Græci πλεκτάνας. Nisi malis vocem deducere, à κορυφὴ vel κόρυμβος, quò nomine *capillum in vertice* notant Græci: quorum aliqui superciliorum, alii temporum esse volunt. Inde *cirri*, crines in verticem nodò substricti; ut plurimum enim verticis crines συνεστραμμένοι & contorti esse solent: Et porrò, pro cincinnis & implexis capillis, seu extremitate crinium, quæ naturaliter implexa in se reflectitur. Sed & in capillis nodò substrictis, ut erant Germanorum, extremitas implicita & cirrata est: quare vox propriè de Germanorum crinibus usurpata. Idem verò *cirrus* in pueris Græcorum quoque, quibus hic nodò collectus crinis μαλλὸς dicebatur & σκόλλυς. Ut & in pueris puellisque Romanorum, unde *Cirrati pueri & puellæ*, quòd nodò religatam in vertice comam haberent. Horat. *Epod. od.* 11. *v. ult.*

----- ----- aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri longam renodantis comam.

I. e. virginis cirratæ, & pueri cirrati. Ammianus, *Et licet quocunque oculos flexeris, fœminas affatim multas spectare cirratas, quibus, si nupsissent, per ætatem ter jam nixus poterat suppetere liberorum.* Vide quoque Tertullian. *d. l.* Tales enim virgines erant, at mulieres cum crinibus, iisque à fronte divisis, ut suprà diximus, ubi de *Capillis*. Accuratius concumulatio hæc crinium, apud Græcos, in viris κρωβύλος, in virginibus κόρυμβος & βότρυς, in pueris σκόρπιος dicebatur. *Hesych.* Hinc verò *Cirri* in vestibus, villi scil. plures in nodum collecti & ad extremitate vestis descendentes, Gall. *Houpes*: qui in hoc à fimbriis, Gall. *franges*, differunt, quòd villi hi recti sunt ac discriminati, circa extremas vestium oras, nullò nodò constricti &c. Salmas. *ad Solin. p.* 762. & 763.

CIRTHA, vel CIRTA, Numidiæ urbs, Plin. *l.* 5. *c.* 3. *Ptol.* Strabo, *l.* 7. munitissimam fuisse ait, & optimè structam, Micipsæ potissimum operà, qui Græcos in eam habitatum deduxit, ac tantum effecit, ut decem equitum millia, & peditum viginti emitteret. Hodiè *Constantina*. In Algeriæ regno, juxta Ampsagam fluv. 6. milliar. ab ora maris Mediterranei, 70. à Cullu in Austrum totius illius tractus nunc regia & Principis sedes. *Baudrand.* Hic Adherbal, Micipsæ fil. à Jugurtha occisus, Sallust. *Bell. Jugurth. c.* 21. 26. Sedes fuit sub Christianis Episcopalis. Ibi concilium, A. C. 305. contra illos, qui Gentilibus libros sacros comburendos tradiderunt. Vide Augustin. *l.* 3. *contra Crescon. c.* 26. Optat. *l.* 1. *contra Parm.* Dein, A. C. 412. Vide Augustin. *ep.* 152.

CIRTISA seu CERTISSA *Brietio*, aliisque est castrum Czernick, in colle, juxta amnem cognominem inter Gradischiam & Posegam, Urbes recentes in Sclavonia, 7. milliar. à Savo fluv. in Boream. Aliis est vicus *Ezech*, inter Posegam & Savum. Sub Turcis.

CIRVELLUS Petrus, vide *Petrus*.

CIS, filius Abel, pater Saulis Regis. 1. Sam. c. 9. v. 1. Latin. *durus*, aut *stipula*, vel *circumcirca*. Κεὶς τὸ γένος, καὶ Ἀβιήλου δ' αὐτὸς dicitur Josepho, *l. 6. Jud. Ant. c. 5.*

CISA, fluvius Galliæ, quem *prope castrum Blesense Ligeri confluere*, scribit auctor *Vitæ Ludovici Pii Imperatoris*. hodie forsan *le Cousson*, qui in sinistrum Ligerim contra castrum Blesense influit. Aliud est *Cisilla* amnis: item *Sacra*, vulgò *la Cisse*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Sacra* & infrà in *Cisilla*.

CISALPINA Gallia, quæ & *citerior*, & *Gallia Togata* dicitur, fluviô Rubicone finitur, cujus basin Alpes efficiunt.

CISAMUS, urbs Cretæ. *Ptol. Chisamo*, vel *Chisamopoli*. Nunc castrum in ora Boreali Insul. versus Occasum, prope Cimarum promontor. quod *Capo Chisamo* dicitur. 10. milliar. in Occasum, à Ciamo promontor. & totidem à Cello promontor. *Capo Buje* dicto.

CISAPENNINA, Italiæ pars, quæ cis Apenninum montem est.

CISARA, urbs sic dicta, à *Cisa* Dea in *Norici* finibus, ubi duo rapidissimi amnes confluunt, Colonia Romanorum. An legendum *Cisa Ara*?

CISERUSSA, insula non longè à Cnido distans, cujus meminit Plin. in descriptione insularum ante Asiam, *l. 5. c. 31.*

CISIA, mater Memnonis, à qua Susorum cives *Cissii* dicti. *Stephan.*

CISIANTHI, populi Scythis vicini. Plin. *l. 6. c. 13.* Scribitur & *Cicianthi*.

CISIPADES, Africæ propriæ populi. Plin. *l. 5. c. 4.*

CISIUM, vehiculi biroti genus fuit, ut & carpentum. Ejus meminit Ausonius, *Ep. 14. ad Paulum*, quando is Amico cuidam seni & à morbo resurgenti, scribens, monet, *Cisio & veredo tardè vehatur, rhedas, petorita & equorum veloces motus fugiat*: cum ait, *v. 11.*

> *Pelle soporiferi senium, torbemque veterni:*
> *Atque alacri medium carpe vigore viam.*
> *Sed Cisium, aut pigrum cautus conscende veredum,*
> *Non tibi sit rheda, non amor acru equi &c.*

Hinc *Cisiarii*, quorum mentio, *l. 13. ff. locat.* Vide Pignorium *Com. de Serv.* & Hieron. Mercurialem, *de Arte Gymnast. l. 6. c. 10.*

CISOMAGUS, locus Galliæ, ad Carum flumen vulgò *Chisseau*: ejus meminit Gregor. Turonens. *Hist. Franc. l. 10. c. ult.*

CISON, vel KISHON, torrens Galilææ juxta montem Thabor, ab antiquitate laudatus. Judic. *c. 4. v. 7.*

CISORI, populi, de quibus Plin. *l. 6. c. 30.*

CISPII, Æthiopiæ populi. Plin. *ibid.*

CISPIUS, mons Romæ in regione Exquilina, de nomine *Cispii* hominis dictus, teste *Festo*. Varro, *l. 1. de L. L. Exquilinæ est Cispius mons sexticeps apud ædem Junonis Lucinæ*: unus è collibus montis Esquilini Romæ: reliqui sunt Oppius ac Septimius, teste Varrone, *loc. cit.* De hoc Festus ex eodem rer. hum. *l. 8. Oppius*, inquit, *appellatus est ab Opita Oppio Tusculano, qui cum præsidio Tusculanorum missus ad Romam tuendam, dum Tullus Hostilius Vejos oppugnaret, consederat in Carinis, & ibi castra habuerat. Similiter Cispium, a Lævo Cispio Anagnino, qui ejusdem rei causa eam partem Esquiliarum, quæ jacet ad vicum Patricium versus, in qua regione est ædes Mephitis, tuitus est.* Meminit ejusdem A. Gellius, *Noct. Attic. l. 15. c. 1.*

CISSA, fluv. Ponti Cappadocici. *Ptol.* vulgò *Quisa*. Item insula juxta Histrorum agrum. Plin. *l. 3. c. 26.* Item urbs Thraciæ Chersonesi.

CISSANUS Cous, gregibus pecuariis supra modum dives, unde Proverb. *Cissanus Cous*.

CISSE, Mauritaniæ Cæsariensis urbs. *Ptol.*

CISSENE, Thraciæ mons. *Suidas*.

CISSEUS, Thraciæ Rex, pater Hecubæ, quæ inde *Cisseis* dicta. Virg. *l. 7. Æn. v. 320.*

> —— *Nec face tantùm*
> *Cisseis prægnans ignes enixa jugales.*

CISSI, populi circa Trapezuntem Cappadociæ. *Ptol.* Supra Babylonem *Dionysio Afro*, ubi tamen ejus interpres Avienus *Cosii* legit, fortè rectius. Sunt forsan *Cossæi* apud Val. Facc. *l. 6.*

CISSIDES, alter Dionysii Dux, in 9. triremibus Lacedæmoniis subsidio missis, ab Iphicrate & Timotheo interceptus. Diodor. Sic. *l. 15.*

CISSII, vel CISII, vide *Susa*.

CISSUS, adolescens erat, & Bacchi saltator, qui, quum coram Deo tripudiaret, ad terram prolapsus est & interiit. Terra autem in honorem Bacchi hederam produxit juveni cognominem, quæ, ubi ex terra progressa est, vitem amplecti solet. Autor Geoponicôn, *l. 11. c. 30.*

CISSUS, mons Macedoniæ, & urbs Thraciæ. *Lycophron*, *Hesychius*.

CISSUSA, fons ubi Bacchus infans lavabatur. Plut. *in Lysandro*.

CISSYBIUM, Græcè κισσύβιον, inter pocula mensaria apud Græcos, quod *hederæ* ambibat, Græcè κισσός, unde nomen. Fuit autem adeò vernaculum, ut factum fuerit ἀγροικικὸν ποτήριον, *agrestis seu agricolarum calix*. Vide Etymologum in voce Κισσύβιον. Certè multus olim hederæ in conviviis usus, neque homines solùm eâ coronati, sed & pocula illâ cincta, imò quædam planè hederacea fuêre. Hinc Hercules apud Euripidem, *Alcest. Actu 4.*

> Ποτῆρα δ' ἐν χείρεσσι κίσσινον λαβὼν,
> Πίνει μελαίνης μητρὸς εὔζωρον μέθυ.
> *Poculum vero in manibus hederaceum accipiens,*
> *Bibit nigra matris purum vinum.*

Et apud eundem, *Cycl. Act. 1.* scyphus Cyclopis κίσσινος, *hederaceus* est, latus tres ulnas & profundius quatuor &c. Vide Car. Paschalium, *Coronar. l. 1. c. 17.* & infrà, ubi de *Hedera*. Beemannus hôc poculi genere vinum explorari consuevisse ait, an esset permixtum aqua, *in Origin. L. L.* At vas hederaceum non committere vinum, traditur apud Catonem, *de R. R. c. 111.*

CISTA, à κίστη, quod in ea aliquid reconditur, in sacris Gentilium, ut in Cybelæ mysteriis, Bacchi orgiis, Cereris initiis, passim occurrit, ut in qua mysteria abscondita jacebant. Inprimis celebris olim *de vimine Cista*, in qua

> *Pallas Erichthonium, prolem sine matre creatam,*
> *Clauserat* ----
> *Virginibusque tribus gemino de Cecrope natis*
> *Servandam dederat sed enim celestia quid esset;*
> *Et legem dederat, sua ne secreta viderent,*

apud Ovidium, *Metam. l. 2. v. 553.* ubi, è tribus sororibus Aglauros ac Herse cistam resignant, *v. 561.*

> *Infantemque vident apporrectumque draconem:*

Pandrosus sola fidem servat hincque Minervæ contiguum Athenis templum nanciscitur. Quò facit Cretensium numisma, in quo serpens cistulam vimineam semiapertam ingreditur, apud Joh. Marshamum *Canone Chron. Sec. IX.* & nummus, quem percussit Κοινὸν Μακεδόνων νεωκόρων, in honorem Alexandri, ubi Serpens visitur exporrectus in cista itidem semiaperta, apud Goltzium *Tab. 34.* Sed & in Bacchicis sacris non modò *cistulæ* verum etiam serpentes. Sic enim Bacchantium:

> *Pars sese tortis serpentibus incingebant,*
> *Pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,*

apud Catullum *Epithalam. Thet. Epigr. 65. v. 258.* Hinc inter symbola Sacrorum Eleusiniorum *cista* quoque, apud Clementem, ubi totam hanc illorum scenam pluribus tradunt: *Ipsa denique symbola, quæ rogati sacrorum in acceptionibus respondent: jejunavi atque cinniceonem, ex cista sumpsi & in calathum misi, accepi rursus, in cistulam transtuli &c.* Porrò & *cistæ* adhibitæ, in quibus servarentur sacrificio necessaria: quas fertis redimitas & coronatas fuisse, constat ex Euripide, *Ion. Actu 5.*

> Ὁρᾷς δὲ τεῦχος τοῦτ' ἐν ἀγκάλαις ἐμαῖς;
> Ἴων. ὁρῶ παλαιὰν ἀντίπηγ' ἐν στέμμασι.
> *Vides hanc cistam sub brachio meo?*
> *I. Video antiquam arcam sertis implicatam & floribus.*

Sic Tibullus se & canistra (quod suprà vide) coronat myrtô, *l. 1. El. 10. v. 27.*

> *Hinc pura cum veste sequar, myrtoque canistra*
> *Vincta geram* ----- -----

Et Ovid. *l. 2. Met. v. 711.*

> *Illâ forte die castæ de more puellæ,*
> *Vertice supposito festas in Palladis arces*
> *Pura coronatis portabant sacra canistris.*

Vide Paschalium ubi suprà, *l. 4. c. 19.* & infrà *Cistophori*, *Nycteleia* &c. Porrò in *cistis* panis cibusque delatus, ut videbimus voce *Sitarchia*: Etiam in *cistis* suffragiorum tabellæ missæ, vide infrà *Sitella* &c. Quænam vero *cistarum* materia optima sit, docet Plin. *l. 16. c. 40. Levissima ex his salix & fagus, idem utilissima. Omnes autem etiam ad cistas quoque firmæ ætate constat. Habent & candorem rigoremque & in pulpitis facilitatem.*

CISTENA, urbs Æolidis. Mela, *l. 1. c. 18.* *Cisthene* Plinio, *l. 5. c. 30.* Insula item & oppid. Lyciæ. *Strabo*.

CISTERNA, Græcè λάκκος: *receptaculum*, scil. aquarum, quam ab *Hydria* distinguit his verbis Strabo, *l. 17.* Νῦν δὲ καὶ ὑδρεῖα κατεσκευασμένα ἐστὶ καὶ ... λάκκους. *Nunc, autem & hydreas seu aquaria fecerunt, profundè fodientes & pro aquis cælestibus, quamvis raris, cisternas.* De illis sic Plin. *l. 36. c. 23.* Et Cisternas *arena pura & aspera quinque partibus, calcis quam vehementissimæ duabus construi convenit, fragmentis silicis non excedentibus libras. Ita ferratis vectibus calcari solum, parietesque, similiter. Utilius geminas esse, ut in priore vitia considant aquæ, atque per colum in proximam transeat maxime pura aqua.* Earum tectorium κονίαν dictum esse Græcis recentioribus, discimus ex Salmasio, *ad Solin. p. 1099.* *Favissas* vocat locum, *in quo aqua erat inclusa circa Templa*, apud Paulum *Festus*: quæ propriè *Cisterna*. Sed & infra terram *Cisternæ*: Ideò & subterraneum locum, ut erant thesauri Templorum & favissæ, fortè quod ad illud instar structæ essent, *Cisternam* appellârunt. Paulus *Cisterna dicta, quod cis terram est infra terram*. Glossæ, *cisterna*, λάκκος: Græcis propriè fovea vel puteus ad concipiendam aquam & retinendam in terra cavatus ac munitus. Unde, quas Varro *Cisternas* vocat, *cellas* nempe & favissas *in Capitolio*, *ubi reponi erant solita ea quæ in Templo vetustate erant facta inutilia*, apud Paulum *Cisternæ* simùl dicuntur. Vide infrà in voce *Favissa*, & plura hanc in rem apud Salmas. *d. l. p. 1210.*

CISTERNA Bethlehem, fons circa portam Bethlehem aquas perennis, in tribu Juda.

CISTHENE, Κισθήνη, Insularum Lyciæ maxima, apud *Strabonem*, ubi de Lycia. Sed *Megiste* legendum, docet idem Salmas. ubi supra, *p. 785.*

CISTERO, urbs Episcopalis Galliæ Narbonensis, antiqua admodum, Latin. *Sistero*, *Sistaricum*, *Segusterò*, *Segusteró* & *Segestero*. *Itiner. Antonin. Tabul. Peuting.* Olim Comitatus, hodie una ex Provinciæ præcipuis, cum forralitio & sede Seneschalli, ab A. C. 1625. Duchesnius, *rech. des antiq. des villes*. Bouch. *Hist. Prov.* Columbi, *in Ep. Sist.* Vide *Segestericorum urbs*.

CISTERTIUM, seu **CISTERCIUM**, in territorio Divionensi, 5. leuc. à Divione in Austrum, tondem à Belna. 2. ab Arari fluv. & à Fano S. Joannis de Ladona. *Baudrand.* In finibus Æduorum, seu in Diœcesi Cabillonensi pagoque Belnensi, locô nemorosô ac silvestri: lacubusque ac fontibus abundante. Nomen Latinum est *Cistella*, Hadr. Vales. Hic Abbatia regularis celeberrima, cujus Abbas est Præpositus Generalis totius Ordinis Cisterciensis, qui institutus est, A. C. 1098. à Roberto Abbate Molismensi, in diœcesi Lingonensi, eoque auctoritatis excrevit, ut intra seculum in spiritualibus & secularibus fermè toti Europæ leges daret. Sigeb. *in Chron.* Gall. Chr. *tom.* 4. *p.* 974. Miræus, *de Rel. l.* 5. Vulgò *Cisteaux*, vel *Citeaux*. Ejus propagines sunt Firmitas, Pontiniacum in pago Autissiodor. quod A. C. 1124. statutum est, Clara Vallis, Morimundus in finibus Ligonum.

CISTOBOCI, Daciæ populi. *Ptol.*

CISTOPHORI, seu **CISTIFERI**, apud Martialem, *l.* 5. *Epigr.* 17. *v.* 3.

Dum te posse negas, nisi lato, Gellia, clavo,
Nubere, nupsisti, Gellia, cistifero:

Dicti sunt abjectissimi Cybeles sacrificuli, qui *Cistulam*, in qua religionis Isiacæ arcana recondita jacebant, ferre solebant, vide suprà in voce *Cista* & plura hanc in rem, apud Hadr. Turnebum, *Adversarior. l.* 3. *c.* 21. & Baptistam Pium *Annotat. prior.* Calderinus tamen de Judæo intelligit,

—— —— cui cophinus fœnumque supellex.

Hinc *Cistophori*, in *l. Publ.* §. *Titius ff. depositi*, monetæ genus Asiaticæ, quòd in illis *Cistiferi*, qui sacrorum mysteriorum cistis inclusorum arcana gestabant, sculpti essent, dicti. Horum septem cum semisse, quatuor denarios Romanos valuisse, *Festus* ait. Vide Cœl. Rhodig. *Antiqq. Lection. l.* 10. *c.* 2. & Hadr. Turnebum, *Adversarior. l.* 3. *c.* 5. Mentio & eorum apud Livium frequens, vide *l.* 37. *c.* 46. & 58. *l.* 39. *c.* 7.

CITADELLA, oppid. agri Patavini, occupatum à Solimanno, irruptione in Italiam factâ, A. C. 1552. Hujus civis erat miser ille Franciscus Spiera, qui ob religionem delatus apud Johannem Casam, Archiepiscopum Beneventanum, Legatum Pontificium Venetiis tum agentem, A. C. 1548. cùm periculum sibi imminere cerneret, ejuravit Euangelicum, quod amplexus fuerat, dogma: sed mox cum horrenda desperatione conflictari cœpit. Ex consilio igitur amicorum Citadellâ Patavium delatus, ut & Medicorum operâ, & doctorum hominum consolatione frui posset, quum omnia frustra essent, in natalem relatus locum, paulò pòst ibi obiit. Hujus tentationum Patavii spectator fuit, inter alios, Petrus Paulus Vergerius, Episcopus Justinopolitanus, qui posteà & ipse, an Spieræ exemplô permotus? ad Euangelicos transit. Vide Sleidan. *Comm. l.* 21. Bucholcer. *in Ind. Chron.* & in voce *Spiera*.

CITAMUM, Armeniæ majoris oppid. *Ptol.*

CITANOS, insula, una Cycladum, olim clarissima.

CITARII, populi Siciliæ. Plin. *l.* 3. *c.* 8.

CITARIS vel **CIDARIS**, Græcè Κίταρις & Κίδαρις *Polluci*, ex *Herodoto*, diadema Regibus Armeniæ peculiare, nec nisi nomine ferè distinctum à Persarum Tiara. Unde *tiaram rectam*, quam non nisi Regibus hujus gentis ferre licuit, *κίταριν ὀρθὴν* vocat Plutarchus *in Artaxerxe*, ubi hunc Dario, uni è liberis suis, postquam eum Regem renuntiâsset, concessisse tradit, *τὴν καλουμένην κίταριν ὀρθὴν φορεῖν. Hesych. Citarin* vocat pileum regium, aut, ut *Suidas* addit, *περίθεμα τῆς κεφαλῆς, circumpositionem capitis.* Nempè pannus fuit aut pileus contextus è pilis, qui censetur idem fuisse cum tiara, id quod *Suidas* videtur indigitare his verbis, Τιάρ ἢ κίδαριν λέγουσι ... πῖλον, ... Βασιλικὸν Περσῶν, ... *Quidam verò Cidarim dicunt pileum vulgarem, aut coronam, aut fasciam, aut pileum Regium Persarum aut ... quod Sacerdotes ferunt*, vide suprà *Cidaris*.

CITARIUS, Macedoniæ mons, *Ptol.*

CITHÆRON, Rex, à quo monti nomen impositum, memoratur Pausaniæ, *l.* 9.

CITHÆRON, vulgò *M. di Stives*, mons Bœotiæ clarissimus, cujus radicem Asopus amnis alluit. Servius, in *l.* 10. *Æn.* credidit alterum esse ex jugis Parnassi, quod omnium Geographorum judiciô secus se habet. Est enim à Parnasso discretus, ab eo plus quàm 30. mill. pass. dissitus, clade Penthei, & Actæonis, Cadmi nepotum, nobilissimus, quorum illum Bacchæ, hunc canes ibi discerpsisse narrantur. Nomen ei fecêre קתר *Cithare* petræ scil. ut & *Cythera* insula Laconica, de qua deinceps, quia Cithæron est vel maximè saxosus & confragosus; unde est quod in eo Nonnus passim describit σκοπιάς, πέτρας, ... *Dionysiac. l.* 5. & 45. Et apud Aristoph. *in Bacchi orgiis*,

Κιθαιρώνιος ἠχὼ
Μελαμφυλλά τ' ὄρη δάσκια, καὶ πέτραι
Πετρώδεις βρέμονται.

I. e. *Echo Cithæronia, & nigris foliis opaci montes & petrosi Cithæronis clivi fremunt.* Et in *Bacchis* Euripidis, v. 38. Bacchæ per Cithæronem oberrantes ἀνορόφοις ἧνται πέτραις, *sedent in excelsis petris.* Et v. 705. non sine allusione ad miraculum Mosis. Numer. *c.* 20. *v.* 11.

Θύρσον δέ τις λαβοῦσ' ἔπαισεν εἰς πέτραν,
Ὅθεν δροσώδης ὕδατος ἐκπηδᾷ νοτίς.
Thyrsumque sumens una percussit petram,
Et inde aquarum roscidus fluxit latex:

Et v. 589. Pentheum deprehendunt in insidiis λαθραῖον ἐπὶ πέτρας, *in alta petra.* Et v. 1095. eum impetunt lapidibus, ἀντίπυργον ἐπεμβᾶσαι πέτραν, *consensâ rupe oppositâ.* Et v. 1135. discerptus jacet Pentheus, ὑπὸ στυφλοῖς πέτραις, *sub cautis saxis.* Sic apud Theocritum, *Idyll.* 26.

Πενθεὺς δ' ἀλιβάτω πέτρας ἄπο πάντ' ἐθεώρει.
Cuncta videt celsa rupe de vertice Pentheus.

Et Ovid. *l.* 3. *Met.* canes in Cithærone sequuntur Actæonem, *v.* 226.

Per rupes, scopulosque, aditusque carentia saxa.

Et apud Senec. Oedipus ita loquitur, *Phæniss.* vel *Theb. penè initio:* *v.* 12.

Ibo, ibo quà prærupta protendit juga
Meus Cithæron, quà peragrati celer
Per saxa montis jacuit Actæon suis
Nova præda canibus. ——

Propert. *l.* 3. *El.* 1. *v.* 43.

Saxa Cithæronis Thebas agitata per artem
Sponte suâ ad muri membra coisse ferunt.

Fuit Bacchi sacrificiis hic mons notissimus. Virg. *l.* 4. *Æn. v.* 301.

—— Qualis commotis excita sacris
Thyas ubi audito stimulant trieterica Baccho
Orgia, nocturnusque vocat clamore Cithæron.

Ovid. *l.* 3. *Met. v.* 702.

—— Electus faciendis ad sacra Cithæron
Cantibus & clara bacchantum voce sonabat.

Juno *Cithæronia* quoque dicta est, à Cithærone quodam, qui suasit Jovi, ut alias simularet nuptias, quò Junonem Zelotypam ad sui amorem revocaret. Plut. *in Arist.* Ausonius *in Grypho*, *v.* 32. secundam corripuit, & per e scribit:

Sed Citheron totus terna ex ære sacravit.

Vide Scalig. *Auson. Lect. l.* 1. *c.* 17. *Nic. Lloydius.* Nunc etiam *Citherone*, *Brietio* teste, inter lacum Copaidem, Megaram & Thebas, versùs confinia Atticæ. *Baudrand.*

CITHARA, Amphionis inventum Plinio, *l.* 7. *c.* 56. *Citharam Amphion (invenit) ut alii, Orpheus, ut alii, Linus. Septem chordis primum cecinit Terpander, octavam Simonides addidit, nonam Timotheus. Citharâ sine voce cecinit Thamyras primus: cum cantu Amphion: ut alii Linus. Citharœdica carmina Terpander.* Ubi quod de Timotheo habet, confirmatur edictô Ephororum Lacedæmone contra eum editô, quô condemnatus est, quòd undecim (habet Salmasius) pro septem chordis citharam intendendo, veterem Musicam corruperit: τὴν πολυφωνίαν εἰσάγων, διά τε τᾶς πολυχορδίας, καὶ τᾶς κενότατος τῶ μέλεος ... ἀντὶ ἁπλόας καὶ τεταγμένας ... τὰν μῶσαν, apud Salmas. *ad Solin. p.* 121. Alii, uti Lyram Mercurio: ita Citharam Apollini tribuunt. Quòd si ita est, quærendum præterea, inquit Scaliger, quare Apollinis signum arcum dextrâ, lævâ Charitas habuerit, quarum una lyram gereret, non citharam; altera tibias, tertia fistulam ori admoveret. Figura ejus apud Græcos primùm concinnata Cepionis tempore, qui Terpandri fuit discipulus: & appellata Asias, propterea quod à Lesbiis fuisset importata: Idem, *Poetices l.* 1. *c.* 48. Vide quoque infrà, ubi de *Cithara* Davidis, ut & in voce *Cythara*. Certè à Lyra & chely aliam fuisse *Citharam* liquet, quamvis non rarò Poëtis confundantur. Interim & ea testudinem habuit, ad recipiendum edendumque fidium sonum. Favonius Eulogius *in Somnium Scipionis*, *Terra autem, immotâ semper sede consistens, nullô canore concutitur & velut fundamenti vice circum se ... cursibus dextra libratur. Atque ut in Cithara testudo, sic ipsam mundanæ harmoniæ velut machinam præbet.* Hinc *cava Testudo*, Virgilio de Orpheo, *l.* 4. *Georgic. v.* 464.

Ipse cavâ solans ægrum testudine amorem.

Ubi ejus inventæ lepidam historiam adfert *Servius*, vide quoque infrà in voce *Testudo*. Plectrô percussam esse, docet Scholiast. Martial. *ad l.* 14. *Epigr.* 167.

Fervida ne trito tibi pollice pustula surgat,
Exornent docilem garrula plectra Lyram &c.

Uti autem Apollo chelyn suam laurô coronavit, uti Statius habet, *Theb. l.* 6 & *Sylv. l.* 4. de quo ritu suprà diximus, in voce *Chelys*: sic exemplô ejus Citharistæ in solennibus pompis *Citharas* suas deaurare solebant. Cujus rei mentio est apud Athenæum, *l.* 5. in pompa Ptolemæi, in qua trecenti Citharœdi auratas citharas pulsârunt cum aureis coronis &c. Apud Hebræos memorabilis inprimis fuit, *Cithara* Davidis, Hebr. כנור *cinnor*, unde Græcis κινύρα: quæ Josepho sic describitur, *Jud. Antiqq. l.* 7. *c.* 10. Ἡ μὲν κινύρα δέκα χορδαῖς ἐξημμένη τύπτεται πλήκτρῳ, *Cinyra quidem, decem chordis instructa, plectro pulsatur.* E quibus dubitat Bochartus, an Hebr. *cinnor*, rectè reddatur *cithara*; quam Auctor *Epistolæ ad Dardanum*, sub Hieronymi nomine, in modum *Delta literæ*, *i. e.* triangularem describit, cum chordis viginti quatuor, quæ per digitos Pindari variis vocibus tinnulis ictibus diversis modis concitentur &c. Vide hunc Bochartum, *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 44. & infrà quoque voce *Cythara*: uti de more Cretensium ad *Citharam* pugnandi infrà, voce *Tuba*.

CITHARISTA, vel **CITHARISTES**, Plin. *l.* 3. *c.* 4. Mela, *l.* 2. *c.* 5. Galliæ Narbonens. promontor. teste *Moletio* & *Antonino*. Alii scribunt *Cetarista*. Hodiè *Cap de S. Sige* nonnullis dicitur, *Belleforestio*, autem *Cap de Garcal* vocatur. *Baudrando* urbecola fuit

Gallias

Galliæ Narbonens. in Provinc. media inter Massiliam & Telonem, 15 milliar. ab utraque, *Citharista Ptol. Antonin. Aiirvala.* Nunc pagus *Ceireste*, prope Aranum amnem, 1. leuc. ab ora maris Mediterran. & ab urbe dicta Civitate, *la Ciotat*, quæ ex ejus ruinis crevit. Promontor. autem *Citharistes* in eo tractu est *Cap de l'Aigle*, prope Civitatem. Valesio Ceirella inter Taurentum & Carsicos posita est, qui situs *Citharistæ* non convenit, magis Taurento & Carsicis, vulgò *Carsis* aut *Cassis* ad Massiliam accedenti: inter Carsicos & portum Mines, *Portmion*, nomine nunc obscurô. *Notit. Gall.*

CITHAROEDUS, seu Citharista, qui citharâ canit. Horum apud veteres habitus cultusque notabilis fuit. Lacerna aurata, non multùm chlamydis dissimilis, illis peculiariter tribuitur, à Juvenal. *Sat.* 10. *v.* 212.

Et quibus aurata mos est fulgere lacernâ.

Iisdem Auctor, *l. ad Herenn.* pallam dat auratam & chlamydem purpuream: *Ut Citharœdus cùm prodierit optimè vestitus, pallâ inauratâ indutus, cum chlamyde purpurea coloribus variis intexta, cum corona aurea, magnis fulgentibus gemmis illuminata.* Hinc Ovid. de Arione, *l.* 2. *Fast. v.* 107.

Induerat Tyrio distinctam murice pallam,

Ita eorum habitus fuit tunica talaris & chlamys: quæ tunica etiam *palla* dicta videtur. Hæc enim, quamvis prius fœminarum propria, posteà ad *Citharœdos*, Tragœdos ac Saltatores translata est. Cornificius, *l.* 4. *ad Heren. verbis retro citatis*: Unde Apollo quoque pallâ indutus à Poëtis producitur. Ovid. *l.* 1. *Amor. eleg.* 8. *v.* 59.

Ipse Deus vatum pallâ spectabilis aureâ
Tractat inaurata consona fila lyra.

Quòd autem ea tunica talaris esset, cum stola Orpheum induit Varro, *de re Rust. l.* 3. *c.* 13. *Quintus Orphea vocari jussit, qui cùm eò venisset cum stola & Cithara & cantare esset jussus.* Ea discincta Ὀρθοστάδιον Græcis dicta est. Dio de Neronis habitu Citharœdico, *l.* 63. *Nam cùm statuisset ad citharam canere, non sustinuit à Corbulone videri τὸ Ὀρθοστάδιον ἔχων.* Discincta itaque fuit & fluens, ut mirum sit Bathyllum *Citharœdum*, cum tunica cincta induci, apud Apulejum, *Florider. l.* 2. Nec tunica solùm talaris fuit, sed & chlamys longum syrma trahens. Horat. *de Arte, v.* 215.

----- ---- Traxitque vagus per pulpita vestem.

Quô habitu in nummis Neronem videmus. Vide Octav. Ferrarium, *de re Vestiaria, Part.* 2. *l.* 3. *c.* 12. Sed & *Citharœdæ*, quoque in ministerio olim, ut antiqua marmora indicant. Extat Romæ monoclini scriptura (ita liceat appellare in quo mulier sedens *Citharam* pulsat) confirmatque id vetus elogium Auxesis & Neriti minùs ingenuorum nominum: muliebria nempe hæc studia psallendi & oblectandi aures, viguisse olim aut placuisse. Mentio utique apud Horat. *l.* 4. *Carm. Od.* 13. *v.* 6.

----- ----- illa virentis &
Doctæ psallere Chiæ.

ministeria hæc propiùs tangit. Ut & *scitissimi utriusque sexus canentes, & psallentes, quos adolescens è terra Asia habuisse* apud Gellium scribitur, *l.* 19. *c.* 9 pueri nimirum ac puellæ. Et quidem elogium Auxesis sic habet.

D. M.
AUXESI CITHAROEDÆ
CONJUGI OPTIMÆ
C. CORNELIUS NERITUS FECIT
ET SIBI.

Has alii Psaltrias, Fidicinas, Citharistrias appellant &c. *Citharæ* autem species enumerat Isidorus, *Origin. l.* 3. *c.* 21. Psalteria, Lyra, Barbita & alias quadratâ formâ, nec non & trigonali: quarum aliquas, rariores illas quidem, sed Studiosis antiquitatis adjumento futuras ad cognoscendas testudinis partes, *cacumina, brachia, humeros, scapulas, pectines, modulum, tympanum*, exhibet Laur. Pignorius *Com. de servis*. Ut hoc addam: *Citharœdi* nomos & cantica, quæ Poëta Lyricus aut Dithyrambicus ipsis composuerat, sicut erant ab Autore facta, ad *Citharam* canebant. Vide infra in voce *Nomi*. Iidem in Triumphis spectaculisque coronati erant, uti ex triumphali pompa Scipionis Africani & Auctoris ad Herennium *loc. cit.* patet. Quam porrò coronam Nero usque adeo concupivit, ut omnes hujus generis coronæ ad eum delatæ fuerint, teste Xiphilinô *in eo*. Vide Car. Paschalium, *Coronar. l.* 8. *c.* 9. De *Citharœdorum* verò clausula, voce *Dixi*: de fibula, infrà, suô locô; ut & plura hanc in rem apud Gerh. Joh. Voss. *de Musica*.

CITHRUM, *Straboni Citron, Chitro Sophian.* sed *Leunclav. Zotriphar.* oppid. Thessaliæ. Item, oppid. Macedoniæ. *Ferrar.*

CITIUM, Cypri insul. oppid. Plin. *l.* 5. *c.* 31. adhuc *Chiti* dictum, nunc pagus: *Cetium Straboni*. Item urbs Misniæ, *Ceitz* vulgo dicta.

CITIZUM, vulgò *Zeitz*, urbs Misniæ in Saxonia superiore olim sede Episcopali clara, quæ post Naumburgum est translata. Sub dominio Episcopi Naumburgensis 3. leuc. Germanic. à Lipsia in Austrum.

CITOLA, Instrumenti Musici species, apud Guil. *Guiart. A. C.* 1214. laudatum Car. du Fresne in *Glossar.*

CITREA Arbor, eadem cum Assyria & Medica. in Assyria solùm Mediaque nascebatur, si Plinio credimus, qui verbosè de illa disserit, *l.* 12. *c.* 3. unde è Perside poma citrea in Græciam illata indeque in Italiam. Nec ut esui essent aut mensarum usui, sed ut odoris gratiâ inter pretiosa κειμήλια reconderentur, aut vestibus interjicerentur. Plinii certè ætate nondum mandebantur, nec gignebantur in Italia, refertque Plutarchus, avorum duntaxat memoriâ manducari cœpisse. Videtur autem in Italiam arbor pervenisse, paulo ante Palladii tempora, ubi mutato solô, ab ea quæ in Assyria nascebatur, eò recessit, ut cùm omni tempore anni in Assyria fructum ferret, in Italia tantum certis temporibus poma ederet. Ex Italia postmodum in Hispaniam, Galliam, aliasque regiones propagata: atque hæc est, cujus poma, *Citrea*, propriè dicimus. Antequàm autem hæc arbor Græciæ innotesceret, jam pridem Hesperia arbor, quam *Citrum* Plinius antiquitus dictam esse ait, vulgaris erat, domibus decorandis expetita, & vestibus odore pomi, quod nec ipsum tum esitabatur, imbuendis. Quæ mala modò *Hesperia*, modò *Aurea*, modò *Citrea*, appellata sunt, donec Medica mala in Græciam Italiamque è Perside invecta, ob similitudinem, quam habere visa sunt, cum aureis malis & Hesperiis, *Citrea* etiam dici cœperunt. Unde discordiis Auctorum natis, cùm alii assererent, *Citrea* eadem cum Medicis esse, alii diversa facerent: usu demum invalescente, factum est, ut *Citreorum* nomen Medicis & Assyriis pomis veluti proprium maneret, Hesperidum autem mala, *Aurea*, *Aurantia* & *Inaurantia* dicerentur, quod usque ad nostram ætatem obtinuit, quâ idem hoc nominum discrimen inter *Citrea* & *Aurantia* servatur. Est autem *Citrea* seu *Medica* Arbor parva, neque altè extollitur. At Citrus,

Ipsa ingens arbor, faciemque simillima lauro.

Sed & figura ac color pomi aliaque diversa in utraque, ut pluribus diximus suprà, ubi de *Aurantiis*. Sic itaque, cum *citrum*, de Assyrio pomo, dici cœpit, Græci mediæ ætatis (quod nemo ante Jubam fecit) κίτριον & κιτρόμηλον fecerunt: hodieque *Citronen* Hispani, Itali Germanique vocant, quibus non odore solùm, sed & cibô commendatur. In Citreorum porro specie, multæ aliæ species deprehenduntur, ut quas *Limas* appellant, & *Limones* & *Pomciras*, quasi *poma citrea &c.* Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 952. *& seqq.* Hodie circa Genuam *Mala Citrea* optimæ notæ habentur, sed & in Hispania non multum deteriora, quibus porrò, ut & malis aureis pumicisque, Hollandi naves ibi onerant, aliarum mercium defectu, Auctor Anonymus, *Historia Orbis Terr. Geogr. & Civ. c. de Commercio*, vide quoque infra *Glycada*. De illis sic Auctor, *Sinæ & Europ. c.* 35. *Theophrasti ætate pomum hoc nequaquam erat vescum, sed nec Plutarchi quidem, ut Athenæus commemorat. Parthorum Proceres grana ejus duntaxat esculenta solebant incoquere, commendandi halitus gratiâ. Venenis adversum veteres omnes afferunt, quod Athenæus celebri exemplô astruit ---- Ex ejus hinc succo Serapium paratur, inter Italos, adversùs malignas & pestiferas febres præstantissimum remedium & cordis affectibus valdè conveniens. Caro etiam esui, sed ignei est saporis, nisi sacchárô condiatur, unde in deliciis habetur. Cortex verò aromaticum quid spirat, stomacho & cordi amicus &c.*

CITRON, civitas in tribu Zebulun. Judic. *c.* 1. *v.* 30.

CITROSA Vestis, apud *Nævium*.

----- pulchram ex auro vestemque citrosam:

Græcè Θυώδης est. Versiculus enim hic ex Homerico isto est expressus, Od. ε. v. 264.

Εἵματά τ' ἀμφιέσασα θυώδεα, σιγαλόεντα.

Nempe non à crispitudine citri, ex quo mensæ citreæ fiebant, sed ab odore *citrei mali*, quod in arculis vestimentorum condebatur, ut à tineis ea defenderet. *Theophrastus*, Καὶ εἰς ἱμάτια τεθὲν ὁ μῆλον, ἄκοπα διατηρεῖ, *unde interpositum vestis tineas necat*, & bonô odore impleret. *Athenæus* de Citreo malo, Καὶ ὡς ἂν μέγα κειμήλιον ἀποκείμενον ἐν ταῖς κιβωτοῖς, μετὰ τῶν ἱματίων, *Et tanquam ingens cimelium, reponitur in arcis, juxta vestes.* Unde Plin. *l.* 12. *c.* 3. de eodem, *Pomum ipsum non manditur, odore præcellit, foliorum quoque, qui transit in vestes unà conditus & arcet animalium noxas.* Vide Salmas. ubi suprà, *p.* 950.

CITRUS, nomen quô diversissimæ arbores duæ Veteribus indigitatæ sunt, ἡ θύα scil. καὶ ἡ Μηδικὴ μηλέα, *thya* & *Medica seu Citrea malus*, de qua modò dictum. Et quidem thya seu *Citrus* Veter. peculiaris Cyrenaicæ & Hammoniacæ Libyes arbor, juxta *Theophrastum*, in Græcia nusquam visa fuit nisi invecta ex Africa. Unde Romanis major, quàm Græcis, ejus notitia, quippe Africæ vicinioribus; quibus tamen non ex Cyrenaica provinc. sed ex Mauritania afferebantur mensæ citreæ, ubi & *Citrum* nascebatur. Confines certè Atlanti Mauros arborem citri ferre ipse Plinius, *loc. cit.* fatetur. Unde *Atlantica munera* vocantur citreæ mensæ Martiali, *l.* 14. *Epigr.* 89.

Accipe felices, Atlantica munera, sylvas:
Aurea qui dederit dona, minora dabit.

Ex *Mauræ filia silva*, eidem *Epigr. sequent.* 90. Sed & suspicatur Salmasius, incognitum illud genus arborum & Atlantis montis peculiare, cujus Plinius meminit, *l.* 5. *c.* 1. ex relatione Suetonii Paulini, qui primus Romanorum Atlantem transgressus est, tradentis arbores esse in eo spectabilis proceritatis, enodi nitore, & frondes habere cupressi similes, citri arbores videri. Certè omnia conveniunt, præcipuè foliatura cupressina: quam cùm tribuat & cedro Vitruvius, *l.* 2. *c.* 9. prorsus videtur *cedrum* & *citrum* confundere, quod ab aliis quoque factitatum, Italisque etiamnum, qui *cedro* appellant citreum pomum, quod Veteres *citrum* dixêre. Nempè ex *Citro* mensæ fiebant, magnopere Romanis expetitæ, postquam circa Ciceronis tempora illæ Romanis innotuit. Hinc Plin. *l.* 13. *c.* 16. *Theophrastus --- magnum jam huic arbori honorem tribuit, memoratas ex ea vestitus Templorum Veterum contignationes, quandamque immortalitatem materiæ in tectis, contra vitia omnia incorruptæ. Radice nihil crispius, nec aliunde pretiosiora opera. Præcipuum*

autem esse eam arborem, circa Ammonis delubrum ---- *de Mensis tamen tacet: & alias nullius ante Ciceronianam vetustior memoria est.* Ubi quod de pretio mensarum, c. *praec.* 15. varus exemplis confirmat: *Mensarum (hinc) insania, quas foeminae viris contra margaritas regerunt. Extat hodie M. Ciceronis in illa paupertate, & quod magis mirum est, illo aevo empta H. S. XI. Memorantur & Galli Asinii H. S. XI. venundatae. Sunt & duae a Juba Rege pendentes: quarum alteri pretium fuit H. S. XII. alteri paulò minus. Interiit nuper incendiò a Cethegis descendens H. S. XIV. permutatâ latifundii taxatione &c.* uti quidem Budaeus legit, *de Asse*, l. 3. Idem de magnitudine paulo post, *Magnitudo amplissima adhuc fuit, orbis commissae ex orbibus dimidiatis duobus, à Rege Mauritaniae Ptolemaeo, quatuor pedum & semipedis per medium ambitum, crassitudine quadrantali &c.* De discrimine, pergit, *Mensis praecipua dos in vena crispis, vel in vertice varus. Illud oblongè evenit discursu, ideoque tigrinae appellantur: hoc torquetur, & ideò tales pantherinae vocantur. Sunt & undatim crispae, majore gratiâ, si pavonum caudae oculos imitentur. Magna verò post has gratia extra praedictas crispis, densa velut grani congerie, quas ob id à similitudine apiatas vocant* &c. Quam ob causam meritò subjungit, *Inter pauca nitidioris vitae instrumenta* hanc arborem fuisse: cùm ante eam cognitam *Nucina Mensa* in pretio essent. Uti verò ex radice hujus arboris mensae, sic ex reliqua materia contignationes fiebant, uti de Templis vidimus supra. At procedente luxu, Citrum dedignari coeperunt Romani, nisi pretiosius fieret, quàm nascebatur: itaque citri colore picta testudo secta. Plin. l. 16. c. 43. *Haec prima origo luxuriae arborum, alia integi & vilioris ligni è pretiosiore corticem fieri* --- *Nec satis: coepêre tingi animalium cornua* --- *plurimis deinde materiam & in mari quaeri. Testudo in hoc secta. Nuperque* ---- *principatu Neronis inventum, ut pigmentis perderetur, imitata lignum. Sic lectis pretia quaeruntur, sic terebinthum vinci juvat, sic citrum pretiosius fieri, sic acer decipi.* Scilicet, testudo picta terebinthini ligni colore, terebinthum ipsam vincebat; eadem citri instar picta, factitium erat citrum, verò pretiosius sicque citrum fiebat pretiosius quàm nascebatur &c. Quia autem *Citrus* arbor mensarum, apud Mauros Atlanti confines, nascebatur, haud longè ab Hesperidibus: in iisdem verò regionibus arbor Citrea mala ferens. Graecè κιτρέα (quam cum Assyria seu Medica quosdam eandem fecisse suprà diximus) crescebat plurima, indeque primum fructus ex ea allatos viderunt Romani, adeoque ex iisdem locis alterius arboris fructus, alterius lignum ad mensas Romanis veniebat: hinc rudi illô seculô existimâsse videntur arboris illius, ex cujus materia mensae & alia opera fierent, fructum esse poma illa, quae indidem efferebantur, & *Citrea* appellâsse, ac *Citra*, quasi citri mala. Nam *Citrus* arbor, *Citrum* fructus. Posteà compertò diversas esse arbores; idem tamen nomen utrique adhaesit, uti diximus &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 949. & *seqq.* De triumpho Caesaris ex *Citro*, mentionem facit Vellejus Paterculus, l. 2. c. 56. ubi de Caesaris triumphis, *Gallici apparatus ex citro, Pontici ex acantho, Alexandrini testudine, Africi ebore, Hispaniensis argentô rasili constitit.* Ubi quòd Terentius *Cedrum* substituit, quasi *Citri* usus tum nondum fuisset apud Romanos, refellitur illô Catonis apud Festum, ex oratione, Ne quis iterum Consul fiat: *Dicere possum, quibus illa, atque aedes aedificatae, atque expolitae maximò opere, citro atque ebore, atque pavimenta Poenica stent.* Nimirum Africa Romanorum jugum jam tum induere coeperat. Sed omnem dubitationem eximit Lucanus, ubi de convivio ejusdem Caesaris ac Cleopatrae, l. 10. v. 144.

> *Dentibus hic niveis, sectos Atlantide sylva*
> *Imposuêre orbes, quales ad Caesaris ora*
> *Nec captô venêre Jubâ. Pro caecus & amens*
> *Ambitione furor, civilia bella gerenti*
> *Divitias aperire suas, incendere mentem*
> *Hospitis armati* ----

Vide & quae de Cicerone suprà dicta, Vossiumque *ad loc. Vellej.* Nec omittendum, quòd, uti *Citri* nomine diversi generis arbores à Veterib. indigitari diximus, sic non defuerint, qui *Citrum* cum *Agallocho* confunderent, inter quos Auctor Anonymus περὶ ὀρῶν τῆς γῆς, qui in Atlantis pede Agallochum nasci tradit. Causa erroris fortè, quòd Agallochum maculas similes habet Citri ligno, de cujus maculis suprà diximus ex *Plinio*. Vide iterum Salmas. ubi suprà *p.* 1056.

CITTADELLA, urbecula Minoricae praecipua, vide *Jamna*.

CITTARIS, Graecè Κιτταρὶς, apud *Hesychium*, fascia est seu diadema, quale Cyprii portabant, unde κιτάριον, *parva fascia*. Sed & de mitra qualis erat Phrygia vel pileo incurvo vox accepta, qui etiam Κίδαρις dicebatur, uti vidimus supra in voce *Cidaris*.

CITUORUM, insula in Danubio perampla. *Ptol.* in Hungaria inter Posonium ad Boream, & Arrabonem ad Austrum. Gemina est: Major & praecipua, quae versus Boream & Ortum, *l'Isle de Schutt*, Circuitus est 10. leuc. circiter, longa 9. leuc. lata 4. Ibi arx Komara permunita, cum valido praesidio contra Turcas, & Sumatia; oppid. Minor autem insul. *le petit Schut*, est versus Austrum, è regione Altemburgi & Arrabonis urbium, ubi Danubius recipit Arrabonem: Oblonga, lata autem vix 2. leuc. Alter *Schutta Insul. Baudrand.*

CITURAE, minora erant Maurorum scuta, ex orygis pelle, Schol. Juvenalis *Sat.* 11.

CIVARO, vel CIVARON, urbs Allobrogum, Sabaudiae caput: *Chambery*, teste *Cluver.* In planitie, ad amnem *Lese*, inter montem Melianum, ad 3. leuc. in Austrum, & lacum Burgetium in Boream ad 2. leuc. 5. leuc. à confinio Franciae versus arcem Barraram, 18. à Lugduno in Ortum, 9. à Gratianopoli in Boream, 14. à Fano S. Joh. in Mauriana valle.

CIVES Novi, à Republ. semoti, lege Pescennii Nigri. Cùm enim omnes facti essent cives lege Antonini, discrimen statui coepit inter *Veteres*, qui non solùm nati in Urbe, sed quorum patres quoque & majores cives fuissent Romani; & *Novos*, qui *ne ad Rempubl. regendam accederent*, intimâsse dicitur Pescennius praefatus, apud Spartian. c. 7. Quibus autem gradibus *Civitatis Romanae* jus eousque extensum fuerit, vide apud Lipsium *de Magnitud. Rom.* Dicam hic saltem, *Jus Civitatis* nonnunquam cum suffragii latione & aditu ad honores, nonnunquam sine illo, concessisse Romanos: quorum illud pertinaciter Sociis negârunt, donec post crudelissima bella, *victis afflictisque ipsi exarmati, quam integri universis, dare maluerunt*, uti loquitur Vellejus Paterculus, l. 2. c. 17 istud Coloniae semper habuerunt, aliaque quaedam gentes, jam ab antiquo. Vide Freinshemium & Salmas. *ad Florum*, l. 1. c. 14. ut de *Civibus Originariis* & *Assumtis*; *Extraneis* item ac *Honorariis*, quales olim apud Athenienses fuêre, hodieque apud Helvetios aliosque subinde occurrunt, nihil addam. Quâ cautione advenas εἰς πολιτείας τῶν ἀστῶν susceperint Athenienses, dicemus infrà, voce *Opifices*. Mores *Civium* quod attinet, *optimo Civi*, inquit Scaliger, *ejusmodi animum dabis, ut mori pro Patria velit. Quapropter Anchises, excisâ Trojâ, negat se velle esse superstitem. Habes & illa verba maximi momenti*, apud Virg. l. 2. *Aen.* v. 317.

> ---- *Pulchrumque mori succurrit in armis.*

Laocoontis verba audies, qui nihilo minore affectu inflammatus esse videbatur, & mulieres Laurentes, apud eundem, l. 11. *Aen.* v. 895.

> --- *primaeque mori sub moenibus audent.*

CIVICA, patruus Veri Imperatoris, cujus mentio apud Capitolin. in *Macro*, c. 9. sub Hadriano Consulatum gessit cum L. Cejonio Commodo Vero, qui posteà dictus est Caesar. Nominatur in Lapide antiquo, SEX. VETULENUS. CIVICA. POMPEIANUS. Casaubon. *ad Histor. Aug.*

CIVICA Pompeianus, Consul, collega L. Cejonii Commodi an. Urb. Cond. 888. Item Africae Proconsul, à Domitiano sublatus. Tacitus, *Agric.* c. 42.

CIVICA Corona, inter omnes militares nobilissima, illi tantum deponi solebat, qui è manibus hostium civem Romanum eripuisset, quippe *Civis*, ut ait Seneca, *de Ira*, l. 2. c. 31. *est pars Patriae.* Dabatur autem veteri Republ. manu illius, qui servatus esset, A. Gellius, l. 5. c. 6. quemadmodum apud Graecos σωτήρια, sive *eulogias*, servati liberatoribus suis dabant. Nec solum eum, cui dabat, sed & eum, qui accipiebat, *civem* esse oportuit. Necesse autem fuit, civem servando, hostem occidere, ut de Coriolano memorat Plutarchus *in eo*. Insuper ut eum locum, in quo id esset actum, *hostis obtineret eò die, utque servatus fateretur. Aliàs testes nihil prodesse*, Plin. l. 16. c. 4. &c. Sed & hanc coronam Seneca Principi tribuit, Reipubl. Servatori, l. 1 *de Clem.* c. 26. unde eam Caesari decretam post bella civilia, velut Patriae Servatori, memorat Appianus Alex. de *Bell. Civ.* l. 2. Quò exemplô Augustus, *ob eadem merita, cum rostratam Agrippae dedisset, civicam a genere humano accepit ipse*, apud Sueton. *Certe aspicientibus domum Augusti haec corona prima sese offerebat, ut quae esset in ejus fastigio collocata.* Unde Ovid. l. 3. *Trist. El.* 1. v. 35.

> *En, domus haec, dixi, Jovis est quod ut esse putarem,*
> *Augurium menti quernea corona dabat.*

Cui similem in vestibulo coronam Tiberius recusavit, apud eundem Suetonium. A domo Principis ad aedes privatorum sensim transiit is mos: ut super foribus cujusque Civica corona statueretur. Certè ibi picta aspiciebatur, aut quâvis aliâ ratione effigiata, prorsus eôdem modô, quô hodie honestissimus quisque scutum, insignia Principis aut Principatus continens, suis foribus superponit, velut conspicuum decus & praesentem sibi suisque rebus tutelam. Unde idem Ovid. l. 1. *Fastor.* v. 614.

> *Augeat Imperium nostri ducis, augeat annos,*
> *Protegat & nostras quernea corona fores.*

Id quod in publica inprimis laetitia fiebat, uti docet Tertullian. *de Idolol.* additâ nonnunquam lauru & palmâ. Hinc, inter honores Germanico decretos, hunc quoque memorat Tacit. l. 2. *Annal.* c. 83. ut *sedes curules sacerdotum Augustalium locis, superque eas querneae coronae statuerentur* &c. Verùm ab illo tempore, beneficium Principis esse coepit, non judicium servati, corona haec; ac ne à Duce quidem exercitus conferebatur, Idem, l. 15. *Annal.* c. 12. Hinc Ostorius pater & filius, fortibus eam factis meriti, non ilico nec in Britannia, ubi eam meruerant, sed posteà demum Romae à Principe indepti leguntur, apud eundem, l. 12. *Annal.* c. 31 Materiam quod spectat, *Samnitium* bellô, ait Plin. l. 16. c. 4. *iligna primò fuit; posteà magis placuit ex esculo Jovi sacra. Variatumque & cum quercu est, ac data ubique quae fuerat, custodito tantum honore glandis.* Hinc quoties dabatur corona quercea, rem divinam ad quercum faciebant, ut colligere est ex Val. Max. l. 2. c. 8. Sed & hederacea nonnunquam fuit, ut de Domitiano habet Martialis, l. 8. *Epigr. ult.* v. 7. quandoque etiam oliva quercui mixta, ut videre est apud Statium, *Sylvar.* l. 5. &c. Porrò alii honores hanc coronam merentis additi: *Accepta licet uti perpetuo. Ludis ineunti semper assurgi, etiam ab Senatu, in more est. Sedendi jus in proximo Senatui. Vacatio munerum omnium ipsi patrique & avo paterno*, Plin. d. l. &c. Eorum verò qui id honoris adepti veter. Republ. Siccius inprimis Dentatus celebris, qui quatuordecim coronas civicas se impetrâsse, apud Dionys. Halicarn. memorat. *Antiqq. Rom.* l. 10. quem numerum mirum in modum auget Solin. c. 6. Et Capitolinum, sex meritum, Plinius addit, l. 16. c. *cit.* Nec minora de M. Sergio narrat Solinus, *ibid.* Ut taceam Africanum, qui de Patre accipere noluit, apud Trebiam, de Sulla Dictatore, aliis. Vide Car. Paschalium, *Coronar.* l. 7. c. 8. & *seqq.* Prudentius, ubi Laurentium Martyrem celebrat, ex omnibus coronis civicam, utpote aestimatissimam, eligens, illâ eum donat in coelis degentem, his verbis, *Peristeph. Hymn.* 3. v. 549.

Sic, Sancte Laurenti, tuam
Nos passionem quærimus,
Est aula nam duplex tibi,
Hic corporis, mentis polo.
Illic inenarrabili
Allectus urbi municeps,
Æternæ in arce Curiæ
Gestas coronam civicam.

CIVILIS, nomine *Julius*, præpotens inter Batavos, ab inferiore Germanico Exercitu periculum vitæ adiit, sed exemptus, ne suppliciô ejus ferox gens alienaretur. Tacit. *Hist. l.* 1. *c.* 59. *Claudius* vocatur, *l.* 4. *c.* 13. Ingeniô solers, & Sertorium se aut Annibalem ferens simili oris dehonestamentô.

CIVILIUS, sive CLIVIUS, Volscorum Imperator à Genanio victus an. Urb. Cond. 312. Vide & *Caput*.

CIVILIUS Tullus, Tribunus Milit. an. Urb. Cond. 348.

CIVILONIUM, oppid. agri Tarvisini.

CIVITAS, apud veteres Scriptores Romanos, totum agrum vel totos fines alicujus Gentis, nec non urbem, Gentis caput, designavit. *Civitas* Æduorum, apud Cæs. *l.* 1. *Bell. Gall. c.* 31. sunt omnes Ædui: *Civitas* Helvetica; omnes Helvetii, &c. Sic apud Plin. *l.* 3. *c.* 4. Vocontiorum *Civitas* Fœderata, sunt Vocontii: Autrigonum decem *Civitates* sunt decem populi. Sed & iidem scriptores nihilominus non rarò pro Urbe vel Oppido *Civitatem* dixerunt. Cicero, *Philipp.* 9. Massiliam modò Urbem, modò *Civitatem* fidelissimam sæpius vocavit: quam & Val. Max. *l.* 2. *c.* 1. nunc *Civitatem* Massiliensium, nunc oppidum, nunc urbem, & absolutè *Civitatem* nuncupat: & quam modò Urbem & Oppidum, modò *Civitatem*, *in l.* 1. & 2. à Cæsare *de bello civ.* appellari reperias. Apud Plin. secundum, in Thracia, Abdera *Civitas*, est oppidum Abdera, &c. Hodie, cùm in pluribus Galliæ regionibus, tum maximè in Burgundia, urbs non quælibet, sed Episcopalis modò ac Caput Gentis propriè dicitur *Civitas*, vulgò *la Cite*, qualis est Lutetia in Civitatem, Universitatem Urbemque divisa. Adeò ubicunque *Civitas* est, sine dubitatione affirmare licet, ibi majorem Ecclesiam, ibi veteram Episcopatus sedem, eam denique unam & solam veterem urbem esse, cui posteà ceteræ partes accreverint. Apud *Ptolem.* Urbes in tres ordines dividuntur, in *ἐπισήμους, ἀδόξους* & *κώμας*. Hadr. Vales. *Præfat. in Notit. Gall.*

CIVITAS, vulgò *la Ciotat*, Urbecula Galliæ in Provinc. Cujus vina celebrantur. Gaudet portu commodô & capaci, in ora maris mediterranei. Unde multi periti nautæ. Media inter Massiliam & Telonem. Commerciis celebris & opulenta. Hic inter alia, Fons, in monasterio Patrum Servitarum, qui æstum maris imitatur. Vide *Citharista*.

CIVITAS, vide *Septa*.

CIVITAS Castellana. Vide *Fescenninum*.

CIVITAS Castelli, vide *Tifernum*.

CIVITAS Ducalis, urbs est Aprutii ulterioris, juxta Velinum fluvium, nunc vulgò *Civita Ducale*, Episcopalis sub Archiepiscopo Theatino, in regno Neapolitano, 7. milliaribus à Reate in ortum, & 15. ab Aquila; estque parvi circuitus, in confinio ditionis Pontificiæ.

CIVITAS Legionum *Antonin.* in Albione duplex est; una, quæ & Deva seu Cestria, Legio 20. victrix, *Chester*. Vide *Deva*. Alia, quæ Isca Silurum, Legio 2. Augusta, *Caerleon*. Vide *Isca Silurum*.

CIVITAS Nova, Provinc. Roman. *Neustat*, urbs Germaniæ, in Austria, Episcopalis sub Archiepiscopo Salisburgensi ab A. C. 1468. Sedet ad amnem *Bischaw*, 6. leucis à Vienna in meridiem, & 12. ab Arrabone in occasum. Vide *Neostadium*.

CIVITAS Nova, *Cività nova*, oppid. amplum Italiæ, in Marchia Anconitana, in monte, non procul à mari Adriatico; estque Ducatus titulô insignitum Cæsarinorum. 6. milliaribus distat à Laureto Firmum versùs, à quo 9. milliaribus tantùm abest.

CIVITAS Plebis, *Città della Pieve*, urbs Italiæ, in ditione Pontificia, & in agro Perusino, 5. milliaribus à Clusio in ortum, 6. à lacu Trasimeno, & 16. à Perusia. Paucis constat incolis, estque parvi circuitus.

CIVITAS Regalis, *Cività Reale*, urbs regni Neapolitani, in Aprutio ulteriori, prope fontes Velini fluvii, quatuor milliaribus à confinio ditionis Pontificiæ, 15. autem ab Aquila urbe, ad radices Apennini montis.

CIVITAS Regia, *Ciudad Reale*, urbs ampla Hispaniæ, in Castella nova, prope Anam fluvium, in Campo Calatravæ dicto. Deficit tamen in dies. Distat à Calatrava 3. leucis in Austrum.

CIVITAS Regum, *los Reyes*, aliô nomine *Lima*, urbs Americæ Meridionalis, caput Peruviæ, Archiepiscopalis facta A. C. 1547. Condita autem fuit à Francisco Pizarro A. C. 1535. in Limana Valle, vix unô milliari ab ora maris Pacifici, ubi portum habet munitum, *Callao* dictum. In ea degit Prorex Peruviæ nomine Regis Hispaniæ; distatque centum circiter leucis Hispanicis à Cuzco urbe in occasum. Vide *Lima*.

CIVITAS Roderici, *Ciudad Rodrigo*, urbs Hispaniæ. Vide *Mirobriga*.

CIVITAS Solis, *Città di Sole*, urbs Italiæ munita, in ea parte Romandiolæ, quæ magno Duci Hetruriæ paret, ad amnem *Fagnone*, in ipso limite Romandiolæ Pontificiæ, 4. milliaribus à Foro Livio, & 8. à Brittinorio in occasum, 40. autem à Florentia versùs Boream & Ravennam, à qua distat tantùm 16. milliaribus.

CIVITAS Vetus, *Civitavecchia*, oppid Italiæ, in ditione Pontificia, 40. milliaribus à Roma, in ora maris Mediterranei. Vide *Centumcellæ*.

CIVITAS Vetus, *Città vecchia*, seu *Medina* incolis, urbs Africæ, Melitæ insulæ aliàs præcipua, & in meditullio insulæ, in colle, probè munita ab equitibus Melitensibus, & aliàs obsessa à Turcis irritô conatu.

CIUN, Arabicum Nomen, cujus meminit Amos, *c.* 5. *v.* 26. ubi Hebr. est *Chiun*, quam vocem retinuit Chaldæus Paraphrastes, item Aquila & Symmachus: Vulgata reddit *Imaginem*. Saturnum exponunt plurimi præeunte Aben Esrâ, sed Molochi mentio, qui Saturnus, antecessit, cui proximè subditur *Chiun*; aliud itaque nomen erit à Saturno, h. e. Sole. Nempe uti Bel & Nabo, ita Moloch & *Ciun* se habent, qui ut loco subduntur, ita dignitate consequuntur. Utroque igitur Luna significabitur. Quod si in masculo Numine persistendum erit, non Saturni erit stella *Ciun*, sed Hesperi sive Luciferi, cui in cultu semper potior, quàm Saturni stellæ, honos fuit. Lunam verò intelligi mavult Vossius, tum quia is Lunæ honos magis convenit; tum maximè, quia Arabes non alios agnovêre Deos, quàm Dionysum, h. e. Solem, & Uraniam, h. e. Lunam. Vide eum *de orig. & progr. Idolol. l.* 2. *c.* 25. ubi quoque de voce *Remphan*, quam LXX. in Amos & eos secutus Lucas in Actis, *c.* 7. *v.* 43. pro *Ciun* habent: ut & suprà in voce *Chiun*.

CIUS, aliàs CIO, fluv. Bulgariæ. Oritur ex Rhodope monte, & in Danubium influit, prope Durostorum oppid.

CIZARA, Paphlagoniæ castellum apud Amisum urbem; Strabo, *l.* 12.

CIZYA, Thraciæ urbs. *Sozom. l.* 6. *c.* 13.

CIZYCENUS, Atheniensis, insignis Geometra. *Voss. de Scient. Mathem. c.* 13. *§.* 4. *p.* 49.

CIZYCUM, urbs Asiæ, ad Propontidem. Olim Metropolitæ sedes, sub Patriarcha Constantinopol. Hodiè clara ob insulam ruderibus suis oppositam, unde marmor Cyzicenum eruitur. Olim pomum Eridos Græcis. Thucyd. *l.* 8. Pinet. *Cosmogr. Ptol.* Plin. *l.* 5. *c.* 32.

CLABULARE, *l.* 1. *Cod. Theodos. de Curios. Hi verò pervigili diligentià providebunt, ne quis citra evectionis auctoritatem moveat cursum vel amplius postulet, quam concessit evectio; ne habens unius copiam rhedæ, flagitet duas: aut rhedam usurpet, cui birotum, vel veredum postulet, cui clavulare permissum est*: carri genus est, quod *clabulas* habet; adjectivum substantivè sumptum, pro *Clabulari carro*. Continentur enim verbis his omnia, quæ in publico cursu movebantur vehicula, rhedæ, birota, veredi & *clabularia* vel carra, quæ aliàs *angariæ* dicebantur. Sensusque est, ne veredum postulet, seu ne velocem cursum usurpet, cui angariæ tantùm permissa fuerit. *Clavularium* enim cursus angarias tantùm habuit, h. e. plaustra vel carra ferendis oneribus & impedimentis, transvehendisque speciebus publicis, destinata, quæ non multum celeriter ibant, utpote à bobus tracta: unde velocem & *Clavularium* cursum distingui legimus passim. Dicebatur autem *Clabulare* vel *Clavulare* carrum, quod undique *clavulis* erat confixum & contextum, capsumque ex clavulis factum habebat, ad res, quæ imponerentur, retinendas ne defluerent. Quod hodieque in carris oneratis fieri videmus, quæ undique vallantur & sudibus, vel clavulis muniuntur, ne onera imposita decidant. Latini *Capsum* vocabant. Isidorus, *Capsum carrucæ undique contexta*: nam *capsum* est *χαράκωμα*. Verùm in carris publicis & quæ *Clavularia* dicta sunt, ordine fixæ videntur fuisse clavulæ, ut in carris hodiernis videmus, non craticiô opere contextæ & invicem complicatæ, qualia sunt, quæ vulgò *Tumberella* Galli dicunt, & quæ propriè *scirpeæ* Latinis vocatæ, &c. Vide Salmas. *ad Capitolin. in Pio*, *c.* 12. Vales. *ad Marcellin. l.* 20. & Jac. Gothofredum, *ad l.* 24. *Cod. Theodos. de Cursu Publ.*

CLADEUS, Elidis fluv. in Peloponneso. *Strabo*.

CLADINUS, Sultanus Iconiensis, ob Tartaros, è regno fugiens, Ortugarlem primò Carmaniæ præfecit, dein filium ejus Ottomannum Regem Carmaniæ creavit, sicque Turcicæ potentiæ fundamenta jecit. A. C. 1296. Calvisius, *in Chron.*

CLADUS, Græcè Κλάδος, apud Martialem, *l.* 2. *Epigr.* 57. *v. ult.*

—— modò modò ad Cladi mensam
Oppigneravit annulum, unde cenaret:

nomen proprium Trapezitæ. Aliàs Κλάδοι Græcis, *rami* sunt arborum; inprimis in palma, rami è trunco, qui *σύλλοχος* dictus est, enati. Unde *Clava* Latinis, h. e. baculus ex ramo cum nodis præciso: nam *κλάδα* quoque *ramus*, & Æolicè *κλάδα*. Tralatitiè *κλάδοι* iisdem dicuntur *brachia* seu *rami* fluviorum: item in cornibus cervorum cornicula, quos *ramos* quoque Latini appellaverunt. Habere autem hi cornua ramosa in trimatu incipiunt, tuncque *κλαδίαι* dicuntur: & sexennes usque ad sedecim ramos capite gestant, à quo tempore ramulorum cessat augmentum. Unde patet, deceptum esse Plinium, *l.* 8. *c.* 32. cùm *singulos tantùm quotannis ramos adjici cervorum cornibus*, scribit. Salmas. *ad Solin. p.* 221.

CLÆON, Fons Phrygiæ apud Celænas, saxa egerens. Plin. *l.* 31. *c.* 2. Dictus à *fletu*, ut fons illi vicinus *Gelon à ridendo* appellatur.

CLAGEFURTIUM, quibusdam *Claudia*, Carinthiæ, sive potius Carinthiæ regio, Sclavonicæ urbs ampla, cujus cives furibus sunt inexorabiles. Levis enim suspicio gravissimè nocet huic, qui rem furtò parare putatur, nam inauditus rapitur ad crucis supplicium, nec defensioni, aut purgationi locus datur. Post diem tertium supplicii de mortuo judicant, quem si insontem fuisse cognoverint, splendidè sepeliunt, sin verò sontem & reum, pendere sinunt, 2. milliar. distat urbs à Savo fluv. Sedes olim Carinthiæ Ducum. *Cluver. Merc.*

CLAMARE, in *L. Salica*, *Si quis alterum vulpiculam clamaverit*; & apud Luxurium, *ad convivium clamare*, pro *vocare* est. Statius, *Theb. l.* 3. *v.* 169.

Nec minùs intereà digestâ strage suorum
Hinc Chthonium conjux, hinc mater Penthea clamat
Astyoche ----

pro *deplorare* ac lamentari. Unde *Conclamati*, jam exurendi, quo de ritu vide Servium *ad Virgilium*, *Æn. l. 6.* Apud eundem Statium, *Thebaid. l. 6. v. 23.*

---- quoties animosa resumit
Leucothoe gemitus, & amica ad littora sestâ
Tempestate venit, planctu conclamat uterque
Isthmus ----

pulchrè exprimit sonitum undæ illisæ cautibus; quem Accius elegantissimis his anapæstis imitatur,

Atque ubi curvo littore latrans
Unda sub undis labunda sonat,
Simul & circum magnitonantibus
Excita saxis, sæva sonando
Crepitu clangente cachinnat.

Sed diviniùs Homerus inimitabili illô, *Il. ρ. v. 265.* ἠϊόνες βοόωσι: quod Platonem, Poësi intentum, eam relinquere coëgit & ad Philosophiam animum applicare, ut apud *Eustathium* legimus, eò quòd vim dicendi Homericam assequi se posse desperaret. In Ecclesia Romana *Clamare* & *Clamari*, Monachi dicebantur, in Capitulo, quoties de delictis alios accusabant, aut ipsi accusabantur. *Statuta* Ordinis Sempringham. *Distinctè prohibemus, ne aliqua Monialis in Conventu existens, ad Corpus Christi accedat Dominica, nisi ordinatè clamaverit in hebdomada, privatim vel publicè, si delictum privatum vel manifestum viderit, unde regularis clamatio fieri debeat, exceptis valde juvenibus, vel valde vetulis.* Quod quô modò fieri debeat, sic docet Liber *Ordinis* S. Victoris Par. *MS. c. 33.* *Dum clamores fiunt, nemo loquatur, nisi qui clamorem facit & Abbas & qui clamatur. Qui clamorem facit, inprimis sic dicat:* Clamo *rem de fratre illo; qui autem clamatus fuerit, mox ut audierit nomen suum, nihil prorsus in sede sua respondeat, sed veniens coram Abbate, priùs inclinans, postea erigens se, coram ipso stet, patienter exspectans hoc, quod frater suus super ipsum clamare habet. Qui autem clamat, non exaggeret clamorem suum, nec quærat circuitiones verborum, sed aperte dicat, Ille fecit hoc. Audito clamore, si culpabilem se cognoverit statim veniam petens, humiliter culpam suam confiteatur. Si autem se culpabilem non recognoverit, dicet breviter stans, Domine, non recordor me hoc fecisse aut dixisse, quod Frater dicit. Tunc ille, qui clamavit eum, ipsam clamationem non repetat: ipse vero prius, inclinans jubente Abbate, eat sedere. Quòd si aliquis videt, Fratrem suum negare, quod verum est, bene licet ei de eo, quod vidit, vel audivit, testimonium perhibere. Sciendum verò est, quòd ille, qui clamorem facit, non faciet clamorem super illum, qui clamavit* &c. Plura in hanc rem vide apud Car. du Fresne *Glossar.* Hinc formula Gallis frequens, *Crier quelqu'un* &c. Nec omittendum, quòd *clamare* contrà, pro *plaudere* quoque occurrit, apud sæpius prædictum Statium, *Theb. l. 8. v. 750.*

Qualis ab Arcadio rediit Tirynthius antro,
Captivumque suem clamantibus *intulit Argis,*
Erigitur Tydeus ----

Ubi Lutatius, *cum admiratione faventibus*; & alter Scholiastes, *Clamore sibi faventibus.* Sic *Clamor*, pro plausu, eidem v. 722. *ejusd. libri*

Clamorem Aonii tollunt gemitumque Pelasgi &c.

Vide quoque infrà passim inprimis ubi de *Voce.*

CLAMATOR Angliæ Principalis, cum suis *Subclamatoribus*, in Parlamentis Anglicis: cujus officium *Clamatoria* dictum, olim solebat esse unitum Ostiariæ seu Ostiarii officio, ut est in libro *de modo tenendi Parliamentum*: ubi de munere *Clamatoris* ista habentur, *Clamator Parliamenti stabat contra ostium Parliamenti, & Ostiarius denuntiabit sibi clamationes suas. Rex solebat mittere Servientes ad arma ad standum per magnum spatium extra ostium Parliamenti, ita quòd nulli impressiones nec tumultus facerent, circa ostium, per quod Parliamentum ingreditur, sub pœna captionis corporum suorum: quia de jure ostium Parliamenti non debet claudi, sed per Ostiarium & Servientes Regis ad arma custodiri.*

CLAMATULICORUM Regio, memoratur Plinio, *l. 3. c. 4.* ubi Narbonensem Provinciam describit, *At in ora Massiliæ Græcorum Phocensium fœderata, promontorium nomine Citharista, regio Camatullicorum, dein Suelteri, supraque Verucini: in ora autem hæc* &c. Quos *Clamatulicos* vel *Camatullicos* nomen dedisse loco inter montes posito & mari proximo, atque etiam à Suelteris Forojulioque non multum distanti, qui hodieque à nomine gentis, detractâ primâ literâ; *Ramatuelle* dicatur, quasi *Lamatullica*, contendit Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Suelteri.*

CLAMECIACUM, oppid. Gall. in Nivernensi provinc. ad Icaunam fluv. 9. leuc. ab Altissiodoro in Austrum, totidem circiter à Charitate in Ortum. Ibi residet Episcopus dictus Bethlehemensis. Vulgò *Clamecy.*

CLAMOR, in prœliis, apud plerasque bellicosas gentes in usu semper fuit. Romanis certè, militarium rerum, si qui alii, peritissimis, cum Livius tribuit, ut cum Marcellus Hannonem & Epicidem *primo clamore* & impetu fudit, *l. 25. in fin.* & alibi passim. Pœnis item, quorum ne clamorem quidem atque impetum primum, exercitum Fulvii sustinere potuisse, *eòd. l. c. 21.* memorat. Sic de Germanis Tacitus, *de Mor. Germ. c. 3.* ituros in prœlia canere & esse illis carmina, quorum relatum *Barditum* vocaverint: an *Baritum*, quod *Althamerus* mavult, hodieque enim *blarren* Germanis clamare est: eòque non tàm vocis, quàm virtutis concentu, affectare præcipuè asperitatem soni & fractum murmur, objectis ad os scutis, quò plenior & gravior vox repercussu intumesceret, scribit *c. 3. §. 1.* Idem de Persis simul, ac Macedonibus: Indis quoque Curtius memorat, *l. 3. c. 10. & l. 9. c. 4. & 8.* de Britannis, rursus Tacitus, *l. 14. Annal. c. 35.* Sed & Gallis, cantus ineuntium prœlium & ululatus & tripudia & quatientium scuta in patrium quendam morem horrendos armorum crepitus, tribuitur apud Livium præfatum, *l. 38. c. 17.* De Hispanis Silius, *Punicorum l. 10. v. 230.*

---- ritu jam moris Iberi
Carmina pulsata fundentem barbara cetrâ.

De Lusitanis Diodor. Sic. *l. 5.* *In bello ad numerum incedunt & carmina canunt, cùm aggrediuntur hostem.* De Parthis Plut. in *Vita* Crassi, Postquam prope hostem perventum est, datumque à Duce signum, illico gravi sonitu, terribilique fremitu tota remugit planities. De Hibernis Stanihurstus, *Rer. Hibernic. l. 1.* *Quoties ad manus & pugnam venitur, alta voce* Pharro, Pharro, *inclamant.* De Turcis Constantinopolim obsidentibus, *Illala, illala, Alahemeth Russolalla*, h. e. Deus est & semper erit, & Mahometh est servus ejus, altâ voce clamâsse, inter buccinarum tympanorumque strepitum, refert Leon. Chiensis: quem clamorem eos hodieque in prœliis solennem servare, notum est. De ipsis verò Israëlitis, Jerichuntem invasuris, legimus apud Josuam, *c. 6. v. 5.* Deum ipsos jussisse, *cùm resonuisset vox tuba longior & concisior, & auribus eorum increpuisset, conclamare omnem populum vociferatione maximâ.* Rationem suppeditat Cæsar, *de Bello Civ. l. 3. c. 92* ubi Pompeji consilium, qui id omiserat, damnans, *Non frustra*, inquit, *antiquitus institutum est, ut signa undique concinerent, clamoremque universi tollerent: quibus rebus & hostes terreri & suos incitari existimaverunt.* Unde & Cato Sen. *Verba plus, quam gladium, & voces plus, quam manum, hostes fugare attonitosque reddere; sibique venisse militem, qui clarius strideret, quam inclamaret*, dicere solitus fertur, apud Plutarchum in *Vita* ejus, *c. 3.* Vide Matthiam Berneggerum, *Quæstion. ad Taciti Germ. c. 8.* ut & suprà, in voce *Cantus*, item *Christus vincit*, qui Christianorum Græcorum Latinorumque militaris fuit clamor, alibique passim. In Gallia, *Clamor* de Haro, seu *Haron*, in Normannia potissimùm obtinet, & inclamari solet, dum crimen aliquod capitale perpetratur, v. g. furtum, incendium, homicidium &c. Tum enim ii, quorum aures vox hæc verberat, ad reum persequendum foràs exire tenentur eumque detinere, si pote est, ac Judicibus tradere: quòd si id negligant, Principi, aut domino feudali, qui jus gladii habet, in cujus territorio crimen commissum est, emendam præstant & exsolvunt. Igitur jus habere dicitur *clamoris de Haron*, qui altâ, ut ajunt, justitiâ gaudet. Cujusmodi autem fuerit vel sit *Clamor* hic ejusque cognitio aut jurisdictio, docet pluribus Car. du Fresne ex veter. *Consuetud.* Normanniæ MS. 1 *Part. 5. distinct. c. 5.* Atque hinc *Haro* interdum usurpatur de quovis clamore, qui in tumultibus excitari solet, apud Froissardum passim. Imò & in prœlio Bovinate inclamata vox hæc à Fecialibus legitur. Origo *Clamoris* probabili conjecturâ Rolloni, primo Neustriæ Duci, adscribitur, qui voluit, ut si in ditione sua quispiam inveniretur vel homicida aut incendiarius, aut gravioris ulterius criminis reus, statim clamore sublato *Ha Roul* (quasi rauxilium Rollonis implorateretur) indigenæ ac vicini in eum irruerent, captumque Judici exhiberent &c. Vide Car. du Fresne in voce *Haro.* Quis verò *clamorem militarem* ordiri consueverint, dicemus infrà voce *Intersignum*, it. *Vexillum Regale.*

CLAMOVENTA, Angliæ oppid. *Antonin.*

CLAMPETIA, locus Italiæ in Bruttiis. Plin. *l. 3. c. 5.* Mela, *l. 2. c. 4.* à freto Siculo versùs Galliam & Varum flumen progrediens, *Hinc*, inquit, *in Thuscum mare est flexus, & ejusdem terræ latus alterum Medama, Hippo, nunc Vibon, Temesa, Clampetia, Blanda, Buxentum*, &c. Apud Livium, *l. 40.* corruptè *Dampetia* legitur. Latini omnes hanc *Clampetiam* vocant, additâ literâ tertiâ initiali, ut in multis aliis vocabulis, cùm Græci Λαμπετία illam appellârint. Sic Stephanus ex *Polybio.* Lycophroni verò est Λαμπέτειον Poëticè pro Λαμπετία. Malè vulgò Λαμπέτης. In situ ejus quoque omnes ferè conveniunt, ut sit *Mantia* sive *Amantia* hodierna. *Nic. Lloydius.*

CLAN, apud Skenæum *ad Statuta* Wilhelmi Scotiæ Regis, *c. 28.* ubi de Lege, quam Scoti vocant de *Clan Makduff*, priscis Scotis, qui montani & sylvestres dicuntur, tribum significat seu multitudinem hominum, ab uno communi parente seu stipite descendentium. *Idem* Car. du Fresne, in voce *Clan.*

CLANCULARIA, à Celso per convitium Christiana Doctrina appellata est, ob varia ejus Mysteria, quæ olim sacro silentio involvebantur, neque cum Catechumenis aliisque, nisi probè prius institutis, communicabantur, uti dicemus passim infrà, inprimis in voce *Nitrum Fideles.* Contra quem proin sic Origenes, *Quod verò quædam insunt (in Religione nimir. Christiana) quæ non communicantur quibusvis, id non solùm Christianæ doctrinæ proprium est, verùm etiam Philosophicæ. Nam & illi Exteriorem & Interiorem doctrinam habebant; & alii Pythagoram audiebant, contenti ipsius autoritate: alii secretè discebant rationes non evulgandas in profanos nondum purgatos.* Quam eandem rationem etiam Ægyptiorum, Persarum, Syrorum, Indorum, plurimorumque aliorum populorum Sapientes, tenuisse, paulò pòst indicat. Vide Tob. Pfannerum, *System. Theol. Gentil. purior. in Addendis, p. 519. 520.*

CLANCULARII, ex Anabaptistis illi dicuntur, qui fidei confessionem minimè necessariam judicant. Iidem quod in hortis convenire soliti, *Hortulani* dicti, Florimond. Raimondus, *l. 2. c. 15. n. 3. &c.*

CLANES, fluv. à Vindelicis ortum habens, à quibus per valles excurrit, & Istri alveum intrat. Strabo, *l. 4.* *Lazar.* *Glan* dicitur.

CLANGOR, à Clamore differt, quòd hic semper aliquid significet. Unde apud Statium, *Theb. l. 4. v. 789.*

At

At pater in gremio verna tellure, & alte
Gramine, nunc faciles sternit prosternitur herbas
In valium nitens . carum modo lacte egeno
Nutricem clangore ciens ----

ait vetus Schol. *Cujus nullus sensus. Ideo voluit clamorem dicere, ut ostenderet, nihil vestigii potuisse, nam & clamor ordinarie aliquid dicit.* Est autem Clangor sonus acutus cum magno. Unde tubis præcipuè datur. Virg. *l.* 8. *Æn. v.* 526.

Tyrrhenusque tuba mugire per æthera clangor.

Et Val. Flaccus, *l.* 3. *v.* 348.

---- ---- ter intonuit æther
Luctificum clangente tubâ ----

Hinc Fortunatianus, *Dialect. Donec per venantur eò, ut res cum sono verbi aliqua similitudine conveniat, ut cum dicimus æris tinnitum, equorum hinnitum, ovorum balatum, tubarum* clangorem, *stridorem catenarum. Perspicuum enim hæc verba ita sonare, ut ipse res, quæ his significantur.* Transfertur dein ad alia, ut sonum maris rupibus cavis illisi. Acgius, *d. l.* suprà in voce *Clamare*. At propè sigillatim vox gruum clamorem notat. Quomodo legit Barthius ex membranis priscis apud Lucretium, *l.* 4. *v.* 181.

Parvus ut est cygni melior canor, ille gruum quam
Clangor, in ætheriis dispersus nubibus Austro.

Sic Claudianus, *de Bello Gildon. v.* 475.

Ingenti clangore omnes æstiva relinquunt.
Thracia, cum tepido permutant Strymona Nilo.

Nempe à κλάζω est, quod verbum de gruibus propriè, sicut κρώζειν de corvis, usurpârunt Græci, uti videre est apud Eustathium, ad *Homer. passim.*

CLANIS, vulgò *le Clain*, fluv. Galliæ in Pictaviensi regione Pictavium rigat, & in Vigennam posteà se exonerat paulo suprà castrum Heraldi. *Clanum* alius.

CLANIUS, qui & *Clanis*, fluv. Campaniæ propè Neapolin juxta Acerras urbem, *L'agno*, teste *Ambrosio Leone*. Virg. *l.* 2. *Georg. v.* 225.

---- Et vacuis Clanius non æquus Acerris.

Silius Italic. *l.* 8. *v.* 536.

---- Clanio contempta semper Acerra.

CLANOS, maris Ægæi insula.

CLANUM, urbs Galliæ Narbonens. inter Agendicum, & Augustobonam. *Antonin.*

CLANUS vel CLANIS, Etruriæ fluv. *La Chiana* hodiè. Silius, *l.* 8. *v.* 454.

Et Clanis & Rubico, & Senonum de nomine Sena.

Bandrando est palus oblonga, & per aliquot milliaria extensa, inter ditionem Pontific. & Hetruriam, Cujus pars Australis versùs Clusium & Civitatem Plebis efficit amnem *Clanum*, qui in Paliam fluv. se exonerat paulo suprà Herbanum, in ditione Pontificis, Pars autem Borealis, quæ & major, versùs montem Politianum & Aretium in Arnum fluv. labitur, in ditione Magni Hetruriæ Ducis.

CLARA à Tettingen, virgo nobilis, à Friderico I. Electore, Comite Palatino, Cœlibatus, quem Philippo ex fratre nepoti promiserat, pertæso, ejusdem & agnatorum consensu, Procerumque conscientiâ, cùm æquales nuptias contrahere non posset, ob conventionem, præsentibus Philippô Episcopô Wormatiensi, Georgiô Spirensi & aliis A. C. 1462. ducta, duos ei filios peperit: quorum prior Fridericus, Ecclesiarum Wormatiensis ac Spirensis Canonicus, obiit A. C. 1474. insigni epitaphiô Heidelbergæ ornatus: alter Ludovicus, fratre mortuô, à Patre in possessionem missus est, dominiorum *Scharfeneck, Weinsberg, Neuenstatt, Meckmühl, Uzberg & Umbstatt*, cum titulo Comitatus, à Maximiliano I. Imperatore collato: quas dynastias omnes Fridericô mortuô, exceptâ Scharfeneciâ, ad se recepit, Philippus Elector & permutationis nomine Comitatum *Lowenstein* substituit: Hinc itaque Comites Leonstenii, Werthemii, Virneburgii ac Rupifortii originem trahunt.

CLARA Augusta, filia Augusti Ducis Brunsvicensis, illustre familiæ ornamentum, nupsit Friderico, Duci Wirtenbergico, nato A. C. 1635. ex eo mater Friderici Augusti, Alberti, Friderici Wilhelmi, Antonii Ulrici, Sophiæ Dorotheæ & Eleonoræ Carolæ.

CLARA Æmilia, mater Didii Juliani Imperatoris apud Spartianum, *c.* 1.

CLARA Isabella, filia Leopoldi Archiducis Austriæ, ex Clara Medicea, nupsit Carolo, nupero Mantuæ Duci castitate & in maritum fide inclyta.

Isabella CLARA Eugenia, vide *Isabella*.

CLARA, oppid. Angliæ in Suffolciæ Comitatu prope Stulam fluv. & Comitatum Essexiæ, 13. milliar. à Cantabrigia. Aliis *Clarentia*, Ducatus titulô insignitum.

CLARA, Urbs Hiberniæ Episcopalis Comitatus cognominis caput, in Connacia regione in recessu Sinei fluv. 18. milliar. à Limerico in Occasum, situ commodissimô.

S. CLARA, ordo sacer Virginum, in Communione Romana S. à Francisco institutus, A. C. 1212. dictus à nomine primæ Præsitæ. Dividuntur autem hæ moniales in Damianistas & Urbanistas. Luc. Vuadingus, *Annal. S. Franc.*

CLARÆ, seu inclytæ memoriæ, vide *Bona memoria*.

CLARANUS, Grammaticus, cujus meminit Martialis, *l.* 10. *Epigr.* 21. *v.* 2.

Scribere te, quæ vix intelligat ipse Modestus,
Et vix Claranus, quid rogo, Sexte, juvat?

Ausonius, *Ep.* 18. *ad Ursulam Grammaticum*, *v.* 26.

Harmonio, quem Claranus, quem Scaurus & Asper,
Quem sibi conferret Varro, priorque Crates.

CLARASCUM, oppid. Pedemontii, notum pace ibi confectâ, A. C. 1631. Ad Tanarum fluv. ubi Sturam recipit. Alius est Carrea. Vide ibi. Vulgo *Cherasco*.

CLARAVALLENSIS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

CLARAVALLIS, Gall. *Clairvaux*, Monasterium celeberrimum Ordinis Cisterciensis, S. Bernardi pietate clarum, A. C. 1115. in Campania Gallic. ad Albulam fluv. 3. leuc. à confinio Burg. medium inter Calvomontem ad Ortum, & Barrum ad Sequanam in Occasum, in Valle, quæ antea *Vallis Absinthialis* dicta, vel ob absinthii ibi crescentis copiam, vel quia olim spelunca latronum. Dicitur filia Cisterciensium, caput ordinis in provincia. in Diœcesi Lingonensi, fundatum à Bernardo, precibus Comitis Camp. Theobaldi impulsô. Habuit ultra 800 monasteria, sub se: 700 monachos hîc Bernardus reliquit. Pet. de Celles, *Ep.* 12. *l.* 3. Vinc. Bellovacensis, *l.* 26. *c.* 24. Chron. Claravallense. Adde his Hadr. Valesf. *Notit. Gall.*

CLARENI Fratres, ex Franciscanorum Ordine, qui aliàs *Fratres spirituales* dicti, à Fratre Angelo de *Cingulo Clareno*, suo institutore nuncupati, qui usque ad Pii V. ætatem perseverârunt. Vide de iis Waddingum, *A. C.* 1317. *num.* 16. 28.

CLARENNA, oppid. Vindeliciæ, nunc *Rain*, propè confluentes Lici in Danubium, in Bavaria, inter Donaverdam & Novoburgum. A Suecis malè habitum.

CLARENTIA, vulgò CLARENCE, Angliæ oppid. in Suffolcia regione juxta Essexiæ confinia. Camdeno & aliis idem cum *Clare* oppido ad Sturam fluv.

CLARENTIA, urbs Peloponnesi, Ducatus titulô aliàs clara, nunc regiunculæ caput, ad mare Ionium, aliàs *Dyme*. Vide ibi. *Stratus* Nigro.

CLARIACUM, vulgò CLERY, oppid. Galliæ in provinc. Aurelianensi, inter Aurelias ad Ortum & Balgentiacum ad Occasum. Hîc sepultus Ludovicus XI. Francorum Rex. Duchesnius, *ant. urb. c.* 5. *de Balivatu Aurelian.*

CLARIACUM, vulgò CLERAC, urbs Galliæ olim munita, in Aquitania & Aginnensi tractu, ad Oldum fluv. qui paulò infrà in Garumnam cadit, 4. leuc. ab Aginno. 3. à Neraco. Ibi Abbatia celebris.

CLARIACUM seu CLARIACUS VICUS, vulgò *Clery*, locus est Galliæ, cujus mentio in *Vita Liïardi*, ubi tribus distare millibus ab oppido Magdunensium traditur, quod *Mehun sur Loire*, Gallis dicitur. Vide Hadr. Valesf. in voce *Magdunum ad Ligerim*.

CLARIÆ, Thraciæ populi. Plin. *l.* 4. *c.* 11.

CLARIGATIO, apud Livium, *l.* 8. *c.* 14. *In Veliternos ---- quòd toties rebellâssent, graviter sævitum ---- jussique trans Tiberim habitare: ut ejus, qui cis Tiberim deprehensus esset, usque ad mille pondo clarigatio esset. nec prius quam ære persoluto, is qui cepisset, extra vincula captum haberet*, Budæo est, quam Græci ἀνδροληψίαν vocavêre, de qua vide Pollucem, *l.* 8. *c.* 1. *Pigneratio* etiam vocatur: Interpretes barbari, *represaliam* dicere maluerunt. *Vet. Gloss.* ἀνδροληψία, & *Novell.* 52. ἐνεχυρασμὸς & σύληψις, nam reddere nolentibus, vi pigneratio seu *represalia* fiebat. Et posset Clarigatio *pigneratio* Latinè dici, nisi pigneratio res potiùs, quàm personam, respiceret: Clarigatio verò, sicut androlepsia, potius personas, quàm res. At Clarigationem fuisse personarum potius, quàm rerum prehensionem, ex Livii verbis clarum est, quæ tamen prehensio cessabat, solutâ pecuniâ: quô pactô respectu prehensionis personarum *Androlepsia*, respectu verò redemtionis & solutæ pecuniæ, *Pigneratio* non malè dicitur. Marcellus Donatus *ad loc. Livii*. Aliàs solennis belli denunciatio sic Romanis dicta est, Græcè κατάγγελσις τοῦ πολέμου μετὰ τῆς ἀπαιτήσεως ἀγγελικῶς: quod clarâ voce fieret. Non verò quævis belli denunciatio, sed quæ cum rerum repetitione conjuncta. Plin. *l.* 22. *c.* 2. *Et legati cùm ad hostes clarigatum mitterentur, i. e. res raptas clarè repetitum, unus utique Verbenarius vocabatur*: à verbena, de qua agens idem, *l.* 25. *c.* 9. *Hæc est, quam Legatos ferre ad hostes indicavimus.* Cum namque Romani vellent bellum indicere, Pater patratus proficiscebatur ad hostium fines, & præfatus quædam solennia clarâ voce dicebat, Se bellum gerere propter certas causas: ut, *clarè repetis ablata*: *Androlepsia pure utor: Bellum indico negantibus jussa.* Cujus rei exemplum in *Supplicibus* Euripidis, ubi Theseus caduceatori hæc dat mandata ad Creontem Thebanum,

Vicina Theseus qui tenet regni sola,
Humare poscit mortuos: quod si datur,
Sic amica fiet gens Erechthidum tibi.
Hæc si probantur, tunc refer retro pedem:
Sin minus paret, verba sint hæc altera.
Jam mox ut arma pubis expediens meæ.

Vel, ut Papinius, in ejusdem rei narratione,

Aut Danaus educe rogos, aut prælia Thebis.

Vide quoque Homerum in *Batrachom.* & Plautum, *Amphitruone*, *sub init.* Græci, *forum* κατάγγελσιν, Romani veteres *condicere*, appellavêre. Atque hæc denunciatio belli *conditionata* vocatur Hug. Grotio: *pura* verò, quæ specialiter *Indictio* aut *Edictum*, ubi aut bellum jam alter intulit, aut ea deliquit ipse, quæ pœnam merentur. Interdum autem conditionatam pura subsequebatur. Hinc illud carmen: *Quarum rerum, litium, causarum condixit Pater Patratus Populi Romani, Quiritium Patri Patrato priscorum La-*

tinorum, hominibusque Prisci Latini: quas res nec solverunt, nec dederunt, nec fecerunt, quas res dari, fieri, solvi oportuit, puro pioque duello quærendas censeo, consentio consciscoque. Vide Dionys. Halicarnass. *Excerpt. Legat. l.* 2. Adjuncta *Clarigationis* fuêre, apud Græcos caduceus; sagmina & hasta sanguinea, apud Æquicolas primùm, & horum exemplô, apud Romanos, hastæ immissio, alia. Vide præfatum Grotium, *de Jure Belli & Pacis, l.* 3. *c.* 3. §. 7. & 8. nec non suprà ubi de *Bello*, ac infrà voce *Denunciatio*.

CLARISSIMATUS, dignitas *Clarissimi*, *l.* 74. 180. & 183. *Cod. Theodos. de Decurion.* & apud Amm. Marcellin. *l.* 21. *c.* 38. *Honor Clarissimatus, in l.* 8. & 10. *eod. Cod. de Domest.* Senatorum potissimùm erat, qui *Clarissimi*, & *Ordo Clarissimus* passim apud *Historiæ Aug.* Scriptores, Ammianum Marcellin. in Utroque Cod. alibi, dicuntur. Unde Alexander Severus, *Præfectis Prætorio suis Senatoriam addidisse dignitatem, ut Viri Clarissimi & essent & dicerentur*, legitur apud Æl. Lamprid. in *Vita* ejus, *c.* 21. Sed & uxores eorum *Clarissimæ fœminæ* dictæ sunt. Idem in *Heliogabalo, c.* 4. *Solus omnium Imperatorum fuit, sub quo mulier quasi* Clarissima, *loco Viri Senatum ingressa est.* Nolebat nempe fœmininô genere vocem *Senator* usurpare, neque *Senatrix* dicere, coactus proin est circumlocutione uti. Ita namque Senatorum conjuges appellatæ, apud Tertullian. *ad Scapulam*, Augustin. *de Civ. Dei, l.* 22. *c.* 8. & in multis *LL.* Codicis. Paulinus, in *Vita* Ambrosii, *Per idem tempus trans Tiberim, apud quandam* clarissimam *invitatus, ut sacrificium in domo offerret.* Casaubon. *ad Lamprid. loc. cit.* Vide quoque Salmas. *ad Vopiscum in Aureliano, c.* 18. & infrà *Præpositus*.

CLARISSIMUS, nomen proprium Militis, apud Æl. Spartian. in *Didio Juliano, c.* 2.

CLARITAS, apud Solin. *c.* 52. ubi de Lychnite gemma. *Duplex ei facies: aut enim purpureâ emicat* claritate, *aut meraciùs suffunditur cocci rubore*; purpuræ velut propria tribuitur, cocco adempta, quod mirum. *Claritas* enim in omnibus coloribus splendor est multâ luce perfusus: unde *clara purpura*, Græcè ὀξεῖα, quæ plus habent luminis, quàm coloris; ut contra *saturæ* & *meracæ*, quæ plus coloris, quàm luminis. Quod utrumque de cocco similiter dici potest: Nam & coccum est clarum & acutum, plurimô lumine vegetum, ὀξυφοίνικον & ὀξυκόκκινον Græcis; est & saturatius & meracô rubore suffusum, eoque obscurius & austerum magis. Idem in aliis coloribus evenit. Vide Salmas. *ad Solin. passim*, inprimis p. 100. & 1104. nec non infrà in voce *Clarus*. Sed & *Claritas*, inter dictionis ideas; quarum septem esse Hermogenes statuit, Græcè σαφήνεια, uti Trapezuntius interpretatur: sicuti *Perspicuitatem* Quintilianus, & Cicero, *l.* 2. *Academ. c.* 6. ἐνάργειαν atque *evidentiam*, vide Jul. Cæs. Scaligerum, *Poëtices l.* 4. *c.* 1. ubi de *Charactere*. Mediô ævô *Claritas*, titulus fuit honorarius Proconsulis, in *Actis* Claudii Asterii, & aliorum Martyrum, apud Baronium *A. C.* 285. *num.* 4. In Privilegio à Synodo Suession. concessô Monasterio Solemniacensi *A. C.* 866. *Claritudo Regia* occurrit, apud Car. du Fresne *Glossar.*

CLARIUS Isidorus, vide *ibi*.

CLARIUS, Cypri fluv. Plut. *in Solone*.

CLAROMONS, oppid. Siciliæ sat lautum, intra montes, in Valle Nezzina, olim *Gulpini*.

CLAROMONTANI, Gallis *Clermont*, nomen illustris in Gallia Familiæ: Baron. *de Clermont en Dauphiné* seu *en Viennois* & Vicecomit. *de Clermont en Trieves*. Celebris est jam ab A. C. 1180. quô Guilielmus floruit: cujus filiorum alter Amedeus Dominos *de Hauterive, de la bastie d'Albanois*, & *de M. S. Jean* ex se procreavit. Majori natu Siboldo originem reliqui *Claromontani* seu Domini *de Clermont* debent. Seculô XIV. novæ divisioni datus est locus, in filiis Aimari & Agathæ Pictaviensis. Nam à Gothofredo primarius ramus continuatus est, sed ab Aimaro Dn. *de Hauterive* (ad quem etiam Surgeria & Dampetræa successio delata est) descendunt Dni *de Surgeres* & *de Dampierre*, quorum illi Fonsecas, hi Gondios Radesianos (*de Rez*) habuêre hæredes. Gothofredi filii fuêre, minor Carolus Dn. *de Vausserre*, cujus progenies in abnepotibus defecit: major autem Aimarus, continuavit primogenitorum lineam; sed necdum divisionis finis. Nam ab Antonii filiis, secundo Claudio, Domini *de Montoyson* derivantur: major Antonius iterum ex filiis Ludovico & Bernardino diversam habuit posteritatem. Illâ brevi extinctâ, hæc, præter Barones *de Toury*, à Bernardini filio Juliano descendentes, consistit in illis, qui à primogenito Bernardini Antonio trahunt originem. Hic enim ex Francisca Pictaviensi genuit Henricum *de Clermont* Vicecomit. *de Tallard*: quô & Dianâ *de Marck*, genitus Carolus Henricus *Comes de Clermont & Tonnerre Vicecomes de Tallard, Primus Baro Delphinatus*, ex Catharina Maria d'*Escoubleau de Sourdis*, numerosam prolem suscepit: in qua eminent Franciscus Comes *de Clermont* & *de Tonnerre*, Rogerius Marchio *de Crusy*, Carolus Henricus Dux *de Luxenburg* &c. Præter honorem enim illum, quod *primi Delfinatus Barones* nuncupantur, accessit etiam hôc seculô *Luxenburgicus* titulus, qui tamen iterum per filiam Magdalonam Bonam Theresiam Franc. Henrico Montmorencio Butevilio nuptam, ex hac domo ad Montmorencios migravit. Phil. Jac. Speneras, *Theatro Nobil. Eur. Tom.* 1. Magdalenæ autem præfatæ Pater Carolus Henricus, ex Carola Margaretha Duce Luxenburgica & Piniæa, titulum Ducis *de Luxenbourg & Piney Principis de Tingri* acquisierat, cum illa filia esset Henrici Ducis Luxenburg. & Pinæi, extincti *A. C.* 1616. Vide eundem, *Tom.* 3. *p.* 81. *ut & in Indice*.

de CLAROMONTE Franciscus, vide *Franciscus*.

CLAROMONTIUM, Urbs Galliæ, Arvernæ primaria Episcopalis sub Archiepiscopo Bituricensi, ampla & bene culta. In colle, ad radices montium, in tractu *Limania*, ad amnem *Artier*, qui post in Elaverim cadit. Ex ruinis Gergoviæ crevit: primò *Gergovia*, dein *Augustonemetum* tandem *Arvernum*, *Arverna civitas*, & *Clarus Mons* dicta, an ab arce editissima? Hanc frustra obsedit Cæsar, *Comm. l.* 7. Turrim hîc, è larice, incombustibilem tum fuisse, refert Cælius Rhodiginus. Sub Gothis, Alanis, Wandalis, aliis, plurima passa, S. Austremonium, primum habuisse Episcopum, sub Decio & Grato Consulib. dicitur. Inter cujus successores Sidonius Apollinaris eminet. Hîc à Carolo V. A. C. 1374. Comitia regni habita. Monasterium S. Illidii magnificum est, quod irrigat rivulus, olim *Scateon*, nunc Tiretaine dictus, super quem pons ex aqua petrificata. Vide Ptol. *l.* 2. *c.* 7. Sidon. Apoll. *l.* 4. *Ep.* 21. Gregor. Turonens. *l.* 3. *c.* 9. Joh. Savaronem, *de origine hujus urbis*, Duchesnium, Sansonem, *de Gallia antiqua*, ut & in voce *Clarus Mons*. Hîc Concilia A. C. 535. sub Theudeberto, Austrasiæ Rege. Porro A. C. 549. 586. 1075. 1095. cùm Urbanus II. Henrici IV. Imperatoris iram fugiens, in Gallia exularet, quô Philippus I. excommunicatus, donec, Bertradâ omissâ, legitimam reciperet uxorem: & Godofredus Bullionæus Dux belli sacri electus. Item A. C. 1124. 1130. ab Innocentio II. exule, eôdemque seculô ab Alexandro III. itidem exule, &c. *Moreri*.

CLAROMONTIUM, oppid. Galliæ in Bellovacensi agro, Comitatus titulô clarum, 5. leuc. à Bellovaco, in ortum, à Sylvanecto in Boream, 7. à Compendio.

CLAROMONTIUM, urbecula Galliæ aliàs munita, in Ducatu Barensi, Comitatus cognominis caput, in colle. Vulgò *Clermont en Argonne*. Mœnia nunc disjecta, ad amnem *Ayr*. 6. leuc. à Virduno in Occasum, 5. à Fano D. Menehildis. Nunc ejus dino regno Franciæ annexa est.

CLAROMONTIUM Luteveuse, Urbecula Occitaniæ Inferioris cum castro ad amnem *Lergue*, inter Piscenas & Luteram.

CLARUS, vulgò CALAMO, Ioniæ civitas, Apollinis oraculô nobilis, juxta Colophonem. Hanc Manto Tiresiæ filia condidit, fugiens Thebanorum victores Epigonos. Quæ cum patriæ cladem lugeret & suam, manantibus uberrim lacrymis fontem fecit, unde *Claros*, ἀπὸ τοῦ κλαίειν, lacus appellatus, cujus haustus vaticinatorum, sed & lethalium morborum causa. Strab. *l.* 14. Pausan. *l.* 7. Nearchus verò autor est, inde huic urbi nomen factum, quòd Apollini per sortem Claros obtigit. Nam sortem Græci κλῆρον, Dorici Κλᾶρον vocant. Hinc Apollo *Clarius* dictus est, qui illic & fanum habuit, in quo responsa epotâ aquâ edebantur. Est & *Clarus* insula montosa, in mari Myrtoo, & ipsa Apollini sacra, hodie *Calamo*. Plin. *l.* 5. *c.* 31. Davity, *descr. Asiæ, p.* 52. de qua nonnulli intelligunt illud Ovidii, *l.* 1. *Met. v.* 515.

— — Mihi Delphica tellus
Et Claros & Tenedos, Patarææque regia servit.

Idem, *l.* 2. *de Arte, v.* 80.

Et Paros & Clario Delos amata Deo.

Nic. Lloydius.

CLARUS, in celebritatibus orta vox, quum victores per Præconem *calabantur*, exemptâ vocali. Unde verbum Horatianum *clarare*, *Carm. l.* 4. *Od.* 3. *v.* 3.

Illum non labor Isthmius
Clarabit *pugilem: non equus impiger*
Curru ducet Achaicô.

Quo etiam Papinius utitur, Theb. *l.* 5. *v.* 286. sed sensu translatitio,

— — ita fatus in astra rursus
Solvitur: & nostrum visus arcentibus umbris
Mitis iter longa claravit limite flamma.

Hoc est, *clarum*, *lucidum fecit*, uti Lutatius & vetus Enarrator exponunt. Sed & eôdem usus Paulinus Benedictus *de Vita Martini*, *l.* 2. *v.* 76.

— — — præsensque probatur
Judicium, clarante Deô. Sententia Christi
Obruit adversam verborum turbine partem.

Vide Caspar. Barthium, *Animadvers. ad Statium, & Paulinum d. l.* Huic *Clarus* color, Latinis, qui aliàs *excitatus, vegetus, vividus, acutus*, Græcis ὀξύς, item λαμπρός: cui oppositus *saturus, plenus, adstrictus, pressus, nigricans*, Græcè κατακορής &c. Unde *clarissima purpura*, apud Lamprid. in *Vita Alex. Sever. c.* 40. ὀξεῖα πορφύρα, apud *Suidam*, φοινικὶς ὀξεῖα, apud *Aristophanem*, h. e. *excitati ac vegeti luminis*, *oxyblatta* in Cod. &c. Sed & Latini pressum & saturum de *clarissimis* & excitatissimis coloribus usurpârunt, intensissimum quemque in sua specie colorem, & qui diluto pallidoque maximè contrarius esset, ita vocantes, uti docet Salmas. *ad Tertullian. de Pallio, c.* 3. quem vide: uti de *clara voce* profitendi Christum, item *precandi* officio, infrà voce *Negatores*, it. *Precari*, & *Vox*.

CLARUS Fons, *Sherbum* seu *Sherborne*, oppid. Angliæ in Comitatu Dorcestriæ, ad fontes amnis *Il*, in confinio Somersetensis provinc. 12. milliar. Anglic. à Dorcestria in Boream, 24. à Bathonia in Austrum.

CLARUS Julius, vide *Julius*.

CLARUS Mons, Metropol. Arvernorum; primò *Augustonemetum* dicta, nomine ex duobus vocabulis, Latino, & Gallico, compositô: qualia Augustodunum, Cæsaromagus, &c. an ab Augusto sic dicta? cùm, teste *Strabone*, *Nemetum* à Gallis vocaretur. Posteà depositâ *Augustonemeti* appellatione, Gentis, cujus caput erat, nomine designari & *Arverni* dici cœpit, Plin. *l.* 34. *c.* 7. Demum, quòd arte naturâque munita, & in celso, idoneoque monte posita esset, *Castrum Clarum montem* appellavêre recentiores Historici, ante ann. 1000. circiter. Nisi quis malit *castrum*, i. e. arcem urbis Arvernæ, fuisse *Clarummontem*, à situ ita dictum, unde posteà urbi toti nomen: sicuti Forum Cornelii, urbs Æmiliæ, ab arce sua, vel, ut tum loquebantur, *Castro*, Imolæ nomen accepit. Aliam esse à Gergovia Arvernorum, Jos. Scaliger, Massonus & Savaro asserunt;

runt; & aliquot stadiis ab urbe Arvernis distare: certè mons vicinus altissimus, in quo antiquitatis quædam vestigia, etiamnum *Gergoye* vocatur, & Strabo Metropolim Arvernorum Nemossum seu Nemetum, à Gergovia Arvernorum urbe in celso monte posita, apertè distinguit. Hodie *Clermont*, & à castro Monte ferrando proximo, *Clermont Ferrand* dicitur. Ibi hodieque est Moneta, *la tour de la Monoye*, in qua olim moneta percutiebatur: Ibi & Capitolium, qualia Treviris, Tolosæ & Narbone, ut etiam Remis fuere. Libri censuales Urbis Arvernorum Capitolium memorant, quam domum publicam alii vocant, ubi pondera & mensuræ reponebantur. Inter Episcopos Bituricensi Metropolitano suffraganeos *Claromontensem* primo locô constituunt, Gervatius Tilleberiensis & quædam eô recentiores Notitiæ. Vide Hadr. Valef. *Notit. Gall.* in voce *Claromontium*.

CLASIA, vulgò *la Clayse*, fluv. Galliæ, in saltu Brionæ *Brenne*: Alluit Vendopetam *Vauvevre*, Barram, Macerias in Briona, *Mezeires en Brene*; Longoretum vel S. Sigiranni Cœnobium in Briona, *S. Siran en Brene*; S. Michaëlem in Brionis saltu, *S. Michel en Brenr*; Blionem *le Bliron*, Bolesiacum *Bossay*, Prulliacum *Prully*, ac demum decurrit in Crosam. Hadr. Valef. in voce *Longoretum*.

CLASMA, Græcè κλάσμα, vide infrà ubi de *Pane fracto*.

CLASMATICA, pars Statices, de qua suô locô.

CLASSICA Corona, vide infrà *Navalis*.

CLASSICI, Milites qui in classibus militant, seu navibus armatis, de quibus titulus est in Cod. Justinian. & Theodos. *Classiarii milites*, apud Lamprid. in *Commodo*, c. 15. qui *Lembarii*, apud Vopisc. in *Aureliano*, c. 38. Duo enim genera *Classium* apud Romanos fuisse, scribit Vegetius, *l.* 4. *c.* 31. 32. *f. Liburnas* & *Lembos* seu *Lusorias*: illis in mari utebantur; istis in fluminibus, quæ eos à Barbaris dividebant; in utrisque Milites erant *Classici*, quos justorum militum operam munusque præbuisse & in campo & in castris, apud Veteres discimus ex Hygino *de castrametat.* *Alæ milliariæ vel quingenariæ: Mauri equites: Pannonii veredarii: Classici omnes ideò prætendunt, quòd ad vias muniendas primi exeant, & quò sint tutiores, à Mauris equitibus & Pannoniis veredariis operantes proteguntur.* Idem alibi *Classicos* Misenates & Ravennates numerat, inter Mauros equites, Pannonios exploratores, Palmyrenos, Dacos Getacos & reliquas nationes, quæ Romanis militabant. Primum autem *Classiarios* ex remigibus justo. milites fecisse Neronem, legimus apud Suetonium, qui idem excalceatos currere jussos esse notat, *in Vespas.* c. 8. Vide Salmas. ad *Vopisc. loc. cit.* ut & de *Classicis Auctoribus* hic infrà, ut & de *Classico milite*.

CLASSICIANUS, vide *Julius*.

CLASSICUS, nobilitate opibusque ante alios, alæ Treverorum præfectus, cui genus regium & pace belloque clara origo: ipse è majoribus suis hostis populi Romani quàm socius esse jactabat. Tacit. *l.* 4. *Hist.* c. 55.

CLASSIS, oppid. prope Ravennam, cujus meminit Æl. Spartian. in *Didii Juliani vita*, c. 6. hodiè ejus nihil extare, præter monasterium D. Apollinari dicatum, *Hieron. Rubeus*, & *Leander* auctores sunt. Ibi *Candiano* amnis in mare Adriaticum se exonerat. Nunc etiam *Classe*. *Baudrand.*

CLASSIS, propriè vox nautica vel ἀπὸ τῶν κάλων, à lignis: vel à voce κάλως, rudens, vel quasi *Calassis*, ab antiquo *Calare* congregatio enim est. Impropriè ordinem civium denotat; quales *Classes* à Servio Tullio Romæ institutas sex legimus, quæ 193. civium centurias sub se continebant. Primam fecit eorum, quorum maximus census erat, nec minor centum mini., i. e. 10000. librarum Turonicarum: Hos arma habere imperavit, clypeum, arginum, loricam ex ære galeamque & ocreas, tela, hastam & gladium; distinxitque in 40. centurias juniorum, qui primum semper locum tenebant in acie, & totidem seniorum, quibus urbis custodia erat commissa. Secundæ *Classis* census erat intra 10000. drachmarum usque ad minas 70. Ex his conscriptæ 20. centuriæ: qui arma eadem gestare jussi, loricis solùm carentes, scuta pro clypeis habebant, iterum divisi in 10. centurias juniorum & totidem seniorum, quorum ætas 45. annos excessit. Tertiæ census, ut ad 7500 drachmas non perveniebat, ita 50. minus major erat. His non loricæ solum, sed & ocreæ ademtæ erant, divisique similiter in 20. centurias, in acie proximum post secundæ Classis cives ordinem tuebantur. Qui porrò minus 5000. drachmarum possidebant, usque ad 20. minas, quartam constituêre, totidem centuriis, in seniorum pari cum prioribus modo ac juniorum centurias distinctas constantem: His arma imperata, scuta, hastæ, & gladii, locusque in postrema acie imperatus est. In quintam *Classem* rejecti sunt, quorum facultates censerentur inter 25. minas & duodecim cum dimidia; Eorum 30. erant centuriæ, pro ætatis ratione similiter divisæ. His imperatum, ut cum fundis & jaculis militarent extra ordines. Jussæ etiam armatos sequi quatuor inermes centuriæ, duæ ad armorum & machinarum fabricam, totidem Cornicinum, Tibicinum quique aliis instrumentis signa canerent. Opifices in secunda classe censebantur, adscripta senioribus una ejusdem ætatis centuria; altera juniorum stipendia faciebat cum juvenibus. Tubicines & Cornicines quartæ pars erant, pari ætatis discrimine. Equitum delectus ex opulentissimis fuit. Sexta *Classis* ac ultima eorum civium erat, quorum census minor erat duodecim minis ac dimidiâ: Hi, licèt numerô reliquas omnes classes superarent, in unum ordinem coegesti immunes fuêre à tributis ac militia. Vide Dionys. *l.* 4. & suprà in vocibus *Census*, item *Centuria*. Addam solùm, primæ tantùm *Classis* cives, per excellentiam *Classicos* fuisse dictos, unde hodieque optimæ notæ ac auctoritate dignissimos Auctores *Classicos* vocamus; A. Gellius, *l.* 7. *c.* 13. *Classici*, inquit, *dicebantur non omnes, qui in classibus erant sed primæ tantum classis homines: qui centum & viginti quinque millia æris ampliusve censi erant.* Faciunt autem centum millia æris, inquit Antbon. Thysius *in hunc locum*, 5000 florenorum Hollandicorum: juxta Thom. Godwynum ducentas libras Sterlingas, *Anthol. Rom. l.* 3. *sect.* 1. *c.* 4. Ab eadem voce orta phrasis, *Classicum canere*, Germanicè *Larmen blasen*: Fiebat illud, non primò unius ac singularis tubæ sonô, qui Primipili fortasse haud longè ab Imperatore nutu incineret: nec secundò aliquot aliorum, qui in loco quodam orbiculato ac fortassis altiore stabant ad signa & Aquilas: sed tertiò omnium aliorum per cohortes, per turmas, qui pariter jam *Classicum* canebant. Vide Lipsium *de Mil. Rom.* & Stewechium, *ad Vegetium*, ut & infrà in voce *Tuba*. Olim verò *Classicum* buccinâ seu cornu cani solebat, & convocationis militum ad bellum instans signum erat: sed prœlii conferendi signum tubâ dabatur. Buccinam autem comitabantur vel præcedebant litui. Lucan. *l.* 7. *v.* 475.

---- ---- stridulus aër
Elisus lituis, conceptaque Classica *cornu:*
Tunc ausæ dare signa tubæ ----

Apertè etiam Isidorus, *Origin. l.* 17. *c.* 4. *Buccina insonans solicitudinem ad bella denunciabat.* *Virg. l.* 7. *Æn. v.* 519. qua buccina signum Dira dedit — *Tuba autem prœlia indicabat*, ut *l.* 9. *Æn. v.* 503. At tuba terribilem sonitum dedit ære canorô. *Cujus sonitus varius est, nam interdum canitur, ut bella committantur, interdum ut insequantur eos, qui fugiunt, interdum receptui, nam receptus dicitur, quo se exercitus recipit: unde & signa receptui canere dicuntur. Classica sunt cornua, quæ concinendi causâ erant facta, & à calando classica dicebantur, de quibus Virgilius, l.* 7. *Æn. v.* 637. Classica namque volant. *Apud Amazonas autem non tubâ, sed sistrô, à Regina, vocabatur fœminarum exercitus.* *Glossar.* Græco-Latinum, ἀφσιρῖκαλασι. *Classica.* Vide de *Classicorum incinendi modo*, etiam apud Dionem Cassium nonnulla, *l.* 47. ubi tamen tubæ & *Classici* differentiam confundit &c. Delrius, *ad Thyestem. Sen. v.* 574. Joanni de Janua *Classicum* propriè est *Concentus & concordia omnium instrumentorum simul sonantium, sive sint tubæ vel cornua in bello, sive sint campanæ* omnes alicujus Campanilis: quod Galli *Glas*, Occitani Classes dicunt, quia, ut ait Honorius Augustodun. in *Gemma Animæ*, *l.* 1. *c.* 73. *cùm campanæ sonantur, quasi per* Classica *milites ad prœlium incitantur.* Hinc in *Vitis* Abbatum S. Albani, *Pulsatô solenni classicô.* Florent. Wigorniensis *A. C.* 1139. *S. Oswaldi reliquias, albis induti, totâ sonante classe extulimus.* Guil. Brito, *Philippides l.* 12.

Classica *per vicos resonant, ut multiplicatô*
Concentu majore sonô se vota revelent.

Fortunatus, *l.* 3. *Poem.* 4. *de Dedic. Eccl.*

Nunc Domini laudes, inter tua Classica, *canta,*
Et Trinitatis opem machina trina sonet &c.

apud Car. du Fresne *Glossar.* De *Classibus*, in quas Athenienses olim divisi, dicemus aliquid infrà, voce *Naucrari*.

CLASSIS Alexandrina, ab Augusto constituta, frumenta Romam ex Ægypto devehebat, ut diximus alibi: ad cujus æmulationem Commodus instituit, ut per certos homines, impensâ publicâ, *Africana* quoque curaretur, & *Commodiana Herculea* appellaretur, apud Lamprid. c. 17. Vide de utraque Lipsium in *Electis*. De *Classe* Misenate & Ravennate verò, suprà in *Classici*, item in voce *Catapla*.

CLASSITÆ, Assyriæ populi. *Ptol.*

CLASSIUS, Galliæ Narbonens. amnis. *Sext. Avienus.*

CLASTIDIUM, Italiæ oppid. *Chiasteggio Leandro.* Strabo, *l.* 5. Τοῖς δ᾽ Ἰλαμνίαις, ἐπὶ μὲν τοῖς ὄρεσι τὸ Κορῶν γὰρ Τιανὸν ἐστι πόλις, καὶ Κλαστίδιον καὶ Δέρθων, καὶ Ἀκύων Στατιέλλαι. Κώμην vocat Plut. in *Marcello*, i. e. *vicum*, ita Livius quoque appellat, *l.* 21. *c.* 48. *l.* 29. *c.* 11. At Polybius horum temporum æqualis, in eadem Historia, *l.* 3. πόλιν, i. e. *urbem* vocat. *Nic. Lloydius.*

CLASTON, forsan Castulo antiquorum. Vide ibi.

CLASTRIS, munimentum olim Galliæ, in pago Veromanduo, vulgò *Clary*, ad fluvium. Suminam, prope Parronam. Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

CLATERNA, seu CLITERNA Plin. *l.* 3. *c.* 15. hodiè *Quaderna*, oppid. fuit Æmiliæ medium ferè inter Bononiam, & Forum Cornelii, ubi adhuc fluviolus, & locus nomen retinet. Mela, *l.* 2. *c.* 4. *Claternam* in Piceno describit. Altera *Claterna* oppid. fuit Apuliæ Dauniæ, nunc *Campo marino* locus appellatur, teste *Nigrô*. *Baudrando* vicus Apuliæ ad ostia Fortoris fluv. in provinc. Capitanata, in confinio Aprutii citerioris. Melius *Cliterna*. 2. milliar. ab ora maris Adriatici. Cæterùm de *Claterna* vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 289.

CLATHRI, in Glossis *ligna volubilia in caveis*, aliàs *rutuli*, & *repagula versatilia*, Græcè ἐσχάραι & κιγκλίδες, de quibus vide hic passim, inprimis in voce *Rutuli*. Inter Insignia Comitum Manderscheidiorum in Circulo Westphalico *Clathri rubei, in auro*, Domini *Dhaun*, unde & Dhaunii Comites eosdem gerunt, tessera sunt: situm autem illud est in Archiepiscopatu Trevirensi. Et quidem *rubeos in auro ternos* Domini in *Dhaun* olim habuêre; addidit Richardus Junior Seculô XIV. lilia 2. argentea, in cœruleo, aliaque discernicula alii, sic tamen ut *Clathri* manerent semper, hodieque in Dhaunio scuto rubeant. Sed & *Clathri*, in galeis seu cassidibus Virorum Illustrium, quæ proin *Clathratæ* dicuntur, German. *Thurnier-helm*, vel *Offene-helm*, quibus opponuntur *clausæ*, German. *Stechhelm*, quæ non per *clathros*, sed minuta foramina lumen admittunt, & olim nonnunquam à magnis etiam Principibus promiscuè sunt usurpatæ; atque etiamnum à quibusdam Illustribus adhibentur. Francici verò scuti apex, galea est aurata, directa, ac aperta, sed sine *clathris*. Vide Cl. Spenerum, *Art. Heraud. Part.* 2. *passim*.

CLATOS, urbs Cretæ Mediterranea. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

CLATOVIA, oppid. Bohemiæ, ubi in Hussitas sævitum, circa A. C. 1461. Lætus, *Compend.*

CLAVA, ramus ex utraque parte præcisus, & sic pro fuste & baculo est, ex Græco κλάδα, quod idem cum κλάδῳ, ramus, apud Hesych. unde κλαδὶ Æoles fecêre, Latini Clavam. Hinc Clavam Herculis, ramum etiam vocant Latini Poëtæ. Propert.

Ille etiam Eleo percussus tempora ramo.

Ut Græci πτόρθον & ὄζον. Philippus in Epigramm.

— καὶ βαρύνωτος ὄζος ὁ Ἡρακλέους.

Fuit autem illa ex oleastro. Vide infrà in Cotinus. At Poëticâ licentiâ *Pinrum stipitem* vocat Statius, *Theb. l. 4. v. 155. tenax enim hæc materia nec gravis*, ut habet *Glossa MS.* Vide de pinu *Theophrastum* & *Plinium*. Certè arboris hujus nodosa ligna durissima & durabilissima esse notum. Adeò autem *Clava* illa Herculi addicta, ut socium ejus dicat Val. Flaccus, *l. 3. v. 162.*

Nec pharetram, aut acres ultra Tirynthius arcus
Exercet, socia sed despicit omnia clavâ.

Simile armorum genus Theseo adscribit Euripides:

Αὐτὸς δ' ὅπλισμα τῶν ἰδεῖν ἐγὼ λαβὼν
Δεινῆς κορύνης, ἀμφέβαλεν ἐπιστάτην,
Ὁποῦ τηχθέντας κατακεκλῃμένοις κάρα
Κονίας ἐκθερίζων, κατεσθαλάζων ξύλῳ.
Μόλις δὲ πως ἔστρεψεν εἰς φυγὴν πόδα.

Quam *quercum Marathonida*, item *arborem ferratam*, vocat Statius, *Theb. l. 12. v. 730. & 769.* Eam autem assumsisse gestandam, cæsô, qui latrocinia tali telô faciebat, Periphete Corynete, scribit Plutarchus. Vide quoque Apollodorum, *fine l. 3.* ubi à voce κορύνη, i.e. *clava*, hunc Κορυνήτην, dictum fuisse, ait. Sed & aliorum *Clava* antiquissimum in pugnam telum fuit. Unde Virg. *l. 7. Æn. v. 506.*

— hic torre armatus obusto.

Papinius Statius, *Thebaid. l. 4. v. 64.*

— — robora flammis
Indurata —

Alii. Cujusmodi *clava manuaria*, mediô ævô, in usum redierunt. Paulus Warnefridus, *Histor. Longobardic. l. 6. c. 3. Ratchis Dux, cùm Slavi subitò super eum irruissent & ipse adhuc lanceam suam armigero non abstulisset, eum qui primus ei occurrit, clavâ, quam manu gestabat, percutiens ejus vitam extinxit* &c. Imò hodieque *Clava fortis*, ex America Septentrionali, asservatur in *Musæo* Kircheriano. Ex durissimo est æruginei coloris saxo, more lentium opticarum, ex duorum circulorum segmento elaborata, sic ut circumcirca in acutiorem aciem vergat, in medio verò, ob corporis crassitiem, ictûs vibrationem augeat & soliditate robustior sit. In medio foramine exciso tripalmaris baculi manubrio inhastatur. Venerabilis est Auctori, quòd aliquot Societatis suæ eâ interemti, ingeniosô Barbarorum furore &c. Georg. de Sepibus, *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo, p. 34.* De *Clavarum* ingestis verberibus, in Martyrum suppliciis, vide infrà voce *Tympanum*. Pastores verò *Clavam* quoque, atque illam ex myrto tulisse, docet Scholiastes Papinii, *ad Theb. l. 4. v. 301.*

Et pastorali meditantur prælia trunco.

I.e. *Clavâ*, inquit, *seu robore, stipite curvô de myrto, id quod firmissimum lignum est, qualibus Pastores utuntur in Italia.* Myrtum certè hastilibus electam, Virgilius docet, *Georgic. l. 2. v. 447.*

At myrtus validis hastilibus & bona bello
Cornus — —

Qui patem Camillæ tribuit, sed spiculo præfixam sine, *l. 7. Æn.*

— Lyciam ut gerat ipsa pharetram
Et pastoralem præfixâ cuspide myrtum &c.

De Peruanis, tonitru, quod inter sua Numina habent, in figura hominis effingentibus, cum *clava* & funda, vide infrà, voce *Tonitru*: uti de ritu medii ævi *vigilias cum clava notificandi*, itidem infrà ubi de *Vigiliis*. Inde diminutivum *Clavula*, *Varroni* talea vel ramus ex arbore decisus, unde *Clabularis* vel *Clavularis* cursus, de quo suprà. Sed & *Clavas* Latini vocabant κοῖλα ξύλινα, seu καλόβαθρα, quæ κλαβάτια quoque Græcis: h.e. *soleas vel gallicas, lignea nempe sandalia*, quæ in balneis gestabantur; item *grallas*: A quo *Clavator*, pro grallatore, apud Plautum, *Pœnul. Actu 3. sc. 1. v. 27.*

Cervum cursu vincere, & Clavatorem gradu.

Voce *Clava* vel κλάβα postea ad quemvis ligneum calceum significandum extensâ, Salmas. *ad Capitolinum in Pio, c. 12. & Spartian. in Antonino Caracalla, c. 4.*

CLAVARE Vestem purpura, idem quod *oculare* est; πορφυρῶσαι in *Glossis*: h.e. notis, signisque exornare. Variis enim figuris, quà rotundis, quà quadratis, Veter. luxuria lusit in vestibus aurô purpuráve illudendis, quarum quæ rotundæ erant & in circulum flexæ, *plumas* vocitârunt Latini, item *Oculos & Clavos*, (quorum capita rotunda Græci σκουτλάτα, σφονδύλια, ὀφθαλμία, αἰγῖδας &c.) Quæ quadratæ fiebant & intertexebantur vestibus, iisdem *Clavos* appellârunt Latini, ut & *tesseras*; recentiores Græci τάβλα vel ταβλία, h.e. *tabulas*, quô tamen nomine citimæ Latinitatis Auctores etiam orbiculos illos ligneos vel eboreos vocârunt, quibus in tabula luditur. Sic *tabulæ* & ταβλία in vestibus, rotundi clavi fuerunt: cujusmodi tabularum & orbiculorum, quibus vestes aut vela *clavabantur*, meminit sæpissimè Anastasius in *Vitis Pontificum*. Tales certè χρυσᾶ & πορφυρᾶ, pro *clavo aureo & purpureo* occurrunt in *Fastis Græcis*, &c. Non parvum autem inter vestium paragaudes ac plumas seu *clavos*, πλουμία quoque citerioribus Græcis, discrimen fuit. Paragaudis, h. e. loris auratis vestes circumtexebantur, plumis autem seu clavis aureis aut purpureis intexebantur: unde vestem purpureis clavis intertextam, Græci μεσοπόρφυρον; loris verò purpureis seu paragaudis circumtextam, περιπόρφυρον, Latini *prætextam*, vocabant; simili discrimine inter μεσόλευκος & περιλεύκος χιτών; apud Esaiam, c. 3. &c. Et quidem communes Romanorum tunicæ albæ erant, purpurâ *clavatæ*: at triumphales, purpureæ totæ, aurô clavatæ, quas à *clavorum* latitudine *palmatas* vocabant: à quibus *pictæ* distinguendæ, quæ non unius formæ clavos suis locis intertos insutosque habebant; sed diversis coloribus erant intextæ ac varias rerum animaliumque formas acu expressas ostendebant. Porrò in Senatorum tunica consuti erant multi latiores clavi, iique quadrati, unde πλατύσημος dicta, quam ante Cæsarem nemo Senatorum cingebat: Equitum verò tunica *clavos* angustiores insutos habebat, στενόσημος & ὀξύσημος hinc vocata, super quam illi cingebantur, uti Quintilianus docet, *l. 11. c. 3.* &c. Sed & sigillatæ non confundendæ cum *Clavatis*: ita autem dicebantur in quibus figuræ vel hominum vel bestiarum aurô vel purpurâ expressæ erant, Græc. hinc ζωδιωταί, cujusmodi sigilla πλουμία vocat Asterius, uti ostendit Salmas. *ad Trebellium Pollionem in Herode, c. 15. XXX. Tyrann.* Vide suprà in voce *Belluata*: plura autem de hac *clavandi* seu plumandi arte, apud eundem Salmas. ad *Vopisc. in Carino, c. 20.* & hic infrà, in voce *Clavus*, item ubi de *Ocellis vestium* &c.

CLAVARIUM, apud Tacit. *l. 3. Histor. c. 50.* *Ipsos* (Vespasiani Duces) *in regione bello attrita, inopia & seditiosæ militum voces terrebant*, Clavarium, *donativi nomen est*, *flagitantium*.

CLAVARIUS, Italis *Chiavaro* & *Chiavaiolo*, apud Provinciales *Clavarre*, nomen dignitatis, cui *claves* Fisci communis commissæ sunt. Vide Joan. Danctum, *Histor. Bavariæ Regni, p. 87. 91.* At *Clavicarii* in *l. 1. Cod. de Excus. artif. lib. 10. in Basilicis*, Καρφωτάριοι, clavium contextores: *Clavicularii* verò apud Jul. Firmicum, *Math. l. 3. c. 6.* carceris custodes sunt, Κλειδοφύλακες, & κλειδοῦχοι, in *Synaxario*, Καγκελλάριοι Græcis recentioribus dicti: Car. du Fresne *Glossar.*

CLAVASIUM, vulgò *Chivasso*, oppid. Pedemontii sat munitum, juxta Padum, ubi Orcum recepit, 12. milliar. infra Taurinum, 13. ab Eporedia in Austrum.

CLAUDA, insul. spectans Cretam inter meridiem, & occidentem. Actor. c. 27. v. 16. Κλαύδιον *Athenæo*, Κλαῦδος *Ptolemæo*, Γαῦδος & Γαῦδος aliis, *Gaulos* Solino, c. 29. *Ex parte, qua Cercina est, accepimus Gauloen insulam, in qua serpens neque nascitur, neque vivit invecta.* Plinio *Gaulos*, *l. 5. c. 7.* &c. Melite Africanâ, quæ *Malta* hodieque, octingenta octo μίλια distare, tradit Strabo, ex Geographi sententia: ubi μίλια non esse *stadia*, ut reddidit Interpres, sed *miliaria* docet Salmas. *ad Solin. d. l.*

CLAUDÆ Victimæ, rejectæ à Deo, Deuteron. c. 15. v. 21. Vide quoque Malach. c. 1. v. 8. Quod & in sacris suis Græci Romanique accuratè observârunt, ut nempe hostiæ lectæ & eximiæ essent, neque *Claudæ* & vitiosæ. Unde Poëta, *l. 4. Æn. v. 57.*

— mactant lectas de more bidentes.

Et Alexander ab Alex. *Genialium dier. l. 5. c. 12.* *Lectæ*, inquit, *dicuntur hodie majores & uberius depastæ, quæ* claudæ, *morbosæ aut vitiosæ non sunt* &c. Vide hanc in rem Bochart. *Hieroz. seu de Animalibus sacræ Scripturæ, Part. prior. l. 2. c. 46.*

CLAUDERE, vide infrà *Ligare*.

CLAUDERE spatham capulô, apud Æl. Spartian. in *Hadriano Cæs. c. 10.* *ut capulô vix eburneô spatham clauderet*: est eburneum capulum, vel clausulam spathæ addere, quomodo Græci dicunt κωπηλατεῖν τὸ ξίφος, de ense, cui capulus additur. Græci ἐλεφαντόκωπον σπάθην istiusmodi spatham vocant: item ἐλεφαντόδετον, h. e. *eboreo clavo fixum capulum habentem*, seu *ebore clausam*, aut *vinctam*. Capuli enim ensium aurô, argentô, ebore vincti, sunt clavis istiusmodi confixi, vel etiam aurati aut argentati. Uti *aurô vincta*, pocula simpliciter deaurata appellavêre, ut & *aurô clausa*, Græcis χρυσόδετα: quamvis propriè sic dicta fuerint, quibus aurum i. clusum est, per Artem ἐμπαιστικήν, quæ & χρυσοκολλητική. Unde *Clusores* & *Inclusores*, de quibus infrà. De Capulis verò ensium retro dictum.

CLAUDI, Numidiæ locus. *Antonin.*

CLAUDIA, gens Romana patricia à Sabinis venit, cognomina sibi Neronis ac Drusi usurpavit, quòd Nero linguâ Sabinâ vir strenuus & fortis dicatur, Drusi verò à Claudio Druso, qui hostium Duce Gallorum Drusô cominus trucidatô, sibi ac posteris nomen indidit. Tranquillus, *Tiber. c. 1.* Fuit & altera plebeja. Vide *Claudii*.

CLAUDIA, virgo Vestalis, quæ cùm in suspicionem stupri venisset, & simulacrum matris Idææ in vado Tyberis hæreret, ad comprobandam pudicitiam suam, fertur cingulô duxisse navem, quam multa hominum millia trahere nequiverant. Aliô tempore Tribuno Plebis patrem de triumphali curru detracturo, generosè obstitit. Valer. Max. *l. 5. c. 4. ex. 6.* *Plut.* Aurel. Victor. *de Viris Ill. c. 46.*

CLAUDIA, privigna Antonii, Fulviæ ex Pelodio filia, vixdum nubilis, uxor fuit Augusti, quam dimisit intactam adhuc, & virginem, exortâ simultate cum Fulvia socru: moxque Scriboniam accepit. Sueton. *in Aug. c. 62.*

CLAUDIA, Claudii II. Imperatoris ex fratre Crispo neptis, juncta Eutropio, nobilissimo gentis Dardanæ viro, ex eo mater fuit Constantii Cæs. teste Trebelliô Pollione, *in Vita* Claudii, c. 13.

CLAUDIA, uxor Papinii Statii, ad quam extat ejus carmen, *l. 3. Sylv. 5.* cujus initium,

Quid mihi mœsta die, socii quid noctibus uxor
Anxia, pervigili ducis suspiria cura!

Filiam

Filiam fuisse Citharœdi, colligit Fred. Morellus ex v. 64.

> *Sive chelyn complexa petit, seu voce paterni*
> *Discrimen Musis sonat ----*

Eandem saltâsse poëmata, *vers. seq.*

> *Candida seu molli diducit brachia motu.*

Qui tum mos receptus inter Virgines Romanas, ut ex Horatio discimus. Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium d. l.*

CLAUDIA, filia Ludov. XII. ex Anna Britannica, A. C. 1499. matre invitâ, Francisco I. nupsit, A. C. 1506. 1514. Formæ defectum prudentiâ sarcit, mater Henrici II. Magdalenæ, Jacobo V. in Scotia nuptæ, Margaretæ, Emanuel. Philiberti Sabaudiæ Ducis uxoris, &c. Bouchet. San-Marth. *Geneal. Gall.* Mezeray, *hist. Franciæ tom. 2. p.* 597. Item filia Henric. II. quæ Carolo III. Lotharingiæ Duci nupsit.

CLAUDIA Bectozia, dicta *Scolastica*, ex Delphinatu, ob eruditionem, à Francisco I. magni habita. Latinè Gallicéque plurima versu scripsit, Academicorum opiniones secuta, Obiit A. C. 1547. Lud. Dominicus, *de nobilitate fem.* Fr. Augustin *Theatro fæmin. ill.* Hilario Costus, *elogio fæm. Ill. tom. 2. part. 8. p.* 755. Cl. Juvenalis de Ursinis, &c.

CLAUDIA Quinta, Appii Cœci filia, cujus statua in vestibulo templi matris Deûm posita, bis eâ æde incendiô consumptâ, priùs P. Nasicâ Scipione, L. Bestiâ: item M. Serviliô & L. Lamiâ Consulib. in sua basi flammis intacta stetit, Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 64. Val. Max. *l.* 1. *c.* 8. *ex.* 11.

CLAUDIA Pulchra, sobrina Agrippinæ, à Domitio Afro accusata, crimine impudicitiæ, adulterii cum Furnio & veneficiorum in Principem Tiberium, ac devotionum, licèt multùm renitente & fremente Agrippinâ, cum Furnio damnata est, Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 52.

CLAUDIA Sacrata, mulier Ubia, cum qua Petilius Cerealis creditus est consuetudinem stupri habuisse. Tacit. *l.* 5. *Hist. c.* 22.

CLAUDIA, urbs Norici, Plin. *l.* 3. *c.* 24. *Claudinium* Ptol. *Clagenfurt*, teste Laziô. Vide ibi.

CLAUDIA, & Claudia Castra urbs Angliæ ad Sabrinam fluv. vulgò *Gloucester*. aliis *Glevum*. Vide ibi.

CLAUDIA, est CLAUSEN, vicus Bavar. prope *Marquartstein*, in lacu *Chiemsee*, forsan *Claudium*, *Ptol. Cluverius.*

CLAUDIA Lex, lata à C. Claudio Consule cum Tit. Sempronio, an. Urb. Cond. 576. voluit: *Ut qui ex sociis ac Latini nominis ipsi, majoresve eorum, M. Claudiô, T. Quinctiô Censoribus, postque ea apud socios nominis Latini censi essent, ut omnes in suam quisque civitatem ante Kal. Novembr. redirent*, Vide Liv. *l.* 41. *c.* 9. Alia lata à M. Claudio Consule cum Serg. Sulpitio Rufo an. Urb. Cond. 702. *Ne in Magistratuum Comitiis absentium ratio haberetur*, Sueton. in *Cæs. c.* 28. Alia, cujus auctor Q. Claudius, Tribun. Pleb. P. Corn. Scipione, T. Semproniô Longô Consulib. an. Urb. Cond. 533. *Ne quis Senator, quique Senatoris pater fuisset, maritimam navem, quæ plus quàm 300. amphorarum esset, haberet*, Liv. *l.* 21. *c. ult.* Hanc Legem Cæsar Dictator posteà in Juliam de repetundis transtulit. Alia à M. Claudio Marcello Consule cum Serg. Sulpitio Rufo an Urb. Cond. 702 lata voluit, *Ut colonis, quos rogatione Vatiniâ Novicomum Cæsar deduxisset, civitas adimeretur: quód per ambitionem & ultra præscriptum esset*, Sueton in *Cæs. c.* 28. Alia à C. Claudio Imperatore sancita est, *Ut ne agnati mulierum tutelam legitimam recipere cogerentur*, Ulpianus, *tit.* 2. *Instit.* & Imperator, *l.* 3. *Cod. de legitimis tutoribus.* Alia eodem auctore, ab Atheniensibus desumpta, *Creditoribus ne in mortem parentum pecunias filiis familiarum fœnori darent*, interdixit, Tacit. *l.* 11. *Annal. c.* 13. Alia tandem fuit de Scribarum negotiationibus, quam Claudiæ de Senatorum quæstu partem fuisse, scribit *Hottomannus*. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 8. *c.* 1. 2. 3. *passim*

CLAUDIA Tribus, à Servio Tullio instituta est, in quam cùm Actius Clausus, cui posteà Appio Claudio fuit nomen, cum clientibus suis Regillo profugus & civitate donatus, scriptus esset, Tribui de sua appellatione nomen imposuit, Liv. *l.* 2. *c.* 16. & Halicarn. *l.* 5. Vide & Virg. *Æn. l.* 7. & Pedianum *ad Oration. Cicer. pro Scauro.*

CLAUDIA Via, quæ à Milvio ponte inchoata Flaminiæ jungebatur. Ovid. *Pont. l.* 1. *El.* 8. *v.* 44.

> *Spectat Flaminiæ Claudia juncta viæ.*

CLAUDIÆ Aquæ, fontes duo Romæ, *Cæruleus*, & *Curtius.*

CLAUDIANA Tonitrua dicebantur, quæ Claudius Pulcher instituit, ut ludis factis post scenam conjectus lapidum ita fieret in circumactam pelvim, ut veri tonitrui speciem repræsentaret.

CLAUDIANISTÆ, secta Donatistarum, a Claudio auctore, Pseudosynodum habuerunt in Caverna Susis. Vide Augustin. *in Psalm.* 36.

CLAUDIANUS, Poëta insignis, Theodosii & Honorii temporibus floruit, à quibus statuam meruit in foro Romano cum hâc inscriptione: TRIBUNUS: NOTARIUS: INTER CÆTERAS INGENTES ARTES PRÆGLORIOSISSIMUS POETARUM. Quidam Florentinum faciunt, sed falsò; nam Alexandrinum fuisse, ex eo rectè colligebat Crinitus, quód ipse epigrammate ad Gennadium Proconsulem scribat, *v.* 5.

> *Grajorum populis, & nostrâ cognite Nilô.*

Gentilis fuit, & quidem pervicax, ut ex Augustino, *de Civ. Dei, l.* 5. *c.* 26. & Orosio, *l.* 5. *c.* 35. constat. Nec obstat Carmen de Christo, quod Claudiani nomen præfert; nam Damaso Papæ adscribitur. Sed, ut Claudiani esset, non hujus fuerit, sed Claudiani Mamerti, qui sub Zenone vixit. *Suidas*, Κλαυδιανὸς Ἀλεξανδρεὺς ἐποποιὸς νεώτερος γέγονεν ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀρκαδίου καὶ Ὁνωρίου τῶν Βασιλέων. *Maximus Poëta* (inquit Jul. Scal. *Poet. l.* 6. *p.* 834.) *Claudianus, solô argumenti ignobiliore oppressus, addit de ingenio quantum deest materiæ. Felix in eo calor, cultus non invisus, temperatum judicium, dictio candida, numeri non affectati, acute dicta multa sine ambitione.* Raptus Proserpinæ. Item contra Rufinum & Eutropium, flos carminum ejus. Prosper *Chron.* &c. Fuit alter *Claudianus* Mamercus Viennensis, ex Galliâ, A. C. 460. quem miris laudibus effert Sidonius Apollinaris, *l.* 4. *epist.* 3. 11. Eum enim excelluisse ait, cùm in omni Poëtica, tum etiam in omni Philosophia & Theologia. Vide notas Sirmondi, Gennad. *c.* 83 Trithem. *in Cat. Tom.* 4. *Bibl. Patrum edit.* A. C. 1624. &c. & de utroque Lil. Gyrald. *de Lat. Poet. Dial.* 4. Voss. *de Poët. Latin. c.* 4. &c. *Nic. Lloydius.*

CLAUDIAS, Laviniensis præfecturæ urbs in Asia minore *Ptol.*

CLAUDICANTES, dicti sunt ex Hussitis olim illi, qui & *Calixtini*, & *Sub utraque* quòd *Calicis* in S. Cœna usu, nec non vernaculô in Sacris *sermone* retentô, quoad cœtera, schismate & secessione à Taboritis factâ, ad communionem Ecclesiæ Romanæ redierunt, annitente inprimis Rokyzanâ, Archiepiscopatum Pragensem affectante. Facta autem illa reconciliatio est, in Concilio Basiliensi. A quo tempore Taboritæ ab illis graviter afflicti sunt: usque dum, cùm Rokyzana spe suâ excidisset, ac secessionem ab Ecclesia Romana denuo moliretur, spes quædam illis affulsit; quæ tamen ipsis non aliam vicissitudinem, quàm liberum in Montanis Silesiæ vicinis locum habitandi, à Georgio Podiebradio Bohemiæ Rege conciliavit, cùm prius undique essent exagitati. Sed nec ista malacia diu duravit, persecutione contra illos de novo suscitatâ à Rokyzana, *Calixtinorum* capite, qui tandem decessit A. C. 471. Georgiô Rege prius ad Dei tribunal citatô, qui etiam alterô secutus morientem est mense. Vide Regensvolcium, *Historia Sclavon.* Mutium, *Chronico*, Hottingerum, *Sec.* XV. Alios.

CLAUDII post Reges exactos annô sextô Romam venerunt, quorum gentis Princeps fuit Actius Clausus, pòst Ap. Claudius vocatus. Is ex Regillo Sabinorum oppido Romam cùm commigrâsset, à populo inter patricios allectus est, à quo genus Claudia Romæ nobilissima manavit, Sabini, Regillensis, Crassini, Cæci, Pulchri, Caudicis, Centhonis, Neronis, Hortatoris & Rufi cognominibus distincta. Fuit & alia *Claudia* gens plebeja, à quodam Claudiæ gentis Patriciæ cliente procreata, nec potentiâ nec dignitate minor, quæ Marcelli, Glitiæ, Æsernini, Flaminini & Aselli cognomina tulit.

CLAUDIOMERIUM, Artabrorum urbs in Hispan. *Ptol.*

CLAUDIOPOLIS, Cappadociæ urbs. Plin. *l.* 5. *c.* 24. Item Daciæ perampla & celebris civitas cum arce Sambuco, hodie incolis *Clossvar*, & Germanis *Clausburg* dicta. 14. milliar. à Varadino in Austrum, ad amnem *Kleyn Samos*. Caput Comitatus Coloccensis. Ibi omnes Transylvaniæ Conventus & judicia provincialia à Principe exercentur. 9. leuc. ab Alba Julia, Boream versùs, totidem à Bistricia.

CLAUDIOPOLIS, urbs fuit Ponti ad Elatem fluv. Etiam *Bithynium*; *Castomena* nunc *Castaido*.

CLAUDIOPOLIS, urbs Ciliciæ, ad radices Tauri, inter Comanam urbem & Cydnum fluv. Nunc quid sit, ignoratur.

CLAUDIOPOLIS, vide *Claudia Fossa.*

CLAUDIUS I. Tiberius Drusus Nero, filius Drusi secundogeniti Liviæ, *Celas*, interfectô Caligula successit in imperio, A. C. 41. vir inauditæ credulitatis. Lugduni natus est eô ipsô die, quô à 60. nationibus ara Augusto sacrata. A matre Antonia pro monstro habitus est, unde reprehensura quemquam, illum filio suo Claudio similem dixit. Sub Caligula Consul, omnibus ludibrio fuit. Hôc occisô Imperator, pristinis memoriam omni modô abolere constituit, honores ingestos recusavit, urbis præcipuâ curâ, quam aquæductibus, &c. ornavit. De M. Britannia triumphavit, postmodum libertis rerum summâ permissâ, qui stupris, exiliis, cædibus omnia miscuêre, uxorem Plautiam Urgulanillam repudiavit, ut & Æliam Petinam. Messalinam, libidinis monstrum, occidi jussit, &c. Tandem ab Agrippina, peremtus, successorem habuit Neronem. A. C. 54. ætat. 63. Imperii 13. Vide Dion, *l* 60. Tacit. *l.* 11. 12. *Annal.* Aur. Victor. Suetonium *in Claudio*, qui addit, cum adhuc juvenem Historiam exorsum esse, à cæde J. Cæsaris: Durante Imperiô 8. *libris vitam suam*, *alii Ciceronis apologiam contra Asin. Gallum* scripsisse, tres tandem literas excogitâsse. Boletô obiit. Juvenal. *Sat.* 5. *v.* 146.

> *Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,*
> *Boletus domino, sed qualem Claudius edit*
> *Ante illum uxoris, post quem nihil amplius edit.*

Idem, *Sat.* 6. *v.* 610.

> *---- Minus ergo nocens erit Agrippinæ*
> *Boletus: siquidem unius præcordia pressit*
> *Ille senis, tremulumque caput descendere jussit*
> *In cœlum & longam manantia labra salivam.*

Martialis, *l.* 1. *Epigr.* 21. *v. ult.*

> *Boletum, qualem Claudius edit, edas.*

Boleti quidem per se non occidunt: [illegible] (inquit Galenus) [illegible]. At Claudio boletus venenatus fuit. Sueton. *de Agrippina, c.* 44. *in Claudio. Quæ boletum medicatum avidissimo ciborum talium obtulerat.* Ptolemæus Hephæstionis filius: [illegible]. Vide Senecam *in Apocolocyntbosi*, *ubi ait Claudium in cœlum ascendisse, sed decreto Deorum ad inferos fuisse detrusum. Nic. Lloydius.*

CLAUDIUS II. Dalmata. M. Aurelius, vel Flavius Valerius

rius, Dux Romanus, Imperator Papiæ proclamatus est, A.C. 268. Gallienô & Valerianô occisis. Gothos, Scythas, Herulos, &c. terrâ marique vicit priùs Aureliô, postmodùm Germanis superatis. Princeps laudatissimus, nisi in Christianos sæviisset. Peste hinc in Pannonia correptus, postquam in imperio biennium non implevisset. Ipsi Clypeus aureus, ut & statua ex consimili metallo à S. P. Q. R. in Palatio & Capitolio dicata: eô inter Deos relatô. Eutrop. *l.* 9. Trebellius Poll. *in Claudio.* Oros. *l.* 7. *c.* 20. Euseb. *Hist.* & *Chron. l.* 7.

CLAUDIUS, seu ASNASAGHETUS, Rex Æthiopiæ, post patrem Davidem. Lusitanorum opem contra Turcas imploravit, occisus in prœlio A.C. 1559. Maffæus, *Hist. Ind. l.* 11. & 15. Hist. Æthiop. &c.

CLAUDIUS, primus Guisiæ Dux, filius minor natu Renati II. Lotharingiæ Ducis: In prœlio Mariniano, gravissimè vulneratus, à Francisco. I. fortitudinis elogium reportavit Fontarabiæ capiendæ inter primos auctores, A.C. 1521. quam solò æquari suasit, obnitente Admirali Bonniretô, qui sententiâ victor, in plusquam triennale bellum Gallos conjecit. Obiit. A.C. 1550. ex Anton. Borbonia numerosæ prolis parens. Avila, *l.* 1. Bellaj. *l.* 2. 3. 8. Godofr. *Gen. Loth.* &c.

CLAUDIUS, Archiepiscopus Viennensis, pietate & doctrinâ inclytus, seculô 4.

CLAUDIUS, cognomine *Scotus*, Benedictinus, discipulus Bedæ, Alcuini commilito, seculô 9. Plurima prosâ versuque scripsit, variorum commentar. in S. Script. auctor. Trithem. *Catal.* Th. Dempster.

CLAUDIUS, Hispanus, Episcopus Taurinensis, Conciliô Francofurtanô Nestorianismi, quem ex Felice Episcopo Urgellensi hauserat, convictus, si verum est, quod quidam scribunt. Cætera Vir insignis, aulicus etiam priùs Ludovici Pii concionator. Subalpinas gentes imaginum cultui deditas videns, cunctas Basilicas suæ diœceseos picturis atque imaginibus nudavit. Reprehensus à Theodomiro, Monachorum præfecto, Apologeticum conscripsit, cui Jonas Aurelianus Episcopus respondit, Circa A.C. 820. Walafr. Strab. *de Off. Eccl. c.* 8. Thom. Waldens. *tit.* 20. *c.* 160. P. Martyr *in* 1. *Reg. c.* 7.

CLAUDIUS, mons Pannoniæ. Plin. *l.* 3. *c.* 25.

CLAUDIUS Agathernus, Medicus Lacedæmonius, cujus convictu apud Cornutum usus est Persius Poëta.

CLAUDIUS d' Angennes, frater Cardinalis Rambouilleti, Episcopus primò Noviodunensis, dein Cœnomanensis, ab Henrico III. Romam missus est, veniam Cardinal. Guisii occisi rogatum. Obiit. A. C. 1601. San-Marth. *Gall. Chr. tom.* 2. *p.* 519. 520. & *Tom.* 3.

CLAUDIUS Apollinaris, vide *Apollinaris*.

CLAUDIUS Arabianus, inter Nobiles Romanos, sine causæ dictione, occisos, jussu Severi Imperatoris recensetur Ælio Spartiano in *Severo*, *c.* 13.

CLAUDIUS Balsamo seu *de La Baume*, Archiepiscopus Vesontionis, A. C. 1545. Concilium Tridentinum in diœcesin introduxit, literatorum fautor. Purpuram à Gregorio XIII. nactus, A.C. 1578. mortuus est, A.C. 1584. cùm Vice-Regis Neapolitani dignitatem obiturus esset. Ciacconius, & Auber. *Hist. Cardin.* Friso, *Gall. Purpur.* Chifflerius, *de Ep. Vesontinis.* Guicheno, &c.

CLAUDIUS Caninius, vide *Cajum*.

CLAUDIUS Capellianus, memoratur Vopisco in *Floriano*, *c.* 6. ubi Epistola ejus ad Cercjum Mecianum patruum. *Sapelianus* habet vetus editio & Palatinus codex, *Salmas.*

CLAUDIUS, cognomentô *Caudex*, Carthaginenses Messanâ expulit; Hieronem prœliô victum ad Syracusas in deditionem accepit.

CLAUDIUS Centianus, quem nonnulli *Centumalum*, alii *Centimanum* minus rectè scribunt. Is librum in Jure Civili tertium à P. Papyrio scripsit, & *r* literam introduxit, ut qui prius *Fusii*, deinde *Furii* dicerentur. *Valerius.*

CLAUDIUS Cento, vide *Cajus*.

CLAUDIUS Cinna, vide *Cajus*.

CLAUDIUS Clemens, natione Scotus, Alcuini quondam in fundatione Academiæ Parisinæ collega, tempore Caroli M. Episcopus Tauriensis in Subalpinis; Scripsit in *ad Galatas Enarrationem*, *Labbæus*.

CLAUDIUS Cossus, Helvetiorum ad Vitellium legatus, notæ facundiæ, sed dicendi artem aptâ trepidatione occultans. Tacit. 1. *Hist. c.* 69.

CLAUDIUS Crassus, vide *Marcus*.

CLAUDIUS Demianus ob flagitia, à Vetere Asiæ Proconsule victus; quem Nero exsolvit in præmium accusationis, Tacit *l.* 16. *Annal. c.* 10.

CLAUDIUS Domitius, Romanorum Imperatorum nequissimus. Vide *Nero*.

CLAUDIUS Espencæus, Dr. Theologiæ Parisin. Theologus eruditus præteriti seculi, natus Catalauni, paternô genere, ex clarissima Espencæorum in Campania; materno illustri Ursinorum in Latio & regno Neapolitano familiâ, ortus, sed pietate, candore & omnigenâ eruditione illustrior. Thuan. *Hist.* Interfuit colloquio Possiaceno, postquam Bononiæ, in Italia, Gallici nominis gloriam facundè tuitus esset. Quô tempore purpura ipsi intervertia ab æmulis, quòd cum Beza commercium fovere diceretur, vide hujus epistolam 43. alii, quòd *Legendam*, quam vocant *auream*, dixisset *ferream*. In Juventute insignis concionator, provectiorem ætatem scriptis impendit, æternam famam promerentibus. Ejus inter alia extant, *Comm. in Ps.* 130. *in utramque ad Tim. in ad Titum*: inter opera in fol. Lutet. Paris. & alibi. De auctoritate Conciliorum & inprimis de Tridentino, quid sentiat, *in Comm. ad Titum* aperuit, docens: *Meritò in Concilio Basil. Ludovicum Arelatensem questum esse, in Conciliis id demum fieri, quod nationi placeat Italicæ: & hæc illa est Helena, quæ nuper Tridenti obtinuit.* Obiit Lutetiæ, A. C. 1571. ætat. 60. *Theologorum sui seculi facilè Princeps*, Gerhardo. Ejus statua ex marmore, cum elogio hodieque visitur. San-Marth. *in elog. l.* 2. Verderius, *Biblioth. Gall. p.* 170. Thuan. *Hist.* & Anton. Teissier, *Elogiis*, *Parte* 1.

CLAUDIUS Eusthenius, Diocletiano à secretis & epistolis, ejus, ut & Maximiniani, Galerii & Constantii adeoque IV. Imperatorum vitam libris 4. scripsit, Vopisc. *in Carino*, *c.* 18.

CLAUDIUS Faber, Du de Vaugelas, Baro. Vertit *Curtium*, labori 30. annis impensis. Obiit A.C. 1649. Idem varia edidit.

CLAUDIUS Fabius, Dictator Roman. an. Urb. Cond 419.

CLAUDIUS Falo, Aquitanus, consiliarius Henrici III. *de bellis in Gallia civilibus*, *Poema* composuit. Obiit A. C. 1601.

CLAUDIUS Faucbetus, scripsit *de antiquitatibus Galliæ*, traduxit *Tacitum* & *Regum Galliæ Historiam*, usque ad Hug. Capetum, composuit.

CLAUDIUS Faventinus, Centurio, per ignominiam à Galba dimissus, classem Misenensem ad defectionem traxit, fictis Vespasiani epistolis, pretium proditionis ostentans. Tacit *l.* 3. *Hist. c.* 57.

CLAUDIUS Fuscus Salinator, collega Hadriani II. Consulis, ex filia Julii Serviani, pater Fusci fuit, qui, quòd Serviani cædem tulisset iniquius, Hadriani jussu similiter interfectus est. Æl. Spartian. in *Hadriano*, *c.* 23.

CLAUDIUS Gasp. Bachetus, Sebusianus, stirpe nobili. Linguarum, Græcæ inprimis, peritus, in Algebra aliisque artibus curiosis egregiè versatus. Sentiens destinari se præceptorem Ludov. XIII. Parisiis Avaricum se recepit. Scripsit *Poemata*, &c. Obiit A. C. 1638. Guicheno, *Hist. de Bresse.* Pelisson. *Hist. de l'Acad. Fr.*

CLAUDIUS Guichardus, Historiographus Ducis Sabaudiæ, Poëta excellens. *Livium Gallicè* reddidit. Mortuus A. C. 1607.

CLAUDIUS Herminianus, Cappadociæ Præses, infensissimus Christianorum hostis, cùm à vermibus corroderetur, occultans judicium Dei, *Nemo sciat*, inquiebat, *ne gaudeant Christiani*, A.C. 208. Tertullian. *in l. ad Scapulam.*

CLAUDIUS Julianus, vide *Julianus*.

CLAUDIUS Julius, *de rebus Phœnicis* librum concinnavit, è quorum primo testimonium usurpat Stephanus in Ἄκη. Nisi verum nomen sit *Iolaus*, prout nominatur eidem in Ἰουδαία. Vide Voss. de *Hist. Græc. l.* 3. *p.* 343.

CLAUDIUS Labeo, vide *Labeo*.

CLAUDIUS Marcellus, vide *Cajus*: it. *Marcus*.

CLAUDIUS Marius Victor, vel Victorinus, Rhetor Massiliensis; Poëta celeberrimus. Habemus ejus 3. *libros hexametrorum* ad Ætherium filium, quibus *Historiam Geneseos* exponit usque ad Sodomæ destructionem: dein *epistolam ad Salmonium*, de moribus seculi sui corruptis. Circa secul. 5. Obiit sub Theodosio & Valentiniano, *c.* 60. *Tom. VIII. Bibl. Patrum*, *edit.* 2. vide *Appius*.

CLAUDIUS Maximus Philosophus Stoicus, inter Præceptores Marci Imperatoris cujus non semel hic in *libb. de Vita sua* meminit, ut & Secundæ uxoris ejus, *librô tertiô*.

CLAUDIUS Nero, Consul, Livii Salinatoris collega, qui advenientem ex Hispania cum auxilio Asdrubalem interfecit. Horat. *l.* 4. *Carm. Od.* 4. *v.* 37.

Quid debeas, ô Roma, Neronibus,
Testis Metaurum flumen, & Asdrubal
Devictus. --- ---

CLAUDIUS Nero, Tiberii Principis pater, Quæstor C. Cæsaris in bello Alexandrino, ac deinde Pontifex Max. in Scipionis locum suffectus. Vide & *Cajus*, & *Titus*.

CLAUDIUS Paradinus, *genealogias Gall.* &c. pertexuit.

CLAUDIUS Petilius, Dictator an. Urb. Cond. 442.

CLAUDIUS Phirricus, trierarchus Liburnicarum in Corsica navium à Decimo Pacario Procuratore, quod contradicere ipsi ausus esset, nollerque Vitellii partes sequi, interfectus. Tacit. *l.* 2. *Hist. c.* 16.

CLAUDIUS Pollio, Historicus, Plin. *l.* 7. *ep.* 31.

CLAUDIUS Pompejanus, Consul, Collega Severi, an Urb. Cond. 976. gener M. Aurelii Antonini Philosophi, Capitolin. *in Antonino*, *c.* 20. *Commodo*, *c.* 4. *Pertinace*, *c.* 4.

CLAUDIUS Pontius, Samnitum Imperator Romanos ad Furcas Caudinas sub jugum misit. Liv. *l.* 9. *c.* 1. 2. 3. *s.*

CLAUDIUS Pulcher, vide *Cajus*, it. *Publius*.

CLAUDIUS Puteanus, Turnebi, Lambini, Cujacii discipulus. Peregrinatione, commerciô doctorum, filiis inprimis egregiis inclytus. Obiit A. C. 1594. à Thuano, *Histor.* Achille Harlæo, *Orat. fun.* coram toto Parlamento, cujus is præses erat, Scævola Sanctæ Marthæ *Elog.* Nic. Rigaltio, *vita Petri Puteani*, Aliis magnificè laudatus. Fratrem habuit Clementem Jesuit. in filiis excelluit Petrus, de quo suô locô. Vide & Anton. Teissier, *Elog. Part.* 2.

CLAUDIUS Quadrigarius, Historicus veteribus sæpius laudatus. Voss. *de Hist. Lat. l.* 1. *c.* 10. *p.* 44.

CLAUDIUS Rubius, *Historiæ Lugdunens.* conditor.

CLAUDIUS Rufus, in numero fuit Nobilium Romanorum, quos, sine causæ dictione, Severus Imperator jussit occidi. Spartian. in *Vita Severi c.* 13.

CLAUDIUS Sabinus, vide *Cajus*.

CLAUDIUS Sanctius, Episcopus Ebroicensis, concionator egregius, Theologus eruditus: nomine Academiæ Parisiensis, interfuit Concilio Tridentino, de quo quid senserit, hinc patet, quòd quoties solenne carmen, in Conciliis primi Apostolorum clausula usurpatum, *Visum est Spiritui S. & nobis*, repeteret, dicere solitus sit, *in Tridentina Synodo prius nobis, quam Spiritui S. tributum.* Ex authent. Thuani incastr. Interfuit porrò Colloquio

Pos-

Pontiaceno, conventu Ordinum Blesis indicto, & Concilio Rotomagensi, A. C. 1581. quod publicè edidit. Obiit A. C. 1591. Genebr. *in Chron.* Turnau. Verderius, *in Bibl.* San-Marth. *Gall. Chr. tom. 2. p. 577.*

CLAUDIUS Sanctus, Gallorum Dux, effossô oculô, dirus ore, ingeniô debilior. Tacit. *l. 4. Hist. c. 62.*

CLAUDIUS Severus, ab Helvetiis, de cæde Galbæ ignaris, & Vitellii imperium abnuentibus, contra Cæcinæ vim, Dux lectus. Tacit. *l. 1. Hist. c. 67 & 68.*

CLAUDIUS Severus, Philosophus, Peripateticæ sectæ, inter præceptores Marci Imperatoris memoratur Julio Capitolino, in *M. Antonino Philosopho, c. 3.*

CLAUDIUS Seyselius, Sabaudus, à consiliis Ludovic. XII. cujus *Historiam* condidit, ab A. C. 1498. usque ad A. C. 1515. Legatus ad Concilium Lateranense, dein Episcopus Massiliæ, tandem Archiepiscopus Taurinensis, ubi prius Jus docuerat. Obiit A. C. 1520. Scripsit *contra Valdenses, de Providentia, de Monarchia Galliæ, de dignitate Regis, de 3. statibus viatoris, commentarios in Lucam Evang. & Jus Civile.* Gallicè transtulit *Eusebium, Thucydidem, Appianum, Trogum, Diodorum, Xenoph. Senecam,* &c. Chassanæus. *Part 10. Catal. de gloria Mundi.* Ughel. *de Arch. Taurinensibus,* &c.

CLAUDIUS Sulpitianus, Pertinacis Imperatoris socer, indictâ causâ à Severo occisus. Spartianus in *Severo, c. 13.*

CLAUDIUS, Sulpicius Longus, Consul, Collega Qu. Ælii Cæritani. an. Urb. Cond. 431.

CLAUDIUS Theon, Historicus Græcus. Hieronym. *in Dan. præf.*

CLAUDIUS, Tiberius Nero Cæsar, 3. Roman. Imperator Octavii Cæsaris privignus, gener, & adoptione filius. Vitam ejus pete ex Tranquillo. Vide *Nero.*

CLAUDIUS Timarchus, vide *Timarchus.*

CLAUDIUS Venatus, vir doctissimus, Alexandro Imperatori à consiliis, an. Urb. Cond. 976.

CLAUDIUS Verderius, fil. Antonii, Prosopographi, scripsit *censuram de Anna Viterbiensi, aliaque versu & prosâ,* &c.

Ap. CLAUDIUS, Orator. Cicer. *in Bruto.*

Ap. CLAUDIUS Cæcus, extremâ senectute in Curiam delatus Senatum jam jam inclinatum, à Pyrrhi pace revocavit. Ab hoc *Appia via* dicta, quam Brundusium usque lapidibus stravit. Ab eo quoque *Appia aqua* in urbem ducta. Liv. *l. 9. c. 29.* Filios habuit Claudium Neronem, & Claudium Pulchrum.

Ap. CLAUDIUS Regillanus, Decemvir, legibus scribendis summâ inter collegas authoritate, postremo ob Virginiæ judicium in carcerem conjectus, sibi manus intulit. Liv. *l. 3. c. 33. 44. 47. 49. 56. 58.*

CLAUDUS, & CLAUDOS Cretici maris insula. *Ptol. Gozo Mercatori.* Contra *Criumetopon,* promontor. Cretæ in Austrum, parvi circuitus.

CLAVENNA, Helvet. oppid. non incelebre, sub Rhætis. *Cleven* incolis, *Chiavenna* Italis dicitur. Caput Comitatus cognominis ad amnem Mairam: Ab ea etiam dicitur, vix 5. milliar. distans lacus Clavennæ, 18. milliar. à Rheno fluv. 38. à Curia. 46. à Como. A' *Clave* dictum, ob transitum in Italiam. Ejus Præfectum *Commissarium* vocant Rhæti, cujus post Sondriensem summa est auctoritas. Meminêre hujus loci P. Diaconus, *Longob. l. 6.* Antoninus, qui illud suprà caput Larii 10. mill. pass. à lacu distare docet, Simlerus, *de Republ. Helvet.* Joh. Bapt. *Helv. Nov. Ant.* &c.

CLAVERINUM seu CLAVARUM, oppid. satis cultum in ora Genuensi Orientali parum à mari dissitum, ad ostia fluv. Anthellæ, vulgò *Lavagna,* in planitie, 25. milliar. à Genua; *Chiavari.* Anteà *Burgus longus.* Civem habuit Innocentium III.

CLAVES Insulæ, in Insul. Mannia, quinam olim dicti? vide infrà, voce *Mannia.*

CLAVES S. Petri, quibus scil. illius confessio seu sepulchrum, claudebatur, memorantur Eginhardo in *Annalibus, A. C. 796. Sed & super claves B. Petri Apostoli præstitissent corporale juramentum.* Item Poëtæ Saxonico, *de Gestis Caroli M. l. 3. annô eôd.*

> *Confestim* claves, *quibus & Confessio Sancti*
> *Conservata Petri, vexillaque misérat Urbis*
> *Romuleæ Carolo, pariterque decentia dona.*

Solebant nempe Pontifices Romani, de limatura catenarum, quæ S. Petri fuisse creduntur, & religiosè Romæ asservantur, ad Reges & Principes, aliosque Viros primarios, ingentis locô muneris mittere, quam in aurea *clave,* instar illarum, quibus *Confessio S. Petri* claudebatur, efficta, & ab Altari S. Petri accepta includebant. Eam autem, ad quos illa transmittebatur, de collo, velut sacrum contra imminentia mala amuletum, suspendebant. Cujusmodi *Clavium* transmissarum meminêre Gregorius M. Gregorius Turon. Fredegarius, Aimonius passim. Vide Theod. Studitam, *de Imag.* & Nic. Alemannum, *Dissertat. de Lateranensibus parietinis, c. 14.* laudatos Car. du Fresne, *Glossar.* De *Clavibus* verò Petro à Christo datis, vide Theologos.

CLAVES remittendi ritus, in signum divortii & renuntiationis curæ familiæ, apud Romanos in usu, memoratur Ambrosio, *Ep. 47. ad Syagrium.* Vide infrà, ubi de *Divortio.* Nempe *Claves* Sponsæ Mariti domum intranti tradebantur; quod Repotiorum die factum esse, Scaliger docet. *Poetic. l. 3. c. 101.* *Is dies* (Repotiorum) *nova nuptæ initium erat juris, quod in familiam esset habitura; quam ob causam clavis dabatur ei, ad dominium primi, atque possessionem, quam, ad designandam, ut ajunt, partus facilitatem.* Hanc itaque, vel has *claves,* postmodùm, remittebant &c. Apud Gallos solent hodieque viduæ *claves* & cingulum supra mariti defuncti corpus projicere, in signum, quòd bonorum communioni nuntium mittant, ne debitis exsolvendis teneantur. Vide Paschasium, *Disquisitionum Francicar. l. 4. c. 10.* aliosque Auctores, laudatos Car. du Fresne in *Glossar.* Vide quoque infra *Conc.*

CLAVESIGNATI, Pontificii milites, quòd in vexillis vestibusque *claves* Ecclesiæ depictas gererent, memorantur Odorico Raynaldo A. C. 1228. *num. 13. & seqq.* apud Dominicum Macrum in *Hierolexico.*

CLAVETINATII, Vindeliciæ populi, *Strab.* Eosdem esse cum Catenatibus Plinii scribit Simlerus, qui utrinque ad Ænum habitant supra eum locum, ubi Danubium ingreditur.

CLAVICYMBALUM, instrumentum Musicum, de quo sic Scaliger, *Fuit & Simi commentum illud, quod ab eo Simicum appellatum, quinque & triginta constabat chordis, a quibus earum origo, quas nunc monochordas vulgus vocat. In quibus ordine dispositæ pinnæ subsidentia reddunt sonos. Additæ dein plectra corvinarum pennarum cuspides: ex ærea fila expressiorem eliciunt harmoniam, me puero Clavicymbalum & Harpichordum, nunc ab illis mucronibus Spinetam nominant.* Vide eum, *Poëtices l. 1. c. 48.*

CLAVIGER, epitheton Petri Apostoli, apud Domnizonem, *de Vita Mathildis, l. 1. c. 1.*

> Clavigeri *Petri normam, sancti quoque Cleri*
> *Semper amaverunt.*

Pro quo *Clavicularius* vocatur, apud Cummianum Hibernum, *de Controv. Paschali* Etiam Officii id nomen est Ecclesiastici in Communione Romana, idemque cum *Archiclave,* h. e. Ecclesiæ Thesaurario. Sic Savaricus *B. Hilarii Claviger,* memoratur Beslio, p. 292. Wilhelmus Wallingford *Clavigeratus,* h. e. *Clavigeri officiô functus,* in *Monastico* Anglic. *Tom. 1. p. 184.* At in *Charta* A. C. 1335. apud Schefferum, *ad Chronicon Upsaliense, p. 160* *Claviger* idem qui Custos est. In *Foris* porrò Oscæ Jacobi I. Regis Aragoniæ A. C. 1247. Politicum officium hæc vox notat. Richardo tandem de S. Germano, in *Chron.* A. C. 1229. qui à parte Gregorii Pontificis Romani contra Fridericum II. Imperatorem stabant, *Clavigeri* dicuntur, ob *claves* in Pontificiis vexillis effictas. Vide suprà in *Clavesignati* & Car. du Fresne in *Glossar.* ut & *Cludukus* infrà.

CLAVIS, Græcè κλεὶς, Jonicè κληῒς, unde κλαὶς & κλαῒς, & hinc Romanum *Clavis,* modò *claustrum,* modò *clavem* notat. *Aratus,*

> ---- κληῖδι θύρῃν ἐπέσσυθ' ἀραρυῖαν
> *Διεκδῦσα.*

Ubi κλεὶς, *claustrum* est, τὸ ἀποκλεῖσμα τῆς θύρας, adeoque idem quod ὀχεύς. At apud Homerum, *Odyss. φ. v. 47.* ubi de Penelope thalamum ædium intimum ultimumque aperiente, in quo pretiosa ejus cimelia recondita, legimus,

> *Ἐν δὲ κληῖδ' ἧκε, θυρέων δ' ἀνέκοπτεν ὀχῆας*
> *Ἄντα τιτυσκομένη.*

Ubi κληῒς, *clavem* significat, quô sensu vocem communiter sumimus. Sic *Clavis* pro *claustro* & *sera,* apud Tibullum, *l. 1. El. 6. v. 34.*

> ---- *frustra* clavis *inest foribus.*

Et Plautum, *Casin. Actu 5. sc. 2. v. 7.*

> *Ubi intus hanc novam deduxi, viâ rectâ clavem*
> *Abduxi.*

Et certè multo rationabilius, ut κλεὶς significet *claustrum,* & id quod januam claudit, quàm clavem, cujus munus aperire. Quamvis enim hodiernæ quædam *Claves* sint, quæ & claudunt & aperiunt, adducendo, reducendoque claustri pessulo: aliæ tamen quàm plurimæ tantummodo aperiunt. Laconicæ quoque aperiebant solùm, ut & ἡ βαλανάγρα Veterum, de quibus paulo infrà. Fuit autem *Clavis* Laconum inventum, Eustath. *in Od. θ. v. 447.*

> *Αὐτίκ' ἐπήρτυε πῶμα, θοῶς δ' ἐπὶ δεσμὸν ἴηλε*
> *Ποικίλον, ὅν ποτέ μιν δέδαε φρεσὶ πότνια Κίρκη.*
> *Statim aptavit operculum; celeriter autem vinculum ligavit*
> *varium,*
> *Quod olim docuit ingeniô veneranda Circe.*

Παλαιὸν, inquit, ἔθος ἦν καταφαλίζειν δεσμοῖς. ἡ κλεὶς γὰρ νεωτέρων καὶ Λακώνων εὕρημα. καὶ ἔστιν ἀσφαλέστερος δεσμῶν κατάδησις ἢ κλεῖσις. *Antiquus mos fuit ad aliquid bene obserandum vinculis uti. Clavis enim recentiorum & quidem Laconum inventum est. Et certè variô licèt vinculorum flexu tutior clavis.* Unde δεσμὸς Ὀδυσσέως olim celebris, quem ab ingeniosissima Circe ei monstratum fabulatur Poëta, quemadmodum alibi peritus venator à Diana, jaculator insignis ab Apolline, textrinæ gnara à Pallade edocta fingitur. Hinc de iis, quæ obsignata ἀσφαλῶς, *Ulyssis vinculum nodusque,* Proverbialiter usurpari cœpit. Sic cista, in qua Erichthonium, cum dracone inclusum, Pallas tribus Cecropis filiabus custodiendum commiserit, nodô solùm religata legitur, apud Ovidium, *Met. l. 2. Fab. 8.* Unde Aglauros, videre volens, quid intus latitaret, v. 560.

> ---- *nodosque manu diducit: at intus*
> *Infantem videt* ----

Ita ergo & januas & cistas olim occludi obserarique mos erat; quod cùm non satis esset ad furum effractorumque conatus eludendos, *clavium* usus increbuit. Meminit item Homeri Commentator istiusmodi priscæ clavis, in Homeri, *Od. φ. v. 6.*

> *Εἵλετο δὲ κληῖδ' εὐκαμπέα χειρὶ παχείῃ*
> *Καλὴν, χαλκείην· κώπη δ' ἐλέφαντος ἐπῆεν·*
> *Accepit autem clavem bene flexam manu forti*
> *Pulchram, æream, manubrium autem eboris inerat,*

In

In quæ verba sic scribit ὁ Παρεμβολίτης: Ἀρχαῖον εἶδος κλειδὸς ... *Antiquum clavis genus recensis, non in variis foraminis, sicut sequentibus temporibus factum est, pertinens.* Interim & clavium hujusmodi suô quoque tempore usum aliquem fuisse ibidem docet, quibus per januæ foramen immissis funis ad aperiendam illam intus circumagebatur. Erant autem tales claves δρεπανοειδεῖς, *falcatæ* seu falcis figuram habentes; & vulgò ligneis manubriis, hæc verò, cujus Homerus meminit, eburneô ornata &c. Thom. Dempsterus in *Joh. Rosini Antiqq. Rom. l. 5. c. 38.* Quæ ut paulò accuratiùs exponamus, sciendum duo habuisse priscos mortales *Clavium* genera, quorum unum commune, Βαλανάγρα dictum, unicô dente constans; alterum magis artificis & subtilioris solertiæ, *Clavis Laconica* peculiariter, item *Carica* appellata, in qua tres dentes erant. Et quidem Βαλανάγρα in iis uplurimum foribus locum habebat, quæ in publicum exibant, primis nempe domuum januis & Urbium portis, quæ vecte ac serâ ligneâ, h. e. μοχλῷ prædoctô muniebantur: cui seræ balanus immissa non sinebat eam ab ostio tolli. At balano inserta βαλανάγρα, i. e. *clavis*, eam ex foramine extrahebat, & seram removeri ac tolli facilem præstabat, uti suprà latius diximus, in voce *Balanagra*, item *Balanus*. At interiorum conclavium & cæterum fores obicibus claustrisque ferreis concludi solitæ, alias claves requirebant; quarum originem aperit Poëta Comicus Θεσμοφοριαζούσαις, ubi queritantur mulieres usum Laconicarum clavium, quas viri cum gestarent, multum sibi & furtis suis incommodare: Cùm enim anteà solerent de facili cellaria & apothecas viris insciis aperire, & inde quæ vellent depromere, hoc sibi nunc non licere propter illas claves Laconicas, quæ fraudibus minùs essent obnoxiæ, quàm cæteræ communes βαλανάγραι. Nempe Lacones, cùm viderent non satis tutò communibus clavibus cæcos firmari, alias excogitârunt, ingeniô solertiori elaboratas. Habebant illæ τρεῖς γομφίους, ut Aristophanes habet *h. l.* h. c. *tria crucis cornua*, & διπλαῖ dicebantur, quasi *duplices vel geminæ claves*. Cùm enim communes unâ modò virgâ ferreâ constarent, quæ in balanum injecta eam è claustro eximebat: in Laconicis velut duæ claves sese invicem decussabant in formam crucis. Atque hæ totæ intra claustrum immersæ latebant, hinc κρυπταί, illudque sursum cum impetu levatæ succutiebant, hinc ἀνακρουστικαί dictæ: sicque prorsus fores aperiebant, uti claves illæ, quibus hodie Carthusianorum familiæ in sui Monasterii conclavibus utuntur, quas & *Carthusianas* propterea quidam appellant. Similes certè facturâ illis Veter. claves illæ κρυπταί, quæ scapum habebant rectum & supernè transversariam virgulam, ad instar tridentis, incisam, ut videre est ex icone earum, quam Salmasius exhibet infrà laudandus. Ab his dein Laconicis clavibus reliqua omnia clavium genera artesque & formæ diversæ productæ. E quibus illæ inprimis memoratu dignæ, quas in Batavia erutas Lipsius, Commentariô suô *ad Tacit. l. 2. Annal.* illustravit. Sunt illæ facturâ planè similes nostris, quæ & annulum habent, ut digitô teneri possit: sed scapô, qui instar manubrii sit, destitutæ. Hæ itaque, exceptô annulô, totæ intra claustrum absconditæ quoque mergebantur, sed non *succutiendo* ac dejiciendo, ut Laconicæ, verùm *reducendo* & *adducendo*, quæ intus erant ferrea repagula, aperiebant. Verùm cùm nec Laconicæ omnem fraudem avertèrent: factô enim digitulô ferreô seu uncinô triobolari, δακτυλίῳ, τριωβόλῳ, ut Aristoph. *ibid.* ait, adeoque etiam sine clave non difficulter admodum reserari poterant illæ quoque fores, quæ clavibus illis ἀνακρουστικαῖς aperiebantur: unde Plato Comicus in Μετοίκοις, παρακλειδίου, *clavis adulterinæ*, meminit. Hinc non contenti Veteres Clavibus & Claustris, in asservandis rebus iis, quas cariores habuêre, signacula, *Euripide* auctore, imposterum adhibere cœperunt, quibus nosci poterat, an fraus clavi esset facta, qua de re vide aliquid suprà, ubi de *Annulis signatoriis*. Imò cùm ne sic quidem satis fiderent, conchâ ipsa signacula insuper texerunt, vide infrà *Claxendix*. Porrò in Laconica aperiendi & claudendi ratione sera intus erat, i. e. pessulus, *Clavis* verò ab exteriore parte immissa, pessulum succutiebat: quemadmodum hodieque omnes claves ἔξωθεν εἰσιν, utpote quæ ab exteriore forium parte immittuntur claustrô. At βαλανάγρα, seu clavis communis in interiore parte, ubi & sera erat: namque in seram ipsam demittebatur, ad βάλανον extrahendam. Quam in rem foramen in ostio relinquebatur, per quod manus posset immitti à foris stantibus, inferendæ clavi in seram & βαλάνῳ evellendæ &c. Vide omninò Salmas. *ad Solin. p. 925. & seqq.* nec non hîc, ubi de *Aperiendi ratione*, de *Claustris*, item de *Carica*, & *Laconica Clavi*, ut & voce *Clidium*.

CLAVIS, in Computis Ecclesiasticis, *est numerus variabilis datus anno ad inveniendum principia quinque mobilium festivitatum, scil. Septuagesimæ, Quadragesimæ, Paschatis, Rogationum & Pentecostes: & ideò sunt quinque claves & qualibet prædictarum festivitatum habet 30. dies, in quibus semper celebrantur -- & dicitur clavis per similitudinem; quia sicut per claves ostia reserantur, ita per talem numerum principia dictarum festivitatum nobis devotantur* &c. Durandus, *Ration. l.* 8. c. 12. apud Car. du Fresne in *Glossario*.

CLAVIUM Potestas, vide hîc passim, *Anathema*, *Cherem*, *Disciplina*.

CLAVIUS Christophorus, vide *Christophorus*.

CLAVIUS Martinus, Victoriâ Cantaber, Jesuita, primus Theologiam Thomæ Aquinatis in Collegio Romano publicè profiteri incepit, A. C. 1553. Romæ defunctus A. C. 1556. die 18. postquam Ignatio Ordinis auctori parentâsset. Petrus Ribadeneira *Catal. Scriptorum Societatis Jesu*.

CLAUSA, seu COVELIACUM, Tirolensis Comitatus castrum, in alta rupe excitum, ad Eysocum amnem, inter Bolsanum & Brixinonem; *Clausen*.

CLAUSA Vallis, *Petrarchæ* non semel memorata, locus collibus circumclusus, atque abditus, fonte admirabili, & capite Sorgæ fluminis nobilis. Vulgò *Vaucluse*, aliàs *Valclose* Provincialibus. Paschalis II. meminit *Vallis Clusæ* monasterii in Episcopatu Vesontiensi. Est & *Vallis Clausa*, in Cavaribus provinciæ Viennensis, Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CLAUSARII vinearum Monasterii, memorantur in *Necrologio* Victorino Paris. *Kl. Sept.* apud Eundem Car. du Fresne, *ibid.*

CLAUSENTUM, Angliæ oppid. littorale. *Antonin. Southampton* Camdeno, ad Trisantonis fluv. ostia, cum portu percelebri & capacissimo, in ora maris Britannici medium inter Ventam Belg. ad Boream & Vectim insul. in Antonia prostinc.

CLAUSTRA apud Veteres, in firmandis foribus alia lignea fuerunt; seræ videl. vel vectes transversi, alia ferrea, quæ *verrucia* hodie Gallis dicuntur. Et quidem illa, ab interiore ædium parte foribus præducebantur, quibus balanus immissa, ferrum videl. *glandis* faciè ac cavum, illa januæ sic committebat, ut nisi extractô eô removeri ac repelli non possent, uti vidimus suprà ubi de *Balano*. Firmabantur autem hôc pactô αἱ αὔλειοι præsertim seu januæ in publicum respicientes, ac urbium portæ: & βαλανάγρα per foramen in ipso ostio satis grande supra locum seræ immissâ, aperiebantur: ut videre est quoque in voce *Foramen*. Ista verò, nempe ferrea, conclavium & interiorum domus membrorum foribus claudendis muniendisque inserviebant. Præter pessulos enim, quibus injectis occludebantur ab intus manentibus, alios etiam obices ferreos affixos habuêre, qui immissâ forinsecus clavi removerentur ac succuterentur, uti ex *Odyss. φ.* ubi de Penelopes thalamo, constat. Cujusmodi pessulos duos fermè singulis foribus addi consuevisse, in superiore parte unum, in inferiori alterum Plautus indigitat, in *Aulul. Actu 1. sc. 2. v. 26. Ostium intus ambobus occlude pessulis*. Vide quoque Apulejum, *Metamorphos. l. 3.* ubi *duorum* itidem *pessulorum & uncini*, cui injiciebantur, mentio est. Atque hi nullâ clave poterant removeri, ab iis qui foris aditabant. Ut proin ab his, qui foris veniebant, reserari fores, & discedentibus inde iterum obserari possent, clave opus erat, quâ vel succuteretur ferreum veruclum, quô ostium intus vinctum tenebatur & posti junctum, vel illud adduceretur ac reduceretur. Quorum illud Laconicæ claves, istud aliæ postmodum inventæ (de quibus suprà) præstiterunt, facturâ nostris planè similes. Namque & *Claustrorum* nostrorum (quæ foribus obfiguntur quadratâ ut plurimum figurâ, ex duplici ferro compacta, intra quæ parva repagula & ipsa ferrea adductionibus ac reductionibus moventur, & adducta quidem in postem incunt, reducta verò eum laxant ac aperiunt) notitiam fuisse Veteribus, ex clavibus antiquis colligas, quarum iconem operi suo inseruit J. Lipsius, ad *Annal. Tacit. l. 2.* & Salmas. *ad Solin. p. 931.* Vide quoque hîc suprà *Asserum*, alibique passim, inprimis infrà, in voce *Obices*, *Pessulus*, *Sera*.

CLAUSTRA Canonicorum, Monachorum, occurrunt passim. *Claustra Clericorum*, i. e. Canonicorum, in *Capitula* Caroli C. *tit. 41. c. 9. Ut Episcopi in civitatibus suis proximum Ecclesiæ claustrum instituant, in quo ipsi cum clero secundum Canonicam regulam Deo militent: & Sacerdotes suos ad hoc constringant, ut Ecclesias non relinquant, & alicubi habitare præsumant.* Quod ipsum statuitur in Synodo Rom. sub Eugenio II. c. 7. *Necessaria rei exstitit, ut juxta Ecclesiam claustra constituantur, in quibus Clerici disciplinis Ecclesiasticis vacent. Itaque omnibus sit unum refectorium ac dormitorium &c.* Ubi morem, qui diu in Ecclesiis obtinuit, observat Car. du Fresne, cùm in *Claustris* lectioni vacarent Monachi, ut est in *Epitome* Ludovici Imperator. in *Regulam S. Bened.* in Concordia S. Dunstani, c. 5. & in *Actis* S. Wolfgangi, c. 7. Hinc *Studium Claustri* seu Scholæ, in veter. *Charta*. Et Petrus Blesensis, *Serm. 25.* varias Monasticas functiones, in singulis *Claustri* lateribus exactas, annotans, *Inde est*, inquit, *quòd in Claustro Conventuum quatuor loca cum propriis deputantur officiis: in latere claustrali occidentali est scholaris subjectio: in eo, quod contingit Ecclesiam, lectio moralis: ad Orientem in Capitulo maternum &c.* Forma namque *Claustrorum* quadrata erat, uti prætereà discimus, ex Adamo Bremensi, c. 103. Sed & in *Claustris* certis horis, fratribus invicem, confabulandi copiam dandam esse docent Lanfrancus in *Constitut. Sect. 3.* Petrus Venerabil. in *Statutis* Cluniac. c. 5. &c. Unde *Prior Claustri* creatus est, qui disciplinæ Claustri ageret curam, de quo infrà. Prælectiones tandem Scholasticas in *Claustris* istiusmodi factas esse, videtur innuere Herimannus, *de Restaurat. S. Martini Tornac. c. 5.* &c. Aliàs *Claustrum*, Monasterium ipsum notat, Germanis *Kloster*: unde *Claustrales*, Monachi, & *Claustrales*, Moniales: apud Autores, laudatos Car. du Fresne *Glossar.*

CLAUSTRA Julia, vide *Julia*.

CLAUSTRA Montium, quæ recentioribus *Clusæ*, *Clusura* & *Clausura* dicuntur, olim *Portæ* dictæ sunt, vide in hac voce: unde *Puertos* seu *Portus* hodieque Hispanis. Sic *Claustra Pyrenæorum* occurrunt apud Orosium, *l. 7. c. 40. Claustra Italiæ* apud Warnefridum, *de Gestis Langobard. l. 5. c. 2. Claustra Provinciæ*, apud Senatorem, *l. 7. Epist. 4. Clausura Augustana*, apud Eund. *l. 2. Ep. 5. Clausura Vulgariæ*, apud Anonymum Barensem in *Chron. A. C. 1097. Clausura Veterum*, apud Conr. Ursperg. &c. Hinc Guntherus, *Ligurini l. 4.*

Ventum erat ad fauces, angustaque claustra viarum,
Quas se nubiferis horrenda nubibus Alpes,
Exiguo tantum penetrandas limite præbent,
Uniusque capax scopulosa semita callis,
Artis laboranti ponunt vestigia turbæ, &c.

Κλεισοῦρας, quoque vocant Græci citeriores. Vide eundem ubi suprà. *Clavula & Clavularis Cursus*, vide suprà in *Clabulare*.

CLAUSTRARII, apud Æl. Lamprid. in *Alexandro Sev. c. 24.* Vide infrà *Plaustrarii*.

CLAUSTRINI, gens Hunnica. Hunnos enim & Avares, qui exstructis novem *Hagis*, h. e. Circulis, in Pannonia habitaverant, octennali bellô Carolus M. edomuit exciditque. Horum at natio-

nationem unam, cui Ugrorum & Ungarorum nomen (nam multos secum è Scythia populos adduxerant Hunni) velut nihil nociturum, illis extinctis, submovit tantùm, & vallô quodam obstruxit. Arnulphus verò Imperator bellô contra Zuentebaldum Sclavonorum Principem, submotam hanc gentem reseratis aditibus in illum emisit, unde Ungaris occasio in vicinas terras erumpendi. Erant autem submoti intra angustias quasdam, quales erant angustiæ Thracias dirimentes & Daciam, memoratæ Marcellino, *l.* 27. quales etiam Succuunorum apud eund. A quibus prom *claustra* illi *Clausuræ* dicti, B. Rhenanus, *Rer. Germ. Nov-Antiqq. l.* 1. ubi Cl. Ottonis *Notas* vide.

CLAUSUS, Rex Sabinorum, Turno adversùs Æneam suppetias tulit. Ab hoc Appius ille Claudius originem traxit, qui paucis post exactos Reges annis cum 5. millibus clientum se Romam contulit, urbisque partem habitandam accepit, Claudiamque familiam propagavit. Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 707.

Ecce Sabinorum prisco de sanguine magnum
Agmen agens Clausus, magnique ipse agminis instar,
Claudia nunc à quo diffunditur & tribus & gens.

CLAUTOMON, locus flentium, Judic. *c.* 2. *v.* 5. à planctu nomen accepit. Hieron. *in loc.* est in tribu Benjamin.

CLAVUM figendi ritus, in parietibus ædium sacrarum, per singulos annos (unde is *annalis* dictus) quo per eam numerus annorum colligeretur, apud veteres Romanos, memoratur Livio, *l.* 7. *c.* 3. his verbis: *Repetitum ex seniorum memoria dicitur, pestilentiam quondam clavô ab Dictatore fixo sedatam. Ea religione adductus Senatus Dictatorem clavi figendi causâ dici jussit —— Lex vetusta est priscis literis, verbisque scripta, ut qui Prætor maximus sit, Idibus Septembribus clavum pangat. Fixus fuit dextro lateri ædis Jovis optimi maximi, eâ ex parte, quâ Minervæ templum est. Eum clavum, quia raræ per illa tempora literæ erant, notam numeri annorum fuisse ferunt: eoque Minervæ Templo dicatam legem, quia numerus Minervæ inventum sit. Volsiniis quoque clavos indices numeri annorum, fixos in Templo Nortiæ Etruscæ Deæ —— Cincius affirmat. M. Horatius Consul, ex lege Templum Jovis optimi maximi dedicavit, annô post Reges exactos. à Consulibus postea ad Dictatores, quia majus imperium erat, solemne clavi figendi translatum est. Intermissô deinde more, *digna etiam per se visa est res propter quam Dictator crearetur.* Et, *l.* 8. *c.* 18. *Neque de veneficiis ante eam diem Romæ quæsitum est. Prodigii ea res locô habita; captisque magis mentibus, quàm consceleratis, similis visa. Itaque memoria ex Annalibus repetita, *in secessionibus quondam Plebis, clavum ab Dictatore fixum, alienatasque discordiâ mentes hominum eô piaculô compotes sui fecisse. Dictatorem clavi figendi causâ creari placuit.* E quibus discimus ritum hunc, primò civilem, annis designandis, posteà in religionem vertisse, & in gravissimis Reipubl. necessitatibus, piaculi causâ, fuisse adhibitum, vide Gronov. *ad Liv. l. cit.* & infrà in voce *Clavus Annalis.* Alia *Clavos figendi* ratio, in præcipitiis scandendis, de qua idem Liv. *l.* 28. *c.* 20. ubi de Castulone à Romanis obsesso: *Transfugæ Afri, qui tum inter auxilia Romana erant —— conspexerant editissimam urbis partem, quia rupe prealta tegebatur, neque opere ullo munitam, & ab defensoribus vacuam. Levium corporum homines & multa exercitatione pernicium, clavos secum ferreos portantes, qua per inæqualiter eminentia rupis poterant, scandunt sicubi nimis arduum & leve saxum occurrebat, clavos per modica intervalla figentes, quum velut gradus fecissent; primi insequentes extrahentes manu, postremi sublevantes eos, qui præirent, in summum evadunt &c.*

CLAVUS, præcipuum apud Romanos tunicæ ornamentum, sed Equestris tantùm & Senatoriæ: Et quidem illius *Clavi* angustiores, hujus latiores fuêre, unde ad discrimen ordinum *lati Clavi* & *angusti* dicti. Hos Scaliger ad *Varronem* non fuisse partem tunicæ, sed de collo suspensos & ad libitum sublatos, ut amuleta & numismata, quæ in pectus demittuntur, existimat: Manutius verò *Clavos* purpuræ fuisse fragmenta docet, tunicis intus suta, unde detrahi quoque & resui potuêre. Similiter Quintilian. *l.* 8. *c.* 5. eos vestibus insutos fuisse asserit. Nec obstat Horat. *l.* 1. *Sat.* 6. *v.* 27.

Nam, ut quisque insanus nigris medium impedit crus
Pellibus, & latum demisit pectore clavum:

Senatores enim, quibus *lati Clavi* jus erat, tunicam laticlaviam cingere non consuevêre; Atque ita clavi purpurei, cùm zonâ non constringerentur, cadebant in pectus, sive, ut Horatius loquitur, *pectore demittebantur.* Secus in Equitibus, qui cùm tunicam cingerent, angusti clavi non descendebant in pectus, sed in sinu, quem zona succincta efficiebat, suprà ipsam zonam conspiciebantur. Qui verò ex Equitibus in Senatum allegebantur, solvebant tunicas & latiores clavos iidem demittebant, atque in pectus fluere sinebant. Unde idem Horat. *l.* 2. *Serm. Sat.* 7. *v.* 10.

—— —— Clavum mutabat in horas.

Ubi *Clavus* est tunica laticlavia, quam Priscus ille inæqualis ac inconstans sæpissimè mutabat: Hinc *latum clavum tribuere* vel *adimere*, pro Senatorem facere & Senatu movere. Vocata autem sunt hæc purpuræ segmenta sive frusta purpurea *Clavi*, quia, ut sunt capita clavorum, rotunda erant, & sic in pectore tunicæ assuebantur. Fuisse eorum plures, patet ex Varrone, *l.* 8. *de LL.* qui illos *plagulas* appellat, quòd iis tunica, ut rete plagis, distingueretur &c. Nec vestibus modò clavi purpurei latiores inditi, sed & supellectili lectorum ac mensarum, leguntur, ut *ad Lamprid.* notavit Casaubonus: Hinc *laticlavia mappa* Petronio; & *Lato variata mappa clavo*, Martiali, *l.* 4. *Epigr.* 46. *v.* 17. & *clavata lintea* Lampridio, *in Alex. Sev. c.* 37. *lintea item toralia duos clavos latissimos habentia* Ammiano. Vide Octav. Ferrarium, *de Re Vestiar. l.* 3. *c.* 12. *& seqq.* qui idem in tunica triumphali sive palmata aureos clavos fuisse docet; Ibid. Vide & suprà in voce *Clavatæ*: ubi *de clavis, arboribus pinalibus infixis*, supra Pileum *clavatum* habes infrà in *Vestiarius.*

CLAVUS Annalis, dictus est, qui figebatur apud Romanos in parietibus sacrarum ædium per annos singulos, ut per eos numerus colligeretur annorum, Sext. Pompejus, *l.* 3. Hunc ritum primus discussit Cassellius Durantius, *var. lect. l.* 1. *c.* 5. & obscurissimis tenebris facem prætulit. Petronius *Satyr.*

At paries, circa palea satiatus agresti,
Fortuitôque lutô: clavos numerabat & annos,
Et viridi junco gracilis pendebat arundo.

Solemnitas Septembri mense celebrata. Vide Thom. Dempster. *in Joh. Rosin. Antiqq. Rom. l.* 4. *paralipom. c. ult.* & suprà ubi de ritu *Clavum figendi*, nec non infrà, ubi *de Genutia lege & Flaminio.*

CLAXENDIX, concha dicta est, qua olim signa, rebus solicitè custodiri solitis impressa, tegebantur atque abscondebantur, fortean ne vel per imprudentiam violarentur, vel alii in fraudem similia sculperent. Priscianus, *Claxendix significat concham, quâ signum tegitur.* Plaut. *Vidularia*: *Apposita est claxendix, at ego signi dicam quid sit.* Vide Joh. Kirchmann. *de Annulis, c.* 10. & suprà, in voce *Annulus*; ut & infrà ubi de *Signandi ritu* agemus.

CLAZOMENÆ, urbs Ioniæ, in ora maris Ægæi & sinus Smyrnæi, media inter Smyrnam ad Ortum, & Chium ad Occasum quam Paralus condidit, an. 98. Urb. Cond. 31. Olymp. patria Anaxagoræ, *Gryna* posteà dicta, Colophoni vicina. Strab. *l.* 14. Plin. *l.* 5. *c.* 29. Horat. *l.* 1. *Sat.* 7. *v.* 4.

Persius hic per multa negotia dives habebat
Clazomenis. —— ——

Apud Melam *Clazomena* singulari numerô legitur, *l.* 1. *c.* 17. Vide *Abdera.*

CLAZOMENIA, insul. à qua *Clazomenii*, quos in Mæonia sitos esse constat. Inde *vina Clazomenia*, quæ olim apud Romanos in pretio fuêre. Vide *Marathusa.*

CLC. in nummo Constantini, est *Cusa Lugduni*, interprete Car. du Fresne, vide eum *Dissertat. de infer. ævi Numismatibus.*

CLEADAS, Pater Chilonidis. Polyæn. *l.* 8. *c.* 34.

CLEÆNETUS, qui suæ luxu prodegit. Alii dicunt, eum decretum composuisse, ne Ducibus publica cibaria præstarentur. Schol. *Aristoph.* 522.

CLEANDER, unus ex Alexandri Magni Ducibus, per quem Parmenionem interfecit: ipse tandem ob avaritiam & libidinem, quâ nobilem virginem constupratam servo suo pellicem dederat, ab Alexandro suppliciô affectus. Curt. *l.* 10. *c.* 1.

CLEANDER, primus Gelæ tyrannus, qui commutatâ Oligarchiâ, sibi dominatum ac singulare imperium stabilivit. Aristot. *l.* 5. *Polit. c.* 12.

CLEANDER, Cubicularius Commodi Imperatoris, Perennô occisô, Principi gratus. Quô favore impotenter abusus, è mancipio Prætorio Præfectus munera Imperii venum exposuit, Libertos in Senatum allegit, unôque annô 26. Consules designavit. Exules revocatos promovit, legitimos Magistratus depulit, apud Imperatorem, quos vellet, reddens suspectos. Sic Byrrhus, Commodi affinis, periit; plurimique alii in extremum discrimen adducti. Tandem à Commodo occisus est, in gratiam plebis ad seditionem spectantis. Lamprid. *in Commodo.*

CLEANDER, vates Arcadicus, apud *Herodotum.*

CLEANDRIA, Troadis locus, unde Rhodius amnis fluit. *Strabo.*

CLEANDRIDAS, Dux Laconum. Vide Polyænum, *l.* 2. *c.* 10. *n.* 1. ubi *Thurorum* est. Paulo pòst ab eodem vocatur *Cyrenæus* vitiô librariorum, ut rectè censet Casaubonus, qui persuasum habet, hunc Callicratidem esse eum, qui Lysandro successit in præfectura Asiæ.

CLEANDRIDES Pericles, Ephoris Lacedæmoniorum Cleandridæ & Plistianacti multum pecuniæ largitus est ob proditionem. Cùm ab eodem rationem exigeret civitas, nolens se ipsum & Lacedæmonios rubore confundere, respondit se in necessaria expendisse. Quô auditô Lacedæmonii Cleandridem morte, Plistianactem quindecim talentis multârunt, existimantes ipsos corruptos, ut parcerent reliquæ Atticæ regioni, ex hostico excessisse.

CLEANTHES, Stoicus Philosophus, Cratetis primus discipulus, Zenonis Cittiensis successor. Hic Phaniæ Assii filius, egregius pugil, cùm Athenas venisset, Zenoni adhærens generosè philosophatus est, & in iisdem dogmatibus permansit. Tantâ fuit in tolerandis laboribus alacritate, ut *alter Hercules* dictus sit. Nam cùm non haberet, unde se alere posset, noctu quidem in hortis aquam hauriebat, per diem verò in sermonibus exercebatur, unde *Phreantes* appellatus est, quasi *puteos hauriens.* Tradunt illum, quæ à Zenone audierat, ossibus boum, testisque fictilibus perscribere solitum, cùm pecunia non suppeteret ad chartas emendas. Patria ei Assus fuit, ubi & statua ei dicata est, magnificentiæ Romani Senatûs specimen, ut *Simplicius* refert, qui & vidit Antigonum Regem, ut & Chrysippum successorem suum discipulos habuit. Recitat ejus versus quosdam non ineleganter Clem. Alex. *l.* 5. *Strom.*

Μὴ πρὸς δόξαν ὅρα ἐθέλων σοφὸς αἶψα γενέσθαι,
Μηδὲ φοβοῦ πολλῶν ἄκριτον καὶ ἀναιδέα δόξαν.
Οὐ γὰρ πλῆθος ἔχει συνετὴν κρίσιν, οὔτε δικαίαν,
Οὔτε καλήν, ὀλίγοις δὲ παρ' ἀνδράσι τοῦτό κεν εὕροις.

Alios ejus versiculos à se Latinè versos producit Seneca, *Ep.* 107. quos disertissimos vocat. Sunt autem isti:

Duc me Pater, summique moderator poli,
Quocunque placuit, nulla parendi mora est:
Adsum impiger: fac nolle, comitabor gemens,
Malusque patiar quod pati licuit bono.

Laudat eos quoque, sed Senecæ quasi auctori tribuens Augustin. *de Civ. Dei*, *l.* 5. *c.* 8. Græcos ipsius Cleanthis habes Epicteti Enchiridio, *c.* 77. quos licet sine auctore alleget, Cleanthis tamen esse, cui & Seneca tribuit, Simplicius quoque, *in commentario ad eum locum*, notat. Vide Laërtium, *l.* 7. Hic cùm morbô laborans biduum integrum cibô abstinuisset, adeò convaluit, ut Medici ipsi omnes conlucta promitterent; quod ille contemnens, inediâque mori cupiens, extinctus est. Inde adjectivum *Cleanthem*. Persius, *Sat.* 5. *v.* 63.

Cultor enim es juvenum, purgatas inseris aures
Fruge Cleanthea. ---- ----

Nic. Lloydius.

CLEANTHES, Historicus quidam laudatus à Schol. in Aristoph. *Equites*.

CLEARCHUS, Heracleæ Ponticæ tyrannus, festô Dionysiorum die ad spectaculum progressus, à Chione & Leonida, Platonis auditoribus, sublatus est, cùm tyrannidem annos duodecim tenuisset, Olymp. centesimæ sextæ annô quartô. Justin. *l.* 16. *c.* 4. 5. Diodor. Sic. *l.* 18. *&* 20. *&c.*

CLEARCHUS, Dux Lacedæmoniorum, dictabat Imperatorem plus quàm hostem metui oportere: significans eos qui in prælio mortem expavescerent, certum sibi, si deseruissent, expectare debere supplicium. Frontin. *l.* 4. *Strategem. c.* 1. *ex.* 16. Missus ad Byzantinos pacandos, illorum tyrannidem invasit; à Lacedæmoniis revocatus non paruit, victus ad Cyrum Juniorem confugit, plurimisque prœliis interfuit. Diodor. Sic. *l.* 14. Xenoph. *Hellen. l.* 1.

Fl. CLEARCHUS, Consul, collega Richomeri, an. Urb. Cond. 1137.

CLEARCHUS Solensis, Senior, Aristotelis discipulus, ut scribit Joseph. *l.* 1. *contra Apionem*: ubi & eum *Peripateticum* vocat nulli secundum. Adfert quoque egregium fragmentum ex libro ejus de somnio. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 9.

CLEARCHUS Junior, Ponticus, Athenas profectus, ut operam daret Platoni, in somniis admonitus à studiis literarum recessit. *Suidas.*

CLEARTUS, Marmaricæ palus. *Ptol.*

CLEEMPUS, Medicus fuit, cui Pythagoræ liber *de magicis herbis* à nonnullis adscribitur.

CLEMA, Græcè κλῆμα, species vitis, ut ait *Ammonius*, sive palmes, pampinus seu potiùs sarmentum erat, Centurionatus apud Romanos insigne. Hinc κλῆμα ἑκατοντάρχου Plutarcho, *in Galba* dictum. De quo sic Euseb. *Histor. Eccles. l.* 7. *c.* 14. *Marinus unus ex his, qui in exercitu Romano magnum decus & honorem fuissent consecuti ---- propter testimonium Christi ---- capite damnatus fuit. Est quidem honos apud Romanos, qui κλῆμα appellatur: quem qui adipiscuntur, eos Centuriones fieri ajunt.* &c. Vide infrà in voce *Vitis*.

CLEMANGIS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

Pontifices Romani.

CLEMENS I. Romanorum III. Episcopus, auditor Divi Petri, ut quidam volunt. D. Dionysium Areopagitam misisse Parisios, dicitur Niceph. *l.* 2. successit Anacleto, A. C. 93. quô tempore Domitianus 2. persecutionem excitavit. Constituit, ne Sacerdotes religionis prætextu uxores dimitterent, neve Clerici secularibus curis impedirentur. Sub Trajano tertiam persecutionem movente, in Chersonesum Tauricam deportatus, & alligatâ ad collum anchorâ mari mersus est, A. C. 100. Polyd. *l.* 5. *c.* 3. *Platina*. Extat ejus ad Corinthios Epistola prima, quam omnes ferè pro genuina agnoscunt. Edidit eam Doctiss. Vir Patricius Junius Oxon. A. C. 1633. Anglicè reddidit, notisque non ineruditis illustravit Gul. Burton. Londini A. C. 1647. *Nic. Lloydius.* Addo quòd Compresbyterum eum cum Lino & Cleto fuisse, Viri eruditi docent: nonnullis eundem eum cum illo, cujus mentionem facit Apostolus, *ad Philipp. c.* 4. *v.* 3. censentibus. Inter scripta, quæ ei tribuuntur, *Constitutiones* sunt *Apostolicæ* seu *Præceptiones* 8. libris comprehensæ; Item *Canones Apostolorum*: quos tamen ex Pontificiis & Protestantibus Viros complures eruditos meritò damnare, docet multis Gerh. von Mastricht, *Hist. Juris Eccl. num.* 107. *& seqq.* Ei successit Cletus, secundùm alios, qui Lini illum successorem faciunt.

CLEMENS II. cognomine *Singer* vel *Schwidger*, Saxo, Episcopus Bambergensis, Papa ab Henrico III. Imperatore electus est, Gregoriô VI. depositô, A. C. 1046. *Ecclesia quippe Dei graviter jam prope per 200. ann. ægrotans & multa, & ea valida remedia requisivit, usque adeò ut ne ignem atque ferrum repudiaret.* Sigon. *l.* 8. *ad A. C.* 1047. Contra Simoniacos concilium Romæ instituit, Henricum Imperatorem cum uxore à se coronatum, in Germaniam secutus est. *Volaterran. Sigebert. Onuphr. Genebr. Ciacconius*, &c. Eum excepit Damasus II.

CLEMENS III. Romanus, priùs *Paulinus*, Gregorio VIII. successit, A. C. 1188. Bellum contra Saracenos decrevit, cum Philippo Augusto Galliæ Rege hinc tributa, seu *decimas Saladinas* exigens. Siciliæ turbas post Gulielmi Regis obitum sedare conatus est. Cœlibatum in Polonia ursit, Cromer. *l.* 7. *Hist. Pol.* Obiit A. C. 1191. Successorem habuit Cælestinum III.

CLEMENS IV. Gallus, excepit Urbanum IV. A. C. 1265. priùs *Guido Grossus* vocatus, arma tractaverat, dein Juri operam dedit; Uxore mortuâ, Cardinalis, in Angliam missus, absens Papa electus, & Viterbii coronatus est. Carolum in Siciliæ regno confirmavit, Conradino macello exposito, cùm Viterbium eum prætervehi videret, *Hæ optimæ victimæ ad aras aguntur*, dicens, & quæsitus, *Vita Conradini mors Caroli &c.* respondens, & à Carolo vicissim XL. aureorum M. quotannis stipulatus. Platina & Ciacconius, *in Clemente IV.* Obiit A. C. 1268. Illi successit Gregorius X.

CLEMENS V. Vasco, priùs *Bertrandus Agotius*, Archiepiscopus Bordigalensis, successit Benedicto XI. post undecim mensium dissensionem, A. C. 1305. coronatus Lugduni, ubi multitudinê Johannes Dux Britanniæ, Galliardus Papæ frater, &c. oppressi, Philippus Pulcher & Carolus Valesius, læsi: diadema Pontifici excussum est, ingentis pretii gemmâ amissâ. Hic sedem Papalem Româ Avenionem transtulit, ubi per 72. postmodum ann. mansit. Franciscum Dandulum, Venetorum Ducem, qui excommunicationem deprecaturus venerat, ad pedes suos provolutum, canis instar, ferreâ catenâ revinctum, subter mensam suam jacere est passus. Mox Viennæ Conciliô indictô excidium Templariorum decretum, crux in Valdenses assumta, Reformatio Ecclesiæ, sed frustra, tentata. Tandem, à Jacobo Burgundione, Ordinis Templariorum principe, Lutetiæ cremandô, ad Dei tribunal citatus, dictâ die 40. decessit, cùm paulo antè nepotem suum, quem multum diligebat sensualiter, Magô quôdam sacris operante, in locis inferni cruciari vidisset. *Libri Clementinarum* congestor, Joh. Balæus, *Clem. V.* P. Æmylius, *l.* 8. Drexelius, *in tribunali*, *l.* 2. *c.* 2. &c. Vide & Morn. *myst. iniq. p.* 965. Eum Excepit Johannes XXIII.

CLEMENS VI. priùs *Petrus Rogerius*, Benedicti XIII. successor, literatus, memoriæque planè invictæ. Petrarcha, *rer. fam. l.* 8. *& l.* 2. *rerum memor. c.* 1. Jubilæum ad 50. annum reduxit, liberalis Indulgentiarum promus condus. Sed notatum, vix 10. ex millenis, qui Romam confluxerant, ob ingentem pestem, rediisse. Has dein indulgentias publicô scriptô Academia Parisiensis refutavit. Ludovicum Bavarum persequutus, post Andreæ Regis mortem Legatum Neapolim misit, Græcos cum Armeniis conciliare sategit. Idem Galliæ Regibus *sub utraque* communicare permisit. Obiit Avenione A. C. 1352. sedis 10. an. Ejus cadaver cum Clementis V. bellô civili erutum. Lemovix fuit. Abr. Golnitzius, *in Avenione*. Platina, *in vita ejus*. *Mornæus*, *&c.* Illi successit Innocentius II.

CLEMENS VII. Antipapa, priùs *Robertus*, fil. Amadei, Comitis Genev. à Cardinalibus Cis-Montanis, vim sibi illatam à populo Romano questis, Urbano VI. oppositus est, A. C. 1378. Gallis, Hispanis & Apulis ipsi adhærentibus. Quod schisma 50. ann. duravit; utrôque se verum Petri successorem venditante, & alterum diris devovente, plurimis Principibus, ut Rege Arragoniæ, Duce Britanniæ, Comite Hannoniæ, Republ. Leodiensi neutrum agnoscentibus; ipsâ quoque Galliâ per 3. annos Papæ eclipsin facilè ferente. Obiit Avenione, A. C. 1394. sedis 16. Ciacconius, *in vita ejus*. Onuphr. Genebr. *Chron. Platina*, &c. successorem habuit Benedictum II.

CLEMENS VIII. Antipapa, priùs *Ægidius*, Arrago, à solo Arragoniæ Rege agnitus, A. C. 1429. paulo pôst spontè cessit.

CLEMENS VII. fil. Juliani Medicei, Adriano VI. successit, A. C. 1523. ab Æthiopum Rege, per legatum salutatus est. Carolum V. Imperatorem literis paulò durioribus irritavit, à Pompejo Columna Cardinali ad Concilium Spiræ indicendum, citatus. Hinc Castro S. Angeli se inclusit. Mox bella ciens, per Borbonium Ducem oppugnatus, imo Româ miraculô expugnatâ & direptâ, in eadem arce ad incitas redactus est, inde ingenti lytrô liberatus clàm aufugit. Postmodum pacem petiit, nuptiisque Alexandri Medicei, cum Margareta Caroli fil. Catharinæ item cum Henrico Francisci Regis fil. fœdem firmavit. Nimium largus fulminum evibrator, Henricum VIII. repudiatâ Catharinâ Austriacâ, excommunicavit; qui exinde Papæ auctoritate in suo regno abolitâ, se Caput Ecclesiæ dixit. Obiit, Paulô III. successore. A. C. 1534. Sedis 11. vitæ 56. P. Jovius, *in elog. & Histor.* Ciacconius, Masson. Onuphr. *in vita ejus*. Genebr. *in Chron.* &c.

CLEMENS VIII. Florentinus, priùs *Hippolitus Aldobrandinus*, successit Innocentio IX. A. C. 1592. Henricum IV. Galliæ Regem regnô primò excussurus, mox cùm eum prævalere, & consilia de Patriarcha in Gallia creando vigere animadverteret, anathemate exsolvit. Foedus sanctum inter Monarchas & Principes, ad exstirpandos Euangelicos instituit, cui omnes, Galliæ Rege, & M. Duce Hetruriæ exceptis, nomen dederunt. Ducatum Ferrariæ, Alphonsô mortuô, vindicavit. Jesuitis, editô scriptô, *Clementem VIII. credere legitimum esse Petri successorem*, non esse articulum fidei, asserentibus, succensuit: illis nihilominus veniâ in Galliam redeundi impetratâ. Controversiam *de Auxiliis*, inter Jesuitas, auctore Molinâ, & Dominicanos, Augustini sententiam contra Pelagianos defendentes, non decidit. Obiit tandem A. C. 1605. ætat. 69. sedis 13. experientiâ rerum inclytus, sed fastu & perfidiâ infamis; ut qui Henricum IV. contra Elisabetham incitaturus, non veritus sit dicere: *Posse Principes a fœderibus resilire, sine famæ periculo, pro re nata, prodere, &c.* Thuan. *Hist. l.* 113. 131. 132. Speculum Consil. Hisp. Rivetus, *in Jesuita vapul. c.* 4. Eum excepit Leo XI.

CLEMENS IX. priùs *Julius Rospigliosius*, Pistoriensis; post Alexandrum VII. Papa, A. C. 1667. commerciô cum omnibus Europæ literatis inclytus. Lusitaniam Episcopis instruxit, Candiæ auxilia summisit, &c. Obiit A. C. 1669. successit ei.

CLEMENS X. priùs *Æmilius Altieri*, Romanus.

CLEMENS, natus Athenis, sed dictus Alexandrinus, quòd ibi Lectorem S. Scripturæ ageret, Pantæni discipulus, Origenis Præceptor, floruit sub Severo: Scriptis editis inclytus. De quibus restant nobis 8. *libri Stromatum*, 3. *de Pædagog.* &c. Cassiodor. *Inst. div. l.* 1. Phot. *in Bibl. cod.* 109. Hieronym. *de Script. Eccl. c.* 38. Euseb. *Hist. l.* 5. *c.* 11. *&* 15. *& in Chron.* A. C. 197. *Tom.* 1. *Bibliothecæ* Patrum *Colon.* 5612. *edit. A.* C. 1624. Hieron. & Euseb. *Inexhaustæ doctrinæ virum* vocat Casaubonus, *Exercit.* 1. *ad Baron. apparat. Feruntur ejus insignia volumina, plenaque eruditionis, & eloquentiæ, tam de Scripturis divinis, quam de secularis literaturæ instrumento.* Hieron. *de Script. Eccles.* Ei prænomen fuit, *Titus Flavius*, Sixt. Sen. *Titus Fabius*, Labbe. Claruit secundum Bellarminum ex Baronio A. C. 204. secundùm Sixtum Senensem A. C. 200. Opera ejus Græcè cum notis Sylburgii, Canteri, Arcerii, Hœschelii & aliorum prodiê-

prodiêre, in fol. Heidelbergæ A. C. 1594. Græc. Latin. in fol. Lugduni Batavorum A. C. 1616. Parisiis A. C. 1641. in fol. Latin. ibidem A. C. 1612. &c.

CLEMENS Consul, collega Tertulli, an. Urb. Cond. 947.

CLEMENS Historicus, scripsit *de Regibus & Imperatorib. Romanis*: & ad Hieronymum, *de figuris Isocratis*. *Suidas*.

CLEMENS, Posthumi Agrippæ servus, qui comperto fine Augusti Agrippam ferre ad exercitus Germanos concupivit: sed, cæde ejus patratâ, furatus cineres, se ignotis locis abdidit, donec crinem barbamque promitteret. Tum ipse se Agrippam, quia ætate & formâ haut dissimilis in dominum erat, mentitus est. Verùm astu Crispi Sallustii per duos sive milites, sive clientes, comprehensus, ac in secreta palatii parte, Tiberii jussu, est interfectus.

CLEMENS, scriptor versu *vitæ Alexandri*. Item Anglus presbyter, A. C. 1170. sub Henrico II. *commentariis in S. Biblia & scriptis Astronomicis* clarus. Voss. *de Scient. Mathem. c.* 35. §. 23.

CLEMENS archipirata, Daniam infestat parteque Christierni II. captivi, post Friderici I. Regis obitum, tutus, in Christiani III. manus pervenit meritò affectus suppliciô, seculô præteritô.

CLEMENS Jacobus, Monachus Dominicanus, admissus ad Regem Galliæ Henricum III. sub specie arcanorum, Regem literas ab eo acceptas legentem, cultrô interfecit, in castris: Nihilominus tantum adhuc virium sauciato Regi erat, ut sicam extractam parricidæ infligeret, quem aulici accurrentes illicò trucidârunt. A. C. 1589. Vide Thuan. *Hist. l.* 96. Lud. Lucium, *Hist. Jesuit. l.* 4. *c.* 3.

CLEMENS Marotus, Francisco I. à cubiculo, homo facetus, & naturâ ad Poësin factus. Partem Psalmorum Davidis metrô reddidit, aliaque satis ingeniosè scripsit. Obiit Taurini. Sammarth. *in elog. l.* 1. Strada, *de bello Belg. l.* 3. Verderius, *Bibl. p.* 220.

CLEMENS Robertus, vide *Robertus*.

CLEMENS Scotus, seculô 8. S. Canones rejecit, fratris demortui viduam duci posse cum Judæis credidit. J. Christum descensu suô ad Inferos damnatos liberâsse asseruit, &c. Baron. *A. C.* 742. 745.

CLEMENTIA, tanquam numen ab antiquis colebatur, unde Plutarchus scribit, *in Cæsare*, ejus *Clementiæ* templum non ab ejus moribus abhorrens decretum fuisse. Simile quid de Atheniensibus legimus, quos in Foro Urbis aram *Misericordiæ* erexisse, ad quam non Attici solùm, sed & omnes omnino homines confugiendi potestatem haberent, dicemus infrà in voce *Misericordia*. Vide suprà ubi de *Hillis*. Et certè Demosthenes *contra Midiam*, virtutem hanc Atheniensibus velut propiam ascribens, eximit solum inde suum Adversarium. Vide Ulpianum *ad l.* Cumprimis autem perpetua iis consuetudo adsignabatur, vi oppressos in libertatem vindicandi. Ulpianus, *ibid.* Ὅ τι πάντες [illegible]. Cujus Clementiæ exempla, in totam Græciam redundantia, plurima indicat idem Demosthenes, *de Corona*. Vide quoque Libanium multis locis. Cæterùm Numinis hujus effigiem nullam fuisse, indicat Statius, *Theb. l.* 12. *v.* 493.

Nulla autem effigies, nulli commissa metallo
Forma Deæ, mentes habitare, & pectora gaudet.

Ubi Schol. *A nullo pictore, sculptore, plasta, statuario, fusore, cæsore, aut ullo Artifice forma huic Numini assignata est, quia nullibi habitat, nisi in corde humano.* Et Claudianus, ubi de eodem ac Stilicone suo, *l.* 2. *v.* 12.

Hæc Dea pro Templis, & thure calentibus aris
Te fruitur, posuitque hîc pectore sedes.

Ad quem locum consule Casp. Barthium, quæ *Secundâ Recensione* notavit, item, *Adversar. l.* 60. ad *Augustinum de Civ. Dei, l.* 1. *c.* 10. nec non ejusdem *Operis, l.* 42. *c.* 28. Similia sunt in Sixti quoque *Sentent.* 40. Quibus adde Fr. Lindenbrogium ad P. Warnefridum, *Histor. Langobard. l.* 5. Thom. Dempster. *Antiqq. l.* 2. *c.* 2. Alios.

CLEMENTIA Andegavensis, uxor Ludov. Hutini Galliæ Regis, filia Caroli Martelli Hungariæ Regis ex Clementia Habspurgica; maritô mortuô filii posthumi Johannis mater. Budæ orphanotrophiô erectô, &c. obiit, A. C. 1328.

CLEMENTIA Bourgesia, Lugdunensis, Poëseos & Musices perita. Auditô sponsum in primo bello civili interemptum, dolore confecta, diem obiit.

CLEMENTIA Isava, Tholosana, instituit ludos dictos *Floreaux*, liberalitate & doctrinâ inclyta. Verderius, *Bibl. Gall. p.* 218. 219.

CLEMENTIANUS Honorius, vide *Venantius Fortunatus*.

CLEMENTINÆ, nomen libri Septimi Decretalium, à Clemente V. Pontifice Romano compilati. Hic enim sede Pontificiâ Avenionem translatâ novô augmentô Pontificium Jus locupletaturus libris itidem 5. iisdemque titulis (quibus compilationes Gregorii IX. & Bonifacii VIII. constant) inclusit suas & Concilii Viennensis constitutiones, sed præproperè mortuus vulgare non potuit, imò moriens vetuit, ut Adventinus refert, *Annalium*, *l.* 7. Quâ prohibitione non obstante Johannes XXII. qui eum excepit, librum publici fecit juris; de qua editione sic Aventinus: *Septimum Juris Pontificii librum, quem Clemens V. decessor ejus composuerat, sed quòd multa, quæ simplicitati Christianæ, libertati Religionis impugnarent, ibi continerentur, publicare supersederat, atque animam agens aboleri jusserat* (Johannes XXII.) *edidit, omnia, quæ ibidem scripta erant rata fore constituit, quæ à Benedicto, qui Joanni successit, rursus antiquata sunt.* Noluit autem has vocari *librum VII.* Joannes, sed *Clementinas* inscripsit, misitque ad Universitatem Bononiensem, cum *Præfatione* sua, annô 2. sui Pontificatus, qui est Christi 1317. *Glossas* ad eas edidit Fr. Zabarella, qui & in *Decretales* scripsit, vide Gerh. von Mastricht, *Juris Pontif.* seu *Eccles. Histor. p.* 371.

CLEMENTINUS, Consul, collega Probi, an. Urb. Cond. 1267.

CLEMMATER, vide infrà *Cymbalum*, it. *Tympanum*.

CLENARDUS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

CLENUS fluv. oritur in confinio provinciæ Marchiæ Lemovicensis, vide *Clanis*. *Baudrandus*. Vulgò *le Clain*. Hunc Vigenna recipit, paulò pòst Crosam *la Creuse*, minore Crosâ & Vartimpâ *Gartempe* auctum accepturus, ac tum demum in Ligerim lapsurus. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CLEO, Siculus, inter comites Alexandri M. adulator, qui Alexandro cœlum aperiebat, Herculemque & Patrem Liberum & cum Polluce Castorem novo Numini cessuros esse jactabat. Curt. *l.* 8. *c.* 5.

CLEOBIS, Argiæ Sacerdotis filius. Herod. *l.* 1. Val. Max. *l.* 5. *c.* 4. *ex. ext.* 4. Plut. *in Solone*. Cicer. *Tuscul. Quæst. l.* 1. *c.* 47. *Argiæ sacerdotis Cleobis & Biton filii prædicantur. Nota fabula est. Quum enim illam ad solenne & statum sacrificium curru vehi jus esset, satis longè ab oppido ad fanum, morarenturque jumenta, tunc juvenes ii, quos modò nominavi, veste positâ, corpora oleô perunxerunt, ac jugum accesserunt. Ita sacerdos advecta in fanum, cùm currus esset ductus à filiis, precata à Dea dicitur, ut illis præmium daret pro pietate, quod maximum homini dari posset à Deo. Pòst epulatos cum matre adolescentes, somno se dedisse, manè inventos esse mortuos.*

CLEOBULA, Amyntoris uxor, Phœnicis mater. Tzetzes, *in Lycophron.*

CLEOBULINA, Cleobuli filia, ingeniô, judiciô animi magnitudine inclyta, hexametris ænigmatica quædam perscripsit, quorum unum adhuc extare fertur.

Εἷς ὁ πατήρ, παῖδες δὲ δυώδεκα, τῶν δ' ἑκάστῳ
Παῖδες τριήκοντα, διάνδιχα εἶδος ἔχουσαι,
Αἱ μὲν λευκαὶ ἔασιν ἰδεῖν, αἱ δ' αὖτε μέλαιναι,
Ἀθάνατοι δέ τ' ἐοῦσαι ἀποφθινύθουσιν ἅπασαι.

Ita habet Laërtius, in *Cleobulo*. Atqui *Stobæus*, *Κόρας ἑξήκοντα*. Et certè ut taceam primam in *τριήκοντα* esse brevem, dici non potest ex 30. diebus mensis, alios esse albos, alios nigros; Sunt enim omnes albi simul, ac nigri, aut nigri simul, & albi, sed ex 60. mensis filiabus aliæ sunt albæ scil. 30. dies, aliæ nigræ videlicet 30. noctes. lege itaque:

Παῖδες δὶς τριήκοντα.

vide Plut. *in Convivio 7. Sap. c.* 4. Diogen. *in Cleobulo*. Athen. *l.* 10. *c.* 15.

CLEOBULUS, Euagoræ fil. Lindius, unus è 7. Græciæ sapientibus robore, & pulchritudine corporis eximius. E Lindo Ægyptum, philosophandi gratiâ, periisse fertur, extat ejus *ad Solonem epistola*. Ænigmatum conditor, infidelitatem & ingratum animum sanguine viperinô cautius vitavit. Et amicis, ut conserventur, & inimicis, ut concilientur, bene faciendum dixit, &c. Obiit 70. Olymp. 70. ætat. Diogenes, *in ejus vita*. Plut. *in convivio 7. Sapient.*

CLEOBULUS, Historicus *apophthegmata* collegit, ut Stobæus indicat, *Serm.* 3. *& alibi*. Plin. *l.* 5. *c.* 31. tradit ex Cleobulo, ut Chios prius dicta sit Chia à Chione nympha, quam alii à nive hoc nomen habere arbitrantur.

CLEOCHARES, ab Alexandro M. missus, postulatum à Poro deditionem. Curt. *l.* 8. *c.* 13.

CLEOCRITUS, apud Comicos taxatur, ut mulierosus, & cinædus, & obscurus, Cybeles filius. Nam in mysteriis Rheæ molles tantum intersunt. *Suidas*. Vide Erasm. *in Adag* & Schol. *in Ran.* Item *Aves*, ubi traducitur tanquam [illegible] i. e. *μεγαλόνων*.

CLEODÆUS, Hylli fil. Herculis nepos. Herodot. *l.* 7. post patrem singulari certamine ab Echemo interemptum, Peloponnesum recuperare conatus itidem frustrà fuit. Eum excepit, in regno Doriensium & spe redeundi in pristinas sedes fil. Aristomachus, quem vide.

CLEODAMAS Thasius, Philosophus, Platonis tempore in Geometria floruit.

CLEODAMAS, Achæus (Ache autem civitas Thessaliæ est) scripsit *de cura equorum*. *Stephan.*

CLEODAMUS, & Athenæus, Byzantii, à Gallieno Imperatore Scythis Istrum ingressis & multa gravia in solo Romano facientibus *instaurandis urbibus muniendisque præfecti sunt*, apud Trebellium Pollionem in *Gallienis duobus, c.* 13.

CLEODAMUS Malchus, historiam fecit ad imitationem Mosaicæ, qua de re apud Joseph. loquitur Alexand. Polyhistor, *Jud. Antiquit. l.* 1. *c.* 16.

CLEODORA, nympha, mater Parnassi, à quo Parnassus mons nomen accepit. Cœl. Rhodig. *l.* 16. *c.* 19. quæ duos habuit patres. Pausan. *l.* 10.

CLEOGENES, Sileni filius, eques insignis. Pausan. *l.* 6.

CLEOLAUS, Herculis fil. ex ancilla Jardani Lydi, Omphales parentis, cui ex Oraculo, venditus triennium servire cogebatur. Diodor. Sic. *Erat Herculi, κτ̄ τ̄ δουλείας καιρὸν tempore servitutis, natus Cleolaus ex ancilla* scil. Jardani, *l.* 4. Pater Alcæi, quô Argon natus est, primus Dynastiæ in Lydia II. Regum, Heraclidarum nempe, qui Atyadis successerunt auctor. Herodotus, *l.* 1. *c.* 7. *Heraclidæ, ex ancilla Jardani & Hercule geniti, regnum ex Oraculo adepti. Horum primus fuit Argon*, de quo diximus. Quemadmodum Agelaus seu Lamon, ejusdem Herculis filius ex Omphale, Jardani filia, progenitor fuit Mermnadarum, qui post Heraclidas, III. Dynastiam erexêre, auctore Gyge. Vide Joh. Marshamum, *Canone Chron. ad Sec. XVII.*

CLEOMACHUS, Magnesius pugil, qui cinædi cujusdam, & ancillæ amore captus, quæ à Cinædo alebatur, Cinædorum & orationes, & mores est imitatus. *Strabo.*

CLEOMANTIS Clitorius, vicit stadium, Olymp. 111.

Reges Spartani.

CLEOMBROTUS I. Rex vel Dux Spartan. fil. Anaxandridæ, murum in Isthmo Corinthiaco, contra Persarum in Peloponnesum incursiones, extructurus, Eclipsi solis absterritus est, Olymp. 75. Obiit, Plistarcho Leonidæ fil. successore, quo minorenni Pausanias regnum administravit. Herodot. *l.* 9. Duxerat filiam Leonidæ, de qua vide Plut. *in Agide & Cleomene.* Item suprà in voce *Chelonis.*

CLEOMBROTUS II. Pausaniæ fil. Lacedæmoniorum Rex, fratri Agesipolidi I. ad Olynthum morbo extincto, suffectus est. Olymp. 100. an. 1. Hic timens, ne videretur cum Epaminonda hoste sentire, temerè cum eo, jam duplici expeditione contra Thebanos, infelix, pugnavit, seque & patriam in præceps dedit, nam ex vulnere occubuit, & exercitus deletus est. Regni an. 9. Successit ei fil. Agesipolis II. Prœlium hoc ad Leuctra commissum est an. 2. Olymp. 102. Mundi 3683. Urb. Cond. 382. Xenoph. *l.* 5. & 6. Polyb. *l.* 1. Diodor. Sic. *l.* 15. Pausan. *l.* 3.

CLEOMBROTUS, gener Leonidæ Spartæ Regis ex Eurysthenidis penultimi. Socero pulso, aliquandiu regnum usurpavit: donec, eo ab Ephoris deposito, Leonidas in regnum revocatus est, Olym. 133. Vide *Leonidas Rex.*

CLEOMBROTUS, adolescens Ambraciota, qui cùm ei nihil accidisset adversi, è muro se præcipitavit, lecto Platonis libro de immortalitate. Quod Callimachus epigrammate 25. celebravit. Vide Cicer. *in Tuscul. l.* 1. *c.* 34. Ovid. *in Ibin. v.* 493.

Vel de præcipiti venias in Tartara saxo,
Ut qui Socraticum de nece legit opus.

Plut. *de def. Orac.* meminit Philosophi cognominis.

CLEOMEDES Astypalæensis, de quo portentosa quædam memorantur. Hic robore ac magnitudine eximià, quum Iccum Epidaurium pugil interfecisset, victoriæ præmio fraudatus, præ dolore in furorem incidit, atque Astypalæam reversus, cùm ibi multa temerè ac violenter fecisset, postremò ludum puerorum ingressus, apprehensam manu columnam, quæ tectum sustentabat, concutiens medium fregisse, ac tectum dejecisse dicitur. Interfectis autem pueris, quum quæreretur ad supplicium, in sepulchrum magnum se conjecisse, & clausum intus injectum operculum tantâ vi tenuisse, ut ne à multis quidem simul admitentibus, ullo modo evelli posset; Conciso igitur circa loco, neque vivum hominem, neque mortuum esse compertum ferunt. Qua de re missis Delphos legatis respondisse Pythium,

Ultimus heroum Cleomedes Astypalæus.

Suid. & Plut. *in Romulo*, ubi hanc fabulam comparat credulitati Romanorum, de Rege hoc in cœlum rapto. Addo, quòd summa in veneratione illum civibus suis fuisse, auctor nobis est Pausanias *in Eliac.* & ex eo Cyrillus, *contra Julian. l.* 6.

Reges Spartani.

CLEOMENES I. Rex Spartæ, ex Eurysthenidis XVI. post patrem Anaxandridam, vicit Argivos, Athenis à Pisistratidarum tyrannide liberatis. Demaratum, alterius familiæ Regem, quòd impedisset, quo minus Æginetarum, qui ad Darium se applicuerant, perfidiam ulcisceretur, illegitimum pronuntiavit, Leutychide surrogato, & ipsâ Pythiâ corruptâ. Sic Æginetas ultus, mox ex insania propria viscera dissecuit. Herodot. *Musâ* 5. & 6. Successit fil. Leonidæ, ejus ex fratre nepos, Plistarchus, post Cleombroti I. fratris breve regnum. Vide & *Clisthenes.*

CLEOMENES II. successit Agesipoli II. fratri, qui post Cleombrotum annum regnaverat. Præfuit diu & feliciter, Acrotati & Cleonymi pater. Successorem habuit Areum I. Acrotati demortui filium. Unde diuturnum bellum. Diodor. Sic. *l.* 15. Pausan. *l.* 3. *Lacon.* Regnavit annos 34. Helvicus, *Theatro Chronol. p.* 67.

CLEOMENES III. Lacedæmoniorum Dux, Leonidæ patri successit, sed tyrannicè cùm præfuisset, Spartanis exosus evasit: hinc turbæ, at ille victor Ephorum 4. necavit, agros divisit, æs alienum abrogavit, peregrinos civitate donavit, in locum Eurydamidæ collegæ, veneno sublati, Epiclidam fratrem ex sua familia suffecit, pristinamque Laconum disciplinam reduxit. Dein Achæos acie vicit, unde ab Arato contra ipsum Antigonus suscitatus est, à quo prœlio victus, anno 16. ad Ptolemæum Euergetem I. se recepit, benigneque primùm exceptus, mox Nicagoræ cujusdam calumniâ apud Regem Ptolem. Philopatorem suspectus, custodiæ cum aliis quibusdam traditus, cum illis mutuis vulneribus periit. Mortuus autem pelle nudatus cruci adfixus est, Matre, uxoribus & sobole ejus extinctâ, A. M. 3835. Olymp. 140. Polybius, *l.* 2. Justinus, *l.* 28. *c. ult.* Plutarchus, *in Agide & Cleomene.* Post eum, Eurysthenidarum ultimum, Lacedæmoniorum regnum novi tyranni arripuerunt, Machanidas primum, exin Nabis, quibus & ipsis extinctis, Spartani libertatem receperunt. Vide *Machanidas & Nabis.*

CLEOMENES, vectigalibus Ægypti & Africæ, quæ Ægypto juncta est, ab Alexandro Magno post deditam Ægyptum præpositus. Curt. *l.* 4. *c.* 8.

CLEOMENES, Historicus, librum fecit *de Hesiodo*, teste Clem. Alexandr. *l.* 1. *Strom.* quem Vossius, *de Histor. Græc. l.* 3. *p.* 343. commentarium esse in Hesiod. credit. An idem cum illo, qui tractatus Empedoclis de sacrificiis in unum collegit, apud Diog. Laert. *in Empedocle, l.* 8. Alius ab hoc videtur Cleomenes Rheginus dithyramborum Poëta, de quo Athen. *l.* 9.

CLEOMENES Siculus, C. Verris nequitiæ administer. Cicer. *Orat.* 4. *Verr. c.* 26.

CLEON, Dux Atheniensium, in Republ. administratione adversari solitus Niciæ Nicerati filio; Philosophus insuper insignis, quem contra Plutarchum plures egregii scriptores tuentur. Cepit Thoronem in Thracia, Amphipolin obsessurus, sed à Brasida, Lacedæmoniorum Duce impeditus, cum illo acie conflixit, utroque Duce occiso. Olymp. 89. *an.* 3. *Mundi* 3632. Thucyd. *l.* 4. & 5. Diodor. Sic. *l.* 12. Plut. *in Nicia*, &c. Eum insectatur Aristoph. *in Equitibus.* Vide *Cleonymus.*

CLEON, Messeniorum Dux, cui cum Aristodemo lis, de regno. Pausan. *l.* 4. Item Statuarius nobilis, & alius Thebidis sacerdos eidem.

CLEON, Poëta *Argonautica* scripsit, à quo argumentum Apollonius Rhodius mutuatus est, ut ejus Enarrator scribit.

CLEON, Halicarnassæus orator, Lysandro Lacedæmonio orationem composuit. *Suid. Plut.*

CLEON, Magnesius, commentarios fecit, quibus res portentosas explicuit, citatur a Pausania, *l.* 10. Alius ab hoc est *Cleon* Syracusius, qui librum scripsit *de portibus*, Stephano memoratum, in voce *Assu.* Alius quoque est *Cleon* Curiensis, ex quo Apollonii *Schol. in l.* 1. refert, unde nomen acceperit Sicinus insula. Voss. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 344.

CLEON, Siculus, Alexandrum M. adorari suasit. Curt. *l.* 8. *c.* 5.

CLEONÆ, seu CLEONA Melæ, *l.* 2. *c.* 3. *Cleone* Plinio, *l.* 4. *c.* 6. hodie *Sauvagia*, teste *Nigro*, oppidum olim, nunc pagus Argiæ regionis in Peloponneso, inter Corinthum 10. & Argos 15. mill. pass. Mantineæ urbi finitimus. Ovid. *l.* 6. *Met. v.* 417.

Messeneque ferax, Patræque humilesque Cleonæ.

Ibi versabatur Leo miræ magnitudinis, quem Hercules interfecit. Claudian. *l.* 1. *in Rufinum*, *v.* 287.

Una Cleonæum pascebat sylva leonem.

Lucan.

Ille Cleonæi projecit terga leonis.

Seneca, *in Hercule Oetæo*, *Actu* 5. *v.* 1893.

Flete Argolicæ, flete Cleonæ,
Hic terrentem mœnia quondam
Vestra leonem fregit nostri
Dextera nati. ——

Silius, *l.* 3. *v.* 32.

In foribus labor Alcidæ Lernæa recisis
Anguibus Hydra jacet, nexuque elisa leonis
Ora Cleonæi patulo cælantur hiatu.

Val. Flaccus, *l.* 1. *v.* 33.

—— Cleonæo jam tempora clausit hiatu
Alcides ——

Apud Statium, *l.* 4. *Sylv.* 4. *v.* 28. *sydus Cleonæum* est sydus Leonis,

Sed tu, dum nimio possessa Hyperione flagrat
Torva Cleonæi juba syderis, exue curis
Pectus. —— ——

Fuit & *Cleone* oppid. Macedoniæ, inter Athon & Pallenen. Mr. *Lloydius.*

CLEONIDAS, vir Thebanus.

CLEONICUS, nomen liberti Senecæ, qui patrono suo à Nerone venenum parare jussus, id ipsum prodidit. Tacit. *l.* 15. *Annal. c.* 45.

CLEONYMUS, Rex Spartanorum, qui Trœzenem, præsidio Crateri occupatam arte, excitatis intus discordiis, invasit & liberavit. Polyæn. *l.* 2. *c.* 29. *n.* 1.

CLEONYMUS, fil. Cleomenis II. nepotem ex fratre Areum I. sibi in regno prælatum, ægrè ferens, Pyrrhum accivit, vindicaturus simul contumeliam uxori suæ ab illius filio illatam. Plut. *in Pyrrho.* Pausan. *l.* 3. Vide suprà ubi de *Acrotato* I. & II. Filium habuit Leonidam, qui Areo II. in regno successit.

CLEONYMUS, λιπόταξις, i. e. *desertor ordinis*, & qui abjecto clypeo fugit, dictus est. Unde proverb. *Cleonymo timidior.* Hunc insectatur Aristophanes *in Nubibus*, ut timidum, mollem, parasitum *Suidas.* Item unus ex Imperatoribus extraneis, quos sibi accersierunt Tarentini. Strabo, *l.* 6. Ab Æmilio Consule victus. Diodor. Sic. *l.* 20. Liv. *dec.* 1. *l.* 10.

CLEONYMUS, sumptuosus, luxuriosus ac rapax in comœdiis traductus. Vide Schol. 341. *F. in Equit. Aristoph.*

CLEONYMUS, habuit Athenis officinam servorum coriariorum, pater Cleonis: sed hunc Thucydides, *l.* 3. *Cleænetum* vocat.

CLEOPATRA, neptis Attali, Philippo Macedoni, repudiatâ ob fastum Olympiade, desponsata: mox sponso à Pausania occiso, ab Olympiade ad suspendium adacta est. Diodor. Sic. *l.* 17. Justin. *l.* 9. *c.* 7. Plut. *in Philippo.* Freinshem. *supplem. in Curt. l.* 1.

CLEOPATRA, soror germana Alexandri Magni ex utroque parente. Uxor fuit Alexandri Molossi, sui Epirotæ avunculi, & post ejus mortem, Ægis enim, in ingressu theatri, à Pausania obtruncatus est, Diodor. Sic. *l.* 16. à Perdiccâ ambita, qui illam priori uxori Nicææ superinduxit, ad propitios sibi destinans reddendos Macedonas.

Idem,

Idem, *l.* 18. deinde & à Ptolemæo. Tandem verò ab Antigono necata, dum Sardibus ad Ptolemæum in Ægyptum ire tentat. Vide Diodor. Sic. *l.* 17. 18. & 20. & Justin. *l.* 9. *c.* 6. & *l.* 13. *c.* 6. *l.* 14. *c.* 1. Ad eam Ctesiphon Atheniensis missus est legatus, ut eam super mortem Alexandri Molossi mariti sui solaretur, ut ait Æschines, *in oratione contra Ctesiphontem*.

CLEOPATRA, filia Ptolemæi Philometoris, nupsit Alexandro Belæ, Syriæ Regi, dein Nicanori, consobrino. Sed auditô, hunc in Persia captivum Rhodogynen duxisse, Antiochum Nicanorem maritum ascivit. Quô occisô, Seleucum filium, quòd se invitâ thronum conscendisset, sagittâ transfixit: Substitutô Antiochô VIII. Grypô, qui, cùm sensisset, sibi à Cleopatra venenum parari, ipsam virus haurire coegit. Joseph. *Jud. Antiq. l.* 13. Appian. *de Bell. Syr. Justin.* &c.

CLEOPATRA, uxor sororque Ptolemæi Physconis seu Evergetæ, cùm optionem haberet, quemcunque vellet ex liberis, ad regnum evehendi, Alexandro minimo regnum destinavit: sed Ptolemæus Lathurus grandior natu à populo prælatus est. Assentire se simulans mater, cogit eum repudiatâ uxore & sorore Cleopatrâ, Seleucam vel Seleuam, juniorem natu ducere. Mox Alexandrum evehit, qui à matre indignè tractatus, postquam aufugisset, revocatur, & novas insidias sibi paratas matricidio exit. Joseph. *Jud. Antiq. l.* 13. *c.* 20. 21. Justin. *l.* 39. *c.* 3. 4. Cleopatra autem, Ptolem. Lathuri uxor, nupsit Antiocho Cyziceno, occisa in templo, à sorore Gryphina seu Tryphæna, quæ Antiocho Grypho, matris suæ uterino fratri nupserat. Justin. *loc. cit.* &c.

CLEOPATRA, Ægypti Regina, Ptolem. Auletæ filia, soror & uxor Ptolem. Dionysii ultimi, mulier impudentissima, à Jul. Cæsare primùm adamata, cui filium Cæsarionem peperisse dicitur, deinde ab Antonio justæ uxoris locô habita est. Quod cùm ægrè ferret Augustus, cujus sororem Antonius duxerat uxorem, bellô Antonium superatum insecutus, ad necem spontaneam compulit: ejus exemplum imitata Cleopatra, ne viva in hostis potestatem veniret, & per ludibrium in triumpho circumduceretur, aspidibus corpori admotis, extremum vitæ diem clausit, an. Urb. Cond. 723. Mundi 4024. *Salian.* regni 24. Pulchritudine, plurium linguarum peritiâ, magnificentiâ, & luxu, supra omnes sui ævi. Appian. *l.* 5. *bell. civ.* Plut. *in Pompejo & Antonio.* Florus, *l.* 4. *c.* 11. &c. Horat. *Carm. l.* 1. *Od.* 37. *v.* 21.

Fatale monstrum, quæ generosius
Perire quærens, nec muliebriter
Expavit ensem, nec latentes
Classe citâ reparavit oras.
Ausa & jacentem visere regiam
Vultu sereno fortis, & asperas
Tractare serpentes, ut atrum
Corpore combiberet venenum.
Deliberata morte ferocior,
Sævis Liburnis, scilicet invidens
Privata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho.

De ea Virg. *l.* 8. *Æn. v.* 688.

--- Sequiturque (nefas) Ægyptia conjux.

Stat. *l.* 3. *Sylv.* 2. *v.* 120.

Altius Ausonias fugit Cleopatra catenas.

Juvenal. *Sat.* 2. *v.* 108.

Quod nec in Assyria pharetrata Semiramis urbe,
Mœsta nec Actiaca fecit Cleopatra carinâ.

Nic. Lloydius. Strabo verò eam vel sic, vel venenô illitô periisse, memorat, *l.* 17. Dioque multos de acu comatoria memorâsse scribit, venenô illita, quæ ejus fuerit naturæ, ut sanguine tactô ilicò sine dolore hominem perimeret. In eo tamen consentiunt omnes, venenô mortuam. Et Augustus quidem opinionem de aspidum morsu prætulit, propterèaque talem ejus effigiem in triumpho traduxit, auctore *Plutarchô*. Mausoleum ejus, ut & amatoris Antonii, adhuc suô tempore fuisse superstes, innuit Statius, *loc. cit.*

Duc & ad Æmathios manes, ubi belliger urbis
Conditor Hyblæo perfusus nectare durat,
Anguiferamque domum, blando quâ mersa veneno
Actias Ausonias fugit Cleopatra catenas.

Hinc *Cleopatrana* vasa, apud Trebellium in *Zenobia*, *c.* 30. quæ se è *Cleopatrarum Ptolemæorumque* stirpe oriundam jactabat, *Usa est vasis gemmatis ad convivia, usa & Cleopatranis.* Sic infrà, *c.* 32. *Haec omnes Cleopatranos habuisse perhibetur.* Mentioque est apud Achmetem Onirocritem Βαυκαλίας τῆς Κλεοπάτρας, i. e. *baucalis Cleopatrana*, *c.* 198. [illegible] Salmas. ad *Trebellium Pollionem*, d. l.

CLEOPATRA, altera pellicum, cujus corpori Claudius Cæsar maximè insueverat, quæ à Narcisso inducta est indicare, quòd Messallina Silio nupsisset. Tacit. *l.* 11. *Annal. c.* 30.

CLEOPATRIS, quæ & *Arsinoe*, *Suez* teste *Gyllio*, urbs munita Ægypti in intimo sinûs Arabici recessu, à Pelusio 125. mill. pass. in Ortum distans. Strabo, *l.* 16. Gaudet portu percommodô. *Baudrand.* Aliis visum est, Arsinoen nunc *Azirut* dici, & distare 70. millibus à *Suez*, in Austrum; *Baudrand.*

CLEOPATRUS, præfectus quidam apud Corinthios. Plut. in *Arato.*

CLEOPHANES, orator quidam ex Myrlea. Strabo, *l.* 12.

CLEOPHANTUS, Themistoclis fil. quem pater in equestri facultate tam strenuum effecit, ut equis rectus insisteret. Plato, *in Menon.* Et Cœl. Rhodig. *l.* 14. *c.* 12. Item Medicus, qui vini rationem illustravit, primusque semen pastinacæ erraticæ dysentericis prodesse expertus est. Plin. *l.* 20. *c.* 5. *l.* 24. *c.* 16. Item pictor Corinthius. Plin. *l.* 35. *c.* 3.

CLEOPHAS, Christi discipulus, qui proficiscens in Emmaunta, Christum alloquebatur nescius. Luc. *c.* 24. *v.* 18.

CLEOPHES, Assacani mater, in India gentis Assacenæ Regina; quæ triginta millibus peditum tuta est urbem non situ solùm, sed etiam opere munitam. Sed desperatâ urbis tutelâ legatos ad Alexandrum misit veniam petituros. Quâ impetratâ Regina cum magno nobilium feminarum grege aureis pateris vina libantium processit. Ipsa genibus advoluta pristinæ fortunæ impetravit decus. Creditur quoque puerum nomine Alexandrum, ex eo Macedone peperisse. Curt. *l.* 8. *c.* 10.

CLEOPHON, Poëta Tragicus Atheniensis, cujus fabulæ fuerunt *Actæon*, *Achilles*, *Telephus*, & aliæ, quas *Suidas* recensuit.

CLEOPHON, calceorum opifex, matre Thressâ natus, Dux Atheniensium, in quem Plato Drama composuit, adeoque *Cleophonta* denominavit. Traducitur à Comicis, ut peregrinus, indoctus, nugax, ignobilis, qui tamen Principatum Athenis affectavit. Vide Schol. in *Ranas Aristoph. Act.* 2. *sc.* 6.

CLEOPIDIANA, Sarmatiæ Europææ urbs. Ptol.

CLEOPOMPUS, Atheniensis, Thronium cepit, Locros vicit, Æginetas è sedibus suis ejecit. Thucyd. & Plut. *in Pericle.*

CLEOSTRATUS, Ephebus ille fuit, cui sors obtigit, ut Draconi apud Thespienses sævienti immolaretur: cujus vicem dolens Menestratus, thorace æneô indutus cum dracone dimicaturus, prodiit in medium, ac belluam interfecit, atque ita Cleostratum & civitatem liberavit. Item Philosophus antiquissimus, Tenedius, qui primus *de signis cælestibus* scripsit, Olymp. 61. atque imprimis de Ariete & Sagittario. Plin. *l.* 2. *c.* 8. 12. annorum apud Græc. erroribus correctis. Hygin. *in Poetic. Astronom. c.* 13. & Voss. *de Scient. Mathem. c.* 33. §. 11. Ab hoc, an ab Eudoxo Cnidio (de quo infrà) primum institutam Ὀκταετηρίδα (quæ, quia primus ejus annus nonô quoque annô redibat Ἐννεαετηρὶς quoque vocitata est) traditum. Sed Magnus ille annus jam ante utrumque usitatus fuit: & Minos II. non tantum Leges suas κατ' ἐννεαετηρίδα promulgavit, verùm etiam tributum, eodem annorum circuitu solvendum, Atheniensibus constituit. Joh. Marshamus, *Canone Chron. Sec. XI.* imò & diu anteà Cadmus [illegible] Apollodor. *l.* 1. Emendavit autem illam *Cleostratus* posteà, accuratiore Astronomiâ instructus: quâ verò intercalationis dispositione ille Neomenias ad Lunares motus accommodaverit, quâque Olympiade scripserit, non constat. Eum sequuti alii aliter hunc Cyclum tractârunt, quorum celeberrimus Eudoxus Cnidius, cum Platone in Ægyptum profectus, ibi moratus est annum & 4. menses ac pube superciliisque rasis τὴν Ὀκταετηρίδα suam scripsit, hinc primus Cycli hujus auctor creditus. Floruit is annô 1. Olymp. 97. *Tamdiu apud Græcos ignorabatur Annus*, Strabo, *l.* 17. Quæ verò dispositio Eudoxianæ fuerit Octaëteridis, exponit illustris Marshamus præfatus, *ibidem Seculô XII.* ubi de *Anno Attico*, & Ὀκταετηρίδι. Cæterùm ab Ida monte *τηρήσεις*, seu *observationes* suas faciebat. Sicut Matriceras in Lesbo Insul. ex monte Lepetymno, Phaïnus & Meton Athenis, ex monte Lycabetto sidera speculati leguntur. Qui omnes Astronomiam suam parapegmatis consignârunt, uti dicemus infrà, in hac voce. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 822.

CLEOTIMUS, Chalcidensium colonis inductis & corruptis tyrannidem molitus est. Videatur Aristotel. *l.* 5. *Polit. c.* 6.

CLEOXENUS, & DEMOCLITUS, *de rebus Persicis Historiam* condidêre, quam Polybius, ut ipse refert, exornavit. *Suidas.* Voss. *de Hist. Græc. l.* 4. *p.* 510.

CLEPH, seu CLEPHIS, Longobardorum in Italia Rex II. post Alboinum patrem, A. C. 571. annô post, à servo occisus. Secutum interregnum est decem annorum. Triginta enim ex præcipuis, urbes Italiæ captas inter se diviserunt, impotenti imperiô usi. Quô tempore Christiani non minus, quàm sub Ethnicis Imperatoribus afflicti sunt. Vide S. Gregor. *Dialog. l.* 3. *c.* 26. 27. *& seqq.* Paul. Diaconum, *Hist. Longob. l.* 2. Baron. *A. C.* 571. 573. Successit tandem *Autharis* vel *Autharit* fil. Clephonis.

CLEPIDAVA, oppid. Bastarnarum, *Kamieniec Claver.* urbs Poloniæ munitissima, in edito saxo, in regno Poloniæ. Vide *Camenecia.*

CLEPSYDRA, scortum Eubuli Comici, quæ propriô nomine *Metiche.*

CLEPSYDRA, ab *aqua furto* dicta, hoc enim Græcis est κλέπτειν τὸ ὕδωρ (quòd aquâ primitus hâc fini Veteres uti essent) quantum ab Horologio hydraulico, cujus Ctesibius auctor fuit, teste Plinio, *l.* 7. *c.* 37. differat, docet Vitruvius, *l.* 9. *c.* 9. & dicemus infrà, ubi de *Horologiis.* Fuit illa olim in Foro adhibita, ut causis dicendis certum tempus daretur: Quod ut sine fuco vel errore fieret, constitutus apud Athenienses fuit aliquis, Ἐφύδωρ ab officio appellatus, ὁ [illegible], *qui æquabilitatem Clepsydræ observaret.* Pollux, *l.* 8. ut videl. eadem temporis mensura Reo, quæ Actori, concederetur. Ultra hanc itaque perorare non erat permissum, unde illud toties apud Patronum repetitum, Τὸ ὕδωρ [illegible], *Aqua defluens urget.* Quare temporis angustiis constricti aut præterire ac omittere multa cogebantur, aut rogabant, aquam sustineri; id quod in Legum recitatione ac rebus gravioris momenti fiebat. Hinc apud Demosthenem [illegible] [illegible], eôdem sensu dictum, quô apud Aristophanem, *in Pluto*, [illegible] *vasum oblitus*: Et Apulejus, *Apolog. At tu, interea dum legit, aquam sustine.* Pancirollus, *Ne, si interea aqua effluxisset, amplius sibi dicendi præbita foret facultas.* Aliquando unus alteri, aquâ suâ adhuc fluente, facultatem dicendi indulge-

duigebat; unde iterum apud Demosthenem, ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι λαλείτω: quod tamen ipsi liberum erat, cùm enim id concedere nolebat, Præconem rogare fuit solitus, Ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ, Ulpian. ταλίσου ἔκβαλε, effunde aquam. Hinc in Proverb. dicere ad Clepsydram, Cicer. Tusc. quæst. l. 2. in fine. Vide Franc. Rossæum, Archæol. Attica, l. 3. c. 3. & infrà in voce Cotyla. De Clepsydris, sic Georgius de Sepibus, Clepsydræ, sunt instrumenta, quibus temporis continuatio in æqualia & arbitraria spatia dividitur, per æqualem portionem aquæ vel arenæ, quæ continuò per proportionata horis metiendis spatia & per foramina labitur, ut aqua depleta, instrumentô revolutô, denuò per tempus æquale priori temporis spatiô defluat. In horum fabrica requiruntur duo vasa vitrea, quæ ligneô aut metallinô septô conservantur, æqualitas arenæ aut aquæ, proportionatum foramen & justa quantitas: qualitas arenæ illa optima est, quæ subtilior & gravioris est ponderis; aqua verò sit defæcatissima. Cujusmodi machina, quæ non solùm horas demonstrat, sed & insuper in altam fontis aspergmem erumpit, visitur in Musæo Kircheriano, in Collegii Romano Societatis Jesu Musæo, p. 54. De Clepsydra verò Magna Platonis, quâ ad nocturna tempora dividenda is utebatur, sicut diurna, per umbrarum dimensionem, quæ pedibus fiebat, solebant tum dividere, vide Salmas. ad Solin. p. 638.

CLEPSYDRA, in Argivis fons, etiam ita dicitur fons in arce Athenarum, cujus Istrus, l. 12. meminit, & ex historicis omnia de hoc fonte collegit. Sic verò est dictus, quòd Etesiis flare incipientibus abundet, iis desinentibus siccetur, quemadmodum & Nilus & fons quidam in Delo. In hunc dicunt injectam phialam iterum conspectam in Phalarico, viginti stadia distante: prætereà immensæ esse profunditatis & aquam salsam mittere. Vide Scholia, in Aristophanis Aves 617. Cœl. Rhodig. l. 18. c. 39.

CLEPSYDRA, fons in arce Messeniorum in Arsinoëm influens.

CLERI, Atticæ populi. Diodor. Sic. l. 13. at Cizycorum terræ, Polyæn, l. 1. c. 40. in Alcib. Com. 9.

CLERICI, propriè qui de clero sunt: Clerus autem Græcè κλῆρος, à Petro Apostolo vocantur omnes Christiani, 1. Petri c. 5. v. 3. ubi monet Presbyteros, μὴ κατακυριεύειν τῶν κλήρων, ne dominentur Cleris; & ne quis credat, Ministris solùm Ecclesiæ vocem convenire, mox eandem eam facit cum voce ποιμνίου, gregis, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου, sed exemplaria fiant gregis. Posteà Populo Laicorum, Ministris Clericorum nomen dari cœpit, quasi Ministri non essent τοῦ λαοῦ, populi Dei, 1. Petri, c. 2. v. 10. aut populus non pertineret ad κλῆρον, h. e. sortem hereditatis Domini, i. e. Ordinem & plebem Latini dixêre, Tertullian. Exhortat. ad castit. Nonne & Laici sacerdotes sumus? Scriptum est, Regnum quoque nos & sacerdotes Deo & patri suo fecit. Differentiam inter Ordinem & Plebem constituit Ecclesiæ auctoritas &c. Accessit dein tertius ordo Monachorum, qui olim non inter Clericos, sed inter Seculares ac Laicos reputabantur, posteà verò Clericorum appellatione interdum quoque donati. Sequiori itaque ævô Clerici dicti sunt, omnes qui in Ecclesiastici Ministerii gradibus ordinati sunt, Isidor. Eccles. Offic. l. 2. c. 1. h. e. qui Ecclesiis in quocunque munere serviebant; Quorum alios vocabant Clericos generali nomine, ut Apostol. Can. 25. 31. 85. & 1. Constant. Syn. can. 6. è quibus rursum nonnulli Ἱερατικοὶ vocabantur, item Primi Clerici, scil. Episcopi, Presbyteri & Diaconi, quos Ordines majores dein appellârunt: Alii Clerici speciali nomine dicti sunt, Apostolic. Can. 17. & Laodic. Syn. can. 24. 27. 30. Cæteri verò sic à Laicis distinguebantur, ut non essent quidem connumerati in κλήρῳ quoniam χειροθεσίαν seu manuum impositionem, non habebant, ut loquitur Concil. Chalcedon. can. 2. generali tamen appellatione τῶν τοῦ Κανόνος, eorum qui in Catalogo Ecclesiæ scripti essent, comprehenderentur. Strictiùs porrò vox sumi cœpit, cùm de Canonicis, maximè Regularibus, qui in Ecclesiis Cathedralibus serviunt, eam inprimis usurpatam legimus, in Capitulis Caroli C. tit. 31. c. 30. Sed. & Clerici nudè, in Capitulari 1. annô 802. c. 23. dicuntur, qui Clerici parochiarum vocantur, in Concilio Emerit. can. 18. & sæpius Scholares Clerici, item Clerici, seculares (ad discrimen Clericorum Monachorum) qui in singulis Ecclesiis Curionibus in sacris Officiis deserviunt & Scholas tenent, &c. Quia autem Clericos potissimùm literatura ac eruditio spectabat, quippe ad Clericatum non promovebantur, γραμμάτων ἀνεπιστήμονες, Justin. Nov. 6. cap. 4. & Nov. 123. cap. 12. hinc Clerici dicti sunt etiam omnes ii, qui literis imbuti erant, viri literati ac docti, Order. Vitalis, l. 3. Unde Joan. de Garlandia, in Æquivocis:

Fur aurum, virgo flores, mare nautaque libros
Clericus, æquivocè singula quisque legit.

In specie ii, qui vulgò Scholares, apud Auctorem, de Discipl. Scholar. quomodo olim appellati Scholastici in Academia Parisiensi: unde etiamnum mansit ibi nomen Prati Clericorum, quod prædium fuit seu ager eidem Academiæ proprius. M. Robertus de Sorbona, Serm. de Conscient. Ille qui frequentat magis Scholas, & diligentiùs Magistrum audit, debet melior Clericus reputari. Atque hinc Scribæ, Actuarii & Amanuenses Judicum vel Officialium Regiorum, aut qui sumtus quotidianos, ad officia ac munera spectantes, in acta referunt, aliaque obeunt munia, quæ sine qualicunque doctrina præstari nequeunt, cujusmodi erant Chartularii, in singulis Judicum vel Officiorum scriniis, eâdem appellatione insigniri cœperunt. Unde tot Clericorum genera, de quibus Car. du Fresne in Glossar. qui inter alia de vestibus Clericorum notat, earum colorem videri fuisse olim violaceum seu castaneum: irrepsisse autem colorem nigrum in Clerum, postquàm & Monachismus in nonnullis Ecclesiis à Clericis receptus est, & ex Monachis Episcopi sunt creati, reliquos autem Clericos aliô usos esse colore, ut distinguerentur etiam à Laicis, qui atrati incedebant, ex Baronio, ad A. C. 393. num. 48. qui pullas Monachis proprias fuisse, contendit ex Hieronymo, Epist. 22. &c. Hinc Clerica, tondendi genus Clericis in Romana Communione in usu: Corona Clericorum alias &c.

CLERICUS Jacobus, vide Jacobus.

CLERICUS Johannes, vide Johannes.

CLERICUS Johannes, Meldensis Gallus, mechanicus, Ecclesiæ Metensis initia sanguine suô jecit. Hic cum, propter deturbata idola, crudeliter excarnificaretur, sui securus, ex Davide, Ps. 115. v. 4. Idola gentium sunt aurum & argentum, opus manuum, sæpe repetiit. A. C. 1523. Beza, in Icon.

CLEROMANTIA, Græcè Κληρομαντεία, ratiocinatio per sortes, genus quoddam divinationis, in varias species diffusum: inter quos Ῥαψῳδομαντεία nobilis fuit, de qua vide infrà suô locô, ut & in voce Sortes.

CLEROPROXIMI, Cypriano, Ep. 24. dici videntur, qui ad Clericalem ordinem, tanquam idonei, deligebantur ab Episcopo ex totius Cleri consensu, ut, cùm necessitas emergeret, Diaconum aut Subdiaconum in Ecclesiis ordinari, ex eorum cœtu aliquem idem Episcopus ad id muneris promoveret. Vide Car. du Fresne, Glossar.

CLESIDES, pictor nobilis, qui Reginæ Stratonices injuriam, à qua nullô honore fuerat exceptus, depinxit, voluptatemque ejus cum piscatore, quem amare credebatur.

CLESIPPEA ἀνάθημα, memorata Gronovio, de Pecunia vet. à Clesippo nomen habuit. Fuit is fullo, pravissimô corpore, qui additus est candelabro Corinthio pretioso coëmtionalis, in auctione, Theonis præconis jussu. Quod candelabrum, cum appendice homuncionis, cùm sibi comparâsset quinquaginta millibus Gegania, vidua nobilis ac locuples: eam emtionem dum frequenti conviviô ostentat, productus quoque, & ut vitia corporis manifestiora jocos præberent, nudari jussus Clesippus, impudentiâ libidinis receptus in thorum, mox testamentum, prædives Numinum vice illud candelabrum coluit & hanc Corinthiis fabulam adjecit, vindicatis tamen moribus nobili sepulchro, per quod æterna super terras Geganiæ dedecoris memoria duraret, ut ait Plinius, l. 34. c. 3. Nempe Clesippum manumisit, maritum, hæredem sumsit Gegania. Ille verò Corinthium, cui nisi adhæsisset adplicitus impar à domino præcone, nunquam ad res tam opimas pervenisset, non secus ac fatum suum veneratus, obtinuit inter posteros, ut, mentione hujus generis vasorum ortâ, Clesippea quoque memoraretur ἀναθήματα; Quam in rem vide plura apud præfatum Gronovium, uti suprà, l. 4. c. 8. ut & retro ubi de Candelabris.

CLESIS, vulgò Chiese, fluv. Italiæ. Vide Clusius.

CLETA, Choniæ regionis Italiæ locus. Lycophron. Petramola hodie, Gabr. Barrio.

CLETABENI, Arabiæ Felicis populi. Dionys. Perieg. Vide Catabeni. Locus enim est corruptus, uti olim ostendimus. Nic. Lloydius.

CLETHARRO, Arabiæ Petrææ oppid. Ptol.

CLETHUS, uxorem habuit Palleoem Sithonis filiam, quæ Thraciæ urbi nomen dedit. Stephan.

CLEVUM, Angliæ urbs, Antonin. Dobunorum fuit. Glocester Camdeno. Ducatus titulô clara, & caput regionis cognominis; Claudia olim quoque. Episcopalis facta est sub Henrico VIII. Caer Glovi Britann. 18. milliar. à Vigornia in Austrum, 16. à Bathonia in Boream urbs ampla & elegans. Baudrand. Alius potius excisum oppid. est apud Gloverniam, vel Glocestriam, & locus adhuc Cleve dicitur.

CLEZUS, locus, mons, & fluv. Lydiæ. Nicander.

CLIBANARII, apud Æl. Lamprid. in Alex. Severo, c. 56. Centum & viginti millia equitum fudimus cataphractarios, quos illi Clibanarios vocant decem millia in bello interemimus: cataphracti fuêre equites clibanô seu thorace tecti. Est autem vox Clibanus vel Clibanum vox Romana, vel Græca potiùs, quos sic dictos putabat auctor Glossarum κλίβανα, quasi καλύβια, quòd hominem totum contegerent, more καλύβης. Glossæ Basilicæ, Κλιβανάριοι, ὁλοσίδηροι, κλίβανα γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὰ σιδηρᾶ καλύμματα καλοῦσι, ἀπὸ τῶν καλυβῶν, Clibanarii, soliferrei: Clibana enim vocant Romani ferrea tegumenta: Cujusmodi erant Persicæ loricæ. Romanorum enim Græcorumque non soliferreæ erant, sed squamis contextæ, h. e. ex multis particulis ferreis in modum squamarum compositæ: at Clibani illi Persici erant ex solido ferro, ideirco sic nominati, quòd clibanorum, (quô nomine instrumentum indigitatur ex opere figlino, aut potiùs ferro, confectum, sub quo non panis solùm sed quidvis aliud coquebatur) speciem referrent: Ideò Amm. Marcellin. l. 16. c. 16. simulacris manu Praxitelis illos comparat Clibanarios. Galli hodiè coracias tales thoraces vocant: sicquede illis Auctor Anonymus, de Re Bellica, in expositione Thoracomachi: Hoc enim vestimenti genus, quod de coactili ad mensuram & tutelam pectoris humani conficitur, de mollibus lanis, timoris sollicitudo solertia Magistra composuit: ut hoc inductò primùm lorica vel clibanus — fragilitatem corporis, ponderis asperitate non læderent &c. Salmas. ad Lamprid. loc. cit. qui tamen addit, clibanos etiam nominatos esse quaslibet loricas, sive ex hamis succusæ essent, sive ex squamis ferreis, quas Græci ἁλυσιδωτοὺς & φολιδωτοὺς appellent. Quæ verba ad verum vocis etymon nos manu ducunt. Squama namque Chaldæis est קלפא & קלבנא unde Clibanarios nomen accepisse conjecturâ admodum probabili statuit Bochart. Hieroz. Parte prior. l. 2. c. 6. De tympanis olim Parthorum hodieque Maurorum poculis item veter. in quibus mannam suam dissolvebant ac clibani instar factis, vide infrà voce Taibasta.

CLIBANUS, mons in extremis Italiæ finibus, non procul à Lacinio promontorio. Plin. l. 3. c. 10. Item oppid. Isauriæ. Idem, l. 5. c. 27.

CLIDEMIDES, secundùm Callistratum, Sophoclis fil. at secundùm Apollonium, actor Scenicus. Vide Schol. in Ranas, Act. 3. scen. 1.

CLIDEMUS, scriptor antiquissimus fuit, cujus opus de Plantis

sæpe

sæpe citatur à *Theophrasto.* Scripsit & *Protagoniam*, quæ citatur ab *Athenæo.* Vide Voss. *de Hist. Græc. l. 3. p. 344.*

CLIDEMUS, *de Bello Amazonico* in Attica scripsit, accuratissimus omnium, qui de eo literis aliquid prodidere, Barthio, *Animadversion. ad Papin. Statium, l. 12. v. 637.*

CLIDES, promontor. Cypri in ora orientali, *Capo di S. Andrea*, ubi 4 Insul. parvæ, ejusdem nominis sunt, teste *Theveto.*

CLIDICHUS, Æsimedæ fil. XVI. Atheniensium princeps, à Medonte numerando, τ̃ Δεκαετῶν seu *Decennalium* III. regnavit ann. 10. *Sigon.* Eum excepit Hippomanes, quem vide.

CLIDIUM, apud Plinium, *l. 9. c. 15. Thynni, membratim cæsi, cervice & abdomine commendantur atque* clidio, *recenti duntaxat*: Festo, ex Nævio, petimen piscium, quod est inter duos armos ad pectus: *Jugulum* aliis. *Clavicula*s Medici vocant, hinc Athen. *l. 6.* orcynos Gadibus pinguissimos esse tradens, propterea seorsum *clidia* illorum sale condiri, ut antacæorum palatum & maxillas, ex iisdemque parari melandrya, ait. Idem paulò antè laudatas fuisse thynnorum κλεῖδας, testatur, citatô Aristophane. Ad pisces vox translata ab homine, in cujus corpore quid κλεῖδες sint, ex *Rufo* & *Polluce* notum. A cujus partis similitudine & κλεῖς dictas esse idem ait, quæ σιδηρᾶ μοχλία, *ferreos obices*, alii appellent. Nempe vocem κλεῖς, *claustrum* notare, seu id quod januam claudit potiùs, quàm *clavem*, suprà diximus Unde κλεῖθρα & κλεῖθρα, claustra, è ferro duplici compacta & quadrata, cum ferreis intus veruculis seu pessulis, qui modò adducerentur & reducerentur, modò succuterentur, de quibus aliquid diximus retrò in voce *Assarum*, item in *Claustra.* Vide Dalechampium, *Not. ad Plin.* & Salmas. *ad Solin. p. 914.*

CLIDUCHUS, ex Græco Κλειδοῦχος, i. e. *Claviger*, inter opera ex ære Phidiæ, memoratur Plinio, *l. 34. c. 8. Fecit & Cliduchum, & aliam Minervam, quam Romæ Æmilius Paulus ad ædem Fortunæ dedicavit.* Euphranoris item, *in seqq. circa finem c. Fecit & quadrigas bigasque, & Cliduchon eximia forma.* Quô cognomine quis designetur, haud liquet. Pausan. in *Eliacis* picturæ meminit, in qua fuêre Pluto, Liber Pater, Proserpina & Nymphæ duæ, quarum altera phialam tenuit: altera *clavem.* Addit, Plutonis clavem insigne esse, quòd Inferorum sedes ita clausa sit, ut reditus nemini pateat. Unde Κλειδοῦχοι vocari aut Nympham illam aut Plutonem clavigerum, colligit Dalechampius, *Not. ad l.* Melius quid suggeretur infrà, ubi de voce *Columna.*

CLIENTES, Græcis Δημόται seu *Populares*, dicti sunt apud Romanos tenuioris sortis homines sub potentiorum protectione constituti. Divisô enim universô populô in Patricios & Plebejos arctissimô eos Romulus vinculô colligavit. *Commendavit*, inquit *Dionysius*, *Patriciis Plebejos, optione cuique è vulgo datâ, ut quem vellet, Patronum sibi legeret*: more à Thessalis ac Atheniensibus mutuatô. Patronorum talium erat, *Clientibus* respondere de jure, & absentium curam gerere: sustinere porrò, circa pecunias & contractus, accusatoris impetum, & quietem eis, quâ maximè opus haberent, parare à privatis publicisque negotiis. Vicissim *Clientum* erat, Patronos juvare elocantes filias, si his pecuniæ parum esset; ab hoste captos redimere; privatarum litium perditarum æstimationes & mulctas publicas pecuniarias pro eis solvere; publicorum quoque impendiorum, quæ Magistratuum honorumque causâ fiunt, esse participes, non secus, quàm genere conjunctos. Utrisque commune erat, nefas esse alteris accusare alteros, aut adversum dicere testimonium, ferreque suffragium aut censeri inter inimicos: quòd si quis deprehensus esset aliquid horum facere, tenebatur lege de Proditoribus, quam sanxit Romulus, convictumque ejus criminis licebat cuivis, ut Diis inferis devotum, interficere Nec tantùm in ipsâ Urbe plebs tuta erat Patriciorum favore, sed & coloniarum & sociarum ac amicarum civitatum & bellô subactarum, quæque suos habebat Patronos, quos vellet è Romanis civibus. Quibus initiis firma adeò Romanis concordia coaluit, ut per 630. ann. nunquam ad cædem & sanguinem ventum sit, multis licèt ac magnis inter plebem & honoratos exortis de Republ. controversiis: sed parentes & monentes mutuim, & partim concedentes, partim impetrantes à volentibus per expostulationes civiles componebant negotia: Hæc ex *Dionysio.* Addit Thom. Dempsterus, *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l. 1. c. 16. paralipom.* sequentia: Cùm dignam Patronis facundiæ mercedem exhibere non possent *Clientes*, januam ipsorum coronâ impositâ honestabant. Martialis, *l. 7. Epigr. 27. v. 5.*

Sic fora mirentur, sic te palatia laudent,
Excoles & geminas plurima palma fores!

Iidem Kalendis Januariis munuscula quædam tenuia, grati animi indicium, Patronis offerebant: omneque observantiæ genus, fidem inprimis invictam, exhibebant, cujus rei celebre exemplum habes apud Sueton. *in Julio, c. 71.* Dicti Longobardicâ dictione *Vassalli*, quòd Patronorum suorum tanquam vasa censeantur. Contrà qui rem *Clientis* prodidissent, *Prævaricatores* sunt dicti, neque minus sacri habiti sunt, quàm hi, cùm Patronos fefellêre. Adumbravit hoc flagitium Virg. *l. 6. Æneid. v. 609.*

Pulsatusve parens, aut fraus innexa clienti, &c.

Ulterius *Clientes* cœnam popularem Dominis suis in æde sacra instituebant, Plaut. *in Trinummo, Act. 2. sc. 4. v. 69.*

Apposita sit cœna, popularem quam vocant,
Si illi congesta sunt epulæ à clientibus.

Privatô quoque nomine statuas Patronis suis sumtibus erigi collocarive curabant. Quò alludens Claudian. *de Consulat. Manlii Theodosii*, sic canit, *v. 24. s.*

Hinc te pars Libyæ moderantem jura probavit,
Quæ nunc tota probat. longi sed pignus amoris
Exigua peperère mora: populumque clientem
Publica manifesta testantur vocibus æra.
Inde tibi Macetum tellus, & credita Pella
Munia, quæ famulus quondam ditavit Hydaspes.

Apud Thessalos *Penestæ*, apud Athenienses *Thetæ* dicti, nisi quòd mitius clementiusque suos *Clientes* Romani habuêre. Sed & Persis Armenisque suos fuisse *Clientes*, ingensque Procerum in *Clientelis* robur, discas ex Curtio, *l. 7. c. 4.* & Tacito, *l. 13. Annal. c. 37.* Alii paulo videntur fuisse, *togati Clientes*, qui limina potentiorum observabant, ut deducerent ac reducerent, quod officium diutissimè Romæ duravit, etiam post Imperium Byzantium translatum. Hi primò statim manè Patronis ac magnis amicis præstò erant, illis *Ave matutinum* portantes, & ad balneorum cœnæque horam togati transigebant, unde etiam postquam Toga in desuetudinem abiit, hi tamen in officiis istiusmodi occupati ejus usum servabant. Unde Martialis, *l. 14. Epigr. 125.*

Si matutinos facile est tibi rumpere somnos,
Attrita veniet sportula sæpe toga.

Et, *l. 10. Epigr. 18.*

Nec vocat ad cœnam Marius, nec munera mittit,
Nec spondet, nec vult credere, sed nec habet.
Turba tamen non deest, sterilem quæ curet amicum,
Eheu quàm fatuæ sunt tibi Roma togæ!

Vide Octav. Ferrarium, *de re Vestiar. l. 1. c. 33.* Apud medii ævi Scriptores *Salvamentum* dicitur præstatio, à *clientibus* facta, pro tutela ac protectione sui rerumque suarum, aliter *Commendatio.* Quâ de re sic Salvian. *Gubern. Dei, l. 5. Tradunt se ad tuendum protegendumque majoribus & dedititios se divitum faciunt — nec tamen grave hoc esse aut indignum arbitrarer, imò potiùs gratularer hanc potentum magnitudinem, quibus se pauperes dedunt, si patrocinia ista non venderent —— Illud grave ac peracerbum est, quòd hac lege pauperes tueri videntur ut spolient*, &c. Vide quoque infrà *Commendati, Patronus, Suscepti*, & suprà ubi de *Applicationis jure.*

CLIGENES, in Republ. Atheniensium turbator, partes divitum sectatus in opprimendis tenuioribus, cæteroqui peregrinus & barbarus, & perpusillô corpore. Civitati exosus ambulavit scipionem gestans, quò se adversus irruentes vindicaret. Vide Schol. *in Aristoph. Ranas, Act. 2. sc. 6.*

CLILIPENUS sinus, maris Baltici inter Livoniam & Curlandiam excurrens ad Rigam. Unde *Golfo di Riga*, recipitque fluv. Duinam.

CLIMACHUS Thurius, ante alios scripsit *de decem elementis*, & pronunciatis (Κατηγορίαι, & ἀξιώματα à Græcis dicuntur) cæterisque ejusmodi.

CLIMACIDES, Græcè Κλιμακίδες, dicebantur mulieres, quæ dominabus suis vicem stapedis aut scalæ, quoties equum conscensuræ erant, præstabant: de quibus *Athenæus*, *Δειπνοσοφ.* inquit, [illegible] Quô ministerii, vel potiùs contumeliæ genere, Valerianum Imperatorem à Sapore Persarum & Bajazethem Imperator. Turcarum à Temirlanco Tartarorum Rege affectos esse, legimus. Vide Salmasium, *Not. ad Trebellium Poll. in Valeriano utroque.* Sed & κλιμακωτοί, h. e. *scalares*, versus dicuntur: in quibus ab una crescunt syllabatim voces, quasi per *gradus* ascendentes. Qualis ille apud Homerum, *Il. γ. v. 182.*

Ὦ μάκαρ Ἀτρείδη μοιρηγενὲς ὀλβιόδαιμον.

Qualis item ille apud Virgilium esse potuisset, *l. 1. Æn. v. 76.*

Ex quibus insignis pulcherrima Deiopea.

Vide Jul. Cæs. Scaligerum, *Poetices l. 2. c. 28.*

CLIMACIUS Johannes, vide *Johannes.*

CLIMATARCHÆ, Græcè Κλιματάρχαι, apud Simocattam, *l. 3. c. 9. l. 4. c. 7.* & Constantinum Manassem, *p. 159 & 168.* Præfecti sunt *Climatum*, h. e. provinciarum seu regionum: quam vocis hujus notionem ab Arabibus mutuati sunt Græci Byzantini. Aliàs de *Climatibus*, eorumque variatione ac mutatione vide egregiam *Exercitationem Salmasii, ad Solin. p. 663. & seqq.*

CLIMAX, mons Phœnicis apud Byblum urbem à Tyro 100. stad. distans, *Pallo di Cane* incolis dictus, teste *Nigro. Climax* quoque, apud Strabonem, angustia est Montis Tauri, apud Selgam urbem Pisidiæ. Mons quoque Pamphyliæ eidem, *l. 4.* Item Galatiæ vicus maritimus, & Arabiæ Felicis mons. *Ptol.* mons etiam, qui Ægypto inferiori à meridie est, *Orosius.* Apud *Ptol.* etiam est Libyæ nomi vicus.

CLIMBERTUM, Galliæ urbs inter Aginnum & Lugdunum, *Antonin.*

CLIMENUS, Arcadis fil. ab Hercule Idæo oriundus, qui ex Creta in Græciam venit, & certamen renovavit, statuitque aram Herculi avo. Pausan. *l. 5.*

CLIMITON, Anglus, sub Eduardo III. circa A. C. 1350. Astrologicum quoddam opus scripsit. *Gesner.* Voss. *de Scient. Mathemat. c. 35. §. 39.*

CLINAS, Musicus & Philosophus sectæ Pythagoreæ, si quando ad iram provocaretur, sumptâ statim citharâ, motus animi leniebat, exclamans, *jam lenior.* Ælian. *Var. Hist. l. 14. c. 23.* Athen. *l. 14. c. 10.* lege *Clinias.*

CLINIAS, fueritne Historicus, haud tam apertum est, quàm Historicos ejus sententiam sequi in causa nominis, quod Persiæ, & mari Rubro impositum est. Eum commemorat Agatharchides initiô libri *de mari Erythræo.* Voss. *de Hist. Græc. l. 3. p. 344.*

CLINICI, Græcis Κλινικοί, Latinis *Lectuales*, dicebantur, qui diuturnô, difficili ac tabificô morbô afflicti, lectum servare tenebantur.

bantur. Sic in *Vita* Caroli M. apud Canisium legitur, uxorem eum suam quondam repudiâsse, quod esset *clinica*, h. e morbosa &c. Salmasius, *ad Spartian. in Hadriano Cæs. c.* 23. Præterea sic dicti sunt à quibusdam, qui ob ægritudinem sacro lavacro non immergebantur aut intingebantur baptizandi, sed aquâ solùm baptismali aspergebantur, seu perfundebantur, Cyprian. *Ep.* 76. A quo more fluit occidentalis Ecclesiæ consuetudo, quæ hodieque obtinet ob teneritudinem infantium recèns natorum, cùm jam rarissimus esset adultorum Baptismus, vide quæ hanc in rem annotavit Joann. Forbesius, *Instructionum Historico-Theologic. l.* 10. *c.* 5. *num.* 55. ut & infrà in voce *Superfusio*, item ubi de *Lectuali* morbo. Mercurialis verò, *Clinicorum* nomen non ipsis ægrotantibus à veterib. tributum, qui potiùs *κλινήρεις* & *κλινοπετεῖς* sint dicti, sed Medicos sic vocatos esse, à Chirurgis & Empiricis eô modô, atque etiam magis antiquitus sejunctos, quò hodie *Physici* nuncupati ab iisdem Chirurgis & *Cerretanis* vocatis separantur, contendit *Variarum Lection. l.* 5. *c.* 22. Quò facit *Epigramma* 31. Martialis, *l.* 1.

> *Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus:*
> *Cœpit quò poterat Clinicus esse modò:*

Ubi Commentator, *Adspirabat*, ait, *Chirurgus Diaulus ad nobilissimam Medicinæ partem, ut Clinicus tandem Imperatores lecto affixos viseret curaretque: desperans tandem, nescio qua de causa, se ad Libitinam contulit, e chirurgo vespillo factus, nec minùs interea Clinicus. Est enim argutia in voce κλίνη, quæ & lectum & feretrum significat.* E quibus verbis apparet, *Clinicos* fuisse olim Medicorum nobiliores, qui Imperatores inprimis τῇ κλίνῃ, *lecto* affixos, inviserent, eorumque convalescentiæ invigilarent. Quod idem de ambiguitate vocis addit, ita omnino se habet: Inprimis verò sic dicebantur singulorum cadaverum thecæ vel arcæ, quæ una *καμάρᾳ* vel fornice seu hypogæô sepulchrali conditæ habebantur. Totus enim alicujus familiæ unum commune monumentum subterraneum apud Græcos aliosque olim (qui mortuos non cremabant) erat, in quo mortui ex eadem familia jacebant in suis quisque *κλίναις* seu *lectulis*. Philodemus *μονόκλινον πετρίδιον* vocat, in *Epigram.*

> *Οὐκ αἴεις ὀρθρινὸν ἠχὴν γλύκιον, ὦ μονόκλινε*
> *Δεῖ σ' αἰῶνα πίπτειν δύσμορε πετρίδιον.*
> *Nonne audis ò loculule, in lectulo*
> *Oportet te æternum jacere infelix saxeo.*

Hine Nonnus *λιθώδη χαμεύνην* appellat sepulchrum Domini nostri, ad hos lapideos lectulos respiciens &c. Vide hic passim, ut & plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 1207. de *Clinicis* verò Medicis, etiam infrà aliquid, voce *Medici*.

CLINIUS Cous, 7000. Græcorum, mercede Nectanebo, Ægyptiorum Regi militantium, Dux, cum omnibus copiis ferè, à Nicostrato & Argivis, in primo Nili transitu, occisus. Diodor. Sic. *l.* 16.

CLINODIA Imperii, vide infrà *Regalia*.

CLIO, una, & prima Musarum apud Hesiod. *in Theog.* à κλέος, i.e. *Gloria*, quòd Poëtis gloria ex carmine nascitur. Alii ἀπὸ τοῦ κλείειν, h. e. à *celebrando* dictam putant, propterea quòd Historiæ inventrix esse putatur, cujus proprium est virorum fortium laudes celebrare, eorumque gesta ad posteritatem transmittere. Ovid. *l.* 1. *Art. Am. v.* 27.

> *Non mihi sunt visæ Clio, Cliûsque sorores.*

Pingitur coronata lauru, dextrâ tubam, sinistrâ librum tenens, cui inscriptum *Thucydides*. *Nic. Lloydius*.

CLIPIACUM, Gall *Clichy*, exiguus vicus, prope Lutetiam, primis Galliæ Regibus in deliciis. Hic Dagobertus I. jussu Clotarii II. patris, duxit Commentruden vel Gomatruden, quam posteà ob sterilitatem repudiavit. Johannes Rex Ordinem Equestr. Stellæ ibidem instituit: ibi quoque Synodus, sub Clodovæo II. A. C. 659. Tilletus, Haillan. *Com. Fr. tom.* 1. Chenæus, *de antiq. urb. c.* 6.

CLISSA, arx Dalmatiæ in monte, valde munita, olim *Andetrium*, Johan. Lucius. 10. milliar. à Spalato in Boream, totidem ab ora maris Adriatici. Ante aliquot annos à Venetis capta.

CLISSONUS Olivier, vide *Olivier*.

CLISTHENES, ultimus Sicyonis tyrannus, quam tyrannidem diutiùs tenuit, siquidem bellicosus erat & valde popularis. Nam quendam, qui in judicio victoriam, quam alii ipsi tribuerant, & ademerat, & sibi rescripserat, ultrò ipse ut victorem coronavit. Vide Aristot. *l.* 5. *Polit. c.* 12. Primus hic unô temone currum fecit ac medios tantùm duos jugo junxit, eisque singulos adjunxit ex utraque parte lorô vinctos h. e. funales, cùm ante ipsum in quadriga quatuor equi sic jungerentur, ut duplici temone equis interjectô, perpetuum jugum omnibus conjiceretur, sicque omnes jugales, nullus funalis esset, uti refert *Isidorus*. Unde datur intelligi, cur Græci Grammatici in expositione τῶν ζυγίων, interpretentur τὸ μέσον δεξιὸν καὶ μέσον ἀριστερόν, *medium dextrum & medium sinistrum*. Equi nempe *ζύγιοι*, *jugales*, ab illo tempore medii inter utrumque funalem esse cœperunt; è quibus dexter funalis ad dextram fuit dextri jugalis, sinister funalis, ad lævam jugalis sinistri. Idem Salmas. ubi suprà, *p.* 897.

CLISTHENES, ex Alcmæonidûm familia, civis Atheniensis, cum Isagora de principatu contendit an. 1. Olymp. 66. populò in 10. tribus divisô, & institutâ republ. Isagoram urbe expulit. Ab eodem Demarchi, Phylarchi, Apodectæ, & Ostracismus est institutus, primusque eô exilii genere (ut quidam volunt) ipse mulctatus est. Isagora: inde à Cleomene Spartæ Rege reducitur, Clisthene, & reliquis sociis urbe ejectis. Pòst autem Cleomene ex arce, quam cum Isagora occupavit, ab Atheniensibus dejectô, Clisthenes restituitur. Plut. *in Aristide & Pericle*. Cœl. Rhodig. *l.* 21. *c.* 44. Herodot. *l.* 5. ubi avi ejus materni, Clisthenis, Principis Sicyoniæ meminit, posteà tyranni Corinthii, Pausan. *l.* 2. Vide & *Megacles*.

CLISTHENES, tanquam mollis, effœminatus ac Cinædus, ab Aristoph. & Cratino traducitur. Sybyrtii fil. lævis mentum, & Eunucho similis Pathicus. Schol in Aristoph. *Ranas & Crabr.*

CLISTHENES, Orator apud Cicer. *in Bruto*, *c.* 7.

CLISTHENES, Polyæn. *l.* 3 *c* 5.

CLITA, in *Vita* Caroli M. machina bellica, ad saxa eminus explodenda, adhibita: apud Dominic. Macrum in *Hierolex.*

CLITÆ, Bithyniæ urbs Mediterranea. *Ptol.* Cilicum natio. Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 55. Et locus, circa Athon montem. Liv. *l.* 44. *c.* 11.

CLITAGORA, mulier Thessala Poëtria, de qua Schol. in Aristoph. *Vesp.* 519. & 520.

CLITARCHUS, Eretriensium tyrannidem, opibus Philippi Macedonis adeptus, à Phocione Atheniensi, Olympiadis centesimæ nonæ annô quartô ejectus. Diodor. Sic. *l.* 16. vide an is sit, cujus meminit Polyænus, *l.* 5. *c.* 24.

CLITARCHUS, Historicus & Alexandri comes in expeditionibus fuit, ejusque res gestas scripsit, Curt *l.* 9. *c.* 5. Plut. *in Alex.* Diodor. Sic. *l.* 2. A. Gell. *l.* 4. *c.* 11. Voss. *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 10. *p.* 55. 56. Hujus in Historiâ ingenium probatur, fides infamatur, ut scribit Quintilian. *l.* 10. *c.* 1.

CLITE, uxor Cyzici, Meropis Percosii Piryeæ Regis filia, ut narrant Deilochus & Ephorus, quæ cùm virum extinctum videret, doloris impatientiâ suspendiô vitam finivit, ut & Apollonius, *l.* 1. & Orpheus, *in Argonauticis* & *Euanthes* & *Deilochus* scribunt.

CLITERIUM, Arcadiæ urbs. *Phavorin.*

CLITERNIA, Italiæ oppid. ad montem Garganum. Pomp. Mela, *l.* 2. *c.* 4. *Cliternum Ptolemæo*, vulgò *Celano*. Vide Cluver. *Ital. Ant. p.* 1207. populi *Cliternini*. Fuit oppid. Marsorum, prope Apenninum. *Sansoni* oppid. Æquorum, versùs Anienem. Quid nunc sit, incertum. *Baudrand.*

CLITIS, fluv. Galliæ *Sidonio*, *Clenus* à Gregor. Turonensi dictus. Est in Pictavis, & vulgo *Le Clain* dicitur. Vide *Clanis*.

CLITO, apud scriptores Latinos medii ævi, filius Regis vel Imperatoris, à Græco κλυτὸς, i. e. inclytus. Etiam qui in regnum successurus est, ut in Imperium Cæsar. Anglo-Saxonibus *Adelingus*, Gallis *Domicellus*, Britannis *Urchenchiad*. Sed & Regni magnates *Adelingi* dicti Saxonibus præfatis. Vide Henr. Spelmann. *Gloss. Archæol.*

CLITO, κλειτὼ appellatur Euripidis mater, ab Auctore Scholiorum, *in Aristophanis Acharn. p.* 384. *A.*

CLITODEMUS, antiquissimus eorum est, qui res *Atticas* consignavit, teste *in Phocicis* Pausaniâ. Perperam pro eo Κλειτόδημος est apud Hesych. *in Aldina*. Quædam ex eo quoque refert Etymologus in ἐπὶ Παλλαδίῳ. Meminit etiam Michaël Apostolius, *cent.* 8. *prov.* 42.

CLITOMACHUS, linguâ Punicâ *Asdrubal*, Carthaginensis Philosophus, Athenas concessit ad capiendum ingenii cultum 40. annos natus, audivitque Carneadem: brevi quoque tempore adeò profecit, ut 40. volumina scripserit, successeritque Carneadis Scholæ. *Suidas*. Dicitur perfectam habuisse Academicæ, Peripateticæ & Stoicæ sectæ peritiam. Diogenes, *in ejus vita*. Alius erat Thurius, discipulus Euclidis.

CLITOMACHUS Athleta, Pancratiastes nobilis. *Suid.* Pudicitiâ tantâ fuisse dicitur, ut canes si fortè coëuntes vidisset, statim vultum averteret: In convivio si quis sermo lascivus incideret, statim surgens abiret. Ælianus, *Var. Hist. l.* 3. *c.* 30.

CLITON, Arcadiæ fluv. *Hesychius.*

CLITONYMUS, *Italica* prodidit, quæ Plut. citat *Par. Min. c.* 10. Idem *Sybaritica* edidit, ut constat ex ejusdem, *c.* 21. Item *tragica*, quorum tertium advocat idem Plut. *de fluminib.* Voss. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 345.

CLITOPHON, Atheniensis, qui modò à Comicis ut ignavus, modò ut iners versutus ac versipellis Theramenique similis traducitur. Vide Scholia in Ranas *Aristophanis*, *Act.* 4. *sc.* 1.

CLITOPHON, Rhodius, *Indica* consignavit, quorum decimum citat Plut. *l. de fluvi. c. ult.* *Gallicas* etiam res conscripsit, nec non *Italicas*. Ad hæc libros etiam τῶν κτίσεων, sive *Originum*. Vide Voss. *Hist. Græc. l.* 3. *p.* 345. 346.

CLITOR, oppidum Arcadiæ Mediterraneum, à quo vicinus fons *Clitorius* appellatur, ei, qui gustaverit, vini fastidium inducens. Ovid. *l.* 15. *Met. v.* 321.

> *Clitorio quicunque sitim de fonte levavit*
> *Vina fugit, gaudetque meris abstemius undis.*

Nic. Lloydius. Nomen accepit à *Clitore*, Azanis filio, quô nemo potentior Rex tum vitam habuit. Vide Pausan. *l.* 8. In Stephani *Epitome* pars bona literæ K. periit, cum qua & urbis & amnis & Herois hujus memoriam excidisse, putat Barthius *ad Statium, Thebaid. l.* 4. *v.* 289.

CLITORIA, uxor Cimonis Atheniensis, quæ cùm unô partu geminos edidisset; Cimon alterum, amore in Lacedæmonios, nuncupavit *Lacedæmonium*.

CLITUMNUS, agri Falisci fluvius, *Le Vene* hodie, cujus aquæ potæ candidos faciunt boves. Testantur id abundè Poëtæ. Horum agmen ducat Virg. *l.* 2. *Georg. v.* 146.

> *Hinc albi, Clitumne, greges, & maxima taurus*
> *Victima, sæpe tuô perfusi flumine sacrô*
> *Romanos ad templa Deûm duxêre triumphos.*

Propert. *l.* 2. *El.* 19. *v.* 25.

> *Qua formosa suo Clitumnus flumina luco*
> *Integit, & niveos abluit unda boves.*

Statius,

Statius, *l. 3. Sylv. 4. v. 129.*

Aut praestent niveos Clitumna novalia tauros.

Silius, *l. 4. v. 547.*

---- Patulis Clitumnus in arvis
Candentes gelido perfundit flumine tauros.

Idem, *l. 8. v. 451.*

---- Perfundens flumine sacro
Clitumnus tauros. ----

Juvenal. *Sat. 12. v. 13.*

Laeta sed ostendens Clitumni pascua sanguis
Iret & à grandi cervix ferienda ministro.

Claudian. *l. in 6. Consul. Honorii, v. 506.*

Quin & Clitumni sacras victoribus undas,
Candida quae Latiis praebent armenta triumphis,
Visere cura fuit. ---- ----

Idem, *in Epigramm. 4. v. 3.*

Non tales Clitumne lavas in gurgite tauros,
Tarpejo referunt quos pia vota Jovi.

Hactenus Poëtae, quibus addo Plinium. Sic enim ille, *l. 2. c. 103. In Faliscis Clitumni amnis aqua pota, candidos boves facit.* Caeterum Clitumnus quoque Jupiter dictus fuit. Vibius, *Clitumnus Umbriae, ubi Jupiter eôdem nomine est.* Plin. Jun. *l. 8. Ep. 8. Adjacet templum priscum & religiosum. Stat Clitumnus ipse, amictus, ornatusque praetexta. Praesens Numen, atque etiam fatidicum, Indicant sortes. Sparsa sunt circa sacella complura, totidemque Dei Simulacra. Sua cuique veneratio, suum nomen, quibusdam vero etiam fontes. Nic. Lloydius.* Sequitur, *Nam praeter illum, quasi parentem caeterorum, sunt minores capite discreti, sed flumini miscentur, quod ponte transmittitur. Is terminus Sacri profanique. In superiore parte navigare tantùm, infra etiam natare concessum.* Clitunno etiam nunc. Oritur in loco *Vene*, ex tribus fontibus in clivo, infra vicum *Campello*, 2. milliar. à Trebia, Spoletum versus. Menaviam rigat & in Tineam fluvium seu Topinum se exonerat, cumque ipso post in Tiberim labitur. *Baudrand.*

CLITUS, inter praecipuos Alexandri M. familiares fuit, eidemque charissimus, tum quòd filius esset nutricis ipsius, tum quòd ab illo in vitae discrimine fuisset servatus, recisô Rosacis lacertô, quem jam ad ictum Alexandro infligendum, in praelio ad Granicum, sustulerat Barbarus. Hunc tamen in convivio quodam liberiùs in Persicos mores invectum, Rex jam temulentus spiculô trajecit, cujus facti eum postridie tanta coepit poenitentia, discussâ jam ebrietate, ut totum triduum cibô abstinuerit, decreveritque omnino mediâ sibi necem consciscere, ac amicum optimè de se meritum ad inferos persequi. Tandem aegrè admissâ amicorum consolatione, sumptuosissimô eum funere sepelivit. Plut. *in Alex.* Curt. *l. 4. & 8.* Vide & Clytus.

CLITUS, 240. navium imperio, ab Antipatro, contra Athenienses praefectus, insigni victoriâ hostes fregit, ad Echinades Insul. Olymp. 114. an. 2. Diodor. Sic. *l. 8.* Ejus quoque meminit Polyaen. *l. 4. c. 6. in Antig. com. 8.*

CLITUS, Milesius, discipulus Aristotelis, Historicum quoddam opus conscripsit. Voss. *de Hist. Graec. l. 1. c. 10. p. 57. & l. 4. c. 10. p. 464.*

CLITUS, prolixioris comae nomine traductus in Comoedia. Aristoph. *Nub.*

CLITUS, vide *Clethus.*

CLIVENSIS Ducatus, à *Clivis* dictus, ut creditur, German. regio à Rheno bipartita, à Rhenoberca ad Mosam & Vahalim usque extenditur. Subest Electori Brandeburgensi. Ibi urbes praecipuae, Clivia, caput provinc. Vesalia, Calcaria, Emmericum, Geneppum, & Duisburgum. Vide infrà.

CLIVIA, urbs princeps Ducatus Clivensis, in Galliae Belgicae finibus, non procul à Rheni ripa, & ab ejus divortio, ubi expandere suos ramos, & Batavos in insulam incipit redigere: Cujus amplitudo magna fuit quondam, sicut ex rudêribus in agro vicino passim apparentibus colligitur. Nomen antiquum *Clivia* ei est, quòd in tribus clivosis collibus, in quibus à Caesare condita dicitur, pendula versùs Rheni ripam penderetur. Quapropter à nonnullis etiam *Clivi* nuncupatur, Latinô prorsus nomine. Discrepat unius duntaxat vocalis mutatione lingua popularis, quâ *Cleve* nunc oppidum, ut & clivus omnis appellatur. *Merul.* Reliquae urbes sunt *Santen, Calcar, Grefhusen*, cis: *Duisburg, Emmerich* trans Rhenum. Mortuô Joh. Gulielmô, ultimô Duce litium bellorumque materies fuit hic Ducatus, ab A. C. 1609 Elector Brandeburgensis non exiguam partem occupat, quaedam Princeps Neoburgicus tenet, &c. Cluver. Munster, *l. 3.* Hujus Dux penultimus Wilhelmus (cujus Familiae origo, secundùm vulgares traditiones, refertur ad Theodorici, qui circa A. C. 700. ultimus castri Clivii & adjacentis regionis comes fuit, uxorem Beatricem, Comitis Teisterbandae filiam & haeredem: Quae priori maritô defunctô, nupta Aelio Gracili Caroli Martelli fido socio, in ejus familiam jura titulosque Comitis Cliviae & Teisterbandae intulit; unde Duces Cliviae, Montium, Juliaci & Comites Marcae, Limnaeus Enucl. *l. 3. c. 14.*) cùm antè tantô fervore Reformationem in ditionibus suis incepisset, ut Georgio Cassandro, difficultates objicienti, *non esse consilia contra Dominum*, responderit: tamen in Comitiis, Augustae celebratis A. C. 1566 Maximiliano II. Imperatori quem Legatus Pontificius Commendonus contra Evangelicos incitabat, obsistere non ausus, Missas frequentaverit: Mox, in eodem conventu, ipsi mens adempta, & 26. anni ad mortem in furore transacti, quò adhuc violentiùs filius Joh. Wilhelmus correptus est, ut includi necesse habuerit, ne in suos saeviret. Ever. Reid. *Annal. Holl. l. 3. p. 218.* Hinc inter Principis senectutem, & carpta potentium studia, Cliviae urbibus insidiatus est Parmensis, A. C. 1589. Obiit Princeps A. C. 1592. Rapta dein subitâ morte insani Ducis uxore, A. C. 1596. novis suspicionibus omnia turbata. Mendoza postmodum in Clivacos & Juliacenses exercitum duxit, A. C 1598. contra quem à Sibylla, quae Ducis soror erat, prudentiae virilis foemina, undique auxilia concita sunt. Nihilominus is varia Clivici juris oppida praesidiis occupavit, Buricum, Alpam, Mursam, &c. Tandem extinctâ familiâ, A. C. 1609. ut dictum, inter Joh. Sigismundum Electorem Brandeburgens. cujus uxor filia erat Alberti Friderici Borussiae Ducis & Mariae Eleonorae Ducissae Juliacens. ac Phil. Ludovicum Comitem Neoburgicum, cui uxor Anna Juliacensis, litorta: & Clivia à Mauritio Princ. expugnata est. Vide supra. Addo, quòd originem referunt Antiquitatis scrutatores primam ad fabulosum quendam Gralium praenomine Eliam, qui *Cliviam* haeredem duxerit: è quorum posteris vixisse dicitur tempore Caroli M. Balduinus Comes Cliviae & Teisterbanti, pater Eberhardi Comitis Cliviae, cujus posteri *Comites Cliviae* demum defecerunt A. C. 1368. & Robertum. Hic Ludovicum, Teisterbantensium reliquorum satorem, Robertum Heusdanorum dynastarum, qui per plura secula superfuere, autorem atque Theodoricum genuit, qui Comes ab *Altena* dictus est, sed ejus nepos Adolphus *Marca* titulum assumsit. In hujus descendentibus divisione factâ, fratres Engelbertus Bergensem vel Montanum Comitatum, & Eberhardus Marcanum nacti sunt A. C 1147. quorum prioris posteritate extinctâ haereditas ad Juliacensem est delata. Eberhardi verò trinepotes Adolphus ac Eberhardus iterum novos ramos coepêre. Prior etiam à conjuge Margareta sive Maria *Clivia* jus successionis Cliviae domui intulit: unde & filius Comitatum hunc ab Imperatore, nepos Ducalem titulum pro eo allectus est. Accessit deinceps aliô matrimoniô Juliacensis ac Montanus Principatus: ramô praecipuô ac directô in Joh. Wilhelmo A. C. 1609. extinctô. Ex minoribus filiis descendêre lineae Ravensteinia & Nivernensis, quae utraque etiam extincta: quae verò ab Engelberto Marcano Adolphi, ut dictum, fratre derivatae sunt lineae, vide sub titulo *Marcani*, & plura hanc in rem apud Phil. Jac. Spenerum, *Theatr. Nobilit. Europ. tom. 2. p. 82. & in Indic.* ut & *tom. 3. p. 5. ac iterum in Ind.*

CLIVIUS Martinus, vide *Martinus.*

CLIVUS, in *Glossis*, ἀνάβασις. Unde Proverb. *adversus clivum equum agitare*, i. e. contra ascensum, in quo laborant equi. Ovid. *Remed. Amor. v. 394.*

In clivo noster saepe laborat equus:

de re ardua ac difficili, quae enitenda est. Inde *arduum*, pro difficili &c. Atque ita communiter hâc voce Latini usi sunt. Alioquin *clivus* tam ascensum, quàm descensum, significat. Nam *proclinata montium latera* propriè vox designat, ex Graeco κλίτυς, quae & ἀπόκλιμα montis notat, Aeolicè κλιτὸς, unde *clivus*: quemadmodum apud eosdem Aeoles, ex ἔρως factum est ἔρωτος, quò homine Amorem indigitârunt, Salmas. *ad Solin. ibid. p. 774.*

CLOACAE, publica sordium receptacula, sicut *Latrinae* (de quibus infrà) privata; inter Gentilium *miracula* memoratae Clementi Romano, *Recognit. l. 5.* quem locum suprà adduximus voce *Aelurus*, non tenuis operae nec levienlae impensae Romanis fuêre. Harum structurarum initium fecit Tarquinius Priscus, quô nemo Regum plura aut meliora: Is enim montibus suffossis ac urbe pensili fornicibus suspensâ receptaculum omnium urbis sordium *Cloacam* fecit, inque tres ductus divisit, Plin. *l. 36. c. 15.* Post urbem deìn à Gallis captam incensamque vicôrum nullâ ratione habitâ, neque civitate, ut priùs, in certas regiones divisâ, privatorum quisque suis usibus peculiarem struxit: mansêre tamen Tarquinianae inexpugnabiles ad Plinii usque aetatem, per annos 800. qui memorat Agrippam in Aedilitate per meatus corrivatis septem amnibus cursoque praecipiti torrentium modò rapere omnia atque auferre coactis, urbem subtus navigabilem fecisse. Erant autem tam magnae, ut vehem foeni onustam largè transmitterent, non angustiores, quam in oppidorum portis, lapidibus sectis & ad normam positis suffultae. *Marlianus*, qui dimensus est, prodidit pedum senûm denûm latitudinem se reperisse, nec altitudo minor fuit. Interim licèt firmi fuerant operis, reparatae tamen non semel leguntur. Unde Livius ait, *Censores detergendas cloacas & in Aventino, atque aliis partibus, quà nondum essent, faciendas locavisse.* Quantô sumtu, dicat C. Aquillius apud *Dionysium*, *Neglectis*, inquiens, *aliquando cloacis & non defluentibus, Censores in earum instaurationem mille talenta impendisse*, h. e. sexcenta millia Philippaeorum. De iisdem Cassiodorus, *l. 3. Ep. 30. l. 8. Ep. 29. Splendida Roma civitatis cloaca, tantum visentibus conferunt stuporem, ut aliarum civitatum possint miracula superare*, apud Adam. Preyelium, *Sina & Europa c. 19.* Idem paulò infrà, *Sua fuit excretio Templi Hierosolymitani in torrentem Cedron, & ingens fuerit apud Sinas cura canalium, ad eluendas urbes. Cedet de pulchritudine utriusque structurae, de sumptibus & necessitate non cedet Roma.* Hinc laudat Romam trium maximè rerum gratiâ, quae à Graecis videbantur neglecta, *Viarum, Aquaeductuum & Cloacarum.* Harum cura primum penès Censores fuit, posteà publici earum Curatores ab Augusto instituti sunt. Vide Dionys. Halicarn. *l. 3.* Plin. *l. 36. c. 15.* Barthol. Marlianum, *l. 3. c. 18.* Liv. *l. 1. c. 56.* Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 7. c. 12.* &c. In eas servos ab Aedile deprehensos mergi consuevisse, dicemus infrà voce *Locus.* Vide quoque *Jactatores*, it. *Mendaces*, ut & ubi de canalium *Naribus.*

CLOACINA, Dea quae cloacis praeerat, eam in cloaca repertam Tatius Roman. Rex consecravit.

CLOCCA, apud recentioris aevi Scriptores, campana est, Gall. *Cloche*; à German. *Clocken*, vide ubi de *Campanis.* Item toga Equitum Melitensium, quam Consilium habituri sumunt. Idem Macer *ibid.*

ibid. Sed & eôdem nomine vestis venit, in Concilio Londin. A. C. 1342. *can.* 2. *de Cler.* in Concilio Andegav. A. C. 1365. *can.* 20. alibique, quæ videl. equitantium ac peregrinantium propria, campanæ aut circuli, uti apud Græcos *Cyclas*, speciem referebat, in superiori parte strictior, in ima largior: *Rotundellus can.* 19. Concilii Andegavens. præfati, dicta, cujusmodi veste Flandricæ Domicellæ etiamnum utuntur. Hodieque certè Anglis *Cloake* pallium est, vide Car. du Fresne in *Glossario.*

CLOCHERIA, seu CLOGERIA, urbs Hiberniæ in Comitatu Monaghano, in colle, juxta amnem *Blakwater*, 20. milliar. Anglic. ab Armacho. Paucorum nunc incolarum.

CLODIA, Romana copiosa & locuples fœmina. Cicer. *l.* 12. *ad Att. Ep.* 22.

CLODIA Fossa, vel *Claudiapolis*, veterib. Venetorum hodiè ditionis oppid. in Adriatici maris littore, quod *Chioggia* & *Chioza*, *Blondo* & *Leandro* dicitur. In Insul. parva maris Adriatici cum portu, 25. milliar. à Venetis Loredum versùs, prope Brendulum Insul. Crevit ex ruinis Metamauci. Salis fodinis celebre, & victoriâ Genuensium, A. C. 1380. Volaterr. *l.* 4. Sabell. 3. Leandr. *descr. Ins. Ital.*

CLODIA Lex, à P. Clodio Tribuno Pleb. lata, L. Calpurniô Pisone Cæsoninô Consulib. an. Urb. Cond. 695. voluit: *Ne quis per eos dies, quibus cum populo agi liceret, de cœlo servaret: Ut omnibus fastis legem ferre liceret*, Dio, *l.* 38. Quare Cicero toties queritur Clodium propugnacula & muros tranquillitatis atque otii evertisse, Cicer. *pro Sestio, in Pisonem, alibi.* Alia eôdem annô, eôdemque auctore lata est, *Ne quem Censores in legendo præterirent, neque quâ ignominiâ afficerent, nisi qui apud eos accusatus & utriusque Censoris sententia damnatus esset.* Quâ lege Censoriæ potestatis jus, quod 400. ann. in Republ. viguerat, imminutum est. Vide Cicer. *in Pisonem, pro Milon. pro Sextio* &c. Alia ab eodem voluit, *Ut libera & soluta in ferendis legibus Tribunorum Pleb. potestas esset, neque intercessione impediretur*, Cicer. *pro Sestio.* Alia, cujus idem eôdem annô Auctor, *Ut Gabinio Syria, Babylon, Persa, Pisoni Macedonia, Achaja, Thessalia, Græcia omnisque Bœotia, Proconsulari imperio mandaretur: iisque cum exercitu in eas provincias itaris pecunia ex ærario attribueretur*, Cicer. *pro Domo & in Sextiana.* Tulit idem, *Ut Cyprus Insula in provinciæ formam redigeretur*, &c. Vide Vellejum, *l.* 2. *c.* 45. Plut. *in Catone*, Cicer. iterum *pro Domo sua, pro Sextio, de provinciis Consul.* &c. Alia, *Ut de iis, qui cives Romanos sine judicio populi, indictâque causâ necassent, quæstio haberetur*; ab eodem lata, ob Ciceronem & alios, à quibus necati erant Catilinarii. Vide Dionem, *l.* 38. Cicer. *l.* 3. *ad Atticum*, Vellejum, *loc. cit.* Alia tandem ab eodem sancita, an. Urb. Cond. itidem 695. fuit, *Ut collegia*, i. e. *Conventus artificum à Numa instituti & magna ex parte, partim legibus, partim Senatusconsultis sublati restituerentur multique alii constituerentur.* Cicer. *pro Sextio, in Pisonem, pro Domo.* Dio, *l.* 38 &c. Fuit & *Clodia*, seu *Claudia* lex, *Ut victoriatus nummus, qui ex Illyrico advectus mercis locô habebatur, Romæ percuteretur, & eadem victoriæ notâ obsignaretur*, Plin. *l.* 33. *c.* 3. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. passim.*

CLODIA Via, inter Lucam & Romam. *Antonin.*

CLODIANA, Macedoniæ oppid. circa Dyrrhacium inter Apolloniam & Scampin. *Antonin.*

CLODIANUS, Hispaniæ Tarraconensis fluv. *Ptol.* & Mela, *l.* 2. *c.* 6. *Fluvian* hodie *Varresio. Baudrando Llobregat*, amnis Cataloniæ. Oritur ex Pirenæis montibus prope Juncariam oppid. & in mare Mediterraneum se exonerat, prope Rhodam arcem. *Brit. Sanson.*

CLODII Forum, Italiæ oppid. in octavâ regione. Plin. *l.* 3. *c.* 15.

CLODIO, cognomine *Comatus*, seu *le Chevelu*, secundus Galliæ Rex Pharamundo successit, A. C. 428. *Chlogius*, Gregorio Turonensi. *Clodio*, Sidonio Apollinari. Legem de Coma regali sanxit. Rhenô trajectô, A. C. 431. ut in Gallias irrumperet, ab Ælio repulsus est. Nihilominus iterum fortunam tentans, Hannoniam, Cameracum, Tornacum, &c. occupavit. In Artesia ab Ætio rursus victus, illam tamen, mox viribus resumtis, sub jugum misit, Ambianô quoque captô, ubi sedem regni fixit. Nobilis & strenuus. Gregor. Turonens. *l.* 2. Aimoin. *l.* 1. Prosper *in Chron.* Regnavit ann. 20. successore relictô Merovæô, quem quidam filium, quidam ejus filiorum Clodebaldi & Clodomiri tutorem dicunt. *Mezeray.*

CLODIORUM Familia, à *Clodio* Æneæ socio dicta. *Festus.* Verius tamen est *Clodios*, qui & *Claudii* dicuntur, à Sabinis ortum traxisse, nominisque originem cepisse ab Appio illo Claudio, qui primus ex ea familia, cum 5. clientum millibus, se Romam contulit.

CLODIUS, claris parentibus ortus, juvenis quidam audax, incestuosus ac seditiosus, cùm amore Pompejæ Cæsaris conjugis flagraret, clàm ejus domum ingreditur, vestem ac habitum Psaltriæ indutus: speque latendi mulieres abductus ob adolescentiæ formam, genasque nondum pubentes turbæ earum, quæ tum in æde Cæsaris sacrum inaccessum viris agebant, immistus, ad Pompejam ingreditur: deprehensus ac agnitus, etiam Cicerone teste, accusatur. Verùm judices tum metu, tum largitione, tum favore eum absolvunt. Fit deinde Tribunus plebis & factione suâ Ciceronem in exilium agit, quod ut facere posset, plebejo homini se adoptandum dederat, A. M. C. 3906. ante Chr. nat. 56. Ejus dein domum ac villas incendit, reliqua bona hastæ subjicit, attamen nemo emit. Tandem à Milone Clodius occiditur, accusatur Milo, patronumque habet Ciceronem, jam ante ab exilio revocatum. Vide Plut. *in Cicer.* Appian. *de civ. Rom. bell. l.* 2. Cicer. *Orat. pro domo, pro Milone.* Dion. &c. Hinc Proverb. *Clodius accusat Mœchos*, Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 345.

--- Sed nunc ad quas non Clodius aras!

Seneca, *Omne ævum Clodios fert, sed non omne tempus Catones producit.*

CLODIUS, vir quidam, cujus meminit Plut. *in Numâ*, qui temporum argumentum scripsit.

CLODIUS Dux, apud Trebellium Pollionem in *Gallieno duobus*, *c.* 5. & 7. his dicitur Claudius ille, qui postea Imperium obtinuit. At ibi semper *Claudius*: & Græci quoque Κλαύδιον, non Κλώδιον, eum vocant. Casaubon. *Not. ad Pollionem.*

CLODIUS Albinus, Dux exercitus in Gallia, post mortem Pertinacis Principis, ab exercitu Imperator salutatus, perditæ gulæ fuisse traditur. Herodian. Item Consul, Collega Æmiliani, an. Urb. Cond. 917.

CLODIUS Celsinus, Adrumetinus & affinis Albini Imperat. *de quo laudando quæ facta sunt acta, lectis, iratus Senatui Severus, quasi hoc Albino Senatus præstitisset, Commodum inter Divos referendum esse censuit, quasi hôc genere se de Senatu posset ulcisci*, Spartian. in *Severo*, *c.* 11.

CLODIUS Licinius, scripsit Historiam Roman. Liv. *l.* 29. *c.* 22.

CLODIUS Macer, turbans post exitum Neronis in Africa, à Trebonio Garutiano Procuratore, jussu Galbæ, occisus est. Tacit. *l.* 1. *Hist. c.* 7.

CLODIUS Pulcher, Romæ orator, inter patronos simul cum Cicerone, in causa Scauri. *Ascon. Pedianus.*

CLODIUS Quirinalis, Arelatens. Rhetor, Romæ docuit circa Neronis tempora. Præfectus remigum, qui Ravennæ habebantur, quòd Italiam luxuriâ sævitiâque afflictavisset, venenô damnationem antevertit, Tacit. *l.* 13. *Annal. c.* 30.

CLODIUS Rufus, in numero fuit Nobilium Romanorum, quos sine causæ dictione occidi jusserat Severus Imperator uti legimus apud Æl. Spartian. in *Vita ejus*, *c.* 13.

CLODIUS Sextus, *de Diis* opus composuit. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 4. *p.* 510. 511. *de Hist. Lat. l.* 1. *p.* 35.

Sextus CLODIUS, Rhetor è Sicilia, Latinæ Græcæque eloquentiæ Professor, malè oculatus, familiaris ac præceptor M. Antonii Triumviri, cujus meminit Cicero, *in Philip.* & Tranquillus, *de Claris Rhetorib. c.* 5.

CLODOALDUS, vulgò *S. Clou*, fil. Clodomiri, Regis Aurelianens. Post cujus obitum, apud Clotildem aviam Parisiis educatus, cum fratribus, his perfidiâ Clotarii patrui occisis, militum ope incolumis evasit; Hinc Monasticam vitam amplexus. Ejus Epitaphium & tumba hodieque visitur, in vico *S. Clou*, prius *Novigentum* dicto. Gregor. Turonens. *l.* 3. *c.* 18. Aimoin. *l.* 2. 12. *Saussaius*, &c.

CLODOMIRUS, secundogenitus Clodovæi, ex Clotilde, Aurelianum, Biturigum &c. Princeps. Quâ hæreditate non contentus, Sigismundo fil. Gondeb aldi bellum movit, Burgundiamque invasit, junctus Theodorico, Childeberto & Clotario fratribus, eô successu, ut fratre Gondemarô, qui Burgundo favebat, devictô, ipsum cum uxore liberisque vivum caperet. Quos Aurelianum missos, paulò pòst, in puteum præcipitari jussit. Dein cum Theodorico fratre Gondemarum prope Viennam denuo vicit, sed dum nimis fervidè victoriam prosequitur, ab hostium globo occisus & capite truncatus est, A. C. 524. ætat. 30. relictis ex Gondiucha, Theodebaldô, Gontariô, & Clodoaldô. Viduam mox frater Clotarius duxit, duobus filiis occisis, tertiô fugâ elapsô. Gregor. Turonens. *l.* 3. Aimoin. *l.* 2. &c.

Veterum Gallorum Duces.

CLODOMIRUS I. ex veter. Galliæ ante Pharamundum Ducibus, 8 Basani fil. regnavit ann. 18.

CLODOMIRUS II. fil. Antenoris II. regnavit ann. 20. tempore obsessæ à Scipione Numantiæ.

CLODOMIRUS III. fil. Marcomiri III. regnavit ann. 12. bellô contra Romanos & Gallos celebris.

CLODOMIRUS IV. fil. Marcomiri IV. regnavit ann. 7.

CLODOMIRUS V. fil. Clodii II. Ducatum Franconiæ instituit, cujus frater Genebaldus Romanis fortiter restitit. Regnavit ann. 18. Moustrelet. *Cosmogr. l.* 3. Dupleix, *præf. in Hist. Gall. c.* 6.

Francorum Veterum Reges.

CLODOVEUS I. Ludovicus, vel Ludovicus, successit A. C. 481. patri Childerico, an. ætat. 15 Bellum intulit Siagrio, filio Ægidii, in patris locum surrogato, quem victum occidit. Clotildi, quam conjugem duxit, fidem Christianam amplecti pollicitus, cum Germanis, prope Tolbiacum, acie confligit: ubi copiis ejus jam ad fugam spectantibus, promissi memor, Deo votum fecit, baptismô se abluturum, si victor evasisset. Quô factô, à S. Remigio, Episcopo Remensi in fide institutus, & cum omnibus Francis baptizatus est, A. C. 496. Hic Sanctum oleum, per columbam allatum, clypeus liliis insignis & Auriflamma cœlitus demissa dicitur, scrofulas sanandi donô insuper concessô. Quidquid horum sit, Gundebaldum Burgund. Regem quòd fratrem Chilpericum, patrem Clotildis, necâsset, punit: in Armorica res præclarè gessit, Alaricum Visigothorum Regem Arrianum, prope Pictavium propriâ manu, in pugna occidit, A. C. 507. auditô prius boni ominis locô, à Legatis ejus Ps. 18. v. 41. & capreâ vadum monstrante in loco, qui hodieque *Le Pas de la Biche* dicitur. Ob res tam præclarè gestas, ab Anastasio Imperatore coronâ aureâ palliôque purpureô donatus, Consul & Patritius appellatus est: Sed coronam Romam misit, quam in hæc usque temporum *Regnum* vocant. Tandem, contra Theodoricum, Ostrogothorum Regem, non usquequaque felix, obiit A. C. 511. regni 30. vitæ 45. Relictis filiis, Theodoricô ex concubina; Clodomirô, Childebertô & Clotariô, ex Clotilde conjuge. Gregor. Turonens. *l.* 2. Aimoin. *l.* 1. Hincmar. *in vita S. Dionysii.*

CLODOVEUS II. fil. Dagoberti, ex Nantilde, sub tutela Magistrorum palatii, qui tum rerum summam ad se trahere incipiebant, successit, ann. ætat. 11. Non sine prudentiæ laude præfuit, pacis & Justitiæ cultor. Fame pressos subditos, argenteis laminis, quibus pater Templum S. Dionysii intexerat, venditis solatus est. Ex Batilde Angla, pater Clotarii III. Childerici II. & Theodorici I. Obiit A. C. 660. ætat. 27. Aimoin. *l.* 4. *Hist. Gall.*

CLODOVEUS III. fil. Theodorici I. sub Pipini Heristelli Majoris Domus tutela, regnavit ann. 4. A.C. 694. obiit ætat. 14. Eô vivente Suevi & Saxones rebelles, à Pipino domiti. Aimoin. *l.* 4. *c.* 48. *Fredegarius &c.*

CLODOVEUS, fil. Chilperici I. ex Audovera, videns fratres suos ex Fregedonde mortuos, seque successorem auguratus, imprudens hancce, quòd matrem Audoveram indignè tractâsset, verbis paulo asperioribus irritavit. Proin à noverca apud Patrem accusatus fratricidii, mox credulitate ejus Fregedondi permissus est, quæ miserum strangulari & in torrentem projici curavit. Cadavere ex cæsarie prolixa à piscatore quodam agnitò. Gregor. Turonens. *l.* 5. *c.* 39.

CLOELIA, gens Patricia à *Cloelio*, Æneæ comite sic dicta, *Festus* & Dionys. *l.* 2. Fuit cum magistratibus annis plus minus 63. Albana fuit. Hinc fossæ Cloeliæ, à Cloelio Albanorum Duce dictæ. Patricia quoque, sed minorum Gentium; Siculi cognomen tulit.

CLOELIA, nobilis virgo Romana, quæ cum aliis virginibus Porsenæ Hetruscorum Regi obses data, deceptis custodibus, incolumis ad suos per Tiberim tranavit. Quamobrem Romani novam in fœmina virtutem, novô honoris genere ornandam rati, statuam ei equestrem in summa Sacra via posuerunt, Liv. *l.* 2. *c.* 13. Virg. *l.* 8. *Æn. v.* 649.

> *---- Pontem auderet quòd vellere Cocles,*
> *Et fluvium vinclis tranaret Cloelia ruptis.*

Juvenal. *Sat.* 8. *v.* 264.

> *Quod mirareris cum Coclite Mutius, & quæ*
> *Imperii fines Tyberinum virgo natavit.*

La Mothe le Vayer in judicio *de Historicis Græcis*, inprimis de Dionysio Halicarn. fabulosam judicat hanc narrationem. Certè non unô modô ab omnibus peritatur. Vide Dionys. *l.* 5. Aur. Victor, *de Viris Ill. c.* 13. Flor. *l.* 1. *c.* 10. Plut. *in Publicola & factis illustr. Fem.*

CLOELIUS Gracchus, Volscorum & Sabinorum, adversus Roman. Dux; contra quem L. Quinctius Cincinnatus, Dictator creatus est: à quo, victis hostibus, in deditionem acceptus, & triumphi die ante currum est actus.

CLOGIO, vel CLODIO, Franci fil. Francorum Rex. A.C. 451. Vide suprà.

CLOJA, vulgò CLAYE, locus Galliæ, prope Montem Gajum *Montjay*: Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Ledia sylva.*

CLONA, urbecula Hiberniæ, in Momonia provinc. & Comitatu Corcagiensi, 4. milliar. à littore maris Vergivii, 15. à Lismora in Austrum, totidem à Corcagia in Ortum.

CLONAS, Elegiacus Poeta fuit, & Epicus, qui tibicinas, regulas, & concentus constituisse primus memoratur, sicuti Terpander citharœdicas leges primus omnium pervestigâsse narratur. Cœl. Rhodig. *l.* 9. *c.* 3.

CLONFERTIA, urbs Hiberniæ Episcopalis sub Archiepiscopo Thuamensi. In Connacia provinc. & Comitatu Gallivensi, ad Sineum fluv. qui paulo suprà Sukiam recipit. [illegible]. milliar. Anglic. à Galliva in Ortum, & 9. ab Atlona.

CLONIA, Libyæ interioris lacus. *Ptol.*

CLONIUS, unus ex quinque Ducibus Bœotorum, qui cum 50. navibus ad Trojam navigaverunt. Homer. *Il.* 2.

CLOPINELLUS Johannes, vide *ibi.*

CLOSDERUS Fridericus, vide *Fridericum.*

CLOSTER, fusos in lanificio reperit, vide *Arachne.*

CLOSTRA, Latii oppid. in ora apud Circeios, & Nymphæum fluv.

CLOTA, seu GLOTA Tacito, *Agric. c.* 23. posteà *Cluda* Scotiæ Meridionalis fluv. ex Grampio monte in Occidentem per Glasgoum urbem fluens, *Clud*, & *Clyd* teste *Hect. Boetiô. Baudrando* oritur in *Cludesdalia* provinc. quam bifariam secat, Glasgoviâ rigatâ, dein inter Lenoxiam & Cunnghamiam provinc. labitur, & in mare Hibernicum se exonerat, ad Clotæ seu Glottæ æstuarium.

Reges Francorum.

CLOTARIUS I. filius minor natu Clodovei I. Suessionum primò, dein post fratres & nepotes mortuos, totius Franciæ Rex. Bis in Burgundia bellum gessit, Clodomiri fratris filios perfidè occidit. Theodorico fratri Thuringiam invadenti præsto fuit, prædâ & captivis contentus. Dein cum Childeberto, altero fratre acie conflicturus, tempestate prohibitus est: Hinc pax, & utriusque in Hispaniam expeditio felix. Post obitum Theodorici & Theobaldi ejus filii, jam etiam Austrasiæ Rex, ad Visurgim Saxones & Thuringos rebelles cecidit, A.C. 555. Quam felicitatem iniquis aspiciens oculis Childebertus, Saxones denuò ad turbas excitavit, filiumque ejus Chramnum corrupit, paulo pòst mortuus. Hinc Clotarius, totius Galliæ Monarcha, Chramno ignovit, mox cum ad ingenium redeuntem, cum uxore combussit. Anno pòst, in venatione febre lethali correptus, A.C. 561. ætat. 61. regni 50. Strenuus, largus & prudens, sed sævus ac superbus: Hujus ultima vox: *Helas, quel pensez vous que soit le Roy du Ciel, qui fait ainsi mourir de si grans Rois sur la terre?* Maritus fuit plurium uxorum, binarum unâ vice sororum, Ingondes & Chategondes: pater Chereberti, Gontrani, Sigeberti, Chilperici Regum, &c. Hic Gualterô d'*Yvetot* occisô, ab Agapeto I. excommunicatus, regiunculam ejus in regnum erexisse dicitur, *Gaguin, Haillanus, &c.*

CLOTARIUS II. cognomine Magnus, successit Chilperico I. mense ætat. 4. Hunc mater Fregedonde, timens Brunechildis artes, Gontrami Burgundiæ Regis fidei commisit, à quo baptizatus est A.C. 591. Mox, Tutore mortuô ipsa contra Childebertum Austriaci Regem tuita est, hôc in Suessionibus ingenti prœliô devictô, cùm filium in ulnis militibus ostendisset. Mortuâ matre A.C. 596. filios Childeberti, Theodebertum & Theodoricum infestos habuit, quibus dein inter se collisis, totam Gallicam monarchiam nactus est. Domuit posteà Saxones, Duce illorum propriâ manu occisô, punivit Brunechildem, & porro regno suo exornando incubuit, insignis justitiæ cultor. Obiit tandem A.C. 628. ætat. 45. ex Bertrude, pater Dagoberti III. ex Sichilde verò Chariberti. Gregor. Turonens. *l.* 7. 8. &c. Aimoin. *l.* 3. & 4. *Fredegarius, P. Æmilius, &c.*

CLOTARIUS III. fil. Clodovei II. regnavit sub tutela matris Batildes; quæ ab Ebroino Majore Domus pulsa est, hôc rerum potitô. Obiit A.C. 674. an. regni 14. Vide Fredegar. Gregor. Turonens. *c.* 93. Continuat. Aimoin. *l.* 4. *c.* 44. &c.

CLOTARIUS fil. Theodorici III. vel, ut alii Dagoberti II. à Carolo Martello Rex proclamatus & Childerico, quem Reinfredus evexerat, oppositus est. Obiit annô pòst. A.C. 719. Mezeray, *Hist. Gall. tom.* 1.

CLOTHO, una Parcarum, quas Hesiodus *in Theogon.* Jovis, & Themidos filias facit, humanæ vitæ stamina dispensantes, dicta *Clotho ἀπὸ τοῦ κλώθειν*, quod *nere* significat. Fingunt enim Poetæ hanc colum gestare, & nendo humanæ vitæ terminum præscribere. *Stat.*

> *Quod bonus ille Deûm statuit, quid ferrea Clotho.*

Seneca,

> *Utinam, antè manu grandæva suâ*
> *Mea rupisset stamina Clotho.*

Ὑψίθρονος, *altum thronum habens* dicitur Pindaro, *in Isthm. Nic. Lloydius.*

Fœminæ Principes.

CLOTILDIS, vel CHROCTILDIS Burgundica, fil. Chilperici, neptis Goudebaldi, Godegisili & Gondemari, Burgund. Regum. Horum primus Gundebaldus cum secundo fœdus init, ad reliquos pellendos. Sic Gondemarus in turri ustulatus. Chilpericus cum filiis occisus, uxore ejus in Rhodanum præcipitatâ. Sed filiabus venia data. Quarum junior Clotildis, apud Gundebaldum educata, nupsit Clodoveo I. eumque ad fidem perduxit. Quô mortuô, filios dissensione distractos deleni, quos tamen tempestate miraculosè obortâ mox conjunxit. Obiit A.C. 553. ætat. 70. Clotarii II. Childeberti & Theodeberti, &c. mater. Sigebert. *in Chron.* Gregor. Turonens. *l.* 3. 4. & 10.

CLOTILDIS, fil. Clodovei, ex Clotilde, nupsit Almerico, Visigothorum Regi Ariano, à quo ob religionem crudeliter tractata, Childebertum fratrem vindicem invocavit, qui maritô ejus devictô, sororem in Galliam reduxit. Vide Gregor. Turonens. *l.* 3. *c.* 10. 21. & 29. Aimoin. *l.* 2. *c.* 8. & 9. Aliter paulò rem narrant Jornandes Gothus, & Isidorus Hispalens.

CLOTILDIS, seu CLOTA, vel CROTILDIS, uxor Theodorici I. Galliæ Regis. An illa *Doda*, ob pinguedinem. Mezeray, *Epit. Hist. Fr. tom.* 1. *p.* 112.

CLOVESHOVIA, urbs Angliæ: Ibi concilium A.C. 742. & 747. sub Ethelbado, Merciorum Rege libertatis Ecclesiarum causâ. Item A.C. 800. & 803. sub Chenulfo. Porrò A.C. 822. & 824. Vulgò *Cluse* vel *Closvesho.*

CLUACA, Mediæ urbs. *Ptol.*

CLUACINA, Venus sic dicta est à *cluendo*, i.e. *pugnando*, cujus simulacrum positum fuit eô locô, ubi pax inter Sabinos & Romanos, cùm propter raptas virgines pugnarent, facta est.

CLUANA, urbs in ora Piceni. Plin. *l.* 3. *c.* 13. Vide sis Cluver. *Ital. Ant. p.* 733.

CLUDA, vide *Clota.*

CLUDESDALIA, aliàs GLOTTIANA, provinc. Scotiæ Meridionalis in Mediterran. Ibi urbs præcipua Glascovium, Archiepiscopalis ad Cludam fluv. qui eam mediam secat.

CLUENSE Castrum, memoratum Aimoino, *de mirac. S. Benedicti*, locus est Galliæ, in Biturigibus Cubis, Lemovicibus proximus, vulgò *Clou*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CLUENTII, gens plebeja Romæ, nullisque clara honoribus, à *Cloantho*, Æneæ comite dicti.

CLUENTIUS, civis Romanus, ex municipio Latino, accusatus à matre Sassia, quòd Oppianicum vitricum interfecisset, defensus fuit à Cicerone, cujus adhuc extat longè optima oratio pro Cluentio. *Cluentiorum* familiam à *Cloantho* dictam affirmat Virg. *l.* 5. *Æn. v.* 121.

> *Sergestusque, (domus tenet à quo Sergia nomen)*
> *Centauro invehitur magnâ: Scyllâque Cloanthus*
> *Cæruleâ, genus unde tibi Romane Cluenti.*

CLUNA, in *Gloss.* ubi vulgò *Clura*, πίθηκος, primum simiarum genus est, caudæ expers, adeoque ab attritis *clunibus* nomen nactum, ut *Festus* auctor est. Vide Aristotelem, *Histor. Animal. l.* 2. *c.* 8. Ei κῆβος, h. e. simia caudata, hinc κερκοπίθηκος quoque, opponitur. Vide suprà *Cebus*, it. *Cercopithecus.*

CLUNDERA, oppid. Belgii permunitum, in Brabantia, sub Hollandis. Vix 1. leuc. à mari & à Guillelmistadio, 2. à Breda in Occasum in insul. Rugenlliensi.

CLUNIA, urbs olim præcipua, ac conventus juridicus Hispaniæ Tarraconens. in Arevacis, nunc pagus apud Durium Arandæ oppido finitimus. *Coruña del Conde* Clusio & Floriano. Populi *Clunienses.*

CLUNIACENSIS Hugo, vide *Hugo.*

CLUNIACENSIS Petrus, vide *Petrus.*

CLUNIACUM, Abbatia Galliæ percelebris, caput Ordinis Cluniacensis, in Matisconensi agro, ad amnem *Grosne*, 4. leuc. à Matiscone in Occasum, 6. à Carolis, 13. ab Augustoduno in Austrum. Fuit autem hic ordo institutus A.C. 910. à Bernone Abbate Gulielmi I. Ducis Aquitaniæ & Comite Alverniæ favore nixo, dedit que Gregor. VII. Urban. II. Paschalem II. &c. Hic Innocentius IV. hospitatus est cum 2. Patriarchis, 12. Cardinalibus, 3. Archiepiscopis, 15. Episcopis, &c.

ut & eôdem tempore Ludovicus IX. cum Duce Artesiæ, Balduino Imper. &c. A.C. 1245. unde amplitudo loci colligenda. Rod. Glaber, *Hist. l. 3. c. 5.* aliique apud *Morerium.*

CLUNIUM, Corficæ urbs. *Ptol*

CLUPEA, sive CLYPEA, civitas Africæ propriæ, à figura *Clypei* dicta. Lucan. *l. 4. v. 586.*

> *Inter semirutas magnæ Carthaginis arces*
> *Et Clupeam, tenuit stationis litora nota.*

Hanc Solinus Græcô nomine *Aspidem* vocatam tradit, *c. 30.* Quod & ipsum non obscurè affirmat Sil. Italicus, *l. 3. v. 244.*

> *In Clypei speciem curvatis turribus Aspis.*

Ptol. verò duas urbes propinquas collocat in Africa, quarum unam *Clypeam*, alteram *Aspidem* vocat. Sed solenne id Ptolemæo, ubi ejusdem urbis aut loci duo nomina occurrunt, Græcum pariter & Latinum, duo inde loca diversa condere. *Clupeam* autem videtur vocatum prius hoc oppidum, quod Græcè est Ἀσπίς. Τὰ Κλύπεα Cæsari: *Clupea* quoque *Ennio*,

> *Omnibus at Clupea præstat Mustela marina.*

Ubi *mustela Clupea* est, ut *bosses Zacynthi.* Originem vocis hanc reddit Salmas. Ἀσπὶς, aliter κύκλος, inde Κύκλαι & transpositione literarum, Romanis & aboriginibus suis Æolibus familiari, Κλύκαι, unde *Clupeus*: ut ex λύκος *lupus*, ex σηκὸς, *sepes*, facta est. Vide eum, *ad Solin. p. 321.*

CLUSA, locus est Galliæ, ad fluvium Arvam, in Fauciniaco Sabaudiæ parte, cum castro non ignobili, proximo Alpibus, vulgò *Cluse.* Item vicus ad Rhodanum flumen, Jurensibus rupibus proximus; vulgò *la Cluse*: ubi est *le pas de la Cluse*, h.e. transitus *Clusæ.* Ab alterutra harum *Vallis Clusæ*, cujus in divisione Regni Lotharii A.C. 870. facta mentio, nomen accepit. Est tamen & *Vaucluse* vicus in Sequanis, qui ad *Vallem Clusæ* propiùs accedit. Cæterùm quid *Clusæ* propriè sint, Vide in voce *Clusa.*

de CLUSA Jacobus, vide *Jacobus.*

CLUSÆ, vocantur Galliis & Germanis, angustiæ per Sequanos, in quibus perquam munitum propugnaculum in præruptis & altis Rhodano imminentibus saxis positum Bernates solò æquaverunt A.C. 1536. quando Sabaudorum perfidiâ & jurisjurandi religione, quod Genevensibus civibus suis dederant, coacti sunt Imperatore & auspice prudentissimô ac fortissimô Virô Franciscô Negelinô expeditionem in Allobroges facere. In qua quicquid cis Rhodanum est & paulò ultra *Clusam*, in suam ditionem Dei virtute redegerunt; idque mense Januariô cœptum & Februarii exitu finitum est. Vide *Clausulæ.*

CLUSIA, Tusci Regis filia pudicissima, quam cùm Val. Torquatus Imperator Romanus vidisset, uxorem à Tusco petiit, eamque minimè consecutus, ejus oppid. diruit. Clusia verò sese è turri dejiciens, tumefactis ventô vestibus sospes ad terram delata est. Plut. *in Paral.*

CLUSINI, populi Hetruriæ. Plin. *l. 3. c. 5.*

CLUSINI Fontes, Tusciæ balneæ in territorio Clusino, *Bagni di S. Cassiano*, teste Andreâ Baciô. Horat. *l. 1. Ep. 15. ad Valam*, *v. 8.*

> *Qui caput & stomachum supponere fontibus audent*
> *Clusinis, Gabiosque petunt, & frigida rura.*

CLUSINUS, dictus est Janus, quia in pace templi ejus portæ claudi solebant.

CLUSIOLUM, oppid. Umbriæ quod interiit, Plin. *l. 3. c. 14.*

CLUSIUM, olim *Commersol*, Leandr. *descr. Ital.* oppid. Tusciæ Mediterraneum, olim caput Hetruriæ, sub quo sepultus est Porsenna. *Chiusi Leandro.* Prope Clanim paludem, in dominio M. Ducis Hetruriæ, in confinio ditionis Pontific. & agro Perusino, 5. milliar. à civitate Plebis, 20. à Perusia in Occasum, 10. à lacu Trasimeno, in regiuncula *Val de Chiana*, à Clani palude ei adjacente. *Baudrand.*

CLUSIUM, novum castrum Hetruriæ, ad radices Apennini, prope fontes Tiberis fluv. 4. milliar. tantùm ab Arno, in colle.

CLUSIUS, inter Jani cognomina, vide infrà.

CLUSIUS, fluv. Gall. Cisalpinæ. Polyb. *l. 2.* hodie *Chiese.* Ortus in Tridentina regione per Edrinum lacum & Brixianum agrum fluit, ubi rigatis aliquot minoris notæ locis, in Ollium fluv. labitur, juxta Canetum, oppid. ditionis Mantuanæ, quod aliàs Bedriacum dictum.

CLUSOR, vide infrà *Inclusor.*

CLUSOR Statarius, apud Sidonium, *l. 8. Ep. 6.* qui feras cassibus includit: verbum Venatorum, de quo vide Savaronem, *ad eum.*

CLUSTIMENA, uxor Deyantis, Statio memorata, *Theb. l. 9. v. 842.* mater ex eo Lycurgi, si Boccatio fides, *Genealog. Deor. l. 11. c. 21.* de quo vide judicium Casp. Barthii, *Animadversion. ad Statium, d. l.*

CLUTINUS Reginaldus, vide *Renaldus.*

CLUVERIUS Philippus, Gedanensis, edidit A.C. 1616. *Germaniæ libros 3.* ad hæc *Vindeliciam & Noricum*, exinde lustratâ Italiâ & Siciliâ veterem utriusque descriptionem emisit. Post obitum ejus, prodiit *Introductio in universam Geographiam tam veterem quam novam*, quæ omnibus penè linguis loquitur. Geographorum suâ ætate facilè Princeps. Obiit Lugdun. Bat. A.C. 1623. ætat. 43. Vide Dan. Heinsium, *Orat. fun.* & voce *Philippus.*

CLUVERUS Johannes, Crempis Stormarius natus, Poësin Rostochii publicè docuit A.C. 1613. in Academia dein Sorana Theologiæ Professor, A.C. 1621. Dithmarsiæ Ecclesiarum Superintendens Regius constitutus est, A.C. 1630. Obiit A.C. 1633. ætat. 40. mens. 10. Auctor *Catecheseos mon. Lutheri illustratæ, Epitomes Historiarum totius mundi usque ad A.C. 1630. Computus Chronologus, Harmoniæ Evangelistarum, Orthotomiæ Apostolicæ, Tubæ Sionis, Diluculi Apocalyptici, Pinacis Hæreseologon*, &c. ex *Vita* ejus à fil. Michaële descripta.

CLUVIA, locus in Samnio. Liv. *l. 9. c. 31.*

CLUVIDIENUS Quietus, post conjurationem Pisonianam, incertum ob quam causam, in insulas Ægæi maris permissus. Tacit. *l. 15. Annal. c. 71.*

CLUVIUS, municeps Tarracinus, ordinem primipili duxit, pater Helvidii Prisci. Tacit. *l. 4. Hist. c. 5.*

L. CLUVIUS, eques Roman. cujus filia fulmine tacta, obscœnum in modum nudè jacuit, linguâ paululum exertâ, equô etiam cui insidebat exanimatô, quæ res equestri ordini & virginibus infamiam, quæ mox secuta est, portendit. Vestales enim nobilissimæ cum aliquot equitibus Romanis incesti pœnas subierunt. Jul. Obsequens, *c. 97.* *Helvium* vocat, Orosius, *l. 5. c. 15.* *Ælium.*

CLUVIUS Ruffus, Consul, vir facundus & pacis artibus egregius, belli inexpertus, Hispaniæ tempore Galbæ præses. Tacit. *l. 1. Hist. c. 8.* Postquam ex Hispania allatum, jurâsse in Othonem provinciam, laudatus est per edictum. Ibid. *c. 76.* Scripsit *res, sub imperio Neronis, gestas*, Tacit *l. 13. Annal. c. 20. & l. 14. Annal. c. 2.* Plin. *l. 9. ep. 19.* Sueton. *in Nerone, c. 21.*

CLUVIUS Rufus, Quæstor, an. Urb. Cond. 693. sub Pisone Calpurniano & Val. Messala Nigro Consulib. Cicer. *epist. fam. l. 13. ep. 56.* ad Atticum, *l. 6. ep. 2.* Vide quoque Voss. *de Hist. Lat. l. 1. c. 27. p. 144 145.*

CLYDESDALIA, provinc. Scotiæ Meridional. à Clyda fluv. quasi bifariam secta. Vide *Cludesdalia.*

CLYLIPENUS Sinus. Vide *Chilipenus.*

CLYMENE, Oceani ac Tethyos filia, Japeti uxor. Hesiod. *in Theog.* Virg. *l. 4. Georg. v. 345.*

> *Inter quas Clymene curam narrabat inanem*
> *Vulcani, Martisque dolos, & dulcia furta.*

CLYMENE, quæ Apollini Phaëthontem peperit, ejusque sorores Heliadas, quæ & *Clymeneides* vocantur: Auctor filio, ut paterni currus moderamen sibi peteret. Ovid. *l. 1. Met. circa fin.* & *l. 2.* De illa idem *ad Liviam, v. 111.*

> *Sic flevit Clymene, sic & Clymeneides altæ,*
> *Quum juvenis patriis excidit ictus equis.*

Inde *Clymeneus*, ut *germina Clymenea*, i.e. *populorum germina.* Stat. *l. 1. Sylv. 2. v. 122.*

> ---- *Queritur jam Seras avaros*
> *Angustum spoliare nemus, Clymeneaque deesse*
> *Germina, nec virides satis illacrymare sorores.*

Item *Clymeneius* aliud adjectivum. Ovid. *l. 2. Met. v. 19.*

> ---- *Proles Clymeneia*, pro Phaëthonte.

Nic. Lloydius.

CLYMENE, ministra Helenes, particeps consiliorum dominæ, furtorumque ejus internuncia, quæ etiam Trojam illam est secuta. Homer. *Il. 3.* Ovid. *Ep. 17. Heroid. v. ult.*

> *Cætera per socias Clymenen, Æthramque loquemur,*
> *Quæ mihi sunt comites, consiliumque duæ.*

CLYMENUS Pluto dicitur, quam ob causam Etymologi Auctor docet. *Clymenus*, inquit, *proprium nomen Herois* παρὰ τὸ κλύω, τὸ δοξάζω. Subdit, Ἔστι καὶ ἐπίθετον ᾅδου, τουτέστιν ὁ πάντας καλῶν εἰς ἑαυτὸν, ἢ ὁ ὑπὸ πάντων ἀκουόμενος. Antholog. *l. 3.*

> Εἰς Ὀρφέα.
> Ὃς καὶ ἀμειλίκτοιο βαρὺ κλυμένοιο νόημα,
> Καὶ τὸν ἀκήλητον θυμὸν ἔθελξε λύρῃ.

CLYPEA, vide *Clupea.*

CLYPENUS, maris Germanici sinus Plinio, *l. 4. c. 13.* qui *Venedicus Ptol.* dicitur, Germanis *Frischhaff*, teste Ortelio, aliàs *Pautzerwick.*

de CLYPEO S. Georgii, Societas militaris, *Chron. Elwag.* 1440.

CLYPEUM vibrare, seu quatere ac jactare scutum, militum olim exercitium erat, qui in Armaturæ exercitatione hoc primùm discebant, quomodo tractandum jactandumque esset scutum. Græci πάλλειν ἀσπίδα & ἀσπίδα νωμᾶν & δινεῖν ἀσπίδα dicebant. Vide quæ suprà de *Armaturæ exercitio.*

CLYPEUS, Casaubono *ad Trebellium, in Divo Claudio, c. 3.* duo significat, scutum sive ἀσπίδα & imaginem: Prima, inquit, inventum fuit ad necessitatem, ut corpus defenderet; dein accessit decoris & elegantiæ studium, cœperuntque pingi scuta: inde nominis hujus diversa notio, ut Plinius censet, *l. 35. c. 3.* At Grammaticis hic libuit esse subtilibus, *clypeum* enim scripsêre ἀσπίδα, *clypeum* verò imaginem, &c. Imò hujusmodi imaginum clypeos, ὅπλα etiam Græcis antiquissimis dicta esse, ὅπλον autem est *clypeus*, notat Salmasius. Sic enim Latini veteres etiam *arma* propriè scuta appellârunt: quemadmodum θώρακα χάλκεον, h.e. *clypeum æneum*, Timomacho à Thebanis, virtutis ergò, positum ὅπλον Thebanis vocatum esse, legimus apud Scholiasten Pindari, *ad Isthmionicas.* Hinc notum est, unde Latini didicerint vocare *clypeos*, imagines thorace tenus depictas: nam ὅπλον, ut dictum, *clypeus* est; idem autem Lacedæmoniis erat θώραξ, quod Thebanis ὅπλον. *Clypeos* verò istos imaginum, seu imagines clypeatas, Græci δίσκους etiam vocârunt, propter clypeorum discorumque similitudinem. Quâ factum, ut Vitellius patinam illam suam ingentem, *Clypeum Minervæ*, appellârit &c. Vide infrà in voce *Cyclus*, item *Discus* & *Thoracida.* Uti autem Timomacho æreus, sic Claudio II. post mortem *Clypeus aureus* ---- *in Romana Curia Senatus judicio collocatus est* ---- *expressa thorace vultus ejus imago.* Hadriano quoque

quoque Antoninus Pius *Clypeum magnificentissimum posuit*, apud Julium Capitolin. *c.* 5. Sed hac de vocis notione quoque infrà in *Strongyle.* Priore verò sensu *Clypeus*, cum umbone, parma, scuto, res eadem, nisi quod formâ differrent: Diversa namque *Clypeorum* genera. Isidoro tamen *Clypeus*, scutum majus est, *Origin. l.* 18. *c.* 12. sed cum inde, *quod clepet*, *h. e. celet corpus*, dictum ait, suaviter fallitur. Ex Græco [illegible], quâ ratione potiùs originem ejus Salmasius arcessat, diximus suprà, in voce *Clupea*. De inventore eorum quædam habet Plin. *l.* 7. *c.* 56. Magnitudo Heroicis inprimis temporibus tanta, ut totum corpus tegerent. Unde *clypeis suis* defensos remiges, sicque picturâ repræsentatas naves videmus. Quò facit illud Statii, *Theb. l.* 5. *v.* 382.

Illi quippe simul bello pelagoque laborant
Pars clypeis munire ratem. -----

Sed & Romani talibus usi. Egesippi Scriptor, *l.* 3. *c.* 24. *Progredimur in bellum muniti undique. Tegitur galeâ caput, loricâ pectus, totumque clypeô corpus.* Imò & ratem seu navem clypeis munitam, habet Val. Flaccus, *l.* 3. *v.* 27.

----- *postquam Æmoniam, tantæ non immemor iræ,*
Æsoniam de monte ratem, præfixaque Regum
Scuta videt. -----

Vide quoque infrà, voce *Pavisarii.* Fortibus ii vitis picti erant, inertibus ac tyronibus puri. Unde Virg. *l.* 9. *Æn. v.* 548.

----- ----- *Parmaque inglorius albâ.*

Et de Camilla tyrocinia ponente, *l.* 11. *Æn. v.* 711.

----- ----- *Puraque interrita parmâ.*

Contrà de viro forti ac bellicoso Capaneo, Stat. *l.* 10. *Theb. v.* 929.

Et clypei niger umbo cadit. -----

Solebant verò in *Clypeis* eorum, quorum essent, vel etiam Avorum, imagines quoque effingi: Inprimis autem magnificis suis factis illos exornâsse Veteres, constat. Nemesin, in *clypeo* pictam, gessit Polynices, auctore *eod. l.* 1. *Theb. v.* 445.

----- ----- ----- ----- *Nam vos*
Haud humiles tanta ira decet, generisque superbi
Magna per effusum clarescunt signa cruorem.

Unde superbiam ejus apud Æschylum exagitat Eteocles, & inde iracundiâ motus singulare cum eo certamen concepit. Hinc hodieque mos, ab alta antiquitate oriundus, *terribiles facies clypeis* præferendi servatur. Sed & cùm nondum cohortibus signa vel vexilla essent, *clypeis* Ducum notæ quædam inscribebantur, uti ex Æschylo docet Barthius *ad Statium, Theb. l.* 4. *v.* 503. Aquilas plerumque in iis pictas, Ulyssem verò delphinum habuisse dicemus infrà, ubi de eo. Porrò Templis figebantur Heroum clypei, ad perpetuam rerum gestarum memoriam, etiam vetustissimis moribus. Joseph. *fine l.* 6. *Archæol.* [illegible], ex *l.* 1. Sam. *c.* 31. *v.* 10. Horat. *Carm. l.* 1. *Od.* 28. *v.* 9.

----- ----- ----- ----- *habentque*
Tartara Panthoiden iterum Orco
Demissum, quamvis Clypeo *Trojana refixo*
Tempora testatus.

Et res pervulgata est, Euphorbi *Clypeum* detraxisse summo Templi poste Pythagoram, se eundem sub ejus persona illic Trojanis temporibus fixisse memorantem. Sic *aurei Clypei* honoris ergo Numinibus dedicabantur, ob res feliciter gestas, uti in libris Maccabæorum legere est. Et bellô Achaicô confectô *Clypeos XXI.* dedicâsse, in Templo Iovis Olympii L. Mummium, scribit Pausan. *l.* 5. Idem de Lucii & Caji Cæsarum clypeis observat Xiphilinus, ex Dione. Vide quoque Liv. *l.* 34. *c.* 52. *l.* 35. *c.* 10. & 41. *l.* 38. *c.* 35. &c. In eorundem dedicationibus epulas datas civibus, docent *Inscriptiones* aliquot veter. 441. 7. 496. 4. Neque verò, solùm intra Fanum, sed & extra, sub coelo nimir. alibique sub tecto, illos pependisse deprehendimus, apud eundem *ibid.* ut & Statium, *Theb. l.* 2. *v.* 256.

----- ----- *celsam subeuntibus arcem*
In gradibus juvenis delapsum culmine templi
Arcados Evippi spolium cadit æreus orbis &c.

Uti verò gloriosum fuit *clypeum* multis vulneribus habuisse perfossum, summumque dedecus in pugna illum abjecisse: Ita unicus occisorum in acie Ducum honor erat, in *Clypeo* suo efferri; quò pertinet præceptum Lacænæ matris, armantis filium in bellum profecturum, ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς, *Aut hunc, aut super hoc Fili*, h. e. ut vel vivus integrum à conflictu referret, vel in eo ad suos referretur mortuus. Virg. *l.* 10. *Æn. v.* 506.

----- *At socii multô gemitu lacrymisque*
Impositum scuto referunt Pallanta &c.

Lapsâ dein Republicâ etiam consuetudo invaluit, ut Imperatores quoque inaugurati *Clypeo* insiderent, elevatique in eo Centurionum aut militum humeris, toti exercitui se præberent videndos. Capitolin. *in Maximo & Balbino*, *c.* 14 *inter hæc*, inquit, *Gordianus Cæsar sublatus à militibus, Imperator salutatus est.* Idem de Græcis Imperatoribus, narrant Curopalates, *de Offic. Aulæ Constantinop.* Jan. Zonaras, *Annal.* 3. Niceph. Gregoras, *Hist. Rom. l.* 3. & 4. *Niceph. Choniates &c.* etiam de Caninefatibus Tacit. *l.* 4. *Hist. c.* 15. *Impositus scuto, more gentis & sustinentium humeris vibratus, Dux eligitur.* De Gallis Ado Viennensis, *in Chron. ætat.* 6. *Sigebertus contra Chilpericum fratrem, more gentis clypeo impositus, Rex constituitur:* quod de Clodoveo quoque habet Gregor. Turonensis, *Hist. Franc. l.* 11. &c. Imò & virorum Nobilium tumulis jam olim scuta, ac proin eorum, quibus illa decorari solebant, armorum insignia, appendi consuevisse, quod hodieque fit, discimus ex *LL.* Henrici I. Angliæ Regis, ubi *Clypeus sepulchris Militum appensus*, occurrit, *c.* 83. Hinc Balderici distichon in *Scutum Roberti*.

A domino viduata suo jam parma quiesce,
Cui par Roberto nullus erat dominus.

Sed &, ut arma mortui sepulchro imponerentur, antiquissimis temporibus fuisse in usu, notum ex illo, *l.* 6. *Æn. v.* 232.

At pius Æneas ingenti mole sepulchrum
Imponit, suaque arma viro &c.

Unde *Clypeus*, pro prærogativa ac dignitate, *in Speculo Saxon. l.* 1. *art.* 3. §. 2. Item pro familia nobili, apud Matthæum Parisium, *A.C.* 245. & Car. du Fresne, *Notis ad Cinnamum*, *p.* 451. &c. Porrò inter præmia *Clypei* fuêre, ut videmus apud Statium, *Theb. l.* 6. *v.* 644.

Fausti cursus, operumque insignia præstò,
Arcas equum dono, Clypeum *gerit improbus Idas.*

Eaque tenuiora, exemplô Virgilii, qui artificiosè licèt elaboratum pelli leonis postponit, *l.* 5. *Æn.* In Junonis præsertim Ludis qui Argis celebrabantur, *Ærei Clypei* donabantur victoribus, unde Ἀσπίδα Ἥρας vicisse dicebantur, & agon ipse Ἀσπὶς ἐν Ἄργει. Vide quoque infrà *Orbes ærei.* Etiam in Sacris adhibiti Magnæ Matris, à Corybantibus & Curetibus, quos ensibus pulsâsse *Clypeos* aut alia arma, discimus ex Claudiano, *de Proserpinæ Rapt. l.* 1. *v.* 209.

Postquam visa Ceres, mugitum tympana frenant,
Conticuêre chori. Corybas non impulit ensem,
Non buxus, non æra sonant ----- ----- -----

Cujusmodi sonitus voces Dæmonum esse, æri conjunctorum, opinabatur Pythagoras, uti habet Porphyrius, nomine *Malchi*, in ejus *Vita* &c. Quam in rem vide plura, apud Casp. Barthium, *Animadversion. ad Papinium Statium passim*, Thom. Dempsterum, *in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l.* 10. *paralipom. ad c.* 10. Alios. Nec omittendus mos vetus militaris *hastis clypeos quatiendi*, apud Macedonas, usitatus, teste Curtii *Supplem. l.* 10. *c.* 7. Romanos apud Polybium, *l.* 15. *c.* 12. ubi hunc patrium morem vocat, alios. Vide Amm. Marcellin. non unô locô, inprimis, *l.* 14. *c.* 8. ubi Lindenbrogium vide. Ad terrorem scil. faciendum, ut indicat ex Polybio Liv. *l.* 28. *c.* 29. Quem proin ut irritum redderent Persæ, equos suos adsuetudine ad strepitum hunc fragoremque audiendum condocefecêre, teste Ælianô, *Histor. Animal. l.* 16. *c.* 25. qui & venatoribus elephantorum eundem concrepandi arma morem in usu fuisse, docet, *l.* 8. *c.* 10. apud Freinshemium *ad Curt. d. l.* Fuit autem *Clypeus*, non quadratus, quemadmodum scutum, sed rotundus, ex ære factus, minor scuto, de quo videre est Ald. Manutium, *de quæsitis per Epist. l.* 2. *Ep.* 6. nec apud Romanos aliis, quam ex prima Classe civibus, *Clypeum* in bello gestare licebat, cùm secundariis scutum ejus vicem suppleret. Adde Car. du Fresne, *Glossar.* & quæ hic passim, de *Cetra*, *Parma*, *Pelta*, *Scuto* &c. item voce, *Arma plena*, *Aspis*, *Buccula*, *Crebro*, porrò ubi *de Clypeos detrahendi more:* uti de *Clypeo* Arthuri Britonum Regis infrà voce *Prywen.* &c.

CLYPEUS Æreus, in balneis Romanorum, catenâ pendebat ex orbiculari fenestra fornicis Laconici seu Calidarii, per cujus deductionem ac reductionem modò augebatur calor, modò minuebatur, uti ex *Vitruvio* discimus. Vide Hieron. Magium *de Tintinnabulis*, *c.* 3. & infrà, ubi de *Laconico.*

CLYPEUS Versus, nuntiorum belli seu Fecialium gestamen, apud Turpinum, *Histor. c.* 9. Vide quoque supra *Arma inversa.*

CLYSMA, præsidium in Ægypto, ad sinum Arabicum. *Ptol.*

CLYSTER, Ibidis inventum, vide *Ibis.*

CLYSTRUS, Ciliciæ oppid. *Ptol.*

CLYTÆ, Macedoniæ populi. *Plin.*

CLYTEMNESTRA, Tyndari Spartæ Regis & Ledæ filia, uxor Agamemnonis, quæ belli Trojani tempore, mutuô Ægisthi amore capta, turpissimis cum eo voluptatibus sese implevit, virumque captâ jam Trojâ, in patriam redeuntem, ab adultero adjuta per insidias interfecit, idem Oresti filio factura, nisi eum Electra soror certissimæ neci eripuisset, & ad Strophium Regem clàm misisset educandum, qui posteà adultus Argos rediit, ubi unà cum hospitibus Phocensibus (quos Strophius ad Ægisthum miserat, tanquam Orestis mortem nunciaturos) ad Clytemnestram intromissus, unà cum adultero eam necavit, Vellej. Patercul. *l.* 1. *c.* 1. Euseb. *in Chron.* Sophocl. *in Electra.* Eurip. *in Oreste.* Ovid. *l.* 1. *Amor. El.* 7. *v.* 9.

Et vindex in matre patris malus ultor Orestes,
Ausus in arcanas poscere tela Deas.

Propert. *l.* 3. *El.* 18. *v.* 17.

Nam quid Medeæ referam, quo tempore matris
Iram natorum cæde piavit amor?
Quidve Clytemnestra, propter quam tota Mycenis
Infamis stupro stat Pelopea domus.

Horat. *l.* 1. *Serm. Sat.* 1. *v.* 99.

----- *At hunc liberta securi*
Divisit medium fortissima Tyndaridarum.

Juvenalis, *Sat.* 6. v. 656.

Manè Clytæmnestram nullus non vicus habebit.
Hoc tantum refert, quòd Tyndaris illa bipennem
Insulsam & fatuam dextrâ lævâque tenebat.

Nic. Lloydius.

CLYTIA, sive CLYTIE, una ex Oceani nymphis aliquandiu ab Apolline adamata, donec illa Apollinis cum Leucothoë concubitum Orchamo patri ejus indicavit. Quare iratus Apollo gravissimô odiô eam prosecutus est. Illa verò amoris impatientiâ, cibô & potu abstinens, Solem quàcunque iter faciebat, oculis sequebatur, tandem fame, & dolore consumpta, mutata est in Heliotropium. Ovid. *l.* 4. *Met. fab.* 5. & 6. Fuerunt & duæ aliæ *Clytiæ*, altera Amphidamantis filia, uxor Tantali, mater Pelopis, cujus meminit Euripid. Schol. Altera verò Amyntoris concubina, cujus calumniis Amyntor filium Phœnicem excæcavit, qui posteà à Chirone cæcitate levatus Rex Dolopum factus est.

CLYTIUS, filius Laomedontis, Priami frater. Homer. 10. *Il.* Item juvenis quidam à Cydone adamatus. Virg. *l.* 10. *Æn.* v. 324.

Tu quoque, flaventem primâ lanugine malas
Dum sequeris Clytium, infelix nova gaudia Cydon.

CLYTUS, in censu Centaurorum, nuptias Pirithoi turbantium. Ovid. *l* 6. *Metam.* Val. Flacc. *l.* 3. *Argon.* v. 314.

CLYZÆI, nomen popul. qui medii ponuntur, inter Ænianas, & Dolopas, à Diodor. Sic. *l.* 18. Alii legunt *Cyzæi.*

CLYZOMENE, oppid. Bithyniæ, *Tegiur Zair Leunclav.* inter Nicæam & Nicomediam.

CNACADIUM, mons in Laconica regione. Pausan. *l.* 3. Aliis *Cnacalous.*

CNACALUS, mons Arcadiæ. Pausan. *l.* 8. Inde *Cnacalysia* Diana.

CNÆUS, ab aliqua insigni re, quasi γνωστός, vel à γένεσις, generatione futurâ dictus, teste *Festô.* Val. Max. *l.* 10. *in medio*, à nævo tractum putat, quòd eô prænomine præcipuè nominarentur, qui nævum aliquem nascentes habuissent. *Næum* autem antiqui, præposito C. Cnæum dicebant, atque literam G. sonô pronunciabant, tradente *Diomede.* A' Cnæo seu *Næo Næviorum* gentis nomen deductum. *Cnejorum* quoque familiam ab hoc prænomine oriri quidam existimant. Ea porro Domitiorum familia, cui Ahenobarbi fuit cognomen, ex qua Nero originem duxit, nulla alia prænomina præterquam *Cnæi* & *Lucii* usurpavit, eaque ipsa notabili varietate. Nempe continuantes unum quandoque per ternas personas, modò alternantes per singulas. Primum enim, secundum ac tertium Ahenobarborum Lucios, rursus sequentes tres ex ordine Cnæos, reliquos nonnisi vicissim tum Lucios tum Cnæos, auctore Suetoniô, *in Nerone*, c. 1. *Nic. Lloydius.*

CNAGIA, Diana dicta est à *Cnagio* Spartano, qui in bello à Castore & Polluce in Aphiduam gesto captus est, & à Cretensibus venditus, cum Deæ simulacro in patriam aufugit. Paulo aliter rem narrat Pausan. *Lacon. l.* 3.

CNECEJUS, Laconiæ fluv. *Lycophr.*

CNECUS, Græcè Κνῆκος, herbæ nomen, quam *Cartamum* vocant officinæ: Ejus flos luteus sive croceus, semen verò candidum. Unde κνηκὸν modò pro *luteo*, modò pro *albo* colore, sumtum Græcis. *Hesychius*, Κνηκὸν τὸ ὑπόξανθον χρῶμα ἐπὶ τῶν ἱματίων, ὅτι δὲ ἐπὶ καρποῦ τοῦ λευκοῦ. Dioscorides tamen ejus semen albo & rufo mixtum esse tradit, σπέρμα λευκὸν καὶ πυῤῥόν. Ideo κνηκὸς *Hesychius* idem interpretatur ψαρὸς ἵππος: quô nomine equi indigitabantur, rubris vel nigris maculis sparsi, qui *guttati* Latinis, i.e. albi nigris intervenientibus punctis, unde Κνηκίας quoque dicti, Doricè pro Κνηκίης. Sed & κνακὸν, pro *albo*, multi dixêre. Hinc κνάξ, pro *lacte*, in Symbolica veterum Theologia, verbis, quæ leguntur apud Clementem, *l.* 5. *Strom.* Βέδυ, Ζάψ, χθὼν, πλῆκτρον, σφίγξ, κνάξ, ζὰψ, θύπτης, φλεγμὸς, δρώψ. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin.* p. 895. Atque hæc de *Cneco* sativo. Fuit verò aliud sylvestre, cujus semen nigrum esse Theophrastus ait. Illius duæ species, *una mitiori similis caule*, verba sunt Plinii, *tamen rigido. itaque & colu antiquæ utebantur ex illis. Quare quidam atractylida vocant*, *l.* 21. c. 15. Ubi *fuso* mavult Salmas. εἰς τὰ πηνία namque his caulibus usas fuisse priscas mulieres, iterum *Theophrastus* tradit. Πήνια autem sunt *fusi.* Epigramma antiquum,

— καὶ τὸ τροχαῖον
Πήνιον,

Catullus, *Epigr.* 65. v. 327.

Currite ducentes subtemina, currite fusi.

Sed & ἀτρακτυλίδα diversam à Cneco sylvestri facit *Theophrastus*, quamvis ἀτρακτυλὶς idem quod κνῆκος. Vide Salmas. ubi suprà.

CNEMIS, it. CNEMIDES Melæ, *l.* 2. c. 3. & *Ptol.* oppid. Bœotiæ cum monte cognomine in ora, Opunti finitimum, ex quo Locri *Epicnemidii* dicuntur. *Eretia* hodiè nonnullis est.

CNEMUS, Dux Lacedæmonius, contra Acarnanas nauticâ expeditione infelix. Thucyd. *l.* 2.

CNEORUM, Græcè κνέωρον, herba coronaria, apud Plin. *l.* 21. c. 9. *Ergo in coronamenta folio venêre melothron, spireon, origanon, cneoron, quod casiam Hyginus vocat.* Ubi Dalechampius, *Cneorum album Anguillara lavendula nostra utraque, mas & fœmina: Cneorum nigrum, libanotis coronaria, sive rosmarinus, cujus utriusque sub alio nomine Theophrastus meminit.* Salmasio Κνέωρον propriè folium thymelææ, quod κόκκος etiam dicebatur, item κνεώρου τοῦ κνῶν, i.e. κνῆθειν, *tundendum* enim erat, ut fibræ ex illo tollerentur. Hinc planta ipsa, apud Theophrastum; qui cùm duo ejus genera faciat, nigrum & candidum, candida folia oleagina esse tradit, unde Θυμελαίας dictam esse, evincit vir eruditus. Usus ejus in Thesmophoriis quoque & κατακλίσει, ut legimus apud *Hesychium*: Κνέωρον Φυτὸν ὃ ἐν ταῖς Θεσμοφορίοις ὑπεστρώννυσαν, καὶ ἐν τῇ κατακλίσει χρῶνται. Nempe matronæ, quæ in castro Isidis aut Cereris erant, concubitu abstinebant: & per eos dies, quibus castum observabatur, secubabant à lectis suis ac toris genialibus, & in ipso Templo, in quo pervigilia quoque celebrari mos, incubabant stramentis, quæ ut plurimum iis herbis ac foliis fatta fuêre, quæ castitati conducere existimabantur. Hinc vitice, quæ Græcis ἄγνος, hinc thymelæâ, utebantur; cujus folium κνέωρον appellatum, inimicum esse generationi & fœtus in utero necare appositum, dicebatur. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 405.

CNEPH, Ægyptiorum Deus, quem unicum mundi opificem putaverunt. Quod ex Plut. cognoscere est, *de Iside & Osir.* Sed apud eum in Aldina, Stephanica, & postrema Parisina Κνηφ legas. Sic enim locus iste emendandus ex sententia Vossii patris: Θηβαΐδα κατοικοῦντας ὡς θνητὸν οὐδένα θεὸν νομίζοντας, ἀλλὰ ὃν καλοῦσιν αὐτοὶ Κνὴφ ἀγέννητον ὄντα, καὶ ἀθάνατον. Testis quoque Porphyrius apud Euseb. *in l.* 3. *Præp. Evang.* c. 12. ubi similiter traditur, Ægyptios unum statuisse Deum, puta τὸν δημιουργὸν, sive *opificem mundi*, atque eum vocitâsse Κνὴφ, ejusque simulachrum ex ore ovum effudisse, ut mundi esse opificem significetur, nam ovum Mundi symbolum Ægyptiis fuit. Videtur autem *Cnuph*, idem ac *Cnuphis*, de quo Strabo, *l.* 17. cujus templum ait esse in Syene; ea autem Thebaidos pars. *Nic. Lloydius.*

CNEUS, cognomen apud Romanos, quod idem à *nævo* deducitur, præpositâ C. literâ. Cùm autem id proferebant antiqui, inquit *Priscianus*, G pro C. efferebant. Vide *Cnæus.*

CNEUS Aquilius, Comicus insignis. Varr. *de LL. l.* 5. A. Gell. *l.* 3. c. 3.

CNEUS Aufidius Orestes, Consul, Collega P. Corn. Lentuli, an. Urb. Cond. 683.

CNEUS Bæbius Pamphilius, Consul cum L. Æmylio Paulo, an. Urb. Cond. 615.

CNEUS Calphurnius Piso, Consul cum M. Popilio Lenate, an. Urb. Cond. 572.

CNEUS Calphurnius Piso, Consul cum C. Cæsare Octaviano, an. Urb. Cond. 731. Secundò cum Cl. Tiberio Nerone, an. Urb. Cond. 747.

CNEUS Cinna Magnus, Consul cum L. Valerio Messala, an. Urb Cond. 757.

CNEUS Cornelius Asina, Consul cum C. Genutio Clepsinâ, an. Urb. Cond. 485.

CNEUS Cornel. Blæsus, Consul cum M. Attilio Regulo, an. Urb. Cond. 406.

CNEUS Cornelius Cethegus, Consul cum Cl. Minutio Rufo, an. Urb. Cond. 557.

CNEUS Cornelius Cossus, Tribun. Militum, an. Urb. Cond. 342.

CNEUS Cornelius Cossus, Consul cum L. Furio Medullino, an. Urb. Cond. 347

CNEUS Cornelius Cossus, Consul cum M. Tullio Decula, an. Urb. Cond. 673.

CNEUS Cornelius Gallus, Poëta. Virgilio amicissimus, vide *Gallus.*

CNEUS Cornelius Lentulus, Consul cum P. Ælio Pæto, an. Urb. Cond. 553.

CNEUS Cornelius Lentulus, Consul cum P. Cornelio Lentulo, an. Urb. Cond. 736.

CNEUS Cornelius Lentulus Clodianus, Consul cum P. Licinio Crasso, an. Urb. Cond. 657.

CNEUS Cornelius Scipio Asina, Consul cum C. Duilio, an. Urb. Cond. 493.

CNEUS Cornelius Scipio Calvus, Consul cum M. Claudio Marcello, an. Urb. Cond. 532.

CNEUS Cornelius Scipio Hispalus, Consul cum Q. Petilio Spurino, an. Urb. Cond. 578.

CNEUS Domitius Ænobarbus, Consul cum C. Quintio Flaminio, an. Urb. Cond. 562.

CNEUS Domitius Ænobarbus, Consul cum Lucio Fannio, an. Urb. Cond. 639. & cum C. Cassio Longino, an. Urb. Cond. 658.

CNEUS Domitius Ænobarbus, Consul cum Cajo Sossio, an. Urb. Cond. 722.

CNEUS Domitius Ænobarbus, Consul cum Fur. Camillo Aruncino Scriboniano, an. Urb. Cond. 784.

CNEUS Domitius Calvinus, Consul cum L. Corn. Scipione, an. Urb. Cond. 423.

CNEUS Domitius Calvinus, Consul cum M. Valerio Messala, an. Urb. Cond. 701. & cum C. Asinio Pollione, an. Urb. Cond 714.

CNEUS Domitius Calvus, Consul cum P. Corn. Dolabella, an. Urb. Cond. 470.

CNEUS Fabius Vibulanus, Consul cum L. Quinto Capitolino, an. Urb. Cond. 335.

CNEUS Fulvius Centumalus, Consul cum P. Sulpitio, an. Urb. Cond. 543.

CNEUS Fulv. Centumalus, Consul cum L. Cornelio Scipione, an. Urb. Cond. 455.

CNEUS Fulv. Centumalus, Consul cum L. Posthumio Albino, an. Urb. Cond. 525.

CNEUS Gellius, Historicus Latinor. Annalium conditor. A. Gellio & Dionys. Halicarnass. sæpe laudatus. Vide etiam Plin. *l.* 7. c. 56. Macrob *l.* 1. *Saturn.* c. 16.

CNEUS Genutius Pansa, Tribun. Milit. an. Urb. Cond. 357.

CNEUS Julius Mento, Consul cum Q. Cincinnato Pœno, an. Urb. Cond. 325.

CNEUS Lentulus Augur, Consul cum M. Licinio Crasso, an. Urb. Cond. 740.

CNEUS Lentulus Gætulicus, Consul cum C. Calvisio Sabino, an. Urb. Cond. 778.

CNEUS Lentulus Marcellinus, Consul cum L. Mario Philippo, an. Urb. Cond. 498.

CNEUS Manlius Capitolinus, Consul cum M. Popilio Lænate, an. Urb. Cond. 397. & cum C. Mario Rutilio, an. Urb. Cond. 399.

CNEUS Manlius Cincinnatus, Consul cum M. Fabio Vibulano, an. Urb. Cond. 174. missus, ut Scipioni Asiatico succederet, triumphi desiderio actus, Galatis bellum intulit, quòd Antiocho adstitissent: Quó Ortiagontis devicti Regis uxor, contumeliam sibi à Centurione illatam egregiè ulta est. Aurelius Victor, c. 55. Vide *Chiomara*.

CNEUS Manlius Vulso, Consul cum M. Fulvio Nobiliore, an. Urb. Cond. 565.

CNEUS Octavius, Consul cum T. Manlio Torquato, an. Urb. Cond. 589.

CNEUS Octavius, Consul cum T. Annio Ruffo, an. Urb. Cond. 626.

CNEUS Octavius, Consul cum L. Corn. Cinna, an Urb. Cond. 667. & cum Scribonio Curione, an. Urb. Cond. 678.

CNEUS Papyrius Carbo, Cónsul cum L. Corn. Cinna, an Urb. Cond. 669. Secundò Consul cum eodem, an. Urb. Cond. 770. Denique cum C. Mario C. Filio, an. Urb. Cond. 971.

CNEUS Pompejus Magnus, vide *Pompejus*.

CNEUS Pompejus Strabo, Consul cum C. Sempronio Blæso, an. Urb. Cond. 560.

CNEUS Pomponius Strabo, Consul cum Lucio Porcio Catone, an. Urb. Cond. 765. Picentes Marsosque in potestatem redegit.

CNEUS Servilius Cæpio, Consul cum Cn. Servilio Gemino, an. Urb. Cond. 551.

CNEUS Servilius Cæpio, Consul cum Cn. Pompejo Nepote, an. Urb. Cond. 613.

CNEUS Servilius Fidenas, Tribun. Milit. an. Urb. Cond. 370.

CNEUS Servilius Geminus, Consul cum C. Quintio Flaminio, an. Urb. Cond. 537.

CNEUS Servilius Geminus, Consul cum C. Servilio Cæpione, an. Urb. Cond. 551.

CNEUS Vetusius Geminus, Consul cum T. Ebutio Helva, an. Urb. Cond. 255.

CNIDINIUM, nomina munimenti circa Ephesum. Diodor. Sic. *l.* 14.

CNIDUS, vel GNIDUS, Plinio, *l.* 5. *c.* 28. & aliis, *Stadia*, *Capo Crio* teste *Sophiano*, *Chio* aliis, Doridis in Caria urbs, & promontor. quod inter oram australem & occiduam in mare velut peninsula excurrit contra Nisyrum insulam. *Baudrando* inter Ceramicum sinum & mare Carpathium, 70. milliar. ab Halicarnasio in Occasum. Hic erat Veneris imago, opus Praxitelis inæstimabile, ubi & ipsa Venus colebatur. Horat. *l.* 1. *Carm.* 30. *v.* 1.

> O *Venus Regina Cnidi Paphique.*

Ovid. *l.* 10. *Met. v.* 531.

> *Piscosamque Cnidon, gravidamque Amathunta metallo.*

Hodie miser vicus est *Cap-Chio* vel *Crio*. Coloniam olim Lacedæmoniorum fuisse, & incolas Isthmum perfodere conatos Oraculô destitisse, refert Herodot. *l.* 1. Vide *Gnidus*. Addo saltem, quòd hinc *Cnidius calamus*, apud Plin. *l.* 16. *c.* 36. ad scribendum optimus habitus, juxta Ægyptium: *Chartisque serviunt calami Ægyptii, maxime cognatione quadam papyri. Probatiores tamen Cnidii, & qui in Asia circa Anaiticum lacum nascuntur.* Et *Cnidia harundo*, passim apud Poëtas Græcos Latinosque, de calamo scriptorio. *Epigr.* vetus in supellectile librarii,

> *Καὶ σπόγγον καλάμων ψαιστὴν ἀπὸ Κνιδίων,*
> *Et spongiam quâ calami abstergentur Cnidii.*

Erant autem hæ arundines, ex genere τῶν *συριγγίων*, quæ multum habebant cartilaginis atque carnis, vide suprà ubi de *Calamo Scriptorio*. Indidem *Cnidius Senex*, apud Avienum, in *Arato*,

> *Hinc primum Cnidii radium senis intulit astris:*

de Eudoxo, stellarum novarum fabricatore, vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium*, *l.* 1. *v.* 102.

CNOPIUS Albertus, vide *Albertus*.

CNOPUPOLIS, urbs Ionum, à *Cnope* quodam. Steph. in *Erythra*.

CNOPUS, ex Codri posteris, Dux Coloniæ Ionicæ deducendæ. De quo Polyæn. *l.* 8. *c.* 43.

CNOPUS, flumen, idem qui *Ismenus*.

CNOSSUS, in primo *γενεαλογιῶν* τῆς *Ἀσίας* citatur ab Apollonii Scholiaste, *in l.* 4. ubi ait, Ægyptios esse omnium antiquissimos. Vossius, *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 346.

CNOSSUS, vide *Gnossus*.

CNOXUS Johannes, Scotus, cùm domi hæreseos damnatus, in Angliam se recepisset, & Eduardô mortuô Genevam se contulisset, in patriam reversus, A. C. 1559. Euangelium ibi annuntiavit. Obiit A. C. 1572. ætat. 57. postquam in Ecclesia Edinburgensi Euangelium docuisset annos 13. Scripsit res Patriæ.

CO, Ægypti urbs, *Ptol.*

CO, seu COOS, vel COS, insula in mari Ægæo, seu, ut quidam ajunt, in Icario, Rhodo proxima, & Cariæ opposita, quæ olim magna fuit, & optimè habitata, & aspectu jucundissima iis, qui eò navigabant. Ambitus ejus quingentis & quinquaginta stadiis clauditur, tota fertilis, & vinô optimo abundans, proinde olim opulenta. Patria Hippocratis, Apellis, &c. Notum in illa vestes sericas, seu bombycinas ex bombyce vermiculo à mulieribus texi solitas. Id quidem de Cea, vel Cia insula Attica prope Euboeam, post Varronem, nonnulli tradunt. In his Plinius, qui *l.* 4. *c.* 12. hæc habet in Ceæ descriptione: *Ex hac profectam delicatiorem feminis vestem, author est Varro.* Et rursus, *l.* 11. *c.* 22. de bombycibus: *Telas aranearum modo texunt, ad vestem luxumque feminarum, quæ bombycina appellantur. Prima eas redordiri rursusque texere invenit in Ceo, mulier Pamphila, Latoi filia, non fraudanda gloriâ excogitatæ rationis, ut denudet feminas vestis.* Et Plinii simia Solinus, *c.* 13. *Ceos, quæ, Varro testis est, subtiliore vestis amicula arte lanificæ scientiæ prima in ornatum feminarum dedit.* Sed docti pridem observârunt, Pamphilam Latoi filiam, quæ invenisse dicitur id genus texturæ subtilioris, *Coam* fuisse, non *Ceam*. Ita habet Aristot. *de Hist. Anim. l.* 5. *c.* 19. Πρώτη δὲ λέγεται ὑφῆναι ἐν Κῷ Παμφίλη Λατῴου θυγάτηρ: Nimirum τὰ βομβύκινα *bombycina*, de quibus eô locô res est. Et verò bombyces, unde texuntur, in Cô insulâ nasci vel ex Plinio constat, qui id refert pluribus, *l.* 11. *c.* 23. Unde est, quòd *Coæ vestes*, passim celebrantur apud Poëtas, *Ceæ* nusquam, quod quidem sciam, verba sunt Viri Magni, *de Phars. Col. l.* 1. *c.* 7. Tibullus, *l.* 2. *El.* 4. *v.* 29.

> ----- *Coa puellis*
> *Vestis, & è rubro lucida concha mari.*

Et, *El.* 3. *v.* 57.

> *Illa gerat vestes tenues, quas femina Coa*
> *Texuit.* -----

Propert. *l.* 1. *El.* 2. ad Cynthiam, *v.* 2.

> *Et tenues Coâ veste movere sinus.*

Et, *l.* 2. *El.* 2. ad Mæcenatem, *v.* 5.

> *Sive togis illam fulgentem incedere Cois,*
> *Hoc totum è Coâ veste volumen erit.*

Et, *l.* 4. *El.* 2. in fabula Vertumni, *v.* 23.

> *Indue me Cois, fiam non dura puella.*

Et, *l.* 4. *El.* 5. *v.* 23. ad Lenam,

> ----- *Coæ texturâ Minervâ.*

Ibidem, *v.* 54.

> *Coa dederit nec munera vestis.*

Ovid. *l.* 2. *de Arte*, *v.* 298.

> *Sive erit in Cois, Coa placere puta.*

Horat. *l.* 1. *Sermon. Sat.* 2. *v.* 101.

> ----- *Cois tibi pæne videre est*
> *Ut nudam.* -----

Ubi Acron, *Perlucidâ utitur veste, ut ita nuda conspici possit. Hæc enim vestis in Co insula conficitur, per cujus nimiam subtilitatem, quæ sunt interiora translucent.* Ex utraque sententia conflata sunt hæc Isidori, *l.* 14. *c.* 6. *Coos insula adjacens provinciæ Atticæ, in qua Hippocrates Medicus natus est, quæ, ut Varro testis est, arte lanificii prima in ornamentum feminarum inclaruit.* Plinium enim & Solinum sequi videtur, cùm eam insulam facit vicinam Atticæ, quasi de Ceo agatur. Sed ad insul. Caricam planè pertinet, quòd ibi natus traditur Hippocrates. Is enim *Cous* fuit, non *Ceus*. His ita observatis facile erit eruere Coi etymon. Hebræis קו *cau tenue filum* est, vel *funiculus*, LXX. *σπαρτίον* exponunt, & Symmachus *σχοῖνον*, Job. *c.* 38. *v.* 5. Rursus ex קו *cau* est מקוא *micua*, vel *opus subtilissimum* ex Ægypto advectum, 1. Reg. *c.* 10. *v.* 28. & 2. Paral. *c.* 1. *v.* 16. ubi vulgatus *de Coa*, quasi sit loci nomen: Nec multò aliter Græci interpretes. Denique huc pertinet, quòd קו Co, vel קוה Coa vocata est à Phœnicibus insul. texturæ delicatioris artificiô nobilissima. Phœnices enim, Coam aliquando tenuisse, vel inde apparet, quòd urbs insulæ cognominis olim dicta est Astypalæa. Strab. *l.* 14. Ἡ δὲ τῶν Κῴων πόλις ἐκαλεῖτο τὸ παλαιὸν Ἀστυπάλαια. Nempe ab illa ipsâ Astypalæa Phœnicis filia. Hinc Stephanus, Ἀστυπάλαια πόλις μία τῶν Κυκλάδων, &c. Δευτέρα πόλις ἐν Κῷ. *Mr. Lloydius.* In hac insula porrò templum Æsculapii famosum, & pulcherrima Veneris statua, quâ Augusti tempore Romam allatâ, Imperator Insulanis 100. talenta annui reditus remisit. Strabo, *l.* 14. Aristot. *Hist. anim. l.* 5. *c.* 19. *Plin. Ptolem.* Hodie Turcis *Stanco* vel *Stan Kou*, *Niger*.

COA, oppidum in Arabia Felice. *Ptol.*

COA Bombyx, texebat aliter & minùs subtilem texturam dabat, quàm Assyria: unde mulieres ex Assyrio bombycino gerebant vestes, viri ex Coo tantum, Plin. *l.* 11. *c.* 23. Proin Coa vestis, quâ denudabantur mulieres, non ex eo dicta, si Plinio credimus, quòd è bombyce Coa conficeretur; sed quòd in Coo Insul. texeretur ex Assyria bombyce. At verò simile hoc neutiquam: Loquitur enim, *c.* 22. ejusdem libri, de inventione bombycinæ vestis, quam in Co prima texuit Pamphile quædam: quæ invenit ex bombyce bombycinum stamen evolvere & tenuissimam vestem inde texere; ex bombyce utique indigena, & quæ in ipsa insula nascitur non quæ ex Assyria illuc efferebatur. Unde enim Assyria bombyx in Coo? non ex Assyria bombyces ipsæ in Europam afferebantur, ut nec ex India aut Serica, sed tenia tantùm. Præterea Assyria bombyx si quæ fuit, non alia fuerit, quàm ex qua sibi vestes Assyrii, Medi & Persæ conficiebant; quæ eadem omnino cum Serica. Vestem itaque illam tenuem & pellucidam, quâ solâ mulieres utebantur, non etiam viri, ex Assyria bombyce textam eandem cum Serica esse oportet. Sed multa sæpe miscet Auctor: ut qui ex bombyce Assyria, uti vocat, quæ è vesparum, apumque genere erat, veram bombycem facit, quæ inter erucas reponenda, & sola bombycinum fundit. Unde patet, nullam jam Assyriam bomby-

cem esse, sed Coam, quæ in Co Insul. nascebatur: ubi enim artifices non priùs ex bombyce stamen bombycinum eliquarent, quàm evolâsset inde papilio, ut idem *Plinius* refert; non mirum, si non optimæ notæ bombycinum illud erat, ita ut vestes ex eo textas viros etiam usurpare non puderet. Necanda enim bombyx est, priusquam papilio prorumpat, ut optima habeatur & delicatissima metaxa: quod hodieque nostri Artifices faciunt, qui ardentissimo Soli expositas sic interficiunt in nido suo ac folliculo, aut in furno torrendas curant. Neque alia fuit natura aut origo *Coarum* bombycum atque Sericarum aut Indicarum, discrimen Artificum solùm major minorve peritia fecit, & Assyria bombyx, uti *Plinius* vocat, non alia à Serica fuit &c. Vide de his accuratè agentem Claud. Salmasium, *ad Tertullian. de Pallio*, c. 3. & *ad Solin.* p. 145. ubi discrimen facient inter vestem *Coam* & *Coam*, illam ingenio Pamphilæ, quæ vestes ex Assyria bombyce textas redordiri rursusque texere invenerit, delicatiorem fœminarum vestem, eandem cum Assyria, seu potiùs Serica; istam ex Con bombycibus, etiam viris usurpatam, fuisse contendit. Vide quoque in voce *Co*.

COACTILIARIA Taberna, apud Jul. Capitolin. *in Pertinace*, c. 3. *Nam Pater ejus tabernam* coactiliariam *in Liguria exercuerat*: Meliùs *Coctilicia* scribitur, Salmasiô judice; de qua vide infrà. *Coactiliaria* enim πιλωτοποιική est & *Coactiliarius* πιλωτοποιός, cujus mentio in vetere lapide: M. L. LARISCUS LANARIUS. COACTILIARIUS. Aliquando enim talis *Lanarius Coactiliarius*; aliquando simpliciter *Coactiliarius* dicitur, qui *coactilia* videl. operatur ac vendit. Salmas. *ad Capitolin. loco cit.* ut & *in vita Maximini & Balbini*, c. 5. Plin. *l.* 8. *c.* 48. de istiusmodi operibus: *Lanæ*, ait, *& coactæ vestem faciunt & si addatur acetum, etiam ferro resistunt, imò etiam ignibus*: Meminitque *Coactilium*, *l.* 25. §. 1. *ff. de Auro Arg. legat* &c. Vide quoque Jac. Cujacium, *Observation. l.* 5. *c.* 2. & Car. du Fresne in voce *Cambeso*, nec non infrà voce *Filtres*, item *Lana*, & *Nacca*.

COADJUTOR, in Ecclesia Romana dicitur, qui Episcopô etiamnum vivente, ad ejus Ecclesiam promovetur Episcopus, illius futurus successor, ut munia Episcopalia obeat, propter alterius infirmitatem aliasque causas, cujus moris exempla congesserunt Petr. Marca, *de Concordia Sacerd. & Imp. l.* 6. *c.* 8. *num.* 10. 11. Altaserra, *Dissertat. Juris Canonici*, *l.* 2. *c.* 2. 3. *& seqq.* Alii, laudati Carolo du Fresne in *Glossar.* in hac voce, ut & ubi *de Episcopis vacantibus*.

COAMA, vulgò COAME, & CUAME, fluv. Africæ meridionalis in regno Monomotapæ. Oritur ex lacu *Zachaf*, & in Oceanum Æthiopicum se exonerat, prope Zofalam Urbem in Cafreria regione.

COAMANI, Asiæ populi. Mela, *l.* 1. *c.* 2.

COANCA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

COANZA, fluv. Africæ meridionalis in parte meridionali regni Congi, versùs regnum Angolæ. Exit ex lacu *Zaire*, & in Oceanum Æthiopicum se exonerat, prope urbem S. Pauli de Loanda.

COASTRÆ, seu COACTRÆ, populi Coatram montem, inter Assyriam, & Mediam incolentes. Lucan. *l.* 3. *v.* 246.

Æthera tangentes silvas liquêre Coastra.

COBÆ, Æthiopiæ emporium in Avalite sinu. *Ptol.*

COBALI, dæmones erant in comitatu Bacchi. Aristoph. Schol. *in Plut.* Κόβαλοι δαίμονές τινές εἰσι σκληροὶ περὶ τὸν Διόνυσον ἀναστρέφοντες. Atque hinc Κοβαλεία est *versutia*, & *astus*. Origo vocis est חבל *Chebel*. Hebræi, Syri, ac Arabes, *funes*, *laqueos*, & *pedicas* sic vocant. Unde secundariâ significatione est *techna*, *machinatio*; sic Psal. 119. *v.* 61. *Funes impiorum circumplexi sunt me*, id est *doli*.

COBALTUM, ex quo fit marcasita artificialis, memoratur Georgio de Sepibus in *Collegii Romani Societatis Jesu Musæo*, p. 40.

COBANDI, Germaniæ gens, *Ptol.*

COBARES, Medus, magus celebris, quô tempore Alexander bellum movebat in Bactrianos. Curtius, *l.* 7. *c.* 4.

COBILUS, Bithyniæ fluv. videtur, apud Val. Flaccum, *l.* 5. *Argon.* v. 102. Hunc Hermolaus putat ab Apollonio *Crobialum* appellari. An idem à Livio *Cobulatus*, dubium est.

COBIOMAGUM, nunc *Cabaignac*, locus prope fontes amnis *Giron*, in Occitania, inter Tolosam & Carcassonem, in Auracensi tractu, 3. leuc. à Pontiopoli in Occasum.

COBLIUS, vicus in Libyæ nomo. *Ptol.*

COBORIS, Arabici Sinus Insul. Plin. *l.* 6. *c.* 28.

COBRYS, urbs Thraciæ. *Steph.*

COBUELA, Mauritaniæ Tingitanæ locus. *Steph.*

COBUM, vel COBUS, Colchidis fluv. è Caucaso erumpens, & aureis arenis abundans, unde velleris aurei fabula à Poëtis tantopere celebrata originem duxit.

COBURGUM, oppid. Franconiæ, Ducatus titulô clarum, in dominio Principum ex Saxonica familia. Habitavit hîc Joh. Ernestus, qui divisâ cum Fratre Joh. Fridericô Electore A. C. 1542. hæreditate paternâ partem Franconicam nactus, bellô Smalcaldicô Cæsari Wittebergam tradidit, ut fratris vitæ consuleretur. Dein Johanni Wilhelmo, Joh. Friderici II. fratri, filio Joh. Friderici Electoris juniori cessit: à quo Aldenburgica, & Vinariensis hodierna, familiæ ortæ sunt. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Syll. Geneal. Histor.* Distat 6. leuc. à Bamberga in Boream, eratque olim pars Comitatus Hennebergensis. Vide *Melocabus*.

COCABA, Basanitidis regnum, vicus circa Palæstinam. *Epiphan.*

COCALA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.* Item locus Carmaniæ regionis in litore maris. *Arrian.*

COCALIA, Ponti Cappadocici urbs. *Ptol.*

COCALUS, Siciliæ Rex, qui Dædalum Minois iram fugientem hospitiô suscepit, quem cùm Minos illuc usque prosequeretur, à Cocali filiabus fuit interfectus. Ovid. *l.* 8. *Met.* *Stephanus* *Cocalum*, Dædali filium, in Camico imperâsse scribit. Euseb. verò *an.* 726. *Abrahami*, & Diodor. Sic. *l.* 4. Dædalum in balneo Cocali jussu suffocatum referunt, metu Minois.

COCALUS, Aristophanis fabula, de qua Jul. Cæs. Scaliger, *Poetices l.* 1. *c.* 8. *Ortam ex aliqua* (Comœdia) *novam fuisse apparet ex iis, quæ Veteres memoriæ prodiderunt. Ajunt enim Aristoph. autem scripsisse fabulam* Cocalum, *cujus filium suis amisit & regula Menandro atque Philemoni, ad novam Comœdiam communicandam.*

COCANICUS, Siciliæ lacus, ex quo *salem Cocanicum* nominamus. Plin. *l.* 31. *c.* 7.

COCCEJANUS, vide *Salvius*.

COCCEJUS, viri nomen. Horat. *l.* 1. *Sat.* 5. *v.* 27.

Huc venturus erat Mæcenas optimus, atque
Coccejus —— ——.

Ibid. *v.* 31.

—— *Interea Mæcenas advenit, atque*
Coccejus ——

Et, *v.* 50.

Hinc nos Coccej recipit plenissima villa.

COCCEJUS Johannes, Bremensis, in Academia Lugduno-Batava, Theologiæ Professor celeberrimus. Scripsit *in Jobum*, *Psalmos*, τὸ Δωδεκαπρόφητον, *in ultima Mosis*, *in Epist. ad Romanos*, aliaque quamplurima, quæ omnia aliquot Voluminib. in fol. junctim nunc prodeunt Lugduni Batavor. Obiit haud pridem. *Excitatus divinitùs est, ad provehenda altiùs Linguarum Oriental. studia, & reseranda nobis Judæorum sacraria. Nullus enim Christianorum tantum in Thalmudicis unquam præstitit, quantum ille eruditissimus, & de quo non nisi eruditissimi judicabunt, scriptô.* Amama *in epist. ad Martinium.*

COCCEJUS Nerva, Imperator, vide *Nerva*.

COCCEJUS Nerva, Jurisperitus, Consulatu functus, Tiberio in secessu Campaniæ comes. Tacit. *l.* 4. *Annal.* c. 58. Sergio Galbâ, L. Sullâ Consulib. integrô statu, corpore illæsô moriendi consilium cepit: Ac frustra à Tiberio revocatus, abstinentiam cibi conjunxit, *l.* 6. *Annal.* c. 26.

COCCEJUS Nerva, cui, post conjurationem Pisonianam detectam, Prætori designato, Nero triumphale decus tribuit; de quo Tacit. *l.* 15. *Annal.* c. 72.

COCCEJUS Proculus speculator, cui de parte finium cum vicino ambigenti, universum vicini agrum, suâ pecuniâ emptum dono dedit Otho jamjam spes imperii agitans. Tacit. *l.* 1. *Hist.* c. 24.

COCCEJUS Verus, inter Nobiles Romanos, sine causæ dictione occisos à Severo, apud Spartian. *c.* 13.

COCCIA, dicitur in Insul. Melita ritus ille, quo in exequiis frumentum coctum, cum amygdalis, uvis passis, nucleis, granis mali punici, foliisque apii aliquantum tristis populo exhibent, pauperibus inprimis, ritu à Græcis mutuatô, de quo vide Macros Fratres in *Hierolex.* voce *Agape*. Mosci verò *Cothia* panem appellant benedictum, quem in Ecclesia pro suffragiis mortuorum distribuunt, *Ibidem*.

COCCIUS Thomas, Medicinæ D. & Ethices in Academ. Basileensi Professor. Obiit A. C. 1610. Academiæ tantùm non fatali.

COCCO Clavata, h. e. purpurâ, manellia, occurrunt apud Lamprid. in *Severo*, c. 37. Et quidem *vermis cocci*, Mosi minimùm triginta locis memoratur: pro quo *coccum vermis*, per hypallagen, Levit. c. 14. v. 4. legitur. Imò quandoque *vermis* per se *coccum* significat, ut Esaiæ, c. 1. v. 18. & vicissim *coccum* nonnunquam solum occurrit, ut Josuæ, c. 2. v. 18. 21. Hebr. שני quod propriè *dibaphum* est: cujus meminit Horat. *l.* 2. *Od.* 16. *v.* 35.

—— *Te bis Afro*
Murice tinctæ
Vestiunt lanæ &c.

Uti igitur Græci δίβαφον appellârunt, quod purpurâ; Ita Hebræi *sani*, quod coccô bis tinctum fuit. Nec obscurum est, cur *coccum vermis*, aut *vermem cocci* aut solùm *vermem* iidem appellarent. Apud Dioscoridem, *l.* 4. Κόκκος βαφική, *Coccus tinctoria* est *Frutex parvus surculosus*, cui grana ut lentis adhærent. *Cusculia* vocat Plin. *l.* 16. *c.* 8. i. e. κοσκύλια, quia è cortice eraduntur. Porrò, ut magnus Auctor in *Solinum* asserit, ea grana scatent intus parvis vermiculis, quorum sanies coccino tingendo præclara est & eximium illum colorem, quem nos miramur & adorârunt Veteres efficit. Hinc vermiculum, pro ipso *cocco*, dixerunt: & *emblemate vermiculatum* Lucilio, coccineô colore tinctum; *pelles* item *vermiculata* Hieronymo, coccineæ. Apud recentiores quoque Græcos σκώληξ passim pro *cocco*: Arab. *Kermez* vel *Kermez*, unde Gallorum *cramosi*, quemadmodum iisdem *vermeil*, et *vermeculo* &c. Vide Bochart. *Hieroz. Parte poster. l.* 4. *c.* 27. Tribuit autem *Cocco* meracum & suffusum colorem, seu colorem acutissimi rubri, ad quem accedat purpuræ rubræ lumen, idem Auctor in *Solin.* Salmas. p. 1390. *Cocci color puniceus, hoc est, coloris rubri acutissimi. Purpura quoque rubra tale lumen ad cocci nitorem accedens. Eam purpuram dicit Pollux φοινικίζουσαν τὴν αὐγήν, i. e. splendorem cocci recipere ex alto, dum radiis Solis accenditur.* Interim non in omnibus locis, quibus nascebatur, unius generis colorem habuisse, idem docet. Sic coccô tincta rursus Tyriô tingebant, si *Pausaniæ* credimus, ut fieret hysginum: quomodo videtur proprius Galatici grani (quod primum repertum) color fuisse, quem ὕσγην Galatæ vocabant, etiam coccum aliis in locis proveniens magis rubeter. Sed de hocce alii aliter sentiunt, uti infrà videbimus. Porrò coccion, *prasionem* alte-

alterum tributi pauperibus Hispaniæ donare, Plin. scribit, ubi de Cocco. Nempe duplex tum in illa provinc. fuit tributum, alterum capitis, alterum soli; quorum hoc saltem illi pendebant, quibus ager esset. Ut illud autem solverent, etiam qui nihil omnino in censu habebant, invenire tamen cogebantur. Pauperes itaque in Hispania *Coccum* passim nascentibus fruticibus decerpebant, atque inde corradebant, unde capitationem solverent, vide omnino illum, *l.* 9. *c.* 41. ubi totam tingendi cocci rationem exponit, *l.* 27. *c.* 9. *alibique*. Idem tamen perperam ilicem arboream, quæ præter glandem baccam quandam fert puniceam, sed quæ nihil confert infectionibus & in totum à cocco diversa est, confundit cum ilice aquifolia frutice, cujus coccum ipsum fructus non est, sed tanquam scabies fruticis & excrescens tumor, qui cortici & ramis adhærescit instar lenticulæ. Hic enim frutex nunquam arborescit, sed manet semper frutex, &, ubicunque provenit, coccum illud suum fert aptum tingendis lanis &c. Nec omittendum, quod idem adfert, *Imperatorum paludamenta coccô tingi* consuevisse, *l.* 22. *c.* 2. Quam in rem vide plura apud præfatum Salmas. *ad Solin. p.* 27. & *seqq.* De Cocco & *Murice*, amborumque diversis coloribus, Martial. *l.* 5. *Epigr.* 24. *ad Bassum*, v. 5.

Non nisi vel coccô madidâ, vel murice tinctâ
Veste nites, & te sic dare verba putas.

COCCONAGÆ, Indiæ intra Gangem populi. *Ptol.*

COCCONAGORA, urbs Indiæ extra Gangem, ubi nunc forsan *Achem*, urbs insul. Sumatræ præcipua, in ora Boreali. *Sanson.*

COCCONOGATA, urbs Sinarum, *Cangenor Mercatori.* Item urbs Indiæ extra Gangem. *Ptol.*

COCCYGIUS, Peloponnesi mons ad Inachum fluv. unde *Coccyx* dictus. Plut. *de Flum.* Coccyx à Pausania, *l.* 2. dicitur; unde *Coccygius* Jupiter.

COCCYNUM, promontor. circa Siciliam. *Appian.*

COCCYUM, oppid. Angliæ in agro Lancastrensi. *Cockley Camdeno.*

COCERMUTIUM, oppid. Angliæ in Cumbria, ad Cocetam amnem, 5. milliar. Anglic. ab ora maris Hibernici.

COCHE, Arabiæ desertæ oppid. *Ptol.* Aliter *Choche*, Græcis Κώχη vel Χώχη. Eam Recentiores omnes eandem cum Seleucia faciunt, *Gregorio* verò *Nazianzeno* sunt diversæ. Et meritò, Seleucia enim urbs amplissima, *Choche* verò vicus erat ab illa haud longè distans. Arrianus apud *Stephanum*, Καὶ βασιλεὺς ἐξελαύνει ἐν Σελευκείᾳ, ὑπὲρ τῆς κώμης τῆς Τίγριδος ἐν ᾗ αὐλὴ ἦν Χώχη ὄνομα. Ad Tigridem fluv. sicut & ipsa Seleucia; & quidem in Occidentali fluminis alveo, sicut in Orientali Ctesiphon erat, à qua amne tantum interfluô *Cochen* separatam fuisse, scribit *Gregorius*. Unde erroris Ptolemæum arguit Salmasius, quòd in Arabia deserta Κώχην posuerit. Quum enim nullam aliam Κώχην agnoscat, de illa celeberrima *Coche* intellexisse putandus est, quam alii Κώχην, alii Κωχὴν dixêre. *Cochen* certè & Ctesiphontem, Parthici Regni celeberrimas urbes esse, tradit Sextus Rufus, in *Breviario*. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1228. *alibique*. Inde *Chochæus* Apollo, quòd eximiâ ceremoniâ ibi coleretur. Vide suprà in hac voce.

COCHEBAS, vide *Barcochebas.*

COCHINILLA, Gallicè *Coquenille*, nomen grani, purpuræ tingendæ hodie adhiberi soliti: quod in Regno Indiæ Occident. Mexicano colligitur. Auctor Anonymus, *Histor. Orbis Terr. Geogr. & Civ. c. de Commerciis.* Præter enim purpuram, quæ ex marinæ cochleæ sanguine eliciebatur, arte ejus parandæ hodie penitùs amissâ; Purpuræ factitiæ plures species, jam apud veteres Auctores, occurrunt: putà ex vacciniis, apud Plin. *l.* 16. *c.* 18. ex alga Cretica, apud Theophrastum, *Histor. l.* 4. *c.* 7. amorge herbâ, apud *Suidam*; purpureâ herbâ in Abaleuis, apud Stephanum, in Ἀβαλεύεις; Iberâ ferrugine, apud Servium, *l.* 9. *Æn.* v. 582.

---- *ferrugine clarus Iberâ*,

Porrò ex flore purpureo, ad pontes Hyparchi fluminis, apud Ctesiam, in *Indicis*, Indicâ sandice, apud Vopiscum, *in Aureliano*, *c.* 29. &c. Ita hodiernis tinctoribus *Cochinilla* inprimis hunc in usum expetitur. Vide Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 5. *c.* 14.

COCHINUM, Urbs Indiæ Episcopalis sub Archiepiscopo Goano. Etiam *Culchi* & *Cottiara*. Vide ibi. Hic ingens vis Christianorum S. Thomæ, quorum Præsul Chaldæâ linguâ sacra facit. Caput est regni in ora Malabarica, Lusitanis recèns erepta à Batavis. Duplex est, Superior & Inferior quæ ad Mare. Osor. *l.* 3. Linschot. Jarric. Miræus, *Histor. Ecclesiast.*

COCHLÆUS Johannes, Norimbergensis, Ecclesiæ Pontificiæ & religionis auctoritatem ac veritatem variis in congressibus, Augustæ, Ratisbonæ, Wormatiæ, contra Lutherum, Bullingerum, Osiandrum, Musculum, Melanchthonem, Pomeranum, Bucerum, Calvinum, tueri acriter conatus, obiit Uratislaviæ A. C. 1552. ætat. 73. Scripsit plurima, quorum Catalogum exhibet Anton. Teissier, *in Elogiis Part.* 1. Vide & *Johannes Cochlæus.*

COCHLEA, Græcè κόχλος, ex Hebr. תכלה, *thachla*, unde Græci κόχλον & κόχλην, pro *purpura*, hincque κόχλος & κογχύλιον, speciatim de *purpuraria concha*, formaverunt. Perictyone Pythagorica, *l. de Concinnitate mul.* Διζῆν δὲ ἱμάτια ἐσθῆτα λίην καὶ ποικίλα ἀπὸ θαλασσίης βαπτόμενα κόχλου, μωρίη πολλή, *Vestes quærere valde splendidas & varias ex marino tinctas cochlea* (i. e. purpuræ seu conchylii) *insignis est stultitia. Naumachius*,

Εἵματα δ' εἰναλίοις ἐρυθαίνετ' αἵματι κόχλου,
Vestes marinæ infecuntur cruore cochleæ.

Nonnus, *Dionysiac. l.* 40.

Καὶ Τυρίης κόχλοιο ... φάρεα κόχλῳ.
Et Tyriæ (regionis) cochleâ tinctas vestes confecerit.

Et paulo pòst, de cane Herculis,

Χιονέας παρειὰς ἐφοινίξατο αἵματι κόχλου,
Niveas purpuravit malas sanguine cochlea &c.

Qua de re vide Bochart. *Hieroz. Parte poster. l.* 5. *c.* 9. & infrà *Concha Purpuraria*. Aliàs vox latiùs extenditur, ut *Cochleas* quoque *terrestres* significet, quas tore victitare, si verò nihil illis de cœlo influat, propriô succô sustentari, tradit *Symmachus*. *Apud cochleas, cum sitiunt aera, atque illis de cœlo nihil liquitur, succô proprio victitare. Ea res mihi usu venit, qui desertus eloquiis tuis pastu, meâ adeòque voce sustentor.* At postquam Romanorum luxus etiam hisce manum injicere cœpit, mox saginandi eas reperta ratio. Plin. *l.* 9. *c.* 56. *Quo & saginam earum commentus est sapâ & farre, aliisque generibus, ut* cochleæ *quoque altiles ganeam implerent. Cujus artis gloria in eam magnitudinem perducta, ut octo quadrantes implerent singularum calices, auctor sit M. Varro.* Ubi *sagina*, ἡ σιτευσις, quæ altiles cochleas faciebat. Inprimis verò, *Cochlea* Solitanæ, in Africa, magni apud Veteres nominis, Varro, *de Re Rust. l.* 3. *c.* 14. *Mediocres, quæ ex Africa afferuntur; non quod in his regionibus quibusdam locis ex magnitudinibus non sint dispariles. Nam & valde ampla sunt quædam ex Africa, quæ vocantur Solitanæ; ita ut in eas* LXXX. *quadrantes conjici possint.* Plin. *l.* 30. *c.* 6. *Laudatissimæ autem sunt Africanæ, ex his Solitanæ.* Quarum vivaria quis primus instituerit, idem exponit, *l.* 9. *c.* 56. *Cochlearum vivaria instituit Fulvius Hirpinus ... distinctis quidem generibus earum. Separatim ut essent albæ, quæ in Reatino agro nascuntur: separatim Illyricæ, quibus magnitudo præcipua: Africanæ, quibus fœcunditas: ex his Solitanæ, quibus nobilitas* &c. Vide Bochart. *Hieroz. Parte poster. l.* 4. *c.* 30. In Musæo Kircheriano Romæ, *Cochleas* pentadactylas cum 5. aut pluribus acutis appendicibus, quarum nonnullis turbinatæ testæ, aliæ cælaturâ inæquales, scabræ, rugosæ; non paucæ claviculatim intortæ, umbilicatæ, cylindroides, asservari, refert Georg. de Sepibus, *in Descr. ejus p.* 28. A *Cochleis*, dicuntur Festo *Cochleacæ lapides, ex flumine rotundi, ad cochlearum similitudinem*, è quibus parietes fieri, in quorum commissuris nascatur scolopendrion, tradit *Dioscorides*, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1295.

COCHLEA, Græcè Κοχλίας, nomen machinæ, quâ Ægyptii aquam hauriebant, rigandis agris: ejus descriptionem vide apud Vitruvium, *l.* 10. *c.* 11. Item species sortilegii apud medii ævi Scriptores. Vide suprà in voce *Caucalarii.*

COCHLEA Archimedea, in *Musæo* Kircheriano ostenditur, quâ relictô elementô fluidô, locô ejus substituti sunt tot metallini globi, quot convolutiones spiræ in totius cochleæ altitudine sunt; Hujus ope continuò unus globulorum per extrinseca circum cochleam convolutam semitam vagus labitur, donec præcipitatô fluxu in *cochlea* tenaculam impingendo eam denuò excutiet ac per integram circulationem convolvat. Quâ convolutione peractâ denuò novus globulus excutitur, prior verò se in cochleæ spiram infimam recipit, unde per novas convolutiones descendendo ascendit, atque sic jucundâ alteratione novi globuli excurrendo jucundum visu præbet spectaculum. Cujus tamen machinæ ratio difficulter intelligitur, nisi ipse videris. Georg. de Sepibus, *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo*, *p.* 57. Vide quoque infrà aliquid, ubi de *Nautica arte.*

COCHLEAR, species mensuræ, de qua Salmas. *ad Solin. p.* 591. *Qui de mensuris scribunt, concham ajunt tria cochlearia facere, nonaginta sex cochlearia sextarium implebant*: ex *Africano*, καὶ ὁ ξέστης ἔχει κοχλιάρια ϟϛ΄. 96. Aliàs *Cochlear*, in escaria supellectile: cujusmodi instrumenta mensæ, ex conchis margaritiferis, ut & lanculas poculaque, ab elegantioribus, fabricari docet idem ibid. *p.* 1123. Iisdem Sortes convivales inscriptas nominaque dein convivarum in urnam missa; vel etiam ipsa *Cochlearia* hujusmodi inscriptiones habentia, in eam conjecta, dicemus infrà ubi de *Sortibus Convivalibus*. Apud Flodoardum, *Histor. Rem. l.* 2. *c.* 5. inter vasa Ecclesiastica reponitur. Sic *Necrologium* Eccl. Paris. prid. Id. Nov. *Obiit B. M. Dom. Rainalfus, quondam Parisiensis Episcopus, qui dedit Ecclesiæ nostræ ---- Calicem aureum cum patena &* cochleari *ponderis* 3. *marcarum &* 5. *sterlingorum*. Græci λαβίδα vocant, corpus Domini & sanguinem sumentes de Calice, cum cochleari ad hoc deputato, ut ait Reinerus, *in Catal. Hæret.* formam ejus exhibet Goarius, *ad Euchologium*, *p.* 152. Georgius Decapolita *de Mirac. S. Georgii Mart. num.* 47. Καὶ πάλιν εἶδεν ὁ Σαρακηνὸς ἐκ τρίτου τὸν Ἱερέα μεταδιδόντα ἐκ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῖς παιδίοις μετὰ τῆς λαβίδος τοῖς μεταλαμβάνουσιν, *Et rursus vidit Saracenus tertiâ vice Sacerdotem distribuentem de corpore & sanguine pueris ad communionem accedentibus*, apud Car. du Fresne, in *Glossar.* Vide quoque infrà *Forceps*, it. *Sumptorium.* *Cochlearia* Chinensium, eburneæ virgulæ duæ sunt, quarum quamlibet unâ manu contrectantes cibum capiunt Sinenses, in *Musæo* Kircheriano. Georg. de Sepibus, *in Colleg. Roman. Societatis Jesu Musæo*, *p.* 34. Vide quoque suprà *Apalar.*

COCHLEARIA, Sardiniæ locus. *Antonin.*

COCHLEARII, vide *Geneva*, it. *Caucalarii.*

COCHLIDES, dicebantur unionum conchæ: unde *Cochlis*, concha unionis, quæ pro fibula mulieribus erat olim. De Zenobia, Trebellius Pollio, *c.* 30. *Ad conciones galeata processit, cum limbo purpureo, gemmis dependentibus per ultimam fimbriam, mediâ etiam cochlide, veluti fibulâ muliebri adstrictâ.* Sensus est, Illius limbi purpurei per ultimam fimbriam, (h. e. τὴν πέζαν, seu *extremam vel ultimam vestis oram*) dependebant gemmæ: media verò (quæ vestis pars zonâ comprehendebatur in tunicis, vestibusque aliis, quæ cinctui erant) aut fibulis adstringebatur, ut in palliis, chlamydibus &c.) *cochlide seu fibulâ muliebri adstringebatur.* Cùm aliàs fibulæ muliebres ut plurimum ex gemmâ essent. Claudianus,

---- *& fulvâ nodatur jaspide pectus.*

Sed & *cochlites* refertur à Plinio, *l.* 37. *c.* 12. inter gemmas vulgatissimæ famæ, quam factitiam verius, quàm nativam dicit fuisse. Vide Salmas. *Notis ad Pollion. loc. cit.* & suprà in *Cochlea.*

COCHLUSA, insul. juxta Lyciam à *cochleis*, quæ ibi inveniuntur. *Stephanus.*

COCHOME, vide *Chochome*.

COCHRYNNA, Thraciæ fluv. quem ab ovibus potum, nigros facere fœtus scribit Antigonus *in Mirabil.*

COCILLUM, Mysiæ oppid. Plin. *l.* 5. *c.* 30.

COCINCHINA, regnum Asiæ, in India ulteriori ubi aliàs Sindi populi juxta sinum magnum, nunc Cocinchinæ sinum. Hunc habet ab Oriente, à Meridie regnum Ciampæ, ab Occasu Cambojam & Laos populos; à Septentrione regnum Tunchini. Dividitur in provincias sex, & aliquando Cocinchina cum Tunchino unâ voce, *regnum Annamum* seu *Annamiticum* dicitur. Incolis *Cachu* vel *Kachochina* vocatur. Sedes regia *Kehue*, aulâ Principis magnificâ & numerò Nobilium celebris est; commercium hîc ingens, auri, argenti, serici, Sinicorum fictilium seu vasorum porcellaniorum, &c. Alex. Rhodius, *Itiner.* Mendoza, *part.* 2. *l.* 3. *&c.*

COCINTOS, vel COCINTUM, inter Leucopetram, & Lacinium promontorium. Vide Plin. *l.* 3. *c.* 5. De nomine Bochartus, *Phaleg*, *l.* 3. *c.* 5. *Eodem refero*, inquit, *quod Cocinthum quasi* קץ כתים *Cheque Citthim, terminum Cittæorum, veteres appellârunt extremum Italiæ promontorium, de quo Polyb. l.* 2. Τὸ ἀκρωτήριον ἀκρότατον τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν μεσημβρίαν ὃ προσαγορεύεται μὲν Κόκυνθος. Videtur esse, quod vocant hodiè *Capo di Stilo*. Plin. *l.* 3. *c.* 10. *Cocinthum esse longissimum Italiæ promontorium aliqui existimant.* Et in Antonino Cocinthum oppid. XXII. Mill. pass. distat à Scylace, vel Scylacio hodiè *Shilaci*. *Nic. Lloydius.*

COCIONES, priscis & ætatis mediæ Scriptoribus dicti, qui Fora venalium & nundinales Mercatus sectantes, dum *contractus* (unde nomen) licitantur & de pretio cum mercatoribus contendere se simulant, merces ipsas subripiunt auferuntque; cujusmodi sunt, qui Gallis vulgò *Coquins* vocantur: Quos non pauci hactenus à *Coquina* nuncupatos putârunt, quòd istius farinæ homines tabernas & popinas circumeant, quò aut locis ipsis inserviant, aut obsonii particulis potiantur. Et *Cozzoni* etiamnum Italis dicuntur, quos *Maquignons* appellant Galli. Neque alii videntur, quos *Coquinos* appellavit inferior ætas. *Vita* Clementis VII. apud Bosquetum, *Carcassonæ & Tholosæ populares, quos vulgariter nuncupabant* Coquinos, *contra Nobiles insurrexerunt.* Autorque est Chapeavillus, in *Erardo à Marca Episc. Leod. c.* 26. extare Leodii Hospitale, quod *Coquinorum* vocant. *Coquos* porrò pro furibus habitos, Autor est Plautus in *Aulularia*, *Actu* 3. *sc.* 6. *v.* 16.

> *---- Mihi omnis angulos*
> *Furum implevisti in ædibus misero mihi,*
> *Qui mihi intromisisti in ædes quingentos coces.*

Idem in *Pseud. Actu* 3. *sc.* 2. *v.* 1.

> *Forum* coquinum *qui vocant, stultè vocant,*
> *Nam non coquinum, verùm furinum est forum* &c.

ut & infrà in *Coctio*, it. voce *Puteus*, ubi de furacium coquorum apud Veteres pœna. Usos autem hâc voce *Cocio* Laberium apud A. Gellium, *l.* 16. *c.* 7. & Plautum, *in Asin. Actu* 1. *sc.* 3. *v.* 51. pridem observârunt viri docti. Vide Jos. Scaligerum *ad Festum*, in voce *Arilator*, namque iidem ab arra, quâ datâ tales sibi credi postulant, *Arilatores* quoque dicti: Casaubon. *ad Athen. l.* 14. *c.* 22. Car. du Fresne *in Glossar.* &c. Hinc *Cocionari* verbum, de quo vide infrà *Lutes*.

COCLES, vir Roman. qui, Porsennâ Rege per Sublicium pontem transire conante, solus hostium impetum sustinuit, donec à tergo pons à sociis frangeretur; quô factô, se cum armis præcipitavit in Tyberim; Et licèt vulnus acceperit in coxa, fluvium tamen tranando ad suos pervenit, unde est illud ab eo dictum, cùm ei in comitiis coxæ vitium objiceretur, *Per singulos gradus admoneor triumphi mei.* Valer. Max. *l.* 3. *c.* 2. *ex.* 1. Virg. *l.* 8. *Æn. v.* 650.

> *Illum indignanti similem similemque minanti*
> *Aspiceres, pontem auderet quòd vellere Cocles.*

Juvenal. *Sat.* 8. *v.* 264.

> *Quod miraretur cum Coclite Mutius, & quæ*
> *Imperii fines Tiberinum virgo natavit.*

Est autem *Cocles*, idem quod *unoculus*. Originem ponit Varro, *l.* 6. *Ab oculo*, inquit, *cocles, quasi ocles dictus*, qui unum haberet oculum. Verùm omnino corruptum ex Græco κύκλωψ, quod notat μονόφθαλμον: Cocles verò *unoculum* notare, præter Varronem docet Plaut. *Curcul. actu* 3. *sc.* 1. *v.* 22.

> Ly. *Unocule salve.* Cu. *Quæso deridesne me?*
> Ly. *De Coclitum prosapiâ te esse arbitror.*

Ubi per Coclites non Romanorum familiam intelligit; sed Arimaspos, ut notat Turnebus, *l.* 23. *Advers. c.* 26. Idem judicium esto de illo Ennii apud Varron. *l.* 6. *de LL.*

> *---- Decem coclites, quos montibus summis*
> *Ripeis fodere. ---- ----*

Nam Arimaspos in Ripheis montibus ponunt Herodotus & alii. Addam & Plinii locum, *l.* 11. *c.* 37. *Qui alterô lumine orbi nascerentur, coclites vocabantur. Nic. Lloydius.* Vide hîc infrà, & voce *Cyclops*.

COCLITES, nomen popul. apud Solin. *c.* 5. *Gentem* Coclitum *testantur vasti specus*; ita enim in παραδόσει Autoris legitur, cùm editio vulgaris habeat *Cyclopum*. Nempe veteres Latini *Coclites* vocârunt, quos *Cyclopes* Græci. Et sanè *Cocles* ex Græco Κύκλωψ factum est; κύκλωπος, *coclitis*. Nam r & p invicem apud Æoles mutabantur, Salmas. *ad Solin. p.* 110.

COCLUZABALA, vide *Coduzabala*.

COCODONES, monetæ Gallicæ species reproba, apud Thomam Walsinghamum, *in Eduardo I.* sub A. C. 1300. Aliter *Crocardi* dicti, quos cum Pollardis atque *Rosariis* sensim locô sterlingorum irrepsisse, refert. Vide infrà in *Crocardus*.

COCOSSATES, Aquitaniæ populi.

COCOSSII, Mauritaniæ Tingitanæ gens. *Ptol.*

COCTANA, apud Martialem, *l.* 4. *Epigr.* 89. *v.* 6.

> *Antipolitani nec quæ de sanguine thynni*
> *Testa rubet, nec quæ* coctana *parva gerit.*

Ficus sunt parvæ ex Syria. Unde cum eodem epitheto iterum occurrunt, *l.* 7. *Epigr.* 52. *v.* 7.

> *Parvaque cum canis venerunt* coctana *prunis.*
> *Et Lybicæ fici pondere testa gravis.*

Quomodo autem afferri solerent, idem refert, *l.* 13. *Epigr.* 28. cujus lemma, *Coctana*, vel *Vas coctanorum*.

> *Hæc tibi quæ tortâ venerunt condita metâ,*
> *Si majora forent coctana, ficus erant.*

Ubi *torta*, est è tortis juncis contexta sporta, vel testa turbinata in metæ formam. Palatinus tamen codex, pro *torta*, legit *cocta*; & pro *metâ*, alii *mensâ*, habent.

COCTIÆ, seu COTTIÆ, dictæ sunt Alpes à *Coctio* Rege Gallorum domitore, qui in amicitiam Octavii receptus est. Incipiunt à Segusia oppido & Tacito, *l.* 4. *Hist. c.* 68. *Cottianæ* appellantur. Vide *Alpes* & *Cottiæ*.

COCTILICIA Taberna, apud Jul. Capitolin. *in Pertinace*, *c.* 3. *Nam Pater ejus tabernam* coctiliciam *in Liguria exercuerat. Sed posquam in Liguriam venit, multis agris coëmtis, tabernam paternam, manente famâ priore, infinitis ædificiis circumdedit, fuitque illic per triennium & mercatus est per suos servos*: est quæ *coctilibus* lignis erat instructa, in qua *coctilia ligna* venderentur. Differebant autem *coctilia* à carbonibus, quòd cocta quidem essent ligna, sed non ad plenum, neque ita ut carbones videri possent: item à titionibus, ut videre est apud Ulpianum, *leg.* 167. *de verborum signif.* ubi ea appellat *ligna cocta, ne fumum faciant*: vulgò *Acapna*. Apud Trebellium tamen *in Claudio*, *c.* 14. ubi ait, *Coctilium quotidiana batilla quatuor*, pro carbonibus videtur ea vox accipi: aut non multum acapna à carbonibus differebant. Nam brevia admodum fuisse, nec manu, ut ligna, sed batillis tractari solita, hic locus declarat. Vide Casaubon. & Salmas. *Not. ad Capitolin. & Pollion. loc. cit.* & suprà *Acapna*.

COCTIO, apud posteriores dictus est, qui *Hermonius* olim, Gallis hodie *Marchinon*, quasi *machinator*, Italis quibusdam in locis *Sensale*. Erat is inter Scurrum Comicorum genera, cujus interventu & tractatu merces distrahi consuevêre. Facies illius talis: Obscurus acer, protensa supercilia, barbatus, recalvaster. Alter ejusdem operæ, diversâ facie, cuneatâ barbâ, Græcè σφηνοπώγων &c. Jul. Cæs. Scaliger, *Poëtices l.* 1. *c.* 14. &c. Vide quoque suprà *Cociones*.

à COCTO & Vino suspendi, pœnitentiæ species, apud Joannem VIII. *Ep.* 302.

COCULA, seu COCCULA, sagulum Hibernicum villosum, absque sutura, & quod marginem inferiorem planam exhibet, superiorem arcuatam, cirrisve seu limbis laneis fimbriatam, in *Vita* S. Cadoci Cambrensis, & *Ep.* 74. Bonifacii Archiepiscopi Moguntini apud *Spelmannum* & *Car. du Fresne*.

COCUNDÆ, Indiæ populi. Plin. *l.* 6. *c.* 20.

COCUS, vide infrà *Coquus*.

COCUTIA, vel CUCUTIA, apud Treb. Pollionem in *Claudio*, *c.* 17. *Cucutia villosa duo*: pro *Concutia*, à *concutere*. Sunt autem *Concutia* vel *Concutes* vestes, quas Græci κρουστὰς & σπαθητὰς vocant; item πυκνοϋφεῖς, *pavidensæ* scil. & *benè condensatæ*. Nam *concutere* κρούειν est vel σπαθᾶν: unde *concius*, radius erat vel pecten, quô vestes percutiebantur. *Glossæ*: *Concus*, κερκίδιον, ita enim scribi jubet Salmas. κερκίδιον radius textorius est, *concutere*, κερκίζειν; pro quo *decutere* etiam dicebant. Glossæ eædem, *decutit*, κερκίζει. *Percutere.* Juvenalis, *Sat.* 9. *v.* 30.

> *Et bene percussas textoris pectine Galli.*

Bene itaque percussæ vestes *Concutes* & *Concutia*, quæ etiam *crustæ*, vide infrà

COCYNTHUM, vide *Cocinthum*.

COCYTUS, fluv. Epiri Pausan. *in Atticis*.

COCYTUS, fluv. Campaniæ exiguus, in Lucrinum lacum influens: Poëtis est unus ex quatuor inferorum fluviis à Styge profluens, nomen habet ἀπὸ τοῦ κωκύειν, h. e. à *gemendo*, & *lamentando*. Virg. *l.* 6. *Æn. v.* 323.

> *Cocyti stagna alta vides, Stygiamque paludem.*

Claudian. *de Raptu*, *l.* 1. *v.* 87. Non sine nominis allusione:

> *---- Presso lacrymarum fonte resedit*
> *Cocytus, tacitis Acheron obmutuit undis.*

Horat. *l.* 2. *Carm. Od.* 14. *v.* 18.

> *Visendus ater flumine languido*
> *Cocytus errans. ----*

De eo passim Poëtæ. *Nic. Lloydius.*

CODANE, Gedrosiæ insula. *Ptol.*

CODANIA, Daniæ Metropolis, *Hafnia* Latinè, vulgò *Coppenhagen*. Vide *Haphnia*.

CODANONIA, insul. maris Baltici in regno Daniæ, teste *Ortelio*, quæ & *Selandia* dicitur in sinu Codano, à quo nomen accepit. Totius Daniæ præcipua, inter Scaniam ad Ortum, & Fioniam Insul. ad Occasum, ubi Haphnia totius Daniæ primaria, juxta Sundicum Fretum Vide *Selandia* & *Zelandia*. *Baudrand.*

CODANUS Sinus, mare quod ex Oceano Germanico terras ingreditur, longè lateque inter Cimbricam Chersonesum & Scandinaviam, rigatque oram littoralem German. & Poloniæ. & appellatur ab aliis *mare Balticum*, vulgò *Baelth*. Alii de *Sundt* indigitant. *Nic. Lloydius.* Item *Oostzée*: Cujus partes sunt Botnicus sinus Finnicusque; Alius

Aliis est illa tantùm maris Baltici pars, quæ est inter Jutiam, Scaniam & Norvegiam, ubi Insul. Codanonia. *Baudrand.*

CODATE, vide *Codate.*

CODEX, propriè idem quod *truncus*, qui Græcè κορμὸς & τόμος; atque inde pro libro seu volumine. Forte ex Græco κόνταξ, unde *caudex* & *codex*, extritò κ. Est autem Græcis κόνταξ diminutivum à κόντος, i. e. *scapus*, atque hâc voce illis volumen chartæ, sicut Latinis *scapi* vel *codices*, venit. vide Salmas. *ad Vopisc. in Firmo*, c. 3. ubi totam Chartariam rem fusè & prolixè explicat. Libris enim arborum successêre tabellæ ligneæ, quæ schedæ erant, vel tabellæ ceratæ, quibus veteres, quæ visa erant, inscribebant. Schedæ erant tabellæ nudæ, sive non inductæ cerâ, Plin. *l.* 13. *c.* 11. Hæ, si simplices, crassiores erant, ut è quibus pueri discerent. Plautus, *Bacch. Actu* 3. *Sc. Nunc experiar*, v. 37.

Extemplo puer pædagogo tabulâ dirumpit caput.

Sin plures jungi opus foret, secabantur in tenues laminas. Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 3. *lemm. pugillares Citrei*

Secta nisi in tenues essemus ligna tabellas.

Præterea dolabantur, ut faciliùs in iis scriberetur. Isidorus, *l.* 6. *c.* 8. *Ante usum chartæ & membranarum, in dolatis ex ligno codicillis epistolarum colloquia scribebantur*; &c. Voss. *de Arte Gramm.* *l.* 1. *c.* 38. Hinc *Codices*, quo nomine appellat Leo Imperat. *l.* 3. *de agent. in reb.* *l.* 12. *Cod.* tabulas continentes notitiam dignitatum & administrationum civilium mandatorumque Principalium, & promotionum & consuetudinum, quod & *Marianus* docet. Erant & *Codices*, *Argentariorum scripturæ*, quibus eorum rationes continerentur, *l. quædam* 9. §. *pen. ff. de edendo.* Erant & *Nummulariorum*, & *Rationum.* Poëta:

Cùm venit ad dubium grandi cum Codice *nomen.*

Et Propert. *l.* 3. *El.* 22. v. 19.

Me miserum! hic aliquis rationem scribit avari,
Et ponit curas inter Ephemerides &c.

Fiebant autem ex membranis, chartis, ebore, aliave materia, ut constat ex *d. l. libr.* Unde & Constitutionum Imperatoriarum volumina *Codices* appellati sunt. Erant autem horum, ante Justinianum, tres, *Gregorianus*, *Hermogenianus* & *Theodosianus*, quos commemorat Imperator, *l. unic. Cod. de novo Cod. faciendo.* & *l. unic.* §. 1. *Cod. de Justinian. Cod. confirmand.* Isidorus quoque, *Etymol. l.* 5. & Augustin. *de Adul. Conjug. l.* 2. Pratejus apud Joannem Calvinum, *Lexic. Jurid.* Edidit Sirmondus *ad Codicem Theodosianum* appendicem, quam suppositiciam esse eruditè demonstravit Jac. Gothofredus, *Not. & Commentar. ad Codicem Theodos. Tom. VI. p.* 303. & *seqq.* Indidem *Codicilli*, vide infrà in hac voce: uti de sceptro Imperatorum Constantinopolit. ad *Codicis* instar facto, suprà in *Acacia.*

CODEX, supplicii apud Romanos genus, ligneus videl. stipes quem alligati servi, qui deliquerant, trahebant, cuique insidebant vincti: Idque in privatis, ut videtur, ædibus. Vide Turneb. *Adversar. l.* 23. *c.* 21. Cujus meminit Juvenalis, *Sat* 2. v. 57.

Horrida quale facit residens in codice pellex.

At Codex *robustus* seu *Custodia lignea*, seu *Italum robur*, altera pars carceris apud Romanos, quæ aliàs Robur. Vide *ibi.*

CODEX Canonum, dicta est Collectio Canonum, à Conciliis sancitorum, quæ post habitam Nicænam Synodum inchoata & usque ad Concilium Chalcedonense, Oecumenicum IV. continuata est. Habuit autem primus *Codex* Canones non nisi CXXXVIII. 20. nempe Nicænos, 25. Ancyranos; 14. Neocæsarienses; 59. Laodicenos & 20. Gangrenses: posteà verò crevit ad tempora Concilii Chalcedonensis; a quo, ut & Justiniani Imperatoris *Novellâ* 131. confirmatus est, ad Canones CCVII accedentibus Antiochenis 25. Constantinopolitanis 7. Ephesinis 8. & Chalcedonensibus 29. Quorum ordo Conciliorum in Concil. Constantinopol. in Trullo, *Can.* ἐπονομαζόμενος est idem, qui in Codice universæ Ecclesiæ invenitur observatus. Sunt quidem alia Concilia Synodique & in iis scripti Canones, antiquiores relatis: qui tamen *Codici* Canonum Ecclesiæ universæ illati non sunt. Post tempora itaque Synodi Nicænæ I. Ecclesia duplici jure regi cœpit; *Divinô*, quod in sacris literis; & *Canonicô*, quod in Codice Canonum continebatur. Qui *Codices* ambo in Conciliis, in medio consessus, ponebantur, ut ex iis dogmata pietatis explorarentur, obortæ hæreses refutarentur, & controversiæ ad disciplinam Ecclesiasticam, sacramque politiam pertinentes dirimerentur. Vide Concilium Chalcedon. *Act.* 4. Atque hujus *Codicis Canonum* tribus Exemplaribus *MSS.* ex Vaticana Bibliotheca depromtis, usos se testantur in *Præfat.* selecti seculô anteriore Viri ad Emendationem Gratiani. Græcè verò primus ex antiquissimo Ecclesiæ Hilarianæ Pictav. codice eum edidit Lutetiæ, A. C. 1540. Joh. Tilius. (Versionem antiquam, quam usque ad Chalcedonensem Synodum Ecclesia Romana habuit, Justellus *in Biblioth. Juris Canon. vet. Tom. I. p.* 277. repræsentavit. Aliam dein instituit Dionysius Exiguus, qui interpretationi suæ addidit Canones, qui vocantur *Apostolorum*, Sardicense Concilium, item Africana quædam: ultra quæ decreta quoque Pontificum Roman. à Siricio orsus, subjunxit; cùm Collectores eô antiquiores, decretales Pontificum Epistolas, Synodorum contenti regulis, omisissent, &c.) Et hic fuit Codex Ecclesiæ Universæ seu Catholicæ, quô usus Oriens, & quem Occidens in Latinum vertit: à Justello vulgatus A. C. 1610. & restitutus, iterumque publicatus à filio ejus A. C. 1661 additis Canonibus Ephesinis & Chalcedonensibus. Lumen ejus aliquantum obscuratum, postquam Græci habitâ Synodô Trullanâ ediderunt alium Codicem, qui fuit Codex *Ecclesiæ Orientalis*, paulò diversus à *Codice Ecclesiæ Universæ.* Quod discrimen cùm non adverteret Cardinal. Perronius malæ fidei sine causa Christophorum Justellum arguit, quòd in Codicem Univers. Eccles. non admiserit Sardicenses Canones; hi enim in primario illo Codice extitêre nunquam, posteà demum additi: Sequenti tempore *Corpus Canonum*, item *Corpus Codicis Canonum*, & *Liber Canonum* appellari cœpit. unde *Juris Canonici* origo. Vide suprà ubi de *Canonibus Conciliorum.* Sed & aliæ Occidentis Ecclesiæ, præter Romanam, de qua dictum, suum habuêre *Codicem Canonum*, de quibus strictim hæc subjungo, ex Gerh. von Mastricht, *Histor. Juris Eccles.*

Codices Canonum, Ecclesiarum variarum.

Africanæ Ecclesiæ *Codex* duplex fuit, alter Universæ Ecclesiæ, de quo suprà: alter particularis, ex Synodis Africanis compilatus, & in Concilio Carthaginensi post Consulatum Honorii XII. & Theodosii VIII. A. C. 419. confirmatus, auctoritate CCXVII. Episcoporum Africæ, publicéque receptus in tota provincia & Actis Concilii insertus. Scriptus est autem Latinè primùm, posteà verò Græcè versus est, sicque sub titulo *Concilii Carthaginensis*, Codici Ecclesiæ Orientalis insertus. Idem in Codicem Canonum Ecclesiæ Roman. relatus est, à Dionysio Exiguo: utraque in lingua editus à Christ. Justello Parisiis A. C. 1614. cum *Notis.*

Britannicæ Ecclesiæ *Codex*, qualis fuerit, an ille Ecclesiæ Universæ an particularis, hærent Eruditi. Prætatus von Mastricht eundem fuisse cum Codice Ecclesiæ Romanæ, verisimile esse judicat.

Carolinus *Codex.*

Catholicæ Ecclesiæ *Codex*, quæ initia habuerit, quibusque accessionibus creverit, diximus: Postquàm à Justiniano Imperatore confirmatus est, pars Juris Civilis esse cœpit: indeque Imperator passim depromsit Ecclesiasticas suas Constitutiones, quæ in *Novellis* ac *Codice* extant.

Dionysii Exigui *Codex*, vide infrà.

Gallica Ecclesia, sub Carolo M. ab Hadriano Papa *Codicem Dionysii Exigui* accepit; sed præter hunc, jam anteà habuit Codicem peculiarem, Gallicorum Conciliorum Canones complectentem: in quem successu temporis adoptati etiam Canones exterorum Conciliorum, putà Africani: item Decretales quædam Epistolæ Pontificum.

Germania, quô *Codice* Canonum primis temporibus usa sit, incertum est. Temporibus Riculfi Episcopi Moguntini eò pervenit Compilatio Isidori Mercatoris, de qua suô loco.

Hispania duplici quoque Codice usa est, alterô Ecclesiæ Universæ, quem à Romanis accepisse probabile est: alterô Speciali, è Conciliis potissimùm Hispaniæ collectô, quibus addita quædam ex Conciliis Galliæ, item Epistolis Decretalibus Pontificum Romanor.

Orientalis Ecclesiæ *Codex* sextô Oecumenicô Trullanô A. C. 681. confirmatus, constat ex Codice Canonum Ecclesiæ Univers. & additionibus iis, quas *Canon* 2. Synodi Quinisextæ refert. Accesserunt nempe Canones Pseud-Apostolici, Sardicenses, Africani; item Episcoporum, Patrum, Patriarcharum quorundam Canones & Epistolæ. Vide editionem Parisiensem hujus Codicis A. C. 1620. cum Balsamonis *Commentar.*

Romanus *Codex*, à Codice Ecclesiæ Catholicæ diversus Non diu etenim contenta Ecclesia Roman. Canonibus Nicænis, & qui cum Nicænis pari ambulabant passu, eôdem cum Orientalibus studiô Canones colligere cœpit: eosque conquisivit ex Oriente & Latinè transtulit. Et quidem antiquam Codicis Canonum versionem habuit, usque ad ætatem Dionysii Exigui, qui aliâ Codicis versione adornatâ Decretales primus addidit, meruitque, ut Collectio ejus statim Romæ recepta, *Corpus Canonum* simpliciter appellaretur, & Carolo M. à Pontifice, in usum Ecclesiæ Gallicanæ traderetur. Præter hunc verò *Codex Romanæ Ecclesiæ*, editus primùm Moguntiæ A. C. 1525. posteà Lutetiæ, in usu quis fuerit, & in quibus à Codice Dionysii & Codice Ecclesiæ Universæ diversus, pluribus vide apud laudatum suprà, *Histor. Juris Eccl.* Auctorem.

Ecclesiæ Universæ seu Catholicæ *Codex*, à Justiniano confirmatus *Nov.* 131. vocatur ὑπὸ τῶν τεσσάρων ἁγίων συνόδων ὁρισθέντα, *A sanctis* 4. *Synodis constituta* &c. Vide quæ dicta retrò.

CODEX Euangeliorum, ab Imperatoribus gestatus. Prostat enim nummus aureus Basilii Imperatoris apud Octav. Stradam, in quo Euangeliorum Codicem dextrâ & globum crucigerum sinistrâ gestat. Alium idem descripsit aureum, Constantini Pogonati, ubi Imperat. *Codicem* perinde sinistrâ ad pectus gerit, nisi volumen id sit, ut in nummo Theophili aureo apud eundem describitur. Certè Imperatores interdum cum Euangeliorum Codicibus effictos, tanquam constantis in fidem Christianam animi argumentô, constat. Scribit quippe Porphyrogenitus in *Vita Avi*, in quodam Magni Palatii triclinio à Basilio exædificato, quod Καινούργιον appellabant, expressum opere Musivô in throno sedentem Imperatorem, operis conditorem, conjugemque Eudoxiam, imperatoriis indumentis amictos & coronis redimitos, cum communibus liberis; quorum masculi τόμους ἐγκολπισάμενοι conspiciebantur ἐν οἷς αἱ θεῖαι ἐντολαί, αἷς ἐπαιδεύοντο, ἐγκεχάρακται, *libros divina præcepta, quibus ipsi insistere docebantur, continentes*: fœminæ verò & ipsæ libros quosdam tenebant νόμων θείων ἔχοντας περιοχάς, *in quibus divinarum legum argumenta descripta erant.* Quasi, inquit Auctor, in animo habuerit Artifex utramque progeniem sacris literis initiatam & divinæ sapientiæ participem esse, demonstrare. Qui quidem libri non alii videntur fuisse, ab Euangeliorum codicibus, in quibus Christi præcepta continentur. Narrat quoque Autor, *Chronici Alexandr.* Justinianum, excitatâ Victoriatorum seditione, in Circum progressum, sedisse in tribunali gestantem manu sanctum Euangelium, *p.* 780. In manus scilicet sumpserat Imperator Euangelii

Codicem, quò forsan seditiosæ multitudini fidem faceret indulræ iis veniæ, tactis sacrosanctis Euangeliis, quæ sacramentorum apud Christianos formula solennis verbis his concepta jam olim fuit: *Μὰ τὰς ἁγίας γραφὰς ταύτας καὶ τὸν Θεὸν τὸν λαλοῦντα δι' αὐτῶν*, *Per sanctas Scripturas istas, & Deum loquentem in iis*, ut est in VI *Synodo* & alibi passim. Euangelium tamen gestare solitus Presbyteri fuisse, neque id Juris habuisse Imperatorem, contendit olim Maximus Monach. in *Collat.* habita in Secretario, cum Principibus, apud Anastasium in *Collectan. p.* 123. & Baronium, *A. C.* 656. Vide Car. du Fresne, *Dissertat. de Numismatibus posterioris ævi*: uti de *Codice Euangel.* in Conciliis in medio posito, infrà voce *Synodus*, aliquid etiam retrò, ubi de *Canonico jure*.

CODEX Ludovicianus, Gall. *Code Louis*, nomen libri, in quo norma exercendorum hodie in Gallia judiciorum continetur. Hactenus enim Jus Gallicum duûm generum fuit, *Scriptum* & *Consuetudinarium*, hincque à Galliæ Jureconsultis Regnum illud divisum in *Provincias Juris Scripti*, quæ Jure Romano utuntur, & *Provincias Consuetudinarias*, quæ moribus consuetudinibusque propriis reguntur. Quarum illæ sunt omnes, quæ territoriis Parliamentorum Tholosani, Burdegalensis, & Gratianopolitani comprehenduntur. Hæ reliquæ, in quibus Consuetudinarii Juris prima origo à Francis, Vandalis, Burgundionibus arcessitur, qui variis in Galliæ partibus egerunt. Quibus postmodum Reges Francici suas addiderunt Constitutiones pro regimine Gallorum, quæ omnes generali nomine *Lex Salica* dictæ sunt. Hanc deinde auxit Carolus M. suis Capitularibus, ipsique XXIII. articulos addidit. Sed secutò Capetinorum regimine ea in desuetudinem abiit, Regibus novas Constitutiones, pro Majestate sua, sancientibus, quarum quidem priores pleræque temporum injuriâ periêre, ex verò, quæ post Ludovicum IX. & ab A. C. 1228. prodierunt, conservatæ & editæ apud Gallos habentur, quæ in immensum numerum successu temporis excreverunt. Unde factum, ut posteri Reges de Jure Gallico inde formando sæpe cogitaverint: inter quos Henricus III. in Conventu Ordinum Blesensi id muneris Barnabæ Brissonio, aliisque primariis Galliæ JCtis, demandavit, ut ex Consuetudinibus Provinciarum & Constitutionibus Regum Corpus ejus concinnarent. Sed obitu Regis Brissoniique conatus irritus fuit. Feliciùs res hodierno Regi Ludovico XIV. Magno successit, cujus auctoritate ac jussu Codex ita dictus *Ludovicianus*, in normam exercendorum judiciorum introductus est A. C. 1667. de quo, cùm alia ad manus non sint, videre poteris Auctorem *Diarii Europ. Continuat. XVII. p.* 671. Cæterùm inter celebriores *Consuetudinum Gallicarum* Scriptores sunt: *Le grand Coustumier general, contenant toutes les coustumes generales & particulieres du Royaume de France & des Gaules, par* Charle du Moulin: *Pandectes du Droit François, par* Louis Charondas le Caron JCtum, *Paris. Tom. II. La Bibliotheque ou Tresor du Droict François, par* M. Laurens Bouchel, *Advocat en la Cour de Parlement* &c. Auctor Anonymus, *Histor. Orbis Terr. Georg. & Civ. c.* 3. *de Regno Galliæ*, §. 16.

CODICARII, qui *caudicariis* navibus, ex tabulis nempe crassioribus confectis, quibus allatum classe ex Sicilia, Sardinia, Africa, Ægypto aut Gallia frumentum per Tiberim in urbem inferebatur, præerant. Lapis antiquus ad Smetium *Inscr. Mensores portuenses, quibus vetus fuit cum Caudicariis diuturnumque certamen.* Vide Thom. Dempster. in *Joh. Rosini Antiqq. Rom. l.* 7. *c.* 38. *Paralipom.* Navium verò *Codicariarum* mentio, apud Varronem, de *Vita Pop. Rom. l.* 3. *Quòd antiqui pluris tabulas conjunctas codices dicebant, à quo in Tiberi naves Codicarias appellamus.* Cujusmodi naves *πάκτωνας* Græci vocabant, à verbo *πηγνύειν*, quòd ex pluribus lignis inter se alligatis compingerentur. *Ratellos* vel *Radellos* Galli hodierni: Similesque erant *διαπλεκτοὺς* Straboni memoratis, quæ erant navigia ex papyro texta, quibus in Nilo Ægyptii utebantur. Salmas. *ad Solin. p.* 1116.

CODICILLI, apud Isidorum, *l.* 6. *c.* 8. *Ante usum chartæ & membranarum, in dolata ex ligno* codicillis, *Epistolarum colloquia scribebant*: diminuendi formâ à voce *codex* dicti sunt erantque tabellæ è ligno, & quidem dolatæ, ut faciliùs in iis scriberetur. *Erat enim indecorum*, verba sunt Cassiodori, *l.* 11. *doctos sermones committere tabulis impolitis & in veternosis ramalibus imprimere, quod sensualis poterat elegantia reperire.* Successêre autem *Codicilli* seu *Codices* libris arborum, & ab illis in eo differebant, quòd in libro scriberetur, nec deleretur: in *Codicillis*, quæ scriberentur, posteà inducerentur. Ipsos verò membranæ exceperunt, qua de re vide hic passim, & plura apud Gerh. Joh. Voss. *de Arte Grammatic. l.* 1. *c.* 38. Mansit postmodùm nomen, etiam post chartam inventam; & modò pro *Literis* sive Epistolis; modò pro *Pugillaribus tabulis*; modò pro *Diplomatibus* Principum sumi cœpit. Unde *Codicillaris*, *ὁ ἀπὸ τῶν διπλωμάτων*; *Codicillaris Consul*, idem cum Exconsule, seu Consule Honorario, & qui titulum tantùm, non vim dignitatis habet. Vide Lamprid. *in Alexandro*, *c.* 49. ut & aliquid infrà, ubi de *Manus impositione*, it. voce *Officium* & *Vacans*. Apud Jurisconsultos speciatim scripturam, seu literam notat, in qua Testator suam figurat voluntatem. Quò sensu vocem capit Martialis, *l.* 5. *Epigr.* 55. *v.* 1. *s.*

His qui libello pragravem gerit lævam,
Notariorum quem premit chorus levis,
Qui Codicillis hinc, & inde prolatis,
Epistolisque commodat gravem vultum &c.

Ad quem locum vide Salmas. uti de more per *Codicillos* adeundi Cæsarem, licèt præsentem, apud Romanos recepto, Tacitum, *l.* 4 *Annal. c.* 39. ubi Sejani ad Tiberium Codicillos, quibus Liviam juniorem in uxorem petebat, habes.

CODINUS Georgius, vide *Georgius*.

CODOVALLADIUS, ultimus Britonum Rex, cùm Bellum appararet, somniô absterritus, desertâ patriâ Romam concessit, A. C. 600. Vide Polydor. Virgil. *l.* 3.

CODDURA, Indiæ intra Gangem urbs, *Ptolemæo*. *Gaudentii Cailaido*.

CODOMANNUS Laurentius, vide *Laurentius*.

CODON, Græcè *Κώδων*, propriè cymbalum est, vel parva potiùs ex ære nola. Hinc & tubarum orificia, quà spiritus emittitur, quòd eam referant formam, sensimque sese in exitu dilatantia repandis per ambitum labris aperiantur, *Codones* quoque appellati: quos & hodiernas tubas habere videmus. *Κωδωνωτὸν κέρας* vocat *Eustathius*, quòd labra in ambitu sic repanda & replicata habeat. Porrò, ad instar tubæ, tibiis Phrygiis, quæ ex buxo, aut etiam ex ossibus fiebant, hujusmodi *κώδωνες* ex cornu facti addebantur, ut clariùs & acutiùs sonarent: cujusmodi sunt hodieque tibiæ, quas *altibuxias* Galli vocant. Cæteræ tibiæ his carebant & eâ parte similes erant, illi generi fistularum, quas *dulces* iidem vocant. Sed & plagiaulos, i. e. Libyca tibia, *codonem* similiter è cornu habebat: verùm illa incurva erat, Phrygia recta. Unde cùm *adunco cornu tibiam* vocat Ovidius, *l.* 3. *Met. v.* 533. in Bacchi sacris, de plagiaulo accipi par est. Virg. *l.* 11. *Æn. v.* 737.

Aut ubi curva choros indixit tibia Bacchi.

Utramque in antiquis monumentis implexas videre est, ubi sacra Deûm matris insculpta habentur, & utramque quidem cum *codonibus* seu *cornibus*, namque & sic *codones* tibiarum dicebantur. *Pollux*, *κέρας δὲ ἑκατέροις τοῖς αὐλοῖς ἀνανεύον, ὁ αὐλὸς, τὸ Φρύγιον.* Hinc *Ceraula* & *Cerataula*, de quibus suprà. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 123. ut & infrà *Nola* it. *Papaver*, *Plagiaulus*, *Tintinnabulum*.

CODORLAHOMOR, vide *Chodorlahomer*.

CODRAVA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CODROPOLIS, Illyriæ oppid. *Appianus*. *Joh. Lucio* locus in Carnis, nunc *Codroipo*, in Foro Julii, juxta amnem Stellam, 18. milliar. à Palmanova in Occasum, 12. ab Utina. *Baudrand.*

CODRUS, XVII. & ultimus Rex Atheniensium fuit, Melanthi filius; qui cùm Heraclidæ, instigantibus maximè Corinthiis & Messeniis, gravi bellô Atticos premerent, respondissetque Pythia, *Quorum Dux ab hoste esset occisus eos futuros superiores*, depositâ veste Regiâ, pastoralem cultum induit, immissusque castris hostium de industria rixam ciens interemptus est, an. regni 21. Davidis 5. Mundi 2985. ante Christum Natum 1068. alii circa tempora Elon & Abdon Judicum. Secuti sunt *Archontes*, ut narrat Paterculus, *l.* 1. *c.* 2. quorum primus Medon, quem vide. Horat. *l.* 3. *Carm. Od.* 19. *v.* 2.

Codrus, pro patriâ non timidus mori.

Hôc factô Peloponnesii, digredientes finibus Atticis, Megaram condiderunt & incolas ex Ionibus fecerunt Dorienses: aboleverunt etiam *στήλην* Cippum, quem Ionibus à Peloponnesiis discernendis, Theseus pridem in Isthmo collocaverat, cùm ad agrum Megaricum Attico adjecisset, adeò ut de Megarensibus deinceps dictum sit, *οὔτ' ἐν λόγῳ οὔτ' ἐν ἀριθμῷ*, Strabo, *l.* 9. Pausan. *l.* 1. Joh. Marshamus, *Canone Chron. ad Sec. XIII.* Ab eo tempore Dorienses in Atticam non venisse, usque ad Pisistratidarum tyrannidem, notat Herodotus, *l.* 5. *c.* 76. Ab hoc proverbium, *Codro generosior*, vide Justin. *l.* 2. *c.* 6. Val. Max. *l.* 5. *c.* 6. Cicer. *l.* 1. *Tuscul. c.* 48. Apud Virg. *Ecl.* 5. *v.* 11. *Codrus* pastoris nomen est, perinde ut *Alcon*:

—— —— Si quos aut Phyllidis ignes;
Aut Alconis habes laudes, aut jurgia Codri.

Ubi malè Servius ad Codrum Atheniensem refert, quem eô nomine Scaliger notavit, *animadversionib. Euseb. Nic. Lloydius.*

CODRUS, Echeanacti fil. qui, ope fratrum Anaxagoræ & Diodori, Hegesiam Ephesi tyrannum interemit, vide Diodor. Sic. & Polyæn. *l.* 6. *c.* 49.

CODRUS, Poëta Latinus cujus Virg. meminit, in Bucolicis. *Ecl.* 7. *v.* 22.

Nymphæ, noster amor, Libethrides, aut mihi carmen,
Quale meo Codro, concedite.

CODRUS, Poëta quidam pauperrimus, sub Domitiano, cujus paupertas proverbio locum fecit, ut dicamus *Codro pauperior*. Juvenalis, *Sat.* 3. *v.* 203.

Lectus erat Codro Proculâ minor ——

Martialis, *l.* 3. *Epigr.* 15.

Plus credit nemo, quam totâ Codrus in urbe,
Cùm sit tam pauper, quomodo cæcus amat!

Malum Poëtam fuisse Codrum è Juvenale discimus, *Sat.* 1. *v.* 2.

Vexatus toties rauci Theseide Codri.

Vide Erasmi *Adag. Titul. Paupertas. Nic. Lloydius.*

CODUTAE, populi Indiæ extra Gangem. *Ptol.*

CODUZABALA, Armeniæ minoris urbs. *Antonin.*

COECILE, Tardulorum urbs in Bætica. *Ptol.*

COECILIUS, prænomine *Titus*, Primi pili centurio, occidit ex Afranianis ad Ilerdam. Cæsar, *l.* 1. *de Bello Civ. c.* 46.

COECINUM, oppid. in sinu Scyllacco.

COECULUS cognomento Saturnus Junior, regnavit apud Aborigines annô ante Urb. Cond. 807.

COEDAMUSII, Mauritaniæ Cæsariensis gens. *Ptol.*

COEFFETEAU Nicolaus, vide *Nicolaus*.

COEL, Rex M. Britanniæ, patruô Asclepiodotô occisô. Pater Helenæ, avus Constantini M. Item, filius & successor Marii. Item, alius à Fregusio Scoto devictus. Polydor. Virg. Duchesnius, *Hist. Angl.*

COELA, Atticæ regiuncula, Miltiadis & Thucydidis sepulcris nobilitata, Marcel. *in vita Thucyd.*

COE-

COELA, sinus Euboici locus Liv. *l.* 31. *c.* 47. Apud Val. Max. *l.* 1. *c.* 8. *ex.* 10. tractus quidam hôc nomine describitur inter Rhamnunta, nobilem Attici soli partem, Carystanque, prope Chalcidicum fretum. Strabo, *l.* 10.

COELALETÆ, Thraciæ populi, Tacit. *l.* 3. *Hist. c.* 38. Plinio, *l.* 4. *c.* 11. *Celetæ*; Livio, *l.* 38. *c.* 40. *Cœletæ*; Dioni, *l.* 54. corruptè *Sialetæ*, ut annotat *Lipsius*. Plinius autem *loc. cit. Celetas* distinctos habet. *Majores Hæmo*, *Minores Rhodopæ subditos*.

COELE, Græcè Κοίλη, locus Atticæ, ad tribum Hippothoontidem pertinens, uti docet Sponius ex marmore veter. XIII. Tribuum Atticarum memoriam servante, in quo mentio hujus demi his verbis continetur, ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (qui sub hac tribu ibi locatur) ΕΚ ΚΟΙ, h. e. ΕΚ ΚΟΙΛΗΣ: uti integra vox occurrit, apud Æschinem, *in Ctesiph.* Α'ρχῖνος ὁ ἐκ Κοίλης. Fuisse celebrem hunc locum sepulchrô Miltiadis & Thucydidis, dictum in voce *Cœla*: & quidem in hujus tumulo, inscriptionem hanc sepulchrali cippo inclusam fuisse, ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ ΟΛΟΡΟΥ ΑΛΙΜΟΥΣΙΟΣ, narrat Marcellinus, in ejus *Vita*. Vide Jac. Sponium, *Itinerar. Græc. part.* 3. *ubi de Populis Atticæ*, & infrà voce *Cœlis*.

COELE, fauces montium Thessal. & Epiri, circa Pindum & Oeten. Liv. *l.* 32. *c.* 4.

COELEMBA, *Ptol.* Gedrosiæ Urbs, hodie videtur Cambaja, regni caput. Legitur *Cœlambe*, *Cœambe*, *Beambe*.

COELERINI, Hispaniæ Tarraconensis populi. *Ptol.*

COELESTIS Dea, sive Οὐρανία, Carthaginiensibus olim in veneratione, à Didone Phœnissa accepta legitur, apud Herodian. *l.* 5. *c.* 6. qui Lunam credi vocarique aliter Α'στροάρχην addit. Sic enim Græculi, corrupêre vocem Α'στάρτης, quæ ex *Astaroth*, faciendo inde Α'στροάρχην, quasi *Siderum rectricem*. Ut verò Græci *Uraniam*, sic Latini reddidêre *Cœlestem*. Tertullian. *Apologet. Unicuique etiam provinciæ ac civitati suus Deus est, ut Syriæ Astartes, ut Arabiæ Dysares, ut Noricis Belenus, ut Africæ Cœlestis*. Ejusdem meminit Capitolin. *in Pertin. c.* 4. *Deinde Proconsul Africæ factus est, in quo proconsulatu multas seditiones perpessus dicitur vaticinationibus earum quæ de templo* Cœlestis *emergunt*. Idem *in Macrin. c.* 3. *Vates* Cœlestis *apud Carthaginem Deo repleta solebat vera canere*. Pepli Deæ Cœlestis mentionem facit, illôque Celsum Imperatorem uppellatum, ab Afris ornatum fuisse, docet Trebellius Pollio, *in XXX. Tyr*. Ut autem *Lunum* & *Lunam* dixêre Carreni, teste Spartianô *in Caraç. c.* 6. 7. ita & *Cœlestem* Afris Dei Deæque nomen fuisse, colligunt quidam ex Salviano, qui *de Gubern. Dei*, *l.* 8. *Cœlestem illum*, *Afrorum Dæmonem*, & Ulpiano, qui *tit.* 22. *Regul.* hoc Africanum numen *Cœlestium Salinensem* vocat. Addit prædictis Ammianus, *l.* 22. ut Asclepiades Philosophus circumferre ejus solitus sit figuram ex argento, sic Deam magis sibi propitiam fore arbitratus: quemadmodum alii, si Alexandri M. figuram gestitarent, in cunctis, quæ agerent, se ab eo adjutum iri, sperabant, teste Trebelliô, *in XXX. Tyr. c.* 14. Eadem ergo hæc Dea cum *Regina* seu *Fortuna cœli* Judæorum, Phœnicum Astarte, Persarum Mitra, aliorum Urania, Venere, Junone, Diana, h. e. Luna: nec obstat, quòd *Cœlestem Virginem* Tertull. vocat in *Apologet.* ubi eam *pluviarum pollicitatricem* appellat; & Augustinus, *l.* 2. *de Civ. Dei c.* 4. eam cum Berecyntia, Deorum matre, conjungit. Nam & Diana semper virgo, quæ tamen & Juno Lucina ac Ilithyia & Γενεθλία θεὰ sive *Genitalis* fuit. Vide Gerh. Joh. Voss. *de orig. & progr. Idololatriæ*, *l.* 1. *c.* 24. *sub finem*. Templum ejus à Christianis posteà vero Deo consecratum, *Cœlestis* tamen nomen retinuit; unde Africana nonnulla Consilia *in Templo Cœlestis* celebrata legimus. Sed & *Cœlestis* nomine omnes Ædes sacras Christianorum venisse, item *Aula Cœlestis*, invenias apud Macrum utrumque in *Hierolex*.

COELESYRIA, vel **COELOSYRIA**, tota est regio ultra Seleucidem in Ægyptum & Arabiam recedens. Sed propriè quæ Libanô, & Antilibanô terminatur. Nomen sortita est à *concavitate*, quam Græci κοιλότητα vocant: Inter Libanum namque & Antilibanum, tanquam in valle sita est, ubi originem habet Orontès fluv. hodiè *Pharpharo* dictus. *Natal. Metel.* populi Κοιλοσυροι. *Dionys. Perieg.*

Ἣν Κοίλην εἴπωσιν ὁμώνυμοι, οὕνεκ' ἄρ' αὐτὴν
Μέσσην καὶ χθαμαλὴν ὄρεα δύο πρῶνες ἔχουσι.

Sunt & quibus Syrophœnices iidem sunt cum Cœlesyris. Res patet ex his Eunapii, *de Libanio*, Ο' πάντες οἱ Συροφοίνικες ἔχουσι κατὰ τὴν κοινὴν ἔνδειξιν ἡδὺ καὶ κεχαρισμένον, τοῦτο παρ' ἐκείνου λαβεῖν μετὰ παιδείας ἔξεστιν. *Quod suave & jucundum habent in vulgari colloquio omnes Syrophœnices, hoc ab illo cum eruditione petere licet.* Idem Eunapius, Λιβάνιον δὲ Α'ντιόχεια μὲν ἤνεγκεν, ἡ δὲ Κοίλης καλουμένης Συρίας πρώτη πόλις, *Libanium quidem produxit Antiochia, Cœlesyriæ quam vocant Metropolis*. *Baudrando* pars est Syriæ, inter Syriam propriam, Phœniciam, & Palæstinam. In hac parte Syriæ Damascus, Cæsarea Philippi & Heliopolis Urbes sunt. Antiochia in Syria propria est. Nunc simul cum Syria *Souristan* dicitur.

COELIBATUS Lex, Apostolorum ævô prorsus ignota, quippe *cujus propugnatores inhabitatorem Draconem illum apostatam habere*, asserit Ignatius, *ep. ad Philadelph.* occasione loci, 1. Timoth. *c.* 4. *v.* 1. 2. 3. à Syricio Episcopo Romano primùm inter suos introducta legitur, circa A. C. 393. malè intellectô dictô Pauli, Rom. *c.* 8. *v.* 8. *Qui in carne sunt, Deo placere non possunt*. Postquàm jam ante Concil. II. Constantinopolitanum, Eustathius, Monachatu in Armeniam introductô, inter cœtera ipsos *prohibuisset contrahere matrimonium*, Socr. *l.* 3. *c.* 14. & Sozom. ac post Concilium in Oriente Epiphanius dictitâsset, *Sanctam Dei Ecclesiam non suscipere ad Sacerdotium adhuc liberos gignentem*. In Occidente Ambrosius & Hieronymus contra Jovinianum, eandem promoverunt: quibus adjutoribus suffultus præfatus Syricius legem promulgavit, A. C. 395. quæ nihilominus per annos 200. in Hispania, Gallia, &c. locum non invenit, Mart. Chemnitius, *exam. de Cœlib. part.* 3. Salvianus, *l.* 5. *de Provid.* Gregorius M. posteà, circa A. C. 590. *Cœlibatum* decretum cùm plusquam 6000. infantum capita extracta ex piscinula vidisset, minimè salutare esse agnovit. Chemnitius, *ibid.* In Synodo etiam Tolerana 4. circa A. C. 638. Clericis legitimum conjugium, damnatô ancillarum consortiô, concessum est. Imò in Hibernia usque ad Bernardi ætatem, 7. Episcopi, in sede Armachana, uxorati præfuêre, qui ne ad hanc legem astringerentur, ordinationem à Pontificibus Romanis petere noluerunt, Idem, Baron. *in Annal.* Græca quoque Ecclesia, à Leone IX. per Legatos, revocata, A. C. 1054. conjugia Sacerdotum nihilominus rata est. Gregorius post hæc VII. in Germania Cœlibatum vehementer ursit, à Clericis propterea maledictis incessitus. Episcopus quoque Moguntinus, Erphordiæ ob id Synodo coactâ, desistere tamen necesse habuit: Moguntiæ dein cùm id ipsum suis impositum iret, in vitæ discrimine rursus fuit. A. C. 1074. 1076. 1078. Sigon. *l.* 9. Joh. Naucl. *Gener.* 36. Contrarium suadente suis Guidone Archiepiscopô Mediolanensi, qui celebratô Episcoporum conventu, *Clericis uxores habere*, permisit, circa A. C. 1062. Sigon. *l. eòd. ad an.* 58. quô victô tamen Pontifex illos quoque sub hoc jugum redegit. Anselmus enim Cantuariensis, Synodô Londini vocatâ, A. C. 1103. *Sacerdotes uxores habere* prohibuit, etsi multa testarentur, locô conjugii prohibiti, totâ Angliâ Sodomiam grassari, Polydor. *l.* 9. In Lateranensi Concilio à Calixto roborata lex, & in Germaniam Magistratus brachiô introducta est, A. C. 1120. 1122. Johannes quoque Cremonensis Legatus Pontificius, Synodô Londini celebratâ, A. C. 1125. conjugium ibi Sacerdotum iterum damnavit: ipse tamen, in meretricio paulo pòst interceptus, confusione plenus domum rediit, Idem, *l.* 11. *Hist.* Primus in Hiberniam Episcopus Malachias Legem Cœlibatus invexit, circa idem ferè tempus, S. Bern. *in vita Mal.* In Polonia Clemens III. cum per Petrum Capuanum Cardinalem promotum ivit, A. C. 1190. quod cùm in Bohemia similiter tentaret, parum abfuit, quin à Sacerdotibus occideretur. A. C. 1196. Sic & Dani tum suos Sacerdotes uxores habere jusserunt, idcirco à Papa excommunicati. M. Cromer, *l.* 7. *Hist. Pol.* Ipse Pius II. crebrò in ore habuisse legitur: *Sacerdotibus magnâ ratione sublatas nuptias, majori restituendas videri*. Joh. Baleus, *in vit.* Drexelius *in Niceta*, *c.* 5. Imo & jam antè, Conciliô Basileensi, A. C. 1439. definitum, *Non solùm uxorem qui habuit, sed & qui habeat, in Pontificem assumi posse*: electusque tum Felix V. qui uxoratus erat. Morn. *in Myster. p.* 1248. Toleratum tamen utcunque hoc jugum est, usque ad tempora Reformationis, ubi Lex Pauli Hebr. *c.* 13. *v.* 4. quâ *Honorabile esse conjugium apud quosvis* pronuntiavit, humanæ Cœlibatus traditioni opposita, & cum priùs laudatu Concilio statutum est: *Consultum fore, si plures Sacerdotes uxorati essent; quoniam multi salvarentur in conjugato Sacerdotio, qui steriles in Presbyterio damnantur*. Plura hanc in rem vide apud Auctores tertiò memoratos.

COELICOLÆ, in *Vita* S. Benedicti Abbatis Amian. *num.* 42. *Nec moram inde ponendi comam fieri passus est, qui --- auro textis depositis vestibus, Christicolarum induit habitum, sese* Cœlicolarum *ascribi numero quantocunque congaudens*: Monachi dicuntur, propter sanctum & Angelicum, ut ajunt, vitæ institutum. Ε'ν ταῖς ὄρεσιν οὐρανοπολῖται, *in Montibus Cœlicolæ*, Davidi Monacho. Vide Car. du Fresne, *Not. ad Alexiadem*, *p.* 264. Item Hæretici, qui Cœlum pro Deo colebant: quorum secta Honorii Imperatoris ævô extitit, ut patet ex *titulo* Codicis Theodos. & Justinian. *de Judæis*, *Cœlicolis & Samaritanis*, ex Judaica & Christiana religione permixta. Vide Jac. Gothofredum, *ad l.* 19 *d. tituli*. Præfectos habuisse, *Majorum* nomine, habes apud Macrum in *Hierolex*.

COELII, à Vibenna Cœlè Etrusco, qui se Romam, regnante Romulô, contulit. Hæc gens posteà plebeja & Consularis fuit, *Caldi* cognomine insignita.

COELIMONTANA, porta urbis Romæ. Junioribus *Asinaria* vocatur. Hodiè *S. Joannis* nonnullis dicitur. Marlianus *in sua Roma*.

COELINA Vestis, apud *Cyprianum*, à colore *cælino*, qui cum *aërino* idem: cujusmodi colorem describit Ovid. *l.* 3. *Art. v.* 173. hisce,

Aëris ecce color, tum cùm sine nubibus aër,
Nec plavius tepidas concitat Auster aquas.

Οὐρανοειδὲς χρῶμα Græci vocant. *Hesych.* Κυανὸς, εἶδος χρώματος οὐρανοειδὲς, ubi de cærulei pigmento loquitur. Sic κιρίζουσα *Turcis* & *cœlina*, eadem quæ hodie *Turkesia* dicitur. Vide suprà in voce *Aërium*.

COELIOBRIGA Celerinorum, *Barcelos*, urbs Hispaniæ Tarraconensis, aliâs Callaicorum Braccariorum, nunc oppid. Portugalliæ, Ducatus titulô clarum, ad Cavadum fluv. medium inter Bracaram Augustam, & Oceanum Occidentalem.

COELIOMONS seu **COELIUS MONS**, urbs Vindeliciæ olim, nunc vicus *Kelmuntz*, prope fluv. Clarum, & oppid. Munchrot, in Suevia, *Cluver.* 5. leuc. à Memminga in Boream Ulmam versùs.

COELIS, gens Attica. *Hesych.* Κοιλὶς, δῆμος Α'ττικῆς, ubi nonnulli Κοίλη legendum volunt. Vide *Cœle*.

COELIUS, à Cicerone defensus. Item duo fratres Terracini, qui accusati patrem Titum noctu in contiguo cubiculo sopitum necâsse, absoluti sunt propterea, quòd ambo tum profundô sopore obruti deprehensi sunt. Valer. Max. *l.* 8. *c.* 1. *ex.* 13.

COELIUS Balbinus Imperator, apud Onuphrium in nummo, IMP. CÆS. D. COELIUS. BALBINUS. quem *Clodium* vocat Capitolinus in *Maximinis*, *c.* 20. & *Gordiano III. c.* 10. Victor *Cœlium*; Casaubon. ad *Capitolin. loc. cit.*

COELIUS Calcagninus, vide *Cœlius*.

COELIUS Cursor, Eques Romanus, quòd, fictis Majestatis criminibus, Magium Cæcilianum prætorem sociô Consiliô Æquò

 petivit-

petivisset, auctore Tiberiô ac decretô Senatûs punitus est. Tacit. *l.* 3. *Annal.* c. 37.

COELIUS Mantuanus, consumptis opibus ac prædiis venditis, cùm solum sepulturæ locum excepisset, tribus ulnis, h. e. duodecim pedibus latum, tetigit eum Virg. *Ecl.* 3. v. 104. eô ænigmate, quô crucem Grammaticis se fixisse, ipse professus est;

Dic, quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo,
Tres pateat Cœli *spatium non amplius ulnas.*

Ubi lepidè lusit Poëta in ambiguo ejus *Cœli*, quod à *Cœlio* est, & *Cœli* quod fit à *cœlo*. *Cœli* autem, pro *Cœlii*, etiam in prosa Veteres scripserunt. Unde & Plautii Comœdiæ, quod PLAUTI inscriptæ essent, pro *Plautiis* pleræque habitæ sunt, quum *Plautinæ* forent, uti videre est apud A. Gellium, *l.* 3. *c.* 3. Cæteræ itaque interpretationes ænigmatis hujus, de orificio putei Syenensis, de clypeo Ajacis, de specu Siciliæ, de mundo in Cereris sacro &c. mentem Auctoris non attigêre. Sed & Horatius meminit *Cœlii* cujusdam latronis, illô tempore notissimi, *l.* 1. *Sat.* 4. v. 69. ubi itidem *Cœli*, pro *Cœlii*, scriptum,

Ut tu sis similis Cœli, *Birrique latronum,*
Non ego sim Capri. ----- -----

Certè hanc mentem Poëtæ fuisse, Cornificium & Asconium ab ipso audisse, testes sunt antiqui Grammatici, Servius & Junius Philargyrus: quibus cur non credamus, causæ nihil est, præsertim quum nihil melius possit afferri, ac nemo id inventurus aut divinaturus fuerit, nisi ipse Auctor indicâsset. Spatium nempe loci, quem sibi *Cœlius* ad sepulturam reservabat, non amplius patebat, quàm tres ulnas, h. e. sex pedes, si ulnam pro cubito accipimus, & cubitum pro duobus pedibus, ut multis placuit. Quod spatium quinque aut 6. pedum legitimum fuit loci aut sepulchri, apud Veteres etiam plurium condendis reliquiis, ubi urnæ tantùm cineres continentes reponerentur vel infoderentur. Tibullus,

Et sim quod digitis quinque levatur onus.

Val. Probus, *In fronte sex pedes, in latitudine septem* &c. Quidam ulnam duûm cubitûm faciunt, quomodo mensura duplicaretur. Et sanè duodecim pedes pro legitimo sepulchri modo in antiquis Inscriptionibus invenire est. Quòd vero, qui fundum vendebat, sæpenumero locum sepulchri exciperet, quo ipse posterique inferri possent, notum est. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1222. At simpliciorem veroque propriorem ænigmatis solutionem invenias in mox sequent. antænigmate:

Dic quibus in terris nascantur nomina Regum
Inscripti flores.

In metallis fodinis enim, in quibus auri argentique flores nascuntur, quibus in nummos conflatis nomina inscribuntur Regum, si sursum per montium anfractus respicias, vix per foramen 3. ulnarum lumen Solare videbis.

COELIUS Pollio, castello Gorneas in Armenia præfectus. Tacit. *l.* 12. *Annal.* c. 45. avarus ac flagitiosus.

COELIUS Rhodiginus Ludovic. ob eruditionem insignem, à Ludovico XII. Mediolanum vocatus, ibi docuit Græcam Latinamque literaturam. Idem posteà Patavii fecit. Libris editis, inprimis *Lectionum antiquarum egregiô opere*, inclytus. Vide Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 10. *p.* 814. Vixit seculo 15.

COELIUS Sabinus, cum Flavio Sabino Consul. Tacit. *l.* 1. *Hist.* c. 77.

COELIUS Secundus Curio, Cyriaci Subalpinæ gentis apud Italos oppidô natus, & in Taurinensi Gymnasio, egregiis artibus imbutus, cùm ob sinceram Christi doctrinam, quam ab ineunte juventa amplexus fuerat, varias persecutiones, carceres & vincula passus esset: semper tamen post tot Eporediæ, Taurini Lucæque intentatas mortes atque flammas, præsentissimâ Numinis ope ereptus, evasit. Tandem, licèt in aliquot Italiæ oppidis eruditionis suæ famâ sparsâ, multorum sibi gratiam conciliâsset, majoris securitatis ergò, trans Alpes sese Lausannam primùm, pòst A. C. 1547. Basileam recepit, ubi Oratoriam nactus professionem, talem se præstitit, ut è remotissimis regionibus illius audiendi gratiâ innumeri convolârint. Cum liberis à Magistratu Basileense jure civitatis donatus. Obiit A. C. 1569. ætat. 67. Pater Augustini, *Saracenicæ Historiæ* Scriptoris, & Rhetoricæ Professoris in eadem Academ. cujus paulò antè mortui memoriam alabastro vivens inscripsit: Horatii, Imperatorum gratiâ inclyti, &c.

Quid mihi divitiæ, quid honos, patriique penates!
His potior cunctis me tibi Christe rapis.

Vide quoque in voce *Curio*.

COELIUS, mons unus è septem urbis Romæ, quem Tiberius Imperator teste Suetoniô, c. 48. *Augustum* appellari jussit. Tacitus, *l.* 4. *Annal.* c. 65. ait eum primò *Querquetulanum* vocatum. Eundem *Tuscum vicum* posteà dictum scribit Varro, *de L. L. l.* 4. *Mastarna* olim appellatum à Tuscis, ex vetusta quadam inscriptione patet. Hunc à *Cœle* Vibenna Hetruscorum Duce, qui Tarquinio Superbo suppetias tulit, denominatum volunt.

COELOS Thraciæ portus, sive urbs, Chersonesi Thraciæ, ubi posteà oppid. Alopeconnesus, prope Insulam cognominem in ora maris Ægæi, *Baudrand.* vide *Cœla.*

COELOSSA, mons non procul à Phliùnte oppido. Strab. *l.* 8.

COELUM, Dei sedem esse, consensu Gentium creditum est: cujus cum triplex sit consideratio, pro triplici modo, quô in terris res fiunt, ratione, fortunâ, necessitate; hinc triplex olim Numen introductum, *Minervæ*, *Fortunæ*, & *Fati* sive *Parcarum*. Imò Soli, Lunæ & Stellis litatum est, & ab aliis quidem cogitari cœpit de divino honore, ipsi Ætheri sive *Cœlo* præstando, ab aliis autem de eodem Elementis exhibendo. Ac priores primùm, ut adeò magnificè de *Cœlo* sentirent, impulit corporis ætherei sublimitas, quia nihil eo viderent excelsius; magnitudo, quia omnia complexu suô contineret; pulchritudo, quia intermicantibus astrorum luminibus velut floribus esset pictum, ac tanquam gemmis distinctum; perennitas tandem ejus ac immensa operationis utilitas, cùm inferiora omnia virtute regantur cœlesti. Cultum autem est apud varias gentes. Latinis antiquè *Cœlus*, Saturni pater est habitus. Unde Ennius, *Annal.*

Saturnus, quem Cœlus genit:

ac habes quoque in antiqua Inscr. Romæ in monte Cœlio effossas OPTIMUS MAXIMUS COELUS ÆTERNUS, vide Aldum, *in Orthogr.* & *Inscr.* Gruter. Idem Græcis *Uranus*, Οὐρανός: unde Saturnus Οὐρανίων, quasi *Cœli filius*, quod cum Ennii verbis modò adductis optimè convenit. Quò referendum, cum idem apud Simmiam Rhodium, *in Alis* Ἀκμονίδης, i. e. *filius Acmonis*, dicitur. Ἄκμων enim *Cœlum* est, quasi ἄκαμων sive ἀκάματος, *indefessus*, nisi malis ipsum *Cœli* patrem sic dictum, namque *Cœlus Acmonis filius*, *Hesychio* dicitur. Interim pro diversa considerandi ratione, unum idemque numen nunc Saturnus, nunc *Cœlus* dictus est. Unde & Jupiter, non modò Κρονίδης, i. e. *Saturnius*, sed etiam Ætheris filius, ut legere est, apud Clem. Alexandr. *Admonit. ad Gent.* Sed usitatiùs Græci Romanique per Jovem intellexêre *Cœlum*: idque Orientis imitatione, Persarum inprimis, qui *totum Cœli gyrum* vocârunt Jovem, teste Herodotô, *l.* 1. & Strabone, *l.* 16. In qua opinione non modò vulgus Græcorum stultè cum Persis sapiebat, sed etiam magnus Pythagoras; quippe & illi *Cœlus* sive Æther, Deus erat, sideraque ejus esse Numinis oculos judicabat. Epiphan. *adv. Hæres. l.* 1. *Hær.* 5. ita quidem, ut statueret Deum μονάδα, quem symbolicè τετράδα sive *Quaternarium* dixit, omnium rerum conditorem, & αἰσθητὸν, *Cœlum* à summo illo productum, & sicut ille solâ mente percipitur, in sensus incurrentem. Imò fortassè Pythagorici, quòd hunc sensibilem Deum statuerent, vulgo tantummodo dederunt: quicum loquendum, non sapiendum, judicabant. Sanè sic Plato sensit olim; & constat, Pythagoræos *Cœlum* potiùs habuisse pro Musico Deorum organo. quò respexit Varro, *Sat.* ὄνῳ λύρας, ubi Cœlum *Divum Lyram* nuncupâsse legimus. Cùm verò fabulati sunt Poëtæ, *Cœlum* genitalibus privatum esse à Saturno, eò videntur respexisse, quod Cœlum vel tempore vel naturâ saltem prius sit sideribus: sidera autem sint cœli pars eoque quasi progenies Cœli censeantur; huic utpote siderum parenti, non absurdè genitalia seu vis aliquid ex se producendi, attribuuntur: quæ cum productis sideribus desierit (ut communis enim opinio est, in Cœlo nihil gignitur) genitalia ipsi resecta videntur. Et certè hæc, si rem potiùs, quam involucrum fabulæ spectes, magnam convenium partem Historiæ Mosaicæ: quæ narrat, primò die conditum esse Cœlum, sed inornatum, die autem quartò stellis esse exornatum ac distinctum, quæ longè potiori jure *Cœli filii* dicantur, quàm quidquid in terris aquisque vi cœlesti quotidie generatur, &c. Vide Gerh. Joh. Voss. *de Idol. l.* 2. *c.* 37. Cæterùm, *Cœlum* σφαιροειδῆ esse, primus intellexit Anaximander, apud Laërtium, in *Vita* ejus: quod Atlanti tribuit Plin. *l.* 2. *c.* 8. *Cœlo cecidisse*, dicebantur Viri inter mortales insigniores. Juvenal. *Sat.* 2. *v.* 40.

Tertius è cœlo cecidit Cato ----

Idem, *Sat.* 11. *v.* 27.

------ *Cœlo descendit* γνῶθι σεαυτόν.

Hinc Tertullianus, *Apolog. c.* 10. *Quis enim non cœlum & terram Matrem ac Patrem, venerationis ac honoris gratiâ, appellet, vel ex consuetudine humana, qua ignoti vel ex inopinato apparentes de cœlo supervenisse dicuntur.* Porrò illud quærere & ultimum contueri morientes solent, ut notavit Plinius in Didone moriente, *l.* 4. in quo libro summam omnium humaniorum Operum consummatam dicere solitus est Casp. Barthius:

--- --- *infixum stridet sub pectore vulnus*
Ter sese attollens, cubitoque innixa levavit,
Ter revoluta thoro est, oculisque errantibus alto
Quæsivit cœlo lucem, ingemuitque reperta.

Eodem recipi animas eorum, qui secundùm virtutem vixissent, etiam Ethnicis creditum. Martianus Capella, *l.* 2. *Animæ Beatorum, quæ jam Cœli templa merebantur, gressus Majugenæ sequebantur.* Quod fortibus inprimis animabus largitur Manilius, *l.* 1.

--- *fortes animæ, dignataque nomina cœlô,*
Corporibus resoluta suis, terraque remissa,
Huc migrant ex Orbe, suumque habitantia cœlum,
Æthereos vivunt annos, mundoque fruuntur.

Et Nemesianus, *Ecl.* 1.

------- *sublimes animæ cœlestia templa*
Sidereasque colunt sedes -----

Vide præfatum Barthium, *Animadversion. ad Stat. Theb. l.* 3. *v.* 65. & *l.* 10. *v.* 659. Sed & omnia, quæ inopinatò & præter spem contingebant, de cœlo missa iidem dicebant. Minucius Octavio, *In hodiernum inopinato visos, cœlô missos; ignobiles & ignotos terræ filios nominamus.* Plautus, *Persa*, *Actu* 2. *sc.* 3. *v.* 5.

Quod ego non magis somniabam, neque opinabar, neque censebam,
Eam fore mihi occasionem: ea nunc quasi decidit de cœlo.

Vide quoque Lactantium, *l.* 1. *c.* 2. & plura hanc in rem apud Politianum, *Miscellaneor.* c. 18. Muretum, *Var. Lect. l.* 15. *c.* 17. Desid. Heraldum, *ad Tertullianum, Apologetico*, *c.* 10. Minucium, *d. l.* &c. De *Cœlo* tactis, infrà ubi de *Fulgure*: uti de *Cœli siderumque viribus, compositione & structura*, ubi de *litteris* existimatio.

COELUM

COELUM Vitreum, vide infrà *Vitreum*.

COEMETERIA, urbis Romæ, *Sixt. 5. Martyrol. Rom.* plura fuére: in quibus 1. Calepodii, via Aurelia, apud S. Pancratii templum. 2. Commodillæ, via Ostiensi, apud Basilicam S. Pauli. 3. Domitillæ, via Ardeatina, apud Ecclesiam sanctæ Petronillæ. 4. Priscillæ, in eadem via, ubi etiam cœmeterium Basilei. 5. Balbinæ quoque in eademmet via. 6. Prætexti, in via Appia, apud S. Januarium. 7. Callisti, extra portam Capenam, ad Basilicam S. Sebastiani. 8. Cyriacæ, via Tiburtina, apud Basilicam S. Laurentii extra muros. 9. Praxedis, via Salaria, apud sacram ædem S. Sylvestri. 10. Inter duas lauros, via Lavicana, apud ædem sanctæ Balbinæ, cœmeterium ad Ursum pileatum dicebatur. 11. Ad Insalatas quoque via Portuensi, apud Ecclesiam S. Felicis. Vide *Catacumba*, & hîc infrà.

COEMETERIUM, Græcè [Greek], vox apud medii ævi Scriptores Ecclesiasticos recepta pro sepulchro, à [Greek], *dormire*: somno enim Fidelium mortem in Sacris comparari, tralatitium est. Hæc omni tempore benedicta & Fidelium sepulturæ consecrata fuisse, notum. Cùm enim Gentiles quoque sepulchra religiosa esse agnoverint, quatenus humanum corpus in iis conderetur, Celsus, *ff. Lib.* 11. *tit.* 7. Majori longè jure Fideles *Cœmeteria*, postquam mortuorum in Christo corpora, quæ Templa Spiritus S. fuerant, recepissent, pro sacratis habuerunt. Et quidem in primitiva Ecclesia, cùm commodioribus locis adhuc destituti essent Christiani, illuc ad Deum invocandum ejusque Verbum audiendum, conveniebant. *Constitut. Apostolic.* quæ sub Clementis nomine circumferuntur, *l.* 6. *c.* 30. *Congregamini in Cœmeteriis, legite libros sacros, ac ad mortuorum tumulos Psalmodias canite.* Postmodum, cùm laxiùs habitare inciperet Ecclesia, *Cœmeteriis* foris, Templis verò sacrorumque Conventuum locis, intra muros Urbium locus fuit. Sensim tamen superstitio gliscens *Cœmeteria* Templis adjunxit primùm, mox crescens & adulta, cumque turpi lucro (quod ex sepulchrorum & honoratiorum locorum venditione, sub beneficii specie, captabatur) conjuncta, ex Templis *Cœmeteria* fecit. Quorum prius inter provincias prima fecit Africa, ut ex Augustino, *Cœmeteriorum Templis victorum*, sæpius mentionem faciente, discimus. Posterius, sequenti tempore fieri incepit, quod Concilium Bracharense corrigere hôc Can. conabatur: *Placuit, ut corpora defunctorum nullô modò intra Basilicam Sanctorum sepeliantur, sed, si necesse est, deforis circa murum Basilicæ, usque adeò non abhorret. Nam si firmissimum hoc privilegium usque nunc retinent civitates, ut nullô modò intra ambitum murorum cujuslibet defuncti corpus sit humatum, quantò magis hoc venerabilium Martyrum debet reverentia obtinere?* Sed & Constitutio Caroli M. Ansegiso in *Capitulari* memoratur, *ut nullus deinceps in Ecclesia mortuum sepeliat*, quæ à Durantio *religiosa aut pia Majorum constitutio* vocatur, *de Ritibus Eccl. l.* 1. *c.* 23. Derivat autem eam idem ab Optati Milevitani tempore, his verbis: *Nec sepultura in domo exhiberi concessa est.* Cumque ostendisset, olim Imperatores magno honori duxisse, in Templorum vestibulis sepeliri: *At hodie*, inquit, *ibid. receptâ consuetudine, præter Majorum leges & instituta, Christiani, nedum Imperatores & Sacerdotes, quibus id posteà indultum fuit, sed etiam Laici, passim intra Ecclesiam sepeliuntur.* Digni proin, qui audiant Cyrilli, ad Gentiles, verba, *l.* 10. ubi illis exprobrat, *Templa eorum celebria nominata fuisse sepulchra & sepulchra fuisse templa.* Certè non apud Israelitas solùm, extra urbis pagosque sepulturarum loci designabantur, ut apparet ex Gen. *c.* 23. *v.* 9. ubi de Abrahamo; Marc. *c.* 5. *v.* 2. 3. ubi de Gadarenis; Lucæ *c.* 7. *v.* 12. ubi de vidua Naimitica; Johann. *c.* 11. *v.* 38. ubi de Lazaro; Joann. *c.* 19. *v.* 41. ubi de Josepho Arimathæensi. Sed & apud alias gentes, Romanos, de quibus vide XII. *Tabb.* Græcos, vide Platonem, *de LL. l.* 12. Alios. Hinc Chrysostomus de suo tempore, *Serm. de Fide & Leg. Nat. Omnis civitas, omne castellum ante ingressum sepulchra habet, ut contendens intrare in civitatem ---- videat primum quod sit. Ante portas sunt sepulchra ---- ubique ante oculos est nostra humilitatis schola.* Et sanè Templa, in quibus quotidie magnus hominum numerus ad Dei cultum confluit, mortuis repleri è re neutiquam est: quum eorum exhalationes sæpius vivis damnum inferant; nec religioni id convenire, Concilium prædictum censuit. Uti verò prisci Patriarchæ sepulturis fidem suam de Dei promissionibus testabantur, ita etiam Christiani in iisdem locis, quibus in fide Christi morientium corpora condebantur, sepeliri summoperè desideraverunt. Hinc carpit Cyprianus in Martiali Episcopo, *Ep.* 78. *edit. Pamel.* quòd, cùm reliquis fidelibus eum commodè jungere licuisset, in Gentilium sepulchris condi maluerit. Ab Hæreticorum verò & Schismaticorum Christianorum tumulis non adeò abhorruêre tum Fideles, ut, cùm necessitas postularet, in illis sepeliri recusaverint. Unde gravissimè conqueritur Optatus Milevitanus, *contra Parmen. l.* 6. de Donatistis, ita *Cœmeteria* sibi vindicantibus, ut Catholicos non admitterent. Vide plura hanc in rem apud Andr. Rivetum, *Summa Controv. Tr.* 2. *Qu.* 42. & hîc passim, inprimis voce *Polyandrium*.

COEMPTIO, unum fuit ex tribus Nuptiarum apud Romanos generibus, indigitatum Virgilio, *l.* 1. *Georg. v.* 31.

Teque sibi generum Tethys emat omnibus undis.

Ubi Servius, *Tribus*, inquit, *modis apud Veteres nuptiæ fiebant. Usu, si verbi gratiâ mulier annô unô cum viro, licèt sine legibus, fuisset. Farre; cùm per Pontificem Maximum & Dialem Flaminem, per fruges & molam salsam conjungebantur, unde Confarreatio appellabatur --- Coëmtione verò atque in manum conventione, cùm illa in filiæ locum, Maritus in Patris veniebat, ut si quis prior defunctus esset, locum hereditatis justum alteri faceret.* In quibus verbis quòd *Coëmtionem* cum *in Manum Conventione*, eandem videtur facere, arguitur à Seldeno, docente, etiam eam, quæ usu erat uxor, & quæ farre, in *manum convenisse*, sicque tres has legitimas in manum Conventiones nuptiales fuisse. *Coëmtioni* autem pretium intervenisse, indicat ipsa vox; quemadmodum & Sponsalibus apud Hebræos, *nummo* ejusque valore minimo, atque in Nuptiis, iterato. Hinc Varro, de *Vita Popul. Roman. l.* 2. apud Nonium, *Nubentes*, ait, *veteri lege Romana asses tres ad maritum venientes ferre solitas; atque unum quem in manu tenerent, tanquam emendi causâ Marito dare, alium, quem in pede haberent, in foco Larium familiarium ponere, tertium in sacciperio cùm condidissent, compito vicinali solere resonare;* alii *resignare*. Quomodo emebat, aut quasi, Sponsa Sponsum. Sicuti apud Indos, pari boum, Sponsas mercabantur, teste Strabone, *l.* 15. Et de Germanis Tacitus, *c.* 18. *Dotem non Uxor Marito, sed Maritus Uxori offert. Intersunt Parentes & propinqui, ac munera probant ---- In hæc munera Uxor accipitur &c.* De pluribus Sponso Sponsæve, ex Græcorum, aliorumque in Oriente populorum, more, dari solita, multa adnotavit Casaubonus, *ad Athen. l.* 13. *c.* 34. Equum item armis instructum, peractis nuptialibus Sacris, dabat Sponsæ Sponsus, apud Thessalos, teste Æliano, *de Animal. l.* 14. *c.* 34. Quam in rem plura, ubi de *Dote*. Sed & emptas pariter Uxores, in ipsis Sponsalibus Nuptiisque, notat ex LL. veteribus Burgundionum ac Saxonum, Brissonius, *de Ritu Nupt.* Vide quoque Jac. Gutherium, *de vet. Jure Pontific. l.* 2. *c.* 6. Qui ritus etiam in Christianismo ex parte retentus est. Sanè *Coëmtionis* veteris reliquiæ manifestissimæ sunt, in arris Sponsalitiis ac pecunia pro more in ipso nubendi actu memorata: uti pluribus docet Brissonius, *l. cit.* & Joann. Seldenus, *Uxor. Hebraic. l.* 2. *c.* 20. & 25. Vide quoque infrà *Materfamilias*, it. *Solidus*.

COEMTIONALIS Senex, apud Plautum, *Bacchid. Act.* 4. *Sc.* 9. *v.* 52.

Nunc Priamo nostro, si quis est emptor, Coëmtionalem *Senem*
Vendam ego, venalem quem habeo, extemplo, ubi oppidum
expugnavero.

Senex est, ex eo genere, in quibus singulis vix quisquam facit pretium, sed qui auctioni aliorum accedunt. Sic servus apud Ciceronem, *Famil. Epist. l.* 7. *Ep.* 29. Curius, *sum*, inquit, [Greek] *Attici nostri, ergo fructus est tuus, mancipium illius: quod quidem si inter senes* Coëmptionales *venale proscripseris, egeris non multum*. Hoc est, si mihi inter rejicula istiusmodi mancipia titulum in venalitio posueris, vendiderisque me, parum rei feceris. Quare, quia inutiles sumus & nullius pretii: uti de se molestè. Theodoro Ad. Sibero [Greek], [Greek] est. Nempe in venalibus, quantumvis viles, mutilos, effœtos, locum invenisse, indicat Seneca, *Ep.* 47. *Stare ante Callisti limen dominum suum vidi, & eum qui illi impegerat titulum, qui inter rejicula mancipia produxerat, aliis intrantibus excludi. Retulit illi gratiam servus ille in primam decuriam conjectus, in qua vocem præco experitur.* Ubi *Decuriam* vocat illum gregem, uti Columella, *l.* 1. *c. ult. Classes verò non majores quam decem hominum faciendo, quas decurias appellaverunt antiqui.* Sic *turdorum decuria* vel *corona*, apud Martialem in *Xeniis*, lemma est *Epigrammatis* 49. Quæ enim singula liceri aspernabantur homines, ea plura in unum pretium mittebantur, aut addita desiderationibus, sive mancipiis, sive rebus, venum exponebantur: quemadmodum quotidie videmus & in auctionibus, majoris pretii quæ sunt, singula, viliora acervatim protrudi. Cujusmodi *Coëmtionalis Servi* exemplum planè lepidissimum, præbet Plinius, *l.* 34. *c.* 3. in Clesippo fullone, qui jussu Theonis præconis accessio candelabri Corinthii factus est: vide suprà in voce *Clesippea* [Greek], & plura hanc in rem, apud Joh. Frider. Gronov. *de Pecun. vet. l.* 4. *c.* 8.

COENA, quasi [Greek], *quia antiquitùs seorsim solebant prandere Romani, cœnare cum amicis*, Plut. *Symp. l.* 8. *c.* 6. Comessationem antecedebat & Prandium primò, dein Merendam sequebatur. Olim *Vesperna* dicta, à vespertino, quô sumebatur, tempore. hora enim ejus apud Romanos diei nona erat, communiter; At hora quinta, vel sexta, cùm convivia *tempestiva*, diebus festis ac solennibus agitarentur. Juvenalis, *Sat.* 11. *v.* 205.

—— —— Quamvis solida hora supersit
Ad sextam.

Tertullianus, *in Apologet. Saturnalibus non lavor diluculô, sed honestâ & salubri horâ &c.* Quemadmodum apud Atticos legitimum *Cœnæ* tempus fuit, cùm [Greek] aut [Greek] esset [Greek], uti loquitur Lucianus, *in Saturnalibus*: Sed diebus festis, quibus maturius iidem solebant inire convivium, [Greek] observabant aut [Greek], quorum illud, *umbra* videl. 10 vel 12. *pedum*, horæ 9. vel 11. istud, nempe *umbra* 6. *pedum*, horæ quintæ vel sextæ Romanorum respondet. Horâ unâ verò antè lavabant Romani, quàm *Cœnam* auspicarentur &c. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. p.* 648. *Cœna* autem erat semper in usu etiam cùm prandia nondum invaluissent: Lautiores enim tantùm olim prandia obibant, idque sine ulla ferculorum pompa aut splendido apparatu, ad magnificas & exquisitas epulas amicis in cœnam conducturi. Imò erat cùm *Cœna* idem, quod *Prandium*, significabat, *Festus*. Hinc tam frequens cœnarum, prandiorum nulla, certè raro mentio, in magnifici alicujus apparatus descriptione; Horat. *l.* 2. *Carm. od.* 14. *v. ult.*

Absumet hæres Cæcuba dignior,
Servata centum clavibus: & merô
Tinget pavimentum superbô,
Pontificum potiore cœnis.

Ausonius, *Ep.* 9. *v.* 1.

Ostrea nobilium cœnis, sumtibusque nepotum
Cognita, &c.

Unde de nepotum, in noctem multam, imò in alterum Solem, convivia extendentium luxu, querela M. Tullii, *Orat.* 2. *in Catil*

Lir.

Liv. *Dec.* 3. *l.* 3. Æl. Lampridius, *in Commodo* &c. Distinxêre autem *Cœnam* antiqui in tres partes, seu missus: Antecœnium seu Gustum seu Promulsida, *Cœnam* ipsam, cujus quod præcipuum ferculum erat, *Cœnæ caput* dicebatur, & Bellaria, seu Mensam pomorum seu Mensas secundas. In Antecœnio mora ponenda esse, volunt Galenus: At Metellus Pontifex echinos, ostreas crudas, pelorydas, spondylos, turdum, asparagos, subtus gallinam altilem, patinam ostrearum pelorydum, balanos nigros, & albos: Interdum spondylos, glycomaridas, urticas, ficedulas, lumbos, capreagines, apruguos, altilia ex farina involuta, murices & purpuras ante cœnam apposuit, apud Macrob. *Saturn. l.* 3. *c.* 13. Ipsius *Cœnæ* initium priscis fuit lactuca, ova & lucanicæ: at prædictus gurges in cœna apposuit sumina, sinciput aprugnum, patinam piscium, patinam suminis, anates, querquedulas elixas, lepores, altilia assa, amylum, panes Picentes, Idem *ibidem.* Secundæ mensæ dicebantur *Mensæ pomorum*, cùm scil. apponerentur bellaria, quô vocabulô omne genus secundæ mensæ significatur, putà nuces, pyra, poma, ficus, oleæ, uvæ & alia, de quibus multa apud eundem Macrob. *Saturnal. l.* 3. *c.* 18. 19 & 20 & Varronem, *in Satyra Menippea*, apud A. Gellium. Vide quoque infrà *Epidipnides*, it. *Mensæ Secundæ.* Luxuriâ postmodum immensum crescente, Leges Sumptuariæ latæ sunt, è quibus Licinia lex cùm non plus centussibus, præter terrâ nata, in cœnas impendi juberet, *Cœnæ centenariæ* inde ortum traxêre. Foris autem cœnâsse Romanos, neque mensam omnino tollere, sed semper aliquid super ea relinquere consuevisse, docent Macrob. Plut. *in Quæst. Rom & Sympos.* &c. Porrò *Cœna Adjicialis*, quibusdam eadem est cum *Pontificia*, quæ lautissima esse solebat: Lipsius autem *de Magnif. Rom. l.* 4. *c.* 9. vult *Aditialem* legi, eam enim intelligit, quæ *in aditu honorum* seu muneris inauguratione à Magistratibus exhibebatur. *Cœna Dubia* dicebatur, cùm mensa omnis generis exquisitissimis ferculis erat instructa, ut in tanta copia ambigerent convivæ, quò potissimum manus porrigerent. Eadem *Recta* quoque nuncupata est, opposita sportulæ, quâ voce indigitabatur munus, quod Romani clientibus, Principes populo in sportula dabant, velut obsonium: cujus vicem aliquando pecunia supplevit. Budæus, *Liberaliores divites salutatoribus suis rectam Cœnam exhibebant, sordidi sportulam tantùm.* Hinc factum, ut Sportula, pro viliore Cœna, aliquando caperetur. Martial. *l.* 8. *Epigr.* 50. *v. ult.*

Promissa est nobis Sportula, recta data est, &c.

Plura vide apud Plinium passim, Stuckium, *de Conviviis*, *l.* 1. *c.* 35. Pancirollum, *l. rer. deperditar. c. de cibi capiendi modo*, Turnebum, *Advers. l.* 5. *c.* 10. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 29. cum Thom. Dempsteri *Paralipomenis* &c. Ut & suprà in voce *Cibus*, ac infrà in *Convivia*, *Fora*, *Hora.* Atque hæc de *Cœna* communi, sed & in multis paganicis Sacris epulæ agitabantur, uti notum, quæ Δεῖπνα itidem plerumque, h. e. *Cœnæ*, appellatæ sunt. Unde in Oschophoriis Atheniensium, inter alia Ministeria mulieres fuerunt Δειπνοφόροι dictæ. Isaac. Casaubonus, *Exercit.* 16. *num.* 31. De Christianorum verò *Cœna Mystica*, vide hîc infrà, ut & de alio eorum Convivio sacro, quod Tertullianus, *Apologetici c.* 39. ubi illud fusè describit, etiam *Cœnam* appellat, quodque à priore totô genere diversum postmodum ob varios abusus Templis ejectum, ac tandem penitus sublatum est, suprà in voce *Agape.*

COENA Cerea, apud Æl. Lamprid. *in Heliogabalo*, *c.* 25. *Parasitis in secunda mensa sæpe* ceream cœnam, *sæpe eburneam, aliquando fictilem, nonnunquam vel marmoream vel lapideam, exhibuit: ita ut omnia illis exhiberentur videnda de diversa materia, quæ ipse cœnabat, quum tantùm biberent per singula fercula & manus, quasi comedissent, lavarent.* Vide suprà *Cerea cœna.*

COENA Collatitia, vide infrà *Convivia.*

COENA Domini, Græcè Δεῖπνον Κυριακὸν, 1. Corinth. *c.* 11. *v.* 20. quæ aliter Εὐλογία, *Benedictio* 1. Corinth. *c.* 10. *v.* 16. Εὐχαριστία, *Gratiarum actio*, Matth. *c.* 26. *v.* 27. Καινὴ Διαθήκη, *Novum Testamentum*, Luc. *c.* 22. *v.* 20. Τράπεζα Κυρίου, *Mensa Domini*, 1. Corinth. *c.* 10. *v.* 21. Κλάσις ἄρτου, *Fractio panis*, 1. Corint. *c.* 10. *v.* 16. Κοινωνία, *Communio*, 1. Corinth. *c.* 10. *v. eod.* & Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, *Corpus Christi*, appellatur ex verbis institutionis Matth. *c.* 26. *v.* 26. ut Ecclesiasticas ejus appellationes, quarum 24. collegit Burmannus, prætercam: alterum est Christianorum Sacramentum, sacris veter. Israëlitarum epulis ac conviviis respondens; uti in priscis inundationibus ac lotionibus Baptismi quædam imago fuit. Ejus *Auctor* & Institutor Dominus noster, unde *Domini cœna* dicitur; *Administri* Apostoli, ac qui illos sequuti sunt, Ecclesiæ rectores ac præsides, quibus peculiarem sacrorum curam ac ministerium dedit, ne promiscuô usu contaminentur, ac inter tractantium manus paulatim evilescant. *Convivæ* in prima cœna fuêre Apostoli: In Ecclesia postmodum Christiana, universi ad Mensam hanc accedebant, nullis de Fratrum cœtu, qui Sacris intererant, exeuntibus, nisi qui ipsius Ecclesiæ judiciô ἀμύητοι adhuc erant, vel ob crimen arcebantur, Catechumenis videl. & Pœnitentibus, quibus & Energumenos, si fortè adessent, adjungebant. Qui Christianorum fervor labente dein disciplinâ, dum Fideles socordiæ sese dedunt & dignos se S. *Cœnæ* facere laborem existimant, ac sacris Symbolis carere malunt, non parùm refrixit. Unde factum deinceps, ut multi, qui Sacris intererant, nihilominus communione abstinerent. Instituit autem Servator Convivium hoc sacrum, commemorandæ ultimæ ac emortuali cœnæ, utque tristissimæ noctis illius imago, atque universæ passionis & sacrificii ejus memoria de Ecclesia nunquam deperiret. Ac, sicut in Baptismo ritum quendam Judæorum imitatus est, quem in novæ Ecclesiæ Sacramentum consecravit: ita hæc *Cœna*, ad mensam Paschalem primùm cœpta, cujus vel pars vel appendix erat, in N. T. Sacramentum commutata est, ac nobiliorem in usum dedicata; unde dein in Paschatis locum successit ac in Ecclesia obtinuit. Postquam enim verus Agnus venisset, qui ipse in ultimo epulo præsens erat, ac luce suâ umbram illam explebat, sacrificalibus Agnis opus non amplius erat. Elementum ergo, ut in Convivio sacro, hîc duplex *Panis* & *Vinum.* Et quidem *Panis*, quô Christus in prima Cœna usus est, fuit azymus: quod accidentarium erat, ex lege Paschatis, quæ fermentô omni abstinere per eos dies jubebat. Unde vetus Ecclesia quotidianô ac cibariô usa est, planè ad sensum Domini, qui panem, quô in communibus epulis vescimur, ad concinniorem mysterii significationem, instituit: Quô & Apostoli tum in Judæa, tum inter Gentes, postmodum usi sunt, Actor. *c.* 2. *v.* 42. & *c.* 20. *v.* 7. coll. cum 1. Corinth. *c.* 10. *v.* 16. 17. & *c.* 11. *v.* 26. cum azymus ad V. T. ceremonias potiùs pertineret. *Vinum*, Matthæi, *c.* 26. *v.* 29. *Vitis genimen* dicitur, cujus locô in regionibus, ubi vini penuria est, illud, quod vini vicem ibi præstat, usurpatur; quod idem de pane quoque intellectum vult Auctor præfatus. Utriusque copia solebat apud Veteres à Fidelibus spontaneâ liberalitate conferri, atque sic ex collatitia dape S. Cœna instrui. Unde *oblationis*, *oblatarum* ac *sacrificii*, nomina: ac reprehendit Cyprianus, *Serm. de Eleemosynis*, mulierem, quæ in Dominicum sine sacrificio veniebat, ac partem ex sacrificio, quod pauper obtulerat, sumebat. Addebant & alia dona, ad *Agapen* instruendam, de qua dictum suô locô. Porrò *Consecratio* Symbolorum à Domino facta est, precibus, gratiarum actione, & expressis verbis, quibus voluntatem suam testatus *Panem* corporis, & *Vinum* sanguinis sui pignus Ecclesiæ tradidit. Quod Servatoris exemplum vetus Ecclesia sanctè imitata est: ut in qua audiebatur primùm sacra Lectio, tum Concio vel Sermo; inde Preces concipiebantur &c. atque sic ad SS. Mysteriorum participationem accedebatur. Peractis enim precibus, post osculi collucta-tionem, quod *Orationis signaculum* Tertullianus vocat; & dextræ congressum, quod ipsi est *panem miscere*, afferebantur Præsidi à Ministro vel Diacono oblatarum partes. Quibus ille acceptis, postquam nomina offerentium faustâ commemoratione prosequutus esset, Panem & Vinum, clarâ voce audiente & *Amen* acclamante Populô, benedixit primùm; dein Panem fregit, more à Cœnis Judaicis desumtô, posteà ipse de eo gustavit, ex eodem more; distribuitque sacris convivis, additô accipiendi & comedendi mandatô. Similiter Poculum benedixit, vinum infudit, tradidit & omnes ex eo bibere jussit, secundùm Marc. *c.* 14. *v.* 22. Cui S. Symbolorum usui postmodum alii usus ritusque extra S. Cœnam accessêre. Processu enim temporis deferri sacratus panis non solùm ad absentes, sed etiam ad infirmos, quin imò vinô intinctus moribundis in os ingeri cœpit; Unde *commeatum* & *viaticum* dixêre. Domum etiam persæpe secum adferebant fervente præsertim persecutione, quò quotidie Christum gustare atque ad certamen sese præparare possent. Denique & alium præterea panem habebant Veteres, sacrum quidem, sed non sacramentalem; quem, communis Fidei testandæ causâ, Episcopi ad diœceseos suæ Presbyteros, vel ad alios Coëpiscopos, mittitabant: vocabant autem istas micas *Eulogias.* Qui tamen ritus, ac nonnulli alii, Conciliorum auctoritate non semel compressi leguntur &c. Clausit *Cœnam* Dominus *Hymnô* paschali, ac porro sermonibus sanctissimis extremam illam noctem transegit. Cujus exemplô & Veteres gratiarum actione ad extremum defungi, & datâ ex more *pace* populum dimittere solebant, solenni formulâ, *Ite in pace.* Unde, quòd concio tum missa esset, *Missæ* nomen exortum est. Residuæ autem micæ, in Agaparum ritum, quod S. Cœnæ, ut olim antecœnium, ita deinceps, mutatô ordine, perdiu velut corollarium fuit, vel, iis abolitis, Clero aut Catechumenis, aut pueris de ludo redeuntibus, aut denique pauperibus, cedebant. *Locus* primò privatæ ædes, in quibus tamen Fratrum conventus; deinde Templa fuêre. *Tempus* quod attinet, prima *Cœna* celebrata est Feriâ V. ante festum Paschatis; quem diem annuatim Ecclesia vetus quoque servavit: cæteroquin & aliis diebus communicabant, præsertim Dominicô die, uti Justinus testatur. Quod *Horam*, vespertinô tempore Christus convivatus est, ob Paschatis solenne, quod aliô diei tempore fieri erat nefas. Servâruntque illud diu Veteres, quorum nocturnas & deinde antelucanas Cœnas sæpe legimus. Quanquam & aliæ cœnandi horæ ipsis postmodum usurpatæ fuerint. Nam ubi jejunia vel semijejunia agitabant, quâ horâ illà solvebantur; vel ubi jejunare non licebat, matutinô tempore Cœnam faciebant. Plerumque autem jejuni eam celebrabant; unde deinceps nata Latinorum lex, quâ Eucharistiam nisi jejunantes non sumunt &c. Plura hanc in rem, utpote *de Convivii hujus Mysterio, & re significata, de ejus efficacia & usu, de erroribus circa eam tum veter. Aquariorum, Artotyritarum, Cataphrygum, Gnosticorum, Marcosiorum, Semidalitarum, aliorum, tum hodiernorum non paucorum, aliisque huc pertinentibus*, vide apud Ecclesiasticæ Rei Scriptores, inprimis qui jam sub prælo sudat, Jo. Casp. Suicerum *in Thesauro Eccl.* ut & hîc passim, in vocibus *Dona*, *Eucharistia*, *Eulogia*, *Nôrunt fideles*, *Panis fractus Synaxis* &c. Nec omittendum, in Communione Roman. hodieque sic dici quintam Feriam ultimæ hebdomadis Quadragesimæ, quòd eâ, uti dictum, mysterium Dominicæ Cœnæ à Christo fuerit institutum. Vide Isidorum, *de officiis Eccles. l.* 1. *c.* 28. & Honorium Augustodun. *l.* 3. *c.* 84. In ea omnes Sacerdotes totumque, uti vocant, Clerum, ex decreto Soteris Papæ ad sacram Synaxin accedere teneri, dicitur *can. in Cœna Domini de consecrat. dist.* 2. idque cum stola in collo, *Concil. Bracar.* 3. *can.* 3. Excommunicatio insuper recitatur &c. Vide Dominicum Macrum *in Hierolex.* voce *Feria V. in Cœna Domini*, ut & infrà, *Natalis calicis*, it. *Partes*, ubi de ritu utrâque manu S. *Cœnam* sumendi inter alia.

COENA Eburnea, parasitis exhibita ab Heliogabalo, vide infrà *Ebur.*

COENA Feralis, apud Appulejum, *Floridorum l.* 4. *Procul igitur faces abigerent, Procul ignes amolerentur, Cœnam feralem à tumulo*

mulo ad mensam referrent: inter Veter. parentalia indigitata Arnobio, *l. 7.* ubi, *Nam pultiuncule, inquit, cum carnibus rapacium alimenta sunt ignium, & parentalibus conjunctissima mortuorum.* Nempe quia quemadmodum illa in rogum injiciebantur, sic & in sacrificiis in aram accensam consumenda imponebantur. Primum enim, quum mortuus cremaretur, *Cœna feralis* in rogum inferebatur. Catullus, *Epigr. 60.*

Uxorem Menæ, sæpe quam in sepulchretis
Vidistis ipso rapere de rogo cœnam,
Quum devolutum ex igne prosequens panem,
Ab semiraso tunderetur ustore.

Quem ritum falsè ridet Tertullian. *de Resurr. Carn. c. 1. At ego magis ridebo vulgus tunc quoque, cum ipsos defunctos atrocissime exurit, quos postmodum gulosissime nutrit, iisdem ignibus & promerens & offendens.* Idem deinde in parentalibus quotannis factum, mense Februariô, & ad epulas illas propinquorum animæ invitatæ. Unde scribit Artemidorus, memoriam ejus, qui laqueô vitam sibi abrupisset, tantâ ignominia adstrictam fuisse, ut nec in parentationibus inter cæteros propinquos nominaretur, *l. 1. Oneirocrit. c. 5.* Ritum certè docet Ausonius, *Carm. pen. Professor.* ubi de primis ei inferius sermo,

Grammatici in studio, vel Rhetoris, aut in utroque,
Quos memorasse mihi morte obitâ satis est.
Viventum illecebra est laudatio. Nomina tantùm
Voce ciere, suis sufficeret tumulis.

Atque hi, qui sic præteribantur, *nomina non habere*, ὄνομα οὐκ ἔχειν dicebantur. Ut verò quisque sciret, ubi situs esset is, cui parentare, manesque ejus placare volebat, tumuli inscribi solebant: bustum quoque ipsum nonnunquam stipite signari, & ne moveretur stipes, concremati nomen addi. Quod utrumque discimus ex Lucano, & quidem prius, *l. 8. v. 771.*

Interea parvo signemus littora saxo,
Ut nota sit busto. Si quis placare peremptum
Fortè velit, plenos & reddere mortis honores,
Inveniat trunci cineres, & norit arenas
Ad quas Magne tuum referat caput -----

Posterius, *eod. l. v. 791.*

Nautaque ne bustum religatô fune moveret,
Inscripsit sacrum semiusto stipite nomen:
Hic situs est Magnus -----

Utque haberent inferiæ, quò inferrentur, in parentalibus quoque rogi exstruebantur. Ovid. *l. 2. Fastor. v. 534.* ubi de iis,

Parvaque in exstructas munera ferre pyras.

Aras Arnobius vocat ubi suprà: docetque idem apertissimè Lucianus [illegible]. Unde *Glossa*, parentat, [illegible]. Vide Desid. Herald. *Animadversion. ad Arnobium d. l.* nec non hic passim, ubi Funebria tractamus, imprimis infrà voce *Rogus* & *Parentalia.*

COENA Hecates, vide infrà *Trivium.*

COENA Imperatoria, vide infrà *Pascere.*

COENA Libera, in *Passione S.* Perpetuæ & Felicitatis, *Pridie quoque, cùm illa Cœna, quam* Liberam *vocant, quantum in ipsis erat, non cœnam liberam, sed agapen cœnarent, eâdem constantia ad populum verba ista jactabant*: dicebatur illa quam cœnabant in publico, qui ad ludum, vel ad bestias damnati erant, pridie antequam pugnarent: sic nuncupata, vel quòd apponeretur ipsis, quidquid postulâssent; vel quòd summa cum libertate & licentia perageretur. *Liberalia* vocat Tertullian. *Apologet. c. 42. Non in publico liberalibus discumbo, quod bestiariis supremam cœnantibus mos est.* Ubi videmus etiam *Cœnam supremam* appellare. *Ultimam* vocat vetus Interpres Juvenalis, *ad illud, Sat. 11. v. 20.*

----- *Sic veniunt ad miscellanea ludi:*

Genus, inquiens, *miserabile ferculi miscellanea, cibus gladiatorum, id est ultima cœna. Ideò miscellanea, quia omnia, quæ apponuntur, miscent & sic manducant*: Car. du Fresne, *Glossar.* & Salmas. *ad Trebellium Pollionem in Claudio, c. 5.*

COENA Marmorea, vide infrà *Marmorea.*

COENA Nuptialis, vide infrà *Eruca.*

COENA Popularis, vide infrà *Patronus.*

COENA Pura, sexta dies quæ est in Parasceve, Iren. *l. 1. c. 9. & l. 5. c. 23.* Dicta, quòd juxta legis præscriptum, puros vestimentis, cibis, corporibus & animis Judæos esse decebat, qui sacrum Pascha essent celebraturi, unde proditores Christi non intraverunt Prætorium Pilati, ne contaminarentur. Joh. *c. 18. v. 28.* Vide Fevardentium, *notis in Iren. locum priorem, num. 13.* Augustin. *tract. 120. in Joh.* Bedam *in c. 19. Joh. &c. Nic. Lloydius.* Vide hîc infrà.

COENA Pura, parasitis ab Heliogabalo exhibita, apud Lamprid. in *Vita ejus, c. 27. Exhibuit parasitis cœnas & de vitreis, & nonnunquam tot pictas mantilia in mensam mittebat his edulibus picta, quæ apponerentur, quot missus esset habiturus, ita ut de acu, aut de textili pictura exhiberentur. Nonnunquam tamen & tabulæ illis pictæ exhibebantur, ita ut quasi omnia illis exhiberentur, & tamen fame macerarentur.* Vide quoque suprà, *Cœna cerea*, & *Cœna eburnea*: uti de gemina acceptione vocis, infrà voce *Parasceve.* Sed & , in Communione Romana *Cœna Pura*, dicitur feria sexta majoris hebdomadæ Veter. seu Parasceve; modô loquendi à Gentilibus acceptô. *Ad puram, & sine animalibus, cœnam.* Appulej. Vide quoque Plut. *de esu Carnis.* Sic autem dicebatur, quòd religionis & dieis causâ instituta, ut vult Car. du Fresne: contra quam Scaliger, *ad Festum* & *de Emendat. Temp. p. 533. 569.* Vide suprà.

COENA Suprema, item *Ultima*, vide suprà *Cœna libera.*

COENACULUM, Græcè Ὑπερῷον, propriè locus ad *cœnandum* idoneus: Sic autem *vocabant* Romani, teste Festô, *postquam in superiori parte cœnare cœperunt.* Hinc superioris domus universa. Et quidem in istiusmodi Ὑπερῴοις, Virgines apud Græcos educari consuevisse, dicemus infrà, ubi de Græcorum *Oecurio*: quòd hujusmodi loca aditu difficiliora & insidiis minùs obnoxia essent. Figura illis ovalis, unde nomen, & fabulæ de Helena ex ovo genitæ origo. Apud Judæos fideles primosque Christianos, sacri Conventus ibidem habebantur, ob persecutionem hostium, & Ædium sacrarum penuriam: uti liquet ex Actor. *c. 1. v. 13.* ubi memoratur τὸ Ὑπερῷον, *Cœnaculum*, in quod Apostoli & Discipuli, Sacrorum suorum gratiâ, ascendebant, velut in locum Conventus sacri satis notum; & ex Paulo 1. Corinth. *c. 11. v. 2.* ubi singulorum domos disertè, ut habitationis locum, distinguit ab Ecclesia, quô nomine nonnullis locus Conventus sacri innui videtur. Quò spectant illa, quæ suprà diximus, in voce *Aurata Domus.* Vide plura apud Seldenum, *de Synedriis veter. Ebræorum, l. 3. c. 15. §. 2.* & hic passim. Imò & quoties sine arbitris volebant agere Veteres, in editum locum ascendebant: interdum peculiarem locum in superiori domus parte huic rei habebant. Sueton. *Aug. c. 72. Si quando quid secretò aut sine interpellatione agere proposuisset, erat illi locus in edito singularis.* De Tiberio Tacit. *l. 6. Annal. c. 21. Quotiens super negotio consultaret editâ domus parte utebatur.* C. Nepos *editi conclavis* eidem fini, meminit *in Dione, c. 9. quum in conclavi edito recubuisset* &c. Sed & , ut aquam unusquisque in *Cœnaculo* haberet, curâsse olim in Urbe Vigilum Præfectum, dicemus infrà, ubi de eo, ex Paulo JCto.

COENALIS Robertus, vide *Robertus.*

COENATIO, idem. Vide quoque suprà, *Accubita*, infrà *Mica*, *Nidus*, *Zeta.*

COENATOR seu COENARIUS, Officium Monasticum, cui incumbebat cura reficiendorum Fratrum æstivis diebus vespere. Apud S. Dionysium, in Francia in Claustri latere, quod est secundùm Templum, visitur tumba cum hac Inscr. Gall. *Hic situs est Dominus Johannes Montmorencius, olim* Cœnator *hujus loci.* Horum Primicerii mentio in *Inscr.* Romæ ad D. Pauli extra muros: *Hic jacet nomine Matrona C. F. in pace, uxor Corneli Primiceri Cenatorum, filia Porphyri Primiceri Monetariorum* &c. apud Car. du Fresne, *Glossario.*

COENATORIA, seu accubitoria vestis apud Romanos *Synthesis* erat. Conviviis tamen maximè publicis ac solennibus, Togam quoque fuisse adhibitam docet nos Cicero, qui Vatinium reprehendit quòd in epulo Q. Arrii cum toga pulla accubuerit, cùm tot hominum millia accumberent, cum ipse epuli Dominus albatus esset. Sallustius item, qui apud Macrobium, *l. 3. Saturnal. c. 13.* Metelli luxum in Hispania carpens inter cætera, ait, *Togam pictam plerumque amiculo fuisse accumbenti*: Spartianus denique, apud quem, *c. 22. Adrianus ad convivium venientes Senatores stans excepit, semperque aut palliô tectus discubuit, aut togâ submissâ*, i. e demissâ. Qui enim togati accumbebant, partem togæ sinistrô brachiô contractam defluere sinebant ad pedes, tum ipsum brachium, quod sinui ac rugis sustentandis occupabatur, per superiorem togæ oram, ut & dextrum, exerebant. Cæterùm Imperatoriæ cœnæ neminem licuisse accumbere, nisi togato, ostendit idem Spartianus *in Severo.* Ita quidem in epulis publicis, ac Imperatoriis: domi autem privatis conviviis togas cœnatoriis mutabant, quas, ut dictum, *Syntheses* nuncupârunt, vide infrà in voce *Synthesis.* In antiquis Tricliniorum figuris homines seminudi cubant, solô linteô, quod fortasse *Synthesis*, semiamicti: hinc sindonem, quâ *indutus super nudo adolescens*, CHRISTUM à Judæis captum sequebatur, vestem cœnatoriam quidam fuisse existimant. Fuêre & *Cœnatoria* muliebria, quarum meminit Pomponius, *l. 33. ff. de auro argento legato.* cùm ait: *Q. Mutius ait, scire se quendam Senatorem muliebribus cœnatoriis uti solitum.* Has colore fortè à virilibus distinctas fuisse, indigitare videtur Martialis, *l. 10. Epigr. 29. v. 1.*

Quam mihi mittebas Saturni tempore lancem,
Misisti Dominæ, Sextiliane, tuæ.
Et quam donabas dictis a Marte Calendis,
De nostra Prasina est synthesis empta toga.

Quasi dicat, pretiô, quô emere solebas togam, quam mihi natali meô mitteres, emisti viridem cœnatoriam amicæ. Vide Octav. Ferrarium, *de Re Vestiaria, l. 1. c. 30.* & *31.*

COENEUM, Eubœæ promontor. Mela, *l. 2. c. 7.* lege *Cenæum.*

COENICA, regio Thraciæ cis Rhodopen, à Cœnis populis dicta. Aliis est *Cænica.*

COENOBIUM, Græcè Κοινόβιον, dicta est conversatio eorum, qui ex collatis opibus vivebant. Instituti auctor Pythagoras, qui domi suæ plurimos habebat juvenes, quos hôc pactô alebat; Unde apud A. Gellium, *l. 1. c. 9.* & Laertium, *l. 8.* legimus, omnes simul, qui à Philosopho hoc in cohortem illam disciplinarum recepti erant, quod quisque pecuniæ familiæque habebat, dedisse in medium. Justinus, *l. 20. c. 4.* de Pythagoreis loquens: *Trecenti*, inquit, *ex juvenibus, cùm sodalitii jure sacramento quodam nexi separatam à cæteris civibus vitam agerent, quasi cœtum clandestinæ conjurationis haberent, civitatem in se converterunt; quæ eos, cùm in unam domum convenissent, cremare voluit.* Vide quoque Ciceronem, *l. 2. de Leg.* & infrà *Sacramentum juris Sodal.* item *Consortium herctô non citô, Familia.* Hunc morem Κοινωνίας apud Judæos imitati sunt Esseni, qui omnia itidem communia habebant; Quæstore constitutô, qui necessaria procuraret, Euseb. *l. 8.* πρ. εὐ. *c. 4.* ex *Philone Judæo*: Idem de Platonicis legimus. Sed quæ Pythagoricorum communio, quæ Essenorum societas, quæ Platonicorum jactantia, cum innocua & sancta illa Apostolorum primorumque Christianorum communione paria fecit? *Qui omnes erant eodem loci, & habebant omnia communia: & possessiones & facultates vendebant, & dispertiebant ea omnibus, prout cuique opus erat: & quotidie perdurantes concorditer in templo, ac frangentes domatim panem, capiebant cibum cum exultatione & simplicitate cordis*, vide Actorum *c. 5. v. 32. & seqq.* Nec multùm ab hac consuetudine abluserunt Collegia Doctorum qui publicô sumtu alebantur, Alexandriæ olim insti-

instituta, ubi Marcum Evangelistam coetus atque agmina Philosophantium, lectionibus, disputationibus, meditationibus & interpretationibus S. Scripturae totos dies incumbentium coëgisse, referunt *Eusebius* ac *Hieronymus*. Propiora vitae Collegiatae quoad sacra renata sunt deinceps exempla inter Christianos, etsi instituto non tam perfectô, inter Monachos, quorum antesignanus Paulus Thebaeus, post illum Antonius, quem Hilarion excepit, fuêre: occasione persequutionum sub Decio & Valeriano, deinceps sub Diocletiano, Licinio ac sociis in Aegypti Syriaeque solitudines multis fidelium abactis; ubi casulas erigebant, aut ne deprehenderentur sedes subinde mutabant & remittente postmodum persecutionis furore, tranquillae vitae assueti, usque ad mortem quandoque morabantur. *Coenobitarum* enim primi auctores Eremitae hi fuerunt. Ita ergo *Coenobia*, quae & Monasteria, & postquam muris claudi coepêre, *Claustra* dicta sunt, originem habuêre. Quod institutum porrò ex necessitate, ut diximus, natum, mox alii imitati sunt: quidam ex zelo pietatis, mundive taedio; alii ob Ecclesiarum dissidia, Episcoporum factiones & fastum: nonnulli ex otii meditationumque amore; aliqui etiam ex cacozelia Virorum illorum eximiorum, qui primi vitae hujus auctores extitêre. Nec defuêre, qui ex fastu hoc genus vitae sectati sunt, ut humilitatem & vitam Angelicam amplecti viderentur &c. Dein tepescente pietate ac fervore, in urbes commigrârunt, quod institutum Ambrosius tribuit Eusebio, Episcopo Vercellensi, qui ab illo dicitur circa A. C. 360. primus in Occidente Monasteria in urbes introduxisse. Praecipuam autem in vita *Coenobitica* ordinanda navârunt operam, in Oriente quartô seculô Basilius: in Occidente duobus seculis pòst Benedictus; post quem circa decimum seculum in plures familias hic ordo Benedictinorum divisus est, unde plures alii ordines emersêre, apud quos non eadem facies mansit. Quantum enim ab hac differt, videre Serapionem sub se habentem decem *Coenobitarum* millia eosque omnes laborantes & messis tempore metentes? Videre in Aegypto ac Oriente quotidie ad Patrem suum audiendum verbumque Dei hauriendum concurrentes eorum ad tria millia? Videre in eorum conventu Patrem disputantem, quô loquente tantum erat silentium, ut nemo alium respicere, nemo excreare auderet: ubi dicentis laus erat in fletu audientium: quô peractô convivium solvebatur. Et hanc professionem amplectentibus res manebat integra, habebantque facultatem remigrandi ad suos vel commigrandi quò vellent, si quos instituti taederet. Jejunia erant libera, nec iisdem omnes adstringebantur legibus. Nec à Pontifice Roman. ordinis approbatio petebatur, nec regularum, titulorum, colorum, vestium, characterum erat diversitas: Nec Clerici tunc erant, exceptô unô Archimandritâ, *habebantque non docentium, sed plangentium officium*, Hieron. Vide quoque Augustinum, *de Opere Monachorum*. Unde ex his *Coenobiis*, velut jejunii, vigiliarum, precum, beneficentiae, charitatis, laboris, similiumque virtutum officinis: scholis insuper Studiosorum ac phrontisteriis, ad Rempublicam Ecclesiamque praeclarissimi Viri prodierunt. Unica Schola Alexandrina Pantaenum, Clementem, Origenem, Tryphonem, Heraclam, Dionysium, Anatolium, Pierium, Theonem, Athanasium, Didymum, Ambrosium, Maximum Philosophum Episc. Constantinopolitanum, aliosque innumeros orbi dedit, Franc. Burmannus, *Orat. inaugur. de Collegiis*. Vide quoque infrà in *Collegium*, ut & in voce *Monasterium*.

COENOENUM, German. urbs. *Ptol.* ad Albim, Ducatus caput. Vulgò *Lawenburg*, teste Villanovanô. Est autem in Saxonia inferiore 8. leuc. ab Hamburgo in Ortum, Brietiô teste, olim *Lauenburgum* Angilorum, sub Vindilis fuit.

COENOMANI vel CENOMANI Aulerci, populi Galliae, memorati Caesari, *Commentar. l. 7. c. 75.* quibus à Gallis ad Alesiam liberandam imperata scribit hominum V. Mill. Eosdem *Aulercos* simpliciter eôdem librô vocat: Turonibus & Andibus proximos. Sic *Coenomanos* Livius, Aulercos, *l. 5. c. 34.* vocat, qui partem Italiae cum Lingonibus & Bojis occupavêre. Vulgò *les Manceaux*, quasi Manicelli. Horum caput *Subdinnum* vel Suindinum *Ptolemaeo*, vulgò *le Mans* dicitur. Ager finesque *Coenomanicum* absolutè, vel pagus Cenomanicus, vulgò *le Maine* appellatur. Olim quoque Ducatus Cenomanicus, qui jam inde à Chlodovaei M. filiis insignis habebatur. Unde *Eginhardus* scribit, Grifonem, more Ducum 12. Comitatibus à Pipino fratre donatum esse, in partibus Neustriae, vel *Chronicon* S. Arnulfi habet, ei Cinomannicam urbem cum 12. Comitatibus dedit. Turris *Cenomanica* memoratur Orderico Vitali, quam & *regiam*, i. e. praecipuam appellat. In eadem urbe mons Barbatus, & mons Barbatulus munimenta erant, ab Anglorum Regibus Normanniae Ducibus condita: è quibus Richardus Henrici Andevagensis fil. Coenomanos ac Turones, auxiliô Galliae Regis sibi subjecit, patris mox in regno successor; circa A. C. 1181. Praeter hos Coenomanos Aulercos, sunt quoque Aulerci Diablintes & Eburovices, de quibus suô locô. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall. &* in voce *Cenomani*.

COENOPHRURIUM, suprà *Coenophrurium*.

COENOTAPHIUM, meliùs, *Cenotaphium*, Graecè Κενοτάφιον, tumulus dictus est, in honorem peregrè defuncti, domi extructus. Postquam enim istiusmodi demortui anima solenni ritu ter vocata esset, quod ἀνακαλεῖσθαι τὴν ψυχὴν dixêre,

> — — *Manes ter voce vocare:*

Unde Virg. *Ecl. 6. v. 44.*

> — — *Hylam nautae quô fonte relictum.*
> *Clamâssent, ut littus Hyla, Hyla, omne sonaret.*

Imaginarium ipsi fecêre funus, quod Κενοτάφιον, & ritum Κενοτάφιον vocavêre; Euripides, in *Helena*, v. 1561.

> Ὃν Τυνδαρὶς παῖς τόνδ' ἀπόντα [illegible],
> *Quem Tyndaris puella hac absentem imaginariô tumulô honorat.*

Meminit hujus moris Poëtae modò laudati Scholiastes, in *Hecuba*: [illegible], inquiens, [illegible], *Soliti sunt Graeci in viri bene meritis, licet absentis, honorem, Cenotaphium excitare, ad nominis memoriam immortalitati consecrandam.* Nonnus Κενήριον istiusmodi monumentum vocat: Virg. *Tumulum inanem*, loquens de Aenea, *l. 6. Aen. v. 505.*

> — *Tumulum Rhoeteo in litore inanem.*
> *Constitui.*

Ovid. *Sepulchrum inane*, de Progne, *l. 6. Met. fab. 8. v. 568.*

> — — *Et inane sepulchrum*
> *Constituit.*

Idem honoris exhibuêre Athenienses olim, omnibus in mari mortuis: Pythagoraei iis inprimis, *qui à Philosophia sua descivissent*; tales enim, velut peregrè mortuos, judicârunt à patrio solo aberrâsse. Eôdem honore dignabantur Graeci illos, quorum in praelio occisorum cadavera reperiri non poterant: Funebri enim pompâ in locum destinatum gestabatur inane feretrum, & columnis Epitaphiisque vel potiùs *Cenotaphiis* magnificè extructis memoria defuncti honorabatur. Hinc iterum Ovid. *l. 11. Met. fab. 10. v. 429.*

> *Et saepe in tumulis sine corpore nomina legi.*

Vide Franc. Rossaeum, *Archaeol. Attic. l. 5. c. 17.* & hic in voce *Monumentum* &c.

COENOTROPHIUM, Graecè Κοινοτροφεῖον, vide infrà *Pandocheum*.

COENREDUS, Rex Merciorum, post Edilredum patrem, A. C. 704. sextô pòst annô sponte regnô cessit, Romae mortuus. Alius, A. C. 716. Beda, *Hist. Angl. l. 5.*

COENUM, vide suprà *Cenum*.

COENUS, secundus Macedoniae Rex, regnavit ann. 12. an. ante Urb. Cond. 385.

COENUS, Praetor Alexandri M. Parmenionis gener, in regressu ex India, ad Acesinem fluv. morbô extinctus. Curt. *l. 9. c. 3.*

COEPISCOPUS, apud Paulin. *Epist. 46. ad Romanianum*, idem cum *Coadjutore*, vide suprà, ut & in voce *Chorepiscopus*; Namque & hi sic appellati videntur. Car. du Fresne, *Glossar.*

COEQUOSA, Galliae Aquitanicae oppid. Antonin. *in Itiner.* *Sanson* Tasta, seu Datii, ad Aturum fluv. vulgò *Acqs*, unde populi Cocosates.

COERANUS, Philosophus Stoicorum placitorum, ut videtur apud Tacit. *l. 14. Annal. c. 59.* Plin. Indice, *l. 2.* inter auctores, quos delibavit, recenset *Ceranum*.

COERANUS, fluvii nomen. Steph. in *Adana*. Item viri nomen ab Ulysse interfecti. Ovid. *l. 13. Met. v. 257.*

> *Coeranon, Iphiditen, & Alastoraque Chromiumque.*

Idem *Coeranus* naufragus à Delphino servatus; vide Historiam apud Plutarch. *in l. Utrum terrestria, an aquatilia plus sapiant?*

COERCERE Lucum, vide infrà *Conquere*.

COERULEUS Color, Graecis κυανοῦν, nihil aliud, quàm purpura dilutior & pallidior est, Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*. Aliàs apud Poëtas, pro atro seu nigro. Statius, *Theb. l. 4. v. 449.* ubi de Infernalibus sacris,

> *Tum fera coeruleis intexit cornua sertis,*

i. e. nigris, omnia enim in illis Sacris nigra. Idem, *l. 1. Sylv. 6 v. 85.*

> *Et jam coerula nox olibat orbem.*

Servio verò *propriè coeruleum est nigrum viridi mixtum*, ad *l. 7. Aen.* *Ferrugineum & coeruleum*, eosdem colores agnoscit Cyrillus Glossographus. Hinc omni rei terribili aut belluae color hic adscribitur. Statius, *l. 1. Theb. v. 562.*

> — — *animos advertite, pandam:*
> *Postquam coerulei sinuosa volumina monstri,*
> *Terrigenam Pythona* — —

Ovid. *l. 3. Met. v. 38.*

> — *longô caput extulit antrô*
> Coeruleus *Serpens* —

Val. Flaccus, *l. 2. Argon. v. 651.*

> — — *pontum pater & turbata reponit*
> *Littora, depellitque Notos; quos coeruleus horror,*
> *Et madido gravis unda sinu, longeque secutus*
> *Imber ad Aeoliae tendunt simul aequora portae* &c.

Inprimis mari & rebus marinis: Hinc *Coeruleus*, pro Neptuno & *Coeruleum agmen*, i. e. omnia marina, apud eundem *Papinium*, aliosque Poëtas passim. Unde & talis Rhapsodorum olim habitus, cùm Ulyssis errores, quos mari inprimis passus est, repraesentarent &c. Vide Caspar. Barthium, *Animadversion. ad Papinium Statium, Part. 1. p. 159. 204. & 292. Part. 2. p. 541. 1067. & 1088. Part. 3. p. 185. & 1743.* uti de *Coeruleis* in luctu matronarum Romanar. *vestibus* infrà aliquid lemmate *Piegere vestes*, de calceis ejusdem coloris, Sebastocratis olim in Aula Constantinopolit. dein Franciae Regum, voce *Tzanga*. De *Coerulea* verò purpura, suprà in *Coeruleum*. Vide quoque infrà *Indicum*.

COESFELDIUS Henricus, vide *Henricus*.

COESTOBOCI, Sarmatiae Europaeae populi. *Ptol.*

COESYRA, foemina Eretriensis, nobilis & dives, sed luxu molli-

mollitieque diffluens, nimiumque compta. Inde κοσμεῖσθαι apud Comic. pro luxuriosè ornari. Nupsit Pisistrato. Vide Schol. in *Aristoph. Acharn. Nic. Lloydius.*

COESYROPOLIS, meminit Schol. in *Nubes.*

COETES & COETUS, Græcè *Koites* & Κοῖτος, libertus Veri Imperatoris apud Capitolin. à Marco Imperatore sub specie honoris remotus. *Cœti* mentio in *veter. Inscr.* Vide Salmas. *ad Capitolin. c. 9.*

COETI, Asiæ populi ad Pontum Euxinum circa Tibarenos. *Xenoph.*

COETNUS, fluvius Galliæ, qui Normanniam à Britannia minore, Abrincatuos è Dolensibus dividit, & Fulgerias ac Pontem Ursionis alluens, paulo infrà in Oceanum effluit; vulgò *Cousnon*, aut *Coynos*. Ejus meminit Wilhelmus Britto, *l. 8. Philipp.*

> ---- ---- ---- *Abrincos*
> *Finibus à Britonum quos separat unda Coëtni.*

Hadr. Valeſ. *Notit. Gall.*

COEUS, gigas, Cœli & Terræ fil. Virg. *l. 1. Georg. v. 279.*

> *Cœumque Iapetumque creat, sævumque Typhœa.*

COEUS, Messeniæ fluv. Electram urbem præterfluens. Pausan. *l. 4.*

COFFRARIUS, in Fleta, *l. 2. c. 24. §. 3.* Arcarius est, qui *coffra* (uti recentiores dixerunt, ex Cambro Britannico *coffr*) seu arcas regias servat. Anglis *the Cofferer of the kings houshold*, Magni Oeconomi seu Dispensatoris Regis Contrarotulator, Vicarius, cujus munus est aliis Familiæ Regiæ Officiariis sua salaria seu stipendia erogare. Steph. Skinnerus, *in Etymolog. Angl.*

COFIA, vide infrà *Cuphia.*

COGAMUS, Lydiæ fluv. Plin. *l. 5. c. 29.*

COGEDUS, vide *Congedus.*

COGGESHALUS Radulphus, vide *Radulphus.*

COGIDUNUS, Rex Britanniæ, fidissimus Romanis. Tacit. in *Agricol. c. 14.*

COGIENSES, populi Marchiæ Tarvisinæ, quorum oppid. *Comelianum*, juxta amnem Mutteсam, 6. milliar. à Ceneta. Sub Venetis.

COGITOSUS, scripsit *de miraculis S. Brigittæ in Scotia.* Vide Voss. *de Hist. Lat. l. 3. p. 699.*

COGNABANDA, & COGNABARA, Indiæ intra Gangem urbes. *Ptolem.*

COGNACUM, oppid. regale Ducatus Inculismensis. *Metel.* Vide *Conacum.*

COGNATI Regis, genus militiæ Persicæ. Curtius, *l. 3. c. 3.* ubi de acie Darii: *Proximi ibant, quos Persæ Immortales vocant --- Exiguo intervallo, quos Cognatos Regis appellant, decem & quinque millia hominum. Hæc vero turba muliebriter propemodum culta, luxu magis, quàm decoris armis conspicua erat.* Quô elogiô honoris causâ appellati sunt. Vide Brissonium, *l. 1.* ubi de convivio *Cognatorum*, quod συγγενικὸν ἄριστον Athenæus appellat. Qui idem, *l. 3. c. 28.* ἀκρόδρυα vocari panem tradit, quô soli *Cognati* vescebantur. Uti *l. 1.* γάμβρον τρώγαλ nominat, quæ juxta Casaubonum, *c. 23.* solis Magni Regis generis propriè competebat. Fieri tamen potest, ut hi revera *Cognati Regis* primitùs essent & dicerentur; itaque etiam præcipuis honoribus & emolumentis gauderent: Posteà verò in eorum nomen & veluti gradum, honoris & virtutis causâ adlesceretur magnus aliorum numerus, qui dicerentur *Cognati Regis*, non essent. Certè, cùm hic *Cognatorum* honoratâ appellatione usus esset Curtius, mox subjicit: *dextra lævaque Regem ducenti fermè nobilissimi propinquorum comitabantur.* Ex quibus etiam fuisse videntur decem illi Legati, quos *Cognatorum principes* appellat, *l. 4. c. 11. num. 1.*

COGNI, Germaniæ populi.

COGNIDIUM, Papiæ *genus potionis*, apud Ægyptios, vel saltem Alexandrinos, in usu. Ejus meminit Gregor. M. *l. 6. Ep. 37. ad Eulogium Episc. Alexandr. Suscepi autem benedictionem S. Evangelistæ Marci, juxta breve vestris Epistolis insertum. Sed quia Collatum ac Zurithæum non libenter bibo, præsumens Cognidium requiro, quod in hac urbe, post multa tempora, vestra innotescere translatô annô Sanctitas fecit. Nam nos hîc à negotiatoribus nomen Cognidii & non substantiam comparamus*, apud Car. du Fresne, *Glossario.*

COGNITOR, qui causam præsentis defendit: vel qui nosceret alios. *Ascon. Pedianus.* Vide A. Gellium, *l. 5. c. 7.* Festo est, *qui litem alterius suscipit, coram eo, cui datus est*, & quidem spontè se offerens. Horat. *l. 2. Sat. 5. v. 27.*

> *Magna, minorve foro si res certabitur olim,*
> *Vivet uter locuples sine gnatis, improbus ultro,*
> *Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto*
> *Defensor.*
> v. 37. ---- ---- *ire domum, atque*
> *Pelliculam curare jube, si Cognitor ipse.*

Hôc discrimine à Procuratore, qui absentis, nec sine mandato, causam alicujus suscipit, distinguebatur. Asconius alibi & Donatus in *Adelphos Terentii* addunt, potissimùm, *in causâ status, quam quis patitur controversiam, an sit è civibus.* At interdum à Prætore dabatur: Nam à *Verre, l. in eum. 2. c. 65. datum* Sthenio absenti Cognitorem, scribit Cicero. Ovidio, *l. 1. Amor. El. 12. v. 24.*

> ---- *Durò cognitor ore,*

laxiùs dicitur. Cicer. pro *Cæcina*, *Mulierum adsentatoris, cognitoris viduarum, defensoris nimium litigiosi, concitis ad rixam.* Idem *pro Roscio, Quid interest, inquit, inter eum, qui per se litigat, & qui Cognitor est datus? Qui per se litem contestatur, sibi soli petit; alteri nemo potest, nisi qui* Cognitor *est factus.* Liv. *l. 39.* elegantissimè, *Ne suas quidem simultates pro Magistratu exercere boni exempli esse; alienarum vero simultatium tribunum plebis Cognitorem fieri, turpe & indignum Collegii ejus potestate & sacratis legibus esse.* Ab hac significatione sumtum est, ut Delatores, & Quadruplatores & Ἐνδείκται honestiore vocabulò dicerentur *Cognitores*, tanquam qui causas Ærarii ac Fisci, atque ita Populi & Principis, susciperent spontè ac tuerentur, cujus operæ pretium partes de proscriptorum bonis consequebantur: Et quia huic lucro adjungebant ex illis plurimi, ut & ab hasta, quam erexerant, emerent, ideo persæpe iidem *Cognitores*, qui Sectores: quod etsi non facerent, tamen erant cognati & socii participesque manubiarum & lucri ex aliena calamitate. Suntque hi propriè, *quos hasta Prætoris infami lucrò & quandoque suppuraturo exercebat*, ut loquitur Seneca *de brevitate vitæ, c. 11.* Vide Joh. Freder. Gronov. *de Pecunia vet. l. 4. c. 3.* & infrà *Edicti*, it. *Sector.*

COGNITOR, in Conciliis dicebatur, qui quod ad pacem & concordiam inter congregatos Patres spectaret, curæ habebat, Macro in *Hierolex.* qui retractandis & recognoscendis Episcoporum sententiis, datâ occasione, mittebatur, Car. du Fresne in *Glossar.* ubi hanc in rem laudat Morinum, *de Exercitat. Ecclesiast. l. 1. c. 20.* Cujusmodi Ministros Ἐπιγνώμονας vocat Concilium Sardicense, *can. 3.*

COGNOMEN, vide infrà *Nomen*, it. *Nomen proprium*, & *Signum.*

COGO, apud recentiores, navigii genus, vide Thom. Walsinghamum, Vinc. Belvacensem, Jac. Vitriacensem, passim. A voce Gall. *Coque*, i. e. *Concha* seu testa, quòd ejusmodi navigia concharum formam referrent, *Spelmann.* Certè ab ejusmodi navium figura vel usu, currus Gallorum publicos viminibusque contextos, appellationem accepisse, probabile est, inquit Car. du Fresne: vel quòd non ut hodiè in longum porrecti; sed rotundi quodammodo essent: vel quia, ut *Cogones* ad transvehendos itinerantes, ita & currus istiusmodi publici potissimùm addicti essent. Sed alia de voce Gall. *Coche* commentantur Lud. la Cerda in *Adversariis, c. 125. num. 12.* & Menagius in *Orig. Gall.*

COGURETUM, vicus Ital. in ora Occidentali Genuensi, C. Columbi patria, qui A. C. 1492. primus Europæorum Americam detexit. 10. milliar. à Savona.

COHIBENTIA Sacerdotum, in *Præfat.* Concilii Francofurtensis, a Carolo M. habiti, occurrit. Cujus Operis summa huc redit: Neque probandum esse rigorem illius Synodi sub Constantino V. celebratæ, quæ Imagines in historicum usum positas prorsus abolendas censuit, & multò magis rejiciendam esse Synodi sub Irene habitæ impudentiam, in adoratione imaginum. Paucis enim rejectâ priore Synodô, *in Præfat.* reliquum opus in quatuor libros distinctum prolixè impendit refutationi posterioris in Bithynia celebratæ: contra quam Carolus ait, se opus hoc aggressum esse, *cum cohibentia Sacerdotum in Regno à Deo sibi concesso, Catholicis gregibus prælatorum, non arrogantia supercilió, sed zelo Dei & veritatis studiô.* Ubi *Cohibentia*, est unanimis consensus. An quasi *Conniventia*, à *connivendo*, pro quo *cohiveo* & *cohibeo*, nonnullos dixisse, Salmas. docet, *ad Solin. p. 874.* Sed & in *Glossar. cohibet*, καμμύει, *ἐμθυμεῖ, συνέχει.* & *cohibentia, ἐνθύμησις, συνοχή* &c.

COHIBUS, fluv. Asiæ, circa Pontum, Tacit. *l. 3. Hist. c. 48.* fortè Plinii *Cobus*, *l. 6. c. 4.* seu *Chobus* Agathiæ. Quod meliùs videtur, cùm & Arrianus, *in Descriptione Ponti Euxini* Χῶβον appellet.

COHORS, αὐλὴ, περίβολος est, quâ plurima ædificia continentur. Varro, *Cohors, quòd, ut in villa ex pluribus tectis conjungitur ac quiddam fit unum, sic hæc ex manipulis copulatur Cohors.* Unde & *cohortem* pro villa dixère. Addit, à *coërcendo* dictam. Sed aliter Salmasius: Ex voce, inquit, Græca χόρτος, facta est Latina *Hortus*, quô nomine Villam Veteres appellabant, ut videre est apud Plin. *l. 19. c. 4.* Hinc *Cohortem* dixère, aream cum horto, i. e. cum villa junctam. Nam *Cohortes* propriè, areæ murô & ædificiis cinctæ, ad villam adjunctæ: eæque duplices, *Exterior* ac *Interior*; ut Gallis hodieque, quam *altam* & *bassam curtem* vocant; *cohortes* enim posteà *cortes* & *curtes*, vide ibi. Plura videl. ædificia cum horto juncta sic dicebantur, & σύγχορτα. Erant autem rotundæ hujusmodi in villa cohortes: à qua rotunditatis forma, certus numerus militum in legione *Cohortis* nomen accepit, ut mox dicemus. Quemadmodum Græci ab eadem ratione σπείρας vocàrunt, quæ Latinis *Cohortes.* Hæc namque confertæ multitudinis natura est, ut in circulum se stipet & in orbem conglobet. *Cohortibus* porrò villarum similia fuisse, quoad figuram, *Mapalia* Pœnorum, ait Cato: quæ Salustius ædificia fuisse oblonga lateribus incurvis, quasi navium carinas, adeoque ovalis figuræ, scribit. *Attegias* vocavit Juvenalis, *Sat. 14. v. 196.* Sosipater Καλύβας, quod idem est. Vide Salmas. *ad Solin. p. 310. & 311.* E villis ad castra vox transiit, uti dictum. Fuit autem *Cohors*, ex majoribus legionis partibus: quemadmodum enim equestres copiæ in Turmas & Decurias: ita pedestres in *Cohortes* & Centurias erant divisæ. Et quidem erant Rosino in justa Legione *Cohortes* decem, quarum quælibet tres manipulos, manipulus duas militum centurias continebat: Sic *Cohors* sexcentis militibus constiterit. Salmasius verò illas quingenarias facit, h. e. hominum quingentorum, *ad Solin. p. 717.* Illarum prima reliquas & numerô militum & dignitate præcessit, utpote Aquilæ custos & Imperatorum imaginibus insignis. Vide *Modestum* ac *Vegetium.* A C. Mario *Cohortes* primùm institutas volunt Eruditi, eo quod nulla earum apud Livium mentio. *Cohors milliaria* dicta est prima, Legionis totius caput: *Pilata*, à pilis, telorum genere Romanis usitato nomen habuit: *Prætoria*, dicta est militum Prætorianorum, quos in corporis seu tentorii sui custodiam Prætor elegit. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 10. c. 5.* ac infrà *Turma.* Sed & *Cohors* in Theatro locum habuit: Uti enim per cuneos disposuit Cæsar, quos *Præfectos ordinum* appellabat, qui excitarent de sede, quam quis contra Legem occupasset: ita ad seditiones & rixas cohibendas, statio *Cohortis* erat in Theatro à Prin-

à Principibus posita: quam Nero postmodum ad speciem libertatis sustulit. Ante Principum verò imperia, ei muneri præpositi fuerant Lictores atque Viatores: quos in eodem officio apud Græcos, Ῥαβδοῦχοι appellatos novimus. J. C. Scaliger, *Poetices l. 1. c. 21.* Tandem pro quacunque hominum congregatione, apud probatos Auctores, vox accipi cœpit. Unde *Cohors Pythagoræ*, apud A. Gellium, *l. 1. c. 9. Socratis*, apud eundem, *l. 2. c. 18.* &c. pro Collegio discipulorum, ut clarius patet, ex eodem, *l. 13. c. 5. Aristoteles Philosophus annos jam ferè natus duo & sexaginta, corpore ægro affectòve ac spe vitæ tenui fuit. Tunc omnis ejus sectatorum cohors ad eum accedit* &c. Inprimis verò celebris *Cohors amicorum*, apud veteres Principes. De Alexandro Curtius, *l. 6. c. 7. Cebalinus --- operiens aliquem ex prima cohorte amicorum, quò introduceretur ad Regem.* Ubi *prima* habet, quia plures fuêre *amicorum cohortes* & quasi gradus, tum apud priscos Reges, tum, imitatione eorum, apud Imperatores postmodum Romanos ut Lipsius docet *ad illa Taciti, l. 6. Annal. c. 9. quem Druso fratri percarum, in Cohortem suam transtulerat*: & nos suprà vidimus, voce *Amici*. Ejus autem gradus amicos τοὺς μεγίστους φίλους vocat Plut. *Alexandro, c. 83.* Ἑταίρων meminit Arrian. de eodem Alexandro agens, *l. 3. c. 2.* eorumque equitatui Philotam præfuisse, addit. Ubi Interpretem, vocem Græcam *Sociorum* reddentem, pro *Amicorum*, refellit Freinshemius, tum ex Curtio, *l. 6. c. 9.* ubi *Principes nobilissimæ juventutis* illos vocat, quibus præfectus Philotas; tum ex ipso Arriano, qui post Ἑταίρων mentionem, τῶν Συμμάχων, i. e. *Sociorum*, meminit. Vide quoque infrà voce *Pagus*. Ab his itaque *Cohortibus* nomen dein pòst invenerunt *Cohortalini*, de quibus mox.

COHORTALINI & COHORTALES, inter Ostensionales Milites Casaubono, *ad Lamprid. in Alexandro Severo, c. 33.* dicti primùm sunt Officiales Prætorio Car. du Fresne ex *L. 1. Cod. Theodos. de Cohortal.* & *L. 4. eod. Cod. de divers. Offic.* Postmodum Rectorum Provinciarum Officiales, ex *L. ult. de Cohort.* ubi *Apparitores cohortales*: *l. 1.* ubi *Cohortalis militia*, dicuntur & *l. 26. 28. hoc tit.* de quibus plenè *eodem tit.* Κορτάλιοι eos vocat Marcianus Imperat. *in Edicto contra Eutychem part. 3.* Concilium Chalcedon. *c. 2.* Ὑπερασπισταὶ τῆς κόρτης, *Defensores cortis*, Auctor *Vitæ S.* Georgii Episcopi Amastreni, *num. 29.* Chlamydem iis, utpote militibus, tribuit Paulinus, *Ep. 7. ad Severum*: qui illorum nomen inde arcessit, quòd in *Curti*, h. e. Prætorio vel Palatio militarent. Præerat iis Κόμης τῆς κόρτης, *Comes Curtis*, de qua Glossæ Basilicæ in voce Δομέστικος, vide Car. du Fresne in *Glossar.* ut in voce *Curtis*, & infrà *Cortinarii*. Addam hîc saltem, vocis originem à *Cohortibus amicorum*, de quibus paulo suprà, arcessere Freinshemium *ad Curtium* ubi suprà, his verbis: *Ab his Cohortibus nomen diu pòst invenerunt* Cohortalini --- *quòd scil. in Præsidum cohortibus ministrarent. Est enim ea rerum humanarum mutabilitas, ut & nomina summis rerum honoribus tributa, tractu temporis, sensim devolvantur ad infimos* &c.

COHORTANUS, Rhoxanis Pater, Curt. *l. 8. c. 4.* quem tamen *l. 10. c. 3.* Oxatrem Persam vocat.

COHUA, porticus nundinaria: item Forum ipsum placitorum, apud rerum Gallicarum Scriptores: Gall. *Halle*. In cujusmodi porticibus quòd ut plurimum Judices pedanei judicia sua exercerent, factum est, ut in plerisque Normanniæ, & Pictonum vicinarumque regionum municipiis, Judicum Auditoria *Cohuæ* vocentur. Nominis origo à voce *Chaos*: est enim *Cohua*, indiscreta hominum & promiscua multitudo. Car. du Fresne, *Glossar.*

COIANCA, vulgò *Valentia*, teste *Marianâ*, oppid. olim nunc pagus Hispaniæ Tarraconensis in finibus Asturum, apud Ovetum urbem, in ejus agro.

COINQUERE, propriè dicebatur in sacris sylvis, vetustô ad hanc rem verbô; quod Festus *deputare*, & Cato in precatione sacrificii, quod fieri solebat ad conlucandas arbores sacras, *coërcere*. Ita autem illa habet apud Plinium, *l. 17. c. ult.* *Deus, si Dea es, cujum illud sacrum est, uti tibi jus siet porro piacula facere, illiusce sacri coërcendi ergò.* Idem nempe quod *conlucare* est, h. e. non penitus succidere, quod Græci ἀκροτομεῖν dicunt, sed frondes superfluas, ab afflatu aut à Sole obstantes ac lumini etiam officientes, deputare & decidere, quod in sylvis sacris seu lucis non fiebat, nisi sacrificiô priùs factô, tantùm abest, ut totos everti ac succidi fas esset. Ovid. *l. 4. Fastor. v. 753.*

Seu mea falx ramo lucum spoliavit opaco,
Unde data est ægræ fiscina frondis ovi.

Increduli namque prorsus luci erant, nec ramum aut frondem fas erat inde decidere, nisi factô sacrificiô, facinus istud expiarent: ut totus verò lucus exscinderetur, nullô piaculô poterat fieri satis, quô tantum scelus purgaretur. Hinc coërcendi tantùm sacri nemoris venia precatione hâc petita, quod *Coinquere* dicebatur, item *quinquere*, quod *purgare* exponit *Sosipater*. Sed falsò; Propriâ enim sui notione contrarium planè significat hoc verbum: videl. *contaminare, violare, impurum facere*; quemadmodum [illegible] inde *coinquinare*, quod *contaminare*, violare & impurum facere itidem denotat. Interim reâpse & effectu idem *coinquere*, quod *deputare* vel *purgare* est, licèt contrariam significationem habeat. Quod enim in profanis arboribus & silvis *putare* dicebant & *purgare*, hoc in religiosis & sacris arboribus *coinquere*, i. e. contaminare, vocabatur. Quippe cùm nihil omnino ex his liceret amputari, aut recidi, quæ religione sacræ & intactæ essent, si quando ferrô tangerentur, piaculum committebatur, ideoque non erat permissum eas conlucare, nisi piaculari sacrô priùs factô, ei Deo sive Deæ, cui sacræ haberentur. Sed & necesse aliquando fuit, totas arbores in lucis succidere, quando nempe fulguritæ erant, quæ & ipsæ *coinqui* dicebantur, ut patet ex veter. *Inscr. Earumque arborum adolefactarum & coinquendarum & in eo luco alia sint reposita &c.* Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. p. 585.*

COINTA, nobilis mulier sub Decio apud Alexandriam martyriô coronata, A. C. 251. Euseb. *l. 6. c. 40.* lege *Quinta*.

COINTISÆ, vox Gallica *Cointises*, apud Matth. Parisium, *A. C. 1252. Mille enim milites & amplius vestiti serico, ut vulgariter loquamur, Cointises, in nuptiis ex parte Regis apparuerunt.* Vestes sunt elegantiores & tenuiores, ut saga militaria ex serico vel panno subtiliore & vittæ tenuiores aut lemnisci, quibus cassides, hastæ & equi ipsi exornabantur. Galli enim *coints* dicebant cultos, ornatos, elegantes, *Comptos*, unde vocis origo. Car. du Fresne, *Glossar.* & Dominic. Macer in *Hierolex.*

COINTUS, sive *Quintus Smyrnæus*. Vide *Calaber*.

COIX, Græcè κοῖξ, item ἄρον, unde Latin. *aro*, de qua voce diximus, sporta vel fiscina est, quâ aliquid tollitur, & fertur: Infima Græcia σπυρίδα vocavit. *Hesychius* interpretatur πλέγμα, ὃ ποιοῦσιν ἐκ φοίνικος, φορμόν; unde & *phormio*, apud Donatum, *ab hujusmodi phormione sparteo*. Namque & κοῖξ Græcè, *fiscus sparteus*. Est autem κοῖξ, vox Attica, pro qua Κοῖς dicebant Dores. *Epicharmus*,

Ἢ θύλακος βόειος, ἢ Κοῖς φέρων;
Ἤ Καρταίδα.

Origo illi, non quòd ex *Coice* Æthiopico, de quo mox, texerentur, unde enim *Coices* illi media Græcia? sed à verbo antiquo Græco κόος, quod *cavitatem* significat. Inde Latinum *covum* procedo, & hinc κοῖς, vas sparteum & concavum, pro quo alii κοῖξ dixêre. Antiqui Comici de phormione vel sporta usurpârunt passim. Pherecrates Κοριαννοῖ,

----- ----- πῶς δ' αἴξ
Πιναρὸς τεῦχος, ἢ κοῖς ἢ κοφίνους.

Antiphanes,

----- ----- ἀγῶνας ἀλφιτήρας
Κοῖξ ἐδ' ἴσα,

Sed & genus palmarum Æthiopicarum κόϊκες appellatæ sunt. Plin. *l. 13. c. 4. In ipsa quidem Æthiopia friatur hæc (tanta est siccitas) & farinæ modò spissatur in panem, gignitur autem in frutice ramis cubitalibus, foliô latiore, pomô rotundo, sed majore, quàm mali amplitudine, Coëcas vocant*, i. e. κόϊκας. His κόϊξ, planta Ægyptiaca, non absimilis, è cujus foliis & cortice etiam sportæ vel phormiones texebantur, κοῖς dictæ; unde κόϊκινα πλέγματα Straboni, *l. 17.* Mentio quoque apud Plinium, *l. 12. c. 9. At è diverso cuci in magno honore, palmæ similis, quando & ejus foliis utuntur.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 817.*

COLA, seu COLENA, Insul. parva & oblonga maris Scotici, inter Æbudas, prope Mulam Insul.

COLA, Urbs & Emporium Russiæ ad mare Septentrionale. Fluvium habet cognominem & lacum, in Lappia Moscovitica, inter Wardhusium & mare Album.

COLABA, Æthiopiæ promontorium ad sinum Arabicum. Mela, *l. 3. c. 8.*

COLADA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

COLAENE, Diana cognomentô Sardibus culta, cujus templum magnæ religionis esse *Strabo* ait. Vide Scholiast. *in Aristoph. Aves.*

COLÆNUS, Mercurii ex posteris unus. Schol. *in Aves.*

COLAJA, viri nomen. Nehem. *c. 11. v. 6.* i. e. vox, *aut elevatio Domini.*

COLAICUM, Taprobanæ insul. promontor. Plin. *l. 6. c. 22.* Quibusdam est Malacca, urbs aureæ Chersonesi, versùs Sindas insul. Aliàs quid sit, non constat. *Baudrand.*

COLANA, Armeniæ majoris oppid. *Ptol.*

COLANCORUM, Longobardorum Suevorum, sub Vindilis, in German. urbs. *Ptol. Fridwalde Villanovano.* Aliis forsan *Berlinum. Baudrand.*

COLANIA, & COLDANA, posterioribus, oppid. Albionis Damniorum. *Coldingham* Camdeno. Nunc in meridionali parte Scotiæ, inter Tinuæ & Tuvæ fluviorum ostia, in Merchia provincia. *Baudrand.*

COLAPHI Judæorum, ignominiæ genus, quô Judæi olim in Urbibus Christianorum passim afficiebantur, ut idem, quod Domino nostro fecerunt, ipsi paterentur, aut exsolutô tributô hanc molestiam redimerent: cujus *colaphizationis* originem pluribus indicat Auctor *Vitæ* S. Theodardi Archiepiscopi Narbonens. apud Catellum, *Rerum Occitanic. l. 3.* ubi inter alia *Chartam* quoque exhibet Amelii Episcopi Tolosani, in qua ista habentur: *Leddam etiam, quam à festivitate omnium Sanctorum ad Festum B. Saturnini --- pro* Colapho Judæorum *datam injustè Canonicis auferebas, absolvo, reddo, dimitto Clericis S. Saturnini præsentibus & futuris.* Apud eundem remittit Guilielmus Episcopus Biterrensis A. C. 1160. Judæis in urbe Biterris commorantibus, *illum invectum & insultum & lapidationis bellum*, quod incolæ Judæis facere solebant, *a prima hora diei Sabbathi ante Ramos palmarum, usque ad extremam horam secundæ feriæ post Pascha, die vel nocte*, pro ducentis solidis Melgorensibus, quos à Judæis accepisse se fatetur, &c. Car. du Fresne, *Glossar.*

COLAPHUS, vide suprà *Alapa*.

COLAPIANI, Pannoniæ populi. Plin. *l. 3. c. 25.* juxta quos Colapis fluv. in Saum influit, unde & nomen acceperunt.

COLAPIS, & CALAPIS, *Strab. Culp & Krup*, Lazio, fluv. Liburniæ, in Saum, ad Segesticam, ubi Siscia urbs antiqua & Zagabria, quæ illi in Episcopatu successit, influens. Plin. *l. 3. c. ult. Dionys. &c.*

COLARBASUS, discipulus Valentini, an idem cum Basso? Religionem in Alphabeto Græco constituit, &c. Iren. *l. 1. c. 10.* Tertull. *de præscr. c. 51.* Augustin. *Hær. c. 14. 15.* Epiphan. *Hæresi 35.* Philastrius, Theodoret. Joh. Damascenus, Baron. *A. C. 175.* Vide & *Colorbasus*.

COLARNI,

COLARNI, Lusitaniæ populi. Plin. *l. 4. c. 22.*

COLASSIS, Lysippi discipulus, qui Colossum fecit.

COLATIO, locus fuit in Norico, ad Sanam fluv. prope Celejam, inter *Altenburg* & *Presberg* vicos, *Cluver.* In superiore Carniola. Vix rudera supersunt.

COLATORII Equi, seu *Colatarii*, item *Colutarii*, ut alii legunt, memorati *Vegetio*, *Inter colatorios enim & eos, quos guttonarios vulgus appellat, ambulatura eorum media est* Salmasio iidem sunt, cum iis quos Græci ἐκκαιτὰς vel ἐκκαιτεὰς vocant. Eleganter nempe ἐκκαιάζειν dicebantur asturcones & tolutares equi, quorum gradus in ambulando perinde minutus ac creber, quasi saccô *colatus* esset & eliquatus: liquores enim per saccum dum exprimuntur, crebris & minutis guttis eunt. Cui haud absimili, imò prorsus eâdem metaphorâ, de minutissimo & spississimo gradu dixit Plautus, *in Pænul. Actu 3. sc. 1. v. 10.* cum *succretum esse cribrô pollinariô*. Hos autem *Colatorios* à guttonariis distinguit Vegetius, qui iidem cum trepidariis, & ipsi quidem minutô gradu incedunt, sed non tam minutim succretô colatôque, quàm asturcones. Vide Salmas. *ad Capitolin. in Maximinis duobus, c. 3. & infrà, ubi de Trepidariis, alibique passim.*

COLATORIUM, vide infrà *Colum.*

COLAX, apud Raymundum Agilæum, de Arce Antiochena: *In colle autem Septentrionali Castellum quoddam est & in medio collis castellum aliud, quod Græcâ linguâ* colax *vocatur*; Acropolis est, castellum, arx, Græcis Barbaris, hos enim Raymundus intelligit, Κουλὰ: Sic enim prædictam arcem vocat Anna Comnena, *Alexiados l. 11.* ut & Scylitzes in *Nicephoro Phoca.* An à Latino *Collis*, quia in editioribus locis arces extrui solitæ? An Saracenorum vox fuit: nam hodieque Heptapyrgium Constantinopol. *Heptaguladas* seu ἑπταγουλάδιον, voce hybrida seu semiturcicâ appellant: ubi per *Gulades*, turres innuuntur, unde & *Guleta* Africanæ nomen? Sed & hæc vox *Gula* seu *Cula* Latinam habuerit originem, à *collo* fortè; quod vocabulum, pro jugo montis, etiamnum notum est, in Alpibus & Pyrenæis. Vide Car. du Fresne, *Not. ad Annam Comnenam*, & in *Glossar.* in vocibus *Colax*, item *Colatum.*

COLAXES, Jovis & Oræ filius. Val. Flaccus, *l. 6. Argon. v. 48.*

> *---- Ductorque Colaxes*
> *Sanguis & ipse Deûm. ----*

Ubi tamen Lamp. Alardus *Coraxes* legere maluit.

COLBERGA, Urbs Pomeraniæ ulterioris in ora maris Baltici, cum arce munita, sub Electore Brandeburgico, anteà sub Episcopo Caminensi. In Cassubia, ad ostia fluv. Persanti. Salis cocturâ celebris. 6. leuc. à Coslino in Occasum, 3. à Treptavia in Ortum.

COLBI, Æthiopiæ sub Ægypto gens. *Ptol.*

COLCÆ, vulgo COUCHES, locus Galliæ in Lingonibus, ad Ararim fluv. haud procul Divione Lingonum castrô, ad eundem amnem, Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Arar.*

COLCAS, vel **CULCAS**, hodie Ægyptiis dicitur, nobilissima & regioni illi maximè familiaris planta, quam Veteres *Colocasiam* dixêre, de qua vide infrà.

COLCESTRIA, Urbs Trinobantum, in Anglia in Essexia, ad amnem *Colne.* Urbs ampla, D. Helenæ natalibus cladeque suâ nobilis. 6. milliar. Anglic. ab ora maris German. Anteà *Colonia* dicta.

COLCHE, inter Oceani Orientalis oppida & Indica, apud Æthicum *in Cosmogr. Sigoton, Palibothra, Alexandropolis, Adlenitæ*, Colche, *Patale*: uti in duobus antiquissimis Regiæ Bibliothecæ codicibus scriptum. At in alio longè vetustissimo Thuanæo, qui sub nomine *Julii Oratoris* eadem omnia habet, pro *Colche*, scriptum *Colice*, hôc modô,

Palibothra	*oppidum.*
Alexandropolis	*oppidum.*
Sallenites	*oppidum.*
Colice	*oppidum.*
Patale	*oppidum.*

Ubi Colice est Κωλική, vel Κωλικοί: quæ posteà Κόλχοι. Auctor *Peripli*, Κόλχοι πόλις; hodiè *Cochinum*, quod vide; ut & in voce *Colchi.* Incolæ Κωλικοὶ olim & Κωλικοί, qui posteà *Colchi*, cognomine *Indorum*, à Caucasiis Colchis distincti. Ab iis nomen accepit promontorium, circa quod habitabant, *Coliacum* dictum, Græcè Κωλιὰς & Κωλὶς, Dionysio & Melæ, *l. 1. c. 19.* Κωλιὰς ἄκρη, & Κωλιὰς κολώνη Dionysio, in *description. Insularum*,

> Κεῖθεν δ' ἑσπερίης νότιον παραμείψεαι κολώνης
> Αἶψά κε Κωλιάδος μεγάλην ἐπὶ νῆσον ἵκοιο,
> Μητέρα Ταπροβάνην Ἀσιηγενέων ἐλεφάντων.

Et alibi,

> ——— ἐπὶ Γαγγήτιδα χέρσον
> Πρὸς νότον — ἐλλιπέθροι, παρὰ τέρματα Κωλίδος ἄκρης,
> Ἥ ῥά τε ἀντέλλουσι ἐπ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην
> Ἠλίβατος σκοπέλοισι δυσείσβατος οἰωνοῖσι.

Quos posteriores versus *Festus Avienus* sic reddit,

> *Nec minus hi campos intrant Gangetidos oræ,*
> *Qua per flabra Noti fusô distenditur agrô,*
> *Usque in celsa jacens confinia Colidis arcis.*

Promontorium nempe hoc est Indiæ intra Gangem maximè meridionale, cui ex adverso respondet Septentrionale, promontor. Insulæ Taprobanes, quod Βόρειον Græci dixêre. Plinius de Taprobanes altero amne, *l. 6. c. 22. Alterum ad Septentriones Indiamque versum Cydara nomine. Proximum esse Indiæ promontorium, quod vocetur* Coliacum, *quatriduí navigatione* &c. Vide hanc in rem plura apud Salmas. *ad Solin. p. 1114. & 1115.* & infrà in voce *Colíaci*, it. *Pruneum.*

COLCHI, incolæ Colchidis, aliàs *Lazi*; horum Rex Zathus, cùm religionem veram amplexus esset, Constantinopoli baptizatus, conjugiôque nobilissimæ virginis, à Justino Imperatore ornatus est. A. C. 522. Cedrenus, *in Hist.* Vide *Colchis.*

COLCHI, Carcorum Emporium in India intra Gangem. *Ptol.* Vide Bochart. *de Anim. Bibl. l. 2. p. 489.* *Cochin* hodiè. 25. leuc. Hispan. à Calecuto in Austrum, 44. à promontor. Comorino in Boream. Vide *Cochinum.*

COLCHINIUM, Dalmatiæ oppid. à Colchis conditum, quod posteà *Olchinium* dictum est. Plin. *l. 3. c. 22.*

COLCHIS, *idis*, regio Asiæ juxta Pontum, regnum Æetæ Regis, & Medeæ patria, Corace monte (qui est Tauri pars) à septentrione, ab ortu Iberiâ, à Meridie Phaside, ab occidente Euxinô Pontô clausa. Huc ferunt Iasonem cum Argonautis navigâsse, Medeæque artibus adjutum, aureum vellus inde retulisse. Est autem hæc regio venenorum feracissima, quæ res videtur locum fecisse fabulæ, quam de Medeæ veneficiis comminiscuntur Poëtæ. Horat. *l. 2. Carm. Od. 13. v. 8.*

> *Ille & venena Colchica*
> *Et quicquid usquam concipitur nefas,*
> *Tractavit. ----- ----*

Idem, *Epod. Od. 5. v. 21.*

> *Herbasque quas & Colchis atque Iberia*
> *Mittit venenorum ferax.*

Colchos autem Ægyptiæ originis esse, constans fama est apud veteres. Dionys. *v. 689.*

> Πὰρ δὲ μυχὸν πόντοιο μετὰ χθόνα Τυνδαριδάων
> Κόλχοι ναιετάουσι, μετήλυδες Αἰγύπτοιο.

Herodot. *l. 2.* Φαίνονται μὲν γὰρ ἐόντες οἱ Κόλχοι Αἰγύπτιοι. Diodor. Sic. *l. 1.* Φασὶ τῶν Αἰγυπτίων τινὰς καταλειφθέντας περὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην συστήσασθαι τὸ τῶν Κόλχων γένος. Strabo etiam, *l. 1.* meminit Ægyptiorum in Colchos μετανάστας. Et Ammian. Marcellin. *l. 22.* Colchos appellat, *Ægyptiorum antiquam sobolem.* Bochart. Vide quoque Marshamum Equit. *Canone Chron. Sec. XIV* ubi de Sesostre. Incolas hujus veteres Lazios & Manralios, ex Ptolem. *l. 5.* vocat *Morerius.* Urbes præcipuas *Sebastopolin* & *Fazzo*: Montes Caucasum & Coracem, fluvios Phasin & Cyanum habet, ex Nigro, *descr. Asiæ.* Ortel. Cluver. Davity, *tom. 2. Asiæ.* Inde *Colchis* ponitur pro Medea. Horat. *Epod. Od. 16. v. 57.*

> *Non huc Argoô contendit remige pinus,*
> *Neque impudica Colchis intulit pedem.*

Juvenal. *Sat. 6. v. 643.*

> *Credamus tragicis quicquid de Colchide torvâ*
> *Dicitur. --- ---*

Propert. *l. 2. El. 1. v. 53.*

> *Seu mihi Circæô pereundum est gramine, sive*
> *Colchis Colchiacis urat aëna focis.*

Martialis, *l. Spectacul. Epigr. 27. v. 7.*

> *Ignipedes posset sine Colchide vincere tauros.*

Nic. Lloydius. Nunc *Mengrelia* dicitur; estque pars Georgiæ. Ibi incolæ majori ex parte Christiani, sub proprio Principe, sed aliàs sub clientela Turcarum. *Baudrand.* Vide inprimis P. de Valle, *Itiner. tom. 2. & 3.*

COLCHICON, Græcè Κολχικὸν, genus bulbi venenati, in *Colchide* frequentis. Dioscorides, Κολχικόν, οἱ δὲ ἐφήμερον, οἱ δὲ βολβὸν ἄγριον: & in *Protimo, l. 6.* ἐφήμερον, ὃ ἔνιοι Κολχικόν, διὰ τὸ ἐν Κολχίδι γίνεσθαι. Ubi quod *ephemerum* quoque dictum ait, de ephemero venenato capiendum est; aliud enim est ephemerum, quod inter Medicas herbas ab eodem, ut & Plinio, reponitur. Idem verò Κολχικὸν, Ἴρις ἀγρία, quoque appellatum est. Caustica ei vis & quidem tanta, ut eôdem die jugularet, hinc ἐχθόμενον πῦρ Μηδείης Κολχίδος dictum *Nicandro*: non quòd idem esset cum oleo Medico seu Medeæ, naphtha videl. sed quia Medea, quæ ex hac regione oriunda erat, hôc venenô sæpe usa fuit; ut quæ omnium venenorum, patrii inprimis, notitiam eximiam habebat. Meminit *Colchorum venenorum*, Ovid. *de Arte Amandi, l. 2. v. 89.*

> *Non facient, ut vivat amor Medeïdes herbæ,*
> *Mixtaque cum Magicis Colcha venena sonis.*

Traditque Lucanus pro re mira, tales herbas in Thessalia Medeam offendisse, quas non advexisset è patria Colcho, *l. 6. v. 441.*

> *---- ---- terris hospita Colchos*
> *Legit in Æmoniis, quas non advexerat, herbas.*

Legebantur autem in locis abditis, unde de hujusmodi venenis loquens Statius, *Theb. l. 9. Secreta antra* dicit; sicut Plinius *magnarum Colchidos solitudinum* mentionem facit, *l. 6. c. 10.* Hinc & fanum seu aras Hecates, in secretis ibi locis fuisse, docet Ovid. *l. 7. Met.* Quàm vero Colchides fœminæ veneficiis ac incantationibus fuerint infames, notissima Argonauticis & Tragicis Scriptoribus cantilena est. Vide plura de *Colchico* speciatim sic dicto, apud Plinium, *l. 28. c. 9.* Salmas. *ad Solin. p. 242. & 243.* Alios: adde Casp. Barthium, *Animadvers. ad Statium d. l.*

COLDINGA, Urbs Jutiæ Meridionalis cum arce *Arnsburg* & portu, in recessu maris. Vix 2. leuc. German. à Fionia Insul. 4. ab Hadersiebia. Ibi vectigal regium, propter equos bovesque, qui

qui maximô numerô per pontem, in Holsatiam & ad Albim aguntur.

COLDULI, German. populi, quorum oppid. *Holetal* dicitur, teste *Lazio*, in Bohemia. Κολδοῦνοι in veterib. libris legi annotavit *Casaubon.* Vide Ortonem *ad Rhenan.*

COLDUNUM, vulgò *Condun*, locus Galliæ in Bellovacis, Hadr. Vales. in voce *Bellovaci.*

COLEMANNUS, Pastor Londinensis, auctor *Erastianorum* seu *Colemannanorum.* Dum enim proximis temporibus in Anglia, inde Presbyteriani, hinc Independentes, pro suo quisque regimine contenderent; factum est, ut intereà florentissimas Ecclesias Hæreticorum & Schismaticorum lues devastaret, atque insuper tertia factio utrisque omnia eriperet. Idque ab *Erastianis* factum, quam factionem Politici excitârunt, ejus ope regimen sibi solis vindicaturi. Colemannus itaque, videns paratos novaturientibus sectatores, instinctu Politicorum, tertiam viam Regiminis Ecclesiastici aperuit, ex Erasti lacunis haustam, *frustra longe peti regimen Ecclesiæ*, clamans, *cùm ab administratione civili non sit divellendum.* Is igitur, concione ad Parlamentum habitâ, regimen Ecclesiæ Magistratui dedit, qui per *Interimisticos Commissarios Ecclesiam gubernaret*, Scotorum simul ad Synodum legatos, quasi dissidiorum causas, criminatus. E quorum numero se ipsi opposuit G. Gillespy Theologus Edinburgens. & Sam. Rhetherfortius, acer Arminianismi hostis, qui ambo omnem Erastiani commenti iniquitatem doctè refutârunt. Politicorum nihilominus consilia prævaluerunt, & *Erastianum regimen* stabilitum, unde ingentia mala orta, de quibus alibi. Nempe Mysterium sectæ hujus erat, ut *omne Regimen Ecclesiæ ad Magistratus civile arbitrium deferretur*: quô pactô non tantùm Presbyteriani exarmati, sed Independentium quoque regimen sublatum est. Et quidem durante hôc Politicorum dominiô gravia passus præfatus Rhetherfortius in vinculis aliquandiu languit, illô verò iterum mutatô ac abbolitô, Professor Theologiæ Aberdonensis, contra Jesuitas, Arminianos, Familistas, Antinomos, Independentes, varia scripsit. G. Hornius, *Histor. Eccles. Periodo III. Artic.* 3. Vide etiam hîc passim, inprimis voce *Independentes.*

COLENDA, Hispaniæ urbs in Celtiberis. *Appian.*

COLENIS, Diana nominata est, à *Colenu*, qui ante Cecropem regnavit.

COLENTES, appellabantur, qui ab Idololatria ad Judaismum transibant, Beda in *Acta*, c. 13. v. 43. laudatus Macro, in *Hierolex.*

COLENTIUM, Illyrici insula, *Scardona* Ptolemæo, aliàs *Cellentum* legitur, populi *Colentini.* Plin. *l.* 3. *c.* 22.

COLEPHIA, Græcè Κωλήφια, item κωλῆνες, cibus athletarum. Juvenalis, *Sat.* 2. *v.* 53.

> ---- *Comedunt* colephia *pauca.*

h. e. paucæ pugilatum & Athleticam exercent. Martialis de Muliere pugile, *l.* 7. *Epigr.* 66. *v.* 12.

> *Et* colephia *sexdecim comedit.*

Vox diminutiva est à κωλῆν: interpretatur autem κωλῆνα *Suidas*, τὸ ὀπίσω τοῦ γονάτος μέρος: nempe partes illas animalium ad victum assumebant Athletæ, quæ minimum succi & pinguedinis habent, quæque maximè aridæ sunt & siccæ; cujusmodi sunt pedes bubuli & suilla acrocolia, κωλήφια & κωλῆνες Græcis. Vide suprà in voce *Arida saginatio*: uti de anterioribus victimæ partibus, quæ κωλαῖ dictæ, apud Athenienses, cum pelle, Sacerdotibus cedebant, aliquid infrà voce *Victima.*

COLERUS Christophorus, Francus, summæ spei juvenis, obiit in Austria A. C. 1604. auctor *Commentarii in Taciti Germaniam*, aliorumque complurium scriptorum, de quibus vide Ant. Teissier, *in Elogiis Erudit. Gallicè editis*, *Part.* 2.

COLERUS Matthias, vide *Matthias.*

COLETIANI, Pannoniæ superioris gens. *Ptol.* Aliis *Coletani*, medii inter Vindobonam, ad Boream & Pætovionem, ad Austrum, ad pedes montium, versùs fontes Arrabonis fluv. ubi nunc Austriæ Stiriæque confinium. *Baudrand.*

COLI, populi juxta Caucasum. Inferiores autem Caucasi partes *Colici montes* vocantur; Regio *Colica Stephano.*

COLIACI, in Prasia gente & totius Indiæ intra Gangem maximè Meridionales, Græcè hinc Νοτιώτατοι dicti *Straboni*, promontorio *Coliaco*, circum quod habitabant, nomen dedêre. Disterminabat autem hoc promontor. duos sinus, Colchicum & Argolicum, & sequenti tempore Κῶρυ appellatum est. *Marcianus Heracleota*, Τῷ ἀκρωτηρίῳ τῆς Ἰνδικῆς τῷ καλουμένῳ Κῶρυ ἀντίκειται, ὃ τῆς Ταπροβάνης νήσου ἀκρωτήριον, ὃ καλοῦμενον Βόρειον, *Promontorio Indiæ, dicto Cory, oppositum est Taprobanes Insulæ promontorium, Boreum appellatum.* Vide suprà in voce *Colche.*

COLIADOS Veneris Templum sic vocatur in Attica, ab Adolescente quodam Attico, à piratis Tyrrhenis capto: qui cùm vinctus esset, κῶλα, i. e. manus ac pedes & à Principis piratarum filia amatus ac liberatus; reversus Athenas Veneri templum vovit ac dedicavit διὰ τὸ τὰ κῶλα λελύσθαι, quòd membra sua vinculis essent soluta. Scholia Aristophanis, *in Nubes* & *Suid. Nic. Lloydius.*

COLIAS, promontorium vel litus Atticæ in vico Phalereo, ubi & Venus Colias. Vide suprà. Dionysius Perieg. Taprobanem *Coliada* vocat:

> Αἴψα γε Κωλιάδος μεγάλην ἐπὶ νῆσον ἵκοιο,
> Μητέρα Ταπροβάνην Ἀσιηγενέων ἐλεφάντων.

Vide sis illic Scholiasten.

COLICANTII, vide *Colycantii.*

COLICARIA, locus inter Bononiam & Veronam. *Antonin.*

COLIDEI, vide *Culdei.*

COLIMPHA, apud Hieronymum, *Ajunt enim in ipsam colimphas ipsum Alexandrum introisse & profundum conscendisse & usque ad imum, ut sciret Oceani profundum & differentiam maris & abyssi*: quasi *Colymba*, à Græco verbo κολυμβᾶν, *natare*; navicula est urinatoria, in qua qui foret, etiam aquis obrutâ, non indigeret lumine, quia speculi electrini vel vitrei beneficiô pellucebat. Voss. *ad h. l.*

COLINIUS Casparus, Amiralis Franciæ, quem cum Ludovic. Principe Condæo, vocat *les deux premieres intelligences du Siecle*, Silon. in libro, cui titul. *Ministre d'estat*, post fortitudinis egregia specimina in prœliis *de Cerisoles*, Cariniano, S. Quintino, &c. edita, Reformatæ religionis acerrimus vindex, quem virtute non posset, perfidiâ victus est, prima & princeps lanienæ Parisinæ victima, cùm paulo antè sclopetô vulneratus ad Maurum, concionatorem Joh. Albretanæ Reginæ Navarr. matris Henrici IV. dixisset, *Hem mi frater, nunc sentio me a Deo diligi, quando propter sanctissimum ipsius nomen, has plagas accepérim.* Vide Thuanum, *Histor.* & *Memoires de Coligny.*

COLINIUS Franc. Andelotus, dictus Imperterritus, Gall. *le Chevalier sans peur*, Præfectus Lugdun. Primus, ex nobilitate Gallicana, puriorem doctrinam publicè professus, eam ad ultimum vitæ halitum strenuè tuitus est. Admiralis Frater.

COLINIUS Odetus, Cardinal. Castellionæus, Episcopus Bellovacensis, cum fratribus prædictis, Euangelii egregius assertor, Legatione apud Elisabetam Angliæ Reginam, de Ecclesia Galliæ Reformata optimè meritus. Vide modo laudatum Jacobum Augustum Thuanum.

COLIPPO, Lusitaniæ oppid. Plin. *l.* 4. *c.* 21.

COLIS, apud Melam, *l.* 3. *c.* 7. *ab Indo ad Gangem Palibothri*: à *Gange*, aliis Colida *Nysi*; Græcè Κωλὶς & Κωλιάς: promontor. est Indiæ intra Gangem νοτιώτατον seu maximè Meridionale; cujus quoque *Festus Avienus* meminit,

> *Colis & ipsa dehinc cetosi vergit in æquor*
> *Oceani, tantòque jugô subit æthera auras,*
> *Arceat altivagum subducta ut rupe volatum.*

Idem cum promontor. *Coliaco*, de quo suprà in voce *Colche*, item *Coliaci.*

COLISEUM, seu COLOSSEUM, Amphitheatrum Titi Romæ dicitur, de quo vaticinium Bedæ *in Excerptis* seu *Collectaneis* ejus tale extat: *Quamdiu stabit* Colyseus, *stabit & Roma: quando cadet* Colyseus, *cadet & Roma: quando cadet Roma, cadet & Mundus.* Stetisse in hoc loco imaginem Romæ, tenentis pomum aureum, & circa eam imagines provinciarum Romano Imperio subditarum; quotiesque provincia aliqua defectionem moliebatur, imaginem ejus insurrexisse contra imaginem Romæ eique dorsum obvertisse, nugatur Ugutio, apud Car. du Fresne in *Glossar.* Vide quoque ubi de *Pyramidibus.*

COLIVERIUM, oppid. agri Tarvisini.

COLIUM, in *veter. Inscr.* apud Tertullian. *de Spect. Et nunc ara Conso illi in Circo defossa est, ad primas metas sub terra cum inscriptione ejusmodi*, CONSUS CONSILIO, MARS DUELLO, LARES COLIO POTENTES; uti legit Salmasius, pro COMITIO, quod vulgò habetur; *domus* est seu *habitaculum.* Lares enim domuum præsides fuêre habiti, unde & *Familiares* & *Domestici* cognominati sunt. *Glossa, Lares, Θεοὶ κατοικίδιοι.* Nempe *colere.* Antiqui absolutè dixerunt, pro habitare. A. Gellius, *l.* 9. *c.* 4. *Sauromatas, qui ultra fluvium longè colunt.* Et Varro, *ædes possideo & colo.* Unde *coligo*, apud Arnobium, pro domo, *l.* 2. *In penetralibus coligenis perpetuos fovetis focos.* Et *Colium*, pro eodem. *Lares igitur colio potentes* sunt lares familiares ac domestici. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 913. & 914.

COLLACTANEI, qui unam habuêre Nutricem, quod *eandem Nutricem simul habere*, vocat Appulejus, *Metamorph. l.* 2. memorantur B. Hieronymo, *ad Fur. Nec Procurator calamistratus, nec* Collactaneus *formosus, nec candidulus & rubicundus assecla adhæreat lateri tuo.* In veter. monumentis *Collactei* & *Colactii* appellantur. Parmæ descripsit Pignorius,

> D. M.
> KALOCERUS
> PUBLICUS
> ELÆNO
> COLACTIO
> B. M.

Collactios habes apud Gruterum, *Inscr. p.* DCLXI. Romæ in hortis Cyriaci Matthesii, legitur:

> COMMUNIO VERNA
> ANTONIÆ AUGUSTÆ
> V. A. II. MENS. X.
> COLLACTEUS DRUSI
> BLANDI F.

Ibidem apud Lapicidas D. Petri, ex Grutero, *p.* MCXIX. *Collactaneum* legas,

> D. M.
> P. ÆLI. PASTO
> RIS. VOLUSIA
> L. F. SALVIANÆ
> COLLACTA
> NEO &c.

Juvenalis & Marcianus Capella *Collactea* admittit: hic quidem, *l.* 1. *Sed quòd sororis ejus* Collactea *& indiscretò amica fœdere videretur.* Ille verò, *Sat.* 6. *v.* 306.

> *Tullia quid dicat nota* Collactea *Mauræ* &c.

Do

De cujusmodi ministeriis an Ulpianus intellexerit, *leg.* 27. §. 2. *ff. de usufr. Si servi*, inquiens, *usus tibi legatus est, cujus testator quasi ministerio vacuus utebatur* &c. disquiritur: Alumni certè ac *Collactanei* quasi ministrare dici poterant. Et hujus demum generis ministeria, longè post abolitos omnino servos, diu perseveraverunt; unde, licèt servi Bartoli JCti ætate penitùs desiissent, vide eum *ad Leg. Hostes de capt. & postl. rev.* citatum à Genebrardo A. C. 1216. *Collactanei* tamen in usu erant, quod patet ex P. Paulo Vergerio, ubi de Ubertini cujusdam servo hæreditario Longetto elegantem refert historiam, ut videre est apud Laur. Pignorium, *Comm. de Servis*, cùm hoc Vergerii scriptum adhuc ineditum sit. Vide quoque de *Collactaneis* Thom. Bartholinum, *de Puerp. Veter.*

COLLADUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

COLLARE, Græcè [illegible], armaturæ species, quâ scil. *collum* militis tegitur, Gall. *Collier*, Guil. Britto, *Philippidos*, *l.* 11. Vide quoque infrà ubi de *Inscriptis* & *Stigmaticis*.

COLLASTIS, vide infrà *Cylastis*.

COLLATERII, apud Vitalem, Episc. Oscensem, *Fuerunt etiam quandoque Villani, qui* Collaterii *dicebantur, qui tam crudeli erant subditi servituti, ut etiam inter filios dominorum suorum ducerentur gladiò dividendi*: Anglis & Gallis *Cotarii, Cotiers, Gens de Cote*; sic dicti videntur: quòd *collatis*, h. e. tributis, essent obnoxii. Vide Car. du Fresne, *Glossar.*

COLLATIA, oppid. in prima Italiæ regione, ad Anienem fluv. in via Tiburtina, ab Albanis, ut creditur, conditum, prope confinium Sabinæ, & à Tarquinio Superbo instauratum, collatâ eum in usum à Populo Romano pecuniâ; unde & nomen putatur accepisse, ut refert Servius, enarrans illud Virg. *l.* 6. *Æn. v.* 773.

Hi tibi Nomentum & Gabios, urbemque Fidenam,
Hi Collatinas imponent montibus arces;
Laude pudicitiæ celebres. ----

Ex hac enim urbe ortum traxit Tarquinius Collatinus, Lucretiæ maritus. Sil. *l.* 8. *v.* 360.

Quos Castrum, Phrygibusque gravis quondam Ardea misit,
Quos celsò devexa jugò Juvenita sedes
Lanuvium, ac altrix casti Collatia Bruti. Vide *Egerius*.

Livius hoc oppid. interiùs in agro Sabinorum collocare videtur, *l.* 1. *c.* 57. 58. ubi pugnam Tarquinii Sabinorumque ad sinistram Anienis ripam recenset. Verùm aliter alii tradiderunt authores, quorum sententiâ in Latio cis Anienem fuerit. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Et Servius, ad *præscriptum Virgilii locum*. Ciceronis tempore adhuc extitisse *Collatiam* ipse testis est, *in Orat. prima contra Rullum*. Sed & Strabo post eum, *l.* 5. testatur, suò ævò extitisse etiam, verùm κώμας tantùm, idest, *vicum*. Nunc vix rudera apparent. *Nic. Lloydius*. Erat forsan, ubi nunc Casale dictum *Corvaro*. *Baudrand.*

COLLATINA, Romæ porta. Item Dea, quæ collibus præsidebat.

COLLATINUS L. Tarquinius, nepos ex sorore Superbi, maritus Lucretiæ, à Sexto Superbi filio violatæ, hâc occisâ, pulsisque Tarquiniis, cum Bruto Consul designatus, sed paulò pòst, quòd ex familia Regum tantopere populo exosâ esset, depositus est. Vide Liv. *l.* 1. *c.* 56. *& l.* 2. *c.* 2. Flor. *l.* 1. *c.* 3. *&* 9. Aurel. Victor. *de Viris Ill.* Item, in voce *Collatia*.

COLLATINUS, unus ex 7. Romæ collibus.

COLLATIO, apud Honorium Augustodun. *l.* 2. *c.* 63. Durandum, *in Rationali*, *l.* 5. *c.* 9. §. 21. Haëftenum, *Disquisition. Monastic. l.* 9. *tract.* 5. Alios, dicitur sacrorum Librorum lectio apud Monachos præsertim, quæ statis horis, maximè post cœnam, coram iis fiebat. Quasi Collocutio seu Confabulatio, inquit Smaragdus *in Regula*, *c.* 42. *quòd de Scripturis divinis aliis conferentibus interrogationes, conferunt alii congruas responsiones, & sic quæ diu latuerunt occulta, conferentibus patefiunt perspicua.* Cujus sacri ritus originem aperit Honorius, *l. c. Quod Religiosi ad* Collationem *conveniunt, hoc à sanctis Patribus acceperunt, qui in Vesperis solebant convenire & de Scripturis insimul conferre, &, quæ ipsi tunc invicem contulerunt,* Collationes *dicebantur* &c. Vide quoque infrà *Homiliæ*, it. verbo *Tractare*. A *Collatione Scripturæ*, itum est progressu temporis ad *Collationem Patrum*, ad quam tribus in hebdomade vicibus, post celebratam Tertiam, datò signò, conveniri consuevisse, legas in *Regula* S. Isidori, *c.* 8. Quia verò à *Collationibus* istiusmodi Monastics surgentes ad bibitionem se accingebant, hinc serotinæ cœnæ *Collationum* appellationem videntur sortitæ. Udalricus, *Consuetudinum Cluniac. l.* 1. *c.* 13. *De collatione surgunt ad Charitatem, & de vino, quod nunc propinatur, nullus omnino præsumit abstinere; ut non aliquantulum gustet.* Quomodo porrò *Collationes* fierent, docet *Liber Usuum* Ordinis Cisterciensis, *c.* 81. Scripsêre ejusmodi *Collationes* Cassianus & Odo Cluniac. laudati Carolo du Fresne, quem vide in *Glossario*, in vocibus *Collatio*, item *Collecta*: ut & infrà, voce *Silentiarii*.

COLLAUM, provinciæ de Lima regio, in Peruviæ regno, inter montes Cordilleros. Fertilis & exigua, Herrera, Linschot. Acosta, &c. *descr. Amer.*

COLLECTA, vox citerioris ævi, variè sumitur. Collatam in commune pecuniam significat, apud Ottonem Frising. *de Gestis Friderici Imperat. l.* 2. *c.* 11. aliosque; in specie, Eleemosynarum collectionem, apud Leonem M. *Homil. de Collectis*: Item Conventum. Gall. *Assemblée*, apud Anastasium Bibliothecar. in *Vita* S. Joannis Eleemosynarii, *num.* 68. Inprimis populi, ad resistendum vimque faciendam, coacti armatique, in *Capitula* Ludovici Imperator. *c.* 78. Caroli C. *tit.* 12. *c.* 3. alibi. In Ecclesia Romana, sic vocatur Missæ, ut ajunt, sacrificium, ad quod populus coit, & colligitur; σύναξις; imò & quodvis aliud Officium Ecclesiasticum: vocaturque *Major Collecta*, cùm omnes Fratres simul congregati officium divinum persolvunt in Oratorio: *Minor*, quæ in singulis classibus seu domibus, à Fratribus ejusdem classis seu domus, in ipsis domibus fit. Porrò, Oratio, quam is, qui Clero vel Monachis præest, finitò & expletò quòlibet Canonicò officiò, velut omnium adstantium vota & preces in unum colligens, publicè & clarâ voce recitat; apud Rupertum, *de divin. Offic. l.* 1. *c.* 19. Alcuinum, Alios. Hinc *Collecta*, in *libro Sacram.* S. Gregorii, ad 3. Non. Febr. ubi inscriptio est, *ad Collectam*, oratio est ante Missam dici solita, juxta sententiam Caroli du Fresne: censente Baroniò, Missam eò die sic vocari, quòd tunc eleemosynas colligi publicè mos. Hujusmodi autem *Collectas*, Græcis [illegible], à Gelasio & Gregorio M. compositas esse, auctor est Berno-Augiensis, *de Missa*, *c.* 1. &c. Vide hanc in rem plura, apud præfatum Car. du Fresne in *Glossar.* inprimis verò, apud Macros Fratres in *Hierolex.* & infrà, *Synapta*. In *Vitis* Abbatum S. Albani, *In festis verò & profestis diebus omnes Horas, exceptis Primâ & Completoriò, per* magistram Collectam, *quam tempus & hora exegerint, terminari instituit. In Quadragesima tamen dicatur Collecta ad Vesperas*: *Collecta* Magistra, Watsio dicitur, quæ diei aut festi est propria. Vide suprà. Inde *Collectaneum* & *Collectarium*, liber Ecclesiasticus, *Collectas*, ad quodvis officium pertinentes, continens, apud Udalricum præfatum, *l.* 1. *c.* 31. *Collectarii* verò apud Acronem in *Horat.* & Symmachum, *l.* 10. *Ep.* 49. iidem, qui *Coactores* sunt, qui scil. mercede conducti, ab Argentariis sive Mensariis, rerum, quæ sub hasta vendebantur, præfecti, pecunias ab his, quibus quid addictum fuerat, cogebant colligebantque &c. Vide quoque infrà *Confecta*.

COLLECTIO Canonum, quando institui cœperit, & quibus auctibus percrexerit, vide suprà ubi de *Canonibus* & *Canonico Jure*.

COLLECTOR, vide infrà *Proscholus*. At *Collectores*, apud Baronium ad *A. C.* 397. *num.* 65. Exactores sunt, qui à Pontifice Romano ad vindicandas ex bonis Ecclesiæ partas ac malè congestas opes, per provincias mittebantur, ut vult Car. du Fresne in *Glossar.*

COLLECTUS Infans, pro exposito, in *Canonib.* Hibern. *l.* 41. *Glossæ Græco-Latinæ*: *Collectitius*, [illegible]. *Collecti* nempe dicebantur infantes expositi, cùm ab aliquo nutriendi susciperentur: tum enim illius erant, qui eos collegerat, nisi intra 10. dies quæsiti agnitique essent, ut est in Synodo Arelatensi II *can.* 22. Vasensi, sub Leone I. *can.* 10. & in *Capitulis* Caroli M. *l.* 6. *c.* 142. Vide Jac. Gothofredum, *ad Cod. Justin. & Theodos. tit. de Expositis*. Hinc *Collectionis Epistola* in veterib. Formulis, Diploma est, quod dabatur illi, qui infantem expositum, ad ostia Ecclesiæ, & à Matriculariis collectum, certò pretiò ab iisdem emerat, secundùm Legem Romanam: in quam formulam Bignonium vide, laudatum Carolo du Fresne.

COLLEGA, vel Conlega Consul. an. Urb. Cond. 845.

COLLEGÆ Principis, iidem qui *Amici*, item *Comites*, *Familiares*, *Contubernales*. Erat enim quoddam quasi *Collegium* & Corpus summorum Virorum, quos Princeps ipse assumebat & deligebat, ut sibi à Consiliis essent, & quibuscum agenda consultaret deque maximis quibusque tractaret rebus. Treb. Pollio in *Vita* Macriani, *c.* 12. *Huc accedit, quòd habet juvenes filios, Romanò dignos* Collegiò, *nostrâ dignos amicitiâ*. Hi consiliis Principis intererant & judicanti assidebant; ex Consularibus Viris, & Prætoriis & Senatoribus, interdum etiam ex Equitibus pro Imperatoris arbitrio lecti: non unâ atque eâdem omnium conditione. Horum enim alios adhibebat Princeps, cum de negotiis ac jure tractaret, vel Romæ & in provinciis causas audiret. Quo in numero Jureconsulti fuêre. Alios in secretius atque interius Consilium admittebat, in quo de summa Reipubl. agitabatur, Legati audiebantur, aliaque majora negotia de Imperii statu tractabantur: Qui proin *Comites intra Consistorium* & *Comites S. Consistorii Consistorianique* sub posterioribus Imperatorib. dicti sunt &c. Vide Salmas. *Not. ad Pollionem*, *in XXX. Tyran. loc. cit.* & hîc passim, inprimis in vocibus *Amici*, *Comites*, *Parentes*, *Romanum Collegium* &c.

COLLEGIATI, inter servos ponuntur & eos qui Curiæ addicti sunt, in *Edicto* Theodorici Regis, *c.* 69. *Quisquis curialem, aut collegiatum, aut servum, per* 50. *annos possederit* &c. Neque alii videntur, quorum mentio in *Cod. Theodos. tit. de Collegiatis*; Hi enim sic appellantur, qui publico manuariam aliquam operam, artem & ministerium præbebant, ac sæpe plus æquò & quidem ita nonnunquam prægravabantur, ut è civitatibus profugerent, quod iis minimè licebat. Filii parentum conditionem sequebantur, proindeque non modò servilis & obnoxiæ conditionis, sed etiam ut plurimùm nativitate servi erant, *l.* 1. *Cod. Theodos. de Collegiatis*, ad quem *tit.* vide Jac. Gothofredum. Alias *Collegiati* dicuntur *Corporati*, alicui Collegio addicti: præsertim verò in veter. *urbis Constantinopolit. Descriptione* ita appellantur, qui è diversis corporibus Artificum ordinati, incendiorum casibus subvenire tenebantur, quos 560. fuisse, ibidem traditur; vel 563. *l. pen. Cod. Justin. de Commerc. & Mercator.* apud Car. du Fresne. E XXXV. Artificum *Collegiis* seu Corporibus electos, ac per XIV. Civitatis Regiones distributos, unòque eorum extinctò alium in locum ejus, à Præfectò, surrogatum fuisse, legas apud Car. Macrum in *Hierolexico*: qui addit, ab omni tributorum genere eos fuisse liberos, simileque Vigilum *Collegium* Romæ quondam à Cæsare institutum &c. De Epulis Collegiatorum magnificis, vide infrà *Epulæ*, Signis in *Vexillum*. In Ecclesia Romana, *Collegiatæ Ecclesiæ* dicuntur quæ *Collegio Canonicorum* gaudent; de quibus solis *Collegii* nomen hodie propriè usurpari, ait præfatus Car. du Fresne.

COLLEGIUM, Græcè Ἑταιρεία, Latinis aliter *Sodalitium*, *Societas*, aliquando *Cohors*, est legitima trium pluriumve personarum ejusdem conditionis & potestatis consociatio: in qua qui supremus est, olim dicebatur *Primicerius*, reliqui ordine *Secundiceri*, à tabulis cereis, quibus tum collegarum nomina inscribebantur.

tur. Hæc primùm Romæ instituit Numa Pompilius, qui, teste *Plutarcho*, universam multitudinem secundùm artificia divisit, ut suum peculiare corpus haberent Tibicines, suum Aurifices, Architecti, Tinctores, Sutores, Coriarii, Fabri ærarii, Figuli &c. horum unicuique suos peculiares conventus & religiones præscribens. Habebant hi, ad Reipubl. exemplar, res communes, Arcam & Actorem seu Syndicum, per quem, quod communiter fieri oportebat, expeditum est: Itaque poterant istiusmodi *Collegia* manumittere, legatum capere & leges sibi ferre, dummodo ne quid ex publicis legibus corrumperetur. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 8. c. 6.* De illorum cœtu, qui studiis vacant, cum vox sumitur, idem valet, quod Κοινόβιον Pythagoræ, de qua voce vide suprà in *Cœnobium*. Istiusmodi *Collegiorum* historiam, à condito mundo, usque ad principatum Caroli M. pertexui suprà, in voce *Canonicorum cætus*, reliqua hic subtexturus. Itaque Carolus M. uti universam ferè Europam implevit Episcopatibus Academiisque, ita & de Monasteriis *Collegiisque* illi prospexit, quæ scilicet Ecclesiarum seminaria essent: constituitque ut in singulis Monasteriis ac Episcopiis Scholæ essent, ubi juventus Grammaticam, Musicam, & Arithmeticam, Scripturam imprimis sacram, doceretur. Simul variis *Collegiis*, Academiarum Scholarumque jam fundatarum additamentis ac complementis, ortum ea secula dedêre. Hinc celebre in Anglia Banchorense tum Cœnobium, in quo Philosophorum Christianorum *Collegium* erat, quorum in numero Columbanus & Gallus recensentur. Et quot non ejusmodi *Collegiis* jam à multis seculis, in eodem regno fulsit Oxonium, ut de aliis taceam? Jam ab A. C. 1200. *Sorbonæ Collegium* Robertus Sorbona Theologus, Ludovici VII. Regis, ut quidam volunt, frater, Parisiis primus instituit, pro Scholasticis Theologiæ vacaturis: cui tot alia superaccesserunt deinceps, ut jam quinquaginta & quatuor Collegia una numeret Lutetia. *Genebr.* Eodem modò Bononiæ, Salmanticæ, Vallisoleti, Compluti, alibi, instituta *Collegia* caput extulêre. Inter ipsos Barbaros, Tunetii multa florere dicuntur, in quibus Studiosi Artibus, Medicinæ Legibusque operantur. Fesæ unum præ ceteris nobile, in quod extruendum Habu Henon 48000. aureûm expendisse dicitur, &c. Interim, crescentibus opibus, quibus istiusmodi Musarum receptacula pii Principes locupletârunt, zelus ac diligentia remitti, laboris tædium subire, & studiorum corruptioni ansa dari sensim cœpit. Quod frigus, circa annum millesimum imprimis initium sumpsit, & circa 1200. fatali quodam afflatu literas tantùm non penitùs extinxit. Ab eo tempore Philosophia Theologiæ permisceri, & *Collegia*, quæ priùs Theologica fuêre, Philosophica fieri, ac utraque *Theologiæ Scholasticæ* nomine doceri cœpit. Apud Græcos Johanne Damascenô, apud Latinos Petrô Lombardô Auctoribus; quorum hic illum imitatus, circa A. C. 1145. Theologiam in novam methodum redegit, tum Aristoteli & Philosophiæ, tum Patribus ac Doctoribus Ecclesiæ, eisque non optimæ sæpe notæ nimium tribuens, quô pactô S. Scripturæ auctoritas deprimi sensimque è manibus hominum excuti cœpit. Successit sequior ætas sub Alberto M. Episcopo Ratisbonensi, qui circa A. C. 1220. Philosophiam Aristotelis non Patribus modò, sed & Scripturæ ipsi æquiparavit: A quo tempore Aristoteles in Religionis judicem adscitus, & textus ejus S. Scripturæ vicem in concionibus ad populum non uno in loco subiit. Insecutâ hanc ætatem tertiâ, à Durando de S. Portiano ab A. C. 1320. usque ad Gabrielem Biel Spirensem, neque finis neque modus commentandi fuit in Magistrum sententiarum Petrum Lombardum & Aristotelem: donec superiori seculô in prædicto Biel id docendi genus ex parte expirare cœpit. Hæc ante Reformationem cùm *Cœnobiorum Collegiorumque* facies esset, non defuêre, qui non votô solùm, sed & præsagiô, futuram eorum restaurationem præciperent. Johannes Hilten Isenacensis, Franciscanus, qui seculô 15. floruit, inter alios, prædixisse fertur: *Cœnobium Vinariense fiet armamentarium, Wittenbergense Granarium, Magdeburgense Schola juventutis*, cui prædictioni etiam suô tempore eventus respondit. Cum Reformatione enim renatis divinis pariter humanisque literis, Monasteria ac *Collegia* otiosis erepta ventribus, veræ pietatis doctrinæque exercitiis, artium literarumque Scholis ac infucatæ juventutis culturæ, aliisque bonis usibus, qui primævus fundatorum scopus erat, iterum destinata sunt. Testis inter alia, Monasterium Augustinianorum Heidelbergæ, quod in *Collegium Sapientiæ*, ad imitationem *Collegii Romani*, auctoritate Julii III. aliud hic agentis, à Friderico II. Electore mutatum est, unde hactenus tot insignes Sapientiæ mystæ prodiêrunt. Sic Cœnobium Fratricellorum, quod Lugduni Batavorum erat, A. C. 1592. in Theologiæ Collegium Ecclesiæque Seminarium versum: Sic Philippus Magnanimus Hassiæ Landgrav. in bonarum Artium Collegium seu Scholas ac Xenodochia, quidquid antea in tota ditione sua Monasterii veniebat nomine, convertisse legitur, similiter & alibi factum &c. Ita Franc. Burmannus, *Orat. inaugur. de Collegiis*. Vide & suprà in voce *Abbas*, it. *Canonicorum Cœtus*, ac infrà in *Corporatis*, item *Monasteria*, & ubi de *Sacramento Juris Sodal.* it. voce *Synodi Archiereum*.

COLLENTUM, urbs Dalmatiæ, versùs oram maris Adriatici, nunc *Vercevo*. Media ferè inter Jaderam ad Occasum & Scardonam ad Ortum, sub Venetis.

COLLENUTIUS Pandulphus, Pisaurô oriundus, JCtus celebris, à Duce Ferrariæ, ad Maximilianum I. Imperatorem missus. Scriptis prosâ versuque, Latinè & Italicè editis, inclytus. Vide Angel. Polit. *l. 7. ep.* Lil. Girald. *dial.* 2. Leand. In vinculis strangulatus, jussu Joh. Sforzæ, tyranni Pisaur. Pier. Valerian. *l. 2.* Voss. *de Hist. Lat. l. 3. c. 12.* Scripsit inter alia, *de inventione ignorantium auctorum*, & *Historiam Neapol.*

COLLIBERTI, dicuntur in Jure Civili, qui ab eodem domino seu patrono, cujus servi fuerant, libertate donati sunt. Apud Francos vero, nec inter omnino liberos, nec inter omnino servos, censebantur, sed mediam inter utrosque conditionem tenebant, ad hos tamen propiùs accedebant: cùm eorum instar essent in commercio; dominos haberent, quibus censum de more exsolvebant & ab iis in libertatem, non secus ac servi, assererentur. Ebrardus Bethuniensis, *Græcism. c. 7.*

> *Libertate carens* Collibertus *dicitur esse*
> *De servo factus liber, Libertus; at ille*
> *Libertinus erit, quem Libertus generavit.*

Adeoque ejusdem fuisse conditionis ac statûs videntur, cum his, quos recentior ætas *Colonos* appellavit: Nempe servi erant, in libertatem, non quidem plenariam, sed conditionalem, asserti, unde etiam *Conditionales* dicuntur ejusmodi homines, alicui conditioni, vel servituti, obnoxii, à qua rursum asserebantur interdum in priorem libertatem. Nec multum differebant, ab *Hominibus de Capite*, uti docet Car. du Fresne ex vet. *Not.* in Tabular. Burguliensi. Formulam manumissionis idem hanc exhibet, ex Tabulario Vindocin. *Quicunque in nomine S. Trinitatis quemlibet suorum ex servili, vel collibertina familia, ad libertatis honorem, pro Dei amore, disponit accedere, sciat sibi veraciter ejus misericordiam acquirere. Ego igitur Rodbertus de Marcilliaco te Durandum & tuam mulierem atque tuos pueros, & Fulcagium fratrem tuæ mulieris, quos teneo ex Hugido Gisleberti filio, à vinculo servitutis absolvo. Ab hac ergo die quidquid Deo & vobis in bono placito fuerit, liberi francique in reliquum tempus vitæ vestræ, absque ullius donationis inquietudine, tanquam ab ingenuis parentibus nati, licenter agatis. Peculiare vero, quod nunc habetis, vel quod deinceps assequi potueritis, sicut vobis placitum fuerit, absque calumnia possideatis, & quiete, prout volueritis, disponatis. Hæc autem libertatis auctoritas ut in perpetuum firmior habeatur, propriis manibus eam firmari curavi* &c. Meminit quoque *Collibertorum*, tanquam certi alicujus hominum generis, Petrus Malleacensis, *l. 1. c. 1. In extremis Insulæ, unde agitur, supra Separis alveum, quoddam hominum genus piscando quæritans victum, nonnulla injuria confecerat, quod à Majoribus* Collibertorum *vocabulum contraxerat ---- qui, ubi inundantia pluviarum Separis excrescere fecit fluvium, relictis quibus incolebant locis (hinc enim procul habitabant nonnulli) properabant illo causâ piscium.* Sed & *Colliberti* nonnunquam accipiuntur, pro hominibus ejusdem conditionis ac pagi, ut apud Gregorium M. *Dial. l. 3. c.* 24. & in *L.* Longobard. passim &c. Vide omnino præfatum Car. du Fresne in *Glossario*.

à COLLIBUS Hippolytus, Tigurinus, fil. Pauli Colli in territorio Mediolanensi Alexandriæ nati (unde is ob Euangelii doctrinam in Rhætiam primo, inde Tigurum concesserat) inter primarios Juris Professores Heidelbergæ locum obtinuit, A. C. 1588. postquam Basileæ, ubi Doctoratûs axioma nactus est, eandem cathedram aliquandiu tenuisset. Inde Basileam revocatus, Reipubl. illius Syndicus fuit. Exin Cancellarius Anhaltinus, Christiano Principi exercitum in Galliam Henrico IV. suppetias ducenti comes & à consiliis militaribus: Legatus posteà in Angliam ad Elisabetham Regin. ac porrò ad Ordines Imperii præcipuos missus. Consiliarius denique intimus Friderici IV. Electoris Palatini factus, Paci inter Hispanos & Belgas Fœderatos constituendæ, Principum Germanorum nomine, interfuit. Obiit A. C. 1612. ætat. 51. taciturnus & munerum contemptor. Edidit *Consiliarium Principis*, *Harpocratem seu de ratione silendi*, *de Nobilitate positiones*, *Palatinum*, *de Incrementis Urbium Tract.* Melch. Adami, *Vit. Jurisconsultor.* & ex eo Paul. Freherus, *Theatrô Virorum eruditione clarorum.*

COLLICIÆ, vide infrà *Elices*.

COLLIGERE Crines, apud Ovid. *l. 1. Amor. Eleg. 11. v. 1.*

> Colligere *incertos, & in ordine ponere, crines*
> *Docta, nec ancillas inter habenda, Nape.*

Idem quod *legere* est, apud Statium, *l. 4. Theb. v. 743.* de Hypsipyle,

> *---- Illi quamvis & ab ubere Opheltes*
> *Non suus, Inachiis proles infausta Lycurgi*
> *Dependet, nec lecta comam, nec dives amictu,*
> *Regales tamen ore notæ ----*

Dicebatur autem *legi coma*, quæ in versus quosdam componebatur aut orbes, quo in genere curiosissimas fuisse veteres tam Græcas, quàm Romanas Veneres, multa Auctorum loca testantur. Hinc *dociles capilli*, i. e. legi consueti, eidem Ovidio, *ibid. Eleg. 24. v. 13.*

> *Adde, quòd & dociles, & centum flexibus apti,*
> *Et tibi nullius causa doloris erant.*

Iidem & *digeri* dicebantur, *Ibid. v. 19.*

> *Sæpe etiam, nondum digestis manè capillis,*
> *Purpureo jacuit semisopora toro.*

Idem mox *compositum capillum* ait, *v. 35.*

> *Quid malè compositos quereris periisse capillos?*

Et, *l. 2. Eleg. 8. v. 1. Ponere in mille modos capillos*, eadem sententia est. Quia legendis, ponendis, collocandis capillis, consiliarias habuisse Romanas fœminas, & tanquam in re magna, magnam operam posuisse, auctor est Juvenalis, *Sat. 6. v. 490.*

> *Disponit crinem laceratis ipsa capillis,*
> *Nuda humeros Psecas infelix ----*

Videlicet, ut cædi commodè posset, si peccâsset. Miserè enim hujusmodi ornatrices cædi consuevisse, patet ex illo Ovidii, ubi puellam suam laudans, ait, *l. 1. Amor. El. 14. v. 16.*

Ornatrix tutò corpore semper erat.
Ante meos oculos sæpe est ornata, nec unquam
Brachia direptâ saucia fecit acu.

I.e. non vulneravit ornatricem. Quin deformare miseras sectis capillis solebant, uti patet ex Martiali, *l.* 2. *Epigr.* 56. &c. Vide Casp. Barthium, *Animadvers. ad Stat. d. l.* ut & suprà, ubi de *Capillis*, ac infrà verbo *Componere*.

COLLIMITIUS Georgius, vide *Georgius*.

COLLINA, Dea collium Præses. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 2. *c.* 20.

COLLINA, Romæ porta in colle Quirinali sita (unde & nomen accepit) non procul à Veneris Erycinæ templo. Ovid. *l.* 4. *Fast. v.* 871.

Templa frequentari Collinæ proxima portæ
Nunc decet: à Siculo nomina Rege tenent.

Eadem & *Salaria* vocata, propterea quòd per eam *salem* ferebant Sabini. Tacit. *l.* 3. *Histor. c.* 78.

COLLIS, urbs Thusciæ, 15. milliar. à Sena, à Poggio Bonitii, in colle, prope fontes Elsæ fluv. in agro Florentino, sub magno Duce. Estque parvi circuitus.

COLLIS, in veter. *Epigrammate, de Tabula*,

Contorquet varios alternans tessera missus,
Fataque ludentum collis *&* ima *probant.*

Ubi alii legunt, *colus & urna*, intelligentes τ̀ ἠθμὸν καὶ τ̀ πύργον: sed prior lectio temerè mutanda non est. Nam & *Collis* in tabula mentionem facit vetus cento *de Alea*,

Quæ loca, quæve habeant gentes, ubi sistere detur
In summo collem, *qui plurimus, alter ab illo*
Est locus.

Idem *imum fundum* appellat, quæ *ima* dicuntur Auctori veter. Epigrammatis,

Ossa minutatim fundo volvuntur in imo.

alio loco,

Terna tibi hæc primùm fundo volvuntur in imo.

Imum tabulæ fundum, ut Salmasio videtur, intelligens; per *collem* autem pyrgum. Nam pyrgum tabulæ τὸ ὕψος τ̃ οὐρανοῦ, *altitudinem cœli*, significare tradunt, qui hunc ludum allegoricè exponunt. Per *ima* itaque & *collem* fata ludentium probari dixit, quæ per pyrgum & tabulam probabantur. De pyrgo enim in tabulam jaciebantur tesseræ, in quibus ludentium fata consistebant. Vide Salmas. *ad Flav. Vopisc. in Proculo, c.* 13. Aliàs, quid *Collis*, notum.

Colles varii, apud Veteres celebres.

COLLIS Cispius, vide *Cispius*.

COLLIS Hortulorum, vel *Hortorum*, nomen accepit ab hortis Sallustii ei proximis: Posteà *Pincius* dictus, quòd in eo Pinciorum domus esset, quæ familia in Urbe claruit, circa tempora Constantini. Hic antiquitus extra urbis mœnia erat, ideoque extra septem montium numerum, sed Aureliani principatu pomerio inclusus est: Celebris tum Neronis tumulô, tum Candidatorum ceremoniâ, qui in hoc colle consistere, unde ab universis videri possent, & inde in Campum Martium, petitum Magistratum, descendere solebant. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 1. *c.* 11.

COLLIS Latiaris, unus è tribus montis Quirinalis collibus, Idem, *l.* 1. *c.* 6.

COLLIS Martialis vel *Mutialis*, alter è collibus montis Quirinalis, Idem, *ibid.*

COLLIS Oppius, unus è tribus montis Esquilini collibus. Idem, *l.* 1. *c.* 8.

COLLIS Quirinalis, vide *Quirinalis*.

COLLIS Salutaris, unus fuit è montis Quirinalis collibus. Idem, *l.* 1. *c.* 6.

COLLIS Septimius, unus fuit Romæ è montis Esquilini collibus, Varro *de L. L. l.* 4.

COLLIS Aquæ ductus, ex adverso vallis Giah juxta Gabaon, ubi Asaël frater Joab confossus fuit ab Abner. Est in tribu Benjamin.

COLLIS Musoni, oppidulum agri Tarvisini.

COLLISTRIGIUM, pegma infamiæ, ad supplicium falsariorum jam olim inventum, quasi *collum stringens* vel comprehendens. Angl. *Haelsfange*. Henr. Spelmann. *Gloss. Archæol.*

COLLITIANI, Hæretici, à quodam *Colitio* seu *Colithio*, unde *Colithianos* Isidorus vocat, nomen adepti, malum triste, seu pœnam, negabant à Deo esse: quibus oppositi Floriani, malum turpe ab eodem profluere, blasphemârunt. Iidem Christum in Patre, tanquam vas minus in majori contentum fuisse, delirârunt, hinc *Metangi* & *Metangismonitæ* appellati Augustino, *in quæst.* 24. *can.* 3. *quidam autem Hæretici* &c. Car. Macer, in *Hierolex.* Vide quoque *Metangismonita*.

COLLO suo, usque ad mercatum, malefactorem, quem quis occuluerit, deportandi ritus, occurrit in *Capitulari de Militar. Palat. edit. Baluziana, c.* 3. At *brachiô in collum positô & per comam capitis sui*, in dominium alterius transibat mediò ævô, qui ei aliquid suffuratus fuerat, vide infrà *Obnoxiatio*, uti de more de *collo* reorum tintinnabula suspendendi, voce *Tintinnabulum*; servorum venalium titulum appendendi, in *Titulus*, it. *Venatio*, Judicis supremi apud Ægyptios, Veritatis simulachrum eôdem gestandi, voce *Veritas*, & plura voce *Collum*.

COLLOCARE, unde Gallorum *Coucher*, vox pronubis propria. Terentius in *Eunucho*, *Dein in lecto eam collocant.* Catullus, *in Epithalam. v.* 187.

Vos unis senibus
Cognitæ bene fœminæ
Collocate *puellulam* &c.

Hinc apud recentiores *Collocare* in genere usurpatum, seu nosmetipsi in lecto *collocemus* seu ab aliis collocemur. De Sole quoque in *L. Salica tit.* 40. *Nec Solem secundum legem collocaverit*; & *tit.* 52. *Ut per singulas admonitiones vel* Solem collocatum, *terni solidi accrescant.* Nempe, ubi quis vendicabat rem aliquam, possessorem in jus vocabat, eique Solem seu diem occasum vel *collocatum* aut *culcatum*, quod idem valet, præfigebat, intra quem juri stare ad respondendum deberet, quô elapsô certum numerum noctium seu inducias in jure respondendi, rursum reo interdum concedebat: Non enim per dies, sed noctes, Franci ejusmodi terminos dinumerabant. Proinde actor reo Solem *culcabat*, i.e. Solem occasum præfigebat seu diem integrum, quô elapsô reus, si juri non stetisset, causâ cadebat: ut actor perinde, si defecisset, nullâ scil. missâ excusatione. Quod disertè indicat Gregor. Turonensis, *l.* 7. *c.* 23. *Injuriosus tamen ad placitum in conspectu Regis Childeberti advenit, & per triduum usque ad occasum Solis observavit. Sed cùm hi non venissent, ---- ad propria redit.* Et *Consuetudo* Insulensis *tit.* 1. *artic.* 45. ubi Submonitionum Juridicarum inducias ad Solem occasum, seu *a heure d'estoilles*, i.e. *cum stella apparere* incipiunt, terminatas esse, indicatur. Atque hinc *Culcatus Sol*, pro unaquaque admonitione, *tit.* 52. §. 2. & *tit.* 60. §. 1. 3. *d. l.* Hodieque Occitani *Coulca*, & *Coucha*, pro *Coucher*, ac *Soulel Coulc*, Solem occasum, dicunt. Neque ægrè jam conjicias, unde dicti sint *Exculcatores*, apud *Vegetium* & in *Not.* Imp. de quibus vide suô locô; plura autem hanc in rem, apud Car. du Fresne, *Glossar.* & Macros Fratres in *Hierolex.* Sed & *Collocare*, apud Martialem, *l.* 5. *Epigr.* 67. *v.* 10.

Quot tua Mænalios collocat *hasta sues?*

Interficere est: tralatione sumptâ ab antiquo *collocandi* cadaveris more, quem Græci προθέσιν dixêre, cùm non solùm in vestibulo ædium, inde ad locum sepulchri efferendum, verùm & in loco publico, ut pro Rostris Romæ, ubi & laudatio peragebatur, illud *collocari* solebat; quam in rem multa congessit Lipsius, *Electorum l.* 1. *c.* 6. & nos quædam diximus suprà, ubi de *Cadaverum cura*, dicemusque voce *Funus*, it. voce *Positi*. Atque hinc fortè ratio, cur ad Solem occasum vox translata, nisi illam notionem malis à ritu nuptam *collocandi*, quod vespere fiebat, arcessere: Sed & nuptiales ritus cum funebribus non pauca habuisse communia, alibi ostendemus.

COLLODIS, insul. Sardiniæ adjacens. Plin. *l.* 3. *c.* 7.

COLLONSA, quibusdam *Colnansa*, Insul. maris Scotici, inter Æbudas prope Ylam Insul.

COLLOPS geminus, magnus, & parvus, urbs Africæ litoral. in Mauritaniæ confinio. Magnus, idem cum *Cullu*: Parvus, oppid. est orientalius, nunc *Larobo*, teste Moletiô.

COLLOQUIA, in Conviviis olim, præter Cantus, de quibus suô locô, adhibita, lepida erant & venustate appetibilia & sine affectatione arguta; non accersita, sed, ut sese res dabant, opportunè nascentia; qualia progignit hilaritate mixta doctrina & gravibus inserti mores suaves & jucundis temperata seria. Cujusmodi sermo doctus interdum ipsi lyræ Apollinis prælatus est, Plutarch. *Sympos.* 2. *Probl.* 7. Agitabantur autem inprimis quæstiones, quibus nomen γρῖφοι & κυλίκιοι; enthymemata videl. quædam lepida, minuta, arguta, atque, ut Gellius ait, florentem vinô animum lacessentia. Et hæc quidem auctore Polluce, *l.* 6. *c.* 19. duûm fuêre generum, αἴνιγμα & γρῖφος: quæ qui solvisset, huic partes è carnibus dabantur, qui solvere nequiret, is poculum muriæ seu salsuginis ingratiis ebibebat. Porrò hæ quæstiones erant super qualibet re: plurimùm super cibis & edulis, cujusmodi sunt plurimæ illæ, apud Athenæum & Xenophontem *Conviv.* Sæpe super amore & amica cujusque, cujusmodi hæc apud Athenæum, *Cur amator dominæ fores coronâ ornet?* Item, *Cur rosam, aliosque flores ei offerat?* & vicissim. It. *cur istiusculæ dominæ similiter redimiantur?* apud Plutarch. *Erot.* ut alia omittam. Vide Car. Paschalium, *Coronar. l.* 2. *c.* 4. & 5.

COLLUCIANISTÆ, cognomen Arianorum. Arius namque Lucianum Presbyterum Antioch. Martyrem, hæresis suæ auctorem (quòd, dum in Sabellium fervidius ferretur, lineam rectæ sententiæ transilire visus esset, materiamque hæreseos Ario subministrâsse) jactitabat sectariosque suos ab eo cognominare amabat. Vide in voce *Lucianus Presbyter Antioch.*

COLLUM, pars animalis, pluribus descripta Plinio, *l.* 11. *c.* 37. ubi inter alia: *Gula nervô & carne constat. Cervix nulli, nisi quibus hæc utraque.* (arteria & gula) *Cæteris Collum, quibus tantum gula. Sed quibus cervix, è multis vertebratisque orbiculatim ossibus flexilis ad circumspectum, articulorum nodis jungitur. Leoni tantùm & lupo & hyænæ, ex singulis rectisque ossibus rigens. Cæterò spinæ annectitur ---- Quibus longa crura, iis & longa colla. Item aquaticis ---- Quibus fauces non sunt, ne stomachus quidem est, nec colla* &c. In humano genere, magna pars fœmineæ inprimis speciositatis, ut infrà videbimus, voce *Teres*: cui Serpyllinum unguentum olim destinatum videbimus voce *Unguentum*. De hujus ornamentis, ac ignominia multiplici, dicimus hîc, passim: uti de brachiorum circa *collum* implicatione & strangulatione, schematis palæstrici genere, infrà voce *Nexus*; & de more *Sponsorum colla* candidô velô cingendi, ubi de *Nuptialibus moribus*. Fugitivorum verò pallium in collum conjiciendi, voce *Pallium*. De more item Cancellariorum, majus Sigillum Principis *collô* suspensum gestandi, ubi de *Sigillo*. Saltem de Coronis hîc aliquid ut addam, non capiti solùm, frontique, sed & *collo* illæ in conviviis impositæ. Unde triplicis coronæ mentio, apud *Anacreontem*,

Στεφάνους δ᾽ ἀνὴρ τρεῖς ἕκαστος εἶχεν
Τοὺς μὲν ῥοδίνους, τὸν δὲ Ναυκρατίτην.
Coronas verò unusquisque tres habuit,
Quasdam roseas, aliam naucratiten.

E quibus una capiti imponebatur, altera *collum* vinciebat, tertia frontem redimiebat. Cui instituto ne ratio deesset, dixerunt id fieri, διὰ τὸ θυμιᾶν τ̃ ἡδέων τ̃ ἡγεμονικὸν ψυχῆς, *propter oblecta-*

tionem virtutis animæ tripartitæ. Vide Scholiastem *Apollonii Rhodii*, *l.* 2. Clemens verò Alex. graviter in hunc morem invectus, rem esse evidentissimæ ebrietatis ait, atque adeò dementiæ singularis signum, si quis coronas, capiti evinciendo ornandoque inventas, *collo* circumponat, *Pædagog. l.* 2. *c.* 2. ἐπὶ τῷ γῦν ἐστὶ αὐτῶν ἴσως ἐμμεθύει, ἐφαλλομένως περὶ τοῖς τραχήλοις ἴχειν τὰς στεφάνους. Quamvis ad simplicem usum *floribus & sparsis uti ac solutis, & sertis colla* Christianos quoque *complecti* solitos, discamus ex Minucio Fel. *sub fin.* Origo mori inde, quòd priscô tempore coronæ compingebantur è floribus indistinctis, h.e. indistinctè coacervatis, qui per *collum* fluebant. Propert. *l.* 4. *El.* 6. *v.* 71.

> *Candida nunc molli subeant convivia luco,*
> *Blanditiæque fluant per mea* colla *rosæ.*

Et Horatius de Polemone, *l.* 2. *Serm. Sat.* 3. *v.* 255.

> ----- ----- *potus ut ille*
> *Dicitur ex* Collo *furtim sumpsisse coronas.*

Duæ itaque ut plurimùm fuêre coronæ conviviales, quarum una caput ac frontem, altera collum vinciebat, ad pectus usque descendens: quem utrumque luxum M. Tullius Verri exprobrat, *Verr.* 7. *Nam, ut mos fuit Bithyniæ Regibus, lecticâ octophoro ferebatur, in qua pulvinus erat pellucidus, Melitensi rosâ fartus. Ipse autem coronam habebat, unam in capite, alteram in collo.* Qui luxus eò usque processit, ut, inter dona Regum, coronæ hæ mitti mox inciperent: uti de Persis legimus, ad Agesilaum, munera mittentibus. Quò videtur pertinere κύκλος ille χρυσοῦς περιδέραιος, *circulus aureus circa collum,* quem Rex Ægypti Josepho dedit, præter regium annulum & sacram vestem: namque & ipsas has coronas aureas gemmatasque fieri consuevisse, ex Philone patet, & Plut. *in Arato.* Inprimis verò celebres fuêre coronæ *Hypothymides*, quæ, è collo pendulæ, & ad pectus demissæ, à fragrantia mirifica nomen adeptæ sunt: στέφανοι ὑποτραχήλιοι *Hesychio*, ὀπίσω περιδέραια Sappho dictæ. Vide infrà in hac voce. Neque solùm hæ coronæ ad pectus, sed & ad manus extensæ; ut discimus è Pindaro, Od. 2. *Olymp.* ubi de floribus aureis, qui sunt in Insula Beatorum,

> Ὅρμοισι τῶν χέρας ἀναπλέκοντι καὶ στεφάνους.
> *Quorum monilibus manus implicant atque coronis.*

Quod coronarum genus fuisse videntur longæ illæ, quæ Diis quoque appendebantur, Æsculapio potissimùm. Aristides, *Orat. Sag.* Ἐδόκουν στέφανον πέμπειν τῷ Θεῷ τῶν μακρῶν, αἳ οὕτω ὡς ἰδίᾳ τῷ Ἀσκληπιῷ κομίζεται, *Videbar coronam mittere Deo ex iis, quæ dicuntur longæ, & propriè Æsculapio offerebantur* &c. Vide Car. Paschalium, *Coronar. l.* 2. *c.* 3. In bello autem defendendo ab ictibus *collo*, catenulæ à galea dependebant, uti discimus ex Statio, *Theb. l.* 9. *v.* 697.

> *Vaginaque sonum, tremulumque audire pharetræ*
> *Murmur, & à cono missas in terga catenas.*

Ad quæ verba Lutatius, *A parte enim galeæ*, inquit, *descendunt catenæ, quæ ab ictu colla sedentis defendant.* Et Barthius, *Animadversion. ad locum, Memini in picturis quibusdam priscis, vel galeam, vel pileum talibus catenulis aptum conspexisse, sed non suggerit memoria vel locum vel auctorem. Suspicarer de Persis, sed eam gentem pileatam in aciem utplurimum prodisse, observatum recordor.* In eodem victores Reges *colla* hostium calcare consuevisse, ad ostentationem perfectæ victoriæ, diximus suprà, ubi de *Calcandi ritu* &c. Plura de hac parte corporis, quam maximè attendisse Veteres constat, vide apud Franc. Junium, *de Pictura, l.* 3. *c.* 273. Casp. Barthium, *Animadversionibus ad Statium, Part.* 1. *p.* 172. alibique & hîc passim, inprimis suprà in voce *Cervix*, it. *Collo.* De *collis* vasorum, pulegiò redimiri solitis infrà.

COLLUMBAR, supplicii genus, apud Romanos, quô *collum*, unde ei nomen, maximè infestabatur. Sicut *Nervus* ferreum erat vinculum, quô pedes impedirentur, quanquàm Plautus eô etiam cervices vinciri ait, vide Taubmannum *in Plaut. Aulularium, Act.* 4. *Scen.* 1.

COLLUMERIUS Petrus, vide *Petrus.*

COLLUSOR, vide infrà *Sempecta.*

COLLUTHUS, Presbyter Alexandrinus, schismatis auctor, Arrii tempore, Deum malos creâsse negavit, &c. Damnatus conciliô Alexandrinô, A.C. 319. ab Osio habitô. Athanas. *Apol.* 2. Epiphan. *Hær.* 69. Augustin. *Hær. c.* 65. Philastr. *Hær. c.* 8. Ejus sectatores sese appellârunt *Colluthianos*, Κολλουθιανούς; quorum tamen secta diuturna non fuit, teste Epiphaniô. Alius ab eo videtur fuisse *Colluthus*, cujus hæretica doctrina, de una Christi voluntate & una ejusdem operatione, commemoratur, in Synodo Lateranensi Martini I. Episcopi Romani Secretario quinto, Concilior. *Tom.* 4. *edit. Paris. p.* 726. & 737. ubi recitantur Colluthi hæretici verba ex ipsius libro, *de Satisfactione*, pro tomo Theodosii Hæretici facta, qui Theodosius sub Justiniani Imperio sedem Alexandrinam obtinuisse videtur. Vide Joann. Forbesium, *Instructionum Historico-Theolog. l.* 1. *c.* 38. & *l.* 3. *c.* 4. *ac* 18.

COLLYRA, seu COLLYRIS, Græcè Κολλύρα, & Κολλυρίς, pastillus, seu parvus panis, in cinere coctus, atque inde cineribus sordidus. *Hesychius:* Κολλύρα, Θρέμμα ἐστὶ τῶν ἐν τέφρᾳ πεπλασμένων. Aliter ἄνωλος &c. Hinc κολλύρια, ocularia medicamenta, quæ sive ex metallicis fierent, sive ex succis & seminibus, in mortario trita, eâ formâ redigebantur ac servabantur. Anthyllus, *c. de Collyriis*, ἀποτίθεσθαι δὲ χρὴ μετὰ τὸ ἀναπλάσαι τὰ κολλύρια ἐν ἀγγείῳ χαλκῷ. Ubi ἀναπλάσασθαι est, in pastillos conformari. Nempe ὀφθαλμικὰ hujusmodi medicamenta κολλύρια dicta sunt, quòd in panes rotundos essent formata, vel à colore cineris, quô plerumque panes hos obsitos diximus: unde & κολλύρια ἄττ. Cum his non confundenda κολλύρια, h. e. *turunda*, oblonga videl. medicamenta & rotunda, fistulis, naribus, etiam ani, immittenda, quibus nomen à columnis dimidiatis & rotundis pilastris, quæ Græci κολλύραν dixêre. Unde & Sidonius, *l.* 2. *Ep.* 2. *Magis rotundatis fulta coluris, quàm columnis invidiosa voluminibus.* Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. passim, inprimis p.* 1321. *& seqq.* Porrò & λάλαγγες dicebantur hæ placentæ, seu panes rotundi, qui aliàs κολλύραι & κολλυρίδες: cujus formæ cùm essent scutorum umbilici, & suggestus comarum, matronis Romanis in usu, hic quoque nomen id adeptus est, ut videbimus. Cùm enim crinibus & vittâ Matronæ insignitæ præcipuè essent, crinium spiræ in orbem convolutæ & aliæ aliis superstructæ formam galeri efficiebant, *tutulusque* Veterib. dictæ sunt, item *galerus* & *galea*, *cæsaries* quoque, φενάκη Polluci, *perruca* hodiè Gallis. Neque verò unô omnes modô ornabantur: siquidem præter illam capillorum constructionem, quæ ad instar galeri totum capitis verticem contegebat, quamque *vaginam & operculum capitis* vocat Tertullianus, aliquando & ponè cervices comatum suggestum in modum umbonis aut *collyridis* cujusdam sive popani formatum gerebant. Tertullianus, *de cultu Fœm. Affigitis præterea nescio quas enormitates sutilium atque textilium capillamentorum, nunc in galeri modum, quasi vaginam capitis & operculum verticis, nunc in cervicem retro suggestum. Mirum quòd contra Domini præcepta contenditur. Ad mensuram neminem sibi adjicere posse, pronuntiatum est. Vos planè adjicitis ad pondus*, Collyridas *quasdam, scutorum umbilicos cervicibus adstruendo.* Cujusmodi ornatum, in mulierum cervicibus, multi veteres nummi exhibent. Salmas. *ad Tertullian. de Pallio.*

COLLYRIDIANI, à Græca voce Κολλυρίδες, quæ libi quoddam genus notat, dicti, qui B. Virgini, tanquam Deæ, istiusmodi liba offerebant, cultu à fœminis peractô, in Arabia. Epiphan. *Hær.* 78. 79. Baron. *A. C.* 373. *n.* 30. Nempe eôdem tempore, quô in Arabia Antidicomarianitæ orti sunt, qui Mariæ Virginitati usque eò contradixerunt, ut assererent, eam, post natum Dominum, liberos ex marito suscepisse; vicissim alii surrexêre, in eadem provincia, qui B. Virginem divinis honoribus afficiendam esse, statuerent. De illis inter alia Epiphanius, *Hæres.* 69 §. 1. *Quædam*, inquit, *mulieres currum quendam sive sellam quadratam ornantes, expansô super ipsum linteô in die quodam illustri anni, per aliquot dies, panem proponunt & offerunt in nomen Mariæ. Omnes autem de pane participant* &c. Plura apud Jo. Forbesium, *Instruction. Historico-Theologic. l.* 4. *c.* 8. §. 4.

COLLYTUS, Græcè Κολλυτὸς, pars erat urbis Athenarum, ad Tribum Ægeidem pertinens; ubi infantes mense citius olim loqui dicebantur, quàm in aliis urbis partibus. Nati ibi Plato Philosophus, & Timon μισάνθρωπος: proxima ei pars urbis erat, *Melitos* dicta. Nomen quod attinet, Meursius Alciphronem Poëtam & Diog. Laërtium, per geminum Λ. illud efferentes, reprehendit, Hesychii, Æschinis & Strabonis auctoritate nixus. Sed priorum sententiam firmant lapides antiqui; quorum unus Athenis superstes habet,

> Ο ΚΟΣΜΗΤΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ
> ΜΑΡΚΟΣ ΙΟΥΔΙΟΣ ΖΗΝΩΝ
> ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΝΤΙ
> ΚΟΣΜΗΤΗΣ ΟΦΙΛΛΙΟΣ ΑΡΙΣ
> ΤΩΝ ΚΟΛΛΥΤΕΥΣ κτλ.

Alius ibidem, prope Ilissum,

> ΓΙΑΟΣ ΚΑΡΡΕΙΝΑΣ
> ΔΙΟΤΜΗΔΗΣ
> ΚΟΛΛΥΤΕΥΣ
> ΚΑΡΡΕΙΝΑ
> ΤΙΑ ΦΙΛΗΤΗ.

Sic alibi legitur, ΛΙΚΙΝΝΙΟΣ ΠΟΛΥΑΙΝΟΣ ΚΟΛΛΥΤΕΥΣ, apud Jac. Sponium, *Itinerar. Græciæ Part.* 3. *ubi de Demis Atheniensium*, p. 146. & 147.

COLMA, Flandriæ fluv. Pars Agnionis fluv. per Vinocibergam oppid. labitur, dein in Oceanum German. se exonerat.

COLMANNUS, cognomine *Sapiens*, scripsit *Chronologiam*, *Catalogum Angliæ Regum*, *Dialogum de bellis Danicis*, &c. Anglus, vixit seculô 13. Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 56.

COLMARIA, urbs Alsatiæ, vulgò *Colmer*, ad Hellelum fluv. Civitas Imperialis, cui originem dedit excidium Coloniæ Argentoratiæ urbis *Arburg*, sub Valentiniano III. Hanc posteà vallô cinxit Wolfelmus, Præfectus Hagenoæ Cæsareus, cùm anteà mediocris esset vicus, sub Friderico II. Imperatore. Ab hostibus vicinis, Rodolfo I. & Adolfo Imperatorib. multùm vexata, obsessaque est, quòd auctore Prætore urbicô, contra fidem datam, ab ipso recesserat, cujus pœnam exhibet *Cuspinianus.* Est una ex 10. civitatibus Alsatiæ ad Præfecturam Hagenoënsem pertinentibus. Augustanæ Confessioni adhæret. Vide *Columbaria.*

COLMARTIUM, oppid. Galliæ in Provincia, satis munitum, ad Verdonem fluv. versùs Alpes, & confinia Comitatus Nicensis. 6. leuc. à Dinia in Ortum. *Colmars.*

COLO, integrô nomine *Junius Colo*, Procurator Ponti, per quem Mithridates victus Romam ad Claudium vectus est; idcoque consularia insignia est adeptus. Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 21.

COLOA, Æthiopiæ urbs, & ibidem palus. *Ptol.*

COLOBA, Africæ promontor. ad Arabicum sinum, Mela, *l.* 3. *c.* 8.

COLOBASUS, Hæreticus, qui vitam omnium hominum in 7. sideribus consistere affirmabat. *Euseb. Tertull.*

COLOBATHRARII, Nonio *Grallatores*, à *colobathris*, quâ voce ab Auctoribus Græcis Latinisque appellantur soleæ vel gallicæ, lignea nempè sandalia, quæ, vocabulô minùs notô Græcis κάλαπα dicta, in balneis olim gestabantur. Κωλοβάθρων mentio apud Artemidorum, & in *Notis Senecæ*, ubi *Colobathra* ξύλα ξύλινα quoque dicuntur,

cuntur, sicque vocantur propriè, quibus innitebantur οἱ γύπωνες, Poll. l. 4. c. 14. Latinis Grallæ quoque, ut vidimus. Vide Salmas. ad Spartian. in Antonino Caracallo, c. 4. Gestabantur autem grallæ vel crura hujusmodi lignea, ad simulanda crura Ægipanum, quæ ξύλινα erant & arida, utpote cruribus caprarum similia. Hinc Panicæ quoque hujuscemodi ligneæ perticæ, cum furculis, dictæ auctori Glossarum. Vide eundem ad Solin. p. 413. & infrà, ubi de Grallis.

COLOBIUM, tunica demissior, sine manicis, cui Græci ἐπενδύτην, i. e. superius vestimentum, induebant. Gall. Tabarre. A Græco κολοβὸν, mutilatum, decurtatum, quòd instar Romanæ tunicæ juxta humeros desinebat. Sub veteribus Romanis non in usu fuit; mox tamen sub Imperatorib. innotuit: etiam sanctionibus eorum honestatum. Servis interdictum, Servio in l. 3. Æn. teste, nec militibus usitatum. Eo jubentur in urbe uti Senatores, Cod. Theodos. l. 4. Titul. 10. l. 1. In Episcoporum dein irrepsit vestitus, tantique aliquando factum est, ut Eutychianus Papa, circa A. C. 275. neminem martyrum sine dalmatica aut colobio purpurato sepeliendum esse, sanxerit: quod tamen Gregorius M. uti superstitiosum, abrogavit, Regist. l. 4. Ep. 48. Demum in promiscuum usum venit, monachis, eremitis, militibus, colonis. Militibus verò inter sanctiora vestimenta, dum huic virtutis insignia appingebant, ut videre est in ipsorum tumulis antiquis, & Heraldorum veste, quam Cottam armorum vocat Budæus. Plura de hac voce vide apud Spelmann. Glossar. Archæol. Ægyptiorum Colobia describit Cassian. l. 1. c. 5. cùm ait: Colobiis quoque lineis induti, quæ vix ad cubitum ima pertingunt, nudas de reliquo circumferunt manus. Et c. 11. Nam neque caligas nos, neque Colobiis, seu unicâ tunicâ esse contentos, hyems permittit asperitas. Veterum Romanorum itaque tunicæ Colobia fuêre, quibus manicæ quidem, sed quæ ad cubitum tantùm pertinerent, & non cum brachiis magnam quoque manus partem cooperirent: quas eleganter Tertullianus, de Pallio, appellat nec manibus arctas, nec brachiis parcas. Exomides verò, quibus servi utebantur & quales antiquissimorum Romanorum tunicas fuisse docet A. Gellius, prorsus manicis carebant, ut etiam humeros nudarent: unde patet Colobia olim ingenuorum fuisse; quæ priùs à servis posteà gestari cœpta, queritur Appianus. Vide Octav. Ferrarium, de re vestiar. l. 3. c. 24. ut & infrà Lebitonarium, in voce Lebes. Insignibus & vestimentis Regum Aragonensium accensetur, in Gestis Innocentii III. Pontif. p. 135. & in Epist. Martini IV. Pontif. Tom. 5. Histor. Franc. p. 878. Sed & cucullum, sive humerale illud, quô Servientes ad Legem in Anglia induuntur, sic appellari, legas apud Fortescue in Encomio LL. Angliæ, c. 51.

COLOBON Sinus, Æthiopiæ promontor. sub Ægypto. Ptol.

COLOBONA, Hispalensis conventûs in Bætica urbs. Plin. l. 3. c. 1.

COLOBROSSUS, Ciliciæ Asperæ in Pamphylia oppid. Ptol.

COLOCASIA, seu um, Græcè Κολοκασία seu κολοκάσιον, quasi κολὸς καυλὸς seu καυλὲς, i. e. parva lucerna, ob foliorum latitudinem, nomen est, multis herbis latifoliis commune, Aro Ægyptio, Fabæ Ægyptiæ seu Ciborio, Loto & Nymphææ: proprium verò Colocasiæ bulbaceæ, quæ herba Ægypto atque etiam Cyrenæ familiaris, hodieque Ægyptiis Colcas, Bæticis Mantum nostræ Dominæ, Hispanis Alcoleas dicitur, & Plinio describitur his verbis, l. 21. c. 15. In Ægypto est nobilissima Colocasia—— Hanc e Nilo metunt, caule, cùm coctus est, araneosò in mandendo; thyrsò autem, qui inter folia emicat, spectabili, foliis latissimis, etiam si arboreis comparentur —— Adeoque Nili sui dotibus gaudent, ut implexis colocasiæ foliis, in variam speciem vasorum, potare gratissimum habeant. Seritur jam hæc in Italia. Nempe tum foliorum amplitudine, tum radicis sapore, commendabilis hæc planta; floribus insuper usui fuit. Et quidem folia, quæ petasi, pilei Thessalici, magnitudinem æquant, unde & petasitis ea dicta, vasorum usum præbuêre ad potandum. Strabo de ejus foliis, Καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια μεστὴ τούτων ἐστὶ κατὰ τὰ ἐργαστήρια, ὡς ἂν ἀγγεῖα χρωμένων, Plena est foliis Alexandria per tabernas & officinas, quæ iis utuntur pro vasculis. Replicatas enim oras in circuitu habent, unde usum catinorum & vasculorum facilè exhibere possunt. Quare idem, magnum reditum ex his foliis eos in usus comparatis per totam Ægyptum fieri, adeò ut agri etiam hôc potissimùm reditu censeantur, narrat. Hæc vasa κιβώρια dici Nicandro sunt qui velint. Sed κιβώρια propriè appellata esse, calices ipsos sive capita Colocasiæ, suprà diximus. Radicem quod attinet, illa in cibis lautissima fuit, quemadmodum & thyrsus. Unde Martialis de Colocasia, l. 13. Epigr. 57.

> *Niliacum ridebis olus, lanasque sequaces,*
> *Improba cùm morsu fila, manuque trahes.*

Araneosus is namque erat & filis nervosus in mandendo. Unde idem, l. 8. Epigr. 33. v. 13.

> *Lenta minus gracili crescunt* Colocasia *filo* &c.

Hodie suum Colocasium edunt Ægyptii raporum vel naporum vicem, & sapore subamarô esse ajunt, cum acri viscositate, sed, ubi coctum est, satis dulce existere. Sed & flores Colocasii, ad coronas viendas expetiti, nondum tamen Alexandri M. ætate, cùm nullam eorum mentionem Theophrastus faciat. De illis Virg. Ecl. 4. v. 20.

> *At tibi prima puer, nullô munuscula cultu*
> *Errantes hederas passim cum baccare tellus,*
> *Mistaque ridenti colocasia fundet acantho.*

Nempe cùm primitus peculiaris hæc Ægypto esset, in Italiam inde allata, post devictam ab Augusto Ægyptum, ibidem seri cœpit. Similiter in Lusitania, indidem advectam, circa rivos nasci, ferunt incolæ &c. Plura de celebri hac planta, vide apud Salmas. ad Solin. passim, præcipuè p. 970. & seqq. ubi de flore imprimis infrà, voce Lotos. Hinc Colocasiæ, cognomen Minervæ, quæ Sicyone colebatur, secundum nonnullos. At non ab herba hac Ægyptia illud cognomentum invenit Minerva, sed à curta ac succincta veste, quâ amictum fuit ejus simulachrum. Vide quæ suprà diximus.

COLOCASIÆ, Minervæ templum fuit in Sicyone. Cœl. Rhodig. l. 9. c. 12.

COLOCASIRIS, insul. in Azanio mari. Plin. l. 6. c. 29.

COLOCAURUM, German. urbs. Ptol.

COLOCIA, seu COLOZA, antiquè ad Statuas Colossas, Urbs Archiepiscopalis Hungariæ, cui 8 subsunt Episcopi. Ad Danubium, infrà Uriam Insul. Sub Turcis. Desicit indies. 6. leuc. à Quinque Ecclesiis. Vide ad Statuas Colossas.

COLOE, Æthiopiæ palus Ptol. Barcena Mercatori. Hujus nominis 3. urbes in Æthiopia, Ptol. & Arrian. enumerant. Item locus Lydiæ 40. stadiis à Sardibus distans; juxta quem & Dianæ templum fuit cognomento Coloenæ. Strabo, l. 13.

COLOEPHRYX, Bœotiæ mons. Hesychius, Κολοίφρυξ Ταναγραῖος ἀλεκτρυὼν, καὶ ὄρος Βοιωτίας. In Etymologico Magno scribitur Κολόφρυξ, sed in Phavorino Κολοίφρυξ. Et in Stephano Κολοιφρύγες, pro loco Bœotiæ, qui aliis Ἀλεκτρυόνια. Ita Steph. ex Aristotelis libro, de Bœotia l moribus. Nomen ex Phœnicia lingua desumptum tradit Bochartus, l. 1. Chanaan, c. 16. Galli siquidem Tanagrici Colophryges dicebantur ab hoc monte, in quo alebantur, qui ideo dictus est propter כלוא אפרחים Kelo ephrochim, h. e. claustrum pullorum, i. e. nobile ὀρνιθοτροφεῖον in eo constitutum. Nic. Lloydius.

COLOMA, urbs Russiæ nigræ in Pocutia regiuncula ad amnem Prut, versùs confinia Moldaviæ, 9. leuc. ab Halicia in Austrum, ad pedes montium. Vulgò Colomey. A Cosaccis malè haud pridem habita.

COLOMANNUS, Rex Ungariæ, fratrem ac nepotem occæcavit, ut regiæ dignitatis redderet impotes; itemque nepoti, cùm adhuc infans esset, testes eximi mandavit, ne qua hinc proveniret propago, sed divina non defuit ultio. Nam Colomannus morbô repentinô correptus est, adhibitôque cataplasmate ejus temporibus, eductum est cerebrum, certum lethi signum. Munster. l. 4. Cosmogr.

COLOMERIÆ, oppid. Galliæ in Bria, ad Morinum amnem, cum palatio Ducis Longovillani. 6 leuc. à Meldis in Austrum, Provinum versùs.

COLONÆ, Troadis locus est, non procul à Lampsaco, Milesiorum colonia, sunt & aliæ Colonæ ad exteriorem partem Hellesponti, stadiis 140. ab Ilio distantes. Strab. l. 14.

COLONE, urbs in Phocide, in Erythræa, in Thessalia, in Messenia. Strabo, Ptol.

COLONE, scopulus Asiæ ad Bospori Thracici litus è regione Cyanearum, teste Apollonio in Argonaut. nunc Crommon vocatur teste Gyllio.

COLONI, vicorum incolæ, πάροικοι, apud Recentiores, licèt non omnino essent servi, adscriptitii tamen ac servilis conditionis fuêre, culturæ agrorum ad certa loca addicti. Unde, apud Bignonium, p. 197. 201. 202. ubi variæ Formulæ prostant, disertè francis ingenuisque opponuntur; & perinde ac servi, si de Colonia suis se subtraxerint, judiciô evindicationis ad colonatum reducuntur: quod etiam præcipitur in Constitut. Justin. Imperat. de Filiis liberarum in Africam directa, in Pragmatico Tiberii Imperat. de Filiis Colonor. & in Edicto Theodorici Regis, c. 84. cujusmodi evindicationis exemplum profert Flodoardus, Histor. Rem. c. 19. initiô. Imò non modò cum servis junguntur passim, sed & servi nonnunquam appellantur: quin etiam iisdem, quibus illi, pœnis coërciti, fustuariô nempe & flagellis, L. Burg. tit. 39. §. 3. alibique. Unde S. Remigius Episcopus Remensis in Testamento suo, apud Flodoardum, Histor. Rem. l. 1. c. 18. alios Ecclesiæ colonos libertate donâsse, alii ut in servitute permanerent, decrevisse legitur. Interim inter liberos plerumque habebantur, seu potiùs medii inter liberos & servos, ferme iidem cum Conditionalibus Originalibus, & Tributalibus: de quorum variis conditionibus copiosè egit Jac. Gothofredus in Parat. tit. de fugitivis Colonis, lib. 5. Cod. Theodos. & ad l. 3. de Censu &c. Inter varia autem Colonorum genera, præcipuè occurrunt Coloni Ecclesiastici, qui, Ecclesiarum ac aliorum sacrarum proprii, agros eorum colebant, ab omni seculari jurisdictione ac servitio soluti: & Coloni Fiscales, qui, Fisci prædia excolentes, Coloni Regii dicuntur, in L. Alemann. tit. 23. Sic in Regno Cyprio, Luzinianis ibi regnantibus, plebs in παροίκους & ἐλευθέρους, quorum illi conditione servi; hi verò libertate donati quidem, sed ratione tributi tamen Dominis obnoxii manebant: divisa legitur, apud Thom. Porcacchium, nella Descrit. dell' isole del mondo, & Leunclavium, in Pandectis Turc. Hinc Colonia, habitaculum rusticum, cum sufficienti prædio, ad alendum colonum vel familiam rusticam; verbô, Coloni ædes, prædium, apud Gregorium Turonens. de Gloria Confessor. c. 15. Hincmarum, Opusc. 60. p. 832. Flodoardum, Histor. Rem. l. 2. c. 5. 6. 11. 17. 18. 19. Alios, magnô numerô laudatos Carolo du Fresne in Glossar. Synonyma ejus Colonica, Colonatus &c.

COLONIA, oppidum fuit, in quod Romani Magistratus ex urbe cives traduxêre, vel quod sine traductione coloniarum jure donatum erat. Coloniarum autem hujusmodi ratio erat: Quum in urbe Roma multos ex veteribus, novisque incolis paupertate premi intellectum erat, ut censui solvendo non sufficerent, Triumviri à Senatu creabantur, qui locis primùm confœderatis, in quibus Reipubl. expediret propugnaculum constitui, nova edicta proponebant, danda esse nomina ab iis, qui novam coloniam deduci vellent. Sicque & urbs pauperibus exonerabatur, & rei familiaris pondere gravati, ad novas quibus indigerent divitias gratis datas, cum familia accedebant. Accipiebant enim duo, quatuor, aut 6. aut 7. agri jugera, & quandoque plura. Duo item genera coloniarum fuêre Romanæ, & Latinæ. Omnes

constabant è Civibus Romanis in colonias exeuntibus. Romanæ dicebantur eæ, quæ jura civitatis Romanæ possiderent. Itaque Cives Romani semper erant, & ferendi suffragii potestatem habebant, cujus generis erant Coloniæ multæ in Gallia Togata. Cicer. ep. 1. l. 1. *ad Att. Videtur in suffragiis multum posse Gallia.* Latinæ coloniæ dicebantur eæ, quæ jus Latii haberent, quod infra jus Romanæ civitatis erat. *Nic. Lloydius.* In his Romani porro, sicut Græci in suis *Coloniis*, Diis patriis templa moliri, opera publica, ac præcipua ibi loca earum urbium, ex quibus orti essent, structurâ exprimere, patriisque nominibus unà cum fluviis & montibus appellare; nonnunquam etiam novam urbem veteris urbis & matris suæ appellatione honorare, ne patriæ desideriô torquerentur, consueverant. Hinc apud Virgilium Helenus in Epiro *Pergama fulsacamque arcem ad undam falsi Simoëntis*, dicitur condidisse, l. 3. *Æn.* v. 302. Ejus moris tenaces fuêre Romani, proin Colonia Agrippina Ubiorum Capitolium, Arelate Circum, Amphitheatrum, Palatium, Monetam: Augusta Trevirorum Circum Maximum, Amphitheatrum, Capitolium ad ripam Mosellæ, Horrea publica, Basilicas, Monetam, Campum Martium: item Palatium duplex, Palatium vetus & Horreum vel Palatium Dagoberti: Nemausus Amphitheatrum & Basilicam Plotinæ, cum aquæ ductu; Lugdunum Amphitheatrum, Theatrum, Forum Vetus, Monetam, Palatium, &c. Vienna Amphitheatrum, Palatium intramuranum, Montem Quirinalem: Tolosa, præter cætera, Capitolium altissimum, Jovi, Junoni ac Minervæ sacrum, ut de aliis taceam, ad morem veteris Romæ, habuerunt. Hadr. Vales. *Notit. Gall. in præf.* Quid Colonia à municipio differat, Gellius, l. 16. c. 13. tractat: *Municipia*, inquit, *quid & quo jure sint, quantumque à Colonia differant, ignoramus, existimamusque meliore conditione esse colonias, quàm municipia.* Cæterùm de *Coloniis* vide S. Julium Frontinum. Modus *Coloniæ* deducendi, ex Joh. Rosino, *Antiqq. Rom.* l. 7. c. 47. hic fuit; Cùm lege aliquâ à plebe scitum, aut Senatusconsultô decretum esset, Coloniam aliquam deduci, & numerus colonorum scriptus esset, creabantur Comitiis Tributis, modò per Consulem, modò per Prætorem urbanum Curatores, qui illam deducerent, interdum tres, interdum plures, qui inde *Triumviri* vel *Quinqueviri* vel *Septemviri*, vel *Decemviri* vel *Vigintiviri Coloniæ deducendæ*, aut agris dandis attribuendisve appellabantur. Hi postquam creati erant, Colonos in locum destinatum sub vexillo, quasi exercitum aliquem, deducebant, Duce è Curatoribus agrariis delectô. Ubi verò colonos in agris, quò deducendi erant, collocârunt; tum aratrô urbem agrumque circumscribebant; quô factô agri divisionem ac suæ cuique partis assignationem sunt aggressi, Unde *agros coloniarum divisos & assignatos* dici notavit *Frontinus*. Fuit autem hoc munus difficillimum, ac molestiæ sæpe plenissimum, propter odium colonorum quod illi facilè poterant, non pro voto cuique assignando, incurrere: Fiebant verò omnia auspicatò, quô fine Curatoribus illis Pullarius adjungi solitus est. Idem, l. 10. c. 23. & 24. de Republ. Coloniarum prolixè agit, docetque inter alia, præter Colonias & Municipia, Præfecturas fuisse inter Italicas civitates, quarum conditio durissima fuerit, vide in voce *Præfectura*. Porrò Fœderatas civitates, quæ aliquid ex fœdere populo Romano debentes, in cæteris liberæ erant: Reliqua omnia provinciarum nomine venisse. Plura de *Coloniis* vide apud Marc. Velserum, l. 4. & 5. *Rer. Aug. Vindelicarum*: de *Coloniis militaribus* inprimis Sigonium, de *Antiq. jure Italiæ*, l. 3. c. 4. &c. Adde Salmas. *ad Solin.* p. 674. & *seqq.* ubi de *Coloniarum metatione & limitatione*, de *Coloniarum* item *deducendarum ratione*, varia.

COLONIA, urbs aliàs Allobrogum, nunc vicus Galliæ ad Rhodanum, in Bressia, & regiuncul. Gessia, ad radices Jurassi, prope Clausulas, è regione Sabaudiæ. 5. leuc. infrà Genevam; Vulgò *Coulogne*.

COLONIA, Angliæ oppid. apud *Antoninum*, quæ etsi ex distantia videatur esse *Sudbury*, nomen tamen *Colne* illi magis convenire scribit *Talbotus*. Vide *Colcestria*.

COLONIA, urbs Cappadociæ in Armeniæ minoris confinio, *Taxata* hodiè. Item oppid. parvum Hetruriæ, *Colona* dicta. Est etiam oppid. amplum Venetiæ in agro Veronensi, hodiè *Cologna*.

COLONIA, vulgò COULEINE, villa Galliæ, prope urbem Cenomanorum, ubi conventus A. C. 844.

COLONIA Agrippinensis, Ubiorum civitas præstantissima, Imperialis, Anzeatica, sui Juris, totius Germau. maxima, proin altera Germaniæ *Roma* dicta: cis Rhenum fluv. sita, ita dicta ab *Agrippina* Neronis matre, quæ ut sociis quoque nationibus potentiam suam ostentaret, in hoc oppidum, ubi genita erat, Coloniam ex veteranis militibus deduci imperavit, Tacit. l. 1. & 4. *Hist.* Alii ab Agrippa sic dictam, à quo Ubii, qui illam condiderunt, unde *Ubiopolis* priùs appellata fuerat, in protectionem Roman. recepti, putant. Una est ex quatuor Hanseaticis præcipuis, nec ingens solùm, sed & populosa ac munita. Formam præ se fert dividuæ Lunæ, Academiâ ab Urbano VI. A. C. 1388. 11. Kal. Junii fundatâ inclyta. Inter quatuor Imperii rusticos recensetur, unde in medio nigræ crucis colonus cum flagello depictus est. Post Romanos, à tempore Childerici, sub Francis, usque ad Otton. I. Quô tempore Archiepiscopos habere cœpit; quum primus Maternus Evangelium hic, ut & Argentorati, annuntiâsset, circa A. C. 69. ex cujus successoribus Hermannus Moersensis & Gebhardus Truchsessius, præteritò seculò Evangelium iterum amplexi sunt. In militaribus suis signis acies triangulares initiò habuit, ubi verò Magorum corpora accepit, acies mutatæ sunt in tres coronas, servatô Francorum colore, albô & rubrô. Exercuerunt hic olim Comites Arnsbergii potestatem gladii, quæ postmodum in Archiepiscopum, qui Elector est & Cancellarius Imperii per Italiam, translata est: inter quem & Civitatem, cùm ingens olim lis vigeret, permissu Rodolfi I. Imperatoris conflictus de dominio clavium portarum urbis institutus est, in quo victrix civitas libertatem in posterum obtinuit. Benthemios Comites Advocatos habet hæreditarios, quibus proin semper in urbe vicarius est, *Erbvogt*. Regimen civitatis democraticum est. Valdensium olim propagine urbs referta fuit, quibus inde Mediolanum usque proficiscentibus omni nocte apud suos hospitium erat, Munster. *Geogr.* l. 3. circa A. C. 1330. Etiam circa A. C. 1313. magnus ibi eorum numerus, Abbas Hirsaug. *in Chron.* Hic de pace frustra actum, inter Batavos & Hispanos, A. C. 1579. ut & inter Batavos & Gallos, A. C. 1673. In Archiepiscopatu sub Gebhardo, de quo suprà, reformavit Zach. Ursinus præteritò seculò. Vide Ptol. l. 2. c. 9. Plin. l. 4. c. 17. Ammian. Marcellin. l. 15. 16. Zosim. l. 1. Tacit. *Annal.* l. 14. *Histor.* l. 1. & 4. Thuan. *de moribus Germ.* Ibi Sigebertus, fil. Clotarii I. Austrasiæ Rex sedem habuit. Gregor. Turonens. l. 2. Adde Steph. Brœlmann. *de antiq. Colonia.* Jac. Middendorp. *in tr. de Academiis.* Georg. Braw. *in descr. Coloniæ.* Ægid. Gilenium, *Hist. Col.* P. Cratepolium, *de Elector. Eccl.* De juribus & officiis mutuis Archiepiscopi & Civitatis, Limn. Enucl. l. 4. c. 10. Hic Concilium A. C. 782. à Carolo M. habitum. A. C. 870. 887. 1056. ubi Balduinus & Godofridus, Flandriæ Comites, cum Henrico IV. German. Rege reconciliati. A. C. 1118. contra Imperat. Henric IV. A. C. 1225. 1260. 1310. contra Templarios. 1452. 1470. 1536. 1549. &c. Vulgò Germanicè *Colln am Rein* Gallicè *Cologne sur le Rhin*, 8. leuc. German. ab Aquisgrano, in Ortum, 18. à Moguntia, 16. à Treveri in Boream, 5. à Juliaco in Ortum. Habuit aliàs pontem ad Rhenum. Regio adjacens cis Rhenum, cujus caput est Bonna, subest aliquatenus Archiepiscopo. Vide *Agrippina Colonia*.

COLONIA Allobrogum, vide *Geneva*.

COLONIA Brandeburgica, oppid. in media Marchia Brandenburg. ad Spreham fluv. ex adverso Berlini, cujus veriùs pars est, seu suburbium amplum ad Austrum. Vulgo *Colln an der Spree*.

COLONIA Flavia, vide *Cæsarea Palæstinæ*.

COLONIA Trajana, & *Colonia Ulp. Traj.* in nummo Ulpii Trajani Aug. ab Auctore suo dicta, aliàs quoque *Ulpia castra*. Hic legio Tricesima Ulpia Victrix, *Dioni* & veter. inscriptionibus ac *Ptolemæo* etiam nota hyemavit, sub Constantino M. quæ anteà in castris Veteribus fuerat: unde & ipsa hæc urbs *Tricesima* appellata est, & *Obtricesima* Ammiano Marcellino, l. 18. & 20. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Nunc vicus Clivensis est Ducatus *Kellen*, mill. pass. ab oppid. Clivio, Emmericum versùs, 1. milliar. à Rheno, 10. leuc. infrà oppid. *Keyserswerrt* in Boream. *Cluver.*

*Coloniæ Romanæ, in Italia, quô tempore deductæ sunt. Excisis præponitur *.*

* Antennæ in Sabinis.	* Crustumerium in Sabinis.
* Cænina in Latio.	

Deducta sub Romulo annô urbis conditæ 4.

* Medullia in Latio. Colonia.	* Cameria prope Albam in Latio.

Deductæ an. 5.

* Fidenæ in Latio an. 15.	* Circæi in Latio.
* Ostia in Latio.	Signia in Latio.

Deductæ sub Anco Marcio an. 159.

Velitræ in Latio an. 260.	Cales in Campania an. 420.
* Norba in Latio an. 262.	Tarracina vel Anxur in Latio an. 425.
* Antium in Latio an. 268.	Fregellæ in Latio an. 426.
* Vitellia in Latio an. 295.	Luceria in Apulia an. 440.
* Ardea in Latio an. 312.	Suessa in Campania.
Lavicum vel Labici in Latio an. 336.	* Saticula in Samnio.
* Satricum in Latio an. 370.	Pontia in insula cognomin. Latii.
Sutrium in Tuscia an. 371.	
Nepeta in Tuscia an. 381.	

Deducta an. 441.

Interamna in Latio vel Samnio.	* Casinum in Samnio.

Deducta an. 442.

Sora in Latio.	Alba in Latio.

Deducta an. 451.

* Carseoli in Latio an. 452.	* Sinuessa in Campania.
Narnia in Umbria an. 455.	* Minturnæ in Latio novo.

Deductæ an. 458.

Venusia in Apulia an. 463.	Hadria in Piceno.
Sena in Senonibus in Umbria.	Firmum in Piceno.

Deducta an. 465.

* Cossa in Tuscia.	Ariminum in Æmilia.
* Pæstum seu Posidonium in Lucania.	Beneventum in Hirpinis, vel Samnio.

Deducta an. 481.

* Castrum novum in Tuscia. an. 489.	Alsium in Tuscia.
Æsernia in Samnio an. 491.	* Æsulum in Latio.

Deducta an. 507.

* Fregenæ in Tuscia an. 508.	* Valentia in Brutiis an. 515.
Brundisium in Salentinis an. 510.	Placentia in Gallia togata.
Spoletium in Umbria an. 513.	Cremona in Cenomanis.

Deductæ an. 536.

Puteoli in Campania.	Salernum in Picentibus.

* Buxen-

* Buxentum in Lucania.
Vulturnum in Campania.
* Linternum in Campania.
* Sipontum in Apulia.
* Tempsa in Brutiis.
Croton in magna Græcia.
* Pyrgi in Tuscia.

Deducta an. 560.

Bononia in Æmilia an. 565.
Pisaurum in Semnonibus, vel Umbria.
* Potentia in Piceno.

Deducta an. 570.

Mutina in Gallia Togata.
Parma in Æmilia.

Deducta an. 571.

* Saturnia in Hetruria.
* Aquileia in Carnis.

Deducta an. 573.

* Graviscæ in Tuscia.
Pisæ in Hetruria.

Deducta an. 574.

Luca in Tuscia.
Auximum in Piceno.

Deducta an. 577.

* Fabrateria in Latio.
Tarentum in magna Græcia.
Scyllacium in magna Græcia.
* Neptunia in magna Græcia.
Dertona in Liguria.

Deducta an. 630.

Nola in Campania an. 631.
Aricia in Latio.
Lavinium in Latio.
Abellinum in Hirpinis.
Ferentinum in Hernicis.
* Tarquinii in Tuscia excis. in bello Marsico.
Eporedia in Salassis.

Deducta an. 636.

Alba Pompeja in Liguria an. 664.
Verona in Cenomanis.
Atelle in Venetia.
Brixia in Cenomanis.
Comum in Insubria.
Laus Pompeja in Insubria.

Deducta sub Pompejo Strabone.

Aretium in Hetruria.
* Fesulæ in Hetruria.
Bovillæ in Latio.
* Suessula in Campania.
* Pompeji in Campania.

Deducta sub Sylla.

Capua in Campania an. 69. 5.
Bovianum in Samnio.
* Veji in Tuscia.
Aufidena in Aprutio.
Casilinum in Campania.
* Calatia in Campania.
* Lanuvium in Latio.
Forum Julii in Carnis.
Hispellum in Umbria.

Deducta sub Cæsare Dictatore.

Pola in Istria.
* Aquinum in Latio.
Falisca in Hetruria.
Florentia in Hetruria.
* Formiæ in Latio.
* Telesia in Samnio.
Tuder in Umbria.
Venafrum in Samnio.
* Aquaviva in Samnio, vel Campania.
Volaterræ in Tuscia.
* Ulubræ in Latio.

Deducta sub Triumviris.

Rhegium in Brutiis.
Acerræ in Campania.
* Alatrium in Latio.
* Atella in Campania.
Augusta Taurinorum in Gallia sub-Alpina.
* Thurii in magna Græcia.
Fanum Fortunæ in Umbria.
Nuceria in Piceno.
Privernum in Latio.
Ravenna in Æmilia.
* Tergeste in Carnis.
Teanum Sidicinum in Campania.

Deducta ab Augusto.

Atina in Latio, *à Nerone Claudio.*
Anagnia in Latio, *à Druso.*
Abella in Campania.
Æsis in Piceno.
Ancona in Piceno.
Asculum in Piceno.

Deducta à Vespasiano.

* Capitulum in Latio.
Asta Pompeja in Liguria.

Deducta à Tito.

Brixellum in Gallia Togata.
* Concordia in Carnis.
* Gabii in Latio.
Histonium in Frentanis.
* Lucus Feroniæ in Hetruria.
* Lupiæ in Salentinis.
Neapolis in Campania.
Præneste in Latio.

Deducta sub Hadriano.

Regium Lepidi in Æmilia, *à Lepido.*
* Rusellæ in Thuscia.
* Cassentinum in Hetruria.
Sæpinum in Samnio.

Deducta sub Claudio Nerone.

* Salpis in Hetruria.
Sena in Tuscia.
Tolentinum in Piceno.
Verulæ in Latio.

Deducta sub Nerva.

Coloniæ Romanæ extra Italiam ordine regionum.

In Britannia.

Camalodunum.
Devana.
Eboracum.
Londinum.

In Lusitanica.

Augusta Emerita.
Metallinum.
Pax gemina, Julia, & Augusta.
Norba Cæsarea.
Scalabis.
Ulyssipo.

In Bætica.

Acci.
* Asta Regia.
Astigi.
* Atubi.
Corduba.
Hispalis.
* Italica.
* Ituci.
Marcia.
Tucci.
Urso.

In Tarraconensi.

Asturica.
Barcino.
Cæsaraugusta.
Carthago nova.
Celsa.
* Clunia.
Emporiæ.
Gracchuris.
* Juliobrica.
Salaria.
Tarraco.
Valentia.

In Aquitania.

Lugdunum.
* Lucarburgium.

In Belgica.

* Augusta Rauricorum.
Augusta Trevirorum.
Equestris.
Julionum.
Trajana colonia.

In Narbonensi.

Acusio.
Aquæ Sextiæ.
Arausio.
Arelate.
Avenio.
Biterræ.
Cabellio.
Forum Julii.
Maritima.
Narbo.
Nemausum.
* Ruscino.
Tolosa.
Valentia.
Vienna.

In Celtica.

Cabilonum.
Lugdunum.

In Corsica.

* Aleria.
* Mariana.

In Sardinia.

* Turris Libyssonis.

In Sicilia.

Catina.
Syracusæ.
Tauromenium.
Thermæ.
* Tyndaris.

In Rhætia & Vindel.

* Augusta Quintanor.
Augusta Rhætorum, quæ & Augusta Vindelicorum.
Augusta Tiberii.
Augusta Vindelicorum.
* Constantia.
* Curia.

In Norico.

Æmonia, *Japedum.*
* Aurelianum.
Celeia.
* Laureacensis.
Ovilabis.
* Solva.

In Pannonia.

* Aquavia.
* Carnutum.
Mursia.
Pœtovio.
Sabaria.
* Sirmium.
* Siscia.

In Dacia.

Apulum.
* Perendanesii.
Ulpia Trajana.
* Zarmisegethusa.

In Illyrico & Dalmatia.

Æquum.
Epidaurus.
Jadera.
Narona.
* Salonæ.

In Macedonia.

* Bullis prope Aulonem.
Cassandrea.
Dyrrachium.
* Orestias.
Pella.
* Philippi.

In Epiro.

Buthrotum.
Nicopolis.

In Græcia.

Corinthus.
* Dyme.
Megara.
Patræ.

In Thracia.

Apros.
Develtus.
Flaviopolis.

In Asia minore.

Adramyttium.
Alexandria Troas.
Ancyra.
Antigonia Troas.
Antiochia Pisidiæ.
Apamea.
Archelais.
Cremna.
Germa.
Melitene.
Parium.
* Selinus, quæ Trajanop.
* Sinus.
Sinope.
Troas, quæ Alexandria & Antigonia.

In Syria & Palæstina.

Ælia Capitolina.
Antiochia.
Berytus.
* Cæsarea, quæ Turris Stratonis.
Damascus.
Emisa.
* Germanicia.
Heliopolis.
Laodicea.
Palmyra.
* Ptolemais.
* Sebaste.
* Sidon.
* Turris Stratonis, quæ Cæsarea.
* Tyrus.

In Mesopotamia.

Nisibis.

In Arabia.

Bostra.

In Ægypto.

Heliopolis.
Pharos.

In Mauritania Tingitana.

Abyle.
Babba.
Banasa.
Lixos.
Rusardir.
* Silda.
Tingi.
Zilis.

In Mauritania Cæsariensi.

* Aquæ Calidæ.
Arsenaria.
* Bida.
Cartennæ.
Gilva.
Gunugi.
Icosium.
Igilgili.
Iol, quæ Julia Cæsarea.
Oppidum novum.
Quiza.
Rusazus.
Rusconia.
Rusuccoræ.
Saldæ.
Siga.
* Sitifi.
* Succubar.
Tipasa.

In Africa propriè dicta.

Admedera, vel Ammædara.
Adrumetum.
Aphrodisium.
* Carthago.
Cirtha.

Cuina.
Culcua.
Cullo.
Giti.
Hippon regius.
* Lares.
* Leptis magna.
Maxula.
Neapolis.
* Occa sive Oia.
Pontezita.
Rusicada.
Sabrata.
* Sicca.
* Simittu.
Tabraca.
Tacape.
Tebelta.
* Thænæ.
* Thysdrus.
* Tiba.
* Tuburbis.
Tuburnica.
Tynudrumum.
* Vthina.
Zama.

Coloniæ Romanæ in Italia ordine Alphabeticô, (signo * non exstantibus præfixô) ex *Livio*, *Paterculo*, *Frontino*, & aliis. De quibus vide Lexicon hoc nostrum Universale, ut & *Epitomen Geographicam* Ferrarii, si situm & uberiorem explicationem desideras.

Abella in Campania.
Abellinum in Hirpinis.
Acerræ in Campania.
Æsernia in Samnio.
Æsis in Piceno.
* Æsulum in Latio.
* Alatrium in Latio, Dicitur & Aletrium.
Alba in Latio, quando Sora.
Alba Marsorum.
Alba Pompeja in Liguria.
Albingaunum Liguriæ.
Albintemelium Liguriæ.
Alsium in Hetruria.
Anagnia in Latio à Druso.
Ancona in Piceno.
* Antennæ in Sabinis.
* Antium in Latio.
Anxur in Latio.
* Apulesium.
* Aquaviva in Samnio.
* Aquileia in Carnis.
* Aquinum in Latio.
Ardea in Latio.
Aretium in Hetruria.
Aricia in Latio.
Ariminum in Æmilia.
Arunca. Vide Suessa.
Asculum in Piceno.
Asta in Liguria.
* Atella in Campania.
Ateste in Venetia, quando Verona.
Atina in Latio.
Atria. Vide *Hadria*.
Aufidena in Samnio, vel Caracenis.
Augusta Prætoria in Gallia Subalpina.
Augusta Taurinorum in Gallia Subalpina.
Auximum in Piceno.
Beneventum in Samnio.
Bononia in Æmilia.
Bovianum in Samnio.
Bovillæ in Latio.
Brixellum in Gallia Togata.
Brixia in Cenomanis, quando Ateste.
Brundisium in Salentinis, cum Fregenis.
* Buxentum in Lucania, cum Puteolis.
* Cædicia in Latio, cum Sinuessa.
* Cænina in Latio.
* Calatia in Campania.
Cales in Campania.
* Cameria in Latio.
* Capis in Latio.
* Capitulum in Latio.
Capua in Campania.
Carseoli in Latio.
Casilinum in Campania.
* Casinum in Samnio, quando Interamna.
* Castentinum in Hetruria.
* Castrum novum in Hetruria.
* Celena in Sabinis.
* Circæi in Latio.
Colonia.
Compsa in Lucania.
Comum in Insubria.
* Concordia in Carnis.
Cortona in Hetruria.
Cosa in Lucania.
* Cossa in Hetruria.
Cremona in Cenomanis, cum Placentia.
Croton in magna Græcia, cum Siponto & Tempsa.
* Crustumerium in Sabinis.
* Cumæ in Campania.
Dertona in Liguria.
* Ecetræ in Latio.
Eporedia in Gallia Subalpina.
Eternia. Vide *Æsernia*.
* Fabrateria in Latio.
* Fæsulæ in Hetruria.
Falisca in Hetruria.
Fanum Fortunæ in Umbria, quæ Colonia Fanestris.
Ferentinum in Latio.
* Ferentium in Hetruria.
* Fidenæ in Latio.
Fidentia in Æmilia à Tiberio, quæ Colonia Julia Fidentia scribitur.
Firmum in Piceno, quæ Colonia Aug. Firmanorum scribitur.
Florentia in Hetruria.
* Fœdatura, quando Florentia.
* Formiæ in Latio.
Forum Julium in Carnis.
Fregellæ in Latio.
* Fregenæ in Hetruria, quando Ostia.
* Gabii in Latio.
* Graviscæ in Hetruria.
Hadria in Piceno, quando Sena.
* Helvia Ricina in Piceno.
Hispella in Umbria.
Interamna in Samnio, seu in Latio.
Istonium in Frentanis.
Julia Fidentia. Vide *Fidentia*.
* Lanuvium in Latio.
Lavicum vel Labici in Latio.
Lavinium in Latio.
* Laurovinium in Latio.
Laus Pompeja in Insubria.
* Linternum in Campania quando Vulturnum.
Luca in Hetruria.
Luceria in Apulia.
* Lucus Feroniæ in Hetruria.
* Lupia in Salentinis.
* Medullia in Latio.
* Minervium, quando Scyllacium in magna Græcia.
* Minturnæ in Latio novo, quando Sinuessa.
Mutina in Gallia Togata quando Parma.
Narnia in Umbria.
Neapolis in Campania.
Nepeta in Hetruria.
* Neptunia in magna Græcia.
Nola in Campania.
* Norba in Latio, cum Setia & Priverno.
Novocomum in Insubria.
Nuceria Picentinorum.
Nuceria in Umbria.
* Orientium.
* Ostia in Latio, à Martio Rege, cum Fregenis, Castro novo, Pyrgis, Antio, Tarracina, Minturnis, & Sinuessa.
* Pæstum, seu Posidonia, in Lucania, quando Cossa.
* Pampia in Latio.
Parma in Æmilia, quando Mutina.
Pisæ in Hetruria.
Pisaurum in Umbria.
Placentia in Gallia Togata.
Pola in Istria, quæ & Pietas Julia.
* Pompeji in Campania.
Pontia in Latio, cum Suessa.
* Potentia in Piceno, cum Pisauro.
Præneste in Latio.
Privernum in Latio.
Puteoli in Campania.
* Pyrgi in Hetruria, quando Antium & Castrum novum.
Ravenna in Æmilia.
Regium Lepidi in Æmilia.
Rhegium Julium in Brutiis.
* Rusellana in Tuscia.
Sæpinum in Samnio.
Salernum in Picentibus.
* Salpis in Hetruria.
* Saticula in Samnio, cum Suessa.
* Satricum in Latio.
* Saturnia in Hetruria.
Scyllacium in magna Græcia.
Sena in Hetruria.
Sena in Umbria, apud Senones.
* Senuissa in Latio.
Setia in Latio.
Sidicinum. Vide *Teanum*.
Signia in Latio, à Tarquinio, cum Circæis.
* Sinuessa in Campania.
* Sipontum in Apulia, cum Buxento.
Sora in Latio.
Spoletium in Umbria, post Brundusium.
Suessa in Campania, cum Pontus.
* Suessula in Campania.
Sutrium in Hetruria.
Tarentum in magna Græcia, quando Capua.
* Tarquinii in Tuscia.
Tarracina. Vide *Anxur*.
Teanum Sidicinum in Campania.
* Telesia in Samnio.
* Temesa in Brutiis, quando Sipontum.
* Tergeste in Carnis.
Thurii in magna Græcia.
Tuder in Umbria.
* Veji in Tuscia.
Velitræ in Latio.
Venafrum in Samnio.
Venusia in Apulia.
Verona in Cenomanis.
Verulæ in Latio.
* Vibo Valentia in Brutiis.
* Vitellia, in Æquis Latii.
* Vlubræ in Latio.
Volaterræ in Tuscia.
Vulturnum in Campania.

Coloniæ Romanæ extra Italiam ordine Alphabeticô.

Abyle & Abyla, postea Septa, Mauritaniæ Tingitanæ.
Acci, Hispaniæ Bæticæ.
Acusio, Galliæ Narbonensis.
Admedera, & Ammædara, Africæ.
Adramyttium, Phrygiæ..
Adrumetum & Hadrumetum, Africæ.
Ælia Capitolina Palæstinæ, quæ Hierosolyma.
Æmonia, Iapodum.
Æquum Dalmatiæ.
Agrippina Ubiorum, in Germania inferiore.
Ala Flaviana Norici, in confinio Pannoniæ.
* Aleria, Corsicæ.
Alexandria, quæ & Troas & Antigonia, Phrygiæ.
Ammædara. Vide Admedera.
Ancyra, Galatiæ.
Antigonia. Vide Alexandria.
Antiochia, Pisidiæ.
Antiochia, Syriæ ad Orontem.
Antipolis, Galliæ Narbonensis.
Apamea, Bithyniæ.
Aphrodisium, in Africa apud Hipponem.
Apollonia, Macedoniæ.
Apros, Thraciæ.
Apulum, Daciæ.
* Aquaviva, in Pannonia.
* Aquæ Calidæ, in Mauritania Cæsariensi.
* Aquæ Regiæ, Africæ.
Aquæ Sextiæ, in Gallia Narbonensi.
Arausio, Galliæ Narbonensis.
Archelais Cappadociæ.
Arelate, Galliæ Narbonensis.
Arsenaria, Mauritaniæ Cæsariensis.
* Asta Regia, Hispaniæ Bæticæ.
Astigi & Astigis, Hispaniæ Bæticæ.
Asturica, Hispaniæ Tarraconensis.
* Atubi, quæ & Claritas Julia, Hispaniæ Bæticæ.
Avenio, Galliæ Narbonensis.
Aventicum, Galliæ Belgicæ.
Augusta Asturica. Vide *Asturica*.
Augusta Bracarum. Vide *Bracara*.
Augusta Emerita, Hispaniæ Lusitanicæ.
Augusta Firma. Vide *Astigi*.
Augusta Gemella. Vide *Tucci*.
* Augusta Quintanorum, Vindeliciæ.
* Augusta Rauricorum, Germaniæ superioris.
Augusta Rhætorum. Vide *Vindelicorum*.
Augusta Tiberii, Vindeliciæ.
Augusta Trevirorum, Germaniæ superioris.
Augusta Vindelicorum, Rhætiæ.
* Aurelianum Norici, apud Lentiam.
Babba, quæ & Julia Campestris, Mauritaniæ Cæsariensis.
Banasa, quæ & Valentia, Mauritaniæ Tingitanæ.
Barcino, Hispaniæ Tarraconensis.
Berytus Phœnicis.
* Bida, Mauritaniæ Cæsariensis.
Biteræ, Galliæ Narbonensis.
Bostra, Arabiæ petrææ.
Bracara, Lusitaniæ.
* Bullis, Macedoniæ.
Buthrotum, Epiri.
Cabellio, Galliæ Narbonensis.
Cabilonum, Galliæ Celticæ.
Cæsaraugusta, Hispaniæ Tarraconensis.
* Cæsarea, quæ turris Stratonis, Palæstinæ.
Cæsarea Philippi, quæ & Paneas
Camalodunum, Britanniæ.
* Capitolum, in Syria.
* Carnutum, Pannoniæ superioris.
Cartennæ, Mauritaniæ Cæsariensis.
* Carthago magna, Africæ.
Carthago nova, Hispaniæ Tarraconensis.
Cassandrea, Macedoniæ.
Catina, Siciliæ.
Celeia, Norici.
Celsa, Hispaniæ Tarraconensis.
Cirtha, Africæ.
* Clunia, Hispaniæ Tarraconensis.
Constantia, Mesopotamiæ.
Constantia, Rhætiæ.
Constantia, Zilis. Vide *Zilis*.
Corduba, Hispaniæ Bæticæ.
Corinthus, Peloponnesi.
Cremnia, Pamphyliæ.
Cuina, Africæ.
Culcua, Africæ.
Cullu, Africæ.
* Curia, Rhætiæ.
Cyrene, Cyrenaicæ.

Damascus

Damascus Cœlesyriæ.
Devana Britanniæ.
Develtus Thraciæ.
* Dyma seu Dyme Achajæ in Peloponneso.
Dyrrachium, Macedoniæ.
Eboracum, Britanniæ.
Emerita. Vide *Aug. Emerita.*
Emesa & Emisa, Syriæ.
Emporiæ, Hispaniæ Tarraconensis.
Epidamnus. Vide *Dyrrachium.*
Epidaurus, Dalmatiæ.
Equestris, Galliæ Belgicæ in Sequanis.
Felicitas Julia. Vide *Olyssipo.*
Flavia. Vide *Cæsarea Philippi.*
Flaviopolis, Thraciæ.
Forum Julii, Galliæ Narbonensis.
Genua Urbanorum. Vide *Urso.*
Germa, Galatiæ.
* Germanicia Syriæ ex nummo, quæ & Augusta.
Gilva, Mauritaniæ Cæsariensis.
Giti, Africæ.
Gracchuris, Hispaniæ Tarraconensis.
Gunugi, Mauritaniæ Cæsariensis.
Hadrumetum, Africæ.
Heliopolis, Ægypti.
Heliopolis altera, Syriæ ex nummo argenteo.
Hippon Regius, Africæ.
Hispalis, quæ & Romulensis, Hispaniæ Bæticæ.
Jadera, Liburniæ.
Icosium, Mauritaniæ Cæsariensis.
Igilgili, Mauritaniæ Cæsariensis.
Illici, Hispaniæ Tarraconensis.
* Indicia, Cyrenes.
Jol, & Julia Cæsarea, Mauritaniæ Cæsariensis.
* Italica, Hispaniæ Bæticæ.
* Ituci, quæ & Virtus Julia, Hispaniæ Bæticæ.
Juhonum, Galliæ Belgicæ.
* Juliobrica Flavia, Hispaniæ Tarraconensis.
Julium præsidium, Hispan. Lusit.
Laodicea, Syriæ.
* Lares, Africæ.
* Laureacum, in Norico.
* Leptis magna, Africæ.
Lixos, Mauritaniæ Tingitanæ.
Londinium, Britanniæ.
Lugdunum, Aquitaniæ.
Lugdunum, Galliæ Celticæ.
Lutarburgium, Tarbellorum.
Marcia, Hispaniæ Bæticæ.
* Mariana, Corsicæ.
Maritima, Galliæ Narbonensis.
Maxula, Africæ.
Megara, Atticæ.
Melitene, Armeniæ minoris.
Metallinensis, Hispan. Lusit.
* Misenum, in Syria.
Mursa, Pannoniæ.
* Naconensis, in Syria.
Narbo Martius, Galliæ Narbonensis.
Narona, Illyrici.
Neapolis, in Africa.
Nemausus, Galliæ Narbonensis.
Nicopolis, Epiri.
Nisibis, Mesopotamiæ.
Norba Cæsarea. Hispan. Lusit.
* Ocea, Africæ.
Olyssipo, Hispan. Lusit.
Oppidum novum, Mauritaniæ Cæsariensis.
* Orestias, Macedoniæ.
Ovilabis, quæ & Aurelia Antoniniana, Norici.
Pacensis, seu Pax Augusta, Hispan. Lusit.
Palmyra, Syriæ.
Parium, Hellesponti.
Patræ, Achajæ Peloponnesi.
Pella, Macedoniæ.
* Perendanesii, in Dacia.
Petovio, seu Pœtovio, Pannoniæ.
Pharos, Ægypti.
* Philippi, Macedoniæ.
Popthezita, Africæ.
* Ptolemais, Phœniciæ.
Quiza, Mauritaniæ Cæsariensis.
Rusardir, & Ryssadirum, Mauritaniæ Tingitanæ.
Rusazus, Mauritaniæ Cæsariensis.
* Ruscino, Galliæ Narbonensis.
Rusconia, Mauritaniæ Cæsariensis.
Rusicada, Africæ.
Rusuccoræ, Mauritaniæ Cæsariensis.
Ryssadirum. Vide Rusardir.
Sabaria, Pannoniæ.
Sabrata, Africæ.
Salaria, Hispaniæ Tarraconensis.
Saldæ, Mauritaniæ Cæsariensis.
* Salonæ, Illyrici.
Scalabis, Hispan. Lusit.
* Sebaste, quæ & Samaria, Palæstinæ.
* Selinus, quæ & Trajanopolis, Ciliciæ.
* Sicca, in Numidia.
* Sidon, Phœniciæ.
Siga, Mauritaniæ Cæsariensis.
* Silda, Mauritaniæ Cæsariensis.
* Simittu, Mauritaniæ Cæsariensis.
* Sinis, Armeniæ minoris.
Sinope, Paphlagoniæ.
* Sirmium, Pannoniæ.
* Siscia, Pannoniæ.
* Sitifi, Mauritaniæ Cæsariensis.
* Sittici seu Sittianorum colonia Mauritaniæ Cæsariensis.
* Solva, & Solvensis colonia Norici.
* Succubar, Mauritaniæ Cæsariensis.
Syracusæ, Siciliæ.
Tabraca, Africæ.
Tacape, Africæ.
Tarraco, Hispaniæ Tarraconensis.
Tauromenium, Siciliæ.
Tebessa, Africæ.
* Thænæ, Africæ.
* Thermæ, Siciliæ.
* Thysdrus, Africæ.
* Tiba, Africæ.
Tingi, Mauritaniæ Tingitanæ.
Tipasa, Mauritaniæ Cæsariensis.
Toletum, Hispaniæ Tarraconensis.
Tolosa, Galliæ Narbonensis.
Trajana colonia, Belgii.
Troas. Vide *Alexandria.*
* Turburbis, Africæ.
Tuburnica, Africæ.
Tucci, quæ Aug. Gemella, Hispaniæ Bæticæ.
* Turris Libyssonis, Sardiniæ.
* Tyndaris, Siciliæ.
Tynudrumum, Africæ.
* Tyrus, Phœniciæ.
Valentia, Galliæ Narbonensis.
Valentia, Hispaniæ Tarraconensis.
Vienna, Galliæ Narbonensis.
Ulpia Trajana, in Dacia.
Ulyssipo. Vide *Olyssipo.*
Volubilis, Mauritaniæ Tingitanæ.
Urso, Hispaniæ Bæticæ.
Usellis, Sardiniæ.
* Uthina, Africæ.
Utica, Africæ.
Zama, Africæ.
* Zarmisegethusa, Daciæ.
Zilis, quæ & Aug. Constantia, Mauritaniæ Tingitanæ.

Si quæ in his Catalogis minùs vel inter se, vel ipsi Lexico, Coloniarum præsertim deductionis aut excisionis nomine, videantur convenire; nulli Auctoris hujus incogitantiæ imputandum hoc erit; verùm scriptorum variorum dissonantiæ, quos in hoc opere variè, dum præ oculis posuit, secutus est.

COLONIS, insula in sinu Argolico contra Hermicum argum. Plin. *l.* 4. *c.* 12. Et Cœl. Rhodig. *l.* 21. *c.* 21.

COLONIUM, seu **HARLEIUM**, oppid. Angl. in Vallia regione & Mervinia provinc. ad æstuarium majus, *Thavis Maur*, in ora maris Hibernici, ubi aliàs Ordovices populi, *Brietio*. Vide *Harlecum.*

COLONOS, agger, sive locus editus, non procul ab Athenis, in quem Oedipus Thebis exulans dicitur commigrâsse: Unde Sophocles Tragœdiam, de Oedipi calamitatibus conscriptam, *Oedipum Coloneum* appellavit. Erat autem hic locus Neptuno sacer, ubi etiam equestris ejus statua fuit, quemadmodum Thesei, & Pirithoi, & Oedipodis. In hoc aggere fuit & Timonis turris, qui à solitudine, hominumque odio μισάνθρωπος cognominatus est. Pausan. *in Attic.* Pollux verò, *l.* 7. author est, duo hujus nominis loca in Attica fuisse, alterum ἱππεῖον appellatum, in quem confugit Oedipus; alterum in foro juxta Eurysacium, ἀγοραῖον cognominatum. Cœl. Rhodig. *l.* 21. *c.* 21. Et quidem *Colonon Hippion*, seu *Equestrem*, quod attinet, locus erat editus 1500. pass. ab urbe distans, in quo olim templa Veneris, Neptuni, Promethei & Furiarum. Ibidem rhedarii & alii vehiculariæ rei inservientes magnâ copiâ habitabant. *Colonos* verò *Agoræus*, collis erat in urbe, ubi qui herum, cui operam addicerent, quærebant, solebant convenire, prope Forum & Ædem Vulcani ac Eurysacis. Alterutrò horum locorum oriundus erat Menecrates, & fil. ejus Conon, quorum mentio in duobus cippis hodieque superstitibus, Salaminæ, in vico *Ambelachi*, hodie appellato:

μενεΚΡΑΤΗΣ
ΘΕΟΓΕΝΟΥ
κολωΝΗΘΕΝ

Et,

ΚΟΝΩΝ
ΜΕΝΕΚΡΑΤΟΥ
ΚΟΛΩΝΗΘΕΝ.

apud Jac. Sponium, *Itiner. Græcia Part.* 3. ubi de *Demis Atheniens.* p. 148.

COLONUS Christophorus, novi Orbis inventor, vide infrà *Columbus.*

COLOPENA, Cappadociæ pars. Plin. *l.* 6. *c.* 3. Est etiam urbs Æolidis in Asiæ minore. *Ptol. Altobosco Alex. Sardo.*

COLOPHON, urbs Ioniæ, nobilis oraculò Apollinis. Patria Homeri quibusdam. Hodie *Belvedere*. Vide *Colophonii.*

COLOPHONII, navales opes satis amplas habuêre, & in equestribus certaminibus tantum excelluêre, ut victoriam sibi certam pollicerentur, quibus Colophonius accessisset equitatus. Unde Proverb. *Colophonem addere*, cùm summa manus operi imponitur. Ex hac urbe nonnulli Homerum ortum volunt. Unde & *Colophoniacus* vocatur à Virg. *in Ciri*,

Quæ Colophoniaco Scyllæ dicuntur Homero.

Cicer. *pro Archia Poeta*, *c.* 8. *Homerum Colophonii civem suum esse dicunt.* Fuit & Nicandri Poëtæ patria, ut patet ex *Epigram. l.* 1. *Anthologia*:

Καὶ Κολοφὼν, ἀριδείκελος ἔπλετο τέκνον,
Δοιοὺς θρέψαμένη παῖδας ἀριστονόους.
Πρωτότοκον μὲν Ὅμηρον, ἀτὰρ Νίκανδρον ἔπειτα,
Ἀμφοτέρους Μούσαις οὐρανίαις φίλους.

Nic. Lloydius.

COLOPHONE, in Apollinis Clarii specu lacuna est, cujus potu mira redduntur oracula, bibentium breviore vita. Plin. *l.* 2. *c.* 103.

COLOPIANI, Pannoniæ populi.

COLOPS magnus. *Ptol.* Zeugitaniæ provinciæ urbs, hodie *Giger* regia civitas.

COLOR, primò unus in Pictura. Plin. *l.* 35. *c.* 8. *Apparet multo vetustiora (*Artis hujus*) principia esse, eosque qui monochromata pinxerint, (quorum ætas non traditur) aliquando antè fuisse, Hygiænontem, Diniam, Charmam, & qui primus in pictura marem feminamque discreverit, Eumarum Atheniensem, figuras omnes imitari ausum, quique inventa ejus excoluerit, Cimonem Cleonæum.* Dein quatuor in usum venêre. Idem, *c.* 7. *Quâ contemplatione tot colorum tantâ varietate, subit antiquitatem mirari. Quatuor coloribus solis immortalia illa opera fecêre, ex albis Melinô, ex silaceis Atticô, ex rubris sinopide Ponticâ, ex nigris atramentô, Apelles, Echion, Melanthius, Nicomachus, clarissimi Pictores, cùm tabulæ illorum singulæ oppidorum venirent opibus.* Postmodum innumeri adhibiti, non tamen meliore picturâ. Idem *ibid.* *Nunc & purpuris in parietes migrantibus, & India conferente fluminum suorum limum & draconum & elephantorum sanguinem, nulla nobilis pictura est. Omnia ergo meliora tunc fuêre, cùm minor copia ---- quoniam ---- rerum, non animi pretiis excubatur.* Vide infrà, ubi de *Pictura*. Aliud autem Color, aliud *lumen* & *fulgor*, tum in pictura, tum in gemmis. Idem, *c.* 5. *Tandem se Ars ipsa distinxit, & invenit lumen atque umbras, differentiâ colorum alternâ vice sese excitante. Dein adjectus est splendor alius hic, quam lumen: quem, quia inter hoc & umbram esset, appellârunt tonon: commissuras verò & transitus colorum, armogen.* Hinc ubi plus *coloris*, quàm *luminis*, plenum, saturatum, meracum, pressum, astrictum, triste, austerum, amarum &c. Græcè *βαθὺ*, *βαρὺ*, *κατακορὲς*, *ἀνθηρὸν*, *αὐστηρὸν*, *στυγνὸν* κτλ. ubi verò plus *luminis*, quàm *coloris*, hilare, excitatum, vegetum, floridum, acutum, gratum, floridum &c. Græcis *ὀξὺ*, *ἀνθηρὸν*, *λαμπρὸν* κτλ, dictum reperimus: quamvis coloris una eademque species, aliàs florida, aliàs austera possit fieri. vide quæ hîc passim in his vocibus, ut & suprà, ubi de phrasi, *Alligare colores* ac infrà voce *Harmoge*. In gemmis *color* est, quem prima *inspectio* exhibet,

exhibet, quo aut viridis, aut rubra, aut cœrulea dicitur; *fulgor* verò, qui in suspectu, vel despectu; lucealiter & aliter acceptâ, nunc igne, nunc Sole, nunc inclinatione, excitatur & radiat. Sic syrtitæ color melleus, fulgor croceus, selenitis gemma candida est, sed quæ melleô fulgore transluceat, Choaspis lapis viridis est, sed coloris aurei &c. Vide de *Coloribus tum nativis, tum factitiis*, Plin. *l.* 35. *c.* 6. quive horum quibvis in Pictura primitus usi, eundem, ubi de Metallis: de *Coloribus* verò Factionum Circensium, Familiarum, Vestiumque, hic suô locô: & plura hanc in rem, apud Salmas. ad *Solinum passim*.

COLORATI Etrusci, apud Martialem, de Muliere, *l.* 10. *Epigr.* 68. *v.* 3.

Deque coloratis *nunquam lita mater Etruscis;*

Salmasio sunt ἡλιόκαυτοι, *Sole adusti*: quod ne fieret, medicamina delicatiores adhibebant, *Θερινὰ προφυλακτικὰ προσώπων*, Auctoribus τῶν κομμωτικῶν dicta, quæ præstabant, ne Sole facies læderetur. Hinc Martialis ibi *mulierem nunquam litam* vocat, quæ istiusmodi medicamentis faciem nunquam induxerit, ad candorem servandum & Solem cuti defendendum, ne coloraretur: Salmas. *Not. ad Spartian. in Hadriano*, *c.* 4. Vide infrà ubi *de Linendi faciem more*. Alia notio vocis apud Senecam, *de Beata Vita*, *l.* 2. uti infrà videbimus, voce *Pauperes*.

COLORATI Solidi, vide infrà *Prætextati*.

COLORATOR, in *Gloss.* τοιχοπλάστης; Sic autem dicti sunt, qui parietes pingebant & colores tectoriis inducebant; inter quos colores aut præcipuum aut unum de præcipuis locum obtinebat Indicum, quod ex India veniebat, harundinum spumæ adhærescente limo. Vide infrà, in voce *Indicum*. Ab *Indico* igitur, quod parietibus illinebant, Τοιχοπλάσται Græcis hi *Coloratores* dicti sunt. Idem verò στιλβωταί, namque & tectoria in parietibus splendorem habebant & tectoriis colores inducti sunt, ut videre est apud Vitruvium passim. Vide Salmas. *Notis ad Flav. Vopisc. in Firmo*, *c.* 3.

COLORBASUS & Marcus, Hæretici, Basilidis, Carpocratis, Saturnini, Valentini, Cerdonis, Marcionisque erroribus magnam partem adstipulati, seculô à Chr. Nato secundô, quô nullum magis ejusmodi Zizaniorum fertile fuit: μεμψιψύχωσιν inter alia admiserunt. Consule veteres Hæresiologos, & suprà *Colarbasus*.

COLOREÆ Vestes, apud Vopisc. *in Aureliano*, *c.* 46. *Idem concessit, ut blatteas matronæ tunicas haberent cùm antea* coloreas *habuissent, & ut mantium oxypaderotinas*: non sunt *variò colore tinctæ, modò hôc, modò illô*; sed *quæ variorum sunt colorum* & plures colores intextos habent. Græci ποικίλα ἱμάτια vocant & ποικιλόχρωμα. Latini quoque *varias vestes* & *varii coloris vestes*. Terent. *in Eunucho*, *Actu* 4. *sc.* 4. *v.* 16.

---- ---- *Ita visus est*
Ductum quia tum variâ veste ornatus fuit.

Unde *coloratos lenones* vocat Tertullianus, coloreis palliis indutos, h. e. palliis varii coloris, *l. de Spectac.* Quomodo in *testam. Augusti. coloreæ lodices* accipiendæ: *gausapes purpureas & coloreas meas* &c. *Coloreis* igitur vestibus usæ Matronæ Romanæ, cùm purpurearum usu eis esset interdictum: Nam post purpureas, *coloreæ* in pretio fuêre, quæ vel acu vel pectine pluribus essent coloribus intextæ. Unde *vestes pingere coloribus* dixit *Servius*, de acupictilibus. *Colorium* in eodem significatu Veteres acceperunt, ut ex *Festo* discimus, qui lemniscos coronarum *colorias fasciolas* interpretatur, quæ Græcis ποικίλας ζώνας vel ποικίλα διαδήματα. Item *Colorinum*: Sic antiquus Auctor libelli *de Cœna Domini* vestem Thamar appellat *colorinam*, quam Hieronymus *polymitam & variam*, Græci Interpretes ποικίλον χιτῶνα, Jonathan Paraphrastes *paragodam*, h. e. vestem pannis & institis versicoloribus prætextam &c. Aliud verò *versicolor* est, sic namque vestis dicitur, quæ colorem subindè mutat, & aliô modô refulget, cùm aspicitur, aliô cùm suspicitur, atque etiam aliô, cùm despicitur & colores alternat, uti columbarum colla; cujusmodi colorem ἀλλάσσον χρῶμα Græci, *Couleur changeant* Galli vocant: At *Coloriæ* simpliciter vocantur, quæ variis coloribus pictæ sunt aut de variantibus liciis in figuras animalium effigiatæ, aut diversis clavis intextæ aut limbis picturatis prætextæ. Quamvis non rarò voces hæ confundantur, &c. *Colores* verò Libertinarum & earum mulierum, in quibus non impermissa Venus, recenset Ovid. *l.* 3. *de Arte*, *Cæruleum*, *galbinum*, *undulatum*, *croceum*, *myrteum*, *amethystinum*, *rhodinum vel roseum*, *gruinum*, *castaneum*, *amygdalinum cerinum*: qui ferè colores aliique ex variis herbis tincturæ aptis, Libertinarum aliarumque mulierum infimi loci atque ordinis vestibus erant destinati. Vide Salmas. *ad Vopisc. loc. cit.*

COLORES, pro ipsis Factionibus Circensibus, quæ suis *coloribus* distinguebantur, *Venetâ*, *Prasinâ*, *Russeâ* & *Albâ*, apud Senatorem, *l.* 1. *Ep.* 20. Vide hîc passim, inprimis in voce *Factio*.

COLORINA, Arabiæ Desertæ urbs. *Ptol.* Item, vicus Lombardiæ Transpadanæ.

COLOSSE, sive COLOSSIS, Strab. *l.* 12. oppid. Phrygiæ propè Laodiceam in confinio Cariæ medium inter Sardes & Cabyram, 60. milliar. ab Apamea in Occasum. *Baudrand.* Hic Ecclesia, quam Paulus Apostol. insigni epistolâ dignatus est. Hanc commentariis suis illustrârunt, Althoferus, *Observat.* Brentius, *Commentar.* Calixtus, Dalæus, cujus prostant *conciones*, in Volum 3. in octav Genevæ Gallicè. Davenantius, *in Coloss. expositio*, in fol. Cantabrigiæ A. C. 1627. 1639. Amstelodami A. C. 1646. Crocius, Gerhardus, *Annotationes*. Gomarus *Explic. Locorum selectorum*, inter opera. Grynæus, *Explanatio Aphoristica*, in *octav. Basil.* A. C. 1586. Martinus, Meelfuhrerus, Musculus, Origenes, Polanus, *ad Coloss.* in octav. Basileæ, A. C. 1607. Quistorpius, Rollocus, *Comment.* in octav. Genevæ, A. C. 1602. Scultetus, *Idea Concionum in ep. ad Coloss.* in quarto Witeb. A. C. 1624. Wigandus, *Explicationes in ep. ad. Coloss.* Witeb. A. C. 1586. Zanchius, *Commentar. in ad Coloss.* inter opera ejus, &c. Plures vide apud Guiliel. Crowæum, *Elenchô Scriptorum in S. Scripturam.* Hoc oppid. teste Orosio, temporibus Neronis cum Laodicea, & Hierapoli urbib. Asiæ terræ motu cecidit. Incolæ *Colossenses*: πόλιν μεγάλην vocat *Herodotus*.

COLOSSEÆ Statuæ, omnium honoratissimæ. Quò plurium enim pedum statuæ essent, eò fuisse magis honorificas, discimus ex Plinio, *l.* 34. *c.* 6. unde *Colosseæ*, quæ quidem in usu rarissimè fuêre, honorificentissimæ. Nam Deorum statuæ legitimam staturam hominis ter ferè continebant: Heroum bis: Regum & Imperatorum illis erant breviores; Cujusmodi ea, quæ Claudio II. à Senatu collocata legitur, apud Treb. Pollionem, pedum 10. sesquialteram proportionis rationem non multùm ut videtur excedens, cum esset Claudius digitos aliquot ultra 6. pedes longus. Casaubonus, *ad Pollionem in Claudio*, *c.* 3. Ælio Vero autem Adrianus, *statuas per totum orbem* colosseas, *poni jussit, templa etiam in nonnullis urbibus fieri*, apud Spartian. *c.* 7. Nempe *Colosseæ* statuæ Deorum propriæ, hincque eorum qui inter Deos relati, vide Salmas. ad *h. l.* Cæterùm celebres, apud Scriptores, *Colossi* Apollinis, Domitiani, Galieni, Herculis æreus, Jovis, qui post Judæam devictam erectus, Junonis, Neronis, Rhodius, Solis, alii, de quibus Barthium vide *ad Statium passim*. Vocis originem quod attinet, in eandem digitum Poëta hic intendere videtur, *l.* 1 *Sylv.* 1. *v.* 87. ubi de Equo Max. Domitiani;

---- ---- - -- *vix lumine fesso*
Explores, quàm longus in hunc despectus ab illo.

Fessi, ait, fient oculi, priusquam ab altitudine ejus ad hujus humilitatem perveniant & descendant. A qua proin oculorum lassatione non inscitè *Colossos* denominatos argutatur Matth. Raderus, *Comm. ad Martialis Spectacula*, quod debetur tamen Parrhasio *ad d. Statii*, *l. Ep.* 57. Vide quoque in voce *Colossus*; ut & *Moles* infrà; plura verò apud Plinium, *l.* 34. *c.* 7.

COLOSSEROS, in *Hist. Augusta*, Græcè ὁ Κολοσσέρως, vir quidam *grandis*, ut colossus, sed venustus, & amabilis, ut *amor* ipse. Sic Παιδέρως, idem quod Ἀντέρως, *puer* æquè amabilis & venustus, ac *amor*, seu contra amorem pulcher. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 565.

COLOSSUS Lysippi, ut quidam ajunt, discipulus, *colossi* Rhodii author, quem tamen à *Coleto*, vel *Coleta* artifice sic dictum fuisse tradit *Festus*. Sed hæc sunt mera somnia. Author enim ejus fuit vel Chares, vel Laches. Plin. *l.* 34. *c.* 7. *Ante omnes autem in admiratione fuit Solis Colossus Rhodi, quem fecerat Chares Lyndius, Lysippi discipulus.* Simonides in hunc Colossum, *l.* 4. *Anthol.*

Τὸν ἐν Ῥόδῳ Κολοσσὸν ὀκτάκις δέκα
Λάχης ἐποίει πηχέων ὁ Λίνδιος.

Nisi & hîc pro Λάχης legere malis Χάρης, ut cum Plin. Eustathioque conveniat. Sed hôc pactô & pro ὀκτάκις, substituere possis ἑπτάκις, ut in hoc quoque consentiat cum Plin. Straboneque qui 70. faciunt cubitorum. Verùm hoc utut est, de *Colosso*, vel *Coleto*, altum apud veteres silentium est. Quare rectiùs *Etymologus*, qui *colossum* sic dici scribit, quia, ob nimiam altitudinem, oculorum frustraretur aciem, Κολοσσός, inquit, παρὰ τὸ κολούειν (ὅ ἐστιν ἐλαττοῦν) τὰ ὄσσε, διὰ τὸ μέγεθος. Cujus sententiam confirmat Papinius *l.* 1. *Sylv. carm.* 1. *v.* 87.

---- *Vix lumine fesso*
Explores, quam longus in hunc despectus ab illo

Loquitur de equo Domitiani, qui colosso impositus erat, unde initiô carminis *molem* vocat *geminatam*:

Quæ super imposito moles geminata Colosso,
Stat Latium complexa forum? ----

Fuit autem hic Colossus Rhodius statua ex ære, virum repræsentans, in Solis honorem, à Rhodiis erecta. Inter septem mundi veteris miracula. Post 56. annos, terræ motu corruit. A. C. 677. à Saracenis Rhodô occupatâ & direptâ 900. camelorum onus: Pollex amplexu humanô amplior, per crura mare transmissum, &c. Magnitudinem Colossorum innuit Plin. ubi suprà: *Moles excogitatas videmus statuarum, quas Colossos vocant, turribus pares.* Ac proinde *Etymologus* κυρίως Κολοσσοὶ λέγονται οἱ ὑπερμεγέθεις ἀνδριάντες. Stat. *l.* 1. *Sylvar. Carm.* 3. *v.* 51.

---- *Enormes manus est experta Colossos.*

Romæ Colossum Nero, capite suô ei impositô, erexit, cujus locô Solis caput substituit Vespasianus: Commodô iterum suum surrogante. Lamprid. *in Commodo*, *c.* 17. *Nic. Lloydius.*

COLOTES, vir Tejus, pictor. Quintil. *l.* 2. *c.* 14. Phidiæ discipulus fuit. Plin. *l.* 35. *c.* 8. *Colotes, Phidiæ discipulus, ægidem Minervæ fecerat, ejusque in faciendo Jove Olympio fuit adjutor.* Fuit & *Colotes*, Epicureus, adversùs quem extat Plutarchi liber. Nomen à lentiginibus stellionis: Κωλώτης enim Græcis, & Γαλεώτης & Ἀσκαλαβώτης, idem. Ovid. de Ascalabo, *l.* 5. *Met. Fab.* 7. *v.* 461.

---- *stellatus corpora guttis.*

Stephanus γαλεὸν ascalabotem interpretatur: eundem *Colotem* Græcis vocari, Plinius ait, *l.* 29. *c.* 4. Ita ergo vir *Colotes*, ut γαλεώτης γέρων, apud Menandrum, *in Eunucho lentiginoso*,

---- αὐτός ἐστι γαλεώτης γέρων.

h. e. *senex mustellinus*; uti locum hunc Terentius exprimens, verba reddidit, *Eunuch. Actu* 4. *sc.* 4. *v.* 22. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. p.* 757.

COLOTES, *Epicuri discipulus primarius*, cujus dogmata Plut. libro edito solidè refutat.

COLOTES, sculptor fuit eximius, cujus opus Æsculapii simulacrum ex ebore factum, aspectu sane mirandum, in quodam Bœotiæ vico asservari tradit Strabo, *l.* 8.

COLPE, Ioniæ civitas. Ejus meminit Plin. *l.* 5. *c.* 29. *Interiere intus Daphnus & Hermesia & Sipylum, quod antea vocabatur Tantalis, caput Mæoniæ, ubi nunc est stagnum Sale. Obiit & Archæopolis substituta Sipylo, & inde illi Colpe, & huic Lebade.* Nempe, uti in locum Sipyli Archæopolis, sic in hujus locum Colpe, in Colpes autem Lebade successit. Salmas. *ad Solin. p.* 863.

COLPITE, vide *Phœnica*.

COLRANUM, castrum Hiberniæ in Ultonia, *Colrane*, Comitatus cognominis caput, ad fluv. Bannum, 24. milliar. Anglic. ab Akrimo in Boream, 40. à mari. Paucis constat incolis.

COLSA, Armeniæ majoris urbs. *Ptol.*

COLTA, Carmaniæ locus ad mare Rubrum. *Arrian.*

COLTHENA, Armeniæ majoris urbs, & regio ad Araxem *Ptol.*

COLUBÆ, populi Indiæ. Plin. *l.* 6. *c.* 19.

COLUBER, quasi [illegible], *caudâ nutulus*, Gelen. à *Chelydro* seu *Chersydro*, Gesnero, vide suprà in vocibus *Chelydrus* & *Chersydrus*.

COLUBRARIA, maris Mediterranei insul. Hispan. serpentibus scatens. Pompon. *l.* 2. *c.* 7. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Græci *Ophiusam* dixêre, vulgò *Dragonera*. *Baudrando Mont Colibre*, velut scopulus sita, inter Majoricam & oram Cataloniæ, 7. leuc. Hispan. ab ostio Iberi fluv. in Austrum.

COLVEKERLI, h. e. *clavam gerentes rustici*, dicti sunt Comitatus Ghisnensis incolæ, uti habet Auctor *Chron.* Abbatiæ S. Bertini, de Rodulfo Guinarum Comit. *Qui in terra sua servitutem induxit, quæ Colvekerlia vocatur, per quam populares adstrinxit, ut arma nulla, nisi clavas, deferrent & inde* Colvekerli *dicti sunt, quasi Rustici cum clava. Nam — Colve clavam & Kerli rusticum sonat.* Vide quoque Lambertum Ardensem, *Hist. Comit. Guin.* laudatum Carolo du Fresne, in *Glossar.*

COLUM seu COLATORIUM, in Ecclesia Romana accensetur vulgò sacris ministeriis, estque vasculum quoddam subtilissime foraminibus ab imo fundo perforatum, per quod vinum in Missæ, ut vocant, sacrificio, ex amulis in calicem refundi consuevit. *Ordo Roman.* *Archidiaconus sumit amulam Pontificis cum vino de Subdiacono & refundit super* colum *in calicem.* Infrà, *Archidiaconus — accipiens Calicem ab Acolyto Archidiacono apportet vinum per colum, quod sinistra manu Romanus Ordo Archidiaconum auricularè digito ferre jubet purgandum. Quod utique vas in id opus ex aliquo metallo formatum, in medio sui plurima quasi acus foramina, ad excolandum vinum, ostendit & illud Archidiaconus per totum Missæ officium in sinistra manu, illo quo prædiximus digitô, annulô suspensum portaturus est*, apud Macrum.

COLUMBA, Veneris apud Poëtas symbolum. Sed & Semiramis nomen habuit à Syriaca *columbæ* appellatione, ita enim *Hesych.* [illegible], *Semiramis, columba montana Græcè*: Et credebat Rabbi Azarias, id nomen ab avium esse pipitu, & cantillatione minuta. Nempe ut Semiramis sit ex [illegible] hoc verò ex Chaldæo, [illegible] quod avium illud [illegible] significat. Idem proin Babylonios & Assyrios ob ea, quæ de Semiramide, figurâ *columbæ* culta, dicemus, pro symbolo in vexillis militaribus columbam habuisse, atque inde Jeremiam dicere, *c.* 25. *v.* 38. *Facta est terra eorum in desolationem à facie iræ columbæ* censet. Nempe, secundùm hunc Rabbinum, per *Columbam* hic significari Babylonius Nabuchodonosor. Vide eundem Prophetam, *c.* 46. *v.* 16. *c.* 50. *v.* 16. & Sophoniam, *c.* 3. *v.* 1. Etiam Rabbini Thalmudici in *tract. Cholin, sect.* 1. narrant, tempore Rabbi Meir, in jugo montis Garizim *Columbæ* simulachrum fuisse inventum. De Semiramide verò res ita habet, teste Diodor. Siculô: Eâ matre, cui *Derceto* nomen, priusquam in aquas se daret præcipitem, delata in locum desertum, ubi columbarum vis nidulabatur, ibi occultè educata est, usque dum eam domum recepit Simma, qui liberis carebat. Regiorum is jumentorum Magister erat, à quo deinde ad Ninum pervenit. Etiam Lucianus eam à columbis in deserto nutritam tradit, quod interpretatur Vossius *columbarum carne pastam*. Nisi fabulæ occasionem præbuerit vocabulum Semiramis, quod Syrâ linguâ, ut dictum, *columbam* designat. Cur enim fœminæ minus ejusmodi nomen datum credamus, quàm viro impositum est nomen *Jonæ*, quod Hebræis idem notat. Hinc certè non obscurè elucet, cur, ut mater in piscem, ita filia in *columbam* dicatur commutata. Sic enim Ovid. *l.* 4. *Met. v.* 44. *s.*

> *—— —— Et dubia est, de te, Babylonia, narret,*
> *Derceti, quam versâ, squamis velantibus artus*
> *Stagna Palæstini credunt coluisse figurâ.*
> *An magis, ut sumtis illius filia pennis,*
> *Extremos albis in turribus egerit annos.*

Atque inde est, quod originem arcessunt, cur Syri & piscibus abstineant & *columbis*: tam honori hoc datum ajunt Derceti & Semiramidis; quia illa piscis, hæc *columbæ* figurâ coleretur. Hygin. *fab.* 197. *Ob id Syri pisces & columbas ex Deorum numero habent, non edunt.* Tibullus, *l.* 1. *Eleg.* 7. *v.* 17 de columbis.

> *Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes*
> *Alba Palæstino sancta* Columba *Syro?*

Vide quoque Xenophontem, *Expedit. Cyri*, *l.* 1. Phurnutum, *de Diis*, alios: Gerh. Joh. Voss. *de orig. & progr. Idololatriæ*, *l.* 1. *c.* 23. Cæterùm *Columba*, Hebr. [illegible] *Jona*, non ab *opprimendo*, [illegible], ut volunt, neque à *vino*, ut *oinas*, quæ Syris *charmuno*, unde *Xagmion*, una ex illustribus Cleopatræ ancillis: sed à *Javan* seu *Jonia*, i. e. Græcia, est, ubi *columbæ* jam olim frequentes, cum in Asia eas adventitias esse, *Theophrastus* tradat. Namque nota Dodonæa columba, apud Herodot. *l.* 2. Item Deucalionis illa, *quam ex arca emissam, tempestatis signum fuisse, cum eodem rediit, & serenitatis, cum avolavit*, Plut. refert, *l. utra anim.* ubi vestigium Historiæ sacræ habemus. Sic *columbæ* Jovem dicuntur aluisse, cùm in Creta vagiret, ambrosiâ ex Oceano allatâ, apud Mœronem Byzantiam Athenæi, *l.* 11. Apud eundem in Ægio, Achajæ urbe, in *Columbam* mutatus Jupiter, cum Phthia virgine concubuit. Argonautæ quoque inter coeuntes Symplegadas trajecturi, à Phineo vate moniti, *columbam* emiserunt, cujus volatum sequerentur. Porrò Ctesillâ, Alcidamantis Cei filiâ, in partu mortuâ, columba à sandapila evolavit, apud Nicandrum, *Heteroeumenon*, *l.* 3. Et apud Ovidium, *l.* 13. *Met. Fab.* 4. Oenotropæ Anii filiæ, ut pater Anius Anchisæ narrat, *v.* 673.

> *—— —— pennas sumsêre, tuæque*
> *Conjugis in volucres niveas abiêre columbas.*

Quæ utut fabulosa, evincunt tamen, *Columbas* in Græcia semper fuisse. Quid quod Bœoticam Thisben & Lacedæmoniam Messenen, à copia columbarum, Homerus vocat *polytrērōnas*, *Il.* β. *v.* 502. Et juxta Smyrnam septem insulas Peristerides, i. e. *Columbarias*, recenset Plin. *l.* 5. *c.* 31. Adeoque *Columbas* post diluvium primò in Græciam & vicina loca contendisse, verisimile est, atque inde paulatim in reliquum orbem esse dispersas. Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 1. *c.* 1. At *albæ columbæ*, in Græcia serò visæ, nec nisi postquam Xerxis copiæ ad montem Atho profligatæ sunt, ut disertè in *Persicis* tradit Charon Lampsacenus, qui tum vivebat, apud Athenæum, *l.* 9. Ælianum, *in Variis*, *l.* 1. *c.* 15. &c. Idem Bochartus ubi suprà, *c.* 2. Plura de *Columbis* apud Eund. reperies, *capp. seqq.* Apud Hebræos, neque in loco habitato, aut intra quatuor milliaria, *Columbas* aucupiò sectari licuisse, quoniam in bonis fuerint alienis, & vel in sacrificia, vel victum nutritæ sint: neque *Columbarium* extrui licuisse in agro alicujus, nisi solum haberet cubitorum 50. in quamlibet plagam circumjacens, ex Seldeno disces. De more autem *Columbas* ante Reginas perferendi, legendus Galfridus Monemuthensis, *l.* 7. *c.* 4. Uti de *Columbarum* in Epistolis perferendis ministerio, iterum Voss. *l.* 3. *c.* 98. de earum voce, vide in *Gemitus*; ut & plura infrà. Nec omittendum, quòd veteres Christianos *Columbâ* quoque signare consuevisse legimus, apud Clem. Alexandrinum, *Pædag. l.* 3. *c.* 2. Unde sculpturam *Columbæ*, sed olivæ ramum rostrô ferentis, additâ, suprà Iride, infrà autem arcâ Noëticâ, ut planè Christianum hominem agnoscas, exhibet Gorlæus, *Dactylioth. sua*, *num.* 118

COLUMBA, in Ecclesia Romana dicitur vas, in *Columbæ* speciem effictum & super Altare appensum, in quo pyxis, ubi Eucharisticus panis ad infirmorum viaticum asservari solet, includitur. Vide Car. du Fresne, *Glossar.*

COLUMBA, Ordo militaris à Johanne I. Castellæ Rege institutus, A. C. 1379. Segoviæ. Alii hoc filio ejus Henrico III. A. C. 1399. tribuunt. Columba ordinis insigne, qui minimè diuturnus fuit. Favinus, *l.* 6. *p.* 1229.

COLUMBA Allectatrix, memoratur *Suidæ*, ubi illam *paleutria* vocat. Nempe columba adeò simplex est, ut retia non evitet neque laqueos sibi paratos, cùm se demittit ad cibum: non tamen omnis, sed quæ allectatrix assidet, unde *hēmenē peleias*, *sedens columba* Proverb. apud eundem, [illegible], *de simplicissimis*. Alia ratio columbæ est, quâ abutuntur Aucupes ad cæteras alliciendas. Aristophanes in *Avibus*,

> *Tas peristeras d' homoiōs xyllabōn eirxas echei,*
> *Kapanankazei paleuein dedemenas en diktyō.*
> *Columbasque similiter correptas coercens detinet,*
> *Et ligatas in reti cogit alias allicere.*

Ad quem locum *Scholiastes*, *Eiōthasi*, inquit, [illegible], *Solent excæcatam avem in laqueo detinere, ut voce congeneres advocet.* Et *columbas* in hunc usum esse adhibitas, præter Aristophanem, Philosophus quoque asserit, *Histor. l.* 9. *c.* 7. [illegible], *Octo annis vivunt columbæ, quæ excæcatæ aluntur, ut sint allectatrices.* Vide Sam. Bochart. *Hierozoici*, *Part. poster. l.* 1. *c.* 4.

COLUMBA Architæ, vide suprà.

COLUMBA Noæ, in Sacris celebris. Noahus enim in arca inclusus, cùm ex corvo non didicisset, quod scire avebat, quousque decrevissent aquæ diluvii, *Columbam* quoque emisit, avem docilem, & homini amicam, quæque diu ac procul volat, Psalmô 55. *v.* 7. & libenter humi pascitur, quia est *tōn petreuontōn*, hocque habet à natura sua insitum, ut ad nidum suum redeat undequaque, etiam è locis remotissimis. His igitur de causis columba à Noacho emissa est; sed rediit non multo pòst, quia quietis locum non reperit, utpote terrâ adhuc *limnazousēs*, ut ait Josephus, i. e. adhuc *stagnante* vel lacunosâ saltem & uliginosâ, in qua nihil tum erat firmum. At eadem, septiduo pòst rursus emissa, rediit sub vesperam ramum olivæ in ore gestans: non ex monte oliveti decerptum, aut Paradiso terrestri, ut quibusdam visum, sed ex Assyria fortè, olearum feracissimâ, 2. Regum, *c.* 18. *v.* 32. Noæ scil. arca substiterat in montibus *Ararat* seu Gordyæorum, quibus Assyria versus Austrum vicina est, in quam proin partem cœli columbam, ex arca evolantem, invitante Austri calore & ventô etiam impellente, devolâsse credibile est. Vero enim consentaneum, ventum illum, quem excitaverat Deus, ut aquas exsiccaret, Genes. *c.* 8. *v.* 1. ex Aquilone flavisse in Austrum. Ut apud Ovidium, in Deucalionis diluvio, pacatus Jupiter, *l.* 1. *Met.* *v.* 328.

Nubila disjecit: nimbisque Aquilone remotis,
Et cœlo terras ostendit & æthera terris.

Sic reditu suô columba anxium Noahi animum recreavit, & eum excitavit in spem proximæ liberationis. Sed post aliud septiduum tertiò emissa, non reversa est ampliùs, in arcam, quia tum aquis magis ac magis decrescentibus, neque victus illi defuit, neque nidus, in quo lateret. Unde aquas destitisse, animadversum. Cujus Historiæ vestigia in Abydeni Chaldaicis occurunt, apud Eusebium, *Præpar. l.* 9. & Cyrillum contra *Julian. l.* 1: Ille enim tertiò die, postquam pluere desiisset, aliquas aves dimisisse Xisuthrum (sic ille Noam vocat) quæ pedibus lutosis ad illum redierint, scribit. Græci id ipsum ita referunt, ut in iis vix quidquam desideres, nisi quod Noæ substituunt Deucalionem suum. Vide Plut. in *l. utra animalia.* Item in more Veterum quos navigationem auspicaturos, *columbam* è navi emittere solitos esse, dicemus infrà, voce *Navis.* Omnino etiam Arabes *tyr warsen*, i.e. palumbi tribuunt idem; eamque columbæ præferunt, fortè quia Mahumeti creditur Deus sub palumbi specie apparuisse & multa inspirâsse, uti refert Vartomannus, *Navigat. l.* 1. *c.* 18. &c. Quam in rem vide plura, imprimis de morali ac mystico sensu hujus *Columbæ*, nec non de *Columbæ* specie, quæ in Baptismo Christi apparuit, apud Sam. Bochartum, *l. præfatô*, *c.* 6. uti *de Samaritanis in Columbæ nomine circumcisis* suprà.

COLUMBA Stellæ, memoratur Martiali, *l.* 1. *Epigr.* 8.

Stellæ delicium mei Columba,
Veronâ licèt audiente dicam,
Vicit, Maxime, passerem Catulli.
Tantô Stella meus tuô Catullô,
Quantô passere major est columba.

Fuit autem is Stella prænomine Aruntius Patavinus, Poëta Elegiographus, qui uxoris Violantillæ, quam *Janthida* idem Poëta vocat, *l.* 6. *Epigr.* 21. columbam insigni carmine deflevit, quemadmodum nequitiam obitumque passeris Lesbiæ suæ Catullus carmine exequiali fuerat prosequutus. Atque illud quidem hinc antefert Martialis, repugnante doctorum judiciô: nisi dicas Martialem aliter sensisse, aliter scripsisse. Quod verò hîc Stellæ, id Violantillæ conjugi illius, idem Poëta adscribit, *l.* 7. *Epigr.* 13. *v.* 5.

Vel Stellæ cantata meo, quam flevit, Ianthis,
Cujus in Elysio nigra columba volat.

Vide de hac Stella Columba Claudium Musambertium, uti nominari vult, *ad Martialem*, *l.* 1. *Epigr. cit.* Aliosque: quibus, si placet, adde inprimis Joannis Livinei *Commentaria posthuma ad Propertium*, *l.* 3. *Eleg.* 5. quorum meminit Barthius *ad Statium*, *l.* 1. *Sylv.* 2.

COLUMBÆ, in multiplici Sacrificiorum apud Hebræos olim usu fuêre. Non enim solùm ad esum hi columbas, sed etiam ad sacrificia exquirebant, quæ multorum erant generum. Sic Levit. *c.* 1. *v.* 14. agitur de spontaneo holocausto e turturibus, aut pullis columbarum. Levit. *c.* 5. *v.* 7. qui blasphemantem alium non correxerat, aut ipse temerè juraverat aut immundæ rei contactu se polluerat, jubetur offerre par turturum, aut columbarum, unam pro peccato, alteram pro holocausto. Levit. *c.* 12. *v.* 6. à puerpera, post expletos dies purificationis, Deus agnum anniculum in holocaustum exigit, & pullum columbæ, vel turturem, pro peccato; aut si agnum offerre non possit, duos turtures, aut duos pullos columbarum. Easdem quoque oblationes præscribi videas ei, qui à lepra sanatus est, Levit. *c.* 14. *v.* 22. Illi item, qui à profluvio suo mundatus est, Levit. *c.* 15. *v.* 13. & 14. Et, *ἐν τῷ τῆς αἱμοῤῥοούσης καθαρισμῷ*, Levit. *eod. c. v.* 17. 18. 19. Et in purgatione Nazaræi, qui mortui contactu se contaminavit, Numer. *c.* 6. *v.* 10. In quibus sacrificiis Deus *columbas* & turtures cæteris avibus prætulit, propter puritatem, castitatem, simplicitatem, mansuetudinem & reliquas virtutum umbras, quæ in illis observantur. Sed turtures adulti, *Columbarum* non nisi pulli in Altari oblati, quòd in hac ætate maximè præstant: idque plerumque non nisi à tenuioribus, Levit. *c.* 5. *v.* 7. Itaque vel hinc colligere est, quàm pauper fuerit B. Virgo, quæ, post purificationem, non obtulit agnum, sed turtures, aut pullos columbarum, Lucæ *c.* 2. *v.* 24. Quô ritu autem columbas mactaverint Judæi, breviter docet Moses, Levit. *c.* 1. *v.* 15. 16. 17. & *c.* 5. *v.* 8. pluribus verò Maimonides, *De Sacrificiis offer. c.* 6. & 7. Hîc saltem addimus, alias quidem victimas Hebræos ferrô mactâsse, at aves ungue solô, quô, capite versùs alas reflexô, guttur eis discerpebant. Id quod Hebræis est מלק, Græcis ἀποκνίζειν, h. e. *ungue lacerare* vel *abscindere* Levit. *d. l.* Vide Kimchium in *Lexico* in hac voce. Ne vero victimæ deessent, in prima Templi parte vendebantur boves, oves & columbæ, Joannis, *c.* 2. *v.* 14. uti dicemus infrà in voce *Parbar*. In quorum venditores meritò iratus Dominus noster, *evertit eorum cathedras, qui columbas vendebant*, Marci, *c.* 11. *v.* 15. Et *columbarum venditoribus dixit, Auferte ista hinc. Nec facite domum Patris mei domum emporii*, Joannis, *c.* 2. *v.* 16. &c. Sed & Gentile Columbarum hæc sacrificia pravâ quâdam cacozeliâ usurpâsse legimus. Propert. *l.* 4. *Eleg.* 5. *ad Lunam*, *v.* 63.

Sed cape torquatæ, Venus ô Regina, columbæ
Ob meritum ante tuos guttura secta focos.

Ovid. *l.* 1. *Fast. v.* 451.

Ergo sæpe, suo conjux abducta marito,
Uritur in calidis alba columba focis &c.

Quod tamen Veneris mystis interdictum fuisse, videtur colligi ex Martiali, *l.* 13. *Epigr.* 66.

Ne violes teneras perjurô dente columbas,
Tradita si Gnidiæ sunt tibi sacra Deæ &c.

Vide iterum Bochart. *ubi supra*, *c.* 5.

COLUMBÆ, vulgò *Coulom*, locus Carnutinæ diœceseos, ubi Monasterium Benedictinorum. Item pagus agri Parisini ad Sequanam fluvium, *Colombes*.

COLUMBÆ Internunciæ, olim hodieque adhibitæ. Peritissimus enim earum volatus, *cumque accipitrem omnes aves, volando fessæ, super petram aut super arborem, fugiant & capiantur, sola columba, cum fessa est, alarum unam comprimit, & altera volat, sicque evadit*, uti habet Kimchius, *ad Psalm.* 55. *v.* 7. Hinc Aben Ezra, *ad eund. Mos erat columbæ, quia illa de se cum hominibus, & litteras per eam mittunt Reges.* Nempe seculô post Christum duodecimô, quô is scripsit, multò id in usu fuit. Vide Paulum Æmyl. *de Gestis Francorum*, *l.* 4. ubi de Hasarchi, Syriæ oppidi præfecto, & ubi de Hierosolymis per Christianos obsessis: Item, *l.* 5. ubi de Tyro obsessa; Marinolium, *Aleppo'nal.* 2. *c.* 31. Jac. Vitriacum, *Histor. Or. l.* 1. Arnoldum Lubec. *Histor. Slavor.* Willebrandum ab Oldenberg & *Itinerarium* Hierosolym. Sed & vetustiores Historiæ ejusdem artis specimina nobis exhibent. Namque Taurosthenem Olympionicen, victoriam suam eôdem die patri ex Olympia Æginam significâsse, per columbam, quam à teneris suis pullis avulsam secum Pisas deportaverat, legitur apud Ælianum, *Var. l.* 9. *c.* 2. Quale quid in obsidione Mutinensi evenisse, Plinius, *l.* 10. *c.* 37. & Frontinus, *l.* 3. *Strategem. c.* 13. *ex. ult.* referunt, quamvis inter illos parum conveniat. Et ad hanc columbarum industriam sæpe alludere Poëtas videas. In quibus Anacreon, *Od.* 9. columbæ suæ hæc affingit,

Ἐγὼ δ' Ἀνακρέοντι	*Egoque Anacreonti*
Διακονῶ τοσαῦτα,	*In talibus ministro,*
Καὶ νῦν οἵας ἐκείνου	*Epistolas nunc videte,*
Ἐπιστολὰς κομίζω.	*Quales fero tabellas.*

Vide quoque Pherecratem, *in Piscoribus*, apud Athenæum, *l.* 9. Martialem ubi de columba, in Arcullæ sinum delapsâ, *l.* 8. *Epigr.* 32. & Heinsium, de columbis Leidensibus, *l.* 3. *Eleg.* 10. Hanc enim artem intermortuam, Patrum memoriâ, Belgæ excitârunt. Imò & Turcæ, quorum Imperatorem scribit Lintschottus, in *Armeniæ descriptione*, *c.* 6. per columbas brevi addiscere, quid fiat in remotissimis Imperii sui partibus, qua de re vide plura apud P. de Valle, *Itiner. Part.* 1. ubi multa de his columbis, Aleppensibus inprimis, quas maximè ad ista dociles, sexdui iter, vix unius diei spatiô, facilè emetiri, refert. Quod enim de tribus parasangarum millibus die unô confici ab illis fidelis, Alkazuinius habet, & Damir, Scriptores Arabes, suprà fidem est. Epistolium, autem, quod sic columbæ alligatur, Arabicè speciali nomine *vittaka* vocatur, i. e. *pittacium*: quemadmodum *Zagala*, est columbam in hunc finem emittere, & columba sic emissa, *Zagal* &c. Vide Sam. Bochartum, *ubi suprà*, *c.* 2. ut & infrà, ubi de docentibus *Columbas volare*, item ubi de *Cursoribus*.

COLUMBANUS, ex oppido Hiberniæ Columba ortus, adjunctis sibi 12. comitibus in Galliam propagandi Evangelii, & disciplinæ Ecclesiasticæ instaurandæ causa profectus est, & à Sigeberto Rege clementer exceptus, monasterium Luxoviense in Burgundia condidit. Præceptor S. Galli & S. Leodegarii fuit. Pulsus inde tum a Theodorico Rege Galliæ, Sigeberti nepote, cujus libidines vagas taxaverat, ad fratrem Theobertum fugit: Is ei prope lacum Brigantinum, ubi nunc urbs S. Galli est, hospitium præbuit. Captô autem Theobertô ad Theodelindam in Italiam discessit, relictô in Suevia S. Gallô. Obiit in monasterio Bobiensi ad Trebiam fluv. A. C. 598. die 23. Novembris.

COLUMBARIA, insul. in mari Tusco. Vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 2. *p.* 505.

COLUMBARIA, vulgò *Colmar*, urbs quondam Imperialis & libera Alsatiæ, aliàs *Argentuaria*, media fermè inter Argentoratum & Basileam. 5. leuc. a Brisiaco in Occasum A. C. 1673. à Gallis capta, & mœnibus nudata est. Vide B. Rhenanum, *Rer. Germ. Nov-Antiq. l.* 3. cum *Notis Cl. Ottonis*. nec non vocibus *Cosmaria* & *Argentaria*.

COLUMBARIA, vicus quondam Galliæ, in saltu pagoque Brigensi, ad Mucram fluv. nunc municipium, vulgò *Coulommiers* Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

COLUMBARIUM, vel *us*, locus Galliæ, in Arvernis, ubi Præjectus Episcopus Arvernorum xenodochium extruxit, ubi 20. perpetuo ægroti curarentur. *Idem.*

COLUMBAS volare docentes, Talmudicis מפריחי יונים, apud Hebræos infames erant. Scilicet quatuor hominum genera à testimoniis & judiciis ob infamiam arcebant, *Aleatores*, *Fœneratores*, *qui fructum faciunt extra anni Remissionis seu septimi frugibus* & demum eos, qui *Columbas volare* docebant: quod horum nemo ad bonum publicum seu vitæ humanæ commodum, spectaret. Et quidem *Columbarum* nomine significantiùs usurpatô (quia forsan aut illæ frequentiùs sic edoctæ aut carius præ cæteris habitæ) qui cætera animalia pariter docerent, innuuntur à Talmudicis, perinde ac si Angli, nomine eorum, qui gallos in certamina nutriunt, etiam eos, qui ursos, canes, tauros, simili curant instituto, vellent complecti. Id verò genus fortè fuêre illi, qui ex cœlestis oloris, in thematis suo Genethliaco, virtute, ut ait Manilius, *Astronom. l.* 5. clausas,

— — — — quinque summô
Pascere aves gaudent, Venerem & reddere cæcas,
Aut certis revocare notis, totamque per Urbem
Qui gestant caveis volucres ad jussa paratas.

Ad jussa paratæ volucres etiam sunt, tum quæ in pugnam, tum quæ in certamina nutriuntur volatûs reditûsve celeritatis. Quemadmodum hodieque Memphi, Damascô, Tripoli, alibi in Oriente, *columbæ* instar hominum internuntiæ, notarum rerum eventus, pacis belique successu mirâ velocitate denuntiare solent. Atque inter Africæ Muhamedanos, consimiles memorat Leo Afer. Sed & ludus quibusdam intelligitur in illo Magistrorum interdicto,

ctio, quô de *columbarum* celeritate pignore certabatur. Item mos ille, cùm *columbas* sic instituebant, ut exeuntes alias venarentur & sic comitatiores domum redirent: quod facere ex Majorum scitis vetitum est furtumque sic committi constitutum, &c. Vide Joh. Seldenum, *de Jure Nat. & Gentium juxta Discipl. Ebraeor. l. 4. c. 5. & l. 6. c. 11.*

COLUMBINUS Johannes, vide *Johannes*.

COLUMBUM, urbs Indiæ citerioris cum arce probè munita, in insul. Ceylan, à Lusitanis extructa, nunc sub Hollandis, à paucis annis. In Occidentali Insul. parte, 28. leuc. à Candea urbe, in Africum 43. à Commaria promontor. in Ortum.

COLUMBUS, meliùs *Colonus* Christophorus, Genuensis. Hic Geographiæ & Astronomiæ apprimè peritus, quô pactô novum Orbem, quem, quia in veram Indiam, h. e. Orientalem se delatum esse suspicatus fuerat, *Indiam* appellavit, postmodum *Americam* & *Indiam Occidentalem* dictam, detexerit, vide in voce *Christophorus Columbus*. E primis autem, quæ ab illo inventæ sunt, Americæ insulis, Hispaniola & Cuba fuêre. Ita impletum illud Senecæ *in Medea, Act. 2. v. 375.*

Venient annis secula seris,
Quibus Oceanus vincula rerum
Laxet, & ingens pateat tellus,
Tiphysque novos detegat orbes,
Nec sit terris ultima Thule.

Alii tamen, qui *Columbo* aliquid detractum eunt, referunt ipsum à Navarcho, quem Alphonsum Sanchez de Huelva, item Aldretem Hispanum & Garciam Vegam nuncupant, primam hujus rei notitiam habuisse; qui cùm commerciis Africæ occupatus fuisset, tempestate ad incognitas hasce terras ejectus fuerit, notisque dein tractibus redditus, apud *Columbum* in insul. Madera diverterit, ac paulo pòst morte abreptus ipsi, quos confecerat, navigationis suæ commentarios reliquerit: quorum beneficiô illum in cogitationes de quærenda America dicunt incidisse, vide Acostam, Grotium & Comtæum, *de orig. Gentium Americ.* Verùm relatio hæc non immeritò quibusdam suspecta videtur, quippe quæ ex Hispanorum, gloriam tantæ inventionis viro extraneo invidentium, æmulatione oriri facilè potuit. Anglorum quoque nonnulli Madocum filium Guyneth, fratrem Walliæ Principis laudant, qui circa A. C. 1170. colonias in Floridam & Canadam eduxerit. Vide Auctorem, *Histor. Orbis Terr. Geogr. ac Civ.* & de *Columbo* plura, apud Ferdin. Columbum *in vita Patris*. Illius successio ac nomen delapsa hodie ad gentem Portugallicam & quidem ramum Comitum de *Gelves*, è quibus Duces *de Veragua* & *Jamaica*, ita habet. Ejus filius Didacus *Columbus*, ex Maria filia Ferdinandi Toletani, Dn. *de Villora*, pater fuit Isabellæ: quæ nupta Georgio *de Portugal*, Comiti *de Gelves*, genuit Alvarum Portugallum Comitem *de Gelves*: quô & Leonorâ Cordubensi, natus Nunius Portugallus *Columbus* Dux de Veragua, ex Aldoncia Portocarrera, suscepit Petrum Nunnezium *Columbum de Portugal* Ducem *de Veragua* & *de la Vega*: qui, maritus Isabellæ *Fernandez de la Cueva*, filium habuit Petrum Nunnezium *Columbum de Portugal Marchionem de Jamaica*. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Theat. Nobil. Europ. Tom. 3. p. 72.* & suprà *Colonus*.

COLUMELLA, apud Ciceron. *Tusculanâ 5.* ubi de Archimedis sepulchro, *columellam è dumis eminentem* i. e. ... est, parva columna, seu cippus sepulchralis, stela mortui tumulo imposita; propriè μνῆμα olim vel μνημεῖον, *monumentum*, quòd ad memoriam defuncti poneretur. Continebat enim *columella* hujusmodi nomen & elogium defuncti, τὰ ἐλεγεῖα: unde & ipsi cippo id nominis tributum. Virg. *in Culice, v. 409.*

——— Tum fronte locatur
Elogium ——

Quemadmodum idem *titulus* quoque, & apud Corn. Nepotem, *Epaminonda, c. 8. periculum* dictum occurrit, uti dicemus infrà, in voce *Monumentum*, item *Stela sepulchralis*. Exemplum hujus moris Lucillius affert, in hoc distich*o*,

Servus neque infidus domino, neque inutilis cuiquam
Lucili columellâ *hac situs Metrophanes.*

H. e. sub *Columella* hac situs est Metrophanes Lucillii servus. Ubi Donatum, ex eo Lucillii versu notantem, principales & primos familiæ servos *Columellas* vocatos, ἀβλεψίας arguit Salmas. *ad Solin. p. 1220.*

COLUMELLA L. Junius Moderatus, Gaditanus genere, scripsit absolutissimos libros *de Re Rustica*, temporibus Claudii Principis.

COLUMEN, loci nomen, apud Livium, *l. 3. c. 23. Aliquot menses Tusculi bellatum, parte exercitus Consul castra Æquorum oppugnabat ... Victor ad* Columen *(id loco nomen est) exercitu relictô, castra locat. Et alter Consul, postquam mœnibus Romanis jam pulsô hoste periculum esse desierat* &c. Aliàs *Columen* materia suspensa, quæ totius ædificii fastigium percurrit ac sustinet, *Vitruv.* Quod eleganter ostendit Rutilius Numatianus, *l. 1. v. 348.* ubi propter versum *culminis* voce utitur:

Parvula subrectis facimus tentoria remis,
Transversus subitô culmine contus erat.

Ubi malè interpres, contum navalem erectum, cuspide in terram fixâ subitario ædificio culmen fuisse scribit. Ex columine columnam, ex vara vibiam. Imò remorum ordo pronorum ac fastigatorum cum ordine contrario ita junctus, ut supremis in partibus leviter decussati essent, atque in terram statutus est. Huic superimpositus contus, ad quem revincirentur & contextum inter se opus hæreret, Gronov. *ad Thyestem Senecæ, v. 54.*

COLUMNA, Græcè στῦλος, item κολώνη, in multiplici olim usu. Necessitati enim & ornatui inserviebant, de quibus Plin. *l. 36. c. 23. Columnæ in æde densius positæ crassiores videntur. Genera earum quatuor. Quæ sextam partem altitudinis in crassitudine ima habent, Doricæ vocantur: quæ nonam, Ionicæ, quæ septimam, Thuscanicæ. Corinthiis eadem ratio, quæ Ionicis. Sed differentia, quoniam capitulis Corinthiarum eadem est altitudo, quæ colligitur crassitudine ima, ideoque graciliores videntur. Antiqua ratio erat columnarum altitudinis, tertia pars latitudinum* (MS. habet *altitudinum*) *delubri. In Ephesiæ Dianæ æde —— primum columnis spiræ subditæ & capitella addita. Placuitque altitudinis octava parte in crassitudine & ut spiræ haberent crassitudinis dimidium, septimæque partes detraherentur summarum crassitudini. Præter has sunt, quæ vocantur Atticæ columnæ: quaternis angulis pari laterum intervallô.* Nempe quod in Ædibus, tum sacris tum profanis, *culmina* sustinerent, hinc nomen illis secundum nonnullos. Neque verò ad necessitatem tantùm, sed & ad magnificentiam & censum ostentandum, plurimas eas habebant ædificia nonnunquam, Romana inprimis, cùm paucæ sustinere fastigia possent. Papinius Statius, *l. 1. Sylv. 2. v. 152.*

Pendent innumeris fastigia nixa columnis,
Robora Dalmaticô lucent satiata metallô &c.

Nec tantùm ex vili lapide, sed è marmore eoque peregrino, quod L. Crassus primùm usurpavit, Idem Plin. *l. 36. c. 3. Jam enim L. Crassum Oratorem illum, qui primus peregrini marmoris columnas habuit in Palatio, Hymettias tamen, nec plures sex aut longiores duodenum pedum, M. Brutus in jurgiis ob id Venerem Palatinam appellaverat.* Postmodum crescente luxu, ex onyche, quatuor modicas in theatro suo Balbus posuit. *Nos ampliores triginta vidimus in cœnatione, quam Callistus Cæsaris Claudii libertorum potentiâ notus, sibi exædificaverat*, idem Plin. *l. d. c. 7. extr.* Adde & florum nitorem, quô hæ in domibus columnæ quoque coronabantur. Lucianus *Nig.* ... *Nonnulli verò jubent & coronare columnas floribus* &c. Quam in rem vide plura apud Joann. Meursium, *de Luxu, c. 12.* Sed & porticus ac ambulacra *Columnis* intersting uebantur. Statius, *l. 3. Sylv. 5. v. 90.*

Quid nunc magnificas species, cultusque locorum,
Templaque: & innumeris spatia interstincta columnis
Et geminam molem nudi tectique theatri &c.

Quibus quô pactô à Veteribus ornatæ fuerint Civitates, ubique legitur, & ex parte hodie quoque conspicitur. Vide aliquid huic loco collatum, apud J. Passeratium, *Commentar. Propert. l. 2. El. 31.* &c. Memoriæ *Columnas* inservisse discimus ex Columnis Sethi duabus, apud Josephum, *l. 1. Jud. Ant. c. 3.* quibus is præcipua Astronomiæ optimarumque artium arcana insculpsisse, quô sic ad posteros memoria eorum propagaretur, dicitur. Quem eundem in usum, posteriori ævô, columnas adhibuisse Astronomos, docent *Analemmata* eorum & *Parapegmata*, de quibus vide suô locô. Iisdem Leges incisæ, & Fœdera, quô testatior omnibus eorum memoria esset. Et quidem de Legibus vide suô locô; de Fœderibus, insignis est Livii locus, *l. 2. c. 33. extr.* ubi de Fœdere cum Latinis, *Ita fusi Volsci Antiates, Corioli oppidum captum, tantumque suâ laude obstitit famæ Consulis Marcius, ut nisi fœdus cum Latinis,* columnâ æneâ *insculptum, monumento esset, ab Sp. Cassio uno ——ictum, Posthumum Cominium bellum gessisse cum Volscis, memoria cessisset.* Eodem facit devotio Alcibiadis, *in pila lapidea incisa*, apud Corn. Nepotem in *Vita ejus, c. 4.* Nec nostri ævi exempla desunt. Cippi inprimis & *columnæ* sepulchrales, de quarum triplici usu, vide infrà aliquid, voce *Rachel* &c. Honori præclarorum virorum insuper *Columnæ* dicatæ; quas & ungi & coronari consuevisse legimus. Certè Alexander M. cùm Ilium transgressus Minervæ sacrificaret & Heroibus, *Columnam Achillis*, hoc est, ejus statuam (de qua aliquid suprà diximus) pingui inunxit oleô; dein unà cum sociis nudus ad eam cùm incitatô cursu pertexisset, eam coronavit, teste Plutarchô, in *Vita ejus*. Idem discimus ex versibus Clement. *l. 1. Strom.* citatis,

Καλλιθόη κλειδοῦχος Ὀλυμπιάδος βασιλείης
Ἥρης Ἀργείης, ἢ στέμμασι καὶ θυσάνοισι
Πρώτη ἐκόσμησεν περὶ κίονα μακρὸν ἀνάσσης.
Callithoe clavem Reginæ gestans Olympiæ
Junonis Argivæ, quæ sertis atque corollis
Prima exornavit columnam *longam Reginæ.*

Qui mos statuas columnasque præclarissimorum virorum, etiam superstitum, coronandi, Romæ quoque sub Principibus viguit, ut è Tacito liquet, *l. 4. Annal. c. 23. Jamque tres laureatæ statuæ in urbe & adhuc raptabat Africam Tacfarinas.* His porrò eorum, quos honoratissimos volebant, superponebant simulachra. Sueton. *Galba, c. ult. Senatus, ut primum licitum fuit, statuam ei decreverat rostratæ columnæ superstantem, in parte fori, qua trucidatus est.* Arnob. *l. 7. Et in altioribus* columnis *signa quædam & simulachra sunt constituta.* Alii. Imò primis temporibus *Columnas* pro simulachris erectas easque simulachrorum locô cultas, scribit Clemens, *l. 1. Strom.* & Euseb. *de Præpar. Evang. l. 1.* Inprimis hic indigitandæ *Columnæ Triumphales*, de quibus, inter alia Triumphi ornamenta, agunt Plinius, *l. 34. c. 5. 6. & 7.* & Val. Max. *l. 2. c. 5. ex. 1. & c. 8.* Vide etiam, ubi de *Triumpho* & *Tropæis* &c. Tandem ignominiæ quoque & supplicio *Columnæ* destinatæ leguntur. Sic ad *Columnam Mæniam*, in jus vocabantur Romæ, obærati ac decoctores: unde *Columnarii* ii appellati, Cælio *ad Ciceronem, l. 8. Ep. 9.* Apud eandem, fures & servos nequam, coram Triumviris Capitalibus, puniri solitos, monet Asconius, *Commentar. in 1. Verrin.* Hinc in Mænam Pompejanum Horat. *Epodon Ode 4. v. 11.*

Sectus flagellis hic Triumviralibus,
Præconis ad fastidium.

Etiam qui in crucem agebantur, priùs flagris cædebantur ad istiusmodi columnam, uti infrà videbimus, ubi de *Cruce*, *Flagellatione*, *Verberibus* &c. Nec omittendus *Columnarum* sanctior usus. Uti enim in mediis ædibus erectas habuêre Romani: Sic apud Hebræos quævis Synagoga, in medio *Columnam* habuit, in quam ascendebant Doctores verba ad populum facturi. Quò alludere proinvisus est divinus Parœmiastes, c. 9. v. 1. cùm *septem Columnis excisis Sapientia domum ædificâsse*, ab illo dicitur. Quo eôdem sensu & ipsa Ecclesia Apostolo dicta videtur, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, *Columna & stabilimentum veritatis*, i.e. *Columna* seu cathedra, è qua Veritas sacra prædicatur, publicaturque, 1. Timoth. c. 3. v. 15. Fr. Burmannus, *Orat. Inaugurali de Collegiis Theologicis ac Philosophicis*. Plura de *Columnis*, vide hic passim, inprimis paulò infrà, ut & in voce *Coluria* (quæ tamen propriè erant pilæ, ex multis lapidibus compositæ, non columnæ,) item *Monolitha Columna* & *Stela*, etiam in voce *Cionita*.

COLUMNA Guido, vide *Guido*.

COLUMNA Hieronymus, ex posteris Cardinal. Pompeji Columnæ Siciliæ Viceregis, Græcè Latinèque doctissimus, scripsit varia, quæ inter eminent *Commentarii in Fragmenta Annalium Ennii*, Merulæ, Barthio & Auctori *Bibliothecæ Neapolit.* magnoperè laudati. Pater Johannis, Pompeji & Fabii, quorum hic in Naturali Historia versatissimus varia edidit. Obiit A. C. 1586. ætat. 54. Vide *Elogia* Anton. Teissier, *Part.* 2. ex Thuano, præfatisque Scriptoribus collecta.

COLUMNA Johannes, vide *Johannes*.

COLUMNA M. Antonius, vide *Marcus Antonius*.

COLUMNA Pompejus, vide *Pompejus*.

COLUMNA, urbs Moscoviæ Episcopalis sub Archiepiscopo Moscoviensi. Ad confluentes Moscuæ fluv. in Occam. 38. mill. pass. à Moscovia urbe in Ortum; *Kolom*.

COLUMNA, vicus in Carnutibus, ubi secundùm quosdam jussu Chlodomeris Francorum Regis Sigismundus Burgundiæ Rex cum conjuge & duobus filiis jugulatus ac in puteum dejectus est, A. C. 524. hodie forsan *Colounielle*, in pagi Aurelianensis Belsiæque confinio: vel *Coulmiers*, Ecclesia cum vico huic proxima. Sed prior sententia potior. Valesius *puteum S. Sigismundi*, hodie *S. Simond*, in quem hic præcipitatus est, diversum a Columna vico pagi Aurelianensis esse ostendit, in hujus tamen vicinia: *Notit. Gall.*

COLUMNA Nubis & Ignis, Dei ante castra Israëlitarum procedentis sedes augustissima, memoratur, Exodi c. 13. v. 21. & 22. *Jehova verò antecedebat eos* (Israëlitas) *interdiu in columna Nubis ad deducendum eos viâ illâ & noctu in columna Ignis, ad afferendum eis lucem, ut progrederentur interdiu ac noctu. Non amovit columnam illam nubis interdiu, aut columnam illam Ignis noctu à conspectu ipsius populi.* Vide quoque Psalm. 105. v. 39. Nempe in vastissimo illo Deserto, ubi nec viæ, nec vestigia hominum visebantur, alii quidem illac iter facientes, velut in mari navigantes, ad stellatum cursum gressus suos dirigebant: Israëlitas vero ipse Filius Dei, in visibili *Columnæ* signo, prætivit, viamque quà pergendum esset monstravit. Quæ columna quamvis una esset, geminum tamen usum præbuit, nimium Solis ardorem de die umbrâ suâ infringendo, & noctis caliginem lumine suô minuendo. Factum autem id, quam primùm ex Ægypto exierant Israëlitæ. Posteà, quô die erectum Tabernaculum est, operuit nubes ipsa Tabernaculum interdiu, versùs tentorium Testimonii: vespere autem erat super Tabernaculum, quasi species ignis usque mane. Prout autem efferens se nubes illa supra Tentorium illud proficiscebatur, ita postmodum proficiscebantur filii Israëlis & in loco, ubi residebat, ibi castrametabantur, uti videre est Numer. c. 9. v. 15. & *seqq.* Tumque fiebat illa precatio, *Surge Jehova & dispergantur inimici tui, fugiantque osores tui a facie tua.* Item, *Da quietem Jehova myriadibus, millibus Israëlis*, quæ habetur, c. 10. *seq.* v. 35. & 36. Præibat verò columna hæc, quamdiu peregrinatio illa durabat, uti patet ex c. 9. *cit.* &c. Quibus omnibus significabatur Angeli vindicis præsentia, qui istâ nube vehebatur, ac circùm Israëlitarum castra metabatur. Vide Esajam, c. 63. v. 9. Perpetua item Ecclesiæ protectio, ac illuminatio, quam, tanquam castra sua, per mundi hujus mansiones, præsenti curâ ambit ac inde[illegible], Esai. c. 4. v. 5. Præcipuè verò Angeli Fœderis incarnatio, qui, sicut tunc in nube habitabat, inque eo signo ab Ecclesia videbatur: ita olim in humano corpore hospitaturus erat istâque veste Majestatem suam dissimulans sese eidem populo olim videndum contrectandumque præbiturus, Johann. c. 1. v. 14. Vide Franc. Burmannum, *Synops. Theol. Christ. Part.* 1. *l.* 4. c. 32. §. 2. & *Commentar. in Exodum, ad d. l.* nec non infrà voce *Nubes*.

COLUMNA Regia, civitas in Brutio. Mela, *l.* 2. c. 4. Græci Στυλίδα vocant, i.e. *Columellam*, hodie *la Cathona*, aliis *Sylation*, unde solvitur in Siciliam. Vide Cluverium, *Ital. Antiq. l.* 4. *p.* 1295.

COLUMNA Trajani, ingens Romanæ magnificentiæ monumentum. Hæc in medio Fori Trajani, post bellum Dacicum ab hoc per Apollodorum ædificati, sita fuit, hodieque adhuc apparet, alta, ut habet *P. Victor*, pedes 128. Præter enim arcus triumphales columnasque plurimas *gigantea contextus*, ut loquitur Amm. Marcellinus, *statua ipsius Trajani in medio porticus atrio columnæ altissimæ superposita, præ cæteris verò in foro medio Cochlis columna marmorea erecta fuit*, Anton. Thysius, *in A. Gellium*, l. 13. c. 24. De qua sic Dio Cassius, *In foro ingentem columnam statuit* (Trajanus) *sive ut ea pro sepulchro esset, sive in ostentationem ejus operis, quod ille circa forum egit. Clivus surgebat, quem effossum quoque versus terra ita complanavit, ut undique columna conspiceretur, formamque demùs in area modum æquatam mansit.* Basis 12. pedum est, lapidibus constat viginti quatuor tantæ vastitatis, ut opus videatur non ab hominibus sed a gigantibus perfectum: Horum quilibet gradus octo, per quos ascenditur, habet. Lumen præbent fenestellæ quadraginta quatuor: Cælatæ sunt in circuitu res gestæ Cæsaris Trajani belló Dacicó, aliisque militaribus expeditionibus. Inscriptio autem talis:

SENATUS. POPULUSQUE. ROMANUS.
IMP. CÆSARI. DIVI. NERUÆ. F. NERVÆ.
TRAJANO. AUG. GERM. DACICO
PONTIF. MAXIMO. TRI. POT. XVII. IMP. VI.
COS. VI. P. P. AD. DECLARANDUM.
QUANTÆ. ALTITUDINIS. MONS. ET.
LOCUS. TANTIS. EX. COLLIBUS. SIT. EGESTUS.

Unde apparet, *Columnam* rebus Dacicis insculptam, non, ut voluit suprà Dio, à Trajano ipso, sed à Senatu P. Q. R. Imperatori erectam esse. Factum enim hoc est, Trajanô bellis Asiaticis implicitô, qui etiam in reditu Seleuciæ Syriæ mortuus columnam ne vidit quidem, interim cineres ejus in urbem relati intra auream pilam, in ejusdem summitate reconditi sunt. Vide præfatum Thysium, *loc. cit.* Adam. Preyelium, *Asia & Europa* c. 17. A. Ciacconium inprimis, qui columnæ hujus delineationem, quemadmodum hodie superest, æri incisam edidit, additâ simulachrorum in ejus extima superficie insculptorum, quæ historiam utriusque belli Dacici continent, explicatione.

COLUMNÆ, parvæ insulæ Rubri Maris, Plin. *l.* 6. c. 11.

COLUMNÆ Altaris, quibus in Communione Romana Altare sustentatur & quas prehensare solebant, qui fugiebant ad Ecclesiam (sicuti in Vet. Test. cornua Altaris) occurrunt *in Epistola Clericorum Italiæ* Concil. Gall. *Tom.* 1. *p.* 196. *Quò verò sanctus Papa columnas Altaris complexus est.* Sic apud Aimoinum, *Histor. Franc. l.* 2. c. 32. *in Basilicam S. Eufemiæ confugit, tenuitque columnam Altaris*, &c. Vide quoque Eadmerum, *in Vita* S. Wilfridi, c. 16. Theophanem, *ann.* 20. *Justiniani*, Pachymerem, *l.* 7. c. 17. *p.* 31. Alios. Erant autem hæ *Columnæ* numerô quatuor, uti docet Honorius Augustodun. *l.* 3. interdum quinque, uti Car. du Fresne refert, ex *Vita* S. Theodardi Archiepiscopi Narbonensis, apud Catellum, *p.* 761. Vide omninò eum in *Glossar.* ut & *in Descript. S. Sophiæ*, c. 55.

COLUMNÆ Delphinorum, apud Juvenalem, *Sat.* 6. v. 588. ubi de Circo,

Plebejum in Circo positum est, & in aggere Fatum.
Quæ nudis longum ostendit cervicibus aurum,
Consulit ante Falas Delphinorumque columnas:

dicebantur, quæ insculptos habebant delphinos, de quibus infrà; vel quibus delphini pro basi erant. Sustinebant autem illæ Sessias, Messias & Tutelinas, i.e. simulachra Dearum, Sessiæ, Messiæ & Tutelinæ, Tertullian. *de Spectac.* Vide quoque Plin. *l.* 18. c. 2. Ibique viles & triviales Astrologi à mediocribus & plebejis fœminis consulebantur. Eas *Neptuno delphinos vomere*, idem Tertullianus eleganter dixit; quod circa capitula vel basim sculptos eos præferrent, sed magis est, ut circa capitella sculpti fuerint. Salmas. *ad Solin. p.* 912. ubi in ea Circi parte, quæ inter utrasque metas interjacebat, in modum aggeris satis altè è terra elati, & *Euripus* vocabatur, has columnas constitutas fuisse, addit.

COLUMNÆ Herculis duæ esse perhibentur, in Occidente; quia ex Oceano mare nostrum intrantibus duo montes occurrunt, quorum alterum in Mauritania *Abylam* vocant, alterum in Hispania Bætica *Calpen*. Hos quondam junctos perpetuo jugo fuisse finxerunt, sed ab Hercule diremptos; inter quos nunc Fretum Gaditanum: cujus latitudo 4. leuc. Hispan. longitudo ab Ortu in Occasum 12. leuc. ab Abyla ad Cotem promontor. Aliqui tamen hos montes procul spectantibus geminas columnas videri dicunt. Alii asserunt, Columnas Herculis in Gaditana insula fuisse ex ære octo cubitorum, ad quas proficisci solebant, qui navigationem absolvissent, tanquam Herculi sacra facientes. Hic etiamnum ostenduntur turres 2. dictæ *Torres di Ercole*, prope Gades.

COLUMNÆ Sepulchrales, apud Athenienses olim in usu, quas trium cubitorum altitudinem excedere Leges vetabant: His vel icon defuncti imposita, vel hieroglyphicon aliquod additum fuit. Sic Diogenes, utpote Cynicus, canis imagine honoratus est: Isocratis, tanquam Oratoris, columna, Sirenem in apice ostendit &c. Vide hic passim, in vocibus *Columella*, *Monumentum*, *Stela* &c. uti de *Columnato ore* Nævii infrà, ubi de eo.

COLURI, duo sunt circuli in Sphæra se mutuo ad angulos rectos sphærales secantes, ad polos mundi, & Zodiacum ita transeuntes, ut alter per principia Arietis & Libræ feratur, alter per principia Cancri, & Capricorni; ita dicti ab imperfecta sui conversione, à κολὸς mutilo & οὐρὰ cauda, quòd imperfecti omnibus qui sub Æquinoctiali non sunt, & tanquam cauda præcisa appareant. Vide Scalig. *in Manil.*

COLURI, etiam Salamis dicta est, vide ibi.

COLURIA, apud Sidonium, *l.* 2. *Ep.* 2. *Ab ortu lacum porticus intuetur, magis rotundatis fulta columnis, quàm columnis invidiosa volubilibus*, semicolumnia sunt, ab una parte in acumen desinentia. Vocis origo à medicamentis rotundis, & oblongis alteraque parte crassioribus, quæ κολλύρια appellata sunt, quod muris caudæ truncatæ similia essent. Inde enim nomen κόλουρος, *cui cauda curta est*, à quo κολλύρια, quæ, ut fistulis immitti possent & naribus, aliisque στρογγύλοτερα, eâ formâ fiebant: cum *collyriis* neutiquam confundenda, uti diximus suprà in voce *Collyra*. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 257. & 924.

COLUS, cum lana, & fusus cum stamine, in pompa nuptiali, apud Romanos olim, Sponsæ præferri solebant à duobus, ad lectum usque, tanquam operis, in quo futura esset, auspicia, utque sic sedulitas futuræ Matrisfamilias designaretur. Sicuti apud Græcos etiam cribrum præferebatur, & ante thalamum pistillum alligabatur, uti videre est apud Scaligerum, *Poetices l.* 3. c. 101. & infrà, ubi de *Nuptiis*. Sed & olim Tanaquillæ, Prisci uxori,

eori, statua à Romanis posita, lanam, fusum & colum tenens in probitatis ac virtutis muliebris argumentum, uti testatur Festus, Plinius, l. 8. c. 48. & Plut. Problem. 30. Priscimoris vestigiis etiam recentiore ævo perdurantibus: Sepulchro enim filiæ Ottonis I. Imperatoris cognomine Magni, Conrado Franconiæ Duci nuptæ, fusum argenteum honoris memoriæque ergo appensum fuisse, discimus ex Dietmaro, l. 2. p. 15. Vide quoque infra in voce Fusus.

COLUTHUS Thebanus, Scriptor seculi 5. Cocceius, tom. 1.

COLYÇANTII, Asiæ propriæ gens, quæ interiit. Plin. l. 5. c. 30.

COLYMBARIUM, Sardiniæ promontorium. Ptol.

COLYMBUS, apud Prudentium, l. 6. περὶ στεφ. v. 36. de fonte,

Hunc pretiosa venit per marmora lubricatque clivum,
Donec virentis fluctus colymbo.

Et Lamprid. in Heliogab. c. 23. Marinæ aquæ colymbos exhibuit. Græcè κόλυμβος in Epigrammat.

----- ----- εἰς δὲ κόλυμβον
Ἥλα χέζει.

Natatio est seu piscina: pro κολυμβήθρας. Vide infrà, ubi de Natatione & Piscina.

COLYTTUS, δῆμος est Atheniensium τῆς Αἰγεῖδος φυλῆς. Strab. l. 1.

COM, in nummo Theodosii, est Constantinopolitana Moneta interprete Car. du Fresne, de infer. ævi Numismatibus.

COMA, olim libertatis insigne, apud Gallos præsertim: unde Regalis capillitii jus priscis Francis, adeò celebre, apud Hottomannum, Francogallia, c. 9. Aimoinum, de Gestis Francorum, l. 3. c. 61. &c. Certè omnes Galliæ Reges usque ad Pippinum Caroli M. patrem, longis capillis semel tantum in anno conspiciebantur, P. Faber Sanjocianus, Semest. l. 2. c. 20. Originem ritus hanc affert. Ado Viennensis, Chron. Æt. 6. Post Pharamundum, Franci Clodionem filium ejus sibi Regem statuunt: abhinc Franci in partibus Thoringorum habitantes crinitos Reges habere cœperunt. Quæ Coma tanta fuit in reverentia, ut illam tetigisse sanctissimi juramenti vice fuerit. Vide Idacium, l. 3. ubi de Clodovæo & Alarico loquitur. Hinc in præf. legis Salicæ, Chlodovæus Comatus dicitur. Claudianus, de 4. Honorii Consulatu, Sicambros cum Francis confundens, ait, v. 446.

Ante Ducem nostrum flavam sparsêre Sicambri
Cæsariem, pavidoque orantes murmure Franci
Procubuêre solo. ---- ----

Et de laudibus Stiliconis, l. 1. v. 202.

----- ----- Ingentia quondam
Nomina, crinigero flaventes vertice Reges, &c.

Nec Gothi minùs comati fuêre, ut adnotavit Savaro ex Procopio, l. 4. Cassiodoro, l. 4. Ep. 49. ad Seduntum &c. Prudentius de Roma à Gothis capta, l. 2. contra Symmach. v. 692.

----- Non armis, veste comisque
Ignotus capta passim vagus errat in urbe.

Claudianus iterum, de bello Getico, v. 481.

Crinigeri sedêre patres, pellita Getarum
Curia.

Vide etiam infrà voce Norvegia, ubi de regia Harfagerorum, i. e. Comatorum, familia. Apud priscos quoque Romanos viri incomi comatique incedebant, unde statuæ illis capillis demissis collocabantur. Horat. l. 1. Od. 12. v. 41.

Hunc, & incomptis Curium capillis
Utilem bello tulit. ----

Juvenalis, Sat. 5. v. 30.

Ipse capillato diffusum Consule potat,

i. e. vinum valde vetus. Sed posteà mos ille exolevit, ita ut non nisi in squalore & luctu barbam comamque promitterent: Hinc Sueton. de Aug. c. 23. Per quatuor, inquit, continuos menses barbâ capilloque summisso: & ante eum Liv. l. 27. c. 56. de Marco Livio, & l. 6. c. 16. de Manlio, quem vide. Eôdem pactô Græci promissam alebant comam, καρηκομόωντες propterea perpetuò Homero dicti, neque capillum hunc nisi maximô urgente periculô exuebant. Unde celebris apud Aristotelem lex, l. 1. Rhetor. Crinitus servile officium subire non potest. Idem Philosophorum ornamentum fuit; unde Lucianus, Cynicô: Quid tu tandem barbam quidem habes & comam, tunicam non habes &c. Hanc calamistrô crispare molliores solebant, meritò Poëtis irrisi: Quid enim speltant flexa pectine coma? Petron. Satyr. Unde Martialis, l. 2. Epigr. 36. v. 1.

Flectere te nolim, sed nec turbare capillos,
Splendida sit nolo, sordida nolo cutis.

Muliebris enim hic luxus; quibus hâc fini inserviebant ancillæ, Ornatrices dictæ, quæ ministerium suum capillis disponendis, digerendis, crispandis ac torquendis adhibebant. Cujus obsequii meminit Ovid. l. 2. Amor. El. 7. v. 17.

Ecce tuum solers caput exornare Cypassis.

Et El. 8. v. 1.

Ponendis in mille modos perfecta capillis,
Comere sed solas digna Cypassi deas.

Idem præter hanc Cypassidem, Napen eôdem ministeriô insignem, laudat, l. 1. Amor. El. 11. & de capillis amicæ suæ agit iterum ejusd. l. El. 14. Extat quoque in lapide quodam Romæ inscriptio: CINERIBUS. CAMILLÆ. ALPIONILLÆ. QUIRITÆ. ORNATRICI. FESTUS. M. SEPTIMI. GALLIS. DISPENSAT. &c. Porro Comam olim, iter aliquod periculosum aggressuri, vovebant alicui Deo. Val. Flaccus, l. 1. v. 379.

Tellus & Eurytion servatô colla capillô,
Quem pater Amnis reducem tondebit ad aras.

Eâdem mente Papinius Achillem, ad Trojam euntem, Sperchio comam, ex Homero, servâsse scribit, l. 3. Sylv. 4. in Comam Earini, v. 84.

Hunc & purpurei cedat coma saucia Nisi,
Et quam Sperchio tumidus servabat Achilles.

Unde eidem Crenem intactas comis, l. 5. Theb. v. 221. Sed & in luctu abscissæ sunt. Idem, l. 12. Theb. v. 489.

----- ----- non thurea flamma, nec altus
Accipitur sanguis, lachrymis altaria sudant,
Mæstarumque super libamina secta comarum
Pendent, & vestes mutatâ sorte relictæ.

Quem lugentium morem suô jam ævô notat Homerus, Il. Ψ. Aut saltem turbatæ, vide Barthium ad Statium, Animadversion. l. 3. p. 157. Aliis quoque occasionibus vel coma, vel crines, pars nempe comæ, abscissa est, uti diximus suprà, ubi de Capillis, item Cæsarie; dicemusque infrà, ubi de Coma Earini, Crinibus. De triplici verò Comæ ornandæ apud Veteres more, vide hic passim, inprimis in vocibus Apochyma, Discrimen, Spatalium &c. & plenè de eorundem circa hæc luxu, non mulierum solùm, sed & Virorum, Car. Paschalium, Coronar. l. 8. c. 5. Ab homine ad arbores translata vox apud Poëtas passim. Unde Horat. l. 4. Carm. Od. 7. v. 1.

----- ----- redeunt jam gramina campis
Arboribusque comæ.

Sicut & Capilli. Sed aliud Coma in illis, aliud Capillus, κόμη καὶ θρίξ. Comosum est πολύκομον & πολύκομον, capillaceum, τὸ τριχῶδες: quod instar est capilli tenue ac gracile. In vitibus Comas Poëtæ appellant frondes, quæ amputantur. Virg. l. 2. Georgic. v. 368.

----- ----- tunc stringe comas, tunc brachia tonde.

Et de alia, l. 12. Æn. v. 209.

----- ----- posuitque comas, & brachia ferro.

Hinc κομᾶν Græci χλοηφορεῖν interpretantur. Salmas. ad Solin. p. 581; ubi pluribus de Coma & capillis balsami fruticis. Vide quoque suprà Capillacea coma.

COMA Ascititia, Latinis olim Galerus, meretricibus inprimis in pretio fuit, & quidem flavi coloris: Unde vetus Schol. Juvenalis Sat. 6. v. 120. Crine, inquit, suppositiciô rotundô, muliebris capitis tegimentô, in modum galeæ factô, quô utebantur meretrices flavô; Nam nigrô tum matronæ usæ sunt. De Messalina, Juvenal. ibidem loco [illegible]

Et nigrum flavô crinem abscondente galerô.

Hos crines è Germania petitos, indigitat Ovidius, l. 1. Amor. El. 14. v. 45.

Nunc tibi captivos mittet Germania crines,
Culta triumphatæ munere gentis eris.

Martialis, l. 5. Epigr. 70.

Arctoa de gente comam tibi Lesbia misi.

Vide Thom. Dempster. in Joh. Rosini Antiq. Rom. l. 5. c. 37. & l. 10. c. 29. Joh. Laurentium, Not. in Phædrum, l. 4. fab. 5. Sed & matronis usurpati sutiles hi, textilesque & ascititii capilli. Non enim illæ nativam comam irrufare, aliisque coloribus inficere contentæ; cui luxui Coronæ nomen inditum, ut apud Tertullian. de Coron. mil. videre est: adoptitiam quoque adhibuêre. Idem, Affigitis præterea nescio quas enormitates sutilium atque textilium capillamentorum, nunc in galeri modum, quasi vaginam capitis & operculum verticis, nunc in cervicem retro suggestum. Utrumque dedecus expressit Hieronymus, l. 1. Ep. 18. Quando eras in seculo, ea quæ erant seculi diligebas, polire faciem purpurissô & depingere, ornare crinem & alienis capillis turritum verticem struere. Quæ res usque eo processerat, ut ad hoc peritissimi capillaturæ structores adhiberentur; uti diximus retro in voce Capillatura, item Collyra. Et hinc galeatus ille vertex, illi coronæ affinis, qua Prudentius redimit superbiam in Psychom. v. 183. his verbis.

Turritum tortis caput accumulârat in altum
Crinibus, exstructos augeret ut addita cirros
Congeries, celsumque apicem frons ardua ferret.

Quæ exprimunt Græcum illud πυργωτὸν, turritum nempe verticem, de quo infrà. Quippe hic omnino ille est ornatus ascititius adjutor formæ & comes incessus fastuosi ac cervicula tumidæ, qualem Synesius tribuit illi, quam vocat πυργοφόρον καλὰ τῆς Κυβέλης, turritam scilicet Cybelem: cui Virgilius assimilat Romam, l. 6. Æn. v. 785.

----- ----- qualis Berecynthia mater
Invehitur curru Phrygias turrita per urbes.

Aliô longè sensu quàm quô Mariam Magdalenam turritam Hieronymus vocat in Epitaphio Marcellæ Virg. ob sedulitatem videl. &

ardorem fidei; Quam in rem vide plura, apud Car. Paschalium, *Coronar. l. 1. c. 5.* & infrà passim, inprimis ubi de *Comam struendi* more, ut & in voce *Lampadion*.

COMA Consecrata, h. e. τελεσφόρος. Vide infrà *Consecratio*.

COMA Coacta, vide infrà *Coma Soluta*.

COMA Earini, nomen carminis, quô Flavii Earini *Comam*, primâ tonsione positam, prosequutus est Papin. Statius, *l. 3. Sylv. 4.* cujus initium:

> *Ite Comæ, facilemque precor transcurrite pontum:*
> *Ite coronato recubantes molliter auro:*
> *Ite, dabit cursus mitis Cytherea secundos &c.*

Nempe Capilli primùm positi, tam verticis, quàm genarum, sueti Diis à Gentilibus dedicari; & ita commendari ipsis sequentium annorum prosperitas, talibus velut ætatis aut corporis libamentis, de quo retrò diximus. Vovebantur autem & in pueritia certis Numinibus, quibus depositi posteà sacrabantur. Hinc Earini, Domitiani Catamiti, hi capilli hîc primâ tonsione Pergamum mittebantur, in Fano Æsculapii consecrandi: eo quòd Ephebus is ex ea civitate esset oriundus, ut indicari videtur hôc excellenti carmine. Mittebantur autem in pyxide auro factâ & sertis coronatâ, quod indigitant verba, v. 2.

> —— *coronato recubantes molliter auro.*

Uti illa explicat Joann. Bourdelotius, *ad Petronium*, p. 162. magis ad sensum Poëtæ, quàm ea sunt, quæ Paschalius affert *ad h. l. Coronar. l. 1. c. 5.* Nisi malis circulum hîc aureum & gemmatum intelligi, de quo infrà qui & ipse cum capillis fuerit pyxidi inditus &c. Ex eodem carmine discimus, quomodo pueri istiusmodi ornatam habuerint frontem, quòque ritu capilli soliti sint incidi. Ita enim Poëta, v. 86.

> *Ipsi, cùm primùm niveam decerpere frontem*
> *Decretum est, humerosque manu nudare nitentes,*
> *Accurrunt teneri Paphia cum matre volucres,*
> *Expediuntque comas, & serica pectore ponunt*
> *Pallia, tunc junctis crinem incidere sagittis,*
> *Atque auro, gemmisque locant ——*

Tales enim, frontem, erectis calamistrô capillis vittatisque ornatam, gerebant: cujusmodi effigiem proposuit Laur. Pignorius *de Servis*, p. 75. *primæ edit.* Additum capillis mittendis speculum, habes *in seqq.* nec sine precibus, quas Auctor in fine subjungit, v. 99.

> *At puer egregius, tendens ad sidera palmas:*
> *His mihi pro donis, hominum mitissime custos,*
> *(Si merui) longâ dominum renovare juventâ,*
> *Atque Orbi servare velis &c.*

Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad hoc carmen*, & plura hanc in rem præter ea, quæ suprà diximus, apud A. Hottomannum, *l. de Barba*, Hadr. Junium, *de Coma*, *l. 4.* Barthium modò dictum, *Adversarior. l. 24. c. 15.* Achillem Statium, *ad Catullum*, p. 293. Matth. Raderum, *ad Martialem*, *l. 9. Epigr. 17.* Bourdelotium ubi suprà, Alios.

COMA Hyacinthina, apud Poëtas frequens. Sic apud Longum, ubi describitur forma decusque Daphnidis, *Coma* ei adscribitur, hyacinthino flori similis, Ὀφρῦς ὡς ὑάκινθος μὲν τὴν κόμην ὁμοίαν ἔχει; imitatione scil. Homeri, qui, ut Ulysses Nausicaæ gratior esset, ait Palladem è capite ejus demisisse comas, hyacinthino flori similes, Od. ψ. v. 157.

> —— —— κὰδδὲ κάρητος
> Οὔλας ἧκε κόμας ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.

Quem versum alicubi citat *Aristænetus*. Et de muliebri capillo Lucianus, *de imag.* Καὶ πλοκαμῖδες, inquit, μὲν δὴ τῶν βοστρύχων τῆς κεφαλῆς ἕλικες ὑακίνθοις τὸ καλὸν ἄνθος ὅμοια περιφύεσθαι, *Et longa capillorum capitis texturæ perinde ac suaviter florescentes hyacinthi nigricantes.* De Nymphis quoque Philostratus, *in imag.* Αἱ δὲ ἀνθοῦσαι τὰς χαίτας μετεωρίζονται ὑακινθίνοις ὅμοιαι ἄνθεσιν, *At florentes comâ exibant, hyacinthinis similes floribus.* Et Himerius, in comitatu Apollinis, lyram pulsantis, tum Gratiarum & Cupidinum colludentium, facit Venerem strinxisse comam suam hyacinthô, etsi hîc dici potest, hyacinthum lapidem fuisse. Certè hyacinthus adeò pulcher & amabilis flos est, ut ejus pulchritudini formosissimus quisque adolescens compareretur à Poëtis, & *Hyacinthus* quoque vocetur. Lucianus, *in ep. Sat.* παῖδας δὲ αὐτῶν τοὺς ὡραίους καὶ κομήτας, οὓς ὑακίνθους, ἢ Ἀχιλλέας, ἢ Ναρκίσσους ὀνομάζουσι, *Pueros ipsorum speciosos & comatos, quos Hyacinthos, aut Achilles aut Narcissos vocant &c.* Quam in rem vide plura apud Car. Paschalium, *Coronar. l. 3. c. 11.* Cùm autem omnes hyacinthi vulgares cærulei sint coloris, sed dilutioris, raroque imbuantur purpurâ saturatiore ac nigrâ, non ab illis *Comam* cognominatam esse certum est. *Nigricantem* enim sic vocatam, diximus suprà ex Luciano; & nigros crines Indorum lucentesque Dionysius Hyacinthi flori comparat:

> —— —— Εἰδομένας δ' ὑακίνθῳ
> Πλοκάμους φορέουσιν ἐπὶ κρατὸς ἐθείρας.

Quod de nostro hyacintho neutiquam accipi potest: nec enim est ejus nigroris, ut commodè sumi queat ad comparationem nigri capillitii. Sed & apud Homerum comas ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας, Grammatici μελαίνας, i. e. *nigras*, exponunt: μέλαν γὰρ, inquiunt, τὸ ἄνθος, *niger enim* (qui color est atræ purpuræ, saturationis videl. & meracæ) *flos est.* Unde Theocritus,

> Καὶ τὸ ἴον μέλαν ἐστὶ καὶ ἁ γραπτὰ ὑάκινθος.

Ubi γραπτὰν ὑάκινθον *nigram* esse dicit, ut sunt violæ nigræ. Quem prout sequutus Virgilius ait, *Ecl. 10. v. 39.*

> *Et nigræ violæ sunt & vaccinia nigra.*

Nam *vaccinium* Latini vocant Græcorum hyacinthum &c. E quibus omnibus colligit Salmasius, hyacinthum illum Veterem à quo *Coma hyacinthina*, gladiolum esse nostrum & veterum Romanorum, qui, ξιφίς, vel ξίφιον *Dioscoridi*, florem habet purpureum, in medio rubrum & puniceum, adeoque inde *purpureos* & *rubentes* hyacinthos Poëtis appellari. Vide eum *ad Solin.* p. 1225. Aliter tamen de Hyacinthi colore Bochartus, *Hierox. Part. poster. l. 5. c. 10.* quem vide, ut & infrà suô locô.

COMA Massalianorum, memoratur Epiphanio, *Hær.* 80. ubi eos aluisse comas muliebrem in morem promissas referens, id alienum esse monet à doctrina Apostoli 1. Corinth. *c. 11. v. 14.* Vide suprà in voce *Cæsaries*, &c.

COMA Soluta & libera, priscis temporibus quoddam velut insigne Virginitatis fuit, unde Virgines in priscis monumentis plerumque tales describuntur. Virg. de Venere, *l. 1. Æn. v. 319.*

> *Namque humeris de more habilem suspenderat arcum*
> *Venatrix, dederatque comam diffundere ventis.*

Quo de more *Comam* ornandi, vide suprà in voce *Apochyma.* Postmodum comas Virgines in vertice concumulatas, absque ulla ἀφαιρέσει, nodò substringebant, de quo ornatu, vide infrà, in voce *Spatalium*, ut & hîc passim in vocibus, *Botronatus*, *Corymbus* &c. At *Coma coacta* & coronata argumentum habebatur instantis, aut jam præsentis, lætitiæ conjugalis. Et quidem tum *cogi* & *frænari* coma dicebatur. Claudian. *de Raptu*, *l. 2. v. 148.*

> *Nec, quæ Parthenium canibus scrutatur odorem,*
> *Aspernata thoros; libertatemque comarum*
> *Injectâ tantum voluit frænare coronâ.*

i. e. virginitate cupiit transire ad vota conjugalia. *Ibid. v. 140.*

> *Nunc sociat flores, seseque ignara coronat,*
> *Augurium fatale thori ——*

Unde apud Euripidem *in Aul.* Clytemnestra, alloquens Achillem, *Tibi*, inquit, *adduxi Iphigeniam natam meam & quidem coronatam, in hoc ut nubat*,

> —— —— —— ἀλλ' ὅμως
> Σοὶ παρασχεῖν ἐγώ νιν ἦγον, ὡς γαμουμένην.

Ipsæ quoque Virgines, cùm ducebant choreas, corollis redimitas habuêre *comas*, velut haud multò pòst coronas nuptiales sumpturæ, apud Homerum, *Il. σ. v. 593.*

> Ἔνθα μὲν ἠΐθεοι καὶ παρθένοι ἀλφεσίβοιαι
> Ὠρχεῦντ' ἀλλήλων ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔχοντες.
> *Ibi quidem adolescentes & virgines Alphesibææ*
> *Tripudiabant, invicem in vola manus habentes.*

Et paulò pòst,

> Καί ῥ' αἱ μὲν καλὰς στεφάνας ἔχον ——
> *Et hæ quidem pulchras coronas habebant &c.*

Vide Car. Paschal. *Coronar. l. 2. c. 15.* & infrà ubi de *Nuptialibus coronis*.

COMACINA, insul. Lacus Comaceni, vide *Larius* hîc infrà.

COMACINUS, & *Magister Comacinus*, in *L. Longobard. l. 1. tit. 9. §. 9. & 10.* videtur appellari, qui vulgò *Macio*, Gallis *Maçon*: fortè à *Comacina* Insul. in Romandiola, ubi periti eô ævô fuêre architecti. *Glossarium* apud Lindebrogium, laudatum Car. du Fresne.

COMACULA, seu COMACLUM, *Comacchio* urbs Ducatus Ferrariensis in ditione Pontific. intra paludes *Valli di Comacchio*, 3. milliar. ab ora littorali maris Adriatici 20. à Ravenna in Boream, 12. à Volana in Austrum. Parva, & ob cœli gravitatem à paucis, iisque majore ex parte piscatoribus, inhabitata.

COMACUM, apud Plin. *l. 12. c. ult.* *In Syria gignitur & comacum, quod Caryopon appellant*, Græcè Κώμακον; aromatis species est, cujus cum casia & cinnamomo meminit *Theophrastus*, inter eas species, quæ ex Arabia & India afferebantur: Οἷον περὶ τοῦ κινναμώμου καὶ τῆς κασίας καὶ κωμάκου, ἕτερον δὲ εἶναι τὸ κώμακον καρπὸν, τὸ δὲ ἕτερον παραμίσγεσθαι εἰς τὰ πολυτελέστατα τῶν μύρων. Ubi duo genera facit *comaci* unum quod est semen vel fructus, alterum quod pretiosis unguentis admiscebatur. Quod fuerit Plinii *comacum*, succus scil. ex nuce expressus. Sed *Camacum* is fortè pro *cinnamum* legit, *Comacum* certè fructus vel semen, *cubebas* est nostra, hodieque in Java, ubi plurimum nascitur, *Cumuc* vocatur; in reliqua India *Cubar* & *Cubab Sini*, h. e. *Cubebum Sinense*, Arabibus *Cubebe*. Vide infrà, & plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin.* p. 1208.

COMAGENA, Syriæ pars, supra Ciliciam in Ortum sita, trans Amanum montem excurrens usque in Mesopotamiam, à qua Euphrate fluviô dirimitur. A Romanis in provinciam redacta. Cujus Metropolis Samosata, ad Euphratem, patria Luciani Athei, & Pauli Patriarchæ Antiocheni, hæretici. Vide Strab. *l. 11. & 17.* Nigr. *descr. Asiæ*. Populi Comageni haruspicinæ olim peritiâ præ cæteris nobilitati. Juvenal. *Sat. 6. v. 548.*

> *Spondet amatorem tenerum, vel divitis orbi*
> *Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ*
> *Tractato: Armenius, vel Comagenus Aruspex.*

COMAGENA, locus Norici, nunc vicus *Langenhaber*, ad confluentes amniculi *Aurzspach* in Danub. in Austria. Cluver.

COMAGENUM, vulgò *Haynburg*, oppidul. Austriæ inferioris

ferioris ad Danubium, in confinio Hungariæ, 3. leuc. à Posonio, 6. à Vienna in Ortum, & è regione Murava fluv. in Danubium labitur. Vide Trebell. Poll. *in Claudio*, c. 10. *ibique* Gruterum & Salmas.

COMAM dissipare, apud Senec. *Troadib. actu* 3. v. 468. ubi de Astyanacte,

Cervice fusam dissipans latâ comam:

Jactare est. Natura enim hoc affert, ut homines comati levi motu & jactatione cervicis crinem inæqualiter circumfusum & aliqua in parte conglobatum discutiant, ac in suum locum redigant. *Quatere crinem*, vocat Seneca, *Nat. Quæst.* l. 1. c. 17. *Compagem quidem manu crinis ille, quem effundere olim mos viris fuit, attrectabatur, sed illum sibi sine ullo artifice formari quatiebant, non aliter quàm jubam generosa animalia.* Ita namque in *Hercule Fur. Actu* 4. v. 948. apud eund. leo *rutilat jubam cervice jactans.* Et apud *Petronium* Thessali quadrupes solet *altas quatere jubas.* Et Silio bellator equus *excussa cervicis aptare jubâ* dicitur. Citata igitur verba Senecæ pronuntiantur cum gestu Astyanactis motâ paulùm cervice comam disjicientis: quod in puero alacritatis signum est. Idem, *Hippolytô, Actu* 2. v. 394. *Sic temere jactæ colla perfundant comæ.* Ab eodem gestu Ἀναστ... [illegible] Grammaticis antiquis, [illegible]. Joh. Fred. Gronov. *ad loc. Troad. cit.*

COMAM struere, apud Tertullian. *de Pallio*, c. 4. est, eam multis gradibus ac spiris convolutam in altitudinem exstruere. Sic enim solebant mulieres multis compagibus capillaturam extructam olim gerere. Juvenal. *Sat.* 6. v. 502.

----- ----- Tot adhuc compagibus altum
Ædificat caput. ----- -----

Idem *Suggestum comæ* alibi vocat, *Lucianus* [illegible], Latini *tutulos*: Illæ autem convolutiones crinium muliebrium *spiræ* vocabantur. Inde *spirosus capillus* Apulejo in spiram cumulatus & convolutus, *Metam.* l. 2. Ex alienis autem & ascititiis capillis struebantur hæ spiræ. Hieronym. *ad Marcellam*: cujusmodi crinium adtextorum compositio, quòd in modum galeæ fieret, *galerus* appellatur passim, & unà cum *vitta*, inter Matronarum apud Romanos, privilegia fuit. Val. Max. l. 5. c. 2. ex. 1. *Sanxit uti fœminis semitâ viri cederent, confessit, plus salutis Reipubl. in stola, quàm in armis fuisse, vetustisque crinium insignibus novum vittæ discrimen adjecit.* Ubi crines, Græcis [illegible], sunt rotundus ille comarum suggestus; de quibus cavendos Plautus, *Uni gerundum morem censeo & capiundos crines.* Nam quæ nubebant, crines capiebant, quo discrimine Matronæ à Meretricibus distinguebantur. Festus, *Senis crinibus nubentes ornantur, quòd is ornatus vetustissimus fuit.* I. e. senis crinium spiris, quæ in orbem convolutæ & aliæ aliis superstructæ tutulum seu galerum efficiebant. Græci [illegible], item [illegible] aut [illegible] vocârunt. *Pollux* in eadem re [illegible] appellat, Galli hodie *tresses*. Sic itaque galerum & vittam matronæ gerebant: non unò tamen omnes modò ornabantur. Siquidem præter illam capillorum constructionem, aliquando & ponè cervices comarum suggestum, in modum umbonis, aut collyridis cujusdam sive popani formatum gerebant, qua de re diximus retro, in voce *Calvita*, &c. Cùm autem & Meretricibus galerum istiusmodi, seu fictitiorum crinium concumulationem tribuant Veteres, annotat Vetus Scholiastes *ad Juvenal.* ad discerniculum, Matronas nigros, Meretrices flavos sumsisse: quod Servius confirmat *ad l.* 4. *Æn.* v. 698.

Nondum illi flavum Proserpina vertice crinem
Abstulerat. ----- -----

Qui tamen eodem in loco verba hæc Catonis adducit, de crinibus matronarum: *Comas flavâ cinere unguebant, ut rutilæ essent*, &c. Qui verò istiusmodi capillorum strucces formabant, *Structores capillaturæ* Tertulliano dicuntur *de Cultu Fœmin.* quos *Perruquiers* vulgò Galli vocant. Vide Salmas. *ad Tertullian. loc. cit.* ubi addit, galeris talibus etiam viros, qui calvitiô erant deformes: item veteres Comœdiarum actores priusquam larvas gestarent, usos fuisse, ex Suetonio *in Othone* & *Diomede Gramm.*

COMANA, *orum*, nunc *Com*, & *Tabachzan* incolis, civitas est in convallibus Antitauri montis, insigni Bellonæ fanô celebris. Inde *Comani* dicuntur sacri servi Bellonæ, quorum Strabo, l. 12. suâ ætate supra sex millia fuisse tradit, qui omnes sacerdotis imperio parebant, & statis quibusdam Bellonæ festis sese mutuis vulneribus laniabant. Val. Flaccus, l. 7. v. 636.

----- Exsectos lacerat Bellona Comanos,

COMANA, civitas in Armenia minore. *Procop.* Cappadociæ, *Baudrando*, ad fontes Sati fluv. alter Comana Crusa, versùs montem Taurum Cilicium. *Arminacha* vulgò, & *Cappadociæ*, ut distinguatur ab alterâ *Pontica* dictâ, sitâ ad Sarum, ubi in Irim labitur. *P. à Via.*

COMANA, Taprobanæ insul. oppid. *Ptol.* Alia item in Phrygia, & Pisidia *eidem.*

COMANIA, Asiæ regio circa Hyrcaniam. *Xenoph.* Inter Georgiam & Tanaim fluv. ubi etiam Circassi populi, sui penè juris, quidam tamen sub clientela Turcarum; & alii sub Moscis.

COMANI, populi à Ladislao Ungariæ Rege apud lacum *Hood* victi, A. C. 1279. populi circa Margianam, Plin. l. 6. c. 16.

COMARA, urbs munita Hungariæ in extrema parte Insul. *Schutt.* cum arce triangulari, quæ alias Brigætio dicta, in Pannonia superiore. Caput est comitatus cognominis *Komora*; 4. leuc. German. à Javarino in Ortum, 2. à Neuheuselio in Austrum, 5. supra Strigonium.

COMARI, Asiæ populi super Scytharum deserta ad Caspium sinum, Mela. l. 1. c. 2. Vide sis *illic* Vossium.

COMARIS, Græcè Κώμαρις & Κώμαρος, Chemix Auctoribus Græcis dicitur planta, quæ aliàs *Halimum* seu Lutea *Chali*. Ferè à similitudine foliorum cum foliis κομάρου, *unedonis arboris*, de qua vide Salmas. *ad Solin.* p. 511. de *Comari* vero Chemitarum, *ibid.* p. 1098. ut & hîc in vocibus *Chali*, & *Halimum*.

COMARUS, portus est ad sinum Ambracianum juxta Nicopolim, Isthmum stadiorum 60. efficiens. Strabo, l. 17.

COMASTUS, locus Persidis, ubi vicorum insignis frequentia. Polyæn. l. 7. c. 40.

COMATA Gallia, vide *Gallia*. Lucan. l. 1. v. 443.

Crinibus effusis toti prælate Comatæ.

COMATI, propriè dicebantur Bellonarii, qui nigris induti vestibus atque atrô vellere caput tecti, in Templo Bellonæ mentis excessum patiebantur. Val. Flacc. l. 7. v. 636.

----- Bellona vetat incitat ira Comatos

Ubi perperam *Comanos* legunt, à Comanis Cappadociæ Urbe, in qua vetustissimum ac celeberrimum Bellonæ Templum fuit. *Capillatus Bellonæ*, legitur in *veter. Inscr.* Utràque autem voce insigniti sunt, quòd capillum promitterent, ut omnes fanatici & hariolì solent. Sic [illegible] Bellonariis tribuit *Lucianus*. Vide Salmasium, *ad Tertullian. de Pallio*, c. 4.

COMAZON, Consul cum Antonino Aug. an. Urb. Cond. 981.

COMBA, urbs Lyciæ Mediterranea. *Ptol. Comba* adhuc.

COMBADAXI, Japonensium Sanctus: Vide suprà *Bonzii.*

COMBANA, Carmaniæ urbs. *Ptol.*

COMBE, Asopi filia, quæ prima æneam armaturam dicitur invenisse, unde & *Chalcis* est cognominata. De hac nonnulli intelligunt hoc Ovid. l. 7. *Met.* v. 382.

Adjacet his Pleuron, in qua trepidantibus alis
Ophias effugit natorum vulnera Combe.

Polyzolus & Aristus asserunt hanc marito quondam plures filios peperisse. Unde videtur Proverb. natum esse [illegible]: Velut Chalcidica peperit nobis uxor: de muliere plurimùm fœcunda dici consuetum. *Nic. Lloydius.*

COMBI, seu OMBI *Antonino*, urbs Ægypti superioris ad Nilum fluv. populi *Combitæ*, qui, ut *Steph.* tenet, crocodilum adorabant, sicut Lycopolitæ lupum. Juvenal. *Sat.* 15. v. 33.

Inter finitimos, vetus atque antiqua simultas,
Immortale odium, & nunquam sanabile vulnus;
Ardet adhuc Combos & Tentyra. summus utrinque
Inde furor vulgo, quòd numina vicinorum
Odit uterque locus, cùm solos credit habendos
Esse Deos, quos ipse colit. -----

COMBINÆ, Græcè [illegible], Diplomata, tractoriæ, quæ dabantur cursu publicô utentibus, evectiones: i. e. Literæ, quæ dabantur à Principe ad *combinanda* publica animalia & cursum usurpandum. *Combina* igitur, pro *Combinatio* est, Græcè [illegible]: unde [illegible], *ordinare*, disponere in rebus Circensibus, apud Chrysostomum *de Circo*. Nam [illegible] etiam dicebatur signum vel mappa, quam mittebat Prætor committendis Ludis; hinc [illegible], propriè signum emittendis quadrigis dare & [illegible] mittere. Item [illegible]. Namque [illegible] illa aliquando de sponsionibus & compactis accipiebantur, quæ depositô pignore a spectatoribus fieri solebant, in ludis Circensibus, quum pars hæc agitatorum illum, pars illa istum fore victorem contenderent. Quâ vocis notione etiam Balsamo utitur, apud Salmas. *ad Jul. Capitolin. in Pertinace*, c. 1. Vide Meursium, *Glossar.* in [illegible] & Phil. Priorium, *Dissertat. de Literis tractoriis*, num. 10. infrà quoque *Tractoria*. Apud Car. du Fresne, *in Glossar.* *Combinale*, dicitur in libro quodam Grammaticæ pars de combinatione dictionem, sub forma congruitatis.

COMBINATORIA Ars, vide suprà *Ars Combinatoria.*

COMBRALIA, vulgò COMBRAILLE, pagus Galliæ, in convallibus montium circumcirca positus. Ibi mons acutus *Montegu*, castrum nobile, ad caput Bubulæ fluv. qui Cantaliam villam & castellum alluit. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

COMBREA, urbs circa Pallenem. *Herodot.*

COMBRETONIUM, Angliæ urbs. *Antonin.* Icenorum olim, nunc pagus *Bretenham* in agro Suffolciensi, *Camden.* 15. milliar. Anglic. à Sitomago in Austrum, 50. circiter à Londino in Cæciam. *Baudrandus.*

COMBRETUM, floris species apud Plinium, l. 21. c. 19. ubi de Baccare, *Simillimum ei combretum appellatur, foliorum exilitate usque in fila attenuata, & procerius, quàm baccar, nexus tantum*, uti legit Salmasius, cùm alias haberetur, *Nec hæc sunt tantum.* Dicit, *nexus tantum esse*, i. e. ad corollas necti: uti *vestis amictus, inductus, textum externum* &c. Cùm enim coronæ aliæ necterentur, aliæ suerentur, qui flores vel folia prociore surculô sunt, ea nectebantur invicem: quæ verò nimis brevem habent, sutoculis inter se juncta suebantur, unde *sutilium corollarum* nomen. At *Combretum*, propter exilitatem folii in fila penè adtenuati sui non potest, ideo tantùm nectebatur. Vide Plinium, *eodem l. c.* 3. *de Floribus*. Combretum autem libri aliquot *Cobretum* vocant, unde Gallos suum fecisse *Cabaretum*, quod asarum esse quidam Herbarii volunt, refert Salmas. *ad Solin.* p. 1068. Alias *Velubum.*

COMARCHUS, vide hîc infrà *Come.*

COMBUSTA, urbs Galliæ Narbonensis, circa Pyrenæos montes, *Antonin.*

COMBUSTA, vide suprà *Ambusta.* Hinc *Combustio*, apud Burchardum Episcopum Wormaciensem *in Lege Familiæ*, stigma notat, cùm rei facies ferrô calidô notatur. Car. du Fresne in *Glossario*. Aliàs *Combustio*, capitalis pœna, Hebræis olim duplicis generis,

generis, ut infrà videbimus, ubi de illorum *Patre*. Vide quoque ubi de *Igne*, & *Vivicomburio*: uti de *Combustione Vulpium*, veterum Romanorum festo, voce *Vulpes*; aliquid etiam ubi de *Vulcanalibus*.

COME, Græcè Κώμη, locus, ubi ædificia posita sunt; minus est, quàm Κωμόπολις. Ita enim dicitur κώμη seu *vicus* mœnibus septus, quales multæ in Babylonia & Assyria fuêre. *Ctesiphon* inprimis: uti videre est, ex Isidoro *in Mansionibus Parthorum*. Πόλις verò plus erat, quàm κωμόπολις. Salmas. *ad Solin. p.* 1227. Hinc *Comarchus*, de qua voce aliquid infrà voce *Pentecomarchus*.

COMEDÆ, Sacarum gens. *Ptol.*

COMEDIA & *Tragœdia* villæ duæ, *Plin.* ad lacum Larium, apud Bellasium pagum, & promontorium, à ludis, qui ibi recitabantur, dictæ. *Ferrar.*

COMENII, Illyridis populi. *Ptol.*

COMENSES, vide *Comum*.

COMENSIS Lacus, vide *Larius*.

COMERE, apud Statium, *l.* 1. *Achilleidos*, *v.* 339. *f.* ubi de Thetide, Achillem filium ornante,

> ---- *sic ergo gradus, sic ora manusque,*
> *Nate, feres, comitesque modis imitabere fictis.*
> *Ne te suspectum molli non misceat aulæ*
> *Rector & incepti pereant mendacia furti,*
> *Dixit, & admoto non cessat comere tactu.*

Pro *ornare*. Nam *comere generale verbum est*, Vetus Schol. Fortè id dictum, quia capillorum in puellari capite cura omni corporis ornatu habebatur potior. Appulejus, *l.* 2. *Si cujuslibet eximiæ pulcherrimæque fœminæ caput capillo spoliaveris & faciem nativâ specie nudaveris, licèt illa cœlo dejecta, mari edita, fluctibus educta; licèt, inquam, Venus ipsa fuerit, licèt omni Gratiarum choro stipata, & toto Cupidinum populo comitata & balteo suo cincta, cinnama fragrans & balsama rorans, si calva processerit, placere non poterit nec Vulcano suo*. Et post non pauca, *tanta denique est capillamenti dignitas, ut quamvis auro, veste, gemmis, omnique cætero mundo exornata mulier incedat, tamen, nisi capillum distinxerit, ornata non possit haberi*. Vide quæ de cura hac *Comæ Capillorumque* ornandorum, retro diximus.

COMERIUM, oppid. agri Tarvisini.

COMERUS Gallus, duxit colonias in Italiam, nomen regioni à suo nomine imposuit, legem ac justitiam docuit. Berosus, *l.* 5.

COMERUS, Scytha, more Scythicô, unde venerat, docuit Italos urbem curribus componere, hinc *Veji* appellati sunt, vocabulô Sagô, quô *Veias* Plaustrum vocant an. ante Urb. Cond. 1360.

COMES, apud Papin. Statium, *l.* 5. *Sylv.* 2. *v.* 60.

> *Hæc iterent* Comites *præcepta senesque paterni.*

Et *l.* 9. *Thebaid. v.* 580.

> *Sæpe novos nati bello rediisse triumphos*
> *Armaque, & alipedem notum*, Comitesque *videbat.*

Moderator, inspector est: Græcè Παιδαγωγός, Atheniensibus Ἀκόλουθος, antiquioribus Αἰδός, item Εὔνοχος, *Custos* quoque & *Pædagogus* Latinis. Ἀκόλουθοι certè apud *Platonem* sæpè tales dicuntur. Hinc Alcibiades *in Convivio*, negat se, quòd formosus esset, absque Ἀκολούθῳ, primò Socratem adire ausum fuisse. Nempe abantiquissimis temporibus, Poëtæ Virique sapientes vitæ hominum adhibiti sunt, ut minores inprimis, qui modum vitæ nondum poterant habere, instituerent, & temperantiam eos ante omnia docerent. Ideoque ingenuorum liberis ante pubertatem statim solebant præfici, ut viderent ne auderent ii ἢ ὄψεις χαρίζεσθαι. *Comites* itidem dixit Virg. *l.* 5. *Æn. v.* 545.

> *At pater Æneas, nondum certamine misso,*
> *Custodem ad sese comitemque impubis Iuli*
> *Epitiden vocat* ---- ----

Iidem Heroës ad bellum euntes sequebantur: uti de Phœnice Pyrrho dato legimus apud *Homerum*, & ex eo Statium præfatum, *Propemptico Crispini*. Vide Casp. Barthium *in Adversariis*; item *Animadversionibus ad Statium passim*. Similes his erant, quibus Matronæ καὶ αἱ Γυναικεῖαι committebantur, qualis celeberrimus ille Homeri fuit Od. γ. qui Ἀοιδὸς ab illo dicitur, quo de ministerio fusè diximus suprà, in voce *Cantor*. Nec defuêre puellis Virginibusque sui *comites* custodesque, de quibus dicemus aliquid infrà, ubi de Atheniensium *Orcutia*. Hodie *Comes*, dignitatis nomen est de qua, in voce *Comites*.

COMES, vide *Comites*.

COMES, seu *Liber Comitis*, Papiæ vocatur *congregatio cœlestium Lectionum*. Quibus verbis innuitur *Lectionarium*, cui id nominis inditum jam A. C. 471. probat. Car. du Fresne ex *Charta* Donationis Eccles. Cornubianæ hôc annô scriptâ, & editâ à *Suaresio*, *Item Codices, Evangelia* 4. *Apostolum*. *Psalterium & Comitem*. Sic autem appellatus is liber, vel quia Ecclesiastici eum *ut comitem* semper habere debent, ut loquitur Phocas Grammat.

> *Te longinqua petens Comitem sibi ferre viator*
> *Ne dubitet; parvo pondere multa vehet.*

Vel quòd *ad Comitem* scriptus dicitur in antiqq. MSS. in aliis *liber Comitis* inscribitur. Servatur in Bibliotheca Ecclesiæ Bellovacens. Codex Evangeliorum MS. 9. secul. quibus subditus legitur *Comes*, hôcce titulô: *In Christi nomine anni circuli liber Comitis incipit, editus a Theodulfo, indigno Presbytero, rogatu ---- Heribardi Comitis Ambianensis: Ita tamen, ut scripta Evangelistarum dicta, nec non & Apostolorum & Prophetarum immota atque inconcussa servarentur* &c. Vide Car. du Fresne in *Glossar*. & infrà in voce *Lectio*, item *Lectionarius*.

COMES Natalis, vide *Natalis*.

COMES Stabuli, apud Gallos idem, quod olim equitum Magister, apud Romanos. Transiit dignitas ab ultimis Imperatoribus, ad Galliæ Reges primos: quæ postmodum adeo aucta est, ut, Regibus minorennibus, Principes sanguinis in statum sequerentur. Huic, post Regem, omnes obedire tenebantur, huic erat regis commissa custodia, huic in bello omnia ordinandi, delicta puniendi, prædam dividendi, aliaque ad rem militarem pertinentia obeundi summa potestas. A Ludovico XIII. Galliæ Rege A. C. 1627. suppressa, postquam Franciscus Diguierius Dux rei bellicæ sub Henrico IV. gloriâ insignis, eâ ultimò functus esset. Tillet. Haillan. Pasquier. in libro: *Recherches de la France*, *l.* 2. *c.* 11. & 12. Viguierius, Feronius, San-Marth. Godofredus, Moreurus, *Diction. Hist.* &c. Vide quoque in voce *Constabularius*.

COMESSATIO, meliùs COMISSATIO, secundùm Aldum Manutium Junior. *in Orthogr. ratione*, Leonardum Malaspinam & alios, quintus erat apud Veteres cibi capiendi modus, quô post cœnam antequam cubitum irent, utebantur. Anglicè fortè *a night drinking* dicas. De ea Festus: *Comissatio*, inquit, *a vicis quos Græci κώμας dicunt, appellatur. In his enim habitabant, priusquam oppida conderentur, quibus in locis alii alios convictûs causâ invitabant.* Alii à *comedendo* vel *comessando* vocem deducunt &c. Hoc certum est, *Comessationes* antiquis probatas non fuisse. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom.* *l.* 5. *c.* 27. Hinc *Comissator*, qui post cœnam in multam noctem convivium protrahit. A. Gellius, *l.* 4. *c.* 14. *Mamilia ad Tribunos Pleb. provocavit, apud eos dixit*, Commissatorem *Manc. num ad ædes suas venisse, eum sibi fas recipere non fuisse, sed quum irrumperet, lapidibus depulsum*. Et Liv. *l.* 40. *c.* 7. & *seqq.* ubi de hoc more à convivio *comessandi*, prolixè; Ibi enim post exercitum de more à Philippo Macedonum Rege lustratum, & simulachrum pugnæ peractum, cui, Regii Juvenes, Perseus & Demetrius, præerant, convivium eô die sodalium, qui simul decurrerant, uterque habuisse narratur. Demetrius deîn, *Quin comissatum*, inquit, *ad fratrem imus? & iram ejus, si qua ex certamine residet, simplicitate & hilaritate nostrâ lenimus.* Quod cùm per speculatores nuntiatum Perseo esset, *etsi causa apparebat --- tamen infamandæ rei causâ januam obserari jubet: & ex parte superiore ædium, versisque in viam fenestris*, comissatores, *tanquam ad cædem suam venientes, arcet*. Quæ inde sequuta tristia, vide apud eundem *in seqq.* Certè *Comessari* seu *Comissari*, Græcis Κωμάζειν est, *per vicos vagari cum grassatione*. Theocritus, Κωμάσδω ποτὶ τὰν Ἀμαρυλλίδα. Id à cœna faciebant, ut remitterent animum post negocia diurna. Jentatione enim præparcâ ac minimâ contenti, haud largiùs merendabant: prandium non magis lautum erat, saltem ut suo quisque in opere vires reficerent. Quô perfectô in sero diei largiùs sese accipiebant, tum uberiore epularum apparatu, tum familiarium atque affinium societate: unde Cœna dicta, quòd κοινῇ vescerentur: non privatô demensô diurnô. Tum igitur juventus vacui temporis otiô atque licentiâ noctis abusa, secura imperiorum vel heri vel patroni vel parentum per κώμας, i. e. *vicos* discurrere: qui mos cum ipso nomine ad Latinos transiit. Atque inde ii lusus, quos vicatim exercerent, παρὰ τὴν ᾠδὴν καὶ τὰς κώμας, aptè *Comœdiam* dixêre: quoniam non in pascuis, aut in arvis, aut ad tumulos aut ad aras canerent. Hæc *Comœdiæ* initia. Durabant autem istiusmodi *Comessationes* non nunquam per totam noctem, uti de intempestiva incontinentia Philippi Macedonis habet Theopompus, *Histor. l.* 4. Καὶ τινὰς δὲ τῶν ... [illegible] Vide de Acerra facetè canentem Martialem. Hinc Lucian. in *Discategoroumeno*, Lunam ait splendere τοῖς κωμάζουσι. Adhibuisse verò & pueros, qui funali prælucerent, notissimum, uti observat Gronov. *ad Senecæ illud*, *Hippolytô*, *v.* 444.

> *Mentem relaxa, noctibus festis facem*
> *Attolle, curas Bacchus* &c.

Itaque pro re nova miratur *in Curculione* Plauti Palinurus, quod Phædromus ipse facem ferret, *Actu* 1. *sc.* 1. *v.* 9.

> *Tute tibi puer es, lautus luces cereum.*

Vide quoque Petitum, *Observat. l.* 1. *c.* 2. &c. Vocis porrò notionem Græci expressêre, per aliud verbum βακχίζειν, de quo vide suprà. Ne verò suô Numine careret hæc intemperantia, Κῶμον, *Comum*, ei præfecêre: quam vocem legimus quoque apud Apostolum Galat. *c.* 5. *v.* 21. &c. Vide Scaligerum, *Poëtices l.* 1. *c.* 5. uti de *Comessatione Bacchi cum Bacchis & Satyris bacchantibus saltatâ*, à Pylade, infrà ubi de eo.

COMESTIO de Victima, inter ritus sacros V. T. memoratur passim, inprimis Levitici, *c.* 6. & 7. de qua vide infrà, in voce *Victima*.

COMESTOR, vide *Petrus Comestor*.

COMESTORES, apud Francicos Scriptores, dicti sunt milites, vel potiùs apparitores & *servientes*, quos Creditores ex Judicis decreto, in debitorum ædes intromittebant, qui illorum sumtibus alerentur, donec debita sua exolvissent, *Mangeurs*, *in Consuetud.* Turnac. *tit.* 27. *artic.* 17. Quòd cùm molestum admodum Debitoribus, neque multum utile Creditoribus esset, restrictum id ad certos casus est, in *Arrestis* Parlam. A. C. 1285. *Poni tamen poterunt tantummodo, pro enormi facto, vel in casu criminis, vel si aliquis vellet subterfugia quærere & bona sua abscondere seu distornare, seu ad alienum dominium transferre, vel esset ita inobediens justitiariis, quod non posset commodè aliter justitiari* &c. apud Car. du Fresne, *Glossar*. Vide quoque eum, *Dissertat.* 29. *ad Joinvillam*.

COMETES, pater Asterionis, unus ex Argonautis, Val. Flaccus, *l.* 1. *v.* 355.

> ---- *Celer Asterion, quem matre carentem*
> *Cristatus gemino fovit pater amne Cometes,*
> *Segnior Apidani vires ubi sentit Enipeus.*

Ubi

Ubi ad verbum ferè, ut solet, expressit Apollonium, *l. 1.* Sic enim ille:

> *Ἠλυθ' ἐς Ἀργείην ἀπὸ χθονὸς, ὅν ῥα Κομήτης*
> *Γείνατ' ...*

Quòd autem *crinitum* vocat Cometem Flaccus, adlusum est ad nomen *Cometa*. Nam (ut ait Plin. *l. 2. c. 25.*) *Cometas Græci vocant, nostri crinitas, hoc est, horrentes crine sanguineò.* Haud abs re forsan fuerit hîc notare, quæ de Cometarum præsagiis antiqui tradidêre, adeò ut in Proverbium abierit Senarius iste,

> Οὐδεὶς Κομήτης ὅστις οὐ κακὸν φέρει.

Nil enim Poëtis præcipuè magis persuasum est, quàm cometas denunciare magna mala. Virg. *l. 1. Georg. v. 488.*

> *Non aliàs cœlò ceciderunt plura serenò*
> *Fulgura, nec diri toties arsêre Cometæ.*

Tibullus, *l. 2. El. 5. v. 71.*

> *Hæc fore dixerunt belli mala signa Cometen*

Lucan. *l. 1. v. 529.*

> ----- *Terris mutantem regna Cometem.*

Stat. *l. 1. Theb. v. 708.*

> ----- *Mutant quæ sceptra Cometæ.*

Silius, *l. 1. v. 461.*

> *Crine ut flammifero terret fera regna Cometes*
> *Sanguineum spargens ignem, vomit atra rubentes*
> *Fax cœlò radios, & sævâ luce coruscum*
> *Scintillat sidus, terrisque extrema minatur.*

Et *l. 8. v. 638.*

> ----- *Non unus crine coruscò*
> *Regnorum eversor rubuit lethale Cometes.*

Val. Flaccus, *l. 6. v. 608.*

> ----- *Iratoque vocati*
> *Ab Jove fatales ad regna injusta Cometæ.*

Claudian. *l. de bello Getico, v. 243.*

> *Et nunquam cœlò spectatum impune Cometem.*

Et *in Epigr. 5. de Magnete, v. 4.*

> *Non frustra visi ferali crine Cometæ.*

Ac *de Raptu Proserp. l. 1. v. 232.*

> ----- *Augurium, qualis laturus iniquum*
> *Præpes sanguineò dilabitur igne Cometes,*
> *Prodigiale rubens, non illum navita tutò,*
> *Non impune vident populi, sed crine minaci*
> *Nunciat aut ratibus ventos, aut urbibus hostes.*

Nic. Lloydius.

COMETES, fil. Orestis, frater Tisamenis & Penthili.

COMI, Bactrianæ populi. *Ptol.*

COMIAS, Senis nomen, Aristoph. *Vespis*, quod factum à κώμη. Vide Schol.

COMICUS, absolutè Aristophanes dicitur. Eustathius, *in Dionysium*, ad v. 345. Ἔστι δὲ καὶ ἐν Ἀθήναις τεῖχος Πελαργικὸν, ὅτοι πελαργικὸν, ὡς ὁ Κωμικὸς δηλοῖ ἐν Ὄρνισιν. *Est autem & Athenis murus Pelasgicus, an Pelargicus, uti in Avibus* Comicus *docet.* Quem tamen honorem, Barthii animô, digniùs Menandro tribuunt alii. Tatianus pro Barbaris, contra Græcos: Καὶ δὲ τὸ Κωμικὸν, ... & cœtera, quæ nemo nescit Menandri esse &c. Vide Casp. hunc Barthium, *Animadversion. ad Statium, Part. 1. p. 1099.* In Ecclesia Romana *Comicus*, nomen est libri Ecclesiastici, qui aliàs *Comes* dictus est, uti vidimus.

COMIDAVA, Daciæ oppid. *Ptol. Dest Lazio.*

COMINÆUS Philippus, vide *Philippus.*

COMINI, populi ex Æquicolis, qui interiêre. Plin. *l. 3. c. 12.*

COMINIUM, Samnitum urbs.

COMINIUS, prænomine Quintus, eques Romanus, probrosi in Tiberium carminis convictus; quem posteà Cæsar precibus fratris, qui Senator erat, concessit. Tacit. *l. 4. Annal. c. 31.*

COMINIUS Auruncus, vide *Posthumius.*

COMINSENA, Parthiæ regio. *Ptol.* Vide infrà.

COMISENA, Armeniæ majoris provincia. *Comisene*, Græcè Κωμισηνὴ, inter Parthiæ Satrapias numeratur *Isidoro Characeno.* Ita enim is in Indice, Κωμισηνὴ χώρα ... χώρα κλ. Straboni Κωμισηνὴ vocatur, *l. 11.* ubi illam unà cum Choarene, partem facit Parthyenes. *Ptolemæo* Κομισηνὴ, qui tam eam, quàm Choarenem, à Parthyene separat, & sub Parthia, h. e. ditione Parthorum collocat: nempe brevioribus spatiis Parthyenem includens. Sed lege utrobique Κωμισηνὴ. Salmas. *ad Solin. p. 1196.*

COMISSATOR, pro bibone, & gulone immodico. Vide suprà *Comessatio* Martialis, *l. 4. Epigr. 5. v. 3.*

> *Vir Bonus & pauper linguâque & pectore verus,*
> *Quid tibi vis, urbem qui, Fabiane, petis?*
> *Qui nec leno potes, nec Comissator haberi,*
> *Nec pavidos tristi voce citare reos &c.*

COMISTÆ, qui in urbe Lombardiæ *Como* Valdensium doctrinam amplexi, dicuntur *in Constitut.* Friderici Imperatoris *de Heretic.* Vide Matthæum Paris. *p. 589.*

COMITATENSIS, qui in sacro Principis *Comitatu* militat, vel qui ad Sacrum *Comitatum* spectat, ut *Comitatensis fabrica* apud Ammianum, *l. 18. c. 8.* *Comitatense auxilium* apud eund. *Comitatensis exercitum*, apud Ennodium, *l. 4. Ep. 33.* ubi Senarium *verum Comitatensis exercitus* appellat, qui inter Exceptores merebat. Inprimis verò *Comitatenses* appellabantur Palatini, qui scil. in officio erant utriusque Comitis Largitionum; quorum è numero eligebantur, qui in provincias mitterentur: hinc *Mittendarii* quoque dicti. *Comitatenses Milites*, *Comitatenses Numeri*, qui *Numeri* simpliciter dicuntur, apud Vopisc. *in Probo*, *c. 14.* Legiones tunc vocabantur, uti docet Salmas. de quibus Cod. *Theodos. de Tironibus*, *l. 8.* *Completa quinque annorum stipendia, qui* Comitatensibus numeris *fuerit sortitus, patris quoque & matris, nec non & uxoris suæ capitationem meritis suffragantibus excusabit. Iis verò qui infra &c.* Nempe *Comitatenses* in Castris erant, limitanei verò & ripenses in ripa, ubi per cuneos constituebantur. Unde *numeri* & *limitanei milites*, apud Vopiscum, *l. c.* *Comitatenses & ripenses*, Cod. *Theodos. de Veteranis*, *l. 4.* *Comitatenses & limitanei l. 17. tit. de Cohortal.* sibi invicem opponuntur. *Comitatensium* quoque *Legionum* mentio est, in *Notit. Imper.* nec ad ripensem militiam eadem in milite statura, idemque corporis robur, exigebatur, quod in *Comitatensi* vel legionaria, ex *l. 8. Cod. Theodos.* &c. Erant verò milites hi sub dispositione Magistrorum utriusque militiæ, Salmas. *ad Vopisc. loc. cit.* De *Pseudocomitatensibus* infrà.

COMITATUS, Aula Imperatoria, Palatium, locus ubi Imperator morabatur, seu, ut definit Anianus, *ad leg. 20. Cod. Theodos. de Decurion.* *Ubi rerum Domini fuerint*: à *Comitibus* dictus, h. e. Curiæ Proceribus, seu Amicis interioribus. Sic enim *novum Comitem* Apollinis appellat Thyalamantem Statius, *l. 10. Theb. v. 163.* Idem Comites *proximam Regis turbam*, vocat, *l. 11. v. 257.*

> *Non desunt Regni Comites* -----

Et de iisdem mox, *v. 262.*

> ----- ----- *sic proxima turba.* -----

Nempe, cadente Romà; cùm Principes à Proceribus *Domini* appellarentur, eos vicissim dicebant, honoris ergò, *Comites*; non servos, aut ministros aut aliud denique quod hodie usurpatur. Cujus rei exemplum illustre in Majorano & Sidonio, apud istum, *l. 1. Ep. 11.* ubi Augusto ajenti, *Audio*, Comes *Sidoni*, *quòd Satyram scribas*: respondet Sidonius, *Si quis est iste*, Domine *Imperator*, *publicè accuset.* Ita namque capiendus is titulus, cùm alii nescio quem *Comitatum* sive Consulatum Arverniæ Sidonio ex malè capta voce adscripserint. Vide Casp. Barthium, *Animadvers. ad Statium*, *d. l.* & *Advers. volum. II.* Κομιτάτος Palladio in *Vita* Chrysostomi passim. Item Comitis seu Judicis dignitas, districtus, territorium, jurisdictio: apud Guil. Apulum, *de Gestis Normann. l. 1.*

> ----- ----- *Numerò cum viribus auctò*
> *Omnes conveniunt & bis sex nobiliores,*
> *Quos genus & gravitas morum decorabat & ætas,*
> *Elegêre Duces: provectis ad Comitatum*
> *His, alii parent.* Comitatus *nomen honoris,*
> *Qui donantur, erat.*

Inde pro quovis territorio, seu cujusvis loci jurisdictione suis finibus circumscriptà, in *Charta* Dagoberti Regis apud Freherum, *l. de Lupoduno.* Quam quidem vocis notionem à Longobardis fluxisse, tradit Otto Frisingensis, *de Gestis Friderici*, *l. 2. c. 12.* *Cumque tres inter eos Ordines, i. e. Capitaneorum, Vavassorum & plebis esse noscantur ---- de singulis prædicti Consules eligantur & singulis penè annis variantur. Ex quo fit, ut tota illa terra intra civitates ferme divisa, singulæ ad commanendum secum diœcesanos compulerunt, vixque aliquis nobilis ---- inveniri queat, qui Civitatis suæ sequatur Imperium: consueverunt autem singuli singula territoria ex hac commanendi potestate,* Comitatus *suos appellare.* Unde hodieque villam, pagum, rus, Itali *Contado*, & rusticos *Contadini*, vocant. Apud Anglos *Comitatus* locus est publicus, in quo Vicecomes uniuscujusque provinciæ, quæ *Comitatus* nomen apud eosdem obtinent, jurisdictionem suam exercet. Conventus item Juridicus, qui in *Comitatu* seu Provincia fit, vulgò *Assisia*, *Comite*, apud Cowell. Ingulfum *de Alvredo R.* in *LL.* Henrici I. *c. 51.* &c. Plura vocis significata vide apud Car. du Fresne, in *Glossar.*

COMITES, dicti sunt, qui florente Republ. Romana publici negotii causâ, Proconsules & Præsides, in provincias euntes, comitabantur. Cicer. *Act. 4. in Verr.* In Imperio *Comites* olim vocabant, quotquot è *Comitatu* Principis erant: *Comitatum* verò ipsam Aulam & familiam Principis, Tacit. *l. 2. Hist. c. 65.* Amm. Marcellin. *l. 17. sect. 10.* Herodian. *in Commodo.* Item Senatum Imperatoris domesticum, & judicium, quô lites ad palatium ductas decernebat: recentioribus *Baronagium*, Cassiod. *l. 4. c. 46. & l. 5. c. 15.* Distinguebantur autem *Comites* tum ratione ordinum & dignitatum, tum ratione munerum & generum. De prioribus, quos instituisse fertur Constantinus M. Eusebius *in hujus vita*: *Comitum verò*, inquit, *alios in primo ordine collocavit, alios in secundo, alios in tertio.* Horum primi in *Illustrium* classem constituti: Secundi inter *Clarissimos* numerati; qui & *Spectabiles* posteà dicti sunt: Tertii ordinis *Perfectissimorum* titulô honestabantur. E quibus duobus solùm prioribus Ordinibus Senatus constabat. Perfectissimi Senatum quidem non ingrediebantur, interim variis cum prioribus gaudebant privilegiis. *Egregii* quarta & ultima Magistratuum, sub adulto Imperio, erat classis. Genera *Comitum* quod attinet, plurima habentur: qui omnes partim super terra, partim super mari merebant. Horum præcipuus ... in inferiori Imperio nuncupatus est. *Hæc è Notitia Imper. Cassiodoro, Codino, Juris scriptoribus, aliis* concinnata prolixè habes apud Spelmannum, *Glossar. Archæol.* Indicant autem, nomen *Comes*, non semper honoratum fuisse, sed de Magistratu sæpe inferiori, sæpe de Ministerii infimi præfecto, dictum: Præfectum passim significare. *Hesychius*, Κόμης, ἄρχων, ἡγεμών. *Suid.* ὁ ἀπὸ ἀρχῶν, dictum sine dubio de

Provinciarum *Comitibus*, qui populum & justitiariâ potestate gubernabant, & armatâ manu tuebantur; sic à Præsidibus provinciarum differentes, quòd hi tantùm civiles essent Magistratus. A' *Comitibus* his, inferiorum ætatum *Comites* orti sunt, qui in suis item provinciis, civilem justitiam armorum terrore administrabant. Sæpe tamen *Comes* pro Judice simpliciter dicitur, in legg. Ripuar. *Tit.* 55. §. 1. pro Judice Fiscali: *Papiniano* verò pro Assessore judicis, quod ad Consularia secula referendum: nec malè ad priscos Germanorum *Comites*, de quibus *Tacitus*. Hinc *Comitiva*, dignitas & munus *Comitis*, inferioribus *Comitatus*: vox Cassiodoro frequens. *Comitatenses*, qui in *Comitatu* Imperatoris, seu Aula degebant: Legiones *Comitatenses*, quæ à Comitatu erant, Satellitum crebrò in *Notit. Imper.* Vide *Palatinus*. Descendo ad Inferiorum ætatum Comites. Ex more Imperii, *Comitem* appellabant Galli, Itali, Hispani, quem ad regendam urbem aliquam, vel territorium, Reges è Comitatu suo miserunt judicem, ipsumque inde territorium ac munus, *Comitatum*. Vide Gregor. Turonens. mox post 5. secul. Et *Hist. l.* 4. *c.* 13. *ac* 36. Apud Germanos *Comites* dicti, qui Principibus jura per pagos & vicos reddentibus à comitatu erant, & tanquam Assessores. *Tacit.* Hos, patrii magistratus appellationem admitati, quos alii *Comites*, ipsi *Greven*, recentiùs *Graffen* appellàrunt. Hujusmodi verò Judicem singulæ urbes & regiones ab Imperatore vel Regibus datum, accepêre. Vide Seb. Munster. *Cosmogr. l.* 3. *c.* 20. Speculum Saxoniæ, *Artic.* 52. Quos autem Tacitus *Comites*, eos inferiores *Pares* dixêre. Vide quoque originem & officium *Comitis* è Spartiano, *in Adriano*, *c.* 18. Munus igitur *Comitis* justitiarium fuit: Vim & injuriam prohibere, latrocinia compescere, pacem regiam, non solùm legum tramite, sed etiam armis promovere: jura regia & vectigalia curare, colligere, fisco inferre. Et quidem de causis Magnatum & potentiorum non cognovit *Comes*, nam hæ ad Aulam regiam pertinebant. Pauperum tantùm & minus potentum judicabat. Hieron. Bignonius *ad Marculfi l.* 1. *c.* 8. Apud Bedam, cùm in Britannia Insul. tum in Hibernia, reperiuntur *Comites*, ante A. C. 700. sed an titulò solùm, ex Danorum more; vel urbe aliquâ & diœcesi insignes, non liquet. Dani videntur *Comites* vocâsse, qui in consortio Regis militabant ductores. Ideo A. C. 871. Asser Menevensis, Auctor coætaneus, nunc eosdem *Comites*, nunc *Duces belli* appellavit. Certum autem est Anglo Saxones illô ævô *Comitis* titulum cum præfectura urbis alicujus, aut regionis conjunxisse, etiam nondum distributò in Comitatus, quod Alvredo attribuitur, regnô. Sed fluctuans adhuc appellatio, nec recepta passim ab Anglicis Auctoribus. Fluxit Angliæ *Comitum* origo à Saxonum *Grevis* & *Aldermannis*: quibus Latini interpretes, ob muneris & eminentiæ similitudinem, nunc Principis & Ducis, nunc *Comitis* appellationem usitatiùs (ut Dani posteà Eorlæ,) indidêre: Sed hi ipsi *Heretochium*, i. e. Ducem & præfectum Exercitus, Comitem etiam sæpe vertebant. Erant sub his seculis, summi prorsus sui Comitatus justiciarii, & legum ideo scientiâ imbuti: nec perpetui tum quidem magistratus, sed vel ad certum tempus (ut Romani illi apud Cassiodorum, *per indictionem*) vel ad placitum Regis, locum possidentes. Gregor. Turonens. *l.* 4. *c.* 24. *l.* 5. *c.* 36. & *l.* 8. *c.* 18 Hinc *Ex-Comes* apud eundem. Apud Germanos verò Feudales cœperunt fieri Comitiva & illustria munera, sub Othonibus, i. e. sub fine decimi seculi: ut apud Gallos, sub excessu Merovinæ stirpis. Torpente enim jam splendore regiô, potentiores quidam hæc invadebant hæreditariò: & licèt à Carolinis posteà Principibus ejecti plerique essent, nonnulli tamen longè in confiniis dissiti, impune retinebant. Loyseau *de Seign. c.* 5. *p.* 107. Demum Hugo Capetus, cùm novum regnum novis beneficiis stabilire satageret: Ducatus & Comitatus, maximaque regni officia in feudo retinenda Magnatibus permisit, homagiô ab iisdem susceptô. Quod exemplum sequutus Guilielmus primus, idem in Anglia fecit. Accipiebat olim *Comes*, cùm inter Saxones, tum inter Anglo-Normannos, tertium Comitatus denarium, h. e. mulctarum & emolumentorum Regi ex placitis accrescentium. Idem in usu fuit apud Gallos, Caroli Magni ævô. Obtinuêre quoque tum castrum Comitatus, quòd cùm Regibus & Reipubl. infestissimum deprehenderetur esse, castra, ubi capita Comitatuum, Coronæ Regiæ inseparabiliter unita sunt. Comitis creandi mos ævô Constantini Magni hodieque in Anglia codicillis & arbitriô Principis: item traditione vexilli, quod Germanicam sapit originem: vel cincturâ gladii, ex more veterum Imperatorum. Hodie *Comitivæ* candidatus paludamentô coccineô induitur à Rege ipso, gladiô ab humero suspensô. & pileô coronolâ aureâ radiatô insigni, porrectumque regiâ manu creationis suæ diploma genu nixus accipit. Antiquiorem constituendi Comitis formulam Marculfus recenset: Antiquissimam verò Cassiodorus habet, *Var. l.* 7. *form.* 1. Quæ omnia prolixè enarrat Spelmannus, *Glossar. Archæol.* Neque verò Judicum duntaxat obiêre officium Comites, sed & populares suos in prœlia eduxerunt, Car. du Fresne *Glossar.* Apud Burgundos, *Comitis* nomen nullus habebat *nisi qui Ducis honorem possideret*, Ditmarus, *l.* 7. *p.* 92. Sic *Comites* promiscuè ac *Duces* sese inscripsisse Armoricæ Principes constat, ut & interdum Normanniæ Dynastas. In Anglia *Comites* Ducum appellantur filii, ut *Vicecomites*, filii Comitum. Apud Græcos recentiores hôc nomine veniunt Centuriones, qui centuriis, & turmis militaribus in Exercitu præerant. Constantinus Porphyrog. *l.* 1. *de Them. c.* 1. Κόμητας τῆς τῶν τ[illegible]. Leo *in Tact. c.* 3. §. 10. Κόμης ἐστὶν ὁ τῆς ἰδίας τάγματ[illegible], ἤτοι βάνδου ἀφηγούμενος, *Comes est unius turmæ seu bandi Dux*, &c. Item, qui turmis ac navigiis bellicis, in classe, præest. Ital. *Comito*, Gall. *Comite*. Sic *Comites galearum*, in *Actis* Alexandri III Pontificis. Vide quoque *LL.* Alfonsinas *Part.* 2. *tit.* 33. *leg.* 4. Et οἱ τῆς βασιλικῶν τόλου Κόμητες, *Imperatoriæ Classis Comites*, apud Nicetam, in *Isaacio*, *l.* 1. *c.* 6. Vide Leonem in *Naumachicis*, Annam Comnenam, alios. Quorum præcipuus ἀ[illegible]nus Admiralio suberat: Δεύτερος verò Κόμης post Protocomitem erat, memoratus Annæ prædictæ, *p.* 290. Vide Rigaltium, Meursium, Car. du Fresne. Imo & *Comitum* nomen interdum Advocatis Ecclesiarum Cathedralium tributum: ejusmodi fuêre *Comites Cameracenses* & *Virdunenses*, quarum civitatum Episcopis ab Imperatoribus data est facultas *eligendi Comitem*; *absque hereditario jure*, ut est in *Charta* Virdunensi, seu *eligendi Comitem*, ut est in *Charta* Henrici Imperatoris pro Erwino Episcopo Cameracense, A. C. 1007. apud Colvenerium, *Notis ad Baldricum.* Neque fortè alii fuêre *Comites*, qui ratione Comitatuum suorum Ecclesiarum & Episcoporum erant vasalli. In Lugdunensi Ecclesia Canonicum Cathedralem, *Comitis* titulô esse insignem; contra Canones, qui statuunt, desinere aliquem Comitem esse, quamprimùm fiat Clericus, legas apud Car. Macrum, in *Hierolex.* ubi addit, Episcopum Ravennæ abusivè *Comitem* appellari *can. quo ausu* 13. *quæst.* 8 &c. Varia alia *Comitum* genera hic ex Car. du Fresne aliisque breviter subjungemus. Addam saltem, *Comitum coronam*, constare è circulari lamina, cui hærent tres lapilli. Supra laminam ut plurimùm eminent tres uniones magnitudine conspicui; Aut certè continua series minorum unionum, qui & in extremitatibus laminæ & super ipsa media duplicantur aut triplicantur, cæterisque eminentiores aspiciuntur. Eadem fermè Marchionum est, cùm Barones non laminam integram & latam, sed tenuiorem ac restrictiorem ac veluti circulum sive gracile vinculum aureum, quô priscum illud [illegible] repræsentari videtur, gestent, uti pluribus exponit Car. Paschalius, *Coronar. l.* 9. *c.* 22.

Varia Comitum genera, quæ apud Autores occurrunt.

COMES Ægypti, sub Imperatorib. posterioribus dici cœpit, qui *Præfectus Ægypti*, provinciam illam regebat, ab Augusto primùm impositus. Regebat autem eam, sub *prima Comitivæ* honore. Vide Salmas. *ad Trebellium Pollionem*, *in Marciano.*

COMES Ærarii, sacri ac privati, in *l. un. Cod. Theodos. Qui à præbit. Tiron. & Eq.* idem cum *Comite sacrarum ac privatarum Largitionum.*

COMITES Alani, in *Notit. Imper.* una ex Vexillationibus, quæ erant intra Italiam. Cujusmodi *Comites*, sub Magistris militum militantes, diversis cognominibus appellabantur: alii enim *Comites juniores*, alii *Seniores*, alii *Sagittarii*, alii aliter dicebantur, uti docet Henr. Vales. *ad Ammianum*, *l.* 15.

COMES Annonæ, in *Chron. Alexandr.* Κόμες τῆς ἀννώνης, curam annonæ in Urbem transportandæ habebat.

COMES Aquarum seu *Aquaticus*, Robertus Frisius, quòd Citeriorem Frisiam, quam expugnârat A. C. 1070. Zeelandiam item & vicinas regiones, quas undique aquæ alluunt, obtineret, dicitur Galberto in *Vita* S. Caroli Comitis Flandriæ, *num.* 110.

COMITES Archiatrorum sacri Palatii; de quibus *titulus* est in *Cod. Justin. & Theodos.* Apud Gothos Comitis hujus sententiâ Medicæ lites dirimebantur.

COMES Capellæ, occurrit in Charta Ludovici Hungar. Regis, A. C. 1358.

COMES Castrensis, idem cum Germanorum Burggravio, vide P. de Aullo, *de Imp. Germ. l.* 2. *c.* 12.

COMES Castri, in *Gestis* Innocentii III. idem.

COMITES Cataphractarii, una è 10. Vexillationibus Comitatensibus, quæ erant sub dispositione V. I. Magistri Militum per Orientem, in *Notit. Imper.*

COMES Civitatis, qui in Civitate Judicis munus implet eique præest. Senator, *l.* 6. *c.* 22. & 23. &c. Sic in Dalmatia & Croatia Prætores extranei, quos singulæ civitates sub titulo *Priorum* eligebant, sequiori ævô *Comites* dici cœperunt. Fuerunt autem ut plurimùm annui; in Italia *Potestati* dicti. Vide Jo. Lucium, *de Regno Dalmatiæ*, *l.* 3. *c.* 12. &c.

COMITES Clibanarii, vexillatio sic dicta, sub dispositione V. I. Magistri Militum Præsentalis, *Notit. Imper.*

COMES Comitum, titulus Comitum Loretelli, in Regno Neapolit. sub Normanniæ Regibus: qui interdum etiam *Palatini Comites Loretelli* inscripti leguntur. Videntur eandem in Regno Siculo dignitatem obtinuisse, qualem Comites Palatini Rheni apud Germanos, Comites Campaniæ apud Francos, Comites Lomelli apud Italiæ Reges & Comites aliquot Palatini apud Anglos. Vide Ughellum, *Tom.* I. VI. VIII. passim.

COMITES Commerciorum, in Imperio Orientali sub dispositione Comitum sacrar. largition. plures recensentur in *Notit. Imper. l.* 2. *c.* 75. *per Orientem & Ægyptum*, *per Mœsiam, Scythiam & Pontum*: in Occidente, unicus *per Illyricum*. Munus eorum erat, ne ultra civitates destinatas commercium cum Barbaris esset, neve privati illicitas species emerent. At ne illicitæ species ad Barbaros exportarentur, Curiosi cavebant.

COMITES sacri Consistorii vel *Consistoriani*. Vide infrà.

COMES Contariorum, seu Præpositus militibus, qui *contis* utebantur: Κόμης κοντάριων, in *Passione* S. Basilii Presb. *n.* 15.

COMES Cubiculariorum, dignitas in Palatio Regum Gothicarum in Hispania

COMES Curiæ seu *Curialis*, apud Croatiæ Reges, præcipuum olim locum tenebat: à quibus Hungariæ Reges dignitatem hanc hauserunt. Eadem ejus functio, quæ *Comitis Palatii* apud Germanos & Francos. Vide Lucium, *de Regno Dalmat. l.* 2. *c.* 8. & *l.* 3. *c.* 4.

COMES Curtis, Cohortalibus præerat, vide suprà.

COMES Dispositionum, qui Dispositionibus Principis præerat. Vide infrà *Dispositio.*

COMES Domesticorum, qui equitibus vel peditibus prætorianis præerat: quâ dignitate Diocletianus, Justinianus & Michael Balbus, antequam impera-

imperarent, functi leguntur. Hujus muneris Marcellinus meminit passim. Titulus eorum Honoratius fuit *Magnificus*, quod vide.

COMES Domesticus ordinis primi, in *veter. Inscr.* apud Gruterum, 406. 1.

COMES Domorum, qui præerat possessionibus ac prædiis ad Principem spectantibus: occurrit non semel in Cod. *Theodos.* & *Notit. Imper.*

COMES & DUX, titulus quorundam in *Charta* Rudesindi Episcopi Dumiensis æræ 930. apud Ant. Yepezium, *Chron. Ord. Bened. Tom. V.*

COMES Equorum Regiorum, ὁ βασιλικῶν ἵππων Κόμης, apud Pachymerem, *l.* 1. *c.* 11. Vide *Comes stabuli.*

COMES Excubitorum, vide *Excubitores.*

COMES Fœderatorum, apud Anastasium in *Histor. Eccl.* Κόμης τῶν φοιδεράτων, *Cedreno*, *Theophani*, *aliis*, postmodum Στρατηλάτης dictus, qui præerat cohorti Fœderatorum, in Palatio Principis militanti.

COMES Formarum, qui aquæductibus publicis instaurandis vel extruendis præfectus erat, Romæ potissimùm recensetur sub dispositione Præfecti Urbis, in *Notit. Imperii.*

COMES Franciæ, vide ubi de *Palatinis Comitibus.*

COMES Galliæ seu *Galliarum*, occurrit in *Vita* Lupicini Abbatis Jurens. *num.* 8. & in *Charta* Caroli Calvi apud Car. du Fresne.

COMES Gildoniaci patrimonii, sub dispositione Comitis rerum privatarum, bona publicata Gildonis in Africa curabat, vide *Notit. Imper.*

COMES Hirsutus, apud Anonymum, *de Feudat. Monast. Germ. Le Comte pelu*, in *Chron. Flandr. vernaculo*, idem qui *Comes Sylvester*. Vide infrà, German. *Wildgraff.*

COMES Horreorum, *in l. un. Cod. de Pistor. l.* 12. Pistrini Principis curator.

COMITES Inferiores, *l.* 2. *Cod. Theodos. de Comit. & Tribun. lat. præst.* iidem cum *Comitibus minoribus*, à secundi Ordinis Comitiva dicti, ut Tribuni militum. *Glossæ*, Κόμης ἤτοι Τριβοῦνος.

COMITES Italiciani & Galliciani, *lum. Cod. Theodos. de Consular.* sunt Comites Largitionalium titulorum, Reique tributariæ & thesaurorum, per Præfecturam Prætorianam, Italiæ & Galliæ. Aliàs *Comites Diœceseon* vel *Largitionum per Diœceses.*

COMITES Largitionum Comitatensium, i. e. thesaurorum, qui in Comitatu Principis unà cum ipso Comite versabantur. Hinc *Largitionales Comitatenses*, in *l.* 6. Cod. *Theodos. de Divers. Offic.* dicuntur Officiales Comitis Largitionum Comitat.

COMES Largitionum privatarum seu *Rei privatæ*, idem cum eo, qui dein *Privati Ærarii Præfectus*, seu *Rei privatæ Procurator*; habebat sub se omnes rei privatæ Rationales, qui in singulis provinciis fiscum Principis procurabant. Salmas. *ad Vopisc. in Probo*, c. 23.

COMES Largitionum Sacrarum, qui priùs *Sacri Ærarii Præfectus* seu *Procurator* aurum, argentum, quod ex provinciarum tributis cogebatur, vestes omnes, species publicas, quidquid denique sanctiori Principis ærario inferretur, curabat. Adeoque sub ejus dispositione erant vestium omne genus Textores, Murileguli, Tinctores &c. Vide Salmas. *ad Lamprid. in Antonino Diadumeno*, c. 4. & suprà, ubi de *Ærario majori* seu *sacro.*

COMES à Latere, vide *Comes Palatinus.*

COMES Legum seu Professor in Jure, *Epitaph.* Rebuffi JCti Magalonæ A.C. 1428.

COMES Liber, ut Frangipani, Ursini &c. apud Sambucum in *Glossis ad LL. Hungariæ.*

COMES Limitum vel *Limitaneus*, qui limitibus Imperii Romani præerat. Vide Pancirollum in *Notit. Imper. Orient.* c. 139. & in voce *Marchio.*

COMITES Littoris Saxonici per Britanniam, *in Notit. Imper. Occid.* c. 72. littoris per opportuna loca præsidiis, ad Barbarorum latrocinia compescenda, communiendi, curam habebant primùm: posteà, cùm magna Britanniæ pars in Saxonum potestatem pervenit, contra hos Romani limitem Britannicum, qui supererat, per eum tueri, sat habuêre, vide *Cod. Theodos.* & *Justin. tit. de Litt. & Itin. custodia.*

COMITES Majores, iidem cum *Comitibus primi Ordinis*, erant e. g. *Magistri Officiorum*, *Magistri Militum*, *Magistri sacrarum Largitionum* & similes. Salmas. ad *Trebellium Pollionem in Macriano*, c. 12.

COMES Mansionarii, in *Annal.* Francorum Metens. *A.* C. 895. *Adalongum Comitem sui Mansionarii &c.*

COMES Mansuariorum, apud Nithardum, *l.* 3. idem fortè cum *Mansionario* in Franciæ Regum aula, Car. du Fresne, de quo suô locô.

COMES Marcarum, idem cum *Marchione.*

COMES Marescallus, dignitas in Anglia, quæ in Penbrochiæ Comitum familia primùm hæsit, posteà aliis quoque Comitibus collata est. Vide Thom. Walsinghamum.

COMITES Maritimæ, qui *ad custodiendam maritimam deputati erant*, occurrunt in *Capitula* Caroli M. *l.* 4. *c.* 5. his suberant *Vicecomites Maritimæ* qui hodie *Vicomtes de Maremnes* in Santonibus dicuntur.

COMES Maritimi tractus in Britannia, apud Ammianum, *l.* 37.

COMES Metallorum per Illyricum, ex auro in metallis invento portionem Principum debitam exigebat, in fluminibus etiam vel fodinis aurum legentes: sub dispositione Comitis sacrarum Largitionum, *Notit. Imper.* Vide *l.* 1. *Cod. de Metallar.*

COMITES Minores, iidem cum inferioribus apud Salmas. *l. c.* ubi *minimam & infimam*, tertii Ordinis Comitivam vocat. Vide suprà.

COMES Notariorum, dignitas in aula Regum Gothicorum in Hispania. *Concil.* Tolet. VIII. Fortè idem cum *Primicerio Notariorum.*

COMES Novellus, dictus Bertrandus de Balcio Comes Montiscaversi & Andriæ, apud Joann. Villaneum, *l.* 9. *c.* 72. &c.

COMES Numeri seu Cohortis, eidem præfectus, Sim. Metaphrastes *in Martyr. S. Georgii*, n. 2.

COMES Obsequii, qui *obsequio* & Comitatui Imperatoris præerat, in *Epist.* Gregorii II. Vide infrà *Obsequium.*

COMES Officiorum, in *Clementina Epist.* de Gestis S. Petri c. 164. idem fortè cum *Magistro Officiorum.*

COMITES Ordinis primi, præcipui erant ex Magistratibus Palatinis, quorum quidam *Comites Ordinis primi intra Palatium* dicebantur, quòd scil. in Palatio militarent: vel *Comites primi Ordinis in Consistorio*; erat enim iis Consistorium Principis ingredi fas, si vocarentur. Vide Salmas. *ad Pollionem, loc. cit.*

COMITES Ordinis secundi, dicebantur, qui his proximi erant, & è quibus ad Comitivam primi Ordinis assumebantur. Vide Senatorem, *l.* 7. *Ep.* 26.

COMITES Ordinis tertii iidem Car. du Fresne videntur, qui *Comites Inferiores* & *Minores*, in quorum numero Tribuni. Salmasius verò secundi Ordinis Comitivâ eos donat, ubi suprà: *minorem & infimam* tertii ordinis Comitivam vocans.

COMES ὀψωνίων seu *obsoniorum*, in Chron. Alex. idem cum *Comite Annonæ.*

COMES Pagi, h.e. provinciæ vel Civitatis, vide suprà.

COMITES Palatii, vide infrà *Palatini.*

COMES Parochialis, apud Hungaros dicitur proprius regionis cujusque præfectus: qui cum suo *Vicecomite*, qui *Judex Nobilium* dicitur, judicandi jus habet, in suo Comitatu.

COMES Patrimonii, quod *privatum* Imperatoris dicitur, *l.* 8. *Cod. Theodos. de Jure Fisci*: apud Gothos etiam, patrimonium Regis ac mensam procurabat. Cujus Comitivæ formulam exhibet Senator, *l.* 1. *Ep.* 9.

COMES per utramque Germaniam, apud Ammianum, *l.* 27.

COMES per Illyricum, per Orientem &c.

COMES Perpetuus apud Hungaros dicitur, cum dignitate natus, qui solius Regis judiciô nititur.

COMES Pilosus, apud Alemannos, idem cum *Sylvestri* seu *Hirsuto*. In *Chronico* Flandriæ, *c.* 15. *le Comte Pelu*, & *c.* 21. *le Pelu du Rhin* dicitur, & inter Electores seculares primus recensetur: quô pactô is fuerit Comes Palatinus Rheni, vide infrà *in Pilosus.*

COMES Portûs Romæ, sub dispositione Præfecti Urbis, navibus frumentariis præerat. Formulam hujus dignitatis exhibet Senator, *l.* 7. *Ep.* 9.

COMES Præsenti. Κόμης Πραισέντου apud Theophanem, p. 141. qui militibus in *Præsenti* præerat, vide infrà *Præsens.*

COMES Provinciæ seu *Rector Provinciæ*, qui provinciæ, Comitivâ primi ordinis decoratus, præfuit, Senator, *l.* 1. *Ep.* 1. Vide infrà *Provinciæ Comes.*

COMES & Rationalis summarum Ægypti, sub dispositione Comitis sacrarum Largitionum in *Notit. Imper.* Vide infrà *Summa.*

COMES Regalis, apud Odonem Fossatensem in *Vita* Borchardi Comitis Corboliensis, i. e. *clientela jure Regi obnoxius.*

COMES Rei castrensis, apud Ammianum, *l.* 31.

COMES Rei Militaris, qui cum certo militum numero provinciam defendebat, *l.* 3. *Cod. Theodos. de Comitib. Rei milit.*

COMES Rei privatæ, vide suprà.

COMES Rerum nitentium, vide infrà *Tribunus rerum nitentium.*

COMES Riparum & Alvei, sub dispositione Præfecti Urbis, curam habebat aquarum & alvei Tiberis: priùs *Curator alvei & riparum Tiberis ac cloacarum urbis* dictus, quod officium Augustus instituit, Sueton. c. 43.

COMES sacrarum Largitionum, vide suprà.

COMES sacrarum Remunerationum, *Idem.*

COMES Sagittarii Armeni, una è 6. Vexillationibus Palatinis, quæ erant sub dispositione VI. Magistri Militum Præsentalis, in *Notit. Imper.*

COMITES Sagittarii minores, una è 5. vexillationibus Palatinis, sub dispositione ejusdem. *Ibid.*

COMES Scanciarum, in *Concil.* Toletano VIII. XIII. idem cum Scancione, Gall. *Eschançon.*

COMES Scholarum, qui Scholis Palatinis præerat, de quibus *Notit. Imper.* & Jac. Gothofredus ad *Cod. Theodos.* & *Justin. tit. de Comitibus & Tribunis Scholarum.*

COMITES Seniores, una è 6. vexillationibus Palatinis, sub dispositione Magistri Militum in Præsenti, *Notit. Imper.*

COMITES Siliquaticorum, ponderibus & mensuris præerant. Vide infrà *Siliquaticum.*

COMES Sylvester, Gall. *le Comte Sauvage du Rhin*, idem cum *Hirsuto* & *Piloso.*

COMES Solemniorum, apud Ammianum, *l.* 15. ubi *Comes Somniorum* restituit Vir doctus.

COMES Spathariorum, dignitas Palatina in Aula Regum Gothicorum Hispaniæ. Vide *Spatharius.*

COMES Stabuli, vide in voce *Connestabulus*, *Constabularius* & infrà in *Stabuli Comes.*

COMITES Taifali, una è vexillationibus Palatinis sub dispositione Magistri Militum Præsentalis, *Notit. Imper.*

COMITES de Tertio denario, dicebantur in Anglia Comites, quòd Comitatuum reditûs pars tertia ad illos pertineret ab ipso jam Caroli M. ævo. Quod & in Hungaria obtinuit.

COMES Thesaurorum, in provinciis thesauros Principis servabat, *l.* 14. & 22. *Cod. Theodos. de divers. Offic.* & *Appar.* Dignitas etiam in Palatio Regum Gothicorum Hispaniæ usitata, ut ex *Concil.* Toletano XIII. patet.

COMITES Vacantes, qui post officium aliquod gestum, Comitivam primi Ordinis nacti sunt. Vide J. Gothofredum *ad l. un. Cod. Theodos. de Comit. Vac.*

COMES Vestiarii, in *Notit. Imper. Occidental.* sub Comite sacrarum Largitionum, pro quo in Oriente *Magister lineæ vestis*, & *Magister privatæ po*nuntur. Vide infrà in voce *Vestiarii Comes.*

COMES Vestis sacræ, inter Illustres recensitus, præerat Principis ipsius vesti.

COMES Urbanus, *in Vita S. Adalberti, c.* 25.

COMES & *Magister utriusque militiæ in veterib. Inscr.* &c. Adduntur quædam in specie de *Comitibus Palatinis.*

COMITES Palatini, aliàs *Comites Palatii*, German. *Pfaltzgrave.* Vide B. Rhenan. *l.* 3. *p.* 255. qui Palatinum, à Palas regione ducit. Dicti olim, qui officia in Palatio Principis administrabant, inprimis κατ' ἐξοχὴν *Comes Palatinus* dictus est, quem sub Carolo Magno luculenter descripsit Hincmar. Remensis Archiepiscopus, *Ep.* 3. *c.* 16. *& seqq.* Ubi inter alia: *Post eos* (Apocrisiarium & Cancellarium) *sacrum Palatium per hos ministros disponebatur, per Camerarium videlicet, & Comitem Palatii, Senescalcum, Buticularium, Comitem Stabuli, &c.* Item *Apocrisiarius, qui vocatur apud nos Capellanus, vel Palatii custos, de omnibus negotiis Eccles. vel ministris Ecclesiæ, & Comes Palatii de omnibus secularibus causis & judiciis suscipiendi curam instanter habebant, ut nec seculares prius dominum Regem absque eorum consultu inquietare necesse haberent.* Porro: *Comitis autem Palatii, inter cætera penè innumerabilia, in hoc maximè sollicitudo erat, ut omnes contentiones legales, quæ alibi ortæ, propter æquitatis judicium, Palatium aggrediebantur, justè ac rationabiliter determinaret, &c.* Transiit hoc officium dein in Capitalis Justitiarii, Cancellarii & aliorum. Spelmannus, *Glossar. Archæol.* Sed in oculis omnium illustrior est *Comes Palatinus*, non tam personali munere, quàm hæreditariâ dignitate insignis. Utpote, qui in territorio suo, plenitudine jurium regalium fretus, omnem justitiam sui ipsius nomine, suis ipsius Officialibus administrat. Ut indicat Speculum Saxon. *Art.* 53. Seb. item Munster. *Cosm. l.* 3. *c.* 20. Palatinos Principes fuisse aliquando in Germania Reges: devictosque eosdem à Romanis, administrationem pristinam, sed mutatô titulô, obtinuisse. Sic apud Anglos Guilielmus I. Hugonem ex sorore nepotem, Comitem Palatinum Cestriæ creavit: Edvardus III. Lancastriæ Comitatum in Palatinatum erexit, &c. Plura vide apud Spelmannum, *Glossar. Archæol.* & in voce *Palatinus.* Distinctiones *Comitatuum* in Britannia Insul. sub Alvredo, circa A. C. 871, apud exteros, sub Berengariis & Othonibus, vel sub Carolo M. factæ videntur. Idem Spelmannus. Vide & infrà.

COMITIA, *orum*, plural. numer. conventus populi ad creandos magistratus, leges ferendas, & alia cum populo agenda, à *comeundo* appellata, ita enim veteres loquebantur, vel à *coëundo*. Leguntur autem Comitia *Consularia, Prætoria, Quæstoria, Tribunitia, Ædilitia*; quibus scil. Consules, Prætores, Quæstores, Tribuni, Ædiles creabantur. Tria fuerunt Comitiorum genera; *Curiata, Centuriata, Tributa*, nam quæ *calata* Comitia legimus, ea sunt vel curiata, vel centuriata; ex eo, quòd primis temporibus *calandi* verbum pro *vocandi* usitatum erat. Curiata Comitia erant, quum curiatim κατὰ φυλὰς populus Romanus suffragia ferebat. Centuriata quum centuriatim, sive per centurias; Tributa, quum tributim sive per Tribus. Dionys. *l.* 7. scribit, in comitiis Curiatis omnem potestatem creandi magistratus fuisse penes populum, in Centuriatis autem penes divites. Inde *Comitium*, i. e. *locus comitiorum.* Cæterùm de Comitiis plura vide apud Manutium, *libro de Legg. Romanis.* Fuit autem inter eminentissima summi imperii jura, jus *Comitiorum* & creatio Magistratuum. Itaque Mæcenas, Consiliator verè regius, apud Dionem, *l.* 52. Augustum monet, ut ex ratione status Monarchici ad se trahat tantam potestatem. Intellexit facilè vim ejus consilii Augustus, sed exemplum moderandi Julius jam dederat; quod secutus, partitus est cum populo *Comitia*, sive veriùs, videri voluit partitus, exceptâ Consulum creatione, quam sibi Senatuive reservavit in solidum. Posteà Tiberius, sive consiliô Augusti instigatus, sive quòd sponte vim Principatus omnibus modis intendere destinaverat, totum jus Comitiorum populo ademptum sibi vindicavit, nisi quòd simulachri causâ cum Senatu id voluit communicatum, vide Tacitum, *l.* 1. *Annal. n.* 15. Lipsium *in eum*, Clapmarium, *l.* 6. *Arcan.* 7. Boeclerum, *in Velleji l.* 2. *c.* 124. verba, *Primum principalium ejus operum fuit ordinatio Comitiorum: quam manu suâ scriptam D. Augustus reliquerat*: Rosinum &c. *Comitiorum* & Conciliorum discrimen Lælius Felix, apud *A. Gellium, l.* 15. *c.* 27. hoc constituit, ut *Comitia* dicantur universi populi conventus, ad aliquid suffragiis suis decernendum: Concilia verò partis populi conventus ad aliquid jubendum, cujus generis erant, quæ à Tribunis Pleb. indicebantur *Comitia.* Habebant enim jus vocandæ plebis, non universi populi. Interim discrimen hoc anxiè non observat Livius. Sic enim ille, *l.* 3. *Judicii die cum excusaretur solum vertisse exsulis causâ, nihilominus Virginio Comitia habente, collegæ appellati dimisere Concilium.* Alibi, ubi de judicio Manlii, quod Centuriatis Comitiis peractum fuit, disserit: *In lucum*, inquit, *Petilinum Concilium populi indictum est.* Cicero tamen de *Legg. l.* 2. *c.* 12. ea distinguit: *Quid enim majus est*, ait, *si de jure quærimus, quam posse à summis imperiis & summis potestatibus Comitiatus & Concilia vel instituta dimittere, vel habita rescindere.* Et post reditum in Senatu: *Tribunus Pleb. tulit, ne obnunciare Concilio aut Comitiis liceret* &c. Apud Athenienses *Comitia* Prytanes indicebant, idque 4. vicibus, intra 35. dies, Pollux, *l.* 8. *c.* 9. *Sect.* 7. Inprimis, in Magistratus inquirebatur, bene ne an secus officiô functi sint, idque die 11. Prytaneias: In secundis, quæ cogebantur die 20. cuilibet, licitum erat, de publicis privatisque negotiis verba facere: In tertiis, die 30. audiebantur exterarum Gentium Legati. Ultima tandem, quæ die 33. haberi erant solita, expediebant res sacras & ad Deorum cultum spectantes. Græc. Κύριαι Ἐκκλησίαι dicebantur, quia in iis solebant κυροῦν ψηφίσματα, *condere decreta seu plebiscita*, ut loquitur Scholiastes Aristophanis *in Acharn.* Cùm verò, ob subitum quiddam, extra ordinem convocari populum necessitas postulabat, dicta sunt illa *Comitia* Σύγκλητοι Ἐκκλησίαι, *Convocationes*, seu *Comitia calata.* Aliud *Comitiorum* genus apud eosdem fuit Κατακλησία, cùm ex agro quoque populus cibat: *Pollux* tamen Σύγκλητον quoque Κατακλησίαν dici contendit. Ut ad Κυρίας promptiùs accederent, Præconis voce monebantur; quò alludere videtur Aristophanes. Ἐκκλησιαζ. cum ait: [illegible]. Imò quia segniter admodum in conciones omnes conveniebant, itaque solebant duo ministri fune rubricatô extensô per forum turbam in Concionem compellere, quô qui immuniti erant, mulctam solvebant. Unde Aristophanes, *Acharn.* [illegible], *supra atque infra funem fugiunt rubricatum.* In quæ verba addit Scholiastes, [illegible]. *Insuper occl. debant vias, non euntes in concionem, & quæ venum exponebantur in foro tollebant ne circa ea morarentur.* Ab his porrò nemo civis arcebatur, exceptis iis qui infamiâ erant notati. Sed nec servis, nec peregrinis nec fœminis à Cecropis tempore, licebat ἐκκλησιάζειν. Triobolus autem dabatur τοῖς ἐκκλησιάζουσι, quem tamen serò venientes non accipiebant: itaque lucelli hujus gratiâ in Comitia maximè conveniebant οἱ θῆτες, Atheniensium proletarii atque capite censi, unde jocus Comici *Plut.*

> Ἐκκλησία δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον γίνεται;
> *Concio nonne hujus gratia erit?*

Divites verò, ne multarentur, veniebant. Primus dedisse τὸ ἐκκλησιαστικὸν commemoratur Agyrrhius, cujus meminit Græcus Aristophanis interpres, alias Callistrato cognomine *Pareyti* id tribuentibus, sed hic obolum primus constituit. Agyrrhius verò τὸ ἐκκλησιαστικὸν auctius reddidit, circa Olymp. 97. Vide Diodor. Sic. *l.* 14. Numerus τῶν ἐκκλησιαζόντων, videtur debuisse ad minimum esse sex mille qui suffragia ferrent, ut rata forent decreta: unde toties numeri hujus in Legibus mentio, & exempla passim obvia. Facilè autem is iniri poterat, initô illô calculorum quos in urnas miserant, vel ἐν χειροτονίαις, omnes numerando manus, quod τῆς χειροτονίας munus erat: quemadmodum Lexiarchi cavebant, ne quis concioni interesset, cui id non licebat. Convocatô populô, si sinistrum apparuisset omen, concio in proximam diem differebantur, sin minus, peractis sacris, quæ Εἰσιτήρια & Καθάρσια dicebantur, Præco solemni formulâ, ex Lege, adprecabatur omnia fausta ac prospera toti Atheniensium populo, orareque jubebat, quibus licebat. Dein recitabat προβούλευμα Senatus Quingentorum, secundum quod rogandus & in suffragia mittendus erat populus, quô recitato, jubebat in medium consulere qui vellet. Vide Aristophanem, graphicè hunc ritum describentem Θεσμοφοριαζούσαις: ubi non preces solùm concipi, sed etiam diris devoveri τὸν ἐπιβουλεύοντα τι τῷ δήμῳ κακόν, *male Reipubl. consulentem*, inter alia, docet. Primi dein ad populum verba faciebant seniores, quos juniores pro ætatis uniuscujusque ratione atque ordine excipiebant, idque ex Solonis lege; ad quod invitabantur Præconis voce: Τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων; λέγειν τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ὧν ἔξεστι, [illegible] *Quis major quinquagenario orationem ad populum habere vult? Quis aliorum Atheniensium, quibus licet, orationem habere vult?* Intererant verò Juvenes, ex quo inscripti fuerant Lexiarchico, anno ætat. 25. Dicturi pro concione apud populum, coronas capiti imponebant, Unde *Aristoph.*

> Φέρε τὸν στέφανον ἐγὼ γὰρ αὖ λέξω πάλιν,
> *Cedo coronam, ego enim rursùs orabo.*

At cui aures commodare nolebant Prytanes, silentium imperabant: etiam è suggestu deturbabant per apparitores, ut iterum testis est Aristoph. *Acharn.* Posteà ubi omnes, qui vellent, dixerant, Proëdri populum in suffragia mittebant, nisi fortè intercederent Nomophylaces, qui Proëdris adsidebant, de quibus vide Pollucem, *l.* 8. *c.* 9. aut ipse, qui Psephisma scripserat, sententiam mutaret, Plut. *in Aristide.* Inter Proëdros autem partes erant maximè Epistatæ, Demosth. *in Androtiana.* Populo in suffragia eunti Prytanes calculos dabant, quos unusquisque mittebat in cados, qui destituti erant in parte loci, ubi conveniebant, cancellis undique septâ. Quô factô Prytanes concionem dimittebant per Præconem solenni formulâ, in sequentem concionem τῆς νομίμου: nec licebat Plebiscitô seu Psephismate factô Prytanibus populum denuo mittere in suffragia de re, de qua jam Psephisma scriptum esset, juxta Legem: [illegible], cujus meminit Nicias apud Thucydidem, *Histor. l.* 6. &c. Vide Sam. Petitum, *Commentar. in Leges Atticas, l.* 3. *tit.* 1. Locus in quo *Comitia* Atheniensium seu concio habebatur, Πνὺξ *Pnyx* dictus est, ἀπὸ τοῦ πεπυκνῶσθαι αὐτοὺς ἐν αὐτῇ, *quod viri confertim ibi convenirent.* Aristophani πέτρα *super* dicitur, ἄνω γὰρ ἦν, *in clivo enim erat.* Vide Franc. Rosæum, *Archæol. Atticæ, l.* 3. *c.* 2. Hinc *Comitiales* dies, à Festis, Comperendinis ac Statis distincti, erant quibus cum populo agi licebat: De quibus vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 4. *c.* 3. Bertmannum, *in suis Annotat. in Rom. Cal. ad finem Ovid. Fast.* &c. *Comitialis* morbus, de quo vide infrà *Sontes*, sic dictus, quod si quis eô correptus in Comitiis concidisset, *Comitium populi labes horrenda diremit*, ut ait Serenus Sammonicus. Homo verò *Comitialis* dictus est, litium sectator & perpetuus causarum concatenator, Angl. *a wrangler in the law or a litigious person*, Thom. Godwyn. *Archæologia Rom. l.* 3. *Sect.* 1. *c.* 1. Item *Comitiatus*, celebratio Comitiorum: Unde *& Comitiatum & concionem avocare*, apud A. Gellium, *l.* 13. *c.* 16. est, impedire ne Comitia habeantur. In Legg. XII. Tabb.

De

De capite civis, nisi per maximum Comitiatum, ne ferunto, i. e. per Centuriata Comitia, in quibus populus descriptus censu, ordinibus, ætatibus, plus adhibebat in suffragium consilii, quàm fusè in Tribus vocatos. Mentionem legis facit Cicero *de Legg. l.* 3. & *Orat. pro Sestio*. Vide quoque infra voce *Privilegium*, & plura apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 8. *c.* 6. De *Comitiis* veterum Francorum, dicemus infra, voce *Malbergium*, it. *Mallus*, *Placita* &c. Vide quoque *Parlamentum*, *Roncalia*.

COMITIATUS, dignitas, cujus formulam exhibet Senator, *l.* 8. *Ep.* 13. & *l.* 7. *Ep.* 31. Erat is Vicarius *Principis* (officialis ita dicti) in urbe Roma. Car. du Fresne, *Glossar*.

COMITIANI, in *l.* 18. *Cod. Theodos. de Cohortal.* dicuntur Officiales Comitis Orientis. In *Nov. Justin.* 30. *c.* 1. & 2. Comitis Domorum Officialibus idem nomen tribuitur, apud *Eund*.

de COMITIBUS Natalis, vide *Natalis*.

COMITIVA, Comitis dignitas. Sic *Comitiva utriusque Ærarii*, *l.* 2. *Cod. Theodos. de quæstionibus Mag. offic.* appellatur sacri & privati ærarii præfectura &c. *Comitivæ* autem titulus omnibus ferè dignitatibus aulicis semper affixus atque adjunctus fuit, quasi quoddam honoris incrementum, neque tantùm tribui solitus, qui dignitatis alicujus aut Magisterii Præfecturæque meritò pollerent; adeò, ut posteriorum Imperatorum, ævô, nulla planè inveniretur in Aula dignitas, quæ non *Comitivæ* honore esset ornata. Fuêre tamen & quidam solô honore *Comitivæ* præditi, absque ulla alia dignitate aut Præfectura: qui *Comites in Palatio* vel *intra Palatium*, dicebantur, memoranturque *Cod. Theodos. tit. de Comitibus Vacant.* *Qui post probatos labores in nostro Palatio Comites esse meruerunt.* De *Comitivæ* triplici gradu, diximus suprà. Quando autem cœperit hæc *Comitum* honoraria appellatio, singulis quibusque in Aula dignitatibus attribui solita, ut diximus, & cujus Imperatoris inventum fuerit, non facilè decerni potest. Plerique à Constantino M. id primùm institutum contendunt. Sed certum est, non ejus tantùm ævô, sed omnium omnino etiam retro Principum Comites Amicosque Imperatoris in varias classes fuisse semper distributos. Erant Amici primæ, secundæ & tertiæ admissionis, Lamprid. *in Alexandro*, *c.* 4. proin & Comites. Omnes namque, qui cum dignitate in comitatu Principis erant, *Comites & Amici Principis* appellati sunt; solisque his dignitatibus *Comitis* nomen invenitur datum, quæ Principis comitatum observarent, aut ab eo ordinarentur, adeoque omnes, hâc appellatione donati erant de domo Augusta. Reliqui Magistratus, qui Augustum non comitabantur, aut qui ab ipso non ordinabantur, *Amicorum* quidem nomine honorabantur ab Augusto, sed non *Comitum*, &c. Salmas. *ad Treb. Pollionem in Vita Marciani.* Plures vocis *Comitiva* significationes vide apud Car. du Fresne, *Glossar*.

COMITORES, apud Catalanos dicuntur qui ordine Militiæ seu Vassallatus, post Vicecomites & ante Vavassores, recensentur in *Actis* antiqq. Hinc in *Usaticis* Barcinon. MSS. *c.* 70. *de Curia Principis*, dicitur: *Sunt in ea Principes, Episcopi vel Abbates, Comites & Vicecomites*, Comitores *& Vavassores, Philosophi & Sapientes, atque Judices*, apud Car. du Fresne, *Glossar*.

COMIUS, Atrebas, quem Cæsar Atrebatibus Regem constituerat. Cæs. *l.* 4. *Comm. c.* 21.

COMMAGENA, vel æ, urbs Pannoniæ superioris 24. mill. pass. Vindobonâ distans, in *veter. Itiner.* Vide *Comagenum*.

COMMANDINUS Fridericus, Urbinas, Mathematicus celebris, primus quædam Græcorum Auctorum ad scientiam hanc pertinentia, Latinè vertit; Euclidem in vernaculam linguam transtulit ac eruditô *Commentariô* illustravit, pluraque alia scripsit, apud Franc. Mariam Ducem gratiâ florens. Obiit A. C. 1575. ætat. 66. vide Thuanum, Vossium, *de Scient. Mathemat. c.* 15. §. 1. *c.* 16. §. 26. *c.* 49. §. 23. *c.* 65. §. 42. Anton. Teissier, *Eloges*, *Part.* 1. &c.

COMMANI, populi circa Margianam. Plin. *l.* 6. *c.* 16.

COMMEATALIS Miles, cui *commeatus* dabatur: cujusmodi *Commeatalem* qui ex milite faciebant Tribuni, pecuniam ab eo auferebant; quod prohibuit Justinianus, *Cod. de Offic. Pr. P. Africæ*, *l.* 2. *Et nullum audeant Duces vel Tribuni* commeatalem *de ipsis dimittere, ne dum sibi lucrum student conficere, incustoditas nostras relinquant provincias.* Idem lege cavit Anastasius, *Cod. de erog. mil. ann.* E quibus colligimus, eorum quos dimittebant, aut quibus *commeatum* dabant militum, stipendia Tribunos in sinum convertisse, aut aliquid eô nomine ab illis corrasisse, unde fortè *Stellatura*, ἀπὸ τοῦ στέλλειν, dicta est, quam Tribunis milites pro *commeatu* dabant: nam στέλλειν, *mittere* est, hinc στόλος Græcis, qui Latinis *commeatus*. Aliam tamen, nominis rationem Salmasius reddit, vide infrà in voce *Stellatura*. De *Jure* verò *commeandi*, aliisque huc pertinentibus, vide Hug. Grotium, *de Jure Belli & pacis*, *l.* 3. *c.* 21. *num.* 14. *& seqq.*

COMMELINUS Hieronymus, Gallus, an Duacensis, doctissimus post Henr. Stephanum Typographus, Heidelbergæ plurimos Auctores Græcos, hactenus ineditos, typis mandavit. Obiit A. C. 1597. Vide *les Eloges* Ant. Teissier, *Part.* 1.

COMMEMORATIO Laudum, olim in funeribus usitata, indigitatur Statio, *l.* 8. *Thebaid.* v. 208.

> *Talia fatidico peragunt solemnia Regi.*
> *Cen flammas ac dona rogo, tristesque rependant*
> *Exequias, molique animum tellure reponant.*

Cujusmodi *Commemorationes* Parentalium locô habebantur. Ausonius, *præfat. Parental.* v. 5.

> *Nænia funereis satis officiosa querelis.*
> *Hoc satis & tumulis, satis & telluris egenis.*
> *Voce ciere animas funeris instar habet.*
> *Gaudent compositi cineres sua nomina dici,*
> *Ille etiam mæstis cui defuit urna sepulchri*
> *Nomine ter dicto pene sepultus erit.*

Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Thebaid. d. l.* & infrà, ubi de *Parentalibus*, alibique passim. Hinc *Commemoratio*, in Communione Romana, dicitur recitatio nominum eorum, quos *Fideles* vocant, in Missæ Liturgiis. Vide Avitum Vienn. *Ep.* 4. & 11. Radulfo, *Memoria Sanctorum*, item *Suffragia Sanctorum*. Quæ *Commemorationes de Cruce, de B. Maria, de Titularibus totius Ecclesiæ Petro & Paulo, ac pro Pace, sive esse solent*, ut ait Dominic. Macer, in *Hierolex.* Omittuntur autem in Adventu, tempore Passionis & Paschatis. Id. De *Commemorationibus Defunctorum*, quorum mentio in Concilio Bracar. *can.* 39. Vide infrà in voce *Diptycha*, item *Funebre Officium*.

COMMENASES, Indiæ fluv. in Indum fluens, *Arrian.*

COMMENDA, prædium est, seu beneficium Ecclesiasticum, vel Monasticum, secularibus vel aliis fiduciariô jure concessum, Luitprandus, *l.* 4. *c.* 3. *Commendavit illi, seu, quod verius est, in ejusmodi dedit Ecclesias.* Cujusmodi *Commendarum* auctorem fuisse ajunt Leonem IV. in gratiam Episcoporum ac Clericorum, qui suis Ecclesiis, propter irruptionem & invasionem Saracenorum ac deprædationem Siciliæ maximæque partis Italiæ, pulsi erant, abusu hoc postmodum latiùs propagatô. Hinc *Commendare*, h. e. *dare in Commendam*, de quo ritu pluribus agit Car. du Fresne, in *Glossario*, vide infrà quoque in voce *Commendati*, it. *Mottio*.

COMMENDARE Diis vel *Commendare* simpliciter, apud Æl. Spartian. in *Adriano*, *c.* 26. *Natali suô ultimô, quum Antoninum commendaret, prætexta sponte delapsa caput ejus operuit*: est τὸ χαίρειν ἐπ' ἐνιαυτόν. Nempe rem divinam faciens Adrianus, vota pro Antonino, recèns in filium adoptato, nuncupavit: quod die Natali olim solenne erat, quem proin cognati & propinqui communi religione celebrabant. Extat Adriani ejusdem Schedium, die ejus natali ad Matrem missum, quô ipsam & sorores suas invitat ad cœnam; ut communibus votis pro mutua salute Deos orent, apud Salmas. *Not. ad Spartian.* Unde phrasis, *Natalem alicujus commendare*, apud Spartian. in *Geta*, *c.* 3. & Æl. Lamprid in *Alexandro*, *c.* 13. Hinc *Commendationes*, in *Statutis* Ordinis de Semptingham, vide Order. Vitalem, *l.* 5. ubi de more *Commendandi Senatus filios*, cùm togam sumerent virilem, infrà voce *Tyro*: de more moribundorum *necessitudines suas aliaque amicis commendandi*, Barn. Brissonium, VII. *Formul.*

COMMENDATI, apud Recentiores, dicuntur Liberti, qui Patroni, seu Manumissoris patrocinio post libertatem impetratam se *commendabant*. Quippe per *Chartam ingenuitatis*, servô in libertatem assertô, facultas dabatur, seu Ecclesiæ, seu alterius cujusdam, qui ejus ingenuitatem tueretur, patrocinio se commendandi, ut patet ex Marculfo, *l.* 2. *Form.* 32. Legibus verò Scaniæ editis ab Andr. Suenonis Archiepiscopo Lundensi, *l.* 6. *c.* 5. servum, statim atque libertatem consecutus erat, *ingenuorum aliquis suo generi conjungebat, cum in futuris consanguineum eligendo, & qui pro facto ejus se sponderet responsurum, & hic factô pro parte tertia præstandæ satisfactionis onus sustinebat, vel pro parte tertia recipiendæ satisfactionis lucrum percipiebat cum Liberto, duplo minore semper liberto, quàm ingenuo, satisfactione pro homicidio attinente.* Neque verò Liberti tantùm, sed & quivis villarum incolæ, qui sub Dominorum tutela & protectione vivebant & in signum ejusmodi protectionis, certam præstationem annuam vel servitium iis exolvebant, *Commendati* dicuntur, in *LL.* Wisigoth. Longobard. alibique passim. Interdum tamen ita clientelæ ac patrocinio domini alicujus se *commendabant*, ut obnoxiæ conditionis censerentur, & tanquam servi, si fugitivi essent, retraherentur, ut est in *L.* Ripuaria. *tit.* 72. §. 5. Hâc enim lege alterius se commendabant potestati, ut, quoad viverent, de victu ac vestitu sibi ab illo caveretur, *cum ingenuili ordine*, h. e. absque ingenuitatis ac libertatis præjudicio, servitium ac obsequium sese præstituros profitebantur; additô, quòd ab eo se subtrahendi potestatem non haberent, ut est in *Formulis secundùm L. Rom. c.* 44. Vide Car. du Fresne in voce *Affidati*. Nonnunquam verò servis ipsis *Commendati* hujusmodi accensebantur &c. Non multùm absimile fuit *Jus applicationis* apud Romanos, ab Atheniensibus ortum, apud quos peregrini se alicui opulento civi in clientelam dabant dicabantque. Hinc *Commendare se in clientelam*, apud Terentium, *Eun. Actu* 5. *sc.* 8. *v.* 9. &c. Vide quæ hanc in rem congessit Hadr. Turneb. *Adversar. l.* 24. *c.* 32. & Car. du Fresne, in *Glossario*, ut & hic passim, ubi de *Clientibus*, *Manumissione*, *Patronis* &c.

COMMENDATITIÆ Literæ seu Epistolæ dicebantur, quæ ab Episcopis dabantur ad alios Episcopos, quibuscunque suæ diœceseos peregrinaturis, ut in sacris synaxibus, tanquam fideles, admitterentur, vel ad munus aliquod sacrum promoverentur, vel ut subsidiis viaticisque instruerentur, aliasque ob causas. Συστατικαὶ Græcis. Cujusmodi Literarum formulæ atque exempla prostant apud Fortunatum, *l.* 5. *Poem.* 19. & *l.* 10. *Poem.* 19. in *Formulis* veterib. apud Bignonium, apud Pithœum in *Glossis* ad Julian. Antecess. alibi. Apud Ramardum Abbatem Cisterciensem, *Commendatitiæ literæ* Abbatum, Monachis ad aliam Ecclesiam transire volentibus datæ occurrunt, in *Institut. c.* 11. Epistola verò *Commendatitia* ab Episcopis, pro Clericis suis, ad Principes & Viros illustres scripta, ut euntibus ac redeuntibus res necessarias iis subministrent, *Commendatitius Indiculus* dicitur, cujus Formulas binas Lectori exhibet Marculfus, *l.* 2. *formul.* 50. & 51. apud eundem Car. du Fresne, in *Glossar*.

COMMENDATOR, in Ecclesia Romana dignitas seu officium est in Ordinibus Militar. Religios. verbi gratiâ, S. Joannis Hierosolym. *Magister sive Commendator. Commendator Domorum*, in Militia B. Jacobi, apud Innocentium III. *Ep.* 11. *Præceptor*, in Militia Templi, apud Car. du Fresne, ubi *supra*. Vide quoque infrà voce *Præceptores*, it. ubi de *Templariis*.

COMMENDONUS Joh. Franciscus, Cardinal. à Pio IV. ad Protestantes Germaniæ Principes missus, laudatur, quòd Pontifice suô moderatior fuerit. Ejus curâ Concilium Tridentinum in Germania publicatum, & Euangelicis in Austria concionandi libertas adempta. In Polonia coronationi Henrici III. interfuit. Spond. *Annal. Eccles.*

COMMENSALIS Ducis, apud Peratdum in *Burgundicis*, vide infrà *Conviva*.

COMMENTACULA, virgæ dicebantur, quas Flamines portabant, pergentes ad sacrificia, ut populum à se amoverent, *Fest.* Similem virgam tenens æditúus seu famulus sacrorum, Sacerdote in templum pergente, ipsum præcedebat, populumque his verbis affabatur, *Hoc age*, ut infrà videbimus, voce *Victima*.

COMMENTARIENSIS, Plin. *l.* 7. *c.* 38. dicitur, custos quidam carceris, qui Triumviro capitali, cujus summa carceris ac animadversionis cura fuit, parebat: teste Valerio Max. *l.* 5. *c.* 4. ex. 7. qui, custodem carceris pietatem filiæ, in carcere matrem lacte suô sustentantis, ad Triumvirum detulisse narrat. In castris *Commentarienses* Sigonius fuisse ait, qui obsequia militum, excubias commeatusque perscriberent. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 9. *c.* 17. & *l.* 10. *c.* 8.

COMMENTIOLUS, ex Ducibus Mauritii Imperatoris, cujus operâ contra Hormisdam Persarum Regem feliciter semel atque iterum usus est. Circa A. C. 585. Vide Niceph. *l.* 18. *c.* 8. 31.

COMMERCIA, generi humano perquàm necessaria, abundantiâ unius regionis alterius inopiam pensant, & quæ ad vivendum vel saltem commodè vivendum cuique necessaria sunt, largè suppeditant. Qui enim Athenæ olim, cui τὸ ἀυτόχθονες Thucydides, *l.* 1. tribuit: & similis hodie Athenis tàm sterilitate terræ, quàm ingeniorum fertilitate Norimberga: Decus item mediterranei maris Venetiæ, sine *Commerciis*, unquam tales tantæque evasissent? Quin etiam, si vel maximè fertili agrô sita sit civitas, multa tamen utilia, multa quoque necessaria desint oportet; Cùm secundùm Virg. *l.* 1. *Georg. v.* 54. 57.

> ---- *Hic segetes, illic veniant felicius uvæ,*
> *India mittit ebur, molles sua thura Sabæi.*

Quare Emporia constituta, Nundinæ concessæ, electa quoque sunt pro *Commerciis* stabiliendis Oppida, quibus Stapulæ jus concederetur, eoque vectores cogerentur, non priùs cum mercibus aliorsum pergere, quàm expositis per aliquot dies in Stapulæ foro suis mercibus. Vide apud Limnæum, *Jur. Publ. l.* 2. *c.* 9. *num.* 51. Hinc jure gentium non tantùm personis, sed & *mercibus*, de transitu per alienas terras cautum est. Nam quo minùs gens quæque cum quavis gente sepositâ commercium colat, impediendi nemini jus est: id enim permitti interest societatis humanæ; nec cuiquam damno id est. Quam in rem Philo, *Leg. ad Cajum*, [illegible] *Mare omne navibus onerariis tutò satis navigatur, eo commercio, quod ex naturali societatis desiderio inter nationes intercedit, dum mutuò aliarum copia aliarum inopiæ succurrit. Nam invidia nunquam aut orbem universum, aut magnas ejus partes invasit.* Et apud Florum est, *l.* 3. *c.* 6. *Sublatis* commerciis, *rupto fœdere generis humani.* Euripides quoque *Supplicibus* Theseum inducens loquentem, his, quæ humana ratio in commune bonum reperit, navigationem propterea annumerat, his verbis:

> [illegible]
> [illegible]
> *Et cuique terræ quæ suum ingenium negat,*
> *Supplere rationi pelagus discursibus.*

Quoniam autem transeuntibus mercibus securitas præstatur, aliaque ob hoc onera sustinentur, ad ea compensanda vectigal aliquod mercibus imponi permittit idem Jus, dum modus causæ non excedatur. Sic vectigal equorum & rerum, quæ Isthmum Syriæum transibant, accepisse Rex Salomo legitur, 1. Regum, *c.* 10. *v.* 28. & *c.* 12. *v.* 14. De thure Plin. *l.* 12. *c.* 14. *Evehi non potest, nisi per Gebanitas. Itaque & horum Regi penditur vectigal.* Sic ditati Massilienses ex fossa, quam ex Rhodano in mare Marius duxerat, [illegible] *Vectigal exigentes ab iis, qui navibus ascenderent aut descenderent*, ut Strabo narrat, *l.* 4. Idemque, *l.* 8. nos docet, Corinthios ab antiquissimis usque temporibus vectigal percepisse, de mercibus, quæ ad vitandum Maleæ flexum, terrâ de mari in mare transferebantur. Quemadmodum pro Rheni transitu pretium accipiebant Romani. *Etiam in pontibus pro transitu datur*, inquit Seneca: & de fluminum transitu pleni sunt Jureconsultor. libri. Sed frequens est, ut æquus modus non servetur, cujus rei Phylarchos Arabum incusat Strabo, *l.* 16. hoc additò: [illegible] *Difficile enim est, ut inter validos & feroces desinatur modus mercatori non gravis.* Vide de iisdem Phylarchis, Petrum de Valle, *Itiner. Tom.* 4. & plura hanc in rem, apud Hug. Grotium, *de Jure Pacis & Belli, l.* 2. *c.* 2. *num.* 13. & 14. Auctorem Anonymum, *Orbis Terr. Geogr. & Civ. c. de Commerciis*, Sprengerum, *in der kurtzen Wechsel-Praxick, p.* 12. & *seqq.* Jo. Baptistam Tavernier, *Itiner.* & hic passim, ubi de Comite *Commerciorum*, *Foro*, *Mercatura*, *Stapulis* &c. item ubi de mercium qualibet, suô locô.

COMMERCIUM, vulgò *Commerci*, ex vico castrum, dein urbecula Galliæ in Barensi Ducatu ad Mosam fluv. vix 3. leuc. supra Fanum D. Michaelis, & 5. à Tullo in Ortum: in finibus Leucorum. Vide Valesi. *Notit. Gall.*

COMMILITONES, sæpe milites ab Imperatorib. Romanis appellari soliti, ut de Julio aliisque legimus ferè omnibus, præter Augustum. Addit Maximinus vocem *sacrati*, apud Capitolin. in *Gordianis tribus*, *c.* 14. ut eos sacramenti militaris admoneat, cujus erat religio maxima, idque præcipuum fidei vinculum. Illud verò, quod sequitur, *Sacrati mei, imo etiam mei consecranei*, quod idem est, ac *Commilitones*, sive eorundem sacrorum participes &c. Casaubonus *ad l.* Sed *Consecraneos* majus aliquid esse, quàm *Commilitones*, hinc colligit Freinshemius, quod aliàs ridiculus fuisset Maximinus, idem bis dicendo. Suspicatur ergo eos sic vocâsse, ut revocaret in mentem, ipsos se consecrâsse, fecitque Imperatorem, *Not. ad Curtium*, *l.* 9. *c.* 2. Quod an subsistere possit, videbimus infrà voce *Consecranei*. Cæterum de compellatione hac Brissonium inprimis vide *de Formulis*, *l.* 4. rationem verò habes apud Clapmarium, de *Arcanis*, *l.* 6. *c.* 16.

COMMINELLI, seu **COMMUNELLI**, in *Constitut.* Friderici II. Imperatoris *contra Catharos & Patar.* Hæretici fuêre, quòd omnia communia haberent, sic dicti, apud Waddingum *in Annal. Minor. A. C.* 1254. *num.* 16. laudatum Carolo du Fresne in *Glossar.*

COMMISSI, apud Casinenses dicuntur, qui aliis *Conversi*; Haeftenus, *Disquisit. Monast. l.* 3. *tract.* 2. *Disquisit.* 8. In *Regula* Benedictinarum Monialium, *Commissa* dicitur Monialium famula, apud Macrum in *Hierolex.*

COMMITTERE pugnas, apud Statium, *l.* 6. *Theb. v.* 143.

> *Cui Superûm nostro committere sanguine pugnas*
> *Dulce fuit?*

Ordiri est, verbum à Circensibus (vide suprà *Circus Max.*) deductum. Nonius Marcellus, *Committere dicitur initiare.* Virg. *l.* 5. *Æn. v.* 113.

> *Et tuba commissos medio canit aggere ludos.*

Varro *Endymionibus*, *Discumbimus mensatim. Dominus maturè oviè cœnam committit.* Vide quædam notata Jac. Ræva do, *ad c.* 14. *de Regulis Juris*, Fr. Duarenum, *ad idem c.* J. Robertum, *Animadversor. l.* 3. *c.* 18. Jos. Scaligerum *ad Varronem*, *de Re Rust. l.* 3. &c. Alioqui *committere*, committeri est, quô sensu verbum occurrit apud Cæsarium Arelat. *Homil.* 38. Vide quoque eosdem Jurecconsultos. Quia autem grandi, sed concisô sonô, *committebant* illos ludos tubæ, non aliô atque aliô, sed eôdem semper tenore, hinc aulam habuit Senecæ eloquentiam *Commissiones meras* dicendi Cajus Princeps, uti videmus apud Sueton. *Calig. c.* 53. Cui intellectui non obsistit, quòd lenius comtiusque dicendi genus in eodem Scriptore, ex suo sensu, agnoscere videatur Suetonius. Diversô enim modô utrumque verum: affectavit enim comptum quid Seneca, & tamen ubique ostentat Declamatorios flosculos, sententias vibrantes, secundum Petronium, & quandam vehementiam non cohærentem, sed similem tubæ clangori, intercisô sæpius, & quodammodo tumultuanti. Sed & *Commissiones* altercationes seu liticulæ perhiberi possunt; qualibus Senecæ scriptio accedere videatur: Ita concisis est periodis, & removet, quodammodo semper irascendo, tàm malos mores, quàm adversarios Philosophos. Sic *committere*, in lites conjicere, dissentire facere est, eidem Suetonio paulò pòst, *c.* 56. *ejusd. libr.* Quô sensu Homerus, *Il.* α. *v.* 8. ait.

> ---- [illegible] &c.

Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium*, *d. l.* Quot autem in diem fuerint Circensium commissiones, dicemus infrà in voce *Missus*. De *Commissionibus* verò *Artificum* annuis, in festo *Xalneia*, Athenis institui solitis, vide infrà ubi de *Manuariis Artibus*, & *Opificibus*. De aliis, ubi de *Agonibus*, *Certaminibus* seu *Ludis Gymnicis*, *Scenis* scriptum. *Verrio Flacc.* &c.

COMMODA Diæta, nova methodus, & Inquisitione potior visa ad Protestantium doctrinam è Bohemia profligandam, de qua sic Cl. Heideggerus, *Experientiâ edoctis, fortiores illas purgationes, sanguinis effusiones, vivicomburia, præcipitationes in fodinas Cuttenbergenses*, ad hæreticos morbos pellendos hactenus adhibitas, partim profuisse. Tentandum esse jam, utrum Commodâ Diætâ (*sic loquebantur tum Ecclesiæ Pastores, uxoribus maritos, parentes liberis, bona singulis eripere & miseram vitam posteà superpondii locô, nullà pœna processu, sed per milites spoliatis, longôque & tetrô carcere maceratis vel adimerent, vel in exilium, quod Diætam vocabant, expellerent*) curari possint Hæretici, itaque non mortibus afficiendos (quibus illi tanquam martyriis exultarent) sed aliis viis fatigandos & ad obedientiam reducendos esse. Proinde & odiosum illud ac durum nomen Inquisitionis, in mollius Reformationis commutandum esse. *Hoc decretum in secreto sacroque Consilio Romæ A. C.* 1627. *inter medios belli apparatus, initum conclusumque esse, certis indiciis post innotuit, & eventu ipsô comprobatum est --- Primò igitur omnium imbelles --- Anabaptistas proscripserunt: inde Euangelicos variis artibus aggressi, sensim eos tum nimiis exactionibus, tum oppressionibus, promissis, minis, etiam tormentis & carcere, partim ad apostasiam, partim ad fugam & exilia compulerunt: talique, si Diis placet, Diætâ, universam Bohemiam, Moraviam & Austriam postremò Pontifici Roman. subjecerunt.* Vide eum, *Historiâ Papatus Period. VII.* §. 226. ex Authore *Persecutionum Bohemicarum*, teste αὐτόπτῃ, *c.* 45. & *seqq.* Haud pridem in *Diæta* hujusmodi locum *Hospitationes dimacharum* seu *draconum*, in alio Europæ regno, successerunt, ut cuique notissimum.

COMMODA Publica quicunque olim auxit, quique effecit, ut Respubl. vitatâ invidiâ, miseriâ, calamitate, honorem, faustitatem, felicitatem adipisceretur, is, velut malorum præclarissimus victor, coronâ solebat donari. Cujusmodi, præter alios illustres viros, Lycurgus fuit, à Populo ob eam causam sæpius coronatus, statuamque adeptus, Demosthenes item, qui primò quidem à Democle Aristonico Hyperide, ultimò à Ctesiphonte, coronatus est. Certè in decreto, quod factum est super Lycurgo Butade, postquam

quam ejus in Rempubl. benefacta commemorata sunt, additur, *cùm autem visus esset omnia hæc justè administrâsse, ob eam rem corona ei data est*, vide Plut. in *Lycurgo* & *Demosthene*. Ad quod exemplum quâ re quisque Reipubl. maximè prodesset, ob eam rem coronâ donabatur. Et verò Æsculapium usque eò constat fuisse coronatum, ut is nunquam effigietur, sine corona, veluti Victor morborum. Quæ corona index fuit clarissimæ Artis, cui multum dissimiles illæ, quas coquis talibusque voluptatum lenonibus, perditissimos Sybaritas dedisse, legimus apud Athenæum, *l.* 12. Item quam, propter longiorem compotationem, præmii locô accepit Xenocrates, apud Laertium, *l.* 4. quamque calumniæ dolique mali crimine convicti, cùm per urbem circumvectarentur, è myrica gestâsse leguntur, Spartæ, apud Diodorum Siculum, *l.* 12. &c. Vide Car. Paschalium, *Coronar. l.* 7. *c.* 6. & plura de præmiis *Bene de Publico meritorum* suprà, in voce *Benemeriti*. it. infrà *Veteranus*, ubi etiam alia vocis notio. Addo hoc unum in libello *de Re milit.* qui adjici solet *Notitiæ utriusque Imperii*, *Commodæ auctoritatis varia priscorum monetæ: Commodas* [illegible], esse integro margine, seu, ut Procopius vocat, [Greek illegible], *de Bello Gothico, l.* 3. Apud Plautum, *Rud. Act.* 5 *sc.* 2. *v.* 31. *Commodum talentum*, [Greek illegible], *Commoda minæ pæne* [illegible]. At *Commodum talentum magnum*, talentum *integrum*, Joh. à Wower, *Not. ad Minucium*.

COMMODÆ Idus, in lapide Lanuvii,

IDUS COMMODAS
ELIANO COS.

Augustæ sunt, *Commodum* enim hunc mensem dici voluit Commodus Imperator. Quemadmodum idem appellavit Romam *Kommodianam*, & *Commodiana castra* apud *Dionem*, *Coloniam Commodianam*, apud Lamprid. *c.* 8. Et classem Africanam, quam æmulaturus Augustum instituit, *Commodianam Herculeam*, *c.* 17. &c. Vide Casaubon. & Salmas. *Not. ad Lamprid.*

COMMODUS L. Aur. Antonius, M. Antonini filius, patri dissimillimus, cui etiam in imperio successit. Sub Onesicrito, Attejo & Antistio, humaniores artes didicit. Sub Philosophis, morum magistris, nihil profecit, naturâ in omne scelus pronâ; Alter Nero, Hercules vocari voluit, clavâ & leoninâ insignis. Imo aras & delubra sibi poposcit, Senatu turpiter adblandiente. In Christianos, in proceres sævus. Moribus perditissimis, nonnisi consimiles erexit: Cum gladiatoribus & feris in arena colluctatus. Tandem Marciæ, Læto & Electo mortem parans, ab illis præventus, venenum primò hausit, mox ab athleta quodam strangulatus est. A. C. 192. ætat. 31. Imperii 13. Vide Lamprid. *in ejus vita*. Eutrop. *Hist. Rom. l.* 8. Onuphr. *in Chron.* inprimis Herodianum, *l.* 1. De hoc Ausonius, *Cæsarib. Epigr.* 18.

Commodus insequitur, pugnis maculosus arena,
Threcidicô princeps bella movens gladiô.
Elisô tandem persolvens gutture pœnas,
Criminibus fassus matris adulterium.

Vide & *Lucium Antoninum*.

COMMODUS, Consul. cum Prisco an. Urb. Cond. 831. Item alius Consul cum Cereali an. Urb. Cond. 858.

COMMONE, insula Ephesô urbi adjacens. Plin. *l.* 5. *c.* 31.

COMMONI, Galliæ Narbonensis populi. *Ptol.* In Provincia juxta litus maris Mediterranei, olim pars Salyorum, ubi urbes Massilia, Telo Martius, Olbia, & Forum Julii, *Baudrand*.

COMMONITORIA, in Communione Romana dantur à Pontificibus Legatis, ut vocant, Apostolicis, uti *Mandata* ab Imperatoribus olim iis, qui ad provincias administrandas aliâque causâ ab illis ablegabantur. *Glossæ Basil.* [Greek illegible], & Suid. [Greek illegible]. Cujusmodi *Commonitorii* formulam exhibet Cassiodorus, *Variar. l.* 7. *c.* 22. vel potiùs Codex Ecclesiæ Africanæ, *can.* 93. cujus inscriptio est [Greek illegible], *Commonitorium, quale acceperunt legati contra Donatistas*. Posteà latè instruuntur, Theasius & Euodius, quid apud Imperatores agere debeant, vide & *Commonitorium* Zozimi Papæ, quod dedit Legatis ad Concilium Carthagin. *in princip. ejusdem Codicis*, in *Biblioth. Juris Canon. vet. p.* 330. & Justelli *Notas*, *p.* 419. aliudque bene longum *in Annal.* Baronii, *Tom.* 10. *ad A. C.* 859. *n.* 6. *& seqq.* & plura de hac materia, apud Franc. Bernardinum, *de Antiquo Eccles. Epistolarum genere, l.* 2. *c. ult.* ut & Joann. Savaronem *ad Sidonium, l.* 8. *Ep.* 9. *p.* 505. *in fin.* Ex his *Commonitoriis* etiam excerpi Canones consuevisse, docet Gerh. von Mastricht, *Hist. Juris Eccles.* §. 403. 404.

COMMORANTES, Monachorum genus, vide infrà *Eccia.*

COMMOSICUS, Getarum Rex & Pontifex, an. ab Urb. Cond. 719.

COMMUNE, seu COMMUNIA aut COMMUNITAS, apud Recentiores, est incolarum alicujus universitas, dominô vel Rege concedente, sacramento invicem certisque legibus adstricta. Cujusmodi *Communias* in Francia primus Ludovicus VII. Rex multiplicavit auxitque. Cùm enim regnante Philippô patre, in omnibus ferè provinciis Procerum invaluisset tyrannis, subditis Regique pariter gravis, *Ludovicus ---- auxilium totam per Galliam deposcere coactus est Episcoporum. Tunc ergo Communitas in Francia popularis instituta est à Præsulibus, ut Presbyteri comitarentur Regi ad obsidionem vel pugnam, cum vexillis & parochianis omnibus*, Orderic. Vitalis, *l.* 11. *p.* 836. Unde crebrò legitur, in prœliis adfuisse & dimicâsse urbium *Communias*, quibus prævii erant ipsi Presbyteri seu Curiones, cum vexillis Ecclesiæ, apud *Eund.* & Sugerium, in *Vita* Ludovici VI. *c.* 18. Ita quæ in Oppidis Regi ipsi obnoxiis duntaxat primitus *Communiæ* erant, postmodum Regum concessu in aliis quoque, quæ Episcoporum erant, introductæ sunt. Ipse verò Ludovicus VII, novas statuit in iis, quæ sui juris erant, quibus & leges dixit. Post quem etiam Regi Vasalli in suis oppidis idem institutum imitati sunt, eò promtiore Regum adsensu, quòd in bellis opem ab iis exposcere licebat. Sed & ut plurimùm in Vassallorum Civitatibus & Oppidis supremô jure, & Vassallis inconsultis, *Communias* instituêre Reges abstuleréque, si incolæ peccâssent, ut Laudunensibus, post cæsum Galdricum Episcopum fecit Ludovicus VI. Ad id porro instituebantur *Communiæ*, ut & dominorum suorum & sua propria jura subditi tuerentur: uti legitur in *Charta* A. C. 1204. Alionoræ Reginæ Angliæ & Ducis Aquitaniæ, apud Car. du Fresne. Inter *Communiæ* vero jura præcipua, recensentur *Scabinatus*, *Collegium*, *Majoratus*, *Sigillum*, *Campana*, *Berfredus & Jurisdictio*. In *Chartis* prætereà earum describebantur Leges, quibus delinquentes incolæ subdebantur, & pensitationes, quas præstare dominis vel Regi debebant, ut docet Guibertus, *de Vita sua, l.* 3. *c.* 7. Quâ ratione cùm ab omni jugo servitutis harum incolæ eximerentur & sibi invicem confœderati & juramentô adstricti sua jura tuerentur, constitutiones ejusmodi Communiarum *Libertates*, ipsæ quoque Communiæ *Juratæ* & incolæ *Jurati*, sunt dicti, &c. Car. du Fresne, in *Glossar.* ubi diplomata, præsertim quæ *Communiæ* titulum præferunt, à Regibus Proceribusque Galliæ, variis Oppidis concessa, secundùm literas Alphabeti, ordine enarrat: Plura vocis *Commune* vel *Communia* significata, vide apud *Eund.*

COMMUNES, dicti Imperatores & Principes, qui cum privatis ex æquo viverent: quam virtutem Græcos vocâsse [Greek illegible], ex *Xenophonte* discimus. *Ex æquo* id vocat Plinius, *l.* 6. *c.* 25. ubi de Scythis, ad quos pertinebant Parthi; quod perperam interpretatus est, *concorditer* Solinus, *p.* 55. Cæteræ enim nationes, quæ Parthis parebant, nec rebellabant, concorditer cum his agebant, at non *ex æquo*, ut Scythas degere cum iis Plinius scribit, i. e. *pari jure*. Namque & Scythæ liberi erant, nec Persarum dominationi obnoxii. Laudat inprimis hanc virtutem in Trajano suo Plinius *in Præfat. Hist. Natural. Sciantque omnes, quam ex æquo tecum vivat Imperium, Triumphalis & Censorius, sexiesque Consule & Tribunitiæ potestatis participe, & quod his nobilius fecisti, dum illud Patri pariter & Equestri ordini præstas Præfecto Prætorio ejus, omniaque hæc Reipublicæ. Et nobis quidem, qualis in Castrensi Centurio.* Quasi diceret, ut sciant omnes, quàm ex æquo vivat Imperium, id est, qui tibi subjecti sunt, quàm pari jure tecum vivant, qui Triumphalis & Censorius, & sexies Consul & cætera. In Theodosio, Probus,

Communis Cunctis hominem se regna tenere
Sed meminit: vincit hinc magis ille homines.

In Attico C. Nepos, *c.* 3. *Hic autem (Athenis) sic se gerebat, ut communis infimis, par Principibus, haberetur &c.* *Popularitatem* Ethici appellant &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1197. & infrà *Sensus Communis*. Cœterum colebant Athenienses inprimis admodum sanctè commune jus humanitatis, quô Civis Civi esset communis, ut *Cicero* ait. Unde Apulejus, *Apolog. Athenienses, propter commune jus humanitatis* &c. Vide quoque Sidonium, *in Concione, l.* 7. & ad eum Savaronis *Notas*. Quinam verò *Communes Dii* olim habiti, vide suprà *Æqui Dii*: uti de *Communibus Diebus* infrà voce *Dies*.

COMMUNICALES, apud Anastasium, in *Leone III. Fecit verò* Communicales *ex argento purissimo per singulas regiones, qui præcederent per stationes, per manus Acolythorum num.* 24. *pensi simul lib.* &c. Vasa sunt argentea vel aurea, quorum inter communicandum usus fuit, Dominic. Macer, in *Hierolex.* Vide infrà in voce *Communio*.

COMMUNICANTES, Anabaptistarum secta, qui veteres Nicolaitas imitantur, communia omnia habentes. Gautier. *Secul.* 16.

COMMUNICANTES, in Communione Romana, oratio in Canone posita, de qua vide Macrum in *Canon Missæ*. Variant in aliquibus festivitatibus hæ preces, ut & Præfatio: aliquando tamen distinguitur & separatur præfatio ab oratione. Si enim v. g. festum S. Philippi & S. Jacobi seu Inventionis S. Crucis occurrerint, infra Octavam Ascensionis: tunc præfatio Festi occurrentis & *Communicantes* de octava dicuntur; licet de octava non fiat commemoratio, Idem ex *Congr. Ritu.* 24. *Aug.* 1627.

COMMUNICATORIÆ Literæ, [Greek illegible], item [Greek illegible], Palladio in *Vita* Chrysostomi, *p.* 24. dicebantur eæ, quas Episcopi lapsis dabant, postquam exactâ pœnitentiâ ad *Communionem* sunt recepti. Item fidelibus interdum peregrinaturis, ut ab aliis fidelibus in Communionem reciperentur. Neque enim licebat quem fidelem ab aliquo suscipi, sine literis Episcopi sui, *Concil.* Carthag. 1. *can.* 5. Vide Bernardinum, *de antiquo Ecclesiasticarum Epistolar. genere*, ubi *Communicatorias* speciem facit Epistolarum Formatarum. Iis affines *Confessoriæ*, de quibus vide infrà, voce *Confessor*.

COMMUNIO, Græcè [Greek illegible], inter nomina S. Eucharistiæ, reperitur 1. Corinth. *c.* 10. *v.* 16. quæ, ut alias rationes omittam, sic dicta est Pachymeri, [Greek illegible], *Quia primis temporibus omnes, qui digni erant, mysteriis* (h. e. Cœna Domini) *participabant*. Postea verò ubi deficiente zelô populus Christianus *communicare* desiit, nisi semel in anno, ut toties queruntur Joann. Chrysostomus, Joann. Cassianus, alii: quæ prius dicebatur & erat *Communio*, fieri cœpit [Greek illegible], *spectaculum & acroama*, Isaac. Casaubonus, *Exercit.* 16. §. 30. ubi accuratè de hac voce pluribus agit. Similiter seqq. seculis, separatô à Clericis populô, *Communio* distingui, & alia *Sacerdotalis*, alia *Laica* dici cœpit: Quarum illa Sacerdotum erat, hæc Plebis; cui Presbyteri etiam ac Clerici accensebantur, si quid levioris delicti commisissent. Unde apud Sanctum Cyprianum, *Ep.* 52. *Admissus est Trophimus, ut Laicus communicet, non ---- locum Sacerdotis usurpet.* Et in Canonibus, qui *Apostolici* dicuntur, *c.* 14. jubetur Presbyter, qui in aliena parochia inicio Episcopô commoratur, [Greek illegible],

inter

inter Laicos communicare. Si verò culpa gravior esset, interdum ne *Laicâ* quidem donabantur *Communione*, sed ad pœnitentiam relegabantur, i. e. in Classe pœnitentium consistere jubebantur, ad Ædium sacrarum fores, donec Ecclesiæ reconciliarentur: Concil. Sardic. *can.* 1. Clericis verò exauctoratis & excommunicatis, *Communio* hæc in fine tantum vel ne in fine quidem concedebatur: quod posterius idem Concilium, *can.* 2. statuit in Episcopos, qui artibus fraudibusque plebem alienam concitâssent, quò Episcopi postularentur, &c. Vide Car. du Fresne, *Glossar.* & hîc ubi *de Censura Ecclesiast. Excommunicatione & Reconciliatione.* In *Communione* verò hac sacra, Justini tempore Diaconi sacras partes populo distribuebant, & ad absentes quoque deferebant. Clemens, in Alexandrina Ecclesia, ipsum populum de patina consecratas offas accepisse, scribit. Tertullianus suâ ætate, non de aliorum, quàm de præsidentium manu, eas sumi dixit. Non enim ubivis aut omni tempore, uniformis Cœnæ ritus erat. Posteà autem frequentiùs Episcopi Presbyteris, Presbyteri Diaconis, Diaconi fere Laicis & reliquæ Ecclesiæ plebi, sacra symbola ministrabant. Ordine quoque aliquô *Communio* peragebatur, ut primùm communicaret Clerus, Episcopi, Presbyteri, Diaconi &c. atque hi deinceps sanctiori Ecclesiæ loco, intra ipsa *Altarium*, ut vocabantur, septa: tum extra illa Populus, primò Viri, deinde Mulieres; & hæ non nisi velatæ, unusquisque ordine suô. Unde *Communionis Ecclesi.* atque *Laica* divisio, retro indigitata, originem habuit. Sed optimus procul dubio *communicandi* modus est, quem Christus usurpavit, de quo, ut & plura hanc in rem, vide suprà in voce *Cœna Domini.* Sed & *Communio*, in Ecclesia Romana Antiphona vel Cantus Ecclesiasticus, qui, dum populus communicat, decantatur à Cantoribus, inventus à Gregorio M. ut habent Honorius Augustodun. *l.* 1. *c.* 90. Auctor *Chronici* Reicherspergr. *A.C.* 424. Cardin. Bona, *Rerum Liturgic. l.* 2. *c.* 17. *num.* 1. Alii. In ritu Ambrosiano *Transitorium* dicitur, *quia tunc ad Epistola cornu fit transitus, quemadmodum in ritu Romano etiam observatur*, ut ait Dominic. Macer in *Hierolex.* Porrò *Communio* Passiva, in *Concil.* Carthaginensi dicitur, quæ sine discrimine omnibus concessa est. At *Communio* Peregrina, quæ peregrè cum Formatis advenientibus Ecclesiasticis vel Laicis concedi solebat: ita ut si Episcopus peregrinus cum Metropolitani Formatis in alienam diœcesin veniret, nullô quidem in ea dignitatis suæ munere fungeretur, sed in consessu Presbyterorum, seu, ut vocabant, Presbyterio, ante Presbyteros sederet, & ab Episcopo civitatis, cum cæteris Presbyteris Diœcesanis sacram Eucharistiam sumeret, sicut in *can.* 18. Nicenæ Synodi dicitur. Quod idem contingebat peregrinis Presbyteris & Diaconis, qui intra Cancellos sedebant, ut peregrini tamen ab officio cessabant; communicantes tantùm tum in oratione, tum in Eucharistia, cum aliis Presbyteris, &c. Atque hâc notione *Communionem peregrinam* accipi in Concil. Regiensi, A.C. 439. *can.* 3. contendit Sirmondus. Posteà verò, pœnalis quædam Communio *peregrina* dici cœpit, quòd instar *peregrina* propriè dictæ esset. Quoties videl. Episcopo adimebatur Episcopatus, ad quem ordinatus erat, administratio; nomen verò, ordo & dignitas relinquebatur: sic ut sederet & communicaret cum Episcopis, abstineret tamen ab officio dignitatis, atque *communicaret ut peregrinus.* Quod Bassiano & Stephano, qui contra Canones Ephesinam compararverant sedem, accidisse legimus, in *Concil.* Chalcedonensi, *Act.* 11. & 12. Unde conficit Car. du Fresne, leviorem fuisse Communionis hujus, quàm *Laicæ*, pœnam: cùm hac postrema Clerici gradu suô carerent in perpetuum; priori verò, si resipiscerent, locum recuperarent suum, ut est in *Concil.* Agathensi, *can.* 2. Vide Sirmondum, *Histor. Pœnitentiæ publ. c. ult.* aliosque auctores præfato Carolo du Fresne, in *Glossar.* laudatos; ut & Macros Fratres, in *Hierolexico*: de investitura verò per *Communionem*, suô locô.

COMMUNIS Deus, dictus Mercurius est, de quo infrà vide.

COMOS, in nummis Arcadii, Jovini, Placidiæ, Valentiniani, Majoriani, Severi, est *Constantinopoli Moneta obsignata*, Car. du Fresne, *Dissertat. de infer. ævi Numismatibus.*

COMOEDIA, drama est, civiles & privatas actiones extra lætô repræsentans, seu Poëma est dramaticum, negotiosum, exitu lætum, stylô populari, Scalig. *Poët. l.* 1. *c.* 6. Ejus origo hæc: Cum Apollini Nomio, i. e. Pastorali, ob frugum proventum, festum agerent agricolæ, in compitis & vicis comessatum convenire solebant, & circum aras choreas ducere, ad tibiam cantantes, posteà convitiis etiam incessere meritos. Ea consuetudo dein transiit in civitates, ubi cives improbos simili pompâ, saltantes ac canentes, sunt insectati. Unde ἀπὸ κωμῶν, i. e. vicis; vel ἀπὸ τοῦ κωμάζειν, i. e. à comessando, seu per vicos animi gratiâ vagando, Κωμῳδία dicta fuit: & lusus, quos vicatim exercerent, *Comœdias* dixêre, Æl. Donatus, & Scalig. *l.* 1. *c.* 5. Vide quoque suprà. Aristoteles non à comessando, sed inde dictum hoc dramatis genus vult, quòd Agricolæ oberrantes per pagos, insectarentur urbanos, eisque facinora sua exprobrarent: quod cùm ob infamiæ metum efficax esset ad maleficia coercenda, posteà ad elegantiorem carminum cultum ab ingeniosis hominibus redactum fuit, & salibus conditum, fabulisque in ordinem digestis contextum, ut gratiam eò faciliùs inveniret: itemque constituta loca & tempora, in quibus ageretur, Scaliger, *dicto locô.* Erat autem initiò carmen simplex, sicut & Tragœdia, quod Chorus circa aras fumantes cum tibicine concinebat: Dehinc una persona atque altera addita est, quæ respondens alternis Choro, locupletavit variavitque rem Musicam: Ad postremum, crescente numerô personarum, materia ipsa locupletata fuit, donec in justum Poëma excresceret. Tum certa ornamenta adjungi cœpêre, Cothurni, Socci, cæterique habitus Scenici, &c. Fuit verò *Comœdia* triplex, *Vetus*, *Media* ac *Nova.* E quibus prima summa cum libertate, personas probrô dignas nominatum carpsit. Horat. *l.* 1. *Sat.* 4. *v.* 1 *s.*

Eupolis atque Cratinus, Aristophanesque Poëtæ,
Atque alii, quorum Comœdia prisca virorum est:
Si quis erat dignus describi, quod malus, aut fur,
Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus, multa cum libertate notabant.

Susarion Megarensis eam inchoâsse, Cratinus expolivisse, Aristophanes perfecisse dicitur. Sed cùm Poëtæ abuti licentiùs stylô & passim lædere quosvis etiam bonos cœpissent, lege latâ à 30. Atheniensium Tyrannis, cohibiti sunt,

—— —— —— Chorusque
Turpiter obticuit, sublatô jure nocendi,

ut loquitur Horat. *de Arte*, *v.* 283. Vide quoque Ciceronem, *de Republ. l.* 4. Hinc Satura sumsit exordium, quæ in peculiare genus fabulæ abiit, postquam & ipsa in suspicionem sinistram apud potentiores pervenit. Vide infrà in voce *Satura.* Dein *Media Comœdia*, in qua nullum apertè traducere fas erat, orta est, non tamen ad novæ accessit modestiam, cùm jus quoddam reprehendendi retineret, & Chori locô parabases quasdam aspergeret, tectius civium peccata coarguentes, Scaliger, *loc. cit.* Tandem temporibus Alexandri M. *Nova* obtinuit, quæ argumentô planè fictô fictisque personis, citra amarulentiam, facetiis jucundis, ad delectandum comparata, vitam communem & vulgatos mores spectandos proponeret: ut salubria monita in mentes animosque hominum, cum audiendi quadam illecebra, illaberentur. Unde Piscator apud Plautum, *in Rudent. Act.* 4. *sc.* 7. *v.* 23. conqueritur, non flecti mores populi ad virtutem Comœdiis,

Spectavi quidem Comicos ad istum modum
Sapienter dicta dicere, atque iis plaudier,
Cum illos sapientes mores monstrabant populo;
Sed cum inde suam quisque ibant diversi domum,
Nullus erat illô pactô, ut illi jusserant.

Hæc Jambicis & Trochaicis versibus contenta erat, cùm antiqua plurimis carminum formis uteretur: Neque Chorum admittebat. Hodierna tamen eos interdum saltantes aut concinentes παρέργως adhibet, non verò loquentes. Excoluerunt eam Plautus, Terentius, Accius, Nævius &c. inter Latinos: Menander verò princeps ejus est habitus. Vide Scaligerum, *Poet. l.* 1. *c.* 7. Utra prior fuerit, Tragœdia, an *Comœdia*? quærunt Eruditi: Sed Aristoteles innuere videtur, Tragœdiam priùs fuisse excultam: unde Horatius Tragœdiis veterem Comœdiam successisse docet, *in arte Poet.* Ex utraque mixta oritur *Tragico-Comœdia*, quæ introductis augustioribus personis exitu lætô absolvitur, qualis est Plauti Amphitruo: *Comico-Tragœdiæ* verò exemplum haud extat. Partes *Comœdiæ*, omnisque Dramatis, sunt vel *Primariæ*, vel *Accessoriæ*, vel *Circumstantes*, seu *Accidentales.* *Primariæ* sunt quatuor, *Protasis*, *Epitasis*, *Catastasis* ac *Catastrophe*: quæ unô nomine dicuntur *Actus*, & tum Choro, qui pars erat veteris Comœdiæ, itemque Tragœdiæ opponuntur. Hæ enim duas partes, Actum & Chorum habuerunt. Aliter distinguebatur Drama in *Actus*, sumptô vocabulô, non ut suprà, de actione tota, sed de parte quadam ejus præcipua: & hi rursus in *Scenas.* Actuum non plures quinque erant, sed nec pauciores. Horatius, *de Arte Poet. v.* 189.

Neve minor quinto, non sit productior actu
Fabula. —— ——

Qui Chorô vel Musicâ distinguebantur. In Scena plures quinque personis non introducebantur loquentes, nisi fortè consultatio esset instituenda: mutas verò personas plures adesse non prohibet. Apud Romanos tamen plures tribus non loquebantur. Horat. *ibid. v.* 192.

—— —— *Nec quarta loqui persona laboret.*

Partes *Accessoriæ*, quæ extra Actum, intellectus aut delectationis causâ, adhibentur: sunt *Argumentum*, ante actum ab initio: ut & *Prologus*: In medio, inter actum & actum, *Chorus*, vel Diludia. Horat. *l.* 1. *Ep.* 19. *v.* 48.

Displicet iste locus, clamo, & Diludia posco.

Idem, *l.* 2. *Ep.* 1. *v.* 185.

—— *Media inter carmina poscunt.*
Aut ursum, aut pugiles. ——

Quarta pars accessoria *Mimus* est, *Satura*, & aliquando *Epilogus*: quæ olim duobus ad summum verbis absolvebatur, *Valete & Plaudite*: hodie justum sæpe carmen explet: E quibus accessoriis partibus solum Chorum sibi Tragœdia vindicat. Partes tandem *Circumstantes* dramatis sunt, *Tibiæ*, *Cantus*, *Saltatio* & *Apparatus*: qui in Tragœdia columnis statuisque & magnificorum palatiorum picturis Scenam exornabat; in Comœdia verò, sylvarum, ruris ædiumque privatarum imaginibus eandem splendidiorem reddit &c. Vide Auctores *Poetica Gesnersis*, Thom. Godwyn. *Anthol. Rom. l.* 2. *sect.* 3. *c.* 2. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 8. &c. Ratione habitus, adde & gentis, Comœdiæ olim aliæ fuerunt *Palliatæ*, seu Græcæ, aliæ *Togatæ* seu Latinæ: quia in illis pallium, Græcorum gestamen, in his toga, Romanorum vestis adhibita est. Unde vetus Interpres Juvenalis, *ad illud Sat.* 1. *v.* 3.

—— —— *Recitaverit ille togatas.*

Togatæ sunt, inquit, *Comœdiæ Latinæ*: *Palliatæ Græcæ, quales Afranius fecit*: Ubi verba hæc posteriora retrahenda, & Togatis subjicienda esse. (Afranium enim Togatas dedisse notum est) monet Ferrarius. Togatarum porrò aliæ nobiliores fuêre, quæ *Prætextatæ*

dictæ,

dictæ, quòd in iis introducti Magistratus, qui in prætextis, fortasse etiam purpurâ vel puellæ prætextatæ. Aliæ minus nobiles, in quibus viliores personæ comparerent. E quibus illæ feræ totæ, præter quamque turpitudine vacuæ [illegible]: illæ Ieteriores erant. Præterea affirmat [illegible] Comœdiæ Trabeata, quod novum genus Togatarum edidit [illegible] Melissus, ab Augusto præfectus bibliothecæ in porticu Octaviæ, apud Sueton. de claris Grammaticis, c. 21. Postremò Tabernariæ dictæ sunt, quòd in iis introducerentur homines in tabernis habitantes, opifices, institores ac sellularii. Cæterum Togatarum auctores ab Acrone recensentur, Afran. Lamia, Antonius Rufus, Melissus, Afranius, Pomponius: qui omnes, magnò literarum damno, præter Afranii fragmenta interciderunt. Primum autem Stephanionem Togatas saltare instituisse, auctor est Plin. l. 7. c. 48. Vide Octav. Ferrarium, de re Vestiar. Part. 2. l. 4. c. 2. Comicos porro, ut pedestri sermo, ita humiles calcei, Soccos vocant, ornabant, Plin. junior. l. 9. ep. 7. Quare Planipedes appellati sunt, item Excalceati, à Seneca, Ep. 8. Claudianus, in Consul. Manlii Theod. v. 313.

Cui plectra pulsanda chelys, qui pulpita socco
Personat.

Ausonius, Eidyll. 4. v. 59.

---- ---- Percurris pulpita socco. &c.

Thom. Dempster. in Rosini Antiq. Rom. l. 5. c. 8. paralipom. Apud Athenienses porro institutum primum fuit ad 5. Olymp. 91. Archonte Callia, ut Anthesteria Dionysia celebrarentur agone Comicorum. Quem morem posteà renovavit Lycurgus Rhetor, lege latâ: [illegible Greek], Comœdiam Anthesteriis fabulas ascensio, atque committitunto in Theatro: Victorem civitate donanto. Nullus autem histrio poterat in scenam prodire, minor annorum 30. ex hac lege: [illegible Greek], Histrio scenicum ne agito annorum triginta minor: Erantque Athenis hi omni notâ vacui, itaque etiam Poetæ ipsi cives Attici in scenam prodibant, cùm Romæ contra histriones infamiâ notarentur. Unde Laberii querela, quem asperæ libertatis Equitem Roman. Cæsar invitavit quingentis millibus, ut prodiret in scenam & ipse Mimos ageret quos scriptitabat,

Ergo bis tricenis annis actis sine nota
Eques Romanus, Lare egressus meo,
Domum revertar Mimus. Nimirum hoc die
Uno plus vixi mihi, quàm vivendum fuit.

Hincque factum est, ut Scenici spectaculorum deberentur obsequiis, eaque scenici nati non possent detrectare, sed vel inviti ad ea præstanda adigerentur. Primus primus Valentinianus Princeps A. C. Dionys. 371. constituit, licere Scenicos in extremo vitæ periculo constitutos baptizare. Excipiebantur tamen, qui Atellanas agebant: qui soli inter histriones ab infamia immunes erant. Agebantur autem Comœdiæ Athenis in foro, ubi pegma ex arbore populo mos exstrui: non è lapide enim antiquitus, sed è ligno scenæ erant, quas Pagen appellabant. Aristoph. Thesmophor.

---- [illegible Greek]
[illegible Greek]
---- è pegmatibus
Suspensus ero.

Erant illa extrui solita ab iis, qui [illegible Greek] dicebantur, Casaubon. in Theophr. p. 245. ubi, quia de sede magna sæpe contentio, constitutum est à Senatu, ut duobus obolis quisque sibi pararet, (Archonte Diophanto drachma fuit) quam pecuniam [illegible Greek] vocârunt, quia ejus beneficio [illegible Greek] solebant. Quapropter Pericles posteà, popularem captans auram, iis qui inopes erant, è publico illam dare voluit, quam qui plebi distribuebant, [illegible Greek] nuncupabantur: nec profecit quidquam Apollodorus, cùm necessitate exigente pecuniam hanc in belli usum destinâsset, contrà intente Eubulò, qui vulgi favori inhiabat. Sed dum scenica spectacula libertati ac imperio Græciæ postbabebant, tandem fracti mollitie Macedonicum subière jugum. Unde Justin. l. 6. c. 9. Sequentium tamen, quem æmulatio conjuncerant, (Epaminondâ) in segnitiem torporemque resoluti, non ut olim in classem exercitusque, sed in dies festos, apparatusque ludorum, reditus publicos effundunt: & cum auctoribus melioribus Poetisque theatra frequentant, sæpius scenam quam castra visentes. Versificatores Oratoresque meliores quam Duces, laudantes. Tunc vectigal publicum, quo antè milites & remiges alebantur, cum urbano populo dividi cœptum est. Quibus rebus effectum est, ut inter otia Græcorum sordidum & obscurum antea Macedonum nomen emergeret. Locus tandem ubi Senatores spectabant, [illegible Greek]: ubi juvenes, [illegible Greek] dicebatur. In parte Scenæ Orchestra fuit, ubi [illegible Greek], vel Tribunal, vel Altare: In omnibus enim scenis altare Baccho sacrum erat, teste Donato. Erat & ibi mensa scenica, [illegible] dicta, in quam, antequam Thespis viveret, aliquis ascendens Choro respondebat, &c. Vide Sam. Petitum, Comm. in Leges Atticas, p. 74. & seqq. Franc. Rossæum, Archæol. Attic. l. 2. c. 11. Pollucem, l. 4. c. 19. & Meursium, Atticar. Lect. l. 4. c. ult. De Comœdorum imprimis ferula, Salmas. ad Solin. p. 769.

COMOPOLIS, Assyriæ oppid. Ptol. Imò appellativa vox est, & vicum propriè notat mœnibus septum, ut plusquam [illegible Greek], sic minus, quàm [illegible Greek]: Cujusmodi [illegible Greek] multæ olim in Babylonia & Assyria fuêre, uti videre est, apud Isidorum, in Mansionibus Parthicis. Sic in Babylonia, [illegible Greek]. Paulo post, [illegible Greek]. Item [illegible Greek]. Inprimis verò Ctesiphon olim celebris fuit pagus in Assyria ad Tigrim flav. de quo Strabo scribit, eum urbis potentiâ & magnitudine esse, ibique Parthorum Reges hyemare solitos, Seleuciæ urbi parcentes. Hodie in Hollandia Haga-Comitis, pro pago quidem haberi solet, sed verè Comopolis est, de qua pauca tantum & infra dignitatem ejus ferè adhuc sunt, quæ Ortelius scripsit, Theatr. ad Tab. 44. Hic enim pagus Guicciardino creditur amplitudine, opulentiâ, venustate & amœnitate cæteros omnes universæ Europæ pagos longè antecellere, ut qui duo millia domorum, & inter cæteras Regiam ædem, in qua Principis summum tribunal, habet. Prope nemus est opacum, avium cantu & ferarum aspectu, oculis auribusque jucundum. Dignus omnino, qui cum Ctesiphonte, adeò apud veteres Scriptores celebri, conferatur. Auctor Anonymus, Histor. Orbis Terr. c. 8. de Urbibus.

COMPACTATA, sic dicti quatuor Articuli Hussitarum, quos Sigismundus Imperator pace factà Bohemiâque recepta, unà cum Concilio Basiliensi, admisit, & Latinè, Germanicè ac Bohemicè promulgari, insuperque marmori aureis literis insculpi curavit: *Bohemos communicantes, sub duplici specie, panis & vini, legitimos & germanos Catholicæ Ecclesiæ filios esse.* A. C. 1433. 1434. Hist. Bohem. Lætus, Comp. Hist. Univ. Vide quoque in voce Iglava.

COMPAGNIA, ex Italico Compagnia, [illegible Greek] apud Nicetam, in Alexio, l. 1. num. 1. militum centuria est: an inde, quòd communi pane ac distributione buccellati sodalitium secum foveant milites, an quasi compaganus, quòd ex eodem pago, an à voce compages, dicta? Peculiariter appellatione hâc Galli Ruptarios donabant seu militares turmas, cujusmodi erant eæ, quas anathemate non semel ferierunt Romani Pontifices, uti patet ex Bullis eorum, quas in Chartophylacio Regio, in scrinio, cui titulus, *Contra magnas societates & compagnias*, asservari, tradit Car. du Fresne, potissimum eas sub Carolo V. Franciæ Rege floruisse, docens: inde autem in Castellam à Guesclino traductas ubi à candida cruce, quâ insigniti, nomen sumpserint de *Compagnie blanche*. Vide Matth. Villaneum, l. 9. c. 109. l. 10. c. 84. & 92. Auctorem Chronici Petri IV. Regis Aragon. l. 6. c. 10. Alios. Societates & Comitiva Latinis potissimum Scriptoribus vocantur. Thomas Walsinghamus A. C. 1367. *His diebus surrexit in Francia illa famosa societas, quæ Gens sine capite vocabatur, quæ primò parva, posteà magna aggressa, magnam Franciæ partem occupans sine legibus, expulsis vel subactis locorum dominis, subjugavit, erantque non tantum de una gente vel natione, sed de pluribus regionibus congregati.* Henricus Knyghtonus A. C. 1361. *Eodem tempore crevit quædam societas virorum fortium vocata Societas fortuna & per quosdam vocata est* La Grant Compagnie: *& adunati sunt de diversis partibus non habentes unde vivere* &c. apud eundem Car. du Fresne, in Glossar.

COMPAR, conjux, in veter. Inscr. *Mantia Paulla de patrimonio suo sibi & Aterio Paullino compari suo domum æternam.* Alia, *Julia Matrona Aur. Aquilino comp. cum quo vixit* &c. Vide infra in voce Par. Apud Catellum verò, Rerum Occitanic. l. 4. Compares, certum genus Laude, seu pensitationis est, Narbonensibus Vicecomitibus exsolvi olim solitum. Cujus vocis notionem videtur indicâsse Suidas, cui [illegible Greek] est, [illegible Greek], *qui scil. in aliqua pensitatione alteri compar est.* Idem, ibid.

COMPARATUM, per Ducum, apud Justin. l. 6. c. 11. verbum Gladiatorum, de quo vide Lips. Saturn. l. 2. & Bernecerum, ad Cæsarem & Suetonium. Ita Liv. l. 30. c. 28. §. 6. *Scipio & Annibal, velut in supremum certamen comparati Duces.* Petronius paria componere vocat, in Satyrico. Vide infra Componere.

COMPATRES & COMMATRES, vulgò appellantur, Sponsores, seu Susceptores, baptizandis dati. Quod ferventibus olim persequutionibus usurpatum, ut aliqui Baptismo testes adessent, posteà in Ecclesia retentum est, more infantibus utili, & amicitiæ mutuæ officiisque charitatis inter Christianos firmandis. Quia enim infantes Christianorum recèns nati, sibi ipsis prospicere nequeunt, vel de suo Baptismo cogitare, expedit, ut ab aliis suscipiatur hæc cura. Sic Christo *oblati sunt pueri, ut manus illis imponeret*, Matthæi c. 19. v. 13. Quod ab ipsis Parentibus quidem fieri debet, Sed ruta liberorum educationem in vera fide spondent, de subsidiaria aliorum fidelium opera prudenter etiam sibi liberisque prospiciunt, tum ut viventes communi huic officio commodius vacent, tum, ut alterutrò sublato, infans directore non careat. A. Rivetus, Summæ Controv. Tract. 1. q. 9. §. 21. ubi hunc morem ex Judæorum in Circumcisione, cui Baptismus successit, ritibus continuatum vult. Habuisse enim parentes pueri circumcidendi etiam suos Susceptores & Compatres, idque etiamnum observare Judæos, notat Buxtorf. Synag. Jud. c. 2. Ab his porrò nomen baptizando imponebatur & in Ecclesiæ tabulas referebatur: ideoque illi Compatres & Patrini, sic infantes ab iis suscepti Filii, item Filioli, dicebantur, item Filii Spirituales. Vetus Inscr. apud Selden. ad Marmora Arund. [illegible Greek inscription] Et propterea ferè semper à Susceptoribus, filiolis suis post Baptismum munera in signum adoptionis collata esse, vi cujus hominum fortunæ partem aliquam iis deberi existimaverint, ex mediæ ætatis Scriptoribus palàm est. Hinc Gedrio Regi Paganorum, Alvredus Rex vestes & optima ædificia; Æthilwacho Regi, Wlfhere Rex, duas provincias, Adelwaldo Regi Sudsexiæ A. C. 695. Angliæ Rex, insulam Wiht &c. donâsse leguntur, post Baptismum, è quo illos susceperant, apud Asserem A. C. 878. Bedam, Hist. l. 4. c. 13. Henr. Huntindon. Hist. l. 2. p. 318. &c. Vide hic passim, inprimis voce Filius, item Paranymphus, Patrinus, Susceptores.

COMPEDES, pedum vincula, sicut manuum catenæ. Plin. Cæcilius, l. 7. Ep. 27. *Mox apparebat idolon: Senex macie & squalore confectus, promissa barbâ, horrenti capillo, cruribus compedes, manibus catenas*

Dddddd gere-

gerebat, quatiebatque. His namque captivorum pedes constringebantur, uti de Josepho legimus, Psalmo 105. v. 18. *Cujus pedes afflixerunt compede, ferrum subiit ipse*. Servorum item, in ergastulis, ubi compeditos illos fuisse, Juvenalis docet, *Sat.* 11. v. 79.

Ipse focis brevibus ponebat oluscula, quæ nunc
Squalidus in magna fastidit compede fossor.

Quia enim reditus agrorum non tantò lapidicinis, cretifodinis, arenariis, auri, argenti, sulphuris venis constabat, ideo adhibebantur huic operæ homines vincti, qui cæderent, foderent, eruerent. Plaut. *Captiv. Actu* 3. *sc.* 5. v. 75.

Abducite istum actutum ad Hyppolitum fabrum,
Jubete huic crassas compedes impingier.
Inde extra portam ad meum libertum Cordalum
In lapidicinas facite deductus siet.

Ad cujusmodi servitutem duram, sub primis Imperatoribus Christiani frequenter damnati sunt. Clemens certè Episcopus Romanus & Martyr Chersonam deportatus, duo millia Christianorum & amplius ibi ad secanda marmora damnatorum reperisse legitur; in *Vita* ejus, apud Laur. Pignor. *de Servis*. Et hæ quidem *Compedes* ex ferro fuêre. At Artaxerxes Cyrum fratrem, *accersitum ad se, compedibus aureis vinxit*, apud Justin. *l.* 5. *c. ult.* Nescil. familiæ Regiæ honos non haberetur. Quemadmodum & Darium ultimum, Bessi & Nabarzanis conspiratione prehensum, *aureis compedibus vinctum fuisse*, scribit Curtius, *l.* 5. *c.* 12. §. 20. & idem Justin. *l.* 11. *c.* 15. § 1. Vide Dionem Chrysost. *Orat. ult.* Postquam verò libertatem adepti Servi, compedes suas Saturno consecrabant. Unde in Zoilum, qui ex ergastulario elatus fuerat ad Equestrem dignitatem, sic Martial. *l.* 3. *Epigr.* 29.

Has cum gemina compede *dedicat catena,*
Saturne, tibi, Zoilus, annulos priores.

Ubi *geminam* vocat, quia illis utrumque crus ligari solebat. De Saturno, res sic se habet: Quoniam is in compedes olim à Filio conjectus erat, inde adeptus libertatem, servos in clientelam suam accepisse creditus est, cujus proin causa Romæ in *compedibus* visebatur. Sed lanea erant hæc vincula, quibus cùm toto anno ligatus esset, ad diem sibi festum mense Decembri solvebatur: quo tempore quoque servos dominatos esse, constat. Hanc ob causam ferri vinculis soluti, *Compedes* Saturno, velut anathemata dedicabant. De *Compedibus argenteis fœminarum*, apud Romanos, vide supra ubi de *Argento*, & infrà, voce *Plebeji*: de *Compeditis*, infimo apud eosdem servorum genere etiam aliquid lemmate *Quales quales*; uti de *Compedum nervorumque* discrimine, voce *Vinculum*.

COMPENDIA Alimentaria, apud Capitolin. *in Pertinace*, c. 9. *Alimentaria etiam compendia, quæ novem annorum, ex instituto Trajani, debebantur, obdurata verecundiâ sustulit*: sunt ἀρεκαίας, inquit Salmasius; Ita enim Græci vocant; & idem penè quod *Impendia*. Casaubono videtur hic dicere Capitolinus, non omnibus alimentariis debita fuisse alimenta, sed iis solùm, qui beneficiò Trajani primùm ad perceptionem frumentariam pervenerant, i. e. quinque illis millibus puerorum ingenuorum, quibus frumenta dari primus Trajanus instituit. Vide Lipsium, *Diatribâ de Frumentatione*, & suprà ubi de *Alimentariis*. Propriè autem *Compendium* idem, quod *Interpendium* seu *Interpretium* est, quum videl. utrinque in lance æqualia sunt pondera. Tum enim fit compensatio, i. e. *ἀντίσταθμον*, quum nempe, quod summæ deest, vel ponderi, in summam redit, & ponderi adjicitur. Atque inde vox pro lucro. Ei opponitur Intertrimentum, quum de pondere detrahitur, unde minus fiat &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1007 & infrà *Interpendium*.

COMPENDIA Scriptionis, vide infrà *Monogramma*, *Notæ*, *Sigla*: uti de iis, qui totam Philosophiam & Eloquentiæ artem per præcepta in *Compendium* & libellos exiguos redacta tradebant, infrà voce *Technitæ*.

COMPENDIUM, à Romanis, aut certè à Gallis, qui ipsi Romani dicti, conditum, vel quod erat ad Axonæ & Isaræ confluentem & quasi compendium positum; vel quod per compendium, urbes & castra ripæ Suminæ percurrentibus occurrebat, sic dictum: Sub Chlodovæo M. liberis villa fuit Regia, venationis gratiâ delecta. Sub Pipino Synodus ibi habita. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Hodie vulgò *Compiegne*, satis ampla & culta urbs Galliæ Belgicæ in Picardia provincia, alias *Carolopolis*, quòd ipsam Carolus Calvus Francorum Rex A. C. 876. reparârit, auxerit, præsidiisque munierit, Annales Franciæ. Idem Monasterium in B. Mariæ honorem ibidem condidit, quod *Regium* dici voluit, centumque Clericis attribuit. Hodie Monasterium S. Cornelii. Capta est à Carolo IV. bellò contra Burgundiæ Ducem, qui eam ann. 15. postea, per Johannem Lucemburgicum iterum tentavit. Hic Puella Aurelianensis infelici eruptione factâ in Anglorum venit potestatem. Flodoard. Glaber, Nangius, Albericus, &c. Duchesnius, *antiq. Urb. part.* 1. c 7. *de Ducatu Valesio*. Concilium ibidem celebratum, A. C. 757. 833 quò Ludovicus Pius Rex depositus A. C. 1085. 1301. 1277 &c. *Bandraedo* in provinc. Insul. Franciæ est, ad Oesiam fluvium, ubi recipit Axonam, in region. Valesia 8. leuc. à Sylvanecto, 18. à Lutetia in Boream, 5. à Novioduno in Austrum, gaudetque aliquando Regis secessu.

COMPENSI, in Concil. Antisiodorensi, *can.* 9. *Non licet Compensos in domibus propriis, in festivitatibus Sanctorum facere, nec pervigilia in festivitatibus Sanctorum* &c. quid sint, hærent Viri docti. Sunt enim, qui *Compensos facere*, sic explicent, ut sit serotinos cœtus habere, quibus mulieres certum lanæ aut staminis pensum, in votum Sancti alicujus nendo, texendove conficiunt, quod pensum subinde Altaribus offertur, quem quidem morem adhuc in nonnullis provinciis Galliæ perstare ajunt. Hoc autem fit in pervigilio Sanctorum, & Natalis Christi. Aliis *Compensos in domibus facere*, nihil aliud est, quàm stare domi in otio certis diebus. Mallemus prætereà, quos superstitiosè feriari solebant veteres Galli, & liquet ex *Sermone Ægidii* Noviomensis, qui relectus inter tractatus Augustini, *tract.* 20. Nonnulli *Compensos* oblationes interpretantur, quæ in domibus privatis fiebant, in quibus & vigilias quasdam in festis sanctorum, derelictis Ædibus sacris, peragebant: quod vetitum Synodi Laod. can. 58. &c. Vide Nicol. le Maistre, *de Decreto & Obit.* l. 1. c. 41. Innocent. Cironium, *Observ. Jur. Can.* l. 3. c. 8. Lalandum *ad h. Can.* aliosque, laudatos Carol. du Fresne, in *Glossar.*

COMPERNIS, apud Lucilium,

Compernem aut varam fuisse Amphitruonis acetia:

est, qui juncta habet genua ἐκ συμπτώσεως. Festus, *Compernes nominantur homines genibus plus justò conjunctis*. Cujusmodi fuisse volunt Agamemnonem, ex nominis ipsius sono, quod non potuerint διαβαίνειν, i. e. crura aperire & varicare, dum incederent. Unde & *Cacoscelidas* etiam appellarunt. Strabo, *l.* 16. ... *Appellantur autem Adiabeni etiam Saccopodes*, quasi ad hos pedes intra saccum condito habentes ... Talia olim ante Dædalum simulachra fiebant, indiscretus scil. cruribus & pedibus: ipse verò primus διαβεβηκότα, h. e. *disjunctis ac disjunctis cruribus pedibusque* fecisse proditur. His contrarii *vari*, qui crura multum aperta & in diversum expansa habent, quos Græci διαβεβηκότας dixêre. Quamvis enim multi vari sint, qui junctis genibus & *compernes* incedunt, ut plurimum tamen in diversa, non conjuncta genua habent. Varus grandes facit gradus; contrà *compernis*, junctis incedens genibus, *gradus grandire nequit*, uti Plautus. in *Aulul.* *Actu* 1. *sc.* 1. v. 10. diceret &c. Salmas. *ad Solin. p.* 944. Vide quoque infrà, ubi de *Varo*, & *Vatio*.

COMPESCERE, propriè gregem in unum conducere, ad pascendum, quod & *compellere* dixerunt. Virgil *Ecl.* 2. v. 30.

----- *Viridique gregem compellere hibisco.*

Cicero *in Pisonem*, *omni grege compulsa* &c. Hinc pro regere, temperare & sedare, positum est. Glossæ, *compescit, temperat*. E contrarium *Dispescere*, pascentem gregem dispellere ac dividere: atque hinc, disjungere. Quam in rem vide eundem Salmasium, ubi suprà, p. 815.

COMPETENTES, in prisca Ecclesia dicti sunt Catechumenorum ii, qui jam eruditi ac instructi in capitibus Christianæ Religionis, ad Baptismum admitti postulabant, quod una & simul Baptismum peterent idque temporis, quo is conferri solebat, Sabbathum nempe, quod Pascha aut Pentecosten præcedit, expectarent, nomen adepti. Vide supra *Catechumeni*, item *Capitilavium*, infrà voce *Regenerandi*. De illis Augustin. *l. de Fide & Operibus*, c. 6. *An usque adeò dissimulamus à professione nostra, ut vel nos ipsos non recordemur, quàm fuerimus attenti atque solliciti, quid nobis præciperent, à quibus catechizabamur, cum fontis illius Sacramenta peteremus, atque ob hoc* Competentes *vocaremur*: ... *quid autem aliud agit totum tempus, quo Catechumenorum locum & nomen tenent, nisi ut audiant, quæ fides & qualis vita debeat esse Christiani*: ... *quod autem fit per omne tempus, quod in Ecclesia salubriter constitutum est, ut ad nomen Christi accedentes Catechumenorum gradus accipiant, hoc fit multò diligentius & instantius his diebus, quibus* Competentes *vocantur, cum ad percipiendum Baptismum sua nomina jam dederunt*. Et *l.* 8. *Confess.* c. 2. *Pascha jam appropinquabat, dedit nomen inter alios* Competentes. Nempe sollicitè erudiebantur Catechumeni, ut magna cum aviditate Communionem peterent, quam in rem extant Patrum, quà Græcorum, quà Latinorum, *Homiliæ* plurimæ *ad Catechumenos*, in quibus ad excitandam hanc in illorum animis cupiditatem complura dicuntur. Etiam mos fuit, ut in publicis sacræ Liturgiæ precibus, Sacerdos pro Catechumenis Deum oraret, ut *iis desiderium regenerationis inspiraret*. Atque ab hoc Catechumenorum *Competentiumque* desiderio Sacramentorum participationis, quæ ipsorum ... erat, Baptismus *Desiderata* dictus est, voce ex ritibus paganorum deprompta, qui totò quinquennii spatiò præparari solebant, & ardentissimo desideriò ac cum suspiriis epoptiæ dignitatem spectare, docebantur, uti discimus ex Tertulliano, *initiò libri adv. Valentinian.* &c. Vide Casaubon. *in Baronium*, in voce *Desiderata*.

COMPILATIO, nomen Juris Canonici Collectoribus usitatum, quô collectiones suas insignire consuevêre, inprimis postquam Decretales à Canonistis cœperunt separari & singulatim colligi. Quam operam, quamvis privatam, cùm primus sumsisset Bernardus Circa Papiensis Præpositus, circa tempora Cælestini III. eam *Compilationem primam* Henricus Ostiensis, Joannes Andreæ & Ægidius Bellamera: ipse *Breviarium Extra* vel *Extravagantium* appellavit; *Librum primum*, qui Scholia scripserunt. Quemadmodum & sequentes *Compilationes* quinque: quarum secundam Gilbertus Alanus & Joann. Valensis, tertiam Bern. Compostellanus, quartam Innocentius III. quintam Tancredus Bonon. sextam Raimund. de Pennaforti, fecêre: modò *Compilationum*, modò *Librorum* nomine, apud Auctores veniunt. Vide Gerh. von Mastricht, *Histor. Juris Eccl. num.* 338. & *seqq.*

COMPITA, castrum Æmiliæ, in Romandiola, S. *Archangelo*, vel *Sarsenno*.

COMPITALIA, festa quæ in compitis Larium honori peragebantur, & *Compitalium* dies, in quo celebrantur. Gellius, *l.* 10. *c.* 24. Nullum certum diem præfinitum fuisse his factis, ex loco Varronis ad Suetonium, rectè observavit Casaubonus, confirmatque Ausonius, *Eclog.* 25. *in fin.*

Et nunquam certis redeuntia festa diebus,
Cum sua per vicos compita quisque colit.

Non longè tamen à Saturnalibus celebrata persuadet Dionys. *l.* 4. Institutio eorum à Servio Tullio est, ut idem Dionys. denique Plin *l.* 36. *extremo*, docet: Augustum bis ea celebrare per annum, quæ semel antea tantùm peragerentur, ejus vita significat apud Sueton. c. 31. *Nic. Lloydius*, vide & hic infrà.

COM-

COMPITALITII Ludi, ante Urbem designatam, à vicorum *compitis*, in quibus agitabant agrestes, & facti & dicti: Intermissi deinde, ad Servium usque Regem, ac per vicorum Magistros instaurati in Latium honorem: quemadmodum à L. Pisone rerum curatum est, ut per eosdem Magistros, quorum Præfecti nominati sunt, restituerentur. Tandem Julianis Collegiis ipsi pariter aboliti sunt. Jul. Cæs. Scaliger, *Poetic.* l. 1. c. 18. Formula, quâ utebatur Præco, hos ludos aperiens, erat: *Die noni post Calendas Januarias Quiritibus Compitalia erunt.* Ad quæ verba notat A. Gellius, *loc. cit.* *Die noni Prætor dicit, non die nono; neque Prætor solum, sed omnes ferè jam sic locuta est.* Meminit quoque horum ludorum Sueton. *loc. cit.* &c. vide etiam infrà voce *Pila*, it. *Piaris Dii.* Dictum est autem *Compitum*, quasi *Competum*, à *competo*, i. e. concurro, definiturque Trebatio, apud Junium Philargyrum, *locus ex pluribus partibus in se, vel in easdem partes in se vias atque itinera dirigens, sive ei camera, sive sine ea, sive sub tecto, sive sub divo sit, ubi agrestes buccinâ convocati, solent certamina exercere, hinc & ludi Compitalitii & feriæ Compitalitiæ.* Nempe in triviis & quadriviis ædes erant positæ, in tres partes, si trivium esset, in quatuor, si quadrivium, apertæ: ad quas conveniebant pagani ex locis vicinis sacra facturi. Hæc & *Compita* dicebantur: unde *pertusa Compita* Persio, *Sat.* 4. v. 28. pervia & in plures partes patentia. Vetus Scholiastes Compita interpretatur, *loca in quadriviis quasi turres, ubi sacrificia, finita agricultura, rustici celebrabant.* Hinc *τρίοπιον* Herodis in via Appia, de quo infrà; sic appellatum, quòd in trivio constitutum, in tres partes pateret, & tres haberet *ὄπας*. Nam, ut idem vetus Interpres notat, *Compita non solum sunt in urbe loca, sed etiam viæ publicæ ac diverticula aliquorum confinium, ubi ædiculæ consecrantur patentes.* Apud Solin. p. 37. *Compita semitarum*, loca sunt ubi multæ *competunt* & concurrunt semitæ. Ita enim is de pantheris, quæ in Hyrcania numerosæ, c. 17. *Sed Hyrcanis, ut hominibus infestatum nihil est, frequentius eas veneno, quàm ferro, necant. Ac mota carnes illinunt, atque ita per compita spargunt semitarum.* Apud eundem, *Compita concurrentium semitarum* habes, c. 27 &c. Ad quæ loca vide Salmas. *Exercit. Plin.* p. 111. & 323. De *ἐπιδείπνοις* in *Compitis*, apud Veteres usitatis, alibi dicemus: uti de ritu medii ævi magno ligneos pedes in illis suspendendi, infrà voce *Pes* & de Pharisæorum in iis concionibus, ubi de secta hac.

COMPITUM, pagus excisus Latii, nunc Caupona, sub Anagnia: *Osteria d'Anagni.*

COMPLERE, in Ecclesia Romana dicitur is, qui officium quodvis Ecclesiasticum *collectâ* seu oratione concludit & complet. Unde *Complenda*, *Completa* & *Completorium*, officium Ecclesiasticum, quod cætera diurna officia complet & claudit, sub noctis prominitium recitari solitum. Amalarius, *de Eccl. Off.* l. 4. c. 8. Hinc Isidor. *in Regula*, c. 7. *Ante somnum autem --- peracto Completorio, valedictis invicem fratribus --- quiescendum est, usque ad Vigilias consurgatis.* Trium Psalmorum dictione *Completorium* terminari, dicitur *in Regula S. Benedicti*, c. 7. Cùm autem signum pulsabatur *ad Completam*, Janitorem confestim portas Monasterii clausisse & claves Abbati retulisse, legitur *in Vita S. Agili Abb.* c. 19. apud Car. du Fresne, *Glossar.* Variis verò nominibus hoc officium apud Scriptores venit: Dicitur enim *Initium noctis*, *prima noctis hora*, *duodena* seu *duodecima*, *somnus*, passim Latinis; Græcis vetustioribus *αἴτησις*, i. e. *petitio*, recentioribus *ἀπόδειπνον*, i. e. *post cœnam*. Habent autem hi *ἀπόδειπνον μέγα*, *Completorium magnum*, quod in Quadragesima recitatur, & *ἀπόδειπνον μικρόν*, *Completorium minus*, pro totius anni cursu. Et quidem in Ecclesia Occidentali, ultimæ hujus Canonicarum horarum partis institutorem communiter S. Benedictum faciunt; aliis, id inventum ex Ambrosio, *de Virgin.* l. 3. & Prudentio, antiquius esse, contendentibus. In Eccles. Oriental. jam ante Basilium in usu fuisse, colligunt nonnulli ex *Reg. episterag.* 37. ubi Completorium his verbis describi ajunt: *Tum primùm jam nobis se intendentibus tenebris sequatur αἴτησις (petitio) ut quies, quam sumus capturi, inoffensa ac vitiis libera sit, quâ horâ etiam necessariò nonagesimus Psalmus recitari debet.* Qui Psalmus incipiens, *Qui habitat* &c. omninò in *Completorio* positus est, quemadmodum verba illa, *jam noctu se intendentibus tenebris*, noctis principium & recitationis hujus tempus indigitatur: quod hodieque Maronitæ Monachi, in monte Libano, exactè observant. Latini verò tempus anticipant, ut alii quoque interesse possint, &c. Plura hanc in rem vide apud utrumque Macrum, in *Hierolex.*

COMPLEXUS duorum puellorum, mutuò sese osculantium, seu duorum colluctantium, Græcè *Σύμπλεγμα*, inter nobilissima ex marmore opera Cephisidori, & Heliodori, memorantur Plinio, *l.* 36. *c.* 5. Vide quoque infrà in voce *Symplegma*. De *Complexibus* verò Pancratiastarum, infrà in hac voce, ut & ubi de pugna *Volutatoria*.

COMPLICES Dii, iidem cum Consentibus, Arnobio, *adv. Gentes*, *l.* 3. *Hos Consentes & Complices Hetrusci ajunt & nominant.* De quibus cùm alibi nil occurrat, existimari posset, glossema esse hoc loco: ut imperitus aliquis Consentes interpretari voluerit *Complices*, quasi scil. ejusdem criminis socios, quod voce eâ notari ex Isidoro notum. Unde Prudentius, *Romanô Martyr.* v. 822.

> *Quid differo, inquit ille, utrosque perdere,*
> *Pueruma ac Magistrum Complices fallet impia.*

Sed quod addit Arnobius, *quod una oriantur & occidant unà*, lectionem confirmat; ut sint scil. *Complices*, quasi simul conjuncti & arctissimis nodis colligati. Desid. Heraldus *ad l.*

COMPLUTICA, *Ptol.* olim oppid. nunc vicus Hispaniæ Tarraconensis in finibus Callaicorum, hodie *Compludo*, teste *Mariet.*

COMPLUTUM, Carpetanorum urbs, & nobilis Academia à Francisc. Ximenio Cardinali erecta, cujus curâ Biblia Complutensia edita sunt, A. C. 1515. ubi textui Hebræo, Chaldæa, Latina, & Græca versio additæ; in Hispania Tarraconensi seu Castilia nova, vulgò *Alcalà de Henares*. In planitie sita. Onuphr. Gomez, *l.* 2. Blanch. *Hisp.* l. 1. c. 2. Hic Synodus provincial. A. C. 1320.

COMPONERE, Gladiatorum terminum, qui postquam in arenam ducti sunt, *paria* inter se componebantur. Lucilius, *cum Placideiano hic componitur*. Petronius, *Ego sic jam paria componebantur, ut, si depugnaturus fuerit, esse cum Quartilla consistere*, &c. Auson. *Technopaegn.*

> *Quis Myrmillonis componitur? aequimanus Thrax.*

Aliter *comparare*, Terent. *Antiphor*, *Actu* 2. *Sc.* 2. v. 3. 4.

> ----- ----- *comparatum vidi ...*
> *Concertationem comparatam, quam hac hodie inter nos fuit.*

ubi *Donatum* vide. Hinc *Gladiatorum compositiones*, apud Cicer. *ad Famil.* l. 2. Ep. 8. Vide quoque infrà, phrasi *Par a componere*. At in *L. Baiwar.* c. 1. tit. 7. §. 3. alibique, est delictum transactione & compositione interveniente expiare ac lucre & cum læso, aut ejus hæredibus, de mulcta ac pœna propter illud irroganda, paccisci. Quævis enim delicta apud veteres Germanos certâ pecuniæ summâ æstimabantur, neque homicidia mortis lex erat, nisi in Majestatis crimine: uti jam Tacito observatô, *de Moribus Germ.* c. 21. Quòd si partes de *compositione* inter se non convenirent, crimenque in judicium vocaretur, Judex reum cum accusatore *componere* cogebat, Gregor. Turonens. *Hist.* l. 7. c. 2. Quandoque mulctam ipsam definiebat, pro delicti vel criminis modo, nisi mulcta à lege definita esset. Tunc enim mulcta lege præscriptâ reo irrogabatur, quæ *Legalis Compositio* dicitur, in *Capitular.* Caroli Calvi. Interdum verò ea pro criminis atrocitate, intendebatur ac multiplicabatur, quod *Bannum dupliciter aut tripliciter componere*. *Bannum aut legem in triplum componere*, dicunt Capitularia. *Quadruple satisfactionis* mentio est apud Gregor. Turonens. *Hist.* l. 4. c. 38. Quòd si crimen delictumve, de quo mulctam pecuniariam lex statuit, publicum esset, i. e. legem vel Principem spectaret, tunc reus *cum Fisco* vel *Grafio componere* tenebatur, mulctâ à lege definitâ vel à Judice statutâ. Si verò compositionem complere reus haud posset, *semetipsum tradere tenebatur, usque dum pacem compositionem adimpleret*, ut est in *L. Longob.* l. 1. tit. 14. §. 10. Neque autem latum semper vel occisi hæredes, sed & agnatos, cognatosque ejus *compositio* spectabat, inter quos eam distributi consuevisse, ex Tacito discimus: *Luitur homicidium certo armentorum ac pecorum numero, recipitque satisfactionem universa domus*, *loc. cit.* Modum distributionis sic exponit Andreas Suenonis, *Leg. Scanic.* l. 5. c. 3. *Sic statuitur, ut unaquaque (pecuniæ persolutæ) tertia principali, in tres tertias principales divisa, per singulas vices una semper particula cedat in commodum hæredis occisi & agnatis secunda cognatisque tertia debeatur. Si per agnatos omnes & cognatos distributio fuerit facienda, ut semper prior gradu duplò majorem partem, quàm posterior, consequatur* &c. At *L. Longobard.* compositio ad propinquiores agnatos cognatosve, tum demum spectabat, si filii solum occisi superessent. Car. du Fresne, *Glossar.*

COMPONERE Capillos, apud Ovidium, *l.* 1. *Amor. El.* 14. v. 35.

> *Quid malè compositos quereris periisse capillos?*

quid sit, vide suprà, in voce *Colligere*. At *Componere mortuum*, sepelire est. Horat. *l.* 1. *Sat.* 9. v. 28.

> *Omnes composui, felices! nunc ego resto.*

Ausonius, *Præfat. Parentalibus præmissa*, v. 11.

> *Gaudent compositi cineres sua nomina dici* &c.

Vide suprà, ubi de *Cadaverum cura*.

COMPOSITOR Gemmarum, vide infrà, ubi de *Gemmis in Nesteidis corona additis*.

COMPOSTELLA, urbs, Archiepiscopalis primaria Gallæciæ, in Hispania Tarraconensi exorta ex ruinis Iriæ Flaviæ. Hic Basilica, illatis reliquiis Apostoli Iacobi S. Jacobo dedicata est, A. C. 816. Baron. *Annal.* capta & direpta ab Almansore, campanisque asportatis incensa est, A. C. 993 peste sacrilegos subsequente. Mariana, *de rebus Hispan.* Vide *Iria Flavia*. De nomine sic Vossius, *ad Melam*, l. 3. c. 1. v. 60. *Postquam*, inquit, *Hispani sibi persuaserant illa quæ de S. Jacobo narrantur, caput illud oppidum appellant Ad Jacobum Apostolum. Posterioris ævi Hispani dixere Giacomo Postolo*, unde contractum *Compostella*. Vide Voss. *de Hist. Lat.* l. 3. c. 7. de quodam Bernardo, qui Bullas Papales & veterum Regum Hispaniæ statuta collegit. Distat 9. leuc. à Corunna in Austrum, 13. à promontorio *Finis Terræ* in Ortum, prope amnem Sarelam. Hic Concilium A. C. 1056. & Universitas.

COMPOSTELLA, urbs nova Americæ Septentrionalis in nova Hispania & provinc. Xalisci, non longè à mari Australi, 500. circiter milliar. ab urbe Guadalaxara in Occasum.

COMPOSTELLANUS Bernardus, tertiæ Decretalium Collectionis Auctor. Postquam enim secundam earum compilationem adornassent Gilbertus & Alanus Episcopus Autissiodorensis, quibus Jo. Gallensis vel Vallensis accessit, illam & Scholiis suis illustrans: his posteà Hugo Ferraricolis Episcopus, ab Innocent. III. sæpe relatus, & Bernard. Major *Compostellanus* Archidiaconus, suas interpretationes addiderunt. Tertiam dein idem Bernardus ingressus est, ex registris Innocent. III. quæ Collectio *Romana* dicta; quia verò illa Judiciorum mundi recepta referebat, offensi Romani, impetrârunt ab Innocentio, ut Pontificiâ auctoritate alia Collectio ederetur, quod factum: primumque Innocentii Notarius Petrus Beneventanus, A. C. 1210. publicâ auctoritate Juris Pontificii collectionem edidit. Vide Gesh. von Mastricht, *Histor. Juris Eccl.* num. 348. 349. ut & voce *Bernardus*.

COMPRESSIO turbæ, apud Petr. Chrysologum, *Serm.* 86. *Posteaquam vidit Dominum in inquisitione persistere, & discipulis nutantibus & turbæ compressionem opponentibus, venit in medium*, Indigitatur Statio, *l.* 4. *Theb.* v. 798.

Illi per dumos & opaca virentibus umbris,
Dextra parte cingunt, pars arcta plebe sequuntur,
Praecurrantque ducem &c.

Plebs enim sine respectu arctat concursibus inconsultis ipsos Duces: quam ob causam formicis & suibus aptè comparantur, ut pompam spectandam properans, è Theocrito, *Adoniazusis*,

[illegible]

Eôdem sensu idem Statius, *Epithalamio Violantillae*, *l.* 1. *Sylv.* 2. *v.* 233.

Omnis honos, cuncti veniunt ad limina fasces,
Omnis plebejo teritur praetexta tumultu.
Hic Equites, hic juvenum questus, toga mixta laborat.

Cujusmodi *Compressiones*, periculosae Apulejo, *Metam. l.* 3. noxiae viro cuidam Tianeo, qui hinc [illegible] fuit, apud Strabonem, *l.* 13. imò non paucis perniciosae extiterunt, ut videre est, 2. *Reg. c.* 7. *v.* 20. & ex Historiis profanis palàm fit. Hinc *Lictores* apud Romanos instituti, qui inconditam turbam Consuli praecedenti undique circumfusam summoverent &c. Vide Casp. Barth. *Animadv. ad Statium*, d. l. Interim gaudent populosae Urbes hôc copiae seu fecunditatisque argumentô, unde Maria Medicaea Galliae Regina vix quidquam Amstelodami magis mirata est *fertur que dixisse, se neque in Italia, neque in Gallia, ne quidem Lutetiae Parisiorum, urbe populosissima, tantam mortalium vim, locô tam angustô coactam, conspexisse*, uti legimus apud C. Barlaeum, *in Medic. ea*. An in Templo Salomonico miraculô factum sit, *ut starent arctati & adorarent dilatati*, quod Magistri tradunt, viderint alii. De *Compressione manus*, infrà voce *Gymnastica*.

COMPROMISSUM, inter modos vitandi belli, ne controversiae in nexum erumpant, memoratur Politicis: spreta plerumque potentioribus via. Vide Conrillagium, *de Compromiss. Regnor. Castellae & Portugall.* digna tamen, quam insistant aequi & pacis amantes Principes. [illegible] *In eum eum, qui arbitrum accipere paratus est, nefas ut in injustitiam ire*, *Thucyd.* Hinc fecère id magni Reges ac Populi. De Regno Argivo, Adrastus & Amphiaraus Eriphylae judicium permiserunt, narrante Diodorô. De Salamine, inter Athenienses & Megarenses, lecti tres Judices Lacedaemonii. Apud eund. *Thucyd.* Corcyrenses significant Corinthiis, paratos se disceptare controversias, apud Peloponnesi civitates, de quibus inter ipsos convenisset. Et Periclem laudat Aristides, quod, ut bellum vitaretur, voluerit [illegible], *de Controversiis arbitros sumere*. Isocrates quoque *contra Ctesiph.* Philippum Macedonem, quod, quas habebat cum Atheniensibus controversias, de iis paratus esset, [illegible] *arbitrium permittere alicui civitati aequae utrique parti*. Sic olim Ardeates & Aricini, postea Neapolitani & Nolani, controversias suas arbitrio Populi Rom. permiserunt, apud Livium, *l.* 8. Et Samnites, in controversia cum Romanis, ad communes amicos provocant. Cyrus sibi & Assyrio arbitrum fert Regem Indorum, apud Xenoph. *Paed. l.* 2. Poeni, in controversiis cum Masinissa, similiter ad judicia provocant. Romani ipsi de controversia cum Samnitibus, ad communes socios, teste Liv. d. l. itaque ex recentiori imprimis aevo petenda, omittam. Et hoc Fecialium Rom. praecipuum munus ait fuisse Plut. [illegible], *Ne sinerent prius ad bellum veniri, quàm spes omnis judicii obtinendi periisset*. De Gallorum quoque Druidibus, Strabo, *l.* 4. [illegible], *Olim & inter bellantes erant arbitri, ac saepe jam acie congressuros diremerunt.* Quô officiô in Iberia quoque Sacerdotes functos, idem testis est, *l.* 11. &c. Vide Hug. Grot. *de Jure Belli & Pacis*, *l.* 3. *c.* 20. §. 46. ut & infrà ubi de *Druidis*. In Ecclesia Roman. per *Compromissum* electio, memoratur inter electionum in Episcopos aut Abbates formas in *Decret.* Gregor. IX. *tit. de Elect.* Sic autem vocatur, cùm dissidentes invicem Electores transferunt potestatem eligendi in tres vel plures, juramentô plerumque adstrictos, qui omnium vice virum eligant idoneum & secundùm Concilii Generalis formam: Cujusmodi electionis exemplum extat apud Sidon. *l.* 7. *Ep.* 9. in *Gest.* Innocentii III. alibique passim, vide Car. du Fresne, *Glossar.*

COMPSANI, Hirpinorum populi in Italia. Plin. *l.* 3. *c.* 11. Eorum oppid. *Compsa*, *Psalmanus*, cui Graecè scribitur Κόμψα, perperam Lucanis illud attribuit. Vellejus, *l.* 2. *c.* 68. *Milo Compsam in Hirpinis oppugnans*, ubi Cluver. *Cosanum* legere maluit, vide Authorem longè doctissimum, & laboriosissimum, *de Ital. Antiq. l.* 4. *c.* 8. Nunc urbs est regni Neapolitani in Principatu ulteriore prope fontes Aufidi fluv. ad radices mont. Apennini, in confinio Principatus citerioris, 18. milliar. à Melphi in Occasum, parva est, sensimque deficit. *Baudrand.*

COMPSARUS, Thraciae fluv. in Bistonidem lacum influens. Herodot. *l.* 7.

COMPULSORES, apud Ammian. *l.* 22. Senatorem, *l.* 5. *Ep.* 39. Ennodium, *l.* 7. *Ep.* 12. in *l.* 7. *de Exsecutoribus* &c. sunt, qui Graec. [illegible], in *Basilicis*, [illegible], apud Cedrenum, *in Leone Philos.* [illegible], apud Libanium, *Orat. contra Florent.* Fiscalium videl. onerum exsecutores, qui multis functionibus obnoxios ad solutionem *compellebant*. Apud Cassianum, sic in Monasteriis dicuntur, qui officii Canonici Horas indicabant, Monachosque ad Ecclesiam cogebant, *de Coenob. Instit. l.* 3. *c.* 2. In *L.* Wisigothorum, *lib.* 9. *tit.* 2. § 2. *Compulsores Exercitus* occurrunt, quô nomine veniebant apud Gothos, qui milites in hostem exire *compellebant*, apud Eund. in *Glossario* &c.

COMPUSA, Bithyniae oppidum, ad Thraciae Bospori angustias situm, non procul à Chalcedone. Plin. *l.* 5. *c. ult.*

COMPUTISTA Rogerius, vide *Rogerius*.

COMPUTUS, apud Scriptores, *Ecclesiasticus* potissimum intelligitur, qui definitur à Durando, *Rational. l.* 8. *c.* 1. *Notitia cursus Lunae ac Kalendarum, seu scientia certificandi tempus, secundum Solis & Lunae progressum.* Quae quidem methodus à Graecis [illegible] dicitur, Hebraeis *Embolismus* seu *Mysterium embolismi*, à parte totum. In *Computo* autem praesertim docentur, tempus Paschatis, Cyclus decemnovennalis, Epactae, Bissextus, saltus Lunae, 4. tempora, Kalendae, Idus &c. Concurrentes, aliaque hujusmodi: Et censuêre Veteres Presbyteris Clericisque hujus Computi notitiam adeò necessariam esse, ut Statuta Eccles. seu Episcoporum pro suis dioecesibus ferè omnia, illum iis magna cum sollicitudine ediscendum praescribant, uti pluribus docet Car. du Fresne, d. l.

COMUM, Colonia, & urbs Episcopalis Insubriae ad Lacum Larium, quod instauratum *Novocomum* dictum est, vulgò *Como*. Patria Plinii Junioris, Pauli Jovii, & Caecilii Poëtae, de quo Catullus, *carm.* 36.

Poëtae tenero, meo sodali
Velim, Caecilio, papyre, dicas,
Veronam veniat, Novi relinquens
Comi moenia, Lariumque litus.

Antiquitatem ejus ostendit Justinus, *l.* 20. *c.* 5. *Galli in Italiam causa veniendi, assidua domi dissensiones fuêre, quarum taedio, cùm in Italiam venissent, sedibus Tuscos expulêre, & Mediolanum, Comum &c. condiderunt.* Paulo aliter Plinius. Strabo, *l.* 5. [illegible], &c. Vide eundem quoque, *l.* 4. Deinde C. Scipio ad 3. colonorum millia adjecit, quibus iterum D. Caesar 5000. addidit, de quibus 500. fuerunt Graecorum nobilissimi. His & jus civitatis dedit, & inter colonos eorum nomina retulit, qui tamen ibi sedes non tenuerunt, sed Coloniae nomen reliquerunt. [illegible]. Vide Ammian. Marcellin. *l.* 15. Liv. *l.* 33. *c.* 22. Ptolem. Leandrum Alberti, *in descr. Ital.* Cluver. *Ital. Ant.* p. 248. Hinc Lacui nomen, vulgò. *Nic. Lloydius.*

COMUS, Deus apud Ethnicos habitus commessationum, nocturnarumque saltationum praeses: In cujus militia authorabantur juvenes, qui coronati noctu cum facibus, Musicisque instrumentis, ad amicarum fores saltandi, canendique gratiâ concurrebant, procaciterque lasciviebant, ut fores nonnunquam effringerent, quod optimè describit Philostratus [illegible], *Imagine tertiâ.* Hinc *Crepalocomus*, vinolentorum hymnus, apud Aristoph. *in Ranis*. Ceterùm, roseâ coronâ insignis fuit, tum quia haec convivis olim propria: Martialis, *l.* 10. *Epigr.* 19. *v. ult.*

Haec hora est tua, dum furit Lyaeus,
Cum regnat rosa, cum madent capilli.
Tunc me vel rigidi legant Catones.

Tum, quia Sponsis aderat, in thalami foribus constitutus, velut utriusque Sponsi conciliator & conjugalis commercii auctor: Rosae autem Veneri in deliciis. Certè hunc *Comum*, aut quempiam munia ejus obeuntem, describit Oppianus his versibus, *l.* 1.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Quemodo aliquis juvenum à pronubis mulieribus,
Vestibus candidis & floribus purpureis
Redimitus, sponsasque Palaestinum unguentum,
In thalamum ascendit vobis hymenaeum canens.

Fingiturque & pingitur ferè in comitatu amantium, ut videre est apud Philostratum, *Imagin.* è quibus [illegible]. [illegible] eum vocat, h. e. *perdite amantem*. Lucianus, *Amor.* &c. Vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 2. *c.* 16. & *l.* 3. *c.* 5. & 6. nec non suprà in voce *Comissatio*.

CON. in nummis Constantini M. Joviniani, Valentis, Theodosii & Anastasii, *Constantinopoli* significat: uti & CONA. in Mauricii, interprete Car. du Fresne, *Dissertat. de infer. aevi Numismatibus*.

CONACUM, urbs Aquitaniae in provincia Inculismensi, ad Carentonum fluvium Francisci I. natalibus clara. Quibusdam *Campinacum*.

CONADIPSAS, Scythiae intra Imaum regio. *Ptol.*

CONADIUM, urbs Episcopalis Hungariae, *Chonad*.

CONAE, populi apud Sobiuum, qui *Cyrenes* Plinio, *l.* 6. *c.* 17. Vide ibi.

Reges & Duces Armoricae.

CONANUS, M. Britanniae Rex, Constantino patruô occisô, thronum conscendit, vitiis infamis. Obiit paulo post, Polydor. Virg. Beda, Chenius, *Hist. Angl.* Sed & primum minoris Britanniae seu Aremoricae Regem eôdem nomine insignem circa A. C. 380. & ab eo longâ serie, usque ad A. C. 930. in Britannia Gallica regnavisse, eâ tamen conditione, ut hi Reges Vasalli essent Regum Franciae, addit Georg. Hornius, *Orb. Imp.*

CONANUS I. Armoricae Dux, post Drogonem, Hoëlô & Guereco, filiis ejus nothis, necatis: prius Comes Redonensis, è Salomonis posteris. In praelio, A. C. 992. contra Fulconem, Comitem Andegavensem occisus. Godofridus fil. successit.

CONANUS II. obiit improlis, A. C. 1066. maritô sororis Hoëlô successore, cujus filius.

CONANUS III. cognomine Crassus, obiit A. C. 1148. Ei successit Odo gener, Comes Ponthiacensis.

CONANUS IV. cognomine Parvus, contra patrem Odonem insurrexit, Ducatum sibi, ob jus maternum, vindicans. Obiit A. C. 1166.

CONAPSENI, Sarmatiae Asiaticae gens. *Ptol.*

CONARUS, Scotorum Rex 20. necis Mogaldo patri illatæ conscius, & omnium primus, qui à Scotis tributum, & vectigal exegit, ob id in carcerem trusus, misserrimè vitam cum morte commutavit. *Hist. Scot.*

CONCÆDES, vide infrà *Limes*, it. *Sepstes*.

CONCAMERATIONES, vide infrà in voce *Vinea*.

CONCANA, Hispaniæ urbs in Asturia. *Ptol.* Populi *Concani*. Horat. *l. 3. Carm. Od. 4. v. 34.*

Et lætum equino sanguine Concanum.

Silius, *l. 3. v. 360.*

Nec, qui Massageten monstrans feritate parentem,
Cornipedis fusa satiaris, Concane, vena.

CONCANGIUM, Britanniæ oppid. *Lib. Notit.* *The Barony of Kendal* Camdeno. Cujus verba sunt, *Concangios olim* (de Candalia in Westmaria loquens) *stationem fuisse opinatus sum*, sed jam rectiùs docuit. Alibi enim de *Hailton*, vel *Holton*, oppido in confinio Cestrensis & Lancastriensis Comitatus verba habens, ait, *Nec ego alibi quærere ausus sum, quam in hoc tractu stationem illam Congangios, ubi Numerus vigilum, &c.*

CONCANI, populi fuêre pars Cantabrorum; quorum oppid. Concana nunc fortè *Santillana*, urbs Asturiæ versus oram litteralem ex primis regionis. 15. milliar. à confinio Biscajæ. *Brietius*, *Sanson*.

CONCARNEUM, oppid. Britanniæ minoris cum arce, in Cornubiæ tractu, 4. leuc. à Corisopito in Austrum.

CONCEPTA Verba, sunt à Seniore aut honoratiore parte præscripta, præcepta, ab altera probata, & sic tandem in certam fœderis formam redacta. Hinc Statius, *l. 2. Achill. v. 226.*

----- *An nos humiles tibi, degeneresque videmur?*
Non tenax? Junge ergo manus & concipe fœdus,
Atque ignosce tuis -----.

Uti Virg. *l. 12. Æn. v. 13.*

----- *Fer sacra Pater, & concipe fœdus.*

Petronius tamen & Seneca etiam uni, sine deliberatione cum altero, concepta & quidem *conceptissima* alter, verbis juramentum adscribunt. Vide Casp. Barthium, *Animadvers.* ad Statium d. l.

CONCEPTIO. Ordo sacer Virginum, in communione Romana à Beatrice de Sylva, Lusitana, institutus. Ab Innocentio VIII. approbatus, A. C. 1489. Miræus, *orig. relig. l. 5. c. 13.* Spond. *A. C. 1484.* Item ordo militaris, à Ferdinando Mantuano Duce Carolo Gonzaga Nivern. & Adolfo Comite Allano, &c. fundatus, A. C. 1619.

CONCEPTIO, civitas Americæ meridionalis in ora maris Pacifici, cum portu capaci, ipsa totius Chilensis primus. Sedes Præfecti. Probè munita, sub Hispanis.

CONCEPTIO, oppid. Americæ in Paraguaja, ubi amnis Urvaigus in Argenteum fluv. se exonerat. In ditione Hispanica.

CONCEPTIO B. Mariæ Virginis, Festum celebre in Communione Romana jam A. C. 1136. viguisse Lugduni Galliæ, refertur Baronio, *ad annum hunc num.* 14. Quod officium à Leonardo de Nugarolis Veronensi, Notario, ut vocant, Apostolico, compositum & à Sixto IV. confirmatum esse, legas apud Macros Fratres, in *Hierolex.* Apud Græcos Σύλληψιν festivitatem hanc vocari, & die festivitatem Latinorum sequente, ab iis ex Emanuelis Imperatoris constitutione celebrari: in Sfortianæ quoque Bibliothecæ MSS. Leonis Imperatoris de hac solemnitate Sermonem asservari, iidem referunt. Non fuisse autem Festum illud suo tempore in Ecclesia Romana communiter acceptum, tradit Durandus Mimatensis Episcopus, *Rationalis l. 7. c. 7.* qui vixit A. C. 1280. Petrus quoque de Natalibus *in Catal. Sanctor. l. 1. c. 42.* non ex generali Ecclesiæ constitutione, sed ex privata quorundam devotione, suo tempore celebratum, docet. Quin in Concilio Oxoniensi A. C. 1224. exceptum fuisse idem, à reliquis necessariò celebrandis, colligas ex Concilior. *Tom. II. p. 1005. edit.* P. Crabbe & *Tom. III.* Binnii, *Part. II. A. C. 1222.* Nec Dominicanos, sub nomine *Conceptionis*, sed *Sanctificationis*, illud recoluisse usque ad tempora Pauli V. docet Rivetus. Postmodum verò majori curâ hæc res tractata est, uti patet ex libro Lucæ Waddingi Hiberni Minoritæ, cui titul. *De legatione Philippi III. & Philippi IV. ad Paulum V. & Gregorium XV. pro definienda Controversia, de Conceptione Virginis* & *Object.* ad eum A. Rivett, *Apolog. pro SS. Virgine, l. 1. c. 5. & seqq.* Nec omittenda numismata ab Hispanis, qui *Conceptionem immaculatam* hôc Festô celebrari, cum Franciscanis, ajebant, contra Dominicanos (qui hâc celebritate annuâ voluisse saltem Ecclesiam recolere divinum illud beneficium, quô factum est, ut *conciperetur* Illa, ex qua Salvator nasci debuit, docuêre) cusa, sub initium hujus seculi, lite hâc in Ecclesia Romana maximè fervente. Habebant illa ex una parte corporis & calicis Christi effigiem, cum verbis: ALABADO SIA EL SANTISSIMO SACRAMENTO, h. e. *Laudatum sit sanctissimum Sacramentum.* Ab altera verò parte ferebant imaginem hieroglyphicam *Conceptionis* hujus, cum Inscr. CONCEPTA SINE PECCATO ORIGINALI: adjectâ chordâ Franciscanâ, ambiente figuram, ut pateret hanc eorum doctrinam esse &c. De quibus & ipsis ingentem litem obortam vide apud eundem Waddingum, ubi suprà.

CONCEPTIO S. Johannis Baptistæ, Festum itidem Latinorum, quod reperiri in quibusdam *Martyrologiis* antiquis, die 24. Septembr. & in quodam *Missali* Equitum Melitensium A. C. 1405. Argentorati impresso, ac in Brancacci Cardinal. Bibliothecæ asservari solito, scribunt Macri.

CONCEPTIO de la Vega, urbs Episcopalis Hispaniolæ.

CONCEPTIVÆ Feriæ, vide infrà *Feria*.

CONCEPTUS Coronatus. De Regibus, in infantia quoque coronatis, non in puerili solùm, aut adultiore ætate, ubi ita exempla sunt. De eo verò, qui nondum natus, sed adhuc in utero erat, singulare extat illud apud Agathiam, *l. 4.* Nam Vararane Persarum Rege defunctô, relictâ uxore prægnante. Magisque firmantibus, fore potioris sexus quod nasceretur, nullô, ne brevissimi quidem temporis, interjectu, cidaris ventri Reginæ imponitur, & ille, qui vix dum *conceptus* erat, Rex renunciatur. Vide Car. Paschal. *Coronar. l. 10. c. 7.* ut & in voce *Varanes*.

CONCHA, nomen generale, multas sub se species comprehendens. *In iis enim magna ludentis naturæ varietas, tot colorum differentiæ, tot figuræ, planis, concavis, longis, lunatis, in orbem circumactis, dimidio orbe cæsis, in dorsum elatis, lævibus, rugatis, denticulatis, striatis, vertice muricatim intorto, margine in mucronem emisso, foris effuso, intus replicato: jam distinctione virgulata, crinita, crispa, canaliculatim, pectinatim, imbricatim undatâ, cancellatim reticulatâ, in obliquum, in rectum expansâ, porrectâ, sinuatâ, brevi nodo ligatis, toto latere connexis, ad plausum apertis, ad buccinam recurvis. Navigant ex his Veneriæ, præbentesque concavam sui partem & auræ opponentes per summa æquorum velificant. Saliunt pectines & extra volitant, seque ipsi carinant*, verba sunt Plinii, *l. 9. c. 33.* Earum multiplex usus, in vita humana. Nam *Concha*, olim sigillis apposita est, uti diximus suprà in voce *Clarendon*. Pictoribus olim, hodieque, pro vasculis pigmentariis, inserviit: Colores enim suis infundere conchis videmus, ut chamarum & mytulorum testis, idque partim, quia colores in non immutentur, partim, quia testæ nulli fiunt oneri, dum manu sustinentur. Etiam antiquis pro tuba fuit *Concha* turbinata, dicta στρόμβος, quasi στρεφόμενος. *Hesych.* & *Varin.* Στρομβώδης τῷ κόχλῳ, ᾧ ἐσάλπιζον, Strabelo, conchâ, qua buccinæ instar canebant. Idem *Hesychius* ante tubas inventas, conchis marinis usos fuisse, alibi docet. Vide Theocritum, *Διοσκούροις* & Lycophronem, *Cassandra*, nec non infrà *Psalam.* Hinc & Tritones in antiquis videas marmoribus cum conchis oblongis, ore rotundô amplôque, sed paulatim amittentibus magnitudinem, donec per sinuositatem devexam desinant inferius in mucronem: cujusmodi *concham* fere describit Ovid. *l. 1. Met. Fab. 7.* Porro & in suffragiis ferendis, concharum minutarum, pro calculis, usum fuisse, quæ χοιρίναι dictæ, legimus apud Jul. Pollucem, *l. 8. c. 5.* & Scholiast. Aristoph. *Equit.* Ad quam formam posteà calculi ex ære facti, quos & σπονδύλους dixerunt, antiquô nomine retentô: nam σπόνδυλοι iidem cum χοιρίναις, quæ sunt conchæ marinæ. *Id. Pollux*, [illegible] *Postea verò & æreos fecerunt admonitionem, spondylos quoque vocabant calculi judicum, ex ære facti.* In mensuris quoque iis usi sunt: unde obtinuit, ut *Concham* dicerent pro tribus cochlearibus, nempe sextarius valuit conchas 32. quod esset 96. cochlearia. Vide Gerh. Joh. Voss. *de orig. & progr. Idolol. l. 4. c. 49.* Imò ad lusum adhibitæ. *Conchis* enim illis minutis & rotundis, quæ cum lapillis, in littore maris inveniuntur, lusitasse olim puellas, docet Tzetzes his versibus:

[illegible]
[illegible]

Quas imitatus Caligola; *contractis ad unum legionibus, specie in Germaniam transgrediendi, Conchas umbilicosque in ora maris Oceani legi jussit, cum ipse mox sterco culto Venerisque interesset, mox armatus, sponte a se non ex hominibus, sed cælestium capi dedicaturus &c.* uti habet Victor, *inter*, c. 3. Vel, ut Sueton. c. 46. *Postremo, quasi perpetraturus bellum, directâ acie in littore Oceani, ac ballistis machinisque dispositis, nemine gnaro aut opinante, quidnam cœpturus esset, repente ut conchas legerent, galeasque & sinus replerent, imperavit. Spolia Oceani vocans, Capitolio Palatioque debita.* Vide quoque infrà ubi de *Oceano*. Abusus verò ad luxum gravissimus, de quo iterum Plin. *l. c. c. 34.* *Sed quid hæc tam parva commemoro, cum populatio morum atque luxuria non aliunde major, quam e Concharum genere, proveniat? Jam quidem ex tota rerum natura, damnosissimum mare est, tot modis tot mensis, tot piscium saporibus, quibus pretia capientium periculo fiunt.* Ubi inprimis digitum intendit, in *Conchas Margaritarias*, *Purpurarias*, *Venerias*, de quibus infrà dicetur.

CONCHA, vulgò *Cuenca*, urbs Hispaniæ in Montana regione vulgò *la Sierra*, cujus caput est ad Sucronem fluv. vix 10. leuc. à confinio Aragoniæ in Occasum, 9. à Tago fluv. in colle, inter duo flumina & montes. Capta est ab Alphonso Rege, A. C. 1166.

CONCHA, urbs fuit Romandiolæ, in ora maris Adriatici, jam dudum aquis obruta.

CONCHA, Græcè Κόγχη, apud medii ævi Scriptores, culmen dicitur, quô tegebatur Sanctuarium vel Adytum Templi, quòd instar *Conchæ* structum esset, nomen adeptum. Habebat enim dimidiati hæmisphærii figuram, vel quartæ partis sphæræ. Paulus Silentiarius in Ἐκφράσει Templi S. Sophiæ.

----- [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Constabat autem tribus concavitatibus intus recedentibus, quibus distinguebatur. *Idem*,

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Ubi

[illegible] sunt tres recessus concavi Conchæ, qui ab invicem circulis dimidiatis prominentibus distincti erant. Ipsa verò tota in exteriori parte sphæræ, uti dictum, quartam partem referebat. Paulinus, *Natal.* 10.

Est etiam interiore sinu majoris in aula
Insita cella procul, quasi filia culminis ejus,
Stellatà spatiosa tholò, trinòque recessu
Dispositis similata locis ----

Aliquando ipsa Concha major hòc modò, tribus voluturum sinibus distincta, duas alias conchulas dextrà lævàque adjunctas habebat. Idem *Ep.* 12. *Cum duabus dextra lævaque conchulis, intra spatiosum sui ambitum absis sinuata laxatur.* Idem enim *Absis*, quod *Concha*, uti apud Paulinum quoque præfatum videre est: hodie *Chorus*. Porrò *Concha* cameratum habuit culmen, quod non tàm altum, quàm reliquum Basilicæ spatium, & laqueatum erat: cum reliqua Basilica lacunar haberet pro camera. Aliquando tamen & totum Templi tectum, non minùs, ac Sacrarium ipsum cameratum erat, sed hòc discrimine, ut Sacrarii culmen conchæ formam haberet, i. e. cameræ concham referentis: cætera Basilica, semicylindri specie, fornice nempe oblongâ; præterea cætera Basilica laqueata, i. e. tabulis subtecta, at Concha Sacrarii ex structura, i. e. lapide structo esset &c. Quia verò *Concha* Templi seu apsis *sphærica* modò camerata erat, hinc & *Sphæra* appellata est. Unde illa Græcorum [illegible], de sepulchri Domini comparatione, cum Ecclesiæ concha: [illegible], apud Salmas. *ad Solin.* p. 1251. *& seqq. De Concha*, Car. du Fresne, *in illa*, inquit, *sacra Mysteria peraguntur & ubi fiat Altare*, [illegible] *dicta, quod qua parte sit Bemavigam seu Bema, quidem in hemicyclium formam effingatur recessus, qui superius in Conchæ figuram clauditur*. Græci vero intra *Concham* ejusmodi solent præter Altare, ubi Eucharistiam peragunt, aliud altariolum erigere, ubi multis ceremoniis panem & vinum præparant, quem ritum [illegible], i. e. *adpositionem*, vocant: Inde enim tempore consecrationis, solenni processione panem & vinum ad Altare deferunt, ac eòdem, peractâ communione, Sacerdos residuum Eucharistiæ refert & consumit, vasaque purificat, vide Macrum Fratres, in *Hierolex.* & Car. du Fresne in *Descr. S. Sophiæ* n. 50. nec non infrà, voce *Recessus*. Sed & *Concha* species navigii est, in *conchæ* formam efficta, ad instar gondolarum Venetiarum, in *Ep.* Jacobi Aragoniæ Regis ad Carolum Regem Franciæ A. C. 1426. alibique. In Ecclesia Romana recensetur vulgò inter vasa ac ministeria sacra, cujus varii fuere usus. *Concham ad chrismæ,* meminit Gregor. M. *Sacramen.* p. 71. 73. edit. Menardi. *Concharum*, h. e. candelabrorum Bernardus *in Consuet. Cluniacensibus MS.* [illegible] vocat Paulus Silentiarius in *Descr. S. Sophiæ*. *Conchæ ad Baptismum* occurrunt, in *Concil. Eliberit. can* 48. *Hi qui baptizantur, nummos in concham non mittant, ne Sacerdos quod gratis accepit, pretio distrahere videatur.* Item in *Responsis* Stephani II. c. 11. *Cum concha aut cum manibus infantis in infirmitate posito aquam super caput fundere & sic baptizare* &c. Alium indigitat usum Anastasius Bibliothecar. in *Paschali*, *Patitergue & concham ad spongiam pro nocturnis diligentiis obdidit ex argento constituit* &c. apud eundem Car. du Fresne, *Glossar.*

CONCHA Margaritaria, non unius generis est. Pinnæ, pectines & myaces, diversæ certè concharum species, in quibus margaritum gigni Veteres prodidêre. Nec hodiernò tempore una concha lapidem hunc generat. Omnium præstantissimæ ad gignendas margaritas habentur hodie, quæ leves & candidæ sunt, quas pinnis similes, aut pinnas, Veteres dixêre. De his Androsthenes intelligendus, qui [illegible], Conchæ margaritiferæ tribuit, *testam lævem & tenuem*. Unde [illegible] dictum margaritum, & [illegible], quià concha illa comat & [illegible] est: hodieque *Cheripo* id genus lævis conchæ Persis est Indisque. Alia est species, quam vulgò [illegible], i. e. *matrem perniciem* appellant, quæ major est & exteriori parte scabra, impolita ac rugis infecta, *Changue* indigenis, pectini similior, quàm pinnæ, unde etiam *Procopius* vocat. Sed & *Myes* seu *Myaces* margaritam ferunt, quæ nomen invenêre, [illegible], quod claudant se atque aperiant, quoties lubet, ut faciunt omnes conchæ duplices aut bipatentes. Unde quia ejusmodi conchis ligulæ fiebant & cochlearia, inde [illegible], pro ligula occurrit. Roscidò autem conceptu gravidas fieri margaritarias Conchas & pro qualitate roris, quem acceperint, aut candescere partum aut turbidum esse, aut pallescere, ait Plin. *l.* 9. c. 35. quem rorem *aspergine Lunaris* nomine designat Solinus, *c.* 53. Et æstatis tempore noctu præcipuè oscitare & pandi has conchas, ut humorem hunc recipiant, per diem verò comprimi, tradit *Isidorus Characenus*. Sed quomodo conchæ in medio maris rore intra aquam conditæ rorem illum cœlestem, qui de cœlo labitur, haurire queant? præsertim cum earum saxis ac scopulis adhærescunt, hisque radices agunt, totò mari tectæ. Imò adeò in penitis ac profundis marium sedes sibi collocant nonnullæ, [illegible] hinc & [illegible] dictæ, ut ad eas exquirendas urinatores sæpe in mare descendant, 14. orgyarum altitudine: cùm tamen illæ, quæ [illegible], plurimum & maximum nutriant margaritum. Scribit idem *Isidorus*, per tonitrua frequentia & imbrium effusionem, magis parere concham, & plurimum gigni margaritum: quod non inde fit, quòd imbres illos conchæ hauriant, sed quâdam occultâ naturæ vi ac proprietate; quâ videl. & tubera tum maximè nasci, ac grandescere, traditum est, cùm fuerint imbres autumnales, & maximè, cùm tonitrua. Contrà Plinius, tonitrua concharum partui officere, dicit. Enim pavore attonitas, abortivos fœtus edere, specie tenus inania & inflata quædam margaritarum simulachra sine corpore. [illegible] Græce. Fulguratione vero comprimi conchas & minorem margaritam edere, idem addit; quia compressæ jejunant, & pro modo jejunii, fœtus minuitur. Hoc certum conchis majorem, cœli pacati ac quieti societatem esse. Sed & tradit Plinius, crassescere in senecta margaritas conchisque adhærescere, nec his avelli posse sine lima: contra *Isidorus*, principiò conchæ margaritam adhærescere, & quamdiu adhæreserit, incrementum capere per solidum conchæ, postmodum carne subnascente ad ipsam radicem & molliter relectam à concha margaritam separante, ubi eam complexa est totam, non amplius alimenta capere & augescere margaritam, sed lucidiorem fieri & leviorem acquirere. Quod utrumque de nonnullis verum. Et quidem quæ conchis adhærescunt margaritæ atque inde limâ avelluntur, quia alteram faciem planam habent, [illegible] nomen apud Græcos habuêre &c. Cæterum *Conchæ*, in quibus pretiosus hic calculus nascitur, ex earum genere sunt, quas Græci [illegible] vocant & [illegible], i. e. *cinstiles* seu *apertiles* & *concavas* imo, hincque *duplices* dictas, ita ut dimidiatæ formam lancis vel disci satis bellè referant, à qua figura [illegible] dictæ videntur, [illegible] enim pro *lance*, vox Græciæ vetus est. Inde periculum margaritarum piscatoribus, *concha*, *quum manum vidit, comprimente se, eamque si prævenias abscindente*, ut idem habet *Isidorus*. Partes earum, sicut & purpuræ aliarumque ostrearum, infima [illegible], media [illegible] vel [illegible], suprema [illegible] seu [illegible]. Inter quas [illegible] *fibra* sunt, vel *fimbriæ*, Martiali, *l.* 7. *Epigr.* 19. v. 7. *cirri*: quos purpureus crinis ambit, à quo pinnatum capillitio & molli lanositate tenuis vestis [illegible] quoque appellata est. Namque & inde hoc vellus & inde vestes texi consuevisse, dicemus infrà, in voce *Papaveraceæ*, item *Pinnicum*. Ex ipsis autem conchis cochlearia hodieque ac lancula: poculaque fieri, nemini ignotum. Vide plura hanc in rem, apud Plinium, *l.* 9. c. 35. & Salmas. *ad Solin.* p. 1123. *& seqq.* nec non hic passim, superius ubi de *Margaritis*, in voce *Peninim*, de *Perlis* & *Unionibus*.

CONCHA Purpuraria, Hebr. [illegible] *chilzon* (quæ vox aliàs in genere *Cochleam* denotat, ad Deuteronom. c. 33. v. 19. in *Paraphrasi* Jonathanis dicitur, quod cochlea concham hanc incolens simillima sit cochleæ terrestri. Uti testatur Bellonius, qui Cochleas purpurarias adhuc vivas sæpius viderat his verbis: *Ejus concha cochleam terrestrem penitus referret, nisi clavata esset, & canalem ad latus, quà linguam exerit, haberet. Cornua instarum more attollit, atque eodem pactò serpit, undeque cornibus iter sibi prætendit.* Hæ quamvis in petris frequentiùs, tamen etiam in arena proveniunt, Oppianus, *Halieut.* l. 1. v. 314.

[illegible],
[illegible]
Multa quidem cochlearum genera in petris, alia autem in arena pascuntur,
Neritæ, strombarumque genus & ipsa purpura.

Unde inter *thesauros absconditos arenæ*, Zabulonitis promissos, d. l. etiam purpuram numerant Magistri. Purpurarium certè Judææ littus, à Tyri scalis usque ad Chaipham extensum esse, diximus retrò in voce *Chaipha*. Quamdiu etiam Cochlea hæc purpuraria, tamdiu & concha ejus seu theca crescit, quæ cùm sex aut 7. annos vivat, in concha, tot orbes habet, quot annos agit. Aristot. *Hist.* l. 5. c. 15. [illegible]. In quem sensum Plin. *l.* 9. *c.* 36. *extr.* purpuram, cum buccino conferens: *Clavatum est* (purpuræ rostrum) *ad turbinem usque aculeis in orbem septenis fere, qui non sunt buccino: Sed utrisque orbes totidem quot habeant annos.* Piscatio ejus, in Mari Mediterraneo fieri solita est, non in lacu Asphaltite, ut scribit Maimonides, *ad locum Numer.* c. 15. v. 38. ubi de Judæorum fimbriis, quibus vittam purpuream jubebantur assuere, agens, quomodo in illius cochleæ sanguine lana tingatur, sic docet: *Cum fimbriarum purpuram infectori sunt, lanam sumunt, quam in calce maceratam & subinde lotam, donec sit munda, ex sapone elixant, atque alia hujusmodi ---- ut lana colorem imbibat. Qui talio sanguinem* [illegible] *chilzon afferunt ---- ater sanguinis, similar atramento, qui in Mari salso reperitur. Et sanguinem in cortina ponunt cum pigmentis variis, cimolia puta, atque aliis hujusmodi, pro more infectorum. Et postquam elixata est, lanam in eam immergunt, donec instar fiat cæruleæ.* Cùm vero capiebantur hæ conchæ, dabatur opera, ut vivæ contunderentur. Philosophus ubi suprà, [illegible]. Nempe si repetitis ictibus percuterentur, succi florem (quem in mediis faucibus, [illegible], *inter collum & spondylum* habent hæ cochleæ) amittebat, sive is prorsus effueret, aut in massam corporis spargeretur, atque eâ ratione ad lanarum infectiones fieret inutilis. Unde Eustathius, *Il.* *e.* mortem ab Homero vult *purpuream*, [illegible], vocari, non solùm propter sanguinem, qui coloris est nigri seu purpurei, sed & [illegible], *mortem uni ictu infligam*, qua de re, ut & plura huc pertinentia vide apud Plin. *l.* 9. c. 35. *& seqq.* Sam. Bochartum, *Hieroz. Pars priore*, *l.* 5. *c.* 2. *& seqq.* nec non hic passim, ubi de vocibus *Argavan*, *Purpura*, *Thecheleth* &c.

CONCHA Venerea, in indice cœnæ Pontificalis, à Metello exhibitæ, memorata, apud Macrob. *Saturnal.* l. 3. c. 13. & Senecam, *Ep.* 95. describitur Plinio his verbis, *l.* 9. c. 25. *Muricem esse latiorem purpura, neque asperò neque rotundò ore, neque in angulos prodeunte rostrò, sed simplici concha utrèque latere sese colligente.* Subjungit deinde, *Quibus inhærentibus, plenam ventis stetisse navem portantem nuntios à Periandro, ut castrarentur nobiles pueri, conchasque quæ id præstiterint, apud Cnidiorum Venerem coli*: Unde *Veneream* idem vocat, *l.* 9. c. 33. *Navigant Veneriæ, præbentesque concavam sui partem & aliteram auræ opponentes, per summa æquorum velificant.* Martialis *Cytheriacam*, *l.* 2. *Epigr.* 47.

Levior & conchis Galle Cytheriacis.

Hodie

Hodie eadem *porcellanæ* dicuntur, à *porcello*, ut Græci etiam eas vocant χοιρίνας, quia χοῖρος & χοιρίον id in muliere sit, quod mulier est: quam partem illæ referunt, Gerh. Joh. Vossius, *l. c. c.* 35. Vide quoque Rondeletium, *l.* 13 *c.* 12. & Bellonium de *Aquatilibus*, *l.* 2 *c.* 10. Idem Vossius, *conchæ* illiusmodi uti vulgo ad polienda lintea, quia nihil in iis asperum; ut & in chartæ politura, tradit, *ibid. lib.* 1. 47. *sub fin.* Atque hactenus quidem ex sententia recepta, quâ creditum est, ex comminutis conchulis marinis præparari materiam, è qua istiusmodi vasa fiant. Hodie autem, ex terra quadam apud Sinenses fieri, figlinâ arte, compertum est, & latius dicemus infrà, ubi de *Porcellana*.

CONCHÆ, aliàs *Castellio*, cœnobium Benedictinorum Galliæ, à Rogerio de Toenio conditum, vulgò *Conches* & *Chastillon*, non procul à Mediolano Aulercorum Eburovicum. Item monasterium antiquissimum, seu Abbatia Galliæ in Rutenis, *Conches* quoque. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CONCHARIS, Rex veteris Ægypti inferioris Regum XXV. & ultimus successit Ramesse-Vaphri, dum Israelitæ in Ægypto multiplicarentur valdè, apud Thebanos verò Ægyptios regnaret Thyosi-Mares. Præfuit annos 5. thronô deturbatus à Pastoribus, qui, irruptione in regnum ejus factâ, gentem longâ pace imbellem *diezeû* oppresserunt, atque novam ibi Pastorum Regum seu *Hycsos* dictorum Dynastiam excitarunt sub Salate primo suo Rege, quem vides ut & voce *Pastores*.

CONCHE, nomen loci, apud Treb. Pollionem in *Vita Zenobiæ*, *c.* 30. *extr. Fertur vixisse cum liberis --- data sibi possessione in Tiburti, quæ hodieque Zenobia dicitur, non longe ab Adriani Palatio atque ab eo loco, cui nomen est Conche.* Ubi Palatinum Cod. habere *Conchæ*, monet *Salmasius*. Apud Martialem verò, *l.* 5. *Epigr.* 41. *v. extr.*

Crœso divitior licèt fuissem,
Irò pauperior forem, Carine,
Si conchem toties meam comesses.

Conchis est, faba viridis. Vult enim dicere Poëta, paupertimum fore, si non mellitâ placentâ, sed vili cibô fabarum in siliquis coctarum Carinum (à quo heredem se scriptum fingit) pascere cogeretur, quoties ille signaret vel tussiendo mortis spem ipsi faceret.

CONCHUS, oppidum Normanniæ. 4. leuc. ab Ebroicis, in tractu *Ouche*. Ejus suburbium vulgò *Castellionem* cuiamnium, ubi Abbatia celebris. Vide suprà. *v.*

CONCHYLIUM, strictè cùm accipitur, purpuræ ac buccino opponitur, apud *Dioscor.* Interdum & buccinum solum *conchylii* nomine intelligitur: quomodo eadem hæ *vestes conchyliatæ*, &, quas Maro, *l.* 4. *Æn. v.* 262. appellat, *Tyrio murice infectas*. Eô pactô autem opponi solent vestes *conchyliata* & *purpureæ*. Nempe apud Romanos sic usus erat, ut conchyliatus color esset dilucidior ac pallidior: purpureus vegetior floridiorque: qualis Tyrius, ut Plinius ait, *l.* 9. *c.* 38. *extr. concreti sanguinis nigricans aspectu idemque suspectu refulgens.* Vide suprà, *Coeruleus color.* At hodie, tam purpureus, quàm conchyliatus color, ab herbis est, ut videbimus infrà, ubi de *Purpura*: cùm olim iste honos aquarum esset ac piscium. Ambrosius, *Hexaëm. l.* 5. *c.* 2. *Quid etiam purpuras memorem, quæ ornant Regum convivia, amictus induunt? Aquarum est igitur, quod in Regibus adoratur.* Ubi *aquarum honorem* appellat, quia & purpura & buccinum aquatilia sint. De tinctura *Conchyliorum*, idem suprà laudatus Plinius, *l.* 9. *c.* 36. *Sed, unde conchylio*, inquit, *pretium? quis virus grave in fuco, color austerus in glauco, & irascenti similis mari?* Vide Voss. *de Idolol. l.* 4. *c.* 47. & 48. & Bochart. *Hieroz. Parte poster.* ubi suprà, nec non infrà, ubi de *Lotu*, in Tinctorum officinis, usu.

CONCIA, vulgò *Miranda*, urbs Hispaniæ Tarraconensis, in finibus Vectonum, ad Durium fluvium, in Portugallia; *Ferrarius.*

CONCILIA, apud Romanos dicta sunt, partis populi conventus, ad aliquid jubendum: Cujus generis erant, quæ à Tribunis Pleb. indicebantur Comitia. Illi enim jus quidem vocandæ plebis, non tamen universi populi, habuerunt. Nihilominus indifferenter *Concilii* Comitiorumque, ubi universus populus conveniebat, nomine utitur Livius, *l.* 3. &c. Vide suprà in voce *Comitia*. Hinc *Conciliabulum*, de qua voce A. Gellius, *l.* 1. *c.* 7. *Quali C. Gracchus verbô usus est in ordinatione, cujus titulus est.* De Quinto Popilio circum Conciliabula, *in qua ita scriptum est* &c. Nempe *Conciliabula* erant loca juxta *Festum*, ubi in Concilium conveniebatur. In iis quoque jus dictum; hinc eò frequens populi confluxus, sed Foris inferiora erant. Per *Conciliabula* Livius intellexit extra Urbem majora ac minora oppida & loca, in quibus jus dicebatur. *Frontinus* etiam in municipiorum jus ascendisse, commemorat: Sed pro conventu quocunque etiam accipiuntur. Onomasticum, *Conciliabulum*, συνέδριον: & *Glossa Cyrilli*, ἐν ᾧ ὁ τόπος: *Conciliabulum*, Ant. Thysius, *in A. Gellii locum prælaudatum*. Quomodo Coloniæ, Municipia, Præfecturæ, Fora, *Conciliabula* distinguantur, vide Turnebum, *Adversar. l.* 3. *c.* 11. In Ecclesia, *Concilia* quid sint, vide infra, ubi de *Synodis*. De *Canonibus* eorum, quando colligi cœpti, & quâ auctoritate in Ecclesia semper habiti, suprà ubi de de *Canonibus*. De editionibus variis eorum hic quædam aspergam. *Conciliorum Generalium Provincialiumque* operosa prostant volumina, editionesque variæ, quarum hæ præcipuæ. Prima prodiit Coloniæ A. C. 1530. posteà Petrus Crabbe ea edidit A. C. 1551. duobus voluminibus: quem insecutus Surius quatuor voluminibus illa complexus est, A. C. 1567. Dominicus Nicolinus quinque: Severinus Binius, Canonicus Colon. 8. voluminibus eadem vulgavit Coloniæ, A. C. 1606. & 1618. Sed & Romæ *Conciliorum Generalium Ecclesiæ Catholicæ*, facta collectio est editioque Græco-Latina, jussu Sixti V. A. C. 1608. Novissimè vero *Collectio Regia* Lutetiæ Parisiorum prodiit, 37. voluminibus, cum Indice separatim excuso, A. C. 1636. cui cum *Decretalibus* Romanorum Pontificum *Epistolis* inserta sunt *Concilia* Gallica J. Sirmondi, Hispanica Garsiæ Loaysæ, Anglicana Henr. Spelmanni, Lemovicense, è Bibliotheca Thuana, Florentinum, Horatii Justiniani &c. Gerh. von Mastricht, *Histor. Juris Ecclesiastici num.* 144.

CONCILIATOR, olim honestum nomen; Imò Romanis LL. adeò sanctum officium habitum est, ut nec præmii ergò aliquid facere *Conciliatores*, seu *Proxenetas*, voluerint; quod si omnino eô nomine aliquid capere, circumscripserunt rem certis regulis. Vide Harmenopulum προχείρ. *l.* 4. *c.* 5. & Jac. Cujacium, *Observat. l.* 11. *c.* 18. Facti autem *Conciliatores*, qui animos ad Conjugale fœdus, quô nullum aliud in rebus humanis sanctius, jugumque Matrimonii subeundum, componebant. Unde *conciliare* propriè de Nuptiis, apud Poëtas. Statius, *l.* 2. *Theb. v.* 229.

Interior sacris calet, & sonat aula tumultu
Femineo, castà matres cinxêre coronà
Argolides: pars Virginibus circum undique fusæ
Fœdera conciliant nova ----

Muliebre autem inprimis hoc munus. *Festus*, *Conciliatrix dicitur, quæ viris conciliat uxores, & uxoribus viros.* Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium d. l.* Sed vox posteà ad turpe Lenonum ministerium denotandum adhiberi cœpit. Vopisc. *in Carino*, *c.* 16. *Præfectum Prætorii --- occidit: in ejus locum Matronianum, veterem* Conciliatorem *fecit*, I. e. *veterem lenonem.* Hinc Conciliatrix, lena. Lucilius apud *Nonium*,

Altarem & faciem, ut saga & bona conciliatrix:

Sic *conciliare*, pro *lenocinari* & *lenonem agere*, apud Claudian. *in Eutropium*, *l.* 1. *v.* 283.

Te mirum ab dominis, veterem si respicis artem,
Conciliare *decet*, &c.

Quemadmodum contrà, *lenones*, flagitii propudiique ministros, ad rem honestam Trogus usurpavit, pro Fecialibus & Legatis. Justinus, *l.* 2. *c.* 3. *Primus Scythis bellum indixit, Vexores --- missis prius lenonibus, qui hostibus parendi legem dicerent.* I. e. *Legatis* quos *Ambasciatores* infima ætas dixit, Salmas. *ad l.*

CONCILIUM, vide suprà *Concilia*. Fœmineum, indigitatum Statio, *l.* 5. *Theb. v.* 90. *f.*

Cum subito horrendus ævi matura Polyxo
Tollitur in furias, thalamisque insueta relictis
Evolat ----

v. 97.

---- clausasque domos, & limina pulsans
Concilium *vocat, infelix conciliatur cuncti*
Hærebant nati &c. ----

Fingitur Poëtæ, ad imitationem ejus, quod Romæ fuisse arguit P. Victor in *Descr.* ejus, ubi Senatus Muliebris velut quædam Curia legenda datur. *Senaculum* certè, h. e. Mulierum Concilium seu Senatum, instituisse Antoninum Alagabalum, memorat Lamprid. *c.* 4. de quo vide infrà.

CONCILIUM Martyrum & Sanctorum, in *Actis* Stephani III. apud Baronium, *A. C.* 259. *num.* 14. & apud Anastasium in *Damaso*: *vestigia*, Μαρτύρια, in Concilio Gangrensi, *can.* 20. alibi *Confessione*, loca sunt, ubi multorum Martyrum Sanctorumque ossa requiescunt. Unde nomen Basilicæ indutum, apud Gaudentium Brixianum, in *Tract. de Dedicat.* 40. *Martyrum.* Ausonius in *Parentalib. n.* 4. *v.* 29.

Et modo Conciliis animarum mista piarum
Fata sui certè nota nepotis habes, &c.

Quæ quomodo adornari consueverint, docet ad *Heliodor.* Hieronymus, *Hæc idem possumus & de ista docere, qui Basilicas Ecclesiæ & Martyrum conciliabula diversis floribus & arborum comis vitiumque pampinis adumbravit*, apud Dominic. Macrum, in *Hierolex.* Vide quoque Car. du Fresne, *Glossar.*

CONCINUS Florentinus, Marchio Ancræus, incantamentis acquisitâ Mariæ Reginæ gratiâ, Marescallus Franciæ creatus, regnum totum in potestate habuit; dedit id ansam Henrico Condæo & aliis Principibus, indignè potentiam ejus ferentibus, civilis belli; sed quod terminatum captivitate Condæi & exitiò Ancræi. Hic, turbante plebe, ob carcerem illius, tot turbarum auctor, jussu Regis in custodiam ducendus, cùm resistere vellet, à Vitrio Prætorii Præfecto occisus est. Mors approbata, atque tantô gaudiô plebis excepta, ut cadaver exhumatum per plateas raptaret, laceraret, & exureret. Uxor Leonora veneficiorum rea, capite plexa, & igne combusta est. A.C. 1614. 1615. 1616. 1617.

CONCIO, Græcè Ἐκκλησία, sæpe cum Comitiis confunditur: *Festo* tamen propriè est *Conventus, qui à Magistratu, vel à Sacerdote publico per præconem convocatur.* Unde verba illa A. Gellii, *l.* 13. *c.* 15. *& Comitiatum & Concionem avocare*, sic explanat Thysius: *Comitiatum avocare, est impedire, ne Comitia habeantur: Avocare vero concionem est, concionem à Magistratu, qui eam advocavit, abducere.* Hinc Cicer. *Conciones sæpe exclamare vidi*, h. e. cœtum, *in Oratore.* Et *l.* 15. *Ep. ad Attic.* 1. *Brutus noster misit ad me orationem suam habitam in concione Capitolina*, h. e. in cœtu hominum, qui in Capitolio aderant. Gellius vocem hanc tria significare ait, *l.* 18. *c.* 7. *locum suggestumque*, unde verba fierent: teste Tullio *contra conc. Metelli*, ubi ait: *Escendi in concionem, concursus est populi factus.* Dein *cœtum populi assistentis*: Tandem *orationem ipsam* &c. Ad quem locum vide *Notas* Jac. Oiselii JCti. Hinc *Concionari*, verba in concione facere. Quod qui facturi erant, *surgebant*, ut ex Homero

& Cicerone constat: & coronam capiti imponebant, uti docet Lucianus, in Pescatore. Hic enim magnô animô & coronâ redimitus, & niveâ veste amictus, suis calumniatoribus responsurus, in concionem cum venisset, illos hisce allocutus: Ἐμὲ μὲν ὁρῶντες ἐστεφανωμένον [illegible], *cum me sertis coronatum videatis, quem me jam sacrificaturum*: utrumque simul morem repræsentavit, nempe & coronandi victimas & illos qui in concione verba faciebant. Accipiebat autem, qui dicturus surgebat, coronam ab eo qui proximè dixisset. Unde Praxagora mulier, Aristophanem apud Ἐκκλησιαζ. postquam verba fecisset, inquit,

> Πρ. [illegible] λέγειν; Γυ. ἐγώ.
> Πρ. [illegible]
> Pr. *Estne alia aliqua, quæ velit dicere?* Mul. *Ego.*
> Pr. *Age dum coronator.*

Et in *seqq.*

> Γυ. [illegible]
> Mul. *Cedò coronam. Ego enim rursum dictura sum.*

Quo de ritu fusiùs dictum suprà, in voce *Caput Coronatum*. Neque verò ii solùm *Coronam* ferebant, qui verba ad concionem faciebant: sed & coronæ virtutis aureæ, in *Concione* dari solebant. Quem morem exprimit Aristides Lib. *Orat.* 4. ubi ait, victorem, qui aureâ coronâ donandus erat, postquam à sacro Præcone ea res renunciata esset, primo nominari, deinde coronari in Concione consuevisse. Vide quoque Liv. *l.* 13 & Val. Maximum, *l.* 1 *c.* 8. Plura verò hanc in rem, apud Car. Paschal. *Coronar. l.* 7. *c.* 2. ubi *de Corona militari aurea*: nec non suprà ubi de *Comitiis*, & de formula *Concionis dimittendæ*, apud Romanos infrà verbo *Discedite*.

CONCIO Legum, apud Conr. Urspergensem in *Lothario* Imperatore, loci prope Augustam nomen est, forte ejus, quem *Campum Martium* vocabant, ubi Imperatores & Imperii Proceres convenire ac de sanciendis Legibus consultationes instituere solebant. Vide Velserum, *in Augusta Vindelicorum*.

CONCLAMANDI defunctos ritus, occurrit apud Statium, *l.* 2. *Sylv.* 6. cui titul. *Epicedion Pileti Ursi. v.* 5.

> ----- ----- *misèrum est primæva Parenti*
> *Pignora, surgentesque ursus accendere natos:*
> *Durum & deserti, prærepta conjuge, partem*
> Conclamare *thori* -----

Et *l.* 9. *Theb. v.* 355.

> *At genitrix cœtu glaucarum cincta sororum*
> *Protinus illa malo, vitrea de valle soluta*
> *Exilit fortibunda comas, ac verbere crebro*
> *Oraque, pectoraque & viridem scidit horrida vestem,*
> *Utque erupit aquis, iterumque iterumque trementis*
> *Ingeminat, Crenæe, sono. nusquam ille* -----

Duplex autem *Conclamatio* observata Eruditis. Statim enim cùm expiravit aliquis, sequebatur propinquorum & amicorum ejulatus: uti de Alcestide uxore Admeti, legimus apud *Euripidem*,

> Ἀδ. [illegible] Ἀλ. [illegible]
> Ἀδ. [illegible] Ἀλ. χαῖρε.
> Ἀδ. ἀπωλόμην [illegible]
> Χορ. Βέβηκεν, οὐκ ἔτ' ἔστιν Ἀδμήτου γυνή.
> Εὐμ. [illegible]

Dein deponebatur humi, & sic deposito lachrymæ porrò dabantur ac oscula. Atque hæc prima erat *conclamatio*, [illegible] Herodiano, *l.* 1. Quum posteà, diebus aliquot exactis, pararetur pompa funeris, ultimò *conclamabatur*. Servius ad *l.* 6. *Æn. Servabantur cadavera octo diebus, & calidâ abluebantur: & post ultimam conclamationem comburebantur.* Atque hæc *conclamatio* solennis erat, *& mater crine soluto exigebat ad sævos famularum brachia planctus*, Lucan. *l.* 2. *v.* 23. Tandem igni impositus deflebatur, ac *defletus* dicebatur, quod cum *Conclamatus* non confundendum. Desid. Herald. ad *Arnob. l.* 5. Hinc itaque *Conclamatio*, velut consummatio luctus est, de qua vide porrò Kirchmannum, *de Funeribus Rom. l.* 1. *c.* 13. & hic passim, inprimis suprà, ubi de *Cadaverum cura*.

CONCLAMATOR, vide suprà *Admissionalis*.

CONCLAVE, Romæ vocatur locus, ubi Cardinales Pontificem electuri coëunt: Cujusmodi *Conclave* primum institutum Viterbii esse dicunt, post Clementis IV. mortem. Cum enim purpurati illi Patres in Æde primùm sacra, vel Sacristia aliqua soliti essent convenire indeque quotidie ad proprias ædes redire: occasione interregni, quod post dicti Clementis obitum biennium integrum, & novem insuper menses duraverat, circa A. C. 1271. transactis septendecim in deliberatione hacce mensibus, Bonaventura, inter suos pro Sancto habitus, & tunc Ordinis sui Generalis, Civibus Viterbiensibus persuasit, ut in Episcopali Palatio Collegium Cardinalium concluderent, ad Pontificis electionem ut adigerent: Quibus cùm ne sic quidem convenirent ullatenus, Capitaneus Civitatis Raynerius Gattus, *Conclave Custos*, tectum aulæ, in quo clausi illi degebant, demolitus est, ut si sub dio morari diutius illis grave esset, expedirent tandem negotium, cujus causâ tantum temporis nequicquam jam intriverant. Manentque ad hodiernum usque diem cellularum vestigia ibi loci & in Archivo Civitatis Bulla etiamnum visitur, quâ Cardinali Ostiensi, infirmitatis causâ, facultas exeundi concessa erat, &c. Alii tamen Cardinales loco huic sponte fere inclusisse narrant, ex Blondo, *Dec.* 2. *l.* 8. neque id primum *Conclave* fuisse, sed & jam antè in Honorii III. Gregorii IX. Cœlestinique electione idem factitatum esse contendunt. E quibus Pallavinus primum à conclavis hoc modò Cardinalibus Pontificem electum fuisse Gelasium II. an A. C. 1118. *de Elect. Pontif. quæst.* 11. *num.* 1. &c. Gregorius posteà X. in Viterbiensi *Conclavi* electus, A. C. 1274. de *Conclavi* bullam sancivit: quæ cùm effectu aliquandiu caruisset, absque *Conclavi* enim post Adrianum V. electi sunt Nicolaus III. Martinus II. Honorius IV. Nicolaus V. & Cœlestinus V. ab hoc ea renovata, ac tandem à Bonifacio VIII. confirmata est: à quo tempore usque ad nostram ætatem mos obtinuit. Quamdiu autem Cardinales in *Conclavi* sunt, tria Ordinum capita Rescripta firmant. Cùm verò Papa jam declaratus est & novum, pro more, nomen recepit, fenestrali foramine fractô primus Diaconus Cardinalis crucem populo ostendit, altâ voce exclamans: *Annuntio vobis gaudium magnum, Papam habemus; Reverendissimus Dominus Cardinalis N. electus est in Summum Pontificem & elegit sibi nomen N.* Antiquitus verò, *Sirenatus* --- *ascendens in altum, voce magnâ clamavit ad populum, dicens: Audite cives Romani & cæteri Reipublicæ, Secunda feria pater noster Adrianus mortuus est & proximo sequenti Sabbato Dominum Octavianum Cardinal. S. Cæciliæ elegimus unanimiter. Placet ne vobis? Respondit Clerus & Popul. Placet. Secundò & tertiò cum interrogasset, si placeret? clarâ voce respondit, placet. Deinde cum bandis & aliis Papalibus insignibus Papa cum laudibus in Palatio deductus est*, Radevicus Frising. *in vita Friderici Ænobarbi*, *l.* 2. *c.* 67. ubi de electione Victoris III. apud Marcos Fratres, in *Hierolexico*. De *Conclavistarum* privilegiis, vide eosdem in voce *Protonotarius*: uti de capitâ, quæ ibi illis afferuntur, infrà in *Corona*.

CONCORDENSES, in *Constitut.* Friderici Imperatoris *de Hæret.* dicuntur, qui aliàs *Valdenses* à *Concordia* Lombardiæ oppido.

CONCORDES, nomen quô Turcæ superbiunt, vide infrà *Islami*.

CONCORDIA, Dea apud Romanos, cui ædem Cn. Flavius consecravit in area Vulcani, summâ invidiâ nobilium, teste Liviô, *l.* 9. *c.* 46. Ovid. *l.* 6. *Fast. v.* 637.

> *Te quoque magnificâ Concordia dedicat æde.*

Juvenal. *Sat.* 1. *v.* 116.

> *Quæque salutato crepitat Concordia nido.*

Ubi vetus Commentator, *Templum Concordiæ vetus in quo ciconia multa est.* Item, Cæsar & Tiberius, Deam *Concordiam* effingebant antiqui, juvenculam, dextrâ craterem tenentem, lævâ nunc Cornu copiæ, nunc sceptrum, ex quo fructus exire videntur, sed & imaginibus duabus dextram dextræ jungentibus, in nuptiis. Etiam olim veteres post Hymenæum Corniccm invocare soliti erant, hocque solebant Concordiæ signum dare iis, qui liberûm quærendorum gratiâ convenissent. Etiam pingebatur, floribus cincta, dextrâ patinam cum corde, lævâ fasciculum virgarum, tenens. Nerva in nummo expressit, dextrâ lanceam, lævâ clypeum gestantem. Item proram, cum duabus manibus junctis, & lemniscæ, *Concordia exercituum*, S. C. Angelon. *in Historia Cæsarum*, *p.* 102. In aliis nummis duo cornua copiæ juncta unâ manu tenet, alterâ vas ignibus plenum. Item poma granata, ut in Faustinæ & Corneliæ nummis. Insicta per Geryonem repræsentatur Liv. *l.* 9. Plutarch. *in Caracio Graccho*. Sueton. *in Tiberio*. Balduin. *Iconologia*. Nec omittendum, quod Eam lauro coronat Ovid. *l.* 6. *Fastor. v.* 91.

> *Venit Apollineâ longas Concordia lauro*
> *Nexa comas, placidi Numen opusque ducis.*

Non enim olea solùm, sed & laurus *pacifera est*, uti ait Plinius: qua de re vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 8. *c.* 10. Inter Abronis, celeberrimi suô ævô Pictoris, opera *Amicitiam* & *Concordiam* memorat Plin. *l.* 35. *c.* 11.

CONCORDIA, Colonia, Fori Julii quondam urbs, cujus hodie nihil extat præter paucissima tuguria. *Sabellicus*. Inter Altinum & Aquilejam in 10. regione Italiæ Venetia, urbem & Coloniam cognominat. ponit. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CONCORDIA, German. urbs inter Argentoratum & Bingium. *Antonin. Kochersberg*, Rhenano, *Rer. Germ. l.* 3. cum Nostro Ottonis JCti, & Simlero Cluverio *Drusenheim*, oppid. ad confluentes Moterni in Rhenum, in Alsatia inferiore 2. leuc. ab Hagenoa in Ortum, 3. infra Argentinam. *Baudrand.*

CONCORDIA, Hispaniæ Bæticæ civitas, *Ptol.* populi *Concordienses*, Plin. *l.* 4. *c.* 22.

CONCORDIA, urbs Episcopalis inter flumina Liquentiam & Tilaventum propius mare accedens, eôdem nomine & Episcopatus titulô, hodieque clara. *Ptolemæus* perperam Carnicam attribuit, & Mela longè imperitius inter Tergeste, & Aquilejam, oppida Carnorum, eandem posuit. Nomen ejus apud Strab. *l.* 5. scribendum per *Omega* censet Cluverius in prima syllaba, non verò per *Omicron*, ut est apud Ptol. & Zosimum. Vide eum, *de Ital. Ant. p.* 167. Blond. *l.* 2. *C.* 5. Melam, *l.* 2. *c.* 4. *Leand. Ptol.* &c. Attilæ furorem experta est.

CONCORDIA, oppidul. Longobardiæ, Comitatus sub Duce Mirandulano prope Secium amnem. 6. milliar. in Occasum à Mirandula. Vastata ab Attila, A. C. 452. Item oppid. German. ad Rhenum inter Broomagum & Noviomagum Nemetum, vulgò *Kochersperg*, quasi *Concordia montana*. Simlerus & Cluverius. Vide suprà.

CONCORDIA, nomen libri, quô Euangelicorum illi, qui à Luthero appellari gaudent, mentem suam, circa Religionis Articulos, disertiùs expresserunt. De quo ita Lætus: In Germania, mortuô Melanchthone, Ioh. Brentius, Jac. Andreæ, Matthias Flacius, Alii, dogma *de Ubiquitate corporis Christi*, introduxêre A. C. 1560. quod cùm inter alia ab Academia Wittebergensi & Lipsiensi oppugnaretur, primò colloquium est institutum Aldenburgi, A. C. 1568. præsidente Joh. Wilhelmô Saxone. Dein Dresdæ, sed frustrà. Conventum ergo Torgæ & ex opinione Flacianorum,

rum, *Formula Concordiæ* conscripta, Theologis ad eam approbandam carceris, exiliique metu adactis: Scriptaque Melanchthonis iteratò ibidem conventu, condemnata sunt, A. C. 1576. Tandem moderamine adhibitô, in Bergensi Monasterio, à Smidelino, Musculo, Selneccero, Chemnitio, Chytræo & Cornero, A. C. 1577. promulgata Formula est, Ecclesiæque Protestantes, quæ contrarium sentirent, damnatæ sunt: Casimirô Palatinô Francofurti, cum Legatis variorum regnorum, de censura conquerente, Friderico quoque Daniæ Rege sub pœna exilii subscriptionem sui interdicente. Ex Hospin. *in præf. ad 1. Conc.* Item c. 2. 3. &c. qui addit, *eo noctê, quâ Theologi prefati Bergam venerant, hic terram intremuisse, templumque ruina proximum fuisse visum.* Posteà Flacius, ob hæresin, quâ docebat *Originale peccatum substantiam esse*, ab Ecclesiis ejectus, vagam vitam diu duxit. Ab eo tempore in Formulam hanc à Lutheranis sic dici volentibus juratum. Vide Lætum, *in Compend. Hist. Univ.*

CONCORDIA Canonum, dicitur Canonistis, cùm in collectione & digestione Canonum, Canones diversorum Conciliorum unius tenoris & sententiæ, sub uno titulo aut rubrica non digeruntur, sed citantur tantùm, ut quis sciat esse *concordantes* (quem colligendi modum *Breviationem Canonum*, & ipsas collectiones *Breviaria* dixêre Veteres) sed & cùm verba *concordantium Canonum* ipsa recitantur: cujusmodi collectionis exempla Mastricht JCtus exhibet. Gratianus *Concordiam discordantium Canonum* suum opus inscripsit: eo quod, cùm videret Ecclesiastica Decreta & Canones sibi invicem contrarios, diversos, dissentientes non rarò, inter eos concordiam instituere sibi proposuit, &c. Vide Gerh. von Mastricht, *Histor. Juris Eccl. passim*, imprimis *num.* 306. ut & infrà, in vocibus, *Crescenius* & *Gratianus*.

CONCORDIÆ Regio, pars terræ Australis in ultima parte Oceani Indici, à Batavis inventoribus, A. C. 1618. sic dicta. Qui tamen in regionem ipsam non penetrârunt, orâ tantùm littorali lustratâ.

CONCORDIÆ Saltus, Burgus in Ducatu Bituricensi, arce munitus. Vulgò *Concressault*. *Merc.*

CONCUBIENSES, Umbriæ populi Plin. *l.* 3. *c.* 14.

CONCUBINA, vide *Abra*, *Dos*, *Pellex*: it. *Pallium* & *Zena*.

CONCURCALLUM, vulgò *Concressault*, vel *Concresaut*, vetus castrum Galliæ. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.* & in voce *Concordiæ Saltus*.

CONCURRENTES, in Latino Computo dicuntur Epactæ Solis, quas Æthiopicum Græcô & vetustô nomine ἐπακτὰς dicit. Scaliger, *Canon. Isagogic. l.* 1. Concurrentes, *est numerus dierum nunquam excedens septenarium, qui cum regularibus compositus, componunt feriam decimam*. Dionys. Exiguus, *de rat. Paschæ*, *Concurrentium hebdomadarum ratio, de Solis cursu quæ provenit, septenâ annis juge circuitu terminatur* &c. Vide Computistas laudatos Car. du Fresne, in *Glossar.*

CONCUS, vide infrà *Pecussa*.

CONCUTIENDI Faces ritus, vide infrà *Fax*, *Frondes*, *Oscinus*.

CONDABORA, Celtiberorum in Hispania oppid.

CONDÆUM, oppid. Normann. in Bajocensi tractu, ad Nowellum amnem, inter Falæsam & Viram.

CONDALUS, Mausoli Cariæ Regis in Lycia præfectus, mirus pecuniæ emungendæ artifex, de quo tradit Aristot. *in Poeticis*, quòd cum Lycios maximô comæ nutriendæ studiô teneri animadverteret, occasionem sibi eam oblatam ratus, quâ aurum plurimum & sibi posset congerere, & ad Regem mittere, literas sibi à Mausolo allatas simulârit, quibus illi juberentur comam tondere & ad Regem mittere, si tamen mallent aliquantulæ pecuniæ jacturam facere, se daturum operam, ut in Græcia comæ coëmerentur & pro Lyciis ad Regem mitterentur. Quam conditionem Lyciis avidè accipientibus, mirum dictu, quantam eô commentô pecuniæ vim extorserit.

CONDAPOLIS, urbs Indiæ, in regno Golcondæ, cum arce permunita, in summo monte, 10. leuc. ab urbe Golconda in Ortum, 60. à sinu Bengalæ in Occasum.

CONDASCE, alterum cacumen montis in India tricipitis, quem Bacchus ob torridum regionis aërem cepit, inque eo exercitum suum pestilentiâ laborantem refecit. Ortelius nescio quô auctore legit *Condasce. Nic. Lloydius*.

CONDATÆ, Angliæ urbs. *Antonin.* Cornaviorum, nunc vulgò *Congleton*, oppid. in Cestriæ Comitatu ad amnem Danum, in limite Comitatus Stafford. 10. milliar. Anglic. ab urbe Stafford.

CONDATE, oppid. Galliæ ad Ligerim & Nojam, amnis ignobilis, confluentes, in diœcesi Antissiodorensi, in finibus Senonum, vulgò *Cosne sur Loire*. Est autem *Condate*, vetus nomen Gallicum, confluentes designans, quod nunc *Condé*, *Conde*, *Cosne*, *Condas*, *Cona* ac *Cognac* Galli dicunt. Aliud *Condate* memorat *Æthicus*, inter Meclerum & Agedincum, vulgò Montereau *Faut-yonne*: item inter Noviomagum Lexovicum, ac Durocasim, quod est *Condé*, ad Itonem fluv. prope Breolium. Item Vicus in Turonibus, *Conde*, ad Vingennam fluv. proximus Montisorellii; nisi quòd rivus aut amniculus, è Fonte Ebraldi veniens, inter hæc duo loca medius decurrit: unde de utroque vico dicitur:

Entre Cande & Monsoreau
Ne repaist brebis ne veau.

Monte Martius illustris est. Item aliud in Andicavis, ad Mandiaci rivi & Erdræ confluentes non procul à Monte Renelli, Ligere interfluente, quoque *Cande* dictum. Item Rhedonum caput, *Ptol.* vulgò *Rennes en Bretaigne*. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CONDATE, vulgò *Chana*, locus est ad lacus Burgulensis in Rhodanum decursum; haud procul Sesselô & Petræ castellô, Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Rhodanus*. Item locus Galliæ in Aquitania, ad confluentes Duraniæ & Insulæ *Libourne* hodie, apud Ausonium, *Ep.* 6. & Paulinum, *Ep. ad Eund.* v. 256. Item locus ejusdem Regionis, in Biturigensi agro, Principum Borboniensium nobilissimus Principatus, ad confluentes Marronæ & alterius fluvii, qui Brigantium falsum perluit. *Id.* Item in eodem Regno locus, in diœcesi Ebroicensi, ad confluentes Itonis fluv. quô locô insulam efficit, vulgò *Condet*. Tandem locus in Cestrensi M. Britanniæ agro, hodie *Congleton*, ad confluentes Dani & alterius cujusdam fluvioli. Camdenus, *in Britann. p.* 456. *Edit.* 3. apud Car. du Fresne, *Glossar.*

CONDATE, Belgii civitas in Hannonia ad Scaldim fluv. hodie *Condé*. Cum titulo Principatus. Transiit in familiam Borboniam, per nuptias Franc. Vindocini, cum Maria Lucemburgica, quæ obiit A. C. 1547. Hujus fil. Carolus, primus Dux Vindocinus, pater fuit Antonii, Navarræ postmodum Regis & Ludovici, Condæi Principis, qui *pro patria & religione dubio periculo*, iratus, obiit in prælio Jarniacensi, A. C. 1569. Huic natus Henricus I. Princeps Condæus, qui obiit A. C. 1588. pater Henrici II. qui obiit A. C. 1646. ex Carlota Margareta Montmorantia relictô filiô, Ludovicô Principe Condæô, &c. Expugnata à Ludovico XIV. Galliæ Rege, A. C. 1676.

CONDATESCENSE Monasterium, Jurensium Monasteriorum nobiliss. & vetustissimum: cui posteà Lupicinus frater Romani Lauconense monasterium & Balmense Monacharum cœnobium in eremo Jurensi adjunxit. Dein à S. Augendo Abbate nomen accepit, dictumque est S. Augendi, S. Oyen, vel *S. Oyan de Joux*. Postremò à Claudio Vesontionensi, Episcopo Monasterium S. Claudii appellari cœpit, hodieque *le Monastere de S. Claude* appellatur. Est in diœcesi quidem Lugdunensi, sed in Comitatu Burgundiæ positum. Alterum quoque in Jura monte cœnobium est, cum Abbatiæ titulo, & nomen Montis servans, *Joux* vel *Jou*. Est & vicus ad Dubim fluv. & ad Juram montem similiter *Joux*, i. e. Jura dictus. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

de CONDELMERIIS Franciscus, vide *Franciscus*.

CONDEMNARE Terram, *L. Sal. tit.* 71. est fructus ejus excidere: *domum seu castrum*, illud à fundamentis subruere. Invaluerat olim invaluerat mos, ut non corporis modo pœnâ vel morte mulctarentur rei, sed eorum agri vastarentur, vineæ arboresque exscinderentur, & domus solô æquarentur. Rogerus Hovedenus, p. 804. *Captus est Thomas Præpositus, captique sunt complices sui quamplures ---- Rex quidem Franciæ tractas fecit domus illorum demoliri, & vineas, arboresque illorum fructiferas extirpari.* Hinc dicitur Judicis sententiâ domus, *in qua Virgines aut mulieres violenter oppressa aut post solatium mercantia*, dicitur *condemnata*, in *Speculo Saxonico*, *l.* 3. *artic.* 1. §. 1. Gumbertus, *Ligurinus l.* 8.

Qui pacis pactæ modum, formamque tenere
Improbus abnuerit, quæ possidet omnia, vulgo
Diripientur pateat, evertanturque Penates, &c.

Quod damnum tamen pecuniâ redimi potuisse, patet ex Charta Philippi Aug. Galliæ Regis A. C. 1195 pro Communia Sanquintin. *Si quis forisfactum fecerit ---- Major pro suo juratorum super hoc emendationem accipiet talem, quòd domus forisfacientis diruetur, si eam habeat, aut pro domo ad voluntatem eorum pecunia accipietur. De redemptione verò domorum diruendarum, majoris & firmantes villa rejicientur.* Interdum quoque privilegiô speciali urbium incolas ab hac æ dium condemnatione exemptos fuisse, docet Car. du Fresne pluribus, in *Glossar.* Viget hodieque in Gallia *condemnandi terras, domos, ædes, facultatesque* mos, in crimine læsæ Majestatis: cujus vestigia in ipsis Sacris deprehendes &c.

CONDEMNATIO, apud Æl. Lamprid. *in Alexandro Severo, c.* 51. *ubi de variis militum pœnis, Si quis de via in alicujus possessionem deflexisset, pro qualitate loci, aut fustibus subjiciebatur in conspectu ejus, aut condemnationi*: quibusdam est pecuniaria mulcta, sed hoc sensu vocem *condemnationis* absolutè positam nullibi reperimus. Potiùs, cùm varia hic militarium pœnarum genera recenseat Lampridius, videtur à minoribus ad majorem ascendisse, & *condemnationis* vocabulô, gravius pœnæ genus fustium ictu & virgarum castigatione intellexisse. Cum itaque fustes priores posuerit, tanquam leviores; mox virgas, tanquam graviores, *condemnationem*, tanquam gravissimam, subjunxit. Quia autem, exceptô suppliciô capitis, nulla major inter militares pœnas quàm militiæ mutatio aut gradus dejectio, hæc omnino nomine istô intelligenda videtur. Salmas. *ad loc.* qui ex verbis Lampridii fustibus quidem aut virgis subjectos, qui in infimo gradu militabant: gradu verò pulsos & in ultimum detrusos, qui alicujus essent in militia loci, censet, &c.

CONDERCUM, oppid. Albionis, aliàs Brigantum, nunc diœcesis Dunelmensis in Angliæ & Scotiæ confinio, apud Vallum, sive potius apud Vedram fluv. *Chester upon the street*, i. e. urbecula ad viam publicam, teste *Camdeno*.

CONDERE, apud Statium, *l.* 10. *Theb.* v. 431.

Imò, ait Amphion, Regem si tanta cupido
Condere, quæ tumulo belli mercede, Pelasgâ
Quid faciet exsanguisque parens? ----

omnem sepulchralem honorem notat, uti apud Ausonium sæpius *Parental.* Idem Papinius, *eod. libr.* v. 787.

---- Cadmum atque Amphiona supra
Conditur. ---- ----

Hinc *Conditor*, apud eundem, *l.* 8. *Theb.* v. 6. de *Amphion.*

---- ---- neque enim ignibus ustus
Conditor, aut mœstâ urgetur advectabatur ab urna.

Compositus est, uti Horatius habet, *l.* 1. *Serm. Sat.* 9. v. 28.

Omnes composui felices! nunc ego resto.

Seu solenni ritu sepultum, de quo suprà ubi de *Cadaverum Cura.* Quid vero sit *Condere fulgur*, dicemus infrà voce *Fulguritum.*

CONDIANUS & Maximus Quintilii, par Fratrum nobilissimorum & magnæ dum viverent, optimæque famæ, Commodi jussu interfecti, sicque *domus Quintiliorum omnis*, verba sunt Lampridii, c. 4. *exstincta est, quod Sextus Condiani filius specie mortis ad defectionem diceretur evasisse.* Ubi à Lampridio Dio Historiam hanc fusè narrans dissentit, *Condianum*que hunc *Sextum* Maximi filium fuisse scribit &c. Sed & Fasti *Condianum* nominant, quem Onuphrius Consulem facit cum Præsente II. annô, quô excessit Marcus: unde corrigendus *Dio*, qui Κονδιανὸν habet, & Lampridius, apud quem *Condianus* vulgò legitur. Fuêre autem *Condianus* & Maximus Consules triginta circiter, priusquam occiderentur, annis, annô videl. Pii decimô quartô: habuitque *Condianus* cognomen *Sexti*, unde è fratre nepos Lampridio memoratus sine dubio idem cognomen nactus est. Opes eorundem magnas fuisse docet Historia, quam narrat *Dio*, de illo plano, qui Pertinace imperante in *Sexti Condiani* nomen invasit fortunis inhians, quæ illius fuerant. Sed de his plura infrà, ubi de *Quintiliorum domo*. Addam saltem, *Condianum* præfatum, qui cum Præsente secundùm Consul fuit annô, quô Marcus obiit & Commodus à Germanico exercitu Romam rediit, posteà memoriam damnatam, ipsum hostem appellatum condemnatumque, & nomen ejus ex Actis erasum esse, ut idem Lamprid. narrat in *seqq.*

CONDICTUS, nomen Canticorum. Scribit enim Henr. à Gandavo, Monachum S. Quintini in Insula, edidisse *Antiphonas* & *Responsoria*, pro festo S. Elisabethæ Turingicæ, ipsque Hymnos adjecisse Petrum Canonicum S. Autberti Cameracensis. & composuisse etiam *Cantica quæ vulgo* Condictus *vocant*, apud Car. du Fresne, *Addend. ad Glossarium.*

CONDIENDI Cadavera mos, vide suprà ubi de Ægyptiaca Ταριχεία, & *Cadaverum cura*, nec non infrà, vocibus *Cera* & *Alum*, ut & ubi de *Melle.*

CONDIGRAMMA, Carmaniæ oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 23.

CONDIMENTUM, vide *Hedysma.*

CONDITA Militaria, apud Æl. Spartian. *in Hadriano Cæs.* c. 11. *Laborabat præterea, ut condita militaria diligenter agnosceret* &c. sunt quæ Græcis Σιτηρέσια, annonæ videl. in horreis recenditæ, ad militarem usum, dicuntur, de quibus, præter Symmachum, Capitolinum, Gregorium M. Ammianum, Arnobium, alios, apud quos frequens eorum mentio, vide *titulum* Cod. *Theodos. de Conditis in publicis horreis* & *Ep.* 16. inter Franticas *Hist. Fran. Tom.* 1. Annonariæ nempe illæ species, militibus erogandæ, asservabantur in limitaneis civitatibus, & prout magnæ aut parvæ illæ urbes essent, plurium aut paucorum mensium habebant *condita*. Eligebantur autem huic fini limitaneæ potissimùm urbes, quòd longè major pars militum in limitibus constituta esset, quibus annona eroganda promebatur, ex horreis publicis, quæ ibi erant. Unde tam frequens mentio in *Cod. Theodos. promptuariorum ad pascendos milites ad limitem solemniter destinatorum.* Ex liminibus vero, vel limitaneis urbibus ad castra deferebantur species annonariæ, per viciniores limites provinciales, militesque in limitaneis castris constituti, duas alimoniarum partes ibidem de *conditis* sumebant, tertiam ipsi vehere cogebantur, *l.* Juliani *Cod. Theodos. de erogat. milit. ann.* Erantque illæ, præter frumentum, vinum, acetum, lardum, hordeum, fœnum, paleæ, quæ *conditorum* appellatione potissimùm venisse, docet Capitolinus in *Gordiano* III. *c.* 28. Cùm itaque per provincias iter faciebat Imperator, totius militaris annonæ ratio coràm illi exponebatur, atque etiam *horrea* oculis ejus subjiciebantur: quæ posterior ætas appellavit *probam*: & h. e. quod de Hadriano refert Spartianus: ad quem vide Salmas. ac Casaubon. & infrà, ubi de voce *Horrea*: Hinc, apud recentiores *Condita* dicitur locus certus, territorium, villa: fortè quòd ibi militaris annona olim recondi solita fuerit, Car. du Fresne, *Glossar.* &c.

CONDITIO, apud Arnob. *adv. Gentes*, *l.* 5. *Libertatem ingenuam abrogare, & servitutis* conditionem *imponere*: propriè & è Jurisconsultorum loquendi more. Zeno Veron. *Sermone de Avaritia* 2. *Sed hæc non ad vos Fratres, quorum largitas provinciis omnibus nota est. A vobis multi redempti: multi radicitus servitium liberati: multi* conditionibus *exuti gratias agunt: vestra domus peregrinis omnibus patent*, & quæ seqq. Unde *Conditionales*, qui certis conditionibus operas suas locàrunt. Tertullian. *de Idolol. c.* 12. *Opera & Conditionalis eram*: ubi *Conditionalis* legentes alios refellit Desid. Heraldus, *Animadvers. ad Arnobii locum.* Occurrit vox apud eundem Auctorem infrà, ubi Neptunum & Apollinem quondam Ilium muris *conditione* *assumpta* cinxisse ait. Aliter vero idem eam usurpat, *l.* 9. ubi ridens Gentilium in sacris suis cautam nimis & conditionibus certis limitatam erga Deos agendi rationem, *Nonne ergo*, ait, *dicendum est ludi, qui honorem accepere cum conditione cogitat?* Nempe, quum consecrabant quidquam, leges semper & conditiones expressè addebant, quibus pietas sua circumscriberetur, ut ex pluribus *Inscr.* constat: quarum una hæc apud Desid. Heraldum, *ad Arnobii loc.* IUPITER. OPTIME. MAXIME. QUANDOQUE. TIBI. HODIE. HANC. ARAM. DABO. DEDICABOQUE. OLLIS. LEGIBUS. OLLISQUE. REGIONIBUS. DABO. DEDICABOQUE. QUAS. HIC. HODIE. PALAM. DIXERO. Vide quoque infrà ubi de *Inferio Vino.*

CONDITOR, pro Auctore. *Conditor gentis*, apud Statium, *l.* 5. *Theb. v.* 712.

---- ---- *In gentis* conditor *Evan.*

Conditor Urbis, in titulis Romanorum, quô appellari summæ laudi ducebatur, Plut. *in Camillo*, *l.* 4. Barthium, *ad Claudian. Manl. Alii.* Non enim solùm Auctor, sed & Instaurator Servatorque imò talis aliquando potiùs, sic dictus est. Statius, *l.* 10. *Theb. v.* 785. de Menœceo,

---- ---- *subit agmine longo*
Colla viri fervente, laetisque favoribus omnis
Concinitur virgo, Cadmum atque Amphiona supra
Conditor ... *hi sertis, hi veris honore soluto*
Accumulant artus ----

Ubi Scholiast. *Instaurator, Servator. Qui servando urbem condidit.* Neque aliter *Lutatius.* Sic omnino de Roma Manlius præfatus, à Camillo servatâ, qui & alter ejus Conditor laudabatur, *l.* 1.

---- ---- *Romanaque Camillus*
Servando posuit, Brutusque a Rege recepta
Conditor, & Pyrrhi per bella Papyrius ultor

Pariter *servando* Syracusas condidisse Marcellum, canit Silius Italicus, *l.* 14. *v.* 682.

---- ---- *æmulus ipse*
Ingenii Superûm, servando condidit urbem.
Ergo expias scelus, stabitque immane tropæum.

Et de Timoleonte Corn. Nepos, *c.* 3. *Civitatibus leges libertatemque reddidit, & maximè bello tantam toti Insulæ conciliavit, ut hic Conditor Urbium earum, non illi, qui initio deduxerant, videretur.* Hinc Eunuchum Eutropium *Tertium Constantinopolis Conditorem* proclamatum, dolet Claudianus, *l.* 2. *in Eutr. v.* 83.

---- ---- *Quòd tertius Urbis*
Conditor: *hoc Byzas Constantinusque videbant?*

Ad quem vide Barthium, nec non eundem, *Animadversion. ad Statium*, *l.* 3. *p.* 1151. ut & infrà, in voce *Sator.* Sed & *Conditor*, ἀναπλάστης *(?)* , in veter. *Glossis* habuit enim & Circus suos aliptas, quos *Conditores factionum* Latini vocare. A *condiendo*, quomodo de Gallieno Trebellius ait, *c. ult. Gallienus cum suis semper floro crinem condiit*, pro eo, quod paulo antè dixerat, *Crinibus suis auri scobem aspersit.* Vide Salmasium, *Not. ad Treb. Pollionem in Gallienos*, & Vopiscum, *in Saturnino.*

CONDITORIUM, apud Sueton. *Aug. c.* 18. *Per idem tempus conditorium & corpus Magni Alexandri, cum prolatum (Alexandri) e penetrali subjecisset oculis (Augustus) coronâ aureâ impositâ & floribus aspersis veneratus est*: quibusdam est, quam Strabo, *l. ult.* πύελον vocat, arca videl. olim ex auro, posteà è vitro, in qua servatum Alexandri corpus. Casaubono potiùs, quem Σῆμα Strabo idem appellat, locus scil. urbe mediâ sepulturæ Regum destinatus, quem Σῆμα vocatum esse, ex eodem discas, ut & Didymo in proverb. Εἰσὶν ὁ τὰ σῆμα. Quô sensu Petronius, *Jacere ergo una præclusi conditorii foribus.* Certè mediâ urbe Alexandriæ fuisse *conditorium* Alexandri, etiam ex hodierna specie illius semirutæ urbis potest constare, si fides adhibenda Leoni Africano, qui illud magno concursu peregrinorum Mahumedanorum & frequentibus eleemosynis hodieque celebrari, refert, *l.* 8. Apud Marcellinum, *l.* 31. *c.* 18. ubi de Thracia loquitur, *Conditoria frugum occulta*, scrobes sunt subterraneæ, vel speluncæ, vel cryptæ, vel putei, in quibus triticum etiam ad 50. annos incorruptum poterat servari. Σιροὺς Thraces ac Cappadoces vocavêre, teste Varrone, *de Re Rust.* *l.* 1. *c.* 57. Vide quoque Vitruv. *l.* 6. *c.* 8. Columellam, *l.* 1. *c.* 6. Plin. *l.* 18. *c.* 30. Athenæum, *l.* 4. *c.* 3. ibique Casaubonum, *Hesychium*, nec non infrà voce *Siri.* Hodieque in Hungaria vina frumentaque sic recondi, usitatissimum, Freinshemius *ad Curtium*, *l.* 7. *c.* 4. ubi de Bactrianis hîc loquens, *Siros* ita solertes abscondisse Barbaros, ut, nisi qui defoderent, inveniri non possent, ait.

CONDITUM, apud Lamprid. *in Heliogab. c.* 21. *Condito piscinas & solia temperavit*, vini seu potionis genus est, aromatibus & aliis odoriferis fragrantibusque rebus variis concinnatum, Car. du Fresne. Casaubono vox hæc modò latius patet, & rosatum, absinthiatum, ac quod propriè *conditum* dicebatur, comprehendit, aliquando angustius, ut peculiarem speciem denotet. Et quidem *Conditum* hôc modô acceptum idem, aut penè idem, ac mulsum est. Cæl. Aurelianus, *Tardar. Passion. l.* 5. *c.* 1. *Dicitur probat conditum bibendum, quod plerique Latini mulsum vocant.* Differunt tamen, si rem spectes diligentius, tria hæc, *Conditum*, *melitites*, *vinum* & *aromatis sive mulsum.* Vide infrà *Mulsum.* Sed veteres Latini appellationem *Conditi* cum re ignoràrunt: ac videntur Medici, qui Romæ faciebant Medicinam, id nomen excogitâsse, ut quorum in libris Κονδίτου frequens mentio, cujus multiplex compositio, ad diversas morborum species, exhibetur inprimis, *l.* 3. Aëtii & in *sect.* 29. Nic. Myrepsi. Vulgò autem Latinis & Græcis condita potionis appellatio, est *conditum*. Notum Epigramma Palladæ, cujus initium, Κονδῖτον ποτὲ ἦν. Etiam apud Hebræos, qui ab τῷ Ἀλεξάνδρῳ *(?)* tempéruere inter Græcos & Romanos, קונדיטון *Conditum*, delicatissimæ potionis species est. Citat enim Nathan Justus, ex antiquo Paraphraste, verba *Lege similia sunt condito*: sicque interpretatur, *Quid est conditum? quod fit ex melle, vino & pipere.* Rectè, nam & in 8. Γεωπονικῶν conficitur simillimè ex pipere, melle Attico & vetere vino atque albo. Vide Casaubon. *Not. ad Lamprid.*

CONDITURA Veneta, apud Lamprid. in *Heliog. c.* 24. *Pisces semper quasi in marina aqua, cum colore suo coctos*, conditurâ venetâ, *comedit.* Quibus verbis singulare quoddam artificium denotatur Coquorum, qui Alagabalo ministrabant: pisces enim ita parâsse, ut non aliô colore mensis inferrentur, quàm quô essent vivi, cum in aquis maris versarentur. Atque hanc vocat Lampridius *Conditurum Venetam*, sic dictam à colore veneto, qui idem est vel affinis admodum colori maris sive τῷ θαλασσοειδεῖ. Casaubon. *ad l.* De *Conditura* herbarum & fructuum, vide infrà in voce *Hedysma.*

CONDIVINCUM, vulgò *Nantes*, Urbs Episcopalis Britanniæ minoris, *Ptol.* & *Cæsar.* Ad Ligerim fluv. versùs ostia, ampla, munita, cum castro. Vide *Nannetæ.*

CON-

CONDOCHATES, Indiæ fluv. in Gangem erumpens. *Arrian.*

CONDOMUM, urbs Aquitaniæ Episcopalis ampla, sed nequaquam populosa, unde *Condomumque inhospitum*, *Scalig.* Bellis civilibus vastata *Duplex*, *Chenaut*, &c. ad Baisam fluv. Caput agri Condomensis, inter Vasatensem tractum & Comitatum Armeniacum. *Merr.* *Condomum* alias, ad Baisam fluv. *Baj.* Gallis *Condom.* dicitur, ponitorque in Vasconia, in *Not.* Episcopatuum Galliæ, scriptâ paulo post A. C. 1322. Situm enim est in parte pagi Agmnensis trans Garumnam, quô flumine Vasconia ab Aquitania secunda provincia Burdigalensi dividitur. Tractus vicinus, *le Condomois* appellatur. Hadr. Valet. in voce *Mallorum.*

CONDORA, provinc. Moscoviæ, in Ortum extensa, versus Petzoram & Tartariam desertam. Ibi regio tota sylvis obsita.

CONDORMIENTES, Hæretici, secul. 13. in Germania. A Toletano quodam seducti, Luciferi imaginem adorabant, in loco prope Coloniam, responsa accipientes. Sine discrimine sexus ætatisque somnum capiebant, &c. Seductor in Angliam transiens profundo mersus est. Item secta Anabaptistarum, Gautier. *in Chron.*

CONDOUNDUS, Alemanorum Rex, fines Gallorum cum Videmaro vastavit. Ammian. *l.* 14.

CONDRIACUM, seu **CONDRIEVIUM**, oppid. lepid. Galliæ ad radices collis, in provinc. Lugdunensi ad Rhodan. 2. leuc. infra Viennam. Vino suo celebre.

CONDRUSI, populi Belgii circa Mosam, incolentes. Trevirorum clientes dicuntur Cæsari, *l.* 4. *c.* 6. quos cum Eburonibus, Ceresis & Pemanis ad bellum Roman. pollicitos esse armata millia XL. scribit, *l.* 2. *c.* 4. Silvæ Arduennæ proximi erant, circa Urtam fluv. Horum regio *Condrotz* dicitur, in ditione Leodiensi, & urbs *Hoye*, *Huy* & *Hoey*, prope quam hodieque locus *Conditeux* vulgò vocatur, quemadmodum & pagus circa Urtam *Condroy*, *Aubertus Miræus.* Vide Cl. Ottonem JCtum, *Notis ad B. Rhenanum*, *l.* 1. & 3.

CONDUCTORES, apud Gauterium, *de Bello Antiocheno*, qui *conductum* præstant, i. e. salvum incolumemque aliquem ad locum destinatum deducunt. *Διασώστης* & *Ἀνασώστης* Constantino Porphyrogen. *de Administrat. Imp. c.* 7. Luitprando in *Legat.* & Pachymeri, *l.* 10. *c.* 6. Unde Gallorum phrasis, *Conducere aliquem*, h. e. abeuntem deducere & comitari &c. apud Car. du Fresne, *Glossar.* Quod *jus præstandi salvum conductum* in Imperio Romano pars non minima Potestatis Communicatæ Statibus Imperii, ut potestatem nempe faciant tutò eundi & redeundi, per vias publicas sui territorii, sive sint banniti, sive per ditiones peregrinentur. Hinc qui *Conductu* hoc munitos offenderint, crimen læsæ Majestatis incidunt. Sed & si, qui salvum dedit conductum, ipse offenderit, vel offendi, cùm prohibere posset, permiserit, datæ fidei violatæ reus & communi omnium odio dignus habetur. Quod accidisse Joanni Husso in Concilio Constantiensi, ex Historia ejus notum. Vide Limnæum, *de Jure Publ.*

CONDUS Promus Procurator peni, memoratur Plauto, *Pseudolo*, *Actu* 4. *sc.* 2. *v.* 14. citante Fulgentiô; quem imitatus est dubio procul Paul. Diaconus in *Distichis*,

Cur Prome Conde times stillam præbere Lyæi?
Dolia certe fluunt, cur Prome Conde times &c.

Vide Laur. Pignorium, *Comm. de Servis*, & infrà in vocibus *Penu* & *Promus.*

CONDYBA, Lyciæ urbs. *Ptol.*

CONDYLEA, Arcadiæ urbs, Pausan. *l.* 8.

CONDYLUS, apud Martialem, *l.* 5. *Epigr.* 80. *v.* 29.

Sed, quod non grave sit, nec inficetum,
Parvi tibia Condyli sonabit:

Græcè Κόνδυλος, pars est digiti eminens, in commissura pugni; quamvis alii nomen proprium Tibicinis hîc vocem esse volunt. Nempe quidquid in nodum protuberat, κόνδυλον Græci vocant, unde partes digitorum, quæ injuncturis, velut nodi, eminent, Κόνδυλοι. Sic & nodi crinium implexi ac calamistris intorti, κόνδυλοι τριχῶν vocantur *Hesychio*: Πλόκαμοι κόνδυλοι τριχῶν πεπλεγμένοι. Quô sensu nodos videtur dixisse de crinibus Germanorum, Martialis, *l.* 5. *Epigr.* 39. *v.* 7. de Erotio puella,

Quæ crine vicit Bætici gregis vellus,
Rhenique nodos aureamque nitelam.

Solebant enim Germani crines suos obliquare & in nodum cogere. Idem, *de Spectac. Epigr.* 3. *v.* 9.

Crinibus in nodum tortis venêre Sicambri.

Qua de re dicemus infrà, in voce *Nodus*. A' *Condylo* digitorum, κονδυλίζειν est, *talitro* seu *talitrô percutere*: quô gestu manum suam in tumulo sculpi voluisse, legitur Sardanapalus &c. Vide Salmas. ad *Solin. p.* 751.

CONE in nummis Phocæ *Constantinopoli*. *E.* Monetarium notat, Car. du Fresne, *Dissertatione de infer. ævi Numismatibus.*

CONE, insul. exigua, non procul ab ostiis Istri fluv. Lucan. *l.* 3. *v.* 200.

— — Et barbara Cone
Sarmaticas ubi perdit aquas. — —

CONE & Keye, seu, ut in Bractoni *MSS. Codd.* legi annotat Cowellus, *Kover & Key*, ad verbum significat operculum & clavem: metonymicè autem res illas, quæ sub operculo aut clave, à prudentioribus matribus familias custodiri solent. Apud eundem Bractonum, *l.* 2. *c.* 37. §. 2. fœmina, in Sockmannis, dicitur esse plenæ ætatis, *cùm possit & sciat domui suæ disponere — ut sciat quæ pertinent ad Cone & Keye* &c. Idem §. 3. *Quia in tali ætate potest disponere domui suæ & Cone & Keye*, Car. du Fresne, *Glossar.*

CONERIA, urbs Hiberniæ Episcopalis sub Archiepiscopo Armachano, in Ultonia & Comitatu Dunensi, ad lacum *Cone*, nunc in vicum redacta.

CONETODUNUS & COTUATUS, Carnutes desperati homines, quibus Ducibus Carnutes, annô 7. arma sumpserunt. Cæsar, *l.* 7. *Comment. c.* 3.

CONFALO, Archifraternitas Pœnitentium in Communione Romana, à quibusdam Romanis civibus instituta, A. C. 1264. ut liberandi Christianos, qui inter Barbaros captivi detinentur, curam gerant. Huic fraternitati accessit societas Lugdunensis, cui Henricus tertius nomen dedit, ut Thuan. in *Hist. l.* 6. memorat. Vide Spondan. *A. C.* 1274. *n.* 11. 1576. *n.* 17. 1583. *n.* 10. Vide hic infrà.

CONFALONIS Societas, à Clemente IV. Pontifice Romano instituta A. C. 1267. nomen habuit à vexillo, Ital. *Confalone*, in quo Matris Virginis imago depicta erat, cujus sub umbra sodalitas degeret. Unde in fundationis Bulla Confraternitas *Commendatorum Virginis* appellatur: Ejus institutum erat, Christianos apud infideles captivos redimere. Quod exemplum postea alii insecuti, varias confraternitates alias, sub variorum Sanctorum auspiciis, instituêre, Dominic. Macer, in *Hierolex.* Vide *Confalone* in *Origin. Murensis Monaster. p.* 29. *Confano*, ubi inter res Ecclesiasticas 5. *confanones* recensentur. Alibi *Gonfano*, quod vide.

CONFARREATIO, modus connubiorum, apud Romanos, de quo sic Servius ad *Virgilii Georgicorum* 1. *Tribus modis apud veteres nuptiæ fiebant: Usu, si verbi gratiâ, mulier anno unô cum viro, licèt sine legibus, fuisset: Farre, cùm per Pontificem Max. & Dialem Flaminem, per fruges & molam salsam conjungebantur*, unde Confarreatio appellabatur, *ex quibus nuptiis, patrimi & matrimi nascebantur, Coëmptione verò atque in manum conventione, cùm illa in filiæ locum, maritus in patris veniebat* (Dionys. Halicarn. *l.* 2. illud de *Confarreatione* scribit) *ut si quis prior fuisset defunctus, locum hæreditatis justum alter faceret.* Idem Dionysius sacras nuptias *Farracia* esse dicta scribit, quod eôdem *farre* conjuges vescerentur, quô etiam victimas respergerent. Ulpianus *tit.* 9. *Institut. Farre*, inquit, *convenitur in manum certis verbis & testibus decem præsentibus & solenni sacrificio factô, in quo panis quoque farreus adhibetur.* Plin. *l.* 18. *c.* 1. *In sacris nihil religiosius Confarreationis vinculo erat, novæque nuptæ farreum præferebant.* Nempe, uti benedictionum sacrarum formulæ etiam Paganis in usu obtinuisse videntur, ex Plauti *Aulul.* sic & sacra Nuptiis habuêre propria, quod inprimis perspicitur ex tertio hoc Nuptiarum apud Romanos genere, quod ex ipsis Sacris constabat. Ulpian. *in Fragm. tit.* 9. *de his qui in manu sunt, Farre convenitur in manum certis verbis, & testibus decem præsentibus* &c. Ubi de 10. testibus in matrimonio loquitur, ut de ævo suo Ambrosius ad *Virgin. lapsam, c.* 5. Quamvis in consuetudinem tunc prorsus *Confarreatio* abiisse videatur, vide infrà. Accessit autem aqua etiam & ignis atque sacrificio huic Nuptiali, seu ipsis per se Nuptiis sacris, præerant Pontifex Max. & Flamen Dialis, uti vidimus; cujus & Flaminicæ nuptiæ eôdem ritu ut fierent necesse erat. Servius in *l.* 4. *Æn.* Nec nisi è parentibus confarreatis nati, Flamines olim fiebant. Romulone autem an Numæ *Confarreationis* initia tribuenda, dubitant viri docti, qui interim Coëmtione vetustiorem volunt & *Sacrorum* item simpliciter nomine à Tullio dictam, *pro Mur.* In desuetudinem postmodum abiit, Tiberii ævô, aut saltem rarissima fuit, ut præter *l. cit.* Tacitus *Annal.* quoque, *l.* 4. docet. A quo tempore Coëmtione & Usu annuô, tum apud Romanos, tum apud Paganos Romani Imperii, plerumque acquisitæ uxores: ita tamen, ut Coëmtioni solenniùs adhiberentur in posterum etiam Sacra, quæ ex auspiciis, auguriis, immolationibus, oblationibus, constabant. Quanquam autem Sacra, quæ fuêre in *Confarreatione* paganica, utpote Christianismo planè adversantia, sub ejusdem initia etiam apud Paganos ipsos evanuêre; nihilominus farris ipsius usus aliquis solennis in libis conficiendis, distinguendis, communicandis, locis saltem in nonnullis semper obtinuit. Sic frequentissimus apud Anglos est ab antiquo liborum admodum grandium in Nuptiis usus, quæ *Bride — cakes*, i. e. *Liba Sponsalitia* seu *Nuptialia*, appellitant; eaque tum à Sponsis ipsis confecta, tum à propinquis amici que solenniter muneri nuptiali data. Atque *in agro nostro Alexandrino*, inquit Lancillotus Galia, *perseverant adhuc quædam antiquarum observationum vestigia, velut in voce Villæ fieri Nuptiæ per* Confarreationem, *dum libo inter nubentes & affines atque cognatos partito fiunt*, in *Consuetud. Alex.* Quin & in Græcorum Ritibus, compotatio est in Ecclesia nuptialis, quæ *Confarreationis* vicem præstare videtur &c. Vide Joh. Seldenum, *Uxor. Ebraic. l.* 6. *capp.* 21. & 26. Hinc *Diffarreatio* apud *Festum*, dissolutio matrimonii dicitur confarreatione contracti. Plura apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 37. Anton. Thysium *in A. Gellium*, *l.* 3. *c.* 2. Thom. Godwyn. *Anthologia Rom. l.* 2. *sect.* 2. *c.* 10. Alios.

CONFECTA Bruma, vide suprà *Bruma Confecta*.

CONFECTORES, οἱ *παράβολοι*, qui ad bestias pugnabant & illis *conficiendis* operam suam locabant. Sueton. *in Aug. c.* 43. *Confectores ferarum.* Quos proin hinc *παραβόλους*, i. e. *desperatos*, appellabant: voce ad Christianos posteà extensâ quòd sibi non parcerent, atque animam libenter pro Deo suo ponerent, Lactantius, *de Justitia*, *l.* 5. Vide quoque hic passim, vocibus *Audaces*, *Bestiarii*, *Pancarpum*, *Parabolani*, *Sperati*. Sed & *Confectores*, tinctores dicti atque infectores. Dicebantur enim *confici* coria Latinis, quæ subiguntur. Nam & dum tinguntur, domari quoque solent & subigi, ut meliùs colorem accipiant & imbibant, quod munus est τῶν βυρσοδεψῶν, qui Coriarii Latinis dicti. Certè, quod *ἄρριν* Theophrastus, Plinius *conficere* vocat, *l.* 13. *c.* 6. *Etiam thus Syria masculum fert, floris fœmina, foliô ulmi paulo longiore & pinsô, foliorum semper inter se contrariis pediculis, gracili brevique ramo, pelles candidæ conficiuntur iis.* Ubi de *Rhu* loquitur, quam perperam Editores in *Thus* mutârunt. Hinc itaque *Confectores*, pro tinctoribus,

tibus, ut dictum & infectoribus, apud Vopisc. *in Aureliano*, c. 29. *Missis diligentissima confectoribus*: & apud veterem Juvenalis Interpretem. *Toga palmata Tyriâ purpurâ confecta*, i.e. *Serrana*: quod à coriis traductum, Ἐνέψει δεψάσαι, quoque id dicitur: eo quòd pleraque eorum, quibus conficiuntur pelles, aut lanæ inficiuntur, τῇ δυνάμει στυπτικὰ sint; vel potiùs, quòd premendo ac subigendo color affricetur pellibus. Sunt autem illa, folia [illegible], alumen, malicorium, galla & similia. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 465. & infrà verbum *Conficere*, it. *Stymma*.

CONFERNOVA, una è 12. speciebus auguriorum Michaëli Scoto *de Physiognomia*, c. 56. sic descripta: *Confernova est augurium, quando primo invenies hominem vel avem euntem vel volantem, & se repauset ante te in dextra parte tui, vidente te: & illud est tibi bonum signum super negotio*, apud Car. du Fresne. Vide infrà *Vena*. At *Confernetus*, eidem Scoto ibid. *augurium est, quando primo invenis vel vides hominem vel avem se repausantem in dextra parte tui, te vidente: & illud est tibi malum signum* &c.

CONFESSARII Sollicitantes, vide *Sollicitantes*.

CONFESSIO, Græcè ἐξομολόγησις, inter Pœnitentiæ actus, quâ peccatum suum lapsi publicè *confitebantur*, memoratur Cypriano, *l.* 3. *Ep.* 14. *Agunt pœnitentiam justo tempore & secundùm disciplinæ ordinem ad exomologesin veniunt, & per manus impositionem Episcopi & Cleri jus communionis accipiunt.* Ubi ordinem disciplinæ publicæ describit & *Exomologesin* vocat eam externæ pœnitentiæ partem, quæ in confessione consistit. Mox *ibidem* queritur, ad communionem quosdam lapsos perperam admitti, nondum pœnitentiâ actâ, nondum exomologesi factâ, nondum manu iis ab Episcopo & Clero impositâ. Vide eundem, *l.* 1. *Ep.* 3. &c. Non solùm autem notoria crimina olim in Ecclesia confitebantur, sed etiam internam tanti criminis, puta abnegationis Christi, cogitationem, ad obtinendum conscientiæ levamen, *confitebantur* Sacerdotibus, & re per Sacerdotes, quando expedire videbatur, publicatâ peractâque à peccatoribus illis publicâ pœnitentiâ, palam absolvebantur & communioni restituebantur: quam idem *Exomologesin Conscientiæ* vocat, *l. de Lapsis*. Quod ipsum in aliis quoque flagitiis occultis fieri consuevisse, colligere est ex Tertulliano, *de Pœnit.* c. 10. ubi ea suadet confiteri non solùm Sacerdotibus, sed & aliis Fratribus, ut palàm absolutio in Ecclesia obtineatur. Ne autem petulantibus derisorum linguis temerè exponerentur Fratres, visum est permittere Sacerdotis judicio, an ea culpa, quam ei forsitan quispiam esset confessus, publicari deberet, ad accipiendam publicam medelam & ad cæterorum ædificationem, teste Origene, *Homil.* 2. *in Psalm.* 37. Quod cum progressu temporis ulteriùs processisset, quàm scopus fuerat eorum, qui in Occidente inprimis istiusmodi Confessionem velut necessariam primùm urgebant: Nectarius Episcop. Constantinopolitanus, Ambrosii σύγχρονος, privatim confessionem τῷ ἐπὶ τῆς μετανοίας πρεσβυτέρῳ *Sacerdoti Pœnitentiario*, seu *Confessario* (uti hodie in Eccles. Romano dicitur) fieri solitam, (instituto maximè, post Decianam persequutionem, ut in illa lapsi faciliùs averterentur à Schismate Novatianorum, apud quos publicæ pœnitentiæ nullus erat usus) abrogavit; sequutis ipsum omnibus ferè Episcopis Orientis, uti discimus ex Socrate, *Histor. Eccl. l.* 5. *c.* 19. & Sozomeno, *l.* 7. *c.* 16. Cui constitutioni suâ adhuc tempore obsecundatum esse, testis est Nicephorus *Callisti*, *Histor. Eccl. l.* 12. *c.* 28. qui annis plusquàm 900. Nectario fuit posterior. Mansit tamen ea consuetudo Ecclesiis Occidentis, ut gravioris alicujus criminis conscii id confiterentur Presbytero Pœnitentiario, vel, ut loquitur Augustinus, Antistitibus Ecclesiæ, eoque procurante, si scandali gravitas aut Ecclesiæ utilitas id postulare videretur, ad agendam publicam pœnitentiam admissi, locum Pœnitentibus assignatum in Ecclesia occuparent ibique ritus imperatos, qui à Sozomeno, *l.* 7. *c. cit.* & Nicephoro, *d. l.* describuntur, obirent, donec palàm absolverentur. Posteà verò exolescente disciplinâ publicâ, interdicta prorsus est Pœnitentiario patefactio auditæ *confessionis*, *de pœn. dist.* 6. *Sacerdos*. Et cum distinguat Augustinus peccata atrociora, excommunicationem merentia, à quotidianis, illa sola Antistiti confitenda scribens, *Homil.* 50. & *Ep.* 108. Innocentius III. absque ulla distinctione, ab omnibus confessionem omnium peccatorum, cum omnibus circumstantiis fieri præcepit. Quod hodieque in Communione Romana observatur, ubi tamen inter Doctos de jure ac necessitate hujus ritus aliisque ad eum pertinentibus non planè convenit. Certè assertio Petri Exoniensis S. Theol. Prof. in Acad. Salmanticensi, *quod Confessio de peccatis in specie, fuerit ex aliquo statuto Universalis Ecclesiæ non de jure divino*, ut hæretica condemnata est A. C. 1479. in Concilio Complutensi, cui Alfonsus Carillus Archiepiscopus Toletanus præsedit, confirmante eam sententiam Sixto IV. Quam in rem vide plura apud Joann. Forbesium, *Instruct. Historico-Theologic. l.* 12. *c.* 5. ut & quæ infrà dicemus, ubi de *Confitendi ritu*, nec non in voce *Exomologesis*, it. *Pœnitentiarius*, &c. Sed & *Confessio peccatorum*, saltem graviorum, in Gentilium sacris, ab initiandis exigi solita est, ut videbimus infrà, voce *Mysterium*. Imo non desunt, qui *confessionem* omnium, quæ aut fœda aut *celanda* unquam in vita perpetravissent, ab iis extortam velint. Quod, in religionis speciem tractum, ideo revera fiebat, ut sic ipsorum conscientiis obligatis in perpetuo versarentur metu, ne si aliquid commiterent illorum, quæ celata volebant Sacerdotes, hi illorum flagitiis in apricum productis eos famæ vitæque certissimo periculo objicerent. Quod naturioribus probè suboluisse, docet responsum lepidum Antalcidæ, qui in Samothracia quum Sacris initiaretur, quærenti Sacrificulo [illegible], *ecquid gravius commisisset in vita?* reposuit, [illegible] *Si quid talerei*, [illegible]. Item alius Laconis apud eundem, qui de confessione compellatus cum quæsiisset ex Sacrificulo, utrum ne an Deo eam indicandum esset, hicque dixisset, Deo: respondit, [illegible], *Tu ergo concede recede.*

CONFESSIO, præter commune hoc significatum, varia notat in Ecclesia Romana. Namque in *Ceremoniali Episcop. l.* 1. *c.* 12. *Locus est, qui plerisque Ecclesiis sub majori altari esse solet, ubi SS. Martyrum corpora requiescunt*; aliàs *Martyrium*, [illegible] Theophani, *p.* 362. quod ad eam per gradus aliquot descensus pateret. Vide suprà *Concilium Martyrum*, & infrà *Defensiones*. Apud Anastasium, pro ipso *Confessionis* seu Altaris ornamento sumitur, *in S. Hilario*: *Confessionem S. Johannis Baptistæ fecit ex argento* &c. Apud Joannem Archidiac. Barensem *de Invent. S. Sabini*, *c.* 1. *Basilicam* vel potiùs Oratorium designat. Porrò, orationem significat, quæ à voce *Confiteor* vulgo incipit, de qua Card. Bona, *Rer. Liturgic. l.* 2. *c.* 2. *num.* 5. Item locum in æde sacra, ubi Sacerdos, priusquam ad Missam celebrandam accedat, *confessionem* seu exomologesin pronuntiat, apud Beletum, *de Div. Offic. c.* 33. Cellulam quoque, in qua Presbyteri *confessiones* excipiebant, apud Hariulfum, *l.* 4. *c.* 27. Insuper emolumentum, quod ex *confessionibus* Sacerdotibus obvenit, apud Goffridum Vindocin. *l.* 3. *Ep.* 40. Tandem pœnitentiam, quæ per *Confessionem* injungitur, maximè eam, quæ exigitur in Monasteriis apud Sampirum Episcopum Astoricensem, in *Ordonio II. Adefonso æra* 964. alibi. Vide Car. du Fresne, in *Glossar.* & Macros Fratres, in *Hierolex.* Hinc *Confessa*, in vetere *Epitaphio*, apud Ant. Yepezium, *Chron. præfato*, *Tom. VI. p.* 17. *In hoc recluso lapide requiescit famula Dei Eleucadia defuncta*, Confessa, *sept. mi Kalendas Septembris, æra centesimâ primâ post millesimam*, alibique: Monialis est, quæ *Confessionem* seu *pœnitentiam* egit in Monasterio, apud Car. du Fresne, *Glossar.* In eadem Communione, *Confessiones dare*, dicebantur Monachi vel Canonici, qui ad Primam canendam in Ecclesia convenientes, completo ipso officio ante Psalmum 50 vicissim *donabant Confessiones suas*, dicentes: *Confiteor Domino, & tibi Frater, quòd peccavi in cogitatione & opere, propterea precor te, ora pro me*: illô respondente, *Misereatur tui Omnipotens Deus* &c. Vide Chrodegangum Metensem *in Reg. Canonic. c.* 18. Sed & *Confessiones dare* dicebantur, qui ad exomologesin ad Presbyteros accedebant. Vide Car. du Fresne, *d. l.*

CONFESSIONES Pontificum Romanorum pars quoque Canonici Juris. Cùm enim solerent Pontifices, quando ad dignitatem hanc promovebantur, fidei professionem edere, ut nos docet, *c.* 8. *Sancta octo. dist.* 16. cujus inscriptio est, *Item ex diurno libro Professio Pontificis*, vide quoque infrà *Synodica Epistola*: etiam ex illis tandem Canones in Decretum relati sunt. Hinc ad verba modò dicta Romani Correctores notant, *Integram professionem fidei, quando quis in Pontificem Romanum promovebatur, refert Deusdedit Cardinalis in collectione Canonum, quæ servatur in Bibliotheca Vaticana*, apud Gerh. von Mastricht, *Histor. Juris Eccl.* §. 405.

CONFESSIONIS Ritus, à Nectario, Presbytero Pœnitentiæ Præfecto sublatus est, A. C. 390. Constantinopoli, eo quod matrona quædam nobilis, hâc occasione, in templo à Diacono polluta esset: cujus exemplum mox totus Oriens secutus est. Mansit nihilominus in Occidente, & tandem in *Confessionem Auricularem* abiit. Vide Socrat. *l.* 5. *c.* 8 & 19. Sozom. *l.* 7. *c.* 16. &c.

CONFESSOR, apud Ambrosium, *l.* 2. *ad Imperator. Gratianum*, Paulinum, *Ep.* 28. *sub fin.* &c. qui martyrio vitam pro Christo, quem palàm *confessus* erat, finiit. Apud alios, qui Christum palàm coram fidei hostibus *confessus*, cruciatus quidem tormentaque varia sustinuit, sed in superstes tranquillam obiit mortem, Cyprian. *de Simpl. Prælat. Serm. de Lapsis* 5. &c. Unde Episcopis, qui Nicænæ Synodo interfuère, Alexander Monach. [illegible], *Quorum plerique* Confessores *erant, & stigmata Jesu in corpore suo circumferebant.* Obtinuit postmodum usus, ut hôc elogiô insignirentur, quotquot sanctam vitam laudabili exitu terminâssent, Egbertus Archiepiscopus Eboracensis *in Excerptis*, *c.* 18. Hodie in Communione Romana *Confessores* dicuntur Monachi, qui, pro expiandis delictis *confessionem* seu pœnitentiam, abdicatâ vitâ seculari Monasticam ineunt. Item Cantores & Psalmistæ, qui sunt in inferiori Clericorum gradu, in *Orat.* Feriæ 6. majoris Hebdomad. *Acolythis, Exorcistis, Lectoribus, Ostiariis, Confessoribus* &c. quibus id nominis datum hinc ait *Menardus*, quòd *confiteri* passim in S. Scriptura est, laudes Dei decantare, &c. A *Confessoribus* secundo locô recensitis *Confessoriæ* literæ dicebantur, quas illi lapsis dabant, ut pacem ab Episcopis acciperent, jusque Communionis recuperarent, relaxatâ scil. iis pœnitentiâ præscriptâ. Quâ Confessorum benignitate cùm lapsi abuti inciperent, statuit Eliberitanum Concilium, *can.* 25. ut pro *Confessoriis* darentur *Communicatoriæ*, de quibus suprà: plura verò in hanc rem vide apud Car. du Fresne & Macros Fratres. Duo autem *Confessorum* hujusmodi genera habebantur olim, uti docet Auctor *libri de duplici Martyrio*: Alii namque tormenta patiebantur; alii etiamsi torti non essent, in mortis tamen mortis confessi sunt Dominum Jesum, parati etiam subire tormenta & mori potiùs, quàm Christum negare. Reliqui verò Christiani, qui in persecutione fidem servârunt. *Stantes* communi vocabulô dicebantur, at qui aliquô modô negaverant, *Lapsorum* nomine notati sunt. Aliquando tamen & ad Stantes, *Confessorum* extensa appellatio est. Sed & inter *Confessores* numerant, qui bonorum suorum jacturam, vel exilium vel contumelias, vel quamcunque aliam afflictionem, propter Christum, æquô animô toleraverant, uti videre est, apud Cyprianum, *l.* 1. *Ep.* 5. Plura hanc in rem vide apud Forbesium ubi suprà, *l.* 12. *c.* 5. §. 1. & *seqq.* & infrà voce *Exterris*. Quô verò tempore in *Confessorum* memoriam festa institui cœperint, dicemus ubi de *Festis*.

CONFICERE, sacra apud Romanos veteres vox. Hinc *confectum Latiar*, seu *Latinum sacrum*, vel sacrificium, in Albano monte, Latiari Jovi apud Ciceronem, *ad Q. Fratrem l.* 2. *Ep.* 4. *extr.* *Dies erant duo, qui post Latinas habentur religiosi: cæterùm, qui confectum erat Latiar, erat exiturus.* Ubi significat Cicero, se scripsisse hanc Epistolam prope occasum Solem illô die, vel exeunte &

dece-

decedente illô die, quô Latinæ Feriæ erant confectæ. Sic confecta Latina, apud Lucan. l. 1. v. 550.

—— Et ostendens confectas flamma Latinas.

Et l. 5. v. 400.

Nec non Iliacæ Numen quod præsidet Albæ,
Haud meritum Latio solemnia sacra subacto,
Vidit flammifera confectas nocte Latinas, &c.

Joh. Frid. Gronov. Observation. l. 4. c. 25. Alias verbi notiones, vide supra in voce Confectores, Item Brama confecta: uti de verbo confici, conficere, in S. Cœnæ institutione adhibito, infrà ubi de Pane Eucharistico.

CONFINIA, in tutela Numinum quoque olim fuêre: Mercurii inprimis, qui sub nomine [illegible], seu [illegible], cumuli nempe lapidum in via positorum, tum cultus est. Tibullus, l. 1. El. 1. v. 11.

Nam veneror, seu stipes habet, desertus in agris,
Seu vetus in trivio florida serta lapis.

Sed & Jupiter aliquando regiones disterminavit, uti patet ex fragment. Epigrammatis apud Demosth. Orat. de Halon.

—— —— —— [illegible]
[illegible]

Certè hominum existimatio fuit, Confinia seu Limites, aut Collimitia, usque eò esse in tutela Numinum, ut in iis Templa hinc inde ædificarentur. Ubi verò Templa non erant, hinc inde statuebantur columnæ, quarum utramque vocabant [illegible], in qua inscriptum erat debitum & fœnerator; sicut locum inter utrumque medium ac liberum, [illegible], i. e. nullis punctis notatum, aut nulli debito obnoxium. Sic memorat Strabo, l. 5 quarundam urbium Campanarum Confinia discriminari duabus ædibus Fortunæ, ex utroque latere viæ Latinæ. At cum nec Templa, nec columnæ adessent, saltem ibi [illegible] cumulabantur, h. e. cumuli mediocrium lapidum, quasi in hoc aggestorum, ut essent termini, discriminarentque ac tuerentur, quod cuique proprium, ab alieno: qui quidem lapidum acervi vocabantur quoque [illegible], nempe [illegible] Ἑρμῆ, lapides aggerati in honorem Mercurii, de quo more vide hic passim: Plura autem hanc in rem, apud Car. Paschal. Coronar. l. 4. c. 4. ut & infrà, ubi de Terminis. Cùm verò sæpe in istiusmodi Collimitiis prædonum licentia impunè vagaretur, pretiô mox in alteram partem perfugiô: mos obtinuit apud Anglos Saxonesque, ut potenti alicui vicino utrique limitanei in clientelam se traderent, cujus auctoritate ac potentia ab istiusmodi injuriis vindicentur: vicissimque tributum ei pendant, quod, quia pro pendentium tenuitate ære vel obsoniis plerumque præstatur, Blackmale appellatum esse, infrà dicemus, in voce Maletta.

CONFIRMARE Populum, dicitur in Ecclesia Romana Archidiaconus, Diaconus aut Subdiaconus, dum post porrectam à Sacerdote Eucharistiam, eidem Dominici sanguinis symbolum hauriendum præbet, Ordo Roman. vide Rabanum, de Institut. Cleric. l. 1. c. 29. & Amalarium in Eclogis suis. In eadem Ecclesia Confirmatio unum est ex quinque Sacramentis, de quibus illis cum reliquis Christianorum controversia est. Subjungunt eam Baptismo illamque administrat Episcopus jam baptizatis, sed ætate provectioribus: quorum frontibus certis verbis ac ritibus, olei vel balsami liquorem in Consignatorio, vide infrà, in Sacrario, allinit, unctosque leviter alapâ cædit, in Christianæ militiæ rudimentum. Ejus originem vetustiores ex Scholasticis Concilio Meldensi adscribunt: alii autem Chrisma illud à Christo ipso, vel saltem ab Apostolis institutum ajunt. Sed ritus hujus vix ulla vestigia ante seculum II. illudque jam præceps. Et quidem Veteres quod attinet, illorum Chrisma ritus erat, Baptismo adjunctus: quem in peculiare Sacramentum, quod multis post Baptismum annis plerumque ministratur, Ecclesia præfata commutavit. Dum nempe unctio illa paulatim à Baptismo separari cœpit; cùm vel ab hæresi venientes, non novô Baptismô, sed unctione, vel manuum impositione, in Ecclesiæ communionem reciperentur, vel qui urgente necessitate à Laicis vel alioqui à Diacono aut Presbytero baptizati erant, posteà ab Episcopo vel ungerentur vel manu simpliciter impositâ confirmarentur &c. Franc. Burmannus, Synops. Theol. Christ. Part. 1. l. 7. c. 10.

CONFIRMATORES Testes, in Aragonia, recentiori ævô dici cœperunt Optimates, quos Ricos hombres & Seniores prisca ætas vocavit: Magistratus item & Sacrorum Præsules: cùm nomina sua instrumentis, ab altero testium genere, qui Visores & Auditores appellabantur, jam roboratis, ad temporis notationem inducendam, subscribebant. Quod cùm primùm in solemnibus tantùm Regum aut Principum privilegiis adhiberi consuevisset, posteà paulatim ad privatorum quoque negotiorum contractus defluxit, Hier. Blanca, Rerum Aragonens. Commentar. in Præf. apud Car. du Fresne, Glossar.

CONFISCATIO, vide Publicatio Bonorum.

CONFITENDI Presbytero Pœnitentiario consuetudo, orta juxta Sozomenum & Socratem tempore Decianæ persequutionis, circa A. C. 253. concitatæ. Tum enim Episcopi [illegible], i. e. hoc additamentum, veteri Canoni adjiciendum pro tempore censuerunt, ut ait Socrates, quò lapsos in ea persequutione facilius averterent à schismate Novatianorum, apud quos publicæ pœnitentiæ nullus fuit usus. Finis erat, ut confitentes ad publicam hôc modô, si opus esset, pœnitentiam adducerentur & disciplinæ hujus exemplô alii similia admittere verecundarentur. Sed occasione mulieris à Diacono pollutæ, & publici inde orti opprobrii, abolita illa est, à Nectario Episcopo Constantinopolitano, quem ferme omnes Orientis Episcopi sequuti sunt. Mansit tamen, apud Occidentales, salvâ fidei & charitatis compage, is mos, ut gravioris alicujus criminis sibi conscii id confiterentur Presbytero Pœnitentiario, vel (ut loquitur Augustinus) Antistitibus Ecclesiæ, eô fine quem diximus suprà ubi de Confessione: donec ab Innocentio III. sancitum, ut non solum Auditores omnia sua peccata confiterentur, sed & Presbyteri confessionem excipientes, ea omnia clam haberent, sub pœna depositionis ab officio & perpetuæ in arcto Monasterio pœnitentiæ, vide Concil. Lateran. sub Innocentio præfato celebratum A. C. 1215. can. 21. & plura de hoc ritu Veterum, apud Sozom. l. 7. c. 16. Socr. Histor. Eccl. l. 5. c. 19. & Nicephorum Callistum, Histor. itidem Eccl. l. 12. c. 28. Uti autem in Foro Ecclesiastico, sic & in Politico, Confessionem reorum publica necessaria: quam proin ut è pertinacioribus eliciant, vel extorqueant Judices, varia excogitata sunt, inter quæ tormentis nihil hodiè frequentius. Alium suppeditat modum Plinius, l. 24. c. 17. sed Magicis præstigiis deturpatum, ubi is sic de herba Aglaophotide & Achæmenide, *Democritus .... ille post Pythagoram Magorum studiosissimus, quanto portentosiora tradit! Aglaophotida herbam, quæ admiratione hominum propter eximium colorem acceperit nomen, in marmoribus Arabiæ nascentem, Persicô latere; qua de causa & marmaritim vocari. Magos utique eâ uti, cùm velint Deos evocare. Achæmenidem, colore electri, sine folio nasci in Taradastilis Indiæ, cujus radice in pastillos digestâ, ex diéque potâ, noxii per cruciatus noctis confiteantur omnia per varias Numinum imaginationes.* Eandem hippophobada vocat &c. Vide quoque eum, l. 29. c. 7.

CONFLUENTES, tractus Comitatus Ruscinonensis, versus montes Pyrenæos & Ceretaniam, nunc Galliæ, ubi oppidum præcipuum Villafranca, ad amnem Techum, decem leucis à Perpiniano in Occasum. Item: locus in Lemovicibus, Confulans, ad Vigennæ & Baranæ concursum. Item ad Isaræ & Rhodani, Conflans: ad Sequanæ & Matronæ &c. Hadr. Vales. Notit. Gall. Inter Forum quoque Tiberii Keyserstul, & Augustam Rauracor. ubi Arola multis fluviis auctus in Rhenum decurrit, vulgò Coblentz vel Combolentz, Latin. Confluentes habemus: è quarum regione Waldshut oppid. Vide Guillimannum, p. 97.

CONFLUENTIA, urbs sita in eo loco, ubi Mosella Rheno miscetur, munita, & splendida, vulgò Coblentz. Sub Archiepiscopo Treverensi. Ibi Concilium A. C. 860. ad Carolum Calvum, cum Ludovico Germanico, & Lothario Lotharingiæ Rege conciliandum. A. C. 922. ab Henrico Aucupe & Carolo Simplici habitum. Tom. 8. & 9. Conc.

CONFLUENTIA, sive CONFLUENTES, vicul. Helvetiæ, haud procul oppid. Clingnow, ditionis Episcopalis Constantiensis, ad quem tria Helvetior. flumina Lunagus, Ursa atque Arola in Rhenum exonerantur.

CONFORMISTÆ, dicti in Anglia Puritanorum prudentiores, qui contra Arminianos, Socinianos, Pelagianos, Anabaptistas, Pontificios &c. Episcopalibus juncti, acriter pugnabant, se filios Ecclesiæ Anglicanæ profitebantur, & ceremonias antiquas, aliaque in Ecclesia & Episcopis minus probanda, utcumque inviti, tolerabant, neque proin secessioni consentire volebant. Quales magnæ animæ, Whitakeri, Perkinsii, Rainoldi, alii fuerunt. Vide Georg. Hornium, Historia Eccles. Novi Test. Period. III. Artic. 3. §. 35. & infra ubi de Puritanis.

CONFRACTORIUM, in Missali Ambrosiano, dicitur Oratio post fractionem hostiæ, ut vocant, in Ecclesia Romana recitari solita, Macri, in Hierolex.

CONFRATERNITAS, vide infrà Sodalitas.

CONFRATRES, vide Kalendarum fratres.

CONFUTIUS, dictus Socrates Sinensis, tum quia huic [illegible], tum quia morum imprimis Doctrinam excoluit. Sententias veterum Philosophorum 4. voluminibus collegit, quintô ipsemet de Moribus sententiam suam exposuit, tantâ cum nominis famâ, ut quicunque postmodum Doctor crearetur, Practicam eruditionem imprimis probare teneretur. Hujus secta, ex tribus, præcipua est, omnesque illi Magnates Imperii dant nomen. Neque ulli alii, quàm Mandarini, Loytiæ, vel Literati ejus Philosophiâ imbuti, ad summas sub Rege dignitates evehuntur. Agnovit unum Deum aliaque multa lumini naturæ sanæque rationi convenientia docuit. Trigalt. relat. Sinens. l. 1. Mota Vayerius, de Virtut. Ethnicorum p. 2. Kircherus, Sinâ illustratâ, &c. De illo sic Georg. de Sepibus: *vulgò Pagodes dicitur famosissimum Sinensium idolum. Fuit is Philosophorum Sinensium princeps, cui maximè à literatis fana conduntur, quæ singulis pleniluniis ac noviluniis frequentissimi adeunt Bonzi, solitis adorationibus, ceremoniis & suffitibus suum Numen venerantes. Idolum plenum est literis & ignotis quibusdam characteribus, usque ad ambitum signatum, ut videre est in eo, quod asservatur in Musæo* Kircheriano Romæ. Vide Georg. de Sepibus in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo, p. 7. ut & Auctorem, Œdipi Ægyptiaci. De vita ejusdem Confutii, maximi Sinensium Philosophi, ejusque discipuli Mencii, & utriusque morali Doctrina: Opus, primò contextum ex priscis omnium Sinensium Scriptorum monumentis, à Prospero Intercetta Siculo Jesuita; collaborantibus, ex eadem Societate, Rugimontio & de Complet Belgis, nec non Andreâ Herdrick Austriaco: asservatur in Musæo Kircheriano Romæ. Idem in Descript. ejusdem p. 63.

CONF. in nummo Phocæ, Constantinopoli notat, Car. du Fresne de inferioris ævi Numismatibus.

CONGA, Indiæ intra Gangem oppid. Ptol.

CONGANUS, Abbas Hibernus, S. Bernardi coævus. S. Malachiæ vitam conscripsit. Simler. auct. Biblioth. Gesner.

CONGAVATA vulgò Rose-castle, teste Camdenô, oppid. vel castrum Albionis in finibus Brigantium apud Cumbros, juxta Carleolum, in Cumbriâ regione.

CONGEDUS, aliquibus *Cogedus*, Hispan. fluv. circa Bilbilim. Martial. *l.* 1. *Epigr.* 50. v. 9.

Tepidi natabis lene Congedi vadum.

CONGELSHOVIUS Jacobus, vide *Jacobus*.

CONGELLUS, voce Græco-Latinâ appellabatur, vivente Patriarchâ, futurus destinatusque ejus Successor, Græc. Σύγκελλος, quasi *Cellulanus* seu Contubernalis, apud Macrum, vide infrà in *Syncellus*.

CONGER piscis, apud Gallos & Romanos in nullo, apud Hispanos aliquo in pretio, olim verò apud Græcos Deorum mensis dignus habitus est: postquam Euphron in *Adelphis*, Nireum quendam Chium Diis *congrum* elixâsse scripsit. Quamvis enim & assus satis suaviter sapiat, ut Coquus quidam apud Philemonem referente Athenæô, in hæc verba eruperit: *Invasit me terra cœloque narrare, quantam voluptatem ceperim ex egregio illo congro, quem paravi nullis conditum caseis, nec ullis denique floribus aspersum, sed qualis vivus, talis assus erat, tener omnino & mollis que totum.* Et paulo pòst, *Quòd si illi, qui vitoribus vescuntur piscibus, statim haberent ---- aut è Sicyone congrum, quem Neptunus ipse Diis affert, omnes sanè eo gustatò facti fuissent Dii, nam si vel mortuis hæc olfacerentur, reviviscerent.* Asso tamen elixus prælatus est. Unde Diocles interrogatus, Conger an lupus præstaret, *hic assus*, respondit, *ille elixus*. Et Antiphanes, Anguillam in aqua, sale & origanô conditam elixari jubet, eôdemque modô congrum. Majores porrò minoribus præferebant, unde apud Terentium, *Adelph. Actu.* 3. *sc.* 3. v. 23.

Congrum istum maximum in aqua sinito ludere
Paulisper: ubi ego venero, exossabitur:
Prius nolo. ----

Quod Plautus, *Aulul. Actu* 2. *sc.* 9. v. 2. *exdorsuare* fortè dixit. Solebant enim antiqui spinas & ossa eximere, ut carnes expeditæ gratiores redderentur; idque fiebat binis bacillis utrâque manu comprehensis, ut medius piscis astringeretur detergereturque. Inprimis verò *congri* caput commendabatur, adeò ut Archedicus coquus illud sese emisse quinque drachmis profiteatur, apud Athenæum suprà laudatum. Optimos in Italia capi tantumque præcellere cœteris quantum pinguis thynnus vilissimus coracinis, eôdem teste Archestratus ac gulo mire ingeniosus. Plura de hoc pisce, inprimis de audacia ejus in piscatores, vide apud Auctorem Anonymum *Sina & Europa*, c. 39.

CONGERIES Lapidum, in veneratione priscis, vide suprà ubi de more *Acervandi lapides*, ac infrà *Lapis*, ut *Scorpio*: plura verò apud Iac. Oiselium, *Animadversion. ad Minucium Fel.* p. 13.

CONGIARIUM, munus Principis, quô donabat populum. Vell. Paterculus de Tiberio Imperatore, *l.* 2. *c.* 129. *Quoties populum Congiariis honoravit*: Sicut *donativo* milites. Et quidem Tiberius *Congiarium* populo trecentos nummos viritim dedit: Caligula bis, trecentos sestertios: Nero quadringentos nummos Populo divisit &c. Ad hanc autem, ut & alias liberalitates, non admittebantur, nisi cives, aut saltem in tribum prius descripti: Unde appetente *Congiarii* die, plurimi patroni, servos manu mittebant, iisque tribum statim emebant, quô pactô illi ad civium hæc commoda admittebantur, ac mox ad patronos suos omnia deferebant. Quam fraudem notat in Pompejana divisione frumenti Dio, *l.* 49. in *Congiaria* ab Augusto propositis historia, Sueton. *c.* 41. & ante utrumque Dionys. Halicarn. *l.* 4. &c. Vide plura apud Suetonium eundem in *Vitis* præfatorum Principum, & ad eum Isaac Casaubonum, qui inter alia, ad *Congiarium* accipiendum, quàm ad frumentationes, majorem hominum copiam, admissam fuisse, addit. Item quod Candidati per Divisores seu Sequestros, solebant distribuere, ad benignitatem suam demonstrandam & populum conciliandum, Joh. Rosin. *Antiqq. Rom.* *l.* 7. *c.* 8. A *congio*, genere mensuræ. Inter munera enim prima fuit oleum vinumque, in quorum postea locum alia quoque, inprimis aurum argentumque successêre, manente semper *Congiarii* jam insolitâ voce. Fuit autem *Congius* Romanus, mensura liquidorum, octava pars amphoræ & senos quaquaversum habebat pollices Romanos, capiebatque sextarios Romanos sex ac pendebat libras Romanas novem, si oleô: decem, si vinô: tredecim & semis, si melle impleretur. Unde Cato, *de R. R.* c. 57. *Mense quinto, sexto, septimo, & octavo, bibant servi indies sextarium unum, in menses congios quinque.* Apud Plinium, *l.* 14. *c.* 22. de strenuis bibonibus legere est, qui *Bicongii* & *Tricongii* dicerentur; Ut de Ciceronis filio, qui binos congios simul haurire soleret, & de Novellio Torquato, qui spectante Tiberiô Imperatore unô impetu tres congios evacuâsset. Anton. Thysius in *A. Gellii Noct. Atticar.* *l.* 18. *c.* 1. Istiusmodi *Congius*, ex aurichalco, pedem Geometricum altus, *Congii* veteris exactissimam formam referens, asservatur in *Musæo* Kircheriano Romæ. Vas est antiquitate venerandum, in usu, principatu Vespasiani & Augusti fil. ut testatur *inscr.* vasi inarata.

IMPER. CÆSARE
VESP. VI. COS.
F. CÆS. AUG. F. IIII.
MENSURÆ EXACTÆ IN
CAPITOLIO
P. X.

Vide Georg. de Sepibus, *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo*, p. 22. ut & de *Congiario* *Aulicambu...* apud Romanos Martiali memorato, *l.* 3. *Epigr.* 7. v. 2. infrà in voce *Quadrans*.

CONGREGATIONALES, una ex IV. præcipuis sectis, quæ ex Independentismo ortæ, de qua vide Georg. Hornium, *Historiâ Eccl. Novi Test. Periodi III. Artic.* 3. §. 44. ut & infrà voce *Independentes*. Inprimis verò *Independentium* nomine rejectô, sic proximis annis dici voluerunt, Independentium, seu novorum Puritanorum illi, qui cætera orthodoxi, ac in doctrina cum Presbyterianis consentientes. Solâ *de Regimine* disceptatione ab illis adhuc diversi sunt. Hi igitur, ne propter commune cum cæteris nomen, eorundem criminum suspecti essent, nomen *Independentium* cum nomine *Congregationalium* commutârunt. Idem *ibid.* § 41. De prioribus ut aliquid addam: Burmanno *Congregationales* Ecclesiæ, ab *Independentibus* appellantur, quas definitô numerô, nec eô adeo magnô, in Pastores regendas tradunt, sicque illo septo se includunt, extra omne aliarum Ecclesiarum commercium. Qui enim vulgo se hôc nomine jactant, ubi crudius loquuntur, omnem Ecclesiarum unionem ac ordinem rejiciunt, Concilia ac Synodos, ut Antichristi characterem, repudiant, ipsorum decretis audacter obmurmurant; in suis autem fanis ac Ecclesiolis, quæ paucissimis hominibus vix denis aut duodenis persæpe constant, sese continent, omnemque Ecclesiam concludunt; nec vel cunctarum universi Orbis Ecclesiarum in sese arbitrium atque judicium, nisi ad consulendum, ferunt vel admittunt; ac nullô denique modô, ab ullo mortali, illa sua alvearia ac ceras, *Ecclesias* nempe illas *Congregationales*, conturbari ferunt. Qua de re vide Burmannum, *Synops. Theol. Christ. Part. pr. l. VIII. c.* 8.

CONGUM, seu **CONGO**, Regnum quod & *Manicongo* dicitur, situm in Africa, in Æthiopia inferiore, cujus circuitus dimetiendus est lineâ rectâ à fluvio *Coanza*, versùs Septentrionem, usque ad fluvium *Rubrum*, qui scopulos rubros alluens talem habet colorem: Ea continet 375. milliar. hinc alia ducenda est linea obliqua versùs Orientem, per confinia regni Anzicani, quæ ad 450. milliar. extenditur, à cujus extremitate linea rursus recta, versùs Meridiem per montes Crystalli, non Angolanos, qui ab his longè versùs Meridiem, sunt remoti, & Nitri & Argenti per Verbelam fluvium usque ad confinia Malembe ducenda, quæ 500. continet milliar. ab hujus rursum extremitate, ducta alia per lacum Aquelondam, versùs Occidentem, usque ad ostium fluvii Goanzæ, qui ex hoc lacu effluit in mare 360. est milliarium, atque ita totius regni Congiani circuitus continet 1685. milliaria. Latitudo ejus cognoscitur, lineâ obliquâ ab Occidente versùs Orientem ductâ, ab ostio Zaire fluvii, quod adjacet promontorio Patrano, à Lusitanis dicto, per montes Solis & Crystalli, usque ad 105. milliaria à Nilo, 600. milliar. continens, quæ regni totius latitudo. Multò quidem olim fuit amplius, cùm circumjacentes regiones plerasque sub uno regno comprehenderentur, sed per Vasallorum perfidiam, in terminos hos angustos, comparatione præteritorum est conclusum. Divisum est hoc regnum in sex provincias, nempe *Bambam*, *Sognam*, *Cundam*, *Pangum*, *Battam*, *Pembam*: Banza, nunc San-Salvador, sedes regia, situ opportunô. Id *Mercator* sic limitat, ut à promontorio S. Catharinæ, quod secundô gradu abest, ab Æquinoctiali, Austrum versus protendatur usque ad promontor. Ledo: habeatque ad Occasum Oceanum Æthiopicum, ad Meridiem montes Lunæ, & Cafres populos, ad Ortum montem à quo fluvii emanant, qui in Nili fontes prolabuntur: & ad Septentrionem territorium regni Benin. *Natal. Metel.* Detectum à Jacobo Cano, Lusitano, A. C. 1484. sub auspiciis Johannis Regis sui. Hujus aliquot urbes subsunt Lusitanis, ut Loanda seu Civit. S. Pauli, Benguela & Embaca, juxta Coanzam fluv. Joh. Barro. *l.* 3. *c.* 3. Maffeus, *in hist. Ind. l.* 1. Marmol. *l.* 9. *c.* 24. 25. Hornius de hoc regno ita: Hujus olim singulæ provinciæ cùm singulos haberent Reges, universæ tandem in unius Regis Bembæ potestatem concessêre: id quod diu ante A. C. 1400. factum est. Posteà vatiis iterum deficientibus provinciis, in diversa Regna *Congense* Imperium dissiluit, è quibus Angolæ Regnum potentissimum, de quo dictum suprà. Cùm dein Lusitani, in circumnaviganda Africa occupati, mercaturam cum *Congensibus* exercere ac familiaritatem contrahere cœperunt, hâc occasione fides Christiana paulatim apud eos introducta, tantis mox auctibus crevit, ut ipse Johannes II. Portugall. Rex eò navigaret, & Regem *Congi* converteret, qui A. C. 1491. baptizatus, *Joannis* nomen accepit: Secuta per totum regnum vestitus quoque morumque Lusitanicorum imitatione. Quæ mutatio cùm suspecta barbaris esset, primi Anziges defecerunt: secuti *Congenses* ipsi, quorum pars longè maxima ab Alfonso Rege, qui Joanni successerat, itidem defecit. Quibus tamen superior Alfonsus factus, successores ordine habuit Petrum, Franciscum, Jacobum, Henricum, & Alvarum I. sub quo Agages sive Jacchæ, populus interioris Africæ ferocissimus, Regnum invaserunt, A. C. 1560. illudque ingenti cæde exhaustum occupârunt: pulsô Rege Alvarô, qui in exigua Insul. *Zaire* fluminis delituit, donec à Sebastiano Lusitaniæ Rege pulsis vicissim Jacchis, restitutus est. Ei successit Alvarus II. A. C. 1580. &c. Georg. Hornius, *Orb. Imp.* p. 465. & *seqq.*

CONGUS, urbs regni Congiani, ejusque Metropolis & regionis sedes, olim ab incolis *Banza*, i. e. *Aula* dicta fuit, hodiernô die à Lusitanis mutatô nomine *S. Salvatoris* nominatur. Sita est 150 milliar. à mari in monte altissimo. *Natal. Metel.* Hic Rex Christianus habitat. *Baudrand.*

CONGUSTUS, Galatiæ urbs. *Ptol.*

CONIACI, Hispaniæ populi circa Cantabros.

CONIADES, Græcus scriptor, cujus opus *de vini apparatu* citat Plinius, *l.* 14. *c.* 19.

CONICA, Paphlagoniæ urbs. *Ptol.*

CONICUM Speculum convexum, quô mirificè in plana tabula secundùm Artem deformatæ figuræ, in *conici* speculi superficie recollectæ, apparent. Unde variarum figurarum pro tabulæ diversitate simulacra ibi repræsentantur; Regii phænomenon equô delatum, aut Imperatoria Majestas aut aliquid simile: in *Musæo* Kircheriano Romæ, apud Georg. de Sepibus *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo*, p. 59.

CON-

CONJECTA, & CONJECTUS, contributio, symbolum, collecta inprimis quod Regiis olim Missis in itinere a populis exsolvebatur. *Capitular. tertium* Ludovici Pii, c. 15. *Volumus, ut talem conjectum Missi nostri accipiant, quando per Missaticum suum pergerent: h. e. unusquisque accipiat panes 40. frisinga duo.* Vide Car. du Fresne, in *Glossario*.

CONJECTOR, Hebr. [illegible], quis dictus, vide infrà voce *Divinatio*. Hinc *Conjectorem* Danielis, titul. Libri de Divinatione, cujus meminit Joann. Saresberiensis, *Policrat.* l. 2. c. 17. [illegible] seu *Visiones Danielis* vocat Luithprandus in *Legat.* Vide Car. du Fresne, *Descr. Constantinop.* de Conjectionibus vero hujusmodi, infrà ubi de *Divinatione*.

CONJECTUS Florum & Coronarum, in benè meritos olim frequens. Quâ lætitiâ exceptum fuisse Titum ob liberatam Senatus decreto Græciam, memorant Polybius, *Ed. Leg.* & Appianus Alex. [illegible]. Apud eundem Appianum, non coronas tantùm, sed & tænias, in Titum Flaminium *conjectas*, legimus: [illegible]. Similiter honoratus Curio, Cæsari favens, superatò in suffragiis Pompejo cultus est, apud Plut. in *Vita* hujus, [illegible] &c. Idem Athletis victoribus factitatum: vocabaturque ille *Conjectus Foliorum Florumque* [illegible], unde [illegible], *conjicere flores & folia in victores, è parata materia*, apud Xiphilinum, [illegible], idem [illegible], *coronare*, vocat *Aristides*. Imo ab Athletis mos ad alios translatus. Unde iterum Plut. de Pompejo, *Multi*, inquit, *& coronis sub lampadibus exceperunt & comitati sunt* [illegible] i. e. *florum conjectu honoratum*: instar videl. Olympionicæ. Vide quoque de Alcibiade, apud Nepotem. c. 6. de Callisthene apud Plut. eundem in *Alexandro*, de M. Agrippa, apud Philonem, [illegible] de aliis alios. Hôc nempe florum coronarumque conjectu multitudo studia sua in eum, qui lætitiâ tali excipiebatur, profiteri suerat: conjectum sequente plausu, uti de Curione præfato idem Auctor memorat. Plerumque enim hæc sive serta sive corollæ coronæque dona multitudinis erant, quibus & plateæ & theatra & Templa quoque, ut & Numinum ac Principum statuæ, domusque honestabantur. Qua de re vide plura apud Car. Paschal. *Coronar.* l. 2. c. 11. & l. 6. c. 22. Christiani verò floribus quidem uti sparsis, solutis sertisque solitis, sparsis tamen ad simplicem usum, non ad *aspergenem*, ut Tertullianus appellat, h. e. solennem hujusmodi [illegible], à qua non minus, ac ab aliis Gentilium ritibus, illos olim abstinuisse, docet apud Minucium Fel. Octavius *sub fin.* ubi de florum apud Christianos usu. Uti porrò flores, coronas, omne genus frugum alia, in illos jactabant Veteres, quos honoratos volebant, ita alios contumeliæ causâ lapidibus, rapis, cœnô, lutô, petebant. Quo de more diximus, verbô *Jacere*, alibique uti de alia notione vocis *Conjectus*, infrà ubi de *Dominicis Missis*.

CONII, Hispaniæ populi ad Herculis columnas. *Polyb.* Cunei Appiano, *in Ibericis*.

CONIMBRICA, Gall. *Coimbre*, urbs Lusitaniæ Episcopalis & Academiâ insignis; à Johanne III. Lusitaniæ Rege institutâ, ad Mundam fluv. inter Ulyssiponem ad Meridiem & Bracaram ad Boream, 27. leuc. cum titulo Ducatus. *Antonin.* Plin. l. 4. c. 21. Est autem gemina, Vetus & Nova, illa *Condexa la Vieja*, oppid. olim Lusitanorum, nunc vicus, in provinc. inter Durium & Tagum, ex cujus ruinis ista, 3. leuc. abea, crevit.

CONIPODES, senum calceamenta, sicut & Proschemata, Pollux, l. 7. c. 22. 38. Vide quoque infrà, ubi de *Phæasianis Diis*.

CONISALTUS, Deus apud Athenienses, qui simili ferè ritu colebatur, quò apud Lampsacenos Priapus. Strab. l. 1.

CONISCI, Hispaniæ populi in Cantabria. *Strabo*.

CONISIUM, *Teltania*, oppid. non procul à Caico fluv. Plin. l. 5. c. 30.

CONISSA, Umbriæ oppid. montosò situ, admodum frequens.

CONISTERIUM, quinta Gymnasii pars, propriè Alipterium seu Elæothesium aut Unctuarium (unam enim hæ voces rem significant) *Polluci* [illegible] vocatur, à Græca voce [illegible], *pulvis*, quòd ibi positus pulvis conservaretur, ut in Elæothesio uncti statim eô conspergi possent. In quem usum variis ex regionibus pulveres advectos legimus, duobus inprimis palmam obtinentibus, Puteolano & Ægyptio, de quorum illo, ita alicubi Sidonius Apollinaris,

> *Namque Dicarchea translatus pulvis arena.*

Illum Romam hîc fini advehi solitum fuisse, refert Sueton. *Nerone*, c. 45. traditque Plin. l. 35. c. 13. Patrobium, Neronis libertum, ex Nilo arenam tenuissimam, non multùm à Puteolano pulvere distantem, ad debellanda corpora palæstræ studiis advexisse, eandemque à Leonato, Cratero & Meleagro, Alexandri M. Ducibus cum reliquis militaribus mercibus allatam fuisse. Cui forsan haud absimilis illa erat, de qua Ovidius, Acheloi describens pugnam, l. 9. *Met.* v. 36.

> *Inque vicem fulvâ tactu flavescit arena.*

Nam & Martialis, l. 7. *Epigr.* 66. v. 5. Philænim irridens, quòd Palæstritarum exercitationes iniret, dicit ipsam *flavescere hâc arenâ* quam *haphen* alibi nominat: quoniam contrectationibus Exercitatorum inserviebat. [illegible] namque *tactum* significare nemo ignorat. Seneca, *Ep.* 57. *à Ceromate nos haphe excepit*. vide Hieron. Mercurialem, *de Arte Gymnast.* l. 1. c. 8. ut & infrà ubi de *Haphe*, *Pulvere* &c.

CONISTORSIS, urbs Hispaniæ citerioris in tractu Celtico, Strabo, l. 3.

CONISUM, Mysiæ Asiaticæ oppid. Plin. l. 5. c. 30.

CONITIA, urbs Prussiæ regiæ ad amnem *Bro*, prope desertum *Wildow*, in confinio Pomeraniæ, 8. leuc. à Culmia in Occasum. Dicitur & *Chojnice*.

CONJUGIA immodica, Barbari Status indicia, & magnarum discriminum causæ. Quales Turcæ nunc, olim Afri, sub Gildonis dominatu. Claudian. *de Bello Gildon.* v. 440.

> *[illegible] non ulla fides, non agminis ordo,*
> *Arma onus, fuga præsidio, connubia mille;*

apud Barthium, *Animadversion. ad Statium* l. 4. *Theb.* v. 279. Vide quoque eum ad *Claudian.* & in *Characteribus*. Turcis verò præivêre Thraces, in quorum etiam locum successêre. Ita autem de Thracibus Solinus, c. 10. *Uxorum numerô se viri jactitant & honori lecô putatur multiplex matrimonium.* Quo faciunt elegantissimi versus Menandri, apud Strabonem: quibus aliquis oriundo Geta sic loquitur,

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> *Decem enim nostrum nemo nisi duceret, aut*
> *Undecim uxores, duodecim quoque aut plures, alii.*
> *Si vero quis, qui quatuor solum, aut quinque duxerat forte*
> *Mortuus fuerit, sine hymenæo, miser,*
> *Conjugii expers, hic vocatur inter illos.*

Vide ad h. l. Salmas. *ad Solin.* p. 158. nec non infrà, in *Polygamia*: & de *Conjugio* plura hic passim, inprimis in vocibus *Connubia*, *Epithalamion*, ut & *Nuptiæ*.

CONIUM, oppid. lepidum Galliæ in Nivernensi provinc. prope Ligerim fluv. 22. leuc. infra Nivernum, 6. infra Charitatem.

CONJUNCTA, vide infrà *Contubernium*. Aliàs *Conjunctio* affinitatem cognationemve notat, apud Justin. l. 6. c. 3. Corn. Nepotem, *Attico*, c. 7. Alios. Vide Jan. Rutgersium, *Var. Lect.* l. 2. c. 8.

CONJURATI, militum genus, vide infrà *Milites*. Sed & Christianis *Conjuratio*, inter alia crimina, crebrò à Gentilibus objecta. Apud Minucium Cæcilius de Christianis, *Qui*, inquit, *de ultima fæce collectis imperitioribus & mulieribus --- plebem profanæ conjurationis instituunt, quæ nocturnis congregationibus & jejuniis --- fœderantur.* Existimabant enim *Conjurationes* ac factiones adversus Deorum ceremonias, ipsamque adeò Rempubl. à Christianis noctu ob metum plerumque convenire solitis iniri, atque hos ideirco solemnibus jejuniis, inhumanis cibis aliisque piaculis fidem suam invicem adstringere, qua de re vide Desid. Heraldum, ad Tertulliani *Apologet.*

CONLUCANDI Lucos sylvasque Numini alicui consecratas ritus, qualis olim fuerit, vide suprà in voce *Conquirere*.

CONNA, Phrygiæ majoris urbs. *Ptol.*

CONNACIA vel CONNACTIA, ubi *Gangani* & *Concani Ptol.* *Conaci* & *Consisi*, *Strab.* Hiberniæ pars ad Occasum vergens, in 6. regiunculas seu Comitatus divisa, Senô flumine, Banniâ, & Oceanô inclusa: hanc antiquitus, Ptolemæi ætate, Auteri & Nagnatæ totam insederunt. Anglis, ad quos sub Henrico II. pervenit, dicitur *Connagh*, & Hibernis *Connaghti*. *Mercat.* *Merul.* Ibi urbs præcipua Gallina. *Baudrand.* Solum fertile, sed incolæ ignavi adeò, ut mendicare, quàm laborare malint. Camdenus, *Britann.*

CONNANUS Franciscus, vide *Franciscus*.

CONNARUS Alexandrina, aliis *Lotus Libyca* vel *Cyrenaica*, apud Alexandrinos, in secundis mensis plurimùm olim commendabatur: cujus Historia apud Athenæum, Agathoclis Cyziceni verbis depingitur, ubi illam inter alia [illegible] vocat, haudque inferiorem ulmô & piceâ, ramosque spinulentos habere, prodit. De fructu ejus idem, [illegible], inquit, [illegible], *Fructus autem admodum fructifer, magnitudine majusculæ olivæ.* Cicabatur is pari modô, ac condebatur doliis, pedibus contusus prius & in massas redactus, ut & lotus. Quod idem de suis prunis exsiccatis faciebant Ægyptii, referente Theophrastô, [illegible], *siccatum tundunt & massas faciunt* &c. Hodie Ægyptiis suis *Nabea* dicitur, item *Oenoplia*, ut pluribus probat Salmas. *ad Solin.* p. 1037. Videque quoque infrà *Nabea*.

CONNAS, tibicen & temulentus, qui compotationes ferè redunitus frequentabat. Exstitit verò Olympiæ victor & aliquoties coronatus; pauper prætereà & nihil præter oleastrum habens. Aristoph. *Equitibus*. Cicero, l. 9. *Famil.* ad Pætum, *Ep.* 22. *nobilissimum* vocat *tibicinem, qui que Socratem docuerit fidibus.* Scholia in Aristoph. *Vesp.* 478. *E.* 2. *Connam* quendam notant dilapidatô patrimonio pauperem evasisse adeòque contemptibilem, ut proverbio dederit locum, [illegible].

CONNIACUM, vulgò *Cognac*, oppid. Galliæ, ad Carantoni & alterius fluvii. Confluentes, inter Engolismam & Mediolanum Santonum, prius *Condate* dictum. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CONNIDAS, Thesei pædagogus, ab Atheniensibus cultus pro Numine: quemadmodum ipsi Theseo fana in ea urbe complura, unum inprimis memorabile in Urbe media, in quo ossa Thesei, vide Plutarchum, *Theseo*. Sic æqualis Thesei Hercules, ut & Hebe, quæ uxor ei data, eosdem honores meruêre. Vide Gerh. Joh. Voss. *de Orig. & progressu Idolol.* l. 1. c. 13. ubi de *defunctorum Avunculis à Græcis cultis*.

CONNOVIUS Rogerius, vide *Rogerius*.

CON-

CONNUBIA, apud Romanos, tribus modis fiebant: *Usu*, *Confarreatione*, & *Coëmtione*, de quo supra. *Usu* fieri matrimonium dicebatur, cum Tutoribus auctoribus mulier in matrimonium conveniebat & cum viro ita consuescebat, ut cum justo marito, adeo ut si usus ille intra annum non interrumperetur, pro usucapta jam haberetur. Usum vero trinoctii absentia interrumpebat, ut patet ex lege XII. Tabb. quæ annui hujus usus interrumpendi interpellandique gratiâ, trinoctiô perfectô à viro uxorem abnoctare jubebat. Hanc legitimi connubii rationem antiquissimam fuisse & à raptu Sabinarum initium sumsisse, arbitratur Jac. Revardus J.C. qui raptus quia feliciter Romulo successerat, ideo institutum ab eodem Rege fuisse ait, ut simulatô quôdam raptu omnis legitimi Connubii ritus perageretur. Unde Festus: *Rapi simulatur virgo*, inquit, *ex gremio matris, aut si ea non est, ex proxima necessitudine, cum ad virum trahitur, quod feliciter cessit Romulo cepit*. De *Confarreatione* dictum satis. *Coëmtione* qui initum fuerit conjugium, docet Varro: *Veteri Romanorum lege*, inquiens, *mulieres tres ad virum asses ferre solebant, atque unum quidem quem in manu tenebant, tanquam emendi causa marito dare, alium quem in pede habebant, in foro Larium familiarium ponere; tertium in sacciperio cum condidissent, compito vicinali solebant resignare*. Verum alii tradunt, virum uxori & uxorem viro, adhibitis testibus & libripende, unum nummum mutuò tradidisse. Boëthius in *Topica* in coëmptione à viro & muliere mutuas interrogationes fieri solitas, refert, an Mater-familiâs vel Pater familiâs esse vellet, affirmantibus matrimonium fuisse initum. Tunc enim mulier in viri manum conveniebat; & vocabantur hæ nuptiæ *per Coëmptionem*, & erat mulier Materfamiliâs viro locô filiæ, vide paulo aliter hæc de re disserentem Servium supra, in voce *Confarreatio*: & plura de insigni hac materia, apud Barn. Brissonium, *l. de ritu nuptiarum*, Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 5. c. 37.* &c. ut & infrà in voce *Nuptiæ*.

CONOB, & KONOB, in nummis Constantinopolit. & quidem jam in ipsius Constantini M. qui urbem condidit & in ea publicam monetam instituit, quid denotet, dissentiunt Erudit. Inter quos cum in confesso sit, tribus literis Con. urbis nomen efferri, Cedrenus per literas *ob* verbum *obediant* notari vult; Antonius Augustinus vocem *obryzum* vel *obrezum*, i.e. coctum, examinatissimum & purissimum, ut sensus sit: *Constantinopolitanum obryzum*, vel *Constantinopolitanum obryzum*. At cum ipsius Constantini M. nummis duntaxat argenteis ac æreis hæ literæ inscriptæ compeciantur, sententia hæc stare non potest; sicut nec prior illa sensum habet. Plerique igitur & tantum non omnes Scriptores, Ortelius, Occo, Gretserus, Tristanus, Chiffletius, alii, istis characteribus *Constantinopolis obsignatum* designari existimant; ut CONOB. *Constantinopoli moneta obsignata*. Sed & hæc sententia suos patitur manes, cum vox vix alia notione occurrat, quam pro *ἐπ̓ ἐργασίᾳ* vel *ἐπεργασίᾳ*. Adde, quod in nummis aliquot Imperatorum, vel Tyrannorum Occidentis eædem literæ CON. aut CONOB. appareant, in nummis nempe Honorii, Attali, Joannis, Aviti, Jovini, Petronii Maximi, Eugenii, Majorani, Romuli Nepotis, Anthemii, Severi, aliorum, quos nemo sanus Constantinopol. cusos dixerit. Quem scrupulum tamen sic tollit Car. du Fresne, ut dicat, de Augustis quidem Roman. qui cum Constantinopolitanis, partitis ultro provinciis, Romæ sedem fixerant, illud licere augurari, amborum in utraque Urbe cusa promiscuè nomismata, in mutuæ benevolentiæ argumentum: de Tyrannis verò ita existimari posse, quod cum totius Imperii se compotes esse populis vellent persuadere, vel quod is tum invaluisset usus, ut characteres isti pro nota Imper. monetarum præcipua haberentur, hisce iam insignivisse suam monetam, ne quid sibi viderentur, ad supremæ dignitatis symbola defuisse. Unde est, quod è Francicis quoque Regibus primæ stirpis idem CONOB. suis nummis aureis nonnulli adscripsere, quo venerationem quandam Mundi Domino sic perhiberent, sicque dignitate se iis inferiores agnoscerent: Theodebertus Austrasiæ seu Francorum Rex & Childebertus I. vel potius, quod de Childerici II. & Chlotarii III. nummis (quippe qui cusi jam collabente Græcorum Imperatorum autoritate,) dicit Car. du Fresne, quo pari modo dignitate se nimium se cedere ostenderent; cum alias *aurum Gallicum minore æstimatione teneretur*, ut est in Majoriani Nov. Vide omnino Autorem hunc, *Dissert. de infer. ævi Numism.*

CONOBER, Armoricæ Dux, Chramni fautor, in prælio contra hujus patrem, Clotarium I. occisus.

CONOLEUM, aliis CONALDUM & CUNALTUM, vulgò *Cunaut*, locus Galliæ, in pago Andegavensi. Hadr. Vales. in voce *Tenurtium*.

CONON, vel CUNO, Thrax, post Johannem V. Papa, A. C. 685. Schismati, quo Petrus à Clero, Theodorus à militibus, electi, finem imposuit. Vix annum præfuit. Anastas. Baron. *A. C. 686. 687.*

CONON, Dux Justiniani Imperatoris, Neapolim primò, dein Romam, contra Totilam defendit. Item Legatus Paschalis II. plurima contra Henricum V. Imperatorem, concilia celebravit, hic & ibi: Episcopus Prænestinus & Cardinalis. Aliàs *Cuno*. Circa A. C. 1119. Item frater Zenonis Imperatoris, &c.

CONON, Historicus, ex *Heracleia* citatur ab Apollonio Scholiaste in *l. 1.* Etiam Joseph. *l. 1. contra Apionem*, Judæorum à Conone mentionem factam ait. *Cononis* quoque, qui Italiæ res literis persecutus est, meminit Servius in *illud Maronis*, *l. 7. Æn. v. 738. Sarrastes populos*, &c. Vide Voss. de *Hist. Græc. l. 1. c. 24.* Item *l. 3. p. 346.*

CONON, insignis Mathematicus, patriâ Samius, qui 7. *de Astrologia libros* edidit. Olymp. 130. Comam Berenices inter sidera retulit. Catull. Virg. *Eclog. 3. v. 40.*

In medio duo signa; Conon & quis fuit alter,
Descripsit radio totum qui gentibus orbem?

Propert. *l. 4. El. 1. v. 77.*

Me creat Archytæ soboles Babylonius Orops
Horon, & à proavo ducta Conone domus.

Voss. *de Scient. Mathem. c. 33. §. 21. c. 59. §. 5.* Item Atheniensium Dux, quem Respubl. sua omnibus insulis præfecit. Post prælio victus à Lysandro Lacedæmoniorum Duce, sponte abiit in exilium ad Euagoram Cyprium, dein ad Artaxerxem Persarum Regem, cujus auxiliô patriam, cui servitutem attulerat, restituit in libertatem. Isocr. *in Euagora*. Plut. *in Lysandro*. Xenoph. *l. 1. c. 3. 4. Hellen.* C. Nepos, *in Conone*. *Justin. Diodor.* &c.

CONON Johannes, Norimbergens. monachus eruditus, rarâ linguarum cognitione suo tempore celebris. Hic Marci Musuri Cretensis & Scipionis Carteromachi Pistoriensis, dum Græcas literas Patavii profiterentur, auditor, Basileam postmodum veniens, à Joh. Amerbachio, Typographo, Hieronymi opera tum excudente, receptus est, & Brunonis, Basilii ac Bonifacii filiorum ejus, Beati item Rhenani, Amerbachiis conjunctissimi, præceptor fuit, ab hoc Epitaphio insigni ornatus. Obiit Basileæ, A. C. 1513. ætat. 50. Urstis. *Hist. Basil.*

CONONIENSES, populi provinciæ Narbonensis. Plin. *l. 3. c. 4.*

CONONIS Arx, in Æthiopia ad sinum Arabicum. *Steph.*

CONONITÆ, secta errorum, secul. 6. Cononis cujusdam Alexandrini, qui Severianorum, Theodosianorum & Tritheïtarum deliria conflavit, sectatores.

CONOPAS, minimæ staturæ nanus 2. pedum & palmi altitudine, quem Julia Augusti neptis in deliciis habuit. Plin. *l. 7. c. 16.*

CONOPE, urbis nomen. *Suidas*. *Stephano* Acarnaniæ urbs est, cives *Conopæi*, *Conopitæ*, & *Conopeni*.

CONOPEUM, reticulum minutum, h. e. velum reticulatô opere confectum, dicitur Spartiano, ubi de Æl. Veri lecto, *c. 5.* *Lectum convestitum quatuor anaclinteras fecerat, minuto reticulo undique inclusum* &c. Ejusmodi enim erant *conopea* etiam apud Ægyptios, unde in alias gentes eorum usus manavit, hinc *ἀνέπλαχε* Herodoto. Ab Alexandrinis namque Romani ea accepêre: quæ causa, quod Cleopatræ *conopeum* Poëtæ Romani inter ea censent, quæ peregrini erant moris. Propert. *l. 3. de illo*, *El. 10. v. 41. s.*

Ausa Jovi nostro latrantem opponere Anubim,
Et Tiberim Nili cogere ferre minas.
Romanamque tubam crepitanti pellere sistro,
Baridos & contis rostra Liburna sequi
Fœdaque Tarpejo conopea tendere saxo &c.

Et Horat. *Epodon Od. 9. v. 11. s.*

Romanus (eheu! posteri negabitis)
Emancipatus fœmina,
Fert vallum & arma miles & spadonibus
Servire rugosis potest,
Interque signa turpe militaria
Sol aspicit conopeum, &c.

Erant autem *ἀπὸ τῶν κωνώπων*, *Conopea*, ad *τοὺς κώνωπας* seu *pulices* arcendos facta. Unde palustres Ægyptios, ob culicum vim, alios dormire in summis turribus: alios iisdem retibus, quibus interdiu piscantur, noctu cubile suum circumdare, & culices, qui sindones & vestes ipsas penetrant, retium metu contineri, refert *Herodotus*. Vide Casaubon. *ad Spartian. loc. cit.* & S. Bochart. *Hieroz. l. 4. c. 17. Part. poster.* Aliàs *κώνωπας*, Strabo appellat, *l. 11.* animalia in igne ærariarum fornacum nascentia, uti observat. Salmas. *ad Solin. p. 177.*

CONOPION, quidam è fæce Atheniensi, curandis funeribus quæstum facere solitus: hic Phocionis cadaver sepeliri prohibitum, mercede acceptâ in Eleusinam deportavit, ibique igne ex agro Megaris sumptô concremavit.

CONOPIUM, locus in Mæotide palude, ubi ajunt lupos (nimirum pisces) cibô à piscatoribus acceptô capturam iis custodire; siquam vero injuriam sibi fieri suspicentur, retia, & pisces populari. Gentile, *Conopitæ* & *Conopitæ*. Antigonus in *Mirabilibus*. Item palus Paphlagoniæ juxta Halys fluv. ostium.

CONOPON, quod & *Diabasis*, insul. parva Mysiæ inferioris ad ostium Istri Pseudostomum, apud Peucen insulam.

CONOVIUM, Walliæ oppid. inter Asaphopolim, & Bangorium, cum fluv. cognomine, *Conway*, & *Aber-Conway*. *Baudrando* oppid. fuit Ordovicum, in Anglia nunc prostratum, ubi tenuis nunc viculus *Caerhean*, i. e. urbs antiqua, ad Conovium fluv. in Arvonia Comitatu. Ex ejus ruinis crevit oppid. vicinum, 4. milliar. infra, *Aber Conwey*, i. e. Conovii ostium.

CONQUESTOR, dicitur Guilielmus I. Angliæ Rex, Normanniæ prius Dux, quod Angliam *conquisiverit*, h. e. acquisiverit. *Conquestus* enim & *Conquisitum*, voces medii ævi, id significant, quod à parentibus non acceptum, sed labore, pretiô vel parsimoniâ comparatum possidemus. Goldast. *ad Chart. 17.* Vide Spelmanni *Glossar. Archæol.* & in voce *Questus*.

CONQUESTUS, portus Gall. in Britannia minore cum urbecula satis culta, prope Fanum S. Matthæi, in Finibus terræ dictum, 5. leuc. à Bresto in Occasum, *le Conquest*.

CONQUINISCENTIS, jamjamque in genua concessuri, elegans descriptio apud Statium est, *l. 6. Theb. v. 850.* ubi de lucta duorum,

Tum madidos artus alterno pulvere siccant,
Colla que demersère humeris, & brachia late
Vara tenent, jam tunc astu deducit in æquum
Callidus, & celsum procurvat Agylica Tydeus

Sum-

Sanum[illegible] tergo, & genibus vicinus arena.
Hic autem, [illegible] Regina cupressus
[illegible], ingentes cervicem inclinat in [illegible];
Vix sese radice tenens terraque propinquat &c.

De cujusmodi Artis Certaminisque ingenio, diximus aliquid suprà in voce *Cadere*: Plura verò infrà, ubi de *Lucta*, *Palæstra* &c.

Viri Principes.

CONRADINUS, seu CONRADUS Junior fil. Conradi, nepos Friderici II. mortuô patre vix trimus, à tutore Manfredo Friderici notho, cui Siciliæ administratio à fratre commissa, venenô petitus. Posteà illô ad Beneventum, à Carolo Andegavensi, acie superatô & occisô, A. C. 1266. comitatus Friderico, Austriæ Duce, agnato, cùm vix 16. annos implevisset, matre frustra dissuadente, cum exercitu in Italiam venit. Veronæ postquam hibernâsset, Genuam pervenit, inde in Tusciam transgressus, dum interea Conradus Antiochenus, fermè totam Siciliam, Messinâ & Palermô exceptis, contra Carolum excitavit. Hôc Fortunæ risu illectus pugnæ aleam experiri statuit, & primò quidem Carolum ad Aretium profligavit, dein verò ad lacum Fucinum, A. C. 1268. prœliô victus, fugit, sed ex annulo & liberali formâ agnitus, cum agnato, & è fuga retractus, unà cum illo, & aliis 11. Sueviæ Italiæque Proceribus, Neapoli, vix expletô annô ætat. 18. publicè securi percussus est, Clemente IV. inclementem sententiam ferente: *Vita Conradini mors Caroli, mors Conradini vita Caroli*, A. C. 1229. die 27. Octobr. plexô simul carnifice, ne gloriari posset, tam nobilem sanguinem à se fusum esse. Moriturus chirothecam, proximo vindici, velut pignus investituræ Regni, obtulit, sublatum à nobili quodam, qui illam ad Jacobum Aragoniæ Regem Manfredi generum detulit. Villan. *l.* 7. Ricord. *c.* 191. Collenutius, *l.* 4. *Hist. Neap.* Summonetta, *l.* 3. Fazell. *l.* 2. *dec.* 8. &c.

CONRADINUS, Imperatoris Conradi fil. cujus vita tam impudica fuit, ut uxorem Comitis Casertani deperierit, quâ ut poteretur, virum honoris specie ablegavit, *Nic. Lloydius.*

Imperatores, & Reges.

CONRADUS I. Imperator, fil. Conradi, Ducis Franconiæ. Factionem adversam, quæ Carolum Simplicem, Galliæ Regem utpote hæredem Caroli Magni & Ludovici Pii, mortuô Ludovicô III. Imperatore, qui ultimus ex stirpe Caroli M. sine prole masculâ decesserat, ad Imperium vocabat, oppressit: ab Ottone Saxone, licèt hoste, Proceribus commendatus, Germaniam ab Hungaris liberavit. Ab Henrico Saxoniæ Duce insidiosè *aureô monile Hattonis* offensô, ad Mersburgum, tantâ clade victus est, ut proverbiô quæreretur, *An detur tantus infernus, qui tot capiat Francos!* Obiit ex vulnere quod in bello Bavarico acceperat, A. C. 918. Imperii ann. 7. & dimidiô. Morti proximus animô planè excelsô Henrico Saxoni, à quo fusus fuerat, imperii insignia per fratrem Eberardum obtulit, Viri virtutem admiratus, sicque beneficium à Parente ejus Ottone acceptum generosè rependit. In Abbatia Fuldensi sepultus. Marian. Scotus, *in Chron.* Aretinus, *l.* 4. Otto Frising. *l.* 6. *c.* 15. 16. 17. Ursperg. *in Chron.* Avent. *Annal. l.* 4.

CONRADUS II. cognomine *Salicus*, fil. Hermanni, Vormatiæ Ducis, successit Henrico II. Imperatori, A. C. 1024. Saxones, hâc electione non contentos, terruit. In Italiam transgressus, coronatus est Romæ, A. C. 1027. Redux Hungariam, Stephanô Rege Bavariam sibi vindicante, & Poloniam pacavit. Regem Burgundiæ Transjuranæ à Rudolpho sibi legatum, frustrà resistente Ottone Campaniæ Comite Sororiô Rudolphi, Imperio adjecit. Dein in Italiam regressus, Ticinenses rebelles domuit, Pandulphum, Capuæ Principem, in ordinem coëgit: Seditionum Italicarum suasionem Heribertum, Episcopum Mediolanensem, qui *vexillô insolenti, in stupendo curru, erectô*, usus fuerat, Sigon. *l.* 8. *ad* A. C. 1038. exiliô multavit. Obiit Ultrajecti A. C. 1039. Spiræ sepultus. Crantz. *l.* 4. *c.* 37. Frising. *l.* 6. *c.* 30. Bonfin. *dec.* 2. *l.* 1. Leo Ostiens. *l.* 2. *c.* 9. *& seqq.* Glaber, *l.* 4. *&* 5. Hermannus Contractus *in Chron. &c.*

CONRADUS III. fil. Friderici Sueviæ Ducis ex Agnete, sorore Henrici V. electus Imperator, post Lotharium II. A. C. 1139. Henricum Superbum, Saxoniæ & Bavariæ Ducem generum Lotharii, Imperium sibi vindicantem, proscripsit: Saxoniâ Alberto Urso, Marchioni Brandeb. Bavariâ Leopoldo Austrio donatâ: Fratrem ejus Velphum, Henricô animi mœrore mortuô, ad Vinsbergam victum occidit, Vinsbergensibus, *cùm uxores maritos humeris exportare vidisset*, pepercit. Expeditione sacrâ, ob perfidiam Græcorum calcem & gypsum farinæ immiscentium, ignaviam Orientalium, & sociorum discordiam, infelix: Obiit in Germania, A. C. 1153. 13. Imperii, postquam in Italiam iter parâsset, non sine veneni à Rogerio summissi suspicione. Bambergæ sepultus; Relictô successore fratris filiô. Genuensibus hic Conradus jus monetæ cudendæ concessisse fertur. Otto Frising. *l.* 7. *c.* 23. Ursperg. & Spang. *in Chron.* Crantz. *l.* 6. *c.* 8. Helmol. *l.* 1 *c.* 57. 58. *Naucl. Trithem. Sigon. &c.*

CONRADUS, fil. Friderici II. à Patre Romanorum Rex designatus, Landgravium vicit, adversùs Patrem electum. Mortuô Fridericô, Innocentium IV. infestum sensit, qui contra eum amplissimis Indulgentiis propositis, *ei qui contra eum signatus esset, ut & signatis parentibus, omnium peccatorum veniam* pollicebatur, Matth. Paris. *in Henr. III.* Proin armis in Italiam versis, ipse Siciliæ Apuliæque Rex, Papam resistentem vicit, Neapolim recepit, &c. venenô, sive à Pontifice, sive à Manfredo, fratre nothô peremptus. Verba morituri: *Ecclesia, quæ mater Patri & mihi esse debuit, potius noverca*tur. Conradinô filiô successore relictô, sub Manfredi tutela. Sigon. *l.* 19. Villan. *l.* 6. Blond. Nauclerus. Platina & Genebr. *in Innoc. IV. &c.*

CONRADUS, Burgundiæ Transjuranæ Rex successit Patri Rodolpho, A. C. 937. Obiit A. C. 993. Ei successit Rudolphus fil. cognomine *Ignavus*. Item filius Friderici, nothi Friderici II. Imperatoris Princeps Antiochiæ, ex Oriente in Italiam Conradino suppetias venit, à Carolo Andegavensi victis partibus, strangulatus. A. C. 1268. Item Abbas Benedictinus sub Henrico Aucupe, continuavit *historiam Galliæ.*

Principes Viri.

CONRADUS, Henrici IV. Imperatoris fil. ab Urbano II. contra Patrem concitatus, in Italiam se recepit, paulò pòst mortuus.

CONRADUS, Sueviæ Dux cepit Iconium, Dux Spoletanus factus.

CONRADUS, filius Marchionis Montferr. post egregia fortitudinis in Oriente edita specimina, ad Regnum Hierosolymitanum aspirans, occisus est.

Principes Viri.

CONRADUS, Archiepiscopus Salisburgensis; fil. Leopoldi II. cognomine *Sancti*, frater Leopoldi III. (qui primus, ex veterum Austriæ Marchionum stirpe, Dux Austriæ dictus est) Henrici cognomine *Jasomer Gott*, ac Ottonis Episcopi Frisingensis.

CONRADUS, fil. Themonis, Marchionis Misniæ ab Henrico IV. Imperatore designati, sed à Bohemis administratione prohibiti, Misniæ Marchio confirmatus est, à Lothario Imperatore A. C. 1126. & Lusatiæ A. C. 1136. post Wiperti cognati mortem: Pater ex filiis Henrico Wethinensium, Theodorico Lusatorum, Friderico Bercensium, Dedone tandem *Pingui* Rochlicensium Satorum. Verùm hi omnes rami intra paucas generationes defecêre: Solus Otto *Dives*, Fribergæ conditor, per filium Theodoricum genus produxit, hodiernorum Saxoniæ Ducum conditor. Vide infrà in voce *Otto*.

CONRADUS, Dux partium Rhæticarum & Jurensium, Comes Lingonum, Regum Burgundiæ conditor; filius fuit *Conradi* Comitis, cujus soror Juditha Ludovico Pio Imperatori nupsit. Fratrem ei tribuunt Auctores Ethiconem, vel Henricum, à quo propagata Comitum Altorfi gens, cui in Welfo Ducatus Bavariæ accessit. Conrado autem Comiti patrem assignant Welfonem, Comitem Altorfi & Ravensburgi, unum ex 12. *catulis* seu filiis Isenbardi, quos unô partu editos Irmentrudis uxor, pro catulis exponere voluisse fertur.

CONRADUS, fil. minor natu Bertholdi II. Zeringiæ Ducis, fratri Bertholdo III. in Ducatu successit, A. C. 1122. Burgundiæ quoque nomine Cæsareô rector, unde ab aliquibus Rex Arelatis dicitur: & quidem hujus invasorem Reinaldum compescuit ac cepit; Sed cùm posteà *Conrado* III. Imperatori esset rebellis, vi ab illo ad obsequium, captis Zeringâ & Tecciô, redactus est. Obiit A. C. 1152. Pater ex Clementia fil. Godofredi. Comitis Lucelburg & Namurcensis, Rudolfi Episcopi Leodiensis & electi ad Archiepiscopatum Moguntinum (in quo tamen obtinendo prævaluit *Conradus* Comes Palatinus) Bertholdi IV. Zeringiæ, & Adelberti Teccensis lineæ, Auctorem.

CONRADUS I. ex posteritate Adelberti præfati, fil. Lucelmanni fuit, frater Hermanni IV. Simonis & Ludovici II. Comes seu Dux Teccensis.

CONRADUS II. prioris ex fratre Hermanno nepos, ductâ Agnete Hohenbergiâ, stemma produxit: Illô ornatus Epitaphiô; *Anno Christi 1292. obiit, Venerabilis Dominus Conradus de Teck electus in Regem Romanorum.* Eô geniti sunt Simon II. & Ludovicus IV. Ludovico Imperatori pergratus: Quô nati Eberhardus, Simon III. Ludovicus V. Ulricus. I. &

CONRADUS III. cui ex Agatha Hohenbergia geniti sunt Simon V. &

CONRADUS IV. quem in ædibus suis Monachii occidit, ob privatas simultates, Suicardus Dominus Gundelfingæ, A. C. 1352. Hujus filii fuêre Fridericus VI.

CONRADUS V. Lucelmannus III. Ludovicus VII. Ulricus III. & his clarior Fridericus VII. bellis exercitatus, apud Carolum IV. Imperatoris gratiâ florens.

CONRADUS VI. filius Friderici VII. modò memorati, cum Ulrico Wirtenbergico depulit Burgoviâ Bavaros, A. C. 1371. Pater ex Hedwige Atestina Friderici IX. ultimi Teccensium Ducis, cujus A. C. 1439. defuncti filia Beatrix seu Judita, nupta Eberhardo Comiti Wirtenbergico, Ducatum in ejus familiam intulit.

CONRADUS, filius tertius Johannis Electoris Brandenburgici, ex familia Ascania, defuncti A. C. 1221. fratribus Johanni II. & Ottoni in Electoratu successit, vixitque usque ad A. C. 1304. Ei quatuor ordine uxores & plures filii: inter quos Johannes III. patris fata citò secutus, *Conradus* Magister Ordinis Teutonici eadem præcessit, Woldemarus etiam Elector, Otto Templarius, Hermannus Episcopus Havelbergensis, solus Henricus *sine Terra* dictus, filios genuit.

CONRADUS, fil. minor nato Casimiri II. Poloniæ Regis, mortui A. C. 1194. frater Lesci cognomine *Albi* Regis. Dissedit cum Henrico *Barbato* Principe Vratislaviensi, ob Boleslai cognomine *Pudici*, ex fratre nepotis tutelam: quâ dissensione turbatâ Republ. Tartari irruperunt ad Schydloviam, & ad Lignicium Polonos ac Silesios gravibus cladibus affecerunt, Rege in Hungariam profugô. Inde de principatu cum Boleslao Calvo contendit, sed suis ob asperius regimen invisus, eô iterum excidit: nec tamen ad mortem usque, quâ A. C. 1247. oppressus est, Polonos vexare desiit. Idem ut adversùs Borussos & Lithuanos se tueretur, Cruciferorum Ordinem, quidquid infidelibus erepturi essent illis permissô, advocavit. Obtinuerat autem à Patre Cujaviam & Mazoviam, unde filii ejus Casimirus rami Lenciciensis auctor cum Lencicia Cujaviam tenuit, Ziemovitus autem Mazoviam obtinuit. Tertium Mœislaum, ob exactiones, à gliribus devoratum, divinitus immissâ ultione, tradunt.

CONRADUS, Dux Mazovius, filius Ziemoviti prædicti, regnum Poloniæ, adversùs Boleslaum Calvum & posteà Lescum Nigrum, sibi vindicare conatus, spe suâ excidit: Frater Boleslai Ducis Plocensis, è cujus posteris

CONRADUS, frater Janussii, regnum adversùs Joh. Albertum affectantis, genuit Johannem ac Stanislaum, quibus sine prole extinctis A. C. 1526. simul in Polonia omnis Piasteus sanguis defecit, Regi successione relictâ.

CONRADUS, cognomine *Lasconogus* seu *Loripes*, unus ex filiis Vladislai Poloniæ Regis à fratribus pulsi ac in Silesiam profugi, tenuit Glogoviam, sed valetudinarius fuit, & in ipso vel Miescone filio terminata est linea. Fratres verò ejus Boleslaus inferiori & Micislaus superiori Silesiæ Duces dedêre.

CONRADUS, fil. Henrici cognomine *Barbati*, Silesiæ inferioris Ducis, Boleslaô præfatô geniti, Saganensem Principatum tenuit, adversùs fratres bellum movit, tandem equô præceps occubuit. Frater ejus Henricus cognomine *Pius* fuit, celebri illô prœliô prope Lignicium à Tartaris cæsus A. C. 1241. quô inter alios, ex Anna Bohema, genitus est

CONRADUS, qui Glogoviensem Principatum accepit, cùm majores natu Henricus Vratislaviensem & Boleslaus Lignicensem nacti essent. Hic initiô sacris & Episcopatui Bambergensi destinatus, posteà auxiliô Præmislai Posnaniensis, cujus sororem duxerat, atque Episcopi Vratislaviensis interpositione, Glogaviam, Crosnam, Saganum & Frauenstadium obtinuit. Utrumque fratrem cepit, Boleslaum etiam secundâ vice, sed acceptô lytrô dimisit. Cum nepote Henrico Lignicio, ob alterius Henrici Vratislaviensis hæreditatem, non multô successu bellum gessit, cum verò posteà ab aulico sibi captivum adductum crudeli carcere excarnificavit, & Olsnam aliaque, quorum partem liberis restituit, extorsit. Vide M. Cromerum, *l.* 10. Interim multum sub eo Principatus crevit, quamplurimis in eo sedem figentibus Germanis: Crosnam tamen, ut dotem Brigittæ Misnicæ secundæ conjugi reddere posset, vendidit Archiepiscopo Magdeburgico. Obiit A. C. 1289. cùm ante 18. annos regimen tradidisset filiis: è quibus

CONRADUS, Dux Steinaviæ & Javeræ cùm Archiepiscopatui Salisburgio destinatus, quòd patriam cerevisiam ibi non reperiret, illum recusâsset, à fratre tanquam fatuus custodiæ datus est: Sed à Steinaviensibus inde liberatus multa iis concessit privilegia, defunctus A. C. 1304. Fuêre autem fratres ejus Præmislaus Dux Sprottæ ac Sagani, ante Patrem mortuus & Henricus cognomine *Fidelis*.

CONRADUS I. fil. minor natu Henrici cognomine *Fidelis* modò memorati, Olsnam & à fratre Johanne Steinaviam ac Javeram obtinuit, lineæ hinc Steinaviæ Olsnensis conditor, sicut frater ejus major natu Henricus Sagano-Glogoviam incepit. Eum Boleslaus Lignicius Patri adempta recuperaturus, A. C. 1320. adortus tantoperè vexavit ut exhaustô ærariô etiam vestes vendere cogeretur. Unde tandem Boleslaus ex miseratione Wolaviam ei reliquit. Sed brevi pòst Princeps prodigus, pecuniâ mutuò acceptâ, Olsnam & alia, quæ pignori teneret, ei restituit. Post quæ Conradus etiam A. C. 1327. cum aliis se coronæ Bohemicæ obsequio, negotiis, quæ Clericos, rusticos & Judæos concernerent, exceptis, submisit, & Johanni Regi fidelissimus, ejus nomine cum Casimiro Polono pactus est, nec minùs A. C. 1345. bellô Polonos strenuè persequutus. Eô genitus ex Elisabetha Vratislaviensi

CONRADUS II. Jagellonis, in convertendis Lithuanis fuit, comes. Olsnam à prædonibus, qui ob ignaviam Wenceslai impunè grassabantur, occupatam recuperavit. Obiit A. C. 1395. relictis 4. filiis, quibus omnibus *Conradi* nomen.

CONRADUS III. fil. maximus natu prioris, cognomine *Albus* vel *Senior*, à Polonis in Borussico bello captus est A. C. 1410. Hussitis restitit A. C. 1431. sed Nimtschium frustra obsedit. Inde A. C. 1442. Polonorum, qui Silesiam vastabant, cum A. C. 1443. prædonum partes secutus, A. C. 1444. à fratre Episcopo Vratislaviensi captus: cùmque dimissus antiquos mores repeteret, ope statuum Silesiæ, cum conjuge à filio *Conrado* iterum captus & ad ejurandum Principatum adactus, tandem privatus Vratislaviæ obiit A. C. 1451. Vide infrà, in voce *Conradus IV.*

CONRADUS IV. cognomine *Albus* & *Junior*, Patris *Conradi III.* & dein fratris *Conradi* cognomine *Nigri junioris*, qui *Kosel* tenuerat, successor A. C. 1465. cum hujus vidua Georgii Bohemiæ Regis partes, adversùs Matthiam Hungariæ Regem sequutus est, tandem sibi timens, Principatum Saxonibus emendum obtulit: Matthias verò, pretiô repræsentatô, in fidem subditos, relictâ Principi administratione, suscepit. Nihilominus *Conradus* posteà à Ducibus ejus, eô colore, quod Johanni Saganensi adstitisset, expulsus, ultimò receptam à Vladislao Rege Olsnam rexit ad A. C. 1492. quô morte suâ lineam clausit: Olsnensi Principatu Henrico Duci Monsterbergensi ab Vladislao Rege, permutationis pro Prodiebradio jure, concessô.

CONRADUS, filius secundò genitus *Conradi* II. Steinaviam & Volaviam tenuit, sed ejus lineâ in filio Wenceslao A. C. 1474. extincta est.

CONRADUS, cognomine *Niger*, filius tertiò genitus *Conradi* II. decessit A. C. 1452.

CONRADUS, fil. minimus natu *Conradi* II. Episcopus Vratislaviensis, prodigus, fratrem Conradum III. captivum tenuit, demum Episcopatu se abdicavit, &c.

Comites aliqui.

CONRADUS, fil. minor natu Ottonis Comitis Oldenburgici (cui à spectro mirabile cornu, quod adhuc asservatur, oblatum narrant) à matre Comes Alvenslebiensis, genuit Theodoricum, cujus fil. Milo Comes Alvenslebius Elmaro I. de hæreditate Friderici agnati, (Johannis, qui Conradi frater erat, Comitis Oldenburgici filiô geniti,) controversiam movit, obtinuit nihilominus Elmarus, à cujus posteris varii *Conradi* gessêre nomen. Filius enim Elmari I. Elmarus II. genuit Christianum cognomine *Bellicosum*, qui Oldenburgicos continuavit & Henricum I. qui Bruckusæ Comes novum ramum ortus est, in quo continuô ordine Henricus II. Thomas, *Conradus* I. Henricus, *Conradus* II. familiam propagârunt: ultimus *Conradus*, cæsus A. C. 1358. à Butjadis, filiam tantùm reliquit Margaretam Johannis Comitis Diepholzani uxorem; unde hæreditas ad illam stirpem, donec ex eadem in Hojensem migraret, est delata.

CONRADUS, fil. Johannis Comitis Oldenburgici, doctrinâ & pietate inclytus, Bremæ seditionem ortam sedavit A. C. 1366. inde aliquoties victus, à Butjadis demum cæsus est A. C. 1368. cum Gerhardo filio: Qui reliqui erant filii,

CONRADUS, novam lineam per filium Mauritium habuit, à quo non nisi duæ filiæ & Christianus Welsburgi habitans, anteà Coloniensis Canonicus, posteà stemmatis propagator. Eorum Theodoricus cognomine *Fortunatus* genitus, linearum reliquarum bona collegit.

CONRADUS, Ulrici Beutelsbacensis Dn. ex filia Werntrude gener ac hæres, pridem ejusdem proximus agnatus, ab Henrico IV. Imperatore Wittenbergiæ Comes creatus dicitur. Pater fuit secundum quosdam Henrici ac Ulrici Comitum Wittenbergicorum & Dominorum Beutelspacensium: nec non Werneri Comitis Grœningensis. Secundùm alios Ulricum, Eberhardum & Henricum progenuit: à quibus Ulricus filium habuit Johannem propagatorem stemmatis, & Wernerum Comitem Grœningensem, è cujus posteris *Conradus*, Eberhardus ac Ludovicus fratres, capti ab Eberhardo Illustri Comite Wittenbergico, Grœningensem titulum relinquere coacti sunt.

CONRADUS de Winsperg, vicarius Henrici VII. Imperatoris Eberhardum cognomine *Illustrem* vel *Rixosum*, Comitem Wittenbergicum, quòd Imperatori negaret obsequium, universâ ferè ditione, castrô quoque Wittenbergâ destructô, exuit. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Syll. Geneal. Historicâ passim.*

CONRADUS de Brawiler, Monachus, *vitas quorundam Sanctorum* scripsit. Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 46 *p.* 378.

CONRADUS Cantabrigiensis, Viclefi discipulus, disputavit publicè Pragæ, A. C. 1404. contra Transsubstantiationem, Confessionem Auricularem, Ordinationem: junctus Jacobo, ejusdem Doctoris discipulo: qui ambo insuper Papam esse Antichristum docuerunt. Lætus ex Joh. Lasicio, *l.* 1. *de gestis Fr. Boh. ex MS.*

CONRADUS Celtes, Suinfurtensis, primus Germanorum Poëta coronari meruit. In Cosmographia, Historia, Poësi plurima scripsit, Lil. Girald. *Dialog.* 2. Obiit A. C. 1505. ætat. 49.

CONRADUS Dasypodius, Mathematicus Argentinensis, explicuit *Euclidem*, scriptis Geometricis, Opticis & Astronomicis inclytus. Obiit A. C. 1600. Voss. *de Scient. Mathem. c.* 16. §. 27. *c.* 26. §. 13. *c.* 36. §. 22. Vide quoque Antonium Teissier, *in Elogiis.*

CONRADUS Egina, Legatus in Galliam contra Albigenses.

CONRADUS Gesnerus, Medicus & Historiographus insignis, Tigurinus. *Bibliotheca* auctor, aliorumque operum. Obiit A. C. 1565. ætat 49

CONRADUS Halberstadensis, Dominicanus, *de regno Roman.* scripsit, primus *Concordantiæ Biblicæ* auctor. Possevin. *Catal.* Leander Alberti, *l.* 4. *de Viris claris Ordinis Dominic. p.* 147.

CONRADUS Köllinus, *contra Lutherum* scripsit, obiit A. C. 1536. *Simlerus*, &c.

CONRADUS de Lichtenau, Abbas Urspergensis in Diœcesi Augustana, secul. 13. *Chronicon*, orsus à Belo Assyriorum Rege usque ad A. C. 1229. Imperii Friderici II. nonum, scripsit, ex plurimis auctoribus collectum, &c. Obiit A. C. 1240. in Pontifices liberior, quàm voluissent, imprimis Innocentium III. & Gregor. IX. Vide Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 57. Coccium *A.* C. 1225.

CONRADUS de Marbuch, *S. Elisabethæ Thuringæ vitam* scripsit.

CONRADUS de Marpurg, cum Roberto Bulgaro, rigidissimus in Germania inquisitor, A. C. 1230. Examen Orthodoxiæ candens erat ferrum, quô innumeri innocentes perierunt. Tandem unà cum socio ob sævitiam, interfectus est. A. C. 1238. Morn. *Myst. p.* 869. Munster. *Geogr. l.* 3.

CONRADUS Moguntinus, Poëta tempore Caroli VII. Galliæ Regis.

CONRADUS de Mur, primus Canonicus Tigurinus, scripsit *de Sacramentis, vitas Paparum*, &c. A. C. 1273. Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 16.

CONRADUS Peutingerus, Advocatus Augustanus, *Antiquitates Germanicas, discursus convivales & tabulas Chronologicas* cum laude scripsit. Obiit A. C. 1547.

CONRADUS de Scheurn, cognomine Philosophus Monachus, scripsit *Chronica*, sub Friderico II. & plus quàm 50 volumina, *Aventino* laudatus. Item Sacerdos Saxo, *Auctor Chronici*, &c. An idem cum Conrado Lauterbergio? Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *p.* 699.

CONRADUS de S. Uldarico, Historiæ universalis conditor. A. C. 1334.

CONRADUS Vecerus, Maximiliano Imperatori à secretis, scripsit *vitam Henrici VII.* & *seditiones suas Suevorum*, A. C. 1517.

CONRADUS Vorstius, Coloniensis Theologus, Serulustro, de Socinismo à multis annis suspectus, ob Arminianis, Arminio Lugduni Batavor. surrogandus, venit, sed Orthodoxis in contrarium nitentibus, Jacobo inprimis M. Britanniæ Rege fœderi renunciaturum se minante, in hæreticum dimiserint, frustra fuit. Dixit inter

inter alia, *Deum corpus, eundem mutabilem, minimè immensum, aut omnipotentem esse, Providentiam negavit, in Deo accidentia dare statuit.* Scripta ejus jussu Jacobi Regis exusta, &c. Vide Regis hujus opera.

CONRADUS Wellingus, cum fratre Ulrico, Benedictini ambo, continuârunt *Chronicon Henrici Stetonis*, ab *A.* C. 1300. *usque ad A.* C. 1355. Quibus addi possent 4. Magistri Ordinis Teuton. &c.

CONREDIUM seu CORREDIUM, vox recentioris ævi, quicquid ad alimentum, ad cibum, ad mensam datur; cibus, mensæ apparatus, convivium. In specie, Præbenda Monachi vel Canonici, in *Monastico* Anglic. *Tom.* 1. *p.* 149. Item procuratio seu convivium, quod dominis à vasallis ex jure definito, quoties per illorum terras pergebant, præstari consuevit, in *Diplom.* Ludovici VII. Regis Franciæ 1157 apud Hemereum, *de Academ. Paris.* c. 3. &c. Vide Car. du Fresne, *Glossar.* & Dominic. Macrum, in voce *Corradium*.

CONS. in nummis Constantini & Constantii: CONSA, in Justini, *Constantinopoli signata* denotat, uti *A.* Monetarii index est, Car. du Fresne, ubi *suprà*.

CONSABRUM, oppid. inter Liminium, & Toletum. *Antonin.*

CONSABURENSES, populi Hispaniæ citerioris. Plin. *l.* 3. *c.* 3. eorum oppid. *Consabrum*, vel *Consaburum*, *Consuegra Morali.* Oppid. Castellæ novæ 7. leuc. ab Ana fluv. & à Xiguela amne. Caput Prioratus Ordinis S. Joannis Hier. sub quo 13. municipia.

CONSANGUINEI Populi Romani, vide infrà ubi de *Sociali bello*.

CONSCIA Murmura, apud Statium, *l.* 9. *Theb.* v. 733. ubi de Diana,

----- cantusque sacros & conscia misces
Murmura -----

Sunt divina, Magica, rerum præsentium gnara, non voces nudæ, sed consortes potentiæ divinæ. Mox enim sequitur, v. 734.

----- quæ Colchidas ipsa sub antris
Noctis doces, monstrasque feras quærentibus herbas.

At *conscia agmina*, conjurata exponit Servius, *ad l.* 2. *Æn.* v. 167. *Conscia* verò *Fama*, eidem Maroni loquacem, omnia indagantem & scientem denotat, *l.* 10. v. 679. Ubi ventos indignatus coactam fugam è prœlio, alloquitur Turnus, scaphâ ablatus, v. 676.

----- vos ô misérescite venti
Ferte ratem ----
Quò neque me Rutuli, neque conscia *Fama sequatur.*

Id est, divinatrix velut & omnium rerum propalatrix. *Conscia* quoque, sacra, veneranda, *Templa* dixit Val. Flacc. *l.* 2. v. 254. ubi Hypsipyle Patrem, in Bacchi Fanum absconditura, deducit.

----- tunc excipit artus
Obnubitque caput, tacitumque ad conscia *Bacchi*
Templa *rapit ----*

Hoc est; Numinis Bacchici partem participantia, ut *Conscia murmura* suprà, sunt potestatem Dianæ seu Hecates participantia. Quomodo *Conscia Fati Templa* Amphiarao, apud eundem Statium ponderantur, *l.* 8. *Theb.* v. 206.

Jamque erit illa dies, quâ Te quoque conscia *Fati*
Templa *colant* &c.

Vide Casp. Barthium, *Animadvers. ad Statium*, *d. l.*

CONSCINDENDI pecora in Bacchi Sacris ritus. Vide *Pecora*.

CONSCRIPTI Senatores, dicti sunt apud Romanos, qui ex Equestri ordine Patribus adscribebantur, ut Senatorum numerus expleretur. Unde Freinshemius in *Florum*, *l.* 1. *c.* 1. ubi de consilio Reipublicæ, instituto à Romulo, qui illud penes Senes esse voluit, loquitur: *Hæc enim*, inquit, *prima Senatus lectio, majorumque gentium: qui verò cum progressu temporis sublecti sunt*, Patres Conscripti *nuncupabantur*. Meminit eorum Corippus, *l.* 4. *Num.* 2.

Inde Senatorum sacro recitantur ab albo
Nomina, Conscripti Patres, *quâ voce citati*
Accedunt hilares.

Et *l. eidem*, *Num.* 5.

Ante pedes Domini, faciunt qui jussa clientes,
Adstabant læti, vultuque & veste micantes,
Romani populi Patres. -----

De iisdem Joh. Rosinus ita disserit, *Antiqq. Rom. l.* 7. *c.* 5. *Patricios majorum gentium dictos fuisse docentes Senatores à Romulo primùm lectos, eorumque progeniem, dubium non est. Eos verò, qui à Tarquinio Prisco ex plebejis in Patriciorum ordinem allecti, deinde Patrum numero adscripti fuerant, Patricios minorum gentium appellatos, teste est Livius. Allectos autem in Senatum à L. Junio Bruto & P. Valerio Poplicola primis Consulib. post pulsos Reges*, Patres Conscriptos *vocitatos esse, Livius & Plutarchus docent.* Adde his Corn. Tacit. *l.* 11. *Annal.* c. 25. ubi ait: *Iisdem diebus in numerum Patriciorum ascivit Cæsar vetustissimum quemque è Senatu, aut quibus clari parentes fuerant. Paucis jam reliquis familiarum, quas Romulus majorum gentium, L. Tarquinius minorum, Brutus* Conscriptorum *appellaverant.* Qui ex *Conscriptis* hisce Patribus ortum traxêre, *Patritii* quoque vocabantur, qui honos primùm legitimus erat, & dignitati uniuscujusque sive generi conveniens, at temporibus Constantini Principis cœpit Patritiatus culmen concedi iis, quos dignos censuissent Imperatores. Thom. Dempst. *in Rosini vetera laudatum caput*.

CONSECRANEI, apud Capitolin. in *Gordiano*, *c.* 14. *Hæc ubi comperit Maximinus, statim cohortatus est milites hoc genere sermonis: Sacrati commilitones, imò etiam mei consecranei, & quorum meorum plerique* &c. idem est, ac Commilitones, sive eorundem sacrorum participes. Tertullian. *Apologet. c.* 16. *Sed & qui crucibus religiosos putat, consecraneus erit noster, cùm lignum aliquod propitiatur.* Abstulit medii temporis Latinitas hanc nominum formam. *Sacraneus* extat in veter. *Inscr.* ubi SACRANEA DEA CERERIS, pro *sacrata* &c. Vide Casaubon. *Not. ad loc.* & suprà *Commilitones*.

CONSECRARE & SACRARE, diversa. *Sacrare* enim, cùm de personis dicitur, est *θεῖον ἢ ἱερὸν ποιεῖν*, *divini aliquid attribuere*, ut olim in Tribunis factum, postea in Imperatoribus, qui proptereà *Sacratissimi* dicebantur, sed tantum vivi. At mortuis Principibus, quos inter Cœlites retulerant, non divini aliquid, sed Deitatem inesse censentes, non *sacrare*, sed *consecrare*, de illis dicebant, Græci *ἀποθεοῦν*. Casaubon. & Salmas. *Not. ad Capitolin. in M. Antonino Philosopho*, c. 18. quorum hic, quid sit *Consecrare* vulgò, apud Vopisc. *in Probo*: (qui tacitus idem Romanus,) pluribus exponit, *Not. in eum*, c. 23. Vide quoque suprà in voce *Circus*.

CONSECRATIO, vide suprà *Apotheosis*, & infrà *Dedicatio*: quô posteriore sensu, voci *Reseratio* & *Reservatio* opponitur; de qua suo loco. Addam quædam saltem de animalium *consecratione*, Suetonio indigitata, in *Julio*, c. 81. ubi de equorum gregibus, in trajiciendo Rubicone ab illo consecratis. & Eustathio, *Odyss.* μ. ubi apud Græcos in more fuisse integros animalium greges, volatilia quoque, in quibus pavones inprimis, & anseres, Diis suis consecrare, illaque nemini tangenda aut violanda, dimittere, narrat. De piscibus idem habet Athen. *l.* 7. Quod maximè factitatum in iis, quæ usui aut voluptati fuerunt, quibus hoc quasi præmium datum, ut ante obitum, servorum instar, manu mitterentur, & fierentur *ἄφετα*. Solebant autem, antequam dimitterentur, unguentum plerumque illis affundere; quem luxum in mul... bus hirundines aliasque aviculas, quibus diu oblectatæ fuerant, è potestate infestis, notat Aristides, 3. *Platon.* Idem de delphino Octavii Aviti, apud Plinium, *Ep.* 33. *l.* 9. de elephante alterius, apud Philostratum, in *Vita* Apollonii: de equis, apud Ælian. *Hist. Anim. l.* 11. *c.* 36. legas. Monilia insuper & inaures piscibus hujusmodi additas, habes apud eund. Vide Casaubon. ad *Sueton.* d. *l.* Nec omittenda loca *θεοῖς ἀνειμένα*, *Diis consecrata*, quæ substructionibus, aut aliô usu profanè polluere grande itidem nefas fuisse, monet ad *Arnob. l.* 7. Heraldus.

CONSECRATIO Magica, multo olim in usu apud Romanos: apud quos mos fuit Imperatoribus, ut sacrificiis certis locis factis aut carminibus dictis vel statuis positis, Barbarorum in solum Romanum ingressum & transitum, arceri posse putarent. Cujusmodi *consecratione*, (uti vocabant) inter alia Marcus usus, adversus Marcomannorum irruptionem. Spartian. *in Heliogabalo*, c. 9. *Dictum est à quibusdam per Chaldæos & Magos Antoninum Marcum id egisse, ut Marcomanni P. R. devoti semper essent atque amici idque factis carminibus &* consecratione: *quam quæreret, quæ illa esset aut ubi esset, suppressum est. Constabat enim, illum ob hoc consecrationem quærere, ut eam dissiparet, spe belli concitandi.* Sed videtur illa *consecratio* Marci aut dissipata ab aliquo fuisse, aut certè non perpetuo duraturas vires habuisse. Sub Aureliano enim, iterum ingruentibus Marcomannis, aliâ consecratione opus fuit, ut Barbarorum transitus arceretur. Sic autem *Consecratio* fiebat: Carminibus incantatis & sacrificiis peractis, statuæ quædam consecrabantur & in eo loco defodiebantur, quem barbaros solebant transire; quæ quamdiu manebant intactæ, res, cujus gratiâ defodiebantur, in integro manebat quoque. Græci *τελεσμα* vocabant, & simulacra sic consecrata *τετελεσμένα*, ut discimus ex *Olympiodoro*, qui, temporibus Constantini, cùm spe thesauri inveniendi istiusmodi statuæ tres refossæ essent, in Thracia; primò quidem Gothos, inde Hunnos, tandem Sarmatas, totam Thraciam pervasisse, & Illyricum quoque, in cujus Thraciæque medio ... positæ fuerant, depopulatos esse scribit. Atque hoc genere *τετελεσμένον* volunt Palladium, Memnonis item statuam sonantem, alia. Vim miram istiusmodi *Consecrationis*, præter ex Olympiodoro modò allata, disces ex Vopisco, in *Aureliano*. Neque verò solùm contra homines, sed bestias quoque morbosque *Consecrationes* adhibitæ. Sic enim Byzantii adversus ciconias, quibus infestabantur, erexit tres ciconias marmoreas *τετελεσμένας*, Apollonius Tyanæus, quæ ciconias ingredi urbem prohibuerunt, *Cedren.* Sic Charontis statuâ, *τετελεσμένῃ* erectâ, Antiochenses peste liberavit Lajus quidam Philosophus, apud *Tzetzem*. Ut de statua, ad ignem compescendum Ætnæ & Barbarorum incursionem prohibendam, in Sicilia positâ: Nisi Regis coma: Libanio, insigni *Τάλω*, jussu Placidiæ occiso, nil addam. A *τελέσμα*, *Talisman* hæc omnia Arabibus vocari consuevisse, notum. Vide Salmasium, *Not. ad Vopisc. c.* 18. Quod autem de carminibus dictum, adeo illa hic locum habuêre, ut nunquam sine carminibus & præcantationibus hæ *consecrationes* fierent. Unde propriò usus verbis Solinus, *c.* 27. ubi de heliotropio gemma: *Etiam illud, inquit, posse dicitur, ut herba ejusdem quod est nominis mixta, & præcantationibus legitimis consecrata eum à quocunque gestabitur, subtrahat visibus obviorum.* Cujusmodi *præcantationes* Græcis *ἐπῳδαὶ* & *ἐπαοιδαὶ*: unde *præcantationibus consecrata*, iisdem *ἐπαοιδαῖς τετελεσμένα* est &c. Vide Salmas. eundem, *ad Solin. p.* 348. & hic passim, ubi de *Carminibus*, *Murmuribus Magicis* &c. item voce *Telesiæ*.

CONSECRATIO Virginum, aliarumque rerum, cultui divino destinatarum, in Ecclesia Romana. Vide Car. du Fresne, in *Glossario* & Macros Fratres, in *Hierolexico*.

CONSEDIE, vel COSEDIA, Belgii oppid. *Cossy Simlero. Bovillon Ortelio*, in Ducatu Lucemburgensi. *Sanson* & *Britto*

est Constantia, urbs Galliæ Lugdunens. nunc Coutances, in Normannia. Vide Constantia castra.

CONSENTES, Dii dicti sunt, quasi in eo quod gerendum est, Consentientes. A Cicerone aliô nomine Dii majorum gentium dicti. Cur autem Diis hisce à Consentiendo nomen inditum sit, docet hic locus Martiani Capellæ, *l. 1. At mox Jovis scriba præcipitur pro suo ordine, ac rite modis, cælicolas advocare, præcipueque Senatores Deorum, quorumque nomina, quoniam publicari secretum cœleste non permisit, ex eo quod omnia pariter reprœsentant, nomen ex consentione perfecit.* Aliis magis placet, sic vocari, quasi Consulentes, quando eos Capella *Jovis Senatores*, Arnobius vero, *l. 3. Consiliarios Jovis* vocat. Est & tertia Etymologia. Nam doctiss. Junius, ab antiquo verbo *Censo*, *censui* deducit, quod idem est ac [illegible]. Inde igitur *Consentes*, ut & Deus *Consus*. *Nic. Lloydius.* Locus Arnobii integer sic habet: *Varro, qui sunt introrsus atque in intimis penetralibus cœli, Deos esse censet, quos loquimur, nec eorum numerum, nec nomina sciri. Hos Consentes & Complices Etrusci ajunt & nominant, quòd unà oriantur & occidant una; sex mares & totidem fœminas nominibus ignotis, & miserationis parcissimæ: sed eos summi Jovis consiliarios ac principes existimari.* Ubi quod Indigetes Samothracios paulo pòst commemorat, eosdem verbis citatis quoque designatos, arbitratur, *G. Stewechius.* Certè Indigetes Deos fuisse, quorum nomina vulgari non licebat, ex *Festo* discimus. Et *Glossarium vetus* Indigetes interpretatur, [illegible], [illegible]. Idem de nominibus *Consentum* ignotis, firmat Martianus Capella, *de Nuptiis Philologiæ*, *l. 3.* At Arnobio horum erant numero XII. sex mares & sex fœminæ, & Varroni *de Re R. l. 1.* eorum imagines auratæ totidem apud forum olim Romæ steterunt. Enniusque illorum & nomina hôc distichô complexus est:

> *Juno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars,*
> *Mercurius, Jovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo.*

Quæ quomodo conciliandà sint, viderit ipsa Antiquitas, modò in hanc, modò in illam partem, aginatorum instar, inclinans, & alia at alia de rebus iisdem dicere ac fabulam è fabula serere solita. Interim enumeratos jam XII. Deos Deasque, in *Calendario Rustico Rom.* quod ad Palatium novum Farnesianum quadrato in marmore Romæ repræsentat, singulos menses anni, ut Tutelares, esse sortitos legimus. Et quidem, Junoni Januarius, Neptuno Februarius, Martius Minervæ; Veneri Aprilis, Apollini Majus, Junius Mercurio; Jovi Julius, Cereri Augustus, September Vulcano, Marti October, Dianæ November, December Vestæ, ibi ad cripti. Porrò *Ædes Deûm Consentium*, memoratur Varroni, *de L. L. l. 7.* Et *Consentia sacra*, Festo, *quæ ex multorum consensu sunt statuta.* Quô locô Jos. Scaliger, Gentilium fuisse inter se *Consentia sacra*, & *Consentes Deos*, *ut Corneliorum*, Valeriorum &c. adnotat. Vetus *Inscr.*

I. O. M	I. O. M.
CETERISQ.	DIS. DEA-
DIS CONSENTIBUS.	BUSQ. PUB.
M. OPELLIUS.	CONSENTIBUS.
ADIUTOR.	V. M. S.
II. VIR. COL.	

apud G. Elmenhorst, *ad Arnobium*, *d. l.* &c. His alios addebant octo, qui cum iis *Selecti* appellabantur, vide infrà *in hac voce*, ut & voce *Synedri*. Apud Athenienses quoque in præcipuo honore erant XII. Dii. *Jupiter, Bacchus, Hercules, Apollo, Mars, Pan, Diana, Isis, seu Ceres, Sais, seu Minerva, Latona* &c. quorum cultum ab Ægyptiis illos accepisse Herodot. *in Terpsichore* contendit. Sed contradicit Plut. [illegible], ubi Orpheum Thracem [illegible] Græcanicæ auctorem facit. Interim XII. Deos eximiè ab Atheniensibus cultos certum est, quos & imaginibus in Ceramico & Altari, cui nomen Βωμὸς τῶν δώδεκα θεῶν, *Altare duodecim Deorum*, honorârunt: in quo cùm paulo ante Siculum bellum lapide quidam seipsum mutilâsset, sinistrum omen habitum est. Per eosdem jurare soliti sunt, μὰ τοὺς δώδεκα θεούς, vide Aristophanem, *Equit.* His posteà alii additi sunt, *Dii Ascripticii* dicti. Vide Pausan. *Attica*, Plut. *in Nicia*, Franc. Rossæum, *Archæolog. Attica l. 2. c. 1.* &c. Certè in Alexandrum M. [illegible], *decimum tertium*, ab Atheniensibus additum esse, legas apud Ælian. *Var. l. 5. c. 12.* qua de re vide Salmas. *ad Lamprid. in Alexandro Severo*, *c. 63.* infrà etiam aliquid, voce *Duodecim*. In astris [illegible] pro Diis consiliariis τῶν μεγάλων φωστήρων, Solis & Lunæ, fuisse habita, dicemus infrà ubi de *Planetis*.

CONSENTIA, Bruttiorum aliàs civitas, imò & caput. Nunc Calabriæ, in regno Neapolitano & ex præcipuis Regni. Cum castro munito, juxta Cratidem fluv. ubi Busentum recipit. Hic Alaricus, Visigothorum Rex, postquàm in Siculo mari naufragium passus esset, obiit, in Barentino amne, superinductis rursus aquis sepultus, A. C. 411. Jornand. *c. 30.* Græcis Κωνσεντία & Κωσεντία, memoratur Livio, *l. 8. c. 24. l. 9. c. 44.* Straboni, Plinio, *l. 3. c. 5.* Appiano, *in Punic.* Ptolemæo, ac duobus Itinerariis, vulgò *Cosenza*. Distat 12. milliar. ab ora maris Tyrrheni, 30. circiter à Rossana versùs Austrum, penè circa declivitatem Apennini sita, 7. colles amplectitur, quibus maxima pars ædificiorum Urbis imposita est. Hinc & Collibus septenis pro insigni utitur. Oppidani *Consentini*, præter alios, etiam Varroni & Ciceroni dicuntur, *l. 1. de Finib. c. 3.*

CONSENTIA, Sacra, quæ ex multorum consensu instituta. *Festus.* Ad quæ verba notat Scaliger, *Consentia sacra* Gentilium inter se fuisse, uti & *Deos Consentes* e. g. Corneliorum, Valeriorum, &c.

CONSEPTUM, locus quispiam munitus, ubi Potitii Herculi sacrificare consueverunt. Solin. *c. 1.* *Nic. Lloydius.* Locus sic habet; *Suo quoque Numini idem Hercules instituit aram, quæ maxima apud Pontifices habetur, cùm se ex Nicostrata Evandri matre, quæ à vaticinio Carmentis dicta est, immortalem comperisset fore:* Conseptum etiam, *intra quod ritus sacrorum, factis bovicidiis, docuit Potitios.* Græcè [illegible], propriè fuit certus agri modus, circum Templa vacans, vitibus aut arboribus consitus & murô clausus, Deoque, cujus id Templum erat, dicatus ac Sacerdotum usibus proficiens. Περίβολον τοῦ ναοῦ Auctores Græci frequenter dicunt. Ælian. *Hist. Anim. l. 17. c. 47.* [illegible], uti Latini *Templi conseptum.* Appulejus, *l. 11. Ædibusque conductis intra conseptum Templi Larem temporarium mihi constituo.* Et Arnob. *l. 6. Darius & Immanatchus fratres, in Eleusino consepto, quod civitati subjectum est*, h. e. in Templi Cereris Eleusinæ consepto, quòd [illegible] vocat Clemens. Idque sine tecto Festus, *Sacella dicuntur, loca Diis sacrata, sine tecto.* Idem autem *Conseptum* & *Sacellum*. Sed apud Solin. *loc. cit.* idem quod templum vel ædes: quomodo & *Sacellum* nonnunquam sumitur. Sic Græci [illegible], pro ipso Templo, plerumque ponunt, & [illegible], *Templum inædificare*, vocant. Aliquando tamen *Conseptum* & sine templo. Unde apud Pausaniam, *l. 2.* legimus, in agro Thebano, fuisse [illegible], h. e. ut reddit Salmasius, *Sacellum in via non magnum, & columnas in eo*: ubi tamen nec Templum ejus fuit, nec Oracula reddebantur. Nempe in loco illo terrâ absorptum esse Amphiaraum existimârunt Thebani, quem proin locum murô sepire & columnis ornare consecratumque habere voluêre. Sed & locis fulguritis, *Conseptum* circumdatum. Varro de Lacu Curtio in medio Foro, *Ælius & Lutatius scribunt, eum locum esse Fulguritum & ex Senatusconsulto septum esse, idque factum esse à Curtio Consule.* Intra cujusmodi *conseptum* ara erigebatur, ut videre est hic, in vocibus *Bidental* & *Puteal.* Vide plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solinum* passim, inprimis, *p. 10.* & 1141. Occasio verò hujusmodi *Consepti* paganorum, uti cacozelia illorum nemini ignota, è Sacris: Ita enim de Deo, cùm in monte Sinai Legem populo suo daturus erat, legimus Exod. *c. 19. v. 10. & seqq. Edixit Jehova Mosi* -- *Pones terminum huic populo circumquaque, dicendo, cavete vobis, ne ascendatis in hunc montem, attingatisve finem ejus: quidquid tetigerit hunc montem, omnino morte afficitor.* Et *v. 21. Edixitque Jehova Mosi, descende contestare hunc populum, ne perrumpant terminum, ascendendo ad Jehovam videndi animo, ut non cadant ex eo multi.* Sic ergo & Simia Dei sacerrimis suis sacris, quæ inter Gentiles instituit, religionem circumdare *conseptis* talibus seu [illegible], conata est. Vide insignem Dilherri Tractatum de *Cacozelia Gentilium.*

CONSERENTES Dii, apud Arnob. *l. 3.* ubi de Laribus, qui Ocrisiam gravidam in Foco fecerunt, unde natus Rex Servius, *Sed & Conserentes Deos pari more ac dissimulatione taceamus, quos cum cæteris scribit Flaccus, in humanæ penis similitudinem versos obrepsisse se cineri, qui sub obvia fuerat facias ex eorum:* à *conserendo*. Lucretius, *l. 4. v. 1100.*

> ----- *genitalia conserit arva.*

Et *conserentes*, ab affectu in Ocrisiam, Lares dicti sunt. Illam enim è Laribus prægnantem, adeoque Servium Laris familiaris fuisse filium, creditum est. Plin. *l. 36. c. ult. Nos prætcribo & unum foci exemplum Romanis literis clarum. Tarquinio Prisco regnante, tradunt repente in foco comparuisse genitale è cinere masculini sexus, eamque quæ insederat, ibi Tanaquilis Reginæ ancillam, Ocrisiam captivam, consurrexisse gravidam.* Quemadmodum de Cæculo Servius & Prænestina Urbe: *Ibi*, ait, *erant Pontifices & Dii indigetes, sicut etiam Romæ; erant etiam duo fratres, qui divi appellabantur. Horum soror dum ad focum sederet, exsiliens scintilla ejus uterum percussit, inde dicitur concepisse.* Ubi *divos fratres* appellat, quos [illegible], h. e. [illegible], Solinus, *c. 1.* h. e. Lares familiares. Ita nempe turpitudinem natalium occultare Veteres solebant Numinum prætextu, ad quæ nihil scelerum usquam fuit quod referre non fuerint ausi, ipsô hoc Platone detestante, ut in libris ejus *de Republ.* videre est. Vide Salmas. *ad Solin. p. 64.*

CONSERVATOR, cognomen Jovis, à *conservando*: consecratus est à Domitiano Imperatore, quod ipsum in seditione Vitelliana à furore hostium conservâsset. Tacit. *l. 3. Hist. c. 74. Domitianus primâ irruptione apud æditum occultatus, solertiâ liberti lineô amictu turbæ sacricolarum immixtus, ignoratusque apud Cornelium primum paternum Clientem, juxta Velabrum delituit. Ac potiente rerum Patre, disjectô æditui contubernio, modicum sacellum Jovi Conservatori, aramque posuit casusque suos in marmore expressit.* Et extant nummi veteres, *Jovis Conservatoris* simulacrum & nomen continentes. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l. 2. c. 5.* Idem nomen Æsculapio tribuit Arnobius, Græcum Σωτῆρ expressurus *adv. Gentes, l. 7.* Vide infrà *Soter*. At *Conservatores*, in Concil. Herbipolensi A. C. 1289. *c. 39.* sunt, *qui personis religiosis & Monasteriis maximè dari consueverunt, exemptis per summum Pontificem aut Legatos ejus missos à latere* &c. Apud Matth. Paris, *Conservatores Libertatum* Angliæ, A. C. 1144. *p. 433.* dicti.

CONSP. in nummo Arcadii: Consb. in Honorii, *Constantinopoli* notat. P. & b. Monetarium indicante Car. du Fresne, *d. l.*

CONSIDIUS Æquus, Eques Romanus, quòd cum Cœlio Cursore itidem Equite Romano fictis majestatis criminibus, Magium Cæcilianum Prætorem petivisset, auctore Tiberiô ac decretô Senatus punitus. Tacit. *l. 3. Annal. c. 37.*

CONSIDIUS Longus, prænomine *Cajus*, è partibus Pompejanis, qui Adrumetum, in Africa, unius legionis præsidiô tuebatur. Cæsar. *l. 2. de Bell. Civ. c. 23.*

CONSIDIUS Nonianus, Consularis, cui Gallia citerior decreta, avocatô Romam Cæsare. Hic *Considius* is est, qui in veteribus denariis, quos cudit notâ templi Veneris Erucinæ, descriptus est, additâ inscriptione C. *Considius Nonian. Eryc.*

CONSI-

CONSIDIUS Proculus, nullô pavore Natalem diem celebrans, raptus in Curiam, pariterque damnatus interfectusque, postulante majestatis Q. Pomponiô. Tacit. *l.* 6. *Annal. c.* 18.

CONSIGNATUS, apud Tertullian. *Apologetico*, *Talia initiatus & consignatus vivit in aevum*: Graecè ἐσφραγισμένος seu μεμυημένος, è tacita Gentilium voce depromtâ. Solebant enim in mysterio signari notaculis quibusdam ii qui initiabantur. Idem, contra *Valentinianos*, *c.* 1. *Nam & illa Eleusinia — quod tacent, pudor est. Ideirco & aditum prius cruciant, diutiùs initiant, quàm consignant: quum epoptas ante quinquennium instituunt* &c. Fiebat id vel acubus re verâ & στιγματι vel aliâ ratione notabantur, ut sic signati Deo, cujus initia sumserant, consecrarentur. Inprimis autem ferrô inurebatur notâ, [illegible] Διαμονίων, uti ait Philo, *de Monarchia*, *l.* 1. [illegible] ἐν ἀργυρίῳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Atque hoc *Sphragitidas accipere* vocat Prudentius in *Romani Martyrio*, *v.* 1076. ubi totam rem graphicè depingit hôc modô,

Quid? quum sacrandus accipit sphragitidas?
Acus minutas ingerunt fornacibus.
His membra pergunt urere, utque igniverint,
Quamcumque partem corporis fervens nota
Stigmârit, hanc sic consecratam praedicant.
Functum deinde quum reliquit spiritus,
Et ad sepulchrum pompa fertur funeris,
Partes per ipsas imprimuntur bractea,
Insigne auri lamina insignit cutem,
Tegitur metallô, quod perustum est ignibus.

Transiit inde mos ad militiam, non paganam solùm, sed & Christianam: etiam Haereticis usurpatus, uti infrà dicemus voce *Notaculum*. Vide Desid. Herald. *Animadversion. Arnob. l.* 5. ubi de Sacramento Romanorum militari, *p.* 129, & 130. Aliosque: uti de eodem ritu apud hodiernos Orientis idololatras etiamnum vigente, qui Itineraria condiderunt. Hinc quod & aliis vocibus compluribus, è Gentilismo desumtis, & ad sanctiorem usum translatis, contigit: *Consignatorium*, apud Johannem Diaconum in *Episcopis Neapolit. in Joanne*, qui vixit A. C. 636. locus est, in quo baptizati, ut ajunt, *confirmabantur*, oleô signô crucis eorum fronti impressô. At Alcuinus, *de Divin. Offic.* recèns baptizatos in Sacrario confirmatos ait.

CONSILIARII Augustorum, in Inscript. Romae, PROC. AD. BONA. DAMNATORUM. PROC. AD. ALIMENTA. AUGG. aliter in *Consiliis Augg.* apud Capitolinum de Antonino Pio, *c.* 3. *Post Consulatum in consilio Hadriani frequens vixit*: dicebantur primae classis seu primi ordinis Comites seu Amici, quos in secretius interiusque consilium, in quo de summa Republ. agitabatur, Legati audiebantur & majora alia negotia tractabantur, solebant Imperatores admittere: *Comites intra Consistorium* & *Comites Sacri Consistorii Consistorianique* sub posterioribus Imperatorib. dicti. Galli hodie *Consiliarios Status* vocant. Vide Salmas. *ad Spartian. in Hadriano*, *c.* 18. & *Treb. Pollionem in Macriano*, *c.* 11. Sed & *Consiliarias* habuêre Augustae, legendis, ponendis, collocandis capillis, in quibus, tanquam in re magna magnam operam posuisse, diximus suprà, ubi de *Capillis & Coma struenda*. Caeterùm quisquis antiquitùs bonô *Consilio* Rempublicam juvit, coronâ quoque suâ redimitus est, uti de iis diximus retro, qui *Commoda* publica aliâ quâdam ratione promovere. Sic à matronis memoratur Diophantus is coronatus, qui consilium Phocensibus suggessit, ut uxores unà cum liberis in locum lignis circumdatum compulsas, si ipsi victi praeliô essent, cremarent, apud Plutarch. *de Virt. Fem.* Et Aristophanes oleaginâ coronâ insignitus est, quòd ausus esset firmare, Rempubl. *Athenienfium nullius esse in dominio, sed per omnia sui juris*, uti in *Vita* ejus legimus. Consimilem coronam à Populo Atheniensi quibusdam concessam, & à quibusdam civitatibus urbi Athenarum se auctore datam, Demosthenes gloriatur *de Corona*, *Ac multos*, inquiens, *jam à vobis versatos in Republ. coronis esse donatos, scitum omnes. Propter quem autem alium Respubl. coronata sit, Consiliarium dico & oratorem, nisi propter me, nemo omnium dicere queat.* Hinc Alcibiades apud Platonem, in *Alcibiad. l.* 2. ad Socratem ait, Καὶ μὴν τοῦτόν γε τὸν στέφανον, ἐπειδή μοι δοκεῖς συμβεβουλευκέναι, σοὶ ἀναθήσω. *Atqui hanc coronam, quando mihi videris praeclare consuluisse, tibi certum ponam* &c. Vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 5. *c.* 10.

CONSILINUM, Italiae oppid. Tarento vicinum, Mela *l.* 2. *c.* 4. ubi libri ferè omnes *Consentia*, in uno tamen *Consentinum* se repperisse ait Vossius, in nullo verò *Consilinum*. Hoc postremum tamen verum esse apparet, ex Plin. *l.* 3. *c.* 10. Meminêre quoque hujus oppidi Auctores *de Coloniis* & Cassiod. *Var. l.* 8. *c.* 33. qui aliquanto fusius de hoc loco agit.

CONSILIUM Magnum, in veterib. Tabb. Gallicis passim appellatur Consessus Consiliariorum intimorum, quod & *Privatum* interdum, ut hodie dicitur, item *Consilium strictum*, Gall. *Conseil estroit*. Postmodùm appellatio haec peculiaris est facta Curiae, quae hodie *le Grand Conseil* nuncupatur, institutae à Carolo VIII A. C. 1497. à quo *Magnum Consilium* in Collegium redactum est, constans ex Cancellario, Magistris Requestarum, & XVII Consiliariis ordinariis, per trimestre tempus cum eodem Cancellario servientibus, qui cum eo de Cancellariae negotiis & majoris momenti litibus, tum haereditariis, tum beneficiariis, in *Magno Consilio* priùs dirimi solitis, judicarent, Car. du Fresne, *Glossar.*

CONSISTENTES, Graecè Συστάντες, quartum poenitentium in Ecclesia prisca gradum tenuêre: Sic autem dicti sunt, qui cum aliis fidelibus in Ecclesia *stantes* orabant quidem, nondum verò ad Sacramenta admittebantur. Vide Macrum, in voce *Hyemantes*.

CONSISTOR, in Charta Walteri de Gant, in *Monastic. Anglic. Tom. II. p.* 848. quae sic clauditur: *Testibus Roberto de Gant, Wilhelmo* Consistore *Cestrae* --- *Lamberto* Consistore. nomen dignitatis alicujus urbanae, *Consiliarii Consistoriani* fortè. In Republ. Senensi hodieque Magistratum esse, qui *Consistoro* appelletur, tradunt Academici Crusçani, apud Car. du Fresne.

CONSISTORIANI, sub posterioribus Imperatorib. ut & *Comites intra Consistorium* & *Comites sacri Consistorii*, iidem dicti sunt, qui *Consiliarii Augg.* sub prioribus, vide suprà. Qui nempe sacro Augustorum *Consistorio* intererant, maximaeque erant apud Caesares auctoritatis: ad quam dignitatem admittebantur solùm Praefecti Praetorio, Quaestores, Magistri Officiorum, Comites sacrarum Largitionum &c. appellatione postmodùm ad *Comites ordinis primi* extensâ. Τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ Κόμητι τοῦ θείου συνεδρίου, *Illustri Comiti divini Synedrii*, ita enim Principum *Consistorium* Graeci exponunt, in *Concil.* Chalcedon. *Act.* 1. &c. Fuit autem *Consistorium* propriè locus, in Palatio, Cubiculariis potissimùm addictus, in quo excubabant ii potiùs, quàm cubabant, ut ad Domini nutus paratiores essent, Sidonius, *l.* 2. *Ep.* 9. Unde Monachus Sangall. *de Caroli M. Gestis*, *l.* 2. *c.* 8. quosdam Legatos, priusquam ad Imperatoris admitterentur conspectum, *reperisse in Consistorio Cubicularios Imperatoris, circa Magistrum suum*, ait. Cùm igitur in hoc interiori Palatii vestibulo (è quo in Silentiariorum primùm, dein in ipsum Principis cubiculum ibatur) consisterent, qui Principis audientiam praestolabantur, ipseque Princeps ex interiori cubiculo in hoc externum progrederetur, quo supplices audiret, & causas ac negotia subditorum dirimeret, in eo sedebat pro tribunali, *inquirentibus in negotium & dispicientibus Consistorianis*, ut Ammianus ait, *l.* 15. Atque inde *Consistorium* appellari coepit generatim quivis locus, in quo de publicis rebus cum suis *Consistorianis* Imperator deliberabat. Donec juri dicundo *novum Consistorium* extruxit, Justinianus, in ea Urbis parte, quam *Hebdomum* vocabant, de quo pluribus egit Carol du Fresne, *ad Villhardumum*, *num.* 85. Stetisse verò, non adsedisse *Consistorianos*, in Principum *Consistoriis*, videtur indicare Ambros. *Ep.* 133. & *l.* 5. *Cod. Theodos. de Fid. test.* Interdum tamen adsedisse, constat ex Vopisco *in Aureliano*, Ammiano, *l.* 22. *Procopio*, Aliis. Vide quoque infrà *Silentiarii*. In Ecclesia Romana *Consistorium*, exedra est aedi sacrae adjuncta, in qua fortè *consistebant* Sacerdotes, de rebus sacris cum Episcopo disceptaturi: Unde postmodum ipse Consessus Episcoporum aut Presbyterorum, ad deliberandum de rebus magni momenti congregatorum, eâdem appellatione insignitus est, uti observat Holstenius *ad Synodum Roman. sub Bonifacio II. p.* 228. quomodo etiamnum Cardinalium Consessum coram Pontifice vocant. Vide de *Consistorio Papali* multa, in *Ceremoniali Roman. l.* 1. *sect.* 9. apud Car. du Fresne, *Glossar.* & Macros, in *Hierolex.* ubi Cardinales antiquitùs pileatos interfuisse *Consistorio*, observant.

CONSIVUS, Jani cognomen, vide infrà.

CONSOLAMENTUM, apud Catharos, manus impositio & Baptismus appellatus est, cujus conferendi ritum, pluribus refert Ermengardus *contra Valdenses*, *c.* 14. Hinc ipsi *Consolati* dicti, qui aliàs *Paterini* in Lombardia *Boni Homines* in Germania, Car. du Fresne, *Glossar.* ex eod. & Reinero contra *Valdenses*, *c.* 6. de quibus verò suo loco. At in Eccles. Roman *Consolatio*, Serotina coena, quae post *collationem* fiebat à Monachis, qui quòd vice *Consolationis* & gratuitae refectionis post impensas orationi & lectioni horas complures, iis impertiretur, detortô illô vocabulô, *Consolationem* hanc refectionem, pro collatione, appellârunt. Chrodegangus Metens. Episcop. in *Reg. Canonic. c.* 8. Παράκλησις quoque Graecis, in *Vita* Nili Junior. Vide suprà in *Caritas*.

CONSOLATI, genus Albigensium, qui aliàs *Perfecti* quoque, quibus alii (alterum Albigensium genus) fecerunt pactum, quod ipsi vocant *la Convenensa*, i. e. *convenientiam*, quòd in fine vitae per eos recipi vellent ad sectam ipsorum: cujusmodi receptio passim vocatur *haereticatio*, factaque est in hunc modum Benedicto Mollnerii, in quadam infirmitate: *Bernardus de Goch Albigensis, manus ipsius infirmi tenuit inter manus suas, & quendam librum tenuit super ipsum infirmum, in quo legebat Evangelium B. Johannis, in principio erat Verbum; tradiditque eidem infirmo filum subtile, quo pro haeresi cingeretur.* Circa mulierem autem infirmam ritus aliquantum variabat. Per abstinentias verò quasdam ad receptionem istam praeparabantur: & quia receptio illa credebatur animam recepti salvare, vocata fuit *Baptismus spiritualis*, seu *Consolamentum*. Unde & per eam credebantur sanctificari, ita ut nullum ita receptum à muliere tangi fas esset. Qui porrò ita recipiebantur in sua infirmitate, illis praescriptum fuit, ut se ponerent in *Endura*, de qua voce infrà, plura verò hanc in rem, apud Phil. à Limborch, *Histor. Inquisit. l.* 1. *c.* 8. (ex *Libro Sententiarum Inquisitionis Tholosanae*, primò ab ipso in lucem edito) ubi de discrimine Albigensium & Valdensium prolixè agit.

CONSORANNI, populi Galliae Aquitanicae, quorum primus omnium meminit Plin. *l.* 4. *c.* 19. Horum regio *Conserans*, juxta Salatum fluv. in confinio Occitaniae, extenditur ad montes Pyrenaeos, prope Aragoniam & fontes Garumnae, *Baudrand. Valesio* ab ora Sardonum, marique Gallicô non multùm absunt, inter Aregiam ac Garumnam fluv. siti, citra Garumnam tamen, quô provinc. Narbonensis ab Aquitania dividitur. Eorum urbs inter provinciae Novempopulanae civitates 12. quinta, interdum sexta numeratur, in *veterib. Notit.* *Civitas Consoranorum*, aliquando, nomine Gentis, *Consorani*, nonnullis etiam *Austria*, quod Austro, ab Hispania flanti, exposita sit, dicta. Hodie ab Episcopo quondam suo & Patrono, Fanum S. Licerii, vulgò *S. Lezer* nuncupatur, ut & nomine Gentis *Conserans*, Vasconicè *Coseran*, & *Couserans*, parva admodum, ad Salatum fluv. Pyrenaicum, qui in Garumnam, post Custiam & Nigellam, tertius effluit, vulgò *la Salle*, 12. leuc. à Tholosa, totidem ab Auscis 25. autem à Perpiniano,

Episcopus ejus, quartus inter Auscitanæ Metropoli suffraganeos, recensetur: Concilio Agathæ, sub Alarico Rege & Messala Consule habito Glycerius seu Licerius, unde urbi nomen, interfuit: sicut à Theodoro Episcopo missus Eleutherius Aurelianensi quinto. Primus Episcopus Valerius fuit, teste Gregorio. Pagi cognominis urbs caput est, qui ad radices Pyrenæorum, quà Hispaniam ab Aquitania & provinc. Narbonensi dividunt, inter Oceanum Aquitanic. & mare Gallicum, sed huic propior, jacet. Hôc pagô duodecimque continentur parœciæ vel vici 80. Oppida Castellio, S. Gerontii & Basida seu Bastita, *Notit. Gall.* Vide *Fanum S. Licerii.*

CONSORTIUM herctō non cito, apud A. Gellium, *l.* 1. *c.* 9. *Sed id quoque non prætereundum est, quod omnes simul, qui à Pythagora in cohortem illam disciplinarum recepti erant, quod quisque pecuniæ familiæque habebat, in medium dabant, & coibatur societas inseparabilis, tanquam illud fuit antiquum consortium, quod jure atque verbo Romanò appellabatur Herctō non cito*: Societas propriè fuit inter cohæredes qui à communione discedere nolebant. *Consortes* enim dicebantur, quamdiu hæreditas divisa non erat. Glossæ, *consortes*, [illegible]. Unde *Consortium* hujusmodi societas & communio cohæredum: Contrà *disortes*, postquam diviserant. Glossæ, *disortes*, [illegible]; at *exsortes*, [illegible], quasi exhæredes. *Herctum* autem, in antiqua illa Juris formula ac verbo, hæreditatem, patrimonium & bona significat, ut latius infrà videbimus, in hac voce: *Citum*, divisum, à *cio*, quod ortum est ex antiquo verbo Græco [illegible], pro quo [illegible] postmodum dictum est, i.e. *divido*, *scindo*. De cohæredibus igitur, usurpata hæc formula, qui *Herctum* inter se non *ciebant*, h. e. hæreditatem & bona defuncti non dividebant. Quod si verò qui à *Consortio Herctō non citō* discedere volebant, & *Herctum citum* habere, i. e. hæreditatem divisam, experiebantur actione *Familiæ erciscundæ*, constitutâ ex *Legg.* XII. Tabb. Quō judiciō non sola familia, sed tota hæreditas dividi petebatur. Ubi obiter notandum, cùm *ercisci*, pro *dividere* à Triboniano positum, nihili verbum sit & cœlo Latino ignotum, actionem illam XII. Tabularum, quæ dabatur *Herctō ciunda*, h. e. hæreditati dividundæ, ita conceptam fuisse, judicare Salmasium, *Familiæ, hercti, ciundæ*, i. e. familiæ & reliquorum bonorum, quæ *hercti* nomine comprehenduntur, dividendorum. Quam in rem vide pluribus illum differentem, in *Solin. p.* 1263.

CONSP. in nummo Valentiniani: CONSPT. in Juliani: CONST. in Constantii, Constantis & Valentis, significant *Constantinopoli*, vel *Constantinopoli percussa*. T. verò Monetarii nota est. Car. du Fresne, *Dissertatione de infer. ævi Numismatibus.*

CONSPERSA Farina, apud Veteres Latinos, farina subacta est, Græcè [illegible]; *Hesychio* [illegible] quoque, ita enim is interpretatur, [illegible], *farinam hordei aut tritici conspersam.* Idem & [illegible] exponit, [illegible]. Persius *polentam* appellat, *Sat.* 3. *v.* 55. ubi de Stoica juventute,

—— siliquis & grandi pasta polenta.

Sequens Latinitas *pastam* vocavit, Græcô vocabulô, quod *conspersam* significat: namque [illegible] idem, quod [illegible], *conspergere*. Subintelligitur autem *aqua*; —— *Farina* scil. *conspersa aquâ*: uti *pulverem conspergere*, est aquâ sparsâ de pulvere lutum facere & sic pulverem sedare. Phædrus, *l.* 2. *Fab.* 6. *v.* 15.

Alveolô cœpit ligneô conspergere
Humum æstuantem:

sedando nempe pulveri &c. Vide eundem Salmas. ubi suprà, *p.* 227. & infrà, in voce *Polenta.*

CONSPICILLUM, vide infrà *Perspicillum.*

CONSPUERE, extremi contemptus & contumeliæ signum: idem cum *Despuere*, apud Minucium Fel. *in Octavio*, ubi Cæcilius de Christianis, *Deos despuunt, rident sacra*: quod amplius esse, quàm *respuere*, monet Ouzelius *ad l.* Petronius, *Satyr.* *Nec contenta mulier tam gravi injuriâ meâ convocat omnes quasillarias, & familiæ sordidissimam partem, ac me conspui jubet.* Seneca, *de injur. Sapientis*, c. 1. *Tibi indignum videbatur, quòd ille dissuasuro legem, toga in Foro esset erepta, quodque à rostris usque ad arcum Fabianum .... voces improbas & sputa .... pertulisset.* Vide quoque Hieronym. ad Domnionem. Nilum, *de Causis Dissens. Eccles. l.* 2. Alios. Hinc in Euangelio cruci damnandus Salvator noster, ne quid contumeliæ non pateretur, à nequissimis Judæis etiam *consputus* legitur. Matth. *c.* 26. *v.* 67. Eâdem itaque tunc Christiani Gentilium Deastrorum simulacra sputamentis oblinebant, quod Cæcilius apud Minucium innuit, ut scil. tantò magis eorum execrationem manifestissimis signis testarentur: qui sinu & pedibus ea proturbabant. Templa quoque, aras, altaria & cætera hujusmodi despuebant, quin & in ipsa Præsidum, à quibus ad idololatriam compellebantur, ora, sputa conjiciebant, ut ex Prudentio, *in Martyrio Eulaliæ*, discimus. Qui tamen Zelus non omnibus probatus est. Certe cum objiceret Celsus Christianis, eos gloriari, quòd Jovis aut aliorum Numinum simulachris impunè maledicerent, ac colaphos impingerent, negat Origenes de veris Christianis id verè posse dici, ut qui sciant, scriptum esse, [illegible], *Diis non maledices*, *contra Celsum l.* 8. integrum locum, insignem omnino, ut & plura hanc in rem habes apud Desid. Heraldum, *Castigat. & Not. ad Minucium, loc. cit.* Uti verò *Conspuere* alios, vilipendii signum, sic inspuitare se ipsum, insaniæ, uti notum ex Davidis Historia sacra, 1. Sam. *c.* 21. *v.* 13. Quod etiam Fanaticos ac Aulolos, furorem mentientes, factitâsse, dicemus voce *Insania.* Vide quoque infrà *Exsufflatio, Fascin.* &c.

CONSTABILITOR, in Charta Roberti II. Principis Capuani, apud Car. du Fresne, *Glossar.*

CONSTABULARIUS, Munstero, *l.* 2. *c.* 15. *Constablius*, Sigiberto, *Append. ad A. C.* 1165. *Constabulus*, Germanis Rheni accolis *Constafolarius*, Gallis *Connestable*, Italis *Conestabile* & *Contastabile*, &c. à Latino *Comite stabuli*, qui stabulo superiorum Imperatorum Præfectus, Amm. Marcellin. *in Constantin. & Julian. Sell.* 3. appellatur *Tribunus stabuli*: Græcis inferioribus [illegible], [illegible] & [illegible] dicitur, à *Comite*, pro Comite, & *Stalla*, Saxon. stabulo. Mutatum autem nomen *Tribuni stabuli* in nomen *Comitis stabuli*, mox ab ævo Constantini sejunctæ dein dictiones conjungi cœptæ videntur sæculô decimô. Rhegino enim, qui floruit A. C. 1010. *Burchardum Comitem stabuli sui*, inquit, *quem corrupte Constabulum appellamus, cum classe misit in Corsicam.* Sed reperitur dici *Constabularius* à Tertulliano, pro *Curatore stabuli*: & *Constabulare* apud Columellam, pro *diversa animalia eôdem stabulo fovere.* Itali non solum *Comitem stabuli* dixêre de Præfecto stabuli Imperatoris, sed etiam de Præfecto Equitum, mox de omni turmæ equestris Præfecto, ipsoque tandem peditum Centurione, quos hodie Capitaneos appellamus: quod etiam apud Græcos inferiores, Gallos & Anglos obtinuit: Nisi quod Græci exoticô vocabulô, de exoticarum tantummodo copiarum ductoribus usi sunt: Et inde ὁ μέγας [illegible] appellatus est, qui cæteris omnibus *Constabulis*, i. e. ductoribus auxiliarium copiarum imperabat, Codinus, *in Offic. Constant.* Saxonibus Anglis summus hic officialis Heretochius dicebatur, sed audità voce transmarinà ipsi quoque eundem *Stallerum* appellabant, Con pro Comite omissô. Anglo Normannis dein recepta passim vox *Constabularius*: & sub Guilhelmo primo Walterus Glocestrensis Angliæ *Constabularius* designatus est: cujus quoque filium Milonem, Mathildis Imperatrix annô 6. regni Stephani, Comitem Herefordiæ & *Constabularium* Angliæ constituisse dicitur. Et in paternum munus successêre filii Rogerus, Walterus, Henricus, Guillelmus & Mahelus, quibus defunctis sine prole, Comitatus Herefordiæ & *Constabularia* Angliæ, nuptiis Margaretæ, sororis eorum, quæ obiit A. C. 1187. ad Humfredum de Bohun devoluta sunt. E qua familia numerantur decem *Constabularii*, Humfredi omnes dicti, præter Johannem unum, sub exitu Eduardi II. cujus filia Elianora hæres relicta Thomam de Woodestock, sextum filium Eduardi III. maritum suum, Angliæ *Constabularium* salutavit. Hôc verò extinctô, cessavit hæreditaria dignitas transire, successêreque deinceps pro arbitrio Regis, alii ad terminum vitæ, alii ad placitum, hôc ordine.

Eduardus Plantageneta Dux Albemarlæ	23. R. 2.
Hen. Persie Comes Northumbriæ,	1. H. 4.
Joh. Dux Bedford, fil. & frater Regum,	8. H. 4.
Humfred. Strafford Dux Buckinghamens.	8. H. 6.
Joh. Dom. Beaumont,	25. H. 6.
Joh. Tiptoft Comes Wigorniensis ad placitum	1. Ed. 4.
Ric. Widuill. Comes Rivers ad vitam,	7. Ed. 4.
Antho. Widwill. Comes Rivers ad vitam	Ed. 4
Joh. Tiptoft Comes Wigorniensis.	10. E. 4
Georgius Plantageneta Dux Clarentiæ,	Ed. 4.
Ric. Plantageneta Dux Glocestriæ.	Ed. 4.
Henr. Stafford Buckinghamens.	
Tho. Stanley Dom. Stanley, 18. Nov.	1. H. 7.
Edouardus Stafford Dux Buckinghamens.	1. H. 7.

quò securi sublatò annô 13. regni Henrici VII. apud Anglos deinceps diuturnus *Constabularius* non est constitutus. Fuit munus *Constabularii* arduum & amplissimum, nec bellô solùm sed etiam pace: Populo autem grave aliquando, ideoque statutô annô 13. Richardi II. coërcitum, ubi ejus jurisdictio sic enarratur: Ad *Constabularium* pertinet de contractibus cognoscere, facta armorum tangentibus, & de bello extra regnum, etiam de rebus ad arma seu bellum pertinentibus intra Regnum, quæ nec terminari, nec discuti possunt, per Communem legem, &c. Subjungitur etiam coërcitionis formula, si vel *Constabularius* vel Marescallus aliquid in contrarium attentaverit. Rem latius exhibet diploma hujus muneris annô 7. Eduardi IV. concessi, quod vide apud Spelmann. *Glossar. Archæol.* ubi & de *Constabulariis minoribus*, *Castelli*, *Hundredi*, *Villæ*, *Scaccarii*, &c. De Galliæ Constabulario vide in voce *Conestabilis*. Hic saltem Catalogum eorum subtexam, ex Moreto, *Diction. Hist.*

Connestabiles Galliæ.

Ebroinus & Rocco, sub Theodorico Rege Metensium.
Geillo, sub Carolo M.
Guilhelmus, sub Ludov. Pio.
Leudegisilus, sub Guntrano, Rege Aurelianensi.
Albericus Montmorantius, sub Henrico I. A. C. 1060.
Baldericus, A. C. 1067.
Gualterus, A. C. 1069.
Adelmus sub Philippo I.
Adamus A. C. 1079
Theobaldus Mommorantius, A. C. 1083.
Walo, mortuus A. C. 1097. in obsidione Antiochiæ.
Matthæus
Gasto, sub Philippo I.
Hugo de Chaumont, ab A. C. 1110. usque ad A. C. 1138
Matthæus I. Mommorantius, usque ad A. C. 1160.
Simon de Neausle.
Rodolfus Comes Claromont.
Guilelmus Drocensis sub Philippo Aug. A. C. 1192.
Druis de Mello, ab A. C 1204. usque ad A. C. 1218.
Matthæus II. Mommorantius, hic dignitatem in fastigium evexit, Obiit A. C. 1230
Almericus III. Comes Montis fortis, usque ad A. C. 1241.
Guichardus Bellovacensis, sub Ludovico IX. ut &
Ægidius le Brun, &
Imbertus Bellijocensis.
Rodulfus Claremontanus occisus in prœlio Curtracensi A. C. 1302.
Ludovicus de Bellojoco.
Scævola Castellionæus, quinque Regibus servit, mortuus A. C 1392.
Rodulfus Comes Eusim.
Rodolfus II. filius ejus, sub Joh. Rege capite plexus A. C. 1351.
Carolus de la Cerda: occisus A. C 1353.
Scævola Brienensis, occisus in prœlio Pictav. A. C. 1356.

Jacobus

Jacobus Borbonius, occisus in pugna ad Brignais, A. C. 1362.
Robertus Fiennensis.
Bertrandus Guesclinus, ab A. C. 1368. usque ad A. C. 1380.
Olivier Clissonius, obiit A. C. 1397.
Phil. Artesius, A. C. 1402.
Carolus Albretanus, occisus in prœlio Azincourtio, A. C. 1415.
Valeran Luxemburgicus ei oppositus.
Bernardus Comes Armeniacus occisus à seditiosis A. C. 1418.
Carolus II. Lotharingiæ Dux.
Joh. Stuartanus, in prœlio ad Vernolium peremtus A. C. 1424.
Arturus Brito, usque ad A. C. 1458.
Ludovicus Lucemburgicus, A. C. 1465. capite plexus A. C. 1475.
Johannes II. Borbonius Dux usque ad A. C. 1488. post quem vacante dignitate ann. 24.
Carolus II. Borbonius, à Francisco I. hoc munere exornatus est A. C. 1515.
Annas Montmorantius, occisus in prœlio San-Dionysiano, A. C. 1567. post quem 27. ann. vacavit hæc dignitas.
Henricus Montmorantius fil. prioris sub Henrico IV. Conestabilis esse cœpit, A. C. 1595. Obiit A. C. 1614. Post septem à morte ejus annos
Carolus Albretanus, Dux Luinæus à Ludov. XIII. A. C. 1621. Connestabilis factus, obiit eodem annô. Successit
Franciscus Deguierius Dux, qui obiit A. C. 1622. post quem à Rege dignitas abolita est.

CONSTAFFOLARII, Germanis ad Rhenum, *die Constoffler*, Assessores Judicii, Decuriones, à *Staffolo* Comitis seu Judicis Fiscalis, seu Tribunali Judiciario, quod sic vocabant à *gradibus*, per quos conscendebatur. Erant autem olim sub Francis omnes provinciæ, Comitum, qui Germanis *Grafiones* dicuntur, h. e. Judicum Fiscalium, districtibus distinctæ. Unde & Tribunal Prætoris Germanis *Staffelstein* dicitur. Sic in antiquissimis privilegiis Novientensis Abbatiæ quam Ethico Germaniæ I. Dux, assentiente uxore Bertsuinde, non procul Selestadiô constituit, legitur, *Und soll der Hof haben zween Staffelstein, und einen Stock*. Vide Joh. Calvin. *Lexic. Jurid.* & infrà, in voce *Stapholum*.

Imperatores Romani.

CONSTANS I. tertius Constantini M. ex Fausta fil. Cæsar à Patre factus est, A. C. 333. quô mortuô, Italia, Africa & Illyricum cum Græcia illi obtigit. Gallis devictis fratrem Constantinum, cui Gallia, Hispania & Britannia cesserat, sibi Occidentem ereptuтum, ad Aquilejam prœliô superavit, illique interfectô successit. Ab Orthodoxis, contra Arianos stetit, Sardicum concilium instituit, Constantio fratri, hæreticorum contra Athanasium fautori, minatus est, Donatistarum in Africa schisma omni ope opprimere conatus. Post hæc morbô morosior factus, evasit Reipubl. negligens, & crudelis, unde milites abalienati Magnentium Imperatorem salutarunt, Rhætici limitis præsidem, qui per immissos percussores Dominum suum, in tentorio quiescentem, Helenæ, in Comitatu Ruscinonensi, interfecit, A. C. 350. ætat. 30. Imper. 13. Athanasius eum velut martyrem laudat. Vide Socrat. *l.* 2. Sozom. *l.* 4. Eutrop. *l.* 10. Aurel. Victor. *ep. hist.* Oros. *l.* 7. *c.* 19.

CONSTANS II. fil. Constantini III. nepos Heraclii, Heracleoni patruo successit, A. C. 641. Monothelitarum fautor, Paulum Ecclesiæ Constantinopolitanæ præfecit, ejus consiliô edictum, cui *Typi* nomen, divulgans, quô utramque partem silere jussit. Hoc statim Theodorus Papa damnavit, Paulô excommunicatô, quod cùm & successor ejus Martinus fecit ille, captivus per Calliopam Exarchum Constantinopolim abductus, in Ponto exul obiit. Mox à Saracenis victus Imperator Africam, Cyprum, Rhodum, &c. amisit, quibus tamen paulo post pacem & tributum extorsit, Muhavia Principe illorum, à quo magnâ quoque clade ad Lyciæ portum affectus fuerat, domesticis turbis implicitô. Contra Romoaldum Beneventanum, in Longobardia, quoque infelix. Theodosium fratrem primò Diaconum fecit, dein è medio sustulit, nocturnâ postmodum ejus voce, *Bibe mi frater*, territus. Româ spoliatâ Syracusis residens, dum Siciliam, Africam & vicina loca exactionibus vexat, in balneo, ab Andrea Troilo, qui ipsi à cubiculo erat, situlâ interfectus est, A. C. 668. Imperii 26. Zonar. *tom.* 3. P. Diac. *l.* 5. & 10. Cedren. *Hist.* Aimoin. *l.* 4. *c.* 32. Anastasius Bibliothecar. *in Vitaliano.* Theophanes, &c. Pater Constantini Pogonati.

CONSTANS, fil. Constantini tyranni, A. C. 407. à Patre Cæsar factus, & in Hispaniam missus est. Primò felix, mox miserrimè periit, ex monacho Imperator. A Gerontio Viennæ occisus. Blond. *l.* 1. Oros. *l.* 7. *c.* 40. Sozom. *l.* 6. &c.

Fœminæ Principes.

CONSTANTIA, filia Constantii Chlori, ex Theodora, nupsit Licinio, contra Constantinum M. rebelli, ex illo Licinii mater. Maritô ultimô prœliô ab Imperatore devictô, veniam nacta: ille verò, non cessans cum Barbaris commercium habere, strangulatus est. Ab Eusebio Nicomed. Arianô seducta, cum morituram frater rogaret, ecquid gratiæ peteret, hunc ei ultimis votis commendavit. Hieronym. *ep. ad Ctesiph.* Rufin. *l.* 1. Theodoret. *l.* 2. Socr. *l.* 1.

CONSTANTIA, quæ & *Constantina*, nupta Gallicano, qui Scythis miraculosè superatis Christi fidem amplexus est. Filia fuit Constantini Imperatoris; Ut & altera, quæ Annibalini primò, dein Galli, qui Cæsar factus, uxor, ob mores *Megæra* dicta est. Amm. Marcellin. *l.* 22. Item, filia Posthuma Constantii Imperatoris Gratiano nupta.

CONSTANTIA, filia Guilielmi V. Comitis Arelatensis, &c. ex Blanca, pulcherrima, sed ferox, tetrica, intolerabilis, quam Robertus Rex Galliæ maritus frustra corrigere annisus est. Eô mortuô, cum Odone Campano aliisque Proceribus, contra filium suum Henric. I. pro juniore Roberto, primo postmodum Burgundiæ Duce fœdus iniit. *Mezeray.* Item filia Alphonsi VIII. Castell. Regis aliàs *Elisabetha*, nupsit A. C. 1152. Ludovico VII. Galliæ Regi, obiit A. C. 1159. mater Margaretæ Franciæ, quæ primò Henrico Juniori, filio Henrici II. Angliæ Regis, dein Belæ III. Hungariæ Regi &c. nupsit.

CONSTANTIA, filia Rogerii I. Siculi, jam provectâ ætate monialis, ut quidam volunt, nupsit Henrico VI. Imperatori A. C. 1186. A Salernitanis Tancredo prodita, aliquandiu in carcere detenta est; inde libera, in publico Panormi theatro, jam quinquagenaria filium peperit: Maritum, partim sævitiâ in Normannos, partim adulteriis ejus offensa, venenô necavit. Obiit A. C. 1198. Fridericô filio relictô. Blond. *l.* 6. Fazell. *hist. Sic. l.* 6. Æmil. *l.* 6. Curâ Cœlestino III. Siciliæ investituram conciliare frustra conata est.

CONSTANTIA, filia Caroli Archiducis Austriæ, Styriæ seu Græcensis lineæ conditoris, post sororis Annæ mortem, Clementis instantibus & Pontifice annuente, contra non Protestantium modo, sed & Catholicorum in Polonia, qui difficultatum in Sigismundi Augusti exemplo simuli memores erant, sententiam; ducta à Sigismundo Poloniæ Rege, maritu afflictam in senectute valetudinem sedulò curavit. Vide Phil. Jac. Spener. *Sylloge Genealogico-Historica.*

CONSTANTIA, filia Leopoldi V. cognomine *Honorabilis*, Ducis Austriæ, nupta Misniæ Marchioni, ex eo filios suscepit; inter quos, & Ottocarum Bohemiæ Regem, alterius sororis Margaretæ maritum, de Friderici cognomine *bellicosi*, Austriæ Ducis fratris utriusque A. C. 1246. extincti, hæreditate lis fuit: donec Rudolfus I. Imperator cæsô Ottocarô, Ducatum Imperio primum, dein suæ familiæ addixit. Vide Eundem, *in Famil. Palatino-Bavarica.*

CONSTANTIA d' Avalos, veteri stirpe, unde Ferrandus, *Franciscus* & Alphonsus, sub Carolo V. exercituum Dux fortissimus, prodiere. Hilario Costus, *de Fem. Illustr.*

CONSTANTIA de Carreto, Neapolitana, nobilissimè genere nata, virtute inclyta. *Idem.*

CONSTANTIA Francica, filia Philippi I. Hugonis primò Comitis Trecensis uxor, dein Boëmundi I. Principis Antiocheni. Item, uxor Raymundi V. Comitis Tholosani, filia Ludovici VI. cùm prius Eustachio, Comiti Moritaniæ, filio Stephani Blesensis, Angliæ Regi nupsisset, hinc Reginæ titulô servatô.

CONSTANTIA Emanuelis, uxor Petri Justitiarii, Lusitaniæ Regis; filia Infantis Castellæ, Johannis Emanuelis, Penafielæ Ducis, &c.

CONSTANTIA, urbs libera Germaniæ sub clientela tamen domus Austriacæ probè munita, ad lacum Constantiensem, ubi Rhenus ex eo effluit, versus Acronium lacum. A Constantio Chloro dicta est. Obsessa fuit à Suecis, A. C. 1634. irritô conatu. 7. leuc. à Scaphusia. Aliàs sub dominio Episcop. In ea celebratum Concilium A. C. 1094. dein Concilium Oecumenicum Constantiense, A. C. 1414. operâ Sigismundi Imperatoris coactum, ubi post hymnum, *Veni S. Spiritus*, charta in templum projecta, in qua scriptum, *Aliis rebus occupati nunc, adesse non possumus.* Hic Johannes & Benedictus Papæ depositi, Gregorius ultro cessit Martino V. electo, Calicis usus frustra petitus. Johannes Hussius & Hieronymus Pragensis contra fidem datam, combusti &c. *Lutz.* Blarrerus Evangelium docuit, A. C. 1522. Vide *Constantiensem.* & Guilliman. *Helvet. l.* 3. *c.* 3. Georg. Brun. *tom.* 2. *de Urb.* Mirxum, Pistorium, San-Marth. *in Francia Christian. tom.* 2. *p.* 545. Joh. Baleum, *in Joh.* 24. P. Simson. *in Hist. Eccl. Cent.* 15. *Concilia Lupar. Binii, impressionis Rom.* &c. Episcopus primus Beatus fertur, Dominus est castrorum, vicorumque ultra centum, Princeps Imperii, obnoxius Archiepiscopo Moguntino. In Diœcesi hujus Ecclesiæ, sub Sigismundo Imperatore numerati sunt Sacerdotes 17060. Boterus, *in Relat.* Plura apud B. Rhenanum, *Rer. Germ. l.* 1. cum *Notis* Cl. Ottonis, qui occasione Castelli Bodmæ haut procul urbe distantis, unde *Lacui Potamico* nomen, de Familia Potaminca vulgò *de Bodman*, longè vetustissimæ originis, ex Merovingiis Galliæ Reg. quippe per Agilolfingos, Guelphosque deducendæ, hodieque florente, plurima habet.

CONSTANTIA, Cypri urbs, prius *Salamis* dicta & alia Britanniæ, à *Constante* nominata. Gentile *Constantiates.* Alia item inter Helvetios & Rhenum. Vide suprà.

CONSTANTIA Castra, quæ & *Cosedia*, *Armian. Marcellin.* *Constance en Normandie* quibusdam, melius *Coutance*. Urbs est Galliæ, Oceano propinqua, quæ muris & fossis & aquis (nam tenui rivulo assidet) caret dicitur. Condita est à Flavio Constantio A. Chloro & Paupere cognominato, patre Constantini M. si *Orderico* fides: Alii malunt arcu aliquô, aut aliô opere magnificô exornatam urbem & ob id *Constantiam* dictam fuisse à Constantio Aug. fratre Constantis Aug. Constantii Chlori nepote: vide Amm. Marcellin. *l.* 21. Quidquid sit, vetus urbs est, caputque alicujus gentis nobis ignotæ ac sedes Episcopatus. Et fortè *Unelli* illi vel *Venelli* fuêre *Constantiaque* in *Peutingeriana tabula Crouciatonnum* prius dicta est, vel *Crouciatonnum Venelorum*, apud *Ptolem.* Ad amnem Sacdum sita, 2. leucis ab ora maris Britannici, 8. ab Abrincis in Boream distat. Caput est regiunculæ *Constantin* vel *Coutantin*, quæ longè lateque diffusa à Septentrione Oceanum, à Meridie fretum Sagiense, ad Occasum Armoricam habet. Cum titulo Comitatus. Hanc ditionem Insulam Constantini *Walsinghamius* vocat, quia maxima ex parte Oceanô cingitur, more peninsulæ, cujus angustiarum terminum sunt hinc Caretonum, illinc Portus bassus. Quidam septum Constantinense, *le Clos du Cotentin*, aliàs *la Hague de Coutantin* appellare malunt, voce Germanicâ silvam denotante: & certè tota peninsula hujus ditionis silvis abundat. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Eam Robertus Normannus, cum Gedef cle Bullicea, in Orientem iturus, oppigneravit fratri suo Guilielmo Rufo. Quibusdam porro urbs videtur *Augusta Romanduorum* Polydor. Virg. à

Con-

Constantino vel Constantio postmodum vocata, quæ *Castra Constantia*, ut dictum, *Marcellin.* Alius est *Brioneris* vet. *Moterius.* Vide Chenæum, *de Urb.* Rob. Cenalem, *Hist. Fr. l.* 2. *periocha* 5. Sanmarth. *Gall. Christ. Part.* 2. *p.* 537. & *seqq.* & in voce *Consilia.*

CONSTANTIENSIS Lacus, *Bodensee*, inter Sueviam & Helvetiam, maximè à Constantia, quam rigat, dictus. Per eum labitur Rhenus. Longitud. est 40. mill. pass. Anteà Brigantinus, Venetus, Podamicus. Rigat Lindavium, Uberlingam, Buchornam, Brigantium, & Mersoburgum.

de CONSTANTIIS Gualterus, vide *Gualterus.*

CONSTANTINA, Soror Claudii II. Imperatoris nupta Tribuno Assyriorum, apud Pollionem in *Claudio*, c. 13.

CONSTANTINA, Marmol. *l.* 6. *c.* 28. Numidiæ Metropolis, priùs *Certa.* Et Phœniciæ urbs. *Euseb.* Est & oppid. parvum Hispaniæ in Vandalitia. Vide etiam *Nicephorium.* Prope montes Marianos, 12. leuc. ab Hispali, versùs Calatravam, in Cæciam, totidem à Corduba in Occasum. *Baudrand.*

CONSTANTINATI, nummi dicti sunt aurei Byzantii, à Constantino Duca cusi. Sic *Romanati*, *Michalati*, alii, ab Imperatorib. quorum erant, vel quorum imagines præferebant, nomen adepti. Car. du Fresne, *Dissert. de Infer. ævi Numism.* Iidem & *Constantini*, quibusdam.

CONSTANTINIANA, dicta est Romæ Lateranensis Basilica, à *Constantino* M. erecta, quæ & *S. Salvatoris* nomen habuit. *Cùm exirem ab Ecclesia, quæ vocatur Constantiniana* &c. Item, *Et functò mecum omni Clerò, privatim mansi in Ecclesia S. Salvatoris --- quæ cognominatur* Constantiniana, *quæ prima in toto mundo constructa & stabilita est, a bonæ memoriæ Constantino Imperatore, quæ est juxta Episcopium*, Martinus Papa, & Martinus in *Ep.* ad Theodorum, in *Collect. Anastasii Bibl. à Sirmondo editâ*, p. 71. & 75. Quomodo verò *S. Johannis in Laterano* posteà dicta sit hæc ædes, fusè exponitur, apud Macros Fratres, in *Hierolex.*

CONSTANTINOPOLIS, priùs *Byzantium*, Thraciæ caput fuit; & cùm à Severo A. C. 197. direpta esset, à Constantino M. instaurata est, & Imperii sedes constituta, *Nova Roma* dicta. In finibus Thraciæ sita, tam commodô locô, ut nemo ultro, citroque trajectiones Asiæ Europæque facere possit, invitâ Constantinopoli, cùm sit, velut pons, & portus utriusque orbis. Nunc Imperatorum Turcicor. sedes, postquam à Mahumete II. A. C. 1453. capta est. Unde opulentissima, frequentissima, Europæarum maxima & potentissima evasit. Ambitus urbis 14. milliar. complectitur, & utriusque sexus 700000. numerantur. Portum habet commodissimum. Ipsa triangularis est, viæ angustæ & inæquales, 7. colles includit. Sita est juxta Propontidem & Bosporum Thracium, ex adverso Asiæ minoris. Ei adjacet ex parte Asiæ *Scutaret*, aliàs Chrysopolis. Galata seu Pera suburbium est, quasi ultra æstuarium, ubi Latini ferè omnes commorantur. Vide Corn. Palatium Principis vulgò *le Serrail.* Turcæ *Stamboul* dicunt, i. e. amplam, & regiam civitatem. Hujus descriptionem integram habes apud Petrum Gyllium, qui *rerum Constantinopolitanarum libros* 4. conscripsit. & P. de Valle, *Itiner. tom.* 1. Historia Urbis paucis sic habet: Constantinus, prope Ilium, novæ urbis fundamenta jacturus, tum somniò, tum omine aquilæ, monitus, Byzantium elegit. *Zonar.* quam omnibus modis exornatam, sedem Imperii esse jussit. Bibliothecâ inter alia insigni collectâ, quæ à successoribus ad 26000. voluminum aucta, sub Consulatu Basilisci, arsit. Dedicavit Martyrum Deo hanc novam Romam, A. C. 330. Urb. Cond. 1083. Sub Arcadio, fulmine peritura videbatur, A. C. 396. Peste & fame afflicta est, A. C 446. quò tempore magna incolarum vis Nestorianismum fovebat. Annô pòst semestri terræmotu concussa, à Cyro reparata: Sub Leone & Consule Basilisco, tantùm non incendiò deleta, A. C. 465. Horribili terræ tremore denuo sub Justiniano territa, A. C. 557. qui Sophiæ templum, urbe reparatâ, inter alia extruxit, cujus descriptionem *Procopius* exhibet. Adversus septennalem obsidionem Saracenorum strenuè defensa est, à Constantino Pogonato, qui eorum classem igne Græcò operâ Callinici incendit, A. C. 673. Capta est ac direpta, à Theodosio Quæstore, Augusto creato, post 6. mensium obsidionem, Artemiò, qui ex Secretario Imperator evaserat, in Clericum tonsò, & Thessalonicam deportatò, A. C. 716. Zonar. *tom.* 3. Cedren. *in Hist.* Sigonius, P. Diac. *l.* 20. Iterum à classe Solimanni obsessa graviter, Leonis Isaurii virtute defensa est, illâ incensâ ac dissipatâ, A. C. 718. Rursus obessa, à Russis, A. C. 860. M. Cromer. *Hist. Pol. l.* 2. à Mich. Palæologo, fugienti, Balduino erepta est, A. C. 1259. Denuò ab Amurathe obessa A. C. 1424. sub Johanne Imperatore, Laonic. *l.* 4. 5. Georg. Phrantz. *l.* 1. *c.* 31. tandem post varias porro, & quasi seculares calamitates, in Mahometis II. potestatem venit, sub Constantino Palæologo, cognomine Dracosè, filio Helenæ, sicut à Constantino, filio Helenæ condita fuerat. Triduum integrum ab immiti victore, omni crudelitatis genere, vastata: Ab eo tempore Ottomannici imperii & Mahometismi Metropolis. Vide pluribus Euseb. *in Constantini vita*, & *Hist. Eccl.* Idatium, Prosper. & Marcellin. *in Chron.* Niceph. Cedrenum, Zonaram, Sozom. Zosimum, *in Hist.* B. Egnatium, *de Cæsar. l.* 2. Chalcondylam, &c. P. Jovium, *in Mahom. II.* Cuspinian. *de orig. Turc.* Scalig. *de Emend. Tempor. l.* 5. Petav. Pancitoll. *Notit. dignit* &c. Ejus meminère veteres nummi, quotquot notas hasce, COM. COMOB. CON. CONA. CONT. CONE. CONOB. CONS. CONSA. CONST. CONSH. CONSP. CONSPT. CONST. KONOB. KONSA. KONSAV. PCON. PCONST. SC. SCON. SCONS. SMNC. TCON. &c. præ se ferunt, vide hic passim. Porrò Metropolitana, sub Christianis Imperatorib. hæc urbs fuit, & Patriarchæ sedes, cui Episcopus Romanus secundum locum in Concilio II. Constantinopolitano & Chalcedonensi ipsi tributum, ut & Episcopi Universalis titulum ambiguum fecit, donec à Phoca parricida decreta lis, in gratiam veteris Romæ, postquam Gregor. M. illum superbum, erroneum, schismaticum, imò blasphemum judicasset. Post varias deni dissensiones, Photius contra Ignatium insurgens, schisma orsus est, quod seculò 11. sub Patriarcha Michaele Cerulario, penitus est exclusum. Ab illo tempore tres reliqui Orientis Patriarchæ, Constantinopolitanum, pro Oecumenico Patriarcha agnoverunt. Ut nil dicam de calamitatibus, quæ Ecclesiæ huic a Nestorianis, Eutychianis, & Monothelitis, Iconolatris, &c. illatæ sunt, Aliquid de Conciliis adjiciam. Concilium Constantinopolitanum I. quod II. Oecumenicum est, à Theodosio Imperatore celebratum, quò Macedoniani, Spiritus S. Deitatem negantes, & Apollinaristæ, humanam Christi naturam animâ rationali carere asserentes, damnati; fides Concilii Nicæni stabilita, lege à Theodosio latâ, quam vide apud Sozom. *l.* 7. *c.* 9. Socr. *l.* 5. *c.* 8. & 10. Episcopo Constant. secundæ tributæ, &c. Paulo pòst Confessio sublata est. Concilium II. quod erat Oecumenicum V. à Justiniano Imperatore convocatum, A. C. 553. Quò priorum Conciliorum fide confirmatâ, errores damnati: rejecta tria capitula Theodorus Mopsvestenus, Nestorii Præceptor, Theodoretus Nestorii auditor & Ibas, Maris Persæ hæretici fautor. Niceph. *l.* 17. *c.* 9. 26. 37. Vigilius Episcopus Roman. cùm altiori thronò collocari frustra petiisset, consessu abstinuit, jam tum arrogantiæ spiritu Roman. Præsules intumescere ostendens, &c. Concilium III. quod erat Oecumenicum VI. in palatio, quod Trullus dicebatur, à Constantino Pogonato, convocatum est, A. C. 681 quò Monothelitæ, secta ex Eutychianis orta, damnati, statutumque: *in Christo, ut duas naturas, ita & duas Voluntates esse.* Theophanes & Cedrenus *in Annalibus* P. Diac. *l.* 6. *c.* 4. &c. Iterum ibidem Synodò celebratâ, A. C. 691. inter alia decretum, Ne quis Presbyteros cogeret, à ductis legitimè uxoribus abstinere, quod scriptum sit: *Honorabile in omnibus conjugium & torus immaculatus.* Quod cùm Sergius Papa approbare nollet, periclitatus est, & Justinianus Imperator usque adeo offensus, ut ab Ecclesia Romana recesserit. Anastas. Bibliothecar. *in vita Sergii.* Sigon. *Hist. l.* 2. Concilium IV. quod Oecumenicum IX. est, à Basilio Macedone celebratum, quò Photius, qui, à Barda, Ignatio Patriarchæ substitutus, Imperatorem excommunicaverat, depositus, Ignatius dignitati redditus, sed Imaginum cultus confirmatus est, Basiliò illos, qui earum invocationem susceperant, mirum in modum laudante. De aliis Conciliis, Synodisque hic habitis vide Moterium, *in Diction. Hist.* A. C. 1573. Colloquium institutum est inter Hieremiam Patriarcham Constantinopolitan. & Jacobum Andreæ, ejusque communionis Theologos, qui Confessionem Augustanam græcè versam ei transmiserunt, quam humaniter acceptavit, impugnatis modestè nonnullis. Vices tum suscepit Luc. Osiander, A. C. 1575. Patriarchæque respondenti Wirtembergenses Theologi scriptum opposuerunt, ad quod ubi repositum, illi officiosâ gratiarum actione Disceptationem clauserunt, A. C. 1579. Thuan. *l.* 70. Cyrillus dein, Confessionem Fidei Ecclesiarum Orientalium, Reformatæ Religioni penè in omnibus consentaneam, exceptô de Processione Spiritus S. dogmate, edidit, in Anglia excusam: proptereà à Jesuitis mirè exagitatus: qui rem eò deduxerunt, ut deponeretur, A. C. 1628. Sed revocatus, novas iterum sensit insidias, martyriò tandem coronatus. Vide Andr. Rivetum, *in Jesuita Vapul. c.* 11. *sec.* 11. 12. 13. ut & *Byzantium*, & Steph. *in* Βυζάντιον.

CONSTANTINOPOLITANA, nomen ædis sacræ Romæ, de qua vide infrà *Hodegitria.*

CONSTANTINOPOLITANI Solidi, in veterib. Tabb. quas passim profert *Ughellus*, dicuntur nummi, quos *Byzantios* plerique Scriptores vocant. Sic Amatus Salernitan. Episcopus annò I. Gaimarii Princ. Iud. 3. circa A. C. 990. *Si talia omnia supradicta non adimpleverimus ---- componere obligavimus & meos successores vobis vestrisque heredibus, ---- quatuor millia solidos Constantinopolitanos*, apud Car. du Fresne, *Dissertat. de Infer. ævi Numismat. num.* 83. Vide quoque suprà, in voce *Conob.*

CONSTANTINOPOLITANUM Imperium, cujus caput Constantinopolis, vel *Vetus* vel *Novum* est. *Illud* Græcorum fuit, initiumque sumpsit sede Imperiali Româ Constantinopolim translatâ, à Constantino M. Imperatore, qui *Novæ Romæ* nomen urbi huic indidit, nec minora ipsi privilegia, quàm Veteris Romæ erant, concessit. Vide *L. un. Cod. de Privileg. Urb. Constantinop.* sub finem sect. 4. In ejus successoribus notæ familiæ Angelorum, Comnenorum Palæologorum, in quarum ultima ad interitum pervenit. Horum complures nomen *Porphyrogeniti* gesserunt, à *Porphyra* loco, in quem Augustæ partui proximæ concedere solebant; quasi dicas *in Porphyra genitos.* Nomen item *Novi Constantini* multis commune erat, prout apud veteres in Hispania Reges Gothicos erat nomen *Flavii*: illique in Annalibus Turcicis promiscuè appellantur. Vide Leunclav. *Pandect. num.* 51. Tenuerunt & Latini aliquando hoc Imperium, Balduinus nempe Flandriæ Comes sociis Venetorum armis eo promotus, qui & eodem tempore Archipelagi insulas sibi adjecerunt. Ultimus Imperatorum fuit Constantinus Palæologus Dragoses XV. hujus nominis, vitâ & imperiò exutus A. C. 1453. ipsò Pentecostes festò, non sine occulto Dei judicio, quòd plus quàm duodecies à fide Spiritus S. cui sacrum hoc festum, Græci recessissent. Sic *Illud*, quod *Novum* dici potest & Turcarum est, in apricum prodiit, potiente apud Turcas rerum Muhammede II. Fuit autem Veteris istius Imperii non exigua amplitudo; Comprehendit quippe integras duas diœceses imperii Romani, Illyrici nempe & Orientis, quarum nomine continebantur Macedonia, Dacia, Oriens in specie sic dicta, Ægyptus, Asia, Pontus & Thracia: quas simul cum inferioribus earum provinciis enarratas habes, apud Pancitollum, *Notit. Imperii Or.* Vide Anonymum, *Histor. Orbis Terr. Geogr. & Civ. c.* 10. *de Imp. Turcico, ubi Catalogum exhibet omnium Historicorum, qui de utroque hoc Imperio aliquid literis prodiderunt.*

CONSTANTINOPOLITANUS Obeliscus, vide infrà *Obeliscus.*

CONSTANTINOVIA, oppid. Poloniæ, in Volhinia superiore ad Sluczum fluv. versus Podoliam, 5. leuc. à Zaslavia in Austrum, nostra pridem malè à Cosaccis habitum.

Imperatores Romani.

CONSTANTINUS I. Magnus, Constantii Chlori Cæsaris & Helenæ fil. Crispi & Minervinæ pater, dein Faustæ, filiæ Maximiniani Herc. Maritus. A Galerio, Romæ in vinculis detentus, inde feliciter evasit in Britanniam, ubi Imperator proclamatus est, Cæsaris tantùm titulô sumtô. Maxentium, Maximiniani Imperatoris filium, qui Romæ intereà Imperator dictus est, consortem Imperii allecturus, cùm id recusâret, Maximinianô Massiliæ strangulatô, aggressus, signô in nubibus ad id animante, prope Romam devicit, illô in Tiberi mersô, A.C. 312. à S.P.Q.R. hinc arcu marmoreô ornatus, & *Liberator urbis & fundator quietis dictus.* Primus Romanorum Imperatorum Christi cultum sectatus, aliquot annis cum sororio Licinio, Christianorum hoste acerrimo, imperavit, per quem Maximinô Afric. occisô, ipse Francos Galliâ depulit, Donatistis obviam iturus, Synodum Romæ primò, dein Concilium Arelatense convocavit, Mediolani tandem ipsis damnatis. Interim Licinius, in Christianos Orientis sævus, primò in Hungaria, dein in Thracia: mox pace violatâ, terrâ marique victus A. C. 325. & paulo pòst strangulatus est, Socrat. *l.* 1. *Cedren.* Hinc pax Ecclesiæ, quam legibus firmavit Imperator. Crispô filiô injustè à noverca accusatô & occisô, hâcque dein in balneo suffocatâ infelix. Plurima exstruxit templa, Anastas. Biblioth. *de magnificentiâ Constantini.* Concilium contra Arium Nicææ celebravit, A.C. 325. Sarmatas, Scythas, Persasque in ordinem coegit, Imperium filiis Constantino & Constanti divisit, Athanasium revocavit, morbô correptus baptizatus est. Obiit A.C. 337. Imperii 31. Sozom. *l.* 2. *Zonar. Eutrop. Rufin.* &c. Multa hic Imperator præclara fecit, sed nihil memorabilius, quàm quod Romani Imperii sedem Byzantium transtulit, quam urbem à suo nomine *Constantinopolin* appellavit, *Nic. Hordius.* Vitam ejus porro ac res gestas fusè tradit *Euseb.* Addo hîc, quòd Chersonitis illum, inter alia laborum pro Imperio Romano exantlatorum præmia, etiam annulos aureos, in quibus imago ejus erat expressa, donâsse, ut, quas per occasionem ad se missuri essent, relationes supplicationesque iis signarent, ipseque earum nuntios inde dignosceret, narrat Constantinus Porphyrogenitus, *l. de administrat. Imperii. c.* 53. ubi ait, *Καὶ πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν ὑμῶν ἱκεσιῶν δέδωκεν ὑμῖν καὶ δακτυλίδια χρυσᾶ ἐκτυπώματα ἔχοντα ἐκείνου εἰκόνας, δι' ὧν ἐπὶ τῶν καιρῶν πεμπομένας ἀποστελλομένας ὑμῖν παρ' ὑμῶν ἀναφοράς τε καὶ δεήσεις σφραγίζοντες ἐπιπέμπετε, γνωρίζειν ὑμῖν ἀποκρισιαρίους τοὺς ἑαυτῶν ἐκπέμποντες*, vide Joh. Kirchmann. *de Annulis*, c. 12. Sed & in Familiæ præsertim hujus nummis, præclara interdum ænigmata, quæ ad horum temporum historiam illustrandam non minimùm conducunt, docet Car. du Fresne, qui varios hujusmodi nummos, e. g. in quibus lemma GLORIA EXERCITUS GALLICANI; in quibus exaratum FRANCIA ET ALEMANNIA; in quibus *vallum* descriptum &c. eruditè exponit, *Dissertat. de Inferioris ævi Numismat. num.* 43. & *seqq.*

CONSTANTINUS II. cognomine Junior filius prioris, Cæsar A. C. 317. factus, patre mortuô, Gallias & Hispaniam, cum M. Britannia accepit, Athanasium Patriarcham Alexandrinum, Treveri exulem, revocavit. Fratri Constanti ditiones erepturus, juxta Aquilejam, A.C. 340. acie victus & occisus est, an. ætat. 25. Imperii 3. Zosim. *l.* 2. Victor, *in Annibaliano. Cassiodor. Eutrop. Orosius*, &c.

CONSTANTINUS III. fil. Heraclii ex Eudoxia, Patri successit, A.C. 641. tertiô pòst mense à noverca Martina, Pyrrhô Patriarchâ consciô, venenô sublatus. Paul. Diaconus, *l.* 5. Theophanes, &c.

CONSTANTINUS IV. cognomine *Heracleonas*, fil. Heraclii ex Martina, non diu Constantini III. cæde fruitus, Senatusconsultô, naribus mutilatis, cum matre in exilium missus est, A.C. 641. *Iidem.*

CONSTANTINUS V. cognomine *Pogonatus*, fil. Constantis II. auditô patrem à Miziza Armenio occisum Syracusis, illuc venit, eôque punitô Imperator proclamatus est. Bellô contra Saracenos septennali, terrâ marique felix, classe illorum, igne Græcô operâ Callinici, incensâ. Concilium Oecumenicum VI. contra Monothelitas Constantinopoli, A.C. 680. celebravit, quod ne turbaretur, Bulgaris Mysiam concessit. In fratres Heraclium & Tiberium, quos naribus truncavit, virtutem eorum veritus, sævus, obiit A.C. 685. Imperii 7. Justinianô filiô successore relictô.

CONSTANTINUS VI. fil. Leonis Isaurici, *Copronymus*, *Caballinus*, *Iconoclastes* ab æmulis dictus, coronatus est, A. C. 720. solus imperare, mortuô Patre, orsus, A.C. 742. Universali edictô invocationem Matris & Sanctorum, imaginumque cultum sustulit, an ulteriùs processerit, non liquet. Concilium Oecumenicum VII. convocavit, quô Monothelitæ iterum damnati, imaginum factura & cultus solemniter sublatus, superstitioni huic adhærentes Ecclesiâ ejecti. Contra Bulgaros bellum gesturus, ab Affini Artavalda pulsus est, sed biennio imperium recepit, captâ fame Constantinopoli, Artavasdâ cum filiis excæcatô & Anastasiô Pseudopatriarchâ ignominiosè habitô. Exarchatum amisit, Saracenos fugavit, Bulgaros coërcuit, in nova contra illos expeditione, exeptus Telerichi perfidiâ, obiit. A.C. 775. Imperii 34. *Cedren.* Zonar. *tom.* 3. P. Diac. *l.* 22. Sigon. *l.* 3. ad an. 741-766. Chemnitius, *in exam. de imagin.*

CONSTANTINUS VII. fil. Leonis IV. sub tutela matris Irenes, imperare cœpit, quæ Conciliô Oecumenicô VIII. Nicææ indictô, rebus ita instructis, ut nemo disputare auderet, substratisque fundamenti locô commentis nugacibus, Imaginum cultum restituit. Chemnit. *de Imag.* Imperium mox ipse remotâ matre administrare aggressus, patruum Nicephorum rebellem, cum 4. ejus fratribus oculis linguâque mutilavit. Idem Alexio Patritio, imperium affectanti, fecit. Telerichum Bulgarum pulsum in fidei communionem ac affinitatem assumsit, Saracenos Arabasque vicit, imaginibus deturbatis, à matre excæcatus. Cœlô per Eclipsin Solarem 17. dierum scelus detestante, obiit A.C. 797. Theophanes, Cedrenus, Genebr. *in Chron.*

CONSTANTINUS VIII. fil Basilii Macedonis, à Patre in societatem imperii ascitus. A. C. 868. Obiit ante Patrem, A. C. 878. *Theophanes.*

CONSTANTINUS IX. Prophyrogennetus, fil. Leonis Imperatoris ex Zoë, quæ à Romano classis Præfecto eò adacta fuit, ut filius pingendis imaginibus lucrum facere, vitamque inopem in purpura tolerare necesse haberet, sub matris tutela imperare cœpit, post Alexandrum patruum an. ætat. 7. A. C. 912. Contra Bulgaros, Thraciam depopulantes, felix, ni milites spontaneâ fugâ victoriam prodidissent: ab iisdem post ductam Romani filiam, & socerum Augustum proclamatum, secundâ clade, ob Ducum imprudentiam, affectus, mox obsessâ Constantinopoli, pacem magnô redemit. Ascitus in consortium imperii Romanus, Lecapenes, datâ Imperatori filiâ Helenâ, Zoën removit, ipse imperii negotia obiturus: Dein generi simplicitate abusus, Christophorum primò, A.C. 930. posteà Stephanum & Constantinum, filios A.C. 928. Cæsares fecit. Sed à Stephano rasus & exiliô multatus est, A. C. 944. quem tamen paulo pòst, cum fratre contendentem, cepit Imperator ambobus relegatis, ipse iterum rerum Dominus. Hinc Tyrannis in Italia oppressis, Beneventum Longobardis eripuit, Turcas imperii limites depopulatos largitione conciliavit, plurimis illorum Ducibus ad fidem perductis. A Romano filio, quem librô insigni de negotiis Imperii, fœderibus aliisque maximi momenti rebus fideliter instruxit, venenô peremtus, A. C. 959. ætat. 54. Imperii 48.

CONSTANTINUS X. fil. Romani, ex Theophana, Johanni Zimisco successit, cum Basilio II. fratre juniore, A. C. 975. per annos 50. huic rerum curâ relictâ, ipse voluptatibus immersus. Fratre mortuô, Constantinus Diogenes, Smyrnæ præfectus vicit Bossinios, trans Istrum: Sami verò gubernator, classem Saracenorum, Cycladas infestantium, disjecit. Obiit A.C. 1018. ætat. 70. Socer, per Zoën, Romani Argyropili Successoris. Curopalates, Cedren. *Annal.*

CONSTANTINUS XI. cognomine *Monomachus*, jussu Johannis, Fratris Michaëlis Paphlagonis, exul, hinc revocatus, Zoën, Constantini IX filiam duxit, Imperator, A.C. 1042. Ignavus, & Romani Scleri sorori nimium deditus. Georgium Maniacen, qui in Sicilia Imperator dici voluit, occidit. Leonem Tornitium rebellem cepit & excæcavit, Roxolanis quoque & Bossiniis in ordinem coactis. Sed an socordiâ, an inopiâ ejus, Turcis in Asia se diffundendi occasio. Obiit A.C. 1054. Imperii 12. Curopal. B. Egnatius, *Hist. Rom.*

CONSTANTINUS XII. cognomine *Ducas*, fil. Andronici, ab Isaco Comneno Imperio admotus est. A. C. 1059. Hic prudenter immani conjuratione dissipatâ, totum se Reipubl. dedit. Justitiæ, æquitatis, Orthodoxiæ amans, sed in avaritiam pronus. Ab Usiis, Scythiæ gente, incredibili numerô Imperium inundantibus, victis Bulgaris Romanisque, infestatus, illos cœlitùs adjutus, jam peste plurimùm imminutos, cæcidit. Græciâ postmodum à propriis incolis Turcisque vastatâ, & Constantinopolis aliarumque urbium tremore afflictus. Obiit A.C. 1067. ætat. 60. Eudoxiâ uxore, nutrice trium filiorum, frustrà ad viduitatem adactâ. Curopalat. Zonar. Glycas, *in Annal. Græc.*

CONSTANTINUS XIII. aliis, Cæsares quosdam numerantibus, XV. cognomine *Dragoses*, fil. Emanu. Palæologi, Johanni fratri successit, A. C. 1448. Turbatus à Demetrio & Thomæ fratribus, illis ditiones quasdam in Peloponneso, alibique concessit. Unionem Ecclesiæ Græcæ cum Latina, à fratre Palæologo, promissam irritam reddidit primò, dein, missô à Nicolao V. legatô, admisit. Interim tardantibus auxiliis à Mahomete II. terrâ marique obsessus, captâ tandem Constantinopoli, post obsidionem 58. dierum, dum fortissimè pugnaret, in humero læsus, & populi multitudine oppressus obiit. Demortui caput recisum & in lancea circumlatum, uxor liberique, partim occisi, partim ludibrio victoris servati. Æneas Sylvius, *de Europa*, *l.* 7. Phrantzes. *l.* 3. Chalcondylas, *l.* 8. Monstreletius, *Volum.* 3.

CONSTANTINUS, miles gregarius, sub Honorio, Imperator in M. Britannia proclamatus. Galliam ingressus, aliquot provincias occupavit, Alaricô nixus cùm in Italiam moturus esset, impeditus, Constante filiô in consortium ascitô, Arelati sedem Imperii fixit. Sed à Constantio, jam aliquoties victore, obsessus, Presbyterum se fecit: filiis Constantinô & Julianô occisis, A.C. 411. Cassiodor. & Prosper, *in Chron.* Oros. *l.* 7. *c.* 40. Sozom. *l.* 9. *c.* 11. 12. *& seqq.*

CONSTANTINUS Novus, titulus seu appellatio, Tiberio II. & Heraclio, Heraclii Imperatoris filio, potissimùm in nummis adscribi solita; voce tamen *Novi* expunctâ, propter numismatum exiguitatem. Justinus nempe Junior, morbô correptus, adoptatum Tiberium cùm Cæsarem creâsset, *Νέον* eum *Κωνσταντῖνον*, *Novum Constantinum*, appellavit, ut est in *Chron.* Alexandrino; ubi tamen interdum, suppressâ priori voce, nudè *Tiberius Constantinus*, quomodò etiam in nummis ejusdem Augusti, dicitur. Eâdem posteà nomenclaturâ donatus est à Patre Heraclio Imperatore Heraclius filius primogenitus: dictus etiam *Heraclius Novus Constantinus*, ut præ cæteris arguit subscriptio *Novellæ* Heraclii. Neque tamen his duobus appellatio hæc peculiaris fuit, nisi quòd cognominis vice propriè videatur iis indita. Tiberio quidem à Justino prolocuto, Heraclio verò Juniori à parente: cùm hanc cæteri quoque ferè omnes ambierint Augusti. Marciano enim Aug. *Novo Constantino* non semel acclamatum legimus: ut & Justino, Justiniano, Constantino Pogonato & Constantino fil. Irenes

Idem de Michaële Palæologo, testatur *Inscr.* in æde Deiparæ Peribleptæ Constantinop. Imo & Græci ex Francica gente Imperatores eandem appellationem sibi vindicâsse leguntur, ut patet ex *Ep.* Innocentii III. ad Comit. Namurcens. ubi Balduinum *Constantinum* Imperatorem nudè vocat &c. Car. du Fresne, *Dissert. præd. num.* 39.

Scotiæ Reges.

CONSTANTINUS I. Scotiæ Rex, fratri Dungardo successit, A. C. 465. Contra Pictos & Saxones diu belligeratus, à quodam Hebridum incola, cujus filiam contaminaverat, strangulatus est, A. C. 482. Dempster. *Hist. Scot.*

CONSTANTINUS II. fil. Kenneti II. succedit Donaldo V. A. C. 860. Legum egregiarum lator, Hubeo, Cadani Daniæ Regis fratrem, Pictos restituturum vicit: posteà ab eodem captus & occisus, regni 2. 13. Buchan. *Hist. Scot.*

CONSTANTINUS III. fil. Etheri, fratris Constantini II. successit Donaldo VI. A. C. 803. Initiò felix, mox Northumbriâ & Cumbriâ amissis, acie insuper victus, in monasterium se recepit. An. regni 40.

CONSTANTINUS IV. cognomine *Calvus*, fil. Culenii successit Kenneto III. ab hujus filio notho victus, & in duello occisus, A. C. 1002. regni 2. vel 3. Dempster. *Hist. Scot.*

Pontifices Romani & Patriarchæ.

CONSTANTINUS Papa, Syrus, Sisinno Syro, successit A. C. 708. Felicem Archiepiscopum Ravennatem, sibi adversantem, in Pontum relegavit & excæcavit, ope Justiniani Rhinotmeti, ab hoc in Græciam vocatus. Inde redux Philippicum Imperatorem imaginum hostem, excommunicavit, primus Pontificum, hæreseos aspectu, summæ in terris potestati, obedire renuens. Patres 6 priorum Conciliorum, tabellâ à Philippico abolitâ, Romæ in S. Petri Basilica, denuo pingi curavit, &c. Obiit A. C. 714. Sedis 6. Anastas. & Platina, *in ejus vita.* Sigonius, *l.* 3. Cedren. Theophan. &c. *in Annal.*

CONSTANTINUS Antipapa, post Paulum I. A. C. 767. à fratre Totone, Duce Nepæ, in Tuscia, cum exercitu Romam ingresso, intrusus, occisô A. C. 768. fratre, Româ profugus, electô Stephanô III. excæcatus est. Baronius, *A. C.* 767. *& sequentibus.*

CONSTANTINUS I. Patriarcha Constantinopolitanus post Johannem V. A. C. 664. Obiit A. C. 666. Successore Theodorô, hæreticô. *Nicephorus.*

CONSTANTINUS II. Patriarcha Constantinopolitanus A. C. 754. post Adastasium, imaginum cultum damnavit, Nestoriasmi promulgationem inhibuit, &c. Ab Imperatore Constantino Copronymo in exilium pulsus, hinc revocatus, rasus; post & ignominiosè in asino circumductus, tandem capite truncatus est, ut *Theophanes* refert, & Baron.

CONSTANTINUS, cognomine *Lieudex*, post Michaëlem Cerularium, Patriarcha Constantinopolitanus ab A. C. 1058. ad A. C. 1066. Item, alius, circa A. C. 1117. *Idem.*

Viri Celebres.

CONSTANTINUS, cognomine *Africanus*, Carthagine natus, circa A. C. 1070. Babylonem venit, ibique Linguis, Medicinæ aliisque scientiis egregiè per 39. ann. operatus, in patriam rediit. Ubi insidias popularium expertus, Salernum venit, à fratre Regis Babylonii, ibi Duci Roberto commendatus. Sed placuit ei solitudo, in qua Medicinam operibus egregiis illustravit. Vide Leon. Ostiens. *Chron. l.* 3. *c.* 34. Trithem. de *Scriptor. Ecclesiast.* & *c.* 70. *de viris illustr. Ordinis Benedicti.* Genebr. *Chronic.*

CONSTANTINUS, Manichæus, Armeniorum seductor, seculô 7. jussu Constantis II. à Palatino quodam, nomine Simeone, qui se Titum, sicut prior Sylvanum ferebat, occisus, A. C. 653. Item ex Diacono Patriarcha Alexandrinus, in vincula conjectus. Baronius A. C. 686.

CONSTANTINUS Ancklitzen, pyrii pulveris inventor.

CONSTANTINUS Harmenopulus, Auctor seculi 12.

CONSTANTINUS Manasses, circa A. C. 1156. scriptor non aspernandus, præsertim in rebus Byzantinis, scripsit versibus politicis σύνοψιν ἱστορικὴν, quam Latinè vertit doctissimus Leunclavius. Chronicon est à condito mundo, usque ad Alexium Comnenum, an. 1081. vixit, sub Em. Comneno. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 27. *p.* 340.

CONSTANTINUS Pontius, Carolo V. à Confessionibus, purioris doctrinæ cultor, cum aliis, Hispali, postquam durissimum carcerem tolerâsset, ut exclamare cogeretur: *Mi Domine decrant-ne in mundo Scythæ, aut his immaniores Cannibali, in quorum manus, ne in istorum ungues inciderem, me conjecisses*: exustus est. Thuan. *Hist. l.* 23. Lib. *Inquis. Hisp.*

CONSTANTINUS Robertus, Cadomensis, professione Medicus, intimus Bezæ amicus, Hebraicè, Græcè & Latinè doctus, docuit Humaniora Cadomi. Jul. Cæsaris Scaligeri, cujus domesticus fuerat, *Commentar.* in *Theophrastum* partem edidit, ac complura ipse scripsit. Obiit A. C. 1605. ætat. 103. Simlerus, *Biblioth.* Jos. Scaliger, *Ep.* 17. & lib. 1. *Biblioth.* Cur. Anton. Teissier, *in Elogiis Part.* 2.

CONSTANTINUS Solidus, moneta aurea Imperator. Constantinopolit. Vide suprà.

Imperatores Romani.

CONSTANTIUS I. *Chlorus*, fil. Flavii Eutropii et Claudia, filia fratris Claudii II. & Quintillæ, Princeps planè egregius. A' Maximiano Herculei, in consortium imperii ascitus, eâ lege, ut dimissâ Helenâ, ex qua jam Constantinum M. susceperat, Theodoram filiam ejus duceret, sicut idem Galerio Armentario à Diocletiano obtigit, Gallias nactus est. Alemannos has infestantes, primò victus, quinque post horis, immensâ strage afficit, reliquis in gratiam receptis. Maximianô dein & Diocletianô, sponte cedentibus, Constantius & Galerius soli imperare cœperunt, fidelibus ab illo, in Gallia, Italia, Hispania & Africa benignè habitis. Obiit Eboraci, A. C. 306. Imperii 2. Pater ex Theodora, Constantini, Dalmatii & Constantii, quem Zonaras *Annibalium* vocat, cum 3. filiabus. Socr. *l.* 1. *c.* 1. Euseb. *l.* 8. Zonar. *l.* 2. Cassiod. Beda, Prosper, *in Chron.*

CONSTANTIUS II. fil. Constantini M. ex Fausta, Cæsar à Patre factus, A. C. 324. Eusebiam, cæterà eruditam, sed Arianismo infectam, uxorem duxit. Mortuô Patre Orientis Dominus. In consanguineos, & Orthodoxos, uxoris instinctu, sævus, Athanasium pepulit, contra Saporem bellô infelix; A' fratre Constantio rogatus, Conciliô Sardicensi indictô, fraudes Arianorum subolfecit, Præsulesque causæ restituit. Mox auditô, Constantem, à Magnentio occisum, pœnitentiâ doctus, sed externo intestinoque bello implicitus, huc curam omnem convertit, Gallô agnatô in consortium imperii ascitô. Interea dum Vetranius in Pannonia Imperator proclamatur, Magnentiô alibi satagente, Constantius in Italiam moturus, publicô edictô, militi vetuit, qui non baptizati essent: sed Paulô Patriarchâ Constantinopolitanô pulsô, egregium hoc contaminavit. Inde in Occidentem transgressus, Vetraniô in partes suas pertractô, Magnentium, bienniô pôst, tertiâ vice victum, sponte mortuum, audiit. Sic Imperator solus, ad ingenium rediit. Dominus mundi vocari voluit: quod dum totus facit, Julianus, post *Apostata* dictus, Imperator in Gallia proclamatur, A. C. 360. quô appropinquante Constantius à Persis aversus, Antiochiæ hibernavit, ibique Eusebia mortuâ, Faustinam duxit, postmodum Gratiano nuptam. Hinc Tharsum, inde Mopsvestiam Ciliciæ perveniens, Obiit A. C. 361. ætat. 44. Imperii 25. Sozom. *l.* 5. Ammian. Marcellin. *l.* 21. Eutrop. &c. Ejus gemma eximia *Sapphirus*, Xiphianam illius venationem exhibens, peculiari diatribâ exposita est à Marquardo Frehero: quam suæ *Dissertationi de Infer. ævi Numismat.* subjunxit Car. du Fresne.

Viri Illustres.

CONSTANTIUS, fil. Constantii Chlori, ex Theodora, Pater Galli, quem Constantius Imperator Cæsarem fecit, & Iuliani Apostatæ. Cum Dalmatio, jussu Constantii, occisus, quasi seditionis auctor. Zosim. *l.* 2. Eutrop. *l.* 1.

CONSTANTIUS, Dacus, Dux Romanus, sub Honorio, Imperii contra Tyrannos vindex, Constantinum, Constantem, Gerontium, Jovinum, &c. devicit. Gothos Galliâ pepulit, Attalum rebellem, vinctum ad Imperatorem misit: qui ipsi sororem Gallam Placidiam, Ataulphi viduam, uxorem dedit, & in consortium Imperii ascivit. A. C. 421. septimô pôst mense pleuriticô dolore enectum. Pater fuit Valentiniani III. Sozom. *l.* 9. Prosper & Marcellin. *Chron.*

CONSTANTIUS, Presbyter Lugdunens. insignis orator, *S. Germani vitam* scripsit, circa A. C. 488. postmodum ab Errico Monacho metricè redditam.

CONSTITUTIONES Apostolicæ, quarum libri 8. sub nomine Clementis Romani prostant, quòd ignotæ fuerint Patribus trium primorum seculorum; neque Arriani aut Catholici quarti seculi, neque Laodiceni Patres, neque Basilius, neque quintô seculô nisi decurrente Græci Latinique earum notitiam habuerint: ab Eruditis pro suppositiis habentur. Vide Dalæum, in *Pseudepigraphis Apostolicis libb.* 3. & Gerh. von Mastricht, *Histor. Juris Eccles. num.* 105. & *seqq.*

CONSTITUTIONES Marchiæ Anconitanæ, *Ægidianæ* dictæ, in Statu Pontificis, pro jure generali habentur, extra eum non valent. Alber. Gentilis, *de libr. Jur. Can. c.* 3. *p.* 52. Vide quoque Gerh. von Mastricht, ubi suprà *num.* 382.

CONSTRATA Navis, Græcè [illegible], vide infrà Navis.

CONSUALES Ludi, seu *Consualia* instituta in honorem Neptuni, qui *Consus*, item *Consul* cognominatus est, eò quod arcanorum consiliorum Deus haberetur: illustria erant equorum pompâ, cujus ipse primus Auctor, hinc Ἵππιος cognomen tulit. Hanc festivitatem primus instituit Euander, sub nomine Ἵππιος vel Equestris Neptuni, unde Ἱπποκρατεία Latinè *Equestria*, dicta est. Restauravit posteà Romulus, in honorem Consi, quòd is consilium de raptu Sabinarum suggessisset. Val. Max. *l.* 2. *c.* 4. *ex.* 4. *Ad id tempus Circensi spectaculô contenta erat civitas nostra, quod primus Romulus raptis Virginibus Sabinis, Consualium nomine, celebravit.* Tum enim Circenses ludi non alii quàm *Consuales* erant, aliter & *Magni* & *Romani* appellati: Quando celebrati sint, vide in voce *Consus*. Hôc festô equos asinosque coronabant Romani ac otiari sinebant, vel quia feriæ illæ Conso seu Equestri Neptuno agebantur, vel quia tum commoda navigandi maris tempestas exhibita jumentis qualemcumque quietem præbebat. Plutarch. *quæst. Rom quæst.* 48. *Festus* scribit, Mulis celebrari ludos in Circo max. Consualibus consuevisse, quia id quadrupedum genus primum putatur curru vehiculoque adjunctum fuisse. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 4. *c.* 11. Thom. Godwyn. *Anthol. Rom. l.* 2. *sect.* 3. *c.* 6. &c.

CONSUANETES, populi inter Alpinas gentes. Plin. *l.* 3. *c.* 20. *Consuanta Ptolemæo.*

CONSUARANI, populi in provincia Narbonensi. Plin. *l.* 3. *c.* 4.

CONSUETUDINARIUM, in Eccles. Romana dicitur, liber in quo Monasteriorum *Consuetudines* annotatæ, Math. Paris. in *Vita Pauli Abb. Hic quoque consuetudines approbavit & conservari persuasit, quas qui videre desiderat, in Consuetudinario scriptas poterit invenire,* apud Macrum in *Hierolex.* Voce autem *Consuetudo*, Regulam Monasticam seu vivendi rationem Monachorum, ab alia diversam,

sæpe

sæpe venire docet Car. du Fresne ex Orig. Monasterii Mur. aliisque Ecclesiæ Romanæ Scriptoribus. Hinc in Statutis antiq. Ordin. Carthusiensis Part. 1. c. 14. §. 15. *Secunda die & tertia leguntur statuta & Consuetudines post Capitulum Monachorum*: voce hac, intelliguntur Statuta seu Consuetudines ejusdem Ordinis, à Guigone II. descriptæ, quarum hic titulus est, *Incipiunt Capitula Consuetudinum Domni Guigonis Prioris Cartusiæ*. Ita Cisterciensis *Consuetudines*, dicuntur ejusdem Ordinis Regulæ, editæ primùm à Bernardo Monacho, postmodum Archiepiscopo Toletano; dein ab Udalrico &c. Vide plura hanc in rem, apud Car. du Fresne, *Glossar.* ubi inter alia ex *Consuetudinarius*, est Ritualis liber, in quo Officiorum divinorum ritus formulæque describuntur, in quo *Consuetudines* Conventuales & Monastice sunt exaratæ, ex Bromptono de Osmundo Sarisburiensi Episcop. *Vit.* Abbatum S. Albani &c. quâ posteriore notione *Consuetudinarium* Macro, ut visum, dicitur de *Consuetudinario* Gallorum *Jure*, vide suprà in voce *Codex Ludovici*, ut de jure simili Aragonum, infrà voce *forum*: & de voce Consuetudo notione alia suprà, in *Andenas*.

CONSUL, tutor annuus erat Romanæ Reipubl. publici consilii princeps, & exercitus Dux. Summum verò apud Romanos dignitatis fastigium fuit post exactos Reges à Junio Bruto primum introductum, an. Urb. Cond. 244. Consulem perpetuum se Vitellius creavit, Sueton. c. 11. Dio. Tacit. Dicti autem sunt *Consules*, à consulendo, h. e. providendo ac judicando, Quintiliano auctore, *l.* 1. *c.* 10. Hinc illud vetus apud Varronem, *Qui bene consulit, Consul siet.* Diu autem hoc nomen Romæ sanctum, ac summi magistratus proprium fuit: Tandem tamen & ad Proconsules & municipiorum Magistratus translatum est, quod Casaubonus, *Not. ad Apul. Apol.* observat & plures Inscriptiones apud Gruterum confirmant. A' Justiniano Imperatore Triboniani instinctu A. C. 541. penitus sublatum *Novel.* 105. à Justino restitutum, qui A. C. 566. Populi favorem aucupaturus se Consulem fecit. Coripp. *l.* 2. De Consulum officio, vide plura apud Fenestellam, *l. de Rom. Magistratibus*. Apud Auctores medii ævi voces *Consul* & *Consulatus*, usurpatæ reperiuntur pro Comite & Comitatu. Apud Orientales *Consul* etiam dicitur, qui, in re mercatoria, legatione defungitur, Henr. Spelmannus *Glossar. Archæol.* De Consulib. Romanis addo: Erat penès *Consules*, quorum duo erant, eadem primitus potestas, quam Reges antè habuerant, sed ad anni solum spatium, Fueruntque primò *Prætores*, dein *Judices*, tandem verò *Consules* dicti, Græcis Ὕπατοι. Vide infrà *Hypatus*. Creabantur Comitiis Centuriatis, eratque Magistratus hujus capiendi legitimus annus quadragesimus tertius ætatis: Marco tamen Valerio Corvino, Tit. Flaminio Scipioni & Pompejo, ob merita, cuiuscontigit Absentem creari *Consulem* porrò non licuit, nec fas erat sequente quoque annô eandem dignitatem tenere, quod tamen Mario, ob Cimbrici belli molem imminentem, concessum. Rarò quoque bis aut ter in eundem id dignitatis collatum, suitque unius Marii proprium, septies Consulatum gessisse: qui cùm antiquitus non nisi Patriciis obtingeret, communicatus cum plebe est, post atrocem seditionem ingentiaque certamina an. Urb. Cond. 388. quô primus de plebe Consul factus est L. Sextius princeps seditionis, & cujus lege partus erat, ut loquitur Liv. *l.* 7. Imò an. Urb. Cond. 621. eò res deducta legitur, ut tùm primum ex tenore legis Liciniæ ambo Consules Plebeii eligerentur: nihilominus plerumque obtinuit, ut Patricius Plebejo jungeretur. Potestatem illorum Polybius, *l.* 6. prolixè describit, strictiùs Cicero, *de Legg. l.* 3. *c.* 3. *Regio Imperio*, verba Legis, *duo sunto, iique præeundo, judicando, consulendo, Prætores, Judices, Consules appellantor: militiæ summum jus habento: nemini parento: ollis salus populi suprema lex esto. Eum Magistratum nisi interfuerint decem anni, ne quis capito* &c. Posteà tamen potestas tanta ad Senatus auctoritatem alligata & maturè provocatio à Consulibus ad plebem lege Valeriâ constituta est: inprimis postquam Tribuni Pleb. orti, non parum de illa decessit. Insignia *Consulum* fuêre, sella Curulis regia seu eburnea, in qua jus dicebatur: Trabea seu purpurea prætexta, unde Poëta,

---- ---- Trabeati cura Quirini.

Lictoresque 12. qui alternis mensibus fasces præferebant; Cui primò mense præferebantur, idque vel propter liberorum numerum, ex lege Juliâ, vel ob ætatem, vel quia ante Collegam in Comitiis proclamatus erat, *Consul major* vel *Consul prior* dictus est, Cœl. Rhodig. *l.* 12. *c.* 7. Fuit & hoc magnæ dignitatis, quòd hic Magistratus Ἐπώνυμος esset, sicut, cùm prius ab Urbe condita annos Romani, posteà à Consulibus, illos numerarent, hôc modô: *L. Valerio M. Horatio Consulib.* Unde apud Suetonium, c. 1. Cæsar dicitur designatus, *sequentibus Consulibus*, h. e. sequenti annô. Imò & vini cados *Consules*, quô collectum erat, annô, unà cum regione, ubi ortum, obsignabant. Juvenalis, *Sat.* 5. *v.* 33.

---- ---- Cujus patriam, titulumque senectus
Delevit multa veteris fuligine testæ.

Nec omittendum, olim ad Consulatum designari solitos esse die 14. Octobr. at Magistratum demum Kalendis Januarii sequentibus inisse, ut interea, an talis legitimè renunciatus esset, an malis artibus obrepsisset, exploraretur, Tillinus in *Cicer. Orat. pro Cælio*, P. Ramus in *Catil.* 1. &c. Et quidem hi, qui integrum in Consulatu annum exegêre, *Consules Honorarii*, item *Ordinarii* vocitati sunt: reliqui autem, qui vel sponte muneris resignârunt, vel depositi, aut fatô ante tempus functi sunt, vel aliam ob causam annuam non gessêre dignitatem dicti *Non Ordinarii* & *Suffecti Consules* leguntur. Quod imprimis cœpit, circa an. Urb. Cond. 708. cùm Cæsar, postquam in Urbem venit, Consulatu se abdicavit, Consulesque fecit Q. Fabium ac C. Trebonium, Fabioque extremâ Magistratus sui die mortuo, statim in residuas horas C. Caninium substituit; in quem notus Ciceronis jocus. Vide Dionem, *l.* 43. Auctum insuper à Triumviris R. P. C. L. Marcio C. Calvisio Consulib. ut ipsi gratiæ causâ multos in eundem annum Consules designarent, qui in paucos menses aut etiam dies Magistratus gererent, idem est auctor. Interim annorum numeratio his, qui in initio anni Consules fuerunt, adscriptus hique soli ordinarii censebantur ac honoratiores erant &c. Vide quoque infrà, ubi de Nundinis Consulum, Relationis jure. A' *Consule* dicitur *Consularis*, qui aliquando Consulatum gesserat: quod eximii honoris erat symbolum. Unde ex *Consularibus* electi sunt Dictatores, Magistri Equitum & Censores. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 7. *c.* 9. Thom. Godwyn. *Anthol. Rom. l.* 3. *sect.* 2. *c.* 4. J. C. Bulengér. *de Imperatore*, *p.* 143. Theodor. Sitzmannum, *ad Rutilii itinerar. l.* 1. *v.* 176. Casp. Barth. *ad Papin. Statium*, *l.* 4. *Sylv.* 1. &c. In specie de Candidatorum more, noctê quæ Comitia præcedebat, sub dio extra urbem excubandi, dein in sol... sella sedendi, dum ipsis Deus aliquod bonum signum mitteret, quod *augurium capere* dixerunt: de *Consulatu* in Capitolio Kal. Januar. à novis Consulib. fieri solito, de more item Consulum, de curuli descendendi, cùm in Senatu verba ad Principem facturi essent, Isaac. Casaubon. *ad Sueton. Aug. c.* 26. 93. & *Claudio*, *c.* 12.

CONSUL Oriens, apud Ausonium, *Idyll.* 8. *v.* 40.

Ecce ubi se cumulat mea purpura, (nutibus audi
Auribus hoc Nemesis) post me dignatur oriri
Augustus Consul ----

Consul est, qui Magistratum auspicatur. Ortus enim verbum fuit Consulari Magistratui atque Celsitudini addictum, ex imperio veteris sanctionis, *Oriens Consul Magistrum populi dicat.* Cujus explicationis locuples est auctor Velius Longus, apud Casp. Barth. *Animadvers. l.* 137. *c.* 16. Ejusdem rei titulus est, quem sibi Persarum Reges abrogabant: συνανατέλλων ἡλίῳ; de quo, vide Chosdroën *Epist.* ad Varanum, penès Theophylactum Simocattam, *l.* 4. *c.* 8. & plura hanc in rem, apud eundem Barth. *Animadvers. ad Papin. Statium*, *l.* 4. *Sylv.* 1. ubi de decimo septimo Consulatu Domitiani Imperatoris.

CONSUL Perpetuus, vide infrà post *Consulatum*.

CONSULARES, dicti provinciarum Rectores, quorum dignitatem & munus primitus invexisse videtur Hadrian. Imperator, qui, ut auctor est Spartianus, c. 22. *quatuor Consulares per omnem Italiam judices constituit*. Sed altius arcessendam eorum originem docet Salmasius. Cùm enim ex provinciis, quæ populo assignatæ fuerant, in partitione per Augustum facta, aliæ fuerint Prætoriæ, aliæ Proconsulares; ac duæ quidem Proconsulares, quibus qui præerant, *Proconsules* dicti sunt, Africa nempe & Asia: decem autem Prætoriæ, quas enumerat Strabo, *l.* 17. *sub fin.* reliquas omnes Cæsar sibi retinuit ac regendas suscepit. Et in eas quidem modò *Consulares* viros mittebat, modò *Prætorios*, modò *Equites*, quorum primi *Legati Consulares*, it. *Consulares* simpliciter; alteri *Legati pro prætore*; ultimi *Præsides* seu *Procuratores* dicti sunt. Hinc omnino illi *Consulares*, qui passim in veterib. libris & antiquis saxis occurrunt, de provinciarum Rectoribus: in quibus proin quoties legis *Consularem provinciæ*, semper de legato Cæsaris Consulari intelligas licebit. Strabo Ὑπατικοὺς ἡγεμόνας eos vocat, & Ὑπατικοὺς δικαστὰς, *l.* 3. Sed pro arbitrio suo cùm provinciarum jura & administrationes sæpe Imperatores mutârint, exemplum eorum sequutus Hadrianus, novâ administratione institutâ, *Consulares* singulis Italiæ provinciis præposuit, qui jura redderent. Quos *Consulares* Ἀνθυπάτους appellat *Appianus*, sed malè: cùm secundùm illorum temporum consuetudinem, multùm differrent *Consularis* & *Proconsul*; ut & provinciæ *Consulares*, ac ex quas Proconsules regebant. Cùm enim hæ liberâ Republ. eædem essent, Imperatorum ævô Proconsules erant, qui sortiebantur provincias more modôque antiquô & post peractum tempus Magistratu decedebant: *Consulares* autem vel *Legati* Cæsaris *Consularis* ad arbitrium Cæsaris, in Cæsarianas provincias ibant, & ad ejusdem arbitrium revocabantur. Cæsar autem in provinciis suis Prætorios plerumque jure Consulari esse jubebat, quomodo *Consulares* dicebantur, qui nunquam Consules fuissent. Sic Plinius Cæcilius *legatus Augusti pro Prætore*, *in provincia Ponti*, *Consulari potestate*, dicitur in veter. *Inscr.* Quod sub posterioribus Imperatorib. passim usurpatum, ut qui *Consulatum* nunquam iniissent, inter *Consulares* allecti, provinciis Consularibus præponerentur &c. Præter hos autem provinciarum *Consulares*, qui legati Cæsaris erant, occurrunt in veterib. *Inscr.* *Consulares Aquarum & Miniciæ*, qui alibi *Procuratores*, item *Curatores Aquarum & Miniciæ*, item *Consularis rerum privatarum*, in alia *Inscr.* quem omnes sciunt *Procuratorem* appellari. Sic & in veterib. *Glossis*: *Consularis*, Καθολικὸς exponitur: notum autem Καθολικὸν Cæsaris Procuratorem appellari. Nempe à Consularibus ornamentis, quibus hi insigniti, appellationem eam nacti sunt, uti discimus ex Suetonio, in *Claudio*. Vide Salmas. *ad Histor. Aug. passim, inprimis ad Spartian. in Hadr. loc. cit.* Per Orientem XV. per Occidentem XXII. provincias à *Consularibus* gubernatas, recenset *Notit. Imper.* Certe *Consularis Palæstinæ* occurrit, apud Hieronymum in *Hilar.* *Consularis Cretæ* apud Dictyn Cretensem: *Consulares Siciliæ* in *Vita* S. Agathæ &c. Joh. Frid. Gronov. *Observ. in Eccl. c.* 11. ubi dignitatem hanc Vespasiani ætate nondum natam, Nicephori verò principatu jam intermortuam, contendit. Sed & à *Consularibus* urbes præcipuas gubernatas esse, auctor est Constantinus Porphyrog. *de Them. l.* 1. Anastasius item in *Adriano P.* ubi *Panius Consularis Ravennatium Urbis* memoratur, vide quoque Valles. *ad Ammian. l.* 14. Apud Jul. Antecessorem, *Constit.* 56. *c.* 200. reperias quoque *Consulares honorarios*, seu codicillarios, quos ordinariis postponendos esse, ibidem dicitur &c. Dignitas horum *Consularitas* ... *Cod. Theodos. de Consular. & Præsid.* quam minorem fuisse Proconsulatu, docet idem Salmas. *ad Trebell. Pollion. in Vita Censorini*. Addo saltem, *Consulares* provincias, ferè omnes sub dispositione Vicariorum fuisse, ut & Præsidiales. Ita sub dispositione Vicarii Africæ, quinque provinciæ recensentur in *Notit.* Imperii. Byzacium, Numidia, Tripolitana, Mauritania Sitifensis, & Mauritania Cæsariensis: è quibus Byzacium & Numidia Consulares, cæteræ

Præsidiales, [illegible] non solum, sed ipsos etiam Rectores, Vicario cuilibet Notitia subjecta [illegible] *Præfecto prætorio Africæ* [illegible], *Byzacium*, *Numidia*, *Mauritania Sitifensis*, *Mauritania Cæsariensis*, [illegible] *Africæ* [illegible] *Romanorum* &c. ex emend. Salmas. ad Solin. p. 867. De titulo honorario Consularium, infra aliquid voce *Laudabilis*.

CONSULARES Fœminæ, quomodo ab Ulpiano Consulum Uxores vocantur; eodem ac mariti penè habitu uti reperiuntur, quod conjugio eorum, uti colligere est ex imagine, quam venustissimo Dioscoridis Codice scriptor habetque [illegible] apud P. Lambecium, ubi [illegible] & [illegible] habitu mulieber illustris, Julianæ alludens, quâ vero, fascia illâ ampliore collum & humeros amplectente & pectus attingente, [illegible] conspicitur, ab hac tamen a Consulari fascia diversa, quod ista mulieber sinistro brachio non apparet. Fasciæ colorem non distinxit Lambecius, contentus observâsse, *in medio* [illegible] [illegible] *partim auro, partim* [illegible], *&* [illegible], *vestis Imperatricis Constantinopolitanæ*, Comm. l. 2. c. 9. Certè ex Nov. Justiniani 105. c. 2. idem apparet. Fuit autem Juliana hæc filia Olybrii Aug. & Areobindæ Consul. uxor. Car. du Fresne, *Dissert. de Infer. ævi Numism. num.* 8.

CONSULARES Nummi, dicti sunt in nummis Imperator. inferioris ævi illi, in quibus Imperatores aut Cæsares Consulari habitu effinguntur, iis, quibus Consulatum gesserunt annis cusi, nunquam enim *Consulatus* dignitatem, summam Imperatoriæ Majestatis [illegible], ut loquitur [illegible], semper ambitiose Augustis, [illegible] est. Varie autem effictos occurrunt: interdum cum *effigie* [illegible] *vultu imagine*, ut [illegible], cum stola Consulari, sceptro aquiligero in dextra, & corona radiatâ, quâ caput cingunt, ut sunt nummi Aurelii Probi, Constantii Chlori, cui pro lemmate, VIRTUS. AUGG. & Constantini M. qui in cippo præfert, VOT. XX. Quibus adde nummum Crispi Nobilissimi Cæsaris, aliosque ex Licinianis, licet sceptrum non præferant. Sed & simili figura exhibentur in nummis, non fuscâ quidem, sed plenâ facie, [illegible] Tiberii Constantini, & Mauritii Tiberii, dextrâ volumen, lævâ sceptrum aquiligerum. Phocas vero, loco sceptri crucem, Philippicus denique, loco voluminis, globum crucigerum, [illegible]. Nam etsi post Julianum in fastis *Consules* non describantur, dignitas tamen adhuc longe postea obtinuit &c. Etiam aliquando pariter *Consulum* [illegible] ut in nummo Constantis Imperatoris æreo, imprimis vero in nummo aureo Theodosii Junioris, (qui inter *Consulares* inferioris ævi maxime insignis est) in quo Theodosius ipse in sella sedet cum Placidio Valentiniano, Consulari habitu uterque. Vide pluribus de his disserentem prælaudatum Car. du Fresne, *d. l. num.* 4.

CONSULARES Viæ, vide infra ubi de *Viis*.

CONSULARIS Habitus, non idem prorsus veteri Reipubl. Romanæ ævo, qui inferiori Imperatorum. Notum enim quidem ex Scriptoribus priscorum Consulum, vestes fuisse togas pictas, & palmatas ac trabeas; cujus nomenclaturæ indumenta etiam Consulibus sub Græcis Imperatoribus tribuuntur. Sed cum veteres Consulum imagines sive in statuis, sive in numismatibus, dignitatis istius insignium formam materiamque non ita prodant, ut extra omnem controversiam habeatur, incertum manet, an eadem fuerint, quæ numismata ac Diptycha Consularia repræsentant. In iis quippe, maximè in Diptychis, Consules tunicis palmatis & togis pictis induti apparent, cui superinduitur fascia latior collum ambiens, cujus pars dextera strictior, à dextro humero recta circa pectus ultra genua descendit, ipsumque humerum ac brachium dextrum circumvolvens, sinistrum humerum amplectitur, explicat sese, latiorque scutum effecta, ac circa dorsum delapsa, rursum à dextro latere per umbilicum transversim agitur & sinistram sinistri brachii partem, quâ manus illud continguntur, involvit, reliquâ ejus parte retro pendula. Ita quidem Diptychon Leodiense & Bituricense ab *Alex. Wiltemio* descripta &c. De sceptro eburneo vel aureo, dignitatis Consularis perinde ac nominis symbolo, [illegible] pleraque. Nisi quod in Consulis Anastasii sceptro, aquila corollâ laureâ ambitur & includitur, cui trina virorum capita insuntur in eodem Diptycho Leodiensi. In Bituricensi aquila alis expansis circulum vel orbem amplectitur, in quo viri, Imperatoris forte, effigies delineatur &c. Verum desiit scutum gestamen illud Consulare, primusque Phocas Imperator pro sceptro aquiligero crucem assumpsit, ut ex nummis ejus docetur, in quibus Consulari habitu effingitur & cum volumine, quod exinde sic deinceps Augg. servavêre: tametsi postmodum idem sceptrum Philippicus in nummis [illegible]. Idem *ibid. num.* 4. *& seqq.* Vide quoque infra in *Fascia*, *Lorum*, *Mappa* & *Volumen*.

CONSULARIS Locus, vide infra *Locus*.

CONSULATUM edere in Circo, apud Vopisc. in *Aureliano*, est Ludos pro Consulatu edere solemnes. Largitates enim hujusmodi tum maximè exhibitæ sunt, cum Consulatus iniretur, qua de re, præter Historicos, lege Justiniani Nov. 105. quæ est, *de Consulibus*, & Leonis Imperatoris Constitutionem 94. ubi magnifica illa [illegible] munera Populo pro Consulatu suo rependere, vocat [illegible], quod idem ac [illegible], h. e. sportulas & missilia aliasque largitiones, quas [illegible], *Consulatum*, dixerunt, Ludos item populo *dare*, Casaub. ad *Lamprid.* in *Heliogab.* c. 8. infra *Largitiones*, it. *Quadriga* [illegible].

post CONSULATUM, formula litteris vel actis adscribi solita, à tempore Justiniani Imperatoris. Sub hoc enim Consulum ordinariorum extinctâ dignitate, quum sibi solis eam asciscerent postmodum Imperatores ipsi qui periode, ac jam olim Vitellius [illegible] videntur ratione *Consulis Perpetui* titulum sibi arrogâsse post Consulatum Basilii Junioris, qui solus Magistratum iniit ann. 54. Justiniani, Christi 541. nullus Consul ordinarius creatus est, sed anni numerari cœperunt ab ejus Consulatu, hac formula, *Post Consulatum Basilii Junioris* ann. 1. 2. & sic deinceps usque ad 25. qui incidit in annum emortualem Justiniani. Tum enim Justinus Junior Consulatum iniit, &, quod sciam, hanc dignitatem sibi soli asseruit, annis ita recensitis, *anno* 1. 3. 4. &c. *Consulatus Justini Junioris Aug.* ut est apud Marium Aventicensem, *anno* 1. *Justini*, *post Consulatum Justini Jun.* [illegible] ut est in Chron. Alex. &c. Quod imitatus Carolus M. est, qui postea *Augustus* dictus, ut eadem qua Constantinopolit. Imperatores dignitate se donatum ostenderet, *Consulatus* titulum, quem illi Imperatores semper adjunxere, à tempore prædicto, ubi quoque adjunxit, ut & Successores ejus: Unde eadem formula in Occidente usurpata, ut patet ex [illegible] Hadriani II. ad Actardum Namnet. Episc. [illegible] *Augusti* [illegible] 19. & post Consulatum [illegible]. Ubi observa annum Imperii, anno quo Consulatum omnium præcedere, &c. Imo vero formula hæc alicubi legitur, præsertim in Africanis Actis, etiam ante Justinian. cum scil. qui tum hoc anno, quo sit, consules creati essent, ignorarentur, & nondum nuntius Constantinopoli, ubi designari solebant, eo esset allatus: quæ postea, uti dictum, sub Justiniano, abrogatis Consulib. ordinariis, perpetuo fermè retenta est. Vide Car. du Fresne, in *Glossar.* passim, & in *Dissert. de Infer. ævi Numism.* num. 15.

CONSULENS Baculum, vide infra ubi de *Divinatione*.

CONSULERE Deos, apud Liv. l. 25. c. 2. *Quippe victimas* [illegible] *sine precatione non videtur, referre ad Deos* [illegible] est [illegible] eorum scilicet, de rebus futuris &c. [illegible] consulta *referebant ad Deos* de rebus, quæ jam acciderant, ut de portentis, & prodigiis aliisque hujusmodi, quomodo expianda essent ac depellenda. Utrumque sine precatione non fiebat, uti videbimus infra, ubi de ritu *Referendi ad Deos*, in voce *Templum*. Alias Consul ad *Senatum referebat* de Republ. qui & *consulere Senatum* dicebatur. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 585. & infra ubi de *Relatione* [illegible].

CONSULES, in civitatibus, qui in aliis vulgo *Scabini* vocantur, antiquæ jam dignitatis. Ausonius in *Ordine*, *Epigr.* 14. v. 39.

> *Diligo Burdigalam, Roman colo, civis in illa,*
> Consul *in ambabus*, [illegible], *ubi sella* [illegible] &c.

De quorum Juramenti formulis, vide *Statuta MSS.* Montpeliensia, apud Car. du Fresne, *Glossar.* Idem titulus ii hodieque tribuuntur, qui in Emporiis seu portubus maris, mercatorum jura ac mercaturam, *Charta Jacobi Regis Arag.* ad A. C. 1268. [illegible] & in mercatores suæ nationis, exceptis tamen [illegible] criminalibus, jurisdictionem exercent: Dicti quoque *Reges dels mercaderes*, [illegible] *per mar*, in *Charta* A. C. 1348. Eligebantur illi quotannis, & quem Magistratum inibant, [illegible], unde mittebantur, solenni sacramento sese obstringebant, vide de illis in primis Librum Italicum, cui tit. *Il Consolato del Mare*, editum Venetiis A. C. 1576. Porro Codinus, *de Offic.* c. 5. num. 4. Pachymeres, l. 5. c. 31. & Gregoras, l. 4. Prætorum quoque Magistratum, qui Constantinopoli degebat, & apud Venetos *Bajulus*, apud Genuenses *Abbas*, dicebatur, *Consulem* appellatum observant, apud eundem Car. du Fresne, *Glossar.* Admiraldum item seu supremum terram aut classium Præfectum, apud Saracenos, pari appellatione fuisse insignitum, discas ex Eulogio Toletano, *Memorial. Sanct.* l. 2. & Will. Rishangero A. C. 1272. Nec omittendum, quod in Ecclesia Romana Cardinales *perpetui Consules* censeri, legitur apud Dominicum Macrum, in *Hierolex.* Vide quoque infra *Proconsul*.

CONSULUM Pacta, vide infra *Pacta Consulum*.

CONSUS, qui Neptunus quoque, Rex latiorum & terrarum conditarum, *consiliorum* Deus putabatur, qui aram semper suam tectam in Circo habebat, ut ostenderet [illegible] tectum esse debere consilium. Hinc *Consualia* festa, quæ fiebant in honorem Consi. Liv. l. 1. c. 9. *Ludos ex industria parat Neptuno equestri solemnes*. *Consualia vocat*. Vide Plut. in *Romulo*, ubi dicet Consualia 18. die mensis Augusti celebrari solita. Estat itaque Servius, ad l. 8. *Æn.* v. 636. ubi sic scribit: *Raptæ autem Sabinæ in Consualibus*, h. e. *mense Martio*. Quod falsum esse, præter Plutarchum, Dionysius testatur his verbis: [illegible]. Vide Voss. in *Consualia*.

CONSYGNE, Nicomedis Bithyniæ Regis uxor, quæ ob lasciviorem cum viro jocum à camelo [illegible] est. Plin. l. 8. c. 40. Ubi *Consingin* alii legunt.

CONTACOPÆCTES, Græcè [illegible], dictus est à voce [illegible], vel [illegible], genus jaculationis denotante, qui hoc genere ludi sese exercebat. Photius in Nomocanone, [illegible] *Quintaine* hodieque Galli vocant, cujus meminit & in Codice. Est igitur [illegible], *impingo palum* [illegible], *palus cum contu*. Rufinus in *Epigram.* [illegible]

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]

Et similis lususfuit [illegible], de quo supra in voce *Contacopæctes*. At alius erat [illegible], cujus meminit Diomedes Grammaticus, *Scholiis in Dionysium Thracem*, vetustissimum Grammaticum, qui inter exempla [illegible] cum aliis [illegible] recenset. Vide infra: Plura vero hanc in rem apud Salmas. *Exercit. Plin. ad Solin.* p. 1012. Ceterum [illegible], *parvus contus*, qui, cujus sine ferro est, pali instar habet; hinc [illegible], ut dictum:

dictum: [illegible] vel [illegible], de quo infra supra. Vide S[illegible], [illegible] chartarum vel volumen, ad instar baculi &c. [illegible]. Vide itidemque infra [illegible].

CONCEADESDUS, Thraciæ dux. Herodot. [illegible]

CONTARENUS Franciscus, Venetus, Philosophiam Patavii docuit, Legatus ad Pium II. Scientibus contra [illegible] suspectus celebris, expeditionis hujus scriptor. Voss. de Hist. Lat. l. 3. c. 9. Ex eadem Familia, Ambrosius, ad Ussumcassanum Persam missus, [illegible] confecit. Gaspar, Cardinalis, contra Pomponatium, cujus auditor fuerat, de immortalitate Animæ, scripsit. Ad Carolum V. nuntius, à Republ. dein in Germaniam, à Paulo III. Concilio Tridentino Præses futurus, obiit A. C. 1542. Bononiæ. Joh. Casa, in Vita ejus. P. Jovius, in Elog. Duces vero, ut Dominicus, A. C. 1044. qui reparatâ urbe Gradiâ, receptâ Zarâ, &c. obiit A. C. 1060. Jacobus, Illyricorum victor, Ducatu sponte cessit, A. C. 1280. Andreas, prudentia [illegible], A. C. 1368. Franciscus, A. C. 1623. Nicolaus, A. C. 1630. Carolus, A. C. 1655. Vide P. Justinianum, Baldass. [illegible], Elog. Comm. &c.

CONTEJUM, vulgo Conty, locus Galliæ in Bellovacis. Hadr. Valef. in hac voce [illegible].

CONTEMPLATIO, apud Solin. c. 17. [illegible] contemplatique [illegible], [illegible] est [illegible]: [illegible] enim [illegible] Plin. l. 35. c. 10. [illegible] in præcedente parenthesi, [illegible] contemplatione [illegible], quasi Græci dixisset [illegible] eâdem notione [illegible] aliquando Græci dicimus, Latini recentiores [illegible] ut videre est apud Aucupem, qui [illegible] notione [illegible]. Græcia [illegible] [illegible] simpliciter pro [illegible] usurpat [illegible], [illegible] Salmas. ad Solin. p. [illegible]. Ceterum [illegible] infatiabilis est, cujus [illegible] exempla [illegible] Heliodorus, [illegible]. Erde Medea Val. Flaccus, [illegible]

[illegible]

Semper inexpleto [illegible] lassas curas. [illegible]

Statius quoque, l. 2. Theb. v. [illegible] de Atye moribundo, & Ismene sponsa ejus, [illegible]

[illegible] jam morte sub ipsa,

[illegible]

[illegible]

[illegible] &c.

Vide Casp. Barthium Animadversion. ad [illegible]

CONTENTIO, Græcè [illegible], inter Martis comites, apud Homerum, Il. [illegible] Vide infra Mars, it. voce Eris.

CONTENTIOSI, Græcè [illegible], Philosophorum genus, de quibus vide infra Megara.

CONTESTANIA, Hispaniæ citerioris regio, in qua sita est Carthago nova. Forte hodie [illegible]. Plin. l. 3. c. 3. [illegible] erant, ubi nunc maxima pars Valentiæ, inter Thurium fluv. & Illicitanum Sinum, ubi Carthago nova [illegible], Alone, Setabis, Valentia & Dianium Urbs: versus oram littoralem maris Mediterranei. Baudrand.

CONTESTATIO, præfatio est seu oratio, in Eccles. Romana, quæ Canoni Missæ præmittitur, quâ disponi Sacerdotem & populum, ad mysteriorum confectionem, aiunt; quod, ut est in Codice Thuano, [illegible] Populi, i. e. gratias referre Deo dignum est &c. Vide Car. du Fresne, Glossar.

CONTHYLE, in Attica, municipium tribus Ptolemaidis vel Pandionidis. Hinc [illegible]. Vide Schol. in Aristoph. [illegible]

CONTIACUM, municipium Picardiæ, in agro Ambiano Principatus titulo clarum. Hinc Contiacorum Principum stirps dicta, 4. leuc. ab Ambiano in [illegible]

CONTINENS, apud Martianum, *Terracinæ prius refusa, nunc conjuncta: [illegible] ab [illegible] separat, [illegible] compage [illegible] relegata.* Ovidio, l. 15. Met. v. 289. continens.

[illegible] continuam [illegible] habuêre colonî,

Nunc [illegible]

Terra est, nullo mari intercepta, cui Insula opponitur. Mela, *Aliæ insulæ videntur, aliæ [illegible] & continenti terra*, i. e. quæ continenti juncta est. Sic *continentes [illegible]*, conjunctim & [illegible]:

In continenti quod sedeat [illegible]

[illegible]

Et in continenti, [illegible], statim ac nullâ interpositâ morâ. De [illegible], legitur in Pervigilio Veneris,

De tenente [illegible] nox est pervigilanda canticis.

[illegible] continenter [illegible] pervigilanda, uno tenore, ac [illegible], ut vulgo Galli loquuntur &c. Salmas. ad Solin. p. 8[illegible]. Apud Ciceronem Continentes [illegible] sunt, quæ perpetuam Historiam complectuntur, ordine temporum ac rerum gestarum serie continuâ expositam. Ut in continentibus suis scriptis, *in quibus perpetuam rerum gestarum Historiam complectitur, [illegible]; habes enim [illegible], [illegible] temporum.* Ubi [illegible] Orator [illegible] ad formam, quâ Poetæ Tragici ab Epico Cyclo, perpetuam Historiæ fabularis seriem complexo, dramata [illegible] & fabulas quasdam, quas ornarent variis actuum & actionum episodiis. Cyclus enim Epicus perpetuam narrationem [illegible] complectebatur: [illegible] pluribus dicemus infra, in hac voce. Etiam continenter, pro proxime & [illegible]

indivisse commorari, quod idiomate suo Galli dicunt, *[illegible]*, occurrit apud Sidonium laudatum [illegible], *[illegible]*. Et continenter, pro continenter [illegible], apud Solin. c. 22. *[illegible] continent in Sallo urbem*, ad quem locum vide eundem Salmas. ubi supra, p. 249.

CONTINENTES, Græci [illegible], vide supra, ubi de Apotactitis. In Communione Romana in specie sic dicuntur, Fratres & Sorores Tertii Ordinis Fratrum Minorum, instituti ab ipso S. Francisco, qui & de [illegible] nuncupabantur, in Bulla Johannis XXII. apud [illegible]. Doctrinibus addo: Mentio eorum in Can. 30. Concilii Laodiceni. *Quod non oportet [illegible], aut Clericos aut Continentes, vel omnem [illegible] Christianum [illegible] cum mulieribus [illegible], quia hæc apud Gentes reprehensio prima est.* In Græco [illegible], Monachi sunt, quos jam tum magna ex parte non optimæ [illegible] fuisse, [illegible] sub habitu [illegible], quæ Hieronymi verba sunt, [illegible] Monachi, vel hinc [illegible], imo & ex Can. 78. Concilii Trullani, ubi iterum Continentibus interdicitur balneis [illegible]. Quare non injuria, Zosimum, Histor. l. 5. tam acriter in illos invehi, hominem Ethnicum, eosque [illegible] vixisse dicere. Cum sane & sordibus & [illegible] præterea sæpe hi scaterent, non tam [illegible] studio, quam ambitione & hypocrisi Notandi, quod de Hilarione refertur idem Hieronymus. Eunapius vero, Rutilius hujusmodi similes hæc [illegible] talibus laudi ducebant. Unde Rutilius, Itiner. v. 5[illegible].

[illegible] pasta [illegible],

[illegible] premi [illegible] favor ipse Deus.

Nec ipsos Philosophos Gentiles, à quibus [illegible] Christiani fortè des suas mutuaverant, ob hæc bene inter suos audivisse, notum. Vide Anton. van Dale de Orac. Ethnicorum, Dissert. I. p. 138. & seqq.

CONTINUSA, insul. Hispaniæ adjacens in freto Gaditano, aliis nominibus Gadira & [illegible] dicta, Plin. l. 4. c. 22. Lege Cotinusa, idque authoritate Dionysii Perieg. v. 455. de hac insula loquentis:

[illegible]

[illegible]

Ubi Scholiastes sic dictam ait, [illegible], ut quæ agrestes oleas multas habuerit. Ex. [illegible].

CONTIUS Antonius, Noviodunô Veromanduus, JCtus eximius, Biturigibus primum, inde Aureliani Jusdocuit, postmodum Biturigas revocatus, novâ editione Juris Utriusque, plurimisque aliis scriptis inclaruit. Obiit A. C. 1577. ætat. 65. circiter. Calvini agnatus, [illegible], at hostis acerrimus, Jos. Scaliger, [illegible] indicem vero hæresium, quos edidit, apud Anton. Teissier, ex Elog. Part. 2. Jac. Cujacio JCto celeberrimo [illegible] æstimatus, [illegible] ex Thuano.

CONTOBABDITÆ, Hæretici sæculo 6. Theodosianorum sectatores. Niceph. l. 18. c. 49.

CONTOPÆCTES, Græcè [illegible], apud Balsamonem in Can. 51. [illegible] Hastiludium, Tornamentum, Tilia. Sed aliud fuisse [illegible] Græcum, quod Juliano Apostatæ tribuit liber Regiæ Bibliothecæ, cum hoc lemmate:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Cui interpretationi vice inserviunt verba Chrysostomi, [illegible]; Quid dicemus de hominibus illis, qui, contum in fronte gerentes, velut arborem in terra radicatam, ita immobilem tenent, [illegible] & ludentes ferunt [illegible]. Præpinquam autem frontem [illegible] vinculis [illegible]. Nempe radix homo est, qui conto subest, quæ vivit & loquitur. Fructus, pueruli sunt in summo conto lusitantes, & luctantes, qui pariter cum radice loquuntur & vivunt. Intra unius horæ spatium arbor illa [illegible] ac radicitus eruitur, post finem scil. ludicri, deposito conto & abjecto. Meminit ludi hujus quoque Diomedes Grammaticus Scholiis in Dionysium Thracem, vetustissimum Grammaticum, qui inter exempla [illegible], [illegible] quoque cum aliis [illegible] recenset. Alius erat [illegible], de quo supra. Vide Salmas. ad Solin. p. 1032.

CONTORNIATI, dicuntur Antiquariis nummi, ad Virorum Illustrium, qui priscis sæculis vixerant, revocandam memoriam cusi ab Imperatoribus sicut & [illegible], sed ab his diversi. Et quidem [illegible], multo plures habentur ab ipsomet Augusto & Successoribus cusi; Contorniati plurimum occurrunt, post Constantinum M. exeuntem, atque adeo circa Honorii demum tempora: in quibus primos [illegible] Medallio, in cujus altera parte idem Augustus [illegible] effingitur, cum hac inscript. HONORIO AUGUSTO, in postica, expressus conspicitur Vir triumphali specie, aureâ capite cinctus, dexterâ flagellum, sinistrâ palmam tenens, curru quadrijugo vectus, cum inscript. [illegible] NIKA, ita ut pene geminus sit alterius Medallionis, cui Nerone primum cusus est, in memoriam Euthymi seu Euthymi Pyctæ Locrensis, de quo Plin. l. 7. c. 47. Consecratus est, ait, vivus sentiensque,

tenasque, ejusdem Oraculi jussu --- semper Olympia victor & semel victus. Istum verò Neronianum Medalliònem revocavit seu recudit Trajanus, levi discrimine à priore distinctum: utrumque posteà Honorius præstitit. vide Car. du Fresne, Dissert. de Infer. ævi Numism. & infrà in voce Euthymius, Item Homerus.

CONTORQUERE Vitalia, apud Treb. Pollionem in Claudio, c. 13. Nam itatus ei, qui sibi non balteum, sed vitalia, contorsisset, terminus luctæ fuit Veterum. Græcis ἐγκαὶ δεῖν. Statio, dicitur implicare, l. 6. Theb. v. 868.

> ---- tergo nec operum subiret,
> Mox latus, & firmo celer implicat ilia nexu.

Ilia est firmò nexu implicare, seu vehementi nexu stringere: quò palæstrico schemate correpti, quia plerumque ventris crepitum emittebant, μεσοπέρδειν etiam Græcis appellatum est. Hoc vero non semper fiebat, sed tum solum, quum severâ & exactâ lege luctabantur. Aliàs cùm ludicri tantùm & exercitationis gratiâ lucta erat instituta, non tam severis legibus illa peragebatur. Nam nec nudi luctabantur, ut mos erat in Græcia luctantium: nec vitalia sibi sed balteum solùm, contorquebant. Baltheus autem, ut notum est, medium hominem cingebat: hinc & μεσολαβεῖν hoc schema dictum est. Atque inde elogium veteris Athletæ: ὃ μέσα οὐδεὶς ἔλαβεν, cujus vitalia nemo contorsit: de quo vide Salmas. ad Pollionem, loc. cit.

CONTOSOLIA, Hispaniæ urbs 12. mill. pass. ab Emerita. Antonin.

CONTOSTAULUS, Comitis stabuli dignitas in Aula Imperatorum Constantinopolit. ex Κόντος, Ital. Conte, uti Cantacuzenus exponit, l. 1. c. 4. & voce Latinâ corruptâ Stabuli, i. e. Stabulum, Car. Macer, Hierolex.

CONTRACTUS, vide infrà Syngrapha, it. Sholetum.

CONTRACTUS Hermannus, vide Hermannus.

CONTRAGINNUM, castellum ad Isaram, Noviomago proximum, vulgò Chauni: quod Galli etiam Calniacum olim nuncupavêre: inter Isaram & Noviomagum, cujus Episcopum agnoscit. Vide Hadr. Vales. Notit. Gall.

CONTRARATIO Sanctorum, sortilegii species, apud Halitgarium Cameracensem Episcopum in Pœnitentiali, c. 6.

CONTRAROTULATOR, Gallis dicitur, qui Græcis olim Ἀντιγραφεύς, à voce Rotulus vel Rutulus, Gall. roole, vide supra in Antigrapheus, & in voce Rotulus seu Rutulus infrà.

CONTRASCRIPTOR, in veter. Inscript. CONTRASCRIPTOR SUMMI CHORAGI, Idem.

CONTRASIGILLUM, vide infra Sigillum secreti.

CONTRIBUTA Julia, Beturiæ oppid. in tractu Celtico, inter Betum & Anam fluvios. Plin. l. 3. c. 1. Contrebia forsan Livio, l. 40. c. 33.

CONTUBERNIUM, manipulus vocabatur militum undecim, qui sub uno papilione degentes, Decano, i. e. Contubernii caput dicto, qui undecimus erat, parebant, Vegetius, l. 2. c. 13. Græc. Συσκήνιον: erantque Centuriæ in decem Contubernia divisæ. Per translationem, à cohabitatione servi cum ancilla, vox hæc etiam servilem conjunctionem significat: unde non matrimonium, sed Contubernium inter serviles personas contrahi dicitur. Sic Pedissequa Alteri servo in contubernio tradita proponitur, l. 39. ff. de manum. testam. Unde quæ à servis in contubernio habentur servæ, non Uxores aut Conjuges, sed Conjunctæ; ut ait Varro, item Contubernales dicebantur: quò nomine ea quoque conjunctio venit, quæ inter liberas & serviles personas intercedit. Imò etiam libertorum, qui ex justa servitute manumissi erant; & liberæ mulieris consuetudo, non intercedentibus nuptiis: denique injusta quælibet atque illicita conjunctio Contubernii nomine venit, Joh. Laurentius, in Phædrum, l. 3. fab. ult. Sed & dicti Contubernales sunt adolescentes, qui rei militaris percipiendæ & provinciæ cognoscendæ causâ Magistratus in provinciam sequi solebant, Cic. Aliud quid est Contubernium Imperatoriæ Majestatis, apud Spartian. Hadr. Cæsar. c. 8. h. e. Consilium, quod è Senatoribus primus instituit Augustus, ut cum iis, de negotiis ad frequentem Senatum referendis, antè tractaret, Sueton. c. 35. Vide suprà ubi de Comitibus, Consistorianis, & infrà, voce Senatores. Nominis origo à taberna, uti pluribus docet Jac. Ouzelius, Animadv. ad Minucium Fel. p. 3. & 4.

CONTUMELIÆ Scabellum, vide infrà, ubi de Homicidio, it. voce Reus.

CONTUMELIOSUS, Episcopus Rejensis, A. C. 534. depositus misso à Johanne II. Visitatore, qui Diœcesin ejus gubernaret, appellavit ad Agapetum Johannis Successorem. Vide Concil. tom. 4. Sim. Barthel. Histor. Episcopor. Rejensium, San-Marth. Gall. Christ. tom. 3. p. 936.

CONTUS, apud Papinium Statium, l. 2. Achill. v. 418.

> ---- didici quò Pæones arma rotatu,
> Quo Macete sua gesa citent, quò turbine contum
> Sarmatæ ----

longa hasta est, veteri Scholiastæ. Certè Contos equestres fuisse hastas Sarmatarum, docet Tacitus, l. 1. Histor. c. 79. Mirum dictu, ut sit omnis Sarmatarum virtus velut extra ipsos. Nihil ad pedestrem pugnam tam ignavum, ubi per turmas advenère, vix ulla acies obstiterit. Sed tum humido die & soluto gelu, neque conti, neque gladii, quos prælongos utraque manu regunt, usui &c. Val. Flaccus, l. 6. v. 161.

> ---- Contisque celer mutator equorum
> Massa; & ingentes frenantur Sarmata conti.

Vide quoque Claudian. Stilic. l. 1. v. 111. & plura hanc in rem apud Casp. Barthium, Animadversion. ad Statium, Achilleid. loc. cit. Sed & ad ludos contorum usus. Illos enim Σαρμάτας quosdam in fronde posuisse, alios illorum jactu dexteritatem suam ostendisse, diximus suprà in vocibus Contospalistes & Contopæctes.

CONVALLIS Illustris, quæ & Vallis Save, & Vallis Regis, Josepho Campus Regius dicta, propter sui fertilitatem & amœnitatem, est in tribu Manasse. Incipit à mari Galilææ à Bethsan, & extenditur per totum ascensum Jordanis usque ad mare mortuum, eratque illustrissima, priusquàm Dominus subverteret Sodomam & Gomorrham, ut quæ mediò Jordane irrigabatur sicut Paradysus Domini, & sicut Ægyptus.

CONVALLIS Mambre, quæ & Vallis Hebron, in tribu Juda, fertilis & amœna valde, in qua habitabat Abraham in tabernaculo, ubi & tres Angelos hospitio excepit, pedes eorum lavit, & sub ilice sive quercu Mambre ministravit ad mensam. Vide Gen. c. 18. v. 1.

CONVELLERE Signa, apud Livium, l. 3. c. 7. Adeò enim nulla spes animos eorum cepit --- ut totis passim castris primum ortu, in vasto ac deserto agro, inter tabem pecorum hominumque .... tempus tererent: quum integra loca ---- petere possent, signa repente convellerent: transversisque itineribus, per Lavicanos agros in Tusculanos colles transirent: quid sit, vide suprà in voce Aquila Militaris.

CONVENÆ, vulgò Commingeois, quasi Communenses, populi Galliæ Aquitanicæ è saltu Pyrenæo, h. e. Hispaniæ & Aquitaniæ confinio oriundi, teste Cæsare, l. 3. de Bello Civ. c. 19. qui fugitivos illos à saltu Pyrenæo & prædones vocat, quia veteri vitiò gentium Hispaniæ latrunculi erant, quales ibidem posteà Bandularii extitêre. Hi igitur à Pompejo victore, ex Hispania reverso, oppugnati, pacem hâc lege impetrârunt, ut omnes de saltu in plana Aquitaniæ descenderent, & in oppidum contribuerentur: quia itaque ex jugis Pyrenæis undique eo convenerant, Convenæ appellati sunt, h. e. ut interpretatur Strabo, συνήλυδες. Sic idem Ligures olim, & Augustus Cæsar partem Cantabrorum è montibus in plana deduxit. Sedent ad fontes Garumnæ, eorumque urbs præcipua fuit Lugdunum Convenarum, à situ dicta: dunum enim Gallicâ linguâ montem significabat. In vertice erat montis, trans Garumnam, unde in circumjacentem planitiem despiciebatur, valle præcipiti undique cincta. Fons ingens ad radices montis prorumpebat, munitissimâ turre circumdatus: quò oppidani per cuniculos descendentes, sine periculo aquari consueverant. Posteà, nomine gentis assumtò, Convenæ dici cœpit. In veterib. Notit. inter provinc. Novempopulaniæ civitates duodecim, quartò, nonnunquam quintò locò posita: nunc Fanum S. Bertrandi dicitur, vide infrà, 16. leuc. à Tholosa. 12. ab Auscis in colle: Urbs Episcopalis est totius tractus, quartò post Auscos Metropolim, Aquas & Lactoram locò. Suavis ejus Episcopus Agathensi, A. C. 506. Præsidius Aurelianensi II. Amelius Aurelianensi V. interfuêre. longitud. 21. 37. latitud. 42. 58. Titulum Comitatus habet, qui est inter Languedociam, Pyrenæos, Comitatum Fuxensem & Armaniacum: in Super. & Infer. divisus. Plin. l. 4. c. 19. Strabo, l. 4. &c. Ptol. &c. Urbs destructa est A. C. 585. à Gontrano Rege, quod Pseudo-Gundebaldo perfugium fuerat, cum à Pompeji M. ætate ad id tempus floruisset, & jacuit per ann. 520. donec à S. Bertrando vel Berthramno Episcop. unde ipsi nomen S. Bertrand de Comminges, in vertice collis ac in ipsis excisæ urbis vestigiis, priori tamen multò minor, reparata est, A. C. 1085. ubi & claustrum ædificavit, & Canonicos regulæ B. Augustini servantes instituit. patria fuit Vigilantii. Cæterum Comitatus hic, à Parlamento Tolosano dependet, donatus à Johanna filia Comitis Convenarum & Bononiensis, Carolo VII. A. C. 1442. Aimoin. l. 3. c. 69. Gregor. Turonens. l. 7. Oihenart. Notit. utriusque Vasconiæ. Chesnius, Ant. urb. part. 2. l. 2. c. 15. San-Marth. Francia Christ. Tom. 2. p. 547. quibus adde, inter primos dicendum Hadrian. Valesium, Notit. Gall.

Urbes & oppida in diœcesi Convenica.

S. Amantii, S. Amans.	Gentiacum, Gensac.
S. Beati, S. Beat.	S. Gerontii, S. Girons.
S. Bertranni, S. Bertrand de Comenge.	Granata, Grenade.
	Insula Dodonis, l'Isle Dodon.
Castellio, Castillon.	Mons Regalis, Montreal: Leomaniæ nunc accensus.
Castra, Castres.	
Frontiacum, Fronsac.	Riparia ad Garumnam regio.
S. Gaudentii, S. Gaudens.	Sammatanum, Samatan.

Ponit etiam in agro Convenarum, præter Lugdunum, Aquas Calidas, Agues Strabo. Vide Cogueux.

CONVENNOS, Angliæ insula Cantio adjacens apud Thamesis fluv. ostia, Ptol. vulgò Schepey. Vide Conoes.

CONVENTICULA, veterum Christianorum, memorantur Arnobio, l. 4. Nam nostra quidem scripta cur ignibus meruerunt dari? Cur immaniter Conventicula dirui? in quibus summus oratur Deus. Vide quoque Lactant. l. 5. c. 11. Orosium, l. 7. c. 12. Amm. Marcellin. l. 27. ubi idem nomen occurrit. Græcis οἶκοι & ἐκκλησιαστήρια, appellatione generali, quòd nihil ab ædibus privatis cultu differrent, Euseb. Hist. Eccl. l. 8. c. 14. Latinis quoque Domus Dei, Tertullian. de Idolol. c. 7. Domus orationis, Augustin. Epist. 64. &c. Nempe temporibus ac minus adhuc stabilibus Christianorum rebus, habebant illi sua Conventicula tantum, ubi congregarentur, eaque non fixa, ob persecutionum sævitiam, quâ durante latebras quærebant, ac in ædibus privatis, denique quibuscunque poterant locis, conveniebant. Donec laxiora conventibus agendis ædificia struere iis permissum, ut de Probo Imperatore legimus, & florescentibus eorum rebus Basilicæ seu Regiæ erectæ, quæ, licèt non minus superbæ, ac pleraque Gentilium templa, essent, Templa tamen appellata non sunt, nomine hôc Gentilibus relictò, ut disertè docet Hieronymus, Ep. ad Rusticum Presbyt. Vide quoque voce Ecclesia. In his igitur Conventiculis quod Christiani usque

usque sexus, frequentes convenirent, precibus, jejuniis, auditioni verbi, sacræque communioni vacaturi, idque noctu non rarò, tempore persequutionum videl. imminenti, hinc Gentilium calumniis porta data. Inter quos Cæcilius apud Minucium Fel. de Christianis, *Fabem*, inquit, *profanæ conjurationis injiciunt: quæ nocturnis congregationibus & jejuniis solennibus & inhumanis cibis non sacrò quodam sed piaculò fœderantur*, & quæ seqq. Putabant enim, ratione moris sui, Christianos humani corporis sanguinem in suis *Conventiculis* lambere, & piacularibus hostiis ad fœdus silentiumque mutuum oppignerari, adeoque illis, quos fama erat, sanguinem bibere in Communione Eucharistica, illicitas conjurationes & sacramenta objiciebant. Quamvis calumniam hanc aliasque satis jam antea refutasset Plinius Junior, *Ep. de Christianis ad Trajan.* Vide plura apud ejusdem Minucii Commentatores, ubi & de reliquis criminibus, quæ *Conventiculis* Christianorum Gentiles calumniosè impingebant: adde Desid. Heraldum, *ad Arnob. l. 6.*

CONVENTRIA, vide *Coventria.*

CONVENTRIUS Gualterus, vide *Gualterus.*

CONVENTUALES Fratres, apud Matth. Paris. A. C. 1233. Monachi, qui collegialiter in *Conventibus* vivunt. In Communione cum Romana vox *Conventus* specialiter dicitur de Collegio Monachorum, apud Ebrardum in *Græcismo*, c. 11. Ordericum Vital *l. 4.* Alios. Item de loco, seu camera, ubi Monachi, de rebus suis secum invicem deliberaturi, conveniunt, in *Chron.* Fontanellensi & Lobiensi, apud Car. du Fresne. Unde *Conventum tenere*, dicitur primus, qui inter Monachos, absente Abbate vel Priore, in officiis divinis, vel in refectorio, occurrit, in libro *Usuum* Ordinis Cisterc. c. 81. &c. Hinc *Conventus S. Lucæ*, in Græcia, non procul Parnasso, in monte *Stiri*, memoratus Jac. Sponio, *Itiner. Græc. Part. 2. p. 74. & seqq.* Est id Monasterium difficilis accessus totius Græciæ pulcherrimum, à Romano Imperatore Oriente, filio Constantini VII. & nepote Leonis, cognomine *Philosophi*, fundatum, cui nomen à S. Luca Eremita, montis hujus incola, unde *Stiriotes* ei cognomen. Plura de illo vide *dicto loc.* Cæterum *Conventum* & *Silentium* idem esse, videbimus infrà, voce *Silentiarius.*

CONVERSÆ, mulieres, quæ, à prava & dissoluta via, ad meliorem transeunt, vulgo Gall. *Converties.* His binæ olim destinatæ erant ædes Constantinop. quarum prior à Justiniano M. extructa *M. Sancæ*, h. e. *Pœnitentia*, ut docet Procopius, *de Ædif. Justin. l. 3.* altera *Nea Metanoia*, *Nova Pœnitentia*, nomen habuit, ut refert *Theophanes*: Gallis *Maisons de Repenties*, vide Car. du Fresne, in *Constantinop. Christiana.*

CONVERSANUM, urbs regni Neapolitani in provinc. Bariana, Episcopalis sub Archiepiscopo Barensi, gaudet titulo Comitatus Gentis Aquavivæ. 5. milliar. ab ora maris Adriatici 14. à Bario in Ortum, parvi circuitus. Leand. Albert. *descr. Ital. p. 245.* Miræus, *Geogr. Eccles.* Vide *Cupersanum.*

CONVERSI, dicti vulgo, qui à Judaica vel Mahometana superstitione, ad fidem Christianam convertebantur. Hinc narrant Matth. Paris. & Matth. Westmon. sub A. C. 1233. Henricum III. Anglor. Regem extruxisse Londini *Domum Conversorum*, pro errorem Judaicum relinquentibus, *in qua ii sub honesta vivendi Regula, certum haberent in tota vita sua domicilium, tidam refugium & sufficiens vitæ sustentamentum.* Quam quidem, expulsis postmodum Judæis, Eduardus III. annò Regni sui 51. in Scriniorum Custodiam commutavit, ut auctor est Spelmannus. His autem primò ipsi Reges victum vestitumque conferebant; postmodum crescente numerò, & ingruentibus bellis, in Abbatias & Monasteria singulatim illos amandabant &c. In Gallia, frequens quoque horum mentio, ubi *Baptizatorum* vulgo nomine veniebant & plerumque Regem Magnatesque patrinos habebant, qui similiter illis certos attribuerunt reditus, qui *Bursa Baptizatorum* dicti sunt, vide Car. du Fresne, *Not. ad Joinvill. p. 112.* Apud Salvianum, *ad Eccl. Cathol. l. 4.* aliisque hôc nomine insigniuntur Monachi, qui non ab infantia in Monasteriis enutriti essent, hinc *Nutriti* dicti: sed qui à seculari vita, quam aliquandiu professi erant, ad Monachismum postea accedebant. In specie verò *Conversi* in Monasteriis, Gall. *freres convers* dicuntur laïci Monachi, laicis exterioribus & Monachorum obsequiis, addicti, eò quod primitus viri laici, pietatis, seu etiam quærendi victûs gratiâ, Monasteriis totos se addicerent, operam suam eis ad vitam locantes: unde *Laici*, *Oblati*, *Donati*, sed & *Visitores* passim dicti. Vide Haeftenum, *Inquisit. Monastic. l. 3. tract. 1. Disquisit. 8.* His inferiores esse *Redditos* dicemus infra in hac voce. In *Tabulis* tandem Ecclesiæ GP. sub Hugone Episcopo, apud Car. du Fresne, in *Glossar.* occurrit crebrius quidam *Guigo Conversus*, item Guigo Conversus *Episcopi*, ferè semper primus in subscriptionibus Chartarum ejusdem Episcopi, &c.

CONVICTOLITANIS Æduus, florens & illustris Adolescens, qui summum Magistratum, quem illi *Vergobretum* appellant, in sua civitate obtinuit. Cæs. *l. 7. Comment. c. 32. 33. 37. 42.*

CONVITIA Gentilium, in Deos suos frequentia, cum non è voto res successerunt: quò casu & statuas eorum lapidatas, alibi diximus. Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium, Theb. l. 1. v. 79. & l. 5. v. 610.* Item *in Superstitionum Commentariis*, & *Animadv. ad Lucanum.* De *Conviciatoris* verò Poëtæ pœna, vide Car. Paschal. in *Coronarum libris.* Sed & *Convitia*, de avibus occurrunt. Statius, *l. 2. Sylv. 4. v. 15.* de Psittaco Atedii Melioris, cui eò carmine parentavit Poëta,

—— —— —— vacat ille beatus
Carcer, & angusti nusquam convitia *tecti.*

Ubi *Convitia*, garrulæ hujus avis clangores sunt. Ita Ovid. *nemorum convitia* picas vocat, *Metamorphos. suæ l. 5. v. 676.*

Aëre pendebant, nemorum convitia, *picæ* &c.

Vide quoque suprà *Comœdia*, it. infrà *Remi.*

CONVIVA Apostolorum & Martyrum consors, cognomen Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi apud Eund. *Conviva Regis*, *l. Sal. tit. 43. §. 6.* *Si quis Romanum hominem*, Convivam Regis, *occiderit*, aliisque passim, Jonam inprimis in *Vita S. Columbani*, c. 24. ubi Chrodoaldus, & c. 18. ubi Hagnericus, Regis Theodeberti Conviva, Itaac. item Pontanum, *Hist. Danic. l. 5.* ubi Blaco, S. Canuti Regis conviva, à quo Rex occisus, memoratur. dictus est, qui non minister solùm seu officialis domus Regiæ, sed & intimam Regis familiaritatem, erat adeptus. *Convivæ Regis* scil. ii erant, *qui honore mensæ regalis aliis anteponebantur: quos participes mensæ suæ effecit*, ut est in *Concilio* Tolet. XII. Can. 3. & *quos divinis epulis autoribus adorandi Principis facultatem habere contigisset*, ait *l. 1. Cod. Theodos. de Comit. & Tribun. Scholar.* ubi Jac. Gothofredus plura congessit de honore Mensæ Regiæ, ut & Bignonius *ad l. Sal.* Savaro, *ad Sidonium Epistol. l. 1.* Alii. Cujusmodi honorem Chimhamo & Mephiboscheto, à Davide Rege Israelis exhibitum esse, in Sacris legimus, 2. Samuel. c. 9. v. 7. c. 19. v. 28. Simile quid *Hospes Regius* in Persia hodieque, vide suò locò. Sed & etiamnum, qui ex familia & domo Regia sunt, *Ministri Regis*, Gallis vulgò *Officiers Commensaux de la Maison du Roy*, dicuntur Car. du Fresne, *Glossar. & Dissertat. ad Joinvill. 2.*

CONVIVIA, vide de iis jam aliquid suprà, in voce *Cibus*: item *Cæna.* In iis, Varro convivarum numerum incipere voluit à Gratiarum numero, & progredi ad Musarum, quibus Apollinem quoque suum indulget Erasmus. Verrus tamen apud Macrob. *l. 1. Saturn. c. 7.* Musas cum Gratiis conjungens, duodecim convivas adesse vult: scribitque Capitolin. *in Vero*, c. 5. eum primum fuisse, in cujus convivio duodecim accubuerint, cùm verus verbum esset, *Septem convivium, novem verò convitium.* Sed corrigens Capitolinum Casaubonus, famosissimam Octavii juvenis cœnam *Dodecatheon* suggerit, in qua duodecim convivæ, duodecim Deorum nomine & specie, quam haud dubiè Verus æmulari voluit. Archestratus, Poëta Syracusanus, convivas esse aut tres, aut quatuor, aut non plures quinque vult, aliàs futurum conventum manipulatium & raptò viventium, his versibus, apud Athen. *Deipnosophist. l. 1.*

[illegible]

Heliogabalus, memorante Stuckiô *de Conviv. l. 4. c. 2.* invitavit *octo calvos, octo luscos, octo podagrosos, octo surdos, octo nigros, octo insigniter nigros, octo insigniter longos, octo pinguiores, & octo nasutos*, *dicterio*, *ubi Græco proverbio* [illegible]. Horat. de convivarum numero ita, *l. 3. Od. 19. v. 11.*

—— —— Tribus aut novem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui Musas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. Tres prohibet supra
Rixarum metuens, tangere Gratia
Nudis juncta sororibus.

Qui non invitati accessêre, Plauto, *Pœnul. Actu 3. sc. 3. v. 77.* *Muscæ*, Horatio, *l. 1. Ep. 5. v. 28.* *Umbræ* dicuntur:

—— —— —— Locus est & pluribus umbris.

Solebant autem Veteres eos, quos invitârant, aliquandiu acriùs urgere pænulam eorum prehendendo, neque dimittendo, donec condicerent; unde phrasis orta, *Pænulam mihi scindit*, de iis qui serio rogati: & *Licet ego vix tetigi pænulam, tamen remansit*, de iis qui nimis faciles invitationem sequebantur. Antequam accumberent, calcei, ne inquinarentur lectuli, detrahi solebant. Terentius *in Heautont. Actu. 1. sc. 1. v. 72.*

Accurrunt servi, soleas detrahunt,
Video alios festinare lectos sternere &c.

Postquam accubuêre, priusquam coronæ ex floribus, herbis ac auro in usum venirent, tum ad dolores capitis ex cibo potuque averruncandos, tum ad ebrietatem compescendam, laneis & lineis vinculis tempora & frontem vinciebant: fertis posteà ex hedera, myrto ac rosa inprimis hunc in finem usi, quamvis & *symbolum plenæ libertatis* fuerunt. Prius autem domino convivii moris erat, schedam dari, quæ descripta ordine obsonia omnia haberet, ut jam tum sciri posset, quid primum quid postremum coquus esset missurus. Epulæ à perito carptore divisæ, de quo vide suprà in voce *Carptor*, simulque *Conviviorum Magister* sorte electus est, vide infrà in voce *Tapulla.* Interim dum structores carptoresque muneribus functi, organa, tibiæ variaque alia insonabant instrumenta, hydraulica inprimis, quorum frequentissimus in conviviis antiquorum usus fuit. Unde Theodoricus Rex laudem meruit, quod, dum epularetur, *organa* hydraulica non *sonarent*, apud Sidon. Apollinarem, *l. 1. ep. 2.* At Cato *in Originibus*, & ex eo Cicer. *Tusc. quæst. l. 4. c. 2.* auctor est, *morem apud majores epularum fuisse, ut deinceps, qui accubarent, canerent ad tibias clarorum virorum laudes atque virtutes*, eademque recipiuntur *in Bruto.* Id fiebat in principio nascentis Reipubl. imò & temporibus Heroicis, *in hortamen virtutis*, ut loquitur Cœl. Rhodig. *Antiqq. lect. l. 7. c. 2.* Sil. Italicus, *l. 6. Punicor. v. 667.*

Cui nobilitatis honos, funalia clara, sacerque
Post epulas tibicen. —— ——

Horat. *l. 3. Ode 11. v. 3. 6.*

Tuque testudo resonare septem
Callida nervis,
Divitum mensis & amica templis.

Et

Et diu ante ea fecula, in convivio Didonis, apud Virg. *l.* 1. *Æn.* v. 774.

---- ---- Citharâ crinitus Iopas
Perfonat auratâ. ---- ----

Sed & prifcô Heroum ævô id receptum, docet Homerus in Phæacum convivio, Od. 8. v. 498. imò jam ante expeditionem Trojanam, in Argonautica profectione, apud Val. Flaccum, *l.* 1. v. 138.

Vinaque & aquoreas inter cum conjuge Divos
Æacides, pulfatque chelyn poft pocula Chiron.

De Philippi Macedonis convivio idem docet Plut. *l.* 1. *de Fort. Alexandri* &c. Posteà luxu omnia occupante, victâ jam Afiâ, deliciæ ex Mufico concentu ambiri cœperunt. Unde Liv. *Dec.* 3. *l.* 9. *Tunc Pfaltriæ Sambuciftriaque & convivalia ludionum oblectamenta addita epulis.* Duplex itaque in Conviviis Mufica in ufu fuit, una vocis, altera inftrumentorum, dictique artifices *Thymelici* funt, qui in pulpitis canere folebant. Præter eos exquifitæ aderant dicacitatis vernæ, qui non fymphoniâ modò vocis fuavi, fed & petulantibus dicteriis convivas oblectarent ac incefferent, atque ii plerunque ex Ægypto petiti. Numerum verò iftiufmodi Symphoniacorum ingentem & plenè prodigiofum in Magnatum conviviis fuiffe, difcimus ex Cicer. *Act.* 6. *in C. Verrem*, Senec. *Ep.* 84. &c. Neque femper illi domeftici erant, fed ut gladiatores, à mangonibus alebantur collatâque mercede in privatas civium aulas, publicaque Principum ibant palatia, tefte Pliniô, *l.* 7. *c.* 12. Vide quoque Sueton. *in Aug. c.* 69. Macrob. *l.* 2. *Saturn. c.* 4. Solin. *c.* 5. &c. Quem luxum non reprehendit folùm acriter Hieronymus, *Ep. ad Furiam*, & in fe correxit Theodofius Senior, fed jam olim ipfe carpfit A. Gellius, *l.* 1. *c.* 11. Nec pueri modò procaciores, fed & puellæ his officiis adhibitæ funt, quæ plerunque Gaditanæ erant. Juvenal. *Sat.* 11. v. 162.

Forfitan exfpectes, ut Gaditana canorò
Incipiat prurire chorò, plaufuque probata
Ad terram tremulò defcendant clune puellæ,
Irritamentum Veneris &c.

Utrofque conjungit Martialis, *l.* 3. *Epigr.* 63. v. 5.

Cantica qui Nili, qui Gaditana fufurrat.

Interim ipfos viros principes Muficæ operam dare, apud Romanos probrofum fuit, nifi fortè in privatum oblectamentum. Vide Joh. Rofin. *Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 26. *& feqq.* cum Thom. Dempfteri *Paralipomenis*, Cœl. Rhodig. *l.* 27. *c.* 26. Alex. *Genialium dier. l.* 5. *c.* 21. Stuckium, *Antiqq. Conviv.* Farnabium, *ad Phœniffas Senecæ*, v. 175. ubi Laribus & familiæ Diis prima in feftis *Conviviis* libamina fieri confuevifle, effufô in terram vini pauxillô, ut & dapum parte in focum injectâ, notat &c. Apud Græcos tria erant *Conviviorum* genera, Ἔρανος feu *Cœna collatitia*, ad quam conviváirum quifque fymbolam conferebat, cujus rei arrhabo plerunque annulus fuit, Terent. *Eun. Act.* 3. *fc.* 4. v. 3. --- *Dati annuli, locus, tempus conftitutum*; Γάμος five *Nuptialia*, ad quam invitati fimiliter οἰνόπται effe tenebantur, Aristoph. *in Pace*, & Εἰλαπίνη, convivium magnificè inftructum; cui qui intererant, Εἰλαπιναστὰι dicebantur, vel quia κατ᾽ εἴλας bibebant, vel quia in choreis fuis εἴλας i. e. *fpiras* faciebant: His mulieres apud illos intereffe mos prohibebat. Contrà, *Quem Romanorum pudet uxorem ducere in convivium?* Corn. Nepos, *præf. Vitarum.* Numerus conviváirum non erat ultra trigínta, eratque conftitutus peculiaris Οἰνόπτης, qui, quoties & quantum biberetur, obfervans, intemperantiores Areopago caftigandos traderet: quam ob caufam Græci ab iftiufmodi nepotibus dicti funt Μισοπρεσβυτερόζοι & Φιλοπρεσβύτεροι. Convivæ poftquàm advenerunt, ofculô vel amplexu falutati & voce, *Tium, Vir honefte*, compellati, antequàm accumberent, moræ tædium ornamenta domus vifendo fallebant, ut patet ex Ariftoph. *in Vefpis*, Magifter dein convivii feu Δειπνοκλήτωρ à coquo Γραμματίδιον, feu catalogum miffuum ferculorumque accipiebat: eligebatur poft hæc more Romanorum, hodiernorumque etiam Italorum, forte Βασιλεύς, i. e. *Modimperator, qui bibendi leges aliafque præfcriberet, cujus imperium tam defpoticum fuit, ut juberentur convivæ fæpiffimè*, πίνειν ἢ κατὰ χεῖρας ὕδωρ περιβαλεῖν, *aut bibere aut caput perfundi*. Pollux, *l.* 2. *c.* 8. Suffitus intereà fiebant, tum ut nares quoque lautè epularentur juxta phrafin Athenæi, εὐωδίαν ἐσθίειν, tum ut Deos hôc pactô honorarent, quibus ferculorum primitiæ facræ erant, in ignem conjici folitæ, Ut apparet ex illo Patrocli apud Homer. *Il.* 1. v. 220.

---- ---- Ὁ δ᾽ ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς,
Is autem in ignem conjecit libamina.

Ita epulabantur convivæ, coronati fertis ex myrto plerumque confectis, unde *Euripid.* εἴρει δὲ κρᾶτα μυρσίνοις κλάδοις, *incingit autem caput myrteis ramis*: quem Romanos imitatos docet Horat. *verbis*, *l.* 1. *Od.* 4. v. 9.

Nunc decet aut viridi caput impedire myrtô.

Etiam inungebant caput, Scholiaftes, *in Ariftoph. aves*, quod & ipfum ufurpatum fuiffe à Romanis, oftendit illud,

---- *Habeat uncta mollia ferta coma.*

Utrumque ad vini æftum refrigerandum vaporefque diffipandos, laxatis, per quos faciliùs foras commearent, poris, quem in finem crambe conviviis frequenter adhibita, cujus naturali cum vino inimicitiâ ebrietatem præcavere ftudebant. Duabus infuper vicibus lavabant; ante epulas, quod ὕδωρ κατὰ χειρῶν, & poft illas, quod ἀπονίψασθαι dicebatur. Quô geftu cibum ceperint, quôque ciborum pocufque genere ufi fuerint, dictum eft fuprà in voce *Cibus*. Vide quoque in voce *Bibendi ratio*. Inter epulandum μεγαλοφωνεῖν, *clare*, ut Quintilianus interpretatur, *exarrare*, nobilioribus folùm: ungues verò refecare nemini licebat. Cuilibet convivarum puer miniftrabat, cui apophoreta, feu portiones quædam ferculorum domum deferendæ committebantur, more etiam apud Romanos ufitatô, cui minifterio Æthiopes plerunque adhibiti: Juvenal. *Sat.* 5. v. 52.

---- ---- *Tibi pocula curfor*
Getulus dabit, aut nigri manus offea Mauri.

Aliud quiddam μερίδες erant, portiones nempe vel facrificii, vel epuli, publicô nomine abfentibus amicis tranfmiffæ: quales Arato obtigêre ab Antigono Rege apud *Plutarchum*: & à Sponfa, in nuptiali convivio, miffas docet Ariftophanes, *in Acharn.* quod apud Romanos quoque & Hebræos obtinuit. Bellaria eorum nuces erant, fructus, & placentæ, dicebanturque Ἐπαικλα, τραγήματα, δευτέρα τράπεζα, ἐπιδόρπισμα, μετάδορπα, *Epidorpia menfa*. Quibus omnibus acceffêre ἀκροάματα & ᾠδαί, *Cantus & Chorea*, Cantiones eorum convivales frequentiffimæ erant, *Harmodium*, cujus initium, Φίλταθ᾽ Ἁρμόδιε, οὔ τι πω τέθνηκας, *Chariffime Harmodie, nondum obiifti*, &c. apud Ariftoph. in *Acharn. & Vefpis*: & *Admetus*, cujus initium, Ἀδμήτου λόγον ὦ ἑταῖρε μαθὼν τοὺς ἀγαθοὺς φίλει, τῶν δειλῶν ἀπέχου &c. *Admeti narrationem quifquis perceperis, ftrenuos amplectere, cave à timidis* &c. Scolia quoque ibidem fæpiffimè narrata, de quibus vide infrà *fuô locô*, uti & voce *Paranium*. Totam verò hanc lætitiam convivalem temperabant *fomari*, fuis feu *ofcillis* vel ofliculis, qualia Romæ in fefto *Sigillaria* dicto, item ab Augufto apud *Sueton.* adhibita leguntur; Hæc tam ingeniosè fabricata, ut pro fitus diverfitate, facies alias atque alias oftenderent, Fortunæ inconftantiam & rerum humanarum vices epulantibus refricabant: quemadmodum apud Ægyptios, illatô in convivium fceletô exclamare folebant, πῖνε καὶ τέρπου, ἔσῃ γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος, *Bibe & lætare, mortuus enim talis eris.* &c. Plura vide apud Rofſæum, *Archæologiæ Atticæ l.* 6. *c.* 1. *& feqq.* Communiter autem bis in die epulabantur cibumque capiebant Græci: Unde ἄριστον, quafi ab ἦρι *mane*, prandium: & δεῖπνον ἐκ τοῦ πόνων διαναπαύειν, *cœna*, quod à laboribus requiem præberet. Jul. Pollux, *Onom. l.* 6. *c.* 1. Hebræorum *convivia* ordinaria dicta fuêre *Aruchoth*, i. e. *Viatica*, ab ארח, quod *iter facere* fignificat. Vide Jerem. *c.* 40. v. 5. Proverb. *c.* 15. v. 17. Reliqua, quæ extra ordinem habebantur, vocabantur *Mifchte*, i. e. *compotationes*, fympofia. Præter hæc illa, in quibus facrificiorum abfumebantur reliquiæ, חג *Chag*, vocitatæ funt: ad quorum imitationem, poft S. Cœnam primi Chriftianorum fuas Agapas celebrârunt. Accedentes convivas falutabant verbis, *Dominus vobifcum*, vel *Benedicat vobis Deus*: Ruth. *c.* 2. v. 4. vel *Pax vobis*, vide Matth. *c.* 10. v. 12. fimul vel profternebant fe vel ofcula figebant pedibus, vide Lucæ *c.* 7. v. 38. vel fimpliciter illos ofculabantur, Gen. *c.* 45. v. 15. Lotio dein fequebatur pedum, Gentibus quoque ufitata, unde Plautus, *Perf. Act.* 5. *fc.* 2. v. 14. *Locus hic tuus eft, hic accumbe, ferte aquam pedibus*, quô officiô fervi fungebantur & viliffimi è familia, cui fini inferviebat vas aquâ plenum, quod femper erat in promptu, Νιπτὴρ dictum, Joh. *c.* 13. v. 5. aliàs ποδονιπτήρ: quales hydrias quoque illas fex, quarum mentio Joh. *c.* 2. v. 6. quidam fuiffe volunt. Poft hæc oleum in conviviantium capita effundi mos erat. Vide Lucæ *c.* 7. v. 37. 38. ut & Pfalm. 23. v. 5. Quibus peractis herus familiæ, poculum vinô plenum manu ferens, menfam his verbis confecrabat: *Benedictus fis tu Domine Deus nofter, Rex mundi, qui creas fructum vitis*: dein vinô libatô, in orbem convivis fimiliter illud guftandum tradidit, quem ritum ברכת היין *Bercath hajain*, feu *benedictionem poculi* vocitabant, vide Lucæ *c.* 22. v. 17. 18. Panem poft hæc fcindebat, illumque ambabus tenens manibus fic precabatur: *Benedictus fis tu Domine, Deus nofter, qui panem producis è terra*, quam ceremoniam dictam fuiffe *Bercath halechem*, i. e. *Benedictionem panis*, annotat Drufius, *in Nov. Teft. part. alt. p.* 78. Utràque fic peractâ benedictione vel ipfe Paterfamiliâs, vel qui ejus locô benedixit, frangebat panem, ab hac ceremonia *Habotfeang*, h. e. *Fractor* cognominatus cumque epulantibus diftribuebat. Sic epulabantur, utilibus fimul ac jucundis colloquiis fefe mutuò oblectantes. Unde Tertullian. *Apologet. c.* 39. *Non tam cœnam cœnant quam difciplinam.* Vide Lucæ *c.* 14. v. 7. & Judic. *c.* 14. v. 12. Gratiarum poftmodùm actio convivium finiebat: vel Patrefamiliâs, vel quôdam ex convivis infigniorîbus dicente. *Benedicamus ei, qui nos bonis fuis nutrit; cujus benignitate vivimus*, ac refpondentibus reliquis, *Benedictus fit, cujus benignitate vivimus*: quam ceremoniam appellârunt, *Bercath Hamazon*. Univerfi poft hæc clarâ voce dicebant, *Timete Deum omnes fancti ejus, quoniam non relinquit inopes timentes fe; Catuli Leonum efuriunt, fed quærentibus Deum nullius boni inopia eft.* Tandem, qui à confecratione poculi convivium aufpicatus eft, eôdem ritu idem claufit: vocabant autem poculum hoc כוס הלל *Cos hillel*, i. e. *Poculum ὑμνήσεως* feu *laudis* aut *gratiarum actionis.* Hymni dein ac Pfalmi fuccedebant. Vide Marci, *c.* 14. v. 26. & plura apud P. Fagium, *Comm. in Deuter. c.* 8. v. 10. Accumbebant autem Judæi, non minùs ac Græci, & Romani, licèt antiquioribus fedendi ritus in ufu, vide fuprà in voce *Accumbendi ritus.* Præter Patremfamiliâs, habebant quoque Hebræi Magiftrum convivii *Baal mifchte*, Ἀρχιτρίκλινον, qui princeps Miniftorum, Patris familiâs feu *Baal habeth* Οἰκοδεσπότου capeffebat juffa. Quibus funt qui addant Præfectos morum, quales Athenis Ὀινόπτας & in aula Ahafveri *Oculi convivii* erant, vide Efther. *c.* 1. v. 8. fed affenfum non ab omnibus impetrant. Pauperum curam miffis ciborum portionibus teftabantur, unde Gentilium ἀποφόρητα & μερίδες ortæ, quem morem graves ob caufas Concil. Laodicenum tandem fuftulit. Vide fuprà, voce *Agape*. Cœnabant autem Judæi fub vefperam, quô tempore lautiùs epulabantur, prandium eorum in horam diei fextam, quæ in primam noftram, incidit. Vide Gen. *c.* 43. v. 16. Act. *c.* 10. v. 9. 10. & & plura hanc in rem apud Thom. Godwynum, *de ritibus Hebræorum*, *l.* 3. *c.* 2. De more verò factâ lotione exhilarandi convi-

comitas, apud Græcos Romanosque usitato, cujus in Commentariis Græcorum obscurum vestigium extat apud Athenæum, *l.* 13. Vide infrà in voce *Invitatio*: uti de more Pontificum, post peracta Sacra, præcipuos è Clero & Laicis convivió excipiendi, in tricliniis, majoribus Templis adjunctis, suprà ubi de *Accubitalibus Tricliniis*.

CONVIVIA Imperatorum, vide in verbo, *Pascere*.

CONVIVIA Publica, amicitiæ & æqualitati inter cives conservandæ instituta, vide infrà *Phiditia*, *Phratrica*.

CONVIVIA Tempestiva, dicebantur Veterib. quæ, ut temporiùs iniri, sic seriùs finiri, moris erat: adeo quidem, ut etiam in multam noctem protraherentur, & usque ad Gallicantum; quod festis inprimis fiebat diebus. *De die* fieri dicebantur, Catullo, *Epigr.* 48. *v.* 5.

Vos convivia sumptuosa lautè
De die facitis.

H. e. Meridie, quintam enim ferè horam epularum istiusmodi tempori constitutam, apparet ex Cicerone, *in Pisonem*, Martiale, Juvenale &c. Quibus proin à *tempestiva commissione* nomen. Cùm aliàs tum liberâ Republ. tum inclinatâ decima horâ, vel etiam seriùs cœnarent homines actiosi & in re sua vel publica occupati. Martialis, *l.* 10. *Epigr.* 70. *v. ult.*

Balnea post decimam lasso. ----

Reliqui omnes, *horâ nonâ* aut decimâ. Philodemus, *Epigr. ad Pisonem.*

Αὔριον εἰς λιτήν σε καλιάδα, φίλτατε Πείσων,
Ἐξ ἐνάτης ἕλκει μουσοφιλὴς ἕταρος.
Εἰκάδα δειπνίζων ἐνιαύσιον.

apud Salmas. *Not. ad Flav. Vopiscum in Floriano*, *c.* 8. ubi plura in hanc rem.

CONVIVIALES Coronæ, olim multo in usu. Et primò quidem, antequàm luxus irrepsisset solennium epularum, suam quisque coronam ad convivium ferebat; ut postquàm sese plusculum invitâssent, eô sertô, tanquam annulô, munirent sese adversùs mala instantia ebrietatis. Sic de Centauris Euripides, *Iphigen. in Aulide*, *actu* 4.

Ἀνὰ δ' ἐλάταισι, στεφανώδει τε χλόᾳ
Θίασος ἔμολεν ἱπποβάτας
Κενταύρων ἐπὶ δαῖτα τῶν Θεῶν,
Κρατῆρά τε Βάκχου.
Cum abiegnis telis, coronariaque herba
Turba venit equestris
Centaurorum, ad convivium Deorum,
Et craterem Bacchi.

Postmodum Corona convivarum cuivis ab hospite exhibita, idque initiô epularum primum. Euripides, *Io*, *actu* 3.

----- ----- *οἱ δ' ἐπεὶ πλήρεις σκηνῆς,*
Στεφάνοισι κοσμηθέντες ἀφθόνου βορᾶς
Ψυχὴν ἐπλήσαν ----- -----
Completis autem tabernaculis,
Coronis ornati festis dapibus
Animam explebant.

Et apud Athenæum, *l.* 15.

Ὡς γὰρ εἰσῆλθον οἱ γέροντες εἰς δόμους
Εὐθὺς ἀνέκλινον. παρῆν ὁ στέφανος ἐν τάχει.
Domum ut sunt ingressi senes,
Statim accubuerunt, mox aderat corona.

Dein sub finem, ut hôc modô illi, quam parit ebrietas, gravitati & somnolentiæ mederentur. Id quod pluribus locis disertim tradit Athenæus & Plutarchus *in Conviv. Sapient.* & Theognis *in Sententiis*; ubi hic de convivio, ad finem properante, versus hos addit,

Χείρεσι δ' αὐλὸν θύραζε φέροι, στεφανώματα δ' εἴσω
Εὐειδὴς ῥαδινῇς χερσὶ Λάκαινα κόρη.
Gutturnium autem statim foras ferat, coronas verò intrò
Formosa teneris manibus Lacæna puella.

Gestabantur autem hujusmodi coronæ à convivis tantùm; & quidem sic, ut illæ primò quidem caput, inde frontem, collum tandem redimirent. *Anacreon*,

Στεφάνους δ' ἀνὴρ τρεῖς ἕκαστος εἶχεν,
Τοὺς μὲν ῥοδίνους, τὸν δὲ Ναυκρατίτην.
Coronas verò unusquisque tres habuit,
Quasdam roseas, aliam naucratitem.

Quo de more vide suprà ubi de coronis impositis Collo. Quòd si magnus hospes tectô excipi non poterat, ei mittebantur, ac tum censebantur inter hospitalia dona, uti legere est apud Tacitum, *l.* 14. *Annal.* Porrò Numini alicui dicatæ erant, idolisque inscriptæ, θεοῖς εἰδώλοις καθιερωμένους, uti habet Clemens Alexandr. *Pædagog. l.* 2. *c.* 8. Præter quas nonnullæ etiam inter medios convivas appendebantur oblectandis iis, qui & otiosi & ebrii intuebantur pendulas, uti videmus infrà ubi de *Cylistis* & *Encylistis*. Omnes autem ex floribus erant primùm, & quidem è rosa inprimis: postmodùm augescente luxuriâ etiam aureæ gemmatæque esse cœperunt &c. Quam in rem vide plura, apud Car. Paschal. in *Coronarum libris* passim, inprimis, *l.* 2. *c.* 3. & infrà in voce *Dissoluti*.

CONVIVIALES Leges, à Convivii præside, quem talis astragalisque sorte missis electum nonnulli *Symposiarcham*, alii *Regem*, alii *Magistrum Convivii*, Varro *Modimperatorem* appellat, ferri solitæ sunt, de modo bibendi inprimis: vide Plut. *Symposiacωn l.* 1. *quæst.* 4. Harum meminit Cicero, *in Verrem*. *Iste enim Prætor severus ac diligens, qui populi Rom. legibus nunquam paruisset, illis diligenter legibus, quæ in poculis ponebantur, obtemperabat.* Idem *l. de Senectute*, *me vero & Magisteria delectant a Majoribus instituta & is sermo, qui more Majorum a summo adhibetur in poculo* &c. Aliæ fuêre Leges, quæ Conviviorum luxui modum posuêre, de quibus suprà, in voce *Cibaria leges*.

CONVIVIALES Quæstiones, vide suprà *Colloquia*.

CONVIVIALES Vestes, vel accumbentium erant, de quibus vide suprà in voce *Cœnatoria vestis*, vel ministrantium, qui, ut expeditiores essent, in sola tunica fuêre. Quò spectant Ammiani verba, *Sistit itaque subtrahitur usquam reperto paludamento tunica auro distincta, ut Regius minister indutus a calce in pubem, in pædagogiani pueri speciem.* Alexander verò apud Lamprid. *c.* 34. *Auratam vestem ministrorum nullum vel in publico convivio habere voluit.* Nec in publicis solùm sed in privatis quoque conviviis Ministri tunicati: Seneca, *de brev. vitæ*, *c.* 12. *Cum videam, quàm diligenter exoletorum suorum tunicas succingant.* Horat. *l.* 2. *Serm. Sat.* 8. *v.* 70.

Præcincti ut rectè pueri comtique ministrent.

Hinc etiam Christus Dominus, pedes Apostolorum ante convivium loturus, posuit pallium, quia, ut Nonnus interpretatur, servile opus facturus erat: Servorum enim erat, sine pallio, aut alia veste exteriore, tunicatos ac cinctos, vel etiam linteô succinctos, ministrare. Sueton. *de Calig.* *c.* 26. *Senatores summis honoribus functos cœnantis sibi modo ad pluteum, modo ad pedes stare succinctos linteô passus est.* Contrà memorat Casaubonus, *in Exercit.* de Essenis, illos manicipiorum usu repudiatô, libertorum operâ in conviviis utentes, cavisse, ne ullam habitus servilis speciem inter ministrandum, præberent, & propterea discinctos, ac demissis tunicis in cœnationem solitos fuisse ingredi. Sub Flaviorum imperio ministri Regii albati inservierunt, unde Domitianus apud Sueton. *c.* 12. *generum fratris (Sabinum) indignè ferens & ipsum albatos ministros habere, proclamavit* οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη. Vel ergo privatorum servi in tunicis pullis ministrârunt, quem vestis servilis colorem Plautus & Artemidorus indicare videntur: vel si & illis alba tunica, quod conviviorum lætitia verisimilius facit, præcipuè in linea interula; regiorum ministrorum tunicæ candidæ fuerunt, i. e. cretâ candefactæ, vel non tantùm hæ albæ erant, sed & aurô distinctæ. Verùm nondum tunicis ministrantium additum tum aurum, sed longô pòst tempore, cùm scilicet paragaudes institutæ, existimat Ferrarius. Seneca, *locô suprà citatô*, etiam alios in conviviorum ministris colores agnoscit, *Qui puellorum suorum greges in ætatum & colorum paria dividit.* Etiam apud Petronium, *in aditu ipso stabat ostiarius prasinatus, cerasinô succinctus cingulô*: qui mos servitia per varios colores, quos *Livreas* appellant, excolendi, à Circi factionibus & coloribus profluxisse videtur. Ministrantium ornatum cultumque ex antiqua tabula, quam Ursinus *in append. ad Ciacconii triclinium* dedit, exhibet Octav. Ferrarius, de *Re Vestiar. l.* 3. *c.* 5. Vide quoque infrà *Ministri*.

CONVIVIALIA Munera, vide suprà *Apophoreta*.

CONVIVIUM Sacrum, vide hîc passim *Cœna Domini*, *Epulæ*, *Mensa Domini*, *Mensa sacra*, *Pruliana dapes*, it. ubi de *Sacerdotibus*, *Sacrificiis*, & voce *Victima*.

CONUPHIS, Ægyptius, Præceptor Eudoxi Cnidii, Clemens Alex. *l.* 1. *Strom.*

CONUS, apud Solin. *c.* 36. ubi de phœnice: *Apud eosdem nascitur phœnix avis, aquilæ magnitudine, capite honorato in conum plumis extantibus* &c. idem quod apex. Propriè autem apex est galeæ, seu in medio galeæ pars eminens è ferro vel ære, quæ ad ornamentum & insigne variâ formâ fiebat, interdum facta, ut cristæ & pennæ in ea ponerentur; interdum & sine pennis. Multæ enim galeæ absque *cono*, ut gregariorum militum: multæ cum cono quidem & apice, sed sine cristis & pennis; aliæ cum utroque. Cujusmodi *conorum* omnium exempla visuntur in antiquis monumentis. Apud *Polybium* πτέρινος στέφανος, *plumea corona* seu crista occurrit, è qua tres pennæ surgebant rectæ, cubitum altæ: Græci φάλους vocant lucidos clavos, vel asteriscos aut clypeolos, quibus summa pars galeæ pro apice insignita erat. *Hesychius* φάλαρα, [illegible] exponit. Qui velut nodi ac clypeoli in summo ac medio galeæ, *conum* & *apicem* vocabant. Sed & *cristæ* addebantur, pinnæ videl. *cono* galeæ aptatæ, ut & ex ipso ferrô laminæ eminentes & rectæ: qui ornatus majestatem & amplitudinem videbatur addere. Exemplum pulchrum in virgine, cui captivæ suam galeam Dux quidam imposuerat, egregiè quidem cristatam. Quâ cùm illa ornata procederet è Templo, pro Dea habita, momentum grande mutandis rebus præstitit, vide Plut. *Arató*. Sic Virg. de Turno, *l.* 9. *Æn. v.* 733.

----- ----- *tremunt in vertice crista*
Sanguinea.

Et Tyrtæus, hortatus juvenes ad fortiter pugnandum, ait κινείτω δὲ λόφον δεινὸν ὑπὲρ κεφαλῆς, *moveat autem* (unusquisque vestrum) *conum sævum super capite*. Et quidem hic *conus* interdum duplici, quandoque triplici & quadruplici cristâ fuit insignis. Unde illa apud Poëtas epitheta ἀμφίφαλος & τετράφαλος κόρυς. Item τετράφαλος, τρυφάλεια, &c. Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 746. Casp. Barthium, *Animadversion. ad Papinium Statium*, *l.* 3. *p.* 1774. & Car. Paschal. *Coronar. l.* 10. *c.* 19.

CONYZA, mas & fœmina, describitur Hesychio, in voce Κόνυζα: ubi [illegible] vocat fœminam, quòd tenuia & angusta habeat folia, marem verò ait esse φυτὸν ἱκανῶς εὔφυλλον, *largiter foliatum.*

foliatam. Unde & stramenta farciebant & scopas faciebant. Sed & imbricum vice tectis tegendis utebantur. Sunt autem imbrices tegulæ καλυπτοειδεῖς & tabulatæ, quæ imbrem derivant in tectis. Uti ergo ulvâ palustri, frondibus, harundine, stramentis, sic *conyzâ* quoque seu *cunilagine*, uti Latini appellabant, tuguria olim tegi consuevêre. Idem *Hesychius*, Ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἐπέβαλλον ἐκ ταύτης στέγαις αὐτῶν καλύβαι &c. Vide plura de hac herba apud Salmas. *ad Solin. p.* 1257. *& seqq.*

COON, primogenitus filiorum Antenoris, qui cùm Iphidamantis fratris mortem, ab Agamemnone illatam, vindicare vellet, mediam ejus manum subter cubitum lanceâ transfixit, atque ita ab eo interfectus est. Homer. *Iliad.*

COOPERIENDI insepulta corpora, pulvere ter injectô, ritus. Vide infrà, ubi de *Gleba sepulchrali.* Hinc *Coopertorium*, inter vestes sacras, vel ministeria sacra, recensetur Anastasio in *Sergio*: Gregorio item Turonens. *de vitis Patrum*, *c.* 8. *Dans* coopertorium *Sarmaticum, quò altare Domini tegeretur.* Vide infrà *Palla* & *Pallium.*

COOS, sive *Cos*, vel *Cea*, vel Co, insul. parva Asiæ minoris in mari Ægæo, seu, ut quidam ajunt, Icario, 100. milliar. à Rhodo, & Cariæ opposita, ab ea vix 20. milliar. distans in Occasum, oblonga, quæ olim magna fuit, & optimè habitata, aspectuque jucundissima eò navigantibus. Nunc *Lango.* Ambitus ejus 550. stadiis clauditur, tota fertilis ac optimô vinô abundans. Aliàs sub dominio Equitum Rhodiens. nunc Turcarum. Solebant autem in hac insula fieri vestes tenuissimæ ex bombyce ad fœminarum ornamentum, quæ *Coæ* dicebantur. Propert. *l.* 1. *El.* 2. *v.* 1.

Quid juvat ornatô procedere, vita, capillô,
Et tenues Coâ veste movere sinus?

Ovid. *l.* 2. *de Art. Am. v.* 297.

Sive erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus,
Sive erit in Cois, Coa decere puta.

Propert. iterum, *l.* 4. *El.* 2. *v.* 23.

Indue me Cois, fiam non dura puella.

Horat. *l.* 1. *Sat.* 2. *v.* 101.

---- Cois tibi pene videre est,
Ut nudam. ------

Tibullus, *l.* 2. *El.* 3. *v.* 57.

Illa gerat vestes tenues, quas fœmina Coa
Texuit, auratas disposuitque vias.

Fuit in hac insula Æsculapii templum augustissimum. De Junonis autem æde nemo ignorat, adeò clara, ut de ejus insignibus librum scripserit Theodorus, authore Vitruviô, *in præfatione l.* 7. Est inibi pectunculus, piscis insigniter sapidus, Varroni celebratus, uti testatur Gellius, *l.* 7. *c.* 16. Sed de Chio insul. ibi loquitur. Item *Coos*, urbs in Coo ejusdem insul. caput, quæ etiam *Lango*, versùs Ortum. Hinc adjectivum *Cous*, unde Hippocrates Medicus divinus & Apelles pictor egregius *Coi* dicti sunt, *Nic. Lloydius.*

COPA, apud Sueton. *Nerone*, *c.* 27. *Quoties Ostiam Tiberi defluxeret, aut Bajanum sinum præternavigaret, disposita per littora & ripas diversoria tabernæ parabantur, insignes ganea & matronarum institoria, copas imitantium, atque hinc inde hortantium, ut appelleret*; fœmina est, cauponariam exercens, unde etiam nomen. In paris vesaniæ Aviti Imperatoris narratione eas πόρνας, *scorta*, vocat *Dio*: nempe apud veteres Hebræos, Græcos & Romanos, inter *Copam*, & Meretricem, aut nihil, aut parum intererat. Notæ enim *blanditiæ* istæ *tabernariæ*, ut *Apulejus* vocat: quas ἐκ τῆς ὁδοῦ τοὺς παριόντας ἁρπάζειν, *è via prætereuntes rapere*, Theophrastus ait *in Character.* περὶ ἀπονοί. Institorium earum velum habuisse oppansum, in quo κρίκοι, *orbiculi*, ut adduci & reduci faciliùs possent, apud *Dionem* legas ubi suprà. De eodem accipiendum apud Juvenalem, *Sat.* 8. *v.* 167.

----- Laterantus ad illos
Thermarum calices, inscriptaque lintea vadit &c.

De *Copa*, noto carmine, ejusque Auctore alibi. Vide Causaubon. *ad Sueton. dictô loc.* Vide quoque infrà *Crotalistria.*

COPA, vide *Mapeta.*

COPÆ, locus in Græcia juxta Cephisum amnem, qui facit lacum Copaidem, aliàs Leuconidem dictum. Plin. *l.* 4. *c.* 7. *Stephanus* à *Copeo* Apatelii filio dictum scribit, Apatelea autem Onchesti, hunc Neptuni filium esse. Vide Schol. in *Acharn. act.* 1. Polyæn. *l.* 7.

COPAIS Lacus, Græcè Κωπαῒς λίμνη, in Græcia, à circumjacentibus oppidis varia olim cognomina nactus est. Namque & *Haliartius* & *Orchomenius* & *Alalcomenius* dicebatur, donec in nomen *Copaidis* totus concessit. In eum Cephisum influere, diximus in voce *Copæ.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 117. & 579.

COPAR, Arabiæ Felicis vicus. *Ptol.*

COPERNICUS Nicolaus, vide *Nicolaus.*

COPHANTA, Carmaniæ portus. *Ptol.*

COPHANTIS, mons Bactrianæ semper ardens. Plin. *l.* 2. *c.* 106.

COPHEN, civitas eadem quæ Arachosia. Gentile Cophenius. *Stephan.*

COPHES, Artabazi fil. ab Alexandro, ad Arimazen Sogdianum, de Aorno Petra tradenda, missus. Curt. *l.* 7. *c.* 11.

COPHES, Indiæ citerioris fluv. in Indum influens. Dionys. *Perieg. v.* 1140.

Τοῖς δ' ἐπὶ καὶ Κώφης τρίτος ἕσπεται ἀργυροδίνης.
Tertius hos sequitur splendenti gurgite Cophes.

Ubi in errore procul dubio versatur, si Cophen ordine tertium, Ortum versùs, inter fluvios in Indum se exonerantes, post Hydaspen & Acesinen hic statuat, nam *Strabo*, *Mela*, aliique Geographi, inter primos ad Occidentem, ante Indum ipsum, eum numerant: statuendum igitur, Dionysium non ad ordinem situs hîc respicere, sed fluvios in Indum influentes confusè tantùm enumerare. *Nic. Lloydius.* Aliter *Cophen*, Græcè Κώφης vel Κωφὴν dictus est, posteà *Suasti*, Σουάστ, nomen accepit, uti ex *Ptolemæo* discimus. Choaspem, non Persicum illum, vel Susianum, uti Dionysius scripsit; sed Indicum, cujus Strabo meminit, *l.* 15. recipit, & quatuor Satrapias ad Orientem includit, Gedrosios, Arios, Paropanisadas & Arachotas, teste Pliniô, *l.* 6. *c.* 21. quæ alii omnia *Arianorum* nomine comprehendebant. Salmas. ubi suprà, *p.* 701.

COPHINUS, in Ecclesia Romana in ministeriis sacris, *Anastasio Bibliothecar.* *Macro* tabernaculum, in quo Eucharistia asservatur, aliis *Armariolum.* Inter Decoctorum pœnas *cophinum* alicubi esse, diximus voce *Catamidiare*: In *cophinis* verò ac sportellis pecuniam condidisse Veteres videbimus infrà, voce *Pecunia.*

COPHTÆ, seu COPHITÆ, in Ægypto Eutychis & Dioscori sectatores, sub Patriarcha, qui se Patriarcham Alexandrinum vocat, cui sedes in Monasterio S. Macarii, 20. leuc. à Cairo. Ignorantiâ profundâ mersi, plerunque manuum operâ victum ægrè quærunt, solùm huic vacantes. His Abyssini subsunt: in Ægypto, Hierosolymis, &c. complura habent monasteria. A' Pio IV. solicitati, A. C. 1561. per duos Jesuitas, cum Latinis conjungi renuerunt. Uxorum apud hos repudium frequens, diu post nativitatem baptizant, trinâ immersione, totuplicique verborum institutionis repetitione usi. Fidem, jejunium, & preces, locô conjugii, confirmationis & extremæ unctionis urgent. De Gabriele Patriarcha misso ad Clem. VII. ut & Matthæi Patriarchæ literis ad Urban. VIII. Vide eruditos, Thuanum inprimis: & hîc infrà, it. voce *Coptos.*

COPHTHI, quasi *Incisi*, per contemptum à Mahumetanis dicti sunt Christiani Ægyptii seu Monachi aliique religiosæ vitæ sectatores: adeoque diversi à *Coptis*, de quibus suô locô. Vide Athanasium Kircherum in *Prodromo Copto*, *c.* 1. ut & in voce *Ægyptus.* Addam saltem Festa *Coptitarum* seu Ægyptiorum Christianorum, tum majora tum minora, quæ memorantur Scriptori perinsigni Mahumedano Abulaibsan Achmed Calcasendio, in Bibl. Seldeniana MS. *p.* 523. de quibus is procul dubio ab aliquo illic Christiano edoctus est. Vide Johann. Seldenum *de Synedriis veterum Ebræorum*, *l.* 3. *c.* 15. & hîc passim. Series eorum ista.

Festa Coptitarum, seu Ægyptiorum.
Majora VII.

I. Annuntiatio die 29. mensis Ægyptiaci *Barmanath*, cui Martii Juliani 25. respondet.
II. Olivæ seu Olivarum, die Solis postremô jejunii ipsorum seu Quadragesimæ: cui Dominica in Palmis respondet.
III. Pascha.
IV. Feria quinta τῆς Quadraginta, seu Festum Ascensionis: quadragesimâ die à Festo Ascensionis.
V. Festum Quinque, scil. dierum decadum, seu Pentecoste; incidit in diem 26. *Baschunes*; i. e. 21. Maji Juliani.
VI. Nativitas Domini, in diem 29. *Chiak*, qui dies est 25. Decembris Juliani.
VII. Immersio, i. e. Baptismus Domini; assignatur diei undecimo mensis *Tuba* Coptitarum, qui est ipse Januarii Juliani dies sextus.

Minora itidem VII.

I. Circumcisio Domini: die 6. *Beuna*, qui est Maji Juliani 31. Nisi, pro *Beuna*, legendum *Tuba.*
II. Quadragesima, incidit in diem 8. *Muse* mensis Ægypt. qui Augusti Juliani primo respondet.
III. Feria quinta confœderationis seu testimonii mutui Discipulorum, quando Dominus pedes eorum lavabat, triduô ante Pascha.
IV. Sabbatum Luminis, Sabbatum Sanctum & Sabbatum Paschatis dici solitum, in quo cerei Paschales benedicti.
V. Festum Claudens seu Terminans, est octiduô post Pascha.
VI. Festum Transfigurationis Domini, die mensis *Alesure* 13. Augusti Jul. 6. quô Græci & Occidentales illud recolunt.
VII. Festum Crucis incidit in diem 17. mensis *Thoth* seu Septembris 14. quô *Exaltatio Crucis* per Ecclesiam celebratur utramque, etiam Antiochenam. Addit ibidem Calcascendius complura alia sed breviusculè festa ac solennitates illic Christianorum, quas quô pactô enumeret in mensibus Ægyptiorum, vide apud Seldenum ubi suprà.

COPIA, Dea ubertatis ac abundantiæ apud antiquos, Fortunæ comes, de qua Lactantius, vetus Statii Schol. *in* 4. *Theb.* Hæc fingebatur cornu gerere plenum uvis, malis, ac spicis, unde *Cornu Copiæ* proverbialiter, quasi de abundantia celebratur, de quo vide Chiliadas. Horat. *l.* 1. *Od.* 17. *v.* 14.

----- Hinc tibi Copia
Manabit ad plenum benignô
Ruris honorum opulenta cornu.

Idem, *in Carmine Seculari*, *v.* 59.

---- Apparetque beata plenô
Copia cornu.

Alii tamen hoc cornu ipsi Fortunæ tribuunt. Vide Plut. *de Fort. Rom.* ac Heinsium, *ad Hesiod. c.* 11.

COPIA, seu COPIÆ, vide *Sybaris*, it. *Thuris.*

COPIA-

COPIAPUM, oppid. Americæ meridionalis ad ostia fluv. cognominis in agro Chilensi, juxta confinium Peruviæ, cum portu utcunque capaci, sub Hispanis.

COPIAS, Bœotiæ lacus, & fluv. quem Pausan. *Cephissidem* appellat, *l.* 9. Item urbs in eodem tractu. *Suidas.*

COPIATÆ, apud Epiphanium, *Hæres. l.* 3. Κοπιαταὶ, οἱ ἐπὶ τὴν τῶν ἀποθανόντων τῆς κοιμήσεως: Clericis accenseri videntur *leg.* 1. *Cod. Theodos. de Lustrali Collat.* quæ est Constantii, ubi recèns instituti dicuntur: iidem fortè cùm *Fossariis*, & *Parabolanis*, de quibus suô locô; ut & in voce *Laborantes.*

COPINUS & QUINTINUS, Libertinorum antesignani, in Brabantia & Hollandia. A. C. 1525.

COPKINUS, moneta argentea, in *LL.* Opstalbomicis Frisicis, *c.* 21. apud Car. du Fresne, *Glossar.*

COPON, civitas populosissima juxta Thebas in Ægypto, à Diocletiano capta & solô æquata, an. Urb. Cond. 1043.

COPONIUS, prænomine *Cajus*, Prætorius classi Rhodiæ Dyrrhachii præfectus in partibus Pompeji. Videatur Cicero, *l.* 1. *de Divinat. c.* 32. *l.* 8. *Ep.* 12. *ad Attic.* Cæs. *l.* 3. *de Bello civili, c.* 5. Vellejus, *l.* 2. *c.* 83. Appian. *in Parthico.* Vide quoque *Copponius.*

COPPATIÆ Equi in Circensibus, ab insigni inusto Κόππα nomen habuêre. Duas enim præcipuè literas Græci imprimebant equis, *Sigma*, unde Σαμφόραι, & *Coppa*, unde Κοππατίαι equi. Et quidem τὸ κόππα fuit Ῥῶ inversum, hôcque modô apud vetustissimos Græcos pingebatur, ϙ quæ forma est Latini *q.* Recentiores Græci paulò aliter eam pinxerunt, non clausam, ad hunc nempe modum G. Et sanè ex *coppa* Græcorum & formam & nomen literæ suæ *q.* Latini sumserunt, eundemque ordinem in alphabeto eorum obtinuit, quem apud Græcos κόππα: nam post Πῖ statim sequebatur, ut ex Scholiaste Aristophanis patet, Κοππατίας ἵππους ἐκάλουν, οἷς ἐγκεχάρακτο τὸ G. στοιχεῖον, & alibi ubi τὸ στοιχεῖον ... χαρακτῆρα τὸ κόππα scribit, & pro ejus charactere fuit numerus XC. Itaque κόππα vicem literæ olim apud Græcos fungebatur, posteà ab usu veluti supervacuum rejectum est. Hinc τὸ κόππα οὐδὲ τὸ ἄλφα, pro *re nullius momenti* usurpavit Callimachus. At Græci Grammatici recentiores adeò nescîverunt, quid esset Κόππα veterum, ut vulgò ἐπίσημον ἐννενήκοντα appellarent, &c. Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 892.

COPPENHAGEN, urbs in insul. Silandia, incolis *Copenhafen*, vel *Copinhafen*, regni Daniæ Metropolis. Hîc Regum sedes, Academia; à Christiano A. C. 1474. fundata, & insigne commercium. Cluverius, *introd. Geograph.* A' Suecis ante aliquot annos obsessa, magnanimitate Regis Friderici, fide civium, & fortitudine Hollandorum, hostium conatus elusit. Latinis *Hafnia* dicta. Vide ibi.

COPPONIUS, jussu Augusti Quirini, Judææ præfecti, Comes provinciæ curam gessit. Joseph. *de Bell. Jud. l.* 2. *c.* 7. *Jud. Ant. l.* 18. *c.* 1. 3. Torniel. *A. M.* 4060. *n.* 1. Vide quoque *Coponius.*

COPRANITZA, urbs Sclavoniæ, cum arce munita, sub dominio Austriac. vix 2. leuc. à Savo fluv. & 5. à Canisia in Austrum.

COPRAS, Monachus, divinum habuit donum sanitatem conferendi, depulsis morbis, ac dæmones expellendi. Sozom. *l.* 8. *c.* 1.

COPRATAS, fluvius Asiæ, post Choaspem memoratus *Straboni*: Μετὰ γὰρ τὸν Χοάσπην ὁ Κοπράτας ἐστὶ καὶ ὁ Πασιτίγρις, ὃς καὶ ἐκ τῆς Οὐξίας ῥεῖ καὶ αὐτός, *Post Choaspen* Copratas *est & Pasitigris, qui & ipse ab Uxia regione oritur.* Vide Salmas. ubi suprà, *p.* 702.

COPREÆ, Turnebo *Stercorarii*, scurræ erant, olim Romanis in deliciis. Ita enim is apud Sueton. *in Claudio, c.* 8. legi vult: *Et quoties post cibum obdormisceret, (quod ei ferè accidebat) olearum ac palmularum ossibus incessebatur, interdum ferulâ flagrôve, velut per ludum excitabatur* à Copreis, *solebant & manibus stertentis socci induci.* Vide illum *Adversar. l.* 22. *c.* 32. ubi tamen qui *Copreæ* essent non explicavit; at Jos. Scaliger id expeditum dedit *in Fest. l.* 17. in voce *Scurræ.* Sunt tamen, quibus insolens & penè incredibile videatur, in Convivium Virorum Principum, fœdissimos illos, impudicos & *Stercorarios* fuisse admissos. Itaque quidam, *à crepis excitabatur.* quidam à *crepis*, alii aliter legunt. Vide Joh. Rosin. *Antiquit. Romanar. l.* 5. *c.* 6. cum Th. Dempsteri *Paralipomenis*, ut & infrà ubi de *Neanicologis*, *Scurris* &c. Hos enim Κοπρίας ἄνδρας & κοπρολόγους Græcis dictos, Latinis *Copreas*, fuisseque hanc vocem in aulis Principum Romanor. Iam inde à temporibus Triumvirorum in usu, ex Dione, *l.* 50. docet Casaubonus, lectionemque Turnebi ac Scaligeri tum in loco præfato tum in *Tiber. c.* 61. pluribus confirmat, *Animadversion. ad h. l.* Vide quoque infrà *Jactatores*, *Mendaces*, *Viles.*

COPRINIACUM, in diœcesi Burdigalensi, ubi Synodus A. C. 1255. & 1260. An Compiniacum est, Gall. *Cognac*?

COPRONYMUS, cognomen Constantini VI. de quo vide suô locô, ut & suprà, voce *Caballinus.*

COPTÆ, sive placentæ, Græcè τραγήματα, *Hierophilo.* Aliàs τράγημα simplex quid & sic siccatum est, ut uvæ passæ, caricæ, palmulæ & similia: πέμμα verò, compositum & coctum. Vide infrà in voce *Tragemata.* Sed *Coptaria*, eadem cum pastillis & turundis Chirurgorum, quæ formâ longiore & rotundâ plerunque fiebant, ut instar haberent dactyli vel balani. Unde κολλύρια quoque, item κόλλυρας ἐπτημένας (pro κολλύρας) Theomnesto Hippiatro, apud Salmas. *ad Solin. p.* 1333. Κόπτειν verò verbum propriè tinearum est; unde σητόκοπα ἱμάτια, *vestes tineis pertusæ*, ἄκοπα, *a tineis illæsa*; Idem, *p.* 949. Erat autem *Copta* placentæ genus, cui contusæ (unde nomen) species aut legumina commiscebantur. Martialis, *l.* 2. *Epigr.* 85. *v.* 1.

> *Vimine clausa levi nivea custodia copta.*
> *Hoc tibi Saturni tempore munus erit* &c.

Ita quidem Junius & Critici quidam, sed Ramiresius *cocta* legit hôcque nomine decoctam nivem refrigeratam intelligit. Idem de *Copta Rhodia*, *l.* 14. *Epigr.* 68.

> *Peccantis famuli pugnâ ne percute dentes:*
> *Clara Rhodos* coptam *quam tibi misit, edat.*

Ubi *coptam*, fuisse placentam ex siligine, amygdalis, nucleis, passulis &c. docent Eruditi. Rhodiam tamen adeo duram fuisse, jocatur Poëta, ut dentes, nisi firmos, penè eliderет sicque colaphi vice servis mandenda posset porrigi: instar enim panis erat buccellati, Farnabius *ad loc.*

COPTOS, vel **COPTUS**, *Cana*, teste Rhamusiô, oppidum Thebaidis, commune Ægyptiorum, & Arabum emporium, vergens ad mare Rubrum, ubi cautes sunt, ex quibus eruuntur smaragdi. Cùm Ptolemaide, ab Aurelio Probo Imperatore barbaris ereptum, A. C. 279. Vopiscus *in ejus vita, c.* 17. &c. Juvenal. *Sat.* 15. *v.* 28.

> *Gesta super calidæ referemus mœnia Copti.*

Meminit illius Statius, *l.* 1. *Theb. v.* 265.

> ---- *Melius votis Mareotica fumat*
> *Coptos, & ærisoni lugentia flumina Nili.*

Ubi sic vetus Schol. *Coptos civitas Mareotica Ægypti, in qua Jo versa in Isidem colitur, cujus sacris sistrô celebratis, Nilus exæstuat.* Hujus urbis vetustatem ex eo cognoscimus, quod Regina Isis istic nuncium acceperit de nece mariti sui Osiridis, præque dolore abscidérit capillos, quô exemplô Isiaci erant calvi. Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 533.

> *Qui grege linigerô circumdatus & grege calvô.*

Hinc urbi Κόπτος vel Κοπτὸ nomen esse datum putârunt Græci, quia κόπτω significat, διαιρεῖν καὶ θραύειν, ut ait *Eustath.* Sed alii ex eo hoc vocabulum urbi impositum existimant, quia, cùm in ea degeret Isis, privata sit Osiride, nam *Coptus* linguâ Ægyptiacâ *privationem* notat. De utroque sic Plut. *l. de Isid. & Osir.* Τὴν δ' Ἶσιν αἰσθομένην κείρασθαι μὲν ἐνταῦθα τῶν πλοκάμων ἕνα, καὶ πένθιμον στολὴν ἀναλαβεῖν, ὅπου τὴν πόλιν μέχρι νῦν ὄνομα Κοπτὼ. Ἕτεροι δὲ τοὔνομα σημαίνειν οἴονται στέρησιν, τὸ γὰρ ἀποστερεῖν, κόπτειν λέγουσι. Vossius autem planè iis assentit, quibus *Coptos* toti Ægypto creditur nomen dedisse, nempe ut Αἴγυπτος dicatur, quasi αἶα Γύπτος, sive Κόπτος, vel τοῦ Κόπτου. Atque hanc opinionem admodùm firmat Ignatius Patriarcha Antiochenus, vir reconditæ eruditionis *epistolâ eâ, quam Arabicè scripsit ad summum virum Jos. Scaligerum, Nic. Lloydius.* Vide P. de Valle, *Itiner. tom.* 1. Est & Armeniæ Zephyricæ vicinum oppid. *Cedrenus.*

COPULA, apud Capitolin. *Maximino Juniore, c.* 1. *Dextrocherium cum* copula *de hyacinthis quatuor* &c. ea pars dextrocherii est, quâ jungitur & *copulatur*, vel tænia potiùs utraque dextrocherii parte pendens, quâ dextrocherium alligabatur. *Gloss.* Copula, χειρὸς ἀλυσίδιον, κλάδος, ὄρμος, ubi legit Salmasius, χειραλυσίδιον, h. e. *manus catenula.* Α'λύσεις etiam & ἀλυσίδια certè in mundo muliebri numerat *Pollux.* Aurea itaque & gemmis inclusa ista dextrocheria, fasciâ vel lorô sericeô ad manum ligabantur, quam *copulam* vocat Capitolinus, quamvis ex auro eandem fuisse nihil impediat. Salmas. *ad loc.* Quid verò *Dextrocherium* sit, vide infrà, ubi quoque de *Copula* plura. Sed & *Copula*, in genere vinculum, ἱμάς, C. Nepos, *Datame c.* 3. *Ipse (Datames) agrestis duplicique amiculô circumdatus ---- gerens in capite galeam venatoriam, dextrâ manu clavam, sinistrâ* copulam, *vinctum ante se Thyum agebat, ut si feram bestiam captam duceret.* Vide Casp. Barthium, *Adversar. l.* 8. *c.* 15.

COPUS Martinus, vide *Martinus.*

COQUENDI ad Tibiam mos, Tyrrhenis in usu, occurrit apud Pollucem, *l.* 4. *c.* 7. ὑπ' αὐλῷ ὀψοποιεῖν, meminitque ejus Stuckius, *Antiq. Convivial. l.* 3. *c.* 10. Et *Tibicines ad foco.* indigitantur Aristophani, *Acharn. Actu* 3. *Sc.* 3. Nec aliam ob causam à Plauto plerunque Coqui & Tibicinæ conjunguntur: ut *Aulular. Actu* 3. *Sc.* 5. *v.* 5.

> *Ite sanè nunc jam intrò omnes & coqui & tibicinæ,*
> *Etiam hoc introduce, si vis, vel gregem venalium.*
> *Coquite, facite, festinate nunc jam quantum libet.*

Ac proin Tibicines ad convivia olim in foro conductos, ubi obsonia emebantur, ex Theophrasti, *Characteribus* liquet. Unà cum Coquis, Plautus, *ibid. Act.* 2. *Sc.* 4. *v.* 1.

> *Postquam obsonavit herus & conduxit coquos*
> *Tibicinasque hasce ad forum.*

Inde itaque Eubulus apud Athenæum moris ait fuisse, *ut, si quid peccâsset Coquus, tibicen vapularet, l.* 5. Vide Casp. Bartholinum, *de Tibiis Veter. l.* 2. *c.* 13.

COQUETA, Insul. parva in ora Angliæ & littore Northumbriæ, opposita Coqueto, *Coket*, fluv. qui auctus aliquot rivulis, ibi ex adverso in mare Germanicum se exonerat, juxta *Warworth* oppid.

COQUI ac Offarii, magni apud Romanos, sequiori ævô, habiti sunt. Plin. *l.* 9. *c.* 17. extr. *At nunc* Coci *triumphorum pretiis parantur, & Cocorum pisces: nullusque propè jam mortalis æstimatur pluris, quam qui peritissimè censum Domini mergit.* Et Val. Max. *l.* 9. *c.* 1. *ex.* 2. *Inde ab Oceani littoribus abstracti pisces; inde infusæ culinis arces; censibusque edendis ac bibendis reperta voluptas est.* Quod quando primùm cœperit, exponit Livius, *l.* 39. *c.* 6. ubi de Cn. Manlii Vulsonis triumpho: *Luxuriæ peregrinæ origo ab exercitu Asiatico in urbem invecta est: ii* (milites Vulsonis) *primùm lectos æratos. Tum coquus, vilissimum antiquis mancipi-*

tum & *æstimatione & usu in pretio esse, & quod ministerium fuerat, ars haberi cœpta.* Ideam Coqui expressit apud Athenæum, *l.* 3. Damoxenus Comicus, apud quem culinæ instrumentum, condimentorum indiculus, porcus Trojanus & *Coqui* gloriosa Magisteria recensentur: cujus artifices fuêre, Æsopi nobilis patina, cœnæ Metellianæ, Apiciana decreta & alia hujusmodi sexcenta, excogitata in perniciem censuum & patrimoniorum, Appulejus, *Metam. l.* 10. *Hic erat dives admodum dominus; & illorum alter Pistor dulciarius, qui panes & mellita concinnabat edulia; alter Coquus, qui sapidissima intrimentis succorum pulmenta condita vapore mollibat.* Elegantèr Martialis, *l.* 14. *Epigr.* 220.

Non satis ars est sola Coco, servire palato,
Namque Cocus domini debet habere gulam.

Neque verò unicò tantùm contenti erant. Juvenalis, *Sat.* 9. *v.* 109. Archimagiri seu *Principis Coquorum* meminit.

—— —— —— Librarius, Archimagiri,
Carptores.

Et vetus Inscr. *Vicarii supra Cocos,*

HIC. OSSA. SITA. SUNT
FAUSTI. ERONIS.
VICARII. SUPRA.
COCOS.

In scena Coquorum nomina, *Anthrax, Congrio, Machærio*: Vestis duplex & rudis, seu fulloniæ expers, fuit. Jul. Cæs. Scaliger, *Poetices l.* 1. *c.* 13. Ad tibiæ sonum epulas apparabant. Idem, *l. eod. c.* 20. *Tyrrheni non unô genere (tibiæ) contenti. Singulari quidem canebant in sacris eaque æneâ, tanto apud eos in honore, ut, quemadmodum scripsit Aristoteles, non solùm ad ejus sonum pugiles certarent; verùm etiam, quum in noxios flagris animadverteretur, tibiæ sonum adjungerent. Quin etiam, quod mirere magis, coqui ipsi ad ejus sonum epulas appararent.* Apud perditissimos Sybaritas etiam coronabantur, uti discimus ex Athenæo, *l.* 12. ii inprimis, quos luxus erudierat ferculis & condiendis & apponendis. Vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 7. *c.* 6. suprà *Cociones* &c. Aliàs antiquitus idem Coquus ac Pistor. Sed & in rustica familia, culinæ, quam in chorte constituit Vitruvius, adscribit Pignorius mulieres, quæ pulmentaria rusticis coquebant, item eos qui cibum familiæ conficiebant: ejusdem loci dicit fuisse Focarias, quarum meminêre Pomponius, Ulpianus & Paulus Jureconsulti passim. Vide eum, *Comm. de Servis.* Et hi utrobique servi fuêre. Major dignatio Coqui, qui Hebraicè dicitur שר הטבחים, quales fuêre Potiphar, & Arioch, & Nebusaradan, in Sacris: quem Josephus & Græci reddunt Ἀρχιμάγειρος. Qualemque ex Euhemero Coo Cadmum quoque fuisse, tradit Athenæus, *l.* 14. Regis sui μάγειρος. Sic in Historia Francica Johannes Castellionæus *Magnus Coquus Franciæ* reperitur dictus, de quo vide suprà ubi de familia hac actum, & infrà in voce *Princeps Coquorum*: uti de *Coquis cælatis*, suprà voce *Cælare*. Vide quoque *Cociones*: & de *Coquinaria*, Medicinæ famulâ, infrà voce *Medici*.

COQUILLIUS Vitus, Nivernus, Patavii sub Mariano Socino Juri operam dedit primùm, inde Aureliani, alibique tantô successu, ut patriæ suæ instar Oraculi fuerit. Scripsit de *Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ*, quod opus à Jesuitis Nivernensibus diu servatum & Præsuli Ausciensi traditum, latuit annos 60. donec repertum, A. C. 1656. cum aliis ejus scriptis, in lucem prodiit, A. C. 1666. Obiit A. C. 1603. Thuanus, Auctor *Vitæ Coquillii*, Loiselius, *Opusc.* Antonius Teissier, *Eloges des Hommes Sçavants*, *Part.* 2. &c.

COR, princeps animalis pars, hisce describitur Plinio, *l.* 11. *c.* 37. *Cor animalibus cæteris in medio pectore est, homini tantùm infra lævam papillam, turbinatô mucrone in priora eminens. Piscibus solis ad os spectat. Hoc primum nascentibus formari in utero tradunt: deinde cerebrum, sicut tardissimè oculos. Sed hos primùm emori, cor novissimè. Huic præcipuus calor, palpitat certè & quasi alterum movetur animal, intra præmolli firmoque opertum membranæ involucro, munitum costarum & pectoris muro, ut pariter --- sinuosô specu & in magnis animalibus triplici, in nullo non geminô, ibi mens habitat --- solum hoc viscerum vitiis non maceratur, nec supplicia vitæ trahit: læsumque mortem illico affert --- Hirsutô corde gigni quosdam homines proditur, neque alios fortioris esse industriæ, sicut Aristomenem Messenium, qui CCC. occidit Lacedæmonios.* &c. Quô hieroglyphicô id Ægyptii repræsentârint, vide infrà voce *Ibis*. Quia verò pectus principis hujus partis sedes, hinc in conviviis Veter. non solùm capiti & collo, sed & pectori applicabantur coronæ, ut odorum fragrantiâ illud recrearetur. In cujusmodi coronis illæ fuêre, quibus inditum nomen *hypothymidis* seu *hypothymiadis*, quæ collo appensæ ad pectus descendebant. Vide infrà in hac voce. Earum meminit *Anacreon* in his,

Πλεκτὰς δ' ὑποθυμίδας
Περὶ στήθεσι λωτίνας
Ἔθεντο.
Plicatiles hypothymiadas
Circa pectus e loto
Posuerunt.

De *Cordis* usu in Extispicina Romanorum, ut aliquid addam, Plinius ubi suprà, ita pergit, *In corde summo pinguitudo est quædam lætis extis. Non semper autem in parte extorum habitum est. L. Postumio Albino Rege sacrorum, post centesimam vicesimam tertiam Olympiadem, cùm Rex Pyrrhus ex Italia discessisset, Cor in extis aruspices inspicere cœperunt. Cæsari Dictatori, quo die primum veste purpurea processit, atque in sella aurea sedit, sacrificanti bis in extis defuit. Unde quæstio magna --- potueritne sine illo hostia vivere?* Vide quoque infrà ubi de *Extispicibus*. Sed & hôc seculô in Ducis Feriæ aperto corpore cor non apparuisse, sed in pericardio aquas solùm repertas, traditur, qua de re extat lepidum Epigr. Casp. Barlæi, *Poem. Part.* 2. &c. Hinc *Corculi*, apud Romanos dicti, Plin. *l.* 7. *c.* 31. Vide infrà.

COR Jacobus, vide *Jacobus*.

CORA, Jovis & Cereris filia, quæ & *Libera* & *Proserpina*. Vide *Core*.

CORA, filia Ardonei & Persephones; vide plura de dictione *Cora* apud Cæl. Rhodig. *l.* 7. *Antiqu. Lection. c.* 15.

CORA, oppid. Latii in finibus Volscorum antiquissimum, ante urbem Romam à Dardanis conditum, ac de *Cora* Catilli & Tiburti fratris nomine dictum. Nunc in Campania Romana ad pedes collis, sub dominio utili populi Romani 6. milliar. à Velitris in Ortum, versùs Anagniam, *Baudrand.* Populi *Corani.* Lucan. *l.* 7. *v.* 392.

—— Gabios Vejosque Coramque
Pulvere vix tectæ poterunt monstrare ruinæ.

Longitud. 36. 38. latitud. 41. 37.

CORACA, Arabiæ Petrææ oppid. *Ptol.*

CORACES, fuisse locum apud Æoles, Arnam incolentes perhibent, in quem maleficos relegabant, unde dictum ἐς κόρακας. Alii locum hujus nominis in Thessalia fuisse contendunt, in quem nocentes dabantur præcipites. Sunt qui hoc referant ad volatum corvorum: quoniam enim in desertis volitare consueverunt, volunt ad corvos illi esse eundem, quem intelligunt in extremas solitudines publicitus deportandum.

CORACESIUM, seu CORACENSIUM, *Ptol. Scandeloro*, teste *Nigrô*, urbs Pamphyliæ litoralis, quæ à *Ptol.* & Livio, *l.* 33. *c.* 20. Ciliciæ asperæ tribuitur. Vide Strab. *l.* 14.

CORACESIUS, pars Tauri montis. Plin. *l.* 5. *c.* 27.

CORACIÆ, Gall. *Cuirassiers*, vide suprà, ubi de *Clibanariis*.

CORACICA Sacra, species Mithriacorum olim sacrorum, quæ multiplicia fuisse constat: sic dicta, quòd ὑπηρετοῦντας, *ministrantes*, *corvos* vocabant. Eorum mentio apud Ambrosium & in veterib. *Inscriptionibus*. Vide quoque infrà *Hyænica* & *Leontica*, it. voce *Mithra*.

CORACII, regio in Æthiopia sub Ægypto, ubi maxima Indicarum arundinum multitudo. *Strabo.*

CORACINA Vellera, Straboni κοραξοί, dicebantur, quæ Romam afferebantur ex Hispania. Ita enim is *l.* 3. de Hispania, πολλὴ δ' ἐσθὴς πρότερον ἤρχετο, νῦν δὲ καὶ ἔρια μᾶλλον τῶν κοραξῶν. Ubi de lanis loquitur coloris *coracini* sive corvini, quæ ex Hispania in Italiam importabantur, cùm priùs vestes importari solitæ essent. Tales autem Hispanas fuisse lanas, ex Plinio discimus, *l.* 8. *c.* 48. *Hispania nigri velleris præcipuas habet.* Cujusmodi colore lanas eximias fuisse habitas, idem Strabo docet, *l.* 12. Vide Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*, *c.* 3. Color hic à pullo distinguitur Vitruvio, *l.* 8. *c.* 3. *Quamvis sint alba, procreant aliis locis leucophæa, aliis locis pulla, aliis coracinô colore.* Nempe color κοράκινος aliquid luminis habet, cùm pullus sit ἀλαμπὴς, *splendoris expers*. Unde κοράκινον χρῶμα docti definiunt, *colorem cum aliquo splendore nigerrimum*. Qui proin non in lanis solùm, sed & in capillis, placuit. Hic de Sponso Cantici Cantic. *c.* 5. *v.* 11. *Antiæ ejus pendulæ nigræ, ut corvus*: & Apulejo, *l.* 2. laudatur capillus *corvinâ nigredine cærulus.* Martial. quoque, *l.* 3. *Epigr.* 43. *v.* 1.

Mentiris juvenem tinctis, Lentine, capillis:
Tam subitò corvus, qui modò cygnus eras.

Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 2. *c.* 10. Vide quoque Salmas. *ad Solin. p.* 876. de *Coracinis* verò piscibus Nilidis, lacus Æthiopiæ, *Ibidem p.* 134.

CORACINSII, Sardiniæ populi. *Ptol.*

CORACIUM, mons juxta Colophonem in Ionia. Item locus circa Byzantium.

CORACODES, Corsicæ insulæ portus. *Ptol*

CORACONASUS, locus Arcadiæ, ubi Ladon fluv. in Alpheum excipitur. Pausan. *in Arcad.*

CORACONNESUS, insula Libyæ. *Steph.*

CORACOS petra, i. e. *Corvi saxum*, locus in Ithaca. *Steph.*

CORADUS Ludovicus, vide *Ludovicus*.

CORAGUS, vide *Hortator*.

CORALETÆ, Scythiæ Europææ gens. Ita veteres libri habent apud Val. Flacc. *l.* 6. *Argon. v.* 81. Ubi vulgò legebatur *Cœlaleæ*.

CORALIUS, Phrygiæ fluv. qui aliô nomine *Sangarius* dicitur. Plin. *l.* 6. *c.* 1.

CORALLI, populi Pontici immanitate insignes. Ovid. *l.* 4. *Ponticorum*, *El.* 2. *v.* 37.

Hic mea cui recitem flavis nisi scripta Corallis?

Idem, *El.* 8 *v.* 83.

Litora pellitis nimiùm subjecta Corallis.

CORALLIUM, recentioribus Græcis Κοράλλιον, antiquioribus Κουράλιον. *Dionys.*

Πάντῃ γὰρ λίθος ἐστὶν ἐρευθοῦ κουραλίοιο.

Unde & Ovid. *l.* 15. *Met. v.* 416.

Sic & Curalium, quô primùm contigit auras
Tempore durescit. —— ——

λιθόδενδρον est, i. e. *arbustum seu frutex ad lapidis naturam accedens*; cui quòd evellatur retibus, aut acri ferramentô præcidatur, ἀπὸ τοῦ κείρεσθαι, *a tonsione* nomen. In Mari Mediterraneo passim reperitur, ut & in Gallico sinu circa Stœchadas Insulas in Etrusco, apud Graviscas, in Campano ante Neapolim, in Siculo, circa Heliam & Drepanum & Pachynum promontor. in Africano, circa Erythra. Maximus verò ejus circa Siciliam insul. proventus est. At in India rara merx, ideoque cara. *Gignitur quidem & in Rubro mari*, inquit Plinius, *l.* 32. *c.* 2. *item in Persico vocatur lace*, aut *jacem* potiùs, nempe

quia

quia nigrius & proin vilius. Unde in Rubri Maris Musam & in Arabiæ Felicis Metropolim Sabbatha, *corallium* ex Ægypto deferebatur, ut Arabici litoris corallio pretiosius, ut testatur Arrianus, in *Periplo*: qui idem corallii meminit ad Barbaricum emporium allati, in Sinthi seu Indi amnis faucibus situm, ex Ægypto scilicet, æquè ac in Arabiam. Mansitque ingens in India *coralio* pretium, usque ad ætatem Pauli Veneti: qui de Indiæ provinc. *Tebeth*, *Utuntur*, inquit, *ibi pro moneta corallis. Nam est is lapis apud eos magno in pretio. Et omnes fœminæ eum collo deferunt; appenduntque quasi rem pretiosam, ad colla idolorum.* At postquam reperta pyxis nautia illa aperuit, *corallium* etiam in India paulatim cœpit vilescere &c. Laudes ejus plus centum versibus decantantur in supposititio Orphei libro *de Lapidibus*. Color optimus, cùm rubet, sandarachæque aut sandicei saturæ simile est, *Dioscor.* &c. Vide S. Bochart. *Hierozoici Part. posterior. l. 5. c. 7.* Cæterùm, *Corallia* plurima marina, cum rupe coralliifera, ex Mari Mediterraneo in Musæo Kircheriano asservantur. Ubi videre est, quanta cum providentia Natura fundum marinum corallinis arboretis vestiat & varia conchylia, ostraceas exuvias, saxaque in monticulos congerat, unde rubra arbor excrescens durities sua & rubore humani generis luxum auget. Horum monticulorum aliqui, intra Musæi rara videntur: fragmenta verò ibi plurima ex ipsis conchyliis enata. Est enim proprium hujus plantæ, liquorem spermaticum ex se demittere, cujus guttæ, in quodcunque obvium corpus ceciderint, ibidem novæ corallinæ plantæ sobolem faciunt. Quod Naturæ arcanum didicit Auctor ex Arabici Maris Rubri urinatoribus, uti refert Georg. de Sepibus, *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo, p. 45.* Ut de usu aliquid superaddam, de eo sic Plinius, *l. 32. c. 2.* *Aruspices imprimis vatesque* (Indorum) *religiosum id gestamen amoliendis periculis arbitrantur. Itaque & decore & religione gaudent. Priusquam hoc notesceret, Galli gladios, scuta, galeas adornabant eo. Nunc tanta penuria est vendibili merce, ut perquam raro cernatur in suo orbe* &c. Nec omittendum, *Corallii* elaborandi vix uspiam præstantiores officinas, quàm Massiliæ, esse, uti refert Jac. Sponius, *Itinerar. Græciæ Part. 1. p. 25.* ubi album quoque corallium solidum, & rubro album se vidisse addit.

CORAN, seu ALCORAN, vox Arabica, liber impietatis Muhammedicæ, à *Kara*, i. e. legere vel colligere: à *collectione* videl. suratarum seu capitum, quæ comprehendit, sicut & *Furcan* eum vocant, quod in capita illa, variasque partes sit divisus. Ejus originem à Deo arcessunt Muhammedani, à quo cœlitus in Muhammedem dormientem hæc scriptura delapsa sit. Aliis illam non nisi post mortem ejus, ex chartis illius domi inventis in hanc formam redactam, dicentibus. Certè nomina successorum & discipulorum Muhammedis, de Alcorani coagmentatione ac expositione dissidentium à se invicem accuratè commemorat Ricoldus Arabs Christianus, *Confut. legis Saracen. c. 13.* Nempe Muhammedi in Regno successit Abubecar, indignante Hali, qui ad suum modum Alcoranum construxit, alium postmodum edidit Eleage filius Nazef, alios alii: additis detractisque verbis, pro cujusque arbitrio, & collectoribus mirè inter se altercantibus. Imò de Alcorano dissentiendi finis non fuit, usque ad tempus *Merpan* fil. *Elczen*, qui Alcoranum hodiernum, reliquis omnibus, quotquot haberi poterant, combustis, composuit. Manent tamen circa expositionem ejus hodieque rixæ acerrimæ, discordantibus Orientalibus ab Occidentalibus, & rursus utrisque inter sese. De Arabico in Latium indigestum hoc chaos transtulit Rob. Retenensis Anglus, jussu Petri Abbatis Cluniac. A. C. 1143. qui translationem misit ad Bernardum Abbatem Claræ Vallis, hortatus eum, ut contra Muhammedicos errores scriberet. Dividitur autem in *Capita*, seu *Suratas* aut *Azoaras*, uti Erpenius vocat, *Annotat. suis in Hist. Josephi Alcoran.* ipsarum verò Suratarum aliæ inscribuntur *Meccenses*, quas nimir. discipulis suis tradidit Muhammedes in urbe *Mecca*, celeberrimo Arabiæ Emporio, ante suam inde fugam: aliæ *Medinenses*, quas composuit in oppid. *Jatsrib*, ad quod Muhammedes confugit, ubi etiam sepultus est, cum Fatema filia, & aliquot suis Successoribus. Impia dogmata librô contenta quod attinet, vide de iis eruditè disserentem Jo. Forbesium, *Instruction. Historico-Theolog. l. 4. c. 4. & seqq.* ut & ubi de *Alcorano*.

CORANCALI, Indiæ extra Gangem populi. *Ptol.*

CORANI, Italiæ populi, vide *Cora*.

CORANITÆ, Arabiæ Felicis populi. Plin. *l. 6. c. 21.*

CORARIUS Anton. Cardinalis, nepos Gregorii XII. Venetus. Fundator Congregationis S. Gregorii, castitate & in pauperes charitate inclytus. Auctor historiæ sui temporis manuscriptæ, in Bibliotheca congregat. modò laudatæ. Obiit A. C. 1445. Ciaccon. *in Gregor. 12 Extra. 4.*

CORAS, Catilli & Tiburtii frater, unde mons *Coras* & urbs *Cora* dicta. Virg. *l. 7. Æn. v. 672.*

Tum gemini fratres Tyburtia mœnia linquunt,
Fratris Tyburti dictam cognomine gentem,
Catillusque acerque Coras, Argiva juventus.

CORAS, lacus Tartariæ veræ, versùs partem Borealem in regione *Mongul*. Recipit Tartarum fluv. Estque valde extensus, ut tradunt Geographiæ periti.

CORASENI, populi Asiatici. Herodot. *l. 1.*

CORASIÆ, maris Ægæi insul. *Crusiæ*, teste *Nigrô*.

CORASIBIE, vertex sic nominatur, unus montis in India tricipitis, quem Bacchus, ad vitandos intensos aëris vapores, cum suis expeditionis sociis occupavit. Polyæn. *l. 1. c. 1.* ubi interpres tamen legit *Corasibis*.

CORASIUS, mons imminens Antiochiæ, apud Xiphilinum, *in Trajano.*

CORASPHI, gens Scythiæ intra Imaum. *Ptol.*

CORAX, Sicyoniorum Rex, post Echireum: Regnavit ann. 30.

CORAX, antiquissimus Rhetor Siculus, circa Olymp. 89. primus artem dicendi, & præcepta conscripsit. Cicero, *in Bruto*, *c. 12.* Primus etiam extitit, qui artem dicendi mercede professus est, Tisiamque eâ lege instituendum suscepit, ut mercedis partem præsentem numeraret, reliquam tum demum persolveret, quum in judicio, causâ peroratâ, victoriam reportâsset. Quum itaque Tisias non parum in arte profecisset, causam tamen nullam susciperet, idque fraude facere videretur, ne reliquum mercedis præceptori persolveret: Corax hominem in jus vocat, causamque omnem in hoc dilemma confert: *Disce*, inquit, *stultissime adolescens, utroque modo futurum quod postulo, sive viceris, sive condemnatus fueris: Nam à victore merces mihi ex pacto debebitur, quum ita inter nos convenerit, ut quam primam ex judicio victoriam reportasses, reliquum mihi mercedis persolveretur. Sin ego vicero, nihilominus judicii iniquitate tenebeiis, utpote sententiis judicum condemnatus.* Ad hæc Tisias, *Imo*, inquit, *tu potius disce, præceptor sapientissime, neutro modo futurum quod postulas. Nam si tu viceris, ex pacto nulla tibi debebitur merces, quandoquidem ita convenit, ut tunc tum demum persolverim, quum causâ peroratâ victor discessissem. Sin ego vicero, quid quæso expedies à victore, judicum calculis absoluto!* Quibus auditis, Judices adolescentis ingenium admirati feruntur acclamâsse, Κακοῦ Κόρακος κακὸν ᾠόν, i. e. *mali corvi malum ovum*, alludentes nimirum ad Coracis nomen, quod Latinis *corvum* significat. Alii Protagoræ hoc adscribunt. Vide Aul. Gellium, *l. 5. Noct. Attic. c. 10.* Docuerunt ambo, in Sicilia, post mortem Hieronis: & posterior quidem, cum Gorgia Legatus Athenas missus est, Voss. *de Rhetor. c. 9. §. 10.* *Nic. Lloydius.*

CORAX, interfector Archilochi Poëtæ, in bello quodam. Hic cùm fortè sciscitatum Apollinis oraculum venisset Delphos, ab eo tanquam impius ac sceleratus ejectus est. Verùm cùm ille multis verbis sese excusare conatus, culpam omnem in fortunam & varios bellorum eventus rejecisset, veniamque à Deo implorâsset, flexit numen, acceptôque ab Apolline responsô, jussu ejus Tænarum profectus, manibus Archilochi parentavit, tanta erat eô tempore vatum, & Poëtarum majestas. *Perottus.*

CORAX, equus in Circensibus, apud Plin. & ex eo Solin. *c. 45.* *Ingenia equorum etiam Claudii Cæsaris Circenses probaverunt, excussô in carceribus aurigâ Albati equô* Corace *occupaverunt, primatum obtinuerunt, opponentes, effundentes omniaque contra æmulos — facientes.* A' nigredine pili corvina fortè dictus: quemadmodum & Κόραξ vocabatur unus equorum, quibus vicit Cleosthenes Olympiadem 66. quorumque, uti & aurigæ, imagines dedicavit, apud Pausan. in *Eliacis*. Fuit autem is Solino memoratus, equus sinister in quadriga, funalisque & præcipuæ in circumeunda meta operæ, ut infrà dicemus. Nota verò hîc vocabula Artis Circensis, *occupare*, *primatum obtinere*, de quibus vide suô locô: plura verò hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p. 900.* Sed & κόρακα dicebant Græci circulum corneum, vel æneum, qui foribus affigebatur, ad eas adducendas, quôque percuti fores solebant, uti fit etiamnum. *Glossæ*, *repagulum*, κόραξ. Alibi, *mucius*, κόραξ. Alius κορώνη, ἡ ἐπὶ τῆς θύρας κρίκος. Idem, *ibid. p. 924.*

CORAX, vulgò *Algiery*, urbs Sardiniæ, cujus portus olim *Caracodes*, seu *Caracodes*, peramplus in ora Occidentali Insul. Parva est sed culta, in loco peramœno, Episcopalis sub Archiepiscopo Turritano, 16. milliar. à Sassari in Austrum, totidem à Bosa in Boream, *Algara* hodiè.

CORAX, mons in Ætolia, & Sarmatia Europæa. Item urbs Tauricæ Chersonesi, & fluv. in Caucasiis montibus originem habens. *Ptol.*

CORAXAS, mons, qui à Septentrione Colchidem claudit.

CORAXI, Colchidis regionis populi. Plin. *l. 6. c. 5.* Quorum lana à *Strabone* laudatur.

CORAXICI, montes, Tauri pars.

CORBACUM, oppid. Hassiæ, caput Comitatus Valdeccii, medium ferè inter Paderbornam & Marpurgum, 6. leuc. German. à Cassula in Occasum, 3. ferè à Valdecco.

CORBÆ, & Herenachi antiquè in Hibernica Ecclesia Ministrorum genera: quorum Illi, nempe *Herenachi*, terris, quas *Termonlandes* incolæ vocant, ad Ecclesiam pertinentes, atque ipsis colonis, ab Episcopo erant præpositi, qui & Archidiaconatus munus ac nomen obtinuerunt. Sunt autem *Termonlandes* terræ, non aliæ, quàm apud Juris Canonici scriptores, *Glebæ* Ecclesiæ, *Termon* enim à voce Latina *Terminus*, quasi limitatum & distinctum, (puta à prædiis Laicorum) quô sensu & in LL. Bawar. *Tit. 1. §. 4.* territorium Ecclesiæ *Terminus* appellatur: *Si quis servum Ecclesiæ, vel ancillam, ad fugiendum suaserit, & eos foras terminum duxerit, & exinde probatus fuerit, revocare eum celeriter, &c.* Cùm autem terræ Ecclesiæ multorum Canonum vigore, liberæ essent & immunes à secularium potestate, & sanctæ habitæ, dici etiam cœpit *Termon* pro loco sancto, atque inde *Termunum* pro sanctuario. Sic *Termon-Fechin*, villa Armachani Archiepiscopi, pro Sanctuario Fechini, patrii Divi: & Devoniensibus Anglisque Occidentalibus, glebæ Ecclesiæ *Sanctuarium* vocatur. Sunt tamen, qui Termon juxta Gallicum *terre moine* sonare intelligunt, quasi dicas, Terram Monachorum. Horum erat, censum Episcopi, cæteraque Ecclesiæ debita colligere, & partem unam Episcopo, aliam templo reficiendo, tertiam fovendis pauperibus, excipiendisque hospitiô peregrinis, disponere. In muneris stipendium, libera iis cessit ab omnibus præstationibus terræ portio, quam *Honorem villæ* nuncupârunt. Postmodùm crevêre reditus, & munus ad hæredes transmissum est. Illi, videl. *Corbæ*, eminentioris fuêre loci, atque iidem qui Decani rurales, Plebani, Archipresbyteri, seu Chorepiscopi, à quo & nomen fortè. Paruêre Episcopo iisdem legibus, quibus *Erenachi* scil. visitationibus, procurationibus, subsidiis, refectionibus, &c. *Erenachijs* tamen superiores, & qui multis in locis pluribus Erenachis imperabant. Munus itidem, ut prioribus, gentile, qui utri-

que ministeria & patrimonium Ecclesiæ hæreditariò ingrediebantur, suasque uxores habebant: nec mirum, cum & ipsum Archiepiscopatum Armachanum, decursis quindecim generationibus hæreditariâ successione obtentum fuisse, tradat Bernardus, *in vita S. Malachiæ*: De *Corbanatu* sic Hibernus quidam Borealis, *Dignitas Corbanatus ad Papam pertinebat, posteà eam Rex sibi vindicavit. In matrice Ecclesia debet necessariò esse vestitus sacris ordinibus, omnésque decimas pertinentes ad ban: debet habere: & beneficia adjuncta huic, ipsius sunt, eorumque conferentiam habet & præsentationem, &c.* apud Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.*

CORBAN, in Tyriorum LL. pro Judæorum Sacramento sumitur, ut ex Theophrasto Josephus habet, *Ant. Jud. l.* 4. *c.* 4. & contra *Apion. l.* 1. cujus rei rationem exponit eruditus Seldenus, *ad locum Matthæi c.* 15. *l.* 7. *de Jure Nat. & Gentium juxta disciplinam Ebræor. c.* 2. Vide quoque infrà *Juramentum.*

CORBANA, Persa à Christianis victus, fugatus, cæsusque ingenti prœlio, in quo perierunt 100000. barbarorum. Blondus, *l.* 4. *dec. an. Dom.* 1099.

CORBARIA Vallis, aliis *Cervaria*, oppid. Cataloniæ, ad radices Pyrenæorum, in ipso confinio Comitatus Ruscinonensis, in ora littorali maris Mediterranei 2. leuc. ab Illiberi in Austrum, Rhodam versùs. Vide *Cervaria.* Addo, hîc quòd dicatur vulgò *Corbiere*, prope Birram fluvium; undè montes proximi *Corbarienses* cognominantur *les Montagnes de Corbiere.* Nomen suum dedit Archidiaconatui cognomini, ad Ecclesiam Narbonensem pertinenti. *Vallis Corbaria palatium* memoratur *in Append. Chronici Fredegarii*, Hadr. Vales. in voce *Narbo.*

CORBASA, Pamphyliæ urbs. *Ptol.*

CORBEJA, cognomine *Vetus*, urbecula Picardiæ munita ad Somonam fluv. cum Abbatia celebri, à Batilde & fil. Clotario III. A.C. 662. instituta. 4. leuc. ab Ambiano, 8. à Peronâ. *Baudrand.* Nomen habet non à Corbeo, Bellovacorum Duce fortissimo, quem Jul. Cæsar interfecit, sed ab amne Corbeja, ad cujus & Suminæ confluentes sedet in pago Ambianensi: Vulgò *Corbie.* Hîc Bathildis Chlodovei Junioris Regis uxor, mater Chlotarii, Childerici ac Theodorici, celebre extruxit Cœnobium Monachorum, in quo duæ Basilicæ, major S. Petri, minor B. Johannis Evangelistæ fuêre. Ager *Corbejensis*, vulgò *le Corbiois* dicitur. Fluvius autem *Corbeja* alluit vicos Divionem, *Divion*, Hammulum *Hamel* viculum, Altogilum *Auteuil*, Iucram castrum *Eucre*, Helliacum: deinde in duos alveos divisus, majore apud Corbejam oppid. minore apud Albiniacum in Suminam effluit. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CORBEJA, vulgò *Corvey*, Urbecula Westphaliæ, ad Visurgim, cum Abbatia seu Monasterio celebri, jurisdictionem habet satis amplam. Hoc nobilissimum Monasterium, ab Adalhardo Abbate Corbejensi extructum est, principatu & concessione Ludovici Aug. quod nomine Cœnobii sui appellavit: verùm ut id à Corbeja Gallica distingueretur, *Corbejam novam* Saxones ac plerique Historici cognominavêre. Est in pago vetere Auguensi. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* 7. leuc. à Cassula in Boream, 9. à Paderborna in Ortum.

de CORBERIA Petrus, vide *Petrus.*

CORBEUNTUS, Tectosagum urbs in Galatia regione, *Corbeus Antonino* vocatur, ut credit *Simlerus.*

CORBEUS, Bellovacus, Dux suæ gentis, in bello adversùs Roman. anno 8. unà cum Comio Attrebate. Ei Populi Romani nomen summo erat odio. Hirt. *l.* 8. *de Bell. Gall. c.* 6.

CORBIANA, Elymæorum provincia. *Strabo.*

CORBICULARIUS, in aliquibus Galliæ Ecclesiis dicitur Clericus *rochetto* indutus, quod *corbulam* vocant Galli, & inservit illis Clericis, qui in officio Acolythi ceroferalia gerunt, uti etiam penes Dominicanos & Teresianos observatur, Dominicus Macer *in Hierolex.* Car. verò du Fresne, *Corbilarios*, Gall. *Corbiliers* habet, sicque vocari ait Canonicos semipræbendatos, in Ecclesia Andegavensi, ex Renato Chopino, *de Sac. Politia, l.* 1. *tit.* 3. *num.* 4.

CORBILO, Galliæ emporium super Ligerim. Strabo, *l.* 4. *Nantes* hodiè forsan. *Ferrar. Valesio* est *Coiron* vel *Coëron*, locus ad Ligerim, Namnetas urbem inter, & S. Nazarium, à portu Namnetum seu Condivicino 3. leuc. Fuit olim una ex tribus opulentissimis Galliæ urbibus, cum Massilia & Narbone, Straboni priùs laudato, cui Genabum Carnutum emporium, ferè ad medium Ligerim conditum pridem successerit, atque portus Namnetum seu Condivicinum. *Notit. Gall.*

CORBINIACUM, castrum Galliæ, in pago Nivernensi, vulgò *Corbigny*, posteà S. *Leonard* dictum: ad amniculum, qui in Icaunam defluit. *Idem.*

CORBIO, oppid. Æquorum in Italia, supra Algidum, 15. milliar. ab Urbe Roma, in Ortum, dirutum à M. Horatio Pulvillo. *Kirchio Stephano.*

CORBIS, nomen viri illustris, apud Liv. *l.* 28. *c.* 21. *Neque obscuri*, inquit, *generis homines, sed clari illustresque*, Corbis & *Orsua, patrueles fratres, de principatu civitatis, quam Ibem vocabant, ambigentes, ferro se certaturos, professi sunt. Corbis major erat ætate. Orsuæ pater Princeps proximè fuerat, à fratre majore, post mortem ejus Principatu accepto. Cum verbis disceptare Scipio vellet, ac sedare iras, negatum id* --- *Major usu armorum & astu facilè stolidas vires minoris superavit.* Vide quoque Val. Max. *l.* 9. *c.* 11. *ex. extr.* 1. qui alios Auctores secutus fratres facit, & Silium Ital. *l.* 16. qui fingit insuper geminos fuisse, & mutuis vulneribus concidisse, ut Thebano pari simile hoc par redderet. Casp. Barthius, *Animadv. ad Statium; l.* 3. *p.* 1175.

CORBITOR, seu CORVITOR, nomen ludiorum, apud veteres Romanos, de quibus vide infrà voce *Simpludiarea.*

CORBO, vulgò *Corbon*, pagi Corbonensis in Capitulis Caroli Calvi memorati, interque Toronicum & Sajensem in Gallia positi caput, hodieque vicus in majore Pertico, inter Muritoniam & Bellisinum. In pago Corbonensi villæ Condati, super Odanam fluv. mentio fit in litteris Chlotarii, penultimi Carolorum. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

de CORBOLIO Petrus, vide *Petrus.*

CORBOLIUM, vulgò *Corbeil*, oppid. Insul. Franciæ, cum ponte ad Sequanam, à quo bisecatur, 7. leuc. supra Lutetiam. Cum titulo Comitatus. Quorum unus, Ecclesiæ Spirensis fundamenta jecit, collegiò Canonicorum ibi fundatò. Aimoin. Hugo Puisetus Ludovico Crasso jus suum concessit. A Duce Burg. frustra obsessum, A.C. 1418. Chenæus *de Urb.* Hadr. Vales. *Notit. Gall. &c.* Vide *Josedum.*

CORBONACUM, villa olim Galliæ publica, ubi Carolus M. Rex salutatus ac unctus est A. C. 771 à Carolo posteà Rege patre Ludovici Transmarini, Monasterio Remensi S. Remigii data: Fortè hodie *Cherbonne* vel *Charbonne*, ad ripam Axonæ. An potius Vicus *S. Marcou*, à Prioratu ibi S. Marculphi dictus, inter Durocortorum & Laudunum, in diœcesi Laudunensi. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

Reges Scotiæ.

CORBREDUS I. Rex Scotiæ, successit Evено III. A.C. 47. regnavit, ann. 18. Hunc Dardanus excepit. Cui

CORBREDUS II. successit. Regnavit A. C. 35. Dempster. & Buchan. *Hist. Scot.*

CORBRENÆ, Mediæ populi Polyb. *l.* 5.

CORBULO, Belgii præfectus, dein Syriæ proconsul, sub Nerone Tiridatem Parthum fudit, fugavitque, Artaxata cepit, excisit, & solò adæquavit, Tigranem Armeniæ Regem designavit. Disciplinæ militaris rigidus observator. Tacitus, *l.* 11. *Annal. c.* 18. & *l.* 13. *c.* 9. 35. 41. *Corpore ingens, verbis magnificus, super experientiam, sapientiamque etiam specie inanium validus.* Vide Domitium Corbulo. Juvenal. *Sat.* 3. *v.* 251.

Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res
Impositas capiti. ---- ----

Ubi quidam athletam quendam eo nomine tunc temporis fuisse volunt. *Nic. Lloydius.*

CORBULO, oppid. Hispaniæ Bæticæ *Carpio* quibusdam in Vandalia.

CORBULONIS Fossa, in Batavia, quæ à Lugduno Batavor. Delphos defertur, atque inde ad vicum *Sluys* Mosæ jungitur. Vulgò *de Vliet*, *Cluverio*, aliisque.

CORCAGIA, urbs Hiberniæ Episcopalis in Momonia sub Archiepiscopo Cassiliensi, vulgò *Corck.* Caput Comitatus seu provinc. cognominis ad Saverenum fluv. cum portu capaci & commodo. Parva sed munita. 18. milliar. à Rossia. 10. à Kinsalia. *Baudrand.*

CORCE, Armeniæ minoris urbs. *Ptol. Corne* videtur legendum.

CORCOBA, Taprobanæ urbs. *Ptol.*

CORCORAS, vulgò *Gurck*, fluv. Japodum, ubi Latobici populi in Carniolæ, & Croatiæ confinio non longè ab Æmonia apud Nauportum oriens, & in Saum influens, ad Noviodunum.

CORCULI, apud Romanos, quinam olim dicti, docet Plin. *l.* 7. *c.* 31. *de Morum majestate: Reliquos animi bonis præstitêre cæteri mortales: sapientiâ ob id Cati*, Corculi *apud Romanos cognominati* &c.

CORCYRA, insul. maris Ionii non procul ab Epiro, à cujus ora vix 6. milliar. sicut 90. à Japygio promontor. Italico in Eurum, abest, Ulyssis naufragiò & Alcinoi hortis nobilis, Plin. *l.* 4. *c.* 12. olim *Scheria* & *Phæacia* dicta, nunc est sub ditione Venetorum, ab A. C. 1382. ac vulgò *Corfu* vocatur. Cum urbe cognomine Archiepiscopali, & duabus fortissimis arcibus. Divisa est Insul. in quatuor Baronias, sub totidem Nobilibus. Aër hîc salubris, solum vitium olearumque ferax, citreæ arbores, &c. Incolas habuit olim, navigandi peritissimos. Cum Corinthiis gestum bellum, describit *Thucyd.* A Solimanno frustra tentata, vastata tamen, A. C. 1537. Thuan. *l.* 12. Ortel. Merc. Miræus, *pol. Eccl. l.* 1. & *Geogr. Eccl.* Boterus, *de Venet. Rep. l.* 1. Meminit illius Lucan. *l.* 2. *v.* 623.

---- *Seu vela ferantur*
In portus Corcyra tuos, seu læva petatur
Illyris Ioniis vergens Epidamnus in undas.

Unde dicatur, non satis constat. Græci ab ejusdem nominis nympha Asopi filia, quam Neptunus ibi compressit, vocatam volunt. Bochartus, *l.* 1. *Chanaan, c.* 23. ab Arabico קרקר *carcara* deducit, quod *terram* significat in qua tutò, ac pacatè vivitur. Proinde Judic. *c.* 8. *v.* 10. pro eo, quod in Ebræo est *Zeba*, & *Salmana erant* בקרקר *in Carcor*, Hieronymus habet *requiescebant*; Quod Corcyræ quomodo quadret, docet Poëta, *Od.* Z. *v.* 201.

Οὐκ ἔσθ' οὗτος ἀνὴρ διερὸς βροτὸς, οὐδὲ γένηται,
Ὅς κεν Φαιήκων ἀνδρῶν ἐς γαῖαν ἵκηται
Δηϊοτῆτα φέρων. ---- ----
Οἰκέομεν δ' ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ
Ἔσχατοι, οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

Incolarum pars maxima Græci sunt, aut Græcò more vivunt. *Nic. Lloydius*, Corinthiorum enim colonis occupata est insula Olymp. 18. Eusebius, *Chron.* Corcyræi posteà Duce Phaliò Corinthiò Epidamnum in Illyrico condiderunt, quod vide. Nihilominus bellò cum Corinthiis collisi, mari cum illis conflixerunt, annò 1. Olymp. 29. *quod navale prœlium omnium quæ novimus vetustissimum est*, Thucydides, *l.* 1. Vide quoque suprà voce *Ampracia*: item *Atandas.* Hujus Insulæ longitudo *Baudrando* est 45. milliar. dividiturque in quatuor partes. Urbem habet permunitam, cum duplici arce in colle,

colle, armamentario & portu capacissimo, in Chersoneso; Archiepiscopali dignitate decoratam, etiam *Corfu* dictam. Vide suprà. Est & alia insul. ejusdem nominis *Melæna*, i. e. nigra dicta, 20. mill. pass. priori distans. Plin. *l.* 3. *c. ult.* *Curzola* Sophiano. *Karkar* Slavè *Job. Luc.* De lepido Venetorum stratagemate, quô ii *Corcyram nigram*, Ragusæis ereptam, in suam potestatem redegêre, vide Sponium, *Itiner. Part. I. p.* 112. sicut de *Corcyra* ipsa, *p.* 120. *& seqq.*

CORCYRIS Ægypti urbs. *Steph.*

CORCYROPOLIS, Corcyræ insul. oppid. *Niger.*

CORDA, Albionis urbs Selgovarum, *Ptol.*

CORDARUM tormenta, quibus quasi super equuleum reus tensus torquetur, eliciendæ veritatis causâ, memorantur Gobelino Personæ in *Cosmodromio*, *p.* 258. Vide quoque infrà, ubi de *Funibus*.

CORDAX, Græc. Κόρδαξ, species saltationis Theatralis in Comœdia, solutiore licentiâ; sicut in Tragœdia ἐμμέλεια erat, gravis ea ac composita, quemadmodum vox ipsa quoque declarat. Ex ea Bathyllus Alexandrinam postmodùm saltationem fecit, quam nominavit *Italicam*. Jul. Cæs. Scaliger, *Poetices l.* 1. *c.* 18.

CORDELIERE, Ordo equitum ab Anna Britannica, Caroli VIII. vidua institutus, cum lemmate: *J'ay le corps delié*. San-Marth. Julianus, *miscell. hist.*

CORDES, fluv. qui Daram Persarum urbem interfluit.

CORDILIO, Philosophus Stoicus Pergamenus, omnium Principum ac Regum amicitias spernebat. Hunc Cato Uticensis, in Macedoniam cum exercitu missus, precibus exoratum in castra secum duxit, magnam se putans adeptus palmam, quòd hominem severissimum è sententia dimovisset. *Volaterran.*

CORDILLA, filia Leiri, M. Britanniæ Regis, nupsit cuidam Neustriæ Regi, dote fraudata à parente, qui filiabus majoribus natu, Albaniæ & Cornubiæ Ducum uxoribus, ditiones suas divisit. Patrem tamen à duobus hisce pulsum, ope mariti, omnis injuriæ oblita, restituit, eique mortuo successit. Sed ab Affinibus suis victa, in captivitate, obiit. Beda, Polydor. Virg. *Hist. Angl.*

CORDIVÆ, oppid. Foro-Juliensium.

CORDUBA, Bæticæ Hispaniæ urbs clarissima, Episcopalis utriusque Senecæ, Lucani, magni Capitanei Gonzales, Ivan Menæ, Poëtæ Hispani. Ambrosii Moralis, Historici patria, ad fluv. Quadalquivir. Martialis, *l.* 1. *Epigr.* 62. *ad Licinianum*, *v.* 7.

Duosque Senecas, unicumque Lucanum
Facunda loquitur Corduba.

Quanquàm Tullius Cordubenses Poëtas irridet, in oratione *pro Archia.* Fertilitas ejus, & dives cultus scriptoribus laudatur. Silius, *l.* 3. *v.* 401.

Nec decus auriferæ cessavit Corduba terra.

Martialis, *l.* 9. *Epigr.* 62. *v.* 2.

Quà dives placidum Corduba Bætin amat.

Hodiè *Cordova*. Hic Averroes & Avicenna docuerunt. Mariana, Boter. *relat. Hisp.* Plinius tradit, *l.* 3. *c.* 1. *Coloniam Patriciam* cognominatam, quod etiam *Ambrosius Moralis* ex ejus antiquis marmorum inscriptionibus ostendit. Sed & Augusti Imperatoris æreus nummus videtur, cùm literis COLONIA PATRICIA. *Corduba*, inquit Bochartus, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 34. *Arabicè dicitur* קורטבה *Cortoba*, insertô *R.* (de quo vide in *Sardinia*) *Cortoba* autem Syris est *trapetum*, seu *mola olearia*. Jam verò Cordubæ, & in vicinis locis magna vis fuit trapetorum. Statius *in Lucani Genethliaco*, *l.* 2. *Sylv.* 7. *v.* 28.

Quæ Tritonide fertiles Athenas
Unctis, Bætica provocas trapetis.

Bætica, i. e., ea pars Bæticæ potissimùm, quæ est circa Cordubam. Agitur enim de Lucani patria, quæ Cordubensis erat. Nec aliò referenda hæc Martialis, *l.* 7. *Epigr.* 27. *v.* 3.

Nec Tartessiacis Pallas tua, Fusce, trapetis
Cedat. ---- ----

Idem enim de *Corduba* nominatim, *l.* 12. *Epigr.* 64.

Uncto Corduba lætior Venafro.

Ubi Cordubam cum Venafro confert, Campaniæ oppido, cujus ager est olei feracissimus, ut in *Venafro* posteà videbimus. Erat hæc urbs, sub Romanis & Mauris, quibus ibi Moschea, post Mechanam, celeberrima, magni nominis. Ex his Abderamen, plurimos ob Christi fidem suppliciis affecit, A. C. 857. paulo pòst subitâ extinctus morte, *Roderic. Toletan.* Ibi Concilium ab Osio Episcopo habitum, A. C. 348. Pseudosynodus secul. 9. contra illos, qui pro defensione Religionis Christianæ, à Mauris impetitæ, Martyrio se offerebant. Eulog. *memor. Sanct. l.* 2. *c.* 9. *& seqq.* Baron. *A. C.* 851. *n.* 5. *&c.* Item *Corduba* mons Lusitaniæ, qui *Corvan* vulgò dicitur, teste *Andr. Resendio*, *Nic. Lloydius.*

de CORDUBA, illustris in Hispania Familiæ nomen, quæ in Gallæcia primùm floruit, sub nominibus *de Temez* & *Ghantada*, dein à Corduba Mauris erepta nomen sortita est, ac in Andaluzia sedem fixit. Rami ejus præcipui tres sunt. Primus est *de Aguilar*, cujus auctor Consalvus *Fernandez de Corduba* Dn. de *Aguilar* genuit Alfons. Dn. *de Aguilar* & Didacum *Fernand.* Dn. *de Baëna.* Illius posteri nomen *de Aguilar* retinuerunt, usque ad Petr. Alfonsi abnepotem, Marchionis *de Priego* titulum nactum, quem filia Catharina domui Suareziæ *de Figueroa* intulit, nupta Alfonso. Laur. Suarezii *de Figueroa*, C. *de Feria* filio. Sed & Marchionis hujus frater Franc. Pachecus de *Corduba*, Dom. *de Almunar* in Granata dedit: ac patruus Consalv. *de Corduba*, celeberrimus ille bellicus Imperator titulis *Ducis Sesæ*, *Ter. novæ Sanctangeli*, *March. Bitonti atque Principis Squillacii*, superbivit, quos paulo pòst filia Elvira agnato Comiti *de Cabra* attulit. Hos Comites alter Consalvi superioris fil. Didacus progenuit (eorum quoque Auctor, qui sub nomine *de Roxas* aliquamdiu Pozam tenuêre.) Nepos enim ipsius Didacus Ferdinand. axioma illud Comit. *de Cabra* nactus est, A. C. 1455. in cujus liberis diversæ lineæ cœperunt. Martinus Dominos *de la Campana*, cum cognomin. *Ponce de Leon*, Sanctus Dominos *de Casapalma* his verò prior Didacus Comites Cabræ propagavit: iterum per posteriores filios, Inicum, Dominorum *de Guciar de Santillan*; & Antonium, Domin. *de Torrequebradilla* auctor. Primus verò, Didacus Patri successit, atque Ludovicum ultimi lineæ primariæ Comitis de Cabra ac Duc. de Sesa Consalvi improlis, atque hæredis Beatricis Fernando *de Corduba*, nuptæ patrem, Petrum Dominorum *de Zarrab*, atque Alvarum Dominorum *de Valenzuela*, satores genuit. Alter ramus est Dominorum ac Comitum *de Alcaudete*, qui *Velascorum* cognomen, ob Alfonsi Ferdinand Cordubensis atque Mariæ Velascæ connubium assumserunt. Ex cujus lineæ postgenitis aliæ novæ quoque ortæ sunt. Tertius est Marchio *de Comares*, qui priùs Domini *de los Donzeles* fuerant, donec Didacus *Fernandez* Marchionis impetraret axioma. Huic à Johanna Folckia *de Cardona* & *Aragonia* Duc. *de la Cardona & Segorbia* Com. *de Prades*, Didaco *Fernandez de Corduba M. de Comares* nuptâ, etiam successio illata est. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Theat. Nob. Europ. tom. II. in Ind.* & *ejusd. tomi p.* 74 genesin Marchionum *de Priego* ex ramo primo: *p.* 120. Velascorum, ex secundo: & *p.* 27. Marchion. *de Comares*, ex tertio. Idem *tom. III.* Alfonsum Ferdinand. *de Corduba Marchion de Priego Ducem de Feria*, ex Johanna Henrici *de Ribera*, suscepisse Ludovicum Ignatium Ferdinand. *de Corduba Figueroa Aguilar Marchion. de Priego Ducem de Feria* Marchionem *de Montalvan & Villalva*, habet: cui nupsit Maria Anna Cordubensis *d'Aragon*, *p.* 78.

CORDUBANARII, in *Diplom.* Ludov. VII. Regis Franciæ A. C. 1144. Sutores sunt, hodie Gall. *Cordoniers*; à *Cordubensibus* pellibus, quæ Cordubæ Hispaniæ oppidô celeberrimô, alutariorum arte eximiè præparari consuevêre. Rebuffus, *Tract. de Mercat. min. vend. Gloss.* 11. *Ab ea urbe deportari ad cæteros solent pretiosi coru species.* Hinc *Calcei de Corduba*, apud Gilbertum, *de Vita sua*, *l.* 1. *c.* 11. & Theodulfum, *l.* 1. *Carm. p.* 138.

Iste tuo dictas de nomine Corduba pelles.
Hic niveas, alter protrahit inde rubras &c.

CORDUENI, seu CARDUCHI *Xenophonti*, Asiæ populi inter Armeniam, Mesopotamiam, & Mediam, *Curdi* hodiè.

CORDULÆ, portus Themiscyrenæ regionis ad mare Euxinum. Plin. *l.* 6. *c.* 4. Ibi templum S. Phocæ primi Pontici Episcopi fuisse, Chalcocondylas, *l.* 9. testatur. Sic autem fortè hic portus appellatus est à cordylis piscibus, quorum ibi magna copia. *Baudrando* portus Colchidis, ad Mare Euxinum, circa Cerasum oppid. Aliis est oppidul. Heniochorum, ad Pritanis fluv. ostia, 10. milliar. à promontor. Athenarum in Ortum, 25. ab Apsorri ostiis in Occasum, *Sansone* teste, 100. ultra Trapezuntem.

CORDUS, nomine *Julius*, Aquitaniæ Præses, à quo Provincia in verba Othonis adstricta non diu mansit. Tacit. *l.* 1. *Hist. c.* 76.

CORDUS, inter præceptores Alexandri Mammeæ nominatur.

CORDUS Ælius, vel Junius, Historicus, qui *Imperatorum vitas* conscripsit, cui vitio vertitur, quòd eorum, qui obscuriores essent, minima etiam prosequeretur. Vixit sub Maximinis & Gordianis. Laudatus Jul. Capitolino, *in Clodio Albino*, *c.* 5. & 11. item, *in Maximinis*, *c.* 4. 6. 12. *Macrino*, *c.* 1. *&c.* Vide Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 3. *p.* 179.

CORDUS Cremutius, declamator nobilis. Sueton. *in Calig. c.* 16. Vide in voce *Cremutius*, *&c.*

CORDUS Julius, vide *Julius*.

CORDYLUS, urbs Pamphyliæ. *Steph.*

CORDYLUSA, insul. circa Rhodum. Plin. *l.* 5. *c.* 31.

CORE, apud Xenophontem, *Hist. Græc. l.* 2. ubi refert, Cyrum duos filios Xerxis neci dedisse, *quòd, cùm ei occurrissent, manus intra Core non continuissent*: vox Persica est, designans quiddam, quô manus coërcebatur, ne quid agere posset. Sic manus intra pallium continuisse apud Græcos modestiæ signum erat, & junioribus conveniebat, uti dicemus de *Toga*. Ad Principes inprimis Orientis accedentibus liberas habere manus nec licebat olim, nec etiamnum licet. Unde specie honoris etiam exterorum Principum Legatos, cum suo comitatu, utrinque à Magnatibus Turcicis brachiô comprehensos, deduci consuevisse, ad Imperatores Turcarum, docent *Itinerariorum* Auctores, vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 9. *c.* 17.

CORE, Cereris filia, à κόρος i. e. *satietas*, dicta; Festa ejus *Corea* dicebantur. Schol. Pindari, *Olymp. Od.* 7. πολλοὶ δὲ ἄγονται ἀγῶνες ἐν Ἀρκαδίᾳ, Λύκαια, Κόρεια, Ἀλέαια *Hesych.* Κόρεια, θεσμοφόρια καλοῦσι, ἡ θυσία τῇ Κόρῃ τελουμένη. Ejus quoque meminit Plut. *in Dione*. Ceres enim producit materiam, quâ nutrimur & satiamur.

CORE, vel CORAH, fil. Izhar, filii Caath, ob seditionem contra Mosen excitatam, hiatu terræ cum tabernaculo absorptus est. Joseph. *l.* 4. *Jud. Ant.* Torniel. Salian. *in Annal.* circa A. M. 2548. Numer. *c.* 16. *v.* 1. *s.* Item. fil. Hebron. 1. Paral. *c.* 2. *v.* 43. Item filius Esau ex Oolibamia uxore, Gen. *c.* 36. *v.* 5. Latinè *calvus*, *canities*, *glacies*, vel *gelu*.

CORE, fil. Jemma. 1. Paral. *c.* 9. *v.* 9. Latinè *volans*, *legens*, aut *perdix*.

COREA, regio ampla, oblonga, cum regno cognomine in Oceano Sinensi, inter oram Orientalem Sinarum & Japoniam. De qua omnia nobis incerta. Vide *M. Martinium.*

CORESA, Græciæ insul. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

CORESIA, Minerva ab Arcadibus nominata. Cicer. *l.* 3. *de Nat. Deor. c.* 23.

CORESSUS, mons altissimus ab Epheso 40. stad. Diodor. Sic. *l.* 14. Aliis *Coresus*, quibusdam *Corissus*.

CO-

CORETAS, pastor, qui omnium primus ex afflatu vaticinatus est. Cœl. Rhodig. *l.* 8. *c.* 16. Vide infrà *Delphi*.

CORETUS, Mæotidis lacûs sinus, in quem alveô naturali per Nomadas, & Hylæos influit Hypanis. Plin. *l.* 4. *c.* 12. Prope Zenonis Chersonesum, in Taurica regione & Bugem lacum in Sarmatia Europæa. *Baudrandus*.

CORFINIANUM, in Senensi territorio Tusciæ urbecula *Pientia* à Pio II. dicta, qui ibi natus est, Patre exulante, & ab ipso Episcopalis facta sub Archiepiscopo Senensi. In colle, 9. milliar. ab Ilcino in Ortum, 3. à monte Politiano.

CORFINIUM, Pelignorum Metropolis, vulgò *Pentinia*, *o campo di Santo Pelino*. Strabo, *l.* 5. Κορφίνιον τὴν τῶν Πελιγνῶν μητρόπολιν vocat. *Ptol.* Πελιγνῶν, Κορφίνιον, Σουλμών. Lucan. *l.* 2. *v.* 478.

> *At te Corfini, validis circumdata muris.*
> *Tecta tenent pugnax Domitî.* ——

Sil. *l.* 8. *v.* 521.

> *Corfini populos, magnumque Teate trahebat.*

Diodor. Sic. *l.* 37. ἐπισημοτάτη dicitur; populi *Corfinienses*. Aliis *Pentima*, vicus Aprutii citerioris inter Sulmonem & Populeum, quod crevit ex ejus ruinis, prope Apenninum. *Baudrand*.

CORIA, Albionis oppid. in Damniis. *Ptol.*

CORIBANTES, vide *Corybantes*.

CORICÆ, insulæ duæ ante Peloponnesum. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

CORICONDAME, prope Sinopem est, unde palus *Coricondamitis*. *Steph.*

CORILISUS, pagus Galliæ, *in Capitul.* Caroli Calvi, Bajocassino & Otlingæ Saxonicæ medius, à coryleto fortè aliquo, inter Bajocassinum & Oximensem pagos posito, nomen nactus est, ignotus nunc. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CORINÆUM, Mimantis montis promontorium in India. *Ptol.*

CORINDIUS, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CORINEA, Armeniæ majoris regio. *Ptol.*

CORINIUM, vulgò *Caer-Cory* Britannicè, Anglicè *Cicestre* teste *Lhydio*, urbs Albionis in Anglia. Sed *Camdeno* scribitur *Cirencester*, oppid. Dobunorum olim, nunc Glocestriensis Comitatus, inter Oxonium & Bristoliam. Antonino *Durocornovium*, i. e. Cornovium aqua, ad 15. à Glocestria lapid. in Ortum. Olim amplum, nunc ægrè inhabitatur. Alluitur fluv. Corinô, nunc *Churne*, 10. milliar. ab Oxonio in Occasum. Aliter *Cicestria*, quod vide.

CORINIUM, oppid. Illyrici in Liburnia, hodiè *Carino*. Nigro autem *Glinba* dicitur. *Joh. Lucio* oppid. Dalmatiæ, sub Turcis, in monte, 4. milliar. à Novigrado in Ortum, 20. à Jadera, 6. à Nadino, inter hoc & Obrovacium.

CORINNA, Corinnæ tres fuêre, prima Thebana seu Tanagræa, Archelodori filia, Myrtidis discipula, quæ Lyricorum Principem Pindarum quinquies vicisse, quod quidam, non tam ingenio, quàm formæ ejus adscribunt; aliis, hunc Doricâ linguâ loquentem minus intellectum fuisse, dicentibus, Pausan. *in Bœot.* & *Epigrammatum* 50. *libros* edidisse fertur. Olymp. 76. An. 278. Urb. Cond. De quâ Propert. *l.* 2. *El.* 3. *v.* 21.

> *Et sua cùm antiquæ committit scripta Corinnæ.*

Stat. *l.* 5. *Sylv.* 3. *v.* 158.

> *Sophronaque implicitum, tenuisque arcana Corinnæ.*

Ælian. Suid. Plut. *de Musica*. Secunda fuit Thespia, veterum monumentis plurimùm quoque celebrata. Tertia floruit Ovidii temporibus, ipsi Poëtæ dilectissima. An Julia Augusti? De quâ Martialis, *l.* 5. *Epigr.* 10. *v.* 10.

> *Nôrat Nasonem sola Corinna suum.*

CORINNUS Iliensis, Palamedis Thebani discipulus, ante Homerum *Iliada* scripsit, belli Trojani tempore, ex quo Homerus putatur omnem hausisse sui operis materiam. Voss. *de Hist. Græc.* *l.* 4. *c.* 1. *de Poët. p.* 88. ex Suida voce Κόριννος. Vide quoque Joh. Marshamum, *Canone Chron. Sec. XV.* ubi de *Hesiodo Poëta*, & hic passim, vocibus *Dares*, *Dictys*, *Helena Musæi filia*, *Palamedes Theb.* *Phantasia*, *Pronapides* &c.

CORINTHIA, nobilis mulier, sub Decio, apud Alexandriam, martyriô coronata. A. C. 251.

CORINTHIACA, Græcè, Κορινθιακὰ, titulus Operis metrici à Poëta Historico Eumelo conscripti, quô universam Historiam Corinthiacam complectebatur, ab ea divisione orsus; quæ inter filios Solis facta est, Æetem & Aloëum, usque ad reditum Iasonis & Medeæ, nuptiasque ejusdem cum Creontis filia, & quæ sequuntur. Quæ omnia ad *Corinthi* pertinent Historiam; illa enim, tunc *Ephyre*, cesserat Æetæ Medeæ Patri, sed eam servandam Buno concessit & ipse secessit in Colchos, urbem ibi ex Oraculo conditurus. Itaque Κορινθιακὰ illi operi titulum fecit Eumelus, quô etiam Argonautarum expeditionem comprehendit. Scholiastes certè Apollonii eum laudat ἐν Κορινθιακοῖς. Pausanias verò *in Corinth.* συγγραφέα appellat Κορινθίων, quasi prosâ oratione scripta fuerit, ejusque in *Corinthiacis* suis meminit. Sed idem alibi versibus scripta esse Corinthiaca liquidò tradit, ut etiam videre est ex Scholiaste Pindari, *ad Olympionicas*, & Tzetze, *Commentar. in Lycophronem*. Quidquid autem sit, Poësis certè fuit ἱστορικὴ, quæ in orbem & catherum Κυκλικὸν conscripta & congregata est: cujusmodi extitit poesis omnium Poëtarum Cyclicorum, uti infrà dicemus latiùs. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 858.

CORINTHIÆ Columnæ, quænam dictæ, vide suprà in voce *Columna*. Illarum originem ex his Vitruvii discimus, *l.* 4. *c.* 1. *Virgo civis Corinthia, jam matura nuptiis, implicita morbo decessit. Post sepulturam ejus, quibus ea viva poculis delectabatur, nutrix collecta & composita in calatho pertulit ad monumentum & in summo collocavit, & uti ea permanerent diutius, sub divo tegula texit. Is calathus fortuito supra acanthi radicem fuerat collocatus. Interim pondere pressa radix acanthi media folia & cauliculos circa vernum tempus profudit. Cujus cauliculi secundum calathi latera crescentes & ab angulis tegulæ ponderis necessitate expressi flexuras in extremas partes volutarum facere sunt coacti. Tunc Callimachus, qui propter elegantiam & subtilitatem artis marmoreæ ab Atheniensibus catatechnos fuerat nominatus, præteriens hoc monumentum, animadvertit eum calathum & circa foliorum nascentem teneritatem. Delectatusque genere & formæ novitate, ad id exemplar columnas apud Corinthios fecit, symmetriasque constituit ex eoque in operum perfectionibus Corinthii generis distribuit rationes.* De vasis verò & signis *Corinthiis*, tanti olim apud Romanos habitis, vide suprà in voce *Æs Corinthium*, Item *Candelabrum*. Hinc à *Corinthus*, item *Corinthiarius*, servus apud Romanos, cujus erat asservare vasa *Corinthia* & Deliaca, ex ære, quæ supellectili adnumerant Iurisconsulti. Romæ, TI. TALUS. PARATUS. A. CORINTHIS. Et, CALLITYCHÆ. ZOILI. CORINTHIAR. AGRIPP. Unde suspicatur Pignorius, illum qui ad statuam Augusti apud Suetonium, *c.* 70. (qui tamen validè repugnat) tempore proscriptionis. PATER. ARGENTARIUS. EGO. CORINTHIARIUS. ludere in hac etiam vocis notione voluisse, ut patrem & filium notaret, velut minùs ingenuæ conditionis. Eodem pertinet, *Faber à Corinthiis*, cujus mentio in *inscr. veteri*, *Romæ* iterum:

P. LUCRINUS. P. L. THALAMUS.
A. CORINTHIS. FABER.

Vide Pignorium, *Comm. de Servis*, atque Casaubon. *ad Sueton. d. l.*

CORINTHII, cœtus fidelium in urbe Corintho, de qua infrà. Ad hos duas scripsit Epistolas Canonicas Paulus Apostolus, quarum prior 16. posterior verò 13. constat capitib. In *Utramque Ep.* scripserunt: Calixtus, *Expositio literalis* in 4. Brunsuigæ, A. C. 1653. Erasmus, *Commentariorum Homiliæ*, Basileæ, A. C. 1522. Gomarus, inter opera ejus: Heshusius, Hunnius, Hussus, *Commentarii in Epistolas Canonicas*, inter opera ejus. Lightfoot *in prior. Horæ Hebr.* Latin. in 4. Cantabr. A. C. 1664. Lutherus *Explicatio c.* 7. *prior Epist.* Martyr *in prior. epist.* in fol. Tiguri, A. C. 1572. 1579. Mortonus *in prior. Commentar.* in 8. Londini, A. C. 1596. Musculus in *Utramque Comment.* in fol. Basileæ, A. C. 1566. 1611. *Paraphrase sur les Epistres aux Cor.* A. C. 1644. Rungius, *in utramque Disputation.* 15. in 4. A. C. 1606. Slaterus, *Explicatio Anal. cum Scholiis*, Oxonii A. C. 1633. in 4. Weinrichius 2. *Vol.* in 4. Lipsiæ A. C. 1609. 1610. 1618. *in utramque*; Zuinglius, &c. Plures suppeditabit Guil. Crowæi *Elenchus Script. S. Scr.*

CORINTHUS, Jovis filius, Rex Corinthi: unde Proverbium natum, *Jovis Corinthus*, de iis qui acriter minantur & posteà graviter mulctantur. Megara est colonia Corinthiorum, quæ ob potentiam urbi majori omnem honorem habuit & obedivit. Sed cum Corinthii onera majora ac plura imponerent, & si quis Bacchiadarum vitâ functus esset, ipsis res civitatis suæ administrantibus, oporteret Megarensium viros & fœminas venire Corinthum, ad componendum mortuum Bacchiadarum; ut nihil contumeliæ relictum à Corinthiis, Megarenses suis rebus validis defecerunt, spe nihil gravius passuros, sed impunè habituros esse; ad quos legati missi à Corinthiis expostulatum Megaram. Legati in concionem progressi multis incusârunt defectores, & in fine addiderunt, *Jure Jovis Corinthus* gemat, nisi de ipsis pœnas sumpserit. Hôc auditô Megarenses irati saxa in Legatos jacere cœperunt: Et paulò post Corinthios, quamvis aliorum auxiliô adjutos, prœliô vicerunt. Fugientes assecuti & cædentes inter alia *Jovis Corinthum* pulsare jusserunt.

CORINTHUS, à Sisypho, Æoli fil. circa A. M. 2616. condita, urbs Achajæ ferè mediô Isthmi Peloponnesiaci sita, ab Ortu Saronicum, ab Occasu Crissæum sinum habens, qui & *Corinthiacus* dicitur, duobus inclyta portubus, quorum Lechæus Ionio, Schœnus Ægæo imminet mari. Hinc *bimarem* Corinthum Poëtæ peculiari epithetô appellârunt. Horat. *l.* 1. *Carm.* 7. *v.* 1.

> *Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen,*
> *Aut Ephesum, bimarisve Corinthi Mœnia.*

Inde *mari cincta* dicitur, *Anthol. l.* 3.

> Αὐδὴ ἴχω πολύτυρ ἀλιζώνου Κορίνθου.

Et *Nonno* ἀμφίαλος, & ἰσθμιος. Dicta autem putatur Corinthus, à *Corintho* Marathonis, sive (ut alii putant) Pelopis filio, qui illam eversam instauravit, cùm anteà Ephyre diceretur. Hæc Græcarum omnium urbium clarissima fuit, atque, ob sitûs opportunitatem, in immensam excrevit potentiam, utrinque terrâ, utrinque mari commercia exhibens: unde tanta ei fiducia, ut ne Romæ quidem cederet, tantumque in fastum evasit, ut Corinthii populi Romani legatos injuriosiùs appellare, &, si *Straboni* credimus, etiam sordibus perfundere non dubitârint. Quare commoti Patres, cùm etiam anteà crescentem indies urbis potentiam suspectam haberent, bellum illi inferendum censuerunt. Missus itaque in Græciam L. Mummius, Corinthum obsedit, tandemque captam incendit, solòque æquavit, adeo ut vix ullum tantæ urbis reliquerit vestigium. Quô incendiô confusis metallis, inventa est mistura æris pretiosissimi, quod ab urbis hujus nomine *Corinthium* appellârunt. Arcem habuit editam, quæ *Acrocorinthus* veteri nomine dicta fuit, cujus erat mira altitudo. Strab. *l.* 8. ὄρος ὑψηλὸν vocat. Ideo Liv. *l.* 45. *c.* 28. ubi de Corintho: *Arx intra mœnia in immanem altitudinem edita.* Papin. *l.* 7. *Theb. v.* 105.

> *Jam pronis Gradivus equis Ephyræa premebat*
> *Littora; quà summas caput Acrocorinthus in auras*
> *Tollit, & alternâ geminum mare protegit umbrâ.*

Hinc

Hinc proverbium, Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς, de rebus arduis, & aditu periculosis. Unde hoc natum docet Strabo, *l.* 8. Horatius sic extulit, *l.* 1. *Epist.* 17. *v.* 35.

Non cuivis homini contingit adire Corinthum.

Cicero totius *Græciæ lumen* vocat, *in Orat. pro Pompejo*, & Florus *decus Græciæ*, *l.* 2. *c.* 16. Strabo, *l.* 8. [Greek text partly illegible] Homer. *Il.* β. *v.* 570. Ἀφνειόν τε Κόρινθον. Thucydides, ubi de Corinthiis: [Greek text partly illegible] Thucydidis autem locum respiciebat Aristides, hæc scribens: [Greek text partly illegible] *Apollodorus* author est, fuisse & alias hujus nominis civitates, quarum una fuit in Thessalia, altera in Epiro, tertia in Elide. *Stephano* hæc quondam nuncupata fuit *Epope*, *Pagos Ephyta*, *Heliopolis* & *Acrocorinthus*; hodie adhuc *Corintho*, ut *Sophianus*, vel *Coranto*, ut *Meletius* tradit, appellatur. Celebris olim insuper Isthmiis ludis, sub Sisypho, & posteris ejus, donec Heraclides, Ducibus Temenô, Cresphonte & Aristodemô, Peloponnesô potitis, 80. ann. post captam Trojam, Alethes, pulsis Doridâ & Hyanthidâ, ibi rerum summam adeptus est. A.M. 2951. Huic, post 33. ann. successit Ixion, cujus posteri 12. Reges per 324. ann. præfuerunt, usque ad Automenem, quô sublatô, A.M. 3275. annuus Magistratus, Prytanis dictus, subrogatus est. Cypselus postea & fil. Periander tyranni, per annos 44. Cicer. *de L. Agr.* Destructa, ut dictum, à Mummio, an. 3. Olymp. 158. M. 3908. Urb. Cond. 607. ante Chr. Natum 146. A Julio Cæsare reparata, à Paulo, Evangelii luce collustrata, & duabus divinis epistolis beata est. Vide suprà. Postmodum Metropolitæ facta sedes, sub Patriarcha Constantinopolitano, vide Strab. *l.* 8. Pausan. *in Corinth.* Plin. *l.* 4. *c.* 5. & *l.* 34. *c.* 2. Flor. *l.* 2. *c.* 16. Plut. Eutrop. Oros. Zonaram, Euseb. *l.* 5. *c.* 9. Palmerium, *in Chron.* Chalcondyl. *l.* 9. aliosque innumeros. Hodierna urbs Corinthus, & nunc satis ampla, at sine muris est. Paruit antea Venetis, ex concessione Despotarum, sed iis erepta à Mahumete II. A.C. 1458. etiamnum Turcis subest, cum toto tractu, nunc *Duché de Clarence*. *Baudrand.* Hinc *Corinthius*, & *Corinthiensis* adjectiva, quæ id habent inter se discriminis, ut *Corinthii* sint, qui Corinthum inhabitant, aut qui ex Corintho nati sunt; *Corinthienses* autem, qui alibi nati sunt, sed Corinthi negotiantur. Et quidem ex Corinthiis Amenocles Græcorum primus *Triremes* Corinthi & Sami ædificarit: cùm priùs Græci πεντηκοντόροις & πλοίοις μακροῖς, *navibus* 50. *remigum & navigiis longis* usi sint, quasi primus Danaus vectus in Græciam venit. Exinde Græci rebus maritimis operam studiosius navârunt, ac latrocinia sustulerunt. Circa annos 40. postquàm Amenocles ad Samios venerat, *Navale prælium* (*omnium quæ novimus antiquissimum*) *inter Corinthios & Corcyræos commissum est*, *à quo ad finem belli Peloponnesiaci effluxerunt anni* 260. Thucydid. *l.* 1. Id bellum autem finem habuit Olymp. 94. an. 1. Circa idem tempus etiam Anaxilas Rex Rhegii Zanclæos navali prœliô superavit. Istis autem prior erat Salmanasari & Tyriorum naumachia memorata in Tyriorum archivis, apud Joseph. *Jud. Ant. l.* 9. *c. ult.* Joh. Marshamus, *Canone Chron. ad Sec.* XVII. Inde etiam *Corinthiacus*. Ovid. *l.* 1. *Trist. El.* 9. al. 11. *v.* 9.

Illa Corinthiacis primùm mihi cognita Cenchreis.

Denique *Corinthiarius* à Suetonio positus est, pro amatore nimio Corinthiorum vasorum. Cœl. Rhodig. *l.* 21. *c.* 25.

CORIOLANUM, vulgò *Corigliano*, oppid. præclarum Calabriæ citerioris apud oram sinus Tarentini, 6. mill. pass. à Rosciano, 8. verò à Thurio.

CORIOLANUS C. Martius, vir illustris Romanus, quem Cicero multis in locis cum Themistocle confert. Siquidem uterque, cùm civis egregius fuisset, populi ingrati pulsus injuriâ, se ad hostes contulit, conatumque iracundiæ suæ morte sedavit. Patriæ, à Volumnia matre motus, pepercit: proptereà à Volscis, velut proditor, occisus: conditô in loco, sanguine ejus tinctô, templô Fortunæ fœmineæ. Vitam ejus habes *in Plutarcho*. Vide & Liv. *l.* 2. Dion. Ital. *l.* 7. & 8. Aurel. Vict. *de Vir. Ill. c.* 19. Flor. *l.* 1. *c.* 22.

CORIOLI, vel CORIOLLA, oppid. in Latio, in finibus Volscorum. Populi *Coriolani*. Plin. *l.* 3. *c.* 5.

CORIOS, circa Carmaniam fluv. Mela, lege *Coros*, *l.* 3. *c.* 8. *Sabis per Carmanos*, *sub Pasargadis Coros effluunt*, vide Voss. *ad loc.*

CORIOVALLUM, oppid. Germaniæ inferioris in Belgio inter Juliacum ac Trajectum. *Antonin. Valckenburg Simlero.* Vide infrà.

CORIOVALLUM, oppid. Eburonum in Ducatu Limburgensi, *Falckenburg* vulgò, sub Batavis, *Simlerus* & *Cluver*. At Gottefridus Wendelinus *in legg. Salicis illustratis*, pro *Dreilenborg*: Aubertus Miræus, pro Aquisgrani habet. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CORIPPUS, Grammaticus Poëta Afer, sub Justino II. de quo scripsit *Poëma historicum*, 4. *libr.* à Mich. Ruizio primùm editum. Adulatorium ejus stylum carpit Nic. Alemannus, *in præf. Hist. Procop. l.* 9. Vide Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 3. *p.* 748. & *de Poët. Lat. c.* 5.

CORIS, mons Thessaliæ, serpentes producens, Dipsades dictos.

CORISOPITUM, Cæsari *Corisopitum Curiosolitarum*, Gall. *Quimper*, urbs Cornubiæ, quæ pars Occidentalis Britanniæ minoris. Ad Odetam amnem, 3. leuc. ab Oceano, inter Brestum ad Boream 11. leuc. & Venetos ad Ortum 23. à Rhedonibus 40. in Occasum. Dicitur etiam *Cornouaille*, aliquando *Quimpercorentin*, à Kemper, oppido & S. Corentino Episcopo. *Baudrand.* olim Comites habuit.

CORISINIUS Petrus, Episcopus Florentinus & Cardinalis, quorum *Paparum vitas* condidit. Secul. 14. tempore Boccatii & Petrarchæ.

CORISSUS, urbs Ioniæ. Strabo, *l.* 14.

CORISSIA, & CORISSUS, oppid. ac navale Coi insul. *Steph.*

CORITANI, Albionis insulæ populi Lincolnienses *Lhuydo*. Fuêre inter Brigantes, ad Boream, Cornavios ad Occasum, Catieuchlanos & Icenos ad Austrum, Oceanumque Germanic. ad Ortum: Ubi nunc Northantonia, Licestria, Rutlandia, Lincolnia, Nottinghamia & Darbia. Horum præcipua Lindum. *Baudrand.*

CORITUS, mons Umbriæ. Item Hetruriæ à Corito Rege Electræ viro, & Dardani patre, unà cum oppido in eo existente denominatus. Lege *Corithus*, ac vide Cluver. *Ital. Ant. l.* 2. *c.* 3.

CORIUM, locus Cretæ ἀπὸ κόρης τινός, id est, à quadam puella dictus. Civis *Corisius*. Vide *Steph.*

CORIUM Crudum, pectorale Veteribus. Statius, *l.* 12. *Thebaid. v.* 774.

—— venit ecce Creon: sic fatus & auras
Dissipat hasta tremens, tunc quem subtemine duro
Multiplicem tenues iterant thoraca catenæ,
Incidit.

Ubi subtemen est *corium* crudum, quod loricæ suberat & corpus tegebat intra illam, *Pectorale* vocat *Varro*. Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad l.* Sic ævô rudiore crudæ pelles conficiendis calceis materiam subministrabant. Xenophon, *Anabas. l.* 2. *Cùm defecissent veteres calcei*, *habebant ex recentibus coriis bubulis Carbatinas confectas.* Vide in hac voce. Deinde verò, ut in dies passim crescunt artes atque perficiuntur, ita ævô sequenti commodioris honestiorisque usus atque elegantiæ studium, concinnandarum tingendarumve pellium artificium docuit. Unde *Coriarii* opifices, qui detracta cæsis animalibus coria depilare, tingere, concinnare ac polite coepêre. Quomodo præparare *corium*, dixêre *conficere* Latini, unde *Confectores*, vide suprà, οἱ βυρσοδέψαι, *coriarii*: quibus ad depilandum coria lac ex frutice hoafer efficacissimum fuisse docet Salmas. *ad Solin. p.* 1312. Et hi quidem olim quòd morticina tractarent, ab urbibus fuêre submoti. Artemidorus, *l.* 1. *c.* 53. [Greek text partly illegible] *Coriarium exercere, malum omnibus: Corpora enim mortua tractat Coriarius. Ideoque ab urbe secluditur.* Sed & alia ratio habitationis illius suburbanæ reddi potest; quòd scil. ejusmodi opificium fœtidos odores exhalet: unde jussi videntur quoque extra portas habitare, quò putrore cœlô reliqui cives uterentur. Hinc domum Simonis *Coriarii*, apud quem in Joppe Petrum Apostolum hospitatum, Apostolorum Acta commemorant, *c.* 9. *v.* 43. & *c.* 10. *v.* 6. Urbis itidem ambitu fuisse exclusum, sunt qui colligere conentur, ex verbis παρὰ θάλασσαν, *juxta mare*. Certè Petronius, *Haud melius*, inquit, *olere possunt, quam qui in Coriaria habitant*, apud Salmas. ubi suprà, *p.* 1128. Porrò, in bello, ballistis, catapultis & toti generi levium telorum, unicum ferè obstaculum olim & oppositio fuêre, *Coria*, *Cilicia*, *vela*, Curtius, *l.* 4. *c.* 2. ubi de obsidione Tyri, *Igitur Rex munientibus coria velaque jussit obtendi, ut extra teli ictum essent.* Nempe his vim excipiebant & frangebant, molliter ita suspensis, imò & ignita jacula repellebant. In urbe, extra urbem utebantur, quia utrinque scil. periculum & metus ab ipsis. Commodum inventum & ab hodierna militia non alienum. Lapides quoque ballistarum sic sisti solitos, Diodor. Sic. docet, *l.* 17. *c.* 45. [Greek text partly illegible] Contra ignes, autem & ignita, quò minus corriperentur aut corrumperentur, aquâ humectabantur: vel acetô potiùs, quod propriè huic rei habebatur, Lipsius *de Militia Rom.* Vide quoque hic ubi de *Centonibus*, *Ciliciis* &c. Aliter vox sumitur apud Vitruvium, pro crusta nempe & superficie, *l.* 1. *c.* 5. ubi de lateribus, *Qui cùm per Solstitium parantur, ideo vitiosi sunt, quod summum corium Sol acriter quum percoquit, efficit ut videatur aridi.* Item pro crustis & inductionibus tectoriorum, *l.* 7. *c.* 3. *Quum ab arena præter trullisationem non minus tribus coriis fuerit deformatum.* Sic Cato pro pavimenti crusta *corium* posuit, de *R. R. c.* 18. *De calce arenato primum corium facito, id pilis subigito, idem alterum corium facito.* Aliud est *Chorus* vel *Chorium*, laterum videl. ordo seu lapidum, qui in structuris ordinariis conspicitur: Quâ de re vide eundem Salmas. *ibid. p.* 1233. Imò & de libro *Corium* dicitur. Plin. *l.* 13. *c.* 12. ubi de confectione papyri, *Igitur è ferendo corio*, inquit, *staminea folia sunt è primo subtemine. Primum enim in corium vocat* primam philuram, primam membranam vel primum librum, qui è medio papyri acu scindebatur, adeoque bonitate & tenuitate præcipuus erat. Iterum de tectorii inductione, apud Vitruvium, *l.* 7. *c.* 3. *Grandi inductô & inarescente, alterum corium dirigatur; id cùm subactum fuerit, & bene fricatum, subtilius inducatur. Ita cùm tribus coriis arenæ & item marmoris solidati parietes fuerint, neque rimas, nec aliud vitium in se recipere poterunt.* Vide sæpiùs laudatum Salmas. *Notis ad Flav. Vopisc. in Firmo*, *c.* 3. De Homine quoque: *Corio suo pretium dominô reddere*, in signum manumissionis, in *LL.* Henrici Angliæ Regis, *c.* 78. Vide infrà in voce *Decorticare*. Sic *corio carere*, *corium perdere*, in *LL.* Kanuti, *c.* 71. est, ad verbera damnari, vapulare, quæ servorum erat pœna. *Corium redimere*, est componere de flagello, in *L.* Frisonum, *l.* 3. §. 4. *Corio* verò *componere* in *LL.* Ethelredi, *c.* 2. virgis itidem cædi est, apud Car. du Fresne, *Glossar.* &c. Cæterùm, de coronæ Regis Sinensium ex *corio* durissimo, vide Georg. de Sepibus *in Descr. Musæi Kircher.* & infrà, voce *Diadema* de frontali coriaceo Judæorum, quô frontem circumligant Synagogam ingressuri, in-

frà in voce *Frontale*; de *vestibus ex corio*, infrà in *Diphthera*, item ubi de *Pelle*, ac *Scorteis*; de *hastis missilibusque ex corio hippopotami* infrà, in hac voce &c.

CORIUNDI, populi Hiberniæ, ubi nunc pars Comitatus *Caterlog.* & agri Kilkenniensis pars non minima, atque etiam, ubi tractus Ossiriæ superioris & Ormondia, in Lagenia provinc. *Camden.*

CORIUS, Bernardinus, Mediolanensis *Chronicon Patriæ*, *vitas Imperatorum*, usque ad Fridericum Barbarossam, aliaque Latinè & Italicè scripsit: Quibusdam non usquequaque fidelis Historicus. Obiit A. C. 1499. ætat. 40. Voss. *de Hist. Lat.* *l.* 3. *c.* 8. *p.* 617. Gesner. Simlerus, &c.

CORLINUM, urbs Pomeraniæ ulterioris cum arce, olim sub Episcopo Caminensi, nunc Electore Brandeburgensi, ad Persantam amnem, 5. milliar. à Coslino in Occasum, paulo minus à Colberga in Austrum.

CORMA, fluv. circa Assyriam aut Armeniam. Tacit. *l.* 12. *Annal.* *c.* 14.

CORMALOS, fluv. Troadis in conventu Adramytteno. Plin. *l.* 5. *c.* 30.

CORMANUM, Jazygum Metanastarum urbs. *Ptol.*

CORMASA, urbs Pamphyliæ. Liv. *l.* 38. *c.* 15.

CORMILIÆ, vel CORMELIÆ, à sorbo arbore Gall. *un Cormier*, dictæ, vici in Gallia complures, in Veliocassibus, non procul à Brivа Isaræ, *Cormeilles*: in confinio Parisiorum & Silvanectum; Item prope Augustam Suessonum, *Cormeille*: Porro in Pertico, in agro Parisiensi, &c. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CORMIUM, urbs Britann. aliis *Claudiana Castra*, nunc *Clocestria.*

CORNA, Cappadociæ urbs. *Ptol.*

CORNABUI, seu CORNABII, populi Albionis in Scotia, quorum regio *Cathnes*, & *Sotherland*, teste *Lhydio*. Illorum vestigium *Ceralto*, vel *Gernico* arx est, teste *Buchanano*. In parte Septentrionaliori region. versùs Tarvedrum promontor. & Orcades Insul. Ubi nunc pars Borealis Comitatuum *Strathnavern* & *Cathnes*, ex *Camdeno Baudrand.*

CORNACUM, Pannoniæ inferioris oppid. *Antonin.* *Zata Simlero*, *Karosta* Lazio, *Batha* Nigro, ad Danubium, ubi recipit Valponem amnem, paulo infra Confluentes Dravi in Danub. 5. leuc. German. ab Eskio in Ortum; vulgò *Zatha*, sub Turcis. *Baudrand.* longitud. 43. 16. latitud. 46. 30.

CORNARIUS Janus, vide *Janus.*

CORNARUS Aloysius, Venetus, rarum sobrietatis & longævitatis exemplum, Patavii obiit A. C. 1566. ætat. 100. Scripsit, *Discorsi della vita sobria*, *un libro della Laguna di Venezia*, & *la sua propria vita.* Pater Claræ, Joh. Cornaro, ex stirpe Cornarorum Cypriensium, nuptæ. Anton. Teissier, *in Elogiis*, *Part.* 1.

CORNAVII, Angliæ populi in meditullio fermè Angliæ, inter Brigantes ad Boream, Coritanos ad Ortum, Dobunos ad Austrum, & Ordovices ad Occasum, *Ptolem.* Ubi nunc Comitatus Warvicensis, Vigorniensis, Staffordiensis, Salopiensis & Cestriensis, *Camden.* Longè à Cornubia in Boream. *Baudrand.*

CORNAX Matthias; vide *Matthias.*

CORNAZANI Antonius, vide *Antonius.*

CORNE, collis suburbanus agri Tusculani, qui olim lucum habuit faginum, antiquâ religione Dianæ consecratum. Plin. *l.* 3. *c.* 5. Item Armeniæ minoris urbs. *Ptol.*

CORNEATES, Pannoniæ populi. Plin. *l.* 3. *c.* 25.

CORNELIA, matrona nobilissima, eademque eloquentissima, Sempronii Gracchi uxor & Tiberii & Caji Gracchorum mater, & majoris Africani filia. A' Val. Maximo, *l.* 4. *c.* 4. *ex.* 1. laudatur, quòd matronæ cuidam Campanæ, ornamenta sua pulcherrima ostentanti, non aurum, non gemmas, non denique vestes opposuerit, sed liberos, qui maxima sunt matronarum ornamenta. Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 167.

Malo Venusinam, quàm te Cornelia mater
Gracchorum, si cum magnis virtutibus affers
Grande supercilium, & numeras in dote triumphos.
Tolle tuum precor Annibalem, victumque Syphacem
E castris & cum tota Carthagine migra.

Epistolas ejus Cicero laudat, *in Bruto* *c.* 58. Quintilian. *l.* 1. *c.* 1. Fuit & *Cornelia* alia P. Sestii uxor. Cicer. *l.* 5. *Fam. Epist.* Plura vide in Francisci Nannii *libello peculiari*, *de claris Corneliis Romæ.* *Nic. Lloydius.*

CORNELIA, omnium Romanarum gentium maxima & summis honoribus gestis nobilissima, cognominibus tulit Cossus, Maluginensis, Scipio, Asina, Arvina, Nasica, Rutilus, Lentulus, Caudinus, Rufinus, Dolabella, Sulla, Cinna, Lupus, Africanus, Asiaticus, Calvus, Cethegus, Serapio, Corculum, Hispallus, Æmilianus, Felix, Maximus, Blasio, Scapula, Merenda, Barbatus, Clodianus, Augur, Gætulicus, Isauricus, Magnus, Sura, Merula, Fronto, Numantinus, Spinther, Saluito, Sisenna, Mammula, Mamercus, Scaurus & Marcellinus. Hanc verò gentem inter patricias L. Tarquinii Superbi saltem fuisse ex eo liquet, quòd Cornelii cujusdam sacerdotis, sub Rege Ser. Tullio, apud *Dionysium* mentio est. Hæc una gens omnes reliquas Romanas omnium honorum multitudine superavit.

CORNELIA, Cinnæ filia, Julii Cæsaris uxor, ex illo Juliæ Pompeji uxoris mater. Huic Cæsar ipse parentavit, fratre ejus Cinnâ ab exilio revocato. Item, Vestalis, ex Cossorum familia, in Læliæ locum, surrogata, sub Nerone. Tacit. *l.* 15. *Annal.* *c.* 22.

CORNELIA, Urbs Sueviæ libera, ad Nicrum, inter Hallam & Heidelbergam media 5. leuc. à Spira 6. in Ortum proxima Helpronna, [illegible]

CORNELIA, vulgò *Imola*, urbs Æmiliæ. Vide *Forum Cornelii.*

CORNELIA Lex, de Sicariis. Item contra falsos testes, Sueton. *in Aug.* *c.* 33. de qua aliisque ita habe. *Cornelia* Lex, de crimine falsi, Lata à L. Corn. Sulla Dictatore, & Consule cum Q. Cæcilio Metello an. Urb. Cond. 673. qui etiam certum huic crimini Prætorem addidit; memoratur *ff. ad l. Cornel. de falsis*, item apud Cicer. *de Nat. Deor.* *l.* 3. & Sueton. *in Aug. loc. cit.* De honoribus denique Candidatis, ab eodem sancita eòdem annò: *Ut si quis Magistratum peteret, quem antè gessisset, nisi decennium integrum elapsum esset, ejus ratio non haberetur*, vide Appian. *l.* 1. *de bellis civ.* De iis qui legibus solvuntur, lata a C. Corn. Tribuno Pleb. C. Pisone & M. Glabrione Consulib. an. Urb. Cond. 676. *Ne quis in Senatu legibus solveretur, nisi CC. affuissent* &c. Ascon. *in Cornelianam*, Dio, *l.* 36. &c. Alia de Municipiis, a L. Cornel. Sulla lata, *Ut municipiis omnibus jus civitatis agrique adimeretur.* Alia de Prætorum jurisdictione, eòdem auctore, quâ omnia judicia de repetundis usque ad primum Cæsaris Consulatum peracta sunt: Capita legis habes apud Rosin. *Antiqq. Rom.* *l.* 8. *c.* 30. De imperio retinendo lata à C. Corn. Sulla Dictatore, an. Urb. Cond. 672. *Ut qui cum imperio in provinciam profectus esset, tamdiu illud retineret, quoad in urbem ejus reversus.* Item, *ut* 30. *tantum dies, postquam successor missus esset, Magistratui ad decedendum concederetur*, Cicer. *ep.* 9. *ad Lent.* & *l.* 3. *ad Appium*, *ep.* 6. De Testamentis, eundem auctorem habet, lata an. Urb. Cond. 673. *Ut eorum testamenta, qui in hostium potestate essent, perinde essent rata, ac si in hostium potestatem non pervenissent.* De viginti Quæstoribus, annò eòdem lata, *Ut viginti Quæstores supplendo Senatui crearentur, cui judicia tradiderat*, Tacit. *l.* 11. *Annal.* *c.* 22. Fuit quoque lex *Cornelia*, lata an. Urb. Cond. 582. à P. Corn. Scipione Nasicâ Consule cum M. Acilio Glabrione, *Ut, ut Perseus Phil. fil. Maced. R. Populo Rom. satisfecisset, bellum cum eo iretur*, Liv. *l.* 42. Item an. Urb. Cond. 670. à L. Corn. Sulla Dictatore & Consule II. cum Qu. Cæcilio Metell. Pio, *Ut judicia equestri ordini ademta, in Senatorium ordinem Senatorum transferrentur*, Florus *Epitom.* Alia, *Ne quis in pecuniam luderet sponsionemve ejus rei ergò, nisi qui corporis exercendi causâ susceptus esset, faceret.* Marcianus, *l.* 3. *ff. de alea.* Alia rerum à L. Corn. Sulla Felice an. Urb. Cond. 670. condita, de Majestate, cujus capita vide apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom.* *l.* 8. *c.* 23. Fuit tandem lex *Cornelia*, quæ Genutiam, item quæ Semproniam legem repetiit ac confirmavit, vide *suo locò*, & plura hanc in rem, apud Scriptorem modò laudatum, *passim.*

CORNELIA Tribus, XIII. ordine inter Tribus Roman. antiqua à Servio Tullio instituta, veteri nomine omissò, sic appellata est, à gente Cornelia omnium nobilissima atque amplissima; Meminit ejus Liv. *l.* 38. *c.* 46.

CORNELIANUS, Consul, Collega Perpetui an. Urb. Cond. 989.

CORNELIUS, fil. Castini, Romanus, Episcopus Romanus A. C. 251. post Fabianum, sede ultra annum vacante. Eruditione, virtute, humilitate inclytus. Hujus electio à Novatiano turbata, qui schisma hæresi cumulans, Cornelium, Cypriano junctum, acrem vindicem sensit. A' Gallo & Volusiano Centumcellas relegatus, paulò pòst, cùm revocatus idolis sacrificare nollet, martyrium subiit. A. C. 253. Plurium scriptorum auctor, laudatur Hieronymo, *c.* 66. *de Auctor. Eccles.* Cyprian. *ep.* 52. 55. 57. &c. Ei successit Lucius.

CORNELIUS, IV. Antiochenæ Ecclesiæ Episcopus. A. C. 124. Euseb. *Chron.*

CORNELIUS, Centurio Romanus, qui à D. Petro Apostolo sacrosanctò lavacrò Cæsareæ tinctus fuit. *Actor.* *c.* 10. *v.* 47. Et ibi primus Episcopus, omniumque gentium, qui crediderint, meritò extitit primitiæ, quòd primus Spiritu sanctò repletus fuerit. Origen. *super Numeros.* Hieron. *ep.* 27. Baron. *A. C.* 42.

CORNELIUS Arvina, vide *Publius.*

CORNELIUS Asina, cùm fundum emisset, sponsioneque pretii ab eo exigeretur, posterò die Asinam sacculis pecuniæ plenis onustam in forum adduxit pro sponsore, unde cognomen accepit. Macrobius, *l.* 1. *Saturn.* *c.* 6. Vide & *Cneus*, it. *Publius.*

CORNELIUS Aurelius, Goudâ Batavus, Præceptor Erasmi, scripsit de situ & laudibus Bataviæ. Poëta non indoctus. Voss. *de Hist. Lat.* *l.* 3. *c.* 10. *p.* 815.

CORNELIUS Balbus, genere Gaditanus C. Cæsaris familiaris, & præfectus fabrûm, quem, cum de civitate in periculum vocaretur, Cicero & Pompejus defenderunt. Item Lesbius, cognomine Theophanes. Sueton. *in Cæsare*, *c.* 78. 81. A. Gell. *l.* 17. *c.* 9. Voss. *de Hist. Græc.* *l.* 1. *c.* 19.

CORNELIUS Balbus, memoratur Spartiano *in Pescennio Nigro*, *c.* 4. ubi Marci ad eum epistola.

CORNELIUS Benignus, Viterbiensis, cum tribus amicis, Ptolemæi Geographiam correxit, A. C. 1507.

CORNELIUS Blæsus, vide *Cneus.*

CORNELIUS Blaeu, Amstelodamensis, Tychonis Brahæi discipulus insignis. Voss. *de Scient. Mathem.* *c.* 44. § 40.

CORNELIUS Bocchus, Auctor Latinus, Plin. *l.* 16. *c.* 40. *l.* 37. *c.* 7. 9. Solin. *c.* 6. 8.

CORNELIUS Cethegus, vide *Cneus* & *Marcus*, it. *Sextus.*

CORNELIUS Centimalus Consul, Collega Sulpitii Galbæ.

CORNELIUS Cinna, vide *Lucius.*

CORNELIUS Cossus, Tribun. Milit. Volumnium Lartem Vejentium Regem occidit, secundaque opima spolia Jovi Feretrio retulit. *Cossos* autem eos, qui rugosi sunt, & asperâ facie, a similitudine vermium, qui in ligno nutriuntur, *Festus* vocari tradit. Item Consul, apud Tacit. *l.* 14. *Annal.* *c.* 20. Vide & *Cajus*, & *Cneus*, it. *Publius.*

CORNELIUS Dolabella Consul, Domitiani Collega, sub quibus Antoninus Pius natus est, Capitolin. *c.* 1. Vide & *Cajus*, *Publius*, *Servius.*

CORNELIUS Epicadius, L. Corn. Syllæ Dictatoris libertus, librum, quem Sylla de suis rebus gestis imperfectum reliquit, supplevit. Tranquillus, *de illustr. Grammat.* *c.* 12.

CORNELIUS Falco, vide *Fannius.*

CORNELIUS Flaccus, legatus in Armenia Corbulonis. Tacit. *l.* 13. *Annal.* *c.* 39.

CORNELIUS Fronto, Orator Latinus, inter Præceptores Marci Imperatoris ut & Veri, apud Eund. *c.* 2.

CORNELIUS Fuscus, vigens ætate, claris natalibus, primâ juventâ, quietis cupidine Senatorium ordinem exuerat. Idem pro Galba, Dux Coloniæ suæ, eaque operâ procurationem Dalmatiæ adeptus, susceptis Vespasiani partibus, acerrimam facem prætulit. Tacit. *l.* 2. *Hist. c.* 86.

CORNELIUS Gallus, Poëta Elegiographus, Forojuliensis, primùm summus Octavii amicus, ab eo Ægypto præpositus est, sed posteà suspicione conjurationis, cùm in ejus odium impegisset, sibi ipsi mortem conscivit, annô ætatis 44. Ovid. *l.* 3. *Amor. El.* 9. *v.* 64.

Sanguinis atque animæ prodige, Galle, tuæ.

Euphorionem Græcum transtulit in Latinum sermonem, & amorum suorum *de Cytheride* libros 4. conscripsit. Fuit autem amicus Virgilii, adeò ut quartus liber Georgicorum, à medio usque ad finem, ejus laudem teneret, quas posteà, jubente Augustô, in Aristæi fabulam commutavit. Amavit, uti diximus, Cytheridem meretricem, libertam Volumnii, quæ, eô spreô, Antonium euntem in Gallias est secuta; propter quod amorem Galli videtur consolari Virg. *in Bucolicis*, *Eclog.* 10. Cytheridem autem, quam deperibat, mutatô nomine, Lycorim vocavit. Ovid. *l.* 1. *Amor. El.* 15. *v.* 29.

Gallus & Hesperiis, & Gallus notus Eois,
Et sua cum Gallo nota Lycoris erat.

Parthenius ei sua *ἐρωτικὰ* dedicavit. Vide Euseb. *Chron. an.* 2. *Olymp.* 188. Crinit. *de Poëtis.* Voss. *de Poet. Lat. c.* 2. & suprà voce *Cneus. Nic. Lloydius.*

CORNELIUS Gallus, in bello Perusino mortuus, necessarius Propertii, *l.* 1. *El.* 21. Vide Plin. *l.* 7. *c.* 53.

CORNELIUS Gemma, Lovaniensis, scripsit *de Cometa*, A. C. 1574.

CORNELIUS Jansenius, primus Episcopus Gandavensis, à Philippo II. ad Concilium Tridentinum missus, plurima scripsit, inprimis *Harmoniam Evangeliorum.* Obiit A. C. 1576. Valer. Andreas *Bibl. Belg.* Raissius *Belg. Christ.* Sanderus, *de Illustr. Gand. &c.*

CORNELIUS Jansenius, Episcopus Yprensis, natus A. C. 1585. in obscuro Belgii loco, *Leerden.* Ultrajecti primò, dein Lovanii literis incubuit, hinc Doctor, & S. Scripturæ Professor, ter in Hispaniam Academiæ nomine legatus. Episcopus, die natali, A. C. 1625. factus, post insignem in reformanda Diœcesi curam, & egregia scripta; peste obiit, A. C. 1638. Scripsit *commentarios in Pentateuchum, Ecclesiasten, Evangelia*, &c. S. Augustini strenuus sectator, *de Gratia* librô editô, Jesuitas adversarios habuit. Unde ingentes turbæ, quas quô pactô compescere conatus sit Innocentius X. à Thoma Anglo, *de censura* 5. *propos. Jansenii*, accipe: *Laborabat Ecclesia dissidiis: Pars altera veritate, & SS. auctoritate subnixa stabat: altera multitudine Principum, plebisque tinnitu blandientium humanæ imbecillitati vocum circumventorum stipata, ingentes tollebat animos. Quid faceret Ecclesiæ Pater? Turbulentiorem partem, concedendo illi voces suas, compescuit: Obsequentiorem blandè solatus est, sensa sua illis commendando. Prior dicti pars publicô instrumentô firmata est. Posterior, (si qua fides teneræ conscientiæ viris) coram Oratore Christianissimi Regis peracta est. Sectione* 9. Quid sub Clemente IX. & Ludovico XIV. porro actum, apud alios quære. Sander. *Flandr. Illustr.* San-Marth. *Gall. Christ. tomo* 2.

CORNELIUS à Lapide, Jesuita, scripsit *in S. Scripturam commentarios.* Obiit Romæ, A. C. 1637. ætat. 71. P. Freherus, *Theatrô Viror. erudit. clarorum.*

CORNELIUS Lentulus Cethegus, Consul, Collega M. Bæbii Pamphili an. Urb. Cond. 573. Vide & *Cneus* & *Lucius*: it. *Publius.*

CORNELIUS Macer, ex familia Macrianorum, *quam cœnam in Herculis templo daret, pateram electrinam, quæ in medio vultum Alexandri* (Magni, Macrianis speciali veneratione culti) *haberet & in circuitu omnem historiam contineret signis brevibus & minutulis, Pontifici propinavit* apud Treb. Pollionem in *Vita* Quieti, *c.* 14.

CORNELIUS Maluginensis, vide *Lucius*, & *Marcus*, it. *Publius*, & *Servius.*

CORNELIUS Marcellus, in Hispania à Galba interfectus. Tacit. *l.* 1. *Histor. c.* 37. Ejus quoque meminit idem *l.* 16. *Annal. c.* 8. Vide & *Marcellus.*

CORNELIUS Marcus, vide *ibi.*

CORNELIUS Martialis vide *Martialis.*

CORNELIUS Merenda, vide *Servius.*

CORNELIUS Merula, Consul, contra Bojos in Galliam missus 14000. hostium cæcidit. Liv. *l.* 35. *c.* 5.

CORNELIUS Merula, superioris nepos, Flamen Dialis partium Syllanarum, ingressô urbem Mariô, in Jovis æde, venis succisis se necando, mortis contumeliosæ damnationem effugit. Val. Max. *l.* 9. *c.* 12. *de Morte ex.* 5. Vide & *Lucius.*

CORNELIUS Mussus, Placentinus, Episcopus Bitunti, insignis Concionator, plurimas homilias edidit, Gallicè versas, A. C. 1584.

CORNELIUS Nasica, vide *Publius.*

CORNELIUS Nepos, vir disertus, Ciceronis tempore, & Julii Cæsaris, usque ad 6. annum imperii Augusti, vixit. Hieron. *in Chr.* in Padi vicinia natus, an Veronensis? *Leand. Alb.* Romam ubi venit, Ciceronis & Attici favorem mox sensit. *Vitas illustrium virorum* scripsit, quarum tantùm *Pomponius Atticus* extat. Libris illis non modò de excellentibus Imperatoribus, sed etiam de Scriptoribus claris egit, Catone scilicet, Cicerone, Terentio, aliisque. Vide Voss. *de Hist. Lat. l.* 1. *c.* 14. *De Homero* locum, ex primo Chronicorum ejus, adfert Gellius, *l.* 17. *c.* 21. *De Cicerone* quoque scorsim eum egisse, innuit idem Gellius, *l.* 15. *c.* 28. *Cornelius Nepos & rerum memoriæ non indiligens & M. Ciceronis, ut qui maximus, amicus familiaris fuit, atque is tamen in primo librorum, quos de vita illius composuit, errasse videtur.* Ipse autem Cicero inter Philosophos numerari vult: Κἀγὼ γὰρ ὁ φιλόσοφος τὸ νῦν ἐμοὶ δοκεῖν ἀποπνίξομαι, inquit Cicero ipse, *l.* 2. *ad Attic. ep.* 8. Et Philosophus ab aliis accensetur. Macrob. *l.* 1. *Saturn. c.* 24. *Tullius, qui non minus professus est philosophandi studium, quàm loquendi.* Lactantius, *l.* 1. *c.* 15. *M. Tullius, qui non tantùm perfectus Orator, sed etiam Philosophus fuit.* Vide quæ ipse, *in Dione*, de Philisto, ait, unde patet, illum vitas quoque Historicorum Græcorum: & *in Catone & Annibale*, unde Ducum & Historicorum Latinorum insuper historiam consignâsse, colligitur. Sed hæc omnia, ævi ludibrium: Solæ Imperatorum Græcorum Romanorumque superstites manserunt vitæ, quas Æmilius quidam Probus, nomine suô, edidit, Theodosio se commendaturus. Postmodùm tamen, detectô plagiô, verus auctor ab eruditis erutus. Huic Valerius Catullus Veronensis opus suum dedicat, ut indicat epigramma totius operis Catulliani primum,

Cui dono lepidum novum libellum?
Corneli tibi. ---- ----

Vide Lambin. *Præfat. ad notas suas in Æmilium Probum*, & infrà in voce *Nepos. Nic. Lloydius.*

CORNELIUS Orphites, Consul. Tacit. *l.* 12. *Annal. c.* 41. *l.* 16. *c.* 12. Vide & *Lucius*, it. *Servius.*

CORNELIUS Pansa, Consul cum Aciolo Aciola, an. Urb. Cond. 874.

CORNELIUS Repentinus, gener Didii Juliani, præfectus Urbis, apud Spartian. *c.* 4.

CORNELIUS, Rufinus, Rufus, Scapula, vide *Publius*, it. *Servius.*

CORNELIUS Scipio Asina, vide *Cneus.*

CORNELIUS Scipio Calvus, vide *Cneus.*

CORNELIUS Scipio Hispalus, vide *Cneus.*

CORNELIUS Scipio, vide *Cajus*, it. *Lucius*, it. *Scipio.*

CORNELIUS Secularis, Consul, collega Jun. Donati an. Urb. Cond 1012.

CORNELIUS Severus, sub Augusto, inter Poëtas epicos ab antiquis authoribus relatus est. Ingeniô fuit magnô, & in scribendis versibus facili. Constat eundem fuisse in declamationibus versatum, quâ in re ingenium suum, atque eruditionem maximè probavit. Quintiliano, *l.* 10. *c.* 1. *versificator, quàm Poeta melior* habitus est. Scripsit inter alia multa, *de Ætna*, quod Virgilio tributum, Item *de bello Siculo*, an *Civili*? Vide Scalig. *animadversiones in Euseb.* quod opus ab eo absolutum non est, propter immaturam mortem. Quod si absolvere potuisset, meritò sibi secundum locum vendicâsset, ut ait Fabius. Extat ejus carmen, quô eleganter deflevit Ciceronis mortem. Vide *Cicero.* Item, Senec. *Suas.* 6. An & Ovid. *de Ponto*, *l.* 4. & *ult. Nic. Lloydius.*

CORNELIUS Sylla, vide *Lucius.*

CORNELIUS Syllanus, vide *Lucius.*

CORNELIUS Tacitus, Historicus eximius. Vide *Tacitus.*

CORNELIUS Thuscus, delatione Mamerci Scauri, in quô Scaurorum extincta familia est, famosus, homo quàm improbi animi, tàm infelicis ingenii, Seneca Pater *Suasoriâ* 2. Idem, quia pecuniam à Vario Ligure omittendæ delationis ceperat, in Insul. interdictô igni atque aquâ, demotus est. Tacit *l.* 6. *Annal. c.* 30.

CORNELIUS, tandem de Jod, Kempi & Valerius, Mathematici insignes, &c. Voss. *de Scient. Mathem.* Item

CORNELIUS Victorinus, Præfectus Prætorio, sub Antonio, Pio. apud Capitolin. *c.* 8.

CORNENSIS, Sardiniæ popul. *Ptol.*

CORNEOLA, vel CORNALINA, gemma sic Gallis dicta, doctissimis quibusdam Viris Veterum onyx videtur esse. At *Onychem veram plurimas variasque cum lacteis zonis habere venas, omnium in transitu colore inenarrabili*, ait Plin. *l.* 37. *c.* 6. *Corneola* verò unius semper coloris est. Nam vel ad rubrum inclinat, vel prorsus alba est, & hæc vulgò carior: absque ulla varietate utraque. Et quidem, quæ multum rubet, licèt *corneolum* vulgò vocitent, sardam esse Veterum plusquam certum est, quæ dilutius rubet, sarda est fœmina. In omnibus namque gemmis, dilutioris ubique coloris fœminæ, quàm mares & nominatim in sarda, testatur *Theophrastus. Marbodaeus Corneolum* aquæ colorem habere dicit, in qua carnes ablutæ sunt. At *Cornalina* alba nihil minus est, quàm onyx, cùm nullam ex iis notis habeat, quam onychi gemmæ Veteres tribuunt, ut Plinium præfatum legenti patebit facilè. Versicolor enim ea & multicolor: quæ varietas & ποικιλία in Onychite marmore quoque est. Salmas. *ad Solin. p.* 564.

CORNETA, in *Concil.* Rotomagensi A. C. 1345. *can.* 32. *Item inhibet, ne Clerici præsertim in sacris Ordinibus constituti longas & amplas cornetas in suis capuciis deferant, sed breves & decentes*; bireti species est, in cornu figuram desinens, quomodo hodie Ducum Venetorum: ex Gall. *Cornette*, quæ vox etiamnum usurpatur pro tegumentis capitis nocturnalibus mulierum, apud Car. du Fresne, *Glossar.* At *Cornetum*, Gallis *Cornet*, pyxis vel turricula dicitur, quâ tesseras in tabulam fundi mos, quòd ut plurimum ex cornu fiat. Scholiastes Juvenalis, *Fritillus, pyxis cornea, quæ φιμὸς dicitur Græcè.* Salmas. *ad Vopisc. in Proculo, c.* 13. & hîc passim.

CORNETUM, vide *Corneetum.*

CORNETUS, campus in agro Falisco viâ Campanâ. Vitruvius, *l.* 9.

CORNEUS Color, quem in Onychite lapide improbat Plinius, candidus est & similis vitro, qui tamen color lapidi nomen dedit, ut & gemmæ. Utrumque enim à *corneo* unguis candore dictum, ὀνυχῖτις gemma, ὀνυχίτης λίθος. Epiphanius ἐξ ὕδατος κεκρυσταλλωμένου talem, creditum vulgò ait, h. e. *ex aqua glaciali concretum*: more videl. crystalli, cui simile vitrum est. Optimum verò & præstau-

stantissimum quam maximè mellei, nec translucidi coloris esse, idem Plinius docet, quem vide si places, *l.* 37. *c.* 6. & plura ad hanc rem, apud Salmas. *ad Solin. p.* 562.

CORNI, Italiæ populi. *Halicarnass.*

CORNIASA, Galatiæ urbs. *Antonin.*

CORNICULA, inter formationes digitorum ad deridendos homines. Et quidem Viri, quorum uxores mœchabantur, *corniculorum ostensione*, h. e. duobus digitis ad corniculorum instar erectis, deridebantur: κεραλογεῖν εἴξιν vocant *LL.* Longobardor. Græcè versæ in codice MS. Regiæ Biblioth. quam contumeliam ἀναιτεῖς ἐξ rependi volunt. Vide Lucillii *Epigramm.* εἰς κερασφόρον Γεωργίωνα apud Salmas. *ad Pallium Tertullian.* & infrà, ubi de *Manuum gesticulatione.*

CORNICULARIORUM munus, quorum frequens mentio in *Notit.* Imperii & apud alios Scriptores, Salmasio *ad Solinum* militare fuit, qui eos à *corniculo*, seu apice galeæ, qui κεραία Græcis nuncupatur, dictos adeoque cum κεραιάρχαις *Hesychii* eosdem fuisse, contendit. Carolo verò du Fresne Exceptores fuêre & Commentarienses, ex Firmico, *l.* 3. *c.* 6. *Erunt Exceptores earum sententiarum, quæ de hominum capitibus proferuntur, aut* Corniculari *aut Commentarienses.* A *corniculis* appellati, i. e. atramentariis: quam appellationis rationem attigit Senator, *l.* 11. *Ep.* 36. ubi de *Corniculario. Præsidet enim cornibus Secretarii Prætoriani unde ei nomen.* Eorum autem munus fuit, ad Cornua Secretarii stare & ministrare Judici agenti, loquenti, scribenti, rescribenti, cujusmodi fuit Castrlorum officium apud Byzantinos. Annuum fuisse illud, colligitur ex *l.* 8. *Cod. Theodos. de div. offic.* Vide quæ de dignitate eorum annotat. Jac. Gothofred. *ad l.* 10. *Cod. Theodos. de Cohort.* & Juretum *ad Symmach. l.* 10. *Ep.* 56. Sed si posterior vocis notio recentiori ævô obtinuit, nil impedit quò minùs prior genuina fuerit. Certè præter alia galearum insignia, etiam *cornicula* fuisse, veram nempe cornuum similitudinem ære vel ferrô expressam, clarissimè colligitur ex Plinio, *l.* 10. *c.* 43. *Nec non & recens fama Crateri Monocerotis cognomine, in Erizena regione Asiæ, corvorum operâ venantis, eo quòd devehebat in sylvas eos insidentes corniculo humerisque*: nec non ex Plauti *Corniculariâ*, in qua miles *corniculis* insignem galeam gestans traducebatur, memoratâ Varroni, *de L. L. l.* 4. & 6. Atque ab hoc galeæ parasemo, in Militia antiqua Romana *Cornicularii milites* dicti, honestum scil. militum genus, beneficiarii ut plurimùm Tribunorum aut Centurionum. Val. Max. *l.* 6. *c.* 1. *ex.* 11. *Cui* (M. Lectorio Mergo) *Tribunus Plebis diem dixit ad populum, quòd Cornicularium suum stupri causâ appellâsset.* Eosdem *corniculo merere* Sueton. ait, ubi de Orbilio N. Gramm. *c.* 9. quemadmodum *pedibus merere* dicit Mela, qui pedites militant, *l.* 1. *c. ult. de Jaxamatis*. Vide Salmas. ubi suprà, *p.* 146. nec non Sigonium, Rosinum, *Antiqq. Rom. l.* 10. *c.* 8. *extr.* Alios, ut & infra aliquid, voce *Unguent.* Inde *Corniculum* pro quolibet apice; vide de phasianis Plin. *l.* 10. *c.* 37. &c.

CORNICULARIUS, ut Sigonius existimat, fuit minister Tribuni Milit. qui vigilias ejus locô circumibat, atque ejus imperia Corniculô edebat. Val. Max. *l.* 6. *c.* 1. *ex.* 11. *de Pudicitia. M. Lætorio Tribuno Militum Cominius Tribunus plebis diem ad populum dixit, quòd Cornicularium suum stupri causâ appellâsset.* Frontinus, *Stratagem. l.* 3. *c.* 14. *n.* 1. *Tanquam tribuni Cornicularius vigilias excitavit.* Vide suprà.

CORNICULUM, Latii oppidum. Halicarnass. *l.* 1. *Steph.* Κόρνικλον, πόλις Λατίνων. Et *Corniculi Montes* inter Ficuleam & Tibur.

CORNIFICIA, memoratur Capitolino, cui Pertinax Imperator *infamissimè dicitur adhæsisse*, vide eum in *Vita* hujus, *c.* 13.

CORNIFICIA, vide *Cornificius.*

CORNIFICIUS, Poëta & Dux, Augusto charus, iisdem temporibus in poëtica floruit, quibus in scribenda historia Sallustius, Lucceius, & Corn. Nepos. Ingeniô eleganti ac lepidô fuit, atque in scribendis epigrammatis versatus. Reprehensor Virgilii. Donat. *in vita hujus.* An idem, cui Herennius Rhetoricam inscripsit: Cujus Catullus meminit, *Epigr.* 39. & Macrob. *l.* 1. *Saturn. c.* 9. & *l.* 6. *c.* 5. Sororem habuit *Cornificiam*, ut scribit Euseb. ad annum 1976. cujus carmen in magno pretio habebatur. *Cornificium* Vincentio Bellov. *de nat. nat. l.* 32. *c.* 51. Voss. *de Philolog. c.* 2. §. 3. Solam scientiam suprà Fortunæ ictum esse, dixit. Fuit etiam *Cornificius* amicus Ciceronis paternus & collega, ad quem extant multæ Ciceronis ipsius *Epp. l.* 1. *Fam. Ep.* Vide & *Lucrius.*

CORNIFICIUS ager Samnii region. *Lib. Coloniarum.*

CORNIGER, Græcè Κερασφόρος, Bacchus dictus est, quòd nimiô vini potu truces homines reddantur, & tunc, ut ait Ovid. *l.* 1. *Art. v.* 239.

—— Sumit cornua pauper.

Eôdem sensu Horat. *l.* 3. *Carm. Od.* 21. *v.* 18.

Viresque & addis cornua pauperi.

Alii, quia Bacchus idem cum Sole esse censetur. Radii autem solares instar cornuum ab antiquitate expressi sunt. Vide & Macrob. *in Saturnal. l.* 1. *c.* 19. Imò & apud Ebræos radii cornua vocantur. *Nic. Lloydius*, vide & voce *Mitra.*

CORNIX, castitatis ac concordiæ in conjugio Magistra habita est olim: unde solitariæ Cornicis occursus, in nuptialibus auspiciis mali ominis fuit. Hinc illud, Ἐκκόρει κόρη κορώνην, *Everte sive eliminato Virgo cornicem*, quod habes apud Orum, *Hieroglyph.* & Pindari Scholiasten *in Pyth.* Vide & Ælian. *de Animal. l.* 3. *c.* 9. ubi narrat, ut non temerè misceantur, nisi cum compare sua, eâque mortuâ viduam vitam degat superstes, atque ideirco in nuptiis, post Hymenæum, *Cornicis* nomen invocari proque signo haberi concordiæ in iis, qui liberûm quærendorum gratiâ feriantur. Adi quoque Politianum, *Miscellan. c.* 67. & Hadr. Junium, *Miscellaneor. l.* 2. *c.* 1. sed perperam Politianus de concordia Cornicis, intellexit illud Juvenalis, *Sat.* 1. *v.* 116.

Quæque salutatô crepitat concordia nidô.

Nec enim rostrô cornix crepitat, sed ciconia: unde *Crotalistria* dicitur Publio Syro; eaque non minus concordiæ symbolum erat, cum mas & fœmina ferè in nidô simul conspiciantur. Voss. *de Idolol. l.* 3. *c.* 86. De eadem ave narrat Ælian. *de Animal. l.* 6. *c.* 7. ut Rex Ægyptius Marres operâ *Cornicis* uti fuerit solitus in literis, quò terrarum vellet, mittendis; cui proin mortuæ sepulchrum, statuerit quod ad lacum Myridis, prope Crocodilorum oppidum, soleat ostendi. Ægyptiacæ vanitati tribuendum, quod ibidem dicitur, Cornicem, simul ac audisset, quò perferenda esset epistola, quæ regiones transeundæ, ubi quiescendum, eò prout acceperat, iter direxisse: *captum hæc muta animantes excedunt*, verba sunt Vossii, *loc. cit. c.* 98. *Sed solent homines de magnis loqui magna, ut magis sint admiratione. Etsi non ignorem, aliquos & his fidem habere; sed putare, malim Genium hanc alitem duxisse.* Simile quid de Rangiferis, notissimæ celeritatis in Septentrione animali, afferemus infra. Apud Posidippum κορώνη πανδοχεῖ, *cornici cauponariæ*, h. e. in taberna cauponis educatæ, comparatur Parasitus edax, in *Epigramm.* sepulchrali, cujus initium,

Θρυψίμαχον τὸν πάντα φαγεῖν λάβρον, οἷα κορώνην
Πανδοχέα, αὐτὴ ψυχὴ ἔχει ...

Cujusmodi aves hodieque solent in tabernis cicuratæ nutriri, vorax sæpe naturâ animal, & quidquid obtuleris, deglutiens. De quo Epigrammate, vide Salmas. *ad Solin. p.* 1220. adde quæ dicemus infrà, ubi de *S. Martini ave.*

CORNU, propriè de quadrupedibus. Plin. *l.* 11. *c.* 37. *Cornua multis quidem & aquatilium & marinorum & serpentium variis data sunt modis: sed quæ jure cornua intelligantur, quadrupedum generi tantum —— Nec alibi major naturæ lascivia lusit animalium armis. Sparsit hæc in ramos, ut cervorum. Aliis simplicia tribuit —— alcarum finxit in palmas, digitosque emisit ex iis —— dedit ramosa capreis —— convoluta in anfractum arietum generi, ceu cæstus daret: infesta tauris —— Rupicapris in dorsum adunca, damis in adversum. Erecta rugarumque ambitu contorta & in leve fastigium exacuta strepsicerotis, mobilia eadem, ut aures, Phrygiæ armentis: Troglodytarum in terram directa —— Aliis singula, & hæc medio capite, aut naribus. Jamque aliis ad incursum robusta, aliis ad ictum, aliis adunca, aliis reduncâ, aliis ad jactum, pluribus modis, supina, conversa, connexa, omnia in mucronem migrantia* &c. Ab his ad Lunam vox translata, quæ facie aspicitur cornutâ, Virg. *l.* 3. *Æn. v.* 645.

Tertia jam Lunæ se cornua lumine complent.

Inde ad Numina: quibus Gentilitas ea passim velut dignitatis, potentiæ & auctoritatis symbola, tribuit. Hinc Jupiter *corniger*, apud Silium Italic. *l.* 16. Bacchus *tauricornis*, ταυρόκερως, apud Euripidem, *Bacch. act.* 1. Ammon κερασφόρος, *Lanigeros, corniger* & *alticornis*, apud eundem Silium, *l.* 14. &c. A quorum ultimo, lapidi nomen, *Ammonis cornu*, de quo Solinus, *c.* 30. *Nam ita tortuosus est & inflexus, ut effigiem reddat cornu arietini, fulgore aureô est. Prædivina somnia repræsentare dicitur subjectus capiti incubantium.* Nec verò solus Ammon in sua sede fuit cornutus: utpote circumfusus minoribus Numinibus itidem cornutis, quæ, eâ gente debellatâ, Romam advecta fuisse, docet Prudentius contra *Symmach. l.* 2. Hinc & fluvii, qui inter Numina Gentilium erant, *cornuti* fingebantur. Vide Inacho, Statium, *l.* 2. *Theb.* de Ocinaro Lycophronem, de Tybri, Virg. *l.* 8. *Æn.* de Acheloo, Sophoclem, *Trachin.* de aliis alios. Omnes certè fluvios ab Oceano defluos, & in Oceanum refluos, vocari *cornua*, legas apud Etymol. voce Κέρας. Vide quoque infrà *Keren-happuch.* A Diis ad Reges *Cornua* translata sunt, utpote Diis proximos. Cujus generis fuêre quæ Haruspex, visa in capite Cippi, regnum Latii ei portendere dixit, vide Ovid. *Metamorph.* Ut & illud, è media arietis unicornis fronte prominens, quod Pericli ex agro allato, Lampo vates futurum esse dixit, ut penès illum remaneret Athenis rerum summa, apud Plut. *Pericle.* Hinc Io cornuta, dicitur peperisse Reges Thebanos, apud Euripidem, *in Phœniss. Actu* 3.

Ἰώ δ', ἃ κεράστιν ἀνθρώπος,
Καδμεῖον βασιλῆας ἐγείνατο.

Ipsi Mosi non pauci *cornua* attribuunt, similitudinem videl. eorum ex radiis faciei ejus assurgentium in altum, de quibus *Drepanius*,

Legiferum nobis monstrat & ipsa senem,
Flammea cornutô vibrantem lumina vultu,
Gestantemque sacris jura superna libris.

Vide suprà in voce *Arietina cornua.* Propriè autem de quadrupedibus, ut dictum. Et quidem *Cornu bibendi* imprimis in conviviis, apud Veteres frequens; de cujus usu pluribus agit Athenæus, *Dipnosoph. l.* 11. ubi ideirco ait, Bacchum fingi κερατίαν, à multis etiam Poëtis *taurum* vocari. Inde κεράσαι, i. e. *temperare vinum aquâ*, ἀπὸ τῶν κεράτων, a cornibus, dictum est. Posteà eadem aurô & argentô exornari cœperunt. Tandem, quum è *cornibus* hisce bibere desitum, forma tamen reservata est, teste Pindarô, apud eundem, ἐξ ἀργυρέων κεράτων πίνοντες, *argenteis bibentes cornibus*, sicque ad veterum imitationem, aurea facta sunt atque argentea, eundem in usum. Unde notum illud Historicis poculum, Κέρας Ἀμαλθείας, *cornu copiæ*, dictum, cujus meminit Eustathius *in Iliad.* ι. & de Philippo Rege idem narrat, κέρας ἀμυστὶ propinare solitum: qui mos nec hodie penitus exolevit, apud Tartaros memorat. Vide Petrum de Valle, *Itiner. tom.* 3. Aliosque. Et celebre est *aureum Cornu* Daniæ Regis, regnante Christianô IV. A. C. M. DC. XXXIX. die 20. Jul. a puella Dana Christina Suenonis filia,

filia, in Ripensi Cimbriæ diœcesi, in tenere casu repertum: quod conflatum ex obryzo purissimo, rotundum & incurvum, pronâ parte pedes duos Romanos & quinque pollices longitudine æquat, supinâ parte pedes duos & unum pollicem, tam capax ut liquoris duos sextarios cum semisse capiat, de quo vide infrà. Barbaræ vero gentes præcipuè Septentrionales antiquitùs morem tenuêre Plin. *l.* 11. *c.* 37. *Cornibus enim Barbari septentrionales potant: urnasque binas capitis unius cornua implent.* Quod quantum sit, docet *Fannius*; qui amphoram ait capere duas urnas, urnam quatuor congios, congium sex sextarios. Nec omittendum mirabile *Cornu* à spectro Ottoni Comiti Oldenburgico oblatum, quod hodieque asservari & in illustrioribus epulis propinari, legimus. Vide quoque infrà Crater, item ubi de *Ibicibus*. Sed & antiquitus bubulum *Cornu* in usu erat ad convocandos boves, unde βυκάνη Græcè, *buccina* Latinis; qui mos hodieque permanet, Columella, *l.* 6. *c.* 23. *Id semper crepusculò fieri debet, ut ad sonum buccinæ pecus, si quod in sylvis substiterit, septa repetere consuescat.* Hinc adhibita ad convocandos cives, unde Propertius de temporibus Romuli, *l.* 4. *Eleg.* 1. *v.* 13.

Buccina cogebat priscos ad verba Quirites.

Quod ne à Poëta confictum putes, similiter Dionys. Halicarn. *l.* 2. Τοὺς δημότας, inquit, (...) τοῖς κέρασι βοείοις ἐμβυκανῶντες ἐπὶ τὰς ἐκκλησίας συνῆγον, *Plebejos ministri quidam cornibus bovillis insonantes* (quasi dicas *buccinantes*) *ad cœtus cogebant.* De eorundem in bello usu, vide Vegetium, *l.* 2. *c.* 22. Ovid. *l.* 1. *Metam.* Juvenalem, *Sat.* 2. *v.* 118. &c. quæ quidem posteà ex ære, at priùs boum fuêre cornua. Certè inter Signa vocalia, quibus in militia opus, *Cornu* dicitur, quod ex uris agrestibus nexum argento, temperatumque arte ac spiritu canentis flatum emittit, Joh. Rosin, *Antiqq. Rom.* *l.* 10. *c.* 5. Eorum meminit A. Gellius, *l.* 1. *c.* 11. cùm ait, *Lacedæmonios non cornuum tubarumve signis, sed tibiarum modulis, in prœliis usos esse.* In quæ verba notat Oiselius ex Varrone, *l.* 4. *Cornua dici, quòd ea quæ nunc sunt ex ære, tunc facta fuerunt ex bubulo cornu.* Fuêre igitur inflexa, sicut contra tubæ rectum tubum sive canalem habebant. Ovid. *l.* 1. *Met.* *v.* 98.

Non tuba directi, non æris cornua flexi.

Hæc qui inflabant, *Cornicines* vel *Æneatores* appellati sunt &c. Insuper ad arcus adhibita sunt: Maro, *Eclogâ* 10. *v.* 59.

------ Libet Partho torquere Cydonia cornu
Spicula ----- -----

Idem, vel alius, *in Ciri*,

Gnosia Naupactо contentus spicula cornu.

Ac similiter, Papinius non uno in loco, Aliique. Quid quòd inter VII. Orbis miracula memoretur Delii Apollinis κεράτινος βωμός, sive *ara ex cornibus*, de qua illud Ovidii, *Ep. ult. Heroid. Cydippes ad Acontium*, *v.* 99.

Miror & innumeris structam de cornibus aram.

Ac Martialis, aliusque, *Spectacul. Epigr.* 1. *v.* 4.

Dissimuletque Deum cornibus ara frequens?

Compacta autem illa erat, *Cornibus sinistris*, *ex sinistris omnibus.* Vide Callimachum, *Hymnô Apollin.* Plut. *de Theseo & Compar. terr. atque aquatil.* item Diogenem in *Vita* Pythagoræ. Alia fuêre *Cornua Altaris*, quorum mentio Psalm. 118. *v.* 27. Nempe Altare æneum in Tabernaculo primùm, dein in Templo Salomonico, quatuor suos angulos habebat ære munitos, qui paulo altiùs extra Altaris limbum extabant. Hæc *Cornua Altaris* dicebantur, sanguinis libationi & victimarum alligationi destinata. Eadem supplices tenebant &c. Exod. *c.* 27. *v.* 1---8. Nec omittendus *Cornuum* sacer usus, in inaugurationibus olim Regum Sacerdotumque summorum, in Israëlitica gente frequentatus, qui memoratur 1. Samuel. *c.* 16. *v.* 1. *Dixit Jehova Samueli ---- imple cornu tuum oleô & abi ---- ad Jischajum* &c. Vase enim corneô servabant sacrum oleum, quô Reges Sacerdotesque inungi solebant. Ubi observantes Judæi in Saulis & Jehu inauguratione, *lenticulæ* solùm *olei*, in Davidis verò *cornu oleô pleni*, fieri mentionem, illâ utpote magis fragili Regnum minùs diuturnum illorum duorum Regum; istô verò Regni Davidici perpetuitatem indigitatam esse, ajunt &c. In exercitu porrò vox, ut & de his pauca addam, partem illius notat, unde *dextrum cornu Nabarzanes*, in Darii exercitu, tenuisse dicitur, apud Curtium, *l.* 3. *c.* 9. qui idem *lævi* mentionem facit, *l.* 4. *c.* 16. ubi ait, *Darium lævum fuisse tutum, Bessumque admonuisse, ut Massagetas equites in lævum Alexandri cornu à latere invehi juberet.* Imò pro quavis eminentia seu extremitate apud probatos Auctores vox sumitur: *Cornu jugi*, apud eundem Curt. *l.* 3. *c.* 4. apud Florum, *l.* 4. *c.* 2. *Cornua sinus*: apud Cicer. *ad Atticum*, *utrumque portus cornu*; apud Tacitum, *l.* 1. *Annal.* *c.* 75. *Cornu tribunalis.* In libris Veterum, qui circùm ligneum teretem surculum vel osseum convolvebantur, hinc *Volumina* dicti; surculus ipse seu surculi capitula, *Cornua* dicebantur, quæ argentô, aurô atque ebore ornari consuevêre; eadem lætiori fortunâ candida, tristiori atrata erant. Unde Ovidius, in Ponto exul, *l.* 1. *Trist. Eleg.* 1. *v.* 7. ad librum suum, ait,

Nec titulus miniô, nec cedrô charta notetur,
Candida nec nigrâ Cornua fronte geras, &c.

Vide quoque infrà in voce *Coronis*. De *Cornibus tibiarum*, vide suprà in voce *Ceraulaes*, & plura apud Salmas. *ad Solin.* p. 120. *& seqq.* De Cornibus Crinium, longis videlicet eorum sertis, *Ibid.* p. 762. &c. Inprimis verò adi de *Cornibus* Car. Paschal. *Coronar.* *l.* 10. *c.* 4. & 5. Adjiciam saltem, *Cornu* quoque recenseri inter vasa Ecclesiastica, apud Romanæ Ecclesiæ Scriptores; hàcque etiam voce Festum Nativitatis Domini indicari, apud veteres Danos, consuevisse, quòd id temporis lætitiæ & exhauriendis poculis idoneum habitum sit, uti observat Wormius *in Fastis Danic.*

CORNU Arietinum, vide suprà *Arietina cornua*, & infrà *Jubileus*.

CORNU Aureum, seu *Cornu aurei promontor.* Vide suprà in voce *Ceras*.

CORNU Aureum, Daniæ Regis Sereniss. scriptis Olai Wormii Antiquitatum Septentrionalium vindicis clariss. celebre est. Regnante enim in Dania Christiano IV. A. C. 1639 puella Dana Christiana Suenonis filia, in Ripensi Cimbriæ Diœcesi, *Cornu Aureum* in tenere casu invenit. Constat illud ex duplici lamina, quarum interior solida est & integra, lævis utraque superficie, exterior verò non continua est, uti prior, sed ex undecim conflata contiguis quasi latis annulis, suis internodiis distinctis, qui tamen omnes ejusdem nec sunt latitudinis, nec crassitiei: Conflatum est ex obryzo purissimo, rotundum & incurvum, pronâ parte duos pedes Romanos & quinque pollices longitudine æquat, supinâ parte pedes duos & unum pollicem. Linea recta ab una extremitate transversim ad aliam ducta, pedem unum continet & pollices novem. Orificium majus, ex quo bibitur, in circumferentia, pedem unum implet, in diametro pollices quatuor. Minus orificium in ambitu quatuor pollices, in diametro pollicem unum cum semisse. Totum *Cornu* tam capax est, ut liquoris duos sextarios cum semisse capiat. Pendit uncias 99. & drachmas duas, absque globo cochleato octangulo noviter addito, qui *Christiani* IV. nomine insignis est. Continentur autem emblemata Circulis illius septem varia. Et quidem in primo, *Homo nudus manibus pedibusque expansis*, constitutus est *inter serpentes duos*. Item *Bestia* conspicitur *humanô capite*, *cui utrinque assidet homo manibus in cœlum porrectis*. Ibidem avis sculpta est *piscem rostrô petens*. In secundo; *honesta corporis exercitia Eques exhibet, cum homine utraque manu gladios ventilante, & alio adhuc, qui arcu & sagittis instructus feram petit.* Ibidem, *Vir grandævus, barbatus & Sacerdotali habitu cornu mulso repletum habens.* In tertii Circuli initio, *homo est aliorum mactator, & crebris vulneribus afficiens*, ut vult Wormius: vel *mulier venefica, ex capitis nexati exitu vaticinans*, ut Licetus. Item *Centaurus*, *& duo homines, quorum unus lupina, alter canina facies: ille gladiô falcatô, hic securi armatus.* Quô emblemate atrocitas bellorum indigitari videtur. Pacis verò commoda quarti circuli cælatura adumbrat, per *pastorem armenta pascentem*. In quinto Circulo, *homo visitur in belluinam formam redactus, astantibus serpentibus.* In sexto, *caput grande oculis destitutum, quasi aures quasdam prægrandes habens & inferiùs duas divaricationes inter bellias duas continuans.* Adsunt præter *lilium*, *quinquies terna puncta & duplicis crucis figura*; unde colligit Licetus, sub Haraldo Rege, Cornu hoc factum esse. Tum namque Christo Dania nomen dedit. In septimo ultimoque circulo, *duo sunt mortuorum ossa & ab utriusque medio dependens vexillum quadratum geminum.* Ibidem 9. *corda punctulis notata.* Quæ hieroglyphica pluribus explicat Wormius laudatus *in Monument. Danic.* ut & Fortun. Licetus, *Commentar. de Annulis Antiqq.* *c.* 36. Qualem usum olim præstiterit, tubæ vel litui in bello, an buccinæ in sacris, an vasis in Regum inunctionibus, an poculi in festivis conviviis, incertum: hodie

----- dreatus Bremio Cyathus
Regis ad mensas exhilarandas
Omine fausto
Translatus est,

Jac. Pighettus JCtus Venetus, apud Thom. Bartholinum *in Append. Schedii de Armillis veter. edit. Amstelod.* A. C. 1676. *ubi & effigiem habes.*

CORNU Bubulum, vide suprà *Cornu*.

CORNU Byzantii, seu Byzantiorum, quod & *Chrysoceras* Plinio, *l.* 4. *c.* 11. & Solino, *c.* 16. *Pera* nostratibus, *Galata* Turcis, suburbium Constantinopoleos, ab eâ, portu, sive sinu maris angustô divisum. *Gyllius* verò in suo *Bosporo Sycas*, & *Sycenas* appellatum ait. *Baudrando* est sinus parvus maris, seu potius pars Bospori Thracii, inter Constantinopol. & Galatam se extendens, ubi regium navale Turcicum à parte Galatæ. In eum se exonerant Barbyses & Cydaris fluvii.

CORNU Copiæ, vide suprà *Æquitas*.

CORNU Crucis, Græcis Κέρας quoque, Justino *contra Tryph.* Καὶ τὸ ἐν τῷ μέσῳ πηγνύμενον ξύλον ὡς κέρας καὶ αὐτὸ ἐξέχον ἐστίν, ἐφ' ᾧ ἐποχοῦνται οἱ σταυρούμενοι. *Et illud in medio (crucis) defixum lignum, ut cornu ipsum etiam eminet, in quo feruntur & quasi invehuntur qui crucifiguntur*: pars fuit crucis apud Veteres sedile nempe, seu lignum, quod, à medio staticulo eminens, insidentem sustinebat cruciatum. Unde ἐφ' ᾧ ἐποχοῦνται, *invehi*, seu *inequitare* illi crucifixos ait: *requiescere in eo*. Irenæus, *l.* 2. *c.* 42. *Ipse habitus crucis fines & summitates habet quinque: duos in longitudinem & duos in latitudinem, & unum in medio, ubi requiescit qui clavo configitur.* Quæ duo loca Lipsium, *de cruce l.* 2. *c.* 10. non bene de suppedaneo exposuisse, cùm ex hoc in sedile seu cornu ascenderint, crucifigendi, docet Salmas. ut videbimus infrà voce *Suppedaneum*.

CORNUA Victimarum deaurandi mos, ut gratiores essent Numinibus, apud mortalium antiquissimos obtinuit. Certè Nestor ille Homericus, divinam rem Palladi facturus bove, ait ad eam *Odyss.* γ. *v.* 382.

Σοὶ δ' αὖ ἐγὼ ῥέξω βοῦν ἦνιν εὐρυμέτωπον,
Ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ.
Τήν τοι ἐγὼ ῥέξω χρυσὸν κέρασιν περιχεύας.
Tibi autem sacrificabo juvencam, latâ fronte
Indomitam, quam nullus sub jugum duxit vir.
Hanc tibi ego sacrificabo, aurum cornibus circumfundens.

Et paulo pòst de hac ipsa victima,

> *Εἰς δ' αὖ χρυσοχόον Λαέρκεα δεῦρο κελέσθω*
> *Ἐλθεῖν, ὄφρα βοὸς χρυσὸν κέρασιν περιχεύῃ.*
> *Unus iterum aurificem Laercem huc jubeat*
> *Venire, ut bovis aurum cornibus circumfundat* &c.

Quem locum videtur Plutarchus imitatus in triumpho Æmilii Pauli, ubi loquitur de centum viginti bobus, qui in pompa sunt ducti. Etsi ibi *deauratis cornibus* more receptissimô, additæ sunt coronæ, Μετὰ δὲ ταῦτας ἤγοντο χρυσόκερῳ τρόφιες βοῦς, ἑκατὸν εἴκοσι, μίτραις κεκοσμημένοι καὶ στέμμασι. *At post hos ducebantur aurata cornibus boves, centum viginti mitris ornati & coronis.* Unde *auratæ* ac *auratores* hostiæ dicebantur. Tertullian. *de Idol. Negas te quod facis, colere? Sed illi non negant, quibus hanc saginatiorem & auratiorem & majorem hostiam cædis.* Qui idem de hoc ritu, *de Coron. mil. Ecce annua*, inquit, *votorum nuncupatio quid videtur? Prima in principiis, secunda in Prætoriis --- Hunc tibi Jupiter bovem cornibus auro decoratis vovemus.* Vide quoque Joseph. *Antiqq. Judaic.* ubi de dono Alexandri M. Judæis facto, postquam Jaddus Sacerdos summus Regis iram mitigâsset: Antiochi item &c. Observatum autem hoc tantùm fuisse in majoribus hostiis sive Superorum sacris, Plinius tradit, *l.* 33. *c.* 3. Itaque cùm Val. Flaccus de Inferorum sacris ac minoribus hostiis agens *Argonautic. l.* 1. *v.* 89. inquit,

> ..... *dabit auratis & cornibus igni*
> *Colla pater, utrique greges altaria cingent.*

Item, *l.* 3. *v.* 431.

> *Ibat agens lectas auratâ fronte juvencas:*

Poëticæ condonandum esse licentiæ, judicat Jac. Ouzelius, *Animadversionib. Minucianis*, *p.* 208. quem vide, at plura hanc in rem apud Car. Paschal. *Coronar. l.* 4. *c.* 16. & Sam. Bochart. *Hieroz. Parte prior. l.* 2. *c.* 32. uti de *Cornibus tauri*, quibus tauroboliati fecerunt, *consecratis*, aliquid dicemus infrà ubi de *Taurobolio*.

CORNUBIA, regio Angliæ occidentalissima, vulgò *Cornwall*, olim cum titulo Regni. Solum habet fertile, stannum inprimis fodinis, aurô, argentô, plumbô, ære, adamantum copiâ, &c. inclyta. Incolæ rudes, idioma priscum retinent. Primus ejus Comes fuit Robertus, frater Guil. Conquestoris. Richardus Comes A. C. 1257. Roman. Imperator electus & Aquisgrani coronatus est, A. C. 1258. Periculosam Cornubiensium rebellionem, primò ob tributorum exactionem excitatam, Duce Josephô fabrô, dein à Perkino fotam, A. C 1498. sedavit Henricus VII. cujus Historiam scripsit Verulamius, quem vide. Sita est regio inter Oceanum Britannic. & Virgivium, versùs Antivestæum promontor. ubi olim pars major Damnoniorum populorum. Habet ad Ortum Devoniam provinc. Ibi aliquot oppida parvi momenti, Pastovia, Bodmania, Fanum S. Stephani, Uxella, & portus Volemuthum. *Baudrand.*

CORNUBIA, regio Britanniæ minoris versùs Occasum, cujus Caput Corisopitum, quod vide.

CORNVETUM, urbs Episcopalis in parte Hetruriæ, quæ dicitur provinc. Patrimonii D. Petri, ad Martam fluv. inter rudera Tarquinii, & Graviscæ, Urbium vicinarum, prope limites Ducatus Castrensis. Sub Pontifice aër hîc insalubris, &c.

CORNUS, Sardiniæ urbs Mediterranea, *Ptol.* quæ *Carnosa* dicitur *Antonino*, ut annotat *Simlerus*, *Corneto* hodiè *Ortelio*.

CORNUS arboris genus, de quo sic Plin. *l.* 16. *c.* 40. postquam de larice, abiete, ebeno, buxo, loto, robore, terebintho, aliisque quibus spissa firmitas, disseruisset, *Ab his proxima est cornus: quanquàm non potest videri materies, propter exilitatem, sed lignum non aliò penè, quàm ad radios rotarum, utile: aut, si quid cuneandum sit in ligno clavisque figendum, ceu ferreis.* Sed & in bello ejus usus, quippe hastilibus aptæ. Unde *bona bello* dicitur Virgilio, *l.* 2. *Georgic. v.* 448.

> *Viminibus salices fœcundæ, frondibus ulmi,*
> *At myrtus validis hastilibus & bona bello*
> Cornus ------

Et *Itala cornus*, pro telo de Italo cornu facto, *l.* 9. *Æn. v.* 698. ubi de Turno,

> *Conjectâ sternit jaculô, volat Itala* cornus
> *Aëre per tenuem, stomachoque infixa sub altum*
> *Pectus abit* ------

Achiva item *cornus*, apud Statium, *l.* 7. *Theb. v.* 647.

> ----- ----- ----- *arma jacentis*
> *Jam rapiebat Abas*, cornu *deprensus Achiva*
> *Dimisit moriens clypeum* ------

Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad h. l.* & infrà voce *Sibynæ*, ubi κρανέϊ κραντῖνα, *pilo è corno*, Xenophontem meminisse videbimus, *Cyrop. l.* 7. uti de *corneis facibus*, in nuptiis apud Romanos adhibitis infrà, voce *Nuptiæ*.

CORNUTA, in *Ceremoniali* Roman. *l.* 1. *c.* 4. *Prælati custodes* cornutam *aperiant, fercula & omnia, quæ intus sunt, diligenter perscrutentur, ne quid literarum insit*: capsa est, quâ tempore Conclavis Cardinalibus cibi afferri consuevêre; à binis *cornibus* seu ansis, per quas hastâ transjectâ commodiùs à servis gestatur, dicta. Alii tamen *Cornutam* legunt, à carnibus in ea inferri solitis, apud Macrum in *Hierolex.*

CORNUTI parvi, *petits Cornus*, dicti sunt in Gallia Parisienses, pond. 20. gran. leg. 3. den. 12. gr. pretii 1. den. Par. & Turonses nummi, pond. 21. gr. legis 3. den. 18. gr. pretii 1. den. Tur. cusi sub Philippo IV. de quibus vide Car. du Fresne, *Glossar.* in voce *Moneta*.

CORNUTIUS Vicus, Gregor. Turonensi memoratur, cùm ait, Britannos pagum Redovicum vastantes usque ad *Cornutium* vicum pervenisse: Forte hodie est S. *Aubin le Cormier*, vel *du Cormier*. Hadr. Valesius, *Notit. Gall.*

CORNUTUS, Leptites genere (est autem Leptis Africæ civitas) Stoicus Philosophus, quem à Nerone, propter liberiorem de ejus carminibus vocem, multatum exiliô referunt, Dio & Eusebius *in Chronico*. Multa de eo falsa & inepta Suidas, cui fidem habere caveant tirones. Persii præceptor fuit, ut non obscurè *in penult. Sat. v.* 30. 31. 36. ipse testatur:

> *Cùm primum pavido custos mihi purpura cessit,*
> *Bullaque succinctis Laribus donata pependit,*
> *Me tibi supposui, teneros tu suscipis annos*
> *Socratico, Cornute, sinu.* -- -- ----

Multa eum in philosophicis scripsisse, conjicimus ex Hieronymi *ad Magnum oratorem epistola*: putamus enim, hunc esse Cornutum illum, de quo multa Origenes in Stromateas suos transtulisse dicitur. Fuisse verò non solum philosophiæ cognitione clarum, sed & aliis studiis, historia arguit, quam Dio narrat, de adhibito illo à Nerone in consilium, super instituto carmine de rebus gestis Romanorum. Nam Neronem ab omni philosophia fuisse alienum constat, neque verò causæ quicquam erat, cur de pangendis versibus Stoicus consuleretur, nisi etiam eruditionis laude, & disciplinis humanioribus excultus fuisset Cornutus. Quare Dio illum ait, ἐπὶ παιδείᾳ εὐδοκιμοῦντα τότε, (*eruditionis opinione clarumque*) non autem, ἐπὶ φιλοσοφίᾳ. Vide A. Gell. *l.* 2. *c.* 6. & *l.* 9. *c.* 10. Euseb. *in Chron.* Cùm igitur in utroque genere excelluerit Cornutus, quæstionis est, idemne hic, an alius ab hoc diversus fuerit Annæus ille Cornutus Grammaticus, quem in Virgilium & alios Poetas commentarios edidisse constat, & paulo ante Gellii memoriam Romæ Grammaticam esse professum, ex Macrobio, *l.* 5. *Saturn. c.* 19. De hoc igitur studiosi quærant amplius: nobis quidem non videtur. Multa quoque Porphyrius, *in Εἰσαγωγῇ in Categorias*, de Cornuto quodam: ubi inter alia eum scripsisse ἐν Ῥητορικαῖς τέχναις & γεγραφότα Ἀθηνόδωρον Stoicum, auctor est. De hoc quoque quis ille fuerit cogitemus, *Casaubonus*. Fuit & coævus æmulusque Livii, quem præceptoris Persii patrem fuisse, probabile est. *Sand.* Voss. *de Hist. Lat. l.* 1. *c.* 26. *Nic. Lloydius.*

CORNUTUS, Prætor urbanus Romæ, Ciceronis tempore de quo sic ipse scribit, *l.* 10. *Ep.* 12. *Placuit nobis, ut statim ad Cornutum Prætorem urbis literas deferremus, qui, quod Consules aberant, Consulare munus sustinebat more majorum.*

CORNUTUS, vide *Cæcilius*. Item *Gualterus*.

CORNUTUS Pileus, vide infrà *Mitra*.

COROCONDAMNE, Sarmatiæ Asiaticæ oppid. ad fauces Bospori Cimmerii prope Hermonassam. *Colotacerea* Moletio. In ora Ponti Euxini. Huic Lacus adjacens *Corocondamitis*, effluit ibi in Euxinum 50. stad. à Phanagoria in Austrum. Sansone teste

COROCOTTA, apud Jul. Capitolin. *in Antonino Pio*, *c.* 10. *Edita munera, in quibus elephantos & corocottas, & strepsicerotas & crocodilos etiam atque hippopotamos, & omnia ex toto orbe terrarum, cum tigridibus, exhibuit*: animal est, de quo Plinium consule. Ante Severum Imperatorem Romæ *corocottas* visas, negat Dio: sed ita ut pudori suo consulat, ait enim, ὅσα γε κἀγὼ ἐπίσταμαι, *quantum quidem scio*. Aliud hîc docet Capitolinus. E' leæna & hyæna gigni in Æthiopia, dicit Solin. *c.* 27. hinc quia leænæ canibus, hyænæ lupis similes, κυνόλυκον vocant Græci, quasi mixtam ex lupo & cane formam habens; non verò, quòd ex cane & lupo concipiatur, ut alii dicunt. Hinc vetus Auctor ludicri testamenti, cognomen porcelli finxit, *Grunnius Corocotta*: nec abs re, allusione factâ ad hyænæ nomen, quâ corocotta generatur. Imò corocottam hyænam esse Indicam, tradit Porphyrius περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων. Est autem ὕαινα ab ὗς, imò idem ferè quod ὗς, ut enim μόσχος & μόσχινα, sic ὗς & ὕαινα. Et videtur hyæna dicta ἀπὸ τῆς λοφιᾶς, quod porcinæ similem habeat: nam & pilos ὕαινα similiter λοφιάς, *setam*, habet. Salmas. *ad Solin. p.* 337. Aliud est, *Leucrocotta*, de quo infrà.

CORODAMUM, Arabiæ Felicis promontor. *Ptol.* vulgò *Capo Razalgate*. 150. leuc. Hispan. à Syagro promontor. *Baudrand.*

COROEBUS, Archon Atheniensis.

COROEBUS, Mygdonis fil. qui Cassandræ amore incensus, quam Priamus ei desponderat, postremis belli Trojani temporibus ad Trojam venit, socero & Phrygibus auxilium laturus, frustra ei suadente sponsâ, ut in patriam reverteretur, certissimóque exitiô, quod toti urbi imminebat, sese eriperet, cujus verbis cum fidem non adhiberet, postremâ illâ nocte, quâ Ilium cecidit, à Peneleo Græco quodam fuit interfectus. Virg. *l.* 2. *Æn. v.* 341.

> ----- *Juvenisque Corœbus*
> *Mygdonides, illis qui ad Trojam fortè diebus*
> *Venerat insano Cassandræ accensus amore.*

Hinc proverbium: *Stultior Corœbo.*

COROEBUS, Cursor optimus Eliensis, qui primus in Olympicis ludis coronatus, A M 3278. ante Christum Natum 766. coquinariam alias artem professus, Athenæo, & à Neoptolemo interfectus est. Pausan. *l.* 5. & 8. *Nic. Lloydius.* Nempe is *stadium vicerat*, annô Atticô 807. Olympiade Iphiteâ XXVIII. Phlegon *Fragm.* Æschylô Archonte Athenis. Hinc nec primus fuit Olympionices, nec ejus Olympias prima: sed eorum fuit primus victorum, ὅτι ἐκ ὁ πρῶτος τῶν νικώντων ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐστί, *Et quo commissatio est in actis publicis Olympiadum*, Pausanias, *Eliac.* I. Cùm igitur serò conscripta sint Olympionicarum nomina, & illorum series in chronologiam assumpta fuerit, non nisi ampliùs DC post Olympia ab Iphito instaurata, nihil mirum, si desiderentur vetustissima Victorum nomina. Quare cùm nulla Hellenodicarum aut Chronolo-

Chronologorum solertiâ investigari potuerit, quisnam ille fuerit, qui proximè ante Corœbum victoriam adeptus est, is primus, & Olympias ejus prima haberi cœpit. Syncellus, p. 196. c. *Principio certamen in stadio tantum fuit, & nullius Victoris nomen inscribebatur, quinquaginta autem Olympiade Corœbus ---- inscriptus est; eaque Olympias prima constituta, a qua Græcis tempora exactè numerare placuit.* Sic Corœbus Victorum, quorum nomina catalogo diu pòst inscribi cœperunt, Coryphæus fuit. Qualiscunque autem fuerit hæc Ὀλυμπιάδων ἀναγραφὴ (namque & ipsa suos patitur manes) tantô tamen favore & studiô à Græcis recepta est, ut Corœbus, tanquam Mercurius bifrons, *Fabulosi temporis Verique Index* collocetur, &, quidquid ejus victoriam præcessit, Μυθικὸν habeatur, nihil Ἱστορικὸν, nisi post primam hanc Olympiadem: consensu Chronographorum errorem protegente & Epocham ab omni controversia vindicante, ut quorum nihil interest, utrum Corœbi Olympias sit verè prima, an sit postularia; dummodo stabilis figatur terminus, à quo putentur tempora. Vide Ioh. Marsham. *Canone Chron. Sec. XVI. ubi de Prima Olympiade Vulgari.*

COROEBUS, seu *Chorebus*, apud Statium, *l. 6. Theb. v.* 286.

> *Et gravis Acrisius, speciesque horrenda Chorebi,*
> *Et Danae culpata Jovis ---- ----*

Statio est, *qui monstrum Apollinis interemit, & pro omnibus se devovit. Ideo addit horrenda, i. e. venerabilis, aut horrendâ specie, i. e. terribili, quasi contemtor vitæ mortisque.* Ejus signum lapideum, omnium, quæ per totam Græciam fuerint, vetustissimum sibi obvenisse, scribit Pausanias. Qui utinam elegiam eam posteritati adscripsisset suis Commentariis inditam, quam Psamathes & Herois hujus rem complexam, cum super sepulchrum ejus conspicuam fuisse, memorat, *l. 1.* Casp. Barthius, *Animadversion. ad Statium Theb. l. c.*

COROLAMUS, Bojorum Regulus, Marcelli copias fudit, an. Urb. Cond. 558.

COROLIA, Arabiæ Felicis oppid. in Rubro litore. Plin. *l. 6. c.* 28.

COROLLA, Græcè στεφάνιον, quasi tenuis, sive gracilis corona. Plin. *l. 21. c. 2. Sic coronis è floribus receptis ---- Paulatim & Romæ subrepsit appellatio corollis inter initia propter gracilitatem appellatis*: eaque ut plurimum florea aut herbacea. Palladius, *Epigr. 4.*

> *Ver placido varium nectit de flore corollas.*

E' subitario opere facta ex eo flore, qui vigeret. Cujusmodi corollas plerunque imponebant statuis Numinum, quæ domi servabantur, ac si illô quotidianô & qualicunque cultu ea sibi irent propitiatum. Appulejus, *Metam. l. 3. Respicio Hipponæ Deæ simulachrum ---- quod accuratè corollis roseis equidem recentibus fuerat ornatum.* Aliquando tamen & è metallo fuisse, idem Plin. docet *d. l. mox &* Corollarius, *postquam e lamina tenui æra inaurata & inargentata dabantur.* Nempe à *corolla*, alterum diminutivum est *Corollarium*, de istiusmodi lamina. Qui significatus postmodum translatus est, ad quamlibet additiunculam sive auctarium, fortè non debitum, sed additamentum ad totam summam. Sic *corollarium nummorum*, apud Ciceronem, 5. *Verr. c. 79. Corollarium Cleopatræ*, apud Plinium, de unione hujus Reginæ, *l. 9. c. 35.* &c. Vide Car. Paschal. *Coronar. l. 1. c. 7.* uti de *Corollariis histrionicis* aliquid infrà, voce *Scenici.* Addam saltem. Gallos aliosque barbaros, signum amicitiæ prælatam olim *floream corollam* habuisse, teste *Polybio*, uti observavit, *ad Cæsarem, Belli Gall. l. 2.* Johann. Rhellicanus. Vide Casp. Barthium, *ad Statii l. 5. Theb. v. 417.*

COROMANDELA, regio Indiæ citerioris in regno Bisnagaris, juxta sinum Gangeticum, versùs Narsingam, & Negapatanum, è regione Taprobanæ, ubi quædam Coloniæ & fortalitia Anglorum & Batavorum, in ora litturali. Et quidem Littus *Coromandelicum*, à Cap. Comerio usque ad fluxum Gangis in Bengalæ sinum sese extendens & littori Malabarico ad Ortum objacens, Ptolemæo *Catigardama* vocatur: celebrisque est hic tractus Braminum, seu, ut Veteres vocabant, Brachmanum frequentia, item Christianorum S. Thomæ, cujus sepulchrum in vico *Meliapour* ostenditur. Reliquæ urbes sunt Negapatanum, Armaguna &c. Herbertus, *Itiner. p. 153. & seqq.* Eôdem pertinet regnum Narsinga, cum urbibus suis nobilioribus Narsinga & Bisnagaria, cujus Rex olim totius litoris *Coromandelici* Dominus erat; nunc ad 12. circiter grad. Elevat. Boreal. extenditur; Cœtera a Belgis maximam partem tenentur. Vide *Itiner.* Pauli van Caerden *part. 2.* Autorem Anonymum, *Hist. Orbis Terr. Geogr. & Civ. c. 6. sect. 2.* &c.

COROMANE, vel COROMANIS, urbs ad sinum Persicum. *Steph. Carmon, vel Carman Mercato.*

CORONA, Urbs Daciæ mediterranea forsan *Palmissa* antiqu. Nunc urbs Transylvaniæ ad Burciam amnem, *Stephanopolis & Brassovia* etiam: munita in regiuncul. *Burcza*; ubi 3. suburbia, quorum unum Bulgari, 2. Hungari, 3. Saxones incolunt. 12. leuc. German. à Cibinio in Ortum. German. *Kroostatt.*

CORONA, portus Gallæciæ capacissimus. Vide *Caronium.*

CORONA, dignitatis, perfectionis ac plenitudinis symbolum. Unde apud Homer. *Od. α. v. 149.*

> ---- ---- Κρητῆρας μὲν κοῦροι ἐπεστέψαντο ποτοῖο.
> *Crateres magnos statuunt & vina coronant.*

Hoc est, crateres ad summa labra replent. Inter Jani bifrontis ponitur inventa & usurpata est olim in sacrificiis, apud Athenæum, *l. 15.* & Q. Fabium *Vict. l. 1.* qui idem farris & vini inventor perhibetur. Nempe utrumque præbuit, non tam cibo aut potui, quàm divino cultui & sacris instaurandis, in priscorum enim sacrificiis hæc duo jungi consuevisse discimus, ex Lactantio, *l. 7. c. 6.* Plinius *primum hominum Liberum patrem coronam imposuisse capiti suo ex hedera*, scribit, *l. 16. c. 4.* Tertullianus primum caput coronatum fuisse à Charitibus tradit, *de Coron. mil.* Apud eundem Pherecydes Saturnum primum coronatum refert &c. Hoc certum, Janum in Italia, sicut Liberum in India & Asia, præclarissimæ cujusque rei auspicem facere solitos Veteres itaque ratem & coronam ei locô primùm sculpserant. Et meritò inventor farris & vini, *Coronæ* quoque auctor cluet, quia far & vinum ab altaribus Deorum translata sunt ad mensas hominum, apud quos, gravedini capitis ex vino minuendæ natæ primùm coronæ sunt. Sed nomen nondum tum usurpatum; *struppos* vel *stroppos* vocabant vincula ex duabus aut tribus ramis invicem tortis Romani; nondum invento coronas è floribus texere, unde *Strophiola* nata, de quibus suô locô. Dein rami adhibiti. Plin. *l. 21. c. 2. arborum ramis coronari in sacris certaminibus, mos fuit primum.* Quibus flores accessêre: Cujusmodi coronæ è ramis floribusque textæ *Serviæ* & *Serta* dici cœperunt. Tandem ipsum *Coronæ* vocabulum *communicatum est, inter sacra tantum & bellicos honores coronis suum nomen vindicantibus*, Plin. *d. l.* Nectebantur autem ista prima serta seu coronæ è floribus, è gramine, salice, arundine, lana, lino, hedera, omnique adeò materia plectili, nexili, plicatili, tornatili, flexili. Unde *plectiles* coronæ, Græcè πλεκτοί, florales nempe, quæ propriè dicebantur *pactiles*: eædem *pactiles*, Græcè πλεκταί, quasi è floribus artificiosè mixtis compactæ, cujusmodi coronæ summam auctoritatem fuisse, ait Plinius, *l. 21. c. 3.* Sed & *nexiles* dicebantur, item *tortiles*, Græcis πλόκιοι, quibus proximè accesserunt *crispæ*, sive *convolutæ*, *sutiles* quoque aliæ, de quibus hic passim. Et prima quidem illa corona, quæ unam vinculi usum præbuit, ex *Ameriæ salice* plectebatur quali Megisthen totos 10. mensibus fuisse evinctum, tradit Anacreon, *Carm. l. 1.* Vel ex *arundine vernacula*, quâ Lacedæmonii festis Promachiorum diebus sese coronâsse leguntur. Postmodum ex herbis & floribus in hoc lectis, ut vim vini compescerent, coronæ factæ, inter quas *refrigerantes* imprimis celebres, ex *rosis*, *violis*, *semine albæ spinæ*, *herba hirsuta*, *gramine dactyli*, *iberi & quinquefolio*; *e pulegio*, *amethysto*, *chamæpitu*, *è capito*, *ex hedera*, *ex placentis haerentibus umbella*, *in quo singulum esset nomen Alcorræ* &c. In conviviis autem coronas triplices habuêre Veteres quæ caput primò, dein frontem, tandem collum redimirent: iis addita unguenta. Præterea calices, januæ, ministri coronabantur. Nec sine coronis ullius convivii apud Veteres mentio. A privata lætitia ad publicam mos transiit, unde *Coronæ festæ*, quæ conjiciebantur in eum, qui universorum studiis excipiebatur. Vide suprà ubi de *Conjectu florum.* Uti verò hi flores primitus indiscriminatim legebantur, ita ex indistinctis corollam sibi quisque plectebat, nullô aut exiguô coloris, odoris, nitoris, judiciô. Unde χυδαίους dixêre, quasi *confusè plexas.* At temporis processu accuratè corona plexa ἔρνος dicta est. Vide Athenæum, *l. 15.* & *Etymolog.* voce ἔρνος. Quod nectendi coronas artificium, à Sicyoniis manâsse, Plinius est auctor, *c. 2. cit. Ibi dicuntur accendisse odores & colores, ex ingenio Pausiæ pictoris, & Glyceræ coronariæ, dilectæ admodum illi.* Vide quoque eum, *l. 35. c. 11.* Consistebat autem id, in floribus, foliis, herbis, ramulis in orbem nectendis: quod fiebat in filo, aut scirpo, Tertullian. *de coron. milit.* seu philyra, *Etymolog.* φιλύρα, & similibus. Erantque hæ philyræ simplices primum, h. e. nullâ arte fucatæ, aut dissimulatæ, Plin. *l. 21. c. 3.* Publ. Claudius Pulcher primus bracteas addidit, i. e. bracteatas fecit. Accesserunt postmodum lemnisci, seu fasciolæ è coronis pendulæ: quæ pro ratione coronarum, laneæ, lineæ, aureæ, cælatæ &c. fuêre. Porrò *corona* fiebat vel ex uno flore, ut *hypoglossa*, *Isthmia*, *Antinoïa*, *lotina*, *pyrio*, *jacche*, *e palma*, *melilotina*, *cytisso*, *sirutbus*, *pulbis è serpyllo*, *e myrto*, *ulmea* &c. vel ex pluribus. Quorum locô pinnis alarum, Musæ, apud Pausan. *l. 9.* sagittis Indi & Bactriani usi, apud Prudentium, *Hamartig.* Atque hæ propriè *Coronæ convivales lautiæ*, sive privatæ, sive publicæ, de quibus vide plura hic, ubi de *Convivialibus* & *Nuptialibus Coronis.* A mensis ad Sacra usu translatô, simulachra ipsa Numinum coronari cœperunt. Inter quæ, Bacchus è *vite*, *corymbis*, *racemis*, *pampinisque*; Juno similiter è *vite*; Dioscuri, ex *arundine*, uti & Flumina; Apollo ex *arundine* primùm, inde *lauro*; Saturnus, è *ficu recentibus*. Jupiter è *floribus*; Hercules è *populo*; Pan, ex *pinu* & *ebulo*, Lucina è *dictamno*, Horæ, è *floribus* unicuique tempestati anni propriis; Gratiæ ex *oleæ ramis*, ut & Minerva, Venus ex *rosis*; Ceres è *spicis*; Lares è *myrto* & *rore marino*; Alii ex aliis, coronas habuêre. Quid? quod loci, arbores, spinæ, templi, pari modô ornati fuêre? Sed & sacris annumerandæ, quæ mortuis olim imponebantur, auctore Lycurgô; quod institutum Lacedæmone Athenas, hincque Romam, migravit. Hæ Lacedæmoniis ex *olea*, apud alias gentes nunc ex *olea*, nunc ex *lauro*, quandoque è *liliis*, factæ sunt. quarum locô Regibus mortuis, diademata imposita, legimus. Hinc & mortuis ἐδίδοτο ὁ στέφανος, inquit *Suidas*, ὡς τὸν βίον διηγωνισμένοις, *data est mortuis corona, tanquam vitæ hujus agonem decertassent.* Quò alludens, apud Eustathium, *Ismen.* pater filii obitum acerbè deplorat, hisque verbis prosequitur: πῶς σε καταστέψω νεκρὸν; *quomodo te coronabo flentibus?* Eôdem modô Astyanacta nepotem Hecuba componit, apud Euripidem, *Troad.* Imò & urnæ mortuorum coronatæ, rogi item & sepulchra, *apio*, *hyacintho*, *liliis*, *sertis* & *tæniis*, vide infrà, inprimis in ultima hac voce. Ut de *Coronis Diis dicatis* & inter ἀναθήματα in templis suspensis, nihil dicam: de quibus videre poteris, inter alios, Livium, *l. 32. c. 27.* ubi de *Corona aurea* ab Attalo Rege in Capitolio positâ, 246. pondo: Item, *l. 36. c. 35.* ubi de alia 100. pondo à Legatis Philippi ibidem dedicata &c. Certè, pars nulla divini cultus apud Gentiles coronis carebat, imò in solis coronis nonnunquam constitit, quomodo Dianam Ephesiam cultam esse, discimus ex Plinio, *l. 21. c. 3.* Neque verò Dii solùm, sed & homines, qui Diis sacra faciebant, *coronati*, vittati, infulati, fuêre: Sacerdotes videl. & Sacrificantes, quorum corona *oleagina* vel *aurea* fuit. Flamen autem *laureatus* erat. Etiam qui quidpiam Deo dedica-

dedicaret, liberetque; Flaminicæ quoque, Bacchæ, Vestales, coronas gestavêre. Porrò qui ab Oraculo Delphico, quod non nisi laurô coronati adibant, acceptô responsô, revertebantur, coronam unam capiti, alteram fronti, tertiam collo adhibuisse, Athen. ait, *l.* 15. Et in Supplicationibus, majores annis duodecim coronatos fuisse apud Romanos; idem Livius docet, *l.* 40. *c.* 47. Ipsas victimas fuisse coronatas, notissimum, *cupressu* inprimis & *pinu*. Sed & domus coronabantur, sacrô durante: alvei item, lintres, naves, vehendis sacris adhibitæ; nec non equi & asini, eidem usui adhibiti: Aræ tandem, vide infrà *Cupressus*, nec non Altaria, Sacella, Ædiculæ, Templa, Vasa, & Cistæ, in quibus sacrificio necessaria condebantur. Sacris proximæ coronæ sunt, quibus leguntur coronati Magistratus, quæ apud Athenienses ex myrto fuêre; Legati item, quibus verbena aut olea adhibita, Supplices, quibus myrtus itidem placuit; Vates, Viri fortes, bene meriti de Republ. &c quorum omnium & statuas coronari mos. Inprimis Hieronicarum celebris corona, quam illi in sacris Ludis victores reportavêre. Vide ubi de hujusmodi Ludis passim. Et quæ ex his natæ, Militares, *castrensis* scil. *vallaris*, *civica*, *muralis*, *navalis*, *equestris*, *obsidionalis*, *ovalis*, *triumphalis* &c. Cujusmodi coronas non singuli tantùm adepti sunt, verum etiam interdum tota cohors, populus, publici Ordines, universi, totæ urbes: ut de Rhodiorum populo, apud Livium, *l.* 21. de urbe Athenarum, apud Aristidem, *Panath.* de aliis apud alios legimus. Multum his dissimiles illæ, quæ datæ sunt coquis talibusque voluptatum lenonibus, apud Sybaritas, Athen. *l.* 12. potoribus, apud Diogenem Laërtium in *Xenocrate*; sycophantis, apud Diodorum Sicul. *l.* 12. & Magis, apud Scholiastem *in Theriac. Nicandr.* quæ plerunque ex myrica erant. Sed & servorum captivorumque venalium signum *Corona* fuit, de qua alibi. Inter Magistratus, suprà indigitatos, Imperatores, Reges, Duces, Comites, hodieque *Diademata* & *Coronas* gestant, de quibus vide hîc passim, inprimis ubi de *Cidari*, *Diademate*, *Tiara*, item ubi de *Imperatoribus*, *Regibus* &c. Ut *Coronas*, quarum in supellectile quoque mentio, aliaque prætercam. In luctu contrà *coronari* nefas habitum, atque proin Æschylus ἑπτ. ἐπὶ Θηβ.

> *Πέπλων κὴ στεφέων*
> *Πότ', εἰ μὴ νῦν, ἀμφὶ λιτὰν ἕξομεν*.
> *Coronas & pepla*
> *Ecquando potius quàm nunc, conversa ad supplices preces projiciamus?*

Ut Scholiastes interpretatur. Qui ritus Polluci est *ἀνάῤῥηξις στεφάνων*: Nam tunc temporis, si coronæ jam essent allatæ, frangebantur, lacerabantur & abjiciebantur. Sic qui de hominis capite cognoscebat, capiti detrahebat coronam, teste Tulliô, *ad Attic.* Idem faciebant Romani, tempore quô Respubl. turbata esset. Plin. *l.* 21. *c.* 3. Bacchæ quoque, indignatione accensæ, apud Oppianum, *Cynegetic. l.* 4. Tandem adimebantur iis lacerabanturque coronæ, qui indignos se muneribus honoribusque, in quibus versabantur, reddidissent; uti legimus apud Auctores passim. Sed & Christiani olim *coronas* respuebant, eo quòd, ut prædictum, iis in Sacris inprimis suis ac idolorum cultu Gentiles uterentur; qui proin capitibus Christianorum, cùm eos ad Sacra sua compellerent, easdem omni ratione ingerebant. Hinc Cyprianus *de Lapsis*, *Ab impio, sceleratoque velamine quô illic velabantur sacrificantium capita captiva, caput vestrum liberum mansit. Frons cum signô Dei pura, Diaboli coronam ferre non potuit.* Vide quoque Clementem Alex *Pædagog. l.* 2. *c.* 8. Neque hoc solùm, sed, ne quidquam cum Gentilium moribus commune haberent, etiam mortuos coronandi ritum repudiabant. Sic Tertullian. *de Coron. Quid tam indignum Deô, quàm quod dignum idolô? quid autem tam dignum idolô, quam quod & mortuô? Nam & mortuorum est ita coronari, vel quoniam & ipsi idola statim fiunt & habitu & cultu consecrationis, quæ apud nos secunda idololatria est.* Vide iterum Clementem, *d. l.* Utrumque complexus, apud Minucium, Octavius Cæcilio objicienti, Christianos capiti & sepulchris coronas denegare, *Sanè*, respondet, *quod caput non coronamus, ignoscite. Auram boni floris naribus ducere, non occipitiô capillisve solemus haurire. Nec mortuos coronamus. Ego vos in hoc magis miror, quemadmodum tribuatis ---- non sentienti coronam: cùm & beatus non egeat, & miser non gaudeat floribus. At enim nos exequias adornamus eâdem tranquillitate, quâ vivimus: nec adnectimus arescentem coronam, sed à Deo æternis floribus vividam sustinemus. Interim floribus & sparsis uti ac solutis, & sertis colla complecti*, consuevisse, addit *ibid.* Plura hanc in rem, vide apud Plin. *l.* 21. *c.* 1. & *seqq.* Joh. Rosinum, *Antiqq. Rom. passim*, & Car. Paschalium, *Coronarum libris*; uti de investitura *per Coronam*, suô locô. Hinc *Coronaria* mulier nectendarum corollarum artifex, item quæ illas vendit, Græcè *στεφανοπλόκος*, seu *στεφανόπωλις*, vide infrà *Stephanoplocos*. *Coronarium aurum*, vide suprà in voce *Aurum*, ut & paulò infrà: *Coronata lustra*, apud Statium, *l.* 4. *Sylv.* 2. quibus ob *coronas* certabatur, singulis quinquennis evolutis, vide M. Raderum, *Commentar. ad Martial. l.* 4 *Epigr.* 1. J. C. Bulengerum, *de Imper. l.* 3. &c. Adde quæ dicemus infra vocibus *Stemma*, *Stephanita*, *Stephanomata*, *Stephanos*, *Stephusa*, *Tænia*.

Coronarum, apud Priscos, genera celebriora.

Antinoëæ *Corona*. Vide suprà.
Augustales, vide Paschalium præfatum, *l.* 10. *c.* 7.
Aureæ, militibus ac Triumphatori datæ: quod primò à Posthumio Dictatore factum refert Plin. *l.* 33. *c.* 2.
Castrensis, seu Vallaris, quòd valli insigne haberet: donata ei est, qui primus hostium castra pugnans intravit. Fuit ex auro, vide suprà.
Cereæ, apud Artemidorum, *l.* 1. *c.* 79. ubi illas omnibus, maximè verò ægrotantibus, malum portendere, ait. Continere illis aliquid Magicæ superstitionis solitum videtur. Paschal. *l.* 4. *c.* 4.
Chydæa, vide suprà.
Civica, è quernâ fronde; item ex ilice, præmium servati in prœlio civis. Talium 14. accepit Sicc. Dentatus.
Classica, dabatur Ducibus, ob rem mari egregiè gestam. Vide infrà *Rostrata*, item *Navalis*.
Cylistiæ, vide *Encylistiæ*.
Donaticæ, vide infrà.
Ellotis, vide infrà *Ellotia*, & *Myrtea corona*.
Encylistiæ, vide infrà suô locô.
Ἔξος dicta est corona, quæ non ex floribus indistinctis fiebat, ut Chydææ, sed in quibus pro ratione coloris, moris, odoris, flores artificiosè seligebantur. Vide Car Paschal. *l.* 2. *c.* 12.
Exploratoriæ, à Caligula inventæ, quas ipse Solis, Lunæ, siderumque specie distinxit, Sueton. *in eo*, *c.* 4. & 5. Vide quoque Paschal. *l.* 9. *c.* 10.
Ferales, quæ gestantem necent, de quibus vide Plin. *l.* 21. *c.* 3.
Festæ, dictæ sunt, quòd *more Romanô festis ludis omnis ætas coronata spectabat*, Serv. *Æn. l.* 5.
Floreæ, antiquissimæ & honoratissimæ fuêre: de quibus vide Paschal. *l.* 2. *c.* 15. &c.
Funebres, vide suprà: item ubi de *Cadaverum cura*.
Graminea, in re militari, maximæ honorationis. Vide *Obsidionalis*, & Car. Paschal. *l.* 4. *c.* 11. & *l.* 7. *c.* 16.
Hederacea, vide infrà ubi de *Hedera*.
Hetruscæ, aureæ erant & gemmatæ, vide Paschal. *l.* 2. *c.* 12. & *l.* 8. *c.* 6.
Histrionicæ, vide eundem, *l.* 9. *c.* 1. & infrà, in voce *Catinus*.
Hypoglottis, in fine convivii data, vide Paschal. *l.* 2. *c.* 4.
Hypothymides, *Ibid.*
Imperatoria, vide *Diadema*.
Inversa, non minùs ac lapsa, aut rupta, mali ominis erat, de qua vide Paschal. *l.* 4. *c.* 13.
Lanea, in expiatoriis & Magicis sacris receptissima; apud Plin. *l.* 21. *c.* 3. Propert. *El.* 5. *l.* 3. &c. Eâdem nova Nupta coronabat januam mariti, apud Paschal. *l.* 2. *c.* 16. Homerum Plato, *ibid.* Sed & adulteri hâc alicubi cincti &c. Vide quoque Barthium, *Animadversion. ad Statium*, *l.* 2. *p.* 1121. & *l.* 3. *p.* 724.
Laurea, Imperatorum, Poëtarum, aliorum, vide infrà.
Lemniscata, vide itidem infrà.
Luneæ, vide Paschal. *l.* 2. *c.* 12.
Longæ, quarum mentio in XII. Tabb. dictæ sunt ad differentiam rotundarum, qualibus busta, sepulchra, sellæ curules, theatra & currus triumphales exornari consuevêre.
Ludicræ, vide infrà.
Martyrum, è floribus. Paschal. *l.* 2. *c.* 15.
Militares, vide suprà aliquid, & plura infrà, ubi de *Militibus*, & *Militari corona*.
Muralis, velut muri pinnis decorata, dari solita est ab Imperator. ei qui primus hostilem murum subiit. Talium tres meruit Sicinius Dentatus.
Myrtea, non convivii solùm, ubi tum capiti ornando, tum, flabelli locô, muscis abigendis, ut apud Athenienses, adhibita est; sed bellicis quoque se rebus inseruit, Plin. *l.* 15. *c.* 29. Ovationis insigne, Posthumio Tuberto primùm collata. Vide infrà ubi de *Myrto*.
Navalis, vide infrà.
Nuptialis, itidem.
Obsidionalis, quam ii, qui liberati erant ab *obsidione*, Duci liberanti dare solebant. Harum unâ donatus est suprà memoratus Sicin. Dentatus, miles fortissimus; è gramine fuit.
Oleagina, præmium erat in Olympicis ludis victorum.
Ovalis corona myrtea fuit, quâ Imperatores, qui ovantes introibant urbem, donati sunt. Vide suprà *Myrtea*.
Pactilis, vide in hac voce.
Pampinea, vide ubi de *Pampino*.
Pancarpiæ, vide Paschal. *l.* 2. *c.* 13.
Corona è panibus, vide suprà *Buccellatum*, & infrà *Corona Oblationis*, *Panis*.
Plectilis, dicta est corona ex integra fronde lauri plexa, apud Plautum, in *Bacchid. Actu* 1. *sc.* 1. *v.* 37. & A. Gellium, *Noct. Attic. l.* 18. *c.* 2. Vide quoque infrà.
Plumea, cum pennis tribus puniceis aut nigris, longitudinis ferè cubitalis, militibus concessa est, ut aspectu pulchri, hostibus verò terribiles evaderent. Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Papinium Statium*, *l.* 2. *p.* 956.
Plicatiles, apud Paschal. *l.* 2. *c.* 13.
Pontificia, vide infrà *Regnum*, *Triregnum*.
Philinæ, *Ibid. l.* 6. *c.* 21.
Quercea, eadem cum *Civica*.
Radiata, Diis majorum gentium, & præcipuè Soli, Jovi & Baccho attributa est: ad cujus similitudinem Viri Principes, qui Dii haberi volebant, similem gestabant, ut de Augusto, aliisque legimus. Vide Car. Paschal. *l.* 9. *c.* 13.
Refrigerantes, vide suprà.
Regia, vide infrà *Regnum*.
Rosea, vide infrà.
Rostrata, itidem.
Rutilæ, vide Paschal. *l.* 8. *c.* 9.
Sacerdotalis, *Ibid. l.* 4. *c.* 13.
Sacræ, vide infrà.
Salutis, vide infrà *Liberati*.
Spicea, Cereris fuit; vide *Spicea* infrà.
Spinea, infausta. Vide Paschal. *l.* 7. *c.* 15.
Stellata, *Ibid. l.* 9. *c.* 14. Vide quoque *Radiata*.
Subsiles quænam dictæ, vide infrà.
Tonsa, seu *Tonsilis*, plectili opposita, texebatur è foliis detonsis & ex mero folio funiculis suebatur. Vide Salmas. *ad Solin.* Serviumque *ad illum Virgilii versum*, *l.* 3. *Georg. v.* 21. *Ipse caput tonsæ foliis ornatus olivæ.*
Tortiles seu *Volubiles* aut *Volventes* &c. dictæ sunt in quas tantùm admissæ sunt, res orbiculares, poma, & fructus ii, qui duriusculi erant, præ herbis & foliis, quæ molliores. A *volvendo*. Vide Paschal. *l.* 2. *c.* 13.
Triumphales ex auro fuêre, quæ à sociis & amicis gentibus mittebantur Imperatoribus, atque in triumpho præferebantur, numerò sæpè admodùm frequenti. In Scipionis Asiatici triumpho *aureas coronas ducentas triginta quatuor* Livius: in Cæsaris, *duo millia octingentas viginti duas* Appianus, numerant. Id vulgò *aurum Coronarium*: olim ex lauro erant,

propter

propter paupertatem, ut *Festus* affirmat. Vide A. Gellium, *l.* 5. c. 6 & Paschal. *l.* 8. *c.* 1. & *seqq.*
Vallaris, valli habebat insigne, dataque militi solita est, qui hostile vallum pugnans intrasset: eadem cum *Castrensi*, de qua suprà.
Vitiginea, partim Junoni, partim Baccho, in usu erat, uti diximus retrò.
Volubiles dictæ, quæ volvi possunt, utpote ex pomis fructiculisque durioribus, vide suprà *Tortiles* &c. & quarundam *Coronarum* præfatarum icones apud Rosinum *in Antiqq. Rom.* De *Corona* vero aliis, de quibus prolixius dicendum erit, hic infra.

CORONA, signum cæleste supra humerum Arctophylacis est, novem stellis constitutum in orbem dispositis, cum Scorpione exoriens, occidens autem exoriente Cancro, Virg. *l.* 1. *Georg.* v. 221.

Ante tibi Eoæ Atlantides abscondantur,
Gnossiaque ardentis decedat stella Coronæ.

Manilius, *Astron. l.* 1.

At parte ex aliâ clarô volat orbe Corona,
Luce micans variâ, nam stellâ vincitur unâ
Circulus in medio radiaet, quà proxima frontem
Gnossia desertæ fulgent monumenta puellæ,
Candidaque ardenti distinguit lumina flammâ.

Vide *Ariadne*.

CORONA, ornamentum quod in ædibus sacris pendebat, apud Anastasium Bibliothecar. cujus typum ex *Martyrologio* quodam membranaceo Bibliothecæ Vaticanæ & Templo S. Clementis Romæ, exhibet Dominic. Macer in *Hierolex.* Addit frater Carolus, ante Imperatorem Græcorum lampades duas coronatas, στεφανιαῖα, i. e. *coronas*, Balsamoni dictas, olim deferri consuevisse; ut indigitaretur, ad Majestatem Imperialem seu *coronam* rerum divinarum ac humanarum curam spectare: unicam verò, ante Patriarcham, quòd sola spiritualia ad ipsum spectarent; ante Imperatricem similiter unicam, quòd non nisi humanarum rerum ei cura esset &c. Idem nomen est nummi aurei Francici, apud Car. du Fresne in voce *Moneta*. Item candelabri, in modum *coronæ* ac circuli, variis lucernis instructi, à Templorum laquearibus dependentis, apud Anastasium in *Sylvestro Pontif.* &c.

CORONA Clericalis, in Communione Romana, dicitur tonsura Clericorum eorumque, qui sacris Ordinibus initiati sunt, in modum *coronæ* facta, καταδίσκος Græcis recentioribus: cujus inventionem Petro Apostolo videtur tribuere Gregorius Turonensis *de Mirac. l.* 1. c. 28. è quo colligitur, fuisse illam olim talem, ut superior omnis capitis pars nudaretur, circulus in infima capillitii parte coronam formaret. At posterioribus seculis coronulam sub fronte detulisse Clericos, auctor est Ethelredus, *l.* 4. *c.* 9. &c. De *Corona* Athletarum, ad cujus imitationem fortè hæc excogitata, vide suprà, ubi de *Circumtonsis*, it. voce *Campus*. Hinc, quia in eadem Ecclesia insigne hoc Clericatus ac Sacerdotii præcipuum, *Corona* ipsa dignitas Clericalis, Sacerdotalis, Episcopalis, imò & *Pontificalis*, dicta: atque hâc voce, ut illustri honoris titulo, ipsi Episcopi atque Pontifices compellari cœperunt. Vide Synodum, *l.* 4. *Ep.* 22. *ad Symmachum*, alios; quâ notione Græcos Patres στέφανον usurpasse, discimus ex Concilio Ephes. *part.* 2. *Act.* 3. *initiô.* Unde *Coronati* quoque, pro Clericis, Hisp. *Clerigos de Corona*: quemadmodum Gentilium etiam Sacerdotes dicuntur, Innocentio *Epist. ad Episc. in Synodo Tolos.* & Firmico, *Mathes. l.* 3. *c.* 4. *c.* 7. *c.* 14. &c. De *Benedictione Coronæ*, quæ ad Abbates pertinet, seu *prima Tonsura*, vide Auctores Car. du Fresne laudatos, & plura hanc in rem infrà passim, imprimis in vocibus, *Papalebra*, *Platta*, *Tonsura*: Adde Macros Fratres in *Hierolex.*

CORONA Honoris, memoratur Corn. Nepoti, *Thrasybulo*, *c.* 4. *Huic pro tantis meritis, honoris Corona a populo data est, facta duabus virgulis oleaginis: quæ quòd amor civium, non vis, expresserat, nullam habuit invidiam magnaque fuit gloria.* Nempe in Græciæ civitatibus, maximè autem Athenis, si quis de Republ. bene esset meritus, huic corona ex duabus virgulis oleaginis, præmium dari solita est, quæ ejus capiti imponebatur, cùm vel sacrorum, vel ludorum causâ, maxima undique hominum turba convenisset. Accedebat Præconis elogium, & ut ita dicam, superdictum, proclamantis haberi τῷ δεῖνα hunc honorem: Εὐνοίας ἕνεκα ἀρετῆς τ' ἀμφί, Casaubonus, ad Nepotis loc. vide & Meursium in *Arboreto sacro*, præter Paschal. *Opere Coronar. l.* 6. *c.* 9. & 16. Uti de *Corona aurea aureisque*, quibus à populo Alcibiades donatus, apud eundem Nepotem, *in eo*, *c.* 6. Gebhardum, aliosque: de *Corona* itidem *aurea*, Damaretæ Gelonis uxori à Carthaginiensibus donata, Diodor. Siculum, *l.* 11.

CORONA Natalitia, præ foribus die tertiô apud Romanos; quintô apud Græcos suspensa, publicè testabatur gaudium ob recens natum infantem. Juvenal. *Sat.* 9. v. 85.

---- *Foribus suspende* coronas,
Jam Pater es. ----

Quam ob causam, notante Meursiô, *Attic. lect. l.* 4. *c.* 10. Puerperæ domus *coronata*, στεφανηφόρος, dicta est. Ad easdem *coronas* alludit Nonnus, *Dionys. l.* 25.

Βακχῷ στέμματα ταῦτα λεχώια, ταῦτα Λυαίῳ.
Bacchi coronam hanc puerperio condecentes, hanc Lyæi.

Fuêre autem hæ *Coronæ* eædem ferè, quibus Nuptialium festô frontem crinesque hastâ compositos cinxerat nova Nupta, in honorem Laris familiaris, foribus præsidentis. Ita enim aliàs quoque in nuptiis postes *coronati*, vel ad arcendum fascinum, ex Hetrusca superstitione, quomodo & anterior lecti pars ornabatur, vel potius ad Vestam, cui postes sacri, placandam, quæ in puerperio vis sibi erat læsa & alioquin, ut Junonis soror, ad puerperium aliquid contulerat: vel denique in amoris victoriam, qua de re pluribus hic infrà. Addendum hoc. Athenis masculis oleagineam coronam suspensam, laneam fœmellis, uti apud *Hesychium* legimus. Romanis laurus, ob generis perpetuitatem & hedera apiumque certarumque herbarum fragrantium corollæ solebant adhiberi. Vide Thom. Bartholin. *de Puerperio Veterum*, *cum Notis eruditis* Caspari filii.

CORONA Nuptialis, olim celebris in usu. Apud Hebræos, in ipsa deductione seu nuptiis, Sponsos antiquissimis jam temporibus *coronis* ornari solitos fuisse, *in Misna* legimus. Et quidem Sponsi *Corona*, sive aurea, sive argentea, sive ex farre tosto formata, atque sulphure depicta, sive rosea, sive myrtea, sive olivagina: Sponsæ aurea seu aurata, scilicet formâ עיר של זהב *urbis aureæ* seu turritâ, qualem Deûm Matri vulgo tribui consuevisse, *suô loco* dicemus, erat: pro varia nempe Neogamorum conditione. Qui mos duravit, usque ad secundi Templi excidium, à quo tempore, uti ritus ramorum myrti ac palmarum, cum cantu, præcedentium, ita & *coronæ* hæ prohibitæ sunt; Joh. Seldenus, *Uxor. Hebr. l.* 2. *c.* 15. Nec minus, apud veteres Paganos, frequens *Coronarum nuptialium* mentio. Bion certè *Epitaph. Adonidis* στέφος γαμήλιον memorat. Et Clytemnestra apud Euripidem Achilli, de Iphigenia, inquit:

---- ---- ---- Ἀλλ' ὅμως
Σοί κατεστέψασ' ἐγώ νιν ἦγον ὡς γαμουμένην.
Attamen
Ego coronans eam adduxi, tanquam nupturam.

Vetus quoque apud Ciceronem, *de Orator. l.* 3. Poëta.

Sed mihi cùm retulit coronam, ob collocandas Nuptias,
Tibi ferebat, cùm simulabat sese alteri dare,
Tum ad te, ludibunda doctè & delicatè detulit.

Vide quoque Lucanum, *Pharsal. l.* 2. ubi de Mariæ nuptiis agens, eandem similiter turritam facit, Libanium, *Declam.* 8. Artemidorum, *Oneirocrit. l.* 1. *c.* 79. Alios. Apud Adolphum Occonem nummus Adriani Aug. idem repræsentat, cujus parte alterâ, CONJUGIUM AUG. alterâ, M. P. T. NOB. in *Corona*. Nec conjectura deest, duplicem fuisse Sponsæ *Coronam*, ex illo Valerii, *Argonautic. l.* 8. v. 235.

---- *Ipsa suam* duplicem Cytherea Coronam
Donat. ----

Materies iis adhibita pro arbitrio, ut videtur, & variâ Sponsorum conditione. Et Uxorum coronas hujusmodi ex ἀσπαράγου (an asparagos) fuisse, scribit Plut. *in Præc. Conjug.* Atque sisymbriô coronari solitos sponsos, eliciunt aliqui ex illo Aristophanis, *Av. Act.* 6. ubi cùm Epopis dixerat, suis in hortis pascere alba sesama, myrta, papavera, & sisymbria: respondet Euelpis,

Ὑμεῖς ἄρ' ἆρα ζῆτε νυμφίων βίον.
Vos igitur vivitis Sponsorum vitam &c.

Vide de his fusè agentes Auctores, apud præfatum Seldenum *ejusd. lib.* c. 23. Sed & idem mos in Occidentali Ecclesia, non tamen circa Digamos, retentus. Unde inter ritus Ecclesiæ hujus matrimoniales prisci ceremoniisque xvi. quorum aliqui summatim designantur in illo Nicolai I. Pontif. ad Bulgaros *responso*, sub A. C. 860 post sponsalia, arras, annulum, dotem dictam, benedictionem in Templo & velamen, memorata ista habentur: *Post hæc autem de Ecclesia egressi Coronas in capitibus gestant, quæ semper in Ecclesia ipsa solita sunt reservari. Et ita, festis nuptialibus celebratis, ad ducendam individuam vitam, Domino disponente, de cætero diriguntur.* Formulam benedicendi in Nuptiis tum annulum, tum *Coronam* hujusmodi, ex veter. Liturgiis hanc observavit Laur. Pignorius, *Ep.* 1. & 19. *Benedic Domine annulum istum, & Coronam istam, ut, sicut annulus circumdat digitum hominis, & corona caput, ita gratia Spiritus S. circumdet Sponsum & Sponsam, ut videant filios & filias, usque ad tertiam & quartam generationem* &c. In Orientali non minus idem viguit, qua de re, ut & aliis Paganismi reliquiis Nuptialibus, rectè Antonius Gubertus JCtus, *l. de Sponsal.* 4. *de Ritu Nupt.* §. 14. *Cum pietate*, inquit, & *industriâ Constantini idolorum cultus ubique gentium exolevisset, ritus Nuptiarum indifferenter, qui magis ad ornatum & celebritatem earum, quam ad ullum impium cultum, vel jam abolitam Idololatriam pertinebant, Christiani in usum revocarunt, atque ideo nubentium coronas.* Vide iterum Seldenum, c. 25. *loc. cit.* atque infrà ubi de *Nuptiis*. De *Corona* baptizatis ex myrto vel palma aliisque similibus, apud Æthiopes, imponi solita, vide Severum Alexandrinum, *de Rit. Bapt. sub fin.* & Anselm. Solerium *de Pileo*, *sect.* 4. &c.

CORONA Oblationis, in Roman. Ecclesia, dicitur panis benedictus, in modum *Coronæ* seu formâ rotundâ confectus: quâ panes gradiles olim fuisse, dicemus infrà. Vide & infrà in *Oblata*. In eadem Communione, *Coronam de Racemis*, quam annuatim debebant Abbates & Conventus Homniacensis, memorat *Charta* Ludovici Galliæ Regis A. C. 1123. apud Car. du Fresne. Ut de *Corona linea Lancearum Militum*, cujus fit mentio in *Constitut.* Petri Episcop. Ruthenensis, Legati Apostolici ut vocant, in Cypro A. C. 1313. de *Coronis cum delphinis & liliis*, de quibus Car. du Fresne in *Dissert.* 3. *Sophæ* num. 48. de variis monetis Francicis, quibus *Corona* expressa, inter quas eminent *Denarii aurei cum corona*, Gall. *Deniers d'or fin à la couronne*, & simpliciter *Couronnes* & *Couronnes de France* Froissardo *Tom. VI. capp.* 26. 64. 66. sub Carolo VI. cusis &c. nihil addam. Non tamen omittendæ, *Coronæ*, quæ apud Vitruv. *l.* 7. *c.* 3. subjiciebantur cameris, tenuis subtilisque operis, ac aliquando ex cupro, aliquando ex marmore Cretico producebantur, & modò puræ, modò cælatæ fiebant: Quem ornatum cum laquearibus quidam malè confuderunt; cùm trullissatis politisque cameris subjicietur. Ὑποχώρημα dici istiusmodi *Coronarum* opus quibusdam

videtur, *Ep.* 6. *Pontific.* idque à chartæ tenuitate ac subtilitate, & idem esse, quod ὑπερλέπτη. Aliud tamen sentit Salmas. quem vide omnino *ad Vopisc. in Aureliano*, c. 46. ut & Philandrum ad *Vitruvium*, ac infrà voce *Gypsum*, item *Hyporbartosis*.

CORONA Regia, Ordo Equestris à Carolo M. institutus, cujus insigne *Corona*, cum lemmate, *Coronabitur legitimè certans*. Favin. *theatr. Eq.* l. 3. p. 528. *Mart. Ancoitan.*

CORONÆBURGUM, arx permunita Daniæ, in Zeelandia Insul. juxta Helsingoram, in angustiis Sundici Freti, ex adverso Helsinburgi Scaniæ; cum palatio superbissimo. Illic vectigal in singulos malos. Extructa à Friderico II. A.C. 1577. capta est à Suecis A.C. 1659. sed reddita Danis.

CORONÆUS Sinus, inter eos, quibus ora Peloponnesi alluitur, memoratur Plinio, *l.* 4. *c.* 5. ubi eorum decem enumerat, Corinthiacum primum, ad Isthmum ipsum, Chelonatem sinum, Cyparissium, Asinæum, *Coronæum*, Laconicum, Ægylodem, Gytheatem, Argolicum & Saronicum, addens: *Tot sinus Peloponnesi oram laciniant*. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 140.

CORONARIUM Æs, memoratur Plinio, *l.* 33. *c.* 9. & *l.* 34. *c.* 8. *extr.* ubi inter alia, *In Cypreo* (ære) *coronarium & regulare est utrumque ductile. Coronarium tenuatur in laminas, taurorumque felle tinctum speciem auri in coronis histrionum præbet.* Nempe histrionicæ coronæ regias formâ quidem imitabantur, sed materia differebant; illæ quippe ex auro, hæ ex ære: quod æs pars fuit æris Cyprii tenuissimi. Ocyssimè autem illud æruginem contrahebat, recisamentis in acetum additis. Hinc inter ἐνδύματα seu *indumenta* Histrionum apud Pollucem, *l.* 4. *c.* 18. connumerantur ὄγκος, κελύφη, πίλοι; quibus redimiebantur illi histrionici Atrides, Agamemnones, Ulysses, talesque alii. Quanquàm & histrionibus quandoque coronæ datæ sunt, non ex auro hujusmodi ementito, sed, uti Olympicæ, ex cotino: quales Favonium Ædilem Pleb. Romæ in spectaculis exhibuisse, Plutarchus est auctor *in Catone*. Vide Car. Paschal. *Coronar.* l. 9. c. 1.

CORONARIUM Aurum, de quo sic A. Gellius, *l.* 5. *c.* 6. *Triumphales coronæ sunt aureæ, quæ Imperatoribus ob honorem triumphi mittuntur. Id vulgò dicitur* aurum coronarium: *hæ antiquitus è lauro erant* &c. Verùm non tantùm coronæ; sed aurum posteà ad coronas missum, etiam cum gravi exactione, in aliis causis, vide *tit. Cod. l.* 10. *de Auro coronario*, Lipsium, *de magnitud. Rom. l.* 2. *c.* 9. &c. Hoc non decrescebat, in probatione obrussæ: *Id enim quod voluntate offertur, non debet consequi necessitatis injuriam*, *l.* 4. *de auro Coron.* i. e. non debet subjectum esse illi acerbitati, quæ adhibetur in illo, quod necessariò præstatur: quæ acerbitas in collatione voluntaria pro injuria esset. Idque meritò, *Nam quæ donò contingunt, minùs scrupulosè probantur*, ut ait Columella, *l.* 9. *c.* 8. Peccavit ea in re Nero, quum paratis expeditionem adversus Vindicem, exigit ingenti fastidiô & acerbitate nummum asperum, argentum pustulatum, aurum ad obrussam: ut plerique omnem collationem palàm recusarent. Galba non minùs, quum oblatâ ad conflandum à Tarraconensibus è vetere Templo Jovis coronâ aureâ librarum quindecim, tres uncias, quæ ponderi deerant, jussit exigi, teste Suetoniô. Vide Joh. Frider. Gronov. *de Pec. Vet. l.* 4. *c.* 15.

CORONAS bibere, quid apud Veteres? vide infrà voce *Flos*.

CORONAS in Deorum pulvinar jaciendi ritus, indigitatur Capitolino in *Marco*, *c.* 4. *In Saliatu omen accepit Imperii, coronas omnibus in pulvinar ex more jacientibus, aliæ aliis locis hæserunt; hujus, velut manu, capiti Martis aptata est.* Ubi quod de Saliis solis hic Auctor habet; de reliquis etiam Divis alibi legimus, in eorum scil. pulvinaria & statuas jaci coronas & flores omne genus, diebus præsertim festis, consuevisse. Unde in Deorum cultu στεφάνους etiam ponit Justinus *Apologeticô*; ubi ἐν ῥαπτῶν στεφάνων, i. e. *sutilium coronarum*, quas ῥάμματα ἄνθινα vocat *Hesychius*, meminit. Salmas. *ad locum*. Vide quoque suprà in voce *Conjectus*.

CORONATI, militum genus, quorum cohortis meminit Theophanes, *p.* 43. ubi de Valentiniano, postmodùm Imperatore, Τριβοῦνος τότε ὢν τάγματος Κορωνάτων λεγομένων, *Tribunus tunc cohortis Coronatorum*. At Κορωνάτων restituunt Viri docti, Car. du Fresne, *Glossar.* Sed & *Coronatus*, pro *Sacerdote*. Licèt enim Josephus, *Antiqq. l.* 3. *c.* 8. soli Pontificiæ cidari *coronulas* adscribere videatur, Lyranus tamen *in c.* 39. *Exod.* in Sacerdotali quoque eas agnoscit; non quidem aureas, quales Pontificum erant, sed byssinas, quò trahit is locum Exod. c. 39. v. 25. Et ab his, apud Augustin. *Serm.* 15. *de Temp.* Simeon inter alia *coronatus* appellatur; quòd licèt quidam de multis ejus operibus bonis accipiant, alii tamen ex sententia, de coronato Sacerdotum Judaicorum capite, denominationem arcessunt. Namque & suam Sacerdotio quoque Coronam fuisse, etiam Rabbi Simeon *in Capitul. Patr.* testatur: *Tres sunt coronæ, corona Legis, Sacerdotii & Regni: corona autem boni nominis ascendit supra omnes.* Sed & apud ipsos Ethnicos, *Coronatum* idem sonare, quod gerentem Sacerdotium, probat Car. Paschal. *de Coron. l.* 4. *c.* 13. ex eo, quòd Theopus, apud Plutarchum *de Socr. Dæmon.* jugulans Cabirichum Sacerdotem, Tyrannorum fautorem, dixit: *Pace cum his, quibus ei adulatus: Neque enim liberis Thebis tu coronaberis*, i. e. *Sacerdotium geres*. Mox enim addit: *Neque post hac sacrifices illis Diis, quorum Numina perjuriô violasti, dum sæpe pro hostibus vota fecisti.* Tertullianus item, *l. de Idol.* memorat aureas provincialium Sacerdotum coronas: & Prudentius *coronâ regexum aureâ* Sacerdotem scribit, *Peristephan. Hymn* 14. v. 1014. Ita ergo apud Hebræos omnes Sacerdotes coronati; si non ex auro, quod Pontifici proprium, saltem ea bysso vel lana. Pontificem autem aureâ splendere par fuit, utpote reliquorum caput, & veri Pontificis nostri JESU CHRISTI insignem typum. Celebrat magnificè eam cidarim, Siracides, *c.* 45. *v.* 14. ubi tegmen illud vocat *gloriam honoris, opus virtutis seu fortitudinis, desideria oculorum ornata* &c. Vide etiam Prosp. Stellarium *de Coronis*, & Anselm. Solerium *de Pileo*, *sect.* 13. Imò & *Coronati* dicti, in Ecclesi. Oriental. in Nuptialibus sacris Sponsi, vide infra,

CORONATOR, apud Anglos, officialis Coronæ pervetustus, ad tuendam pacem & dignitatem regiam, in quovis Comitatu, populi suffragiis constitutus. Olim non minor Equite auratô, sed deminutâ hodie potestate, quatuor plerunque eliguntur, qui in exquirendis homicidiis operam præsertim navant. Universis præest Capitalis Justiciarius Banci Regis, qui hinc *Summus Angliæ Coronator* habitus est. Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.*

CORONATUS, nummi genus. Hic sive aureus, drachmâ aurei censetur; sive argenteus, superat uncialem, quem *Thalerum* vocitamus, duabus drachmis, & propterea decem habet denarios, proportione Romæ & Athenis bonis temporibus observatâ. Aliàs *Scutatus* dicitur: quem stuferis sexaginta æstimat Fridericus Gronov. *de Pec. Vet. l.* 3. *c.* 7. Vide eundem, *l. eod. c.* 8. Sed & *Coronatus*, nummus aureus Ducum Burgundiæ & Comitum Flandriæ fuit, apud Froissardum, *Volum.* 4. *c.* 27.

CORONE, hodie vocatur, urbs Transylvaniæ, quæ olim *Samozegetusa*. Vide *Corona*.

CORONE, olim Colonia Thebanor. Urbs Peloponnesi Messeniorum, Plin. *l.* 4. *c.* 5. Sita sub monte Themathio. Oppid. Achajæ, à quo *sinus Coronæus*. Strabo, *l.* 8. *Corone urbs est mari vicina, & hanc nonnulli Pedasum à Poeta nominatam esse inquiunt.* In Provinc. *Belvedere*, egregiè munita cum portu capaci: Venetis erepta est à Bajazete II. *Baudrand.*

CORONE, pars Salaminis in Cypro. Item urbs Bithyniæ, *Steph.*

CORONEA, urbs Bœotiæ à *Corono*, Thersandri filio. *Steph. Byzant.* In hac talpa nulla apparet, cùm alioqui per totam Bœotiam talpæ sint. Et si quis aliunde in Coroneam regionem inferat, vivere non possunt. Sita est locô editô, prope lacum Copaidem, ubi Cephissum fluv. recipit, inter Cheroneas ad Occasum, & Copas ad Ortum, 20. milliar. à Thespiis in Boream, 10. ab Orchomeno in Austrum. Nunc parvi momenti; Sub Turcis. Altera civitas est Peloponnesi, Sicyonis & Corinthi, alia Phthiotidis; est etiam Ambraciæ castellum, & Cypri civitas. *Plin. l.* 4. *c.* 7. Strab. *l.* 9.

CORONIA, vulgò *Landskron*, urbs Scaniæ provinc. in ora littorali Freti Sundici, cum portu, è regione Hvenæ Insul. Nunc Suecis paret.

CORONIS, Dea fuit, quæ in Sicyone colebatur, cujus tamen simulachrum peculiare templum nullum habuit, sed, cum sacrificii tempus accessit, id in Palladis sacraria transferebant, honoreque prosequebantur.

CORONIS, quæ & Arsinoë, Phlegyæ, vel, ut alii tradunt, Leucippi filia; quæ, cùm formâ esset non ineleganti, Apollini placuit, à quo & vitiata & gravida facta est. Verùm cùm posteà Ischydi cuidam Thessalo, mutuô ejus amore capta, sui copiam faceret, à Corvo, cui ob nuntium candor pennarum in atrorem transiit, deprehensus est, ex quo cùm Apollo amicæ perfidiam cognovisset, telis eam confodit, puerumque (qui posteà Æsculapius dictus est) ex utero ejus exemptum Chironi Centauro tradidit educandum. Alia, Coronæi, Phocidis Regis filia, vim Neptuni fugiens, in cornicem à Minerva transmutata, garrulitate suâ pauló pòst, gratiâ excidit. Ovid. *Met. l.* 2. *fab.* 7. 8. & 9.

Pulchrior in totâ quàm Larissæa Coronis
Non fuit Æmonia. ----

CORONIS, nota quam Veteres in fine librorum suorum subjungere solebant: *Hanc lineam brevem ab inferiore parte sinuam* fuisse, annotavit Cœl. Rhodig. *l.* 15. *c.* 20. Alii Romanis priscis in usu positam dicunt, ut non minùs frontispicia librorum, quàm finem, crescente Lunæ imagine signarent. Unde lux adagio, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τῆς Κορωνίδος, *à principio ad Coronidem*. Schrevelius *in Martialem*, *l.* 10. *Epigr.* 1. *v.* 1.

Si nimius videor seráque coronide longus
Esse liber: legito pauca, libellus ero.

Ait: Coronide, i. e. *fine, signô absoluti operis in calce libri positô, hâc figurâ V. vel 7. alæ scribere cornicis: translatione ab ædificio, cujus jam absoluti fastigio apponitur cornix.* Vide plura apud Cœl. Rhodig. *loc. cit.* Hanc notam quidam eandem faciunt cum illa, quæ *Cornu* Latinis dicitur, cujusque meminit Ovid. *l.* 1. *Trist. El.* 1. v. 8.

Candida nec nigrâ cornua fronte geras.

Sed aliud quiddam hoc esse notant Eruditi, per *Cornua* superiorem & inferiorem chartæ partem, *frontem* verò ipsam paginam intelligentes. Scribebant enim antiqui in altera tantùm paginarum facie, perpetuô ductu ad extremum usque folium: in quo firmitudinis gratiâ cylindrum seu bacillum teretem cedrinum seu eburneum agglutinabant, pro modo latitudinis membranæ præcisè, eundemque nominabant *Umbilicum*, quòd, sicut umbilicus in medio ventre, sic ille librô jam circumvolutô medius esset. Hujus bacilli capita supernè & infernè eminentia, argentô, aurô aut ebore, ornatus causâ præmuniebant, quæ *Cornua* dicebantur. Posteà paginas instar spiræ convolutas complicabant, unde *Volumini* nomen à volvendo. Pont. *in Martial.* Vide & Paul. Manutium *in Ep. famil.* 7. *l.* 3. Pierium, *Hieroglyph. l.* 54. Thom. Godwyn. *Anthol. Rom. l.* 3. *sect.* 1. *c.* 2. Sed & Κορωνὶς per excellentiam Græcis corona dicta est, è violis plexa, Etymol. in hac voce, vide & infrà *Viola*.

CORONTA, urbs Acarnaniæ. Thucyd. *l.* 2.

CORONUS, fil. Lapithæ. Alius Thersandri filius. Item Asiæ mons. *Ptol. Basaras Castaldo.*

COKO-

COROPÆ, provinc. Americæ meridionalis in Guajana regione inter lacum Parymæum, & Amazonum fluv. prope Coropatubam fluv.

COROPASSUS, Lyaconiæ pagus in Asia minore. *Strabo.*

COROPE, urbs Thessaliæ, ubi *Coropæi* Apollinis oraculum, cujus meminit *Nicander*, sed videtur legendum *Oropam*. Oropeenim Eubœæ civitas est Apollinis templô clarissima. *Steph.*

COROS, apud Melam, *l. 2. c. 8. Secius per Carmanios, ad Pasagardas* Coros *effluunt*: & Straboném, Κῦρος περὶ Πασαργάδας ῥέων, vide infrà *Cyrus*.

COROZAIM, inclyta Galilææ civitas est in tribu Manasse, quæ inter 10. celebriores urbes decapoleos numeratur. Sita est è regione Capharnai ad mare Galilææ, in ulteriori, h. e in Orientali Jordanis ripa, atque contra Meridiem à civitate Sueta, & contra Occidentem ab urbe Cedar, à singulis 4. milliar. distat, versùs Orientem verò à Capharnao in secundo lapide abest. Luc. c. 10. v. 13. Matth. c. 11. v. 21.

CORPICENSII, Sardiniæ populi. *Ptol.*

CORPILLI, populi Thraciæ. Plin. *l. 4. c. 11.* Græcè Κορπίλοι. *Steph.* Κορπίλοι, Θρᾳκῶν ἔθνος. ἡ χώρα Κορπιλική. ὁ δὲ Αἶνος κεῖται ἐν τῇ πρότερον Ἀψυνθίδι, νῦν δὲ Κορπιλικῇ λεγομένῃ. *Colpili, Thraciæ gens, regio Colpilica. Ænus enim jacet ad Absynthiade priùs, jam Colpilicam dictam.* Meminit eorum quoque Solinus Polyhistor, c. 10. ubi *Corpilos* vocat. *Hebrum Odrysarum solum fundit, qui fluvius excurrit inter Priantas, Dolonces, Thynos*, Corpilos, *aliosque barbaros tangit & Cicones.*

CORPORALE, seu *Corporale Pallium*, aut *Corporalis Palla*, *Chrismale* item, Græcis Καλυμμάτιον, θρόνος, & recentioribus Ἀνδιμήνσιον, dicitur in Communione Pontificia, palla, quâ *Sacrificium*, ut vocant, in Altari contegitur: quam lineam debere esse, docet Alcuinus, *de Div. Offic.* & *Liber. Ord.* S. Victoris Paris. *MS. c. 10.* Corporalia *autem de purissimo & nitidissimo panno præparari oportet, & in capsulis mundis vel lineo sacculo diligenter complicata reponi.* De ritu ea abluendi, vide Durand. *Ration. l. 4. c. 29. n. 2.* In medio ejus Græci, contra consuetudinem Latinorum, acu pingunt montem Calvariæ cum cruce superposita: subter verò Christum effigiant mortuum jacentem, atque Angelis circumdatum: in quatuor autem veli angulis quatuor illa animalia, Euangelistarum symbola, efformant, eique applicant bursam, in qua reliquias SS. Martyrum inclusas, sigillis, mastiche ac cerâ, occludunt &c. Antiquitus latius erat, sic ut etiam calicem operire posset, quod hodieque Carthusiani observant: hodie tamen adhibetur eò fini exiguum *Corporale*, quod *Palla* seu *Animetta* dicitur, & unà cum Corporali benedicitur. Explicatur autem ante offertorium, in Missa solenni, à Diacono, postquam Chorus cecinit, *Et incarnatus est*: apud Dominicanos verò post Epistolam &c. Vide Car. du Fresne, *Glossar.* & Dominicum Macrum in *Hierolex.* ubi de *Corporali Festo* varia adjicit, A. item Rivetum, *Summæ Controv. Tr. 2. Qu. 33.*

CORPORATI, incolæ Urbium, qui ex certis *corporibus* erant, Artificum præsertim: quippe, ut est apud Lamprid. *c. 33.* Alexander Severus Romæ *Corpora* constituit penè omnium omnino Artium: Quod in Provinciis quoque factitatum esse, patet ex *L. un. Cod. de Alexandr. Pleb. Primat.* ubi *Corporatorum Civitatis Alexandriæ*, mentio est. Erant autem *Corpora publicis obsequiis deputata*, *Nov. Severi 2.* cujus meminit Papinian. *tit. 46.* &c. Vide Car. du Fresne, *Glossar.* & suprà *Collegiati*, *Collegium*; ac infrà, *Opifices.* Descripta fuêre hæc Collegia per decurias; ut & officia Domûs Augustæ. Hinc in veter. *Inscr.*

V. F.
CULTORES. HERCULIS.
SOMNIALIS. DECURIA. I.
DIS. MANIBUS.
SIBI. ET. POSTERISQUE. SUIS. &c.

Apud Salmas. *ad Solin. p. 351.* integram exhibebimus, infrà, in voce *Somnialis.* Vide quoque infrà *Credentia.*

CORPORECUSTODES seu CORPORIS CUSTODES, aliàs *Protectores Principes*, item *Domestici*; & posteriori ævô *Buccellarii* ac *Scurræ*, Germani olim fuêre. Duplex enim custodia Imperatoribus cùm esset, alteram milites Prætoriani, alteram Germani, obiêre, uti pluribus docet Salmas. *ad Lamprid. in Severo, c. 61.* Vide infrà, in voce *Scurra*: uti de Σωματοφύλαξι Persiæ Regum, infrà itid. voce *Doryphori*: cujusmodi *Corporis custodum* etiam in *Datame* C. Nepos meminit, *c. 9.* Alexandri M. Σωματοφύλακας numerò VII. quibus post victoriam Indicam Peucestes, qui priùs *Hypaspis*, i. e. clypei gerulus fuerat, additus est, enarrat Arrian. *de Rebus Alexandri, l. 6. extremo.*

CORPORIS Dominici Festum, in diœcesi Legionensi celebrari solitum, memoratur Joanni Ciappeavilléo *de vera orig. Fest. Corp. Dominic. c. 2.* laudato Macris Fratribus in *Hierolexico.*

CORPUS, præter significatum commune, Latinis *opus* quoque notat, quod in multas esset digestum partes pluresque libros contineret; sicut corpus animalis plura membra. Sic Firmicus opus suum de Mathesi quod multis libris explicatur, *Corpus* appellat & singulari libro opponit, *l. 4. c. 14.* his verbis: *Quæ omnia, licèt in hoc* Corpore *sparsim dicta sint, specialiter tamen in singulari libro, quem de domum geniturœ atque chronocratore ad Mavortium nostrum scripsimus & comprehensa sunt & explicata.* Sic Corpus *Theodosianum*, in Codice Theodosii, *Corpus Justinianeum* in Codice, hodieque Corpus *Juris Civilis* quod *Pandectis*, *Codice* & *Novellis*, quibus accessêre *Institutiones*, absolvitur: cui ut respondeat *Corpus Juris Canonici*, *Gratiani Decretum*, Pandectas, *Decretales* Codicem, *Sextus*, *Clementinæ* & *Extravagantes*, Novellas repræsentant, quibus additæ seculô XVI. *Institutiones*, à Paulo Lancelotto, & M. Antonio Cuccho. Vide Gerh. von Mastricht, *Hist. Jur. Eccles. passim*, inprimis *n. 384.* & hîc suprà, in vocibus *Canones*, *Canonicum Jus*, *Codex*. Græci σωμάτιον similiter vocant: ut σωμάτιον Ἰλιάδος & σωμάτιον Ὀδυσσείας, apud Longinum περὶ ὕψους. Neque verò *Corpus* solùm, de libro, seu opere: sed & *Corpusculum*, unde de indice occurrit. Solin. *Ep. 1. operi præfixâ, Quoniam quidem impatientiùs potiùs, quàm studiosiùs, Opusculum, quod moliebar, intercipere properârunt .... ne forte rudis & imperfecta materia .... in manus tuas deferretur.* Corpusculum *sententiæ meæ dedicatum, ut nosceres, misi.* Ubi per *Corpusculum* intelligit digestam capitum & in unum corpus collectam seriem, editionis secundæ à se præmissam & Advento dedicatam. Et Justin. in *Præf.* *Et cujus hoc, quæ nec cognoscendi voluptate jucunda, nec exemplo erant necessaria, breve veluti florum corpusculum feci.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 4.*

CORPUS exercendi, varii modi apud Veteres viguêre. Et quidem, ut de exercitationibus Gymnasticis nil jam dicam, ut de quibus infrà: observant Eruditi, Veteres *in exercendo corpore*, etiam extra morbi necessitatem, volutâsse se super calenie arena, ut *corpus* ferendo calori assuefacerent; contrà, ut ad tolerandum frigus id præpararent, vel in nive se versâsse, vel statuas nive obductas nudos fuisse amplexatos, uti de Diogene Cane apud *Laërt. l. 5. c. 23.* de Antiocho Cilice Philos. Cynico, castra Severi Imperatoris secuto, apud *Suidam*, legimus, reprehendente morem hunc gravissimô Auctore Epictetô, apud Arrianum, *Dissert. l. 3. c. 12.* Vide infrà in voce *Harena*: & hanc in rem plura apud Casaubon. *ad August. Suetonii, c. 81.* uti de more veterum Britannorum *corpus glasto ungendi*, infrà: *inscribendi*, voce *Inscripti.*

CORRADUS Sebastianus, Italus, Bononiæ Græcè & Latinè docuit, Bapt. Egnatio, P. Victorio, M. Ant. Flaminio & P. Manutio magni habitus. Obiit A. C. 1556. Auctor complurium scriptorum, de quibus vide *Elogia* Anton. Teissier.

CORREARII, Gall. *Courriers*, Matriculatii Confraternitatum dicuntur Lugdunensibus, Car. du Fresne, *Glossar.*

CORRECTOR, munus & dignitas erat apud Romanos: qui provinciis à Principibus dabantur & in Historia Augusta ejus ævi Scriptoribus memorantur. Sic Treb. Pollio, *in Tetrico Seniore, c. 23. Aurelianus .... cum quem triumphaverat*, Correctorem *totius Italiæ fecit*; *i. e. Campaniæ, Samnii, Lucaniæ, Brutiorum, Apuliæ, Calabriæ, Hetruriæ atque Umbriæ, Piceni & Flaminiæ, omnisque annonariæ regionis.* Et Vopiscus in *Aureliano, c. 39.* Pollionem corrigens, *Tetricum triumphatum* Correctorem *Lucaniæ fecit*: cui *utérque Victor* consentit, & cum his Eutropius, *l. 9. c. 9.* De iisdem Salmas. *ad Solin. p. 806. In Imperio quoque Occidentali, sub Vicariis Præfectorum Prætorio multæ provinciæ fuêre, quæ speciales habuêre Rectores, Consulares*, Correctores, *& Præsides.* Ad hanc itaque dignitatem munusque respiciens auctor carminis *de Sodoma*, sive is Cyprianus fuerit, sive Tertullianus, Lothum *Correctorem Sodomorum* vocat,

Transvena, Corrector *Sodomorum, duplicat iras.*

Joh. Frid. Gronov. *Observ. in Eccles. c. 22.* &c. *Corrector literarum Apostolicarum* occurrit apud *Innocentium III.* Pontificem Roman. *l. 10. Ep. 86.* Vide *Vossium*: uti de *Correctore fratrum ordinis Grandimontis* infrà, voce *Curiosi.*

CORREGIUM, oppid. Longobardiæ sat amplum & cultum, cum arce munita. Aliàs Principes habuit proprios, nunc subest Mutinæ Duci cum ditione ejus, inserta agro Regiensi. 10. milliar. à Regio Carpium versùs, 13. à Mutina in Occasum.

CORRHA, Armeniæ majoris oppid. & urbs Persidis. *Ptol.*

CORRHAGIUM, Macedoniæ urbs. Liv. *l. 31. c. 27.*

CORRIGIA, inter calceandum, rupta, infaustum olim omen, ut disertè testatur *in Divinat. l. 2.* Cicero, ubi ait: *Quæ si suscipiamus, pedis offensio nobis & abruptio* corrigiæ, *& sternutamenta erunt observanda* &c. Unde quibus, cum calceamenta pedibus inducerent, eaque pressiùs adstringerent, *corrigia* fortè effringebatur, suscepta negotia deserere vel differre consuevêre. Hoc enim omine Veteres portendi credebant, rem susceptam haud feliciter progressuram, aut sinistrô aliquô casu impeditum iri, quemadmodum iis, quibus in itinere corrigiam calceamenti abrumpi contingit, non parum id impedimenti est, in illo continuando. Hinc qui Sacram paginam *Glossa*, quam dicunt, *ordinariâ*, illustravit, illud Esaiæ c. 5. v. 27. *Non rumpetur corrigia calceamenti ejus*, sic interpretatur: *Non impedietur in itinere Domini.* Et eandem ob causam veteres Tabellarii atque Cursores excalceati munia sua obiisse leguntur. Musonius Philos. apud Stobæum: *Sine calceis valde expediti & agiles sunt pedes, præsertim si adsit usus. Unde Tabellarios videre est non uti calceamentis in itineribus, atque ex Athletis cursores celeritatem eandem non servare, si currere ipsos oportet incalceos.* Ubi quod de Tabellariis & Athletis Cursoribus, idem de Classiariis (qui remiges erant seu milites maritimi) testatur Sueton. *Vespas. c. 8. Classiarios verò, qui ab Hostia & Puteolis Romam pedibus per vices commeabant, petentes aliquid sibi calciarii nomine constitui, quasi parum esset sine responso abegisse jussit posthac excalceatos cursitare: & ex eo ita cursitant.* Fuit autem *Corrigia* lorum calcei, *Nicet.* & quidem Patritii calcei earum habebant 4. quæ ad medium usque crus perveniebant, implexæ inter se: unde Zonaras, *Annal. l. 2.* calceos eorum insignes fuisse ait ἐκ τῆς τε ὑποδέσεως καὶ τοῦ ἐπ' αὐτῷ γράμματος: *patricia lora* vocavit Seneca, *de Tranquill. Anim. c. 11.* Sic, & in antiquo marmore, prope Nomentanam portam, Prætor, qui mappam mittit, calceos habet cavos, quorum corrigiæ inter se implexæ usque ad suras ascendunt. Nec aliter Consulares, namque Diptychon Leodiense, quod Anastasium Consulem latô clavô, togâ pictâ, tunicâ palmatâ, subarmali profundô, mappâ Circensi, scipione eburneô & sellâ curuli insignem exhibet, calceos ei similiter tribuit, quatuor *corrigiis* transversim supra pedem & mediô crure tenus adstrictos. Vide figuram apud Jul. Nigronium de *Calig. edit. Amstelod. A. C. 1667. p. 184* Totidem & Senatores habebant, & quidem hi omnes ex nigra aluta, ut ex Horatio discimus, *l. 1. Sat. 6. v. 27.*

Nam ut quisque insanus nigris medium impedit crus Pellibus.

Plebeji verò unicâ tantùm ligulâ sive *corrigiâ* utebantur, quæ in

eorum calceis extrema erat. Unde explicari potest difficilis locus Martialis, *l. 2. Epigr. 29. v. 7.* ubi in Stigmatiam, calceos Patricios quatuor corrigiarum gestantem, invehens, inter alia ait:

Non extrema sedet lunatâ ligula plantâ,
Coccina non læsum cingit aluta pedem.

Hic enim Alb. Rubenius *de Calceo Senat. c. 3.* à Martiale existimat ligulam illam, quæ in pede sedet, *non extremam* dici, quia in ejus calceis ligula illa infima, quæ pedem tangebat, haudquaquam extrema erat, sicut in Plebejis solebat esse: ut qui alias non haberent, variô implexu ad medium crus ascendentes &c. Plura vide apud Autorem hunc, ut & apud Balduin. *de Calceo*, infrà etiam voce *Lorum*, &c. *Corrigiam sibi in collo ponendi*, in signum servitutis, ritus, memoratur Joanni Villaneo, *l. 6. c. 65.* Vide infrà ubi de *Investitura.* Super tumulum verò projiciendi, hócque signô bonus defuncti renunciandi, Pithæo, *in Consuet. Trecensi, tit 2. art. 12.* apud Car. du Fresne, *Glossar.* At *Corrigiuncula*, apud Anonymum, *Revelat. l. 6.* nola est seu campanula, quæ in Monasteriis percutitur, cùm *disciplinæ* dari debent: à *correctione* dicta, *Id.*

CORRIGIA Antonius, vide *Antonius.*

CORRUPTICOLÆ, Hæretici, Corpus Christi adhuc, perinde ac nostrum, detrimenta pati, hincque esurire, opusque habere cibô, & quiete, delirantes. De quibus vide Liberatum Diaconum in *Breviario, c. 9. 19. 20.* Joann. Garnerium, *ad idem caput 19.* & Forbesium, *Instruction. Historico-Theolog. l. 13. c. 18.*

CORS vel CHORS, sæpe pro villa, cujus membrum erat, ac dein jam pro toto vico, qui villæ alicui magnificæ accesserat, apud Historicos veteres inprimis Gallos reperitur. Unde Bettonis Cortis *Betancourt*, Alemannorum Curtis *Amancourt*, Harecortis *Harcour*, Curtis Nova *la Cour Neuve*, &c. Galli enim priscum vocabulum corrumpentes, nominativô è Genitivo factô *Chortis* vel etiam *Curtis* id dixêre. Erat autem Cohors vel Chors pars villæ, quam hodie inferiorem Chortem appellant *la basse Court*, in qua aves domesticæ & pecora aluntur; Unde pro villa, ut dictum. Hinc *Curtes Dominicæ* non rarò apud Gallos Historic. appellantur villæ publicæ seu Regiæ. Quinetiam sicut villam pro vico, sic & *Curtim* sæpe dixêre. *Curtem* quoque appellavêre Regiam, propterea quòd Reges prisci in villis Regalibus aut publicis hyemare, & ibi palatia magnifica habere consueverant. Iidem pro *Curtis*, *Curiam* etiam quandoque dicunt. Hadr. Valesius, *Notit. Gall.* Pro *Aula* quoque vox sumitur, à corte seu cohorte Principis, Gregor. Turonens. *Hist. l. 10. sect. 16.* Hinc *Cortinarii* & *Cortalini*, pro Aulicis, *Courtisans*, qui Curiæ seu *Corti* Principis sunt addicti. Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.* Vide quoque in voce *Curtis.*

CORSÆ, locus Ciliciæ, unde *Corsæus hircus. Hesych.*

CORSALIUS Andreas, vide *Andreas.*

CORSEÆ, insul. Ioniæ è regione Sami. Apud Herodianum *Corsia* scribitur. *Steph.*

CORSEOLIS, oppid. in Libro *de Coloniis*, pro *Corseoli*, de quo loquendi modo medii ævi Scriptoribus usitato, vide Salmas. *ad Solin. p. 777.*

CORSI, Sardiniæ populi ex *Corsica* oriundi. Pausan. *l. 10. Corsii* dicuntur *Ptolemæo.*

CORSIA, Bœotiæ oppid. Pausan. *l. 9.* Diodor. Sic. *l. 16. κορσιὰς* vocat, & recenset inter 3. urbes, quas Phocenses occupârunt, atque ex illis vicinas populati sunt.

CORSICA, Insul. in mari Ligustico, inter Sardiniam & Italiam sita. A *Cyrno*, patre Batti, Herculis filio dicta fuit Κύρνος, ut placet *Fabio Pictori*, cùm anteà *Therapne* vocaretur. A *Corsica* verò muliere, forsan ἀπὸ κόρσας, ἢ ὄχθας ἀπὸ [illegible] dicta, cujus taurus ex continenti in eam insulam tranaverat, nomen quod habet, retulit. *Strabo* scribit, Corsicam malignè coli, asperam, & plurimis in partibus inaccessibilem, adeò ut, qui ejus montes habitant, ex latrociniis vitam degant, immanitateque feras superent. *Athenæus* tradit, Corsicæ incolas ideo longævos esse, quod mellis cibô, quô plurimum abundat, assiduè utantur. Martial. *l. 9. Epigr. 27. v. 4.*

Hyblæis apibus Corsica mella dabit.

Quod tamen alicui mirum videri potest, cùm ejus insulæ mel, ob taxi copiam, venenatum sit. Unde Ovid. *l. 1. Amorum, El. 12. v. 10.*

Melle sub infami Corsica misit apis.

Martialis, *l. 11. Epigr. 43. v. ult.*

Mella jubes Hyblæa tibi vel Hymettia nasci,
Et thyma Cecropiæ Corsica ponis api!

Quasi noxia thyma apponerentur api bonæ. Vide Commentatores, *in illud Virgilii, Eclog. 9. v. 30.*

Sic tua Cyrnæas fugiant examina taxos.

Dicitur & *Corsis Stephano.* Utrumque verò nomen, *Cyrnus* & *Corsica*, inquit Bochartus, *l. 1. Chanaan, c. 32.* est Phœnicium. Primum Κύρνος ab Ebræo קרן *Keren*, *cornutum* sonat, quia *multis promontoriis angulosa* sit hæc insula, teste Isidorô, *l. 14. c. 6.* Posterius insulæ nomen *Corsica*, seu *Corsis* Punicè diceretur חורשי *Chorsi*, quasi *sylvestrem locum* diceris, quia ex omnibus insulis non alia est eâ sylvosior, dicente Dionysiô, *v. 458.* [illegible]. Item Diodorô, *l. 5.* [illegible]. Et apud Polybium, *l. 12.* pastores pascentia sequi pecora nequeunt [illegible]. Buxus utique nullibi crassior, quàm in Corsica. Plin. *l. 16. c. 16.* *Buxus Pyrenæis ac Cytoriis montibus & Berecynthio tractu, crassissima in Corsica.* Et apud Theophrastum, *Hist. Plant. l. 3. c. 15.* ἐν Κύρνῳ μέγισται καὶ καλλίσται buxi arbores dicuntur. Denique Diodor. Sic. *l. 5.* [illegible]. Hæc Insula primùm à Tyrrhenis occupata, deinde à Carthaginiensibus, his eam eripuerunt Romani, qui eâ potiti sunt usque dum Saraceni secul. 8. eos expulerunt, quos ex ea profligarunt Genuenses: tandem capta à Pisanis, Pontificibus Romanis cessit. Ultimò ad Genuensium jura rediit, quibus nunc obedit, atque in eam singulô bienniô Gubernatorem generalem mittunt. Plinius in hac insula 33. civitates fuisse testatur, *l. 3. c. 6.* (*Strabo* verò non civitates fuisse, sed castella potiùs putat: nam suô ævô 4. tantùm civitates enumerat) inter quas duæ coloniæ Romanorum fuerunt; Mariana nempe, à Mario missa, & Aleria à Sylla Dictatore, quæ nunc Episcopali dignitate decoratæ sunt, licèt Aleria deformis penè jaceat. Cætera Barbari tenuêre: sed cùm Romani in eos irruerunt, magnum servorum gregem captum Romani abduxerunt, ubi cum admiratione observatum fuisse tradit *Strabo*, eos multum feritatis ac indolis planè belluinæ habere, nam aut vitam fugiebant, aut impatientiâ ac stupiditate dominos obtundebant ita, ut impensæ quantumvis exiguæ pœniteret, si quis emisset. *Nic. Lloydius.* Nunc bifariam in duas partes eam distinguunt. Plagam quæ orientem solem respicit, *Latus interius*: partem huic oliversam, Occidental. *Latus exterius* vocant. Pars Borealis quæ Italiæ propior est, *Cismontana*, & Meridionalis, quæ versus Sardiniam excurrit, *Ultramontana* dicitur. Sunt in hac insula hi Episcopatus, Marianæ, Nebii, Ajacensis, Marensis, Sagonensis, & Civitatensis, qui sunt Suffraganei Archiepiscopi Pisani in Tuscia. *Merul.* Separatur hæc Insula à Sardinia Fretô Taphros, 6. mill. pass. A Genua 100. circiter milliaria in Austrum. 50 à Liburno. Longa est 106. mill. pass. lata 50. Ejus ambitus est 300. milliar. *Baudrand.* Corsi boni milites, sed sævi, vindictæ cupidi, rudes: unde Crequii Ducis Legati Gallici ministris duriùs habitis Romæ, turbæ haud pridem, nonnisi missâ ad Ludovicum XIV. solenni legatione, pyramide in rei memoriam erectâ, & Corsorum ab aula Pontificia exiliô perpetuô, sopitæ. Insulæ hujus plerasque partem, auspiciis Henrici II. Galliæ Regis, Sampetrus Ornanus occupavit, quibus locis redditis A. C. 1559. pace initâ, ipse à Vitellio proditorie interemptus est: fil. ejus Alphonsus Galliæ Mareschallus ab Henric. IV. creatus est. Plin. *l. 3. c. 6.* Strabo, *l. 2. & 5.* Mela, *l. 2. c. 7.* Davity, *Europæ tom. 3. p. 43.* &c. Hic sacrum promontorium *Capo Corso*, vel *Punta di Marono*: & Promontorium Granacum, seu Capo di Manza. Addo, quod *Corsi* optimi fuêre servi, unde meritò Casaubonus miratur, infamari servos *Corsos* à Strabone, *l. 5.* quos contrà impensè laudat Diodorus Siculus, testatus mancipia Corsica [illegible], *excellere videri reliquos servos, quoad vitæ hujus ministeria, ut sua indole ad id facilis.* Unde vel error hic Strabonis, de Sardis loqui volentis, quos pessimè servisse, testatur Eustathius Dionysii Scholiastes, vel nævi aliquid exemplaria habent. Vide Jo. Frid. Gronov. *de Pec. Veteri, l. 4. c. 10.* Sed eo proclivior Strabonis error, quòd Pausanias, *l. 10.* refert, ex Cyrno insul. non parvam manum seditione pulsorum in Sardiniam transfretâsse, montibusque occupatis sibi oppida munivisse, & ab Sardis patriô ipsorum nomine *Corsos* appellatos esse Id. *ibidem.* Vide quoque in voce *Corsi.*

Corsicæ urbes præcipuæ:

Adiacium, *Ajazzo.*	Calvium, *Calvi.*
Bastia, caput insul.	Curia, *Corte.*
Bonifacium, *Bonifacio.*	Fanum S. Florentii, *S. Fiorenzo.*

CORSINIANUM, aliis *Corsinianum*, quod vide.

CORSNED, in *Glossario* Sax. tempore Eduardi III. exarato, *panis conjuratus.* Anglo Saxonibus nempe in more erat, panem certis quibusdam destinatisque sententiis consecratum reo gustandum offerre, quem panem hujusmodi ceremoniis dedicatum credebant firmiter deglutire non posse, si crimine teneretur. Cujusmodi purgationis exemplum Ingulphus exhibet, *p. 898.* Cùm *Godwinus Comes, in mensa Regis, de nece sui fratris impeteretur, ille post multa sacramenta, tandem per bucellam deglutiendam, abjuravit & bucella gustata continuo suffocatus interiit.* Addit Phil. Mouskes *in Hist. Franc. MS.* bucellam hanc cum aliquot precibus signô crucis fuisse à Rege signatam, apud Car. du Fresne, *Glossar.* Panem autem hunc hordeaceum potiùs, quàm alium, esse debuisse, patet ex Lindenbrogio, apud quem, post *veter. Formulas*, habetur *Exorcismus panis hordeacei --- ad probationem veri, p. 107.* Orationes in hoc Judicio recitari solitas, vide hic passim, inprimis ubi de *Ordalio.* Addo saltem, Concil. Autisiodorensi A. C. 578. *can. 4.* ubi *sortes de pane & ligno vetantur*, hanc divinationis aut sortis speciem videri fuisse intellectam. Vide quoque *Eucharistia.*

CORSOA, urbecul. Daniæ, in ora Occidental. Zeelandiæ. Juxta fretum *die Belt*, ex adverso Fioniæ Insul. & Neoburgi urb. Gaudet arce satis munitâ. Huc primùm cum classe appulit Carolus Gustavus Sueciæ Rex, A. C. 1658.

CORSOIDES. Græcè Κορσοειδὴς, *gemma hominis canitiei similis*, memoratur Plinio, *l. 37. c. 11.* quod tamen ex nomine non colligas, quum κόρση simpliciter *capillum* significet: unde κορσεὺς & κορσωτὴς, *tonsor.* At *polia* gemma, à canitie, cui similis erat: Nam πολιὸς, *canus*, & πολιὰ, *canities*, seu senectus. Sunt autem κόρσαι & κόρσοι & κόρσαι, propriè verticis crines, qui utplurimum solent esse συνεστραμμένοι & contorti, Latinè *cirri*, voce ex Græco ortâ. Unde *cirros* pro cincinnis quoque & implexis capillis posuêre, & extremitatem crinium, quæ naturaliter implexa in se reflectitur, ita vocârunt. Salmas. *ad Solin. p. 762. & seqq.*

CORSOTE, urbs magna Armeniæ, à Masca fluvio circumdata, *Xenophon.*

CORSTOPITUM, Angliæ oppid. *Antonin.* Ottadinorum olim, *Morpet Camdeno*, Castrum Northumbriæ, ad amnem *Wansbeck*; *Cordbridge* autem Talboto, super Tinam fluv. in Northumbria.

CORSUNUM, urbs Tauricæ Chersonesi. Vide *Chersonesus*.

CORSURA, insul. in medio sinu Carthaginensi. *Strabo*.

CORTENÆUM, urbecul. insul. Franciæ, in tractu Vastiniensi, inter Senones & Montargium. Hinc dicti Principes noti in Histor. Gall. ex quibus etiam Imperatores exstitêre Constantinopol. Vide & *Curtinetum*.

CORTERATE, obscurus Galliæ olim in Petrocoriis locus, victoriâ Henrici Magni, tum Navarræ adhuc solùm Regis, de Anna Duce Gaudiosæ, Regiarum copiarum ductore, obtentâ, emersit. Vulgò *Coutras*, vel *Coutras*, ad Drunam fluvium, qui in Ellam decurrit. Vide Jac. Aug. Thuan. *Hist.*

CORTEREALIS Ora, vide *Estotilandia & nova Britannia*.

CORTERIACUM, urbs Belgii in Flandria ad Legiam fluv. vulgo *Cortryck*. Inter Insulas, Tornacum, Ypram, & Oudenardam, sub Nerviis & Tornacensibus, *Cæs.* Illi arcem extruxit Phil. Audax, Galli victi, A. C. 1302. urbs direpta & exusta, A. C. 1382. reparata postmodùm, mercimoniis florentissima. Guicc. *Belg.* Capta à Gallis, A. C. 1667. populi *Corteriacenses*. *Baudrando* & *Hadriano Valesio Corteriacum*, aliàs *Cortoriacum*, urbs vetus, nobilis & permunita Flandriæ est, ad flum. Leciam, Turnacensis Diœceseos, Legioni in Gallia olim militanti nomen dedit. Intra Gallias enim cum V. I. Magistro equitum Galliarum *Cortoriacenses* memorat *Notit. Imper. Roman.* ante annos 1250. cum arce. Hic Normanni castrum ad hiemandum construxisse leguntur, A. C. 890. Gallis *Courtray*, German. *Cortrick*. Incolæ *Courtresiens*. Distat 5. leuc. ab Insulis. Sub Gallis, ab A. C. 1667. Territorium habet satis amplum, & Gandavum versùs extensum, vulgò *le Courtresis*. Hujus urbis *Cæsos* i. e. Episcopus, Eligius dicitur, apud Audoënum, *l. 7. de vita Eligii*. In *capitulis* Caroli Calvi pagus Curtricisus, i. e. Cortriacensis à Flandria distinguitur, unde patet olim non tam amplos Flandriæ fines fuisse. Vide prædictum Vales. *Notit. Gall.*

CORTESIUS Ferdinandus de *Monroy* Marchio *del Valle de Guaxaca*, è celebri Aragoniæ familia editus, Medellinum Estramaduræ patriam habuit, gestisque in America & obtentô titulô Marchionis atque supremâ novæ Hispaniæ præfecturâ inclytus, obiit A. C. 1547. Filius is fuit Martini Cortesii (ex Catharina Pizarra) cujus pater Rodericus Peretzius *de Monroy*, filius erat Roderici *de Monroy* Dn. *de la Villa*. Ipse autem ex Johanna de Zuniga & Arellano, genuit Martinum Cortesium Marchion. de Valle Guaxaca, patrem ex Anna Arellana, Ferdinandi Cortesii Marchionis de Valle (cui nupsit Mencia *de la Cerda*) Hieronymi Petri Cortesii Marchionis de Valle (ux. Anna de la Cerda & Latiloya, fil. Alfonsi Telles Gironi) Annæ *de Arellano* (cui maritus obtigit Petrus *Carrillo de Mendoza* Comes *de Priego*) Angelæ (uxoris Ludovici Benavidii Marchion. *de Fromesta*) Annæ & Catharinæ Monialium, Franciscæ tandem. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Theatr. Nobilit. Eur. tom. 2. p. 72.* Præter Martinum autem præfatum, ex legitima uxore susceptum, alios etiam Ferdinandus ille novæ Hispaniæ Præfectus ex Isabella, filia Motezumæ, magni novæ Hispaniæ Imperatoris, liberos sustulit, à quibus etiam progenies suscepta est. Idem *Indic.*

CORTESIUS Gregorius, vide *Gregorius*.

CORTESIUS Paulus, Protonotarius Apostolicus, scripsit *in IV. libros Sententiar. Lombardi*, & librum *de Officio Cardinalium*. Floruit seculô præteritô. Naudæus eum malè confudit cum priore. Anton. Teissier, *Elogiis*, *Part. 1.*

CORTEX, apud Indos olim, in calceum aptatus. Philostratus enim vitam describens Apollonii, inter cætera, quæ de gentis hujus moribus disserit, eos, *ex arborum corticibus*, ibi calceos conficere solitos esse testatur, *l. 2. c. 9.* A quibus, ut credere par est, ligneorum calceorum usus ad alios postea translatus est; ita ut alii rudioribus & omnimodè ligneis sint usi: alii paulò eruditioribus, quorum nempe soleæ tantùm ligneæ essent, cætera è corio vel quavis alia molliore materia. Germani veteres, referente Cluveriô, & agrestes Poloni hodieque, soleas ex arboris libro fabrefactas & funiculô in planta pedis adstrictas, gestêre, de quibus vide Cluverium, *German. Antiq. l. 1.* & figuram earum, apud Ben. Balduinum, *de Calceo Antiqq. c. 5.* ut & infrà, ubi de *Ligno*. Nec calcei solùm, sed & vestes integræ ex *cortice*, vide infrà *Vestis*. Porrò plaustra Scytharum *corticibus* tecta habes apud Justinum, *l. 2. c. 2.* & Ammian. *l. 22. c. 19.* qui & Alanos *vagari superſidentes plaustris quæ operimentis curvatis corticum* (tanquam imbricibus) *per solitudinem conferant*, ait, *l. 31. c. 2.* Plura verò de *Corticibus* arborum, apud Plin. *l. 16. c. 31.*

CORTHACA, vel CORGATHA, Indiæ extra Gangem urbs. *Ptolem.* Est autem ad sinum magnum, ut *Mercator* habet, qui eam *Tartabo* vocat.

CORTICATA, Hispaniæ insula circa Artabrum promontor. Plin. *l. 4. c. 20.* Est etiam Turditanorum in Bætica urbs: *Ptol.* In Andalusia versùs montes. Nunc *Cortegana*, in confinio Extremaduræ, versùs fontes Odier fluvii, 6. leuc. à confinio Portugalliæ. *Baudrand.*

CORTINA, vel CORTYNA, vide *Gortyna*. Aliàs *Cortina* est *lebes*, sive *vas*, in quo tingitur lana, aut decoquitur, sive recipitur aliquid. Cato *de R. R. c. 66. Cortinam plumbeam in lacu ponito, quò amurca fluat.* Virgil. autem *in l. 3. Æn. v. 92.* & *l. 6. Æn. v. 347.* tripodem illum, in quo Phœbades sedentes oracula reddebant, *Cortinam* vocat. Val. Flacc. *l. 1. v. 6.*

> *Phœbe mone, si Cumææ mihi conscia vatis*
> *Stat castâ cortina domô.* —— ——

Namque & tripus vas rotundum erat. *Vet. Glos.* *Cortina*, Δελφικὸς τρίπους Ἀπόλλωνος. Prudentius tamen Cortinam à tripode distinguit. Ita enim *Apotheosi*, v. 506. scribit,

> *Delphica damnatis tacuerunt sortibus antra,*
> *Non tripodas Cortina tegit.* —— ——

Vide Voss. in *Cortina*. *Nic. Lloydius*. Scaliger *Cortinam*, appellatum esse tripodem Pythicum, à *corio* Pythonis, quô Apollinis operâ fuerit obductus, ait in *Poetices libris*; de cujusmodi *cortinarum* frequentissimo olim usu, in ornandis Deorum templis, Apollinis præsertim & Bacchi, vide Casaubon. *ad August. Sueton. c. 52.* & infrà *Tripus*, it. *Quindecimviri*. De *cortinis* verò *fullonis*, vide Salmas. *ad Solin. p. 391.*

CORTINARII, qui & *Cortelini*, apud Pachymerem, *l. 4. c. 29* videntur dicti primitùs *Cohortales*, de quibus *suprà*: Qui nempe *Cortem* seu tentorium Principis servabant: & recibantur, inter αὐλικοὺς ac ἀκολούθους recensiti, Constantino, *de Themat. l. 1. c. 5.* & in *Glossis Basilic.* Κορτινάριοι, οἱ ἀκόλουθοι. Κορτινάριοι, ἀκόλουθοι, θεράποντες τῶν στρατηγῶν, *Juniores Prætorii*. Nam his locis eosdem esse cum *Cortinariis*, ex Codino *de Offic. c. 3. num. 32.* probat Car. du Fresne: siquidem, ut *Cortinarii*, ministrabant ad Tabernaculum Imperatoris, & in symbolum vilissimæ conditionis, ex veterib. Tabernaculi pannis vestes confectas habebant. Aliter tamen sentit *Meursius*, quem vide. A' voce *Cortina*, de qua prolixè agit idem Car. du Fresne in *Glossar.* è quo hoc saltem aspergam: *Cortinas Regias*, apud Ambrosium, *Ep. 33.* signa dici vel vela Regia, quæ bonis debitorum Fisco addictis solebant appendi.

CORTISIANI Flandriæ, ex Curtriaca gente, mentio est in Fecialium libris, ut appellant, *Provincialibus*, inter Flandrensium nobiles familias, cui pro insignibus tres cantheritos minatos in campo aureo adscribunt. Idem fortè cum eo, qui *le Sire de Cortesiere* dicitur non semel Gulielmo Guiarto. A' voce *Cortisianus* seu *Cortisanus*, quâ eum, qui *cortem* curat vel colit, indigitant passim ejusmodi ætatis Scriptores, laudati Car. du Fresne, in *Glossar.*

CORTIZA, urbs Russiæ magnæ, seu Moscoviæ.

CORTON, urbs Thessaliæ à Cranone 100. stadiis distans. *Steph.*

CORTONA, à Miscello condita, urbs Hetruriæ antiquissima, sub Magno Duce in confinio dition. Pontific. & agri Perusini, satis munita, Episcopalis, olim *Corton*. Liv. *l. 9. c. 37.* *Itaque a Perusia & Cortone, & Aretio, quæ fermè capita Hetruriæ populorum erant, &c.* Silius, *l. 8. v. 473.*

> *Lector Care viros, lectos Cortona superbi*
> *Tarchontis domus, & veteres misere Gravisca.*

Cyrtonium Polybio, à Pelasgis Umbris erepta. 12. milliar. à Perusiâ in Occasum, 8. à Clani palude, 4. à lacu Trasimeno. *Baudrand.*

CORTONENSES, Hispaniæ Tarraconensis populi. Plin. *l. 3. c. 3.*

CORTRACUM, vide *Corteriacum*.

CORTUOSA, Tuscorum urbs. *Liv.*

CORTUSIUS Gutl. absolvit Ticini, *patriæ suæ Historiam*, sub Henrico VII. & Ludovico V. Imperatorib. Scardonius, *Hist. Ticin. l. 2.*

CORTYRA, parva regio Laconica. *Steph.*

CORVINUS, cognomen Matthiæ Hungariæ Regis, ei inditum, non à vico hujus nominis, ut *Calvisio* placuit, sed à *corvo*, qui sponsalitium annulum matri ejus eripuit, sagittisque impetitus, iterum dimisit, quâ velut notâ nataliciâ Matthias postmodum à patre Joanne Huniade agnitus est. Cujus rei fidem fecit ipse, *Corvini* cognomine adoptatô & nummô aureô cusô, (quem Hungaricum ducatum vulgò vocant) cujus clypeo inseruit *corvum rostro annulum tenentem*. Accessit superstitio popularis, ut in difficillimo nisu laborantibus, per Hungariam, hodieque applicentur ducati illi *Corvini* per crura, vulgoque credantur opitulari multùm. Diffusa in Wetteraviam usque, Germaniæ regionem, quæ Hassiam, Herbipolensem & Moguntinum interjacet agrum, ubi certum tenere mulierculas, auri *Corvini* abrasum pulvisculum, in vino propinatum, parturientibus præsens auxilium continuò præstare, refert Autor Anonym. *Sinc. & Europ.* qui hanc de *Corvino* Historiam latè persequitur, *c. 37.* Vide infrà.

CORVINUS Clemens, vel Celer, amicus Apuleji, sub Antonino Phil. Historicus & Poëta. Cuspinian. *in Comment. de consulatu Cassiodori. Ao. Urb. Cond.* 1345. *Crinit. Lilius Giraldus.*

CORVINUS Laurentius, Novoforensis, Cracoviæ floruit, A. C. 1495. Condidit *Geographiam* inhabitati orbis, excusam Basileæ, A. C. 1557. Vide & *Laurentius*.

CORVINUS M. Valerius, dictus à corvo, victoriæ omine, in duello contra Gallum quendam: Militum, qui Capuam obsederant, æs alienum dissolvit. Aur. Victor *de viris Illustr. c. 29.* A. Gell. *noct. Attic. l. 9. c. 11.* Vide & *Valerius*.

CORVINUS Matthias, Rex Hungariæ. Vide *Matthias*.

CORVITOR, vide *Simpludiaria*.

CORULA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol. Colorum Castaldo.*

CORUM, urbs Americæ meridional. primaria provinc. Venezuelæ. Ad oram littoralem Oceani Borealis, sub Hispanis; *Coro*.

CORUNCALA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CORUNCANII, gens quanquam plebeja, nobilis tamen & Reipubl. utilis. Cameriô, ut Claudius Imperator apud Tacit. *l. 11. Annal. c. 24.* vel ut Cicero tradit, Tusculô oriunda.

CORUNCANUS, prænomine Titus, primus de plebe Pontifex Maxim. factus, teste *Liviô*, Cicero in *Orat. pro domo sua* ad Pontifices, sapientissimum & peritissimum fuisse dicit. Is, cum legatus ad Teucam Illyricorum Regem missus esset, in reditu contra jus Gentium interfectus est. Statuam meruit. Plin. *l. 34. c. 6.* *Livius*, &c. *Coruncanus* alter, adversus Amilcarem Barcham, in Siciliam missus est. Polybius. Vide & *Titus*.

CORUNNA sive **CRUNNA**, illustris in Hispania Familiæ nomen: in qua primus *Comes Corunnæ* creari meruit, Laurentius I. Suarezius de *Mendoza* & *Figueroa* Vice-comes de *Torya*, filius tertius Inaci Lopezii Mendozæ Marchionis de *Santillana*, ex Catharina, filia Laurentii Suarezii *de Figueroa*, sub Henrico II. Johanne I. & Henrico III. Regibus, rebus egregie gestis inclyti, extincti A. C. 1409. His itaque parentibus genitus Laurentius præfatus, ex Isabella Borbonia, Bernardinum I. genuit; quô & Maria Mauricià de *Sotomajor* genitus Alfonsus, ex Johanna Ximena, suscepit Laurentium II. qui obiit A. C. 1583. ex Catharina *de la Cerda*, pater Bernardini II. qui extinctus A. C. 1592. ex Maria Bazania, reliquit Laurentium Alvarum, Laurentium III. Comitem *de Corunna*, (extinctum A. C. 1616.) Sebastianum Vicecomitem *de Torya*. Johannam (uxorem Petri *de Zuniga* Marchionis de *Flores Davila*) Mariam Bazaniam (uxorem Johannis *de Torres & Portugal*, Comit. *del Villar Dompardo*) Catharinam (uxorem Martini Valerii *de Franqueza*) Mariamque Moralem, omnes nominis *Suarez de Mendoza*, ex Comit. *de Gruvno*, in Episcopatu Osmenti. Vide Phil. Jac. Speneram, *Theatrô Nobilit. Europ. tom. II. p.* 54.

CORVO, exigua insula in Atlantico mari, à Lusitanis habitata, à *Flores* exiguô milliari distat, in circuitu tria aut duo milliaria continet. Circa hanc & insulam Flores, aut circa eas, Anglorum naves ferè continuò versantur, expectantes classes Indiæ Occidentalis, nam illis hæ ex Flandricis insulis primùm apparent. Incolæ parùm inde feliciter vivunt, objecti prædationibus ac bonis sæpe exuti. *Metel.*

CORVORUM Antrum, montis nomen in Cilicia. *Nicetas.*

CORVORUM Insula, in Arcadia, quâ Ladon in Alpheum erumpit. Pausan. *l.* 8.

CORUS Bernardinus, vide *ibi*.

CORUS, Arabiæ fluv. magnus in mare Rubrum influens *Herodot.* Græcè Κόρος vel Κόραξ, amnis Persicus, in Carmania *Salmasio*, qui in Persicum sinum sese exonerat: alius à *Cyro*, contra quàm *Strabo* sentit. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 702. & 703.

CORUS, ventus spirans ab Occasu solstitiali. Plin. *l.* 2. *c.* 47. Seneca *in Thyeste*, *Actu* 3. *v.* 578.

Brutum Coro feriente pontum.

Lucano dicitur, *l.* 4. *v.* 66.

----- Cœli fuscator Eoi.

Idem, *l.* 7. *v.* 125.

----- Victus violento navita Coro
Dat regimen ventis. -----

Stat. *l.* 7. *Theb. v.* 791.

Non aliter Cæco nocturni turbine Cori
Stat peritura ratis, cum jam damnata sororis
Igne Therapnæi fugerunt carbasa fratres.

Silius, *l.* 1. *v.* 468.

Qualis ubi Ægeô surgente ad sidera pontô,
Per longum vastô Cori cum murmure fluctus
Suspensum in terras portat mare, frigida nautis
Corda tremunt, sonat ille procul flatuque tumescens
Curvatis pavidis transmittit Cycladas undas.

Aliàs *Caurus* dicitur. Virg. *l.* 3. *Georg. v.* 356.

Semper hyems, semper spirantes frigora Cauri.

Ideo Martinius sic dici putat ab Ebræo קר *car*, i. e. *frigus*. Certè Virgilio, *l.* 5. *Æn. v.* 126. *Hyberni Cori* vocantur. *Nic. Lloydius.*

CORUS, Hebræorum maxima mensura, continuit 10. batos, ut batus tria sata; satum 6. cabos, cabus 4. logos, logus sex ova. Hebr. *Chomer*, quod ad חמור *chamor*, i. e. *asinum*, revocant nonnulli Hebræorum, quasi fuerit onus asini. Sed alii eorum veriùs contendunt duplò fuisse graviorem, adeoque camelum oneravisse. Fuit autem granorum mensura, cujus decima pars *epha*, centesima *gomor*. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 2. *c.* 15. Ab Hebræis vox transiit ad Anglos & Germanos, apud quos mensuræ annonariæ speciem hôc nomine memorat Bractonus, *l.* 2. *c.* 16. §. 7. Vide quoque Isidorum, *l.* 14. *c.* 26.

CORUSCATIO, vide infrà *Fulgetrum*.

CORUSIA, Sarmatiæ Asiaticæ urbs, *Ptol.*

CORVUS, pro Numine Ægyptiis fuit, ut colligunt quidam, ex Ambrosii *Comm. in ad Rom. c.* 1. ubi *Coracina*, inquit, *sacra habuerunt pagani.* Ac continuò subdit: *Harum omnium rerum, quas memoravi, simulachra coluerunt Ægyptii.* Et fortè hæc sacra prope Coptum fuêre, urbem tanti nominis, ut inde Ægypto appellatio sit: Circa eam enim bini duntaxat *Corvi* conspiciebantur, nec militibus Romanis, qui smaragdi metalla ibi custodiebant, visi sunt plures. Atque ibidem Apollinis erat simulachrum, cui *corvi* sacri erant, teste Æliano, *de Animal. l.* 7. *c.* 18. Verùm non tam hinc consequitur, *Corvos* illos potiùs fuisse Deos, quàm symbolum Numinis: namque & à symbolo sacra illa κοράκινα, seu *Corvina*, appellari potuerunt, Gerh. Joh. Voss. *de orig. & progr. Idolol. l.* 3. *c.* 100. qui alibi, inter castitatis quoque, & fidei conjugalis, hieroglyphica, non avem hanc minùs, quàm cornicem & columbam, reponit. Cæterùm *Corvorum* auspicia Arabes secutos, scribit Porphyrius. In illis autem non alius magis memorabilis illô, Plinii verba sunt, *l.* 10. *c.* 43. qui *Tiberio Principe, ex fastu supra Castorum ædem genitus pullus, in oppositam sutrinam devolavit, etiam religione commendatus officinæ domino. Is maturè sermoni assuefactus, omnibus matutinis evolans in Rostra, in Forum versus, Tiberium, deinde Germanicum & Drusum Cæsares nominatim, mox transeuntem populum Rom. salutabat; posteà ad tabernam remeans, plurium annorum assiduô officiô mirus. Hunc, sive æmulatione vicinitatis, manceps proxima sutrinæ, sive iracundiâ subita, ut voluit videri, excrementis ejus imposita calcei macula, exanimavit: tanta plebis consternatione, ut primùm pulsus ex ea regione, mox & interemptus sit.* Addit deinde, ut huic *Corvo*, ea in urbe, in qua multorum Principum nemo duxerat funus, neque vel major Africanus habuit sepulchrum, nec minor reperit ultorem, innumeri exsequias celebraverint, duobus Æthiopibus humeris constratum lectum deferentibus, prælatis omnis generis coronis, præcedente etiam tibicine, ut in funeribus mos erat, contigisseque ea ad diem 5. Kal. Aprilis, M. Servilio & C. Cestio Consulib. h. e. an. Urb. Cond. 788. Vide Kirchmannum, *de Funer. l.* 2. *c.* 5. De hoc non inficeta Vossio conjectura est illa Gilberti Genebrardi *in Chron. ad Ann.* 4016. *funere corvi celebrabus exequiis, novo & insolito favore a Populo curato, significasse Spiritum Sanctum, Corvum, id est, atrum illum Satanam, mox extinctum iri Romæ, ubi præcipua ejus erat sedes ac garritus*, apud Vossium, *l.* 3. *c.* 89. Nec omittendum, in aucupio quoque *Corvos* adhiberi consuevisse: primumque in venando iis usum legi apud Ulyssem Aldrovandum, *Ornitholog. l.* 12. *c.* 1. *p.* 701. Ludovicum Gallicarum Regem. Sed nec hoc venationis genus Veteribus ignotum fuisse, docent illa Plinii, *l.* 10. *c.* 43. *Nec non & recens fama Crateri Monocerotis cognomine, in Erizena (aliàs Trœzena) regione Asiæ, corvorum operâ venantis, eo quòd devehebat in sylvas eos insidentes corniculis humerisque: illi vestigabant, agebantque, eo perducta consuetudine, ut exeuntem sic comitarentur & feri.* Vide iterum Voss. *l. cit. c.* 97. Plura verò de hac ave, apud Plinium, *l.* 10. *c.* 12. &c. Atque hic niger est, unde Apollini olim sacer, uti diximus. Certè *Corvos* tripodibus assidentes cum Phœbi rebus, demonstrant nobis nummi veteres, & notat Scaliger *ad Manilium*. Hinc *comes obscurus tripodum* Statio, *l.* 3. *Theb. v.* 506.

Non comes obscurus tripodum, non fulminis ardens
Vector adest, flavaque sonans avis unca Minervæ.

Nempe *Corvus est niger, Phœbo ideò consecratus, quod & is obscura det responsa*, habet *MS.* optimæ notæ, apud Casp. Barth. *Animadversion. ad l.* Ex nova Zembla verò albi afferuntur, cujusmodi binos haud pridem aluit Elector Moguntinus. At *Corvus* Brasiliæ, incolis *Quarancé* dictus, purpureus est & totô corpore intensissime ruber; uti videre est in Musæo Kircheriano, Romæ, & apud Georg. de Sepibus *in Descr. ejus p.* 33. De *Corvo sellatore*, vide Salmas. *ad Solin. p.* 458. uti de *Corvi* imagine, in galeis Veter. infrà, in voce *Galea*, in vexillo veterum Britannorum, voce *Reafan*.

CORVUS, inter instrumenta bellica tuendis urbibus excogitata, memoratur Curtio, *l.* 4. *c.* 2. ubi de Tyri obsidione. Fuêre autem *Corvorum* diversa genera, diversæ formæ. Hunc Diades invenit, illum Tyrii, alium Cn. Ovellius. De primo Vitruvius agens, eum *Corvum demolitorem*, seu, ut alii legunt, *depradatorem*, vocat, *l.* 10. *c.* 19. nonnullisque *Gruem* appellari addit. C. Duillius, adversùs classem Carthaginensium κόρακα seu *corvum* invenit, prorsus ab hoc & Curtiano diversum, quem Polybius describit *l.* 1. Vicinus Curtiano lupus Livianus, *l.* 28. & Vegetianus. Et quidem Curtiani è mœnibus in naves tormentô, tanquam balistâ emittebantur sine milite navesque lacerabant & propugnatores intra mœnia trajiciebant, ut videre est, *c. seq.* Dio *in Severo* propiùs accedit, qui Byzantinos affirmat habuisse harpagones, quos emittebant & reducebant celeriter. Proximè Tacit. *l.* 4. *Histor. c.* 30. *Præcipuum terrorem intulit suspensum & nutans machinamentum, quo repente demisso, præter suorum ora, singuli pluresve hostium sublime rapti verso pondere intra castra effundebantur*, &c. Raderus *ad Curtium d. l.*

CORY, maris Eoi insula in sinu Argarico. *Ptol. Nirecas Mercatori.* Item promontor. Indiæ citerioris australissimum. *Ptol.*

CORYBANTES, Cybeles sacerdotes, qui sactô furore correpti, cymbala pulsabant, capitaque inter saltandum jactantes alios in similem rabiem agebant. Homerus βηταρμονας vocat, *Od.* θ. *v.* 250. & 383. Hi primùm Idam Phrygiæ montem tenuisse dicuntur, posteà autem in Cretam navigâsse, & montem quendam incoluisse, quem à nomine relictæ sedis etiam Idam appellârunt, ubi & Jovem infantem aluerunt, tympana jugiter pulsantes, ne Saturnus (qui cum Titane fratre convenerat, ut sobolem omnem masculam interficeret) puerum vagientem audiret. Sunt qui *Curetas* & *Corybantas*, & *Cabiros*, ac *Idæos Dactylos* eosdem putent. *Diodor. Sic.* Corybantem scribit Jasonis & Cybeles filium fuisse, ac simul cum Dardano sacra Matris Deûm in Phrygiam detulisse, eosque qui in sacrificia ejus Deæ incumbere voluerunt, de suo nomine *Corybantes* appellâsse. Singularis numeri nominativus est *Corybas*, quô usus est Claudian. *de* 4. *Consulat. Honor. v.* 150.

Non te progenitum Cybeleius ære canorô
Lustravit Corybas. -----

Hesych. Κορύβας, Ῥέας ἱερεύς. Horat. *l.* 1. *Carm. Od.* 16. *v.* 8.

----- Non acuta
Sic geminant Corybantes æra.

Virg. *l.* 3. *Æn. v.* 111.

----- Corybantiaque æra.

Hinc κορυβαντιᾶν est *insanire*, & *mente captum esse*. *Hesych.* Κορυβαντιῶντες, μαινόμενοι, ἐνθουσιαστικῶς κινούμενοι. Strabo, *l.* 10. sic dictos ait, ὅτι ὀρχηστικοί τινες ὄντες καὶ βαίνοντες ὀρχοῦνται, *quia cum saltatione incederent.* Ait idem Corybantes vocari τοὺς μανικῶς κινουμένους, *furiosè se moventes*; cùm autem non sit ulla corporis motio μανιωδεστέρα, quàm quæ ordine naturæ inversô capite incedit, putat Palmerius ab eo dictos Κορύβαντας, nam κόρυ vox antiqua *caput* significabat. Ergo ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τὸ κόρυ βαίνειν dicti Κορύβαντες. *Nic. Lloydius.* Vide quoque Joh. Marshamum, *Canone Chron. Sec.* IX. & X. ubi Idæos

Dacty-

Dactylos Joris in Creta, cum Idææ Matris *Corybantibus* in Phrygia, comparans utrosque in armis saltâsse, utrosque Curetas dictos esse docet.

CORYBANTIASMUS. Græcè Κορυβαντιασμὸς, morbi genus, quem [illegible] vocat Orpheus, in *Thymiamate Corybantum*,

Κλῦθι μάκαρ Φοινῶν, [illegible]
[illegible]

In eo morbo phantasmata & imagines oculis obversantur, & sonores semper in auribus tinniunt. Ideò insomnus tales maximè laborant, & si quando quietem capiunt, oculis id faciunt apertis. Plin. *l.* 11. *c.* 37. de oculis, *Quin & patentibus dormiunt lepores, multique hominum, quos κορυβαντιᾷν Græci dicunt.* Nempe, ut vigilare semper & somnum oculis non capere Corybantes credebantur, unde [illegible] Κορυβάντων: sic κορυβαντιῶντες dicebantur, quibus mentis vani metus atque terrores à *Corybantibus* credebantur immissi. Imo & ii postmodùm, quibus idem naturâ contingeret. Vide quæ de *Halicacabo* [illegible], & *Strychno*, infrà dicemus, nec non in voce *Phantasia*, & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin.* p. 1086.

CORYBAS, Nicomachi discipulus, pictor. Plin. *l.* 35. *c.* 11.

CORYBISSA, civitas in agro Scepsio ad fluv. Eurientem. Strabo, *l.* 10.

CORYBUS, Cretæ promontorium. Strabo, *l.* 8.

CORYBUTUS, Jagelonis Poloniæ Regis patruelis, hujus in Poloniam ex Bohemia Ecclesiastas evocantis, qui vulgari linguâ Sclavonicâ Cracoviæ in templo S. Crucis sacra administrarent, zelum, cum magna nobilitatis parte imitatus, armatâ quoque manu Bohemos propugnavit: circa A. C. 1431. Lasicius, *l.* 1. *de gestis Fr. Sym.* Turnovius *in spec. Ver.* Lætus, *Comp. Hist. Univ.*

CORYCEON, Mimantis promontor. apud Plinium, *l.* 5. *c.* 29. ubi alii *Coryaeon* legunt; Strabo Κορύκαιον appellat, *l.* 14. an Κορακαῖον, ut idem promontorium appellatum sit à *corvis* vel *cornicibus*. Nisi potiùs à *Coryna* nomen habuerit promontor. *Coryneum*. Mentio certè in illis locis *Corynæ*, apud Pomponium Melam, *l.* 1. *c.* 17. ubi de Sinu Smyrnæo, *Inde latiùs abit in peninsulæ faciem. Super angustias hinc Teos, illinc Claromenæ, & quà terga agunt confinio adnexæ maris, adversis frontibus diversa maria prospectant. In ipsa peninsula est Coryna.* Ad quem locum vide Salmas. *ad Solin.* p. 861. & 862.

CORYCEUM, tertia Gymnasii pars, denudandis hominibus, qui vel exerceri, vel lavari, vel utrumque agere volebant, inserviebat, aliàs Græcis Ἀποδυτήριον, & Galeno [illegible], dictum. Mercurialis mavult *Coriceum*, neque illorum probat sententiam, qui *Coryceum* in Vitruvii textu legendum contendunt, à *Coryco*, pilæ specie, quasi ibi ludus talis ageretur, aut *Conisterium*, pro tonstrina, aut *Coryceum*, tanquam in illo puellæ & virgines, κόραι & κόροι Græcis, exercerentur. Vide eum de *Arte Gymn. l.* 1. *c.* 8. & infrà, ubi de *Spoliario*.

CORYCIA, nympha fuit, quæ filium habuit Lycorum, Cœl. Rhodig. *l.* 16. *c.* 19. Item promontor. Cretæ, & portus Æthiopiæ. *Steph.*

CORYCUS, luctator nobilis, qui cùm neminem reperiret priorem, aut parem, cujusque viribus succumberet, proverbio fecit locum, *Luctari cum Coryco*, de his, qui supra vires aliquid moliuntur.

CORYCUS, seu CORYCIUM, urbs Ciliciæ, nunc *Curco*, in Caramania, prope promontor. cognomin. 50. milliar. à Tarso, 25. à Pompejopoli in Occasum ex adverso Cypri. Sub Turcis, cum portu capaci.

CORYCUS, mons Ciliciæ altissimus, cum oppido ejusdem nominis, optimi croci ferax, quod ab eo *Corycium* dicebatur: Strabo, *l.* 14. [illegible] Dioscorides: [illegible] Κωρύκιος. Meminêre quoque Plin. *l.* 4. *c.* 12. Solinus, *c.* 41. & Poëtæ passim. Horat. *l.* 2. *Serm. Sat.* 4. *v.* 68.

Corycioque croco sparsum stetit. ----

Martialis, *l.* 11. *Epigr.* 9. *v.* 2.

Ultima Corycio quæ cadit aura croco.

Ad montis hujus radices, antrum erat Corycium Musis sacrum, unde etiam illæ passim à Poëtis *Corycides* nymphæ appellantur. Ovid. *l.* 1. *Met. v.* 320.

Corycidas nymphas & numina montis adorant.

Nic. *Lloydius.*

CORYCUS, mons Ioniæ latrociniis olim infestissimus fuit, unde locus proverbio, *Corycæus auscultavit*; in eum, qui rem dissimulat, & occultat deprehensam tamen. Lege Strabonem, *l.* 13. Cicer. *ad Att. l.* 10. *ep. ult. Posthac non scribam ad te, quid facturus sim, sed quid fecerim. Omnes* Κωρυκαῖοι *videntur auscultare quæ loquor.* Hodie *Cambrusia* dicitur *Negro*. *Baudrando* Mons & promontorium Cretæ, in parte Occidentali in territorio Caneæ. Quibusdam *Cornico*, ut & oppidulum vicinum, cum portu ei adjacente. Aliis est portus *delle Garabuse*, prope Cisamopolim, in ora Boreali, ubi & Corycæ insul. Boterio teste, aliquot milliar. ab ora, cum arce munita. Sub Turcis, à paucis annis. Est etiam Æthiopiæ portus *Stephano*, & Lyciæ litus *Straboni*.

CORYCUS, Græcè Κώρυκος, unum ex quatuor pilæ apud Græcos generibus, quod quid esset, & quomodo is ludus peragereretur, clarissimè expressit Antyllus apud Oribasium, *Corycus*, inquiens, *in corporibus imbecillioribus grano ficulneo, aut farina, in robustioribus arena impletur: ejus verò magnitudo ad vires corporis & ad ætatem accommodatur: Suspenditur autem in Gymnasiis superne è culmine, tantumque à terra distat, ut fundum ad ejus, qui exercetur, umbilicum pertineat. Hunc utrisque manibus tenentes qui exercentur, primum quidem quietè, postea verò vehementius gestant, ita ut ipsum recedentem consequantur & iterum redeunti cedant violentià compulsi, postremò verò cum e manibus rejicientes emittunt, ut, cùm revertitur, vehementiùs corpori adventu suo occurrat: ad extremum in sedem suam sapiùs restituendo dimittunt, ut ex congressu, si non valde advertant, retrocedant; ex quo fit, ut quandoque manibus occurrant, dum propinquat, quandoque verò pectore manibus passis, quandoque verò iis ad terga revolutis.* E quibus, licèt figuram *Coryci*, utpote omnibus tum notam, non expresserit Antyllus, colligi tamen potest & ipsum sphæricum, aut saltem rotundum. & quidem è materia coriacia, fuisse: alioqui, si angularis fuisset, in occursu & manus & pectus non sine læsione percussisset. Et de hoc intelligendum illud, [illegible] Κωρυκομαχία, quò certaminis genere *Aspairio* in Thessalia certatum est: Exercitationem ipsam Κωρυκομαχίαν dixêre, quam inter veloces enumeravit Paulus, *Cirurg. l.* 1. *c. ult.* ad diminuendam πολυσαρκίαν aptissimam judicavit Cæl. Aurelianus, imitatus Hippocratem, qui *Corycomachiam* & chironomiam idem præstare, quod lucta, tradidit, *de Diæt. c.* 2. *circa fin.* musculosum corpus reddere, roburque afferre, & præterea universo corpori aptam esse, nec non ob plagas, quas infligebat, omnibus visceribus conducere, tradidit Antyllus: In Elephantiacis quoque κωρυκοβολίαν *Aretæus* laudavit. Interim, si quis plagas in pectore à *Coryco* fieri solitas consideret, facilè sentiet, iis, qui debili vexantur pectore, exercitium hoc minùs conveniens fuisse. Vide Hieron. Mercurialem, *de Arte Gymn. l.* 2. *c.* 4. &, *l.* 5. *c.* 4. ut & infrà, ubi de *Pila lusu* & *Sphæristica*.

CORYDALLA, urbs Rhodiorum. *Steph.* Pagus etiam circa Athenas. *Athenæus.*

CORYDALLUS, vicus Atticæ in tribu Hippothoontide. *Steph.* Est etiam Lyciæ oppid. *Ptol.*

CORYDEUS, *Hesych.* Κορυδεὺς, [illegible] Vide Diogen. *p.* 224. & Barth. *Advers. p.* 251. *Nic. Lloydius.*

CORYDON, pastoris nomen à Theocrito & Virgilio celebrati. Vide de la Cerda *ad Virg. Ecl.* 2.

CORYLA, vel *Coryleum*, Paphlagoniæ pagus insignis. *Xenophon.*

CORYLON, urbs Æconorum in Italia. *Steph.*

CORYLUS, facibus nuptialibus adhibita apud Romanos, Plinii ævô. Ita enim is, *l.* 16. *c.* 18. *Spina, nuptiarum facibus auspicatissima. Nunc carpinus &* corylus *familiarissimæ.* Vide infrà ubi de *Nuptiis*.

CORYMBI, in fronte Bacchi. Tibullus, *l.* 1. *El.* 7. *v.* 45.

Non tibi sunt tristes curæ, nec luctus Osiri,
Sed chorus, & cantus lenis, & aptus amor.
Sed varii flores, & frons redimita corymbis.

Et Silius Ital. *l.* 7. *v.* 195.

Lumine purpureò frontem cinxêre corymbi,
Et fusæ per colla comæ ----

Quid autem *Corymbi*, docet Plin. *l.* 16. *c.* 34. de Hedera: *Ejus duo genera*, --- quorum *species tres* --- quæ *etiamnum dividuntur in alias, quoniam est aliqua fructu tantùm candida, alia & foliis: fructum quoque candidum ferentium aliis densus acinus, & grandior, racemis in orbem circumactis, qui vocantur corymbi.* Vide infrà ubi de *Hedera*: ut & in voce *Corymbifer*. Aliàs Scaligero *Corymbus*, quidquid in panicam, vel strobilum assurgit. Hinc *Corymbium capillorum*, atque inde *Corymbiatus dictus*, apud Treb. Pollion. in *Claudio*, *c.* 17. qui à *Corymbio* nomen accepit. Est autem *Corymbium*, suggestus crinium muliebrium: in speciem *corymbi* vel racemi contextus, quem aliò nomine *coronatum* dixêre. Vide Petronium & suprà in voce *Botronatus*. Cùm nempe variis argumentis, in cælandis vasis, luserit Veterum luxuria, in disco hoc *corymbia* alia mulierum & crinium structuræ, cælaturà videntur fuisse expressæ. Nisi malis sic dictum, quòd ad *corymbi*, generis herbæ coronariæ, quam aliò nomine λυχνίδα appellabant Græci, speciem esset formatus: sicut *filicata patera*, à filice &c. Salmas. *ad Pollionem*. Vide quoque eum *ad Solin. p.* 763. & *seqq.*

CORYMBIFER, Bacchi epitheton à *corymbo*, i. e. *hedera*, quâ Deus iste ebrius delectabatur, quâque sacerdotes ejus in Orgiis coronabantur. Ovid. *l.* 1. *Fast. v.* 393.

Festa corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi.

CORYNA, Ioniæ urbs. Mela, *l.* 1. *c.* 17. *Hinc Theos, hinc Claromenæ: & quà terga agunt confinio adnexæ maris, adversis frontibus maria prospectant. In ipsa peninsula est Coryna.* Nempe Smyrnæus sinus latius in peninsulæ faciem abit, cujus angustias sive isthmum hinc Theos; inde Claromenæ tenebant: in ipsa peninsula *Coryna* fuit, sicut in sinu Smyrna, quam cum Coryna alii malè confundunt. Hinc *Coryneum* promontor. quod *Coryceon* dicitur Plinio, uti vidimus suprà, in hac voce. Aliàs κορύνη, vox appellativa, idem quod κλάδος est, uti discimus ex Damogeronte *in Geoponicis*, Latin. *ramus*, item *clava*, atque hinc *baculus ex ramo cum nodis præcisus*. Unde *Coryneta*, nomen latronis, de quo suô locô. Vide quoque suprà in voce *Clava*.

CORYNE, Elidis urbs. *Ptol. Niger Antibodum* vocat.

CORYNETA, vel CORINITES, latro famosissimus, Vulcani filius, cùm juxta Epidaurum hospites clavâ quâdam, quæ Græcis κορύνη dicitur, trucidaret (unde & hoc nominis sibi sumpsit, cum priùs Periphatus vocaretur) à Theseo fuit interfectus. *Suid. Plut.* Item *Areithoo* cognomen. Homer *Il.* η. *v.* 137.

[illegible]
[illegible] Κορυνήτην
[illegible]
[illegible]
[illegible] φάλαγγας.

CORY-

CORYPHÆUM, mons in Epidauro, ubi colitur Diana *Coryphæa*. *Steph.*

CORYPHÆUS, Græcè, Κορυφαῖος, Aristoteli *Chori Princeps*, alias χορηγός: cantum incipiebat, quem proximè παραστάται sequebantur, sicut hunc τριτοστάται. Et quidem *Coryphæus* altiore voce soni utebatur, quem cæteri mediocri excipiebant atque subsequebantur. Vide Jul. Cæs. Scaligerum, *Poetic. l.* 1. *c.* 9. & 11. Uti autem remigibus perticâ remigandi cessandique signum dabat hortator, sic *Coryphæus* ἐνδόσιμον, h. e. *canendi signum*, pede dabat: uti dicemus infrà passim, inprimis in vocibus *Mensuram percutere*, *Mesochorus*, *Scabellum* &c.

CORYPHANTIS, pagus in littore Adramytteno. *Strabo*.

CORYPHAS, Troadis oppidum. Plin. *l.* 5. *c.* 30.

CORYPHASIUM, promontor. Peloponnesi, in ora sinus Cyparissii prope Pylum Messeniacam, è regione Sphacteriæ insul. medium inter Electram fluv. & Methonem. Plinio, *l.* 4. *c.* 5. est quoque urbs Argiæ regionis, aliàs *Inachia*.

CORYPHE, mons Gangi finitimus. *Plin.* Item alius Syriæ inter Antiochiam & Berrhœam. *Theodoret.*

CORYPHENSES, Tegeatarum curia in Arcadia. Pausan. *l.* 8.

CORYTHUS, oppid. Tusciæ. Vide *Corythus*.

CORYTOS, apud Papinium Statium, *l.* 4. *Theb. v.* 269.

> ---- trux levâ sonat arcus & aspera plumis
> Terga, Cydonea corytos arundine pulsat:

pro *pharetra*, uti capit Lutatius. Et sic Maro, *l.* 10 *Æn. v.* 169.

> *Corytique leves humeris; & letiferi arcus.*

Aliàs *theca arcus*. Ita enim idem Lutatius *ad Statium*, *l.* 9. *Theb. v.* 730. *Corytos, theca arcus solius dicitur, sicut faretra sagittarum & sagma scuti; Nunc verò Corytou pro faretra posuit.* Servius *ad Æn.* 10. *Coriti propriè sunt arcuum thecæ, dicuntur tamen etiam sagittarum, quas & faretras nominamus.* Joan. Diaconus, *Comm. in Hesiodi Scutum Herculis*, ... ---- Θηκάριον Græcis, de quo & in quo vide *Lexicon Tacticum* Rigaltii; sicut de sagmate prædicto, P. Leopardum, *Emendationum l.* 11. *c.* 6. Certè *Corytum* à *pharetra* manifestè distinguit idem Papinius, *l.* 7. *Theb. v.* 660.

> *Quam super à tergo velox corytus & arcus*
> *Pendentesque sonant auratâ lynce pharetræ.*

Imò non arcuum solùm, & sagittarum, sed & aliquando telorum theca *corytus* est, uti notat Barthius, *Animadvers. ad Statium d. l.* Rectè autem *Corytou* scribi, non solùm ex Hesiodi modò producto Enarratore liquet, sed & ex Homero, initio *Od.* Φ. ubi Scholiastes γωρυτὸς θήκη τῶ τόξου pariter exponit. Usos hujusmodi γωρυτῷ Hetruscos habes apud Virgilium; Getas & Sarmatas apud Ovidium. De Scythis, Seneca, *Hercule Fur. v.* 112.

> ---- *jam tamen ausi*
> *Telum Scythicis leve corytis*
> *Missum certâ librare manu.*

Ubi Gronov. aliosque vide &c.

COS, i. e. *spina*, aut *astus*, sive *tedium*, pater Anab & Soboba. 1. *Paral. c.* 4. *v.* 8.

COS, insula in mari Ægæo, una Cycladum.: Græcè Κῶς, per contractionem, nomen Κόως, aut Κόος, sed ex Κῶος. Unde malè Auctores, qui ἐν Κῶ scribunt, & non *Coum*, sed *Ceum* intelligunt. Certè antiquissimi Græci dixerunt, ἐν Κίῳ, ut *Theophrastus*, de Cea; at ἐν Κῷ, *de Coo*, ut *Aristoteles*. Tertullianus *Co* unicâ syllabâ insulam *Coon* vocat, quod est Græcanicum Κῶ. *Apologet. c.* 40. *Legimus Hieram Napsam & Delon & Rhodos & Co insulas multis cum millibus hominum pessum abiisse.* Vide Salmas. *ad Solin. p.* 144. & 145. Fœderis *Coorum* cum Milesiis memoriam, servat nummus Antonini Pii, in quo Æsculapius & Venus, culti in his urbibus, ut videre est apud Jac. Sponium, *Itinerar. Græcia Part.* 3. *p.* 179. Quia verò nonnulli etiam insul. Ceam Κῶ dixerunt, hinc Κῶς Μεροπὶς cognominari cœpit Insula Cariæ, ad Atticæ Insul. Ceæ distinctionem, uti idem Salmasius notat, ubi suprà.

COS, urbs Ægypti, *Steph.* in Insula cognomine, è cujus adverso Cynopolites Nomus & Metropolis Cynopolis fuit, uti docet ex *Ptolemæo* Salmasius, contra illos, qui *Co* Metropolim statuunt Cynopolitieæ præfecturæ, *Ibid. p.* 452.

COS, inter operarios lapides, memoratur Plinio, *l.* 36. *c.* 22. *Nunc ad operarios lapides transire conveniat, primumque cotes ferro acuendo. Multa earum genera; Cretica diu maximam laudem habuerunt: secundam Laconica ex Taygeto monte, utraque oleo indigentes. Inter aquarias Naxia laus maxima fuit, mox Armeniacæ ---- ex oleo & aqua Cilicia pollent, ex aqua Arsinoitica. Repertæ sunt & in Italia aqua trahentes aciem acerrimè efficacia* &c. Nempe *aquariæ cotes* dictæ, quæ aquâ aspergi inter acuendum postulant; Aliæ fuêre *oleariæ*, quæ oleô tangebantur: Omnes autem ferrum acuebant; Sed & mortaria ex *cote* lapide fiebant, vel *cos* mortarii vice terendis collyriis adhibebatur; ut marmora sunt, quibus colores terunt ac miscent Pictores, Plinius idem, *l.* 36. *c.* 22. Inprimis verò in Romana Historia *Cos* celebris est, quam Attus Navius Augur novaculâ discidit, in Comitio, eâdem religione, sub ara quadam, defossa & sacrata, ac fulgurum reliquiæ vel lapides fulminum, de qua vide pluribus disserentem Salmas. *ad Solin. p.* 1137. & *seqq.* ut & infrà, in voce *Navia Ficus*.

COSA, urbs Hetruriæ, in sublimi colle, ad mare cum subjecto sinu, vicina portui Herculis, quæ *Cossa Straboni*, & Plinio, *l.* 3. *c.* 5. *Cossæ* verò *Ptolemæo*. Videtur tamen cum simplici s. scribendum, Poëtæ enim primam corripiunt. Rutilius *in Itinerario*, *v.* 285.

> *Cernimus antiquas nullo custode ruinas,*
> *Et desolatæ mœnia fœda Cosæ.*

Virgilius *Cosas* dixit, *l.* 10. *Æn. v.* 168.

> *Quique urbem liquêre Cosas* ----

Cossa, cujus *Stephanus* meminit, alia esse videtur. Vide *Cossa*.

COSA, est *Cassano*, urbs Calabriæ, in regione aspera, sub ditione Princip. Bisinian. 6. milliar. ab ora sinus Tarentini, in Occasum, totidem à confinio Basilicatæ. *G. Barrius*. Dicitur & *Cassanum*.

COSA, urbs Iglio & Dianio insul. objecta.

COSA, in *tabul. Peutinger*. Galliæ Aquitanic. locus. An *Cassinum* Ausonii & *Cosa Ptol. M. Vesserus*.

COSACI, populi Poloniæ, qui primùm extitisse dicuntur ex insul. Borysthenis, in cujus etiamnum ostiis vivunt. Turcis terribiles, sub nomine Russorum: Ducem habent proprium sub dominio Poloniæ Regis. Classe ad Pontum Euxinum excurrentes, Constantinopolim obsederunt, A. C. 860. sub Michaele Imperatore, sed re infectâ inde discedentes, ex captivis religionem Christianam didicerunt, M. Cromer. *Hist. Pol. l.* 2. Ab iisdem Achmetes Imperator Turcicus maré vexatus est, A. C. 1614. Thraciâ, Bithyniâ, Paphlagoniâ, Trapezunte, Sinope, &c. devastatis. Contra Uladislaum IV. rebelles, ab illo fortiter, repressi sunt, A. C. 1629. Habitant in Volhiniæ inferiore, aliàs *Ukrania*: Eorumque pars nunc sub clientela Moscoviæ. Ritus græcos servant, dicti à voce Ruthenica *Cosac*, i. e. miles vagus. Vide P. de Valle, *Itin. tom.* 2. & 3. Horum colluvies est ex Polonis, Lituanis, ac Russis collecta, qui, cùm vel capitale facinus admisêre, vel nimiâ servitute à Dominis oppressi sunt, in patentes vastosque ad Borysthenem campos se recipiunt, tuti ab aliorum invasionibus, & omnium circum circa gentium terror. Ducem ex suis præstantissimum eligunt, qui plenô in eos imperiô utitur. Quomodo perpetuò in armis, ex præda undique congesta vivunt: venalis exercitus, & modò Moscis, modò Polonis graves, præsertim cùm Tartaris Precopensibus junguntur. Numerus ad 100000. Equitum assurgit, Turcis inprimis formidabiles. Vide eum in *Orbe Polit.* & in voce *Ucrania*.

COSÆ, vide *Cosa*.

COSAM, pater Addi, patris Melchi, *Luc. c.* 3. *v.* 28.

COSAMBA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol. Satigam* Castaldo.

COSAN, idolum Idumæorum, cujus sacra semper custodiebat illustris in ea natione *Costobarorum* familia: donec eos Hyrcanus religionem ac ceremonias veri Numinis suscipere coëgit. Vide Cunæum, *de Rep. Hebr. l.* 1. *c.* 16.

COSANUM, vulgò CASSANO, vide *Cosa*.

COSAS, Latii fluv. juxta Frusinonem urbem præterlabens. Strabo, *l.* 5.

COSCINUS, oppid. Apamiæ in conventu Alebandico. Plin. *l.* 5. *c.* 29.

COSCONIUS, Auctor Latin. Solino, *c.* 7. Historicus, & Grammaticus, Varro *de L. L. l.* 5. Item infelix Epigrammatistes, Martial. *l.* 2. *Epigr.* 77.

> *Cosconi qui longa putas, &c.*

COSCULIUM, apud Plinium ubi de cocco, *l.* 16. *c.* 8. *Granum hoc, primoque ceu scabies fruticis parvæ aquifoliæ ilicis: cusculium vocant, pensionem alteram tributi pauperibus Hispaniæ donat.* Græcè κοκκάριον est, à κοκκίζειν, quod propriè significat *minutas excrescentes præsecare*. Inde κοκκίσματα, & κοκκίσματα *præsegmina pellium*, quæ Sutores è corio resecant. Et proin κοκκίδια dicta grana illa, vesicarum more in fruticis cortice extumescentia, quæ ad tingendas lanas abradebantur. Grana autem illa, sive κόκκοι, scatent intus parvis vermiculis, quorum sanies coccino tingendo præclara est & eximium illum colorem, quem nos miramur, & adorârunt Veteres, efficit: unde *vermiculum* pro ipso cocco dixerunt, uti vidimus suprà ubi de *Cocco*. Vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 271.

COSCYNTHUS, fluv. Italiæ. *Lycophron*.

COSENTIA, civitas Italiæ, Archiepiscopalis Brutiorum Metropolis. Græcis Κωσεντία, & Κωνσεντία, vulgò *Consenza*. Oppidani *Consentini Tullio & Varroni*.

COSENUS, Mauritaniæ fluv. Plin. *l.* 5. *c.* 1.

COSFELDIA, urbecula agri Monasteriens. munita, ad fontes Borchelii fluv. ubi Episcopus sæpe moratur. 6. leuc. à Monasterio, totidem à Belgii confinio.

COSIANA, castellum Palæstinæ in maritima Syriæ parte. *Steph.*

COSINGAS, Sexborum & Cerrheniorum in Thracia Dux, simulque ex more gentium illarum Junonis Sacerdos. Qui ut refractarios sibi populos ad obedientiam redigeret, talem intendit dolum: scalas plurimas ingentesque è ligno excitavit, aliasque aliis junxit: dein in populum famam sparsit, se in cœlum ad Junonem ascensum moliri, accusaturum immodestiam atque inobedientiam Thracum. Thraces utpote stupidi & rationis impotes, metuentes Ducis ad Junonem in cœlum ascensum, juramentô se obstrinxerunt, quòd promptè imperata facturi essent. Polyæn. *l.* 7. *c.* 22.

COSLIACUM, oppid. Istriæ sub Austriac. German. *Karstchen*, ad lacum cognomin. qui Arsiam fluv. effundit, 2. leuc. à Petina in Boream, 3. à Vitopoli.

COSLINUM, urbs Cassubiæ, in Pomerania ulteriore sub Electore Brandeburg. Sedes aurea Episcopi Caminensis. 2. leuc. à mari Baltico, 4. à Belgardia in Ortum.

COSLOVIA, Emporium Chersonesi Tauricæ.

COSMANATES, Liguriæ populi. Plin. *l.* 3. *c.* 5.

COSME, Κόσμη Ægyptiaca prodendo memoriam sui extendit. Eorum ex primo Schol. Apollonii in *l.* 4. variorum adfert sententias de quæstione ea, *Quænam gens sit antiquissima?*

COSMETA, ornator, servus in familia, cui domini, dominæve exornandi cura incumbit. Juvenal. *Sat.* 1. v. 477.

---- Ponunt
Cosmetæ tunicas. ---- ----

I. e. ancillæ, quæ mundum, & vestes dominæ curant, & ornatum ejus custodiunt & purgant, deponunt tunicas, & vestes exuunt, ut nudæ virgis cædantur. Ita enim *ponere* sumitur, pro *deponere*, ut apud Propert. *l.* 2. *El.* 1. v. 13.

---- Quas pastor viderat olim
Idæa tunicam ponere verticibus.

COSMETA Ephehorum, in *veter. Inscr.* 79. 6. 317. 3. dignitas apud Græcos, quâ qui insignis erat, κοσμητὴς dicebatur. Vide *ead. p.* 317. 1. ut & infrà ubi de *Gymnasiis*: aliam notionem, voce *Medici*, it. *Ornatrices*.

COSMITES, Ædis sacræ navis, in formam crucis facta, quòd 4. mundi, qui κόσμος Græcis, plagas repræsentet, dicta à S. Germano. Sed & *Cosmedin*, nomen aliquot Templorum, Romæ alibique, ab eadem origine arcessendum. Sic Romæ hodieque extat in Regione Ripæ *Ædes*, titulô Diaconiæ, quæ dicitur *S. Maria in Cosmedin*: alia item eôdem nomine priùs veniebat, quæ nunc *S. Anian* appellatur. Ædis *S. Valentini in Cosmedin*, meminit Flor. Martinellus, *Rom. Sacr. c.* 12. Vide quoque Hieron. Fabrum, *Memor. Sacr. Ravenna antiqq.* laudatum Car. Macro in *Hierolex.*

COSMOGRAPHIA, vide infrà *Geographia.*

COSMOS, Judææ oppidum, *Ptol.*..

COSMOPOLIS, vide *Argoum Portum.* [illegible]

COSMOSANDALUS, Pausaniæ, *l.* 1. flos idem cum hyacintho, utpote cui magnitudine sit persimilis & easdem literas luctus indices habeat. Ejusdem sic meminit Cratinus, *in Effeminatis*, apud Athenæum, *l.* 15. [Greek illegible], *Omnigenis caput chamæmelis mihi pagitur, ischiis, rosis, liliis, cosmosandalis.* Et Aristophanes, eidem *eod. libr.* citatus, coronam è cosmosandalis purpureis, vocat *purpureum reticulum*, his versibus,

[Greek illegible]:
[Greek illegible].
Non tumebant olim Spartani, ut expugnabiles?
Nunc autem purpureo reticulo caput ut vincirent ut obsidibus.

Porrò idem paulo antè citatus Pausanias, in Chthoniis diebus festis, pueris solenne fuisse Cererem cum pompa deducere, veste albâ ut plurimum indutis & redimitis è *cosmosandalis* coronis, memorat: &c. Vide Car. Paschal. *Coroner. l.* 3. *c.* 10. ubi de Hyacintho flore multa.

Principes

COSMUS de Medicis, cognomine *Magnus*, frater Laurentii, & fil. Johannis, Rempublicam Florentinam feliciter gubernavit, opibus immensis congestis. Hinc invidia, & exilium. Sed revocatus, *Patris populi & Patriæ liberatoris* elogium meruit. Literarum, literatorumque Fautor, liberalitate suâ undique viros doctos allexit, insigni Bibliothecâ comparatâ, cujus partem in Galliam Catharina Medicæa secum attulit, ob Græca Manuscripta magni pretii. Obiit A. C. 1464. ætat. 75. Relictô Petrô filiô, patre Laurentii II. ex quo Leo X. & Julianô, ex quo Clemens VII. nati. Ex Laurentio III. secundi filio Catharina Medicæa, & Alexander Dux Florentin. A. C. 1537. occisus, prodierunt. In quo stirps Cosmi hujus desiit.

COSMUS I. fil. Johannis II. nepos Johannis I. abnepos Petri Francisci, cui Laurentius, prioris Cosmi frater, genitor contigit, Dux Florentiæ, Alexandro successit. Ordinem S. Stephani instituit, A. C. 1554. Ad Regium titulum frustra aspirans, Magnus Dux creatus est, A. C. 1569. à Pio V. hoc increpito à Maximiliano II. Imperatore minante: *Si Pontifex ulterius imperii jura invaderet*, Bodinus *de Rep. l.* 1. *c.* 9. Universitatis Pisanæ fundator, obiit A. C. 1574. ætat. 55. principatûs 38. Ex Eleonora Toletana, Franciscô, & Ferdinandô, magnis Ducibus, relictis. Nothus ejus fil. Johannes, in Hungaria, re bene gestâ, Princeps Imperii dictus est. Joh. Baptista Adrianus, *l.* 19 20. 21. & Spondan. *Annal.*

COSMUS II. successit Patri Ferdinando, A. C. 1609. ex Magdalena Austriaca, Ferdinandi II. parens, &c. Obiit A. C. 1621.

COSMUS III. hodie regnans, duxit A. C. 1661. Aurelianensis Ducis filiam.

Patriarchæ, Episcopi, Viri Clari.

COSMUS I. Patriarcha Constantinopolitan. Hierosolymis oriundus, successit Xiphilino, A. C. 1080. usque ad A. C. 1086.

COSMUS II. A. C. 1147. Michaeli successit, paulo post mortuus. Curopalat. Nicet. Baron. *Annal.*

COSMUS Hierosolymitan. cognomine Hagiopolita, Episcopus in Palæstina, Johannis Damasceni socius, secul. 8. *Hymnos* composuit, tomô 8. *Biblioth. Patrum*, 2. *edit.* Alios, *Chrysostomi vitam* scripsit. Cognom. *Vestitor*, Voss. *de Hist. Græc. l.* 4. *p.* 511. &c.

COSMUS, Historicus Græcus res Ægyptiacas composuit.

COSMUS Italus, homo literatus, sed arte Magicâ, cujus ope futura prædicebat, instructus, prorsus Atheus, obiit in Armorica, A. C. 1615. *Supplem.* Thuan.

COSMUS, unguentarius nobilis, Martial. *l.* 11. *Epigr.* 9. v. 9.

Quod Cosmi redolent alabastra focique Deorum.

Juvenal. *Sat.* 8. v. 85.

---- Careat licet ostrea centum
Gaurana, & toto Cosmi mergatur aheno.

Ubi vetus Schol. *Cosmus luxuriosus fuit, qui solium, in quod descendebat, multis diversisque unguentorum odoribus replebat.* Hinc unguentum *Cosmianum*. Martial. *l.* 11. *Epigr.* 55. v. 7.

Aut libram petit illa Cosmiani.

Petronius: *Affert vobis alabastrum Cosmiani.* Vide Rader. ad *Martial. l.* 14. *Epigr.* 100. *Nic. Lloydius.*

COSMUS Laurus, Brixiacensis, *Præsulum & familiarum suæ urbis historiam* condidit.

COSNA, oppid. Ducatus Nivernensis: cujus pars una Regem, altera Ducem agnoscit Dominum. *Merc.*

COSOAGUS, fluv. navigabilis in Gangem influens. Plin. *l.* 6. *c.* 18.

COSOBUS, qui & *Cassovum*, & *Campus Merulæ*, latissimus Hungar. ad Savum campus.

Reges Persarum.

COSROES I. Persarum Rex, cognomine *Magnus*, Cabadi successit, A. C. 534. Agathias, *l.* 4. Hic tyrannus nonaginta millia Christianorum interfecit, ac partem crucis Dominicæ secum asportavit. Æn. Sylv. regnavit ann. 48. Eum excepit Hormisda I.

COSROES II. parricida, regnavit ann. 39. à fil. Siroë simulque necatus. Zonaras in *Mauritio*, Theophylactus, *l.* 4. *c.* 7. Vide *Chosroes.*

COSSA, urbs Tusciæ in sublimi colle post Populoniam. *Strabo.* Item Umbriæ oppid. Plin. *l.* 3. *c.* 5. hodie *Orbitello.* Item urbs Oenotriorum. *Steph. Corsano* est hodie, Calabriæ regionis, uti docet *Barrius.*

COSSA & COSÆ, urbs fuit Hetruriæ ex cujus ruinis crevit Ansedonia, à Carolo Magno eversa, quæ nunc vicus est, in agro Senensi, sub Magno Duce Hetruriæ in maritimo tractu, in colle, ad oram littoralem & citra Pesciæ fluv. 6. milliar. ab Urbatello in Ortum, paulo minus à Portu Herculis, 28. à Tarquiniis in Occasum, 70. à Roma. In confinio ditionis Pontific. *Baudrand.*

COSSE de Genette, Ordo equit. à Ludovico IX. in nuptiis cum Margareta Provinciali, institutus. Cum lemmate: *Exaltat humiles.* Guil. Nangius, *in vita S. Ludovici.* Favin. *theatr. Hon. & Eq. l.* 3. *p.* 581.

COSSEA, pars Persidis, Stephano. *Cossæi* populi, Mediæ montem inhabitantes *Polybio* & *Diodoro. Ptolemæo* in Susiana sunt, finitimâ regione. Hi sunt Uxiis vicini, teste Arrianô *in Indicis*. Horum quoque excidiô parentavit Alexander Magnus Hephæstioni. Vide Diodor. Sic. *l.* 17. Polyæn. *l.* 4 *in Alex. com.* 31.

COSSEA, Thraciæ oppid. *Steph.*

COSSEI Andini (quod illustris in Gallia Familiæ nomen est) ex antiquis *Cosseis* Cenomanis oriundi sunt, in qua familia, quamvis ex primogenita lineâ dominium *de Cossé*, ad familiam Comitum *de Sanzay* delatum sit, altera tamen linea Dominorum, dein Comitum, jam Ducum Brissaci, superstes floret. Carolus enim *de Cossé* Comes *de Brissac*, ex Carola *d'Esquetot* Dn. *d'Estelan*, Carolum genuit Duc. Brissaci axioma primum meritum: quô & Juditâ Acignæâ, natus Franciscus ex ... *de Ruellan Rochepertuil* pater fuit Ludovici Cossei Duci Brissaci extincti A. C. 1661. Qui ex Francisca Gondia Comite *de Chemillé*, reliquit filium Henricum Albertum Cosseum Ducem Brissaci & *de Beaupreau*, ex Gabriele de Luisâ de S. Simone, prole susceptâ. Vide Spenerum, *Theatr. tom. III.*

COSSETANIA, Hispaniæ Tarraconens. regio apud Plin. *l.* 3. *c.* 3.

COSSI, antiquis dicebantur, naturâ rugosi corporis homines à similitudine vermium, quos, in ligno editos Phryges & Pontici maris accolæ pro delicatissimis cibis sumunt. Plin. *l.* 11. *c.* 33. & *l.* 17. *c.* 24. *Cossus* antiquorum cognomen tantum *Corneliorum* fuit.

COSSINI, vide *Hastiones.*

COSSINITUS, Thraciæ fluv. Ælian. *de Animal. l.* 15. *c.* 25.

COSSIUM, Vasatum in Gallia Aquitanica oppid. primarium, *Ptol.* & *Auson.* Unde *Bazas* Vulgo est, inter Burdigalam, & Aquas Augustas. Juxta amnem *Lavasane*, 3 leuc. à Garumna fluv. in Austrum 12. à Neraco. Hinc regio adjacens, *le Bazadois*, Vasatensis tractus, in Vasconia provinc. *Baudrand.*

COSSOANUS, Indiæ amnis in Gangem influens. *Arrian.*

COSSUS, prægrande vermium genus quod in roboribus nascitur, Romanis olim in deliciis; quos, etiam farinâ saginari gula invenit. Plin. *l.* 17. *c.* 24. Vide quoque infra *Vermis.*

COSSUS Claudius, vide *Claudius.*

COSSUS Cornelius, vide *Cornelius.*

COSSUS Corn. Lentulus, Consul cum M. Asinio Agrippa, an. Urb. Cond. 777. Alius collega L. Calphurnii Pisonis, an. Urb. Cond. 753. Tertius Consul cum Claudio Cæsare Nerone an. ab Urb. Cond. 812. Denique *Cossus* Tribun. Milit. de quo Virg. *l.* 6. *Æn.* v. 841.

Quis te magne Cato tacitum, aut te Cosse relinquat?

Est & hoc nomine hæredipeta celebratus Juvenal. *Sat.* 10. v. 202.

Ut captatori moveat fastidia Cosso.

COSSUTIANUS, accusatoris nomen sub Claudio, Tacit. *l.* 11. *Annal. c.* 6. à Cilicibus accusatus, maculosus fœdusque & idem jus audaciæ in provinciâ ratus, quod in urbe exercuerat. Sed pervicaci accusatione conflictatus postremò defensionem omisit ac lege repetundarum damnatus est Nerone secundùm, L. Pison. Consulib. Totum nomen est *Cossut. anus* Capito. Ibid *l.* 13. *Annal. c.* 33. P. Mariô L. Asiniô Consulib. Senatorium ordinem precibus Tigellini Soceri sui recepit. Tacit. *l.* 14. *Annal. c.* 48. Eundem cum Tigellino grandi pecuniâ Annæus Mela in codicillis donavit, quò cætera manerent. *l.* 16. *Annal. c.* 17.

COSSUTIORUM Familia, apud Roman. ex qua Coſſutia uxor Cæſaris. Sueton. c. 1. Sic Coſſinii, & Coſſutiani.

COSTA, Roderici frater, Hiſpan. Rex, an. ab Urb. Cond. 1452.

COSTA, apud Plin. l. 11. c. 37. *Coſtæ hominum tantum octonæ, ſuibus denæ, cornigeris tredecim, ſerpentibus triginta*: quod ſit, notum. Apud Pauſaniam verò, l. 1. Protophani Magneſio in Olympia eòdem die pancratiô & luctâ victori, *coſtæ*, ut in aliis hominibus, diſcretæ non fuerunt, ſed os unum continuum, à jugulo ad ſitum uſque poſtremæ nothæ coſtæ. Dalechampius *ad h. l.* Ex *coſtâ Adami* Evam formatam, habemus Gen. c. 2. v. 21. *& ſeqq.* ad quem locum multis Eruditi quærunt, an illa ſupernumeraria fuerit in Adamo, an una ex coſtis ejus neceſſariis? Reſpondet Rivetus, ſupernumerariam ſuperfluamque illam non fuiſſe colligi hinc, quòd Adam, poſtquam è ſomno excitatus Evam conſpexit, dixit illam fuiſſe *os ex oſſibus ſuis*; ſuperflua autem coſta naturale ejus propriumque os non fuiſſet. Sed & erat ad ſignificandum conjunctionem arctiſſimam Adami & Evæ, ac mulieris ex viro naturalem originem & dependentiam conveniens magis, ut formaretur Eva ex aliqua parte neceſſariâ virilis corporis, quàm ſi ex ſuperflua materia fuiſſet constructa. Nec propterea mancus poſtmodum Adamus fuit, Deus enim *deſumtâ unâ de coſtis ejus, inclaſit carnem pro illa*, h. e. unâ coſtâ neceſſariâ ablatâ aliam ejus in locum ſubſtituit: quod ei facillimum fuit, & in momento, quandoquidem nihil hic naturali modô, ſed per omnipotentiam Creatoris, factum eſt &c. Vide præfatum Auctorem *in Geneſin, Exercit.* 24. Ab animalibus tranſiit ad naves vox. Plinius, de Acantho Ægyptia, *Ob id utiliſſima navium coſtis* &c. Virg. *l. 2. Æn. v.* 16.

—— —— Intexunt abiete coſtas.

Quæ Græcis itidem *ἐγκοίλια*, uti de corpore humano. *Interamenta* Livius vocat &c. Vide Salmaſ. *ad Solin. p.* 1150.

de COSTA Blanca Maria, vide *Maria*.

COSTABALLENE, Liguriæ locus, *Antonin.*

COSTA-RICA, provinc. novæ Hiſpan. Cujus præcipua urbs Carthago, præter hanc Aranjvelia, mercimoniis florentes. Herrera, l. 13.

COSTOBARI, illuſtris olim inter Idumæos familia, de qua vide aliquid ſuprà, voce *Coſan.*

COSTOBOCÆ, ſunt *Ammiano* Scythæ, circa Daciam, ad Pontum Euxinum. *Coſtoboci Ptolemæi* ſunt.

COSTOBOCI, Sarmatiæ Europææ populi, Capitolinus. Iidem, Salmaſio.

COSTULATI Balthei, apud Trebellium Pollionem *in Gallienis duobus c.* 2. *Saloninus puer his auratos conſtellateſque*, (ſeu *Coſtulatos*, ut legit Salmaſius) *baltheos rapuiſſe perhibetur*: ſunt balthei, regulis quibuſdam & virgis argenteis, in modum *coſtarum* poſitis, diſtincti. Quô pactô *coſtula* argenteæ dicuntur in balthebrum ornatura, ut laminæ & bullis iiſdem ornandis & gladiorum vaginis, apud *Plinium*, memorantur. Vide Salmaſ. *ad loc. dict.* Galli *Coſtele* dicunt, *coſtulis* ejusmodi *diſtinctum*, vel in *coſtularum* ſpeciem diſpertitum, Car. du Freſne, *Gloſſar.*

COSTUM, radix jucundi odoris, de qua ſic Plin. *l.* 12. *c.* 12. *Radix coſti guſtu fervens, odore eximio, frutice alias inutili. Primo ſtatim introitu amnis Indi in Patale inſula, duo ſunt ejus genera, nigrum, & quod melius, candicans. Pretium in libras* XVI. *Dioſcorides* hoc coſtum *τὴν χώραν ἀραβικὴν*, *colore buxeum* ait: quod non in India ſolùm, ſed in Arabia quoque naſci obſervat Salmaſ. *ad Solin.* Ejus in ſacris olim uſus. Plin. *l.* 12. *c.* 24. *thure ſupplicamus & coſto*. Unde Propertius ſibi ſacra facienti, ob navale Actiacum prælium, *coſtum* dari vult. Propert. *l.* 4. *El.* 6. *v.* 5.

Coſtum *molle date, & blandi mihi thuris honores.*

Certè inter pretioſos frutices habitum eſſe conſtat, ex Horatio *Carm. l.* 3. *Od.* 1. *v.* 41.

Quod ſi dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum ſidere clarior
Delenit uſus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniumque coſtum.

I. e. Perſicum. Sociatur cinnamis, apud Ovid. *l.* 10. *Met. v.* 307.

—— —— ſit dives amomo,
Cinnamaque, coſtumque, ſuum, ſudataque ligno
Thura ferat &c.

Vide Car. Paſchal. *Coronar. l.* 3. *c.* 16.

COSYRA, inſula ſterilis in mari Libyco, non procul à Melite, cujus incolæ *Coſyræi* dicuntur. De quâ ſic Bochartus, *l.* 1. *Chanaan, c.* 26. *Non debet hîc Coſyra omitti, inſul. cum oppid. media inter Siciliæ Lilybæum, & Clypeam, Africæ, à Melite diſtans ſtadiis* 400. Nomen à *brevitate* ſumptum, ſi Punicè fuerit קצרה *Keſera*, quomodo apud Arabes. Breve autem hic idem quod parvum, ut cum Juvenal. *Sat.* 1. *v.* 73. dicit:

—— Brevibus Gyaris, & carcere dignum.

Verùm hoc, ſive de urbe acceperit, quam Polyb. *l.* 3. *Ηeterηma* oppidulum vocat, ſive etiam de tota inſula, cujus ambitus, teſte Strabone, non patet ultra ſtadia 150. i. e. ſex aut ſeptem leucas noſtrates. Hinc Silius, *l.* 14. *v.* 273.

Et bellare Tabas docilis Coſyraque parva.

Aliter Coſyra nomen ab Ebræo כסר *Cheſer*, i. e. *inopia* deducatur, unde Ovid. *l.* 3. *Faſtor. v.* 567.

Fertilis eſt Melite, ſterili vicina Coſyræ
Inſula, quam Libyci verberat unda freti.

Senec. de *Conſol. ad Helviam, c.* 6. *Deſerta loca, & aſperrimas inſulas, Sciathum, & Seriphum, Gyarum & Coſyram petit.* Hæc tamen habitatur, quia aquis eſt irrigua, & portum habet commodum, ubivis que ſcatet [illegible] capris, ut Arabs Geographus teſtatur *Clim.* 4. *part.* 2. Nic. *Lloydius.* Baudrando Inſula eſt Africæ, in mari Mediterraneo, verſus Hermææ promontorium, à quo 43 milliar. in Ortum abeſt, à Melita 90. circiter in Occaſum, à Clypea 50. in Ortum, à Sicilia 90 in Auſtrum. Urbeculam habet & caſtrum, cum portu ſat tuto. Olim ſub Tuneſtano Rege nunc à Sicilia pendet. Circuitus eſt 25. mill. paſſ.

COSYRI, Indiæ populi. Plin. *l.* 6. *c.* 17.

COSYRUS, inſula juxta Selinuntem. Item Siciliæ fluv. & urbs ejuſdem nominis. *Steph.* Tres ibi hodie ſunt inſulæ, *Treſontane* dictæ.

COSYTE, Umbriæ urbs. *Steph.*

COTA, ſeu COTTA, in Concil. Moguntinenſi, apud Reginonem, *l.* 1. *c.* 355. & Bernhardum, *l.* 2. *c.* 108. tunica eſt Clericis propria, Gall. *Cotte* German. *Cutt.* Vide infra *Cotta*, it. *Surcotum*. Saxonibus priſcis tugurium, latibulum, ſpelunca, unde ruſticorum manſiunculæ eodem nomine inſignitæ, Car. du Freſne, *Gloſſar.* Vide in voce *Coterelli*.

COTACE, Ariæ oppidum.

COTÆA, Armeniæ minoris regio. *Ptol.*

COTÆNA, Armeniæ minoris urbs. *Ptol.*

COTAMBA, Perſiæ oppid. *Ptol.*

COTARDIA, cotæ, ſagi vel tunicæ ſpecies, viris perinde ac fœminis familiaris, apud Car. du Freſne, *Gloſſar.*

COTARELLUS, vide *Coterellus*.

COTHUSIUM, oppidum Luſatiæ inferioris ad Sprehani fluv. ſub Electore Brandeburgic. Aliter Cotwuz. Medium ferè inter Dreſdam & Francofurtum ad Oderam.

COTENSII, Daciæ populi. *Ptol.*

COTERELLUS, idem cum *Cotario*, habitator *Cotæ*, quæ vox apud medii ævi ſcriptores caſam viliorem notat, ex Græco *κοίτη*, tugurium, latibulum. Unde *Coterelli* videntur dicti homines viliores, Gall. *Coterraux*, vel *Coſtereaux*, qui ſub Anglo militantes Gallis admodùm erant infeſti. De his Rigordus, *de geſtis Philippi Aug. Quòdam die*, inquit, *Ricardus Comes Pictavienſis multitudinem Cotarellorum ad Caſtellum Radulphi pro ſuccurſu miſerat.* Vide Hadr. Valeſ. *Notit. Gall.* Marca vero *Hiſtor. Bearn. l.* 6. *c.* 14. eos ſic dictos eſſe cenſet, quòd majoribus *cultellis* (de quibus infrà) armati & inſtructi eſſent, *cotterels* Toloſanis vulgò dictis, adeoque cum *Cultellarii*, de quibus in *Statutis* Raymundi Comitis Toloſani *A. C.* 1152. eoſdem facit. Fuere autem prædones militares, qui aliàs *Ruptarii*, ex agricolis & ruſticis, qui bellorum abuſi licentiâ prædationi ſeſe addixerunt, collecti: quos à Philippo Aug. deletos A. C. 1183. narrant, præter Rigordum, Guil. Brito, *Philip. l.* 1. Albericus *A. C.* 1183. Guil. Armoricus *in Philippo Aug.* Alii.

COTES, aliis COTTES, Africæ promontorium in Mauritania Tingitana, in extremo freto ſitum, ut conſtat ex his *Strabonis*, poſtquam de freto actum: *Ἐντεῦθεν δ' ἐστὶν ἀκρωτήριον ... τῆς Μαυρουσίας, αἱ Κώτεις λεγόμεναι*, i. e. *Inde procedentibus quidam objacet, Mauritaniæ pars ad occaſum extrema, Cotes vocant.* Proinde Ptolemæus *eadem* habet, *Κώτες ἄκρον*, *Cotes promontorium.* Putat Bochartus, *l.* 1. *Chanaan, c.* 37. Pœnos ſcripſiſſe כרמים *Coret*, i. e. *ἀμπελουργὸν*, *vindemiatorum*, quia Mela, *l.* 1. *c.* 5. *Ampeluſiam* exponit. Verba ſunt, *Caput atque extremum (Africæ) eſt promontorium, quod Græci Ampeluſiam, Afri aliter, ſed idem ſignificante vocabulo appellant.* Plinio quoque, *l.* 5. *c.* 1. id promontorium *Ampeluſia* dicitur; ſed Cotes eſt vicinum oppidum. *Promontorium*, ait, *Oceani extimum Ampeluſia nominatur a Græcis. Oppida fuere Lixa, Cotes ultra columnas Herculis*, &c. At in *Scylace Cotes* eſt ſinus in ipſo freto inter Columnas & Ἑρμαῖον ἄκρον. Nic. *Lloydius.* Nunc *Capo Spartel*: Hiſpaniæ obverſum, prope Oceanum Atlanticum, ubi major eſt Herculei Freti latitudo. 5. leuc. Hiſpanic. à Tingi, in Occaſum, *Baudrand.*

COTES opumæ, in Naro, & in Armenia & in Cypro, Salmaſ. *ad Vopiſ. in Aurelian. c.* 7. Vide ſuprà *Cos*.

COTHENA, oppid. Anhaltinarum, in Germania ſuperiore ſub proprio Principe, è familia Aſcania. Orſus eſt olim *Cothenſem* ramum Albertus III. Claudus, fil. Johannis, ſicut frater ejus Sigiſmundus Serveſtanum inchoavit: qui ambo pro Marchia Brandeburgenſi, quam Sigiſmundus Imperator Norimbergenſi Burggravio conceſſerat, accepêre 20000. aureos. Reliquit Albertus filios Woldemarum, Albertum & Adolfum, patrem Wilhelmi, qui dein, cum ſe Minoritarum ordini addixiſſet, Ludovici nomen aſſumpſit: & Adolfi, Epiſcopi Merſburgenſis, cui Lutherus theſes ſuas de Indulgentiis dedicavit. Iterum incepit hunc ramum Ludovicus, minimus natu filius Joachimi Ernesti, qui unus poſt plura ſecula totius Principatus fuerat poſſeſſor, mortuus A. C. 1586. Fuit autem Ludovicus Oeconomicâ laude & literis, Societate inprimis, quam *Frugiferam* vocant, fundatâ clarus, obiit A. C. 1650. relictô ex Sophia Lippienſi filiô Wilhelmô Ludovicô, natô A. C. 1638. Vide Phil. Jacobum Spenerum, *Syll. Geneal. Hiſtor.*

COTHIA, Moſcis dicitur panis benedictus, quem, pro defunctorum ſuffragio, in Ædibus ſacris diſtribuunt. Vide ſuprà in *Agape*, & Dominic. Macrum *in Hierolex.*

COTHOCIDÆ, Græcè *Κοθωκίδαι*, demus Athenienſis, cognominibus, incertum, patria Æſchinis. Jac. Sponius, *Itiner. part.* 3. *p.* 145.

COTHON, Carthaginis tres erant partes, *Kothon*, *Megara*, & *Byrſa*. Cothon variè definitur. A Strab. *l.* 17. *portus ...* [illegible] *inſula parva, rotunda, Euripô circumdata, ... habens in orbem navalia.* Portum fuiſſe murô cinctum, cujus pars una rotunda fuit, altera quadrangula, colligere eſt ex Appiano, in *Libyc. p.* 79.

cujus verba sunt: [illegible] Κώθωνι, portum Cothonem nomine [illegible]. Item [illegible] Κώθωνος [illegible], Ad urbem muro cinctus portum Cothonem [illegible]. Item [illegible] Κώθων [illegible], Ad interiorem Cothonem [illegible] nempe ad portum per rotundam [illegible]. Et rursus, [illegible] Κώθωνα [illegible], nempe [illegible] qui Cothonem [illegible]. Diodor. Sic. l. 3. De portu Charonitidis, in Arabum Thamudenis: [illegible] Καρχηδόνα [illegible] Κώθωνα, Similis est portui Carthaginis Cothoni nomine. In margine ex libris scriptum Κώθων. Hirtius, l. 4. sive de Bell. Afric. c. 62. nominatim aliquoties Cothon, non Carthaginis, sed Adrumeti urbis Africæ in hoc eodem litore notissimæ: Varus, inquit, Adrumeti ex Cothone egressus. Festus scribit, Cothones appellari portus in mari interiores arte, & manu factos. Et Servius ineditus ad Æneid. l. 1. Æn. v. 431. Hic portus alii effodiunt, nempe, Cothona faciunt. Cothona sunt portus in mari non naturales, sed arte, & manufacti. Est autem & masculini, & neutrius generis. Vocem Africanam, aut Punicam esse oportet, cum neque apud Græcos neque apud Romanos scriptores usquam pro portu occurrat, nisi quibus locis agitur de urbibus Africanis. Radix קטם Katam, vel Phœnicio more [illegible] apud Talmudicos est incidere, unde קטום Katum incisus. Græci, qui nullam habent desinentem in M. pro Kathum dictum est Kathon vel Kuthon, & levicula hac mutatione factum, ut barbara vox Græcâ civitate donaretur. Bochartus, l. 1. Chanaan. c. 24. Nic. Lloydius.

COTHON, Græcè Κώθων, poculum fictile, Laconicum, & militare, quod in pera gestabant milites, Athen. l. 11. Xenophon. Pæd. l. 1. [illegible] Unde Cothonem insul. parvam Carthaginis, quæ vicem portus præbebat & navalia habebat, quod instar cothonis poculi rotunda esset, nomen accepisse suspicatur Salmas. ad Solin. p. 1158. Sed de hac Insul. jam satis dictum, in hac voce.

COTHONEA, Eleusini Regis uxor, Triptolemi ex illo mater. Hyginus in Fab. 147.

COTHURNUS, discipulus Prodici, ex triginta tyrannis, à Lacedæmoniis, devictis Atheniis, impositis. Quare ita dictus sit, vide Scholiast. [illegible].

COTHURNUS, in Tragœdiis usitatus, calceamentum erat quadrangulum, quod ad utrumque pedem æquè accommodari poterat, adeo suberatum ac crassum, ut ejus accessione Heroum magnitudinem æquare quis videretur; cum contrà Comici socco, calceamento humili, uterentur. Claudian. de Consul. Manlii Theodori, v. 314.

— — Alte graditur majore cothurno.

Fallitur tamen Isidorus, l. 19. c. 34. qui solis Tragœdis id calceamenti genus convenisse contendit, Namque & puellæ, quæ grandiores videri volebant, & viatores, ut à luto defenderentur, & venatores usos esse: Interim frequentius à Tragicis adhibitum esse, conceditur. Vide Thom. Dempster. Paralipom. in Rosini Antiqq. l. 5. c. 8. & Scaligerum, Poetic. l. 4. c. 13. Hodie Itali Cothurnos vocant majores perdices rubras, quæ [illegible], h. e. [illegible] suum sæpius iterant, cum aliarum sit [illegible]. Cujusmodi [illegible] discrimen in Bœotiis olim Atticisque perdicibus notavit Theophrastus, vide Salmas. ad Solin. p. 140.

COTIA Silva Gall. inter Crespiacum Valesium, & Suessiones, versùs Fanumcastrum Milonis. Alius est intro tractu, ubi nunc vicus Coiſe, ad Axonam flum. ubi influit in Oesiam, prope Compendium. Gall. la Forest de Vilers Cotterez, à superbo illic Valesiorum castro excitato. Baudrand. Hadriano Valesio silva hæc vico sive villæ Cotia nomen dedit, quæ ipsa à cotibus accepisse videtur. Gallis aut la forest de Cuise. A quibusdam silva Compendiensis, la forest de Compiegne, quia Compendio villæ olim publicæ seu Palatio Regum proxima, dicitur. In illa Cotia, ut dictum, villa hodieque veteris Palatii in silva reliquias ostentans, vulgo Cuise: vici S. Petri S. Pierre en Chaste, Fractum l'Essart, S. Nicolai S. Nicolas de Courſe, S. Johannis ad silvam S. Jean au Bois, Brueriæ Bruyeres, à myricarum copia, [illegible] Galli vocant: B. [illegible] Brea, quæ vox silvam cæduam sepemque Gallis significat, & Casnum Chesne, aliis Chene Herbelot, prope Cotiam villam. Posita est silva inter Axonam, Isaram & Ostoctam amnem, qui apud Vermbrieam aut Vermariam palatium in Isaram effluit. Quæsi Brittoni, Philipp. l. 2. pro Cuysa silva: Notit. Gall.

COTILIA, insula, sive lacus apud Festum, vide Cutilia.

COTINÆ, locus circa Bætim, in quo æs aurumque nascitur. Strabo.

COTINUS, Græcè κότινος, occurrit apud Plin. l. 16. c. 18. & oleastrum notat: è quo Olympionicis olim coronis plectebantur. Nempe non ex quovis oleastro id fiebat, sed ex illa singulari tantum arbore, quam in [illegible] summà curà asservabant, ut materiam præberet hujusmodi coronis texendis, eaque κότινος propriè dicebatur [illegible], ut videre est apud Pausan. l. 5. [illegible] Sic Alphæus, apud Philostratum in [illegible] oleastri coronam dat Pelopi, velut olympicam & omnium excellentissimam. Solon quoque Anacharsidi, quænam vobis sint præmia, interroganti, respondet, olympia quidem corona è cotino, apud Lucianum de Gymnas. Et Nero, è Græcia reversus, Romam intravit [illegible], cotino coronatus, & laurum manu tenens, apud Dionem in Nerone. Ex aliis verò [illegible], qui proveniebant circa ripas Alphei, quamvis essent pulchri, ut qui quàm proximè accederent ad eam pulchritudinem apti, hæ coronæ [illegible] magis nectebantur, quàm ex olea, ut perperam volunt Scholiastes Aristophanis, Pluto. Cæterum super hujus singularis cotini origine discrepant Auctores. Et Aristoteles quidem eam ab Hercule Olympiæ plantatam ait, à fonte Istri ab eo allatam, uti etiam Pindarus, Olymp. Od. 3. Pausanias verò ex Hyperboreis in Græciam ab eodem delatam, narrat. Certè tantæ dignitatis fuit, ut vocata sit sacra olea. Hanc enim apud Plut. in Solone Epimenides, donis, quibus colebatur ab Atheniensibus, repudiatis, nil quicquam petiit, nisi ramum [illegible], abstulit sacra olea. Et verò locum sacra religione servabant. Plin. l. 16. c. 44. Olympiæ oleaster, ex quo primus Hercules coronatus est, & nunc custoditur religiosè. Ausonius addit locum ejus, ubi custodiebantur, nempe circa Ilissum fluv. Atticæ, à quo distabat 20. stadia, muro circumdatum fuisse, magnamque mulctam exigenti dictam. Idem arboris hujus tum folia, tum ramos singulares facit. Folia enim intus, non foris, viruisse, instar myrti, similesque ramos ejus myrtis similes, & [illegible], h. e. celsitudine, quæ capiti coronando apta esset, docet. Unde colligitur, coronam Olympiam non fuisse contextam è duobus ramulis, sed ex uno continuo: ad cujus exemplum facta postmodum triumphantium facta est. Antiquitus tamen è quolibet oleastro coronas Athenis plexas, docet porrò ex Etymol. in κότινος, ubi folia coronæ primitus confecta fuisse, in victores, ex illis capita, quæ spectatoribus sublata erant vice lecti, hincque coronam Olympicam sumsisse exordium, refert. Neque verò coronæ solùm Olympionicarum, sed & sceptra Regum, Heroumque clavæ, ex hac arbore conficiebantur, uti legimus de Amyco Rege Bebrycum aliisque: eo quod durior vix ulla arbor ad eam rem reperiri posse esset. Imò & donariis in templis Deorum affigendis inserviebant. Aristophanes, loc. cit.

[illegible] &c.

Uti autem primitus ex quolibet oleastro, postmodum ex Cotino per excellentiam ita dicto; sic tandem ex auro factæ Olympicæ coronæ, uti docet Car. Paschal. Coron. l. 6. c. 20. nuem de Cotino pluribus agentem, vide supp. præced. 18. & 19. adde, quæ dicemus infrà voce [illegible].

COTINUSA, quæ post Gades, ob multitudinem oleastrorum, vide Schol. in Aristoph. Plut. & in voce Cotinussa.

COTISO, Dacorum Rex, cujus exercitus, cùm Pannonias invasisset, à Cornelio Lentulo, Duce Augusti Cæsaris victus est. Horat. l. 3. Carmin. Od. 8. v. 18.

Occidit Daci Cotisonis agmen.

Abrahamus Mylius, l. de lingua Belgica, c. 16. Cotiso, quasi Cotes son, i. e. lingua Belgicà Dei filius. Sic nempe Dux ille dictus est, quia Optimates se, suosque liberos pro Deorum progenie ab aliis haberi volunt.

COTOMANA, Armeniæ majoris oppid. Ptol.

COTONEA Mala, memorantur Plinio, l. 15. c. 11. Ab his (pineis nucibus) proxima amplitudine mala, quæ vocamus Cotonea & Græci Cydonea, ex Creta Insula advecta, incurvatos trahunt ramos, prohibentque crescere parentem. Plura eorum genera, chrysomela, incisuris distincta, colore ad aurum inclinato. Quæ candidiora — — odoris præstantissimi sunt. Est & Neapolitanis suus honos. Minora ex eodem genere struthea odoratius vibrant, serotino proventu, præcoci vero mustea &c. Coquebantur ea in musto, & aut etiam odores adjiciebantur, de qua conditura Plautus agit Persa, Act. 1. Sc. 3. v. 7.

Commisce mulsum, struthea coluteaque appara,
Bene ut in scutris concaleat, & calamum injice.

Vide Columellam, l. 12. c. 19. & 47. [illegible] Græci vocant, & [illegible] in eadem conditura usurpant. Sunt autem Struthea, uti vitum Plinio, minora cotonea: alii tamen majora, in quibus Dioscorides est, qui [illegible] vocat minora Cydonia, h. e. [illegible], & à majoribus, quæ Struthea ille appellat, Cotonea hodie Galli, distinguunt. Ea quidem parva illa Cydonia, rotunda & odorata sunt, Pommes coin vulgo Gallis, è quibus hodieque Germani [illegible] suum cydoniatum parant. Sed & alius horum malorum usus fuit. Plinius, d. l. Omnia jam & vincinis salutatoriis cubiculis inclusa, simulacris noctium consiliis imposita. Ubi cubicula salutatoria vocat, in quibus divitem, è dormitorio suo prodeuntem, communis amicus, ut inquit Manilius, l. 7. salutabat. vide Hadr. Turneb. Advers. l. 13. c. 18. Ad cujusmodi cubiculorum ornatum erectas & comparatas imagines, simulachra noctium consiliis appellat, Dalechampius, Not. ad loc. Vide quoque Casaubon. ad Suetonium, p. 70. & infra, Cydonia. De Cytonio vero Malo Sinensium, aliquid supra in voce Bonifonia.

COTONEUM, vulgo Cedogno, oppid. Ducatus Mediolanensis, in limite agri Placentini, Gaudet titulo Comitatus Trivultiorum.

COTONIS, insul. circa Echinadas. Plin. l. 4. c. 12.

COTRADES, Isauriæ urbs. Steph.

COTRIGURI, Hunnorum gens. Agathias.

COTTA, Orator, qui cum Sulpitio æquali disseruit, apud Ciceronem in dialogo de Oratore. Legem tulit, ut liceret Tribunis plebis alios tempore magistratus, quod lege Syllæ iis erat ademptum. Singularem ejus dicendi facultatem ac dexteritatem multis nominibus laudat Tullius, l. de Oratore & in Bruto. Alter Cotta, contra Mithridatem infeliciter pugnavit, Syllam Cæsari conciliavit. Tertius, Legatus Cæsaris in Galliâ, insidiis circumventus, ab Ambiorige Duce exercitu interficitur. Asper. Pedianus. Totum nomen est T. Aurunculeius Cotta. Cæs. l. 5. Com. Cottæ cuidam Ovidius dedicavit, ep. 5. l. 1. & ep. 2. l. 3. de Ponto. Cottæ Poetæ meminit idem ex. ult. l. 4. An idem hic cum eo, cujus [illegible] mentio? Plurium aliorum Fasti Consolares, &c. meminerunt. Nic. Lloydius.

COTTA Aurelius, per luxum avitas opes dissipavit: huic tamen Nero annuam pecuniam statuit. Tacit. l. 13. Annal. c. 34.

COTTA Johannes, vide Johannes.

COTTA Messalinus, imperante Tiberio, Senator, adulandi

fœdissimâ arte famosus Messallæ Oratoris, Patris optimi, degener proles. Tacit. *l.* 2. *Annal. c.* 9. Promptissimus cum atroci sententiâ, de quibus Cæsar ad Senatum retulerat. Ibid. *l.* 3. *Annal. c.* 3.

COTTA, Italis corruptâ voce, fortè à *Crocota*, dicitur tunica talaris ac manicata olim, posteà brevior facta, textilis & laxè fluentibus manicis, alibi strictè corpori, & brachiis pressa, quales Cardinalium & Clericorum Augustinianorum: alibi etiam ad instar involucri rotundi, quod totum corpus involvit, & hinc inde brachiis in humeros rejicitur, ut veteres Casulæ sive Planetæ. Hunc sacris operantium amictum lineum, quod tenuis esset ac mollis ad instar Crocotarum, *Crocotam* primò, dein contractâ voce *Cottam* vulgò appellavisse. Quæ tamen vox non ita antiqua, ut pro veste sacrorum Ministrorum accipiatur. Scriptores enim Hetrusci *Cottam*, pro muliebri fermè veste, interdum pro virili, usurpant: nonnunquam pro veste, quæ armis injicitur. Venetiis sanè adhuc est in usu; ubi muliebres tunicas *Cottas* appellant, Octav. Ferrarius, *de Re Vestiaria, l.* 3. *c.* 5. Vide quoque suprà *Cota*, & infrà *Superpellicium*.

COTTABUS, vide infrà *Cotta*.

COTTÆOBRIGA, Vettonum in Lusitania urbs.

COTTANA, ficuum genus: Plin. *l.* 15. *c.* 19. *Ex hoc genere sunt, ut diximus, Cottana & Carica, quæque conscendenti navim adversùs Parthos omen fecêre M. Crasso, venales prædicantis voce, Cauneas.* Et Martialis, *l.* 13 *Epigr.* 28. cui titul. *Cottana.*

Hæc tibi quæ tortâ venerunt condita metâ,
Si majora forent cottana, ficus erant.

Nempe ficus erant parvæ, quæ è Syria afferebantur. Idem, *l.* 4. *Epigr.* 89. *v.* 5.

Antipolitani nec quæ de sanguine thynni
Testa rubet, nec quæ cottana parva gerit.

Et, *l.* 7. *Epigr.* 52. *v.* 7.

Parvaque cum canis venerunt cottana prunis, &c.

Veniebant autem in massam composita, unde *torta meta*, h. e. è potius junco textæ sportæ, vel testæ turbinatæ in metæ formam, mentio suprà. Statius *globum* vocat, *l.* 4. *Sylv.* 9. *in Saturnal. v.* 28.

Nusquam turbine conditus ruenti
Prunorum globus atque cottanorum.

Græci παλάθας dixêre, item μάζαν. unde Latini fecêre suum *massa*. Hinc παλάθη Συριακὴ, *cottanorum massa*, quæ ex *Syria* in alias regiones ferebantur &c. Vide hanc in rem Salmas. *ad Solin. passim*, & suprà in voce *Cottana*.

COTTIA, locus Galliæ Cisalpinæ inter Ticinum, & Taurinos. *Antoninus*.

COTTIÆ Alpes, *Moncenis* Leandro, *Mon Genevre* Jovio, montes excelsi inter Galliam & Italiam divortia facientes, ac Taurinos ab Allobrogibus, seu à Delphinatu potius separantes. Has *P. Diaconus* Dertonam, & Bobium usque extendit, sed malè, partemque illas Apennini facit; Extenduntur à monte Vesulo ad montem Cenisium. Harum præcipui montes, *Genebra*, *Cenisius*, *Vesulus*, habentque ad Austrum Alpes maritimas, ad Boream Grajas. *Baudrand*, Valles Lucernam & Perusiam, ex parte Italiæ, continentes. *Merca.* Plin. *l.* 3. *c.* 20. Strab. *l.* 4. Tacit. *l.* 1. *Hist. c.* 87. Ammian. Marcellin. Aur. Victor, *Epit. c.* 5. Leander Alberti, &c. Hæ Alpes 12. civitates continebant olim, regnum componentes: Hinc Cottii Regis mentio, apud Sueton. *in Tiberio*, *c.* 37. qui etiam *in Nerone*, *c.* 18. memorat, hunc Regnum Ponti Polemone Rege consentiente: & Alpium, post Cottium mortuum, in provinciam redegisse. Has dein Alpes Aripertus Italiæ Rex ut scoptam eliceret, Pontifici donavit A. C. 704. P. Diac. *l.* 6. *c.* 28. quam donationem renovavit Luitprandus, A. C. 725. Sigon. *l.* 3. &c.

COTTIÆ, vel COTIÆ, *Cozzo*, pagus Ducatus Mediol. in agro Vigevanensi, 2. milliar. à Sesia fluv. & à confinio Montisferrati. *Cotia* quibusdam.

COTTIARA, Indiæ intra Gangem urbs, in ora, *Ptol.* *Cochin* Castaldo, *Calecut* nonnullis. Forsan *Travancor*, 28. leuc. Hispan. à Cocino in Austrum, 10. à promontor. Comorino in Boream. *Baudrand.* Corruptè pro *Cottonara*, ut videtur *Salmasio*, quam Βαρόχαν ἐμπόριον, *Baracam emporium* vocat *Ptol.* Unde piper, quod optimum & plurimum ibi nascitur, lintribus monoxylis, per flumen, in maritimum emporium nomine Becaren, quod erat situm contra ostia fluvii, convehi solitum, ait Plin. *l.* 6. *c.* 23. Hodie Calicutum est eadem Salmasio, quem vide *ad Solin.* *p.* 1187.

COTTIARIS, Sinarum fluv. *Ptol.*

COTTIS, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

COTTIUM, *Straboni* Galliæ Narbonensis locus, circa Alpes Cottias.

COTTOBARA, Gedrosiæ oppid. & Indiæ intra Gangem.

COTTON, urbs Asiæ Propriæ. Liv. *l.* 9. *c.* 37.

COTTONA, Indiæ regio, unde piper monoxylis lintribus Becarem convehitur. Plin. *l.* 6. *c.* 23. Melius Cottonara. vide *Cottiara*.

COTTONA, portus Æthiopiæ, ad sinum Arabicum. Solin. *c.* 57.

COTTONUS Johannes, Anglus, Vir pius & doctus, exceptum à Robinsono Independentismum, absolvit, circa A. C. 1633. Cum enim sub Carolo I. M. Britan. Rege Episcoporum in Anglia auctoritas, annitente imprimis Præsule Cantuariensi Laudô, ad apicem pertingeret, pars Ecclesiæ Robinsonianæ (fuit autem Robinsonus Semiseparatistarum auctor, ut dicemus *infrà*) Lugduno-Batav. quò A. C. 1614. ex Anglia concesserat, Plymoutham Nov-Anglicam migravit, eodem paulò post *Cottono*, aliisque Non-Conformistis ex Anglia, metu persecutionis Episcoporum profugis, venerunt. Et hi statim in viam Robinsonianam consenserunt, quæ tum inter exules illos admodum invaluit. Difficile est non incidere in Scyllam, ubi Charybdim effugeris: Episcoporum fastum ac rigorem quod tolerare non poterant, quo longius quid ab illis distabat, eo gratius erat. Placuit igitur Robinsonus: & quanquam *Cottonus* antehàc Separatistis adversaretur, tamen Semiseparatistis auctor & fautor esse cœpit, circa annum præfatum, eaque dogmata facundè interpolare aggressus est. Statim itaque misit in Angliam literis novam hanc Ecclesiæ formam deprædicans in patres suas Thom. Godwinum, virum egregiè doctum, mox pertraxit, quem magna Anglorum colonia, in Novam Angliam secuta est. Cùm vero progressu temporis observaret *Cottonus* nimiam & intolerabilem populi potestatem supra Presbyteros, Johnsono contra Ainsworthum (qui interea circa potestatem Presbyterorum & Congregationis acriter secum invicem disceptabant) adhærere & Presbyterii auctoritatem supra *Fraternitatem* (ut loquuntur) extollere ac defendere cœpit; novô commentô distinctionis *inter potestatem auctoritatis ac libertatis* partes conciliaturus. Donec tandem, familiaritate Hutchinsoniæ, cum pluribus aliis, ad horrendos errores, Antinomismum, Libertinismum, ipsumque novæ Separationis præcipitium seduci se passus est. Vide Georg. Hornium, *Hist. Eccl. Novi Testam. Periodo* III. *Artic.* 3. §. 18 *& seqq.*

COTTONUS Johannes, fil. prioris, Pastor Plymmouthensis, in eadem Orbis parte, linguæ Americanæ apprimè peritus, Indorum conversionem magno cum zelo, nec minore successu, promovit. Crescens Matherius, *Epist. ad Joh. Leusden data Bostonæ, die* 12. *Jul. A. C.* 1687.

COTTONUS Petrus, Jesuita, vir aliàs doctus, ex dæmone obsessæ puellæ Hadrianæ, inter alia, de salute Regis Henrici M. & compositione animorum inter Reges & Magnates: Item de evidentissimo Scripturæ Sacræ loco, pro Purgatorio & Invocatione SS. probando, sciscitatus dicitur, Thuan. *Hist. l. c.* 132. Lætus, *Compend. Hist. Univ.* Vide & *Petrus*.

COTTUS, Gigas centimanus, Hesiod. *in Theogon. v.* 147.

Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Τρεῖς παῖδες μεγάλοι τε καὶ ὄβριμοι, οὐκ ὀνομαστοί,
Κόττος τε Βριάρεώς τε, Γύγης θ', ὑπερήφανα τέκνα,
Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο
Ἄπλαστοι, κεφαλαὶ δὲ ἑκάστῳ πεντήκοντα
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσι.

Vide Palæphatum, *c.* 20.

COTTULA, urbs circa Ticinum. *Strabo.*

COTTUANTII, Rhætorum gens. *Strabo.*

COTUATUS, vide *Conetodunus*: Quod nomen corrupit Cæsar, Gallicè *Gutvat*, qui est egregiis furis, κλέπτης.

COTULOSUS Campus, in Provincia ad Rhodanum, qui vulgò *la Crau* dicitur, quod inspergatur *lapidibus cotulosis*, qui quaquaversum latera habent acuminata, fortè in modum *costæ*, uti vocem *cou* Galli usurpant, in veter. *Charta*, apud Car. du Fresne, *Glossar.*

COTURNIX, Græcò ὄρτυξ avis parva & migratoria. De qua sic Plin. *l.* 10. *c.* 23. *Coturnices aves etiam semper adveniunt, quam grues, parva avis, & cum ad nos venit, terrestris potius, quam sublimis. Advolant & hæ simili modo, non sine periculo navigantium, cum appropinquavere terris. Quippe velis sæpe insidunt, & hoc semper noctu, merguntque navigia. Iter est his per hospitia certa. Austro non volant, humido scilicet & graviore vento. Aura tamen vehi volunt, propter pondus corporum viresque parvas. Hinc volantium illa conquestio labore expressa. Aquilone ergo maximè volant, ortygometrâ duce. Primam earum terræ appropinquantem accipiter rapit. Semper hinc remeantes comitatum sollicitant: abeuntque una persuasæ glottis & otis & cychramus &c.* Vide quoque Solin. *c.* 11. ubi in in clarissima Cycladum, unde Ortygia dicta, primùm has aves visas & in Latonæ tutela constitutas fuisse addit. Quando autem præcisè illarum migratio fiat, Aristoteles docet *Hist. Animal. l.* 8. *c.* 18. [illegible] *Semper autem priùs migrant ignumata, circa utramque excessum, ut scombri priùs, quàm thynni, & Coturnices quam grues. Quarum illæ migrant Boedromione, hæ Mæmacterione.* Ubi de utraque migratione loquitur, sive ex frigidis locis migrent, sive ex calidis. Æquè enim nimium æstum fugitant, ac nimium frigus, adeoque circa Æquinoctium vernum migrantes frigidiora loca petunt propter imminentes graviores æstus, Autumnale verò, in calidiora loca se conferunt, propter vim hyemis ingruentem, quòd unô mense maturiùs, quàm grues, faciunt. Vide Salmas. *ad Solin. l. cit.* Damnatas mensis fuisse, idem refert Plinius ubi suprà. *Coturnicibus veneni semen gratissimus cibus: quam ob causam eas damnavêre mensæ, simulque propter comitialem morbum despui suetæ, quem sola animalium sentiunt præter hominem.* Cæterùm mirum in modum multiplicari constat, cùm ova sedecim, & singulis annis quater parere dicantur: unde abundantia in Sacris earum lanta memoratur, ut illæ cooperuisse Israelitarum castra & populo complura lustra pascendo sufficisse dicantur, qua de re vide suprà in voce *Cibrota*: uti de ludo, à *Coturnicibus* nomen nacto, Græcè Ὀρτυγοκοπία, infrà voce *Ortygia*.

COTUS, *Æduus*, antiquissimâ familiâ natus, homo summæ potentiæ & magnæ cognationis. *Vergobretus* in sua civitate renunciatur. *Cæs. l.* 1. *Comment. c.* 31.

COTYÆUM, Galatiæ oppid. *Ptol.* & Plin. *l.* 5. *c.* 32.

COTYÆUM, Phrygiæ magnæ urbs. *Strab.* In Bithyniæ confinio. Nunc ex primis totius Regionis. Præfecti Turcarum sedes. 65. milliar. à Prusa in Ortum, 70. ab Adramyto. Dicitur *Cutaye* seu *Chutaye*.

COTYLA, mensura liquidorum, continens quartarios duos, urnas mensurales nonem, Græcè κοτύλη. Aliquando pro hemina; nonnumquam etiam pro libra mensurali. Cujusmodi quinque *Cotylarum* aquæ mensura unicuique litigantium Athenis olim dabatur, ad quam causam orarет suam, ex lege Harpocrationi memorata. Ad clepsydram enim causas, quæ magni momenti erant, agi consuevisse legimus, ὡς αἱ τῶν ... ; quales inprimis ... causa malæ tractationis Parentum, item causa abdicationis: de qua præsertim intellecta vult Harpocrationis verba Petitus: *neque enim omnibus in causis totidem eademque mensura aquæ dabantur*, addens. Vide eum Comm. in LL. *Attic.* l. 1. tit. 4.

COTYLÆUM, Eubœæ mons. *Steph.*

COTYLÆUS, Æsculapius apud Eurotam Laconiæ fluv. cultus, cujus templum ab Hercule positum est, cùm ex vulnere in *cotyle*, i. e. in manus concavitate sanatus esset. Pausan. l. 3.

COTYLIUS, Arcadiæ mons. Pausan. l. 8.

COTYLUM, collis in Ida monte 120. mill. pass. à Scepsi distans, in quo Scamandri, Granici, & Æsepi fluv. origo, ... à cavitate vel receptaculo dictus.

COTYORA, vide *Cytorum*.

COTYRGA, Siciliæ Mediterraneæ urbs. *Ptol.*

COTYS, fil. Manis, primi Mæoniæ Regis ex Callirrhoë Oceani filia, patri successit: ex Halia Tulli indigenæ filia, suscepit Asiem, à qua *Asia* dicta, & Atyn, Lydi patrem *Atyadarum* seu primæ Regum Lydorum Dynastiæ conditorem. Dionys. Halicarn. l. 1. Vide supra *Atys*.

COTYS, Latinâ terminatione *Cotus*, Thraciæ Regum nomen. Nepos in *Iphicrate*, c. 3. *Menisthea filium reliquit, ex Thressa natum, Coti Regis filia*. Idem in *Timotheo*, c. 1. Cotyn Græcâ ratione vocat. Cotyn Thraciæ Regem in Pompejana militia, commemorat Cæsar. l. 3. *de bello Civili*, c. 4. ubi vide Ciacconium. Pompejanas partes fovit. Lucan. l. 5. v. 54.

> ..... *Fortemque Cotyn, fidumque per arma*
> *Deiotarum*, ----- -----

Hic, cùm natura esset iracundior, & asper eorum, qui in ministeriis deliquissent, castigator, vasa fictilia, tenuia quidem & fragilia, sed cælaturis quibusdam & sculpturis eleganter elaborata, sibi ab hospite allata, simul omnia confregit, ne in eos, qui illa fregissent, asperius animadverteret. Plut. in *Apophth.* Alius Regis Thraciæ hoc nomine, qui regnum cum patruo suo Rescupori divisit, ab hoc dein per proditionem occisus, mentio est apud Tacitum, l. 2. *Annal.* c. 64. *&c.* Hic ille Cotys est, literis, & Poesi excultus, an alius Getarum Rex? ad quem Ovid. l. 2. *Eleg.* 9. *de Ponto*, v. 1. scripsit, exul scil. in ejus regno,

> *Regia progenies, cui nobilitatis origo*
> *Nomen in Eumolpi pervenit usque Coty.*

Coti Odrysarum Regis meminit Liv. l. 42. c. 29. & 51. Alius Coti Æduus Cæsar, l. 7. *de bell. Gall.* c. 32. Vide *Cotus*.

COTYS, Armeniæ minoris Rex, sub Claudio, Mithridati bellum movit, Tacit. l. 11. & 12. *Annal.*

COTYTTO, *us*, Dea impudicitiæ, cui Athenis à Baptis (eo nomine vocabantur ejus sacerdotes) nocturna sacra fiebant, quæ ab illa vocantur *Cotyttia*. Hanc Probus saltatricem fuisse existimat, unde etiam sacerdotes ejus lascivis saltationibus mores ejus referebant. Juvenal. *Sat.* 2. v. 91.

> *Talia secretâ coluerunt orgia tædâ,*
> *Cecropiam soliti Baptæ lassare Cotytto.*

Horat. *Epod.* 17. v. 58.

> *Inultus ut tu riseris Cotyttia*
> *Vulgata, sacrum liberi Cupidinis.*

Vide Politian. *Miscellan.* c. 10.

COTZIANUM, Phrygiæ civitas. *Jornandes.*

COVALIA, vulgo *Kile*, provinc. Scotiæ meridionalis inter Carrictam, Cunnighamiam & Cludesdaliam provinc. ubi Aëra, urbs primaria, mercibus affluens, cum portu satis commodo.

COVARRUVIAS Antonius, JCtus, fratrem Didacum, de quo mox, juvit in editione *Variarum Resolutionum*: atque ipse de *Jure Portugallico* librum emisit.

COVARRUVIAS Didacus, Toletanus, JCtus famigeratissimus, docuit Jus Canonicum Salmanticæ, inde Corrector & Auditor Burgis ac Granatæ, postmodum Archiepiscopus Insul. S. Dominici A. C. 1549. interfuit Concilio Tridentino, Decreto Reformationis componendo adhibitus: tandem Episcopus Segoviensis, & Præses Consilii Regii, obiit Madriti A. C. 1577. ætat. 65. Edidit plurima quæ vide in *Elogiis* Ant. Teissier, *Part.* 1.

COUBELLA, Arx Indiæ Orientalis in Amboina, una ex Moluccis, in ditione Hollandorum.

COUCHIN, unum ex maximis Indiæ promontoriis. Garzias ab Orti l. 1. *Histor. arom.* c. 17.

COUCINUS Gulielmus, vide *Gulielmus*.

COUCUM, regnum parvæ Barbariæ, in Africa cum urbe cognomine in mediterran. intra montes, inter regna Algerii & Bugiæ, 60. milliar. ab ora maris Afric.

COVELIACÆ, vulgò *Kochel*, locus Bavariæ superioris non longè ab Isaro fluv. *Cluver.* 8. leuc. Germanic. à Monachio in Merid. 6. à Schonga in Ortum.

COVENTRÆUS Gulielmus, vide *Gulielmus*.

COVENTRIA, urbs Angliæ media inter Herefordiam, & Lincolniam ad 50. milliar. à Vigornia 10. Londinum versus. *Baudrando* sita in Comitatu Varvicensi, 20. milliar. à Lichfeldia, 6. à Warvico in Boream. Vide *Conventria*.

COVETUS Jacobus, Parisiensis, acris judicii Theologus, obiit Basileæ, A. C. 1658.

COUGIUM, Hispaniæ Tarraconensis urbs in Vaccæis. *Ptol.*

COVINUS, vehiculi genus, quo Britanni & Galli in præliis utebantur. Lucan. l. 1. v. 426.

> *Et docilis rector rostrati Belga Covini.*

Silius, l. ult. v. 421.

> *Caerulus haud aliter cum dimicat incola Thules,*
> *Agmina falcifero circumvenit arcta Covino.*

Inde *Covinarius eques*, apud Tacitum in *Agricola*, c. 35. 36. Mela, l. 3. c. 6. *Dimicant non equitatu modò, aut pedite, verùm & bigis, & curribus, Gallicè armatis: Covinos vocant, quorum falcatis axibus utuntur.* De Britannis.

COULANUM, urbs cum regno cognomine in Malabariæ ora, ubi aliàs forsan Elancorum, in duas partes divisa. Sub Rege proprio, cui subest & regnum Travancoris in illo tractu. Ibi arx & emporium celebre cum portu, nec exigua vis Christianorum; 18. leuc. Hispanic. infra Cocinum, in Meridiem 24. a Camorino promontorio in Boream Maff. l. 2. Jarric. l. 6. c. 17. Barbosa, &c. Hic 2. arces Lusitanis. *Moreri*.

COUNOS, Angliæ insula, *Canvey*, teste Camdeno, in Essexia, ad Tamesis æstuarium in Boream, ubi pars Trinobantum aliàs. Vix 10. milliar. Anglic. à Londino, in Ortum, 7. à Roffa in Boream, licèt aliis *Shepey*.

COVORDIA, oppid. permunitum Belgii in provinc. Transisal. caput Drentiæ tractus, sub Batavis. Quibus id A. C. 1592. Mauritius Princeps Hispanis ereptum, subjecit. Difficili situ, atque ... nobilitate, postremò ab Hispanis firmatum. Transisalanorum & Groningæ propugnaculum simulque iter in Germaniam. A bovum transitu in Benthemium Germaniæ agrum, per unicum inter humida & tenuem limitem, nomen adeptum. Hugo Grotius, *Histor.* l. 2. Prope paludes, in confinio Westphaliæ & ditionis Monasteriens. 13. leuc. à Groninga in Austrum. A. C. 1672. ab Episcopo Monasteriensi, Gallicis viribus subnixo, per proditionem captum, sed sub initium A. C. 1673. per Præfectum Groninganum, Rabenhaupt, fortissimè receptum est.

COUS, vide *Coos*.

COUS, in tesserarum ludo senionem notat, sicut Chius unionem: ... Hinc notum Græcorum Proverb. Κῶς πρὸς Χῖον, cum magna parvis, gigas pygmæo confertur. Aliter *Venus* dicebatur, pro jactu fortunatissimo. Vide Thom. Godwyn. *Anthol. Rom.* l. 2. *sect.* 3. c. 13.

COUUNA, vulgò *Kowno*, urbs Lithuaniæ, ad Chronum fluv. ubi Viliam recipit, in confinio Samogitiæ & in Palatinatu Trocensi. 8. leuc. à Troca, 13. à Vilna in Occasum.

COXA, an ex Syro *sora*, aut Hebræo שוק, an à *coarctando*, quòd femur ibi superiori parti jungatur & arctetur? Græcis ἰσχίον, ... dicitur, quò tamen postremò propriè intelligit Galenus commissuram *coxendicis*, quæ est ad sedem, propter quam tota circa sedem regio eo nomine vocatur. Ejus vitium cum in Cominitis opponeretur Horatio Cocliti, *per singulos, inquit, gradus admoneor triumphi mei.* Augustus quoque *coxendice & femore & crure sinistro*, non perinde valens, remedio harenarum atque arundinum usus est, Sueton. in eo, c. 80. Nempe roboris hic ad incessum sedes, unde Jacobus Patriarcha, cùm ei *nervum femoris coxæ*, ut habet Vulg. seu ut est in Hebr. כף ירך *capè jerec*, i. e. curvatura femoris, cavitas nempe illa, in qua summa pars femoris est, ubi *coxendix* ischio jungitur & duo ossa connectuntur, mota esset ab Angelo, cum eo colluctante, Gen. c. 32. v. 25. *ipse claudicabat super femur suum*, v. 31. à quo tempore nervos mutuos, qui sunt ad acetabulum femoris, comedere inter vetita habuère Judæi. Vide Rivetum *ad l.* & plura infrà, in voce *Femur*. Caterum *Coxendicibus* cymbala Veterum fuisse similia infrà dicemus: in Sacris autem veter. Romanorum, coxendices hostiarum Umbricô nomine *strebulæ* fuisse dictas, docet ex *Plauto Festus*. Vide etiam Arnob. *l. ult.* & ad hunc Stewechii *Electa*.

COYACUM, locus in diœcesi Ovedana in Hispan. ubi concilium, A. C. 1050. à Ferdinando I. Castellæ Rege marito Sanctiæ, Alfonsi Legion. Regis filiæ celebratum, ad regnum Ecclesiamque bonis legibus instruendam. Baron. *A.* C. 1050.

COYLUS, fil. Marii, nepos Arviragi, Britanniæ Regum, patri successit, per annos 45. Circa A. C. 93. Polydor. Virgil. l. 2. & 3. Eum excepit filius Lucius, qui impetratis ab Eleutherio Episcopo Romano Evangelii præconibus, cum tota domo, & universo populo baptizatus est, A. C. 18. Idem *Ibid.*

COYMASENI, Corsicæ populi, *Ptol.*

COZALA, Armeniæ majoris oppid. *Ptol.*

COZBI, Latinè *mendax*, aut *essens*, sive *quasi fluens*, aut *quasi fluxus*. Madianitis filia Suri, quæ cum Zambri deprehensa, à Phinees filio Eleazari Sacerdotis occisa est. Numer. c. 25. v. 18. Torniel. *A. M.* 2583. n. 19.

COZISTRA, Ciliciæ præfecturæ in Cappadocia urbs. *Ptol.*

COZMINGA, oppid. Poloniæ minoris, ubi Synodô indictâ, A. C. 1554. ex utraque Polonia, & Prussia, Ministri Evangelii convocati, & unio cum majoris Poloniæ Ecclesiis inita est: Mox tamen fraude Arianitarum turbæ obortæ. Joh. Bielscius in *Chron. Pol.* l. 3. p. 602. Lætus, *Comp. Hist. Univ.*

CRABASIA, urbs Iberorum. *Ptol.*

CRABRA, vulgo *la Marana*, fluviolus oritur in Latio, ex agro Tusculano, paulo supra Cryptam Ferratam, postea in 2. brachia partitur. Pars major in Anienem se exonerat, vix 2. milliar. à Roma: minor per urbem labitur, ibique in Tiberim fluit.

CRABRO, vide infrà *Vespa*.

CRABUS, Deus Ægyptiorum, cui falsimentis sacra facere solitum erat. Cœl. Rhodig. *l.* 12. *c.* 1.

CRACA, in *Tabul. Peutingerianâ*, ubi iter à Dascusa Melitenem (quomodo corruptè vocat *Melitenen*) describit:

Dascusa, *Ispa*. XVIII.
Arangas, IX
Craca. XXVIII.
Melitenen. VIII.

in *Itinerar.* Antonini Ciaca dicitur, *Ptolemæo* Κιάκα. Unde reponi vult Ciaca, pro Craca, in Tabula, Salmas. *ad Solin. p.* 625.

CRACEA, Maga quædam apud Saxones, quæ appositas dapes in aliarum rerum formam commutabat, ludificatisque Idiotarum mentibus divinitatis fastigium sibi arrogabat.

CRACOVIA, quasi *Cracipolis*, Poloniæ caput, in Polonia majore amplissima, ad Vistulam fluv. tribus urbibus constans, à Craco condita, de quo infrà. Episcopalis sub Archiepiscopo Gnesnensi, olim sedes Regum, qui nunc plerumque Varsaviæ degunt. Hic Academia, fundata à Casimiro I. A. C. 1364. *filia Sorbonæ*, sicut ipsa urbs Roma Poloniæ, dicta. Institutus Episcopatus est, à Mieczislao Duce, qui cum Dambrowca fidem Christianam est amplexus A. C. 965. Cromer. *l.* 3. Incensa est à Tartaris, sub Boleslao Pudico, A. C. 1241. Idem, *l.* 9. Ejus regimen Teutonibus, ob fidem servatam, collatum est, à Lesco Nigro, A. C. 1288. Idem, *l.* 10. Disputatione hic à Jagielone Rege cum Hussitis institutâ, A. C. 1431. Rex paulo post è Bohemia ministros evocavit, qui in templo S. Crucis Sclavonicâ linguâ concionati diu sunt, uxorque Hedvigis Biblia S. Polonice verti curavit. Lasicyus *de gestis Fr. l.* 2. Legato Pontificis A. C. 1448. advenienti Academia nihil honoris exhibuit, Concilio Basiliensi adhærens. Posteà verò A. C. 1591. Protestantium templum à studiosis destructum est, quod iterum A. C. 1615. factum. Academiæ gravissimam litem moverunt Jesuitæ, ubi quæ sanguine innocentium plurimò repleta est, ut infremuerit tota Polonia, quæ verba sunt Academicorum *in epist. ad Lovanienses*: qui inter alia librum emiserunt, cum titulo *Gratis*: quò jussu Regis combustò, decretum in Comitiis A. C. 1626. Jesuitæ Scholam suam in urbe claudant, & Academiæ in posterum molesti esse desinant. Capta urbs bellò Sueciô & recepta est. Ap. Corradinum Ptol. Cromer. *de situ Polon.* Cluver. *Int. Geogr.* Papen. *itiner. Polon. p.* 112. & *seqq.* vulgò Cracovv. Cum arce permunita. 9. leuc. à confinio Silesiæ in Ortum, 21. à confinio Hungariæ in Boream, 40. à Varsavia in Austrum, 23. à Sandomir, in Occasum.

CRACOVIENSIS Matthæus vide *Matthæus*.

CRACUS, Poloniæ Dux, postquam XII. Palatini, quos extinctâ Lechi stirpe Poloni elegerant, ad tyrannidem essent prolapsi, creatus est, A. C. 700. Hic in Vistulæ ripa Cracoviam condidit. Crom. *l.* 3. Vide supra.

Poloniæ Principes.

CRACUS I. primus Polonorum Princeps, à Palatinis electus, A. C. 700. Vide supra. Ei filius

CRACUS II. successit, fratre Lecho, paulò post in venatione occiso. Cellar. *nova descr. Pol.* Cromer. *l.* 1. Michov. *l.* 1.

CRADE, Cariæ urbs. *Steph.*

CRAGUS, mons Ciliciæ, Tauri pars. Plin. *l.* 5. *c.* 27. ex opposito habens promontorium Anticragum. Aliis est mons Lyciæ. Sic dictus à Crago Termileni (aliàs Treneleri) & Praxidicæ nymphæ filio, Ovid. *l.* 9. *Met. v.* 645.

Jam Cragon, & Lymiren, Xanthique reliquerat undas.

Horat. *l.* 1. *Carm. Od.* 21. *v.* 7.

Nigris aut Erymanthi
Sylvis, aut viridis Cragi.

Dionysius. v. 849.

[illegible]
[illegible]

Hic ferunt esse Deorum agrestium antra, & incolas Cragi immortales fieri. Gentile Cragius. *Steph. Nic. Lloydius.* Cæterum malè *promontorium* Plinio dicitur, cum sit mons *ev tῇ μεσογείᾳ*, *in mediterraneis*, & quidem Lyciæ, ut *Strabo* & *Ptol.* cum ponere videntur. Nec obstat, quod hic ipsis ἄκρα dicitur; hæc enim vox non semper *ἀκρωτήριον*, seu *promontorium*, significat, sed *summum* quoque *jugum* montis cujuslibet aut verticem. Sic Arrianus Alpeudum, ἐν ἄκρᾳ κρημνῶν, situm dicit, h. e. *in edita ac prærupta rupe*. Et *Strabo* scribit, *Cragum* montem habere ὀκτὼ ἄκρας, h. e. *octo vertices* vel *octo capita*, quod Plinium fefellit. Sed & impropriè Livius, *l.* 21. *c.* 35. excelsum in Alpibus jugum *promontorium* vocat, ubi Hannibalem *in promontorio quodam*, *unde longè ac latè prospectus erat*, *consistere jussis militibus*, *Italiam ostendisse* memorat. Latini verò *promontoria* tantùm dicunt de prominentibus in mare saxis. Interim & Lycia Cragum promontor. revera Cariæ facit, cujus exordium à Mæandro fluv. auspicatur, & Cragô promontoriô terminat. Et *Dionysius* ultrò ad mare montem hunc porrigit. Quo pactò aut non errare Plinius aut alios errantes sequutus est. Salmas. *ad Solin. p.* 785.

CRAMA, Græc. κρᾶμα, Græcis orichalcum dicitur; Stephanus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *Lubricæ illa mistura generis in qua lapis reperitur, qui ignis vim passus in ferrum induitur, postmodum terra quadam mixtus distillat pseudargyrum, quâ temperatum ære orichalcum gignit.* Clarius Strabo, *l.* 13. qui hujusmodi orichalci genus κρᾶμα disertè appellat. Unde *crammatium*, quod ex orichalco factum est, apud Autorem veter. *Glossarii*, laudatum Salmasio, *ad Lampridium in Alex. Severo, c.* 25.

CRAMALDUS Simon, vide *Simon*.

CRAMBUSA, insula Ciliciæ apud Corycum promontor. & Calycadni fluv. ostia. *Steph.* Item urbs Lyciæ. *Strabo.*

CRAMBUTIS, urbs Ægypti. *Steph.* [illegible] *Herodoto.*

CRAMERUS Thomas, vide *Thomas*.

CRAMESINUM, à voce *Kermes* Arab. Vide supra ubi de Cocco.

CRANAE, insul. Laconica, quæ nunc *Helena*, olim *Cethena* sic etiam vocatur Attica à Cranao Rege. Gentile, si de Insula Laconica accipiatur, est *Cranaites*, si de Atticâ, *Cranaus*, *Steph.* Sunt qui Cranaëm insulam esse velint adjacentem Sunio Atticæ promontorio.

CRANÆA, cognomen Minervæ, de qua infrà.

CRANAUS, Atheniensium Rex II. qui Cecropi in regno per annos 9. successit, à quo inquilini *Cranai* dicti. Sub eo *judicium in Areopago* institutum, de quo vide Joh. Marshamum, *Canone Chron. ad Sec.* IX. & *Diluvium Deucalioneum* contigit, Epocha Marmor. apud eund. Successit Amphictyon. Euseb. *Chron.* Jul. *Africanus*.

CRANAUS, Cariæ oppid. Plin. *l.* 5. *c.* 29.

CRANDA, Æthiopiæ sub Ægypto oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

CRANE, teste Ovid. *l.* 6. *Fast.* nympha fuit Heleni luco oriunda, venationi addicta, quæ cum à multis procis nequicquam sæpe petita fuisset, omnesque delusisset, tandem à Jano occupata, & compressa fuit, cui pro virginitate ereptâ dedit, cardinibus præesse, & striges ab infantium cunis abigere. Unde posteà *Carna* dicta est. Vide *Carna*, & *Cardinea*.

CRANE, Arcadiæ urbs, ubi abietes plurimùm nascuntur. *Theophrastus.*

CRANEA, parva regio Ambraciotarum. *Steph.*

CRANEUM, gymnasium apud Corinthum, *Cicero* & Diog. Laërtius, *l.* 2. *c.* 38. Vide *Gymnasium*.

CRANEUS, primus Macedonum Rex, cujus successores usque ad Alexandrum, annis fere quingentis regnârunt. *Volaterranus.*

CRANGANORA, urbs Indiæ citerioris cognominis regionis caput, cum portu in ora Malabarica. 25 Milliar. à Cochino antea sub Lusitanis, nunc sub Hollandis. Ibi persæpe moratur Archiepiscopus Angamalæ, incolæ plerumque Christiani. Jarric. *l.* 6. *c.* 14. Govea, *de progr. Eccl. l.* 2. *c.* 19.

CRANIA, Tarsus Ciliciæ sic olim vocabatur. *Steph.*

CRANIDE, urbs à Thasiis habitata, quæ posteà *Philippi* dicta est.

CRANDES, vicus juxta Pontum. *Steph.*

CRANION, Cephalleniæ civitas. Thucyd. *l.* 5. pluralis numeri eam facit.

CRANIONIUS Crattidas, eques insignis Pausan. *in Eliac. priorib.*

CRANON, seu CRANNON Livio, *l.* 42. *c.* 64. *Cranon*, teste *Stephano*, urbs Thessaliæ in Macedoniæ confinio, Plin. *l.* 4. *c.* 9. Val. Max. *l.* 1. *c.* 8. *ex. ext.* 7. & alii, vide *Steph.*

CRANOSTAVIA, urbs Polon. parva, sed munita in Russia nigra, ad amnem *Wieprz*, ubi stagnum efficit. Sedes nunc Episcopatus Chelmensis, à Chelma 5. leuc., ut & à Lublino.

CRANTOR, Soleusis, Academicus Philosophus, Platonis auditor, & Xenocratis condiscipulus ac Polemonis, qui novis opinionibus Academiam Platonicam repleverunt, *Nic. Lloyd.* Discipulus Xenocratis, Cratetis, Philemonisque condiscipulus, *Morer.* Commentario. Scripsit ad triginta versuum, plurimaque poëmata, quæ, sigillo suo obsignata, in fano Minervæ reposuit. Vocum inventor admirabilis. Imprimis concinnavit librum *de Consolatione*, quem Cicero æmulatus est, & de quo hoc reliquit elogium: *Est ille quidem non magnus, sed verè aureolus, & ad verbum ediscendus libellus.* Periit aquæ intercutis morbô. Taxavit Stoicorum indolentiam, quæ esse nullô modò potest, nisi planè hominem ferreum esse velimus, & omni sensu planè carentem. Diog. Laërt. *de vit. Phil. l.* 4. Cum Chrysippo eum conjungit Horatius, ubi de Homero, *l.* 1. *Ep.* 2. *ad Lollium*, v. 3. 4.

Qui quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Planius, ac melius Chrysippo, & Crantore dicit.

Item *Crantor* Pelei armiger, à Demoleonte Centauro interfectus. Ovid. *Met. l.* 12.

CRANTZIUS Albertus, Decanus & Professor. Theolog. Hamburgensis, Obiit A. C. 1517. Scripsit *Historiam Ecclesiast. à tempore Caroli M.* Historiam Saxonic. 13. libris, Vandalicam 14. cum Chronico Daniæ, Sueciæ & Norvegiæ ab eodem Imperatore orsus, usque ad A. C. 1504. Georg. Fabric. *Hist. Sax. l.* 1. Simler. *epit. Bibl. Gesner.* Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 10. Vide & *Albertus*.

CRAON Petrus, vide *Petrus*.

CRASFRIUM, Siciliæ regio. *Steph.*

CRASNOSTAVENSIS Arx, in Poloniæ regno, in qua Maximilianus Austriæ Archidux postquàm à Joh. Zamoscio victus esset, A. C. 1588. per triennium detentus est. Vide Thuan. *l.* 96. *Histor.*

CRASPEDITES, Phrygiæ sinus. Plin. *l.* 5. *c.* 32. à Græca voce κράσπεδον, quæ *lacinam* significat. *Glossæ*, κράσπεδον, *lacinia*, *simbria*. Propriè de vestibus, inde ad alia usu translatò. Hinc Peloponnesum *laciniatam foliis platani quamplurimum*, legas, quia multis eam sinus incurrunt & laciniam similantque. Et ob eandem rationem Craspedites sinus, uti docet Salmas. *ad Solin. p.* 14.

CRASPISCIS, in *LL.* Æthelredi Regis, *c.* 33. Qui ad portam veniebat cum bato, ubi *piscis inest*, 2 obolum dabat ad teloneum, & de majori

majoris ejus 1. denar. Homines de Rothomago, qui veniunt cum vino vel craspisce ---- *recipiebant res suas & cum transversa*: est quasi alia. *Pisca craspis*, Gallis & Anglis, *Grampou* Spelmanno, quasi *gran poisson*, *Poisson a Card*. in *L*. Mari. Oleron *art*. 37. 38. 44. quoque, sicut balæna, ad Regem peculiari & regio jure pertinet, hinc *Piscis Regius* vulgo dictus. Aliquando tamen jus hoc dominus feudalibus peculiari privilegio indultum fuisse, probat Car. du Fresne in *Glossar*. quem vide.

CRASSA, locus Galliæ, in diœcesi Narbonensi, Monasterio vetere clarus, vulgo *la Grace*, pro *la Grage*. Ejus meminit Petrus, *Histor*. *Albig*. c. 34.

CRASSETUS Nicolaus, vide *Nicolaus*.

CRASSITIUS Lucius Sorrentinus, alias Tarentinus, ordinis Libertini, cognomento *Pasicles*, Romæ ludum Grammaticæ aperuit, docuitque inter alios Jul. Antonium, M. Antonii Triumviri filium, totus postmodum Philosophiæ se dedit. Sueton. *de ill. Grammatic*. c. 18.

CRASSUS, Crassi divitis avus, nunquam risisse fertur: ob id *Agelastus* est vocatus. Plin. *l*. 7. c. 19.

L. CRASSUS, an. fil. P. Lic. Crassi, qui Consul & Pontifex, de quo infra: Orator, qui cum Antonio à Cicerone introducitur, *in libris de Oratore*, accusavit C. Carbonem eloquentissimum hominem admodum adolescens. Summam ingenii non laudem modo, sed etiam admirationem est consecutus. Defendit postea Liciniam virginem, cum annos 27. natus esset. *In Bruto* Ciceronis, est elegantissima ipsius Crassi cum Antonio, & Scævola comparatio. Deploratur multis verbis ejus mors à Tullio in exordio, *l*. 3. *de Oratore*. Vixit an. 90. ante Christ. Natum.

P. CRASSUS, Oratoris frater, Juris peritissimus, in dominatione L. Cinnæ Marianarum partium, ne incideret in manus inimicorum, seipsum interemit. Cæterum de morte ejus, & patris sui variant authores. Lucan. *l*. 2. *v*. 124.

—— Truncos laceravit Fimbria Crassos.

Vide Appianum & Florum, *l*. 3. *c*. 21. itemque Livii Epitomatorem.

M. CRASSUS, P. Crassi Censoris filius, Romanorum omnium ditissimus: Negavit quempiam divitem habendum, qui annuo reditu exercitum alere non posset. Hic sub Cinna Marioque, in Hispaniam se recepit, ubi apud Vibium octo menses latuit, hinc in Africa, sub Sulla, meruit. Ad bellum Servile missus, adversus Spartacum gladiatorem, qui fugitivorum ingenti contracta manu, Varinium, Gellium, ac Lentulum Roman. Imperatores fugaverat, 12. millibus hostium una cum eorum Ducc cæsis, apud Rhegium, juxta Leucadis paludem, victoria potitus est, urbemque ovans intravit, lauro, novo exemplo coronatus, cum cæteri ante eum non nisi myrteam coronam accepissent. Dein Consul & Censor, cum Pompejo & Cæsare, Triumviratum egit. Postremò cum ei Syria sorte obtigisset, templum Hierosolymitan. diripuit, tota Judæa emuncta: Hinc profectus ad bellum Parthicum, ibi cum filio Publio a Surena Regis Præfecto captus, atque interfectus est. Et quoniam auri cupiditate expeditionem suscepisse credebatur, Barbari liquefactum aurum in os ejus infuderunt, jubentes, ut saltem mortuus se auro satiaret, cujus famem vivus nunquam sedare potuisset. Plut. *in ejus vita*. Flor. *l*. 3. *c*. 11. Joseph. *Jud*. *Antiq*. *l*. 14. Lucan. *l*. 1. *v*. 104.

---- Postquam crudeli funere Crassus
Assyrias Latio maculavit sanguine Carras.

Vide & *Marcus*.

CRASSUS, M. Crassi divitis fil. Cæsaris legatus fuit in bello Gallico: in Cæsarianis tandem partibus adolescens occubuit. Fuit autem discipulus Ciceronis, de quo ille *in Oratore*. Fratrem habuit *P. Crassum*, qui & ipse bello Gallico militavit sub Cæsare, immatura quoque morte raptus. Patrem enim in Parthos secutus interiit, vide supra.

CRASSUS Frugi, prænomine *Marcus*, Consul fuit cum C. Lecanio Basso, DCCCXVI sub Nerone, qui ipse è Calpurniis Frugi, in Liciniam gentem, adoptione transiit. Pater Pisonis Liciniani, à Galba adoptati.

CRASSUS P. Licinius, ante ætatem Pontifex Max. factus, quod nunquam antea contigit. Consul profectus est contra Aristonicum Eumenis filium, in quo prœlio, profligato exercitu, ipse, ne in manus hostium veniret, baculo Barbarum quendam in acie oculo converberato, in sui necem provocavit. Doctissimi, nobilissimi, eloquentissimi, Juris peritissimique elogium meritus. Liv. *l*. 59. Strabo, *l*. 14. Justin. *l*. 36. Vellejus, *l*. 2. Flor. Val. Max. &c. Vide & *Licinius*.

CRASSUS Papyrius, vide *Papyrius*.

CRASSUS Paulus, vide *Paulus*.

CRASTINUS, Dux Roman. adversus Vandalos missus. A.C. 434.

CRASTINUS, Evocatus in exercitu Cæsaris, in Pharsalicis campis occubuit, gladio in os adversum conjecto. Cæsar, *l*. 3. *Bell*. *Civil*. *c*. 99. Videatur Plutarchus & Lucan. *l*. 7. *v*. 471.

CRASTUS, urbs Sicanorum in Sicilia, Epicharmi Comici patria & Laidis meretricis. Gentile *Crastinus*. *Herodotus Crastia* vocat.

CRATAIS, mater Scyllæ, ut quidam volunt.

CRATÆUS sive CRATÆVUS, quem Diodor. Sic. *l*. 14. *Craterum* vocat, ab Archelao stupratus & nuptiis promissæ in matrimonium alterutrius filiæ frustratus, in necem ejus conjuravit. Aristoteles, *l*. 5. *Polit*. 10.

CRATANDER Andreas, Typographus Basiliensis celebris, secul. præterit. Johannem Oecolampadium, A. C. 1522. Augusta Basileam reversum hospitio excepit: apud quem ille Chrysostomi nonnulla Latinè vertit. Urstis. *Epit*. *Hist*. *Basil*. c. 9.

CRATE capiendi aves artificium, indigitatur Senecæ, *Octav*. *Actu* 2. *v*. 409. ubi de tertii seculi moribus,

Mox inquietum, quod sequi cursu feras
Auderet acres, fluctibus tectos graves
Extrahere pisces rete, vel calamo levi,
Decipere volucres crate, cervos & leves &c.

Ubi *brevem* vocat, quia quum alioqui Crates in opere rustico, aut in militia appellantur, ut infra videbimus, ampliores animo fingimus, Gronov. *ad Senec. d. l.* Pictura de hoc aucupii genere, apud Brodæum, *Miscellan*. *l*. 1. qui ejus jam apud Comicum mentionem exstare contendit, in verbis, *concinnavit aream, offendit cibum*, *Asinar*. *actu* 1. *sc*. 3. *v*. 64. ubi onum diversum, quod post paulò *rete*, nominatur pennis &c.

CRATEAS Macedo, Pater Pithonis.

CRATEIS, fluv. Bruttiorum in Calabria ulteriore, *Fiumara le Moro* hodie.

CRATER, sinus Campaniæ inter Misenum, & promontor. Minervæ, qui & *sinus Puteolanus* dicitur. Strabo. *l*. 5. Hodiè *Golfo di Napoli*.

CRATER, ἀπὸ τοῦ κεράσαι, quasi *κεραστής*, *quoniam in cornua potionum fundebatur*, cujus rei vestigia certissima in antiquis inscriptionibus. D. Ambrosius, *l*. *de Elia et jejunio*, c. 17. *Per cornua etiam fluentia in fauces hominum vina decurrunt, & si quis respiraverit, tanquam missum flagitium, soluta aucu, locò motus habetur.* Athenæus Deipnos. *l*. 11. *Prisces fuisse, atque homines cornibus cum bibissent boum; liquet hoc ex eo, quod adhuc, dum aquam vinum permiscent, ita se dicunt, & vas in quo vinum miscetur, craterem appellant, manet etiam nunc cornuum ad hunc usum fabrica quædam ejusmodi pocula Rhyta vocant, Potantium quoque multi antiquos bibentes cornibus induxere.* Xenophon, *l*. 6. *exped*. *Cyri*, [illegible]. *Quum in grabatis inter convivandum discumberent, at biberent è poculis cornu factis.* Idem, *l*. 7. hanc *Thraciam legem* vocat. Alluserunt ad eundem ritum Poetæ. Pindarus,

Ἐξ ἀργυρέων κεράτων πίνοντες.
Ex argenteis poculis bibentes.

Æschylus *in Perrhabis*, ἀργυρηλάτοις κέρασι, *argento ductis fabricatis cornibus* &c. Primum autem hoc poculi genere usum Bacchum ferunt, quem cornutum fingi pueruli quoque Grammaticorum sciunt, Unicus Ovidius sufficiet, *Epist*. 15. *Heroid*. *v*. 25.

Sume fidem & pharetram, fies manifestus Apollo,
Accedant capiti cornua, Bacchus erit.

Indi, talibus quoque poculis usi, ut ex Ctesia Photius annotavit in *Bibl*. Ita autem ille, *Asinos sylvestres haber Indiæ*, [illegible] *cornu habent in media fronte*; & paulo post, [illegible], *conficiunt enim ex his pocula.* In conviviis tertium poculum Jovis Servatoris fuit (sicut primum, ut Franc. Lusinus ait, *l*. 2. *Parerg*. c. 7. Jovis Olympii, alterum Heroum erat; Κρατὴρ Διὸς σωτῆρος, *Crater Jovis Servatoris* Polluci dictum, in memoriam pluviæ derepentè irruentis, quà pocula vino semiplena, cum temperata essent, salutarem ipsius usum homines didicerunt, prius enim meracum biberant, non sine noxa. Eustath. *in Homer*. Vide Thomæ Dempsteri *Paralipomena in Rosini Antiq*. *Rom*. *l*. 5. *c*. 30. Quà ætate verò luxus maximè invaluit, ut coronatum & unguentorum missus præibat secundæ mensæ, sic *Crater* statuebatur in medio, qui exhibendus erat. Plutarchus Sympos. [illegible]. [illegible] &c. Et quidem coronatus, ut & alia pocula, de quo more Virg. *l*. 1. *Æn*. *v*. 728.

Crateras statuunt plenos & vina coronant.

Non solum eo sensu, quod vino implerentur, sed & quod plerumque cælata corona redimirentur. Certè Athenæus, *l*. 5. in quadam pompa meminit *Crateris argentei* amphorarum sexcentarum, qui vehebatur quatuor rotarum curru, quem sexcenti viri trahebant. Sub ejus labris, ansis & basi imagines fuêre animalium tornò sculptæ. Ipse vero aurea gemmataque corona præcingebatur. Quamvis aliquando crateribus poculisque addita corona fuit, non decoris, sed utilitatis gratia. Quemadmodum collum vasis coronâ pulegii sive calamintæ, ne inde vinum effluat, redimiri consuevisse, tradit Constantinus Cæsar, *l*. 6. *c*. 14. &c. Vide quoque infra *Lanea corona*. Verum natis in usum lætitiæ scyphis pugnavère Thraces, & *Crateres* pro telis jacti Centauris leguntur. Statius, *l*. 1. *Achill*. *v*. 114.

—— Hic hominum nulles experta cruores.
Spicula, nec truncas bello gestaribus ornos,
Aut consanguineos fractos crateres in hostes.

Et Ovid. *l*. 12. *Met*. *v*. 236.

Antiquus crater, quem vastum vastior ipse
Sustulit Ægides, adversaque misit in ora.

Inter quos Pholus inprimis immani cratere mira hostibus vulnera intulit, apud eundem Statium, *l*. 2. *Thebaid*. *v*. 564. quod socio ejus Hylæo tribuit Virg. *l*. 2. *Georgic*. Sed & ipse Pholus alio cratere ab Æsone stratus est, apud Val. Flaccum, *l*. 1. *v*. 337.

---- ---- ---- sed fatum Æson
Attollens dictis animos: ô si mihi sanguis
Quantus erat, cum signiferum cratera minantem
Non leviore Pholum manu hac compescuit auro.

Vide de hoc Pholi *cratere*, imprimis olim celebri, Apollodorum, *l*. 2. Scholiastem Theocriti *ad finem Thalysior*. Lucanum, *l*. 6. &c. Pejor abusus, cum Inferis rem divinam facientes prisci, *Crateras* ipsos cum

cum libamentis in flammas conjiciebant, quo de more vide Servium ad Virg. l. 6. *Æn.* Statium, ubi de Archemori sepultura, & ad hunc Casp. Barthium, *Animadversion. Part.* 3. p. 426. uti de Helenæ crateres non minùs, ac iis de quibus diximus, claro, aliquid intra, voce *Helena*: de Nestoris, voce *Nestoreus*: & de more insignia avita *crateribus* inscribendi, ubi de *Insignibus*. De more verò, minoribus poculis remotis, majusculum *Cratera* poscendi, cùm ad cantum accederent Græci, voce *Scolium*. *Crateras* vertendi, in lemmate, *Vertendi crateras mos*, ut alia omittam, passim hic, ubi de *libandi* more, *Poculo*, *Scypho*, jam dicta dicendave. Sed & vide hîc infrà in *Craterra*, ut & voce *Patera*.

CRATER Aureus, in cœruleo solo, cruciculis brachiatis & specularis aureis consito (Compostellanæ peregrinationis indiciô) Gallæciæ, unius ex Hispaniæ Regnis, insigne est. *Crater* scil. seu *Calix tectus*, aliquâ nominis allusione, quamvis Gallicia seu Gallæcia, non à *calice*, seu *Gallæcu*, sed *Callaicis*, aut *Callæcis*, dicta sit. Inter apices Remeccii scuti, similiter *Craterem aureum cum operculo*, observat Cl. Spenerus, *Artis Herald. Parte* II. ubi de *Famil. Comitum de Santzendorf*.

CRATERRA, apud Nævium, *Lycurgô*. *Nam ut ludere Letantes inter se vidimus propter amnem, craterris sumere aquam ex fonte.* Varronem, *de Vita Pop. Rom. l.* 3. *Ad Sybariticam prædam, in qua sunt tripodes, craterræ, ananca, à Populo nobilium Tarentinorum*, & Ciceronem, *de Nat. Deor. l.* 2.

In medioque sinu fulgens craterra relucet:

Nonio Marcello situla est. Barthio verò idem cum *Cratere* seu *Cratera*, nam & fœmininô genere *Crateras* Romanos dixisse notum. Persius, *Sat.* 2. v. 52.

Si tibi crateras argenti, incusaque pingui
Auro dona feram. —— ——

Servius, *l.* 1. *Æn.* v. 728. *Græcum est, hic crater. Nam Latinè hæc cratera dicitur.* Vide quoque Isidorum, *Origin. l.* 20. *c.* 5. Nec certè Nævii & Varronis loca ad Nonii situlam faciunt, optimè ad *crateras* Latinas; Ciceronis verò versus penitus in os homini contradicit. Erant autem *Crateres* ingentia vasa, quæ in medio conviviorum loco statuebantur, ut inde minoribus poculis hauriretur, uti suprà videre est. Quamvis & minutiora nonnunquam sic appellata legamus, apud Val. Flaccum, *l.* 5. *v.* 615. Prudentium *in Diptochæa*, Alios. Nonium tamen absolvat *Onomasticon* priscum quod *ὑδρεῖον*, *creterram* (uti Docti cum MSS. legere malunt) interpretatur; & *Craterra* illum cœlestem Urnam aquariam facit Scholiastes Germani. Vide Casp. Barthium *ad Statium*, *Part.* 2. *p.* 300.

CRATERUS, Macedo è comitibus Alexandri, qui etiam ejus res gestas conscripsit. Rei militaris & literatæ gloria florentissimus. Ejus ad Aristopatram matrem epistol. de admirandis, quæ vidisset, citat Strabo, *l.* 15. Vide Plut. *in Alexandro*, Curt. *l.* 3. *c.* 9. *l.* 4. *c.* 3. 13. *l.* 5. *c.* 4. 6. &c. Arian. *l.* 4. *Expedit. Alex.* Voss. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 347. & *l.* 4. *c.* 9. *p.* 462.

CRATERUS, Macedo, Historicus, quem laudant Schol. *in Aristoph. Aves.* Stephanus citat tertium & nonum, è Crateri libris, *περὶ ψηφισμάτων*.

CRATERUS, Medicus insignis, quô T. Pomponius Atticus usus, Cicer. *l.* 12. *ad Attic. ep.* 13. 14. Hujus servum scribit Porphyrius Tyrius morbô inusitatô affectum, quum medicamenta non prodessent, viperâ piscis in formam figuratâ & ab eo devoratâ sanum factum. *Crateri* meminit etiam Horat. *l.* 2. *Serm. Sat.* 3. v. 161.

Non est Cardiacus (Craterum dixisse putato)

Itémque Persius, *Sat.* 3. v. 65.

Et quid opus Cratero magnos promittere montes?

CRATERUS Pictor, qui Comœdos Athenis in Pompejo pinxit. Plin. *l.* 35. *c.* 11.

CRATERUS, Statuarius nobilis, quem probatissimis signis Palatinas domos Cæsarum replevisse, author est Plin. *l.* 36. *c.* 5.

CRATES, Atheniensis, Poëta Comicus, antiquæ Comœdiæ, auditor Polemonis Philosophi. *Suidas.*

CRATES, fil. Ascondi, circa 113. Olymp. Thebanus, Philosophus Cynicus, Diogenis discipulus, Hipparchiæ maritus, qui, *Suidâ* ac *Diogene Laertiô* testibus, in pecuniam omnem substantiam redigens, apud Trapezitam deposuit, hâc lege, ut, si filii Philosophi essent, eam indigentibus civibus distribueret, nihilô Philosophos indigere existimans. Si autem idiotæ, eis redderet, ut, vacui virtute, saltem opes opitularentur. Philostratus autem *in vita Apollon.* & Diocles, eum substantiam suam ajunt in mare projecisse, ut liberius philosopharetur, atque dixisse, *Abite pessum malæ cupiditates, Ego vos mergam, ne ipse mergar à vobis.* Neque enim putavit se posse, & virtutes, & divitias simul possidere. A' Nicodromo citharœdo, alapâ acceptâ, istâ Epigraphe, *Hæc Nicodromus fecit*, illum notavit. Enituit autem Demetrii Poliorcetæ temporibus, ad quem Thebas obsidentem missus legatus, suâ authoritate, eum ab obsidione patriæ removit. *Vide* Diogen. Laërt. *l.* 6.

CRATES, cognomine *Mallotes*, fil. Timocratis, Stoicus & Grammaticus sub Ptol. Philometore, æqualis Aristophanis Grammatici, cognominabatur *Criticus*, sive *Homericus*. Scripsit in Iliadem & Odysseam *libros* 9. Comment. *Suidas* Studium Grammaticæ Romam primus intulit, teste Suetoniô, *de Illustr. Gramm. c.* 2. missus enim ad Senatum ab Attalo Rege, sub ipsam Ennii mortem plurimas acroases fecit, assiduoque per omne tempus legationis differuit. Plin. *l.* 4. *c.* 12. Varro, *l.* 8. *de L. L.* Strab. *lib.* 1. 3. 13. & 14. Voss. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 347. *de Poet. c.* 8.

CRATES, Pergamenus, res mirandas de variis gentibus literis prodidit. De quo Plin. *l.* 7. *c.* 2. & Ælianus *de Animalib.* *l.* 17. *c.* 9. Item Orator; ex familia Isocratis. Voss. *loc. cit.*

CRATES, sub Alexandro M. machinariæ rei artifex. Item Philosophus Peripateticus: Item Philosophus Academicus, Tarsensis. Item Epigrammatista. Geometra tandem, &c. Diog. Laërt. *in Cratete Academico*, *l.* 4.

CRATES Æratæ, apud Statium, *l.* 4. *Theb.* v. 110. ubi de lucta Acheloi cum Hercule.

Omnibus æratæ propugnant pectora crates,
Pilaque sæva manu —— ——

Ære scil. *seu ferrô obductæ*, ait vetus Scholiastes. Quæ mens fuit dubia tamen Lipsio *de Milit. Rom. l.* 3. *c.* 6. Certè non alia, quam de *ligneis cratibus laminis ferreis obductis*, Papinio, pro illo videl. ævo, armaturæ ad talia solidioris nondum vulgatô usu. Quare & singularem notam hanc iis populis adscribit. Pari sensu illa sunt capienda, apud Virg. *l.* 7. *Æn.* v. 632.

Tegmina tuta cavant capitum, flectuntque salignas
Umbonum crates. —— ——

Saligna enim *crates*, *umbones* ferrea harum munimenta designant. Nam quod ad ligneas solùm crates, quod sequitur.

—— —— *alii thoraces ahenos*
Aut leves ocreas lento ducunt argento.

Nec satis circumspectè Servius, qui coria iis inducta de Sallustio accersit. Tales verò & thoraces intelligi vult Papinius. Vide ad *loc. cit.* Barthium. Non autem pectori solùm muniendo, sed & in urbium oppugnationibus, *Crates* adhibitæ, uti ex Curtio discimus, *l.* 5. *c.* 3. *Ipsi materia cratibus & pontea facienda, ut, qui turres admoverent, extra teli ictum essent.* Nempe antelatæ hæ tegebant. Imò & fossas iis explebant, ac mixtô aggere quasi per pontes ibant. Verùm hæ non fuerunt elaboratæ, ad modum stabulum, quas in obsidione defigebant, sed leviores, fortasse nec tectô aut lateribus, sed simplici textu vimineô, quem ante se ferebant; iterum Lipsius, quem omninò vide hanc in rem, uti & de pluteis, qui, ex *cratibus corio intectis*, recentioribus fiebant, aliquid etiam infrà in *Testudo*.

CRATES Contabulatæ, pontis genus, apud Solin. *c.* 56. *Asitæ Arabes, quibus è re nata datum nomen: nam bubulis utribus contabulatas crates superponunt, vectarique hôc ratu genere prætereuntes infestant* &c. Sed hîc de *tabulato* agitur; vocat enim Plinius, quem Solinus exscribit, *pontem tabulas junctas & utribus superstratas*: nec *utres ponte sternere* aliud est, quàm utribus junctas tabulas stratas superponere. Unde *pontile stratum*, apud Vegetium, de tabulatô, quô stabuli pavimentum constratum est. Et *πεζῶλα* Græci recentiores usurpârunt pro quibuslibet tabulatis, etiamsi ad speciem pontis strata non essent, sed suspensa. At *Crates* textæ sunt & diversæ utique à tabulatis, quæ non aliud sunt, quàm tabulæ stratæ junctæque, uti vidimus. Nisi fortè scripserit Solinus, *Bubulis utribus contabulatos stratus superponunt.* Cæterùm pontium ex utribus factorum usus olim apud diversos fuit populos, fluviis transnatandis, & præcipuè in bello. Cujusmodi pontem *Ἀσκογέφυρα* vocat Auctor Anonymus *de Rebus Bell.* Vide suprà in voce *Ascogefyra*, & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p.* 1266. & 1267.

CRATES Harundineæ, Græcis *ταρσοὶ*, dicebantur viminea texta, super quibus siccabantur casei, uti videre est suprà, ubi de *Caseo*. Aliud quid erant *ταρσοὶ καλάμων*, apud Herodot. *Musâ* 1. texta videl. *cannarum* seu *cannicia*, quæ, in Babylonis muris, singulis laterum ordinibus interposita erant & bitumine oblita, ad continendam structuram. *Hesychius*, *ταρσοὺς καλάμων*, *πλέγματα καλάμων*. De *Craticiis* enim *parietibus* ibi sermo est, quibus lutô inductis cùm cannarum duplex ordo vulgò affigeretur, ut tectorium superinductum firmius adhæresceret: in muris Babylonis inter singulos ordines laterum texta cannarum stipata erant & bitumine adglutinata, vide de hujusmodi parietibus Vitruvium, *l.* 7. *c.* 3. Ut frustra sint, qui *ταρσοὺς* illos *καλάμων* Herodoti exposuêre de *cratibus*, quibus impositi lateres siccabantur. Licèt enim non casei solùm, sicuque & alii fructus, qui siccabantur, exponi solibus super crate aut vimineo texto solerent, quod *ταρσῶσαι* propriè dicebatur: sed & lateres sic siccarentur; id tamen de crudis tantùm accipiendum. At lateres, quibus structi muri Babylonis, igne cocti erant: hinc jam præcessit de eorum coctura, *ὤπτησαν ἐν καμίνοισι*, cujusmodi lateres nihil opus habent siccescere & arefieri. *Ταρσὸν* igitur illos *καλάμων* interpositos constat lateribus, in muri structura: quod clarè ostendit verbum *διαστοιβάζειν*, in eodem loco. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. p.* 1267.

CRATESIPOLIS, mulier factiosa, quæ Acrocorinthum Ptolemæo astutè tradidit. Polyæn. *l.* 8. *c.* 58.

CRATEVAS, Medicus Plinio, *l.* 25. *c.* 17. & alibi aliquoties memoratus, thapsi inventor apud Cœl. Rhodig. *l.* 18. *c.* 9.

CRATHIS, pastor, qui capræ amore deprehensus, infantem sustulit, qui cruribus matrem, facie verò patrem referebat, Deorum numero mox ascitus, & Hylæum numen Napæumque nominatus. Cœl. Rhodig. *l.* 25. *c.* 32.

CRATHIS, nomen duorum fluviorum, quorum alter est in Achaja propriè dicta, prope Ægas, in sinum Corinthiacum influens. Strabo, *l.* 8. Alter in Magna Græcia juxta Sybarim oppid. cujus aqua barbas, comasque flavum colorem inducere traditur. Ovid. *l.* 15. *Met.* v. 315.

Crathis

Crathis & huic Sybari nostris conterminus arvis,
Electro similes faciunt, auroque capillos.

Schol. Theocriti, *Idyl.* 5. ex Nymphodoro, & Theophrasto, ait Κρᾶθις [illegible]. Euripides *in Troadibus*, ὁ ξανθὰν χαίταν πυρσαίνων Κρᾶθις, non ut perperam legitur Κραθις. Vibio Sequestri [illegible] *facit*. Denique Strab. *l.* 6. [illegible] tradit. *Nic. Lloydius.* Vide infra.

CRATHIS, seu CRATIS, fluv. Calabriæ citerioris. Consentiam rigat, & prope Bisinianum labitur. Hinc auctus Busentô, Turbidô, Cotili aliisque minoribus fluviis in sinum Tarentinum influit. *Baudrand.* Vulgo *Crate.*

CRATIA, Urbs Bithyniæ. Vide *Flaviopolis.*

CRATICULA Durerii, inter instrumenta Geometrica admirandi operis, in Musæo Kircheriano, apud Georg. de Sepibus, *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo*, p. 17.

CRATICULÆ, & Equulei ardentes, inter suppliciorum genera, quibus olim in Christianos sævitum, uti apud veterem Prudentii Scholiastem videre est, qui *Catastas* hôc modô exponit. Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Stat. l.* 2. *Sylv.* 1. *v.* 72. Sed & *sub Crate necatorum*, à Tarquinio, mentio apud Festum. Vide infra ubi de *Novendiali sacro*: it. voce *Submersio.*

CRATINUS, Poëta Comicus, clarus apud Athenienses, qui primus in Dionysiis Athenis Satyricam fabulam induxit. Horat. *l.* 1. *Serm. Sat.* 4. *v.* 1.

Eupolis atque Cratinus, Aristophanesque Poëtæ.

Persius, *Sat.* 1. *v.* 123.

---- Audaci quicunque afflate Cratino.

Scholiast. Aristoph. Κρατῖνος ὁ τῆς παλαιᾶς κωμῳδίας ποιητής [illegible]. Hinc nec Pericles ab ejus censura immunis, Plut. *in Pericle.* Scripsit 21. comœdias, novies victor. Obiit sub initium belli Peloponnesiaci, circa 87. Olymp. Vixit ann. 95. *Aristoph.* Fuit supra modum gulæ ac omni voluptatum generi deditus, & præcipue ebrietati, ad quod alludit Horat. *l.* 1. *Ep.* 19. *v.* 1.

Prisco si credis, Mæcenas Docte, Cratino,
Nulla placere diu, nec vivere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus. ----

Nic. Lloydius.

CRATINUS, insignis luctator. *Pausan.* Item statuarius, omniumque formosissimus, cui, postquam alios in lucta superasset, exercendorum puerorum officium demandatum est. Pausan. *l.* 6.

CRATINUS, ostentator quidam atque audax Athenis, quem utpote furiosum & ebriosum Aristoph. *Achar.* traducit. Vide *Antistrophen Act. IV. sc.* 7.

CRATINUS, Asiæ fluv. à lacu Sicyone in Oceanum fluens, juxta quem nonnulli fabulati sunt electrum nasci. Plin. *l.* 37. *c.* 2.

CRATIPPUS, Mitylenæus, quem Athenis docentem audivit Marcus filius Ciceronis, ut est *in proœmio librorum de Officiis.* Hic Pompejum post Pharsalicam pugnam fugientem, apud Mitylenem, conveniens ultro solatus est verbis philosophicis, ad spemque hortatus, cùm quædam de Providentia disseruisset, reique Romanas tandem labi esse necesse affirmaret. Plut. *in Pompejo.*

CRATIPPUS, Historicus, Thucydidi σύγχρονος, hujus omissa solicitè annotavit. Dionys. Halicarn. Marcellinus, *in Thucydidis vita.*

CRATIS, in *Regula* Monialium Damianitarum, *c.* 5. *Non liceat Sororibus loqui ad locutorium, vel ad cratem, sine licentia Abbatissæ.* Mox, *Ad cratem vero pannus interius apponatur, qui non removeatur, nisi cùm exponitur verbum Dei, vel aliqua aliqui loqueretur*: repagulum est ferreum, in modum cratis, quô Sanctimonialium locutoria clauduntur, Gall. *la Grille.* Sed & in *Regula* Clarissarum occurrunt *Crates ferreæ*, per quas Communio accipitur, *quibus apponitur pannus interius, ita ut nulla inde valeat exterius in Capella aliquid intueri*, apud Car. du Fresne, *Glossar.*

CRATO Johannes, Vratislavia Silesius, Philosophus & Medicus excellens. Melanchthonis & Lutheri discipulus, hujusque per sexennium domesticus, edidit *Sermones Conviviales Lutheri*: inde Veronæ sub Joh. Baptista Montano Medicinæ operam dedit, atque in patriam reversus, Ferdinandi I. Maximiliani II. ac Rudolfi II. Imperatorum Medicus fuit, horum medio facie simillimus. Cæterum religionis, quam sub tantis Magistris hausit, tenacissimus. Obiit A.C. 1585. ætat. 67. Scripsit plurima, quorum seriem exhibet *in Elogiis* Anton. Teissier, *Part.* 2.

CRATOR, libertus Aurelii Veri Imperatoris Consulum reliquorumque Magistratuum, per 455. ann. nomina temporaque accuratè notavit. Theophil. Antioch. *l.* 3. *ad Autolycum.* Voss. *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 14. & *l.* 4. *c.* 17.

CRATOVITIUS Marcus, vide *Marcus.*

CRATYLUS, Philosophus, Platonis Præceptor, post Socratem, cui Plato, *librum de significatione nominum*, inscripsit. Diog. Laërt. *in Platone*, *l.* 3.

CRATZIA Familia, in Germania illustris. Inter Equestres Rhenanas diu eminuit, donec Johannes Philippus primus axioma Comitis de *Scharpfenstein* meruit. Fuit is filius Antonii Cratz de *Scharpfenstein*, nepos Friderici, pronepos Philippi, abnepos Caspari, omnium nominis *Cratz de Scharpfenstein*; & ex priore conjuge Maria *Metternich* genuit Joh. Antonium Cratz Comitem Scharfensteinium, patrem ex N. *de Sötern*, N. Comitis moderni: ex secunda verò conjuge, familiæ *de Velc*, pater fuit Eleonoræ, quæ nunc etiam in thoro Joh. Augusti Comitis Solmensis vivit. Phil. Jac. Spenerus, *Theatr. Nobil. tom. III.*

CRAVALIDÆ, vel CRAVAGALIDÆ, Phocidis regio prope Cirrham. *Suidas.*

CRAUCASIS, vel CRAUCASUS, Caucasus Indicus, à Scythis dictus est, quasi *nivibus candidus*. Plin. *l.* 6. *c.* 17. *princip.* de Scythis, *Persæ illos Sacas in universum appellavere à proxima gente, antiqui Aramæos, Scythæ ipsi Persas Chorsaros: & Caucasum montem Graucasim, hoc est, nive candidum.* Ii de Macedones, cùm in illis locis essent, pro *Craucaso* vel *Craucasi*, ut ab indigenis vocabatur, *Caucasum* nominaverunt, ob affinitatem soni de proximo inflectentes in nomiſini montis Pontici vocabulum. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 788. Hodieque certè *Gras* Germanis canum notat. Unde inter alia colligit Grotius, Scythicam linguam matricem fuisse Germanicæ: Credi enim id jubent, inquit, *primum ipsum Scytharum nomen*, [illegible] *dicitur Mæotis palus à Scythis, qui accolebant, dicta Temerinda, id est, maris mater & Caucasus mons dictus esse accolentibus Graucasus*, *Prolegom. ad Histor. Gothor. Vandal. & Longobard.*

CRAUGIÆ, Peloponnesi insulæ duæ, Spiræo promontorio objacentes. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

CRAUSIUS, nomen viri proprium, qui Britanniam ann. octo obtinuit. *Eutrop. Oros.* Initiis Allecti fraude sui occisus est, an. Urb. Cond. 1046.

CRAUXIDAS Crannonius, Olymp. 33. equô celete victoriam adeptus est, quanquam sint qui velint equos celetes Olymp. demum 85. introductos esse. Verùm aliter censet Pausan. *in Eliacis*, & *Arcadicis.*

CRAZZACUM, castrum Galliæ, in Bituricensi agro, à Philippo Augusto Rege captum A.C. 1196. Vulgo *Graçay*, nunc locus obscurus, non procul ab Exolduno. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CREATORES, in *l. ult. Cod. Theodos. de Decur.* & *l.* 1. *de Curator. Kal.* dicuntur, qui ad publica munera alios nominant: in Glossis Græco Latinis [illegible]. Car. du Fresne, *Glossar.* Vide infra, ubi de *Digito* & *Manu.*

CREBENIA, vide *Cebrenia.*

CREBENNUM Senonum, Vulgò *Crevan*, oppid. Galliæ ad Icaunam fluv. non procul ab ejus & Choræ confluentibus, in finibus Autissiodorensium. Nonnulli, *Crevennum Carpentum, Crissona, Crissartum*, &c. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CREBRATA Tela, apud Plin. *l.* 11. *c.* 24. ubi de araneorum telis, *Quam non ad hoc videtur pertinere crebrata pexitas telæ & quadam politura arte, per se tenax ratio tramæ*, est tela densè texta & multô subtemine farta, quæ res pexitatem floccorum facit. Ideò vestes, quæ ad hiemem & frigus parantur, densô subtemine texi jubet Hesiodus in ἔργοις, *v.* 536. quò molliores sint calidioresque:

Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι.

In solo enim subtemine est mollities illa lanuginosa, quæ panno supereminet, & quam pectit ac polit spina fullonis. Quam in rem insignem facit locus Platonis *in Politico*, [illegible], *Quæ spina fullonia tractim & politura accommodatam habent mollitiem, ea posteaquam neta sunt, subteminis nomine vocantur* &c. Sensus est, in subtemine neudo ita haberi rationem floccorum excitandorum, ut possint commode pecti & poliri fullonis spina. Cum itaque subtemen sit mollius stamine, quò densius subtemen & crebrius, eò vestis mollior & pexior. utque κρόκη, *floccus*, in subtemine, quod malacam vestem facit, ita & pexitas, quæ arte politura conciliatur, h.e. τῷ γνάφῳ. Porro ab uno tantum latere pexi illi flocci, unde *prosa, pexa tunica* in *Glossis*, cui opponitur *inversa* &c. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 391. & plura de voce *Crebrepectere*, apud Barthium, *Animadvers. ad Statium Part.* 2. p. 885.

CRECIACUM Ambianorum, villa olim Regalis Galliæ, sub Merovei posteris in pago Pontivo, ad Alteiam fluv. *Crecien Pontiu*, silvâ cognomine insignis, quam Ebroinus olim armatus invasit, Theodoricum Regem ac Leudesium Majorem domûs persequens. Ibidem Philippus Valesius Rex ab Anglis fusus acie, maximam accepit cladem. Dicitur vulgò silva *la forest de Crecy.* Aliud *Creciacum* vel *Crisiacum* est in pago Briegio *Creci en Brie*, non procul ab urbe Meldis, ad Mucram flumen in Matronam decurrens: à quo silva proxima nomen quoque habet. Vide Eundem & infrà in voce *Crisiacum.*

CRECIACUM Remorum, ad Saram, *Crecy sur Sere*, villa quondam Regia Galliæ, in agro Laudunensi, posteà è villa dominica castrum facta est. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CREDENTES, in Lombardia dicti, qui *Valdenses* in Gallia & Germania vocati sunt. Circa A.C. 1160. Mornæus *in Myster.* p. 891. Quod *crederent* hæreticorum erroribus & hæresibus, vel quod judicarentur ipsis credere, & id judicabatur ex illorum verbis ac factis. Quia verò initiô delegatæ Inquisitionis valde dubitatum fuit, ex quibus factis aliqui *Credentes hæreticorum* judicari possent, declaratur id Concilium Narbonense, *c.* 29. in cujus explicatione distinguunt Forenses, inter facta, in quibus error exprimitur manifestè, & facta, ex quibus violentæ oriuntur suspiciones, item in quibus de ista infidelitatis nihil apparet. Quorum priora hæreticum demonstrabant, ultima saltem hæreseos suspectum. Phil. à Limborch, *Histor. Inquisit. l.* 3. *c.* 7. *de Credentibus hæreticorum & Schismaticis.*

CREDENTES, nomen quod sibi ipsis sumunt, qui perniciabilem Muhammedis sectam amplectuntur, propriò idiomate *Moslimi* seu *Musulmanni*, quos vide infra. Sic *Credentium Princeps*, seu

Fidelium Dominus, communis titulus Sultanorum inter Saracenos olim, hodieque Arabiæ Regulorum. Vide infra voce *Miramolinus*. Sed & in Gentilium Sacris soli ei τιτεσσι τῷ θεῷ, *Credentes Deo* admissi olim, ut videbimus voce *Presbyter*.

CREDENTIA, Italis *Credenza*, & *Credenziera*, abacus est seu tabula vel mensa, in qua mensaria suppellex ad convivia reponitur, item in Communione Romana mensula, quæ vasa Altaris continet. *Ceremoniale Rom. l. 2. sect. 3. Credentiam appellant mensam, supra quam vasa argentea, sive aurea ad convivium opportuna præparantur: & similiter in divinis ---- Dicitur & Credentia ab eo ipso prægustationis ciborum & aliarum rerum*. Vide *Ceremoniale* Episcop. *l. 1. c. 12. de Credentia Ecclesiæ*, ubi pluribus describitur. Sed & fidem datam interpositamque vox notat, Gall. *Creance*, Ital. *Credenza*, quibus etiam *Far la credenza*, est securitatis gratiâ cibos prægustare sicque fidem facere nihil illos nocituros, ut observat Scipio Ammiratus in *Stemmat. Neapolit. Tom. I. p.* 53. Porrò idem est, quod *Creditum*, Italis iterum *Credenza*, Gallis *Credit* & *Creance*, apud Matth. Parisium *A. C.* 1247. Quâ notione *Credentiam* vel *Creditionem* habere dicebantur domini, jure quôdam peculiari in rebus præsertim ad victum necessariis, quas emebant à subditis, quasve ab illis mutuo sumere in fasceras, qua de re vide prolixè disserentem Car. du Fresne, *in Glossar.* Tandem Italis sic dicitur publicus civium Conventus, de publicis rebus, deliberandi causâ coactus. Quippe cùm in civitatibus Consules essent, qui curam Reipubl. gererent, litesque ac controversias civium dirimerent, si quando res majoris momenti agenda incumberet, ex singulis Artificum corporibus eligebantur, qui Consiliis istis publicis interessent, suasque in iis sententias rogati expromerent; quos inde *Credentiarios* appellabant, quòd in Secretorum Reipubl. partem adhiberentur, cùm eorum fidei prudentiæque publica negotia à contribulibus *crederentur*. Unde Sigonius, *de Regno Ital. l. 7. A. C.* 995. *Credentiæ* nomine appellatos dixit, reliquos cives, *qui artes opificiaque tractabant*. Vide Otton. Morenam *Histor. Rerum Laudensium, p.* 5. Felicem Osium, *Not. ad eam*, aliosque laudatos Carolo du Fresne, *in Glossario*.

CREDILIUM, castrum Galliæ in Bellovacis ad Isaram, vulgò *Creil*. Vide *Creolium*.

CREDITOR, in debitorem quid juris habuerit, apud Romanos, indigitat ista Decemvirorum lex: ERIS. CONFESSI. DEBITI. Q. JURE. JUDICATIS. TRIGINTA. DIES. JUSTI. SUNTO. POST. DEINDE. MANUS. INJECTIO. ESTO. IN. JUS. DUCITO. NI. JUDICATUM. FACIT. AUT. QUIS. ENDO. EM. JURE. VINDICET. SECUM. DUCITO. VINCITO. AUT. NERVO. AUT. COMPEDIBUS. QUINDECIM. PONDO. NE. MINORE. AUT. SI. VOLET. MAJORE. VINCITO. SI. VOLET. SUO. VIVITO. NI. SUO. VIVIT. QUI. EM. VINCTUM. HABEBIT. LIBRAS. FARRIS. IN. DIES. DATO. SI. VOLET. PLUS. DATO. Erat autem jus intereà paciscendi, ac nisi pacti forent, habebantur in vinculis dies sexaginta, inter eos dies trinis nundinis continuis, ad Prætorem in Comitium producebantur, tertiis autem nundinis capite pœnas dabant, aut trans Tiberim peregrè venum ibant. Sed eam capitis pœnam, sanciendæ fidei gratiâ, horrificam atrocitatis ostentu, novisque terroribus metuendam reddiderunt. Pergit enim lex; TERTIIS. NUNDINIS. PARTIS. SECANTO. (si videl. plures Creditores essent) SI. PLUS. MINUS. VE. SECUERUNT. SE. FRAUDE. ESTO. Quò tamen vix unquam perventum: addici saltem & vinciri consuevisse legimus, dissectum quem antiquitus non legimus. Vide A. Gellium, *l.* 20 *c.* 1. & ad eum *Notas* Oiselii JCti, nec non infrà, ubi de *Debitoribus* ac *Nexis*, it. verbô *Proscribere*. Quia verò *Creditores* jure illô trahendi & ad operas serviles adigendi debitores suos frequenter abutebantur, & in terga miserorum crudelissimè sæviebant, hinc querela illa obæratorum, apud Livium, *l. 2. c.* 23. *Se foris pro libertate & imperio dimicantes, domi à civibus captos & oppressos esse: tutioremque in bello, quàm in pace, inter hostes, quam inter cives, libertatem plebis esse*. Quam invidiam suâ sponte gliscentem, insignis unius calamitas accendit, ut ibidem legere est &c. Plura infrà ubi de *Fœnore* & *Usura*.

CREDO, vulgo *Craon*, amnis Galliæ, in finibus Andium, nomen oppido vel castro cognomini dedisse videtur *Massono*: sed nullus est ejus nominis fluv. in Andibus, & *Credo* ad ripam Oldæ jacet, qui *Oudon* vulgò dicitur, & aliquot fluviolis auctus, in Meduanam delabitur, ad Novam Villam *Neuville*. Caput agri Credonensis, *le Craonois*. Ejus meminit Wilelmus Britto, de Amalrico Guillelmi de Rupibus genero ac hærede unico, sic canens *Philipp. l.* 10.

> *Ejusdem lateri genet illius unicus hæres*
> *Heret Amalricus, qui de Credone trahebat*
> *Et genus & nomen & erat dominator eidem.*

Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CREDULITAS, inter opera Aristophontis clari Pictoris, memoratur Plinio, *l.* 35. *c.* 11. *Aristophon Ancæo* (laudatur) *vulnerato ab apro cum socia doloris Astypale: numerosaque tabula in qua Priamus, Helena*, Credulitas, *Ulysses, Deiphobus, Dolon*. Vide Dalechampium *ad loc.*

CREFENNÆ, Scandiæ populi. *Jornandes*. *Scritisini Procopio*, hodiè *Scritfinner Ortelio*.

CREIUS, Argiæ mons. *Schol. Callimachi*.

CRELLIUS Nicolaus, Christiani Saxoniæ Electoris Cancellarius, post decennii carcerem, dati ei criminis, quod Calvinismum, ut vocant, in Saxoniam introducere voluerit, capite plexus est, A. C. 1592. Fuit alius Johannes, Francus gente, fide Socinianus, qui obiit A. C. 1648. Pluribus scriptis orbi gravis. Vide Bibliothecam Unitariorum, ubi Socini, Crellii, Schlichtingii, Volzogenii opera simul edita prodierunt Irenopoli *A. C.* 1654. &c.

CREMA, oppidum Lombardiæ Transpadanæ, caput Cremensis agri, sub Venetis, olim ViceComit. Placentin. & Cremon. deinde Mediolan. Duc. eô loci situm quô forum Diuguntorum à Ptolemæo memoratum extitit. Inter Cremonenses & Mediolanenses belli occasio, A. C. 1140. Sunt qui existiment Parasinos cives eam extruxisse, quum Mediolanensium Episcopus Parasium, urbem hactenus, destruxisset A. C. 1151. Addunt *Cremam* appellatam, quod eô locô Parasium esset crematum. Erecta à Friderico Barbarossa, A. C. 1160. Alluitur Seriô fluv. à Cremona 24. milliar. in Occas. totidem circiter à Brixia. Episcopalis est, sub Archiepiscopo Bononiensi. Merula, *de Vicecomit. Cremonensibus, l.* 4. 6. 7. 8. Blond. *l.* 14. Leand. Alb. *descr. Longobardiæ*. Miræus, *Geogr. Eccl.* Olim villa seu castellum simplex, sed inter tria Italiæ præcipua, & urbium æmula, numeratum: *Barletta in Puglia Prato in Toscana, Crema in Lombardia.* Jam palatiô insigne, arce, & munitionibus inclytum oppidum.

CREMA, Austriæ oppid. ubi plurimi Valdensium cremati, circa A. C. 1315. Ad 80000. enim, illis in locis excreverant, hinc in Bohemiam effusi. Lætus, *Comp. Hist. Univ.*

CREMA, aliis CREME, urbs Ponti. Gentile *Cremesius*. *Steph.*

CREMANDI Cadavera consuetudo, plures apud gentes olim recepta fuit; qui, quod in nobis divinum est, ignei, velut hôc vehiculô cœlestibus inferri putabant sedibus, subsidente terrâ. Apud Romanos L. Syllam auctorem habuit, qui metuens, ne idem sibi accideret, quod hosti suo C. Mario ipse fecerat; cujus cadaver erutum in Anienem fluv. jusserat abjici, post mortem cremari voluit, Plut. *in eo, c.* 74. A quo tempore mansit Romanis ritus, sequenti modô peractus. Postquam cadaver per integrum septiduum lotum, unctum & à proximis agnatis conclamatum fuit, tandem solenni pompâ (de qua, vide aliquid suprà, in voce *Cadaver*) ad pyram deferebatur, quæ, quamdiu ardebat ignis, dicebatur *Rogus*, *quod tunc temporis rogari solerent Manes*, Servius, *l.* 5. *Æn.* postquàm autem deflagravit, *Bustum quasi bene ustum*. Hic cremando dignus incidebatur ab amicis, ut posteà ei justa de novo fierent, quanquàm, ne id semper liceret, XII. Tabb. legibus cautum fuerit, nisi quis in bello vel peregrè mortuus esset. Tum cadaver curatum ad Pyram efferebatur, quæ in modum aræ lignis constructa erat, cui laricem, piceam, taxum aliasque arbores intexebant, circa eam constitutis cupressis, ne odore offenderetur populi circumstantis corona. Jacebat cadaver supinum, oculis cœlum versus erectis, naulumque Charontis ore tenebat; quibus ritè peractis, qui defuncto necessitudine proximus erat, aversus rogo facem inferebat, quô ardente cadaver liquoribus quibusdam pretiosis perfundi & aurum multaque alia pretiosa, vestes, arma atque alia, quæ defuncto dum viveret chara erant, injici moris erat, quod ne fieret XII. Tabb. sanxêre. Intereà turba circumstans Præficæ, id est, planctuum principi, respondebat, sanguisque humanus, teste Serviô, vel captivorum, vel gladiatorum, qui *Bustuarii* hinc dicti, effundebatur, velut in sacrificium Infernalibus Diis, quod *Inferias* vocabant. Horum copia si non erat, lamantes genas suum fundebant cruorem, ut, sanguine ostensô, Inferis satisfieret, quemadmodum *Varro* loquitur, quod tamen lege XII. Tabb. iterum interdictum fuit: *Mulieres genas ne radunto*. Mox ubi ustulatum cadaver erat, cineres & ossa, lota priùs lacte ac vinô à proximis, urnâ colligebantur, Ovid. *l.* 4. *Met. v.* 166.

> ---- ---- *Una requiescit in urna.*

Quô factô à Sacerdote ter aquâ purâ aspersis lustratisque, Præfica novissimum verbum illud altâ voce pronunciabat, *Ilicet*, i. e. ire licet: Tum, qui comitati funus erant, domum abituri, extremum vale altâ voce pronuntiabant, hôc modô: *Vale, vale, vale, nos te ordine, quô Natura permiserit, sequemur*. Tandem cineres & ossa sepulchro inferebantur, ante quod ara constituta erat, quam *Acerram* Festus vocat, in hac odores adolebantur. Vide Virg. *l.* 6. *Æn. v.* 212. ubi de funere Miseni sic canit:

> *Nec minus interea Misenum in littore Teucri*
> *Flebant, & cineri ingrato suprema ferebant.*
> *Principiò pinguem tædis & robore sectô*
> *Ingentem struxere pyram: cui frondibus atris*
> *Intexunt latera, & ferales ante cupressos*
> *Constituunt, decorantque super fulgentibus armis.*
> *Pars calidos latices & ahena undantia flammis*
> *Expediunt, corpusque lavant frigentis, & unguunt.*
> *Fit gemitus: tum membra toro defleta reponunt,*
> *Purpureasque super vestes velamina nota*
> *Conjiciunt: pars ingenti subiere feretro,*
> *Triste ministerium, & subjectam more parentum*
> *Aversi tenuere facem, congesta cremantur*
> *Thurea dona, dapes, fuso crateres olivo.*
> *Postquam collapsi cineres, & flamma quievit:*
> *Reliquias vino, & bibulam lavere favillam:*
> *Ossaque lecta cadô texit Chorinæus ahenô.*
> *Idem ter socios purâ circumtulit undâ,*
> *Spargens rore levi, & ramô felicis olivæ:*
> *Lustravitque viros, dixitque novissima verba.*
> *At pius Æneas ingenti mole sepulchrum*
> *Imponit, suaque arma viro, remumque tubamque*
> *Monte sub aerio &c.*

Fiebant hæc omnia nocturnô tempore, ad funalium lucem, unde & *Funeri*, teste Serviô in *l.* 11. *Æn. v.* 143. nomen. Vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 5. Salmuth in *Pancirollum*; *l. rer. deperditarum*

de

decreqnè, Alex. *Genialium dier. l.* 3. &c. Magi apud Persas, mortuos *cremare* [illegible], *profanum quiddam*, habebant, Diogenes Laërtius, *l.* 10. ob puritatem ignis, quem Deos illi ar colerent. Apud Græcos utroque modo curabantur defuncti: sed potior habebatur *Crematio*: unde infantibus, [illegible], usque cum talemnie intercempti, hic honor negatus. Primus Hercules Argii, bellô contra Laomedontem interempti, corpus ussisse dicitur, ut, saltem ossa cineresque ad patrem ejus Licymnium mittendo, fidem utcumque exsolveret de reducendo ei filio datam. Ritus talis erat: Pyrâ exstructâ, cadavereque impositô, ignem accendebant: Homer. *Il.* α. v. 787.

[illegible Greek verse]

Struebatur autem pyra vel ex quercu, ut apud Eurip. *in Herc. furente*, vel ex olea, apud Sophoclem *in Trachiniis*, vel ex pinu, ut apud *Archiacum*, quod imprimis, cum virgo cremabatur, erat in usu: si naufragiô periisset mortuus, ex tabulis rogus fiebat. Manilius, *l.* 4.

—— —— Ut corpus sepeliret naufragus ignis,
Et collecta rogum facerent fragmenta carinæ.

Circa eum lugentes ventos invocabant, ut largiter afflantes ignem ampliorem redderent, quemadmodum de Patrocli funere apud Homer. legimus: qui si fortè fortiùs flabat, optimi ominis erat locô. Interea Præco, ne ossa legerentur, observabat: quæ postquam cadaver crematum, unà cum cineribus, solicitè à propinquis asservabantur, intinguum, ne ulteriùs arderet, vinô effusô. Tum ossa diligenter abluebant aquâ in [illegible] allatâ feminæ ad id destinatæ, & postquam unguentis & lardô inunxère, linteô involuta in cista quadam, quam [illegible] seu [illegible] seu [illegible] appellârunt, recondebant. Homer. *Il.* ψ. v. 91.

[illegible Greek verse]
Ut autem & ossa nostra eadem cista tegat.

Urnam hanc Lycophron [illegible]: Moschus, *Idyll.* 4. [illegible], Plut. *in Numa* [illegible] vocat, plerumque tamen ex ligno, & quidem cedrô constabat, quæ quoniam putredini minimè obnoxia. [illegible], *mortuorum vita*, dici consuevit. Unde apud Eurip. *in Alceste*, v. 365. optat Admetus, [illegible], *in eodem cedrino confectu loculo*, cum uxore sua quiescere. Quod de Monica quoque, Augustini matre, legimus. Hinc Ovid. *l.* 4. *Metam. fab.* 4. v. 156.

—— Quos certus amor, quos hora novissima junxit,
Componi tumulo non invideatis eodem.

Urnæ ergo hæc in sepulchris reponebantur: apud Athenienses plerumque unius solum hominis, apud Megarenses verò, ut Pausan. *l.* 1. auctor est, quatuor quoque virorum ossa continentes. Hæc [illegible] postea, seu *reliquiæ* dicebantur, quas religiosè asservari mos erat, ne, ut Schol. Euripidis *in Orestem*, hostibus in prædam cederent. Quòd si peregrè defuncti corpus crematum erat, ossa ejus cineresque magnâ cum pompa, in urna floribus exornatâ, referebantur in patriam. Unde Ovid. *iterum*, *l.* 3. *Trist. El.* 3. v. 65.

Ossa tamen facito parva referantur in urna,
[illegible]

Inde, quoties ad trivium veniebatur, à propinquis *Compitalia* celebrabantur, [illegible Greek]. *vet. Gloss.* Tandem, post Manes ter vocatos, in tumulo totius familiæ communi urna reponebatur. Soli prodigi [illegible] erant, Diog. Laërtius, vide Franc. Rossæum, *Archæologiæ Atticæ l.* 5. *c.* 29. & hic passim. Cessâsse verò Antoninorum Imperio mortuos *cremandi* morem hunc, dicemus infrà voce *Humatus*.

CREMENECA, Urbs Polon. in Volhinia superiore in colle, ad amnem Ikuam, 8. leuc. à Leuccoria in Austr. versùs Russiam ungr. Haud pridem malè à Tartaris habita.

CREMENSIS Guido, vide *Guido*.

CREMERA, fluv. parv. Tusciæ, 300. Fabiorum clade nobilitatus, qui Vejentium insidiis circumventi, ad fluvii ejus ripas ad unum omnes trucidati sunt: unde & dies ille inter atros annumeratus est, & porta, quâ egressi sunt, scelerata dicta. Ovid. *l.* 2. *Fast.* v. 205.

Ut celeri passu Cremeram tetigère rapacem,
Turbidus hibernis ille fluebat aquis.

Juvenal. *Sat.* 2. v. 155.

Quid Cremeræ legio, & Cannis consumpta juventus.

Vide sis Cluver. *Ital. Antiq. l.* 2. *c.* 3. Nunc *la Varca* seu *la Valca*: in Tiberim fluv. se exonerat, 5. milliar. supra Romam, prope vicum *la Valca* ex adverso castri Jubilei. Quibusd. etiam *Baccano Brandiano*.

CREMIA, seu Fomites, Græcè [illegible] seu [illegible] sunt, igni excipiendo. Hunc enim eliciebant Veteres, lignum lignô terentes & inter se vertentes: unde [illegible] dictum veteri *Glossarum* Auctori ignitabulum. Assulæ dein ambustæ, seu ligna arida adhibita, quibus ignis foveretur, quæ *cremia* dicta, unde *arbores cremiales*, è quibus ad ignem faciendum cremia desumuntur. Vide infrà in voce *Ignitabulum*, it. *Pyrix*, & plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin. p.* 180.

CREMMA, Lyciæ urbs apud Strab. *l.* 12. Pisidiæ verò colonia est *Ptolemæo*.

CREMMIA, urbs Cretæ insul. quæ *Cortyn* posteà dicta est, apud *Stephanum*.

CREMMYON, sive CROMMYON, oppid. non procul à Corintho; juxta quod Theseus incredibilis magnitudinis suem occidit. Ovid. *l.* 7. *Met.* v. 435.

Quodque suis securus arat Crommyona colonus,
Munus, opusque tuum est.

Vide Strab. *l.* 8. cui suis ista Cremmyonia dicitur.

CREMNI, vel CREMNOS, emporium paludis Mæotidis circa Tanaim fluv. *Herodot. Plin.*

CREMNISCUS, oppidum circa Istrum in Sarmatia. Plin. *l.* 4. *c.* 11.

CREMONA, ad Padum, Episcopalis urbs Galliæ Cisalpinæ, non procul à Mantua, quæ etiam hodie nomen retinet. Illustris colonia Romanorum, caput agri Cremonensis. Plin. *Epist. l.* 10. & *l.* 21. *c.* 30. Tacit. *l.* 3. *Hist. c.* 19. &c. 47. 72. Plin. *l.* 3. *c.* 19. Strab. *l.* 5. Annibalis primo in Italiam transitu plurima passa. Dein ejus cives cum contra Augustum cum Antonio consentirent, Cæsar victor veteranis suis eorum agros assignavit, qui cùm non sufficerent, adjecit etiam Mantuanorum agros, nullam aliam ob culpam, nisi quòd Cremonensibus vicini essent. Hinc Virgil. *Ecl.* 9. v. 28.

Mantua væ miseræ nimium vicina Cremonæ.

Martialis *de Vergilio*, *l.* 8. *Epigr.* 56. v. 7.

Jugera perdiderat miseræ vicina Cremonæ.

Posteà sub Vitellio, sub Gothis, miserè afflicta, ab Agilulpho subacta, A. C. 593. à Dalmatis & Longobardis destructa, A. C. 630. Sabell. *l.* 3. *Enn.* 7. Paul. Diac. *l.* 4. Blondus, *l.* 9. Corr. *p.* 1. Reparata A. C. 1184. à Friderico Barbarossa cum turre totius Europæ celsissima. Hinc sub Vicecomitibus propriis, Gallis, Venetis, Ducibus Mediolanensibus fuit. Leand. Alb. *descr. Italiæ. p.* 435. Græcis autoribus ejus formatio variatur. *Polybio* siquidem [illegible] dicitur, *Ptolemæo* Latinâ terminatione [illegible]. Reliquis, *Appiano* videl. & *Dioni Cassio*. [illegible] appellat Strabo, *l.* 5. longitud. 31. 30. latitud. 44. 20.

CREMONENSIS Johannes, vide *Johannes*.

CREMONENSIS Stephanus, vide *Stephanus*.

CREMONIS Jugum, Alpium pars, quà nonnulli putant transgressum Annibalem. Liv. *l.* 21. *c.* 38.

CREMPA, urbecula munita, Holsatiæ, in Stormaria regione prope Stœram fluv. vix 1. milliar. German. ab Albi fluv. paulo amplius à Gluckstadio, sub Daniæ Rege.

CREMSA, urbs Austriæ ad Danub. ubi ponte trajicitur. Aliis Moravia. Hic Hussitarum, ubi primum initium congregationis factum est, alii occisi, alii in carcerem compacti, alii dissecti, alii ustulati sunt: inter quos Benedictus Thumaccensis pastor, cujus mors tanto dolori fuit, ut ad 8. millia hominum confluerent, ad tumulum ejus: Jodocô Episcopô, *non esse tales cremandos, rem non consiliò aptè fieri*, dictitante. Circa A. C. 1460. Camerar. *Hist. Fr. Bohem.* Lasicius *de gest. Fr. l.* 2. *Litas.*

CREMUM, civitas Tauricæ Chersonesi, seu Tartariæ minoris murô antiquissimô, maximô ac præaltô, magnitudine ac celebritate reliquis civitatibus Tauricæ Chersonesi Mediterraneæ præstans, ea est quæ Ptolemæo *Tajeros*, Plinio verò *Tapera* dicitur. *Mictel.* Alias est *Crimea*, vulgò *Krim*.

CREMUTIUS Cordus, accusatus est à Satrio Secundo Pinario Natta Sejani clientibus, quod editis annalibus laudatoque M. Brutô C. Cassium *Romanorum ultimum* dixisset. Quod Cæsar Tiberius pro crimine statim admisit ac truci vultu Cordi defensionem accepit. Verùm hic tali modô vitam reliquit: Usus est balneô, & quo plus imponeret, in cubiculum se quasi gustaturus contulit: & dimissis pueris, quædam per fenestram, ut videretur edisse, projecit. A cœna, quasi jam satis in cubiculo edisset, abstinuit: alterôque die & tertiô idem fecit. Quartô ipsa infirmitate corporis faciebat indicium. Cognitô consilio ejus accusatores, Sejani auctore, adeunt Consulum tribunalia: queruntur mori Cordum, ut interpellarent quod coëgerant. Dum deliberatur, dum accusatores iterum adeunt, ille se absolverat. Libros per Ædiles cremandos censuère Patres. Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 34. 35. Sueton. *in Augusto*, *c.* 35. *in Caligula*, *c.* 16. &c. Sed hic curiositatis ergò colligi leg. quæ permisit, T. Labieni, Cremutii Cordi, & Cassii Severi scripta, licet Senatusconsultô damnata. Vide porrò Senecam, *in Consol. ad Marciam filiam ejus*, *c. ult.* & elogium, à Cicerone ipsi tributum, *Cæsar. suas.* 6. Plin. *l.* 10. *c.* 26. Solin. *c.* 43. *Nic. Lloydius*.

CREMYON, vide *Cremmyon*.

CRENEUS Cyzicenus, ab Argonautis, in acerrimo conflictu, interemptus.

CRENI, apud Silium Italicum, *l.* 8. v. 504. ubi de Marsya,

—— Phrygii fugeret cum Marsya Crenes

Græcè [illegible], regio illa, in qua habitavit Marsyas, sic dicta à duobus fontibus Mæandri & Marsyæ amnis, qui ibi ex eodem loco oriebantur. Nisi potius legendum *Crene*. Certè & [illegible] convallis & regio inde nomen invenerit. Salmas. *ad Solin. p.* 833.

CRENIDES, urbs Siciliæ, quam Philippus posteà *Philippos* nominavit. *Steph.* Item Bithyniæ locus ad Pontum Euxinum. Arrian. *in Periplo*, & locus circa Heracleam Ponti. *Steph.* Vide *Philippi*.

CRENIS, nympha. Ovid. *Met.*

CRENKINARII, apud Chapeavillum *in Ernesto Episc. Leod.* *c.* 14. dicuntur *Balistæ Magistri*, apud Leodienses: *Crenequiniers*, in *Stylo Leod. c.* 12 *artic.* 9. sic nuncupati ab arcubalista, quam deferebant, quamque *Krenekin Kilianus* vocat. Apud *Froissardum* certè, *Monstrelletum* & *Coronicam* passim, *Cranequiniers* sunt milites arcubalistâ instructi, ut plurimum Equites: de cujus vocis origine agit Fauchetus *de Milit. Francica*, quem Car. du Fresne, *Glossar.* laudat.

CRENOPHYLAX. Græcè Κρηνοφύλαξ, nomen leonis ex ære, Athenis juxta fontem olim collocati, unde & nomen, dictus enim quasi *Fontis custos*, apud Pollux. Similis figura è marmore, in via, quæ Athenis Eleusinem ducit, hodieque visitur, cum rictu aperto, quò aquam evomuisse olim videtur. Vide Jac. Sponium, *Itiner. Part.* 2. *p.* 190. Certè leone *pilo* repræsentatum, apud Ægyptios, Nili alveolum & κρουνοὺς, canales fontium sacrorum fabricari consuevisse, habes apud Salmas. *ad Sol.* p. 431.

CREOLIUM, vicinus Creatinum, vulgò *Creil*, urbecula Gallica in Valesia, ad Ofiam fluv. cum ponte, vix 2. leuc. à Sylvanecto, 3. à Claromontio in Austrum prope tractum Bellovacensem.

CREON, *ont*, mons Lesbi Plin. *l.* 5. *c.* 31. *extr.*

CREON, *ontis*, Corinthiorum Rex, prædonis Sisyphi fil. qui Iasoni post Medeam repudiatam filiam suam natu minorem, nomine *Creusam*, uxorem despondit, quam rem iniquo animo ferens Medea, coronam naphtha illitam sponsæ donò misit, quæ sub noctem, luminibus accensis, concepto igne, non modò illam, verùm etiam sponsum, & socerum cum tota regia concremavit.

CREON, Thebanorum Rex, Menœcei fil. & Jocastæ frater, qui Laio, ab Oedipo filio occiso, regni administrationem arripuit. Verum cum Sphinx, Typhonis & Echidnæ filia, Thebanum agrum crudelissimè vastaret, neque aliud tantæ calamitatis remedium ostenderetur, quam si quis ænigma ab illo propositum dissolvisset, Creon, proposito per universam Græciam edicto, si quis id præstare posset, Jocastam, Oedipi matrem viduam, illi se uxorem daturum pollicitus est, regnoque Thebanorum ultro cessurum. Quibus præmiis illecti non pauci cum propositum ænigma dissolvere non possent, à Sphinge occisi, temeritatis suæ pœnas dederunt, donec ad rei famam excitus Oedipus, Laii & Jocastæ filius, ænigma explanavit. Quam rem tam ægre tulit fera, ut protinus sese ex prærupto monte dederit præcipitem. Hâc itaque via Thebanorum regnum adeptus Oedipus, matrem imprudens uxorem duxit, cùm paulo antè etiam patrem occidisset. Quibus flagitiis postea cognitis, tantum ex iis animô dolorem concepit, ut lucis pertæsus, utrumque sibi oculum eruerit, Antigonæque filiæ ductu, Athenis sese in exilium contulerit, regnô Eteocli & Polynici filiis suis, eâ conditione, relictô, ut alternis annis imperarent. Cùm autem Eteocles (cui, quòd major natu esset, priores vices Polynices concesserat) exactô jam annô fratrem non reciperet, gravissimum eâ occasione inter Argivos & Thebanos bellum est exortum. In quo cùm fratres ambo mutuis vulneribus cecidissent, Creon denuo regni gubernacula recepit. Verùm, cùm præter alia complura inclementiæ suæ exempla, Antigonam & Argiam interficiendas curâsset, quòd illa fratres, hæc virum supremô sepulturæ honore esset prosequuta, cumque occisorum Thebanorum propinquos funeris officiô prohiberet, Theseus Thebanarum matrum querelis commotus, Creonti bellum indixit, prœlióque victum vitâ exuit. Statius, *in Thebaid.*

CREON, primus Archon annuus Atheniensium. Vellejus, *l.* 1. *c.* 8. *Ex annuis Archontibus primus Creon.* Eusebius *in Chronic.* Ἔδοξεν αἱρεῖσθαι ἄρχοντα κατ' ἐνιαυτὸν, καὶ πρῶτος ἐγένετο ἐνιαύσιος ἄρχων Κρέων, ἐπὶ τῆς εἰκοστῆς τετάρτης Ὀλυμπιάδος. Ejusdem mentio in Marmore Arundel. Ἀφ' οὗ κατ' ἐνιαυτὸν ἦρξε Κρέων. Postquam nempe Medontidæ VII. singula sua decennia (vel mirâ eorum fortunâ, vel Chronologorum consensu) impleverant, visum est Athenis annuos creari Archontas, & quidem numerô IX. quorum primus dicebatur ὁ ἐπώνυμος, reliqui ὁ Βασιλεὺς, *Rex*, ὁ πολέμαρχος *Bellicorum* Dux, & VI. Thesmothetæ. Itaque primus ἐπώνυμος Creon factus est, annô Atticô 899, Olymp. 24. annô I. Horum autem Eponymorum Archontum nominibus signabant instrumenta publica, ut Ephororum Lacedæmonii: eratque primùm Ἀρχοντογραφία hæc politica, demum Chronologica esse cœpit, à tempore Demetrii Phalerei, qui ipse Archon ann. 4. Olymp. 117. Primus contexuit τὴν τῶν Ἀρχόντων ἀναγραφὴν, in usum, ut videtur, chronologicum. Marmor præfatum Diognetô Archonte exaratum ann. 4 Olymp. 128. Epochas Græcas Atheniensium Archontibus signat, nec vetustior quisquam extat, qui in chronologiam illos adhibuit. Unde etiam constat Archontes in Chronologorum auxilium priùs accersitos esse, quàm Olympionicas, quos Marmor omnino non agnoscit. Cùm verò non fixa satis hæc Archontum Chronologia esset, prudenter Timæus Archontes cum Olympionicis contulit. Vide inprimis Diodor. Sic. cujus *Decas* II. locuples Archontum thesaurus est. Africanus à *Creonte* primo Archonte numerat ad Philenum usque ἄρχοντας DCCCCIII. ad Olymp. 250. annum tertium Antonini Elagabali, quo Chronicon is suum perduxit. Alter Dionysius, alter Pausanias. Sed nec nomina omnium illorum supersunt: eò quod à Chronographis serò congeri cœperunt. Solonis tempore, IX. Archonte, annui, post datam Magistratus gestis rationem, in Senatum Areopagiticum conscribebantur; ipseque primus, cùm antea iis una jusdicere non liceret, jussit illos *συνεῖναι, ut simul decernant*. Concessis autem Populo judiciis, auctoritas illorum ac potestas sensim evilait. Quam in rem vide plura apud Joh. Marshamum, *Canone Chron. ad Sec.* XVII. & XVIII. Creonti successit *Tlesias*. XXXVIII. Olymp. erat *Draco* Legislator, ann. 4. Olymp. XLV. *Cylon*, qui affectavit tyrannidem: Olymp. sequente. *Solon* Legislator, ann. 3. Olymp. LIV. *Pisistratus*, obtyrannidem ejectus, an. 3. Olymp. LV. reversus, an. 3. denuo pulsus Olymp. LVI an. 4. Olymp. LIX. iterum redux. Olymp. LXV. *Hipparchus* fil. ejus ab Aristogitone & Harmodio interfectus. Olymp. CXX. *Lachares* tyrannidem arripit, Athenæ capiuntur à Demetrio & præsidiô muniuntur ann. 1. 2. 3. quô ejectô *Diphilus* Archon de novo constituitur, Olymp. CXXII. annô 4. post Pytharatum dein, qui præfuit Olymp. CXXVIII. annô 1. Athenas cepit Antigonus Gonatas &c. Helvicus *in Chronol.*

CREONIUM, oppid. Macedoniæ sub, apud Lychnidum lacum & urbem.

CREONTIADES, Herculis fil. ex Megarâ Creontidis Thebanorum Regis filiâ, quem pater cum Therimacho fratre ab inferis rediens, & in furorem versus, a Junone, quod Lycum interfecisset, interemit.

CREOPHAGI, Æthiopiæ sub Ægypto populi. *Strabo.*

CREOPHILUS, Samius, quem aliquando tradunt, suscepto hospite Homerô, accepisse ab eo donum, inscriptionem poëmatis, quod Oἰχαλίας ἅλωσιν vocant. Sed Callimachus, per epigramma quoddam, contrarium statuit, quòd, quanquàm Creophilus opus composuerit, Homero tamen dicatur propter dictum hospitium. Quidam hunc Homeri magistrum tradunt, alii verò non hunc, sed Aristeam Proconnesium. Vide Strab. *l.* 14. Suid. Voss. *Hist. Græc. l.* 3. *p.* 347. & *de Poet. c.* 2. Item Historicus, Athen. *l.* 8.

CREPACORIUM, oppidul. Italiæ sat munitum, in agro Vercellensi, sub Princ. Masserano, cum arce.

CREPEREJUS Gallus, familiaris Agrippinæ, tectô navis solutis pectus ac statim exanimatus est. Tacit. *l.* 14. *Annal.* *c.* 5.

CREPHAGENETUS, corruptè pro *Κρηφαγενέτης*, illud etiam corruptè pro Κνηφ ἀγεννής. Vide *Cneph.*

CREPI, Luperci dicti sunt à crepitu pellicularum, quem verberantes faciunt. Mos enim erat Romanis nudos discurrere in Lupercalibus, & obvias quasque feminas flagris ex pellibus contectis ferire. *Festus.*

CREPIACUM, vulgò CRESPY, oppid. Gall. Valesiæ primarium in provinc. Insul. Franciæ, 13. leuc. à Lutetia in Circium, 7. à Meldis in Boream, 5. à Compendio in Meridiem.

CREPIDÆ, pallio peculiares fuêre, sicut togæ calcei. Liv. de Scipione in Sicilia otiante, *l.* 29. *Ipsius etiam Imperatoris non Romanus modo, sed ne militaris quidem cultus jactabatur: cum pallio crepidisque inambulare in Gymnasio.* Quod imitatus in Ægypto Germanicus est, qui, ut Tacitus, loquitur, *l.* 2. *Annal. c.* 59. *pedibus intectis incessit, & pari cum Græcis amictu.* Dio quoque Cassius, *l.* 16. Claudium tradit Neapoli tanquam privatum egisse, atque in ludis Musicis *quinquennalibus*, *pallium & crepidas*, gestâsse. Idem calceamenti genus *baxea* fuit, de qua vide suprà. E corio crudo bubulo primitus fiebant, adeoque *Carbatinæ* dictæ sunt: Καρβάτιναι ἀπὸ ἀγροικικὸν ὑπόδημα, ἀπὸ τῶν Καρῶν, *Carbatinæ quidem rusticorum calceamenta sunt, a Caribus nomen trahens.* Jul. Pollux, *l.* 7. *c.* 22. Unde Catullus, *Epigr.* 99. v. 3.

Ista tamen lingua, si usus veniat tibi, possis
Culos, & crepidas lingere carbatinas.

Dein ex aluta coccina, ex pelle hædina, ex ferro, ex ære fiebant. Unde de Empedocle Tertullian. *de Pall.* *ærata crepidam incessit.* Etiam purpurâ & aurô distingui cœperunt; unde idem auctor, *si Philosophari* (loquitur de Aristippo) *in purpura, cur non & in baxea Tyria. Nisi aurum minime crassatus deces: atquin alius ferratam & crepidam auratam inspicit.* Vide Thom. Dempster. *Paralipom. in Joh. Rosini Antiqq. Rom. l.* 5. *c.* 36. Octav. Ferrarium, *de re Vestiar. Part.* 2. *l.* 4. *c.* 10. &c. de Colore item Crepidisque varii coloris, Cæsarem Bulengerum *Collectan. de Imperatore*, *l.* 2. *c.* 8.

CREPIDO, apud Statium, *l.* 2. *Theb.* v. 504.

---- ---- ---- *contra importuna crepido*
Oedipodionidæ domus alitis. ----

Saxum eminens, *Lutatio* est. Sed & firmitatem saxi vox denotat. Idem, *l.* 1. *Silv.* 1. *Equo Max.* v. 58.

---- *teneat quamvis æterna crepido,*
Quæ super inpositi portaret culmina montis,
Cælique que attrita, genu durasset Atlantis.

Et Virgil. *l.* 10. *Æn.* v. 653.

Forte ratis celsi conjuncta crepidine saxi
Expositis stabat scalis ----

Ubi Servius, *Crepido est abrupta saxi altitudo. Crepidines etiam templorum dicis ipsos suggestus, in quibus ædes sunt collocatæ, & crepidines viarum, id est, ipsa cunnercia dextra sinistraque.* Hinc pulchrè *littorum crepidines* dixit Prudentius loca, quæ undæ tundunt, non tamen inseminant, *Cathemer.* 9 v. *ult.*

Fluminum lapsus & undæ, littorum crepidines,
Imber, æstus, nix, pruina, sylva, & aura nox, dies,
Omnibus te concelebrent seculorum secula.

Rupem in mari, Val. Flaccus, *l.* 4. v. 44.

Fluctus, ab undisonis cex forte crepidine saxi,
Cum rapit Alcyonis miseros lætamque laremque,
It super ægra parens ----

Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium Part.* 2. *p.* 535. De *Crepidine* verò *Circi*, h.e. margine vel pulvino vel septo, è ligno facto, non tantùm longo, sed etiam lato, infrà in voce *Euripus*, item *Spina*. Sed & *crepidinæ* subsellioorum, in eodem, à Tarquinio factas, videbimus in voce *Fori.*

CREPITACILLUM, quò infantum ploratus coërcetur, memoratur Martiali, *l.* 14. *Epigr.* 54.

Si quis plorator collo tibi vernula pendet,
Hæc quatiat tenera garrula sistra manu.

Sunt illa è ligno, & *crecerella* hodieque Gallis vocantur, è Latino factâ dictione. Quemadmodum iidem eodem nomine nuncupa-lum

lum avem infignitur, à voce, quam edit inter volandum, quasi [illegible] Salmas. [illegible] p. 140. Vide quoque infra, ubi de [illegible] more. Alias [illegible] olim, in Glossis [illegible], h. e. *scabillum*, quo saltantes olim Pantomimi, ad crepitum faciendum usi, vide infra in voce [illegible], item [illegible]. Praeterque, testatum etiam crepitu iis adhiben consuevit. Vetus Juvenalis Interpres ad *illud*, Sat. 11. v. 17[illegible].

[illegible] *Audiat ille*
Testarum crepitus [illegible]

Testae eum, inquit, [illegible] *Pantomimi*, [illegible] *non erat*, [illegible] *manibus*. Quomodo autem huma[illegible] percuterent, dicemus infra. Sed & *Crepitu* aeris in bello adhibito, [illegible] hostibus incutiendum. Hinc in oppugnatione Capuae apud Livium, l. 26. c. 5. [illegible] *sed ad alium* [illegible], *armatum que* [illegible], *defe*[illegible] *Campanorum multitudo* [illegible] *aeris crepitu*, [illegible] *ut* [illegible] *etiam* [illegible]. Vide quoque supra in voce [illegible]. De Crepitu obscoenus, inter Numina relatus, apud Ægyptios olim, dicemus infra voce [illegible].

CREPSA, Insul. maris Adriatici dna Absyrtidum, Liburniae proxima. Vide *Crepsa*.

CREPUNDIA, dicta sunt quibus infantes expositi vel adulti ludebant. Iis enim, qui exponebantur, Crepundia, quibus agnoscerentur grandiores, addi solebant, seu [illegible], raro nudi relicti. *Monumenta* Terentio, *Eun. Act. 4. Sc. 6. v. 15.* In quae verba Donatus: *Monumenta*, inquit, *quae Graeci dicunt* [illegible] seu [illegible]. Addita forsitan, tanquam fortunae viatica, ut, qui in infantulos incidissent, haberent, unde alimentum praestare possent, notum. Sed & praeter haec recenset Longus [illegible], porro [illegible], *Chlamydem purpuream*, *fibulam auream*, *cultellum eburneum*, item (de foemella loquens) *mitram auro pictam*, *crepidas inauratas*, & *crurales ex auro factas*, Pastoral. l. 1. Alia iterum Parthenius, Trallianus, alii, ut grandiores facti infantes noscerentur, ex Plauto colligitur, *Cistellaria*, *Act. 5. sc. 1. v. 5.*

Nam hic Crepundia insunt, quibuscum te illa olim ad me detulit,
Quae mihi dedit: parentes te ut cognoscant facilius.

Et huc trahit Bartholinus Ciceronem *in Bruto*, *Quoniam totum me non naevo aliquo aut Crepundiis, sed toto corpore videris velle cognoscere* Erant autem illa vel annuli, in signum libertatis, & ut ab haereditate viderentur exclusi, vel monilia matrum, quarum hic ornatus & brachialia, promiscui tunc usus, nonnunquam fasciis ipsis seu taeniis, quibus utriusque parentis insculptum nomen, involuti, & fibulae conjunctae. De Annulis Terentius, *Heautont. Actu 4. sc. 1. v. 1.*

[illegible] *Hic profectò est annulus, quem ego suspicor,*
Is, quî cum est exposita gnata [illegible]

De fascia seu taenia, Heliod. *Æthiop. l. 4.* [illegible], *Quamobrem tempus est omnino, ut mihi fasciam ostendas*, *quam cum fuit exposita*[illegible] *cum caeteris indiciis recepisse dicebas*. Vide Thom. Bartholinum, *de Puerp. Veter.* Caeterùm Crepundia de collo gestata, discas ex Plauti *Milite glor. Actu 5. v. 6.*

Ut faciam quasi puero in collo pendeant crepundia.

Crepitacilla vocat Martialis, ut vidimus suprà, Graeci [illegible]. Cujusmodi crepitacula, sistra, crotala, sub eodem nomine, in saltationibus adhibebant Veteres maximè Orientales, uti notat *ad Justin. l. 30. c. 1.* Cl. Berneggerus. Vide quoque Scaliger. *ad Copam Commentar. p. 255.* ut & de utriusque generis *Crepundiis* aliquid infrà quoque ubi de *Exponendi ritu*.

CREPUSCULUM, à *crepus*, & hoc à Graeco [illegible], *caligo*, indigitatur Papinio Statio, *l. 10. Theb. v. 115.* ubi de Somni aula,

[illegible] *tenuis qui circuit aulam*
Invalidusque nitor:

Ubi reponit Barthius,

Nox biconlisque nitor [illegible]

Ut dicat mixtam noctem & lucem, quò fiat *Crepusculum*. Ovid. *l. 11. Met. v. 595.*

[illegible] *nebula caligine mistae*
Exhalantur humo, dubiaeque crepuscula lucis.

Duplex autem illud, uti videbimus infrà, ubi de *Die*. Vide quoque voce *inter*. [illegible], *primum crepusculum*, cujus colore nihil in Orbe pulchrius, quo pacto repraesentârint Ægyptii, vide infrà *Iotor*.

CRES, primus Cretensium Rex. Gnossum condidit, Cybelae templô dedicatô. Euseb. *in Chron.* Item Cretae incola.

CRESA, vel CRESSA, Plinio, *l. 5. c. 28.* Cariae oppid. *Ptol. Porto Maistran Sophiano.*

CRESCENS, cognomen Jovis. Vide *Jupiter*.

CRESCENS, patricius Romanus, qui cùm Romae principatum sibi vendicaret, ab Othone est interfectus. Euseb. An *Crescentius*? Vide ibi. Item viri nomen à D. Paulo memorati. 2. Timoth. c. 4. v. 10. Baron. *A. C.* 110

CRESCENS, libertus Neronis, qui Africam in partes Othonis traduxit. Tacit. *l. 1. Hist. c. 76.*

CRESCENS, Cynicus, vitiis infamis, cujus calumnias contra Christianos S. Justinus [illegible] egregiè retudit, huic Martyr. Euseb. in *Chron.* An *Crescentius*? Vide infra.

CRESCENS, Philosophus Cynicus, cum aliis ejusdem farinae, Ecclesiae Dei, apud Antoninum Phil. & Lucium Verum Imperatores [illegible] odium, & 4. persecutionem conflarunt: Deinum [illegible], Reipubl. turbones, familiarum, [illegible] speciem, [illegible] esse, Christianos calumniati. Vide Petr. Halloixum *in vita Justini*. Idem cum priore.

CRESCENS Torquatus, vide *Torquatus*.

CRESCENS, Ordo Equestris A. C. 1464. institutus, à Renato Andegavensi Rege Siciliae, & Provinciae Comite. Symbolum erat ex auro Crescens Luna, cum logogrypho *Los*, quo indigitabatur, Laudem acquiri virtute crescentibus. Constabat ex equitibus 36. ut alii volunt, ex 50. sub Duce capite. Vide Favin. *Theat. hon.* Boucheum, *Hist. Prov. l. 9.*

CRESCENTINUM, oppidul. Pedemontii, aliàs munitum, prope Padum, è regione Verucae, 10. milliar. infra Taurinum.

CRESCENTINUS Hubertinus, vide *Hubertinus*.

CRESCENTIUS Nomentanus, Consul Roman. occupatâ mole Adriani, tyrannidem intolerabilem Romae exercuit, A. C. 985. pulsô Johanne XV. cum quo tamen mox reversuro ipsi satis bene convenit. Hôc mortuô, Gregorio V. Johannem Calabrum opposuit: sed Otto III. Imperator Antipapa occisô, Crescentium, alibi arena facie vinctum, unà cum 12. aliis, contra datam fidem, suspendiô necavit, ab hujus vidua, per venenatum chirothecarum munus, sublatus, Glaber Rodolphus, P. Damianus, Leo Ostiens. *l. 2. c. 18.* *Hist. Mon. Casin.* Sigon. *l. 7.* *A. C.* 996. Blond. *decad.* 2. *l. 3.* Fabric. *in Chron.* [illegible] *l. 4.*

CRESCENTIUS, Philosophus quidam Cynicus, Justino Martyri infensus. Tatianus *contra Gentes.* Aliis *Crescens*.

CRESCONIUS, Episcopus Afer, sub Leontio Imperatore Auctor *Collectionis Cresconianae*, & historiae, *de progressu Johannis Patricii*, contra Saracenos in Africa. Circa A. C. 690. *Collectio canonum* impressa Parisiis est, A. C. 1609. cum *Epitome* [illegible] *Ferrandi*. Duplex ejus in jure Canonico opus fertur docente Gerh. von Mastricht JCtô seu potius unius operis duae partes, quarum altera *Breviarium Canonum*; altera *Concordia Canonum* vel *Liber Canonum* nominatur. E quibus tamen prius opus non tam ipsius Cresconii, quam ex ipsius opere prolixo nimis excerptum ab aliquo videtur: cujus cùm variae sint editiones, commendatur inprimis ea, quae est in *Bibliotheca Juris Canonici veteris* quamque Petrus Fr. Chiffletius Jesuita Divione cum suis *Notis* emisit, A. C. 1649. Posterius verò, in quo Canones ipsi integri recensentur, in publicam lucem Editores Bibliothecae modò dictae, in *appendice Tom. I.* ex MS. antiquo Bibliothecae Collegii Claromontani, beneficiô Caroli Labbaei, primùm protulerunt & contulerunt cum MS. Bibliothecae Thuanae, circa A. C. 1661. Nec omittendum, *Cresconium* hunc primum Romanorum Pontificum Epistolas inter Canones retulisse & eas eô canonizâsse seu canonicam iis auctoritatem addidisse, quae anteà non majoris fuerant valoris, quàm aliorum Episcoporum Responsa, vide infrà in voce *Decretales* & plura hanc in rem, apud Gerh. von Mastricht, *Histor. Juris Eccles. num. 181. & seqq.*

CRESCONIUS, Episcopus Todiensis, cum Germano, legatus ab Anastasio Papa ad Anastasium Imperatorem, A. C. 497. ab Eutychiano ad Eutychianum, quem Papam, ut Arium, viscera effudisse quidam scribunt. Theodor. *Lect. l. 2.* Niceph. *l. 16. c. 35.*

CRESIUM, urbs Cypri. *Steph.*

CRESIUS, collis in Arcadia. Pausan. *l. 8.*

CRESPA, Liburniae urbs. *Ptol.* *Crexa* Plinio, *l. 5. c. 28.* An *Crepsa*, quod vide

CRESPHONTES, alter Aristomachi Heraclidae fil. unà cum Temeno & Aristodemo fratribus recuperatâ Peloponnesô, in divisione ejus, *Messenen* nactus est: è qua pulsi Nestoris posteri, Alcmaeon, Paeonis filii, & Melanthus, Athenas concesserunt. Pater Æpyti, de quo suprà, ex Merope Cypseli Arcadum Regis filiâ: quâ affinitate, immutatô rerum Peloponnesiacarum statu per Heraclidarum reditum, solus Cypselus tutus mansit. Pausan. *Arcad.* Vide & eum *Messeniacis*. Populari tandem seditione interemptus, *Ibid.*

CRESSA, vide *Cresa*. Item urbs Paphlagoniae quam condidit Meriones. *Steph.* Item mulier ex Creta.

CRESSEA, regio Palleniae vicina. Herodot. *l. 7.*

CRESSIACUM, meliùs *Creciacum*, Gall. *Crecy*, vel *Cressy*, oppid. Picardiae, in Tirascia regione ad Serram amnem, 2. leuc. à Lauduno in Boream, 3. à Fara in Ortum. Item, vicus in Pontivio, tractu Picardiae medius inter Abbavillam & Hedinum, ubi Franci ab Anglis memorabili clade victi, sub Phil. Valesio, A. C. 1346. die 26. August. Cecidêre tum duo Reges, Johannes Bohemiae & Rex Balearium. Item Carolus Alenconius, frater Philippi, Dux Lotharingus, Ludov. Comes Flandriae, alii. Verbô 11. Principes, 80 Barones, 1200 Equites, militum 30000. Rexque postquàm fugâ sibi consuluisset, vix in arcem intromissus est, vigili cum inclamanti, quis adesset, respondens, *La Fortune de France*. Froissardus, *l. 1.* Duchesnius *de urb. Comit. Pontivacensis*, Mezeray. Hic Concilium A. C. 849. sub Carolo Calvo, contra Godescalcum Monachum *Tom. 8. Concil.* Usser. & Cellot. *Hist. Godescalci*. Paradin. *Hist. Lugdun. l. 2. c. 24.* Morer. Vide *Godescalcus*. Item *Creciacum*, & suprà in voce *Creciacum*.

CRESSIACUM, oppid. Galliae in Bria, ad Morinem amnem, 3. leuc. à Meldis, 4. à Latiniaco.

CRESTA Segalaunorum; castrum Galliae, in agro Valentino, inter Drunam fluv. & montem, [illegible] à *Crista* Latin. quod

 instar

instar cristæ eminente. Vulgò *le Crest*. Obsessum est à Comite Montis fortis, bellò Albigensi, vide Petrum Mon. *Histor. Albig.* c. 84.

CRESTIDIUM & CRISTUM, urbs Delphinatus, in agro Valentino, ad amnem cognominem. Alii eaque *Arnam* 3. leuc. à Valentia, 6. à Dia in Occasum. Vide supra.

CRESTON, Thraciæ oppid. quod *Stephanus Crestonem* vocari putat ab *Herodoto Lycophrone*,

Ὀρμωμένους ἐκ τε Κρηστώνης ...

Cives *Crestonæos* vocat *Pindarus*, *Crestonios Rhianus*, *Crestones* verò *Hecatæus*. Polichnium *Crestonica*. *Steph.* Item nomen Regis Bithyniæ.

CRESCONES, populi sunt, qui singuli plures habent uxores: cum autem vir aliquis moritur, tunc oritur magna de separatio inter fœminas, quænam illum charius amaverit vivementem. Id ubi compertum est, quæ benevolentiæ & amoris palmam meruit, ad mortui tumulum ducitur exornata, ibique à propinquis mactatur, & cum viro humatur.

CRETA, insul. maris Mediterranei maxima, vulgò *Candie*, à Rege Crete quibusdam dicta. Alias, *Aeria*, *Curetis*, *Hecatompolis*, *Macaros*, & *Macaronesos*. Solin. c. 17. Longa 270. mill. pass. lata 50. à Sicilia 542. in Ortum à Malea promontor. Peloponnesi 80. à Phycunte promontor. Cyrenes 165. in Boream. Caret cervis, apris, & erinaceis, sicut Africa cervis & ursis, Arabia suibus, &c. Urbes olim claræ, Gnossus, & Gortyna: inde Cydon, Lyctos, Lycastos, Phæstos, Dictynna, &c. Quarum 12. fuere Episcopales, nunc 9. tantùm, sub Archiepiscopo. Primus Episcopus ejus Titus fuit, Pauli Apostoli discipulus, circa A. C. 94. Olim Regnum *Cretense* veterum Græcorum maximum fuit, de quo tamen nihil certi, ante Minoa. In Eusebiano quidem Canone, *Cres indigena*, *Cydon*, *Apteras*, *qui urbem condidit*, & nescio quis *Lapes*, pro Regibus habentur, num. 56. 128. 451. 513. 554. qui tamen dubiæ fidei sunt. *Apteras urbs ab homine Delpho condita est*, Pausan. *Phocic.* *Cydon*, Minois nepos erat, *Steph.* Κυδ. A Minoë ergo seriem Regum ordiemur, vide infrà *Minos* I. Posteà insula fuit sub Romanis: Occupata dein à Saracenis, A. C. 823. Duce Achapso. Cedren. in *Hist.* qui vide. A. C. 879. Hinc rediit ad Imperatores Constantinopolitan. ex quibus Constantinus eam infeliciter tentavit: Romanus per Nicephorum Phocam expugnavit, A. C. 960. 961. Balduinus verò Flandriæ Comes dedit Marchioni Montisferrati. Ab isto vendita est Venetis, sub Dandulo Duce, A. C. 1194. magnò auri pretiò. Sed ab A. C. 1645. à Turcis bellò tentata, iis, postquam fortissimè per annos viginti & plures restitum esset, A. C. 1670. unà cum Metropoli Candia, quæ diuturnæ gravissimæque obsidionis mala constantissimè pertulerat, tandem cessit. Exceptis paucis quibusdam locis, quæ pace factâ in Venetorum ditione manserunt. Vide infrà. Homer. *Od.* τ. v. 172.

Κρήτη τις γαῖ' ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
Καλὴ, καὶ πίειρα, περίῤῥυτος. ——

Virg. *l.* 3. *Æn.* v. 104.

Creta Jovis magni medio jacet insula ponto,
Mons Idæus ubi & gentis cunabula nostræ,
Centum urbes habitant magnas uberrima regna.

Inde ἑκατόμπολις dicebatur. Seneca Tragœdus, *Troad. Act.* 3. v. 820.

Urbibus centum spatiosa Creta.

Has *urbes* Horatius *oppida* vocat. Sic enim ille, *l.* 3. *Od.* 27. v. 32.

Quæ simul centum tetigit potentem
Oppidis Cretam. ----- -----

Ac proinde D. Paulus Titum, *c.* 1. v. 5. monet, ut Presbyteros in ea constituat κατὰ πόλιν, i. e. *per civitates*, vel, ut Erasmus, *oppidatim*. *Nobilem insulam* vocat Florus, *l.* 3. *c.* 7. quòd ibi Jupiter natus credebatur. Fertilitatem ejus quod attinet, Virgil. *l.* 3. *Æn.* v. 106. *uberrima regna* vocat. Homero, *Od.* τ. v. 172. πίειρα dicitur. Dionys. v. 500.

----- Ἐγγύθι δ' αὐτῆς (Carpathi scil.)
Κρήτη ἐπικεῖται Διὸς μεγάλοιο τιθήνη,
Πιείρη τε λιπαρή τε καὶ εὔβοτος.

Solinus, c. 17. *Larga vitis, mira soli indulgentia.* Plin. *l.* 25. *c.* 8. ubi de dictamno: *Procedente persuasione illâ, quicquid in Creta nascitur, infinitò præstare cæteris ejusdem generis alibi genitis.* Magnitudinem ejus innuit Homer. *Il.* ν. v. 256. 260. 453.

Κρήτῃ ἐν εὐρείῃ.

Idem, *Od.* ξ. v. 199. π. v. 62.

----- Κρητάων γένος εὔχομαι εὐρειάων.

Seneca,

O magna vasti Creta dominatrix freti.

De nomine Bochartus, *l.* 1. *Chanaan*, c. 15. Ut apud Phœnices, inquit, כרתי *Creti* vel *Crethi* dicebatur Sagittarius è Palæstina: ita ab iisdem כרתים *Crethim*, i. e. *Cretes*, dicti sunt ii Græcorum, qui eandem artem maximè callerent. Porro nemo est, qui nesciat, hæc eadem fuisse Cretensium arma perpetua, h. e. arcum, & sagittas. Lucanus, *l.* 3. v. 184.

Jam dilecta Jovi centenis venit in arma
Creta vetus populis, Gnossasque agitare pharetras
Docta, nec Eois pejor Gortyna sagittis.

Idem, *l.* 7. v. 229.

----- *Creta Cydonis*
Misit, in externos fuit nunc sagitta.

Virgilius, sive Catullus, in *Cir.* v. 115.

Amna Cretes ferrebat rara sagittâ.

Max. Tyrius, *Serm.* 7. Παιδεύματα Κρητῶν θῆραι, δρόμοι, τόξα. Inde est, quòd Lucian. in *Lycophronem*, Herculem scribit didicisse sagittare à Cretensi Rhadamantho. Quin & Pindarus, *Pyth.* 4. Cretenses τοξοφόρους vocat, & in bellorum historiis nihil tam frequens, quàm τοξόται Κρῆτες. Hinc Proverbium, quod antiquiores: *Cretensis pugnat mendacio.* Epimenides, citante B. Paulò, c. 1. *Ep. ad Titum*, v. 12. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται. Ovid. *l.* 3. *Amor. El.* 10. v. 19.

Cretes erunt testes, nec fingunt omnia Cretes.

Idem, *l.* 1. *Artis*, v. 297.

--- *Nec hoc, centum quæ sustinet urbes,*
Quamvis sit mendax Creta negare potest.

Lucanus, *l.* 8. v. ult.

Tam mendax magni tumulo quàm Creta Tonantis.

Habuit ex Callimacho, cujus hæc sunt,

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, καὶ γὰρ τάφον, ὦ ἄνα, σεῖο
Κρῆτες ἐτεκτήναντο, σὺ δ' οὐ θάνες, ἐσσὶ γὰρ αἰεί.

Nec solùm falsitate famosi Cretenses, sed etiam turpi amori dediti. Servius in illud, *l.* 10. *Æn.* v. 325.

Dum sequeris Clytium infelix nova gaudia Cydon.

De Cretensibus, inquit, *accepimus, quòd in amore puerorum intemperantes fuerunt: Quod posteà in Laconas ac in totam Græciam translatum est.* Athenæus, *l.* 13. c. 27. Κρῆτες γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς περὶ τὰ παιδικὰ δαιμονίως ἐπτόηνται. Ἐχρήσαντο γοῦν οἱ ἐπὶ Κρήτης, ὅτι τὸν Δία φασίν, ἁρπάσαι τὸν Γανυμήδην, ἀλλὰ Μίνων. *Nic.* *Heydius.* Primi mari potentes, classe suâ vicinos subjugârunt; equorum formandorum artem tradiderunt, Leges scriptis mandârunt, Musicam, secundùm quosdam, invenerunt, &c. Apud illos Labyrinthus Minois, ex Dædali arte. Priscis temporibus Reges, dein Duces habuerunt: à Q. Metello, Romanis subjecti. Deinsub Imperatorib. Romanis fuerunt, usque ad annum 823. quò Cretâ à Saracenis occupatâ, Candia ab his condita est, à qua in posterum Insulæ nomen. His ereptâ à Nicephoro Phoca, A. C. 926. fides Christiana denuò inter Cretenses stabilita est. Vide suprà. Hodie Veneti nobiles, & prisci incolæ Latinam Ecclesiam sequuntur, reliqui omnes Græcæ religioni adhærent. Vide præter auctores prædictos Plin. *l.* 4. *c.* 12. Strab. *l.* 10. Pompon. Melam, *l.* 2. c. 7. Cedrenum, Zonaram, *Annal.* Gr. Justinianum, *Hist. Ven.* l. 2. 3. 4. & *seqq.* Sabellicum, *l.* 2. &c.

Urbes Cretæ hujus temporis.

Agium, cujus sedes Cydoniensi juncta.	Lappa.
Arcadia.	Lediensis urbs, vide Matium.
Camara, *Camera.*	* Matium, *Candia.*
Castrum verus, *Paleo castro.*	Milopotamos, olim Pantomatrium, *Milopotamo.*
Chersonesus, *Spinalonga.*	
Cisamus, *Cisamopoli.*	
* Cydon, *la Canea.*	* Rhitymna, *Retimo.*
Cytæum, *Sitia.*	Subrita.
Hierapetra, *Gierapetra.*	Suda arx, *la Suda.*

Sed pagi potiùs, exceptis tribus asteriscmò signatis, reliquæ.

CRETA, nomen luci, apud *Pausan.* Item oppid. Scythiæ, cujus meminit Val. Flaccus, *l.* 1. v. 331.

----- *Scythiæ metuens, Pontumque, Cretamque.*

CRETA, Herodoto, *l.* 2. ubi de more Ægyptiorum Sacerdotum, quem in probando bove sacrificiis apto solebant usurpare, γῆ σημαντρίς dicta est, quòd eâ literas signari antiquissimis temporibus in usu fuit. Servius, ad illud *l.* 6. *Æn.* v. 321. *Longæva Sacerdos*, ait: *Sibyllam Apollo pro amore dilexit, & ei obtulit poscendi, quod vellet, arbitrium. Illa hausit arenam manibus & tam longam vitam poposcit. Cui Apollo, respondit, posse fieri, si Erythræam (in qua habitabat) insulam relinqueret, & eam nunquam videret. Profecta igitur Cumas tenuit: & illic defecta corporis viribus, vitam in sola voce retinuit. Quod cùm cives ejus cognovissent, sive invidia, sive miseratione commoti, ei Epistolam miserunt, cretâ antiquò more signatam: quâ visâ, quia erat de ejus insula, in mortem soluta est.* Ejusdem meminit Cicero, 4. *Verr.* *Cum Valentio ejus interpreti Epistola Agrigento allata esset, casu signum iste animadvertit in cretula.* Item pro *Flacco*, ubi Asiaticos præsertim hôc modò literas signâsse docet, *Hæc quæ à nobis prolata laudatio, obsignata erat cretâ illâ Asiaticâ, quâ ferè est omnibus nobis nota, quâ utuntur omnes non modò in publicis, sed etiam in privatis literis.* Nec id mirum, cùm creta quædam sit pinguis, lenta, glutinosa: non illa modò, quæ ex Creta advehitur, undeque nomen obtinet, sed & quæ locis vicinis, ut ex Cimolo maris Cretici insul. quæ ipsa magis glutinat terrâ Samiâ, de cujus enim pinguedine ac lentore, etiam Dioscorides & Galenus testes sunt. Et sanè quia creta quædam sit pinguis, eò Britanni etiam tali agros suos uberes reddunt ac pingues. Interim mos annulo in cera cretave signum imprimendi, tandè obtinuit apud plerasque Orientis ipsius gentes, de quo alibi. Vide Gerh. Joh. Voss. de orig. & progr. Idol. *l.* 4. c. 91. & Johannem Kirchmannum Lubec. de *Annulis*, c. 7.

Sed

Sed & *Creta*, in omni Togarum lotione à Romanis adhibebatur, nec ars Fullonia sine illa fuit. Titinnius apud *Nonium*,

> *Terra hæc est, non aqua,*
> *Ubi tu solitus argutarier pedibus,*
> *Cretam dum compescis, vestimentaque lavas.*

At Toga petitorum jam lota, *cretâ* inducebatur, ut candesceret magis ac poliretur. Certè Plinius, *l.* 35. *c.* 17. Cimoliam *cretam* abluendis vestibus in usu esse scribit: Umbricam autem, quæ & *Saxum* vocabatur, non nisi poliendis vestibus assumi solitam. Itaú postquam Umbricâ expolitæ erant, prælo subjectæ fiere, ut melius candescerent: unde facile intelligitur, quid sibi velit illud Persii, *Sat.* 5. *v.* 177.

> ---- --- *Quem ducit hiantem*
> *Cretata ambitio.*

Ut & illud Plauti in *Aulularia*, *Act.* 4. *sc.* 9. *v.* 6.

> *Qui vestitu & cretâ se occultant, atque sedent quasi sint frugi.*

Ubi Lipsius homines designari vult tenuiores, quibus cùm togæ mutandæ copia non esset, tamen ut apparerent nitidi, sub dies ludorum togulam suam incretabant, vel servos, qui, ut liberos mentirentur, fortasse *cretam* addebant in vestem, ut in cavea fallerent. Sed hæc vestis *alba* dici, *candida* dici non potuit. Vide Octavium Ferrarium, *de re Vestiar. l.* 2. *c.* 21. Cicero *Asiaticæ cretæ* mentionem facit, *Orat. pro Flacco*, intelligitque illam, quâ Publicani merces, post vectigal solutum, signare consuevêre. Nec ad hæc solùm *Creta* usui: sed & Cimoliâ, Chiâ vel Samiâ fœminæ ad cutem emendandam usæ leguntur. Unde Martialis, *l.* 6. *Epigr.* 93. *de Thaide*, *v.* 9.

> *Psilothro viret, aut acida latet abdita cretâ:*

i. e. *acetô macerata.* Porrò *cretâ*, eâque vilissimâ, *pedes venalium trans mare advectorum denotare instituerunt majores. Talemque Publium mimicæ scenæ conditorem & Astrologiæ consobrinum ejus Manilium Antiochum, item Grammaticæ Taberium Erotem, eâdem nave advectos vidêre proavi*, Plin. *loc. cit.* Unde Juvenalis, *Sat.* 1. *v.* 111. illorum pedes *albos* vocat. Signabantur autem sigillô domini, si privati essent; Reipublicæ, si publica mancipia. vide Brodæum, *Miscell. l.* 2. *c.* 17. & infrà, *Gypsati*, it. ubi de *Servis* ac *Venalitiis*. Eâdem *Cretam producere*, *ad victoriæ notam*, moris fuit, quæ Græcis λευκὴ dicta est. Hic finis curriculorum, ad quam terminabatur septimum ac novissimum spatium, atque ubi victrices quadrigæ, quæ metam septimò circumagere anticipâssent, præmium accipiebant. Unde *locum palmæ* Solinus appellat. Erat is non longè à carceribus, Hinc βαλβίδα Græci vocant tam finem, quàm initium cursus, quia ad carceres, unde exierant, revertebantur & cursum ibidem terminabant coronandi, Uti pluribus probat Salmas. *ad Solin p.* 914. & *seqq.* Vide quoque suprà in voce *Calx*. Sed & meminit Martialis *cretata mappæ*, i. e. candidæ, *l.* 12. *Epigr.* 29. *v.* 9.

> *Cretatam Prætor cum vellet mittere mappam,*
> *Prætori mappam surripit Hermogenes.*

Quæ in signum Circensium committendorum solebat mitti, moris auctore Nerone, qui, populò missus flagitante, mappam per fenestram jussit abjici, Cassiodorus, *l.* 3. *Var.* Et *cretati bovis*, Juvenalis, *Sat.* 10. *v.* 66.

> ---- ---- *duc in Capitolia magnum,*
> *Cretatumque bovem* ----

qui & apud *Lucretium*, adducente vet. *Scholiaste*, quòd candidi boves Superis immolarentur, sicut furvæ hostiæ Inferis. Vide quoque infrà *Plastice*.

CRETÆ, insulæ quædam appellantur in Mœsia contra Liburnos populos. Plin. *l.* 4. *c.* 22.

CRETÆUS, Poëta quidam apud Propertium, *l.* 2. *Eleg. ult. v.* 29.

> *Aut quid Cretæi prosunt tibi carmina lecta?*

Ubi alii *Tyrtæi*, alii *Lucretii*.

CRETE, Hesperidis filia vel Hesperis, Insulæ Cretæ nomen dedisse, memoratur Solino, *c.* 11. *Dosiades eam à Crete nympha Hesperidos filia, Anaximander à Crete Rege Curetum dictam --- prodiderunt.* Scripserat autem Dosiades τὰ Κρητικά. Salmas. *ad Solin. p.* 169.

CRETEA, regio Arcadiæ circa Lyceum mont. in qua incolæ Jovem educatum ferunt, non autem in Creta insula. Pausan. *l.* 8.

CRETENIA, locus Rhodi, ubi Althemenes habitabat; qui, cùm ex oraculo patrem se occisurum accepisset, dum fugit, ne hoc perpetret, noctu in navigium incidit, in quo piratas esse ratus patrem occidit. *Steph.*

CRETERRA, vide *Craterra*.

CRETHEUS, Æoli fil. qui ex Tyro Salmonei fratris filia Æsonem genuit. Inde *Cretheia proles*, apud Val. Flaccum, *l.* 8. *v.* 112. pro Helle, Crethei nepte.

CRETHON, Dioclis fil. qui cum fratre Orsilocho ad bellum Trojanum profectus est, Græcis auxilium laturus. Verùm cùm duo hi fratres nimium suis viribus freti cum Ænea congredi non dubitarent, ab eodem interfecti temeritatis suæ pœnas dederunt, vixque eorum cadavera à Menelao & Antilocho ex hostium manibus eripi potuerunt. Homer. *Il.* 5.

CRETICA Cupressus, apud Plinium, *l.* 24. *c.* 11. nonnullis dicta est, quæ aliàs *Herba Sabina*, eadem cum Brathy arbore Claudii Cæsaris, quam Arabes in Elymæos petiisse, ad suffitus faciendos, idem alibi docet. Cùm enim duo essent herbæ hujus genera, altera Tamarici folium habebat, altera cupressi quæ ex Elymæis proveniebat. Hodieque in multis hortis conspicitur instar pumilæ cupressi & in latitudinem potius fusæ, quam in altitudinem elatæ. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 368. & infrà in voce *Sabina*.

CRETICUS, Oratoris nomen, ponitur autem pro quovis Judice. Juvenal. *Sat.* 2. *v.* 67.

> ---- ---- *Sed quid*
> *Non facient alii cum tu multitia sumas*
> *Cretice?* ---- ----

Idem ibidem, *v.* 77.

> *Acer & indomitus, libertatisque magister*
> *Cretice pellucet.* ---- ----

CRETICUS Silanus, è Junia famil. sed adoptione in Cæciliam transierat. Itaque nomina illi *C. Cæcilius Metellus Creticus Silanus.* Consul fuit Annô urbis DCIX. cum Nerva Silano, postrà Syriæ Proconsul: sed quia Germanico per affinitatem connexus erat, provinciâ demotus, eique Cn. Piso subrogatus est à Tiberio.

CRETICUS Sinus, apud Solin. *c.* 36. *Omnis Africa à Zeugitano pede incipit --- excurrit in duo promontoria, quorum altera promontorium candidum dicitur, alterum, quæ est in Cyrenaica regione, Phycunta vocant. Ea per Sinum Creticum opposita Cretæ insulæ, contra Tænaron Laconicæ excurrit.* A *Creta* Insula nomen habet, & describitur Plinio, *l.* 2. *c.* 88. &, *l.* 4. *c.* 12. Hodie Gallis *Mer de Candie.* Vide *Mare Creticum*, & *ad l.* Solini citatum, Salmas. *Exercit. Plin. p.* 218.

CRETINEORUM Regio est juxta Ephesios. Parthenius, *Eroticor. c.* 5.

CRETINUS Magnesius, bellô Mithridaticô adversus ipsum Mithridatem delegit Imperatorem Hermiam, quocum tamen privatas gerebat inimicitias, professus se interim iturum in exilium; ne quis tumultus ob illam factionem suboriretur. Quòd si patria mallet Cretinum Imperatorem quam Hermiam, oravit, ut interim exularet Hermias. Adversarii modestiâ permotus Hermias, sponte exulavit.

CRETOPOLIS, Pamphyliæ urbs, Diodor. Sic. *l.* 18.

CREVANTIUM, oppid. lepidum Ducatus Burgund. in tractu Antissiodorensi, ad Icaunam fluv. 4. leuc. supra Antissiodorum: Ibi A. C. 1423. acris pugna inter Gallos & Anglos.

CREUGA, pugil insignis. Pausan. *l.* 2.

CREUSA, Creontis Corinthiorum Regis filia, quam Iason, repudiatâ Medeâ, uxorem accepit: Quamobrem Medea indignata, carminibus suis ignem inextinguibilem scriniolo inclusum per filios suos illi misit. Eos verò præmonuit, ut statim oblatô munere discederent. Creusa igitur videndi cupida, nihilque mali suspicans, scriniolum aperuit, & continuò evolavit ignis, Creusamque & totam Creontis regiam exussit. Vid. Ovid. *l.* 7. *Metam. fab.* 20. & *l.* 1. *de Art. Am. v.* 335.

> *Cui non defleta est Ephyræa nata Creusa.*

CREUSA, Erechthei filia, uxor Xuthi, ex eo Achæi & Ionis mater. Euseb. *in Chron.* Alia Cecropis filia. De quibus vide Meursium *de Reg. Athen. l.* 2. *c.* 13. & 14.

CREUSA, Priami & Hecubæ filia, Æneæ conjux, cui Ascanium filium peperit. Hanc in excidio Ilii ab Ænea, qui fugiens patrem humeris gestabat, filiumque manu ducebat, perditam fuisse in nocte, dum vias notas excessisset, tradit Virgilius, *l.* 2. *Æn.* Sed nonnulli eam ab ipso Ænea, ex pactione cum Græcis factâ, occisam volunt, ne quis ex semine Priami superesset. Alii rursus non occisam, sed desertam tradunt, idque eò consiliò, ne novas sedes, novaque fœdera (quæ ferè nuptiis solent coalescere) longinquis in regionibus quæsituro uxor obesset.

CREUSA, Bœotiæ oppid. *Ptol.* Thespiensium navale, ut *Strabo* ait. *Creusia Straboni*, *Creusis* dicitur *Stephano*. *Livadia* hodie, teste *Nigro*. In ora littorali Sinus Corinthiaci, in confinio Megaridis; 20. milliar. à Thespiis in Austrum 30. à Megara in Occasum, *Baudrando*.

CREXA, vide *Crexa*.

CRIARIA, in *Charta* Philippi Aug. Regis in *Regesto* Herouvalliano apud Car. du Fresne, *Glossar.* officium est eorum, qui hodie Lutetiæ Parisiorum *les Crieurs de corps & de vin* dicuntur. Latinè *Clamatores*, *Præcones* &c.

CRIASUS, Argivorum Rex quintus, Argeo patri successit, ei verò post regnum annorum 54. successit Phorbas frater. Julius Africanus, *Chron.* Quartum illum constituit Marshamus, utpote Inachô, quem primum Argivorum Regem communiter constituunt non homine sed fluviô existente: & Callithyiam Peranthi filiam, primam Junonis Argivæ sacerdotem fuisse, ex Eusebio adnotat. *Peranthum* autem vocat Hygenus, quem Πείραντα *Pausanias*, Κρίασον *Castor*. Vide præfatum Marshamum, *Canone Chron. ad Sec.* VI.

CRIBRUM, an à *crebro*, quòd πολύτρητον, i. e. *crebris pertusum foraminibus*, frumentis purgandis excogitatum est. *Illorum genera Galli è setis equorum invenere. Hispani è lino excussoria & pollinaria. Ægyptus è papyro & junco*, Plinius, *l.* 18. *c.* 11. Et quidem *cribri pollinarii* occasione lepidè jocatur Plautus, *in Pœnul. Act.* 3. *sc.* 1. *v.* 10. in hominem nimium spissisque gradibus incedentem;

> *Nam iste quidem gradus succretus'st cribrô pollinariô,*
> *Nisi cum pedicis condidicisti sic grassari gradu hôc.*

Quod de Persicis equis Vegetius ait, *Persici --- solius ambulaturæ quadam gratiâ discernuntur à cæteris, gradus est minutus & creber* &c. Cujusmodi equos gressibus minutissime cribrantes incedentes, *Trecenarios* dixêre olim, quod in ambulando gressus intricarent & crura volubiliter implicarent explicarentque: *Tragunarios* unde

Galli hodie appellant. Vide infrà. In divinationibus Veterum Cribri quoque usus fuit, quæ species *Koscinomantia* dicta: Suspendebant nempe *cribrum* filô, vel forficis cuspide, illudque celeri motu circumagentes nomen simul edebant ejus, qui furtô aliquid abstulerat, aut aliud quiddam commiserat, ut videre est apud Theocritum, *Idyll.* 3. &c. Inter ritus item Græcorum nuptiales, vide supra *Celus*.

CRICILASIA, Græci *Krikêlasia*, quasi *Circuli impulsio*, exercitationis olim delectabilis genus, memoratur Oribasio, *Collectan.* l. 6. c. 26. ubi illa leguntur: [illegible Greek] *Habeat vero circulus diametrum homini longitudine minorem, ita ut ipsius altitudo usque ad mammas pertingat, neque secundum longitudinem, sed in transversum impellatur, sit autem impulsor ferreus, ligneam ansam habens. Nonnulli etiam annulos rota circumpositos supervacaneos esse putârunt, at hoc minime ita se habet. Quin etiam sonus ab ipsis genitus relaxationem atque voluptatem animo parit.* Ex quibus patet, in hac exercitatione homines circulum quendam magnum, cujus circumferentiæ annuli parvi infixi erant, quâdam virga ferreâ ansam habente in transversum latus impellere consuevisse; à quo ductâ metaphorâ M. Cicero *Ep.* 9. *ad Attic.* l. 2. *Festive*, inquit, *mihi crede, & minore sonitu, quam putâram, orbis hic in Republ. convertitur.* Sed cùm hâc ætate in usu non sit, possumus fane aliquid divinare, at ejus figuram & conditiones penitus cognoscere minimè licet. Quod enim trochus fuerit, de quo Horatius, l. 3. *Od.* 24 v. 57. *Seu Græcô jubeas trocho*: fieri quidem potest, at hic ipse nobis æquè ignotus est. Et quidem trocho hoc lusus genus non dissimile fuisse, patet ex Martiali, l. 11. *Epigr.* 22. & l. 14 *Epigr.* 68. ubi in trocho videmus fuisse circulum, & in circulo annulum, qui sonô spectatoribus voluptatem afferebat, adfuisse etiam impulsorem cum ansa, Propertio, l. 3. *El.* 13. v. 6. *clavis* dicta: quæ omnia in sua *Cricilasia* apud Oribasium præfatum Antyllus depinxit. Interim circulo tenus annulos, non annulum, circumpositos hic dicit; præterea *Cricilasiam* is virorum effecit, cum Martialis puerilem quendam ludum trochum fuisse significet. Vide infrà *Trochus*. At hoc certum, inter magnas exercitationes fuisse, de cujus facultatibus porrò sic Antyllus, l. c. *Cricilasiam*, ait, *intenta corpora mollire & quæ locô stabiliri non possunt, tum* [illegible] *tum etiam figurarum corporis varietate sic parare, ut facile flectantur & stabiliantur; nervosque imbecillos primare & laxare, calorem excitare & intelligentiam, quæ de via deflexit & atrâ bile agitatur, ad statum sanum revocare*, apud Hieron. Mercurialem, *de Arte Gymnast.* l. 3. c. 8. & l. 6. c. 7.

CRIECHINGENSIS Stirps, Gall. *Crehanges*, in Austrasia ab aliquot seculis jam floruit, in qua duæ nunc lineæ sunt, quarum unius Christophorus, alterius Albertus Ludovicus, auctores exstitêre. Et quidem Albertus hic Ludovicus Baro *de Criechingen*, filius Petri Ernesti & Annæ Sibyllæ Nassoviæ, ex Agatha Rhingravia genuit Casimirum Ottonem, Georgium Ottonem, (extinctum A. C. 1665.) Johannem Ludovicum, Ernestum Casimirum (maritum Annæ Elisabethæ Rhingraviæ, defunctum eodem A. C. 1665.) & Annam Dorotheam (uxorem Edzardi Ferdinandi Frisiæ Orientalis Comitis). Christophorus verò, filius Witichii Baronis *de Criechingen* & Antoniæ Comit. Sylvarum ac Rheni, ex Anna Beyeria *de Boppart*, pater fuit Lotharii Baronis *de Criechingen*, cui & Anna Magdalena Hanoica natus superest Franciscus Ernestus Comes Criechingæ, cui uxor obtigit Maria Elisabetha Montfortia, filia Hugonis Comitis. Ex eodem ramo quoque adhuc vivit Johannes Franciscus Canonicus. Vide Phil. Jacobum Spenerum, *Theatr. Nobil. Europ. tom. I. p.* 52. & *tom. III. p.* 14. ac *utrobique in Indice*.

CRIENTIO, fluviolus, in loco humili & paludibus obsito, urbi Atrebatis proximo. Ejus meminit Alcuinus *in vita S. Medardi*. Vulgò *le Crinchon*. *Crientus* quoque dicitur. Alluit monasterium S. Vedasti, quod civitati Atrebatis ita demum accessit, ut muris tamen & portis ab ea divideretur, & alterius urbis instar efficeret: quæ *la Ville*, sicut civitas ipsa, *la Cité* dicitur. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* in voce *Nobiliacum & Atrebates*.

CRIMÆA, quæ Tartaria minor, ab urbe *Krim*, in Taurica Chersoneso, continet totam hanc Chersonesum. Urbes præcipuæ Theodosia, Chersonesus, Crimæa, Precopia, unde etiam Tartaria Precopensis dicitur & Bacialsaraium. Sub Turcis partim versùs Meridiem, partim ipsis tributaria. Conditor Crimensis seu Precopensis Imperii fuit Azi Kirai, qui Schicachmetô Zare, filio Tucktamishi Imperatoris Tartariæ defectæ (à Tamerlane eversi) pulsô ex Taurica seu Crimeâ, se contra eum Regem Tartarorum appellavit. A quo tempore Crimenses perpetuis excursionibus Lithuaniam, Poloniam Russiamque infestârunt: tributarii à Selymo facti circa A. C. 1584. & obnoxii redditi Imperio Turcico, quod in hanc diem agnoscunt. Vide Georg. Hornium, *Orb. Imp. p.* 435. & Johann. Baptistam Tavernier, *in descr. Serrail*.

CRIMÆA urbs. Vide *Cremnum*.

CRIMISA, Locanorum urbs *Krimissa*, *Lycophroni*. Nunc vicus *Lo Ciro*, teste *Gabr. Barrio*. In ora Calabriæ citerioris, 10. milliar. à Cariathi in Austrum, 6. à Strongylo in Boream. Et adjacet ad 2. milliar. promontor. Crimissa, *Capo dell' Alice*, in sinum Tarentinum excurrens, 4. milliar. à Japygio promontor. in Occasum, *Baudrand*. Ibi etiam *Crimisa* fluv. juxta oppid. decurrens, in sinum Tarentinum, vulgò *Fiumenica*.

CRINAS, Charmidis contemporaneus, Massiliensis Medicus, qui ad syderum motus ex ephemeride Mathematica cibos dabat, horasque observabat. Sub Nerone. Plinius scribit hunc 100. sestertia reliquisse, muris patriæ non minore summâ extruendis, l. 29. c. 11.

CRINES resecti, vide infrà *Decalvatio*, item *Crista*.

CRINILE, ferrum est, apud Alb. Argentinensem in *Chron. p.* 114. *Francorum autem duo cum Rege conjuges prius, Rex cultiori purpura & Johannes Dux unum crinile rejectum posuit super caput.* In *Consuetud.* terræ Cracoviensis occurrit *Crinile nuptiarum Virginum*, pro quo eis reformationem dotis non habentibus solvi debent dicuntur marcæ 30. maritô mortuô aut possessio, ubi 3. marcarum fit proventus: enim indotatæ mulieri 30. marcæ solvantur, apud Car. du Fresne, *Glossar*.

CRINIPPUS, alter Dionysii majoris Dux, in novem triremibus Lacedæmoniis subsidio missus, ab Iphicrate & Timotheo interceptus. Diod. l. 15. *p.* 482. *f.* de quo vide quoque Polyænum, l. 3. c. 9. *in Iphicrate*, *tom.* 35.

CRINIS, Sacerdos Appollinis, qui cùm sacra Dei neglexisset, atque ob hoc adult penitus fructuum eô annô collegisset, omnibus rebus à muribus corrosis, tantò detrimentô commotus, sacra Deo peregit, quô factô Deus illico mures omnes sagittis suis perdidit, atque ex eâ re *Smintheus* Apollo dictus est. Cretenses enim mures *Sminthas* vocant.

CRINIS, Philosophus quidam Stoicus, cujus meminit Diog. Laert. *in Zenone*, & Arrian. *in Epictet.* l. 3. c. 2.

CRINIS, [illegible Greek], non est capillus simpliciter Latinis est aut pilus unus, sed coma plexa & in plures *nodos, fasciolas*, Gall. *tresses* divisa, unde *semisegmentum comæ* veterib. Grammaticis. Unde *Crines* in fluminibus, diverticula fluminum & rami, quibus ab uno alveo sese dividunt & pluribus brachiis in mare evolvuntur. Sic *senis crinibus ornatas* olim matronas, legimus apud *Festum*, quod significat, senis comatum ordinibus in funem vel seriam nexis, qui vetustissimus ornatus fuit, & proin novis nuptis usitatus, ut infrà videbimus, ubi de veter. *Nuptiis*. Abbreviator Festi Paulus, *Crines a discretione dicti, quam Græci* [illegible Greek] *appellant*. Sed [illegible Greek], propriè aliud quid erat, genus videl. ornatus, quô capillus, in duas partes æqualiter discriminatus, duas seras faciebat, uti dicemus infrà in voce *Discrimen*. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 479. & 757. ac *seqq.* [illegible Greek] etiam *crinis* Græcis dictus est, & [illegible Greek], quamvis vox [illegible Greek] paulo latiùs fuerit extensa, ut alibi dicetur. Manipulum *crinium*, seu de capillo aliquid, Virgines jam desponsatas moxque maritandas, Minervæ posuisse olim in Græcia, discimus ex Papinio Statio, l. 2. *Thebaid.* v. 253. ubi de Argivorum Virginibus,

> *---- ---- hic more parentum*
> *Iasides, thalamis ubi casta adolesceret ætas,*
> *Virgineas libare comas, primosque solebant*
> *Excusare thoros ----*

Ubi Scholia antiqua. *Morem fuisse monent, ut jam vittas sumtura & matrimonium subitura virgines Argivarum accederent templum Palladis, ibique manipulum crinium deponerent, virginitatis pacende indicium, quodque jam coronas apud nos haberent.* Quod idem de puellis Atticis, ad Iphinoës Heroidis tumulum, eæ virgo obiceret, refert Pausanias, l. 1. Non aliter atque Deliades puellæ solitæ fuerunt Hecaergæ facere in Delo. Sed & pari ratione Virgines Vestales jam futuræ tondebantur, capillusque earum loto arbori, *capillata* hinc dictæ, offerebatur, apud Romanos, Plin. l. 16. c. 44. Eundem morem indicat etiam Maro, ubi de Lavinia & Baccho, l. 7. *Æn.* v. 390.

> *---- ---- etenim molles tibi sumere thyrsos,*
> *Te lustrare choros, sacrum tibi pascere crinem.*

Et Hippolyto ante nuptias *crinem* Virgines Troezenas succisum consecrâsse, auctor est Pausanias, l. 2. Hinc est, quod cum hospite aufugitura Medea matri signum aut monumentum Virginitatis reliquit, *longum capillum evulsum*, *Argon.* l. 4.

> [illegible Greek]

E quo loco discimus, superstitionem in ea re fuisse. Nam addit clarè mox, *pro se relinquere capillum matri*,

> [illegible Greek]
> [illegible Greek] &c.

De more verò puerorum exolescentium dedicandi primam Diis locisque sacris comam aut barbam, ut & de *Crine* aliàs *voto*, diximus suprà, ubi de *Capillo*, *Capillis*, ut & in *Coma Latini*. Etiam memoriæ causa mortui *Crinem* clarissimis servandum commisêre. Idem Papinius Statius, l. 9. *Theb.* v. 900. ubi de Bevante, procul à patria morituro,

> *Hunc tamen, orba parens, crinem (dextraque secandum*
> *Præbuit) hunc toto capies pro pectore crinem.*

Porrò *incultis* manebant *crines*, in luctu, quibus profusis etiam Templorum limina verrere olim consuevêre mulieres. Idem, *Thebaid.* l. 4. v. 203. de Argia,

> *---- ---- nec miseræ placeant insignia formæ*
> *Te sine, sat dubium cœtu solante timorem*
> *Fallere, & incultos aris advertere crines.*

Quod etiam supplicantes fecisse legimus. Vide Lipsium, *Electorum* l. 2. c. 5. Imo & evulsos aut dectos *Crines* projiciebant in luctu, ut maximè miserabiles viderentur, in illis enim præcipua pars formæ. Quam in rem, præter alios, vide Eustathium, l. 10. ubi habes insignem locum, lugentium Parentum liberorum jacturam, pictô lenimentô variorum, totum luctum repræsentantem. Vel ad tumulos charorum ponebant, de quo more multa Joann. Bernartius

barthius, ad l. 6. Theb. Namque non decoris solùm magna pars, sed & nobilitatis olim indicia in crinibus gestata, ut vidimus suprà in voce *Cicada*. Vide hanc in rem plura, apud Caspar. Barthium, *Animadversion. ad Statium passim*, imprimis ad loca cit. Lipsium, *Elect. l. 2. c. 6.* Heinsium, *ad Silium Ital. l. 8.* Claud. Dausquetum, Des. Heraldum, *ad Arnob. l. 1.* Brissonium, *de Formulis l. 2.* eundem Barthium *ad Claudian. de Laud. Serena*, & *Adversarior. l. 43.* Martin. Roam *Libro Singular.* J. Gebhardum *ad Tibullum*, Alios: nec non hic passim.

CRINIS, in gemma, ut *Veneris crine*, comam simpliciter significat, ἢ τρίχωμα. Ut in illo Ovidii, *l. 3. Artis*, v. 250.

Et sine fronde frutex, & sine crine caput.

Et apud Tacitum, *German. c. 33. Insigne gentis crinem obliquare & nodo substringere.* Adeoque non *de crine* tantùm muliebri, discriminato & plexo, quem Græci πλόκαμον vocant, vox sumitur. Sed & præter Veneris crinem multas alias gemmas, quæ *crinium* effigiem repræsentent, legere est. De Achate Salmasii, rufotum crinium globum graphicè repræsentante, diximus suprà. Meminit Plinius, *l. 37. c. 10. & 11.* *corsoidis*, quæ capillum humanum; *poliæ* gemmæ, quæ canitiem, referat: ut alias omittam. Vide Salmas. *ad Solin. p. 765.* De *fluminum Crinibus*, aliquid suprà. Occurrunt verò & *Ignium Crines*. Unde *Crinita incendia* apud Marium Victorem, *l. 2.*

Scintillamque licet, siccè quæ fomite nata
Exilit in flammam, & crinita incendia latè
Extendens, tota jam sylva ardebat adepta.

Et *Crinita missilia*, apud Statium, *l. 5. Theb. v. 387.*

------ ------ vastaque sudes fractique molares,
Spiculaque & multâ crinitum missile flammâ.

Ubi ea exponitur *stuppæ contecta tela*, Lutatio, nec malè. Non enim in meditatum aliquod bellum fœminæ ipsæ procedebant, ut *ustas sudes* jaculaque hujusmodi, quod voluit Lipsius, præparare potuerint, sed in tumultu obvia quæque rapiebant. Barthius ad l. &c. Intò & veros *Crines* in bello usui fuisse, discimus ex Cæsare, *Bello civ. l. 3. c. 9.* de iis, qui obsessi erant Salonis: *Præfectis omnibus mulierum crinibus tormenta effecerant*, vide quoque Aristidem *in Rhodiaca*, Dionem *in Severo*, ubi in obsessa Byzantio rudentes, & Capitolin. in *Maximino Jun. c. 7.* ubi in obsidione Aquilejæ, nervos sagittarum, *de crinibus mulierum* factos esse, memorat &c.

CRINISUS, meliùs CRIMISUS, Siciliæ fluv. in parte occidentali Insul. Segestæ urbi vicinus, in valle Mazaræ, nunc *Belici destro*, *Cluver.* de quo Servius in locum mox citandum Virgilii fabulam hujusmodi refert: *Cùm Laomedon Neptuno & Apollini mercedem, pro ædificatione murorum Ilii, denegaret, Neptunus iratus, Trojæ cetum immisit, ut eam vastaret. Qua de re consultus Apollo, hoc unum tantæ calamitatis remedium fore ostendit, si virgines Trojanæ belluæ objicerentur. Hippotes itaque nobilis Trojanus, metuens ne & Hegesta filia sua in eandem calamitatem incideret, navi eam impositam ventis fluctibusque commisit, tolerabilius nimirum ratus, si illa se absente mergeretur, quam coram à teterrima bellua crudelissimè dilaniaretur. Verùm ita Diis visum est, ut illa salva in Siciliam deferretur, ubi amore ejus captus Crinisus, in canis, seu, ut alii malunt, in ursi effigiem conversus eam compressit, suscepitque ex eo concubitu Acestem Siciliæ Regem.* Virg. *l. 5. Æn. v. 38. de Aceste*,

Troja Criniso conceptum flumine mater
Quem genuit. ----- -----

Cæterùm sciendum, variè à variis hoc flumen vocari. Apud Virg. nunc *Crimisus*, nunc *Crimisus* dicitur, aliquando autem *Crinisus*. Servius, in *l. 1. Æn. v. 554.* *Hesiona ad Siciliam delata à Crimiso fluvio, quem Crinisum Virgilius poëticâ licentiâ vocat, compressa edidit Egestum.* Apud Vibium *Crinisos*, apud Probum *in vita Timoleontis, c. 2.* *Crinissus*, quod apud Plut. *in eodem Timol.* Κριμισός, & apud *Diod. Sic.* Κριμισσός, apud *Lycophronem* denique Κριμισσός dicitur. *Nic. Lloydius.* Oritur 25. circiter milliar. à Panormo in Merid. aliquotque fluviis auctus, in mare Africum se exonerat, in ora littorali Insulæ inter Mazaram & Saccam. Vulg. *Freddo. Ferrar. Baudrand.* Videtor Cluver. *de Sicil. Ant. l. 2. c. 2.*

CRINITI, semper erant olim Francorum Reges, & Regiâ stirpe oriundi, reliqui verò tonsi, Agathias, *l. 1. p. 9.* *Solenne est Francorum Regibus, nunquam tonderi, sed à pueris intonsi manent. Cæsaries tota decenter eis in humeros propendet, anterior coma è fronte discriminata in utrumque latus deflexa. Neque verò, quemadmodum Turcis & Barbaris, impexa iis & squalida sordidaque est coma, vel complicatione indecenter cirrata sed smegmata varia adhibent, diligenterque curant: idque velut insigne quoddam, eximiaque honoris prærogativa Regio generi apud eos tribuitur. Subditi enim orbiculatim tondentur, neque iis prolixiorem comam alere facilè permittitur.* Meminit quoque hujus moris Gregor. Turon. *l. 2. c. 9.* Ado Viennensis, *p. 149.* Otto Frising. *l. 4. c. 32.* &c. Sed & Saxones *Criniti* erant. Witikind. *de gestis Saxonum, l. 1 p. 5.* *Illis* (Saxonibus) *hæc loquentibus, mirati sunt Franci præstantes corpore & animo viros, mirati sunt & novum habitum, arma quoque & diffusam scapulis cæsariem.* Quæ eadem in Abbate Ursperg. leguntur. Vide quoque in vocibus *Capillati* & *Clodio*. Sed & *Criniti* præcipui ex nobilitate: cujusmodi in Regibus gentis hujus priscis *crinium flagella* intueri licet in Portali Ecclesiæ S. Germani Prat. Lutetiæ, vide *Anastasium Childerici* apud Chiffletium. Cæteri è plebe tonsi erant, ut auctor est Agathias, *l. 1.* Vide Savaronem & Sirmondum, *ad Sidon. l. 1. Ep. 2.* Bignonium ad *L. Sal. tit. 16.* Hotomann. & Mathatellum in *Franc. Gallia, c. 7.* Nempe viguit is mos sub Merovingis Regibus, seu prima Regum Francorum stirpe: Sub altera verò Reges, non promissos ac in flagella digestos, sed decurtatos *crines*, atque adeò cæteri è plebe, gessère: quod potissimum colligi datur ex Caroli M. & Ludovici Pii sigillis & Lotharii Carolique Calvi imaginibus, quas delineari curavit Baluzius, *Not. ad Capitular. Regg. Franc.* Sed & de Theodorico Gothorum Rege Sidonius ait, *l. 1. Ep. 2.* *aurium legulæ* (*sicut mos gentis est*) *crinium superjacentium flagellis operiuntur*, &c. Car. du Fresne, *Glossar.* Vide quoque infrà, ubi de *Tondendi ritu*.

CRINITUS Petrus, Florentinus, *de honesta disciplina*, & *Latinorum Poetarum vitis* scripsit: Promissô etiam *de Grammatica* opere. Memorabilis ejus mors. P. Jov. *elog.* Ugolin. Verinus, præceptor ejus, *l. 1. Ill. Fl.* Lil. Girald. *de Poët.* Gesner. *tom. 2. Bibl. tit. 7. p. 6.* Voss. *de Hist. Lat. l. 3. c. 11.*

CRINONIA, pilei genus, quô, sicut & tetraphyllô, Imperatores Constantinopolitani in solennitatibus usi sunt; à specie lilii nomen adeptum est, ut existimat Gretserus *ad Codinum de Offic. Constantinopol. Comm. l. 3. c. 1. §. 8.*

CRIOA, vicus in tribu Antiochide. *Steph.*

CRIOBOLIUM & TAUROBOLIUM, passim in vetustis monumentis juncta occurrunt: quorum illud Matri Deûm fiebat, illud Atti, quem eundem cum Sole esse credebant. Ritus utriusque sacri & sinis eruditè exponitur Salmasio, *Not. ad Lamprid. in Heliogabalo, c. 7.* Vide quoque infrà in voce *Taurobolium*. Utriusque meminit imprimis *Inscr.* ista, apud eundem.

M. D. M. I.
ET ATTIDI SANCTO
MENOTYRANNO
Q. CLODIUS FLAVIANUS.
V. CL. PONT. MAJOR
XV. VIR. S. F. SEPTEM
VIR EPULONUM
TAUROBOLIO CRIOBO
LIOQ. PERCEPTO.
MATRI DEUM MAGNÆ
IDEÆ. SUMMÆ. PA
RENTI. HERMÆ. ET ATTIDI
MENOTYRANNO. INVICTO
CLODIUS HERMOGENIANUS
CÆSARIUS V. C. &c.

CRIOLII, unum ex tribus Hispanorum generibus, quæ Americam incolunt. Præter enim Hispanos & Mestecios, *Criolii* ibi dicti habitant, qui ex Hispanis quidem Parentibus, sed in ipsa America, nati sunt. Hi numerô quidem & multitudine prævalent, sed nunquam pervenire possunt ad aliquam majoris momenti dignitatem. Unde implacabile odium, inter Hispanos Europæos & Hispanos hos Americanos, quod eousque processit, ut *Criolii* quamcunque gentem Europæam admitterent, dummodo ab oppressione Hispanorum Europæorum possent liberari. Neque aliunde acrior Hispaniæ Regi amittendæ Americæ metus est, quàm ne *Criolis* aliquando caput rectorque contingat, Hispanicum jugum omni vi, si Ducem haberent, excussuris. Georg. Hornius, *Orb. Polit.*

CRIOLIUM, vulgò CRIEL, castrum Galliæ, in Chattario Fiscannensi celebratum, prope quod Eura, Caletorum fluvius, in Oceanum devolvitur, 2. à castro milliaribus, Hadr. Vales. in voce *Caleti*.

CRIOS, Latinè *aries* dicitur, quô nomine dictus est Æginetæ quidam luctator decantatissimus, apud Græcos.

CRISA, vide *Crissa*

CRISÆ, urbs Troadis.

CRISCIACUM, vide *Cressiacum*.

CRISIPHON, primus Architectus Templi Ephesini, memoratur Plinio, *l. 7. c. 37.* *Laudatus est & Crisiphon Gnosius æde Ephesi Dianæ admirabili fabricata.* Vitruvio non uno in loco *Cresiphon* dicitur, vide Salmas. ad *Solin. p. 812. & seqq.*

CRISON, Himeræus stadiô vicit, Philiscô Archonte an. 1. Olymp. 83. testibus Dionys. Halicarnassæô, *l. 11* Diodor. Siculô, *l. 12.* Pausaniâ, *Eliacis prioribus*, itemque Eusebiô, apud quem Κρίσσων scribitur, quemadmodum etiam apud Platonem *de Legg. l. 8.* Καὶ ὅτι ὁ Κρίσσων καὶ Ἄστυλος, καὶ ἄλλοι παμπολλοι, ὅ αὐτός που λόγος ἔχει. Clemens, *l. 3. Strom.* Φασὶ δὲ καὶ ἀθλητὰς συχνοὺς ἀφροδισίων ἀπέχεσθαι, δι’ ἄσκησιν σωματικὴν ἐγκρατευομένους, καθάπερ τὸν Κροτωνιάτην Ἄστυλον, καὶ Κρίσσωνα τὸν Ἱμεραῖον. Apud Aristophanem, in quadam fabula, corruptè Γρίσων scriptum fuerat, unde est Hesychii *Glossa*, Γρίσων ὁς. Ἀπεσφάλη δὲ ὄνομα ἐνδόξου τινὸς ὡς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀθλητοῦ. *Nic. Lloydius.*

CRISPEJUM, vetus Galliæ, in Silvanectibus castrum, sede Comitum & Prioratu S. Arnulfi veteri insigne. Vulgò *Crespi en Valois*. Ejus Comites modò Comites Vadenses, ab agro, modò *Crispiacenses*, à capite agri seu pagi, apud Historicos appellantur. Solidi *Crispiacensis* monetæ memorantur in veteribus tabulis. Vide Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CRISPINA, Antistii Burri, de quo Capitolin. in *Pertinace*, c. 3. soror, uxor fuit Commodi Imperatoris; ut quidem *Onuphrius* scribit; sed idoneum rei testem quærit Salmas. *ad Lamprid. in Commod. c. 6.*

CRISPINA, Brutii Præsentis filia, qui Collega fuit Pii secundùm Consulis, nupsit Commodo, Jul. Capitolin. *in M. Antonino Philosopho, c. 27.*

CRISPINA, T. Vinii cum Galbâ Consulis filia, patrem in conspiratione Othonianâ occisum quæsitò redemptòque capite, quod venale interfectores servaverant, composuit ac sepelivit. Tacit. *l. 1. Hist. c. 47.*

CRISPINA, Pannoniæ urbs. *Antonin.*

CRISPINIUM, vetus Monasterium in Hannonia, Benedi-

Ænorum, cum titulo Abbatiæ, à B. Landelino exstructum. Vulgò *Crespin*. Hugo ex ejus Abbatibus, interfuit A. C. 1059. consecrationi Philippi Galliæ Regis. Hadr. Valef. *Notit. Gall.*

CRISPINUS, centurio in ulteriore Germanico exercitu, quòd se sanguine Capitonis cruentâsset, à militibus, sub Vitellii imperii initium, occisus. Tacit. *l.* 1. *Hist. c.* 58.

CRISPINUS, Præfectus Prætorii Domitiani Principis, celebratur à Statio, *l.* 5. *Sylv.* 2. qui patre illum Vettiô Bolanô, quem comitem habuit in Armenia Corbulo, prognatum scribit. At à Juvenale, *Sat.* 1. *v.* 26. proscinditur, tanquam

> *Pars Niliacæ plebis & verna Canopi.*

Et rursum, *Sat.* 4. *v.* 1. adulter & incestus notatur:

> *Ecce iterum Crispinus, & est mihi sæpe, vocandus*
> *Ad partes, monstrum nullâ virtute redemptum*
> *A vitiis, &c.*

Item *Crispinus* Consul, Collega Juventii Celsi, an Urb. Cond. 895. Alius Collega Æliani, an. Urb. Cond. 919 Tertius Consul cum Juliano, an. Urb. Cond. 976. Item, auctor vitæ S. Parthenii, Episcopi Lampsaceni, Latinè versæ à Simeone Metaphraste.

CRISPINUS & Menophilus, Viri Consulares, à Senatu Romano Aquilejam missi sunt, urbi, quam Maximinus obsederat, tuendæ, apud Capitolinum in *Maximinis*, c. 21. à quibus Maximinum victum esse, & obsidionem solvere coactum, idem refert in *Maximo & Balbino*, c. 12.

CRISPINUS, vide *Rufus*.

CRISPITIA, Daciæ urbs. *Lib. Notit.*

CRISPUS F. Julius, Constantini M. fil. ex Minervina, à Patre Cæsar appellatus A. C. 317. cum fratre Constantino Juniore ex Fausta, filio: cujus libidini cùm parere nollet, apud patrem incestus novercæ intentati delatus est. Qui egregium Juvenem, & ipsi Juliano laudatum, venenô sustulit, A. C. 326. negante factum Evagriô, & Eusebiô prætereunte. *Idatius*. Alii mortem ejus concil. Nicenum præcessisse volunt. Orosius, *l.* 7. *c.* 28. necis hujus causam in occultis ponit. Certum est, Faustam postmodùm, Crispi innocentiâ cognitâ, à Marito neci datam. Ediderat hic Crispus egregia jam fortitudinis specimina, in bello contra Alemannos, Lactantiô Firmianô præceptore usus. Hieron. *catal.*

CRISPUS Joh. Baptista, vide *ibi*.

CRISPUS Passienus, quô nihil se cognovisse subtilius in omnibus rebus, maximè in distinguendis, curandisque vitiis, Seneca scribit, *Præf. in l.* 4. *Nat. Qu.*

CRISPUS Sallustius, Historicus Latinus, Thucydidi ex Græcis opponitur à Quintiliano, *l.* 10. *c.* 1. elegantiâ dicendi, Atticâ brevitate, sententiarum crebritate. Taxatur autem à Pollione, ut nimis antiquarius, & ex Catonis Originibus verba mutuatus; à Trogo autem, quòd orationibus nimis longis utatur, sicuti & Thucydides. Elogium ejus habes apud Martialem, *l.* 14. *Epigr.* 191.

> *Hic erit, ut perhibent doctorum corda virorum,*
> *Primus Romanâ Crispus in historiâ.*

Ciceronis acerrimus inimicus fuit, ut ex utriusque invectivis orationibus (modò eorum sint) constat. M. autem Varro Crispum Sallustium, in adulterio deprehensum, ab Annio Milone loris benè cæsum dicit, & cùm dedisset pecuniam, dimissum. Gellius, *l.* 17. *c.* 18. Horatius, *l.* 1. *Sermon. Sat.* 2. *v.* 47. de eo,

> *Tutior at multo merx est in classe secunda*
> *Libertinarum dico; Sallustius in quas*
> *Non minus insanit, quàm qui mœchatur.*

Qui tamen Horatius alibi eum laudat, tanquam liberalem, *l.* 2. *Od.* 2. *v.* 1.

> *Nullus argento color est avaris*
> *Abdito terris, inimice lamnæ,*
> *Crispe Sallusti, nisi temperatô*
> *Splendeat usu.*

E contrario Asotiam ejus Lenæus Cn. Pompeji M. libertus perstrinxit, *Lastaurum, lurconem, nebulonem, popinonem* appellans. Sueton. *de Illustr. Gram.* c. 15. Et clamator ille quasi Tullius, Sallustio respondens, decoctorem eum depingit & *patrimonium* ei objectat *non comesum sed devoratum*. Notavit & Acro, *in Sat.* 1. *l.* 1. *Quòd Cassii Nomentani coquum Damam centenis millibus æris conductum habuerit*. Blanditur tamen ei, ob amicitiam Cæsaris, de qua rectè Acro & Prophyrio. Et L. Seneca, *l.* 1. *de Clem. c.* 10. ponit Sallustium in Augusti *cohorte prima interioris admissionis*. Decessit ex hac vita, quadriennió ante bellum Actiacum, compluribus Historiæ Romanæ libris perfectis & absolutis, sed quorum præter *Conjurationem Catilinæ*, & *Bellum Jugurthinum*, atque *fragmenta quædam*, temporum injuriâ nihil ad nos pervenit. Vide *Sallustius*. *Nic. Lloydius*.

CRISPUS Vibio, Orator, ore compositus ac jucundus, privatis tamen causis quàm publicis melior. Quintilian. *l.* 10. *c.* 1. Vide & *Vibius*.

CRISSA, vel CRISA, Phocidis oppid. maritimum, à *Crisso* Phoci filio conditum, ad sinum Corinthiacum, qui ex eo ibi *Crissæus* nominatur. *Claver.* ex *tabul. recent.*

CRISSA, oppid. Brutiorum in Calabria ulteriore *Rocha d'Angitola*, teste *Barrio*.

CRISTA, in *veter. Inscr.* in alia *Crestum*, in Monumentis orbis *MSS. Crista Arnaudi*, castrum Galliæ, in agro Valentiniano, ad Drunam fluv. *la Drome*, primum fuit, ad Comites Dienses & Valentinos pertinens, jam oppidulum, 4. leucis Valentiâ distans: cujus reditus, ut & ipsius Valentiæ, locorumque *Chabeuil*, *Grane* & *Montelimar*, Galliæ Regis concessu, ad Principem Monaci spectant. Turris ibi conspicua, cujus in historia mentio frequens, ubi de litigiis Comitum prælatorum cum Delphinis Viennensibus, ibidem eorum sepulchra visuntur, in Franciscanorum Monasterio. Memorabilis inprimis *Inscriptio* hæc, quæ in Æde Cathedrali hodieque extat.

> *Annô ab Incarnatione Domini M. C. LXXXVIII. mense Martiô, indictione septima: Ego Aimarus de Pictavis Comes Valentinensis, dono, laudo atque concedo plenam libertatem cunctis hominibus meis de Crista, qui nunc sunt & futuri sunt, ut nullâ deinceps tempore à me vel ab aliis successorum meorum violentia sive injustis exactiones præstare cogantur, fidejussores sive obsides præter suam voluntatem non fiant, salvis legibus & justitiis meis bannis & expeditionibus & aspectio centum militum: & quod omni tempore vitæ meæ concessam libertatem conservem, jurisjurandi religione confirmo. Hoc autem factum est in Ecclesia sanctæ Mariæ de Crista, præsente Dominô Rotbertô Diensi Episcopô, Dominô Eustachiô Valentinensi præpositô patruô meo &c.*

apud Jac. Sponium, *Itinerar. Græciæ Part.* 1. *p.* 6. & *parte* 3. *p.* 15. & 16. ubi etiam alteram addit *Inscriptionem*, suprà indigitatam, quæ *Testamentum de banno vini Petri Diensis Episc. & ejus nepotum, & Guilielmi Cresti* complectitur. Vide quoque in voce *Cresta*.

CRISTA, apud Virgilium, *l.* 9. *Æn. v.* 732. ubi de Turno,

> ----- *tremunt in vertice* cristæ
> *Sanguineæ* -----

ornatus galeæ est, qui illam admirabilem reddit, ut loquitur *Etymologicum*, Τὸ ἐπάνω τῆς περικεφαλαίας ἀνάστημα χάριν κόσμου καὶ καταπλήξεως. Super cono, qui suprema & eminentissima galeæ pars Græcis λόφος seu ἐπανάστημα τῆς περικεφαλαίας, item φάλος, omnia galeæ additamenta, pinnas, aves totas, horribilium ferarum effigies, spolia, Gorgones, juxta caudas equorum, adeoque *cristas* varii generis, sustinebat. *Crista* itaque addebatur cono, & supra eum collocabatur, sive exibat ex ipso, ut apud Silium Italic. *l.* 16. *v.* 555.

> ----- --- - ----- *cristâ vitenti*
> *Exurgens cono, spolia exuviæque Libyssæ.*

Atque proin non quidem necessaria erat ambiendo muniendove capiti, sed altiùs assurgebat, ac præ se ferebat nescio quod insigne generositatis & fortitudinis. Græcè etiam λόφος nonnunquam, uti conus, sed propriè φάλος, quòd super cono *splenderet* & exiret in superiora: & magis signanter φάλου λόφος. Invenisse *Cristas* in galeis, sicut signa in clypeis, & ansas clypeorum, Cares, Herodotus tradit, *Musâ l.* Iisdem Poëtæ eximium quemque bellatorem donant, ut Virgilius Achillem, *l.* 1. *Æn.* Romulum, *l.* 6. Æneam, *l.* 8. Turnum, *l.* 9. juventutem Rutulam, *ibid.* Pandarum & Bitium, Mezentium item, *l.* 10. de quo postremo inquit, *v.* 869.

> *Ære caput fulgens, cristâque hirsutus equinâ.*

Easdem hostibus detractas inter insignia spolia statuebant. Virgilius iterum de Regia Latini, *l.* 7. *Æn. v.* 185.

> *Multaque præterea sacris in postibus arma,*
> *Captivi pendent currus, curvæque secures,*
> *Et cristæ capitum* -----

Sic Euryalus Messapi galeam *cristatam* aufert, apud eundem, *l.* 9. Ascanius Niso pollicetur *cristas* Turni, *ibid.* Vide quoque de *cristis* Mezentii, *l.* 11. *Æn.* E quibus locis colligit Paschalius, universum illum galeæ ornatum quandoque fuisse dictum ἀμφίφαλον κυνέην, h. e. *utrinque cristatam*, seu duplici cristâ conspicuam galeam. Interdum verò hic ipse ornatus constitit τετράφαλος seu τριλοφία, *triplici vertice cristatâ galeâ*, ut videre est apud Plutarchum, *in Arato*. Sic Aristophan. τριῶν λόφων nominat hôc versu *Acharn.*

> Τὰ λοφίων ἐξέπεσε τῶν τριῶν λόφων,
> *Thream esse trium cristarum.*

Et Ajacis galeam τρίλοφον propterea vocat Euripides, *Oreste*, *Act.* 5. *Tergeminæ* quoque *cristæ* in Palladis picturis observantur, uti docet Casp. Barthius *ad Statium*, *l.* 2. *Thebaid. v.* 242. Imò & *Quadruplicata crista*, τετράφαλος, occurrit apud Homerum, *Iliad.* λ & Apollonium Rhodium, *l.* 3. Aristophanes τετραλοφίαν, *quadripennem*, vocat, ubi de Geryone,

> Βοὴν μέγιστον Γηρυόνη τετραπτίλῳ,

Vide Car. Paschalium, *Coronar. l.* 10. *c.* 19. Sed *tres cristarum ordines*, in Heroum galeis frequentissimæ: Fuitque rata & statuta quasi Romanis moribus hæc triplicitas, rectarum inprimis *cristarum*, quæ hominem terribiliorem & alterô fere tanto facerent altiorem. Unde *ter scandens juba*, apud Statium, *l.* 4. *Thebaid. v.* 150. & *triplex juba*, apud Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 785. tribus nimirum gradibus circumvolutis cristis & demum in jubam erectis. Vide quæ ad τρεῖς στέφανος, *coronam plumarum* Polybii, commentatur Barthius *ad Statium*, *d. l.* Color niveus commendatur. Silius Ital. *l.* 2. *v.* 398.

----- galeamque

— — — galeæque corusci
Subitam cristis, vibrant cui vertice coni
Albentes niveæ tremulâ natamine pennæ.

Vide Lipsium, *de Militia Rom. l. 3. c. 5.* Sed & *ruber*, Heroibus inprimis præcipuis. Statius, *l. 2. Thebaid. v. 530.*

— — Cristasque vides rutilare comantes.

Purpureus enim color magni animi gestamen, fermè omnibus affectatur. Romanis tamen Polybius *nigrum* placuisse notat; qui color ad terrorem augendum aptus, firmus item, nec variabilis facie. Ad magnitudinem *Cristarum* spectat locus ejusdem Statii, *Theb. l. 9. v. 262.*

Spicula jam clypeosque leves arcusque remisses
Unda vehit, galeasque vetant descendere cristæ.

Cùm enim galeæ veterum Heroum minimè leves fuerint, quantas esse cristas oportuit, quæ illas mergi non patarentur, &c. Vide plura hanc in rem apud laudatum Barthium, *Animadverſ. ad Papin. Statium passim, inprimis ad loca citata.* De *cristis* verò Turcarum, Indiæque Regulorum hodiernis, vide Joann. Baptistam Tavernier in *Descr. Serralii*, ut & infrà in voce *Manucodiata.* Addam saltem, sicut *cristas* sumtère Duces olim, ut conspicui essent suis: sic cùm ii latere volebant, usos fuisse galeâ sine cono & cristâ, quæ ἄλοφος Græcis & ἀφαλὸς, Homero καταῖτυξ, dicta est, *Il. x. v.* 258. de qua vide eundem Paschalium suprà laudatum, *l. 10. c. 10.* Sed & observat Salmas. *Cristas* etiam dictas esse, non tantùm pinnas galeis aptatas, sed etiam ex ipso ferro laminas eminentes, & rectas, quæ mediam galeam dividebant, ex Vegetio & monumentis antiquis: quales hodieque passim, *Exercitat. Plin. ad Solin. p.* 547. De *Cristis* verò avium, unde ad galeas appellatio translata, vide insignem locum Plinii, *l. 11. c. 37.* Addam hoc unicum; quòd *Crista* gallorum gallinaceorum in deliciis Veteribus fuêre. De Heliogabalo Æl. Lamprid. *c. 19. Comedit*, inquit, *sæpius ad imitationem Apicii calcanea camelorum & cristas vivis gallinaceis demptas.* Quem hodieque imitari eos, qui palatum habent eruditum, docet Salmas. *ad loc.* Vide quoque infrà *Gallina.*

CRISTONEI, populi Scythis vicini. *Stobæus.* Vide *Crestones.*

CRITALIS, Cappadociæ oppid. *Herodot.*

CRITENSI, Asiæ populi à Memnonibus & Davellis dierum ac intervallô discreti. Plin. *l. 6. c. 30.*

CRITHEA, vulgò *Critia*, oppid. Chersonesi Thrac. in Mediterran. apud Madyton urbem, *Ferrar.*

CRITHEIS, ut ex Ephoro refert Plut. *in vita Homeri*, filia Atellis, quam moriens in Mæonis fratris tutela reliquit. Hic autem cùm puellam vitiâsset, gravidamque fecisset, atque ob id facti vereretur infamiam, Phemio eam Smyrnæo, Grammaticæ præceptori in matrimonium dedit. Illa verò non multò post Homerum peperit, qui *Melesigenes* priùs dictus, & posteà *cæcus* factus *Homeri* nomen cepit. Aristoteles autem, *l. 3. de poëtica* longè aliter hæc narrat, ut & Pausanias, *ubi de Meiete.*

CRITHO, civis ex Oeantiis princeps, cujus filiam Themisto in matrimonium petitam cùm à patre non impetraret filio suo Philom Phricodenius tyrannus, in conspectu ipsius filios trucidari jussit. Vide Polyæn. *l. 8. c. 46.*

CRITHOPHAGUS, cognomen Macedonii Eremitæ, memorati Theodoreto, *Histor. relig. c. 13.* sic Græcâ voce dicti, quasi *hordei comestor*: quòd quadraginta annorum spatiô nihil, præter *hordeum*, comederit, nec casâ, nec tabernaculô usus; sed in fossa manens, unde & *Gubba* idem Syriacè appellatus est. Vide A. Rivetum, *Summa Controv. Tract. 2. Quæst. 23. num. 22.* Apud Polybium verò κριθοφάγοι dicuntur milites, quibus *hordei* esus ignominiæ pœnæque locô injunctus est, uti dicemus infrà, ubi de *Hordeo.*

CRITHOTE, urbs Hellesponti, 80. stad. à Cardia distans. Est & promont. Acarnaniæ. *Stephano* Κριθώτη dicitur.

CRITI-TU-BILU, apud Anonymum Barensem in *Chron. A. C.* 1032. i. e. Κριτὴς τῦ βήλυ, h. e. *Judex veli*, nomen dignitatis, apud Byzantinos, de qua vide Car. du Fresne *ad Cinnamum, p.* 485.

CRITIAS, unus è 30. Tyrannis Atheniensibus, à Lacedæmonius impositis. Cicer. *l. 2. de Orat.* Scripsit *elegiam ad Alcibiadem*, à Platone in Dialogis suis introducitur, ejusque egregium fragmentum citat Sextus Philosophus.

CRITIAS, Philosophus, dixit animam esse sanguinem.

CRITIAS, ἐν ταῖς πολιτείαις citatur à Julio Polluce, *l. 7. c.* 13. Egit eô opere, de variis rebuspubl. ac inter alias de republ. Lacedæmoniorum, cujus libri bis meminit Athen. *l. 11.* Illustre hujus scriptoris testimonium adducit Clemens *penè initiô Sexti Stromateon.* Putat Vossius, *l. 3. de Hist. Græc. p.* 348. eundem esse, cujus Plut. meminit *in Lycurgo & Solone.* Alius fuit *Critias*, Callæschri fil. Poëta, cujus versus recitat Plut. *in Alcibiade*, & Athenæus, *l. 1. 10. 13.*

CRITICE, in *emendatione* Auctorum & *judicio* consistens ars, inter species Grammaticæ artis nobilissima est: Unde *omnium maximarum artium scientiam complexa* dicitur, à Quintiliano, *l. 2. c. 1.* &c, *l. 1. c. 4.* Ejus geminum munus, cujus paulò antè mentio, agnoscunt Varro apud Diomedem, *l. 2.* & Marius Victorinus. Nimirum *emendationis* est, quòd falsò inserta tollat, ac corrupta à librariis, corrigat: *Judicii*, ratione quidem universi operis, quòd scripta spuria discernat, à legitimis; ratione autem particularium locorum, quòd iis, quæ perperam dixissent, vel scripsissent Auctores, Θ. vel obelum, sive ut Fabius, *l. 1. c. 4.* vocat, virgulam censoriam apponat, vel aliam culpæ indicem notam. De cujusmodi librorum notis egère olim Diogenes Cyzicenus & Suetonius Tranquillus, sed quæ illi hac de re scripserant, periêre. Utcunque tamen notas has discere est ex Laërtio, *in Platone*, Epiphanio, περὶ μέτρων & Isidoro, *l. 1. Orig. c. 20.* E junioribus, à Casaubono *ad Laërtium* & Woweiio, *Polymathia c. 17.* Vide quoque infrà, voce *Nota*, it. *Obelus, Paraphasmata*; & suprà *Chrocorta.* Hinc *Critici*, Græcè Κριτικοὶ, Latinis quoque *Judices*; Horat. *l. 1. Sat. 10. v. 37.* aliter *Grammatici* dicti, sed priorem *Critici*, quàm *Grammatici*, appellationem esse, ex Dione Chrysostomo discimus *Orat.* 53: qua περὶ Ὁμήρ: & docet Vossius Grammaticum non exercere judicium nisi in Grammaticis, *Crisin* verò illam, quæ de aliarum disciplinarum subjecto est, ad illas pertinere. *Criticorum* in Græcia antiquissimis temporibus primus habetur Pisistratus, qui Homeri libros prius confusos, in eum ordinem, quem hodieque servant, digessisse dicitur: quod tamen alii filio ejus Hipparcho adscribunt. Posteà Plato, Aristoteles ac Zeno artem excoluerunt, Aristoteles inprimis, qui proin *Criticæ inventor* eidem Chrysostomo dicitur, & *Critici* elogium primus adeptus est. Hic circa Alexandri M. tempora Iliadem: sicut Callisthenes & Anaxarchus Odysseam, emendavit; quæ Homeri editio ἐκ τῦ Νάρθηκος seu *Narthecianæ* dicta est, quòd eam Alexander sic emendatam in Darii narthecio deposuisset. Idem omnes Philosophos antiquos, ne ipsô quidem Platone exceptô, omnes Poëtas, Respublicas, leges sub censuram vocavit. Vide Heinsium *in Prolegom. ad Aristarchum.* Eô paulò juniores fuêre Philetas Criticus & Demetrius Phalereus, quorum hic Alexandrinæ præfuit Bibliothecæ, illius auditor fuit Zenodotus post Demetrium Bibliothecæ præfectus. Eâdem ætate claruit Callimachus, cujus discipulus Eratosthenes ὁ πένταθλος fuit, præceptor Aristophanis Byzantii; qui Ptolemæi Epiphanis principatu magno in pretio habitus est. Aristophanem verò audiit Aristarchus, à quo Homeri versus, quos nothos putaret, confixi sunt. Ejus discipuli fuêre Dionysius Thrax & Apollodorus, quem primùm *Critici* nomen retulisse, ait Clemens, *l. 1. Strom*, sed addit, *alios hoc tribuere Eratostheni.* Imò & sunt, qui Aristoteli id vindicent, ut dictum. Apollodori æqualis fuit Crates Mallotes, qui novem Homericarum emendationum libros reliquit, teste *Suidâ*, legatusque ab Attalo Romam missus, primus Grammatices studium urbi intulit. Post eum multi Criticorum Græcorum in urbe vixerunt, uterque Tyrannio inprimis. Græcorum exemplum itaque secuti Romani sunt in suæ linguæ Scriptoribus, L. Ælius Stylo, Santra, Varro, Nigidius Figulus, Verrius Flaccus, Palæmon, Asconius, plurésque alii. Imo Valerius Probus, ut de eo Sueton. *c. 24. de Illustr. Gramm.* scripsit, *multa exemplaria contracta emendare ac distinguere, & adnotare curavit, soli huic, nec ulli præterea Grammatices parti deditus.* Cicero correxit Lucretium, teste Eusebiô *in Chron.* Ennium Lampadio emendavit, ut ex A. Gellio scimus, *l. 18. c. 5.* Calliopus seu Calliopius Terentium recensuit, Jul. Celsus Cæsarem emendare conatus est, Sallustius Rhetor Tacitum correxit, Gallus Avienus A. Gellio manum Medicam admovit, alii aliorum Scriptorum judices fuêre, quos è codd. MSS. cognoscere est. Utrique tum Græci, tum Latini, nomen libris apposuêre: unde memorat Galenus, in Ptolemæi Bibliotheca inventum esse librum tertium Hippocratis Ἐπιδημιῶν, cum inscriptione hujusmodi: τῶν ἐκ πλοίων κατὰ διορθωτὴν Μνήμονα Σιδήτην. Postquàm autem diu *Critica* quasi sepulta jacuit, per non unam barbaræ ignorantiæ annorum centuriam, lacertos iterum movit præteritô seculô circa Reformationis initia sub Erasmo Roterodamo; cui successère Scaligeri ambo, Lipsius, Casaubonus, sed in Salmasio ac Heinsio defecisse videtur, paucis quibusdam superstitibus, verba sunt Georgii Hornii *præfat. in Histor. Philosophicam.* Vide plura apud Vossium *in Aristarcho*, *l. 1. c. 6.* De *Critica* verò *Hebræorum*, infrà voce *Masora*, it. *Synagoga magna.*

CRITO, Rugiorum Princeps, fil. Grimmi familiæ conditoris. Lubecam exstruxit, Christianorum crudelis persecutor, Buthueque Principe Obocritorum occisô, regnum usurpavit, ab illius fratre Henrico vicissim, postquàm ejus aliquoties victor tandemque in societatem ab illo receptus sibi insidias strui is cerneret, fraude uxoris Slavinæ occisus, quam posteà sibi Henricus junxit. Ei successit an filius, an agnatus Razo, Princeps bellicosus, Razeburgi conditor: circa seculum 12. Vide Phil. Jacobum Spenerum, *Syll. Genealogico-Historica in Fam. Vandalica.* Item Gothicarum rerum Scriptor. *Suidas.*

CRITO, Acronis Agrigentini discipulus. Cosmeticæ primus Author, apud Reges fœmínasque illustres Medicinam fecit. De eo, scriptisque ejus vide Galen. *l. 1.*

CRITO, Atheniensis, Socratis familiaris, quem ex opibus juvit, & cum quo usque ad extremum vitæ philosophatus est. Ejus filii Critobulus, Hermogenes, Ctesippus & Epigenes, Socratis discipuli. *Dialogos* composuit 17. Vide Diog. Laërt. *l. 2.* Alius Pieriota, (Pieria autem est urbs Macedoniæ) Historicus, scripsit *res Persicas, Siculas & Macedonicas.* Alius genere Naxius Historicus quoque. *Suidas.* Voss. *de Hist. Græc. l. 3. p.* 349.

CRITOBULUS, Medicus. Plinius, *l. 7. c. 37. Magna & Critobulo fama est, extracta Philippi Regis oculo sagittâ, & citra deformitatem oris curatâ orbitate luminis.* Fortè is ipse est, qui apud Curt. *l. 9. c. 4.* Alexandrum, vulnere ingenti in Oxydracarum urbe acceptô, feliciter curavit.

CRITOBULUS, fil. Critonis, discipulus Socratis. Diog. Laërt. *in Critone.*

CRITODEMUS, res veteres memoriæ prodidit Astrologus insignis, Epigeni & Berosô conjungitur, apud Plin. *l. 7. c. 56.* Vide *Berosus*, it. *Epigenes.*

CRITOGNATUS, summô in Arvernis natus locô, & magnæ habitus auctoritatis, Alesiæ summam imperii tenuit. Suasit, ut qui ad bellum inutiles essent, eorum corporibus oppidani vitam tolerarent. Cæs. *l. 7. Comm. c.* 77.

CRITOLAUS, Achæorum Dux, qui Corinthum consiliis suis evertit. Cicer. *l. 3. de Nat. Deor. c.* 38. Sororem interfecit, quod sibi è victoria redeunti non gratularetur, quum tamen cæteri omnes ei applauderent. Postremò à Qu. Cæcilio Metello victus, apud Thermopylas, veneno sibi mortem conscivit.

CRITOLAUS, Atheniensis, nobilis Peripateticus, Romam ab Atheniensibus missus legatus cum Carneade ac Diogene Stoico, ut scribit Cicero, *l. 2. de Oratore*, de quo idem Cicero in *Tusc. Qu. l. 5. c. 17. Quo loco*, inquit, *quæro, quam vim habet libra illa Critolai, qui cum in alteram lancem animi bona imponat, in alteram corporis, & externa, tantùm præcellere illam banc lancem putet, ut terram & maria deprimat.* Macrob. *l. 1. Saturn. c. 5.* Aul. Gellius, *l. 9. c. 5.*

CRITOLAUS, Historicus, se libris extulit *rerum Epiroticarum*, quorum tertium citat Plutarchus *in Paral. c. 4.* Vulgavit & libros Φαινομένων, ex quorum quarto quædam adducit, *eidem libro* Plut. *c. 9.* Vide eundem *in Pericle* & Aul. Gellium, *l. 11. c. 9.* Inprimis Voss. *de Hist. Græc. p. 349.*

CRITON, Historicus, vide *Crito.* Reliquit *Pallenica*, *Syracusarum originem*, *Persica*, *Sicula*, &c. Suidas. *Messenia* ejus celebrat Jul. Pollux, *l. 10. c. 17.* *Geticos* etiam consignâsse ex Stephano discimus, in *Getæ.*

CRIU-METOPON, i. e. *Arietis frons*, promontor. geminum. Unum Cretæ in ora Australi ad Occidentem, *Capo S. Joan Nigro*, *Capo Leone* Pineto. *Capo Crio*, prope vicus est *S. Giovanni de Capo Crio. Baudrand.* Dionys. v. 87.

> ----- Ἥ τ' εἰς ἅλα πουλὺ νένευκε
> Πὰρ δ' ἱερὴν Γόρτυνα καὶ ἠπειρῶτιδα Φαιστὸν
> Πετραίης, κραναὴ προσεχὴς? ...
> Ταύτην καὶ κριοῦ ἐπεφημίξαντο μέτωπον.

Alterum Tauricæ Chersonesi, in ora meridionali, Carambi Paphlagoniæ promontorio oppositum; Nunc *Ion Kermen*, in Pontum Euxinum excurrit. 100 ferè milliar. à Theodosia, 120. à Carcina urbe in Austrum. *Baudrand.* de quo idem Dionys. v. 150.

> Μέσσῃ δ' ἶσα καὶ ἶσα δύω στείχουσι κολῶναι
> Ἡ μὲν ὑπερτέλλει, τὴν τε κλείουσι Κάραμβιν,
> Ἡ δὲ βορειοτέρη γαίης ὕπερ Εὐρωπείης.
> Τήν ῥα περικτίονες κριοῦ κλείουσι μέτωπον.

CRIUS, municipium Atticæ. *Suidas.* Tribus Antiochidis, à κριῷ, i. e. *Ariete* quodam dictum. Vide Schol. in Aristoph. *Aves.* Item Achajæ fluv. Pausan. *l. 7.*

CRIXIA, Liguriæ pagus. *Antonin. Crosetta*, & *Crosera. Baudrando Cosseria*, nunc in Montisferr. prope fontes Bormiæ min. fluv. & ad radices Apennini, in confinio ditionis Genuensis. 2. milliar. à Millesimo, 10. à Savona in Boream.

CROATIA, German. *Krabaten*, Latin. *Corbavia*, provinc. Europæ, à quibusdam in vetere Liburnia, à *Cedreno*, in regione Corbatum collocata. A Chrovatis, hic sibi sedem legentibus, dicta, A. C. 886. Sigon. *l. 5.* Hic magnus fidelium numerus, circa A. C. 1230. sub Bartholomæo Superintendente. Vide Matth. Paris. *in Henr. III.* à Carolo Hungariæ Rege occupata est, A. C. 1310. Hodie dividitur in Imperialem & Turcicam, in quarum illa urbes, *S. Vit*, *Segna*, *Assaegrad*, &c. In ista, *Wihitz*, *Castanovitz*, *Cissa*, *Corbavia*, &c. Incolæ regni hujus egregii milites, & saltatores, inprimis Uscoki. Nobiles verò ebriosi, superbi, importuni. Sotanz. *part. 2.* Marc. Fritsch. *de Croat.* Briet. *Geogr. part. 2. l. 2. Hungar. c. 1. §. 2.* Miræus, &c. Præfectus regionis *Bannus* vocatur. Unde legimus Bannum Croatiæ, ut Caroli Apuliæ Regis ab Elisabetha in Hungariæ regnum acciti primùm, dein interfecti, necem ulcisceretur, Elisabetham in fluvio submersisse. Mariâ captivâ abductâ: postmodum verò à Sigismundo, hâc liberatâ, suppliciô affectum esse. A. C. 1386. apud Daubrav. *Hist. Bohem. l. 23.* Vide quoque in voce *Bannus*, & *Liburnia.* Addo saltem, quòd cùm Dalmatia olim proprios habuit Reges, quorum ultimus fuit Zelimirus, qui ductâ Ladislai Hungariæ Regis sorore ipsi moriens legavit Regnum: hæc Ladislao fratri, circa A. C. 1080. Hodie pro accessione potius Hungarici Regni, quàm propriis Regnis, habentur ambæ. Pfannerus *de Præcip. Germ. Princ. gentibus, c. 1.*

CROBIALUS, oppid. non longè à Sesamo in Paphlagonia, quod abluit Parthenius amnis, Dianæ virgini admodum gratus. Apollon. *l. 2.* Val. Flacc. *l. 5. v. 102.*

CROBYLUS, leno quidam omnium scelestissimus, qui duo scorta domi alebat, quorum lenociniis quamplurimos adolescentes in perniciem alliciebat, nec his contentus eosdem illectos furtô compilabat, unde Proverbium *Crobyli jugum.* Item Poëta Comicus.

CROBYLUS, apud Tertullian. *de Virginibus vel. Debebunt & ipsi aliqua insignia sibi defendere, aut pennas Garamantum, aut Crobylos barbarorum, aut cicadas Atheniensium, aut cirros Germanorum*; nonnullis cincinnus est aureus vel argenteus ex capillis dependens; aliis crinium plexus, in acumen desinens, isque propriè in viris. Unde Salmasius, *In pueris Græcorum, similiter bic cirrus erat, nodô collectus crinis in vertice — sed in mulieribus propriè κόρυμβος dicebatur, in viris κρώβυλος, in pueris σκόρπιος, ad Solin. p. 762.* Qui proin, cùm *Crobyli* unà cùm *cicadis* Atheniensium proprii fuerint, legi vult apud Tertullianum, *stropulos Barbarorum*, de qua voce vide infrà: aliquid etiam voce *Reticulum.*

CROBYZI, populi juxta Istrum. *Steph.* Mysiæ inferioris gens. *Ptol.* Thracum populi. *Herodot.*

CROCA, pro *Cracovia*, à Polonis Poëtis poni solet, ut *l. 7. Itiner.*

> *Pandet & celsis ubi Croca tectis*
> *Regia surgit.*

CROCALA, insul. arenosa circa Indi flum. ostia, Plin. *l. 6. c. 21.*

CROCARDUS, reprobum nummi genus, apud Pembrigium A. C. 1300. quod unà cum pollardis & rosariis, qui similiter locô sterlingorum irrepserant, *obolum primo valere fecit*, dein omnino exterminavit Eduardus I. H. Knyghtonus apud Car. du Fresne, *Glossar.*

CROCEA, urbs Laconicæ, una ex centum. Pausaniæ, *l. 3.* vicus esse dicitur & plurali numerô *Croceæ.*

CROCEA, Auctori *Ceremonialis Rom. l. 1. sect. 1. genus est chlamydos longè ad terram usque à parte anteriori aperta, à summo ad imum rugosa, in formam capparum Prælatorum, si demas cucullum*: Addit Macer, cappam esse nigri coloris, manto Græcorum Episcopor. similem, nisi quòd habeat ex posteriori parte exiguum caputium, sicuti in mozetta; refertque Cardinales illâ in Conclavi uti. Idem similiter *Croceæ* formam, ab antiquis Rhodiorum Equitum Magistris ferri solitam, ære incidi & operi suo intercutavit, vide eum *Hierolex.* Dubitat tamen Car. du Fresne, annon in *Ceremoniali* præfato legendum sit *Clocca*, nam *Cloccas* seu *Cloches*, Gallis vocatas esse, in *Glossar.*

CROCEUS, nomen piscis, apud Sinenses sub Quantonia, in provinc. *Hoacheu*, incolis. *Hoangciaya*, qui nec piscis tantum, nec avis, sed utrumque est. Per æstatem scil. totam avis est *crocei* coloris, per montes volitans; Autumnô ferè absolutô Mare petit ac rursum piscis evadit. Eum hiberno tempore tantùm capiunt & suavissimi saporis esse dicunt Sinenses. Auctor Anonymus, *Sina & Europa c. 41.* De *Croceo* fluvio eorundem celeberrimo, vide infrà in voce *Hoang.* Utrique nempe à colore nomen est. Est autem *Croceus* color, luteus, sed in rubrum vergens, & quidem melino, à *malorum* colore dicto, magis rutilans & acutior. Hinc Poëtæ Latini *rubrum crocum* vocant.

> *Nec fuerant rubri cognita fila croci.*

Et Græci ξανθόκροκα &c. Vide Salmas. *ad Solin. p. 1155.*

cum **CROCIA**, Abbatis investitura, vide suô locô, uti de nota Judæorum *crocei* coloris, infrà, ubi de illis.

CROCIATONON, Unellorum fuit in Gallia Lugdunensi urbs. *Ptol.* Nunc forsan *Carentan*, oppid. Normanniæ in Constantiensi territorio, vide *Carentonium* à Bajocis 11. leuc. in Occasum. *Baudrand.*

CROCILIACUM, *le Croisil*, oppidul. Galliæ in Britannia superiore cum portu capaci & tuto, prope Guerandam urbem, & ostia Ligeris fluv. 6. leuc. à Venetiis, in Meridiem.

CROCILLUS, nomen pastoris apud *Theocritum.*

CROCINUM Unguentum, memoratum Plinio, *l. 13. c. 1. Crocinum in Solis Cilicia diu laudatum, mox Rhodi*: etiam Romanis inter luxuriæ fuit delitias, nec proin medelis aptum modò, ut quidam volunt, sed etiam naribus gratum. Propert. *l. 3. Eleg. 9. v. 21.*

> *Sit mensæ ratio, noxque inter pocula currat,*
> *Et crocino nares murreus ungat onyx.*

Græcis item. Philodemus, *Epigramm.* συμπολικῷ,

> ----- καὶ κροκίνοις χρίετε γυῖα μύροις.
> *Et croceo ungite membra oleo.*

Sic Athenæus, ubi de Ptolemæi Philadelphi pompa, Πάντες γὰρ, inquit, ἐπὶ πρώτας ἡμέρας ἐν τῷ γυμνασίῳ πάντες ἐκ χρυσῶν ὁλκείων ἠλείφοντο κροκίνῳ μύρῳ. Et *l.* ubi de Antiocho, ἐκ χρυσῶν ὁλκείων ἤλειφε κροκίνῳ μύρῳ, καὶ κινναμωμίνῳ καὶ ναρδίνῳ καὶ κρινίνῳ: utrobique inter pretiosa & delitiosa unguenta id nominans. Constabat illud non solô *crocô*, sed ex multis aliis speciebus componebatur, in quibus & myrrha. Interim præstantissimum id *Crocini* genus (non enim una ejus σκευασία) ait *Dioscorides*, quod *crocum* maximè saperet: ἔστι δὲ αὐτοῦ διαφορώτατον τὸ πλεῖστον κρόκον ὄζον. Secundæ notæ fuit, τὸ τῇ σμύρνῃ παραμφέρον, quod *myrrham referebat.* Tertium genus solebat fieri, ὑπὸ κηρῷ, καὶ κρόκῳ, καὶ μυελῷ καὶ ἐλαίῳ διπλασίονι, *cerâ, & crocô & medullâ, & olei duplô.* Cujusmodi *crocini* genus, quod moderatæ suavitatis esset, prætulit Cicero apud Plinium: Ita enim hic, *In Marci Ciceronis*, ait, *monumentis, invenitur, unguenta gratiora esse, quæ ceram, quam quæ crocum sapiunt*, vide ipsum Ciceronem *de Oratore, l. 3.* & plura hanc in rem apud Salmas. *ad Solin. p. 1063. & seqq.*

CROCIUS Johannes, Theologus celebris, Marpurgi docuit; scriptis *Antibecano*, *Antiweigelio*, *Commentar. in Jonam*, *in Epistolas Pauli minores*, &c. inclytus. Obiit A. C. 1659. ætat. 69. Ministerii 47. Pater ei Paulus fuit Theol. itidem Doctor, Ecclesiæ Lasphensis in Comitatu Witgenstenio Pastor & vicinarum Inspector. Filium verò habuit cognominem, in Academia Marpurgensi similiter Theol. D. & Prof. jam pridem defunctum. Vide Paul. Freherum, *Theatrô Viror. eruditione clarorum.*

CROCIUS, Thessaliæ campus prope Thebas Phthiotidis, per quem Amphrysus fluit.

CROCOCALANA, *Crocolana*, vel *Corolana*, oppid. Angliæ in agro Lincolniensi, *Auctore Camdeno.*

CROCODILOPOLIS, urbs Thebaidis in Ægypto ad Nilum. *Steph.* Item oppid. Phœnices in Palæstinæ confinis, apud Carmelum montem. Plin. *l. 5. c. 9.*

CROCODILUS, Ægyptô perdomitâ, in Augusti nummo ad palmam arborem catena revinctus, cum Inscr. *Nemo anteà religavit*: docuit, Romano Imperio Ægyptos sub jugum mittere, non minùs fuisse difficile, quàm piscatori arduum est opus, crocodilum vinculis constringere. Crocodili enim venatio inter difficillimas semper habita est: unde ævo suo Nilum & lacus adjacentes his scatuisse, tamen raros admodùm fuisse qui caperent, eosque non hamis, ut olim *Herodoto* referente, sed retibus ferreis usos, scribit *Diodorus.* Occasione nummi prædicti *Hesychio* fortasse, Δενδρίτης ὁ κροκόδειλος, *Arborem Crocodilus*, quòd in illo ad arborem religatus esset, dictus est. Cæterùm *Crocodilus*, animal amphibium est, hinc *quadrupes malum & terrâ pariter ac flumine infestum*, Plinio, *l. 8. c. 25.* ubi illum pluribus describit. Nec aliud

animal ex minori origine in majorem magnitudinem excedit; quippe natus ex ovo, anserino non majore, ad duodeviginti cubita plerunque excrescit. In aqua, ubi noctibus quiescit, reponsgratiâ, nihil videns; in terra, ubi diebus vescitur, acerrimi visûs est: in terra namque potius, quàm in aqua victum quærit. Quatuor tamen hibernis mensibus, quos inediâ transigit, φωλεύει, *latet*, cœtu eadem Nili: sunt autem illi duo menses ante Brumam, November videl. ac December; & duo post illam Januarius ac Februarius. Dentes pectinatim coeuntes habet, osque amplissimum, sed elingue: Cutem contra ictus invictam, δέρμα ἄρρηκτον, eamque squamatam, φολιδωτόν. Ovis edendis metatur locum, prædivinatione quâdam naturali, quà Nilus non est ascensurus. Natalibus Apis neminem infestâsse, creditum olim, &c. Cum verò in Crocodilo major sit pestis, quàm ut uno ejus hoste natura contenta esset, hinc Ichneumona in eum armavit, qui per dormientis fauces, ut telum aliquod, immissus, alvum erodit. Sed &, cùm in ventre mollis sit tenuisque ei cutis, delphini immeantes Nilo, quorum dorso tanquam ad hunc usum cultellata inest pinna, *se, ut territi, mergunt, subeuntesque alvum eadem secant spinâ.* Idem Plin. *l. 8. c. cit.* Quin & *gens hominum est*, pergit, *huic belluæ adversa in ipso Nilo Tentyritæ ---- Adversùm ire soli audent. Quin etiam flumini innatant; dorsoque equitantium modò impositi, hiantibus resupinò capite ad morsum, additâ in os clavâ, dextra lævaque tenentes extrema ejus utrinque, ut frenis, in terram agunt captivos: ac voce etiam solâ territos, cogunt evomere recentia corpora ad sepulturam.* Atque hi erant, qui, cùm Romæ Crocodili spectandi exhiberentur, ex piscina in pegma quoddam eos extraherent visendos, & post spectaculum rursus è pegmate in piscinam retraherent, Strabo, *l.* 17. Pegma autem illud excitari solebat, ut crocodilis ἀλεεινὸν esset, quos insoliculari amare notum; sicque faciliùs spectarentur. Quod primùm factum M. Scauri Ædilitatis ludis, quibus is alteram Nili belluam hippopotamum, & quinque *Crocodilos* Romæ temporariô Euripô ostendit. Uti verò Tentyritæ insectabantur Crocodilos & necabant; sic in reliquis plerisque ferè Ægypti urbibus contrà ii, Numinum instar, colebantur. Arsinoë inprimis, quæ hinc *Crocodilopolis* priùs audiit, ubi *Crocodilum* cicurem, nomine *Suchon*, à Sacerdotibus magnâ veneratione haberi, & carne cibisque aliis ac vinô ab advenis honorari solitum, tradit Strabo, *l.* 5. Herodotus quoque in *Euterpe* ab iis, qui circa Thebas & Mœridis lacum habitarent, eximiè belluam hanc cultam, singulosque eorum crocodilum aluisse mansuefactum, & auribus ejus gemmas auroque fusiles inaures appendisse: denique catenam primoribus ejus pedibus innexuisse, aliaque, quæ vel honorem ejus facere videbantur, ex more peregisse, scribit. Addit *ibid.* ut cùm mortui essent, eos sale condierint inque sacris urnis sepelierint. At universæ Ægypto non peræque cultus *Crocodilus*. Juvenalis mox quoque laudandus, de illa, *Sat.* 15. *v.* 2.

> ---- *Crocodilon adorat*
> *Pars hæc* ....

De incolis certè circa Elephantinem urbem idem Herodotus crocodilum adeò non existimâsse sacrum, ut etiam iis vescerentur, narrat. Sic licèt ab Ombitis non aliter iidem honorarentur ac à Græcis Romanisque Dii Olympii: Apollonopolitæ tamen, Tentyritarum pars, summô illos odiô habuerunt, Ælian. *de Animalibus, l.* 10. *c.* 21. Unde & bellum internecinum inter Ombitas & Tentyritas, narrante Juvenali, *loc. cit. v.* 33.

> *Inter finitimos vetus atque antiqua simultas,*
> *Immortale odium, & nunquam sanabile vulnus,*
> *Ardet adhuc, Ombos & Tentyra.* ----

de quo vide Salmas. *ad Solin. p.* 447. Duas autem cultus rationes adducit Diodorus, *l.* 1. priorem arcessens ex eo quòd *Crocodilus* Ægypto munimenti locô esset, prohiberetque ne prædones Arabes Afrique Nilum tranatare possent: alteram apud ipsum lege. Contrà odii causam cæteris esse, vel quod Typhon crocodili formam induerit, vel quòd Psammythi Regis justissimi filiam crocodilus rapuerit apud Ælian. legas, ubi suprà. Sed & Tentyritis vim quandam naturalem contra crocodilos, uti Psyllis contra serpentes, esse, sic ut nihil damni ab ipsis accipiant, adeoque intrepidè Nilum tranent & utantur, subdit *Strabo.* Vide Jac. Ouzelium, *Animadversion. ad Minucium Fel. p.* 170. & *seqq.* infrà de *Tentyritis*: Plura verò de celebri hoc Nili incola, apud Bochartum, *in Hieroz. passim, inprimis Part. poster. l.* 5. *c.* 16. & *seqq. ubi Crocodilum, nomine Leviathanis, apud Hiobum, intelligendum esse, pluribus eruditè demonstrat*: uti de *mira* ejus, abdominis inprimis *fragrantia*, ipsos quoque Arabicos odores superante, infrà voce *Zabuchade*, de *stercore ejus pro fuco adhibito*, ibid. infrà in *Fucus*: de *vespis*, an *scorpionibus ex crocodilo nascentibus*, voce *Vespa.* Nomen quod attinet, Κροκόδειλος Græcis *lacerta maceriarum* dicta propriè est, cui quòd hæc Nili bellua similis esset, idem ei nomen ab illis tributum, cùm aliàs χάμψαν eam appellarent Ægyptii. Unde errandi occasio Plinio, qui non unô locô *Crocodilum* reddidit, quum *lacertam* vertere debuisset. Idem Salmas. ubi suprà, *p.* 873. Vide quoque infrà *Memphita.*

CROCODILUS, mons Ciliciæ, Plin. *l.* 5. *c.* 27.

CROCOLYCUS, Græcè Κροκόλυκος, recentioribus Græcis dictus est Lycii succus, quô capillos olim mulieres tingebant, quôque etiamnum lanas elegantissimô colore luteô infici tradunt. Est autem Lycium priscis arbor spinosa, in Lycia præcipuè, quæ corticem habet pallidum & coloris buxei; succum etiam itidem *Lycium* dictum, crocei coloris. *Pyxacanthos* nonnullis à foliis *buxi* & quòd *spinosa.* Salmas. *ad Solin. p.* 1164.

CROCONUS, fluv. Brutiorum, in quem si quid conjiciatur, lapideô cortice durescit.

CROCORUS, campus juxta Thessaliam ad Amphrysum fluvium. *Steph.*

CROCOTA, animal, aliis *Crocotta* seu *Crocutta*, quod vide. Item vestis genus, de quo mox.

CROCOTULA seu CROCOTA, inter muliebres vestes numerata, Plauti *Epidicô, Act.* 2. *sc.* 2. *v.* 47. & proin non nisi molliorum ac effœminatorum gestamen fuit. Unde Cicer. *de Arusp. responsis, c.* 21. *Clodius*, inquit, *à crocota, à mitra, à muliebribus soleis purpureisque fasciolis factus est repentè popularis.* Gallis matris Deûm effœminatissimis idem genus vestis tribuit Apulejus, *l.* 11. *Met.* Idem *alibi, Simiam*, inquit, *pileo textili, crocotisque Phrygiis catamiti pastoris specie.* Meritò proin apud Aristophanem ridet Hercules, Bacchum *Crocotæ* leoninam superinduisse; Ridet inquam,

> Ὁρῶν λεοντῆν ἐπὶ κροκωτῷ κειμένην.

Ubi Scholiastes, *Crocotam Bacchicum gestamen & muliebre indumentum* interpretatur. Ita Lucianus *Baccho*, Silenum inducit vehentem asinô ἐν Κροκωτῷ, *in Crocota.* Inde ea saltatorum ac Pantomimorum propria, ut viri docti monuerunt. Ita Duris Samius apud Athenæum, *l.* 4. inducit Polyspherchontem saltantem ἐνδεδυμένον αὐτὸν κροκωτόν; Sic Lucianus *de Historia*, Herculem apud Omphalem κροκωτῷ καὶ πορφυρίδι pensa trahentem introducit. Atheniensibus etiam Bacchanalia agitantibus *Crocotæ* adscribuntur, à Philostrato, *l.* 4. *c.* 7. Imò omnium Bacchantium, Gallantium & hujusmodi cæterorum μεγαλοπρεπῶν, communis vestis: ut qui in purpureis & sericis vestibus incedebant saltabantque. Ex serico enim *Crocota* fuit. Vetus hinc Scholiastes *ad versum cit.* ... ἔνδυμα, *sericum indumentum*, κροκωτὸν interpretatur. Et Poëta,

> ---- *tenui succincta crocotâ.*

Salmas. *ad Tertullian. de Pallio, c.* 4. Quoniam verò *Crocotam* appellatam Græci tradiderunt, quòd *croceo* colore esset infecta, hinc *Infectores Crocotarii* apud Plautum, *Aulul. Act.* 3. *sc.* 5. *v.* 47. Indidem Turnebus illud Virgilii, *l.* 9. *Æn. v.* 614. de Teucris,

> *Vobis picta croco & fulgenti murice vestis,*

de *Crocota* interpretatur, quam effœminatorum & semivirorum propriam fuisse, diximus. Eandem quoque intellexisse videtur Ovidius, *de Arte Am. l.* 3. *v.* 179.

> *Ille crocum simulat, croceo velatur amictu,*
> *Roscida luciferos cùm Dea jungit equos* &c.

Vide Octav. Ferrarium *de Re Vestiaria, l.* 3. *c.* 20. & suprà in *Cotta.*

CROCUM, seu CROCUS, inter præcipua hortorum pratorumque decora, παρὰ τὸ ἐν κρύει θάλλειν, *quod in frigore floreat*, nomen nonnullis invenit. Floret enim sub Pleiade & paucos dies, Theophrast. *de Plantis, l.* 6. *c.* 6. Virgilio verò flos vernus est, *binorque ridentis calathi*, in *vos.* appellatur. Coloris est flavi. Theocritus *Eid.* 18. ...

> Αἱ δ' αὖτε ξανθοῖο κρόκου θυόεσσαν ἔθειραν
> Δρεπτόμεναι ---
> *Aliæ porro flavi croci odoratam comam*
> *Decerpebant certantes* ----

Ovidius vocat puniceum, *l.* 5. *Fastor. v.* 318. Sophocli χρυσαυγὴς est, *aurei coloris*, Tryphiodoro *aureus.* Certè, *Nemo*, ait Salmasius, *pallidum crocum rectè nuncuparet. Rubrum & rubentem appellant. Inde croceus color, qui non est pallidus, nisi sit dilutior, ad Solin. p.* 1154. Quòd verò Crocum Corycium *colore plus aureô esse*, dicit Solinus, *c.* 38. assensum non impetrat, ab eodem, *p.* 773. Neque verò solùm coloris, sed & odoris nobilissimi est, hinc inter odoratissima aromata habitus, Theophrasto, *de Plant. l.* 9. Virgilio, *l.* 1. *Georg. v.* 56.

> ---- *nonne vides, croceos ut Tmolus odores,*
> *India mittit ebur, molles sua thura Sabæi?*

Et Papinio Statio, *l.* 2. *Sylv.* 4. *v. ult.*

> *Et tenues Arabum respirant gramine sylvæ,*
> *Sicaniisque crocis* -----

Imò inter odorum delitias. Unde *Crocum* in Theatro olim sparsum. Spartian. in *Hadr. c.* 19. *In honorem Trajani balsama & crocum per gradus Theatri fluere jussit*: κρόκου ῥάνσιν optimæ *Glossæ* vocant & *sparsionem* simpliciter, eo quod ut plurimum è *croco* tantùm hæ sparsiones fierent. Vino autem admiscebatur, ut sic dilutum faciliùs spargi in spectatores posset, Plin. *l.* 21. *c.* 6. non sine bonorum querela, vide Senec. *Ep.* 90. & *l.* 2. *Nat. Quæst. c.* 9. &c. Martialis, *l.* 5. *Epigr.* 26. *v.* 7.

> *Hoc rogo, non meliùs, quàm rubrò pulpita nimbò*
> *Spargere, & effusò permaduisse crocò?*

Cujus ritus causam Lucretius ad odoris fragrantiæque suavitatem refert, *l.* 2. *v.* 416.

> *Nec simili penetrare potes primordia formâ,*
> *In nares hominum, cum tetra cadavera torrent,*
> *Et cùm scena crocô Cilici perfusa recens est,*
> *Araque Panchæos exhalat propter odores.*

Hadrianus verò etiam balsama indidit, spargique jussit aquam *balsamô & crocô* φαρμακευθεῖσαν: hæc enim per Græcismum illum, *balsama & crocum*, intelligit Spartianus, Casaubonus *ad loc.* Sed & Suetonius tradit, incedenti Neroni passim Romæ victimas cæsas, sparsô per vias identidem crocô, *c.* 25. Quem morem vetustissimum esse, discimus è loco Tryphiodori 20. ubi mulieres Trojanas terram perfudisse vinô odoratô, nempe quod *croco* mixtum esset, refert. Porro lecto nuptiali spargebatur. Martianus Capella, *l.* 9.

Conscia jam Veneris nova serta parate Napeæ,
Crocumque lecto spargite.

Sic Homero, inter flores, quos terra continuò effudit, ut substernerentur Jovi & Junoni, mutuis amplexibus intentis, *crocus* quoque memoratur *Iliad.* ξ. Hincque inter delicias matronarum recensetur Strepsiadi, apud Aristophanem, *Nubib.*

Ἡ δ' αὖ μύρου, κρόκου, καταγλωττισμάτων.
Hæc verò (olet) unguentum, crocum, oscula &c.

Vide quoque suprà, ubi de *Crocino unguento*. Cùm autem variis in locis nascatur, *Croco Cilicio* primatum assignat *Dioscorides*: quod *spica Cilissa* dicitur Ovidio, *l.* 1. *Fast. v.* 77.

Et sonet accensis spica Cilissa focis.

Non propter bulbum vel radicem, uti visum viro docto; sed quia in Croco fila lutea de medio surgunt, quasi quidam mucrones seu cuspides & tanquam in spica aristæ, Græci γλωχῖνας appellant, alii τρίχας. Unde κρόκος ξανθόθριξ, Poëtis; imò & ταχεόθριξ. Secundas *Corycio*, prope Lyciam. Præter quæ Croci genera memorantur, *Ægæum*, *Centuripinum*, cujus in Theatris usus fuit, διὰ τὸ πολύχυλον καὶ τὸ εὔχρουν, *ob multum succum & præstantiam coloris*, Dioscor. *Cyrenaicum*, *Siculum*, *Theræum* &c. Sed & ejus cultura in Anglia instituta est successu admodum felici, adeò ut ingentia arva Autumnali tempore eò videre possis repleta, & commendatur inter optima hodie croci genera *Crocus Britannicus*, cujus ratio in natura plantæ sita, quæ quò propiùs Septentrionalibus Regionibus adducitur, eò majora virium incrementa sumit. Vide Auctorem Anonymum *Hist. Orbis Terr. Geogr. & Civ.* ubi *de Insulis*. Optimæ notæ apud Oribasium, πλήρεις, εὔχρωτες, πλατεῖς, βάπτει ἐν τῷ διατρίβεσθαι τὰς ἀνατρίβοντας χεῖρας, quæ ultima verba sic reddit Dioscorides, ὁ βάπτων ἐν πιέσει τὰς χεῖρας, *qui manus tingit, dum premitur.* Qua de re vide plura apud Plin. *l.* 21. *c.* 6. 7. & 20. & Salmas. *ad Solin. passim*, inprimis, *p.* 107. 773. & 1063. Coronis olim flos ejus adhibitus frequenter, quòd ebrietatem arceret. Idem Plin. *l.* 21. *c.* 20. *Qui crocum priùs biberint, crapulam non sentiunt ---- Coronæ quoque ex eo mulcent ebrietatem.* Sociabatur autem hyacintho. Homerus, *Hymnô* 18. *in Panem*, *v.* 25.

---- ---- τόθι κρόκος ἠδ' ὑάκινθος
Εὐώδης θαλέθων καταμίσγεται ἄκριτα ποίῃ,

Item narcisso, liliis & calthæ, apud Virgilium *in Ciri.*

---- ---- *aut suave rubens narcissus,*
Aut crocus alterna conjungens lilia calthâ.

In eorum numero creditus, quos terra produxit, è sanie hepatis Promethei, Scholiast. Apollon. Rhodii, *l.* 3. Vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 3. *c.* 14. ut & in voce *Crocus Juvenis*: de Croco verò τριμερὲς ἰσὴ & τριχῖνον, infrà voce, *Trochus.*

CROCUS, venator, precibusque Musarum in astra relatus, *Sagittarii* nomen accepit. *Sidonius.*

CROCUS, puer formosissimus, qui cùm Smilacem puellam deperiret, amoris impatientiâ versus est in florem sui Nominis, illâ in taxum conversâ. Ovid. *l.* 4. *Met. v.* 283.

Et Crocon in parvos versum cum Smilace flores.

CROCUS, vide *Chrocus.*

CROCUS, in *Charta* Henrici III. Angliæ Regis apud Car. du Fresne, ubi Clerici, *crocos capillorum suorum deponere* jubentur, cincinnus, quem *Croc* Galli dicunt, retortus.

CROCUTÆ, cum tigribus exhibitæ, ab Antonino Pio, apud Capitolin. *c.* 10. adeoque jam ante Severum Romæ visæ, quod negat *Dio*. Hyænæ autem speciem *Crocutam* esse, docet Bochartus ex Diodoro, qui juxta alios in Æthiopia reperiri & μικτὴν φύσιν ἔχειν λύκου καὶ κυνός, *mixtam habere naturam ex lupo & cane*, scribit. Unde Plin. *l.* 8. *c.* 21. *Crocutas velut ex cane lupoque conceptas Æthiopia* (generat:) hincque Κυνόλυκος Græcis. Vide Bochartum hunc in erudito opere, *de Animalibus S. Scripturæ seu Hieroz. Part. poster. l.* 3. *c.* 11.

CROCYLEUM, seu CROCYLIUM, Æoliæ urbs. *Stephanus* Itacæ insulæ eam adscribit, auctoremque laudat Thucydidem, *l.* 3. apud quem tamen ea de re nec vola, nec vestigium. Vocatur & *Dimas*, vide Stephanum in Δῆμος.

CROCYLUS, vir Atheniensis. *Plut.*

CROCYPHANTIA, apud Ulpianum in *l.* 25. §. *Ornamenta* 10. *ff. de aur. argento legat.* nonnullis videntur esse muliebria ornamenta villosa, quæ sub reticulis contexta per eorum plagulas apparent, Græcè κρωκύφαντα. Turnebus ornamenta sine ullo stamine contexta interpretatur, *Adversar. l.* 28. *c.* 23. Aliqui *Crocotia* malunt scribi seu *Crocotula*, cujusmodi vestium meminit Plautus, *Epid. Act.* 2. *sc.* 2. *v.* 42. *Patagiatam caltbulam aut crocotulam*, &c. Vide Johann. Calvin. *Lexic. Jurid.* ut & suprà.

CRODOLDUS, fluv. Gall. *le Crou*, quibusdam Gaunissensis fluvius dictus, *la riviere de Gonnesse*, ortus in finibus Parisiorum, attingit Luperas, *Louvres en Parisis*, Gunsanævillam, *Gousainville*, Tillidum aut Tellejum *Tilloy*, Castellionem *Chastillon*, Gaunissam, *Gonesse*, Bonogilum *Bonneuil*, & Bigargium *Garges*: ibi fluviolum Rosdonum recipit, vulgò dictum *Rone*, è Cersilla *Cerselle*, atque Ermenovilla *Arnouville* venientem. Tum alium amnem admittit, qui per Trimlidum vel Trembleium *Tremblay*, perque Villampictam *Villepeinte*, & Sabiniacum *Savigny* decurrit, auctusque rivô Ceuronniaco *Ceuran*, Fontanetum *Fontenay*, atque Alnetum *Aunay* alluente, per Albamdomum Blancum-Mansionile vulgò dictam, *Blanc-Mesnil*, & per Pontem-Iblonem in Crodoldum labitur. Non his contentus incrementis Crodoldus, infra vicum Duniacum vel *Dugny* duos rivos aut si mavis amniculos capit, alterum è Graulido vel Groolaio *Groslay*, Darentiaco *Drancy*, & Burgulo *le Bourget*; alterum ex Balbiniaco *Bobigny*, Aquâbonâ *Eaubonne*, & Curte-nova *la Court-neuve* descendentes. Demum postquàm Catolacum Regiò Monasteriò S. Dionysii nobilem olim vicum, nunc oppidum irrigavit, adjunctô sibi Mardretô Albertivillaris rivulô, ac flexuosis recursibus pererravit, in Sequanam influit contra insulam S. Dionysii Martyris nomine illustrem, asperam rupibus, & piscatorum casulis infessam. Hadr. Valel. *Notit Gall.*

CRODUS, vulgo Krodo, inter Saxonum olim Numina: Saxo Gramm. *l.* 1. *Saxonum Dii*, Crodus, *Hama*, *Irmus*, *Flinnus*, *Siba*. Hartesburgi inprimis in veneratione, Crantzius, *Saxoniæ l.* 2. *c.* 12. quo nomine Saturnum indigitatum fuisse, sunt qui contendant. Et certè Saturno temporis Præsidi *Crodi* seu *Crodonis* effigies non malè convenit, à Georgio Fabricio, *Origin. Saxonic. l.* 1. his verbis proposita: Qui gentis Annales ediderunt, Numen memorant, Crodum quendam, messoris specie, qui cinctum lineum gestat, dexterâ ferens vasculum rosis impletum, sinistrâ erectâ rotam currus. Pedibus nudis insistit pisci squamoso & aspero, quem percam vocamus. Accepisse verò Saxones à Græcis hoc idolum videntur, Istri accolis; atque ut Irmus eorum videtur esse ex Ἑρμῆς, ita & nomen *Crodi* corruptum esse ex *Croni*. Κρόνος enim sive Saturnus, quô tempus signatur, Græcis etiam ac Romanis est Deus falciger: & ut cœtera mittantur, rota currus optimè exprimit, quàm volubile sit tempus, unde & vitam humanam suavissimus Anacreon rotæ comparavit:

Τροχὸς ἅρματος γὰρ οἷα,
Βίοτος τρέχει κυλισθείς.
Rota nam velut curulis,
Properat volucris ætas.

Carolus posteà Magnus, ut aliorum Numinum, sic & hujus, statuam dejecit, Gerh. Joh. Voss. *de Idolol. l.* 2. *c.* 33.

CROESUS, Rex Lydorum, ex Mermnadis, quæ Dynastia fuit III. quintus, & ultimus, Alyattæ fil. omnium, quos hominum memoria celebrat, ditissimus. Unde etiam hodie, cùm immensas opes significare volumus, *Crœsi Divitias* dicimus. Ovid. *l.* 4. *De Ponto*, *Ep.* 3. *v.* 37.

Divitis audita est cui non opulentia Crœsi?

Unde pauperi Iro opponitur, à Properito, *l.* 3. *El.* 4. *v.* 5.

Lydus Dulichio non distat Crœsus ab Iro.

Martialis, *l.* 11. *Epigr.* 6. *v.* 3.

Ardua res hæc est opibus non tradere mores,
Et cùm tot Crœsos viceris, esse Numam.

Primus Græcos, ademtâ libertate, tributarios reddidit. Subjugavit Phrygas, Mysos, Paphlagones, Thracas, Cares &c. omnibus formidabilis, & nominis sui famâ, etiam remotissimas gentes implevit. Hinc, cùm se omnium Mortalium felicissimum crederet, monitus est à Solone, *Neminem ante cineres beatum dicendum*, quòd quoad vivimus, periculum sit, ne instabilis hujus mundi felicitas dolore aliquô contaminetur. Juvenal. *Sat.* 10. *v.* 273.

Festino ad nostros, & Regem transeo Ponti
Et Crœsum, quem vox justi facunda Solonis
Respicere ad longæ jussit spatia ultima vitæ.

Quam Solonis sententiam verissimam esse Crœsi calamitas posteà declaravit. Victus enim à Cyro, Sardibus, regni Metropoli, captis, an. regni ejus 14. M. 3510. Olymp. 59. Urb. Cond. 209. ab Argonte, primo ex Heraclidis Lydorum Rege. 675. à Gyge 170 pyræque impositus, tandem salubre Solonis consilium agnovit, ejusque nomen sæpius inclamavit. Unde admiratus Cyrus, quisnam esset Deorum, hominumve, quem ille in extremo periculo solum invocaret, remque totam edoctus, humanæ vicissitudinis memor, Crœsum ab incendio liberavit, summoque semper apud se in honore habuit. Herodot. *l.* 1. Plut. *in Solone*. Justin. *l.* 1. *c.* 7. Horat. *l.* 1. *Ep.* 11. *v.* 2.

Quid Crœsi regia Sardis?

Nic. Lloydius. Sic ergo florentissimum illud Lydorum Regnum, quod sub *Atyadis*, *Heraclidis* & *Mermnadis* diu cum gloria steterat, jam corruit, & Persici Regni accessio facta est. Vide hic passim.

CROJA seu CROVIACA, nomen Familiæ perillustris, quam ex antiquis Hungariæ Regibus, Attilæque stirpe deducunt. Ajunt enim Andream tertiogenitum Andreæ II. Regis filium Belâ fratre à Tartaris captô, ad Venetos profugum, ibi ex Sibylla Petri Cumani Senatoris filia suscepisse Marcum filium, qui mercaturam perosus, circa A. C. 1266. in Franciam lares transtulerit, atque in aula Philippi Regis conjugem meruerit Catharinam hæredem Baronis Arainæ & *Croja*. Ex hujus posteris Johannes duarum linearum auctor fuit, genitis Antoniô & Johanne: quorum iste priores Comites & Principes *Cimacenses*, Comites *de Solre*, Dominos *de Saimpy* & *de Quievrain*, ille, per secundum filium Johannem Dominos *de Crecq*, Comites *de Reux*: per primum autem Philippum Comitem *de Porcean*, & ex materna hæreditate Dominum Arschotti, reliquos dedit, quibus illi tituli. Atque in his Philippus primus Arschotti Dux extinctus A. C. 1568. ex Anna Lotharingica Gulielmi Marchionis Renticacensis, Caroli Principis Cimacensis, Philippi Ducis Arschottani (cujus filia Anna, fratris Caroli hæres, titulos & bona Carolo Lignesio Arembergæ Principi marito acquisivit) & Caroli Philippi Marchionis Havrechi pater fuit. Quorum ultimus ex Diana Dammartina genuit Carolum Alexandrum, avum Ducis Havrechi moderni, & Ernestum *Croja* Ducem defunctum A. C. 1620. quô, & Annâ Pomeranâ, extinctâ A. C. 1660. genitus est Ernestus Bogislaus A. C. 1620. Dux Crojæ & Arschotti Episcopus Caminensis &c. Vide Phil. Jac. Spenerum, *Theat. Nobil. Europ. Tom. III. p.* 10.

CROJA, olim *Antigona*, seu *Eribæa*, Albaniæ caput. Ad

Lisanam fluv. anteà permunita, in qua, captâ priùs ab Amurathe Turcarum Imperatore cum Johanne Principe Epirotarum & ejus filiis, A. C. 1434. Lorum unus, A. C. 1442. illâ receptâ, nomine Georg. Castriotus, *Scanderbeg* dictus, Turcarum potentiam diu retudit. Sed illô mortuô à Turcis rursus capta A. C. 1477 ipsis etiamnum subest, cum toto tractu. 35. milliar. à Dyrrachio, 25. ab ora proxima maris Adriatici in Ortum. Episcopalis olim sub Archiepiscopo Dyrrhachino. Cruz Chalcondylæ. Vide Leunclav. *Pand. Turc. c.* 126. Mireum, *Geogr. Eccl. Volaterran.* &c.

CROIS, Arabum urbs. Steph. in voce Κρωις.

CROLANDUS Felix, vide *Frux*.

CROMERUS Martinus, vide *Martinus*.

CROMITIS, Regio in Peloponneso supra Alphæum.

CROMMYON, Cypri insulæ promontorium, 64. milliar. in Austrum, ab Anemurio promontorio Ciliciæ, 50. à proximo littore ejusdem regionis. *Baudrand.* Item Libyæ urbs. *Steph.* Locus in Attica, *Xenophon.* Est & Corinthii agri vicus. Pausan. *l.* 2. & *Thucyd. Strabo* vero Megardi non Corinthiacæ regioni attribuendum putat. Cromyon Ovid. *l.* 7. *Met.* v. 435.

Quodque suum securus arat Cromyona colonus.

CROMMYONESUS, insul. ante Smyrnam. Plin. *l.* 5. *c.* 31.

CROMNA, in confinio Paphlagoniæ oppid. Bithyniæ. Strabo, *l.* 12. Val. Flacc. *l.* 5. v. 105.

Mox etiam Cromnam atque jugô pallente Cytorum.

Vide *Steph.* & *Hesychium.* Vix 10. milliar. à Cytoro in Occasum, Sesamum versûs. *P. à Via.* Conditum est à Milesiis. Plin. *l.* 6. *c.* 2. *Oppidum Mastya Milesiorum, deinde Cromna.* Unus fuit ex quatuor pagis, è quibus Amastrim civitatem compositam tradit *Strabo*, ab Amastri Dionysii Tyranni Heracleæ uxore, Darii sorore, quem vicit Alexander. Salmas. *ad Solin.* p. 889.

CROMNYON, vide *Crommyon*.

CROMWELLUS Oliverius, Anglus, bellicâ laude & prudentiâ politicâ clarus, sed perfidiâ in Regem infamis, cunctâ discordiis civilibus fessa, *Protectoris* nomine sub imperium accepit, A. C. 1653. quod confirmatum A. C. 1657. statutô novô Parlamenti, quod ipse, priori abolitô, ut morientis libertatis manerent vestigia, novum ex amicis obnoxiisque sibi conflaverat; additis etiam inaugurationis ceremoniis, & cusâ monetâ, in qua scriptum: *Has nisi periturus mihi adimat nemo.* Id semper omni conatu egit, ut alius videretur, alius esset, religionem inter instrumenta dominatus numeravit, *Politicus sine exemplo* dictus: Subjugavit Hiberniam, adhuc pro Rege stantem, sub jura sua redegit Scotiam, ejectô Carolô II. cum Belgis bellum feliciter gessit, pactis cum Gallo initis, Dunkerkam Hispano ereptam Anglico Imperio adjecit: Obiit A. C. 1658. die 3. Septembr. die Anglis fatali. Hâc enim Scotos profligaverat, ad Dumbarum A. C. 1650. & Vigorniam A. C. 1651. Eâdem Londinum conflagravit, A. C. 1666. Ei successit fil. Richardus, sed ad breve tempus, revocatô in regnum Carolô II. Rege A. C. 1660. Vide pro eo Vitam ejus Germanice editam Norimbergæ A. C. 1663. in 12. & Panegyric. Londini A. C. 1856. in fol. Contra eum, Elench. mortuor. Batei *part.* 2. Not. Polit. *in vitam ejus*, &c. Adde Becmannum *de regno Angl. in hist. Orbis Terr.*

CRONBERGIA, Familia in Germania illustris. Inter prisca decora sua Rudolphum numerat, qui filius Welphonis Ducis Norici & Judithæ Augustæ, ex qua Ludovicus Pius Imperator Carolum Calvum Francorum Regem genuit, frater atque Cancellarius Franciæ A. C. 866. fuerit, hunc enim ex Cronbergia gente fuisse ex *veter. Inscr.* quæ Lutetiæ Parisiorum exstet, probare contendunt: de quo tamen aliorum alia est sententia. Porrò in duos inprimis ramos stirps distincta est, quorum alter scutum sine corona & galeam alis vel auribus asininis ornatam gestabat; alter scuto coronam inscribere & cassidi uvam pineam imponere solet. Ille iterum subdivisus in duos surculos, abiit, qui tamen jam terminati sunt ambo: & quidem alter in Elisabetha Johannis Comitis Solmensis conjuge, quæ ei Roedelhemium attulit. Hic nunc quoque durat. Illustrioribus autem connumeratam olim Familiam fuisse, arguunt matrimonia ex stirpibus, Hanovicâ, Nassovicâ Wintpergicâ, Isenburgicâ aliisque obtenta. Inde Equestri dignitate contenta esse maluit: donec Adamo Philippo (cujus patruus Johannes Suicardus Moguntinus Archiepiscopus fuit) Baronis, dein Comitis dignitas ab Imperatore collata & feuda aliqua Geroldseccia concessa sunt. Hic, filius Johannis Georgii ex Anna Margareta Cameraria *de Worms*, dicta *de Dalburg* exstinctâ A. C. 1629. Generalis Vigilum Præfectus, ex Maria Sidonia Comite Falckensteinia, suscepit Cratonem Adolphum Ottonem (cui uxor obtigit Maria Francisca Comes Oettingensis) & N. N. uxorem Emanuelis Maximiliani Wilhelmi Comitis *de Schoenberg.* Spenerus ubi suprà.

CRONCIADES, unus ex præstantioribus Herculis filiis ex Megara. *Perottus.*

CRONEA, promontor. prope mare Caspium. Plin. *l.* 4. *c.* 5.

CRONENBURGUM, Latin. *Coronaburgum*, arx fortissima in Zeelandia, ad Fretum Sundic. 5. leuc. Hafniâ distans, prope Elsenorum oppid. à Friderico II. egregiè munita, ut transitus, sive is ab Oceano, sive à mari Baltico illuc tentetur, impediri possit. Ultimô bellô à Suecis capta, sed reddita.

CRONIA, *orum*, Saturni festa erant, quæ Romæ celebrabantur 14. Calend. Jan. Ita dicta ἀπὸ τοῦ Κρόνου, i. e. à *Saturno*, Latinè *Saturnalia* vocantur. Horum Macrobius latè meminit, *l.* 1. *c.* 7. *extr.* citatâ etiam antiqui Poëtæ authoritate, apud quem legeras:

Maxima pars Grajûm Saturno: & maxima Athenæ
Conficiunt sacra, quæ Cronia appellantur ab illis.

CRONIUM, mons Peloponnesi. *Ptol.* Urbs Elidis, Diodor. Sic. *l.* 15. Siciliæ oppid. ab Amilcare captum. *Polyæn.*

CRONIUM, seu CHRONIUM mare, nonnullis *Concretum*, vel *Congelatum* appellatur. Plin. *l.* 4. *c.* 13. *Dionys.*

Πόντον μιν καλέουσι πεπηγότα τε Κρόνιόν τε.

Apollonius tamen, in *Argonauticis*, *Cronium mare* pro Adriatico posuit (si Interpreti ejus credemus) quòd Italiam alluat, quam olim Saturnum tenuisse volunt. Porro *Cronium* dicitur mare Septentrionale, teste Eustathiô à Κρόνῳ *Saturno*, qui ab Astrologis frigidum astrum, & frigidis præesse putatur, & cùm tardi sit motus, pigris etiam rebus & tardis præesse judicatur. Orpheus in *Argonauticis*,

Ἔνθεν δ' Ὠκεανῷ, Κρόνιον δέ ἑ κικλήσκουσι
Πόντον, Ὑπερβόρεοι μέροπες νεκρήν τε θάλασσαν.

Tzetzes,

Ὃν φασι βορειον ἢ Κρόνιον ἢ πεπηγότα νεκρόν τε.

Nic. Heydius. Baudrando est pars Oceani Septentrional. inter Rubeam promontor. & Scythiam veterem, fluviumque Paropamisum: ex *Plin.* etiam pars Maris Concreti seu Glacialis supra Asiam. Nunc *Pestrarium* seu Tranquillum, vulgo *Nateu more.*

CRONIUS, unus ex Centauris. Item Philosophus, de principiis Philosophiæ Platonicæ & Pythagoreæ scripsit. Voss. *de Phil. Sect.* c. 1. §. 19. Item mons Elidis.

CRONO Arvernorum, locus Galliæ, ubi Monasterium *Crononcense*, Gregorio Turonensi, *Hist. Franc. l.* 4. memoratum, 6. milliar. ab urbe Arvernorum: Vulgò *Cornon* vel *Cournon.* Ab hujus loci Abbate tonsus est Gallus, futurus Arvernorum Episcopus. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CRONUS, vulgò *Niemen*, fluv. Lithuaniæ. Vide *Chronus fluv.*

CROPIA, vicus in tribu Leontidis. *Steph.*

CROPIDAE, municipium in Attica, Leontidis tribus. Vide Schol. in Aristoph. *Ran. Act.* 1. *Sc.* 1.

CROS, urbs Ægypti. *Steph.*

CROSA, flumen Galliæ *la Creuse*, ab altitudine sua nomen videtur invenisse. Crosum enim Galli id quod altum ac profundum est dicunt, *creux.* Oritur in finibus Lemovicum, & Vartimpam accipit, *la Gartempe.* Utriusque fluminis, *in Vita Sabiniani & Cypriani Martyrum*, fit mentio. Et duo quidem sunt *Crosæ*, major alter supradictus, qui Vingennam auget: minor alter cognominatus, qui in majorem influit. Crosa major attingit Albucionem *Aubusson*, Agedunum *Ahu*, Varactum *Gueret*, Glenicum, Cellam Duneusem à Duno proximo oppidulo cognominatam, *Celedunaise.* Mox Crosâ minore augetur: tum Argantomagum *Argenton*, & Oblincum Biturigum *le Blanc en Berry*, ac Iciodorum vicum Turonum, *Iseure*, vel *Isserre*, præterlapsus, Vartimpam admittit: inde Rupem Posæji *Roche de Posay*, Liciniacum *Lesigny*, Guirciam *la Guerche*, Ripas *Rives*, Hagam Turonum, *la Haye en Touraine*, Portum Pilæ, *le Port de Pile*, memoratum *in Gestis Consulum Andegavensium*, alluit, ac demum Vingennâ recipitur, *Crosa* dictus, *in Gestis Episcoporum Turonicorum.* *Crosam* alium fluvium, & *Guettam*, vel *Cuttam* (*la Gine*) ei proximum amnem in Burgundia, memorant priscæ tabulæ Patriciaci Monasterii. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CROSNA, urbs Russiæ nigræ in Castellania Premisliensi, juxta Jasioldam & Visslocam fluv. versus Carpathos montes, in confinio Poloniæ majoris.

CROSSA, urbs Silesiæ, Ducatus cognominis caput, sub Electore Brandeburgico juxta Oderam fluv. ubi Boberam recipit, 5. leuc. supra Francofurtum, in Austrum totidem infra Saganum in Boream 3. à Guba. Arcem habet elegantem & forum amplissimum. Melius *Crosna*, Ducatum hunc Henricus Glogoviæ Crosnæque Dux Barbaræ, Alberti Brandeburgici filiæ, matrimoniô sibi junctæ, legaverat: quem tamen illô mortuô A. C. 1476. Johannes Saganensis Dux, hujus patruelis, tanquam agnationis jure sibi debitum, cùm vindicaret, lis inde, & ex lite bellum ortum, cujus finis iverat, ut redditô Joanni Glogoviæ Ducatu, *Crosnæ* ditio cum aliis quibusdam pro dotalitio Barbaræ pignoris nexu teneretur, A. C. 1482. Quas posteà Joachimus Elector Brandeburg. à Ferdinando I. Imperatore & Bohemiæ Rege tanquam Silesiæ Principe, plenô atque hæreditariô jure obtinuit, A. C. 1538. ex quo primùm *Crosnæ* nomen titulis familiæ additum est. Tob. Pfaunerus *de præcipuis German. Principp. Gentibus* c. 4.

CROSSA, urbs juxta Pontum. *Steph.*

CROSSEA, Græciæ regio. *Herodot.*

CROTALISTRIA, sic describitur Maroni seu potiùs incerto Auctori in *carm.* cui titul. *Copa*,

Copa Syrisca caput Graja redimita mitellâ
Crispum sub crotalo docta movere latus:
Ebria formosâ saltat lasciva tabernâ,
Ad cubitum raucos excutiens calamos.

Ubi eadem illa Syrisca καπηλίς, quæ ante tabernam suam sub crotalo saltat, crotalum quoque manu quatit & brachiô crispante æreos calamos excutit, qui raucum confusum crepitum edebant. Mulieres enim *crotalistriæ*, saltabant gesticulabanturque & crotalum simul quatiebant. Constabat autem hoc ex duabus æneis laminis aut virgulis, quæ manu agitatæ ex collisione sonum edebant argutum: unde hinc χαλκεα Græcis Poëtis vocantibus. Sed & similiter fiebat ex arundine per medium fissa, cujus duæ partes sic movebantur, ut ex collisione sonarent: unde Græci Grammatici κρόταλον σχιζόμενον κάλαμον interpretantur. Idem hodieque fieri videmus ex duobus ossibus, quæ digitis agitata & invicem collisa crotalum efficiunt. Ipsa certè ciconia, rostri sui superiorem partem cum inferiori collidendo, mera *crotalistria* est, &c.

A cro-

A crotalo verò quàm differat sistrum, vide suô locô. Interim crotalum etiam de sistro nonnullos dixisse, certum est: & fortè Virgilius suprà de sistro non incommodè accipiatur, qui calamos rauces vocârit virgulas illas ferreas, quæ per laminam sistri mediam, in modum balthei recurvatam, trajiciebantur, quæque brachiô crispante concussæ tergeminis ictibus resonabant. Salmas. ad Flav. Vopisc. in Carino, c. 19. In veteribus marmoribus Crotala videri cum affixis tintinnabulis, dicemus infrà, voce Tintinnabulum.

CROTALUS, seu CORAX, Corace, Italiæ fluvius navigabilis. Plin. l. 3. c. 10. In Sinum Scyllaceum se exonerat, 4. milliar. à Scyllatio in Boream, oriturque ex Apennino, in confinio Calabriæ citerioris Baudrand.

CROTON, civitas Italiæ, olim Brutiorum, celeberrima & saluberrima, ad Æsarum fluv. In ora maris Ionii, Democede, Medicô Polycratis & Darii, Herodot. l. 3. Alcmæone, similiter Medicô, Pythagoræ discipulô, cujus Favorinus meminit; Orpheô Poëtâ, &c. ut & Milone athletâ sexies in Olympia victore, Olymp. 62. memorabilis, qui Pythagoræ discipulus fuit; cui addere placet Ischomachum, Tisicratem, Astylum, aliosque celeberrimos athletas. Peritissimus fuit rei bellicæ nec parvam operam exercendis athletis dedit. Hinc in uno Olympico certamine victores omnes 7. Crotoniatæ fuerunt. Strab. l. 6. Jure itaque dici visum est: Qui Crotoniatarum postremus est, is reliquorum Græcorum primus est. Vetus quoque adagium fuit, Crotone salubrius, quod inde ortum esse ajunt, quòd locus ipse ad salubritatem & bonam corporis habitudinem, propter athletarum multitudinem, plurimum conferat. Vide Plin. l. 2. c. 96. Πόλιν ἀξιόλογον appellat Stephanus. Unde Theocriti Schol. in 4. Idyll. Excellebat Croton, inquit, omnes Italiæ urbes fortitudine, & omnium rerum affluentiâ, ὅθεν καὶ εἰς παροιμίαν ἐλθεῖν,

Μάταια τ' ἄλλα πρὸς Κρότωνα τ' ἄστυ.

Non longè fuisse à Metapontis, innuit Dionys. v. 368.

Τοὺς δὲ μετ' ἑξείης Μεταπόντιον, ἠγάθεον δὲ
Ἱερὸν πτολίεθρον ἐϋστεφάνοιο Κρότωνος,
Ναιετάουσι χαρίεντος ἐπ' Αἰσάρου προχοῇσι.

A Crotone quodam sic dicta. Ovid. l. 15. Met. v. 54.

Invenit Æsari fatalia fluminis ora,
Nec procul hinc tumulum, sub quo sacrata Crotonis
Ossa tegebat humus, jussâque, ibi mœnia terrâ
Condidit, & nomen tumulati traxit in urbem.

Petronius in Satyrico: Donec à villico quodam Crotona esse cognovimus, urbem antiquissimam, & aliquando Italiæ primam. Silius, l. 11. v. 18.

----- Patefecit amicas
Alta Croton portas. -----

Ab Achæis, & quidem à Diomede, vel Melisso, 3. an. 10. Olymp. condita dicitur. Eusebius ad ann. 2. Olymp. 19. Croton, inquit, & Sybaris condita. At Myscelus, ait Dionysius Halicarn. l. 2. Crotonam condidit an. 3. Olymp. 17. Strabo vero ex Antiocho, Archiam, qui Syracusas condidit, Myscello Achæo in condenda Crotone adjumento fuisse refert. Vide Strab. l. 6. Livium, l. 24. Thucyd. Melam, l. 2. c. 4. Ptolem. Leandrum Alberti, descr. Ital. p. 220. edit. Venet. A. C. 1581 Fuit olim perampla, circuitus 12. milliar. ante Pyrrhi in Italiam adventum, Liv. Nunc adhuc ampla est, cum arce valida; ad ostia Æsari fluv. 7. milliar. à Neeto fluv. & à confinio Calabriæ citerioris, 12. à Strongilo in Meridiem. Baudrand. Vide quoque Joh. Marshamum, Canone Chron. Sec. XVII. ubi de Magna Græcia, ejusque urbibus agens, Urbi gloriam, addit, auxit Pythagoras, qui floruit Olymp. LX. Pythagoreorumque multitudo --- --- Romani tandem, deductâ an. Urb. Cond. 560. Coloniâ, Crotonem appellârunt. In nummis occurrit ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΝ, apud eund.

CROTOPUS, Rex Argivorum fil. Agenoris, pater Psamathes, quæ ab Apolline compressa, Linum peperit, quem cùm inter vepres abscondisset, canes extractum dilacerârunt. Ovid. in Ibin, v. 480.

Quique Crotopiaden diripuêre Linum.

Successit Triopas, per 21. ann. Jul. Africanus: an Agenori Patri, an Iaso patruo? ut Pausanias habet, l. 2. Eum excepit fil. Sthenelus, quem vide.

CROTUS, sive CROTON, Eupheme, Musarum nutricis, filius.

CROVIACUM & CROICIACUM, vicus Galliæ, hodie vulgò Crouy, prope Monasterium Suessionicum S. Medardi, ad quod pertinet: pars villæ Regalis fiscalisque olim Croiciaci, in qua, unà cum Basilica Monasterium S. Medardi extructum & Antistes hic sepultus fuit. Valesius.

CROVVÆUS Gulielmus, Sudovolgiensis Anglus, Ludimagister Croydoniensis, scripsit: Elenchum Scriptorum in S. Scripturam, qui Londini prodiit, A. C. 1672. In hoc exhibentur eorum Gens, Patria, Professio, Religio: Librorum Tituli, Volumina, Editiones variæ. Quo tempore claruerint vel obierint, elogia item aliquot Virorum Clarissimorum: quibus omnibus præmissa sunt S. Biblia, partesque Bibliorum, variis linguis & vicibus editæ.

CRUCCEIUS Annibal, Mediolanensis, Achillem Statium vertit, plurimasque Literas Latinè idiomate, ad Pontifices, Imperatores, Cardinales, Principes, Respublicasque nomine Senatus Mediolanensis exaravit, ac Poëmatum quoque Latinorum volumen lucî dedit. Obiit A. C. 1577. ætat. 60. Anton. Teissier, Elog. Part. 1.

CRUCE subscribendi seu signum Crucis, subscriptionis vice chartis & instrumentis apponendi, ritus, passim occurrit apud Scriptores medii & citerioris ævi. De Imperatore, & penè omnibus Germaniæ Galliæque Principibus, id docet Carolinum Tribur. A. C. 822. cap. ult. de Philippo Galliæ Rege Charta ejus, A. C. 1076. in Chron. Abbatiæ S. Joannis de Vineis: de Henrico Angliæ Rege & Mathilde Regina, Charta Henr. I. II. in Monastico Angl. Tom. III. p. 7. de Eduardo, Ingulfus, qui aureas cruces effingi in subscriptionibus consuevisse, refert &c. Sed & apud Græcos obtinuit mos. Unde in Synodo VIII. act. 10. subscribunt Imperatores Constantinus, Basilius ac Leo, ... Hincque παραβάτης τῶν ἰδιοχείρων σταυρῶν, transgressor crucium propria manu subscriptarum, dicitur apud Joan. Damascenum, in Synodica ad Theophilum Imperator. p. 134. perjurus, vel qui fidem scriptô consignatam fallit, quem σταυροπάτην alii appellant, Nicetas, Scylitzes, Auctor incertus post Theophanem. Et quo solennius ac firmius esset pactum, ipsæ Cruces nonnunquam exarabantur calamô, in sanguine (qui pro Christi sanguine habitus) intinctô, cujus rei exempla produnt Theophanes, sub ann. 20. Heraclii, p. 273. Leo Gramm. in Michaele Theophili fil. &c. Atque hinc origo vocis signum, pro subscriptione, petenda, quòd qui subscriberent, signum Crucis non modo exararent, sed & in iisdem subscriptionibus signum sanctæ Crucis imprimere, vel signo sanctæ Crucis chartas firmare testarentur: quod quidem Christiani eorum temporum ut plurimum, tanquam symbolum juramenti seu sacramenti adhibuêre; nam, ut sacramentum corporale fiebat tactu, sic tale fiebat, appositione & impressione Crucis, Car. du Fresne, Glossar. Quod confirmat ex Phranze, l. 3. c. 4. Joannes Kirchmannus, ubi ait, Præter hanc subscriptionem (nominis cinnabari factam) tres quoque in fronte cruces ejusdem coloris addebant, per quas jus. tacitè jurabant, rata esse velle, quæ scriberent; de Annulis, c. 8. &c. De Cruce vero super caput positâ, jurandi ritu, vide infrà.

de CRUCE Franciscus, vide Franciscus.

CRUCEM assumere, dicebantur qui ad sacra bella profecturi Crucis symbolum palliis suis assuebant affigebantque, in signum voti & illius expeditionis, cujus originem Concilio Claromontano sub Urbano II. adscribunt Historici: hinc Cruciferi, Crucesignati &c. sicut ipsa expeditio Cruciata dicta, vide in his vocibus. Accipiebant autem Cruces, ab Episcopis, Abbatibus, & majoris dignitatis Prælatis; & eas variè vestibus suis affigebant. In expeditionibus Hierosolymitanis posuêre illas in dextris scapulis: & quidem ut plurimum sericas vel auro textas, ac denique ex quolibet panno in chlamydibus, aut birrhis, sive tunicis, seu in vestibus superioribus, assutas, ut habet Guibertus, l. 2. c. 5. Inprimis verò colore coccineô gaudebant, ut est apud Annam Comnenam, Alexiadis, l. 10. Postmodùm in ea, quam Philippus Franciæ & Henricus II. Angliæ Reges, inierunt, Hierosolymitana expeditione, Galli rubeas, Angli albas, Flandri virides cruces gestavêre, teste Hovedeno, & aliis, quos laudat Car. du Fresne, Notis ad Alexiad. p. 350. In expeditione contra Manfredum Siculum, tanquam hæreticum (namque & hæc inter sacra Latinorum bella) decretâ, A. C. 1264. crucem detulêre Peregrini (ut vocant) partitam ac diversam, cujus pars una albi altera rubei erat coloris. In aliis quibusdam, ad discrimen Hierosolymitanarum, non in scapulis, sed alibi assutæ Cruces occurrunt. Sic in expeditione contra Albigenses, in pectore eas detulêre, ut observat Rigordus A. C. 1213. In prœlio contra Mauros Hispanos A. C. 1212. Christiani idem fecêre, teste Ughellô in Episc. Sabin. p. 191. In ea, quam Saxones adversùs vicinas quasdam gentes idolorum cultui adhuc deditas suscepêre, expeditione, Cruces iis assumserunt, quæ non simpliciter vestibus assutæ erant, sed a rota subterpositâ in altum protendebantur, uti refert Otto Frising. de Gestis Friderici, l. 1. c. 40. &c. Vide & infrà Stadinge. Ut porrò Crucesignati (namque & sic tales vocabantur, uti dictum, quemadmodùm & Fratres Crucis & Crucifratres) domô excedentes, solenni ritu cum Ecclesiastica Processione deduci consueverunt, extra Parochiæ fines, vide infrà in Peregrinatio: de Privilegiis vero eorum, quæ multiplicia erant, pluribus disserentem adi Car. du Fresne, in Glossar. uti & de Crucem bajulandi in supplicationibus ritu, Italis inprimis tributo, à Radevico de Gestis Frider. l. 4. c. 5. Vide quoque Conradum Ursperg. & Glabrum, Histor. l. 5. c. 1. extr. Hinc Guntherus, Ligurini l. 8.

---- ---- Ex omnibus undique multi
Urbibus ac vicis aderant, quæ ubique ferebant
Innumeras clamore Cruces. hoc quippe querelas
More solent aperire suas. ---- ----

ad CRUCEM stare, in Capitul. ann. 779. can. 10. & Addit. 4. c. 129. seu Cruce contendere, in Capitul. 4. ann. 803. c. 3. dicebantur, qui Crucis Judicium subibant, quô quis reus cujuspiam delicti factus sese purgare solebat; cujusmodi per Crucem purgationis mentio frequens est, apud medii ævi Scriptores. Quale autem illud fuerit examen, non usque adeò liquet. Nonnulli enim, genus hoc fuisse purgationis ajunt per sortes, quibus ad Crucem aliquam manus imponens vel eam amplectens, sese aliquis expurgabat; Et certè ad Crucem juramenta exigi consuevisse, testantur passim Scriptores. Quo pactô examen illud fortè fuerit, quod in LL. Frison. c. 14. describitur, & fit per duos ramusculos seu teins, uti vocantur, quorum alter cruce insignitur, Altari impositos. Alii putant, hanc Crucis explorationem factam, ipsô Crucis lignô in ignem conjectô, ut, si illæsum permansisset, reus absolveretur; sin minùs, damnaretur. Sed phrases illæ, ad Crucem stare, vel Cruce contendere, utrique sententiæ repugnant. Hæ enim planè docent, eos, qui hujusmodi subibant examen, in pedes stetisse: quamvis nondum exactè hinc, quale judicium hoc fuerit, discatur. Nodum videtur solvere Rudolfus Fuldensis in Vita S. Liobæ Abbatiss. Bischofsheim. c. 15. Cùm enim infantulus recèns natus

tus in stagno Monasterio vicino inventus fuisset, crimenque uni è Sanctimonialibus adscriberetur. Lioba *præcipit omnibus Oratorium ingredi & extensis in Crucis modum brachiis stare, quoad usque singula Psalterium totum ex ordine psallendo complerent, & deinde per tres vices in die, h. e. tertiâ horâ, sextâ & nonâ, vexillo Crucis elatô, cum Litaniis monasterium circumire & pro purgatione sua divinam misericordiam invocare. Quod cùm fecissent & in hoc ordine jam bis impleto, horâ 9. omnes Ecclesiam intrarent, cunctusque populus pariter congregatus adesset --- Lioba perrexit ad Altare & stans ante Crucem, quæ jam tunc tertiò portanda parabatur, extendit manus in cœlum --- dicens: Domine Jesu Christe, Rex Virginum, integritatis amator, invictissime Deus, ostende virtutem tuam & libera nos ab hac infamia. Hoc cùm dixisset, paupercula illa, antiqui hostis & captiva pariter & ministra, dæmonio repletur & quasi flammis circumusta nomen invocat Abbatissæ, crimenque --- confitetur* &c. E quibus percipitur, eos qui Crucis *judicium* subibant, expansis in Crucis formam brachiis, ad Crucem reverâ stetisse certô ac definitô tempore, & donec recitaretur vel Euangelium vel Oratio Dominica &c. qui, si immobiles permanerent, innocui, si verò divinô quôdam judiciô caderent aut crimen fateri ultrò cogerentur, rei habebantur. Quam examinationis judiciique speciem, posteà abrogatam esse à Ludovico Pio Imperatore habetur in *Capitular.* Aquisgran. *A.* C. 816. c. 27. *in L.* Longob. *l.* 2. *tit.* 55. §. 32. & in *Capitul.* Caroli M. *l.* 5. *c.* 102. Sed &, *ad Crucem expansis brachiis stare vel se prosternere*, pœnitentiæ species fuit, uti legere est in *Canonibus* Saxon. Edgari Regis, *c. de Magnatum Pœnit.* §. 3. inter Monachos inprimis usitata, ut docet Yepezius *ad Vitam S. Austrebertæ*, apud eundem Car. du Fresne, *Glossar.* ubi plurima hanc in rem habet: ut & de ritu *Crucem figendi* seu [illegible], in dedicationibus Ecclesiarum: *Crucem de Chrismate faciendi*, in parietibus Ecclesiarum, cùm eas consecrant Episcopi: *Crucem ex cinere & aqua super pectus infirmi faciendi: Crucem ferendi: Crucem erigendi* in Magnatum funeribus, iis locis, quibus pausabant, qui feretrum deducebant: *Cruces ligneas vel lapideas, ad locorum portas seu ad bivia ponendi*, aliisque in Ecclesia Romana passim usitatis. Cui si placet, adde Macros Fratres *in Hierolex.* De usu verò *Crucis*, in investituris, vide infrà sub locô.

in CRUCEM tollebantur, olim vivi, mortuique. De vivis vide infrà in voce *Crux*. Mortuos quod spectat, Tarquinium Priscum *crucibus* fixisse eorum corpora, qui necem sibi conscivissent, notat Plinius, ut sævum & uni illi usurpatum. Sub Imperatorib. verò factum sæpiùs, ut amputata sontibus capita in crucem tollerentur, cujus exemplum in Nigro, apud Xiphilinum *in Severo*: & in Albino, apud eundem, & Herodianum. Simile est, quod de Cleomene Plutarchus memorat, quem ob [illegible] crucifigi jussit Ptolemæus *anguentis fartum*, ut eò diutiùs integrum maneret corpus & facies semper agnosci quiret: an *in culeum capite tenus infartum*? prout vel [illegible] in textu, ut Casaubonus vult, vel [illegible], ut alii, legendum est. Vide Casaubon. hunc *Animadversion. ad Suetonii in Julio illa, c.* 74. *Sed in ulciscendo naturâ lenissimus: piratas --- quoniam suffixurum se cruci antè juraverat, jugulari priùs jussit, deinde suffigi.*

CRUCES, in Communione Romana appellantur Litaniæ publicæ seu Processiones Ecclesiæ, in quibus *Cruces* proferri mos. Hinc in *Arestis* A. C. 1260. *in* 1. *Regesto Parlam.* apud Car. du Fresne, *Dominus de Caumont Dominum de Baibral fecisse submoneri quolibet annô, ad binas Cruces*, legitur; i. e. Processiones, quæ fiunt die S. Marci 25. April. nam *secundæ* sunt, quæ in Rogationibus. Hodieque Processiones in Andacrio & vicinis locis, in Ducatu Luxemburgico, *Cruces* appellari, auctor est Ioann. Robertus *ad Vitam S. Huberti, c.* 4. Sic *Cruces Nigræ*, apud Durandum, *Ration. l.* 6. *c.* 102. *num.* 2. 10. Litania major seu Gregoriana dicitur, quòd, cùm agebatur, ædes sacræ, altaria, atque adeò populus ipse, nigris ornamentis & vestibus induerentur. Vide infrà *Nigra processio*. *Cruces Bannales* alibi, peregrinationes dicuntur & processiones, quæ intra Parœciarum seu Ecclesiarum *bannum* & districtum peragebantur, vel potiùs processiones districtus cujuslibet parœciæ, ut docuit *ad Joinvillam* Car. du Fresne. Hincque *Schola crucium* seu *Schola Crucis*, seu eorum, qui in Processionibus *Cruces* deferunt, occurrit apud Cencium Camerarium *in Ceremoniali* &c. Sed & vice terminorum in agrorum confiniis, *Cruces* non semel occurrunt. Unde *Fidantiam de prima, secunda & tertia Cruce*, appellant Fori Aragonenses, cùm quis idoneum fidejussorem dare tenebatur, qua de re vide eundem Car. du Fresne, *in Glossar.* & Hieron. Blancam *in Commentariis Rer. Aragon.*

CRUCESIGNATI, vide *Cruciferi*.

CRUCIATA, Gall. *la Croisade*, ex Romana consuetudine, expeditio vocatur, non solùm quæ in Turcas & Saracenos; sed etiam, quæ contra Hæreticos, ut eos vocant inprimis, qui Papæ subjectionem negant, paratur. Sic Innocentius III. postquam Albigenses colloquiô Carmanii primùm, dein Apamex A. C. 1207. inter illos & missos ab eo Didacum Episcopum, Dominicum Monachum ac Abbatem Cisterciensem habitô, de sententia cedere nollent, *crucem in eos sumi* jussit, pares indulgentias ac contra Turcas, largitus: A. C. 1208. Unde Dominicô incentore, Simone verò Montfortiô belli Duce, ultra centum millia miserorum hominum trucidata, usque ad A. C. 1218. Morn. *in Myster.* Papyr. Masson. *Hist. Gall. l.* 3. P. Æmil. *l.* 6. Girardus de Haillan, &c. Simonque *Christianissimi* titulum à Sixto IV. impetravit. Vide præter modò dictos, Philip. inprimis de Limborch, *Historiâ Inquisitionis, l.* 1. *c.* 11. ubi *de Bello contra Raymundum, patrem & filium, Comites Tholosanos* prolixè agens, eos qui militiæ illi nomen dabant, *Crucem* vestibus suis prope humeros imposuisse, hincque *Cruciatos* illos dictos fuisse, monet. Innocentius quoque IV. contra Conradum Friderici II. Imperatoris filium indulgentiis amplissimis propositis, *si qui contra eum signarentur*, & ipsi, & ejus patri & matri omnium peccatorum veniam pollicitus est, A. C. 1252. Matthæus Paris. *in Henr. III.* Iterum in Valdenses *crucem* assumi jussit Clemens V. qui prius miserè in Italia tractati, prærupta montium petiere: in quibus Eugenii IV. tempore centum post annis vixisse agnoscit Antoninus Florentinus, *part.* 3. *tit.* 22. *c.* 20. In Austria etiam, quorum ibi numerus ad 80000 excreverat, quidam cremati sunt, reliquis in Bohemiam sese diffundentibus. Abbas Hirsaug. *in Chron.* Similiter cum Bohemi, irritati inprimis Johannis Hussi & Hieronymi Pragensis vivicomburiô, primitivæ potiùs Ecclesiæ, quàm qualis tum Romana erat, adhærere obfirmarent, missus est in Germaniam Legatus Julianus Cardinalis titulô S. Angeli, ut *Cruciatam* pararet in rebelles Bohemos: ratus, gentem hanc facilè à Germanis superatum iri. Sed sæpius victi hostes, tantusque terror vicinis incussus est, ut Germania pacem anhelare cogeretur: Hinc Concordiæ forma, quam *Compactata* vocant, Iglaviæ in Moravia inita est, A. C. 1438. &c. Vide quoque infrà.

CRUCICOLÆ, per convicium olim Christiani, à Gentilibus appellati sunt. Anselmus *de Virgin. Temporibus Diocletiani & Maximiani Olympiade* 67. *edictis crudelibus Catholicæ fidei cultores, quos Christicolas & Crucicolas nuncupabant, ad thurificandum statuas Ethnicorum cogebantur.* Vide quoque Isidorum Pelus. *l.* 4. *Ep.* 19. Eusebium *de Vita Constant.* Alios. Rationem innuit Cæcilius, apud Minucium, ubi Christianos *hominem summo suppliciô pro facinore punitum* colere ait. Gentiles nempe insultare & velut probrum objicere Christianis solebant, quòd hominem *crucifixum* adeoque morte maximè infami defunctum colerent, uti passim discimus ex Lactantio, *l.* 4. *c.* 16. & 26. Augustino, *de Conversione Pauli, Serm.* 1. & 7. aliisque: & prædictum legimus ab Apostolo, 1. Corinth. *c.* 1. *v.* 18. Vide Jac. Ouzelium, *Animadv. ad Minucium Fel. p.* 55. & 56. Aliam idem Cæcilius mox subjungit, *Et crucis ligna feralia eorum ceremonias fabulatur --- ut id colant, quod merentur.* Sed longô sermone hoc Athenagoras refellit *adv. Gentes.* uti Jo. à Wower *ad eundem Minucium* adnotat.

CRUCIFER, apud Pandulfum in *Actis Gelasii* II. qui Crucem ante Papam defert. Papæ cum id jus vendicat Anastasius in *Leone* IV. quod crux ei ubique præferatur: cùm majores Patriarchæ ubique quidem, exceptâ tamen Urbe Româ, vel locô, ubi Pontificis Legatus præsens, Primates, Metropolitani & qui jus pallii habent, non nisi intra Primatus sui limites, & quidem cùm nullus Cardinalium præsens est, hôc privilegiô gaudeant &c. Sed & *Cruciferi*, Ordo Monasticus est, sic dictus, quòd Monachi *cruces* in baculis deferrent: cujus primus auctor S. Quiriacus Hierosolymitanus Episcopus, renovator Innocentius III amplificator Innocentius IV. fuisse dicitur. Certè sub Innocentio hoc apud Lugdunum magnoperè crevit, & privilegiis ab illo donatus est, circa A. C. 1248. Primum verò totius Ordinis monasterium in Hojo, diœcef. Leodiensis, ab Joanne Episcopo Leodicensi, ædificatum esse, A. C. 1233. refert Aub. Miræus, *Originum Monastic. l.* 1. *c.* 12. 13. & 14. At Ordinem ipsum ab Alexandro VII. suppressum, legas apud Macrum in *Hierolexic.*

CRUCIFERI, seu CRUCIGERI, *Crucesignati* sunt, qui militiam Terræ Sanctæ profitentes, crucem professionis symbolum, vesti in humero dextro, appingebant. Sic olim noti, qui, prædicatâ cruce, se militaturos voverant Hierosolymis. Vide Rigord. *de gestis Philippi Aug. in an.* 1187. Matth. Paris. *in ann.* 1095. & 1096. Guil. Tyrium, *l.* 1. *c.* 6. &c. Et autem *Crucem prædicare*, periclitantem rem Christianam apud fideles conqueri, eosdemque adversus hostes Ecclesiæ concionandô ciere: quod ab Urbano II. circa A. C. 1096. inchoatum est, qui non solùm humeros, sed & frontes jussit cruce signari: Propriè adversùs Saracenos & infideles, sed quô Pontifices contra ipsosmet Christianos non rarò usi sunt. Sic Alexander IV. contra Manfredum Siciliæ Regem A. C. 1255. ut refert ibidem Matth. Paris. Vide Guil. de Nanges *de gestis Ludov. p.* 420. & supr. in voce *Cruciata*. Imò ab ipso Constantino repetit *Crucigeram* militiam Spelmannus: Ille enim, inquit, cœlitùs monitus non solùm crucem pro labaro adhibuit, sed & militum armaturis eandem dedit insigni, ex Nicephor. *l.* 7. *c.* 29. Hinc & Prudentius.

--- *Summique micat crux addita cristis.*

Sub initio Regni Hierosolymit. exorti sunt quatuor speciales *Crucigerorum* ordines, scil. Canonicorum S. Sepulchri Dominici, Johannidarum, qui posteà Rhodii, nunc Melitenses, Templariorum & Teutonicorum, de quibus postremis vide infrà. Sed & Italis *Crucigeri* dicuntur, qui crucem manibus ferentes, querelam profitentur, apud Radericum *de gestis Friderici I. l.* 2. *c.* 5. Aliud genus *Crucesignatorum*, occurrit apud Campegium *in Zanchinum, c.* 9. ubi nomen id Confraternitatis est à Dominico præfato institutæ & certis LL. firmatæ, ad vitam sic instituendam, ut acerrimè Hæreticos insectentur, & impetu quàm possint maximô (cùm opus est) in eorum perniciem irruant. Hi, votô in Inquisitorum manibus emissô fidem Catholicam etiam cum rerum & vitæ discrimine tueri promittunt: à Pontificibus vicissim quàm plurimis gratiis, indulgentiis atque favoribus illustrati. Ritus, quibus *Cruce signari* tales soliti, accuratè describit præfatus Camill. Campegius *Tr. fr. tom XI. part* 2. *fol.* 269. *verso.* Officium, Inquisitoribus etiam de necessariis providere, unde cùm Inquisitioni indigenti pecuniâ, pro officio Inquisitionis & petenti dare recusant, excommunicationem incurrunt. Bern. Comensis, *Lucernâ Inquisitor.* Fuerunt itaque olim maximo Inquisitoribus usui: verùm cùm labente tempore armis ad subigendos Hæreticos opus non esset, reditus quoque Inquisitionis ex confiscatione reorum augeri cœpissent, militiæ nomen cum armis deponentes, nonnullisque Constitutionibus mutatis, *de S. Dominici pœnitentia* hodie nuncupantur Ludov. à Paramo *de Orig. & progr. S. Officii, l.* 2. *t.* 3. *c.* 3. *n.* 7. In Italia Familiares Inquisitorum vulgus *Crucesignatos* vocat, qui Officiales sunt destinati vel ad denuntiandos vel ad ca-

piendos Hæreticos; etiam ad comitandum Inquisitorem, si & quando ab ipso fuerint requisiti. Hi arma portant die noctuque non obstante qualcunque lege, nisi auctor ejus vellet, velut Impeditor Officii Inquisitionis, porro & in pompa Actionis Fidei, ut vocant, equis insidentes, Patres fidei e vestigio sequuntur. Vide Phil. à Limborch, *Historiâ Inquisit. l. 2. c. 10. & 15.* nec non hîc aliquid ubi *de Familiaribus* seu *Stipatoribus Inquisitorum*.

CRUCIFRATRES, seu *Fratres Crucis*, hæretici, in Marchionatu Germaniæ Misnensi, oppid. *Sangerhausen*, exorti, sub A. C. 1414. qui etiam *Fratres Flagellatores* dicebantur, de quorum erroribus consule Gobelinum Personam *in Cosmodromio, art. 6. c. 93.* diversi à *Fratribus Crucis*, qui aliter *Cruce signati*, de quibus suprà, ubi de *Crucem assumendi ritu*.

CRUCIGER Globus, inter insignia posteriorum Imperatorum ante Valentiniani tempora, vix occurrit: in Valentiniani verò nummo aureo, sedet figurâ stolatâ & galeatâ, Romæ forsan, aut Constantinopoli similliâ hastam, dextrâ globum tenens, cui crux insistit. Ex quo *Crucigeros* in utriusque Theodosii, aliorumque nummis, conspicere est. Quin & Equestris Justiniani in Augustæo posita statua, similem globum sinistrâ continuit, teste *Procopio*. A Byzantinis Augustis transiit ad Occidentales globus hic: unde Carolus M. tametsi fortè necdum Imperator, sinistrâ eum gestat, in imagine ejus Stephano Baluzio delineatâ: Et Henrico II. similem globum à Benedicto VIII. vel inventore, vel architectô, oblatum esse, refert Glaber Rodolfus, sub A. C. 1013. narratque Conr. Urspergensis, Henricô V. in Imperatorem electô, tradidisse Parentem, *Regalia seu Imperialia insignia, Crucem scil. & lanceam & sceptrum, globum atque coronam*: quem quidem *Globum Crucigerum* tenendi munus ac Imperatori, cùm inauguratur, porrigendi, Comiti Palatino Rheni, ex Bullæ Aureæ tenore, incumbit. Cùm itaque Globus Cruciger pro Imperatorio præsertim symbolo hactenus fuerit habitus, Franci in Regiarum puellarum commutatione factâ A. C. 1614. cùm coronam *Globô Crucigerô* in apice decoratam, Hispaniæ Regis armorum insignibus appositam, in Hispanorum tabernaculis, conspexissent, in augusto isto commercio ulteriùs progredi recusârunt, donec amoveretur; ne hócce symbolô prærogativam aliquam in Francos sibi arrogare Hispani viderentur. Interim *Crucigeros* quoque detulisse Hierosolymitanos Reges scribit Coquillius; Poloniæ, Cromerus; Hungariæ, Jessenius & Daniæ, Hogembergius, apud Car. du Fresne, *Dissertat. de Infer. ævi Numism.*

CRUCIGERI, in Specie Ordo Equestris Teutonicus celebris. His, contra Prussos, Mazoviam infestantes, à Conrado hujus Principe evocatis, A. C. 1217. Culmensis tractus, & quidquid inter Vistulam ac Druencium fluv. cessit, qui mox ad ripam Vistulæ Thorunium condidêre A. C. 1234 Naucler. *generat. 41.* Eorum dein potentiam veritus Przemislaus Rex, Dantiscum contra illos munivit, A. C. 1295. M. Cromer. *l. 11.* Cujus arcem, proditâ postmodum Marchionibus Brandeburgic. à Petro Pomeraniæ Cancellario, Uladislao Loctico succensente urbe, volente Rege occupârunt, A. C. 1310. quâ cùm cedere nollent, nisi immensâ pecuniæ vi acceptâ, ipsam urbem insuper, plurimô sanguine fusô, expugnârunt. Idem *ibid.* Ab eo tempore cùm immaniter in Polonos sævire pergerent, inprimis sub Sufrido Commendatore, neque à Pontifice etiam moniti mores mutarent, à Rege fœdere cum Gedemino Lithuano facto, victi sunt XXM. cæsis, A. C. 1331. Idem, *l. 11. & 12.* Ad eos, sub Vladislao Jagellone, patruelis hujus Vitauldus defecit, A. C. 1405. quô Rex, ut pacem provinciæ daret, Magnô Lituaniæ Duce creatô, M. Cromer. *l. 15. & 16.* mox illos cruentissimô prœliô superavit, LM. trucidatis, XIVM. captis. A. C. 1411. Idem, *l. 16. & 18.* Sub Casimiro M. dein Prutenica nobilitas & urbes motæ crudelitate libidineve Equitum, jugum excussêrunt, unôque die 70. circiter oppida & arces defecêre, Casimiro se subjicientes, qui non parùm Crucigeros attrivit. A. C. 1454. 1466. Idem, *l. 22.* Alexander postmodùm, Magistrum Ordinis, in verba sua jurâre nolentem, ejecit, A. C. 1506. Salomon Neigeb. *Hist. Pol. l. 7.* Sigismundus tandem Albertum in angustias redactum, ex Ordinis Magistro Prussiæ Ducem creavit, Prussiâ cum eo divisâ, A. C. 1525. Cromer. *in Orat. fun. Sigism. I.* Salomon Neigeb. qui Euangelicam posteà religionem amplexus, Fratres quoque è Bohemia proscriptos ad se invitavit: in qua Pella ad A. C. usque 1574. vixerunt. Vide quoque *Borussia & Prussia*.

CRUCINIACUM, oppid. Palatinat. Rheni, ad Nabum, seu Nabam fluv. cum castro satis munito, ferè 8. leuc. à Wormatia in Occasum, *Creutznach*.

CRUCIS Inimici, Hæretici Apostolo notati, Philipp. *c. 3. v. 18.*

CRUCIS Judicium, ex generibus criminis olim explorandi purgandique: cujus formulam è Frisonum legibus Tit. 14. *de homine in turba occiso* hanc exhibet Spelmannus, *Glossar. Archæol.* Reus primùm duodecimâ manu, h. e. totidem compurgatoribus, objecti criminis se purificabat sacramentô. Ad Ecclesiam deinde, vel distante longius Ecclesiâ, ad reliquias SS. deductus erat, præcisisque de virga particulis, duabus paribus, quas *taleas & tenos* vocabant, unam crucis charactere insigniebant, alteram puram dimittebant. Lanâ dein mundâ, ne internosci possent, sortes istas seorsim obvolvebant, & in Ecclesia super altare, foras super reliquias ponebant. Exoratô tunc solenniter Deô, ut signô evidenti ostenderet, utrum accusatus verè juraverit, nec ne, presbyter vel si abesset, puer aliquis innocens, sortium unam tollebat, quæ si cruce signata erat, insontem pronunciabant accusatum: reum verò, si puram. Hanc ex decisæ virgæ particulis vaticinandi formulam, inter paganos, antiquissimam fuisse, infrà patebit in voce *Teni*. Capitul. Ludovic. Imperat. *ad L. Salic. c. 1. In secularis causa hujuscemodi testium diversitas*, *Campô comprobetur: in Ecclesia autem negotiis, Crucis judiciô rei veritas inquiratur*. Hinc in Legg. Longob. *Campo vel Cruce contendere*. Vide quoque Testam. Caroli Magni, c. 8. Bignonii *Formul. veter. c. 12. &c.* Interdicitur hoc judicium Canone, Lothario Imperatori adscriptô, *Longobard. lib. 2. Tit. 55. l. 32. Sancitum est, ut nullus deinceps quamlibet examinationem crucis facere præsumat, ne Christi passio, quæ glorificata est, cujuslibet temeritate contemptui habeatur.* Solemnis etiam moris fuisse libatâ cruce jurare, testatur Beda *de remed. peccator. c. 4.* Vide Henr. Spelmannum, suprà laudatum.

CRUCIS Signum, vide suprà.

S. CRUCIS templum, Cracoviæ, à Jagelone Poloniæ Rege Ecclesiastis è Bohemia vocatis, ut vulgari Sclavonicâ linguâ in eo sacra administrarent, concessum est, A. C. 1431 quod diu ibi obtinuit. Lasicius, *l. 1. de gestis Fratr.* apud Laurum, *Compend. Hist. Univ.*

CRUCIUM Gestatio in vestibus, in Ecclesia Romana partim honoris & officii, partim ignominiæ signum est. Prior usus ex dictis paulò suprà aliquatenus liquet. Posterior, ex iis, quæ diximus retrò, voce *Abitello*. Et quidem duæ, tres, parvæ, magnæ, pro ratione delicti, vesti pœnitentiali: perpetuo, ad tempus, quotidie, vel diebus saltem dominicis, aut festis, gestandæ: affiguntur. In Actione Fidei, ut vocant, cujus initium fit à remissione pœnæ, quibusdam paucis contingente, aliis demuntur Cruces, ipsisque imponitur pœnitentia quædam arbitraria; alii educuntur è muro, & ipsis imponuntur cruces, quæ levior pœna est. Sequuntur sententiæ, primò *Crucesignatorum*, quibus imponuntur *Cruces* gestandæ in pectore & dorso; aliis, quorum delicta sunt graviora, cruces duplices imponuntur. Si vero pareat, quosdam levius deliquisse, illis injungitur pœnitentia arbitraria sine crucibus. Tum sequuntur sententiæ immuratorum, posteà Impœnitentium ac Relapsorum &c. Phil. à Limborch, *Historia Inquisit. l. 4. c. 41.* & hîc passim: uti de *Redemptione* hujusmodi pœnitentiarum suô locô.

CRUDA, de fructibus, Græcè ὠμά, quæ *immatura* sunt, quibus opponuntur *Cocti poma*, apud *Hygin*. At linum *crudum*, Græcè ὠμόλινον, quod *nondum maceratum* est, cui opponitur λευκόλινον, h. e. *linum aqua maceratum* & lavacrô candidum factum. Nempe nostrô more linum vulsum siccatur, in aquam mergitur & maceratur, deinde tunditur, mox pectitur, posteà netur, ultimo texitur textumque adhuc flavum est, donec frequentibus lotionibus & aspersionibus aquæ candorem sibi conciliet. At Veteres iterum linum in filo poliebant & silici crebro illidebant cum aqua, textumque rursum clavis tundebant, Plin. *l. 19. c. 1.* Omolina itaque lintea ex *crudo* impolito & adhuc flavo lineo filo texta: & *crudum linum*, quod maceratum, politum & aquâ dealbatum non est, iidem ὠμόλινον Græcis. Et quidem ex hujusmodi lino funes fiebant: id verò peculiare Xerxis, quod ex λευκολίνου rudentes ei facti essent, quorum & pulchritudinem propterea commendat Herodotus, *l. 7.* Sed & ὠμόλινον, ut dictum, *linteum* ipsum ex *crudo lino* textum est, apud *Pollucem*, qui inter res balneis & gymnasiis convenientes ὠμόλινα recenset, utpote quô sudorem in balneis extergebant. Quô sensu ὠμόλινον semper acc pitur dum apud Galenum, Aetium, Paulum: Latini *Crudarium* dixêre. Ex eodem utplurimum μοτοὶ fiebant, seu *linamenta*, vulneribus immitti solita: qui duorum generum, ἑλκτοὶ, *carpsiles*, & ξυστοὶ, *rasiles* erant, quorum illi ex linteorum crudorum filis carpti, hi ex rasa lanugine, fiebant &c. Salmas. ad *Solin. p. 765. & 766.* Vide quoque infrà *Omolinum*. De cibis, vide infrà in voce *Semicella*, uti de Carnis *crudæ* distributione, in solenni olim festivitate fieri solitâ, infrà itid. voce *Visceratio*, quam magni honoris locô fuisse habitam *ibid.* dicemus.

CRUDARUM Carnium esus, Græcè Ὠμοφαγία, apud veteres Idololatras in usu. Maimonides ad interdictum *de membro animalis vivi* non comedendo inter alia, *Reges Gentium id facere soliti, idololatriæ causâ, scilicet abscidisse animalis membrum aliquod, illudque comedisse*, scribit *More Nevochim, Part. 3. c. 48.* Certè de Bacchanalibus Clemens, *Protreptico*, Bacchi orgiis celebrare Dionysium Mænolem, *crudarum carnium esu* sacram insaniam agentes; & cæsarum carnium divulsionem peragere, coronatos serpentibus. Et de *Crudivora* illa *festa* Arnob. *contra Gentes, l. 5.* *Caprorum reclamantium viscera cruentatis oribus dissipatis.* Atque hinc Bacchus Ὠμάδιος, h. e. *crudis gaudens*, cui in Chio sacrificâsse, hominem membratim discerpentes, apud Porphyrium legimus, *de Abstin. l. 3. §. 55.* ubi idem in Tenedo obtinuisse, addit. Cujusmodi ὠμοφαγίαν Stoica quoque Chrysippi disciplina docuit, teste Sextô Empiricô, *Pyrrh. Hypot. l. 3. c. 25.*

CRUDA Salutatio, apud Tertullianum, *de Pænit. c. 11.* dicta est, salutatio antelucana Candidatorum, apud veteres Romanos, de qua, *infra*.

CRUMATA, apud Martialem, *l. 6. Epigr. 71. v. 1.*

Edere lascivos ad Bætica crumata gestus,
Et Gaditanis ludere docta modis.

Alii, *Crusmata*, Græcè κρούματα, tympanorum sunt & cymbalorum pulsus, cum digitorum crepitu, quo modi saltationes Hispanis hodieque in usu esse docet Jul. Cæs. Scaliger, *Poetic. l. 1. c. 18.* tres earum modos enumerans, *Chironomiam*, *Halma* & *Lesbiaca*, de quo ultimo suprà aliquid dictum est, ubi de *Calce*. Hinc *modulæ Gades*, apud Papin. Statium, *l. 1. Sylv. 6. v. 71.* & *testarum crepitus* Gaditanarum, apud Juvenalem, cujus vide Scholiastem *Pithœanum ad Sat. 11. v. 162.*

CRUMAVIA, urbs Moraviæ, Ducatus titulô clara, cum arce splendida. 3. leuc. à Brina in Austrum, totidem à Znoymo, in Boream. Dicitur etiam *Crumlaw*. Intercepta à Buquojo, A. C. 1618.

CRUMENA, vide *Funda*, *Loculi*, *Marsupium*, *Sellor*.

CRU-

CRUMERUM, Asaum, quod & *Legio prima adjutrix*, Pannoniæ inferioris oppid. *Comar* Simlero. Sed Comaria urbs Hungariæ superioris aliàs *Brigetio* dicta est. *Baudrand.*

CRUNOS, Thraciæ portus, & urbs in Mysiæ inferioris confinio, vide *Dionysiopolis*. Item oppid. Peloponnesi cum fluv. cognomine inter Pylon & Chalcim. Vide Melam, *l.* 2. *c.* 2. Sic dictum *ab aquis salientibus*, quæ Κρῆνοι dicuntur.

CRUPEZIA, Græcè κρουπέζια, à verbo κρούειν & nomine πέζα, dicebantur ligneæ soleæ, quas sub pedibus habebant ad hunc solum usum factas, qui in Theatris pede pulpitum percutiebant, ad incentivum dandum, quò clarior sonus esset & ab omnibus meliùs intelligeretur. Ligneis enim sandaliis percutiebant, qui choro ἐνδόσιμον dabant. Imò cùm multi essent, qui saltantibus Pantomimis pede streperent, ut major sonantiorque ederetur crepitus, ferreis quoque soleis posteà leguntur usi. Vide suprà in voce *Crepitaculum*, & infrà *Sabota*.

CRUPFIA, villa, vulgò *Crouchten*, ad Alisontiam fluv. Luciliburgensem. Vide *Alisontia*.

CRUPPEA, hasta solida, instar venabuli, tota ferrea, quâ usi olim Galaulæ, populi Africæ, quorum mentio apud Prudentium, *l.* 2. *contra Symmach.* & Scriptorem ignobilem, hôc versu,

Marmaridæque leves & cum Garamante Galaulæ.

Hinc *Crupellarii* milites Tacito, Georg. Tribocius *Commentar. in Poëtas Christian.* Ast locus Taciti, est in *l.* 3. *Annal. c.* 43. de *continuo ferri tegmine* vocem capit, quod *cataphractam* appellare videtur, de Roxolanis Sarmatica gente agens, *l.* 1. *Historiar. c.* 79. Vide & suprà *Clibanarii*.

CRUPTA, in *Glossis Isidori*; quod Græci interpretantur ἀδύτερον μέρος τοῦ ἱεροῦ, h. e. *adytum*, seu interiorem Ædis sacræ cellam, sive concham aut aspidem templi, speluncæ modò cameratam. Ad similitudinem namque speluncæ Dominici sepulchri ejusmodi olim Conchæ fiebant. Nempe gentes illæ, quæ mortuos non cremabant, subterranea quæsivêre loca, illis recondendis, ne cadaveris odor putrescentis in superis sentiretur: quæ *Cryptæ* dictæ. Unde *Crypta Martyrum* toties, in Patrum Scriptis. Hodieque Procerum monumenta, &, si qui alii gentilia sepulchra habent, *Cryptæ* veræ sunt, specus videl. defossi & subterranei fornices, in quibus aut terrâ obruta sunt corpora, aut marmoreis & plumbeis, atque etiam ligneis arcis condita, suprà extante ad memoriam ex marmore aut lapide structâ aliquâ massâ & inscriptâ, quod propriè *monumentum* vocatur. Nec alia fuêre Judæorum monumenta, sed *Cryptæ* omnino, uti eas passim Auctores vocant, Σπήλαια Græci dixêre. Nota certè Abrahami *spelunca duplex*, h. e. ἀμφίθυρος, *duplicem habens aperturam & ex duabus partibus ingressum*: & Lazari μνημεῖον seu σπήλαιον, quod ita describit Nonnus, ut fuerit specus subterraneus lapide structus & cameratus cum foramine desuper, ad demittenda cadavera, quod lapide vice operculi claudebatur. Cujusmodi generis aut formæ Græcorum quoque hypogæa fuisse, liquet. Atque in hæc, corpora, sicut erant pollicta & involuta linteis, tæniatim scissis, per ostium superium, immisisse Judæi sicque illa, in nudo *Cryptarum* solo jacuisse, non in sarcophagis condita fuisse, videntur. Cavos in pariete monumenti excavatos, in quos veluti traderetur cadaver, vicem lectorum vel arcularum, quarum in Græcia usus, præbuisse, tradunt Magistri. Sic itaque & Dominus noster in *Crypta* sepultus est, ad cujus similitudinem apsides postmodùm Templorum factas, suprà diximus. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1208. & *seqq.* & infrà in voce *Cryptæ*, it. *Vas*.

CRURA, varicandi ac disparandi modi duo, quorum alterum Dædalus in simulacris primus expressit, vide infrà in voce *Varus*. Illa, uti pedes, tibias, ac femora, fasciis involvebant Antiqui, Hebræi, Græci, Romani; interque eos ægroti primùm & imbecilles, dein homines delicati & molles. Et quidem de *cruralibus fasciis* Quintilianus, *l.* 11. *c. ult.* *Palliolum*, inquit, *sicut fasciæ, quibus crura vestiuntur, & focalia & aurium ligamenta, sola excusare potest valetudo.* Unde Pompejo inter alia objectum, quòd *candidâ fasciâ crus haberet alligatum*, apud Val. Maximum. Quod tamen ille, quasi tegendo ulceri id faceret, excusare solitus est, teste Amm. Marcellino, *l.* 17. Clodius verò etiam purpureas gessit, quod nequitiæ solùm tributum, Cicer. *de Harusp. Resp.* Unde, inter alia nequitiæ instrumenta, Herculi apud Omphalem agenti, etiam *crurales fasciæ* adscribuntur, in *Hippolyto* Trag. *Act.* 2. *v.* 321.

Crura distinctò religavit aurò,
Luteò plantas cohibente soccò &c.

Posteà promiscuè usurpari cœperunt, & quidem de puellis nota res ex *Menandro*, apud *Pollucem* & *Horatio*: quam ob causam fœminas Poëtis εὐπλοκάμους, διὰ τὸ ἐνδέτων τῶν μηρῶν dictas, inquit *Pausanias*. De viris, ex aliis passim. Quod factum inprimis, postquàm in frequenti usu calcei cœpêre esse. Interim, Trajanô imperante, fascias hujusmodi mediocris adhuc fortunæ homines ignorâsse, Dio Chrysostomus docet *Serm. de Tyrannide*. Tandem verò inter ordinarias vestes & hæ numeratæ sunt, uti patet ex Ulpiano, *l.* 25. *ff. de aur. argent. mundo legat.* Περισκελίδας autem illas, sicut pedules fascias περιποδίδας, Græci dixêre. Unde *Periscelidis* Ordo in Anglia, adeò celebris, de quo suô locô. Vide Isaac. Casaubon. *ad Sueton. Aug. c.* 82. & infrà voce *Fascia*: item *Hosa*, *Pedale*, *Tibialia*, uti de *Crurum gracilitate*, inter corporis vitia olim habita, infrà ubi de *Gracilitate*: & de Gothorum gentilitio more *nudis cruribus & suris*, *nudòque poplite incedendi*, aliquid voce *Pero*; de tibiis item Veterum, ex *crurum ossibus*, hinnulorum atque capreolorum, infrà, voce *Tibia*: de *tribus* verò hominis *cruribus*, in nummis quibusdam Siculis, ad designanda tria ejus insulæ promontoria, infrà itidem voce *Triscelos*: nec non de unguento Mendesio, quô crura pedesque Veteres inungebant, voce *Unguentum*; & de fœminis, quæ, vellendis *cruribus* destinatæ, παρατίλτριαι hinc Græcis dicebantur, infrà voce *Ustricula*. At *Crurifragium*, servorum olim ancillarumque pœna. Sueton. *ibid. c.* 67. *Thallo a manu ---- crura effregit.* Vide & *in Tiberio*, *c.* 44. Publicum idem maleficorum hominum supplicium fuit: ut delatorum, sub Commodo. Vide Eusebium, *l.* 5. agyrtarum, manticulariorum, aliorum, apud Agathiam, *l.* 4. In Christianos postmodùm sæpe exercitum, ut in *Martyrologiis* videre est. Casaubon. iterum *ad Suetonii locum*.

CRUSA, insula Asiæ adjacens in sinu Ceramico. Plin. *l.* 5. *c.* 31.

CRUSÆI, populi Mygdoniæ, apud Dionys. de quibus vide Salmas. *ad Solin. p.* 161.

CRUSERIUS Hermannus, Campensis, Duci Cliviaco à Consiliis, Græcè doctissimus, varios hujus Linguæ auctores, Plutarchum inprimis, in solatium filiæ sibi præmaturè lethô ereptæ, vertit, aliaque complura scripsit. In comitatu tandem Eleonoræ Cliviacæ, Alberto Friderico Prussiæ Duci nuptæ, obiit Regiomonte A. C. 1574. Valer. Andr. *Biblioth. Belg.* Melch. Adami, *Vitæ Medicor.* Anton. Teissier *in Elogiis Part.* 1.

CRUSIANUS, Medicus Florentinus, discipulus Matthæi, seu Thaddæi illius, qui Bononiæ tantâ cum famâ docuit, ut quinquagenos aureos quotidie mercedis locô caperet. Carthusianus factus. Trithem. Volaterran. *Theodorum* Petrejo, *Bibl. Carthus. p.* 49. & 294.

CRUSIS, pars Mygdoniæ. *Steph.*

CRUSIUS Martinus, vide *Martinus*.

CRUSMATA, vide suprà *Crumata*.

CRUSNA, seu **CROSINA**, apud Ughellum *in Episcopis Vercellens.* & in *Charta* Ottonis M. apud *Meibomium*, tunica est ex ferinis pellibus. Car. du Fresne, *Glossar.*

CRUSTA, apud Ciceronem, 6. *Verr. Quæ probârant, iis crustæ aut emblemata detrahuntur*, de vasis argenteis cælatis dicitur. Nempe cùm hæc modò cælarent figuris totis extantibus, modò dimidiatis: illa *emblemata*, signaque ἔκτυπα & ὁλόγλυφα; hæc ἀνάγλυφα & *crustæ* dicebantur, cùm scil. velut adfixæ imagines unum tantùm latus ostenderent. Utræque figuræ exemptiles erant; & plerumque aliunde revulsæ vasculis puris immittebantur: unde ab anaglyphis divisæ. Qui proin vascula faciebant, *Vascularii*, qui emblemata iis illigabant, *Cælatores*, vel *Toreutæ* dicti sunt: quibus accessit tertium genus *Crustariorum* Artificum, qui *crustas* ex argento cælatas argenteis scyphis inducebant. Horum meminit Plin. *l.* 33. *c.* 12. *Habuit & Teucer Crustarius famam: subitoque ars hæc ita exolevit, ut sola jam vetustate censeatur &c.* Operiebantur autem *crustis* illis *cælatis* scyphi, calices, alia vasa. Salmas. ad *Solin. p.* 1046. & 1048. De more parietes *vermiculatis* [illegible] effigies animalium *crustis* depingendi vide infrà voce *Paries*.

CRUSTÆ Vestes, Græcè κρουσταί, dicebantur illæ ex sericis, quarum trama quidem erat purpurea, subtemen autem aliô colore infectum. Cujusmodi vestium usum privatis passim permissum, solæ scenicæ & mimæ usurpare vetabantur. Cod. *Theodos. l.* 11. *de Scen. Hi quoque vestibus noverint abstinendum, quas Græcô nomine Latini crustas vocant, in quibus alii admixtus colori puri rubor muricis inardescit.* Nomen illis à densitate texturæ, quòd benè scil. essent percussæ, Latin. hinc quoque *Coactiles*: à quibus quid differrent Holoveræ, vide suô locô. ut & aliquid, ubi de *Persensibus bene vestibus*.

CRUSTULUM, in tetrapharmaco, seu potiùs pentapharmaco Hadriani, memoratur apud Spartian. *in Vero*, *c.* 5. De *Crustulorum* divisione, Natali die olim factâ, vide infrà voce *Divisio*.

CRUSTUMERIUM vel **CRUSTUMERIA**, oppid. Sabinorum, Albanorum colonia. Plin. *l.* 3. *c.* 5. prope Tiberim, ubi Alliam recipit. Nunc vicus *Marrigliano Vecchio*, 9. milliar. à Roma in Boream, Eretum versùs, à quo vix 4. milliar. abest. *Baudrand.* Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 631. *Crustumeros* vocat:

Ardea, Crustumerique & turrigeræ Antemnæ.

CRUSTUMINUM, oppid. Thusciæ juxta Vejos, forsan ad ostia fuit Crustumii fluv. quod *Coma*, urbs aquis absorpta. *Baudrand.* à quo incolæ *Crustumini* dicti, & *Crustumina tribus*, & *Crustuminum vinum* laudatissimum. Item *Crustumina pyra*, quæ Virg. *l.* 2. *Georg. v.* 88. *Crustumia* vocat.

---- Nec surculus idem
Crustumiis, Syriisque pyris gravibusque volemis.

Plin. *l.* 15. *c.* 15. *Cunctis autem Crustumina gratissima.* Et, *l.* 23. *c.* 7. *Decocta utiliter salubria, & gratè præcipuè Crustumina.* Et Columella, *l.* 5. *c.* 9. cùm multa genera constituat, primô locô ponit *Crustumina*, adhuc ante regia. *Nic. Lloydius.*

CRUSTUMIUM, seu **CRUSTUNUS**, & **CRUSTUMENIUS**, *Conca*, fluv. ex Appennino monte oriens, Ariminumque præterlabens. Lucan. *l.* 2. *v.* 405.

In lævum cecidêre latus, veloxque Metaurus
Crustumiumque rapax, & junctus Isapis Isauro.

Baudrando oritur in Ducatu Urbini, prope Fanum S. Leonis, & auctus aliquot rivis, per Romandiolam, in mare Adriaticum fluit, 6. milliar. ab Arimino in Ortum, 4. à vico *Catolica*.

CRUSZVICIA, urbs Poloniæ, sedes olim Regum; in cujus arce Popielus II. cum conjuge & filiis à muribus devoratus legitur, A. C. 823. Cromer. *Hist. Pol. l.* 2. Sedem dein Piastus, post interregnum satis diuturnum, Rex electus, Gnieznam transtulit, A. C. 851. Idem, *l.* 2.

CRUX, pro cruciatu & interitu in ligno, barbaris *Gabalus*, ex Hebr. *Gabal*, i. e. *terminus*, *stipes erectus in agro*; in carmine hor-

rendo apud Livium, *l.* 1. *c.* 26. *Arbor infelix*, Senecæ *Infelix lignum*, Græcis Σταυρὸς & Σκόλοψ, quorum tamen illud frequentius &c. vel *Simplex* fuit, idque primitus, cùm in uno simplicique ligno facta est affixio aut infixio, quorum posterius hoc supplicii genus Græcis Σκολοπίζειν & Ἀνασκολοπίζειν dictum est: vel *Compacta*, quæ manu facta est, idque duplici è ligno, Ξύλον προὶν διδυμον, à LXX. in libro Josuæ versa. Hæc plena & vera *Crux* fuit, in qua brachia etiam explicabantur, atque ideo *Patibulum* non semel dicta. Ejus species triplex: *Decussata*, in qua duo ligna directa & æqualia inter se obliquantur, ad formam literæ X. *Andreanam* vocant, quòd is vulgò in ea cruciatus dicitur: *Commissa*, cùm ligno erecto brevius alterum superne & in ipso capite committitur, sic ut nihil extet, quæ forma est examussim literæ T. Hanc Ægyptiis olim inter signa sacra fuisse docet Ruffinus: & *Immissa*, cùm ligno erecto transversum alterum injungitur atque immittitur, sed sic ut ipsum secet: in qua forma CHRISTUS JESUS mortuus creditur. Habet eminentiam aliquam & capitellum, aliter quam in Comissa: unde ob 4. ejus angulos, Sedulius de cruce CHRISTI sic canit, *l.* 5.

Quatuor inde plagas quadrati colligit orbis.
Splendidus Auctoris de vertice fulget Eous,
Occiduo sacræ lambuntur sidere plantæ.
Arcton dextra tenet, medium læva erigit axem.

Fuêre autem *Cruces*, ubique ferè gentium receptæ: Oriens quidem plerusque usurpavit, idque jam olim. De Syris vide Estheræ *c.* 7. *v.* 9. de Judæis Josuæ *c.* 8. *v.* 29. ut & in Numeris, *c.* 25. *v.* 4. de Ægyptiis, apud Thucyd. *l.* 1. & Justinum, *l.* 30. *c.* 2. de Persis, apud Herodotum, ubi de Polycrate agit: de Afris, qui omnium creberrimè, neque solùm in homines viles, sed etiam Duces id supplicii exercuerunt: apud Val. Max. *l.* 2. *c.* 7. *ex. ext.* 1. de Græcis apud Plutarch. *in Alexandro* & Herodotum *in Calliope*, ubi de Xantippo Atheniensi agit. Romani statim sub primis Regibus usurpârunt, unde *vetus veterrimumque supplicium* Victori, & exemplum in Horatio, cui id sub Tullo parabatur, Liv. *l.* 1. *c.* 26. Liberâ quoque Republ. statim Cruces in usu, sed vix tamen nisi in homines viliores, & servos ferè. Juvenalis, *Sat.* 6. *v.* 219.

Pone Crucem servo. ——

Unde nomine *Servile supplicium* capienda Crux venit, apud Tacitum, *l.* 4. *Hist.* *c.* 11. & Livium, *l.* 3. Nec tamen ob levem aut quotidianam noxam, Horat. *l.* 1. *Serm.* 3. *v.* 80.

Si quis eum servum, patinam qui tollere jussus
Semesos pisces, tepidumque ligurrierit jus,
In cruce suffigat; Labeone insanior inter
Sanos dicatur. ——

Verùm ob graves & extremas, quales sunt: Delatura domini, vide Capitolin. *in Pertinace*, *c.* 9. Herodian. *l.* 5. ubi de Macrino Principe sermo est: Et in genere, omnis machina contra dominicam salutem, vide Paulum, *l.* 5. *sent. tit.* 12. Item Fuga diuturna aut repetita, vide Cicer. *de Dejotaro* &c. In liberis hominibus apud Romanos rara *Crux*, sed vilioribus ac provincialibus. In quibus hæc crimina cruciaria fuêre: Latrocinium, apud Senec. *Ep.* 7. & Petronium *in Satyr.* Sicariatus, Paulus, *l.* 5. *sent.* 23. Crimen Falsi, vide Firmicum, *l.* 6. Furtum tandem, sed non Romæ, apud Lamprid. *in Alexandro*, ut alia omittantur. Seditionem tamen & innovationem prætereire non licet, cujus prætextu damnatus est innoxius noster AGNUS: *Namque Romanâ lege Auctores seditionis aut tumultus, pro qualitatis dignitate aut in Crucem tolli, aut bestiis objici*, auctor est Paulus, *l.* 5. *tit.* 22. In hos ergo tales ex ordine & more *Crux* usurpata, interdum tegnum et largius, & præsertim apud Reges. Alexander M. *duo millia Tyriorum*, qui hostes erant, *crucifixit*, Plutarch. *in eo*: Turbidos Judæos ad 800. in crucem egit Minutius Alexander in Judæa, Joseph. *Ant. Jud.* *l.* 13. *c.* 22. bis millia Quintilius Varro, apud eundem, *l.* 2. *Excidii*, *c.* 3. quingenos & plures in singulos dies Titus, *l.* 5. *c.* 28. Christianorum decem millia unò tempore, unò locò sic interfecta esse, docet Martyrologium 22. *Jun.* Nec fœminis parcitum. Namque Tiberius, ob adulteratam in templo Isidis Paulinam, τούς τε ἱερεῖς ἀνεσταύρωσε καὶ τὴν Ἴδην αἰτίαν γενομένην ..., *& Sacerdotes crucifixit & Idam* (*ancillæ nomen*) *quæ corruptelæ causa fuerat*, Joseph. *Jud. Ant.* *l.* 18. *c.* 4. &c. Duplex autem in *Cruce* figendi modus, vulgaris & rarus. In illo flagellatio solenniter antecessit, & raro in crucem dati sunt nisi sic purpurati. Unde horrendi carminis apud Livium, *l.* 1. *c.* 26. diserta lex, *Verbera intra aut extra pomærium*: & tum denique succinebat, *Arbori infelici suspendito.* Idque potiùs flagris, quàm virgis, quæ honestiores. Usque adeò autem aspera flagella erant, ut sub iis multos interiisse, scribat Ulpianus, *l.* 8. *ff. de pœn.* Quod magis fuit, cùm ea insitis talis aut ossiculis exasperabant: quod flagrorum genus Ἀστραγαλωτὰς μάστιγας dici notat *Eustathius*. Quò REDEMTOR cæsus est flagrô, Τρισσὸν ..., i.e. *loreum flagellum* appellat *Nonnus*:

Ῥιγεδανῷ Χριστοῖο δέμας φοίνιξεν ἱμάσθλῃ.
Horrificâ Christi corpus rubefecit habenâ.

Fiebat hæc flagellatio, vel ante deductionem, idque domi aut in Prætorio, quod in SERVATORE factum: vel in ipsa deductione, per viam, quod moris fuit magis priscì. Si domi, ligabant interdum ad columnam. Plautus, *Bacchid.* *Act.* 4. *sc.* 7. *v.* 24. 25.

——— *Abducite hunc*
Intro, atque adstringite ad columnam fortiter.

Si per viam sub furca id factum. Cùm deducebantur, miseri crucem suam aut certè ejus partem ipsi ferre sunt coacti: Unde Johannes, *c.* 19. *v.* 17. Βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, *bajulans suam crucem*, nempe totam; Alii, qui ritu inprimis veteri sub furca cæsi ducebantur, non nisi stipitem ferebant. Porrò trahere, divexare & stimulis agere tales moris erat, ut patet ex Plauti *Mostellaria*. Simul ad *Crucem* ventum, spoliati vestibus in eam agebantur, quod idem in CHRISTO observatum; funibusque adstringebantur, vel, quod frequentius, clavis affigebantur, qui in manibus pedibusque fuêre: *Nonnus* de SERVATORE,

Καὶ ποσὶ καὶ παλάμῃσι σιδήρεα κέντρα πεδήσας,
Et pedibus manibusque ferreis stimulos ferratos.

Horum ternos quidam, alii quaternos fuisse volunt. Imò per sævitiam multiplicari sæpe clavi. Quo supplicii vero tam acerbi justitia omnibus innotesceret, causa illius seu crimen, Romanis *Titulus*, item *Elogium*, Matthæi Evang. *c.* 27. *v.* 37. Αἰτία dictum, in tabella scribi & damnatis antelerri, vel appendi aut apponi solebat. Dio, *l.* 54. de servo, quem dominus egit in crucem, idque per forum jussit, μετὰ γραμμάτων τὴν αἰτίαν τῆς θανατώσεως δηλούντων, *Cum literis* (seu Titulo) *quæ causam mortis aperirent.* Sæpe tamen eô neglectô ac spretô, contenti fuêre Superdictione, i. e. ut Præconis præeuntis voce populo id nuntiaretur. Sic fixis mors lenta, molesta, & vel à stillante paulatim sanguine, vel à fame, vel ab avium ferarumque laniatu. Certè in *Cruce* fixi bestiis, in publicis inprimis spectaculis, sæpe objecti, apud Eusebium, *l.* 5. *c.* 1. Martialem, *l.* 1. *Epigr.* 7. *v.* 3. *de Laureolo*, Sueton. *in Nerone*, *c.* 49. &c. Interdum etiam lanceis transverberatos legimus, an ad accelerandum Fatum, ut in Marcelliano & Marco, Martyrol. 18. Junii, an ad explorandum, ut in nostro DOMINO factum est, cui miles jam mortuo lanceâ latus aperuit, scil. periculum facturus an bonâ fide obiisset. Crura affixis non fracta, nisi apud Judæos; ne fraus legi fieret, quæ jubebat ad Solem occasum suspendiosos deponi. Apud reliquas vero gentes, non depositi sic mortui sunt, sed tabo illic diffluentes, à Sole pluviaque fuêre corrupti, sepulturæ exortes. Unde Theodorus Cyrenæus Tyranno minitanti, respondit: *Sua nihil interesse, humi, an sublimis putresceret*, apud Ciceronem, *l.* 1. *Tuscul. Quæst.* *c.* 43. & Val. Max. *l.* 6. *c.* 2. *ex ult.* Quare ne quis deponeret, miles & custodia assedit, Petronius *in Satyr.* Plutarch. *in Cleomene* &c. quò possis referre vocem Pilati ad Judæos, Matth. *c.* 27. *v.* 65. Ἔχετε κουστωδίαν ἀπάγετε, *Habetis custodiam*, *abite.* Hactenus vulgaris crucifigendi modus: Rarus vel ævô sepositus vel schemate aut fine mutilatus fuit. Ævô seposita *Furca* est, de qua vide infrà *suo loco*. Schemate à vulgari diversus fuit, cùm alio atque alio habitu hominem affigebant, ut ingeniosa in pœnas crudelitas est. *Alii capite conversos in terram suspendêre*, Senec. *Consol. ad Marciam*, *c.* 20. quod in Petro factum Chrysostomus refert, *Orat. in Petr. & Paulum.* Oblongum jacensque Eunuchi corpus tribus stipitibus sive crucibus infixit Parysatis, apud Plut. *in Artaxerxe.* Inter duos palos dispessis manibus pedibusque alligatos, reperias in Martyrologio: Videas & inter arbores appensos, & in reductis istos, apud Propertium, *l.* 3. *El.* 22. *v.* 39.

Arboreasque cruces Sinis & non hospita Grajis
Saxa, & curvatas in sua fata trabes.

Tertius figendi modus rarior, fine à vulgato diversus, cùm *Cruces* hominem capiebant mortuorum non per ipsas, sed in ipsis vel fumô flammâque, vel bestiarum morsibus. Item cùm non vivi, sed mortui in ea appensi, apud Orientales inprimis, nec cadavera solum, sed imagines quoque: ut in Celso factum, cujus *corpus à canibus consumtum est, & novô injuriæ genere imago in crucem sublata*, auctore Pollione *in XXX. Tyrannis*, *c.* 29. Vide quoque suprà *in Cruciare*. Fuit autem *Crux* ex obvio quovis ligno constructa, è quercu Servatoris censetur. Silius quoque in ea crucifigit, *l.* 1. *v.* 165.

Quem postquam diró suspensum robore vidit.

Locus ei incertus & pro arbitrio, tamen plerumque conspectus aliquis ac juxta vias. In monte Calvariæ SERVATORIS fuit: *in excelsissimo Mycalensis montis vertice* Polycratem, Val. Max. *l.* 6. *c. ult. ex. ext.* 5. quin ipsa sæpe alta, præsertim in noxio aliquo insigni. Sed satis de his: Sustulit *Crucis* supplicium Constantinus M. sub Imperii sui extrema, postquam jam à primordiis ejus *Crux* in honore esse cœpit, à quo Maxentium aggressurus figuram ejus in cœlo vidit, cum verbis: Ἐν τούτῳ νίκα, *In hoc vince*, Zonaras *in Constant.* Tum enim militaribus eam signis inseruit, & maximè Labaro, quod inter ea primum. in ipsis etiam militum armis, & quidem galeis mox effulgere cœpit. Imò in suum caput & ad Diadema Imperator transtulit: statuam quoque sibi erigi fecit Romæ in urbe media, quæ manu hoc teneret signum, cum inscriptione, quam apud Eusebium, qui volet, leget, *de Vita Constantini*, *l.* 1. *c.* 25. quod exemplum secuti sunt Imperatores alii, (ut ex nummis illorum apparet, vide infrà) etiam non Christiani, quemadmodum Otto in Galieno & Romulo Augustis notat: A quo ritu etiamnum crucifer ille globus, inter Imperii Insignia. Hactenus Lipsius, *l. de Cruce*. Rectum verò signum, quod Constantino apparuit, non fuisse *Crucem* ejus formæ, prout fingunt vulgo, sed literam Græcorum P. literæ X. insertam, quam obliquè intersecabat hôc modô ☧. quæ primæ nominis CHRISTI initiales literæ, nomen ipsius significabant, ostendit. Vulgare enim *Crucis* figuram potius literam T. retulisse, suprà visum, & docet Tertullian. *contra Marcionem*, *l.* 3. Nec Eusebius, qui visionem hanc *de Vita Constant.* *l.* 1. *c.* 23. refert, nec Zonaras retro laudatus, aliam memorant inscriptionem, quam ἐν τούτῳ νίκα, *in hoc*, vel *per hanc* (cujus initiales literas Imperator vidit) *vince*: ut verba ad ipsum CHRISTUM commodissimè referri possint. De Labaro idem docet, non tum primùm in crucis formam fuisse conversum, sed

jam

jam anteà eam imitatum esse, ut Pamelius post Tertullianum in *Notis ad Apologet. c. 15. num. 245.* agnoscit. Sic itaque Constantinus Labaro nihil adjunxerit, nisi quòd ano intextum CHRISTI nomen velo imposuit, ut testatur Prudentius *contra Symmachum, l. 1. v. 488.*

Christus purpureum gemmanti textus in auro
Signabat Labarum &c.

Vide Andr. Rivetum, *Summa Controv. tract. 2. quæst. 19. & 20.* Joann. Forbesium, *Instructionum Historico-Theolog. l. 7. c. 2. 5. & 8.* inprimis verò Joan. Casp. Suicerum, *Thesaur. Eccles.* in voce Σταυρὸς, nec non infrà in voce *Monogramma*, it. ubi de *Suppedaneo* & compositis ex Græco Σταυρὸς, Jac. Oiselium, cæterosque Commentatores Minucii Fel. ad illa verba, *Cruces nec colimus, nec optamus*, ut et qui Tertulliani *Apolog.* & Athenagoræ *Admonit. ad Gentes* Notis suis illustrârunt, J. Matth. Wackerum, *Syntagm. de Cruce.*

CRUX, in Nummis Imperator. posterioris ævi passim, quos inter præcipuus est aureus ille Olybrii Augusti, in quo is exhibetur recto vultu, cum stemmate gemmato & crucigero, additâ *Inscr.* DN. ANICIUS OLYBRIUS AUG. in areâ verò partis mediæ, Crux nuda conspicitur, cum lemmate, SALUS MUNDI, infrà CONOB. Cum duplici verò transversario stipite Crucem primùm conspicere est in aureo nummo Constantini & Irenes matris: quâ sanè formâ deinceps effictas à Græcis, satis declarant cùm figuræ Græcanicæ veteres, tum quæ reliquias Crucis servant Phylacteria, ut creditur. Sed & triplici effictam figuram Crucem apud Græcos observare est, ex pictura Græcanica Gazophylacii Canonicorum S. Genovefæ Paris. quæ cùm constet 4. tabellis, in harum una effinguntur S. Paraceve, S. Barbara, & S. Martina, singulæ dextrâ crucem tenentes, sed diversâ formâ. Nam S. Paraceve Crucem, ut vulgò dicitur recruciatam, seu in cruciculas in singulis brachiis desinentem, S. Barbara crucem cum duplici stipite transversario, S. denique Martina crucem nudam, nisi quòd sub extrema globulis exornatur: in altera verò tabella S. Thecla & S. Anastasia cruces recruciatas perinde gestant: quas inter medius stat S. Stephanus Diaconi habitu &c. apud Car. du Fresne *in Dissert. de Infer. ævi Numismatibus num. 23.*

CRUX, apud Russos, solenni osculo tacta, fidei pignus in illa gente maximè solenne habetur. Quemadmodùm de Pelagio scribit Sigebertus, ad A. C. 552. illum intimulatum mortis Vigilii Episcopi Romani tenentem sancta Euangelia & Crucem, publicè satisfecisse, & addit Anastasius *in eod.* ipsum Euangelium & Crucem super caput extulisse & tenuisse, qui mos postea sensim exolevit, unde solorum quatuor sanctorum Euangeliorum mentio fit *Nov. IIX. circa finem.* Ritum autem illum, ab ipso Magno Duce Michaele Federovitio, in confirmationem Articulorum Stolbovvensium, (quibus Suecis concessæ urbes & castella Ivanogrodia, Jamia, Coporia, & Notteburgum; Magna Novogardia autem aliæque urbes Russis redditæ A. C. 1617.) peractum, sic describit Petrus Petrejus, *Chron. Rer. Moscovitic. Part. 2. p. 522. Post textum etiam à Legatis exhibitum, & orationem à Magni Ducis Cancellario habitam, Literæ osculationis Crucis prælectæ & in paropside aurea, imagini cuidam, supra quam Crux auro gemmisque splendens, impositæ sunt. Tum Magnus Dux & ipse brevi oratione defunctus, quâ pacem ratam se habiturum pollicitus est, idem victoriam à Rege stipulatus, capite inclinabat, duobusque præcipuis suis Mareschis, Principibusque—coronam & sceptrum tradebat. Quo facto monuit Cancellarius Legatos, attenderent diligenter, quòd postea Magnus Dux Crucem osculaturus esset. Sic Magnus Dux de throno surgens, unoque gradum promovens, faciem Cruci admovit, illamque, uti videbatur, magnâ devotione osculatus est. Quod cùm fecisset, ipsemet Magnus Dux Legatis, Videtis, aiebat, Crucem nos osculatos esse aperteque jus facere, nihil eorum fore irritum, de quo inter Nos & Dominum vestrum, Potentissimum Regem Gustavum Adolphum Suecia, conventum est.---Resumebat inde coronam & sceptrum &c.*

S. CRUX, castrum est, quod Græci monachi inhabitant: in quo juxta majus altare, ait *Salign.* arbor quædam dicitur stetisse, de cujus ligno crux Christi facta fuerit. Est cœnobium munitissimum, propter incursus infestantium Arabum.

CRUX Pectoralis, quam in Communione Romana Episcopi ad pectus appensam deferunt, vide *Encolpium.*

CRUX Sepulchralis, in proditorum apud veteres Athenienses hostiumque tumulis. Vide infrà *Proditor.*

CRYA, urbs Lyciæ. Vide *Steph.*

CRYASSUS, urbs Cariæ. *Steph.*

CRYNIS, Bithyniæ fluv. Plin. *l. 5. c. 32.*

CRYON, Asiæ minoris fluvius, per Lydiam in Hermum defluens. Plin. *l. 5. c. 29.*

CRYPTA Ferrata, cœnobium percelebre, in Latio, sub Pontifice 15. milliar. à Roma, prope Tusculum. Anteà *Villa Luculli*, juxta aquam Crabram.

CRYPTA Neapolitana, via manu facta sub monte Pausilypi, quâ itur Cumis Neapolim, mille pass. in longitud. protenditur, 12. pedes lata, ac totidem alta, uti eam describit Leander. *Grotta di Napoli* vulgò dicitur.

CRYPTA Sacra, apud Petronium, *Ego sum ancilla Quartillæ, cujus vos sacra ante cryptam turbastis*: eadem sunt cum iis, quæ paulò post ibidem, *Secreta*, item *nocturnæ Religiones*, Valerio *operta sacra*, Græcis, μυστήρια dicuntur, qualia erant Eleusinia, Samothracia, Mithriaca, Corytia, & alia id genus, in quibus ἐποπτεῖαι & ostensiones illæ toties memoratæ locum habebant. Qui enim iis initiabantur, ea *accipere* & *tradere*; qui verò initiabant, ut Pontifices & Sacerdotes, ea *tradere* & *ostendere* dicebantur. Vetus Inscr. AURELIUS. VICTOR. AUGENTIUS. V. C. P. P. FILIO. SUO. ÆMILIANO. CORFONI. OLYMPIO. C. P. ANNO. TRICESIMO. CONSECRATIONIS. SUÆ. TRADIDIT. CORACICA. Et posteà, OSTENDERUNT. CRIPHIOS, apud Salmas. *Not. ad Spartian. c. 13.* Vide & infrà *Sacra cryphia.*

CRYPTÆ, plurimæ in Orbe celebres. E vivo alabastro excisæ ac variis concamerationibus, velut ingentibus aulis, distinctæ, in Ægypto Mumiarum seu medicatorum corporum receptacula sunt. Earum nobilissimam juxta Memphim hodiernam seu Cairo, describit Petrus de Valle, *Itinerarii l. 1.* & ex eo Kircherus, *Tom. 3. Synt. 13. c. 4.* Aliam ejusmodi Ichnographiam delineante, qui coràm Cryptas tales lustravit, Tit. Liv. Burattinô Regis Poloniæ Architectô, apud eundem. Imo in istiusmodi *Cryptis*, velut integris civitatibus subterraneis, homines sæpe confertim habitare, produnt Historici. In Melita insul. istiusmodi *Cryptam* ingressus Gaffarellus A. C. 1637. integram in illa hominum Rempubl. deprehendit, qui in utroque sexu prægrandi staturâ & longævi, pane, caseô, lacte, cæpis, alliô herbisque vivere soliti, tantô Cryptarum suarum tenentur desideriô, ut, si quando eos vel vendendi res suas vel comparandi alia necessaria Melitam adeundi necessitas urget, ibidem tanquàm exiliô damnati ægrè retineri possint. Hanc sub terra habitationem Arabicâ linguâ indigenis Insulæ familiari vocant *Ghar Kebir*, i. e. speluncam magnam, ut proin fides non detoganda omnibus illis, quæ de Troglodytis ad Mare Erythræum infra terram habitantibus, admiratione dignissima, scribunt *Plinius*, *Solinus* & *Ælianus*. Melitæ insul. vicina est Gauleos, vulgò *Gozze*, in qua similem prorsus Cryptam hominibus refertam idem Gaffarellus reperit; docetque, in utraque Insul. linguâ Arabicâ purâ, sine ulla Italicæ alteriusve mixtura, incolas uti, unde Maronitæ in montem Libanum reduces, dum Melitæ opportunitatem expectant, sæpe eos adeunt, ut iis Arabicè concionentur. Similiter in Hetruria, in agro Viterbiensi, pagus istiusmodi subterraneus est, cuniculis, sedilibus, loculis in vivo saxo excisis, multò Melitensi amplioribus, cujus indigenæ omnes Agriculturæ dediti; Nomen ei *Meonano*, sub dominio Principis Camilli Pamphylii. In Occidentali quoque Anglia 4. aut 5. milliar. à nobili monasterio S. Edmundi speluncas istiusmodi antiquissimas, quas homines incolant, reperiri, annotavit Guil. Neubrigensis *in rerum Anglic. revolutionibus*, *l. 1. c. 27.* quæ vulgari linguâ, *Wulfputet*, quasi *Luporum lacubula*, vocitantur. Nec alias regiones talibus *Cryptis* destitui, Geographi passim testantur. In Idalcanis regno Indiæ plerosque tum Brachmanes in monte Pagodum, tum plebejos in subterraneis meatibus habitare, referunt testes oculati. In Africa ad montes Lunæ, in intimis montium recessibus, homines contra Solaris æstus vim vitam degere, P. Petrus Pais narrat: quod idem de maris Caspii montibus refert Marcus P. Venetus. De subterraneis Romæ urbis *Cryptis*, ubi tot Martyres cum Pontificibus olim persecutionis tempore delituerunt, vide librum cui *Roma subterranea* titulus: & plura de istiusmodi hominum sive vivorum receptaculis, sive mortuorum conditoriis sub terra, apud Gaffarellum, *l. de Cryptis celebribus*, ut & suprà in voce *Cripta.*

CRYPTÆ, trichilæ, porticus & topia, conjunguntur Spartiano *in Vita Hadr. c. 10.* ubi in æstivis castris milites luxuriâ diffluentes ea usurpâsse, ab Hadriano verò diruta esse tradit. In quibus *Cryptæ* hypogæa erant, quæ per summum æstum milites frigoris captandi gratiâ subibant. Salmas. vide quoque infrà voce *Refugia*. Apud Scriptores Eccles. Roman. *Cryptæ* potissimum appellantur Oratoria & Sacella subterranea, cujusmodi plurima etiamnum occurrunt in vetustioribus ædibus sacris, quæ in quibusdam Galliæ provinciis adhuc *Croutes* dicuntur, Car. du Fresne, *Glossar.* ubi in in Cryptis condita olim ac sepulta Martyrum aliorumque corpora, refert ex Hieronymo *in Ezech. l. 12. c. 40.* & Gregorio Turonens. *Histor. l. 1. c. 139.* Vide quoque suprà.

CRYPTUS, Arabiæ Felicis portus, *Ptol.* Item portus Æginæ insul. Pausan. *l. 2.*

CRYSSA, Troadis fluvius. Plin.

CRYSTALLINA Pocula, apud Statium, *l. 3. Sylv. 4. in Coma Earini, v. 57.*

--------- hic pocula magno
Prima duci, murrasque graves, crystallaque portat
Candidiore manu --------

maximo olim in pretio, ut & alia ex eo vasa. Solinus, *c. 20. extr. Illis (in Scythia) & crystallus, quam licèt pars major Europæ & particula Asiæ submittant, pretiosissimum tamen Scythia edit. Mutant ad pocula destinatur, quamlibet nihil aliud, quam frigidum pati possit. Sexangulus invenitur. Qui eligunt, purissimum captant, ne quid rufum, neve nubilum vel spumis obsitum arceat perspicuitatem: tum ne duritia justò propensior obnoxium fragilitati magis faciat --- Livia Augusti ad magnitudinem 150 librarum inter Capitolina donaria crystallum dicavit.* Atque hi calices putissimi erant, quos ἀκρατὸν dixêre, uti diximus suprà in voce *Acratera*. Cælabantur enim tantum vitiosi, qui videl. capillamentum habebant rimæ simile, unde fiebant Calices diatreti, qui &, cùm cælarentur, sæpe frangebantur, præcipuè si nimia crystalli duritia esset, quæque cælo resisteret. Neque verò κρυστάλλινα solùm, sed & κρυσταλλοφανῆ, h. e. *vitrea, sed instar crystalli candida*, pocula cælabantur: quorum usus ad potandum, pulsò auro & argento, magnopere apud Romanos fuit frequens. *Crystallina* eadem vocavit Martialis, *l. 12. Epigr. 75. v. 1.*

Quum tibi Niliacus portet crystalla cataplus,
Sunt mihi de Circo pocula flaminio.

Conficiebant nempe ista in Alexandria & pretiosa magnopere erant; cùm, quæ Romæ fierent, alse venderentur. Hinc Strabo vitri, quod in Ægypto conficiebatur, πολυτελεῖς κατασκευὰς appellat & πολυχρόους. At idem Vitrarios Romanos multa adinvenisse tradit ad facilitatem vitri conficiendi vilitatemque. Hodie Veneti vitrarii, ex cineribus herbæ *Kali* seu *Vitraria* crystallina nitidissima ac pretio-

tiosissima efficiunt &c. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. p.* 205. *& seqq.* nec non 1092. & *seqq.* De vitro autem illo, quod in candido tralucens crystallum quàm proxime imitabatur, cuique inter vitri genera ac colores maximum honorem atque pretium fuisse, vel inde patet, quòd calices hi tam carè venderentur, adi Plin. *l.* 36. *c.* 26. Idem erat *crystallum*, quò tinctô adulterabantur gemmæ Indis, vitrum nempe κρυσταλλοφανὲς, seu *in candido translucens*, apud eund. *l.* 37. *c.* 5. *de Smaragdis* &c.

CRYSTALLINÆ Sphæræ duæ tonitru edentes, asservantur in Musæo Kircheriano Romæ. Globi sunt trium digitorum in diametro ex rupea crystallo singulari arte in perfectam sphæram elaborati: qui transfusum Solarem radium in punctum colligunt; ibidemque appositum fomitem e vestigio accendunt; objecta verò omnia scenicè catoptricâ provectione exhibent. Quos itidem effectus alias lentes præstare experimentô demonstratur. Serviunt & ad caustica horologia concinnandа, quibus horâ monstratâ accenditur ignis magno cum strepitu & campanella pulsu horam monstrat. Quam in rem vide plura apud Georg. de Sepibus *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo, p.* 39. *&* 40. Ibidem *Crystalliferas* petras cerni, dicitur *p.* 42.

CRYSTALLO, Soli opposito, admotam facem accendi, legimus apud Aristophanem in *Nub.*

> ΣΤΡ. Ἤδη παρὰ τοῖσι φαρμακοπώλαις τὴν λίθον
> Ταύτην ἑώρακας τὴν καλὴν, τὴν διαφανῆ,
> Ἀφ' ἧς τὸ πῦρ ἅπτουσι; ΣΩ. τὴν ὕαλον λέγεις.
> STR. *Vidistine apud pharmacopolas pellucidum*
> *Illum lapidem pulchrum pellucentem,*
> *Quô ignem accendunt?* SOCR. *Crystallum dicis.*

Ad quæ verba Scholiastes, *Crystallinum*, inquit, *instrumentum est rotundum, densum, ad hoc factum: cui oleô inunctô & ad Solem calefacto ellychnium admovent atque ita ignem accendunt.* Meminit etiam Theophrastus circa finem, *l. de Igne.* Et Plin. *l.* 37. *c.* 2. Medicos quosdam ait, *quæ sunt urenda corporum, non aliter utilius id fieri putare, quàm crystallinâ pilâ adversis posita Solis radiis.* Apud Baronium *ad A. C.* 751. §. 14. Zacharias Papa à Bonifacio consultus, an liceret eô igne in sacris uti, ita respondet, *De igne verò, qui ex crystallis sumitur, ut asseruisti, nullam habemus traditionem* &c. Vide Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 6. *c.* 16.

CRYSTALLUS, Græcè κρύσταλλος, propriè est, ὕδωρ πεπηγὸς ὑπὸ κρύους, *Hesych. aqua concreta frigore*, unde & vox Latinorum *Crusta*, & κρύσταλλος ὕδατος *Epiphanio*, *aqua glaciata*, ad differentiam κρυστάλλου λίθου, *crystalli lapidis*, ad quem translata vox, ut quem omnes Veteres, Solinô exceptô, frigore & longævâ nive densari scribunt. Plin. *l.* 37. *c.* 2. postquàm de murrhinis disseruit, *Contraria*, inquit, *causa Crystallum facit, gelu vehementiore concreto. Non alibi certè reperitur, quàm ubi maximè hybernæ nives rigent: glaciemque esse certum est, unde & nomen Græci dedêre.* Et paulò post, *Nec reperitur in aquosis, quamquàm in regione prægelida, vel si ad vada usque glacientur amnes. Cœlestis humore, puraque nive id fieri necesse est: ideo caloris impatiens, nisi in frigido potu, abdicatur.* Statius, *l.* 2. *Syl.* 2. *v.* 126.

> *Raraque longævis nivibus* crystalla *gelari.*

Idem *perspicuas nives* alibi pro eodem dixit,

> *Perspicuasque nives, Massylaque robora & Indi*
> *Dentis honos, non parent commissa magistro:*

Τὰ κρύσταλλα intelligens, de quibus sermo. Calvus quoque,

> *Atque imitata nives lucens legitur crystallus* &c.

Qua de sententia vide Salmas. *ad Solin. p.* 205. *& seqq.* & *p.* 1092. Thom. Dempsterum *ad Corippum, l.* 3. Casp. Barthium, *Commentar. poster. ad Claudian.* Alios. Certè in rigentibus locis *Crystallus*, inter cautes, Alpium præcipuè, nascitur. Idem Plin. *d. l. Nos liquidò affirmare possumus in cautibus Alpium nasci, atque adeò inviis, ut plerumque fune pendentes eam extrahant. Peritis signa & indicia nota sunt.* In Scythia quoque Solinus, *c.* 20. *Hic &* crystallus, *quem licèt major pars Europæ subministret --- pretiosissimum tamen Scythia edit.* Contra mentem Plinii, qui inter crystalli patrias Scythiam non numerat. Sed & idem *Indicas crystallos* agnoscit, experientiâ repugnante. Fortè vitrum accepit κρυσταλλοφανὲς, pro *crystallo*, sed nec hoc in India repertum. Certè Auctor *Peripli*, qui mercium Indicarum omnia genera, quæ in Arabicis Indicisque emporiis ac portubus venales reperiebantur, studiosè recenset, nusquam meminit Crystalli, vitri quidem sæpe mentionem faciens: sed quod ab Ægypto in Indiam exportabatur à Mercatoribus, ut mercimonia Indica reveherent inde. Quod verò Strabo Indiam *Crystalla* generare scribit, *l.* 15. per κρύσταλλα intelligit, *crystallinâ facie gemmas*, & candicantes, inter quas adamantes primas tenent: quibus ἄνθρακας opponit, h. e. *gemmas ardentes*, inter quas principatum tenet, qui ἄνθραξ propriè dictus est. Ejusmodi κρυστάλλους λίθους intelligit quoque Diodorus, *l.* 2. cùm ait eos in Arabia caloris divini vi cogi ac congelari & ἐκ τῶν ὑδάτων, ἐκ θείου δὲ πυρὸς τὸ κατὰ μέρος μεταβαλλοντες[?]: quæ omnia Crystallo, de quo nobis sermo, neutiquam conveniunt. Namque fragilem eum esse constat, idemque uniformis est, nec pluribus coloribus naturâ imbuitur, cùm in candido tantum translucеat. Nempe Indicos inprimis & Arabicos adamantes indigitat, qui & sexangulis lateribus nascuntur ut crystallus, & colore tralucidô non differunt &c. Cæterùm *Crystallus* cælabatur argenti modô, uti diximus suprà ubi de *Crystallinis Poculis*: inprimis qui vitiô aliquô laborabat: Plinius ubi suprà. *infestantur plurimis vitiis, scabrô, ferragine, maculosâ nube, occultâ aliquando vomicâ, prædurô fragilique centrô & sale appellatô. Est & rufa aliquibus rubigo: aliis capillamentum rimæ simile. Hæc artifices cælatura occultant. Quæ verò sine vitio sunt, puras esse malunt.* Atque hujusmodi vasa maximo in pretio fuêre. Unde Nero amissarum rerum nuntiô acceptô, duos calices crystallinos in suprema ira fregisse illidens legitur apud Eund. *Hoc fuit ultio sæculum suum puniendi, ne quis alius ex his biberet.* Sed & vas amphorale visum, Xenocrates auctor est, & aliqui ex India crystallum sextariorum quatuor. Magnitudo amplissima Plinio visa, quam in Capitolio Livia Augusta dicaverat, *librarum circiter quinquaginta*, Solinus habet, *centum quinquaginta.* Vide plura hanc in rem apud præfatos Auctores, Salmasium inprimis, *loc. cit.* ubi & de opinione multis seculis inveterata, cui Solinus ansam dedit, quasi *Adamas in quodam Crystalli genere inveniretur*, multa eruditè addit. Nec omittendus Agricola, qui *Crystallum* è lapidescente perspicuo succo, quem sub terris aut inter gelidas rupium venas frigiditas vehemens glaciet duretque, generari contendit *Fossil. l.* 6. &c. Georg. Fabricio *Crystallus* nunc Magorum speculum, cujus locô lintiorde[?] usos Chaldæos, apud Psellum legitur. Vide eum *Commentar. in Poetas Christianos.*

CTEATUS, pater Amphimachi, unus ex 4. Ducibus Epeorum, qui cum 40. navibus ad expeditionem Trojanam profecti sunt. Homer. *in Catalogo.*

CTEMEME, urbs Thessaliæ à Peleo Phœnici data, cujus cives Homerus *Dolopes* vocat.

CTENARIÆ, Græcè Κτεναρίαι, dictæ sunt Græcis *regiæ*, h. e. portæ primariæ Ædium sacrarum, quòd cancellatæ essent, & instar κτενὸς, *pectinis*, effictæ. Anonymus *in Festum Restitut. Imagin. p.* 741. Κατῆλθον λιτανεύοντες μέχρι τῆς βασιλικῆς πύλης τῆς καλουμένης Κτεναρίου. Ubi Interpres, *Descenderunt litaniam canentes ad usque palatii portas, quæ Ctenariæ dicuntur*: perperam de *Regii Palatii* verba hæc accipiens, vide Car. du Fresne, *Descript. Ædis Sophianæ num.* 80.

CTENOS, aliis *Eupatorium*, Tauricæ Chersonesi portus. *Strabo.* in ora sinus Carcinitis, prope Cherronesum, 40. mill. pass. à Criumetopo promontor. *Baudrand.*

CTESIÆ, duo fuerunt: Unus Cnidius, alter Ephesius. Utriusque meminit Plut. *l. de Fluv.* Ac Cnidio quidem tribuit libros περὶ ὀρῶν, quorum è secundo testimonium promit in *Caico*, ut & Stobæus facit sermone περὶ νόσου. Estque hic nobilis ille Historicus, qui *historiâ Assyriorum, Persarum*, &c. ex ipsis Persicis Archivis conscriptâ Artaxerxis tempore vixit, de quo Vossius *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 5. Captus enim (sub Xenophonte militans) in prœlio, quô Cyrus junior à fratre Artaxerxe Mnemone victus erat, hunc à vulnere quod acceperat, sanavit: hinc per 17. ann. Medicinam in Perside fecit, Diodoro, *l.* 2. *&* 14. Strab. *l.* 14. Phot. *cod.* 72. Trogo etiam Pompejo, laudatissimus Historicus, nec non & aliis, qui proin eum sequi maluerunt, quàm *Herodotum*. Ille enim Herodotô junior, σχεδὸν ἐν ἅπασιν ἀντικείμενα Ἡροδότῳ ἱστορῶν, *fere in omnibus Herodoto repugnantia, narrat*, Photius *ibid.* Vide & Joh. Marshamum, *Canone Chron. Sec. XVII.* ubi de *Assyriorum Regibus, juxta Ctesiam, juxta Herodotum* & *de Medorum Regibus*, agens, Ctesianæ chronologiæ non multum fidendum esse, judicat. Ephesio autem, cujus ætas nescitur, idem Plutarchus adscribit libros *de Perseo illo*, qui Medusam interemit: [illegible] ἐν ᾱ Περσηΐδος. Meminit & eôdem libellô librorum Ctesiæ περὶ ποταμῶν, unde secundum citat, sed utrius sint, non addit. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 3. *p.* 349. 350.

CTESIAS, Atheniensis, Sycophanta celeberrimus, de quo Aristoph. *Acharn.* 3. *sc.* 4.

CTESIBIUS, Historicus, ex quo Hermippus Smyrnæus quædam de Demosthene citavit, ut cognoscimus ex Plut. *in Demosthenis vita.* Demosthene igitur junior fuit, grandior verò Hermippô, qui sub Ptol. Euergete vixit. Appollodorus *in Chronicis* narrat, cum annos vixisse 104. teste Phlegonte Tralliano περὶ μακροβίων [illegible] 2. Sed Lucianus, *in Longævis*, vixisse ait ann. 124. nisi locus corruptus, & ex Phlegonte emendandus, quod censet Meursius. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 1. *c.* 15. At junior hôc *Ctesibius* Alexandrinus, qui pneumaticam rationem, & hydraulica organa reperit. Vide Sueton. *in Nerone, c.* 41. Is enim vixit tempore Ptol. Euergetæ, secundi ejus cognominis, qui alter Physcon. Vide de hoc Ctesibio Vitruvium, *l.* 9. *c.* 9. Plin. *l.* 37. *c.* 37. Athen. *l.* 4. Possevin. *l.* 9. *c.* 8. & Voss. *de Scientiis Mathematicis, c.* 48. §. 9. *& c.* 18. §. 7. *de Artib. popularib. c.* 4. §. 31. Hydraulidis nempe tibiæ vel fistulæ, cujus canales aquâ inspirabantur, inventor extitit. Idem Horologia ex aqua composuit, quæ dividerent horas æquè noctium & dierum: cùm Solaria horologia jam essent reperta, & dies in horas XII divisus. Sed & meminit Athenæus, *l.* 11. vasis cujusdam, quod Ῥυτὸν dicebatur, ab eodem facti, & in Templo Veneris Arsinoës dedicati, quæ Arsinoe Ptolemæi Philadelphi uxor fuit, post mortem *Veneris Zephyritidis* nomine cultae; quemadmodùm *Ctesibiacam* machinam ad hauriendam & altissimè extollendam aquam accommodatam Vitruvius describit. Ei autem mentem hydraulici organi, vel potiùs Horologii ex aqua conficiendi suggessisse dicitur Plato, factô Horologiô nocturnô, velut Clepsydrâ magnâ, uti videre est apud Athenæum, *l.* 4. Atque hinc, ex Ctesibii videl. inventis, aquarium Horologium profluxit, quô primò usi sunt Romani. Vide Vitruvium, *l.* 9. *c.* 9. & plura hanc in rem, apud Salmas. *ad Solin. p.* 589. 637. *& seqq.*

CTESIBIUS, Atheniensis parasitus, qui aliquando interrogatus, quid illi ex philosophia superesset, respondit συμβολὰς δειπνεῖν, *sine symbolo cœnare*, nam cùm jocis scateret, sæpius vocabatur. Cœl. Rhodig. *l.* 27. *c.* 24.

CTESICLES, ab Atheniensibus Dux Zacynthiorum exsulum constitutus. Diodor. Sic. *l.* 15. *f.* 480. *f.* Deinde subsidio Corcyræis missus noctu clam hostibus quingentos milites ad obsessos introduxit, seditionem civium sedavit, felici eruptione hostes terruit, occisô Mnasippô Lacedæmoniô: denique obsessores quasi obsidione clausit & tandem cœpta omittere coëgit. Ibid. *f.* 481. *f.*

CTESICLES, Archon Athenis, Olympiadis 110. an. 3.

CTESIDEMUS, nobilis pictor, Antiphili Magister, Plin. *l.* 35. *c.* 10. 11.

CTESILLA, Alcidamantis Ceii filia in columbam versa fingitur, Ovidio, *l.* 7. *Met. fab.* 12. Forte quod Sacerdos facta, tales cum Columbarum nomine Poëtis venire, dicemus infra voce *Promenea*, & *Oenocopa*.

CTESILOCHUS, pictor nobilis, qui Jovem Bacchum parturientem, & ingemiscentem muliebriter inter obstetrices, Dearumque clamorem depinxit. Plin. *l.* 35. *c.* 11.

CTESIPHON, Atheniensis, decreto Atheniensibus persuasit, coronari oportere Demosthenem aureâ coronâ in theatro, probitatis, & virtutis omnis generis ergo. Ob id ab Æschine, Demosthenis inimico, tanquam perniciosi decreti author accusatus, defenditur à Demosthene præclarâ illâ, atque omnium optimâ oratione, quæ *περὶ Στεφάνου* inscribitur, *Cicer.*

CTESIPHON Gnosius, Architectus, aliàs *Chersiphron*, *Chersippos*, & *Ctesiphon*, qui templum Dianæ Ephesiæ traditur exstruxisse, opus mirabile, ac toto orbe celebratum, quod posteà ab Herostrato quodam incensum fuit, & hâc tantùm de causâ, ut ob aliquod facinus nominaretur. Vitruv. *in præf. l.* 7. Plin. *l.* 7. *c.* 37. & *l.* 36. *c.* 14.

CTESIPHON, quidam Atheniensis, quem tanquam crassum & ventriosum traducit Aristoph. *Acharn.* 4. *f.* 4.

CTESIPHON, pagus Assyriæ amplissimus, in Tigridis altera ripa, è regione Seleuciæ urbis, à Parthis exstructus, ibi Parthorum Reges in hyeme propter aëris temperiem degere solebant, æstatem verò in Hyrcania, & Ecbatanis agebant. Contra hos movens Trajanus Imperator Euphratem ponte junxit, ac Adiabenorum gente domitâ, Assyriâque occupatâ, Babylonem & Ctesiphontem intravit. A. C. 115. Quin & Ctesiphontem Babylonici regni caput fuisse Plinius scribit, *l.* 6. *c.* 26. vide & Strab. *l.* 15.

CTESIPPUS, Chabriæ fil. quem Phocion, mortuo Chabriâ amicô, diligenter ac perhumaniter collegit, quò impuros adolescentis mores componeret. Ejus tamen cùm durò, tùm minimè liberali ingeniô nunquam adduci potuit, ut curam, & laborem in illo instituendo dimitteret, cujus ineptias non modò pertulit patienter, verùm etiam studiosè tegebat. Quanquàm semel ajunt, Phocionis constantiam importunitate levissimi hominis fuisse superatam. Nam cum ille Imperatorium quondam munus studio accuratiore obiret, Ctesippus, ut erat fatuus, delirusque, gravissimum, petitumque Imperatorem cœpit fatuis quibusdam interrogatiunculis obtundere. Tum stomachatum Phocionem dixisse fama est, *O Chabria, Chabria, cumulatam tibi pro amore nostro gratiam nunc persolvo, qui nati tui deliramenta suffero.* Plut. *in Phoc.*

CTESIPPUS, Historicus, *Res Scythicas* composuit. Plut. *de Fluvi.*

CTESIUS, Jupiter dictus apud Athenienses, in cujus dedicatione ambrosia ferebantur, i. e. omnis generis fruges cum oleo, & lacte, Cœl. Rhodig. *l.* 28. *c.* 25. Hujus statuam in ærario ponebant, *Suidas.* Consecrationem ejus hisce describit Athenæus, *Deipnos. l.* 9. *Jovis Ctesii signa ita statuenda. Cadiscum novum utrinque densatum operculo tegendum: Sed & auribus coronam e lana alba imponito. Ex humero ejus dextro lanam suspendito coloris crocei: amicito etiam, ut erit tibi commodum, deinde Ambrosiam illi affundito. Est autem Ambrosia aqua pura, oleum & fructuum omne genus: hæc omnia misce ad Ambrosiam*, vide Casaubonum *ad loc.* & Ant. van Dalen *Schediasmate de Consecrationibus Ethnic.*

CTHONIA, meliùs *Chthonia*, Creta olim sic dicta. *Steph.*

CTHONOPHILE, meliùs *Chthonophile*, ex Baccho Phliuntem peperit. *Steph.*

CTIMENUS, Frater Antiphi, de quo suprà.

CTYLINDRINE, Indiæ intra Gangem locus. *Ptol.*

CTYPANSA, castellum Strab. *l.* 8. Stephanus docet nos, legendum esse *Τυπανέαι*, sic enim scribit. *Τυπανέαι*, πόλις Τριφυλίας. Apud *Polybium* scribitur hodie *Τυπανέαι*, apud *Ptol.* *Τυπανέαι*, *Casaubon.*

CUAMA, fluv. nobilis Africæ, è lacu *Zambre* ortus, versus montes Lunæ tendit, & cum fluv. S. Spiritus vel Magnici, Regis Monomotapæ ditiones comprehendit. Vincentius Blancus, *in Relat. sua*, se ad ipsum lacum, ubi scaturigo Nili collocatur, qua inde naves Alexandriam Ægypti defert, hoc adverso fluvio navigasse refert. Sic duo illa maria conjungerentur, hoc pactô, quod priscis ignotum, & quia Nilo, à scaturigine statim, defenditur, cataractæ ejus saltem in aliquibus ejus ramis contingerent, reliqui navigabiles essent. Sed Blancus se satis non explicat. Vide Sanut. *l.* 12. Pigafettum, *l.* 2. *Magin. Linschot.* &c.

CUARIUS, fluv. prope Coroneam, quem Alcæus *Coralium* vocat. Bochartus à Syro כוארו Cavari deducit, quod *piscosum* sonat, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 16.

CUAXARES, I. Medorum Rex, urbem Ninum, quæ sub Saosduchino, aut Chyniladano Babylonis Regibus, Principibus ignavis, defecisse videtur, proprio sibi Rege lectô, expugnavit, opitulante Nabuchodonosore II. affine, Anno Nabonassari 145.

CUAXARES II. prioris, ex filio Dario Medo, nepos. Vide de utroque infrà voce *Cyaxares* seu *Cyaxares*.

CUBA, Dea apud antiquos, quæ præerat *cubantibus*. Nempe *Cuba*, Dea apud Romanos, & cum Edula ac Potina, puerorum Præses: de qua sic Thom. Bartholinus *de Puerper. Veter. Finita ablactatione epulæ instructa & pro ciborum auspicio Edulæ, potionum Potinæ, sacra fiebant, porcellis lactentibus & pane farfaraceô, ubi simul Cubæ intrabantur, sicut apud Christianos fere. Exspectare denique in agros ad Deum tamque nutriti cœperunt* &c. At Cuba, apud Adelmum *de laudibus Virginum.*

Et iterum sancti strofa stimulante decrevit
Martyres in cubas mittuntur fomite farsas:

pro *rupe* est, de qua vide infrà.

CUBA, insula, ex majoribus & præcipuis Americæ Septentrionalis insulis, sub dominio Hispanico ab 172. annis circiter, ab Oriente ad Occidentem vergit, in sinu Mexicano, in mari Boreali. Ab Oriente fretô ab Hispaniola secernitur, à qua 14. leuc. distat; Occidens Jucatanas terras, Mexicanum & Gastacanum sinum despectat; Septentrio Cancri Tropicum attingit; Meridies Jamaicam terram, à qua 19. leuc. abest; Deinde firmam Indicam, quantumvis longô intervallô, respicit: Dicta fuit etiam *Fernandina* & *Juana* ab Hispanis, postquam a Christoph. Columbo detecta esset. Sunt etiam qui *A.* & *O.* vocatam dicunt, qui eam vidêre, falcis folio assimulant, eò quòd longior quam lata sit. Ejus longitudo extenditur ad 300. leuc. Hispanic. triginta habet in latitudine, ubi maxima hæc est. Regio montibus aspera & sylvis horrida: sed fluminibus irrigua, est aurata, nam & montes affatim auri præbent generosis sectoris, & flumina aureis passim arenis fluunt. Sex urbibus habitatur, quarum Metropolis S. Jacobi Colonia in parte Australi flumine portuque integro. Havana in parte Septentrionali è regione Floridæ, capacissimum habet portum. In insulæ circuitu multi passim scopuli navigantibus formidabiles cernuntur: nam à Septentrione ingens Charybdis urget, aquarum incertis verticibus metuenda, & Australe latus quà Jamaicam aut Jucatanum littus spectat, Jardinorum scopulis infestatur. Miraculo est convallis quindecim passuum millibus à S. Jacobi fano distans, ingentibus saxeisque globis repleta, ita ludente naturâ, ac si mancipiorum operâ eò convecti essent. Ulterius Orientem versus progrediendo apud portum Principis fons bituminosus assiduè picem evomit. *Alstel. Baudrand.* Linschot. *c.* 4. Herrera, *c.* 6. Oviedo, *l.* 17. &c. Populosissima fuit hæc insula ante Hispanorum adventum, sed unà cum aliis Insulis S. Johannis nempe, Jamaica, Lucajis, &c. per summam avaritiam & crudelitatem, ab illis tantum non vacua habitatoribus reddita est. A. C. 1510. Et certè, Caycus hujus Insulæ Dynastes, cum audiret, appropinquare Hispanos, convocatô populô, eum monuit, si evitare crudelitatem eorum vellent, Deum eorum colerent: mox que cistula auro refertâ, *ille est*, inquit, *Hispanorum Deus: Celebremus in ejus honorem choreas & festivos ritus.* Sed miser, ab hostibus postea ad vivicomburium condemnatus est: quam mortem subiturus, ex Monacho, se hortante, ut fidem Catholicam reciperet, quò vitam impetraret æternam, cum audisset, etiam Hispanis illam patere: negavit *se cælum velle, ne ibi commercium cum his hominibus malis esset.* Thuan. *Hist. l.* 1. Bartholomæus Casaus, *Ep. in Narr. crudel. Hisp. Ind.* &c.

CUBA, Indiæ intra Gangem urbs. *Ptol.*

CUBAGUA, Insul. Americæ Meridionalis à Christophoro Columbo detecta, Orientali lateri Pariæ & Cumanæ adjacens, nullô frugum proventu beata, lignorum & aquæ dulcis cumprimis penuriâ premitur. Ligna ex Margarita insula, aquam ex Cumanæ regionis ostiis petunt. *Merul.*

CUBANS, cognomen Herculis, vide infrà.

CUBARE, propriè de Cubicularibus lectis: ut *accubare* de Tricliniaribus, quæ & *accubita* dicuntur & *accubitationes*. Sed & de lucubratoriis lectis id dicitur, de quibus vide Casaubon ad *Sueton.* De veterum verò Romanorum in *Cubando* mollitie, infrà ubi de *Pulvillis.*

CUBEBA, seu **CUBABUM**, veterib. Latinis *Comacum*, Græcè *κώμακον*, cum casia & cinnamomo memoratur *Theophrasto*, inter eas species, quæ ex Arabia & India afferebantur, hodieque in Java, ubi plurimum nascitur, *Cumuc* dicunt. Fructus est vel semen, Græcis veteribus *καρπήσιον* quoque, à myrti similitudine dictum: quod illud piper est, quod passim ita exponi legimus, in *Lexicis* Græcorum. Genus certè esse piperis *Cubebam*, non antiquis modò, sed & Neotericorum multis persuasum est, sic & myrtidanum genus piperis apud Hippocratem est, cui simile & aliud genus piperis, quod *caudatum* dicitur. Unde liquet, falli *Avicennam*, qui Cubebam Arabum nostramque, *carpesium* interpretatur Galeni: hoc enim genus aromatis est, surculis cinnamomi virtute præditum. Cubeba verò non festuca est seu surculus, sed fructus &c. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 1306.

CUBI, Galliæ Celticæ populi, qui *Bituriges* vocantur, vulgò *Ceux de Berry*, Plin. *l.* 4. *c.* 19.

CUBICULARES, Gladiatorum genus, vide infrà, ubi de veterum *Gladiatoriis Ludis.*

CUBICULARIUS, *Papias* ex Sosipatro, Custos Cubiculi, Græcè *Εὐνοῦχος*, namque etiam *custodire*, τὸ ἔχειν significat. Leo, *Nov. de Eunuchis* 98. [illegible] Vide Cujacium, *ad l.* ff. *de lib.* & *posth.* Ambros. *Ep.* 5. ubi Gallicanus, cubiculi Præpositus, *Eunuchus regius* dicitur. Apud Socratem Eutropius, *εὐνοῦχος πρώτος τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος*, *Eunuchus præpositus Cubiculo regio* & primus Eunuchorum Consul factus, dicitur Evagrius quoque, *l.* 4. Οἱ τοῖς βασιλικοῖς [illegible], inquit, *Qui regiis cubiculis inserviunt, Eunuchi vulgò dicuntur.* Claudian. *l.* 1. *in Eutrop. v.* 417.

Præfecti sed adhuc gemmis, vestique dabantur,
Cubiculis, sacrisque adhibere silentia somnis.
Militia Eunuchi numquam transgressa cubile:
Nec vita spondente fidem: sed inertia tantum,
Mentis pignus erat: secreta monilia servent,
Ornatus curent Tyrios. — —

Hic enim habitu naturæ fuit Eutropius is, quô Consule omnia monstra cessisse, scitè idem Claudianus ait: quemque in Cyprum insul.

insul. relegatum, facultatibus ejus in fiscum coactis, testatur, *l. 17. de pæn. in Cod. Theodos.* Unde apparet, castratis cubiculariis, qui vulgari appellatione *Eunuchi* audiunt, postmodùm Principes, ad cubiculi tutelam, plerumque fuisse usos, more à Barbaris Principibus mutuatô. Hinc Imperatores *Eunuchorum sacri cubiculi ministeriis adhæsuram*, dixêre in *l. 4. C. de præpos. sacr. Cubic. l. 12.* Vide Joh. Laurentium J Crum, *notis in Plautum, fab. 5. l. 4.* & de *Cubiculariis* veter. Persiæ Regum suprà aliquid voce *Chiliarchus.* In Imperio Romano Elector Brandenburgicus Imperii Archicamerarius dicitur, nomine à Camera, quæ Germanis *Cubiculum* designat, desumtô. Imperatores etiam Romani olim suos *Cubicularios* seu *sacri Cubiculi præpositos* habebant, inter quos Primicerius erat, cujus officium cum hoc quadantenus coincidit. Limnæus Enucleat. *l. 2. c. 10.* Vide de *Cubiculariis* Regum Franciæ, infra. Infra quoque *Parachimumenus*, ubi de Imperatorum Constantinopolit. Cubiculariis, ut & aliquid voce *Præpositi* it. *Præpositus. Imperator.* Interdum idem, qui *Camerarius* seu Thesauri Regii custos est. Vide suprà *Bibliotheca.* Namque & *Cubiculum* idem nonnunquam quod *Camera* est, Ærarium, Thesaurus Principis seu locus, ubi reconditur: quâ notione etiam vox occurrit apud Ann. Comnenam, *Alexiad. l. 2. p. 56.* Sed & iidem aliquando *Cubicularii*, cum Capellanis sunt, Sacellorum scil. quæ & ipsa *Cubicula* dicuntur, Custodes, &c. Vide Car. du Fresne, *Glossar.* & suprà in voce *Cantor*:

Cubicularii Regum Franciæ I. & II. stirpis.

Ebero, sub Childeberto, Austrasiæ Rege.	Austrapius sub Dagoberto I. in vetere *Charta.*
Faraulfus, sub Chilperico I	Adalgisus, sub Carolo M. apud *Eginhardum.*
Eberulfus, sub eodem.	Reginfredus, sub eodem, *Ibid.*
Chundo, sub Gunthranno, apud Gregor. Turonensem, *l. 7. c. 13. 18. 21.* & *l. 10. c. 10.*	Rothbertus, sub Carolo Calvo A. C. 852. Vide Audradum in *Revelat.* &c.
Bertharius, sub Theodorico II. apud Fredegarium, *c. 38.*	

CUBICULARIUS Novæ Romæ, apud Ughellum, *Italia Sacra Tom. V. p. 1505. Hilarius Sacerdos & Monachus & magnæ Ecclesiæ novæ Romæ Cubicularius*: dignitas fuit Ecclesiastica eadem fortè, cum illa, quam Κυβικουλαρεία appellat Pachymeres, *l. 12. c. 2.* quâque etiam donatus fuit Romanus quidam Κυβικουλάριος τῆς τοῦ Θεοῦ ἁγίας καὶ μεγάλης Ἐκκλησίας, Πρωτονοτάριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου τῆς Μεγάλης καὶ ἐνδόξου, cujus liber, περὶ ἄξεων laudatur P. Lambecio, *Comm. de Bibliotb. Cæsar. l. 6 p. 141.* ut & Joannes Cameniata, cujus Narrationem de Excidio Urbis Thessal. edidit Leo Allatius, in Epigraphe illius Κληρικὸς dictus & Κουβουκλείσιος. Ejusdem dignitatis meminit quoque Balsamon *ad Can. II. VI. c. 7.* Sed quæ propriè ea fuerit, definire haud omnino promptum est, cùm de ea sileat Codinus *in Catalogo Dignitatum Ecclesiasticarum.* In *Concilio* Nicæno *act. 1* & *4.* memoratur Cosmas Diaconus, Νοτάριος καὶ Κουβουκλείσιος τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου: qui in *Act. 5.* Κουβουκλειάρχης dicitur. An eadem dignitas, quæ ὁ Κυβέκλης appellatur in *Catalogo Dignit. S. Sophiæ* Medoniano, ubi ejus officium sic describitur, ut *Cubiculesius* videatur fuisse Capellanus Patriarchæ, &c. Car. du Fresne, in *Glossario.*

CUBICULARIUS Tonsuratus, in *Ordine* Roman. memoratus, in familia Pontificis Romani sic dicitur, ad discrimen *Cubicularii Laici*, cujus idem quoque Liber meminit. Munus ejus circa vestes Ecclesiasticas, ut Laici circa quotidianas erat. Et quidem *Laico*, ut ibi habetur, *hæc cura est præscripta, ut sella Pontificis in secretario sit parata, donec ille veniat celebraturus divina Mysteria.* De Tonsurato ibidem aliô locô: *Pontifex autem per manus Subdiaconorum mutat vestimenta hôc ordine: defert ei plicata Cubicularius Tonsuratus accepta de manibus Ostiarii*, &c. Eligebantur autem *Cubicularii* isti Pontifici ex Schola Cantorum, ut videre est *ibid.* ut & in *Ceremoniali Rom. l. 1. sect. 2.* apud eundem Car. du Fresne. Vide quoque Macros Fratres *in Hierolex.*

CUBICULATA Navis, apud Senecam, vide infrà *Thalamegos.*

CUBICULUM, apud Sueton. *Nerone*, *c. 12. Icarus primô statim conatu juxta Cubiculum ejus decidit*: Græcè Ὀρροφεῖον est Polyb. *l. 5. i. e. papilio magnificus*, principibus primo Viris in Asia, cùm ad jus dicendum, vel ad spectandos ludos, vel etiam ob caussam aliam propalam sederent, olim in usu, uti de Phocione ex Plutarcho, de Alexandro aliisque Regibus, ex aliis discimus. Vide de eorum fabrica & magnificentia Athenæum, *l. 12.* Inde similem *suggestum* seu tentorium Principibus suis Ludos spectantibus Romani in Orchestra extruxêre, Sueton. *Julio*, *c. 76.* Cum nascente enim Principatu hic mos apud eos cœpit. Vocatus *Cubiculum* à forma, quoniam hi ὀρροφεῖα in modum parvi cubiculi facti sunt. Utrôque modò & *suggestum* & *cubiculum* nominat Plin. *Panegyr. c. 51. Polybius* etiam σκηνὰς ἱεροπρεπεῖς, Græci insuper παρακύπτειν, *Nicetas* quoque τὸ βασιλικὸν ἐδώλιον. Casaubon. *ad loc. Suetonii cit.*

CUBILE, apud Plinium, *l. 36. c. 14.* ubi de Æde Dianæ Ephesiæ, *Is consecutus est ille* (Chresiphon Architectus) *arenbus arenâ plenis molli clivô, super capita columnarum exaggeratô, paulatim exinaniens imos, ut sensim moles in cubili sederet*: sedes est, cui imponitur moles, & cum qua coagmentatur. Unde *Cubilia* & *coagmenta laterum ac lapidum*, apud *Vitruv.* Ὀπαί, Græci dixêre istiusmodi tignorum cubilia & assecum, Latini quoque *cava* & *columbaria.* Vide Salmas. *ad Solin. p. 818.* Apud Plinium *Cubile salutatorium*, locus est ædium, in quo quisque olim suos Penates habebat. Ita enim is, *l. 15. c. 11.* ubi de malo cotoneo: *Omnia jam & virorum salutatoriis Cubilibus inclusa, simulachris noctium conscia imposita.* Vide Hadr. Turnebum, *Adversar. l. 13. c. 28.* Casaubon. *ad Sueton. p. 78.* & suprà in voce *Corona.* De *Cubicularis* verò *Imaginibus* Veter. *Monasterio* item, *Velis* &c. infrà, ubi de *Imaginibus*, *Servis*, *Velis.*

CUBILE Solis, vide infrà *Solis cubile.*

CUBISTICA, prima species, triplicis saltationis Veteribus usitatæ, cujus *Homerus* meminit, *Xenophonte* ac *Suida* testibus: ars fuit, quâ homines variis modis pedes ac manus contorquentes in caput saltabant. Quemadmodum nostrâ etiam nunc ætate circulatores faciunt, qui, lucri gratiâ homines decipientes, varias urbes Comœdiis recitandis perertant. Κυβίστησιν eam vocat Lucianus & in *Gloss.* reperitur *Cernulat*, quam vocem etiam Seneca usurpat, *Ep. 8.* etsi *cernuas* plures codices habeant. Vide Mercurialem, *Artis Gymn. l. 1. c. 3.* & supra in voce *Cernuus*, nec non infrà ubi de *Orchestica.*

CUBITI, Græcè πήχεις, Alexandrinis vocitati fuerunt pumilii pueri vix *cubitum* alti, teste Lucianô in Περὶ εἰδῶν. & Philostratô in *Nilo*: quales facie & garrulitate amabiles undique conquisisse Augustus dicitur Suetonio in *eo*, *c. 83.* Iisdem matronas otium solitas oblectare, legas apud Dionem, *l. 58.* Imò & inter viros eruditos hujusmodi delicias esse versatas, Philostratus auctor est in *Herode.* Inter eos excelluêre garrulitate pueri Syri, Alexandrini & Mauri, uti discimus ex *Luciano cod. Petronio, Martiale, Statio.* Nudos à veste haberi, interim multô aurô gemmisque exornari solitos, legas apud Dionem *ubi supra*, Herodianum *in Commodo*, & Philostratum *in Sophistis*, qui παιδία ψιμυθίωμενα inde eos vocat. Alii ab iis pumili seu nani fuêre, de quibus infrà. Vide Casaubon. *ad Sueton. d. l.* & infrà in voce *Deliciæ.*

CUBITOR Bos, apud Columellan, *l. 6. c. 2.* est qui in medio sulco decumbit. quod vitium quomodo is corrigi velit, dicemus infrà ubi de *Vitula.*

CUBITORIA vestis, apud *Petronium*, vide infrà *Nocturna*, it. *Sindon.*

CUBITORIUM, memoratum Cencio Camerario in *Ceremoniali*, *l. 2.* fuit lectus, qui Pontifici sternebatur sub Tribunali nempe summo triclinii, in quo cum Clero & Proceribus epulari solebat, loco, quasi fortè *Accubitorium*, Alemannus in *Dissertatione de Lateranensibus Parietinis*, *c. 4.*

CUBITUS, & CUBITUM, Græcè πῆχυς, quòd in sumendo cibo Veteres in eo *cubabant*, uti vidimus suprà, ubi de *Accumbendi ritu.* Idem ægri faciebant, vel colloquturi cum amicis: Corn. Nepos *in Attico*, *c. 21. Hos ut venisse vidit in cubitum nixus*, vel potionem accepturi. Curtius, *l. 3. c. 6. Quô visô Alexander levatô corpore in cubitum --- accepit poculum*, etiam qui repentè à somno erant excitati, in *cubitum* erigebantur, Homerus, *Iliad. κ. v. 80.* ὀρθωθεὶς δ' ἄρ' ἐπ' ἀγκῶνος, Porrò, qui gravi labore defuncti quiescebant. Hinc Hercules sic depingi solitus, Lucianus *Lapithis* κείμενον ἐπ' ἀγκῶνος, οἷον τὸν Ἡρακλέα γράφουσι. *Incumbens cubito, qualem Herculem depingunt.* Quô eôdem modô fluviorum idola picta cernimus, ut inter alia videre est infrà voce *Tiberis* &c. Inprimis verò celebris hic accumbentium situs, ut diximus. Unde apud Martialem Zoilus, in medio lecti loco positus, ut laxiùs recumberet, neque vestes disturbarentur, *cubitô* summovebat convivas, *l. 3. Epigr. 82. v. 5.*

Jacet occupato galbinatus in lecto:
Cubitisque trudit hinc & inde convivas
Effultus ostrô, sericisque pulvinis.

Eôdem per confertam multitudinem eluctantes turbam obviam repellimus, quod Græci παραγκωνίζειν, ac διαγκωνίζειν dixêre ut infrà videbimus voce *Umbo*, vide quoque infrà voce, *Regytars* it. *Pharisæi*, ubi de eorum *cubitaliter lavandi* ritu: ac *Pila*, ubi de illo lusûs genere, quô *cubitos cubitis* immiscebant. Inde genus mensuræ, habens duas spithamas & 2. pedes: juxta Aëtium, qui hanc longitudinem ascribit cheldoniæ aspidi, omnium nocentissimæ, ut videre est apud Salmas. *ad Solin. p. 442.* Solino *duo cubita*, sunt quatuor pedes, *c. 52.* ubi de Monocerotis cornu. Aliis *duo cubita* tres tantum pedes sunt, cujusmodi *cubitus λιθικὸς* & ξυλοπριστικὸς dictus est, Heroni *in Isagoge*: eô enim ligna, quæ serrâ secabantur, & lapides, mensuram accipiebant. Apud Scholiastem quoque Pindari, *Isthmion 4.* ubi de Hercule, Ἡρόδωρος γοῦν ἐν Οἰδίποδι φησὶ τὸν ἄλλον ὑπερτείνειν, ὅτι τὸ ὅλον σῶμα τεσσάρων πηχῶν ἔχοντα καὶ ποδός, *Herodorus in Oedipode ait, reliquos superâsse, utpote cujus totum corpus fuerit quatuor cubitorum & pedis*: septem pedes faciunt 4. *cubita* & *unus pes*, quam proceritatem plerique Scriptores Herculi tribuunt. Unde *septipedem hominem*, pro maximo dicebant, quod mensura ista longissimi hominis esse crederetur. Atque inde *Septipedes homines* perpetuô epithetô dicuntur Sidonio Apollinari Burgundiones, quasi longissimi ac procerissimi. Porus verò Indorum Rex, quô post Trojana tempora, nemo procerior Philostratô habitus, *quinque cubitos* implevit, si Curtio fides, *l. 8. c. 14.* ubi Freinshemium vide. At plura de hoc mensuræ genere, *de Cubito vulgari*, *Babylonio* seu *Regio* aliisque huc pertinentibus, apud Salmas. ubi suprà, *p. 42.* & 1233. nec non infrà aliquid, voce *Nemesis.* De *cubitis* verò fluviorum, h. e. ἀναγκωνῶν illorum seu *curvaturis ibid. p. 622.*

CUBRICUS, puerulus septem annorum, à vidua Buddæ, (qui à Scythiano Saraceno errores hauserat, ipse pejor Magistrô) adoptatus ac in artibus institutus est, Buddæ fortunarum, scriptorumque hæres. Hinc adultus in Persidem abiit, & *Manetis* assumtô nomine, libros Buddæ, de Manichæismo, sub suo nomine vulgavit, sectamque Manichæorum perniciosissimam orsus est. A. C. 275. Socr. *l. 1. c. 17. &c.* Vide *Manes & Manichæi.*

CUBUCLARIUS, in *veter. inscr.* Romæ, IIII. 1 M. Livius AUGUSTÆ. L. AMARANTHUS. SUPRA. CUBUCLARIOS Alia, DIS. MANIBUS. POLYBI. CUBUCULARI pro *Cubicularius*, Græci enim recentiores Κουβουκλεῖον dixêre, quod Latini *Cubiculum*,

Cubiculum. Salmas. *ad Solin.* p. 129. Vide suprà in voce *Cubicularius*.

CUBULTERINI, Italiæ populi. Plin. *l.* 3. *c.* 5.

CUBUS, vide Cybus.

CUBUS, apud Arnob. *l.* 2. *Quadragenarium ipsum ad te vocas; & ex eo perscrutare non abstrusum aliquid, non involutum, non de trianguis, non de quadratis, qui sit Cubus aut dynamis*: ut & *dynamis*, nomina sunt quadratorum numerorum. Vetus Auctor Græcus *de Numeris*, [illegible Greek]. In Geometria verò ὁ τετράγωνος, quod longitudinem & latitudinem habet tantum, *Δύναμις*, at quod *βάθος* præterea habet, Κύβος appellatur. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin.* p. 417. & 699. uti de Eratosthene *duplicationis Cubi* inventore, infrà aliquid voce *Perseus*. Aliàs κύβος, pro *tessera*, qua de vocis notione, vide infrà.

CUBUS Canopi, vicus fuit prope Constantinopol. è regione trans Chrysoceram sinum, juxta amnem Cison, postea S. *Laurentii Fanum*, nunc *Aghio Parasceve*.

CUCADMA, Sarmatiæ Asiaticæ oppid. *Ptol.*

CUCASBIRI, Thraciæ urbs. *Procop.*

CUCCHUS M. Antonius JCtus Ticinensis, scripsit *Institutiones Juris Can.* quas edidit A. C. 1564. *Notis* verò eruditis illustravit Sam. Marchius, Gerhard. von Mastricht, *Histor. Juris Eccl. num.* 389.

CUCCI, seu CUCCIUM, Pannoniæ inferioris urbs. *Antonin.* Scordiscorum popul. in Sarsia regione props Danubium, nunc *Kerofka*, sub Turcis. *Baudrand.*

CUCHENILLA, vulgò *Cuchenille*, inter merces Americæ pretiosiores. *Accedit* (Hispanis) *haud minus lucrum* (quam ex Mexicanis & Peruvianis metallis hauriunt) *ex præstantissimis cujusdam mercimonii, quæ ex sola America inde in reliquam Europam deferuntur, inter quæ principem locum obtinet vermiculus quidam, ex quo conficitur præstantissimus & summi pretii color purpureus, qui vocatur Cuchenille*, Georg. Hornius, *Orb. Polit.* Vide suprà *Cochenille*.

CUCULLATÆ Vestes, dictæ vulgo, quæ *cucullos* habebant. Isidorus, *Casula est vestis cucullata dicta per diminutivum a casa, quòd totum hominem tegat, quasi minor casa.* Sic *Loricæ cucullatæ*, quæ cum cucullis erant & totum hominem à capite contegebant usque ad pedes, &c. Salmas. *ad Vopisc. in Bonoso*, *c. ult.* A *cucullo* seu *cuculla*, vestis Scriptoribus Latinis notâ, quâ scil. caput operiebatur. Posterioris verò ævi Scriptoribus plerumque Monachicam vestem notat, quæ aliàs *cuculla* quoque & *capa* dicta est, & duorum digitorum mensuram non excedere jubetur, apud Ardonem in *Vita S. Benedicti Abbat. Anianæ num.* 40. à Flocco verò, Gall. *Froc* distinguitur, in Concil. Viennensi, apud Haeftenum. In specie verò *Cuculla memoratur* dicitur Innocentio III. *l.* 2. *Ep.* 12. ea, quam deferre jubebantur Canonici Regulares, qui Ordinem Regularem Canonicorum, sine Abbatis licentia, deseruerant & Monasticum susceperant: ii enim in Choro ultimi sedere, *in commorationes*, & pœnam delectionis, jubebantur. Quippe id erat contra Sanctiones Eccles. *Concilium Aquisgran. Ne Canonici cucullas Monachorum induant*, &c. Vide Car. du Fresne, *in Glossar.* & Macros Fratr. *in Hierolex.* quorum ii *Cucullatos* S. Æmilianum Confessorem & Petrum Abælardum, aliquot Scriptoribus appellatos, observat.

CUCULLI, vulgò *Kuchel*, oppid. Norici, ad fluv. Jovavum, 14. mill. pass. supra oppid. Jovavum, nunc vicus, ditione Salisburgensi inter Gollingam & Heileium oppid. *Cluverius*.

CUCULLOPEDONES, vide hic infrà, item ubi de *Soleis lanatis*.

CUCULLUS, Græcæ notationis, teste Salmasiò: Κίκυννος enim est *galea*, vel galerus, *Hesych.* unde Cucus, diminutiv. *Cucullus* & *Cucullio*, apud Capitolin. *in Vero*, *c.* 4. tegmen fuit capitis acuminatum in summo, uti vocis origo innuit, κίκυννος enim λόφον propriè seu *apicem* significat. Hinc *uncum* vocat Poëta,

> *Sic interposito villi contaminat unco*
> *Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus.*

quòd nempe hic apex bardocucullorum retro inflexus esset, non in ante, ut in Persicis & Phrygiis tiaris, vel etiam rectus. Ubi appositè *villum* appellat. Tale enim hoc tegmen. Martialis, *l.* 10. *Epigr.* 76. *v. ult.*

> *Pullo Mævius alget in cucullo,*
> *Cocco mulio fulget Incitatus!*

Non tamen solorum fuit servorum, licèt hi verè *cucullati*: sed & liberi eo usi, unde idem Poëta de Manneio, qui non modò ingenuus, sed etiam pro equite se vendicabat, *l.* 5. *Epigr.* 14. *v.* 6.

> *Hinc cuc*[illegible]*plen caput tectus,*
> *Oculoque* [illegible] *spectat indecens und.*

Ita autem caput texit, ut & partem humerorum velaret, quales à Monachis hodieque gestari videmus. Tegmen porrò erat densum ac villosum, ad frigus atque imbrem arcendum, & ipsi lacernæ cùm opus esset superebatur, cum his enim sumebatur, (sed & pænulæ cucullatæ erant, ut quamdiu togati fuêre Romani, nudò incessisse capite legentur) quapropter ipsa lacerna pro *Cucullo* & capitis tegumento sumitur, apud Horatium, *l.* 2. *Serm. Sat.* 7. *v.* 55.

> *Turpis odoratum caput obscurante lacerna.*

Et quia lacerna ac birrhus eadem res fuit, inde birrhus quoque pro *Cucullo*, Juvenal. *Sat.* 7. *v.* 145.

> ----- ----- ----- *Quò te nocturnus adulter*
> *Tempora Santonico velas adoperta cucullo?*

Ubi vetus Interpres *Birrum Gallicum* explicat: Nam apud Santonas Galliæ oppid. conficiebantur. Plerumque verò apud Romanos latendi causâ *Cucullus* sumtus est, ideo noctu frequens in discursationibus & ad dissimulandam personam. Proin de Messalina lupanar petente Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 118.

> *Sumere nocturnos meretrix Augusta cucullos* &c.

Et Capitolin. de Vero, *c.* 4. *Vagabatur nocte per tabernas & lupanaria, obtecto capite cucullione vulgari viatorio*, &c. Sed propter priorem usum antiquis Afceris ac Monachis id vestis genus adhiberi cœpit, quod illi nunc *Capucium* à capite tegendo vocant. Veteribus verò alia hæcce res fuit, teste *Varrone*. Apud omnes porrò non eadem *Cuculli* forma, aliis acuminata, aliis rotunda est. Veterum verò cuculli oblongi erant, in acumen, ut diximus, desinebant, quæ forma hodieque (oblonga enim adhuc & in acutum plerumque involuta est) obtinet. Hinc per similitudinem *Cucullos* appellaverunt involucra, quibus thus, piper & alia odoramenta tegebantur. Martialis, *l.* 3. *Epigr.* 2. *v.* 1.

> *Cujus vis fieri, libelle, munus?*
> *Festina tibi vindicem parare,*
> *Ne nigram citò raptus in culinam*
> *Cordylas madidâ tegas papyro:*
> *Vel thuris, piperisque sis cucullus.*

Liburnici *cuculli* dicti sunt, quòd Liburnicâ lanâ conficerentur, de qua Plin. *l.* 8. *c.* 48. Bardaicus *Cucullus* seu bardus, militum erat è crassiore lana, sive ex caprarum pilis ac cilicio confectus. Ejus meminit Capitolin. *in Pertinace*, *c.* 8. an idem cum *Bardocucullo*, de qua voce vide suprà *suo loco*: & plura de *Cucullo*, apud Octav. Ferrarium, *de re Vestiar.* 2, *part.* 2. *l.* 1. *c.* 20. 21. & 23. nec non *part.* 1. *l.* 2. *c.* 7. ubi figuram pænulæ cum cucullo, & quidem acuminato exhibet, tum in Mercurii imagine, tum in icuncula Ægyptiaca. Sed & *Cuculli pedum* occurrunt, in Notis Tyronis & Senecæ, de quibus vide Salmas. *ad Martial. l.* 4. *Epigr.* 4. ut & infrà aliquid, ubi de *Soleis lanatis*.

CUCULUM, oppid. Marsorum in Latio, *Seunia*, teste *Leandro*.

CUCULUS, Jupiter dictus est, quòd Junonis desideriô in hanc avem fuerit transformatus, de qua vide hic infrà.

CUCULUS, Græcè κόκκυξ, Plinio ex *accipitre videtur esse, tempore anni figuram mutans, quoniam tunc non apparent reliqui, nisi perquam paucis diebus: ipsque modico tempore visus non cernitur postea*, *l.* 10 *c.* 9. Sed non solùm Accipitrum id genus, *Emerillon* Galli vocant, cui similem *Cuculum* Aristoteles tradit, *Histor. l.* 5. *c.* 7. verùm nec reliqui accipitres tum videntur, utpote ovis edendis occupati incubandisque. Æschylo idem cum upupa est, *Cuculus* enim vere procedit, æstate discedit, quò tempore upupa apparere incipit. Versus ejus sunt,

> [illegible Greek verses, 8 lines]

apud Aristotelem suprà laudatum. Ad quos versus vide notas insignes Salmasii, *ad Solin.* p. 138. & 139. Sed tam falsum ex *cuculo* fieri upupam, quàm falsum ex sycalide vel ficedula melancoryphum, uti docet idem *ibid.* Cæterùm *Cuculi* proprium esse hoc multi putant, ut alienis ovis incubet. Unde est, quòd hodieque vulgato sermone Galli sic eum per convitium appellent, cujus uxor mœcha est, quia alienos liberos fovet & nutrit insciens. Verum non aliena ova incubare, sed in alieno nido parere *Cuculum* & aliis avibus ova sua incubanda excludendaque tradere, discimus ex Aristotele, *l.* 9. *Histor. c.* 29. Theophrasto, *de Caus. Plantar. l.* 2. *c.* 24. Plinio, *d. l.* Oppiano, *Ixeutic. l.* 1. Aliis. Itaque Romanâ linguâ *Cuculus* non dicitur, qui ab uxore contumeliam patitur, sed qui facit: mœchus videl. qui initat cuculi cubat in lecto non suo. Hinc Artemona mulier, in *Asinaria* Plauti, Demænetum virum suum, in lupanari cum scorto deprehensum, hôc convitiô excipit, *Actu* 5. *sc.* 2. *v.* 73.

> *Etiam cubat cuculus* ----

Item, *v.* 84.

> *Cano capite te Cuculum uxor ex lustris domum rapit.*

At eum, quem Galli *cucuium*, Romani *curucam* appellabant, Juvenalis, *Sat.* 6. *v.* 276. quòd in hujus avis nido *Cuculus* plerumque pariat. Aliàs tamen & in palumborum, & turturum & alaudarum, & chloridum & papporum & passerum, & scolopacum (quam avem quidam intelligunt voce Hebr. *Kore* Jerem. *c.* 17. *v.* 11.) κόκκυγα cuculum, discimus ex Antigono, *Mirabil. c.* 100. Æliano, *l.* 3. *Histor. c.* 30. Isidoro, *l.* 12. *c.* 7. &c. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Parte poster. l.* 1. *c.* 12. & infrà *Cuga*, plura verò de hac ave, apud Autores præfatos.

CUCUMELLUM, inter sacra ministeria reponitur, apud Baronium, *A. C.* 303. *num.* 12.

CUCUMIS, Græcè Σίκυος, inter nascentia in hortis, *mirâ voluptate Tiberio Principi olim expetitus. Nullo quippe non die contigit ei, pensiles eorum hortos promoventibus in Solem rotis olitoribus: rursusque hibernis diebus intra specularium munimenta revocantibus*, Plin. *l.* 19.

l. 19. c. 5. *princip.* Græcis recentioribus ἀγγούρι dicitur; unde *κιτράγγουρον*, *citrinus cucumis*. Eorum enim alii sunt viridiores, alii pallidiores, & *luteo* coloris, alii nigri. *Cereos cucumeres* memorat idem Plinius, *ibid. Crescunt, qua cogantur forma. In Italia virides & quam minimi, in provinciis quam maximi & cerini aut nigri placent, copiosissimi in Africa, grandissimi in Asia, ubi cum magnitudine excessere, pepones vocantur.* Sed & melopepones inde. Idem, *Ecce enim maxime nova forma eorum in Campania provenit, mali cotonei effigie. Forte primo natum ita audio unum, mox semine ex illo genus factum, melopepones vocant. Non pendent hi, sed humi rotundantur. Mirum in his præter figuram coloremque & odorem, quod maturitatem adepti, quanquam non pendentes, statim à pediculo recedunt* &c. Salmasio vero in totum differunt melopepones, vel *σικυοπέπονες*, *cucumeres seminosi*, ut Græcia vocabat, à vulgaris cucumeribus, nec alter ex alterius semine provenire possunt. Eorum semen è Græcia in Campaniam primum eo tempore, quo Plinius scripsit, allatum est. Unde & Plutarchus paulo ante ætatem suam *Sicyopeponem* in cibos receptum memorat. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 958. & 959. Plura vero de hoc fructu, apud Plinium, *d. l.* Dioscoridem, Theophrastum, Alios; infra etiam aliquid, voce *Melones*.

CUCURBITA, apud Auctorem *Moreti*,

Et gravis in latum demissa cucurbita *ventrem*:

Similis cum cucumeribus naturæ est, duntaxat in nascendo. *Vires sine adminiculo standi non sunt, velocitas pernix levi umbra cameras ac pergulas operiens. Inde hæc duo prima genera, camerarium & plebejum, quod humi repit. In priore mire tenui pediculo libratur pondus immobile aura --- quoque omni modo fastigiatur --- crescit, qua cogitur forma, plerumque & draconis intorti figura. Libertate vero pensili concessa, jam visa est novem* (alii legunt 5. alii 8.) *pedum longitudinis*, Plinius ubi supra. Usus earum in cibis. *Et primus cauliis in cibo --- Cortex viridis tener deraditur nihilominus in cibis. Cibus saluber ac levis --- Cibis quo longiores, tenuioresque, eo gratiores. Et ob id salubriores, quæ pendendo crevere, Ibid.* Hinc inventa ratio est, quâ (non seminis solùm, sed) *cibo quoque servarentur --- & id quidem in muria fit. Sed & scrobe, opaco in loco, harena substrato, fenoque sicco opertas, ac deinde terrâ, virides servari tradunt, Ibid.* Ob quam cibi hujus salubritatem, proverbio jactatum, *Cucurbitâ salubrius*. Atque inde *olivam* quidem prisci super mortuo, at Cucurbitam super sano statuerunt, apud Auctorem *Παροιμιῶν*, ubi de Proverb. ἢ σέλινον, ἢ κολοκύνθην: qui *Diphili* quoque illud citat, Ἐν ἡμέραισιν ἑπτὰ σοὶ γέρων ἐγὼ παρασχεῖν κολοκύνθην ἢ σέλινον, *In diebus ipsis septem tibi senex volo prabere* cucurbitam *aut olivum*. Ac si dicat, Intra hosce proximos septem dies tu quidem aut convalesces, aut morieris. Vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 4. *c.* 5. Sed & alius earum usus: *Nuper in balinearum usum venire urceorum vice, jampridem vero etiam cadorum, ad vina condenda*, iterum Plin. Imò, si eidem fides, vestitui quoque inservierunt. Arabes enim linum ex *Cucurbitis laniferis*, in arboribus genitis, colligere tradit, *l. eod. c.* 1. *de Lino*. Idem de arboribus Indiæ laniferis, *Ferunt*, inquit, *mali cotonei amplitudine*, cucurbitas, *quæ maturitate ruptæ ostendunt lanuginis pilas, ex quibus vestes pretioso linteo faciunt*. Qua de re quid sentiendum, vide Salmas. *ad Solin. p.* 296. & *seqq.* De *Cucurbitis* vero *Medicinalibus*, vide iterum Plinium, *l.* 32. *c.* 10. In *Musæo* Kircheriano Romæ, è *Cucurbitis Mexicanis* scutellæ excavatæ, figurâ sat amplæ, sed pondere levissimo, diversis figuris & tractibus subtilissimis variè effigiatæ; ut etiam colorum multiplicitate depictæ ac demum vernice Sinicâ magni splendoris superinductô, asservantur, uti docet Georg. de Sepibus *in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo, p.* 14.

CUCUSSUS, urbs Armeniæ minoris D. J. Chrysostomi exiliô clara. *Cocussa* Athanasio. *Ferrar.* Vide Sozom. *l.* 8. *c.* 21.

CUCUTIA seu COCUTIA, vide suprà in *Coccus* & *Crassa*.

CUDA, vulgò *Coa*, Lusitaniæ fluv. *Ferrar.*

CUDO, Græcè πῖλος, utrumque significat, & galerum seu pileum, & pedule: quemadmodùm & *Cucullus*, quod ex Græco κώκκος: i. e. *galea* vel *galerus*, ortum videtur. Nomen ei à *cudendo*, i. e. feriendo & fundendo, *udo* tamen pro *cudone*, de pedulibus dictum: Sic *Aulon* & *Caulon*, *Cosroena* provinc. & *Osroena* &c. Fiebant nempe ex coactili non lana, sed hircorum pilo & quasi succudebantur: quomodo etiam *Cudones* concinnabantur sive galeri. De pelliceo tamen galero *Cudonem* Silius dixit, *l.* 16. *v.* 59. Vide Salmasium, *Not. ad. Capitolin. in Pertinace, c.* 8. & *Lamprid. in Alexandro Sev. c.* 40.

CUDUM, Indiæ promontor. sive oppid, Mela, *l.* 3. *c.* 7. populi *Κώδρεις Ptolemæo* dicuntur, vicini Sinis, ultra Colum, vel Colicum promontorium, Eoo adsiti litori.

CUENCA, Urbs Episcopalis Castellæ novæ, in Serramontana. Veterib. *Valeria* forte, quæ à Mauris destructa, ab Alphonso IX. reparata est. Miræus, *Geogr. Eccl.*

CUEVA, nomen Familiæ in Hispania illustris, cujus origo adscribitur civitati Uzebedæ. Ex ea, sub Petro & Henrico Regibus, floruit Johannes Sanctius *de la Cueva*, Guil. Martinezii Pater & Didaci Fernandezii Vice-comit. *de Huelma*, avus. Hôc genitus fuit Beltramus & Johannes, ex quibus hic Dominus Solerae fuit, & e jus ex filio Ludovico ac nepote Johanne pronepotis Isabella *de la Cueva*, nupta Francisco Benavidio Comiti de Sancto Stephano, dominium ac nomen gentile posteris intulit. Eô enim matrimoniô natus Didacus, ex Leonora *de Toledo*, Franciscum Benavidium *de la Cueva Comit. Sancti Stephani* seu *de Santistevan del Puerto Dn. de las Navas, Castellar, ac Solera* (maritum Briandæ Baraniæ & Benavidiæ, filiæ Alvari Marchionis Santacrucii) & Isabellam *de la Cueva*, genuit. Ex ejusdem Johannis Dn. Soleræ filio Ludovico natus est Alfonsus *de la Cueva & Benavides Dn. de Vedmar*, reliquorum Dominorum & Marchionum *de Vedmar* sator. Beltramus verò, alter Didaci Fernandezii filius, à Rege Comes Ledesmæ A. C. 1462. biennio post Dux Albuquerquæ creatus est. Ejus è primo thoro filius Franciscus Fernandezius, ultra titulos patrios Marchio *de Cuellar* salutatus est reliquosque Duces progenuit. Pater enim pe Beltramus ex Mencia Mendozia fuit Francisci *de La Cueva*, Ducis *de Albuquerque* quô & Franciscâ Toletanâ genitus Didacus, è Maria de *Cardenas*, suscepit Beltramum Ducem Albuquerquiæ, extinctum A. C. 1612. Qui pater fuit, ex Isabella *de la Cueva Duca de Albuquerque*, Francisci Fernandezii, qui ex Anna Henricia de Mendoza prolem suscepit. Tertio matrimonio Beltrami vitam debuit Christophorus *de la Cueva & Velasco*, qui ductâ Leonorâ *de Velasco* Comite, Comes de *Siruela* factus est & reliquos hujus tituli ex se dedit, qui nomina *de la Cueva & Velasco* conjunxère. Sed & præter Christophorum eâdem matre natus est Antonius de *Ledesma*, cujus posteri Marchionum axioma obtinuère, sed per matrimonium ad Cerdanos Medinæcelitani Duces transmiserunt. Phil. Jac. Spenerus, *Theatr. Nobilit. Europ. Tom. I. p.* 84. & *Tom. III. Indic.* In scuto gentilitio hujus familiæ, inter alia, splendent aurea lilia tria, ab Hugone, è Comitibus Tolosanis oriundo, nominis *de la Cueva* instauratore, qui in memorabili prœlio *de Salado*, contra Maurorum Reges, vexillum, cruciatum, Avenione a Pontifice benedictum, prætulit, jubentibus Alfonsis Castellæ XI. & Lusitaniæ VII. Regibus A. C. 1340. In iisdem jam antè octo decusses erant aurei, post pugnam celebrem A. C. 1227. quâ civitas *Baeza*, à Maurorum jugo liberata est die S. Andreæ festô &c. Porro Bartholemæus, Ducis Albuquerquii filius, A. C. 1543. à Paulo III & Alfonsus, ab Urbano VIII. purpuram meruère. Claud. Chiffletius, *Præf. de Nom. antiqq.*

de la CUEVA Barthelomæus, vide *Bartholomæus*.

CUFA, Urbs Chaldææ, ad Euphratem nunc sub Turcis. In confinio Arabiæ desertæ, 60. milliar. à Bagdata in Occasum. Aliàs ampla, & aliquando Califarum sedes.

CUFA, & TUFA, idem quod Birrus, vestimentum vel pallium caput operiens: unde *Coifa*, Gall. *Coiffe*, galerus & pileus nocturnus; seu tegumentum capitis, quod supremam capitis partem seu cerebrum tegit, Salmas. *ad Vopisc. in Aureliano, c.* 45.

CUGERNI, vide *Gugerni*.

CUGNERIUS Petrus, vide *Petrus*.

CUGUS, in *Usaticis* Regni Majoric. A. C. 1248. *Si quis dixerit alicui* Cugus *vel Renegat, & statim sibi aliquod damnum acceperit, non teneatur respondere alicui domino vel ejus locum tenenti*: Gallis *Cocu*, vel *Coucou*, *Cornard*, Occitanis *Cougoul*, olim *Coux*, convitium est, quo illi asperguntur, quorum uxores, iis tacentibus, mœchantur, *Argæ* hinc dicti Lacedæmoniis. An à *cuculis* avibus, quos inferior ætas *cucos* dixit, quique in aliarum avium nidis, putà curruccæ, palumbi, turturis, alaudæ, chloridis, passeris, lusciniæ, muscicapæ, rubeculæ & ruticillæ ova ponunt. Sed ita non qui ab uxore contumeliam patitur, sed qui facit, *Cuculus* dicendus: quæ etiam vocis apud veteres Latinos notio fuit. Artemona certè mulier, in *Asinaria* Plauti, Demænetum virum suum, in lupanari cum scorto deprehensum, hôc convitiô excipit, *Actu.* 5. *sc.* 2. *v.* 73.

Etiam cubat cuculus.

Item, *v.* 84.

Cano capite te cuculum uxor ex lustris domum rapit.

Cùm contrà, quem Galli *Cuculum*, Romani *curucam* appellarent. Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 276. de viro stolido, falsas adulteræ uxoris lachrymas miserante.

Tu tibi tunc curruca places, fletumque labellis
Exsorbes.

An à vulgi errore, quô etiam Acron Grammaticus insignis *in Horat. l.* 1. *Sat.* 7. abreptus est, putantis *cuculi* proprium hoc esse, ut alienis ovis incubet, Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 1. *c.* 12. Verum Gallos olim non *Cocu*, sed *Coux* dixisse, ita ut *Cocu* vox sit *Coux* repetita, contendit Car. du Fresne, quamvis ejus etymon planum haud esse fateatur, *in Glossar.*

CUJACIUS Jacobus, Tholosanus, celeberrimus JCtus sui temporis. Biturigibus inprimis docuit, ubi obiit A. C. 1590. Operibus editis immortale nomen adeptus. Pap. Masson. eum laudavit, prosâ & versu. San-Marth. *Elog. l.* 4. *Scaligerian.* 1. 2. Verderius, *Prosopogr.* Corn. Toll. *Addit. ad P. Valer. de Infelicitate Literatorum*, Keckermannus, *Consil. Log. de Locis Commun.* *Jansend.* Alii: Anton. verò Faber non parum ejus famæ detrahit *in Rational.* Catalogum scriptorum ejus habes *in Elogiis* Anton. Teissier, *Part.* 2.

CUJAVIA, provinc. Poloniæ inter Prussiam ad Boream & Poloniam inferiorem, ad meridiem cum Mazovia à Lesco Rom. Conrado fratri concessa est. A. C. 1205. Hic Uladislavia & Brestia Urbes. Vide ibi.

CULARO Allobrogum, urbs Galliæ, Cn. Planco *in ep.* 15. *ad M. T. Ciceronem*, memorata, ferè ad Dracis Isaræ confluentes, seu ad Isaram, mox Draci aquis augendam, cujus muros cum interioribus ædificiis perfectis, Diocletianus & Maximianus Imperatores portam Romanam Joviam, portam vero Viennensem Herculiam appellari voluerunt. Postea à Gratiano Aug. *Gratianopolis* dicta: Episcopum habet, quartum inter Antistite, Viennensi Burgundiæ Archiepiscopo, post Valentiam, Vivarium seu Albam, & Deam suffraganeum. Prima *Gratianopolis* mentio fit in Concilio Aquileiæ habito, annô 15. Imp. Gratiani, cui tum Domninus Episcopus interfuit: quemadmodum Victurius Epaonensi, Ursulus Aurelianensi 3. Valerius Presbyter, missus à Syagrio, Lugdunensi 2. Hesychius vel Isicius Parisiensi 4. Matisconensi 1. & 2. & Lugdunensi 1. Clarus Cabillonensi, &c. Vulgò *Grenoble*. Caput est agri cognominis Vulgò, *le Graisivodan*, vel *la vallée de Graisivodan*. Ab urbe 2. leuc. fons est, Augustino, *de Civ. Dei, l.* 21. *c.* 7. memoratus, quô ignem ali, certo se scire asserit Franciscus

Salelius

Salesius Episcopus Gener. Ab aliis ardere adhuc dicitur, ab aliis ante annos circiter 50. ardere desiisse, sed flamma è vicino fonti solo existere odis tantum ac pluvio cœlo, quâ etiam ova coquuntur. Eò foste palea accenditur & comburitur. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Fuêre & aliæ Gratianopoles: In concilio siquidem Ephesino Episcopi Gratianopoleos mentio fit: & Thalassius Gratianopolitanus Episcopus in Mauritania Cæsariensi à Rege Vandalorum, & Alanorum Hunerico, cum cæteris, relegatus esse dicitur. *Idem.* Vide quoque *Gratianopolis.*

CULCITRÆ Subalares, apud Lamprid. *in Heliogabalo*, c. 19. *Nec cubuit in accubitu facile, nisi iis, quæ pilum leporinum haberent, aut plumas perdicum, subalares culcitras sæpe mutans:* Sunt pulvini, quibus undique fulciebantur delicatiores, cùm accumberent, [illegible] dicta Græcis. Lucianus *in Somnio sive Gallo*, [illegible], *Postquam accumbendi tempus instabat, proximum sublatum reposuerunt Thesmopolin, non alio faciè per Jovem, quinque puto, juvenes satis magni, subalares culcitras undique ei suffercicbant, ut in hoc situ diu perdurare posset.* Aliter tamen Lampridii locum legit Lectius, quem vide apud Casaubonum, *Not. ad loc. cit.* Sed & in Sacris mentionem ejusmodi *culcitrarum* à Prophetis fieri notum. Aliàs *Culcitra* communiter farciebantur tertimentis & purgamentis lanæ, quæ ex politione vestimentorum detrahebantur. Item foliis candidis & mollibus herbæ, quam *centunculum* Latini, Græci [illegible], quasi *tomentum*, ob hunc ipsum usum, dixêre &c. Vide suprà. Locô *culcitra* verò tegetem usurpavisse pauperes, vel sagâ Gallica, notat Casaubonus *ad Theophr.* De *Culcitrarum* exactionibus, quæ fiebant à vassallis & tenentibus, ad dominorum exceptiones, cum peregrè ibant, quæque Comitibus vel Tribunis aliisque Magistratibus fieri vetantur, *leg.* 2. 3. *Cod. Theodos. de Salgamo hospitibus non præbendo*, vide Car. du Fresne, *Glossar.* ubi *Culcitrarum* quoque usum & nomen à Gallis primum promanâsse, probari nonnullis ait, ex Plinio, *l.* 19. *c.* 1. *Sicut in culcitris præcipuam gloriam Cadurci obtinent, Gallicarum hoc & tomenta pariter inventum.* Sed frustra, cum Græcis nominibus ex antiquo tomenta hôc modô inculcata [illegible] appellata esse constet. Salmas. *ad Solin. p.* 598. Vide quoque suprà in verbo *Cubare.* & infrà *Pulvillus*, it. *Pluma*, & *Subalares.*

CULCUA, Numidiæ Colonia. *Ptol.* *Cucutina*, teste Marmoliô.

CULCUL, nomen granorum, quæ in deliciis Constantinopoli, præsertim recentia, ex Ægypto illuc adferri dicuntur. Ea *Matthiolus* nasci vult in Plinii staphylodendro, sed hoc siliquas fert, & in his nucleos sapore nucis avellanæ. *Bellonius* nucem esse gemini pugni amplitudine scribit, quæ illa grana ferat. Sed nec hæc conveniunt. De faba colocasia, seu etiam vero legumine Ægyptio alii accipiunt. Serapio *Habel culcul*, i.e. *magnum semen Culcul*, Avisena *Hab Alchalchel* vocat, c. 309 Ger. Cremonensis *granum Alkakil.* Idem Rhazi *Kilkil* dicitur. E' quibus Avisena, illud semen esse, sicut piper album, majus cartamô seu cnici semine, non plenè rotundum & suavis odoris, dum frangitur, unctuosumque esse, tradit. Quosdam autem addit dicere, semen esse granati sylvestris, sed eos refellit, c. 466. de *Mugaib*, quæ radix est hujus arboris, quæ semen id fert: idque hôc argumentô, quòd ea radix (quam nonnulli sylvestris quoque granati radicem esse volunt) Venerem juvaret: quod tamen de semine quoque fertur. Non pronuntiat verò idem Scriptor, ex qua arbore, vel frutice vel herba fuerit illud semen, ut planè videatur nescivisse. Unde nec hodiè, quid *Culcul* seu *Coul coul* sit, ignorari, mirum. Salmas. *ad Solin. p.* 1311. & in *Addendis ad h. p.*

CULDEI, seu COLIDEI, Monachi & Sacerdotes, apud Scotos Hibernosque olim, de quibus vide Hect. Boethium, *Histor. l.* 6. ubi ait, illos, quòd sedulò prædicationi vacarent, essentque in oratione frequentes, ab incolis *Cultores Dei* esse appellatos: invaluisseque id nomen apud volgus in tantum, ut Sacerdotes omnes vulgò *Culdei*, i.e. *Cultores* Dei dicerentur. Idem addit, Pontificem inter se communi suffragiô delegisse, penes quem divinarum rerum esset potestas, eumque multos deinceps annos *Scotorum Episcopum* esse vocatum. Sed & extra Albaniam hoc nomen auditum esse, refert Iac. Usserius Archiepiscopus Armachanus, qui ait, in Enlli sive Berdseya insul. Monachis, & in Hibernia presbyteris secularibus, id nominis esse attributum. Illam enim suô tempore à Monachis religiosissimis inhabitaram scripsit Geraldus Cambrensis, quos *Cælibes* vel *Colidei* vocaverint, *Itiner. Cambr. l.* 2. *c.* 6. In majoribus quoque Ultoniensium Ecclesiis, presbyteros, qui Choro inservientes divina celebrabant officia, *Culdeos*, eorumque Præsidem *Priorem Culdeorum* appellatum esse, scribit Henr. Spelmann. *Glossar. Archæol.*

CULEMBACHIUM, oppidum Franconiæ ad Mœnum fluv. qui suprà oritur. Emit hoc, cum Blassenburgo & aliis, ab Orlamundanis Johannes, filius Friderici II. Comitis Zollerensis, pater Friderici IV apud Carolum IV. Imperator. non parum gratiosi. Arcem habet *Blassenburg*, & territorium satis amplum Marchionis, è familia Brandeburg. 6. leuc. à Bamberga in Ortum, *Culmbacensem* lineam hodiernam orsus est Christianus, secundus filius Joh. Georgii Electoris, mortui A. C. 1598. & ex successione Georgii Friderici agnati, nactus est in Franconia tractum montanum & ad Ayssum, A. C. 1603. Obiit A. C. 1655. relictô ex Filiorum majori Erdmannô Augustô, qui defunctus erat, A. C. 1651. nepote Christianô Ernestô, & aliô filiô Georgiô Albertô, qui natus A. C. 1619. adhuc cum nepote superest. Aliàs jam olim *Culmbacensis*, seu Beruthini rami auctor Casimirus fuit, fil. Friderici, nepos Alberti Electoris *Achillis Germanici* dicti. Hic Casimirus, auspiciis patris, Norimbergenses vicit; A. C. 1506. rusticam seditionem oppressit, A. C. 1525. Generalis dein exercitus Dux in Ungaria A. C. 1527. obiit; Pater Alberti, qui *Alcibiades Germanicus* dictus, conjunctis studiis cum Mauritio Saxone, æquali suo, Cæsari militavit, A. C. 1544 in bello Gallico, inde Smalcaldico: Dux posteà fœderis contra Saxonem & Philippum Hassum initi: Missus A. C. 1547. in subsidium Mauritii à Joh. Friderico pressi, captus est: Dimissus Magdeburgum, A. C. 1552 cum Mauritio obsedit, huic mox contra Cæsarem quoque socius. Exin variorum Episcoporum ditionibus miserè vastatis, Passaviensi tractatu comprehendi noluit. Tum Lucemburgensi Ducatu & Lotharingiâ vexatâ, nomine Gallici Regis prætentô Tandem cum Cæsare pactus, ad Mussipontem Aumalium profligavit & cepit: Mox iterum grassari per Franconiam bellum à Ferdinando Rege Romanorum, & Mauritio denuntiatur, quô ad Sivershusam victus A. C. 1553. nihilominus cum Brunsuicensi, Episcopis ac Norimbergensibus rem habuit. Demum prope Brunsuicum rursus profligatus, moli succubuit: Inde in Galliam profugus, cùm in Germaniam publicâ fide acceptâ rediisset, Pforthemii decessit, A. C. 1557. Vide Thuan. *Histor. l.* 19 Spenerum, *Sylloge Geneal. Hist. &c.* A Maria Ungariæ Reginâ pecuniâ adjutus fuisse creditur.

CULEMBURGUM, oppid. amplum Geldriæ, cum arce, ad sinistram Leccæ ripam, sub dominio olim Comitis sui; & in 3. partes divisum est, in ditione Hollandorum. Seculô proximè elapsô, sub initium turbarum, *Culemburgicus* Comes, cum Ludovico Herenbergensi & Henrico Brederodio, caput fuit fœderatorum in Belgio, A. C. 1566. cujus proin ædes Bruxellis, postmodùm Albani jussu, dirutæ. Vide Grot. *Annal. Belg.* *Strad. dam.* &c.

CULEUS, & *eum*, Græcè [illegible], Æolibus, pro [illegible], saccus est ex lino, corio, vel cannabe. Sed corio inprimis. Hincque pœna sacrilegorum primò, dein parricidarum apud Romanos: apud quos parricidæ sanguineis virgis verberati, *Culeo*, ex corio vel bovis vel asini facto, cum cane, simia, gallo & serpente, similibus huic monstro feris, inclusi in mare conjiciebantur. Vide infrà, ubi de *Parricidis.* Ad quorum exemplum posteà & alii sontium perditiores, quique maximè exosi, vel ante vel post supplicium, *culeo* insui cœperunt; quod *coriis involvere* Vitruvius, Græci [illegible], item [illegible] dixêre. Quomodo Cleomedem suicidam, in culeum capite tenus involutum cruci affigi apud Plut. Ptolemæus jussit. De adulteris, vide suprà, uti de *culei* in penuriis puniendis usu apud Hebræos, infrà ubi de *Penuria.* Sed & liquidorum mensura fuit apud Romanos maxima, amphoras 20. continens. Plin. *l.* 14. *c.* 4 *Cato denos culeos reddere ex jugeribus scripsit, vinearum) efficacibus exemplis, non maria plus tentata conferre mercatori, non in Rubrum littus Indicumve merces petitas, quam sedulum ruris laborem.* Et paulo antè, *Annæo Senecâ* ... *tanto prædii ejus amore capto, ut* [illegible] *pateret* ... *tradere palmam eam emptis quadruplicato vineis* ... *intra decimum ferè curæ annum: digna opera, quæ in Cæcubis Setinisque agris proficeret: quando & postea sæpenumero septenos culeos singula jugera, hoc est, amphoras centenas quadragenas musti dedêre* &c. Sed in prioribus verbis *sexenos ternos*, habet Columella, *l.* 3. *c.* 3. Quindenos *culeos* legit Fulv. Ursinus *ad Varronem de Re Rust. l.* 1. *c.* 2. *p.* 15. uti notat Dalechampius, *Not. ad Plinium.*

CULEX, apud Græcos generale nomen non habuit olim. Nam [illegible] recens est & ex Arabibus sumtum: [illegible], est vinarius culex, de quo notus ille versus Hadriani,

> *Ambulare per popinas,*
> *Culices pati rotundos.*

Vide quoque infrà voce *Vinum.* E'[illegible], culex in aquosis locis nascens, ut Hebr. [illegible] *jathus* cujusmodi culicem, Titi ingressum nares, ejus cerebrum totô convulsisse septenniô, fabulantur Judæi, quod idem de *Jocama*, Nimrodi culice, Arabes memorant, [illegible], culex est leoni metum incutiens, Hebr. *Maphgia*, ab *occurrendo* vel *incurrendo*, quia illum acriter impetit, in oculos irruens: nec solò motu sed & voce territat & in fugam compellit; cujusmodi culicum olim magna vis fuit in Rhizophagis & Mesopotamia. [illegible], in pinu nascitur; [illegible], in caprifico & palma, [illegible] in ulmo, quercu & ficu, &c. Quantam sæpe cladem *culicum* multitudo intulerit, vide de Mysiis Pausan. in *Achaic.*, de Atarnitis, eundem paulo post; de Sapore, qui Nisibin obsidebat, Theodoretum, *Religiosa Histor. c.* 1. laudatos Bocharto, *Hieroz. Part. poster. l.* 4. *c.* 15. Quare cùm ex lacu circa Tiberiadem multi orirentur culices, Hebræi timentes, ne per nasum aut aures in infantium capita penetrarent, *natô infante, massam ei subigebant ex uvis immaturis & cerebrum ejus inungebant, ne morderet illud [illegible]*, in *Beresith Rabba*, *sect.* 34. De palustribus verò Ægyptiis, quô pactô illi ab hoste hoc se defenderent, diximus suprà in voce *Conopeum.* Vide plura hanc in rem, apud Bochart. modò laudatum, *l.* 4. *c.* 17. Sed & *Culicum* operâ ficus juvantur & palmæ fructus maturescit. E caprificis enim exeuntes culices, qui ex semine ejus nascuntur, Græcis [illegible], item [illegible], dicti, ad maturitatem ficus eas pertundendo & aperiendo, perducunt, uti videmus suprà, ubi de *Caprifico.* Simili prorsus modô curari palmas fœminas, ait Herodotus, *Musa* 1. *Culices* enim evolantes è maris palmæ fructibus inire fructus fœminæ palmæ, eosdemque maturare ac, ne decidui fiant, præstare, hâcque fini fructum è masculis in arbore fœminæ alligari. *Theophrastus* verò, id quidem in ficubus fieri *Culicum* operâ concedit, at in palma id perficere sexus rationem & veluti coitum maris cum fœmina docet: nullos in mare palma [illegible], ut in caprifico, agnoscens. Quod & ipsum tamen, ob analogiam & similitudinem effectûs [illegible] dicebatur. Salmas. *ad Solin. p.* 1334.

CULIACANA, Regio Americæ Septentrionalis, in nova Hispania, versùs mare Australe, & novum regnum Mexican. pertinens ad novam Galiciam, nomen habet ab urbe hujus nominis: jacet autem inter fluvium Piatila, & fluvium Sancti Sebastiani, qui antequàm se in mare exoneret, à terra absorbetur. Metropolis ejus est *Culiacanum*; ubi Hispani fundârunt coloniam Divi Michaelis. *Metel. Mercat. Baudrand.*

CULIACANUM, oppid. Americæ Septentrionalis cum provinc cognomine in nova Hispania, versùs mare Austr. & novum regnum Mexicanum sub Hispanis.

CULINA, in *veter. Inscr.* quæ hodieque superest Tibure.

> HERCULI. SAXANO SACRUM SER. SULPICIUS TROPHIMUS ÆDEM ZOTHECAM CULINAM PECUNIA SUA A SOLO RESTITUIT IDEMQUE DEDICAVIT K. DECEMBR. L. TURPILIO. DEXTRO. M. MAECIO RUFO COS. EYTYCHICUS SER. PERAGENDUM CURAVIT.

Significat locum Ædi sacræ vicinum, in quo funebres olim epulæ haberi solebant. Jac. Sponius, *Itinerar. Græcia, Part. III. p.* 57. & 58. Vide Ger. Jo. Voss. *Etymologic.* in hac voce: uti de Matrone Poëta Græco, qui aliquot millia versuum Homericorum ad *culinam* & macellum invertit justò poëmate, infrà aliquid voce *Parodia.*

CULIPILARIUS, in *Glossis*, fœdi ministerii apud Romanos olim nomen: de quo Tertullian. *de Pallio*, c. 4. *Unde apud aliquos Numidas, etiam equos cæsariatos, juxta cutem tonsos ---- unde apud hirtos & hirsutos tam rapax à culo resina, tam forax à mento volsella?* Ubi Afrorum mollitiem increpat, ex Asia illoc transvectam, quæ deliciis infamis habita. Inde enim in Græcorum gymnasia atque hinc ulterius depilandi iste ac vellendi mos translatus; quas *munditias Xysticas* paulò post idem vocat, quòd hunc morem haberent homines xysto & palæstræ dediti, qui in medio etiam gymnasio sub omnium oculis depilari devellique consuevêre. In quos proin graviter invehitur Clemens, *Pædagog. l.* 2. c. 3. ubi etiam partem illam psilothrô Veteres accurâsse, docet: τὸ γένειον καὶ τὸ ..., quasi partes è diametro sibi oppositas, ibi memorans. Idem Persius innuit, *Sat.* 4. v. 38.

> *Quinque palæstritæ licèt hæc plantaria vellant,*
> *Elixasque nates labefactent forcipe aduncâ,*
> *Non tamen ista filix ullo mansuescet aratro.*

Nempe Palæstritæ, non solùm athletas ungebant in Gymnasiis, hinc *Παλαιστρῖται* & *Ἀλεῖπται* dicti, sed & corum partem mento oppositam vellebant ac resinâ levigabant, ut docet Salmas. *ad Tertullian. d. l.*

CULLA, idem quod *Cuculla*, *Joannes de Janua.* Certè in Ordine Cisterciensi Moniales amplum & latum pallium, quo in majoribus Festis utuntur, etiamnum *Coulle* in Gallia vocant. Car. du Fresne, *Glossar.*

CULLENCUM, vulgò *Culant*, castrum Galliæ, in Biturigibus Cubis à Philippo August. captum, A. C. 1188. apud Rigordum in *Gestis* ejus.

CULLU, quæ & *Collops magnus. Ptolem.* urbs Africæ. Nunc in regno Bugiæ, *Baudrand.* purpurâ celebris, teste Solinô, c. 30. *Col* Marmolio, *Alcol* Castaldo, & *Collo* Nigro: in Numidia ad amnem cognominem in confinio Mauritaniæ Sitifensis, in ora littorali maris Mediterranei cum portu capaci. *Baudrand.*

CULMEN, titulus honorarius summorum Magistratuum, in utroque *Codice.* Alias propriè ædes pastoralis & rustica, quòd illæ *culmo* integi consuevêre. Virg. *Ecl.* 1. v. 83.

> *Et jam summa procul villarum culmina fumant.*

Manilius, *l.* 4.

> *At nisi Fata darent leges vitasque virisque;*
> *Roma casis enata foret, pecudumque Magistri*
> *In Capitolinos auxissent culmina montes.*

Prudentius in *Diptochæo*, n. 4. v. 13.

> *Hospitium hoc domini est, ilex ubi frondea Mambre*
> *Armentale senex protexit culmen* &c.

Inde ad aliarum quoque ædium fastigia, Templorum inprimis denotanda, translata vox. Papin. Statius, *l.* 9. *Theb.* v. 194.

> ...... ----- *seu jam sub culmine fixus*
> *Excubat, antiquo seu pendet gloria luco.*

Et ædificiorum præcipuorum. Unde idem de incendio Romæ verba faciens, à Nerone patrato, l. 2. *Sylv.* 7. v. 60. ait;

> *Dices culminibus Remi vagantes,*
> *Infandos domini nocentis ignes.*

Ubi quid *culminum* nomine intelligat, docet Sueton. in eo, c. 38. *Tunc præter immensum numerum insularum, domus priscorum Ducum arserunt, hostilibus adhuc spoliis adornatæ, Deorumque ædes ab Regibus, ac deinde Punicis ac Gallicis bellis vota dedicataque & quidquid visendum atque memorabile ex Antiquitate duraverat.* Hinc porrò ad hominum præcipuos extensa, ut diximus. Est autem *Culmen*, unde *Culmini* nomen esse diximus, ab Æolico κάλαμος pro κάλαμος, propriè qui spicam fert; quidam verò sic stipulam cum ipsâ spica vocant, ut contrà alii *spicam* appellant, cum ipso culmo. At hodie *Culmum* dicimus stipulam, quæ in segete remansit, è quo desectæ sunt spicæ. Unde verbum *culmare*, de his qui culmum cum radice evellunt. Salmas. *ad Solin. p.* 562. Vide quoque infrà in voce *Stipula.*

CULMIA, urbs Episcopalis Prussiæ regionis sub Archiepiscopo Gnesnensi, 5. leuc. Polonic. à Turonia Urbe in Boream, paulo minus à Graudentio. Deficit indies. Hinc tractus adjacens *Culmergeria.* Micræus, *Geogr. Eccl.*

CULMISCIACUM, vulgò *Cormicy*, villa Episcopatus Remensis, in Gallia, non longe ab urbe Remis. Aliud est *Calmisciacum*, vulgo *Chermizy*, prope eandem Urbem. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CULMO subnixa Potestas, Charta, Actus, Pactum. In Marculfi formulis passim occurrit *stipulatione subnixa* & hoc ex jure Romano petitum, ut notat *Bignonius.* Dicitur autem *Culmo subnixa,* quasi pacti vinculum & solennitas, traditione culmi sive stipulæ consummata aliquando fuisset, & Stipulatio à stipula descendisset. Vide *Stipulatio.*

CULPA, apud Papin. Statium, *l.* 2. *Theb.* v. 233.

> ----- ---- *tacita subit ille supremus*
> *Virginitatis amor, primæque modestia culpæ.*

Et, *l.* 2. *Achilleidos*, v. 273.

> *Ast ego vel prima puerilis fabula culpæ*
> *Narrabor famulis* -----

concubitus primus est, uti Scholiastes exponit, illud Maronianum Didus loquentis introducens, *l.* 4. *Æn.* v. 19.

> *Huic uni forsan potui succumbere culpæ.*

Namque & legitimi amplexus conjugum illâ non omni vacant. Majori jure de stupro: apud eundem Statium, *l.* 9. *Theb.* v. 617.

> *Nec mihi secretis culpam occultare sub antris*
> *Cura fuit.*

Et Ovidium, *l.* 2. *Met.* v. 451. de Calisto à Jove vitiata,

> *Et nisi quod virgo est, poterat sentire Diana*
> *Mille modis culpam* -----

Unde *culpata sinus*, h. e. prægnans, de Danaë, apud eundem Statium, *l.* 6. *Theb.* v. 286.

> *Et gravis Acrisius, speciesque horrenda Choroebi,*
> *Et Danaë culpata sinus* &c.

Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium*, *d. l.*

CULTELLATÆ Vestes, h. e. Vestes in ligulas subinde incisæ, quales Franci olim gerebant, damnatæ passim Scriptoribus. *Chron.* Vosicense. *Deinde repertæ sunt pretiosæ ac variæ vestes designantes varias hominum mentes, quas quidam, in sphæratis & singulis minutissime præparatis, pelli Diaboli formam assumunt*, &c. Cæsarius Heisterbach. *Miracul. l.* 4. c. 45. *Dæmonem in specie viri, tunicâ cultellatâ contra se stare conspexit*: ut alios omittam. Hinc de ejusmodi Vestibus sic statuit Jacobus I. Rex Aragon. in *Constitut.* Catalan. *MSS. Item statuimus, quod nos, nec aliquis subditus noster, non portet vestes incisas, listatas vel trepatas* &c. Et Clericis earum usu interdictum legimus, in Concilio Melfitano, *can.* 13. & Remensi *can.* 2. apud Car. du Fresne, *Glossar.* Alia vocis *Cultellare*, apud Agrimensores, notio, quibus eminentiam ad planum redigere significat. Unde *Cultellatus ager*, libratus est & ad planitiem exæquatam reductus. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 689. & *seqq.* nec non infrà in voce *Culter*, it. *Perpendiculum.*

CULTELLUS, inter arma bellica, memoratur Rigordo, *A. C.* 1214. *Habebant cultellos longos, graciles, triacumines, quolibet acumine indifferenter secantes à cuspide usque ad manubrium, quibus utebantur milites pro gladiis.* Gall. *coustille* vulgò. Unde *Cultellarii*, milites ejusmodi cultellis instructi, apud Catelium *Comitibus Tolosan.* Vide suprà *Coterelli*, & infrà *Misericordia, Pugio, Saxa, Sica, Triacumellum*: uti de *cultellis osseis*, quibus balsami fruticem incidi solitum, discimus ex Tacito Plinioque, infrà voce *Vinum.* Diminutivum autem est à voce *Culter* & propriè significat *cultrum exiguum*, qualis inter crepundia infantum, uti docet Thom. Bartholinus de *Puerperio*, atque inter Investituræ olim symbola: seu gladii, qui potestatis signum est, vicem præberet, ut qui magis ad manum esset; seu hocce symbolô significaretur, eum, qui rei dominium subibat, jus habere evertendi, dispergendi, succidendi, metendi &c. in eo prædio, quod ipsi conferebatur. Vetus Charta, apud Augustinum du Pas, in *Stemm. Armoric. p.* 246. *Quæ omnia --- gratuita voluntate cum quodam cultello obtulit.* Nonnunquam, ut & alia Investituræ symbola, quoque *Cultellus* frangebatur, ut furtò surripi non posset. Tabularium Vindocin. apud Car. du Fresne, A. C. 1075. *Quæ de re propria manu sejunt pars dictus Comes auctoramentum, videlicet per unum cultellum, ut mos est, positum, super Altare Trinitatis.* Cùm duo pluresque feudum conferrent, omnes simul imponebant *cultellum* Altari. Ibidem in *Charta A. C.* 1080. *Ego & duo filii mei cultellum unum super Altare Domini manibus nostris communiter imposuimus.* Vide plura apud præfatum Autorem ubi de variis *Investiendi modis.*

CULTER, apud Plinium, *l.* 18. c. 18. pars aratri: Ita enim it, *Vomerum plura genera. Culter vocatur præfensam, prius quam proscindatur, terram secans, futurisque sulcis vestigia præscribens incisuris, quas resupinus in arando mordeat vomer.* Nempe resupinus vomer terram in arando mordebat. At *Culter* rectus, incisuris eam notabat. Unde illa locutio, *in Cultrum collocare*, de iis, quæ rectò situ ad perpendiculum posita sunt. Sic *Tympanum in cultro collocatum*, apud Vitruvium, *l.* 10. c. 14. quod plano oppositum. Aliud paulo *cultellare* est, de quo verbo suprà. Nempe media Latinitas omnem vome-

vomerem, etiam planum ac resupinum, *Cultrum* dicere cœpit; unde *cultellare*, non tantùm in cultrum collocare, sed & planitiem redigere significat, apud Agrimensores. Vide Salmas. *ad Solin.* p. 820 & infrà *Vomer*. Aliàs *Culter*, quid sit notum: Et quidem, in sacris ejus usus insignis fuit. Popa enim, seu victimarius, ad Sacerdotis nutum, *cultro* jugulabat victimam, subinde dicens *Agon'* Unde *Agonalia* festo nomen suspicatur esse Ovid. *l. 1. Fastor. v.* 319

> *Nominis esse potest succinctus causa minister,*
> *Hostia Cœlitibus quo feriente cadit.*
> *Qui calidò strictos tincturus sanguine* cultros
> *Semper agatne rogat, nec nisi jussus agit.*

Hinc Virg. *l. 6. Æn. v.* 248.

> *Supponunt alii* cultros, *tepidumque cruorem*
> *Suscipiunt pateris --- ---*

Nec ad jugulandum solùm victimam, sed & dissecandum, adhibebatur. Dionys. Halicarn. *l. 7.* Οἱ δὲ κατ᾽ ἀλλήλων [illegible] Vide infrà ubi de victimas *Dissecandi ritu*. Ad avium verò sacrificium *Culter* non adhibitus: Sed Sacerdotis pollice caput illarum discissum est, uti legimus Levit. *c. 1. v.* 14 --- 17. Vide quoque infrà *Lacera*, ubi de *Cultri* in Ecclesia Græcæ usu. Sed & *Cultros* assumendi, cùm ad rem divinam irent, Gentilium ritus, indigitatur Spartiano in Hadriano, c. 13. *In Achaja quidem illud observatum ferunt, quod cum in sacris multi* cultros *haberent, cum Adriano nullus armatus ingressus est*. Quò spectat Proverb. [illegible], Vide Casaubon. *ad loc.* & infrà *Scipio*, uti de Jugulo *Cultro* incidendo, infrà verbo *Jugulare*. Nec omittendum, quòd *Culter* inter Investituræ quoque symbola fuerit, in *Chron. S. Sophiæ Beneventanæ*, p. 718. *Per unum* cultrum, *quem manu tenebam, dedi*: quemadmodum *Cultellum plicatum*, in Tabulario Vindocin. suprà memorato ad *A. C.* 1079. &c. Vide supra *Cultellus*. De *Cultro venatorio* sic Martialis, *l. 14. Epigr.* 31.

> *Si dejecta gemes longò venabula rostrò,*
> *Hic brevis in grandem cominus ibit aprum* &c.

Hodie commendantur *cultri*, qui Novigenti Rotroci in Gallia fiunt, de quibus vide infra.

CULTUS, apud Papinium Statium, *l. 2. Sylv. 1. v.* 127.

> *--- --- Sed adhuc infantia mixta,*
> *Jam tamen & validi gressus, mensuraque major*
> Cultibus, *& visæ puero decrescere vestes:*

honestior est aut pretiosior vestitus; de qua vocis notione, vide Barthium, *Animadversion. ad h. l.* nec non *Commentar. ad Claudianum*. Abusivè itaque de Tisiphone idem Statius, *l. 1. Theb. v.* 110. vocem usurpat.

> *--- -- riget horrida tergo*
> *Palla, & cærulei redeunt in pectore nodi.*
> *Atropos hos, atque ipsa novat Proserpina* cultus.
> *Tum geminas quatit illa manus ---*

At *Cultus* Divinus, vide infrà *Majorum Religio*.

CUMA, urbs in Locrensi agro, qui est Ioniæ minoris. Fuit autem hæc Æolicarum urbium maxima, & ferè Metropolis cæterarum, quæ numerò erant circiter 30. Ab ea nominata est *Cumæa* Sibylla, quam aliqui à vicinitate loci *Erythræam* appellârunt, quæ profecta in Italiam, multa de Romanis vaticinata est. Patria fuit Ephori, viri doctrinâ clari, Isocratis discipuli. Sed & ante ipsum, Hesiodus quoque Cumæus fuit. *Cuma Æolica* ante Lesbum sita, nomen habet à *Cyme* Amazone, quare etiam *Amazonum* dicta, gentile Κυμαῖος (Κυμαῖος enim ab urbe Italiæ fit) Hæc & Lesbos stoliditatis notantur. Est & alia Phriconitis dicta. Quarta Elidis, Quinta Eubœæ, & Pamphyliæ. Item Insula prope Siciliam. *Steph.* Hujus oppidi incolæ *Cumæi* dicti sunt, qui stupiditatis nomine malè audiêrunt. Olim enim vulgatum erat in totâ Asiâ proverb. *Cumæi serò sapiunt* [illegible] Κυμαῖοι. De cujus origine duæ afferuntur sententiæ. Sunt enim, qui dicant, Cumæos cùm ad mare urbem opportunam haberent, & tamen nullum ex ea reciperent proventum, vix demum trecentesimò ab Urb. Cond. annò intellexisse, ex portorio reditum non contemnendum posse confici. Alii, pecuniâ fœnori acceptâ, amplissimas eas porticus tradunt ædificâsse: quam pecuniam cùm constitutò die non exsolvissent, creditores in ipsarum porticuum possessionem fuisse missos, qui deinde cives à deambulatione arcebant. Verum cùm ingens pluvia repentè ingruisset, creditores statim edictum promulgâsse, ut Cumæi se in porticus reciperent. Præcone itaque identidem acclamante: *Subite porticus viri Cumæi*, qui tunc aderant hospites, rem in jocum verterunt, tanquam non intelligerent Cumæi, nisi jussi, pluviæ tempore porticus esse subeundas. Hæc Strabo *l.* 13. Vide *Steph. Nic. Lloydius*.

CUMACATUM, Urbs Arabiæ Felicis apud Syagrum promontor. Vide *Metacum*.

CUMÆ, *&* CUME *Ptol.* Cyme Livio, *l.* 37. *c.* 11. Cyme Melæ, *l.* 1. *c.* 18. Civitas Episcopalis Campaniæ ad mare juxta Puteolos, à Cumæis Asiæ populis & Chalcidensibus, colonia ex Eubœa insul. jam ante bellum Trojanum, si Virgilio fides deducta, communiter condita, plurimis antiquitatis vestigiis inclyta. *Castri* hodiè *Sophiano*. *Fora nova* Negro. Virgil. *l. 3. Æn. v.* 441.

> *Huc ubi delatus* Cumæam *accesseris urbem.*

Silius Ital. *l. 8. v.* 532.

> *Linternum, & quondam fatorum conscia Cumæ,*

Vide Leandr. Alberti *descr. Italiæ p.* 169 *edit. Ital. Venet. A. C.* 1581. *Cluverium*. Habuerunt autem *Cumani agrum Campaniæ fertilissimum & portus circa Misenum opportunissimos*, Strabo, *l.* 5. Forum navale fuit Dicæarchia quam vide, postquàm Neapolis *Cumanorum Colonia*, idem *ibid.*

CUMÆ, seu CUMA, urbs Æolidis, in sinu maris Smyrnæi. Nunc *Fora nuova*, cum portu capaci & arce: 26. milliar. à Pergamo. 34 à Smyrna in Boream. Ibi Turcæ à Venetis malè habiti, Duce Jac. Riva. A. C. 1650.

CUMÆA Sibylla, dicta *Italica* quia in Italia vaticinata, è Cimmeriis oriunda, locò prope Cumas Italiæ. Post Trojam captam vixit, si Virgilio fides, qui illam *Deiphobem* vocat *l. 6. Æn. v.* 36. Lactant. Firm. *div. instit. l. 1. c.* 6. Onuph. *de Sybillis*, *Cumana*, aliàs *Demophile* & *Amalthea*, Sibylla fuit, quæ Tarquinio superbo libros venum exposuit. Solin. *c.* 7. Euseb. *Chron.* Pausanias in *Phocicis*, Hyperochum Cumanum Sibyllæ illi nomen *Demo* fuisse tradere, scribit. Additque Cumanos urnam ostendere in Apollinis Templo, in qua dicerentur ossa Sibyllæ sita: huic urnæ postmodùm inscriptum fuisse nomen *Demo*. Qua de sententia, ut & Justini Martyris, Sibyllam Babyloniam, Berosi filiam *Sabbam* nomine, cum Sibylla Cumana eandem facientis, vide Salmas. *ad Solin. p.* 647.

CUMANA, Regio Americæ meridionalis, à Christophoro Columbo detecta, unionum margaritarumque piscatione perquàm celebris. *Merel.*

CUMANUS, Judææ procurator, annò Salutis 51. Vide & *Ventidius*.

CUMANUS Raphaël, vide *Raphaël*.

CUMBÆ villa, vulgò *Com la ville*, aliàs *Combs la ville*, villa agri Parisini, ad flumen Ederam, in Briegio: ad Monasterium olim S. Germani pertinens. Nomen accepit à *Cumbelio*, quod diminutivum est ex *Cumba*, quâ voce concædes significâsse Gallos, docent Gesta Francorum, *c.* 25. Hinc in Sabaudia *Cumba*, vulgò *Combe* & *Alta Cumba*, Monasterium inter duos montes sive in convalle, non procul à Rhodano, *Haute Combe*. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CUMBRIA, Comitatus seu provinc. Angliæ, vulgò *Cumberland*. In confinio Scotiæ, quæ ei insidet à Septentrione. Ab Ortu habet Westmariam provinc. Ab Occidente & Meridie alluitur mari Hibernicò. Ibi primaria Urbs Carleolum *Baudrand*. Erepta fuit Scotis ab Adelstano, cum Vestmaria. A. C. 929. Polydor. *Histor. l. 6. &c.*

CUMERUM, seu CYMERIUM, Piceni mons & promontorium, *Monte d'Ancona* Leandro, Aliis *Monte Sancto*, propter frequentes Eremitarum habitationes: Nunc *monte S. Cyriaco*. Arcem habet satis munitam, à Pio V. extructam. Supra Anconam in mare Adriaticum excurrit. *Baudrand.*

CUMERUM, vasis genus, de quo suprà voce *Camilli*.

CUMI, Æthiopiæ sub Ægypto oppid. in Nili ripa. Plin. *l. 6. c.* 30.

CUMILLUM Magnum, Italiæ urbs, inter Parmam & Dertonam. *Antonin.* hodiè *Cigognola Smitero*. *Cumillomagum* conjunctim legit *Sigonius*.

CUMINIORUM Factio, in Scotia, ab Alexandro III. oppressa. A. C. 1249. Buchan. *Hist. l.* 7.

CUMINUM, Insul. parva maris Siculi inter Melitam & Gaulum Insul. sub dominio Equitum Melitensium, ubi arx excitata à Vignacurtio Gallo, magno Magistro.

CUMINUM, in embammatis locum habebat olim, quæ ad *incendia* parabantur, & os suave facere consuevêre. Quemadmodum Veteres agallochi quoque lignum eòdem fine mandebant & decoctò ejusdem os colluebant: hodieque lignò casiæ utimur ad eundem usum. De illo Plin. *l. 20. c. 12. cuit.*. Cuminum *silvestre est prætenue, quaternis aut quinis foliis velut serratis. Sed & Sativo magnus usus, in stomachi præcipuè remediis --- Verumtamen omnem pallorem bibentibus gignit.* Hinc ejus ad fraudes abusus. Pergit enim, *Ita certè ferunt, Porcii Latronis clari inter Magistros dicendi assectatores similitudinem coloris studiis contracti imitatos: & paulo antè, Julium Vindicem assertorem illum à Nerone libertatis, captatione testamenti sic lenocinatum.* Nempe cùm Vindicis, qui pro Prætore Galliam regebat, testamentum ac hæreditatem Nero captaret, ejus cupiditati & voluntati sic obsecutus ille est, ut frequenti *cumini* usu contractò pallore simularet, adversâ se valetudine premi, quâ brevi periturus esset: quâ arte & Neronem elusit bonis suis inhiantem, & insuper ejus amicitiâ ac benevolentiâ summos honores assecutus est. Postmodùm verò primus omnium, qui exercitibus præerant à Nerone defecit, Dalechampius *Not. ad l.*. De convicio [illegible], *Cumini sectoris*, quò Hadrianus Cæsar olim adspersus, res notissima. Non omittendus verò modus *Cuminum* excutiendi, Veteribus usitatus. Nempe cùm Veteres quatuor modis grana excutere vel exterere consueverint, Judæi debiliora semina, atque inter ea *cuminum*, virgis solùm & flagellis, ex folliculis excusserê. Unde Hieronymus *in Esai.* *Gith & cyminum, quæ infirmiora sunt semina, non rotis plaustrorum teruntur --- sed virgâ excutiuntur & baculo, quæ vulgò flagella dicuntur*: quæ ex ipso Propheta sumta, *c. 28. v.* 27. Græci id [illegible] dixêre. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l. 2. c.* 32. & infrà ubi de Veterum *Trituratione*.

de CUMO Guilielmus, vide *Guilielmus*.

CUMUC, aromatis species, in Java Insul. ibi plurimum provenit, sic dicta, olim *Comacum* Latinis sive *Cumacum*, Arabibus *Cubeba*, quod vide.

CUMULUS, apud Solinum, c. 32. in [illegible], de Nilo exundante, *Emissis omnibus* cumulis *totam fluctuationem erumpere*, idem quod *tumulus*, *agger*, *moles*, Græcè χῶμα: cujusmodi aggeres in Nilo ad emittendas aquas aut avertendas fieri consuevisse, diximus suprà, & docet Diodor. *l. 1.* Τῶν γὰρ ὑδάτων ἀρχὰς φερομένων

 φέρεται

ἐρῖθος διατρίβουσι αὐτὸς μικροὺς χώματα, ἢ ψάμμον ἐπάγοντα ἐν χερσὶ πάντα διαφθείρει, ὅταν δόξῃ συνθεῖναι. Certè *Cumulus* etiam *σωρὸς γῆς*, *aggestum terræ*. Sed meliùs Salmasiô Judice dixerit Auctor *Cumulos* de aquarum ipsarum ponderibus, ut alibi vocat. Namque à *κῦμα*, *fluctus*, Latinum *cumulus*. Unde Virg. *l.* 1. *Æn.* v. 109.

--- Insequitur cumulo *præruptus aquæ mons.*

Et *l.* 2. *Æn.* v. 498.

Non sic aggeribus ruptis cùm spumeus amnis
Exiit, oppositasque evicit gurgite moles,
Fertur in arva furens cumulo, *camposque per omnes*
Cum stabulis armenta trahit.

Inde vox ad modii aliarumque rerum abundantiam denotandam translata; quarum illa Christi verbis præcepta, ista similiter in Sacris Deo magnopere placuit semper. *Hilarem enim datorem gratum sic habet*, ut ait Apostolus. 2 Corinth. *c.* 9. *v.* 7. Quod & Gentiles sensisse, discimus ex Virgilio, *l.* 8. *Æn.* v. 284. ubi de sacrificio Herculis à Potitiis facto,

Jamque Sacerdotes, primusque Potitius ibant
Pellibus in morem cincti, flammasque ferebant.
Instaurant epulas & mensæ grata secundæ
Dona ferunt, cumulantque *oneratis lancibus aras.*

Quæ ultima verba repetit, *l.* 12. *v.* 215. ubi de sacrificio, quô fœdus Latinorum cum Trojanis firmatum &c. Quam in rem vide plura hic passim.

CUNABULA Græcorum. Postquàm materfamilias *parturiens familiam fundavit*, ut loquitur Apulejus, *Metam. l.* 10. i. e. postquàm masculum enixa est, quales *δόμων κίονας*, *domuum columnas*, vocant *Lycophron* & *Pindarus*, nec immeritò,

Στύλοι γὰρ οἴκων εἰσὶ παῖδες ἄρσενες.
Domi columnæ namque nati masculi.

Recens à matre aquâ (apud Lacedæmonios vinô Plutarch. *in Lycurgo*) lavari est solitus. De quo ritu sic in *Amphitruone* Plautus, *Actu* 5. *sc.* 1. *v.* 50.

Postquàm peperit pueros, lavare jussit, nos occepimus,
Sed puer ille, quem ego lavi, ut magnus est, ut multùm valet!

Lotus oleô inungebatur, quod in vase *χύτλον* dictô asservari moris erat; unde ritus *χυτλῶσαι* dictus: qui quoniam lotionem è vestigio insequebatur, verbum hoc non rarò apud Auctores de illa usurpatur. Callimachus, *hymnô in Jovem*,

---- Ἔνθα σε μήτηρ μεγάλων ἀπεθήκατο κόλπων.
Αὐτίκα δίζητο ῥόον ὕδατος, ᾧ κε τόκοιο
Λύματα χυτλώσαιτο ---

Eandem ob causam Bacchi *ἀχύτλωτον λοχείην* appellat *Dionys. l.* 9. lotione enim non opus ei, qui è femore prodibat Jovis. Post hæc infans involvebatur fasciis i seu vesti, quam mater virginitatis tempore hunc in usum paraverat: Huic Erechthidæ intexebant imaginem Gorgonis colubros locô crinium gerentis, cum ægide Minervæ, cujus beneficiô Perseus monstrum confecit. Juxta duos ex auro dracones, in memoriam Erichtonii, qui à Pallade duobus draconibus commissus est custodiendus. Euripides *in Jone.*

--- --- ὅθεν Ἐρεχθεΐδας ἐκεῖ
Νόμος τίς ἐστι, ὄφεσιν ἐν χρυσηλάτοις
Τρέφειν τέκνα,
--- --- Unde Erechtheidas ibi
Lex est, serpentibus in auro politis
Nutrire prolem.

A' quibus dein ad reliquos consuetudo, fluxit. Sed nil aliud Dracones hi, quàm emblemata, fuisse videntur, quibus significatum, vigili curâ tam teneræ ætatis opus esse: Autore *Festô* enim: *Dracones dicti sunt ἀπὸ τοῦ δέρκειν, quod est, videre: clarissimam enim habent aciem, quamobrem incubantes eos thesauris, custodiæ causâ, finxerunt.* Et quid aliud sunt ii quibus commissa infantia est, quàm Dracones Hesperidum poma custodientes, si ex fide munere suô fungi velint. Involutus hôc modô infans, *cunarum* vice aut clypeo impositus est, in omen bellicæ fortitudinis (quod de Hercule legimus, Lacedæmoniis insuper ac Celtis quoque, apud Strabonem, *l.* 7.) aut vanno seu ventilabro, *quod alimentorum copiæ & bonitatis symbolum conjectabant*, ut loquitur Cœl. Rhodig. Cùm quintum attigit vitæ diem, circa focum gestatus & sic Laribus initiatus est, ac membrum familiæ factus: quô tempore manus lavare obstetricibus in usu fuit. Intereà floribus sertisque coronabatur domus mittebanturque à gratulantibus cognatis polypodes ac sepiæ, munerum locô, quæ *γενέθλιοι δόσεις* dicuntur Æschylo *in Eumenid.* Vide *Athenæum*: totaque hæc solennitas *Amphidromia*, & Genus seu *γενέθλιος θοίνη*, *θοίνη Ἀμφιδρομίων*, ab hac cursitandi seu saltandi circa focum ceremonia appellatus est: ubi obiter addendum, à nudis eam peragi fuisse solitam, unde *foculum lucentem* oportuit fuisse, *Hesych.* Nominis impositio sequebatur septimô à navitate die, quem *ἑβδόμας* habuêre: vel potius decimô die, an magis decimâ noctê, festivitas enim ista *Δεκάτη*, inque, qui sacrificium obibant præmitti solitum, *Δεκάτην θύειν*, vel *Δεκάτην ἑστιᾶν* dicebantur: conveniebant tum omnes cognati, tei testes, quemadmodum apud Romanos in Nominalibus fieri erat moris. Aristoph. *in Avibus*,

Οὐκ ἄρτι θύω τὴν δεκάτην ταύτης ἐγὼ
Καὶ τοὔνομ' ὥσπερ παιδίῳ νῦν δὴ 'θέμην.

Nomen quod accipiebat infans, in arbitrio parentis erat, communiter tamen primogenitos ab Avo nominari consuevit, Eustath. *in Il.* 1. interim non rarò nomina pro variatione sortis conditionisque posteà mutata. Sic Protei filia, postquàm adolevit, Theonoës nomen accepit: Leucippe, cum capta est, Lacæna: Ismenias, in servitutem redactus, *Atraces* est nominatus, vide Euripidem, *Hel.* v. 15. Achillem Tatium, *l.* 5. Eustath. *Ismen. l.* 3. & plura hanc in rem, apud Franc. Rossæum, *Archæologiæ Atticæ l.* 5. *capp.* 2. 3. 4. 5. ut & infrà in voce *Nominalia*. Cæterùm *Cunæ*, rursum versum trahi aptæ inter obscœnas res recensentur & cum *σπαργάνοις* seu fasciolis confusæ. Has Nutrices movebant vel servi *Cunarii*, qui posteà forsan puerorum eorundem Pædagogi, & ancillæ *Cunariæ*. Forma varia. Modò clypeus, modò cribrum & vannum, de quo Callimachus, *Hymn.* 1.

-- - --- Σὲ δὲ κοίμισεν Ἀδρήστεια
Λίκνῳ ἐνὶ χρυσέῳ.
---- --- Te sopivit Adrastia,
Vanno in aureo.

Vide quoque Homerum, *Hymnô in Mercur.* Aliâs navigioli speciem habuêre, eæque vel tectæ spinis vel apertæ fuêre: nonnunquam versatilibus fulcris huc illuc moti infantes vel annulis pensilibus ad somnum compositi, & voluptatem, etiam grandiores, ex Gymnasticorum præcepto. Vide quoque suprà *Berciolum*. Puerorum autem *Cunæ* ad latera, Medicorum verò etiam sursum deorsumque duci potuerunt. Magnatibus segmentatæ, non tam vermiculatâ picturâ, quàm stragulis purpureis, quibus flores accessêre, & pelvis excrementis puerilibus recipiendis destinata. Præerat iis & pueris ipsis intra cunas *Cunina* Dea, de qua *Inscr.* apud Gruterum, *p.* 96.

CUNINÆ. FELICI.
SACR.
CLAUDIA. HELPIS.
D. D.

lacte placari solita. Juxta eas verò congestæ aviculæ, quibuscum luderent, item specula adjunctique catelli & dracunculi nec non cymbala: apud Septentrionales cultelli; aliis nummi à Nutrice accepti, à quibus etiam mobilibus curribus circumagebantur &c. In cujus rei, initiô nempe acceptæ vitæ per motus *cunarum*, memoriam, per Feriarum Latinarum dies, *Oscillatione* Romanos veteres uti consuevisse, dicemus infrà, voce *Oscilla*. Reponendus in *Cunis* his infans involucra sua habuit: quæ vel fasciæ sive panni totô corpore circumducti vel incunabula, quibus *Cunæ* alligabatur, ne motu exturbaretur. De fasciis, dicemus infrà; de *cunabulis* seu *incunabulis* omnino accipiendus est Plautus, *Amphitr. Actu* 5. *sc.* 1. *v.* 52.

Nemo eum colligare quivit incunabulis.

Erant hæc illustriorum ex purpura, interdum strophium mammatum virginale matris, purpurâ tinctum: & transiêre subinde ad mortuos, sicut *ἐντάφια* mortuorum ad *cunas*. Annum verò superârunt in iis infantes nunquam &c. quique, ante *Cunas*, obstetricum subjacebant curæ, pòst ad Nutrices transibant, de quibus *suô locô*. Puerile Veterum *Cunas* repræsentat elegantissima tabella antiquissimi codicis manuscripti Geneseos, apud Lambecium, *Comm. Biblioth. Cæsar. l.* 3. è quo codice fragmentum, *c.* 39. *Genes.* ita is delineat. *Hic præter varia ad Gynæcea Veterum, rem vestiariam & lanificium, spectantia, observatu dignissimæ* Cunæ *infantiles sursum versum trahi aptæ, in quibus jacentem puerum nutricali arte sopire ac crepundiis vel aliis adhibitis crepitaculis delinire gestit* Cunaria, *eodem planè modô, quô hæc describit Arnobius, l.* 4. *adv. Gentes.* Facit autem *Cunariæ* mentionem vetus lapis,

D. M.
TELÆ. THREPTE. SO
ROR. PIISSIMÆ. CUNA-
RIÆ. RUFINÆ. V. V.
GLYPTUS. FRATER. QUI
ET. FELIX VIVOS. VIVÆ
POSUIT.

Cunarii verò servi, Martialis meminit, *l.* 11. *Epigr.* 14. &c. Vide Thomam Bartholinum *de Puerperio veter.* & Laurentium Pignorium *de Servis*. De usu verò *Cunarum* in ægris curandis, Hier. Mercurialem, *de Arte Gymn. l.* 3. *c.* 12. & *l.* 6. *c.* 11. uti de more in *Cunis* infantes Monasteriis offerendi, in Ecclesia Romana usitato, infrà voce Oblati.

CUNÆUS Petrus, vide *Petrus*.

CUNEA Martinus, vide *Martinus*.

CUNAXA, locus Assyriæ, ubi inter Artaxerxem Regem, & Cyrum ejus fratrem dimicatum est, à Babylone 500 stad. *Plut.*

CUNEGUNDIS, Palatina, Henrici II. Imperatoris uxor, semper virgo, quod aliquoties ignitis carbonibus, & ferrô ardente marito probavit. Baron. *A.* C. 1014. 1024. 1025.

CUNEGUNDIS, filia Welfi III. Bavariæ Ducis, soror Welfi IV. in quo Guelforum seu Welforum familia defecit, nupta Azoni Atestino seu Estensi, in hanc gentem Welficum nomen & jus intulit: ex eo mater Welfi cognomine Robusti, qui avunculi hæres, Comes Altorfii & ex eo Henrici IV. Imperatoris beneficiô Dux Bavariæ factus est. Eadem quibusdam creditur mater Azonis Estensis seu Atestini Marchionis, à quo longâ serie reliqui Marchiones, hodieque tandem Mutinæ ac Rhegii Duces orti: sed alii Azonem hunc, ex Judita Conradi II. Imperatoris filia, quam post Cunegundis obitum secundis nuptiis sibi Azo I junxit, susceptum volunt.

Vide Phil. Jac. Spenerum, *Sylloge Geneal. Histor. in Famil. Conspica.*

CUNEI, Hispaniæ populi quorum urbs ampla Cunistorgis dicitur. *Appianus.*

CUNETIO, urbecula Belgarum in Anglia. *Antean Marlborough* seu *Marlingeborow* Camdeno & Lhuydo: In Viltonia provinc. in colle declivi, cum fluvio cognomine *Kenett* vulgò 20. milliar. à Verlucione, 24. ab Oxonia in Austrum. *Speedus.*

CUNEUM, vulgò *Coni*. Urbs Italiæ probè munita, in colle, in Pedemontio, ad confluentias Gezæ in Sturam fluv. A. C. 1641. à Gallis, Harcurtiô Duce, capta. Subest dominio Sabaudiæ Ducis 31. milliar. à Fossano in Austrum, 11. à Salutiis.

CUNEUS, sive *Sphen*, *Straboni* regio est. Plin. *l.* 4. *c.* 22. promontorium vocat. Mela, *l.* 3. *c.* 1. agrum nominat, Lusitaniæ locus est inter Sacrum promontorium, & Anam fluvium. *El Faro* hodiè *Clusio*. *Baudrando* in ea parte Lusitaniæ meridional. ager hic erat, ubi nunc Algarbia: tractus exiguus, regiò titulò insignis, sub Portugalliæ Rege. Inter Portugalliam & provinc. inter Tagum & Anam dictam ad Boream, Anam fluv. & Oceanum Atlanticum. Ubi nunc urbes Silvis, Pharus, Lagum & Tavira. *Cuneum* autem promontor. est *Cabo de S. Maria*, in eadem Algarbia, prope Farum urbem. Rationem nominis reddit Mela dictô locô: *Quia latâ sede procurrens, paulatim se ac sua latera fastigiat, Cuneus ager dicitur.* Verùm in eo egregiè falli putat If. Vossius, quod promontor. hoc à cunei forma dictum putat. Quod autem magis mirère, etiam *Straboni* persuasum hoc est à Romanis; ait enim ille: Καὶ δὲ καὶ τ᾽ συνεχῆ ταύτῃ χώραν τῷ Λατίνῃ φωνῇ καλοῦσι Κούνεον, σφῆνα σημαίνειν βουλόμενοι. Idem habet *Ælianus.* Atqui vox corrupta est ex Græco Κύνες, cujus accolæ dicuntur *Herodoto* Κυνήσιοι & Κύνητες. *Nic. Lloydius*, vide etiam *Cynetes*.

CUNEUS, aliquando totam Theatri machinam apud Romanos denotabat, quam spectatores tenuére; *Cunei* enim, quô ligna finduntur (quæ propria vocis notio est) formam habebat, scenam versùs in acumen desinens, retro latissima. Aliquando peculiarem significabat circa Theatrum locum, quem aliàs *Popularia*, eò quod ibi vilior sederet turba, dixére: Unde *inter Cuneos residere* dicimus Proverbialiter, de plebe infra hominum, Cœl. Rhodig. *l.* 8. *c.* 8. In quo posteriori significatu apud Martialem vox reperitur, *l.* 1. *Epigr.* 27. *v.* 4. In Sextilianum, in Spectaculo bibentem,

--- --- bibis, quantum subsellia quinque
Solus --- ---
Nec consessorum vicina nummulata tantùm,
Æra sed a Cuneis *ulteriora petis.*

Ubi Sedilium ordines sunt, à cunei figura. *Cùm enim excurrerent ab angusto spatio ad ambitum extimum: stricliores erant necessariò qui propius accederent ad caveam*, Jul. Cæs. Scaliger, *Poëtices l.* 2. *c.* 21. Unde Scholiastes *ad l. Martialis*, *Nec ad vinum*, inquit, *nummos solùm corrogas ab assidentibus tibi in eodem gradu vel cuneo sed & petis ara ulteriora à cuneis, id est, ab iis qui à fronte infrà, vel à tergo suprà sedent in eodem cuneo, seu ulteriore cunei gradu, vel in aliis utrinque cuneis.* Salmasio, *Cunei* spatia erant in Theatris, in quibus subsellia componebantur. *Viis per ambitum & in descensu invicem distinguebantur per ambitum viæ cardines dictæ. Quod inter eas vias & cardines comprehensum esset*, Cuneum vocabant, *ad Solin. p.* 919. Quia itaque multis versuris *Cuneos* intersecarent viæ, *Cardines* dictæ sunt: eadem in Circo limites, quia versuras non faciebant, perpetui ac rectâ serie currerent. *Glossæ cuneum* vertunt τὸ κερκίδα τ᾽ θεάτρου. Et sanè, ut *cuneus* in cacumen desinit, ita & κερκίς: Nam & summum pini cacumen & populi ab eadem causa κερκίς vocatur Græcis. Nominat autem inter partes etiam Theatri Attici Κερκίδα *Pollux*, ex hoc *Alexidis* versu,

--- ἐνταῦθα ἐν ἐσχάτῃ κερκίδι
Ὑμᾶς καθιζομένας θεωρεῖν ὡς ξένας.

Quod in Romano utique *Cuneus* fuit. Circa hos viæ erant seu cardines, quibus separabantur cunei & in ambitu & in descensu: unde qui in *Cuneis* locum non habebant sedemque, in via stabant, h. e. περὶ τὴν κερκίδα *circa cuneum*. Tertullianus *de Spectac.* *Apud spectacula in via stantes*. Atque hi *excuneati* inde dicebantur, ut ex Apulejo in *Florid.* discimus &c. Sed & φυλὴν θεάτρου *cuneum* interpretatur veter. *Glossarii* Auctor: an quòd κατὰ φυλὰς spectarent, & suus cuique tribui cuneus assignatus esset? Ita certè videtur. *Cuneus*, ut φυλὴ, certum τάγμα dicitur. Hinc viæ in Theatro, *discrimina popularium per praecinctiones* dicuntur, eidem Tertulliano, quia Cunei popularium viis per descensum discriminarentur: at cardines baltheorum propriè viæ per ambitum. Propter quam multifidam viarum in Theatro sectionem, proclive fuit è cuneis elabi ac refugere eum cui junctus esse nolles: at in Circi id sedilibus, utpote longâ serie porrectis, & nullis interversuris intercisionisque viarum distinctis, non ita facile fuit. Quam in rem vide plura apud Salmas. ubi suprà: item Lipsium, *de Amphith. c.* 13. & Bulinger. *de Circo.* Porrò militaris vox *Cuneus* fuit, significans aciem, quæ, literæ Græcorum Δ. assimilata, frontem habebat angustam, sed paulatim se pandens in maximam longitudinem desinebat. Vegetius, *de re militari*, *l.* 3. *c.* 19. *Cuneus*, inquit, *dicitur multitudo peditum, quæ juncta acie primò angustior, deinde latior procedit & adversariorum ordines rumpit: quia à pluribus in unum locum tela mittuntur, quam rem milites appellant caput porcinum.* A *nodo* distinguit Isidorus: *Nodus*, ait, *propriè est densa peditum multitudo, sicut turma equitum. Dictus autem Nodus pro difficultate, quod vix possit resolvi. Cuneus est collecta militum multitudo &c. eo quòd in unum omnes cogantur missiliones.* Vide quoque Agathiam, *l.* 2. & Ammianum, *l.* 17. Aliquando *Globi* quoque dicuntur; nam *Cunei* peditum sunt globi, ut vexillationes equitum turmæ; *Globos* autem etiam *Drungos* vocitatos, Vegetius suprà laudatus scribit, *l.* 3. *c.* 16. Meminit hujusmodi *Cuneorum*, Virg. *l.* 12. *Æn. v.* 457.

--- --- densi cuneis se quisque coactis
Adglomerant --- ---

Et Statius, *l.* 10. *Theb. v.* 740.

Cornua nunc equitum, cuneos nunc ille pedestres.

Ubi Schol. *Cuneatim*, inquit, *compositum agmen, ut hostem faciliùs invadant*: quæ sunt Servii verba *ad Virgilii l. cit.* Sed & turrium moles *Cunei*, apud eundem, *lib. ibid. v.* 877.

---- simul insultans, gressuque manuque
Molibus obstantes cuneos, tabulataque sævus
Destruit ---

Moles nempe alia super aliam elevatæ, à gradibus Theatralibus voce mutuatâ. Tandem *Cuneus*, Gall. *Coin*, in *Lexico* Græco M S. Ἀργυροκοπεῖον, item χαρακτήρ, sigillum ferreum est, quô nummi cuduntur: à *cunei* figura. Hinc pro ipso monetam cudendi jure, in *Assisis* præsertim Hierosolym. MSS. passim. Etiam species vel forma panis, in *Chron.* Windeshem. Buschii *l.* 2. *c.* 45. Sic hodieque Picardi *Cugnes* appellant, panem lacte subactum & in varios angulos formatum. Car. du Fresne, *Glossar.* De *Cuneo Theatri*, vide quoque Casaubon. *ad Sueton. Aug. c.* 44. & de *Cuneo* propria significatione aliquid infrà, lemmate *unca manus*, ubi de *Cuneorum pluvia*, quâ Galli, Delphicum fanum direpturi, territi sunt. apud Justin, *l.* 24. *c.* 1.

CUNI, Gedrosiæ oppid. *Ptol.*

CUNIBERTUS, fil. Bertaridi, Longobard. Regis in Italia XIII. ei consors imperii, quô mortuô A. C. 693. regnavit usque ad A. C. 705. P. Diac. *Hist. Longob.* Sigonius, *Hist. Ital.* Justiniano II. coævus, dives, munificus, subditis gratus, bellicosus. Eum excepit fil. Luitbertus, quem vide.

CUNICI, urbs Balearidis majoris. Plin. *l.* 3. *c.* 5.

CUNICULARIÆ Insulæ, sunt *Isole del Pullo* Cluver. *Brietioque*, in ora Sardiniæ Orientali versus mare Tyrrhenum, in parte Australi Sinus Calaritani. Ibi etiam *cunicularium* promontor. Corruptè, *Canium* vulgò, *Capo del Pullo*, in parte Orientali Sardiniæ, 16. milliar. à Calari in Austrum.

CUNICULUS, animal olim Hispaniæ peculiare, unde ei nomen forte ex Hebr. שפן *saphan*, quô *cuniculum* denotari jam à multis annis, notum est. Certè è Græcis illud soli noverant Massilienses, qui ferè sunt in Hispaniæ confinio, & in Hadriani nummo, pro Hispania, habetur mulier sedens cum oleæ ramo in manu & *cuniculo* ad pedes, Bochart. *Hieroz. Part. poster. l.* 3. *c.* 33. Certè veteres Græcos animalis hujus vix ullam habuisse notitiam vel inde patet, quòd non habeant nomen, quô id à leporibus distinguant. Ideò & Hispani nomen illi fecére. Plin. *l.* 8. *c.* 55. *leporum generis sunt & quos Hispania* Cuniculos *vocat.* Ab effodiendis scil. sub terra *cuniculis*, juxta illud Martialis, *l.* 13. *Epigr.* 60.

Gaudet in effossis habitare Cuniculus antris,
Monstravit tacitas hostibus ille vias.

Unde *Strabo* γεωρύχους λαγιδεῖς vocat, quia vocem Græcam, quâ eos unô verbô vocaret, non habebat. Polybius κύνικλον, Hispanicâ retentâ, appellavit, *Histor. l.* 12. Medii verò ævi Græci Scriptores, cuniculum tum cognitum δασύποδα quidem aut λαγίδα, unâ voce nuncupârunt, sed utrâque valde impropriâ. Δασύπους Attica enim & antiqua vox est λαγωοῦ, *leporem*, significat, λαγιδεὺς autem *fœtus leporis* est: quô tamen nomine Cuniculum insigniêrunt, quòd parvo lepori similis esset. Atque hoc sequutus Plinius *dasypoda & leporem* sic distinxit, ut dasypus sit cuniculus. Quantæ id fœcunditatis animal, idem indigitat: *Fœcunditatis, inquiens, innumeræ, famemque Balearibus Insulis, populatis messibus afferentes.* Et paulo pòst, *Certum est, Balearicos adversus proventum eorum, auxilium militare à Divo Augusto petiisse.* Vide quoque Solinum, *p.* 23. De venatione eorum Idem, *Magna propter venatum eum viverris gratia est. Injiciunt eas in specus, qui sunt multifores in terra --- atque ita ejectos supernè capiunt.* Cæterùm & *Cuniculi* in cibos recepti, fœtus inprimis eorum in delitiis. *Fœtus ventre excisos vel uberibus ablatos, non repurgatis interaneis, gratissimo in cibatu habent: Laurices vocant, Ibid.* Nempe ex Græco λεβηρὶς: quod propriè est concha levis vel superficies serpentis, & quidquid denique pilò caret & nudum est, unde fœtui cuniculi adhuc impili nomen &c. Salmas. *ad Solin. p.* 81. & 283. Vide infrà *Saphan*, it. *Viverra*.

CUNICULUS, vox Militaris, meatus est subterraneus, suffossus *Festo.* Nomen ei aut ab animali cognomine, quod subterfossâ terrâ latere est solitum: aut vice versâ & à *cuneorum* similitudine, qui in omnem materiam intrant findentes. Eorum agendorum rationem qui primus invenerit, Vegetius docet, *l.* 4. *c.* 20. cùm ait. *Cum Rhodiorum civitas oppugnaretur ab hostibus, & turris ambulatoria super murorum altitudinem ac turrium pararetur: mechanici ingenio inventum est tale remedium. Per noctem sub fundamento muri* Cuniculum *fodit, & illum, ad quem die postero turris fuerat promovenda, nullo hostium sentiente, egestâ terrâ cavavit introrsecus & cùm rotis suis moles impulsa fuisset, tanto pondere solô cedente subsedit, ut nec jungi muris, nec moveri ulteriùs potuerit: ita civitas liberata est depositaque machina.* Vide ibi Stewechium. Hinc Cæsar, *l.* 7. *de bello Gall. c.* 22. *Aggerem cuniculis subtrahebant*, & *l.* 8. *c.* 41. *Eodem tempore tectos cuniculos agunt, ad caput fontis.* Item Proverb. ὑπονόμοις πολεμίζειν, *cuniculis oppugnare*, quod de iis, qui non apertâ vi, sed dissimulanter ac dolis agunt, dicitur. Quemadmodum Catullus Luctatius in Senatu de Cæsare, apud Plut. *in vita Cæs.* Οὐκ ἔτι ὑπονόμοις, inquit, Καῖσαρ ἀλλ᾽ ἤδη μηχαναῖς αἱρεῖ τὴν πολιτείαν, *Cæsar non jam cuniculis, sed Machinis tollit Rempubl.* Meminit ejusmodi *Cuniculorum* Claudian. *de Rapt. Proserp. l.* 2. *v.* 163.

Ac

At velut occultas secturus praeda in hostem
Miles, & effossi subter fundamina campi,
Transilit clausos arcano limite muros,
Turbaque deceptas victrix erumpit in arces,
Terrigenas mutata viros ----.

Et Statius, *l. 2. Theb. v. 418.*

----- ----- ceu septa novus jam moenia laxet
Fossor ----- -----

Ubi tamen subfossores murorum Barthius intelligit potiùs, quod artificium ita conficiebat, ut subfossos muros fulcirent ligneis tignis aut trabibus erectis, quibus materiam igni opportunam circumgerebant, ignemque à longè fomentis grassantem ponebant, ipsique abscedebant. Ita palis illis aut destinis flammâ adesis ruebant moles. Quomodo *Cuniculum* sub moenia Cumarum egit Narses apud Agathiam, *l. 1.* Vide quoque Guil. Tyrium, *Histor. Palaest. l. 3. c. 10. l. 11. c. 12. & l. 16. c. 5.* Guil. Britonem, *l. 2. Philippidos, v. 328.* Rigordum *ad A. C. 1191.* Alius sed & *Cuniculorum*, de quali Claudiani suprà laudata verba loquuntur, celebris jam apud Curtium mentio, *l. 9. c. 8. Valentissimam gentis urbem cuniculis cepit. Barbaris simile monstri visum est --- quippe in media fere urbe è terra existebant, nullo suffossi specus antè vestigio facto.* Vide quoque Quintilian. *Declam. 255.* E quibus duo *Cuniculorum* apud Veteres genera fuisse, colligimus. Hodierni *Cuniculi militares*, quibus immissus pulvis tormentarius atque accensus disjicit propugnacula, arces, maximasque montium rupes, à Francisco Georgio Senensi inventi sunt; cujus discipulus Petrus Navarrus Cantaber primus eorum experimentum fecit, propè Neapolim, in arce Lucullana, quae Ovi dicitur, uti obscurum non est, ea conferenti, quae de Senensi quidem Georgio Cardanus, *Subtilit. l. 2.* at de Cantabro Petro Guicciardinus retulit, *Histor. Ital. l. 6.* Quemadmodùm in *Pyrotechnia sua* duas has sententias conciliat Vannocius Biringucius Senensis, & ex eo Gerh. Joh. Vossius, *de Idolol. l. 2. c. 63.* Nomen eis, ut & veterum *Cuniculis*, ab animali cognomine, de quo M. Varro scribit apud Plinium, *l. 8. c. 29. à cuniculis suffossum in Hispania oppidum.* Tanta nempe eorum foecunditas ac copia: quam idem Plin. *l. 8. c. 55.* confirmat: *Leporum generis sunt, & quod Hispania cuniculos appellat foecunditatis innumerae, famemque Balearibus Insulis, populatis messibus afferentes.* Et mox, *Certum est, Balearicos, adversus proventum eorum, auxilium militare à Divo Augusto petiisse.* Cujus rei & Strabo testis (qui *l. 3.* cuniculos λεβηρίδας vocat) subvertisse Balearium domos atque arbores, ut propterea armatam Romanorum opem implorare cogerentur, scribit. Vide Voss. praefatum, *l. 3. c. 72.* & suprà. Hinc *Cuniculatores* seu *Cunicularii* Lutatio *ad Statium, d. l. Fossores dicuntur in exercitu, qui Cuniculos faciunt, per quos introgressi milites murorum fundamenta convellunt &c.* quos *Minarios* dixit citerior aetas, uti infrà videbimus, voce *Minare.*

CUNICULUS, quoque pro canali, ut *Cuniculus, per quem vapor trahitur, in balneariis vaporibus, l. 3. §. hoc interdict. ff. de servit.* Ad vulpium foveas, transfert Phaedrus, *l. 4. fab. 19.*

Vulpis cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altiùs cuniculos,
Pervenit ad draconis &c.

Etiam in aurariis μετάλλοις *Cuniculi* usurpati. Plin. *l. 33. c. 4. Tertia ratio* (fodiendi Auri) *opera vicerit gigantum, cuniculis per magna spatia actis cavantur montes ad lucernarum lumina. Eadem mensura vigiliarum est, multisque mensibus non cernitur dies, arrugias id genus vocant.* Sic *Strabo* ὀρυκτὸν vocat aurum, quod in Arabia *cuniculis* effodiebatur: [illegible] itidem *Agatharchides & Diodorus* vocant. Ita quoque eruebatur in Aegypto Aethiopiae contermina. *Agatharchides*, καὶ τέσσαρας διὰ γῆς ποιοῦσι ὑπονόμους πλείονας &c. Qua de re vide Salmas. *ad Solin. p. 1076.*

CUNILA, nomen est pluribus herbis designandis, pro diversitate fontis, è quo procedit. *Cunila* enim *origanum* est, ex Graeco κονίλη, *conyza* est, ex Graeco κόνυζα & *Cunila*, ἡ θύμβρα, species nempe thymbrae, quam Graeci κεφαλωτὴν θύμβραν, h. e. *capitatam thymbram*, Sammonicus *cephaloten* vocat:

Et thymbrae species, quam commemorant cephaloten.

Plinius *Cunilam capitatam* appellat, *l. 32. c. 10.* Atque ea thymbra est, quae *Cunilae* nomen ex re sibi velut proprium, apud Latinos, vindicavit; à *cono* scil. sic dicta, quod ejus capitula conis vel strobilis similia sint, in acumen pariter desinentia ac turbinata, & ex multis velut squamis compacta. Vide de his omnibus vocis hujus significatis, ut & de *Cunilagine*, herba simili, fusè disserentem Salmasium, *ad Solin. p. 1276. & seqq.*

CUNIMUNDUS, vel GUIMUNDUS, Rex Gepidarum, ab Alboino victus, A. C. 571. qui filiam ejus in uxorem ductam ex cranio occisi patris bibere cogens, ab illa interfectus est. P. Diaconus, *de gest. Longob. l. 2.* Sigonius, *Hist. Ital.*

CUNINA, Dea, quam prisci coluerunt, quae *cunis* infantium praesidere putabatur. Coel. Rhodig. *l. 21. c. 34.*

CUNINGHAMIA, provinc. Scotiae meridional. inter Covaliam & Lennam, ad ora Glottae aestuarii, ubi *Renfrew* & *Irwinum* oppida praecipua.

CUNION Charion, Sardiniae promontor. *Ptol. Cabo Ferrato,* teste *Nigro, Baudrando Capo del Pulso.* Vide *Cunicularia.*

CUNISTORGIS, vide *Conii.*

CUNITAE, Haeretici in Anglia, circa A. C. 1147. quorum auctor *Cuno* quidam M. *Chron. Belg.*

CUNO, fil. Egonis Comitis Auracensis, ex Agnete filia Bertholdi IV. Ducis *Zeringensis*, à Bertholdo V. Duce ejusdem familiae, avunculo suo, ob electionem sui ad Imperium, cum fra-

tre Bertholdo, Electoribus oppigneratus est: qui cùm repraesentare promissa non posset, ambo in captivitate degentes votum fecerunt, si liberarentur, factum ordinem suscipiendi, & liberati, vovendi Eberhardi I. Comitis Wirtembergici ope, voto satisfecerunt. Unde *Cuno* quidem Monachus Eslingensis (aliqui factum Episcopum ac Cardinalem volunt) aliqua Eslingensi Monasterio reliquit, quae tamen permutatione tandem ad Eberhardum delapsa sunt. Circa A. C. 1240. Phil. Jacobus Spenerus, *Syllog. Geneal. Histor. in Fam. Wirtenbergica.*

CUNRADUS Casparus, auctor *Prosopographiae Melicae.*

CUNUSITANI, Sardiniae populi, *Ptol.*

CUPA, genus navis. Item, arca seu arca sepulchralis. Vetus *Inscr.* Romae. *D. M. D. Apuleio, Iovinus fecit Eutychia soror eja & Eutyches filio ejus, in hac cupa mater & filius positi sunt,* vide supra *Cuba.* Porrò, vas ad reponendam Eucharistiam, in Novaregio Ecclesiae Patrinae. Propriè vas grande ligneum rotundum, transportando vino, Gall. *cuve*, hodieque. Quae vasa, cùm erant majora, rectâ statuebantur & operculis tegebantur, ut *Nonius* ex *Varrone* docet. Neque verò vinum solùm ibi servabant, sed etiam triticum similiaque, ut ex Jurisconsultis discimus. Minora, doliis similia, utrimque clausa, apta deferendo huc illuc vino, ut scribit Herodian. *l. 8. c. 4.* Atque his utebantur quoque olim in pontibus contexendis & tumultuariis tabulatis extruendis. Jul. Capitolin. *in Maximino, c. 22. Pontemque cupis factum, Maximinus fluvium transiit, & de proximo Aquilejam obsidere coepit.* Lucanus de ponte à Basilo confecto, *l. 4. v. 420.*

Namque ratem vacuae sustentant undique cupae:
Quarum porrecta series constricta catenis,
Ordinibus geminis obliquas excipit alnos &c.

Vide quoque infrà voce *Pons.* Sed & majores illae *cupae*, ab altera parte apertae, usum navium aliquando praebebant. *Hesych.* [illegible], & in veteri *Glossis*, *cupa* exponitur γαυλὸς, ibidemque vertitur *βατιακήρ γαῦλ.* Inter quae tamen id discrimen est, quod haec major, quàm illae: praeterea *cupa* ab inferiore parte latius patebat, angustiùs à superiore; contrà bottis, quam Hero sic describit, ut in superiori parte dimetiens illius fuerit pedum 6. in inferiore 8. altitudo totius vasis, pedum 10. &c. Aliud verò *Cuppa* est, à Graeco κύββα, quod ex κύμβη, scyphus videl. aut patera, quod proin cum *cupa* nonnulli male confundunt. Casaubon. & Salmas. *ad Spartian.* Ut verò *Cupae*, sic utres, pontibus conficiendis inservisse, diximus suprà, in *Aspergo.* Hinc *de cupa vinum petere*, apud Cicer. *in L. Pisonem, Pistor domi nullus, nulla cella, panis & vinum à propola atque de cupa.* Quod apud Veteres vilissimorum tantùm hominum erat, cùm reliqui in cellis suis vinum haberent, neque è taberna peterent. Vide Plut. *in Timoleonte*, ubi de Dionysio Juniore Corinthi in summa tenuitate agente. Aliud est *vinum petere de cuppa*, apud B. Augustin. *Confess. l. 9. c. 8.* De investitura *per Cupam auream*, dicemus suo loco.

CUPERIUM, *Leuncl. Cupri* vel *Trapri*, locus Thraciae, apud Byzantium.

CUPERSANUM, vulgò *Conversano*, urbs nunc agri Bariani, in regno Neapolitano dorso montis affixa, 9. milliar. à Monopoli in Occasum, 5. ab ora maris Adriatici. Olim Apuliae Peucetiae. Vide *Conversanum.*

CUPHA, celebris olim ... urbs, in Arabia Deserta, haud procul ab Euphrate, Calipharum sedes, Georg. Hornius, *Orb. Polit.*

CUPHE, Libyae interioris urbs. *Plin.* Apud *Cedrenum* verò fluv. Sarmatiae Europaeae videtur.

CUPHIA, apud *Papiam*, aliosque recentioris aevi Scriptores, tegmen capitis est, quod totum caput ambiebat, olim virorum maximè, nunc mulierum, Gallis *Coiffe.* Κουφία dixit Codinus *de Offic. c. 2. num. 52.* meminitque *Cuphiam ferream* Froissardus, *4. volum. c. 38.* Hoc porrò tegumento Clerici caput operiebant, praesertim cùm itineri se committerent: nam aliàs id iis vix indultum, ut patet ex *Constitutione* Ottoboni apud Lindwodum seu *in Concil. Londin.* A. C. 1268. *can. 5. de Hab. Cleric.* &c. Vide Car. du Fresne, *Glossar.* A forma κύφης, i. e. *cucurbitae*, etymon arcessit Dominicus Macer *in Hierolex.* Vide quoque suprà in voce *Cofia.*

CUPIDIUS Celerinus, Senator Roman. cujus sententiam, de eradendo Maximinorum nomine, appellandis Divis Gordianis, statuaque cum elephantis Maximo, Balbino & Gordiano statuendis, refert Capitolin. *in Maximinis, sub fin.*

CUPIDO, Amoris Deus, quem *Hesiodus* natum vult ex Chao & Terra, *Simonides* ex Marte & Venere, *Acusilaus* ex nocte & Aethere, *Alcaeus* ex Lite & Zephyro, *Sappho* ex Venere & Coelo, *Seneca* ex Venere & Vulcano. Quidam ex sola Venere prognatum tradunt, citantes illud Virgilii, *l. 1. Aen. v. 668.*

Nate meae vires, mea magna potentia solus.

Duplex autem est, Ovid. *l. 4. Fast. v. 1.*

Alma fave, dixi, geminorum mater Amorum,

Seneca *in Hippolyto, Actu 1. v. 275.*

Diva non miti generata ponto,
Quam vocat matrem geminus Cupido.

Honestus videlicet & turpis. Illumque ex Venere & Jove procreatum volunt, hunc autem Noctis ac Erebi filium esse, quod ipsum refert Cicer. *l. 3. de Nat. Deor.* Fingunt à Poetis flammis armatus, ac duobus diversissimae naturae spiculis, altero videlicet aureo, altero plumbeo, quorum illud vim habet amorem conciliandi, hoc pellendi fugandique. Ovid. *l. 1. Met. in Fab. Apoll. ac Daphnes.* Apud Thespienses tamen Cupidinis signum vetustissimum erat λίθος ἀργὸς, *rudis lapis*, Pausan. *l. 9.* cujusmodi lapidibus informibus

seu

seu impolitis statuis, Crebrous Ἀλφάλακτόν vocat, ante Daedali aetatem, divinos honores exhibere Gentiles solitos fuisse, [illegible] ubi de Baetylo. Ejus potentiam suprà ostendimus [illegible], quam hic uberius ex Poetis Graecis ostendemus. Anacreon, εἰς ἔρωτα, sic canit,

> Ὁ δ' [illegible]
> Ὁ δ' [illegible]

Theocritus in Pharmaceutria:

> ---- Ἔρως [illegible]
> [illegible] φλογερώτερον αἰθεῖ.

Idem, Idyl. 3.

> Νῦν ἔγνων τὸν Ἔρωτα, βαρὺς θεός, [illegible]
> [illegible]
> [illegible]

Idem, Idyl. 11.

> [illegible]
> [illegible]

Hesiodus, Θεογον. v. 121. de Cupidine,

> ---- [illegible] ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
> [illegible]
> [illegible]

Tyrannum virorum vocat Euripides in Hippol. [illegible] Moschus,

> Μικκύλα μὲν τήνω τὰ χερύδρια, μακρὰ δὲ βάλλει,
> Βάλλει κεἰς Ἀχέροντα καὶ εἰς Ἀΐδεω βασιλῆα.

Oppianus, Halieutic. l. 4.

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]

Idem, Cynegeticῶν l. 2.

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]

Nic. Lloydius. Caeterùm non minùs ac Venus, apud Athenienses, in veneratione fuit, cui vitulum ei, quemadmodum matri vaccam, sacrificare sunt soliti. Theocritus,

> [illegible]
> Faciam vitulâ Cupidini, sed ipsi bove Veneri.

Nec in Veneris solùm templo egregiè à Zeuxide pictus, admirationem sui movit, sed in ipsa ad Academiam via Ἔρως & Ἀντέρως templum habuit proprium, cognomine [illegible] insignis. Franc. Rossaeus, Archaeol. Att. l. 4. c. 2. Ambo autem ovorum progenies Dii Syri, Arnobio, l. 1. quod de Venere & Cupidine intelligendum, docet Salmasius. Venerem certè cum filio in Syriam ad Euphratem, metu Typhonis, venisse, & figuram piscium formâ mutâsse, scribit Hyginus. Unde Germanicus, Arati Interpres, piscium coelestium par, Dii Syria numina vocat:

> ---- & Syriae duo Numina pisces.

Quasi pisces illi duo coelestes, Veneris & Cupidinis instar essetant, quos fabulae volunt piscium figuram ad Euphratem [illegible] psisse, Typhonis metu. Atque ovorum progenies inde dicti videantur, quia pisces ex ovis nascuntur. Unde à piscibus Syri, sed & à columbis (columbam enim ovum piscis fovisse, è quo nata Dea Syria, habet interpres in Germanici Phaenomen.) abstinuêre. Vide Salmas. ad Solin. p. 181. plura vero hanc in rem, apud Jo. Seldenum, de Diis Syris. Caeterùm ingens Cupidinum populus circa Venerem. Claudian. [illegible]:

> Mille pharetrati ludunt in margine Fratres.

Imò exercitum universum eorum Veneri adscribit Papinius, l. 8. Theb. v. 215.

> ---- Hic Cythereia laudant
> Connubia & media detrahunt lampade Fratrum,
> Harmoniam ----

Vide eundem Carm. Fam. &c. Quorum tamen unum solum ex illa, caeteros à Nymphis genitos, ait Claudianus laudatus, Epithalam. Honorii, ubi post versum paulo antè citatum 72. pergit, v. 73.

> Ore pares, [illegible], gens mollis Amorum.
> Hos Nymphae pariunt, illum Venus aurea solum
> Edidit. Ille Deos, [illegible] & [illegible]
> Temperat, & summos [illegible] Reges,
> Hi plebem feriunt ----

Pingebatur porrò Cupido seu Amor Veterum, bonus fixit oculis. Bion, Idyllio 3,

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible] ----

Qualem omnino puelorem in adolescentulo facit Papinius, l. 4. Theb. v. 318. Ille ad humum pallens ---- Qua de re vide Barthii Animadversiones ad l. Imprimis verò celebris fuit Cupido Praxitelis, objectus à Cicerone Verri, propter quem Thespiae visebantur, postea Romae in Octaviae scholis positus: item alter ejusdem nudus in Pario, coloniâ Propontidis, par Veneri Gnidiae nobilitate & [illegible], Plin. l. 36. c. 5. De cujus coronamento, vide Callistratum [illegible] ut & plura, hanc in rem, apud Car. Paschalium, Coronar. l. 2. c. 3.

CUPIDO Horatius, vide infrà Horatius.

CUPIENUS, pro Pupienus, constanti errore, apud Aur. Victorem scribitur. Salmas. ad Vopisc. in Aurelian. c. 41.

CUPPA, vide suprà Cupa.

CUPPEDINARIUS, apud Lamprid. in Heliogabalo, c. 30. Pinxit se ut cuppedinarium: Coquus est, à foro Cuppedinis, quod Varro perperam à Cuppedio quodam dictum autumat. Cuppedo enim veterib. Latinis idem, quod Cupido fuit. Lucretius, l. 4. v. 1083.

> Tam magis ardescit dirâ cuppedine pectus.

Et, l. 5. v. 46.

> Quantae conscindunt hominum cuppedinis acres
> Sollicitum curae?

Sic Cicero cuppediam, pro cupiditate, dixit Tuscul. l. 4. c. 11. Ambitio, mulierositas, pervicacia, [illegible], violentia, cuppedia. Est autem Cuppedia & Cuppedo [illegible]: hinc forum cuppedinis, est forum [illegible], & cuppediosus, [illegible]. Cuppedinarii, qui res cuppedinis vendunt. Vide Salmas. Not. ad Ael. Lamprid. in Heliogabalo, loc. cit.

CUPRA, oppid. Piceni in Mediterraneis. Ptol. Κοῦπρα Μοντάνα, Cupra Montana, unde Plinio, l. 3. c. 13. oppidani Cuprenses vocantur cognomine montani, ad discrimen alterius, quod in littore Cupra maritima dicebatur, de quo Silius, l. 8. v. 433.

> Et quis littoreae fumant altaria Cuprae.

Ubi Dausquejus, Junonis, inquit, cui id cognomentum. Strab. l. 5. [illegible] Hinc [illegible] Grotte, altera [illegible] hodie dicitur, urbs recens Episcopalis sub Archiepiscopo Firmano. Nic. Lloydius.

CUPRESSUS, Graecè Κυπάρισσος, arbor est natu morosa, fructu supervacua, baccis torva, foliô amara, odore violenta, ac ne umbrâ quidem gratiosa, materie rara, ut penè fruticosi generis. Plinio, l. 16. c. 33. Hinc Diti sacra, juxta eundem, ut & Fysiam, at Proserpinae, juxta Servium: tum quòd sterilis, tum quia praecisa capite moritur, & non renascitur [illegible], praeterquàm in Aenaria Insul. Atque ideo funebris, [illegible] ad domos posita, [illegible] & adhibita lustrosis sacris & funeribus Procerum Romanorum, privilegiô quôdam Lucan. l. 3. v. 442.

> Et non plebejos luctus testata cupressus.

Et Statius, l. 4. Theb. v. 460.

> ---- frontes atque atra cupressus
> Intexit plexaque tamen ---

Nonnunquam tamen & aliorum. Vide Servium, ad l. 3. Aen. Sed & Varro adhiberi inquit ait, propter gravem ustrinae odorem, ut odoris sui jucunditate eum lenire. Unde invisa cupressus, Horatio, l. 2. Carm. Od. 14. v. 23. moesta, Statio, l. 3. Sylv. 3. v. 156.

> ---- tempus tunc ponere frondes
> Phoebe tuas, maestaque comam damnare cupresso &c.

Interim laetâ fronde viret semper. Hinc eidem, l. 6. Theb. v. 99.

> O ---- Brumae illaesa cupressus.

Et cariem non sentit lignum ejus. Quae causa fortè, quod in Agone gymnico, qui in Creta olim agebatur, Victor è cupresso coronam nactus est, Plut. Sympos. l. 1. Prob. 2. Quod etiam victimae eâ coronabantur. Prudentius, Apotheos. v. 451.

> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]

Arx quoque. Virg. l. 3. Aen. v. 63. ubi de funere Polydori.

> Aggeritur tumulo tellus, stant manibus arae
> Caeruleis moestae vittis, atraque cupresso.

Et Statius ubi supra. Ob eandem materiae firmitatem, eorum, qui in bello occiderant, corpora arcis e cupresso condi solita, scribit Thucydides: & Plato leges publicas sacrorumque ritus in tabulis cupressinis describi voluit, de LL. l. 5. Vejovis etiam

simulachrum ex hoc ligno Romæ, in arce, duravit, ab anno Urb. Cond. 551. usque ad [illegible] tempora, l. 16. c. 40. Ipsum [illegible] inde dolatum, docet Hermippus, ut alia omittam. Pythagoreos tamen arcis aliisque [illegible] cupressinis [illegible], Laertius refert, l. 8. c. 10. quod ad [illegible] adhiberetur. Porrò, pulchritudo ejus, quæ è proceritate est, mire oblectat. Certè in Arcadia, apud Psophidem, tantæ proceritatis Cupressi fuere, ut proximus mons inumbraretur: dictæ [illegible], quia tertò intactæ & Alcmæoni sacræ, quòd eas is matre [illegible] se recepisset. Ob quam formam & elegantiam [illegible] venustamque comam, etiam [illegible] appellatæ sunt, inter præcipua hortorum ornamenta. Plin. [illegible], *Meta [illegible]*, [illegible] *Quod fieri solitum* duobus modis ait Dalechampius, aut cum in singulis ordinibus duabus pinis cupressum unam interponebant, aut cum duobus pinorum ordinibus cupressorum unum interserebant. Cætera de eadem apud Plinium hic habent: *Traducitur etiam in picturas operis [illegible] [illegible] & [illegible], [illegible] superficie.* ---- *Cupressi mas & fœmina* [illegible] *XIII.* [illegible] *Quasi [illegible] plantaria appellabant.* In quo loco Salmasius pro *opere* [illegible], legi vult *operis topiarii*, & pro *plantaria*, [illegible]. Ut sensus sit, tam curiosam illam rationem Cupressorum ad asseres & perticas plantandarum fuisse, ut, cùm eas pangebant, vulgo dictitarent antiqui, *dotem filiæ se plantare*, vide eum ad Solin. p. 175. Patria arboris Creta Insul. Plin. ibid. Vide & supra, ubi de phitali Plimans, *Augeliare è speso*: De memorabili vero Cupresso, quæ hodieque visitur Patris in Achaja, Sponium, *Itinerar. Græciæ*, Part. 2. p. 22. Similia Cupresso cum folia, de qua arbore diximus supra. Fabulas de Cyparisso, Hylæ fortè: item Cyparissum, Eteoclis [illegible]: Cyparissi porro à Telepho genitti, prolixè exsequitur Hadr. Junius, l. 1. c. 20. & diximus de iis suo loco.

CUPRIMONTIUM, vulgò *Kopperberg*, oppid. Sueciæ, jure municipii donatum. Cupri fodinas habet præstantissimas. Non longè à lacu, in Gestricia provinc. 50. milliar. à Gevalia urbe, in Occasum, paulò ampliùs à mari Baltico.

CUPRUM, apud Solin. c. 52. *Tertium (adamas) in venis cupri apparet propior ad æream faciem.* [illegible] *&c.* Seu *Cyprum*, æs Cyprium ejus ævo appellatum est. Sic cùm ait paulò post: *Nam & hi, qui in cypro deprehenduntur*, [illegible] non de Insul. Cypro, sed de *cypro*, vel *ære Cyprio*, intelligendus est. Apud Innocentium Agrimensorem, *acumen Cyprinum*, clavus æreus: *Cyprini clavi*, Palladio. Plin. l. 36. c. 26 de vitro scribit, coqui solitum, *addito ære Cyprio et nitro.* Quem locum *Isidorus exscribens* habet: *cupro & nitro.* Apud Trebellium quoque, *in Claudio*, c. 14. *Secu cyprea*, & *cyprum* apud Spartian. *in Antonino Caracalla*, c. 9. *Nam ex ære vel cypro cancelli [illegible].* Etiam Cyprini metalli mentio, apud Anastasium in *Leone III.* *Nec non & [illegible] Ecclesiæ ex metallo Cyprino decoravit.* Sed pro *cypreus*, legendum ibi *gypseus* esse, monet Salmasius. Postmodum & pro omni ære vox accepta: quemadmodum *Chalybs*, pro ferro primum Chalybico, mox & pro omni ferro. Quod vero locum Solini spectat, [illegible] mentem [illegible], quem exscribit, hic etiam [illegible] adamantem *Cyprium*, à solo natali, Cypro Insul. vocat, [illegible] de venis *cypri* vel *cupri* id intellectum voluit. Vide Salmas. ad Solin. [illegible], p. 1294. 1295. & supra, ubi de variis Æris generibus. In Cocyreæ Insul. urbe Cassiope, jam [illegible], Græcos Ædem sacram habere *Panagia*. i. e. o. Virginis, dictam, in qua [illegible], adamantè Dalmatico vel Corcyræo [illegible] Virginis, explorare soleant, an, quos dilectos [illegible], in vita sint an non, refert Sponius: Si enim [illegible] adhæreat imagini, adhuc in vivis esse, de quo agitur, sin sibi excidat, obiisse, inter illos creditum. Vide eum, *Itinerar. Græc.* Part. 1. p. 122. Hodieque Cupri plumbique metalla [illegible], in qua distillatur *aqua fortis*. Hollandorum [illegible] industria, haud pridem in usum excitata notum est. Nec contemnenda vis [illegible] alterutrique in Hungaria [illegible], cui ferramenta vetera immersa, menstruo spatio, in optimum cuprum vertuntur, è quo Austriæ Hungariæque Magnates ad bibendi [illegible] fieri curant. Continuali integram equi soleam [illegible], quà parte, qua extra aquam exstabat, adhuc ferream, [illegible]. Vide [illegible] voce *Hungaria*.

CUQUENI, vel CUCCENI, Aquitaniæ Galliæ populi. *Ptol.* [illegible]. Alii *Convenæ*, in Aquitania, versus montes Pyrenæos & fontes Garumnæ. Vide ibi.

CURA, masculi. pro Curatore. Treb. Pollio in *Claudio*, c. 14. [illegible], *Carpentarium unum. Curam Prætorii unum.* Quemadmodum enim in aulis Imperatorum & multis Palatiis fuit qui [illegible] dicebatur *Cura Palatii*, quod omnium fabricarum Principis curam gereret, sicut docet formula apud Cassiodorum, l. 7. sic in [illegible] Magistratum contrahi [illegible], qui dicebatur *Cura* [illegible], [illegible] curaret, quæ ad [illegible] Magistratum, cui fuerat attributus, pertinerent, Casaubon & Salmas. [illegible]. Sic *Cura* [illegible] Caroli M. l. 6. c. 117. *Cura* [illegible], inter officia Præfecti Urbis, in *Notit. Imper.* *Cura hæres*, pro [illegible], apud [illegible]. *Cura* [illegible], apud [illegible] l. 1. Cod. *Theodos. de* [illegible], qui Græcis [illegible] &c. [illegible] vero celebris fuit *Cura Palatii*, postmodum *Curopalates* dictus, dignitas Palatina, quam supra tetigimus, [illegible] Regibus [illegible], apud Senator. l. 7. [illegible] Nomen ejus dignitatis est apud [illegible] Reges, [illegible] apud Gothicos, nempe Italiæ Reges. Altaveris vero dignitatis hujus fuisse functio, apud Augustos Byzantinos, quantùm conjecturâ licet assequi, quâ donatos Apollinarem & Sacerdotem [illegible] Constantio tradit Ammianus, l. 14. & 22. Tribunum item Æquitium, l. 31. cujusque meminit Sidonius, *carm.* 23.

Intra aulam soceri mei expertus
Curam cum moderatus es Palati.

In Cod. certè Theodos. jungitur *Tribunis & Comiti Stabulorum*, l. un. de Com. & Tribun. [illegible]. [illegible] Sed quod illius postlimium fuerit munus, non omnino constat: nisi probabile sit eosdem fuisse hos Officiales, cum iis, qui postea edum *Curatores Palatiorum*, vel qui *Præpositi Palatii* appellati sunt. At Alamannus hoc nomine *Præfectum Prætorio* [illegible] indigitatum fuisse, contendit ex Procopio in *Hist. Arc.* scribente, Justinum Principem, [illegible] Palatii constitutum ab Anastasio Augusto, quæ quidem dignitas eadem fuit, quæ *Curopalatæ*, cùm cæteri Scriptores eum hac passim donatum tradant, Evagrius, Vigilius Papa, Alii. Certè maximam ejus fuisse dignitatem & tantum Augustali minorem, docet, præter alios, Corippus, l. 1.

[illegible]
Ordine pro rerum, vocitatus Cura Palati.

Unde viros primarios & qui proximè Augustos attingebant necessitudine ac affinitate, eâ potissimum donatos legimus, in *Chron. Alexandrino*, apud [illegible] in *Legat.* [illegible], alios. Car. du Fresne, *Glossar.* Vide quoque in voce *Curopalates*. [illegible] Macer *Curopalatam* Majorem Domûs exponit & *Curopalatissam*, uxorem ejus dictam fuisse, annotat in *Hierarc.*

CURÆUS Joachimus, vide *Joachimus.*

CURAGENDARII, qui & *Curiosi*, in l. 1. *Cod. Theodos. de Curiosis*, Vide infrà in hac voce. Ejusdem originis vox est recentioris ævi *Curagulus*, in Charta Edmundi Regis *Monastico Angl.* Tom. II. *Ego Edmundus* ---- *Rex Anglorum & Curagulus multarum gentium*, apud Car. du Fresne.

CURALIUM, antiquioribus dictum, Græcè Κοράλλιον, quod alias *Corallium*, vide ibi.

CURALONENSES, vel CULARONENSES, populi Allobroges, forsan *Gratianopolitani*, ob vet. inscr. marm. ibi repertam. Vide supra in voce *Cularo.*

CURAPORINA, Indiæ intra Gangem oppid. *Ptol.*

CURARE, apud Spartian. *in Hadriano* c. [illegible]. 4. *Corrupisse eum Trajani libertos, curâsse delicatos*, [illegible] ---- *optimo multa [illegible]*: quibusdam est [illegible], [illegible] *curare*, uti dixit Lamprid. in *Heliogabalo*, c. 31. Casaubono est [illegible], i. e. [illegible], quod Galli dicunt [illegible]. Ita enim is legit apud Martialem, l. 6. *Epigr.* 50. in *Telesinum*, v. 3.

Obscœnos postquam cœpit curare cinædos,
Argentum, mensas, prædia solus emit.

Salmasius verò [illegible] *curâ*, è enim illud ad cultum corporis is refert, ut comendi & ornandis delicatis operam dedisse Hadrianum intelligamus. Nec moveat Martialis locus, apud quem *servare* legendum monuerit [illegible] Gruterus, pro *observare*. Confirmat tamen lectionem [illegible], ex Plinio Sec. l. 1. Ep. 3. [illegible], *curatur à mollis*, [illegible] *à pluribus*. Et eodem Poëta, l. 10. Epigr. 18. v. 3.

Turba tamen non deest, sterilem quæ curet amicum.

Vide eum [illegible] ad l.

CURASSOA, Insul. Americæ meridionalis in ora littorali Venezuelæ, Hispanis erepta ab Hollandis A. C. 1632.

CURATIONES per Somnia, inter nota divinitatis olim habitæ. Hinc Diis illis [illegible], novum & Æsculapium, qui beneficiò Principis alicujus, aut propriæ virtutis merito, Numinis dignitatem erant adepti, ut aliqua divinitatis auctoritate censerentur, somniis & oraculis responsa dare & [illegible] facere dicebantur: quod in Æsculapio, Amphiarao, Trophonio, Aliis, stolidè credidit antiquitas. Idem de Antinoo sinxerunt, qui Hadriano; & jam olim de Hephæstione, qui Alexandro M. adulabatur. De quo post eum insigni est locus Luciani, [illegible]. Ubi tres divinitatis notæ recensentur, [illegible], [illegible], *curationes* & [illegible], *oracula*, quibus etiam [illegible] adjectiis potuisset. Sed *Curationes*, per somnia plerumque præscriptæ, ut in Æsculapii Fanis & Templis, uti videre est infrà ubi de *Meton*, quibus eum consultum mediabant. [illegible] quoque frequenter in somnis, quem Deos apparere [illegible] per somnium hæc aut illa præcipiebat, ad sanitatem [illegible] ex morbo recuperandam. Copiosa de remediis [illegible] dicta sunt. Atque hinc illud in antiquis monumentis adeo frequens, SOMNIO MONITUS. Quales Diis primis [illegible] præcipue habiti &c. De quibus vide plura apud Salmas. ad Solin. p. 151. & Not. ad Spartian. in *Hadriani Cæs.* nec non infrà in voce *Somnia.*

CURATIUS, vide *Andreas.*

CURATOR, in Gloss. S. Benedicti cap. de *Magistr.* [illegible], nomen erat Magistratus, cujus erat in civitatibus rebus venalibus pretia imponere, Curialibus præesse, vectigalibus ac tributis prosidendis invigilare, ut videre in *Curatoris* Civitatis formula, apud Senatorem, l. 17. Ep. 12. è quo præterea *Curatores* civitatibus, à Principibus datos, discimus. De Macedone certè Capitolinus, c. 11. *Curatores, inquit, multis Civitatibus* [illegible] *dedit, quò latius Senatorias tenderet dignitates.* Iidem verò & reditus civitatum colligebant, hinc Λογισταί dicti, ut visum &c. Sic memotatur

atur Curator, Alexandria, Pollioni in Æmil. c. 22. Curator Aquarum à Spartiano in Pescenio, Curator urbis Carthaginis, in Collat. 1. contra Donat. c. 1. Formen perpetuus Curator Coenobii Cassiensis, Augustino eidem contra Crescon l. 3. c. 29 &c. In Aula verò Byzantina Magnus Curator, qui & simpliciter nonnunquam Κουράτωρ, dignitas erat admodum illustris, cujus imperio milites quodammodo subjectos fuisse, discimus ex Gregorio M. l. 8. Ep. 7. Eadem fortè cum Curatore Imperialium Domorum, Κουράτωρ τῶν βασιλικῶν οἴκων, in Hist. Misc. l. 18. τῶν θείων οἴκων, Theophani &c. quorum hic tradit p. 413. Nicephorum Imperatorem præcipua subditorum prædia ὑπὸ τῷ βασιλικῷ κουρατωρίῳ redegisse, i. e. Magno Curatori subjecisse, qui eorum reditus fisco inferret. A quo Summus Curator, qui occurrit in veter. Inscr. 431. 1. alius fortè fuit. Sed & Curatores singulorum Palatiorum, non semel reperiuntur apud Scriptores Byzantinos: Curator Palatii Hormisdæ, in Chron. Alex. Curator Palatii Mangaorum, apud Leonem Gramm. Curator Palatii Antiochi, in eodem Chron. &c. qui non quidem ipsorum Palatiorum, sed ærariorum, quæ in iis reposita, curam habebant, uti docet Henr. Vales. ad Evagrium l. 5. c. 18. apud Car. du Fresne in Glossar. ubi variorum aliorum Curatorum mentio fit. Imo & jam olim Curator Aquarum, quæ primùm fuere sub tutela Censorum & Ædilium, interdum quoque Censorum, primus ab Augusto nominatus est Messala Corvinus. Joh. Rosinus, Antiqq. Rom. l. 1. c. 14. In lapidibus, Curatores operum publicorum memorantur, ut & apud Sueton. in Aug. c. 37. cùm inquit: Quoque plures partem administrandæ Reipubl. caperent, nova officia excogitavit, curam operum publicorum, viarum & aquarum alvei Tiberis, frumenti populo dividundi, præfecturam urbis, Triumviratum legendi Senatus, & alterum recognoscendi turmas equitum, quotiescunque opus esset. Officium Curatorum alvei Tiberis & cloacarum fuit, curare ne quid detrimenti cloacæ caperent, & ut purgarentur, aquamque transmittere possent. Quatuorviri viarum curandarum primitus creati sunt, sed crescente viarum numero, quum hi non sufficerent singulis vel duabus aut tribus pluribusve viis restituendis, faciendisque, prout temporis exigebat necessitas, singuli Cives præpositi fuerunt, qui Curatores viarum appellabantur. Qui Magistratus cùm priùs incertus esset, nec nisi ad tempus crearetur, tandem perpetuus factus est, à Cæsare Augusto, Sueton. in ejus vita, c. 37. Meminit eorum Cicer. l. 1. ad Attic. Ep. 1. Plin. jun. & Plutarchus in Gracchis, ut & Tacitus. Vide Joh. Rosin. opere suprà laudato, l. 7. c. 32. Præter hos, divisâ in 14. regiones Urbe, per singulas eas duos Curatores, & duos Denuntiatores constituit. Horum munus erat, procurare apud Principem commoda regionum, decorem & elegantiam viarum ac vicorum urbis, ne à privatis novis ædificiis interrumperentur, providere, & alia hujusmodi obire. Idem, l. 7. c. 35. Curatorem Alvearia habes infrà voce Frumentum. Tandem Curatores Tribuum erant, qui Tribuum procurarent commoda, perinde atque in vicis vicorum Magistri. Eorum meminit Terentius Varro, de Ling. Lat. l. 5. Ut addam aliquid de Curatore viæ Latinæ, sæpius is memoratur, in veterib. Inscriptionibus, quarum unam apponit Georg. Fabricius in Roma, c. 5. Id officii sustinuisse Victorium Marcellum, ad quem habemus Epistolam Papinii Statii, l. 4. Sylv. 4. colligimus ex istis, v. 56.

At tu, si longi cursum dabit Atropos ævi,
Detque pretor, Latiumque Ducis sic Numina pergant,
Quem tibi posthabito studium est coluisse Tonante,
Quique tuos alio subtexit munere fasces,
Et spatia obliquæ mandat renovare Latinæ:
Forsitan Ausonias ibis &c. ----

Ad quem locum vide Animadversiones Casp. Barthii: de Aquarum Curatore, apud Athenienses, vide suprà: de Curatoribus verò locorum publicorum judicandorum, item operum publicorum aliisque, Casaubon. ad Sueton. Octavio, c. 32. & 37. &c.

CURBACULUM, Petro de Crescentiis de Agricult. l. 10. c. 28. instrumentum est, ad capiendas aves, tempore nivium, ex paucis virgulis confectum, interius concavum & in parte postrema acutum, habens ostiolum, quod in terra jacet, coopertum paleâ, quod cum uno vimine in terram infixo elevatur & posterius percutit avem ad escam intrantem, quæ intus est, quam aliunde accipere nequit, cùm sit undique terrâ tectum, apud Car. du Fresne, in Glossar.

CURBICUS, nomen genuinum hæresiarchæ Manis, cùm servus esset. Vide Manes.

CURBIO, vel CURBIONENSE Monasterium à S. Lauromaro Abbate extructum, circa A. C. 495. ad Curbionem amniculum, in Gallia, vide Hadr. Vales. Notit. Gall.

CURCARUM, oppid. Lucaniæ.

CURCAS, nucleus Cibotii Ægyptii, de quo sic Garcias ab Orto, l. 2. c. 21. Nascitur in Malavar fructus quidam, magnitudine avellanæ, cortice putamine, non tamen adeo rotundus: candidus est, gustu, quali sunt tribera cocta: hunc Cinquilonga vocant, id est, exiguum inhame. In Cairo, ubi frequens est. & quibusdam Malavar locis, Curcas, in Cambaja Carpata. Dependet ex ramis cujusdam plantæ, quæ serunt. Ubi licèt non dicat, qualis illa planta, & quomodo fructus ille nascatur, certum tamen est, de faba Ægyptia Veterum debere intelligi. Certè Curcas nomen depravatum est ex κολοκασία, & Fabam Ægyptiam in Indiæ amnibus etiam nasci, tradit Strabo. Quod vero Curcas in Cairo pariter vocari scribit, confundit illud Curcas Indicum cum Ægyptio hodierno Colcas, quæ mera est radix caule & fructu carens. Idem nucleum istum Curcas, ab Indorum aliis vocari Chinquilonga ait, & exiguum inhame interpretatur; quo indicat, majus esse inhame ab exiguo isto diversum. Inhame porro Lusitani Maurique vocant, radicem colocasio bulbo parem, quam à Bæticis ajunt vocari Alcolcas, i. e. Colocasium. Parvum sic & magnum Inhame, Colocasium olim, ab amplitudine foliorum appellatum: quod utrumque etiam Colcas & Curcas. Sed Colocasio bulbo nec caulis nec flos, nec fructus. Faba vero Ægyptia colocasia, & caulem & florem edit & mox fructum in calice, qualem nobis Garcias depinxit. Verùm & jam olim Fabam Ægyptiam colocasiam, cum isto colocasio, seu bulbosa illius radice, hodie Culcas Ægyptiis dicta, passim confudêre Auctores. Vide Salmas. ad Solin. p. 1310. & 1311.

CURCELLÆUS Stephanus, Genevensis, fil. Firmini Ambianensis (in sede Præsidiali Advocati & ob eloquentiam vulgò bouche d'or dicti) Pastor Fontisbellaquæi, A. C. 1614. Ambiani, A. C. 1621. quòd Canonibus Dordracenfibus subscribere nollet, munere se abdicavit. Vitriaci deinde in Campania Ecclesiasten egit usque ad A. C. 1634. inde in Belgium se recepit & Remonstrantium partes apertè amplexus, prælo aliquandiu, vitæ sustentandæ ergò, subserviit, Hugoni inprimis Grotio in Adnotatis in IV. Evangelia, & C. Barlæo in descriptionibus quibusdam Geographicis emendandis, utilis. Post quæ Episcopio surrogatus, varia edidit: extinctus A. C. 1657. ætat. 71. Paul Frehetus, Theatr. Vitor. clarer.

CURCUBA seu CURCUMA, mediæ & infimæ Latinitati lorum vel lorum est. Lexicon Arabico-Lat. Curcuba lorum. Unde Curcubæ sparto sunt ipsæ funium, atque hinc cyperio Curcuba vel Curcuma nomen inditum, quod funes ex eo in Græcia torquerentur. Hesych. Κύπειρα σχοῖνοι, funes ex Cypero texti. Nisi fortè κύπειρος sumsit pro quolibet junco, speciem pro genere usurpans. Putat itaque Salmasius verius ita vocitatam vulgò cyperi radicem, ab inæqualitate ejus, qualis in lupatis equorum cerneretur. Namque multis nodis ferreis obvatum instar, ac silis cohærentibus, lupata olim facta esse hodieque fieri notum. Curcuma autem frænum vel lupatum propriè significat. Hesych. idem, [illegible]. Vegetius de Arte Veterin. Curcumam confestim oportet imponi, ne depravet dentes & labia. Achues, [illegible] &c. Vide Salmas. ad Solin p. 1001. Auctor Anonymus Historiæ Orbis Terr. Geogr. & Civ. Crocum Indicum, radicem esse Curcumæ nomine alias notum, addit. c. de Commerciis §. 8. ubi de Aromatibus.

CURCUM, Liburniæ mediterraneæ oppid. Ptol. vulgò Cruck. Vegiæ tamen in ora & Argyrunto Barthinum, Ferrar.

CURCURA, maris Adriatici insula.

CURDI, populi Asiæ majoris ex parte sub Turcis, in confinio Persiæ. Eorum regio vulgò Churdistan, estque ampla admodùm & fertilis. Vide de his egregiè disserentem Petr. de Valle, Itinerar. Tom. 1. & 2.

CURENA, Mediæ urbs. Ptol.

CURENSES, populi in 4. regione Italiæ. Plin. l. 3. c. 12.

CUREOTIS, tertius dies Apaturiorum, sic dictus παρὰ τὴν κουρὰν ἢ τῶν κούρων, à tonsurâ, aut à pueris. Nam à parentibus pueri ad Tribules adducebantur, ibique tondebantur, ac Sodalitatibus, sive tribubus adscribebantur. Quod respondet, opinor, Romanorum mori, quò virilem togam adolescentes sumebant, & primam barbam ponebant, de quo Sueton. in Calig. c. 10. & Nerone, c. 12. Igitur & apud Græcos, adolescentes ad annos pubertatis, in honorem alicujus Dei, capillum alebant, quem propterea Θρεπτήριον vocabant. Eum deinde, ubi tondebantur, in ejus Dei templo consecrabant, in cujus honorem se gestâsse professi fuerant. Quod quia Apollini frequenter accidebat, illum ideo κουροτρόφον appellârunt. Demosthenes in privata contra Eubulidem, [illegible]. Nulla tamen Religio certo numini eos astringebat, nam puellæ Atticæ, teste Pausaniâ, l. 1. primitias comarum ad sepulcrum Iphin ex deponebant. Hæ virgines Opi, & Hecaergæ dicabant, Achimeniium vulgus Herculi. Hesych. [illegible]. Nobiliores autem & qui supra vulgus existimari volebant, antiquò instituto, cujus meminit Plut. in Theseo, comam suam Apollini Pythio vovebant, ac Delphos proficiscebantur, cum deponendi tempus advenisset. At Nono die consecrâsse Dianæ comam expressè docet Hesych. Κουρεῶτις, [illegible]. Vide Castellanum de Fest. Græc. in Ἀπατούρια. Nic. Lloydius. it. suprà voce Apaturia.

CURES, plurali numero Sabinorum oppid. cui imperabat Tit. Tatius, cujus cives Quirites dicebantur; conveneruntque Romulus & Tatius in hanc sententiam; ut à duobus populis unus efficeretur, & Sabini Romam migrarent, Romæque nomen retineret, sed Romani & Sabini Quirites appellarentur. Liv. l. 1. c. 13. Hinc etiam populi Cures, Virg. l. 8. Æn. v. 638.

Tatioque seni, Curibusque

Item l. 6. Æn. v. 811 parvi Cures, i. e. pauperes; scribitur enim paupere terra. Fuit olim urbs illustris, teste Strabone. Numæ Pompilii patria. Caput gentis vocat Halicarnass. Κύρεις Stephano est. Terre hodie dici scribit Leander. Alius est Vescovio, urbs primar. Sabinæ antea, nunc oppid. ubi etiam fuit Episcopatus Sabinensis Mandelam translatus. Prope Himellam amnem, 3. milliar. à Reate in Occasum, 12. ab Interamna in Austrum, in ditione Pontificis. Baudrand. Populi Curenses Plinio, l. 3. c. 12.

CURETES, populi Cretæ, qui & Corybantes, & Idæi Dactyli appellati sunt, ex Ida Phrygiæ monte (ut quidam volunt) oriundi. Dicti Κουρῆτες Straboni, l. 10. ἀπὸ τῆς κουρᾶς, h. e. à tonsura, anteriorem enim capitis partem detonsam gestabant, ne hostes eos cæsarie apprehenderent. Eustath in Iliad. 23. [illegible]

Alii sic dictos volunt ἀπὸ τῆς κουροτροφίας, eò quòd Jovem aluisse dicantur. Lucret. *l.* 2. *v.* 633.

> *Dictaeos referunt Curetas, qui Jovis illum*
> *Vagitum in Creta quondam occultâsse feruntur*

Virg. *l.* 4. *Georg. v.* 151.

> *Nunc age naturas apibus quas Jupiter ipse*
> *Addidit, expediam, pro qua mercede canoros*
> *Curetum sonitus, crepitantiaque æra secutæ,*
> *Dictaeo cœli Regem pavere sub antro.*

Strabo, ubi suprà, Curetas quoque in Græciam commigrâsse refert, tandemque consedisse trans Acheloum fluv. ibique eum intonsa servarent capita, *Acarnanas* vocari cœpisse. Hos Ovidius ex imbre natos fabulatur, *l.* 4. *Met. v.* 282.

> --- *Largoque satos Curetas ab imbre.*

Horum meminit Lucianus in *Nigrino*. Τοιαῦτα χέρσῳ τῷ Σίλῳ, ὅτι ἴσῳ, καλῶς τῷ Σκυθῶν, ὡς ὅτῳ καλῶς τῷ Κρητῶν. Ubi *Palmerius*, Mirum est, inquit, Lucianum tribuere hôc locô Curetibus sagittandi artem, quam nullus alius antiquorum illis tribuit, licèt plures de illis plura dixerint. Omnes illis gravem armaturam, scutum, & hastas tribuerunt, & ἀσπίδας ὀρχεῖσθαι. Orpheus, seu Onomacritus *Hymn.* 1. & 2. *in Curetas*, mille illis epitheta dedit, nullum tamen, quod sagittandi peritiam significet. Imò contra eos ἐγχεσφόρους φύλακας vocat, & χαλκόκροτους ἔχοντας ὅπλα τ' ἔχοντας. Callimachus etiam *Hymnô in Jovem:*

> Οὖλα δὲ Κούρητές σε περὶ πρύλιν ὠρχήσαντο
> Τεύχεα πεπλήγοντες. -----

Idem ait Apollodorus, *l.* 1. Οἱ δὲ Κούρητες ἔνοπλοι ἐν τῷ ἄντρῳ τὸ βρέφος φυλάσσοντες τοῖς δόρασι τὰς ἀσπίδας συνέκρουον. Dionys. Halicarnass. *l.* 7. Οἷς τὸν Δία μυθολογοῦσι διαλύσαι ... Strabo, *l.* 10. ubi de Creta: Τούτους δὲ ὀνομάζουσι Κούρητας ... μετ' ὀρχήσεως ἐνόπλου ... μῦθον τὸν περὶ τὴν τοῦ Διὸς γένεσιν. Plin. *l.* 7. *c.* 56. *Saltationem armatam Curetes docuêre, Pyrrichen Pyrrhus, utramque in Creta.* Idem ait & Pindari *Schol. ad Pyth.* 2. &, ne te morer, lector, innumeris citationibus, quicumque de Curetibus scripserunt, iis tympana, & armorum strepitum & saltationem in armis tribuerunt, nullus sagittarum infectionem. Ætoli certè, qui priùs Curetes, & à quibus ortos Cretenses Curetas volunt, fundâ, non sagittis gloriabantur, & eorum Dux Pyræchmes Degmenum Elæum sagittarium fundâ prostravit. His doctus auctoritatibus apud Lucianum hôc locô, pro Κρητῶν, lego Κρητῶν minimâ mutatione. Nec mihi Diodori locus, *l.* 5. ubi de novem illis Cretensibus Curetibus, scrupulum injicit, & ab ea lectione inhibet, ubi inter plurium rerum & artium inventionem, quam Curetibus tribuit, addit: Τὰ περὶ θήραν καὶ τὰς κυνηγίας εἰσηγήσασθαι. Nam ultra quòd Diodori auctoritas contra omnium antiquorum turbam & consensum mihi parùm valere videtur, recantat ipse Diodorus, & contra se ipsum pugnans ait, ex Cretensium traditione, Apollinem in Creta natum, ... τὴν τοξικὴν ... Ac certè si Apollo primus fuit arcûs & sagittarum inventor, & ejus usum docuit Cretenses, non erat notus arcus Curetibus, qui ante Apollinem natum, & ipso Jove antiquiores in Cretâ habitabant. Hæc ille. *Nic. Lloydius.* Videquoque Joh. Marshamum, *Canone Chron. Secul.* X. tit. *de Idæis Dactylis* Jovis in Creta, quos cum Idææ Matris in Phrygia Corybantibus, *Curetum* communi nomine comprehendi docet.

CUREUS Joachimus, Silesius, Melanchthonis discipulus, Medicus insignis. Scripsit *de Coloribus, Sonis, Odoribus, Saporibus & Qualitatibus Tangibilibus, Descriptionem Silesiæ, Gentis suæ Annales* &c. Obiit A. C. 1573. Melch. Adami *Vitæ Medic.* Placcius *de Scriptor. Anonym.* Teissier in *Elogiis*.

CURIA, sic dictæ primò Romanis XXX. illæ portiones, in quas populum divisit Romulus: dein partium illarum ædes publicæ, quibus & convenire solebant singulæ Curiæ, & sacra peragere. Tertiò locus, in quo Senatus Rempubl. curabat: atque inde quartò, locus etiam, cui suam quisque domum Senator consulit. Athenis Κυρία dicebatur & ipsa concio & concionis locus, ubi convenire solitus est Magistratus & creari. Item dies terali cui constituta, vadimonii sistendi, vel juris dicendi gratiâ: nec non sententia, quæ in suffragiis vincit, unde Proverb. Αὕτη Κυρία. Tandem potestas & dominium. Et certè Romana dictio à Græca profecta videtur, licèt Varro à Cura, Canonistæ à Cruore derivent. *Curia* pro foro juridico, apud Scriptores Eccl. & in Jure Civ. antiquè nonnumquam reperitur. Exin pro potestate & brachio, ut ajunt seculari. atque aliàs pro omni populo seculari: Sic ut Curia & Ecclesia inter se distinguantur, modò quô Ecclesia & Regnum. Vide Juretii *Observationes in Epist.* 53. *Ivonis ad Sanchonem Episc. Aurel.* Apud Germanos autem, Francos, Anglo-Saxones, & gentes Boreales, non venisse in usum, *Curiam* pro foro juridico, sed communiter *Mallum, Placitum, Gemotum, &c.* recepta fuisse vocabula, demum post accessum Normannorum, introductam esse, existimat Spelmannus, *Glossar. Archæol.* Dicebatur autem *Curia* primò de Regia seu Palatio Principis, inde de familia & judiciis in ea habitis. Ritu vetustissimô, ut ostendit Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 174.

> ----- ----- *Laurentis regia Pici:*
> *Hic sceptra accipere, & primos attollere fasces*
> *Regibus omen erat; hoc illis Curia templum.*

Jam de omnibus fori judicatus efferetur,. *Idem.* Curiarum verò XXX. in quas populus Roman. divisus, origo hæc. In tres partes distributâ universâ multitudine, Romulus singulis præclarum aliquem virum Ducem præposuit: dein unamquamque rursum in decem partitus, totidem viros fortissimos illis præfecit, hasque *Curias*, illas Tribus vocari voluit. Cuique dein *Curiæ* sacra sua partitus est, assignatis in singulas Diis ac Dæmonibus, quos perpetuo colerent, sumtu in hæc ex ærario publico attributo. Hæc quoties celebrarentur, aderant *Curiæ* suis vicibus epulumque diebus festis præbebatur *Curialibus*, in aula cuique illarum propria. Vide Dionys. Halicarn. *l.* 2. Unde singulis *Curiis* fuisse aram alicujus Numinis, ut in Julia Victoriæ, de qua multa Dio, *l.* 51. & Suetonius, *Aug. sub fin.* rectè censet Casaubonus. Appositè ad hanc rem Symmachus de illa ara ad tres Augg. qui tolli eam jusserant: *Illa ara concordiam tenet omnium: illa ara fidem convenit singulorum: nec aliud magis auctoritatem facit sententiis nostris, quam quod omnia quasi juratus ordo decernit.* Vide Casaubon. *ad Sueton. Aug. c.* 34. Nomina *Curiis* à raptis Sabinarum virginibus indita, statuit Livius, *l.* 1. *Dec.* 1 adstipulante *Festo*: sed *Varro* priùs, quàm raperentur Sabinæ, à Romulo *Curias* institutas, nisque partim à Ducibus: partim à veteribus pagis, nomina fuisse imposita contendit: è quibus præter octo, de quibus infrà, reliqua interierunt. Licèt autem primitus Tribuum partes essent *Curiæ*, postea tamen crescente Tribuum numerô, eadem ratio observata non est. Qui sacris ubicunque peculiaribus præerant, *Curiones* dicti sunt: illis hodie in Urbibus plerisque Parochiæ respondent &c. *Curiam*, ubi Senatus habitus, primus ædificavit Tullius Hostilius Rex in monte Cœlio, quæ ab auctore *Curia Hostilia*, nonnunquam per excellentiam *Curia* audit: hîc nemini, præter Senatores, considere fas erat, qui ibi de negotiis domesticis deliberabant. In *Curia Pompeja* verò, cui à Pompejo nomen, non Senatoribus modò, sed & aliis Magistratibus civibus coire permissum erat: in *Curia Julia* tandem, quam Jul. Cæsar condidit, extranea negotia, ut Legationes aliaque expedita sunt. Vide Alex. *Genialium dierum l.* 1. *c.* 16. Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 6 *c.* 2. & *l.* 7 *c.* 5. &c. non infrà, in vocibus *Curiata* & *Curio*: uti de Φρατρίαις Atheniensium, quæ *Curiis* Roman. respondebant, infrà ubi de *Demarchis*, item voce *Phratrica*.

Nomina 8. Curiarum, *quæ ad nos pervenêre.*

- Calabra Curia, ubi tantum sacrorum ratio gesta est, *Varro.*
- Faucia, vel, ut alii malunt, Saucia, cujus initium duabus insignibus cladibus captæ Urbis & pacis Caudinæ memorabile fuit, Liv. *l.* 9.
- Foriensis, cujus mentio apud *Festum*, una ex 4. quarum sacra in veteribus curiis fiunt. *Festus.*
- Rapta, cujus eadem cum priore ratio.
- Tifata, à loco juxta Capuam cognomine dicta.
- Titia, à prænomine Tatii Regis appellata videtur.
- Vallensis, *Festo* memorata, una ex 4. quæ è veterib. Curiis in novas, utpote ampliores cùm evocandæ essent, religio obstitit: itaque ejus sacra in veteri loco peracta sunt.
- Velitia, cujus apud eundem *Festum* mentio, similis cum priori rationis fuit.

Recentiori ævô, *Curia*, Senatus Civitatis, cujus Magistratus *Decuriones* & *Curiales* dicuntur, in Cod. Theodos. & Justinian. *de Decur.* passim. Fuerunt autem istiusmodi *Curiæ* institutæ, in municipiis Senatus Roman. exemplô, ἐξ τῆς βασιλίδος πόλεως μίμημα, ut est in Justiniani *Nov.* 38. unde & *Senatûs* nomen iisdem inditum. Vide Jac. Gothofredum *ad tit. C. Theodos. de Decur. & Jurisconsf.* Item Regius comitatus, Gall. *la Cour.* Guntherus, *Ligurini l.* 4.

> *Nec tamen emissa tantorum plebe virorum*
> *Vel Princeps vacuus, vel Curia sola remansit.*

Aliquando nudè, pro Papali, Gall. *la Cour de Rome.* Rythmi antiqui *de orig. Monasterii Pratensis in Flandria,*

> *Bis ferrerat ad Curiam, formam nequeunt habere,*
> *Paucam habebat monetam, nihil poterat præbere,*
> *Et qui nihil potest dare, non est opus in Curia &c.*

Ut alias vocis significationes omittam. In plurali *Curiæ*, dicti sunt solennes illi Regum Conventus, quos in præcipuis anni festivitatibus celebrabant, advocatis omnibus Regni Magnatibus atque Prælatis, quorum lites ibi ac controversiæ, ut & alia majoris momenti negotia utplurimum disceptabantur. Indicebantur istæ *banno* seu edictô publicô Magnatibus, Prælatis & Civitatum totius Regni Nuntiis ad eas submonitis. Quò hinc ob angustias interdum Urbium, eligebantur nonnunquam amplæ planities, in quibus & tentoria & ædes & Palatia, ex lignis, tumultuariô opere erigebantur, ut factum in illa *Curia* solenni, quam ad Moguntiam tenuit Fridericus I. A. C. 1182. apud Arnoldum Lubec. *l.* 3. *c.* 9. ubi multa de hujusmodi Curiarum habet magnificentia, ut inter alia, quod *officium Dapiferi seu Pincernæ, Camerarii seu Marscalli non nisi Reges, vel Duces aut Marchiones, administraverint.* Vide quoque Richardum de S. Germano *in Chron. ad A.* 1233. Anonymum, *de Gestis Friderici II. Imperatoris*, Ditmarum, *l.* 4. *p.* 36. & Albertum Argentin. *A. C.* 1356. & infrà, *Placita Principum*, it. *Sedes Curiæ Gen.* uti de phrasi Gallorum *tenir Tinel* hoc pertinente, ubi de *Tinellabilis*. In iis autem Reges ac Principes coronati procedebant, sacrisque liturgiis ac conviviis, eôdem ornatu insignes, intererant: imponebantur verò illa eis, inter Liturgiæ solemnia ab Archiepiscopis vel Episcopis. Unde *Coronatæ Curiæ*, istiusmodi Regum Conventus dicti sunt. Vide quæ de duabus coronis aureis, coronandis Regi & Reginæ olim in Francia factis & coronulâ aureâ, quam consueverat Rex die coronationis suæ in prandio deportare, Abbati & Conventui S. Dionysii custodiendis traditis, habet, aliaque plura hanc in rem congessit, Car. du Fresne, *Glossar.*

CURIA, urbs primaria Rhætiæ, inter Mediolanum & Brigantium. *Chur* hodie *Tschud.* Gallis *Coire*, Italis *Coira*. Sita est hodie ad pedes trium montium, ad dextram fluv. obstrepentis, *Plessura* nomine, qui ex valle Scanavina, in Rhenum, hic demum nomen suum amittentem, infra Curiam 2. mill. pass. influit. Olim *Imburg* dicta, teste Guillimanno, p. 430. Alii *Ptolemæum*, qui sub Adriano & Marco Imperatorib. vixit, ejus meminisse, & *Ebrodunum*, aut *Ebodurum* nominasse affirmant. Guillim. *Ibid.* Sprecherus, *Pallad. Rhæt. l.* 8. Antoninus non amplius Ebodurum vocat, sed *Curiam Rhætorum*, quam à Brigantio 50. mill. pass. & à Tinnetione 20. mill. pass. distare ait. *Ortelius* Colonias Rhætiæ recenset quinque, quæ sunt: Augusta Quintanorum, Augusta Tiberii, Augusta Rhætorum, Colonia Constantia, & Curia. Hujus originem ad Constantii Constantini fil. tempora refert Munster. *l.* 3. circa A. C. 357. Nomen urbi à Curvantiis, populo Rhætiæ petulantissimo, teste Strabone, *l.* 4. qui Celtarum primi hanc regionem incoluerunt. Hos feroces & in arcibus ac naturâ munitis locis degentes socios & cives assumserunt Rhæti, Tuscorum progenies, in hos montes ex Italia profugi. Sprech. *l.* 1. 2. *&c.* Cum Hadriani temporibus Rhætia in primam & secundam divideretur; utrique Præsides data à Romanis. Quorum secundæ quidem Augustæ Vindelicorum: primæ verò in duobus castris Marsoila hodie *der Hof*, & Spinoila, sedem habuit: ab his successiva incrementa urbs cepit, tum etiam ab arce egregia Planterra *Imburg*, quæ jam centrum civitatis, emporiô ibidem extructô. Aucta dein fuit Curia, cum in campis Caninis Constantinus Imperator, A. C. 355. contra Alemannos hiberna sua haberet. Vide fusiùs Munsterum, Sprecherum, Stumpfium, &c. In templo S. Lucii tria Epitaphia antiqua visuntur, quæ vide apud Plantinum, *Helvet. nov. antiq.* Episcopi Curiensis adhuc sedes, sed Euangelicæ doctrinæ addicta: primus Episcopus Asimo fuit, circa A. C. 451 cui Purinus successit, &c. quorum reditus post Comitum Curiensium familiam extinctam, magnoperè aucti, & insignia quoque horum ab illis in posterum usurpata sunt. Fœdere cum Tigurinis inito A. C. 1419. in jus civitatis illius recepti sunt. Caput est autem hæc urbs, fœderis Rhætorum Cathedralis, eodemque fere modo, quo Tigurina Respubl. administratur, à duobus Consulibus quorum annuum per vices imperium est. De quo plura vide apud eund. Simler. *de Rep. Helvet.* Incendium ingens A. C. 1674. passa, sensim in pristinum nitorem redit, &c. Inter Clavennam 4. leuc. Helv. ad Meridiem, Brigantium 6. ad Boream & Constantiam 8. Similiter 8. leuc. à Tiguro distat in Eurum. *Baudrand.*

CURIA, vel **CORTA**, Ottadinorum oppid. Angliæ in Northumbria, *Corbridge*. Camdeno. Ad Tinam fluv. in ditione Diœcesis Dunelmensis, aliquot milliar. supra novum Castrum, in Occasum.

CURIA, vulgò *Corte*, urbs in meditullio Corsicæ, satis culta & saxo imposita, prope Golum fluv. ubi persæpe commoratur Episcopus Aleriensis, 18. milliar. ab Aleriæ ruinis, in Occasum, 25. à Calvio in Ortum.

CURIA Picta, *Corbetta*, pagus Insubriæ. *Alciat.*

CURIALES, inter alia iidem qui *Decuriones*, vide suprà. *Magnus Curiale*, dignitas in Civitatibus est. *Grand-Curial de Bauge, & Yenne*, apud Guichenon. *in Probat. Histor. Bress.*

CURIANDRA, Bactrianæ oppid. *Ptol.*

CURIANUM, Galliæ Aquitanæ promontor. *Ptol. Britio* & *Sansoni Cap de Buch*, illa in Aquitaniæ parte, quæ nunc Guienna propria, in ora Oceani Aquitan. 11. leuc. ab ostio Garumnæ in Austrum, 12. à Burdegala in Occasum. Aliis est *la pointe d'Arcachon*, ad ostium sinus Arcassonii, 4 leuc. à Buzio in Occasum in ora Oceani. Vinetus *Cordan* esse mavult, scopulum in Oceano Medulico.

CURIAS, Cypri promontor. Plin. *l.* 5. *c.* 31. oppid. verò *Ptol.*

CURIATA Comitia, in quibus populus Curiatim suffragium ferebat, hoc est, in quibus populi per Curias divisi Sententia rogabatur, ut quod plures earum statuissent, id ipsum populi jussum esse diceretur. De iis sic A. Gellius, *l.* 15. *c.* 27. *In eodem libro scriptum est: Quum ex generibus hominum suffragium feratur, Curiata Comitia esse; quum ex censu & ætate, Centuriata; quum ex regionibus & locis, Tributa.* Fuêre autem Curiata omnium Comitiorum antiquissima, ita ut primis illis temporibus omnia, quæ populi suffragiis fierent, non nisi Comitiis fierent Curiatis. Fiebant intra pomœrium, & ut plurimùm in foro, in loco, qui inde *Comitium* dictus, ut testis est Varro, *de L. L. l.* 4. Et post ejectos Reges, duabus potissimùm rationibus habebantur: una fuit legum ferendarum, altera Sacerdotum quorundam creandorum. Differebant à Tributis, quòd in his simul vocentur, qui ejusdem regionis sunt, et quisque suam dicat sententiam, in *Curiatis* verò singuli vocentur, qui ejusdem Curiæ sunt. Itaque si contigisset quosdam, qui nomina professi erant in aliqua Curia, domicilium mutare & in alterius locum commigrare, hi non cum iis, inter quos primùm nomen suum professi erant, ad Comitia Curiata, sed cum vicinis suis ejusdem regionis sive tribus, ad Tributa Comitia vocabantur. Dein, ut docet Dionys. Halicarn. *l.* 10. *Curiata* suffragia tum demum rata habebantur, ubi & Senatusconsultum præcessisset, num ad populum id promulgari oporteret, suffragiis curiatim collectis, nullôque vitiôex auguriis vel ostentis obnuntiatô: Tributa verò sine Senatusconsulto vel Sacerdotum aut Augurum approbatu fiebant, oportebatque ea intra unum diem confici, Osselius *in A. Gellii locum supra citatum.* Indicebantur Curiata Comitia per tricenos Apparitores, quorum singulos singulæ Curiæ habebant; in iis, cum rem præscriptô propositio facta placebat, ad electionem procedebatur; sin minùs, intercedebat Tribunus Pleb. sicque Comitia solvebantur. Convocandi habendique hæc Comitia jus primum penès Reges erat, Posteà Magistratibus quibusdam Patriciis, Consulibus, Prætoribus, Dictatoribus & Interregibus: Pontificibus etiam id concessum fuit, nec non Flaminibus. Suffragium in iis tulerunt cives Romani sed ii tandem, qui in Curias erant descripti, quales saltem fuêre, qui in urbe habitabant, &c. Plura vide apud Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 6. *c.* 2. 3. 4. 5. 6. 7.

CURIATII, gens antè Albana, pòst Romæ Patricia minorum gentium, Albâ excisâ à Tullo Hostilio, Romam cum aliis traducta. Romæ Consularis fuit & Tergemini cognomen, quemadmodùm *Horatia*, tenuit. Curiatiorum gens à Curia fortasse manavit.

CURIATII, tergemini fratres Albani, in pugna, contra totidem Horatios, fratres Roman. occisi. Florus, *l.* 1. *c.* 3. Liv. *l.* 1. *c.* 24. Dionys. Halicarn. *l.* 3. &c.

CURIATIUS, cognomen Jani, vide infrà.

CURIATIUS Maternus, Poeta Latinus, sub Vespasiano. Ejus nihil restat, præter Medeam tragœdiam. Auctor *de causis corr. Eloq. dial. c.* 5. Voss. *de Poet. Lat. c.* 3.

CURIATIUS Philo, vide *Publius.*

CURICA, urbs vetus inter Bætim fluv. & Emeritam. *Antonin.*

CURICTA, insul. Illyriæ objacens. Plin. *l.* 3. *c.* 21. *Vegé* hodiè *Hermaiso* dicitur. Κυρικτικὴ Straboni, *l.* 7. & Κυρικτικὴ, *l.* 11 quod minus probat *Casaubonus*, Κουρικτα Ptolemæo, *Baudrando Vegia*, Insul. in intimo recessu sinus Flanatici, paucis milliar. ab ora littorali Liburniæ. Circuitus est 55. milliar. circiter, à Senia Urbe in Occasum 5. milliar. Habet Absyrtides Insul. in Occidentem, Arbam in Austrum. Ejus primaria est *Curicum*, *Veglia*, in parte Occidentali Insul. Alia loca sunt *Velka*, *Beschà* & *Verbenico*. Sub Venetis à multis annis. Meliùs *Veglia* dicitur.

CURICUM, seu **CURICTUM**, Curictæ Insul. Urbs primaria. Gaudet arce & portu; contra Absorum, ab ea 4. leuc. Germanic. in Ortum, Seniam versùs, à qua totidem leuc. distat. Vide *Curicta.*

CURIFUGIA, nomen villæ Nicolai Perotti, quam in agro Sentinati habebat, inter 2. flumina, Sentinum & Nevolam, ubi est saluberrima cœli temperies.

CURIGA, oppid Hispaniæ Bæticæ. Vide *Ucultuniacum.*

Qu. **CURIO**, pater, Orator egregius, hinc opulentus, sed nullâ memoriâ fuit. Hic in quadam oratione, Cæsarem *omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem vocavit.* Tacit. *l.* 11. *Annal. c.* 7. Sueton. *in Cæsare*, *c.* 49. Cicer. *in Bruto.*

C. **CURIO**, filius, Tribun. plebis, Cæsarianas partes secutus est, vir luxu & audaciâ singularis. Sexcenties enim H S. debebat uti Val. Max. *l.* 9. *c.* 1. *de luxu ex.* 6. scribit. Is itaque, ut se ære alienô liberaret, atque emergeret, Cæsarem ad bellum Civile impulit. De eo Lucan. *l.* 1. *v.* 268.

Has jam mota ducis, vicinaque signa petentes
Audax venali comitatur Curio lingua:
Vox quondam populi: libertatemque tueri
Ausus, & armatos plebi miscere potentes.

In Africam missus, contra Varum fortiter pugnans, eum in fugam conjecit: Sed à Juba subitò oppressus, sponte mortem sumsit. Plut. *in Pompejo, & Cæsare.* Florus; *l.* 4. *c.* 2. *&c.* Hic *Theatra duo juxta fecit amplissima è ligno cardinum singulorum versatili suspensa libramento: in quibus utrisque, antemeridiano ludorum spectaculo edito, inter sese aversis, ne invicem obstreperent scenæ, & repentè circumactis ut starent, postremò jam die descendentibus tabulis & cornibus inter se coeuntibus, faciebat amphitheatrum, & gladiatorum spectacula edebat, ipsum magis auctoratum populum Romanum circumferens. Quid enim miretur quisque in hoc primum? inventorem, an inventum? Artificem, an auctorem? ausum aliquem hoc excogitare, an suscipere? parere an jubere? super omnia erit populi furor, sedere ausi tam infida, instabilique sede. En hic est ille terrarum victor, & totius domitor orbis, qui gentes & regna diribet, jura exteris mittit, Deorum quædam immortalium generi humano conterâ portio, in machina pendens, & ad periculum suum plaudens. Quæ vilitas animarum ista, aut quæ querela de Cannis, quantum mali potuit accidere! Hauriri urbes terræ hiatibus, publicus mortalium dolor est. Ecce Populus Romanus universus, velut duobus navigiis impositus, binis cardinibus sustinetur, & seipsum depugnantem spectat, periturus momento aliquo, luxatis machinis,* &c. Vide Plin. *Nat. Hist. l.* 36. *c.* 15. Integrum nomen ei fuit, *C. Scribonius C. F. Pop. Curio.* Nam *Curio* Scriboniæ familiæ cognomen est. *Nic. Lloydius.*

CURIO Cælius Secundus, illustri in Taurinis locô natus, Philosophus doctissimus, ob puriotis cultus amorem, mira passus & è carcere squalido aliisque gravissimis periculis miraculosè liberatus, cum familia Basileam concessit: ibique Philosophiæ & Eloquentiæ studia propemodum ann. 23. professus, obiit A. C. 1569. ætat. 67. Scripsit, *Dialogum Probum*, *Araneum seu de Providentia*, *Forum Romanum*, *&c.* Pater *Augustini*, Saracenicæ Historiæ Scriptoris, *Horatii*, qui annô ætat. 20. Pisis Phil. & Medicinæ laureâ impetratâ, à Maximiliano II. Imperatore ad Selimum Turcarum Imperatorem legatus, Sebenici obiit, jussu Cæsaris magnificô sibi epitaphiô honoratus: *Leonis*, cujus filii Principibus grati, & filiæ Margaretæ, Johanni Buxtorfio, Hebrææ linguæ Doctori incomparabili, nuptæ: *Angelæ*, virginis eruditæ, &c. Vide de his omnibus Anton. Teissier *in Elogiis*, *Part.* 1. *p.* 357. 358. Supra quoque aliquid, lemmate *Cælius Secundus Curio.*

CURIONES, German. populi *Ptol.*

CURIONES, apud Romanos dicti sunt, qui pro Curia quisque sua sacra curabant. Instituit id Sacerdotium Romulus, populô in 3. Tribus Curiasque 30. divisô: confirmavit Numa Pompilius, Dionys. Halicarn, *l.* 2. Hi singuli à singulis Curiis eligeban-

eligebantur, quorum is, qui reliquis omnibus præsidebat, *Curio Maximus* dictus est. Hujus auctoritate cæteri regebantur, nec is, nisi omnium Curiarum suffragiis, Curiatis Comitiis creabatur. Sacra, quæ in Curiis fiebant, *Curionia*; & æs quod dabatur Curioni ob Sacerdotium, *Curionium*: ipsi Curiones quoque *Flamines Curiales* dicebantur: Domus tandem publica, in qua sacris peractis quælibet *Curia* solebat convivari, *Domus Curialis*, nonnunquam simpliciter *Curia* vocitata est, vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom. l.* 3. *c.* 13. Binos singulis Curiis, adeoque 60. *Curiones* habet Thom. Godwyn. *Anth. Rom. l.* 2. *sect.* 2. *c.* 5. Meminit *Curionum* quoque Martialis, *Præfat. l.* 2. *Epigr. ad Decianum*, *Quid nobis*, inquit *cum Epistola? parumne tibi præstamus, si legimus Epigrammata? — Video quare Tragœdia epistolam accipiant, quibus pro se loqui non licet. Epigrammata Curione non egent, & contenta sunt sua, id est, mala lingua.* Ubi notat Turnebus, *Curionis* hujusmodi officium fuisse, omnia, quæ in Theatro, vel Principis mandatô, vel Magistratus jussu edictôve, vel alicujus postulato pronuntianda erant, proclamare, uti quasi præconem Theatralem sic egerit Curio, vide eum *Adversar. l.* 25. *c.* 8. Sic itaque Tragœdi, si quid esset, quod Principem vel populum, monitos rogatosque vellent, epistolam exhibebant, quem vocalis aliquis *Curio* clarâ voce legebat: quoniam iis in Dramatico poëmate, quæ extra scenam & argumenta essent, loqui non licebat &c. Vide quoque infrà *Plebanus*.

CURIOPOLIS, Urbs Cariæ. *Steph.*

CURIOSI, Palladio, in *Vita Chrysost.* Κουριῶσοι, in *Gloss. Basilic.* Κουριόσοι, dicebantur, qui delecti ex *Memorialibus*, atque etiam ex *Agentibus in rebus*, ab Imperatore per singulas provincias, modò bini, modò singuli, annuum munus obituri, mittebantur, qui & cursui publico invigilarent, ne videl. citra evectionem quis eô uteretur, & omnia, quæ geri in Republ. viderent, ad Principis notitiam deferrent. Dicti, quod *curis* agendis & evectionibus cursus publici inspiciendis operam darent, *l.* 15. *Cod. de curs. publ. Lib.* 12. *l.* 2. *C. de curios. l.* 1. *C. de offic. Magistr. officior.* ad eosque cura vehicularis cursus pertineret, ut loquitur *l. ult. §.* 4. *ff. de muner. & honor.* Eosdem crimina Judicibus nunciâsse, indicat *l.* 1. *C. de curios.* Tertullian. *l. de fuga in persec. In matricibus beneficiariorum & curiosorum.* In *passionibus B. Menna*, Heliodori cujusdam mentio fit, qui *Curiosi* officiô fungebatur. Eôdem pertinent, quæ à Suida in verbo Κουριῶσος referuntur, ὁ ἐπὶ τῶν χωρίων. Ea sunt hujusmodi, Ἐλαύνεται ὑπὸ τοῦ Κουριόσου τῆς πόλεως ἐν μέσῳ τῇ πόλει, *Trahitur a Curioso urbis, medio in urbe. Curiosos* etiam *Publicanos* vectigalium redemptoribus conjungit Julius Firmicus, *l.* 3. *Curiosos litorum* invenies, *in Nov. un. Theodos. & Valent. de trib. fiscal.* Et *Primos scholarum Curiosos*, *in l.* 6. *ff. de curios. in Cod. Theodos.* Vide Joh. Laurentium JCtum *not. in Phadrum*, *l.* 4. *Fab.* 21. *v.* 12.

— — Quidam curiosus
Simonide, tu ex opibus nihil sumis tuis.

Ubi sic vocari communiter notat eos, qui sollicti sunt de aliis, ex Plauto, *Stich. Act.* 1. *Sc.* 3. *v.* 44.

Sed curiosi sunt hic complures mali,
Alienas res qui curant studio maximo.

Specialem dein vocis in antiquitate significatum, de quo retrò subjungit. Similes in Gallia *Contrarotulatores dispositorum equorum*, Gall. *les Controlleurs des Postes*, facit Scaliger *ad Manilium*, *l.* 5. In *Notit. Imperi.* occurrunt *Curiosi cursus publici præsentalis*. Et *Curiosi per omnes provv.* in *Nov.* Theodos. & Valent. *de Tribut. Fiscal.* &c. Qui cùm multiplici concussione & nequitiâ infames essent, sublati demum sunt à Juliano Imperatore. Vide Jac. Gothofredum *ad tit. Cod. Theodos. de Curiosis*, apud Car. du Fresne indigitatum, qui *Curiosos & Correctores Fratrum ordinis Grandimontis* quoque memorat, ex *Aresto* Parlam. Paris. 15 Jan. A. C. 1322. Vide quoque infrà, ubi de *Frumentariis*, & *Stationariis*. Sed & hâc voce per dicterium appellari homines graciles & macilentos, apud Plautum legimus in *Aulul. Actu* 3. *sc.* 6. *v.* 26. tanquam qui *cura* se excederent ac macerarent; quemadmodùm *Incuriosi* contrà pingues sunt. Unde *Agnus incuriosus*, apud Apulejum, *Flor.* Eôdem sensu *Curio Agnus*, pro macro, apud eundem Plautum, *ibid. v.* 27. reperitur &c.

CURIOSI Naturæ, nomen Societatis in Germania illustris, inter præstantissimos Medicos, certis legibus institutæ, auctore Joann. Laur. Bauschiô Medicô celeberrimô, qui Suinfurti, in Franconico Circulo, liberâ Imperii Civitate communicatô cum aliis Medicis consiliô, deprehendit, Rei Medicæ optimè consultum iri, si singulari curâ præcipuorum Naturalium, in triplici Regno, *Minerali*, *Vegetabili* & *Animali*, indoles, differentiæ, vires, remedia, accuratè enarrarentur. Cui negotio quoniam unius hominis vires æstasque non sufficeret, eôdem Annô MDCLII. initium factum fuit Collegii hujus, & sub certarum Legum præcepta aliquot Medici in unam Societatem coiverunt. Bauschioque præfatô Præside electô duos ipsi *Adjunctos*, Jo. Mich. Fehr, & Georg. Balth. Mergerum itidem Suinfurtenses associârunt. *Argonautica expeditionis* nomen Societati, Bauschio *Jasonis*, cæterisque similia, dare placuit, quibus cùm sensim alii sese adjunxissent, primus *Vitem Viniferam* seu *Ampelographiam Curiosam* edidit Phil. Jac. Sachs à Lewenh. Vratislaviensis A. C. 1661. Annô sequente promulgata fuit *Epistola Invitatoria*, ad quoscunque Medicos directa, quibus in hæc Naturæ & Societatis castra descendendi prolubium subiret, unà cùm Legum tunc temporis observatarum tessera & testimoniis variorum præcellentium Medicorum; Tabulâ item tum Archivô inscriptorum membrorum, quod scriptum sub nomine, *Salve Academicum*, Typis vulgatum est. Postmodum ipse Præses geminum tractatum emisit, de *Lapide Hæmatite* & *Ætite*, A. C. 1665. Secutus est Fehrius, qui de *Scorzonera* scripsit, & simul D. Bauschii *Unicornu fossile* eruit. Eôdem verò annô, hôc defunctô, Sachsius præfatus, *Gammarum* seu Cancer cognominatus, *Gammarologiam Curiosam* emisit, & Fehrius in Præsidis defuncti locum electus est A. C. 1666. Idem de *Absinthio* librum vulgavit A. C. 1667. Post quem *Elaphographiam* Jo. Andr. Graba, Erfurtensis Medicus, & *Cardamum Benedictum* Georg. Christoph. Petri Electoris Moguntini Archiater: ipse Fehrius *Caraben* & *Chrysocollam*, ex Bauschii scriptis, edidêre. Quô factô constitutum, ut Societatis Regiæ in Anglia aliarumque quarundam in Gallia exemplô, quotannis *Ephemerides* Germanorum, h. e. *Miscellanea Curiosa Medico-Physica* ederentur, & quidquid in Anatomicis, Botanicis, Physicis, Pathologicis, Chymicis, Chirurgicis, vel ab Exteris, vel Germanis, per commercium literarum communicaretur, vel etiam à Germanis ipsis fidâ experimentorum veritate inventum fuisset, Erudito Orbi, quasi in una Tabula, delineatum exhiberetur. Quod ut felicius effectui daretur, Leges pristinæ partim mutatæ, partim auctæ, & ut *Fautores* nonnulli, alii ut *Collegæ* recepti: *Collectores* quoque in Urbe Vratislavia Silesiorum instituti sunt, ad quos ex omnibus oris literæ dirigerentur. Ipsi verò Societati nomen S. ROM. IMPER. ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM imposterùm esse jussum est: cui cùm ipse Imperator Leopoldus patrocinium suum indulsisset, ab eo tempore magnis auctibus Societas crevit, & indies celeberrimorum Virorum accessione, non sine maximo Publicæ Rei emolumento, locupletatur. Vide *Ephemeridum Medico-Physicarum Germanic. annum secundum A. C.* 1671. *editum Jenæ*.

CURIOSOLITÆ, populi inter Celtas ex Maritimis civitatibus Oceanum attingentibus, quæ *Armorica* appellantur, proximi Andegavensibus. Hos *Corisopitenses* esse plerisque placet. Primò memorantur Jul. Cæsari, *Comm. de bello Gall. l.* 3. *c.* 6 & 11. ubi illos, cum aliis Galliæ populis à P. Crasso cum septima legione misso, in ditionem populi Romani redactos esse: & *l.* 7. *c.* 75. ubi illos 6000. armata in bellum contulisse scribit. Eorum, ut & Venetorum regiones à Britannis, Anglorum Saxonumque potentiam fugientibus occupatam esse, A. C. 786. refert Eginhardus, in *Annal.* Hinc Cornubia à situ, & quasi *Cornu Galliæ*: *Cornavalle* civitas eorum dicitur, teste *Merliand*, in Britanniæ Ducatu. *Baudrando* tractus horum, Cornubea recenti nomine, vulgò *Cornouaille*, dicitur, urbs *Corisopitum*, vulgò *Kemper* Britann. Gallis *Quimper Corentin*, i. e. civitas Corentini, ab Episcopo quondam suo & patrono: Caput inferioris Britanniæ versus oram. Sedet inter Gobæum promontor. ad Boream, & Venetos ad Ortum. Episcopus ejus, inter Antistites Turonensi Archiepiscopo Metropolitano suffraganeos, quintum obtinet locum. Hadr. Vales. *Notit. Gall.* Vide *Corisopitum*.

CURITIS, oppid. à terra absorptum. Plin. *l.* 2. *c.* 91.

CURIUM, urbs Cypri, à *Curio* Cynaræ filio. In ora Occidentali Insulæ ubi in Austrum tendit, nunc *Audimo*, 9. milliar. à promontor. Albo in Austrum, 16. à Curia promontor. quod nunc *Capo delle Gatte*, maximè tendens in Austrum versùs Ægyptum, *Baudrand.* Est etiam urbs Ætoliæ, *Steph.*

CURIUS Dentatus Marcus, Romanus civis, exactissimæ frugalitatis, & perfectæ fortitudinis. Hic cùm, in scamno sedens, rapas in foco torreret, & Samnitum legati magnum auri pondus publicè missum attulissent, invitarentque, ut eô uti vellet, respondit, M. Curium malle imperare locupletibus, quàm locupletem fieri, & qui acie vinci non potuisset, eum pecuniâ corrumpi non posse. Hunc omnium primum de Sabinis triumphâsse, author est *Livius.* Idem etiam Pyrrhum, Epirotarum Regem, acie victum Italiâ expulit, populoque viritim quaterna agri jugera divisit, sibique nihilò plus servavit, docens, Neminem esse debere Ducem, cui non tantum esset, quantum militi sufficeret. Postremò de Lucanis ovans urbem intravit. Vide Plut. *in Catone Censore*. Aurel. Victor. *de Viris ill. c.* 33. Florum, *l.* 1. *c.* 15. & 18. Horat. *l.* 1. *Carm. Od.* 12. *v.* 41.

Hunc, & incomptis Curium capillis
Utilem bello tulit. — —

Juvenal. *Sat.* 11. *v.* 78.

— Curius parvô quæ legerat hortô,
Ipse focis brevibus ponebat oluscula, &c.

Claudian. *de IV. Consulat. Honor. v.* 413.

Pauper erat Curius, Reges cùm vinceret armis.

CURIUS, præfectus Equitatus Cæsaris, ad quem in via Numicia sex cohortes Pompejanæ transierunt. Cæs. *l.* 1. *de Bello Civ. c.* 24. ubi *Bivius* appellatur mendosè, fortè pro *Vibius*. Vide Fabrum, *l.* 6. *c.* 4. Cicer. *l.* 9. *Epist. ad Attic.* 6.

CURIUS, Alexandriæ Presbyter fuit, tantæ doctrinæ famâ, ut *Origenes Junior* appellaretur. *Hieron.*

CURIUS Fortunatianus, Historicus, sub Gordiano & Philippo Arabe. Jul. Capitolin. *in Maximo & Balbino*, *c.* 4. Scripsit Maximi vel Pupieni vitam, quæ in Bibliotheca Imperatoris asservatur. Voss. *de Hist. Lat. l.* 2. *c.* 3. Locus Capitolini hic est: *Prætermittam de affinibus eorum loqui — quamvis Curius Fortunatianus, qui omnem hanc historiam perscripsit plura congerit*, h. e. pauca eorum admodum tetigit. Salmas. *ad l.* Vide in voce *Curius*.

CURLANDIA Ducatus, olim Livoniæ pars, nunc sui juris. Sub proprio Duce. Inter Livoniam ad Boream, & Samogitiam ad Meridiem. Ejus præcipuæ urbes, Goldinga, Mittavia, Ducum sedes, *Wenden*, seu *Kies*. Habet ab Occasu mare Balticum, ad Septentrionem, Sinum Rigensem, ab Ortu Semigalliam, quæ eidem Duci paret, & à Meridie Samogitiam provinc. Poloniæ: in feudum tamen regni Poloniæ. *Baudrand.* Familiæ hujus illustris auctor est Gothardus Ketlerus, ex generosa inter Equites

West-

Westphaliæ Familia; Magister Ordinis Livonici, ac à Rege Poloniæ Sigismundo Augusto Dux Curlandiæ ac Semigalliæ creatus; cujus progenitores sic habent. Gothardus Kettler Eques, ex Maria de Raesfeld, genuit Gothardum Kettlerum auratum, cujus ex Sibilla de [illegible] filius fuit Gothardus I. Dux Curlandiæ & Semigalliæ prænatus: qui & Anna Megapolitana, genuit Guilhelmum Ducem maritum Sophiæ Brandenburgicæ, extinctæ A. C. 1610. quo matrimonio natus Jacobus Dux ex Luisa Carola Brandeburgica, filia Georgii Wilhelmi Electoris suscepit numerosam utriusque sexus prolem, vide Phil. Jac. Spenerum, Theatr. Nobil. tom. 2. p. 61. & [illegible] mox infra voce [illegible].

CURMA, homo manceps Tulliensis, non longè ab Hippona, cujus miraculosam visionem refert Augustinus, l. [illegible] de Cur. pro mort. ger. c. 12. Qui vehemens hujus miraculo postea ab eo se baptizatum esse, inter alia addit. Tob. Hanneccius, Epitom. Theol. Gen. c. 19. §. 4.

CURMEN, Κοῦρμι, Dioscoridi, l. 2. c. 110. potus ex hordeo, zytho similis. Vide Salmas. ad Exerc. Plin. [illegible], p. 52. & Camdenum in Agro Derbiens.

CURNONIUM, seu CORNOVIUM, oppid. Vasconum in Hispania, Ptolem. Alias est nunc [illegible], Urbs Navarræ, ad Egam fluv. 5. leuc. ab Iberio fluv. & à confinio Castellæ, 12. à confinio Aragoniæ, 7. à Pompelone in Occasum.

CUROBIS, urbs in ora Africæ, inter Clupeam & Hermæam promontor. Curbis Plin. l. 5. c. 4. Cambri Marmol.

CURONENSIS lacus, Curisch-Haff, in Prussia Ducali in longum porrectus, juxta balneum mare, ubi se exonerat, prope Memelam arcem, recipitque Rusnam & alios minores fluvios.

CUROPOLATES Johannes, auctor Græcus, scripsit epitomen Historiam ab A. C. 811. ubi Theophanes desinit, usque ad A. C. 1075. Cedrenus, qui usque ad Isacium Comnenum habet, hinc descripsisse videtur. Voss. de Hist. Græc. l. 2. c. 26. Nomen aulæ seu palatii ministrum denotat. Corippus African. l. 1.

Surrexisse Sacris jussus, mox cura palati [illegible].

Putat idem, hunc fuisse Johannem Scylitzam Thracesium, quem Cedrenus se exscripsisse fatetur: qui apud Imperatorem primò armamentarii præfectus, dein Curopalates fuit. Vide Baron. A. C. 811. n. 11. & A. C. 830. n. 4. nec non infra voce Palatium.

CUROPOLIS, urbs Cariæ. Steph.

CURRATERIUS, Gallis dicitur, qui Combiator seu Proxeneta Latinis, ab incurrendo, Salmas. ad Epiget. Catino c. 16. Vide Car. du Fresne, in Curraterius. At apud Italos Corratarii dicitur genus piratæ, quæ procul ab excursu terræ [illegible] mill. pass. dicebant Romani in littoris & insulis excursiones agitur, & quam illi à cursu distinguunt. Vide Hug. Grotium, de Jure Belli & Pacis, l. 3. c. 6. §. 12.

CURRERE, de venis arborum, apud Plinium, l. 16. c. 39. Communis his (larici, abieti & lupino) proprium ut quadripartitos venarum cursus bifidosque habeant, vel omnino simplices. Unde Græcis [illegible], [illegible], & [illegible] arbor, quæ quaternas habet venarum cursus, vel binas utrimque [illegible], vel simplices. Latini simplices appellarunt quoque, & fissiles arbores, quæ sic venis distinguerentur. Dicuntur autem venæ, & venæ in arbore currere, ut purpura Melibœa, in vestis extrema ora, currit apud Poëtam, l. 5. Æn. v. 251.

... chlamydem auratam, quam plurima circum
Purpura Mæandro duplici Melibœa cucurrit.

Et apud Homerum [illegible], circa clypei ambitum. Unde currentium, genus accris, apud eundem Plinium, quod Theophrasto [illegible]: utrimque ex correctione Salmasii, quem vide ad Solin. p. 1024. At, Currere, in [illegible] Regis Alberti Caroli A. C. 1368. apud Car. du Fresne dicitur, qui ob crimen per urbem traducebatur, quod nostri crimine ætatis Scriptores vocant: Cujusmodi pœnæ genus adulteris apud Francos in usu fuit, quemadmodum olim apud Pisidas, ut idem docet in verbo Trotare.

CURRETIA, vulgo Currete, fluv. Tuscanicum. Oritur 10. milliar. ab urbe Tuscheti, & [illegible] oppidulo Currenâ, Tuscanis præbebant, Privam quoque præterfluit, demum in Veseram fluv. se exonerat.

CURRICULUM, apud Horatium, Ode prima, v. 3.

Sunt quos Curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat, metaque fervidis
Evitata rotis [illegible].

An pro stadio & hippodromo? ut apud Ciceronem, in Catone maj. c. 9. Quam hic Commenater arbitrat te in Curriculo exercentes videres. An pro ipso cursu curruque? Vide Chabotium, ad l. Certè Curriculum propriè, brevissimum vehiculi equestris genus, dictum est, quo in ludis olim usi: Græcè [illegible]. Ad Olympicorum autem Certamen, Circensiumque ludorum respicit Poëta ubi victrix olim maximæ gloriæ erat. Nutriebantur verò præcipuè ad hunc usum equæ. Virg. l. 3. Georgic. v. 49. ubi de Epiro, ait.

... Eliadum palmas Epirus equarum.

Et Horatius idem, l. 2. Carm. Od. 16. v. 34. de Grospho Equ. Romano

... tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa. ...

Erantque solennia Curricula septem, toties que meta circumagenda, antequam palmam impetrarent quadrigæ. Propert. l. 2. El. 25. ad Cynthiam, v. 25.

Aut prius infesto deprensus in ungue [illegible] meta currus,
Septima quàm metam triverit ante rota.

Vide infrà, voce Meta, item Missus aurigarum, Missum, Ostium, Palma. Circa eorum spatiorum numerum decurrendorum, cum sæpius errare videtur Agrippa, [illegible] Dolphinos & ova ad [illegible], qui ex [illegible] Curriculorum numerus ad numerandum, apud Dionem. Imo & ante Agrippam Ova fuisse in Circo, quibus Curricula numerarentur, docemur ex Livio, l. 41. c. 27. ubi ait Censores [illegible] carceres in Circo faciundos, & ova ad metas numerandis [illegible], id quod factum [illegible] Cur. 58. [illegible] Varro [illegible], quod inde Circensibus [illegible] curriculis [illegible]. Fuêre itaque tot ova, quot Curricula, & primò Curriculo peracto, unum ovum è medio tollebatur, [illegible], ex verbis hisce Varronis colligere est, an singulis spatiis peractis, unum subinde ovum productum in medium, ut videtur [illegible] Salmasius? Vide hîc ubi de Circo [illegible]. Tum Latini, unde continuantur quadrigæ, Curricula dicti & Ostia, circa quas in cursu flectebant, Meta, ubi stabant ad palmam accipiendam, post Curricula peracta, Calx seu Creta, quod locus ille creta productus esset. Erat autem [illegible] à Carceribus non [illegible]. Nempe victrices quadrigæ, quæ metam septimò circumagere antevertissent, quod superant statim ad [illegible], [illegible] palmam acceptura consistebant. Vide Salmas. ad Solin. p. 911. & seqq. et & hîc passim.

CURRU vehi, cum aliquo Procerum, magnus honor habitus. Vopiscus, [illegible] Aurelianus, Hilarius, [illegible] & [illegible] [illegible], [illegible] Probum [illegible], Jer. Laurin. Dans Telonicum [illegible]. Epistola Smyrnensium, satè insignis, de martyrio Apostolici Viri Polycarpi, apud Euseb. Histor. Eccles. l. 4. c. 14. [illegible]. Sic Honorius Imperatorum primus Senatorum curru suo invectum Romæ, argumentum illa Claudiani ad Th. Cons. ubi vectum cum curru deinceps præcedere, carm. v. 548.

Tunc [illegible] [illegible] [illegible] fasces
Gratantur [illegible] [illegible] [illegible] laudes:
[illegible], quod clemens aditu, pro tempore solum
Romanus [illegible] currum præcedere Patres.

Ipsi Honorio, quod eodem curru cum Patre Theodosio urbem esset invectus, idem Poëta, ut insignem honorem, adscribit, in VI. Consul. v. 126.

Quanti tum juvenes? quanta sprevere palatum
Spectandi studio matres? Puerique severi
Certavere senes? cum te genitoris amico
Exceptum gremio, mediam veheret per urbem!

Ut ad remotius ævum ascendamus, Adrastus Hypsipylam, Theseus Neptunum, [illegible], apud Statium, l. 6. Theb. v. [illegible] & l. 1. Achill. v. 79. Imo in Sacris, Jehu Rex Israelis jussit Jonadabum, honoris ergò, conscendere ad [illegible], 2 Reg. c. 10. v. 15. Pharao verò jussit Josephum, qui secundus ab illo futurus erat, insidere curru secundo, Genes. c. 41. v. 43. Vide Casp. Barth. Animadvers. ad Statium, d. l. ut & alibi.

CURRUCA, Græcè [illegible], avicula est, in cujus nido cuculus pariter solet parere. Philosophus de cuculo, Histor. l. 6. c. 7. [illegible], unde est, quod Theophrastus, de Caus. plantar. l. 2. c. 24. cuculum genus extare posse negavit, [illegible], in cujus nido ova ponere. Quod haud usquequaque verum: cum præter currucam etiam alias aves memorent Auctores, in quibus cuculus ova [illegible] palumbes nempe & turtures, Aristoteles in Mirabil. alaudas, chloridas & pappos. Idem, Histor. Animal. l. 9. c. 29. & Ælian. Histor. l. 3. c. 30. palumbes, Isidor. l. 12. c. 7. hirundines, motacillas, rubeculas, & roscillas. Gesnerus: avem denique [illegible] Kore, quæ [illegible] rusticula propter, Jeremias, c. 17. v. 11. Interim pictumque id in Currucæ nido fieri certissimum. Unde, sicut cuculus apud veteres Romanos, de mœcho usurpari consueverit, ut suprà vidimus ex Plauti Asinaria, ita Currucam eidem appellarère, qui ab uxore contumeliam patitur. Sic Juvenalis, Sat. 6. v. 276. de viro [illegible] do [illegible] adulteræ uxoris lachrymas mirante,

Tu tibi tunc, curruca, places, fletumque labellis
Exsorbes, &c.

Vide Sam. Bochart Hieroz. Parte poster. l. 1. c. 12. & suprà Cuculus ac Cugus, hîc verò infrà, Latini atque dignum, etiam ubi de Adulterium, & voce Lorama.

ad CURRUM, eorum jungendi mos vetus is fuit, ut in quadrigas quatuor equos ita jungerent, ut, duplici temone eorum interjecto, proportionem jugorum æquabiliter componerent. Tum nullus in curru funalis equus erat, sed omnes jugales, quorum duos sinistros temo unus interjectos continebat, duos dextros alter temo. Primus Clisthenes Sicyonius ratione hac immutatâ, uno temone sublato, et medios tantum duos jugo junxit, extimos singulos adjunxit ex utraque parte loris vinctos, quos [illegible] Græci, funales Latini dixere; sicut alteros [illegible], jugales vel jugares illi. Atque sic in Circensibus jugales duo fuere inter utrumque funalem, sic ut omnes quatuor equi æquâ fronte irent, quemadmodum in antiquis monumentis, nummis, annulis, passim videre est. In illis autem quatuor equis funales dextri

dextri potissimi, utpote qui ducatum cæteris præberent, nempe in bellicis & aliis si fortè curribus: funales verò sinistri, in agonisticis & Circensibus. Quia namque ad sinistram meta ei fuit circumflectenda, in eoque posita victoria, maximam ad palmam adipiscendam momentum attulerunt sinisteriores funales. Quamobrem præstantissimus quadrigæ equus & adprimè flecti facilis, ac cæteris doctior, ad funem sinister locabatur: uti inferius dicemus ex Silio Ital. *l.* 16. ubi de ludis Scipionis in Africa celebratis, & videbimus infrà, in voce *Funalis*. At hodie ad Currum sic quatuor equi junguntur, ut non omnes coæquaternati æquatâ fronte procedant; sed bini funales conjuncti præcedant subsequentibus funalibus. Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 897. & *seqq.*

CURRUS, an Erichthonii inventum, qui turpitudinem crurum hâc ratione abscondere fuerit conatus, vide in voce *Erichthonius*: an Minervæ? Suidas, Ἱππεία Ἀθηνᾶ. Ταύτην Ποσειδῶνος ... *Pallas Equestris; hanc Neptuni dicunt esse filiam, ex Polyphe Oceani genita: Currum autem primam fabricâsse, atque ob id Equestrem cognominatam.* Unde Statius, *l.* 2. *Theb. v.* 723. de illa,

> --- --- *sive Aonia devertis Ithome*
> *Læta choris, seu tu Libyco Tritone repexas*
> *Lota comas, quâ te bijugo temone frementem*
> *Intemeratarum volucer rapit axis equarum.*

Ad varios usus homini inservit: de quorum primo, pulchrè Corippus, *l.* 1. rectè emendatus doctissimo Savaronio, ad *Carmina Apollinaris Sidonii*, reliquos infrà subjiciemus passim, inprimis ubi de *Curuli sellatione*, quò pleraque huc spectantia rejicere placuit. Antiquissimis certè temporibus, non ex equis sed ex *curribus* pugnatum, uti apud Homerum videre est, ubi binos in uno *Curru* fuisse, Heroa & Aurigam, unum ex fidissimis amicorum, legimus passim. Fuêre autem *Heroum currus* tantis impensis, tantò opere, eamque durabili materiâ fieri soliti, ut in longam sobolis successionem sufficerent, nec facilè prioribus amissis potuerint in posteriores inveniri copiæ, uti notat vetus Expositor *ad Statium*, *l.* 6. *Theb. v.* 346.

> *It Chromis Hippodamusque alter satus Hercule magno,*
> *Alter ab Oenomao, dubites, uter effera pressit*
> *Frena magis. Getici pecus hic Diomedis; at ille*
> *Pisæi juga patris habet, crudelibus ambo*
> *Exuviis, diróque imbuti sanguine currus.*

Insignium enim & imaginum locô à posteris comprimis asservati. Virg. *l.* 1. *Æn. v.* 22.

> --- --- *Hic illius arma,*
> *Hic Currus fuit* ---

Et Juvenalis, *Sat.* 8. *v.* 3.

> --- --- *quid prodest, Pontice, longo*
> *Sanguine censeri, pictosque ostendere vultus*
> *Majorum, & stantes in Curribus Æmilianos?*

Ubi namque imagines fictæ, veri tamen utiquè *Currus* fuêre custoditi. Hinc Scholiastes vetus, *ad Statium*, *l.* 2. *Theb. v.* 68. de Lajo,

> *Ut verò excelsis fuerat juga victa columnis*
> *Vidit & infectos etiamnum sanguine currus.*

Ad memoriam, inquit, *Heroum Currus conservatos in atriis domorum, exempló Laji memorat* &c. Iidem verò Veteres & devictorum Principum *Currus*, cum armis in tropæa suspendebant. Virg. *l.* 7. *Æn. v.* 184.

> *Multaque præterea sacris in postibus arma,*
> *Captivi pendent currus, curvæque secures,*
> *Et cristæ capitum & portarum ingentia claustra,*
> *Spiculaque clypeique ereptaque rostra carinis* &c.

Neque verò Duces solùm exercituum Heroësque curribus in bello usi: Sed & postquàm equorum usus increbuit, ingens exercitus robur *Bellici Currus* habiti nihilominus fuêre. Unde in sacra phrasi, *Currus Israëlis & equites ejus*, junguntur, 2 Reg. *c.* 2. *v.* 12. Quam in rem, vide Sam. Bochart. *Hieroz. Parte prior. l.* 2. *c.* 9. ubi de Salomonis equitatu, & infrà aliquid, ubi de *Curribus Falcatis*.

CURRUS Falcatus, inter præcipua Veterum militaris apparatus genera: de quo sic Curtius, ubi Darii aciem describit, *l.* 4. *c.* 9. *Ingens --- terror hostium, falcata quadriga, unicum illarum gentium auxilium secuta fuit. Ex summo temone hastæ præfixæ ferro eminebant, utrimque à jugo ternos direxerant gladios, & inter radios rotarum plura spicula eminebant in adversum: alia deinde falces summis rotarum orbibus hærebant, & aliæ terram demissæ, quidquid obvium concitatis equis fuisset, amputaturæ.* Prima verò hujusmodi Curruum mentio in libris Judicum occurrit, *c.* 1. *v.* 19. ubi *ferrati* appellantur: inde apud Livium, *l.* 37. *c.* 41. Diodorum, *l.* 17. *c.* 58. Xenophontem, *Hellen. l.* 6. ubi Cyro inventionem eorum, ut quidem posteà à Persis usurpati sunt, attribuit, & currus hos optimè describit, Vegetium, *l.* 3. *c.* 24. Lucretium, *l.* 3. *v.* 643. ubi *falciferos currus* vocat. Alios. Vide omnino Brissonium, *l.* 3. *p.* 308. & *seqq.* & Dempsterum, *ad Rosini Antiqq. l.* 10. *c.* 10. Quomodo verò in exercitu distribui dispónique consueverint, idem Curtius paulo exactius exponit *lib. cit. c.* 12. Cum sequenti ingenti Barbarorum emissos in hostem, habes, *c.* 13. quò effectu, *c.* 15. *Paucæ tamen evaserunt quadrigæ in ultimam aciem, in quibus equitantur, misérabilis magna-cumquæ, ... ampla ... membra humi jacebant.* Sic magnam horrendamque stragem in exercitu Romanorum edidisse eos, docet Appianus, *de Bellis Syriacis & Mithrid.* Contra tantum tamque malum prudentiâ opus fuit. Et quidem Alexander præcepit *Ut si falcatos currus cum fremitu Barbari emitterent, ipsi laxatis ordinibus impetum occurrentium silentiò exciperent: haud dubius sine noxa transcursuros, si nemo se opponeret. Sin autem sine fremitu emisissent, eos ipsi clamore terrerent, pavidósque equos telis utrimque suffoderent.* Aliam rationem adversus eos currus pugnandi Romani habuerunt, uti discimus ex Vegetio, *l.* 3. *c.* 24. & Frontino, *l.* 2. *c.* 3. *ex.* 18. Nempe palis quoque in terram altè defixis, intra quos se miles reciperet advenientibus quadrigis. Vel tribulis objectis, in quos incurrentes quadrigæ delebantur: quibus factum, ut usus hujusmodi curruum tandem exolesceret. Et quidem curribus ferè ad bellum usi Asiatici omnes, teste Xenophonte, *Pæd. l.* 6. falcatas autem quadrigas inventum dixit Persarum: eodem Curtius suprà. Alios *Currus Falcatos* describit Anonymus, *de Rebus bell.* apud Cl. *Notarum in Curtium* Auctorem, *l.* 3. *c.* 1. Ut de numero *Falcatorum Bellicorumque* in genere *Curruum* aliquid addam: Mithridates centum habuit in suo exercitu, Plut. *in Lucullo*. Darius ducentos, Arrian. *l.* 3. Antiochus Eupator trecentos 2 Maccab. *c.* 13. *v.* 2. ut & Zera Chusæus 2 Paralip. *c.* 14. *v.* 9. Pharao sexcentos, Exodi *c.* 14. *v.* 7. Syri trans-Euphratenses septingentos 2 Sam. *c.* 10. *v.* 18. Sisara nongentos, Judic. *c.* 4. *v.* 3. 13. Sobrorum Rex Adarezerus millenos, 1 Paralip. *c.* 18. *v.* 4. Sesacus Ægypti Rex, mille ducentos, 2 Paralip. *c.* 12. *v.* 3. At Salomon Israëlis Rex hos omnes supergressus, mille & quadringentos, 1 Regum *c.* 4. *v.* 26. & 2 Paralip. *c.* 9. *v.* 25. quos ille, ne tot currus & equites urbi Regiæ essent oneri, per Judææ oppida, hinc *Curruum urbes* dicta, distribuisse legitur 1 Reg. *c.* 10. *v.* 26. Sicubi verò major *Curruum* numerus occurrere videatur, ea loca de mendo esse suspecta, judicat Bochartus, quem vide omnino *Hieroz. Parte prior. l.* 2. *c.* 9. Nec omittendum, quòd Deum, qui equis curribúsque suos confidere non vult, Josuæ in mandatis dedisse legimus, ut *equis hostium devictorum suffragines succideret, & currus eorum igni combureret*, Josuæ *c.* 11. *v.* 6. quod à Josua factum, uti Dominus præceperat, narratur *v.* 9. ad quem locum Vide *Meditationes* Franc. Burmanni.

CURRUS Olympici, quadrijuges fuêre: & quidem etsi in omnibus ludis omnis generis spectacula edebantur, tamen ludorum Olympicorum quadrigæ fuêre propriæ. Olympiæ inquam, quod ibi tantum ludos actos esse, non Elide, firmat Strabo, *l.* 8. contra id, quod disertim ab Hygino traditum est Elide, Peloponnesi urbe, certamina quadrigarum primùm fuisse instituta. Meminit hujusmodi Curruum Virg. *l.* 3. *Georgic. v.* 18.

> *Illi victor ego, & Tyrio conspectus in ostro*
> *Centum quadrijugos agitabo ad flumina currus.*

Et Statius, *l.* 6. *Thebaid. v.* 368.

> *Hinc procul Herculeam Nemeæ clamore reductus*
> *Afferat, atque ibi ingens certaminis instat*
> *Quadrijugi* --- ---

Quem proin *Quadrigarum furorem* Tertullianus alicubi vocat. At quanto magis insanus Nero, quem Suetonius memorat *Olympiis aurigâsse curru decemjugi*, *c.* 24. Dicebantur autem hi *Currus* proprio vocabulo Ἁρμάτειον, cùm bellici πολεμιστήρια appellarentur: eratque ingens quoque eorum celebritas. Cujusmodi inprimis ille fuit, quem Argis Alcibiades emit, *qui dein*, inquit Plut. *in eo, cum equis spectato* &c. Itaque cùm equos legimus victores, quadrigarios accipimus, ἀγωνιστάς, quos Poëtæ vocant ἀεθλοφόρους, *certaminis destinatos, ac tandem præmium deportantes*. Apud Strabonem, *l.* 8.

> Τῷ Νηλῆϊ χρεῖος μέγ' ὀφείλετ' ἐν Ἤλιδι δίῃ
> Τέσσαρες ἀθλοφόροι ἵπποι ---
> *Neleo multum debitum in Elide dia*
> *Certamen equestre palli* --- ---

Sed hac de re passim hic, vide inprimis suprà ubi de more ad *Currum jungendi* equos, & plura apud Car. Paschal. *Coronar. l.* 6. *c.* 15. & Salmas. *ad Solin.*

CURRUS Secundarius, occurrit Gen. *c.* 41. *v.* 43. *Et jussit* (Pharao) *eum* (Josephum) *insidere currui secundario*. Ubi Arabs Interpres *edit. Paris. insidere eum equum secundum* Pharaonis vult intelligi. Namque *currum*, pro *equo*, passim reperias. Et notum, non Regibus solùm, sed & primatibus, aut plures equos sæpè præsto fuisse, ut altero de via fesso, desilirent in recentem. Vide quæ de Barbaris ad literam Ælianus in *Tacticis*, de Mœsis Val. Flaccus, *Argonaut. l.* 6. de Quadis & Sarmatis, Ammian. *l.* 17. de Romanis Festus, in *Paribus equis*, de hodiernis Tartaris Jo. Bapt. Tavernier, de aliis alii referunt. Sed Hebræa ad l. disertè habent, *Et sedere fecit eum in Curru suo secundario*. Nempe Reges etiam in bello, præter primarium *Currum*, alium habebant secundarium. Quo pertinet, quod de Josia legitur, 2 Paralip. *c.* 35. *v.* 24. A curru demissum servi ejus imposuerunt על רכב המשנה אשר לו *super currum suum secundarium*. Ubi Kimchius, *Quia solebant Reges conjunctos currus habere, quorum primus erat principalis, & in aliquo sedebant, cum equis erat* ... quo ipso colligere est, tam licuisse Regi secundum equum, quàm vacuum *Currum* deducere, contra quod è Magistris nonnulli ne unum quidem equum superfluum Regi divinâ Lege concessum fuisse, contendunt. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Part. prior. l.* 2. *c.* 9.

CURRUS Solis, 2 Regum *c.* 23. *v.* 11. *Et cessare fecit* (Josias) *equos, quos Solis dederant Reges Juda, ab ingressu domus Dei ad domum Nathan-melech Eunuchi, quæ erat in Parvarim: & Currus Solis combussit igni*: quibusdam quadrigæ fuisse, in quibus sculptæ equorum effigies aureæ vel argenteæ vel æneæ Solis currui vecti. Sed veros hic equos intelligi, docet Bochartus, quos à *curribus* disertè distinguat Scriptura. Nempe & Equi Soli consecrabantur, & *Currus*, illi, ὡς ὀχήματι ἀγωγίμῳ, isti, quia in curru fingebatur

batur totum orbem circumvehi. Ita de Rhodiis Festus, voce *October*, *Quotannis Soli quadrigas consecratas in mare jaciunt, quod is tali curriculo fertur circumvehi mundum.* At apud Dionem Chrysostomum, *Orat. Borysthen.* Οἱ Μάγοι ... *Magi Jovi currum educunt Nisæorum equorum. Soli autem unum equum.* Currum vero etiam Soli sacrum apud Persas Xenophon habet, *Instit. Cyri*, l. 8. ubi Cyri è Regia, in publicum, egredienti describens, memorat in pompa ductos fuisse, *Currum album Jovi sacrum, ... aureo jugo, ... coronatum, tum Solis currum album, itidem coronatum.* Quâ superstitione imbuti Judææ Reges Manasse & Ammon currus itidem & equos Soli dicârunt: quod à pio Rege Josia abolitum est d. l. Horum statio fuit à loco *Parvarim* dicto, qui Templo vicinus erat, atque ad Templi fores, ut ibidem habetur. Vide Sam. Bochart. *Hieroz. Parte prior.* l. 2. c. 10. De *Curruum* verò in pompis Sacrorum apud Romanos usu, hic passim in voce, *Armamaxa*, *Thensa* &c. cujus ritus vestigia apud Indos Idololatras observavit αὐτόπτης P. de Valle, quem vide *Itinerar. Tom. IV.*

CURRUS Triumphalis, inter Triumphi præcipua ornamenta, apud Romanos fuit, ritu ab Heroicis fortè temporibus desumptò, namque apud Homerum magnos illos Duces, quadrigis prœlium iniisse, & victum Hectorem ab Achille triumphabundò curru raptatum esse, legimus. Idem mos Persis, Unde Curtius, l. 4. in fine, ait: *Darius, qui modo non bellantis more, sed triumphantis, curru sublimis vehebatur.* Plin. l. 28. c. 4. & l. 35. c. 10. *fecit & Alexandrum curru triumphantem*: de Romanis res notissima. Fuit autem *Currus triumphalis* neque cisium, neque petoritum, neque carruca, nec carpentum, nec plaustrum, nec rheda, nec sarracum, nec epirhedium, nec covinus, nec arcuma, nec arcera, ac ne thensa quidem, quæ omnia Veteribus celeberrima sunt *Curruum* nomina, neque denique falcato curtus similis erat, sed *rotunda ad instar turris*, ut ex Joh. Zonara annotavit Turnebus. *Adversar.* l. 6. c. 16. Ex ebore eum factum fuisse, innuit Ovid. l. 4. *Trist. Eleg.* 2. v. 63.

--- --- *Currus spectabat eburnos.*

Fastigium bracteis decorabatur aureis; Hinc Paulus Æmilius devicto Perseò, *in curru aureo* triumphâsse dicitur, apud Eutropium, l. 4. Sic Constantinum *insedisse aureo solum carpento*, refert Ammian. l. 16. &c. Nec minus coronis, ac Imperatores ipsi militesque, ut & equi, ornari solebat. Claudian. *de laudibus Stiliconis*, l. 3. v. 20.

--- --- --- *Currumque secutus*
Laurigerum.

Idem, ut victoriæ aliquas notas populus oculis usurparet, sanguine respergebatur, L. Seneca, *de Clem.* l. 1. c. *ult. in fin. Nullum*, inquit, *ornamentum Principis fastigio dignius, quàm illa corona ob cives servatos: non hostilia arma detracta victis, non currus barbarorum sanguine cruenti, non parta bellò spolia.* Virg. l. 11. *Æn.* v. 88.

Ducunt & rutilò perfusos sanguine currus.

Ducebatur à quatuor equis albis, cujus ritus originem Plut. *in Camillo* & Livius, 1. *Dec.* l. 5. à Camillo arcessunt: memorat Ovidius, *de Arte* l. 1. v. 214.

Quatuor in niveis aureus ibis equis.

Idque stante Republ. Mutati posteà mores, & pro equis leones junxit primus M. Antonius, civili bellò, post pugnam Pharsalicam, Plin. l. 8. c. 16. Pompejus M. elephantis primò hunc in finem Romæ usus est, Idem l. 8. c. 2. Quem secuti sunt Cajus Cæsar Gallicò triumphò, Sueton. c. 37. Claudius, Sueton. c. 11. Domitianus, Alexander Severus &c. ritus auctore Bacchò, quem de Indis triumphaturum, quatuor elephantos jugo submisisse, narrat Diodor. Siculus, *Biblioth.* l. 4. Anton. Heliogabalus triumphavit *tigribus*, *ut Bacchum referret*; *leonibus*, *ut Martem*: *canibus*, *ut exemplò cæteros*, apud Æl. Lamprid. c. 28. Aurelianus Aug. *ad hostium timiditatem exprimendam cervis vectabatur*, Fl. Vopiscus, c. 33. Denique Nero *novò & portentosò exemplo equas Hermaphroditas junxit.* Plin. l. 11. c. 49. At insolentius multò Susacus, an Sesostris, Ægypti Rex, *devictos bellò à se Reges currui*, *cui insidebat*, *subjungere solitus est*; Lucan. *Pharsal.* l. 10. v. 276.

Venit ad Occasum, mundique extrema Sesostris,
Qui Pharios Regum currus cervicibus egit &c.

CURRUS Velivolus, genus currus non minùs admirandum fuit, quò Mauritium Nassovium, rebus pro Fœderati Belgii libertate & gloria gestis inclytum, usum legimus, qui quod ventis agebatur, *Velifer* dictus est, & *Velivolus*, propriò nomine *Scevenins.* Hujus laudi integrum l. 2. *Epigrammatum* dedicavit Hugo Grotius; è quo unicum hoc depromam:

Aura jugalis & quadriga ventorum,
Latè patentes qua per aeris campos
Vastumque mare, spiritus vagò cursu
Servis Batavæ gentis Imperatoris,
Ite, ite ad astra sede jutta sublime,
Collegioque nuntiate cælesti,
Nassaviorum stirpes inclytum germen,
Vicisse fortis Martis impetu terras;
Vicisse fluctus, atque jura Neptuni:
Nunc & subalis patris Æoli regno
Dictare leges impotentibus flabris.
Flammata cæli templa, & aureos ignes
Restare tantum: namque & illa debentur.
At nos precamur, civitas Batavorum,
Ne jura Olympi vindicet, nisi serò:
Sed hic moretur, dissiraeque contentus
Cepisse ... , ... Proteum;
Aureque ... , ... præmenj...
Cujus profundos ... Euclidis,
Scirèque acumen Archimedæ,
Peirasque ... sibi ... :
Hic voce ... plebis & Senatorum
Princeps paterque Patriæ salutari:
Hic sæpe ... Iberorum turmis,
... lauri vinciat comis frontem,
Ipsoque Curru gaudeat triumphali.

Quis Currus hujus inventor, idem hòc tetrastichò indigitat:

Ventivolam Tiphy deduxit in æquora navim,
Jupiter in stellas, æthereamque domum.
In terrestre solum virtus Stevinia ... ,
Tiphy tuum fuerat, nec Jovis istud opus.

Sinenses quoque ingeniosos, Currus habere *ventivolos*, quos velis per terram dirigant, creditum nonnullis est, sed fabulam hanc inde ortam suspicatur Martinius, in *Atl. Sinico*, quòd in provincia *Peking* plaustrò unicâ rotâ instructò utantur, quod, unò illius medium occupante, atque eidem aliis duobus ab utroque latere allidentibus, vir mediocris roboris ligneis vectibus non nimis secure, quàm velociter, promovet. Vide Auctorem Anonymum, *Sina & Europ.* c. 43.

CURRUTICULI, Hæretici iidem cum *Severianis*, apud Macrum, *Hierolex.* Lege *Corruptícolæ*, quos vide.

CURRUUM seu Bigarum Oppida, 2. Paralip. c. 8. v. 6. oppida erant, Salomonis *curribus* destinata. Josephus, Τὰς δὲ πόλεις ... ἁρμάτων ... , *Has autem* Curruum Urbes *appellavit.* Nempe partem equorum curruumque secum servavit, partem, ne Regiæ urbi essent oneri, per Judææ oppida distribuit. Et quidem, si Josepho credimus, equorum dimidia pars Hierosolymæ cum Rege commorabatur, at τὸ ... *reliquam verò ... , propè se servavit curruum partem.* Fuêre autem oppida illa, per quæ currus suos equosque Salomon dispersit, *nova*, & in id ipsum ab eo condita ut Scriptura disertè asserit. 2. Paralipom. d. l. In eadem pabulum equis, quantum erat necesse, comportatum. 1. Regum c. 4. v. 28. ubi Septuaginta perabsurdè, Τὰς κριθὰς ... , vide Sam. Bochart *Hieroz. Parte prior* l. 2. c. 9. nec non suprà, ubi de *Curribus Falcatis*.

CURSOLIUM, oppidul. Vivariensis prius, cum castro nunc disjecto juxta Rhodanum, vix 1. leuc. infra Valentiam. Melius forsan *Crussolium*.

CURSOR, vide *Papyrius*.

CURSOR, nomen servi apud Veteres, cujus operam indicat ipsum nomen. Horum meminit Paulus JCtus, l. 99. §. 5. ff. *de Legat.* 3. Seneca, *Ep.* 123. Sueton. *Neron.* c. 30. Vopiscus, *Aurelian.* c. 49. Lamprid. *Alexandro*, c. 42. Apulejus, *Metamorph.* l. 10. Martialis, l. 3. *Epigr.* 100.

Cursorum *sextâ tibi*, *Rufe*, *remisimus horâ*, &c.

Iidem à *Pedibus* dicebantur, Cicer. *ad Attic.* l. 8. *Ep.* 5. *Ad pedes*, vide suprà, quibus hodieque similes Gallicò vocabulò, à familiaribus lenæis, appellantur *Laquais*. Tit. Popma, *de operis Serv.* Eorum præcurrere atque præcedere fuit. Martialis, l. 3. *Epigr.* 47. v. *extr.*

Nec feriatus ibat ante carrucam,
Sed tuta fœno Cursor *ova portabat.*

Item prænuntiare, Apulejus, l. c. *Misitque præinitus Cursorem*, *qui ... mariti domus expugnationem nuntiaret.* Vide quoque Tacitum, *Jul. Agricol.* & Sueton. *Neron.* c. 49. Imò & epistolas perferre, Suetonius *Ibid.* quidquid & Epistolas comitabatur, Martialis, l. 3. *Epigr. cit.*

Cursorem *sextâ tibi*, *Rufe*, *remisimus horâ*,
Carmina quem madidum nostra tulisse reor.
Imbribus immodicis cælum nam fortè ruebat,
Non aliter mitti debuit iste liber.

Vide plura in voce *Mazyes*: ubi dicemus, ex hac potissimùm gente id genus servorum fuisse, diximusque de phaleris, quarum Sueton. *Neron.* c. 30. meminit, aliquid etiam in *Symmacho*. Sed & *Cursorum Flagellatorum* meminit Augustin. *de Civ. Dei*, l. 5. c. 26. quibus albam vestem attribuunt Sueton. *Domit.* c. 12. & Aristides, *Sacr. Serm.* 1. lienem inuri consuevisse vel potione extingui scribit Plin. l. 11. c. 37. quod de *cursoribus* in Turcia regis quoque scribit Menavinus, l. 4. c. 13. &c. Et hi Dominum, uti diximus, præcedebant, sicut Machærophori subsequebantur, Cicer. *ad Q. Fratr.* l. 2. *Ep.* 10. Asconius *in Milonian.* Juvenalis, *Sat.* 7. v. 8 &c. Vide Laur. Pignorium, *Comm. de Servis* & hic infrà: de Tabellariis autem, quorum officium *Cursores* etiam nonnunquam subière, agemus *suo locò*.

CURSORES, in imperio Constantinopolitano, idem planè quod *Viatores* priscis Romanis fuêre. Non quidem qui in aciem hostilem excurrentes impetum facerent, ut notat Adr. Turnebus, *Advers.* l. 24. c. 16. sed qui ad Principum ministeria essent idonei. Curopalates, *de officiis aulæ Constantinop.* ... *Protostrator est etiam Defensor Cursorum, horum quidem neque ordinem habentium, neque flammeolum suum.* Corippus, l. 3. num. 5.

-- --- --- *Jamque ordine certo*
Turba Decanorum, *Cursorum*, *in Rebus agentum.*

Præcedebant hi Imperatorii Comitatus agmen, & in Palatio cum Decanis, Lampadariis, Mensoribus aliisque militabant. Lampadariis certè iidem junguntur *l. ult. Cod. de div. offic.* de quibus iterum modò dictus Poëta.

--- --- --- præmittitur antè
Signa dedit Cursor *positâ de more lucernâ.*

Similes omnino iis, qui in Galliæ Regum Palatio dicti *les Guides des Chemins*, comitatum Regium præcedunt, ne quod in viis impedimentum obstet, quibus qui præest, *Capitaine des Guides* dicitur: uti qui *Cursoribus Palatinis* præerat, PRÆPOSITUS CURSORUM appellatur in veter. Hugus. Ita cum inter alia habet vetus *Inscr.* SEP. AUG. LIB. ZIBI. PRÆP. CURSORUM. &c. Ut verò paulo latiùs in historiam *Cursorum* hîc me diffundam: Certè antiquissimos illos fuisse, docemur è Livio, *l.* 31. *c.* 24. *Hemerodromos vocant, ingens unô die spatium emetientes*: quantum illud, docet variis exemplis Lipsius, *Cent. Singul. ad Ital. & Hispan. ep.* 59. ubi *Cursorum* tria facit genera, hominum *Peditum, Equitum* ac *Animantium*, de quibus omnibus pauca subjungam. *Cursores Pedites*, quos *Hemerodromos*, Græci, Dies Cursores Latinè dixeris celebres fuêre: Philippides, qui bellô Persicô ab Atheniensibus Lacedæmonem, auxilii petendi causâ, missus, *confecit biduo stadia mille ducenta sexaginta*, Plin. *l.* 7. *c.* 20. & Corn. Nepos, *l.* 1. *c.* 4. ea sunt Romana milliaria 157. leucæ hodiernæ, quæ horarió spatió definiuntur, 40. Euchidas, ignis sacri petendi causâ, ab iisdem Delphos missus, unô die ivit redivitque stadia 1000. emensus, i. e. Romana milliaria 125. leucas hodiernas 31. & quod excedit. Anistis Lacedæmonius & Philonides Alexandri M. cursor à Sicyone Elin unô die 1200 stadia cucurrerunt, sunt leucæ 36. & semis. Imo de eodem Philonide scribit Plin. *l.* 2. *c.* 71. *Ex Sicyone Elin 1200 stadia novem diei confecisse horis: inque quamvis declivi itinere, tertia noctis horâ remensum*: additque, *Nunc quidem in Circo quosdam 160. mill. pass. tolerare non ignoramus*, unô die 40. leucas, in illis Circi spatiis remetiendis, præmii causâ quosdam confecisse ostendens. Idem narrat, *Fonteio & Vipsano Consulib. annos 8. genitum puerum, à meridie ad vesperam 45. mill. pass. cucurrisse.* Posteriore quoque ævô, sub Leone Imperatore: *Indacus* quidam fuit, *qui in eundo conspectu* (veteris scriptoris verba apud Suidam) *subitò evanescebat fulguris instar, nec currenti magis, quam volanti adsimilis. Certè quod alter homo mutatis equis unô die conficere non poterat, hoc ipse suis pedibus & sine molestia conficiebat.* De Philippo nobili Juvene, in cohorte Alexandri, qui loricâ indutus ac arma gestans, pedes per 500. stadia Regem comitatus est, vide Curtium, *l.* 8. *c.* 2. Et haud pridem Reges Ingæ in Peruano tractu *Cursoribus* sed aliâ ratione usi sunt; qui per publicas regni vias, in dispositis casulis habitantes, tantâ celeritate per totum regnum jussa clamore nuntiavêre, ut omnium equorum cursum ab iis superatum scribant Hispani. Neque dissimilis ratio veterum Gallorum, ubi per istiusmodi homines *clamore significatô & proximis traditô, quæ Genabi oriente Sole erant gesta, ante primam confectam vigiliam, in finibus Arvernorum audita sunt*, quod spatium est 160. *mill. pass.* Cæsar, *l.* 7. *Bell. Gall. c.* 3. *extr.* Sed magis mirandum, quod Diodorus Siculus tradidit: cùm Eumenes milites & arma expediret, *quosdam Persarum qui 30. dierum spatiô aberant, eôdem illi die hoc cognovisse*, *l.* 19. &c. Quibus adjunguntur Turcarum *Peichi*, qui cum securicula in manu & phialâ odoratæ aquæ Byzantiô Hadrianopolim die ac noctu pervenire dicuntur, quod intervallum est milliarium Romanor. circiter 160. Diversum genus videtur, quod *Lavanus* describit, & *Vlacidas* appellat, de quibus vide infrà *suô locô*. Verus prout Imperator apud Æl. Spartian. *c.* 5. *Cursoribus suis exemplô Cupidinum alas addidit, eosque ventorum nominibus vocitavit, Boream alium, alium Notum, item Aquilonem aut Circium appellans.* Ad *Cursores Equites* transeo, qui equis vecti publicis & celeriter subinde mutatis mandata deferebant; quod ministerii genus Theodorico Regi apud Cassiodorum, *l.* 5. *Ep.* 5. *Cursuale ministerium*, hodie Gallis *la Poste* dicitur. Hujus inventi auctorem Cyrum facit Xenophon, *l.* 8. Vide quoque Herodot. *l.* 8. suntque isti, quos Persæ *Angaros*, item *Astandas* appellârunt: sed in eo ratio diversa ab illa quæ hodie in usu, quod fere per horas hodiè disponuntur, cùm per dierum spatia olim Equilia talia, inque iis equi & *Cursores*, constituti sint. An Græci id genus usurpârint, incertum: Memorat tamen Livius, *T. Sempronium Gracchum per dispositos equos prope incredibili celeritate, ab Amphissa Pellam tertiò die pervenisse*, *l.* 37. *c.* 7. Romanos quod attinet, scribit Cæsar, *l.* 3. *Bell. Civil. c.* 11. *Vibullium, omnibus oppidis, mutatis ad Celeritatem jumentis, ad Pompejum contendisse.* Et infrà, *Nuntios per dispositos equites, de victoria Cæsaris, Messanam allatos.* Sed id tum nondum publicô sumtu aut curâ: primùm demum Augustus cursum publicum ordinavit, docente Suetoniô in eo, *c.* 49. verum in vehiculis, singulares verò equi ac *veredi* posteà accessêre. Et de vehiculis quidem ut de Catone, cujus Liv. *l.* 36. de Julio Cæsare, cujus Sueton. *c.* 57. Mithridate, cujus Appianus, meminêre, nil adjiciam: Icelus, Galbæ libertus, ut patronum Imperii nunciô, & cæde Neronis primus lætificaret, *septimô ab Urbe die Cluniam* (ferè in mediam Hispaniam) *pervenit*. Plut. Annibal, apud *Appianum* victus à Scipione *Adrumetum unô comite venit, biduô & noctibus tria admodum stadiorum millia*, h. e. 375. milliar. adeoque in diem noctemque 187. & semis, *emensus*. Sed quod magis est, nuntius à Maximo Romam missus, ut cædem narraret Maximini, *tantô impetu* (verba Capitolini, in *Maximino duob. c. ult.*) *mutatis animalibus cucurrit, ut quarta die ab Aquileja Romam veniret*; quod spatium est 728. milliar. Ita in noctem diemque imputes 200. ferè milliar. quæ ipsa justa conficit Tiberius Cæsar pro exemplo, Pliniô judice: summi cursus, *l.* 7. *c.* 20. De equis, qui ut dictum antè & ex *Procopio* aliisque liquet, successêre: Narrat Socrates in *Hist. Eccles.* sub Theodosio Imperatore Palladium quendam tanti spatii ab urbe Constantinopoli ad fines Persarum equitem iisse, totidemque diebus rediisse; quæ sunt milliar. 700. in diem paulo minus nostrata 60. quod potiùs pe Cursores hodierni, dubitanter memorô existimatio ista horariæ mutationis percommoda est & maximo cursui apta. Cui auctor Ludovicus XI. Rex Gall. dum Carolo Audace cæsô, Artesia & reliquo Belgio imminens, nuntios rerum in horas exspectavit, fertur. *Cursorum* quoque vicem interdum animantes præstant: Regi Ægyptio Marthæ cornix fuit, literas huc illuc docta ferre, cui mortuæ sepulchrum Rex condidit, *Ælian.* Columbarum imprimis usus olim hodieque frequens: Exempla Tyri à Christianis, & Lugduni Batav. ab Hispanis obsessi notissima, quibus internunciæ columbæ cum successu inservière. In Oriente usitatum hunc mandata deferendi morem, per columbas, quæ unô die id spatii conficiunt, quod expeditus eques integrô sextiduô ægrè emetiatur, observavit ac descripsit P. do Valle, *Itin. tom. II.* quem vide, non decrit pretium operæ. Musefius, Arzillæ præfectus, auditô Felix Regem Tingin properare, ut eam Christianis eriperet, catellam (quam forte Arzillæ per oblivionem cives Tingitani reliquerant) literis alligavit ad Præfectum illum, & sub noctem dimisit in littore, acriter verberatam, quæ libera, quantum potest, Tingin cursum intendit, literasque manè pertulit: quod spatium est milliarium circiter 75. Vide Osorium, *Lusit. Histor. l.* 3. uti de *Internuntiis* infra. Hæc omnia tamen superat Ignium, per certa loca, conspectus splendor, quô pactô Helvetii, ingruente necessitate, dictô citius per omnes suas terras, periculum imminens nuntiare solent, pini excelsâ in loco per intervalla flagrante. Quod idem de Angliis memoratur, qui ingruente turbarum metu altissimis palis, *Bekyns* illi vocant, faces imponunt, quô, velut edictô, brevi omnes moniti ad arma concurrunt, pro aris ac focis dimicaturi. Thom. Dempster. in *Jo. Rosini Antiq. Rom. l.* 7. *c. ult. Paralipom.* Sed & *Cursores* nonnunquam Auctoribus vocantur οἱ Ταχυγράφοι, Notarii, qui notis verba cursim expediebant, de quibus infrà. Apud Nic. Upponem *de Milit. offic.*, *l.* 1. *c.* 9. *Cursores* dicuntur *Nuntii peditantes* Imperatorum, Regum & Principum, *quorum officium est pedibus transire, qui ingerunt portant arma deauratum, sicut in prædictis depicta, pendentibus in suis cingulis sive cuculorum supra renes* --- *Et isti possunt esse milites propter peritiam in officio habitam, non tamen sunt nobiles & vocantur Milites Caligati*, ut C. de *Nuptiis L.* 4. Caligatos per ... secundum, vide infrà *Projectitas*. In Ecclesia porrò Romana officium Ecclesiasticum *Cursoris* nomine veniebat, cujus erat Episcopis Epistolas deferre. Baron. *A. C.* 44. *num.* 79. & *A. C.* 58. *num.* 102. durantque etiamnum Romæ *Papæ Cursores*, qui deferunt mandata ejus bullasque divulgant. Sed & in aliis Ecclesiis *Cursores* satellites sunt Episcopalis Curiæ apud Domitiæ. Carolum Macros, in *Hierolex.* Plura vide apud Car. du Fresne, *Glossar.*

CURSULA, oppid. Sabinorum, ad montem Coretum, nunc *Cassia* seu *Cassi* Leandro. *Ferrar.*

CURSUS, in Olympicis Ludis, tertiô, vel etiam quartô certaminum locô, post Pugilatum videl. Luctam & Jaculum, recensetur Veteribus, uti ordine postremum, sic in maxima laude positum. Hinc apud Homerum Nestor, postquam Clytomedem pugnis, Ancæumque luctâ se vicisse narravit, addit quasi eximium hoc, *Il.* ψ. *v.* 636.

Ἴφικλον δὲ πόδεσσι παρέδραμον ---
Iphiclum autem pedibus præcurri ---

Vide quoque de Antilocho *Ibid.* de Orsilocho *Odyss.* 1. de Atalanta Ovid. *l.* 10. *Met.* de Polymnestore Milesio puero Athleta Solin. *c.* 6. de Crisone, Platonem in *Protagora* &c. Institutionis origo an ab Apolline, qui Mercurium de *cursu* secum certantem prævertisse legitur, apud Pausan. *l.* 5. an ab Hercule, postquam Aëllam Amazonem cursu superavit? apud Diodorum Sic. *l.* 5. *c. seqq.* Erat autem *Cursorum* ... præcipuum munus, πάντων ἀπολειπεῖν καὶ πρόσθεν ... , *omnium transcurrere* (post se Antagonistam) *& longissimè* (ab eo) *distare*, Plut. *Sympos. l.* 2. *Problem.* 4. Quod ut faciliùs assequerentur, nudi currebant; primitùs quidem non plane, ut qui membris tegendis certa habebant indumenta. Quintus Smyrnæus, *Paralipom. l.* 4.

Ἀμφὶ δ' ἄρα ζωστῆρα ...
φάρεα, ...

Cujusmodi subligacula ... Homerus ... & ... alii dixerunt. Usque ad Olymp. 32. anni 1. quo Orsippus, quòd solutô ζώματι in cursu impeditus esset, effecit, ut postmodum nudi currerent. Iidem verò & inungebantur, quod in *Agonisticis* pridem notavit P. Faber, *l.* 2. *c.* 12. Unde apud Papinium, *l.* 6. *Theb. v.* 575. cursurus,

--- --- Palladios non segnis haustus
Incubuit, pinguique cutem fuscatur olivô.

Ad quem locum vide Barthium, *Animadversion.* & plura hanc in rem, apud Car. Paschal. *Coronar. l.* 6. *c.* 14. uti de *Cursoribus armatis* infrà voce *Hoplites*. Præter *Cursum pedum*, vigebat in Ludis Olympicis, quoque *Cursus Equestris*, cujus coronam primus Iolaus accepit. Dictum autem certamen hoc est Ἱπποδρομία, ejusque spatium ... , quod erat 4 stadiorum, sicut nimirum prioris cursus unum fuit stadium. Et primùm quidem unicô equô certabatur, cujusmodi equi Κέλητες dicebantur Græcis, *Desultores* Latinis. Postmodum quadrigæ accessêre, uti suprà vidimus, ubi de *Curru Olympiaco*. Præmium corona fuit ex oleastro aut simili fronde, aliquando & juvencæ & vitulæ, ut apud Q. Calabrum, *l.* 4. & phialæ, ut apud Pindarum, *Nem. od.* 1. Tulerunt autem id domini equorum, licet ipsi Cursui non interessent. Sic Chromius *toto hoc* quadrigas solum misit

misit & per Aurigam rem confecit. Sed & equi nonnunquam, excusso aurigâ, palmam obtinuisse leguntur, apud Plinium, *l. 8. c. 42.* Artes quadrigarum hujus Certaminis variæ erant. Namque, (ut Magicas omittam, in Circensibus frequentes) cauti Agitatores in primis spatiis sustinebant equos spiritumque ac vires eorum dispensabant, priusquam ad finem venirent, ut integri ac indefecti prægressos jam defessos prævertetent, in septimæ metæ flexu. Nec velocitate solum prævertebant, sed & currus suos opponebant ac effundere æmulorum quadrigas conabantur. Quæ omnia conjungit Plin. *d. l. Claudio Cæs. Secularium ludorum Circensibus excusso in carceribus Auriga, albati equi palmam occupavêre, primatum obtinuêre, opposita effundentes, omnia quæ contra æmulos debuissent — facientes — peracto legitimo cursu ad metam stetêre.* Vide Silium Italic. *l. 6.* & hic passim, inprimis in vocibus, *Occupare*, *Succedere* &c. Neque vero quadrigæ ex equis tantùm constiterunt, sed & è mulis & mulabus, uti legimus apud eundem Pindarum, *Olymp. od. 6.* Fuitque mulorum certamen, quietiem clitellarum, ἀπήνη, bigarum; ἀπήνη dictum. Currentibus porrò non defuêre sui ἀγῶνες, uti pluribus docet Paleltalius laudatus, *c. seq.* Nec omittendum, uti in pugilatu *ter* oportebat vicisse antagonistam, quod ἀποτριάζειν dictum, ita in *cursu*, ter vincere necesse fuisse, ut plena victoria obtineretur. *Suidas in τριαχθῆναι, Λέγονται οἱ παλαίοντες...* Vide quoque supra in voce *Ter*, item hic infrà, ubi de *Equis*, nec non *de Curule Vectatione.* Plura verò de *Cursu* Antiquorum, tum in Ludis Publicis, tum in Gymnasiis, apud Hier. Mercurialem *de Arte Gymnastica*, *l. 2. c. 10.* & *l. 6. c. 7.* nec non infrà, in *Dromus*.

CURSUS, in *l. 5. Cod. Theodos. de Curiosis*, *in his duntaxat, in quibus cursus à provincialibus exhibetur*, vide quoque *l. 3.* & *4. eod. tit.* est, qui aliàs *Cursus publicus* dictus, & Augustum auctorem habuit, *quò celeriùs ac sub manum cognosci posset, quid in provincia quaque gereretur*, hac enim fini *juvenes, primò modicis intervallis, per militares vias, dehinc vehicula disposuit*, apud Sueton. *loc. cit.* utilitate inventi pace belloque palam maximâ, sed calamitate non minore illorum, quorum possessionibus sive patrimoniis indicebantur angariæ aut veredi, ut scribit Arcadius JCtus. Conatus ex parte mederi æquissimus Nerva, qui durum munus remisit, sed Italis. Hinc nummi extant cum Inscr. VEHICULATIONE ITALIÆ REMISSA S. C. Trajanus verò severè, si munus ab Italicis, certè à provincialibus istud præstationis genus exegit, teste Aureliô Victore, qui *munus hoc posteriorum insolentiâ avaritiâque in pestem Romani Orbis versum*, addit. Cujus querimonia etsi ad ipsius tempora propriè spectat, certum tamen est, jam inde à principio angariarum onere civitates & provincias multimodis semper esse vexatas: unde tot *LL.* tot Principum constitutiones, ad sublevandum cursum publicum promulgatæ. Cùm autem in *Cursu* hoc etiam eorum, qui illum usurpabant, sumtus intervenirent, videtur illorum commodis consuluisse Hadrianus, *qui cursum fiscalem instituit, ne Magistratus hoc onere gravarentur*, Æl. Spartian. *c. 7.* Magistratus nempe, qui in provincias irent, aut per provincias suas iter facerent, non propriis ipsorum, sed Fisci impensis, uti publicis equis jussit. Quò subsidiô ante Octavium Magistratibus provinciarum nihil erat opus: cùm præstò ipsis adessent præbendorum mancipes, qui equos, mulos, tabernacula, & quidquid ad iter necessarium de publico exhiberent. Posteà verò quàm mutata est per Augustum ratio vetus & cuique eorum, qui in provincias destinarentur, certum quid fuit attributum, pro cujusque dignitate, tum cœpêre illi vecturæ sumtus experiri. Neque aliis ante Hadrianum vehicularium illum cursum usurpare licitum, quàm qui ex provinciis ad Principem destinabantur, aut qui à Principe in provincias mittebantur, aliquid annuntiaturi. Interim mansêre gravati provinciales; donec Antoninus primùm Pius eorum rationem habens, *Cursum publicum* sublevavit, diplomata paucis largiendo ac non nisi in publicis ac necessariis causis evectiones fieri sinendo, apud *Capitolinum*: Severus dein, ut se hominibus commendaret, planè à privatis ad Fiscum traduxit, ut videre est apud Spartian. in *Vita ejus*. Post hunc Alexander Severus, jus antiquum retulisse visus, *præbuit Provinciarum Præsidibus mulos binos, equos binos*, apud Lamprid. sed non propterea minùs illis publicus cursus fuit necessarius: Extatque in *Cod.* lex Arcadii, Honorii & Theodosii A. A. A. quâ vetantur provinciarum Duces, postquàm in illas venerint cursu atque angariis uti; quâ constitutione videtur beneficium illis collatum, partim confirmatum, partim abrogatum. Fuisse autem Hadrianum in ista facilem, testis illorum temporum historia: è qua insuper discimus, omnium qui hoc à Principe beneficium impetrâssent, nomina in laterculo fuisse descripta &c. Casaubonus *ad Spartian.* Vide quoque Salmas. *Not. ad eum*, ut & *ad reliquos Scriptores suprà cit.* sicut de *Logotheta Cursus*, in aula Constantinopolit. infrà, voce *Logotheta*. Sed & *Cursus*, in Ecclesia Romana dicitur officium Ecclesiasticum seu series Orationum, Psalmorum, Hymnorum & cæterarum precationum, quæ quotidie in Ecclesia decantantur; quàm à D. Hieronymo Damasi Episcopi Romani rogatu dispositam scribit Honorius Augustodunensis, *l. 3. c. 1.* Hinc *Cursarius* seu *Cursinarius*, liber Ecclesiasticus, continens *Cursum* seu Officium Ecclesiasticum, in *Actis* Murensis Monasterii, *p. 10.* apud Car. du Fresne, *Glossar.* Vide quoque Macros Fratres, *Hierolex.*

CURSUS, Græcè Δρόμος, in Ægyptiorum templis, dictum est in ingressu eorum pavimentum, Latitudine jugeri aut paulo minus, Longitudine triplâ, aut quadruplâ, apud *Callimachum.* Ἀλέξανδρος vocat Strabo, *l. 17.* post quam partem erat Προπύλαιον seu Προπύλαια, tria enim vestibula, idem enumerat, sequebatur. Πρόναος, *Atrium* & Ναὸς seu Σηκὸς, *Delubrum*, vide infrà.

CURSUS Clabularis seu *Clavularis*, species fuit Cursus Vehicularii seu Publici. Nam ab initio institutionis vehicula tantùm h. e. rhedæ, in usu cùm essent, item birota & veredi, quem cursum *velocem* nomine insignit *l. 62. Cod. Theodos.* posteà angariæ quoque accessêre, quem modò *clavularium*, modò *angarias*, videmus dici passim, & à priori distingui. Vide *l. 5. Cod. Theodos. de Curiosis* & quæ diximus suprà in *Clabulare*.

CURSUS Equorum, Ἱπποδρομία, in *Libertatibus* concessis Villæ Franchæ ab Archembaldo Duce Borbon. A. C. 1217. *Domnus Archembaldus & Agnes ejus uxor constituerunt* Cursum equorum, *apud Villam Francam, in crastinum nundinarum, quæ sunt in octava Pentecostes, & dederunt illi, qui cursum lucraretur, unam marcham argenti & illi qui eos equaret ad pontem de Barias. f. l.* Vide Thomasserium in *Consuetud. Bituric. l. 1. c. 100* & *101.* laudatum Car. du Fresne, *Glossar.* In Anglia quotannis magnâ celebritate istiusmodi *Cursum* fervere, notum.

CURSUS Fiscalis, apud Æl. Spartian. in *Hadrian. l. c.* Salmasio idem est, quod *Cursus Publicus*, sic dictus, non quòd eum Fiscus exhibere teneretur; hoc enim primus Severus demum instituit: sed quod res *fiscales* eo transveherentur; aurum & argentum sacrarum Largitionum, cùm ad comitatum Principis destinabantur, vestes & aliæ species, *fiscales* appellatæ, &c. Vide hic infra.

CURSUS Publicus, jam suprà indigitatus, dicebatur, non quod omnibus esset publicus, aut passim omnibus licentia fieret ejus usurpandi: Nam non privatis solum eò interdictum, sed nec omnes Magistratus ejus usurpationem sibi vindicare audebant, sed illi tantum, *quos sublimissimæ administrationis illustraverat inceptio & quos Magistri Equitum ac peditum pompa sublimaverat, qui tamen omnes in actu positi Reipubl. providissent, non hi, quos honorarii tantum nominis suffragia prosequerentur*, ut fertur *l.* Grat. Valent & Theodos. A. A. A. In alia *L.* Illustrium virorum mentio est, quorum honori hæc facultas defertur: Senatui conceditur *L. 32. eod. tit. de Publ. Cursu* at *l. 71.* omnibus Judicibus interdicit ejus usu, exceptô Præfectô Prætoriô: *L.* verò *43.* etiam Illustres Magistros pedestres & equestres illius usurpatione abstinuisse ostendit; sic variè, pro temporibus moderatâ publicæ evectionis ratione, & modo latius, modo arctiùs dispensatâ. Verùm sic appellatus est, quod nemini privato, nec nisi iis, de quibus dictum, quosque vel ad se Princeps evocabat, vel à se dimittebat, ejus usus esset concessus: nec nisi in publicis causis evectiones fieri liceret, aut ad transmittendos Largitionales titulos &c. Necessitatem ejus exhibendi ex antiquo incubuisse Curialibus seu Decurionibus, discimus ex *l.* trium Augustorum suprà laudata: à quibus ad Fiscum eam transduxisse Hadrianum nonnulli volunt, ex verbis Spartiani *l. cit.* quem tamen locum aliter accipi à Casaubono & Salmasio vidimus. Severus certè tandem illos hoc onere sublevavit, ut suprà dictum, ubi etiam de *Cursus* hujus institutione. Vide quoque hic infrà.

CURSUS Vehicularius, idem cum *Publico*: quâ generali appellatione rhedæ, cisia, veredi, angariæ, & omnia, quæ in cursu publico usurparentur, sive vehicula, sive animalia, comprehenduntur. Divisus in *velocem* & *clabularium*, quô nomine angarias venisse, visum est. Claud. Salmas. *ad Capitolin. in Antonino Pio, c. 12.* Sed & *ad Cursum* naves adhibitæ, ut infrà videbimus voce *Dromones*. Vide quoque infra *Posta*.

CURTA, Pannoniæ inferioris oppid. nunc pagus ad Danubium, medius inter Crumerum, ad Occasum & Strigonium ad Ortum, 3. leuc. *Ferrar.*

CURTANA, aliis *Curtein*, Edoardi Confessoris gladius, qui in inauguratione Angliæ Regum cœteris præfertur, à Comite Cestriæ, Matth. Paris. *in Henrico III. sub A. C.* 1236. Sic Arthuri Regis gladius *Caliburn* & *Ron* dictos fertur. *Spelmannus*. Cæterùm *Curtana* ensis fuit Cuspide acieque retusus, in signum misericordiæ populis à Rege præstandæ, unde & nomen: Id vero etiam juris spectâsse Ducem Lancastriæ docet Edw. Cokus *ad Littleton, sect. 35.* Sic regii ensis Danici, *Love* nomine, quô Biarco usus; alius *Strep* dicti, in eadem gente; duorum porrò aliorum, qui Haldeni erant, *Lusingi* & *Hvyttingi*, meminit Saxo, *l. 2. 4.* & *7.* Vide Garassum *in Sacris Remensibus c. de Ense Regio* & infrà in *Durandal*.

CURTI, Asiæ populi *Cohreno* an iidem cum Turcis, quomodo vocem hanc usurpat Albertus Argentin *p. 141.* Vide Car. du Fresne, *Histor. Byzantinæ, l. 8. c. 6.*

CURTICULÆ vel CURCELLÆ, quasi parvæ villæ, seu exigui vici à *Curte*: multa sunt ejusdem nominis in Gallia, è quibus hunc notissimæ *Curcellæ* in Veliocassibus, ad Ittam fluv. Dangutum inter & Gisortium. Hadr. Vales. *Notit. Gall.*

CURTILARIUS, Gallis *Curtillier*, Officium Monasticum, cujus curæ potissimum incumbebat, ex *curtili* Monasterii aut aliunde olera & pulmentaria Monachis subministrare, quod posteà in beneficium & feudum Ecclesiasticum Romano Pontifici obnoxium transiit, uti docet Doubletus, *Histor. Monaster. Sandionys. l. 1. c. 59.* Interdum tamen nuncupantur ita, qui Domini sui principalis seu capitalis Curiam sequi tenentur & ejus placitis interesse, Car. du Fresne in voce *Curtis*.

CURTILIUS Mancias, superioris in Germania Exercitu Dux, Q. Volusiô, & P. Scipione Consulib.

CURTINETUM Senonum, castellum in Senonum finibus, Prioratu SS. Petri & Pauli illustre, vulgò *Courtenay*: cujus castri hærede ductâ unus è Ludovici Crassi Regis filiis Petrus Curtiniacensium Principum familiæ originem dedit. *Idem.*

CURTIS, & CURS, apud mediastinos scriptores, idem quod *Cortis* & *Cors*; palatium, aula Principum, Nobilium, &c. A græco Κόρτις, fiscella, qualus, cavea, ad asservandas aves. Cui simile Latin. *Cors* vel *Cohors*. Unde Martialis, *l. 7. Epigr. 30. v. 1.*

Rauca cortis avet.

Et Ovid. *l. 4. Fast. v. 704.*

Abstulerat multas illa cohortis aves.

Dein *Cortem* dicebant, quod in domo rustica locô atrii fuit; etiam spatium intra maceriam: Hortum quoque, & casam: Villam posteà, ubi habitaculum alicujus Nobilis: tandem Aulam, Palatium & familiam Principis: Vide Jornand. *de rebus Get. c.* 34. Asser. Menevens. *de gestis Alfredi*, Henr. Spelmann. *Glossar. Archaeol.* & suprà in voce Cors.

CURTIS Nova, *la Cour Neuve*, villa agri Parisini, proxima Monasterio S. Dionysii, Hadr. Valesl. *Notit. Gall.*

CURTISANÆ, quænam dicantur in Italia, docet celebris Doctor Sorbonicus Claud. Espencæus *de Continentia, l.* 3. *c.* 4. ubi postquàm de instituto Pauli III. qui Cardinales quosdam & Viros alios graves delegerat, ad Ecclesiam emendandam A. C. 1538. disseruisset, dixissetque consuluisse illos, *corrigendum & hunc turpem abusum, quò illis (Romæ) meretrices, ut matronæ incedunt, aut mulâ vehuntur, asseclantibus eas de medio die nobilibus familiaribusque Cardinalium atque Clericis, habitant etiam insignes ædes.* Addit, *Mirum certe tales tantosque viros constituisse, emmendandum modò scortorum fastum & luxum, non etiam semel ejiciendi, an vero propter tam multos ibi cœlibes retinenda? ô rem horrendam! mihi fane sic eos sensisse dicere religio sit. Nos Gallos stolidos, scilicet ac simplices (sic enim nos illi vocant homines scilicet subtiles atque sapientes) non posse non graviter offendi tot mille luparum in iisdem maris, una in urbe, sub eodem prope (quod ajunt) tecto quotidiano conspectu, ac velimus nolimus, occursu. Non enim jam, ut olim, sub mœnibus habitant, aut sub Mœnianis Circensibus, Martiali ob id Summœnianæ dictæ. Quærit Q. Fabius, l.* 7. *c.* 4. *An in lupanari cum aliena deprehensus adulter sit? non quæsiturus, nisi certò tum locô fuissent diversatæ. Nunc verò sub Christi Vicariis ac Petri successoribus, ut ntinc quidam cecinit,*

— Urbs est jam tota lupanar,
Mater Æneæ regnat in urbe sui.

Quodque in Solone Plutarchus scribit, Athenienses mitibus nominibus urbane immunienda rerum atrocitatem mitigâsse, meretrices hetæras, socias, amicas nuncupâsse. Ita Romanenses sua Nundinalia pudoris prostibula, Curtisanas vocant. ô Italicum acumen! Hæc Doctor ille Sorbonicus. Quanto puriora castra Balduini Flandriæ Comitis qui Imperator Constantinopolitanus salutatus est, A. C. 1204. De quo etiam hoste, memorat Nicetas Choniates, adeò fuisse continentem, ut ne adspectu quidem impudicô mulierem intuitus sit, quamdiu à propria uxore abfuit: & bis quâlibet hebdomade vesperè proclamari curaverit, ne quis in suo Palatio cubaret, qui alienam mulierem attingeret. Aula item veterum Imperatorum, de quibus refert Johannes Chrysostomus Episcopus Constantinopolit. suô tempore (circa A. C. 400 regnantibus Honoriô & Arcadiô Augg.) lege cautum esse atque observatum, ut in Regiis seu Palatiis Imperialibus si quis introductam meretricem cognovisset vel ebrietate aliâve hujusmodi turpitudine sese maculâsset, ultimô afficeretur suppliciô, vide Jo. Forbesium, *Instructionum Histor. Theologic. l.* 4. *c.* 20. § 5.

CURTISIUS prænomine Titus, quondam prætoriæ cohortis miles, Tiberii Imperii annô decimô tumultûs servilis per Italiam auctor: qui primò cœtibus clandestinis apud Brundusium & circumjecta oppida; mox positis propalam libellis ad libertatem vocabat agrestia per longinquos saltus & ferocia servitia: cùm forte tres biremes adpulêre ad usus commeantium illô mari. Et erat iisdem regionibus Curtius Lupus quæstor, cui provincia vetere ex more Calles evenerat. Is dispositâ classiariorum copiâ, cœptantem tùm maximè conjurationem disjecit: Missusque à Cæsare properè Stajus tribunus cum validâ manu Ducem ipsum & proximos audaciæ in urbem traxit. Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 27.

CURTIUS, CURTIA gens Romæ consularis & patricia minorum gentium Romam cum T. Tatio commigravit sub Romulo.

CURTIUS, prænomine Marcus, adolescens Romanus nobilis, qui se pro salute patriæ Diis manibus devovit. Nam cùm terra in medio foro ingenti hiatu desedisset, responsumque esset, non coituram iterum, nisi quisquam ex primæ spei adolescentibus sese in hiatum dejecisset, Curtius acceptam à patria vitam eidem impendere non dubitavit, conscensoque equô, sine mora se in specum præcipitavit. Unde etiam *Curtius lacus* nomen creditur servâsse. Aristid. *apud Plut. in Paral.* Liv. *l.* 7. *c.* 6. Val. Max. *l.* 5. *c.* 6. *ex* 2.

CURTIUS, cujus meminit Cicero, *l.* 3. *ad Quintum fratrem, ep.* 2.

CURTIUS, Eques Romanus deliciis diffluens, quum apud Augustum cœnaret, turdum macrum è patina attollens, cumque manu tenens, interrogavit Cæsarem, num mittere liceret? Quumque is respondisset, quidni liceat? Ille protinus avem per fenestram misit. Princeps ambiguitate verbi delusus factum æquô animô tulit. Macrob. *l.* 2. *Saturnal. c.* 4.

CURTIUS Atticus, illustris, Eques Romanus, Tiberio in secessum Campaniæ comes. Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 58. Subversus arte Sejani; ad quem Ovidii *Elegia IV.* & *VII. libri secundi de Ponto.*

CURTIUS Jacobus, vide *Jacobus.*

CURTIUS Matthæus, vide *Matthæus.*

CURTIUS Montanus, Orator & Poëta, sub Vespasiano: cujus versus non adeò laudati. Accusavit Regulum, Tacit. *l.* 4. *Annal. c.* 28. 29. Plin. jun. ipsi epistolam 29. inscripsit, *l.* 7. Alius est à Julio Montano, morum elegantiâ, carminis suavitate, & conversationis amabilitate Tiberio, grato qui *de ortu solis* scriptum edidit. Senec. *Ep.* 122. Ovid. *l.* 4. *de Pont. El.* 16. *v.* 11.

CURTIUS Montanus, Senator, qui referente Domitianô, de restituendis Galbæ honoribus, censuit, ut Pisonis quoque memoria celebraretur, irritâ sententiâ. Tacit. *l.* 4. *Hist. c.* 40.

CURTIUS Nicias, Grammaticus, Pompeji & Memmii amicus intimus. Cicero, *ep. ad Dolabellam*, & alibi. Sueton. *de Illustr. Gramm. c.* 14.

Q. CURTIUS, temporibus Tiberii floruit, in quem est ejusdem Principis dictum, natalium ejus dedecus velantis: *Curtius mihi videtur ex se natus.* Orator insignis. Ex sectatore Quæstoris in Africa, consulatu imperium, provinciam Africam, & triumphi insignia meruit, Tacit. *l.* 11. *Annal. c.* 20. 21. De eodem Plin. *Ep.* 27. *l.* 7. ad *Suram.* An idem cum sequente? Grandis ejus ætas non refragatur. Vide & *Quintus.*

Q. CURTIUS Rufus, nobilis Historicus, *de rebus gestis Alexandri Magni* scripsit historiam. Ætas ejus colligitur ex loco ipsius, *l.* 10. *c.* 9. ubi de *novo sydere* loquitur. Quod alii de Augusto Cæsare intelligunt, Lipsius de Claudio, Nonnemo quoque de Trajano. Vossius autem optimè ad Vespasiani tempora eum refert, quem vide *de Hist. Lat. l.* 1. *c.* 28. Mothe Vayerius, *jud. de Historicis*, Radecus, *Comm.* &c.

CURTIUS Fons, insigni aquæ ductu memorabilis, ut qui à quadragesimo lapide in urbem fuerit perductus opere arcuatô tantæ altitudinis, ut in omnes urbis montes facilè distribueretur. Plin. *l.* 36. *c.* 15.

CURVA Porticus, apud Spartian. camerata est: *in qua pictum de musivo Pescennium Nigrum, inter Commodi amicissimos, sacra Isidis ferentem*, legas *ibid.* Vide Salmas. *ad Pescennii Vit. c.* 6.

CURVA Via, *Courbe Voye* vicus agri Parisini, ad trans Sequanam, prope Columbas. Sic *Curva Villa*, in Carnutibus, *Courville.*

CURVA Villa, *Courville*, alde: Municipium est, Ivoni non indictum, quod Autura fluv. qui in Pertico oritur, primum alluit, Hadr. Valesl. in voce *Autura.*

CURUBIS, vide *Curobis.*

CURVENNÆ, Vicus Galliæ, in Briegio, non procul ab amne & Monasterio Edera: vulgò *Courres* aut *Conne.*

CURULIS Magistratus, apud Romanos, dictus est, cui jus erat Sellæ Curulis, ut Dictator, Consul, Censor, Prætor, Ædilis Curulis. His orti *Nobiles* dicebantur, ob imagines Majorum, qui Magistratus Curules gesserant: quemadmodùm ii *Novi* appellati sunt, quorum non Majores quidem, ipsi verò Magistratus Curules gessere: ii verò *qui* nec ipsi, nec Majores id dignitatis tenuêre, *Ignobiles* nuncupari soliti sunt. Fuit autem *Curulis sella* ex ebore, unde Horatio *Curule ebur*, *l.* 1. *Ep.* 6. *v.* 53. 54. cujus forma in nummis crebrò expressa: nec dissimilis sellis iis, quas Belgæ *Hispanicas* appellant, & quarum in aulis usus. Describit Plutarchus *in Mario*, & incurvis pedibus eas fuisse ostendit. Itaque in *Glossis* priscis Sella Curulis explicatur, Ἀγκυλόπους θρόνος βασιλικός. Sicuti autem Senatorum humiles erant sedes, ita hæ Sellæ sublimes & excelsæ fuêre. Silius, *l.* 8. *v.* 487.

Hæc altas eboris decoravit honore Curules.

Et Lucan. *l.* 5. *v.* 16.

Lentulus è celsa sublimis sede profatur.

Non quòd sellæ ipsæ altissimæ, sed quòd adjuncti plures gradus. Cassiodorus, *Ep. l.* 6. *Sellam curulem pro sua magnitudine multis gradibus enisus ascendit.* Nec ex ebore solùm, unde Græci ἐλεφάντινον θρόνον aut δίφρον talem sellam vertunt, factæ sunt, sed cælatæ insuper ac sculptæ: Unde Lipsius, *In iis, ornatus causâ, signa fuerunt:* Ovid. *de Ponto, l.* 4. *Eleg.* 9. *v.* 27.

Signa quoque in sella nôssem formata Curuli,
Et totum Numidæ sculptile dentis opus.

Earum auctor apud Romanos Tarquinius fuit Priscus, origo ab Hetruscis, teste Liviô, *l.* 1. *c.* 8. Nomen à curru, quia *in curru, quò honoris gratiâ in Curiam vehebantur Magistratus Curules, sella erat, supra quam considerent*, A. Gellius, *l.* 3. *c.* 18. Isi locus verò sellas post currus vehi solitas refert, cùm ait: *Consules enim & Prætores, ob longinquitatem viæ curru in forum provectos: utroque & sellas, quæ post eos vehebantur, in quibus sedentes jura redderent*, Curules dictas. Verùm Lipsius à Curibus, Sabinorum oppido, nomen deducit. Curru autem in Curiam vehi L. Cæcilio Metello honoris causâ primùm concessum fuisse, vetus marmor in ejus elogium sculptum ostendit: L. CÆCILIUS L. F. METELLUS PONT. MAX. COS. II. DICTATOR. MAG. EQ. XV. VIR. AGRIS. DANDIS. QUI. PRIMUS. ELEPHANTOS. PRIMO. PUNICO. BELLO. DUXIT. IN. TRIUMPHO. PRIMARIUS BELLATOR. OPTIMUS. ORATOR. FORTISSIMUS. IMPERATOR. AUSPICIO. SUO. MAXIMAS. RES. GESSIT. MAXIMO. USUS. HONORE. SUMMA. SAPIENTIA. MAXIMUS. SENATOR. EX. ÆQUO. PECUNIAM. PARTAM. SINGULIS. LIBERIS. RELIQUIT. CLARISSUMUS. IN. CIVITATE. FUIT. TRIBUTUM. EI. UT. QUOTIENS. IN. SENATUM. IRET. CURRU. VEHERETUR. AD. CURIAM. QUOD. A. CONDITO. ÆVO. NULLI. ALII. CONTIGIT, apud Oiselium, *Notis in A. Gellii locum suprà citatum.* Bellô Gallicô sellas has, quæ dignitatis aliàs insigne fuerunt in funestum usum esse versas, docet Florus, *l.* 1. *c.* 13. Fuso enim ad Alliam Romanorum exercitu, jamque appropinquantibus Urbi Gallis Senonibus, *Majores natu amplissimis usi honoribus, in forum coëunt, ibi devovente Pontifice, Diis Manibus se consecrant: statimque in suas quisque ædes regressi, sicut in trabeis erant & amplissimo cultu, in* Curulibus sellis *sese posuerunt; ut, cum venisset hostis, in sua dignitate morerentur.* Et paulò pòst, *Ubi sedentes in* Curulibus *suis prætextatos senes, velut Deos geniosque venerati, mox eosdem, postquam esse homines liquebat, aliòqui nihil respondere dignantes, pari vecordiâ* (Galli) *mactant.* Sed & aliquando vox *Curulis* substantivè sumitur, notante Stadiò *in Florum, l.* 1. *c.* 5. & tum præcipuum aliquem Magistratum officiumque designat.

CURULUS Vectario, jam antiquissimis temporibus in usu: siquidem,

siquidem, ut Arati vetustus Interpres testatur, primus qui equos junxerit, fuit Erichthonius, apud Plinium, l. 7. c. 56. quem ob id inter cœlitum imagines relatum scribit. Manilius, *Astronom.* l. 1. Sed forma & modus *Curruum* diversa fuêre. Nam idem Plin. l. 16. c. 42. materiem curribus faciendis idoneam abietem probat, rotarum verò axibus ilicem, fraxinum atque ulmum: unde Veteres ex hujusmodi lignis currus fabricâsse elicitur, qui, prioribus illis seculis, duabus tantum rotis construebantur, quibus alias duas, iterum Plinio teste, l. 7. c. 56. posteà addidêre Phryges. Deinde Scythæ sex etiam rotis *Currus* construxêre, uti ex Hippocrate discimus, l. *de aere, aquis & loc.* Et quidem rotæ hæ Homeri ævô stannô ornabantur, at posterioribus seculis non rotæ modò, sed tota vehicula ebore exculta legimus, apud Plautum, *Aulul. Actu* 2. *sc.* 1. v. 46. sicuti Plinii ætate tota esseda atque vehicula aurô ac argentô insignita conspiciebantur, l. 34. c. 17. Variis præterea rebus cooperta fuêre, sed plerumque pellibus, Plut. *Probl. Rom.* atque aliquando equis, aliquando mulis, aliquando bobus, interdum viris agi solebant. Quin Heliogabalum non modò varia, eaque monstrosa animalia, sed etiam mulieres nudas vehiculis *curribusque* junxisse, sicque vectum esse, tradit Lamprid. *in eo*, c. 29. Gestatio porrò ista Romæ olim, inter mulieres inprimis, maximis in deliciis fuit, eoque luxus aliquando pervenit, ut eas ipsâ nti, SCtô vetare coacti sint Romani: cujus rei gratiâ cùm mulieres itâ petitæ inter sese conspirâssent, ne qua eorum conciperet neque pareret, atque ita viros ulciscerentur, Romanos mutâsse sententiam atque legem sustulisse scribit *Plutarchus*. Marcus tamen posteà Aurelius Antoninus Philos. matronarum consulens modestiæ, ne in iis deinceps sederent, neque equis per urbes veherentur, denuo prohibuit. Neque minùs apud Gymnasticos hæc ipsa gestatio æstimata reperitur: quando, sive ludos & sacra certamina spectes, sive Medicorum attendas præcepta, in omnibus ea usitata apparebit. Nonâ certè & nonagesimâ Olympiade *Curruum certamen* in Olympicos invectum est ludos, frequentesque synorides, quibus animas nostras Plato *in Phædro* elegantissimè assimilavit, nec non bigæ quadrigæque, curruum genera, in publicis sacris certârunt. Quod posteà studium ita apud Romanos excultum auctumque est, ut pauca vel nulla ferè publica spectacula ederentur, quin *Curruum* certaminibus honorifica præmia proposita spectarentur, qua de re alibi dicetur. Nec à bellicis exercitationibus hoc studium abhorruit: ab Homeri namque ætate usque ad Xenophontis tempora, imò & posterioribus seculis perdurasse morem, è curribus quoque in bello dimicandi, notum est. Similem vectationem Medicos Gymnasticos, tam sanis conservandis, quam ægrotis sanitati restituendis, adhibuisse, testantur *Galenus*, *Antyllus* apud *Oribasium*, *Herodotus*, alii: è quibus Galenus duo ejus genera fecit *de tuend. valet.* c. 11. alterum, in quo homines vecti sedebant, alterum, in quo jacebant: quæ utraque tarò in Urbe, frequentissimè per vias & extra urbem peragi consuevisse, colligitur ex Plut. *Problem. Rom.* ubi tradit, in Septimontii festo Romanos coactos fuisse prohibere, *ne ea die vehiculô uti liceret*, ne urbs & festi solennitas relinqueretur. Nunquid autem sani simul ac valetudinarii in iisdem vehiculis exercerentur, indicâsse videtur *Herodotus*, apud quem legimus, febricitantes curribus, qui manu ducebantur, nec non bigis gestari solitos, atque illos à principio per 30. stadia moveri, dein illa duplicare; hos à stadiis 30. aut 40. initium ducere & usque ad spatium alterô tantô majus progredi consuevisse. Sanos verò omnibus *curribus* & tectis & apertis, sine ullo discrimine, usos esse, verisimile est: etsi fortasse Principes tectis potius vectos esse credi par est, quando refert Dion Historicus, l. 60. *sub init.* Claudium Cæsarem dum prosperâ uteretur valetudine, caputque tremulum & manus ac linguam titubantes haberet, primum omnium Romanorum vehiculô undique obtectô gestatum fuisse; sicut Plinius Jun. ob oculorum infirmitatem, eôdem se aliquando usum testatur, l. 7. *Ep.* 21. &c. Vide Hier. Mercurialem, *de Arte Gymnast.* l. 3. c. 10. 11. & l. 6. c. 10. ut & in voce *Currus*.

Varia Curruum apud Veteres genera.

Arcima, seu Arcera.
Basterna, ad quas Matronæ se receperunt, cùm iis carpentorum usu interdiceretur. Vide suprà.
Biga.
Birotum.
Cantherinum.
Carpentum, Augustarum & Magistratuum Roman. vehiculum.
Carruca, quâ Matronæ utebantur.
Cisium, vehiculi biroti genus,
Covinus.
Epiredium,
Petoritum.
Pilentum.
Plaustrum.
Rheda.
Sarracum.
Synoris.
Thensa, vehiculum sacrum, in quo Deorum imagines, in ludorum Circensium pompa, vectabantur, uti diximus *suô locô*, &c. Et hæc omnia, quòd foris agerentur, erant similia, distabant verò formâ, materiâ, magnitudine, modô, aliis; ut præter Mercurialem, videre est apud Joh. Laurent. *de re Vehicul.*

CURZOLA, Insula in mari Adriatico, *Ptol.* & Plinio, l. 3. c. 26. *Corcyra Melæna* dicta. Longa est 40. milliar. ampla 90. paucam mittit frumenti copiam: tamen vinum optimum fert. Incolæ navigationi student, multasque conficiunt naves. Ejusdem nominis oppido Episcopus præest. Oppidum muris probè instructum, multi mercatores inhabitant, qui navibus magnum quæstum faciunt. *Merul.* Vide *Corcyra*.

CUSA, vide *Nicolaus Cusa*. Item urbs Nubiæ.

CUSA, Mauritaniæ Tingitanæ fluv. *Ptol. Umarabea Marmolio, Ommrabe aliis.*

CUSANTIA, vulgò *Cusance*, Familia in Gallia illustris, quæ ante 4. & quod excurrit secula floruit, à matrimonio Isabellæ *de Vergy* Baronatum *de Beauvoir* & dein S. *Julien* titulis adjecit. Accessit ipsa hæreditas domus Vergiacæ atque ita Comitatus *de Champlite* titulus, sed extincta est, A. C. 1635. in Claudii Francisci filio, cujus progenitores ita habent. Fridericus B. *de Belvoir* Du. *de Cusance*, ex Lutia Balma Comite *de Monte rebello* filia, pater fuit Theobaldi: quô & Peronâ Saxeliâ natus Claudius, ductâ Isabellâ *de Chastelvilain*, filium habuit cognominem, maritum Philibertæ *de Lugny*, & ex ea genitorem Vandelini Simonis: cujus ex Beatrice Vergiaca filius fuit, Claudius Franciscus præfatus B. *de Belvoir* Du. *De Cusance*, quô & Ernestinâ *de Witten* & *Bergen*, genitus est Clerialdus *de Cusance* & *de Vergy*, Comes *de Champlite*, Marchio Bergensis, qui obiit improlis A. C. 1635. Reliqui Vandelini & Beatricis liberi fuêre Ermenfridus B. de S. Juliano (cujus uxor Dela de Rye etiam sine prole decessit) & Johannes Baptista Abbas *de Belleuaux*. Habuit verò Clerialdus sororem Beatricem, quæ nupta primò Eugenio Leopoldo *d'Oyselet*, posteà Caroli Lotharingiæ Ducis uxor fuit, ex eo mater Principis *de Vaudemont*. Vide Phil. Jacobum Spenerum, *Theat. Nobilit. Europ. Part.* II. p. 71.

CUSCO, Metropolis, & præcipua civitas, in ea novi orbis parte, quæ Meridiem magis respicit, quam Hispani Terram firmam appellant, & quæ Brasiliam, Peruviamque comprehendit. In planitie, prope colles, cum palatio superbissimo. Olim totius Peruviæ primaria & regia Incarum sedes. Hæc civitas cum pulcherrimis Galliæ, & Hispaniæ urbibus, amplitudine, invictâ arcis munitione, & hominum potissimùm nobilium frequentiâ, ædificiorum serie, sitûsque amœnitate contendit. Delectantur incolæ rebus depictis, pannô, plumbi, stannique fodinis abundant; Argenti apud eos vis magna non item. Sub Hispaniæ Rege. Inter fluv. Incayum & Apurimam. Nunc sensim deficit, terræ motibus, A. C. 1650. pessimè habita. Vide Novi Orbis descriptores. Episcopalis est sub Archiepiscopo Limensi.

CUSCULIA, apud Plinium, l. 16. c. 8. ex Græco Κοκκύλια, grana sunt κόκκου βαφικοῦ, *cocci tinctoriæ*, quæ cum scateant intus parvis vermiculis, quorum sanies coccino tingendo præclara est, & eximium illum colorem, quem nos miramur & adorârunt Veteres, efficit, unde factum, ut *Vermiculum* pro ipso cocco dixerint, vide suprà ubi de *Cocco*, nec non in voce *Cusculium*.

CUSCULIS, Thraciæ urbs. *Procopius*.

CUSCUTA, Arabibus *Casuth*, Veteribus *Cassytas*, nonnullis est semen illud, quod circa ortum Caniculæ in Spina Babylonia satum, eôdem die surgere & crescere legitur, ad eam amplitudinem ut spinam ipsam amplectatur totam, apud Plinium, l. 13. c. 24. Sed *Cuscuta* sponte nascitur, nec spinis tantùm, verùm etiam aliis herbis & arboribus circumvolvitur. Unde epithymon potius & quod stœbæ spinæ innascitur, eô nomine venire possit. Certè *Theophrastus* κασύταν, quæ *Cuscuta* est vulgaris, ab illo semine separat, [illegible] *Syriaca hæc herba dicta Cassyta & arboribus & spinis innascitur* &c. Vide Salmas. ad, *Solin.* p. 1291.

CUSI, Pannoniæ inferioris urbs, *Antonin.*

CUSILLA, vulgò *Cousille*, amnis Galliæ, *inter quem & Ligerim, arcem in monte Budelli extruxisse*, legitur Fulco Comes Andicavorum. Iste mons Budelli nuncupatur hodie *Membrole* vel *Montbrole*, locus aut vicus inter Ligerim & *Cusillam*, qui paulo infra Turonos in dextrum Ligerim labitur. *Chisilium* fluv. vocant *Gesta* Dominorum Ambacensium; *Cisilum*, *Gesta* Episcoporum Turonicorum, apud Vales. in voce *Surra fluv.*

CUSIS, filius Abdi, 1. Paral. c. 6. v. 18. i. e. *durus*, aut *extenuatus*.

CUSPATORES, in *Glossis* Basilic. [illegible] *custodes* sunt, *cuspos enim lignea sandalia vocant.* Cippus nempe, seu *Cuspus* lignum erat, quô pedes reorum vincti in carcere tenebantur, annuli habens figuram, ut *Eustathius* docet. Unde *pedes servorum annulati*, Apulejo. Ex Græco [illegible], quò lignum appellabatur, quô cervix aut pedes noxiorum vinciri mos erat. Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*, c. 5. Vide quoque Meursium, *Glossar.* & Fabrotum, *ad Cedrenum*.

CUSPINIANUS Johannes, Suinfurtô oriundus, Poëta & Medicus, Maximiliano Imperatori gratus. Scripsit *commentarium Consulum*, *Cæsarum & Imperatorum Romanor. Historiam Austriæ*, *de origine Turcarum*, &c. De eo conqueritur Spondus, quod scripserit, Cunigondem fil. Friderici III. quæ Alberto Bavaro nupsit, priùs desponsatam fuisse Mahometi. A. C. 1487. n. 7. Calvisius idem habet, *in Chronol.* p. 890. Nicol. Gerbelius, *in vita Cuspiniani*. Voss. *de Hist. Lat.* l. 3. c. 10.

CUSPIS, propriè hastæ ferrum, Græcè αἰχμή, item στύραξ, in una parte acutum, cui hastile vel hastæ lignum immissum erat. Hanc in occludendis foribus βαλάνου vicem aliquando usumque præbuisse, scribit alicubi *Thucydides* laudatus *Polluci*. [illegible] Nempe uti hoc ferrum concavum erat, ut hastili indueretur: sic clavis demissa in βάλανον sese induebat, eamque ab imo sursum trahebat, quemadmodùm hastæ lignum cuspidi immittitur. Qua de re vide suprà in voce *Balanus*. Apud Sueton. *Julio*, c. 62. ubi de prœlio ad Dyrrhachium, *Aquilifer moranti cuspide comminatus est*: hastilis, quô aquilæ gestabantur, pars est posterior mucronata, quâ terræ infigebatur. Vide Casaubon. *ibi*. Pro ipsa hasta, apud Poetas, passim. Hinc Statius, l. 10. *Theb.* v. 210.

—— —— vade eja, ulciscere ferrô
Nos saltem dixit: neque hæc ad limina visus
Cuspide sublatâ totôque impellere curru.

Claudianus de Minerva, *l. 2. Rapt. Proserp. v. 19.*

Et Pandionias quæ Cuspide *temperat arces* &c.

Tingi consuevisse *Cuspides* in prœliis olim, ut nocentiores essent, Plinius tradit, venenô, quod inde *dorycnion* dictum, *l. 21. c. 31.* de Strychno, *Hoc est venenum, quod innocentissimi Auctores simpliciter dorycnion appellavêre, ab eo quod cuspides in prœlio tingerentur illo passim nocente.* Vide Plut. *Opusc.* περὶ ἀοργησίας, & infrà ubi de *Sagittis*, item *Veneno.*

CUSPIUS Fadus, Procurator Judææ, A. C. 45. Theudam impostorem ac Pseudo-Josuam debellavit. Et successit Tiberius Alexander, A. C. 46. Joseph. *Jud. Ant. l. 20. c. 2. & 3.* &c.

CUSRUDES, Rex inferioris Ægypti secundus, Menem seu Mestraim, totius Ægypti primum Regem excepit, eô adhuc in reliqua Ægypto regnante: præfuit annos 63. successore Aristarchô. Joh. Marshamus, *Chron. Canone* ex Syncello.

CUSSINUS, in Eccles. Roman. pulvinar seu pulvillus, super quem in Altari ponitur Missale, Macer, *Hierolex.* Vox Germanica est & *pulvinum*, seu *pulvillum* notat, vide infrà.

CUSTODIA, pagus Vicentini agri, sextô à Vicentia lapide, jacet ad montis altissimi pedem, in solis ortum spectans, posteriori ad occasum latere: Mons hic cavernas habet, inter alias unam memorabili vastitate, nam in circuitu ferè tria millia passuum continet, ovatâ formâ.

CUSTODIA, Imperatoribus olim duplex, ex militibus Prætorianis, & Germanis, quos *Corporis Custodes*, *Scurras*, *Buccellarios* &c. dictos esse, docet Salmas. *ad Lamprid. in Alex. Severo. c. 61.* At *Custodia* in *Vita* S. Aicadri Abbat. Gemetic. *c. 28.* idem qui *Carca*, de quo suprà. Eôdem nomine Monasterium suum, seu *Custodiæ* Monasterii dignitatem, insigniunt Franciscani, quomodo Græcis φυλακαὶ dicuntur Mulierum Monasteria, apud Palladium *in Histor. Lausiaca capp. 15. 39. & 144.* Aliquando vox carcerem notat. Sic *Custodiæ* Reorum, apud Romanos, vel *Liberæ* erant, in quas ante confessionem tradebantur, vel apud Magistratus domi, vel apud privatos Nobiles custodiendi, quemadmodum de indice Bacchanalium, scripsit Liv. *l. 39. c. 10.* & de conjuratis Sallustius, *c. 50.* Vide quoque de Hebræis infrà, voce *Pœna*: Vel *Arcta* & Pœnales, in quas post confessionem illos conjici mos erat. *Custodia ligera* pars carceris erat, in qua cervices captivis frangebantur, aliàs *Robustus Codex*, & *Robur*, Vide infrà *suô locô*. Hinc *Custodiarum elogia*, apud Sueton. *Calig. c. 27.* *Custodiarum seriem recognoscens; nullius inspecto elogio ---- duci imperavit*, sunt quæ Græci Jureconsulti vocant ἐπιδιαγνώσεις Judicum inferiorum, ut pedaneorum atque etiam Prætorum, vide *l. 6. ff. de custodiis & exhibit. reor.* At apud Tertullian. *Apologet.* Commentariensis pittacia sunt, quibus Judici breviter exponebat, quid de reis comperisset. Ita enim moris fuisse, docet ex *l. Impp.* Gratiani, Valentiniani & Theodosii A. A. A. Casaubon. *ad Sueton. d. l.* &c.

CUSTOS, frequens apud Romanos nomen, denotabat Viros sapientes, qui pueritiæ regendæ erant præfecti. Virg. *l. 5. Æn. v. 546.*

Custodem ad sese comitemque impubis Iuli
Epytiden vocat. ---- ----

Horatius, *l. 1. Serm. Sat. 4. v. 118.*

Dum Custodis *eges.*

Et *in Arte, v. 161.*

Imberbis juvenis tandem Custode remotô, &c.

Hi aliô nomine ab eodem *Reges* vocantur, *l. 1. Carm. Ode 36.* Aliàs *Comites* Latinis, Græcis antiquioribus Εὐνοῦχοι & Αἰδοῖοι, insequentibus Αἰδοῖοι & Παιδαγωγοὶ, quorum præcipuum munus erat, temperantiam docere: unde ingenuorum liberis ante pubertatem statim præfici solebant, ut viderent, ne τὴν ὥραν χαρίζωνται auderent. Inprimis verò antiquitus matronæ καὶ τὸ γυναικεῖον illorum fidei committebatur, qualis celeberrimus ille Homeri fuit *Odyss. γ.* qui Αἰδοῖος ab illo dicitur: ab aliis Εὐνοῦχος, non ob corporis labem, sed ob munus quod sustinebat; pudicitiæ enim Clytemnestræ custodiendæ admotus erat, à marito ejus absente: Hodie *Custodem* exponeremus. *Eunuchi* enim iidem dicebantur olim, qui *Custodes* posteà. Sic de *Menœte*, Argiæ comite ac custode, Papinius Statius, *l. 12. Theb. v. 205.*

----- *Virgineï* custos *monitorque pudoris.*

Vide quoque eum, *l. 7.* & *11.* ubi de Phorbante & Actore, ejusdem Argiæ custodibus. Horum vice Barbari, quo suspicioni locus non esset, castratos postmodùm ferè & *Eunuchos*, hôc sensu dictos, adhibuerunt. Qui cùm γυναικωνιτίδι non modò occuparent, sed & puerorum curæ præficerentur, manifestam integris gentibus ruinam invexerunt. Qua de re vide querelam Platonis *de Legg. l. 3.* Corruptela ad Græcos inde & Romanos manavit, uti discere est ex Ovidio, Propertio, Aliis. Vide Dan. Heinsium, *Introduct. in Hesiodi l. c. 6.* & suprà in voce *Cantor*, uti de alia vocabuli notione infrà, *Neogenis*, it. *Torcular*, *Tyre*, *Vestibulum*. Apud C. Nepotem, *Cimone*, *c. 4.* occurrit *prædiorum hortorumque Custos*, & apud Cicer. *pro Flacco*, Hermippus *Custos in frumento publico dicitur* positus. Alii iterum *Custodes*, apud Cæsarem *de Bell. Gall. l. 1. c. 20.* *Dumnorigi* Custodes *ponit, ut, quæ agat quibuscum loquatur scire possit.* Et Cicer. *Philipp. 2.* *Quoties te Pater tuus domô sua ejecit? Quoties* Custodes *posuit, ne limen intrares?* Hodie in Ecclesia Romana *Custos* dicitur, Presbyter aut Clericus, cui Templi cura incumbit, æditus, qui *Custos Ecclesiæ* in Ord. Roman. alibi *Custos Altaris.* Ejus est, *signum quoque dare in vespertinis nocturnisque officiis, vela, vestesque sacras ac vasa sacrorum, codices quoque, instrumentaque cuncta, oleum in usum Sanctuarii, ceram & luminaria, curare*, Isidorus *in Regula, c. 19.* Vide quoque suprà, *Abbates*, it. *Acerra.* In Monasteriis Fœminarum *Custrix* vocatur, quæ id officii gerit, apud Wolfardum Monach. *de Vita S. Walburgis, l. 3. c. 2.*

CUSTOS Angliæ, qui aliàs Gubernator, Rege absente, Gallis *Regent*, apud Florentium Wigorn. & Sim. Dunelmensem A. C. 1067. Sic Henricô III. in Vasconia agente, Regina & Richardus Cornub. Comes, *Regni Custodes* fuêre, apud Matth. Westmonasteriensem *A. C.* 1254. Henricus Knyghton Com. Cornubiæ *Gardianus terræ Angliæ*, quod idem, ab Eduardo I. in Vasconiam proficiscente constitutus legitur A. C. 1284. apud Eund. &c. Sed & Hiberniæ Prorex, *Custos Hiberniæ*, & dignitas ejus, *Hiberniæ Custodia*, stylô sulcunt, Joannis & Henrici III. Regum maximè ævô, dici consuevit. Imo & apud Gallos, *Custodes Regni* dictos esse olim, qui posteà *Regentes*, docet *Charta* Philippi III. A. C. 1270. data in castris, juxta Carthaginem, apud Car. du Fresne, *in Glossario.*

CUSTOS Capellæ, apud Eadmerum, *Histor. Novor. l. 4. p. 88.* ubi de crinibus aliquot Deiparæ Virginis (uti creditum) Anselmo Cantuariensi Archiepiscopo ab Ilgyro quodam concessis, verba facit: *Mihique utpote qui capellæ illius* Custos *eram, atque dispositor, custodiendos commendavit*: Capellanus est, ad quem sacri Ministerii seu rerum ad rem sacram peragendam necessariarum, quas inter sacra phylacteria habita, tum cura spectavit. A qua *custodia* prorsùs simpliciter *Custodes* Capellani dicti videntur, Anastasius Biblioth. *in Leone I.* item *Custodes Martyrum.* Et Apocrisiarius, qui & Capellanus, *Palatii* hinc *Custos*, apud Hincmarum *de Ordine Palatii, l. 16.* non quod revera Palatii custodia penès eum fuerit, sed quod esset *Custos Palatinæ Capellæ*, in qua variæ Sanctor. lipsana, quæ Capellani custodiebant, atque in prœliis nonnunquam deferebant &c. Vide suprà, ubi de *Capellanis*.

CUSTOS Crucis, apud Victorem Tunnensem *in Anastasio*, *Elias Episcopus Hierosolymitanus exilio traditur & pro eo Johannes Crucis* Custos *Episcopus ordinatur*: dictus est, cui S. Crucis Christi, ut vocatur, Hierosolymis in S. Anastasi (vide suprà) servandæ cura incumbebat, ut in aliis Ecclesiis reliquiarum Martyrum custodia penès eos erat, qui *Custodes Martyrum* & *Martyrarii* nuncupati sunt. Sanè Francis Hierosolymit. Regnum obtinentibus, hôc titulô Crucem servabat Canonicus S. Anastaseos, Car. du Fresne: quem etiam de aliorum generum *Custodibus*, inprimis de *Custode Laboris*, in Monasteriis, *Custodibus Ordinis*, quomodo appellantur Decani in Ordine Cister. *Custodibus Pacis*, in Anglia; *Custode Palatii*, qui idem fortè, quod Cura Palatii, *in Charta* Lotharii Imperatoris A. C. 1131. de *Custode* tandem *Puerorum*, infantium seu eorum, qui adhuc pueri Monasteriis oblati erant, pluribus vide.

CUSTOS Gregis, apud Virg. *Ecl. 10. v. 36.*

Atque utinam ex vobis unus, vestrique fuissem
Aut Custos gregis, *aut maturæ vinitor uvæ.*

Et *Custos* simpliciter, *Ecl. 3. v. 5.*

Hic alienus oves Custos bis mulget in horas

quibusdam nomen est Pastori mercenario speciale. Quemadmodum colligunt, ex 1. Samuel. *c. 17. v. 20.* ubi David oves legitur reliquisse שׁמר על *penes custodem.* Sed ne putetur id perpetuum, Pana etiam ita compellat Poeta *Georgic. l. 1. v. 17.*

Pan, ovium Custos, *tua si tibi Mænala curæ.*

Vide Bochart. *Hieroz. Parte prior. l. 2. c. 44.* & infrà *Pastor.* Ut alia quædam *Custodum* genera strictim attingam: Apud Curtium *l. 5. c. 1.* Tiridates *pecuniæ Custos* dicitur, i. e. ærario regio præpositus, Γαζοφύλαξ, uti vocat Diodor. Siculus, *l. 17.* Vide suprà in voce *Ærarium.* Apud Senecam *in Hippolyto*, *in initio* Χορηγίαν, *Retium Custodis* fit mentio: qui nempe inter venandum retibus præpositus sedebat, seu veriùs stabat. C. Plin. *l. 1. Ep. 6.* *Erant in proximo non venabulum & lancea, sed stylus & pugillares & Custos statarius, qui ad retia sedet.* Sidonius Apoll. *Subjectorem* vocat, *l. 2. Ep. 2.* Sed & *Custodes coronarum*, in Ludis publicis partarum, clarissimæ familiæ olim fuêre dictæ. Hinc Pindarus, *Nemear. od. 6.*

----- ---- σὺν δὲ θεῷ τύχᾳ
Ἑτέραν οὔτινα οἶκον
ἀπεφάνατο πυγμαχίᾳ πλεόνων
ταμίαν στεφάνων μυχῷ Ἑλλάδος ἁπάσας.
----- ----- *cum Dei favore,*
aliam nullam familiam
prætulit pugilatu custodem
coronarum, in sinu Græciæ universæ.

Et Aristophanis Scholiastes *in Argum. Nubul.* ex *Herodoto* vocat Alcmæonidarum familiam τεθριπποτρόφον, *quadrigarum altricem*: ut quæ multas victorias esset adepta. Nempe eâdem ratione numerabantur coronæ, quâ statuæ, ut ex eodem Pindaro liquet, ubi modò bis, modò ter, modò septies, modò sedecies, modò sexagies ad coronam itum esse, refert, vide Car. Paschal. *Coronar. l. 5. c. 13.* &c.

CUSTOS Panis, vide infrà *Panis*.

CUSTOS Salutis, apud Curtium, *l. 3. c. 6.* *Erat inter nobiles Medicos è Macedonia Regem secutus Philippus, natione Acarnan ---- puero comes &* Custos *salutis datus, non ut Regem modò Sed etiam ut alumnum -- diligebat*: est, non qui armis Alexandrum defenderet, sed qui sanitatis ejus curam ageret, & verbis Taciti *l. 6. Annal. c. 50.* *valetudines ejus regeret.* Quales antiquitus hodieque Magnates alere consueverunt, Freinshem. *ad Curtium loc. cit.* Vide & infrà ubi de *Medicina* ac *Medicis*.

CUSTRI-

CUSTRINUM, oppid. Marchiæ Brandeburg. permunitum, cum arce, intra paludes, ad Oderam fluv. ubi recipit Vartam. Vix 4. leuc. à Francofurto in Boream paulo plus à Landsperga in Occasum.

CUSUETANI, Italiæ populi. Plin. l. 3. c. 5.

CUSUS, seu CHRYSIUS Jornandi, Daciæ fluv. Keres teste Lazio. Nunc Transylvaniæ, cujus fontes versus, Claudiopolin, atque Varadinum, demum aliis aliquot fluviis in Tibiscum labitur ad Czongradum oppid. 4. leuc. supra Segedinum. Sanson Seres Keres; Cluverio autem est Hag fluv. in Danub. se exonerans, supra Comoram accens.

CUTELETOS, insul. circa Syrtim majorem, Mela.

CUTHA, regio Persidis, à fluv. Cutha, sicut Josephus Jud. Ant. l. 9. c. 15. scriptum reliquit, vocata. Inde Cuthæi, de quibus idem, l. 11. c. 2. Hi à Rege Assyriæ in Samariam transportati, cùm non parum molestiæ facesserent Judæis, ut ipsorum religionem convellerent, inde factum, ut nomen hoc latiore significatu usurparent pro quolibet schismatico hæreticoque. Vide Bochart. Phaleg. l. 4. c. 11. & Vossium ad Chronol. Hebr. Gant.

CUTHBERTUS, Monachus Anglus, sub Egberto, Northumbriæ Rege Bedæ præceptoris vitam scripsit. Hic non à barba tonsa, sed à scientia clara nomen accepit, unde versus:

Quique gerit certum Cuthbert de luce vocamen.

Cuth est scientia: ut uncuth ignotus, Cuthwin, peritus victor; Cuthred, sciens dare consilium. Camdenus. Voss. de Hist. Lat. l. 2. c. 29.

CUTHLUMUSES, ortus ex patruelibus Togrul-Beki, occupavit Armeniam, Cappadociam, Pontum, alias Imperii Græci provincias, Regiô titulo, A. C. 1060. Georg. Hornius, Orb. Imper.

CUTILIA, agri Reatini lacus est, in quo sylvosa insula innatat, quæ nunquam die & nocte eôdem locô permanet. Ejus aquæ strumis medentur. Vitruvius, l. 8. c. 3. *Est aqua frigida genus nitrosum, uti Pinnæ Vestinæ, Cutiliæ, aliisque locis similibus, quod potionibus depurgat, per alvumque transeundo etiam strumarum minuit tumores.* Idem tradit Plin. l. 31. c. 3. Imò & Strab. l. 5. Sed is aquas eas esse dicit ἐν Κωτισκολίαις: Verùm certum est Κωτιλίαις scribi oportere: Nam & sic Sotion vocat, *de mirandis aquarum*, ac Dio, l. 66. E Latinis etiam *Cutilias* nominant Varro, de L. L. l. 4. Senec. Nat. Quæst. l. 3. c. 25. Tranquillus in *Vespasiano*, c. 24. Macrob. l. 1. Saturnal. c. 7. quanquàm non contenderim, si Κοτυλίαν malis, ut est apud Dionys. Halicarn. l. 1. Ant. ubi & ibidem Κοτύλην legas, imo Corylæ quoque est apud *Festum Pomp.* Voss. Nic. Lloydius.

CUTILIUM, oppid. Sabinorum ad aquas Cutilias. Liv. l. 26. c. 11. Hodiè *Contigliano* dici scribit *Leander*.

CUTIS, delicatulis olim sollicitè curata, faciei inprimis. Hinc de Trajani delicatis Spartianus, *sæpe lini* consuevisse, tradit, tum ad nitorem candoremque *cutis* conciliandum, tum ne citò barbati essent. Martialis verò de muliere, l. 10. Epigr. 68. v. 3.

Deque coloratis nunquam lita mater Etruscis.

Mulierem *nunquam litam* vocat, quæ faciem medicamentis eô fine nunquam induxerit. Et quidem medicamina, quibus nitor aut candor parabatur, dicebantur Græcis [illegible], item [illegible]. Præter illa [illegible] adhibebantur, quibus *Cutis* tendebatur, hinc *Tentipellia* veterib. Latinis dicta. Priora indigitat Tibullus, l. 1. El. 8. v. 11. ubi ait,

Quid fuco splendente genas ornare? -----

Posteriora Juvenalis, Sat. 2. v. 107.

Et pressum in facie digitis extendere panem.

Et, Sat. 6. v. 462.

Interea fœda aspectu ridendaque multò
Pane tumet facies.

Ubi vetus Interpres, *Medicamen*, inquit, *ad tendendam faciem vel cutem magis.* Alia autem erant [illegible], alia [illegible], quibus ad cutem poliendam utebantur; quorum illis sublatis, hæc adhibebant. Uti observavit Juvenalis Sat. adversùs sequiorem sexum, ubi eleganter cataplasmata *tectoria* vocat; panem videl. quô madidô faciem linentes, illum posteà abstergebant smegmate ex asinino lacte, cùm ad mœchos irent. Hinc idem, *ibid.* Sat. 6. v. 464.

Ad mœchum lotâ veniunt cute ----

Vide Aëtium, l. 7. ubi enumerat omnia illa [illegible] genera & nominat [illegible], [illegible] & alias similes saponum & lomentorum species: quibus qui utebantur, tam ad faciem, quàm ad reliquum corpus, extergenda, polienda & nitidanda, [illegible] propriè dicebantur, Salmas. ad Spartian. in Hadriano Cæs. c. 4. Namque & reliquam cutem polivisse, imò & lævigâsse effœminatos, discimus ex Firmico de Errore profanar. Relig. *Dic mihi, hoccine est, quod in viro fœmina quærunt, cui aliter servire Sacerdotum suorum chorus non potest; nisi effeminent vultum, cutem polant, & virilem sexum ornatu muliebri dedecorent.* Unde *cutem corporis lævigare*, inter reprehensa Arnobio, adv. Gentes l. 2. Quod quomodo factum, docet idem Firmicus, Mathes. l. 8. c. 7. *Hi etiam omnia sibi corpus suum in fœmineas corporis imaginem transferunt.* Et Athenæus Sardanapali mollitiem depingens, l. 12. ubi eum ait [illegible], *pumice lævigatum* &c. In Comitiis olim petitoris, adolescens fingi, corpore despiciebatur exercitatô, colore viridiore, addidere & rugas aliquot fronti, quod indicium Physiognomones optimi animi statuunt: *Nam diffensa in fronte Cutis* [illegible] Jul. Cæs. Scaliger, [illegible] l. 1. c. 14. &c. De *Cutis* in luctu *incisione* more, vide inf. à *Lugendi ritu*.

CUTNENSES Puteis, in Bohemia, in quos 1600. Hussitarum ab hostibus vivi præcipitati sunt, A. C. 1419. Lateinus, l. 1. *de vest. Fratr. Boh.* Dubrav. in *Hist. Boh.* In Comitiis deum Cutnebergensibus A. C. 1485. decretum: *Licere cuilibet, suam fidem, & usurpationem Sacramentorum sequi*, [illegible], sub Rege Vladislao. Lemas, *Comp. Hist. Bohem.*

CUTRALIUM, oppid. Aquitaniæ in agro Petrocoriensi, ad confluente Elæ & Dromæ fluv. perinsignis inter Gallos A. C. 1587. quâ Navarræ Rex, qui postea Henricus IV. Galliæ Rex dictus, ingenti strage Legitlatum aciem fudit, memorabile. 4. leuc. à Liburnia in Arctoum 9. à Burdigala in Cæcum. Vide Thuan. Hist.

CUYA, vulgo CUYO, provinc. Americæ meridionalis inter Chilem & Paraguariam regionem inlongum extensa, propè montes Andium, sub Hispan. Quibusdam *Cuyquiu*. Hic oppidum præcipuum Mendota.

CUZUBA, CUZUBICA seu CUZUPITA, nomen Monasterii Donatistar. apud Baron. ad A. C. 325. num. 19. & 20. Hinc *Cuzupita*, apud Augustin. Ep. 165. qui *Donatistæ* alias, item, *Montenses* & *Rupitani*, quos vide.

CUZUPITÆ, Montenses, Rupitani Romæ olim, qui aliàs *Donatistæ*, appellati sunt. Vide eosd.

CYALUS, urbs Lydiæ à Jove condita. *Steph.*

CYAMITA, templum Heroi sacrum, qui *fabæ* serendi modum primus Græcis tradidisse memoratur Pausaniæ, l. 1. [illegible] enim *faba* est, 2. mill. pass. Eleusine, in agro Atticô: cujus hodieque rudera supersunt. Jac. Sponius, *Itiner. Græcia* Part. 2. p. 178. Certè & *Cyamos* Plinio, l. 21. c. 15. faba Ægyptia sive lotos dicitur, Græcâ voce recentiâ. Nempe nucleos radicis colocasiæ sive bulbos videntur si fortè & [illegible] appellâsse Græci in Ægypto, [illegible], quod his planta *seri* ac *propagari* soleret hincque toti stirpi nomen id dedisse. Quod posteà & huic loti generi dederunt & colocasiæ. Cum enim utraque planta hi *colocasia*, à foliorum amplitudine, eôque nominum errore eandem fecerunt utramque, nomen [illegible], quod radici colocasiæ ob bulbos ejus conveniebat, etiam alteri colocasiæ, ob appellationis confusionem, attribuerunt. Salmas. ad Solin. p. 950. Ut ad Heroa præfatum redeam, Κυαμίτης ipse Græcè dictus est, Latin. *Cyamita*: cui illa ædes sacra erat. Quem cum Baccho eundem facit Hesychius, [illegible], *Iacchus Heros*, [illegible] & *statua*, *quidam eundem Bacchum vocant*. Sic fuerit Iacchus ille, non Cereris puer, sed indigena Attici soli Heros, & Baubus filius. Et fortasse Κυαμίτης dictus est, inquit Salmasius, non à *fabæ* satione, quam invenerit, sed à muliebris membri Baubus contrectatione, cujus Orphica apud Clementem (ubi de exsulatata à Baubo Cerere historiam persequitur) meminerunt. Κύαμος namque Græcis etiam pars illa est, quâ sexus muliebre censetur, [illegible]. Sed & κυάμους referre ajunt, quô factum, ut Pythagoras hôc leguminis genere abstineri voluerit. Sunt tamen, qui κυάμους viriles ajunt esse testiculos, apud A. Gellium. Certè *Fabam* nominari τῶ sacris Eleusiniis fas non erat &c. Vide præfatum Salmas. ad Solin. p. 751.

CYAMON, Cretæ promontor. *Ptol. Capo Spada Sophiano. Chersin Mercatori.* Vide *Ciamum promontor.*

CYAMOSORUS, Siciliæ fluv. circa Centoripam urbem. *Polyb.*

CYANE, virgo Syracusana, violatam ab ebrio patre pudicitiam ægrè ferens, apprehensum capillis stupratorem ad aram traxit, mactavitque ac se super eum necandam injecit, ad sedandam pestem, quâ propter facinus istud laborabant. Plut. *in Parall.*

CYANE, nympha Sicula, quæ cùm Proserpinæ adversùs Plutonem opem ferre conaretur, ab illo commutata dicitur in fontem sui nominis, *Pisma Scrini* vulgò, qui in agro Syracusano ostenditur, ubi Anapo mistus, non procul ab Ortygia insul. illabitur in mare, Ovid. l. 5. *Metam. fab.* 6. v. 411.

Inter Sicelides Cyane pulcherrima nymphas.

Et, l. 2. Ep. 10. ex Ponto, v. 26.

Quæque suis Cyanen miscet Anapus aquis.

CYANE, oppid. Lyciæ. Plin. l. 5. c. 27.

CYANEÆ, insulæ duæ, sive potiùs scopuli ad os Thracii Bospori, propè pontum Euxinum, modicô spatiô inter se distantes. Una Europæ, in Thracia, juxta Phineum promontor. Altera Asiæ, in littore Bithyniæ, propè Ancyræum promontor. *Baudrand.* Unde factus est locus Poëtarum fabulis, qui Cyaneas inter se concurrere tradiderunt, quod ex adverso intrantibus geminæ cernebantur, nave verò paululum in alterum latus deflexâ, una tantum videbatur. Apollonius, *Argon.* l. 2.

[illegible]

Dionysius, v. 144.

[illegible]

Val. Flac. l. 1. *Argonaut.* v. 60.

------ Certas Scythicô concurrere Ponto
Cyaneas.

Idem, l. 4. v. 562.

---- Errantes

---- *Errantesque per altum*
Cyaneas, ---- ----

Ovid. *l.* 2. *Trist. El.* 9. *v.* 33.

Hæc precor evincat, propulsaque fortibus austris
Transeat instabiles strenua Cyaneas.

Nic. Lloydius. Vide *Symplegades.*

CYANEE, vel CYANEA, nympha quædam, Mæandri fluv. filia, quæ ex Mileto, Phœbi filio, Byblidem & Caunum gemellos peperit. Ovid. *l.* 9. *Met. v.* 449.

Hic tibi, dum sequitur patriæ curvamina ripæ,
Filia Mæandri toties redeuntis eodem,
Cognita Cyanee, præstanti corpore nympha,
Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam.

CYANEUS, Plin. *l.* 6. *c.* 4. *Cyanos*, qui & *Glaucus*, *Cyabo Nigro*, magnus Colchorum amnis, ex montibus Coraxicis in Phasidem influens. *Ferrarius.*

CYANEUS, vulgò *Siagne*, amnis Galliæ, torrens ac piscosus inter Neapolim *la Napole*, prius *Avenionetam* dictam, & Canoas *Canes*, olim *castellum Marcellinum*, quæ duo maritima sunt castella ad sinum maris, inter Caput Rubeum & Cap. Galupe interceptum. Hadr. Valesius *Notit. Gall.* in voce *Lerinus.*

CYANEUS, Græcè κυάνεος, *cæruleus* Latinè redditur. Certè Græci ὀρφνινὸν χρῶμα exponunt, qui color aëtinus dilutior est & extinctior, quam purpura nigra, de qua alii vocem exponunt. Unde & Solinus *cæruleam nitorem* in hyacintho vocat, purpuram dilutiorem. Interim, uti in omni colore gradus sunt, sic ὁ κυάνεος κατακορὴς, *cyaneum valde saturum*, purpuræ nigræ proximat. Hinc κυάνεος Græci non rarò ἀντὶ τοῦ μέλανος, *pro nigro*, ponunt. Sic Dionysius Periegetes de Indis, *corpus eos cyaneum* habere ait:

Τῶν γαίης ναίει, μάλα πολλοὶ χρῶμα κυάνεον
Θέσαν ἔντων λιπαρόν, τε ----

Et Plinius *cyaneas sapphiros* ab iis distinguens, quæ *cæruleæ* sunt *cum purpura*, τὰς κατακόρως κυανίζουσας intelligit, Theophrasto μέλανας dictas. Aliàs κυάνεον & πορφύρεον Græci sæpè confundunt & alterum pro altero ponunt, ut de *Cyano* flore infrà videbimus, vide Salmasium *ad Solinum p.* 231. *& seqq.* Nomen colori à *Cyano* gemma, de qua jam; addam priùs apud Veter. *vestibus cyaneis*, mollinei signo & fasceis, totam familiam, præsertim matres & sorores luxisse funera infantum grandiorum natu, quorum corpora integra sarcophagô condi solebant; ex Th. Bartholino, *de Puerperio Veterum.*

CYANIPPUS, Syracusanus, qui cùm Bacchi orgia contemneret, ab irato Deo tantâ perfusus est ebrietate, ut filiæ Cyanæ in tenebris, quamvis reluctanti, vitium intulerit. Peste mox obortâ, oraculum incestuosi mortem petiit, qui, à filia eò perductus, se ipsum sacrificavit. Plut. *in Parall.* Vide *Cyane.*

CYANIPPUS, Thessalus, cùm frequentissimè venatum ire consuevisset, nova ejus sponsa, ob magnam viri in sylvis consuetudinem, alterius mulieris concubitum suspicata, euntem Cyanippum pedetentim subsecuta est, cumque inter densa delituisset arbusta, rerum præstolatur eventum. At ramis fortè commotis, feram adesse canes suspicantes, impetu factô, amantissimam viri puellam, tanquam brutum animal dilacerârunt. Id verò insperatum adeò facinus, cùm Cyanippus inspexit, mortem sibi conscivit. Plut. *in Parall.*

CYANOS, nomen gemmæ, apud Plin. *l.* 37. *c.* 9. *Reddetur & per se Cyanos, accommodatò paulò antè jaspidis nomine, colore cæruleò. Optima Scythica, dein Cypria, postremò Ægyptia. Adulteratur maximè tinctura, idque in gloria Regi Ægypti adscribitur, qui primus eam tinxit. Dividitur autem & hæc in mares feminasque.* Ubi Salmasius, *accommodatâ gratiâ è paulò antè nominato colore cæruleo*, reponit. Nempe color cæruleus vel cæruleum pigmentum est quod Græcis κυανὸς dicitur, eôdem cum gemma nomine. Λαζούριον recentiores Græci vocârunt, nostri *Azurum.* Hujus mentionem facit Plin. *l.* 33. *c.* 13. Nunc ait, *Cyanon* gemmam per se reddere accommodatâ illi gratiâ ex illo antè nominato pigmento. Sed &, quòd tria ejus genera Plinius facit, quodque de tinctura addit Ægyptii, de *Cyano colore*, non de gemma, prodidit Theophrastus: ubi Ægyptium cyanum, qui factitius est, optimum esse vult, εἰς τὰ ἄκρατα λειώματα, *ad politiones in parietibus, quæ meraciores & saturatioris coloris sunt.* Vide eum *Hist. l.* 7. *c.* 11. uti hodieque *lapidem lazuli* vocantes Arabes gemmam cum colore confundunt. Cæterum *Cyanon* gemmam nonnulli eandem faciunt, cum ea, quam vulgò *Turcesiam* vocamus. Sed *Cyanos* è translucidis, & sapphiro simillima, unde à Gemmariis utraque gemma indiscretò nomine sapphirus appellatur: Turcica autem gemma Jaspidis potiùs species fuerit. Ut verò sapphirum aureis punctis collucere, sic *Cyanon*, aliquando aureò pulvere sparsum inveniri, tradit idem Plinius. Quæ duo male confundit Solinus, *c.* 15. *punctulis intermicantibus aureis pulvere Cyanum majestatem variare* dicens. Puncta enim guttæ sunt, rariùs ac distinctiùs notatæ & quasi stellæ interspersæ, qualis erat sapphirus χρυσόστικτος: pulvis verò grana sunt minutiora spissiùsque, & quasi continuatim sparsa, in modum pulveris, qualia in *Cyano* apparent. A *Cyano*, aliæ gemmæ *cyaneæ* dictæ sunt, ob coloris affinitatem. Sic inter Jaspides una fuit species cyanei coloris; inter sapphiros quoque mares existimabantur ejusdem coloris &c. Salmas. *ad Solin. p.* 101. *& seqq.*

CYANUS, floris quoque nomen: apud Plin. *l.* 21. *c.* 8. *Inconstans & Cyano color, item helichryso: omnes autem hi flores non sunt in usu, Alex. Magni ætate.* Quem πορφύρεον, *i. e. purpureum*, vocat Meleager in *Corona Epigr.*

Τὸν δ' ἀεὶ Ἀλεξάνδρου τινὲ ἔρχεται ἴδμεν,
Ἠδὲ Πολυανθέα πορφύρεον κύανον.

Jesuita verò Pomey sic facundè describit: *Cujus hic flos clarus sit, tam Gallicum indicat nomen (Bluet) quam Latinum. Quam autem meritò cæruleum vocet Cyanus, ... nihil certè cadere sub aspectum potest æquè cyaneum ac ipse est Cyani flos. Modo porro est tam exigua, ut vix excedat unciam, tamen calculis ... colliciat, ... adæquet calamum. Mira est forma venustas, ... & foliola denticulatam fimbriam ... rubris. Odoris nullius, sed coloris decus eximius. Et cultura si adhiberet, agrestis plebejaque sedulis, haud dubium, quin evaluerit esset de ... qui hortenses inter ... flores conferretur.* Vide eum, *Descript. flor.*

CYANUS, Colchidis fluv. qui juxta Acam oppid. in Phasim influit. Plin. *l.* 6. *c.* 4. Vide *Cyaneus.*

CYARAXES, vel CYAXARES I. Phra[illegible] Regis Persarum ac Medorum filius, ei successit, A. M. 3419. [illegible] quibusdam *Astibaras* dictus, qui ajunt, cùm Ninive[illegible] à Scythis ad regnum suum defendendum inde avertum, [illegible]tumque ejus à Madia, Duce eorum, victum: Postmodum v[illegible] præcipuos ad convivium funestum invitatis subiatisque, [illegible] facile disjectos esse, *Nic. Lloydius* post annos 28. Ninum [illegible] urbem, quæ fermè sola, per auxiliarium gentium defection[illegible] At vim superetat, à Patre inchoatam tentatam expugnavit. [illegible] Assyrios subegit, exceptâ Babyloniâ portione. Astyagis [illegible] Medi, qui & ipse *Astyages*, pater. Primus Asiæ populos in provincias distinxit, primus in suum quemque ordinem distribuit, hastatos, sagittarios, equites, cùm priùs omnia promiscua essent, atque implicata. Cum Lydis porrò, quorum Rex tum Alyattes, sexennale bellum gessit, apud quos perfugium Scythis, ac omnem trans Halym fluv. Asiam sibi subjecit. Post res præclarè gestas, & regnum insigni accessione auctum, obiit annô regni 40. Diodor. Sic. *l.* 2. Euseb. *Chron.* Herod. *l.* 1. *c.* 103 & 106. Vide & *Alyattes*, it. *Astyages*: necnon *Nebucadnezar II.*

CYARDA, urb. Cariæ, à *Cyarda* Rege Bargasi filio. *Steph.*

CYATHUS, Ætoliæ fluvius. Cæl. Rhodig. *l.* 28. *c.* 2.

CYATHUS, Græcè, κύαθος, à χέω, quod est *fundere*, quasi χύαθος, an à κύω, quod antiquis κεύθω, unde & κύαθος, uti vult Salmasius *ad Solinum, p.* 981. an à κύειν, *i. e. occultare*, genus mensuræ fuit, continens cochlearia quatuor, sextarii partem duodecimam, apud Atticos sescunciam. *Suidas* duas ei uncias tribuit. Unde ad poculi genus significandum translata vox. Martialis, *l.* 1. *Epigr.* 72.

Nævia sex cyathis, septem Justina bibatur,
Quinque Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus.

Nempe prisci moris fuit, in compotationibus, in honorem absentis amicæ, amici vel Imperatoris, tot *Cyathos*, quot in eorum nomine essent literæ, haurire; quod vel apertè profitebantur, vel sodalibus ariolandum relinquebant. Itaque vel totidem poscebant *Cyathos*, vel poculum, quod tot cyathos caperet. Et quidem poculum 6. cyathorum *Sextus*, septem *Septunx*, quatuor *Triens*, dicebatur. Apud eundem poculi 8. cyathorum fit mentio nomine *Bessis*, *l.* 11. *Epigr.* 37. *v.* 6. &c. Idem *quadrantem duplicem* vocat poculum sex cyathorum, *l.* 9. *Epigr.* 95. *v.* 2.

Quadrantem duplica de seniore cado.
Nunc mihi, dic, quis erit, cui te, Calocisse, Deorum
Sex jubeo cyathos fundere?

Inde ad *Cyathos*, nomen officii, apud Sueton. *in Cæs. c.* 49. quod *ad Cyathum* vocat Horat. *l.* 1. *Carmin. Od.* 29. *v.* 7.

Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur unctis? &c.

Vide infrà, ubi de *Pocillatore.* Sed & *Cyathus*, divinationibus adhibitus, quod genus Κυλικομαντεία dictum: cujusmodi divinandi mediò Hilarionem Monachum, Italico cuidam, qui in ludicro Circensi à contraria factione, non equorum virtute, sed Magicis artibus, victus erat, opem tulisse, legimus in Græcorum *Martyrologiis*, vide infrà ubi *de Speculo in Divinatione.* Non dissimile *Cyatho* simpulum fuit, vas in Sacris olim usurpatum, de quo vide suô locô.

CYAXARES II. etiam nomen Darii Medi fuisse videtur. Videtur, *Nic. Lloydius.* Marshamo, Darii Medi, qui & *Astyages*, fil. fuit, Cyaraxis vel Cyaxaris I. nepos, aliis *Assuerus*, Esthera maritus, ex Scaligero, *Cyaxarem* & *Assuerum*, docente. Hic Mandanes frater, adeoque Cyri avunculus Medo-Persarum Regum secundus, urbem Susa instauravit, ac VII. provincias paterno regno adjunxit, sic ut regni ejus limites essent Indi flum. & Tigridis ostia, ac ultra Persidem Carmaniæ & Gedrosiæ imperaret: sede regni Susis constitutâ. Contra Assyrios bellum gessit, cui tum nepos ex sorore Cyrus auxilio fuit, cum exercitu 30. mill. Xenophon, *l.* 1. 2. 4. quò respexisse videtur Herodotus, *l.* 1. *c.* 185. ubi de Nitocridis Reginæ præmunitione, contra crescentem Medo-Persarum potentiam, verba habet: Victô dein Astyage avunculô magnô, Crœsô Lydô, & Nabonnedô Babyloniô, compositisque Babylone rebus, in patriam profectus Cyrus, *Cyaxaris II.* avunculi filiam unicam & hæredem in matrimonium duxit, acceptâ dotis nomine Regni Medo-Persici hæreditate, neque multis pòst diem suum obiit socer; quô pactò Cyrus annô Regni Babylon. 3. annô Nabonassari 212. in avitum Orientis regnum, jure uxoriô, successit, quod ab India usque ad Arabiam extendebatur, & in provincias 127. divisum erat, Estheræ c. 1. v. 1. Ioh. Marshamus, *Canon Chron. ad Sec. XVIII.* ubi *de Medo-Persarum Regno.* Vide quoque *Cyaxares*, it. *Cyaraxes.*

CYBAIZON, Mercurius apud Lacedæmonios: *Hesych.* [illegible]

CYBALE, ancilla pauperis cujusdam Symili, cujus paupertatem describit Virg. *in Mor.* [illegible]

CYBASSUS, quæ & Cabassus, urbs Cariæ. *Steph.*

CYBEBE, mater, quam dicebant Magnam, ita dicta, quòd ageret homines in furorem, quod Græci [illegible] dicunt. Sic *Festus.* Nec est quod quis Cybeles legendum putet, nam continuò subdit, *Cybele vero eadem dicta est à loco, qui est in Phrygia.* Etiam Cybebe agnoscit Eustat. *in Odyss.* à qu è Pita dicitur. *Hesych.* [illegible], ubi perperam vulgo [illegible], uti & apud eum legas [illegible], [illegible], [illegible], ubi malim [illegible]. Sane apud eundem est [illegible]. Vide Voss. *de Theol. Gent.* *l.* 2. *c.* 52. [illegible]

CYBELE, Cœli ac Terræ filia, Saturni uxor, aliis nominibus *Ops*, *Rhea*, *Vesta*, *Magna mater*, *Dindymene*, & *Berecynthia* appellata. *Cybele* autem dicta putatur à *Cybelo* Phrygiæ monte, ubi ejus sacra, quæ Tertullianus, *Apolog.* videt, primò creduntur instituta. *Hesych.* [illegible]. Quanquam [illegible] dictam malit, quod Græcis significat *in caput saltare*, quo genere saltationis Galli, Deæ hujus sacerdotes, peculiariter in sacris utebantur. Aliquando 2. syllaba corripitur. Martialis, *l.* 1. *Epigr.* 71. *v.* 10.

Et Cybeles picto stat Corybante tholus.

Claudian. *l.* 1. *de Rapt. Proserp.* *v.* 180.

Turrigeramque [illegible] *Cybelen.* -----

Quandoque verò producitur. Propert. *l.* 3. *El.* 16. *v.* 35.

Vertice turrigero juxta Dea Magna Cybele.

Lucanus, *l.* 1. *v.* 600.

Et lotam parvo revocant Almone Cybelen.

Buxus ei inter arbores sacra. Virg. *in Ciri*, *v.* 165.

Sæva, velut gelidis Ciconum Bistonis in oris,
Ilaeve barbaricâ Cybeles antistita buxo,
Infelix virgo tota bacchatur in urbe.

Claudian. *l.* 1. *de Rapt. Proserp.* *v.* 210.

Non buxus, non æra sonant, blandique leones
Submisêre jubas: adytis gavisa Cybele
Exilit, & pronas intendit ad oscula turres.

Quanquàm ea quoque Bacchi sacrificiis in usu. Papinius, *l.* 9. *Theb.* *v.* 479.

----- *Cùm Bacchica mugit*
Buxus, & insanæ maculant trieterida matres.

Mythologia paucis sic habet: Cybele, seu à monte seu à Cubo dicta, terra est: Corona ejus turrita, mœnibusque ornata, quid denotet, in aperto. Clavis in manu, indigitat, semina hyeme humô condita, sub vernum tempus, velut recluso sinu, prodire. Toga variegata floribus est, à quatuor Leonibus, i.e. anni tempestatibus, currus ejus vehitur. Saturnus, ejus maritus, tempus est. Diodor. Sic. *l.* 3. ut & Euseb. *præpar. Evang.* Cybelen credit medicamenta infantibus salubria novisse, & hinc originem fuisse fabulæ. *Nic.* [illegible]. Vide Natal. Com. Rosinum. *in Mythologia Poetico.* Cæterùm Infans exposita in monte *Cybelo* ibique à feris nutrita, postmodùm à pastoris cujusdam uxore reperta est, unde ei nomen. Tympana, fistulas & cymbala invenit; hinc æreatympana in ejus sacris locum habuêre, buxusque. Claudian. *de Raptu*, *l.* 1. *v.* 210.

Non buxus, non æra sonant.

Ubi æra, non tantùm tympana, sed etiam nolas campanasque indigitant, secundùm Dempsterum. Auson. *Ep.* 25. *v.* 20.

Cymbala dant flictu sonitum, dant pulpita saltu
Icta pedum, tensis reboant cava tympana tergis.
Isiacos agitant Mareotica sistra tumultus,
Nec Dodonæi cessat tinnitus aheni,
In numerum quoties radiis ferientibus icta
Respondent dociles moderato verbere pelves.

Pinus eidem dicata fuit, propter Atym, puerum ei in deliciis, sub ista arbore jacentem. Unde Cybele Jovem sic alloquitur, apud Virg. *l.* 9. *Æn.* *v.* 85.

Pinea sylva mihi multos dilecta per annos
Lucus in arce fuit summa. ----- -----

Hinc Firmicus, *de errore profanar. Relig.* *in sacris*, inquit, *Phrygiæ quæ matris Deûm dicunt, per annos singulos arbor pinea cæditur, & in media arbore simulachrum juvenis subligatur.* Aur. Prudentius in Romano *Mart.* *v.* 196.

An ad Cybelles ibo lucum pineum?
Puer sed obstat Gallus ob libidinem,
Per triste vulnus, perque sectum dedecus,
Ab impudicæ tutus amplexu Deæ,
Per multa matris sacra plorandus spado.

Atys videlicet, qui quòd fidem Deæ non servâsset, furore ab hac immissò seipsum sub pinu castrârit, unde hic pinui honor. Alii ipsummet in pinum à Cybele conversum fingunt. Utriusque venerationem in his sacris usitatam, multis prosequitur Catullus, *Epigr.* 62. unde *Taurobolii* & *Criobolii* mentio, apud Jul. Firmicum, *libró* *Epigr. supra laudató*, & in inscr. à Joh. Wowerio annotatâ,

DIS. MAGNIS.
MATRI. DEUM. ET. ATTIDI. SEXTILIUS. AGESILAUS.
ÆDESIUS V. C. CAUSARUM. NON. IGNOBILIS
AFRICANI. TRIBUNALIS. ORATOR. TAURIPOLIO.
CRIOBOLIOQUE. IN. ÆTERNUM. RENATUS.
ARAM. SACRAVIT. DD. NN. VALENTE. V.
ET. VALENTINIANO. JUNIOR. AUGG. COSS.

Quando ejus sacra in urbem Romam recepta sint Pessinunteque missi, qui Deam arcesserent, vide Strab. *l.* 10. Liv. *Dec.* 3. *l.* 9. Sueton. *in Tiber.* *c.* 2. Sil. Ital. *l.* 17. *Punic.* &c. Sacrificabant autem ei patrâ Prætores quotannis, per sacerdotem utriusque sexus è Phrygia, ubi primitus culta fuit. Hi ritu patrio amictu variegató seu synthesi induti, imaginem Deæ per plateas vicosque urbis ferebant, palmis pectora ferientes, cymbalisque pulsantes, magnâ populi insequente turbâ, inter cundum autem vel saltandum potius, ab obvio quovis stipem petebant, hinc [illegible] & *Circulatores Cybeles* dicti: qui quòd ebrietate aliisque sceleribus infames erant, nomina hæc in Proverb. abiêre, de hominibus nauci & nullius penitus pudoris; nec libero proin homini id officii subire licebat. Dicti verò sunt Cybeles sacerdotes communiter Galli, sub capite Archigallo, qui primus cymbala (unde & pocula illis in tympanorum formam) prælata pulsabat. Vide in voce *Galli*. Iidem *Corybantes* nonnullis vocitati sunt, ut & *Curetes*, *Idæi*, *Dactyli* ac *Lares*, it. *Telchines*, de quibus vide *suis locis*. Hi *in caput saltantes*, vel *illud rotantes*, Serv. sacra peragebant: apud Apulejum, *Metamorph.* *l.* 8. *diu capite demisso cervices lubricis intorquentes motibus, crinesque pendulos rotantes in circulum, & nonnunquam suos incursantes musculos, ad postremum ancipiti ferro, quod gerebant, sua quisque dissecabant brachia*, vide Joh. Rosin. *Antiqq. Rom.* *l.* 2. *c.* 4. & Thomæ Dempsteri *Paralipom.* Adde Barthium *ad Statium*.

Nomina Cybeles varia.

Berecynthia, à monte Berecyntho in Phrygia.	Ops.
Dea Syria.	Pessinuntia Dea, à Pessinunte Phrygiæ oppido.
Dindymene.	Phasiana, vide infrà.
Idæa mater.	Rhea.
Magna mater.	Tellus.
Mater Deûm.	

CYBELE & CYBALA. *Apollod.* Urbs Phrygiæ magnæ, apud Celænas, ubi Cybele colebatur.

CYBELEA, urbs Ioniæ. Alia Phœniciæ. *Herodian.*

CYBELUS, mons Phrygiæ, in quo Cybele mater Deorum colebatur.

CYBERNESIA, festa à Theseo ex Creta redeunte instituta, in honorem Nausithoi gubernatoris. Cœl. Rhodig. *l.* 18. *c.* 17.

CYBIARII, apud Arnobium, *l.* 2. Quid cybiarios, *salinatores, balneas, unguentarios, aurifices, aucupes, vannorum scirpearumque venditores*: sunt qui Cybia vendebant, rectè proin *salsamentariis* juncti. Est autem *Cybium*, Græcè [illegible], quadratum salsamenti frustum, quod proin inter genera piscium referens perperam Plinius, eodem errore pelamidem esse putavit, *l.* 32. *c.* 11. *Cybium ita vocatur pelamis, quæ post quadraginta dies à Ponto in Mæotim revertitur.* Nempe, cùm moris haberent Græci, ut partes salsamentorum magnorum eodem nomine appellarent, quo piscem, *pelamides* vocârunt [illegible] seu *frusta grandiora* & [illegible], ex iis confecta. Quæ postmodum in *Cybia quadrata*, unde nomen, particulatim iterum concidebantur: unde quod [illegible] ex pelamide ita in formam cubi pararentur, hinc & cybii ipsi *pelamidis* nomen datum. Docet is certè idem, *l.* 9. *c.* 15. *Pelamides in apolectos, particulatimque consectæ in genera Cybiorum dispertiuntur* &c. Ita Martialis, *l.* 5. *Epigr.* 78. quô Toranium ad cœnam invitat:

Non deerunt tibi, si soles [illegible],
Viles Cappadocæ, graveisque porri,
Divisis cybium latebit ovis.

Ubi frusta hæc pelamidum ovis ruptis frixa tectaque fuisse innuit, &c. Inde *Cybiosactes*, cognomen Ægyptii Regis turpissimorum sordium, [illegible], quod est *quemadmodum salsamentarius frumentum onerare*. Vide Salmasium, *ad Solin.* *p.* 1317.

CYBIOTACTES, Rex Ægypti. Cœl. Rhodig. qui & *Cybiosactes* dicebatur. Vide Strab. *l.* 17. qui Syrum facit. Dio verò *l.* 39. *Seleucum* appellat. Vide Casaub. *ad Strab.*

CYBIRA, oppid. Lycaoniæ, vide *Cibyra*. Hinc *Cybiraticus*. Horat. *l.* 1. *Ep.* 6. *v.* 32.

Ne Cybiratica, ne Bithyna negotia perdas.

Pro *Cybiraticis tauris*, apud Jul. Capitol. *in Gordian.* *c.* 3. lege *Cypriaci.*

CYBISTETER, Græcè [illegible], propriè *cernuus*, à verbo [illegible], *cernuare*. Hinc pueri in ludis sic dicti, qui capite in solo sistebant, pedibus in aërem erectis, Servius *ad illud Virg.* *l.* 12. *Æn.* *v.* 364.

Et sternacis equi lapsum cervice Thymœtem,

Quomodo, inversò scil. ac vibratò corpore, cernuos Pastores Consualibus, inter cætera ludicra, salire consuevisse, legimus in vetustis monimentis. Mentio [illegible] jam apud Homer. *Il.* [illegible] *v.* 750.

[illegible]

Vide suprà in voce *Cernuus*, item ubi de *Cubistica Saltatione*.

CYBISTRA, seu CIBISTRA, Armeniæ minoris urbs. *Ptol.* vulgò *Aminscha*. *Baudrando* fuit urbs Cappadociæ, versùs Armeniam minor. aliquot milliar. à Cæsarea Mezaca, in Austrum.

CYBIUM, vide *Cybiarii*.

CYBUS, urbs Ionum in Libya Phœnicum. *Steph.*

CYCEON, Græcè κυκεὼν, adoris potio est, qua de suprà diximus. Sumebatur autem Cyceon, in sacris Eleusiniis, ob illum, quem Ceres à Baubone anu exhilarata, hauserat, postquam quæsitâ nequicquam filiâ in pagum Atticæ Eleusinem, tristitiâ, labore & siti confecta venisset. Unde inter symbola Eleusiniorum Arnobio quoque memoratur, *adv. Gentes, l. 5. Ipsa denique symbola, quæ rogati sacrorum in acceptionibus respondetis, jejunavi atque ebibi Cyceonem, ex cista sumsi & in calathum misi* &c. & Clementi, ἐνήστευσα, ἔπιον τὸν κυκεῶνα, ἔλαβον ἐκ κίστης, ἐργασάμενος ἀπεθέμην εἰς κάλαθον. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 750. & 751. Ad ejus potum, vinô sepositô, se contulisse in luctu Veteres, dicemus infrà, ubi de *Lugendi ritibus*. Latinè *Cocetum*, quasi κυκητὸν dici, idem habet, *p.* 328.

CYCESIUM, Peloponnesi urbs circa Pisam. *Strabo.*

CYCHREUS, Neptuni & Salamines fil. qui ob morum asperitatem ὄφις, i. e. *serpens* dictus est. Hunc Eurylochus, cùm insul. Salaminem vastaret, expulit; suscepit autem eum Ceres in Eleusine, suumque sacerdotem fecit. Ab hoc Salamis aliquando Cychrea dicta. *Steph.*

CYCHRI, Thraciæ populi, apud quos aquas esse lethales ex Theopompo refert Plin. *l.* 31 *c.* 2.

CYCLADES, insulæ maris Ægæi à promontor. Gerresto, ut Plin. notat, *l.* 4. *c.* 12. circa Delum hodie *Sdille*, quò singulis annis, Juventus missa, ut festis interesset, in orbem sitæ, unde & nomen acceperunt, Strabo, *l.* 10. Zonar. *tom.* 3. Dionys. *v.* 525.

> Δῆλον ἐγκυκλώσαντες, καὶ οὔνομα Κυκλάδες εἰσί.

Mela, *l.* 2. *c.* 7. *Quia in orbem jacent, Cyclades dictæ.* Solin. *c.* 17. *Cycladas autumant inde dictas, quia licet spatiis longioribus à Delo projectæ, in orbem tamen circa Delum sitæ sunt, & orbem Græci κύκλον vocant.* Idem habent Plinius & Ammianus. Cyclas (inquit Bochartus, *l.* 1. *Chanaan, c.* 14.) Phœnicibus dicta est גיגלא *gigla* pro גלגלא *gilgla* ex Hebræo גלגל *gilgal*, quod *circulum* sonat. *Callimachus*,

> Κυκλάδες, αἱ νήσων ἱερώταται εἰν ἁλὶ νῆσοι
> Εἰνοσίου.

Idem, non sine allusione ad nomen,

> Κυκλάδας ἀμφιέπουσιν ἀολλέες.

Virgil. *l.* 3. *Æn. v.* 127.

> ----- *Sparsasque per æquor*
> *Cycladas.*

Horatius, *l.* 1. *Carm.* Od. 14. *extr.*

> ----- *Interfusa nitentes*
> *Vites æquora Cycladas.*

Idem, *l.* 3. *Carm.* Od. 28. *v.* 14.

> ----- *Quæ Cnidon,*
> *Fulgentesque tenet Cycladas & Paphon.*

Ovid. *l.* 2. *Met. v.* 264.

> *Exurgunt montes & sparsas Cycladas augent.*

Idem, *l.* 1. *Trist. El.* 12. *v.* 8.

> *Cycladas Ægæas obstupuisse puto.*

Crebra Statio dicuntur. Sunt autem numerò quinquaginta tres. Idem, *l.* 1. *Achill. v.* 205.

> ----- *Juvat ire per altas*
> *Cycladas.*

Et alibi,

> *Interque vadosas*
> *Cycladas Ægæa frangunt ubi saxa procellæ.*

Vulgò *Isole del Archipelago* Castaldo. *Nic. Lloydius.* Ad has à Constantino IX. Saraceni victi sunt, A. C. 1028. Cæterùm, Insulæ hæ, cum Hellesponto & Asia propriè dicta, Proconsularem Provinciam Romanis constituebant, in Arcadii *Notit.* cùm priùs ad eandem Lydia, Phrygia minor & Caria pertinerent, quæ postmodùm Vicario Asianæ Diœcesis sunt attributæ. Salmas. *ibid. p.* 806.

Insulæ præcipuæ Cyclades.

Andros *Andro.*	Paros *Paro*, ubi candidissimum marmor.
Cia *Zea.*	Rhenia Delo conjuncta.
Delos *Sdille.*	Seriphus *Serphone.*
Micone *Micoli.*	Siphnus *Siphano.*
Naxus *Naxia.*	Siros *Sira.*
Oliaros *Quarantin.*	
Tinos *Tine.*	

Hinc *Cyclas*, vestis muliebris genus, quam tenuissimam & sic pellucidam, eóque parum honestam Torrentius *ad Sueton. Calig. c.* 52. interpretatur. Malè. Omnino enim matronarum vestis fuit seu tunica, eaque satis honesta per se. Juvenal. *Sat.* 6. *v.* 259.

> *Hæ sunt, quæ tenui sudant in Cyclade.*

Vide pauló infrà. Ex eo sic appellata, quòd limbum aureum aut purpureum ad oram extremam haberet adsutum. *Limbum* enim Græci κύκλον appellârunt. Imò, κυκλάδα, si *Glossatori veteri* fides: apud quem legimus, κυκλάς, ἡ περὶ τὴν χλαῖναν πορφυρᾶ κύκλῳ, *Limbus*. Propert. *l.* 4. *El.* 7. *v.* 38.

> *Quæ nunc auratâ Cyclade verrit humum.*

Porrò *Cyclas* apud Silium singulari numerô legitur: Sic enim, 4. *v.* 244.

> *Ceu gelidus Boreas totum cùm sustulit imo*
> *Icarium fundo victor mare, navita vasto*
> *Jactatur sparsus, laceratâ classe profundo,*
> *Cunctaque canenti perfunditur æquore Cyclas.*

CYCLAMINUS, sinus Asiaticus Bosphori Thracii. *Golfo di Soliman* Gyllio. Idem herbæ nomen, de qua vide Plin. *l.* 25. *c.* 9. ubi tria ejus genera pluribus exsequitur. Ex iis primum *Tuber terræ* quoque dictum, in omnibus seri domibus jubet, contra mala medicamenta, & proin *amuletum* vocari addit, quod Græcis περίαπτον, φυλακτήριον & ἀμυντήριον, Varroni *prabium*, quod *prohiberet* noxam. Cujusmodi amuletum fascinus pueris, turpicula res, ut idem ait. Unde Plauto *præfiscini*, i. e. bono omine, ἀβασκάντως, *in Asinar. Actu* 2. *sc.* 4. *v.* 84.

> ----- ----- ----- *sequere hac ergo*
> *Præfiscini* &c.

Vide Dalechampium, *Notis Plin.*

CYCLAS, limbus est & vestis limbó ornata per extremam oram, *Gloss.* Κυκλὰς ἡ περὶ τὴν χλαῖναν πορφύρα κύκλῳ. Tunica muliebris nempe aurata, cujusmodi etiam & viriles fiebant, quas jam inde à Gallieno Imperatorib. usurpârunt, usque ad Imperii finem: quasque privatis usibus conteri conficique vetuerunt A. A. Valentinianus & Valens, *l.* 1. *Cod. Theodos. de vestibus holov.* & *l.* 2. *eod. tit.* apud Salmas. *Not. ad Vopisc. in Saturnino, c.* 9. Vide quoque in voce *Cyclades*.

CYCLEUS, pater Arionis, *quem Delphini* ἐπὶ (Tænaron promontor. in quo fanum Methymnæi Arionis) *advectum imago testis est, ad effigiem casus & veri operis expressa ære.*, Solin. *c.* 7. Vide Pausaniam. Meminit Cyclei, in *Epigrammate*, quod subjectum imagini huic refert Ælianus, in hunc modum:

> Ἀθανάτων πομπαῖσιν Ἀρίονα Κυκλέος υἱὸν
> Ἐκ Σικελοῦ πελάγους σῶσεν ὄχημα τόδε.

apud Salmas. *ad Solin. p.* 138.

CYCLICUS Scriptor, apud Horatium, *de Arte, v.* 136. idem cum Epico Poëta Rhapsodo, Turnebo, *Advers. l.* 19. *c.* 9. Salmasio verò non omne Poëma Heroicum Κύκλος Ἐπικὸς dictus est: Sed opus ex multis diversorum Poëtarum carminibus (qui Ποιηταὶ τοῦ Κύκλου vocabantur) compositum, mythicæ historiæ continuatam seriem, à prima conjunctione Cœli & Terræ, Deorumque inde θεογονίᾳ, usque ad Ulyssis reditum & exsecutionem ad Ithacam, complectens. Itaque horum alius Θεογονίαν scripserat, alius Τιτανομαχίαν, alius Γιγαντομαχίαν, alius *Argonautica*, alius Θηβαΐδα, alius *Iliada*, alius denique aliud opus mythologicum, ut non unius ætatis, ita nec unius nationis. Quæ omnia, juxta fabularum ordinem & temporum seriem concinnè & convenienter in hoc *Cyclo* aptata atque inter sese connexa erant. *Orbem Mythologiæ* Latinè liceat vocare. Nomen inde, quòd sicut in Choro Dithyrambico homines, vel in corona (quorum utrumque κύκλος Græcis) flores: sic in eo omnia Poëmata decenter juncta, ἀκολουθίαν ac seriem totius mythologiæ à condito Mundo, usque ad tempora Troica, ostenderent. Similes appellationes, στέφανος, σειρὰ, ἀνθολογία, consimilibus operibus inditæ. Erant autem carmina illa simplici formâ facta, sine ulla arte & varietate. Unde Homericam poësin Veteres à *Cyclica* passim separant; imò & Hesiodum aliosque nonnullos: istos solùm Heroicos Poetas inter Cyclicos referentes, qui historicô more ac simplicissimè μυθοποιίαν exposuerunt. Quis in unum τεῦχος Syntagma illud coëgerit, incertum: ab aliquo antiquo Grammatico id factum esse, verosimile est. Quemadmodum & alia pleraque veterum Poëtarum opera, ob similitudinem argumenti, in unum aliquod corpus ab istiusmodi hominibus, congesta sunt. Sic Bucolica omnia, in unum collecta habentur; Αὐγαίου τεῦχος memoratur in *Epigr. Græco* &c. Uti autem hic *Cyclus* versibus constitit: sic fuit & *Cyclus* similis, pedestri oratione compositus; ab eodem principio initium sumens, in eundem finem desinens. Inter cujusmodi Scriptores primus Pherecydes fuit, Apollodorus ultimus; quippe cujus *Bibliotheca* nil aliud fuit, quàm σύνοψις & ἐπιτομὴ Epici Cycli. Quod opus cùm hodie distribuatur in tres libros, unicô tamen librô comprehensum fuisse, discas ex *Photio*. Alii Scriptores ejusdem argumenti fuêre Cadmus Hecatæus, & cæteri, qui Παλαιὰς ἱστορίας, oratione solutâ perscripsêre. Porrò *Cyclus Epicus* totus Græcorum fuit, nec ullam in eo partem Latini habuêre. Unde prout Horatii locum *de Arte Poëtica, v.* 136.

> *Nec sic incipies, ut Scriptor Cyclicus olim:*
> *Fortunam Priami cantabo & nobile bellum.*

Non de Romano aliquo Epico Poëta, qui Trojanum bellum ab initio fuerit persecutus: sed de *Iliadis* cujusdam Κυκλικοῦ auctore Græco exponendum esse, censet Salmas. &c. Ad similitudinem *Cycli Epici*, appellatus postmodùm est Κύκλος Παιδείας, *orbis videl. omnium Artium liberalium & scientiarum*: κύκλια quoque & ἐγκύκλια μαθήματα Tzetzi, *Chil.* 10. Connexio enim quædam & cognatio inter se scientiarum est, quæ velut in choro κυκλίῳ manibus per mutua nexis aptè inter se cohærent. Nec in Historicis *Historia Augusta*, ex variis Scriptoribus contexta, ab Augusto usque ad Diocletianum, dici incommodè posset, Κύκλος τῆς ἱστορίας Σεβαστῶν. Quem morem cùm imitatus Justinianus Corpus Juris, ex variis veter. Prudentium libris ac responsis compilatum, per Tribonianum curaverit conficiendum, pariter illud Κύκλον Νομικὸν, non minùs verè, quàm eleganter aliquis appellare posset. Quam in rem vide plura egregia, apud Salmas. præfatum *ad Solin. p.* 847. *& seqq.*

CYCLOBOROS, amnis, sive torrens Atticæ. *Steph.* Adeò autem ob anfractus crebros strepitans est, ut *Cycloboro* vox in adagio

gio contra clamosos & obstreperos esset. Quidam circulum quendam Athenis esse scribunt, à forma structuræ sic denominatum, ubi, exceptis carnibus, omnia habebantur venalia, præcipuè vero pisces. Vide Schol. in Aristoph. *Eq. Act.* 1. *sc.* 1. Hinc Comicum verbum ἀνακυκλοῦν, clamore magno obtundere, simile illius torrentis, qui magnô sonitu labitur: vel etiam in circulis differre. Vide etiam Schol. in *Acharn.*

CYCLOPEA ludere, apud Pollionem in *Gallieno*, c. 8. Cyclopea etiam lusisse eum ajunt, ... *ita ut miranda quædam & stupenda monstrarent*, est ... Vide suprà ubi de *Agonibus*. Quisnam autem Cyclops hic fuerit, vide suô locô. Hic saltem *Cyclopem dormientem* Parrasii celeberrimi Pictoris memorabo, ex Plinio, *l.* 35. c. 10. *Sunt & alia ingenii ejus exempla*, *ut in* Cyclops dormiens, *in parvula tabella: cujus & sic magnitudinem exprimere cupiens, pinxit juxta Satyros thyrsô pollicem ejus metientes: atque in omnibus ejus operibus intelligitur plus semper, quàm pingitur* &c.

CYCLOPES, Neptuni & Amphitrites filii, ministri autem Vulcani, sic dicti, quod unicum haberent oculum, eumque orbicularem media in fronte situm. Hi, teste Hesiodô, in *Theog.* v. 142.

> ..... Τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
> Μοῦνος δ' ὀφθαλμὸς μέσσῳ ἐνέκειτο μετώπῳ.
> Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, οὕνεκ' ἄρα σφέων
> Κυκλοτερὴς ὀφθαλμὸς ἕεις ἐνέκειτο μετώπῳ.

Ex his tres potissimùm à Poëtis celebrantur, *Brontes*, à tonitru dictus, *Steropes* à fulmine, *Pyracmon* ab igne & incude. Virg. *l.* 8. *Æn.* v. 424.

> *Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro*
> *Brontesque, Steropesque, & nudus membra Pyracmon.*

Ovid. *l.* 4. *Fast.* v. 287.

> *Hinc mare Trinacrium, candens ubi tingere ferrum*
> *Brontes, & Steropes, Acmonidesque solent.*

Stat. *l.* 1. *Sylv.* 1. v. 3.

> ..... *Siculis an conformata caminis*
> *Effigies, lassum Steropen, Brontemque reliquit?*

Claudian. *de* 3. *Honorii Consulatu*, v. 191.

> ..... *Tibi jam Mulciber arma*
> *Præparat, & Siculâ Cyclops incude laborat.*
> *Brontes innumeris exasperat ægida signis:*
> *Altum fulmineâ crispare in casside conum,*
> *Festinat Steropes, nectit thoraca Pyracmon,*
> *Ignifluisque gemit Lipare fumosa cavernis.*

Fabulæ occasionem dedit, quòd primi Siciliæ incolæ giganteâ staturâ horribiles, unde defunctorum ossa sæpe insuetæ magnitudinis eruta, & sævi, circa Ætnam, habitârint. *Nic. Lloydius.* Vide Hesiod. in *Theog.* Natal. Com. *l.* 9. c. 8. Thucyd. *l.* 1. Justin. *l.* 4. c. 1. Leand. *descript. Italiæ.*

CYCLOPUM Scopuli, tres sunt prope Siciliam, parvi admodùm, auctore Plinio, *l.* 3. c. 8. *Faraglioni*, teste *Fazello*, in ora Orientali Siciliæ & Vallis Demonæ, 12. milliar. à Catana in Ortum. *Baudrand.* Cyclopes autem teste *Diodoro Sic.* primi Siciliæ habitatores fuêre.

CYCLUS, Græcis Κύκλος, pro *Indictione*, vide Henr. Vales. ad *Evagrium*, *l.* 3. c. 33. ut & in voce *Indictio*. Apud Trebellium in *Tetrico*, c. 25. idem Cyclus est, quod Latinis *pictum clypeum*, thorax, thoracida, discus, missorium, Græcis ..., ..., ..., recentioribus ... & ...: clypeata nempe imago, seu status pectore tenus, quæ scutô rotundô continebatur, Salmas. ad *Trebellium*, *loc. cit.* & ad *Tertullian. de Pallio*, c. 4. Et quidem ex κύκλιον, transpositione literarum, κλύπιον, *Clypeum* fecêre Latini, uti docet idem, *ad Solin.* p. 321. Vide quoque, p. 869. & hîc passim.

CYCLUS Epicus, Κύκλος Ἐπικὸς, opus erat totius Mythologiæ continuatam seriem, diversis Poëtarum carminibus, in unum syntagma compactis, invicemque se pro temporum ratione connexis, à Mundi initio seu Θεογονίᾳ, usque ad Ulyssis reditum, exhibens, uti videre est suprà in voce *Cyclicus Scriptor*. Atque hic fuit fons atque fundus τῆς μυθολογίας Græcanicæ: unde Poëtæ reliqui plerumque suas hypotheses depromebant. Hinc Horatius *de Arte Poët.* docens, quomodo Tragœdia scribenda, verbis his, v. 129.

> *Rectius Iliacum carmen deducis in actus,*
> *Quàm si proferres ignota indictaque primus:*

ait argumentum Tragœdiæ meliùs sumi ex jam vulgata *Mythologia*, quàm novum fingi. Per *carmen* enim *Iliacum* non tam Homeri Iliada, quàm *parvam Iliadem* Leschis, & *Cypria* Stasini, Cycli Epici partes, intelligit. Verùm, cùm hæc Cyclica narratio simplici & pedestri stylô fuerit exarata, ... saltem fabulæ inde petendam suadet, quæ calamitatis propriis induenda sit & ... variandâ, ut hôc modô publica videri desinat, in privatum jus ferè translata. Ita autem pergit, v. 131.

> *Publica materies privati juris erit, si*
> *Nec circa patulum vilemque moraberis orbem.*

Ubi hunc ipsum Cyclum intelligit, quem *patulum vilemque* vocat *orbem*, quod nonulla Poëticâ virtute extolleretur, sed solâ fabularum materiâ & ordine commendaretur, quas latè & fusè carmine triviali mentetâ pedestris exponebat. Adde, quod omnibus tereretur, propter hanc fabularum seriem. Unde inter res vulgares & omnium promiscuô usu pretritas, ... Κυκλικὸν, recensetur Callimacho in *Epigr.* ... apud Salmasium. Auctores Cycli, Κυκλικοὶ Ποιηταὶ & ..., Latinis *Scriptores Cyclici*, dicti sunt. Partes fuêre Θεογονία, Τιτανομαχία, ..., ..., ..., ..., ..., Νόστοι, ... & multa præterea alia, quorum meminêre Veteres: de quibus, aliisque in dubio adhuc positis, utrum ad Cyclum pertinuerint, vide Salmas. *ad Solin.* p. 845. & *seqq.* & quædam etiam suprà, nec non sub hoc lemmate, *Orbis Mythologicus.*

CYCLUS Paschalis, ad Lunæ ætatem & diem Paschatis inveniendum. Vide Gassendum, *Kal. Rom.* c. 4. de *Cyclo*, *Aureo*, cujus apud Computistas passim mentio, ex MS. Thuan. hæc affert Car. du Fresne:

> *Prima dies Jani quæ Janua dicitur anni,*
> *Tantum tenet ut posterus ordo vacillet:*
> *Majori numero debetur tertius ordo,*
> *Sicque minor sequitur, majori continuatur*
> *Per duodena loca, non est hæc regula vera.*
> *Undeno Februs numerum conjunge sequentem.*
> *Sunt quoque sex menses, Julius prior atque sequentes;*
> *Hi, quamvis crescat, undenis summa propinquat.*
> *Octavo minor numerus sequitur, sic continuatur,*
> *Octavo succedentem conjunge à in an.*
> *October quintus prope debes habere sequentem.*
> *Nonarum quartis duodena denique mensis*
> *Tredecimum numerum conjunctos atque secundum.*
> *Linea sola tamen nemo sic esse recuset:*
> *Tali quippe modô componitur Aureus ordo.*

CYCNITIS, regio, in qua *Cycnus* regnavit.

CYCNUS, Martis fil. quem Hercules equestri prœliô superatum occidit, equô adjutus Arione, quem Neptunus in equum conversus genuerat. Hujus necem tam iniquô animô Martem tulisse ferunt, ut ejus ulciscendæ causâ adversus Herculem arma sumeret. Verùm antequàm ad manus venirent, Jupiter jaculatô fulmine eos diremit, ut refert Hyginus, *Fab. Poët.* c 32.

CYCNUS, Neptuni fil. omni ex parte invulnerabilis, cum quo Achilles Trojani belli tempore congressus, cùm frustra eum jaculis appetiisset, tandem re intellectâ, humi eum prostravit, genibusque collo innixus, animam eripuit, cùmque cadaver spoliare vellet, arma vacua invenit, Cycnumque in avem sui nominis vidit commutatum. Ovid. *l.* 12. *Met.* v. 138.

> ..... *Impulsum resupinô pectore Cycnum,*
> *Vi multâ vertit, terræque affligit Achilles.*
> *Tum clypeô genibusque premens præcordia duris,*
> *Vincla trahit galeæ, quæ pressa subdita mento*
> *Elidunt fauces, & respiramen, iterque*
> *Eripiunt animæ; victum spoliare parabat:*
> *Arma relicta videt, corpus Deus æquoris albam*
> *Contulit in volucrem, cujus modò nomen habebat.*

CYCNUS, Hyries fil. in olorem commutatus, Ovid. *l.* 7. *Met.* v. 371.

> *Inde lacus Hyries videt & Cycneïa Tempe,*
> *Quæ subitus celebravit olor, nam Phyllius illic*
> *Imperiô pueri volucresque ferumque Leonem*
> *Tradiderat domitos: taurum quoque vincere jussus*
> *Vicerat, & spretô toties iratus amore,*
> *Præmia poscenti taurum suprema negabat.*
> *Ille indignatus, cupies dare, dixit; & altô*
> *Desiluit saxô; cuncti cecidisse putabant:*
> *Factus olor niveis pendebat in aëre pennis.*

CYCNUS, Ligurum Rex, qui cùm Phaëthontis propinqui sui necem insolabiliter defleret, in avem sui nominis commutatus est. Virg. *l.* 10. *Æn.* v. 185.

> *Non ego te, Ligurum ductor fortissime, bello*
> *Transierim, Cycne & paucis comitate Cupavo:*
> *Cujus olorinæ surgunt de vertice pennæ,*
> *Crimen amor vestrum, formæque insigne paternæ.*
> *Namque ferunt luctu Cycnum Phaëthontis amati*
> *Populeas inter frondes, umbramque sororum*
> *Dum canit, & mœstum musâ solatur amorem,*
> *Canentem molli plumâ duxisse senectam,*
> *Linquentem terras & sydera voce sequentem.*

Ovid. *l.* 2. *Met fab.* 5. v. 367.

> *Adfuit huic monstro proles Sthenelëia Cycnus,*
> *Qui tibi materno quamvis à sanguine junctus,*
> *Mente tamen, Phaëthon, propior fuit. Ille relictô*
> *(Nam Ligurum populos, & magnas rexerat urbes)*
> *Imperiô ripas virides amnemque querelis*
> *Eridanum implêrat, silvamque sororibus auctam.*
> *Cum vox est tenuata viro, canæque capillos*
> *Dissimulant plumæ; collumque à pectore longum*
> *Porrigitur, digitosque ligat junctura rubentes:*
> *Penna latus vestit: tenet os sine acumine rostrum:*
> *Fit nova Cycnus avis, nec se Cœloque Jovique*
> *Credit, ut injustè missi memor ignis ab illo;*
> *Stagna colit, patulosque lacus, ignemque perosus,*
> *Quæ colat elegit contraria flumina flammis.*

Nic. Lloydius.

CYCNUS, Ordo militum Cliviacorum, A. C. 711 post obitum Theodorici, Cliviæ Ducis institutus. Hujus enim, sine mascula prole decedentis, unica filia Beatrix, ditionum paternarum hæ-

tes, à viciniis exagitata, nobili viro, Elixe, à quo fortiter fuerat defensa, nupsit, qui cum in clypeo cygni gestaret imaginem, hinc Ordini occasio. Favynus. *theatr. honor. & Eq. tom.* 2 *l.* 7. *p.* 1373.

CYCNUS, equi nomen, de quo legere est apud Statium, *l.* 6. *Theb. v.* 524.

> *Aschetou increpitat, meritumque vocabula Cygnum.*

CYCNUS, vide *Cygnus*.

CYCONÆ, Asiæ populi in India aquilonari. Plin. *l.* 6. *c.* 17.

CYDA, vir Cretensis, quem Antonius Romæ inter judices legit, cum esset vir perditissimus. Cicer. *Philipp.* 2.

CYDANTIDÆ, Græcè Κυδαντίδαι, demos tribûs Ægeidis, uti *Harpocration* & *Steph.* vel Ptolemaidis, uti *Hesych.* & *Phavorinus* habent.

CYDARAS, fluv. Taprobanæ. Plin. *l.* 6. *c.* 22.

CYDARUS, seu CYDARIS, fluv. Thraciæ, vulgo *Machlessus*. Hodie *Machlena*, inquit *Baudrand*. qui simul cum Barbysso fluvio in sinum Chrysoceratum se exonerat, paulo supra Constantinopolim, teste *P. Gyllio*.

CYDATHENÆUM, vicus in Pandionide tribu. Patria Demochari Comici. *Steph.* Andocidis Oratoris patriam facit *Plut.* qui vitam ejus descripsit. Servat loci nomen *inscr.* quæ hodieque Athenis in exigua columna visitur,

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΛΥΛΟΥ
ΚΥΔΑΘΗΝΑΙΕΥΣ.

apud Jac. Sponium, *Itiner. Graciæ part.* 3. *p.* 150.

CYDDESIS, Bithyniæ populi. *Ptol.*

CYDIAS, pictor, Argonautas pinxit, quam tabulam 164. talentis Hortensius Orator mercatus est, eique ædem in Tusculano suo fecit. Floruit Olymp. 115. Plin. *l.* 35. *c.* 11.

CYDIDES, Hermonei fil. Citharœdus Atheniensis.

CYDIMUS, apud Papinium Statium, *l.* 5. *Theb. v.* 227.

> *Flet super æquævum soror exanimata Lycaste*
> *Cydimon. heu! similes perituro in corpore vultus*
> *Aspiciens.* ----- -----

Nomen fuit boni ominis. *Hesych.* Κύδιμος, ἔνδοξος, ἐπιφανής. Vide Casp. Barthium, *Animadversion. ad Statium*.

CYDIPPE, Sacerdos Junonis Argivæ, memorata Joh. Marshamo, *Canone Chron. Sec.* IX. ubi de *Danao*.

CYDIPPE, puella ab Acontio adamata. Ovid. *l.* 1. *Art. Am. v.* 457.

> *Littera Cydippen pomo perlata fefellit:*
> *Insciaque est verbis capta puella suis.*

Vide *Acontius*.

CYDIPPUS, Mantineus Historicus, inter eos est, qui de rerum inventoribus tractârunt. Clem. Alex. *l.* 1. *Stromat.*

CYDNA, urbs Macedoniæ, corruptô vocabulô Pydna dicta. *Steph.*

CYDNUS, Ciliciæ fluv. Tarsum urbem præterfluens. Justin. *l.* 11. *c.* 8. *Cum Tarsum venisset, captus Cydni fluminis amœnitate, per mediam urbem influentis, projectis armis, plenus pulveris ac sudoris in præfrigidam undam se projecit.* Q. Curtius, *l.* 3. *c.* 4. de Cilicia loquens, *Pyramus, & Cydnus, inclyti amnes fluunt. Cydnus non spatio aquarum, sed liquore memorabilis: quippe leni tractu è fontibus labens, puro solô excipitur: neque torrentes incurrunt, qui placidè manantis alveum turbent. Itaque incorruptus, idemque frigidissimus, multâ riparum amœnitate inumbratus, ubique fontibus suis similis in mare evadit.* Hic Alexander Magnus vitæ periculum, se lavans subiit: Apud eundem verò Fridericus Barbarossa, ex Oriente reversus, A. C. 1190. similiter lotutus obiisse creditur. Strabo, *l.* 14. ubi de Tarso: Cydnus mediam perfluit juxta Gymnasium Juniorum. Ejus ortus non procul est. alveus verò per profundam vallem illapsus rectà in urbem ingreditur: [illegible] Ubi alii ἀρχὰς legunt. Eusthatius *in Dionys.* [illegible] Κύδνου. Vitruvius, *l.* 8. *c.* 3. Cydnum podagræ mederi docet, cruribus eô mersis. Plut. *in Alex.* [illegible] Arrian. *l.* 2. [illegible] Solin. *c.* 41. scribit eum, à candore, Syrorum linguâ nomen esse sortitum: *Quicquid candidum est (inquit) Cydnum gentili lingua Syri dicunt.* De eo Dionys. *v.* 868.

> Κύδνου τε σκολιοῖο μέσην διὰ Ταρσὸν ἰόντος.

Tibullus, *l.* 1. *El.* 7. *v.* 13.

> *At te Cydne canam, tacitis qui leniter undis*
> *Cæruleus placidis per vada serpis aquis.*

Ovid. *l.* 3. *de Arte Am. v.* 204.

> *Vel prope te nato, lucide Cydne, croco.*

Nic. Lloydius.

CYDOESSA, in superiori parte civitatis Giscalæ, mediterraneus & validissimus est Tyriorum vicus, Galilæis semper exosus. Est in tribu Aser.

CYDON, vel CYDONIA Straboni, Cydonis Ptolemæo. Olim *Apollonia*, sedes Minois I. quem ibi, regnante Athenis Pandione, [illegible] in Epochis Marmoreis, apud Marshamum, *Canone Chron. Sec.* X. Vide supra *Apollonia*. Urbs vetustissima, & ex 4. præcipuis Cretæ, quæ in Occasum tendit, licet ipsa sit in ora ejus Boreali, cum portu capaci, probè munita, Venetis à Turcis erepta, A. C. 1645. Ab ipsa pars Occidentalis Cretæ dicta est territorium Caneæ, 30. milliar. à Gortina, centum circiter à Gnosso. *Baudrand.* Hinc Cydonius.

> ----- *Cydonio sumebat flumina cornu.*

Virgil. *Eclog.* 10. *v.* 59.

> ----- *Libet Partho torquere Cydonia cornu*
> *Spicula.* ----- -----

Hinc mala Cydonia. Plin. *l.* 15. *c.* 11. Martial. *l.* 13. *Epigr.* 24.

> *Si tibi Cecropio saturata Cydonia melle*
> *Ponentur, dicas: hæc melimela, licet.*

Item Cydoneus. Ovid. *l.* 8. *Met. v.* 22.

> *Armaque, equosque, habitusque, Cydoneasque pharetras*
> *Noverat.* ----- -----

Virg. *l.* 12. *Æn. v.* 858.

> *Parthus sive Cydon telum immedicabile torsit.*

Item Cydon, viri nomen Virg. *l.* 10. *Æn. v.* 325.

> *Dum sequeris Clitium infelix nova gaudia Cydon.*

CYDONIA, insul. ante Lesbum, cum fonte calido, qui vere tantùm fluere perhibetur, apud Plin. *l.* 2. *c.* 103. *l.* 4. *c.* 12. *l.* 5. *c.* 31. Item Libyæ urbs, *Steph.*

CYDONIA Mala, Græcis dicta sunt, quæ *Cotonea* Latinis, à *Cydone*, Cretensium præcipuâ urbe, unde ea allata primitus. Ea indigitat Vergil. *Ecl.* 2. *v.* 51.

> *Ipse ego cana legam tenerâ lanugine mala.*

Inter cetera enim multâ lanugine sunt conspicua, incisurisque distincta. Color eorum aureus, unde *Aurea* eidem, *Ecl.* 3. *v.* 71.

> *Aurea mala decem misi, cras altera mittam.*

Ubi citrea non posse intelligi, quod alii malunt, hinc probat Vir doctus, quòd citrus arbor non sic fuerit in Italia, Virgilii tempore, imò nedum Plinii ætate, ut Pastori obvia essent pretiosa illa poma, quæ amicæ mitteret. At cydonia passim proveniebant, etiamque in sepibus colligebantur, teste Plinio, *loc. cit.* Hinc *ibid. v.* 70. legas,

> *Quod potui, puero sylvestri ex arbore lecta*
> *Aurea mala decem misi.*

Adde quòd in Curia Conservatorum Herculis signum æreum visebatur manu gestare tria mala Cotonea, non citria, uti testatur Pierius in *Hieroglyph.* Veniunt illa rarò cruda in cibum: decocta verò hyeme cum saccharo & cinnamomo, summam obtinent in mensis authoritatem. Servantur enim saccharô condita, haud secus ac melle olim, quod Martialis observavit, *l.* 13. *Epigr.* 24.

> *Si tibi Cecropio saturata Cydonia melle*
> *Ponentur, dicas: hæc melimela mihi.*

Apud Romanos Græcosque inter ritus Nuptiales, pomi Cydonii quoque gustatio fuit. Quo de sic *Alciatus*,

> *Poma novis tribui debere Cydonia nuptis*
> *Dicitur antiquus constituisse Solon.*
> *Grata ori & stomacho cum sint, ut & halitus illis*
> *Sit suavis, blandus maneat & ore lepos.*

Quô eôdem fine Parthorum proceres grana ejus incoquere esculentis solitos, legimus &c. Vide Autorem Anonymum *Sinæ & Europæ* p. 1018. & plura hanc in rem supra, ubi de malis Cotoneis.

CYDRA, urbs Bytsorum. *Steph.* Κύδρα. Strab. *l.* 17.

CYDRATA, civitas juxta montes Phrygiæ. Stephan. ex *Herodot. l.* 7.

CYDRINE, urbs Armeniæ, non *Cydra*, ut alii scribunt, juxta eund. *Steph.*

CYDRUS, unus è Cyzicenis, in conflictu nocturno à Polluce cæsus. Flacc. *l.* 3. *v.* 192.

CYGNUS, Callimacho *in Delum, v.* 252. ἀοιδότατος πετεηνῶν Μουσάων ὄρνις: Proximum cum morti suavissimè canere, creditum olim plerisque non sine tamen aliorum sibilo. Affirmantis sententiæ fidem non modicam facit præclara illa & suspicienda artetiæ asperæ in hac ave structura, quæ cum duplici reflexione tubæ bellicæ figuram exactissimè repræsentet, quâ quamlibet sonorum varietatem tubicines effingere solent, fortè inducatur quis, ut credat, sententiam illam vero dissimilem non esse. Adde quòd Oppianus, in observando ac describendo has alites diligentissimus, à Favonio Cygnos adeantum invitari auctor est, cum decrepiti jam viribus deficiuntur. Accedunt Ægyptii, Naturæ scrutatores acerrimi, qui Cygnum Musicæ esse hieroglyphicum voluerunt. Exempla habes apud Auctorem præfatum *Sinæ & Europ. c.* 41. nec non Heckmannum, *Thesaur. L. I.* Ceterum & mole suâ & colore figurâque hæc avis maximè speciosa, ob plumarum candorem eximium, præparata Plinio dicta, hoc modo describitur Alfons. Catanco Prof. Medicinæ Ferrar. *Corpus totum undequaque uniformi candore candidis pinnis obtegebant: erat enim anniculus, aut natu minor. Pennæ autem sub quibus latent est cinerea, at verò eluptò candidissimæ. Penitus item vicenti quatuor, dodrantes esse erat longitudine, ut [illegible] æquantes. Collum cum totius reliqui corporis longitudine capitis mensuram dodrantem quatuor,*

quatuor, quò tanquam [illegible] commodè palmam haurire possit. [illegible] *sex digitos* [illegible] *cartilagine* [illegible] *rostri* [illegible] *colore* [illegible] *palatum medium* [illegible] *prope radicem* [illegible] *palmum* [illegible] *palmos septem cum dimidio* [illegible] *quorum corporis* [illegible]. De pugna illorum cum Aquilis, vidaru peregre advenientium, aliisque huc pertinentibus vide Plin. *l.* 10. *c.* 23. Ælian. *Animal. l.* 10. *c.* 36. Alios, nec non infrà in voce *Olor.*

CYGNUS, vide *Cycnus.*

CYITES, Græcè Κυίτης, lapis, qui intus partum habet. i.e. lapidem alium, *qui sentiatur etiam strepitu*, Plin. *l.* 37. *c.* 10. Ubi malè vulgò *Cepite* legitur. Vide quæ supra diximus de lapide *Aetite.*

CYLABRIS, Gymnasium apud Argos, à Stheneli filio sic dictum, ubi visebatur Palladis simulacrum. Cœl. Rhodig. *l.* 9. *c.* 22. ex Pausan. *in Corinth.* Lege tu *Cylarabis.*

CYLANDUS, urbs Cariæ. *Steph.* ex *Hecatæo.*

CYLBIANI, montes sunt in Phrygia majore, ex quibus profluit Cayster, Plin. *l.* 5. *c.* 29.

CYLICES, populi inter Illyrios, apud quos Cadmi, Harmoniæque monumentum conspicitur. *Athenæus.*

CYLINDER, margaritæ genus, de quo vide aliquid infrà voce *Inaures.* Sed & in *cylindros* beryllí fingebantur, uti retro vidimus, ubi de illis, pluraque dicemus paulo infrà. Archimedem vero in sepulchro suo *Cylindrum* voluisse inscribi, diccmus, infrà voce *Persona*, it. *Sphæra.*

CYLINDER Crystallinus, in *Musæo* Kircheriano: in quo experimento hydrotechnicò in aqua, eodem *Cylindrò* contentà, varia jocantis naturæ spectacula exhibentur. Est hoc Cylindricum vas crystallinum, ad unum palmum cum dimidio longum, ad duas uncias in diametro latum; ab inferiori basi ad collum excurrens; ad collum verò tantum restringitur, quantum latitudo pollicis humani aut indicis digiti requirit: dein ex vitro seu smalto variæ hominum aut animalium figuræ seu globuli fieri curantur intus cavi, diversosque levitatis gradus obtinentes, quorum pedes tenui foraminulo pervii sunt. Hæ figuræ ritè confectæ tubo aquâ repleto immittuntur; tum orificio tubi pollice aut digito immisso si prematur aqua, derepente totum imaginum agmen, tanquam fulmine disjectum, ad fundum labitur. Et quidem graviores velocius, leviores tardius, quarum hæ senilem impotentiam, illæ juvenilem promptitudinem imitantur. Quod si pressio remittatur, denuo ascendunt, velocitate corporis moli correspondente &c. Unde facilè colligere est, quàm exiguo negotio illustriores expressiones, aut [illegible] repræsentatione in simili vitrea scena repræsentari possint. Georg. de Sepibus in Collegii Romani Societatis Jesu Musæo, p. 14. Cæterum Cylindri, apud Plinium, *l.* 37. *c.* 5. ubi de Beryllis: *Indi mirè gaudent longitudine eorum, solosque gemmarum esse prædicant, qui carere auro malint, ob id perforatos elephantorum setis religant.* Et mox, de Europæis. *Cylindros ex iis facere malunt quàm gemmas, quoniam est summa commendatio in longitudine*: Lapides sunt longiores ac rotundi manu facti, quibus gemmas opponit, h. e. [illegible], aut *ambitum secantia*, quæ non in longitudinem excidebantur, sed ovali ferme fiebant figurâ. Sic ex uno cylindro plures gemmæ fieri poterant. Qui autem *cylindros* ex beryllis faciebant, duos umbones cylindri, h. e. ambo capita, ex auro comprehendebant: quod non faciebant nisi in optimis beryllis, quos perforandos non esse inter Europæos & Asiaticos conveniebat, cùm Indis placeret perforari & sine auro gestari, tanquàm qui sic gratiores essent. Meminit *Cylindrorum* & Tertullian. *de Habitu Mul.* *Latus in circulo smaragdi & Cylindros vagina sua saim gladius sub sinu tonit.* Plin. quoque *l.* 37. *c.* 6. idem de sardonyche. *Hæc Indis non habitus in honore* [illegible] *tanta aliàs magnitudine, ut inde capulos* [illegible] [illegible] *in nostro orbe* [illegible] *propè* [illegible]. Vide Salmas. ad *Solin. p.* 1107. & *seqq.* nec non supra, in voce *Beryllus*: De [illegible] vero carcerum, in Amphitheatris, uti Balteus vocat, infrà ubi de *Rejuvena*, item *Rotunda.* Nec omittendum, cylindri exemplum, quò Fati cum libero Arbitrio convenientiam egregiè illustrat Chrysippus, apud A. Gellium, *Noct. Attic. l.* 6. *c.* 2.

CYLISTARNUS, fluv. apud *Lycophronem.* *Racanello* hodie nominari & in Calabro agro Calantiæ exterioris fluere scribit *Gab. Barrius.* *Baudrando* prope Cassianum labitur, & in sinum Tarentinum, versus Thurios, se exonerat.

CYLISTIÆ Coronæ, vide infrà *Encyclistæ.*

CYLISTRÆ, dictæ sunt certæ eæ eædam impuræ ritusque superstitiosi ab Ethnicis in Tyronum initiatione ac jam consummatorum inauguratione, adhiberi olim soliti, quos postea Synodus Tralliana à Christianis rejiciri voluit, quamvis esse suas Doctoribus peculiares [illegible], sed ab his Gentilium sordibus purgatas, non prohibuit. Vide de Sophistarum seu Doctorum titulo ac inauguratione Philostratum, *de Vita Sophist. l.* 2. Lucianum, [illegible], Eunapium, Plutarchum, alios. Propriè verò Κυλίστρα, volutabra sunt aprorum & suum, sed & equorum. Glossæ, *Volutabrum*, [illegible] *ubi* [illegible] intelliguntur, quos Græci absolutè plerumque, ut & ἵππον, appellâsse notum. Hos Veteres in arena prope amnem aut lacum volutare consuefaciebant, eaque loca κυλίστρας & ἀλίνδας vocabant, item [illegible], uti docet *Hesychius.* Cujusmodi volutationes, in exercitiis aut curandis equis hodiernis Equisonibus ignotæ, memorantur Solino, *c.* 52. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 474. De Κυλινδήσεις verò Pancratiastis, dicemus infrà ubi de *Volutatoria lucta.*

CYLLABARUS, Sthenelì fil. cum quo Servius Ægialen Diomedis conjugem, vigente bellò Trojanò, concubuisse tradit, *Commentar. in Virgilium.*

CYLLARUS, unus ex Centauris, qui amantem habuit Hylonomen Centauram: Hi ambo formâ præstantes eâdem horâ perierunt: Ovid. *l.* 12. *Met.*

CYLLARUS, equus Pollucis. Virg. *l.* 3. *Georg. v.* 89.

> *Talis Amyclæi domitus Pollucis habenis*
> *Cyllarus.* —— ——

Ubi Servius Cyllarum non Pollucis, sed Castoris equum fuisse tradit, Poëtamque fratrem pro fratre posuisse. Papinius, *l.* 1. *Sylv.* 1. *de equo Domitiani, v.* 53.

> *Et pavet aspiciens Ledæus ab æde propinqua*
> *Cyllarus.*

Seneca *in Hyppolyto, Actu* 2. *v.* 810.

> *Frænis Castoreâ nobilius manu*
> *Spartanum poteris flectere Cyllarum.*

Val. Flac. *l.* 1. *Argon. v.* 425.

> *Molorem pavida Castor dum quæreret Helen,*
> *Passus Amyclæa pinguescere Cyllaron herbâ.*

Propert. *l.* 3. *El.* 21. *v.* 26.

> *Potaque Pollucis lympha salubris equo.*

Claudian. *de* 4. *Consf. Honor. v.* 555.

> *Servirétque tuo contemptis Castore frænis*
> *Cyllarus, & flavum Xanthus sprevisset Achillem.*

Nic. Lloydius.

CYLLASTIS, apud Aristophanem in *Danaidibus*, apud Athenæum, *l.* 3.

> Καὶ τὸ κυλλάστιν φλέγουσι καὶ τὸ Πετόσιριν.
> Et cyllastim sequere, & Petosirim:

Hesychio Κυλλάστις itidem, *Herodoto* Κυλλῆστις, *Polluci* Κυλλάστις, panis fuit apud Ægyptios genus, εἰς ὀξὺ ἀπηγμένος Polluci. *l.* 6. *c.* 11. *in acumen tendens*, Interpreti: fastigiatum vel turbinatum Casaubono *in Athenæum*: potiùs [illegible] enim vocat *Hesychius*, atque ex ὀλύρας, seu [illegible] seu *Zea* ut Herodotus habet, *l.* 6. *c.* 11. confectum addit. Joh. Marshamo omnino [illegible], eundem panem intelligi videtur, cui hyssopus commixtus, ob vim mundatricem, de quo ex Chæremone Porphyrius *de Abstin. l.* 4. §. 6. ubi Sacerdotes Ægyptios panem *non nisi cum hyssopo concisum* comedisse ait. Ac proin cum Petosiride, Ægypti Rege ac Astrologo insigni, panis hujus Aristophanes meminit, et victus priorum observantissimum fuisse cum doceat Joh. Marshamus, *Canone Chron. Sec. IX.* & *XVI.*

CYLLENE, filia Menephronis, cum qua pater, ut & cum matre sua Blіade incestu se polluit, in Arcadia; Unde *Cyllene* mons, secundum quosdam, nomen habet. Alii tamen montem, à *Cyllene* Elati Arcadis filia, dictum malunt, teste Pausaniâ, *l.* 8. de quo vide infrà. Ovid. *l.* 7. *Met. v.* 386.

> *Dextera Cyllene est; in qua cum matre Menephron*
> *Concubiturus erat, sævarum more ferarum.*

CYLLENE, Elidis regio in Peloponneso, urbs & navale, *Steph.* Huc, post Iram bellò Messeniacò II. à Spartanis captam, & Messenios ab illis subactos, Pylii & Mothonæi, aliique maris accolæ classibus se receperunt; & cum iis, qui in Arcadiam profugerant, de novis sedibus communi classe quærendis consilium inierunt. Inde ab Anaxila Rheginorum Tyranno in Italiam accersiti junxère illi Ducibus Gorgo (Aristomenis) filiò & Mantıcló [illegible]tes, simulque cum eo Zanclæos in Sicilia confecerunt, urbem horum agrumque post victoriam sedes nacti, Pausan. *l.* 4.

CYLLENE, Urbs Elidis, *Chiarenza Niger.* Cum portu satis capaci & commodo, unde fluxit nomen, Plin. *l.* 4. *c.* 5. Celebris apud Melam, *l.* 2. *c.* 3. Mercurii natalibus, quem tamen alii Cylleno monti Arcadiæ tribuunt. Prope Selleum fluv. est, 9 milliar. ab Araxo promontor. in Austrum. 120 stad. ab Elide Urbe, 200 stadiis à Chelonate promontor. in Boream. *Baudrand.* Pausan. *Arcad. l.* 8. Cum Peloponnesus sub Venetorum esset imperio, exiguum oppidum ibi loci fuit; jam vero præter turrim quandam & murorum rudera passim dispersa nihil superest. Jac. Sponius, *Itiner. Part.* 2. *p.* 5.

CYLLENE, ab Elato, filio Azani, Arcadiæ Regis nomine filiæ, pulchritudine ingeniòque præcellentissimæ, dictus est mons Arcadiæ, in quo Maja à Jove compressa Mercurium peperit. Virg. *l.* 8. *Æn. v.* 138.

> *Vobis Mercurius pater est, quem candida Maja*
> *Cyllenes gelidò conceptum vertice fudit.*

Inde *Cyllenius* à Poëtis ponitur pro Mercurio. Ovid. *l.* 13. *Met. v.* 146.

Est quoque per matrem Cyllenius addita nobis
Aurea nobilitas. - - ---

Lucan. *l.* 1. *v.* 662.

--- *Motuque celer Cyllenius haret.*

Mela tamen, *l.* 2. *c.* 3. non à monte, sed à *Cyllene* portu, sive navalibus Elensium, Mercurium *Cyllenium* cognominatum docet, ubi & natum illum arbitratur. Micyllo *notis in Ovid. Metamorph. l.* 7. Potius ab Hebr. כלל quod omnibus modis *perfectus* esset concitaque complecteretur, fuit Mercurii epitheton. G. Hornius, *Hist. Philos.* 1. *c.* 7. Hunc velut Deorum apparitorem *ὑπηρέτην* & altè succinctum, delineat *Martianus* *lib.* ...

CYLON, Olympionices Atheniensis, *διαυλοδρομῶν* vicit, Olymp. 35. Instinctu Megaridis uxoris suæ, sororis Theagenis ambivit Tyrannidi: consultô tamen prius oraculô responsum accepit, voti potiturum esse, si urbem magnô Jovis festô adoriretur. Quod ille interpretatur de illo, quod Olympiæ celebrabatur, acceptis à Theagene copiis rem aggressus, dum arcem oppugnat, capitur, sed vinculis iterum elabitur. Tandem ad Minervæ aram supplex confugit, ubi à Megacle Alcmæonide, & collegis Archontibus interfectus est. Vide Schol. *Equit. Aristoph.* Complices ejus, ad Eumenidum aram, profugi, similiter ibi neci dati sunt. Quod pro sacrilegio sceleratissimo habitum, ipsique facinoris auctores, cum posteris exiliô mulctati sunt æternô. Thucyd. *l.* 1. Plut. *in Solone*, Herodot. *l.* 5. *c.* 66. & 71. Suidas in Κυλ. &c. unde τὸ Κυλώνειον ἄγος, *Cylonium piaculum*, de quo accuratè Joh. Marshamus, *Canone Chron. Sec.* XVIII. Vide quoque infrà *Megacles*, ubi de *Cyloniana* factione, quâ Pythagoræorum nomen in Italia seu majore Græcia extinctum est, Salmas. *ad Solin. p.* 845.

CYMATILIS Pannus, vide suprà *Caprini pili*.

CYMBA, magnete animata, in Musæo Kircheriano, Romæ, vide infrà *Typhis Magneticus*, uti de *Cymba Charontis* infrà aliquid voce *Nessa*: de *Cymbæ* verò primo *auctore*, voce *Traneus*.

CYMBALUM, inter Cybeles inventa, in cujus sacris Archigallus primus cymbala prælata pulsabat, ex ære fuit. Juvenalis, *Sat.* 9. *v.* 62.

Cymbala pulsantis legatum fiet amici.

In quæ verba vetus Scholiastes, *Archigalli*, inquit, *cymbala percutientis*. Ita Claudian. *in Eutrop. l.* 1. *v.* 277.

Vel si sacra placent, habeas pro Marte Cybellen;
Rauca Celænæos ad tympana disce furores:
Cymbala ferre licet, pectusque illidere pinu,
Inguinis & reliquum Phrygiis abscindere cultris.

Ubi *Cymbala ferre*, rectè dictum, ad officium Archigalli designandum, inquit *Dempsterus*: Inde & quoscunque effœminatos, tympana vel *cymbala* gestare dicebant Veteres. Plautus, *Truculentô Sc.* *lte.* *v.* 49.

Mæchum malacum, cincinnatum, umbraticolam, tympanotribam
Amas?

Et quia *Cymbala* usitata in Cybeles sacris, hinc & poculis usi sunt sacerdotes ejus, cymbalum referentibus, parva autem erant, & cava, sine fundo ac auribus, proinde mollia ac parùm viris convenientia: ut locus sit datus Demosthenis convicium faciendi Midiæ, quòd eis parum castrensibus biberet, Dorotheô auctore apud Athenæum, *l.* 11. Dicebantur etiam *Clematerez*, quòd Græci *κλήματα* vocant formam operimenti testudinis. Plin. *l.* 33. *c.* 11. *Mox addunt argentum in angulis, lineisque per commissuras: tympana vero se putere appellata* Stateras, *& lances, quas antiqui* Magidas *appellaverant*, Plautus,

--- --- --- --- *Ipsum etiam*
Pauxillum argenti, levibus tensum tympanis,
Limari.

In orgiis porrò Bacchi *Cymbalorum* tympanorumque usum fuisse, ut & bruxi, notat ex Poëtis, suprà laudatus Th. Dempsterus, *Paralipom. ad Joh. Rosini Antiqq. l.* 2. *c.* 4. quem si lubet, vide. Eleganter autem ea describit Rhabanus Maurus ex Antiquis. *Comm. in librum Judith, Cymbala sunt parvissimæ phialæ permixtu metallorum compositæ, vesicula sua in lateribus habentes, quæ artificiosa modulatione collisæ acutissimum sonum delectabili consonantiâ restituunt.* Illis *ἀλαλάζοντα* Apostolus, 1 Corinth. *c.* 13. *v.* 1. *tinnitum* Catullus, Virgilius, Ovidius, Alii; Sed *fictum* dat Ausonius, unde colligas nequaquam lenem eorum fuisse sonum, neque quem *Cymbala* nostra hodie habent, quem *tinnitum* dixeris, alienis pulsatis ab eo datum potius. *Ep.* 25. *v.* 16. 20.

Dindyma Gargarico respondent cantica luco,
Cymbala dant flictu sonitum --- ---

Et paulo post, *v.* 22.

Nec Dodonæi cessat tinnitus aheni,
In numerum quoties radiis ferientibus ictæ
Respondent dociles, moderatô verbere, pelves.

Fuêre verò ejus figuræ, quà cotyledonis folia, Latini *umbilicum Veneris* vocant. Cotylicibus assimilat Plinius, *l.* 25. *c.* ... acetabulis Isidorus, *Origin. l.* 3. *c.* 21. Ambabusque manibus tenebant enim utrinque manubriata, in extrema concavitate apprehensa & complosa concutiebant, sonumque edebant. Has *Cymbalistrias*, quas sæpius Romæ in sculpturis Bacchanalium sacrorum occurrere, notat Laur. Pignorius, *Commentar. de Servis*, ubi veterum *Cymbalorum* formam æri incisam exhibet. Atque hæc de *Cymbalis*, in sacris Ethnicorum, usurpatis. Sed & in veri Dei cultu, qualis in V. T. vigebat, *Cymbala* adhibita, legimus Psalm. *ult. Laudate eum Cymbalis sonoris*: de quibus adi Genebrardum, *Commentar. ad l.* In *Historia* Vezeliac. *l.* 4. *Cymbalum Refectorii*, campana est, quâ Monachi ciuntur ad sese reficiendos. Ad Ecclesiam quoque *Cymbalo* Monachos accitos, colligitur ex *Vita* Telliai Episcopi Landav. *c.* 2. Sed & *Cymbalum* pulsatum ad mortuos indicat Gregorius M. *Dial. l.* 1. *c.* 9. In Choro quoque etiam *Cymbalum* statuit Beleth, *de Div. offic. c.* 86. apud Car. du Fresne, *Glossar.*

CYMBIUM, apud Papinium Statium, *l.* 6. *Theb. v.* 212. ubi de Ludis, in Archemori funere celebratis,

Spumantesque mero pateræ verguntur, & atri
Sanguinis & rapti gratissima Cymbia lactis.

ut & Virgilium, *l.* 3. *Æn. v.* 66. ubi de Polydori funere instaurato,

Inferimus tepido spumantia Cymbia lacte,
Sanguinis & sacri pateras --- ...

Vasa sunt minuta, oblonga, instar cymbularum, veteri Scholiastæ, pocula naviculis similia, ut & ipsa nominis figura indicat, Lutatio. Adde, quæ notavit P. Faber, *Agonistic. l.* 2. *c.* 8. & Autumnus Popma, *lib. de Instrumento fundi p.* 34. *Cymbia* ex argento cælata, occurrunt apud eundem Poëtam, *l.* 5. *Æn. v.* 267. ubi de Ludis ab Ænea celebratis, in honorem defuncti patris Anchisæ,

Tertia dona facit: geminos ex ære lebetas
Cymbiaque argento perfecta atque aspera signis.

Fictilia, ex argilla Saguntina, apud Martialem, *l.* 8. *Epigr.* 6. *v.* 1.

Archetypis vetuli nihil est odiosius Eucti,
Ficta Saguntino Cymbia malo luto &c.

Vide quoque Macrob. Saturnal. *l.* 5. *c.* 21.

CYMBRIA, cum Ducatu Slesvicensi, beneficii titulô, à Christiano IV. Daniæ Rege Holsatiæ Ducibus collata est, A. C. 1587. Chytræus, *in Saxon. l.* 28. Vide quoque *Cimbria*; & *Cambria*.

CYME, urbs Æolidis. Vide *Cume*. Inde enim coloniâ deductâ ab Æolibus, Cumis Italicis origo fuit, uti habet *Marcianus Heracleota*,

Μετὰ δὲ Λατίνους ἐστὶν ἐν Ὀπικοῖς πόλις
Κύμη, πρότερον ἣν Χαλκιδεῖς [illegible]
[illegible]
[illegible] Κύμη [illegible]

Secundùm quem primò Chalcidenses Euboici, posteà Cumæi Æolenses ex Asia, condidêre *Cumas*. *Strabo* verò, sub idem tempus ab utrisque id factum, tradit, Ducibus Hippocle Cumæô & Megasthene Chalcidense: quibus ita inter se convenerit, ut Chalcidenses coloniæ haberentur auctores; Cumæi Coloniæ nomen imponerent. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 72. ut & in voce *Cumæ*, ubi de Æolidis urbe *l. Cume*. Sed & Κύμη, urbs Eubœæ fuit, de qua vide eundem Salmas. *d. l.*

CYMINUS, Etruriæ lacus. Vide *Ciminus*.

CYMODOCE, nympha marina, Nerei & Doridis filia. Hesiod. *in Theog.* Virg. *l.* 4. *Georg. v.* 338.

Drymoque, Xanthoque, Thaliaque, Cymodoceque.

Idem Virgilius *Cymodoceam* vocat, *l.* 10. *Æn. v.* 225. ubi numerat eam inter nymphas marinas, in quas Æneæ naves commutatæ sunt:

Quarum quæ fandi doctissima Cymodocea,
Pone sequens, dextra puppim tenet, ipsaque dorso
Eminet, ac læva tacitis subremigat undis.
Tum sic ignarum alloquitur &c.

CYMOLUS, aliis CIMOLUS, Insula in Cretico mari, una ex Sporadibus, à qua *terra Cimolia*, quæ purgandis vestibus apta dicitur, nomen habet. *Strab.* Ovid. *l.* 7. *Met. v.* 463.

Hinc humilem Myconon, cretosaque rura Cymoli.

Ubi alii *Cimoli* legunt. Vide suprà in voce *Cimolus*.

CYMOTHOE, nympha marina, Nerei itidem & Doridis filia. Hesiod. *in Theog.* Virg. *l.* 1. *Æn. v.* 148.

Cymothoe simul & Triton adnixus acuto
Detrudunt naves scopulo.

In quæ verba Scholiastes: *Cymothoe*, inquit, *fluxu celeri undarum nympha nomen nacta est, quemadmodum & reliquarum marinorum Deorum nomina, suam è re appellationem sortiuntur.* Item fons Achajæ, authore Plinio, *l.* 4. *c.* 5.

CYNÆGIRUS, Atheniensis, bellô Persicô magnâ pertinaciâ in insectandis hostibus usus est. Nam & navem onustam dextrâ manu tenuit, quâ amputatâ, sinistram injecit, quam & ipsam cùm amisisset, navem mordicus arripuit, morsuque retinuit furenti similis. Herodot. *l.* 6. *p.* 114. Val. Max. *l.* 3. *c.* 2. ex. 22. Justin. *l.* 2. *c.* 9.

CYNÆTHA, urbs Thraciæ. *Steph.* Item Arcadiæ, cui nomen datum à *Cynætho*, Lycaonis filio, vide in voce *Cynæthium*. Sed & *Cynæthum*, Insul. Ortygiam dictam esse, habet Solinus, *p.* 11. *Eadem est Ortygia, quæ clarissima in Cycladum numero amissa verò traditur: nunc Asteria, à cultura Apollinis: nunc à venatibus Lagia vel Cynæthus.* Ubi libri habent, *Cynetho*: fortè, ὁ Κυναιθοῦς, quod nomen factum est ab ardore canum venaticorum. Salmas. *ad loc.*

CYNÆTHIUM, urbs Arcadiæ, ab Æneæ socio ibi defuncto. *Dio-*

dio. *Dionys. Halicarn.* populi *Cynæthenses*, quos tamen alii à *Cynætho* Lycaonis filio putant appellatos. *Strabo.* Plin. *l.* 4. *c.* 6. *Steph.*

CYNÆTHUS, Poëta illustris, patriâ Chius, qui Syracusis omnium primus Homeri carmen concinnuit, illi quoque de suo inserens pleraque. Cœl. Rhodig. *l.* 7. *c.* 29. Nempe O'μηρίδης is fuit & ab Homero genus suum jactabat. Tales enim & ipsi carmina Homeri per successionem tradita [illegible] primitùs; nomine posteà ad alios translato, qui carmina ejus publicè recitabant, quamvis ad Homeri genus nihil attinerent, uti docet *Scholiastes Pindari.* Sed hos O'μηρίδας potiùs vocatos esse discas ex *Athenæo.* Recitavit autem ea primus inter Homeridas Cynæthus, uti dictum, idque circa Olympiadem 69. ut testatur idem Scholiastes *ad Nemeonic.* II. Cùm antiquiores Epici Poëtæ sua ipsi Poëmata canerent ostentendenque &c. Salmas. ubi suprà *p.* 867.

CYNAMOLGI, Æthiopiæ populi monstrosi. *Strabo.* Plin. *l.* 6. *c.* 30. Solin. *c.* 33. Omnium ultimi erant versùs Meridiem, ultra quos latè desertam esse regionem, *à scorpionibus & solipuga gente sublatâ*, refert Plin. *l.* 8. *c.* 29. Iidem *Canarii* forte dicti, quos dividua ferarum viscera cum canibus habere & partiario cum his vivere, ait, *l.* 5. *c.* 1. *extr.* vide suprà *Canarii.*

CYNANE, filia Philippi, Soror Alexandri M. nupta Amyntæ, Perdiccæ filio, ex qua filiam Eurydicen genuit, magni animi & singularis fortitudinis fœmina, ab Alceta sublata. Vide Polyæn. *l.* 8. *c.* 60.

CYNAPES, flumen saxosum in Euxinum mare se exonerans. Ovid. *l.* 4. *Pont. El.* 10. *v.* 49.

Partheniumque rapax, & volvens saxa Cynapes.

CYNARA, Ægæi maris insula. Plin. *l.* 4. *c.* 12. *Zinara Nigro.* Hinc *Cynareus*, Statius, *l.* 5. *Sylv.* 1. *v.* 214.

Coryciaque coma, Cynareaque germina. ---

CYNDALISMUS, Græcè Κυνδαλισμὸς, genus ludi; quô qui ludebant Κυνδαλοπαῖκται vel Κυνδαλοπαῖσται dicti. Paxillum hi humectæ terræ infigentes, eumque alterô paxillô verberantes, in capite seu summitate elidere nitebantur, Pollux, *l.* 9. *c.* 7. Angl. *Dust---point.* A voce κύνδαλος, *paxillus.* Vide suprà in voce *Cindalopetta.*

CYNDON, fluv. Hellesponti, vel Chersonesi. Malim *Peloponnesi. Hesych.* Κύνδων, ποταμὸς ἐν Ἑλλησπόντῳ, οἱ δὲ ἐν Πελοποννήσῳ.

CYNE, urbs Libyæ. *Steph.*

CYNEAS, Thessalus, Pyrrhi Regis legatus, longè disertissimus est habitus: ut qui Demosthenis auditor fuerit, adeò ut plures Pyrrho civitates facundâ oratione subegerit, quàm ille armis expugnaverit. Eidem expeditionem in Italiam magnoperè dissuasit. Præterea missus ad Romanos legatus de pace, quam tamen, suasu Appii Claudii senis, non impetravit, unô die omnium Senatorum nomina edidicit, quorum consessum totidem Regum sibi videri Pyrrho retulit. Plut. *in Pyrrho.* Plin. *l.* 7. *c.* 24. Hujus memoriam commendat Cicer. *Tusc. Qu. l.* 1. *c.* 24. Vide porrò Plin. *l.* 14. *c.* 1. Cum Pyrrho, de arte militari, tractatum edidit, Cicer. *Ep.* 25. *l.* 9. Cyneas Strabonis, *l.* 7. historiæ fabulosæ auctor non videtur hic fuisse. Voss. *de Hist. Græc. l.* 4 *c.* 11. *p.* 466.

CYNEGETÆ, Græcè Κυνηγέται, *Agatarchidi*, *Straboni* & *Diodoro* populi Troglodyticæ Æthiopiæ, qui feras omne genus venabantur, & earum carne victitabant, unde nomen illis. *Theratas* illos Plinius vocat, h. e. Θηρατὰς, quod idem, *l.* 4. *c.* 12. *Gentes Troglodytarum idem Juba tradit Theratas, à venatu dictos, miræ velocitatis.* Ad quem locum vide Salmas. ubi suprà. Est autem propriè Græcis κυνηγέσιον, caro animalis, vel animal, quod homo vel alia fera venando cepit; quomodo *Venatio* Latinis sumitur, unde *Venaison* Gallorum At κυνηγεσία, *venatus*, i. e. ipse venandi actus. Unde lux loco Aristotelis *de Histor. Animal. l.* 8. *c.* 5. ubi de lupis, quos *guaratores* Galli dicunt: Ἀνθρωποφαγοῦσι δὲ οἱ μονοπεῖραι τῶν λύκων μᾶλλον, ἢ τὰ κυνηγέσια, *Lupi illi, qui sunt monoperæ*, (h. e. qui cæterorum luporum consortium fugientes soli incedunt) *humanis carnibus libentiùs quam ferinis vescuntur.* Quem hactenus Interpretes malè habuerunt. Salmas. *ibid. p.* 946. De *Cynegeticorum* Auctoribus, aliisque huc pertinentibus, vide infrà ubi de *Venatione.*

CYNEGIUS, Consul cum Theodosio Augusto an. Urb. Cond. 1141.

CYNESII, vel CYNETÆ, populi omnium ferè Europæ ultimi, versùs Oceanum. *Herodot.* Quorum Stephanus meminit, in Γαῦτις. Vide Voss. *ad Melam.*

CYNETHIUM, vide *Cynæthium.*

CYNETHON, Lacedæmonius Poëta *Telegoniam* scripsit. Circa ann. 3. Olymp. 5 Vide Euseb. *Chron.*

CYNETHUS, Poëta Græcus Chiô oriundus, primus Homeri versus, Syracusis, in ordinem digestos, publicè recitavit. Auctor Anonymus. *descr. Olympiadum*, Pindari, *Schol. Od.* 2. Meursius, *de Archont. l.* 2. *c.* 1. Vide *Cynæthus.*

CYNETHUSSA, maris Ægæi insula. Plin. *l.* 4. *c.* 12.

CYNETIA, urbs Argolica, *Steph.*

CYNETICUM, locus Iberiæ prope Oceanum, populi *Cynetes*, & *Cynesii. Steph.*

CYNIA, lacus est Oeniadarum maximus. Strabo, *l.* 10. *in descript. Acarnaniæ.*

CYNICI, Philosophi quidam sectatores Antisthenis, qui primus novum hoc Philosophiæ genus introduxit: Ita dicti sive à *Cynosarge* gymnasio, in quo Antisthenes profitebatur; sive à *canina mordacitate*, quâ in hominum vitas nullô discrimine invehebantur: aut (ut alii volunt) ab eo quòd canum more in propatulo coire non dubitarent, quemadmodùm de Cratete, & Hipparchiâ tradit *Laërtius.* Juvenalis, *Sat.* 13. *v.* 121.

--- *Et Stoica dogmata legit*
A Cynicis tunicâ distantia. ---

Diogenes, Monimus Syrac. Menippus &c. illustres hujus Sectæ viri. Unicam Moralem Philosophiam excolebant, quæ tamen nævis suis non caruit. cum omnia sapientibus communia esse vellent, & pudorem exuisse, virtutis summam crederent. Ob frugalitatem tamen & opum contemtum, Patribus Ecclesiasticis laudati. Julianus eos pyxidas esse dixit egregie depictas, sed quæ nihil pretiosi intus reconderent. Plura de Cynicis, apud Diogen. Laërt. *in vitis, l.* 6. Arrian. *in enchir. Epicteti, l.* 3. *c.* 22. *Hesych.* Suid. Voss. *de Sectis Phil. c.* 18. Mothevayerium, *de virtutibus Gentilium, part.* 2. *de Diog. & Secta Cynica.* Addo hic, quod circà barbam inprimis, quam prolixam & horridam aluêre, superstitiosi erant. Hinc Zeno, illorum Magister, inter ἀποφθέγματα sua & illud habuit: *Barbam prout vitem, rarissime tondendam, eamque optimam, quæ maxime prolixa, quare à novacula immunem habendam, nisi forte secus necessitas præscribat*, Laërtius, *l.* 7. Heinsius, *l.* 2. *de Sat. Hor.* Persius, *Sat.* 1. *v.* 133.

--- --- *Multùm gaudere paratus,*
Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.

Supellex eorum pera, baculus, pallium: Ausonius *de Diogene Cynico, Epigr.* 53.

Pera, polenta, tribon, baculus, scyphus, arcta supellex
Ista fuit Cynici, sed putat hanc nimiam.
Namque cavis manibus cernens potare subulcum,
Cur Scyphe, te, dixit, gesto supervacuum.

Vestis ut ex iisdem verbis patet τρίβων seu Abolla, i. e. pallium detritum ac semilacerum, interim laxum ac semirotundum, quod rejici in humeros poterat & duplicatum totum corpus involvebat, sic ut humerus dexter & plerumque nudus exerceretur. Sine tunicis enim, aut saltem strictis tuniculis humerum non velantibus induti ibant: Unde Cyprianus, *Cynicorum vocat* [illegible] *& seminudi pectoris inverecundam jactantiam.* Factum id ab iis, tolerantiæ ostentandæ; Chrysostomus autem Orat. περὶ χιτῶνος, *ut plerique illorum solo Tribonio philosopharentur, reliqua stolidi & flagitiis cooperti.* Primum verò hôc habitu Herculem, Cynicæ sectæ auctorem, ut ait Ausonius, *Epigr.* 27. usum fuisse, quem reliquâ nudum, solâ leoninâ amictum, Veteres introduxêre, sicque eum se imitari gloriati sunt. Inter homines primus ejus auctor Antisthenes fuit, qui Diogenem, cùm tunicam peteret, jussit πτύξαι θοἰμάτιον, complicare seu duplicare pallium, i. e. dextrum cum humero brachium exerendo, sicque partem quoque pectoris renudando, totam partem pallii dextram sinistro humero injicere, ut retro ad pedes caderet atque ita totum corpus involveret & constringeret. Diogenem tamen id primum fecisse contendit Laërtius, Τρίβωνα, inquiens, ἐδιπλώσε πρῶτος διὰ τὸ ἀνάγκην ἔχειν καὶ ἐνεύδειν αὐτῷ, *Pallium duplicans primus ob necessitatem* (quia tunicâ carebat) *& ut in eo dormiret:* Cùm enim *Cynici* humi cubarent sine culcitâ ac stragulis, eôdem palliô involuti somnum capiebant, quod gerebant interdiu. Unde Diogenes Διπλοείμων à vetere Poëta, & pallium ipsum Διπλοΐς appellatur. Latini *duplicem pannum* vocârunt. Horat. *l.* 1. *Ep.* 17. *v.* 25.

--- *quem duplici pannô patientia velat.*

Cratetem quidem ab Atheniensibus reprehensum legimus, quòd in sindone præter morem incederet, sed non aliud fuit ejus sindon, quàm pallium linteum ac tenue, quod mediâ hyeme: quemadmodum idem grave ac villosum, in tolerantiæ summæ indicium, æstate gestabat, cujus exemplum posteà reliqui imitati sunt. Proteus quoque apud Lucianum in sindone inducitur pyram conscensurus, sed nec illa quidquam aliud, quàm fascia seu perizoma lineum fuit, quô se ille, in conspectu frequentiæ renudaturus, velut campestri succinxit, ut spectatorum oculis extremô illô actu pareret. Nec viri solùm, sed & mulieres Cynicam professæ sectam, in tribonio & quidem solo fuêre. Menander apud Laërtium, *Cratete.*

Συμπεριπατήσεις γὰρ τρίβων' ἔχουσ' ἐμοὶ,
Ὥσπερ Κράτητι τῷ Κυνικῷ ποθ' ἡ γυνή.
Mecum ambulabis gerens tribonium,
Ut nuper uxor cum Cratete Cynico.

Imò non Herculem solùm, ut dictum, sed Deos omnes, hôc habitu se referre jactabant, quorum simolachra, teste Dione περὶ σχήματος, solò palliò velata in templis cernebantur, ut etiam in nummis Æsculapii apparet, quos exhibet Octav. Ferrarius, qui prolixè de his agit, *de Re Vestiar. passim, inprimis Part.* 2. *l.* 4. *capp.* 19. & 20. Vide quoque infrà, in voce *Tribonium.* Ex Hæreticis, *Cynicorum* dogmata sectatos esse Valentinianos, scribit Irenæus, *l.* 2. *c.* 18. cùm de illis ait. *Epicuri Philosophiam & Cynicorum indifferentiam amulantes.* Et *l.* 2. *c.* 19. *Minutiloquium & subtilitatem circa quæstiones, cùm sit Aristotelicum, inferre fidei conantur*, priscorum Philosophorum scita cum Christiana religione illos miscere, ostendens. Magnam habuisse tandem Cynicos cum Stoicis affinitatem, tradit Laërtius, *l.* 6. & 7. & Juvenalis, *Sat.* 13. *v.* 121.

Et qui nec Cynicos nec Stoica dogmata legit,
A Cynicis tunicâ distantia.

De Cynicis sui temporis lepidè Martialis, *l.* 4. *Epigr.* 52. ad Cosmum:

Hunc quem sæpe vides inter penetralia nostræ
Palladis, & Templi limina, Phœbe, novi.

Cum

Cum baculo peraque senem: cui cana, putrisque
Stat coma & in pectus sordida barba cadit.
Cerea quem nudi tegit uxor abolla grabati,
Cui dat latratus obvia turba cibos:
Esse putas Cynicum, deceptus imagine falsâ.
Non est hic Cynicus, Cosme: quid ergo? canis.

Unde, præter alia, discas, ejusmodi hominum, utpote [illegible] & [illegible] habitationes plerumque in Templis fuisse. Quemadmodum de Diogene *Hieronymus, in portarum vestibulis & porticibus civitatum*, habitasse ait. Ut de successione Philosophorum hujus sectæ aliquid addam, illos strictim hic subnectere visum est.

Series Philosophorum Cynicæ Sectæ.

Antisthenes, *Cynicorum* pater, patriâ Atheniensis, sed matre Phrygiâ: docuit in Gymnasio, quod Κυνόσαργες dicebatur. Unde quidam sectæ nomen inditum volunt. Eum audivit Diogenes Sinopensis. Hunc Monimus Syracusanus, Onesicritus & Crates Thebanus. Hunc audiêre uxor ejus Hipparchia, Metrocles frater hujus, & Menippus Phœnicius: ut de Zenone Citieo, & Menedemo Colotî [illegible] discipulo nil addam. Sed & Demetrius *Cynicus* Domitiani Cæsaris tempore vixit Corinthi &c. Vide Voss. *de Philos. Sectis: c.* 18.

CYNIPHES, fluv. Scythiæ Europææ in Euxinum mare labitur.

CYNIPS, sive CYNIPHIS, vel CYNIPHOS, vide *Cinyps.*

CYNNA, vel CYNA, nobile scortum Atheniis, de quo Aristoph. *Equit. Act.* 2. *sc.* 3. Item, *Crabr.*

CYNNA, oppid. prope Heracleam, ab una Amazonum, vel à *Cyno* fratre Cæi. *Steph.*

CYNO, Græcè Κυνώ, apud Hieronym. *In Jovinianum*, pro *Cynopoli*, quod vide.

CYNOCAUMATA, apud Petr. Chrysologum, *initio Sermonis* 51. sunt, æstus à Sirio excitati, de quibus vide in Gemini *Eisagoga*, & Casp. Barthium *ad Statium, l.* 1. *Sylv.* 2. *v.* 156. Adde, quæ suprà dicta sunt in voce *Canicula.*

CYNOCEPHALÆ, montes Thessaliæ, *Steph.* Urbs Locridis, *Mela.* Thebanorum castellum *Xenophonti.*

CYNOCEPHALI, populi Indiæ in montibus degentes, quos capita canina habere fabulatur Plin. *l.* 7. *c.* 2. Vide Gell. *l.* 9. *c.* 4. De illis Solin. *c.* 52. *Megasthenes per diversos Indiæ montes esse scribit, nationes caninis capitibus, armatas ungulis, amictas vestitu tergorum; ad sermonem humanum nulla voce, sed latratibus tantum fremere, asperis rictibus: an tictibus?* Ἠπιόνες, *Arabiano* dicuntur. Fabulæ occasio, quòd populi illi aucupio & venatu solò vesci consueverint, ut infrà, dicemus in *Cynopenæ*; unde asperi iis mores, nec dispar habitus; ut qui pellibus ferarum indui in more haberent. *Ctesias* verò non ipsis pellibus ferarum villosis amiciri eos tradit, sed alutâ vel pelle tenuissimâ confectâ, cui pili dempti: [illegible] Ubi [illegible] sunt *alutæ*, vel pelles confectæ, quibus *tergora* opponuntur, utpote corium [illegible]. Salmas. *ad Solin. p.* 1005 & 100. Sed & Normanni a Gallis olim contumelioso *Cynocephalorum* nomine insigniti leguntur, ut infrà videbimus voce *Normanni.*

CYNOCEPHALUS, Deus apud Ægyptios, aliô nomine *Anubis* dictus. *Plut.* Item apud hodiernos Zonæ torridæ incolas. Vide P. de Valle ejt *tom.* 4. Ægyptiis olim in veneratione fuisse testis Tertullianus quoque, *Apologet. c.* 6. & Augustinus, *de Civ. Dei, l.* 2. *c.* 13. Sed inter Veteres non convenit, utrum habitus sit *Cynocephalus* ipse Anubis, vel ejus symbolum, an potiùs Mercurius, aut symbolum hujus. Pro Anubide facit, quod caninô fingeretur capite: unde *Latrator* Maroni, *l.* 8. *Æn. v.* 698. dictus, cujus figuræ causam attulit Vossius, *de Idol. l.* 1. *c.* 17. Pro Mercurio, literarum inventore, est, quòd *canis* ei sacratus, ob sagacitatem: Ideoque & Botanici anethum vocant tum *Cynocephalon*, tum *Mercurii genituram.* Prætereà valde huc facit, quod *Strabo* ait, *Cynocephalum* esse cultum ab Hermopolitis, quorum civitas, ut vocabulum indicat, τῷ Ἑρμῇ sive Mercurio, fuit sacra. Est autem *Cynocephalus* simiæ caudatæ genus; sed, ut Aristoteles, *Histor. Animal. l.* 2. *c.* 8. ait, cercopitheco majus atque efferatius, capite etiam propiùs ad canem accedens, unde & nomen κυνοκέφαλος, quasi *Caniceps*: Hodie Italis *Babuino*, Gallis *Babion*, Belgis *Bavian* dicitur. Vide Gerh. Joh. Voss. *de Idolol. l.* 3. *c.* 74. Cæterùm *Cynocephalus* solens fuit apud Ægyptios hieroglyphicum duorum æquinoctiorum. Per æquinoctia enim duodecies in die urinam reddere & in nocte compertus, æquali intervallo servatô, Trismegisto ansam dedit diem dividendi in 12. partes æquales. Adde, quod & duodecies die toto æquinoctiali clamorem tollere paribus intervallis dicatur. Unde in Horologiis quoque Aquarius sculpi *Cynocephalus* consueverit, cujus ex veretillo profluerit aqua: quæ ne prolixius effunderetur, quàm par esset ad justam horæ mensuram, avulso ex animali caudæ pilo, ad ejus instar tenue ferrum parabant, quò æquè fluxus temperaretur, uti ex Oro docet Salmas. *ad Solin. p.* 644. *& seqq.*

CYNONNESUS, i. e. *canum insula*, Lybiæ insul. *Steph.*

CYNODONTES, portentosorum hominum species, apud Isidorum, *Origin. l.* 9. *c. de Portentis*, *Alii magnitudine partium, velut capite solo ima, aut superfluis membrorum partibus, ut bicipites & trimani, vel Cynodontes, quibus gemini procedunt dentes.* Quem errorem is hausit è Solino, qui c. 4. *Quidam*, inquit: *vice dentium, continuo ossis armantur soliditate ---- Ipsum dentium numerum discernit qualitas fexus, cum in viraginibus sint, in feminis pauciores, quos Cynodontas vocant, & quibus gemini procedunt à dextera parte, fortunæ blandimenta promittunt, quibus ab læva, vetia sunt.* Ad quem locum vide Salmas. *p.* 32. & 33.

CYNOLYCUS, Græcè Κυνόλυκος, in Excerptis Ctesiæ Crocotta est, quæ quod ex hyæna, lupo, & leæna, cani simili, nascatur, inde id nominis adepta est. Vide Diodor. Sic. *l.* 3. Plin. *l.* 8. *c.* 21. & suprà in voce *Crocotta.*

CYNOMYIA, vide infrà *Musca Canina.*

CYNOPENÆ, Græcè Κυνοπῆναι, apud Tertullian. *in Apologet. Plane totum genus eorum.* Cynopenæ aliqui vel Scinopodes, vel aliqui de subterraneo Antipodes, & in lib. *ad Nat.* 2. *c.* 8. Sunt qui alias *Cynocephalos*, populi Indiæ, quasi *qui canes edunt*, quasi *canes.* Aucupio enim & venatione sola illos vitam sustentare suprà diximus, in voce *Cynocephali.*

CYNOPOLIS, i. e. *canum civitas*, in Ægypto, ubi Anubis colitur. *Steph.* Græcè Κυνῶν πόλις. Ejus incolæ *Cynopolitæ*, inter quos & Oxyrynchitas cruentum bellum ortum esse, quod alteri alterorum Numina odissent, refert Plut. *de Isid. & Osir.* [illegible] Oxyrynchitæ vero *alunt*, *Cynopolitarum Oxyrynchum piscem edentium canes interceptos mactarunt, & ederunt. Unde bello exorto, cum ipsi se invicem miserandum in modum afflixerunt, tum graviùs postmodum a Romanis afflicti sunt.* Vicini nempe hi populi erant, ac fluminis saltem alveo diremti, teste *Strabone: Ptolemæus* verò in eodem latere Nili, quòd ad Occidentem est, utramque locat gentem, quod & *Juvenalis* facit auctor. Unde horum potius bellum, nomine tamen *Ombitarum* & *Tentyritarum*, quæ nomina molliùs meliùsque versum inirent, descripsisse Juvenalem, *Sat.* 15. suspicatur Salmasius. Inde *Cynopolitica Præfectura* seu *Cynopolites Nomus*, cujus urbs hæc Metropolis fuit, ex adverso Cosæ Iulul. Vide præfatum Auctorem, *ad Solin. p.* 452.

CYNORTAS, in regno Spartano successit fratri Argalo seu Agigæo: cum excepit fil. Oebalus, Gorgophones Argivæ Persei genitæ maritus. Vide vetustissimorum Spartæ Regum Genealogiam apud Joh. Marshamum, *Canone Chron. Sec.* IX.

CYNOS, civitas in Locride, *Livio. Steph.* Opuntis navale esse scribit. Item Thessaliæ civitas, Deucalionis sedes, ubi Pyrrha uxor ejus sepulta fuit. Strab. *l.* 9.

CYNOSCEPHALE, collis Thessaliæ, & patria regio Thebarum, Pindari patria. *Steph.* Vel ubi mortuus, Steph. Byzant. *de urbibus.* Item Thessaliæ urbs, ubi Proconsul Quintus Philippum acie vicit, Liv. *l.* 33. *c.* 7. & 10. *Polyb. Justin.* &c. Cynoscephalos homines in Æthiopia locat, Plin. *l.* 6. *c.* 30. & *l.* 7. *c.* 2. sed fabulam sapit.

CYNOSARGE, gymnasium in Attica, ubi Antisthenes professus fuit, unde proinde quidam *Cynicorum* nomen deducunt, & vicus hic dictus à *cane albo*, qui sacrificante Diomo (à quo & tribus Diomea dicitur) & Herculi paratam victimam ostendente, rapta tenerâ in hunc locum detulit. Steph. *de Demo.* Vide Erasm. in Proverb. *Ad Cynosarges.* Collem hic Sponius vocat, haud procul Areopago, in quo Gymnasium prædictum & Templum Herculis, ubi contra Alcibiadem Plebiscitum marmori insculptum extabat. Ibidem spurii exponebantur. Vide Joannem Meursium, *Glossar.* & Gerh. Joh. Vossium, *de Sectis Philosophorum*, *c.* 18. §. 2.

CYNOSBATOS, quasi *sentis canina*, arbor spinosa, *Dioscoridi* memorata inter eas, è quibus sepes vivæ olim fiebant: utpote quæ ἄμπελος, non minùs ac rubus & rhamnus & oxyacantha, congeneres spinæ. Illi in parabola Jothami Abimelechus comparatus Judic. *c.* 9. *v.* 15. qui cùm Gideonis nothus esset, occisis filiis ejus septuaginta, tyrannidem invaserat, sed infelici successu, juxta ultima parabolæ verba: *Sin minùs, exeat ignis è cynosbato & absumat cedros ipsas Libani.* Simile quid legimus, in parabola Joasi Regis Israelis 2 Regum *c.* 14. *v.* 9. ubi is Amaziam Regem Jehudæ *spinæ* assimilat, quam bestia agrestis in Libano conculcavit. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 270. & infrà in voce *Oxyacantha.*

CYNOSCEPHALÆ, vide *Cynos Cephalæ.*

CYNOSSEMA, promontor. Chersonesi Thraciæ, Hecubæ sepulchrô nobilitatum. Latinè *Canis tumulus.* Fabulantur enim Poëtæ, Hecubam cùm in Græciam abduceretur captiva post excidium patriæ, ob luctum, ibi doloris impatientiâ in canem esse conversam, ac deinde sepultam. Ovid. *l.* 13. *Met. v.* 569.

[illegible] Locus extat, & ex re
Nomen habet.

CYNOSURA, i. e. *canis cauda.* Sidus septentrionale, ex 7. constans stellis, quod & *ursam minorem* vocant. Hanc Poëtæ fabulantur Nympham fuisse Idæam, unam ex Jovis nutricibus, posteà ab illo rerum potito in hoc sidus translatam, ut ex Aglaosthenis sententia refert Hyginus, *l.* 2. *Astron. Poet. c.* 2. Ovid. *l.* 3. *Fast. v.* 107.

Esse duas Arctos, quarum Cynosura petatur
Sidoniis, Helicen Graja carina notat.

Val. Flac. *l.* 1. *v.* 17.

Neque enim in Tyrias Cynosura carinas
Certior, aut Graja Helice servanda magistro.

Vide etiam *Helice.*

CYNOSURA, promontor. Arcadiæ, *Steph.* Item alterum Achajæ. *Ptol.* & Marathonis versùs Eubœam. *Hesych.* & Arcadiæ oppid. *Lactant.*

CYNOSUREI, tribus una Megarensium. Alex. ab Alex. *l.* 1. *c.* 17.

CYNTHIA, formosissima quædam fœmina, cujus formam commendat Propertius, *l.* 2. eamque propterea *Cynthiam* quasi *Dianam* vocat, quum priùs *Hostia* vocaretur.

CYNTHIA, Aglosthem apud Solin. *c.* 11. mons Deli Insul. idem cum *Cyntho*, quem Capitolio non altiorem esse docet Jac. Sponius *Itiner. Part.* 1. *p.* 176. Vide *Cynthus.*

CYNTHIUS, Joh. Baptista, aliàs *Giraldus*. Medicus insignis, docuit Ferrariæ, Mondovii, Patavii Rhetoricam. Scripsit plurima, de quibus vide *Elogia* A. Teissier, *Part.* 1. Obiit A. C. 1573. ætat. 69.

CYNTHUS Deli insul. mons, tantæ altitudinis, ut totam insulam dicatur inumbrare. Ejus meminit Ovid. *l.* 2. *Met.* v. 221.

Parnasusque biceps, & Eryx, & Cynthus, & Othrys.

Et, *l.* 6. v. 204.

Indignata Dea est: summoque in vertice Cynthi
Talibus est dictis geminâ cum prole locuta.

Virgil. *l.* 1. *Æn.* v. 502.

Qualis in Eurotæ ripis, aut per juga Cynthi
Exercet Diana choros. -----

In hoc monte Latona Apollinem & Dianam peperisse dicitur, unde ille *Cynthius*, hæc *Cynthia* passim à Poëtis appellantur. Virg. *l.* 3. *Georg.* v. 36.

----- *Trojæ Cynthius author.*

Item, *Ecl.* 6. v. 3.
----- *Cynthius aurem*
Vellit -----

Lucan. *l.* 1. v. 218.

Tertia jam gravido pluvialis Cynthia cornu.

Val. Flacc. *l.* 2. *Argon.* v. 56.

Pariaque nec gravido surrexit Cynthia cornu.

Stat. *l.* 10. *Theb.* v. 365.

----- *Arcana moderatrix Cynthia noctis.*

Nic. Lloydius.

CYNURA, urbs in Argo, vel Argolica. *Steph.* Aliter *Cynuros*; unde regioni *Cynuria* nomen, in qua urbes olim Thyrea & Anthene. Thucyd. *l.* 4. Περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς ἀεὶ αὐτοῖς διαφέρονται, μεθορίας οὔσης, ἔχει δ' ἐν αὐτῇ Θυρέαν καὶ Ἀνθήνην πόλιν. Earum prior Thyrea, videl. locus in confinio Argolidis & Laconicæ, utriusque populi certamine olim fuit celebris. Vide Salmas. *ubi suprà*, *p.* 139.

CYNURÆI, Arcadiæ populi. Pausan. *l.* 8.

CYNUS, Locrorum Epicnemidiorum oppid. sive, ut quibusdam placet, Navale. Plin. *l.* 4. *c.* 7. *Baudrando* fuit Locrorum Opuntiorum Urbs, cum promontor. cognomine juxta Euripum, inter Cnemides & Atalantam Insul. Illic Deucalion habitavit. Item Arabiæ Felicis fluv. ad sinum Persicum in latere septentrionali.

CYON, urbs Cariæ, *Canebium* antè dictum, cives *Cyites*. *Steph.*

CYONESUS, Nili insul. non procul à majori Delta è regione oppid. quod *Cynopolis* dicitur. *Ptol.*

CYPÆRA, Thessaliæ urbs. *Ptol.*

CYPÆTHA, urbs Libyæ. *Steph.*

CYPARISSÆA, urbs Triphyliæ, quæ vocabatur *Erana*. Inde Minerva *Cyparissæa Stephano*, qui *Cyparissum* quoque Phocidis urbem vocat.

CYPARISSI, seu **CYPARISSIA** Straboni, *Cyparissos* Homero, Peloponnesi urbs in ora Messeniæ litorea ad ostia Cyparissiensis amnis, probè munita. *Arcadia* teste *Sophiano*, 35. milliar. à Messene, in Occas. inter ostia Electræ & Nedæ fluv. *Baudrand.* Hodie *Pilatra*, vel *S. Elia*, *Meretio.* Aliis est *Bizerna*. Hinc *Cyparissius sinus* Melæ, *l.* 2. *c.* 3. *Golfo di Arcadia*.

CYPARISSIUM, promontor. non longè ab urbe Cyparissia, *Capo Conello* Sophiano, *Capo S. Elia* Nigro. *Cyparissi* meminit Statius, *l.* 7. *Theb.* v. 344.

----- *Veteremque revolvat*
Phocida! quis Panopen? quisve Aulida? quis Cyparisson!

CYPARISSUS, Telephi fil. puer formosissimus ex Cea insul. ab Apolline in deliciis habitus, qui cùm cervum mansuetum, sibique inprimis charum imprudens occidisset, doloris impatientiâ contabuit, Deique amatoris commiseratione in cupressum arborem commutatus est. De hoc Ovid. *l.* 10. *Met. Fab.* 3. v. 120. inter alia sic canit:

Sed tamen ante alios, Cea pulcherrime gentis
Gratus erat, Cyparisse, tibi: tu pabula cervum
Ad nova, tu liquidi ducebas fontis ad undam;
Tu modò texebas varios per cornua flores:
Nunc, eques in tergo residens, huc lætus & illuc
Mollia purpureis frænabas ora capistris, &c.

Et paulò pòst, v. 130.

Hunc puer imprudens, jaculo Cyparissus acuto
Fixit: & ut sævo morientem vulnere vidit
Velle mori statuit. ---- ---

Servius tamen author est, puerum hunc à Sylvano potiùs adamatum fuisse. Unde Virg. *l.* 1. *Georg.* v. 20.

Et teneram ab radice ferens Sylvane cupressum.

Pierius verò, *l.* 2. *Hieroglyph.* Asclepiade authore, nomen arbori Cupresso inditum dicit, à Cyparissa, filia Boreæ, Celtarum Regis: Imò Didymus Cyparissos Eteoclis filias fuisse refert, quæ choreas ducentes in puteum devolutæ, à Tellure, vicem earum miserata, in arbores versæ sunt. Vide Farnab. *Notis in Ovid. l.* 10. *Metam. Nic. Lloydius.*

CYPARISSUS, civitas circa Delphos, ab ejus arboris frequentia, Mela *l.* 2. *c.* 3. *Steph.* Phocidis civitatem esse scribit, quæ posteà *Apollonia* dicta est. Nonnullis *Cyparissus*, *umu.* Ejus meminit & Statius, *l.* 7. *Theb.* v. 344.

Quis tibi Phœbeas acies, veteremque revolvat
Phocida: quis Panopen, quis Daulida, quis Cyparisson &c.

Stephano, πόλις ἐν Παρνασῷ, καὶ ὑπὸ Δελφῶν --- ἀπὸ Κυπαρίσσου τοῦ Μινύου, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς [illegible] κυπαρίσσων, *Urbs in Parnasso, prope Delphos* --- *à Cypario Minoi filio, aut à multitudine cupressorum.* Vide Casp. Barthium, *Animadvers.* ad loc. Posteà *Anticyra* dicta est, habuitque portum *Anticyræ* nomine: hodie ad pagi parvitatem redacta, quem pluribus describit Jac. Sponius, *Itin. Græc. Part.* 2. *p.* 73. & 74.

CYPASIS, urbs circa Hellespontum. *Steph.*

CYPASSIS, nomen Ornatricis, apud *Martialem*. Item tunica Omphales, quam habuit, cùm Herculem lectô suô accepit, dedicatam posteà in templo Dianæ, cum *Epigrammate* Græco nondum edito, quod exhibet Salmas. *ad Tertullian. de Pallio*, *c.* 4. hôc modô,

Χαῖρέ μοι ὦ φίλε κύπασσι, τὸ Ὀμφάλης ποτὲ Λυδῆς
Ἄτραφον [illegible] ἦλθες ἐς Ἡρακλέης·
[illegible] κύπασσι, καὶ [illegible]
[illegible]

CYPE, Siciliæ castellum. *Steph.*

CYPERUM seu **CYPIRUM**, vetustioribus Græcis κύπειρον, recentioribus κύπερον, junci species odorata est, cujus radix *Curcuma* vel *Curcuba*, quam vocem vide. Inter genera, quibus *Cyphi* suffimentum Ægyptium, conficiebatur, memoratur quoque Plutarcho, *de Iside & Osir.* Κυπείρου, ῥητίνης καὶ σμύρνης καὶ ἀσπαλάθου καὶ σεσέλεως, ἔτι δὲ σχοίνου καὶ ἀσφάλτου καὶ λαπάθου. Vide de illo Plin. *l.* 21. *c.* 18. & Salmas. *ad Solin.* *p.* 999. *& seqq.*

CYPHANTA, portus Peloponnesi, in ora Argolici sinus, nunc *Stilo*, *Sophian.* in Laconia, cis Eurotam fluv. *Ptol.* Vide Jo. Meursium, *Miscell. Lacon.* *p.* 265. Item oppid. in illo tractu, sed in mediterran. nunc *Erisches*, ut creditur, 28. milliar. à Sparta in Ortum. *Baudrand.*

CYPHARA, castellum Thessaliæ. Liv. *l.* 32. *c.* 13.

CYPHON, volunt esse nomen pauperis, apud Aristoph. *Pluto*, *Act.* 2. *sc.* 5. Alii præcipitium interpretantur. *Nic. Lloydius*, vide infrà.

CYPHON, catastæ genus, quâ rei vinciebantur aut torquebantur. Ita Aristoteles, *Politic.* *l.* 5. *c.* 6. Heracleæ Eurytionem & Thebis Archiam, in adulterii pœnam, δεθῆναι ἐν ἀγορᾷ ἐν τῷ κύφωνι, *in foro cyphoni fuisse alligatos*, scribit. Suidas quoque Legis cujusdam fragmentum his verbis refert, Ἐὰν δέ τις [illegible] τι τῶν [illegible] ποιήσῃ, δεδέσθω ἐν κύφωνι [illegible] τοῦ Ἀρχείου ἡμερῶν εἴκοσι [illegible] μέλιτι [illegible] καὶ γάλακτι· ἵνα ᾖ μελίτταις καὶ μυίαις βορά, *Si quis verò per protervitam ea, quæ Legis sunt, nihili fecerit, per viginti dies propè Archivum Cyphoni nudus alligatur, melle & lacte perfusus, ut apibus & muscis sit pabulum.* Unde in Aristophanis *Plut.* *Act.* 2. *Sc.* 4. exclamat Blepsidemus, ut Πενίαν, i. e. *Paupertatem* ad se accedentem abigat.

Ὦ τύμπανα καὶ κύφωνες, οὐκ ἀρήξετε,
ô tympana & cyphones non succurretis!

Et eandem *Sc. seq.* Chremylus amandat εἰς τὸν κύφωνα. Sic in Luciani Νεκυομαντείᾳ, inter Inferorum supplicia sunt στρέβλαι, καὶ κύφωνες καὶ τροχοὶ, *tormenta & cyphones & rota.* Definitur porrò *Cyphon* ab Aristophanis Scholiaste, Δεσμὸς ξύλινος, ὃν οἱ μὲν κλοιὸν ὀνομάζουσι, οἱ δὲ καλιὸν (*Suidas* scribit κάλοιον) Diciturque eodem à verbo κύφειν, quòd, qui in his vinculis erant, *incurvari* cogerentur, sicque duplici pœnâ multarentur; dum & collum premebatur, neque illi se erigere ullô modô poterant. Alii ligna damnatorum cervicibus imposita, ne possent sursum aspicere, definiunt. *Hesych.* [illegible] ξύλον, [illegible], *lignum tortorium & pœnale, quô morti addictos extendebant &c.* Porrò Κύφων non lignum solùm tortorium, sed & reum hâc pœnâ dignum significabat. Scholiastes ubi suprà, Ἔστι καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος κύφων, *Unde vir scelestus vocatur Cyphon.* Quô ipsô sensu videntur Seniores usurpâsse, Proverbior. *c.* 7. v. 22. de illo, qui adulteræ lenociniis inescari se & irretiri sinit: Ὥσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ ὥσπερ κύφων ἐπὶ δεσμούς. Ubi vulgò κύων: i. e. *canis* legitur. Sed textus de cane nihil habet: עכס enim non *canis* sed *cippi* aut *compedis* genus est, & significare hîc videtur κύφωνα: h. e. *virum cippô aut catastâ dignum.* Uti Diogenes de Dioxippo Olympionica dixit, cum [illegible], *à puella obtorto collo trahi*, apud Ælian. *Var.* *l.* 12. *c.* 58. Quod aptè quadrat in eum, qui *Cyphoni* alligabatur &c. Vide Bochart. *Hieroz.* *Parte prior.* *l.* 2. *c.* 56.

CYPHUS, urbs Perrhæbiæ. Alia Thessaliæ. Item fluvii nomen apud *Steph.*

CYPRIA seu **CYPRIACA**, Græcè Κύπρια, nomen Carminis, cujus auctor incertus; utpote quibusdam ad Stasinum, aliis ad Hegesiam Salaminium, nonnullis ad Homerum, illud referentibus, uti narrat *Photius* de Proclo. Homeri certè τὰ Κύπρια ἔπη esse, negat Herodotus, *l.* 2. ea inprimis de causa, quòd in Iliade tradiderit, Paridem raptâ Helenâ diu erravisse, nec rectum tenuisse cursum, quum *Cypriorum* conditor dixerit, triduò Spartâ Ilium eundem pervenisse, ventis usum ferentibus & tranquillô mari. Nempe non Cypriacas res aut origines illa Κύπρια tractabant, sed raptum Helenæ & bellum Trojanum, ut ex eod. libro patet. Unde & Ἰλιὰς μικρὰ Ἰλιάδος nomine eidem Auctori veniunt: à qua tamen diversa μικρὰ Ἰλιὰς, pars Cycli Epici, quæ Leschi Lesbio ab omnibus tribuitur. Cur igitur Κύπρια seu Κυπριακὰ, illius Poëmatis inscriptio, quærunt Eruditi? Sed Κύπρια, non Κυπριακὰ,

plerique appellant. Imò non Κύπρια, sed Κυπρία, titulum Poëmatis fuisse, docet *Photius*: ut intelligi possit Ἔπη, *Cypria scilicet*, quo nomine Poema citatur à *Charisio* [illegible]; ex *Laevio* vetustissimo Poëtâ Latino, qui illud verterat. *Proclo* verò Κυπρία absolutè titulus Poëmatis fuit, an à Κυπρία, quomodo Venerem olim dictam esse, notum. Et Veneris nomen videtur inscripsisse operi auctor, quòd ex Paridis judicio, quo Venus Junoni Minervæque prælata est, raptus Helenæ sit consecutus, quam Venus Paridi promiserat, si victoriam ipsi adjudicaret, eaque causa belli fuerit Trojani. Certè Dearum certamen eô tempore descriptum fuisse, constat ex fragmentis, quæ hodie supersunt: de raptu Helenæ ex Herodoto jam diximus. Fortasse & à gemino ovo ac Ledæ partu fuerat exorsus: Nam & Dioscurorum historiam carmine illô descriptam esse, scimus ex Grammaticis. Præterea, certamen Dearum & Paridis judicium librô demum 11. illius operis narrabatur. Unde Horatius, *de Arte Poët. v.* 146.

Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.

Quod de Κυπρίων vel Κυπρίας auctore accipiendum. Lesches enim μικρᾶς Ἰλιάδος autor non tam altè repetiit exordium sui carminis. Κυπρία ergo, i. e. *Venus*, fuerit operis titulus: ex quo nomine, retractô in primam syllabam accentu, alii & Κύπρια fecerunt. Κυπριακὰ verò, librariorum culpâ irrepsit. Quam in rem vide plura apud Salmas. *ad Solin. p.* 852. & *seqq.*

CYPRIA Accubitalia, apud Pollion. *in Claudio, c.* 14. Mantelia apud Vopisc. *in Aureliano, c.* 12. Vela, foribus obtendi solita, in *Epist.* Epiphanii, memorantur. Namque non solum mantelium, mapparumque & accubitalium, sed etiam peristromatum varii generis & aulæorum artificiô Cyprus olim nobilitata est, *Postea*. Vide Salmas. *ad loc. cit.*

CYPRIACI Tanti C. qui gibberes, in sylva Gordiani, apud Capitolin. *in Gordianis tribus, c.* 3.

CYPRIÆ, tres insulæ steriles juxta Cyprum. Plin. *l.* 5. *c.* 31.

CYPRIANA, annuum festum S. Cypriani, à Carthaginensibus, ad ejus ædem sacram, ante Urbem, ad maris littus sitam, solenni cultu celebratum olim: item tempestas insignis ac periculosa, circa id festum in mari fere semper oriri solita. Vide Procopium, *Vandalic. l.* 1. *c.* 20. & 21. Incidit autem natalis B. Cypriani ad diem 18. Cal. Octobr. ante quam tempestatem typhonicam, à qua sibi metuere habent nautæ, rarò in Africa contingere, antiquis nautis observatum est. Unde imminentibus *Cyprianis*, nautæ se discrimini nunquam objiciebant: adeo certi erant fore omnino, ut eâ die tempestas ingrueret. Gordiani tamen Junioris exercitus simili tempestate, sub initium Julii, prope Carthaginem, dissipatus est. Salmas. *ad Capitolin. in Gordian. c.* 16.

CYPRIANUS, Carthaginensis, post Donatum, vel secundùm alios, Agrippinum, A. C. 250. Illustri locô natus, ante sui conversionem Rhetoricam docuit, à Cæcilio amico ad fidem perductus. Sub Decio, gregis admirabili zelô defensor, etiam postquam se in tutum recepisset, unde salutariter ipsi prospexit. Contra Libellaticos scripsit, deficientes dehortatus est, Confessores confirmavit. A Felicissimo, schismate formatô, male habitus, Carthagine Synodum celebravit. Novato Novatianisque acriter restitit, Aquariis non minus fortiter se opposuit. Interim consuetudinem rebaptizandi hæreticos tuitus, quemadmodum hi Orthodoxis seductis facere soliti erant: à Stephano Episcopo Romano *PseudoChristus*, *Pseudo-Apostolus* & *dolosus operarius*, propterea dictus: increpito ab Episcopis Orient. quòd humilitatem & lenitatem Apostolicam non servâsset. Videtur tamen Augustino sententiam mutâsse. Sub Valeriano tandem & Galieno, martyrii coronam accepit. Et primò quidem palinodiam canere, & deliberare, quid faceret, jussus, *in re tam sancta*, respondit, *non opus est deliberatione*. Exilium dein minitantibus, *exul*, regessit, *non erit, qui Deum in mente habebit*. Tandem capite plexus est, cùm priùs carnifici 20. aureos numerari jussisset, pacemque Ecclesiæ prædixisset. A. C. 258. August. Maximus, P. Chrysologus, Gregorius Naz. *in ejus elogiis*. Hieron. Sixtus Sen. &c. Pontius Diaconus ejus vitam descripsit. Prudent. *Hymno* 13. Ennodius, Agobardus Archiepiscopus Lugdunens. Ruffinus *in apol. pro Origene*. Baron. ab *A. C.* 250. usque ad *A. C.* 261. Ejus opera sollicitè collecta sunt. Vide Ald. Manutii, Pamelii, Rigaltii &c. judicia, de scriptis ejus. *Inter Latinos ad Apostolici pectoris vigorem proprius accedit, ubique censeas loqui pastorem, ac Martyrio destinatum*, Erasmus, *l.* 1. *Ep.* 186. Quanto in honore fuerit apud suos Carthaginenses, docet Procopius, *Gothicorum l.* 3. Κυπριανὰ ἄγειν ἑορτὴν μεγάλην πάντων οἱ Καρχηδόνιοι εἰώθασι. Καὶ αὐτῷ τινα λόγου πολλοῦ ἄξιον ἀπὸ τῆς πόλεως ἱδρυσάμενοι νεὼν ἐν τῇ θαλάσσῃ· [illegible] Κυπριανὰ καλοῦσι. Καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ δὲ χειμῶνα, οἱ ναῦται, ὅσπερ γίνεσθαι [illegible] τῷ [illegible] προσαγορεύειν εἰώθασι, [illegible] αὐτὸ [illegible] οἱ Λίβυες ἄγειν [illegible]. Libellatici autem, quorum suprà mentio facta, dicti fuerunt iis temporibus, qui, postquam metu suppliciorum fidem abnegârunt, pœnitentiâ posteà ducti, ad Confessores Martyresque se conferebant, ut eorum intercessione, rigor censuræ mitigaretur. Ab his itaque impetratô libellô, cujus tenor erat, *Talis veniam cum suis communicet*, in Ecclesiæ sinum recipi solebant, vide Cyprianum hunc ipsum, *Ep.* 13. 18. *&c.* Tertullian. Alius Carnutum Episcopus, cognomen *Coculi* habuit, à Coculino, qui eum ad sacra convertit. Opera ejus in fol. prodiêre per Erasmum, Basileæ A. C. 1521. 1558. Romæ A. C. 1561. Parisiis per Marcellum A. C. 1564. Antverpiæ cum notis Pamelii, A. C. 1568. 1589. per Sim. Goulartium Genevæ A. C. 1593. &c. *Erat ingenio facili, copioso, suavi, & quæ sermonis maxima est virtus, aperto, ut discernere nequeas utrumne ornatior in loquendo, an facilior in explicando, an potentior in persuadendo quopiam fuerit*, Sixtus Senens.

CYPRIANUS, Episcopus Burdigalensis interfuit concilio Agathensi, A. C. 506. Synodo Aurelianensi, A. C. 511. Item, Episcopus Tolonensis, ex illustri familia Massiliensi, *de Montelieu*, scripsit vitam S. *Cæsarii*, præceptoris sui. Interfuit concilio Arelatensi IV. A. C. 541. Vinc. Barralius, *Chron.* SS. *p.* 229.

CYPRIANUS, Cisterciensis Monachus in Academia Hispaniæ Complutensi: Ejus extant in *Cap.* 18. *Jobi Commentarii*, ut & *in Canticum Cant.* quos prohibitos esse nisi corrigantur, refert Jamesius. Idem nomen fuit Martyrium cum Justino Nicomediæ passo. Fuit quoque Cyprianus *Tinzibergensis*, in Africa Antistes, & *Cyprianus Pictaviensis*, apud Martyrem.

CYPRIANUS Benetus, *de prima sede*, *Concilio*, *potestate Ecclesiastica*, *Papali*, totidem tractatus scripsit. Bellarmin. *de Scriptorib. Eccl. A. C.* 1490.

CYPRIANUS Leovitii, Bohemus, Mathematicus Ottonis Henrici, Electoris Palatini scripsit *Ephemerides*, *de Eclipsibus*, &c. Obiit, A. C. 1574. Voss. *de Scient. Mathem. c.* 65. §. 31.

CYPRIARCHES, Κυπριάρχης, epitheton Nicanoris, 2. Maccab. *c.* 12. *v.* 2. Vide Dominic. Macrum *Hierolex.*

CYPRINUS Clavatus, vide infra *Picus*.

CYPRIUS Lapis, quo adamantes aliæque gemmæ perforabantur olim ac scalpebantur, *adamas* dictus est Plinio, *l.* 37. *c.* 4. ubi de Siderite adamante: *Nam & ictibus frangitur & alio adamante perforatur, qui è Cypro venit.* Et Solino, *c.* 52. ubi de adamantibus, *Plerique etiam aliô adamante perforantur.* A duritie nempe, ut ferrum ipsum ἀδάμας, ab eadem ratione appellatum. Fuit is autem ex cotium genere, aut coti similis, quo gemmæ, ferri scalpturis resistentes, scalpi solebant & perforari, ut vel signaculis faciendis inservirent, vel ad monilia insererentur & collo suspenderentur. In ejus locum posteà Armeniæ cotes successêrunt. Plin. *l.* 36. *c.* 7. *Signis e marmore poliendis, gemmisque etiam scalpendis atque limandis, Naxium diu placuit ante alia. Ita vocantur cotes in insula Cypro genitæ, vicere postea ex Armenia invectæ.*

CYPRUM, vide suprà *Cuprum*.

CYPRUS, filia Antonii & Cleopatræ, elocata Agrippæ, ex quibus prognata Drusilla, Antonii Felicis, Claudii liberti, Judææ Procuratoris, Uxor.

CYPRUS, insul. ex maximis maris Mediterranei, notissima in sinu Issico inter mare Cilicium & Syriacum, ab Ortu in Occasum extensa, vix 60. milliar. ab ora Syriæ, & circuitus 550. mill. pass. circiter, fertilitatis tam eximiæ, & metallorum adeo ferax, ut *Macaria* olim, h. e. *Beata* dicta sit. Unde Virg. *l.* 1. *Æn. v.* 625.

--- Genitor tum Belus opimam
Vastabat Cyprum. ---

Et propius ad etymon Horat. *l.* 3. *Carm. Od.* 26. *v.* 9.

O! quæ beatam Diva tenes Cyprum.

Amm. Marcellin. *l.* 4. *Cyprum insulam procul à continente discretam & portuosam, inter municipia crebra urbes duæ faciunt claram, Salamis & Paphos, altera Jovis delubris, altera Veneris templô insignis. Tam autem, tamque multiplici fertilitate abundat rerum omnium, ut nullius externi indigens adminiculi, indigenis viribus à fundamento ipso carinæ ad supremos usque carbasos ædificet onerariam navem, omnibusque armamentis instructam mari committat.* Mirum de hac Insul. referunt Historiæ, nullum ibi tam accuratè unquam sepeliri potuisse, quin alterô die indignabunda quasi terra sponte rejiceret cadaver, durâsseque id, donec Ericus II. Daniæ Rex, cùm Hierosolymam peteret, morbô ibi priùs, mox morte interceptus voluit ibidem sepeliri. Zevecotius, *Notis in Florum, l.* 3. *c.* 9. Christianam fidem hic primus D. Paulus docuit, cum Barnaba, cujus hic tandem occisi corpus A. C. 385. sub Zenone, repertum. Concilium ibi A. C. 399. contra Origenistas, Socr. *l.* 6. *c.* 9. Sozom. *l.* 8. *c.* 14. A. C. 643. contra Monotheletas. *Baudr.* Multis nominibus olim appellabatur, teste Plinio, *l.* 5. *c.* 31. *Acamantis*, *Cerastis*, *Amathusa*, *Aspelia*, *Cryptos*, & *Colinia*; qui illam insuper in 9. Regna divisam refert, vide infrà. Item *Sphecia*, ut *Eustath.* docet ex *Lycophrone*. Festus *Ærosam* dici scribit, quòd in ea plurimum æris nascatur. Ital. *Cipro*. Turc. *Cupros* hodie. In ea Venus colebatur, unde *Cypria*, *Cypris*, & *Cyprigena* dicta. Horat. *ad Venerem, l.* 1. *Carm. Od.* 3. *v.* 1.

Sic te Diva potens Cypri.

Factum autem id propterea monet Camers, quòd mos esset Cypriis, virgines ante nuptias prostituere, ut dotalem pecuniam quærerent, Justin. *l.* 18. *c.* 5. quem ab ipsa Venere institutum asserit Lactantius, *l.* 1. *c.* 17. A *Cypro* Cinyræ filia nominari volunt, *Steph.* Κύπρος νῆσος μεγάλη ἐν τῷ Καρπαθίῳ κόλπῳ ἀπὸ Κύπρου τῆς θυγατρὸς Κινύρου. Ita etiam Constantinus ex Philo Stephanus [illegible], & Ister ἐν Ἀποικίαις Αἰγυπτίων. Meliùs quàm Eustath. *in Dionys.* cui Cyprus est filius Cinyræ. Nam muliebre nomen est Κύπρος, quod in usu fuit apud Phœnices, uti docet Scalig. *ad Euseb. p.* 149. Lucan. *l.* 8. *v.* 716.

Quæstor ab Idalio Cinyræa litore Cypri.

Tamen, quia Cyprus Cinyræ filia, neque in fabulis, neque in historiis celebratur, quod sequitur apud Stephanum & Eustathium, arridet magis, dici Cyprum insulam ἀπὸ τοῦ Φοινίκων ἄνθους κύπρου, à *Cypri flore*, qui ibi nascitur. Cyprus est Arabum [illegible] *Alhenna*, non ligustrum, ut multi volunt. Ebræis dicitur כופר *Copher*. Cant. *c.* 1. *v.* 14. & *c.* 4. *v.* 13. Neque verò est absimile, unde vocari Cyprum insulam, cùm rara alioqui planta, & eximia, ibi plurima proveniat. Plin. *l.* 12. *c.* 24. ubi de Cypri generibus: *Optimum habetur è Canopica in ripis Nili nata: secundum Ascalone Judææ: tertium Cyprô insulâ odore suavitate.* Inde *fragrans* Homero *in Hymnis, n.* 4. *v.* 66.

Σοῦσ᾽ ἐς Τροίην, προλιποῦσ᾽ εὐώδεα Κύπρον.

Nic.

Nic. Lloydius. Divisa fuit aliàs in quatuor partes: *Salaminiam* ad Ortum, *Paphiam* ad Occasum, *Lapithiam* in Boream, & *Amathusiam*, ad Austrum. Hodie in duodecim partes dividitur, quarum nomina sunt, *Nicosia*, *Famagusta*, olim *Tamassus*, *Paphos*, *Audema*, *Limissum*, *Masotum*, *Saline*, *Messaria*, seu *Sireis*, *Crusocus*, *Pentalia*, *Cerines*, & *Carpassus*. Pagi in universum sunt, 850. Primò sub propriis Regibus, quorum ultimus Ptolemæus, sentiens Catonem contra se venire, mortem sponte sumsit. Sic cum immensis opibus in Romanorum potestatem Insula venit, quibus hæc unica belli causa erat, quamvis excusent alii & in Ptolemæum Clodiumque rejiciant, ut Strabo, *l.* 14. Vellejus, *l.* 2. *c.* 45. Dio, *l.* 38. Neminem enim latet Romanorum eò tempore avaritia, quam exprimit Galgacus, apud Tacitum, *Agric. c.* 30. *Romani, si locuples hostis est, avari: si pauper, ambitiosi.* Et improbant factum hoc summopere Cicero, *pro Domo*, *c.* 8. Marcellinus, *l.* 14. *c.* 27. Ruffus, *c.* 13. Sic ergo, mandatâ Publiô Clodiô Tribunô Duce, socii viriqne Regis confiscatione, Caninium familiarem suum in Cyprum præmisit Cato, qui Ptolemæo, ut sponte Legi Clodiæ cederet, persuaderet: daturum ipsi Populum Romanum Veneris Paphiæ sacerdotium, quod ut opulentissimum, ita præcipuæ dignitatis apud Cyprios, habebatur. Sed Rex, haustô venenô, ab ea contumelia sese liberavit. Confectam pecuniam septem millium talentorum scribit Plutarchus: quam prædam dignam judicârunt Romani, propter quam unius Insulæ Rex regnô expelleretur. Vide Florum, *l.* 3. *c.* 9. Postea Cyprus à Julio Cæsare Cleopatræ Ægypti Reginæ concessa est, sed post mortem ejus ad Romanos rediit. Post divisum Imperium Romanum Græcis paruit, quibus illa erepta est, à Muhavia Saracenorum ductore, cum Arado & Rhodo, A. C. 656. Guil. Tyrius, *l.* 19. *c.* 20. Aaron posteà Saracenus, hic templis destructis, Christianos expulit, A. C. 807. seqq. temporibus sub imperium Græcorum rediit. Verùm post hæc Richardus Angliæ Rex cum contra Saracenos duceret, A. C. 1191. tempestate ad Insulam dejectus, ab Insulanis non admitteretur, vi eam occupavit, Isacô devictô, & cuidam Gallo Guidoni de Lusignano in regnum dedit. Huic Reges successerunt continuâ serie, (è quibus Hugo ab Hospitalariis depositus est, A. C. 1306) donec in Genuensium clientelam pervenit. Dein Venetis, ex dono Catharinæ Corneliæ, uxoris Jacobi usurpatoris, Carlotâ exclusâ, paruit ab A. C. 1472. ad A. C. 1560. quô Turca Selimus bellô Venetos aggressus, Cyprum ipsis eripuit sequenti annô. A quibus in 12. partes dividitur. Caput regni *Nicosia*, in medio Insul. ferè rotunda; secunda *Famagusta*, urbs permunita, in ora Orientali cum portu capaci; tertia Ceraunia, *Cerines*; Quarta Paphos, *Baffo*, in Ora Occidentali. Reliquæ sunt parvi momenti. *Baudrand.* Olim 9. Reges Insulæ præfuerunt, qui tamen omnes in Regis Persarum clientela erant, Diodor. Sic. *l.* 16. In Cyprium exilium missi à Constantino Copronymo Monachi Iconolatræ. Prope Cyprum Hugo ultimus Hierosol. Rex Sultani victoris arma fugiens naufragiô periit, A. C. 1291.

Urbes Cypri Episcopales olim.

Amathus.	Leuca.
Arzus.	* Leucosiâ Metropolis Latina
Carpasium.	Paphos vetus & nova.
* Ceraunia.	Salanis Græca Metropolis.
Curium.	Soli, nunc pagos ut cœteræ asterismô carentes, &c. Vide Ferrar.
Fama Augusta, olim Hamacostos, & Ammochostus.	

CYPRUS, castellum naturâ tutum, ab Herode conditum & egregiè communitum. Joseph. *l.* 1. *Bell. Jud. c.* 16. & *l.* 2. *Belli*, *c.* 20. est in tribu Benjamin.

CYPRUS, pro *Cyrrho*, Syriæ Urbe, apud Capitolin. in *Marco*, *c.* 22.

CYPSELA, vel CYPSELLA, à Cypselo, Ixionis fil. Thraciæ urbs. In regione, quæ Sapacia olim, dein Europa dicta, 14. milliar, supra Apros, in Boream versùs montes, prope Melam fluv. Item castellum in Arcadia à Mantinensibus muris cinctum. *Steph. Chipsala* Sophiano, *Ipsala* Leunclavio, *Chapsilar Bellonio.*

CYPSELUS, Rex Arcadiæ, potentiam Heraclidarum veritus, generum sibi Cresphontem ascivit, filium Aristomachi. Pausan. *l.* 4. & 8. Quâ affinitate etiam tutus mansit, reliquis omnibus è Peloponneso Heraclidarum vi pulsis. Et successit Laias. Pausan. *Arcad.* Item, filius Periandri ex Melissa, insanus. Diog. Laërt. *in ejus vita.* Vide infrà.

CYPSELUS, tyrannus apud Corinthum, à *cistula* nomen accepit, quam Græci *Cypselon* vocant, in qua delituit, occultatus à matre Labda, cùm ad mortem quæreretur. Cicer. *l.* 5. *Tusc. c.* 37. & *l. de Fato*, *c.* 7. Filius erat Eetionis, Pater Periandri, qui oppressis Bacchiadis, Tyrannidem invasit. Eundem fortè Eusebius Byzantium condidisse ait, Olymp. 30. annô 4. ab Urb. Cond. 96. Tyrannidem tenuit, 30. ann. Herodot. *l.* 5. Aristot. *l.* 5. *Polit. c.* 12. Vide Euseb. Pausan. *l.* 2. & 5. Ejus colloquium cum 7. sapientibus, habes apud Diog. Laërt. *l.* 1. *in Thalete*, *sub fin.* *Nic. Lloydius.* Quô stratagemate Bacchiadas, qui primò *Regum*, exin *Prytanum* nomine, Reipubl. præfuerant Corinthô expulerit, Polyænus refert, *l.* 5. *c.* 30. Et Ælianus, *Var. Histor. l.* 1. *c.* 19. Ejus filii nepotesque, *Cypselidæ* dicti ei successerunt per annos 43. juxta Oraculum cujus Herodotus meminit, *l.* 5. *c.* 92.

Κύψελος Ἠετίδης βασιλεὺς κλειτοῖο Κορίνθου
Αὐτὸς καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.

Causa durationis, quòd *Cypselus* blandus erat populi ductor, & imperium gessit ἀδορυφόρητος *nullis corporis custodibus adhibitis.* Periander Fil. ejus, licèt crudelis, tamen bellicosus erat, vide de illo ac successore ejus infrà. Initia autem *Cypseli* incidunt in annum 2. Olymp. 31. annum Atticum 918. Period. Jul. 4059. juxta computationem Joh. Marshami Equitis *Canone Chron. ad sæc. XVII. ubi de Cypselo Rege.* Vide quoque *Labda*, uti de astutia illius quâ Corinthios omnibus facultatibus suis emunxit. Aristot. *Oeconom. l.* 2.

CYPSELUS, prioris ex fil. Periandro nepos, sed ἄφρων. Vide *Periander.*

CYPSELUS, vide *Mammæclata.*

CYPTASIA, Galatiæ urbs. *Ptol.* vulgò *Carosa.* *Baudrando* oppid. est Paphlagoniæ, in ora littorali Ponti Euxini, prope ostia Zalisci fluv. 20. milliar. à Sinope in Eurum.

CYRA, sinus Persici insula. *Steph.* & mons Afric. Cyrenæ urbi imminens, *Trog.* Nunc *Monte de Carvoan*, *Castaldo*, aliisque.

CYRANIS, Africæ insul. à *Stephano* Κυραυὶς dicitur, τῶν Ζυγάντων ἐν Λιβύῃ, ubi alii Gygantas pro Gyzantas legunt. Κυραυὶς mavult Bochartus, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 16. ab Ebræo כרמים *Ceramin*, i. e. *a vitibus*, quæ ibi copiosè proveniunt, ac proindè *Insulam et vitibus & olivetis*, olim *refertam ac vitibus eam describit Herodotus*, *Musâ quartâ.*

CYRBASIA, Pileus altus, in formam coni fastigiatus. *Dionys.* Πίλους ὀρθοὺς εἰς σχῆμα κωνοειδὲς συνηγμένους, οὓς Ἕλληνες κυρβασίας καλοῦσι, *Pileos altos in formam coni ecluntes*, *Græcis*, Cyrbasias *dictos.* Ad quos respiciens *Varro* ait, *Tutulati dicti*, *qui in sacris capitibus habere solent*, *ut metam.* Cujusmodi pileos Sacerdotum fuisse, dictum alibi. Vide suprà in voce *Apex*, atque infrà, in *Tutulus.* Alanorum item, Isidor. *Eminens apicibus fastigiata Alani.* Nempe κυρβασία propriè tiara Persica: *Hesych.* Τιάρας ἣ λεγομένη κυρβασία. Et quidem eam vulgus ferebat, inflexam & incurvam, seu ἀνεστραμμένη: rectâ verò & fixâ, κατεστραμμένη, soli Regi conveniebat. Unde *Herodotus* de Scythis Sacis, Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυρβασίας ἐς ὀξὺ ἀπηγμένας ὀρθὰς εἶχον πεπηγυίας. Et *Hesych.* idem, Ταύτην δὲ οἱ Πέρσαι Βασιλεῖς μόνοι ἐχρῶντο ὀρθῇ. Aristophanes quoque in *Avibus*, ubi gallum gallinaceum, quasi Regem, ait gestare insignia Regia Persica, cristam suam, quam vocat ibi κυρβασίαν ὀρθήν. E quo loco obiter discamus, Regiam tiaram fuisse paulo remotiorem à fronte, &, quâ media frons est, exacutam magis & in mucronem fastigiatam. Vide Car. Paschal. *Coronar. l.* 10. *c.* 2. & *Salmas. ad Solin. p.* 556.

CYRBIANA, Elymæorum provincia est. Strab. *l.* 16.

CYRE, Ceres apud Cnidios. Cœl. Rhodig. *l.* 17. *c.* 27.

CYRE, fons in Cyrenaica, à quo urbi nomen. *Steph.* Κυρή Callimacho, *Hymn. in Apoll.*

Οἱ δ' οὔπω πηγῇσι Κύρης ἐδύναντο πελάσσαι
Δωριέες, πυκινὴν δὲ νάπαις Ἄζιλιν ἔναιον,
Ad fontem Cyren nondùm penetrare dabatur,
Umbrosam sed adhuc Azilin Dores habebant.

Ubi Schol. Κύρη ἐν Κυρήνῃ. Nicodemus verò Frischlinus Κυρήνη legit & per synæresin pro Κυράνης dici autumat. Vide *Iraja.*

CYRECHARA, vide *Cyropolis.*

CYRENAICA, regio Lybiæ exterioris, ubi Basiliscus serpens generatur. Solin. *c.* 30. inter regionem Tripolitanam, ad Occasum, & Marmaricam ad Ortum, nunc in parte Barbariæ, quæ *regnum Barca* dicitur. In ea est Pentapolis provinc. nunc *Mesrata*: Ubi Cyrene, totius tractus primaria vulgò *Caroan.* Cæterùm Græcis ἡ Κυρηναία. *Theophrastus*, Τὸ δὲ θύον ἤτοι θύα παρ' Ἄμμωνί τε γίνεται, καὶ ἐν τῇ Κυρηναίᾳ, ubi Cyrenaicum, aliàs *Libycum thyum*, citrum est, è qua arbore Templorum veterum contignationes fuisse in Cyrenæorum urbe, idem refert. More Græcorum *Cyrenaicum* dixit Solinus, *c.* 38. *Circa Corycum Ciliciæ crocum plurimum optimumque: dat licet Sicilia, dat Cyrenæa, dat & Syria, hoc primum est.* Incipiebat autem illa à Syrti majore, atque Philænorum limitem ejus faciebant & Carthaginensium ditionis, h. e. Africæ minoris. In ea porrò nulli montes, agri interior pars frugibus bona, flores laudatissimi, ora arboribus fertilis, mox 30. mill. pass. latitudine, & 250. longitudine, laseris modò ferax, (quod jucundi odoris & gustu suave, magnas olim incolis opes afferebat) prædicatur Ariano, *in Indicis.* Vide Salmas. *ad Solin. passim*, imprimis, *p.* 318. & 1024. De lasere verò *Cyrenaico*, infrà suô locô: ut & de nummis Cyrenensium, suprà in voce *Battus.*

Urbes Cyrenaicæ & Marmaricæ.

Apollonia *Bonandrea*, portus.	Marmaricæ, *Casseren di Alatoma.*
Aptuchum *Laugifaria*, portus.	Oasis magna, *Gademez.*
Arsinoë, vide *Teuchira.*	Oasis parva, *Azagar.*
Berenice *Bernicho.*	Paratonium Marmaricæ, *Albertoo*, portus.
Cyrene *Caroan.*	Ptolomais, quæ & Barce, *Barca.*
Darnis *Dorra.*	Teuchare, quæ & Arsinoë *Trochara.*
Hammon seu Ammon, ubi Jovis Ammonis Oraculum	

CYRENAICI, Philosophi ab Aristippo, omne bonum in voluptate posuerunt, virtutemque censuerunt ob eam rem esse laudandam, quòd efficiens esset voluptatis. Vide omnino Laërt. *in Aristippo.* Cicer. Hesych. Suid Voss. *de Sect. Philos. c.* 9. *p.* 58. 59. & *seqq.* Vide etiam *Hegesias*, *Anniceris*, *Theodorus.* Voluptatem autem eam intelligebant, non quæ in doloris privatione atque animi tranquillitate consistit, sed quæ sita est in consensu voluptatum particularium, quas quidem etiam in animi voluptatibus sitas esse confitebantur, sed præcipuè tamen ponebant in

corpore. Posteà divisa secta est in *Hegesiacam*, *Annicerium* & *Theodoriam*, ab Auctoribus sic dictas. Qui omnes cum in opinione de Summo Bono, modo relatâ, consentirent; Physicam etiam aspernarentur velut obscuram & incertam; in aliis tamen abiêre in diversum. Et eundem Theodori opiniones de Diis omnes tollebant, ac sapientem ajebant tempore & loco opportunô etiam adulterium & sacrilegium commissurum, sineque pudore publicè cum scorto congressurum. Unde Cicero de *Nat. Deor. l.* 3. *Asotos ex Aristippi scholâ prodisse*, dixit. Vide Voss. quoque *de Hist. Graec. l.* 1. ut & Georg. Hornium, *Histor. Philos. l.* 3. *c.* 17.

Philosophorum Sectæ hujus successio.

Aristippus, Socratis discipulus novam hanc hæresin condidit: vir πολιτικώτατος. Eum excepit
Arete filia, à Patre edocta.
Aristippus II Aretes fil. μητροδίδακτος dictus, quod à matre Philosophiam esset edoctus.
Theodorus cognomine Ἄθεος, Theodoriæ Sectæ conditor.
Sol & Aristippus Senior duos alios discipulos habuit, Prolemæum Æthiopa & Antipatrum Cyrenæum: quorum hunc audivit Epimides Cyrenæus: hunc Paræbates: illum
Hegesias, cognomine Πεισιθάνατος, & Anniceris, à quo Plato est redemtus. Ab Hegesia & Anniceri Hegesiaca & Annicereia Secta nomen invenit, de qua posteriore vide supra Strab. *l.* 18.

CYRENE, Penei fluv. filia, cujus amore flagrans Apollo in Pelio Thessaliæ monte eam rapuit, & in eam Africæ partem transtulit, quæ ab ea posteà *Cyrenaica* dicta est, ubi & Aristæum ex ea suscepit. Stephanus in K. Κυρήνη πόλις Λιβύης ἀπὸ Κυρήνης τῆς Ὑψέως. Ubi *Cyrene* Hypsei filia, Thessaliæ Regis, dicitur. Quam fabulam sequutus est Trogus, in cujus Epitome, apud Justinum, *l.* 13. *c.* 7. pro *condita fuit ab Aristao, cui nomen Battos*, lege, *ab Aristotele*: pro Cyran, lege *Grinus*: neque fuit is pater sed consanguineus: pro *Theramena*, lege *Thera*: pro Cyran, lege *Azirin*: pro *Speo*, lege *Hypseo*, monente Joh. Marshamô, *Canone Chron. Sec. XVII.*

CYRENE, nobilis meretrix δωδεκαμήχανος (duodecim gnara machinarum) dicta quòd totidem figuras in coitu ederet. Vide Scholia in *Aristophanis Ranas*.

CYRENE, sive CYRENÆ, plural. numeri insigne Libyæ oppid. inter Syrtim majorem, & Mareotidem situm, unum ex iis quæ Pentapolim efficiunt, à Batto Thereo (quem Callimachus progenitorem suum fuisse tradit) conditum, à *Cyrene*, Penei amnis filia sic dicta. An magis à fonte Solis, *Cyre* indigenis dicto. Hodie *Coreno* Villanovano; cujus incolæ olim equitatu plurimum valebant. Max. Tyr. *Serm* 7 Τὰ Κυρηναϊκὰ (παιδεύματα) ἀρματεῖαι, *instituta Cyrenaica sunt aurigationes*. Dionys. *Periegeses*,

Κυρήνη τ' εὔιππος Ἀμυκλαίων γένος ἀνδρῶν.

Quod sumptum videtur ex his Pindari *in Pythiis*, *Od.* 4. *statim initio*:

Σάμερον μὲν χρή σε παρ' ἀνδρὶ φίλῳ
Στᾶμεν εὐίππου βασιλῆι Κυρήνας.
Hodie quidem oportet te apud virum amicum
Sistere equestris Regem Cyrenes.

Idem *Pindarus* Cyrenen appellat εὐάρματον πόλιν. Hinc Ephorus, Κυρηναίους περὶ τὴν διφρευτικὴν ἐσπευσμένους ἱππεύειν, *Cyrenæi ad curulem artem se applicant*. Strabo: Λίβυσσα ἡ Κυρήνη πόλις (ubi Βάρκη, ἱππόβοτος ἦν ἀρετή. Condita à Græcis, qui ex Insul. Platona in Africam trajicientes, dein sub Pœnorum ductu, urbem Zoam, prope Solis fontem exstruxerunt, Battô ibi Rege constitutô. Cui Arcesilas successit, propriè Cyrenes conditor. Destructam postmodùm Romani reparârunt, sed à Catone post mortem Pompeji primâ oppugnata: Posteà ab Arabibus iterum vastata est. Patria Aristippi, filiæ ejus Aretæ, Callimachi, Eratosthenis, Carneadis, &c. Strab. *l.* 17. *sub finem*. Mela, *l.* 1. *c.* 8. Plin. *l.* 5. *c.* 5. Ptol. *l.* 4. Marmol. *l.* 8. *c.* 10. Cyrenensis Ecclesiæ fundamenta jacta sunt, à Cypriis quibusdam. A. C. 39. Hic laserpitium herba provenit. Catullus, *Epigr.* 7. *v.* 3.

Quàm magnus numerus Libyssæ arenæ
Laserpiciferis jacet Cyrenis.

(ubi corripuit primam syllabam, quæ aliis producitur, nec tamen id sine exemplo. *Callimachus*,

. . . . ἀπ' ο Τελλαιόν γε μὲν ἄστυ Κυρήνης.

Hermesianax: Κλέος Κυρηναίου). Cur autem laserpiciferas Cyrenas dixerit Catullus, intelligi potest ex iis, quæ scribit Suidas in voce Σίλφιον. Plin. *l.* 19. *c.* 3. *Ab his proximum dicetur authoritate clarissimum laserpitium, quod Græci σίλφιον vocant, in Cyrenaica provincia repertum*. Nunc urbs hæc *Carrau*, in Regno Barcæ, versùs Syrtim magnam ad Doerum fluv. 10. leuc. ab ora Maris Mediterranei, in Austrum, 25. leuc. Gallic. à Barce in Ortum 175. mill. pass. ab Ammonis templo, in Occasum 90. milliar. à Phycunte promontor. in Austrum. In colle est; deficit indies. Adjacens regioni *Mesrata* quibusdam, *Baudrand*. Cæterùm de Cyrenaica vide Voss. *ad Melam*, *l.* 1. *c.* 6. Addo, quod Urbs *docta* audit, apud Statium, *l.* 5. *Sylv.* 3. *v.* 107.

Quo non Munychiæ quidquam præstantius arces,
Doctaque Cyrenes, Sparteque animosa creavit.

Utpote doctissimorum hominum nutrix ac genitrix, ut ex præcedentibus videre est: inter quos Callimachus nominari insignites meretur. Cujus utinam vel illæ solæ tabulæ extarent, quibus 120. libris celebrium in omni doctrina Virorum *Vitas & Scripta* adnotaverat, ut scribit Suidas. Veterum ex eadem urbe Scriptorum gloriam, tepofuit Christianis temporibus *Synesius*: cui certè auctores paucissimi ex omni antiquitate præponendi videntur, qui quidem materiæ aut genere scriptionis illi comparari ullatenus possint. Casp. Barthius, *Animadvers. ad Statium*, *l. l.*

CYRENE, Græcè Κυρήνη, urbs Galliæ à Massiliensibus condita, vulgò *Cerreus*, vel *Cerreus*, ad amnem Argenteum. Hadr. Vales. in voce *Massilia*.

CYRENIUS, totius Syriæ Præses, ab Augusto Cæsare constitutus, per quem censum, universamque descriptionem Cæsari fieri jussit. Luc. *c.* 2. *v.* 1.

CYRES, urbs. *Steph.*

CYRESCHATA, Græcè & Κυρέσχατα, urbs Persica fuit, in ultimis Sogdianæ finibus, ad Jaxartem fluv. (quem *Tanaim* vocabant Macedones postmodum) condita à Cyro, qui ibi metâ expeditionum suarum positâ, urbi inde nomen dedit, quasi dicas Κύρου πόλιν ἐσχάτην, *Cyri urbem ultimam*. Quemadmodùm & Alexander, Ἀλεξάνδρειαν ἐσχάτην, *Alexandriam ultimam* eodem ferè in loco condidit, Κυρέσχατα destructa. Occurrit vox apud Ammianum, *l.* 23. *Hic inter alia oppida celebrantur, Alexandria & Tribatra & Cyreschata Metropolis*. Ad fines Persidis conditam fuisse, tradit *Steph.* Κύρου πόλις, ἃ κ. Κυρέσχατα καλεῖται, πόλις πρὸς ὅροις τῆς Περσίδος. Sed corrigit eum Strabo, *l.* 11. ὅρον τῆς Περσῶν ἀρχῆς, *terminum Imperii Persici*, eam fuisse tradens. Non enim in Perside fuit, particulari illa Persarum regione, quam ἡ Περσὶς nomine semper intelligunt Græci: sed in altera extremitate Persarum Imperii, in finibus scil. Sogdianorum. Interim rectè *Steph.* Κυρέσχατα & Κυρούπολιν, i. e. *Cyropolin*, eandem facit, contrà quàm *Ptolemæus*, illas diversas statuens, Κυρέσχατα in Sogdiana, Cyropolin inter Mediæ urbes recenset. *Arriano* certè & *Curtio* *Cyropolis* dicitur, quæ Κυρέσχατα aliàs ad Jazartem. Quam in rem vide Salmas. *ad Solin. p.* 791. & 1195.

CYRIACA, Græcè Κυριακὴ, h. e. *Dominica*, nomen ædis sacræ, apud Walafridum, *de Exord.* & *Incr. Eccl. c.* 7. unde Germanorum *Kirchen*. Item nomen urbis Calabriæ Hieracensis: *A. C.* 986. *Comprehenderunt Saraceni, jacilam Cluriachi civitatem & dissipaverunt Calabriam totam*, *Chron.* Lupi Protosp apud Domnic. & Car. Macros, in *Hierolex.*

CYRIACUS, Patriarcha Constantinopolitanus, post Johannem Jejunatorem, A. C. 596 Episcopus Universalis dici voluit. Sed, quia generosè Phocæ in Ecclesia varia miscenti obstitit, illô privatus est titulô, qui jussu Imperatoris in Episcopum Romanum translatus est. Obiit A. C. 606. Niceph. *l.* 18. *Theophanes*, *Cedrenus*.

CYRIACUS, ex Judæo Christianus, Helenæ Imperatrici crucis locum indicâsse dicitur. Gregor. Turonens. *l.* 1. *c.* 36. Crucigerorum auctor. Item Episcopus Adeniæ, in Cilicia, ad Damasum Episcopum Roman. missus, A. C. 382. Item Anconitanus, *Antiquarius* dictus, ob studium antiquitatis. Seculô 15. scripsit *Itinerarium Europæ*, *Asiæ*, & *Africæ*, ut & alia egregia. Leander Albert. *descr. Ital. p.* 285. Voss. *de Hist. Lat. l.* 3. *c.* 10.

CYRIADES Mareus, primus è 30. tyrannorum numero fuit: eorum nempe, qui temporibus Valeriani & Gallieni Imperatorum imperârunt. Hic dum luxuriosus & moribus perditus sanctum senem ejusdem nominis patrem gravaret, direptâ magnâ parte auri & argenti, Persas adiit: atque Sapori Regi conjunctus, hortator belli Romanis inferendi fuit. Antiochiâ raptâ & Cæsareâ, Cæsarianum nomen accepit: atque inde vocatus *Augustus*, cùm omnem Orientem vel virium audaciâ, vel terrore quateret, patrem etiam interemit: Sed mox ipse per insidias suorum, cum Valerianus jam ad bellum Persicum iret, interemtus est A. C. 259. Consulito Trebellium Pollionem, *in horum* 30. *Tyrannorum vitis*, *c.* 1.

CYRICSEATUM, vide *Cyrisetum*.

CYRILLA, Decii Cæsaris filia cum Triphonia matre, & 46. militibus à Dionysio Episcopo Romano conversa, martyrii suscepit palmam. A. C. 269. Balæus in *Dionys.*

CYRILLUS, Vir *ingenio vehementi & imperatorii*, Alexandrinus Præsul, post Theophilum avunculum, A. C. 412. Episcopatum magnâ auctoritate gessit. Nestorio errores suos disseminanti magno cum zelo restitit. Ægyptios scriptô editô contra hæreticum, ut & Imperatorem Theodosium Juniorem cum Eudoxia & Pulcheria duplici tractatu, muniens. Nestorium ab errore frustra revocare conatus. Hinc Ephesinô Conciliô Oecumenicô III. Patrum ducentorum, ille damnatur, B. Virgo Deipara dici jussa est. Sed à Johanne Patriarcha Antiocheno, Nestorii fautore, Synodô indictâ, ipse Cyrillus depositus, & in carcerem conjectus est. Inde liber Patriarcham eò perduxit, ut Ephesino Concilio subscriberet. Dein à criminibus sibi à Nestorii factione impactis se purgans, scripsit contra Theodorum Mopsvestium, Diodorum Tarsensem & Julianum Apostatam. Mysterii incarnationis acerrimus hyperaspistes. Obiit A. C. 444. Evagr Niceph. Socr. *in Hist. Eccl.* Gennad. *de Viris illustr. c.* 57. Photius *in Bibliothec.* Sigebert. *de Scriptorib. Eccl. c.* 24. Sixtus Senens. *Biblioth. l.* 4. *A. C.* 432. Godeau. *Hist. Eccl. l. III. l.* 1. & 2. Edidit *variarum hypotheseon tractatus*, & *commentaria in varios Veteris & Novi Testamenti libros*, *Homilias plurimas*, &c. Scripsit etiam *contra Julianum*, cujus temporibus vixit. Vide suprà. Habentur Scripta ejus 6 tomis. A. C. 1638.

CYRILLUS, Dalmatæ Præsul.

CYRILLUS, natione Græcus Constantinopoli oriundus, ut quidam, Montis Carmeli Monachus *Testimonio & P. Lezan*. (*Fuerit tamen*, inquit Baronius, *istiusmodi fabella de Monachismo ejus*) Archiepiscopus Alexandrinus, σύγχρονος Ambrosio. Claruit A. C.

A. C. 432. in Concil. Ephesino, *Sixto Senens. & Morneo*: A. C. 370. in Syria, *Bellarmino* A. C. 431. Obiit A. C. 444. *Ciacconio* & *Pareo*. Ejus opera in fol. prodierunt Latin. Basileæ A. C. 1566 & Parisiis A. C. 1573. Græc. Latin in fol. Antverpiæ A. C 1618. Tomis 6. in fol. Parisiis A. C 1638. 7. Volum Joanne Auberto interprete, in fol. ibidem A. C. 1638. &c. Μέγας ὁ τῆς ἀληθείας συνήγορος Magisto: *Athanasio*, *Basilio*, *Gregorio Naz. Nysseno & Chrysostomo par*, Leoni Imperatori Σφραγὶς τῶν πατέρων, Athanasio: *Vir ingenii excellentissimi*, *& in omni doctrinarum genere insignis*, *Catal. Test. Ver.* De *Cyrilli Anathematismis*, vide Gesh. von Mastricht, *Histor. Juris Eccles. num.* 79.

CYRILLUS, Patriarcha Alexandrinus, Eutychianus. A. C. 1618. Gautier. *Chron.* 17. *sec. p.* 846 *Col.* 4.

CYRILLUS, Patriarcha Antiochenus, doctrinâ & sanctitate illustris, successit Timæo, A. C. 283. Obiit A. C. 299. Euseb. *in Chron. & Hist. l.* 7. *c.* 26. Alius, successit, A. C. 1619. fratri suo Athanasio: ab Ignatio successore occisus. A. C. 1628. Gautier. *Chron.* 17. *sec. p.* 850. *Col.* 4.

CYRILLUS, Præsul Hierosolymitanus, A. C. 350. post Maximum, sæpe ab Ecclesia pulsus, & receptus ad extremum sub Theodosio Imperatore octo annos in sua sede perseveravit; Saraceni cum Martyriô affecerunt. Extant ejus *Catecheses*. Obiit A. C. 386. postquam interfuisset Concilio Constantinopolit. II. Theodoret. *l.* 3. *c.* 6. 7. Epiphan. *Hær.* 66. *&* 73. Ruffin. *l.* 1. *c.* 23. Joh. Damasc. *or.* 3. *de Imag.* Hieron. *in Chron. & Catal. c.* 112.

CYRILLUS, Patriarcha Constantinopolitan confessione fidei Ecclesiarum Orientalium edita, Reformatæ Religioni penè in omnibus consentaneâ, nisi quod Spiritum S. à Patre per Filium procedere asserere, Jesuitas infestos sensit. Qui A. C. 1628. & seqq. viro optimo in capitis periculum bis terve adducto, tandem exauctorationem ejus & exilium, magnô pretiô à Barbaris redemerunt: Anastasiô Patelario Cretensi, bipedum nequissimô surrogatô. Quô tamen paulo post dejectô, Cyrillus revocatus est. Nec hic tribonum quies. Sed denuo ab his vexatus, martyrii tandem subiit coronam. A. C. 1638. Confessio hæc in Anglia impressa est. Discipuli ejus in Belgium missi, ut ad pedes illustrium ibi Theologorum eruditionem sacram haurirent, Riverus *in Jesuita Vap. c.* 11. *sect.* 11. 12. 13.

CYRILLUS, monachus Palæstinæ, Euthymi discipulus, seculô 5 scripsit *vitam Euthymii, Sabæ & Joh. Silentiarii*, &c. Vide Voss. *de Hist. Græc. l.* 2. *c.* 21.

CYRILLUS Statius vel Tatius, Historicus *Vitas Imperatorum* Latinè transtulit, sub Constantino. Jul. Capitolin. *in Maximinis*, *c.* 1. Vossius, *de Hist. Lat. c.* 7. *p.* 193.

CYRILLUS, unus ex Ducibus Vitaliani, qui sub prætextu defensionis Orthodoxorum arma ruperat, ab Anastasio Imperatore captus. A. C. 514. Evagr. *l.* 3. *c.* 38.

CYRILLUS, Moravorum Præsul, cùm à Formoso Pontifice postulâsset, permittere ipsis sacra linguâ vernaculâ celebrari: hac de re autem Patres dubitarent, vox de coelo audita est: *Omnis Spiritus laudet dominum, & omnis lingua confiteatur ei*. Quâ motu, concessum est, quod petebatur. Æn. Sylvius, *Hist. Bohem. l.* 13. Polydor. *l.* 5. *&c.* Circa A. C 894.

CYRILLUS, Diaconus Heliopolitanus (est autem Heliopolis civitas insignis ad Libanum sita) imperante Constantinô, plurima Ethnicorum idola contrivit, cujus rei illi memores sub Juliano Imperatore, vivo ventrem execuerunt, jecurque inde exemptum degustârunt, sed divinitus puniti. *Suidas*, Theodor. *c.* 6. 7.

CYRINI Castra, Cappadociæ locus. *Strab.*

CYRINUS, Romanus, cum Basilide & Nabore sub Diocletiano passus, ac sepultus tertiô ab urbe lapide. *Volaterran.*

CYRIS, Solis filius (unde eum fortassè *Titanium* appellat Val. Flacc. *Argonaut. l.* 6. *v.* 79.) Hyrcanorum Rex, qui cum copiis venit auxilio Persæ, contra Æetem, Colchorum Rex.

CYRIS, Metropolis Sabinorum. Inde Juno *Cyretia*. *Steph.* vide *Cures*.

CYRIS, fluv. Calabriæ, vide *Ciris*.

CYRIZOBORCA, Indiæ oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 19. *extr.*

CYRMIANÆ, Thraciæ gentes. *Herodot.*

CYRNABA, Scythiæ fluv. non procul à Chryse sinu. Plin. *l.* 6. *c.* 17.

CYRNUS, fil. Aquitis, quem, dum immixtum aciei Colchicæ perquirit Pater, à Gesandro occisus est, ut habet Val. Flacc. *l.* 6. *v.* 298.

CYRNUS, apud Silium Ital. *l.* 16. ubi de Ludis Scipionis Equestribus in Africa celebratis, unus erat ex quatuor Aurigatoribus, cujus quadriga primo exiit, solô *Lampontis* equi funalis sinistri nomine indigitata Poëtæ, *v.* 333.

> *Evolat ante omnes, rapidùque per aëra cursu*
> *Calliceus Lampon fugit* -----

Cujus rei rationem dicemus infrà, ubi agemus de Equis *Funalibus*.

CYRNUS, insula in mari Ligustico, à *Cyrno* Herculis filio sic dicta, cùm priùs Therapne diceretur. Populi *Cyrnii* qui longissimô ævô utuntur, propter mellis usum, quod apud eos copiosum nascitur. Hinc *Cyrnaus*. Virg. *Ecl.* 9. *v.* 30.

> *Sic tua Cyrnaeas fugiant examina taxos.*

Vide *Corsica*. *Cyrnum* etiam insulam Japygiæ, versùs Boream habet *Steph.* Item, maris Ægæi Insula inter Sporades, 80 mill. pass. à Gyaro in Austrum. Plin. *l.* 3. *c.* 6. *l.* 4. *c.* 12. *Sirnas ex tabulis Geograph. recentiorib.*

CYROGRAPHI Thyni, apud Catullum, *Epigr.* 25. *v.* 8. sunt annuli Thyni signatorii, sculpturæ Bithynicæ, tales enim celebres erant ac nominati. An pro *Chirographis*; quemadmodum *Cyragra*, pro *Chiragra*, in veterib. libris, *Cyras*, pro χεῖρας, apud *Isidorum*, in vetustissimis membranis: An pro *Cerographi*, quasi ceram imprimentes & signantes? Salmas. *ad Vopisc. in Aureliano*, *c.* 50. Vide quoque suprà in *Cirographi*.

CYROPOLIS, apud Plin. *l.* 6 *c.* 26. regio Persidis maritima est, *Persæ Rubrum mare semper accoluere, propter quod sinus Persicus vocatur. Regio ibi maritima Cyropolis.* Sed nulla ibi Persidis maritima regio hôc nomine unquàm fuit, nec quidquam juvat *Regiam* pro *Regione*, reponere: *Cyropolis* enim non fuit Regia Persidis, sed eadem cum *Cyreschatis*, de quibus dictum suprà: ubi etiam, quid Plinium in errorem induxerit, videre est.

CYROPOLIS, ampla Asiæ civitas, quæ etiam *Cyrêchata* vocatur. *Steph. Sammacis* vel *Sammachi*, Persis *Circombase*, Arab. *Chryseleth*. Vide *Portas Caucasias*. Ferrar.

CYRRÆI, populi Æthiopiæ circa Nilum. Claudian. *Eidyll.* 4. *de Nilo*, *v.* 20.

> *Hunc bibit effrænis Garamas, domitorque ferarum.*
> *Cyrræus* ----- ----- -----

CYRRHA, urbs Phocidis, vide *Cirrha*.

CYRRHADÆ, Indiæ intra Gangem gentes agrestes, Arrian. *in Periplo.*

CYRRHAS, nomen morionis, apud Martialem, *l.* 6. *Epigr.* 39. *v.* 15.

> *Hunc verò acutò capite & auribus longis,*
> *Quæ sic moventur, ut solent asellorum,*
> *Quis morionis filium neget Cyrrhæ?*

CYRRHES, Macedoniæ populi non procul à Pella. Plin. *l.* 4. *c.* 10.

CYRRHESTICA, Syriæ regio.

CYRRHUS, urbs Syriæ, in Cyrrhestica regione. *Ptol.* *Quars* hodie, & aliis *Catia*.

CYRRHUS, meliùs CYRUS, *Kor* vulgò, Asiæ in Iberia fluv. Oritur in confinio Armeniæ majori ex Moschicis montib. & per Iberiam, ubi recipit Iberum & Aragum fluv. dein per Albaniam; ubi auctus Alazô, i. e. fluv. in mare Caspium se exonerat, 50. milliar. ab Albana in Austrum. Vide *Cyrus*.

CYRSILUS, Atheniensis, lapidibus obrutus, quòd inhonesta suaderet. Cicer. *l.* 3. *de Offic. c.* 11. *Athenienses, cùm Persarum impetum nullô modô possent sustinere, statuerentque ut urbe relictâ, conjugibus ac liberis Trœzene depositis, naves conscenderent, libertatemque Græciæ classe defenderent, Cyrsilum quendam suadentem, ut in urbe manerent, Xerxemque reciperent, lapidibus obruerunt.*

CYRTA, vel CIRTA, Syphacis sedes in Africa.

CYRTÆSIS, Africæ Propriæ popul. *Ptol.*

CYRTEA, urbs ad Rubrum mare, in quam Artaxerxes Megabyzum relegavit. *Steph.*

CYRTIADÆ, Græcè Κυρτιάδαι, locus Atticæ ad Acamantidem tribum pertinens. *Hesych.*

CYRTONES, urbs Bœotiæ. *Steph.*

CYRTUS, urbs Ægypti in Mediterraneis, patria Dionysii Medici. *Steph.*

CYRUS, I. Cambysis fil. ex Mandana Astyagis Regis filiâ, Persarum ac Medorum Rex, qui primus (ut Justinus, *l.* 1. *c.* 6. scribit) devictô Astyage, qui ipsum occidi jusserat per Harpagum, ultimô Medorum Rege, Medorum imperium transtulit in Persas, Olymp. 55. Urb. Cond. 193. Tulli Hostilii 18. M. 3494. & subactâ Asiâ totum Orientem in potestatem redegit. Post Crœsum enim devictum, Chaldæos subegit, & Babylone, per Euphratem in exiguos rivos deductum, expugnatâ, jam Monarcha Persarum, an. regni 21. Judæos è captivitate, ad Hierosolymam, templumque reædificandum, dimisit: Hinc *Dei servus* apud Esajam Prophetam, *c.* 44. *v. ult.* vocatus. Postremò cùm bellum Scythis intulisset, eosque clade magnâ affecisset, Tomyris eô tempore Scytharum Regina, compositis insidiis, ducenta millia Persarum cum ipso Rege trucidavit, ita ut ne nuncius quidem tantæ cladis superfuerit; Caput Cyri amputatum, in utrem humanô sanguine repletum conjectum fuit cum hâc exprobratione, *Satia te sanguine quem sitisti*. Annô regni 30. Imperii 9. Herodot. *l.* 1. Justin. *l.* 1. *c.* 8. Diodor. Sic. *l.* 2. Xenophontis enim Cyropædia, non ad historiæ fidem exigenda. Joseph. *Ant. Jud. l.* 11. Euseb. *Chron. l.* 10. *Præp. Evang.* Scaliger *de Emend. Tempor. l.* 5. Petavius, *Chronol. l.* 10. *c.* 17. *Cyrum* Persicô sermone *Solem* significare, author est Ctesias, qui Parysatidem Dario præter Artaxerxem alium filium genuisse narrans, addit: Καὶ ἐτέθη τὸ ὄνομα αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ἡλίου Κῦρος. Plut. *in Artax.* Ὁ μὲν οὖν Κῦρος ἀπὸ Κύρου τοῦ παλαιοῦ τοὔνομα ἔσχεν, ἐκεῖνο δὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου γενέσθαι φασί. Κῦρον γὰρ καλεῖν Πέρσας τὸν ἥλιον. Unde apparet, totô, quod ajunt, coelô Suidam in voce hujus etymo errare; Sic enim ille, Κῦρος ὁ Περσῶν βασιλεὺς οὕτως ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ βασιλείῳ [illegible]. *Nic. Heydm.* Idem verò nomen & avo & proavo ejus, qui Achæmenis nepos fuit, Joh. Marsham. *Canone Chron. Sec.* XVIII. ubi Stemma Cyri exhibet. Cæterùm, nomen linguâ Persicâ *Solem* significare, scribit Plut. ut vidimus, ut omnino ex Hebr. חרס descendat, à qua radice *Ceres* Κέρης, Αἴρες, *Osiris*, *Heros*, *Horus*, *Iris*, aliaque derivat Georg. Hornius, *Hist. Philos. l.* 1. *c.* 6. Nec difficile est conjicere, quo more pastores Cyri nomen Spaco indiderint. Justinus enim scribit, *l.* 1. *c.* 5. *Inde Rex inter ludentes sorte delectus.* Nimirum summam inter rusticos virtutis opinionem obtinebat: qualibus in Oriente à planetis, Sole inprimis, nomina frequentissimè indita sunt &c. Idem tamen alibi ex Persico *Kojes*, Imperatorem significante, expressum & commune omnium Regum Persarum id nomen titulumque, ac inde Latinorum *Cajes* ortum fuisse, contendit. Cæterùm *Malus*, Græc. Ἠπίων, idem in

oraculo ad Crœsum dictus est, cujus tenor, *Tunc finem regni ejus fore, quando mulus potiius esset sede Regis Medorum.* Apud Alphæum Semasiuar, *veniet Persa fremasiuar, qui vobis jugum imponet servitutis.* Quod inde ortum, quia ipse Medo-Persa, Medus à Matre, Persa à Patre, esset, *Grotius.* Vide quoque Jos. Scaligerum, *Notis ad Fragm. Berosi.*

CYRUS, II. minor, Artaxerxis III. frater, apud quem cùm falsò delatus esset, ægréque matris precibus servatus, bellum adversus eundem suscepit tanquam Patri jam Regi natus: in quo cùm jam Græcorum operâ penè victos evasisset, fortiter quidem sed incautè dimicans, est interemtus, A. M. 3653. Olymp. 94. Xenoph. Justin. *l.* 5. Plut. *in Artax.*

CYRUS, Episcopus Orientis, Monotheleta, ab Heraclio Imperatore seducto, Patriarcha Alexandrinus factus. Sed ficta ejus pietas, & Orthodoxiæ ementitus cultus, quô plurimis imposuerat, in apricum productus, ipseque VI. Synodô Generali condemnatus est. Obiit A. C. 640. Sedis 10. Synodi VI. *Act.* 13. Consilium temerarium graviter luit apud *Niceph.* Cùm enim Heraclio Imperatori suasisset, ut, Vexæ redimendæ causâ, Omaro Saraceno Eudociam filiam desponderet, præfecto urbis excruciandus traditus est.

CYRUS, Patriarcha Constantinopolitanus, postquàm Justino Juniori restitutionem in thronum prædixisset. Sede pulsus, à Philippico Bardane, A. C. 712.

CYRUS, fil. Apollonii. Medicus insignis, cujus memoriam servat *Inscr.* Lampsaci (quæ ejus genitale solum erat) hodieque superstes:

Η ΓΕΡΟΥΣΙΑ
ΚΥΡΟΝ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ. ΑΡ-
ΧΙΑΤΡΟΝ. ΑΡΙΣΤΟΝ. ΠΟΛΕΙ
ΤΗΝ. ΕΠΙΣΗΜΟΝ. ΠΡΟΣ. ΠΟΛ
ΛΟΙΣ. ΕΥΕΡΓΕΤΗΜΑΣΙΝ. ΕΙΣ
ΑΥΤΗΝ ΑΛΕΙΨΑΝΤΑ. ΛΑΜ
ΠΡΩΣ. ΚΑΙ. ΠΟΛΥΔΑΠΑΝΩΣ.
ΚΑΙ. ΑΣΥΓΚΡΙΤΩΣ. ΚΑΙ. ΑΠΟ
ΧΑΡΙΣΑΜΕΝΟΝ. ΧΕΙΛΙΑΣ. ΑΤ
ΤΙΚΗΣ. ΤΗ. ΓΕΡΟΥΣΙΑ.

An idem cùm Cyro, Liviæ Drusi uxoris Medico, cujus meminit alia *Inscr.* Florentiæ extans.

CYRUS
LIVIÆ DRUSI CÆS
MEDIC.

Videtur omninò: cùm non aliis Principes Romani Medicis libentiùs uterentur, quàm è Græcia accersitis. Jac. Sponius, *Itinerar. Part.* 3. *p.* 92.

CYRUS, Panopolita fuit Poëta, ob ingenium nobile, apud Theodosium Juniorem Imperatorem, & Eudoxiam plurimùm valuit. Romanorum in Africa Dux, cum Carthaginem caperent, Evagr. *l.* 1. *c.* 19. Dein Consul A. C. 441. Præfectus Urbis, quam ingenti terræmotu collapsam A. C. 446. reparans, meruit vocem vulgi: *Constantinus struxit, Cyrus reparavit.* Hinc Zelotypiâ Constantini, bonis & dignitate exutus, Episcopus Smyrnæ tandem evasit. Niceph. *l.* 14. *c.* 46. Suidas apud *Volaterran.*

CYRUS, continuator vitæ Leontii & Sociorum. Item Episcopus Aphrodisiensis in Caria, Ephesino Concilio interfuit.

CYRUS, seu CYROPOLIS, Syriæ civitas à Judæis extructa, in memoriam Cyri, qui eos ex captivitate dimiserat. *Procop.* Episcopalis sub Patriarcha Antiocheno, Theodoretus huic olim præfuit. An *Quars* hodie? Ibi Synodus, contra P. Fullonem, A. C. 476 Albertus Miræus, Geogr. *Eccl.* Chalcidensium item urbs, in Eubœa. Polyæn. *l.* 3. Aliter *Cyrrhus* & *Cyrros*, juxta Marsiam fluv. 45. milliar. à Zeugma, totidem ab Euphrate in Occasum, 25. infra Berroëam seu Alepum, in Austrum. *Baudrand.* Est & Mediæ fluv. *Ptol.* Item alius ejusdem nominis Scythiæ fluv. De quo Mela, *l.* 3. *c.* 5. *Cyrus & Cambyses ex radicibus Coraxici montis vicinis fontibus editi & in diversa abeunt, perque Iberos, & Hyrcanos diu & multùm distantibus alveis defluunt; post non longè a mari eôdem lacu accepti, in Hyrcanum sinum unô ore perveniunt.* Vide sis illic Vossium. *Cyrus* olim dicebatur, teste *Strabone*, *Cyrech* Pineto est, *Cor* Castaldo, *Car* Nigro, & *Elcur* Ramusio. Videtur eum *Matthæus Michovensis Tirk* appellare. *Thevetus* scribit eum ab incolis *Lada* vocari. Perperam Κύρ⊘ apud *Plut.* & *Dion.*

CYRUS, Persidis fluv. *Strab. Bagradas* seu *Agradatus* etiam, nunc *Tisimbon*, *Sanson.* alluit Urbes Zirgiam, Larium & Darabegerdum, seu Pasagardam antiquorum, & post longum cursum, in Persicum mare & Sinum Armuzianum se exonerat, 20. circiter leuc. ab Armuzio in Ortum. Cum Coro a *Strabone* confunditur, cum Cyrus in Caspium, Corus in Persicum mare, se exoneret. Salmas. *ad Solin. p.* 1193. Vide suprà in voce *Corus.*

CYSA, Carmaniæ pagus. *Arrian.*

CYSENIS, filia Diomedis Thraciæ Regis, vivos homines dissecabat medios & parentibus comedendos liberos apponebat. *Volaterran.*

CYSSUM seu CISSA, oppid. Lacetanorum, in Hispania Tarraconensi nunc *Camarasa* videtur, oppid. Cataloniæ, ad Secorim fluv. 2. leuc. Hispan. supra Berguntiam, 6. supra Ilerdam, in Ortum.

CYSTEN, Æthiopiæ sub Ægypto oppid. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

CYTA, urbs Colchidis, Medeæ patria, *Steph.* Herbis veneficis imprimis famosa fuit. Hinc *terra Cytæa*, Val. Flacc. *l.* 6. *v.* 693

Tum juvenem terris Parca tenuêre Cytæis.

Item *Cytæis*, *idis*, pro Medea. Propert. *l.* 2. *El.* 4. *v.* 7.

Non hic herba valet, non hic nocturna Cytæis.

Idem *Cytæina carmina* posuit pro *Magica*, *l.* 1. *El.* 1. *v.* 23.

Tunc ego crediderim vobis, & sidera, & amnes
Posse Cytæinis ducere carminibus.

Ubi vide *Scaligerum. Nic. Lloydius.*

CYTÆUM, Cretæ insul. urbs. *Ptol. Candia Jovo*, *Nigro* & aliis, in ora Boreali, optimè contra Turcas munita, sub Venetis. Aliis est *Sitia*, urbs ibi Episcopalis, 60. circiter milliar. à Matio in Ortum, ex præcipuis Insulæ. Unde tractus adjacens *territorio di Sitia.* Nunc sub Turcis, *Baudrand.* Cum tota Insul. Item Tauricæ Chersonesi eadem.

CYTAIS, Carmaniæ regio. *Arrian.*

CYTEORUM, *Ptol. Cytorum Plin.* Cappadociæ oppid. hodie *Cocme.*

CYTERIUM, urbs Oenotrorum Mediterranea. *Steph.*

CYTHARA, melius *Cithara*, sæpe cum Lyra confunditur, ut apud Athenæum, *l.* 14. videre est: sed quantum ab ea differat, doctè Scaliger *in notis ad Sphæram Barbaricam Manilii* docet. Vetus Lexicon: *Cithara pectus Doricâ linguâ dicitur. Inde Cithara dicta, quod initiò creditur similis fuisse humano pectori; Aut, quia sicut a pectore, ita ex ipsa, cantus vel melodia editur.* Et certè Veteribus superior pars thoracis usque ad jugulum ita appellabatur, sicut & Chelys. Hieronymus scribit literam Δ. retulisse, sed variæ illius fuêre species. Illam, sicut & cætera instrumenta Musica, Syris debere originem, arbitrantur Eruditi, Straboque, *l.* 10. instrumentis plerisque nomina barbara esse dixit, sicut Νάβλα καὶ Σαμβύκη καὶ Βάρβιτ⊘ καὶ Μαγάδις. Ita ergo *Cithara*, ab Hebr. כנר derivari videtur, quod *circulum*, *ambitum* denotat, sicut concavum *Cithara* esse solet: Mentio Danielis, *c.* 3. *v.* 5. sicut ibidem סבכא *Sabbeca*, Sambucam refert. *Abub* tibiam, unde Ambubajæ: *Nebel* Nablium &c. Pythagoreos tibiâ vel *Citharâ* commotos animos & ad vitia inclinantes mitigasse, ac ad meliorem frugem deduxisse, prodidit Hermogenes περὶ Ἰδεῶν. Vide & suprà in voce *Citharœdi.*

CYTHERA, orum, insula in ora Peloponnesi contra Cretam, ut scribit *Strabo*, quinque mill. pass. à Maleæ promontorio, 15. milliar. ab Ægialia, 45. ab ora proximiori Cretæ distans, hodie *Cerigo Sophiano.* A Sinane Cigala Archipelagi Pharos & specula Turcarum vocata. Olim Spartanorum propugnaculum & receptaculum navium, quæ ex Ægypto & Libya redibant. Veneri tum dedicata. Virg. *l.* 10. *Æn. v.* 51.

Est Amathus, est celsa mihi Paphos, atque Cythera.

Ovid. *l.* 4. *Fast. v.* 286.

Deserit, & Veneri sacra Cythera petit.

Inde Venus ipsa *Cytherea*. Virg. *l.* 1. *Æn. v.* 261.

Parce metu Cytherea, manent immota tuorum
Fata tibi. — —

Sic dicta

— Ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις,

teste Hesiodô, Θεογ. *v.* 198. id est, quia è mari emergens ad Cythera primùm appulit. Hic Venus, ut in Cypro, *Armata* fuit. Pausan. *in Laconicis*, Ξόανον δὲ ὡπλισμένον. *Cythera* dici vult *Steph.* ἀπὸ Κυθήρου τοῦ Φοίνικ⊘. Sed *Cytherus* ille Phœnix, cùm aliunde non sit notus, tam Cytheram insulam quàm Cithæronem Bœotiæ montem celebrem Phœnices appellâsse putat Bochartus ὁ μέγας, *l.* 1. *Chanaan*, *c.* 22. à כתרא *cithera*, i. e. *à petra* Chaldæus Interpres, ubi *de cuniculis*, Proverb. *c.* 30. *v.* 26. *Faciunt sibi domicilium* בכיפא *in petra*. Nam ut Bœotiæ Cithæron (de quo suprà) ita Cythera insula scopulis scatet. Mercator in *Cythera*: *Oppidum habet ejusdem nominis* (in colle) *ac multos portus, sed parum tutos, atque circa ipsam insulam sparsi sunt plures scopuli.* Proinde apud Eustath. *in* 3. *Iliad.* Cythera, inquit, quidam eandem esse insulam volunt cum *Grania*, quia κραναὸς *asperum* sonat & *confragosum.* Quin & purpuræ, quæ petrosis & calculosis locis maximè gaudent, circa hanc insulam multæ fuerunt, unde & *Porphyris* & *Porphyrusa* dicta est: Plin. *l.* 4. *c.* 12. *Cythera cum oppido antea Porphyris appellata.* Aristoteles apud *Stephanum*, Ἐκαλεῖτο δὲ Πορφυροῦσα διὰ τὸ κάλλ⊘ τῶν πορφυρῶν, i. e. Eustathiô interprete διὰ τὸ ἀκτὰς ἔχειν πορφυρᾶς; quas purpuras, quòd scopulis aut calculis plurimùm gaudere diximus, Plinius idem testatur his verbis, *l.* 5. *c.* 1. *Ebore, citroque Sylva exquiruntur, omnes scopuli Gætuli muricibus ac purpuris.* Et *l.* 9. *c.* 37. *Purpuræ calculosa appellantur a calculo mari mirè apto conchyliis.* Oppian. *l.* 1. *Halieut.* 1 *v.* 314.

Πολλαὶ μὲν ἐν πέτρῃσι, ταὶ δ' ἐν ψαμάθοισι νέμονται,
Multa quidem in petris, quædam nascuntur arenis.

Nic. Lloyd. Est prima Archipelagi Insul versùs Occasum, sub Venetis. Circuitus est 60. milliar. circiter, *Tomas. Porcacchi.* Portum habet *Delphinum*, in parte Australi. Cæterùm *Proveditorem* ibi Veneti habent, & arcem, unde serenò cœlò Candia Insul prospici potest. Mediò itinere exigua Insul. est *Cerigotto*, ad Nobilem Cythereum *Mocenicum* pertinens, in qua nihil præter sylvestres capras. In ipsa verò *Cythera* generosæ vites, & probæ notæ falcones, præter alia, leporum, coturnicum, turturum imprimis vim ingentem, reperiuntur. Ibidem regiæ Menelai rudera, & rupem in cameram excavatam, quam *Balneum Helenæ* incolæ vocent, ostendi, refert Jac. Sponius ubi suprà, *Part.* 1. *p.* 164.

CYTHERA, olim oppid. nunc pagus Cypri, *Coronelli*.

CYTHERA, numero plurali etiam, urbs Cypri Episcopalis sub Archiepiscopo Constantiæ, in Ora Boreali, vulgò *Cithrea*, nunc pagus *Ierrat*.

CYTHERIACA Concha, apud Martialem, *l.* 2. *Epigr.* 47.

> ----- ----- *fuge vetus mœcha,*
> *Lenior ô conchis, Galle, Cytheriacis.*

Eadem cum *Concha Erycina*, Propertii, *l.* 3. *El.* 12. *v.* 6. quam vocem de conchis puellarum accipit Rigaltius; alii de *Conchis*, aliàs *Veneris* dictis, de quibus supra. Vide quoque Hadr. Junium, *Animadversion. l.* 5. *c.* 7. & suprà ubi de *Concha Veneris*.

CYTHERIS, nobilissima meretrix, liberta cujusdam Volumnii, quam Corn. Gallus Poëta supra modum adamavit, eamque *Lycoridem* vocat Virg. *Ecl.* 10. Vide *Corn. Gallus*.

CYTHERUM, Græcè Κύθηρον, locus Atticæ, ad Pandionidem tribum pertinens, Philoxeni Poëtæ patria, de quo vide Diodor. Sic. *l.* 14. Jac. Sponium, *Itiner. Pars.* 3. *p.* 150. ubi hanc *Inscr.* Veneris superstitem adjecit,

> ΕΠΙΚΤΗΣΙΣ ΟΝΑΣΟΥ ΚΥΘΗ
> ΡΙΟΥ ΘΥΓΑΤΗΡ.

CYTHERUS, Elidis fluv. Heracleam alluens. Pausan. *l.* 6. Item Atticæ urbs. *Strabo*. Et vicus in Pandionide tribu. *Steph.*

CYTHINA, urbs Thessaliæ. *Steph.*

CYTHISUS, genus fruticis in Cythno Insul. primùm reperti. Vide infrà *Cytisus*.

CYTHNOS, Insul. una ex Cycladibus, in mari Ægæo, versùs oram Atticæ, inter Ciam & Seriphum Insul. Tota montuosa est, nunc sub Turcis, & raros habet incolas. *Baudrand*. Olim *Ophiusa*, ac *Dryopis* dicta. Ovid. *l.* 5. *Met. Fab.* 4. *v.* 252.

> ----- ----- *Inde cavâ circumdata nave Seriphon*
> *Deserit, à dextrâ Cythno, Gyaroque relictis.*

Idem, *l.* 7. *Fab.* 24. *v.* 464.

> *Flebentemque Syron, Cythnon, planamque Seriphon.*

A' *Cythno* primo habitatore dictam volunt. Bochartus autem, *l.* 1. *Chanaan, c.* 14. *Cythno*, inquit, videri potest nomen fecisse קטנות *Katunoth*, i. e. *parvitas*, nam exigua est insula. Tamen aliud succurrit, quod licet minus obvium, fortassè multò est verius. Κύθνιος τυρὸς *Cythnius caseus*, fuit olim valdè celebris. Ita observant *Steph.* & *Eustath.* ubi de Cythno. Et à Polluce, *l.* 6. *c.* 10. Τυροὶ Κύθνιοί τε καὶ Σικελικοὶ *casei Cythnii & Siculi* censentur inter [illegible] *cibos apud veteres maximè probatos*. Quin & *Cythnius* dicebatur, à vicinâ *Ceâ*, vel *Cio* caseus, quam ex Æschylidis libris *de R. R.* multis describit Ælianus, *de Animal. l.* 16 *c.* 32. Itaque propter casei dotes *Cythnus*, ut suspicamur, dicta est insula גבנא *gubna*, vel *gupono*, quomodo Syri hanc vocem efferunt, i. e. *insula casei*. Sed Græci pro Γύβνος Κύθνος scripserunt, i. e. κ pro γ ut Κάμηλος ex גמל *gamal*, & θ pro φ, ut θῶκος, & φῶκος, θῆρες & φῆρες, θλίβω & φλίβω, θλᾶν & φλᾶν. Hinc *turbinari* Græcè σκυθίνας dici volunt pro σκυφίνας, [illegible] Ita Hieronymus Rhodius apud Athen. *l.* 11 Eodem exemplò *Cythnus*, pro *Cyphnus*, dicta. Insulam hanc olim fuisse cultam, docet historia vetus de Cythniis ab Amphictyone malè mulctatis, quod cessit in proverb. Hinc enim Κύθνιαι συμφοραί, *Cythniæ calamitates*, dicuntur de gravissimis; cujus adagii *Suidas* ac *Zenodotus*, tanquàm ex *Aristotele* meminerunt. *Hesychius* verò apud *Photium* scribi vult per *L.* non per *D.* [illegible] inquit, [illegible] Et in *Hesychio* Κυθνώλης est ἐξώλης, qui perditus est funditùs, quomodò Cythnus ab Amphictyone planè excisa est ac devastata. Addit enim [illegible] Ita legendus est ille locus. *Nic. Lloydius*.

CYTINEUM, una est ex tribus Doricis civitatibus. *Steph.* Imò, una ex quatuor Doricis urbibus, quæ *Tetrapolis* nomine olim insignes Metropoles fuêre omnium Dorum. Strabo, *l.* 9. [illegible] Nomina illarum, *Erineum*, *Bojum*, *Pindus*, *Cytinium*. E' quibus *Cytinium*, cum *Erineo*, vicina oppida Parnasso monti agnoscit Strabo, *l.* 10. Vide Casp. Barth. *Animadvers. ad Statium*, *l.* 4. *v.* 753.

> ----- *nos ferrò meritas exscindere Thebas* &c.

CYTIS, insul. Arabiæ, ubi topazius lapis. Plin. *l.* 6. *c.* 29.

CYTISORUS, Phryxi filius.

CYTISUS, Græcè Κύτισος, frutex est ab Aristomacho Atheniensi, miris laudibus prædicatus *pabulo ovium, aridus verò etiam suum: spondetque jugero ejus annua H S. M. M. vel mediocri solo reditus* ---- *Non ex alio pabulo lactis major copia aut melior* --- *Apes quoque nunquam defore Cytisi pabulo contingente, promittunt Democritus & Aristomachus* ---- *Canus aspectu breviterque, si quis exprimere similitudinem velit, angustioris trifolii frutex* --- *inventus est in Cythno insula; inde translatus in omnes Cycladas, mox in urbes Græcas, magnò casei proventu* ---- *Non æstuum non frigorum, non grandinum aut nivis injuriam expavescit. Adjicit Hyginus, ne hostium quidem, propter nullam gratiam ligni*. Plin. *l.* 13. *c.* 24. Interim adsita necat, sed ab halimo necatur, Salmas. *ad Solin. p.* 174. Coronis quoque olim attributum, inde videtur colligi, quod violæ sociatur, apud Ovid. *l.* 5. *Fast. v.* 271. ubi facit Chlorim loquentem,

> ----- ----- *volucres ego mella daturas*
> *Ad violam & cytisos, & thyma grata voco* &c.

Vide Car. Paschal. Coronar. *l.* 3. *c.* 16.

CYTNI, Pannonica gens. *Ptol.*

CYTONIUM, urbs inter Mysiam & Lydiam. *Steph.*

CYTORUM, urbs Paphlagoniæ ad Pontum Euxin. *Ptol.* *Castelli* hodie *Nigro*.

CYTORUS, à Cytoro, Phryxi fil. conditore, *Cotyora* Xenoph. *Cytorum* Ptol. Urbs & mons Galatiæ, in quo buxus plurima nascebatur. Strabo, *l.* 12. [illegible] τὴν Ἀμαστριανὴν, καὶ μάλιστα περὶ τὸ Κύτωρον. Catullus, *Epigr.* 4. *v.* 13.

> *Amastri Pontica & Cytore buxifer.*

Virg. *l.* 2. *Georg. v.* 437.

> *Et juvat undantem buxo spectare Cytorum.*

Ovid. *l.* 4. *Met. Fab.* 11. *v.* 311.

> *Sæpe Cytoriaco deducit pectine crines.*

Idem, *l.* 6. *Met. v.* 132.

> *Utque Cytoriaco radium de monte tenebat.*

Id est, *buxeo*. Eustath. *in Iliad. Hom.* β. *v.* 853.

> Οἵ ῥα Κύτωρον ἔχον καὶ Σήσαμον ἀμφενέμοντο.

Κύτωρος, inquit, πόλις Παφλαγονίας [illegible] πύξος φύεται. Plin. *l.* 6. *c.* 16. *Buxus Pyrenæis ac Cytoriis montibus plurima & Berecynthio tractu*. Interpres Apollonii in *Iliad l.* 2.

> ----- ----- Ὑλήεντι Κυτώρῳ

[illegible] πύξος [illegible]. Huc pertinet forma adagii, quam Eustath. aperit: Πύξον εἰς Κύτωρον ἄγειν, quod simile illi, *Noctuas Athenas*. Sed ante hos omnes Theophrastus, *l.* 3. *Hist. Plant. c.* 15. loquens de buxo: Καλλίστη δὲ ἡ ἐν Κυτώρῳ [illegible]. Allusit huc Val. Flaccus, *l.* 5. *Argonaut. v.* 105.

> ----- ----- *Atque juga pallentis Cytori.*

Nam hic pallor à buxo est. Ovid. *l.* 4. *Met. v.* 134.

> ----- ----- *Oraque buxo*
> *Pallidiora gerens.* ----

Credibile autem legendum, in loco Plinii nuper adducto *Cytoreis*, aut *Cytoris*, non *Pyrenæis*. Nam statim Theophrastus, à quo ille reliqua sumsit; [illegible] ἐν Κυτώρῳ. *De la Cerd*. Strabo, *l.* 12. ex Ephori sententia, *Cytorum* Sinopensium Emporium facit. A' Cytoro prædicto conditum. *Nic. Lloydius*. Salmasio unus fuit ex quatuor pagis, ex quibus Amastris composita, ab Amastride Dionysii Tyranni Heracleæ uxore, Darii sorore, quem devicit Alexander. Vide Salmas. *ad Solin. p.* 889. & suprà in voce *Amastris*.

CYZICUM, Insula in Propontide, quæ duobus pontibus continenti adhæret, in qua urbs clarissima cognominis, quam a Mithridate arctissimè obsessam, L. Licinius Lucullus Dux Roman. liberavit. De hac Florus, *l.* 3 *c.* 5. *Cyzicum nobilis civitas, arce, mœnibus, portu, turribusque marmoreis. Asiaticæ plagæ littora illustrat: hanc ille quasi alteram Romam totâ mole invasit bello*, & quæ sequuntur. Vide quoque infra *Cyzicus*.

CYZICUS, à Thessalis oriundus. Fuit enim ex Æneo Apollinis & Stilbes filio natus, qui, relictâ Thessaliâ, ubi fuerat ortus, in Hellespontum se contulit atque ibi regnavit, & *Æneten*, Eufori Thraciæ Regis filiam, uxorem duxit, ex qua Cyzicum genuit, qui Doliorum tenuit imperium in Isthmo & Chersoneso, quæ est in Propontide, juxta quam mons est *Arctos* nomine. Cyzicus cum advenientes Argonautas sibi cognatione conjunctos didicisset, eos benignissimè suscepit hospitio. Cumque à Cyzico digressi essent Argonautæ, proximâ nocte tempestate acti eòdem reversi sunt, quos Cyziceni hostes cùm crederent, adversus eos egressi, penè internecione sublati sunt, inter quos ipse Cyzicus ab Iasone est interemptus, ut & Apollonius & Valerius scribunt. Orpheus ab Hercule, alii ab Dioscuris.

CYZICUS, urbs Mysiæ ad Propontidem, condita à Milesiis, juxta Eusebium, an. 3. Olymp. 7. vel 2. Olymp. 24. uti diversos auctores secutus *Eusebius* habet: quemadmodùm Lampsacus ex altera parte, Strabo, *l.* 14. *Chizico Sophiano*, cui nomen indidit *Cyzicus* Rex, quem Iason per imprudentiam interemit. Fuit hæc civitas & magnitudine & pulchritudine cum primis Asiæ urbibus comparanda, paci & bello apta, tribus armamentariis inclyta, quorum aliud armorum, aliud instrumentorum, aliud frumenti erat receptaculum. Sed & una fuit ex tribus Officinis Monetariis sub Imperatorib. in Oriente, uti *Sozom.* & ex eo *Nicephorus* referunt, qui complures in hac urbe tradunt ex illis Monetarios, qui [illegible]. Unde notæ in nummis, KYZ, KYZB. quas vide. Propert. *l.* 3. *El.* 21. *v.* 1.

> *Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos,*
> *Tullе, Propontiaca quà fluit Isthmos aquâ.*

Ovid. *l.* 1. *Trist. El.* 9. *v.* 29.

> *Inde Propontiacis hærentem Cyzicon oris,*
> *Cyzicon Æmoniæ nobile gentis opus.*

Ubi vir [illegible] Nic. Heinsius *surgentem* legere mavult, nam in edito colle sita hæc urbs. Val. Flaccus, *l.* 2. *v.* 636.

> *Nec procul, ad tenues surgit confusa Pontis*
> *Urbs placidis demissa jugis, rex avitis agri*
> *Cyzicus.* ----

Sed & Apollonius Rhodius, in ejusdem descriptione.

[illegible]
[illegible]
[illegible], &c.

Vide Casaubon. *ad l.* 12, *Strabonis*. *Cyziceni* apud veteres timiditatis ac mollitiei notantur, unde *tinctura Cyzicena*, proverb. apud *Zenodotum* & alios in eos, qui aliquid indecorum metu faciunt. *Cyziceni* quoque *stateres* apud *Suidam* in proverb. sunt, pro re sculpta diligenter, sicuti fuere *nummi Cyziceni*. *Nic. Lloydius* longitud. 54. 50. latitud. 42. 15.

CZAR, in Ruthenico idiomate, Regem: *Czarstwo* verò Regnum significat: & hôc nomine Moscoviæ Principem suum Regem totius Russiæ appellant. Cæteri autem Sclavones, utpote Poloni, Bohemi, Lithuani aliique, qui ab idiomate Ruthenico recedunt, aliô nomine Regem appellant, scil. *Krol*, alii *Korol* & *Kral*. Hôc verò nomine *Czar* solum Imperatorem appellari existimant. Unde & Rutheni ipsi & Mosci, audientes ab externis nationibus Imperatorem hôc nomine designari, & ipsi Principem suum Russiæ Imperatorem appellare cœperunt, nomen Czar dignius esse, quàm Regis, licèt idem sonet, putantes. Verùm in omnibus Ruthenorum tam sacris quàm profanis literis, Czar Regis. *Kezar* vero Imperatoris nomen repræsentat. Sic quoque Rex Tauricæ Tartarus, Præcopensis Czar i. e. Rex nuncupatur, omnesque Tartarorum Reges non aliâ appellatione gaudent. Sed plurimi ignorantiâ nominis decepti, omnes Reges hôc nomine insignitos Cæsares, atque adeò Imperatores esse existimant. Alii quoque Principem Moscoviæ album Cæsarem, præcipuè vero subditi sui appellant, i. e. Regem vel Imperatorem Russiæ Albæ, quemadmodum ea Russia, quæ Polonorum subest Regi, Nigræ nomine venit. Alii ideo Moscorum Principem Regem Album dici volunt, quod incolæ omnium regionum, ipsius imperio subjectarum, vestibus & pileis albis ut plurimum utantur, Guaguinus *in descript. Moscoviæ*. Beemannus tamen non dubitat, quin ad Cæsarei nominis imitationem vocem hanc Russiæ Principes affectaverint, qui & Aquilam, Imperii insigne, suis insignibus inseruerunt. Primus *Czaris* titulum assumsit Basilius, fil. Johannis Basilidis, qui universæ Russiæ Principem se primus appellavit, Magni nomen ob id sortitus, & Tartarorum jugum, à quibus Majores ipsius jus & inaugurationem toris 200 & amplius annis petierant, instinctu Sophiæ conjugis excussit, mortuus A. C. 1492. Horum filius, præfatus Basilius, ante Imperium Gabriel vocatus, post Smolenscensem Principatum & quicquid Siberiensis ditionis supererat, Imperio adjectum, Czar dici voluit. Ejus successor Johannes Basilides Casanensi & Astracanensi regnis imperiô auctô, mortuus A. C. 1584. successorem habuit filium Theodorum, quem defunctum A. C. 1597. excepit Borislaus Gudenow, Johannis olim Marescallus. Hinc post varias Pseudo Demetriorum turbas, electosque Basilium Zuskium, Vladislaum Poloniæ Principem & Carolum Philippum, Gustavi Adolphi Sueciæ Regis fratrem, sed rejectos, iterum A. C. 1613. Michael Foderowitz, è familiâ Johannis Basilidis Czar factus est, cui A. C. 1645. demortuo successit filius Alexius Michalowitz, haud pridem mortuus. Vide Scriptores *rerum Moscoviticarum*, *qui uno volum. in fol. prodierunt A. C.* 1600. Sigism. Bar. ab Herberstein, Olearium, *Itiner*. Petr. Petrejum, *Chron. rerum Moscov.* Matthiam Michovium, *Sarmatia Part.* 2. Ægidium Fletcherum Anglum, *de rebus Russic.*, &c.

CZASLAVIA, urbs Bohemiæ satis ampla, ad Crincimcam amnem, in qua Johannes Zisca, Hussitarum Dux, sepultus est, 3. leuc. German. à Caurzimo, 4. à Chrudima, *Sandrart*. Hic, ut dictum, Zisca Hussitarum famosus Dux, & Rokyzana, sepulti fuerunt. quorum prioris cineres quærentes inimici, A. C. 1623. frustra fuere, lapide soldo, cui Ziscæ effigies obtrita merat, reperto: posterioris vero cadaver A. C 1630. exhumatum est, ut Lucæ Jesuitæ locum faceret. Joh. Amos Comenius *in Annal. Fratr.* apud *Laium*.

CZENSTOCHOVA, oppid. Poloniæ superioris ad Wartam fluv. in colle, satis munitum, cum monasterio, haud pridem fortiter propugnatum, contra Suecos. In confinio Silesiæ, medium ferè inter Cracoviam & Siradiam.

CZERINUM, oppid. permunitum Ucraniæ, ad Tasminum amnem, vix 2. leuc. à Boristhene, 7. à Czyrcassia in Austrum. A' Tartaris malè habitum haud ita pridem.

CZERNIHOVIA, Urbs munita Lithuaniæ in Ducatu Severiensi, nunc sub Moscis, quibus ab Uladislao IV. fuerat erepta A. C. 1653. ad Desznam fluv. vix 2. leuc à limite Volhiniæ, 3. à Boristhene. Ab ea tractus adjacens *Ducatus Czernihoviensis*.

CZERNOBELA, oppid. Ucraniæ, ad Uszam amnem, qui paulo infrà in Pripetum labitur, 18. leuc. à Czernihovia in Occasum, 12 à Rzeczica in Meridiem, 2. à Boristhene.

CZERSCHIA, vulgò *Czersko*, urbecula Poloniæ ad Vistulam fluv. Palatinatus caput, in Mazovia provinc. 10. leuc. supra Vuarsaviam in Austrum. Hinc Masovia dicitur quandoque Palatinatus Czerschiensis.

CZIERNIENSIS dominatus, in Polonia, à Johanne Alberto Rege Conrado fratri Janusii Mazoviæ Ducis traditus, pro tractu Plocensi & Mazovia, regno incorporatis. A. C. 1501. Cromer. *l.* 30.

CZYRKASSIA, Urbs munita Ucraniæ, ad Boristhenem. 7. leuc. à Czerino in Boream, 18. à Bialaceria in Ortum, varias tam à Moscis, quàm Cosaccis Tartarisque hôc tempore vices experta.

3540 —
Digitized by Google